FOR USE IN
LIBRARY
ONLY

17

FOR USE IN
LIBRARY
ONLY

CHR. FR. AUGUSTI DILLMANN

PHILOSOPHIAE ET THEOLOGIAE DOCTORIS HUIUSQUE IN ACADEMIA LUDOVICIANA GISSENSI PROFESSORIS PUBL. ORD.

LEXICON

LINGUAE AETHIOPICAE

CUM INDICE LATINO.

ADIECTUM EST VOCABULARIUM TIGRE DIALECTI SEPTENTRIONALIS COMPILATUM A WERNER MUNZINGER.

LIPSIAE,

T. O. WEIGEL.

MDCCCLXV.

22583
3/5/92

Augustus Dillmann

lecturis salutem dicit.

Linguae Aethiopicae lexicon novum emissuri sumus. De causis quibus ad suscipiendum hoc opus movebamur nihil opus est multis praefari. Jobi Ludolfi lexicon, suo saeculo praeclarissimum, quod plus centum et quinquaginta annos in his literarum finibus summum merito obtinebat imperium, hac nostra aetate variis philologorum desideriis non amplius sufficere inter omnes constat. Subsidiis enim, quorum vir eximius in illo componendo usum fecit quamquam diligentissimum, lustris novissimis magna adjecta est copia, praesertim librorum Aethiopicorum ex Abyssinia transportatorum, unde materiam longe uberiorem exhaurire et multas res quae Ludolfo dubiae et incognitae erant lucidius explanare licet. Deinde scientia linguarum qua ille inter aequales eminebat, ut omnium ita Semiticarum, nostro saeculo consociatis philologorum studiis penitus reculta et eo usque promota est, ut etiam Geez linguae nova inde affundantur lumina et, cum in lexici parte etymologica tum in vocabulorum significationibus derivandis et disponendis, multae operi Ludolfiano emendationes sint adhibendae. Praeterea Ludolfus nimis brevis erat in allegandis testimoniis et locis, unde singulae voces earumque significationes et formae probarentur; at sola unius viri licet fide dignissimi auctoritate niti ut ab aequalium indole prorsus alienum ita subtilioribus linguarum literarumque studiis parum utile videtur. Accedit quod, exhausta exemplarium a Ludolfo typis impressorum penu, ejus liber tam raro venui subjicitur, ut ab emturis vix comparari possit. Quibus de causis jam septem abhinc annis, postquam grammaticam Aethiopicam edidimus, lexicon novum elaborare nobis propositum erat: opus propositum, ut sine mora aggrederemur, is qui hoc volumen venum dat ipse nos monuit.

De ratione quam in describendis linguae Aethiopicae copiis sequebamur in Prolegomenis fusius disseruimus. Quid quantumve in hac descriptione profecerimus, non nostrum est dijudicare. Judicent alii, sed ne injuste judicent, pauca quaedam praemonenda videntur. Librorum Aethiopice conscriptorum qui ad nostros dies conservati sunt numerus non infinitus est neque tantus, ut omnes perlustrare unius hominis vires excedat. Nec dubium est quin iis omnibus excerptis thesaurus linguae magis completus effici potuerit. Sed nos quidem ne hanc gloriam peteremus et ultra annos quosdam praestitutos laborem nostrum extenderemus, ipso pacto cum bibliopola facto vetiti eramus. Neque temere hanc pactionem inivimus: nam verendum erat, ne opus permultis exoptatum et incremento studiorum reviviscentium necessarium ultra modum procrastinaretur vel, si quid nobis accidisset, plane in irritum caderet. Nostrae sunt memoriae qui, postquam omnem eamque longam vitam in colligenda materia desudarunt, fato abrepti sunt, priusquam thesauros summa opera et diligentia conquisitos publici juris facerent. Itaque satius censebamus, ut intra arctiores opus nostrum contineremus fines. At quantum intra temporis spatium definitum peragi poterat, peregisse nobis videmur. Librorum Aethiopicorum antiquissimos eosque gravissimos omnes in rem nostram convertimus; radices ducentas vel trecentas nec non plus duo millia vocabulorum (stirpium tam verbalium quam nominalium) Ludolfo incognita et multa nomina peregrina lexico adjecta habemus, nec dubitamus quin vocabula (vere Aethiopica nec aliunde adoptata) quae non recensuimus longe pauciora in libris qui apud Abyssinos circumferuntur supersint. Ea nostro thesauro facile posthac adjiciamus vel adjiciant viri harum literarum periti qui in posterum sunt futuri. Eorum veniam rogamus. Eorumdem et aequalium veniam magis etiam rogamus, si in etymis investigandis ab eo qui animo obversabatur fine longius nos abesse deprehenderint. Quamquam enim vocabulorum originem permultorum a nobis recte investigatam et expositam esse persuasum habemus, tamen multa sunt relicta dubia nec nisi conjecturis incertis tentata, nonnulla plane obscura. Non omnia omnes perspiciunt: alii quoque in hac arena periclitentur! E communi scrutantium opera veritas victrix prodibit.

In rebus ad grammaticam pertinentibus ad nostrum librum anno Domini MDCCCLVII editum provocavimus. At non omnia quae in illo proposita vel praecepta sunt etiamnum nos tueri hic annotare liceat. Grammaticam enim cum conscriberemus, multis in rebus non nisi Ludolfiani lexici auctoritate nitebamur; jam vero postquam totam vocabulorum formarumque copiam ipsi perscrutati descripsimus, singula cum in parte etymologica tum aliâs mutanda, emendanda, addenda habemus.

Toto opere jam conscripto ejusque parte plurima typis excusa Werner Munzinger, investigator gentium Abyssinarum peritissimus indefessus, tum temporis in patriam Bernae urbem reversus, postquam lexici nostri partem primo editam inspexit, Vocabularium dialecti Tigrensis septentrionalis ab ipso collectum ultro nobis obtulit ad calcem nostri libri edendum. Quam conditionem, cum in hac dialecto multas antiquae Tigrensis vel Geez linguae reliquias contineri et linguam mortuam dialecto vivae quodammodo suppleri sumeremus, nos quidem, consentiente bibliopola, libenter accepimus, nec aliud quidquam pacti sumus, nisi ut singulorum vocabulorum pronuntiatio accurate notanda esset. Ejusdem dialecti opusculum grammaticum ut posthac ederet, auctorem haud frustra monuimus. Ejus igitur vocabularium tale quale ipsius manu scriptum recepimus typis exscribendum curavimus. Pro sententiis in praefatione propositis ipse stabit auctor: de aliis quibusdam, maxime quae ad orthographiam pertinent, dubitavimus quidem, sed quominus dubitationes auctori communicaremus, ipsius nova in Africam peregrinatio prohibuit. Postquam autem de Munzingeri vocabulario typis excudendo constitutum erat, etiam Antoine d'Abbadie, Francogallus nobilissimus et amicissimus, qua est liberalitate, suam ejusdem dialecti vocabulorum collectionem nobis permisit. Inde ea quae ad complendam Munzingeri collectionem idonea videbantur excerpsimus et, quamvis alter ab altero in scribendi et pronuntiandi ratione dissentiat, illius libello subjunximus. Etiam meridionalis dialecti Tigrensis vocabularium possidet d'Abbadie, quod ut publici juris faciat monemus et rogamus.

De externa specie nostri libri in officina F. A. Brockhaus exscripti pauca habemus monenda. Typorum formae Aethiopicorum et Amharicorum in hoc opere adhibitae, quamquam iis qui libros Aethiopicos manuscriptos nondum legerunt insuetae, tamen optimae sunt et ad leges calligraphiae Abyssinicas maxime adaptatae quae in Germania inveniuntur. Totumque opus specimen artis typographicae perfectum et officina celeberrima dignum esse nemo infitiabitur qui, quot et quam variae typorum formae in eo adhibendae fuerint, secum perpenderit. Soli hujus officinae characteres Syriaci quorum in hoc libro usus factus est inferioris sunt notae. Qui quod melioribus commutari non poterant, cum lecturis nos ipsi vehementer dolemus.

In corrigendis schedulis per quadriennium multam consumsimus operam, in iisdemque Dr. H. Lotze, Lipsiensem, nobiscum diligentissime laborasse grato animo praedicamus. Errata typothetarum haud ita multa, quae utrumque fugerunt correctorem, sub finem operis emendata invenient lectores. Alia quaedam sine dubio etiamnum in opere latent, praesertim in numeris quorum immensa multitudo ibi continetur: ea speramus fore minus gravia et ea quae a lecturis ipsis facile emendari possint.

Publicae autem laudes et gratiae debentur viro humanissimo, literarum adjutori optime merito, T. O. Weigel, bibliopolae Lipsiensi, qui hoc opus, minus lucrativum quam sumptuosum, neque in aequalium tantum sed etiam in posterorum usum conscriptum, suis impensis vulgare tantum abest ut dubitaverit, ut splendidissime typis imprimendum curaverit. Rarescunt his temporibus ii qui in libris redimendis et vulgandis non lucrum tantum faciendum, sed etiam literarum artiumque studia promovenda spectant.

Labores quos per septennium omnibus fere horis subsecivis Kilii Holsatorum in hunc librum insumsimus enarrare et piget et dedecet. Sed Deo O. M. quo benignissime juvante opus inchoatum perficere potuimus et decet et delectat gratias agere humillimas. Ei sit gloria in aeternum!

Dabam Gissae Cattorum idibus Junii MDCCCLXIV.

Prolegomena.

1. *Describuntur libri e quibus materiam lexici hausimus.*

Lexicon Ludolfiano locupletius et emendatius conscripturo neque ad thesauros quales Siḥâḥ et Qâmûs sunt neque ad singulorum librorum Concordantias quas dicunt aditus patet: perlustranda et excerpenda sunt monumenta scriptorum Aethiopicorum ipsa, quorum pauca typis excusa facile comparari possunt, plurima nonnisi manuscripta et in variis Europae bibliothecis dispersa exstant. Quae omnia cum ob temporis perficiendo operi praefiniti angustias conquirere non liceret, eorum potissima saltem et gravissima nobis perscrutanda proposuimus.

1. Et *antiquissima* quidem quae habentur omnia, cum in iis permulta reperiantur verba quae posthac obsoleta recenti loquendi usui cesserunt, accurate pervestigavimus. a) Inter ea primum locum obtinent *Biblia* Aethiopica, quae omnium literarum Abyssinicarum fundamentum sunt et norma, ad quam reliqui scriptores suum dicendi scribendique genus conformaverunt. Quorum ut etiam in lexico componendo potissima haberetur ratio, res ipsa postulabat. Sed cum Bibliorum versionem non unam tantum habeant Aethiopes sed duplicem et triplicem singulorumque librorum multiplicem, variis temporibus et varia auctoritate confectam, id quoque spectandum erat, ut varias versiones distingueremus earumque antiquissimam, quantum possemus, dispiceremus. Ubicumque autem Bibliorum versiones e libris Mss. eruendae erant, unius codicis fides haud sufficere poterat, sed plura conferenda erant exemplaria. Hoc quomodo in singulas Bibliorum partes valeat, brevi dicendum est. Novi Testamenti versionibus perlustrandis nonnisi librorum typis exscriptorum usum fecimus. Hujus enim Testamenti duae sunt editiones. Altera a. MDXLVIII et IX Romae cura Tesfa-Zion Aethiopis facta, deinceps in Polyglottis Londinensibus repetita, jam Ludolfo lecta est; ea, si librum Actuum Apostolorum exceperis (de quo vid. Lud. hist. Ae. III, 4, 7 et Comm. p. 297), versionem antiquam exhibet, sed erratis typographorum scatet. Altera, a. MDCCCXXX impensis societatis ad Biblia sacra in Britannia et apud exteras gentes evulganda institutae Londini a Th. P. Platt confecta, versionem aliam sive recentiorem sive e variis versionibus recentioribus mixtam continet nec ipsa mendis typographicis ita ut debebat libera est. Editio castigata et critica in qua variae versionis recensiones recte distinguantur adhuc desideratur, nec dubitamus, quin nova omnium earum quae in libris Mss. circumferuntur Novi Testamenti versionum perscrutatione non tantum multae lectiones variantes sed etiam lexico singulae accessiones redundaturae sint. Sed huic investigationi instituendae cum omnia nobis deessent auxilia, libros typis editos diligenter perscrutari satis habebamus. Inter Veteris autem Testamenti libros Psalmi cum Canticis a J. Ludolfo a. MDCCI Francofurti, Octateuchus et libri Regum I et II a nobis ipsis a. MDCCCLIII — V et MDCCCLXI cum lectionibus variantibus ita editi sunt, ut eos excerpere sufficeret. In caeteris libris ad codices Mss. recurrendum erat, quorum inter se conferendos habebamus (maxime Oxonienses, Londinenses, Francofurtenses, Abbadianos) Jobi octo; III et IV Regum et Danielis septem; Jesaiae, Dodecapropheton, Proverbiorum, Ecclesiastae, Sapientiae sex; Paralipomenon, I et II Ezrae, Esther quatuor; Jeremiae cum Threnis, Hezekielis, Siracidae tres; Baruch, Epistolae Jer., Tobith, Judith duos. Libri Maccabaeorum Aethiopibus aut numquam versi aut deperditi sunt: eorum loco supplendo librum ficticium sub titulo Maccabaeorum circumferunt (vid. infra). Veteri Testamento adnumerantur libri quidam pseudepigraphi, tam editi quam inediti. Editi sunt, a nobis ipsis: 1) Kufâlê vel liber Jubilaeorum, e duobus codicibus, Kil. et Lond. MDCCCLIX, 2) Henoch, e quinque codicibus, Lips. MDCCCLI (huic libro tres alios codices nuper perlatos comparavimus); a R. Laurence: 3) Ascensio Isaiae, ex uno codice, Oxon. MDCCCXIX, 4) Ezrae Apocalypsis, ex uno codice, Oxon. MDCCCXX, cui editioni cum parum fide digna sit, sex alios libros Mss. contulimus; ineditus est 5) libellus, quem Aethiopes scriptis Jeremiae adjungere solent, Christianae originis, ተረፈ፡ ነገር፡ ዘበሮክ፡ i. e. Paralipomena vel Reliquiae Baruch inscriptus; ejus habemus tria apographa. Inter libros Novi Testamenti apocryphos recensendus est Hermae pastor, a. MDCCCLX Lipsiae ab Antonio d'Abbadie editus. Horum scriptorum biblicorum partem majorem Ludolfus nunquam vidit: e libris Judicum Regum Jesaiae excerpta quaedam habuit a Gregorio Aeth. communicata; praeter Novum Testamentum, Pentateuchum cum Josua et Ruth, Psalmos cum Canticis et quosdam prophetarum minorum ipse legit nullos. — b) Libris biblicis alii quidam accedunt qui ex antiquioribus literarum Aethiopicarum temporibus servati

supersunt et quorum diligentissimum fecimus usum. Eorum potissimus est liber quem **ቄርሎስ፡** i. e. *Cyrillum* vocant. Hoc volumine continentur scripta collectanea cum Cyrilli Alexandrini tum aliorum Patrum, ad theologiam dogmaticam et ad Acta concilii Ephesini pertinentia, e sermone Graeco versa (vid. ejus descriptionem in Zeitſchrift für die Kunde des Morgenlandes 1844. Bd. 5 S. 187 ff., et in Catalogo Codicum Aethiopicorum qui in Museo Britann. asservantur MDCCCXLVII p. 12 seq.). Monumentum est antiquioris linguae eximium; multa vocabula, in eo obvia, cum Abyssinis inferioris aetatis obscura essent, apographis ejus glossaria Aethiopico-Amharica annexa esse solent. Usi sumus codice Tubingensi, cujus folia 1—130 in allegandis locis singulis citavimus; ei nostra apographa comparavimus, Londini e codicibus, qui in Museo Britannico et in Bibliotheca Societatis Indiae Orientalis asservantur, quondam facta. Praeterea huc referendus est libellus, quem *Regulam Pachomii* vocamus (**ሥርዐት፡ ዘአዘዘ፡ መልአከ፡ እግዚአብሔር፡ ለአበ፡ ጳኵሚስ፡ በበሐር፡ ዘስሙ፡ ጠርቤንስስ፡ በደወለ፡ ተበይስ፡**); continetur codice Abbadiano CLXXIV, et fragmentum ejus exstat in codice Mus. Brit. XVIII f. 76. Eum tempore satis antiquo in Geez translatum esse cum regulae ipsae tum orationis genus pressae et brevis et vocabula quaedam huic libro propria luculenter docent. — Inscriptiones autem Axumiticas, ab E. Rüppell vulgatas, licet monumentum sint antiquissimum, tamen in nostro opere praetermittendas putavimus. In rebus enim ad linguam pertinentibus vix quidquam certi inde depromi poterit, priusquam emendatius editae et rectius lectae et intellectae fuerint (vid. Zeitſchrift der deutſchen morgenländiſchen Geſellſchaft 1853. Bd. 7 S. 355—364). — Horum igitur quos enarravimus librorum antiquiorum voces et phrases omnes in libro nostro collectas et quantum fieri poterat explanatas invenient lectores studiosi.

2. *Caeteri* libri quamvis omnes aliquid ad augendas lexici copias conferant, tamen nec ejusdem sunt antiquitatis nec momenti. Quam ob rem singula singulorum apographa perlustrare nobis satis esse videbatur; accedebat, quod eorum plura exemplaria assequi non potuimus, nisi novam per varias Europae bibliothecas peregrinationem, ipso officio publico quo fungebamur interdictam, instituerimus. In deligendis autem iis quos in rem nostram converteremus libris duabus potissimum rationibus ducti sumus. Earum altera est, quod eos libros qui vel auctoritate quadam publica valebant vel Abyssinis ipsis in deliciis habebantur et multum lectitabantur nequaquam negligendos existimavimus. Altera refertur ad varietatem materiae quae in libris tractatur. Nam cum varia literarum genera variam postulent dictionem et propria verba quae dicunt technica, id nobis spectandum erat, ut uniuscujusque generis unum certe librum tamquam exemplum perlegeremus et excerperemus. Librorum autem secundum rationes modo dictas delectorum alii ab Aethiopibus ipsis compositi, alii ex aliis linguis, maxime Arabica, translati sunt; alii lingua puriores et eleganter scripti; alii ad Arabicum vel Amharicum sermonem vergentes, alii antiquiores, alii inferioris et infimae aetatis. a) *Libri ecclesiastica auctoritate* magis minusve *insignes* quos excerpsimus sunt Clemens, Synodos, Didascalia, Kidân, Faus Manfasâwi, Liturgiae, Genzat, Qedr, Preces Matutinae. *Clementis* usi sumus exemplari Tubingensi chartaceo; de ejus argumento videre licet quae exposuimus in Nachrichten von der G. A. Univerſität und der Königl. Geſellſchaft der Wiſſenſchaften zu Göttingen 1858 Nr. 17—19. *Synodi* librum jam Ludolfus novit et in suo lexico haud ita raro allegavit, nec non particulas quasdam in suo Comment. ad Hist. p. 301 seq. edidit; nos totum perlustravimus qualis continetur codice chartaceo Tubingensi. Qui cum negligentissime scriptus sit, dolemus quod alium assequi nequivimus. Est 398 foliorum; in eo insunt 1) Constitutiones Apostolorum f. 4—72; 2) Canones Apostolorum f. 72—89; 3) Statuta Apostolorum f. 89—102; 4) Abtelisât i. e. Tituli f. 102—126; 5) Constitutionum recensio altera f. 126—143; 6) tertia f. 143—160; 7) Canonum Ap. recensio altera f. 160—171; 8) Abtelisât recensionis alterius f. 171. 178. 198—215; 9) Canones concilii Ancyrani f. 215. 216. 179—189; 10) Canones Neocaesarienses f. 189—194. 11) Gangrenses f. 194—197. 217^b; 12) Sardicenses f. 217—224; 13) Antiocheni f. 224—234; 14) Laodiceni f. 234—246; 15) Niceni f. 246—254; 16) eorumdem recensio altera f. 254—280; 17) Expositio fidei Nicenae f. 281—286; 18) Synodus Clementis f. 286—293; 19) Expositio decalogi f. 293—309; 20) varii alii tractatus ad ethicam et dogmaticam pertinentes f. 309—398. Caeterum varia Synodi exemplaria multum inter se differunt, et in M. M. f. 344 Isaac quidem Tigrensis incusatur, quod Synodum consulto adulteraverit. — E codice Stuttgartiensi membranaceo excerpsimus 1) *Kidân* i. e. **መጽሐፈ፡ ኪዳን፡ ዘእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡** seu Testamentum Domini nostri Jesu Christi f. 3—30, librum subditicium qui in Haimânôta Abau et in M. M. allegatur; in eo de variis rebus ad jus ecclesiasticum, liturgiam et eschatologiam pertinentibus tractatur; 2) *Faus Manfasâwi* seu Medicinam Spiritualem (i. e. Poenitentiale) f. 119—173, de quo vid. Catal. Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 30; 3) *Didascaliam* Apostolorum f. 43—116. Didascaliae partem supra dimidiam Th. P. Platt typis edidit: The Ethiopic Didascalia with an English translation, Lond. 1834. Quam editionem et ipsam consuluimus. — *Liturgiarum* seu Orationum eucharisticarum quaedam (sc. 1) Canon generalis, 2) Liturgia Domini nostri, 3) Dominae nostrae Mariae) in N. T. Aethiopico, Romae edito, t. 1 f. 158—176, una (sc. Liturgia Domini nostri) in Ludolfi Comm. ad Hist. p. 341 seq. typis excusae exstant; aliae (sc. Joannis Ev., 318 Orthodoxorum, Epiphanii, Jacobi Sarugensis, Joannis Chrysostomi, Apostolorum, Gregorii, Dioscuri) Mss. in codice Anglico jam a Ludolfo lectae et citatae sunt. Easdem nos quoque denuo excerpsimus e nostro apographo codicis Bodl. XVII, de quo vid. Catal. Cod. Aeth. Bibl. Bodl. Ox. p. 32 et 33. — Librum *Genzat* (**መጽሐፈ፡ ግንዘት፡**) i. e. rituale in exsequias celebrandas perlegimus in codice Tubingensi membranaceo, 162 foliorum, Fasilidae regis aetate scripto; recensionem exhibet permultis foedissimae superstitionis additamentis depravatam. — Codex quem sub titulo *Kedr* citavimus, Tubingensis, chartaceus, 90 foliorum, plures exhibet libellos, sc. 1) f. 1—39 **መጽሐፈ፡ ቄድር፡** (de quo nomine vid. lexicon c. 465) de ritibus qui in repurgandis lapsis adhibendi sunt; in eo etiam **ጸሎት፡ እግዝእትነ፡ ማርያም፡ ድንግል፡ ዘጸለየት፡ ባቲ፡ በውስተ፡ ሀገረ፡ ባርቶስ፡** et alia superstitiosa hujus generis (de quibus vid. Lud. Comm. ad Hist. p. 349 et Zeitſchrift für die Kunde des Morgenlandes 1844. Bd. 5 S. 183) continentur; 2) f. 39—45 **መጽሐፈ፡ ባሕርይ፡** sive ritus et orationes ad unctionem aegrotorum (**ሰመይናሃ፡ መጽሐፈ፡ ባሕርይ፡ እስመ፡ ቃለ፡ መለኮት፡ ይእቲ፡**); 3) f. 45—86 fragmenta e libro poenitentiali, Faus Manfasâwi dicto. — *Preces*

Matutinas nominavimus libellum, qui in Cod. Mus. Brit. XX n. 1 et XXI n. 1, a continetur; Aethiopice inscriptus est ኪዳን፡ዘነግሁ፡, et partes ejus etiam in Kidân libro supra laudato leguntur; perpauca ex eo sumsimus. — De Deguâ et Mavâs'et infra tractabitur.

b) E *libris exegeticis* delegimus *Chrysostomum* i. e. Joannis Chrysostomi homilias in Pauli epistolam ad Hebraeos XXXIV, sub initium saeculi XVI^{i} ex Arabica versione (saeculo XI facta) in Geez translatas. Cum editione Graeca accuratius quam exspectaveris consentiunt; dictio quamquam ad Arabismum vergit pure Aethiopica est nec nisi rarissime sermonem Amharicum redolet. Singulae homiliae divisae sunt in duas partes, sc. partem exegeticam (ድርሳን፡), et paraeneticam (ተግሣጽ፡); illam siglo *Hom.*, hanc *Tags.* allegavimus. Usum fecimus codicis Tubingensis, membranacei, 150 foliorum, diligenter exarati.

c) De rebus *monasticis* tractatur in libro, qui *Philexius* inscriptus est, sub initium saeculi XIV in Geez translato, de quo vid. Zeitſchrift der deutſchen morgenländiſchen Geſellſchaft 1847 Bd. 1 S. 24 ff. Adhibuimus codicem Stuttgartiensem (quondam Tubingensem), et singulos locos secundum ordinem quaestionum 244 in hoc libro propositarum allegavimus. — De *Regula Pachomii* vid. supra col. VII.

d) E libris qui ad theologiam *dogmaticam* pertinent, praeter Cyrillum (de quo vid. supra col. VII), excerpsimus librum magnae molis celeberrimum, qui *Haimânôta-Abau* inscriptus est (de quo videre licet Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 13 — 19), non totum sed singulas tantum ejus partes, quarum apographa habemus e codice quondam in Bibliotheca Societatis Indiae Orientalis Londini asservato. Duos libellos qui in eo exhibentur de rebus dogmaticis (sunt Fides Jacobi Baradaei et Athanasius de Trinitate) nec non Maſsḥafa Ṭomâr operi praefixum etiam sigillatim citavimus. Praeterea totum et diligenter perlegimus መጽሐፈ፡ምሥጢር፡ i. e. *librum Mysterii* (M. M.), saeculo XV tempore Isaaci regis (at secundum Chronicon Liq Aṭqu tempore Zar'a Jacob regis) in Abyssinia a Georgio quodam compositum, in quo 27 haereses fusius exponuntur et scite refutantur. Etiam strophas poëticas continet. Bene et eleganter conscriptus et optimis ecclesiae Aethiopicae monumentis adnumerandus est. De eo videre licet Zeitſchrift für die Kunde des Morgenlandes 1844 Bd. 5 S. 194 — 196 et d'Abbadie Catalogue p. 54 — 59. Usi sumus codice Basileensi chartaceo, 372 foliorum.

e) Ad *philosophiam* pertinet መጽሐፈ፡ፈላስፋ፡ጠቢባን፡ seu liber *Falaſfa*, qui ex Arabico sermone translatus collectaneas sententias sapienter dictas (philosophorum et physicorum aliorumque virorum tam ethnicorum quam Judaeorum et Christianorum) exhibet; cum legimus in codice Tubingensi chartaceo, 84 foliorum.

f) *Juris civilis et canonici* institutiones continentur libro *Fetḥa Nagast*, qui ineunte saeculo XIII ab Abu Isaac Ben Elassal in Aegypto Arabice compositus, saeculo XV in Geez translatus, novissimis temporibus a jurisconsultis Abyssinis varias retractationes et immutationes subivit (vid. Catalogum Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 21 — 30; d'Abbadie Catalogue p. 184 seq.). Dictionis genere non mere Aethiopicus est, sed ad linguam infimae aetatis inclinat. Exemplar, quo usi sumus, Rüppellianum (vid. Rüppell Reiſe Bd. 2 p. 185 — 188) membranaceum, sub finem saeculi XVII exaratum, asservatur in Bibliotheca Francofurtensi.

g) Multas voces quae ad *mathematicam*, *astronomiam*, *chronologiam* pertinent excerpsimus 1) ex *Abushaker* opere chronographico, saeculo XIII in Aegypto composito, posthac in Geez translato, cujus apographum habemus e codice Musei Britannici factum; de eo vid. Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 41 — 45; 2) e variis libellis et tractatibus de *Computo ecclesiae Aethiopicae*, qui variis libris Mss. (maxime codici Cyrilli, qui quondam in Bibliotheca Societatis Indiae Orient. Londini asservabatur) adjecti inveniuntur, quorumque quidam in Lud. Comm. Hist. p. 385 seq. et in Scaligeri opere de emendatione temporum editi sunt.

h) Nonnulla *artis medicinalis* vocabula hausimus e libello pusillo, 35 foliorum *Maſsḥafa Faus* dicto, in lingua aethiopico-amharica conscripto, qui quondam in Bibliotheca Societatis Ind. Orient. Londini asservabatur.

i) *Historica* sunt, praeter Abushakeriani operis partes quasdam, liber *Pseudojosephi* et Chronicon Axumiticum. Josephi Ben Gorion ዜና፡አይሁድ፡ i. e. historiam Judaeorum quae, e lingua Arabica in Aethiopicam versa, res Judaeorum inde a Cyri regno usque in Hierosolymorum eversionem Romanam comprehendit, perlegimus in codice Francofurtensi bene exarato (qui p. 1 — 269 libros V. T. historicos, Reg. Paral. Ezr. Tob. Judith Esth. continet) p. 272 — 382. Liber quem sub titulo *Chronici Axumitici* citavimus est codex XXVI bibliothecae Bodleianae, quo 1) f. 1 — 88 Kebra-Nagast, liber celeberrimus, in laudem et gloriam Axumae metropolis et regiae Abyssinorum stirpis sub finem medii aevi confictus, Aethiopice bene et eleganter conscriptus, 2) f. 89 — 105 varia documenta ad res Axumiticas et Aethiopicas pertinentia exhibentur (vid. de eo Catalogum Cod. Mss. Aeth. Bibl. Bodl. p. 68 — 73). Hujus codicis partem plurimam descriptam habemus. — Caeteros *libros historicos bibliothecae Bodleianae*, a J. Bruce allatos, in quibus res Aethiopiae describuntur, sc. Cod. XXVIII — XXXII (vid. Catal. p. 74 — 82), quondam Oxonii peregrinantes obiter perlustravimus, et particulas quasdam (maxime ad res antiquiores pertinentes) descripsimus, nec non varia vocabula memorabilia in schedis nostris notavimus. Quorum excerptorum etiam in lexico nostro usum fecimus; eos denuo et diligentius perlegissemus, si eos assequendi ulla nobis fuisset facultas. Caeterum in dictione eorum quibus res Aethiopiae descriptae sunt librorum multa sunt Amharica immixta, quare Abyssini ipsi linguam horum librorum, nempe ልሳነ፡ታሪክ፡ seu linguam Chronicorum, a lingua vere Aethiopica distinguere solent. Codices Bruciani Bodleianae bibliothecae magis ad Aethiopismum vergunt, Rüppelliani magis Amharici quam Aethiopici sunt. Ex unico codice Francofurtensi illo, quem E. Rüppell Reiſe II. p. 336) große Chronik des Lik Atkum (rectius Liq Aṭqu) nominavit, nonnulla, sed pauca tantum in libro nostro recepimus.

l) Ad *vitas Sanctorum* referuntur Synaxaria et multi libri libellique qui Gadel vocantur, nec non libri Maccabaeorum ficticii. *Synaxariorum* (de quibus vid. Catalogum Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 36 — 68) volumina duo, quae in bibliotheca Tubingensi exstant, membranacea sedulo perlustravimus et excerpsimus. Versa sunt ex Arabico opere, saeculo XIII° in Aegypto composito, sed ab Aethiopibus saeculorum sequentium retractata et aucta. Dictio quamquam Arabismum redolet bene Aethiopica est. Actis Sanctorum ad singulos singulorum mensium dies strophae quaedam poëticae additae sunt, quae non omnes sed plurimae cum strophis illius libelli, quem Ludolfus *Encomium coelestium et terrestrium* nominavit (nunc asservatur in Bibl. Bodl., vid. Catal. p. 36) et in lexico crebro allegavit, consentiunt sed multas praebent lectiones variantes. Exemplaris Tubingensis partes aliae diligentius, aliae negligentius exaratae sunt. — E magno librorum qui *Gadel* vocantur numero pauci tantum nobis praesto erant: Gadela Adam in Cod. Tubingensi (de quo vid. nostram versionem et commentationem in H. Ewald Jahrbuch der bibliſchen Wiſſenſchaft V. 1853 p. 1—144), et G. Abba Karazun in Cod. Abbadiano CLXXIV, deinde nostra excerpta e Codd. Mus. Brit. XLV—XLVIII, sc. e G. Tacla Haimanot et G. Tacla Zion (XLV), G. Za Michael Aragâwi (XLVI), G. Abba Johanni (XLVII), G. Gabra Manfas Qedûs (XLVIII), denique excerpta e codice Gadela Lalibela qui quondam in Bibl. Societ. Ind. Orient. asservabatur: ex hoc varia vocabula architectonica hausimus. — Ejusdem farinae est liber *Maccabaeorum* (in plures sectiones divisus) ficticius, quem loco genuinorum librorum Maccabaeorum codicibus Bibliorum appingere solent. In eo exponitur martyrium trium Judaeorum qui sub rege quodam ጺሩጺዶን፡ (i. e. Tyro et Sidone) passi perhibentur: variae ibi de immortalitate animae et resurrectione mortuorum nec non de historia Israelitarum biblica expositiones et paraeneses continentur. Verae Maccabaeorum historiae ne vestigia quidem in eo reperiuntur. Legimus codicem Abbadianum LV.

m) Inter *opera poëtica* eminent hymni ecclesiastici qui in libris Mavâs'et et Deguâ dictis continentur et tam antiquioribus quam melioribus scriptis annumerandi sunt: de iis vid. Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 32—38. Antiphonarium quod *Mavâs'et* dicitur totum perlegimus in Cod. Tubingensi; thesauri *Deguâ* dicti exemplar nobis deerat, sed excerpta et singularum partium apographa habemus e praestantissimo codice, qui in bibliotheca Societatis Brit. ad Biblia evulganda institutae asservatur: ex iis quidquid in lexico allegatum est hausimus. — De strophis Synaxariorum poëticis, quas cum Ludolfo *Encomia* nominavimus, vid. supra sub litera *l*. — Ex aliis carminibus quorum multa habent, pauca quaedam eaque praestantiora delegimus, sc. 1) preces ad Deum quae ab ኦእግዚአብሔር፡ጠቢበ፡ጠቢባን፡ incipiunt et *Tabiba Tabibân* appellantur, 102 stropharum (collatas e Cod. Bodl. XVIII, Mus. Brit. LVI et LVII); 2) preces quae a ስብሐት፡ለከ፡ *Sebchat laca* incipiunt, e Cod. Bodl. XVIII; 3) carmen ad communionem sacramenti altaris celebrandam quod, cum a ማኅበረ፡ምእመናን፡ incipiat, *Máchbara Me'manân* vocamus, 21 stropharum, e Cod. Bodl. XVIII et Mus. Brit. LVII collatum; deinde quaedam poëmata quae nos *Salâm* nominavimus, Abyssini autem መልክእ፡ i. e. imagines vocant, quia in singulis eorum strophis singula Sanctorum membra laudantur, sc. 4) Salâm ad 318 Patres Nicaeae congregatos dictum, 16 stropharum, e Cod. Bodl. XVIII; 5) Salâm ad Mariam I, 43 stropharum, collatum e Cod. Bodl. XVIII f. 47—62 et Cod. Mus. Brit. LVII; 6) Salâm ad Mariam II (quod non መልክእ፡ est), 7 stropharum, e Cod. Bodl. XVIII f. 62. 63; 7) Salâm ad Mariam III, 58 stropharum, e Cod. Mus. Brit. LXX; praeterea 8) hymnos qui in Cod. Mus. Brit. LIII f. 52—63 continentur.

n) His omnibus accedunt quidam *libelli alii*, qui quamquam non multa tamen aliquot vocabula lexico nostro contulerunt: 1) fragmentum *Apocalypseos Mariae* de rebus futuris quae a Joanne Apostolo scripta perhibetur, e Cod. Mus. Brit. XLVII; 2) *Visio Baruch* ficticia, in Abyssinia conscripta, e Cod. Mus. Brit. XIX; 3) ፍካሬ፡ኢየሱስ፡ (*Fekâre Iasus*) i. e. Expositio Jesu de rebus futuris, saeculo XV conscripta, e Cod. Mus. Brit. XVIII; 4) ጥበበ፡ሳቤላ፡ *Sapientia Sibyllae* ficticia, e Cod. Mus. Brit. V; 5) ውዳሴ፡ማርያም፡ *Laudes Mariae* in septem hebdomadis dies e Cod. Mus. Brit. III; 6) መጽሐፈ፡ኑዛዜ፡ *Formula confessionis* peccatorum, libellus amharizans, e Cod. Mus. Brit. LVII. — Praeterea e variis Musei Britannici et Bibliothecae Bodleianae codicibus quos quondam in Catalogis nostris descripsimus singula vocabula allegavimus. — Libris prelo impressis qui enumerati sunt adde Ludolfi Historiam Aethiopicam et Commentarium, Theodori Petraei proverbia Aethiopica Jonae prophetae 1660 edito subjuncta, Ant. d'Abbadie Catalogue de Manuscrits éthiopiens Par. 1859.

o) De Vocabulariis Aethiopico-Amharicis infra plura dicemus.

Ex hoc scriptorum quae perquisivimus conspectu plurimos eorum quibus Ludolfus utebatur librorum a nobis denuo pervestigatos et excerptos esse elucet. At nonnulli Ludolfo erant fontes, ad quos nobis nullus erat aditus, nempe 1) Liber Mysteriorum coeli et terrae, 2) Manuscriptum Colbertinum, 3) Homiliae et Vitae Sanctorum qui in Codice Bibliothecae Berolinensis inveniuntur. Alios habebat quos ab ipso diligenter excerptos denuo perlustrare non operae pretium esse censebamus, Organon Mariae, Ssalôta Reqêt (at vid. supra sub litera *a* de libro), Homiliam Chrysostomi de Nativitate Christi Lugd. Bat. 1660 a Th. Petraeo editam. Ex utroque librorum genere quaecumque Ludolfus in suo lexico protulit, nec non quae auctoritate Gregorii Aethiopis proposuit, ea omnia in nostro opere iterum exscripsimus.

2. *Exponitur quibus auxiliis in definiendis vocabulorum significationibus usi simus.*

Lexicographi est non tantum vocabula colligere sed etiam eorum significationes recte definire. Qua in re via complanata est a Ludolfo. Plurimorum enim eorum quae communi usu detrita sunt verborum potestatem ab eo recte constitutam esse nemo infitiabitur. Tamen multa restabant facienda. Primum enim verborum pronominalium et vocularum illarum quas particulas, conjunctiones, praepositiones, interjectiones dicunt expositionem Ludolfus vix delibavit. At magni momenti sunt hae voces et linguae pars haud contemnenda, nec quisquam suo munere rite functus existimabitur qui uberiorem et accuratiorem earum descriptionem omiserit. Deinde magnus est verborum numerus quae Ludolfo cum incognita essent exponi non poterant. Denique etiam eorum quae novit verborum haud ita pauca sive falso sive minus recte interpretatus est 1), quia auctoritate non satis fida nitebatur vel quia loci probantes quas inspicere licebat ambigui et obscuri erant; in aliis interpretandis ipse cum auctore suo haesitavit; aliorum significationes recte quidem invenit sed non omnes; etiam formarum quarumdam vim (ut stirpis verbalis IV, 1. 2) non semper assecutus est. Multa igitur novanda et emendanda erant, omnia autem retractanda.

---

1) Exemplis sint ሀርበደ፡ለሀየ፡ለመጸ፡ሐበቀቀ፡ሚሬክ፡ሠጠየ፡ተማልሀ፡ሰሒ፡ቀሠፉይ፡ቄጢጥ፡በረረ፡ተፈየ፡ድኅከ፡ al.

1) Quo in negotio perficiendo maxime nobis auxilio erant ii libri qui non Aethiopice tantum sed etiam in alia lingua, potissimum qui Graece adhuc exstant. Permultos enim Aethiopum libros eorumque quos in lexico excerpsimus plurimos ex aliis linguis in Geez versos esse e conspectu quem supra dedimus apparet. Hi omnes si cum libris ipsis unde versi sunt comparari potuissent, nemo non videt quantum utilitatis inde redundasset. Sed aliter se res habet. Nam licet multi sint libri Aethiopici ex Arabica vel alia orientali lingua translati, tamen ne unius quidem exemplar Arabicum vel in alia lingua orientali conscriptum assequi potuimus. Nulla enim typis edita sunt; alia exstant quidem manuscripta in variis Europae bibliothecis (ex. gr. Arabice: Synaxaria, Haimânota-Abau, Fetha Nagast, Chrysostomus, Didascalia) sed a nobis inspici non poterant; alia autem deperdita vel nondum in Europam transportata sunt; denique ubi exemplar Hebraeum (Pseudojosephi) vel Latinum (versionis Canonum Nicenorum ex arabica lingua ab Abraham Echellensi factae in Mansi II p. 981 seq.) vel Syriacum (quarumdam Gadela Adam et Clementis particularum in Journal Asiatique V^{e} série, t. II p. 439 seq.) consuli poterat, parum cum versione Aethiopica consentiebat. At qui e libris Graecis versi sunt, eorum exemplaria Graeca et conservata et typis edita sunt, non omnium quidem sed plurimorum: biblicos dicimus exceptis pseudepigraphis et Cyrilli partem maximam; accedit Chrysostomus qui quamquam ex Arabico versus tamen mirum quantum cum Graeco concordet. Aliorum fragmenta quidem sive Graeca sive Latina supersunt, ut Henochi, Hermae, Jubilaeorum (in libro: Monumenta sacra et profana e codic. Bibl. Ambrosianae t. I, fasc. I ed. Ceriani, Mediol. 1861. 4^{0}), Regularum Pachomii; aliorum versio Latina (e Graeco facta) tota exstat, sc. Hermae et IV Ezrae. Eodem referenda est Bibliorum Aethiopicorum recensio novissima ea, quae e libris Hebraeis facta est. Horum igitur librorum versionem Aethiopicam cum editionibus Graecis (vel Latinis et Hebraeis) conferre licebat. Quod commodissime cecidit. Illi enim libri (exc. Chrysostomo) ut antiquissima literarum Aethiopicarum monumenta ita ea sunt, quae vocabulis raro obviis vel obsoletis et obscuris maxime abundent et locos intellectu difficillimos contineant. Neque eorum locos tantum obscuriores, illa comparatione instituta, illustrare licet, sed etiam in earum quae per se minime obscurae sunt vocum et phrasium significationibus accuratius definiendis et in synonymis recte distinguendis multum adjuvatur qui quid Aethiops exprimere voluerit ex ipso libro Graeco (vel Latino et Hebraeo) eruere potest. Quam ob rem nostrum esse censebamus ut omnes illos libros accurate cum eorum fontibus compararemus.

Tamen ne hoc quidem auxilium omnibus definiendis sufficit nec sine cautione quadam adhibendum est. Quamquam enim Aethiopes librorum interpretes linguae Graecae peritissimos, multo peritiores sane quam exspectaverimus, se praebent, tamen inveniuntur loci in quibus verba Graeca non satis intellexerunt neque recte reddiderunt. Accedit quod in interpretandis libris modo fidem verborum pressius secuti sunt, modo sensum magis quam verba exprimenda sibi proposuerunt. Praeterea fieri potuit nec raro factum est, ut aut loci quidam Graeci in nostris editionibus aliter legerentur atque ab Aethiope lecti sunt, aut in ipsa versione Aethiopica lectio genuina posthac depravaretur vel alii cederet. Quae omnia circumspicienda sunt si quis hoc auxilio uti voluerit. Itaque nobis quidem non satis fidum videbatur, iis vocibus Aethiopicis quae in uno tantum loco occurrunt eandem quam vox Graeca ei respondens habet potestatem attribuere, ni eandem ei infuisse aliis quoque indiciis (ut etymo [1]) vel traditione [2]) Aethiopum) firmatur [3]). At ubicumque eandem vocem Graecam in libris variis vel qui a variis interpretibus versi sunt eadem voce Aethiopica redditam reperimus, de vera ejus significatione non erat quod dubitaremus [4]).

2) Auxilium alius generis a philologicis et exegeticis Abyssinorum ipsorum traditionibus petitur. Geez enim dum viva erat lingua, literatorum institutionibus ad eam addiscendam vix opus erat; sed postquam populus linguam dediscere et Amharice loqui coepit, studia quaedam philologica non poterant non emergere. Et cum Geez, etiam per ea quae sequebantur tempora, linguae sacrae et literariae dignitatem obtinere non desineret, exstiterunt literatores qui eam in scholis docebant librorumque interpretes se profitebantur. Quae studia quamvis labentibus saeculis magis magisque decrescerent, tamen viri hujus generis, መምህራን፡ i. e. doctores dicti, etiamnunc in Abyssinia reperiuntur, et antiquae linguae scientia quantulacumque usque ad nostram aetatem per eos conservata est. His literatorum vel doctorum studiis ut grammaticae initia debentur, ita constans quaedam librorum interpretandorum ratio formata est quae, primitus institutionibus scholasticis per docentium et discentium successiones tradita, posthac etiam literis consignata est. Neque tamen moris erat versiones librorum Aethiopicorum in linguis vel dialectis vernaculis conscribere [5]), sed locorum tantum difficiliorum vel verborum obsoletorum interpretamenta marginibus eorum in quibus occurrunt librorum adscribere vel talium interpretamentorum compendia brevia singulis libris praefigere vel subjungere. Permulti libri manuscripti, maxime biblici, ejusmodi glossis vel glossarum compendiis instructi sunt. Etiam nominum peregrinorum sive propriorum sive appellativorum interpretatio ab illis literatoribus tentata est. Denique postquam inscitia sacrae linguae magis crevit, in usum discipulorum alia quoque vocabularia, ሰዋስው፡ dicta, composita sunt, in quibus etiam vulgaria et tritissima vocabula Amharice exponuntur. In his igitur glossis vel glossariis et vocabulariis domesticam Abyssinorum traditionem de significationibus verborum Aethiopicorum contineri jure dixeris. Eamque satis constantem fuisse, e consensu variorum qui nunc exsistunt hujus generis libellorum conjicere licet: etiam quae Gregorius Aethiops de interpretatione verborum difficiliorum duobus abhinc saeculis Ludolfo communicavit, fere omnia cum iis quae nos in vocabulariis legimus concordant. Ubi vero de vocabulorum expositione variae doctorum opiniones obtinebant, hujus generis variationes etiam in vocabulariis annotatae esse solent, ut: መስተሀብብን፡ዘ፡ (i. e. ዘውእቱ፡ vel ዘብሂል፡) ጸሬፍያን፡ወዐዘ፡ (i. e. ወዐ፡ዘይብሉ፡) ተጸሐልያን፡, vel ሰንበልት፡ዘ፡ጦስኝ፡ስንቡልኒ፡ይ፡ (i. e. ይ

---

[1] ut II ሰቈረ፡, ማእን፡, ረሥሐ፡ al.

[2] ut አስተማወጸ፡, ተሀውገ፡ al.

[3] Exemplis sunt ስጉይ፡, ምማት፡, II ሚሰ፡, መጕጸ፡, ተቀብየ፡, ቈጽልዕ፡, II ብሕብሐ፡ al.

[4] Exempla habes sub መኰየ፡, አሰበበ፡, ትዕረር፡, II ዐቀበ፡

[5] quae in bibliotheca Abbadiana exstant librorum interpretationes Amharicae (ut Cod. CLIV. CLVI. CLVII) novissimae aetatis esse videntur.

ቡሉ፡), vel ናቡሊስ፡ቡእዛ፡ቡ፡ (i. e. ቡሂል፡) ቃጭል፡ቡእዛሰ፡ ጸናጽልሂ፡ይ፡ (i. e. ይቡሉ፡). De his vocabulariis consulere licet Ludolfi Hist. I, 15, 34. IV, 2, 3; Comm. p. 34. 209. 556, et descriptionem eorum uberiorem in Catalogo Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 58—60. Exemplaria quibus nos usi sumus sunt Cod. Mus. Brit. LXX et LXXII secundum nostra apographa, et Cod. Tubingensis (de quo vid. Zeitſchrift der deutſchen morgenländiſchen Geſellſchaft I. S. 41 ff.); alia in aliis bibliothecis exstant, sed plura comparare operis pretium non fore censebamus. Praeterea glossaria quaedam variis libris biblicis et Cyrilli operi (de quo vid. supra c. VII) annexa nec non glossas quasdam in margine librorum adscriptas in nostram rem convertimus. Denique Antonius d'Abbadie in sua bibliotheca habet libellum Cod. CCXXVIII, in quo radices linguae Aethiopicae secundum ordinem literarum in quas exeunt (a literatore quodam Gondariensi) contextae continentur; ex eo excerpta quaedam benignissime nobis communicavit. Sed multae harum radicum videntur spuriae et e nominibus, etiam peregrinis, nonnumquam rudissime petitae (ut ሰር ኬመ፡ i. e. ለምጽ፡ከወጺ፡ de qua vid. nostrum lexicon c. 1402 sub ሱዐሪም፡).

Haec igitur monumenta quamquam diligenter consulere consuevimus, tamen adjumenta quae inde petivimus nec ita multa nec magna erant. Nam expositiones verborum usu detritorum quas exhibent nimis vagae et mancae sunt, nec ad significatus accurate definiendos sufficiunt. De nominibus peregrinis (ut vasorum, ponderum, mensurarum, instrumentorum, animalium, plantarum) hallucinationes magis et conjecturas quam veras definitiones venditare solent. Nec nisi in expediendis verbis nominibusve rarioribus et obscurioribus aliquantum utilitatis ex iis percipere licuit. Quamquam ea quoque arctioribus circumscripta est finibus. Tantum enim abest, ut omnes glossae a literatoribus propositae e genuina linguae scientia antiquitus tradita haustae sint, ut earum plures nonnisi conjecturis exegeticis, tam veris quam falsis, nitantur (vid. ex. gr. ቱፌዩ፡). Accedit quod etiam multa vocabula Amharica quibus Aethiopica exponuntur nobis quidem obscura sunt nec prius intelligi possunt, quam lexicon Amharicum, Ludolfiano et Isenbergiano multo magis completum, editum fuerit.

At alia quoque est ratio, qua illis monumentis in lexico elaborando adjuti sumus. Plura enim in iis recensentur vocabula quae in libris quorum perlustrandorum facultatem habuimus non reperiuntur: eorum quaedam licet lectionibus corruptis originem traxerint, tamen reliqua in aliis libris vere occurrere satis probabile est. Quare ea in lexico recipere non dubitavimus, sed cum testimoniis non probata sint, eorum plurima sub calcem lexici in Appendice I recensere maluimus. Praeterea variis in locis ubi fides nostrorum codicum addubitanda videbatur, glossaria cum eandem vocabuli lectionem praeberent nobis subsidio venerunt.

3) Auxilium autem multo magis fructuosum et fidum ex ipso librorum studio petivimus. Quidquid in describendis variis singulorum verborum significationibus earumque tenuioribus discriminibus profecimus, potissimum sensu librorum subtiliter investigato et usu loquendi qui cuivis auctori proprius est diligenter observato effectum est. Etenim si quis linguae et grammaticae scientia et artis exegeticae peritia satis imbutus libros accurate perlegerit, non erit dubium, quin ei etiam illae phrases et verborum formae vel significationes quae in lexicis nondum notatae sunt longe plurimae per se perspicuae pateant, etiamsi versiones librorum vel exemplaria e quibus versi sunt consuli nequeunt. Quae cum in aliis quoque linguis et literis pariter se habeant, uberius exponere nihil opus est. Sunt quidem in quovis libro manuscripto, ni accuratissime exaratus sit, loci obscuriores vel plane non intelligendi, quia lectiones depravatae sunt, sed eos, nisi ex aliis libris emendari potuerint, missos facere nihil interest. Sunt quoque vocabula obscuriora vel verba technica quae quid sibi velint non ultro apparet, sed quae in alio libro minus liquent, in alio illustrata inveniuntur, et dummodo caetera auxilia quae laudavimus et laudabimus cieantur, pauca sane inexplanata relinquentur. Libri autem ex Arabico sermone translati vel ad linguam Amharicam vergentes ut bene intelligantur, etiam istarum linguarum scientiam quandam requiri nemo non videt.

4) Ad illustranda nomina animalium plantarum utensilium et vocabula quaedam technica (ut musicae) etiam itineraria peregrinatorum et varios Europaeorum libros in quibus singula describuntur vel exponuntur (ut Renaudot opus de liturgiis orientalibus, Scaliger opus de emendatione temporum, Description de l'Egypte al.) consulebamus.

5) His auxiliis quae enarravimus aliud denique accedat necesse est, sc. etymorum investigatio. Sed de hac singulatim disserendum est.

3. *Disseritur de etymorum investigatione et aliarum linguarum comparatione.*

1) Etymorum scrutationem et aliarum linguarum comparationem ut ne intactas praetermitteremus, variae nos monebant rationes. Primum enim ad ipsa vocabula rite digerenda necessariae sunt. In lexicis linguarum Semiticarum quae vocabulorum literis vel syllabis praefixis formatorum copia ingente abundant singula vocabula secundum ordinem radicum et literarum radicalium digerenda esse inter omnes constat, nec nisi qui inscitiae et inertiae tironum magis quam laudi disciplinae consulunt laudabilem illum morem, fere omnibus probatum, etiamnum negligunt. Radices autem ad quas singula vocabula referenda sunt quamquam plerumque e legibus formationis grammaticis ultro patent, tamen nonnumquam accidit, ut cognitu difficiliores sint nec sine exploratione etymorum inveniri possint [1]). Deinde etiam significationibus verborum definiendis etymorum scientia aliarumque linguarum comparatio sive utilissima sive necessaria est. Sunt enim verba quae varias pluresve habeant significationes; earum quae sit prima, quae derivatae, nonnumquam ei tantum disceptare licet, qui etymon perspexerit [2]); sunt alia quorum potestas nisi etymo respecto accuratius constitui non potest [3]), et nobis quidem multorum verborum in uno duobusve tantum locis obviorum significatus non indubius nec satis confirmatus esse

---

1) ut ቃዕክ፡እስኪት፡አስሒትያ፡አሬሬይ፡ዐንዐወ፡ድቡት፡ዶዶ፡ግቡት፡ al.

2) ex gr. መስሐግ፡አብደ፡ተዐገለ፡ተዐገሠ፡ገልዕ፡አግመረ፡ጸንሐ፡ጸንዐ፡ፈቀደ፡ፈጸመ፡ al.

3) ut ሀርበደ፡ሐበቀቀ፡ሥጥየት፡ቀሠፋይ፡ማኅፈር፡ዘርዘረ፡ግእዘ፡ያገ፡ዐዓዕ፡ al.

videbatur nisi etymologica quoque ratione comprobandus erat [1]); aliorum de quibus etiam traditio exegetica deest sensum nonnisi via etymologica assequi poteramus [2]). Accedit quod etiam ad orthographiam constituendam multarum radicum etyma vel convenientia cum aliis linguis respicienda erant (vid. infra de orthographia). Praeterea etymorum studium per se ipsum expetendum videtur. Nam ut cujuslibet scientiae finis in eo positus est, ut ad intimas rerum causas penetret, ita etiam ei qui in describendis linguae copiis scientiam linguarum omnem pro parte virili promovendam sibi proposuerit non id tantum quaerendum est, quibus nominibus res singulas appellare consueverint homines, sed etiam quas in iis appellandis secuti sint rationes et quas significationum mutationes singulae voces, dum in ore populi vivae essent, subierint. Quas quaestiones qui tentaverit, ei multa inde redundabunt scitu dignissima, quae ad populorum ingenia varia vel ad linguarum historiam pertinent. Denique specialis quaedam erat causa quae ad tractandas has quaestiones nos impelleret. Fuerunt enim nec etiamnum desunt, qui linguae Aethiopicae copias ab indole linguarum Semiticarum aliquantum alienas et permultis vocibus peregrinis, maxime Africanis, permixtas censeant; sunt etiam alii, qui Aethiopicae linguae copias Hebraicae Aramaicae Arabicae copiis dignitate antiquitatis non pares sed fere omnes longe inferiores et nimis depravatas judicent. Quod utrumque verum esse in Grammatica nostra negavimus, et in lexico conscribendo id quoque spectavimus, ut singula linguae vocabula et vere Semitica esse et reliquias antiquissimi temporis permultas in se continere demonstraremus. Iis autem qui linguae Aethiopicae prosapiam vere Semiticam nobiscum agnoscunt gratum nos facturos existimabamus, si singulorum verborum proxime vicina et cognata, quae in aliis linguis Semiticis sunt, eruere tentaverimus.

At difficillimum erat hoc negotium nec via ab aliis literatis satis munita. In caeterarum enim, excepta Hebraea, linguarum lexicis etymologia miserrime neglecta jacet, et in solvendis Aethiopicae ipsius linguae quaestionibus etymologicis non multi sunt qui operam suam collocaverint. Ludolfus ipse in Syllabo vocum harmonicarum quem lexico annexuit ea tantum verba Aethiopica quorum harmonia cum caeteris linguis cuivis obvia erat recensere satis habuit, neque omnia quae proposuit probata sunt. Alia quaedam verba singula alii tractarunt majore vel minore cum successu [3]). Sed verborum pars plurima eaque difficilior a nemine tentata remanebat. Nihilominus impigre hoc negotium capessere non dubitavimus, neque est quod operae ei impensae nos poeniteat. Et ab initio quidem de verborum etymis et harmonia cum caeterarum linguarum verbis paulo fusius tractare instituimus; mox autem, ne libri volumen justo magis extenderetur, summa adhibenda erat brevitas.

2) In omnibus igitur iis verbis quae eadem in caeteris linguis Semiticis usitata sunt voces harmonicas annotare satis habebamus, nec raro ad Gesenii thesaurum provocabamus qui de eorum etymis et consensu cum aliis linguis diligenter inquisivit. At permultas radices multaque nomina habent Aethiopes, quae in caeteris linguis eadem non inveniuntur. Ea omnia Geez linguae ita propria esse, ut eorum ne vestigia quidem in caeteris supersint, quis crediderit? Caeterarum enim linguarum Semiticarum si quis comparationem alius cum alia instituerit, facile inveniet, hereditatem communem quam e lingua primitiva acceperunt in nulla tam fide conservatam esse, ut nec ejus partem aliam perdiderit, aliam plus minusve transformaverit. Eandem Geez sermonis rationem fuisse ultro suspicamur, nec aliter se res habet. Plurima eorum, quae leviter observanti Aethiopibus propria et a reliquorum Semitarum linguis aliena videntur, altius scrutanti ex eadem prosapia prognata, quamquam transformata vel nova quadam ratione exculta esse apparebit. Tales autem linguae transformationes et numero et genere aliquantum discrepare ab iis, quas lingua apud alios Semitas subivit, nemo mirabitur, dummodo eam a communi matre prius, quam caeteras, avulsam esse et propriae suae indoli per longius temporis spatium indulsisse respexerit.

Varia autem sunt *transformationum* genera: transformationes sive literarum singularum sive radicum ipsarum, et transpositiones literarum radicalium.

Literarum permutationes quae in linguis Semiticis obtinere solent a Gesenio in Thesauro (Hebraeae potissimum linguae respectu habito) ad singulas alphabeti literas annotatae sunt. Nos ipsi in grammatica § 24—32, quales et quam variae in Geez lingua obtineant, describere tentavimus, et quamvis exempla ibi proposita non omnia etiam nunc tueamur, tamen eadem repetere taedet, nec nisi pauca, maxime quae ad permutationes rariores pertinent, hic adjiciamus. *Gutturales* **አሀሐ** nonnumquam e literis mutis [1]) et sibilantibus [2]) extenuatae sunt; **ሀሐዐ** etiam literae *r* aliarum linguarum respondent [3]); literas **አ** et **ሀ**, **አ** et **ዐ**, **ሀ** et **ሐ** et **ኀ** inter se ipsas vicinas esse satis notum est, sed etiam **ዐ** et **ኀሐ** nonnunquam permutantur [4]). *Palatales* **ገከቀ** non tantum inter se ipsas facile alia in aliam transeunt, sed etiam gutturalibus **ሐኀዐ**(**ሀ**) affines sunt et crebro cum iis permutantur [5]). Literae Arabum غ praeter **ዐ** etiam **ቀ** [6]) et **ከ** [7]).

---

[1] ut **መርዘም፡ ተመርሰ፡ አቃረየ፡ ተዐውገ፡**

[2] ut **ምልጣን፡ አፌፌይ፡ ኀበይ፡** al.

[3] *J. A. B. Dorn* de psalterio Aethiopico 1825; *H. Hupfeld* in Exercitationibus Aethiopicis 1825; *Gu. Gesenius* in thesauro linguae Hebraeae; *F. E. Ch. Dietrich* Abhandlungen für semitische Wortforschung 1844; *H. Ewald* Lehrbuch der hebräischen Sprache, VI Ausg. 1855 et in aliis scriptis passim; *F. Tuch* de Aethiopicae linguae sonorum proprietatibus quibusdam 1854; de Aethiopicae linguae sonorum sibilantium natura et usu 1854; *nos ipsi* in Grammatik der äthiopischen Sprache 1857; *W. Wright* the book of Jonah 1857; *E. Schrader* de linguae Aethiopicae indole 1860.

[1] **አኀረ** et **ደኀረ**, et vice versa nescio an **ጸደለ** et ܢܗܪ.

[2] ut **ሀረከ፡ ሐረገ፡ ሀበበ፡ ሀገሬ፡ ሐረ፡ ሐቢ፡ መሐወ፡ አየየ፡**

[3] **ሀደመ፡ ሐመደ፡ ሐመገ፡ ሐበቀቀ፡ ዐቀበ፡**

[4] vid. **ርኅበ፡ በጥሐ፡ ጸውዐ፡**, **ጽሕደ፡** et **ጽዕደ፡**, **ጽሕበ፡ ዐመፀ፡ ጸንሐ፡** al.

[5] vid. de **ሐ** et **ኀ** **ለበሐ፡ ሐመጸ፡ ሐረጸ፡ ሐሰወ፡**, **ሐሰ፡** et **ከሰ፡**, **ሕንብርብሬ፡ ሐጻፍ፡ ርኅም፡**, **ቀረጸ፡** et **ኀረጸ፡**, **ቀበአ፡**, **ቀደፈ፡** et **ኀደፈ፡**. **በኍበኍ፡ ኀበነ፡ ኀዘዘ፡ ኀጸረ፡ ናሕሰ፡ ነከነከ፡** et **ናሕንሐ፡**. **አምኀ፡ ኩፍ፡ ገዘከር፡** et **ገዘኀር፡**, **ዘጕል፡ ይኀአ፡ ጽሕም፡** al.; de **ዐ** **አስቆረረ፡ ተነትሳ፡ ጌገየ፡ ተከየደ፡ ጸጕር፡ ጸግበ፡ ዐጠነ፡**; de **ሀ** **ጸገየ፡**

[6] **በልቀም፡ በቅል፡**

[7] **ከርቤ፡**

maxime ገ 1) respondent. Literae የ cum ገ vel ከ permutatae praeter ደክተመ፡ገሠጸ፡ nulla habemus exempla. Inter *dentales* Aethiopes multo crebrius fortissima ጠ pro ደ et ተ 2), quam ደ pro ተ et ጠ 3) et ተ pro ጠ 4) utuntur. *Sibilantium* aliarum cum aliis permutatarum exempla multa sunt 5); etiam dentalium et sibilantium commutationes satis notae sunt 6). *Labialium* transitus aliarum in alias permultis probantur exemplis, non tantum በ et ወ 7), በ et ፈ 8), sed etiam ወ et ፈ 9), ወ et መ 10), መ et በ et ፈ 11). *Nasalis* መ ut labialibus affinis est ita nasali ን 12); nasalis ን autem cum liquida ለ haud ita raro permutatur 13) nec non cum ረ 14), quae literae ለ vicina est. *Liquidarum* ረ et ለ alius in aliam transitus facillimus est 15); de ረ et gutturalibus vide supra c. XVIII; etiam cum sibilantibus 16) permutatur ረ; raro ለ e ደ mutata est 17).

Aliae differentiae in ipsa *radicum formatione* continentur, prout sive e radicibus Semitarum primitivis novae radices variis in linguis varie excultae, sive radices secundariae ipsae, quas hereditate acceperant, ab Aethiopibus transformatae sunt. Qua de re hic quaedam annotare juvat; alia in gramm. § 66—73 exposita sunt. Geez lingua nonnumquam radices mediae geminatae (contractas) habet, ubi in caeteris linguis concavae vel triliterae formatae sunt 1), et vice versa pro contractis caeterarum sive concavas 2) sive radices tertiae የ et ወ 3), et exhibet radices tertiae ወ et የ, ubi in aliis radices concavae 4) vel primae ወየ 5) inveniuntur, rarius concavas pro radicibus tertiae ወየ 6) vel pro variis aliis reliquarum linguarum 7). Novas radices habet formatas sive praefixa አ vel ዐ 8), vel ወ 9), vel ን 10), vel መ 11), vel ተ 12), quae passim in ደ abit 13), vel ሰ 14), quae passim in ጸ mutatur 15), sive inserta gutturali 16), vel semivocali in gutturalem transmutata 17), sive affixa የ et ወ 18), vel አ et ዐ 19) vel ተ 20) vel ን 21) vel ሰ 22), vel ቀ 23). Inseruntur etiam in formandis radicibus vel nominibus pluriliteris literae ረ 24), ተ 25), plerumque ን 26). De reliqua quadriliterarum formatione vid. gramm. § 71—73.

Denique permulta verba novas induerunt formas *transpositis*

---

1) ዘንጐጐ፡ገመነ፡ጌገየ፡ገዝአ፡ጌመ፡ጌሰ፡

2) ሠጠቀ፡ስሕጠ፡ሶጠ፡ሰፈጠ፡ወለጠ፡ወጠነ፡ዐበጠ፡ጠቅለ፡ጠቀመ፡ጠቀበ፡ጠቅዐ፡ጠበቀ፡ጠንቀቀ፡ጠየቀ፡ፈጠነ፡

3) ሑዳፍ፡መዐደ፡ውኅደ፡

4) ቀተለ፡ቀተረ፡ከሠተ፡

5) vid. de ዘ et ሰ س ش ث ሰበረ፡ et ዘበረ፡, ሐዘበ፡ et ሐሰበ፡, በዘተ፡ዘርቅ፡መዝርዕ፡ዘብድ፡ዘንግዐ፡ዘፈር፡ገዘፈ፡; de ዘ et ጸ ص ዘመደ፡ et ፀመደ፡, ዘረበ፡ et ጸረበ፡, ቤዝ፡ሕምዝ፡; de ሰ ሠ et ز ذ ሰንጐጐ፡ሳሕስሐ፡ሰሰለ፡ዐሰበ፡ዐጽቅ፡; de ሰሠ et ጸ ض ሰበበ፡ሰኖባር፡, ሰፍሐ፡ et ጸፍሐ፡, ሠሐቀ፡አስፈር፡ሰፈወ፡በስበሰ፡ዐናስር፡ፈሥሐ፡; de ጸፀ፡ et ز ذ ጽሕም፡ጸአመ፡ጸገወ፡ፀሐሰ፡; de ጸፀ፡ et שט ፀመፀ፡ፅጌ፡ጽህቀ፡ጸረ፡ጼነወ፡ጸግበ፡ፀቈነ፡ፀዓዕ፡ፄወወ፡ዓፄ፡ጸልአ፡ጸኈር፡ al.

6) vid. ሰርሐ፡ሰቈረ፡ሰበረ፡ቈጸረ፡በዐወ፡ደምዐ፡ጥንፍሕ፡ጦቀ፡(ጠፈረ፡)ጸዐነ፡ጽግንት፡ፀሐሰ፡ዐርፈ፡ al.

7) vid. ሆባይ፡ሀውለየ፡ et ሁብለየ፡, ሐወለ፡ et ሐበለ፡, መረብ፡, ሠወጠ፡ብርዕ፡, ዋህውሀ፡ወልወለ፡ወለጠ፡ዋከየ፡ወጠነ፡ጸረ፡ጸወተ፡, ፀወሰ፡ et ፀበሰ፡

8) vid. ኀፈጠ፡, በለጸ፡ et ፈለጸ፡, ነጠበ፡ et ነጠፈ፡, በዘተ፡ወፈረ፡(ዘለፈ፡).

9) ፈቀረ፡ሐወጸ፡

10) መዓር፡መዐደ፡መዘነ፡(መንጢጥ፡መርሐ፡)ወሰቀ፡ et መሰከ፡, ውኅደ፡(ሐወዘ፡); adde Tigr. ወነ፡ et መነነ፡, ወንበር፡ et መንበር፡ al.

11) መሐለ፡መሐዘ፡መተረ፡መከረ፡ብህለ፡ብዕለ፡ባልሐ፡ et መልኍ፡, በረረ፡ብንት፡እነመ፡ዐተመ፡ፈሐቀ፡ፈኀረ፡; adde Tigr. ዘመን፡ et ዘበን፡ al.

12) መሰቀ፡ et ነሰቀ፡, ሐሜት፡ et ሐኔት፡, ዘመወ፡ et ዘነየ፡, ጽሕም፡መዐወ፡ al.

13) ረሐለ et ረሐነ፡, ግንፋል፡ et ግልፋል፡, ጸልአ፡ለሐወ፡ለከፈ፡ተንተነ፡ነጠየ፡ሰንሰል፡; cfr. Tigr. ለጽሐ፡ et ነጽሐ፡ ዘለመ፡ et ዘነመ፡

14) ተንተነ፡ዐጠነ፡ዘንመ፡እነመ፡ደንደር፡(ጠፈረ፡).

15) ላኅልኍ፡ et ራኅርኍ፡, ሐረረ፡ et ሐለለ፡, መርመረ፡ በቀለ፡አባል፡ጸዐለ፡ፈለጠ፡ፈለጸ፡

16) ኀየሰ፡ኅእሰ፡ዐተረ፡(ግሕሠ፡ገሠጸ፡).

17) ነገለ፡ነገደ፡; fortasse መሰወል፡ et መሰወድ፡

1) መነነ፡ሠረረ፡ሰረረ፡ሰቈቈ፡ገተተ፡ፈገገ፡ነፍነፈ፡, ዐረረ፡ et ዐረየ፡

2) ሞቀ፡ዖመ፡ኬደ፡ዴጥ፡ሰወረ፡

3) II በከየ፡ደበየ፡ደበወ፡መሰወ፡ነቀወ፡

4) vid. ሀለወ፡ሀፈወ፡ሐቀወ፡መረየ፡ኀለወ፡ኀለየ፡ኀርየ፡ነዐወ፡ዐለወ፡ዐለየ፡ጠሰየ፡ፀመወ፡

5) ut ሰጠወ፡ ישׁט, ኀተወ፡ יקד.

6) vid. ጌሰ፡ጌወወ፡

7) vid. ሔከ፡ሔበ፡ቤጸ፡ቀየመ፡

8) አከለ፡ዐረፈ፡ዐንዘረ፡ዐዘረ፡ዐጠቀ፡

9) ወሐከ፡ውኅጠ፡ወከፈ፡ወግዐ፡ወፈረ፡

10) ነሠገ፡ነዘረ፡ነገረ፡ነጸፈ፡ነዐረ፡(ንኅለ፡).

11) መቈሰ፡መበለ፡መከነ፡መገበ፡ (et multa quadrilitera).

12) ተከለ፡ et ወከለ፡, ተከተ፡ተከዘ፡ቶስሐ፡ተወነ፡ተገረ፡ተፈየ፡

13) vid. ደረከኖ፡ድርግሓ፡ደኅብያ፡; an etiam ጠ in ጠፍላሕት፡?

14) ሰዘረ፡ሰረገላ፡ሰንቀወ፡አስያዘዘ፡

15) ጸምላጥ፡ጸብረቀ፡

16) ርሕሰ፡ልሕደ፡ናሕሰየ፡ብህለ፡ዝህለለ፡ጐህነ፡ከዐበ፡

17) ምህከ፡ብዕለ፡ክህለ፡ጠሐለ፡ጽህቀ፡ሠዐለ፡ጸዐረ፡

18) ሠነየ፡ዐዐየ፡ለበወ፡ገጸወ፡ሀውለየ፡ሑብለየ፡ደርበየ፡ጐንደየ፡ሰርገወ፡ቃዕደወ፡ዜነወ፡ቤዘወ፡ጸልሐወ፡ጼነወ፡

19) ወሥአ፡ከፍአ፡ጐድአ፡ጠልዐ፡ጦልዐ፡ጡበዐ፡ቈጥዐ፡መሥከዐ፡; vid. etiam ጥንፍሕ፡

20) ስሕተ፡ብሕተ፡ከበተ፡ፈየተ፡ዐገተ፡ጸበተ፡ et ጸበየ፡ (fortasse አኰተ፡ siquidem a גאה ܓܐܐ).

21) ወጠነ፡መጠነ፡መአነ፡ሰፈነ፡ባህነነ፡ቢቈነ፡ (fortasse ቀዐነ፡ si quidem pro ዐቀነ፡ ex قفن) et vice versa ዘበየ፡

22) ወደሰ፡ጸነሰ፡ፀነሰ፡(ጠበሰ፡ዘልገሰ፡), collato ሠረጸ፡ et ደነጸ፡

23) ዐረቀ፡ጠረቀ፡ጸፈቀ፡

24) ሀርበደ፡መርሰሰ፡

25) ሐርተመ፡ኰስተረ፡(ገፍትአ፡).

26) ሰንአለ፡ከንፈር፡ዐንበዘ፡ዘንግዐ፡ዘንጐጐ፡ገንጸለ፡ጠንቈለ፡ዐንግዐ፡ግንፋል፡ድንግል፡ደንቀወ፡ድንቡስ፡ድንቀት፡ዐንፈርት፡; ድሕንፃ፡ድርንቅ፡ጽርንዕት፡ al.

literis radicalibus, maxime liquidis [1]), vel nasali ን [2]), vel sibilantibus [3]), vel aliis [4]).

His variis transformationum generibus satis respectis multa quae Geez linguae propria sunt ad communem Semitarum hereditatem revocari poterant. Sed omnia ne sic quidem explanare licebat. Neque enim omnino negandum est fieri potuisse, ut singulae hereditatis Semiticae particulae in solis linguis meridionalibus (Himjarica et variis Abyssinicis) conservatae essent: eas ex Arabica et septentrionalibus linguis illustrare frustra tentaverimus, ex meridionalibus autem explicare ideo nondum possumus quod hae ipsae aut prorsus fere ignotae aut non satis cognitae sunt. Alia dubia relinquenda erant quia significationes radicum verborumve primitivae, quae solae in comparandis linguis viam rectam monstrare possunt, Abyssinis deperditae sunt. Ea nonnisi conjecturis tentare vel, quaestionibus propositis, aliorum virorum investigationibus commendare potuimus.

Ad obscuriores linguae partes potissimum referenda sunt nomina varia ea, quorum nulla in Geez superest radix, maxime plantarum, animalium, vasorum, utensilium. Sunt quidem quorum etyma ut erueremus nobis contigit vel contigisse videtur, sed haud pauca nostris investigationibus repugnabant, nec minimo erat impedimento, quod accuratae rerum quae illis nominibus appellantur vel quondam appellatae sunt descriptiones adhuc desiderantur. Eorum quaedam a vicinis Africae populis petita esse non ii sumus qui omnino negemus. Illis accedunt nomina mensium: paucorum tantum (ut መስከረም፡, ሰኔ፡) etymon satis liquet; conjecturae autem, quibus caetera illustrare conabamur, vel incertiores vel longinquiores sunt, quam quae in lexico notari possint; tamen eorum quoque etymon Semiticum non dubitamus.

3) In his autem disquisitionibus et etymologicis et comparativis ultra fines linguarum Semiticarum non transgressi sumus. Quod nemo mirabitur qui, quantum intempestiva linguarum peregrinarum, maxime Indico-Persicarum et Europaearum, comparatio lexicographiae Hebraeae nocuerit non ignorat. Inveniuntur quidem ut in quavis lingua ita in Geez verba, maxime nomina peregrina, quae cum ipsis rebus quae iis appellantur ab aliis populis desumta et in linguam vernaculam quasi adoptata sunt, sed verba vere Aethiopica e linguis peregrinis eruere nihil juvat. Nos ipsi quidem quondam censebamus fieri potuisse, ut Aethiopes ab iis populis quibuscum commercium habebant (ut Aegyptiis et Indis), plura suae linguae elementa petiissent, sed nihil hujus generis nobis probabatur. Quae Geez sermoni soli (nec aliis quoque linguis Semiticis) cum lingua Coptica communia sunt, paucissima sunt (ut ቃስ፡ ብኑ፡ ብርስን፡ ነት፡ አሖ፡; de ሄጠ፡ nunc ipsi dubitamus); Indicum vix unicum vocabulum ንጌ፡ videtur; alia autem ut nomina gemmarum, aromatum, utensilium (ut ለክ፡ ሰንጠረድ፡ ኒል፡ al.) per caeteros quoque Asiae populos latius propagata et a Syris, Persis, Arabibus petita sunt. Verborum peregrinorum autem omnino duo sunt genera. Alia, quae interpretes librorum Aethiopes in linguam suam vertere aut noluerunt aut nequiverunt, multa occurrunt, maxime Graeca, Hebraea, Arabica, sed de his non est quod amplius disseramus. Alia autem, minus e libris quam e commercio populorum peregrinorum petita, vere in usu linguae recepta sunt. Eorum longe plurima Aramaeis, Graecis, Arabibus debentur. Ab Aramaeis et Judaeis Aramaice loquentibus ut Arabes ita Aethiopes multa nomina et verba, maxime quae ad res sacras et literarias pertinent (plurima sine dubio jam eo tempore quo Arabiae meridionali imperabant et cum Judaeis Arabiae commercium habebant) adoptarunt [1]). Deinde cum Graecis Aethiopes, et priusquam et postquam ad doctrinam Christianam conversi sunt, commercium habebant frequentissimum: ab iis petierunt non tantum permulta quae ad res Christianas [2]), sed etiam alia quae ad res mundanas [3]) referuntur; nonnulla inferiore demum aetate ab Arabibus didicisse videntur [4]). Deinde eo tempore quo lingua Arabica in Aegypto imperium obtinebat, verba et nomina Arabica adoptare coeperunt [5]), sed ea (inprimis stirpes verbales), ni forma vocabuli originem peregrinam indicaverit, difficilius ab iis quae antiquitus Aethiopica erant distinguuntur, nec numquam inferior libri in quo leguntur aetas unicum peregrinorum indicium est.

4. *Explicatur quam in digerendis et describendis linguae copiis et in allegandis testimoniis secuti sumus rationem.*

1. In lexico vocabula linguae usitata describenda et exponenda sunt. Nec nobis dubium erat, quin etiam verba peregrina ea quae in usu linguae vere recepta sunt in eo recensenda essent. Sed in libris Aethiopicis quorum permulti ex aliis linguis versi sunt multa reperiuntur verba quae ex illis linguis desumta neque in communem usum abierunt neque Aethiopibus ipsis satis intellecta sunt. Ea cum verae linguae partes non censenda sint, a lexico proprie dicto segregavimus et in Appendicem remisimus. Pariter eas quoque voces quae nonnisi in Vocabulariis Aethiopico-Amharicis et in Radicum collectione (vid. supra c. XV) inveniuntur, vel eas quae in libris quidem semel

---

1) ሀጕለ፡ ልሕቀ፡ ለሐኰ፡ ለመጸ፡ ሐቅል፡ ምሕረ፡ ረምሰሰ፡ ሰለቀ፡ (ቀብለ፡) እግር፡ ወለጠ፡ ሀብረ፡ ድጕልማ፡, ጕሐለ፡ et ጕልሐ፡, ጸሕል፡

2) ሐንጸ፡ ሰንአ፡ ናእከ፡ ንዋይ፡

3) ስሕከ፡ ቀፈጸ፡ ነሠተ፡, ነሰከ፡ et ነከሰ፡, ፀጸፈ፡ (ዘወፈ፡) ፈወሰ፡

4) ደቅሐ፡ ሐቀፈ፡ መትከፍት፡ al.

1) ut ሃይማኖት፡ መሃይምን፡ ሀይከል፡ መሲሕ፡ ምጽዋት፡ ረባን፡ ሰንበት፡ ሲኦል፡ ሰይጣን፡ ቀሲስ፡ ኖናሬ፡ ተርጐመ፡ ታቦት፡ አረሚ፡ ኦሪት፡ ዐርብ፡ (አጥሀረ፡?) ጣዖት፡ ፍርቃን፡; alia quoque ut መናረት፡ ቆብዕ፡ (መንሱት፡?) ሐኖት፡ ጥብዖት፡ ምስኪን፡ ቆሬ፡ ቅኑም፡ ተልሚድ፡

2) ut nomina Christi, Christianorum, clericorum, monachorum, ምስጢር፡, አስኬማ፡ ሲኖዶስ፡ ሰንከሳር፡ ቀኖና፡ አጸንገለ፡ አረበን፡ al.

3) ut ፈላስፋ፡ ዘውግ፡ ሰንዳሌ፡ ሰንዱን፡ ብለኔ፡ ኖትያዊ፡ መንገን፡ ሰሊዳ፡ አርጋኖን፡ አየር፡ ግብስስ፡ ጢገን፡ ፌላቅ፡ ፍያል፡ አስፋሬዳ፡ እስክሬን፡, quare etiam ወልታ፡ et ደብተራ፡ ex eodem fonte derivata suspicamur.

4) ut መንዲል፡ ቀንዲል፡ ተርሙስ፡ al.

5) ut ሚሩክ፡ ርኳም፡ ታሪክ፡ ቀሚጽ፡ በለሳን፡ ነፍጥ፡ ቅጥራን፡ ጠለመ፡ ቀለበ፡ al.

occurrunt sed aut suspectae aut obscurae sunt, seorsim in Appendice enumerare maluimus, ne recensio verborum vere Aethiopicorum iis interrumperetur et perturbaretur. Ibidem collocavimus indiculum nominum propriorum, ob voluminis angustias compendiose scriptum, nec nisi pauca nomina propria [1]), quae testimoniis probanda viderentur, vel alias ob causas, in lexico ipso exposuimus. At nomina literarum alphabeti Hebraea et nomina mensium Coptica aliaque, ut quae in libris Aethiopicis haud raro occurrant, lexico ipsi inseruimus, eademque de causa etiam voces quasdam Amharicas [2]) recepimus.

2. In digerenda lexici materia ordinem radicum secuti sumus et singula vocabula ad eas a quibus derivata sunt vel derivata videntur radices revocavimus. Excepta sunt ea, quorum etymon obscurum est [3]), nec non nomina peregrina, ex aliis linguis adoptata; ea secundum ordinem literarum a quibus incipiunt collocavimus. — Singulas radices cum derivatis et singula nomina peregrina vel quorum radix ignota est lineis crassioribus subnotatis a se invicem distinximus. — Inter vocabula ab una eademque radice derivata stirpem radicis verbalem simplicem secundum morem in lexicis Semiticis usitatum primo loco posuimus, nec nisi ubi stirps verbalis manifesto denominata est [4]), a stirpibus nominalibus exorsi sumus. Ubi autem radicis cujusdam nullae stirpes nisi nominales formatae exstant, radicis formam verbalem fictam (i. e. tertiam Perf. Sing. masc.) modo expresse exhibuimus [5]), modo brevitatis causa omisimus [6]). Radices pluriliteras plerumque suo quamque loco secundum literarum ordinem alphabeticum, non sub radice primitiva ponere consuevimus [7]); paucas, cum nulla alia radix ex ordine alphabetico interponenda esset, ad suam primitivam radicem adjunximus [8]). At ea verba plurilitera, quae vel manifesto denominativa sunt [9]), vel ad intendendam vel deminuendam significationis vim duplicatis singulis radicalibus e radice trilitera formata sunt [10]), sub radice simplice exhibuimus. — Radicum stirpes verbales varias secundum ordinem in gramm. § 75 et § 85 propositum digessimus, nec formas tantum ipsas, quas singulae in tertia Perf. Sing. masc. persona habent, exscripsimus, sed etiam numeris appositis singularum stirpium ordinem indicavimus; de stirpis intensivae forma amharizante quam in grammatica non memoravimus [11]) ad Isenbergi grammaticam Amharicam provocavimus. Infinitivi sub verbi formis, non inter nomina collocati sunt. Singulis stirpibus verbalibus simplicibus (I, 1) etiam formam Subjunctivi vel Subjunctivi et Imperativi, iisdemque et caeteris omnes formas eas quae vel ex usu linguae solo cognosci possunt vel a communi formationis lege aliquid alieni praebent expresse adscripsimus. In disponendis autem nominibus a participiis stirpis I, 1 exorsi per stirpium nominalium genera varia, simplicia et composita, ex ordine progrediebamur. Omnibus nominibus vel pronominibus eas femininorum vel Pluralium formas quae ex usu tantum cognosci possunt annotavimus. Etiam nominum substantivorum genera (nempe num masculina sint an feminina), licet plurima ambigua sint, tamen expresse annotare maluimus, et rarius tantum, ubi exempla fida deerant, omisimus. Praeter formas verborum et nominum etiam significatus et usus accuratius describendus erat, neque pronomina et vocabula linguae inflexibilia, quae a Ludolfo neglecta sunt, praetermittenda erant. — Singulorum vocabulorum significationes ita dispositas esse, ut a primitivis ad derivatas progressus fieret, vix opus est dicere. Significationum autem quae sint principales quae secundariae vel adventiciae ut facilius conspicuae essent, diversis typorum formis eas distinguendas curavimus.

3. Omnes quas in lexico recensuimus voces et phrases vocumque significationes vel formas testimoniis allegatis probavimus. Et earum quidem quae rarius vel rarissime occurrunt testimonia quotquot habebamus adscripsimus; usitatiorum autem vel tritissimarum quae innumeris in locis leguntur documenta tantum selecta exhibuimus. In deligendis autem documentis libri antiquiores, cum Geez linguae monumenta sint puriora et meliora, ante caeteros respiciendi erant, inter eosque scripta biblica longe frequentissime a nobis allegata esse nemo mirabitur, qui quantum momenti Bibliorum versio ad excolendas Aethiopum literas habuerit secum consideraverit. Accedit 1) quod Bibliorum pars alia typis edita in cujusvis manu est, alia mox edenda erit, ad caeteros autem libros Aethiopicos lecturis aditus haud ita facilis est; 2) quod libri biblici secundum numeros capitum et commatum [1]), in quae e communi usu divisi sunt, facilius et accuratius allegari possunt quam caeteri libri. Ex illis igitur libris postquam testimonia potissima et satis copiosa exscripsimus, locos probantes e scriptis inferioris aetatis aut omnino praetermisimus aut paucos tantum, maxime eos qui varias ob causas quodammodo memorabiles videbantur, addidimus. At quaecumque e libris antiquioribus aut non satis aut omnino non probari poterant, eorum testes e libris inferioris aetatis prolati sunt. Quo effectum est, ut lectores ipsi dijudicare possint, non tantum qua auctoritate res a nobis propositae nitantur, sed etiam quae ad usum loquendi recentiorem, quae ad antiquiorem pertineant, quae communi usu recepta, quae rariora sint. Testimonia a Ludolfo allegata, quotquot proba aestimari poterant, in nostro opere recepimus. Varias voces et significationes quas nos quidem nusquam legimus Ludolfus vel a Gregorio suo acceperat vel nulla omnino auctoritate allegata proposuerat: eas praetermittere noluimus, sed annotare unde haustae sint nusquam omisimus (sc. addito: Lud., Lud. auct. Greg., Lud. sine auct.). Ita summam libri Ludolfiani in nostrum opus traduximus.

In allegandis autem testimoniis modo locos librorum secun-

---

1) ut ሌዋዊ፡ አሎፍሊ፡ ግዕዝ፡ ይሁዳ፡ cum derivatis, al.

2) ut ሐጌ፡ መንካ፡ ሰንጠረዥ፡ al.

3) ut ዩጊ፡ አሜክላ፡ መንበር፡ al.

4) ut ለበወ፡ ለጐመ፡ ሐመለ፡ ዐየነ፡ al.

5) ut ኀበበ፡ ፆመ፡ ቀውቀሐ፡ al.

6) ut ቆቃሕ፡ ዖፍ፡ ዐጽቅ፡ ፀሐይ፡ al.

7) ut መዝመዘ፡ non sub መዘዘ፡, ዐንግዐ፡ non sub ዐግዐ፡, ሰንቀወ፡ non sub ነቀወ፡

8) ut ደምሰሰ፡ ad ደመሰ፡

9) ut አማሕፀነ፡ sub ሐፀነ፡; አማዕረረ፡ sub መዐር፡

10) ut ሐዘንዘነ፡ sub ሐዘነ፡; ማሕለለ፡ sub መሐለ፡; አንሰርሰረ፡ sub ነሰረ፡

11) sc. ተመያየጠ፡ ተመላለሰ፡ ተዐማመቀ፡ ተደማመረ፡, coll. ተቃበለ፡

[1] In allegandis libris biblicis iis qui nondum typis editi sunt plerumque capita et commata in versione Graeca recepta secundum editionem Tischendorfianam secuti sumus.

dum numeros foliorum vel paginarum vel capitum et commatum vel sectionum, stropharum al. citare satis habuimus, modo ubi ad formas, significationes, phrases probandas et exponendas necessarium videbatur, locos ipsos, quamquam compendiose, exhibuimus, nec raro locorum difficiliorum et ambiguorum vel versionem nostram vel verba Graeca e quibus versi sunt adscripsimus. Pariter locos ipsos exhibuimus, ubi iis res aliis de causis cognitu dignae continentur [1]). Alios locos copiosius excerpsimus, quia vel ad definiendas vocum significationes multum efficiunt [2]), vel plura simul ibi inveniuntur vocabula rariora [3]); quibus locis semel exscriptis posthac sub aliis vocabulis ad eos provocare satis erat.

Denique etiam glossas quae in Vocabulariis et in Abbadiana radicum collectione exhibentur singulis vocabulis descriptis sub finem adjecimus. Quamquam enim plurimae ad exponendas significationes parum utiles sunt, tamen exegeseos vernaculae documenta videntur haud omnino contemnenda.

5. *De orthographia.*

Reliquum est ut leges quas in scribendis vocabulis Aethiopicis secuti sumus paucis exponamus. Sunt enim literarum genera quatuor, sc. **ሀሐኀ**, **ሠሰ፡**, **ጸፀ**, **አዐ**, quas Aethiopes amharizantes singulas a vicinis pronunciando distinguere desierunt et scribendo promiscue adhibere consueverunt (vid. gramm. § 24. 31). Quae pronunciationis et scriptionis labes jam Ludolfi aetate inveteraverat, quam ob rem ei de remediis adhibendis cogitandum esse videbatur. Erant quidem prioribus saeculis vocabula, ad quae nondum penetravisset (exempla habes in gramm. l. c.), sed his novissimis saeculis tam late serpsit, ut in libris recens scriptis ne unum quidem vocabulum intactum relinqueretur (ex. gr. pronomen suff. **ሁ፡** etiam **ኍ፡** et **ሑ፡** scribitur) et ne unius quidem vera pronunciatio et scriptio inde cognosci posset. Sed etiam codices antiquiores et antiquissimi quos habemus (sunt enim vix quatuor vel quinque saeculis antiquiores) eadem corruptione, quamquam minus, infecti sunt. Magnae inde et lexicon conscripturo et etyma exploraturo exoriuntur difficultates. Remedia autem circumspicienti nihil se offert nisi linguarum Semiticarum aliarum, maxime Arabicae, comparatio. Ex ea normas orthographiae petendas esse jam Ludolfus vidit. Nam cum multa verba Aethiopicae linguae cum caeteris communia sint, orthographia autem in illis satis certa et constans sit, facile inde disceptari posse videtur, quae sit verborum Aethiopicorum scriptio vera. Hanc disceptandi normam bonam esse eo quoque probatur, quod scriptiones ad eam constitutae cum scribendi legibus in melioribus codicibus Aethiopicis observatis concordare solent. Sed omnia ex ea disceptari nequeunt. Nam permulta sunt vocabula, quibus quae in aliis linguis respondeant dubium est, eoque magis dubium, quo incertior Aethiopica eorum scribendorum ratio est. Nec desunt alia, quae eadem nonnisi in lingua Hebraea vel Syriaca nec in Arabica conservata sunt (ut **መጽአ፡**, I **ጸብአ፡**, **ወፅአ፡**, **ኀብረ፡**). At illis linguis cum distinctio sonorum **ጸ** et **ፀ**, **ኀ** et **ሐ** nulla sit, iis solis non vel raro tantum [1]) probari potest, utrum **ጸ** an **ፀ**, **ሐ** an **ኀ** scribendum sit. Denique sunt quae in caeteris linguis vicina sua quidem vel radices suas habeant, sed non plane consonent (ut **ኀጸረ፡** קצר قصر, **ተፍአ፡** תפת, **ጐድዐ፡** כדד כתת); quod si ita se habet, scriptio plerumque incerta relinquitur, quamquam fieri potest, ut normae ad quas literae vicinae permutari solent, aliunde notae, subveniant [2]). Denique negari non potest, pronunciationis Aethiopicae jam antiquioribus temporibus discrepantiam quandam fuisse ab Arabica: exemplis sint **ኀየለ፡** et **ሀለወ፡**, quorum sonus initialis satis constanter **ኀ** et **ሀ** scriptus erat, quamquam Arabice حول et حيل respondent. Unde illam quoque normam quam Ludolfus proposuit ad omnia disceptanda non sufficere apparet.

Quae cum ita sint, nobis quidem observatio orthographiae in antiquioribus et melioribus libris usitatae non negligenda videbatur. Quamvis enim ne in illis quidem verborum scribendorum ratio satis constans sit, tamen constantior est quam in recentioribus, ejusque observatione aliquid certe ad definiendam veram pronunciationem et scriptionem effici posse videtur. Hanc igitur tamquam alteram normam in definienda orthographia secuti sumus. Nonnumquam ei cessimus, quamvis vel etymon vel reliquarum linguarum comparatio aliam scriptionem suaderent [3]). Ubi autem neutra norma adhibita certi aliquid eruere potuimus et ipsi dubii haesitavimus, annotatione addita [4]) dubitationem nostram indicavimus.

Quas ad regulas scriptionem cum conformaremus, contigit, ut nostra orthographia cum Ludolfiana plerumque conveniret. Nec nisi in adhibendis literis **ሰ** et **ሠ**, quarum potestatem Ludolfus minus recte intellexerat (vid. gramm. § 30), crebrius a Ludolfi via recedendum erat.

---

1) ut sub **ፊንክስ፡ ፊደል፡**

2) ut sub **ሕጊ፡**, **ተድኅኑ፡**

3) ut sub **ምሕን፡ መንዲል፡ አንሶሕሰሐ፡ ዐቃር፡**

1) ex. gr. **ወፅአ፡**, non **ወጽአ፡** scribendum videtur, quia יצא Syriace ܢܦܩ sonat.

2) ex. gr. cum ק literae **ኀ** magis quam **ሐ** vicina sit, sequitur **ኀጸረ፡**, non **ሐጸረ፡** scribendum esse.

3) vid. sub **ሠለጠ፡ ሠዐለ፡ ቀሠመ፡ ሠረየ፡ ዐንዘረ፡ አዘዘ፡ ፈጸመ፡**; quamquam etiam vice versa, etymo cedentes, ex. gr. **ዐንበሳ፡ ኀለየ፡ ሐለየ፡** pro usitatiore **አንበሳ፡ ሐለየ፡ ኀለየ፡** scripsimus.

4) ut: **ሐጸየ፡** vel **ሐፀየ፡**; **ዐገሠ፡** etiam **ዐገሰ፡**

VI. Sigla in nostro opere adhibita explanantur.

a A.	ab Abbadie acceptum.	
d'Abb. Cat.	d'Abbadie Catalogue de Manuscrits Ethiopiens. Paris 1859. 4°.	
abs.	absolute.	
abstr.	abstractum, - e.	
Abt.	Abtelisat.	pars Synodi. Numerus significat canones.
II Abt.	Abtelisat IIae recensionis.	
Abush.	Abushakeri opus chronographicum; numerus significat capita.	
Acc.	Accusativus.	
Act.	Actus apostolorum.	
adj.	adjectivum.	
adj. rel.	adjectivum relativum.	
adv.	adverbium, adverbialiter.	
Am.	Amosi prophetia.	
amh.	amharicus, - e.	
ann.	annotatio.	
ap., apcr.	apocryphus.	
Apoc.	Apocalypsis Joannis.	
Apoc. Mar. Joh.	Apocalypsis Mariae a Joanne conscripta.	
ar., arab.	arabicus, - e.	
aram.	aramaicus, - e.	
Asc. Jes.	Ascensio Isaiae ed. Laurence 1819. 8°.	
Ath. de Trin.	Athanasius de Trinitate, pars libri Haimânôta-Abau.	
auct.	auctore, auctoritate.	
Baam., Vit. S. Baam.	Vita Sancti Baamini (in Cod. Berolinensi, a Ludolfo lecta).	
Bar.	Baruchi liber apocryphus.	
Barb., Vit. S. Barb.	Vita S. Barbarae (in Cod. Berolinensi, a Ludolfo lecta).	
Bruc., Cod. Bruc.	Cod. Brucianus.	
Bruce	Bruce, Reiſen zur Entdeckung der Quellen des Nils, teutſch von Volkmann. Bd. 1—5. 1790—91. 8°.	
Buxt.	J. Buxtorf lexicon talmudicum et rabbinicum, Basil. 1639. fol.	
C.	Caput.	
c.	columna.	
Can. Anc.	Canones Ancyrani.	partes Synodi. Numerus significat canones.
— Ant.	— Antiocheni.	
— Ap.	— Apostolorum.	
— Gangr.	— Gangrenses.	
— Laod.	— Laodiceni.	
— Neoc.	— Neocaesarienses.	
— Nic.	— Niceni.	
— II Nic.	— — IIae recensionis.	
— Sard.	— Sardicenses.	
Cant.	Canticum Canticorum.	
Cant. Sam.	Canticum in Samuelis laudem compositum (a Ludolfo lectum).	
Cat. Bibl. Bodl.	Catalogus Codicum Mss. Bibliothecae Bodleianae Oxoniensis P. VII, Codices Aethiopici, ed. A. Dillmann Ox. 1848. 4°.	
Cat. Mus. Brit.	Catalogus Codicum Mss. Orientalium qui in Museo Britannico asservantur; P. III, Codices Aethiopici ed. A. Dillmann. 1847. fol.	
c. c.	construitur cum.	
cfr.	conferas.	
Chr. ho.	Chrysostomi homiliae	in epistolam ad Hebraeos; citatur secundum numeros homiliarum vel Tagsâſsorum.
Chr. Ta.	Chrysostomi Tagsâſs	
Chr. L. Atq.	Chronica Liq. Atqu.	
Chron. Ax.	Chronicon Axumiticum.	
Clem.	Libri Clementis.	
cod.	codex.	
col.	columna.	
Col.	ad Colossenses epistola Pauli.	
coll.	collato, -is.	
coll.	collectivum, -e.	
Comp. Eccl.	Computus ecclesiasticus.	
concr.	concretus, - e (opp. abstracto).	
conj.	conjunctio.	
Const. Ap.	Constitutiones Apostolorum.	
II — —	— — IIae recensionis	pars Synodi.
III — —	— — IIIae —	
copt.	copticus, - e.	
Cor.	ad Corinthios epistola Pauli I et II.	
Curz.	Sir Robert Curzon, Britannus, codicum Aeth. possessor.	
Cyr.	Cyrilli Alexandrini scripta (de recta fide; ad Reginas; ad Theodosium; colloquium cum Palladio; Homiliae; Epistolae).	

Dan.	Danielis prophetia.
Deg.	Deguâ, thesaurus hymnorum ecclesiasticorum, Mss.
denom.	denominatus.
Deut.	Deuteronomium.
Did.	Didascalia Apostolorum; numerus significat capita.
Did. ed. Platt.	The Ethiopic Didascalia ed. Platt. Lond. 1834. 4°.
dupl.	duplex.
ead. q.	eadem quae.
ed.	edidit.
Enc.	Encomia Synaxarii, Actis singulorum dierum addita; citantur secundum menses et dies, vid. Sx.
Ep. Jer.	Epistola Jeremiae, apocrypha.
Eph.	ad Ephesios epistola Pauli.
Epil.	Epilogus.
Epist. Zar'a Jac.	Epistola Zar'a Jacobi regis, in Ludolfi Comm. Hist. p. 301 seq.
1 Esr.	Ezrae liber apocryphus (Graecus).
2 Esr.	Ezrae et Nehemiae libri canonici.
4 Esr.	Ezrae Apocalypsis; citatur secundum capita et commata editionis Laurentianae.
Esth.	Esther, liber biblicus.
Ex.	Exodus, liber Pentateuchi.
ex. gr.	exempli gratia.
Exp. Dec.	Expositio Decalogi, pars Synodi.
Exp. Fid. Nic.	Expositio Fidei Nicenae, pars Synodi.
Fal.	Maſshafa Falasfa.
Fek. Jas.	Fekârê Jasus.
fem.	femininum.
Fid. Jac. Bar.	Fides Jacobi Baradaei (pars libri Haimânôta-Abau).
F. M.	Faus Manfasâwi; numerus significat sectiones et capita.
F. N.	Fetha Nagast; numeri significant capita capitumque partes.
Form. Conf.	Formula Confessionis.
Francf.	Francofurtensis (codex).
Freytag	Freytag, lexicon Arabico-Latinum. Vol. I—IV. 1830—37. 4°.
Gad. Ad.	Gadela Adam.
Gad. Joh.	Gadela Abba Johanni.
Gad. G. M. Q.	Gadela Gabra Manfas Qedûs.
Gad. Kar.	Gadela Karazûn.
Gad. Lal.	Gadela Lalibela.
Gad. T. H.	Gadela Tacla-Haimânôt.
Gad. T. Zion	Gadela Tacla-Zion.
Gad. Za Mich.	Gadela Za-Michael.
Gal.	ad Galatas epistola Pauli.
Gen.	Genesis liber Pentateuchi.
Genz.	Maſshafa Genzat.
Ges. thes.	Gesenii thesaurus linguae Hebraeae et Chaldaeae Vol. I—III. 1835—53. 4°.
gl.	glossa.
gramm.	Grammatik der äthiopiſchen Sprache von A. Dillmann Leipz. 1857. 8°.
H. A.	Haimânôta-Abau; numerus significat sectiones.
Hab.	Habacuci prophetia.
Hagg.	Haggaei prophetia.
Harris	Harris, Geſandtſchaftsreiſe nach Schoa. Deutſch von K. v. K. 1845—46. 8° Bd. 1 u. 2.
Hebr.	ad Hebraeos epistola.
hebr.	hebraice, vel secundum textum Hebraicum.
Hen.	Henochi liber, Aethiopice, ed. Dillmann 1851. 4°.
Herm.	Hermae pastor, Aethiopice, ed. d'Abbadie 1860. 8°.
Hez.	Hezekielis prophetia.
Hist. VII puer.	Historia VII puerorum, a Ludolfo lecta (in Cod. Berolinensi).
Hom.	Homiliae et Vitae Sanctorum, a Ludolfo lectae (in Cod. Berolinensi).
Hym. Mus. Brit. LIV, 7	Hymni in Codice Musei Britannici LIV Nr. 7.
Jac.	Jacobi epistola.
ib.	ibidem.
id.	idem.
id. q.	idem quod.
Jer.	Jeremiae prophetia.
Jes.	Jesaiae prophetia.
Impf.	Imperfectum.
Impt.	Imperativus.
Inf.	Infinitivus.
Inf. nom.	Infinitivus nominalis, nominascens
Inf. verb.	Infinitivus verbalis.
inus.	inusitatus.
Job	liber Jobi.

Joel	Joelis prophetia.
Joh.	Evangelium Joannis.
1, 2, 3 Joh.	Epistolae Joannis I, II, III.
Jon.	Jonae prophetia.
Jos.	Josuae liber.
Jud.	Judicum liber.
Judae	Judae epistola.
Judith	Judith liber apocryphus.
Jsp.	Josippon vel Pseudojosephus, Josephi Ben Gorion Historia Judaeorum.
Kebr. Nag.	Kebra Nagast; numerus significat sectiones.
Kedr	Maſshafa Kedr.
Kid.	Maſshafa Kidân Za-egziena Ijasus.
Koh.	Koheleth (Ecclesiastes), liber biblicus.
Kuf.	Kufâle sive Liber Jubilaeorum Aethiopice, ed. A. Dillmann 1859. 4°; citantur capita libri; nonnumquam, praemisso p., paginae.
l.	linea.
Laud. Mar.	Laudes Mariae.
Laur.	Laurence, Henochi, IV Ezrae, Asc. Jesaiae librorum editor.
Lev.	Leviticus, liber Pentateuchi.
lex.	lexicon.
Lib. Myst.	Liber Mysteriorum coeli et terrae, Aeth., Parisiensis, a Ludolfo lectus.
Lit.	Liturgiae in N. T. romano impressae; numeri significant folia et columnas.
Lit. Dios.	Liturgia Dioscuri
— Epiph.	— Epiphanii.
— Greg.	— Gregorii.
— Joh.	— Joannis Evangelistae.
— Jo. Chrys.	— Joannis Chrysostomi.
— Jac. Sar.	— Jacobi Sarugensis.
— Orthod.	— 318 Orthodoxorum.
Luc.	Lucae evangelium.
Lud.	J. Ludolfus.
Lud. Hist.	Ludolfi historia Aethiopica. 1681. fol.
Lud. Comm. Hist.	— Commentarius ad suam Historiam 1691. fol.
m.	masculinum.
Macc.	Liber Maccabaeorum ficticius.
Machb. Mem.	Machbara Me'manân.
Mal.	Malachiae prophetia.
Marc.	Marci Evangelium.
masc.	masculinum.
Matth.	Matthaei Evangelium.
Mavâs.	Mavâs'et; numerus significat sectiones.
Mich.	Michaei prophetia.
M. F.	Maſshafa Faus.
M. M.	Maſshafa Mistir.
Ms.	Manuscriptum.
Mss. Colb.	Manuscriptum Colbertinum, Parisiense, a Ludolfo lectum.
M. Tom.	Maſshafa Tomâr.
n.	nomen.
n. act.	nomen actionis.
n. ag.	nomen agentis.
nom.	nomen.
nomt.	nominativus.
n. pr.	nomen proprium.
n. prgr.	nomen peregrinum.
Num.	Numeri, liber Pentateuchi.
num.	numerale.
N. T	Novum Testamentum.
Ob.	Obadiae prophetia.
obsc.	obscoene.
Oct.	Octateuchus Aethiopicus, ed. A. Dillmann. 1853. 4°.
opp.	oppositum, -o, -nitur.
Org.	Organon Mariae, numerus significat lectionem.
Org. Edz.	Organon Mariae, quod Ezra Edzardi Hamburgi possidebat, a Ludolfo lectum.
p. vel pag.	pagina.
Par.	Paralipomenon libri I et II.
part.	participium.
pass.	passivum.
pers.	persona.
prgr.	peregrinum.
Phil.	ad Philippenses epistola Pauli.
Philem.	ad Philemonem epistola Pauli.
Phlx.	Philexius; numerus significat quaestiones.
Pl.	Pluralis.
praep.	praepositio.
Prec. mat	Preces matutinae.
Prol.	Prolegomena.
pron.	pronomen.
prop.	proprium, -e.
Prov.	Proverbiorum liber biblicus.
Ps.	Psalmi, ex editione Ludolfi.
quadrl.	quadriliterum.
q. v.	quod videas.
rad.	radix.
radd.	radices.
Rad. Ab.	Radices Abbadianae (collectio radicum Geez linguae Mss.).
Refl.	Reflexivum.
Reg.	Regum libri biblici I, II, III, IV.
Reg. Pach.	Regula Pachomii.
rel.	relativum.
Rel. Bar.	Reliquiae Baruch.
Rom.	ad Romanos epistola Pauli.
rom.	romanae editionis.
Rüppell	Ed. Rüppell Reiſe in Abyſſinien. Frkf. 1838—40. Bd. 1. 2.
Ruth	Ruth liber biblicus.
Sal. Mar.	Salâm ad Mariam I, II, III; numerus significat strophas.
Sal. Nic.	Salâm ad 318 Nicenos, numerus significat strophas.
Sap.	Sapientia Salomonis, apocr.
sc.	scilicet.
Scaliger	Scaliger, opus de emendatione temporum, Genevae 1629. fol.
sec.	secundum.
seq.	sequens.
s. fin.	sub finem.
Sib.	Sapientia Sibyllae ficticia.
Sing.	Singularis.
Sir.	Liber Siracidae (Ecclesiasticus).
Ssal. Req.	Ssalôta Reqêt, libellus Aeth., a Ludolfo lectus.
st. c.	status constructus.
Stat. Ap.	Statuta Apostolorum, pars Synodi.
str.	stropha.
Subj.	Subjunctivus.
Subst.	Substantivum.
suff.	suffixum.
Sx	Synaxaria; sequuntur nomina mensium Máscaram, Teqémt, Hedâr, Tachsâs, Ter, Jacâtit, Magâbit, Mijâzja, Genbôt, Senê, Hamlê, Nahassê, Paguemên.
Sx. Enc.	vid. Enc.
Syn.	Synodos.
syr.	syriace.
Tab. Tab.	Tabiba Tabibân, carmen Aeth. 102 stropharum.
term.	terminatio.
Th. P.	Theodorus Petraeus, qui Jonam Aethiopice et Latine edidit Lugd. Bat. 1660 et Proverbia Aethiopica addidit.
Thess.	ad Thessalonicenses epistolae Pauli I, II.
Thren.	Threni, liber biblicus.
Tim.	ad Timotheum epistolae I, II.
Tit.	ad Titum epistola.
Tob.	Tobith, liber apocryphus.
transl.	translate.
v.	varia lectio.
var.	varia lectio.
vers. alt.	versio altera.
vers. ant.	versio antiqua.
vers. nov.	versio nova.
Vers. Lat.	Versio Latina Jubilaeorum libri, exstat in libro: Monumenta sacra et profana e codicibus Bibl. Ambrosianae tom. I, fasc. I. ed Ceriani, Mediol. 1861. 4°.
vic.	vicinus.
vid.	videas.
Vis. Bar.	Visio Baruchi ficticia.
Vit. Dan.	Vita Danielis S., a Ludolfo lecta in Mss. Berolinensi.
Vit. Sanct.	Vitae Sanctorum, a Ludolfo lectae in Mss. Berolinensi.
Voc. Ae.	Vocabularium Aethiopicum, -a -a.
Voc. ad Cyr.	Vocabularium ad Cyrilli opera, Mss. Cyrilli annexum.
Zach.	Zachariae prophetia.
Zeph.	Zephaniae prophetia.
ቅ''፡	ቅዱስ፡
ብ፡	ብሂል፡
እግዚ''፡	እግዚአብሔር፡
ክር''፡	ክርስቲያን፡
ይ፡	ይብሉ፡

VII. Alphabetum Aethiopicum et Amharicum.

	a	û	î	â	ê	ĭ, ĕ	ô
Aethiop.	ሀ	ሁ	ሂ	ሃ	ሄ	ህ	ሆ
	ለ	ሉ	ሊ	ላ	ሌ	ል	ሎ
	ሐ	ሑ	ሒ	ሓ	ሔ	ሕ	ሖ
	መ	ሙ	ሚ	ማ	ሜ	ም	ሞ
	ሠ	ሡ	ሢ	ሣ	ሤ	ሥ	ሦ
	ረ	ሩ	ሪ	ራ	ሬ	ር	ሮ
	ሰ	ሱ	ሲ	ሳ	ሴ	ስ	ሶ
	ቀ	ቁ	ቂ	ቃ	ቄ	ቅ	ቆ
	በ	ቡ	ቢ	ባ	ቤ	ብ	ቦ
	ተ	ቱ	ቲ	ታ	ቴ	ት	ቶ
	ኀ	ኁ	ኂ	ኃ	ኄ	ኅ	ኆ
	ነ	ኑ	ኒ	ና	ኔ	ን	ኖ
	አ	ኡ	ኢ	ኣ	ኤ	እ	ኦ
	ከ	ኩ	ኪ	ካ	ኬ	ክ	ኮ
	ወ	ዉ	ዊ	ዋ	ዌ	ው	ዎ
	ዐ	ዑ	ዒ	ዓ	ዔ	ዕ	ዖ
	ዘ	ዙ	ዚ	ዛ	ዜ	ዝ	ዞ
	የ	ዩ	ዪ	ያ	ዬ	ይ	ዮ
	ደ	ዱ	ዲ	ዳ	ዴ	ድ	ዶ
	ገ	ጉ	ጊ	ጋ	ጌ	ግ	ጎ
	ጠ	ጡ	ጢ	ጣ	ጤ	ጥ	ጦ
	ጰ	ጱ	ጲ	ጳ	ጴ	ጵ	ጶ
	ጸ	ጹ	ጺ	ጻ	ጼ	ጽ	ጾ
	ፀ	ፁ	ፂ	ፃ	ፄ	ፅ	ፆ
	ፈ	ፉ	ፊ	ፋ	ፌ	ፍ	ፎ
	ፐ	ፑ	ፒ	ፓ	ፔ	ፕ	ፖ
Amhar.	ሸ	ሹ	ሺ	ሻ	ሼ	ሽ	ሾ
	ቸ	ቹ	ቺ	ቻ	ቼ	ች	ቾ
	ኘ	ኙ	ኚ	ኛ	ኜ	ኝ	ኞ
	ኸ	ኹ	ኺ	ኻ	ኼ	ኽ	ኾ
	ዠ	ዡ	ዢ	ዣ	ዤ	ዥ	ዦ
	ጀ	ጁ	ጂ	ጃ	ጄ	ጅ	ጆ
	ጨ	ጩ	ጪ	ጫ	ጬ	ጭ	ጮ

Diphth. Aeth.:					
	ኰ	ኲ	ኵ	ኳ	ኴ
	ጐ	ጒ	ጕ	ጓ	ጔ
	ቈ	ቊ	ቍ	ቋ	ቌ
	ኈ	ኊ	ኍ	ኋ	ኌ

Numeri:	፩	፪	፫	፬	፭	፮	፯	፰	፱	፲	፳	፴	፵	፶	፷	፸	፹	፺	፻	፲፻	፼
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	1000	10000

ሀ፡ litera alphabeti Aethiopici prima, quam **ሀውይ፡** et **ሆይ፡** *Hoi* vocabant (alio nomine eam nunc vocant Abyssini, vid. Isenb. lex. amh. p. 1). Hinc Ludolfus (in lex. col. 1) repetiit originem vocis **ሆህያት፡**

ሆሄ፡ subst. Pl. **ሆህያት፡** *sonus* et *litera alphabeti, elementum.* Plur. potissimum in usu fuit: etiam ubi singularem expectaveris, nonnunquam pluralem invenies, ut **በከመ፡ ሆህያተ፡ አልፋ፡ ትከውን፡ ኀበ፡ ኵሎሙ፡ ሆህያት፡** ὥσπερ ἐπὶ τῶν στοιχείων τὸ πᾶν τὸ ἄλφα συνέχει Chr. ho. 9. Quare haud mirum videtur, quod Abyssini inferioris aetatis, singularis formam veram ignorantes, pro **ሆሄ፡** (F. N. in Proleg.) formam **ኆኅት፡** exscribere solent, ut Sx. Teq. 18 (ter); Cod. Mus. Brit. LVII, 2 str. 1 (in Catal. p. 54, ubi *initium* male pro *litera* versum est), quasi nomen ad **ኆኅት፡** *janua* referendum et *elementum* a *fenestellis* vel *laterculis* tabularum syllabarii Aethiopici dictum sit. Sed etymon a Ludolfo propositum magis placet, sive **ሆሄ፡** e **ሀ**, **ሁ**, **ሂ፡** (sec. gramm. § 47) contractum esse et primitus **ሆሂ፡** sonuisse, sive e **ሆ** VII^i^ et **ሄ** V^i^ ordinis compositum dicas. Exempla: **ለለማኅደር፡ ስምዮሙ፡ በሆህያተ፡ ጽርእ፡ እምአልፋ፡ ወቤጣ፡ ወጋማ፡** *et singulas cellulas nomines literis alphabeti Graeci* α, β, γ Reg. Pach.; **ሆህያት፡** vel **ሆህያተ፡ ፊደል፡** τὰ στοιχεῖα saepius in Chr. ho. 8 et 9; **እስመ፡ ሆህያተ፡ ቤት፡ ወዋዌ፡ ፩ውእቱ፡** (sive: praepositio **በ፡** et **ውስተ፡** idem significant) ib. 1; **ይኩን፡ ከመ፡ ዘይሜህር፡ ጽሒፈ፤ ቅድመ፡ ውእቱ፡ ይጽሕፍ፡ ሆህያተ፡** (v. **ፊደላተ፡**) **ወምዕራፋተ፡ በእዴሁ፤ ከዕበ፡ ይኤዝዝ፡ ለንኡስ፡ ዘይትሜሀር፡ ከመ፡ ይጽሐፍ፡ ከማሁ፡ በእዴሁ፡** F. M. 2, 11; Kedr f. 52; al.

ሁ pron. suff. III^ae^ pers. masc. sing.; vid. gramm. § 149.

ሁ፡ adv. suffixum, a radice pronominali (gramm. § 62, 1, b) propagatum: 1) *nota interrogationis*, sicut **ኑ፡** q. v. (gramm. § 161 et 198, 2, a) *ne? an? num? numquid?* aut primo aut principali sententiae interrogativae vocabulo suffigitur. Quamvis in libris MSS. **ሁ፡** et **ኑ፡** promiscue usurpari soleant, tamen **ሁ፡** vi tenuius et levius esse videtur, quam **ኑ፡** Exempla: **ይከውን ሁ፡** *licetne?* Matth. 19, 3. 15, 12. 7, 16; Ex. 4, 11; Ps. 72, 13: **ኢክነሁ፡ ከመዝ፡** Am. 2, 11; **እምኔየሁ፡ ይሴውር፡** ἐμὲ δὲ οἴεται κρύπτειν; Job 38, 7; **በዝኒ፡ ኢይኴንንሁ፡** Jer. 5, 9. 29; **ትስእሉኒሁ፡ መጻእክሙ፡** Hez. 20, 3; 2 Reg. 19, 6; 3 Reg. 17, 20; 4 Reg. 14, 10; Job 38, 18. 31. 39, 1. Frequentissime vocibus **በ፡**, **አከ፡**, **አልበ፡** suffigitur: **በሁ፡ ዘ** Ex. 5, 5; **በሁ፡ ዘይትኀበእ፡ እምኔየ፡** Jer. 39, 27; **በሁ፡ አመ፡ ነገሩክሙ፡** *numquid unquam?* Jes. 45, 21; **አከሁ፡ አነ፡ ዘአወልድ፡** Jes. 66, 9; Matth. 5, 46; **አልቦሁ፡ አመ፡ አንበብክሙ፡** Matth. 21, 26: **ሁ፡** et **ኑ፡** in eadem sententia composita leguntur Ps. 93, 9. 2) enunciationi conditionali inserta haec particula est *nota dubitationis*, qua is qui loquitur de eo quod hypothetice posuit se ipsum dubitare indicat (gramm. pag. 429): **እመሰ፡ አንተሁ፡ ውእቱ፡** εἰ σὺ εἶ (*si tu — revera — es*) Matth. 24, 28; **እመሰ፡ ትብሉሁ፡** *sin forte respondeatis* Jes. 36, 7; Luc. 23, 25 (rom.); Act. 5, 38 (rom.); saepius cum **ሶበ፡** ut **ሶበሁ፡ ሖርከ፡ ፍኖተ፡ እግዚአብሔር፡ እምነበርከ፡ ለዓለም፡ በሰላም፡** Bar. 3, 13 (vid. sub **ሶበ፡**).

ሂ፡ adv. suff., a radice pronominali propagatum (gramm. § 62, 1, b et § 168, 1, 3.): 1) *etiam, quoque, item* (*et ipse*); majori vel minori cum emphasi nomen, verbum, sententiam alii adjungit vel subnectit: **አነሂ፡** *ego quoque* (et ipse) Prov. 1, 26. 4, 3; **ወውእቱሂ፡** *et is quoque* Sir. 17, 31; Matth. 5, 46. 13, 12: Rom. 6, 5. 11; Tit. 3, 3; Gen. 12, 4; Num. 12, 2; Deut. 9, 20; Dan. ap. 1, 59; Prov. 4, 3; Jes. 66, 4; Tob. 12, 3; 4 Esr. 2, 5. 11, 14. 15; **ወኢ — ሂ፡** *ne — quidem* Prov. 21, 10. Cum **እመ፡** conjunctum: **እመሂ፡** *etiamsi, quamvis* ex. gr. Jer. 4, 30. 14, 12 (vid. **እመ፡**). 2) *et, -que* (τε), sive per se Gen. 50, 21, sive (id quod longe frequentius occurrit) cum **ወ** conjunctum: **ወ — ሂ፡** ex. gr.: **ወለዘሂ፡ ነሥአከ፡ ልብሰከ፡** Luc. 6, 29; Matth. 6, 5; in sententiis negativis: *nec, neque.* Inde **ሂ፡ — ወሂ፡** *et-et, cum-tum, ut-ita* Gen. 41, 11. 47, 3. 18; Num. 18, 3; Jes. 7, 20; Hez. 5, 11; Rom. 9, 15; Phil. 4, 12; idem significat **ሂ፡ — ወ፡** Gen. 33, 17; **ሂ፡ ወ — ሂ፡** Gen. 42, 35. Cum **እመ፡** conjunctum **እመሂ፡ — ወእመሂ፡** est: *sive-sive*, nec non **ወእመሂ፡** per se *sive* significare potest, vid. **እመ፡** 3) adverbiis interrogativis, ut **አይቴ፡**, maxime autem pronominibus interr. **መኑ፡** et **ምንት፡** annexum **ሂ፡** vim indefinitorum tribuit; vid. **መኑ፡**, **ምንት፡**, **አይቴ፡** al.

ሃ፡ pron. suff. III^ae^ pers. fem. sing., vid. gramm. § 149.

ሃ፡ adv. suff., a radice pronominali propagatum (gramm. § 62 1, b); ejus notio prima est: *versus* (gramm. pag. 303. 304); in communi usu est *nota Accusativi* (gramm. § 143 pag. 255), nominibus propriis (indeclinabilibus) suffixa: Gen. 12, 5. 43, 15; Ex. 32, 13; Matth. 1, 2 seq.; 27, 17; Mal. 1, 2. 3; Mich. 6, 4; Jer. 47, 11. 48, 18. 50, 6; **ኢይጸዋዕ፡ ስምከ፡ ያዕቆብሃ፡ በሕቲቱ፡** Kuf. p. 117; et, sicut Accusativus, *in, versus* denotare potest, ex. gr. **ፈነዎሙ፡ ቤተ፡ ልሔምሃ፡** *misit eos in Bethlehem,* Matth. 2, 8; Kuf. p. 88 l. 13. Rarissime nominibus appellativis annexum legitur, ex. gr. ኀልሃ፡ Ep. Zar'a-Jacobi.

ሂ፡ adv. suff., a radice pronominali propagatum (gramm. § 62, 1, b): *in, versus*; sed obsoletum est, nec nisi voci **ኵል፡** annexum occurrit (gramm. p. 297), q. v.

ሂ፡ nomen V^ae^ alphabeti Hebraici literae (הֵא) Ps. 118, 33 (vid. *J. Ludolfi* annotationem ad Ps. 118, 1; Dorn de psalt. Aeth. p. 28), Thren. 1, 5. 2, 5. 3, 12. 4, 5. — Ubi de psalmis agitur, siglo **ሂ፡** Ps. 118, 33—40 notatur.

ሀላል፡ subst., id. q. هِلَالٌ *nova luna*; saepius occurrit in Abush., ex. gr. **አውራኅ፡ሀላል፡** (i. q. **አውራኅ፡ሠርቃዊት፡** vel **ወርኃዊት፡**) *menses lunares* (opp. solares), Abush. 25.

ሀላሊ፡ adj. rel. *lunaris*: **ወርኅ፡ሀላሊ፡** (i. q. **ሠርቃዊ፡**) Abush.

ሃሌሉያ፡ vel **ሃሌ ፡ ሉያ፡** (etiam siglo **ሄ ፡ ሉያ፡** vel **ሄያ፡** scriptum) 1) Ἀλληλούϊα, *Halleluja*, הַלְלוּ יָהּ Apoc. 19, 1; Tob. 13, 19; in titulis psalmorum 105 seq.; sexcenties in Deguâ, Mavâset, Genzat et aliis libris liturgicis legitur, nam ingentem Allelujarum summam et in gaudio et in luctu intonant Abyssini (*Ludolfi* hist. III, 6, 105.) 2) Cum ut in aliis festis ita per septimanam Paschae ab Abyssinis hymni et antiphonae hallelujarum solemniter decantentur, in versione Octateuchi Deut. 16, 16 pro ἑορτῇ τῶν ἀζύμων **በዓለ፡ሃሌሉያ፡** et Ex. 13, 4 pro μηνὶ τῶν νέων **ወርኀ፡ሃሌሉያ፡ኒሳን፡** intrusum est.

ሃሌታ፡ subst. abstr.: *cantus Halleluja*: **አንቀጸ፡ሃሌታ፡** (v. **ሃሊታ፡**) **እምዮሐንስ፡** *tabula Hallelujarum inde a Joannis festo*, Deg. (vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 37).

ሀለወ፡ I, 2; (rarius per ሐ et ኀ) Impf. **ይሄሉ፡**, Subj. **የሀሉ፡**, Inf. verb. **ሀሊዎ፡** (Asc. Jes. 2, 12), Inf. nom. **ሀልዎ፡** et **ሀልዎት፡**; in Perf. sing. pers. 3 masc. praeter formam **ሀለወ፡** etiam forma contracta **ሀሎ፡** usitatissima est (vid. gramm. p. 142 ann. 2), nec non in pers. 3 fem. **ሀሎት፡** efferri et scribi potest (Asc. Jes. 7, 20). Sed erravit *J. Ludolfus*, cum inter formas **ሀሎ፡** et **ሀለወ፡** significationis discrimen interesse censeret (in lex. col. 1 et 2), nam omnibus fere in locis, ubi **ሀለወ፡** vel **ሀሎ፡** occurrit, diversi libri mss. utramque formam promiscue usurpatam exhibent. [Radicem **ሀለወ፡** comparandam propono cum arab. حَالَ (حَوْلٌ) et substantivo حَالٌ; eodem modo literae radic. secundae et tertiae ordo permutatus est inter **ኀለወ፡** et خال (خَوْلٌ), **ኀለየ፡** et خال (خَيْلٌ), al. Sed quamvis prima radicis significatio in *vertendo, mutando, circumagendo* sit, tamen miro quodam genii linguae innati lusu verbo **ሀለወ፡** notio *existendi* addicta est, alteri autem verbo **ኮነ፡**, cujus notio prima a *stando* petita est, significatio *oriendi, fiendi, accidendi* contigit. Amh. sonat **አለ፡**]. Significat: 1) *esse, existere*. Neque tamen ad praedicatum cum subjecto copulandum adhiberi solet, sed existentiam subjecti nudam ponit, aut absolute, aut tamquam in aliquo loco, statu, tempore, actione versantis: **ሀሎ፡፩ብእሲ፡** Job 1, 1; Dan. apoc. 1, 1. **ኢትፍቱ፡ሀልዎ፡ምስሌሆሙ፡** Prov. 24, 1; **ሀሎኩ፡ውስተ፡ባቢሎን፡** 4 Esr. 1, 1; **በአምጣነ፡ሀለውኩ፡** Ps. 145, 1; **ኢትፍራህ፤ሀሎኩ፡ምስሌከ፡** Jes. 41, 10; 43, 2. 5; **እግዚኦ፡ሀሎከ፡ማእከሌነ፡** Jer. 14, 9; **ይከውኑ፡ከመ፡ዘኢሀለዉ፡** Jes. 41, 12; **ውስተ፡እዴሆሙ፡ሀለወት፡ሠናይቶሙ፡** Job 21, 16; **ኵሎሙ፡እለ፡ሀለዉ፡ዲበ፡ምድር፡** Sir. 36, 19. a) Creberrime ipsum Perf. **ሀለወ፡** notionem temporis praesentis suggerit: **አንበሳ፡ሀሎ፡ውስተ፡ፍኖት፡** λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς Prov. 26, 13; **አይቴ፡ሀሎ፡** *ubi est?* Job 20, 7; Jes. 19, 12. 33, 18; Jer. 44, 19; **አነ፡ውእቱ፡ዘሀሎ፡** ἐγώ εἰμι ὁ ὤν Ex. 3, 14; **ሀለወ፡ወኢሀለወ፡** ἦν καὶ οὐκ ἔστι Apoc. 17, 8; sed haud minus frequenter **ሀለወ፡** tempore praeterito vertendum est: **ጸሐፍ፡ኵሎ፡ነገረ፡ዘሀሎ፡ውስተ፡ክርታስ፡** Jer. 43, 28; **ሀሎኩ፡አነ፡ኀበ፡ፈለግ፡** Dan. 10, 4; Gen. 33, 18; 2 Thess. 2, 5; Judith 14, 15. 18; Ps. 71, 17. Imperfectum tempus futurum significat: **ወለዓለምኒ፡ትሄሉ፡** Sir. 42, 21; Jes. 58, 11; Hez. 30, 13; Job 14, 10. 23, 8; sed etiam de tempore praesenti usurpatur: **ዘሀሎ፡ወይሄሉ፡** ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν Apoc. 1, 4. 8; **የኀልፍ፡ከመ፡ጽላሎት፡ወኢይሄሉ፡እንከ፡** Job 14, 2. De enuntiationibus conditionalibus conferre licet exempla Jes. 43, 2; Jer. 15, 1; Matth. 18, 20; **ኀበ፡ሀሎ፡ደመና፡ህየ፡ሀሎ፡መንፈስ፡** Hez. 1, 20; Tob. 4, 13 et al. b) Construi potest cum Acc. loci: **ሀለዉ፡ሐቅለ፡** *erant in agro* Gen. 34, 5. 46, 31; Ex. 1, 5; Num. 30, 11; 2 Reg. 13, 30; **እንዘ፡ሀሎ፡ዐጸደ፡ሞቅሕ፡** Jer. 40, 1; Matth. 24, 26. c) Nonnumquam ope verbi **ሀለወ፡** praedicatum subjecto copulatur; quod si fit, praedicatum in Acc. ponere licet (gramm. p. 346): **ለዘ፡ሀለወ፡ድልወ፡** *ei, qui paratus fuerit* 1 Petr. 4, 5; Hen. 63, 1; sed notio *existendi* huic verbo tam firmiter inhaeret, ut praedicatum appositionis instar saepius in Nomt. ponatur: **ሀለወ፡ድኑን፡** Jos. 7, 21. 22; **ወእሙንቱሂ፡ሀለዉ፡ቅዉማን፡** Asc. Jes. 9, 35 al. d) Aethiopes verbum **ሀለወ፡** cum Imperfecto alius verbi componunt, ut durationem actionis denotent, sive in tempus praeteritum incidat: **ሀሎኩ፡እሰክብ፡** *dormiebam* 4 Esr. 9, 29; Asc. Jes. 9, 28; Dan. 10, 2; Gen. 18, 22; Lev. 26, 35; 1 Reg. 22, 6; 2 Reg. 5, 2; 1 Par. 6, 32; 2 Par. 33, 17; sive in praesens: **ሀሎ፡ይነብር፡በየማነ፡እግዚአብሔር፡** Rom. 8, 34, vel praesens instans: **ይመጽእ፡ሀሎ፡** *venturus est* Hen. 10, 2; **ትሠጠም፡ሀለወት፡** Hen. 83, 7; **ሀለወት፡ትወልድ፡** 1 Reg. 4, 19; sive in futurum: **እንተ፡ሀለወት፡ትትፌጸም፡** Hen. 106, 18; Act. 7, 6 Platt; **ዘይከውን፡ሀሎ፡** Hen. 52, 2. Simili modo cum alius verbi Infinitivo verbali conjungitur, eodem sensu: **ሀሉ፡ተወኪለከ፡** ἴσθι πεποιθώς Prov. 3, 5 et al.; nec non **እንዘ፡** c. Impf. sequi potest: **በኵሉ፡መዋዕለ፡ሕይወትየ፡ሀለውኩ፡እንዘ፡እዜክር፡ለእግዚአብሔር፡** Kuf. 21. e) Opponitur **ዘሀሎ፡** *id quod est* i. e. *praesens* ei quod venturum vel futurum est (**ዘይመጽእ፡**, **ዘይሄሉ፡**, **ዘይከውን፡**) 4 Esr. 5, 16; Rom. 8, 38 (τὰ ἐνεστῶτα) 1 Cor. 3, 22 rom., quamquam aliis in locis **ዘሀሎ፡** *id, quod factum est*, τὸ γεγονός, significat, Koh. 1, 9. f) Theologis et philosophis **ሀልዎ፡** et **ሀልዎት፡** est *existentia, essentia*, ut **እግዚአብሔር፡አምጻኢ፡ኵሉ፡ዓለም፡እምኀበ፡ኢሀልዎ፡ኀበ፡ሀልዎ፡** *Deus qui totum mundum* ἐκ τοῦ μὴ εἶναι εἰς τὸ εἶναι *producit* Fal. f. 83; **እግዚአብሔር፡ለሰብእ፡እምሀልዎ፡አግብአ፡ውስተ፡ሞት፡** Macc. f. 5; *Hippocrates et Galenus docent*: **ነፍስሰ፡ኢትሄሉ፡ዘእንበለ፡ዳእሙ፡በሀልዎተ፡ሥጋ፡ወትኀልፍ፡በኀልፈታ፡** Fal. f. 83. Pl. **ሀልዎታት፡** *entia* (τὰ γεγονότα) saepissime in Chr., ut ho. 2. 2) *instare, futurum esse*: **ክልኤቱ፡ዓመት፡ኀለፈ፡ዘረኃብ፡ወዓዲ፡ሀሎ፡ኀምስቱ፡ዓመት፡** Gen. 45, 6. 11. Construi solet cum pron. suff., seq. Subj. verbi, ut conveniat Graeco μέλλειν c. Inf.

(gramm. p. 138): እለ፡ሀለዎሙ፡ ይእመኑ፡ ቦቱ፡ οἱ μέλλοντες πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ 1 Tim. 1, 16; 2 Tim. 4, 1; Rom. 5, 14; Matth. 11, 14; Jes. 15, 7; Job 3, 8; vel simplici Futuro Graeco: Jes. 15, 7; Tob. 14, 4; Gen. 15, 13. 18, 19; Deut. 1, 22. Haud raro ሀለዎ፡ post Subj. verbi collocatur; ያእምርዎ፡ሀለዎሙ፡ Jes. 52, 15; 1 Petr. 4, 18; Hen. 97, 3; Ex. 16, 23. Sed multis aliis in locis haec phrasis Graeco δεῖ seq. Infin., Latino *oportet, necesse est* respondet, quippe cum ሀለወ፡ cum pron. suff. conjunctum significare possit *convenit ei, ut* vel *oportet* (vid. infra Nr. 8). Ita legitur: ሀለወክሙ፡ትትወለዱ፡ δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι Joh. 3, 7; Prov. 22, 29; 2 Petr. 3, 11; Matth. 16, 21; Marc. 8, 31. Etiam conj. ከመ፡ subjunctivo praeponere licet: ሀለወኒ፡ከመ፡እዜንዎን፡ Luc. 4, 43 rom. Rarius libri et mss. et impressi in hac phrasi pro Subj. verbi Impf. praebent: ሀለዎ፡ይትሌሀል፡ Joh. 12, 34 rom. Caeterum non modo ሀለወ፡ cum pron. suff., sed etiam verbum ሀለወ፡ personaliter flexum, Subjunctivo praepositum, idem significare potest: ዘሀለወ፡ይኩን፡ Apoc. 1, 19. 4, 1; Dan. 2, 28; ሀሎነ፡ኵልነ፡ንብጻሕ፡ Rom. 14, 10. 12 Polygl., ሀለውነ፡ንሕምም፡ 1 Thess. 3, 14. 3) *exstare, reperiri, esse:* እስመ፡ሀሎ፡ዘያሐምም፡ ἔστι γὰρ ὁ ταπεινῶν Sir. 7, 11; ሀለወ፡ዘይብዕል፡በብዝኀ፡ጠዊዕ፡ Sir. 11, 18. 19, 23. 25. 26. 20, 1. 37, 22; ልሂቅኒ፡ወአእሩግኒ፡በኀቤነ፡ሀለወ፡ Job 15, 10; Gen. 2, 11. 12. 29, 26; Ex. 13, 7; ኢሀሎኑ፡ሀየ፡ዐቃቤ፡ሥራይ፡ Jer. 8, 22; ኢሀለወት፡ኀበ፡እጓለ፡እመሕያው፡ οὐχ εὑρέθη Job 28, 13. 14; ኵሉ፡ዝንቱ፡ኢሀለወ፡ኀበ፡ጻድቃን፡ *haec omnia apud justos non reperiuntur (accidunt)* Sir. 23, 12; ሀሎ፡ኀቤከ፡ πάρεστί σοι, *subest tibi*, Sap. 12, 18. 4) *durare, manere, vivere, esse:* ዘይሄሉ፡ለዓለም፡ μένων εἰς αἰῶνα Dan. 6, 26; Sir. 42, 23; ዘሀለወ፡ዘልፈ፡ 1 Petr. 1, 23; ወአንተሰ፡ትሄሉ፡ σὺ δὲ διαμένεις Ps. 101, 27; አብያተ፡ጻድቃን፡ይሄልዉ፡ οἶκοι δικαίων παραμένουσι Prov. 12, 7; Sir. 6, 10; ሐሊና፡ልብከ፡ኢይሄሉ፡ Asc. Jes. 1, 13; ኢይሄሉ፡በመሐላሁ፡ *jusjurandum non servat* Kuf. 35; ሀልዎትከ፡በዝ፡ ἀντέχεσθαι ἐν τούτῳ Koh. 7, 18; ሀለዉ፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡ Asc. Jes. 11, 40; ኢትሄሉ፡ለዓለም፡ οὐ κατοικηθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα Jes. 13, 20. 14, 31; Jer. 27, 39; *perdurare* Job 4, 20; opponitur ተሀጕለ፡ Koh. 7, 15; nonnunquam synonymum est verbo ሐይወ፡ ut ወቦ፡እለሂ፡ሀለዉ፡እስከ፡ይእዜ፡ 1 Cor. 15, 6; እመ፡ሀሎከ፡ትሬኢ፡ወእመ፡ሐየውከ፡ታአምር፡ 4 Esr. 2, 35, nec non ይሄሉ፡በተስፋ፡ κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι Prov. 1, 33. 5) *versari in aliqua re:* ውስተ፡መስሉ፡ነገር፡ኢይሄልዉ፡ Sir. 38, 33; እንዘ፡ሀለወት፡ውስተ፡ማሕምመ፡ወሊድ፡ Gen. 35, 17; ኢሳይያስ፡ሀሎ፡በራእየ፡እግዚእ፡ Asc. Jes. [illegible], 7. 6) *se habere* (de valetudine, conditione, caet.), quo sensu ኮነ፡ usitatius est: ከመ፡ይስማዕ፡ዜናሃ፡ዘከመ፡ሀለወት፡ Esth. 2, 11; ናእምር፡ዘከመ፡ሀለዉ፡ πῶς ἔχουσι Act. 15, 36; እፎ፡ሀሎከ፡ *quomodo vales?* Lud. 7) *adesse, praesentem esse:* ኢሀሎ፡ምትየ፡ውስተ፡ቤቱ፡ πάρεστι Prov. 7, 19. 8, 27 Jes. 58, 9. 65, 25; ለእመ፡ኢሀሎኩ፡ ἀπὼν Phil. 1, 27. 2, 12; ሀልዎ፡በሥጋ፡ παρουσία τοῦ σώματος 2 Cor. 10, 10; Gen. 39, 14. 44, 14; Ex. 22, 13. 14; በሀልዎተ፡ሰብእ፡ *coram hominibus* Isp. p. 288; ኵልነ፡እለ፡ሀሎነ፡ዝየ፡ *omnes qui adsumus* Genz. f. 109; ለኵሎሙ፡እለ፡ሀለዉ፡ *omnibus, qui aderant* Isp. p. 331. 8) Ubi pron. suff. subjunctum habet, ሀለወ፡ pariter ac ኮነ፡ significare potest *convenit ei, decet eum, cadit in eum,* ut እመቦ፡ዘስሕተ፡ውስተ፡ዘከመዝ፡ግብር፡ሀለዎ፡ንስሓ፡፫ዓመት፡ፍጹም፡ *poenitentia triennii integri ei injungenda est* Clem. f. 226, b. Ita saepissime cum Subjunctivo verbi construitur, vid. supra Nr. 2. Etiam sine pronomine subjuncto eundem sensum habet 1 Tim. 5, 13 rom.: ዘኢሀሎ፡ τὰ μὴ δέοντα (Platt: ዘኢሀልው፡).

አሀለወ፡ II, 2. 1) *existentiam praebere alicui:* ምስለ፡ብዙኅ፡ምሕረት፡ታሄልወነ፡ (διοικεῖς) Sap. 12, 18. 2) aliquem alicubi *commorari* vel *degere jubere* vel *facere* Gad. Ad f. 7.

ሀልው፡ part., fem. **ሀሉት፡** 1) *qui est, existens:* ፈጠረ፡ፍጥረተ፡ይኩን፡ሀልወ፡ ἔκτισεν εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα Sap. 2, 17; መድኀኒነ፡ዘሀልው፡እምቅድመ፡ዓለም፡ Did. 36; እምጣነ፡ነፍስ፡ሀሉት፡ውስተ፡ሥጋ፡ Isp. p. 381; 1 Petr. 3, 4; ዘሀልው፡ ἃ εἰσί, Apoc. 1, 19. Conjunctum cum እምነ፡ significat *oriundus a:* ነአምን፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡ከመ፡ኢኮነ፡ነኪረ፡እምሀላዊ፡መለኮት፡እስመ፡እምአብ፡ውእቱ፡ሀልው፡ καὶ γάρ ἐστιν ἐκ πατρὸς φυσικῶς Cyr. ad Reg. f. 26. 2) *is qui vere est, verus, durans, stabilis:* ንርአይ፡ለእመ፡ነገሩ፡ሀልው፡ εἰ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἀληθεῖς Sap. 2, 17. 1, 6; ሀልወ፡ቃለ፡ ἀληθῆ λόγον Prov. 22, 21; አማን፡ሀልወ፡እብለክሙ፡ ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν Joh. 16, 7; ዐስበ፡ሀልው፡ μισθὸς τῆς ἀληθείας Prov. 11, 18; Prov. 2, 12 πιστόν; ዝንጓጔ፡ሀልው፡ *cavillatio perpetua*, Isp. p. 365; ብዕል፡ሀልው፡ወዕሤት፡ዘይነብር፡ለዓለም፡ Isp. p. 348. Inde ሀልወ፡ vel በሀልው፡ *vere, revera:* አኮ፡በሀልው፡ወአኮ፡በጽድቅ፡ Kuf. 23 et 22; ሀልወ፡ኮንኩ፡ምስሌሆሙ፡ Kuf. 1. 3) *qui praesto est:* እስመ፡ዕበየ፡ክሂሎትከ፡ሀልው፡ኀቤከ፡ዘልፈ፡ πάρεστί σοι Sap. 11, 22; *qui adest:* እመሰ፡ኮንኩ፡ሀልወ፡እምኢተፈጸመ፡ሎሙ፡ዝ፡ *si adfuissem, hoc iis non contigisset* Isp. p. 338. 4) τὸ δέον ዘሀልው፡ 1 Tim. 5, 13 Pltt. (vid. ሀለወ፡ Nr. 8).

ሀላዊ፡ n. ag. *essentialis, substantialis: Aristoteles docet:* ነፍስ፡ሀላዊት፡ይእቲ፡ወኢትትዌለጥ፡ *anima substantia immutabilis est* Fal. f. 82.

ሀላዌ፡ subst., m. et fem. 1) τὸ εἶναι, *esse* (i. q. ሀልዎት፡): ሀላዌ፡ክህነቱ፡ለዓለም፡ *quod sacerdotium ejus aeternum est* Chr. ho. 19; ለእግዚአብሔር፡አልቦ፡ጥንት፡ለሀላዌሁ፡ ὁ Θεὸς ἄναρχος Chr. ho. 22; በአምጣነ፡ሀላዌ፡ፀሐይ፡በ፩ኆኅት፡እም፲ወ፪ኆኃው፡ *quamdiu sol in una duodecim portarum commoratur* Abush. 3; *narrabo* ዕድሜ፡ሀላዌሆሙ፡ለኵሎሙ፡በጽጽስናሆሙ፡ *quantum temporis singuli Patriarchae fuerint* Abush. 50. 2) *essentia, existentia, substantia, natura rei vel personae:* ማይ፡ኀብአ፡ፍጥረተ፡ሀላዌሁ፡ Sap. 19, 19. Apud theologos saepissime occurrit: እምአሚሃ፡ሀላዌሁ፡ለክርስቶስ፡ሶበ፡ተወልደ፡በሥጋ፡ *Christi ab eo inde tempore fuit existentia, quo natus est* (sicut haeretici docent) Cyr. ad Th. f. 8; የአምኑ፡አልቦ፡ሀላዌ፡ዘእግዚአብሔር፡ቃል፡አላ፡በከመ፡ቃልነ፡ለሰብእ፡ ἀνυπόστατον τὸν ἐκ Θεοῦ εἶναι λόγον φασίν ib.; *Messias dicitur Christus* በእንተ፡ሢመቱ፡ወግብሩ፡አኮ፡ዘሀላዌ፡አው፡ዘገጽ፡ εἰς πραγμάτων δήλωσιν, οὐχ ὑποστάσεων οὔτε προσώπων Cyr. c. Pall. f. 72. Saepissime Graecorum φύσει respondet: ኢኮነ፡(ክርስቶስ፡)እግዚአብሔር፡በሀላዌሁ፡ οὐ φύσει Θεὸς ὢν (sed assumptione) Cyr. ad Theod. f. 8; ሀላዌ፡ቃል፡ ἡ τοῦ λόγου φύσις ib. f. 10; እም፪ሀላዌ፡ተደመረ፡፩ክርስቶስ፡ *e duabus naturis* (φύσεων) ib. f. 15; *Christus* በሀላዌሁ፡አምላክ፡ φύσει ὑπάρχων Θεός ib. f. 23; ነአምን፡ከመ፡ውእቱ፡ወልደ፡እግዚአብሔር፡በመንፈስ፡ወወልደ፡ሰብእ፡በሥጋ፡ወአኮ፡በ፪ሀላዌ፡፩ወልደ፡ οὐ δύο φύσεις τὸν ἕνα θεόν Cyr. ad Reg. f. 28; ኢኮኑ፡ ፪ ህላዌ፡ ዘሰብእ፡ ወዘአምላክ፡ ἄρ᾽ οὖν οὐ δύο φύσεις εἶεν ἂν θεοῦ καὶ ἀνθρώπου; Cyr. c. Pall. f. 77. *Essentia*, οὐσία est ex. gr. in formula illa tritissima: ኅቡረ፡ ህላዌ፡ ὁμοούσιος *consubstantialis, coessentialis* Cyr. c. Pall. f. 66; al. 3) *praesentia:* በህላዌሆሙ፡ ለፍቁራኒሁ፡ *praesentibus amicis ejus* Isp. p. 320; በህላዌየ፡ ib. p. 336; ርሒቅትየ፡ እምህላዌ፡ ንጉሥ፡ *discessus meus e praesentia regis* ib. p. 338; ህላዌ፡ ኵለሄ፡ *omnipraesentia* Kebr. Nag. 101. 4) *status, conditio:* ህላዌ፡ ግፍዕ፡ Hen. 91, 5; ገቢረ፡ ጽድቅ፡ በኵሉ፡ አዝማን፡ ወበኵሉ፡ ህላዌ፡ Phlx. 107; ህላዌ፡ ብፁዓን፡ *status beatorum* Chr. Tags. 6; ኀበ፡ ህላዌሁ፡ ተመይጠ፡ ልሳኑ፡ ውቁይ፡ Enc.; ኀበ፡ ህላዌሁ፡ አግብኦ፡ *ad priorem statum reduxit eum,* Sx. Ter. 5 Enc. — *Voc. Ae.:* ህላዌ፡ ብ፡ መኖርያ፡ አካልሂ።

ህሉና፡ subst. (ab ህልው፡ ductum): *essentia:* Lit. 172, 4; Lit. Jac. Sar.; Ath. d. Trin.; Haim. Ab.

ምህላው፡ subst. *locus commorationis, domicilium:* ነፍስ፡ እመ፡ ተፈልጠት፡ እምሥጋ፡ በሞት፡ ገብአት፡ ኀበ፡ ብርሃን፡ ዘውእቱ፡ ማኅደራ፡ ወምህላዋ፡ ወፍግዓሃ፡ ወተድላሃ፡ Isp.; (*Darius*) ነሥአ፡ ሀገረ፡ ባቢሎን፡ ወተወፈየ፡ ምህላወ፡ ብልጣሶር፡ ወነበረ፡ ዲበ፡ ዐራቱ፡ Isp. p. 276.

ህለወ፡ *vigilare* vid. sub ኀለወ፡

ህለደ፡ vid. sub. ኀለደ፡

ሆህያት፡ vid. sub. ሀ፡ p. 1.

ሆሙ፡ pron. suff. III^{ae} pers. masc. plur., vid. gramm. § 149.

ህርበደ፡ quadrl. I [cognatum cum ኡበደ፡ q. v., أَبِدَ *iratus et efferatus fuit*, أَبَدَ *ferum evasit animal*, عَرْبَدَ *pravum et malignum se ostendit*] *furere et refractarium esse:* ከመ፡ እጐልት፡ እንተ፡ ተህረብደ፡ ህርበደ፡ ኤፍሬም፡ ὡς δάμαλις παροιστρῶσα παροίστρησεν Ἰσραήλ Hos. 4, 16; *scortatio efficit hominem* ከመ፡ ሐረውያ፡ ዘህርበደ፡ *instar apri furentis,* Org. 6. (*Ludolfus* ex conjectura: *volutavit se in coeno*). *Voc. Ae.:* ሐርበደ፡ ዘ፡ አበደ፡

ተህርበደ፡ III, 1 *furore rapi* vel *agi:* ቀታሊ፡ እመ፡ ኮነ፡ በተህርብዶ፡ ኢይከውን፡ ኵነኔሁ፡ ከመ፡ ኵነኔሆሙ፡ F. N. 47.

ህረከ፡ rad. inus., sine dubio eadem quae שָׂרַךְ *nexuit, texuit,* arab. شَرَكَ in شَرَكٌ *laqueus, rete;* شِرَاكٌ *corrigia;* ܫܒܐ *apprehendit, rapuit;* vic. est ሐረገ፡ q. v. (cfr. etiam חֲרַכִּים). Hinc

ማህረከ፡ quadr. I [amh. ማረከ፡] (pro Subj. regul. ይማህርክ፡ nonnunquam etiam forma ይምህርክ፡ reperitur Kuf. p. 122 ann. 4; p. 160 ann. 11; et pro Imprt. ማህርክ፡ forma መህርክ፡ Jes. 8, 1. 3 var.) proprie: laqueis vel retibus captos agere i. e. 1) *captivos ducere, praedam agere, manubias facere, bello capere,* c. c. Acc. αἰχμαλωτεύειν ማህረክዎ፡ Job 1, 15. 17; 2 Par. 28, 5. 8. 11; Ex. 22, 9; λαμβάνειν 1 Par. 7, 21; σκυλεύειν ይመህርኩ፡ መራዕየኪ፡ Hez. 26, 12. 38, 12; ማህረክዎሙ፡ ምህርከ፡ ብዙኃ፡ 2 Par. 14, 13. 20, 25. 25, 13; προνομεύειν ማህረኩ፡ እምኔሆሙ፡ ፄዋ፡ Num. 21, 1; Jes. 33, 23; ማህረከ፡ እንስሳሆሙ፡ Judith 2, 26; Kuf. 34; etiam abs. ማህርክ፡ Jes. 8, 1. 3. 2) *despoliare, expilare, diripere,* c. c. Acc. pers. vel terrae: Jes. 11, 14 var.; ይመህርክሙ፡ ለጽኑዓን፡ 53, 12; Jer. 27, 10; Kuf. 48.

ተማህረከ፡ III, 1 *captivos duci, bello capi* Jes. 5, 17; Hez. 34, 8.

ምህርክ፡ subst., plerumque m., *praeda* (*manubiae, spolia*) προνομή, σκῦλα Ps. 67, 13. 118, 162; Deut. 7, 16; 1 Reg. 30, 16; 2 Reg. 3, 22; Kuf. 13; Jes. 8, 4. 33, 4. 49, 25; Jer. 30, 10; Hez. 29, 19. 34, 22; Judith 9, 4; ፄዋ፡ ወምህርክ፡ Num. 31, 11. — De locis Gen. 48, 22 et Ps. 59, 6 vid. ሰቂማ፡ — *Voc. Ae.:* ፄዋ፡ ምህርክ፡ ብ፡ ምርክ።

ምህርክና፡ (nec non ምህርክና፡ 2 Par. 15, 11 in uno codice mihi occurrit) subst. *id.* q. ምህርክ፡ 2 Par. 28, 5. 8. 11; in singulis libris mss. etiam 1 Par. 20, 2; 2 Par. 14, 14. 20, 25. 25, 13 (pro ምህርክ፡).

ሄሮድያኖስ፡ (etiam per ሔ፡) ἐρωδιός *ardea* (germ.: *Reiher*) Lev. 11, 19; Ps. 103, 19; ሄሮድያኖስ፡ በሰማይ፡ ያአምር፡ ዕድሜሁ፡ Jer. 8, 7 (ubi in textu vulg. ἡ ἀσίδα legitur); praeterea in quibusdam libris mss. Zach. 5, 9 πτέρυγες ἔποπος ከመ፡ ክንፈ፡ ሄሮድያኖስ፡ versae leguntur. — *Voc. Ae.:* ሄ"፡ ዘ፡ ዓሣ፡ ልቅም፡ vel አሳ፡ ለቃሚ፡ (i. e. *piscium collector*). J. Ludolfus in lex. col. 5 ait: „Aethiopes Aegyptiam avem esse et pedum pernicitate tantum valere putant", modo ne in hac descriptione ሄ"፡ cum ከሩድዮን፡ (quod videas) confusum sit.

ሆሣዕና፡ ὡσαννά (הוֹשִׁיעָה־נָּא) a) *Hosianna!* Matth. 21, 9; Macc. 11, 10; Joh. 12, 13. b) ዘሆሣዕና፡ (sc. ዕለት sive በዓል፡) nec non ሆሣዕና፡ nude: *dominica Palmarum,* ut Act. 17, 11 et Eph. 2, 6 rom. in tit. በሆሣዕና፡; ዘሆሣዕና፡ Cod. Mus. Brit. XXIX, 39; በሳኒታ፡ ሆሣዕና፡ በሰኑይ፡ ዕለት፡ *feria secunda Palmarum,* Did. 29; እምሆሣዕና፡ *inde a dominica Palmarum,* Lit. Greg. Deinde quia in festo palmarum folia palmarum gestare solebant, c) *phoenix, palma:* ዘይቶን፡ ወሆሣዕና፡ *oleae et palmae* Sx. Masc. 3; ልብሱ፡ እምልሕጸ፡ ሆሣዕና፡ ወቈጽሉ፡ ib.; quare in Vocab. Aeth. ሆሣዕና፡ nominibus plantarum adnumeratum et nomine Amhar. ሰሌን፡ (*phoenice dactylifera*) explicatum est.

ህሶጵ፡, ህሦጲ, ህስጴ፡, ሁስጴ, ሁሶጴ፡, ሆስጴ፡ (etiam per ሐ) ὕσσωπος, *hyssopus:* Joh. 19, 29; Hebr. 9, 19; ቈጽለ፡ ህሶጴ፡ Lev. 14, 4. 7. 49; Num. 19, 6. 18; ሐምለ፡ ህስጴ፡ (var. ሆስጴ፡ et አዙብ፡) 3 Reg. 4, 29. — Vid. etiam አዙብ፡ — De *hyssopi* nomine inspicere licet Ges. thes. p. 57 sub אֵזוֹב. — *Voc. Ae.:* ሁስጴ፡ ዘ፡ ሐዘ፡; aliud: ሁስጴ፡ ዘ፡ ሰንበል፡ ሐዘሂ፡ ቍልቋስሂ፡ (ቍልቋል፡?); Lud. lex. col. 6: „Aethiopes fruticem esse censent, vernacule ስምዐዘ፡ dictum, quem juxta domos plantare solent".

ሁበሁበ፡ vid. sub ወሀበ፡

ሁበለየ፡ *irridere, spectaculo exponere* vid. sub ሀውለየ፡

ሁበለየ፡ *defraudare, expilare* vid. sub ሑበለየ፡

ሀበበ፡ rad. inus., sine dubio eadem quae سَبَّ (*perfodit;* in spec.) *lingua confodit; verbis probrosis petiit.* Hinc:

ተሀበ፡(**ተሀበበ፡**) III, 1: in ingerendis probris et contumeliis versari, *infamare, diffamare, conviciari:* **ወኵልክሙ፡ተሀበብዎ፡ለስሙ፡** πάντες εἰδότες ὄνομα αὐτοῦ Jer. 31, 17; **ይትሀበቡኒ፡** *mihi conviciantur* Jer. 20, 8; **ኢትትሀበበ፡ ለዘይትጋነይ፡** μὴ ὀνείδιζε ἄνθρωπον Sir. 8, 5; **በማእከለ፡ቢጹ፡ ይትሀበብዎ፡ለምታ፡** Sir. 25, 18 (var.: **ይትሀበለይዎ፡**).

In loco Sir. 8, 5 alii libri mss. **ኢታሀብበ፡** exhibent, quod stirpi II, 1 convenit, sed alibi nusquam **አሀበበ፡** inveni. —

መስተሀብብ፡ part.: *convicians, conviciator, calumniator:* **ሐማይያን፡መስተሳልቃን፡መስተሀብባን፡** ψιθυρισταί, καταλάλοι, κ. τ. λ. Rom. 1, 30; **ኢይክውኑ፡ነባብያነ፡ወተናጋርያነ፡ዕሩዐ፡ወመስተሀብባነ፡** Kid. f. 23. — *Voc. Ae.:* **መስተሐብብ፡ዘ፡አልብየ፡ዘይብል፡** (i. e. *infitiator*); *aliud:* **መስተሐብባን፡ዘ፡አንጐርጓሮች፡**; *aliud:* **መስተሐብባን፡ዘ፡ጸራፍያን፡ወበዘ፡ተጸአልያን፡** (v. **ተጻላእያን፡**) **ወበዘ፡ተቀጸጸቢ።**

ሀበበ፡ *amare* vid. in **ሐበበ፡**

ሀበወ፡ rad. inus., quae primitus sicut عَبَّ aliaeque radices ab *hab* incipientes *spirare, flare* significavit. Hinc:

ሀበ፡ (var. **ሀበ፡**) subst.: *ros copiosus.* Legitur Ex. 16, 13 ubi Graecus δρόσος habet. — *Voc. Ae.:* **አውል፡ሀበ፡ዘ፡ጢዛ፡**; *aliud:* **ሀበ፡ዘ፡ጠል፡**; **ጢዛ፡** autem secundum Isenb. p. 184 *pruina* est. [Quare nescio an etiam حَبَبٌ *bulla aquae*, حَبَابٌ *bulla aquae et ros*, حَبٌّ *bacca* (حَبُّ قُرٍّ *grando*) et Aeth. **ሕንብብ፡** comparanda sint].

ሀበየ፡ rad. inus., quae componenda videtur cum אָוָה *ululavit, clamavit* (unde אִיִּים *canes aurei* اِبْنُ آوَى id., אַיָּה *milvus, vultur*). Hinc

ሆባይ፡ subst. (cujus *ô*, sequentem literam *b* ex *v* ortam esse, indicat). 1) Pl. **ሆባያት፡**, avis e genere rapacium: ἰκτῖνος *milvus* Lev. 11, 14; Deut. 14, 13; ἱέραξ *accipiter* Job 39, 26 (masc.); collective: Hen. 89, 10. 90, 2. 4. 11. 13. Praeterea Jes. 34, 11 in eo loco, ubi LXX ἴβεις habent, Ae. **ሆባይ፡** (v. **ሆባያት፡**) exhibet. *Voc. Ae.* inter avium nomina: **ሆባይ፡ዘ፡አንቍዑት፡** (quod sec. Ludolfi Gregorium „avem e genere rapacium, aridis arboribus insidentem, mures aviculasque captantem" significat; Lud. lex. col. 6). 2) *simia*, Pl. **አሀቡይ፡** πίθηκοι 2 Par. 9, 21; *Satanas apparuit* **በአምሳለ፡ሆባይ፡** Gad. T. H.; **ወይጠለ፡አስገድከ፡ወሆባየ፡ አክነስከ፡ብዑዕ፡ አንተ፡ አባ፡ዮሐኒ፡** Mavâs. 13. — *Voc. Ae.* inter ferarum nomina: **ሆባይ፡ዘ፡ዝንጀሮ፡** (v. **ዝንጀር፡**). Vid. etiam Rüppell Reise I. p. 301 (ubi pro *Hewe* scribendum est *Höwê* vel *Hōbê*). Et milvus et simia a *clamando* hoc nomen traxisse videntur (neque est, quod **ሆባይ፡** *simiam* cum कपि קוֹף ܩܘܦܐ κῆπος κῆβος κεῖβος componamus).

ሆን፡ pron. suff. III^{ae} pers. fem. plur., vid. gramm. § 149.

ሀከከ፡ *prurire, scalpere* vid. sub **ሐከከ፡**

ሀከከ፡ rad. inus., quae cum **ሆከ፡** cognata *perturbari, agitari* significare videtur. Hinc

ሀከክ፡ subst. 1) *strepitus, tumultus, perturbatio, turba:* **ሀከክ፡ቀትል፡** θόρυβος πολέμων Jer. 30, 2; θόρυβος Prov. 1, 27. 23, 29; πτόησις Prov. 3, 25; **ሀከክ፡ዘይከውን፡** τάραχος Job 24, 17; ταραχή Jer. 14, 19; Hez. 23, 46; **ዕለተ፡ሀከክ፡** ἡμέρα ταραχῆς Jes. 22, 5; Kuf. 36; **ማየ፡ሀከክ፡** τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον Ps. 123, 4; **አኮ፡በሀከክ፡ወትዝልፍት፡** μηδὲν προπετὲς πράττειν (*temeritas praeceps*) Act. 19, 36; 2) *tumultus, turbae, seditio, rixae, discordiae*, quibus civitates, respublica, ecclesia, quaelibet hominum societas perturbantur: ταραχαί Prov. 6, 14; ἀκαταστασίαι Prov. 26, 28; **እለ፡ይገብሩ፡ሀከከ፡** διχοστασίαν ποιοῦντες Rom. 16, 17; θόρυβος Matth. 26, 5; Act. 20, 1; στάσις et συστροφή Marc. 15, 7; Act. 19, 40; σεισμοί Matth. 24, 7; **በሀከክ፡ኀደርክሙ፡ ወበሀከክ፡ይወድቁ፡ደቂቅከ፡** *seditione* Kuf. 10 et 23. — *Voc. Ae.:* **ጋእዝ፡ተስናን፡ባእስ፡ሀውክ፡ሀከክ፡ሒስ፡ሰቀራር፡ ላኳ፡ ቅስት፡ዘ፡እሉ፡ኵሎሙ፡ጽልእ።**

ሀኩክ፡ part.: *perturbatus, seditiosus* (synon. **ሀዉክ፡**): **ሕሊናት፡ሀኩክት፡** *mens perturbata, inconstans*, Phlx. 54.

ሀከወ፡ rad. inus., cognata cum **ሀከከ፡** et **ሆከ፡** Hinc quadriliterum

ተማሀከወ፡ III, 1 *perterritum, terrore consternatum esse* Hen. 102, 1. 2. (*Voc. Ae.:* **ይትመሐከዉ፡ዘ፡ይደነግፁ፡**).

ሀከየ፡ *languidum, pertaesum, segnem esse.* [Huic radici (praeter عَكِعَ) vicina videntur כָּהָה, קָהָה et ܟܗܳܐ كَهِيَ; Aethiopibus *hebetudinis* et *languoris* notio in *taedii* et *pigritiae* notionem abiit. Amharice sonat **ሰከተ፡** An etiam aram. [illegible] *pigritia, socordia* huc referendum sit?] De usu *stirpis* I, 1 nonnisi unum locum dubiae auctoritatis reperi: **እለ፡ይሀክዩ፡ሕማማተ፡ጽድቅ፡ወእለ፡ ኢይትመነደቡ፡ በሕማምየ፡** *qui passiones justitiae* (Christi) *subire aspernantur*, Kid. f. 4; sed cum forma **ይሀክዩ፡** falsa sit, dubium est, sitne emendandum **የሀክዩ፡**, an **ይትሀከዩ፡**

አሀከየ፡ II, 1 *taedium afferre alicui, segnem reddere* alqm, c. Acc.: **እስመ፡ በአኅጽሮ፡ ይኄይስ፡ ድርሳናት፡** (*juvat enim me brevem esse in concionando*) **ከመ፡ ጽሙአኒክሙ፡ ትምጽኡ፡ወትትረወዩ፡ በሕቁ፡ ቃላቲሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ከመ፡እምብዙኅ፡ ኢያሀኪክሙ፡ ወኢይግእ፡ ሕሊናክሙ፡ እምሰሚዐ፡ነገር፡** Cyr. ho. de Melch. f. 129.

ተሀከየ፡ III, 1 1) *segnitiae vel desidiae deditum esse; segnem, pigrum, otiosum, tardum esse* vel *fieri:* **አፍቀሩ፡ጽሕሶ፡በእገሪሆሙ፡ወኢይትሀከዩ፡** Jer. 14, 10; **ኢትትሀከዩ፡** *nolite segnes esse* Sir. 43, 30; **ዘይጸሙ፡በሥጋሁ፡ወይትሀከይ፡በነፍሱ፡** *qui negotiosus est corpore et otiosus animi*, Org.; **ኢናዐርፅ፡ቅኑ፡እደዊነ፡ወኢንትሀከይ፡** Did. 13. C. c. **ለ** rei: Ps. 35, 4; Rom. 12, 11; **ኢትትሀከዩ፡ለንስሓ፡** Clem. f. 225; et c. Acc. Inf.: **ኢትትሀከዩ፡ ነጺሮቶ፡** Jer. 27, 14; (*episcopus*) **ኢይትሀከይ፡ጸዊዖ፡** Did. 4. 2) *cunctari, haesitare*, ὀκνεῖν, c. c. Acc. Inf.: **ኢትትሀከይ፡ ሐዊጸ፡ ድዉይ፡** μὴ ὄκνει ἐπισκέπτεσθαι ἄῤῥωστον Sir. 7, 35; Tob. 12, 6; Judith 12, 13; Num. 22, 16; Jud. 18, 9. 3) *languescere, intermittere, cessare, deficere* in re peragenda: c. c. Acc.: **ኢትትሀከይ፡ጸሎተ፡** *ne intermittas preces* Rel. Bar.; et c. Acc. Inf.: **ኢትትሀከይ፡ገቢረ፡ሠናይ፡** μὴ ἀπόσχῃ εὖ ποιεῖν Prov. 3, 27; Gal. 6, 9; 2 Thess. 3, 13; Luc. 18, 1; **ኢይትሀከዩ፡ወረቀ፡ው**

ስተ፡ገጽየ፡ Job 30, 10; nec non c. **እምነ፡** ut: **ኢትትሀከይ፡ እደዊከ፡ እምነ፡ አግብርቲከ፡** Jos. 10, 6. 4) *pusillanimem esse* in re peragenda (cfr. كَيَّ): **ኢትትሀከይ፡ ኰንኖቶ፡** μὴ ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῷ κρίνειν Sir. 4, 9. 5) *aversari, aspernari*: **ኢይትሀከይ፡ መዊተ፡** οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν Act. 25, 11; **ዘእጽሕፍ፡ ለክሙ፡ ኢይትሀከይ፡ አንሰ፡** *vobis scribere me non piget* Phil. 3, 1; etiam cum **እምነ፡** rei: **ኢትትሀከይ፡ እመልእክት፡** *ministerium ne asperneris* Hom. (Lud.); F. N. 10. 24.

አስተሀከየ፡ IV, 1.: *efficere, ut* aliquis *languescat, deficiat*: **ዛቲ፡ መጽሐፍ፡ መዜንው፡ ሠናይ ፤ ኢያዐቅፋ፡ ትጋሀ፡ ሌሊት፡ ወኢያደክማ፡ ወኢያስተሀክያ፡ ብዙኀ፡ ነጽሮ፡** *hic liber egregius narrator est; ei lucubratione offendiculum non paratur; non enervatur nec viribus destituitur frequentissima inspectione* Fal. in proëmio. (In titulo Luc. 23, 11 rom. pro **አስተሃከዩ፡** cum Graeco et cum edit. Platt legendum est: **አስተአከዩ፡**).

ሀከይ፡ adj.: *segnis, deses, piger, iners, otiosus, tardus* (ὀκνηρὸς, ἀεργός al.) Prov. 6, 6. 10, 4. 11, 16. 15, 19. 26, 14. 15; Koh. 10, 18 (var.); Sir. 22, 1. 2. 37, 11; Matth. 25, 26; Did. 13. 14; al.

ተሀከዪ፡ n. ag. (a III, 1): **ኩን፡ ኢተሀከዪ፡** ἴσθι μὴ ἐκλυόμενος Prov. 6, 3. (Cod. Bruc. Bodl.).

ሀኬት፡ subst., m. et fem.: *segnitia, socordia, desidia, inertia, pigritia* Koh. 10, 18; Prov. 29, 45; Sir. 22, 1; saepissime in aliis libris, ex. gr. in Chrys.; Clem. f. 255; in juris doctrina **ሀኬት፡** est *species culpae* sc. *negligentia, desidia*, ut: **እመ፡ ዘረከባ፡ እምሕሠማት፡ ከነ፡ በሀኬተ፡ ዚአሁ፡** si malum, quod ei (jumento) accidit, *negligentia* ejus ortum est F. N. 28; **ሶበ፡ ተሀጕለ፡ ንዋየ፡ አመጋቢ፡ በእደ፡ መጋቢ፡ ዘእንበለ፡ ጽልሑት፡ ወኢሀኬት፡** *absque dolo et culpa* (negligentia) F. N. 30.

መሀከይ፡ part. (II, 1), *taedium afferens, molestus*: **ጽሒፍ፡ ሊተሰ፡ ኢመሀከይ፡ ወለክሙሰ፡ ጽኑዕ፡** M. M. f. 349.

ሀውለየ፡ et **ሁብለየ፡** quadrl. I., trans.: *ludibrio habere, irridere, cavillari* (in spec. *in comoedia* vel *spectaculo*): **እለ፡ ከመዝ፡ የሀወልይዎ፡ ለእግዚ"፡ ወእለ፡ ጸጋ፡ ትስብእቱ፡ ይመይጡ፡ ውስተ፡ ሀውልዩ፡** τῶν ὀνειδιζόντων Θεῷ τὰ ἀνθρώπινα καὶ τὴν χάριν ἐν μέρει ὀνείδους ποιουμένων ho. Theodoti Ancyr. in Cyr. f. 102; **ተሀወልዩ፡ ለእግዚ"፡ ቃል፡ ዘሐመ፡** ὀνειδίζεις Θεῷ παθόντι, ib.; **ኢየሀወልይዎኑ፡ ለክርስቶስ፡ ኃጥኣን፡** ho. Juvenalis Hieros. (in Cyr. f. 107); **እመ፡ አረሚ፡ ሀውለይዎ፡ ለምስጢር፡** ἐὰν Ἕλληνες κωμῳδῶσι τὸ θαῦμα hom. Procli in Cyr. f. 120, (cfr. Mansi IV. 580). De vera verbi notione haesitantes *Vocabulariorum* auctores e conjectura interpretantur modo **ደመረ፡**, modo **አቀላቀለ፡** [Mihi hoc verbum, a **ሁብል፡** et **ሀውል፡** denominatum, ad radicem הָבַל referendum esse, et proprie *inania loqui, nugari, grave quid vel res serias ad nugas et inanes loquelas revocare* significare videtur].

ተሀውለየ፡ vel **ተሁብለየ፡** III, 1 refl. *sibi aliquid spectaculo exponere*: **ይትሀበለይዎሙ፡ ዲበ፡ ገጸ፡ ምድር፡** εἰς παράδειγμα ἔσονται Jer. 16, 4; Sir. 25, 18 var.

ሁብልያ፡ subst. *spectaculum* (comicum) **ይከውኑ፡ ሁብልያ፡ ውስተ፡ ገጸ፡ ምድር፡** εἰς παράδειγμα Jer. 8, 2.

ሆከ፡ radix cum **ሀከከ፡** et **ሀከወ፡** cognata. [Arabice respondent cum هَوَّكَ, مُتَهَوِّكٌ *perturbatus, obstupefactus*, هَيَّكَ *properavit*, tum أَهْوَجُ *praeproperus, vehementer currens* et هَاجَ (هَيْج) *incitatus fuit et concitavit*; Amharice **አወከ፡**].

ሆከ፡ I, 1 subj. **ይሁክ፡** 1) *motum rei afferre, movere, agitare, versare*: **ሆከሙ፡ ከመ፡ ማዕበለ፡ ባሕር፡** Sir. 29, 18; **የሀውክ፡ ነፋስ፡ ለማየ፡ ባሕር፡** Isp. p. 332; **ነፋሳት፡ የሀውክዋ፡ ለሐመር፡** Chr. ho. 11; Ps. 59, 2; 4 Esr. 1, 19 (Laur.); Job 9, 6; Luc. 15, 8 rom.; **ተመሰሎሙ፡ ለእለ፡ ይለክፉ፡ ምንተኒ፡ በአጽባዕቶሙ፡ ወየሀውኩ፡ ኵለንታሁ፡** καὶ ποιούντων περιφέρεσθαι Chr. ho. 2; c. **እመካን፡** *loco movere*, ut **ኢተክህሎሙ፡ ከመ፡ ይሁክዋ፡ ለሐመር፡ እመካና፡** Sx. Hed. 28. 2) *concitare, commovere, exciere, perturbare* animum alcjs. (σαλεύειν, ταράσσειν, συνταράσσειν, θορυβεῖν) Job 19, 6; Ps. 17, 5. 41, 6. 15; Ps. 2, 5; Prov. 12, 25; Sap. 18, 19.; Sir. 28, 14; Jes. 10, 33. 30, 28; **ኢትሁክ፡ ርእሰከ፡** μὴ στρέβλου σεαυτόν Herm. p. 76; Joh. 11, 33; in bonam partem: **ሆከቶ፡ ጸጋ፡ እግዚ"፡ ከመ፡ ይሑር፡ ኀበ፡ ገዳመ፡ አስቄጥስ፡** Sx. Teq. 20. 3) *turbare, disturbare, obturbare*, Sir. 11, 34; Job 8, 3. 34, 10; (Joannes Antiochenus absentia sua) **ፈቀደ፡ ይሁክ፡ ቅድስተ፡ ሲኖዶስ፡** *synodum obturbare voluit*, Epist. Synod. ad Joh. in Cyr. f. 113; **ሆከ፡ ለክብረ፡ ሞቱ፡** *turbavit exequias ejus* Enc. 4) *excitare ad seditionem, turbas* Marc. 15, 11; Act. 24, 5; 2 Thess. 2, 3. 5) *labefactare, vacillare facere* animum: **ሰይጣን፡ ሆከ፡ ሕሊናሃ፡** Clem. f. 222; πλανῶν τὰ ἔθνη (**የሀውኮሙ፡ ለአሕዛብ፡**) Job 12, 23.

ተሀውከ፡ III, 1 (**ተሀወከ፡** Num. 22, 3): 1) *moveri, agitari, jactari, fluctuare*: **ውእቱ፡ ገመል፡ ኢክህለ፡ ተሀውከ፡** *non potuit se loco movere* Sx. Tachs. 8; **ባሕርሰ፡ ይትሀወክ፡** Joh. 6, 18; 4 Esr. 13, 1 (Laur.); Jes. 5, 30; Jon. 1, 11; **ተሀውከ፡ መዋግደ፡ ባሕር፡ ያንቀለቅሎ፡ ለሐመር፡** Chr. ho. 11; **ደመና፡ እንተ፡ ትትሀወክ፡ እምነፋስ፡** Judae 12; **ተሀውኩ፡ ከመ፡ ዕፀ፡ ገዳም፡** Jes. 7, 2; Thren. 4, 14; Ps. 15, 8; Jes. 24, 19; c. c. **እምነ፡** *exturbari, propelli ex* Hen. 38, 1; *ultro citro circumferri* Ps. 61, 6. 108, 9. 2) Usurpatur de *variis corporis et animi motibus, affectionibus, perturbationibus*: **ተሀውከ፡ ከርሡ፡** *torminibus affectus est*, M. M. f. 20; **ተሀውከ፡ ልቡ፡ ላዕሌሃ፡** (amore) Judith 12, 16; **ይትሀወክ፡ ፍትወት፡ በመለያልዪሆሙ፡** *excitatur concupiscentia in eorum membris* F. M. 34, 8; misericordia Gen. 43, 30; timore Gen. 41, 8; Ps. 6, 2; Sap. 5, 2; Matth. 2, 3; tristitia Kuf. 35; 4 Esr. 1, 3; *perturbatum esse mente, commotum animo* 4 Esr. 9, 29; Jes. 13, 8; Dan. 7, 28; 2 Thes. 2, 2. 3) *tumultu, concursu, turbis, confusione excitari* Matth. 21, 10; Marc. 14, 2; Jud. 3, 26; 1 Reg. 14, 16; Sap. 16, 6; Esth. 3, 15; 4 Esr. 9, 3; Kuf. 31. — (Scholion Voc. Ae. vid. sub **ተሐውሰ፡**)

ሀዊክ፡ (**ሀውክ፡**) part.: *agitatus, commotus, perturbatus; vagus, inconstans*: Jac. 1, 8; **ሀዊካን፡ ወጽሩዓን፡ እለ፡ አልበሙ፡ ምግባረ፡ ሠናየ፡** Clem. f. 235.

ሀዋኪ፡ n. ag.: *concitator, turbator, agitator*: **ሞገድ፡ ሀዋኪ፡** ζάλης ταραχαί, ho. Acacii in Cyr. f. 105; *Origenes* **ሀዋኪ፡ በግዕዙ፡** M. M. f. 56.

ሀውክ፡ subst.: 1) *motus, fluctuatio*: Hen. 60, 4; **ሀውከ፡ ሞገድ፡** hom. Acacii. 2) *perturbatio, commotio*: Hen. 39, 2; ταραχή Epist. Joannis Ant. (in Cyr. f. 114). 3) *inconstantia, turbae*: Jac. 3, 16. Usitatius est

ሁከት፡ n. act.: 1) *motus, agitatio, fluctuatio:* Sir. 40, 5; Ps. 54, 25. 65, 8. 120, 3 (σάλος); Koh. 9, 3 (περιφέρεια); Joh. 5, 3 (κίνησις); **ተሀውኩ፡ ዐቢየ፡ ሁከተ፡** Hen. 60, 1. 2) *perturbatio, commotio* animi, ex. gr. **ሁከተ፡ ነፍስ፡** ταραχαὶ ψυχῆς Sap. 17, 8; Jes. 52, 12. Hebr. 12, 1. 3) *turbae, tumultus, disturbatio:* **ቃል፡ ወሁከት፡** φωναὶ καὶ θόρυβος Esth. apocr. 1; **ሰይጣን፡ መፍቀሬ፡ ሁከት፡** Clem. f. 222; in republica 4 Esr. 12, 21. 35; ἀκαταστασία Tob. 4, 13; **በሁከት፡** ἀτάκτως 2 Thess. 3, 11; σύστασις Gen. 49, 6; (*noli sero in ecclesiam venire*) **ከመ፡ በድምዐ፡ ምጽአትከ፡ ኢይኩን፡ ሁከት፡ ለእለ፡ ይጼልዩ፡** Kid. f. 19.

መሀውክ፡ part. (II, 1), *perturbans, commovens:* **ቍጥዓ፡ ወፍርሀት፡ መሀውካን፡** F. N. 43, 4.

ማህውክ፡ part. (alius formae) id. q. **መሀውክ፡**, ut **እኪት፡ ይእቲ፡ ሐሜት፡ ወማህውክት፡** Herm. p. 25.

ተሀዋኪ፡ n. ag. *concitatus,* (animi impetu) *perturbatus: episcopus* **ኢይኩን፡ ተሀዋኪ፡ ወኢሰካሬ፡ ወኢቍጡዐ፡** F. N. 5.

ሀየ፡ adv. loci, a radice pronominali propagatum (gramm. § 62, 1, b), in libris antiquioris aetatis et impressis et manuscriptis **ሂየ፡** exscriptum (ut Matth. 5, 26. 13, 42; Joh. 5, 5 rom.): *ibi, illic; istuc, illuc, eo* (opp. **ዝየ፡** *hic, huc*), vid. gramm. § 160, b: **ሢሞ፡ ሀየ፡** Gen. 2, 8; Ps. 138, 7. 9; **ንሒር፡ ሀየ፡** 1 Reg. 9, 6; Ps. 121, 4; et ita sexcenties in variis libris. Componitur cum praepositionibus: **በሀየ፡** *ibi, illic* Gen. 24, 4. 43, 25. 46, 3; Ps. 131, 18; Jes. 22, 18; Jer. 18, 2 (unde **በሀየ፡ — በዝየ፡** *in illa — in hac vita* Clem. p. 238. 266); **እምሀየ፡** (**እምነ፡ ሀየ፡**) *illinc, inde* et loci Jud. 18, 11. 13; Jes. 52, 11; Jer. 13, 6; Am. 9, 2; Gen. 2, 10; Num. 22, 41, et temporis Hen. 38, 6; **እንተ፡ ሀየ፡** *per, praeter, trans cum* (*illum*) locum: Luc. 19, 4 rom.; Jes. 35, 8; Jer. 18, 16. 29, 18; Hez. 29, 11; Judith 4, 7; **ኀበ፡ ሀየ፡** *illuc,* Sx. Masc. 7; et cum pronominibus relativis **ኀበ፡ — ሀየ፡** *quo* (vid. **ኀበ፡**), **ዘ፡ — ሀየ፡** *quo* Jer. 25, 15; **እለ፡ — ሀየ፡** *ad quos* Deut. 12, 29. Hinc originem duxit:

ሀየንተ፡, quod primitus sonuit **ሀየተ፡** et **ሂየተ፡** (ut Luc. 11, 11; Joh. 1, 16. 11, 50 rom; cf. Octateuchum Aeth. in appar. crit. p. 5) et **ሀየቴ፡** (Gen. 47, 19 F; 44, 33 F). Est 1) praepositio (gramm. p. 316) quae antiquitus etiam **ሀየቴ፡** sonuerat et pronomina suffixa per vocalem *ê* sibi subjungit (gramm. § 167, 3) *loco, vice, pro, pretio* (ἀντί et ὑπέρ): **ዘይትነሣእ፡ ሀየንቴሁ፡** Koh. 4, 15; Sir. 10, 14. 15; Gen. 36, 33 seq.; **ጋጋ፡ ዘዕፅ፡ ቀጥቀጥከ፡ ወአገብር፡ ሀየንቴሁ፡ ዘሐጺን፡ ጋጋ፡** Jer. 35, 13; saepissime usurpata, ubi de permutando, persolvendo, remunerando, compensando agitur: Gen. 47, 16. 17. 19; Ex. 21, 25; Lev. 24, 18—20; Deut. 19, 21; Num. 3, 12; Jes. 43, 4. 53, 9. 60, 17. 61, 3; **ዛቲ፡ ትከውኖሙ፡ ሀየንተ፡ ጽእለቶሙ፡** Zeph. 2, 10; Ps. 89, 17; **ተቀንየ፡ ያዐቅብ፡ ሀየንተ፡ ራሔል፡** Kuf. 28; **መጠወ፡ ነፍሶ፡ ሀየንቴከ፡** Sir. 29, 15; Joh. 11, 50; **ምንተ፡ ተዐስዮሙ፡ ሀየንተ፡ ዘገብሩ፡** Sir. 7, 28; **ፈደዩ፡ እኪተ፡ ሀየንተ፡ ሠናይት፡** Jer. 18, 20; Joel 2, 25; Ps. 34, 14. 37, 21. Nonnumquam usurpatur pro *sicut,* ex. gr. **ሀየንተ፡ ቈጽል፡ ዕፅ፡ ከማሁ፡ አነ፡** Org.; aliud exemplum vid. sub **አሕመልመለ፡** 2) conjunctio *pro eo ut,* aut sequente **ዘ፡**, ex. gr. Kuf. 18; **ሀየንተዘ፡ ትረድእ፡ አቅበጽከሁ፡** Clem. f. 233, aut omisso **ዘ** (gramm. § 170, 10): **ሀየንተ፡ ከበረት፡ ነፍስየ፡** 1 Reg. 26, 21 var.: **ሀየንተ፡ ተቀንዩ፡** Kuf. 48; **ሀየንተ፡ ጻመወ፡** Sx. Teq. 4. 21.

ሀየል፡ subst., m. et fem., Pl. **ሀየላት፡** *cervus* (id. q. אַיָּל, ܐܰܝܠܳܐ, إِيَّل) ἔλαφος Deut. 12, 15. 14, 5; 3 Reg. 3ª, 16; Ps. 17, 36. 28, 8. 41, 1. 103, 19; Job 39, 1; Prov. 5, 19. 7, 23; Jes. 34, 15. 35, 6; Kuf. 37; **ወሬዛ፡ ኀየል፡** νεβρὸς ἐλάφων Cant. 2, 9; **ሀየላት፡ ወለዳ፡ በውስተ፡ ገዳም፡** Jer. 14, 5. (Hanc vocem rectius litera **ሀ** quam litera **ኀ** scribendam esse, cum ex etymo, de quo vid. Ges. thes. p. 45, tum ex ipsa librorum mss., ut qui saepius **ሀ** quam **ኀ** exhibeant, scriptura elucet). *Voc. Ae.:* **ሀየል፡ ዘ፡ ዋላ፡**

ሄላ፡ subst. *botrus palmae* βότρυς Cant. 7, 8; **አጥባትኪ፡ ከመ፡ ሄላ፡ ዘይውሕዝ፡ እምኔሆን፡ ሐሊብ፡** Org. (at 1 Reg. 25, 18. 30, 12 **ሄላ፡** est prava lectio pro **እ'ኂለ፡** q. v.). Auctores *Vocabulariorum Aeth.* significationem veram ignorant; interpretantur: **ሄላ፡ ዘ፡ ብቋያ፡**; vel **ሄላ፡ ዘ፡ ምንጭ፡ ብቋያ፡ ።** [Nescio an rectius scribendum sit **ኄላ፡** vel **ሒላ፡**; referendum enim videtur vel ad **ሐየለ፡** i. e. حَلَا ܚܠܳܐ *dulcis fuit* (cfr. **ሐለየ፡**), vel ad **ኀለለ፡** i. e. خَلَّ (خَلّ *acetum,* خُلَّة *omnis planta dulcis,* خَلَال *dactyli maturi, qui inter interstitia ramorum quaeruntur*), vocali longa *ê* (pro *î*) duplicationem literae *l* compensante.]

ሀይመነ፡ inus.; aram. ܗܰܝܡܶܢ *credidit, fidem habuit,* (ab أمن ܐܡܢ אמן **አምነ፡** propagatum) et arab. هَيْمَنَ. Hinc

ሃይማኖት፡ (ܗܰܝܡܳܢܽܘܬܳܐ) peregrinae formationis, ab Aramaeis petitum, ab Aethiopibus frequentissime usitatum, subst., m. et fem.: 1) *fides qua creditur; fidelitas* (Glaube, Treue): Deut. 32, 20; Jes. 5, 3. 7, 28; Jer. 15, 18. 39, 41; Ps. 32, 4; Sir. 40, 12. 45, 4. 46, 15; 4 Esr. 4, 13. 32. 9, 8; Rom. 1, 8. 4, 12. 2 Tim. 4, 7; Hebr. 11, 3. 39. (synon. **አሚን፡**, **ተአምኖ፡**), Matth. 8, 10; Jac. 2, 14 seq.; πίστεις Prov. 3, 3; **ሃይማኖተ፡ ተስፋ፡** πίστις ἐλπίδος Sir. 49, 10; c. c. **በ** in Jac. 2, 1; **እለ፡ አዕረፉ፡ በሃይማኖት፡ በክርስቶስ፡** Did. 34; **ዘይገብር፡ ሃይማኖተ፡** ποιῶν πίστεις Prov. 12, 22. 15, 28; Sir. 15, 15; **ሃይማኖተ፡ ዕቀብ፡ ምስለ፡ ቢጽከ፡** (de amicitia) Sir. 22, 23; Hen. 41, 5. 43, 2; **ያጸንዑ፡ ሃይማኖቶሙ፡ በቀለም፡ ወበማየ፡ ሕመት፡** Hen. 69, 10; **ብእሲ፡ ዘታአምር፡ ከመ፡ በ፡ ሃይማኖተ፡** (*fidelem eum esse*) Sir. 37, 12; **ሀጕለ፡ ሃይማኖቶ፡** *fidem perdidit* Sir. 27, 16; Luc. 16, 11. 12; **በሃይማኖቶሙ፡** *in bonam fidem* 4 Reg. 12, 15. 22, 7. 2) *fides quae creditur* (*religio, confessio*): **ሃይማኖት፡ ቅድስት፡** Judae 20; **ሃይማኖት፡ ርትዕት፡** *fides orthodoxa* Lit. 165, 1; **ርቱዐ፡ ሃይማኖት፡** *orthodoxus* (saepissime; etiam titulus libri cujusdam dogmatici); **ሃይማኖተ፡ አበው፡** *fides Patrum* (titulus libri celeberrimi); **ጸሎተ፡ ሃይማኖት፡** *symbolum fidei* Lit. 163, 3; **ሃይማኖተ፡ እስላም፡** *Islami religio* Abush. 50; **ሃይማኖተ፡ ንስጦርስ፡** *confessio Nestorii* Enc.

መሃይምን፡ (**መሀይምን፡**) part. (ܡܗܰܝܡܢܳܐ, مُهَيْمِن), fem. **መሃይምንት፡** *fidus, fidelis* (sensu theolog.: *is qui credit*) πιστός: Job 12, 20; Prov. 11. 21; Ps. 100, 8; 1 Reg. 3, 20.

22, 14; (Abraham) መሃይምን፡ውእቱ፡በኵሉ፡ Kuf. 17; ስምዕ፡መሃይምን፡ Apoc. 1, 5. 3, 14; Prov. 14, 5; ከናፍር፡መሃይምንት፡ χείλη πιστά Prov. 17, 7; መሃይምናኒሁ፡ οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ Sap. 3, 9; መሃይምናን፡ *fideles* (Christiani) ex. gr. Apoc. 17, 14; 1 Tim. 4, 10; Asc. Jes. 4, 13; ክርስቲያናዊት፡መሃይምንት፡ Kid. f. 23. — Vicem Pl. fem. መሃይምናት፡ explet መሃይምንት፡, quae forma in libris mss. multo crebrius occurrit, quam መሃይምናት፡ (ut ኵሉ፡መሃይምናን፡ወመሃይምንት፡ *omnes fideles utriusque sexus*).

ሀይብ፡ *flos lactis*, M. F.; Amh. አይብ፡

ሀየንት፡ vid. supra p. 13. sub ሀየ፡

ሀይከል፡ nom. peregr., הֵיכָל, ܗܰܝܟܠܳܐ, هَيْكَل 1) *templum* in genere, *templum Hierosolymitanum* in specie: ሀይከለ፡ቀዱስ፡ Isp. p. 310. 2) „*sacrarium* aedium ecclesiasticarum, in quod clericis tantum aditus datur" (vide J. Ludolfi Hist. III. 6. 23 et Comm. p. 366. 367); „accipitur pro *sacello*, quod Abyssini quondam in templo Hierosolymitano possidebant" vid. Ludolfi Comm. p. 303. 3) *altare*, quod Adam et Eva, sacrarii vice, e lapidibus exstruxerunt Gad. Ad. f. 20; nec non *arcam Noae* hoc nomine vocari affirmat J. Ludolfus. (*Voc. Ae.*: ሀይከል፡ዘ፡ታቦት፡ i. e. *arca* seu *altare*).

ሀየየ፡ rad. inus. [caeteris in dialectis insolita; usu maxime convenit arab. هَانَ (هَوْن), cognatum cum הוּן et אוּן; equidem nescio, an ejus etymon indidem repetendum sit. (Ludolfo هَيْهِ *apage!* comparandum visum est). Quod si ita se habet, notio prima explicanda est *nullius pretii* vel *vilem* et *levem esse*. Hinc

አሀየየ፡ II, 1 *sublevare* alcjs. statum, *supersedere facere* alqm re, c. c. Acc. pers.: ኢፈቀደ፡አምላክ፡ያርኢከ፡ሙስናሃ፡ለሀገር፡ወአምጽአ፡ኑዛዜ፡ላዕሌከ፡ወአሀየየከ፡ (sc. cum te dormientem excidium urbis transire faceret), Rel. Bar.

ተሀየየ፡ III, 2. 1) refl.: sibi rem vilem vel levem aestimare, i. e. *vilipendere, parvi facere, negligere, praetermittere, non curare, derelinquere* (ἐξουθενεῖν, ἀμελεῖν, παρορᾶν, παρασιωπᾶν, ἀπειπεῖν, ἐγκαταλείπειν) c. Acc. prs. vel rei: ኢትትሀየይ፡ትእዛዘ፡እምከ፡ Prov. 1, 7. 3, 21; ተሀየዩ፡ሥርዐቶ፡ Clem. f. 213; ኢይትሄየዩ፡(ለትእዛዝ፡) Isp. p. 300; እሙንቱ፡ተሀየዩ፡ወኀለፉ፡ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον Matth. 22, 5; አነ፡ተሀየይክዎሙ፡ Jer. 38, 32. 4, 17; ትትሄየይ፡ኀጣይአ፡ሰብእ፡ παρορᾷς ἁμαρτήματα Sap. 11, 24; ተሀየይኩኪ፡ παρορῶ σε Jes. 57, 11; Ps. 26, 15. 54, 1. 137, 9; Hebr. 8, 9; Lev. 5, 21; παρελεύσεταί με Jes. 33, 22; ተሀሀየኒ፡ሣህሉ፡ ἀπείπατό με ἔλεος Job 6, 14. 10, 3; ἐγκαταλιπεῖν Hebr. 13, 5; ለዕቡያን፡ይትሄየዮሙ፡እግዚ"፡ ἀντιτάσσεται Jac. 4, 6. 2) pass.: *negligi, derelinqui*: ብእሲ፡ዐማፂ፡ይትሄየይ፡ παρασιωπηθήσεται Prov. 12, 2 (Cod. Bodl. Bruc.; var. ይጌጊ፡). — *Voc. Ae.*: ተሀየየ፡ዘ፡ተደናቈረ፡

ሀዩይ፡ part.: *vilipendens, negligens*: ሀዩያን፡ καταφρονοῦντες Prov. 13, 15; saepius in Phlx. 54. 135 (ut: መንዘሀልል፡ወሀዩይ፡)

ተሀያዩ፡ n. ag. (III, 2): *negligens, incuriosus, vilipendens*: Phlx. 54. 101; construi potest c. Acc.: ጸውሎስ፡ሐዋርያ፡ኮነ፡ተሀያዬ፡ስብሐተ፤ኀሳረ፤ጽእለተ፡ውዳሴ፡ ib. 46.

ሄደ፡ I, 1 [in libris melioris notae per ሀ exscriptum; in caeteris linguis haec eadem radix deest, sed nescio an ejusdem stirpis sint חָטַף חָתַף خَطِفَ et خَاتَ] Subj. ይሂድ፡, Inf. ሀዩድ፡ et ሀይድ፡, ሀይዶ፡, ሀይዶት፡, *auferre per vim, adimere, rapere, eripere, diripere*: ኢትሂድ፡ Lev. 19, 13. 5, 21; Hez. 22, 27; ሀይዶ፡ Koh. 5, 7; ሀይድ፡ *rapina* (saepissime, ex. gr. Kuf. 23); c. c. Acc. rei: Job 24, 3; Matth. 12, 29; λαμβάνειν πόλεις 4 Reg. 13, 25; c. Acc. pers.: Jes. 10, 2. 49, 24; እነሥእ፡ወአሀይደከ፡ λήψομαι κραταιῶς 1 Reg. 2, 16; c. dupl. Acc.: Gen. 21, 25. 31, 31; 1 Reg. 8, 14; Kuf. 11. 13. 35; Job 22, 7; Sir. 31, 27; Mal. 3, 5; Matth. 13, 12; Luc. 9, 39; Marc. 4, 25; transl.: *rapere, in se vertere, fascinare*: ሉብሰ፡ዳዊት፡ዘየሀይድ፡ዐይነ፡ 2 Reg. 6, 14; ዕበየ፡ብርሃኑ፡የሀይድ፡አዕይንተ፡ Clem. f. 232; Enc. — *Voc. Ae.*: ተዐገለ፡ሄደ፡ዘ፡ቀማ፡

ሀየደ፡ I, 2, *id.*, intensive: አሣእኒሃ፡ሀየዳ፡አዕይንቲሁ፡ Judith 16, 9 (Cod. Francf.).

ተሀይደ፡ III, 1. 1) pass.: *auferri, eripi, diripi*; c. c. Nomt. rei, quae rapitur: ሰማይ፡ይትሀየድ፡ Hen. 83, 3; ተሀይዱ፡ደቂቅነ፡ *filii nostri abrepti sunt* 4 Esr. 10, 35; በሥና፡ተሀይዳ፡አዕይንቲሁ፡ Judith 16, 9; c. c. እምነ፡ pers., cui eripitur: ዘእንበለ፡ትትሀየድ፡ብእሲቱ፡እምኔሁ፡ Kuf. 13; ዘያስተጋብእ፡ብዕሎ፡በዐመፃ፡ይትሀየድ፡ብዕሉ፡እምኔሁ፡ Did. 19; Matth. 21, 43; nec non c. Nomt. pers., cui eripitur: ለምንት፡ኢትትሀየዱ፡ 1 Cor. 6, 7 (*rapinam pati, perferre*). 2) refl.: *ad se rapere, diripere* rem: ወዓዲ፡መንግሥተ፡ይትሀየዱ፡ 1 Esr. 2, 18; Matth. 11, 12; 1 Reg. 14, 48 (var.).

ተሃየደ፡ III, 3. Hanc stirpem, cujus genuina notio esset: *se invicem* vel *sibi invicem rem rapere, eripere*, Ludolfus quidem e Matth. 11, 12 probare voluit, sed mihi non dubium est, quin ibi ሃ pro ሀ sec. gramm. § 48 exscriptum sit.

ሀያዲ፡ n. ag.: *is qui diripit, rapax, raptor* Luc. 18, 11; 1 Cor. 5, 10. 11. 6, 10; እምእደ፡ሀያዲሁ፡ Jer. 22, 3; ሀያዴ፡ንዋየ፡ባዕድ፡ Clem. f. 82; ሰራቂ፡ወዐማፂ፡ወሀያዲ፡ወመሣጢ፡ F. M. 17, 2; ሀያድያን፡ F. N. 45.

ሀይድ፡ subst.: *rapina, res rapta* Ps. 61, 10; Jes. 61, 8.

ሂደት፡ subst.: *direptio* Org.

ትሀይድና፡ subst.: *direptio, spoliatio*, passive accepta. Enc.

ሄጸ፡ I, 1 [vicina videntur هَبَّ et هَفَّ *flavit* ventus; *commotus fuit* (vento), cfr. هَبَا, هَفَا, هَفَتَ *volitavit in aëre*, de rebus vento excitatis; et de sibilo stridentis teli, gladii: هَبَّ *percussit* gladius vibratus; aeth. ሄጸ፡ significat proprie: telum cum sibilo per aërem volare fecit] *jaculando attingere, ferire*: ነደፈ፡ወሄጸ፡ለንጉሥ፡ማእከለ፡ሰንቡእ፡ 2 Par. 18, 33; ሄጸ፡ውስተ፡ፍጽሙ፡ 1 Reg. 17, 49; ወጸሮ፡በእብን፡ወሄጸ፡ውስተ፡ፍጽሙ፡ Sir. 47, 4; ፈነወ፡ሐጸ፡ወሄጸ፡ጥበ፡ Kuf. 38; የሀይጹ፡ሥዕርተ፡ወኢይስሕቱ፡ Jud. 20, 16; ኢይክህለኒ፡

(me non vincit) ሀይጸተ፡ ቀስት፡ ወደርብዮ፡ ኪያንው፡ Macc. f. 14. — Imprt. ሂጽ፡ M. M. f. 295. — *Voc. Ac.*: ሂጸ፡ ዘ፡ ገመሰ፡; aliud ሂጸ፡ ዘ፡ ነደፈ፡

ተሀይጸ፡ III, I pass.: *jaculando attingi, feriri*: ሀየል፡ ዘተነድፈ፡ ወተሀይጸ፡ ከብዶ፡ Prov. 7, 23; (divina Christi natura) ኢተሀይጸ፡ ውስተ፡ ሕማም፡ (in cruce) ho. Epiphanii Cypr. in Cyr. f. 117; ተሀይጸ፡ በሐጸ፡ ቃሉ፡ ለጳውሎስ፡ Gad. T. H.

ሂጸት፡ subst. *emissio teli*: እኩ፡ በዘቀስት፡ ሂጸት፡ οὐ τοξοτῶν εὐστοχίαις, Cyr. a. Th. f. 7.

ሀደመ፡ rad., in qua significationes radicum רָדַם *graviter dormivit* et هَذَرَ *deliravit in sermone* (هَذَا, ܗܕܐ, הָזָה) concurrunt (de literis *r* et *h* permutatis vid. ሐመደ፡, ሐመገ፡). Stirpem I nondum reperi; st. II, 1 (modo mea me non fallant excerpta) *delirare facere alqm* in Gad. T. H. occurrit.

ተሀደመ፡ III (dubium, num 1 an 2?) *somnolentum, somniculosum esse* vel *fieri*: እምቅድመ፡ ይብራህ፡ ብርሃን፡ መዓልት፡ ወእምቅድመ፡ ይትሀደም፡ ሌሊት፡ *et priusquam nox somniculosa* (somnifera) *fieret*, Lit. Chrys.; ዘኒ፡ ተሀደሙ፡ ὅσοι ἐὰν ἀκυρώσωσι 1 Esr. 6, 31 (*nam somniculosum esse* idem valet quod *incuriosum esse, negligere*).

ሀድመት፡ n. act. 1) somnolentia, *sopor, somnus gravis, torpor* Kuf. 3; ሞት፡ ውእቱ፡ ከመ፡ ሀድመት፡ ወንዋም፡ Chr. Ta. 4; ኢወሀቡ፡ ለአዕይንቲሆሙ፡ ምንተኒ፡ ሀድመተ፡ Enc. Hed. 17; *ne simus* ከመ፡ በድን፡ በሀድመት፡ ከቡድ፡ Org. 2. 2) *deliratio*, Lud. sine auct. — *Voc. Ac.*: ሀድመት፡ ብ፡ ሕንቅልፍዕ፡ (vid. እንቅልፍ፡ apud Isenb. p. 125) መደለልሂ፡ ደ፡

ማሀደምት፡ subst., Pl. መሃድምት፡ (has formas affert Ludolfus e N. T. vid. 2 Petr. 1, 16 rom.; 1 Tim. 1, 4 et 2 Petr. 1, 16 Platt) et

መሀደምት፡ subst. (hanc formam equidem semper et ubique in libris mss. inveni), collect. (*id quod deliratur*) *deliramentum, hallucinatio* (effutitio), *nugae, ineptiae, fabulae fatuae*; μῦθοι 1 Tim. 1, 4; መሀደምት፡ እቤሬት፡ γραώδεις μῦθοι 4, 7; 2 Tim. 4, 4; Tit. 1, 14; 2 Petr. 1, 16; ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ነገረ፡ መሀደምት፡ ወተዘውኦ፡ ደቂቅ፡ እስመ፡ ደቂቅ፡ ይሰምዑ፡ ብዙኀ፡ ነገረ፡ መሀደምት፡ እምኀበ፡ ሐፃኒት፡ μῦθοι et λῆροι Chr. Ta. 11; መሀደምቶሙ፡ θρύλλοι αὐτῶν Cyr. ad Th. f. 7; εἰκαιομυθίαι Cyr. c. Pall. f. 98; መሀደምት፡ ስሉን፡ μῦθος ἀδρανής Cyr. ad Th. f. 15; Clem. f. 189; እነ፡ መሀደምቶሙ፡ ἐμὲ θρύλλημα ἔχουσι Job 30, 9. — *Voc. Ac.*: መሀደምት፡ ዘ፡ ተረት፡; aliud መሀደምት፡ ዘ፡ ወግዕ፡ ተረትሂ፡ ደ።

ሀዳር፡ nomen mensis vid. sub ኅዳር፡

ሀድአ፡ I, 1 [arab. هَدَأَ *quievit, substitit*, II. *quietem concessit, sedavit, quietavit*] Subj. ይሀዳእ፡ *quietum, tranquillum, sedatum, compositum esse* vel *fieri*: de homine: ወውእቱሰ፡ ኢይትናዘዝ፡ ወኢየሀድእ፡ Jsp. p. 302; ወሀድኡ፡ አይሁድ፡ በመዋዕለ፡ ስምዖን፡ (Hasmonaei) ወዋዕዩ፡ ib. p. 298.; ሀድኡ፡ *quieverunt* (certamine misso facto) p. 271; ሀድአት፡ ልብ፡ እምሐዘን፡ Sx. Masc. 28; de regione: በመዋዕሊሁ፡ ሀድአት፡ ወአርመመት፡ ምድረ፡ ይሁዳ፡ 2 Par. 14, 1. 23, 21; de tempestate: Ex. 9, 28—34; de fluctibus ዝሕነ፡ ሞገድ፡ ወሀድአ፡ ማዕበል፡ MM. f. 19; de sanguinis effusione Hen. 99, 6 i. e. *sisti*.

አሀድአ፡ II, 1 *composuit, sedavit, tranquillavit, quietem habere jussit*, c. c. Acc. pers. vel rei: በኀይሉ፡ አሀድአ፡ ለባሕር፡ Job 26, 12; ያሀድእ፡ ሀውከ፡ ሞገድ፡ ho. Acacii in Cyr. f. 105; አሀድአ፡ ሀርቃኖስ፡ ኵሎ፡ አሕዛበ፡ እለ፡ ይዐብኡ፡ ምድረ፡ አይሁድ፡ ወሞአሙ፡ Jsp. p. 299; (*seditiosos*) አሀድአሙ፡ *monuit ut quiescerent*, ib. p. 344; አኀዙ፡ አግብርቲሁ፡ ይናገዝዎ፡ ወያሀድእዎ፡ ib. p. 302. — *Voc. Ac.*: አሀድአ፡ ዘ፡ አስተፀገው፡.

ሁዱእ፡ part.: *tranquillus, quietus, compositus*; in specie: *animo sedatus, modestus, placidus*: በከመ፡ መንግሥትየ፡ ሁዱእ፡ Esth. 3 aper.; ሁዱኣን፡ ወዕሩፋን፡ Jud. 18, 7; (*qui eucharistiae communicat*) ይኩን፡ ሁዱእ፡ አዕይንት፡ ድንጉጸ፡ ልብ፡ F. M. 26, 8; ዘኢኮነ፡ ሁዱእ፡ በቃሉ፡ ወበምግባሩ፡ ለዘከመዝ፡ ንብረቱ፡ ከንቱ፡ ንስሓሁ፡ Clem. f. 239; ከመ፡ በሁዱእ፡ ወዕምው፡ ይኩን፡ ንብረትነ፡ Deg.; በሁዱእ፡ 1 Tim. 2, 2 Platt (በዕሩፍ፡ rom.).

ሁዱኣዊ፡ adj. rel.: ልብ፡ ሁዱኣዊ፡ *animus, qui ad tranquillitatem inclinat*, Phlx. 201.

ማሀድኢ፡ part. c. term. adj.: *tranquillator, sedator*: አእኰቶ፡ ማሀድኢ፡ ንዴት፡ ውእቱ፡ Fal. f. 79.

አሀዳኢ፡ n. ag. (II, 1): *sedator, tranquillator* Lud. e MSS. Colb.

ሀድአት፡ subst.: 1) *tranquillitas, quies*: ሀድአት፡ ወአርምሞ፡ ἥσυχος σιγή Sap. 18, 14; ይመጽእ፡ በሀድአት፡ ἐν εὐθηνίᾳ Dan. 11, 21; በሀድአት፡ ርቱዕ፡ ንግበሮ፡ ለዝንቱ፡ Act. 19, 36 (Platt: በድቡት፡); መፍቀሬ፡ ሀድአት፡ ወአርምሞ፡ *quietis et silentii amans* Jsp. p. 314; መዋዕሊሁ፡ በዘኅን፡ ወበሀድአት፡ ሰለጠ፡ Enc.; መፍትው፡ ለነ፡ ንሑር፡ በሀድአት፡ πλεῖν μετ᾽ εὐμενείας Chr. Ta. 34; (ne subito agas) አላ፡ በሀድአት፡ ወበትዕግሥት፡ ἀλλ᾽ ἠρέμα καὶ κατὰ μικρόν ib. Ta. 30. 2) *modestia, verecundia, solitudo, mansuetudo*: መፍትው፡ ለአንስት፡ ይትረአያ፡ በአርአያ፡ ሀድአት፡ *habitu modesto* F. M. 34, 8; de *solitudine* anachoretae, monachi usitata est haec vox in Phlx.; ሀድአት፡ *mansuetudo* est qualitas tauri, sicut ኀይል፡ leonis Fal. f. 17; ፈታሒ፡ ዘአጥረየ፡ ሀድአተ፡ ወትዕግሥተ፡ F. N. 43, 2.

ሀደየ፡ videtur esse idem, quod هَذَى IV *multum coxit carnes, ut dissolutae fuerint partes* (هَرَأَ). Hinc

ተሀደየ፡ III, 1: *aestu consumtum, maceratum esse*: ተቀልኩ፡ ወተሀደየ፡ አዕጽምትየ፡ τὰ δὲ ὀστᾶ μου ἀπὸ καύματος Job 30, 30.

ሀጕለ፡ I, 1 [id. q. הָלַךְ *ivit, abiit* (et *periit*), هَلَكَ *periit, interiit, decidit*; trs. *perdidit*] Subj. ይሕጕል፡; intr. *perire, interire*: ተሀጕል፡ ሀጕለ፡ ዐቢየ፡ Hen. 83, 7; ከመ፡ ኢትሀጐሉ፡ Kuf. 36; ወናሁ፡ ሀጕሉ፡ እሙንቱ፡ ወኅለምኒ፡ 4 Esr. 9, 22. At multo frequentius est

ሀጕለ፡ I, 1, nonnumquam ሀጐለ፡ (Gen. 35, 4 ann.) Subj. ይሀጕል፡ et ይሀጐል፡ trs. *perdere, detrimentum facere*, (*orbari*); ἀπολλύναι (ἀπολλύειν): ከመ፡ ኢትሀጐል፡ ርስተከ፡ Sir. 9, 6. 41, 6; Ruth 1, 6; ሀጐል፡ ወርቀከ፡ እምትሀጐል፡

ዐርክከ፡ Sir. 29, 10: ተሀጕል፡ ፍሬከ፡ 6, 3. 4; ዘሀጐልከ፡ *quod perdidisti* 8, 12; ሀጕለ፡ ሃይማኖቶ፡ ἀπώλεσε πίστιν 27, 16. 18; Ps. 9, 19; ዐቁ፡ ኢትሀጐሉ፡ ዘገበርክሙ፡ 2 Joh. 8; ሀጕለ፡ አዕይንቲሁ፡ ጦቢት፡ Tob. 7, 7. 14, 2; ሀጐልኪዮሙ፡ ለሕዝበ፡ ከሞስ፡ Num. 21, 29; ζημιωθῆναι: የሀጕል፡ ብዙኀ፡ Prov. 19, 19; Phil. 3, 7 rom.; ነፍሶ፡ ሀጕለ፡ Marc. 8, 36; Luc. 9, 25; ἀπέχειν ሀጕሉ፡ ዕሴቶሙ፡ Matth. 6, 2; ἀποτεκνοῦσθαι Gen. 27, 45 c. Acc.; ἀποστερηθῆναι Sir. 29, 7; οὐ μὴ πταίσῃ ὁ μισθὸς ὑμῶν ኢትሀጐሉ፡ ዕሴትክሙ፡ Sir. 2, 8; ὃς οὐκ ἔπεσεν ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ ዘኢሀጕለ፡ ተስፋሁ፡ 14, 2; alia exempla: Sir. 16, 13; Jes. 38, 12; 4 Esr. 10, 15. 17; የሀጕሉ፡ ተስፋሆሙ፡ Did. ed. Platt p. 45; Hen. 5, 5.

አሀጐለ፡ II, 1 1) trs. (ad interitum vocare i. e.) *perdere* (pessundare, delere) *disperdere:* ኀጢአት፡ ነፍሶሙ፡ ታሀጕል፡ Prov. 1, 19; Koh. 7, 7. 9, 18; ንጉሥ፡ አብድ፡ ያሀጕል፡ አሕዛቢሁ፡ Sir. 10, 3; Jer. 34, 12; Matth. 10, 28; ለምንትኑ፡ መጠነዝ፡ አሀጐለት፡ 26, 8; ያሀጕሎሙ፡ ለረሲዓን፡ Hen. 1, 9. 10, 15; ከመ፡ አሀጕሎሙ፡ እምገጸ፡ ምድር፡ 45, 6. 80, 8. 89, 60—62. 2) caus. (facere ut aliquis alqd perdat i. e.) *defraudare, evertere, circumvertere* alqm alqua re, c. dupl. Acc.: አሀጐለቶን፡ ጻማሆን፡ ἐστέρησεν αὐτὰς τῶν πόνων αὐτῶν Sir. 28, 15; ኢታሀጕሎ፡ ዕሴቶ፡ ከመ፡ ታግዕዞ፡ Sir. 7, 21.

ተሀጕለ፡ (nonnumquam ተሀጐለ፡) III, 1 (ad interitum vocari, i. e.) *perire, interire, perdi, pessum ire* (ἀπόλλυμαι, ἀπόλωλα) ተሀጕለት፡ ግብጽ፡ Ex. 10, 7; Jer. 31, 15; Hez. 26, 2; Jes. 15, 2; ይትሀጐል፡ ብዕል፡ በንቃፌ፡ Koh. 5, 13; ራእዩ፡ ይትሀጐል፡ Jac. 1, 11; ዝቃት፡ ይትሀጐሉ፡ Matth. 9, 17; ይትሀጐል፡ ፩እምነ፡ አባልከ፡ 5, 29; ተሀጐልኩ፡ Job 3, 11; እለ፡ ተሀጕሉ፡ Jes. 27, 13. 48, 19. 57, 1; Jer. 34, 12; Ps. 48, 10. 67, 2. 72, 19. 101, 27; 4 Esr. 9, 32. 34; Jud. 5, 31; Num. 17, 27; አባግዕ፡ ዘተገድፈ፡ ወተሀጕለ፡ Matth. 10, 6. 18, 11; Luc. 13, 3. 19, 10; Joh. 17, 12; Hebr. 1, 11; Hen. 10, 2; ተሀጕሎ፡ (Inf.) 4 Esr. 10, 10; Lit. 173, 4; ተሀጕሎት፡ 4 Esr. 7, 35. 8, 34; እለ፡ ተሀጕሉ፡ እምበድው፡ *qui deserto perierunt* Hen. 61, 5; ተሀጕሉ፡ እምነ፡ ማእከለ፡ ትዕይንት፡ *perierunt de medio castrorum* Num. 16, 33; Hen. 62, 2.

ሀጉል፡ (nonnumquam ሀጕል፡ exscriptum) part. 1) *perditus, deperditus:* ሕዝብ፡ ሀጉላነ፡ ምክር፡ እሙንቱ፡ ἔθνος ἀπολωλεκὸς βουλήν Deut. 32, 28; ከመ፡ ኢይኩን፡ ሕጉለ፡ ዕሴትከ፡ Sir. 8, 19; መድኀኒሆሙ፡ ለሀጉላን፡ Judith 9, 11; ሕዝብ፡ ሀጉላን፡ λαὸς τῆς ἀπωλείας Jes. 34, 5; ሀጉላነ፡ ሚጥ፡ Prec. Mat. In Hos. 4, 14 οἱ τετελεσμένοι (קְדֵשִׁים) ሀጉላን፡ versum legitur. 2) *caducus, fluxus:* ዘይትአመን፡ በብዕሉ፡ ሕጉል፡ Synod. f. 324.

ሀጕል፡ (nonnumquam ሀጉል፡ et ሀጐል፡, haud bene) subst., plerumque m. 1) *perditio, interitus, exitium;* Infinitivi vicem explet ጊዜ፡ ኅሢሥ፡ ወጊዜ፡ ሀጕል፡ Koh. 3, 6; Hen. 89, 62; Marc. 14, 4 Platt; ἀπώλεια Jes. 22, 5. 33, 2; Jer. 30, 2. 10; Sap. 1, 13; በሀጕልክሙ፡ እሥሕቅ፡ Prov. 1, 26. 10, 11; Hen. 12, 6. 14, 6; Matth. 7, 13; ወልደ፡ ሀጕል፡ Joh. 17, 12; Kuf. 10. 2) *detrimentum, jactura* (vid. ሀጕለ፡) ζημία ሀጕል፡ ዐቢይ፡ Act. 27, 10 Platt. 3) *locus perditionis* i. e. *orcus* (אֲבַדּוֹן) Asc. Jes. 10, 8; Hen. 51, 1.

ሀጕለት፡ n. act. *interitus, exitium:* Hen. 8, 4. 22, 12; ሀጕለተ፡ ነፍስ፡ Lud. e Synodo.

ማሀጕል፡ (etiam ማሀጉል፡) part., *perdens, perditor, perniciosus:* Satanas ማሀጕል፡ alt. Const. Ap. 5 (III C. A. exhibet ማሀጐሊ፡); እኩያን፡ ወማሀጕላን፡ ኖሎት፡ Did. ed. Pl. p. 41; እሉ፡ እሙንቱ፡ ማሀጕላን፡ ጸላእያነ፡ ሠናይ፡ Did. 10 (Pltt p. 81).

ማሀጐሊ፡ part. c. term. adj. 1) id. q. ማሀጕል፡, ut: እመ፡ መስሕት፡ ወማሀጐሊ፡ አንተ፡ Did. 32; ፍትወት፡ እኩይ፡ ማሀጐሌ፡ ነፍሳት፡ Did. 14; ዝንቱ፡ ደዌ፡ ማሀጐሊ፡ F. M. 3, 7; ዛቲ፡ ኀጢአት፡ ማሀጐሊት፡ ይእቲ፡ ib. 5, 1. 2) ἡ ἀπώλεια אֲבַדּוֹן ማሀጐሊ፡ Prov. 27, 20 (vid. ሀጕል፡ Nr. 3).

ተሀጓሊ፡ n. ag. (III, 1): *is qui perit, perditur:* ኢትላሕዉ፡ በእንተ፡ እለ፡ ሖሩ፡ (moriendo) ኀበ፡ እግዚአሙ፡ ከመ፡ ውእቶሙ፡ ተሀጓልያን፡ Genz. f. 83.

ትሀጕልት፡ subst. *perditio:* ኢትፍቅድ፡ ትሀጕልቶሙ፡ (al. ተሐጕሎቶሙ፡) 4 Esr. 9, 34 cod. Francf.

ሀገር፡ subst., fem. et m. (ex. gr. Gen. 19, 14; Jer. 45, 17), Pl. አህጉር፡ (etiam አህጕር፡ script.), Pl. Pl. አህጉራት፡ (Matth. 10, 23) 1) *ager cultus, terra inhabitata, regio, provincia, patria:* ውስተ፡ አህጉር፡ ወአዕጻዳት፡ εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ κώμας Marc. 6, 36; ሀገረ፡ እስራኤል፡ ἡ κατοικία Ἰσραήλ Jer. 3, 8. 12; ዘውስተ፡ ሀገር፡ ὁ αὐλών Jer. 31, 8; γῆ 2 Reg. 24, 13; መሰሎሙ፡ ለኖትያት፡ ዘርእዩ፡ ሀገረ፡ Act. 27, 27 rom. (locus ab auctoribus editionis rom. ipsis versus); *patria* Hebr. 11, 14; Herm. p. 48^b; ሀገረ፡ አርማንያ፡ *Armenia*, ሀገረ፡ ምዕራብ፡ *Occidens* Jsp. p. 312. 313 al. saepe; ሀገረ፡ ሴዋ፡ provincia Sêwae, Lud. Comm. p. 303; ሀገረ፡ ደምብያ፡ *provincia Dambeae*, Lud. (Sed hic vocis usus potissimum inferiori aetati convenit). 2) *pagus, vicus, villa,* ἐπαύλεις Jes. 42, 11. 34, 13. 62, 9; Judith 15, 7; Ps. 143, 17; κῶμαι Judith 4, 7; Jes. 32, 14; Matth. 21, 2; Luc. 10, 38. 17, 12. 24, 13; Joh. 11, 1. 3) *oppidum, urbs, civitas:* haec est solemnis vocis notio, innumeris in locis obvia; ex. gr. Koh. 9, 14. 10, 16; Sir. 36, 31. 10, 3; Jer. 21, 10. 22, 8; Jes. 10, 14. 24, 10; Jos. 21; ዐሥሩ፡ አህጉር፡ δεκάπολις Matth. 4, 25; ሀገር፡ ቅድስት፡ Sir. 24, 11; ሀገረ፡ ሳኦል፡ *sedes Saul regis* Jes. 10, 29; Kuf. 38, etiam ሀገረ፡ መንግሥት፡; *urbs munita, castellum, arx* ሀገር፡ ጽንዕት፡ et ሀገረ፡ ጥቅም፡ vel ቅጽር፡ Jer. 4, 6; Kuf. 11. 46; Sir. 28, 14; Jes. 36, 1; Hez. 17, 4; Lev. 25, 29—31; Num. 13, 19; *emporium* Jes. 45, 14; በሀገር፡ *in urbe, oppido* (opp. በሐቅል፡ *ruri, in agro*) Deut. 28, 3. Etiam አህጉር፡ nonnumquam pro *urbe* (Sing.) ponitur, ex. gr. Judith 7. — Cum Genitivo personae conjunctum significare potest *patriam:* Judith 8, 2; Marc. 6, 1. 4. 4) Usurpatur pro *incolis urbis vel oppidi, civibus:* Am. 4, 8; Zach. 14, 2; Prov. 11, 9—11; 1 Reg. 4, 13; 2 Reg. 14, 7; Act. 12, 22 rom.; aliâs ሰብአ፡ ሀገር፡ Luc. 19, 14, et pro *civitate* (πολίτευμα) Phil. 3, 20. [Cum ሀገር፡ convenit Himjaritarum هَجَرٌ et amh. አገር፡; contigua sunt אִכָּר أَكَرَ أَكَّارٌ *agricola*, lat. *ager*, germ. Acker (vid. H. Ewald Lehrbuch der hebr. Sprache. 6. Ausg. 1855. p. 347)].

ሀገሪት፡ subst. (gramm. § 120, a): 1) *civitas, cives, civis* (πολῖται, πολίτης, πολῖτις, συμπολίτης, συμπολῖτις): ፩፩ለሀገሪቱ፡ τὸν πολίτην αὐτοῦ Jer. 38, 34; συμπολῖται Eph. 2, 19 rom.; ነኪራን፡ እምሀገሪት፡ እስራኤል፡ Eph. 2, 12; እንዘ፡ ሀለዉ፡ በምድር፡ ሀገሪተ፡ ይኩኑ፡ ምስለ፡ ሰማውያን፡ Clem. f.

153; Lit. 168, 2; ሐቃል ፡ ወሀገሪት ፡ *agrestes et oppidani* Col. 3, 11. 2) transl. *familiaris, amicus*: ሀገሪት ፡ ይእቲ ፡ ለኵሎሙ ፡ እለ ፡ ይቀርብዋ ፡ εὔγνωστος Prov. 3, 15; ለአእምሮ ፡ ሀገሪተከ ፡ ረስይ ፡ γνώριμον περιποίησαι σεαυτῷ Prov. 7, 4 et Did. 2 (ubi hic idem locus laudatur). — Nonnumquam ሀገሪት ፡ et ሀገር ፡ permutantur, ex. gr. 4 Esr. 1, 1 (MSS.).

ሀገራዊ ፡ adj. rel. *ad civitatem pertinens*: ምግብና ፡ ሀገራዊት ፡ F. N. p. 10; ib. 43, 2 (p. 247).

ሀገሪታዊ ፡ adj. rel.: *oppidanus*, ጽሑፍ ፡ አልቦ ፡ ውስተ ፡ ልበ ፡ ንጹሓን ፡ ፍልጠት ፡ ማእከለ ፡ አይሁዳዊ ፡ ወሀገሪታዊ ፡ ወገብር ፡ ወአግዓዚ ፡ Phlx. 87.

ሀኖሬ ፡ subst.: *minium, rubrica*: ወቀብዖ ፡ በሀኖሬ ፡ (var. ኅኖሬ ፡, ሂኅሬ ፡, ሄኅሬ ፡) ወሜረዮ ፡ καταχρίσας μίλτῳ Sap. 13, 14. [hebr. שָׁשַׁר, aram. סִקְרָא, ܣܩܪܐ; pers. شنكرف: arab. مَغْرَةٌ, مَكْرٌ, شَقِرَةٌ.]

ሀግረት ፡ quadril. inferioris aetatis; idem videtur quod ጋሀረት ፡. Hinc

ሀግሩት ፡ part.: *intentus rei, sollicitus*, Org.

ሀግርትና ፡ *sedulitas, studium*, Lud.; M. M. f. 40.

ሀኝት ፡ est amh. አኝት ፡ *lac flore privatum*, M. F.

ሂጶ ፡ ዲያቆን ፡ n. prgr., sc. ὑποδιάκονος, *subdiaconus*, Pl. ሂጶ ፡ ዲያቆናት ፡ M. M. f. 325. 349.

ሂጶዲጤን ፡, vel ሄ" ፡, ሀጶዲጤ ፡ ὑποδύτης, *tunica* sacerdotis Hebraeorum summi, Ex. 36, 30 seq. Lev. 8, 7 (Respondet hebr. מְעִיל, quod LXX aliis in locis ποδήρη interpretati sunt, quod videas sub ጶዴሬ ፡; etiam in locis commemoratis Ex. et Lev. versio nova (C) aeth. ጶዴሬ ፡ pro ሂጶዲጤን ፡ exhibet). *Voc. Ac.*: ሂጶዲጤን ፡ ዘ ፡ ሞጣሕት ፡

ሄጶጳ ፡ ὁ ἔποψ, *upupa* Deut. 14, 17, i. q. ሁጶጳ ፡ q. v.

ሀፈወ ፡ I, 1 *calere, calescere; sudare*. [Arab. هَافَ, هُوفٌ, هَيْفٌ *ventus calidus, fervidus*, هَائِفٌ, هَيُوفٌ *valde et cito sitiens*] ፈተወት ፡ ትትሐፀብ ፡ እስመ ፡ ሀፈወት ፡ *quia caluit* (Susanna) Dan. ap. 1, 15 (ὅτι καῦμα ἦν); እስከ ፡ የሀፍዉ ፡ *donec caleant vel sudent*, Reg. Pach.; ሀፈዉ ፡ *sudaverunt*, Gad. Ad.; (Christus) ጸመ ፡ ወጸለየ ፡ ደክመ ፡ ወሀፈወ ፡ ወተሀገሠ ፡ ኀሰረ ፡ ወሐመ ፡ ወሞተ ፡ Genz. f. 147; በጸዊረ ፡ መስቀሉ ፡ ሀፈወ ፡ (Christus), Lit. orth.; ሀፈው ፡ M. M. f. 98.

ሀፍ ፡ (ሃፍ ፡, ሐፍ ፡) subst. 1) *calor, fervor*: ቍር ፡ ወሀፍ ፡ ψῦχος καὶ καῦμα Gen. 8, 22; 4 Esr. 6, 9; ብሒረ ፡ ጽምእ ፡ ወሀፍ ፡ Deut. 32, 10; ሀፍ ፡ ወሞቅ ፡ Hen. 82, 16. 2) *sudor* (cfr. حَمِيمٌ, حُمَّةٌ, حَمِيَ): በሀፈ ፡ ገጽ ፡ Gen. 3, 19; Kuf. 3; Luc. 22, 44; ኡብዝኑ ፡ ስግደተ ፡ እስከ ፡ ይውሕዝ ፡ ሀፉ ፡ ከመ ፡ ማይ ፡ Gad. T. H.; ዘእንበለ ፡ ጻማ ፡ ወሀፍ ፡ χωρὶς ἱδρώτων Chr. Ta. 3; ሀፍ ፡ ἱδρώς Cyr. ho. f. 110; ፈንዉ ፡ ሲሳዮሙ ፡ እምንዋ ይከሙ ፡ ወሀፈ ፡ ገጽከሙ ፡ Did. 25. (In 1 Reg. 21, 13 interpres ሀፉ ፡ pro τὰ σίελα αὐτοῦ posuit). — *Voc. Ac.*: ሀፍ ፡ ወረሐጽ ፡ ዘ ፡ ወገዝእ ፡ (i. e. זֵעָה, syr. [illegible]).

ሀፐለ ፡ rad. inus.; arb. أَبَلَ et وَبَلَ *fuste percussit*, وَبِيلٌ *fustis, quo lotae contunduntur vestes ad exprimendas cum aqua sordes*. Hinc

መሀፒል ፡ (መሃፒል ፡, መሐፒል ፡, መሃፔል ፡ Herma p. 104^{a}) part. (pro መሀፕል ፡ gramm. § 20) deinde subst. m. *fullo* (γναφεύς, κναφεύς, synon. ገናፊ ፡) Marc. 9, 3; Jes. 7, 3. 36, 2 (ubi liber ms. etiam formam መሀዊል ፡ praebet). — *Voc. Ac.*: መሀፒል ፡ ዘ ፡ ኀፃቤ ፡ ልብስ ፡

ለ ፡ litera alphabeti Aethiopici secunda, quae ለው ፡ (sec. Isenb. in lex. amh. p. 5 ላዊ ፡) vocatur.

ለ ፡ 1) *praepositio inseparabilis* (eadem quae לְ, ܠ, لِ, vid. gramm. § 164, 2); c. pron. suff. ሊተ ፡, ለከ ፡, ለኪ ፡, ሎቱ ፡, ላቲ ፡; ለነ ፡, ለክሙ ፡, ለክን ፡, ሎሙ ፡, ሎን ፡ (Matth. 24, 19; Sir. 7, 24; Hen. 9, 8) vel ሎንቱ ፡ (Gen. 31, 43; Num. 27, 6) vel ሎንቶን ፡ (Ex. 2, 16) vel ሎቶን ፡ (Jac. 3, 3; Hez. 13, 17); alias suffixorum formas videas sub አሌ ፡ et sub ወይ ፡ (gramm. p. 319). Significat *motum* vel *directionem ad* aliquid: 1) *versus, ad, in*, (de loco, re, persona) ምድር ፡ እንተ ፡ ላቲ ፡ ተሐውር ፡ ሀየ ፡ Deut. 7, 1. 11, 29; ኢተግሕሣ ፡ ኢለየማን ፡ ወኢለፀጋም ፡ 1 Reg. 6, 12; ይትፈለጥ ፡ ለ ፬ መአዝን ፡ ዓለም ፡ Gen. 2, 10; አሐዱ ፡ ለካልኡ ፡ ይኤጽር ፡ Hen. 41, 7; ለበጺሐ ፡ እፍራታ ፡ Gen. 35, 16. 48, 7; ወሰደ ፡ ለ *ferre ad* 1 Reg. 9, 7; ጸርኀ ፡ ሎሙ ፡ *acclamavit iis* 1 Reg. 17, 8. 2) *in, ad-usque, usque* de tempore: ይትዐቀቡ ፡ ለዕለተ ፡ ስራሕ ፡ Hen. 45, 2; Judae 6; ለጊዜሃ ፡ *in momentum temporis* Hebr. 12, 11 (rom.); ለደኃሪ ፡ መዋዕል ፡ Ex. 16, 33; ለጌሠም ፡ εἰς αὔριον Ex. 8, 6; ለነግህ ፡ Ex. 12, 10; እምዕለት ፡ ለዕለት ፡ Ex. 13, 10; ለጸቢሐ ፡ እሑድ ፡ Matth. 28, 1; ለዓለም ፡, ለዝሉፉ ፡ qq. v. 3) *in*, de transitu rei in aliam conditionem, maxime post verba fiendi, faciendi, dividendi, sumendi, transformandi, al.: ወኮነ ፡ ለመንፈሰ ፡ ሕይወት ፡ Gen. 2, 7; ይነሥእ ፡ አዋልዲክን ፡ ለመጽዕማት ፡ 1 Reg. 8, 13; ተነፍቀ ፡ ለክልኤ ፡ 1 Reg. 15, 29; Jud. 7, 16; እገብሮ ፡ ለበረከት ፡ Hen. 45, 4. 5. 84, 6; እምነዳያን ፡ ምድር ፡ አትረፈ ፡ ለሐረስት ፡ Jer. 52, 16; (usitatius est ውስተ ፡ hoc sensu). 4) de fine actionis: *in, ad* (etiam dativus Latinorum respondet): ወይከውን ፡ ፍሬሁ ፡ ለሲሳይ ፡ ወቈጽሉ ፡ ለፈውስ ፡ Hez. 47, 12; ለዝ ፡ ተፈኖኩ ፡ Asc. Jes. 11, 1; ለኀሳርከ ፡ 1 Reg. 20, 30; Apoc. 22, 2; Gen. 45, 5; ለእኪትክሙ ፡ Jer. 7, 6; ሠጸረ ፡ ዕፀወ ፡ ለመሥዋዕት ፡ Gen. 22, 3; ለዝንቱ ፡ ተጸዋዕክሙ ፡ 1 Petr. 3, 9; አዕረጎ ፡ ለጽንሐሕ ፡ Kuf. p. 69; ሐሩ ፡ ለዐብእ ፡ 1 Reg. 17, 13; ወሀበሙ ፡ ሥንቆሙ ፡ ለፍኖት ፡ Gen. 45, 21; ትትዐቀብ ፡ ለትእምርት ፡ Num. 17, 25; ተኀርየ ፡ ዘርአ ፡ ሌዊ ፡ ለክህነት ፡ Kuf. p. 110; 1 Petr. 2, 5; ጽሑፋን ፡ ለዝንቱ ፡ ደይን ፡ Judae 4. Innumeris in locis Infinitivo praeponitur, ut idem denotetur, quod Latini gerundii dativo vel praepositione *ad* cum gerundivo, vel conjunctione *ut* cum subjunctivo exprimere amant: ይኩኑ ፡ ለአብርሆ ፡ Gen. 1, 15; ሠናይ ፡ ለበሊዕ ፡ Gen. 2, 9; ኢትደመር ፡ ምስለ ፡ ብዙኃን ፡ ለዐምፆ ፡ Ex. 23, 2; Deut. 27, 13; Jos. 22, 22; 1 Reg. 17, 21; Prov. 1, 2 seq.; Hez. 11, 25. 27; Jer. 42, 9. 13. 43, 8. 44, 12; (vid. gramm. § 183, 3, a). 5) est *nota dativi* propria, cujus usus exempla allegare non opus est. Etiam is, *in cujus commodum* et *usum*, vel *pro quo* agitur, praepositione ለ፡ introduci potest (*dativus commodi*): Gen. 2, 18; Hen. 5, 1; ዘየሐምም፡ሊተ፡ ὁ πονῶν περὶ ἐμοῦ 1 Reg. 22, 8; ከመ፡ትስአል፡ሎቱ፡ቃለ፡እግዚ"፡ 22, 13; ኢትጸሊ፡ለዝ፡ሕዝብ፡ Jer. 11, 14. 14, 11. 44, 3; ይቁም፡ለከ፡ ὑπερασπίσαι σου Ps. 19, 1; ትትቃተል፡ለከ፡ፀረከ፡ Sir. 29, 13; ይፀብእ፡ለክሙ፡ Ex. 14, 14; ንሣእ፡ለአኀዊከ፡ዘንተ፡ 1 Reg. 17, 17. 16, 16; ይነብብ፡ለከ፡ Ex. 4, 14; Gen. 2, 18. 27, 3. 5; ቀንአ፡ለ Num. 25, 13. 6) denotat eum, *cui* vel *cujus res est*, ex. gr. ለከ፡ውእቱ፡መዓልት፡ወዚአከ፡ይእቲ፡ሌሊት፡ Ps. 73, 17; Gen. 45, 20, quare nonnumquam *genitivo* aliarum linguarum respondet: ለእግዚ"፡ውእቱ፡ቀትል፡ τοῦ κυρίου ὁ πόλεμος 1 Reg. 17, 47; እስመ፡ኵሉ፡ሎቱ፡ 1 Petr. 2, 14; ኢይትረከብ፡ሎሙ፡አሠር፡ Hen. 48, 9; እግዚእ፡ለሰንበት፡ Matth. 12, 8; ሠለስተ፡ዘመን፡ለዓመት፡ τρεῖς καιροὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ Ex. 34, 23; ርብዕ፡ለዓመት፡, ምዕረ፡ለዓመት፡ Kuf. 29. 34. Plura de hac re vid. in gramm. § 186, b. 7) praeponitur rei vel personae, ad quam actio (verbi) aliqua ratione refertur; est igitur, ut ita dicam, *nota relationis generalissima:* a) in locum alius praepositionis, ubi repetenda erat, substituitur: ምስሌክሙ፡ወለዘርእክሙ፡ Gen. 9, 9; Lev. 26, 5. b) de animi (agentis) directione in rem vel personam: *in, erga, contra, coram:* ኄር፡እግዚ"፡ለእለ፡ይትዔገሥዎ፡ Nah. 1, 7; ኢተአብስ፡ለሀገርከ፡ Sir. 7, 7; አሠነዩ፡ለአብራም፡ Gen. 12, 16; ይትሜክሑ፡ለቢጾሙ፡ 2 Petr. 2, 13; ሰገደ፡ሎቱ፡ዳዊት፡ 1 Reg. 24, 9; item post ደነነ፡, ገነየ፡, ገረረ፡; ተፈሥሑ፡ላቲ፡ συνέχαιρον αὐτῇ Luc. 1, 48; ተከዙ፡ለርእስክሙ፡ λυπεῖσθε ἐφ' ἑαυτούς Jes. 15, 2; ኢትሥሐቅ፡ሎን፡ Sir. 7, 24; de ለዐይነ፡ vel ለገጸ፡ሰብእ፡ vid. ዐይን፡ et ገጽ፡ c) verbis quibusdam intransitivis objectum subjungit: ይጸምኡ፡ለጽድቅ፡ *sitiunt justitiam* Matth. 5, 6; ይነግሥ፡ለኪ፡እግዚ"፡ Jes. 52. 7; ኢይደሉ፡ሊተ፡ *me non dignus est* Matth. 10, 37; እጽህቅ፡ለክሙ፡ *sollicitus sum de vobis* 2 Petr. 1, 12. d) accusativi vicem explet, sive ita ut accusativus primo loco positus secundo in ለ፡ transeat: ይፈርሁ፡ስመ፡እግዚ"፡እለ፡እምዐረብ፡ወእምሥራቅ፡ዐሐይ፡ለስሙ፡ክቡር፡ Jes. 59, 19; Gen. 50, 21, sive ita ut objectum verborum transitivorum ab initio praepositione ለ፡ notetur: Gen. 17, 12; Ex. 23, 3. 28, 3; Lev. 25, 17 (collato 14); ኢያሜክር፡ወኢለመኑሂ፡ Jac. 1, 13 (Pltt ወኢመነሂ፡); ለኵሉ፡አክብሩ፡ 1 Petr. 2, 17 (rom.). Deinde nonnulla verba, maxime verba *dicendi* et *narrandi*, verba ባረከ፡, ሰብሐ፡, ዐረፈ፡, ዘለፈ፡, etiam ሆደ፡, አስተርከበ፡ et alia quaedam objectum, quod aliâs in accusativo sibĭ subjungere solent, frequentius praepositione ለ፡ sibi subjungunt (vid. gramm. § 179, 1.). e) amant Aethiopes nomina vel pronomina, quae verbo vel nomini vel praepositioni subjicienda sunt, pronominibus suffixis, illi verbo vel nomini vel praepositioni annexis, anticipare et istis nominibus vel pronominibus particulam ለ፡, quâ ad illa pronomina suffixa referantur, praefigere: ሰመዮ፡እግዚ"፡ለብርሃን፡ዕለተ፡ *nominavit (id, scilicet) lumen diem Deus* Gen. 1, 5; ሐማቱ፡ለስምዖን፡ *socrus (ejus, sc.) Simeonis* Marc. 1, 30; ጸሐፍ፡ሎቱ፡ለመልአክ፡ *scribe ad (eum, sc.) angelum* Apoc. 2, 1. Hic usus particulae ለ፡ frequentissimus est, vid. gramm. § 172, c. f) rarus est usus particulae ለ፡ post verba passiva vel neutra, quo *auctor* vel *is a quo res fit*, significetur: ተአመርኩ፡ሎሙ፡ ἐγνώσθην αὐτοῖς Hez. 20, 5; ዐንሰት፡ሎቱ፡ Kuf. C. 41; ቡሩክ፡ለእግዚ"፡ Gen. 14, 19; 2 Petr. 2, 19 rom. g) rariores sunt significationes: *quod attinet ad* ex. gr. ወለገቢኦትከሰ፡ *et quod ad reditum tuum attinet* Asc. Jes. 8, 27; 1 Petr. 4, 11; *de* ut ምንት፡እንከ፡ትፈቅዱ፡ሎቱ፡ሰማዕተ፡ Matth. 26, 65; *secundum* ut ለመፍቅዱ፡ Org. (In Matth. 27, 18 Platt habet ለቅንአቶሙ፡ διὰ φθόνον, sed ed. rom. praebet በቅንአቶሙ፡, quod praestat). 8) Denique notare velis a) illud ለ፡, quod dativum commodi denotat, cum pron. suff. nonnumquam *emphaseos causa* apponi, non tantum iis in locis, ubi Graecus ex Hebraismo dativum pronominis conservavit (Gen. 27, 46; Ps. 49, 17), sed etiam ubi Graecus nihil ejusmodi praebet: ርኢ፡ሊተ፡ዝየ፡ 1 Reg. 21, 8; Gen. 21, 7; potissimum post ለምንት፡, ut ለምንት፡ሊተ፡እነሥእ፡ 1 Reg. 25, 11; Ex. 5, 4; ለምንት፡ሊተ፡እናፍቅ፡ Herm. p. 20. b) ለ፡ infinitivo praepositum usurpari pro *futuro instanti* vel *gerundivo* (omissa copula verbali vel pronominali): ዝናም፡ለመጺእ፡ ὄμβρος ἔρχεται Luc. 12, 54; ዋዕይ፡ለመጺእ፡ καύσων ἔσται 12, 55; ሶበ፡ለበዊእ፡ εἰσπορευομένου αὐτοῦ Lev. 16, 23; Num. 4, 19. 10, 6. 7; ሶበ፡ለሐዊር፡ *cum eundum esset* (*cum abitura esset*) Herm. p. 17. c) de reduplicato ለ፡, i. e. ለለ፡ vid. infra. — ለ praeponitur aliis praepositionibus ut ቅድመ፡; መንገለ፡, ኀበ፡, አመ፡ et conjunctioni እመ፡ et postponitur praepositioni እስከ፡, qq. vid. II) *conjunctio inseparabilis* (sicut لِ Arabum), c. c. subjunctivo verbi, *nota jussivi vel cohortativi*, latine imperativo vel subjunctivo reddenda est (vid. gramm. § 169, 7 et § 190, b). Praecipuo in usu est ante primam et tertiam personam verbi: ለይኩን፡ብርሃን፡ *fiat lux!* Gen. 1, 3. 3, 15. 49, 7; Ps. 62, 9. 69, 4; Cant. 5, 1; Jer. 10, 11. 17, 5. 15. 18; 4 Esr. 6, 40; Rom. 3, 4; 1 Petr. 4, 19; ለንትፈሣሕ፡ *gaudeamus!* Apoc. 19, 7; Gen. 46, 30. 44, 32. Ubi plura verba copulantur, ante singula ለ፡ repetere licet Ruth 1, 17. Ante negationem (ኢ፡)ለ፡ locum habere non potest (gramm. § 190, b); semel (in cod. Abb. LV) legi ለኢይስተዩ፡ Jer. 42, 14, ubi caeteri libri ኢይስተዩ፡ praebent. Sed quamvis usus hujus conjunctionis ad enuntiationes simplices easque, quae alii enuntiationi non subjunctae sint, restrictus esse soleat, tamen prima ejus notio non obstat, quominus ለ፡ cum subjunctivo (sicut ከመ፡ et لِ Arabum) alii enuntiationi subjungatur: ወለትጽእሎሂ፡ኢታልዕል፡እዴከ፡ *sed ut cum dehonestes, noli manum tuam tollere* Prov. 19, 18 (vers. antiq.). — Male nonnumquam in libris mss. indicativus (pro subjunctivo) post ለ፡ exscriptus est (ut Jes. 44, 23 cod. Laur., 1 Reg. 20, 13 cod. A.).

ለለ፡ sive ለ፡ reduplicatum (cfr. በበ፡ et ዘዘ፡) 1) *praepositio*; qua Latinorum vox *singuli*, Graecorum ἀνὰ vel κατὰ c. Acc. exprimitur (gramm. § 159, g et § 164, 2). Neque tantum ibi usurpatur, ubi simplex praepositio ለ፡ ipsa constructione postulatur, ut: ሲሳይ፡ዘለለ፡ዕለት፡ *alimentum in singulos dies* Matth. 6, 11; ለለ ፩ ἑκάστῳ Matth. 25, 15; 4 Esr. 6, 49; ምዕረ፡ለለዓመት፡ Ex. 30, 10 (vid. ለ፡ Nr. 6); Zach. 14, 16; Ex. 5, 19. 16, 4; Tob. 5, 15; Jes. 6, 2; Esth. 3, 12; Gen. 44, 1; 1 Petr. 4, 10; አዐርግ፡ለለሰማይ፡ *ad singulos coelos* Asc. Jes. 7, 25; sed etiam aliâs, et ipsi subjecto enuntiationis ለለ፡ praeponitur: ተኈለቁ፡ለለ፡ብእሲ፡ብእሲ፡ Num. 4, 49; Ex. 16, 16; ለለዓመት፡ *quotannis* 2 Esr. 20, 35; Hen. 5, 2; ለለ፡በዓል፡ Marc. 15, 6; ለለምልአቱ፡ *quotiescumque plenus est* Kedr f. 88. — Etiam accusativo adverbiali praemittitur: ለለ፡ነግሀ፡ወሰርከ፡ Enc. (cfr. እምነ፡ et እስከ፡). — Hic annotare juvat, in libris impressis et mss. pro ለለ፡ reperiri ለእለ፡ sensu distributivo *quot, quotcumque*, ex. gr. ፲ወ፪መሳፍንት፡ለእለ፡ሕዘቢሆሙ፡ 12 *principes, quot populi eorum* Gen. 25, 16; (42, 25. 47, 12. 49, 28; Ex. 12, 3 in annot.); አመ፡ ዐሡረ፡ ወርኃ፡ ታስዕ፡ ይበክዩ፡ ለለዓሙ፡ (v. ለእለ፡ ዓሙ፡ *quotquot anni redeunt*) Machb. Me'm. str. 11. 16; item pro ለእለ፡ editionis Plattianae occurrit ለለ፡ *quotcumque* Marc. 6, 22 rom.: አሥመረቶ፡ ለሄሮድስ፡ ወለለ፡ ይረፍቁ፡ ምስሌሁ፡ 2) *conjunctio: quotiescumque*, ut: ለለተናገርኩ፡ አዐውዩ፡ በግፍዕ፡ Jer. 20, 8 (vers. alt.); ለለተናገርከ፡ מִדֵּי דַבְּרִי Jer. 31, 27 (vers. alt., hebr. 48, 27); ለለተናገርክዎ፡ ተዘከርኩ፡ Jer. 38, 20 (vers. alt.); ለለወለዳ፡ተባዕተ፡ቀትላሁ፡ F. M. 23, 2; ወኮነ፡ ለለ፡ ይሰምዑ፡ ነገሮ፡ ያፈድፍዱ፡ ግዘፈ፡ Jsp. p. 364; ለለይወጽኡ፡ ውስተ፡ ዐብአ፡ Abush. 50. — Etiam cum hoc ለለ፡ in libris mss. permutatur ለእለ፡, ex. gr. in Machb. Me'm. str. 4. 5. አምጣነ፡ትበልዑ፡ሥጋሁ፡ ወለለ (v. ወለእለ፡) ትሰትዩ፡ደሞ ።

ላሀልሀ፡ *laxum esse* vid. sub ላኅልኅ፡

ላሀልሀ፡ *humidum esse* vid. sub ላሐልሐ፡

ለሀመ፡ rad. inus.: cfr. لَهِمَ *avide deglutivit* (hebr. מִתְלַהֲמִים), לָהַם *edit, comedit*, لَحَسَ *linxit*. Hinc

ላሀም፡ subst., m. et fem., Plur. አልሀምት፡, Pl. Plur. አልሀምታት፡ (Hen. 87, 4) 1) *bos*, et mas et femina, *taurus, vacca* (لِهَمّ *taurus annosus*): βοῦς Job 6, 5. 24, 3; Jes. 1, 3. 11, 7. 65, 25; Dan. 4, 22; ταῦρος Sir. 6, 2; Jes. 11, 6; μόσχος et μοσχάριον Jer. 38, 18; Gen. 18, 7 (ላ"፡ንኡስ፡); 2 Esr. 15, 18; Ex. 29, 1; Apoc. 4, 7; δάμαλις Gen. 15, 9 (sed *m.*); ላሀም፡ወለደት፡ Jsp. p. 377. — Plur.: βόες, μόσχοι, βουκόλια, *boves, armenta, boum grex*: Gen. 18, 7. 41, 2; Ex. 10, 9. 29, 1; Jer. 5, 17; Ps. 21, 12; 1 Reg. 11, 7; 2 Par. 4, 3 seq.; Hen. 85 seq.; *vaccae*: አልሀምት፡ ኢይመክና፡ Job 21, 10; δαμάλεις 3 Reg. 12, 28. Nonnumquam (cum ኵሉ፡ vel ብዙኅ፡ compositum) ላሀም፡ collectivo usurpatur, ut Gen. 46, 32; Ex. 12, 38. — Ὀνοκένταυροι Jes. 13, 22. 34, 14 እለ፡ ሰኰና፡ላሀም፡አገሪሆሙ፡ versum est. — አልሀምት፡ገዳም፡ *boves sylvestres (agrestes)*, distinguuntur a ቶራት፡ F. N. 44, 2.

ልሀመ፡ *tenerum esse* vid. sub ልሕመ፡

ልሀሰ፡ (si non ለሀሰ፡) I, 1 *discedere, abire, evanescere*; ter legitur in libro Jobi: መሐወኒ፡ እንተ፡ ኵለኒ፡ ወአልሀስ፡ διέσπασέ με κύκλῳ καὶ ᾠχόμην 19, 10; ወይልሀስ፡ (v. ወይፈልስ፡) እምነ፡ ምንባሩ፡ καὶ λικμήσει αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ 27, 21; ትፍሕቅ፡ነፍስየ፡ወትልሀስ፡ ᾤχετό μου ἡ ἐλπὶς ὥσπερ πνεῦμα 30, 15. — *Voc. Ae.*: አፈልስ፡ አልሀስ፡ ዘ፡ አሰደዳለሁ፡ [In caeteris linguis deest haec eadem radix; cum ለ et ነ saepius permutentur, an comparare licuerit נוּס *aufugere?*]

ለሀሰ፡ *lingere* vid. sub ለሐሰ፡

ልሀቀ፡ I, 1 [كَهَلَ *provectiore aetate fuit*, تَكَهَّلَ VII. *senectute debilis fuit*, تَكَحَّلَ VII. *id.*, تَلَكَّمَ *decrepitus fuit senex*; כָּלַח in כֶּלַח *senectus*; amh. ላቀ፡ et አላቀ፡] Subj. ይልሀቅ፡, Imprt. ለሀቅ፡, Inf. nom. ልሂቅ፡ (Hebr. 11, 24) 1) *crescere, adolescere, augescere*, de plantis Job 8, 11; 4 Esr. 8, 49; Kuf. 2; Matth. 6, 28. 13, 30; de barba, capillo et unguibus 1 Par. 19, 5; Dan. 4, 30; de aquis Kuf. 5; de nequitia Kuf. 5; de infantibus, pueris, puellis Gen. 21, 8. 38, 11; Luc. 2, 40; 1 Petr. 2, 2; in specie: *in pubertatem ingredi* Hez. 16, 7 (ልሀቂ፡ወዐበይኪ፡); Sir. 42, 9; 4 Esr. 9, 46, et *adolescentiam transigere* Act. 22, 3 rom.; አይድዐዎ፡ አስቴር፡ ለንጉሥ፡ ከመ፡ በቤቱ፡ ልሀቀት፡ Esth. 8, 1. Transl.: *adaugescere, augeri* multitudine, vi, potentia, divitiis Kuf. 24 saepius; ለሀቁ፡ ወብዝኁ፡ Kuf. 6. 2) *senescere* aetate et viribus, *aetate provectum, senem* vel *senilem esse*: እልሀቅ፡ ወእረሥእ፡ Job 29, 18; Jes. 46, 4; Sir. 41, 2; Ps. 70, 19; Gen. 18, 11. 24, 1. 27, 1; 1 Reg. 2, 22. 3, 21; 3 Reg. 1, 15; Joh. 3, 4; ይልሀቅ፡ሕይወቶሙ፡ *senescet vita eorum* Hen. 5, 9. 3) comparative: *natu majorem esse*, ዘይልሀቅ፡ *natu major* vel *maximus* Job 1, 13; እኅትክን፡እንተ፡ትልሀቅ፡ Hez. 16, 46; Gen. 19, 31 seq.; c. c. pron. suff. ይልሀቅዎ፡ *eo natu majores sunt* Job 32, 4; ወራዙት፡ ተኰነኑ፡ ለእለ፡ ይልሀቁክሙ፡ 1 Petr. 5, 5; Hez. 16, 61.

አልሀቀ፡ II, 1 1) *crescere facere* (*incrementum dare*), c. c. Acc., de plantis: ዕፀ፡ ዘበዝናም፡ አልሀቀ፡ Jes. 44, 14; ቀላይ፡አልሀቆ፡(ለዕፀ፡) Hez. 31, 4; 1 Cor. 3, 7; *nutrire, alere, educare*, capillos: ሥዕርተከ፡ ኢታልሀቅ፡ Exp. F. Nic.; animalia 2 Reg. 12, 3; infantes, pueros, puellas Jes. 1, 2. 23, 4. 49, 21. 51, 18; Job 31, 18; Prov. 23, 24. 29, 46. 1 Tim. 5, 10 (ὑψοῦν, ἐκτρέφειν, al.). Transl.: *aliquem augere* opibus Kuf. 15. 2) *ad senectutem perducere*: Jos. 14, 10; vel *honores senectutis alicui tribuere*: ኪያከ፡ አልሀቀ፡እግዚ"፡ σοὶ δέδωκεν ὁ θεὸς τὸ πρεσβεῖον Dan. ap. 1, 50 (denom. a ሊቅ፡, ልሂቅ፡); nec non *ob senioratum majorem portionem alicui tribuere*: (in distribuendis decimis et primogenituris) ኢያልሀቅ፡ቅድሜሁ፡ቀዳሚ፡ካህን፡እምካህናት፡ ለርእሱ፡ ዘእንበለ፡ለከልኡ፡ አላ፡ ይኩን፡ ሥርዐተ፡ ክልኤሆሙ፡ ዕሩየ፡ III Const. Ap. 2. 3) *senectutem degere*, Lud. ex. Enc.

ተልሀቀ፡ III, 1 (denom. a ሊቅ፡ presbyter), vox ecclesiastica: *munere presbyteri* (sacerdotis) *fungi*: እለ፡ይትለሀቁ፡ እምኔክሙ፡ 1 Petr. 5, 1; እለ፡ይትለሀቁ፡ Kid. f. 17.

ልሂቅ፡ adj. et subst., fem. ልሀቅት፡ (vid. gramm. § 129, a) et ለሀቅት፡ (Herm. p. 6. 17; per archaismum ልሀቅት፡ Herm. p. 4; ልሀቅ፡ Herm. p. 2 sine dubio pro ልሀቅት፡ errore librarii), Pl. m. ልሂቃን፡, fem. ልሂቃት፡ (de ሊቃውንት፡ vid. sub ሊቅ፡) 1) *aetate provectus, senior* 1 Reg. 2, 32; 2 Reg. 19, 32; Koh. 4, 13 (πρεσβύτερος); Jes. 9, 14 (πρεσβύτης); ልሂቅኒ፡ወአእሩግኒ፡በኔነ፡ሀለዉ፡ Job 15, 10; ንኡስ፡ አነ፡ በመዋዕልየ፡ወአንትሙ፡ልሂቃን፡ወሊቃውንት፡ Job 32, 7; Sap. 2, 10; ልሂቅ፡ ምስለ፡ አረጋዊ፡ Jer. 6, 11 (πρεσβύτερος μετὰ πλήρους ἡμερῶν); ክልኤሆሙ፡ልሂቃን፡እሙንቱ፡ Luc. 1, 7. 18; ልሂቃት፡ πρεσβύτεραι Zach. 8, 4; ልሂቃት፡ መበልታት፡ (opp. ንኡሳት፡መ"፡) Did. 14. 2) *senior dignitate, princeps, presbyter, praefectus*, quamquam hoc sensu forma contracta ሊቅ፡ crebrius adhibetur: እምውሉደ፡ልሂቃን፡ሀገረ፡ሮሜ፡ *e filiis patriciorum* Sx. Masc. 17; Teq. 3 al.; ዘይፈቅድ፡ ልሂቀ፡ ይኩን፡ (πρῶτος) Marc. 9, 35; πρεσβύτερος (ecclesiae) 1 Petr. 5, 1; πρεσβύτιδες ልሂቃት፡ Tit. 2, 3 et 1 Tim. 5. 2 (Platt); ልሂቃነ፡መንግሥት፡ *primores regni*, Sx. Masc. 2.

ሊቅ፡ (forma e ልሂቅ፡ contracta, gramm. § 47) subst. (fem. ሊቅት፡, Sx. Hed. 17), Pl. ሊቃን፡ (fem. ሊቃት፡ Lud. e Jes. 3, 17, ubi mei libri mss. ሊቃናት፡ exhibent), et Plur. Pl. ሊቃናት፡, ልሂቃናት፡ (gramm. § 133, a), et ሊቃውንት፡ (a ሊቃን፡ derivatum, gramm. § 140, a) 1) *provectus, senior aetate;* potissimum in Pl. ሊቃውንት፡ (rarius ሊቃናት፡) haec significatio occurrit Job 12, 20. 29, 8. 32, 7; Prov. 20, 29; Jes. 14, 23; Jer. 38, 13; Joel 1, 2. 3, 1; Deut. 32, 7 al.; ሊቃናት፡ወመሐዛት፡ Ps. 148, 12. — Vulgaris notio hujus formae contractae est 2) *senior dignitate et munere, primoris, princeps, presbyter, magister, unus e magistratu.* a) frequentissime de *senioribus* vel *magistratu Israelitarum*, ut ሊቃነ፡ሕዝብ፡ Ex. 18, 12. 19, 7. 24, 9; Lev. 4, 15; plerumque in forma ሊቃናት፡ Num. 11, 16; Deut. 21, 2; Jos. 20, 4; Jud. 11, 7—9; Ruth 4, 2. 4, 4. 9; 1 Reg. 16, 4; 2 Reg. 17, 4: 3 Reg. 8, 1; Thren. 5, 12; Matth. 15, 2. 26, 3. 27, 1; sed etiam in forma ሊቃውንት፡ 1 Reg. 4, 3; 4 Reg. 6, 32; Thren. 4, 16; Judith 4, 8. 6, 16; Ps. 106, 32; ትክሉን፡ሊቀ፡በውስተ፡ቤተ፡እግዚ"፡ Jer. 36, 26; 1 Esr. 1, 8. Pro fem. ἄρχουσαι legitur ሊቃናት፡ Jes. 3, 17. b) passim graecam vocem πρέσβεις (*legatos*) interpretes Aeth. ሊቃውንት፡ verterunt, ut Jes. 13, 8. c) de senioribus i. e. *presbyteris* aliisque praepositis *ecclesiae* Christianae 1 Tim. 5, 1; Asc. Jes. 3, 24; Tit. 2, 2; Apoc. 4, 4; pro fem. Tit. 2, 3; 1 Tim. 5, 2 (ልሂቃናት፡ rom.); ሊቃውንተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ *primates ecclesiae* (archipresbyteri, episcopi et superiores) Clem. d) de *magistris* vel *doctoribus* Judaeorum Christianorumve Matth. 8, 19. 9, 11. Marc. 4, 38. 12, 19; ሊቃነ፡ኦሪት፡ νομοδιδάσκαλοι Luc. 5, 17; ሊቃውንት፡ διδάσκαλοι Eph. 4, 11; ሊቃናት፡ Herm. p. 11. 28. e) de *principe* seu *praeposito* in qualibet arte, dignitate vel vitae genere (respondet graecum ἀρχι-) ut ሊቀ፡ሐመር፡ ναύκληρος Act. 27, 11 rom.; ሊቀ፡ሐራ፡ Sx. Masc. 11; ሊቀ፡መላእክት፡ *archangelus* 1 Thess. 4, 16, ሊቃነ፡መላ"፡ Clem. f. 61; ሊቀ፡ምኔት፡ (sive አበ፡ምኔት፡) *abbas monasterii* Phlx.; ሊቀ፡መዘርት፡ Kuf. 39 et ሊቀ፡ቀዳሕያን፡ Gen. 40, 1 (ἀρχιοινοχόος), ሊቀ፡ሠራዊት፡ ἀρχιστρατηγός (sive መልአከ፡ሠ"፡) Sx. Masc. 9; ሊቀ፡መበስላን፡ ἀρχιμάγειρος Dan. 2, 14; ሊቀ፡ኀባዝያን፡ ἀρχισιτοποιός Gen. 40, 1; ሊቀ፡ኀፅዋን፡ ἀρχιευνοῦχος Dan. 1, 3; Gen. 40, 2; ሊቀ፡ክህናት፡ ἀρχιερεύς Hebr. 2, 17; ሊቀ፡ኬነት፡ (ἀρχιτέκτων) Ex. 37, 21; ሊቀ፡ዐቀብተ፡ሞቅሕ፡ Gen. 39, 21. 23 (ἀρχιδεσμοφύλαξ); ሊቃነ፡ዐቀብተ፡ርእሱ፡ ἀρχισωματοφύλακες Esth. 2, 21; ሊቃነ፡ገባር፡ (ἐπιστάται τῶν ἔργων) Ex. 1, 11; ሊቀ፡ገዘአት፡ ἀρχιτρίκλινος Joh. 2, 8. 9 rom.; ሊቀ፡ጸረብት፡ ἀρχιτέκτων Ex. 31, 4; ሊቀ፡ፈያት፡ Matth. 27, 16 rom.; ሊቀ፡ጳጳሳት፡ *patriarcha* (ecclesiae); ሊቀ፡ዲያቆናት፡ *archidiaconus.* 3) In regno Abyssiniae socii supremi rei publicae consilii et primores regni hoc nomine vocabantur (vid. Isenb. lex. amh. sub ሊቅ፡ et sub አለቃ); in ecclesia ሊቅ፡ (amh. አለቃ፡) in specie *inspectorem ecclesiasticorum, oeconomum ecclesiae* significat (Lud. lex.; Rüppell II. 32. 52: *Harris* II. 167. 263.). *Voc. Ae.:* ቃውም፡ሊቅ፡ብ፡አለቃ፡

ልህቀት፡ subst.: *incrementum aetatis:* በእንተ፡ልደቱ፡ ወልህቀቱ፡በበሕቅ፡ወሕማማቲሁ፡ወሞቱ፡(ለክርስቶስ፡) Chr. ho. 5; ልህቀቱ፡በበሕቅ፡እስከ፡ወርዘወ፡ Org.; in Sx. Masc. 26 ልህቀት፡ id. q. ልህቃት፡

ልህቃት፡ subst. *aetas provectior, senectus:* ረከበት፡ወልደ፡በልህቃቲሃ፡ (Platt, በልህቃናቲሃ፡ rom.) ἐν γήρει αὐτῆς Luc. 1, 36; et comparative *jus natu majoris, primogenitura:* አግብአ፡ሊተ፡ልህቃቲከ፡ (i. e. ዘቀዳሚ፡ልደት፡) Kuf. 24.

ልህቃን፡ subst. 1) *incrementum aetatis:* (*Christus, cum Deus esset,*) አየ፡ልህቃነ፡ልህቀ፡ ὁποίην λάβοι προκοπήν Cyr. c. Pall. f. 90; ዘትስብእት፡ውእቱ፡ልህቃን፡ *humanae* (Christi) *naturae convenit* προκόπτειν ἡλικίᾳ ib. 2) *senectus* ውስተ፡ልህቃነ፡ዓመቲሁ፡ Phlx. 229. 240. 3) *primogenitura* Kuf. p. 131 lin. 9 et p. 132 ann. 17.

ልህቅና፡ et **ሊቅና፡** subst. (a ልሂቅ፡ et ሊቅ፡ denomin.) 1) *aetas provectior* በልህቅናሁ፡ (opp. ደቂቅና፡) Phlx. 35; ነጺሮ፡በናእሰ፡መዋዕሊሁ፡ወልህቅናሁ፡ *ratione habita adolescentiae vel senectutis ejus* F. M. 10, 3. 2) *primogenitura* Kuf. 36. 37. 3) *dignitas senioris, principatus:* ሢመተ፡ሊቅና፡ዘክህናት፡ Jsp. p. 322. 321; ለሊቀ፡ጳጳሳት፡ሊቅናሁ፡ላዕለ፡መሲሓውያን፡ (principatum tenet super Christianos) F. N. 4.

መልህቅት፡ (Lud.: መልህቅ፡) subst., collective: *seniores* (et aetate et dignitate), *principes* (Ältestenſchaft): Clem. f. 208 (de omnibus ordinibus eccles. superioribus); frequentius usurpatur in Plur., vel መልህቃት፡ *magistratus* (politicus) Gad. Lal., vel መላህቅት፡ et Pl. Pl. መላህቅታት፡ (Did. 12), ut: ኵሉ፡አኀዊሁ፡መላህቅት፡ *omnes ejus fratres natu majores* 2 Par. 22, 1; መላህቅተ፡ሕዝብ፡ *seniores Judaeorum* Ex. 17, 5. 24, 1; 2 Par. 5, 2. 10, 6; Zach. 14, 2 (var.); Matth. 21, 23; Act. 23, 14 (rom.); ኢይፍታሕ፡ሕዝባዊ፡ወኢመላህቅት፡ዘእንበለ፡ዳእሙ፡ሥዩማነ፡ቤተ፡ክር"ን፡ *magistratus* Did. 10; de feminis senioribus (πρεσβύτιδες) Did. 12 (ደናግል፡ወመበለታት፡ወመላህቅታት፡ይቁማ፡ቅድመ፡ኵሎን፡አንስት፡).

መልህቅ፡ *ancora* vid. sub ልሕቀ፡

ለሀበ፡ I, 1. [لَهِبَ, לָהַב, ܠܗܒ] *ardere, flammam efferre* (de igne) Hen. 90, 24; Sx. Tachs. 29.

አልሀበ፡ II, 1 *inflammare, fervefacere:* ለተጋብኦ፡ብዙኅ፡በቍዔት፤ወውእቱ፡ዘያልህብ፡ለአሳተ፡ፍቅር፡ μέγα ἀγαθὸν ἡ σύνοδος. αὕτη γὰρ τὴν ἀγάπην θερμοτέραν ἐργάζεται Chr. Ta. 19; አልሀበ፡እቶነ፡ *succendit furnum*, Lud. sine auct.; አልሀበቶ፡ዐሐይ፡ርእሶ፡ለዮናስ፡ Sx. Masc. 25.

ተለሀበ፡ III, 1: *inflammatum esse, aestu incalescere,* Lud. sine auct.

ልሁብ፡ part. *inflammatus, aestuans, ignitus:* ከነ፡ልሁብ፡ውስተ፡አፍቅሮተ፡እግዚ"፡ Phlx. 84; ዐሪተ፡ሐጺን፡ልሁብ፡ Sx. Tachs. 9.

ላህብ፡ subst. (לַהַב, לֶהָבָה, لَهَبٌ), m. et fem. (Sir. 43, 3): 1) *flamma* (φλόξ, φλόγες) Cant. 8, 6; ላህበ፡ነድ፡ Sap. 16, 18; በዋዕየ፡ላህበ፡እሳት፡ Hen. 109, 9. 1, 6; transl.: እስመ፡ላህበ፡ኀይለ፡እግዚ"፡ ἀτμὶς τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως Sap. 7, 25. 2) *ardor, aestus, fervor;* saepius de ardore solis, aestu coelesti, vento fervido (καῦμα, καύσων, θέρμη): በላህበ፡መዓ

ልት፡ Jer. 43, 30; Matth. 20, 12; Hen. 72, 7; Jac. 1, 11; Ps. 18, 7; Sir. 43, 3. 4; **በንስቲት፡ላህበ፡ፀሐይ፡** ὑπὸ βραχείας ἀκτῖνος ἡλίου Sap. 16, 27; **ኢያሐምሞሙ፡ላህበ፡ፀሐይ፡** (καύσων οὐδὲ ἥλιος) Jes. 49, 10; **እሳት፡ወላህብ፡** πῦρ καὶ καῦμα Dan. ap. 3, 43; Hen. 63, 10.

ለሀየ፡ id. q. لَهَا *lusit* re, *tempus fefellit, oblectavit* animum re; intr. لَهِيَ *oblectatus est* re. Hinc

ላሀየ፡ I, 3 *solari* [ut لَهَا I. II. IV] **ኀጥአት፡ዘይላህ ያ፡** (var. **ዘይላሕዎ፡**) οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν αὐτήν Thren. 1, 17.

አልሀየ፡ II, 1 (etiam II, 2) *solari et divertere ad oblivionem* [ut لَهَا I. II. IV]: **ዐራትየ፡እንጋ፡ይናዝዘኒ፤ወያልሀየኒሁ፡** (v. **ወያሌሀየኒሁ፡**) **ምስካብየ፡** παρακαλέσει με ἡ κλίνη μου Job 7, 13; **አልቦ፡ዘያልሀየኒ፡** (var. **ዘያንሀየኒ፡**) παρακαλῶν με Thren. 1, 21.

ተላሀየ፡ III, 3 *colludere, invicem sese oblectare, ludere* re, *tempus fallere* [i. q. لَهَا VI.] (in libris mss. saepius **ተለሀየ፡** scriptum reperitur, pro **ተላሀየ፡**; vid. gramm. § 48, 4): **እስመ፡የጊ፡ይትላሀይ፡** ὅτι ἀδολεσχία αὐτῷ ἐστιν 3 Reg. 18, 27; **ወአኀዝኩ፡አነሂ፡እትላሀይ፡ምስሌሆን፡** (παίζειν μετ᾽ αὐτῶν) Herm. p. 86; (infans arcam farinariam in manus sumsit) **ከመ፡ዘይትላሀይ፡** Gad. T. H.; **እመ፡ፈቀድነ፡ንትላሀይ፡ንሕሊ፡ማሕሌተ፡መንፈሳዊተ፡** F. M. 32, 7; **አድንግል፡አከ፡በተላሀዮ፡ዘልህቂ፡ከመ፡አዋልደ፡ዕብራውያን፡** Lit. 171, 1; **ጽብት፡ምስሌሁ፡ወተላሀዩ፡ነዋኀ፡** *longe natando certate cum eo!* Jsp. p. 323; **ተላሀይክሙ፡በነፍሳቲክሙ፡** *in aleam dedistis vitam* ib. p. 361; de μετεωρισμοῖς τῆς θαλάσσης **መንክር፡ተላሀያ፡** (var. **ተልሀያ፡**) **ለባሕር፡** Ps. 92, 6; repetitum in Lit. Epiph. Dicitur de variis ludis: de ludis athletarum: **እለ፡ይትላሀዩ፡ወይዘብጡ፡** Chr. Ta. 19; ludere calculis et latrunculis: (sacerdotes) **ኢይትላሀዩ፡ግብረ፡ሰንጠረጅ፡ወገበጣ፡ወኢይበጽሑ፡ኀበ፡መከን፡ዘይትላሀዩ፡ቦቱ፡** F. M. 32, 7; instrumentis musicis: **ተላሀዮሰ፡እንተ፡ይእቲ፡ተላሀዮ፡በዕዕ፡** (العُود) **ወዕንዚራ፡ወአርጋኖን፡ወተረፈ፡ንዋያተ፡ማሕሌት፡ዘተውኔት፡ሕሩም፡ውእቱ፡** ib. Deinde in legibus canonicis saepius de manustupratione et Sodomitarum libidinibus usurpatur: **ለእመ፡ተላሀየ፡ከህን፡በነፍስቱ፡ሥጋሁ፡** Kedr. f. 67; **ለእመ፡ተረከበት፡ብእሲት፡ምስለ፡ካልእታ፡ይትላሀያ፡በበይናቲሆን፡** ib. f. 63; **ገዘሙት፡ወተላሀዮት፡** Gad. Ad. f. 149. — Voc. **ተዛውዐ፡ተላሀየ፡ዘ፡ተውኔወተ፡**

አስተላሀየ፡ IV, 3: *ludendo et confabulando oblectare* aliquem: **መጽአ፡ኀቤየ፡ወያስተላሀያኒ፡** (πρὸς ἐμὲ εὖ εἶχον) Herm. p. 85 et 86.

ተላሂዩ፡ n. ag. (III, 3) *ludens, ludibundus*: **መንዛህል፡ወሰካሪ፡ወተላሂዩ፡ወነፋሒ፡እንዚራ፡ወተውኔት፡** F. M. 31, 1.

ትልሂት፡ subst.: *ludus, lusio*: **ትልሂት፡በነፍስቱ፡ሥጋሁ፡** *manustupratio* Kedr. f. 68.

ለሀየ፡ *nitidum esse* vid. sub **ለሐየ፡**

ለለ፡ i. e. praep. et conj. **ለ** reduplicata, vid. sub **ለ፡**

ለለ፡ pronomen; non reperitur nisi cum pronominibus suffixis (**ለሊየ፡** vel **ለልየ፡**, **ለሊከ፡ለሊኪ፡**, **ለሊሁ፡ለሊሃ፡**; **ለሊነ፡**, **ለሊክሙ፡ለሊክን፡**, **ለሊሆሙ፡ለሊሆን፡**) conjunctum (gramm. § 62, 1, c et § 150, c) 1) *ipse, a, um.* Usurpatur tamquam appositio subjecti (de accusativo vid. **ርእስ፡** et **ኪያ፡**; de genitivo vid. **ዚአየ፡**, **እንቲአየ፡**); rarissime pronomini suffixo (cfr. gramm. p. 396) appositum occurrit, ut **ብከ፡ለሊከ፡** *in te ipsum* Job 4, 5; **እምኀቤየ፡ለሊየ፡** Joh. 14, 10. Locum habet, et ubi subjectum nonnisi persona verbi expressum est: **ለሊሁ፡ያአምር፡** Job 11, 11; 3 Reg. 5, 6; **ለሊክሙ፡ፍትሑ፡** Job 13, 8. 30, 34. 34, 32; Sir. 8, 13. 27, 26; Lev. 19, 18; Jes. 28. 20; Jer. 17, 16. 49, 6. 51, 2. 34; Hez. 27, 3; Ps. 8, 4. 50, 4; Rom. 2, 1; 1 Thess. 1, 9. 5, 2; et in enuntiatione nominali: **ለሊክሙ፡ሰማዕትየ፡** Jes. 43, 12; et ubi subjectum nomine vel pronomine expressum est: **ለሊሁ፡እግዚ"፡ዐብአ፡ሎሙ፡ፀሮሙ፡** Sir. 46, 3. 18, 29; **ውእቱ፡ለሊሁ፡** Job 28, 23; Gen. 36, 1; Jos. 22, 23. Praeterea notare juvat constructionem **ለሊሁ፡ነፍሶ፡ይጌምን፡** μολύνει τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν Sir. 21, 28 (ipse suam animam polluit); **እሙንቱ፡ለሊሆሙ፡ገብርዎ፡ለዝንቱ፡** αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐποίησαν ταῦτα Judith 11, 2. Nonnumquam vertendum est *et ipse*, ut Sir. 7, 2. 2) *sponte, sua sponte, ultro*, de personis et rebus: Jer. 23, 21 (bis); **ኢይትነሥኡ፡ለሊሆሙ፡** μὴ δι᾽ αὐτῶν ἀνίστασθαι Ep. Jer. 26; **ለሊሃ፡ዘመወት፡** Hez. 23, 43; **ዘለሊሁ፡ይበቍል፡** τὰ αὐτόματα ἀναβαίνοντα Lev. 25, 5. 11; **ተርኅወት፡ለሊሃ፡** αὐτομάτη Act. 12, 10; **ለሊሆሙ፡ገረሩ፡** ηὐτομόλησαν Jos. 10, 1. 4.

ለሐሐ፡ *humidum esse* [cll. לַח *humidus, recens*: לֵחַ *humor* et aram. לַחְלַח.]

አልሕሐ፡ II, 1 *humectare, refrigerare*: **ዘያልሕሓ፡ለትዝህርቱ፡ያነድዳ፡ለእሳት፡** ἔρις κατασπευδομένη ἐκκαίει πῦρ Sir. 28, 11 quod Aeth. lepide vertit: *qui arrogantiam suam humectat, ignem inflammat.* Deinde ab hac radice propagatur

ላሕልሐ፡ quadr. I. (id. q. aram. לַחְלַח *humectari, humorem recipere, recreari et refrigerari*: (qui bonum scit nec agit) **ይመስል፡ከመ፡ገብላ፡ዘውስቴቱ፡ማይ፤እምኔሁ፡ይሰትዩ፡ብዙኃን፡ወይትኄፀቡ፡ወቦቱ፡ይለሐልሑ፡ግብር፤ወለሊሁ፡ኢይሰቲ፡ወኢይነጽሕ፡እምርስሐታቲሁ፡ወኢይለሐልሕ፡** Phlx. 209.

አላሕልሐ፡ II: *humectare*: **ይቡሰ፡ኀብስተ፡በማይ፡አላሕልሐ፡** Sx. Nah. 19.

ልሕሉሕ፡ part., proprie: *humidus, liquore perfusus, madidus*; deinde significat *offas pultis, pastillos decoctos* Dan. ap. 13, 27; sed de forma vocabuli dissentiunt libri mss.: **አብሰሎ፡ወገብሮ፡ልሕሉሐ፡** (Cod. Bruc. et Abb. XXXV. CXXXVII. CXCVII.; **ሉኀልኀ፡** Abb. LV; **ላኅላኀ፡** Fcf., **ልሕልተ፡**! Curz.) ἐποίησε μάζας.

ልሕመ፡ I, 1 [amh. **ልም፡** *hebetatus oculis.* vicina sunt רכך רחם (**ምሕረ፡**) رَخِفَ, رَخُمَ, رَخُصَ; cfr. etiam **ለምለመ፡** et **ሐመልመለ፡**] *tenerum, tenuem, debilem, infirmum esse* vel *fieri*: *tenuior* (infirmior) *eo est* Luc. 5, 36 rom.; **ሰብእሰ፡እኩይ፡ወአርዌ፡ምድር፡ይልሕሞ፡እከየ፡** *homo malus est, eoque serpens infirmior malitia* Cyr. d. r. f. f. 59; M. M. f. 71. — In M. F. legi: **ቀርናቲሆሙ፡አድረቀከ፡ይደቀሱ፡**

እስከ፡ ይልሕም፡ *cortex, postquam exsiccata est, contunditur, donec erit tenuis* (comminuta).

አልሐመ፡ II, 1 *debilitare, infirmiorem reddere* Marc. 5, 26; Phlx. 20. 70.

ልሑም፡ part. *debilitatus, debilis, infirmus*, Lud. sine auct.

ለሐሰ፡ I, 1 [amh. **ላሰ፡**; i. q. لَحِسَ, لَهَسَ, لَسَّ, לָחַשׁ, coll. לָחַךְ, לָקַק] Subj. **ይልሐስ፡** *lingere, lambere:* **ለሐሰ፡ ከለባት፡ደሞ፡** 3 Reg. 21, 19. 22, 38; **ከለባት፡ይልሕሱ፡ቍሰሊሁ፡** Luc. 16, 21; **ይልሕሱ፡ጸበለ፡እገሪከ፡** Jes. 49, 23; **ይልሕሱ፡መሬተ፡** Mich. 7, 17; **እሳት፡ለሐሰት፡መሬተ፡** 3 Reg. 18, 38; **ኢትልሐስ፡መጸብኀተ፡** Sir. 34, 14. 2) (exserta lingua) *siti fatiscere* (lechzen): **ይልሕስ፡ልሳኖሙ፡በጽምእ፡** Jes. 41, 17; **ከመ፡ይልሕስ፡ጽሙእ፡ወይሰቲ፡እምነ፡ኵሉ፡ማይ፡** Sir. 26, 12; **እንዘ፡እልሕስ፡ሰሩኆኩ፡** Job 17, 2. 30, 3. 3) *mutire, mussitare* γρύζειν (coll. לָחַשׁ *susurravit, sibilavit*, et **ለሖሰሰ፡**): **ከልብ፡ጥቀ፡ኢይልሕሶሙ፡በልሳኑ፡** Ex. 11, 7; **አልቦ፡ዘለሐሶሙ፡በልሳኑ፡** Jos. 10, 21 (pron. suff. per dativum exponere licet); **ከልብ፡ኢይልሕስ፡በልሳኑ፡በቅድሜከ፡** Judith 11, 19. — Hinc quadrl. **ለሖሰሰ፡** q. v. — Vicinum est **ለስሐ፡** q. v.

ለሐሰ፡ *evanescere* vid. sub **ለሀሰ፡**

ለሐቀ፡ rad. inus., eadem quae لَحِقَ *cohaesit;* IV *adjunxit*, et أَلْحَكَ. Hinc

መልሕቅ፡ subst. *ancora* (ad quam navis deligatur) Jon. 2, 7; **አውረዱ፡አርባዕተ፡መልሕቀ፡** Act. 27, 29. 40; Chrys. hom. 11; **መጽሐፈ፡መልሕቅ፡** Ἀγκυρωτός (liber Epiphanii Cypr. celeberrimus) Haim. Ab. Nr. 26. — *Voc. Ae.:* **መልሕቅ፡ዘ፡ዘናና፡ዘያሀርፉ፡ቦቱ፡ሐመረ፡**, vel **የሚያጸናው ።**

ልሕቀ፡ *crescere, senescere* vid. sub **ልህቀ፡**

ለሐኰ፡ I, 1 [i. q. خَلَقَ laevigavit i. e. *formavit, finxit, creavit;* cfr. Ges. thes. p. 483. Vid. etiam **ነልቀ፡**]. Subj. **ይልሐኵ፡** *fingere* (ex luto), *formare, creare*, (πλάσσειν): **እደዊከ፡ገብራኒ፡ወለሐኳኒ፡** Ps. 118, 73; **ይልሕኵ፡እምውስተ፡ውእቱ፡ጽቡር፡አምላከ፡** Sap. 15, 8; **ለሐኰሙ፡** ἔπλασεν αὐτούς Sap. 15, 16; **በአርአያሁ፡ለሐኰነ፡** Macc. f. 22; **አዳም፡ዘለሐከ፡** (II pers.) **በአርአያከ፡** Hymn. Mus. Brit. LIV, Nr. 7, d; **ዘለሐከ፡ለሰብእ፡ዘእንበለ፡ሙስና፡** Lit. 163, 4; etiam de effingendis animo cogitationibus: **መፍትው፡ለነ፡ዘልፈ፡ንልሐኵ፡ውስተ፡አልባቢነ፡ተዝካሮ፡እግዚ"፡ወፈሪሀ፡ስሙ፡** Chr. Ta. 26.

አልሐኰ፡ II, 1 *fingi jubere, formandum curare* Sap. 15, 8 (**ያልሕኵ፡** var. pro **ይልሕኵ፡**).

ተልሕኰ፡ III, 1 *formari, creari:* **ዘተልሕኰ፡ቀዲመ፡** πρωτόπλαστος Sap. 7, 1; **ዛቲ፡ነፍስ፡እንተ፡ተልሕኰት፡በአምሳሊከ፡** Genz. f. 26; **በእግዚ"፡እምድር፡ተልሕኰ፡ብእሲ፡** Kid. f. 26.

ልሑኵ፡ part. vid. **ልሕኵት፡**

ለሓኲ፡ n. ag. *formator, figulus, opifex:* **ይብሎኑ፡ልሕኵት፡ለለሓኲሁ፡** μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι αὐτό; Jes. 29, 16; (*Christus*) **ለሓኲ፡ወፈጣሪ፡** (δημιουργός) Chr. ho. 2; **አምላክ፡ለሓኲ፡ወፈጣሪ፡** II Abtel. 81.

ልሕኵት፡ (forma part. pass. fem.) subst., m. et fem. 1) *figmentum, opificium, creatura*, (τὸ πλάσμα, das Gebilde) Jes. 29, 16; **ከዐወ፡ደሞ፡በሥምረቱ፡ላዕለ፡ልሕኵቱ፡** Lit. 158, 4; **ልሕኵተ፡እግዚ"፡** *creaturae Dei* Macc. f. 22; *Eva* **ቀዳሚት፡ልሕኵት፡** ib. f. 23. Plerumque est 2) *fictile, testa:* **ልሕኵት፡ዘቦቱ፡አብሰልዎ፡** (σκεῦος ὀστράκινον) Lev. 6, 21; 4 Esr. 6, 26. 28. 31. 8, 4; **ልሕኵት፡ዘቅብእ፡** *fictile vas olearium* Gad. T. H.; statui constr. subjunctum vel in genitivo positum denotat adjectivum: *fictilis, testaceus:* **ቀሡት፡ልሕኵት፡** Jes. 19, 1. 11; **ጻሕበ፡ልሕኵት፡** Hez. 4, 9; Jes. 30, 14; **ንዋየ፡ልሕኵት፡** Jes. 22, 22; Jer. 39, 14; Thren. 4, 2; 4 Reg. 4, 3; Lev. 14, 5; 2 Cor. 4, 7; 2 Tim. 2, 20.

ለሓኵና፡ (a **ለሓኲ፡** denom.) subst.: *dignitas figuli*, Ssal. Req.

ለሐወ፡ notionem *planctus* et *luctus* habet; respondent نَاحَ (نَوْح), נָהָה, ܢܗܐ. (Dubito an وَلْوَلَ huc referendum sit.) Stirps I, 1 non usitata fuisse videtur. Quamvis enim in libris mss. scriptio **ለሐወ፡** (pro **ላሐወ**, vid. gramm. § 48, 4) vulgatissima sit, tamen Imprf. et Subj. ubique **ይላሑ፡** (**ይለሑ፡**), non **ይልሑ፡** et **ይልሐው፡** formata occurrunt. Luc. 6, 25 rom. legitur quidem **ትበኪዩ፡ወትልሐዊ፡**; sed cum subjunctivus ab hoc loco alienus sit, non potest non errore typographi pro **ወትላሕዊ፡** exscriptum esse.

ላሐወ፡ I, 3 (Impf. et Subj. **ይላሑ፡**, Inf. **ላሕዎ፡** Koh. 3, 4.): *plangere, lamentari, deflere, lugere* (κόπτεσθαι, πενθεῖν, θρηνεῖν); absol.: Jer. 9, 10; Koh. 12, 5; Ps. 34, 17; Matth. 5, 4; **ላሑ፡ምስለ፡ዘይላሑ፡** Sir. 7, 34; c. c. **በእንተ፡** *ob:* Kuf. 4; saepissime c. Acc., ut **እለ፡ይላሕውዋ፡ለጽዮን፡** Jes. 61, 3; 2 Cor. 12, 21; et **ላሐወ፡ላሐ፡** Jer. 6, 26; Ex. 33, 4. — Usurpatur de solemni luctu pro mortuis, Gen. 23, 2. 37, 35. 50, 3; Sir. 38, 16; Judith 16, 24; 4 Esr. 10, 7. 10. 15; de luctu ob peccata Kuf. 41, Clem. f. 250. 251; ob calamitates et infortunium: 1 Reg. 6, 19. 15, 35; Jes. 19, 8 al. — Attribuitur non tantum hominibus, sed etiam terrae Jer. 4, 28. 23, 10; Jes. 24, 4; viis Thren. 1, 4; vineae Jes. 16, 8. 24, 7; arculis muliebribus Jes. 3, 26.

አልሐወ፡ II, 1 *lugere facere, in luctum vocare;* Apoc. 18, 7 (in editione Platt. Impert. **አልሐውዋ፡** mendose pro **አልሕውዋ፡** scriptum est, vel pro **አላሕውዋ፡** II, 3).

ልሕው፡ et **ሉሕው፡** part.: *plangens, lugens, lamentans:* **ልሕዋን፡** (v. **ሉሕዋን፡**) κοπτόμενοι Jer. 48, 5; **ሉሕዋን፡** (v. **ልሕዋን፡**) πενθοῦντες Jes. 61, 2; **ልሕዋን፡** 4 Esr. 10, 10; fem. **ሉሑት፡** (v. **ሉሑውት፡**, **ልሕውት፡**) 4 Esr. 10, 55; **ለልሕዋን፡ይናዝዞሙ፡** Prec. mat.; M. M. f. 149.

ላሕ፡ (male **ለሕ፡**) subst. m. (Gen. 50, 11) et fem. (4 Esr. 10, 9) *planctus, luctus, lamentatio* (κοπετός, πένθος; differt a **ሐዘን፡** λύπη cfr. Sir. 38, 17. 18; Prov. 14, 13) Koh. 5, 16. 7, 2; Sir. 26, 6; Jes. 22, 12. 60, 20; Jer. 38, 13; Joel 2, 12; Hez. 2, 10; Ps. 29, 14; Apoc. 18, 7; **ቤተ፡ላሕ፡** Sir. 22, 6; **መዋዕለ፡ላሕ፡** Gen. 50, 4; **አልባሰ፡ላሕ፡** 2 Reg. 14, 2; **ገብሩ፡ላሐ፡** Gen. 50, 10 (l. celebrare); **ነገፈ፡ላሐ፡** (l. deponere) Gen. 37, 35; **ላሐ፡ሞቱ፡** (ob mortem ejus) Kuf. p. 124; **ዝንቱ፡፲ላሕ፡** Kuf. p. 124.

ለሐሰሰ፡ quinquel., a **ለሐሰ፡** propagatum; sensu convenit cum hebr. לָחַשׁ *sibilavit*, *susurravit*, ܠܚܫ id., talm. לָחַשׁ id., vid. Ges. thes. p. 754. Hinc

አልሐሰሰ፡ II. *susurrare, mussitare, insusurrare:* **ር እዮሙ፡ ዳዊት፡ እንዘ፡ ያልሐስሱ፡** (ψιθυρίζειν) 2 Reg. 12, 19; **አብሰራ፡ ገብርኤል፡ ለማርያም፡ አልሐሲሶ፡ በእዝና፡ ወይቤላ፡ ት ወልዲ፡ ወልደ፡** Mavâs. Nr. 25; **ፈታሒ፡ ኢያልሐስስ፡ ምስለ፡ ፩ እምነ፡ መስተባእሳን፡** *ne consusurret cum litigantibus* F. N. 43, 4.

ተልሐዋሰሰ፡ III, 3 *sibi invicem insusurrare:* **ዘተል ሐዋሰሱ፡ በእዝን፡** Luc. 12, 3.

ለሐሳስ፡ n. act. *susurrus, mussitatio, loquela* (vel *vox*) *submissa:* **ይትናገሩ፡ በለሐሳስ፡** Jes. 8, 6; **አርእዮ ሙ፡ በለሐሳስ፡ መጻሕፍቲሁ፡** Esth. 3, 14; **አቡየ፡ ወአነ፡ ወ መንፈስ፡ ቅ"፡ ናእምሮ፡ ለለሐሳሰ፡ ልብ፡** (sc. hominum) Lit. Orth.; (*ante Jaredi Aethiopis tempora*) **አልቦ፡ መኀለቅተ፡ ቅኔ፡** (*cantus sacri decantabantur non*) **በልዑል፡ ዜማ፡ ዘእንበለ፡ በ ለሐሳስ፡** Sx. Genb. 11; **ወዓዲ፡ በል፡ በለሐሳስ፤ እግዚኦ፡ ምሕ ረትከ፤ ፱ጊዜ፡** Kedr. f. 2. — Formam **ልሑሳስ፡** excerpsit d'Abbadie e suo cod. LXXX.

ለሐየ፡ *ludere* vid. sub **ለሀየ፡**

ለሐየ፡ I, 1. *nitidum, pulchrum, venustum esse* [*zab.* ܠܚܝܐ *venustas* Ges. thes. p. 751; vicina sunt لَاحَ (لَوَّحَ) *splenduit, micuit;* ܠܚܐ *abstersit*] **እስመ፡ ትልሒ፡ ይእቲ፡ በሥ ን፡ እምፀሐይ፡** (εὐπρεπεστέρα ἡλίου) Sap. 7, 29 et Lit. Epiph.; **ሰላም፡ ለገጽኪ፡ ዘጥቀ፡ ይልሒ፡** III Sal. Mar. 4.

ተለሐየ፡ (an **ተልሕየ፡**?) III, 1 *se comere* vel *decorare; exornari, nitere:* **ወአኀዙ፡ አይሁድ፡ በዝ፡ በዓል፡ ይትለሐ ዩ፡ በአዕጹቀ፡ በቀልት፡** Jsp. p. 303; **ኅሩያን፡ በቅድሜሁ፡ ይ ትለሐዩ፡ ከመ፡ ብርሃነ፡ እሳት፡** Hen. 39, 7.

ላሒይ፡ part. et adj.; fem. **ላሒይት፡** *nitidus, pulcher, speciosus, venustus:* **ገጽከ፡ ላሒይ፡** Cant. 2, 14; Judith 8, 7; Dan. 1, 4; **ላሒይ፡ አዕይንቲሁ፡** 1 Reg. 16, 12; **ላሒይ፡ ጥቀ፡ ራእያ፡** Kuf. 28. 39; **ሶስና፡ ላሒይት፡ ጥቀ፡** Dan. ap. 1, 31; 1 Reg. 25, 3; 3 Reg. 1, 6; **ደናግል፡ ላሒያት፡** Am. 8, 13; Hen. 6, 1; ἡδύς Prov. 14, 23 vrs. ant.

ልሑይ፡ part. pass., id. q. **ላሒይ፡**, sed rarius usitatum: Hez. 31, 7 et Dan. 1, 4 libri mss. alii **ላሒይ፡** alii **ልሑይ፡** praebent; **ብእሲ፡ ልሑይ፡** Jsp. p. 280; **ኮኑ፡ ልሑያን፡ በብርሃን፡ ዐ ቢይ፡** (*Adam et Eva*) Abush.

ለሓይ፡ adj. id. q. **ላሒይ፡** Gen. 29, 17 (**ለሓይ፡ ገጽ፡**); 39, 6 (**ለሓይ፡ ራእየ፡ ገጹ፡**); 12, 11 (**ብእሲት፡ ለሓየ፡ ገጽ፡**, v. **ላሒይተ፡**).

ላሕይ፡ subst., plerumque m.: *nitor, forma, venustas* (κάλλος, εὐπρέπεια, ὡραισμός), de specie et habitu hominum: **ኢታድሉ፡ ለሰብእ፡ እንበይነ፡ ላሕዩ፡** Sir. 11, 2; **ኢያስሕትከ፡ ላሕያ፡ ለብእሲት፡** Sir. 25, 21. 26, 16. 17. 36, 27; **ሞገስ፡ ወላ ሕይ፡** χάρις καὶ κάλλος Sir. 40, 22; **እስመ፡ ፍጹም፡ ውእቱ፡ ላሕይኪ፡** Hez. 16, 14. 28, 17; Ps. 44, 3; Prov. 11, 22. 29, 14. 48; Jer. 4, 30; Jes. 53, 2; Judith 10, 23. 16, 9 (**ላሕያ፡ ጊወጥ፡ ለነፍሱ፡**). (Ludolfus ait: Aethiops meus intelligebat de laevitate et puritate cutis)

ልሕደ፡ rad. inus.: vicina videntur لَذَّ *jucundus et suavis fuit; voluptatem percepit* et لَذُنَ *mollis et tener fuit.* Hinc

ተልሕደ፡ III, 1 „*delicatus est*, ut videtur, in MSS. Colb.“, Lud.

ልሑድ፡ part., fem. **ልሕድ፡**, nonnumquam **ላሕድ፡** part. m. et fem. *tener, mollis, delicate habitus, suavis,* **ኢትሰመ ዩ፡ እንከ፡ ልሕደ፡ ወሥብሕተ፡** ἁπαλὴ καὶ τρυφερά Jes. 47, 1; **አንቲ፡ ላሕድ፡** (v. **ልሕድ፡**) τρυφερά Jes. 47, 8; Jer. 26, 28; Mich. 1, 16; **ልሕደ፡ ተመሰልኪ፡** Jer. 6, 2 (vrs. alt.); **ሕፃን፡ ላሕድ፡** (v. **ልሕድ፡**) παιδίον ἐντρυφῶν Jer. 38, 20; **አልሕድ፡ ኢትዮጵያ፡** N. T. rom. (in Epil. in Ep. Joann.); *pueri* **ልኁዳ ን፡** Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* **ልሕድ፡ ብ፡ ድልድል፡**; *aliud:* **ልሕድ፡ ዘ፡ ሕድስ፡ በዓልቲትኪ፡ ድልድልኪ፡ ይ፡** (ad Jesaiam).

ላሕድ፡ vid. **ልሑድ፡**

ለሐጸ፡ I, 1 *decorticare, glubere* [amh. **ላጠ፡**; arb. لَحَتَ, لَحَى, coll. لَخَصَ II.; coll. חָלַץ, سَلَبَ, خَلَعَ خَلَصَ et حَلَزَ] virgas Gen. 30, 37; **ሥረዊሁ፡ ይረምጹ፡ በእሳት፡ ወ ይልሕጹ፡** M. F.

ተልሕጸ III, 1 pass., *decorticari, cute stringi,* vel *laedi:* **ገጹ፡ ወሥጋሁ፡ ተልሕጸ፡ ወተገዘሁቀ፡** Gad. Ad. f. 18.

ልሕጽ፡ subst. *cortex* [amh. **ልጥ፡**] **ልብሱ፡** (**ለአባ፡ ሙሴ፡**) **እምልሕጸ፡ ሆሳዕና፡ ወቈጽሉ፡** Sx. Masc. 2; proverbium: **ከይ ሴ፡ ዘኬደ፡ ልሕጸ፡ ይፈርሀ፡** *qui anguem* (pedibus) *calcavit,* (etiam) *corticem* (arboris) *pavet,* Lud.

ለሐፈ፡ rad. inus.; arab. لَهِفَ *doluit* pec. ob rem praeteritam et neglectam.

ተልሕፈ፡ (**ተለሐፈ፡**?) III, 1 refl. *maerere, sollicitum esse* de re: **ውስተ፡ ዘኢኮነ፡ ትከዝከ፡ ኢትትለሐፍ፡** (v. **ኢት ትላሐፍ፡**, v. **ኢትትኀለፍ፡**) περὶ πράγματος οὗ οὐκ ἔστι σοι χρεία μὴ ἔριζε Sir. 11, 9.

አስተለሐፈ፡ (**አስተልሐፈ፡**?) IV, 1 *maerorem injicere* alicui, *sollicitum reddere* aliquem, c. c. Acc.: **ዘኀቡእስ፡ ኢ ያስተልሕፍከ፡** οὐ γάρ ἐστί σοι χρεία τῶν κρυπτῶν Sir. 3, 22.

ተልሓፍ፡ subst. *curae, sollicitudo, maeror* de re: **ም ንት፡ ተልሓፊየ፡ ለዘ፡ አፍአ፡ እትሐተት፡** τί γάρ μοι τοὺς ἔξω κρίνειν 1 Cor. 5, 12. **አልቦሙ፡ ተልሓፊ፡** (v. **ትኅላፊ፡**) **ምስ ለ፡ ሶርያ፡** λόγος οὐκ ἦν αὐτοῖς μετὰ Συρίας Jud. 18, 7. 9. — *Voc. Ae.:* **ተልሓፍ፡ ዘ፡ ሐዘን፡**

ለሙሚ፡ (amh. **ለሙሚ፡** et **ለሙሚን፡**, pers. لِيمُون, arb. لَيْمُون) *malum citreum.* M. F. (**ማየ፡ ለሙሚ፡**; **ወይመትሩ፡ ለሙሚ፡**). De **ለሙሚ፡** *citro medica* vid. Harris II. Anhänge p. 35.

ለምለመ፡ quadrl. 1 [rad. nonnisi in lingua aeth. et amh. usitata, proprie de *teneritate et virore primorum germinum* dicta. In dialecto amh. simplex **ለማ፡** (i. e. **ለምሐ፡**) eandem potestatem habet; **ለማ፡** autem cognatum videtur cum aeth. **ሐመለ፡**, **ሐመልመለ፡**; neque aram. לַבְלֵב *germinavit,* neque لمع *micuit* nec لُمَى *fuscus color* huc referenda videntur.] 1) *teneris germinibus virescere, gemmas agere;* dicitur de plantis: **እ ምከመ፡ ለምለመ፡ አዕጹቂሃ፡** ὅταν ὁ κλάδος αὐτῆς ἁπαλὸς γένηται Marc. 13. 28; **ከመ፡ ይለምልሙ፡** (**ዕፀው፡**) Rel. Bar. 2) *recentem esse*, de pane (Lud. sine auct.) 3) *tenerum, lentum, mollem fieri* vel *esse* **ከመ፡ ኢብን፡ ዘኢይለመልም፡** Gad.

T. II.; አእባን፡እንዘ፡ይለመልም፡ከመ፡ሠምዕ፡ Gad. Lal.; ኢትለመልም፡አልባቢክሙ፡ (opp. ገዘፈ፡) Jsp. p. 364; (Titus Judaeis fame enectis lac et mel praeberi jussit) እስከ፡ለምለመ፡ጕርዔሆሙ፡ወአማዑቲሆሙ፡ ib. p. 369.

አለምለመ፡ II: *tenerum, mollem et virescentem reddere:* ያለመልሞ፡ሥጋሁ፡ከመ፡ዘሕፃን፡ ἁπαλυνεῖ αὐτοῦ τὰς σάρκας ὥσπερ νηπίου Job 33, 25 (v. ያደክሞ፡).

ልምሉም፡ part. 1) *virescens, germinans* Matth. 24, 32 rom.; ዕፅ፡ልምልምት፡እንተ፡ኢትውዒ፡ Sx. Tachs. 29. 2) *recens*, de uvis Num. 6, 4 C; de pane: (*monachus*) ይወዮ፡ወፈተወ፡ኅብስተ፡ልምሉመ፡ Phlx. 130. 3) *tener, lentus, mollis, lenis:* ሎሰ፡ጽቡረ፡ልምሉመ፡ ἁπαλήν Sap. 15, 7; ሰፍነግ፡ልምሉም፡ *spongia mollis* Chr. Ta. 5; ናላ፡ልምሉም፡ውእቱ፡በግዕዘ፡ጠባይዕ፡ ὁ γὰρ ἐγκέφαλος φύσει ἐστὶν ἁπαλός ib.; ፈውሳት፡ልምሉማት፡ *medicamenta lenia* F. M. 3, 3; de voce: ዐቃቤ፡አንቀጸ፡ምኔት፡ይኩን፡ልምሉመ፡ቃል፡ለርሑቃን፡ወለቅሩባን፡ወትሑተ፡ጥቀ፡ F. N. 10.

ለምለም፡ adj. et subst.: *tener, mollis, delicatus* et *id quod t., m., d. est:* ለምለምከ፡ ὁ ἁπαλὸς ὁ ἐν σοί Deut. 28, 54; ወመተሮ፡ማእከሎ፡ኀበ፡ለምለሙ፡ τὰ ἄκρα τῆς ἁπαλότητος (τῆς κέδρου) ἀπέκνισε Hez. 17, 4; (Abba Johanni) ርእሶ፡አንደየ ⁝ ለምለመ፡ዕፅ፡ተሴሰየ ⁝ ጠለ፡ገዳም፡ሰትየ፡ Deg.; ሲሳይከ፡ለምለመ፡ዕፅ፡ Mavâs. Nr. 13 (Abba Johanni).

ልምላሜ፡ subst. 1) *recens viror, succus:* ውስተ፡ገነቱ፡ልምላሜሁ፡ይየብስ፡ Job 8, 16. 2) *mollities recens cocti, mollities* vel *teneritas* cibi cujusvis: ልምላሜ፡ኅብስት፡ Lit. 173, 1; item Gad. Lal.; ልምላሜ፡መባልዕት፡ F. N. 23.

መለምልም፡ subst. *quidquid est recens*, de herbis et pomis: (episcopus die dominica vescatur pane oleo melle sale) ወኵሎ፡መላምልመ፡ (sic), Kid. f. 7.

ለመነ፡ *orare, precari*, et quae inde derivata sunt, amharica sunt.

ለምዐ፡ arb. لَمَعَ (لَمَحَ) *rutilavit, micuit* stella, fulmen; VIII id. Nescio, an hinc explanare liceat:

ተለምዐ፡ III, 1 *splendere, enitere:* በውስተ፡እደ፡ኬንያሁ፡ይትለማዕ፡ግብሩ፡ ἐν χειρὶ τεχνιτῶν ἔργον ἐπαινεσθήσεται Sir. 9, 17.

ለመደ፡ I, 1 [amh. id.; hebr. לָמַד *didicit;* de لَمَدَ et ܠܡܰܕ vid. Ges. thes. p. 756]. Subj. ይልመድ፡ *assuetum, consuetum, solitum, familiarem esse:* absol. Hebr. 10, 25; 1 Cor. 11, 16 Platt (quamquam hoc sensu II, 1 magis usitatum est); c. c. Acc.: ዘኢትለምዱ፡ይበጽሐክሙ፡ 1 Petr. 4, 12 rom.; ደም፡ዘይለምዳ፡አንስት፡ (menstrua) Did. 33; እሙንቱ፡ይለምዱ፡ቤቶ፡ *frequentabant domum ejus (familiares ejus erant)* Sx. Masc. 28; Tachs. 7 Enc.; maxime c. Acc. Infin. Phil. 1, 12; ልሳኖሙ፡ለመደ፡ተናግሮ፡ሐሰተ፡ Jer. 9, 5; ቀቲለ፡ለመዱ፡ Prov. 1, 18; ከመ፡ኢይልመዱ፡ (dediscant) ፀሪፎ፡ 1 Tim. 1, 20; Herm. p. 22; እስመ፡ኢለመዱ፡አፍራሲሁ፡ተፃብኦ፡ምስለ፡መስተጽእናን፡ኀጊያት፡ Jsp. p. 283; et c. ከመ፡ seq. Subj.: ኢለመደ፡ከመ፡ይፃእ፡እምበአቱ፡ (e spelunca sua) Phlx. 115.

አልመደ፡ II, 1 1) *assuefacere*, aliquem rei vel re, c. c. dupl. Acc.: ኢታለምዶ፡መሐላ፡ለአፉከ፡ Sir. 23, 9; አልምዳ፡ለነፍስከ፡ትዕግሥተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡መከራት፡ Fal. f. 27. 2) *consuetudinem exercere (colere)* i. e. *in usu vel consuetudine habere* aliquid, *facere solitum esse:* c. c. Acc. እለ፡ያለምዱ፡ገዘሙተ፡ F. M. 7, 2; Matth. 27, 15; vel absol.: ዘከመ፡ያለምድ፡ Num. 24, 1; Judith 13, 10; Dan. ap. 13. 15; Marc. 10, 1; Luc. 2, 42.

ተላመደ፡ III, 3 *sibi invicem se assuescere*, de pluribus, in *catalogo Monachorum* (qui libro Stuttgart. Did. mss. annexus est, f. 117).

ልሙድ፡ part.: 1) *mansuetus, condocefactus:* እስመ፡ላህበ፡ነድ፡ኮነ፡ልሙደ፡ከመ፡ኢያውዒ፡እንስሳ፡ (ἡμεροῦτο) Sap. 16, 18. 2) *assuetus, suetus:* ብእሲ፡ልሙደ፡ስላቅ፡ (συνεθιζόμενος λόγοις ὀνειδισμοῦ) Sir. 23, 15; እስመ፡ኢኮንኩ፡ልሙደ፡ ὅτι οὐ πεπείραμαι 1 Reg. 17, 39; c. በ፡ rei: እመ፡ኮነ፡ልሙደ፡በሰኪር፡ (ebrietati) F. N. 47. 3) *familiaris:* ካልእ፡ረድእ፡ዘልሙድ፡ኀበ፡ሊቀ፡ካህናት፡ (γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ) Joh. 18, 15. 16.

ልማድ፡ subst. m. et fem. (F. M. 22, 1) Pl. ልማዳት፡ *consuetudo, mos; assuetudo; mores:* ኢኮነ፡ሎቱ፡ልማድ፡እምቅድመ፡ዝንቱ፡ *antea non erat ejus consuetudo* F. M. 6, 2; ኢትኅድግ፡ልማደከ፡ Jsp. p. 279; ይሬሲ፡ልማደ፡ *in morem inducit* F. M. 6, 2; ወልማዶሙ፡ለሕዝብ፡የዐርጉ፡መልዕልተ፡ደብር፡ *populi consuetudo erat, ut ascenderet* Clem. p. 14; ወኮነ፡ልማደ፡ነገሥት፡ከመ፡ይፃኡ፡ Jsp. p. 323; ኀጢአት፡ዘልማድ፡ (opp. ዘግብት፡) *peccatum ex consuetudine genitum* F. M. 2, 11; በልማደ፡አማልክት፡ *assuetudine idolorum* 1 Cor. 8, 7; እኩያነ፡ልማድ፡ወግዕዝ፡ Rom. 1, 29; በከመ፡ልማዶሙ፡ *pro consuetudine sua* Sx. Masc. 8; በእንተ፡ሥነ፡ልማዳቲሁ፡ F. N. 24, 1.

ተልሚድ፡ n. peregr. (ܬܰܠܡܺܝܕܳܐ, תַּלְמִיד, تَلْمِيذ vel ذ".) *discipulus* Sx. Ḥamlê 5.

ላሜድ፡ nomen literae alphabeti hebraici XII^{ae}: Ps. 118, 89; Thren. 1, 12. 2, 12. 3, 33. 4, 12; Chr. ho. 3. — Ubi de psalmis agitur, siglo ላሜድ፡ Ps. 118, 89—96 notatur.

ለምጼኒ፡ vid. ለንጼኒ፡

ለመጸ፡ I, 1 *laevem, glabrum, lubricum, planum esse* [amh. ለመጠ፡ *laevigavit, acuit;* in caeteris linguis, transposita litera ለ et መ respondent: מָלַט, מָלַק, مَلِصَ مَلِطَ مَلَقَ al., et in ipso Geez መለጠ፡; quae omnia in notione primaria *abradendi, laevigandi* conveniunt.] እብን፡ይለምጽ፡እማይ፡ λίθους ἐλέαναν ὕδατα Job 14, 19.

ለመጸ፡ I, 2 *glabrum, lubricum reddere:* Gad Ad. f. 17 (modo lectio sana sit).

አልመጸ፡ II, 1 *laevem, lubricum, planum facere:* ከመ፡ያልምጹ፡ጕጻጕጸ፡ *ut planas faciant vias asperas* Jsp. p. 358 (cfr. ኰስተረ፡).

ልሙጽ፡ part.: 1) *laevis, glaber, lubricus: Jacob est* ልሙጽ፡ *glaber (depilis), Esau* ጸጓር፡ Kuf. 26; ፍናው፡ጽድቅ፡ልሙጻት፡ λεῖαι Prov. 2, 20; ከናፍር፡ልሙጻት፡ χείλη λεῖα Prov. 26, 23; 10, 18; ልሙጽ፡ዘያንኮረኵር፡ Hen. 22, 2;

አርዌ ፡ ምድር ፡ ልምጽት ፡ Gad. Ad. f. 16; **ኰኵሕ ፡ ልሙጽ ፡** λεωπετρία Hez. 26, 4; ἀκρότομος (*praerupta*, inde *lubrica*) πέτρα Sir. 40, 15. 2) ut videtur, etiam: *mollis, lenis:* **መራውኅታት ፡ ዘግቡራት ፡ እምግብር ፡ ልሙጽ ፡** *flabella e materia molli confecta* F. N. 12. — *Voc. Ae. ad Kufâlê:* **ልሙጽ ፡ ዘ ፡ ልሕም ፡** (i. e. amh. **ልም ፡**, aeth. **ልሑም ፡**).

ለምጽ፡ et **ለምፅ፡** subst. m. et fem. (Lev. 13, 8) *lepra* [amh. id.; in caeteris linguis *lepra* aliis nominibus vocatur צָרַעַת, ܓܪܒܐ, برص (وضح) سلع (**ጸልዕ፡**). Aethiopico nomini Ludolfus comparavit نمش *maculae cutis, diverso colore conspicuae, pec. albo et nigro;* aliis *lentigo*, quae radix convenit cum نَمِرَ *maculis punctisque respersus fuit*, نَمِر נָמֵר ܢܡܪܐ. **ነምር፡** *pardus;* (مُنَمَّغ); propius ad sonos vocis aeth. accedit لمظ *alba macula* (in labio equi inferiore), لُمْظَة id., أَلْمَظ *equus, qui eam habet*, sed videas, annon **ለምጽ፡** a *deradendo, scabendo* (**ለመጸ፡**) dictum sit, sicut ܓܪܒܐ] Lev. 13, 14; Deut. 24, 8; Num. 12, 10; Ex. 4, 6; **ለምጽ፡ አኀዞ፡** 4 Reg. 5, 1. 27. 15, 5; **ሠረጸ፡ ለምጽ፡ ውስተ፡ ፍጽሙ፡** 2 Par. 26, 19; **ወነበረ፡ ውስተ፡ ለምጽ፡ እስከ፡ አመ ፡ ሞተ፡** ib. 26, 21. Adjectivum *leprosus* genitivo circumscribi solet: **ዘለምጽ ፡**, **እንተ ፡ ለምጽ ፡**, **እለ ፡ ለምጽ፡** 2 Par. 26, 23; Lev. 14, 2 seq. 22, 4; 4 Reg. 5, 7. 7, 3; Matth. 8, 1; Marc. 14, 3; Luc. 4, 27. Saepissime in Syn., Clem., F. N., al

ልሙጽ፡ part. *leprosus*, Lud. sine auctor.

ለምጻዊ፡ adj. *leprosus*, Ssal. Req.

ለሮን፡ n. peregr., sc. λάρος (in Acc. positum), *larus* (hebr. שַׁחַף) Lev. 11, 16; Deut. 14, 15. — *Voc. Ae.:* **ለሮን ፡ ዘ ፡ አብሬ፡ ዘበ፳ጕተና፡**; *aliud:* **ለሮን ፡ ሊሎ ፡ ገላውቅያ ፡ ብ ፡ ዘበ ፡ ፳ጕተናማ ፡**; Ludolfus: „amharice male exponitur **እነመን፡**, quae est avis quaedam nocturna“; Ges. in thes. p. 1390:“ in codice msc. quodam male explicatur amharico **ይብሬ፡** *anser*“.

ለስሐ፡ I, 1 [cognatum cum **ለሐሰ፡** *lingere, lambere*, sed significationem paululum deflexam habet] 1) *saliva mota ligurire et cum strepitu manducare* (ſchmatzen, to smack) [cfr. لَحِزَ V *fluxu salivae affectus fuit ex appetitu* mali acidi] **ኢትልሳሕ፡ እንዘ፡ ትመጽር፡** (φάγε ὡς ἄνθρωπος τὰ παρακείμενά σοι καὶ μὴ διαμασῶ Sir. 34, 16. 2) salivae similem i. e. *insulsum, fatuum, insipidum esse* vel *fieri* (cfr. תָּפֵל a تفل *exspuit*); proprie: de sale et cibis Matth. 5, 13 (Marc. 9, 50; Luc. 14, 34); transl. *infatuari, inefficacem* vel *irritum fieri:* **ውስተ፡ አፉሁ፡ ለአብድ፡ ይለስሕ ፡ አምሳል ፡** Sir. 20, 20; μωραίνεσθαι: **ተለስሐ፡ ምክሮሙ፡ ለጠቢባን፡** Jes. 19, 11; **ከመ፡ ኢትልሳሕ፡ በእበድከ፡** Sir. 23, 14; **ለስሐ፡ ኵሉ፡ ምክረ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡** Jer. 10, 14, ἐματαιώθη Jer. 28, 17; (Satanas dicit:) **ለስሐ፡ ኀይልየ፡ ወደከመ፡ በጸሎትከ፡** Gad. T. H.

አልስሐ፡ II, 1 *insulsum, insipidum reddere, infatuare, inefficacem* vel *vanum reddere:* **ዘነበበ ፡ በከመ፡ ረከበ፡ ያለስሕ፡ ርእሶ፡** Sir. 20, 19; **ያለስሑ ፡ ለምክሮሙ፡** Jes. 44, 25; **አልስሕ፡ ሕምዘ፡ ዘከዐወ፡ ቀታሊ፡** Genz f. 115 et Kedr f. 30; **እግዚ"፡ ያልስሕከሙ፡ (አአጋንንት፡)** Genz. f. 11; (Georgius S.) **በሃይማኖቱ ፡ ዚአሁ ፡ አልስሐ ፡ ኵሎ ፡ መዋቅሕቲሁ፡** Deg.

ልሱሕ፡ part. *insulsus, insipidus, fatuus, inefficax, vanus:* **ጌው፡ ዘአጥዐሞ፡ ለልሱሕ፡** Lit. Joh.; **ውስተ፡ አፉሆሙ ፡ ለአብዳን ፡ ልሱሕ ፡ ነገር፡** Sir. 20, 19; **ልሱሕ ፡ ነገሮሙ፡ ለአብዳን፡** Sir. 20, 24; (*Satanas in bello contra sanctos est*) **ልሱኀ ፡ ኀይል፡** Gad. Kar. — *Voc. Ae.:* **ልሱሕ ፡ ብ፡ አልጫ፡**

ልስሐት፡ n. act. *insulsitas, fatuitas*, Org.: **ልስሐተ፡ ጼው፡ ግዱፍ፡** Sx. Teq. 12 Enc.; Tachs. 5 Enc.

ልሳን፡ subst. [i. q. לָשׁוֹן, ܠܫܢܐ, לִשָּׁן, لِسَانٌ; de etymo vid. Ges. thes. p. 762] m. et fem. (ex. gr. Jac. 3, 5; Sir. 28, 15. 19. 26; Ps. 11, 3) Pl. **ልሳናት፡** (Rom. 3, 13; Ps. 5, 11: Hen. 71, 5) 1) *lingua* (membrum corporis) **ነበበ፡ ልሳንየ፡** Job 33, 2; **ይረትዕ፡ ልሳነ፡ በሃም፡** Jes. 35, 6; **ምቱረ፡ ልሳን፡** γλωσσότμητος Lev. 22, 22; **ልሳን ፡ ድክምት፡** Prov. 25, 15; **ል"፡ ሐሳዊት፡** Prov. 26, 28; **ል"፡ ዐማፂ፡** Sir. 51, 6; **ል"፡ ግሙን፡** ib. 5; **ልሳን፡ ጥዑም፡** Sir. 40, 21. 6, 5; **ኵሉ፡ ልሳን፡ ይገኒ፡ ለእግዚ"፡** Jes. 45, 23; Jer. 9, 3. 5; Jes. 28, 11. 59, 3; **ዘክልኤቱ፡ ልሳኑ፡** δίγλωσσος Sir. 6, 1. 28, 13; Prov. 11, 13; **እለ፡ ካልእ፡ ልሳኖሙ፡** ἀλλόγλωσσοι Hez. 3, 6; **ዐቂበ፡ ልሳን፡** *linguam continere* Fal.; **በካልእ ፡ ልሳን ፡ ይትናገሩ ፡ ሐዲስ፡** γλώσσαις λαλεῖν Marc. 16, 17; **ልሳነ ፡ ዕፍረት፡** quasi μυρόγλωσσος (ἡδύγλωσσος) est epitheton Pauli Apostoli Sx. Teq. 13 Enc.; Chrys.; Herma in subscrpt.; **ልሳነ፡ ወርቅ፡** (i. q. **አፈ፡ ወርቅ፡**) Joannes *Chrysostomus* F. M. 2, 9. 2) *sermo, lingua:* **ሕዝብ፡ ዘኢታአምር፡ ልሳኖ፡** Jer. 5, 15; Kuf. 3 et 10; **እምልሳነ፡ ዐረቢ፡** *e sermone arabico* Chrys. f. 150; *sunt gentium* **፸ወ፪ ልሳናት፤ ዘሴም፡ ፲ወ፯፤ ዘካም፡ ፴፤ ዘያፌት፡ ፳ወ፭** *Voc. Ae.* 3) transfertur ad a) *sinum maris* et *linguam* (terrae) vel *isthmum:* **ልሳነ፡ ባሕረ፡ ግብጽ፡** Jes. 11, 15 (var.); Kuf. 8; **ልሳነ ፡ ባሕር ፡ እንተ ፡ ትኤጽር ፡ መንገለ ፡ ግብጽ፡** Kuf. 9; deinde de linguis et paeninsulis saepius in Kuf. 8 et 9. b) *linguam ignis* i. e. *flammam:* **ልሳነ፡ እሳት፡** Jes. 5, 24 (var.); Hen. 14, 9. 10. 15. 71, 5; Gad. T. H. c) *ligulam auri:* **ልሳነ፡ እንተ፡ ወርቅ፡** (ex hebr. לְשׁוֹן זָהָב) Jos. 7, 21. 24. d) *examen librae:* **ከመ፡ ልሳነ፡ ለጸሊጸ፡ መዳልው፡** ὡς ῥοπὴ ἐκ πλαστίγγων Sap. 11, 23. — Vox **ልሳን፡**, cum in dialecto amh. rarius usurpetur, in *Voc. Ae.* explicatur: **ልሳን ፡ ዘ ፡ መላስ፡** (a **ላሰ፡**, aeth. **ለሐሰ፡**).

ተለሰነ፡ III, 2 (denom. a **ልሳን፡**) *lingua promptum esse, blaterare:* **ዘእንበለ፡ ጥበብ፡ ይትሌሰኑ፡** ἀσυνετώτατα πεφλυαρηκότες Cyr. c. Pall. f. 69.

ለስድ፡ subst. [لسد *linxit, lambit, suxit;* לְשַׁד *succus, placenta:* amh. **ለስታ፡ ቅቤ፡** *butyrum recens*] *butyrum:* **ሕልብ፡ ሐሊበ፡ ወይከውነከ፡ ለስደ፡** βούτυρον Prov. 24, 68.

ለቅለቀ፡ est amharicum: *illinere* (in glossa codicis Abbad XXXV ad Jer. 2, 13 legitur **ኢገብኡ፡ ውስቴቶሙ ፡ ማይ ፡ ወለቅለቅዎሙ ፡ በዐረር፡** globulis i. e. stercore inquinaverunt).

ለቅሐ፡ I, 2 [hujus radicis significatio prima nonnisi in lingua hebr. conservata est: *cepit, sumsit, accepit*; hinc ልቃሕ፡ *res mutuo accepta* et ለቅሐ፡ mutuo accipere facere i. e.] *mutuum dare* (δανείζειν, κιχράναι); absol.: ብዙኃን፡እለ፡ኢይሌቅሑ፡ Sir. 29, 7; Prov. 13, 11; Ps. 36, 27; c. Acc. rei: ዘኢለቅሐ፡ወርቆ፡በርዴ፡ Ps. 14, 6; Hez. 18, 8 seq.; c. ለ pers.: አግብርት፡ለአጋእዝቲሆሙ፡ይሌቅሑ፡ Prov. 22, 7; Deut. 15, 6; ለእመ፡ለቃሕከ፡ብሩረ፡ለነዳይ፡ Ex. 22, 24; c. Acc. pers.: ኢትለቅሖ፡ለዘይብዕለከ፡ Sir. 8, 12. 29, 1. 2. 4; Prov. 19, 17; Rom. 11, 35; Luc. 6, 34. — *Voc. Ae.*: ለቅሐ፡ብ፡አበደረ፡

አለቅሐ፡ II, 2 *mutuum dare facere*: ኢታለቅሖ፡ለዘ፡ይብዕለከ፡ Sir. 8, 12 var.

ተለቅሐ፡ III, 2 *mutuum petere, mutuum accipere, mutuari*: ዘይትሌቃሕ፡ከመ፡ዘይሌቅሕ፡ ὁ δανειζόμενος ὡς ὁ δανείζων Jes. 24, 2; Deut. 15, 6; ኢትትለቃሕ፡እንዘ፡ነዳይ፡አንተ፡ Sir. 18, 33. 29, 5; Matth. 5, 42; Ps. 36, 22; c. Acc. rei: ዘይትሌቃሕ፡ሥርናየ፡ውስተ፡ክምሩ፡ Prov. 20, 4; c. dupl. Acc.: ዘተለቅሐከ፡ *quod a te mutuum accepit* Deut. 22, 20.

ለቃሒ፡ n. ag. *mutui dator, creditor* (δανειστής) Prov. 29. 13; F. N. 27.

ተለቃሒ፡ n. ag. a III, 2: *mutuo accipiens, debitor* (χρεωφειλέτης) Prov. 29, 13; F. N. 27.

ልቃሕ፡ subst., m. et fem.: *mutuum, res mutuo data* vel *accepta*; nec non *mutui datio*: ዘየሐንጽ፡ቤቶ፡በንዋየ፡ልቃሕ፡ Sir. 21, 8 (ἐν χρήμασιν ἀλλοτρίοις); ንዋየ፡ልቃሕ፡ (δάνος) Sir. 29, 4; ምጽዋት፡ልቃሕ፡አምላክዊት፡(ይእቲ፡) F. N. 16; F. N. 27; ወልቃሕሰ፡ይደሉ፡ከመ፡ይኩን፡በአኀዝ፡አው፡በትሕቢት፡አው፡በመድኅን፡አው፡በመጽሐፍ፡ ib.: ፈድየ፡ልቃሕ፡ (reddere mutuum) ይኩን፡እምንዋየ፡ልቃሕ፡አው፡እምሤጡ፡ ib.; ዕዳ፡ዘልቃሕ፡ F. N. 52.

ልቃሒ፡ subst. Plur. ልቃሕያት፡ *datio mutui, mutuatio*, ut ፍትሐ፡ልቃሕያት፡ *juris praecepta de mutuo*, F. N. in proleg.; F. N. 34.

ለቀሰ፡ rad. inus. In lingua amharica hoc verbum et quae inde derivata sunt. frequentiora sunt, eandemque significationem habent, quae aeth. verbo ላሐወ፡ ejusque derivatis convenit; nescio an ላሐወ፡ et ለቀሰ፡ ex eadem radice primaria efficta sint. Ludolfus ad لَقِسَ *male habuit anima* et مُلَاقِسٌ *patiens* provocavit.

አላቀሰ፡ II, 3 *alicui condolere cumque consolari* c. Acc. prs. (παραμυθεῖσθαι) Joh. 11, 19. 31.

ለቀወ፡ I *rictum diducere, hiare facere os* [لَقْوَةٌ *morbus in facie, quo chalinus in unum latus torquetur*; لَقَا *affecit* alqm *hoc morbo*]: መኑ፡ከልአክሙ፡አርምሞ ፧ መኑ፡ለቀዎ፡ለአፉክሙ፡ከመ፡ትንብቡ፡ዘንተ ፧ መኑ፡አገበረክሙ፡ለተናግሮ፡ M. M. f. 178.

ለቀደ፡ (si non ለቀጸ፡, nam litera parum distincte exscripta est) semel legi in libro Falasfa f. 26: ዘይሌቅድ፡ብዕለ፡እንበለ፡ንዋይ ፧ ወግርማ፡እንበለ፡ሢመት ፧ ወኀይለ፡እንበለ፡እደው፡; videtur significare: *ostentare* vel *affectare* (Amharice ለቀጠ፡, ለገጸ፡, ለገጠ፡, ለገደ፡ est *jocare, ludere, irridere*).

ሊብ፡ n. peregr. sc. λίψ, Acc. λίβα i. e. *africus*. Deut. 1, 7. 33, 23; Jos. 15, 2; Kuf. 13; forma ሊብስ፡ (λιβός) Jos. 15, 2.

ለብሐ፡, rad. inus., coll. لَبَكَ *miscuit* (alicam cum melle), *subegit* (لَبَقَ). In lingua aeth. vocabula inde derivata de *fingendo ex argilla* usurpantur, quare notio hujus radicis angustioribus terminis circumscripta est, quam notio verbi ለሐኰ፡.

ለብሖ፡ subst.: *fictile, opus figlinum*, Org. Maxime usitatum est ንዋየ፡ለብሖ፡ *vas figlinum* Ps. 2, 9; Sir. 27, 5; Prov. 26, 23; Apoc. 2, 27.

ለባሒ፡ n. ag. *figulus*: ንዋየ፡ለባሒ፡ Act. 10, 11. 16 rom. (modo lectio sana sit).

ለብሓዊ፡ (denom. a ለብሖ፡), nonnumquam ለበሓዊ፡) proprie adj. rel., deinde subst.: *figulus* (κεραμεύς) Jes. 29, 16. 41, 25. 45, 9; Jer. 18, 2 seq.; Thren. 4, 2; Sir. 36, 13. 38, 29. 30; Matth. 27, 7; Rom. 9, 21; ለብሓውያን፡ 1 Par. 4, 23. — *Voc. Ae.*: ለብሓዊ፡ዘ፡ሸኽላ፡ሰሪ ።

ለብሰ፡ I, 1 (ለበሰ፡ occurrit Luc. 12, 27 rom., modo ne errore typographi exscriptum sit) Subj. ይልበስ፡, sed Marc. 6, 9 utraque editio ይልብሱ፡ praebet [id. q. לָבֵשׁ et לְבֵשׁ, ܠܒܫ, لَبِسَ, amh. ለበሰ፡] *induere* vestem, *indutum esse* veste; c. Acc. vestis, ut ለብሰ፡ባዕደ፡አልባሰ፡ 1 Reg. 28, 8; Gen. 37, 23; Apoc. 1, 13. 4, 14. 19, 13; Jer. 4, 30; እንዘ፡ሠቀ፡ይለብሱ፡ Apoc. 11, 3; Jes. 37, 1; ሞጣሕተ፡ Gen. 38, 14; ὅπλα Rom. 13, 12; ልበሱ፡ሐሪነ፡ Jer. 26. 3; ይለብሱ፡ብሩሀ፡ወንጹሐ፡ Apoc. 15, 6. Saepissime transfertur ad alias res: ኀፍረተ፡ Job 8, 21; ስብሐተ፡, ብርሃነ፡ Ps. 103, 2; ጽድቀ፡ Job 29, 14; Jes. 59, 17; ኀይለ፡ Job 40, 5; Jes. 51, 9. 52, 1; Luc. 24, 49; ልበ፡እኩየ፡ 4 Esr. 1, 20. 25; ዘኢይመውት፡ 4 Esr. 14, 12; 1 Cor. 15, 49; Christum Rom. 13, 14; ሐዲሰ፡ብእሴ፡ Eph. 4, 24; al. In libris theologicis crebrius occurrit: Christus vel ὁ λόγος ለብሰ፡ነፍስተነ፡ Rom. 8, 3 rom.; ሥጋ፡እምድንግል፡ Clem. f. 7. 13; Cyr.

አልበሰ፡ II, 1 *vestire*, c. c. Acc. prs. et rei: Gen. 27, 15. 41, 42; Ps. 131, 17; Matth. 25, 36; አልበስከኒ፡ማእሰ፡ Job 10, 11; አልበስከኑ፡ግርማ፡ዲበ፡ክሣዱ፡ 39, 19; አለብሶ፡አልባሲከ፡ Jes. 22, 21. 50, 3; Dan. 5, 7; አለብሰክሙ፡ሥጋ፡ Hez. 37, 5; አልበሱ፡ምሥዋዐ፡ሠቀ፡ Judith 4, 11; ያለብስዎሙ፡ከመ፡ሰብአ፡ Ep. Jer. 10; አልበሶ፡ምንኵስና፡ወአስኬማ፡ Sx. Masc. 18.; c. ለ pers. አልበሰ፡እምልብሱ፡ለዕሩቅ፡ Hez. 18, 7. 16. In *liturgiis* አልበሰ፡ታቦተ፡ est *ornare altare* ut Lit. 158, 2.

ተለብሰ፡ III, 1 refl. et pass.: *sibi induere* vestem, *indutum esse* veste: ተለበሲ፡ (v. ተላበሲ፡) አልባሰኪ፡ Ruth 3, 3; በተለብሶ፡ዘብዙኅ፡ሤጡ፡ 1 Petr. 3, 3; ይመጽኡ፡ተለቢሶሙ፡አልባሰ፡አባግዕ፡ Clem. f. 131.

ተላበሰ፡ III, 3 1) *sibi induere vestes ostentationis causa*, (magnificum) *vestitum ostentare*, ይፈቅዱ፡ያንሶስዉ፡ተላቢሶሙ፡ ἐν στολαῖς Marc. 12, 38; Luc. 20, 46; c. በ vestis: በአልባሰ፡ደርከኖ፡ተላቢሶሙ፡ Hez. 23, 6. 2) *alienum vestitum induere*: ወተላበሰ፡ንጉሥ፡እስራኤል፡ καὶ συνεκαλύψατο βασιλεὺς 2 Par. 18, 29.

ልቡስ፡ part. *indutus, vestitus*: ክህናት፡ቆሙ፡ልቡሳኒሆሙ፡ 2 Esr. 3, 10; 1 Esr. 5, 57; c. c. Acc. vestis: Luc. 8, 35;

ልቡስ፡ ውእቱ፡ ኵሎ፡ አልባሰ፡ ግርማሁ፡ Esth. ap. 5; እንዘ፡ ልቡስ፡ አልባሰ፡ መንግሥት፡ Esth. 8, 15; እንዘ፡ ልቡስ፡ ሠቀ፡ 4 Reg. 19, 1; ልቡስ፡ ብርተ፡ 1 Reg. 17, 6 (et var.).

ልብስ፡ subst., plerumque m., Plur. **አልባስ፡**, Pl. Plur. **አልባሳት፡** (ut 2 Esr. 17, 70). 1) *vestimentum, vestis* (ἱμάτιον, ἔνδυμα) Hebr. 1, 11; ልብስ፡ ዘምሉእ፡ ደመ፡ Jes. 14, 19. 50, 9. 51, 6; Ps. 101, 27; Dan. 7, 9; ልብስ፡ ዘኢይገነዲ፡ Jes. 51, 8; ልብስ፡ ንጹሕ፡ Apoc. 3, 5 (ἱμάτια); ልብሰ፡ ወርቅ፡ 17, 4; ልብሰ፡ ጸዴር፡ Sir. 27, 8. 45, 8; ልብሰ፡ መትከፍት፡ Ex. 36, 11; de variis vestibus Ex. 36, 35 seq.; ልብሰ፡ ኀጺን፡ θώραξ *lorica* Job 41, 17. 18; Sir. 43, 20; Jer. 26, 4; 1 Thess. 5, 8 [*Voc. Ae.*: ልብሰ፡ ሐጺን፡ ዘ፡ ጽሩር፡]. Pluralis አልባስ፡ vel singulas vestes significat አልባሲከ፡ τὰ ἱμάτιά σου Jes. 58, 8; Prov. 6, 27; 4 Esr. 9, 39; Apoc. 3, 4; Ps. 44, 10; አልባሰ፡ አቍያጽ፡ περικνημῖδες Dan. 3, 21; አልባሰ፡ ኀጺን፡ θώρακες Hez. 38, 4, vel totum vestitum (ἱματισμὸς, στολή, στολαί) Ruth 3, 3; Jes. 22, 21; አልባሰ፡ ላህ፡ Bar. 5, 1; አልባሰ፡ ወርቅ፡ Ps. 44, 11; አልባሰ፡ ክብር፡ στολὴ δόξης Sir. 6, 29; et στολαὶ Ex. 28, 4; አልባሰ፡ ክብር፡ Ex. 33, 5; አልባስ፡ ዘመቅደስ፡ Ex. 35, 21; sed etiam ልብስ፡ in Sing. pro στολή positum legitur ልብሰ፡ ክብር፡ στολὴ δόξης Sir. 6, 31. 2) in specie *vestis interior, tunica* (χιτών) Cant. 5, 3; Lev. 6, 3; አልባስ፡ χιτῶνες Matth. 10, 10 rom.; ፪ ልብሰ፡ ክዳናት፡ χιτῶνες Luc. 3, 11 (vid. መልበስ፡, ክዳን፡); sed etiam *vestis (tunica) exterior* ἱμάτιον (opp. መልበስ፡ χιτών) Matth. 5, 40 et (opp. ክዳን፡) Luc. 6, 29; περίζωμα Ruth 3, 15. 3) dicitur de quovis *panno, aulaeo, velo, tegimento*: pannus, qui ad ulnae mensuram venditur F. N. 33, 1; ልብሰ፡ ዐውደ፡ ዐጸድ፡ ἱστία τῆς αὐλῆς Ex. 37, 7, vel ልብሰ፡ ዐጸድ፡ et አልባሰ፡ ዐጸድ፡ 37, 12. 14; Num. 3, 26. 4, 26; ሶበ፡ ነፍሐ፡ ነፋስ፡ ላዕለ፡ ሐመር፡ ዘጠብለሉ፡ ልብሳ፡ (cujus vela complicuerunt) Chr. Ta. 34; ጠብለላ፡ ለሥዕል፡ (picturam) በቍጥን፡ ወበአልባስ፡ ንጹሕ፡ Sx. Masc. 10.

ልብሰት፡ n. act. 1) *indutus*: አንተ፡ ዘእምኒከ፡ ለብሰ፡ አማኑኤል፡ ልብሰተ፡ ሥጋ፡ ዘኢይትረገም፡ Lit. 170, 3. 2) *vestitus* (vestimenta) እምልብሰቱ፡ ለሰብእ፡ ወሐሪቱ፡ ወእምሠሐቁ፡ ይትዐወቅ፡ ግዕዙ፡ Sir. 19, 30 (στολισμός); στολή Jes. 63, 1; Asc. Jes. 3, 25.

ለባሲ፡ n. ag. *induens, gerens* vestem, c. Acc.: ለባሲ፡ መንፈሰ፡ አእምሮ፡ Enc., vel per st. c.: ማርያም፡ ድንግል፡ ለባሲተ፡ ዐቢይ፡ ዕዘዝ፡ III Sal. Mar. 1. 5; ለባስያነ፡ መስቀል፡ *crucigeri* Lit. 165, 1.

መልበስ፡ et **መልበስት፡** subst., Plur. **መላብስ፡** *vestimentum, tunica*: መልበስ፡ ἔνδυμα Ps. 132, 2; አፈ፡ መልበስየ፡ περιστόμιον τοῦ χιτῶνός μου Job 30, 18; Matth. 5, 40; መልበስተ፡ ቍጽሮ፡ χιτὼν κοσυμβωτός Ex. 28, 4; መልበሰ፡ ትፍሥሕት፡ χιτὼν εὐφροσύνης Cyr. ad Th. f. 21; መላብሲሆሙ፡ στολαί 2 Par. 9, 4; እግዚ፡ ዘመልበስቱ፡ መዛግብተ፡ ብርሃን፡ Cod. Mus. Brit. XX, 2; መልበስተ፡ እንግድዓ፡ τὸ περιστήθιον Ex. 28, 4; መልበስት፡ ἐπωμίς Ex. 28, 15. 25. 29, 5; መልበስት፡ ዘጸዱፌ፡ ὑποδύτης Ex. 28, 27.

ለበበ፡ rad. inus. Hinc

ልብ፡ subst. [לֵב et לֵבָב, ܠܶܒܳܐ, لُبّ, amh. ልብ፡; de etymo vid. Ges. thes. p. 738] m. et fem. (ut Prov. 6, 18. 15, 13. 14. 17, 22. 26, 23; Job 36, 34; Koh. 1, 16. 2, 23. 7, 22. 8, 17. 9, 3; Jer. 18, 12) Pl. **አልባብ፡** (ut Matth. 9, 4) est 1) sensu physico *cor* et hominum ut Ps. 44, 7, et animalium ut Job 41, 15; Tob. 6, 5—8; inde *medium rei* ልበ፡ ባሕር፡ Hez. 27, 25. 28, 8; Ps. 45, 2; ልበ፡ ለምድር፡ Matth. 12, 40; ልበ፡ ጸበርት፡ *interiores frondes palmae* (i. q. talmud. לִבְלֵב), Hez. 17, 22. 2) *animus, cor*, quatenus est *sedes sensuum et affectuum, agendi sentiendique ratio, voluntas* et *consilium*, innumeris in locis (secundum usum loquendi biblicum): ንብቡ፡ ውስተ፡ ልበ፡ Jes. 40, 2; ናገዘ፡ ለልብከ፡ Sir. 30, 23; Jes. 35, 4; ደይ፡ ቃሎ፡ ውስተ፡ ልብከ፡ Job 22, 22; ለአብዳን፡ ውስተ፡ አፉሆሙ፡ ልቦሙ፡ Sir. 21, 26; ዘይፈትን፡ ልበ፡ ወኵልያተ፡ Jer. 11, 20; እስመ፡ ኀበ፡ እግዚ፡ ውእቱ፡ ልቡ፡ Deut. 1, 36; ኖሎት፡ ዘከመ፡ ልብየ፡ Jer. 3, 15; በኵሉ፡ ልብ፡ *toto animo* saepissime (ut Sir. 7, 27); በክልኤቱ፡ ልብ፡ ἐν καρδίᾳ δισσῇ Sir. 1, 28; ዘክልኤ፡ ልቡ፡ δίψυχος Jac. 1, 8; በልብ፡ ወልብ፡ Ps. 11, 2; Hen. 91, 4; τὰ ἐντός, τὰ ἔγκατα Sir. 19, 26. 21, 14; ኀብአ፡ ያዕቆብ፡ ልበ፡ ለላባ፡ Kuf. p. 105; praeterea vid. አዕበየ፡, ኀየለ፡, ጸንዐ፡, አጽንዐ፡, አግዘፈ፡, አንበረ፡ 3) praecipue summae animi facultates: *mens, ratio, intellectus; conscientia*, ልብየ፡ ገብአኒ፡ αἱ φρένες μου Dan. 4, 31, 33; ገብአ፡ ልቡ፡ σωφρονῶν Luc. 8, 35; Act. 12, 11; σύνεσις Ps. 31, 11; Sir. 22, 11; ዘአልቦ፡ ልብ፡ ἀσύνετος Sir. 22, 13. 25, 2. 42, 8. 6, 20; Jer. 5, 21; Ps. 91, 6: ልበ፡ ሰብእ፡ (opp. ልበ፡ አርዌ፡) Dan. 7, 4. 4, 13. 5, 21; ὁ νοῦς Job 33, 16; Rom. 1, 28. 7, 23. 12, 2. 14, 5; Tit. 1, 15 (rom.); 1 Cor. 14, 14. 15; Eph. 4, 17; Cyr. ad Th. f. 13; διάνοια Jes. 14, 13; Ex. 28, 3: 1 Petr. 1, 13; 1 Joh. 5, 20; συνείδησις Rom. 2, 15. 9, 1; 1 Tim. 3, 9.

ልበ፡ አንስት፡ „*cor feminae* herbam esse, quae pro ratione aëris triduo floreat vel arescat, contra ictus scorpionum efficacissimam“, asserit Ludolfus in lex. col. 18.

ልቡብ፡ part. propr.: *corde praeditus* i. e. *rationi obtemperans* et animi cupiditates coercens, hinc: *prudens, mansuetus, placatus, moderatus, sobrius* (bene *Voc. Ae.*: ልቡብ፡ ዘ፡ ለባዊ፡ ወየዋህ፡; *aliud*: ልቡብ፡ ዘ፡ ገሪም፡, de quo cfr. ገር፡, ገሬ፡ apud Isenb. p. 172): πραΰς Ps. 24, 10; μὴ ὀργίλος Tit. 1, 7; ቍርባን፡ ዘናኅ፡ ልቡብ፡ ወኵሎሙ፡ የዋሃን፡ Lit. Joh.; ፩ እምኔሆሙ፡ ከነ፡ ልቡብ፡ ፍጹመ፡ ወየዋህ፡ Phlx. 27. (Notio *intelligens, peritus* vocabulis ልበው፡ et ለባዊ፡ significari solet, q. v.). Inde

ልብብና፡ subst.: *prudentia, constantia, modestia* (Beſonnenheit) Phlx. 194. 201.

ልባዊ፡ adj. rel. (a ልብ፡) *ad animam, mentem pertinens*: ጸሎት፡ ልባዊት፡ Phlx. 161; ስፍጠታተ፡ ሰይጣን፡ ልባዊት፡ ወቅትለታቲሁ፡ ኀቡኣት፡ ib. 4; ብያኔ፡ ልባዊ፡ *demonstratio rationalis* (logica, opp. exegetica) F. N. 9.

ልቡባዊ፡ adj. rel. (a ልቡብ፡) *qui ad* ልቡብ፡ *pertinet*: ንጸውዮ፡ ለእግዚእነ፡ ለረድኤት፡ በዐውያት፡ ልቡባዊ፡ Phlx. 110.

A ልብ፡ denominatur ለበወ፡ q. v.

ለበነ፡ rad. inus.: *album esse* [לָבָן *albus*, لَبَن *lac*]. Hinc

ልብን፡ subst., nomen arbusculae, *styrax* (לִבְנֶה, لُبْنَى); lac ex ejus cortice inciso effluens et in resinam spissatum suffiendo adhibetur. Legitur: በትረ፡ ዘልብን፡ (στυρακίνη) Gen. 30, 37; ማየ፡ ልብን፡ στακτή, *stacte* Gen. 37, 25. 43, 11; Ex. 30, 34; 3 Reg. 10, 25; Cant. 1, 13; Hez. 27, 16; Kuf. 3. 16. 42; nec non ልብን፡ nudum in quibusdam libris mss. Jes. 39, 2 pro stacte positum est. — *Voc. Ae.:* **ልብን፡** vel **ማየ፡ ልብን፡ ዘ፡ ዕጣን፡**

ልብኔ፡ nomen arboris; legitur Job 40, 17 **አብትረ፡ ልብኔ፡** eo loco, quo LXX κλῶνες ἀγροῦ var. αγνου, hebr. עַרְבֵי־נָחַל praebent. Videtur intelligi arbuscula vel arbor, diversa a **ልብን፡**; an *populus alba?*

ሊባኖስ፡ n. peregr. sc. λίβανος 1) arbor quaedam, sine dubio *cedrus* Kuf. 13; **ዕፀ፡ ሊባኖስ፡** pro βάλανος Jes. 6, 13. *Voc. Ae.:* **ሊባኖስ፡ ዘ፡ ዱር፡**; *aliud:* **ሊባኖስ፡ ብ፡ የደጋ፡ ዛፍ፡ መስከኺ፡ ይ.** 2) λίβανος *thus* (aliâs **ስኂን፡**) Jer. 48, 5. 3) **ብርት፡ ሊባኖስ፡** χαλκολίβανον (quod vel aurichalcum, vel electrum, vel aes corinthium explicatur) Apoc. 1, 15. 2, 18. 4) n. pr. montis Syriae celeberrimi.

ለበወ፡ I, 2 (denom. a **ልብ፡**) 1) *animo percipere* vel *comprehendere, intelligere, cognovisse* et *perspexisse* (maxime convenit cum graeco συνιέναι, nonnumquam cum νοεῖν), c. Acc. rei: **ለቡ፡ ጽራኅየ፡** Ps. 5, 1. 49, 23; **ምንተ፡ ትሌቡ፡ ዘኢንሌቡ፡ ንሕነ፡** Job 15, 9; **መኑ፡ ብእሲ፡ ጠቢብ፡ ዘይሌብዎ፡ ለዝንቱ፡** Jer. 9, 12; **ለቡ፡ ዘርኢከ፡** Dan. 9, 23. 25; **ዘይሌብዉ፡ ምክረ፡** Dan. 1, 4; **ኢይሌብዉ፡ ፍትሐ፡** Prov. 28, 5; Rom. 15, 21; Luc. 2, 50; rarius c. **በእንተ፡** Hen. 2, 2. 5, 1 et **ላዕለ፡** Ps. 40, 1 (συνιέναι ἐπί); seq. **ከመ፡** et Indic., vel seq. sententia interrogativa: Sap. 4, 17; Asc. Jes. 7, 4. Saepissime sine objecto: **እለ፡ ይሌብዉ፡** γιγνώσκοντες Koh. 9, 11; **ከመ፡ ያእምሩ፡ ወይለብዉ፡ ወይጠይቁ፡ ወይእመኑ፡** Jes. 41, 20. 52, 13. 7, 9; Ps. 2, 10; **ኢትሌብዉ፡** Marc. 7, 18; Jes. 6, 9; **ዘይሌቡ፡ እምኔከ፡** συνετώτερός σου Gen. 41, 39; **ለብዎ፡ ወአእምሮ፡** σύνεσις καὶ γνῶσις Prov. 2, 6. Cum **እምነ፡** *compertum habere ex, a, intelligentem factum esse ex* Hen. 93, 2; Ps. 118, 104. — Nonnumquam est *sensibus et animo percipere, observare* Num. 23, 9 (προσνοεῖν **እሌብዎ፡**), Asc. Jes. 11, 24. 26. 2) *animum attendere ad, providere, prospicere, cavere* rei: **ለብዉ፡ በነፍሳቲክሙ፡** *cavete vitae!* Jsp. p. 356; **ንለቡ፡ ገቢረ፡ ዕለተ፡ ፋሲካ፡** Did. 30.

አለበወ፡ II, 2 *percipere* vel *intelligere facere; intelligentem* vel *prudentem reddere; edocere, instruere* (συνετίζειν, συμβιβάζειν, δεικνύναι al.) c. Acc. pers. et rei vel **በእንተ፡** rei: **ዕፀ፡ ዘያሌቡ፡ ሠናየ፡ ወእኩየ፡** Gen. 2, 9. 17; **ዘአለበወኒ፡** Ps. 15, 7. 31, 10; 1 Petr. 5, 10; 4 Esr. 14, 10; **አሌብወከ፡ ዘሀለወከ፡ ትንብብ፡** Ex. 4, 12; **ፍናተ፡ ጽድቅከ፡ አለብወኒ፡** Ps. 118, 27; Dan. 8, 16. 9, 22; Jud. 13, 23; **ከመ፡ ያለብዎሙ፡ ለእስራኤል፡ ሕጎ፡** Sir. 45, 17.

ተለበወ፡ III, 2 *percipi, intelligi, cognosci:* **ወሰማያዊሰ፡ ብእሲ፡ ይትሌበ፡ ክርስቶስ፡** ἐπουράνιος δ' ἄνθρωπος νοεῖται Χριστός Cyr. c. Pall. f. 70; alia exempla f. 71. 77; saepissime in Abush.; F. N. 43, 7.

ልብው፡ part.: *prudens, intelligens, peritus, edoctus:* **ንጉሥ፡ ልብው፡** βασιλεὺς φρόνιμος Sap. 6, 26; **ምሁራን፡ ወልብዋን፡** seq. **ከመ፡** 1 Par. 25, 7; **ጠቢብ፡ ወልብው፡** Gen. 41, 33. Adv.: **ልበወ፡**, ut **ዘምሩ፡ ልበወ፡** (συνετῶς) Ps. 46, 7. Frequentius usitatur

ለባዊ፡ n. ag. *mentis compos, prudens, intelligens, scitus, peritus:* συνετός **ኵሉ፡ ለባዊ፡** Sir. 18, 28; **መኳንንት፡ ለባዊ፡** Sir. 10, 1; Jes. 3, 3; **ኢለባውያን፡** ἀσύνετοι Matth. 15, 16; φρόνιμος Sir. 21, 21; **ልብ፡ ጠቢብ፡ ወለባዊ፡** 3 Reg. 3^b, 12; ἐπιστήμων Sir. 21, 15; νοερός **መናፍስት፡ ለባውያት፡** Sap. 7, 23; σοφός **ለባዊ፡ በቃሉ፡** 1 Reg. 16, 18; **ሰብእ፡ ለባውያን፡** (opp. **እንስሳ፡**) *ratione praediti* Jsp. p. 331; **ኵሉ፡ ፍጥረት፡ ለባዊት፡ ወሥጋዊት፡** Genz. f. 54; **ከመ፡ ይኩኑ፡ ለባብያነ፡ ወንቁሓነ፡** *ut sint cauti* (circumspecti) *et attenti* Jsp. p. 356; F. N. 32 **ለባዊ፡** *is qui mentis compos est*, opponitur insipientibus et insanis cujusvis generis.

ልባዌ፡ subst. *intelligentia, prudentia, peritia* F. N. 24, 1; (plerumque poëtice) **በአጽባዕተ፡ ጥበብ፡ ወልባዌ፡** I Sal. Mar. 10; *ducas me* **እምእበድ፡ ኀበ፡ ልባዌ፡** Tab. Tab. str. 71; Sx. Teq. 14. Enc. Frequentius usitatum est

ልቡና፡ (pro **ልብውና፡**, male **ልብና፡**) Pl. **ልቡናት፡** 1) *intelligentia, prudentia, peritia* σύνεσις 1 Par. 22, 12; 2 Par. 1, 10; γνῶσις Jes. 11, 2; Prov. 8, 9; **ጥበብ፡ ወአእምሮ፡ ወልቡና፡ በኵሉ፡ መጽሐፍ፡** Dan. 1, 17. 2) *mens* et *ratio:* in Cyr. ad Th. f. 8. 12 respondet graeco νοῦς vel ψυχὴ λογική quatenus medium tenet inter σάρξ et ὁ Λόγος; **ኢይበጽሖሙ፡** (**ለምስጢር፡**) **ልቡናት፡** *mentes* Fid. Jac. Bar. (cfr. **ልብ፡**). 3) *attentio, cautio:* **መፍትው፡ ትግበሩ፡ በዓለ፡ ፋሲካ፡ በኵሉ፡ ጥያቄ፡ ወልቡና፡** Did. 30.

ልቡናዊ፡ adj. rel. *ad rationem* vel *mentem pertinens:* **ሐዘን፡** duplex est, scilicet **ሐ"፡ ልቡናዊ፡** (de vitiis et erroribus mentis et animi), **ሐ"፡ እንስሳዊ፡** (de cibis, al.) Fal. f. 31.

መለብው፡ part. II, 2: *qui instruit, edocet:* **ሐዋርያት፡ እሙንቱ፡ መምህራኒክሙ፡ ለትእዛዘ፡ ክርስቶስ፡ ወመለብዋኒክሙ፡ ሀብተ፡ መንፈስ፡ ቅ፡** II. Const. Ap. 4.

አለባዊ፡ n. ag. II, 2 id. q. **መለብው፡** Jsp. p. 334.

ለበየ፡ I, 2 [rad. in caeteris linguis haud obvia, quae non cum **ለወየ፡** et **ለፌየ፡** (q. v.), sed cum ܠܒܠܒܐ *balbuties, blaesitas,* لَبَالِبُ *balatus ovium,* deinde cum لَغَبَ לָעַב ܠܥܒ componenda esse, et propr. *lingua haesitare, errare in dicendo* significasse videtur, quam notionem Arabes verbo لَغَا significare solent] *errare, offendere, labi* in re, pec. in dicendo: Severianus in homilia sua cum alia tum haec praefatur: **እመ፡ እሌቢ፡ ውስተ፡ ነገራትየ፡ ስረዩ፡ ሊተ፡ እስመ፡ እለ፡ ይነግሩ፡ እምአፉሆሙ፡ ድንገተ፡** (ex tempore) **ወኢቀደሙ፡ ጽሒፈ፡ ዮጊ፡ ይሌብዩ፡ ወኢይክሉ፡ ለብዎ፡ ወነገረ፡ አሰርግዎ፡** in Cyr. f. 122.

አልበየ፡ II, 1 *in periculum erroris et temeritatis adducere:* **ዕልዋን፡ እለ፡ ያለብይዋ፡ ለሃይማኖት፡** οἱ καινοτομοῦντες τὴν πίστιν (innovatores fidei) Cyr. c. Pall. f. 81. — *Voc. ad Cyr.:* **ያለብይዎ፡ ብ፡ ያጠፍእዎ፡**

አስተለበየ፡ IV, 1 (var. **አስተላበየ፡** IV, 3) *errore ortum et temerarium censere ideoque rejicere aliquid:* **ወገዘሰ፡ ደዌ፡ አይሁድ፡ ወአረሚ፡ ውእቱ፡ ዘያስተሌብዩ፡ ሕማመ፡ መስቀል፡** *qui passione crucis tamquam errore fallace offenduntur* Cyr. c. Pall. f. 97.

ልቡይ፡ part. *temerarius, errore oriundus, ob erroris periculum reprobandus:* **እነግር፡ ከመ፡ ልቡይ፡ ወሕጉል፡ ከፊል፡ ለ፪ ወረስዮ፡ በበ፪ ሰብአ፡ ወአምላከ፡** ἐρῶ, ὅτι σφαλερόν τε καὶ οὐκ ἀζήμιον τὸ κατατέμνειν εἰς δύο καὶ ἀνὰ μέρος ἱστᾶν ἄνθρωπόν τε καὶ λόγον Cyr. ad Th. f. 17; **እቡሰ፡ ወ**

ልቡየ፡ ጠብዐ፡ σφαλερώτατα ausi sunt Cyr. c. Pall. f. 94; **ልቡይኬ፡ ይእዜ፡ ኅቤነ፡ ወዕቱፍ፡ አሚን፡ ከመ፡** οὐκοῦν διαβεβλήσεται πρὸς ἡμῖν etc. ib. f. 82; **ይብሉ፡ ንኤብስ፡ ዐቢየ፡ እመ፡ ንቤ፡ ሐመ፡ ቃል፡ ወኵሉ፡ ክብረ፡ ምስጢር፡ ልቡየ፡ ንሬሲ፡** διαβεβλήσεται τὸ μυστήριον ib. f. 97. — *Voc.* ad Cyr.: **ልቡይ፡ ዘ፡ ሰነፍ፡**

ለበጠ፡ I, 1 [amh. id.; proxime ad hoc verbum accedit arab. لَاطَ (لَوْطٌ) *adhaesit*; trans. *conjunxit* unum cum altero, *obduxit oblivitque* luto (לוֹט *obvelatio, velamen*), nec non لَبَدَ *inhaesit* IV *compegit* rem cum re] Subj. **ይልብጥ፡** *obducere, illinere* aliquid re, *inducere* rem alicui: **ለበጥዎ፡ በወርቅ፡** κατεχρύσωσαν αὐτὰς χρυσίῳ Ex. 37, 6. 39, 6 (*inaurare*); **ብእሲ፡ ዘይክል፡ ለቢጠ፡ ወርቀ፡ ወብሩረ፡** 2 Par. 2, 7; **ወለበጠ፡ እንተ፡ ውስጡ፡ በወርቅ፡ ጽሩይ፡** 2 Par. 3, 4. 5; *Gabra-Masqal ecclesiae legavit* **ወንጌላተ፡ ለቢጦ፡ በወርቅ፡ ወብሩር፡** Gad. Za Mich.; **ከመ፡ ይልብጡ፡ ወይቅብኡ፡ አረፍተ፡ ቤት፡** 1 Par. 29, 4. — cfr. **ቀፈለ፡**. — *Voc. Ac.*: **ገለወ፡ ወለበጠ፡ ዘ፡ ሸፈነ፡**

አልበጠ፡ II, 1 *obducendum* vel *circumdandum curare* alqd re: **ወአልበጠ፡ ለውእቱ፡ ቤት፡ በወርቅ፡ ኀሩይ፡** 2 Par. 3, 7—10. 9, 17; **ወአልበጠ፡ ኵሎ፡ አረፋቲሆሙ፡** 2 Par. 11, 11 ὠχύρωσεν αὐτὰς τειχήρεσιν.

ተለበጠ፡ III, 1 *obduci, illini, circumdari* re: Gad. Ad. f. 104; **ከመ፡ ወርቅ፡ ዘተለብጠ፡ ዲበ፡ እብነ፡ ያክንት፡** Org.

ልቡጥ፡ part. *obductus, illitus, circumdatus*: **ልቡጣን፡ ወቅቡኣን፡ በወርቅ፡** 2 Par. 9, 18; **ልቡጥ፡ በወርቅ፡ ወእሱር፡ በወርቅ፡** Ex. 28, 20; **ልቡጥ፡ በቅድስና፡** *sanctitate inclusus* (circumdatus) Sx. Hed. 21; **ደሙ፡ ልቡጥ፡ ውስቴቱ፡** *sanguis ejus ei* (sc. *pavimento*) *adhaerens*, Jsp. p. 302; **ትለብጦ፡ በወርቅ፡ ልቡጥ፡ ወንጡፍ፡** *induces ei laminam auri puri*, Kebr. Nag. 17.

ልብጠት፡ n. act. *obductio*, Lud. sine auct.

ለቢጦን፡ vox peregr., sc. ⲗⲓⲃⲓⲧⲟⲛ *colobium* (κολόβιον) *sine manicis*, quo monachi Aegyptiaci utuntur (vid. Herib. Rosweyd vitae Patrum Antw. 1615 p. 141, ubi testimonia Hieronymi, Isidori annotata sunt) Reg. Pach.

ለቢጦናር፡ id. q. **ለቢጦን፡** *lebitonarium* (forma latina), Reg. Pach.

ለተሐ፡ rad. inus.; convenit cum لَدَغَ (لَتَغَ) *punxit, momordit*. Hinc

መልታሕት፡ subst. [id. q. מַלְתָּעוֹת Ps. 58, 7 pro usitatiore מְתַלְּעוֹת; aeth. significat primo *dentes maxillares*, deinde ipsas *maxillas*] (fem., Matth. 5, 39), Plur. **መላትሕ፡** *maxilla, mala, gena* („pars faciei a temporibus usque ad mentum“ Lud.) σιαγών Matth. 5, 39; 3 Reg. 22, 24; **መጠውኩ፡ መላትሕየ፡ ለጽፍዐት፡** Jes. 50, 6; Thren. 1, 2. 3, 29; Mich. 4, 14; Hez. 29, 4. 38, 4; Sir. 35, 18; Ps. 31, 12; Cant. 1, 10; Hen. 54, 5; κρόταφοι (tempora) Jud. 4, 21; Ps. 131, 5; κράνιον (cranium) Jud. 9, 53. — *Voc. Ac.*: **መላትሕ፡ ዘ፡ ፊት፡**; *aliud*: **መላትሕ፡ ብ፡ ጉንጭ ።**

ተመላትሐ፡ III, 3 (denom. a **መልታሕት፡**) *genas prehensare et tenere* manu: **ትትመላትሑ፡ በእደዊክሙ፡** χεῖρα θέντες ἐπὶ σιαγόνι Job 21, 5.

ለቶኍ፡ rad. inusit. [hebr. לתח in מֶלְתָּחָה *vestiarium*; sam. [illegible]: *expandit vestem*, cogn. cum נָטָה. نَطَّ, نَطَا], cui notio *extendendi* et *pandendi* inest. Hinc

እልታኍ፡ subst. (de formatione vid. gramm. § 34 et 107, β) species *tunicae*: **ክዳኑ፡ እልተኍ፡** (**እልታኍ፡** Pltt) χιτών Joh. 19, 23; **እልታኍ፡ መንፈስ፡ ተሀዕሬ፡** Sx. Teq. 14. — In *Voc. Ac.*: varie explicatur: **እልታኍ፡ ዘ፡ ፈርጅ፡ ምርጫዊ፡ ይ፡**; *aliud*: **እልታኍ፡ ብ፡ ያልተሰፋ፡ ሞጣሕት፡ መገናጸፍያዊ፡ ይ፡**

ለተመ፡ I, 1 *contundere* (in mortario) [لَتَمَ *percussit, confodit*; لَثَمَ *fregit, quassit* saxa; *pugno percussit*; significatione propius accedunt لَتَّ, لَطَسَ] Lud. sine auct.

ተለተመ፡ III, 1 *contundi*. Lud. sine auct.

ልቱም፡ part. *contusus*, κεκομμένος Ex. 29, 40; ἐρικτός Lev. 2, 14; **ሐሪፅ፡ ልቱም፡** 3 Reg. 4, 22; 3 Reg. 3ª, 16. *Voc. Ac.* male: **ልቱም፡ ዘ፡ ኅውሥ ።**

ለተተ፡ i. q. لَثْلَثَ *non bene distincte locutus est* et لَثِغَ (cfr. **ላዕልዐ፡**). Hinc

ተለተተ፡ III, 2 1) *balbutire, lallare* more infantium: **ወገዘንቱ፡ ሕፃን፡** (sc. Tacla-Haimânôt) **ቦአመ፡ ይትሌተት፡ በግዕዘ፡ ሕፃናት፡ ወቦአመ፡ ይነብብ፡ በነገረ፡ ጽኑዕ፡ ከመ፡ ወሬዛ፡ ዘጿዓመት፡** Gad. T. H.; M. M. f. 330; **እንዘ፡ ይትሌተት፡ ልሳኑ፡ በሥርዐተ፡ ደቂቅ፡** f. 128.; de ebrio f. 229. 2) *lingere cum crepitu*, de flamma Gad. Ad. f. 188.

ልቱት፡ part. *balbutiens, balbus*: **አስተርአየነ፡ መድኅኒነ፡ ከመ፡ ያርትዕ፡ ልሳነ፡ ልቱተ፡ ወያሩጽ፡ ሐንካሰ፡** Mavâs. 28.

ለታት፡ adj. 1) *balbus, lingua haesitans*: **ለታት፡ ውእቱ፡ ሙሴ፡** βραδύγλωσσος ἦν ὁ M., Cyr. ho. f. 103. b) *lingens cum strepitu*, de flamma Gad. Ad. f. 188. — *Voc. Ac.*: **ላዕላዕ፡ ለታት፡ ብ፡ ለምባዳ ።**

ላኅልኅ፡ *humidum esse* vid. sub **ላሕልሐ፡**

ላኅልኅ፡ quadrl. I *languidum, flaccidum, laxum fieri* vel *esse* [amh. **ላላ፡**; vicinum est **ፈኅርኀ፡** et arab. لَخْلَخَ et رَخِيَ *laxus, mollis, flaccidus fuit*] **ንትዐቀብ፡ ከመ፡ ኢይላኅልኅ፡ ወኢይጠብልል፡ መዝርአ፡ ሐመርነ፡ በእፍቅሮ፡ ውሉድ፡** μήποτε προστασία παίδων χαυνώσῃ τὸ ἱστίον *ne vela nostra laxentur et complicentur*. Chr. Ta. 34.

ልኅሉኅ፡ part. 1) *laxus, remissus*: **ሶበ፡ ይከውን፡ አውታረ፡ መሰንቆ፡ ልኅሉኀ፡ ይጠፍእ፡ ቃናሁ፡ እመ፡ ኢተስሕበ፡ ዘከመ፡ ይደሉ፡** *si chordae citharae remissae nec convenienter intensae sunt, sonorae esse desinunt*, Chr. Ta. 29. 2) *languidus, mollis, effeminatus*: **እሉ፡ ኢነው፡ ከኑ፡ ልኅሉኃነ፡** (sc. qui Satanae obluctari nolunt) Phlx. 59.

ልኅላኄ፡ subst.: *languor, mollities, debilitas, impotentia*: **በእንተ፡ ልኅላኄ፡ ሕሊናሁ፡ ወአከሰ፡ በእንተ፡ ድካመ፡ ሥጋሁ፡** Phlx. 2; **እምህኬት፡ ወልኅላኄ፡ አበል፡** ib. 54; **ልኅላኄ፡ ኅፍረተ፡ ሥጋሁ፡ ለብእሲ፡** *languor membri virilis* (cum impotentiam — **ስኢን፡** — efficiat, divortii causa est) F. M. 12, 5.

ልኅልኅና፡ subst. id., q. **ልኅላኄ፡**, ut: **ወይቄርር፡ እንከ፡ ርስነ፡ ጥብዐቶሙ፡** (constantiae) **በእንተ፡ ልኅልኅናሆሙ፡** Phlx. 4;

(si quis Satanae non illico resistit) ልኀልኀና፡ ውእቱ፡ ወአኮ፡ ተቃትሎ፡ ib. 71.

ለኖሰሰ፡ vid. sub **ለሖሰሰ፡**

ልኅደ፡ vid. **ልሕደ፡**

ለንጳስ፡ n. peregr., λάμπας *lampas*: **ብርሃን፡ ዘለንጳስ፡** (v. **ዘለንጳስ፡**) Ex. 20, 18; M. M. f. 50.

ለንጴኔ፡ et **ለምጴኔ፡** (et al. varr.) n. peregr.: λαμπήνη (lectica) *currus regius* 1 Reg. 26, 5. 7. — *Voc. Ae.*: **ልንጳኔ፡ ዘ፡ ዐራት፡ አልጋ፡**, *aliud*: **ለንጳኔ፡ ዘ፡ ትርሽማ፡ አራት፡ አልጋሂ፡ ይ፡**

ለንጽ፡ n. peregr., sc. *linteum*, λέντιον: Herm. p. 7; **መክፎ፡ ለንጽ፡** Joh. 13, 4; **መዝመዘ፡ በለንጽ፡** 13, 5; et ex his locis Joanneis sumtum crebro occurrit in Did., Mavâs. et aliis libris. — Pro **ለንጽ፡** nonnumquam etiam **ለንጼዎን፡** reperitur, ut: *Christus* **ነሥአ፡ ለንጼዎን፡ ወኀፀበ፡ እግረ፡ አርዳኢሁ፡** Mavâs. 52. — *Voc. Ae.*: **መክፎ፡ ለንጽ፡ ትብልያ፡ ብ፡ ወገረት፡**; *aliud*: **ለንጽ፡ ዘ፡ የኤሼ፡ ወገረትሂ፡ ይ፡**; *aliud*: **ለንጽ፡ ዘ፡ የሽሕ።**

ለንጼዎን፡ vid. sub **ለንጽ፡**

ላእልአ፡ vid. **ላዕልዐ፡**

ለእመ፡ vid. **እመ፡**

ለአከ፡ I, 1 [radix satis nota, cujus derivata vocabula in caeteris quoque linguis Semitarum usitata sunt; amh. **ላከ፡**] Subj. **ይልአክ፡** Inf. **ልኢክ፡**, *legare, nuntium mittere*; c. c. Acc. pers. et **ኀበ፡** vel **ለ** prs. et **ኀበ፡** vel Acc. loci, nec non omisso Acc. pers., seq. Subj. vel **ከመ፡** c. Subj.: **እልአክ፡ ኀቤሆሙ፡** Gen. 37, 13; Hagg. 1, 12; Sir. 48, 18; **ኢለአክክ፡ እግዚ″፡** Jer. 35, 15. 21, 1; **ለአክ፡ ለነ፡** 2 Esr. 5, 17; **ለአክ፡ ሎሙ፡** *ad eos* 3 Reg. 18, 19; **ለአኩ፡ ኀበ፡ ጠቢባት፡ ይምጽኣ፡** Jer. 9, 17. 36, 31. 49, 6; **ለአክ፡ ኀበ፡ ኢዮርብዓም፡ እንዘ፡ ይብል፡** Am. 7, 10; Matth. 27, 19; Jos. 10, 3. 11, 1; **ደገመ፡ ልኢክ፡ ኀቤሁ፡** 3 Reg. 20, 5; **ለአክ፡ ኢየሩሳሌም፡ ኀበ፡ ከሀናት፡** Rel. Bar.; **ለአክ፡ ኀበ፡ አቡሁ፡ ከመ፡ ይምጻእ፡** Kuf. 31.; Jes. 37, 4; **ለአክዎ፡ ትስማዕ፡ ጥዩቀ፡ ነገረ፡** Esth. 4, 5. 8, 5; **ለአክ፡ ያስተጋብኡ፡** Dan. 3, 2; **ለአክ፡ ወነሥአ፡** Gen. 20, 2; c. dupl. Acc.: **ነገር፡ ዘአነ፡ እልእከከ፡** τὸ ῥῆμα περὶ οὗ ἐγὼ ἀποστέλλω σε 1 Reg. 21, 2 (cfr. hebr. Jes. 55, 11). Construitur etiam c. Acc. literarum vel rei, quae per aliquem mittuntur: **ለአክ፡ መጻሕፍተ፡ ወተናብልተ፡ ወአምኃ፡ ኀበ፡** Jes. 39, 1, et c. **ምስለ፡** pers., *per* quam mittitur: **ኵሉ፡ ዘለአኩ፡ ሎሙ፡ ምስለ፡ አግብርት፡** 4 Reg. 17, 13 (vid. **ምስለ፡**).

ተልእከ፡ III, 1 1) *mitti* vel *se mitti sinere*: **ታአምሩ፡ ከመ፡ መጽሐፈ፡ ክርስቶስ፡ ትትለአከከሙ፡ እምኀቤነ፡** c. Acc. pers., cui mittitur 2 Cor. 3, 3 rom. (aliter Platt); cum **ኀበ፡** ejus ad quem mittitur: **ተልኢክሙ፡ ኀቤሁ፡** ἀποσταλέντες πρὸς αὐτόν II Can. Ap. 69. Sed rarior est hic verbi usus; plerumque *mitti se sinere* est 2) *ministrare, famulari* (διακονεῖν, λειτουργεῖν) c. c. Acc., rarius c. **ለ** ejus, cui ministratur: **ተልእክዎሙ፡** Marc. 1, 31; 3 Reg. 1, 4; Matth. 20, 28. 27, 55; **ብዙኃን፡ ይትለአኩ፡ ለገጸ፡ መኳንንት፡** Prov. 29, 26; **ከመ፡ ይትለአክ፡ ብእሲ፡ ንኩረ፡** Jsp. p. 381; **ዘይትለአኩ፡ ቅድሜሁ፡** Kuf. 2; c. Acc. epistolae, quae subministratur 2 Cor. 3, 3 (Platt). In specie dicitur a) de ministerio sacro et de liturgia in templo: **ተልእኩ፡ በውስተ፡ ደብተራሁ፡** Sir. 24, 10; Num. 16, 9. 18, 2; Kuf. 30; 1 Reg. 2, 18; 1 Par. 6, 32; Hez. 44, 11 (**እለ፡ ይትለአኩ፡ ለቤት፡**) et de ministerio angelorum coram Deo Dan. 7, 10; **ኵሎሙ፡ ማኅበረ፡ መላእክት፡ ይትለአክዎ፡** Mavâs. 16. b) de ministerio diaconorum in ecclesia: Rom. 12, 7; 1 Tim. 3, 10; 2 Tim. 1, 18. c) de administratione aliorum munerum ut 1 Tim. 5, 17; **ኢይትለአክ፡ መልእክቶ፡** *ne administret munus suum!* II Can. Nic. 85 (arab. 78); F. N. 6. 3) recipr. *sibi invicem ministrare* 1 Petr. 4, 10.

ላእክ፡ subst. Pl. **ላእካን፡** *minister, famulus*: **አብድ፡ ላእክ፡ ይሬሲ፡ ርእሶ፡** Prov. 10, 5; **ላእካን፡** Job 4, 18; ὑπηρέτης Prov. 14, 35; Matth. 5, 25; Sap. 6, 5; ὑπουργὸς Jos. 1, 1; λειτουργὸς Ps. 102, 21; Hez. 44, 11; διάκονος **ላእካነ፡ እግዚ″፡** Rom. 13, 4; 1 Thess. 3, 2; 1 Tim. 4, 6; Matth. 20, 26; Col. 1, 7; 2 Cor. 3, 6; Hen. 54, 6; ubi de regibus agitur: *muneribus summis praefecti*, Kuf. 40. 48; diaconus (ecclesiae) 1 Petr. 4, 10, et omnes in ecclesia sacris muneribus fungentes, ut sacerdotes et alii, ex. gr. Lit. 160, 2; F. N. 8. — In fem. occurrit **ላእኪት፡** et **ለአኪት፡** Kuf. 14. 49; Pl. **ላእካት፡** Lud.

ልኡክ፡ part.: *missus* 1 Reg. 19, 16 var.; saepius usurpatur pro ἀπόστολος (i. q. **ሐዋርያ፡**): **ጴጥሮስ፡ ልኡክ፡ እግዚእነ፡** 1 Petr. 1, 1; 2 Petr. 1, 1; **ግብረ፡ ልኡካን፡** πράξεις τῶν ἀποστόλων Act. tit. (rom.).

ላእኪ፡ et **ለአኪ፡** vid. sub **ላእክ፡**

ተልአኪ፡ (plerumque **ተለአኪ፡**, nec non **ተላአኪ፡** scriptum) n. ag. (III, 1), fem. **ተለአኪት፡**, *minister, famulus, diaconus*: **ተለአኪያን፡ ለምሥዋዕ፡** *ministri altaris* F. M. 10, 5; **መበለታት፡ ተለአኪያት፡ ቤተ፡ ክ″ን፡** ib. 5, 7; **ተለአኪት፡** Kuf. 28. 33.

መልአክ፡ subst., m. [מַלְאָךְ, ܡܰܠܰܐܟ݂ܳܐ, مَلَاكٌ, amh. **መልአክ፡** et **መላክ፡**] Pl. **መላእክት፡** 1) *nuntius, legatus*: **መላእክት፡ ረዋጽያን፡** Jes. 18, 2; Judith 3, 1. 2) in specie legatus Dei i. e. *angelus* Luc. 2, 13; Job 1, 6; Hebr. 1, 4—7; al. saepissime; **መልአክ፡ ብርሃን፡** 2 Cor. 11, 14; **መላእክት፡ ዘመቅሠፍት፡** Hen. 56, 1; **መ″፡ ሞት፡** Job 33, 23; Asc. Jes. 9, 16; Genz. f. 119; **መ″፡ መዐት፡** Job 40, 6; **መ″፡ አየር፡** Asc. Jes. 10, 30; **መ″፡ ዘቤተ፡ ክርስቲያን፡** Asc. Jes. 3, 15; **መ″፡ ዘመንፈስ፡ ቅ″፡** Asc. Jes. 3, 15 seq.; **ሊቀ፡ መላእክት፡** *archangelus* Judae 9; de variis angelorum generibus et gradibus et nominibus vid. Hen., Kuf. 2; Eph. 1, 21; Asc. Jes., Clem. f. 2. 49. 56. 61; **፺ወ፱ ነገደ፡ መላእክት፡** memorantur Genz. f. 150. 3) *legatus, princeps, praefectus, praepositus, proconsul, procurator, dux, summus*: ἄρχων, ἄρχοντες: **መላእክት፡ ኖሎት፡** Gen. 47, 6; **መ″፡ ማዕሌት፡** 3 Reg. 11, 14; **መ″፡ ጸባሕት፡** ὁ ἐπὶ τοῦ φόρου 12, 18; populi Deut. 17, 14; tribuum Israelis Num. 7, 2; Job 3, 15. 12, 21. 21, 28; Sir. 10, 14; Jer. 33, 10; Thr. 1, 6; Hez. 19, 1. 28, 12; Jes. 9, 6. 13, 2. 60, 17; ἡγούμενος, ἡγεμών Sir. 9, 17. 10, 1. 35, 1; Jer. 28, 23; Mal. 1, 8; ἀρχηγός (Christus) Hebr. 12, 2; στρατηγός Job 15, 24; Judith 2, 4. 4, 1. 6, 1; Dan. 3, 27; 1 Reg. 14, 50. 17, 55; ἑκατοντάρχης, χιλιάρχης 1 Reg. 17, 18. 22, 7 (vid. **መኰንን፡** et **መስፍን፡**); σατράπης, ἔπαρχος, ἀνθύπατος, ἡγεμών Judith 5, 2; Dan. 3, 2; 1 Esr. 6, 28; 2 Esr. 15, 14; Act. 18, 12; Matth. 27, 2; Luc. 3, 1; ὁ τὸ κράτος ἔχων τοῦ θανάτου **መልአከ፡ሞት፡** Hebr. 2, 14. — Fem. **መልአክት፡** legitur Act. 19, 28. 34. 35 rom. (**አርጤምስ፡መልአክተ፡ኤፌሶን፡**), quae forma an bona sit, jure jam J. Ludolfus dubitavit; multos enim Actorum locos editores, cum eorum exemplar mss. mutilum esset, ipsi Romae verterunt.

መልእክት፡ (rarius **መልአክት፡**) subst., Pl. **መልእክታት፡** 1) *missio, legatio* ἀποστολή Koh. 8, 8; inde collectivum pro *legatis*: **አኮ፡በትንብልና፡ወአኮ፡በመልእክት፡** οὐ πρέσβυς οὐδὲ ἄγγελος Jes. 63, 9; Jud. 6, 35. 7, 24. 9, 31. 11, 12 (in lect. var.); et coll. pro *praefectis delegatis* **ይፌኑ፡መልእክቶ፡** ἀποστελεῖ τὸ κράτος αὐτοῦ Judith 6, 2: et *nuntius*. **ወአግብኡ፡ሎቱ፡መልእክቶ፡** καὶ ἀπέστρεψαν αὐτῷ τὸ ῥῆμα 4 Reg. 23, 1; **ወበጽሐ፡መልእክት፡ኀበ፡** ἀνέβη φάσις τῷ Act. 21, 31. 2) *epistola, literae*: **መጽሐፈ፡መልእክት፡** ἐπιστολαί Act. 9, 2; **ጦማረ፡መልእክት፡** F. M. 12, 7; **መልእክት፡** saepius in Jsp.; **መልእክታት፡** Cyr. f. 2; (Paulus ait) **በዘተርፈ፡መልእክታቲሁ፡** Chr. ho. 34; in *titulis* epistolarum Apostolorum. 3) *ministerium, munus, officium, res gerenda, pensum, diaconia* (nonnumquam latine voce *usus* reddi potest): **ፈጽመከ፡መልእክተከ፡** Sir. 35, 2; **ንዋይ፡ለመልእክተ፡ሕይወት፡** σκεῦος εἰς ὑπηρεσίαν ζωῆς (*in usum vitae*) Sap. 13, 11: **ንዋይ፡ለመልእክተ፡ኵሉ፡፩፩፡** et **ንዋያት፡ለመልእክተ፡ምግባራት፡** Sap. 15, 7; ἐργασία Hez. 15, 3; **ድኅነቱ፡እመልእክተ፡ፈላሲ፡** *liberatio ejus a ministerio alienigenae praestando* Jsp. p. 381; **ለመልእክተ፡እግዚአብሔር፡** λειτουργεῖν Κυρίῳ Hez. 45, 4; **መልእክቶሙ፡** λειτουργίαι αὐτῶν 1 Par. 6, 32; διακονία Rom. 11, 13; Apoc. 2, 19; 2 Cor. 3, 7 seq.; **መልእክተ፡ቅዱሳን፡** Rom. 15, 25; **መልእክተ፡ቃል፡** Act. 6, 4; 2 Tim. 4, 11; munus diaconi Rom. 12, 7; **መልእክቱ፡ለዲያቆን፡ከመዝ፡** Kid. f. 17.

ምልእክና፡ subst. (a **መልአክ፡**) *dignitas principis* Gen. 49, 10 (v. **ምልክና፡**).

መልአከ፡ quadrl. I (a **መልአክ፡** denom.) i. q. III, 1 q. v.

ተመልአከ፡ III, 1 *principem constitui, dominari, imperium obtinere*: **ወተመልአከ፡አቢሜሌክ፡ለቤተ፡እስራኤል፡** Jud. 9, 22 (v. **መልአክ፡**); **ተመልአከ፡ለነ፡አንተ፡** Jud. 8, 22 (v. **መልአክ፡**); Jud. 8, 23 in lect. var.; **ከመ፡ትትመልአክ፡ለነ፡** Num. 16, 13; **ተመልአኩ፡ካህናት፡ላዕለ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡** Kebr. Nag. 17.

ለአፈ፡ rad. inus., cujus potestas e vicinis لَافَ *edit*, لَافَ *bene et egregio modo edit cibum*, لَحَفَ *linxit*, amh. **ላፈ፡** *sorbuit* apparet. Hinc

ላእፍ፡ subst. *esca*: **ሶበ፡ተፍፅማ፡**(**ሰይጣን፡**) **ለላእፈ፡ትስብእት፡**(**ለክርስቶስ፡**) **ረከበ፡መቃጥነ፡መለኮት፡ዘይሰቍር፡አንቀር፡** M. M. f. 100

ለኰመ፡ est sine dubio id., q. arab. لَكَمَ *pugno percussit*, sec. alios: *in pectore percussit*. Hinc

አልኰመ፡ II, 1 *allidere, impingere*: (si increscit ardor certaminis, ora, cantus sacros recita) **ወማበር፡ስግደታተ፡ምስለ፡አልኰሞተ፡ርእስ፡ወአንገርግሮተ፡ገጽ፡ዲበ፡ምድር፡** *cum allisione capitis et volutatione faciei super terram*, Phlx. 110.

ልኵትንት፡ vid. **ልኵንት፡**

ልኵንት፡ et **ልኵትንት፡** *lecythus, ampulla* (olei) 3 Reg. 17, 12 (καψάκης) 14. 16; 4 Reg. 4, 2 [convenit cum copt. ⲗⲁⲕ, gr. λήκυθος.] In loco 3 Reg. 17, 14 liber ms. pro **ልኵንት፡** exhibet **ልሕኵት፡**, quod vid. supra. — *Voc. Ae.*: **ልኵንታት፡ዘቅብእ፡ዘ፡ማድጋ ።** — (Vid. infra **ልጕን ።**).

ለከወ፡ I, 1 [arab. كَلَّ *lassus fuit* homo, *hebes fuit* ensis, oculus] *viribus deficere, hebetari, caligare*, de oculis: **ወብርሃነ፡አዕይንትየኒ፡ለከዋኒ፡** καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ Ps. 37, 10. — *Voc. Ae.*: **ለከወ፡ዘ፡ፈዘዘ፡ደፈነኒ፡ይ፡**; *aliud*: **ለከዋኒ፡ዘ፡ተደፈነ፡**; *aliud*: **ለከዋኒ፡ዘ፡ፈዘዘብኝ ።**

አልከወ፡ II, 1 *caliginem offundere* oculis, *hebetare oculos*: **አልከወኒ፡** (v. **ለከወኒ፡**) **ወጸለለኒ፡አዕይንትየ፡** Job 16, 10.

ለከአ፡ I, 1 [vis radicis prima apparet e لَكِيَ *adhaesit, affixus, deditus fuit* (coll. لَكِعَ لَكِدَ لَكِثَ) et لَكِيَ *substitit in loco, se omnino dedidit rei*, et لَكَأَ *aliquem humo affixit, humi prostravit*; hinc aethiopice: affigere et imprimere aliquid rei, ut ejus vestigia et signa remaneant; amh. **ለከ፡**, *adaptare, designare, delineare*] 1) *imprimere, infigere*: **አምጽአ፡ቅንዋተ፡ሐጺን፡ወለከአ፡ውስተ፡ብረኪሁ፡** Sx. Ter 5. 2) *consignare, inscribere*: **ለከእክዎ፡ውስተ፡መጽሐፍ፡** ἐν γραφῇ ἀφῆκα Sir. 39, 32; **ወይልክእ፡** (Subj.) **ውስተ፡መጽሐፍ፡** τεθῆναι ἐν βιβλίῳ Job 19, 23; **ዝክሮ፡ለከኡ፡** *memoriam ejus consignarunt*, Enc. [Hinc Ludolfus et Gesenius hebr. חֵלְכָּאִים illustraverunt].

አልከአ፡ II, 1 *adhaerere* vel *inhaerere facere*; (sine dubio etiam: *signandum, consignandum curare*): **እሙ፡ነቃዕከሙ፡አልከእክሙ፡ለከሙ፡ዝንጓጌ፡ህልወ፡** Jsp. p. 365.

ተለከአ፡ III, 1 pass. et refl. 1) *affigi, inhaerere*: **ወተለከአት፡ሐመር፡ማእከለ፡እብን፡ልዑላት፡** Act. 27, 41 Platt: (*repetierunt sermonem* -**ነገረ፡**-) **እስከ፡ተለከአ፡ውስተ፡ልቡ፡** *donec infixus esset* (inhaereret) *ejus cordi* Jsp. p. 307. 2) *impressis signis signari*: **እኤጋሪከ፡** (*Christi*) **በቅንዋት፡እለ፡ተለከኡ፡** Cod. Mus. Br. LIV Nr. 7. f.; **ዲናር፡ዘተለከአ፡አምትከት፡** *denarius signatus* (cusus) *olim*, Hist. VII puer.; **ዲናር፡ዘተለከአ፡በስሙ፡ለቄሳር፡** M. M. f. 317. 3) *imprimi, inscribi, consignari*: amorem in corde hominis, Org.; **ተለከአ፡ዲብዲቆን፡ዘማኅበረ፡ነቢያት፡** *consignatum est diptychon omnium prophetarum*, Org. 3.

አስተላከአ፡ IV, 3 (caus. ad III) *res sibi invicem adhaerere facere* vel *agglutinare*: **ያስተላክእ፡ብእሲ፡ምስለ፡እኁሁ፡** Job 41, 8

ልኩእ፡ part. 1) *affixus, agglutinatus*: **መልክአ፡ሥጋሁ፡ልኩእ፡ላዕለ፡ዕፀ፡መስቀል፡** Sx. Ter 27 Enc.; **እደዊከ፡** (Christi) **ልኩኣት፡በኅየውንት፡ዲበ፡ዕፅ፡** (in ligno crucis) Phlx. s. fin.: **ወልኩእ፡ዲበ፡መሳከዊሃ፡** (**ለቤት፡**) **ሰሌዳ፡መጽሐፍ፡** Chron. L. Atk. 30. 2) *impressus, insculptus, inscriptus, consignatus*; **ጽሑፍ፡ተዝካር፡ውስቴቱ፡ወልኩእ፡በአምጣነ፡ኍልቆሙ፡** εἰς μνημόσυνον ἐν γραφῇ κεκολαμμένῃ Sir. 45, 11; **ናሁ፡ልኩእ፡ውስተ፡መጽሐፈ፡ፋርስ፡ወዘሜዶን፡ለተገ**

ክር፡ γέγραπται Esth. 10, 2; ወንገሩ፡ ዘተርፈ፡ ልኩእ፡ በመጽሐፉ፡ Jsp. p. 285; Hen. 82, 6. 103, 2. 108, 7.

ልክአት፡ n.act.: *signatio, impressio, consignatio*, Org.

መልክእ፡ subst., Pl. **መልክአት፡** *effigies, imago, figura, typus, character*; de imagine numi Matth. 22, 20 et Cyr. ad Th. f. 11 (**መልክአ፡ ዲናር፡ ይዌልጡ፡** νόμισμα κιβδηλεύοντες); de forma et figura hominis vivi: **እግዚ"፡ አክበሮ፡ ለሰብእ፡ በአስተማንዮ፡ ሥነ፡ መልክእ፡ ሰብኣዊ፡ እምዘመደ፡ ኵሉ፡ ፍጥረት፡** F. M. 1, 1; (*qui se ipse castrat*) **እንዘ፡ ውእቱ፡ ፍጹመ፡ መልክዕ፡ በከመ፡ ፈጠሮ፡ እግዚ"፡** F. M. 33, 4; **በመልክእከ፡** (Christi) **አይሁድ፡ ዘአዕረቅዎ፡** *ob figuram tuam, quam Judaei nudarunt*, Cod. Mus. Brit. LIV Nr. 7 (quare ea Aethiopum carmina, in quibus tota Sanctorum figura per singula corporis membra laudatur, hodie ab Abyssinis **መልክእ፡** vocantur, cfr. Chr. L. Atk. f. 11 et d'Abbadie catal. p. 85), nec non Dei: **አርአያ፡ መልክእከ፡** ἡ ὑπόστασίς σου Sap. 16, 21; **ገጽ፡ ወመልክዕ፡** *persona* (de Dei personis) Haim. Ab. 7; **እሙንቱ፡ ፫ አካላት፡ ፍጹማን፡ መልክዕ፡ ወገጽ፡** ib. 15; de characteribus scriptis: (*invenit in altari*) **መልክአ፡ ዘይብል፡ በስመ፡ አብ፡** caet., Gad. T. H.; de imaginibus, quae ope sensuum animo imprimuntur: **እመ፡ በጽሑ፡ መልክአት፡ ተርእዮ፡ በልቡና፡** Fal. f. 54.

ለኰየ፡ rad. inus., cui arab. لَجَّ I. III, لَقَعَ I. III لَحَى I. III. VI respondent. Hinc

ተላኰየ፡ III, 3 1) *altercari, rixari, litigare*: 2 Tim. 2, 14 rom. (λογομαχεῖν); Act. 23, 9 (διεμάχοντο λέγοντες); 1 Cor. 11, 18; **ተምዑ፡ ፈድፋደ፡ በተላኵዮ፡** 2 Esr. 14, 7 (gloss.); Ex. 21, 18; **ኢትትላኰይ፡** μηδενὶ ἀντιτάσσεσθαι Herm. p. 36; Clem. f. 225. 226; c. c. **ምስለ፡**, ut: **ኢትትላኰይ፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ ነባቢ፡** Sir. 8, 3 (in commate 1 usurpatur **ተጋአዘ፡**), et c. Acc.: Gen. 31, 36; **ተላኰይክዎሙ፡ ለዐበይቶሙ፡** 2 Esr. 15, 7. 23, 11. 17. 2) *conviciari*: **ትትላኰዩኒ፡** καταλαλεῖτέ μου Job 19, 3.

ላኰ፡ vid. **ላኲ፡**

ላኲ፡ (nonnumquam **ለኲ፡**) et **ላኰ፡** (Sir. 34, 10) subst. m. et fem. 1) *altercatio, rixa, jurgium, lis*: **ኢንክል፡ ላኲ፡ ወጋእዘ፡** (μάχεσθαι) Jes. 28, 20; **ላኲሆሙ፡ ያጸምም፡ እዝነ፡** Sir. 27, 14 (μάχη). 15. 28, 8 (m. et fem.). 10; **አብድ፡ እምከመ፡ ሰትየ፡ ያበዝኆ፡ ላኲ፡** (v. **ላኰ፡**) **ወይስሕት፡ ወይጌጊ፡** Sir. 34, 10; Herm. p. 36; de lite (ἀντιλογία) vel controversia Deut. 17, 8. 2) *convicium*: **ለደም፡ ይቀድም፡ ላኲ፡**; **ወጋእዝ፡** λοιδορίαι Sir. 22, 24. — *Voc. Ae.*: **ላኲ፡ ዘ፡ ጽልእ ።**

ለከፈ፡ I, 1 Subj. **ይልክፍ፡** (raro **ይልክፍ፡** ut Hez. 41, 6 var.) [et sensu et etymo idem, quod hebr. נָגַע et amh. **ነካ፡**; iis radicibus, quarum radicalis tertia cum **ለከፈ፡** concinit, ut נָקַף, ܢܩܦ نَقَفَ, notiones aliae, quamquam similes, insunt vid. Ges. thes. p. 912; praeterea cfr. لَقِىَ *occurrere alicui* — auf einen ſtoßen —] 1) *tangere* (ἅπτεσθαι) c. c. Acc.: **ለሊሆሙ፡ ኢይለክፍዎ፡ በአጽባዕቶሙ፡** Matth. 23, 4. 8, 3. 15. 9, 20 rom.; Joh. 20, 17; Ex. 19, 12. 30, 29; **እመ፡ ኢለከፎ፡ በበትሩ፡ እንተ፡ ወርቅ፡** Esth. 4, 11; **አልቦ፡ ዘለከፋ፡ ለምድር፡** Dan. 8, 5; **ከመ፡ ኢይልክፉ፡ አረፍተ፡ ቤት፡** Hez. 41, 6; **ኢትግስስ፡ ወኢትልክፍ፡** μὴ ἅψῃ, μὴ θίγῃς Col. 2, 21.— Nonnunquam *tangere aliquem* est *violare eum*: Ruth 2, 9; Dan. ap. 3, 26; Kuf. 24; Gen. 20, 4; **ለኪፎቶሙ፡** Jos. 9, 17; **ኢይለክፎሙ፡ ሥቃይ፡** Sap. 3, 1; Act. 28, 5. 2) *attingere rem, pertingere ad* c. c. **ውስተ፡** vel **ኀበ፡**, ut: **ርእሳ፡ ትለክፍ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡** Kuf. 27; **እስከ፡ ይለክፉ፡ ኀበ፡ አረፍተ፡ ቤት፡** 2 Par. 3, 11. — *Voc. Ae.*: **ለከፈ፡ ስሕጠ፡ ጐድዐ፡ ዘ፡ ነካ፡**

አልከፈ፡ II, 1 *tangere facere, attingere facere*: **ወአልከፈኒ፡ ውስተ፡ አፉየ፡ ወይቤለኒ፡ ናሁ፡ ለከፈከ፡ ዝንቱ፡ ከናፍሪከ፡** Jes. 6, 7.

ተለክፈ፡ III, 1 *tangi, attingi*: **እግዚ"፡ ዘኢይትለከፍ፡ ወኢይትገሰስ፡** Deg.; **እሳት፡ ዘኢይትለከፍ፡** Lit. 172, 2.

ተላከፈ፡ III, 3 *se invicem attingere, contingere inter se*: **ክነፊሆሙ፡ ስፉሓን፡ ወርቡባን፡ ወይትላከፉ፡ በበይናቲሆሙ፡** 2 Par. 3, 13.

ልኩፍ፡ part. 1) *tactus, attactus*, Org.; M. M. f. 36. 2) *tangibilis*: **ኢልኩፋን፡ ለግስተ፡ አጻብዕ፡** M. M. f. 52. 127.

ልክፈት፡ n. act. *tactio, contactus*, Lud. sine auct.

ለወለ፡ radix contracta e **ለውለወ፡**; syllabae لَوْ, لَبْ, لَفْ convenit notio *convolvendi, involvendi* [cfr. לוּלִים *scalae cochleatae*, לֻלָאוֹת *laqueoli*, لَوَى *torsit, flexit*, لَبْلَابٌ *convolvulus*, لَفَّ *convolvit, obvolvit*; intr. *perplexus fuit*].

መስተላውል፡ part. (IV, 3) *is qui perplexionem, implicationem efficit*: **ያስተጋብእ፡ ሕሊናሁ፡ እምኵሉ፡ መስተላውልት፡** *recipiat mentem ex omnibus, quae eam perturbant et confundunt*, Gad. Kar. Deinde ad eandem radicem pertinet

ሌሊት፡ [amh. id. et **ሌት፡**; vox omnibus Semitis communis, perantiqua: לֵיל, לַיְלָה, ܠܠܝܐ et ܠܝܠܝܐ, لَيْلٌ, لَيْلَةٌ et لَيْلَاةٌ] m. et fem. (Job 3, 4; Ps. 18, 2; Gen. 19, 33 al.) Pl. **ለያልይ፡** *nox* (ut quae tenebris obvoluta sit et obvolvat, vid. Ges. thes. p. 749; Ewald Lehrbuch der hebr. Sprache, Aufl. VI, 1855 p. 264) Gen. 1, 5; Ps. 103, 21. 129, 6; **ሌሊት፡ ብሩህ፡** 138, 10; **ኀለፈት፡ ሌሊት፡** Rom. 13, 12; Apoc. 22, 5; **በአሐቲ፡ ሌሊት፡** Gen. 40, 5; **በዛ፡ ሌሊት፡** Ex. 12, 8; **በይእቲ፡ ሌሊት፡** 1 Reg. 28, 25; **በለያልይ፡** Cant. 3, 1; **አርብዓ፡ ለያልየ፡** Matth. 4, 3; Job 2, 13; 1 Reg. 30, 12; **ሌሊተ፡** *noctu* Ps. 41, 3; Job 7, 3; 4 Esr. 9, 42. 10, 5; Joh. 3, 2; **በሌሊት፡** νυκτός Jes. 15, 1; Jer. 6, 5; **በበሌሊት፡** κατὰ νύκτα Judith 12, 7; **መዓልተ፡ ወሌሊተ፡** Jes. 21, 12. 60, 11; 1 Thess. 3, 10; Esth. 4, 16; **ኵላ፡ ሌሊተ፡** ὅλην τὴν νύκτα Jes. 21, 8; Judith 6, 21; **ኵሎ፡ ሌሊተ፡** Ex. 10, 13; Prov. 29, 36; **መንፈቀ፡ ሌሊት፡** *media nox* et in Acc. *media nocte* Ruth 3, 8; Jes. 59, 10; Judith 12, 5; Ex. 11, 4; Jud. 16, 3; **አመ፡ ሳኒታ፡ ሌሊት፡** 4 Esr. 11, 1. — Pro *diluculo* ponitur Jer. 7, 25 **መዓልተ፡ ወሌሊተ፡** ἡμέρας καὶ ὄρθρου. — Hinc denominatur

አሌለየ፡ quadrl. II 1) *noctem transigere* et *noctu facere* alqd: **ያሌሊ፡** (Platt **ያሌልይ፡**) **በጸሎት፡** διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ Luc. 6, 12; **አሌለዩ፡ ጸሎተ፡** *noctem precando transigere* Chr. Ta. 14. 2) *antelucanis horis surgere* vel *facere* alqd: **በጽባሕ፡ ተንሥአ፡ ወአሌለየ፡ ጥቀ፡ ወጸአ፡** Marc. 1, 35; **አሌለየ፡ ገይሰ፡** Luc. 24, 1; **አሌለየ፡ እምሀየ፡ በነግህ፡ ወአጽአነ፡ አድጎ፡** Kuf. p. 68. — *Voc. Ae.*: **አሌለየ፡ ዘ፡ ማለደ፡ በሌሊት፡**; *aliud*: **ጌሠ፡ አሌለየ፡ ዘ፡ ማለደ ።**

ሊሎ፡ nomen avis cujusdam, fortasse *noctua, strix*; *Voc. Ae.*: ለሮን፡ሊሎ፡ገላውቅያ፡ብ፡ዘበ፡፫ጉተናማ ።

ሎለወ፡ quadrl. I [id., q. لَأْلَأَ *fulsit, arsit; motitavit* (caudam c. بِ) et لَعْلَعَ *micuit* II *linguam exseruit*] proprie dicitur de *vibratione* et *micatu*; inde 1) trans. *refulgere facere, micare facere, illuminare, inflammare*: ትሎሉ፡ ክበተ፡ፍጥረትነ፡ φλογίζουσα Jac. 3, 6. 2) *motitare* linguam: ተመን፡ለወለወ፡ (legas ለውለወ፡) ልሳኖ፡ከመ፡ይቀልጽጾ፡ Gad. T. H.; ለውለወ፡ልሳኖ፡ከይሲ፡ M. M. f. 84. 306. — *Voc. Ae.*: ቃረምጸ፡ወትሎሉ፡ዘ፡ትተነሰው፡; *aliud*: ትሎልዎ፡ዘ፡ትለበልበዋለች፡; *aliud*: ትሎሉ፡ዘ፡ትለይ ።

አለውለወ፡ (**አሎለወ፡**) II. linguam *exseruit, movit* serpens, Lud. teste Gregorio.

ሉል፡ subst. [i. q. arb. لُولُو et amh. ሉል፡] *margarita, unio*, Org. [In antiquiore Geez ባሕርይ፡ vocatur *margarita*]. Mirum est, quod *Voc. Ae.* habet: ሉል፡ዘ፡ምሉ ።

ለውሕ፡ subst. [לוּחַ *tabula lapidea* vel *lignea*, ܠܘܚܐ, لَوْح id., amh. ሉኽ፡] *tabula* (*lignea*), *asser*, sec. *Voc. Ae.* etiam *tabula pictoria* vel *scriptoria*: ንሥኡ፡ለውሐ፤ሐኑ፡ውስተ፡የብስ፡ Act. 27, 44 rom.; ዕፀወ፡ለውሕ፡ *tabulae ligneae* Kebr. Nag. 56; አሐቲ፡ለውሕ፡እምዕፀ፡ሐመር፡ Sx. Ter 14. (Aliâs ሰሌዳ፡ q. v.). — De etymo consulas Ges. thes. p. 748. — *Voc. Ae.*: ለውሕ፡ዘ፡ገበታ፡ዘይሥዕል፡ቦቱ ።

ሎሚ፡ v. supra c. 34.

ሎሠ፡ vel **ሎሰ፡** I, 1 [i. q. amh. ለወሰ፡, hebr. לוּשׁ, aram. ܠܫ; arb. لُوَاث *farina, quae sub massa in mensa spargitur*; لَاثَ *miscuit, contaminavit vestem luto; volutavit buccam in adipe*; cfr. etiam عَلَثَ et ለፈጸ፡] *subigere massam, depsere*: ነሥአት፡ኀሪጸ፡ወሎሰት፡ 1 Reg. 28, 24; 2 Reg. 13, 8; ለዊሶሙ፡ Lev. 6, 14; ሎሰ፡ጽቡረ፡ልምሉመ፡ Sap. 15, 7 (v. አጽበረ፡).

ተሎሰ፡ III, 1 *subigi, depsi*, de massa: ናእት፡ዘኢተሎሰ፡በብኍእ፡ M. M. f. 93. 142.

ተላወሰ፡ III, 3 *sibi invicem misceri, confundi*: ብዙኅ፡ትትሀወክ፡ኵሉ፡ሥጋ፡አብድ፡እስመ፡ትትላወስ፡ (v. ትትለወስ፡) ሕሊናሆሙ፡ Prov. 26, 10.

ልዉስ፡ et **ልውስ፡** part.: *subactus, depstus*: ልዉስ፡በቅብእ፡ Ex. 29, 2; Lev. 2, 4. 7, 12. 9, 4. 14, 10; Num. 15, 4; ኅሪጽ፡ልዉስ፡ Hos. 7, 4; Kuf. 6.

ሌዊቄን፡ vel **ሌውቄን፡** (et **ኢሌዊቄን፡**) n. pergr., sc. λεύκη in Acc., *populus alba* Jes. 41, 19.

ሌዋታን፡, **ልዋታ፡**, **ሌዊያታን፡** *leviathan* (לִוְיָתָן) Hen. 60, 7; 4 Esr. 4, 57. 59

ሌዊን፡ *nomen coeli quinti*, Lud. e libris mss.

ለወወ፡ rad. inus.; لَوِيَ *distortus fuit*, لَوَى *torsit, flexit, incurravit* V. *obliquo perverso et dissimulato animo fuit*; أَلْوَى *in litigando vehemens*; لَغِزَ *malus indole*; vicina sunt ዐለወ፡, עָוֶל. Hinc

ለዋው፡ adj. *perversus animo, malignus, pravus, saevus*: σκληρὸς καὶ πονηρὸς እኩይ፡ወለዋው፡ 1 Reg. 25, 3; ሐራውያ፡ሐቅል፡ለዋው፡ ὡς τραχεῖα 2 Reg. 16, 8; ከመ፡ለዋው፡ይመስል፡ገጹ፡ Herm. p. 57. — *Voc. Ae.*: ለዋው፡ዘ፡እኩይ፡; *aliud*: ለዋው፡ዘ፡ተኳር ።

ለዋዊ፡ adj., id. 1 Reg. 25, 3 var.

ሌዋዊ፡ n. pergr. *Levita* Act. 4, 36; Luc. 10, 32; Pl. ሌዋውያን፡ vel ሌዋዊያን፡ creberrime in Bibliis *Levitae*; (መጽሐፍ፡ vel ኦሪት፡) ዘሌዋውያን፡ *Leviticus* (liber Octateuchi tertius).

ለውዝ፡ subst. [i. q. לוּז, ܠܘܙܐ, لَوْز; amh. ለውዝ፡) *amygdalus* arbor: ገውዝ፡ወለውዝ፡ Hos. 4, 13; Vis. Bar.; እመ፡ተከልከ፡በለሰ፡ቦኑ፡ይበቍል፡ለከ፡ለውዝ፡ Macc. f. 5. Etiam Jer. 1, 11 in codicis cujusdam margine ad ከርካዕ፡ adscriptum legi ለውዝ፡ [de etymo vid. Ges. thes. p. 747].

ለወየ፡, rad. inus.; cfr. ለወወ፡ et لَوَى *torsit et vertit funem, flexit*. Hinc

ተለውየ፡ v. **ተላወየ፡** *contorqueri, involvi, glomerari*. Equidem hanc vocem nusquam legi; sed in *Voc. Ae.* exponitur: ተላወየ፡ (v. ተለውየ፡) ወተጠውመ፡ዘ፡ተጠቀለለ፡

Huc nescio an referendum sit vocabulum obscuri etymi

ለይ፡ subst., m., cui fere ubique κόκκινον, κόκκινα respondet. [Notionem *rubri* vel *coccinei coloris* semiticis radicibus ለወየ፡ et vicinis haud inhaerere, omnes norunt. Peregrinum autem esse nomen ለይ፡ nondum probatum est; neque enim audiendi sunt S. Bochartus (in hieroz. ed. Rosenm. 1796 III. p. 529. 669) et Ludolfus (in lex. col. 25), qui ለይ፡ e voce καλ-λαϊα mutilatione ortum esse censent. Etymon semiticum persequenti mihi persuadeo, nomen ለይ፡ vel *flexuosi* aliquid sive *tortuosi* ut cochleam, conchylium, vel plantam ut *convolvulum* aliamve herbam et arbusculam significare posse, e cujus radicibus vel foliis vel baccis Aethiopes colorem tinctorium coccineum petere soliti fuerint. Sed cum conchylii usum Aethiopibus notum fuisse ab antiquis scriptoribus non tradatur, mihi in eo acquiescendum videtur, ut ለይ፡ nomen plantae tinctoriae (qualis ex. gr. arbutus uva ursi est) fuerit, unde coccina factitia vel vestes coccinis similes confecta sunt. Etenim etiam *Voc. Ae.* ለይ፡ inter nomina plantarum recensitum et ለይ፡ዘ፡ቀይሕ፡ explicatum exhibent] *coccum, coccinum, textile* vel *filum coccineum*: ከመ፡ለይ፡ ὡς κόκκινον Jes. 1, 18; እመኒ፡ለበስኪ፡ለየ፡ Jer. 4, 30; አሠረት፡ለየ፡ውስተ፡እዴሁ፡ Gen. 38, 28. 30; κόκκινα 2 Reg. 1, 24; ፀጕረ፡ለይ፡ ἐρίου κοκκίνου Hebr. 9, 19; ፈትሉ፡ዘለይ፡ Sir. 45, 11; ሕብረ፡ለይ፡ 2 Par. 2, 7. 3, 14; praeterea creberrime in Octateucho: Ex. 35, 6. 25. 35. 36, 9. 10. 12. 32. 37. 37, 3. 5; Lev. 14, 4. 7; Num. 4, 8. 19, 6; Jos. 2, 18. 21, et in Apoc. 17, 4. 18, 12. In versione Exodi recentiori vocabulo ንት፡ (q. v.) ለይ፡ vocabulum substitui, ad Ex. 25, 4 annotavi.

ለዐለ፡ I, 1 [pro ለዐዐለ፡, ዐልዐለ፡ vid. gramm. § 71 a, α; עָלָה *ascendit*, ܥܠܐ *extulit*, علا *altus, excelsus fuit*, ἐλε *ascendere*] *altum superiorem, excelsum esse*: እንዘ፡ለሊሁ፡ይልዕል፡እምሰማይ፡ Chr. Ta. 16; እልብ፡በዕድ፡ዘይ

ልዕል፡እምኔሁ፡ Chr. ho. 11; **አዕባእ፡ዕዑብት፡ዘይልዕል፡እምኀይሉ፡** Phlx. 140; **በእንተ፡አውስቦ፡ራብዕት፡ወዘይልዕል፡እምኔሃ፡** *quartae et supra* (sc. quintae, sextae etc.) F. N. 24, 2.

አልዐለ፡ II, 1 et **አለዐለ፡** II, 2 et **አላዐለ፡** II, 3. Forma **አልዐለ፡** (de qua vid. gramm. § 96, 2) nonnisi in Perf. usitata est, et longe frequentior quam **አለዐለ፡**; forma **አለዐለ፡** in Perf. rarius occurrit (ut Jud. 7, 20), item **አላዐለ፡** Gen. 39, 15. 18; sed Impf. II, 2 **ያሌዕል፡**, Subj. **ያልዕል፡** Imprt. **አልዕል፡** (gramm. §. 96, 2), Inf. verb. **አልዒል፡**, Inf. nom. **አልዕሎ፡** et — **ሎት፡**; sed etiam Impf. **ያላዕል፡** (3 Reg. 7, 11). 1) *exaltare, elevare, attollere, in altum tollere* manum Gen. 3. 22. 14, 21. 22, 10; 1 Reg. 14, 26. 22, 17; Apoc. 10, 5; cum **ለ** Prov. 19, 18; faciem, oculos 2 Reg. 2, 22; Gen. 13, 10. 18, 2; 1 Par. 21, 16; vocem Ps. 92, 4; 1 Reg. 30, 4; virgam, baculum Ex. 7, 20. 10, 13 (**ውስተ፡ሰማይ፡**); 1 Reg. 14, 27; cornua Ps. 148, 13; arcam Gen. 7, 17; rem humi jacentem tollere Lev. 11, 25; aliquid vel aliquem de loco inferiore in superiorem, ut ancoras Act. 27, 40 rom.; c. **እምነ፡** Ps. 9, 14; *sursum tenere* **ዘአልዐለ፡ንዋየ፡ሐቅሉ፡** (αἴρων) *armiger* 1 Par. 10, 4; **አመት፡ተሐውር፡ድኅሬሃ፡አልዒላ፡ዘፈረ፡አልባሲሃ፡እምድር፡** Jsp. p. 279; aliquem in altiore loco ponere, honore, opibus, potentia efferre: **ዘያሌዕለኒ፡እምአለ፡ቆሙ፡ላዕሌየ፡** Ps. 17, 52. 88, 19; Job 5, 11. 17, 4; Prov. 4, 8. 14, 34; Jac. 4, 10; **አልዐልክዎሙ፡በእዴየ፡** (ἀντιλαμβάνεσθαι) Hez. 20, 6. 2) *laudibus efferre, extollere* Ps. 33, 3. 117, 27. 144, 1; Dan. 4, 34; Tob. 13, 4. 6; Hen. 39, 9. 12. 61, 11. 12.

ተልዕለ፡ተለዐለ፡ተላዐለ፡ In Perf. forma **ተለዐለ፡** III, 2 creberrime usitata est, rarissime **ተልዕለ፡** III, 1 ut Judith 9, 7 var. (vid. gramm. § 97, 2); nonnumquam **ተላዐለ፡** III, 3 (sed ejusdem sensus, qui stirpi III, 2 convenit) occurrit (ut Gen. 7, 24 F; Joh. 8, 28 rom.; in cod. Laur. Jes. 12, 4. 6. 30, 18. 52, 8); in Imprf. **ይትሌዐል፡**, rarissime **ይትላዐል፡** (ut Num. 14, 17), in Subj. **ይትለዐል፡**; Inf. verb. **ተልዒል፡** (Ps. 87, 16); Inf. nom. **ተልዕሎ፡** et — **ሎት፡** (Kuf. 11; Phil. 1, 25 Platt; Jac. 1, 9) et **ተላዕሎ፡** (Phil. 1, 25); pass. et refl.: 1) *se efferre, efferri, tolli, extolli, exaltari:* **ይትሌዐል፡ንስር፡** Job 39, 27; **ተለዐለ፡ማይ፡ዲበ፡ኵሉ፡አድባር፡ነዋኃት፡** Kuf. 5; Gen. 7, 20; **ተለዐለት፡ታቦት፡እምነ፡ምድር፡** Gen. 7, 17; **ከመ፡ዕፀ፡ቄድሮስ፡ተለዐልኩ፡** Sir. 24, 13; Hen. 96, 2; **ለተልዕሎ፡ብእሲ፡ላዕለ፡ሕዝብ፡** Kuf. 11; **ተልዒለከ፡በልቡናከ፡**(**መልዕልተ፡ከዋክብት፡**) Deg.; sensu pass.: Jes. 2, 2; Mich. 4, 1; **ተለዐለ፡ቃሎሙ፡** Jes. 52, 8; **ተለ"፡ቆሙ፡** Hez. 31, 5; Ps. 88, 16. 17; Act. 1, 9; Joh. 8, 29; Matth. 11, 23; comparative: *altiorem, excelsum, exaltatum esse,* **ይትሌዐሉ፡እምኔሆሙ፡** Dan. 6, 2; Num. 14, 17. 24, 7; Ps. 8, 2. 9, 35. 17, 50. 20, 13. 93, 2; et c. Acc.: **ዲያቆን፡ኢይቅረብ፡ቅድመ፡ዘይትሌዐሎ፡** *diaconus ne communicet ante eum, qui eo superior est* II Can. Nic. 17. 2) *efferri, augeri, proficere, eminere* in re: **ይትሌዐል፡ወይከብር፡** Jes. 52, 13; Gen. 26, 13; **ተለዐለ፡ላዕለ፡ኵሎሙ፡ሰብእ፡በልቡናሁ፡ወበጥበቡ፡** Sx. Teq. 6; προκόπτειν 2 Tim. 3, 9; **ኮነኒ፡ተልዕሎ፡ቦቱ፡** προκοπὴ ἐγένετό μοι ἐν αὐτῇ Sir. 51, 17; Phil. 1, 25. 3) *laudibus extolli* Ps. 98, 10.

አስተለዐለ፡ IV, 1 *extollere* (verbis): (*regem terrae adspicientes*) **ናስተልዕል፡ዕበዮ፡ወንነግር፡ግብሮ፡** Chr. Ta. 28.

አስተላዐለ፡ IV, 3 *alium in erigendo, sublevando adjuvare* (c. Acc. rei sublevatae) Deut. 22. 4.

ልዑል፡ part. *excelsus, altus, editus, sublimis, superior, summus*, de rebus et personis: **መንበር፡ልዑል፡** Jes. 6, 1; **ሰማይ፡ልዑል፡** Prov. 25, 3; **ምድር፡ልዕልት፡** Kuf. 18; Clem. p. 29; **ኵሉ፡ነዋኅ፡ወልዑል፡** Jes. 2, 12; **ዓዲ፡እዱ፡ልዑል፡** 9, 12. 10, 4; **በመዝራእት፡ልዕልት፡** Ex. 6, 1; **በእድ፡ልዕልት፡** 14, 8; c. c. **እምነ፡**, **ዲበ፡**, **ላዕለ፡** ut: **አእምር፡ሚመጠን፡ልዑል፡እምኔከ፡ደመና፡** Job 35, 5; Ps. 102, 11; **እዴሁ፡ልዕልት፡ዲበ፡ኵሉ፡** Jes. 14, 26; **ልዑል፡ውእቱ፡ላዕለ፡ኵሉ፡** Ps. 98, 2. Creberrime usurpatur de Deo Dan. ap. 3, 27—64 (*laudibus exaltatus*), ὕψιστος (altissimus, summus) Job 31, 28; Sir. 17, 26. 23, 18; Ps. 12, 6; Luc. 1, 35; 4 Esr. 1, 3. 2, 2. 42; nec non de praepotentibus et dominis terrae Koh. 5, 7; Hen. 38, 4. 62, 1. 7; de angelis Lit. Joh.; **ጥቀ፡ልዑል፡** esse titulum regis Aethiopiae asserit Ludolfus. In specie de *voce:* **በልዑል፡ቃል፡** *alta voce* Jsp. p. 298; cantandum **በልዑል፡ቃል፡** Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7, a; **ከመ፡ያድምዑ፡ልዑለ፡** τοῦ ἀκουσθῆναι ποιῆσαι 1 Par. 15, 19. — Rarissime **ልዑለ፡** (adv.) idem significat, quod **ላዕለ፡** *sursum*, ut **ልዑለ፡እገሪሁ፡** *sursum pedes ejus*, Enc. Mag. 14.

ላዕል፡ subst. *altitudo*, (aliâs **ኑኅ፡**, vel **ቆም፡**) Eph. 3, 18; 3 Reg. 6, 6. 19; translate: **አንቲ፡ይእቲ፡ላዕለ፡ኢየሩሳሌም፡** σὺ ὕψωμα Ἰη. Judith 15, 9. a) conjunctum cum pron. suff. **ሁ፡**, sc. **ላዕሉ፡** (vid. gramm. § 163, 2), plerumque praemissis vel praepositione vel pron. relativo, sc. **ልብሰቶሙ፡ዘላዕሉ፡** *vestes* quae supra i. e. *superae* (coelestes) Asc. Jes. 9, 9; **ዘላዕሉ፡ኅሡ፡** Col. 3, 1; **ዐጸድ፡ዘላዕሉ፡** ἡ αὐλὴ ἡ ἐπάνω Jer. 43, 10; **አንተ፡ላዕሉ፡ኢየሩሳሌም፡** Rel. Bar.; **በላዕሉ፡** *supra, desuper* (ἄνω, ἄνωθεν): **በሰማይ፡በላዕሉ፡** Joel 3, 3; Ps. 49, 5; Job 3, 4; Jes. 37, 31; 45, 8; Jer. 4, 28; Asc. Jes. 7, 10; **እምላዕሉ፡** (ἄνωθεν) *a summo, desuper* Matth. 27, 51; Hez. 1, 22 (ἐπάνωθεν) Jac. 1, 17. 3, 15; **እስከ፡ላዕሉ፡** Hez. 8, 2 (usque in summum). Etiam in numerandis aetatis annis **ላዕሉ፡** adhibetur vice ἐπάνω, *supra* ut: **እም፳ዓም፡ወላዕሉ፡እምኔሁ፡** Ex. 39, 3; Num. 1, 3. 26, 2; 2 Esr. 3, 8. Kuf. 49. b) in Acc. loci, tamquam adv. *sursum, supra:* **ትኔጽሩ፡ላዕለ፡ውስተ፡ሰማይ፡** Jes. 8, 21. 34, 10; 1 Esr. 9, 47; Gen. 15, 5; Hen. 14, 9; **አምላክነ፡ውስተ፡ሰማይ፡ላዕለ፡** Ps. 113, 11; Koh. 5, 1; **አንበሮ፡ላዕለ፡እምነ፡አዕርክቲሁ፡** Esth. 3, 1; **ከመ፡ኢይረሲ፡ክብረ፡እጓለ፡እመሕያው፡ላዕለ፡እምነ፡ክብረ፡እግዚ"፡** Esth. 4, 17 aper. Nota etiam **ወላዕለኒ፡** *et ultra* i. e. *et quae sunt caetera* Marc. 7, 8 rom. c) **ላዕለ፡** (Acc. loci et st. c.) usurpatur pro praepositione.

ላዕለ፡ praep. frequentissima [ead. q. עַל, ܥܠ, عَلَى, amh. **ላይ፡**]; pron. suffixa per *ê* sibi subjungit, ut **ላዕሌየ፡**, **ላዕሌከ፡** caet. (gramm. § 167, 3) 1) *super, supra* (ἐπὶ et ὑπέρ), et de statu quietis et de motu in superiorem loci partem: **ቆመ፡ዕዝራ፡ላዕለ፡መከየድ፡ዘዕፅ፡** 2 Esr. 18, 4; **አዕረፈት፡በረከት፡ላዕለ፡ያዕቆብ፡ዲበ፡ርእሱ፡** Sir. 44, 23; **ከመ፡ይኅድር፡ፍርሀት፡ዚአሁ፡ላዕሌክሙ፡** Ex. 20, 20; Rom. 7, 17; **ተጽእነ፡ላዕለ፡ኪሩቤል፡** Ps. 17, 12; **ሰጥሐ፡ላዕለ፡** *expandere super* 2 Reg. 17, 19; **ሐጸረ፡ላዕለ፡** *circumsepire super* i. e. *sepimento munire* Sir. 28, 24; **ተዐየነ፡ላዕለ፡** *obsidere* 4 Reg. 25, 1; **መጽአ፡መንፈስ፡እግዚ"፡ላዕሌየ፡** Hez. 2, 2; **መንፈስ፡እግዚ"፡ላዕሌክሙ፡** Rom. 8, 9; 1 Cor. 3, 16; **መጽአ፡ሞት፡ላዕለ፡ኵሉ፡ሰብእ፡** Rom. 5, 12; **ነጸረ፡ላዕለ፡** Gen. 4, 4; **ዘይወግር፡እብነ፡ላዕሌሁ፡** Sir. 27, 5; **ዘረወ፡ላዕለ፡** Lev. 26, 30; **ዘርአ፡**

ላዕለ፡ Lev. 18, 20; saepius መጽአ፡ vel በጽሐ፡ላዕለ፡ *supervenit alicui, ei accidit* ut Koh. 8, 14; Matth. 10, 13; etiam de transeundo super aliquid usurpatur ላዕለ፡ (aliâs እንተ፡ ላዕለ፡) ut ላዕሌየ፡ኀለፈ፡መቅሠፍትከ፡ Ps. 87, 17. 13, 3. In specie dicitur a) de *vestibus*, quae alicui superindutae sunt, quas gestat: Ruth 3, 15; 1 Reg. 18, 4 (ዐጽፍ፡ ዘላዕሌሁ፡); Hen. 98, 2. b) de re gravi, quae *oneri* est super aliquo; vid. ከብደ፡, ዕፁብ፡; ከነት፡ እዴሁ፡ላዕለ፡ኢሎፍሊ፡ 1 Reg. 7, 13: ትሕዝብት፡ሞት፡ላዕለ፡ኵሉ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Sir. 40, 2; inde de *debito* et *officio*, quod alicui incumbit: ለእመ፡ከሀደ፡ተለቃሒ፡ዘቦ፡ላዕሌሁ፡ዕዳ፡ F. N. 27; ዘሀለወ፡ላዕሌሁ፡ልቃሕ፡ *qui mutuum debet*, ib.; እስመ፡ላዕሌከ፡ዝነገር፡ 2 Esr. 10, 4; ዘላዕሌሁ፡ማኅተም፡ ἣν ἐπὶ τοῦ δακτυλίου Tob. 1, 22; vid. ሕሩም፡ et ተሐረመ፡; deinde ላዕለ፡ እደ፡ ብእሲ፡ vel ላዕለ፡ nudum significat *ejus munere, eo duce, sub ejus auspiciis*: ላዕለ፡እዴሁ፡ δι' αὐτοῦ 1 Petr. 1, 21 Platt; (Hierosolyma diruta sunt imperante Vespasiano) ላዕለ፡እደ፡ወልዱ፡ጢጦስ፡ Abush. 19; ላዕለ፡ይታመር፡ ἐν χειρὶ Ἰθάμαρ Num. 4, 33. 7, 8; ላዕለ፡እምሐው፡ይትዐቀብ፡ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστί Gal. 4, 2. c) de *superaddendo ad* aliquid: Lev. 5, 16. 27, 13; ከመ፡ኢትንሣእ፡ብእሲተ፡ላዕሌሆን፡ Gen. 31, 50. d) ut in sermone arab., de *conditione*, cui pactum superinstruitur: ወተካየዶ፡ ላዕለዝ፡ *et sub hac conditione foedus cum eo fecit* Jsp. p. 312. e) *ex adverso, e regione* (ductum de imminendo super rem) Gen. 2, 14. f) *de imperio in* alios et de *praestantia super* alios, ut: ነግሠ፡ላዕለ፡ q. v., ተሠይመ፡ ላዕለ፡ q. v.; ቆመ፡ ላዕለ፡ Ruth 2, 5. 6; አንተ፡ኩን፡ላዕለ፡ኵሉ፡ቤትየ፡ Gen. 41, 40; ሢሞ፡ላዕለ፡ 41, 33; Num. 10, 14 seq.; 18, 2; 2 Reg. 20, 23. 24; በእንተ፡ክብረ፡ቀሲስ፡ላዕለ፡ካልኣን፡ *de praestantia sacerdotis super alios*, Can. Nic. 18. g) rarius de objecto sermonis (*de*): ላዕሌክሙ፡ተነበየ፡ περὶ ὑμῶν *de vobis*, Matth. 15, 7; ግሙራ፡ኢተሰምዐ፡ነገር፡ዘከመዝ፡ላዕለ፡ሶስና፡ Dan. ap. 1, 27, scilicet ubi sermo de aliquo idem est ac sermo contra aliquem; inde ሠሐቀ፡ et ተሳለቀ፡ ላዕለ፡ q. v., ገብረ፡ ኵነኔ፡ ላዕለ፡ q. v. h) rarius de causa (*ob, propter* ἐπὶ c. Dat.): ኢትትላጸዩ፡ ርእሰክሙ፡ ላዕለ፡ ዘሞተ፡ ἐπὶ νεκρῷ Lev. 21, 5; Mich. 1, 16; 2 Reg. 1, 24. 26. 2) confinii et propinquitatis vim habet *ad, apud, in* (germ. *an* et *bei*): ላዕለ፡ባሕር፡ *ad mare* Jos. 16, 3; አልቦ፡ሥርው፡ላዕሌሁ፡ *in eo* Matth. 13, 21; እመ፡ኀበእከ፡ላዕሌከ፡ παρὰ σεαυτῷ Prov. 2, 1; ከመ፡ አርኢ፡ ኀይልየ፡ ላዕሌከ፡ ἐν σοὶ Rom. 9, 17; ብንያም፡ በከየ፡ ላዕለ፡ ክሣዱ፡ Gen. 45, 14; saepius ኀደረ፡ላዕለ፡ብእሲ፡ ubi Graeca habet ἔν τινι ut Rom. 7, 17. 18; Col. 2, 9; ሚ፡ላዕሌነ፡ τί πρὸς ἡμᾶς Matth. 27, 4; Joh. 21, 22. 23. 3) de fine, in quem actione intenditur: *in, ad,* maxime *contra, adversus* et *erga* (*Dat. commodi et incommodi*); frequentissimus est hic praepositionis usus: እመ፡መላሕከ፡መጥባሕተ፡ ላዕለ፡ ዐርክከ፡ Sir. 22, 21; ይሔልዩ፡ እኩየ፡ላዕለ፡እግዚ"፡ Job 1, 5; ንብብ፡ቃለ፡ላዕለ፡እግዚ"፡ 2, 9; ዐርገ፡ላዕለ፡አህጉር፡ Jes. 36, 1; ናሁ፡ አነ፡ ላዕሌከ፡ Jer. 21, 13; እደዊሁ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ Gen. 16, 12. 50, 20; እለ፡የኀሥሡ፡ላዕለ፡እግዚእየ፡ እኪተ፡ 1 Reg. 18, 4; ቆሙ፡ ላዕሌየ፡ Ps. 3, 6; praeterea vid. verba አሕሠመ፡, አስምዐ፡, ገብረ፡, አበሰ፡, ጌገየ፡, ተምዕዐ፡, verba *dimicandi* et alia; in bonam partem: ዘንተ፡ጽድቀ፡ግበሪ፡ላዕሌየ፡ Gen. 20, 13; ያሤኒ፡ላዕሌኪ፡ Judith 10, 16. ግበሩ፡ ምጽዋተ፡ ወምሕረተ፡ ላዕለ፡ቢጽክሙ፡ Zach. 7, 9; ይከውን፡ ሣህል፡ ላዕሌሆሙ፡ Hen. 1, 8; ይጼሊ፡ ላዕሌከ፡ περὶ σοῦ Gen. 20, 7. Deest ut በእንተ፡ምንት፡ገብረ፡እግዚ"፡ላዕሌነ፡ዘንተ፡ ἡμῖν Jer. 5, 19; ከመ፡ትሠኒ፡ ላዕሌኪ፡ ἵνα εὖ γένηταί σοι Ruth 3, 1; ኄራን፡ ኮኑ፡ ላዕሌነ፡ 1 Reg. 25, 15. Dicunt: እኩይ፡ ላዕሌየ፡ *mihi displicet* Koh. 2, 17; ተኈለቈት፡ኀጢአት፡ላዕለ፡ ኵሉ፡ *peccatum omnibus annumeratum est* Rom. 5, 12; ጸሐፈ፡ላዕለ፡ *assignare alicui* Luc. 16, 6; Hen. 10, 8. — ላዕለ፡ creberrime componitur cum በ፡ et እንተ፡ et እምነ፡

በላዕለ፡ easdem fere significationes habet, quas simplex ላዕለ፡; sed magis de statu *quiescendi super* et *adhaerendi ad* aliquid, quam de *motu ad* aliquid dicitur: *super, in, ad, apud* (vid. ላዕለ፡ Nr. 2): እለ፡ተወልዱ፡በላዕሌሃ፡(ለምድር፡) *qui super terram* i. e. *in terra nati* sunt 4 Esr. 10, 13; በላዕሉ፡ *in superficie ejus* Hen. 28, 2 (quod, cum pron. suff. non per ê subjunctum sit, etiam ad ላዕል፡ Subst. referri potest); መጽአ፡ማየ፡አይኅ፡በላዕለ፡ምድር፡ Gen. 7, 10 (ላዕለ፡ in commate 6), ይገብር፡ (ሕግየ፡) ፍሬ፡ በላዕሌክሙ፡ *in vobis* (tamquam semen vobis superinjectum) 4 Esr. 9, 31; Ruth 4, 12; Hen. 15, 5; እብላዕ፡በላዕለ፡እዴሃ፡ ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῆς 2 Reg. 13, 5 (ውስተ፡ in commate 6); ኢተረክበ፡ ሀመፃ፡ በላዕሌየ፡ *apud me, in me* Ps. 16, 4; Gen. 44, 17; ምንተ፡ርኢከ፡ በላዕሌየ፡ Kuf. 35; Jer. 2, 5; Hez. 28, 15; Rom. 1, 13; Mich. 1, 13; እግዚ"፡ይሴብሕ፡በላዕለ፡ትሑታን፡ Sir. 3, 20; 4 Esr. 6, 35; ልቦሙ፡በላዕሌሆሙ፡ Jos. 19, 1. 3; ተቀጥቀጠኒ፡ልብየ፡ በላዕሌየ፡ Jer. 23, 9; Thren. 3, 20; ዘትግዕዝ፡ በላዕለ፡ ባዕድ፡ Rom. 2, 1; ከመ፡ያርኢ፡ጽድቆ፡በላዕለ፡እለ፡ Rom. 3, 25. 4, 11. 8, 29; ዘሰማዕከ፡በላዕሌየ፡ παρ' ἐμοῦ *apud me* i. e. *a me* 2 Tim. 2, 2 (cfr. በኀበ፡). Praeterea nota a) በላዕለ፡ *aliquo duce* (cfr. ላዕለ፡ Nr. 1, b) et *per* በላዕለ፡ሙሴ፡ διὰ Μωυσῆ Jos. 20, 2; ዘይትገበር፡በላዕሌሁ፡ ὑπ' αὐτοῦ Luc. 13, 17; እለ፡ በላዕሌሆሙ፡ δι' ὧν 1 Cor. 3, 5; ዘበላዕሌሁ፡ ይትሜጠው፡ δι' οὗ Matth. 26, 24; Marc. 14, 21; መንፈስ፡ይትናገር፡በላዕሌክሙ፡ ἐν ὑμῖν *in vobis* et *per vos* Matth. 10, 20; Asc. Jes. 1, 7. b) *contra, adversus*: ይቀውሙ፡በላዕሌከ፡ Hez. 2, 6; ዘኢይነሥእ፡ሕልያን፡በላዕለ፡ንጹሕ፡ Ps. 14, 6; Ex. 16, 2; Num. 17, 20. — Aliis in locutionibus ላዕለ፡ et በላዕለ፡ permutantur, ut እስከ፡ አመ፡ኵነኔ፡ዐቢይ፡ በላዕሌሆሙ፡ Hen. 22, 4; ንሕነ፡ንሰምዕ፡ ሠናየ፡ በላዕሌኪ፡ Tob. 10, 12; ኃጥእ፡ ይዌስክ፡ ኀጢአተ፡በላዕለ፡ ኀጣውኢሁ፡ Sir. 7, 23.

እንተ፡ላዕለ፡ dicitur de transeundo *super, per trans* aliquid: Ps. 41, 10; Num. 20, 17. 20; Lev. 20, 17.

እምላዕለ፡ (מֵעַל) de recedendo ab eo, in quo vel super quo vel apud quem fuit res vel persona: *desuper, ab, ex*: ወፅአ፡ ጋኔን፡ እምላዕሌሁ፡ Matth. 17, 18; ግድፍ፡ እምላዕሌከ፡ 18, 9; Hez. 18, 31; Hebr. 12, 1; Gen. 27, 40; አእትት፡ አልባሰ፡ርሱሐ፡ እምላዕሌሁ፡ Zach. 3, 4; እምላዕሌሆሙ፡ ተወልደ፡ክርስቶስ፡በሥጋ፡ *ex iis* Rom. 9, 5; Matth. 1, 16; etiam de *auctore* Sir. 23, 23; ንሣእ፡ እምላዕሌየ፡ Gen. 21, 30 (aliâs እምኀበ፡); Ex. 25, 3.

ሉዓሊ፡ subst. 1) *altitudo, celsitudo, loca sublimia*: ሉዓሊ፡ዐቢይ፡ ὕψη μεγάλα Koh. 10, 6; ዘወረወ፡ነፍሶ፡ እመልዕልተ፡ሉዓሊ፡ይመውት፡ (qui se de fastigio-turris-praecipitat) Jsp. p. 375; ያእምር፡ሉዓሊሁ፡ለሰማይ፡ Lit. 172, 1, (Christus sedet) ውስተ፡ሉዓሊ፡ ἐν ὑψηλοῖς Chr. ho. 1. 2) *elatio, encomium*. Lud. e Lit. mss.

ልዕልና፡ (a ልዑል፡) subst. m. et fem.: 1) *altitudo, celsitudo*, ያእምር፡ኀይለ፡ልዕልና፡ሰማያት፡ δύναμιν ὕψους οὐρανοῦ Sir. 17, 32; Hen. 18, 3. 93, 14; ገነት፡ በእንተ፡ ልዕል

ናሁ፡እምድር፡ይሰመይ፡ሰማየ፡ Phlx. 7; ልዕልናሁ፡ለውእቱ፡ (ዳግም፡) ሰማይ፡ይከውን፡ከመ፡እምድር፡ለምጽናዕ፡ Asc. Jes. 7, 18. 28; Dei Ps. 11, 9; Jes. 19, 16 (gloss.); ልዕልና፡መዝራእትከ፡ Deut. 3, 24; በከመ፡ዕበየ፡ልዕልናከ፡ Mavâs. 15. 2) *fastus, superbia* የኀስር፡ልዕልና፡እጓለ፡እመሕያው፡ (ὕψος) Jes. 2, 11; (ὕβρις) 2, 17.

ላዕላይ፡ (rarius **ላዕላዊ፡**) f. **ላዕላይት፡** adj. *superior, summus, celsus, elatus, altus:* Gen. 22, 2; ላዕላይ፡ማኅደር፡ *contignatio summa,* Clem. p. 23; ላዕላይ፡ፍኖት፡ ἡ ἄνω ὁδός Jes. 7, 3; Ps. 73, 6; ምጥማቃት፡ላዕላይ፡ κολυμβήθρα ἡ ἄνω Jes. 36, 2; ላዕላይ፡ገበሁ፡ Hez. 41, 7; 2 Esr. 13, 25; ሀገር፡ታሕታይት፡ወላዕላይት፡ 1 Par. 7, 24; 2 Par. 8, 5; ሐነጸ፡አንቀጸ፡ላዕላየ፡ (v. ላዕሌየ፡) 4 Reg. 15, 35; ላዕላይ፡ደወለ፡ግብጽ፡ Tob. 8, 3 vel ላዕላይ፡ግብጽ፡ Sx. Masc. 7 (*Aegyptus superior*); Act. 19, 1.

ላዕልይ፡ et **ለዓሊ፡** id. Jud. 1, 35 annot.

ልዑላዊ፡ et **ሉዐላዊ፡** adj. rel., is qui ad altum vel superiorem pertinet, *superior, summus, desuper veniens:* ልዑላዊ፡ወመትሕታዊ፡ Phlx. 175; ኀይላት፡ልዑላውያን፡ *copiae* (angelorum) *in superis degentes* Chr. ho. 3; ረድኤት፡ሉዐላዊት፡ ἡ ἄνωθεν βοήθεια Chr. Ta. 12; መሐላ፡ሉዐላዊ፡ወማእከላዊ፡ወዘይቴሐት፡እምኔሆሙ፡ F. M. 22, 5; Hez. 42, 5.

መልዕል፡ part. (II, 2): *sublevans, exaltans:* መልዕለ፡ርእስየ፡ ὑψῶν τὴν κεφαλήν μου Ps. 3, 3; Mavâs. 45; Kid. f. 36; Kedr. f. 43; etiam de femina dicitur: (ወለተ፡ጴጥሮስ፡) መልዕለ፡ርእስነ፡ Sx. Hed. 17.

መልዐሊ፡ n. ag.: *exaltator:* እግዚ"፡መልዐሌ፡ትሑታን፡ Macc. f. 17.

ምልዓል፡ subst.: *locus elatus* vel *summus, fastigium:* ምልዓለ፡ርእስየ፡ *culmen capitis mei,* Lud. ex Org.

መልዕልት፡ subst. 1) *locus editus, altus; altitudo; cacumen, fastigium:* አዕረገ፡ውስተ፡መልዕልተ፡ምድር፡ ὕψος τῆς γῆς Sir. 46, 9; Mich. 1, 3; Ps. 17, 36; Cant. 7, 9; እመልዕልት፡ይሬእዩ፡ Koh. 12, 5; Ex. 25, 20; in acc. loci: ተንሥኢ፡ወቁሚ፡መልዕልተ፡ ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ Bar. 5, 5; Deut. 28, 13. Inde 2) *praep.*

መልዕልተ፡ praep., quae pron. suffixa vel per *ê* vel sine *ê* sibi subjungit (gramm. § 167, 3): *in superiore parte* rei, *supra, super* (ἐπάνω, ὑπεράνω): ጽልመት፡መልዕልተ፡ቀላይ፡ Gen. 1, 2; መልዕልተ፡ምድር፡ 7, 24; Luc. 9, 49; ይትሌዐል፡መልዕልተ፡አውግር፡ Jes. 2, 2; አንሶሰውኩ፡መልዕልተ፡ማዕበለ፡ባሕር፡ Sir. 24, 6; Gen. 22, 9; Eph. 1, 21; Ps. 139, 8. 148, 4; Jes. 10, 9. 14, 13; Judith 1, 10; Dan. 12, 6. 7; Hez. 10, 1; አቅነቶ፡መልዕልተ፡ልብሱ፡ሰይፈ፡ 1 Reg. 17, 39; Ex. 25, 20. 21; Deut. 28, 1; per Hebraismum: ቆመ፡መልዕልቴሁ፡ *stetit supra eum* i. e. *coram eo* Gen. 18, 2; Judith 13, 7; መልዕልተ፡ኀበ፡ ἐπάνω οὗ Matth. 2, 9; nonnumquam *ultra:* (*Deus trinus ait:*) አልቦ፡ዘይትማሰለነ፡እስመ፡መልዕልተ፡አምሳል፡ንሕነ፡ *ultra similitudinem* i. e. *similitudine superiores sumus,* Clem. f. 48.

ላዕልዐ፡ (etiam **ላእልአ፡**) rad. inus., quae hebr. לָעַג, syr. ܠܥܓ et ܠܓܠܓ, arb. لَغْلَغَ, لَخْلَخَ et لَغَا sonat, et *balbutire,* vel *barbare loqui* significat. Hinc

ተላዕልዐ፡ III, 1 *balbutire:* እንዘ፡ይትለዐላዕ፡በልሳን፡ወይድህክ፡በነቢበ፡ፊደላት፡ ψελλίζων καὶ τὰ στοιχεῖα καταλέγων Chr. Ta. 27; Fid. Jac. Bar.

ላዕላዕ፡ adj. *balbus, blaesus:* ጸያፍ፡ወላዕላዐ፡ልሳን፡አነ፡ Ex. 4, 10; ለበሃማን፡ወለጸያፋን፡ወላዕላዓን፡ረሰዮሙ፡(ክርስቶስ፡) ይትናገሩ፡ርቱዐ፡ Clem. f. 233; ላዕላዐ፡ልሳን፡ (sc. *clericum constituere non licet*) saepius in *Can. ecclesiasticis* ut Clem. f. 85; Kid. f. 17; etiam: ላዕልዐ፡ልሳን፡ Fid. Jac. Bar. — *Voc. Ae.:* ላዕላዕ፡ለታት፡ዘ፡ለምበዳ፡; *aliud:* ላዕላዕ፡ዘ፡ለምንብዳ።

ለዐት፡ (v. **ላዐት፡**) subst. *capulus* gladii Jud. 3, 22. — De etymo suspicor, permutatis literis ለ et ነ (sicut in ለሐወ፡, ለትኑ፡) ለዓት፡ repetendum esse e voce ለዐተ፡ i. q. نَعَثَ *cepit manu* rem (cogn. cum نَعَشَ *elevavit, sustulit*).

ለይ፡ *coccum* vid. supra sub ለወየ፡ c. 54.

ሌለየ፡ quadrl. I. [reduplicatum e simplici ለየ፡, quod Amharenses in usu habent (vid. etiam መለየ፡); huic ut cognato ለወወ፡ (vid. supra c. 53) prima notio *flectendi* et *inclinandi* inest (cfr. لَوَى et وَلِيَ). Ab hac primaria notione derivantur 1) *adhaerere, propinquum, adjunctum esse* وَلِيَ לָוָה 2) *avertere, declinare, retrocedere* ut لَوَى c. عَنْ *devertit* et *occultavit,* وَلَّى c. عَنْ II. V. (et لَوْلَى) *retrocessit* III *separavit alios ab aliis;* inde ሌለየ፡ reduplicatum *duas* vel *plures res a se invicem avertere* i. e. *separare.* Vicinum est ለፈየ፡ q. v.] 1) *a se invicem separare, dividere, disjungere, dissociare:* ይሌሊ፡ሥርወ፡እመሌሊት፡ Hbr. 4, 12; ዘሌሌከ፡ τὰ διχοτομήματα Ex. 29, 17; Hen. 82, 11; ከመ፡እፍልጥ፡ወእሌሊ፡ Luc. 12, 51 rom.; ሌለዮሙ፡ለሠራዊት፡ (διεχώρισεν) 2 Par. 25, 10; ይሌሊ፡አዕርክት፡ διαχωρίζει φίλους Prov. 16, 28. 17, 9. 2) *distinguere, secernere, discrimen facere* (inter plures): ኢፈለጠ፡ወኢሌለየ፡ (οὐ γάρ ἐστι διαστολή) Rom. 3, 23; ወሌለዮ፡እግዚ"፡(ለእጓለ፡እመሕያው፡) *discrimina inter eos fecit* Sir. 36, 11; (*eleemosynas largiamur*) እንዘ፡ኢንሌሊ፡ጽኑሳነ፡ (non distinguentes inter egenum et alios) Chr. Ta. 10; ይሌሊ፡ማእከሎሙ፡ ib. 17. *Voc. Ae.:* ፈለጠ፡ፈለየ፡ሌለየ፡ዘ፡ለየ፡; *aliud:* ፈለጠ፡ሌለየ፡ገለየ፡ፈለየ፡አሰሰለ፡አዕለወ፡በዐደ፡ሰዘየ፡ለዘየ፡ነከረ፡ብ፡ለየ።

አሌለየ፡ II *separandum curare:* 2 Par. 25, 10 (ubi var. lect. አሌለዮሙ፡ pro ሌለዮሙ፡ occurrit).

ተሌለየ፡ III, 1 refl. et pass.: *separari, disjungi, sejungi, dividi* vel *separatum esse:* ተሌለይ፡እምኔየ፡ Gen. 13, 9. 14; Hen. 89, 38; ወኢይትሌለዩ፡ኢነጐድጓድ፡ወኢመብረቅ፡ Hen. 60, 14; ተሌለዩ፡፩፩ምስለ፡ካልኡ፡ Gen. 13, 11; እሮ፡ተሌለዩ፡ Hen. 60, 9. 71, 16; 2 Reg. 1, 23; (*moribundus dicit:*) ናሁ፡እትሌለይ፡እምኔክሙ፡አዝማድየ፡ Genz. f. 2; ተሌለየ፡ማእስ፡እምዐጽም፡ Enc.

ሌሉይ፡ part., fem. **ሌሊት፡** *separatus, divisus, diversus, discretus:* ሌሉየ፡ሕብር፡ (אֲשֶׁר לוֹ הָרִקְמָה) Hez. 17, 3 vrs. alt.; ይፈልጡ፡ሌሉየ፡በዘዘዚአሁ፡ *Nestoriani unum Christum in duos discretos dividunt* Cyr. ad Th. f. 8; ተአኀ

ም፡ ፩ነፍስ፡ ውእቱ፡ በሥጋ፡ ፍሉጥ፡ ወሊሉይ፡ (definitio amicitiae) Fal. f. 13; **ሊሉይ፡ እምነ፡ ብእሲቱ፡** Enc.

ሊላይ፡ subst. *separatio, disjunctio:* **ዘእንበለ፡ ፍልጠት፡ ወዘእንበለ፡ ሊላይ፡** M. M. f. 387 (in append.).

መሌሊት፡ subst., Plur. **መለያልይ፡**, Pl. Plur. **መለያልያት፡** pars corporis separabilis i. e. *membrum, artus*, nec non locus, quo et junguntur et separantur singula membra i. e. *articulus, junctura membrorum:* **ገመዱ፡ መሌሊቶሙ፡ ከመ፡ ሥጋ፡** Mich. 3, 3; **መተረ፡ (አልህምተ፡) በበመለያልይሆሙ፡** 1 Reg. 11, 7; Lev. 1, 6; **ትጠብሖ፡ በበመሌሊቱ፡** Ex. 29, 17; **አስተጋብኦሙ፡ ለአዕጽምት፡ ውስተ፡ መለያልዩ፡ ዘዘዚአሆሙ፡** Hez. 37, 7; Job 9, 28. 31, 12; 4 Esr. 8, 12. 14; Rom. 12, 4; Hbr. 4, 12; 1 Cor. 12, 12. 14. 18 rom., **መለያልየ፡ አዕጽምቲሃ፡** Jud. 19, 29; **መሌሊተ፡ ሐቌሁ፡** οἱ σύνδεσμοι τῆς ὀσφύος αὐτοῦ Dan. 5, 6; μηροί (?) Hez. 21, 7; **መለያልያት፡ ኅቡረ፡** *omnia membra simul*, Chr. Ta. 5. [Amh.: **ብልት፡**].

ሌሊት፡ *nox* vid. supra c. 52 sub **ለወለ፡**

አሌለየ፡ *noctem transigere* vid. supra c. 52 sub **ለወለ፡**

ሊሎ፡ *noctua* vid. supra c. 53 sub **ለወለ፡**

ለገመ፡ rad. inus., cujus prima vis in *lingendo, gustando, comedendo* fuisse videtur, coll. talm. לְגִימָה *gustatio, comessatio*, לוּגְמָא *bucca*; syr. ܠܘܓܡܐ *mandibula, maxilla; frenum, habena*; arab. لِجَام (aeth. et amh. **ልጓም፡**) id quod ori inseritur i. e. frenum.

ልጓም፡ subst., Pl. **ልጓማት፡**, rarius **አልጓም፡** 1) *frenum, habena* (χαλινός) Ps. 31, 12; Jes. 37, 29; 4 Reg. 19, 28; Hab. 3, 14; Zach. 14, 20; Hen. 60, 15; **ፈነወ፡ ልጓመ፡ ለገጽየ፡** Job 30, 11; **እወዲ፡ ልጓመ፡ ውስተ፡ መላትሒከ፡** Hez. 38, 4; **ለአፍራስ፡ ንወዲ፡ ልጓመ፡ ውስተ፡ አፉሆን፡** Jac. 3, 3. 2; **ልጓመ፡ ፈረስ፡** Apoc. 14, 20; **ይፈትሕ፡ ልጓማተ፡ ጽኑዓን፡** Hen. 46, 4; de **አልጓም፡** vid. **አደረገ፡** 2) *retinaculum, vinculum:* Act. 27, 40 rom. (**ምሕዳፍ፡ ወልጓማተ፡ ሐመር፡** τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων). — Hinc denominantur

ለጎመ፡ I, 1 Subj. **ይልጉም፡** *infrenare, frenare, refrenare, coërcere:* **ንኅንቃ፡ ለነፍስነ፡ ወንልጉማ፡ ከመ፡ ፈረስ፡ ኅያል፡ ወድኑክ፡** (ἄγξον τὴν ψυχὴν καὶ ἐπίθες αὐτῇ κημόν) Chr. Ta. 31; **ለከናፍር፡ እለ፡ ነበባ፡ ስብሐታተ፡ አርመሞን፡ ሞተ፡ ወለጎሞን፡ በልጓም፡ ዘኢይትበተክ፡** Genz. f. 75; **ትዕግሥት፡ ይለጉም፡ መዐተ፡** Fal. f. 28; **ልጉም፡ ልሳነከ፡ ከመ፡ ኢትተከዘ፡ ድኅረ፡** ib. f. 24; **አፉሁ፡ ይነብብ፡ ዐቢያተ፡ ወአልቦ፡ ዘይለጉም፡** Chr. Ta. 2; (Elias) **ለጉመ፡** (sic apud Lud.) **ሰማየ፡ ከመ፡ ኢየሀብ፡ ዝናመ፡** Org.

አልጎመ፡ II, 1 *freno cohibere, refrenare:* **ዘኢያለጉም፡ ለልሳኑ፡** Jac. 1, 26; **በንጽሕ፡** (*castitate*) **አልጎሙ፡ ሥጋሆሙ፡** Hom. Severiani Gab. in Cyr. f. 122.

ተለጉመ፡ III, 1 *frenari, refrenari, coërceri:* **ናሁ፡ (በሞት፡) ተለጉመ፡ ዘሚ፡ መሰንቆ፡ ጥዑም፡** Genz. f. 103; **ተለጉሞ፡ ልሳን፡** (Infin.) Chr. Ta. 24.

ሊጊር፡ Ex. 36, 19 et **ለጊርዮን፡** Ex. 28, 19; Hez. 28, 13 (etiam **ለግርዮን፡** Cod. Abb. CXVII in Ex. 36, 19) est nomen gemmae λιγύριον, *ligurius*. — Vid. **በልግር።**

ለገበ፡ radix spuria. Ab ea R. Laurence, assentiente Gesenio in Ullmann et Umbreit Studien und Kritiken 1830. p. 244, repetierunt **መልገብት፡** Asc. Jes. 3, 6, et **ለገበ፡** et **ለጉመ፡** variatas ejusdem radicis formas esse censuerunt. Sed fragmentum Ascensionis, ab A. Maio inventum et a Niebuhrio emendatum exhibet *galeagra* (בִּירָה), quare equidem haud dubito, quin **መልገብት፡** errore calami pro **መግለብት፡** exscriptum sit, q. v.

ልገት፡ *tugurium* vid. sub **ወለገ፡**

ልጎት፡ *abyssus* vid. sub **ለገገ፡**

ለግን፡ Lev. 2, 4 est graecum λάγανον *laganum*.

ልጉን፡ est *mensurae* genus, *vas majus: „sale complevit primo* **ጽህርተ፡**, *deinde* **ጋንአ፡**, *denique* **ልጉነ፡**" Gad. T. H. [cfr. arm. לְגִינָא, לְגִינְתָּא; ܠܓܝܢܐ λάγηνος vel λάγυνος, *lagena*; vid. etiam supra c. 50 **ልኵንት፡**]

ልግንት፡ a me nusquam nisi in *Vocabulariis* repertum est a) **ልግንት፡ ብ፡ ገንፎ፡** ad **ለግን፡** referendum videtur; b) **ልግንት፡ ዘ፡ ቀፎ፡** cum **ልጉን፡** conferendum est; c) **ልግንት፡ ዘ፡ ማማ፡** obscurum est, cum quid **ማማ፡** sit lexica Amharica non doceant.

ሌጌዎን፡ vel **ሌግዎን፡** est λεγεών, *legio*; nomen daemonis Marc. 5, 9; Luc. 8, 30.

ሎግዮን፡ vel **ሎግዮ፡** vel **ሎጊዮን፡** est graecum λογεῖον, *rationale* (hebr. חֹשֶׁן): **ልብሰ፡ ሎግዮን፡** Ex. 36, 15. 22; Lev. 8, 8; Sir. 45, 10; praeterea in recentiori Pentateuchi versione Ex. 25, 7. 28, 4. 15. 22. 23. 35, 8.

ለገገ፡ rad. inus.; sc. لَجَّ, quod in derivatis de *profunditate aquae* vel *maris* usurpatur. Hinc

ልጎት፡ (passim **ልኀት፡** et **ልጕት፡**) subst. [id, quod arab. لُجّ *magna moles* aquae, *medium* et *profundum* maris, *abyssus*, لُجَّة *magna moles* aquae] Plur. **ልጎታት፡** *profundum maris, salum, vorago, abyssus:* ἐν βυθοῖς Ps. 106, 24; 4 Esr. 12, 49; **ልጎተ፡ ባሕር፡** πέλαγος τῆς θαλάσσης Matth. 18, 6; 4 Esr. 13, 54; Hen. 60, 7. 9; **ልጎታተ፡ አብሕርት፡** Kuf. 2; **አበርሀ፡ ልጎታተ፡ ወእንግሥሥ፡ ቀላያተ፡** Clem. f. 83. — *Voc. Ae.*: **ልጎት፡ ዘ፡ ጎገር፡** (v. **ጎገር፡ ጎገሮ፡**).

ልጥር፡ subst. λίτρα (ܠܝܛܪܐ ליטרא رَطْل); pondus est, communi Abyssinorum usu receptum, de quo *Voc. Ae.*: **ልጥር፡ ዘ፡ ፲ወ፪ ወቄት፡** i. e. *duodecim uncias continens* (consentiente *Isenbergio* in lex. amh. p. 12): **ምእት፡ ልጥር፡** Joh. 19, 39; **ንሥእት፡ ዕፍረተ፡ ልጥረ፡** λίτραν μύρου 12, 3; **፲፪ ልጥረ፡ ወርቅ፡** χρυσοῦ λίτραι Chr. Ta. 20; (*stipendium ei statuit*) **፻፪ ልጥረ፡ ብሩር፡** Gad. T. H.; Sx. Masc. 18. Pl. **ልጥራት፡** Sx. Mag. 13. — In Rad. Abb.: **ለጠረ፡ ብ፡ መዘነ፡** (cfr. رَطَلَ).

ልጥር፡ var. **ሬጥር፡**, est corruptum e **ርጢን፡** (q. v.) ῥητίνη Gen. 43, 11.

ሊጠን፡ (pro **ሊጣን፡**) λιτανεία *supplicatio* Cod. Mus. Brit. XXI (in Catalogo p. 24, ubi **ሊጣን፡** imprimendum curavimus, contra libri ms. auctoritatem).

ሎጣዊ፡ qui ad Lothum vel Lothi populum pertinet i. e. *Sodomita, qui rem habet cum mare*, ex arabico loquendi usu: **ሎጣውያን፡ዘውእቶሙ፡እለ፡ይዜምዉ፡ተባዕተ፡** F. M. 7, 3. 5.

ለጽለጸ፡ rad. inus. Conveniunt arab. لَصْلَصَ *commovit*, لَطْلَطَ *huc illuc movit torsitque se serpens*; تَلَزْلَزَ *commotus fuit*, لَثْلَثَ *incertus, inconstans fuit.* Hinc

ለጽሊጽ፡ subst. *lingua* vel *examen bilancis*: **ከመ፡ግምዳት፡ለጽሊጽ፡መዳልው፡** ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ Prov. 16, 11; **ከመ፡ለጽሊጽ፡** (v. **ልሳነ፡ለጽሊጽ፡**) **መዳልው፡** ὡς ῥοπὴ ἐκ πλαστίγγων Sap. 11, 23.

ልጽላጼ፡ subst. *nutatio, fluctuatio* bilancis Sap. 11, 23 var. (pro **ለጽሊጽ፡** q. v.).

ለጸቀ፡ I, 1 [id., q. arab. لَصِقَ *adhaesit, conjunctus fuit*; لَزِقَ, لَسِقَ, لَزِجَ id.] *adhaerere, conjunctum* vel *affixum esse*: **እስከ፡ለጸቀ፡ማእሰ፡ሥጋሁ፡ዲበ፡ዐጽሙ፡** Sx. Masc. 14; **እንዘ፡ይለጽቅ፡** *affixus, insertus* Ex. 26, 28; **ጠግዐ፡ወለጸቀ፡ምስለ፡መንበሩ፡** Sx. Genb. 6 Enc.

አልጸቀ፡ II, 1 1) *propius admovere, proximum reddere* aliquem vel alqd.: **ታለጽቆሙ፡ለርቱቃን፡** Lit. Joh. 2) *prope esse ad* (cfr. اِقْتَرَبَ, הִקְרִיב), *parum abesse ut, prope accedere, appropinquare, instare*; de loco: **አልጺቆ፡ኀበ፡ቤቱ፡** Luc. 7, 6: **አልጺቆ፡ለኢየሩሳሌም፡** Marc. 11, 1; **አልጸቀ፡መንገለ፡** (Platt: **ለ**)**ሀገር፡** Act. 9, 3 rom.; **አልጺቆ፡ይብእ፡ሀገረ፡** Jon. 3, 4: **አልጸቀ፡ዘያጸድቀኒ፡** Jes. 50, 8; de tempore: **አልጸቀት፡ኵነኔክሙ፡** Jes. 41, 21. 56, 1; **አልጸቀት፡ዕለተ፡እግዚ"፡** Joel 1, 15; Hez. 9, 1. 30, 3; Joh. 6, 8; **ሕይወትኒ፡አልጸቀት፡ለመቃብር፡** Sir. 51, 6; c. c. **ለ** et Infin., ut **አልጸቀት፡ነፍሱ፡ለመዊት፡** Job 33, 22; Jes. 39, 1; **አልጸቀት፡ለወሊድ፡** Jes. 26, 17, vel c. Subj. verbi: **አልጸቀት፡ትምጻእ፡ዕለት፡** Jer. 31, 16; Judith 11, 12; Jes. 38, 12; 4 Esr. 4, 21; Ps. 21, 11; Marc. 5, 23; **አልጸቀት፡ትፃእ፡ነፍሳ፡** Gen. 35, 18.

ተላጸቀ፡ III, 3 *inter se connexum esse, cohaerere, confinem esse, se applicare, amplexari, adhaerescere, perseverare* in re: **እለ፡ይትላጸቃ፡በበይኖን፡** Ex. 28, 7; (*sicarius*) **ሰበ፡ይትላጸቆ፡ብእሲ፡ወየሐውር፡በገቦሁ፡ይረግዞ፡** Jsp. p. 343; **ይትላጸቅ፡ረድእ፡ለመምህሩ፡** συνάπτοιτο δ' ἂν καὶ μαθητὴς διδασκάλῳ Cyr. c. Pall. f. 76; **ነፍሱ፡ትትላጸቅ፡ምስለ፡እግዚ"፡** Chr. Ta. 28; **በተቃርቦ፡ወበተላጽቆ፡ተደመረ፡ለእግዚ"፡ቃል፡** σχετικῶς συνημμένος τῷ Θεοῦ λόγῳ Cyr. c. Pall. f. 74; **ጎሩ፡ዘይትላጸቅ፡** *vicinus ejus confinis* F. N. 37; *ambo exercitus* **ይትላጸቁ፡** *conjunguntur* Jsp. p. 303; **እመበ፡ብእሲ፡ዘተላጸቀ፡ወሰከበ፡ምስለ፡ብእሲት፡በእሎን፡መዋዕል፡** (*concumbit*) F. M. 10, 3; **ተላጽቆተ፡ስኢል፡** ἔντευξις συνεχής Chr. Ta. 27.

አስተላጸቀ፡ IV, 3 *sibi annectere, agglutinare, consociare* rem vel personam, dua vel plura *sibi invicem admovere, conjungere, cohaerere facere, continuare*: **በተቃርቦ፡አስተላጸቀ፡ለርእሱ፡ከልአ፡ብእሴ፡** ἄνθρωπον ἑαυτῷ συνάψας ὁ λόγος (sec. Nestorianos) Cyr. c. Pall. f. 81; **ተዓርኮ፡** (*amicitia*) **ከመዝ፡ውእቱ፤ዘየአምኖ፡ለፍቁሩ፡ወያስተላጽቆ፡በፍሥሓ፡ወኢይትዔበይ፡ላዕሌሁ፡** Fal. f. 15; **እለ፡ያስተላጽቁ፡ሰንበታተ፡ሐሰት፡** Am. 6, 3; **እመ፡አስተላጻቅሙ፡ወአዝለፍክሙ፡ሐልዮ፡** συνεχῶς ἐξετάζοντες Chr. ho. 33; **በአስተላጽቆ፡** Sx. Sen. 12 Enc.

ልጹቅ፡ part. *continuus, confinis, proximus; adhaerens, addictus*: **አዘዘ፡ጢጦስ፡ያንህሉ፡መካነ፡ልጹቀ፡ቀኁድስ፡** Jsp. p. 372; **አግዋር፡እለ፡ልጹቃን፡** F. N. 37; **ልጹቀ፡አትሮንስ፡** 3 Reg. 10, 19; **ልጹቁ፡ለእግዚ"፡** (interpretatio nominis **ሌዊ፡**) Kuf. 31 (p. 113); **እመ፡ኮነት፡አልባቢነ፡ልጽቅተ፡ኀበ፡ፈጣሪ፡** Chr. Ta. 16; **እመ፡ኮነት፡ነፍስ፡ልጽቅተ፡ምስለ፡እግዚ"፡** ib. 27; **በልጹቅ፡** παραπλησίως (similiter) Cyr. ad Th. f. 9.

ልጸቅ፡ subst., ut videtur: locus proximus i. e. *penetralia, recessus* domus: **ኆኅት፡ውሣጥያት፡እለ፡ያበውኡ፡ውስተ፡ልጸቀ፡** (v. **ልጽቀ፡**, **ልጽቅተ፡**)**ቤት፡** ἡ θύρα ἡ ἐσωτέρα εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων 2 Par. 4, 22 (לִשְׁכָּה?).

ልጽቀት፡ n. act. *agglutinatio, annexio: quod orthodoxi* **ትድምርት፡** (ἕνωσις) *dicunt, Nestoriani* **ቅርበት፡አው፡ልጽቀት፡** (συνάφεια) *vocant* Cyr. c. Pall. f. 76.

አስተላጻቂ፡ n. ag. (IV, 3): *consocians, conjungens*: **ዛቲ፡መጽሐፍ፡አስተላጻቂት፡ርቱቃን፡** *liber, qui loco disjunctos conjungit* Fal. in proëmio.

ላጽቂት፡ et **ለጽቂት፡** subst. *lacertae species, stellio*, καλαβώτης; animal nomen duxit ab *adhaerescendo* terrae vel rebus, quas serpit, [cfr. لُحَكَاءُ *lacertae species* (a لَحِكَ firmiter cohaesit cum re), de qua disputavit S. Bochart in hieroz. ed. Ros. II. p. 501] Prov. 24, 63 (ubi Hbr. שְׂמָמִית habet), et Lev. 11, 30 ubi ob confusionem nominum animalium, qua versio aeth. laborat, vix pro certo affirmari potest, quod nomen graecum interpres **ለጽቂት፡** verterit: videtur ita vertisse vel μυγάλη (mus araneus), qua voce LXX hebr. אֲנָקָה (stellio) male reddiderunt, vel χαλαβώτης (hebr. לְטָאָה). *Voc. Ae.*: **ለጽቂት፡ዘ፡ፈረፈ(ፎ?)ንጣ፡**

ለጸየ፡ (etiam per **ዐ**) rad. inus., cui comparanda sunt מְלַט מָרַט; ܡܪܛ ܡܠܛ; مَلِطَ مَلِصَ, **መለጠ፡**, مَلَسَ مَرَطَ, quae omnia in notione *laevitatis* et *glabritatis* conveniunt, in specie מָרַט مَرَطَ significat *pilos evellere, depilare*, مَلَطَ *rasit crines*, et مَاسَ (e مَلَسَ) *rasit caput*; amh. radix sonat **ላጨ።** Hinc

ላጸየ፡ I, 3 (in libris mss. nonnumquam **ለጸየ፡** exscriptum) *radere, abradere* novacula: **ላጸየ፡ሥዕርተ፡ርእሱ፡** Job 1, 20; **ላጸዮሙ፡መንፈቀ፡ጽሕሞሙ፡** 1 Par. 19, 4; Lev. 19, 27; Did. 1; **ርእሰ፡ኢይላጼ፡** Lev. 21, 10; Num. 6, 9; **ይላጽዮ፡እግዚ"፡በመላጼ፡** Jes. 7, 20; Gen. 41, 14.

ተላጸየ፡ III, 3 refl. et pass.: *sibi radere* crines, barbam, caput, *abradi:* ግምዒ፡ ርእሰኪ፡ ወተላጸዩ፡ Mich. 1, 16; ተላጸይ፡ በቲ፡ ርእሰከ፡ ወጽሕመከ፡ Hez. 5, 1. 27, 31; Lev. 13, 33. 14, 8. 9. 21, 5; Num. 6, 9; Jud. 16, 19; Act. 18, 18; ርእሰ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ ይትላጸዩ፡ Jer. 31, 37; 16, 6; ለትትላጸይ፡ ወእማእከ፡ ትትቀረጽ፡ 1 Cor. 11, 6.

ሉጹይ፡ (nonnumquam **ልጹይ፡** occurrit) part., fem. **ሉጽይት፡** *rasus:* ሉጹያን፡ (v. ልጹያን፡) አጽሓሚሆሙ፡ Jer. 48, 5; ከመ፡ ሉጽይት፡ ይእቲ፡ 1 Cor. 11, 5.

መላጼ፡ (nonnumquam **መላጺ፡**) subst. m. et fem. (Jes. 7, 20); Pl. **መላጽያት፡** et **መላጼያት፡** (Sx. Ter 6. 15; M. M. f. 214.); *novacula, culter tonsoris:* ξυρόν Jes. 7, 20; Ps. 51, 2; Num. 6, 5; Jud. 16, 17 (σίδηρος); Lev. 19, 28; መላጼ፡ ቀራጺ፡ Hez. 5, 1. Usurpatur de quovis *cultro acutiori:* ከመ፡ መላጼ፡ በሊሕ፡ ዘክልኤ፡ አፉሁ፡ ῥομφαία Sir. 21, 3; ረሰዮ፡ አፉየ፡ ከመ፡ መላጼ፡ Jes. 49, 2; Hebr. 4, 12; de ψήφῳ Ex. 4, 25; de cultro medici: ከመ፡ ጠቢብ፡ ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ ዘይጠብሕ፡ በመላጼ፡ Did. 10. — *Voc. Ac.:* መላጼ፡ ዘ፡ ምላጭ።

ለፈቀ፡ I ut videtur *adhaerere* vel *assequi: Judae Ischariotae* በተንስሐቱኒ፡ ኢተሰርየ፡ ሎቱ፡ ኀጢአቱ፡ እስመ፡ ደመ፡ መለከት፡ ዘለፈቆ፡ M. M. f. 205 (coll. لَفَقَ II. V; דָּבַק al.).

ለፈየ፡ I, 1 [vicina sunt לָפַת لَفَتَ *inflexit, avertit, deflexit,* unde لِفْتٌ *dimidium rei, latus,* ܠܘܳܬ praep. *juxta*) et لَفَا *amovit, avertit*; deinde לָוָה לְוָא ܠܘܳܐ لَوَى et supra ሌለየ፡ et ለየ፡] *in duas partes dirimere:* ኢትልፍዩዎ፡ (sic legendum pro ኢትልፍዎ፡) ለ፩ክርስቶስ፡ ወኢትረስይዎ፡ ለወልድ፡ ለፌ፡ ወለሥጋ፡ ዘነሥአ፡ ለፌ፡ Haim. Ab. 13.

ተለፈየ፡ *dirimi. Voc. Ac.:* ተልፈዩ፡ ዘ፡ ተለዩ።

ለፌ፡ subst. *latus* rei, quae duo habet latera (cfr. لِفْتٌ); plerumque in Accusativo loci positum vel praepositioni cuidam subjunctum (adverbii vice) usurpatur. a) bis repetitum significat: *utrimque, hic-illic, huc-illuc, hinc-illinc, ultro citroque:* ነጸረ፡ ለፌ፡ ወለፌ፡ περιβλεψάμενος ὧδε καὶ ὧδε Ex. 2, 12; Jos. 8, 20; 3 Reg. 18, 45; Hez. 40, 37. 47, 7; ያንቀለቅል፡ ሐመር፡ ለፌ፡ ወለፌ፡ Chr. ho. 11; አንጌገየ፡ ለፌ፡ ወለፌ፡ Clem. f. 128; እምለፌሂ፡ — ወእምለፌሂ፡ ἔνθεν καὶ ἔνθεν 1 Reg. 14, 16. 17, 3; 4 Esr. 6, 3; Hez. 40, 10. 45, 7; Ex. 26, 13. 37, 13; Num. 11, 31. 22, 24; Joh. 19, 18; እምለፌ፡ ለለፌ፡ Act. 27, 15 rom.; በለፌ፡ — በለፌ፡ Ex. 17, 12 (ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν); 2 Par. 9, 18. 19 (ἔνθεν καὶ ἔνθεν); እንተ፡ ለፌ፡ — ወእንተ፡ ለፌኒ፡ ἔνθεν καὶ ἔνθεν Ex. 32, 15; 4 Reg. 2, 14 (ἔνθα καὶ ἔνθα). Alterius ለፌ፡ vicem implere potest ከሐ፡ vel ከሐከ፡, ut ለፌ፡ ወከሐከ፡ ὧδε καὶ ὧδε 3 Reg. 20, 40 (hebr.); አልከቱ፡ እምከሐ፡ ወእሉሂ፡ እምለፌ፡ Jos. 8, 22. Etiam genitivum sibi subjungere potest ለፌ፡, ut: ፩እምለፌ፡ ድንጋገ፡ ፈለግ፡ ወ፩እምከሐ፡ ድንጋገ፡ ፈለግ፡ ἐντεῦθεν τοῦ χείλους — ἐντεῦθεν τοῦ χείλους Dan. 12, 5; እምለፌ፡ ፈለግ፡ ወእምከሐከሂ፡ Apoc. 22, 2. b) Omisso geminorum altero, ለፌ፡ semel positum, prout sensus postulat, aut *hic, huc, hinc* aut *illic, illuc, illinc* intelligendum est: ወገጾሙ፡ ለፌ፡ ይሜይጡ፡ ὧδε τὸ πρόσωπον αὐτῶν δώσουσι Jer. 27, 5; ትመጽእ፡ ለፌ፡ ኀበ፡ አነ፡ እቀውም፡ Ex. 17, 6. c) *ultra, supra, inde a:* ወኍልቆሙ፡ እምእምጣነ፡ ፳ዓመት፡ ወለፌ፡ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω 2 Par. 25, 5; ወለፌ፡ *et deinde* vel *et ab altera parte* Job 13, 10; *Paulus Samosatenus docet* ከመ፡ ክርስቶስ፡ ለፌ፡ እማርያም፡ ἐκ Μαρίας λέγων τὴν ἀρχὴν αὐτὸν ἐσχηκέναι *Christum existere inde a Maria,* Chr. Ta. 8; ለፌ፡ እምጥምቀት፡ *inde a baptismo* M. M. f. 2; (cfr. etiam ከሐ፡ እምነ፡): *Photinus docet:* እማርያም፡ እሙ፡ እምለፌ፡ ውእቱ፡ ወልድ፡ ወአኮ፡ እምቅድመ፡ ዓለም፡ Syn. f. 281.

ለፈጸ፡ id. q. **ሎሰ፡**. Hinc

ልፉጽ፡ part. *subactus* (id. q. **ልዉስ፡**): Ex. 29, 40.

ልፍጸት፡ n. act.: *subactio* farinae, massae, M. F.

ለፈፈ፡ id. q. لَفَّ *obvolvit, convolvit, conjunxit,* ܠܰܦ *complicuit, conjunxit,* talm. לָפַף *convolvit, infasciavit.* Hinc

ልፉፍ፡ subst. [لِفَافَةٌ] *fascia, taenia:* አምጽአ፡ ልፉፈ፡ ከመ፡ ይክድን፡ አዕይንቲሁ፡ Sx. Mag. 7. Nomine ልፉፈ፡ ጽድቅ፡ appellantur taeniae (membranaceae), quibus preces magicae inscriptae sunt, corporibus mortuorum circumvolutae cumiisque sepultae; homines talibus fasciis ornatos coram Deo justificatum iri vesana Abyssinorum recentioris aetatis superstitio imaginatur. Variae harum precum magicarum formulae reperiuntur in Bibliotheca Musei Britannici Nr. LXXIX, Abbadiana Nr. L, 5; CCXIV, 4; CCXIX, 12.

ሐ litera alphabeti Aethiopici tertia, quae **ሐውት፡** nominatur; alio nomine eam nunc vocant Abyssini, vid. Isenb. lex. amh. p. 13.

ሐለለ፡, permutatis literis **ለ** et **ረ**, eadem radix, quae **ሐረረ፡** חָרַר ܚܰܪ حَرَّ sonat; *ardoris* significationem habet (de permutatione literarum cfr. hebr. חַרְחֻר). Hinc

ሐለለ፡ I, 2 id. quod **አሕለለ፡** q. v.

አሕለለ፡ II, 1 *torrere, adurere, arefacere:* እምአርያም፡ ፈነወ፡ እሳተ፡ ወአሕለለ፡ ለአዕጽምትየ፡ (v. ወሐለለ፡ አዕጽምትየ፡) Thren. 1, 13; ሶበ፡ ለልብየ፡ እሳተ፡ ሐዘን፡ አሕለሎ፡ II Sal. Mar. 7; እቶን፡ እሳት፡ ኢያሕለላ፡ Sx. Ham. 25 Enc.

ሕላሌ፡ subst. *adustio, torror,* Lud. sine auct.

መሐልል፡ part. I, 2 et **ማሕልል፡** part. II, 1 *pigmentarius* (μυρεψός), qui aromata igne conficit vel coquit, Ex. 38, 25 cum annot.

ሐለመ፡ I, 1 [id. q. חָלַם, ܚܠܰܡ حَلَمَ] *somniare,* absol. Dan. 2, 1; 4 Esr. 10, 51; ወደገመ፡ ሐለመ፡ Gen. 41, 5. 28, 12; c. c. Acc. **ሕልመ፡** *somnium somniare* Gen. 37, 5 seq.; 10, 5 seq.; 41, 32 (ደገመ፡ ሐሊሞቶ፡) Kuf. 27. 39. 40; Dan. 2, 3. 7, 1; Jes. 29, 7; Jer. 23, 25; Joel 3, 1; 4 Esr. 13, 1; Ps. 75, 5; vel c. Acc. rei ለእመሰ፡ ሐለመ፡ ኤጲስቆጶስ፡ አንስተ፡ ኢይቀረብ፡ (*ne communicet*) Kid. f. 10.

ተሐለመ፡ III, 2 (sicut تَحَلَّمَ) *somniis narrare, somniatorem agere, somnia videre* እለ፡ ይትሐለሙክሙ፡ οἱ ἐνυπνιαζόμενοι ὕπνια Jer. 34, 7; ሐላምያን፡ እለ፡ ይትሐለሙ፡ ለክሙ፡ Jer. 36, 8

ሕልም፡ subst., plerumque m., Pl. **አሕላም፡**, rarius **ሕለም፡** (Gen. 37, 20) et **ሕልማት፡** (Sib.), Pl. Plur. **አሕላማት፡** *somnium, visum somnii* Gen. 37, 6. 41, 1 seq.; Koh. 5, 2; Jes. 29, 7. 8; Jer. 23, 27; Dan. 2, 1 seq.; 4, 3 seq.; 4 Esr. 12, 13; Job 7, 14. 20, 8; Hen. 99, 8; Sir. 31, 1—5; **በሕልም፡** Gen. 31, 10; Job 33, 15; Kuf. 27; **ሕልም፡ ዘገዘሙት፡** F. M. 14, 8; **አሕላም፡እኩያት፡** ib.; **አሕላማት፡** *multa somnia* Chr. ho. 24; **አሕላማት፡ ሕሡማት፡** Phlx. 162; Fal. f. 16 (ubi Galeni statuta de somniis exhibentur).

ሐላሚ፡ n. ag., Pl. **ሐላምያን፡** *somniator* Gen. 37, 19; Deut. 13, 2. 4; 1 Reg. 28, 6. 15; Mich. 3, 7; Jer. 34, 7. 36, 8; Jes. 65, 4.

ሐለስ፡ vid. **ዐለስ፡**

ሐለስትዮ፡ vel **ሐለስቲዮ፡** (etiam **ሐልስትዮ፡** et secundum pronuntiationem amharicam **አለስትዮ፡** exscriptum reperitur) subst., m., Pl. **ሐለስትዮታት፡** (tamquam a sing. **ሐለስትዮት፡**) nomen animalis sylvestris vel agrestis, quod in sex Bibliorum locis, ubi occurrit, graeco ὄνος ἄγριος vel ὄναγρος respondet: *onager* Job 6, 5. 39, 5; Jer. 14, 6. 31, 6; Dan. 5, 21; Ps. 103, 12. De hac quidem significatione videtur non esse, quod dubitemus: sylvestris enim asini speciem quandam in Abyssinia haud ignotam esse, cognovimus e Harris II Anhänge p. 48 et J. Ludolfi hist. aeth. I. 10, 73; et quamvis asinus agrestis aethiopice etiam **አድግ፡ገዳም፡** (q. v.), amharice **የሜዳ፡ አህያ፡** nominetur, tamen illo quoque nomine antiquitus eum appellatum fuisse infitiari non possumus. Sed et *Voc. Ae.* et Ludolfi Gregorius (vid. Lud. hist. I. 10, 74) **ሐለስትዮ፡ዘ፡ጦጣ፡** (*simiae* speciem, anglice *baboon*, germ. Pavian; sec. Harris l. c. p. 52 *cercocebum grisco-viridem*) interpretantur.. Qua interpretatione utrum traditio majorum fida an solus postumorum usus loquendi contineatur, quaestio videtur paene inextricabilis. Quare etiam in etymo explicando non possumus non haerere. Si **ሐለስትዮ፡** apud antiquos Aethiopes nonnisi *onagri* significationem habuit, etymon ex arabico خَلِيسٌ et خِلَاسِىٌّ *is cujus color ex nigro alboque mixtus est* repetere licet. Sin voci **ሐለስትዮ፡** etiam *simiae* notio convenit, multo satius videtur, nomen ad radicem خَنَسَ referre, unde أَخْنَسُ *simus; leo,* أَلْخَنْسَآءُ *vacca sylvestris,* خِنَّوْسٌ *leo,* خُنَّسٌ *dorcades, boves* propagantur. Iisdem autem nominibus أَخْنَسُ et خِنَّوْسٌ Persae praeter leonem et vaccam sylvestrem etiam *simiam* appellant, sicut Latini simiam ex naribus resimis nominaverunt. — Syllaba finali **ትዮ፡** non aliud nomen, cum priore compositum, ut תְּאוֹ vel תּוֹא (de quo vid. Ges. thes. p. 1489), contineri, probatur formatione pluralis, unde *ô* ex *ôt* retusum esse apparet. Sequitur, **ሐለስትዮ፡** primitus nomen abstractum fuisse, e **ሐለስት፡** auxilio adjectivi in *î* terminati, propagatum.

ሐልቀ፡ *consumi, perire* vid. sub **ኀልቀ፡**

ሐለቀ፡ i. q. حَلَّقَ *ambivit, cinxit.* II. V. *gyrum fecit in aëre.* Hinc

ሕልቅ፡ subst. sine dubio idem, quod حَلْقٌ (حُلْقُومٌ) *guttur, fauces:* Deut. 18, 3, ubi τὰ σιαγόνια, לְחָיַיִם respondet. — *Voc. Ae.:* **ሕልቅ፡ዘ፡አገዋሪ፡** (quod Ludolfi Gregorius *ingluviem*, Isenbergius autem aliter interpretatur).

ሕልቀት፡ subst. [id. q. حِلْقٌ, حَلْقَةٌ, حَلَقَةٌ] Pl. **ሕለቃት፡** et **ሕላቃት፡** et **ሕልቀታት፡** *annulus* a) *signatorius, digito insertus*, δακτύλιος, **አውጽአ፡ንጉሥ፡ሕልቀቶ፡** Esth. 3, 10. 8, 2; Jac. 2, 2; Luc. 15, 22; Gen. 38, 18. 41, 42; Ex. 35, 22; **ሕልቀትየ፡ ዘአጽባዕትየ፡** Kuf. 41; **ሕልቀተ፡ ወርቅ፡ ውስተ፡ አጻብዒሃ፡** Gad. T. H.; Jes. 3, 20; Judith 10, 4; σφραγίς Cant. 8, 6; Dan. 6, 17; **ሕልቀተ፡ ማዕተብ፡** Sir. 49, 11; *annulus sponsalitius* F. N. 24, 3. b) *annulus vel circulus quivis alius:* 4 Esr. 3, 53; Ex. 25, 26. 27, 4; 30, 4. 35, 22. 36, 23. 38, 10; **በሕልቀተ፡ወርቅ፡** ἐν κύβοις χρυσοῖς Esth. 1, 6; κρίκος Jes. 58, 5; **ዲበ፡ ምንት፡ ስቁል፡ ሕላቃቲሃ፡** Job 38, 6; Lit. Epiph.; **ተአሥር፡ሎቱ፡ ሕልቀተ፡ ውስተ፡ ሕልበቱ፡** Job 40, 21. — *Voc. Ae.:* **ሕልቀት፡ዘ፡ቀለበት፡**

መሐልቅ፡ subst., forma plur. (quare rectius **መሓልቅ፡** scribendum est), dubiae notionis; conjicio: *tabula rotunda*, disci similis: **ሀሎ፡በአክሱም፡ሥዕለ፡ምትረተ፡ርእሱ፡ለዮሐንስ፡ መጥምቅ፡ሥዑል፡በመሐልቀ፡ብርት፡** Chro. Ax.

ሕልቅ፡ nomen graecum ὁλκή, *uncia* Gen. 24, 22; Epist. Zar'a Jac. — *Voc. Ae.:* **ሕልቅ፡ዘ፡፩ወቄት፡፡**

ሐለበ፡ I, 1 [amh. **አለበ፡**; حَلَبَ *mulsit lac*, ܚܠܒ *munxit, emunxit, lac suxit*] Subj. **ይሕልብ፡** *mulgere* lac, animal: **ከመ፡ሐሊብ፡ሐለብከኒ፡** Job 10, 10; Did. 25; **ሕልብ፡ ሐሊበ፡ ወይከውንከ፡ለስደ፡** Prov. 24, 68. 27, 24 (hebr. 27); **እንዘ፡ተሐልብ፡ለነ፡ሐሊበ፡ሕይወት፡** Const. Ap.; **የሐልበሙ፡ለእንስሳ፡ወይገብር፡ግብነተ፡** Sx. Masc. 18.

ሐሊብ፡ subst. m. [i. q. חָלָב, ܚܠܒܐ, حَلْبٌ et حَلِيبٌ] 1) *lac* Ps. 118, 70; Job 10, 10. 29, 6; Sir. 39, 26; Jes. 7, 22. 60, 16; Thren. 4, 7; Hez. 34, 3; **ሐሊበ፡ በግዕ፡** Deut. 32, 14; saepissime in phrasi **ምድር፡እንተ፡ትውሕዝ፡ሐሊበ፡ወመዓረ፡** Ex., Num., Deut., Sir. 46, 8; **ማየ፡ ሐሊብ፡** *serum lactis* Lud. e Th. Petraeo; **ሐሊበ፡አልህምት፡ ወአባግዕ፡** Gad. Za. Mich.; **፲ ሐሪጸ፡ሐሊብ፡** (חֲרִיצֵי הֶחָלָב) 1 Reg. 17, 18, et idem fere **ጉብስተ፡ ሐሊብ፡** Kuf. p. 107; **ሐሊብ፡ ነባቢ፡** 1 Petr. 2, 2; *baptizatis* **ሐሊብ፡ወመዓር፡** *porrigitur* Const. Ap. 34. 2) *succus* ut ficorum: **ወያንጸፈጽፍ፡ሐሊበሙ፡** Rel. Bar. (cfr. arab. حَلْبٌ *dactylorum vinum* et syr. ܚܠܒܐ). — *Voc. Ae.:* **ሐሊብ፡ዘ፡ወቶት፡**

ሕልበት፡ subst., legitur Job 40, 21 **ተአሥር፡ሎቱ፡ሕልቀተ፡ውስተ፡ሕልበቱ፡** δήσεις κρίκον ἐν τῷ μυκτῆρι αὐτοῦ et significat *nares* (id quod emungitur), ὁ μυκτήρ, dictum a **ሐለበ፡** *mungere, emungere* (cfr. ܚܠܒ, et μύξα cum μυκτήρ). — *Voc. Ae.:* **ሕልበት፡ዘ፡ጕንጽ፡** (*maxilla*), e conjectura.

ሕለት፡ *arundo* vid. sub **ኀለለ፡**

ሐለወ፡ *excubias agere* vid. sub **ኀለወ፡**

ሐለየ፡ *cogitare* vid. sub **ኀለየ፡**

ሐለየ፡ (creberrime **ኀለየ፡** scriptum). Hujus radicis 1) notio prima est: *laevem glabrum esse*, vel trans. *polire, terere* (חָלָא, חָלָה حَلَا, inde חֲלִי, حَلْيٌ *mundus muliebris*, a politura dictus, vid. Ges. thes. p. 475); hinc 2) transfertur in notionem *suavis et dulcis*, syr. ܚܠܐ *dulcis, suavis fuit*, arab. حَلَا (حَلْوٌ) et حَلِيَ *dulcis, gratus, jucundus fuit.* 3) hebr. חָלָה *delicatus, infirmus, aegrotus fuit.* In Geez lingua ex ea propagantur:

ሐለየ፡ I, 1 Subj. **ይሕሊ፡** aures mulcere sonis suavibus i. e. 1) *canere, cantare, instrumentis musicis vel ad eorum modos canere*, c. absolute: Jud. 5, 1; 1 Reg. 18, 7 (ἐξῆρχον); **እንዘ፡የሐልያ፡** ἐν χορείᾳ Judith 15, 13; c. Acc. cantici: **አሐሊ፡ማሕሌተ፡** Jes. 5, 1. 26, 1; Ps. 136, 4. 5 (**ሕልዩ፡**); Num. 21, 17; Apoc. 14, 3; **ብዙኀ፡ሕልዩ፡** Jes. 23, 16; **ንሕሊ፡ማሕሌተ፡መንፈሳዊተ፡** F. M. 32, 7; c. **ለ** pers. Jud. 5, 3; Ps. 136, 4; c. **በ** argumenti Ps. 137, 6; c. **በ** instrumenti: **ኀልዩ፡ለእግዚ"፡በጸናጽል፡** Judith 16, 1; 2 Reg. 6, 5; Jes. 5, 12. 2) *cantare* alqm vel alqd i. e. *cantando celebrare*, vel *cantando irridere*: **ምሕረተ፡ወፍትሐ፡አሐሊ፡ለከ፡** Ps. 100, 1; **ሐለያሁ፡ወዘመሩሁ፡በበረከተ፡እግዚ"፡** Sir. 47, 6; **ኪያየ፡የሐልዩ፡** Ps. 68, 15; Thren. 3, 14. — Nonnumquam in libris mss. I, 2 Imprf. **ይሐሊ፡**, Subj. **የሐሊ፡** legitur (ut Jud. 5, 1 CG; Judith 16, 1 Cod. Frcf.). — [An haec radix cum hebr. הִלֵּל componenda videatur?]

አሐለየ፡ II, 2 et **አሕለየ፡** II, 1 (denom. a **ሕልያን፡**) *dono corrumpere*: **አሐለይክዮሙ፡ይምጽኡ፡ኀቤኪ፡** (ἐφόρτιζες αὐτούς) Hez. 16, 33; **መሰሎ፡ዘበ፡ንዋየ፡ወተሰፈወ፡ዘያሐልዮ፡** Act. 24, 26 rom.

ተሐልየ፡ III, 1 pass. *cani, cantari*, Lud. sine auctoritate.

ተሐለየ፡ III, 2 (denom. a **ሕልያን፡**) *dono corrumpi, pecuniam accipere*, de judice: **መኰንን፡ይትሐሌይ፡** (v. **ይትሐለይ፡**) **ሕልያነ፡** Hab. 1, 3; **ወብዙኃ፡ተሐልዮሙ፡በኀበ፡ኢያሶን፡ኀደግዎሙ፡** Act. 17, 9.

ሐሊ፡ subst. *cantus*, in poësi: **አእኰቴከ፡** (infantem Christum) **መላእክት፡ቃለ፡አኰቴት፡በሃሊ፡ሰላም፡በምድር፡ወበሰማይ፡ሃሊ።** Sx. Mag. 29 Enc. Ita exposuit Ludolfus; sed mihi **ሃሊ፡** nihil aliud nisi **ሃሊ፡ሉያ፡** mutilum esse videtur.

ሕልየት፡ n. act.: *cantio, cantatio*: **ሕልየተ፡ዝንጋዔ፡** *cantio scurrilis* Lud. e MSS. Colb.

ሐላዊ፡ n. ag., fem. **ሐላዪት፡** et **ሐላዊት፡**, Pl. **ሐላይያን፡** et **ሐለይት፡** (Org. 6) f. **ሐላይያት፡** *cantor, cantrix* Koh. 2, 8; 1 Reg. 18, 6; 2 Reg. 19, 35; Jes. 23, 15; Jer. 37, 19.

ማሕሌት፡ subst., m. et fem., Pl. **መሓልይ፡** et **ማሕሌታት፡** 1) *canticum, cantilena* (*oda, psalmus, chorus*): Ps. 136, 3. 4. 68, 35; Koh. 7, 5. 12, 4 (**አዋልደ፡ማሕሌት፡**); Job 21, 12; Sir. 39, 14. 15; Deut. 31, 21. 22; 2 Par. 7, 6; 1 Par. 15, 22 (**መልአከ፡መሓልይ፡**); Jes. 23, 15. 26, 1; Thren. 5, 14; Am. 5, 23. 8, 10; Apoc. 14, 3; χορός, χοροί Luc. 15, 25; Thren. 5, 15; Judith 3, 7; **መሓልየ፡መሓልይ፡** *Canticum Canticorum* Cant. 1, 1. 2) *modi musici, concentus, symphonia* Sir. 9, 4. 35, 5. 6. 40, 20. 44, 5. 49, 1. 3) *instrumenta musica* (etiam **ንዋየ፡ማሕሌት፡** q. v. sub **ንዋይ፡**): **ቃለ፡ማሕሌትኪ፡** τῶν ψαλτηρίων Hez. 26, 13; αὐλοί Jes. 5, 12 (vers. alt.); **ቃለ፡ማሕሌት፡** φωνὴ αὐλητῶν (vel μουσικῶν) Apoc. 18, 22; **በማሕሌት፡** ἐν κυμβάλοις 1 Reg. 18, 6; νάβλα 1 Reg. 10, 5; κιθάρα (vel ψαλτήριον) Gen. 4, 21. Dan. 3, 5 seq.

ማሕሌታዊ፡ et **ማሕሌታይ፡** adj. rel. *canendi et musicae peritus, musicus, (poëta)* Chr. Ta. 24 (*cantor*), ib. 14 (σαλπιγκτής); est cognomen Michaëlis archangeli Rel. Bar.; Lit. 175, 3; et Jaredi Musici Aeth., Snx. Genb. 11.

ሕልያን፡ subst., plerumque m. [arab. حُلْوَانٌ *donum, quod judici datur corruptionis causa, honorarium auguris, dona et munera alius generis*] dictum a mulcendo i. e. blandiendo (vid. Ges. thes. p. 475 et Indic. p. 89) *donum*, in specie: *quod judici datur corruptionis causa* (creberrime occurrit): **እምኃ፡ወሕልያን፡ያዐውሮሙ፡ለአዕይንቲሆሙ፡ለጠቢባን፡** Sir. 20, 29; **ያፈቅሩ፡ሕልያነ፡** Jes. 1, 23; **ይነሥኡ፡ሕልያነ፡** 5, 23; Job 15, 34. 31, 7. 36, 18; Sir. 32, 14; Prov. 15, 27; Ps. 14, 6; Hez. 22, 25; Ex. 23, 8; Deut. 10, 17. 16, 19; 1 Reg. 8, 3; Kuf. 5. 21. 40; Jes. 45, 13; honorarium medici Sx. Hed. 22.

ሐለፈ፡ *transire* vid. sub **ኀለፈ፡**

ሐለፈ፡ i. e. حَلَفَ *jurare*: sed apud Aethiopes in sensum malum abiit *exsecrari*. Hinc

ተኀለፈ፡ III, 1 *exsecrari, dejerare, dira precari*: **ወአፈድፈደ፡ተኀልፎተ፡ጴጥሮስ፡** Marc. 14, 31; **አነ፡** (**ጴጥሮስ፡**) **ድኩም፡አፈድፈድኩ፡ተኀልፎተ፡ቃልየ፡** Clem. f. 132; **ኢትትኀለፈ፡** μὴ λόγον ἔχε Tob. 10, 6; **ኢትትኀለፈ፡ኀቤየ፡እኅትየ፡** Tob. 5, 21.

ሐመለ፡ (crebrius quam **ኀመለ፡** et sine dubio rectius) notionem *virendi, virescendi* habet. Quare حَمَلَ *portavit* (quamquam حَمْلٌ *fructus arboris* significat) cum Ludolfo haud comparandum est; sed eadem radix esse videtur, quae amh. **ለማ፡** (pro **ለምሐ፡**), aeth. **ለምለመ፡** (q. v. c. 34) sonat. Vicina sunt חָמַל et حَلُمَ de animi *teneritate* i. e. *mansuetudine* usurpata; vid. etiam **ልሕመ፡** c. 30. Hinc

ሐምል፡ subst., plerumque m., Pl. **አሕማል፡**, Pl. Plur. **አሕማላት፡** *olus, viride* (cfr. חָצִיר, ܚܡܠܐ; خَضِرٌ خَضِيرٌ خَضِرَةٌ al.) **ሐምለ፡ሣዕር፡**, Kuf. 6; Job 6, 6; **ሐምለ፡ገዳም፡** 4 Esr. 12, 58; Asc. Jes. 2, 11; **ሐመልማለ፡ሐምል፡** 4 Reg. 19, 26; Ps. 36, 2; λάχανα Prov. 15, 17; Rom. 14, 2; Matth. 13, 32; Marc. 4, 32; **ኅብስተ፡ፍሬ፡ሐምል፡** (panis pauperum) Sx. Masc. 27; **ዐጸደ፡ሐምል፡** (κῆπος, παράδεισος, πρασιά) Joh. 18, 1; Koh. 2, 4; Sir. 24, 31; Dan. ap. 1, 4; Deut. 11, 10; 3 Reg. 21, 2. In specie occurrunt: **በኑ፡ማዕም፡ለሐረጓ፡ሐምል፡ዘይሰመይ፡ኸጥሚ፡** *althaea* Job 6, 6; **ሐምለ፡ቈብእ፡** σεῦτλον *beta* ܣܠܩܐ سِلْقٌ (de quo Voc. Ae.: **ሐ"፡ቈ"፡ዘ፡ሐመድማይ፡**); **ሐምለ፡ብኒእ፡** πικρίδας Ex. 12, 8; Num. 9, 11 (de quo Voc. Ae.: **ሐ"፡ብ"፡ዘ፡ኀዘ፡**, Ludolfus: **ይሐዝክል፡** *rumex acetosa*, Sauerampfer); **ሐምለ፡ሀስጶ፡** *hyssopus* 3 Reg. 4, 29; pro ἀριώθ et τολύπη ἀγρία nomen generale **ሐምለ፡ምድር፡** positum est 4 Reg. 4, 39. (Tigrensibus **ሐምሊ፡** idem est, quod Amharensibus **ጎመን፡**, oleris species) Hinc denominatur

ሐመለ፡ I, 1 *olera colligere vel decerpere*: **ወፈረ፡ገዳመ፡ይሕመል፡** (v. **ይሕምል፡**) **ሐምለ፡ምድር፡** 4 Reg.

4, 39 (infra አረየ፡); በዕለተ፡ ዐርብ፡ የሐምል፡ ሐምለ፡ ገዳም፡ ዘእንበለ፡ ይኅሪ፡ መሪረ፡ ወጥዑመ፡ Gad. T. H.

አሕመልመለ፡ quinquel. II. 1) intr. *virescere, virere;* (*flavere*): ያሕመለምል፡ አውግር፡ βουνοὶ σύμφυτοι ἔσονται Am. 9, 13; ሕብር፡ እንተ፡ ታሕመለምል፡ Lev. 13, 49. 14, 37; ወርቀ፡ ዐረብ፡ ዘያሕመለምል፡ Org.; tropice: *vigere, vegetari:* በእስትንፋሰ፡ አፉሁ፡ ይሠርፃ፡ ወያሕመለምላ፡ ነፍሳት፡ እለ፡ ይትወለዳ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ Lit. Orth. 2) trans. *virescere facere, vegetare:* እግዚ"፡ ያሕመለምል፡ ሣዕረ፡ ለእንስሳ፡ Lit. Epiph.; አሕመልምል፡ ሊተ፡ ሣዕረ፡ ዘየብስ፡ 4 Esr. 3, 48; አእግዚኦ፡ አሕመልምል፡ ሊተ፡ ነፍስየ፡ ሀየንተ፡ ዕፀ፡ ትክልት፡ ማእከለ፡ ገነት፡ Phlx. sub finem.

ሐመልሚል፡ adj., fem. ሐመልማል፡, Pl. ሐመልሚላን፡ fem. ሐመልሚላት፡ *viridis*, de gramine Apoc. 8, 7; virgis Gen. 30, 37; Herm. p. 62 seq., arboribus Hez. 20, 47; Macc. f. 23; gemma Gen. 2, 12; equo (*subflavo*) Apoc. 6, 8; columnis Gad. T. H.; ጺአት፡ ሐመልማል፡ χλοηφόρον πεδίον Sap. 19, 7.

ሐመልማል፡ subst., plerumque m., Plur. ሐመልማላት፡ (Jsp. p. 285) et አሕመልማላት፡ (Lit. Diosc.) *viror, viride, viriditas* (*flavum, fulvum*): በውስተ፡ ሐመልማል፡ Job 6, 5; βούτομον Job 8, 11; ኀበ፡ ሐመልማል፡ ይጼግን፡ (παντὸς χλωροῦ) Job 39, 8; Jes. 27, 11; Dan. 4, 12 (χλόη); Prov. 27, 24 (τὰ χλωρά); Apoc. 9, 4; Gen. 2, 5; Ex. 10, 15; Deut. 29, 22; 2 Reg. 23, 4; Ps. 103, 15. 146, 9; ሐመልማለ፡ ሐምል፡ vid. sub ሐምል፡; ሐመልማለ፡ ዘርእ፡ Sir. 40, 22; ሐመልማለ፡ ሣዕር፡ Marc. 6, 39; Gen. 1, 11. 12. 9, 3; Jes. 19, 7. 15, 16; ሐመልማለ፡ አቍጽል፡ Hen. 5, 1; ሐመልማለ፡ ወርቅ፡ Ps. 67, 14; እምቅድመ፡ ይብቍሉ፡ አሕመልማላት፡ ሀሎ፡ እግዚ"፡ Lit. Diosc. — *Voc. Ac.:* ሐመልማል፡ ዘ፡ ሐረንጋዬ፡ የሚመስል፡ ለምለም ።

ሐምሌ፡ nomen *mensis* Abyssinorum *undecimi*, qui XXV° Junii sec. Calend. Jul., VII° Julii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum Epiphi (ⲉⲡⲓⲫ አጲፍ፡ et አቢብ፡) respondet:

ሕምል፡ subst., i. q. حِمْل *onus:* dividenda curavit famelicis ፳፻ ሕምለ፡ ሥርናይ፡ *onera frumenti* Jsp. p. 329.

ሐመል፡ et **ሐምል፡** subst., i. q. حَمَل primum Zodiaci signum, *aries*, Abush.

ሐምሐም፡ vid. sub ሐመመ፡

ሐሚለት፡ et **ሐሚላት፡** subst., est graecum ἡ μηλωτή cum articulo, *pellis hispida* (ovina), *melote* (syr. ܡܶܠܘܛܳܐ) 3 Reg. 19, 13. 19; 4 Reg. 2, 8. 13. 14; Hebr. 11, 37. Hoc nomine *melote* vel *cucullus* monachorum appellari solet, in libris, ubi de monachorum vita agitur.

ሐመመ፡ radix semiticis linguis communis, quae significat 1) *caluit, incaluit* חָמַם (יֵחַם), ܚܶܡ, ܚܡܰܡ, حَمَّ, حَمِيَ; 2) *cura affecit, sollicitum tenuit* حَمَّ et هَمَّ; 3) *laboravit febri* حُمَّ (حُمَّى, حُمَّةٌ, ܚܰܡܺܝܡܽܘܬܳܐ); 4) *carbo evasit pruna; niger fuit* حَمَّ (أَحَمُّ, חָם).

ሐመ፡, rarius **ሐመመ፡**, I, 1 [amh. ሐመ፡ et ኣመ፡] Subj. ይሕመም፡ et plerumque ይሕምም፡ 1) *morbo laborare, aegrotare, doloribus ardere, dolere, pati* a) de morbo corporis ተሐምም፡ ፈጽንተ፡ Luc. 4, 38; Act. 28, 8 rom.; እለ፡ የሐምሙ፡ οἱ κακῶς ἔχοντες Matth. 9, 12; ሐመመ፡ (v. ሐመ፡) በእንተ፡ ጌጋይነ፡ μεμαλάκισται Jes. 53, 5; እንበለ፡ ትሕምም፡ ተፈወስ፡ Sir. 18, 19; Job 2, 9; ሐመ፡ እስከ፡ ለመዊት፡ 2 Par. 32, 24. b) de doloribus parturientis: እንተ፡ ኢሐመመት፡ ἡ οὐκ ὠδίνουσα Jes. 54, 1; ሐሙ፡ ከመ፡ እንተ፡ ትወልድ፡ Sir. 48, 19; Jes. 19, 10; ኢሐመምኩ፡ ወኢወለድኩ፡ 24, 4. 26, 18; ሳራ፡ እንተ፡ ሐመመት፡ (v. ሐመት፡) ብክሙ፡ (v. በእንቲአክሙ፡) 51, 2; እሐምም፡ ብክሙ፡ Gal. 4, 19; Cant. 8, 5; ተሐምም፡ ለወሊድ፡ Apoc. 12, 2; et de aliis corporis doloribus: በእንቲአነ፡ ሐመ፡ (v. ሐመመ፡) ὀδυνᾶται Jes. 53, 4; ቀሠፍክሙ፡ ወኢሐሙ፡ *neque dolorem senserunt* Jer. 5, 3. c) de aegritudine et dolore animi: እመ፡ ተከዘከ፡ የሐምም፡ ሕማመከ፡ Sir. 37, 12; ሐመት፡ ነፍሳ፡ 4 Esr. 9, 39. 40; ሐመምኩ፡ ላዕሌከ፡ ἀλγῶ ἐπί σε 2 Reg. 1, 26; አልቦ፡ ዘየሐምመኒ፡ (i. e. ዘየሐምም፡ ሊተ፡) πονῶν περὶ ἐμοῦ 1 Reg. 22, 8; Hen. 48, 4. d) de passione corporis et animi: ዘብዙኀ፡ ሐመ፡ *qui multa passus est* (πολύπειρος) Sir. 36, 25. 31, 9; 4 Esr. 2, 23. 6, 74. 7, 26. 8, 60; in specie de passione Christi Christianorumque, innumeris in locis, ut Phil. 1, 29; 1 Petr. 4, 15. 19; *ego (Christus) vobis hoc dixi:* ዘእንበለ፡ እሕምም፡ *ante passionem meam*, Kid. f. 3; Lit. 163, 3; Sx. Teq. 14. 2) *affligi, tribulari, miseria et aerumnis premi, in periculum* vel *miseriam incidere, laborare* re: ሐመት፡ ምድረ፡ ግብጽ፡ እምቅድመ፡ ዐበር፡ Kuf. 45; ተሐሙ፡ (στενοχωρία) Jes. 8, 22; ሐመምኩ፡ θλίβομαι Thren. 1, 20; 1 Thess. 3, 4; 2 Cor. 1, 6; ሐሙ፡ ἐταπεινώθησαν Ps. 106, 17. 115, 1; ዘያስተፋልስ፡ አእባነ፡ የሐምም፡ በሙ፡ διαπονηθήσεται ἐν αὐτοῖς Koh. 10, 9; የሐምም፡ አቅርቦ፡ እዴሁ፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ *laborat si* (vel: *aegre*) *manum ad os advertit* Prov. 26, 15.

አሕመመ፡ II, 1 1) *dolore* corporis vel animi *afficere, aegritudinem afferre* alicui: አሕመሞ፡ ፀሐይ፡ ርእሶ፡ Jon. 4, 8; ኢያሐምሞሙ፡ ላህብ፡ ፀሐይ፡ Jes. 49, 10; βασανίζειν Apoc. 11, 10; ሥርወ፡ ልብየ፡ አሕመመኒ፡ (ἀλγεῖν) Jer. 4, 19; Sir. 30, 10; in specie a) *contristare* animum: ኢያሕመሞ፡ ነፍሶ፡ οὐκ ἐλύπησε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ 2 Reg. 13, 21; Job 31, 39; Sir. 4, 2. 38, 16. b) *castigare* vel *affligere animam* jejunio Lev. 16, 29. 23, 27; Num. 29, 7; አሕመሙ፡ ነፍሶሙ፡ በዐቢይ፡ ሕማም፡ Judith 4, 9; ከመ፡ ናሕምም፡ ርእሰነ፡ 2 Esr. 8, 21; Jes. 58, 3. 5. c) *pati facere* (vid. ሐመ፡ Nr. 1, d): Matth. 16, 21; 1 Petr. 2, 23; Lit. Joh. 2) in genere *affligere, vexare, in periculum* vel *miseriam adducere* (κακοῦν, ταπεινοῦν, θλίβειν): ኢያሐምሞ፡ ይሁዳ፡ ለኤፍሬም፡ Jes. 11, 13; 1 Reg. 7, 13; Ruth 1, 21; Koh. 10, 15; አሕመምዎን፡ ለዕጓሳት፡ Job 24, 9; ሀሎ፡ ዘያሐምም፡ ወያስተፌሥሕ፡ Sir. 7, 11. 29, 4; Ps. 9, 13; 142, 14; Jer. 38, 28; Thren. 1, 12; አሕምሞት፡ 4 Esr. 7, 15; ያሐምሞሙ፡ ነፋስ፡ Marc. 6, 48; እመ፡ አሕመምከ፡ ርእሰከ፡ *se ipsum humiliare* Job 22, 23; Sir. 31, 31. 2, 17 (vid. Nr. 1, b).

ተሐመ፡ III, 1. Huic stirpi Ludolfus significationem *anxius fuit, afflixit se ipsum* tribuit, sed quod allegat exemplum, ad III, 3 pertinet. Equidem ejus exempla nulla reperi: Passivum stirpis II, 1 stirpe I, 1 et ejus Reflexivum stirpe II, 1 sequente ርእስ፡ vel ነፍስ፡ significare solent Aethiopes.

ተሓመመ፡ III, 3 (crebro **ተሐመመ፡**, sec. gramm. § 48, 4): *se invicem aegre ferre, male habere*, in specie: *odio et invidia se invicem habere:* **ትትሓመሙ፡ በበይናቲክሙ፡** (φθονοῦντες) Gal. 5, 26; **አኮ፡በተሓምሞ፡** (ἔριδι) Rom. 13, 13; **ተሓምሞ፡ወተቃንአ፡** (φθόνοι, ἔρις) 1 Tim. 6, 4; Gal. 5, 21; Marc. 7, 22 (rom.).

አስተሓመመ፡ IV, 3 (**አስተሐመመ፡**, sec. gramm. § 48, 4) 1) *passionem cum aliquo communicare:* **እግዚ"፡ቃል፡አስተሓመሞ፡** *Deus Verbum cum eo (homine Jesu) passionem communicavit* hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 103; ob invidiam vel odium *pati facere* alqm.: **እለ፡ አስተሓመምዎ፡ ለአትናስዮስ፡** Lud. e Vit. S. Sed plerumque significat 2) *sollicitudinem, curam, diligentiam impendere, sollicite curare* vel *studere;* c. c. Acc. 1 Tim. 3, 5 (ἐπιμελεῖσθαί τινος); Ps. 117, 26; **ኪን፡ ለዘአስተሓመሞ፡ በልቡ፡** Sir. 39, 1; **አስተሓምም፡ ዘውስተ፡ ገዳም፡ ሐመልማለ፡** Prov. 27, 24; c. **ለ** et Infin. vel Subst. **አስተሓምም፡ለፈውሶታ፡** Clem. f. 112; **ያስተሓምም፡ ለጠባዊያን፡** Jes. 40, 11 (var.); c. **በ፡** ut **ዕፅ፡ ዘያስተሓምሙ፡ቦቱ፡** δένδρα ἐπιμελείας ἀπολαύσαντα Chr. ho. 20; **አስተሓመመ፡ቦቱ፡ከመ፡ኢይደቅ፡** Sap. 13, 16; F. N. 29; c. **በእንተ፡** ut: **ያስተሓምሙ፡ ጻድቃን፡ በእንተ፡ መቃብር፡** δίκαιοι ἐφρόντισαν μνημείων Chr. ho. 26; c. **ኀበ፡** ut: **ያስተሓምሙ፡ኀበ፡ዘይትሌዐል፡** *ad altiora nituntur* ib. 27; vel absolute, ut: **እዴሆሙ፡ለኄራን፡ ያስተሓምም፡** Prov. 13, 4. Creberrime vocabula ἐπιμελῶς, σπουδαίως, ἐν ἐπιμελείᾳ al. Aethiopice redduntur Infinitivo verbali, ut: **ተኀሥሥ፡ አስተሓሚማ፡እስከ፡ትረክብ፡** Luc. 15, 8; 1 Esr. 7, 1; Herm. p. 81; vel Infinitivo nominali, praemissa praepositione, ut **በአስተሓምሞ፡** σπουδαίως Sap. 2, 6; Prov. 28, 25; Kuf. 49; Jsp. p. 350; idemque Infin. nom. usurpatur velut Substantivum: *sollicitudo, curae, studium,* ut **ሙት፡ እምፍትወታተ፡ዝዓለም፡ ወአስተሓምሞቱ፡** Phlx. 3. (Quod Ludolfus in lex. c. 30 affert: „**አስተሓመምዎ፡** *urserunt eum, sc. ut uxorem duceret*“ vertendum est: *curam in eum impenderunt, ut;* neque huic verbo notio *urgendi* convenit).

ሕሙም፡ part. 1) *aeger, aegrotus, morbo laborans:* **ብእሲ፡ቅሡፍ፡ወሕሙም፡** εἰδὼς φέρειν μαλακίαν Jes. 53, 3; Matth. 4, 24 al.; Act. 4, 9 Pltt; 1 Reg. 19, 14; Chr. ho. 4; poët. de aqua *insalubri* **ማይ፡ሕሙም፡** Enc. Teq. 20. 2) *afflictus, aerumnosus, dolens, miseria* vel *angustiis pressus:* **ሕሙማን፡** οἱ ἐν θλίψει 2 Cor. 1, 4; **ሕሙም፡ ወትኩዝ፡** συνωδίνει καὶ συστενάζει Rom. 8, 23; **ሰብእ፡ሕሙም፡** ἐν ἀνάγκαις Job 30, 35; ἐν πόνῳ Jes. 53, 4; ἀσθενεῖς Prov. 24, 77; πειραζόμενοι (qui multa passi sunt) Hebr. 2, 18; ταπεινός Jes. 54, 11; Judith 16, 11; **ሕምምት፡ ነፍስየ፡** 4 Esr. 9, 41; **ተንሣእኩ፡ ሕሙምየ፡** ἀνέστην ἀπὸ ταπεινώσεώς μου (jejunio) 2 Esr. 9, 5. 3) *aeger, malus* de oculo (רע): **እመ፡ዐይንከ፡ሕሙም፡** πονηρός Luc. 11, 34 rom. (vid. **ሐማሚ፡**).

ሐማሚ፡ n. ag.: 1) *patiens, patibilis:* **ክርስቶስ፡በሥጋ፡ድንግል፡ሐማሚ፡** *qui in corpore Virginis passus es* Cod. Mus. Brit. LIV Nr. 7, f et h; **ሐማሚት፡ አርአያ፡ገብር፡** παθητὴς δούλου μορφή hom. Acacii in Cyr. f. 105; **ነአምን፡ከመ፡ቃለ፡እግዚ"፡ኢሐማሚ፡** Haim. Ab. Nr. 30. Plerumque 2) *aeger, invidus, malignus:* **ዐይንከኑ፡ ሐማሚ፡ውእቱ፡** Matth. 20, 15; **ሐማሚ፡ዐይን፡** Marc. 7, 22; **ዐይኑ፡ለሐማሚ፡ይጠውዕ፡እክለ፡** ὀφθαλμὸς πονηρὸς φθονερὸς ἐπ' ἄρτῳ Sir. 14, 10; **ብእሲ፡ሐማሚ፡** βάσκανος Prov. 28, 22; **ቅንአት፡ሐማሚ፡** Sap. 6, 25; **ሐማምያን፡** Rom. 1, 29.

ሕማም፡ subst. (**ሕመም፡** Matth. 24, 8 rom., sed **ሕማም፡** 24, 21) m. et fem. (ut Job 11, 16), Plur. **ሕማማት፡** 1) *aegritudo, morbus* [cfr. حُمَّام *febris*, حِمَام *mors*] Kuf. 35; Sir. 38, 7. 9; **ክቡድ፡ሕማም፡** ἀρρώστημα βαρύ Sir. 34, 2; Job 24, 23; Matth. 4, 23. 24. 9, 35; Gen. 34, 25; Deut. 7, 15; *in coelis* **ኀበ፡አልቦ፡ደዌ፡ወሕማም፡** Clem. f. 275; Jsp. p. 340; **ሕማመ፡ አማዑት፡** δυσεντερία Act. 28, 8 Pltt, **ሕማመ፡ፈጸንት፡** ib. rom.; **ሕማመ፡ርእስ፡** *dolor capitis* M. F.; **ሕማመ፡ዐይን፡** *oculorum morbus,* ib. 2) *dolor, dolores,* ὀδύνη Job 6, 2; Jes. 14, 3. 51, 11; Hen. 62, 5. 21, 8. 9; ὠδῖνες Job 39, 3; Sir. 7, 27; πληγαί Apoc. 9, 18; οὐαί: **አሐቲ፡ሕማም፡**, **ካልእት፡ሕማም፡** Apoc. 9, 12. 11, 14. 3) *passio, passiones:* πειρασμός Sir. 2, 1; **ዝንቱ፡እምእኩይ፡ሕማም፡ውእቱ፡** ἐκ κακοπαθείας Mal. 1, 13; **ሕማሙ፡ለዝ፡ዓለም፡** τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ Rom. 8, 18; 2 Tim. 3, 11; Hebr. 4, 15; **ሕማሙ፡ ለክርስቶስ፡** 2 Cor. 1, 5; **ሕማማት፡** *Christi* Hebr. Hebr. 2, 10; *Deus* **ዘእንበለ፡ሕማም፡** ἀπαθής Cyr. f. 103; **ሕማማቲሁ፡መድኃኒት፡** Lit. 160, 2; **ሰሙነ፡ሕማማት፡** *septimana passionis* Cod. Mus. Brit. XXIX, II, 17; nec non *animi passiones* i. e. *affectiones et perturbationes* (τὰ πάθη, cfr. ܚܫ̈ܐ) Phlx. 106. 110. 203; **ሕማመ፡ ፍትወት፡ ዝሙት፡** Vit. Dan. 4) in genere: *afflictio, aerumna, miseria; angustiae, periculum; aegritudo, moeror:* θλίψις, Rom. 5, 3; Jes. 10, 26. 28, 10. 65, 16; Apoc. 7, 14; **ሕማም፡ወምንዳቤ፡** Dan. 12, 1; πόνος Job 5, 6; Hab. 1, 3; κόπος Job 6, 2; Koh. 1, 8; **ሕማም፡ወስራሕ፡** κόποι καὶ πόνοι Jer. 20, 18; ἀνάγκη Job 15, 24. 20, 22; κίνδυνος Sir. 43, 24; *conditio mala* πονηρία 2 Esr. 12, 17; **በሕማሙ፡** διὰ τὸ κεκακῶσθαι Jes. 53, 7; πένθος Job 30, 31.

ሕማሚ፡ et crebrius **ሕመሚ፡** subst. (gramm. § 120, b, β) *conditio aerumnosa* vel *miserabilis, calamitas:* **ሕመሚ፡** πόνοι Prov. 24, 2; **እምሕመሚ፡እኩይ፡** Lit. Ap.; **ሕመሚ፡** creberrime in libro Kid.; **ሕማሚ፡** Enc.

ማሕመሚ፡ part. et adj., *dolorem* vel *afflictionem afferens:* **ዝብጠት፡ማሕመሚ፡** F. M. 8, 3. 16, 6; Fal. f. 18.

ማስተሓምም፡ (etiam **መስተሐምም፡** scriptum, sec. gramm. § 48, 4) part. 1) *qui sollicite agit* vel *curat rem:* **መስተሓምማን፡ለግብረ፡ቅድስና፡** Clem. f. 103; **መ"፡በነገር፡** *sollicitus de re* Vit. Dan. 2) In libro Synodi **መስተሓምም፡** nonnunquam inter eos, qui ethnicas artes exercent, recensetur, ut; **ብእሲ፡ እምሰብአ፡ ተውኔት፡ አው፡ መስተሓምም፡ አው፡ መሥዕል፡** Const. Ap. 62 (al. 63); **እመ፡ኮነ፡ብእሲ፡ መስተሓምም፡ አው፡ሠዓሊ፡አው፡ሰካሪ፡አው፡ተጠያሪ፡ አው፡ ዘይትዋነይ፡** II Const. Ap. 17 (graece Const. Ap. 8, 32); sed non liquet, quae ejus sit notio; nescio an respondeat graecum λουδεμπιστής *ludorum procurator.*

አሕማሚ፡ n. ag. *dolorem efficiens, dolens:* **ደዌ፡ወሕማም፡አሕማምያን፡** F. N. 43, 4.

ማሕምም፡ et **ማሕመም፡** 1) subst.: *dolor, dolores parturientis* (ὠδῖνες): Gen. 35, 17; Ex. 15, 14; Job 39, 1. 2; Sir. 19, 11. 31, 5; Jes. 13, 8. 21, 3. 66, 7; Jer. 22, 23; Am. 8, 10; Mich. 1, 12. 4, 9; 1 Thess. 5, 3; Hen. 62, 4. 2) part. *dolorem efficiens:* **ዘበጥዎ፡ዝብጠተ፡ዐቢየ፡ ወማሕምመ፡** Sx. Mag. 27.

ሕሞት፡ subst. 1) *fuligo* (vid. rad. **ሐመመ፡** Nr. 4) ἄσβολη: **ጸሊም፡እምን፡ሕሞት፡ራእዩሙ፡** Thren. 4, 8; **ጸሊም፡ከመ፡ሕሞት፡** Herm. p. 74. 80. 2) **ማየ፡ሕሞት፡** *atramentum* (e fuligine factum) 2 Cor. 3, 3; inde repetitum in Cyr. d. r. fid. f. 36; 2 Joh. 12; 3 Joh. 13; Hen. 69, 9; Rel. Bar. — *Voc. Ae.*: **ሕሞት፡ዘጽላት፡ቀለም ።**

ሐምሐም፡ quadrl., subst., m. et fem., *cucurbita* Jon. 4, 6—10 (ubi LXX κολοκύνθην exhibent); Sx. Masc. 25 in historia Jonae prophetae; **ዘመደ፡ሐምሐም፡** *variae cucurbitarum species* (quae ab episcopo non consecrandae sunt) Const. Ap. 39. — *Voc. Ae.*: **ሐምሐም፡ዘ፡ቅል፡**; *aliud*: **ሐ″፡ዘ፡ቅልዕ፡**; de **ቅል፡** asserunt Isenbergius (in lex. amh. p. 68): „a gourd- or melon-like fruit, hollowed out and used as a vessel for liquids“, et J. R. Roth (in Harris Reiſen II. Anh. p. 33): „cucurbita lagenaria (Kel), wächſt wild, und wird in Ifat zu Waſſerflaſchen gebraucht“; **ቅል፡** autem, ni fallor, idem est, quod arab. قَرْع, syr. ܩܪܐ nominatur. Quae cum ita se habeant, nescio, an **ሐምሐም፡** 1) primitus idem significet, quod مِحَمّ *cantharus, in quo calefit aqua*; 2) deinde ob similitudinem formae hoc eodem nomine nominetur *cucurbita* et *cantharus e cucurbita factus.* Ad probandam hanc sententiam comparaveris Latinorum *cucumam* et *cucumim*; etiam قُمْقُم, quod in significatione cum مِحَمّ convenit, nescio an e حُمْكُم (influentibus sonis vocis κουκούμιον, *cucuma*) depravatum sit.

ሐመረ፡ rad. inus. I. mutatis **ረ** et **ለ** cum حَمَلَ *portavit onus*, ܚܡܰܠ *comportavit, collegit, coacervavit* (جَمَلَ) convenire videtur; eandem autem notionem *coacervandi* habent hebr. עָמַר et חָמַר (in חֹמֶר עָמִיר עֹמֶר עֲמִיר) et **ከመረ፡**. Hinc mihi nomen traxisse videtur **ሐመር፡** *navigium*, dictum a *portando*. (Pariter nomen asini חֲמוֹר ܚܡܳܪܳܐ حِمَارٌ, quem etymologi a *colore subrubro* dictum esse asserunt, nescio an rectius ad *portandum* referatur). II. id. q. حَمِرَ IX. XI *rubuit*, cui vicinum est **ኀፈረ፡**, q. v. (hinc **ሐመር፡** *bacca rubra*).

ሐመር፡ subst. (a rad. Nr. I), fem. (rarius m., ut 2 Par. 9, 21; 4 Esr. 9, 36 var.; Sap. 14, 5) Pl. **አሕማር፡**, Pl. Plur. **አሕማራት፡**, *navis* cujuscumque generis (inde a maxima usque ad scapham) ναῦς, πλοῖον, πλοιάριον: Jes. 2, 16. 11, 14. 18, 1 (**አሕማር፡እለ፡በን፡ክንፈ፡**). 23, 1. 10. 33, 21. 60, 9; Hez. 27, 9; Jon. 1, 3 (**ረከበ፡ሐመረ፡ዘይነግድ፡**); Dan. 11, 40; Ps. 103, 27; Prov. 24, 54. 29, 32; Job 9, 26. 40, 25; Sir. 36, 2 (**ሐመር፡እንተ፡ታንከልል፡**); Sap. 5, 10. 14, 1; Kuf. 50 (**ዘይነግድ፡በሐመር፡ባሕረ፡**); Matth. 4, 21. 14, 13; Marc. 3, 9; Jac. 3, 4; Apoc. 8, 9; **አሕማረ፡ተርሴስ፡** Ps. 47, 6; 3 Reg. 10, 22; **ሐመር፡ንኡስ፡** Sap. 14, 5; **ንእስት፡ሐመር፡** Act. 27, 16. 30 rom.; **አሕማራት፡** Hez. 27, 29 (vrs. alt.); **ሊቀ፡ሐመር፡** ναύκληρος Act. 27, 11 rom.; Sx. Masc. 27; **ነገሥተ፡አሕማር፡** Hen. 101, 4; **ሰብአ፡ሐመር፡** Act. 27, 11 Pltt; **ተሰብረት፡ሐመርየ፡** 2 Cor. 11, 25 rom.; **ዘተሰብረ፡በባሕር፡ሐመሩ፡** *qui naufragium fecit* Kid. f. 17; de *puppi navis* vid. Act. 27, 29. 30. 40. — Navi comparatur ecclesia Did. 12 et Maria: **ሰላም፡ለኪ፡ሐመር፡ሐዳስ፡እንተ፡ትጸውሪ፡ብዕለ፡ዓለም፡** Mavâs. Nr. 38. — *Voc. Ae.*: **ተንከተም፡አርማስ፡ሐመር፡ዘ፡መርከብ ።**

ሐመር፡ subst. (a rad. Nr. II) 1) *acinus ruber* vel *bacca rubra*, fructus arboris vel fruticis. Legitur in Const. Ap. 39 in recensione pomorum, quae episcopo benedictione consecrare licet, et a Wanslebio (vid. Ludolfi comm. in hist. p. 307 ann.) *cerasus* (κεράσιον) vertitur (vid. **ቀራስዩ፡**). Cerasum quidem verum quamvis in Aethiopia non reperiatur, tamen baccae cerasorum similes ibi nascuntur, et cum etymo illa versio optime quadrat. 2) **ሐመረ፡ጽራእ፡** Luc. 15, 16; inde in Did. 10 (Platt in sua ed. p. 77 **አሕማረ፡ጽራእ፡** exhibet); Hen. 32, 4 (var. **ኅመረ፡** et **ሐምረ፡ጽራእ፡**). Respondet apud Lucam κεράτιον, i. e. *siliqua*, fructus arboris Ceratoniae siliquae (κερατία, κερατωνία). Aramaei et Arabes hanc arborem ܚܪܘܒܐ, חֲרוּבָא خَرُّوبٌ et خَرْنُوبٌ, fructum autem, quatenus genus ponderis minimi est, ܩܶܪܳܛܳܐ קוּרְטָא قِيرَاطٌ appellant. Facile quidem conjeceris, interpretem Ae. κεράτιον cum voce κεράσιον confudisse, et *cerasi speciem quam Graeci habent*, intelligendam esse. Sed obstat, quod **ሐመር፡** alibi quoque *fabae* speciem significare videtur, ut **ተጠይሮ፡ወአንዕሮ፡ሐመደ፡ወፍሬ፡ዕፀው፡ወሐመር፡** (sic) **ወበቀልት፡ወኀጠታት፡ዘገዐል፡** F. N. 46 (ubi de variis superstitionis generibus tractatur). Hoc **ሐመር፡** vel **ሐመረ፡**(**ኅመረ፡**)**ጽራእ፡** an pariter atque **ሐመር፡** *cerasus* ad radicem حمر referendum sit, ob testimoniorum angustiam in medio relinquimus. — *Voc. Ae.*: **ሐመረ፡ጽራእ፡ብ፡ተረር፡** (**ተሬር፡**? scriptio enim haud satis distincta est); *aliud*: **ሐመረ፡ጽራእ፡ዘ፡ሐረግ፡ዘይበልዕዎ፡አሕርውሂ፡ይ፡**

ሐመሠ፡(**ሐመሰ፡**) rad. inus. (de qua vid. Ges. thes. p. 494) *pinguis fuit* vel *crasit*.

ሐመሠ፡ II, 1 fortasse: *in pinguia pascua ire et pinguescere*: (**ለአባግዕ፡**)**በሙ፡ልማደ፡ይብልዑ፡ኀቡረ፡ወሶበሂ፡ይወርዱ፡ይስተዩ፡ማየ፡አው፡ከመ፡የሐምሱ፡ኢይትፈለጡ፡ዘዘዚአሆሙ፡** Reg. Pach. (in Cod. Abbad. CLXXIV; in Cod. Mus. Brit. XVIII pro **የሐምሱ፡** legitur **ይትሐመዩ፡** *vinciantur*, sine sensu bono). Sed ut lectio haud satis firmata, ita perobscurus est hic locus.

ሕምሥ፡ subst. [quod jam Ludolfus cum חֹמֶשׁ *abdomen*, Gesenius etiam cum ܚܶܡܫܳܐ i. e. بَطْنٌ *venter* et talm. חִימְצָא *pinguedo ventris, abdomen* composuit] *uterus, matrix* Num. 25, 8 (μήτρα, var. **ኅፍረት፡**); Kuf. 25 (p. 94, lin. 1); **ዘይፈትሕ፡ኵሎ፡ሕምሠ፡** (de hominibus et pecude) Ex. 13, 2. 12. 13. 15. — Ludolfus (in lex col. 31) adnotavit: „olim honesta, hodie vero dictu obscoena vox: *muliebria* enim denotat, quae honestius **ኅፍረተ፡ሥጋ፡**, honestissime vero **ዕርቃን፡** dicuntur.“ Vid. etiam Isenbergium in lex. amh. sub **እምስ፡** et sub **ሕምስ፡**

ሐመቀ፡ rad. inus. eadem, quae حَمِقَ *mente laboravit, stultus fuit*; nec non هِمِقٌّ *fatuus, turbatus mente*, هُمَقِعٌ id., هَمَجٌ *fatui* (cfr. infra **ሐመገ፡**). Hinc

አስተሐመቀ፡ IV, 1 *stultum reputavit* [id. q. أَسْتَحْمَقَ]: *Deus* (*Verbum*) **ፍኖተ፡እንተ፡ትደሉ፡ለትሥግት፡ኢያስተሐሚቆ፡ልደተ፡ተወልደ፡** ἰέναι τὴν πρέπουσαν τρίβον οὐκ ἀπαξιώσας *partu natus est* Cyr. c. Pall. f. 68. — Voc. ad Cyr.: **ኢያስተሐሚቆ፡ ዘ፡ ኢያስተሐቂር።**

ሐሙቅ፡ part. *stultus, fatuus, inanis:* **እፎ፡ ትትመየጡ፡ ዳግመ፡ ውስተ፡ ኅሳር፡ ወሐሙቅ፡ ነገር፡** πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα (e Gal. 4, 9) Cyr. d. r. fid. f. 39.

ሐመቅ፡ subst. *fatuitas, stultitia.* Hanc vocem equidem nusquam reperi, nisi in Voc. Ae.: (**ሐመቅ፡ ዘ፡ እከይ፡**), quod ei notionem generalissimam *pravitatis* substituit.

ሐሙት፡ *fuligo* vid. sub **ሐመመ፡**

ሐሞት፡ *fel* vid. sub **ሐመወ፡** II.

I. **ሐመወ፡** radix obsoleta, cui notio *conjungendi* infuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 487); conservata sunt nomina derivata: חָם חמא ܚܡܐ حَم vel حَمُو *socer*, חָמוֹת ܚܡܳܬܐ حَمَاةٌ *socrus*; amh. **አማች፡** „*child- or parent-in-law*“. In Geez occurrunt

ተሐመወ፡ III, 1 (nisi ubique III, 3 emendare malueris): *affinitatem contrahere* vel *affinitate conjunctum esse;* c. c. **ምስለ፡**, ut **እስመ፡ ተሐመውነ፡ ምስለ፡ አሕዛብ፡** 2 Esr. 9, 14, et c. Acc. **ትትሐመዉነ፡** ἐπιγαμβρεύσασθε ἡμῖν Gen. 34, 9; **ኢትትሐመውዎሙ፡** μὴ γαμβρεύσητε πρὸς αὐτούς Deut. 7, 3; **እምእለ፡ ይትሐመዉነ፡ ውእቱ፡** ἐκ τῶν ἀγχιστευόντων ἡμῖν ἐστίν Ruth 2, 20. In specie dicitur de *genero*, qui filiam alicujus ducit, ut **ከመ፡ እትሐመዎ፡ ለንጉሥ፡** 1 Reg. 18, 18; 2 Esr. 23, 28, et de *affine*, qui affinitatis jure ex lege Mosis aliquam ducit Ruth 3, 13. 4, 4—7. (Unde verbo **ሐመወ፡** etiam verbi חָתַן ܚܬܢ خَتَنَ significatum convenire apparet).

ሐም፡ subst., m., Plur. **አሕማው፡**; (in F. N. 26 etiam pl. **ሐማን፡** occurrit, quae forma videtur minus bona esse) pronomina suffixa ope vocalis *ú* recipit (sec. gramm. § 154, d) 1) *socer* (πενθερός) **ሐሙከ፡** Gen. 38, 13; **ሐሙሁ፡** Ex. 3, 1. 18, 1 seq.; Tob. 10, 8; Jud. 19, 4; **ሐሙሃ፡** Kuf. 41; **ሐሙ፡ ሙሴ፡** Ex. 18, 12; Acc. **ሐማሁ፡** Ex. 18, 26. 2) *gener* νυμφίος Jud. 15, 6. 19, 5; γαμβρός 1 Reg. 22, 14; 2 Esr. 16, 18; Jsp. p. 281. 298. 272, ubi Plur. legitur: **እመሰ፡ በባእከሙነ፡ ትፀብኡ፡ ውሉደከሙ፡ ወአሕማወከሙ፡ እለ፡ እሙንቱ፡ ቅሩባን፡ ሰብእ፡ ለከሙ፡።**

ሐማት፡ subst., fem. 1) *socrus* πενθερά Ruth 1, 14. 2, 11—21; Mich. 7, 6; Matth. 8, 14. 10, 35; Luc. 4, 38; Kuf. 41 (p. 144); 2) *nurus* Kuf. 41 (p. 143), quae aliâs **መርዓት፡** dicitur.

መስተሐምው፡ part. (IV, 1) *qui affinitatis jure utitur, affinis* (ἀγχιστεύς) Ruth 3, 9. 11. 12. 4, 1—8.

ታሕማ፡ subst. *affinitas*, in specie *quae est inter soceros et generos: Salomo* **ገብረ፡ ታሕማ፡ ምስለ፡ ነገሥት፡ አሕዛብ፡** *affinitatem contraxit cum regibus gentium* Org. 5; ἀγχιστεία 2 Esr. 23, 29; est abstractum pro concreto: *generi* (γαμβροί) Gen. 19, 12. 14; *soceri* (πενθεροί) i. e. socer et socrus Tob. 10, 12. 14, 13.

II. **ሐመወ፡** rad. inus., arab. حَمِيَ *ferbuit, calidus fuit,* ܚܡܐ *incaluit,* חמם وَجَمَ id. (cfr. חָמַם); a חמם ortum est חֵמָה *aestus, ira, venenum,* ܚܶܡܬܐ *ira, venenum,* a حَمِيَ ortum est حُمَةٌ *venenum,* حُمَيَّا *aestus vini, irae.* Hinc

ሐሞት፡ subst., m. et fem. *fel* (quod iracundiam gignit): Deut. 32, 32; Jer. 9, 5; Thren. 3, 15; Ps. 68, 26; Matth. 27, 34; **ዘይመርር፡ እምሐሞት፡** Prov. 5, 4; **ተከዐወት፡ ውስተ፡ ምድር፡ ሐሞትየ፡** Job 16, 13; fel piscis Tob. 6, 5. 7. 9. 11, 3. 7. 10. (Amharice: **አሞት፡**).

ሐመዘ፡ rad. inus. Cognatarum linguarum eae, quae similes sonos habent, radices, ut حَمِزَ حَمُضَ ܚܡܰܥ ܚܡܰܨ חָמֵץ *aciditatis* notionem habent, quamquam הִתְחַמֵּץ et حَمِسَ حَمِشَ etiam de *exacerbatione animi* dicuntur; vid. etiam **ሐመወ፡** Hinc

ሕምዝ፡ subst. (m.) Pl. **ሕምዛት፡** (F. N. 10. 23). 1) *aestus irae, furor, exacerbatio,* θυμός Job 6, 4. 13, 13; Jes. 10, 26. 28, 21; **ዐቢይ፡ ሕምዙ፡** Apoc. 12, 12. 16, 19. 18, 4; **ይስማዕ፡ ሰማይ፡ ወታጽምዕ፡ ምድር፡** (sc. incarnationem Christi) **ወይደንግፁ፡ መሠረታተ፡ ሕምዝ፡** Lit. Diosc.; 2) *amaritudo, fel* πικρία Job 9, 18; **አጽገበኒ፡ ሕምዘ፡** Thren. 3, 15; χολή **እግዚ" ፡ አስተየኒ፡ ማየ፡ ሕምዝ፡** Jer. 8, 14; **ምረት፡ ሕምዝየ፡** πικρία καὶ χολή μου Thren. 3, 20; Deut. 29, 17; χολέρα Num. 11, 20. 3) *venenum, virus* (χολή, θυμός, ἰός, φάρμακον, θάνατος): **ሕምዘ፡ አርዌ፡ ምድር፡** Deut. 32, 33; Job 20, 14. 16; Ps. 13, 5. 57, 4. 139, 3; Rom. 3, 13; Prov. 23, 32; **ሕምዝ፡ ዘይቀትል፡** Ps. 7, 14; Jac. 3, 8; **ሕምዝ፡ ቀታሊ፡** Jsp. p. 285; **ሕምዝ፡ ባቲ፡ ውስቴታ፡** 4 Reg. 4, 40; **ሕምዝ፡ ሥራይ፡ ለተማስኖ፡** Sap. 1, 14; **ኵሉ፡ ዘፍጥረታተ፡ ሕምዝ፡** *venefici cujuscumque generis* Lit. 169, 1.

ሐመየ፡ *vincire* vid. sub **ኀመየ፡**

ሐመየ፡ Primo quidem obtutu haud alienum videtur, hanc radicem ad حَمِيَ, حَمَى, ܚܡܳܐ (vid. etiam **ሐመመ፡**, II **ሐመወ፡**, **ሐመዘ፡**) referre et significationum scalam ita statuere: 1) *incalescere* 2) *irari, exacerbari* 3) *infensum esse alicui cumque verbis insequi.* Sed in caeteris linguis notio *conviciandi* his radicibus non convenit; accedit, quod in Geez praeter **ሐመየ፡** etiam **ሐነየ፡** occurrit (vid. sub **ሐሚት፡**). Quare magis congruum esse videtur, cum nostra radice componere syr. ܓܢܐ, ܓܢܝ *contumelia affecit,* arab. جَنَا *falso accusavit.* (De variatione sonorum **ሐ** et **ገ** vid. gramm. pag. 36).

ሐመየ፡ I, 1 Impf. **የሐሚ፡**, Subj. **ይሕሚ፡**; et **ሐመየ፡** I, 2 sed rarius usitatum (ex. gr. 1 Petr. 3, 16 Pltt.; Chr. Ta. 7 et hom. 10) *obloqui, conviciari, maledicere, ignominia vel contumelia afficere, calumniari:* c. c. Acc. prs. καταλαλεῖν Num. 12, 1. 8; Ps. 100, 6. 118, 23; Job 19, 18; **ሐመዩኒ፡ በሐሰት፡** Hos. 7, 13; Mal. 3, 13; Mich. 3, 7; **ኢታፍቅር፡ ሐሚየ፡** Prov. 20, 13; Jac. 4, 11; 1 Petr. 2, 12. 3, 16; Num. 21, 5; κακολογεῖν **ዘየሐሚ፡ አቡሁ፡** Prov. 20, 20; Matth. 15, 4; Ex. 22, 27; καταρᾶσθαι Koh. 10, 20; ὁ ψιθυρίζων **ዘየሐሚ፡** Sir. 21, 28; **ዘኢየሐምዮ፡ በእኩይ፡** (ἀνέγκλητος) Tit. 1, 6; **ዘየሐምዮ፡** *infamia adspersus* II Can. Nic. 18; c. Acc. rei: **ሐመይከሙ፡ ዐቢያተ፡ ወድሩካተ፡ ቃላተ፡ ላዕለ፡ ዕበዩ፡** Hen. 5, 4.

ተሐምየ፡ III, 1 et **ተሐመየ፡** III, 2 pass. et refl. *ignominia vel contumelia affici:* ለሊከ፡ዘትትሔመይ፡ወአከ፡ውእቱ፡ Chr. Ta. 11; M. M. f. 380.

ተሓመየ፡ III, 3 *se invicem contumeliis prosequi, conviciari* Jac. 4, 11; 2 Cor. 12, 20 rom.; Gal. 5, 26 Pltt; ተሓምዮ፡ καταλαλιαί 1 Petr. 2, 1.

ሕሙይ፡ part. *ignominiosus, probrosus, infamis:* ግብረ፡ሕሙይ፡ Jsp. p. 351; ፍትወት፡ሕሙይ፡ ib. p. 381; ሕሙየ፡ግብር፡ *homo infamia adspersus* Phlx. 125.

ሐማይ፡ (Sir. 28, 13 var.) et crebrius **ሐማዪ፡** n. ag., Plur. **ሐመይት፡** et **ሐማይያን፡** f. **ሐማይያት፡** (F. N. 10, 8) *conviciator, calumniator, susurro:* καταλαλῶν Herm. p. 25; Rom. 1, 30; Clem. p. 229; ወይከውኑ፡ሐመይተ፡ወሐማይያን፡ብዙኃን፡ Asc. Jes. 3, 26; ψιθυρός Sir. 5, 14. 28, 13.

ሐሜት፡ subst. *convicium, contumelia, calumniatio:* καταλαλιά Sap. 1, 11; Herm. p. 24; ዝንጓጔ፡ወሐሜት፡ወዝክር፡ሕሡም፡ Jsp. p. 351; ዘአልቦ፡ሐሜት፡ ἀνέγκλητος Tit. 1, 7; ቀሲስ፡ንጹሐ፡ይኩን፡እምሐሜት፡ *expers reprehensionis sit* II Can. Nic. 31.; ἔρις Sir. 40, 5 (var. ሐኔት፡).

ሐመደ፡ I) id. quod جَمَدَ et جَمُدَ *concrevit, congelata fuit* (de omni re fluida). II) id. q. هَمَدَ *extinctus fuit ignis; mortuus est,* خَمَدَ *consedit ignis remissa sua flamma; remisit febris; sedatus fuit* (رَمَادٌ *cinis,* aram. רְמָץ *carbo cum cinere;* رَمَضٌ; *cinis fervidus*). Hinc

ሐመዳ፡ subst., (m.) *pruina, nix* [amh. አመዳይ፡]: πάχνη Job 38, 24. 29; χιών 1 Par. 11, 22; በረድ፡አስሐትያ፡ሐመዳ፡ Ps. 148, 8; Kuf. 23; ቍር፡ወበረድ፡ወአስሐትያ፡ወሐመዳ፡ Hen. 34, 2. 60, 18. 76, 11. 12. 100, 13. — *Voc. Ae.:* ሐመዳ፡ዘ፡ዋግ፡, *aliud:* ሐመዳ፡ዘ፡ቅሕ፡ዋግኂ።

ሐምደ፡ I, 1 (si non ሐመደ፡) *extingui et in cinerem vanescere:* ያኀልቆ፡እሳት፡ወየሐምድ፡ለዝሉፉ፡ καὶ ἐκλείπει εἰς τέλος Hez. 15, 4.

ተሐምደ፡ III, 1 (si non ተሐመደ፡) *in cinerem verti, conflagrari:* ሰማያት፡ይጠበለሉ፤ምድር፡ትትሐመድ፡ (sc. in mundi consummatione) Kid. f. 32.

ሐመድ፡ subst., (m.) 1) *cinis,* σποδός Ps. 101, 10. 147, 5; Thren. 3, 16; Judith 4, 15. 9, 1; 4 Esr. 9, 39; Job 13, 12; መሬት፡ወሐመድ፡ Gen. 18, 27; Job 30, 19. 42, 6; Sir. 10, 9. 17, 32; ሠቅ፡ወሐመድ፡ Jes. 58, 5; Luc. 10, 13; አውዐያ፡ለሀገር፡ወከነት፡ሐመደ፡ Jos. 8, 28; አሬስየከ፡ሐመደ፡ Hez. 28, 18; ጠፍኡ፡ከመ፡ሐመደ፡ሡዑ፡ ὡς λίνον ἐσβεσμένον Jes. 43, 17; cinis hostiarum combustarum Lev. 4, 12; ሐመድ፡ልበሙ፡ σποδὸς ἡ καρδία αὐτῶν Jes. 44, 20; τέφρα Dan. ap. 13, 14; ዘሕብረ፡ሐመድ፡ σποδοειδής (coloris cinerei) Gen. 30, 39. In Ex. 9, 8 ሐመደ፡እቶን፡ *fuliginem* (αἰθάλη καμιναία) significat. 2) nonnumquam *pulvis* (χοῦς) Ps. 71, 9; (γῆ) Job 2, 12. 7, 5; 2 Reg. 1, 2. (Lev. 19, 36 ሐመድ፡ errore interpretis pro mensura ὁ χοῦς positum est).

ሕሙድ፡ part. *in cinerem versus,* M. M. f. 178.

ሐመዳዊ፡ adj. rel. *cinereus* (colore): አፍራስ፡ሐመዳውያን፡ ψαροί Zach. 6, 3.

ሐመገ፡ I, 1 sine dubio cognata cum ሐመቀ፡ et cum iis, quae ibi allegata sunt; at non de animo, sed potissimum de rebus physicis dicitur, sicut arab. رَنِقَ *turbida fuit* aqua, vinum, II et IV *turbidam reddidit* aquam, et أَرْمَقَ id.; cfr. etiam ሐብቀቀ፡] *turbidam reddere, turbare* aquam: ማይ፡ዘሐመግሙ፡በእገሪክሙ፡ Hez. 34, 19; ዘተርፈ፡ተሐምግዎ፡ Hez. 34, 18. 32, 2; ፈለግ፡ዘሐመግዎ፡በደመ፡ቅቱላን፡ Sap. 11, 7; Clem. f. 138. — *Voc. Ae.:* የሐምጉ፡ዘ፡የደፈረሱ፡ያጕድሉሂ፡ይ፡

ተሐምገ፡ III, 1 1) *turbari, turbidum fieri,* de rebus fluidis: ይትሐመጉ፡ከመ፡ማይ፡ Jes. 30, 22 var.; Am. 8, 12; Ps. 45, 3; Hos. 6, 8. 2) turbari i. e. *obscurari, caligare* de rebus claris: *ob mortem Christi* ተሐምገ፡ሰማይ፡ወጸልመ፡ኵሉ፡ዓለም፡ II Const. Ap. 5; *in coelis est* ፍሥሓ፡ዘኢይረክቦ፡ሐዘን፡ወአልቦ፡ተሐምጎ፡ውስተ፡ጽርየታ፡ Chr. Ta. 23; ረሥአ፡ወተሐምገ፡አዕይንቲሁ፡ Gen. 27, 1; Deut. 34, 7; Ps. 6, 7 (var.); 1 Reg. 4, 15; ተሐምገ፡አዕይንቲሁ፡በአንብዕ፡ወገዓር፡ Genz. f. 109; Gad. T. Zion. [cfr. هَمَجَ VIII; حَبِقَ VII., خَمِجَ]. *Voc. Ae.:* ተሐምገ፡ብ፡ደፈረሰ፡

ሕሙግ፡ part. *turbidus, turbulentus* ማይ፡ሕሙግ፡ Jer. 2, 18; M. M. f. 36; ወይን፡ሕሙግ፡ Fal. f. 13.

ሕመግ፡ subst. *turbidum, immundities:* ንጽሕ፡ውእቱ፡ወአልቦ፡ውስቴቱ፡ሕመግ፡ Chr. ho. 34.

ሕምገት፡ n. act.: *turbidum esse, caligo* Herm. p. 51 (βληχρά).

ሐሠመ፡ I, 1 [convenit cum arab. خَبُثَ *mala ac prava fuit res; improbus, impurus fuit,* IV. X *turpiter egit,* sicut አበሰ፡ cum أَثِمَ *crimen commisit, peccavit* et אָשֵׁם] *foedum, turpem, malum esse, displicere:* ቦእለ፡የሐሥማ፡ውስተ፡ሕንጻ፡ *quidam (lapides) deformes erant in structura* Herm. p. 80; አልቦ፡ኀበ፡ሐሠመ፡ (v. ሕሡመ፡)እምኔሁ፡ *non erat in eo quidquam deforme* 2 Reg. 14, 25; እስከ፡ሐሠመ፡ጺአቱ፡ሎቱ፡ *foetor ejus ei perniciosus erat* Jsp. p. 293; etiam c. Acc. pers., ut: ሐሠሞሙ፡ለሕያዋን፡ጼና፡አብድንት፡ ib. p. 355; ሰበ፡ሰምዐ፡ሐሠሞ፡ዝንቱ፡ *quum hoc audiret, ei displicuit* ib. p. 296.

አሕሠመ፡ II, 1 1) *turpiter* vel *prave agere, malefacere:* አሠንዩ፡ወአሕሥሙ፡ εὖ ποιήσατε καὶ κακώσατε Jes. 41, 23; ኢያሤኒ፡ወኢየሐሥም፡እግዚ"፡ Zeph. 1, 12; ኢትቅናእ፡ከመ፡ታሕሥም፡ Ps. 36, 8. 9; አሕሠምከ፡ዘገበርከ፡ Jer. 45, 9; አሕሠሙ፡ለቀቲሎቱ፡ ἐπονηρεύοντο τοῦ ἀποκτεῖναι αὐτόν Gen. 37, 18. 2) creberrime: *malefacere* vel *maledicere* alicui, *male habere* alqm, *vim* vel *injuriam afferre* alicui, *insultare in, offendere* alqm: c. c. ለ፡, በ፡, ዲበ፡, ላዕለ፡ pers.: ከመ፡ኢያሕሥም፡ለያዕቆብ፡ Kuf. 35. 37; Ex. 22, 20—22; Rom. 12, 17; ለምንት፡አሕሠምከ፡በዝ፡ሕዝብ፡ Ex. 5, 22. 23; ኢታሕሥም፡ዲበ፡ነባሪከ፡ μὴ κακώσῃς οἰκέτην Sir. 7, 20. 30, 40; Ps. 104, 14; ኢታሕሥሙ፡ላዕለ፡እሉ፡ Gen. 19, 7; ኢይክሉ፡አሕሥሞ፡ላዕሌሁ፡ Jes. 11, 9. 50, 8; Kuf. 29; Judith 11, 1; ሀገር፡ታሐሥም፡ላዕለ፡ነገሥት፡ 2 Esr. 4, 15; አሕሠሙ፡ገቢረ፡ላዕሌሁ፡ Mich. 3, 4; አሕሠመ፡ቃለ፡ላዕለ፡ κακολογεῖν 1 Reg. 3, 13; Marc. 7, 10. 9, 39; በኵሉ፡ዘትህብ፡ኢታሕሥም፡ቃለ፡ Sir. 18, 15;

ያሐሥሙ፡ አፉሆሙ፡ ላዕሌየ፡ φαῦλαι γλώσσῃ Sir. 20, 16. 29, 24. 3) aliquid *declarare malum, in malam partem accipere:* ያሐሥማ፡ ኃጥእ፡ ለንዴቱ፡ በአፉሁ፡ Sir. 13, 24; ኢታሐሥሙኒ፡ *ne mihi in malam partem imputetis* Lud. sine auctor.

አስተሐሠመ፡ IV, 1 aliquid *malum* vel *foedum censere* vel *declarare* Kuf. p. 143.

ሕሡም፡ part. 1) de rebus physicis: *foedus, turpis, malus, deformis:* ሕሡም፡ ራእዮሙ፡ Gen. 41, 19. 25, 27; Kuf. 19; Prov. 11, 22 gloss.; οὐκ εὐσχήμων Prov. 11, 25; *Satanae* ኮነ፡ ሕሡመ፡ ራእዩ፡ ፈድፋደ፡ Clem. f. 6; (አእባን፡) ሕሡማት፡ ἀπρεπεῖς Herm. p. 78: ጼና፡ ሕሡም፡ ወጽዩእ፡ ወፍጉግ፡ Genz. f. 156; እለ፡ ይትሐወሱ፡ ሕሡማን፡ κνώδαλα Sap. 16, 1. 2) de animo, dictis, factis: *malus, pravus, futilis, nequam, iniquus* Job 2, 3; አልቦ፡ ዘትገብር፡ ሕሡመ፡ ምንተኒ፡ በሒስከ፡ Sir. 10, 6; ምግባሪከ፡ ሕሡም፡ ወኅሡር፡ Hez. 20, 44; ምግባሬት፡ ሕሡም፡ ወሕሙይ፡ ፍትወት፡ Jsp. p. 381; ἀδικία 1 Reg. 28, 10; λοιμός 29, 10; ትነቡ፡ ሕሡመ፡ ላዕለ፡ መልአክ፡ Jes. 8, 21; ኢታውሥእ፡ ሕሡመ፡ በአፉከ፡ 58, 13; አልቦ፡ ዘአውጽአ፡ ላዕሌሃ፡ ቃለ፡ ሕሡመ፡ Judith 8, 8; አውሥእዎ፡ በሕሡም፡ Jsp. p. 364; Tit. 2, 8 (φαῦλος); Gen. 31, 24; Lev. 19, 14. 20, 9; ነገር፡ ሕሡም፡ λόγος σαπρός Eph. 4, 29; ሕሡም፡ ዜና፡ *infamia* II Abtel. 39; ሕሡመ፡ ኮነ፡ ሎቱ፡ እስመ፡ *displicuit ei, quod* Kuf. 7. 3) de rebus adversis: *malus, noxius:* ተአመን፡ ከመ፡ ሕሡም፡ አልቦ፡ ዘይረክበከ፡ Sir. 19, 10; ኢይረክቦ፡ ምንትኒ፡ ሕሡም፡ *quidquam mali ei non accidet* F. N. 24, 6; በሕሡም፡ እቀትሎሙ፡ (κακῶς) Matth. 21, 41. — [illegible] *Ac.:* እኩይ፡ ሕሡም፡ ዘ፡ ቢስ ።

ሕሥም፡ subst. Pl. ሕሥማት፡ 1) *foeditas, turpitudo, deformitas:* ኢታስተአክዮ፡ ለሰብእ፡ እንበይነ፡ ሕሥሚሁ፡ Sir. 11, 2; ኢይክሉ፡ ይክድኑ፡ ሕሥሚሆሙ፡ በተሰርግዎ፡ Chr. Ta. 15; ሕሥመ፡ ራእየ፡ ብእሲቱ፡ F. N. 24, 1. 2) *macula, laesio, malum:* ኢተረክበ፡ እምላዕሌሁ፡ ሕሥም፡ (v. ሕሡም፡) διαφθορά Dan. 6, 23; *ornatus sanctitatis* ዘኢይረክቦ፡ ሕሥም፡ *nulli corruptioni obnoxius* Org.; ኵሉ፡ ዘይረክቦ፡ እምሕሥማት፡ *quodvis malum, quod ei accidit* F. N. 28. 3) ethice: *foeditas, malefactum, dedecus, probrum:* ሰይእ፡ ሕሥም፡ 2 Reg. 18, 13 ann.; አሀ፡ እምዝቱ፡ ሕሥም፡ Chr. Ta. 15; ኵሉ፡ ግብረ፡ ሕሥም፡ Jsp. p. 299; ገቢረ፡ ሕሥማት፡ *turpiter agere* Fal.; ዘይከውና፡ ሕሥመ፡ *quod mulieri dedecori est* F. N. 24, 3; በእንተ፡ ሕሥመ፡ ግዕዙ፡ ib.

ሕሥመት፡ n. act. *deformatio, defectus, vitium, menda,* Lud. sine auct.

አሕሣሚ፡ n. ag. (II, 1) *offendens, molestus:* ሀኬት፡ ወድካም፡ አሕሣምያን፡ F. N. 43, 4.

ሐሥረ፡ *ignominia affici* vid. sub ኀሰረ፡

ሐሠረ፡ rad. inus., sine dubio *flavescere, pallescere, arescere* de plantis; sonat hebr. חָשַׁשׁ et קָשַׁשׁ (Zeph. 2, 1), unde קַשׁ قَشّ *stipula,* חֲשַׁשׁ حَشِيش *foenum;* aram. קְשַׁשׁ ܩܫ *consenuit* (vid. infra ቀሲስ፡); sed in lingua arabica quaedam hujus stirpis nomina etiam tertiam literam ر habent, ut حُشَارَةٌ *palea, gluma,* حُشْرٌ *furfures;* al. Hinc

ሐሠር፡ (amh. ሕሠር፡) subst., plerumque m., coll., 1) *culmus aridus, stipula, sarmenta* vel *ramalia arida: leviathano est* እብን፡ ከመ፡ ሐሠር፡ (χόρτος) Job 41, 19; καλάμη (igne conflagranda) Jes. 5, 14; ሐሠር፡ ይቡስ፡ ἄγρωστις ξηρά Jes. 9, 18; φρύγανα Jes. 40, 24. 41, 2. 47, 14; Jer. 13, 24; ከምረ፡ ሐሠር፡ στυππεῖον συνηγμένον Sir. 21, 9; Jud. 15, 14; κάρφος Matth. 7, 3. 4. 2) *palea, gluma* (ἄχυρον, ἄχυρα): ሐሠር፡ ለገቢረ፡ ግንፋል፡ Ex. 5, 7; ከመ፡ የአልዱ፡ ብርዐ፡ ለሐሠር፡ 5, 12; Matth. 3, 12; Luc. 3, 17; Job 41, 18; ከመ፡ ሐሠር፡ ዘቅድመ፡ ገጸ፡ ነፋስ፡ Job 21, 18; Sir. 22, 18; Jes. 17, 13; Jer. 23, 28 (opp. ሥርናይ፡); pabulum pecuarium: Gen. 24, 32; 3 Reg. 4, 21; Jes. 11, 7.

ሐሥአ፡ *sedari* vid. sub ኀሥዐ፡

ሐሠየ፡ *fricare* vid. sub ሐሰየ፡

ሐሠየ፡ *gaudere, laetari;* vicina sunt (חָדָה ܚܕܐ *gavisus est?*) أَشَّ *agilis fuit, exultavit:* يَشَّ *laetus fuit, exultavit:* هَشِشَ *alacer, agilis, laetus fuit.* — Stirpis I, 1 exemplum affert Ludolfus in *Addendis* ad suum lexicon: ሐሥየት፡ ምድር፡ *exultavit terra* Enc. Mar., sed ipse caute annotavit: „*modo ne mendosum sit.*“

ሐሠየ፡ I, 2 *insolenti alacritate gestire, effusum esse in laetitiam:* ኢትሠሥእ፡ ለኵሉ፡ መብልዕ፡ ወኢተሐሢ፡ ለኵሉ፡ እክል፡ ዘርኢከ፡ Sir. 37, 29.

ተሐሠየ፡ et **ተሐሥየ፡** III, 1 *laetari, laetitia exultare, alacritate gestire:* ይትሐሠዩ፡ περιχαρεῖς ἐγένοντο Job 3, 22. 29, 22; እንዘ፡ ትትሐሠይ፡ ἐν εὐφροσύνῃ Sir. 32, 11; Jes. 9, 3; 1 Par. 29, 9; ἀγαλλιᾶσθαι Ps. 2, 11. 9, 2. 125, 2. 15, 9. 66, 4. 96, 1; Matth. 5, 12; 2 Reg. 1, 20; c. c. በ ut ይትሐሠዩ፡ ብከ፡ Kuf. 25; Jes. 14, 8. 25, 9; Ps. 149, 2. Prov. 2, 14. 23, 25; c. በእንተ፡ Hez. 25, 6; Herm. p. 63; c. ለ pers. συγχαίρειν τινί Phil. 2, 17. 18.

ሐሤት፡ subst., m. et fem., *laetitia, alacritas, exultatio:* χαρμονή Job 3, 7. 20, 5; χαρά Sir. 30, 16; Jes. 55, 12; Ps. 20, 6; εὐφροσύνη Jes. 52, 9; Jer. 7, 34. 16, 9; 1 Par. 29, 17; ἀγαλλίαμα Sir. 15, 6. 30, 22; Jes. 16, 10. 51, 3. 65, 18; Ps. 50, 9; Hen. 5, 9. Creberrime usurpatur haec vox, et haud raro cum ፍሥሓ፡ conjuncta.

ሐራ፡ *exercitus* vid. sub II ሐረረ፡

ሕርመት፡ *aper* vid. sub ኀርመት፡

ሐረመ፡ I, 1 [id. q. حَرَمَ *prohibuit,* pec. a communi usu; *rem fecit illicitam;* حَرُمَ *illicita fuit res;* הֶחֱרִים ܐܰܚܪܶܡ أَحْرَمَ *anathematizavit;* amh. ሐረመ፡ et አረመ፡; cfr. etiam aeth. ሐርተመ፡]. 1) *prohibere a communi usu, sacrare* vel *dicare Deo:* ተሐርምዎሙ፡ (v. ታሐርምዎሙ፡) ለእግዚ" Mich. 4, 13; ኵሉ፡ ዘየሐርሙ፡ ἀφόρισμα Hez. 44, 29; Lev. 27, 28; Did. (ed. Platt) p. 59. 2) *sacra curare* vel *colere* እለ፡ የሐርሙ፡ (Plt: የሐርምዋ፡) ለደብተራ፡ οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες Hebr. 13, 10. 3) *illicitum censere* vel *dicere* እለ፡ የሐርሙ፡ አውስቦ፡ κωλυόντων γαμεῖν 1 Tim. 4, 3;

በእንተ፡ ዘሐረመ፡ አውስቦ፡ Lud. e Syn.; በእንተ፡ ዘየሐርም፡ ንጹሐ፡ II Abtel. 47 (usitatior est stirps II, 1).

ሐረመ፡ I, 2 *anathematizare, anathemate prohibere:* እነ፡ ሐረምኩ፡ ወአውገዝኩ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘይበውእ፡ ውስተ፡ መንግሥተ፡ እግዚ"፡ ዘኢየአምን፡ Clem. f. 265; ንሑርም፡ እምቅድስት፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ እለ፡ ገብሩ፡ ዐመፃ፡ Clem. f. 197.

አሕረመ፡ II, 1 1) *Deo sacrare, dicare, sacrum constituere:* ገብሩ፡ ሎሙ፡ ምስለ፡ ወአሕረሙ፡ ዖመ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ አድባር፡ 4 Reg. 17, 10; አሕረምዎን፡ (ለመዋዕል፡) ለርእሶሙ፡ Esth. 9, 30. 2) *Deo devovere, prohibere rem velut Deo devotam, anathematizare* Num. 18, 14; Jos. 6, 17. 18. 7, 1 seq.; Jud. 1, 17; 2 Esr. 10, 8; 1 Reg. 15, 3. 3) *illicitum dicere, vetare, prohibere* Ex. 8, 22; አሕረሙ፡ ለነ፡ አውስቦ፡ 1 Cor. 9, 6; ኀጢአት፡ ዘአሕረመ፡ እግዚ"፡ F. M. 2, 6; ከማሁ፡ ለዕደውኒ፡ አሕረሞሙ፡ እግዚ"፡ ቀሪበ፡ አንስቲያሆሙ፡ በመዋዕለ፡ ትክቶሆን፡ F. M. 10, 1; c. ላዕለ፡ prs. F. N. 24, 2; አሕረመ፡ በተዋስቦቶሙ፡ ላዕሌነ፡ *nobis connubio cum illis interdixit* F. M. 5, 3; እምስቴ፡ ማይ፡ አሕረምከ፡ ጕርዔከ፡ Snx. Nah. 24 Enc.; አሕረመ፡ ሕይወቶ፡ እምነጽሮ፡ አንስት፡ Snx. Tah. 30 Enc.

ተሐርመ፡ III, 1 vid. sub ተሐረመ፡ Nr. 3.

ተሐረመ፡ III, 2 pass. et refl.: 1) pass. *interdici* alicui, *prohiberi* a re: ኵሎን፡ (እላንቱ፡ አንስት፡) ተሐረማ፡ ላዕሌነ፡ *his omnibus feminis nobis interdictum est* F. M. 5, 3; ከመ፡ ይዕቀቡ፡ ዘ(እምዘ፡ rom.) ይትሔረሙ፡ Act. 21, 35. 2) *sibi* (et aliis) *interdicere re tamquam illicita, abstinere* re, pec. religionis causa: Rom. 14, 5. 6; ኢትበል፡ በእንተ፡ እግዚ"፡ ተሐረምኩ፡ (διὰ κύριον ἀπέστην) Sir. 15, 11; ኢይትሔረሙ፡ በእንተ፡ እግዚ"፡ ወበሕቱሰ፡ ይጻምዉ፡ ዘበበይነ፡ ሡንዮ፡ ሥጋቲሆሙ፡ Phlx. 91; መባልዕት፡ ዘይትሔረሙ፡ አይሁድ፡ እምኔሁ፡ Macc. f. 15; ዘይትሔረም፡ አውስቦ፡ (ubi Graecus εἴ τις γάμον μέμφεται habet) Can. Gangr. 1. 3) III, 1 et 2: *sacra colere, religionem* (pec. veram) *sequi* (abstinentem a rebus mundanis vel ethnicis): ተገዘሩ፡ ወተሐረሙ፡ (v. ተሐርሙ፡) በእንተ፡ ፍርሀቶሙ፡ ለአይሁድ፡ Esth. 8, 17; ዘይትሔረም፡ (Platt addit: ለእግዚ"፡) ϑρῆσκος Jac. 1, 26; ዘከመ፡ መሀርኩክሙ፡ ትትሐረሙ፡ ከማሁ፡ ተዐቀቡ፡ 1 Cor. 11, 2; *Christiani* ሶበ፡ ይትሐረሙ፡ እምትሕርምታቲሆሙ፡ *si unum aliumve e ritibus sacris* (ethnicorum Judaeorumve) *peragunt,* Clem. f. 128.

ሕሩም፡ part. 1) Deo *sacratus, sacer:* ሕሩመ፡ ይኩንክሙ፡ ወቅዱሰ፡ ለእግዚ"፡ Ex. 30, 37; ንዋዩ፡ (ለዘመንኰሰ፡) ኮነት፡ ሕርምተ፡ ለእግዚ"፡ F. N. 10. 2) in specie *Deo devotus et anathematizatus* Jos. 6, 18. 7, 11 seq.; ሕሩም፡ ዘሐረሙ፡ Lev. 27, 28. 29; ሀገር፡ ሕርምት፡ Jes. 19, 18 (vrs. una); ይኩን፡ ቅዉመ፡ ወሕሩመ፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 85. 3) *illicitus, vetitus, interdictus:* Act. 25, 16; ሥርወ፡ ሕሩም፡ Gen. 32, 26. 33; ሰስሎ፡ እምነ፡ ሕሩም፡ *recedere ab illicito* Jsp. p. 351; ገበሬ፡ ሕሩማት፡ ib. p. 352; ዘተከልአ፡ እምተዋስቦ፡ ኀልዮ፡ ከመ፡ ሕርምት፡ ይእቲ፡ F. M. 9; c. ለ vel ላዕለ፡ prs., ut: ሕሩም፡ ለነ፡ F. M. 32, 7; ዝንቱ፡ ሕሩም፡ ላዕለ፡ ምእመናን፡ ib.; Phlx. 214. 4) *abstinens:* ሕሩመ፡ ሥጋ፡ ወወይን፡ Sx. Masc. 2 Enc.; ክርሡ፡ ድንግል፡ ማርያም፡ ሕርምት፡ ሩክቤ፡ ወዘርእ፡ Teb. Tab. 81; ኄራን፡ ወሕሩማን፡ ወመስተጋድላን፡ Kedr. f. 87.

ሕርም፡ subst. *res illicita, lege prohibita,* Lud. sine auct.

ሕርመት፡ subst. m. et fem., Plur. ሕርመታት፡ 1) *interdictum:* ሕርመት፡ ተዋስቦ፡ F. M. 5, 1; ሕርመት፡ ሐራውያ፡ *carnis suillae* F. N. 45. 2) *abstinentia:* በእንተ፡ ሕርመት፡ በሊዐ፡ ሥጋ፡ Can. Gangr. 2 (vid. ትሕርምት፡). 3) *opus sacrum, ritus sacer, caeremonia:* ϑρησκεία Col. 2, 18; Jac. 1, 26. 27; Act. 26, 5 rom.; *Christianus* ኢይግበር፡ በዓለ፡ ምስሌሆሙ፡ (cum Judaeis et ethnicis) አው፡ ሕርመተ፡ ምስሌሆሙ፡ Clem. f. 270; ሕርመታተ፡ አይሁድ፡ Macc. f. 15; ወበዕደኒ፡ ብዙኀ፡ ሕርመተ፡ ዘይትዐቀቡ፡ Marc. 7, 4. 4) *religio:* νόμος Herm. p. 66; ኢየኀብሩ፡ ሕርመተ፡ አይሁድ፡ Joh. 4, 9; διαϑήκη ታቦት፡ ዘሕርመት፡ Ex. 31, 7; በእንተ፡ ሕጉ፡ ለልዑል፡ ወበእንተ፡ ሕርመትከ፡ Sir. 42, 2; μυστήριον Rom. 16, 25; ሕርመተ፡ ትምህርት፡ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου Eph. 6, 19; Col. 4, 3 rom.; ምንትኑ፡ ሕርመትክሙ፡ *quam religionem profitemini?* Sx. Hed. 7. — *Voc. Ae.:* ሕርመት፡ ዘ፡ ተዐቅቦ፡ ሥርዐትኒ፡ ይ፡; *aliud:* ሕርመት፡ ብ፡ መጠበቅ፡ ሥርዐትኒ፡ ይ ።

ምሕራም፡ subst., Pl. ምሕራማት፡ 1) *sacrum* (septum) communi usui exemtum (cfr. حَرَم), pec. lucus, ubi idolum positum est; በአታቲ፡ ምሕራሞሙ፡ τὰ σπήλαια αὐτῶν Hab. 2, 15; ἄλση: እገዝም፡ ምሕራማቲከ፡ Mich. 5, 13; 4 Reg. 18, 4; ሐውልተ፡ ምሕራማቲሆሙ፡ 3 Reg. 14, 23; ምሕራመ፡ ዖም፡ 15, 13. 16, 33. 18, 19; 4 Reg. 13, 6; etiam Ps. 80, 6 Aethiops pro ἄρσεων legisse videtur ἄλσεων; τεμένη Hez. 6, 6; κῆποι Jes. 1, 29; τὰ δένδρα Jes. 17, 8 vrs. alt. et אֲשֵׁרִים Jer. 17, 2 vrs. nov.; etiam Jes. 27, 9 ምሕራማተ፡ ጣዖት፡ ተገዝመ፡ (εἴδωλα) arbores sacrae intelligendae videntur. Aethiopes his in locis ምሕራማት፡ *idola* interpretantur, quare *Voc. Ae.:* ምሕራማት፡ ዘ፡ ጣዖት፡ 2) *delubrum, templum* (Deorum idolorumve): ምሕራማት፡ τὰ ἱερά Hez. 27, 6; Hen. 99, 7; ቤቴል፡ ምሕራመ፡ ነገሥት፡ ይእቲ፡ Am. 7, 13 [vid. etiam ምኵራብ፡]. — *Voc. Ae. aliud:* ምሕራም፡ ብ፡ የጣዖት፡ መስገጅ ።

ተሐራሚ፡ n. ag. (III, 2): *qui sibi interdicit re* pec. religionis causa, *abstinens:* መነኮሳት፡ ተሐራምያን፡ Gad. T. H.; Sx. Jac. 25 Enc.; Sen. 3.

ትሕርምት፡ subst. 1) *abstinentia* devotionis causa: የብሰ፡ ሥጋሁ፡ እምብዝኀ፡ ትሕርምት፡ Phlx. 16. 81; ተጸራዕከ፡ እምትሕርምትከ፡ *solutus es a voto tuo* Enc.; M. M. f. 286. 2) *ritus sacer* (i. q. ሕርመት፡), Pl. ትሕርምታት፡ Clem. f. 128 (vid. supra sub ተሐረመ፡ Nr. 3).

ሐርማዝ፡ et **ሐርመዝ፡**, nomen bestiae, sine dubio i. q. هِرْمِيس, quod interpretantur: *saevus leo, rhinocerus, bubalus:* ረከበ፡ አርዌ፡ ዐቢየ፡ ዘስሙ፡ ፈልፈል፡ ዘውእቱ፡ በሐበሲ፡ ሐርማዝ፡ ብሂል፡ Lib. Myst. (Lud.); ማኅደረ፡ ሐርማዝ፡ ወድስክን፡ ib. (Lud.); አዘዘ፡ ከመ፡ ይግበሩ፡ ሎሙ፡ (ለምውታን፡) ፲ ማጹን፡ እምአዕጽምተ፡ ሐርመዝ፡ ወይግንዝዎሙ፡ Sx. Genb. 10.

ሐሪሥ፡ nomen animalis, id. q. حَرِيش *rhinoceros,* qui nomen a cutis asperitate traxit (حَرِشَ *aspera cute fuit* cfr. חֶרֶס): አርዌ፡ ሐሪስ፡ μονόκερως Job 39, 9. — *Voc. Ae.:* ሐሪስ፡ ዘ፡ አውራሐርስ፡ (v. አውራርስ፡, v. አውራሪስ፡). Videre licet de **አውራሪስ፡** Bruce V p. 92—115. 283—287; Harris II Anh. p. 50.

I. **ሐረረ፡** radix, quae etiam **ሐለለ፡** pronuntiatur, q. vid.; arab. حَرَّ *ferbuit, incaluit*; חָרַר *aruit, adustus est*; חֲרַר, חַר id.; ܚܰܪ *aruit* prae calore.

ሐረ፡ vel **ሐረረ፡** (Perfectum equidem nusquam legi) I, 1 Subj. **ይሕርር፡** et **ይሕረር፡**, *arere, exarescere, aduri, torreri* igne: **ትየብስ፡ ወትሐርር፡** (ἄμπελος καύσωνι) Hez. 17, 10; **ከመ፡ ይሕርር፡ ሥጋሃ፡** ὅπως ταχῇ τὰ κρέα Hez. 24, 10; **ይሕረር፡ ሥጋሆሙ፡** Macc. f. 2.

አሕረረ፡ II, 1 *amburere, igne exsiccare*: **ያሐርሮ፡ ለሣዕር፡ ከመ፡ እሳት፡** Sir. 43, 21; **አሕረርዎሙ፡ በእሳት፡** *postquam torruerunt* (rem) *igne* M. F. (saepius).

ሕሩር፡ part. *combustus, arefactus*: **ደብር፡ ሕሩር፡** ὄρος ἐμπεπυρισμένον Jer. 28, 25.

ሐሩር፡ subst., m. et fem.: *ardor, fervor, aestus*, pec. solis et *venti ferventis*: **ጊዜ፡ ሐሩር፡** *horae aestus meridiani* F. N. 10, 6; **ሙቀት፡ ሐሩር፡** Hen. 4; Herm. p. 96; **ደብረ፡ ሐሩር፡** πεδίον ἀφανισμοῦ Joel 2, 3; καῦμα Jer. 17, 8; Job 24, 24; Apoc. 7, 16. 16, 8. 9; καύσων Job 27, 21; Judith 8, 3; **ነፋሰ፡ ሐሩር፡** Hos. 13, 15; **ነፋስ፡ ሐሩር፡** Jon. 4, 8; de *aestu* cupidinum juvenilium Phlx. 106.

ሕሩር፡ subst.: 1) *fervor, ardor*, ut febris: **በሕሩረ፡ ዐጽሙ፡ ወሥጋሁ፡ ፈወሰ፡** Sx. Ḥaml. 21 Enc. 2) *pruna, favilla*: **ንሣእ፡ ለከ፡ ሕሩረ፡ ዕጣን፡** τέφραν θυμιαμάτων Tob. 6, 17. 8, 2. — [*Voc. Ae.*: **ሕሩረ፡ ዕጣን፡ ዘ፡ ድቁስ፡**].

II. **ሐረረ፡** rad. inus. (de qua vid. Ges. in thes. p. 457. 528): 1) *candidus, splendidus fuit* (i. q. חָוַר, ܚܘܪ, حَارَ IX) 2) *nobilis, liber, ingenuus fuit* (חֹר *nobiles*, ܚܰܪܰܪ *libertum fecit*, חֵרֵר *libertate donavit*, حَرَّ *nobili stirpe natus, ingenuus fuit*; amh. **ሐርነት፡** et **አርነት፡** *libertas*). Hinc

ሐሪር፡ subst. a rad. Nr. 1 [i. q. حَرِيرٌ, amh. **ሐር፡**; vic. חוּר *linteum candidum et subtile*] *sericum* (album): **ዘይለብስ፡ ሠቀ፡ ምስለ፡ ዘይለብስ፡ ሐሪረ፡** Phlx. 56; crebro in *Synaxario*, ut **መንጦላዕት፡ ዘሐሪር፡** Masc. 16; Pl. **ሐሪራት፡** *vestes sericae*, Lud. Comm. ad Hist. Aeth. p. 496 n. 9.

ሐራ፡ subst. (a rad. Nr. 2; primitus significat *nobiles, liberos*, quorum praecipuum munus erat cum rege in expeditionem proficisci, vid. Lud. in lex. amh. p. 5: **ሐራ፡** *liber homo, ingenuus*) 1) coll. *exercitus, copiae*: **ኵሉ፡ ሐራሁ፡** στρατιά Ex. 14, 4; Judith 5, 24. 6, 6. 7, 1; **፳፪ብእሲ፡ ሐራ፡** 2 Reg. 23, 8; 3 Reg. 22, 34; στρατιῶται, στρατευόμενοι Matth. 8, 9; Marc. 15, 16; Luc. 3, 14; **ሊቀ፡ ሐራ፡** Act. 28, 16 rom.; copiae coelestes: **ሐራ፡ ሰማይ፡** Luc. 2, 13; Apoc. 19, 14; Hen. 101, 6. 2) coll. *tribuni, centuriones, praefecti militum*: **ይሬስዮሙ፡ ሐራሁ፡ ወመኳሊሁ፡** ἑκατοντάρχους καὶ χιλιάρχους 1 Reg. 8, 12; **ወኳሊሁ፡ ወሐራሁ፡** παρατρέχοντες (vid. 11, 6) καὶ τριστάται 4 Reg. 10, 25. 3) sing. *miles, vir militaris* Act. 10, 7 (Platt); **አነ፡ ሐራ፡ ለክርስቶስ፡** (ait Minas) Mavâs. Nr. 18; item in Deg.

ሐራዊ፡ adj. rel. et subst. 1) *liber, nobilis, ingenuus*, ἐλεύθερος (opp. **ገብር፡**) Chr. Ta. 15. 2) qui ad exercitum pertinet, i. e. a) *centurio, tribunus* Marc. 15, 44. 45. b) *miles, miles gregarius* δημότης (opp. **ንጉሥ፡**) Sap. 18, 11; στρατιώτης Joh. 19, 23; **ሐራዌ፡ መኰንን፡** *miles proconsulis* Const. Ap. 27; **ሐራዊ፡ ዘክርስቶስ፡** *miles Christi* Phlx. 192.

ሐረሰ፡ *in puerperio cubare* vid. sub **ኀረሰ፡**

I. **ሐረሰ፡** I, 1 [radix per omnes linguas semiticas diffusa 1) *incidit, insculpsit* (חָרַשׁ) 2) *aravit* חָרַשׁ, ܚܪܰܫ, حَرَثَ, amh. **አረሰ፡**] Subj. **ይሕርስ፡**, *arare*: **ዘየሐርስ፡** ὁ ἀροτριῶν Sir. 6, 19; Luc. 9, 62; **በኑ፡ ኵሎ፡ አሚረ፡ የሐርስ፡ ዘየሐርስ፡** Jes. 28, 24; 4 Esr. 4, 47. 8, 9; Job 1, 14; **ይዜሀር፡ በሐሪሱ፡** Sir. 38, 25; **አልበ፡ ሐሪስ፡** Kuf. 43; **ሐሪስ፡** *aratio, tempus arationis* Kuf. 29; c. c. Acc. agri: **የሐርስ፡ ለከ፡ ትልመ፡ ገራውሂከ፡** Job 39, 10; **የሐርስዋ፡ ለጽዮን፡ ከመ፡ ገራህት፡** Mich. 3, 12; Hez. 36, 9; et c. Acc. seminis (*inarare*): **ዘእንበለ፡ ይሕርሱ፡ ዘርአ፡** Kuf. 11; c. **በ** jugi: **ኢሐረሰ፡ በአርዑታ፡** Sir. 28, 19 (cfr. Lev. 19, 19) et jumenti: **ኢትሕርስ፡ በአድግ፡ ወበላህም፡ ኅቡረ፡** Deut. 22, 10. Transfertur: **ኢትሕርስ፡ ሐሰተ፡ ላዕለ፡ ቢጽከ፡** Sir. 7, 12; Job 4, 8. *Opus arandi* **ግብረ፡ ሐሪስ፡** ponitur pro *labore gravi* ἔργον λατρευτόν Ex. 12, 16.

አሕረሰ፡ II, 1 *arandum curare*: **ያሐርስዎሙ፡ ገራህቶ፡** 1 Reg. 8, 12 var. (aliter Lev. 19, 19).

ተሐርሰ፡ III, 1 *arari*: **ቈላት፡ ዘኢተሐርሰ፡ ወኢተዘርአ፡** Deut. 21, 4; **ኵላ፡ ምድር፡ ዘይትሐረስ፡** Jes. 7, 25; **ተሐሪሳ፡** Hebr. 6, 7 rom.

ሐራሲ፡ n. ag., Pl. **ሐረስት፡** et **ሐራስያን፡** (Org.) *arator, agricola*: Joel 1, 11; Jes. 61, 5 (var.); Jer. 14, 4. 52, 16; Koh. 5, 8; Matth. 21, 33; Hen. 97, 9; **እስመ፡ መፍቀሬ፡ ሐረስት፡ ውእቱ፡** 2 Par. 26, 10.

ሐረሳዊ፡ (nonnumquam **ሐርሳዊ፡**) adj. rel. et subst., id. q. **ሐራሲ፡** sed potissimum in Singulari usurpatur, **ሐራሲ፡** in Plur.; γεωργός **ሐረሳዊ፡ ብእሲ፡** Gen. 49, 15; Sap. 17, 16; Jer. 28, 23; 4 Esr. 8, 46. 49. 52. 9, 17; Luc. 17, 7; 2 Tim. 2, 6; Jac. 5, 7.

ማሕረስ፡ subst. *aratrum* (etiam pro Plur.): Jes. 2, 4; Joel 4, 10; Mich. 4, 3; 4 Reg. 25, 12; **ግብረ፡ ማሕረስ፡** ἔργον λατρευτόν Num. 28, 18. 25. 26. 29, 1. Pro ἀροτρόπους *vomer* positum legitur Jud. 3, 21. — *Voc. Ae.*: **ማሕረስ፡ ብ፡ ማረሻ፡**

II. **ሐረሰ፡** radix, quae etiam in חֲרָשִׁים (Jes. 3, 3), ܚܪܫܐ *ars magica*, ܚܰܪܳܫܳܐ *magus, incantator*, ܐܶܬ݂ܚܪܶܫ *incantatus est*, חַרְשָׁא *magus* conservata est. Hanc radicis significationem quomodo *Gesenius* cum חָרַשׁ *incidit, fabricatus est* componere conatus sit, vid. in thes. p. 529; alii ut *Fürst* hanc significationem ad ܚܪܶܫ *obmutuit* (hebr. חֵרֵשׁ *surdus*, הֶחֱרִישׁ *siluit*, أَخْرَسُ *mutus*) referre et a *silendo* notionem *mussandi, submisse loquendi* repetere malunt.

ሐረሰ፡ I, 1 in Perf., Imperf. et Subj. mihi quidem nondum obvium est factum, sed reperiuntur Infinitivi formae **ሐሪስ፡** et **ሐርሶ፡**, quas vid. sub **ሐረስ፡**

ሐረስ፡ vel **ሐርስ፡**, nec non **ሐሩስ፡**, subst., *incantationis* vel *magiae genus*; accuratius ejus notionem vix definire licet:

ሰብአ፡ሐርሶ፡ (CG: **ሐረስ፡**) sunt ἐγγαστρίμυθοι Lev. 19, 31; item **ሰብአ፡ሐርስ፡** (CG: **ሐረስ፡**) Lev. 20, 6; **ዘሐርስ፡** (C: **ዘሐራስ፡**, G: **ዘሐረስ፡**) est ἐπαείδων Deut. 18, 11. In Gad. T. H. legi formam: **ሰብአ፡ሐሪስ፡** (juxta **ሰብአ፡ሰገል፡**); in Clem. f. 219 **ሰብአ፡ሐራስ፡ወሥራይ፡ወሰገል፡ወጣዖት፡** Etiam in Synodo et aliis in libris occurrunt hae voces, sed de notione genuina nihil inde efficere licet.

ሐራሲ፡ n. ag. et **ሐረሳዊ፡** adj. rel.: *incantator, magicam artem exercens, ventriloquus*: **ሐራስያን፡ግብጽ፡** ἐπαοιδοί Ex. 7, 11. 8, 3. 14; ἐγγαστρίμυθοι Lev. 20, 27; **ሐረሳውያን፡** Clem. f. 82. et Ex. 7, 22.

ሐርበደ፡ vid. sub **ሀርበደ፡**

ሐርተመ፡ quadr. I. (sine dubio denominatum a **ሕርመት፡** substantivo e **ሐረመ፡** oriundo, vid. gramm. p. 112. 113, et cfr. مَحْرُوم *prohibitus; infelix; is cui a Deo melior vitae sors denegata est*; praeterea حَرْمَزَ et حَرْثَمَ *maledixit*) proprie: diris obnoxium vel sacris interdictum esse, inde *aerumnosum, calamitatibus circumventum, miserabilem esse*; nec non *perditum, vilem, contemtissimum esse*: ταλαιπωρεῖν **ሐርተመ፡ተዓይን፡** Jer. 4, 20; **ኀሰርነ፡ወሐርተምነ፡** Mich. 2, 4; Ps. 37, 6; ἀτιμάζεσθαι **የሐረትም፡እጓለ፡እመሕያው፡** Jes. 5, 15; **ኵሉ፡ተሐረትም፡ምክዕቢተ፡ታስተኀፍር፡አበሃኒ፡ወታስተኀፍር፡ምታኒ፡ዝልፍተ፡** Sir. 22, 5; **ወልድ፡ዘሐርተመ፡** (de filio illo prodigo Evangelii) Org.

አሐርተመ፡ II. *miseriam, aerumnam et ignominiam afferre* alicui: **ሕርቱም፡ዘአሐርተመኒ፡ዳኅፃኒሁ፡** Genz. f. 88; **ለአብ፡ኃጥእ፡ያሐረትምዎ፡** (v. **የሐ"፡**)**ውሉዱ፡** Sir. 41, 7.

ሕርቱም፡ part. 1) *scelestus et deperditus; infelix, miserrimus, aerumnosus*: βδελυκτός **ውሉድ፡ሕርቱማን፡** Sir. 41, 5; **ትውልደ፡ሕርቱማን፡** τέκνα ἀπωλείας Jes. 57, 4; ἀπολλύμενοι 1 Cor. 1, 18 rom.; 2 Cor. 4, 3: **ወልድ፡ሕርቱም፡** (de filio illo prodigo Evangelii) Did. 10; **የሐይዉ፡ሕርቱመ፡** ζῶσιν ἀδίκως Sap. 14, 28; qui foedus init cum Satana, vocatur **ብእሲ፡ሕርቱም፡** Clem. f. 221; de homine mente capto: **ልቡ፡ሕርቱም፡ወዕንቡዝ፡** Gad. T. H.; τάλας, ταλαίπωρος: **ሕርቱም፡አነ፡** Jes. 6, 5; Sap. 3, 11. 15, 14; 4 Esr. 8, 60. 2) nonnumquam id. q. **ሕሩም፡**, *interdictus, illicitus*: si quis duas uxores duxerit **ወኢሰደደ፡ዳግሚተ፡ዘይእቲ፡ሕርትምት፡** F. M. 5, 4; **ሰብሳብ፡ርኩስት፡ወሕርትምት፡** ib. 9, 4 (sed in titulo capitis **ሕርምት፡** scriptum est); **ረበሕ፡ርኩስት፡ወሕርትምት፡** ib. 18, 1. (In Sx. Tachs. 13 legitur **ሕርትምት፡** *vitium* pro **ትሕርምት፡**).

ሕርትምና፡ subst., m. et fem., Pl. **ሕርትምናት፡** *conditio scelesti et deperditi; scelus, impietas; perditio; miseriae et aerumnae*: ἀσέβεια Hab. 1, 3; Eph. 4, 19 (ἀσέλγεια); ἀπώλεια Deut. 7, 23; **ይመጽእ፡ሕርትምና፡ላዕሌከ፡** Jes. 47, 11. 54, 16; 4 Esr. 6, 21. 8, 43; Phil. 1, 28. 3, 19; Hebr. 10, 39; 2 Petr. 2, 1; **ወልደ፡ሕርትምና፡** 2 Thess. 2, 3; ταλαιπωρία Ps. 31, 4; Jer. 4, 20. 20, 8; Hab. 2, 17; Am. 3, 10; Jac. 5, 1; 4 Esr. 10, 43; **ኵሎን፡ሕርትምናት፡** F. M. 2, 5. — *Voc. Ae.*: **ሕ"፡ዘ፡መንሱቂል፡**; *aliud*: **ሕ"፡ዘ፡ግዕዝና፡ወመቅበዝበዝ፡ይ** ።

ሐረወ፡ rad. inus., cujus significatio prima est *cavare, fodere*; vic. **ኀረወ፡** q. v. — Hinc nomen traxisse videtur **ሐራውያ፡** *porcus*, ut qui terram suffodiat et eruat (vid. عِفْر). Et mihi quidem hoc etymon magis placet, quam si quis **ሐራውያ፡** vel ad خَرِىَ, amh. **ሐሩ፡**, hebr. חֲרָאִים (quia porcus stercus effodit et in coeno se volutat) vel ad خَرَّ, خَرْخَرَ, نَخَرَ **ንሕረ፡** (ob grunnitum porci) referre voluerit.

ሐራውያ፡ et (in antiquioribus libris mss.) **ሐረውያ፡** et **ሐረዊያ፡** (ut Lev. 11, 7 FH.; Jes. 65, 4. 66, 3 cod. Laur.) m. et fem., Plur. **አሕርው፡** (**ሐራውያን፡** in Cod. Tub. Clem. f. 249 videtur esse lectio prava) *sus, porcus*, sing. Lev. 11, 7; Prov. 11, 22; **ሐራውያ፡ተኀጺብ፡ገብአት፡ዲበ፡ፁብር፡** 2 Petr. 2, 22; **ሐራውያ፡ሐቅል፡ለዋው፡** 2 Reg. 17, 8; **ሐራውያ፡ገዳም፡** Ps. 79, 14; **እመ፡ይዌልጥ፡ሐራውያ፡ጸጕሮ፡ከመ፡ፀምር፡** Kuf. 37; coll. Hen. 89, 10. 12. 42; **ደመ፡ሐራውያ፡** αἷμα ὕειον Jes. 66, 3; **ሥጋ፡ሐራውያ፡** κρέας ὕειον 65, 4; Jsp. p. 287; pl. Matth. 7, 6. 8, 30. 31; Marc. 5, 11; Luc. 15, 15; Clem. f. 104. — In locis allegatis **ሐራውያ፡** porcum domesticum significat; *aprum* autem appellare solent **ሐ"፡ሐቅል፡** vel **ሐ"፡ገዳም፡** (cui **ሐ"፡ቤት፡** opponi asserit Ludolfus). Sed etiam aprum ferum hac voce significari, demonstrant alii loci, ut **ከነ፡እቡደ፡ከመ፡ሐራዊ፡** (sic) Gad. T. Haim. — De vocali vocis finali *â* vid. gramm. § 131, 1. — Praeterea vid. **ሕንዚር፡** et **መፍልስ፡**. — *Voc. Ae.*: **መፍልስ፡ወሐራውያ፡ዘ፡ሕርያ፡** (v. **እርያ፡**). De **እርያ፡** *phascochoero africano* vid. Harris Reiſe, Anh. S. 50.

ሐረደ፡ I, 1 [amh. **አረደ፡**, arab. حَرَدَ *perforavit*; vic. ܢܟܣ *jugulavit*] Subj. **ይሕርድ፡**, *jugulare, mactare* Gen. 37, 31; Ex. 12, 6. 29, 11; **ሕርድ፡ወብላዕ፡** Act. 10, 13; **ወሐረደ፡ሎቱ፡አልህምተ፡ወአባግዐ፡ብዙኀ፡** 2 Par. 18, 2; Kuf. 21. 50; **ከመ፡ይሕርዱ፡መሥዋዕተ፡** (v. **ይሕረዱ፡**) Hez. 40, 39 vrs. nov.; **ከመ፡ይሕርዶ፡ለወልዱ፡** Gen. 22, 10; **የሐርዶ፡ክሳዶ፡** ἀποκνίσει τὴν κεφαλήν Lev. 5, 8; **ኢትብልዑ፡እንስሳ፡ዘእንበለ፡ይሕርድዎ፡ሕያዎ፡** Kedr. f. 88.

ተሐርደ፡ III, 1 *jugulari, mactari*: ne edant **ዘኢተሐርደ፡** Kedr. f. 88; **በከመ፡በግዕ፡መጽአ፡ለተሐርዶ፡** Act. 8, 32 rom.; **ተሐርደ፡በእንቲአነ፡ክርስቶስ፡በግዐ፡መሥዋዕት፡** Cyr. c. Pall. f. 91; et hom. Acacii in Cyr. f. 106.

ሕሩድ፡ part. *jugulatus* M. M. f. f. 178.

ሕርደት፡ n. act.: *jugulatio* Org. 7; M. M. f. 23.

ሐረገ፡ rad. inus., hebr. et אָרַג et שָׂרַג, aram. סְרַג *plexit*, unde שָׂרִיגִים *palmites vitis*, aram. זַרְגִּין id., arab. سَرْعٌ *palmes vitis ejusdem anni*, سَرَعْرَعٌ id., زَرْجِينَةٌ *vitis*, زَرْجُونٌ *vitis, vitis palmites*. Vic. est **ሀረከ፡** q. v. Hinc

ሐረግ፡ subst., m. et fem., Plur. **አሕራግ፡** et **አሕሩግ፡** (Org. lect. 2, et Herm. p. 50^{a}, sed paulo infra semel iterumque **አሕራግ፡**) *palmes vitis, vitis*: **ሐረገ፡ወይን፡ቀዳሚይ፡** ἄμπελος Gen. 40, 9; **ወውስተ፡ውእቱ፡ሐረግ፡ሠረፀ፡አዕጹቂሁ፡ወአውጽአት፡አስካለ፡** 10; **ሐረገ፡ወይን፡** κλῆμα Num.

13, 23; κληματίς Deut. 32, 32; አሕሩግኪ፡ Jer. 31, 32; አሕሩግ፡ወይን፡ Macc. f. 5.

ሐርጌ፡ subst., m., Plur. **ሐራጊት፡** (nec non Plur. **አሕሩግ፡** legi in Gad. T. H., sed dubito an sit forma bona) *mas ovium et caprarum, aries et hircus* vel *caper.* [De etymo nihil certi habeo: nescio an nomen a *cornibus inflexis* ductum et ad significandum eum caprum arietemve, cujus cornua jam inflecti coeperunt, adhibitum sit; de quo etymo comparare licuerit أعقص, fortasse etiam צָפִיר a ضفر **ፀፈረ፡**] κριός et κριοί **ሐርጌ፡እምውስተ፡አባግዕ፡** Lev. 5, 15 et absol. sine **በግዕ፡** Jes. 1, 11. 34, 6. 7. 60, 7; Jer. 28, 40; Hez. 45, 23; 2 Par. 29, 32; Ps. 28, 1; **ሐራጊት፡ሠናያን፡** Jer. 32, 20 (sed in eodem commate etiam **አብሓኵ፡**); χίμαρος et χίμαροι: **ሐርጌ፡እምውስተ፡አጣሊ፡** Lev. 4, 23. 24. 9, 3. 16, 5; Deut. 14, 4; **ሐራጊት፡ጠሊ፡** 2 Par. 29, 21, vel abs. sine **ጠሊ፡** Ps. 49, 10; 2 Esr. 15, 18; **ሐራጊት፡ሥቡሓን፡** Mich. 5, 7; τράγοι **ሐራጊት፡ጠሊ፡** 2 Par. 17, 11. — *Voc. Ae.:* **ሐርጌ፡ዘ፡ጌደር፡** (v. **ገልገሉ፡**); de qua voce vid. Vocabulariorum scholia ad **እጕልት፡** et ad **ናቃት፡** ።

ሐሩጥቃ፡ vel **ሐሩ፡ጥቃ፡** αἱρετικοί *haeretici* F. M. 27, 7; F. N. 5.

ሐርገጽ፡ et **ሐገጽ፡** subst., m., Pl. **ሐርገጻት፡** vel **ሐገጻት፡** *crocodilus:* **ጽቍጽቊን፡ወሐገጽ፡** (v. **ወሐርገጽ፡**) Lev. 11, 29; **አክይስት፡ወዐናብርት፡ወሐገጻት፡** Macc. f. 12; Lit. 176, 4; **ወወረዱ፡ኀበ፡ፈለግ፡ወሀለዉ፡ውስቴቱ፡ሐርገጻት፡ወቆመ፡፩እምኔሆሙ፡ማእከሌሆሙ፡** Phlx. 99; *quum aquam e Nilo bibere vellet* **መሠጠ፡ሐርገጽ፡** Abush. 50. — *Voc. Ae.:* **ሐርገጽ፡ዘ፡ሐዘ፡** (v. **አዘ፡**). [De etymo hucusque nihil certi statuere licet. Quomodo in caeteris linguis semiticis *crocodilus* nominetur, vid. in Ges. thes. p. 1512.].

ሐረጸ፡ *incidere, insculpere* vid. sub **ኀረጸ፡**

ሐረፀ፡ vel **ሐረጸ፡** (etiam per **ኀ**) I, 1 [id. q. גָּרַס (in גְּרִיסָה *farina crassior*), הִגְרִיס *comminuit*, ܓܪܝܣܐ גָּרִיס *comminutus*, جرش *comminuit in partes grossiores*] Subj. **ይሕርፅ፡** 1) *conterere, comminuere* **ሐረፆ፡ወአድቀቆ፡** κατήλεσεν αὐτὸν λεπτὸν Ex. 32, 20; λεπτύνειν Dan. 2, 34. 45. 7, 7; 4 Reg. 23, 15; 2 Par. 23, 17; **ተሐርፅ፡እምኔሁ፡ድቁቀ፡** Ex. 30, 36; hostes Ps. 17, 46; Ex. 23, 23 (ἐκτρίβειν); Sap. 11, 20 (συνεκτρίβειν); **ንሣእ፡ዐጽቀ፡በለስ፡ወሕርፅ፡** τρῖψον Jes. 38, 21; **ያደክም፡አድባረ፡ወየሐርፅ፡አውግረ፡** (ἀλοήσεις) Jes. 41, 15. 2) In specie *mola frangere* vel *comminuere, molere:* **ክልኤቲ፡የሐርፃ፡በ፩ማሕረፅ፡** (ἀλήθουσαι) Matth. 24, 41; Luc. 17, 35; Koh. 12, 3; Jud. 16, 21; Jes. 47, 2; Num. 11, 8; **አንስት፡የሐርፃ፡** τρίβουσι σταῖς Jer. 7, 18. — *Voc. Ae.:* **ሐረፀ፡ይሐየ፡ዘ፡ፈጪ፡** ።

አሕረፀ፡ II, 1 *comminuere jubere* vel *molere facere alqm alqd:* **አሕረፅዎ፡ለሶምሶን፡እክለ፡ከመ፡አመት፡** Jsp. p. 361.

ተሐርፀ፡ III, 1 pass. *comminui, conteri* Dan. 2, 35.

ሕሩፅ፡ part. *contritus, comminutus:* **ልሕኵት፡ሕሩፅ፡** ὄστρακον λεπτόν Herm. p. 85; M. F. (vid. **ንቁጽ፡**); **በእንተ፡ዐጽምከ፡በማሕረፅ፡ሕሩፅ፡** Sx. Tachs. 11 Enc.

ሐሪፅ፡ subst., plerumque m. 1) *comminutum, pulvis,* κονιορτός Deut. 9, 21. 2) *farina* ἄλευρον Jes. 47, 2; Hos. 8, 7; 1 Par. 12, 40; **ኅሥአት፡ሐሪፀ፡ወሎሰት፡** 1 Reg. 28, 24; 2 Reg. 17, 28; 3 Reg. 17, 12; Matth. 13, 33; **ሐሪፀ፡ስገም፡** Num. 5, 15. 3) *massa farinacea* σταῖς Ex. 12, 34; 2 Reg. 13, 8; φύραμα Num. 15, 19. 20; Ex. 7, 28; 1 Cor. 5, 6. 7; **እምሐሪፅ፡ልዉስ፡** ἀπὸ φυράσεως στέατος Hos. 7, 4. — Praeterea 1 Reg. 17, 18 legitur **፲ሐሪፀ፡ሐሊብ፡** *decem massae lactis coacti*, δέκα τροφαλίδες τοῦ γάλακτος, חֲרִיצֵי הֶחָלָב (de quo vid. Ges. thes. p. 526. 527, qui etiam كَرِيصٌ *caseus mollis* huc refert. Praeterea ܓܪܝܨܐ *frustum massae, placenta* comparare juvat). — *Voc. Ae.:* **ሐሪፅ፡ብ፡ዳቄት፡** (v. **ዱቄት፡** .

ሐራጊ፡ n. ag. *comminuens, molitor,* Lud. sine auct.

ማሕረፅ፡ subst., m. et fem. 1) *mola:* **አመት፡እንተ፡ትነብር፡ዲበ፡ማሕረፅ፡** Ex. 11, 5; Kuf. 49; **ንሥኢ፡ማሕረፀ፡ወሕርጺ፡ሐሪፀ፡** Jes. 47, 2; **የሐርፅዎ፡በማሕረፅ፡** Num. 11, 8; **ቤተ፡ማሕረፅ፡** Jer. 52, 11; (var.); **ቃለ፡ማሕረፅ፡** Jsp. p. 367; **በአሐዱ፡ማሕረፅ፡** Matth. 24, 41 rom.; **በአሐቲ፡ማሕረፅ፡** Luc. 17, 35 rom. — De molis Abyssinorum consulere licet, quae Ludolfus in Comm. ad hist. Aeth. p. 565 disputavit. 2) molae pars inferior, *catillus* (pars superior est **መድሐ፡** q. v.). ὁ μύλος, **እብን፡ዐቢይ፡ከመ፡ማሕረፅ፡** Apoc. 18, 21; Deut. 24, 6; **ስባረ፡ማሕረፅ፡** Jud. 9, 53; **ማሕረፀ፡ጸሩ፡** Thren. 5, 13 var.; μύλος ὀνικός **ማሕረፀ፡አድግ፡** Matth. 18, 6; Marc. 9, 42 („intelligunt Aethiopes catillum molae trusatilis seu jumentariae, quales in Aegypto dantur“, Lud. in lex. col. 277). — *Voc. Ae.:* **ማሕረፅ፡ዘ፡ወፍጮ፡** (pro **መፍጮ፡**).

ሐረፈ፡ *decerpere* vid. sub **ኀረፈ፡**

ሐረፈ፡ rad. inus.; convenire videtur cum עָרַף et רָעַף *stillavit,* رعف *profluxit* (sanguis e naribus). Hinc

ሐረፋ፡ subst. *pituita, saliva* (amh. **ሐረፋ፡** *spuma:* **አረፋት፡** id.): **በኑ፡ጣዕም፡ለሐረፋ፡ሐምል፡ዘይሰመይ፡ኽጥሚ፡** Job 6, 6 (vers. nov., e Syr. et Arab.) *pituita althaeae.*

ሐሰ፡ et frequentius **ሐሰ፡** [de quo vid. gramm. § 163, 3 et 199, d; idem quod arab. حَاشَ لِلّٰهِ, حَاشَاكَ حَاشَالَكَ, aram. ܚܣ; significatione convenit hebr. חָלִילָה לְּ], formula deprecandi et aversandi: *absit!* Usurpatur absolute ut **ሐሰ፡** μὴ γένοιτο Rom. 3, 4. 31. 9, 14. 11, 1; Gal. 2, 17; crebrius seq. **ለ** pers., ut: **ሐሰ፡ሊተ፡** *absit a me!* 1 Reg. 2, 30. 20, 9; Act. 10, 14; Gen. 44, 7; Matth. 16, 22; 4 Esr. 8, 53. Res vel actio, quam aliquis deprecatur vel aversatur, subjungitur praepositione **እምን፡** ut: **ሐሰ፡ሊተ፡እምን፡ገቢሮቱ፡** 2 Reg. 23, 17; **ሐሰ፡ሎቱ፡ለእግዚእየ፡እምነ፡ዝንቱ፡ርኩስ፡** 1 Reg. 25, 31; vel conjunctione **እስከ፡** seq. Indic.: **ሐሰ፡ለነ፡እስከ፡ነኀድግ፡** Jos. 22, 29; Gen. 44, 17; Gal. 6, 14 rom.; vel **ከመ፡** seq. Indic., ut **ሐሰ፡ሊተ፡ከመ፡ኢይገብር፡ዘንተ፡** 1 Par. 11, 19; nec non Imperfecto vel Subjunctivo nudo, ut: **ሐሰ፡ኢትመውት፡** μηδαμῶς σοι. οὐ μὴ ἀποθάνῃς 1 Reg. 20, 2; Kuf. 43; **ሐሰ፡ለከ፡ኢታጥፍአነ፡** Jon. 1, 14; Judith 8, 14; Gen. 18, 25; Matth. 16, 22.

ሐሰለ፡ I, 1 [sine dubio id. q. hebr. חָסַם, aram. חֲסַם *capistrare*, חִסּוּמָא *capistrum*; arab. حَزَمَ *colligavit sarcinas; cingulo cinxit jumentum*; حِزَام *cingulum jumenti; teniae cunarum*; حُزْمَةٌ *fascis* (lignorum, frugum); syr. ܚܙܝܡܐ *accinctus*] *capistro coërcere* vel *ducere*: **የሐስሎሙ፡** (var. **ያሐስሎሙ፡** II, 1; var. **ይነድኦሙ፡**) **ሕፃን፡** παιδίον ἄξει αὐτούς Jes. 11, 6. — *Voc. Ae.*: **የሐስል፡ዘ፡ይስሕብ፡**, v. **ይሉብብ፡**

አሕሰለ፡ II, 1 vid. sub I, 1.

ሕሳል፡ et **ሐሳል፡** subst. *capistrum, vinculum*: **እለ፡በሕሳል፡ወበልጓም፡ይመይጥዎሙ፡መላትሒሆሙ፡** (v. **በሐሳል፡**) ἐν χαλινῷ καὶ κημῷ Ps. 31, 12: **በሕሳለ፡** (v. **በሐሳለ፡**) **ኀጢአቱ፡ኵሉ፡ይትአሰር፡** σειραῖς Prov. 5, 22. — *Voc. Ae.*: **ሕሳል፡ዘ፡ልብብ፡**

ሐስል፡ subst. (sarcina, fascis) *saccus frumentarius*, μάρσιππος Gen. 42, 27. 28. 44, 2. 12; σάκκος Lev. 11, 32; Kuf. 43; Pl. **አሕስል፡** Gen. 42, 25. 35. 43, 11. 22. 44, 1; Kuf. 42, et **አሕሳል፡** vid. Gen. 42, 25 ann.; **ሰረቅት፡ እለ፡ይፈትሑ፡አሕሳለ፡** F. N. 49. — *Voc. Ae.*: **ሐስል፡ዘ፡ዳውላ** ። (Significationem *corbis* huic voci attribuit Gregorius Lud. lex. col. 37.).

ሐሰበ፡ I, 1 [id. q. חָשַׁב *putavit, imputavit, cogitavit*, ܚܫܒ *numeravit, putavit, reputavit*, حَسَبَ *computavit, opinatus est, aestimavit*; amh. **አሰበ፡**; vic. est aeth. **ሐዘበ፡** q. vid.] 1) *supputare, computare, ad calculos vocare*: **ወኢሐሰበ፡ዳዊት፡ ወኢኆለቈ፡ኍልቆሙ፡** 1 Par. 27, 23; **አኀዘ፡ይኆልቍ፡ወይሕሰብ፡** (modo lectio sana sit) 27, 24; **ሐሲበከ፡ሐሳበ፡** (v. **ሐስቦ፡**) *computo a te facto* 4 Esr. 9, 1; Lev. 25, 50. 52; **የሐስብ፡ሎቱ፡ ካህን፡ወርቆ፡** Lev. 27, 18. 23; **የሐስብ፡ፃእፃአ፡** ψηφίζει τὴν δαπάνην Luc. 14, 28; **ሐሲበከ፡ፃእፃአ፡** Herm. p. 54; **በከመ፡ሐሰበ፡ ወአስተቀሰመ፡ ለአማስኖቶሙ፡** καθὼς ἔθετο ψήφισμα καὶ κλῆρον ἀφανίσαι αὐτούς Esth. 9, 24; **ኢየሐስብዎሙ፡ በሐሳበ፡ዓለም፡** Hen. 82, 5; crebro in Abush. de computatione et ratiocinatione arithmetica. 2) *imputare, annumerare* alicui alqd.: **እለ፡ኢሐሰበ፡ሎሙ፡ኀጢአቶሙ፡** Ps. 31, 1. 3) *putare, aestimare, respicere, rationem habere alcjs*: **ዘሠናይ፡ኢሐስብ፡** Rom. 7, 13; **ምንት፡ይእቲ፡ትዕቢት፡ይቤ፡ ለእመ፡የሐስብ፡ሰብእ፡ነፍሶ፡ንጹሐ፡** Phlx. 35; **እለ፡ኢየሐስቦሙ፡ ወኢከመ፡ ከለባተ፡ መራዕይየ፡** ἡγησάμην Job 30, 1; **ኢሐሰብዎ፡** οὐκ ἐλογίσθη Jes. 53, 3; **ኢየሐስብዎ፡** 1 Esr. 3. 20; Ps. 143, 4; **እለ፡ ኢነሐስቦሙ፡ ወኢከመ፡ ምንትኒ፡** Gal. 2, 5; **ኢየሐስባ፡ለነፍስየ፡** οὐ λόγον ποιοῦμαι τῆς ψυχῆς μου Act. 20, 24; **ኢተሐስብ፡መኑሂ፡** οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός Matth. 22, 16.

ተሐሰበ፡ III, 1 pass. 1) *computari, supputari*: **እለ፡ተሐሰቡ፡ወተኈለቁ፡ምስለ፡እለ፡ኈለቈ፡ዳዊት፡** 2 Par. 2, 17; **እለ፡ ኢይትሐሰቡ፡ በሐሳበ፡ ዓመት፡** Hen. 75, 1. 2) *imputari, annumerari*: **ይትሐሰብ፡ሎቱ፡ ጥበበ፡** Prov. 17, 28 (var.); **ዘከመዝ፡እምኢተሐሰበ፡ ምስለ፡ ኃጥኣን፡** *homo talis inter peccatores non annumeratus esset* Cyr. c. Pall. f. 68; **ዘኢተወክፈ፡ ንስሐ፡ ኃጥእ፡ ኀጢአተ፡ ዚአሁ፡ (ለዘስሕተ፡) ይትሐሰብ፡ ላዕሌሁ፡** Clem. f. 233. 236; c. **ኀበ፡** pers. M. M. f. 114

ተሓሰበ፡ III, 3 (sec. gramm. § 48, 4 creberrime **ተሐሰበ፡** scriptum reperitur) 1) *rationes inter sese conferre, computare inter se* a) *rationem* rei *reposcere* ab aliquo, c. Acc. prs.: **ሎሙ፡ይትሓሰበሙ፡** (Pltt: **ከመ፡ዘይትሓሰብዎሙ፡በእንቲአክሙ፡**) *eos ad rationem revocabit* Hebr. 13, 17; 4 Reg. 12, 15. 22, 7; **እንዘ፡ ይትሓሰብ፡** (συναίρειν) Matth. 18, 24; **ተሓሰበሙ፡** (Pltt: **ተሓሰበ፡**) **ምስሌሆሙ፡** 25, 19; Herm. p. 25; **ወዘሰ፡እንዘቦ፡ይነሥእ፡ምጽዋተ፡ ሎቱ፡ ይትሓሰበ፡ እግዚ"፡** *qui, quamquam (opes) habet, eleemosynas accipit, ab eo Deus rationem reposcet* Did. 19. b) *rationem reddere* rei alicui: **ይትሓሰበከኑ፡** (λόγον σου ποιούμενος) Job 22, 4. c) *rationem inire et subducere*: **ሶበ፡ትትሓሰብ፡ምስለ፡ሱታፌከ፡ በእንተ፡ተግባርከ፡** Sir. 42, 3; c. Acc. rei: **ንትሓሰብ፡ ምግበከ፡** Luc. 16, 2. 2) *reputare secum animo* Org. (Lud.).

ሕሱብ፡ et **ሑሱብ፡** part., *supputatus, computatus*: **መስተቃትላን፡ እለ፡ ሕሱባን፡** (v. **ሑሱባን፡**) **ውስተ፡ ሰርዌ፡** 1 Par. 28, 1.

ሐሳብ፡ subst., m., Pl. **ሐሳባት፡** 1) *supputatio, computus, aestimatio*: *erravisti in computatione*, **አግብእ፡ሐሳበከ፡** *repetas computationem*, Abush. 11; **ሰብአ፡ሐሳባት፡** *arithmeticae et chronologiae periti*, Abush. 1. 46; **አልቦሙ፡ኍልቍ፡ ወሐሳብ፡** *innumeri et infiniti* Hen. 40, 1. 63, 3; **ዘአልቦ፡ ኍልቈ፡ወመስፈርተ፡ወአልቦሙ፡ሐሳበ፡ እምብዝኆ፡** 2 Par. 5, 6; *mandavit* **ከመ፡ይሢጥዎ፡(ለሥርናይ፡)ሎሙ፡ በሐሳበ፡ ሤጥ፡ዘከመ፡አመ፡መዋዕለ፡ጽጋብ፡** Jsp. 329; ψῆφος Koh. 7, 25; **ሐሳበ፡ሤጡ፡** Act. 19, 19; etiam: **በሐሳብ፡ ዘእምኀበ፡እግዚ"፡** ψήφῳ τῇ παρὰ Θεοῦ (*Dei arbitrio*) Cyr. ad Th. f. 7. — Creberrime usurpatur de *computo temporum*, ut **ሐሳበ፡ ዓመት፡**, **ሐሳበ፡ዓለም፡** Hen. 75, 1. 82, 5; **በእንተ፡ ሐሳበ፡ዓለም፡** *de chronologia mundi* Abush.; **ሐሳበ፡ዘመን፡** *calendarium* Abbadie Cat. p. 45; de computo festorum, potissimum cycli paschalis, ut Did. 30; Demetrius Alex. Patr. XII **ሠርዐ፡ሐሳበ፡አበቅቴ፡ ወሐሳበ፡ጾም፡ቅዱስ፡** Sx. Teq. 12; de computo mensium et dierum, ut: **አመ፡፳ወ፭ለታስዕ፡ወርኅ፡በኍልቈ፡ ሐሳበ፡ ዕብራውያን፡ወበሐሳበ፡ግብጻውያን፡አመ፡፳ወ፱ለወርኀ፡ታኅሣሥ፡** Did. 29; de aeris variis, ut: **ሐሳበ፡ሐዋርያት፡**, **ቢዘን፡**, **ሮም፡**, **ሰማዕታት፡**, **ዮዲት፡**, **ጻድቃን፡**, **ሊቃውንት፡** Cat. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 10. 11; nec non de supputationibus astrologorum et divinationibus, ut: **ሐሳበ፡ልደት፡** *genethliologiae ratio* Stat. Ap. 16; **ዘየሐስብ፡ሐሳበ፡ልደት፡** Can. Ancyr. 22; **እመ፡ኮነ፡ተአማኔ፡በሐሳበ፡ ኮከብ፡** *si astrologiae credit* F. N. 5; **ዘየሐስብ፡ሐሳባተ፡ወልድ፡ምስለ፡እም፡** (inter alios magos et divinatores recensetur) F. M. 15; **ሐሳበ፡ፀሓይ፡ወወርኅ፡ወከዋክብት፡** Org. 2) *quantitas, mensura, pretium*: **ዘብዙኅ፡ ሐሳቡ፡** πολυτελές 1 Petr. 3, 4; **በውስተ፡ ኍልቈ፡ ሐሳብ፡** ἐν μέτροις Lev. 19, 35; ὁλκή Num. 7, 13 seq. 3) *ratio*, quam aliquis reddit vel reposcit: **ያገብኡ፡ ሐሳበ፡ለ(እግዚ"፡)** ἀποδώσουσι λόγον τῷ 1 Petr. 4, 5; **ታወፍዩ፡ሐሳበክሙ፡** 2 Petr. 1, 10; **ፈቀደ፡ይግበር፡ሐሳበ፡ምስለ፡አግብርቲሁ፡** Matth. 18, 23. 4) *ratio, proportio* (quare **በሐሳበ፡** idem fere, quod **በአምጣነ፡**, **በከመ፡**): **ይትኔበይ፡በሐሳበ፡ ሃይማኖቱ፡** κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως Rom. 12, 6; **በሐሳበ፡መልበስቱ፡** κατὰ τὸν ῥυθμὸν τῆς ἐπωμίδος Ex. 28, 15; **በሐሳበ፡ምሥዋዕከ፡** κατὰ τὴν θυσίαν Ex. 29, 41; **በሐሳበ፡ ሤጡ፡** κατὰ τὴν τιμὴν αὐτοῦ Lev. 27, 17. 25, 27; **በከመ፡ሥርዐት፡ሐሳበ፡መዋዕሊሁ፡** 2 Esr. 3, 4; 4 Esr. 9, 17; *medicus* **ለለ፩ዘሐመ፡ በሐሳበ፡ሕማሙ፡** (*pro ratione morbi*) **ይሁብ፡ፈውሰ፡** hom. Severiani in Cyr. f. 122; **አኮ፡በአምጣነ፡ ጌጋይነ፡ ዘኮነነ፡ ሐ**

ሳበ፡ጸጋሁ፡ለእግዚ"፡ Rom. 5, 15; በሐሳበ፡ seq. Subst. *ratione habita* rei Cyr. ad Theod. f. 19. 5) *existimatio, dignitas,* Lud. e Cant. Sam. 6) λογεῖον *rationale* voce ሐሳብ፡ versum legitur Ex. 28, 15. 22.

ሐሳቢ፡ n. ag. *is, qui supputat:* ሐሳብያን፡ *chronologiae periti* Abush. 2; ሐሳቢ፡ *genethliacus* Sx. Ter 6; ሐሳብያነ፡ከዋክብት፡ *astronomi et astrologi* Abush. 3.

መሐስብ፡ part. *astronomus* et *chronologus* M. M. f. 127 (መሐስባን፡ Pl.).

ሐሴን፡ subst., videtur esse nomen animalis, fortasse *papilionis* (collatis vocibus حَسِينٌ *pulcher*, حسُّون *avis versicolor e passerum genere*): ወይጠፍኡ፡ፍጡነ፡ከመ፡ሐሴን፡ዘወፅአ፡እምግቡ፡ወኢይትረከብ፡አሰሩ፡ወኢይገብእ፡ውስተ፡ቤቱ፡ Macc. f. 10.

ሐሰከ፡ subst. „*vermis* in Aethiopia aestatis tempore, dum pluit, nascens et frumentum arrodens“ (Lud., sine auct.) [حَشَكَ *multum pluit* coelum].

ሐሰወ፡ I, 1 1) *velare, obvolvere* [vic. כָּסָה ܟܣܳܐ كَسَا] ወሐሰወቶ፡ኵሎ፡ንዋያ፡ καὶ περιεδίπλωσε πάντα τὰ ἀγγεῖα αὐτῆς Judith 10, 5 (var. ወሐሰዎ፡); ፀሐይ፡ብርሃና፡ሐሰወ፡ *sol lucem suam celavit* Sx. Tachs. 14 Enc. 2) *mentiri* [apud alias gentes hoc verbum sonat כָּזַב, כדב, ܟܕܰܒ, كَذَبَ; sed Arabes in uberrima sua lingua etiam خَاسَ (خَوْسٌ) *promisso contrarie egit, decepit* per fraudem; خَاسَ (خَيْسٌ) *perfidia usus est, violavit pactum* habent]. Stirpem I, 1 semel tantum reperi: እንዘ፡የሐስዉ፡በእንቲአየ፡ Matth. 5, 11 Platt et Polygl.; sed rom. ይሐስዉ፡ errore typographi pro ይሔስዉ፡ habet.

ሐሰወ፡ I, 2 1) *mentiri, mendaciis fallere, fidem fallere;* absol. ሐሰውኩ፡ቅድመ፡እግዚ"፡ Job 31, 28; ይኄይስ፡ሰራቂ፡እምሐስዎ፡ Sir. 20, 25; ኢይሔሱ፡ቃሉ፡ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐ μὴ ἀθετηθῇ Jes. 31, 2; ሐሰዉ፡ነቢያት፡ Jer. 14, 14; እማን፡እብል፡ወኢይሔሱ፡ Rom. 9, 1; ኢትሐስዉ፡ Lev. 19, 11; ዘይምሕል፡ለቢጹ፡ወኢይሔሱ፡ Ps. 14, 6; c. Acc. rei: ኢትሐሱ፡ስምዐ፡ Deut. 5, 17; Dan. ap. 1, 61; ሐሰውኩ፡ኵሎ፡ዘተናገርኩ፡ Asc. Jes. 5, 4; Ps. 88, 34; ሐሰዉ፡አስተዋድዮቶ፡ Dan. ap. 1, 49; ሐሰወ፡ኪዳኖ፡ *promissis non stetit,* Jsp. p. 312; c. Acc. prs. *mentiri alicui:* ኢይሔስወክሙ፡ Job 6, 28; ሐሰውክኒ፡ Jes. 57, 11; ሐሶናከ፡ 59, 13; Jer. 5, 12; Ps. 65, 2. 88, 35 (et Ps. 17, 49 blandiri alicui); Jac. 3, 14; 3 Reg. 13, 18; ሐሰዎ፡ለካልኡ፡በእንተ፡ዘአማኅፀኖ፡ Lev. 5, 21; ይሔስዎሙ፡ሕልሞሙ፡ μάταιον τὸ ἐνύπνιον Jes. 29, 8; c. ላዕለ፡ prs.: ሐሰወ፡ላዕሌነ፡ Dan. ap. 13, 12, et c. በ prs. Jer. 5, 12 var., et rei: ይሔስዉ፡በዛቲ፡ሥርዐት፡ *fidem foederis fallunt* Kuf. 15. 2) *infitiari, abnegare* c. Acc.: ኢሐሰውኩ፡ቃለ፡እምላክ፡ Job 6, 10. 8, 18. 27, 11; ሐሰውዎ፡(ለእግዚ"፡) Rom. 1, 21; c. dupl. Acc. ሐሰወኒ፡ፍትሕየ፡ ἐψεύσατο τῷ κρίματί μου Job 34, 6; seq. ከመ፡, ut: ሐሰወት፡ከመ፡ሠሐቀት፡ Kuf. 16.

አሕሰወ II, 1 et crebrius **አሐሰወ፡** II, 2 1) *ad mentiendum inducere:* አሕሰወ፡ስምዐ፡ *ad falsum testimonium dicendum impulit* Org. 2. 2) *mendacii arguere,* c. Acc. prs. vel rei: ኢታሐስውዎ፡ለነገረ፡ቅዱስ፡ Hen. 104, 9; መኑ፡እምእሉ፡ታጸድቅ፡ወመኑ፡ታሔሱ፡ 4 Esr. 2, 27; እፎ፡አወልድየ፡ታሔሱ፡ነገርየ፡ *mendacium esse dicis verbum meum?* Jsp. p. 301; አርመሙ፡ወኢአሐሰውዎ፡እስመ፡እሙነ፡ኮነ፡ነገሩ፡ Jsp. p. 300, sed ib. paulo post ወኢአሕሰውዎ፡; ኢታሕስዉ፡ቃልየ፡ ib. p. 363. Usurpatur etiam de eo, qui suum ipsius verbum (promissum) mendacii arguit i. e. violat: ያሔሱ፡ቃሎ፡ *fidem fallit* Jsp. p. 382.

ተሐሰወ፡ III, 2 pass. *mendacii convinci, falsum reperiri:* ኢተሐሰወ፡ቃለ፡እግዚ"፡ (ἐκπέπτωκεν) Rom. 9, 6; ተስፋከ፡ዘኢይትሔሰው፡ Genz. f. 27; ወለእመ፡ኮነ፡ነገሩ፡ከመዝ፡ወኢይትሔሰው፡ Jsp. p. 363.

አስተሐሰወ፡ IV, 1 *mendacii arguere* vel aliquid *mendacium esse dicere:* የጊ፡ቃልሂ፡ከመ፡ሥጋ፡ኮነ፡ያስተሐስውዎ፡ ἢ τάχα που καὶ τὸ γενέσθαι σάρκα τὸν λόγον οὐκ ἀληθὲς ὂν ἐκφαίνεται; Cyr. c. Pall. f. 79.

ሕስው፡ part. *mendax* (mentitus), *fallax, falsus:* ሕስወ፡ተናገርከ፡ Jer. 50, 2; ይትኤበዩ፡ሕስወ፡ Sap. 14, 28; ሀብት፡ሕስው፡ δόσις ψευδής Prov. 25, 14; ሕስው፡አሥምሮ፡ ψευδεῖς ἀρέσκειαι Prov. 29, 48; እምነት፡ሕስው፡ ψευδοδοξία Cyr. ad Th. f. 15; ሕስወ፡ (sic legas pro ሕሰወ፡) ረሲ፡እምነቶሙ፡ Jsp. p. 278; fem. ሕስውት፡ Chr. ho. 7; ምትሀት፡ሕስው፡ *spectrum mendax* Sx. Masc. 15.

ሐሰት፡ subst. (de forma vid. gramm. § 106) m. et fem. (ut Job 16, 8; Sir. 7, 12) *mendacium* [amh. ሐሰት፡ et አሰት፡]: Jes. 28, 15. 17; ኢትሕርስ፡ሐሰተ፡ላዕለ፡ቢጽከ፡ Sir. 7, 11. 12. 31, 1. 4; ሐሰት፡ውእቱ፡አውግሪን፡ Jer. 3, 23; ኵሎሙ፡ገብሩ፡ሐሰተ፡ 6, 13; ተወከልኪ፡በሐሰት፡ 13, 25; ሐሰተ፡ትብል፡ላዕለ፡ 47, 16; ሐሰት፡ኢይወጽእ፡እምነ፡አፉሁ፡ Judith 5, 5; *omnia Christianae doctrinae dogmata credo* ወበሕቱ፡ትንሣኤ፡ሙታን፡ሐሰተ፡ይመስለኒ፡ Gad. T. H.; መንፈሰ፡ሐሰት፡ 2 Par. 18, 21. 22; ስምዐ፡ሐሰት፡ Sir. 26, 5; ሰማዕተ፡ሐሰት፡ Matth. 26, 60; ነገረ፡ሐሰት፡ Sir. 36, 24; Jer. 7, 4; ውሉደ፡ሐሰት፡ Jes. 30, 9; ሀገረ፡ሐሰት፡ Jer. 6, 6; ነቢያተ፡ሐሰት፡ Asc. Jes. 2, 15; ከናፍረ፡ሐሰት፡ Prov. 8, 7; እብነ፡ሐሰት፡ *lapillus adulterinus* Org.; በሐሰት፡ ἐπὶ ματαίῳ Ex. 20, 7; በከ፡ወሐሰተ፡ገብሩ፡አበዊነ፡ጣዖቶሙ፡ Jer. 16, 19. De ሐሰት፡ *mendacio* tractatur F. M. 23. *Dolus, fraus* Jes. 53, 9; 1 Petr. 2, 22.

ሕሳዌ፡ subst., *mendacia, infitiatio,* F. N. 5; በኢሕሳዌ፡ *evidenter* Chr. Ta. 4.

ሐሳዊ፡ n. ag. (adj. et subst.), Pl. ሐሳውያን፡ *mendax:* ሐሳዊ፡ውእቱ፡ዘይሔሱ፡ዘልፈ፡ F. M. 23; ሐሰት፡ለበቍዔት፡ሐሳዊሁ፡ ib.; ሰራቂ፡ይኄይስ፡እምሐሳዊ፡ ib.; ልሳን፡ሐሳዊት፡ Prov. 26, 28; ብእሲ፡ሐሳዊ፡ Sir. 20, 24; ሐሳዊ፡ሰብእ፡ 20, 26; ሐሳውያን፡ ἄνδρες ψεῦσται Sir. 15, 8; Job 24, 25; Ps. 115, 2; 4 Esr. 11, 46; Rom. 3, 4; Tit. 1, 12; 1 Joh. 1, 10. 2, 9; ሐሳዊ፡ነቢይ፡ ψευδοπροφήτης Jer. 6, 13; Clem. f. 93 et ሐሳዌ፡ነቢይ፡ Jer. 35, 2; Asc. Jes. 2, 12; Apoc. 19, 20, Pl. ሐሳውያን፡ነቢያት፡ Matth. 24, 11 rom. et ሐሳውያነ፡ነቢያት፡ Matth. 7, 15; Jer. 33, 7. 34, 7; 1 Joh. 4, 1; item ሐሳዌ፡መሲሕ፡, ሐሳውያን፡መሲሕ፡ ψευδόχριστος, ἀντίχριστος, ἀντίχριστοι 1 Joh. 2, 18; 2 Joh. 7; Matth. 24, 24; Clem. f. 154; Kid. f. 6.

ሐሰዐ፡ *sedari* vid. sub **ኀሠዐ፡**

ሐሰዐ፡ (et **ሐሰአ፡**) rad. inus., sine dubio eadem, quae arab. جَزَعَ *secuit, resecuit;* جَدَعَ *amputavit; malum alimentum dedit* mater infanti; جَذَعَ *continuit sine pabulo* jumentum; *amputavit.* Hinc

ማሕስዕ፡ et **መሐስዕ፡**, subst., m. et fem. (ut Tob. 2, 13; **ዛቲ፡ማሕስዕ፡**), Plur. **መሓስዕ፡** (sed sec. gramm. § 48, 4 plerumque **መሐስዕ፡**), Pl. Plur. **መሓስዓት፡** (Hen. 90, 6) *pullus caprini et ovilli pecoris, agnus (agna), capellus (capella), hoedus* [Convenit גְּדִי, ܓܰܕܝܳܐ, גַּדְיָא, جَدْىٌ *hoedus*, de quibus consulas Ges. in thes. p. 265; praeterea جَذَعٌ *juvencus de brutis et hominibus*, جَذَعَةٌ *hoedus anniculus.* Haec nomina traxisse videtur non a *carpendo et avellendo* pabulum, sed quia vel *a matre* vel *a matris alimento avulsus* (*ablactatus*) est]. Crebro species adjicitur, ut: **ማሕስዐ፡በግዕ፡** Gen. 31, 38; **መሐስዐ፡አባግዕ፡** Ps. 113, 4; Sir. 47, 3; Jer. 27, 45; **ማሕስዐ፡ጠሊ፡** 1 Reg. 16, 20; Gen. 38, 17; Kuf. 6. 7; **መሐስዐ፡አጣሊ፡** Sir. 47, 3; Cant. 1, 8. In loco Ex. 12, 5, ubi Graecus habet ἀπὸ τῶν ἀρνῶν καὶ τῶν ἐρίφων λήψεσϑε, Aethiops simpliciter posuit: **ትነሥኡ፡ማሕስዐ፡**. Aliis in locis modo ἔριφος, ἐρίφιον Jer. 28, 40; Tob. 2, 12. 13; Am. 6, 4; Gen. 27, 9; Lev. 1, 10 (opp. **አባግዕ፡**), modo ἀμνός, ἄρνες Lev. 3, 7. 9, 3. 14, 21 hac voce **ማሕስዕ፡** redduntur. De aetate pulli variis e locis apparet, non tantum anniculum (**ማሕስዐ፡ዓመት፡** Hez. 46, 13) sed etiam lactentem (**በመሥዋዕት፡መሐስዐ፡በግዕ፡** ἐν προςφορᾷ ἀρνὸς γαλαϑηνοῦ Sir. 46, 16; **መሐስዐ፡በግዕ፡፩** ἄρνα γαλαϑηνόν 1 Reg. 7, 9) hoc nomine appellari. — *Voc. Ae.:* **መሐስዕ፡ዘ፡የበግዕ፡ገልገል፡**; *aliud:* **መሐስዕ፡ዘ፡ወጠጤ፡**

ሐሰየ፡ *gaudere* vid. sub **ሐሠየ፡**

ሐሰየ፡ I, 1 (nonnumquam **አሰየ፡** scriptum) [amharice sonat **አሸ፡**; in caeteris linguis haec eadem radix non occurrit, sed vicina sunt aram. כְּסַכֵּס *fricuit*, arab. قَشَّ *fricuit rem manu ut contereretur*, قَشَا *defricuit, abstersit, decorticavit*] Subj. **ይሕሲ፡** *fricare, confricare, terere, conterere:* **ሐሰየ፡አዕይንቲሁ፡** Tob. 11, 11; **ሰበ፡ተኰሕለ፡የሐሲ፡** (sc. **አዕይንቲሁ፡**) 11, 7; **አኮ፡በመንኰራኵረ፡ሰረገላ፡ዘየሐስይዎ፡** Jes. 28, 27; **ወሐሰዩ፡በእደዊሆሙ፡ወበልዑ፡** (ψώχοντες) Luc. 6, 1; *salivam deglutiat* **ወለእመ፡አበየቶ፡ነፍሱ፡ለይሕስዮ፡በግማደ፡ልብሱ፡** Phlx. 10; **እለ፡ይቀጠቅጡ፡ወየሐስዩ፡ነፍሰ፡ወሬዛ፡** Jes. 13, 18; **ወበኡ፡ወሐሰዩ፡እልክቱ፡፫ጸናዕት፡ማእከለ፡ትዕይንቶሙ፡ለኢሎፍሊ፡** διέρρηξαν τὴν παρεμβολήν 1 Par. 11, 18.

ተሐስየ፡ III, 1 *confricari, conteri*, Lud. sine auct.

ሕሱይ፡ part. *confrictus, fricando confectus, de corio:* **ማዕሰ፡በግዕ፡ሕሡይ፡** ἠρυϑροδανωμένα Ex. 25, 5. 26, 14; item in hebr. Ex. 36, 19 in C; Kebr. Nag. Nr. 17.

ሕሱፍ፡ *scabiosus* vid. sub **ኀሡፍ፡**

ሕቅ፡ *modicum* vid. sub **ሐቀቀ፡**

ሕቍ፡ et **ሕቊ፡** (Cant. 1, 16. 17) subst. [sine dubio pro **ሕቅው፡** vel **ሕውቅ፡**; nescio an vicinum sit حَبَقٌ *plantas odoriferas* varias significans] saepius in Bibliis legitur; respondet 1) ἄρκευϑος *juniperus:* **ዕፀወ፡አርዝ፡ወሕቍ፡** ξύλα κέδρινα καὶ ἀρκεύϑινα 2 Par. 2, 8 var. 2) πεύκη *pinus:* **ዕፀወ፡ሕቍ፡** πεύκινα 2 Par. 9, 10. 11. 3) κυπάρισσος *cupressus* Cant. 1, 16. 17. 4) ϑυΐα *thya:* **ዕፀ፡ሕቍ፡** ξύλον ϑύϊνον Apoc. 18, 12. — *Voc. Ae.:* **ሕቍ፡ዘ፡ዘጺ፡** (*ebenum*); *aliud:* **ሕቍ፡ዘ፡ሰኖባር፡** (صَنَوبَر) **ወዓዲ፡ዘጺ፡**።

ሐቌ፡ *lumbus* vid. sub **ሐቀወ፡**

ሐቅል፡ subst. [ܚܰܩܠܳܐ חַקְלָא *ager*, حَقْلٌ *terra arboribus ac domibus nuda, bona, consita*, حَقْلَةٌ *arvum bonum;* hebr. חֵלֶק, de quo vid. Ges. thes. p. 484] plerumque m.; Plur. **አሕቊል፡** et **አሕቃል፡** et **አሕቅልት፡**, Pl. Plur. **አሕቃላት፡** et **አሕቊላት፡** 1) *ager, campus* („in genere, includens silvas, montes caet., oppositus domibus seu oppidis“ Lud.) ἀγρός 2 Reg. 9, 7. 19, 28; **አሕቊል፡** ἀγροί Ex. 8, 9 et **አሕቅልት፡** Jos. 21, 12; **በሐቅል፡** ἐν ἀγρῷ Jer. 48, 8; **ኢትፃኡ፡ሐቅለ፡** 6, 25; **ሐቅለ፡ሞአብ፡** Ruth 1, 1. 2. 2, 6; **መጽአ፡ዔሳው፡እምሐቅል፡ርኁበ፡** Kuf. 24. 26; πεδίον Gen. 4, 8; Jes. 63, 14; Ps. 77, 15; Hez. 26, 8; (opp. montes) Judith 15, 2; **እለ፡ይነብሩ፡ሐቅለ፡** οἱ ἐν τῇ πεδεινῇ (opp. **ዖም፡**) Jes. 32, 19; **እምአሕቃላት፡ወእምአድባር፡** Jer. 17, 26; **አሕቃላት፡** πεδίον Ob. 19; Judith 1, 6; **አሕቃላተ፡በድው፡** τὰ πεδία τῆς ἐρήμου Joel 2, 22; **አሕቅልት፡** πεδία Jos. 11, 17; πεδινὴ 10, 40; **አሕቊል፡** Asc. Jes. 6, 3. Praeterea **አሕቃላት፡** περίχωρος Gen. 13, 10; προμαχῶνες Jer. 5, 10; **አብያት፡እለ፡ይከውኑ፡ለንጉሥ፡በብሔረ፡ሐቅል፡** ἐν τοῖς ἐποικίοις 1 Par. 27, 25. Statui constructo subjunctum nomen **ሐቅል፡** adj. *agrestis* denotare solet, ut **ሐራውያ፡ሐቅል፡**, **አርዌ፡ሐቅል፡**, **ንዋየ፡ሐቅል፡** q. vid., **ብእሲ፡ሐቅል፡** ἄγροικος ἀνήρ Gen. 16, 12. 25, 27. — Deinde campus planus est: 2) *loca vasta et deserta, eremus* (sicut **ገዳም፡**): **እለ፡ይነብሩ፡ሐቅለ፡** οἱ ἐν τῇ ἐρήμῳ Jer. 9, 26. 32, 10; ἡ ἔρημος, αἱ ἔρημοι Hez. 23, 42; Jes. 5, 17; Sir. 8, 16; **ሐቅለ፡ዮርዳኖስ፡** Jes. 35, 2; **ሐቅለ፡ቃዴስ፡** Ps. 28, 7; **ሐቅለ፡ዚፉ፡** 1 Reg. 26, 2; **ሐቅለ፡ሲና፡** Num. 3, 4. 14; **ሐቅል፡ውእቱ፡ዝብሔር፡** ἔρημος Marc. 6, 35; **ኮነ፡ሐቅለ፡** ἔσονται ἔρημοι Jes. 17, 9; **ረሰያ፡ለኵሉ፡ዓለም፡ሐቅለ፡** ϑεὶς ἔρημον Jes. 14, 17; **አሕጉረ፡ሐቅል፡** πόλεις ἔρημοι Job 15, 28; **በሐቅል፡** ἐν ὁδῷ ἀπροςκόπῳ Sir. 35, 21; **ይበቍል፡አሕቊሊሃ፡** τὰ ἔρημα αὐτῆς ἀνατελεῖ Jes. 44, 26. 51, 3; **ማያተ፡አሕቃላት፡** ὕδατα ἐρήμου Jer. 2, 24; **አሕቃል፡** ἔρημος Gen. 12, 20; *Joannes Baptista* **ኮከበ፡አሕቊላት፡ወገዳማት፡** Genz. f. 157.

ሐቃል፡ adj. et subst.: *qui agros colit, agrestis* a) ἐγχώριος *incola* (opp. **ግዩር፡**) Ex. 12, 49. b) *agricola, rusticus, paganus; incultus, barbarus* Col. 3, 11 (**ሐቃል፡ወሀገሬት፡**), Rom. 1, 14; Act. 28, 2 seq., in quibus locis Graecus habet βάρβαρος vel βάρβαροι.

ሐቃሊ፡ id. q. **ሐቃል፡**; legitur Plur. **ሐቃልያን፡** Jud. 9, 4 **ዕደው፡ሐቃልያን፡ወመደንግፃን፡** *viri inculti et metuendi* (quamquam Graecus habet κενοὶ καὶ δειλοί). Huc referendum videtur, quod in Rad. Abb. dicitur: **ሐቅለ፡ብ፡ቀማ፡**

ሐቃላዊ፡ adj. rel. *qui ad agros pertinet, agrestis,* *rusticus, incultus*, ዒሳው፡ ውእቱ፡ ብእሲ፡ ድኍክ፡ ወሐቃላዊ፡ ወጸጓር፡ et ብእሲ፡ ሐቃላዊ፡ ውእቱ፡ ወነዓዊ፡ Kuf. 19 (p. 71).

ሐቀረ፡ rad. inus. [ejus notio prima est in *fodiendo* (sicut חָקַר نَقَرَ); hinc a) *fodicavit contumeliis, dicteriis* نَقَرَ, مَصَّ; حَقَرَ *contemsit*, حَقُرَ *vilis factus est*. b) חָקַר חֲקַר نَقَّرَ *scrutatus, perscrutatus est*; vid. Rödiger gloss. ad Locmani fabulas]. Hinc

አስተሐቀረ፡ IV, 1 et **አስታሕቀረ፡** (Gen. 29, 25; Jud. 16, 10. 13). 1) *contemnere, vilipendere, spernere, dedecorare* c. Acc., καταφρονεῖν Gen. 27, 12; Matth. 18, 10; **እለ፡ ያስተሐቅሩ፡ ሕጎሙ፡** Zeph. 1, 12; 4 Esr. 6, 53; 1 Tim. 6, 2; παραφρονεῖν Zach. 7, 11; ἐξουδενεῖν 1 Reg. 2, 30. 10, 27. 15, 23; Zach. 4, 10; ἀτιμάζειν 1 Reg. 10, 27; Jes. 53, 3; Esth. 1, 18; Rom. 2, 23; Jac. 2, 6; 4 Esr. 9, 10; **አስተሐቀረ፡ መሐላሁ፡** Hez. 17, 18. 19; **በኀበ፡ ጠቢብ፡ ዕፁብ፡ አስተሐቅሮ፡** ἀτιμία Sir. 21, 24; **ኢትትመከሕ፡ በአስተሐቅሮ፡ አቡከ፡** 3, 10; **አስተሐቅሮታ፡ ለእሙ፡** 3, 11; **እንዘ፡ ያስተሐቅሩ፡ ንጉሠ፡** 2 Esr. 4, 14 (ἀσχημοσύνη). 2) *ludibrio habere, decipere, inducere* παραλογίζεσθαι 1 Reg. 28, 12; 2 Reg. 19, 26; Gen. 29, 25; πλανᾶν Jud. 16, 10. 13; **ኢይምሰልከ፡ ዘአስተሐቀርኩከ፡** μὴ βαρέως φέρε Gen. 31, 35.

ሕቁር፡ part. *contemtus, spretus, vilis*: **ሕቁራን፡** χυδαῖοι Ex. 1, 7; (*Voc. Ae.*: **ሕቁራን፡ ዘ፡ አዙዛን፡**); hom. Rhegini in Cyr. f. 109 (Nestorius appellatur **ሕቁር፡**).

ሐቅረት፡ subst. (de forma vid. gramm. § 106 sub finem) *contemtio, vilitas*: **በዝየ፡ ፍና፡ ሐቅረት፡** (sic quidem in Cod. Tub.; in Cod. Mus. Brit. autem **ሐቅራት፡**) καὶ ἐνθάδε ὁ τῆς ἐξουδενήσεως τρόπος Cyr. c. Pall. f. 75.

መስተሐቅር፡ part. IV, 1 *contemtor, spernens*: καταφρονητής Hab. 2, 5; **መስተሐቅራን፡** καταφρονηταί Cyr. c. Pall. f. 70; Kid. f. 4.

ሐቀቀ፡ rad. inus., cujus notio prima in lingua hebr. conspicua est 1) *incidit, insculpsit* 2) *statuit, decrevit*. Hinc חֹק *definitum* 1) *pensum*, 2) *tempus statutum*, 3) *terminus, limes definitus*, 4) *statutum, lex* (vid. Ges. thes. p. 514), حَقّ *jus, statutum*, et tamquam Adj. *dignus, aptus, justus*. Apud Aethiopes perantiqua illa vox חֹק conservata est ut in **ሕቅ፡** ita in **ሕግ፡**, q. v.

ሕቅ፡ subst., *modus justus* vel *legitimus, ratio et numerus*; deinde Adj. *modicus, mediocris, pusillus* vel *paulum, aliquantulum*: **አንሰ፡ ሕቅ፡ ወንኡስ፡ በቅድሜከ፡** 2 Reg. 7, 19; **አምጽኢ፡ ሊተ፡ ሕቀ፡ ማየ፡ በማምዒ፡** 3 Reg. 17, 10; **ሕቀ፡ እምውስተ፡ መዓር፡ ጥዕምኩ፡** 1 Reg. 14, 29; **አስትይኒ፡ ሕቀ፡ ማየ፡** Gen. 24, 17; **ርእየ፡ ሕቀ፡ ደመና፡** 3 Reg. 18, 44; 4 Esr. 1, 35; **እምድኅረ፡ ዘመን፡ ሕቅ፡** Phlx. 4. Sed plerumque Adverbii vice usurpatur, sc. 1) **በሕቁ፡** proprie: *secundum modum* vel *rationem ejus* (rei) (vid. gramm. § 163, 2) i. e. a) *sufficienter, satis, satis superque*, ἱκανῶς Job 9, 31; ἐκ περισσοῦ Dan. 3, 22. b) (quantum fieri potest) *valde, admodum, perquam, bene*: μεγάλως Job 4, 14. 30, 30; σφόδρα, σφοδρῶς Deut. 9, 21 (**ጥቀ፡ በሕቁ፡**); Job 32, 2; **ጠይቁ፡ በሕቁ፡** νοήσατε σφόδρα Jer. 2, 12; **በሕቁ፡ ጥቀ፡** ἐπὶ πλεῖον σφόδρα Jer. 2, 12; Nah. 2, 2; Sir. 13, 13; ἀγαθῶς 4 Reg. 11, 18; **ኢትርሐቁ፡ በሕቁ፡** μακράν Jos. 8, 4; **መስየ፡ በሕቁ፡** Tob. 2, 2; **ዘበሕቁ፡ ኀጺር፡** κολοβόρριν Lev. 21, 18; Hez. 21, 16; cum negatione *parum*: **ኢያስተርኢ፡ በሕቁ፡** *parum conspicuus est* (ἀμαυρός) Lev. 13, 4. c) *intente, diligenter, etiam atque etiam*, πυγμῇ Marc. 7, 3; ἐκτενῶς Judith 4, 12; βοῆς ἰσχυρᾶς 14, 16; **ጸለየ፡ በሕቁ፡** *oravit intentius* Enc.; *saluto* **በሕቁ፡** *etiam atque etiam* Lud. sine auct. d) *omnino*, εἰς τὸ τέλος Dan. 3, 19; saepissime in responsionibus πάνυ μὲν οὖν **በሕቁ፡ ጥቀ፡** Cyr. (ex. gr. c. Pall. f. 92). 2) **ሕቀ፡** (Acc. adv.) modicum, modice i. e. *paulum, aliquantulum, aliquatenus, paulo, parumper, paulisper*: **ሕቀ፡ አሕጸጽከ፡** Ps. 8, 6; Job 10, 20; **አዕማእኩ፡ ሕቀ፡ በእዘንየ፡** Sir. 51, 16; ὀλίγον, μικρόν Prov. 6, 10 (quater); 24, 48 (ter); **ታዐርፉ፡ ሕቀ፡** Marc. 6, 31; Luc. 5, 3; **ወሕቀ፡ ብሂሎ፡** *et paulo postquam dixit* Matth. 26, 73; **ሕቀ፡ ከመ፡** (v. **ከመ፡**) **የዐዱ፡ ዮርዳኖስ፡** ὡς βραχὺ διαβήσεται 2 Reg. 19, 36. 3) **በበ ሕቅ፡** moderate i. e. *sensim, pedetentim, paulatim*: κατ' ὀλίγον Sap. 12, 2; 4 Esr. 4, 33; Org.; nonnumquam etiam **በበሕቀ፡** occurrit, ut **በበሕቀ፡ ልህቀ፡ ሕፃን፡** Deg. 4) **እምድኅረ፡ ሕቅ፡** *paulo post* Luc. 22, 58; Marc. 14, 70; nec non **እምድኅረ፡ ሕቀ፡** Herm. p. 80. 5) **ሕቀ፡ ከመ፡ ዘእም፡** seq. Perf. *haud multum abfuit, quin (ferme, paene)* Ps. 72, 2. 93, 17. 118, 87; Gen. 26, 10; Act. 26, 28 (vid. gramm. § 205 sub finem, p. 431). — *Voc. Ae.*: **ሕጹጽ፡ ንስቲት፡ ውኁድ፡ ኅዳጥ፡ ትሑት፡ ሕቅ፡ ዘ፡ ታናሽ፡**; *aliud*: **ንስቲት፡ ኅዳጥ፡ ሕቅ፡ ብ፡ ጥቂት፡ ።**

ሐቄን፡ vel **ሐቍን፡** idem esse videtur, quod حَقَنَ *indidit in utrem lac butyri eliciendi ergo*. Equidem hoc verbum nusquam reperi, sed A. d'Abbadie e suo cod. CXXV excerpta haec verba mihi communicavit: **ቀብዕ፡ እምሐሊብ፡ ሐቍኖ፡**. — Vid. **ዕቋን፡**

ሐቀወ፡ rad. inus., cui vicinae sunt חוּק, حَاقَ (حَوْقٌ) *circumdedit, amplexus est*, حَاقَ (حَيْقٌ) *cinxit, circumdedit alqm*; coll. **ሐቀፈ፡** infra. Hinc חֵיק *sinus* (ab amplectendo dictus); حَقْوٌ *corporis pars, quae est inter extremam costam et os coxae; cingulum, quo hanc corporis partem circumdant*, et:

ሐቌ፡ (pro **ሐቅዌ፡**), nonnumquam **ሐውቌ፡** vel **ሐውቋ፡** (ut Vis. Bar.; Dan. 2, 32. 5, 6 in cod. Curz.; etiam **ሐቋ፡** quod librarius libri Job in codice Curz. exarare solebat) subst., Plur. **ሐቌያት፡** (Hez. 21, 6) et **ሐቍያት፡** v. **ሐቋያት፡** (Am. 8, 10). 1) *lumbus, lumbi*, ὀσφύς **ቅንት፡ ሐቌከ፡ ከመ፡ ብእሲ፡** Job 38, 3. 40, 2; Sir. 32, 22; Jes. 5, 27. 11, 5. 15, 4. 20, 2; Jer. 1, 17. 13, 1 seq.; Dan. 5, 6; Nah. 2, 2; Ps. 44, 4; Matth. 3, 4; Luc. 12, 35; 1 Petr. 1, 13; **እምሐቌሁ፡ እስከ፡ ታሕቱ፡** Hez. 8, 2; **እምሐቌ፡ እስከ፡ መናቅዕ፡** ἀπὸ ὀσφύος ἕως μηρῶν Ex. 28, 38; **እለ፡ ወፅኡ፡ እምሐቌሁ፡ ለአብርሃም፡** Hebr. 7, 5 (cfr. **ናሁ፡ ዐጽምከ፡ ወሐቌከ፡ ንሕነ፡** σάρκες σου 1 Par. 11, 1) pro Plur. **ሐቌሆሙ፡** ὀσφύας αὐτῶν Job 12, 18; Jes. 32, 11; Judith 4, 14; sed etiam **ሐቍያት፡** Am. 8, 10; Hez. 21, 6; de lumbis (ὀσφύς) *victimae* Lev. 3, 9. 7, 3; *hippopotami* Job 40, 11. *Lumborum musculi interni* ψόα 2 Reg. 2, 23; τὰ ἰσχία **እስከነ፡ ሐቌሆሙ፡** 2 Reg. 10, 4. 2) *femur* μηρός, μηρίον Jud. 3, 16; Job 15, 27. 3) *sinus*: **ለምንት፡ ተሐቅፍ፡**

ሐቌ፡ዘማዊት፡ μὴ συνέχου ἀγκάλαις τῆς μὴ ἰδίας Prov. 5, 20; ቅንት፡ሐቌሁ፡በቅናት፡ዘወርቅ፡ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσῆν Apoc. 1, 13 rom. — *Voc. Ae.*: ሐውቌ፡ vel ሐቌ፡ብ፡ወገብ።

ሐቀየ፡ I, 1 [cfr. חָרַק ܚܪܩ حَرَقَ *frenduit dentibus; collisit fricuitque inter se dentes cum stridore prae ira*; nescio an حَاقَ (حَوِقَ) huc referendum sit] 1) *stridere* vel *frendere dentibus*, c. Acc.: ሐቀዩ፡ስነኒሆሙ፡ላዕሌየ፡ Ps. 34, 19; Thren. 2, 6; Act. 5, 33. 7, 54; ሐቀየ፡ (v. ሐቅየ፡) ስነኒሁ፡ላዕሌየ፡ Job 16, 9; የሐቂ፡ስነኒሁ፡ Ps. 111, 9. 36, 12; Kid. f. 26; ከመ፡ዘየሐቅዩ፡ዘአስተዳለዉ፡ ይብልዑ፡ ከማሁ፡ ኀሠሡዋ፡ ለነፍስየ፡ Sir. 51, 3. 2) *confringere* dentibus, *conterere manducando*: አዕጽምተ፡ሰብእ፡ ተሐቂ፡ ὀστᾶ ἀνθρώπων κατατρώγει Prov. 24, 23; የሐቅየኒ፡ አዕፅምትየ፡ τὰ ὀστᾶ ἐν ὀδοῦσι ἔχεται Job 19, 20. — Inf. ሐቂይ፡ vel ሐቅይ፡ *stridor, frendor dentium*: ሐቅየ፡ ስነን፡ vel ሐቂየ፡ ስነን፡ Matth. 8, 12. 13, 42; Luc. 13, 28; Phlx. 88 (vid. ሐቄ፡).

አሕቀየ፡ II, 1 caus. *frendere* vel *stridere facere* alqm dentibus: ያሐቅዩ፡ ስነኒሁ፡ Marc. 9, 18, vel dentes: ሕማመ፡ አዕይንት፡ወርእስ፡እንተ፡ ይቀጠቅጥ፡ አዕጽምተ፡ ወይቀዘቅዝ፡ርእሰ፡ወያሐቂ፡ስነነ፡ M. F.

ተሐቅየ፡ III, 1 *collidi dentes*: ተሐቅየ፡ስነን፡ Nah. 2, 10 var.

ሐቄ፡ et **ሐቀይ፡** subst. (id. q. Infin. ሐቅይ፡) *stridor, frendor dentium*: ሐቄ፡ ስነን፡ Nah. 2, 10 (Cod. Laur.); ሐቀየ፡ስነን፡ Did. 25 (cod. Stuttg.).

ሐቀፈ፡ I, 1 [amh. አቀፈ፡; hebr. חָבַק *complicuit manus, amplexus est*, vic. חוק et חָמַק; syr. ܚܒܩ *amplexus*; arab. حاق med. u *circumdedit, amplexus est*, حاق med. i *cinxit, circumdedit* (vid. supra ሐቀወ፡), حَقَفَ *pedibus et capite in unum contractis cubavit* (animal), حَقَبٌ *cingulum*] Subj. ይሕቀፍ፡ 1) *complicare* manus ሐቀፈ፡ እደዊሁ፡ Koh. 4, 5. 2) *complecti, amplecti, amplexari*: የማኑ፡ ተሐቅፈኒ፡ Cant. 2, 6; ሐቀፎ፡ ወሰዐሞ፡ Gen. 29, 13; ተሐቅፎ፡ ከመ፡ ብእሲት፡ ድንግል፡ Sir. 15, 2. 30, 20; Prov. 4, 8; Esth. 5, 2; ተሐቅፎ፡ ወታስተማውቆ፡ 3 Reg. 1, 2; ሕቀፍዋ፡ Deg.; Ps. 47, 11; ንሕቀፉ፡ Mavâs. Nr. 5; Kuf. p. 112; ሐቀፈ፡ክሣዶ፡ Gen. 33, 4. 45, 14; Kuf. 43. 45; Tob. 11, 8; transl.: ለምሕልላን፡ሐቀፎ፡ Mus. Brit. LIV, Nr. 7, f. 3) *incubare* vel *fovere* ova, pullos, *alis complecti* pullos: ከመ፡ዖፍ፡እንተ፡ተሐቅፍ፡ አንቆቅሆ፡ወተሐፅን፡እጐሊሃ፡ እስከ፡ሶበ፡ ይሰርሩ፡ Did. 6 (Platt p. 41); ከመ፡ንስር፡የሐቅፍ፡ እጐሊሁ፡በገበዋቲሁ፡ Deut. 32, 11; ሐቂፎ፡ እጐሊሁ፡ Job 39. 27.

አሕቀፈ፡ II, 1 1) *amplexum concedere* alicui: ሶበ፡ ይመጽእ፡ ሰብእ፡ ይሰግድ፡ ሎቱ፡ ወያሌዕል፡እደዊሁ፡ ወያሐቅፎ፡ (v. ወየሐቅፎ፡) ወይትአምኆ፡ 2 Reg. 15, 5. 2) *cingere, circumdare* rem re: ነደቀ፡ለዐጸድ፡ ውሣጢ፡ ሠላስ፡ አረፍተ፡ወአሕቀፎን፡ (v. ወአቅፈሎን፡) ኵሎ፡ዐውዶን፡በሰሌዳት፡ 3 Reg. 6, 33.

ተሐሕፈ፡ III, 1 *amplexu teneri*: Christus infans ተሐቅፈ፡ በአብራክ፡ እሙ፡ Ath. d. Trin.; ተሐቅፈ፡ በአብራክ፡ M. M. f. 25

ተሓቀፈ፡ III, 3 (quamquam libri mss. ተሐቀፈ፡ exhibere solent) *se invicem amplexari* vel *amplecti*: ተሓቀፉ፡ በበይናቲሆሙ፡ 1 Reg. 20, 41; ተአምኁ፡ወተሓቀፉ፡ 1 Esr. 4, 47; ተሓቅፎ፡ Koh. 3, 5.

ሕቁፍ፡ et **ሑቁፍ፡** part. *qui amplexu tenetur* M. M. f. 127.

ሕቅፈት፡ n. act. 1) *amplexus* Jsp. p. 367. 2) *tutela* puerorum በእንተ፡ሕቅፈት፡ሕፃን፡ F. N. 32 (in indice).

ሑቃፌ፡ subst. *amplexus* Koh. 3, 5; 1 Sal. Mar. str. 26; Org. 1.

ሐበለ፡, **ተሐበለ፡** *audere* vid. sub ኀበለ፡

ሐበለ፡ I, 1 [חָבַל *funem adstrinxit, ligavit; pignore obligavit; perverse egit*; eas quae huic vicinae sunt radices, vid. in Ges. thes. p. 438; حَبَلَ *laqueo cepit* feram; *fune strinxit*; حَبَّلَ *ligavit*] 1) *ligare, religare* vel *torquere* comam እምሐብሎታ፡(ለዮዲት፡) አኀዘሙ፡ ለሜዶን፡ ምምዓ ፤ ወፋርስኒ፡ ደንገፁ፡ እምቅብዓ ፤ *tortis crinibus* Sx. Masc. 10 Enc. (vid. ሐብላት፡). 2) laqueos tendere alicui i. e. *dolum intendere, dolo capere, insidiari*: አኮ፡ሠናይ፡ለመኳንንት፡ ጽድቅ፡ ሐቢል፡ ἐπιβουλεύειν Prov. 17, 26; c. Acc., ut: የሐብሉ፡አዕርክቲሆሙ፡ ἐνεδρεύειν Prov. 26, 19. 3) *prave agere* in alqm, *perverse uti*: ብእሲ፡ አኩይ፡ የሐብል፡ አዕርክተ፡ ἀποπειρᾶται φίλων Prov. 16, 29 (vid. ሕብል፡ et ሕቡል፡).

ተሐበለ፡ *dolo* vel *fraudibus uti*; ተሐብሎ፡ *fraus* et *dolus*, Lud. sine auct.

ሐብል፡ subst., m. et fem. [חֶבֶל, ܚܰܒܠܳܐ, حَبْلٌ] Plur. አሕባል፡, Pl. Plur. አሕባላት፡ 1) *funis, funiculus* Jos. 2, 15 በሐብለ፡ሰብእ፡ ሰሐብኩዎ፡ Hos. 11, 4; ሐብል፡ ነዋኅ፡ Jes. 5, 18; Jer. 45, 11 seq.; tentorii Jes. 33, 20. 54, 2; hebr. Ex. 39, 40 in C; ውስተ፡አሕባለ፡ቢስንስ፡ Esth. 1, 6; navigii Act. 27, 32 rom.; *funis mensorius*: ሐብለ፡መስፈርት፡ Jes. 34, 11; Zach. 2, 1; Am. 7, 17; Mich. 2, 4; Hez. 40, 3; Job 38, 5; Hen. 61, 1. 70, 3; ወድቀ፡ሐብሎን፡ (σχοινισμός) Jos. 17, 5; አሕባለ፡ ወረዉ፡ ሊተ፡ Ps. 15, 6; ሐብለ፡ ርስቱ፡ Deut. 32, 9; Ps. 77, 60; አውረዱ፡ ሐብለ፡ βολίσαντες Act. 27, 28 Pltt. 2) *laqueus, vinculum, lorum*: ኅቡእ፡ ዲበ፡ ምድር፡ ሐብሉ፡ Job 18, 10; Jes. 3, 24; አሕባለ፡መሣግር፡ Ps. 139, 5. 6; ይትአኀዙ፡በሐብለ፡ ንዴት፡ Job 36, 8; ሐብለ፡ አንዳ፡ *lorum* Sx. Teq. 17 Enc.; ጥብጣቤ፡ ሐብል፡ *scutica* Sx. Sen. 27; ሐብለ፡ሥላሴ፡ ዘኢይትበተክ፡ *vinculum Trinitatis indissolubile* Org. 1; ሐብለ፡ ድንግልና፡ ቅናቱ፡ *vinculum virginitatis (cestus) cingulum ejus* Sx. 3 Mij. Enc.; *lumbos* ቀነተ፡ ሐብለ፡ ሕግ፡ *cinxit ligamen legis*, Enc. Patr. 3) id quod laqueo capitur, i. e. *praeda*, id. q. ሕብልያ፡ Sed non nisi in libris antiquioribus occurrit: ወይከውኑ፡ ሐብለ፡ለእለ፡ ይትቀነዩ፡ሎሙ፡ Zach. 2, 9 in cod. Laur.; ይኩንኪ፡ ሐብለ፡ (v. ሕብልያ፡) ዘሐብለይኪ፡ Hez. 38, 13 in cod. Abb. LV. 4) *fibra* (radicis): አሕባለ፡ ሥርው፡ ደቃቅት፡ Macc. f. 20. 5) (vox architectonica) laqueus vel *catena, transtillum*, quibus lacunar contabulatur: አሕባለ፡ ጠፈር፡ Gad. Lal.; አኮ፡ በአሕባል፡ ዘትጠፍሮን፡ ib. (vid. ጥጸፍት፡). — *Voc. Ae.*: ሐብል፡ዘ፡ገመድ፡።

ሐብል፡ *dolus* vid. sub ሕብል፡

ሐብለት፡ et **ሐብላት፡** (cfr. **ሐብሎት፡** sub **ሐበለ፡** Nr. 1) subst., Pl. **ሐብለታት፡** et **ሐብላታት፡** *plectile, tortile* cujusvis generis: **ሐብለት፡** (v. **ሐብላት፡**) **ዘዕፍሮ፡** ἐμπλόκιον Num. 31, 50; **ሐብላታት፡** (v. **ሐብላት፡**) Jes. 3, 18; **ሐብለታት፡** (v. **ሐብላታት፡**) Ex. 35, 22; **በሐብላት፡ወርቅ፡** πλέγμασιν ἢ χρυσῷ 1 Tim. 2, 9 Platt; **ሐብላተ፡ወርቅ፡** περιθέματα Jud. 8, 26.

ሕቡል፡ part. 1) *dolosus, fraudulentus:* **ሕቡላን፡** δόλιοι Prov. 12, 24. 13, 9. 2) *perversus, pravus, perditus, nequam:* λοιμός Prov. 19, 25; **ወእመሰ፡ሕቡል፡(ውእቱ፡)** ἐὰν λοιμεύηται 19, 19; δραπέτης (quo nomine Theodotus Ancyranus hominem in statu corruptionis appellat) in Cyr. f. 102 modo **ጥፉእ፡**, modo **ሕቡል** dicitur; **ንጉሥ፡መኰንን፡በመፃ፡ሕቡል፡ምክሩ፡፤ቀታሊ፡ሰብእ፡** Kid. f. 3.

ሕብል፡ subst., m. et fem. (ut Sap. 4, 11; Ps. 49, 20) 1) *dolus, fraus*, δόλος, δόλοι: Prov. 12, 5. 17. 20 (**ጕሕሉት፡** 12, 6). 26, 23; Ps. 51, 2; Sap. 4, 11. 14, 25; 1 Petr. 2, 1; **መጽአ፡እኁከ፡በሕብል፡** Kuf. 26; **ልሳንከ፡ዐፈረ፡ለሕብል፡** Ps. 49, 20 (δολιότης); **በሕብል፡** δόλῳ Matth. 26, 4 Pltt. 2) *pravitas, perversitas, improbitas:* **ዘይዘርእ፡ሕብለ፡** φαῦλα Prov. 22, 8; ἀσέβειαι Ps. 5, 12. — Hinc formas **ሐብል፡** et **ሕብል፡** significatione secerni solere apparet; quare quod Matth. 26, 4 rom. legitur **በሐብል፡** δόλῳ, typographi errore pro **በሕብል፡** exscriptum esse videtur.

ሐበሊ፡ n. ag. *fraudulentus, dolosus* Lit. 169, 1; Kid. f. 9.

ተሐበሊ፡ id. q. **ሐበሊ፡** ut **ተሐበሊ፡ሶበ፡ተአምኖ፡ይትጐሐለወከ፡** Fal. f. 36.

ሐበበሊ፡ legitur in F. M. 34, 1: **መንዘህልል፡ወሰካሪ፡ወተላሓዪ፡ወነፋሒ፡ዕንዚራ፡ወተውኔት፡ወሀበበሊ፡ለዝሙት፡** *pravae fornicationi deditus*; sed dubito, an lectio sit bona.

ሐብለየ፡ quadrl. I. (denominatum a **ሕብል፡** *dolus, perversitas*, et a **ሐብል፡** *funis, laqueus*). 1) *dolose agere* in alqm, *defraudare* c. Acc. prs.: **ከመ፡የሐብልዮሙ፡ለአግብርቲሁ፡** τοῦ δολιοῦσθαι ἐν τοῖς δούλοις αὐτοῦ Ps. 104, 23; **ሐብልዮሙ፡** Kuf. 30. 31. 2) *expilare, despoliare, praedari;* c. Acc. prs., σκυλεύειν **ተሐበልዮሙ፡** Ex. 3, 22. 12, 36; Jes. 10, 6; Hab. 2, 7. 8; Zach. 2, 8; c. Acc. rei: **ይበረብርዎ፡ወየሐበልይዎ፡** Hez. 7, 21; **ሕብልያ፡ዘሐብለይከ፡** 38, 13 (τοῦ σκυλεῦσαι σκῦλα); **መረዐይሆሙ፡አዘዘ፡የሐብልዩ፡** ἔδωκεν εἰς ἀφανισμὸν Judith 2, 17; c. dupl. Acc., διαρπάζειν: **ወየሐብልዩ፡ነኪር፡ኵሎ፡ተግባሮ፡** Ps. 108, 10. — *Voc. Ae.:* **ሐብለየ፡ዘ፡በዘበዘ ።** [cfr. etiam هَبَلَ VIII *machinatus fuit quid, insidiatus fuit praedae.*]

ተሐብለየ፡ III, 1 refl. *sibi praedari* vel *expilare* aliquem vel aliquid, c. Acc. **ተሐብለይዎሙ፡** ἐπρονόμευσαν αὐτούς Judith 15, 6; **ወይትሐበለይዎ፡** καὶ ἔσται εἰς διαρπαγὴν Jes. 5, 5; εἰς προνομὴν 6, 13; [**ተሓበለየ፡** III, 3, quod Ludolfus exhibet et e Jes. 5, 5. 6, 13 probare conatur, mihi nusquam occurrit].

ሕብልያ፡ et **ሐብልያ፡** (Num. 14, 3. 31 FH) subst. *praeda, rapina* (rapta), *res spolio capta:* **እሬስዮሙ፡ሕብልያ፡** δώσω αὐτοὺς εἰς διαρπαγὴν Judith 2, 7; **ደቂቅነ፡ይከውኑ፡ሕብልያ፡** Num. 14, 3. 31 (εἰς διαρπαγήν); Hab. 2, 7; ἔσονται σκῦλα Zach. 2, 9 (v. **ሐብል፡**); Hez. 38, 13 (v. **ሐብል፡**); Jes. 10, 6 vrs. alt.

ሐብለየ፡ *irridere* vid. sub **ሀውለየ፡**

ሐበረ፡ *conjungi, consentire* vid. sub **ኀበረ፡**

ሐበረ፡ rad. inus., arab. حبر in حِبْرٌ *color*, حَبِيرٌ *vestis picta*, حِبَرَةٌ *vestis striata*, חֲבַרְבֻּרוֹת *maculae pardi* (sine dubio vicina sunt **ሐመረ፡** et **ኀፈረ፡**).

አሕበረ፡ II, 2 abstergendo *mundare, polire* rem, ut color nativus refulgeat (حَبَّرَ I. II *pulchrum fecit*): **እንተ፡ኢያሕበርዋ፡ዘሕላ፡** ὁ ἰὸς οὐκ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῆς Hez. 24, 6; **ያሐብርዎ፡(ለንዋየ፡ብርት፡)** Lev. 6, 21 (v. **የሐበርትዎ፡**). Vid. **ሐብረት፡**

ሕብር፡ subst., m. et fem., Pl. **ሕበር፡** et **ሕብራት፡** 1) *color:* **ሕብሩ፡እሳት፡ይመስል፡** 4 Esr. 14, 41; **ዘዘ፡ዚአሁ፡ሕብረ፡ጽጌሁ፡** 4, 49; Sap. 13, 14. 15, 4; **ሕብራት፡** *colores* Chr. ho. 12; **ሕብራት፡ቀይሓት፡** Fal. f. 16; **ሕብራቲሆሙ፡ይመስል፡መረግድ፡** Mavâs. Nr. 20; **ጥበብ፡እንተ፡ብዙኅ፡ሕበራ፡** πολυποίκιλος Eph. 3, 10; de colore cutis **ሕብረ፡ሥጋሁ፡** Ex. 4, 7; **ይገብእ፡ሕብረ፡ሥጋሁ፡** 4 Reg. 5, 10; **ሕብረ፡ማእሱ፡** Lev. 13, 2. 3. 10; **ሕብረ፡ገጹ፡** Ex. 34, 29. 30; **ሕብር፡ዘጻዓን፡** Lev. 13, 14—16; **ሕብረ፡ለምጽ፡** ἁφὴ λέπρας Lev. 13, 2. 3. 9 seq.; **ዘሕብረ፡ሐመድ፡** σποδοειδής Gen. 30, 39. 31, 10. 12; **ዘሕብረ፡ዐሥቅ፡** ποικίλος *versicolor* Gen. 37, 3; **ሕብረ፡ሜላት፡ወሕብረ፡ለይ፡** 2 Par. 2, 7; **እብን፡ዘሕብረ፡ወርቅ፡** χρυσόλιθος Ex. 28, 20. 36, 20; **ሕብረ፡ከብድ፡** vid. sub **ከብድ፡**; **ሕብረ፡ጸዳል፡ልቡሳን፡** *colore splendoris induti* Enc.; **በዓለ፡ሕብር፡** *infector* F. N. 23. 2) *varietas colorum.* Quamquam enim *varietas colorum* nec non Adj. *versicolor* adjecto **ብዙኅ፡** vel **ዘዘዚአሁ፡** (vid. sub Nr. 1 exempla, vel **ዘዘዚአሁ፡ሕብሩ፡** ποικίλως διηνθισμένα Esth. 1, 6) vel adjecto **በበ፡** ut: **እብን፡ክቡራት፡በበሕበሪሆሙ፡** πολυτελεῖς ποικίλοι 1 Par. 29, 2; vel, ubi de vestibus agitur, adjecto **ዘዐሥቅ፡** (vid. sub Nr. 1 exemplum) significatur, tamen **ሕብር፡** et **ሕበር፡** per se positum nonnumquam eandem significationem continet, ut: **እብን፡ሕብር፡** *gemma* coloris i. e. *versicolor* Hen. 18, 7; **ትወድዩ፡ላዕሌክሙ፡ሕብረ፡ፊድፋደ፡እምድንግል፡** 98, 2; **ጥምዐተ፡ሕበሪሁ፡** βάμματα ποικιλίας Jud. 5, 30; **የኀድግኑ፡ነምር፡ሕበሪሁ፡** τὰ ποικίλματα αὐτῆς *maculas* (חֲבַרְבֻּרֹתָיו) Jer. 13, 23; **ዘሕብር፡** [illegible] **ዘሕብር፡ፍጥረት፡** [illegible] ποικιλτοῦ Ex. 28, 35 (at Hen. 89, 10 ad **ኅብር፡** referendum est): **እምዘሉ፡ሕብር፡** *varia* διάφορα Deut. 22, 9. 3) in genere *species* (externa), *forma* εἶδος Ex. 28, 29; ὅρασις Apoc. 4, 3; **ዘሕብረ፡በረድ፡** ὡς ὅρασις κρυστάλλου Hez. 1, 22; **ሕሊናየ፡ወሕብርየ፡** ἡ μορφή μου Dan. 4, 33; **ኀበ፡ሕብረ፡ከይሲ፡ወለጠ፡ዘዓሣ፡ሬእየ፡** Enc.

ሕቡር፡ et crebrius **ሐቡር፡**, part., *versicolor, variegatus, coloribus ornatus:* **እብን፡ሕቡር፡** Hen. 18, 7 var.: **ሐብርት፡** πεποικιλμένη Ps. 44, 11. 15; **አልባሰ፡ቅዱሳ፡ይኩኑ፡ጸዓዳወ፡ወአከ፡ሕብርተ፡** F. N. 12. Hinc **ሐብርት፡** Pl **ሐብርታት፡** (sicut **ንግሥት፡** Pl. **ንግሥታት፡**) *ornamentum versicolor*, ut **ሀሎ፡ዲበሁ፡ልብስ፡ጥቁብ፡ወበ፡ውስቴቱ፡ሐብርታት፡** Phlx. 136. (*Voc. Ae.:* **ሐብርት፡ብ፡የተሰነገለች ።**).

ሑብርት፡ vid. **ሑቡር፡**

ሐብረተ፡ quadrl. 1 (denominatum) id. q. **አሕበረ፡**, abstergendo *mundare, polire* rem, ut color nativus refulgeat: **እመ፡ ኢሐብረትዎ፡ ኢይበርህ፡** Ep. Jer. 23; **እንተ፡ ኢሐብረትዎ፡ ዘሀላ፡** (v. **ኢያሕበርዎ፡**) Hez. 24, 6; Lev. 6, 21 var.; **ለመኑ፡ ዛቲ፡ ሰይፍ፡ ዘያሐበርትዎ፡** Fal. — *Voc. Ae.*: **ሐብረተ፡ ዘ፡ ወለወለ።**

ተሐብረተ፡ III, 1 refl. et pass. *poliri*: **ኵናት፡ ብልሒ፡ ወተሐብረቲ፡** ὀξύνου καὶ θυμώθητι Hez. 21, 9.

ሕብሩት፡ part. *politus, mundatus*: **ሕብሩት፡ እምዛሕለ፡ ጌጋይ፡** Lud. e MSS. Colb.

ሐበሰ፡ arab. حَبَسَ *retinuit, conclusit, incarceravit*; hinc voces Aethiopibus receptae:

ሐብስ፡ arab. حَبْسٌ *carcer* Jsp. 302. 311. — *Voc. Ae.*: **ሐብስ፡ ዘ፡ ቤተ፡ ጽልመት፡**

ሕቡስ፡ part. *incarceratus*: **ፂውው፡ ወሕቡስ፡** Jsp. p. 381.

ሐብቀቀ፡ quadrl.; stirps I hucusque mihi nondum occurrit. Quantum e derivatis concludi potest, eandem notionem continet, quam graecum φυρᾶν habet, scilicet *commiscere* res, *versare* arida in fluidis, *contaminare*. Respondent ܪܒܟ *commiscuit arida*, מֻרְבֶּכֶת *massa in oleo versata*, رَبَكَ *commiscuit*, VIII *confusum et turbatum fuit* (negotium); مُرَبَّقَةٌ *panis adipe conditus*.

ተሐብቀቀ፡ et (levi discrimine separatum) **ተሐብቄቄ፡** III, 1 refl. et pass. *commisceri, immisceri, conturbari*: **እለ፡ ይትሐበቀቁ፡ ውስተ፡ ብዙኅ፡ ትክዝ፡** πραγματείαις πολλαῖς ἐμπεφυρμένοι (*negotiis immixti iisque contaminati*) Herm. p. 95; Inf. **ተሐብቅቆ፡** ib.; **ይትሀወኩ፡ አሕዛብ፡ ወይትሐበቄቍ፡ ሕዝብ፡** (v. **ይትሐበቄቁ፡**, **ይትሐበቀቁ፡**) *perturbantur populi et commiscebuntur gentes* 4 Esr. 9, 3. — *Voc. Ae.*: **ይትሐበቄቍ፡** (v. **ይትሐበቀቍ፡**) **ዘ፡ ይቀላቀል።**

ሕብቁቅ፡ part. commixtus i. e. *contaminatus, maculatus*: **ሕብቁቃን፡ ወርኩሳን፡** σπῖλοι καὶ μῶμοι 2 Petr. 2, 13; **ሕብቁቃን፡ ዲያቆናት፡** σπίλους ἔχοντες διάκονοι Herm. p. 99. — Hinc **ሕብቅቅት፡** (gramm. p. 220) qualitas ejus, qui omnibus rebus, in specie omnibus voluptatibus se immiscet, i. e. *intemperantia, incontinentia* ἀκρασία Herm. p. 91.

ሕብቃቄ፡ (vel **ሕብቋቄ፡**) subst. *contaminatio, maculatio*: **ዘእንበለ፡ ሕብቃቄ፡** ἄσπιλος Jac. 1, 27; **ንዝህላል፡ ወፍርዛዜ፤ ሕብቋቄ፡ ወዘውዕ፡** Form. Conf. — *Voc. Ae.*: **ሕብቃቄ፡** (v. **ሕብቋቄ፡**) **ዘ፡ መረክክስ፡** (a **ረክሰ፡**); *aliud* (minus bene): **ሕብቋቄ፡** (v. **ሕብቃቄ፡**) **ወሕርትምና፡ ዘ፡ ግእዝና፡ መጎስቄልሂ፡ ይ።**

ሐበበ፡, **ተሐበበ፡** *diffamare* vid. sub **ሀበበ፡**

ሐበበ፡ est arabicum حَبَّ *amavit*. Hinc

ተሐበበ፡ (vel **ተሐበ፡**) *amore* alicujus *incendi*: **እለ፡ ይትሐበቡ፡ በተባዕት፡** (ἀρσενοκοῖται 1 Cor. 6, 9) Clem. f. 247.

ሐበበ፡ unde **ማሕበብት፡** *torcular* vid. sub **ኀበበ፡**

ሐበየ፡ rad. inus., proxime convenit cum حَبَا *prohibuit, defendit, donavit sine remuneratione*; notio radicis prima est in *tegendo et tuendo*; vicinae sunt variae radices a **ሐብ፡** vel **ሐፍ፡** incipientes, ut **ኅብአ፡** (q. v.) et חָפַף, חָפָה ܚܦܳܐ حَفَّ (vid. Ges. thes. p. 506 sub חָפַף). Stirpis I, 1 exemplum equidem nullum inveni. — *Voc. Ae.*: **ዘየሐብዩ፡ ዘ፡ የእሚጠብቁ፡** (sic), quod etiam ad II, 1 referre licet.

አሕበየ፡ II, 1 *satisdare* vel *obsidem dare* alicui alicujus rei: **ወአሕበዩ፡ ሎቱ፡ በተአዝዞ፡** *obsides obsequii ei dederunt* Jsp. p. 274.

ተሐበየ፡ III, 1 et **ተሐበየ፡** III, 2 refl. 1) *tutelam, curam, administrationem* rei vel personae *suscipere*: **ዘይትሐበዩ፡** ἡ φυλακὴ αὐτῶν Num. 3, 25. 31; **ክርስቶስ፡ ዘዲበ፡ ኪሩቤል፡ ይነብር፡ ወኵሎ፡ ዓለመ፡ ዘይትሐበይ፡** Mavâs. Nr. 28; *presbyteros non decet* **ይመግቡ፡ ወኢይትሐበዩ፡** *praefecturam aut procurationem suscipere* (*rerum alienarum*) Lud. e Synodo. 2) *vadem, praedem, obsidem, sponsorem se dare* pro aliquo, *fidejubere*, c. Acc. prs.: **አነ፡ እትሐበዮ፡** ἐγὼ ἐκδέχομαι αὐτόν Gen. 43, 9; **ገብርከ፡ ተሐበዮ፡ ለዝ፡ ሕፃን፡ እምኀበ፡ አቡሁ፡** *servus tuus hunc puerum, fide interposita, a patre tuendum accepit* Gen. 44, 32; Kuf. 43; **እመ፡ ተሐበይከ፡ ለዐርክከ፡** ἐὰν ἐγγυήσῃ σὸν φίλον Prov. 6, 1. 3; **ዘይትሐበይ፡ ወልደ፡ አብደ፡** 19, 28; **ኢትትሀበዮ፡ ለዘይጸንዐከ፡** Sir. 8, 13; **ብእሲ፡ ኄር፡ ይትሔበዮ፡ ለዐርኩ፡** 29, 14. 15; *episcopus* **ኢይትሔበይ፡ መነሂ፡** Did. 4; c. Acc. rei et **ለ** prs.: **ዘይትሐበይ፡ ሕቢተ፡ ለዐርኩ፡** Prov. 17, 18; absol. **ተሐብዮ፡** et **ተሐብዮት፡** *fidejussio* F. N. 27; **ሠናይ፡ ተሐብዮ፡** Sir. 29, 16; **ብዙኃን፡ ኄራን፡ አሕመምሞሙ፡ ተሐብዮ፡** 29, 18; seq. **ከመ፡**, ut **ተሐበየኒ፡ አንተ፡ ከመ፡ ኢያብጥል፡ ሕጎሙ፡** *fide tua interposita promitte* (illis), *me sacra eorum non abrogaturum esse* Jsp. p. 307. Hinc 3) aut a) *fidem habere* alicui: **መኑ፡ ዘይትሐበዮ፡ ለሰራቂ፡** τίς πιστεύσει λῃστῇ Sir. 36, 31; **ተሀበይኒ፡ ከመ፡ ኢይወጽእ፡ እኩይ፡ እምኔየ፡** Kuf. p. 129. b) *promittere et spondere, polliceri*: **ተሐበየ፡ ሎቱ፡** (*sicario*) **ብዙኀ፡ ንዋየ፡** Jsp. p. 334; seq. **ከመ፡**, ut: **ተሐበየ፡ ሎቱ፡ ከመ፡ ዮናናውያን፡ ኢይትመየጡ፡ ዳግመ፡** ib. p. 294. 4) Ubi de baptismo agitur, est: *baptismo sponsorem* (vel testem) *interesse*: **ዘይትሐበዮ፡** *baptismi ejus sponsor* Const. Ap. 34 (vid. **ተወክፈ፡**); F. N. 24, 2.

ሕቡይ፡ part. 4 Reg. 6, 5, prava lectione pro **ኅቡእ፡** κεκρυμμένος.

ሐቢ፡ (pro **ሐቢይ፡** vel **ሐብይ፡**) subst., m., Pl. **ሐበይት፡** (tamquam a **ሐበዩ፡**) 1) *procurator, administrator, praefectus*, ut **ሐበይተ፡ ምግባር፡** ἐργοδιῶκται 1 Esr. 5, 56; *duces* Hen. 6, 8; in spec., ubi de re militari agitur, *centurio, tribunus, praetor, dux*: **ሐቢ፡ ምእት፡** ἑκατοντάρχης Act. 10, 1; Matth. 8, 5 (**ሐቢ፡** Act. 22, 25); **ሐበይት፡** χιλίαρχοι Deut. 1, 15; Joh. 18, 12 rom.; in Jsp. creberrime de primorum ordinum centurionibus et ducibus. 2) *fidejussor, sponsor, praes, vas*, Lud. sin. auct. — *Voc. Ae.*: **ሐቢ፡ ዘ፡ ወሐስ፡** (vid. **ዋስ፡** apud Isenbergium).

ሕቢት፡ et **ሐቢት፡** (vid. ann. ad Num. 4, 27; Sir. 29, 19) et **ሕብየት፡** (Prov. 17, 18 var.) subst. 1) *procuratio, administratio* Num. 4, 27. 28. 31—33. 7, 9. 8, 26; **በበሕቢቶሙ፡** (v. **በበእብሬቶሙ፡**) 2 Esr. 22, 24. 2) *fidejussio*, *satisdatio, sponsio, vadimonium* Sir. 29, 19; Prov. 17, 18; ኢተሀብ፡ርእሰከ፡ለሐቢት፡ 22, 26; F. N. 27. — *Voc. Ae.*: ሐቢት፡ዘ፡ፈረቃ፡

ትሕቢት፡ subst. id. q. ሕቢት፡ Nr. 2 fidejussio, al.: ኢይበኡ፡ቀሳውስት፡ውስተ፡ትሕቢት፡ *ne sponsionem interponant!* II Can. Nic. 28 (29); F. N. 27.

ተሐባዪ፡ n. ag. (a III, 1. 2), Pl. ተሐባይያን፡ et ተሐባይት፡ 1) *sponsor* vel *fidejussor* F. N. 27 creberrime (quomodo differat a መድኅን፡, vid. sub መድኅን፡); 43, 6. 2) *sponsor baptismi:* እስመ፡ተሐባይያን፡እለ፡ተወከፉ፡በጥምቀት፡ናሁ፡ኮኑ፡አበወ፡ወእማተ፡ F. M. 5; ተሐባይት፡ ib.; F. N. 24, 2.

ሐበጠ፡ et **ሐቡጠ፡** I, 1 [amh. አበጠ፡; حَبِطَ *intumuit venter camelo:* حَبَطَ *recruduit vulnus;* حَبَطٌ *tumor haud ruptus; ventris inflatio*] *intumescere, extuberare:* እስከ፡የሐቡጥ፡ሥጋሁ፡ Kedr. f. 85; ተጸምዶ፡በቀዊም፡እስከ፡ሐቡጠ፡አገሪሁ፡ Sx. Tachs. 12. 25; ለእመ፡ሐበጠ፡አባሉ፡ M. F.; ለዘ፡ሐበጠ፡እስኪቱ፡ M. F. — *Voc. Ae.*: ሐበጠ፡ዘ፡ፈለጸ፡

ተሐበጠ፡ III, 2 *intumescere, inflari* superbia: በእለ፡ዘይትሐቡጡ፡በትዕቢት፡ hom. Severiani in Cyr. f. 122.

ሕበጥ፡, rarius **ሐበጥ፡**, subst. *tumor, extuberatio, ulcus:* ተፈወሱ፡ገዘኦ፡ሕበጠ፡ *(medicina spirituali) eorum tumor sanatur* hom. Sev. in Cyr. f. 122 (vid. ተሐበጠ፡); Jes. 1, 6 glss.; 38, 21 glss.; ቍስል፡ወሐበጥ፡ F. M. 1, 4; M. F.; አዝልፎ፡ስከር፡ያመጽእ፡ኩበሰ፡ወፈጸንተ፡ወቍስለ፡አማዑተ፡ወሕበጠ፡ናላ፡ F. N. 50.

ሕቡጠት፡ n. act. *extuberatio, tumor* F. M. 3, 3.

ሔት፡ nomen literae alphabeti hebraici octavae, Ps. 118, 57; Thren. 1, 8. 2, 8. 3, 22. 4, 8. — Ubi de psalmis agitur, siglo ሔት፡ Ps. 118, 57—64 notatur.

ሑት፡ vid. sub ሐወተ፡

ሐተተ፡ I, 1 [חָתַת *fractus est, contritus est,* sed حَتَّ *juste, recte, accurate fecit, definivit, comprobavit.* A conterendo significatio transfertur ad *minutatim interrogare, minutius scrutari*; cfr. ጥቀ፡, ጠንቀቀ፡. Quod alii proposuerunt mutatis sibilantibus et mutis ሐተተ፡ ad ኀሠሠ፡ referendum, haud probabile videtur.] Subj. ይሕትት፡ 1) *scrutari, perscrutari, explorare, investigare* c. Acc.: ἐξιχνιάζειν ሕትቶሙ፡ለአበው፡ Job 8, 8; ከመ፡ትሕትት፡ኃጢአትየ፡ 10, 6. 13, 9; ἐξετάζειν ኢትሕትት፡ዘኢይትከሀለከ፡ Sir. 3, 21; ኢትሐሲ፡ዘእንበለ፡ትሕትት፡ 11, 7. የሐትትከ፡ 13, 11. የሐትት፡ምግባሪከሙ፡ Sap. 6, 4. Ps. 10, 6. ἐξετάζειν, ἐξερευνᾶν ኢትሕትቱኒ፡ዘእገብር፡ Judith 8, 34; ውእቱ፡የሐትቶ፡ለልብነ፡ Rom. 8, 27; ኀሠሡ፡ወሐተቱ፡ Jud. 6, 29; Thren. 3, 39 var.; ἐρωτᾶν እስከ፡ጽዮን፡የሐትቱ፡ፍኖቶ፡ Jer. 27, 5; አስማቲሆሙ፡ሐተትናሆሙ፡ 2 Esr. 5, 9; ሐቲተ፡ሕትዎ፡ 2 Reg. 20, 18; የሐትት፡ሕሊና፡እንዘ፡ኢይሴሌል፡ Lit. Epiph.; c. በእንተ፡ rei: ያነብብ፡መጻሕፍተ፡ወየሐትት፡በእንተ፡ትርጓሜ፡ቃላቲሆሙ፡ Sx. Hed. 3; ሐተቱ፡በእንቲአሁ፡ *exploraverunt* (populum) *de eo* Sx. Teq. 14. 2) *examinare, inquirere,* in spec. (vox forensis) *cognoscere, interrogare, ad cognitionem vocare,* c. c. Acc. prs. vel rei vel c. dupl. Acc.: ርእሰክሙ፡ሕትቱ፡ ἑαυτοὺς πειράζετε 2 Cor. 13, 5; Lit. 173, 2; እግዚ"፡የሐትቶሙ፡ (ἔτασις) Job 12, 6; መኑ፡ዘየሐትቶ፡ምግባሮ፡ τίς ἐστιν ὁ ἐξετάζων αὐτοῦ τὰ ἔργα; 36, 23; Sap. 1, 9; ἐξήτασεν τοὺς εὐνούχους Esth. ap. 1; Esth. 2, 23; ሐተትዋ፡ (ἐπηρώτησαν) Judith 10, 12; Marc. 14, 60. 15, 4 (ἐπερωτᾶν); ዘእንበለ፡ትሕትቱ፡ወትጠይቁ፡ Dan. ap. 1, 48. 51 (ἀνακρίνειν); 1 Cor. 4, 4. 5; Rom. 2, 16 (κρίνειν); πυνθάνεσθαι Act. 4, 7; c. dupl. Acc. Jsp. p. 272; ይሕትቱ፡ትዕይንት፡ማእከለ፡ቀታሊ፡ወማእከለ፡አበ፡ደም፡ Num. 35, 24 (κρίνειν); Deut. 13, 15. 17, 4; λόγον τινὸς ποιεῖν Job 14, 3. 3) *causa cognita adjudicare alicui* aliquid: የሐትትዎ፡ሎቱ፡ቤተ፡ (sed var. ያሐትትዎ፡) Lev. 25, 30. — *Voc. Ae.*: ሐተተ፡ዘ፡መረመረ፡።

አሕተተ፡ II, 1 caus. Lev. 25, 30 var., vid. sub ሐተተ፡ Nr. 3.

ተሐተተ፡ III, 1 refl. et pass. *se* vel *sibi examinare, examinari*; (vox forensis) *cognosci, interrogari:* ዘእንበለ፡ትትኰነን፡ተሐተት፡ πρὸ κρίσεως ἐξέταζε σεαυτόν Sir. 18, 20; Herm. p. 89; ሀለወነ፡ኵልነ፡ንትሐተት፡በኀበ፡እግዚ"፡ Rom. 14, 12; ትትሐተት፡በእንተ፡ኵሉ፡ዘገበርከ፡ Macc. f. 4; እስከ፡ይትሐተት፡ Num. 35, 12; Jos. 20, 6. 9; 1 Cor. 2, 14.

አስተሐተተ፡ IV, 1 *explorationem, cognitionem agere:* ለእለ፡ይበውኡ፡ቤተ፡መቅደስ፡ያስተሐይጽ፡ዲያቆን፡ወያስተሐትት፡መኑ፡እሙንቱ፡ለእመ፡አብግዕ፡ወለእመ፡ተኵላት፡ Kid. f. 19.

ሐታቲ፡ n. ag. *explorans, -rator; interrogans, -gator, examinator* Genz. f. 130; ለእመ፡ሐተተ፡ሐታቲ፡ወይቤ፡ Chr. ho. 26; ኢይበጽሕዎ፡ሕሊናተ፡ሐታትያን፡ *meditatio philosophorum* Fid. Jac. Bar.

ተሐታቲ፡ n. ag. (III, 1) *scrutator, examinator:* ወእመሰ፡ይቤ፡ተሐታቲ፡ Chr. ho. 34.

ሐተታ፡ subst. *exploratio, examen,* in spec. *cognitio, inquisitio* (forensis): ሐተታሆሙ፡ ἐξετασμός Prov. 1, 32; ἔρευνα Sap. 6, 9; ጽኑዐ፡ሐተታ፡የሐትትዎሙ፡ δυνατῶς ἐτασθήσονται Sap. 6, 7; አመ፡ዕለተ፡ሐተታ፡ ἐν ἡμέρᾳ διαγνώσεως Sap. 3, 18; ሐተታ፡በእንተ፡ (ἐπισκοπή) Sap. 14, 11; አመ፡ገብረ፡እግዚ"፡ሐተታየ፡ ἐὰν ἔτασίν μου ποιῆται ὁ κύριος Job 14, 3; Hen. 60, 6; ሐቲቶሙ፡ሐተታ፡ጽኑዐ፡ F. M. 23, 6; ሐተታ፡ጽኑዕ፡ eorum, qui sacerdoti peccata confitentur, Kedr f. 68; eorum qui ad ordinem monachorum aspirant, Kedr f. 79

ማሕተት፡ subst., m., (id quod et is qui interrogatur a judice, i. e.) *testimonium* et plerumque *testis* (scil. qui profitetur coram judice; vox generalior est ስምዕ፡ et ሰማዕት፡) et coll. *testes:* መጽሐፈ፡ማሕተትየ፡ገዘኡ፡ኅቱም፡ *literae testimonii mei* (τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως) Jer. 39, 11. 12. 16; ማሕተቶሙ፡ለኃጥኣን፡ሞት፡ μαρτύριον ἀσεβοῦς θάνατος Job 15, 34; ከናፍሪከ፡ማሕተትከ፡ τὰ χείλη σου καταμαρτυρήσουσί σου 15, 6; ስምዕ፡አሐዱ፡ኢይከውን፡ማሕተተ፡ (testis idoneus) ለአቅትሎ፡መንፈስ፡ Num. 35, 30; አነ፡ማሕተቶሙ፡ከመ፡ Rom. 10, 2; ዘኢዘለፍዎ፡ማሕተት፡በገጽ፡ *testes,* Act. 25, 16.

ሕንቅርት፡ subst. [sine dubio a rad. **ነቀረ፡**, quae (נָקַר, نقر. نَقَرَ plerumque *fodit, excavavit* significat, sed in lingua arab. etiam de *sonis* usurpatur: *sonum edidit allisa ad palatum superius lingua*, نَقَرَانٌ *poppysmus similisve sonus*; amh. **አንቀር፡** non tantum *caverna* sed etiam *epiglottis*, **እንቍራሪት፡** *rana*; praeterea huc pertinet נָחַר, نخر, نَخَرَ **ንኅረ፡** *rhonchissavit*. **ምንኅር፡** *antlia*; **ኅ** enim et **ቀ** permutari solent]. 1) *fornax (aeraria), focus liquatorius* (ab anhelitu vel rhoncho follium dictus, quasi ab **አንቀረ፡** vel **አንኀረ፡**) **ይወድዮ፡(ለወርቅ፡)ውስተ፡ሕንቅርት፡ማእከለ፡እሳት፡** Jes. 41, 7 var.; **ደዮ፡(ለብሩር፡)ውስተ፡ሕንቅርት፡ወፍትኖ፡** (χωνευτήριον) Zach. 11, 13. — *Voc. Ae.* (inter monetarum nomina): **ከውር፡ወሕንቅርት፡ዘ፡መፍልሐ፡ወርቅ፡**. — (De significatione cfr. etiam كُور *focus ferrarii* et *follis*). 2) *struma* (amh. **እንቅርት፡** id.) **ሕንቅርት፡ዘወጽአ፡በክሣዱ፡** M. F. (quia struma difficulter et quasi cum rhoncho anhelare facit).

ሐንቀቀ፡ quadrl. Hoc verbum mihi nusquam occurrit; Ludolfus ei significationem *meticulosus fuit* attribuit; quod si ita se habet, אָנַק أَنَقَ *ex angustia suspiravit* et similia comparanda sunt. At quantum e **ሕንቃቄ፡** conjicere licet, notio verbi esse videtur: *pronum, proclivem, propensum esse* in rem (timorem, odium, libidinem, iram, ludibrium, al.), coll. حَنَجَ; أَنِقَ). Amharenses hoc verbum de homine *emollito et deliciis dedito* usurpare videntur, vid. infra scholion ad **ምንዙኅ፡** (sub **መዝኀ፡**).

ሕንቁቅ፡ part. meticulosus, superstitiosus, Lud. sine auct.

ሕንቃቄ፡ subst. (meticulosa natura, Lud.) *propensio, proclivitas*: **ኢይኩን፡በላዕሌክሙ፡ነውረ፡እኩዩ፡ወሕንቃቄ፡አፍቅሮተ፡ተድላ፡ወመባልዕት፡ከመ፡ይስሐብክሙ፡ውስተ፡ፍትወት፡ከንቱ፡** Macc. f. 24; **ንኅድግ፡ስላቀ፡ወሕንቃቄ፡አስተሐቅሮ፡ወምናኔ፡** μωρολογίαν καὶ εὐτραπελίαν Chr. Ta. 24. Simili modo intelligenda esse videtur haec vox in Abbad. Cat. p. 88 (ubi *deliciae* versa est).

ሕንባል፡ et **ሕንበልት፡** et **እንባል፡** (forma amhar.?) subst., Pl. **ሕንባላት፡** *clitellae, ephippium* Gen. 31, 34 (**ሕንባላተ፡ገመል፡** et var. τὰ σάγματα τῆς καμήλου), Lev. 15, 9 (**ኵሉ፡ሕንባላት፡ዘላዕሌሁ፡ነበረ፡** ἐπίσαγμα ὄνου). At significatio vocis ex his duobus locis non satis conspicua est, quare num clitellae an stratum vel stragulum vel pulvinar intelligenda sint, in medio relinquimus. In Rad. Abb. legitur **ሐንበለ፡ብ፡ ፈረስ፡** i. e. *equum insternere*, quod si ita se habet, **ሕንባል፡** e radice **ሐበለ፡** (q. v.) inserta nasali formatum videtur. (Arab. حَنْبَلٌ est *pelliceа vestis eademque trita*). In *Vocabulario Ae. Tubingensi* f. 12 occurrit: **ሕንባር፡ዘ፡ብርኵኔ፡**; suspicari licet **ሕንባር፡** idem esse quod **ሕንባል፡**; **ብርኵኔ፡** autem (apud Ludolfum in lex. amh. col. 40, apud Isenbergium p. 87) significat *pulvinar* e corio vel pellibus confectum et lana arborea aliisve rebus mollibus fartum.

ሕንባር፡ vid. sub **ሕንባል፡**

ሕንብርብሬ፡ subst. [formatum reduplicatione duarum literarum ultimarum, et insertione literae nasalis e rad. **ሐበረ፡** i. e. جَرِبَ *scabiosus fuit*, גָּרָב *scabies* جَرَبٌ id., ܓܰܪܒܳܐ *lepra*] *vitiligo alba, impetigo* Lev. 13, 39 (ἀλφός, בֹּהַק). 14, 56 (αὐγάζοντος, בַּהֶרֶת).

ሕንብርት subst. [fortasse e radice نَبَرَ *elevavit rem, extulit*, unde etiam نَبْرَةٌ *res elata; tumor in corpore.*] 1) *umbilicus* (amh. **እንብርት፡**) ὀμφαλός Cant. 7, 3; **ሰላም፡ለሕንብርትኪ፡ምስለ፡ፍሑቅ፡ማዕከክ፡** I Sal. Mar. str. 29; **ሕንብርተ፡ከርሡ፡** ὀμφαλὸς γαστρός Job 40, 11; trsl. **ሕንብርተ፡ምድር፡** Jud. 9, 37; Hez. 38, 12; Kuf. 8. 2) *inguina*: **ኅቡረ፡ወፃእነ፡እምሕንብርትኪ፡** Kuf. 35 (p. 128); **ክርሲስ፡**. *quando quieti se dabat, sinistram* **ላዕለ፡ሕንብርቱ፡** *dextram* **ላዕለ፡አፉሁ፡** *imponere et dicere solebat*: **ይደልዎ፡ለሰብእ፡ይዕቀብ፡ልሳኖ፡ወእስኪቶ፡** Fal. f. 12.

ሐንበበ፡ quadr. I [cfr. حَبٌّ, حَبَّةٌ *bacca, granum*; huc Ges. in thes. p. 1046 etiam عُنْبٌ *baccae*, עֲנָבִים *acini uvarum, uvae*, عِنَبَةٌ *bacca uvae* traxit] *acinos, baccas ferre*: *arbor* **ሐንበበት፡ፍሬ፡** Org. 2.

ሕንቡብ፡ part. *quod habet* vel *fert acinos* vel *baccas* Lud. e Syn.

ሕንባብ፡ (raro **ሕባብ፡**) subst., m. et fem., Pl. **ሕንባባት፡** 1) *acinus, bacca*: **ኢትትቀረም፡ሕንባባተ፡ወይንከ፡ዘወድቀ፡** Lev. 19, 10; **ሕንባባት፡እምውስተ፡አስከል፡** 4 Esr. 9, 24; **ሕንባበ፡ፍሬሃ፡** Org.; **ሕንባባተ፡ዘይት፡ክልኤቱ፡** ὡς ῥῶγες ἐλαίας δύο Jes. 17, 6; 24, 13 vrs. alt.; etiam **ሕንባባተ፡ሮማን፡** i. e. *mala punica* Sx. Ter 13 Enc. 2) *granum*, Clem. f. 256; **ሕንባባተ፡በረድ፡** *grana grandinis* Herm. p. 44. 3) *gutta*: **ሕንባባተ፡** (v. **ሐባባተ፡**) **ነጠብጣብ፡** βῶλοι δρόσου Job 38, 28; **ሕንባበ፡ማይ፡** Lith. Orth.

I. **ሐነከ፡** inus., sine dubio *angere* [ut חָנַק, חָנַךְ, חָנַק, vid. Ges. thes. p. 497. 498]; vicinum est **ኀነቀ፡**, **ንህከ፡**, **ንእከ፡** q. v.

ሕንከት፡ subst. *angor, cruciatus*: **ዝንቱ፡ፍና፡ፈውስ፡ውእቱ፡ወአኮ፡ሕንከት፡** καὶ ἔστι τὸ εἶδος τοῦτο οὐκ ὠμότης ἀλλὰ θεραπεία hom. Theodoti in Cyr. f. 102.

II. **ሐነከ፡** I, 1 [id. q. حَنَكَ *intellexit, percepit*; et I. II. IV *expertum reddidit et usu rerum confirmavit aetas aliquem*; חָנַךְ *imbuere, edocere*, quae verba quomodo cum I **ሐነከ፡** cohaereant, Ges. in thes. p. 498 demonstrare conatus est] *intelligere, percipere*: **ዘአእመረ፡ሐኒከ፡** ὃς εἶδε φρόνησιν Prov. 3, 13; **ስዉር፡ውእቱ፡(ነገር፡)እምኔሆሙ፡ከመ፡ኢይሕንክዎ፡** (rom.; Platt **ከመ፡ኢይሕንክዎ፡**) ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό Luc. 9, 45 (quod in ed. rom. sequitur **ወኢፈርህዎ፡**, permutatione satis trita pro **ወይፈርህዎ፡** exscriptum est). 2) At *Voc. Ae.*: **ሐነከ፡ዘ፡ኀፈረ፡** huic verbo significationem *verecundum, pudibundum esse* attribuunt (cfr. **ሕንክ፡**).

ሕንክ፡ subst.; hanc vocem legi in Cod. Mus. Brit. XLIV ab initio, ubi terra Abyssiniae laudatur: **እስመ፡ ድንግል፡ ይእቲ፡**

ምድር፡ወክዱን፡ሕንክ፡ Quae lectio si bona est, equidem propono **ሕንክ፡** explicare *adolescentem*, qui, experientia annorum imbutus, et prudentiae et verecundiae capax esse incipit (coll. חָנִיךְ, حَنِيكٌ). — Forma **ሐኒክ፡** ut videtur id. q. حَنِيكٌ legitur in Sx. Hed. 27 Enc.: **ሰላም፡ለከ፡ገብረ፡የሐንስ፡ቡሩክ፤በምግባሪከ፡ሐኒክ፡**, sed sensus e contextu haud satis perspicuus est.

ሕንክ፡ n. peregr. חֲנֻכָּה *initiatio*, *ἐγκαίνια*: **በዓለ፡ሕንክ፡** (عيد الحنكة) *festum initiationis templi* Jsp. p. 294.

ሐንከሰ፡ quadrl. I [amh. **አንከሰ፡**; proxime convenit syr. ܚܰܓܶܠ *claudicavit*, ܚܶܓܠܳܐ nec non ܚܰܓܺܝܠܳܐ *claudus*, a rad. חָגַר *cinxit* حَجَرَ *cohibuit, inhibuit* (ligando), حَجَزَ id., حَجَلَ *subsultim incessit*, coll. כֶּבֶל *compes*, عِكَاسٌ *funis*, عَكَسَ *revinxit fune*, عَكَشَ *firmiter constrinxit*, (حَكَشَ). Claudus est quasi pedibus ligatus] *claudicare*: **ሐንከሱ፡በፍኖቶሙ፡** ἐχώλαναν Ps. 17, 49; **እስከ፡ማእዜ፡ተሐንክሱ፡** 3 Reg. 18, 21; **እስመ፡ሀክይ፡የሐንክስ፡በኍኂሠ፡እኪት፡** (ὁ μετὰ χωλείας τρέχων) Chr. ho. 30.

ሐንካስ፡ adj., Pl. **ሐንካሳን፡**, *claudus*, Lev. 21, 18; Deut. 15, 21; Prov. 26, 7; Jes. 33, 23. 35, 3. 6; Mal. 1, 8; Matth. 11, 5. 15, 30. 18, 8; Joh. 5, 3; κρατῶν σκυτάλης 2 Reg. 3, 29.

ሕንካሴ፡ subst., *claudicatio*: **ከመ፡ይሕየው፡ሕንካሴክሙ፡** Hebr. 12, 13; 2 Reg. 22, 46 var.

ሕንክስና፡ subst., *conditio pedibus constricti, clauditas*: **ይደኅጹ፡እምነ፡ሕንክስናሆሙ፡** 2 Reg. 22, 46.

ሐንክሶ፡ subst. *nomen plantae cujusdam odoriferae* (حَنْكَث?): **ማርያም፡ድንግል፡ምዕዝት፡ዘእምሐንክሶ፡** III Sal. Mar. 25.

ሐነወ፡ rad. inus. [חָנָה *inclinavit, inflexit se; tentorium posuit, consedit*, حَنَا *flexit, incurvavit* (manum)]. Hinc

ሐኖት፡ subst. [id. q. חָנוּת *fornix, taberna*, חֲנוּתָא et חָנוּת, ܚܳܢܘܬܳܐ *taberna mercatoris, caupona*; حَانُوتٌ *officina, taberna*] Pl. **ሐዋኒት፡** *taberna, macellum, caupona*: **ሥጋ፡ሐኖት፡** Prov. 23, 20; *Clerici* **ኢይብልዑ፡ውስተ፡ቤተ፡ሐኖት፡** F. M. 32, 1; **እመቦ፡ካህን፡ዘበልዐ፡መብልዐ፡ውስተ፡ሐኖት፡ዘመንዘሀልላን፡አው፡ሰትየ፡** ib.; **ቤተ፡ሐኖት፡** Gad. Ad. f. 196; **ሐኖት፡** ib. f. 198. — Pluralis legitur Act. 28, 15 Platt: **ሠለስቱ፡ከዋኒት፡** (pro **ሐዋኒት፡**) *tres tabernae*. — *Voc. Ae.*: **ሕዋኒት፡** (sic) **ዘ፡ምዕራፍ፡**; *aliud*: **ኀዋናት፡ዘ፡ኖኛ፡** (vid. **ኾኛ፡** apud Ludolfum in lex. amh. col. 69).

ሐንዘር፡ vel **ሕንዚር፡** [id. q. חֲזִיר, ܚܙܝܪܳܐ, خِنْزِيرٌ] *porcus, aper* Hen. 89, 10. — *Voc. Ae.*: **ሕንዚር፡ዘ፡አነር፡ገሪራትኒ፡ይ፡** (*aliud*, in libro Henoch gentem Amalec intelligendam esse, annotatum habet).

ሐነየ፡, **ሐኔት፡** vid. sub **ሐመየ፡**, **ሐሜት፡**

ሐንገዝ፡ et **ሕንጋዝ፡** subst. [inserta litera **ን** formatum e rad. **ሐገዘ፡** q. v. حَجَزَ ligavit; cohibuit; *occlusit, occultavit*. De significatu conferas حَاجِبٌ *pili qui oriuntur supra osse oculi*; a rad. حَجَبَ *texit, obtexit, sepivit*).] partes corporis pube obtectae et pili pubertatis ipsi. 1) *supercilia* (גַּבֹּת עֵינָיו, cfr. Latinorum *pubem* ciliorum) Lev. 14, 9. 2) *ala, axilla*: telum penetravit per **ሕንጋዞ፡** et exiit per **ጕርዔሁ፡** Gad. Lal. 3) *pili pubis, pubes* in genere (ex interpretatione Gregorii apud Ludolfum col. 45). Huc fortasse referendum est: **ዐጕር፡ሠርዐ፡ድማኅ፡ወሐንገዝ፡** M. M. f. 3. — *Voc. Ae.*: **ሐንገዝ፡ዘ፡ብብእት፡** vel **ብብት፡**

ሐነጠ፡ est arab. حَنَطَ (חָנַט, ܚܢܰܛ) *condire odoramentis cadaver*: **ወሐነጠ፡ሥጋሁ፡ኖኅ፡በከርቤ፡ወበሰሊሖት፡ወአስቀጢን፡** Abush. 48. (paulo supra usurpatum erat aeth. **ጸዐጠ፡**).

ሐንጸን፡ (v. **ሕንጸን፡**) subst., *lacertae species* (vid. **ላጽቁት፡**) Lev. 11, 30 [cfr. حَنْفَاءُ *lacerta*]. — *Voc. Ae.*: **ሐንጸን፡ዘ፡ሐንዚገዝ፡።**

ሐነጸ፡ I, 1 [amh. **ሐነጸ፡** et **አነጸ፡**; etymo convenire videtur cum حَصُنَ *firmus, munitusque fuit*, II *firmavit, muro cinxit*, (transpositis literis **ነ** et **ጸ**); vic. **ሐጸረ፡** et **ቈጸረ፡**] Subj. **ይሕንጽ፡** 1) a) *aedificare, exstruere, condere*: **ዘየሐንጽ፡ቤቶ፡በንዋየ፡ልቃሕ፡** Sir. 21, 8; **ሕንጹ፡አብያተ፡** Jer. 36, 5. 42, 7; **ሐኒጸ፡ሀገር፡** Kuf. 10. 11; **ሐነጸ፡ምሥዋዐ፡** Kuf. 31; Ex. 24, 4; **ንሕንጽ፡በእብን፡** Jes. 9, 10; Prov. 9, 1; Koh. 2, 4. 3, 3; Sir. 49, 7; Jes. 5, 2; 3 Reg. 5, 5; Hez. 21, 22. 27, 5. b) *superstruere, inaedificare* vel *obstruere* locum aedificio, muro: **ኢትሕንጽ፡ዘንተ፡መካነ፡** Kuf. 32; **ሐነጸ፡ወዐጸወ፡ፍኖትየ፡** Thren. 3, 9. c) *restituere, reparare* (domum, urbem vastatam): **ከመ፡ይሕንጹ፡መዝበሩ፡ለጽዮን፡** 2 Esr. 9, 9; 4 Reg. 21, 3; Job 12, 13. d) *superaedificare* Judae 20. 2) *domum alicui aedificare* c. Acc. prs.: **ከመ፡እሕንጾሙ፡** Jer. 38, 28. 40, 7. 49, 10; c. Acc. prolis: **ከመ፡ይሕንጽ፡ለከ፡ዘርአ፡እምኔሃ፡** Kuf. 14; Ruth 4, 11. 3) *struere, statuere, stabilire*: **ወሐነጸ፡ሥጋ፡ህየንቴሃ፡** Kuf. 3; **ለዓለም፡አሐንጽ፡ምሕረተ፡** Ps. 88, 3; **ሐነጸ፡ሥርዐተ፡ማኅበር፡** *regulam conventus statuit* (Pachomius) Sx. Masc. 24 Enc.; **ዐስቦሙ፡በሰማይ፡ሐነጹ፡** *mercedem suam in coelo stabilierunt* Enc.

አሕነጸ፡ II, 1 *aedificari jubere, exstruendum vel condendum curare*: Ex. 17, 15; 2 Par. 2, 3. 5. 6, 8. 11. 5. 6. 16, 6; **ኵሉ፡ምኵራበ፡ጣዖት፡ዘአሕነጸ፡አንትዮኮስ፡** Jsp. p. 294; *Herodes* **አሕነጸ፡ውስተ፡ቤተ፡መቅደስ፡ሕንጻ፡ሠናየ፡** ib. p. 328.

ተሐንጸ፡ III, 1 pass. et refl. 1) a) *aedificari, exstrui, condi* Jes. 10, 9; Hez. 11, 3; 3 Reg. 6, 11; Tob. 1, 4; 2 Esr. 4, 16. 16, 1; 4 Esr. 9, 27; Job 6, 10; Joh. 2, 20; Kuf. 4. 49. b) *inaedificari, obstrui* **ተሐንጸ፡ዐውድየ፡** κύκλῳ περιῳκοδόμημαι Job 19, 8. c) *restitui, instaurari* Jes. 44, 26. 28. 58, 12; Dan. 9, 25; Hez. 26, 14. d) de hominibus: *superaedificari*: **ተሐነጽክሙ፡ዲበ፡መሠረተ፡ሐዋርያት፡** Eph. 2, 20. Col. 2, 7. 2) *statui, stabiliri, confirmari*: **ለከሙ፡ተሠርዐ፡ወተሐንጸ፡ትፍሥሕት፡** 1 Esr. 8, 62; **ሰላም፡በዘይትሐነጽ፡ቢጽን፡** Rom. 14, 19; recipr. 1 Thess. 5, 11 rom.

ሕኑጽ፡ part., *aedificatus, exstructus, conditus, stabilitus:* Ps. 121, 3; Hez. 40, 2; **አህጉር፡እለ፡ሕኑጻት፡አረፋቲሆን፡** 2 Par. 21, 3; 4 Esr. 5, 4. 10, 40; **ጥቅም፡ዘሕንጽት፡በእብነ፡በረድ፡** Hen. 14, 9, 15.

ሕንጽ፡ subst. *aedificatio, aedificium:* **ሕንጻ፡** (v. **ሕንጻ፡**) **ጥቅም፡** Jes. 59, 12; **ኵሉ፡ሕንጻ፡** Hen. 91, 5.

ሕንጸት፡ n. act. *aedificatio, exstructio:* **ቀዳሚት፡ሕንጸታ፡ለኢየሩሳሌም፡** Clem. f. 36; **እምጊዜ፡ሕንጸተ፡ቤት፡ዳግማይ፡** (templi) Jsp. p. 312; **በመዋዕሊሁ፡ተፈጸመ፡ሕንጸታ፡ለቤት፡** Sx. Teq. 16; **ሥዩማን፡ላዕለ፡ገቢረ፡ሕንጸት፡** Sx. Masc. 16; *Hierosolyma coelestia* **ሕንጸታ፡ዘብርሃን፡** *lumine exstructa* Clem. f. 50.

ሐናጺ፡ n. ag. *conditor, aedificator, architectus:* Jsp. p. 271; *Herodes* **አብጽሐ፡፱ ሐናጽያነ፡** ib. p. 330; **ሐናጽያንኪ፡** Hez. 27, 4 vrs. nov.; Sx. Sen. 12 Enc.

ሕንጻ፡ subst., m. et fem., Pl. **ሕንጻት፡** 1) *aedificatio* 1 Esr. 4, 51; **አዕርዕዎሙ፡ሕንጻ፡** 2 Esr. 4, 4; **ተፀርዐ፡ሕንጻ፡** (v. **ሕንጻት፡**) 4, 24. 2) *structura, aedificium* Hez. 40, 5. 42, 5 vrs. nov.; **ውሉድ፡ወሕንጻ፡ሀገር፡ያፀብዩ፡ስመ፡** Sir. 40, 19; **ከመ፡ንድቀ፡ክረምት፡ሕንጻሁ፡** Sir. 21, 8; **ሕንጻሁ፡ለምኵራብ፡** Matth. 24, 1; Herm. p. 78 seq.; **አኮ፡ለሰብእ፡ዛቲ፡ሕንጻ፡ዘእንበለ፡ለእግዚ''፡** 1 Par. 29, 1; **ሕንጻት፡** *aedificia* Chr. Ta. 32; **አንትሙ፡ሕንጻ፡እግዚ''፡አንትሙ፡** 1 Cor. 3, 9; Eph. 2, 21. — Notandum est, pro **ሕንጻ፡** etiam formam **ሕንጼ፡** reperiri ut in Gad. Za Mich., potissimum ante pron. suffixa, ut **አመ፡ሕንጼሃ፡ለኢየሩሳሌም፡** Deg. pluries; Sx. Hed. 26.

አሕናጺ፡ n. ag. II, 1: *qui exstrui jubet* domum F. N. 34.

ሐንጸዋ፡ *mus* vid. **አንጸዋ፡**

ሕንጽዋል፡ (v. **እንጽዋል፡** et **አንጽዋል፡**) subst., *sentis, rhamnus (spinae)* βάτος Job 31, 40, — *Voc. Ae.:* **ሕንጽዋል፡ብ፡ሲናር።**

ሐንፈጠ፡ *cudere* vid. sub. **ኀፈጠ፡**

ሐንፈጠ፡ quadrl. I *unguibus scalpere* vel *scabere* („felis instar“, Lud.): **እመበ፡ዘሞተ፡ኢተሐንፍጡ፡ገጸክሙ፡** F. N. 45.

አሐንፈጠ፡ II id. q. I; huc pertinere videtur: *daemones ei apparuerunt* **በአምሳለ፡አንስርት፡ወቋዓት፡እንዘ፡ያነሐፍጡ፡** (sic) **ገጾሙ፡በአጽፋሪሆሙ፡** *scalpentes faciem unguibus* Sx. Masc. 18.

ሐንፈጸ፡ quadrl. I., ut videtur *ventilando* vel *ventilabro purgare* frumentum [sine dubio e **ነፈጸ፡** formatum, coll. مِنْفَض *ventilabrum*, et amh. **ነፋ፡** i. e. **ነፍኀ፡**]: **ሰአለ፡የሐንፍጽክሙ፡ከመ፡ዐለስ፡** Luc. 22, 31 Platt et Chr. Ta. 31 (quamquam **ያሐ''፡** scriptum); Did. 31; **ዘየሐንፍጽክ፡ሰይጣን፡** Phlx. 189; Org. 5. (Ludolfus significatum *flatu oris grana zeae a folliculis suis purgavit* statuit).

ተሐንፈጸ፡ III, I pass. Dicunt de rege, qui ad patris errores revertitur: **ዘርእ፡ሐሰስ፡አመ፡ተሐንፈጸ፡ይበውእ፡ኀበ፡ዘርእ፡ሰበ፡ዘርእዎ፡** Chr. L. A. f. 17.

ሐከመ፡ rad. inus., eadem quae حَكَمَ *fraenavit; cohibuit, retinuit; firmiter solideque fecit; sapiens fuit, scivit, novit* (חָכַם, ܚܟܶܡ). Hinc

ተሐከመ፡ III, 1 refl. *se cohibere, continere* **በአርምሞ፡ወበተሐክሞ፡ይትሜሰል፡ጠቢበ፡** ἐνεὸν δέ τις ἑαυτὸν ποιήσας δόξει φρόνιμος εἶναι Prov. 17, 28.

ሐኪም፡ est arab. حَكِيم *philosophus, medicus:* **ወመምህሩ፡** (*Alexandri M.*) **ዘመሀሮ፡ጥበበ፡ስሙ፡አርስጣጣሊስ፡ሐኪም፡** Jsp. p. 280. (Vid. schol. sub **ኬንያ፡**).

ሐከከ፡ I, 1 [حَكَّ *scabit, fricuit* rem; chald. חֲכַךְ *scabere, fricare, scalpere*] Subj. **ይሕክክ፡** 1) trans. *scabere, scalpere, fricare:* **ነሥአ፡ገልዐ፡ወአኀዘ፡ይሕክክ፡ቍስሎ፡** Job 2, 8; **ኀለቁ፡እንዘ፡አሐክክ፡ጸውበ፡ወእንጻንጼ፡ወሐመዱ፡ክንኩ፡** 7, 5. 2) intr. *prurire, formicare:* **ዘሐክክ፡አባሉ፡** M. F.

ተሐከ፡ vel **ተሐከከ፡** (perf. nondum repertum est) III, 1 refl. vel pass. *fricari (titillari):* **እለ፡ይትሐከኩ፡እዘኒሆሙ፡** κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν 2 Tim. 4, 3.

ሕከክ፡ (v. **ሐከክ፡** et **ሕካክ፡**) subst. [cfr. chald. חִיכּוּךְ, arab. حِكَّة] *prurigo* (scabiei species) Deut. 28, 27 (ψώρᾳ ἀγρίᾳ καὶ κνήφῃ).

ሐከክ፡ *tumultus* vid. sub **ሀከከ፡**

ሔው፡ vid. **እምሔው፡**

I. **ሐወለ፡** rad. inus., scilicet חול حَالَ (حَوْلٌ); notio prima est in *circumagendo, torquendo* (حَوْلٌ *annus*, حَوْلَ *circum*); vic. גּיל جَالَ Hinc

ሐውልት፡ (nonnumquam **ሐወልት፡**) subst., plerumque fem. (Plur. **ሐውላት፡** Job 41, 21 var.), proprie: lapis teres, deinde *columna, cippus, lapis quivis* in memoriam alicujus erectus vel positus, *monumentum* (differt ab **ዐምድ፡**) στήλη Gen. 28, 18. 31, 13. 45. 48. 35, 20; Kuf. 27. 31. 32; Num. 21, 28; **ሐውልተ፡እብን፡** Lev. 26, 1; **ሐውልተ፡ጼው፡** Gen. 19, 26; Sap. 10, 5; **አቀሙ፡ሐውልተ፡እብን፡ዐቢየ፡** σωρὸν λίθων ἐστήλωσαν 2 Reg. 18, 17; **ምስካቡ፡ሐውልት፡** (v. **ሐውላት፡**) **ዐበይት፡** ἡ στρώμνη αὐτοῦ ὀβελίσκοι ὀξεῖς Job 41, 21. — *Voc. Ae.:* **ሐውልት፡ብ፡ትክል፡ደንጋያ።**

II. **ሐወለ፡** rad. inus., cogn. cum **ሐበለ፡** et **ኀብረ፡** (cfr. حَبْلٌ *foedus*). Notio prima *ligandi* in **ሐወለ፡** ad *jungendam societatem* transfertur.

ተሐወለ፡ III, 1 1) *conjungi, admisceri* c. c. Acc., ut *in coelis est* **ናህይ፡ወኢይዴመሮ፡መርድእ፡** (legas **መርዕድ፡**) **ወኢይትሐወሎ፡ጻማ፡ወድካም፡** Jsp. p. 380; **ተሐወለ፡ምክረ፡** *communi consilio usus est* Enc. In specie 2) *communionem, societatem, commercium inire, habere* vel *colere, convivere, conversari* cum aliquo (et in communi vitae consuetudine et in rebus sacris): c. c. **ምስለ፡** prs.: Joh. 4, 9 rom.; Act. 10, 28 rom.; 1 Cor. 5, 11; **ይደሉ፡ንዕቀብ፡ርእሰነ፡ወኢንትሐወል፡ምስለ፡ኃጥኣን፡** Did. 4; **ኢትትሐወል፡ምስለ፡ብእሲ፡ደም፡** ib. 6;

Clem. f. 187. 208; c. ኀበ፡ prs., ይትሐወሉ፡ኀቤሁ፡ *ad causam ejus se applicuerunt* Macc. f. 15; c. Acc. prs.: 2 Thess. 3, 14; ኢትትሐወሉ፡ዕልዋነ፡ሃይማኖት፡ Clem. f. 140. — *Voc. Ae.*: ተቶስሐ፡ተሐወለ፡ ዘ፡ ተቀላቀለ፡; vid. etiam scholion ad ተከንሰ፡; Voc. ad Epist. Pauli: ኢትትሐወሉ፡ዘ፡ኢትብልዑ፡ ወበዘ፡ኢትኅበሩ።

ሕዉል፡ part. *conjunctus, consociatus*; **ሕዉለ፡** *conjunctim, una* Sx. Sen. 23; Ter 27 Enc. (poëtice; vid. ኅቡረ፡).

ሖሠ፡ *miscere* vid. sub ሞሠ፡

ሖረ፡ I, 1 [id. q. سَارَ *profectus fuit*, vid. Ewald hebr. Sprachl. § 39, b; حَارَ (حَوَرَ) significat *redire*] Subj. (potissimum in libris antiquioribus) ይሖር፡ et (in recentioribus plerumque) ይሑር፡ (vid. gramm. pag. 147), verbum usu tritissimum 1) *ire, incedere, vadere, proficisci*: በእንግድዓኪ፡ሑሪ፡ Gen. 3, 13; ዘየሐውር፡በአርባዕ፡, በእደዊሁ፡ Lev. 11, 20. 27. 42; ይነብር፡ግሙረ፡ወእምአመ፡ከነ፡ ኢሖረ፡ Act. 14, 8; የሐውር፡መልዕልተ፡ባሕር፡ከመ፡ዲበ፡ምድር፡ (περιπατεῖν) Job 9, 8; Koh. 11, 9; መኑ፡ዘየሐውር፡ዲበ፡አፍሓመ፡እሳት፡ Prov. 6, 28; ጼናሁ፡የሐውር፡ወይበጽሕ፡ነዊሐ፡ Hen. 32, 4; πορεύεσθαι Jes. 18, 2. 52, 12; Gen. 11, 31. 12, 4; 3 Reg. 22, 6 al. a) c. c. Acc. loci, qui petitur: Koh. 7, 2; Jes. 22, 15; Dan. ap. 13, 10; Jer. 33, 21; Zach. 6, 8; Tob. 9, 2; ቤተ፡ እግዚ"፡ ነሐውር፡ Ps. 121, 1; Gen. 12, 5. 29, 1; ሖረ፡ ርኁቀ፡ ብሔረ፡ Prov. 7, 19; c. Acc. loci, qui peragratur et viae, qua itur: የሐውር፡ዐውደ፡ሰማይ፡ (διαπορεύεσθαι) Job 22, 14. 16, 22; Jes. 11, 15. 44, 3; Hez. 33, 28; Num. 1, 19; ኢትሖር፡ፍኖተ፡ በዳ፡ Sir. 35, 20; የሐውር፡ እገሪሆሙ፡ ፍኖተ፡ ሰላም፡ Jes. 41, 3; Jer. 6, 25; Kuf. 16. b) c. praepositionibus variis, ut በ vel ውስተ፡ viae 1 Reg. 3, 21. 8, 5; ተሐውር፡ውስተ፡ፍኖት፡ 1 Reg. 28, 22, al.; ኀበ፡ vel ውስተ፡ pers. vel loci petiti: Lev. 14, 2. 4; Matth. 26, 18; 4 Esr. 10, 24; እምእኪት፡ኀበ፡እኪት፡የሐውሩ፡ Jer. 9, 3; የሐውር፡ውስተ፡ተውኔት፡ወዘፈን፡ Clem. f. 127; ሑሩ፡ውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ Marc. 16, 15; 4 Reg. 7, 4; c. ቅድመ፡ *praeire, praegredi*: የሐውር፡እግዚ"፡ፍጽመ፡ቅድሜክሙ፡ Jes. 52, 12; Ex. 14, 15. 2) in specie: a) *abire, discedere*: በከመ፡መጽኡ፡ከማሁ፡ሖሩ፡ 4 Esr. 10, 18; Matth. 26, 46; Jac. 2, 16; ሑር፡እምኔነ፡ Gen. 26, 16; c. እምኀበ፡ Kuf. 24; ሑር፡ βάδιζε, βάδιζεν Am. 7, 12; Jer. 13, 1. 19, 1. 22, 5. b) *egredi, proficisci* in bellum: እለ፡ሖሩ፡ፀብአ፡ Num. 31, 42; ሖሩ፡ለፀብእ፡ vel ውስተ፡ፀብእ፡ 1 Reg. 17, 13. c) ሖረ፡ፍኖተ፡ *iter facere, peregrinari*, ut: ዘኮነ፡በሐዊረ፡ፍኖት፡ F. M. 32, 1; vel *navigare*, ubi de itinere maritimo agitur: πλεῖν Chr. Ta. 34 (vid. ሀድአት፡). d) usurpatur de rebus inanimatis, ut de *aqua* Jes. 8, 6; *fluviis* ሖሩ፡አፍላግ፡ውስተ፡በድው፡ Ps. 104, 39, *terminis* Kuf. 8. 9. 3) metaph. *ambulare* i. e. *vitae rationem aliquam sequi*: ዘኢሖረ፡በምክረ፡ረሲዓን፡ Ps. 1, 1. 25, 11; ዘየሐውር፡በጽድቅ፡ Jes. 33, 15; ዘከመ፡ሖርኩ፡ቅድሜከ፡ 38, 3; ኢሖሩ፡በትእዛዝከ፡ Jer. 39, 23; Dan. 9, 10; ውስተ፡ጽልመት፡, ብርሃን፡ 1 Joh. 1, 6. 7; et in al. locis innumeris. 4) *coire, inire*, euphemistice, c. ኀበ፡ ut ኢትሑር፡ኀበ፡ብእሲተ፡ብእሲ፡ Deut. 5, 17; ብእሲት፡ ኢትሑር፡ ኀበ፡ እንስሳ፡ Lev. 18, 23; c. Acc. ut: ሖረት፡ ከልአ፡ rom. (ሖረ፡ከልእተ፡ Pltt) γαμήσῃ ἄλλην Marc. 10, 11, quare *adulterare, adulterium* plerumque phrasi ሐዊረ፡ብእሲተ፡ብእሲ፡ significari solet: Marc. 7, 21; Rom. 2, 22 rom. 13, 9; Jac. 2, 11; Jer. 9, 2; Asc. Jes. 2, 5; creberrime in Canonibus, ut Clem. f. 96. 98. 112. 167. 220. Obscoene de libidinibus naturae repugnantibus, c. Acc. bestiae: ዘየሐውር፡እንስሳ፡ Ex. 22, 18; viri: እለ፡የሐውርዎሙ፡ወእለ፡የሐውሩ፡ μαλακοὶ καὶ ἀρσενοκοῖται 1 Cor. 6, 9 rom.; c. ላዕለ፡ ut: ኢትሑር፡ላዕለ፡እንስሳ፡ Lev. 18, 23; c. ዲበ፡ ut: እለ፡የሐውሩ፡ዲበ፡ብእሲ፡ (ἀρσενοκοῖται) 1 Tim. 1, 10. — *Voc. Ae.*: ሖረ፡አመልዐ፡ዘ፡ሐዴ፡

አሖረ፡ II, 1 *ire* vel *proficisci facere* vel *jubere, ducere. deducere, circumducere* al.: ወአሖሩ፡ ሰረገላቲሆሙ፡ (ἔζευξαν ἅρμα) 4 Reg. 9, 21; አነ፡ አንጎግዋ፡ ወአሐውሩ፡በድወ፡ Hos. 2, 16; ታሐውር፡ ለመንገለ፡ደቡብ፡ φέρουσα πρός Hez. 40, 44; ያረትዕ፡መዝራእተ፡እደ፡ ይቡሰ፤ ወያሐውር፡እግረ፡ሐንካስ፡ Lit. Joann. Ev.; aliud exemplum vid. sub ሩግናት፡

ተሐውረ፡ III, 1 pass. *iri, incedi*: ወእንዘ፡ ይትሐወር፡ ከመዝ፡በጽሐ፡ *ita cum migraretur (ab eo), venit (Hierosolyma)* Gad. T. H., si quidem lectio bona est.

አስተሐውረ፡ (an አስተሖረ፡?) IV, 1 *nuntio misso referre* aliquid ad alqm: ወያስተሐውሩ፡ በነቢብ፡ (v. ነቢብ፡) ዚአሁ፡ያመጽኡ፡ኀቤየ፡ 2 Esr. 16, 19; ኢያስተሐውሩ፡ነገረ፡ (μὴ διαβόλους) Tit. 2, 3.

ሑረት፡ n. act., m. et fem., Pl. ሑረታት፡ 1) *itio, itus, incessus, gressus*: ሑረት፡ወግብአት፡ Zach. 7, 14; Ps. 36, 24; ሑረተከ፡በሰላም፡ያሤኒ፡ Prov. 4, 27; እምልብሰ፡ ለሰብእ፡ወእምሑረቱ፡ወእምሠሐቁ፡ይትዐወቅ፡ግዕዙ፡ Sir. 19, 30; ጥቀ፡አዳም፡ሑረታቲኪ፡ Cant. 7, 2. 2) *abitus, exitus, profectio*: በሑረትነ፡እምኀቤሆሙ፡ Act. 28, 10 Pltt; *in breve tempus a mortuis separati sumus* እስመ፡ እምድኅረ፡ ንስቲት፡ ነሐውር፡ ከመ፡ ሑረቶሙ፡ Genz. f. 84; አበስኩ፡ ላዕለ፡ ነፍስየ፡ በሑረትየ፡ ኀበ፡ ሮም፡ Jsp. p. 338; ሑረቱ፡ኀበ፡ግብጽ፡ ib. p. 325. 3) *ambulatio* i. e. *sentiendi agendique ratio, vita, mores*: Ps. 118, 133; መምህር፡ይኩን፡ንጹሐ፡በሑረታቲሁ፡ወጽሩየ፡በፍናዊሁ፡ F. M. 1, 5; ሠናይ፡ ሑረታቲሁ፡ በኵሉ፡ መዋዕል፡ Jsp. p. 321; ምግባራት፡ወሑረታት፡ ib. p. 306; ከመ፡ኢይንግሥ፡ ወልዱ፡ በሑረታቲሁ፡ ib. p. 340; c. ለ *erga*, በእንተ፡ሠናይ፡ሑረታቲሁ፡ለሕዝብ፡ *ob benignitatem ejus erga populum* ib. 301. 4) ሑረት፡ብእሲተ፡ብእሲ፡ *adulterium* Clem. f. 123.

ሕዋር፡ subst., Pl. ሕዋራት፡ (nonnumquam ሕወራት፡ in libris mss.) *ambulacrum, porticus* στοὰ Hez. 40, 18; 3 Reg. 6, 30; Joh. 5, 2. 10, 23; Act. 3, 11 Platt; [illegible] Jer. vrs. nov. 42, 2. 4. 43, 10. 20; ትኩን፡እንከ፡ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ኑኃ፡ መንገለ፡ምሥራቅ፡ወክልኤ፡ሕዋራት፡ውስተ፡ገበዋቲሃ፡በአምሳለ፡ሐመር፡ Did. 12; ሕዋር፡ማእከላዊ፡ (ecclesiae) Sx. Mag. 13.

ሐዋሪ፡ n. ag., fem. "ሪት፡, Pl. ሐዋርያን፡, f. "ያት፡ 1) *ambulans, incedens, viator, peregrinator*: *erat* ጸማዊ፡በገድሉ፡ወሐዋሪ፡በፍኖተ፡አበው፡ቅዱሳን፡ Gad. T. H.; *est sicut* ፈላሲ፡ሐዋሪ፡እምኔነ፡ *a nobis discedens* Genz. f. 89; ሐዋሪ፡ዘኢይሰፈር፡ ተመይጦቱ፡ ወነዊም፡ ዘኢይትረአይ፡ ንቅሀቱ፡ ib. At in Bibliis significare solet: 2) is qui it petitum aquam, *bajulus (aquator)*: ሐዋሬ፡ማይ፡ Deut. 29, 10; ሐዋርያነ፡ማይ፡ Jos. 9, 25; ሐዋርያተ፡ማይ፡ Gen. 24, 11; 1 Reg. 9, 11.

ምሕዋር፡ et ሙሐር፡ (4 Esr. 13, 46; vid. gramm. § 115) subst., Pl. ምሕዋራት፡ 1) *eundi spatium, iter, cursus:* ምሕዋረ፡ሠሉስ፡ዕለት፡ Ex. 3, 18; Num. 10, 33; Judith 2, 21; Gen. 30, 36; Kuf. 29; Jon. 3, 3; ምሕዋረ፡ዕለት፡ 3, 4; ምሕዋረ፡ሰሙን፡መዋዕል፡ Gen. 31, 23; ውበሒሩስ፡ምሕዋረ፡(ሙሐረ፡)ዓመት፡ወመንፈቀ፡ዓመት፡ 4 Esr. 13, 46. 2) *canalis, deliquiae* Sx. Genb. 10 (vid. ጽርበት፡); ምሕዋራት፡ማያት፡ F. N. 37. 3) *ambitus, circuitus, orbis, orbita, cursus:* ምሕዋረ፡ዓመት፡ Koh. 6, 6; astrorum Hen. 41, 5—7. 60, 19. 69, 20. 21. 25. (In Act. 3, 11 editio romana perperam ምሕዋር፡ exhibet pro ሕዋር፡ στοά.)

መስተሐውር፡ part. (IV, 1) *vagator, vagus (periegetes):* መስተሐውራን፡ περιεργαζόμενοι 2 Thess. 3, 11.

ሐዋርያ፡ subst. (ut videtur, primitus nom. abstr. et coll., deinde concr.) m., Pl. ሐዋርያት፡ [hinc حَوَارِىّ] *cursor, viator:* ከመ፡እኩይ፡ሐዋርያ፡ κακὸς ὁδοιπόρος Prov. 6, 11; πρόδρομος Hebr. 6, 20. 2) *missus, legatus, nuntius, tabellarius:* ἀπεσταλμένος Jes. 16, 8; Joh. 9, 7; ἄγγελοι ሐዋርያ፡ (coll.) Gen. 32, 4 (Plur. 32, 7.); ἄγγελος Prov. 13, 17; ἄγγελοι ሐዋርያት፡ Jes. 30, 4. 33, 7; Jud. 11, 14. 15. 1 Reg. 6, 21. 16, 19; 2 Esr. 16, 3; Judith 1, 11; ፈነወ፡ሐዋርያተ፡ኀበ፡ vel ውስተ፡ Jes. 37, 9; Jer. 29, 15; Hez. 17, 15; φορολόγος 2 Esr. 4, 18. 5, 5; βιβλιοφόροι Esth. 3, 13. 8, 10. 3) In specie *apostolus* (Christi) ut Rom. 1, 1; 1 Cor. 1, 1; Marc. 6, 30; Act. 9, 27; Judae 17 al.; ለክርስቶስ፡ስሙ፡መሲሕ፡በእንተ፡ቀብአት፡በከመ፡ሐዋርያ፡በእንተ፡ሐዊሮቱ፡ይሰመይ፡ (καθάπερ ἀπόστολος κατὰ τὴν ἀποστολήν) Cyr. c. Pall. f. 72. — Hinc እንተ፡ሐዋርያት፡ *apostolica,* (epitheton Ecclesiae) Clem. f. 206. 208 al., (et *fidei,* ut) ርትዕት፡ወእንተ፡ሐዋርያት፡ሃይማኖት፡ Cyr. ad Th. f. 7. — Praeterea ሐዋርያ፡ (vel መጽሐፈ፡ሐዋርያ፡) *Apostolus* significat *Epistolas Novi Testamenti* exceptis Paulinis, Lit., Lection., al. (ut Sx. Masc. 8). 4) Caeterum non apostoli tantum ሐዋርያት፡ nominantur, sed etiam *Jesus Christus* ሐዋርያ፡ nomen gerit: Hbr. 3, 1 (ἀπόστολος); 6, 20 (πρόδρομος); በሰማይ፡ኀበ፡ቦአ፡ኢየሱስ፡ሐዋርያ፡እምቅድሜነ፡ Mavâs. Nr. 67. Nec raro nomine ሐዋርያ፡ alii quoque viri (apostolici) in ecclesia eminentes praedicantur, potissimum in Synaxario, ut ጢሞና፡ሐዋርያ፡ወረድእ፡እምኍልቆሙ፡ለ፸ወ፪አርድእት፡ Teq. 26; ሐዋርያ፡እስጢፋኖስ፡ሊቀ፡ዲያቆናት፡ Ter 1; et ሐዋርያ፡ nonnumquam pro ሐዋርያዊ፡ usurpatur, ut ሰላም፡ለከ፡ፊላታዎስ፡ሐዋርያ፤ወሊቀ፡ጳጳሳት፡ዘለእስክንድርያ፤ Sx. Hed. 12 Enc.

ሐዋርያዊ፡ adj. rel. *apostolicus:* ቀኖና፡ሐዋርያዊ፡ *unus e canonibus apostolicis* F. M. 17; መንበር፡ሐዋርያዊት፡ *sedes apostolica* Enc.; potissimum hoc epitheto ornatur *Athanasius Al.* Cyr. f. 2; Abush., al.

ሖሰ፡ [vel ኆሰ፡, q. v.; hebr. חוּשׁ *festinare, interno motu moveri;* arab. عَزَّ *movit agitavit* et حَسَّ (pro حَسِيس) *misericordia motus fuit, sensit* (vid. Ges. thes. p. 459); حَسْحَسَ II; al.] Stirpi I, 1 Ludolfus significationem „*movere* caput“ attribuit; at quamquam Impf. የሐውስ፡ exscriptum creberrime occurrit, tamen in Perf. numquam ሖሰ፡, sed nonnisi አሖሰ፡ reperi. Quare የሐውስ፡ (pro ያሐውስ፡) e gramm. § 48 explicandum videtur.

አሖሰ፡ II, 1 *movere, quatere, concutere,* caput አሖሰ፡ርእሰ፡ዲቤኪ፡ Jes. 37, 22; አሖሰ፡ርእሰ፡ላዕሌኪ፡ 4 Reg. 19, 21; Thren. 2, 15; አሐውስ፡ርእስየ፡ለክሙ፡ Job 16, 4; Sir. 13, 7. 12, 18; Jer. 18, 16; Ps. 21, 7. 108, 24; Matth. 27, 39; labra: አሖሱ፡ከናፍሪሆሙ፡ላዕሌየ፡ Thren. 3, 61; ታሐውስ፡ከናፍሪሃ፡ 1 Reg. 1, 13; alas በአሕውሶ፡ (v. በአሖሶ፡)ክነፊሁ፡ Sap. 5, 11.

ተሐውሰ፡ (et ተሐወሰ፡ Num. 14, 44 C) III, 1 refl. et pass. 1) *se movere, moveri, commoveri, concuti, agitari* Gen. 25, 22; ኢይትሐወስ፡ Job 41, 14; ዘኢይትሐወስ፡ ἀκίνητος Job 39, 26; ἀσάλευτος Deut. 11, 18; ይትሐወስ፡ጽላሎት፡ Cant. 4, 6; ዓመታት፡ይትሐወሱ፡ Kuf. 6; ከመ፡ኢይትሐወስ፡ Jer. 10, 5; Jes. 33, 20. 54, 10; ብርዕ፡ዘበነፋስ፡ይትሐወስ፡ Matth. 11, 7 rom.; ተመንደብነ፡እንዘ፡ንትሐወስ፡እምለፌ፡ለለፌ፡ Act. 27, 15 rom. 2) *loco moveri* vel *se movere,* c. እምነ፡ loci Num. 14, 44; ኢይትሐወስ፡እንከ፡እምንበሩ፡ Jes. 46, 7; አሰሩ፡ኢይትሐወስ፡እመከነ፡ኀጢአት፡ Prov. 5, 5; ዐምደ፡ምድር፡ተሐውሰ፡እመንበሩ፡ Hen. 57, 2. 60, 21; ዕለተ፡ተሐውሶ፡ ἐξόδιον Num. 29, 35 (vid. annot. ad locum). 3) *Reptilia,* τὰ ἑρπετά, aethiopice ዘይትሐወስ፡ verti solent Gen. 1, 20—24. 6, 19; Kuf. 2—6; ኵሉ፡ዘይትሐወስ፡አዕዋፍ፡ τὰ ἑρπετὰ τῶν πετεινῶν Lev. 11, 20; Ps. 103, 26. — *Voc. Ae.:* ተሀውከ፡ተሐውሰ፡አንቀልቀለ፡ብ፡ተናወጸ፡; *aliud:* ተሀውከ፡ተሐውሰ፡ዘ፡ተነቃነቀ፡

ሑሰት፡ n. act., m. et fem., *motus, motio, commotio, agitatio:* ሑሰታ፡ለጥበብ፡ይፈጥን፡እምኵሉ፡ሑሰት፡ πάσης κινήσεως κινητικώτερον σοφία Sap. 7, 24; ሑሰተ፡ባሕር፡ Hen. 101, 6; ረሰይከነ፡ሑሰተ፡ርእስ፡ለሕዝብ፡ Ps. 43, 16; በሑሰተ፡ልብነ፡ ἐν κινήσει καρδίας Sap. 2, 2; ውልዋሌ፡ወሑሰተ፡ነፍስ፡ Phlx. 54.

ሕዋስ፡ subst., m. et fem., Pl. ሕዋሳት፡ [amh. ሕዋስ፡, حَسّ *facultas sentiendi,* حِسّ *intelligentia,* حَاسَّة *sensus;* coll. ܚܫ et חוּשׁ] *sensus* et corporis et animi, *sentiendi et percipiendi facultas:* ሕዋሳት፡ኀምስ፡ I Sal. Mar. 30; ሕዋሳት፡ሥጋዊት፡ Phlx. 195; (*quamdiu hominum commercio immixtus erat*) ኮነ፡ጥዉቀ፡እምሕዋሳቲሁ፡ወፍልስቲሁ፡ (*inconstantia*) ሕሊናቲሁ፡ ib. 47; Clem. f. 237 (ubi ሩእይ፤ሰሚዕ፤አጼንዎ፤ነገር፡ inter sensus recensentur); ሕዋሳት፡፲እሙንቱ፡፭ዘአፍአ፡ወ፭ዘውስጥ፤ወሕዋሳትሰ፡ዘውስጥ፡እሙንቱኬ፡ልቡና፡ወአእምሮ፡ወፈሊጠ፡እኪት፡እምሠናይ፡ወለብዎ፡ወተገሥጾት፤ወሕዋሳትኒ፡እለ፡ያስተርእዩ፡እሙንቱኬ፡ሰሚዕ፡ወርእዮ፡ወአጼንዎ፡ወበሊዕ፡ (paulo infra ጥዒም፡) ወገሢሥ፡ Fal. f. 53. 54. — In *Voc. Ae.* voci ሕዋስ፡ significatio *pars (membrum) corporis* indita est (ut: እጽሕፍ፡ነገረ፡ሕዋሳት፡ *describam vocabula partium corporis*), quare: አባላት፡ሕዋሳት፡መለሊት፡፳ቤት፡ብ፡ብልቶች ።

ተሐዋሲ፡ n. ag. (III, 1) 1) *mobilis:* ኢይሢጥ፡ምንተኒ፡እምተሐዋስያን፡አው፡እምእለ፡ኢይትሐወሱ፡ *ne vendat quidquam eorum, quae moventur neque eorum quae non moveri possunt* F. N. 33, 4. 2) *quidquid se movet, reptilia* (id. q. ዘይትሐወስ፡): Gad. Ad. f. 8. 17; ተሐዋስያን፡ κνώδαλα Sap. 17, 9; Enc.

ሐዊሳ፡, nonnumquam ሐዌሳ፡, interjectio et admirantis et laetantis, (proprie: *o commotionem* animi!), *papae! euge! macte!* ሐዊሳ፡ሐዊሳ፡ለዝንቱ፡ሐዋርያ፡ (βαβαί) *o hujus apostoli* (quam mirus est)! Chr. ho. 12; *Herodes Antonio ait:*

ሐዊሳ ፡ ለምጽአትከ ፡ ወለመዊአትከ፡ Jsp. p. 319. 325; **ሐዌሳ፡ለምጽአትከ፡** Lud. (ex hom. Theoph.). [Non est quod ad حَبَذَا vel خَوْشا recurramus.] — *Voc. Ae.:* **በሐ፡ሐዊሳ፡ብ፡ምንኛ፡ ዋልሕ ።**

ሐሰ፡ *velare*, rad. dubia vid. sub **ሐሰወ፡** (Judith 10, 5 var.)

ሐሰ፡ *miscere* vid. sub **ሞሠ፡**

ሐሰ፡ *absit* vid. supra c. 90.

ሑት፡ est arab. حُوتٌ *piscis*; **ሑት፡** *pisces*, signum zodiaci Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4; **እልሑት፡** (اَلْحُوتُ) Abush.

ሐዋኒት፡ vid. sub **ሐነወ፡**

ሐወዘ፡ rad. inus., ut videtur, mutatis labialibus et assibilata dentali, eadem, quae חָמַד *concupivit, delectatus est* (حَمِدَ).

ሐወዘ፡ I, 2 prop. desiderium et appetitum alicujus movere vel explere i. e. 1) *gratum, jucundum, suavem esse, placere, delectare*, c. c. Acc. prs.: **ነገርክሙ፡ኢያሜኀተኒ፡ ወኢይሔውዘኒ፡ሣእሣአ፡ቃልክሙ፡** Job 6, 26; **መሰንቆ፡ወመዝሙር፡ይሔውዛ፡ለነፍስ፡** Sir. 40, 21; **ዘይሔውዛ፡ለልብነ፡** Jer. 18, 12; **ሐወዘሙ፡ምግባሮሙ፡** Herm. p. 72; imprs. seq. **እስመ፡**, ut: **ሐወዘኒ፡እስመ፡ሞቅ፡** Jes. 44, 16; **ኢሐወዘሙ፡እስመ፡መጽአ፡ብእሲ፡** 2 Esr. 12, 10; cum negatione: *displicere*, **ኢሐወዘ፡** πονηρὸν αὐτῷ ἐφάνη 2 Esr. 14, 1; Matth. 21, 15; **ወበሕቱ፡ሊተሰ፡ኢይሔውዘኒ፡ዝንቱ፡ሰበ፡** Esth. 5, 13. — 2) *satisfacere* ingenio vel *voluntati* alicujus: **ይሔውዞ፡ለግዕዙ፡** Herm. p. 59; Sir. 18, 18. — *Voc. Ae.:* **ሐወዘ፡ብ፡አምኀረ፡**; *aliud:* **ሐወዘ፡ዘ፡አምኀረ፡ፈቅአ ለኒ፡** (sic).

አሐዘ፡ II, 1, id. q. **ሐወዘ፡**; legitur: **ይገብር፡ዘከመ፡ያሐውዞ፡** Herm. p. 59 (si quidem lectio bona est).

ተሐወዘ፡ III, 2 refl. *delectari*: **ተሐውዞ፡ወተድላዎ፡** *deliciae et voluptates* S. Hed. 10 Enc.

አስተሐወዘ፡ IV, 1 *sibi delicias afferre, delectari* re: **በዕፍረት፡ወዕጣን፡ወወይን፡ያስተሐውዝ፡ልብ፡** τέρπεται καρδία Prov. 27, 9; huc nescio an etiam Prov. 9, 17 et Marc. 6, 20 pertineant (vid. IV, 2).

አስተሐወዘ፡ IV, 2. 1) sibi vel aliis *rem gratam, suavem, jucundam esse dicere* vel *censere*: **አስተሐወዝዎ፡ ለተድላዎ፡** ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν τρυφήν 2 Petr. 2, 13; **ኅብስተ፡ኅቡእ፡አስተሐዊዘከ፡ግሥሥ፡** (ἡδέως) Prov. 9, 17; Marc. 6, 20; **አስተሐወዘ፡እንከ፡ሎሙ፡ጽሙና፡** *vitam solitariam gratam esse iis persuasit* Phlx. 50; 2) *delicias praebere* alicui, *oblectare* alqm: **በዕፍረት፡ወዕጣን፡ወወይን፡ያስተሔውዞ፡ልበ፡** τέρπεται καρδία Prov. 27, 9 (lect. alt.)

አስተሓወዘ፡ IV, 3 (fere idem, quod, IV, 2). 1) aliis vel sibi invicem *rem gratam* vel *suavem esse dicere* vel *censere*: **ያስተሓውዝ፡ሎሙ፡ጽሙና፡** Phlx. 50 (vid. exemplum sub IV, 2 allatum); **አስተሓወዘ፡ጳውሎስ፡ብዙኀ፡አሕዛበ፡** Act. 19, 26 rom. (Platt **አስሐተ፡** *seduxit*); *Satanas* **ያስተሓውዝ፡ ፍትወተ፡ውስተ፡ልብ፡** Org. 2) *sibi invicem* vel *aliis delicias praebere*: **ነዓ፡ናስተሓውዝ፡በተስዕሞ፡** ἀπολαύσωμεν φιλίας Prov. 7, 18; *ecclesia* **ታስተሓውዝ፡** *suavitate sua capit (animos)* Clem. f. 103.

ሐውዝ፡ subst. Pl. **ሐውዛት፡** 1) *suavitas, jucunditas*: **ሐውዘ፡መሰንቆ፡ወማኅሌት፡** μέλη μουσικῶν Sir. 44, 5; **ተዘከር፡እግዚኦ፡ዘርአ፡ወፍሬ፡ገራውሀ ፤ አብዝኖሙ፡ወባርኮሙ ፤ ተዘከር፡እግዚኦ፡ሐውዘ፡አየራት፡ወፍሬያተ፡ምድር፡ ወባርኮሙ፡** Genz. f. 138; **ኢይሔሪ፡ውስተ፡ሐውዘ፡መባልዕት፡ወንዝህላል፡** Did. 14; **ትርሐቁ፡እምነገረ፡ተውኔት፡ወእምሐውዘ፡መባልዕት፡ወፍግዓ፡** ib. 27. 2) in genere: *voluptas, deliciae* ἡδονή, ἡδοναί: 2 Tim. 3, 4; Tit. 3, 3: **ሐውዘ፡መንበርት፡** ἡδοναὶ τοῦ βίου Luc. 8, 14 rom.; hom. Theod. Anc. in Cyr. f. 102; Herm. p. 72; **ሐውዛተ፡ምድር፡** Tab. Tab. 18; **ጕየ፡እምሐውዘ፡ዓለም፡** Deg.

ሐዋዝ፡ adj. (formam **ሐዊዝ፡**, quam Ludolfus in lexico exhibet, equidem nusquam legi), m. et fem. *suavis, jucundus, gratus, amoenus*: **ሐዋዝ፡ማሕሌት፡ወመሰንቆ፡በቤተ፡ስታይ፡** Sir. 35, 6; **ጐማ፡ቃሎሙ፡ሐዋዝ፡ወጥዑም፡** 47, 9; **መዝሙር፡ዘሐዋዝ፡ቃለ፡ቃናሁ፡** ἡδύφωνος Hez. 33, 32; Ps. 80, 2. 146, 1; **ምድር፡ሐዋዝ፡ወስብሕት፡** Hen. 89, 40; **ሐዋዝ፡ውእቱ፡ሕገ፡እግዚ" ፡ውስተ፡ልብየ፡** (συνήδομαι τῷ νόμῳ) Rom. 7, 22. — Acc. pro adverbio usurpatur, ut: **ሐዋዘ፡ትነውም፡** ἡδέως Prov. 3, 24; Enc. Hed. 6. — Substantivi **ሐውዝ፡** vice fungitur: **ንግበር፡ሐዋዘ፡ውስተ፡ፍጥረትነ፡** χρησώμεθα τῇ κτίσει Sap. 2, 6.

ሐወየ፡ rad. inus.: Arabibus حَوِيَ (pro حَوِوَ) est *colorem rubrum ad nigrum vergentem habuit*; Syris ܚܘܐ *arsit, accensus est*.

ሐው፡ subst. *ignis (pruna)* poët.: *Pantaleon* **እምብዙኅ፡ንዋይ፡ጽድቀ፡ዘአፍቀርከ ፤ ሐወ፡ዘዐቄርከ፡በመርወይ፡** Deg. (in Sx. Teq. 6 de eo narratur: **ቈጸረ፡ፍሕመ፡በልብሱ፡**): **ጤገን፡ዘአፍልሕዎ፡በሐው፡** Sx. Hed. 7 Enc.; **አንዲዮሙ፡ሐወ፡** Sx. Sen. 21 Enc. — *Voc. Ae.:* **ሐው፡ዘ፡እሳት ።**

ሕዋይ፡ vel **ሐዋይ፡** subst. *rubor coeli vespertini, vesper rubens*: **እምከመ፡መስየ፡ወከነ፡ሕዋይ፡** (Pltt: **ሐዋየ፡**) Matth. 16, 2. — *Voc. Ae.:* **ሕዋይ፡ዘ፡ማታ፡**; *aliud:* **ሕዋይ፡ዘ፡ውዝውዝታ፡ማታ ።**

ሐዊ፡ subst.; **መጽሐፈ፡ሐዊ፡** inscriptus est liber magnae molis, in quo de vitis Sanctorum de aliisque tractatur, vid. Ludolfi comm. ad hist. Aeth. p. 351; Rüppell Reiſe II. p. 408; d'Abbadie catalogue p. 41. Equidem eum nondum inspicere potui, sed allegatum eum reperi in Chr. f. 3 (proleg.).

ሐወጸ፡ I, 2 [etiam **ሐየጸ፡** q. v.; non tam cum ܚܙܐ חָזָה, quam cum حَاطَ *attendit, cavit*, حَفِظَ (نَظَرَ) *animum* vel *oculos intendit, custodivit* comparandum videtur.] 1) *spectare, speculari, (introspicere, prospicere, despectare, perspicere)*: **ዘይሔውጽ፡** ὁ σκοπός 2 Reg. 18, 26; **ተሐውጽ፡እምርሑቅ፡** (κατασκοπεύειν) Ex 2, 4; **በሐወጸቱ፡** ἐν ἐπισκέψει αὐτοῦ Sir. 43, 16; **አብድ፡እምኆኅት፡ይሔውጽ፡ቤተ፡ ባዕድ፡** (παρακύπτει εἰς) Sir. 21, 23. 14, 23; **እመስኮት፡ ትሔውጽ፡** Prov. 7, 6; 4 Reg. 9, 30. 32; Ps. 13, 3; Gen. 26, 8; **ይሔውጽ፡እንተ፡መስኮት፡** Cant. 2, 9; Luc. 24, 12; **ዘሐወጸ፡ውስተ፡ሕግ፡** Jac. 1, 25; **ሐወጸት፡አኪት፡እምነ፡መስዐ፡**

κακὰ ἐκκέκυφεν ἀπὸ βοῤῥᾶ Jer. 6, 1; **ይሔውጽ፡ ልበ፡** Sap. 1, 6. Etiam de *sereno coeli vultu* usurpatur Ex. 24, 10. 2) *inspicere, visitare:* **ኢትትሀከይ፡ ሐውጸ፡ ድዉይ፡** Sir. 7, 35; Job 2, 11; Jud. 15, 1; Matth. 25, 36; **ወአንዊከ፡ ሐውጽ፡ ለሰላም፡** 1 Reg. 17, 18; *presbyteri et diaconi* **የሐውጽዎሙ፡ ለድውያን፡** Kid. f. 16. In specie usurpatur de *Deo:* a) *visitare* homines aut benefaciendo aut puniendo et rationi reposcendae (ἐπισκέπτειν, ἐπισκοπή): Gen. 21, 1; Ex. 3, 16. 13, 19; 1 Reg. 2, 21; Prov. 29, 13; Ps. 64, 9; Job 31, 14; **አመ፡ ይሔውጾሙ፡** Jer. 6, 15. 10, 15. 28, 18. 36, 10. 51, 29; Jes. 23, 16. 24, 22; 4 Esr. 9, 1; c. **ላዕለ፡** Jer. 43, 31; et b) de Dei providentia: *prospicere, providere:* **ሐውጾትከ፡** ἐπισκοπή Job 10, 12. 7, 17; Ps. 8, 5; Job 6, 14. 29, 4. Rarius c) *recensere, lustrare* populum, exercitum Ex. 30, 12. — *Voc. Ae.:* **ሐወጸ፡ ዘ፡ ጐበኘ፡ አሻግሮ፡ ሐየሂ፡ ይ ።**

ተሐወጸ፡ III, 2, pass.: *spectari, inspici, visitari, lustrari:* **ከመ፡ ይትሐወጹ፡** Ex. 30, 13; **ከመ፡ ትትሐወጽ፡** (*illa*) **እመንፈስ፡ ቅዱስ፡** Kid. f. 20.

ሐዋጺ፡ n. ag. *inspiciens, perspiciens, visitans, providens:* **ስብሐት፡ ለያሬድ፡ ስብሐተ፡ መላእክት፡ ለሐዋጼ፡** *salus Jaredo, qui angelorum hymnos inspexit* Sx. Genb. 11 Enc.; **ሐዋጼ፡ ኵሉ፡** πανεπίσκοπος Sap. 7, 23; **ሐዋጺ፡ ሀልው፡ ይሔውጽ፡ ልበ፡** 1, 6; **እግዚ"፡ ሐዋጼ፡ ነፍስ፡ ትሑታን፡** Prec. Mat.; Kid. f. 16; **ድውያን፡ እለ፡ አልቦሙ፡ ሐዋጼ፡** F. N. 7, 3.

መሐውጽ፡ part. *spectator, speculator, observator:* **መሐውጻ፡ ከከብ፡** Cod. Mus. Brit. XX, 2; **መሐውጻነ፡ ከከብ፡** Kid. f. 26.

ሕዋጼ፡ subst. 1) *speculatio, observatio, exploratio* causae, quaestionis Chr. ho. 31, astrorum Kuf. 6 p. 28 ann. 14; Job 38. 32 vrs. nov. 2) *visitatio, providentia* Sap. 3, 7. 9; **እግዚ"፡ ዘፈነውከ፡ ዚአከ፡ ምክረከ፤ ዚአከ፡ ቃለ፤ ወዘዚአከ፡ ጥበበ፤ ወዚአከ፡ ሕዋጼ፡** Kid. f. 16; **ሐውጽዎሙ፡** (**ለመርዔተ፡ እግዚ"፡**) **በሕዋጼ፡ እግዚአብሔራዊት፡** F. N. 6 (ex 1 Petr. 5, 2).

ምሕዋጽ፡ subst., locus, 1) per quem prospicitur, *fenestra;* nec non *prospectus:* 3 Reg. 7, 41 vrs. alt.; **ዐውደ፡ ምሕዋጽ፡** (ὑποφαύσεις κύκλῳ ὥστε διακύπτειν) Hez. 41, 16; F. N. 37. 2) *visitationis:* Sx. Jac. 21 Enc.; ἱλαστήριον *propitiatorium* Ex. 31, 7. 3) *recognitionis:* **አንቀጸ፡ ምሕዋጽ፡** (מִפְקָד) 2 Esr. 13, 31 vrs. alt.

ሐዘለ፡ I, 1 *gestare, bajulare, portare* sinu, ulnis, dorso, humeris onus, in spec. *infantes* [amh. **አዘለ፡** *humeris vel dorso gestare*, in spec. infantes. Vicinum videtur حذل (coll. هَدِلَ et حَدِلَ) unde حُذَّلٌ *gremium, circuitus limbi indusii;* vis verbi Aethiopici prima *onus in sinu vel dorso accinctum et laxe dependens gestare* esse videtur.] Subj. **ይሕዝል፡** (Sx. Tachs. 14 Enc.); **ተሐዝሉ፡ በገቦክሙ፡ ወትሰክሙ፡ ዱቤ፡ መታክፍቲክሙ፡** Hez. 34, 21; **ሐዘሎሙ፡ በክነፊሁ፡** Deut. 32, 11; **ሐጻኒት፡ እንተ፡ ተሐዝል፡ ደቂቃ፡** 1 Thess. 2, 7; **ሰላም፡ ለዘባንኪ፡ እምዘባነ፡ ኪሩብ፡ ዘዐብየ፤ ኀዚሎ፡ እሳተ፡** (sc. Verbum Dei) **ወእምርስነ፡ ነዱ፡ ኢውዕየ፡** III Sal. Mar. 20.

ተሐዝለ፡ III, 1 pass. *bajulari, gestari* sinu, ulnis, dorso: **ላዕለ፡ ገበ፡ ትትሐዘሉ፡** Jes. 66, 12 vrs. alt.; Deg.; **ከዋክብት፡ ተሐዚሎሙ፡ በአክናፊሁ፡** (**ለዐሓይ፡**) Gad. T. H.; **ተሐዚሎ፡ በዘባንኪ፡** Org.

ሕዙል፡ part. *gestatus, bajulatus:* **ሕዙላን፡ በክነፊሁ፡** Gad. T. H.

ሐዛሊ፡ n. ag., plur. **ሐዘልት፡** *bajulus, gestator:* **ዕደው፡ ሐዘልት፡** ἄνδρες νωτοφόροι 2 Par. 2, 2. 18. 34, 13.

ሐዝሐዘ፡ quadril., inus.; vid. **ሐዘዘ፡** Hinc

ሐዝሐዝ፡ subst. 1) *locus glareosus, glarea* (cfr. حَزِيزٌ *locus salebrosus*) **ውስተ፡ ሐዝሐዝ፡ የሐዩ፡** ἐν μέσῳ χαλίκων Job 8, 17; **ያሰጥሞ፡ ሐዝሐዝ፡ ፈለግ፡** χάλικες χειμάῤῥου 21, 33. 2) *lacuna, stagnum* (cfr. حِسْيٌ), Ssal. Req. — *Voc. Ae.:* **ዐምዐም፡ ሐዝሐዝ፡ ምዕዋ፡ ዘ፡ ረግረግ፡**; *aliud:* **ሐዝሐዝ፡ ረግረግ፡ ዐምዐም፡ ዘ፡ የቄጠማ፡ ወኸ ።**

ሐዙራን፡ *nomen mensis syriacum* ܚܙܝܪܢ (حَزِيرَانُ) Gad. Lal.; M. M. f. 348.

ሐዘበ፡ radix et significatione et etymo intime conjuncta cum **ሐሰበ፡** (q. v.). Notio prima 1) est *colligere, congregare* (vid. حَزَبَ II. III. V; vic. حَشَبَ VIII), unde **ሕዝብ፡** *populus;* 2) *colligere, conferre* i. e. *calculum subducere, putare,* vid. **ሐሰበ ።**

ሐዘበ፡ I, 1 (ut pronuntiationis ita significationis levi discrimine secretum a **ሐሰበ፡**) *putare, opinari, imaginari, suspicari:* **አነ፡ አሐዝብ፡ ከመ፡ መልአክ፡ ውእቱ፡** Phlx. 53; seq. Subj.: **ኢሐዘብኩከ፡ ትንብብ፡ ከመዝ፡** οὐχ οὕτως ὑπελάμβανον ἀντερεῖν σε Job 20, 2; **ሐዘብከኑ፡ እኩን፡ ከማከ፡** Ps. 49, 22; 1 Cor. 2, 2 rom.; **በከመ፡ ሐዘብነ፡** 2 Cor. 8, 5. 9, 15 rom. — Imperfecti pers. 1 sing. *opinor* nonnumquam particulae ἆρα (ἄρα) respondet Ps. 123, 2. 3; Gen. 37, 10. — *Voc. Ae.:* **ሐዘቡ፡ ዘ፡ ሸንገሉ ።** — Usitatior est III, 1. 2.

አሕዘበ፡ II, 1 *opinari facere* alqm, *suspicionem* vel *metum injicere* alicui: **ተዘከር፡ ከመ፡ ኢይጐነዲ፡ ሞት፡ ወኢታሕዝብከ፡ ዕለተ፡ መዊት፡** Sir. 14, 12 (Cod. Mus. Brit.).

ተሐዝበ፡ (ut Matth. 24, 50 rom.; Luc. 12, 46 rom.) et **ተሐዘበ፡** III, 1, nec non

ተሐዘበ፡ III, 2, rflx. opinione teneri i. e. 1) *opinari, putare, imaginari:* **እትሔዘብ፡** (v. **እትሐዘብ፡**) **ናስጦርዮስ፡ ዝንቱ፡** Νεστόριον οἶμαι φῄς Cyr. c. Pall. f. 66. 76. 79; **ምንተኑመ፡ ትትሐዘቡኒ፡** (*quid*) *quem me esse putatis?* Deg.; **ተሐዘበ፡ ከመ፡ ዘማዊት፡** Kuf. 41; **በከመ፡ ይትሐዘቡ፡ ዘአልቦሙ፡ አእምሮ፡** *ut opinantur imperiti* Phlx. 214; **ትትሔዘቡ፡ ታስተአብዶ፡** Rom. 2, 4 rom., **ተሐዘብኩ፡ እልህቅ፡ ወእረሥእ፡** Job 29, 18; seq. Subj. 1 Cor. 2, 2 Platt. 2) *praesentire, suspicari, expectare* Matth. 24, 50; Luc. 12, 46; **እንተ፡ ኀበ፡ ኢተሐዘበ፡** (ὑπονοεῖν) Sir. 23, 21. 19, 27; **በከመ፡ ኢተሐዘብኩ፡ ኮነኒ፡** Tob. 8, 16; **ድንጋፄ፡ ዘኢተሐዘብዎ፡** φόβοι ἀδόκητοι Sap. 18, 17; Job 3, 25; **ኢተሐዚበ፡** 2 Par. 18, 33 var.; Ps. 118, 39 (ὑπώπτευσα). 3) *suspicionem habere, diffidere, metuere, cavere, anxium esse:* **መፍትው፡ ትትሐዘብ፡ ወኢትእመኖ፡** diffidere te oportet nec ei credere Jsp. p. 320; **ኵሉ፡ መዋዕሊሁ፡ ለኃጥእ፡ ይትሐዘብ፡** πᾶς ὁ βίος ἀσεβοῦς ἐν φροντίδι Job 15, 20; **በእንተ፡ ፍርሀተ፡ መርዶክዮስ፡ ይትሐዘቡ፡** ὁ γὰρ φόβος Μαρδοχαίου ἐνέκειτο αὐτοῖς Esth. 9, 3; c. c. Acc. rei **ይትሐዘብ፡ መዊተ፡** Job 24, 17; **ትትሐዘብ፡ ነፍስከሙ፡ ፍርሀተ፡** μελετήσει φόβον Jes. 33, 17; **ይትሐ**(v. **ሓ**)**ዘቡ፡ ሞቶሙ፡** Hez. 26, 16, vel c. **በእንተ፡** rei, ut 1 Reg. 4, 13; c. **በ** rei: **ዘተሐዘበ፡ ቦቱ፡** *quod suspicatur* F. N. 24, 6; c. Acc. prs., de qua suspicio habetur vel a qua metuitur, ut: **ብእሲ፡ ዘይትሐዘብዎ፡ በዝሙት፡** *de quo suspicio fornicationis habetur* III Const. Ap. 13; **ለመላእክቲሁ፡ ጥቀ፡ ዕፁበ፡ ይትሓ**(v. **ሐ**)**ዘበሙ፡** Job 4, 18; **ኢያሕዝንከ፡ ወኢትትሐዘበኒ፡** οὐχ ὁ φόβος μου σε στροβήσει Job 33, 7; **መኑ፡ ተሐዘብኪ፡ ወፈራህኪ፡** Jes. 57, 11; *cavere* seq. **ከመ፡ ኢ፡**, ut: **ተሐዘቢ፡ ከመ፡ ኢይዕልዉኪ፡** *cave, ne te deserant* Jsp. p. 320. 4) *sollicitudine* rei *affici, secum reputare, respicere, curare, animum intendere in* rem (vid. **ሐሰበ፡**): **ኢይትሐ**(v. **ሓ**)**ዘቡ፡ እንከ፡** οὐ μεριμνήσει ἔτι 2 Reg. 7, 10; **ኢይትሐዘቡ፡ በነፍሶሙ፡** οὐκ ἐλογίσαντο τῇ ψυχῇ Jes. 44, 19; ἐνεθυμήθη Jes. 10, 7; **ኢይትሐዘብ፡ ለኀጢአቱ፡ ዐቢይ፡** Job 35, 15; **ከመ፡ ሰብአ፡ ዐይን፡ ይትሐዘብ፡ ለድቀቱ፡** Sir. 11, 30; sensu malo: **ዘይትሐዘበኒ፡** *qui mihi insidiatur* Job 16, 11 (*ad rationem revocare* Jes. 30, 33.).

አስተሐዘበ፡ IV, 2 *suspectum reddere* aliquem: **አኮ፡ እንደፈር፡ ይድግም፡ ዘንተ፡ ነገረ፡ ኀበ፡ ሀርቃኖስ፡ ወያስተሐዝበ፡ ለእኁሁ፡** Jsp. p. 307.

ትሕዝብት፡ subst., m. et fem. 1) *opinio, praesensio, exspectatio, suspicio, metus:* **ትሕዝብት፡ እኪት፡** ἐλπὶς πονηρά Jes. 28, 19; **ለትሕዝብት፡** εἰς ἐλπίδα Hez. 29, 16; **ዘእንበለ፡ ትሕዝብት፡** ἐξάπινα 2 Par. 29, 36; **እምፍርሀት፡ ወእምትሕዝብት፡** (legas "**ብተ፡**) **ዘይመጽእ፡** ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων Luc. 21, 26; Ps. 63, 1; **ኢይርከብከ፡ ትሕዝብተ፡ ሞት፡** Sir. 9, 13; 40, 2 (et **ዐቢይ፡ ትሕዝብት፡** 40, 1 ubi Graecus ἀσχολία μεγάλη habet); **በሰማይ፡ ዘአልቦ፡ ውስቴቱ፡ ፍርሀተ፡ ወኢትሕዝብተ፡** Genz. f. 109; **ፍርሀቱ፡ ወትሕዝብቱ፡** *timor ejus et suspicio* (in quam tu ei venisti) Jsp. p. 320. 2) (dubitatio conscientiae), *religio, superstitio* συνείδησις 1 Cor. 10, 28 Pltt.

ሕዝብ፡ subst. [a radicis significatione prima derivatum, cfr. حِزْبٌ *turba, agmen* hominum, *gens;* حَوْشَبٌ *multitudo, agmen,* amh. **ሕዝብ፡**] m. et fem., Plur. **ሕዘብ፡** et **አሕዛብ፡**, congregatio hominum: 1) *populus, natio* **ሕዝብ፡ ዐቢይ፡** Gen. 12, 2; Ex. 15, 16; Num. 11, 29; Ps. 27, 11. 12; Sir. 10, 8 et innumeris aliis in locis; fem. **ሕዝብ፡ ጽንዕት፡** Mich. 4, 7. a) Construitur ut cum singulari ita cum plurali et verbi et adjectivi, ut Rom. 10, 21; **ሕዝብ፡ ዐላዊያን፡** ἔθνος ἀπειθές Sir. 16, 6; **ሕዝብ፡ ነኪራን፡ ወእኩያን፡** ξένος λαὸς καὶ χαλεπός Jes. 18, 2. 7. 26, 11; **ለእሙንቱ፡ ሕዝብ፡** Jer. 12, 17; **ለእሉ፡ ሕዝብ፡** Judith 10, 19; **እሉ፡ ሕዝብ፡ መጽኡ፡** 5, 6; Jes. 29, 13. 65, 2. b) Pluralis *populi, gentes* plerumque forma **አሕዛብ፡** ut Ps. 2, 1. 8; Jes. 5, 26, rarius forma **ሕዘብ፡** significatur. α) Sed nonnunquam utraque forma conjunctim usitata legitur, ut **አግረረ፡ ለነ፡ አሕዛበ፡ ወሕዘበ፡ ታሕተ፡ እገሪነ፡** λαούς — ἔθνη Ps. 46, 3. 2, 1; vel plur. et sing. **አሕዛብ፡ ወሕዝብ፡** λαοὶ καὶ ὄχλοι Apoc. 17, 15. 10, 11. 5, 9; Dan. 3, 4. 6, 25. β) Pluralis **አሕዛብ፡** crebro simpliciter (turbas hominum) *populum, gentem* significat: **አሕዛቢከ፡ እለ፡ ተሰምዩ፡** λαὸν κεκλημένον ἐπ' ὀνόματί σου Sir. 36, 17; Jes. 40, 1. 60, 21, et c. sing. adjectivi vel verbi conjungi potest. γ) Ex usu loquendi, qui in Bibliis obtinet, **አሕዛብ፡** saepe populos i. e. *ethnicos, paganos* significat: Jer. 10, 3 (**አረማውያን፡** 10, 2); Rom. 1, 13. 3, 29. 2) *tribus, gens, stirps* (δῆμος, φυλή): **ከመ፡ ትፃእ፡ ዮም፡ አሐቲ፡ ሕዝብ፡ እምእስራኤል፡** Jud. 21, 3; **፲ወ፪ሕዝበ፡ ድዮስጶራ፡** Jac. 1, 1; Apoc. 7, 5 seq.; Matth. 19, 28; Rom. 11, 1; Tob. 5, 12; Ex. 28, 21. 31, 6; 1 Reg. 20, 29. Haec ubi significatio valet, plurali inservit potissimum forma **ሕዘብ፡** ut **በበሕዘቢሆሙ፡** Jes. 19, 13; Job 8, 8; Gen. 25, 16; Num. 3, 15. 18 seq. 24, 2; Jos. 7, 14 (φυλαί, **ነገድ፡** δῆμος). 15, 1 (δῆμοι). 17, 2; Ps. 73, 9, sed altera quoque forma usurpatur: **አሕዛብ፡** φυλαί Ps. 121, 4; Sir. 48, 10. 3) Etiam ad gentes i. e. *genera* rerum inanimatarum haec vox transfertur, ut *astrorum* Hen. 72, 1; nec non ad *sectas* philosophorum et theologorum (αἵρεσις) Act. 5, 17. 15, 5. 24, 5; **ሕዝበ፡ አርዮስ፡** *Ariani* Sx. Hed. 13. 4) *multitudo* hominum quaelibet a) *homines:* **ወይመውቱ፡ ሕዝብ፡ ብዙኃን፡ እምደቂቀ፡ እስራኤል፡** Num. 21, 6; Gen. 20, 4; Asc. Jes. 6, 7. b) *turba, multitudo* (et **ሕዝብ፡** et **አሕዛብ፡**) **ብዙኃን፡ አሕዛብ፡** πολὺς ὄχλος Joh. 12, 12 rom.; Dan. 10, 6. c) *plebs, vulgus:* **እንግልጋ፡ አሕዛብ፡** ἐκκλησία ὄχλου Sir. 26, 5; δῆμος Act. 12, 22 Platt; 17, 5; 19, 30. d) *concio, coetus* **ሕዝብ፡** ἐκκλησία Sir. 34, 11. e) *turba militaris, vulgus militum* ὄχλος Jer. 39, 24; **አሕዛብ፡ ብዙኅ፡** Dan. 11, 11 seq.; **ኵሉ፡ ሕዝብ፡ መስተቃትላን፡** Jos. 10, 7. 8, 13; Jud. 8, 5; 1 Reg. 26, 5. 17, 1. f) *incolae* terrae, urbis, potissimum in plur. **አሕዛብ፡** (vid. 4, a): **አሕዛብ፡** (**በሀገር፡**) λαός Am. 3, 6; Hez. 26, 11; **አሕዛበ፡ ምድር፡** λαὸς τῆς γῆς 4 Reg. 15, 5; 2 Par. 13, 9. 26, 21; Ex. 5, 5; **ኵሉ፡ ሕዝብ፡** Gen. 47, 21. g) Addito pronomine suffixo *populares,* ut: **እምሕዝብክሙ፡** ἐκ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν 1 Thess. 2, 14; **ተደሙ፡ ሰብኡ፡ ወሕዘቢሁ፡ አንከሩ፡** *obstupuerunt propinqui ejus et populares ejus mirati sunt* Sx. Tahs. 10 Enc. 5) Ubi sacerdotibus et clericis opponitur **ሕዝብ፡** significat *laicos, gregem:* 1 Petr. 5, 3; creberrime in Canonibus eccles., ut Clem. f. 92. 128.

ሕዝብና፡ vel **ሕዝበት፡** subst. *populi dignitas:* **እስመ፡ ተኀደገ፡ ሕዝብናከ፡ እስራኤል፡**, var. **ተረስዐ፡ ሕዝበትከ፡ እስራኤል፡** (כִּי נָטַשְׁתָּה עַמְּךָ בֵּית יַעֲקֹב) Jes. 2, 6 vrs. nov.

ሕዝባዊ፡ adj. rel. et subst., Pl. **ሕዝባውያን፡**, *laicus:* Did., Synod., Clem., Kid., Chrys. al.

ሐዘነ፡, raro **ሐዝነ፡** (Matth. 20, 24 rom.) I, 1 [حَزِنَ *tristis fuit;* amh. **አዘነ፡**, sed notio prima videtur esse in *asperitate* (حَزْنٌ *terra dura ac salebrosa,* حُزُونَةٌ *asperitas ac durities terrae*) vid. infra **ሐዘዘ፡**] Subj. **ይሕዝን፡** et **ይሕዘን፡** (4 Esr. 10, 10 Laur.; Act. 27, 22 rom.) 1) *asperum, scabrum fieri* vel *esse:* **የሐዝነኒ፡ ማእስየ፡** τὸ δέρμα μου ἐσκότωται Job 30, 30 (v. **ያሐዝዘኒ፡**, v. **ያዘሐዝሐኒ፡**) 2) de animo: asperatum vel acerbatum i. e.) *aegrum animi, tristem, moestum esse,* sive ob dolorem sive ob indignationem: λυπεῖσθαι Joh. 16, 22; **ለምንት፡ ተሐዝን፡** περίλυπος ἐγένου Gen. 4, 6; **ሐዘነ፡ መንፈሳ፡ ለርብቃ፡** Kuf. 27; Hen. 92, 2. 102, 6; Asc. Jes. 8, 28; c. **በእንተ፡** Kuf. 34; 4 Esr. 10, 11. 13. 54; **ኢትሕዝኑ፡** (εὐθυμεῖν) Act. 27, 22 rom.; ἀθυμεῖν 1 Reg. 1, 6. 15, 11; Col. 3, 21

Platt; ἀδημονεῖν Matth. 26, 37; Marc. 14, 33 (ubi ed. rom. et Platt Subjunctivum I, 2 የሐዝን፡ exhibent); ἀγανακτεῖν c. በእንተ፡ Matth. 20, 24.

ሐዘነ፡ I, 2 intens., vid. I, 1.

አሕዘነ፡ II, 1 1) *contristare, moerore* vel *tristitia afficere* alqm, *aegre facere* alicui: **ኢታሕዝኖ፡ ለአቡከ፡ በሕይወቱ፡** (μὴ λυπήσῃς) Sir. 3, 12; **ከመ፡ ኢያሕዝንከ፡** 30, 10; Prov. 10, 1; Tob. 4, 3; παρεκρούσατό με Gen. 31, 7. Impersonaliter hanc stirpem usurpare amant, ut: **ወአሕዘኖ፡ ለቃየን፡ ጥቀ፡** καὶ ἐλυπήθη Κάϊν λίαν (es verdroß ihn ſehr) Gen. 4. 5; **ኢያሕዝንከ፡ ወኢትትሐዘበኒ፡** Job 33, 7; etiam **ኢያሐዝኖ፡ ለልብየ፡ በእንተ፡** 4 Esr. 6, 36 ita explicare licet (quamquam etiam I prs. sing. intelligi potest). 2) *pungere, mordere animum (conscientiam)*: **ብፁዕ፡ ዘኢያሐዝን፡ ነፍሱ፡** ὃν οὐ κατέγνω ἡ ψυχὴ αὐτοῦ (cujus animus non pungitur) Sir. 14, 1; **አሕዘነ፡ ልበ፡ ዳዊት፡** ἐπάταξε καρδία Δαβὶδ αὐτόν 2 Reg. 24, 10. 3) *sollicitum reddere* aliquem, *curam afferre* vel *curae esse* alicui: **ኢያሐዝኖ፡ ተሞቅሖ፡ ወመንሱት፡** Sir. 13, 12; **አልቦ፡ ዘያሐዝነከ፡** οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός Marc. 12, 14; plerumque impersonaliter: **ኢያሐዝኖ፡ በእንተ፡ አባግዕ፡** Joh. 10, 13; **ኢያሐዝኖ፡** (rom.: **ኢያጽሕቆ፡**) **ለጋልዮስ፡ ወኢምንትኒ፡ በእንቲአሁ፡** Act. 18, 17 Platt. 4) *misericordiam commovere* Lud. ex Enc.

ሕዙን፡ part. *tristis, moestus*: **ብእሲ፡ ሕዙን፡** ἄνθρωπος ἐν πικρίᾳ ψυχῆς ὤν Sir. 7, 11; **ሕዙናን፡ ገጽክሙ፡** σκυθρωπὰ τὰ πρόσωπα Gen. 40, 7; **ልብ፡ ሕዙን፡** καρδία ἀπειθοῦσα Deut. 28, 65; **ልብ፡ ሕዝንት፡** καρδία λυπηρά Prov. 26, 23; **ነፍስ፡ ሕዝንት፡** ἐν στενοῖς Bar. 3, 1; Sir. 4, 2; 4 Esr. 9, 41. 10, 10. 13, 19 (**ወበ፡ እምውስቴቶሙ፡ ሕዙናን፡**, omissum in libr. Laur.); **ሕዙን፡ ወትኩዝ፡** 3 Reg. 20 (gr. 21), 43; **ሕዙናን፡ በእንቲአሁ፡** *eum lugentes* Genz. f. 81; **ኵሉ፡ ሕዙነ፡ መንፈስ፡** πᾶς κατώδυνος ψυχῇ 1 Reg. 22, 2.

ሐዘን፡ subst., m. et fem. (ut Sir. 30, 23. 38, 20), Plur. **ሐዘናት፡** 1) *tristitia, moeror, aegritudo, luctus*: λύπη **ብዙኃን፡ እለ፡ ሞቱ፡ እንበይነ፡ ሐዘን፡**, **ሐዘኑ፡ ለልብ፡ ይሰብሮ፡ ለኀይል፡** Sir. 38, 18. 19. 20; 30, 23. 14, 1; Prov. 14, 13; Luc. 22. 45; Joh. 16, 20; **በሐዘን፡** ἐν λύπῃ Tob. 2, 5; 4 Esr. 7, 18; ἄλγημα Koh. 1, 18; στεναγμός Jes. 35, 10; ἀκηδία Ps. 118, 28; ἀθυμία 118, 53; 1 Reg. 1, 6. 10. 16. Nonnumquam *causa moeroris*: **ሐዘን፡ ይእቲ፡ ለወላዲሃ፡** Sir. 22, 4. 25, 23. Tristitia in bonam partem 2 Cor. 7, 10; in malam Herm. p. 38 seq. Etiam de *luctu pro mortuis* usurpatur, ut: **እንተ፡ ኢፈጸመት፡ ዕድሜ፡ ሐዘነ፡ ምታ፡ ዘሞተ፡** *quae tempus luctui pro marito mortuo definitum nondum explevit* F. N. 24, 2; hinc **በዜማ፡ ሐዘን፡** *modis lugubribus* (de cantu) Cod. Mus. Brit. XXVI. 2) *aerumnae* λῦπαι **ሐዘን፡** Gen. 3, 16. 17; Kuf. 3; 1 Petr. 2, 19; **ሐዘናት፡ ብዙኃት፡** Phlx. 79. 3) *sollicitudo, cura*: **ሐዘን፡ ወትካዝ፡** μέριμνα καὶ φροντίς Job 11, 18; **ዘእንበለ፡ ሐዘን፡** ἀμέριμνοι Matth. 28, 14.

ሐዘንዚን፡ adj. (gramm. § 110, b) tristiculus, *lugubris*, **ከህናት፡ ይትቀነዩ፡ ዘንተ፡ መዝሙረ፡ በዜማ፡ ሐዘንዚን፡** (*melos lugubre*) Genz. f. 36.

ሐዛኒ፡ n. ag. *moerens*: **ብእሲ፡ ሐዛኒ፡ ያየብስ፡ አዕጽምቲሁ፡** (ἀνὴρ λυπηρός) Prov. 17, 22.

ማሕዘን፡ subst. 1) *causa moeroris* et

ማሕዝን፡ part. (II, 1) 1) *contristans, moerorem afferens* (quae duae formae fere promiscue usurpantur): **ነውር፡ ማሕዝን፡** (v. **ማሕዘን፡**) **ለልብ፡** πάθος ἐν σώματι καρδίαν λυπεῖ Prov. 25, 20; **ቃል፡ ማሕዝን፡** λόγος λυπηρός 15, 1; **ማሕዘነ፡ ኮኖ፡ ዝቃል፡ በቅድመ፡ አዕይንቲሁ፡** Kuf. p. 66; **ሕዳጥ፡ ውእቱ፡ ንብረትነ፡ ወማሕዝን፡** (v. **ማሕዘን፡**) λυπηρός Sap. 2, 1. 2) *misericordiam commovens, miserabilis*, ut: *mendicus* **በአርአያ፡ ማሕዘን፡** Chr. Ta. 11. (Quod J. Ludolfus sub hoc vocabulo recenset **ማሕዘን፡** *adulteria*, vid. sub **መሐዘ፡**).

ማሕዘኒ፡ adj. *moerorem afferens*: **ሞት፡ ማሕዘኒ፡** *mors contristans* Lud. (comm. hist. Aeth. p. 41); **ቃል፡ ማሕዘኒ፡** Sx. Teq. 25 Enc.

ሐዝአ፡ rad. inus., quam ex حَزَأَ *congregavit compulitque camelos*, حَدِىَ *confugit* et vic. حَازَ (حَوْزٌ) illustrare licet.

ሕዝአት፡ subst. Pl. **ሕዝኣታት፡**, locus, quo quis se recipit; 1) *latibulum, latebra, refugium* et hominum: **ለምድረ፡ ኔብሮድ፡ በውስተ፡ ሕዝአቲ፡** ἐν τῇ τάφρῳ αὐτῆς Mich. 5, 5; Kuf. p. 44 ann. 5; et animalium, ut *lustrum* leonis Gen. 49, 9 (خِيسٌ, خِيسَةٌ) 2) *sepimentum, stabulum*: **ይከውኖሙ፡ ሕዝአቶሙ፡** (v. **ሕዛእቶሙ፡**) **ህየ፡** αἱ μάνδραι Hez. 34, 14; 1 Reg. 13, 6; **በውስተ፡ ሕዝአቶን፡** ἐπὶ ταῖς φάτναις αὐτῶν Joel 1, 17 (vid. **ጎል፡** et **ምቅማሕ፡**). 3) *pascuum circumseptum*: **በኵሉ፡ ፍኖት፡ መጽያሕት፡ ሕዝአቶሙ፡** νομὴ αὐτῶν Jes. 49, 9. („pratum circumseptum", Gregorius apud Ludolfum in lex. col. 49). — *Voc. Ae.*: **ሕዝአት፡ ዘ፡ ዋሻ፡ በ፡ ዘ፡ ጸላዕትኒ፡ ውእቱ፡ ክልክል፡ ሣዕርኒ፡ ውእቱ፡**; *aliud*: **ሕዝአት፡ ዘ፡ ክልክል፡ ሣዕር፡**; *aliud*: **ሕዝአት፡ ዘ፡ ያንበሳ፡ መደብ ።**

ሐዘዘ፡ I, 1; hujus stirpis exemplum equidem nusquam legi; Ludolfus statuit: „*tussivit*, ex eo quod aliquid in asperam arteriam de cibo vel potu illapsum est", sine auct. Prima vis est in *asperitate*: حَزِيزٌ *locus salebrosus* (vid. **ሐዝሐዝ፡**); حَزَازٌ *furfures capitis* et *dolor in corde*, حُزَّازٌ et alia nomina (vid. supra **ሐዘነ፡**), ܚܙܳܙܺܝܬܳܐ *lichen, impetigo*; praeterea cfr. حُزْنَةٌ, حُزُونَةٌ, حَزِمٌ, خَشٌّ, خَشِبٌ, خَشُنَ; nec non جَشِرَ *durus et asper fuit; laboravit tussi, asperitate pectoris*.

አሕዘዘ፡ II, 1 1) *scabrum reddere* et *scabie pruritum efficere*: **ማእስየ፡ ያሐዝዘኒ፡** τὸ δέρμα μου ἐσκότωται (v. **የሐዝነኒ፡** q. v.) Job 30, 30. 2) *exasperare* fauces: **አሕዘዘ፡** ἐπότιζεν („porrexerunt acetum ut exasperaret fauces Jesu", Lud.) Matth. 27, 48; **ከመ፡ ያስትይዎ፡ ብሒአ፡ ዘምስለ፡ ሐሞት፡ ለአሕዝዙቱ፡** Org.; **በእንተ፡ ጕርዔከ፡ ስቴ፡ ሐሞት፡ ዘአሕዘዘ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7 f. — *Voc. Ae.*: **አሕዘዘ፡ ዘ፡ አነዘዘ፡**

ሐየሰ፡ *meliorem esse* vid. sub **ኄየሰ፡**

ሔሰ፡ I, 1, Subj. **ይሔስ፡**, rarius **ሐየሰ፡** I, 2 (Matth. 5, 23 rom., Herm. p. 85, b) [huic radici proxime convenit aram. כְּסַס, Imprf. יְכוּס (Buxtorf col. 1024), Aph. ܐܰܟܶܣ *reprehendit, redarguit, corripuit*, כְּסַן id.; amh. **ከሰሰ፡** *accusare, incusare*] 1) *vitupe-*

rare, reprehendere: μέμφεσθαι: **ኢትሒስ፡ዘእንበለ፡ትሕትት፡** Sir. 11, 7; **ሶቤሃ፡የሐይስ፡ርእሶ፡** Job 33, 27; Rom. 9, 19. 14, 15; Hbr. 8, 8 Platt. 2) *incusare* **ከመቦ፡እኁከ፡ዘይሔይሰከ፡** (Platt: **የሐይሰከ፡**) ἔχει τι κατά σου Matth. 5, 23; Apoc. 2, 4; Lev. 19, 17. 3) *increpare, objurgare, fremere:* **ይሒስከ፡እግዚ"፡** ἐπιτιμήσαι σοι Judae 9; ὀνειδίζειν Matth. 11, 20; **ከመ፡ኢይሒስከ፡** Prov. 25, 10; **ኢትሒሰኒ፡እስመ፡ኀሠሥኩ፡አእምር፡** (μή μοι ὀργισθῇς) Tob. 5, 14; **ኵሎ፡ዘስሕተ፡ለከ፡ቢጽከ፡ኢትሒሶ፡** μὴ μηνιάσῃς Sir. 10, 6; **ይኄይስ፡ትገሥጾ፡እምትሒስ፡** θυμοῦσθαι Sir. 20, 2; γογγύζειν Sir. 10, 25.

አሐሰ፡ vel **አሕየሰ፡** II, 1 *vituperationi obnoxium reddere, ad reprehendendum inducere:* **ኢታሒስ፡ርእሰከ፡** μὴ δῷς μῶμον Sir. 30, 31; **ያሐይስ፡ርእሶ፡** μωμήσεται ἑαυτόν Prov. 9, 7; Synod.; etiam locus difficilior Hez. 16, 61 (**ወተኀስሪ፡እስመ፡አሕየስኪዮን፡ለአኃትኪ፡**) huc referendus videtur.

ተሐይሰ፡ III, 1 *vituperari, increpari:* **ከመ፡ኢትትሐየስ፡አንተ፡በአበደ፡ዚአሁ፡** Sir. 22, 13; **ከመ፡በገዘኒ፡ኢትትሐየሱ፡** 1 Cor. 11, 34.

ተሓየሰ፡ III, 3 *sese invicem vituperare* vel *incusare, rixari* cum aliquo: c. c. Acc.: **ኅድጉ፡ለቢጽክሙ፡ዘተሓየስክምዎ፡** εἴ τι ἔχετε κατά τινος Marc. 11, 25; Col. 3, 13; c. **ምስለ፡**, ut: **እመቦ፡ዘተሓየሰ፡ምስለ፡ቢጹ፡ይኅድግ፡ሎቱ፡** Lit. 168, 1; Kid. f. 8.

ሒስ፡ subst. 1) *vituperatio, reprehensio:* **ሒስ፡ንስቲት፡** μέμψις ὀλίγη Sap. 13, 6; **አንተ፡እንበለ፡ሒስ፡** ἄμεμπτος Esth. 8, 13 apocr.; Ps. 118, 112; Kid. f. 6; **ዘአልቦ፡ነውር፡ወሒስ፡** ἄμεμπτος Sap. 10, 15; Hen. 67, 1; **ንጹሕ፡አንተ፡እምዝ፡ሒስ፡ዘነቡአት፡** Hen. 65, 11. 2) *increpatio, objurgatio, opprobrium,* ὄνειδος Job 19, 7; ὕβρις Sir. 10, 6.

ሐየቀ፡ rad. inus., sine dubio eadem, quae חוּק (in חֵיק *sinus*) حاق med. *u* et *i circumdedit* (cfr. supra **ሐቀወ፡**). Hinc

ሐይቅ፡ subst., Pl. **ሐይቃት፡** (Sib.) *litus* (maris, lacus), *ora, regio maritima* [proprie: circuitus, terra circumjacens, cfr. حَافَّة. In hoc etymo acquiescendum videtur, nec est quod, permutatis literis **ቀ** et **ፈ**, **ሐይቅ፡** cum خَيْف חוֹף convenire statuamus] αἰγιαλός Matth. 13, 2. 48; Joh. 21, 4; Act. 21, 5 rom.; Sx. Teq. 4; ἡ παραλία **ሐይቀ፡ባሕር፡** Jos. 8, 30; Jud. 5, 17; παρὰ τὴν θάλασσαν **ኀበ፡ሐይቀ፡ባሕር፡** Matth. 15, 29; Marc. 5, 21; 3 Reg. 2, 35. 9, 26 (ἐπὶ τοῦ χείλους); **መንገለ፡ሐይቀ፡ጌንሳሬጥ፡** παρὰ τὴν λίμνην F. Luc. 5, 1. 2; **ድንጋግ፡ዘሐይቅ፡** *crepido (margo) litoris* Org. 2. — *Voc. Ae.:* **ሐይቅ፡ዘ፡ጸር፡**

ሐበ፡ I, 1 [id. q. שָׁאַב *hausit* aquam; سَأْب *uter*] *haurire aquam* ex puteo, ἀντλεῖν Ex. 2, 16. 19. — *Voc. Ae.:* **ሐበ፡ዘ፡ቀድሐ፡**

ማሕየብ፡ subst., *haustrum, urna, situla* ἄντλημα Joh. 4, 11; κάδος **ከመ፡ነጠብጣበ፡ማሕየብ፡** Jes. 40, 15; 4 Esr. 4, 64; Gad. Ad. f. 79; **ማሕየበ፡ዐዘቅት፡** F. N. 36; Pl. **ማሕየባት፡**, ut **ምልኢዮን፡ለኵሎን፡ማሕየባት፡** Sx. Sen. 20.

ሐከ፡ I, 1 [vicina sunt: حَنَكَ *manducavit* dactylos aliasve res; חֵךְ حَنَك ܚܢܟܐ *palatum;* ܦܟܐ *maxilla*] *mandere, manducare, masticare:* **አይ፡አስናን፡ዘየሐይክ፡ዘንተ፡ኅብስተ፡** Lit. 173, 2; **እንዘ፡የሐይክ፡** Reg. Pach.; **የሐይኩ፡በአስናን፡** M. F.; **ሶበ፡ሐከ፡ለላእፍ፡** M. M. f. 106.

ተሐይከ፡ (sed perfectum nondum legi) III, 1 *manducari, mandi:* **ኅብስት፡ዘኢይትሐየክ፡** Lit. 172, 2; ἀμάσητος Job 20, 18.

ሐይወ፡ I, 1 (Marc. 1, 42 rom. legitur **ሐየወ፡**, errore typographi) [חָיָה حَيِيَ ܚܝܐ; in lingua amh. quaedam derivata conservata sunt] Impf. **የሐዩ፡** (**የሐይው፡**), Subj. **ይሕየው፡**; Impt. **ሕየው፡**, Inf. **ሐዪው፡** et **ሐይው፡**, **ሐይዎ፡** et **ሐይዎት፡**, 1) *vivere* Gen. 5, 3 seq.; **ሐዩኩ፡** Sir. 41, 4; **ንሕነኒ፡ሕይወተ፡ነሐዩ፡** Sir. 48, 11; **ሐይውኒ፡ወመዊትኒ፡** Sir. 11, 14. 22, 11; Ps. 20, 4; **ሐይው፡ለነዋኅ፡መዋዕል፡** Bar. 3, 14 (μακροβίωσις); Job 7, 16; 4 Esr. 6, 57. 7, 18. 8, 9; Hab. 2, 4; Joh. 5, 25 seq., aliis in locis innumeris; **ለዓለም፡ሕየው፡** (v. **ሕያው፡**) Dan. 3, 9. 6, 21, (vid. **ነጋሢ፡**); **ሐይወት፡ነፍስከ፡** ζῇ ἡ ψυχή σου! 1 Reg. 1, 26. a) *vitam transigere:* **ሕየው፡በፍሥሓ፡** Koh. 7, 14; **ሠናይ፡ሐይው፡በትፍሥሕት፡** Sir. 41, 13; **ዘረወ፡ንዋየ፡አቡሁ፡እንዘ፡የሐዩ፡በምርዐት፡** Did. 10; **ኢትኅድግዎሙ፡** (**ለውሉድክሙ፡**) **ዕሩዐ፡ይሕየዉ፡** Did. 22. b) *vitam sustentare* re, c. **በ፡** **በመጥባሕትከ፡ሕየው፡** Gen. 27, 40; Deut. 8, 3; Kuf. 26. c) *vivum servari, superstitem esse* Jer. 45, 2; Hez. 3, 21. 18, 9. 2) *reviviscere,* i. e. a) de animo: *refici, recreari:* **ሐይወት፡መንፈሱ፡** Kuf. 31. 43; **ሐይዎ፡ልቡ፡ወነፍሱ፡** Gen. 45, 26. b) de plantis: *germinare* 4 Esr. 8, 47. c) de mortuis: *in vitam revocari, resurgere* Hez. 37, 3; Jes. 26, 19 (ἐγερθήσονται); **ይብሉ፡ኢየሐይዉ፡ምዉታን፡** λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι Marc. 12, 18. 23 rom.; Luc. 20, 35. 37; 1 Cor. 15, 12 seq.; etiam de peccato: **ሐይወት፡ኀጢአት፡** ἀνέζησε Rom. 7, 9. d) a morbo, vulneribus α) *revalescere, convalescere, sanari;* **እመ፡ደወየ፡ኢይሰፎ፡ሐይወ፡** Job 24, 23; **ሐየውነ፡** ἰάθημεν Jes. 53, 5; Jer. 28, 9; Hbr. 12, 13; Matth. 8, 13; Joh. 5, 14; c. **እምነ፡** morbi vel vulneris: Hez. 16, 6; Jes. 38, 9. 21; 4 Reg. 1, 2; Apoc. 13, 12. β) *consanescere, sanari:* **ቍስለ፡ሞቱ፡ሐይወ፡** Apoc. 13, 3; **ቅጥቃጤ፡ዘኢየሐዩ፡** συντριβὴ ἀνίατος Prov. 6, 15; Lev. 13, 37; Marc. 1, 42. c) de rebus fractis: *reparari, restitui* Jer. 19, 11. 3) *sanum et salvum esse* a) de valetudine: *bene valere* 3 Joh. 2; Luc. 7, 10. b) de salute aeterna: *salvum fieri, salvari* (σωθῆναι) Luc. 18, 26 rom.; Act. 15, 1; Rom. 11, 26; Sir. 3, 1.

አሕየወ፡ II, 1 1) *vivificare, vivere jubere* Koh. 7, 12; 4 Esr. 8, 16; **አውረሶሙ፡ሕገ፡ዘያሐይዎሙ፡** νόμον ζωῆς Sir. 17, 11; ζωοποιεῖν Rom. 8, 11, 2) *vivum servare:* **አሕየውኪ፡ነፍሰኪ፡** Judith 10, 15; **አትረፈነ፡ወአሕየወነ፡** 2 Esr. 9, 8. a) *alimento sustentare* (ne pereat) Gen. 47, 25; **እመቦ፡ከመ፡ንርከብ፡ሣዕረ፡ወናሐዩ፡አፍራሲነ፡** 3 Reg. 18, 5. b) *vitam concedere* alicui, *parcere vitae* alcjs Judith 11, 9; 1 Reg. 15, 9 seq.; 27, 9; Gen. 12, 12; Ex. 1, 17; Num. 31, 15; Jos. 9, 19. c) reum *absolvere* in judicio, *liberum dimittere* ἀπολύειν Dan. ap. 1, 53; Matth. 27, 15; Marc. 15, 6. 3) *revivificare, vitae restituere, in vitam revocare* a) languidum *refocillare, recreare:* Ps. 70, 22. 118, 37. 40. b) mortuos Deut. 32, 39; 1 Sam. 2, 6. c) aegrotos: *valetudini reddere, sanare* Ps. 106, 20; Job 42, 10;

Hos. 6, 2; Matth. 8, 7 rom.; ያሐይዎሙ፡ ሕይወተ፡ Jes. 19, 22. d) res fractas, scissas *reparare, reficere:* ያሐይዉ፡ አረፋተ፡ 1 Esr. 2, 17; አሕየወ፡ ምሥዋዐ፡ ዘመዝበረ፡ 3 Reg. 18, 32. 4) sensu theologico: *salvum reddere, salvare* Rom. 1, 16; Joh. 12, 47 rom.; 2 Tim. 4, 18.

አስተሓየወ፡ IV, 3 *reficere, reparare:* እለ፡ ያስተሓይዉ፡ መሥገርተ፡ ብቱከ፡ (v. ያስተሣንዩ፡) Jes. 19, 9.

ሕያው፡ adj., f. ሕያውት፡, Pl. ሕያዋን፡ f. ሕያዋት፡ 1) *vivus, vivens* Koh. 4, 2. 9, 4; Sir. 17, 27; ምድረ፡ ሕያዋን፡ Jer. 11, 19; ነኀጦ፡ ሕያዎ፡ Prov. 1, 12; ሕያውኑ፡ ዓዲሁ፡ አቡነ፡ Gen. 45, 3. 26; Thren. 4, 17; Ruth 1, 19; አምጣነ፡ ሕያው፡ ውእቱ፡ Sir. 23, 15; እንዘ፡ ሕያው፡ ውእቱ፡ 25, 7. 30, 5. 37, 27; Tob. 5, 3; ኵሉ፡ ሕያዋን፡ Dan. 4, 14; ንሕነ፡ ሕያዋን፡ Ps. 113, 27. 54, 16; ሕያዋነ፡ ሕይወት፡ ዘለዓለም፡ Hen. 15, 4. 6; ኮነ፡ ሕያወ፡ 4 Esr. 1, 5; ነፍስ፡ እንተ፡ ሕያውት፡ ውስተ፡ ማይ፡ Lev. 11, 10; ደዋርሀ፡ ሕያዋተ፡ Lev. 14, 4; ኵሉ፡ ሕያው፡ Job 12, 10; ኵሉ፡ ዘሕያው፡ Sir. 16, 30; Job 38 14; እጓለ፡ እመሕያው፡ vid. sub እጓል፡. Crebro de Deo: ዘሕያው፡ ለዓለም፡ ὁ ζῶν εἰς τὸν αἰῶνα Sir. 18, 1; Hen. 5, 1; Matth. 16, 16. Formula jurandi est: ሕያው፡ እግዚ“፡ ከመ፡ Ruth 3, 13; Jer. 4, 2. 16, 14; ሕያው፡ አነ፡ ከመ፡ Jes. 49, 18; Hez. 5, 11; ሕያው፡ ነፍስከ፡ ከመ፡ Judith 12, 4; 1 Reg. 25, 26; et formula salutandi regis ሕያው፡ እግዚእየ፡ ንጉሥ፡ ለዓለም፡ 3 Reg. 1, 31; Dan. 2, 4 (v. ሕየው፡); 3, 9. 5, 10. 6, 6. De rebus inanimatis: እሳት፡ ሕያው፡ (cfr. Latinorum: *ignis vivit*) Hen. 71, 5. 6. Nonnumquam ሕያው፡ reddi potest *superstes*, ut 1 Thess. 4, 15. 2) *sanus, validus, salvus, incolumis, integer:* a) de hominibus: ὑγιαίνων Luc. 15, 27; ሕያውኑ፡ ὑγιαίνει; Tob. 7, 4; ሕያው፡ ውእቱ፡ Tob. 10, 6. b) de verbo: λόγος ὑγιής ሕያው፡ ነገር፡ Tit. 2, 8 rom. c) de vasis, vestibus aliisque hujus generis rebus: ሕያዉ፡ ለልብስ፡ *pars vestis sana* Matth. 9, 16; ልብስ፡ ሕያው፡ ወጻኅን፡ Herm. p. 104; de ollis: *invenit eas* ድኅኖን፡ ወሕያዎን፡ *incolumes*, Gad. Lal. d) de cute Lev. 13, 10 cfr. 13, 14. — (Fem. ሕያዊት፡ pro ሕያውት፡ legitur Sx. Jac. 6).

ሕይወት፡ (nonnunquam, ut in Liturgiarum ed. rom., ሒወት፡), m. et fem. 1) *vita:* ይኄይስ፡ መዊት፡ እመሬር፡ ሕይወት፡ Sir. 30, 17; Hen. 5, 9; Ps. 7, 5; ዓመተ፡ ሕይወት፡ ἔτη ζωῆς Prov. 3, 16; በኵሉ፡ መዋዕለ፡ ሕይወትከ፡ Deut. 4, 9. 6, 2; vitae spatium Gen. 23, 1; ነፍሰ፡ ሕይወት፡ ψυχὴ ζῶσα Gen. 9, 12. 15; መንፈሰ፡ ሕይወት፡ πνεῦμα ζωῆς Hez. 35, 5; በሕይወትከ፡ *quamdiu vivis* Sir. 17, 28. 40, 28. 3, 12; Kuf. 24. 25; Ps. 145, 1; ሕይወት፡ እንተ፡ አልባቲ፡ ሞተ፡ *immortalitas* 4 Esr. 5, 13; ሕይወት፡ ዘለዓለም፡ ζωὴ αἰώνιος 1 Joh. 5, 11; ἀφθαρσία Rom. 2, 6; ዕፀ፡ ሕይወት፡ Gen. 2, 9; Prov. 3, 18; Apoc. 22, 2; ማየ፡ ሕይወት፡ Apoc. 22, 1; Hen. 17, 4; Joh. 4, 11; መጽሐፈ፡ ሕይወት፡ Apoc. 3, 5. 13, 8; Mavâs. Nr. 22; ሕገ፡ ሕይወት፡ Sir. 45, 5; ኅብስተ፡ ሕይወት፡ Joh. 6, 35; ዝቃል፡ መንፈስ፡ ውእቱ፡ ወሕይወት፡ ውእቱ፡ 6, 63. Formula jurandi: ሕይወተ፡ ፈርዖን፡ ከመ፡ Gen. 42, 15. 16. ማየ፡ ሕይወት፡ Kuf. 24 ex Hebraismo est *aqua fluens*). 2) *victus, vitae ratio* Gen. 27, 39; Prov. 27, 25; ሕቱ፡ ሕይወቶ፡ ወዘከመ፡ እፎ፡ ውእቱ፡ ግዕዞ፡ ወልማዱ፡ Did. 10. 14; ሐይወ፡ ምስሌሁ፡ (ለኢየሱስ፡) ሕይወተ፡ ጽብብተ፡ ወወሀበ፡ ነፍሰ፡ ህየንተ፡ ፈቃዱ፡ Phlx. 3; *quae ad vivendum sunt necessaria*, ut: *vidua Evangelii, quae* አብአት፡ ፪ ጸሪዶቀ፡, አብአት፡ ኵሎ፡ ሕይወታ፡ F. N. 16. 3) *sanatio, medela; sanitas, valetudo bona* 4 Esr. 7, 28; ἴασις Sir. 38, 2; ἴαμα Jes. 26, 19; θεραπεία ለሕይወተ፡ አሕዛብ፡ Apoc. 22, 2; ὑγίεια Sap. 7, 10; ትምህርተ፡ ሕይወት፡ διδασκαλία ὑγιαίνουσα 1 Tim. 1, 10. 4) *salus, salvatio* (tam terrestris quam aeterna et spiritualis): ለሕይወትኪ፡ መጻእኪ፡ ἥκεις εἰς σωτηρίαν Judith 11, 3; 1 Reg. 11, 13. 14, 45; Jud. 15, 18; Luc. 19, 9; ዐዘቅተ፡ ሕይወት፡ πηγαὶ τοῦ σωτηρίου Jes. 12, 3. 56, 1; σωτηρία Rom. 11, 11; Hebr. 2, 3. 5) *resurrectio:* ዛቲ፡ ይእቲ፡ ቀዳሚት፡ ሕይወት፡ Apoc. 20, 5 (20, 6 ትንሣኤ፡); ሕይወተ፡ ምውታን፡ (Platt “ት፡ እምውታን፡) Act. 17, 32.

ማሕይው፡ part., vel crebrius ማሕየዊ፡ adj. et subst., *vivificans, salvans, salvator, salutifer:* አነ፡ ውእቱ፡ ማሕየዊ፡ ወመንሥኢሆሙ፡ ለምውታን፡ Joh. 11, 25 rom.; σωτήρ ማሕየዊሆሙ፡ ለቅቡጻን፡ Judith 9, 11; Jes. 44, 6. 45, 15. 21; ማሕይዉ፡ ለኵሉ፡ ሰብእ፡ 1 Tim. 4, 10 ant.; est epitheton Spiritus S., ut: መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ማሕየዊ፡ Cyr.; Clem., Genz.; passionis Christi: ሕማማቲሁ፡ መድኅኒት፡ ወማሕየዊት፡ Lit. 160, 2; crucis መስቀል፡ ማሕየዊ፡ ut Sx. Masc. 13.

ሕያውና፡ subst. *conditio vivi, sani, salvi:* እንዘ፡ ሀሎከ፡ አንተ፡ በሕያውናከ፡ ዝየ፡ Chr. L. Atk. 28.

ሐየጸ፡ rad. inus., levi sonorum et significationis discrimine a ሐወጸ፡ secreta.

አስተሓየጸ፡ IV, 3 (at plerumque አስተሐየጸ፡ exscriptum) speculationem agere i. e. 1) *speculari, explorare* (σκοπεύειν) ዘያስተሓይጽ፡ Hos. 5, 1; እምርሑቅ፡ ያስተሓይጽ፡ አዕይንቲሁ፡ Job 39, 29. 16, 12; ውስተ፡ ኵሉ፡ መንኰራኵሪሁ፡ ያስተሓይጽ፡ እግዚ“፡ Prov. 5, 21; አስተሓይጹ፡ ለእመቦ፡ Hebr. 12, 15; c. Acc.: ያስተሓይጻ፡ እኩያነ፡ Prov. 15, 3; መጻእክሙ፡ ታስተሓይጹ፡ አሰረ፡ ምድር፡ Kuf. 42. 44; አስተሓይጽ፡ ፍኖተከ፡ Nah. 2, 2; Gal. 2, 4; c. ኀበ፡ (ἀποβλέπειν εἰς) Ps. 9, 31. 2) *accurate observare, animum intendere* in rem: ያስተሓይጹ፡ በሑያጼ፡ ወርኅ፡ Kuf. 6; crebro in Chr., ut አስተሓይጽ፡ በልብከ፡ ወአእምር፡ መኑ፡ አንተ፡ Tag. 11. 3) in specie (sensu malo) *aucupari, insidiari* (observare doli faciendi causa), c. c. Acc., περιέχειν Ps. 16, 10; φυλάσσειν 55, 6; παρατηρεῖν Dan. 6, 11; Ps. 36, 12; ἐνεδρεύειν Job 38, 40; ያስተሓይጽ፡ በእኩይ፡ Kuf. 28; c. ለ፡ ut ያስተሓይጽ፡ ለድንግል፡ *virgini insidiatur* Clem. f. 163.

ሑያጼ፡ subst., *speculatio, observatio* Kuf. p. 28 (v. ሕዋጼ፡); M. M. f. 287.

መስተሓይጽ፡ part. *explorator, speculator, insidiator:* ዲያቆን፡ ይኩን፡ መስተሓይጸ፡ ከመ፡ ይርአይ፡ Kid. f. 17; f. 4.

ሐደሰ፡ I, 2 [i. q. חָדַשׁ, ܚܰܕܶܬ, amh. አደሰ፡; arab. حَدَثَ *novus, recens fuit*; III. IV. *polivit* ensem] 1) *renovare, redintegrare, reficere, instaurare,* ኵሎ፡ ትሔድስ፡ πάντα καινίζει Sap. 7, 27; animam: ይሔድሳ፡ ለነፍሱ፡ ἀνανεώσει Job 33, 24; Ps. 50, 11; vires: ይሔድሱ፡ ኀይሎሙ፡ Jes. 40, 31; vitam: ሐድስ፡ መዋዕሊነ፡ ἀνακαίνισον Thren. 5, 21; poenitentiam: የሐድስዎ፡ ለንስሓሆሙ፡ Hebr. 6, 6; juventutem Ps. 102, 5; regnum 1 Reg. 11, 14; festum Kuf. 14; foedus Kuf. 22 lumina coeli Kuf. 19; oppida diruta ይሔድሱ፡ አህጉረ፡ ዘመዝበረ፡ Jes. 61, 4. In specie a) librum renovare i. e. *rescribere, transscribere* Kuf. 45. b) ἐγκαινίζειν *initiare:* ወሐደሰ፡ ቤተ፡ እግዚ“፡ 2 Par. 7, 5. 9. 2) *innovare, novare, nova pro-*

ducere: **ሐድሱ፡ለክሙ፡ሐዳሳተ፡** νεώσατε ἑαυτοῖς νεώματα Jer. 4, 3; **ብዙኃ፡ ይሔድሱ፡** 4 Esr. 12, 29; **ይሔድስ፡እግዚእ፡ሐዲሳተ፡** Hen. 106, 13.

ተሐደሰ፡ III, 2 pass. et refl. *novum fieri, renovari, innovari, redintegrari:* **ተሐደሰኒ፡ቍስልየ፡** ἀνεκαινίσθη Ps. 38, 3; **ተሐደሳ፡** (Imprt.) **መንገሌየ፡ ደሰያት፡** Jes. 41, 1. 45, 16; foedus Hebr. 9, 18 rom.; **ተሐደሱ፡ኵሎሙ፡** Apoc. 21, 5; 2 Cor. 5, 17; **ተሐደሰት፡ ሕገ፡ መንግሥት፡** Kebr. Nag. 87; **ይትሔደሱ፡ ሰያማት፡** Kuf. 1; **ደይኖሙ፡ ይትሔደስ፡** Kuf. 36; **ተሐደሰት፡ወሐይወት፡መንፈሱ፡** Kuf. 43; de vita spirituali 2 Cor. 4, 16. *Initiari* (aedes) 2 Par. 7, 9 (var.).

አስተሐደሰ፡ IV, 2 *renovare:* **ወአስተሐደሰ፡ቤተ፡ ምሥዋዕ፡** 2 Par. 15, 8.

ሐዲስ፡ adj., f. **ሐዳስ፡**, Pl. m. **ሐዲሳን፡**, f. **ሐዲሳት፡** et **ሐዳሳት፡**, c. **ሐደስት፡** 1) *novus, recens:* folia Hen. 3; ficus Rel. Bar.; vinum Matth. 9, 17; **ተክለ፡ ዘይት፡ ሐዲስ፡** Ps. 127, 4; frumentum (hornum opp. **ከራሚ፡**) Lev. 26, 10; **ገብረት፡ዳፍንት፡ሐዳስ፡እምሥርናይ፡ሐዲስ፡** Kuf. 22; plaustrum 1 Reg. 6, 7; vestis 3 Reg. 11, 29. 30; funis Jud. 15, 13; uter Matth. 9, 17; domus Deut. 20, 5; **በድን፡ሐዲስ፡** (nondum putridum) Enc.; **ጦማረ፡ ክርታስ፡ ሐዲስ፡** Jes. 8, 1; **እገብር፡ኵሎ፡ሐዲሰ፡** Apoc. 21, 5; **ይከውን፡ሰማይ፡ሐዲሰ፡ ወምድርኒ፡ሐዲሰ፡** Jes. 65, 17. 66, 22; Apoc. 21, 1; 2 Petr. 3, 13; **ዐርክ፡ሐዲስ፡ወይን፡ሐዲስ፡** Sir. 9, 10; **ክልእ፡ ሐዲስ፡ ንጉሥ፡** Kuf. 46; **ስብሐተ፡ ሐዲስ፡** Ps. 32, 3. 39, 4; **ስም፡ሐዲስ፡** Jes. 62, 2; **ሥርዐት፡ሐዲስ፡** Jer. 38, 31; Matth. 26, 27; **ሥርዐት፡ሐዳስ፡** Hebr. 9, 15; **ልብ፡ሐዲስ፡ወመንፈስ፡ሐዲስ፡** Hez. 36, 26; **ውስተ፡ ሐዲስ፡ ሕይወት፡** Rom. 6, 4 rom.; **ሐዳሳት፡** (leg. **ሐደስት፡**) **እሙንቱ፡ በሃይማኖት፡** Herm. p. 12. In specie notanda sunt: a) **ሕግ፡ሐዲስ፡** vel **ሐዳስ፡** (vel **ሥርዐት፡ ሐዲስ፡**) *testamentum novum* F. M. 4, 2; **ሰብአ፡ሐዲስ፡ሕግ፡** (*Christiani*) Chr. Ta. 19. b) biblia Novi Testamenti **ሐዲስ፡ቀኖና፡** Clem. f. 86; **መጻሕፍት፡እግዚ"፡ዘሐዲስ፡** ib.; vel **ሐዲስ፡ወብሉይ፡** *N. et V. T.* Org.; vel **ሐዲሳት፡** (sc. **መጻሕፍት፡**) **ወብሉያት፡** id. c) **ሐዲሳን፡እለ፡ተጠምቁ፡** νεόφυτοι *novi, modogeniti* Did. 42; item **ሐዲስ፡ ሕዝብ፡**, **ሐዲሳን፡ሕዝብ፡** Syn.; sed etiam *competentes* (baptismum) hoc eodem nomine appellare licet: **በእንተ፡ሐዲስ፡ሕዝብ፡እለ፡ ይፈቅዱ፡ ይጠመቁ፡** Syn. (vid. **ንኡስ፡**). d) *junior, alter*, ut: **እንጦንዮስ፡ሐዲስ፡** Sx. Jac. 25; **ማርቆስ፡ ሐዲስ፡** Sx. Mij. 22; Genb. 12. e) **ሐደስት፡** *primitiae:* **በአውራኀ፡ ሐደስት፡** Ex. 23, 15. 2) *novus* i. e. *inauditus* **ሐዲስ፡ ዘነገርኩ፡ ኮነ፡** Jes. 42, 9. 43, 19. 48, 6; **ሐዲሳት፡** *res novae* Hen. 106, 13; **ሐዳሳት፡ለለ፡ጽባሑ፡** Thren. 3, 23; **አሰምዖ፡ ዘሐዲስ፡** Act. 17, 21.

ሕዳሴ፡ subst. *renovatio* 3 Reg. 8, 53 var.

ሐዳሲ፡ n. ag. *renovans, redintegrator:* **ቤተ፡ ዘድልው፡ለከ፡ለኀዲር፡በሐዳሲሁ፡** (v. **በሕዳሴሁ፡**) 3 Reg. 8, 53; *Noah* **ኮነ፡ ሐዳሲሃ፡ለጽድቅ፡** Gad. Kar.

ተሐዳሲ፡ n. ag. III, 2 *is qui renovatur, repetitur:* **ሀብታት፡ተሐዳሲት፡** *charismata, quae repetuntur* Phlx. 120.

ሐደደ፡ i. q. חָדַד حَدَّ *acutus fuit.* Hinc

ሐዲድ፡ subst. *ferrum* (حَدِيدٌ *acutus; ferrum*). Meton. *vinculum ferreum: solve* **እምከሣድየ፡ ሐዲደ፡** Enc. Maj. 21.

ሐደፈ፡ *gubernare* vid. sub **ኀደፈ፡**

ሐዳፍ፡ subst. [vicina videntur כָּתֵף كِتْفٌ **መትከፍት፡**; praeterea عِطْفٌ *latus, collum, axilla,* عَاطِفٌ *collum flectens*] *cervix* (cum collo): **አጽንዑ፡ ሐዳፎሙ፡** ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον (schol. marg. **ክሣዶሙ፡**) Jer. 19, 15. Plur. **አሕዳፍ፡** (tamquam a Sing. **ሕድፍ፡** vel **ሐድፍ፡**): αὐχένες Ps. 128, 4.

ሐጐለ፡ *perire, perdere* vid. sub **ሀጐለ፡**

ሐገለ፡ rad. inus.; حَجَلَ *subsultim incessit*, more corvi, cornicis vel hominis compedibus vincti; vicina: حَجَرَ *cohibuit, impedivit,* חָגַר *cinxit,* ܚܓܰܪ *claudicavit.* Hinc

ሐግል፡ subst. (arab. حَجَلٌ *compes,* sc. pedis ornamentum, حِجْلٌ *compes*) *vinculum* (*numella*): **ግበር፡ለከ፡ጋጋ፡ወሐግለ፡ወደዩ፡ውስተ፡ክሣድከ፡** δεσμοὺς καὶ κλοιούς Jer. 34, 1.

ሕጐር፡ vel **ሕጉር፡**, proprie part. *compactus, solidus* [a rad. inus. **ሐገረ፡**, quae primitus *cingere, ligare,* deinde *firmare, solidare* significasse videtur, cfr. حَجَرٌ *lapis*] usurpatur, cum **ዘቢብ፡** conjunctum, de *uva passa* vel *siccata* **ዘቢብ፡ ሕጐር፡** (C: **ዘቢብ፡ሕጉር፡**) Num. 6, 4. Formam **ሐጐር፡** (**ዘቢብ፡ ሐጐር፡**) exhibet cod. G, eandemque formam Ludolfus e suo *Synodi* exemplari allegavit. — *Voc. Ae.:* **ሐጉር፡ዘ፡ዘቢብ።**

ሐጐር፡ vid. **ሕጐር፡**

ሐገዘ፡ rad. inus.; arab. حَجَزَ *ligavit* camelum in extremitate ungulae; *occlusit, cohibuit* VII. *cohibitus fuit,* VIII. *in medio suo ligavit cingulum,* حِجَازٌ *funis* (quo pedes cameli vinciuntur; quo medium cingitur); vid. supra **ሐንገዘ፡** Hinc

ተሐገዘ፡ III, 1 (si non 2) *infrenari* vel refl. sibi navigium *destinare* ancoris; **ወእምዝ፡ተሐገዝነ፡ወአጽናዕናሃ፡በአሕብል፡** Act. 27, 17 Platt (in comm. 16 exhibet: **ከመ፡ ናርግዝ፡ ሐመረነ፡**)

ሐገየ፡ I, 1 (denom. a **ሐጋይ፡**) *aestatem transigere, aestivare* (opp. **ከረመ፡** vel **አክረመ፡**), Chr. L. Atk. f. 21.

ሐጋይ፡ subst., plerumque m., *ver et aestas* [Dubium est, utrum a verbo **ሐገየ፡** (coll. حَجَّ *festum celebravit*) an terminatione adjectivorum *âvi* vel *âi* a nomine **ሐግ፡** (חַג) a verbo חָגַג derivatum sit. Illud quoque in medio relinquimus, utrum ejus notio prima *tempus festi* vel *festorum solemnium* an *tempus anni revertentis* (coll. حِجَّةٌ *annus*) fuerit. Sed Geez populum hac voce pariter atque caeteris mensium et anni partium nominibus, prius quam suas in Abyssinia sedes occupavisset, usum esse satis constat.]. Primitus **መጸው፡** *ver* et **ጸዳይ፡** *aestas* communi nomine **ሐጋይ፡** comprehenduntur, nec nisi ubi (per libros in Geez linguam translatos) tria vel quatuor anni tempora distinguuntur, nomen generis in nomen speciei abiit. a) Respondet θέρος *aestas* **በሐጋይ፡** Prov. 6, 8. 26, 1; **ወሐጋይ፡ውእቱ፡** Jud. 3, 20;

2 Reg. 23, 11; ቤተ፡ሐጋይ፡ ὁ οἶκος ὁ ϑερινός Am. 3, 15; Herm. p. 52 (opp. ክረምት፡). b) Ubi duo anni tempora distinguuntur ሐጋይ፡ semestre aestivum, ክረምት፡ hibernum significat: ሐጋይ፡ወክረምት፡ (ϑέρος καὶ ἔαρ, קַיִץ וָחֹרֶף) Gen. 8, 22; Kuf. 6; Hen. 4. 2, 3. Aliis in locis ϑέρος καὶ ἔαρ (קַיִץ וָחֹרֶף) ክረምት፡ወሐጋይ፡ redditur Zach. 14, 8; Ps. 73, 18; Kuf. 29. Ex his locis tempus ሐጋይ፡ tempori ክረምት፡ oppositum esse apparet. c) Inveniuntur loci, ubi ሐጋይ፡ a ማእረር፡ (*messe*) distinctum vel *tempus vernum et aestatis initium* vel *autumnum* significet: ኢክረምት፡ወኢሐጋይ፡ወኢማእረር፡ 4 Esr. 6, 8; ወፈለጠ፡እምውስቴቶሙ፡ክረምተ፡ወማእረረ፡ወሐጋየ፡በበኍልቆሙ፡ወበበ፡ጊዜሆሙ፡ Sir. 36, 9. d) Quatuor tempora distinguuntur: ክረምት፡መጸው፡ማእረር፡ሐጋይ፡ Kuf. p. 6; ጸደይ፡መፀው፡ሐጋይ፡ክረምት፡ Abush. 1; ጸደይ፡ሐጋይ፡መጸው፡ክረምት፡ ib. 39; unde መፀው፡ሐጋይ፡ጸደይ፡ ab Aethiopibus (ut qui in sua terra quatuor tempora distinguerē non consueverint) promiscue usurpari elucet. At Abush. 4, ubi accuratius de hac re disputatur, ait: ሀለዉ፡፬ዘመናት፤ቀዳሚሆሙ፡ዘመነ፡መጸው፡ወውእቱ፡እልሐምል፡ወልተውር፡ወልጀውዝ፤ወዘመነ፡ሐጋይ፡እልሰርጣን፡ውልአሰድ፡ውሰንብላህ፤ወዘመነ፡ጸደይ፡እልሚዛን፡ወአቅረብ፡ወቀውስ፤ወዘመነ፡ክረምት፡እልጀድይ፡ወደልው፡ወልሑት፡, unde ሐጋይ፡ *aestatem* esse apparet. e) Denique notandum est, Job 38, 32 Μαζουρώϑ ክረምት፡, Ἕσπερος ሐጋይ፡ vertisse Aethiopem. — Videre licet, quae J. Ludolfus in Hist. Aeth. I. 5, 26—33 et Isenbergius in lex. amh. p. 93 sub voce በጋ፡ de temporibus anni, quae in Aethiopia distinguuntur, eorumque initiis annotaverunt. — *Voc. Ae.:* ሐጋይ፡ዘ፡መዋዕለ፡በጋ፡

ሐጋየዊ፡ adj. rel. *ad ver et aestatem pertinens*, Abush. 37.

ሐገገ፡ I, 1 [denom. a ሕግ፡ *lex*; radix חָקַק حَقَّ (unde חֹק *pensum, terminus, tempus statutum, lex*; حَقّ *jus, lex divina, officium, veritas*) apud Aethiopes in duas partes fissa est, quarum alteri (ሕቅ፡) notio *modi justi*, alteri (ሕግ፡) notio *legis* convenit] *legem dare, constituere, condere:* ሕግ፡ዘሐገገ፡ለክሙ፡እግዚ"፡ διαϑήκη ἣν ἔϑετο Κύριος πρὸς ὑμᾶς Ex. 24, 8; ሕግ፡ወትእዛዝ፡ዘጸሐፍኩ፡ትሕግግ፡ሎሙ፡ 24, 12; የሐግጉ፡ሕገ፡ዐመፃ፡ Jes. 10, 1 vrs. alt.; Rom. 2, 14; ሙሴ፡ሐገገ፡ሎሙ፡ሕገ፡ Haim. Ab. 2; Clem. f. 188.

ተሐገገ፡ III, 1 pass. *legem dari, lege constitui:* ዝንቱ፡ሕግ፡ዘተሐገገ፡በዛቲ፡መጽሐፍ፡ F. M. 5, 4; ዕድሜ፡ዘተሐገገ፡ F. N. 41.

ሕግ፡ subst., m. et fem., Plur. ሕገግ፡, Pl. Plur. ሕገጋት፡ 1) *statutum, lex* a) νόμος i. e. *summa legum divinarum* creberrime, ut Jes. 2, 3. 5, 24. 8, 20. 24, 5. 30, 9; Jer. 2, 8. 8, 8. 9, 13; Thren. 2, 9; Job 34, 27; Sir. 2, 16. 9, 15. 17, 11. 19, 17. 35, 15, al.; ነሥአ፡ሕገ፡ 4 Esr. 9, 31; ዐቀቡ፡ሕጎ፡ዘተውህበ፡ሎሙ፡ 6, 67. 9, 31; Sir. 15, 1; τὰ δικαιώματά μου ሕግየ፡ Hez. 5, 6. 20, 13 seq. Alterum legis mosaicae nomen est ኦሪት፡ vel ሕገ፡ኦሪት፡ q. v. b) Sed etiam singula divinae legis statuta ሕግ፡ (aliâs ሥርዐት፡) appellantur, ut πρόσταγμα καὶ δικαίωμα 1 Reg. 30, 25; Kuf. 50 (ዝሕግ፡); Pl. ሕገግ፡ vel ሕገገ፡ኦሪት፡, ut Rom. 2, 25; በግብረ፡ሕገገ፡ኦሪት፡ ἐξ ἔργων Rom. 3, 21. 28. 4, 13. 14. 15. 5, 13; Gal. 2, 16; ሕገጊሁ፡ Kuf. 50; Num. 9, 23; Prov. 3, 1. 6, 20; ሕገጋቲሆን፡ *summa praeceptorum divinorum* Cyr. f. 1; ሕገጋት፡ Jsp. p. 290; ፪ሕገጋት፡ (sc. V. et N. Testamenti) F. M. 2, 6. c) Cujusvis reipublicae et societatis leges et instituta ሕግ፡ appellantur, ut Esth. 1, 15; ሰብአ፡ሕግ፡ *legum* (*Aethiopiae*) *periti* Chron. Ax.; ዘየአምር፡ሕገጋተ፡ምኔት፡ *qui leges* (*regulas*) *coenobii novit* F. N. 10; ሕገ፡ምንኵስና፡ ib. d) Inde በሕግ፡ *ex lege, legitime*, ut: ብእሲትከ፡እንተ፡በሕግ፡አውሰብከ፡ Mal. 2, 14; ቤትኩ፡ምስሌኪ፡በሕግ፡ Hez. 16, 8; ዘሕግ፡ vel ዘበሕግ፡ *legitimus*, ut: ሰብሳብ፡ዘበሕግ፡ Did. 33; ሰብሳብ፡ዘሕግ፡ Kedr f. 78; Syn.; ዘበሕጉ፡ ἀκολούϑως 1 Esr. 7, 6, vel በከመ፡ሕጎሙ፡ 1 Esr. 7, 9; ዘበሕጉ፡ νομίμως 2 Tim. 2, 5; በከመ፡ሕግ፡ወሥርዐት፡ κατὰ τὸ κρίμα 2 Par. 4, 20; በከመ፡ሕጉ፡ ὡς καϑήκει Lev. 5, 10; ዘእንበለ፡ሕጉ፡ παρανόμως Act. 23, 3; አውስቦ፡ዘእንበለ፡ሕግ፡ ἀϑέμιτοι μίξεις *concubitus illegitimi* Chr. Ta. 2. e) Denique etiam de *lege naturae* usurpatur: ሕገ፡ጠባይዕ፡ ὁ τῆς φύσεως νόμος Chr. ho. 27 (cfr. Rom. 2, 15); euphem.: ይፌጽም፡ሕገ፡ሥጋ፡ *necessitati paret* Sx. Nah. 14. f) *id quod ex lege alicui debetur* 1 Reg. 2, 13. 2) *foedus, testamentum* (divinum); διαϑήκη (cum voce ሥርዐት፡ tum) voce ሕግ፡ creberrime redditur, ut: ከመ፡ይኩንከ፡ሕገ፡ዘለዓለም፡ Gen. 17, 7; Sir. 45, 15; መጽሐፈ፡ሕግ፡ βιβλίον διαϑήκης Ex. 24, 7; Sir. 24, 23; አቀመ፡ሎቱ፡ሕገ፡ዘለዓለም፡ Sir. 45, 7. 14, 17; Jer. 11, 10; Mal. 2, 10; አበእከሁ፡ውስተ፡ሕገ፡እግዚ"፡ለገብርከ፡ምስሌከ፡ 1 Reg. 20, 8. Inde ሕግ፡ብሊት፡ *Vetus Testamentum* F. M. 20, 1 (vid. ሐዲስ፡); ሕግ፡ሐዲስ፡ Hebr. 8, 8 seq. — Μαρτύριον Sir. 36, 20. 3) *regula, norma, ratio, mos, consuetudo:* κανών Gal. 6, 16; ማእረረ፡ዘበሕጉ፡ዐቀበ፡ለነ፡ Jer. 5, 24; ኢትትቃተሎሙ፡በሕገ፡ቀትል፡ Judith 7, 11; ጠፍአ፡ኵሉ፡ሕገ፡ሥጋ፡እምኔሁ፡ ei *corporis vita a naturae norma prorsus abstracta est* Gad. T. H.; እንበይነ፡ሕግ፡ ob morem i. e. *quia moris est* Sir. 38, 17; በሕገ፡ፈላሲ፡ ὡς παροίκους 1 Petr. 2, 11 rom.; በሕገ፡እጓለ፡እመሕያው፡ — በሕገ፡እግዚ"፡ κατ' ἀνϑρώπους — κατὰ ϑεόν 1 Petr. 4, 6; ኢኮነ፡ከማሁ፡ሕጉ፡ οὐχ οὕτως ἔσται Gen. 34, 7; ዘኒ፡እነብብ፡ሕገ፡ሰብእ፡ κατὰ ἄνϑρωπον λέγω Rom. 3, 5 Platt; ሕገ፡ሰብእ፡እብለክሙ፡ ἀνϑρώπινον λέγω Rom. 6, 19; Simon Magus ያግህድ፡ሕገ፡ዘስሙ፡ሲሞናዊ፡ *simoniam evulgabit* Clem. f. 67; ሕጋ፡ለቤተ፡ብለኔ፡ *mores balneorum* Sx. Ter 22 Enc. 4) *instituta, ritus, sacra* populorum; deinde *religio* ipsa, quatenus legibus et institutis nititur: τὰ νόμιμα ሕጎሙ፡ Lev. 18, 3; ሕገ፡አሕዛብ፡ Jer. 10, 3; ኵሉ፡ሕገጊሃ፡ πάσας τὰς πανηγύρεις αὐτῆς (*conciones populi ad festos peragendos*) Hos. 2, 13; ሕገ፡ናእት፡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων *solemnitas azymorum* Ex. 34, 18; በመዋዕሊሁ፡ያስተርኢ፡ካልእ፡ሕግ፡ (sc. Islâm) Clem. f. 75; item in Syn. saepius ሕገ፡ክርስቲያን፡ *religio Christiana* memoratur.

ሐጋጊ፡ n. ag. *legislator, institutor:* እስመ፡ሐጋጌ፡ብሊትኒ፡ወሐዲስ፡፩ውእቱ፡ Chr. ho. 32; *Christus* ሐጋጌ፡ሕግ፡ Haim. Ab. 2; ሐጋጌ፡አጽዋም፡እምስቴ፡ Sx. Teq. 12 Enc.

ሕጋዊ፡ adj. rel. *ad legem pertinens, legitimus:* ሰብሳብ፡ሕጋዊ፡ *matrimonium legitimum* F. M. 8, 1; ብእሲት፡ሕጋዊት፡ *uxor legitima*, ib. (aliâs ዘበሕግ፡); F. N. 24, 1.

ሐገጸ፡ vid. sub ሐርገጸ፡

ሐገፈ፡ rad. inus., cujus notio e حَجَبَ *texit, obtexit* elucet;

جَفَةٌ *scutum ex corio confectum, ligni omnis et tendinum expers.*

ሐገፋ፡ subst., Pl. **ሐገፋት፡**, *clypeus, scutum:* ἀσπίς צִנָּה **ሐገፋ፡ዘወርቅ፡** 2 Par. 9, 16; Chr. Ta. 5; θυρεός: **ወነሥአ፡ ሐገፋተ፡ወርቅ፡** 2 Par. 12, 9. 10; **ሐገፋ፡ወረምሕ፡** ib. 14, 8. 25, 5. 26, 14; **ኵነኒ፡እግዚኦትየ፡ቅድመ፡ፀርየ፡ሐገፋ፡ከመ፡ዖፍ፡አፍኀርቲሃ፡ዘትሴውር፡በክንፋ፡** III Sal. Mar. 22. — *Voc. Ae.:* **ሐገፋ፡ዘ፡ጋሻ።**

ሐጠበ፡ I, 1 [חָטַב *cecidit lignum* (vic. חָצַב); حَطَبَ *lignatus est* (حَطَبٌ *ligna caesa, quibus ignis accenditur*)] Subj. **ይሕጥብ፡** 1) *ligna findere* vel *caedere:* **ዘየሐጥብ፡ዕፀ፡** ξυλοκόπος Jos. 9, 21; **ሤምናክሙ፡ትሕጥቡ፡ዕፀ፡** 9, 19. 2) *lignari:* **ይሕጥብ፡ዕፀ፡** συναγαγεῖν ξύλα Deut. 19, 5; **ተሐጥበ፡ዕፀወ፡** συνέλεγε ξύλα 3 Reg. 17, 10; **ሶበ፡የሐጥብ፡ዕፀወ፡ ይሜጽር፡በበ፴ጸረ፡ብእሲ፡ እስከ፡ ያንጢ፡ ዘይጸውር፡ ሎቱ፡** Gad. T. H.

ሐጡብ፡ part. *fissus*, de ligno, Lud. sine auct.

ሐጥብ፡ subst. [حَطَبٌ] *ligna fissa* vel *caesa* (materia ignis): **ሥልሰ፡ኤልያስ፡ውስተ፡ዕፀ፡ሐጥብ፡ወውስተ፡አባለ፡ላህም፡ማየ፡ሰዊጠ፡እሳተ፡እምሰማይ፡ አውረደ፡ ላዕሌሆሙ፡** hom. Severiani in Cyr. f. 123; paulo infra **ሐጥብ፡** (sine **ዕፀ፡** praemisso).

ሐጣብ፡ et **ሐጣቢ፡** n. ag. *qui ligna findit, caedit; lignator* ξυλοκόπος: **ሐጣበ፡ዕፅ፡** Deut. 29, 10; **ሐጣብያነ፡ዕፀው፡** Jos. 9, 25 var.; **ሐጣብያነ፡ዕፅ፡ወቀዳሕያነ፡ማይ፡** Macc. f. 7.

ሐጽ፡ *sagitta* vid. sub **ሐጸየ፡**

ሐጸረ፡ *decurtari* vid. sub **ኀጸረ፡**

ሐጸረ፡ I, 1 [amh. **አጸረ፡**; id. q. חָצֵר (in חָצֵר locus septus, *area, atrium, villa*), حصر *circumdedit, in angustiam redegit* (حِصَارٌ *sepimentum, castellum*) حَظَرَ *prohibuit* حِظَارٌ *paries, sepimentum*); vic. est **ቀጸረ፡** q. vid.] Subj. **ይሕጽር፡** 1) *circumdare* vel *cingere* re, in sp. sepimento, muro, *consepire, circumsepire, obstruere* vel *concludere sepimento* vel *muro:* **ሐጸሩኒ፡በሐሰት፡** ἐκύκλωσέ με ἐν ψεύδει Hos. 11, 12; **ሰረገላተ፡እሳት፡ሐጸሮ፡** (v. **ሕጹር፡**) **ላዕለ፡ኤልሳዕ፡** περικύκλῳ Ἐλισαιέ 4 Reg. 6, 17; **አሐጽር፡ፍኖታ፡በሦክ፡** Hos. 2, 8; **እመኒ፡ሐጸርከ፡በሦክ፡ላዕለ፡ንዋይከ፡** Sir. 28, 24; **አሐጽር፡ ሎሙ፡ዐውደ፡ደብርየ፡** Hez. 34, 26; **ወሐጸሮ፡ለማይ፡በትእዛዙ፡** πρόσταγμα ἐγύρωσεν ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος Job 26, 10; **ሐጸርከዎ፡ለባሕር፡በአናቅጽ፡** 38, 8; συμφράξει Jes. 27, 12. Etiam *obice intercludere* aquas: **ሐጸርኩ፡ ወአንጸፍኩ፡ ማየ፡** ἔθηκα γέφυραν καὶ ἠρήμωσα ὕδατα Jes. 37, 25. 2) *circumvallare* i. e. et *munitionibus praemunire* locum et *operibus cingere, obsidere.* a) **ሐጸሩ፡አርእስተ፡አድባር፡** ἐτείχισαν Judith 5, 1; trsl.: **ይሕጽርከሙ፡በሐጹረ፡መስቀሉ፡** Genz. f. 153. b) c. Acc.: **አሐጽረኪ፡በማኅፈደ፡** Jes. 29, 3; Jer. 21, 4 vrs. alt.; 52, 4; **ተሐጽራ፡በተዓይን፡** Hez. 4, 2. 21, 22. 26, 8; 4 Reg. 25, 1; *Vespasianus* **ሐጸራ፡ ለቤተ፡ መቅደስ፡** Jsp. p. 342; c. **ውስተ፡**, ut: **ሕጽሩ፡** (v. **ሕጸሩ፡**) **ሐጹረ፡ውስተ፡ሀገር፡** 3 Reg. 20, 12; c. **ላዕለ፡**, ut: **ይትዐየኑኪ፡ ወየሐጽሩ፡ ላዕሌኪ፡** Luc. 19, 43 rom. — *Voc. Ae.:* **ሐጸረ፡ ዘ፡ደመቀ፡** (vid. **ሐጸረ፡** III, 3.).

አሕጸረ፡ II, 1 *circumvallare, obsidere* Hez. 21, 22 var.; 26, 8 var.

ተሐጽረ፡ III, 1 pass. et refl. *consepiri, sepimento cingi, circumvallari:* **ወይትሐጸር፡ቈላተ፡አድባርየ፡** φραχθήσεται Zach. 14, 5; **በወላትው፡ነኪር፡ተሐጺረከ፡** ὅπλοις τοῖς ἔξωθεν σεαυτὸν περιφράττων Cyr. ho. f. 110; *ecclesia* **ከመ፡ ትትሐጸር፡በመስቀልከ፡ወትጠቀም፡በመጽሉብትከ፡እማእከለ፡መንሱት፡** Lit. Joh.; **ፍኖትየ፡ተሐጽረ፡በሦክ፡** Sx. Hed. 17 Enc.

ተሓጸረ፡ III, 3 sese inter se circum undique concludere vel *circum undique coaptari:* **እስመ፡ተሓጸሩ፡ምስለ፡ቢጾን፡** ἡρμοσμένοι ἦσαν Herm. p. 9 (sed dubia videtur lectio; nescio an legendum sit **ተኃደሩ፡**).

ሕጹር፡ part. *circumdatus, conseptus, circumvallatus, obsessus:* Nah. 3, 8 var.; 4 Reg. 6, 17 var.; **ሕጹር፡በጽጌ፡** Cant. 7, 3; **ሀገር፡ሕጽርት፡** (v. **ቅጽርት፡**) Jes. 1, 8.

ሐጽር፡ subst., *circumseptio, circumvallatio* (vid. **ቀጽር፡** et **ቀጽር፡**): **እጽሕፍ፡ነገረ፡ሐጽር፡** *Voc. Ae.*; **አሕጹር፡** (var. pro **ሐጹር፡**) Plur. legitur Jer. 28, 32.

ሐጹር፡ subst. 1) *locus circumseptus, septum:* **ገብረ፡ ሎቱ፡ ሐጹረ፡ ሎቱሂ፡ ወለእንስሳሁ፡** Gen. 33, 17. 2) id quo aliquid circumdatur: *sepes, moenia, propugnaculum, munitio:* **ማይ፡ሐጹሩ፡** (v. **ሕጹሩ፡**) ὕδωρ κύκλῳ αὐτῆς Nah. 3, 8; περίβολος Hez. 40, 5; **ከመ፡ ይኩኑክሙ፡ ሐጹረክሙ፡** Jes. 16, 4; **ሐጹሩ፡** (v. **አሕጹሩ፡**) τὰ συστήματα αὐτῶν Jer. 28, 32; sepes, quae igne violari potest F. N. 37. 3) *circumvallatio, vallum:* **ውስተ፡ሐጹሩ፡** ἐν τῇ περιοχῇ αὐτοῦ Hez. 17, 20; **በሐጹር፡ወበጥቅም፡** (χαρακοβολία) 17, 17; χαράκωσις Deut. 20, 20; **ሕጽሩ፡ሐጹረ፡ውስተ፡ሀገር፡** οἰκοδομήσατε χάρακα 3 Reg. 20, 12.

ሐጸየ፡ *sponsam emere* vid. sub **ሐፀየ፡**

ሐጸየ፡ vel **ሐፀየ፡** rad. inus., cui vis *secandi, asciandi* inest [חָצָה *dissecuit, divisit,* خَصَى *exsecuit*; vicina sunt **ኀጸወ፡**, **ሐጸጸ፡**; cfr. de radicibus a חץ vel קץ incipientibus Ges. thes. p. 510]. Hinc

ሐጽ፡ subst., plerumque m., Plur. **አሕጻ፡** et **አሕጻት፡** *sagitta, telum* [quamquam enim hebr. חֵץ a rad. חָצַץ provenit, tamen ob pluralis formas, quae cum pluralibus vocum **ስም፡** et **ጥብ፡** magis quam cum pluralibus vocum **ፀር፡**, **ልብ፡** al. conveniunt, nunc (aliter atque in gramm. § 136, 2, c) hujus vocis radicem **ሐጸየ፡** statuere maluerim, coll. arab. حَظْوَةٌ praeter حَنْظَةٌ] σίδηρος Job 39, 22; ἰός Thren. 3, 13; τοξεύματα Hez. 39, 3; Jer. 28, 11; βολίς Jer. 27, 9; plerumque βέλος Job 20, 25; Sap. 5, 12; Sir. 19, 12; Ps. 56, 6; **ይበውእዋ፡በሐጽ፡ወበቀስት፡** Jes. 7, 24; **ረሰየኒ፡ከመ፡ሐጽ፡ኅሩይ፡** Jes. 49, 2; **ፊነወ፡ሐጸ፡** Kuf. 38; **ሰብአ፡ሐጽ፡** Jes. 21, 15; **የወጽእ፡አሕጻሁ፡እምጕንጸሁ፡** Sir. 26, 12; **ይደረብዩ፡በአሕጻት፡** Phlx. 100; **አሕጻ፡** 2 Reg. 18, 14; 2 Par. 26, 15; Job 6, 4. 16, 9. 30, 14; Hez. 4, 2 (βελοστάσεις); **አሕጻት፡** Ps. 10, 2; pluralem c. fem. adjecti vel verbi construere amant Deut. 32, 42; Ps. 37, 2 (quamquam etiam sing. m. occurrit Ps. 119, 4). — *Voc. Ae.:* **ሐጽ፡ዘ፡ፍላጻ።**

ማሕጼ፡ subst. (m.) *ascia, securis, dolabra:* πέλεκυς Ps. 73, 7; ἀξίνη Matth. 3, 10; σιδήριον 4 Reg. 6, 5. 6. — *Voc. Ae.:* ማሕጼ፡ ዘ፡ ምሳር ።

ሐጸጸ፡ et **ሐጸ፡**, etiam per **ፀ**, I, 1 [significatio radicis חָצַץ prima est *secuit, abscidit, discidit* vid. Ges. thes. p. 510; Aethiopibus notio *concidendi* in notionem *imminuendi* et intr. *decrescendi* transiit; vic. ኀጠጠ፡, ቀጠነ፡ q. v.] Subj. ይሕጽጽ፡ 1) perraro trans. *imminuere, deminuere,* ut: ዘይጸልእ፡ ነቢበ፡ ብዙኀ፡ የሐጽጻ፡ ለኀጢአቱ፡ ἐλαττονοῦται κακίᾳ (si non ያሐጽጻ፡ legere malueris) Sir. 19, 6; ኢሐጸነ፡ ወኢምንተ፡ (var.) *nobis debita nihilo deminuit* Kuf. p. 127 ann. 1. 2) plerumque intrs. *minui, imminui, deficere, decrescere:* ሐጸ፡ ማይ፡ Gen. 8, 3. 5; de luna Hen. 78, 8; ብርሃን፡ ዘየኀልቅ፡ እንዘ፡ የሐጽጽ፡ Sir. 43, 7; de ingenio የሐጽጽ፡ ልቡ፡ ከመ፡ ወርኅ፡ Sir. 27, 11; (opp. ተወሰከ፡) Sir. 42, 21. 3) comparative *minorem, inferiorem, minimum esse:* ኢይሕጽጽ፡ እክልከ፡ Kuf. p. 113; c. Acc. prs. (sensu Dativi): እለ፡ የሐጸሙ፡ አእምሮ፡ οἱ ἐνδεεῖς φρενῶν Prov. 9, 4. 16; c. Acc. rei: የሐጹ፡ ኀይለ፡ *minores sunt viribus* 4 Esr. 3, 65; ኢፈድፈደ፡ — ወኢሐጸጸ፡ Ex. 16, 18; (*tribus filiis suis regnum divisit*) ከመ፡ ኢይኩን፡ ፩እምኔሆሙ፡ ዘይፈደፍድ፡ ወየሐጽጽ፡ በምንትኒ፡ Jsp. p. 332; ትእዛዝ፡ እንተ፡ ተሐጽጽ፡ *mandatum minimum* Matth. 5, 19; ኢየሐጽጽ፡ መፀተ፡ ንጉሥ፡ እመፀተ፡ አንበሳ፡ Prov. 20, 2; Lit. Epiph.; Matth. 2, 6. 4) *detrahi, deduci* (etiam: reliquum efficere, in arithm.): እምጥብዖትን፡ ኢየሐጸነ፡ ግንፋል፡ *de penso ne unus quidem later nobis detrahitur* Ex. 5, 19; ፶ዓመት፡ እንዘ፡ የሐጽጽ፡ ወርኅ፡ *quinquaginta anni detracto mense uno* Abush. 50; (በበ፭፡ ዓመት)የሐጽጽ፡ ወርኅ፡ እምፀሐይ፡ ፴ መዋዕለ፡ *per singula quinquennia cursus lunae cum cursu solis comparatus reliquum efficit triginta dierum* Hen. 74, 11—16.

አሕጸጸ፡ II, 1 1) *minuere, imminuere, deminuere, decurtare:* ያሐጽጽ፡ ሕዝበ፡ ኀጣይእ፡ Prov. 14, 34; ግፍዕ፡ ያሐጽጽ፡ መዋዕለ፡ Fal. f. 39; ሕቀ፡ አሕጸጽከ፡ እመላእክቲከ፡ Ps. 8, 6; ኢያሐጽጹ፡ እምነገሬትየ፡ Hen. 104, 11; ያሕጽጽ፡ እመበልዐት፡ *de cibis (sibi) detrahat* F. M. 14, 4. 2) *justo minus facere* vel *habere* i. e. *deficere* in re, c. c. Acc. Inf.: ኢያሕጸጽከ፡ አሠንዮ፡ ለሙ፡ Jsp. p. 333; c. እምነ፡, ut: አሕጸጽኩ፡ እምጸድቅ፡ Job 9, 20; ዘአሕጸጽክሙ፡ አንትሙ፡ እመልእክተ፡ ዚአየ፡ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα Phil. 2, 30; c. Acc.: ዘአንትሙ፡ አሕጸጽክሙ፡ እሙንቱ፡ ፈጸሙ፡ 1 Cor. 16, 17; ፸ዓመተ፡ አሕጸጸ፡ እምዘ፡ ፲፱ ዓመት፡ Kuf. p. 19; abs.: 2 Cor. 8, 15; Kuf. p. 84. 3) *alicui detrahere a re* i. e. a) *remittere:* አልቦ፡ ዘያሐጸክሙ፡ (suff. Dat.) እምጥብዖትክሙ፡ Ex. 5, 11; እመቦ፡ ዘኢይክል፡ ቀኖና፡ ኀጢአቱ፡ (*poenitentiam statutam*) ይደሉ፡ ከመ፡ ያቅልሉ፡ ሎቱ፡ ወያሕጽጹ፡ እምቀኖናቲሁ፡ F. M. 2, 11. b) *jacturam* vel *detrimentum inferre* alicui, *detrahere de fama:* ለእመ፡ ተአዘዝክሙ፡ (si obtemperaveritis) ኢያሐሥመክሙ፡ ወኢያሐጽጸክሙ፡ ተአዝዘ፡ በከመ፡ ኢሐጸሙ፡ ለእለ፡ ቀደሙክሙ፡ Jsp. p. 360; ኢያነውር፡ ለብእሲ፡ ወኢያሐጽጾ፡ ከመ፡ ይትአዘዝ፡ ib. 4) *inferiorem existimare, vilipendere:* *Aristobulus* ተቀጸለ፡ ጌራ፡ ዐቢየ፡ ዲበ፡ ርእሱ፡ አሕጺጸ፡ ጌራ፡ ክህነት፡ ቅዱስ፡ Jsp. p. 301.

ሕጹጽ፡ part., imminutus i. e. 1) *deficiens, mancus* (vid. ንቱግ፡) ተረክበት፡ ሕጽጽት፡ ὑστεροῦσα Dan. 5, 27; ኵኑ፡ ፍጹማነ፡ ወአኮ፡ ሕጹጻነ፡ Genz. f. 154; ὑστέρημα Koh. 1, 15; አልቦ፡ ዘገብረ፡ ወኢምንተኒ፡ ዘሕጹጽ፡ ἐκλεῖπον Sir. 42, 24; ብእሲት፡ ሕጽጽት፡ እምፍጥረተ፡ አንስት፡ *quae defectu muliebrium laborat* F. N. 24, 7. 2) *minor, inferior, minimus, exiguus:* ἐλάχιστος Matth. 5, 19; Sap. 14, 5; አርባዕቱ፡ ሕጹጻን፡ ውስተ፡ ምድር፡ τέσσαρα τὰ ἐλάχιστα Prov. 24, 59; ሕጹጻነ፡ ሃይማኖት፡ ὀλιγόπιστοι Matth. 6, 30; ሕጹጸ፡ ነፍስ፡ ὀλιγόψυχος Prov. 14, 29; ሕጹጸ፡ መዋዕል፡ ὀλιγοχρόνιος Sap. 9, 5; ሕጹጸ፡ ልብ፡ ἐλαττούμενος καρδίᾳ Sir. 16, 23. 19, 23; ድኩማነ፡ ሐሊና፡ ወሕጹጻነ፡ አእምሮ፡ Chr. ho. 16; humilior Hen. 87, 3; ብዙኀ፡ ሕጹጽ፡ አንተ፡ ከመ፡ c. Subj. 4 Esr. 8, 56. — Vid. ዐይን፡ — 3) Libri Chronicorum V. T., παραλειπόμενα, apud Aethiopes primitus ሕጹጻነ፡ ነገሥተ፡ ይሁዳ፡ vel ሕጹጻነ፡ ነገሥት፡ vel ሕጹጻን፡ (ሕጹጻን፡ ቀዳማዊ፡, ካልእ፡) inscripti sunt (posteriore aetate etiam ተረፈት፡ nominantur, q. v.), quem titulum equidem non libros *mancos* Regum (in quibus multa eorum, quae in libris Regum relata sunt, desiderantur), nec libros, in quibus res gestae *minutius* i. e. accuratius narrantur (nusquam enim alibi haec notio voci ሕጹጽ፡ convenit), sed libros Regum *minores* interpretari velim: re vera enim mole minores sunt quatuor Regum libris. Praeterea in Gad. Ad. (sub finem libri) *stemmata* vel *tabulae genealogicae* Hebraearum gentium circiter decies ሕጹጻት፡, semel ሕጹጻነ፡ አናግድ፡ appellantur. Quo nomine num interpres Aeth. titulum libri canonici ሕጹጻን፡ (quoniam in eo permulta stemmata continentur) imitari voluerit, an vocem Arabicam quandam (ut قِصَص) reddiderit, aegre disceptaveris, priusquam arabicum *Adami librum* inspexeris.

ሕጸጽ፡ subst. 1) *deminutio, decrementum:* በሕጸጸ፡ ወርኅ፡ Hen. 78, 8. 79, 3. 2) *defectus, exiguitas:* እፌጽም፡ ሕጸጸ፡ ሕማሙ፡ ὑστέρημα Col. 1, 24 Platt; ሕጸጸ፡ ነፍስ፡ ይትወለድ፡ እምሕጸጸ፡ አሚን፡ Chr. ho. 19; ሕጸጸ፡ ሃይማኖት፡ Matth. 17, 20; እንከሰ፡ ሕጸጽ፡ ውስተ፡ መዓርገ፡ ክህነት፡ *imperfecta est dignitas sacerdotalis* Chr. ho. 13. 3) Ubi (in arithm.) duo numeri inter se comparantur vel minor de majore deducitur, ሕጸጽ፡ est *differentia, reliquum* Hen. 74, 16; Abush. creberrime.

ሕጸት፡ (pro ሕጽጸት፡) n. act. 1) *deminutio, decrementum, defectio:* አልቦ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡ ተወስከ፡ ወኢሕጸት፡ Clem. f. 47; ዘእንበለ፡ ተውሳክ፡ ወኢሕጸት፡ Jsp. p. 296; ሕጸተ፡ ዐውደ፡ ብርሃኑ፡ (ለወርኅ፡) Org. 1. 2) *detrimentum, detrectatio:* በሰብሳብ፡ ዘበሕግ፡ አልቦ፡ ነውር፡ ወኢሕጸት፡ Did. 33; ኢኮነ፡ ሎሙ፡ ሕጸት፡ በዝ፡ (quod regibus peregrinis obtemperaverunt) ወኢነውር፡ Jsp. p. 360. 3) *defectus, exiguitas, tenuitas:* ሕጸተ፡ አእምሮ፡ እግዚ"፡ θεοῦ ἀγνωσία Sap. 13, 1; ሕጸተ፡ አኰቴት፡ (var.) *animus ingratus* Sap. 14, 25; ሕጸተ፡ ሃይማኖት፡ Kid. f. 4; ሕጸተ፡ ትውክልቱ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡ Jsp. p. 303; በእንተ፡ ሕጸተ፡ ምክሮን፡ ለአንስት፡ ib. p. 322; ሕጸተ፡ ኍላቈሆሙ፡ ib. p. 349.

ሑጻጼ፡ subst. *deminutio, defectio, detrectatio:* F. N. 31; Jsp. p. 359; *labor* ዘአልቦ፡ ሑጻጼ፡ Enc.; *si vos ei subjecissetis* እምኢኮንክሙ፡ ሑጻጼ፡ ወዘለፋ፡ Jsp. p. 381.

ታሕጻጽ፡ subst. *deminutio, defectus* et comparative *conditio inferioris:* ἐλάττωμα Chr. Ta. 30; *haeretici* እለ፡ ይኔልዩ፡ ድካመ፡ ወታሕጻጸ፡ ለወልደ፡ እግዚ"፡ Haim. Ab.; *si quis in peccatum incidit* በአይኒ፡ ታሕጻጽ፡ ወእበድ፡ ዘኮነ፡ *quocumque defectu vel errore* Phlx. 171; አርጌንስ፡ ይሜህር፡ ታሕጻጸ፡ ወልድ፡ እምአብ፡ M. M. f. 57.

ታሕጻጺት፡ subst. 1) *decrementum:* lunae Hen. 78, 15. 79, 4. 2) *res minuta, minutiae:* ታሕጻጺተ፡ደቂቃት፡ኅጣውእ፡ *peccatilla levissimi momenti* Clem. f. 146.

ትሕጽጽት፡ subst. *exiguitas, pusillitas:* መፀት፡ምስለ፡ትሕጽጽተ፡ልቡና፡ይወልድ፡ጽእለተ፡ወጽልአ፡ወቀቲለ፡ Phlx. 79.

ትሕጻጼ፡ subst., Pl. ትሕጻጼያት፡, *minutio, defectus:* በእንተ፡ትሕጻጼ፡ራእዩ፡ *ad imminuendam faciei formam (aures suas desecuit)* Phlx. 7; ከነ፡ሎቱ፡ትሕጻጼ፡ኅዳጥ፡ *pusillus defectus* (sc. animi), ib. 193. 135. 51. 222.

ሐፀነ፡ (etiam per ጸ) I, 1 [id. q. حَضَنَ *incubavit* ova; *in ulnas cepit* puerum; *educavit; removit, impedivit;* vicina ሐጸረ፡ q. v., et حَصَنَ (ሐነጸ፡); notio prima est in *circumdando et tuendo*] Subj. ይሐፅን፡ (rarius ይሕፀን፡ Ex. 2, 9), 1) *sinu fovere, in manibus gestare,* ut: ውስተ፡ሕፅን፡ኢሐፀኑኪ፡ (ἐν σπαργάνοις οὐκ ἐσπαργανώθης) Hez. 16, 4. 2) *nutrire, nutricare, educare* parvulos, pueros (τρέφειν ἐκτρέφειν τροφεύειν). a) de hominibus, qui nutriunt α) *infantes lactentes,* θηλάζειν (*lactare*): ተሐፅን፡ሳራ፡ሕፃነ፡ Gen. 21, 7; Ex. 2, 7. 9; 1 Reg. 1, 23; Luc. 11, 27; እለ፡የሐፅና፡ αἱ θηλάζουσαι Matth. 24, 19; እንተ፡ተሐፅኖ፡ወታጠብዎ፡ Kuf. 47; እንተ፡ሐፀነተኒ፡ (ἡ συλλαβοῦσά με) Cant. 3, 4. β) *pueros* in genere: አሐፅኖ፡እምንእሱ፡ Job 31, 18; Tob. 14, 10; Zach. 10, 9; 4 Esr. 9, 45; ወለተ፡እንተ፡ሐፀና፡ παῖς θρεπτή *alumna ejus* Esth. 2, 7; Eph. 6, 4; መፍትው፡ሕዝበ፡ክርስቲያን፡አለ፡አልበሙ፡ውሉድ፡ይሕፅንዎሙ፡ለእጓለ፡ማውታ፡ Did. 18. γ) senes: የሐፅኖ፡ለሢበትከ፡ Ruth 4, 15. δ) animalia 2 Reg. 12, 3. ε) *capillum* (alere): ለዕደው፡ኢይደልዎሙ፡ሐፂኖተ፡ወጸፊሮተ፡ለሥዕርቶሙ፡ F. N. 51. b) de Deo: አምላክ፡ዘሐፀነክሙ፡ Bar. 4, 8; Ps. 22, 2; Gen. 48, 15. c) de animalibus, in spec. de avibus (*fovere, incubare, nidulari, nutrire*): ተሐፅን፡ውስተ፡መሬት፡(እንቍላሊሃ፡) ἐπὶ χοῦν θάλψει Job 39, 14; ርግብ፡እለ፡የሐፅና፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ νοσσεύουσαι Jer. 31, 28; ከመ፡ዖፍ፡እንተ፡ተሐቅፍ፡እንቍቅሆ፡ወተሐፅን፡እንቍላሊሃ፡እስከ፡ሶበ፡ይሰርሩ፡ Did. 6. d) de inanimatis: ማይ፡የሐፅኖ፡(ለዕፅ፡) Hez. 31, 4.

አሕፀነ፡ II, 1 *curam* vel *tutelam gerere* alicujus, c. Acc.: ደቂቅ፡ይንበሩ፡ቅድመ፡አበዊሆሙ፡እንዘ፡ያሐፅንዎሙ፡ Did. ed. Platt p. 95 (si quidem lectio bona est).

ተሐፅነ፡ III, 1 *nutriri, (lactari), educari:* ተሐፀንኩ፡በጥብ፡ Job 3, 12; ትትሐፀኒ፡በሐሊበ፡አሕዛብ፡ Jes. 60, 16. 66, 11; ዘከመ፡ተሐፀንኪ፡ውስተ፡እዴየ፡ Esth. 4, 8; ደቂቅ፡እለ፡ተሐፅኑ፡ምስሌሁ፡ 2 Par. 10, 8; 3 Reg. 12, 8; Luc. 4, 16; በናዝሬት፡ኀበ፡ተሐፅነ፡(ክርስቶስ፡) Deg.; *Christus* ተሐፅነ፡ምስለ፡ሰብእ፡ዘእንበለ፡ኀጢአት፡ Did. 33; ተሐፅነ፡በኵሉ፡ምግባረ፡ሠናይ፡ Sx. Teq. 13; de animalibus: ይትሐፀኑ፡እጐላቲሆሙ፡ኅቡረ፡ Jes. 11, 7.

ሕፅን፡ subst. [חֵצֶן حِضْن] Plur. ሕፀን፡ (Ex. 4, 7) 1) *margo circumdans:* ኡበጽሕዎ፡ውስተ፡ሕፅነ፡ርእሰ፡ደብር፡ ἕως τῆς ὀφρύος τοῦ ὄρους Luc. 4, 29 rom. 2) *gremium, sinus* a) corporis: አንበሮሙ፡ውስተ፡ሕፅኑ፡ ἐναγκαλισάμενος αὐτά Marc. 10, 16. 9, 36; Luc. 2, 28; እለ፡ተወልዱ፡ላዕለ፡ሕፅኑ፡ (ἐπὶ μηρῶν) Gen. 50, 23; κόλπος ውስተ፡ሕፅነ፡እሞሙ፡ Thren. 2, 12; Ruth 4, 16; [illegible] seqq.; ያመጽእዎሙ፡ ለደቂቅኪ፡ውስተ፡ሕፅኖሙ፡ Jes. 49, 22; Ex. 4, 6. 7; Kuf. 22; Ps. 128, 6. 73, 12; ብእሲተ፡ሕፅንከ፡ Sir. 9, 1; ውስተ፡ሕፅነ፡አብርሃም፡ወይስሐቅ፡ወያዕቆብ፡ Clem. f. 159; Genz. f. 122; transl. ኅባእኩ፡ውስተ፡ሕፅንየ፡ነገሮ፡ Job 23, 12. 19, 27; Ps. 88, 49; Koh. 7, 9; አገብእ፡ሎሙ፡ውስተ፡ሕፅኖሙ፡ኃጢአቶሙ፡ Jes. 65, 6. 7; Jer. 39, 18; Prov. 16, 33. b) vestis Prov. 6, 27; Kuf. 8. c) maris: ሕፅነ፡ባሕር፡ Act. 27, 39 rom.; ሕፅነ፡ልሳን፡ Kuf. 8. 3) *nutritio, tutela:* ወለት፡እንተ፡ሀለወት፡ውስተ፡ሕፅነ፡ወላድያኒሃ፡ F. N. 24, 3; ዘውስተ፡ሕፅን፡ወምግብ፡ F. N. 40. — *Voc. Ae.:* ሕፅን፡ወመንቅዕት፡ዘ፡ብብት ።

ሕፅንት፡ n. act. *nutritio, educatio:* ለዝንቱ፡ቅዱስ፡(ቄርሎስ፡) ሐፀኖ፡ሠናየ፡ሕፅንተ፡ቴዎፍሎስ፡እኁወ፡እሙ፡ Cyr. f. 2; Org.; ዘያሜኒ፡ሕፅንተ፡ደቂቁ፡ F. N. 5.

ሕፃን፡ subst., m. et fem. (Marc. 5, 39. 40; Matth. 9, 24), Pl. ሕፃናት፡ *infans, parvulus, -la, puer* et *puella: adolescens* (quamdiu nondum sui juris est); infans modo genitus Gen. 21, 3; Ruth 4, 16; βρέφη 1 Petr. 2, 2; θηλάζων Ps. 8, 3; Judith 16, 4; Ex. 2, 3 seq.; παιδίον Matth. 2, 13; Gen. 44, 22 seq.; Jes. 9, 6. 10. 19; ሕፃን፡ንስቲት፡ 11, 6; ሕ"፡ንኡስ፡ 11, 8; τέκνα Jes. 13, 18; νήπιος Job 3, 16. 24, 12. 33, 25; Jer. 6, 11. 9, 21. 50, 6; Thren. 1, 5. 2, 19; Ps. 114, 6; Rom. 2, 20; 1 Cor. 3, 1; ሕፃን፡ውእቱ፡ወልደ፡፲ወ፬ዓመት፡ Kuf. 11; de Ismaële domo patris expulso Gen. 21, 14; Kuf. 17; de Benjamino Gen. 43, 8 seq.; de adolescente septendecim annos nato 2 Par. 34, 3; de Salomone ወሬዛ፡ወሕፃን፡ νέος καὶ ἁπαλός 1 Par. 29, 1; de Davide (παιδάριον) 1 Reg. 17, 33.

ሐፃኒ፡ n. ag., f. ሐፃኒት፡, Pl. c. ሐፃንያት፡ (gramm. § 133, a) et ሐፀንት፡ a) m. *nutritor, altor, tutor:* መምህር፡ወሐፃኒ፡ διδάσκαλος καὶ τροφεύς Chr. ho. 34; ሐፀንተ፡ደቂቁ፡ τιθηνοί 4 Reg. 10, 1. 5; crebrius in F. N. 24. 32; እስመ፡እሙንቱ፡ኮንዎ፡ሐፃንያተ፡ (σύμβουλοι) 2 Par. 22, 4. b) fem. *nutrix, nutricula* ἅβρα Gen. 24, 61; Judith 8, 10; τροφός Gen. 35, 8; 2 Par. 22, 11; 1 Thess. 2, 7; Bar. 4, 8; Ex. 2, 7; ሐፃንያቲኪ፡ Jes. 49, 23; Kuf. 32; τιτθός Chr. Ta. 11; τιθηνός 2 Reg. 4, 4; Ruth 4, 16; ወልደ፡ሐፃኒቱ፡ σύντροφος Act. 13, 1.

ሕፃንና፡ et **ሕፃና፡** subst. *infantia, pueritia,* Enc.

ማሕፀን፡ subst., fem. et m., Pl. መሓፅን፡ (Gen. 49, 25) et ማሕፀናት፡ (Chr. ho. 23) *alvus materna, uterus, matrix* (μήτρα): ማሕፀን፡መካን፡ Hos. 9, 14; Ps. 70, 7; Rom. 4, 19; Job 3, 16; Jer. 20, 17; Judith 9, 2; 4 Esr. 2, 48. 50. 51 (ubi Laur. ማሕፅን፡ exhibet) 3, 59. 8, 12; ዘእንበለ፡ትፃእ፡እማሕፀን፡ Jer. 1, 5; እንዘ፡ባ፡ውስተ፡ማሕፀና፡ Matth. 1, 18; ዐጸዋ፡እግዚ"፡ለማሕፀን፡ Gen. 20, 18; አርኀወ፡እግዚ"፡ማሕፀና፡ልያ፡ Kuf. 28; ፈትሐ፡ማሕፀና፡ Gen. 29, 31; በኵር፡ዘይፈትሕ፡ማሕፀነ፡ Num. 3, 12; Ex. 34, 19; Luc. 2, 23; ተሀውከ፡ማሕፀና፡በእንተ፡ወልዳ፡ 3 Reg. 3^b, 26; አፈ፡ማሕፀን፡ Hen. 62, 4.

ማሕፀንት፡ et rarius **ማሕፀን፡** subst., m. et fem., *quidquid tutelae, custodiae, fidei alicujus committitur, depositum,* tam de rebus quam de personis: Ex. 22, 7. 8; Lev. 5, 23; Jud. 12, 6; 1 Tim. 6, 20; 2 Tim. 1, 14; Tob. 10, 12; ማሕፀንትየ፡ (v. ማሕፀንየ፡) አንተ፡ኀቤየ፡ πεφύλαξαι σὺ παρ' ἐμοί 1 Reg. 22, 23; ንዋየ፡ማሕፀንትከ፡ Sir. 41, 19; ታገብእ፡ምድር፡ማሕፀንታ፡ Hen. 41, 1; [illegible]

F. N. 29. — *Voc. Ae.:* ማሕፀንት፡ብ፡አደራ። [Non est, quod hoc nomen ad aliam radicem, ut خَزَنَ, referamus cum *Dorn* de ps. Aeth. p. 67; vid. etiam Hupfeld exerc. Aeth. p. 30.]. Hinc derivatur

አማሕፀነ፡ quadrl. II *tutelae, custodiae, fidei* alicujus *committere* vel *commendare, concredere* alicui, *deponere* apud alqm; c. c. Acc. rei et ኀበ፡ pers.: ብሩር፡ዘአማሕፀነ፡ኀበ፡ራጉኤል፡ (supra አዕቀበ፡) Tob. 4, 1; 1 Petr. 4, 19; Ps. 58, 10; F. N. 29; Org. 2; c. ውስተ፡እደ፡ prs., ut: Ps. 30, 6; Luc. 23, 46; c. dupl. Acc.: ናሁ፡አማሕፀንኩከ፡ወለትየ፡ማሕፀንተ፡ Tob. 10, 12; Ex. 22, 7; Lev. 5, 21; 1 Tim. 1, 18; 2 Tim. 1, 12; Luc. 12, 48; Rom. 16, 1; Herm. p. 85; F. N. 29.

ተማሕፀነ፡ III, 1 1) *depositum accipere* ኢይፈዲ፡ዘተማሕፀነ፡ Ex. 22, 10. 2) refl. *se in tutelam* vel *custodiam conferre, in clientelam se committere; confugere, refugere* ad alqm; c. ኀበ፡ ut: ኀበ፡መኑ፡ትትመሐፀኑ፡ Jes. 10, 3. 20, 6; Jer. 27, 5; Ps. 142, 11; Deut. 13, 5; ተማሕፀነ፡ኀበ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 193; *ad victoris fidem confugere* F. N. 44, 4; c. በ prs. vel loci: ይትመሐፀን፡ብኪ፡ Jes. 54, 15. 55, 5; 3 Reg. 2, 29; absol. Hebr. 6, 18; ፍና፡ኀበ፡ይትመሐፀን፡ቀታሊ፡ Ex. 21, 13. 14. Hinc *appellare* alqm: ተማሕፀንኩ፡ሎሙ፡በቄሳር፡ Act. 28, 19 Pltt. 3) pass. vel refl., *in fidem, clientelam, tutelam recipere* alqm, *patrocinium* alcjs *suscipere, protegere, tueri, defendere*, c. Acc.: ጥበብ፡በሰላም፡ትትመሐፀኖሙ፡ለውሉዳ፡ Sir. 41, 14; ይትመሐፀና፡ለነፍሱ፡ Prov. 13, 3. 19, 16; Ps. 120, 7; Deut. 33, 9; ይትመሐፀን፡ሰላመ፡ Jes. 26, 3; Sap. 10, 1; c. Acc. et እምነ፡, ut: Ps. 11, 8; Sap. 10, 12; እግዚ"፡ይትማሕፀንከ፡እምኵሉ፡እኩይ፡ Kuf. 12. 31; Lit. 159, 3.

ምሕፁን፡ part. *commendatus, depositus*, Lud. e mss. Colb.

ምሕፅና፡ (i. e. ምሕፅንና፡), subst., *res commissa, negotium concreditum, depositum:* ቀሲሳን፡እለ፡ዐቀቡ፡ምሕፅናሆሙ፡በጽድቅ፡ Lit. Joh.; Enc.

አማሕፃኒ፡ n. ag. *depositor* (depositi) F. N. 29 (saepius).

ተማሕፃኒ፡ n. ag. *is cujus fidei* vel *tutelae committitur* res, *depositarius* Ex. 22, 10; F. N. 32.

መምሕፅን፡ subst. *patronus, protector*; Pl. **መምሕፅናን፡** Org.

መምሕፃን፡ vel **ምምሕፃን፡**, subst., locus, quo confugitur i. e. *refugium, asylum, praesidium*, Ex. 17, 15 (vid. var. in ann.); Jud. 12, 6 var.

ሐፀየ፡ I, 1 [prima notio est in *dissecando* (cfr. ሐጸየ፡ሐጸጸ፡ኀጸወ፡); hinc provenit notio *dividendi*, ut in חָצָה, חֵצִי; حِصَّةٌ *portio*; حَصَّ III. IV. *portionem dedit* alicui; حَظٌّ *portio*, in spec. *boni, felicitas, bona sors*, حَظِيَ (bonam sortem nactus est) *dignitate, honore, aestimatione usus est*; at in Geez notio restricta est ad *portionem a sponso sponsae datam* vid. ሕፄ፡; inde ሐፀየ፡ filiae vel *futurae uxori portionem ratam assignare*; amh. አጨ፡] Subj. ይሕፂ፡ 1) *donum sponsalicium dare:* የሐፂ፡ሕፃሃ፤ ይሁብ፡ለአቡሃ፡ Ex. 22, 16. 2) *dono sponsalicio emere* (i. e. despondere) aliquam sibi vel alii: ብእሲትየ፡እንተ፡ሐፀይክዋ፡በምእት፡ቍልፈት፡ (ἔλαβον) 2 Reg. 3, 14; *parentes* ሐፀዩ፡ሎቱ፡ብእሲተ፡እምዐበይተ፡ቤተ፡ንጉሥ፡ Gad. Za Mich.; Gad. T. Zion; ለአከ፡ንጉሥ፡ይሕፅያ፡ሎቱ፡ Jsp. p. 272; ለእመ፡ኢክነ፡ታሕተ፡ምልክና፡ከልኡ፡ይክውኖ፡ (*ei permissum est*) ከመ፡ይሕፂ፡ለርእሱ፡እመአከ፡በርእሱ፡አው፡በመጽሐፈ፡መልእክቱ፡አው፡በዘ፡ይሠምሮ፡ለከዊን፡ዐራቂ፡ F. N. 24, 2. — *Voc. Ae.:* ፈኀረ፡ሐፀየ፡ብ፡አጨ።

አሕፀየ፡ II, 1 *donum sponsalicium dare jubere:* ሕፄ፡ያሐፅይዎ፡ለድንግል፡ Ex. 22, 16 (የሐፅይዎ፡, quod editio mea praebet, e gramm. § 48, 4 intelligendum est; G subjunctivum ያሕጽይዎ፡ exhibet).

ተሐፅየ፡ *dono sponsalicio emi (desponderi)*, de virgine c. ለ፡ sponsi, Sx. Mag. 26. Enc.; ድንግል፡እንተ፡ኢተሐፅየት፡ F. N. 45. 48.

ሕፄ፡ subst. m. et fem. 1) a) *donum sponsalicium*, quod sponsus futurae uxori in peculium dat; b) *dos*. a) De eo in F. N. 24, 2 praecipitur: እመ፡ፈቀደ፡ፈኃሪ፡አው፡ዘተፍኅረት፡ምንኵስና፡እምድኅረ፡ወሀበ፡ሕፄ፡ይደልዎ፡ለፈኃሪ፡ዘወሀባ፡ቅድመ፡ከመ፡ይንሣእ፡ወለፍኅርቱኒ፡ከመ፡ታግብእ፡ዘነሥአቶ፡ዘእንበለ፡ካዕበት፡ (*nec duplicatione accepti mulctetur*); deinde 24, 3, ubi voces ዐረቦን፡ዘፍኅረት፡ et ሕፄ፡ promiscue usurpantur, haec statuuntur: እምከመ፡አበየ፡ነሣኢሁ፡(ለዐረቦን፡)እምድኅረ፡ተመጠወ፡ኪያሁ፡ወገደፉ፡ለተሰናእዎ፡ (*consensum mutuum dissolvit*) ይሚጥ፡ዘአኀዘ፡ገቢሮ፡ካዕበተ፡ (*reddat, quod accepit, duplicatum*) ወእመ፡ሞተት፡ይእቲ፡ብእሲት፡ለያግብእ፡ (*repetat*) ፈኃሪሃ፡እምሰብአ፡ዚአሃ፡ዘወሀበ፡በእንቲአሃ፡ዘእንበለ፡ሙብልዕ፡ወመስቴ፡ዘወሀበ፤ ወለእመ፡ሞተ፡ውእቱ፡ብእሲ፡ዘሎቱ፡ሕፄ፡ (*a quo donum datum est*) ወአልቦቱ፡ወራሲ፡ይኅድጉ፡ላቲ፡ዘነሥአት፡እምኀቤሁ፡ወእመሰ፡ቦቱ፡ወራስያን፡ያግብኡ፡ሎሙ፡መንፈቀ፡ንዋዩ፡ወመንፈቁ፡ይትርፍ፡ላቲ። Ibidem ሕፄ፡ distinguitur ab አምኃ፡ i. e. muneribus variis, quae salutandi causa sponsus sponsae dat. — In Bibliis respondet φέρνη מֹהַר: Gen. 34, 12; Ex. 22, 16 donum quod parentibus mulieris datur. b) Jos. 16, 10 dos quae a patre filiae datur; item ይደሉ፡አውስቦ፡ዘእንበለ፡ትልወት፡ወኢሕፄ፡ F. N. 24, 3; ዘጸሐፈ፡ትእዛዘ፡ (i. e. *testator*) የሀብ፡ለአዌልዲሁ፡ለለ፩መክፈልተ፡ሕፄሆን፡ F. N. 41, 4. 2) *donatio sponsalicia, emtio sponsae:* F. N. 24, 2. 3 ut: ዕድሜ፡ሐዘን፡ (*tempus luctus definitum*) ይከልእ፡እምአውስቦ፡ (*nuptias*) ወኢይከልእ፡እምሕፄ፡ወእምፍኅረት።

ሕፅይት፡ vel **ሕፂት፡** part. fem. (a ሕፁይ፡) *sponsa dono emta:* ድንግል፡እንተ፡ይእቲ፡ሕፅይት፡አው፡ተፍኅረት፡ለብእሲ፡ F. M. 6, 8.

ሕፅዮት፡ n. act. *emtio sponsae:* እለ፡ይመስጡ፡ወለተ፡ሕፅዮተ፡አው፡ዘኢተሐፅየት፡ *virginem sponsam vel non sponsam* F. N. 48.

ሐፄ፡ titulus Imperatorum Aethiopiae (*majestas, augustissimus*), de quo videre licet Ludolfi hist. Ae. II, 1, 25 et Comm. p. 222. Eum origine amharicum esse asserit Ludolfus. Legitur passim in libris Aethiopicis, ut: አኮ፡በቃለ፡ሐፄ፡ወአኮ፡በመኰንን፡ Chron. Ax. At ubi Imperatorem alloquuntur, ሐፄ፡ vocula ጌ፡ auctum usurpant, sc. ሐፄጌ፡, cui respondet Francogallorum *Sire*. Haec compellatio etiam in Jesum translata occurrit, ut: ተቀጸል፡ጽጌ፤ኢየሱስ፡ሐፄጌ፤ Deg. [Ludolfus hoc nomen ኀፄ፡ scripsit, Isenbergius autem ሐፄ፡; hanc scriptionem equidem plerumque inveni. De etymo nihil certi habeo, quamquam annotare juvat, hoc nomen ex arab. حَظِى bene illustrari posse.].

ሐጺጊ፡ vid. sub **ሐጺ፡**

ሐፈሠ፡ I, 1 [notio prima est *manum contraxit* et *manu corripuit*; vid. קָמַץ et קָפַץ, قَفَصَ, قَبَضَ, قَمَزَ, قَمَشَ; قُفْصَةٌ *pugillus*, קֹמֶץ *pugillus*, *manipulus*; قُمْزَةٌ *manipulus*; deinde propius ad nostram radicem accedunt: حَمَشَ I. II. *congregavit*, *collegit*; أَحْفَشَ *arripuit*; proxime حَفَشَ *propulit*, *abegit*, *asportavit fluxus* rem. Amh. **ሀፈሰ፡** et **አፈሰ፡** *corradere*]. 1) *comprehendere*, *arripere*: **ወሐፈሥዎ፡በድኖ፡ለሳኦል፡** ἔλαβον 1 Par. 10, 12. 2) *abripere*, *auferre*, *propellere*, de vento et procella: **ፀውሎ፡ዘየሐፍሦ፡** Jes. 17, 13. 28, 19; **የሐፍሦሙ፡ነፋስ፡** Jes. 57, 13. 64, 6; Jer. 30, 10; Hez. 13, 13. (Etiam Job 13, 25 **ትሐፍሰኒ፡** pro **ትነፍረኒ፡**).

ሐፍሥ፡ subst., proprie: *manipulus*, *pugillus* (vid. **ሕፍን፡**), sed nonnisi contemtim usurpari videtur de *praemiis* vel *munusculis (salariis)*, quae alicui in manum dantur corruptionis causa, de *honorario auguris*, aliisque hujus generis muneribus: **በእንተ፡ሐፍሦሙ፡ምልአ፡ሕፍን፡ሰገም፡** ἕνεκεν δρακὸς κριθῶν Hez. 13, 19; **ይሁቡ፡ሐፍሠ፡በእንቲአሁ፡** δῶρα δοῦναι Jes. 8, 20; **ያፈቅሩ፡ዘይነሥኡ፡ሐፍሠ፡ወይነ፡ዘቢብ፡** (et var.) Hos. 3, 1; **በሀብተ፡ዘያቀድሙ፡ሐፍሦሙ፡ለአበዊሆሙ፡** Hez. 20, 31 (vrs. ant.); **እምዘ፡ትነሥእ፡ሐፍሥ፡** (**ሐፍሣ፡** rom.) Act. 16, 16. — Voc. Ae.: **ሐፍሥ፡ዘ፡ገፀኝ ።**

ሐፈነ፡ inus., i. q. حَفَنَ *vola cepit rem digitis contractis*, *utraque manu cepit*; (حُفْنَةٌ *tantum rei*, *quantum manum implet*, חָפְנַיִם *pugnus uterque*, ܚܘܦܢܐ *pugnus*, *vola*). Hinc

ሕፍን፡ subst. [amh. **እፍኝ፡**] *pugnus*, *pugillus*: **መኑ፡ዘሰፈሮ፡ለማይ፡በሕፍኑ፡** Jes. 40, 12; **ሠናይ፡ምልአ፡እድ፡በዕረፍት፡እምነ፡ክልኤ፡ሕፍን፡በዐመፃ፡** Koh. 4, 6; **ምልአ፡ሕፍኑ፡** Lev. 2, 2. 5, 12. 6, 8; Hez. 13, 19; **ሕፍነ፡ማይ፡** *pugillus aquae* I Sal. Mar. 24; **ይነሥእ፡መጠነ፡፫ሕፍን፡እምነ፡ማይ፡ወይኅፅብ፡ርእሶ፡በስመ፡ሥላሴ፡** F. N. 3; **ሕፍነ፡ዐተር፡** *pugillus fabarum* Enc. — In Cyr. d. r. f. f. 44 legitur: **ቀርቡ፡እለ፡፪ሕፍነ፡ይነሥኡ፡** οἱ τὸ δίδραχμα λαμβάνοντες (Matth. 17, 24); Aeth. legit δίδραγμα; hallucinatur auctor Vocabularii ad Cyr.: **ሕፍን፡ዘ፡ዲናር፡**

መ፡ litera alphabeti Aethiopici quarta, quam **ማይ፡** (gramm. § 9) vocabant.

መ፡ (rarissime **ማ፡**) vocula enclitica (gramm. § 63, a et § 162). 1) Fuit primitus pronomen interrogativum (مَا, מָה, ܡܢܐ) *quid?* deinde relativum *quod*; variae particulae pronominales cum ea compositae sunt, ut: **ማእዜ፡**, **ሚመ፡**, **እስመ፡**, **ክመ፡**, **ከመ፡** 2) Dehinc aliis vocibus suffixa enunciationi quandam coloris varietatem admiscet. a) Creberrime pronominibus et particulis interrogativis suffixa *-ne*, *-nam*, *tandem* (germanicum: wohl, denn) denotat, et levem vel dubitationem vel intentionem interrogationi immiscet: **መኑመ፡አንተ፡** Joh. 1, 21. 22 rom.; Gen. 27, 33; **ምንትኑመ፡** Jac. 4, 14 Platt; 1 Petr. 2, 20 Platt; Matth. 11, 8. 9; **ምንተኑመ፡** Luc. 7, 25; Marc. 10, 3; **በምንትኑመ፡** Job 22, 10; **አይቴኑመ፡** Luc. 8, 25 rom.; Jer. 17, 15 (ubi unus codicum a me inspectus **አይቴኑማ፡** praebet); **አይቴመ፡** Hez. 13, 12; **እፎመ፡** Kuf. 35; Job 11, 5; Sap. 11, 26. 13, 9; Ex. 2, 18; Joh. 7, 45; **እፎኑመ፡** Rom. 3, 6. 4, 3; **ማእዜኑመ፡** Gen. 30, 30; **ዝኑመ፡** Kuf. p. 134. — Rarius, ut: **ምስለ፡ብዙኅ፡ምሕረት፡ታኄልወነ፡ወማእዜመ፡እመ፡** (ὅταν, *quandocumque*) **ፈቀድከ፡እስመ፡ክሂል፡ሀሎ፡ኀቤከ፡** Sap. 12, 18. b) Pronominibus personalibus subjuncta distinctionis vim auget, et *-dem*, *-met*, *ipse* significat, ut Jud. 9, 48 F; *Jesus Christus heri et hodie* **ወውእቱመ፡እስከ፡ለዓለም፡** *et idem in aeternum* Cyr. ad Th. f. 23; ὁ Λόγος *non mutatur*: **አላ፡ለዝላፉ፡ውእቱመ፡ይሄሉ፡** ib. f. 15; **ከማሁመ፡** Hen. 23, 2; **ወመንፈስ፡ቅዱስ፡ከማሁመ፡ውእቱ፡** *et Sp. S. itidem se habet* Org. c) Cuilibet enunciationis verbo annecti potest, quo restringatur et ita distinguatur, ut ante caetera emineat; significat *quidem*, *certe*, *tantum*, *etiam* et alia hujus generis particulas, nec non in nostris linguis intentione vocis exprimi potest: **ዝንቱመ፡** τοῦτό γε Cyr. ad Th. f. 15; **እመሰ፡በዝቱመ፡ምክንያት፡ተሠገወ፡** *si ob hanc tantum causam* (nec ob aliam) *incarnatus est* ib. f. 13; **አኮመ፡** *nequaquam* Cyr. ad Reg. f. 29; **አይድዑኒ፡እስኩመ፡** *quaeso tandem* Jsp. p. 372; **ራብዕመ፡** *vel quartus* Job 1, 18; **በእንተ፡ዓለማውያንመ፡ይቤ፡እግዚእነ፡** *de saecularibus quidem ait* Phlx. 3; **ወይእዜሰኬመ፡ጻድቅ፡ኢይትረከብ፡ዲበ፡ምድር፡** *nunc autem certe* (opp. aevo priore) ib. 228. Singuli auctores hac particula admodum delectantur, ut interpretes *Cyrilli*, *Chrysostomi*, *Philexii*, auctores *Antiphonarum*, al.

ሚ፡ nonnumquam separatum, plerumque voce sequenti copulatum scribitur; est pronomen interrogativum, de rebus usitatum, (cfr. מַה juxta מָה), deinde etiam adverbialiter usurpatum (gramm. § 63 et § 147, b). Quamquam **ሚ፡** obsolescere coepit et **ምንት፡**, quocum **ሚ፡** sensu convenit, multo magis frequentatum est, tamen haud ita raro reperitur. 1) *quid?* **ሚ፡ወልድ፡ከርሥየ፡ወሚ፡ወልደ፡ጸሎተ፡ዚአየ፡** Prov. 24, 70; **ምንት፡እነ፡ወሚ፡ዘመድየ፡** Judith 12, 14; Ex. 17, 4; Hen. 101, 2; 2 Reg. 16, 10. 19, 22; 3 Reg. 17, 18; Matth. 27, 4; Joh. 21, 22; **ሚየዐቢ፡እምረኃብ፡ወሚያሐምም፡እምነ፡ቍር፡** Chr. Ta. 28; **ሚትርጓሜሁ፡ለቃል፡** Phlx. 65. 2) adverb. *quam?!* (*quantopere?!*); et adjectivis et verbis praefigitur: **ሚአዳም፡** Cant. 4, 10; **ሚበዝኁ፡** Ps. 3, 1; **ሚየዐቢ፡** *quantus est!* Chr. ho. 28; **ነጸርከ፡ሚይበዝኅ፡ምሕረተ፡እግዚ"፡** Chr. Ta. 12. — **ሚመጠን፡** vid. sub **መጠን፡** — Voc. Ae.: **አይ፡ምንት፡ሚ፡ብ፡ምን ።**

ማህለለ፡ vid. sub **ማሕለለ፡**

መሀረ፡ I, 2 et 1 [prima radicis potestas est in *pernicitate* et *agilitate* (vid. מָהַר); hinc ducitur notio *sollertiae* (מָהִיר, ܡܗܝܪܐ, مَهَرَ, مَاهِرٌ); denique in Geez stirps I, 2. 1. significat *sollertem reddere* i. e. *docere*; amh. **ማረ፡** id.] Imprf. plerumque **ይሜህር፡** I, 2, sed etiam: **ይመህር፡** I, 1 (4 Esr. 8, 15) vel **ይምህር፡** (Jes. 29, 13; 4 Esr. 10, 53; al.); Subj. **ይመህር፡**

vel ይምህር፡ I, 2 (Luc. 1, 1 rom.; Deut. 6, 1; pro qua forma etiam ይማህር፡ reperitur, ut Deut. 4, 36) et ይምሀር፡ I, 1 (Ps. 50, 14; Deut. 20, 18; 1 Tim. 2, 12; al.), Imprt. መሀር፡ et ምህር፡ I, 2 (Matth. 28, 19 rom.; Ps. 118, 26. 33. 141, 11 al.; pro qua forma etiam ማህር፡ reperitur, ut Deut. 4, 9) et መሀር፡ I, 1 (Matth. 28, 19 Platt; Prov. 29, 17; al.); Inf. ምሂር፡ (1 Tim. 4, 13), ምህሮ፡ (Rom. 1, 16; 1 Tim. 5, 17), ምህሮት፡ (Sir. 42, 5; Marc. 11, 18) et ምሂሮት፡ (Matth. 7, 28 rom.). 1) *docere* a) absol. 1 Tim. 2, 12; Matth. 4, 23. 11, 1. b) c. Acc. prs.: Matth. 5, 2; Rom. 2, 21; Ps. 70, 18. 118, 102; et c. ለ pers.: Rom. 2, 21; Hebr. 8, 11; Deut. 4, 10. c) c. Acc. rei: ይምህሩ፡ትምህርተ፡ትእዛዘ፡ሰብእ፡ Jes. 29, 13; ይሜህር፡ምክረ፡ Job 22, 2; Phil. 1, 16; Rom. 1, 16, et c. በእንተ፡ rei 4 Esr. 10, 53; Luc. 1, 1. d) c. dupl. Acc. Ps. 50, 14. 118, 26. 33; Deut. 4, 14. 5, 28. 6, 7; 4 Reg. 17, 27; 4 Esr. 8, 15; Koh. 12, 9; መሀሮ፡አበው፡መጽሐፈ፡ Kuf. 7. 47; Dan. 1, 4; Job 33, 33; Sir. 45, 5; Joh. 14, 26; Hebr. 5, 12. e) verba si subjunguntur, adhibetur Acc. Inf.: ትሜህር፡እግሪሃ፡ሐዊረ፡ Deut. 28, 56. 20, 18; Hen. 8, 1; Kuf. 3, vel ለ፡ c. Inf., ut: ምህረኒ፡ለገቢር፡ Ps. 142, 11, vel Subj., ut: Matth. 28, 19; Deut. 6, 1. 2) *instituere, erudire* (παιδεύειν, etiam νουθετεῖν *admonere*): መሀር፡ወልደከ፡ Prov. 29, 17; ምህረኒ፡እግዚኦ፡ Jer. 10, 24; ገሥጸ፡ወመሀረ፡ Sir. 7, 23. 18, 13. 30, 2; Prov. 5, 13. 9, 7; Rom. 15, 14; 1 Cor. 4, 14; 1 Thess. 5, 12.

ተመሀረ፡ et ተምህረ፡ III, 2; rarissime III, 1 (gramm. § 97, 2) 1) *doceri, institui, condocefieri*: Jes. 55, 12; Kuf. 3; ከመ፡ትትመሀር፡ Sir. 6, 32; Prov. 29, 19; እስከ፡ይትሜሀሩ፡ብዙኃን፡ Dan. 12, 4; ኀበ፡ይትመሀሩ፡ (sic) አፍራስ፡ ἱπποδρόμια II Const. Ap. 24; እለ፡ይትመሀሩ፡ (sic) οἱ κατηχούμενοι Can. Neocaes. 5; c. c. Acc. vel በ፡ rei: ኢይትሜሀሩ፡እንከ፡ቀትለ፡ Jes. 2, 4; Luc. 1, 4; ተምህርኩ፡በሕገ፡አበውየ፡ Act. 22, 3. 2) *discere, addiscere*: ተመሀር፡ μάθε Job 34, 36; 1 Tim. 2, 11; c. c. Acc. rei: እመ፡ተምህሮ፡ተምህሩ፡ፍኖተየ፡ Jer. 12, 16; ተምህረ፡መጽሐፈ፡ vel ፀብአ፡ Kuf. 4. 19; Sir. 8, 8. 9, 1; ተመሀሩ፡ጽድቀ፡ δικαιοσύνην μάθετε Jes. 26, 9; ተመሀርዋ፡ለአትሕቶ፡ርእስክሙ፡ 1 Petr. 5, 5; Hen. 83, 2; c. Acc. Inf.: ርግብ፡ዘይትሜሀር፡ሰሪረ፡ Hez. 7, 16; ተምህረ፡መሢጠ፡ 19, 3; Deut. 4, 10; Jes. 28, 19; ተመሀሩ፡ገቢረ፡ሠናይ፡ Jes. 1, 17; c. በኀበ፡ vel እምነ፡ pers., a qua discitur: እሙንቱኒ፡በኀበ፡አበዊሆሙ፡ተመሀሩ፡ Sir. 8, 9; 1 Thess. 1, 8; ተምህረ፡እምኔሁ፡ኵሎ፡ትምህርታተ፡ Cyr. f. 2. 3) *discendo et meditando versari* in re, *studere* rei (μελετᾶν, quod aliâs አንበበ፡ verti solet): ኢትትመሀር፡ነፍስየ፡ኀጢአተ፡ Job 27, 4; Prov. 15, 28. 24, 2; διαλέγεσθαι et νοεῖσθαι ἔν τινι Sir. 14, 20. 21.

ምሁር፡ part. 1) *doctus, edoctus* rem. a) *discipulus, alumnus disciplinae*: ፍጹማን፡ወምሁራን፡ 1 Par. 25, 8; θεοδίδακτοι ምሁራን፡በኀበ፡እግዚአብሔር፡ Jes. 54, 13; Joh. 6, 45; 1 Thess. 4, 9. b) *peritus, sciens, gnarus*; absol., ut: ነገሩ፡ኢኮነ፡ከመ፡ምሁር፡ τὰ ῥήματα αὐτοῦ οὐκ ἐν ἐπιστήμῃ Job 34, 35; ἐπιστήμων Jac. 3, 13 rom. (ምኩር፡ Platt); c. Acc. rei: ምሁር፡አንተ፡ኦሪተ፡ Rom. 2. 18; Act. 18, 25; c. በ፡ rei: Ps. 89, 14; F. N. 51; ምሁር፡በኵሉ፡ጥበበ፡ሥራይ፡ወሰገል፡ Clem. f. 252; ope status constr.: Act. 21, 20; ምሁራነ፡ቀትል፡ Cant. 3, 8; እስመ፡ምሁረ፡ፀብእ፡ውእቱ፡ Gad. T. H.; seq. ከመ፡, ut 1 Par. 25, 7. 2) *eruditus, bene institutus* (πεπαιδευμένος): ብእሲ፡ምሁር፡ Sir. 31, 9; ወልድ፡ምሁር፡ Prov. 10, 5.

አምህርት፡ Plur. 1 Cor. 4, 15 Platt non a ማህር፡ derivandus, sed per metathesin pro አምርሕት፡, a መርሐ፡ derivato, exscriptus est.

መሃሪ፡ n. ag. *doctor, institutor*, Lud. sine auct.

መምህር፡ part. (gramm. § 114, a) 1) *doctor, magister, praeceptor*: መምህረ፡ሕግ፡ νομοθέτης Ps. 9, 21. 83, 7; καθηγητής Matth. 23, 8. 10; διδάσκαλος Joh. 3, 2; Rom. 2, 20; Act. 5, 34; 1 Cor. 12, 28; Eph. 4, 11; Hebr. 5, 12; 1 Tim. 2, 7; 2 Tim. 1, 11; Jac. 3, 1; ἐξηγητής Prov. 29, 18; ሐዋርያት፡እሙንቱ፡መምህራኒክሙ፡ለትእዛዘ፡ክርስቶስ፡ II Const. Ap. 4; Did. creberrime; መምህራነ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ *Patres ecclesiae* Sx. Hed. 24; al. Fem. መምህርት፡ Sx. Haml. 25. 2) Titulus honorificus est (tamquam *doctor, magister*), ex. gr. priorum monasteriis praepositorum, Lud. Pariter መምህርት፡ fem. 1 Reg. 4, 14 titulus matronae esse videtur.

ተመሃሪ፡ n. ag. (III, 2): *discens, discipulus*, Phlx. 229; Pl. ተመሃርያን፡ F. N. 10.

ተመሀር፡ n. act. (gramm. § 111, a, β) *institutio, studium* (μελέτη) Ps. 118, 24. 77. 92. 97. 99. 143. 174.

ተምሃር፡ subst. *doctrina, disciplina*: እስመ፡እኩይ፡ተምሃሩ፡ Herm. p. 34. Frequentior est forma fem.

ትምህርት፡ subst., Pl. ትምህርታት፡ 1) id quod docetur et discitur, i. e. *doctrina, disciplina, scientia*, (*literae, ars*) διδασκαλία Matth. 15, 9; Sir. 24, 33; ትምህርተ፡ዲድስቅልያ፡ዘአበው፡ቅዱሳን፡ሐዋርያት፡ est titulus *Didascaliae* Did.; διδαχή Joh. 7, 16; Hebr. 6, 2; 2 Joh. 9. 10; Asc. Jes. 3, 13. 21; περὶ ὧν κατηχήθης λόγων Luc. 1, 4; coll. Rom. 7, 6; in N. T. εὐαγγέλιον vel κήρυγμα saepius vertitur: ትምህርተ፡ወንጌል፡ Phil. 2, 22 vel ትምህርት፡ 1 Cor. 15, 14; Gal. 1, 6; Rom. 1, 1. 15, 16; Phil. 1, 27. 4, 15; 1 Thess. 1, 5; τὸ λόγιον (revelatio) Jes. 30, 11; ἐπιστήμη Job 12, 12. 36, 3; Koh. 1, 17. 12, 11; Ex. 35, 31; Kuf. 4. 7; Hen. 10, 8; μαθήματα Jer. 13, 21; ትምህርተ፡ኤፌቆሮስ፡ *disciplina Epicuri* Act. 17, 18 Platt; *Cyrillus illuminavit totum mundum* በትምህርታቲሁ፡ Cyr. f. 1. Etiam *experientia*: ብዙኅ፡ትምህርት፡ πολυπειρία Sir. 25, 6. 2) *institutio, eruditio, disciplina* (puerorum, discipulorum); *ingenii animique cultus; studium*: በትምህርተ፡ዳዊት፡ ἐπὶ χεῖρας Δαβίδ 2 Esr. 3, 10; διδασκαλία Prov. 2, 17; 2 Tim. 3, 16; Rom. 12, 7; παιδεία Prov. 8, 10. 15, 12. 16, 22; Sir. 21, 19; Job 20, 3; ነፍሳት፡እለ፡አልቦን፡ትምህርት፡ ἀπαίδευτοι ψυχαί Sap. 17, 1; ወልድ፡ዘእንበለ፡ትምህርት፡ Prov. 17, 21; ኢትነሥኡ፡ትምህርተ፡ Jer. 42, 13; ትምህርተ፡ሰላምነ፡ Jes. 53, 5; νουθεσία Eph. 6, 4; ትምህርታት፡ወተግሣጻት፡ Sx. Masc. 20; Teq. 23; μελέτη Koh. 12, 12.

ምህረ፡ *misereri* vid. sub ምሕረ፡

ማህረከ፡ vid. sub ሀረከ፡

መሃን፡ *corii species* vid. sub መሐን፡

መሀና፡(መሐና፡, መኅና፡, መሃና፡) et መና፡ est graecum μανναά, hebr. מִנְחָה i. e. *donum, tributum* 4 Reg. 8, 8. 17, 3. 4.

20, 12, vel *sacrificium, fertum* Jer. 17, 26. 48, 5; 2 Esr. 23, 5; Dan. 2, 46: in his locis fere omnibus codices modo **መሀና፡** modo **መና፡** habent. — *Voc. Ae.*: **አምኃ፡መሐና፡ጋዳ፡ዘ፡መናገሻ፡** (v. **መንገሻ፡**).

መሀከ፡ et **ምሀከ፡** I, 1 [etiam **መሐከ፡** et **ምሕከ፡** saepissime exscriptum. Vis verbi nativa in *mollitie* esse videtur, quare (praeter مَقَكَ) radices מוּךְ, מקק al., quae (ut **ምህወ፡**) significatum *liquescendi, contabescendi* habent, comparaverim. Ne radices مَكَّ عاق ܡܚܩ huc referas, ipsa verbi notio dehortatur: significatu enim **ምሀከ፡** cum חוּס ܚܳܣ et חָמַל potius, quam cum חָמַק convenit.] Subj. **ይምሀክ፡** 1) *miseret me* alicujus (*parco*), c. Acc.: **አንተሰ፡ትምህክ፡ሐምሐመ፡** Jon. 4, 10; Gen. 45, 20; **ኢምሂክ፡ሥጋ፡** ἀφειδία σώματος Col. 2, 23 Platt; **መሀከ፡ነሢአ፡** 2 Reg. 12, 4; vel c. **በእንተ፡** rei: **ኢይምህክ፡በእንተ፡ኵሉ፡ዘይበልዕ፡አቡየ፡** Kuf. 26. 2) *clementer vel leniter tractare aliquem* i. e. *parcere* (*indulgere*) alicui, φείδεσθαι; c. c. Acc. pers.: Rom. 11, 21; 2 Petr. 2, 4. 5; Gen. 16, 13 (ἐπιδών). 19, 16. 20, 6; 1 Reg. 15, 3; 4 Reg. 5, 20; Job 27, 22; Sir. 16, 8; Jes. 13, 18. 14, 6. 47, 6. 63, 9; Jer. 13, 15. 15, 5; Thr. 2, 2; **ኢመሀከነ፡** (οὐχ ἱλάσθης) 3, 41; **ኢትምሀክሙ፡ዐይንክ፡** Judith 2, 11; **ኢመሀከተኪ፡ዐይን፡** Hez. 16, 5. 20, 7; **መሀክ፡ሕዝበከ፡** Joel 2, 17; 4 Esr. 8, 53; **መሀኩ፡ሊተ፡ወልድየ፡** 2 Reg. 18, 5; vel abs. (sine Obj.) Jes. 58, 1; Job 6, 10; **ምሂከት፡** *clementia, indulgentia* (Schonung) Org.; **ዘእንበለ፡ምሂክ፡** *inclementer* Enc. 3) *parcendo retinere, denegare* c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **ወልዶ፡ጥቀ፡ኢምሀከ፡እምኔነ፡** Rom. 8, 32; Gen. 22, 12; Kuf. 18; **ይምህክ፡ነፍሶ፡እሞት፡** Job 33, 18; Ps. 18, 13; **እምእዶ፡ሳእል፡መሀከ፡** Org. 4) *parce uti* re, c. Acc. rei: **እምኢምህኩ፡** (v. **መሀኩ፡**)**ከናፍርየ፡** Job 16, 5. 7, 11; Prov. 10, 19; **ዘይምህክ፡ነገረ፡** Job 42, 3; **ዘይምህክ፡በትሮ፡** Prov. 13, 24; et c. Acc. Inf., sicut Latinorum *parcere* seq. Inf.: **ኢትምህኩ፡ገሥጾቶሙ፡** (**ለውሉድክሙ፡**) Did. 22; **ዘይምህክ፡አውሥኦ፡ቃለ፡ንቁጸ፡** Prov. 17, 27. — *Voc. Ae.*: **መሀከ፡ዘ፡መሐረ፡ተከራከረኒ፡ዩ**።

ተመሀከ፡ (sine dubio etiam **ተምህከ፡**) III, 1 *leniter tractari* Cod. Abb. LXIII (a. A.).

ምህከት፡ n. act. *clementia, indulgentia*: **ምህከት፡ወምሕረት፡** Jsp. p. 334.

መሃኪ፡ n. ag. *leniter tractans, clemens, parcens*: **መሃኪከ፡** ὁ ἰώμενός σε Ex. 15, 26; **አብ፡መሃኪ፡ዘይምህክ፡ወልዶ፡** φιλόστοργος Chr. Ta. 4.

ማህከወ፡ vid. sub **ሀከወ፡**

ምህወ፡ I, 1 [vic. est **መሰወ፡**; in caeteris linguis respondent مَهْوٌ, مَاعَ, med. *i*, מוג, ܡܘܳ; nec non radices unde nomina aquae derivantur vid. sub **ማይ፡** *aqua*; praeterea cfr. **መሀወ፡** et **ምዕዐ፡**] Subj. **ይምሀው፡** 1) *liquescere, liquefieri* Ex. 16, 21; **ሥጋሁ፡ከመ፡ማይ፡ምህወ፡** Enc.; **ይምሀው፡ሐሢን፡** Kedr f. 16. 2) *dilabi, dissolvi, tabescere*: **በሕር፡እንተ፡ኢተዐዱ፡እምውሰና፡ወምድርኒ፡እንተ፡ኢትምሁ፡እምዝብጠት፡መዋግዲሃ፡** Ath. d. Trin.; **ትምህው፡ወትትመሰው፡ኵሉ፡አባል፡ወመለያልይ፡** (sc. ob timorem) Genz. f. 118; **አእጋር፡መስተፋጣኒት፡ትምሁ፡ወትፀራዕ፡ወአዕይንት፡ነጻሪት፡ተሀውር፡** ib. f. 88.

አምህወ፡ II, 1 *liquefacere*, ceram, resinam, Sx. Haml. 5.

ተምህወ፡ III, 1 refl. id. q. **ምህወ፡**, ut: **ትትመሰው፡ወትትመሀው፡አባሉ፡**(**ለሰብእ፡** ob timorem) Genz. f. 119.

ማህው፡ subst. m. et fem. [coll. مَهَاةٌ *crystallus*] 1) *vitrum* (ex materia colliquefacta conflatum), sine dubio etiam: *crystallus*: ὕαλος Job 28, 17; Apoc. 15, 2. 21, 19. 21; **ስብራተ፡ማህው፡በላኅት፡** Sir. 43, 19; **ጽዋዕ፡ማህው፡** *poculum vitreum* Org.; **መስተገብራነ፡ማህው፡** Sx. Hed. 21. 2) *vas vitreum* ut poculum, scyphus, ampulla, Pl. **ማህዋት፡** (Lud.): **አምጽአ፡ሎሙ፡እምህየ፡በማህው፡ሕምዘ፡** Jsp. p. 336. 339 (vid. **ቃሩራ፡**); **እለ፡ይሰትዩ፡ወይነ፡በማህው፡ወቢረሌ፡** Am. 6, 6 (gl.); **ማህው፡ለእመ፡ተሰብረ፡አልቦ፡ዘያስተጣግዖ፡ዘእንበለ፡ገባሪሁ፡** Fid. Jac. Bar. — *Voc. Ae.*: **ማሕው፡ብ፡ምሆ፡** (Isenb. habet **ሞሐ፡**).

መልሐ፡ *evellere* vid. sub **መልኈ፡**

መልሐ፡ I, 2 [denominatum a מֶלַח, ܡܶܠܚܳܐ, مِلْحٌ *sal*, ut מָלַח, ܡܠܰܚ مَلَحَ] *sallere, sale condire* Marc. 9, 49.

ተመልሐ፡ III, 1 et 2 *salli, sale condiri* Marc. 9, 49; **ኵሉ፡በጼው፡ይትመላሕ፡** Clem. f. 112; Sx. Haml. 7.

ማልሕ፡ i. q. مَالِحٌ *salsus*, ut **ባሕረ፡ማልሕ፡** Abush. 50.

ምልሓ፡ subst., metaph. *sapor, judicium, scientia* [opp. **ልስሐት፡**; coll. مِلْحٌ *sal; scientia; venustas;* مَلِيحٌ *elegans*] Deut. 32, 28; M. M. f. 232. — *Voc. Ae.*: **ምልሓ፡ዘ፡አእምሮ**።

ምልሐት፡ዘ፡አራሚ፡ *Voc. Ae.* ad libros Reg.; vid. sub **ምሉኈ፡**

I. **መለሰ፡** I, 1 [id. q. مَلُسَ *laevis* et *glaber fuit*, II *laevigavit*; vic. מָלַץ מָלַט מָרַט et quae his respondent caeterarum linguarum radices] 1) *laevigare, polire* ensem: **ኵናተ፡ይመልሱ፡** Nah. 3, 3 var.; **ሰይፎ፡ይመልስ፡** Ps. 7, 13 ann. 2) *splendere, fulgere, micare* στίλβειν: **ኵናት፡ዘይመልስ፡** Nah. 3, 3; **ሰይፍ፡ተንሥኢ፡ወምልሲ፡** Hez. 21, 28. 21, 16; *Satanas insidiatur cuique animae* **እንተ፡ትዌጥን፡ከመ፡ትብራሁ፡ወትምልስ፡** Phlx. 97.

ምልስ፡ subst. *fulgor, splendor* Hez. 21, 16 var.

II. **መለሰ፡** amh. (apud Isenberg. p. 17) *repetere, revertere*; hinc

ተመላለሰ፡ *hac illac circumcursare, ultro citroque commeare*: **ባሕታዊ፡እኩይ፡ዘይትመላለስ፡ውስተ፡አድዋል፡** Phlx. 5.

ሚሎስ፡ n. prgr. incertae notionis: **ወይትፈኖ፡ሚሎስ፡ሰይፈ፡እሳት፡** *et mittatur melos, gladius igneus* Lit. Jac. Sar.; at M. M. f. 50 inter nomina gemmarum memoratur (**ክርሶ፡ወእንግድኣሁ፡ዘዕንቍ፡ኢያስጲድ፡ወሰርዲኖ፡ከማዱ፡ብርሃን፡ዘለንጳስ፡ገጹ፡ዘሚሎስ፡ወአዕይንቲሁ፡ዘጳዝዮን፡**).

ሚላቃት፡ subst. Pl. *sportae vel fiscinae parvae* (textae): **በ፡ዘይጸፍር፡ሚላቃተ፡እለ፡እሙንቱ፡አስፋሬዳተ፡ደቃቀ፡** Reg. Pach.

ሚላት፡ (raro **ሚለት፡**) subst., a nomine *Mileti* urbis (Μίλητος vel Μίλατος), non μηλωτή (vid. **ሐሚለት፡**) derivatum: „lana enim Milesia apud antiquos populos omnium purissima et mollissima habebatur“ (Lud.), quare etiam in lingua aram. et talmudica nomine ܡܝܠܬܐ et מֵילָה, מֵילְתָא, מֵילָא agnina lana pretiosissima et vestes inde confectae appellantur (vid. Hez. 27, 18 **ዐምር፡ እምሌጦ፡** ἔρια ἐκ Μιλήτου). Ab Abyssinis *vestes pretiosissimae* cujusvis generis hoc nomine nominantur. In Bibliis respondent 1) πορφύρα *purpura* Ex. 25, 4. 26, 1. 31. 36. 27, 16. 28, 5. 8. 15. 29. 31, 4 (quibus in locis cod. C **ሕብረ፡ክቡድ፡** substitutum habet); Apoc. 17, 4; Marc. 15, 17; Luc. 16, 19; Sir. 45, 10; Cant. 3, 10. 7, 6; Jes. 3, 24; Jer. 10, 9 vrs. alt.; Ep. Jer. 11; Judith 10, 21; Dan. 5, 7. 16. 29; Prov. 29, 40; 1 Esr. 3, 6; 2 Par. 2, 7. 3, 14; al. 2) βύσσος *byssus* Ex. 35, 6. 25. 35. 36, 9. 10. 12. 32. 35—37. 37, 3 seq. (quibus in locis cod. C **ቢሶስ፡** exhibere solet); Gen. 41, 42; Apoc. 18, 12. 16. 19, 8. 14; Esth. 1, 6. 6, 8. 8, 15; Jes. 19, 9; Hez. 27, 7; 1 Esr. 3, 6. — In locis Jes. 3, 21—23 (**አልባሲሆን፡ዘሚላት፡ወሚሬይ፡ወስግላጥ፡**) et Hez. 16, 10 (**ዐሥቅ፡ ወሚላት፡ ወሚሬይ፡**) non satis liquet, quae verba Graeca interpres **ሚላት፡** verterit. — Praeterea **ሚላት፡** τὰ σηρικὰ *serica* Chr. Ta. 28. — *Voc. Ae.*: **ሚላት፡ዘ፡ጸዐዳ፡ሐር፡ተርታ፡ሐርኺ፡ይ፡**; *aliud*: **ሚላት፡ብ፡ነጭ፡ሐር፡**

ሚላትሮን፡, sed plerumque inserta nasali **ሚላንትሩ፡**, **ሚላንትሮን፡**, **ሚላንትታሩ፡** (et variae hujus generis formae aliae) 3 Reg. 6, 9. 7, 9. 41 est μέλαϑρα, μέλαϑρον (media tecti trabs, cella, aedicula), qua voce apud LXX יָצִיעַ *contignatio* (6, 9), שְׁקֻפִים *trabes superstratae* (7, 41), כֹּתָרוֹת *capitula* columnarum (7, 9) versa sunt. Ex Org. locum: **ሰሎሞን፡አስተቀጸላ፡ለመቅደስ፡በሚላታሮን፡** excerpsit Ludolfus. — *Voc. Ae.*: **ሚላትሮን፡ዘ፡መደብ።**

መልኀ፡ I, 1 [مَلَخَ V *evulsit*; VIII *extraxit, evaginavit, evulsit*; ܡܠܚ *vulsit, evulsit*; alteram hujus radicis formam et significationem vid. sub **ባልሐ፡**; significatum vicinum habet **መሐወ፡** q. v.] Subj. **ይምላኅ፡** 1) *evellere, extrahere, eruere*: plantas, radices: **ጊዜ፡ ለተኪል፡ ወጊዜ፡ ለመሊኅ፡ ዘተከሉ፡** Koh. 3, 2; **ከመ፡እምልኃ፡ምስለ፡ሥረዊሃ፡** Hez. 17, 9; Sir. 10, 15; 2 Reg. 23, 6; Jer. 49, 10. 51, 34; **ምልኁ፡እምኔከሙ፡አሥዋከ፡ረሲዓን፡** Clem. f. 181; dentes **መሊኆ፡አጥራስ፡** Sx. Masc. 18; cornua Dan. 7, 20; oculos: **ዐይን፡ዘይሥሕቅ፡ አበሁ፡ይመልኅዎ፡ቋዓት፡ እምግበን፡** Prov. 24, 52; Matth. 5, 29; Gal. 4, 15; sagittam, tela e vulnere: Sir. 19, 12; Jud. 3, 22; — Judith 13, 6. 2) in specie: *evaginare* vel *destringere* gladium: Matth. 26, 51; Jud. 3, 21. 8, 20; 1 Reg. 31, 4; 2 Reg. 20, 9; 1 Par. 10, 4; Ps. 7, 13. 36, 14; Hez. 21, 28. 26, 15; Sir. 22, 21. 3) *evellere, eradicare, exstirpare*, ut: incolas e terra: **ናሁ፡ አነ፡እመልኆሙ፡እምነ፡ምድሮሙ፡** Jer. 12, 14. 24, 6; Ps. 51, 5; vitia: **እግዚ"፡ፈቀደ፡ ከመ፡ይምላኅ፡እምኔሆሙ፡ዘተ፡ልማደ፡እኪተ፡** F. M. 22, 1. — Semel **መልኀ፡** reperi, ubi **ባልሐ፡** expectaveris: **እግዚ"፡መልኆሙ፡(ለእስራኤል፡)እምቅኔ፡ መሪር፡ (በግብጽ፡)** Syn. (cod. Tub. f. 329). — *Voc. Ae.*: **መልኀ፡ዘ፡መዘዘ፡**; *aliud*: **መልኀ፡ዘ፡ነቀለ፡መዘዘ።**

ተመልኀ፡ III, 1 1) pass. *evelli, extrahi, erui, eradicari, exstirpari*, de alis: **ተመልኀ፡ ክነፊሃ፡** Dan. 7, 4; cornibus Dan. 7, 8; arbore Luc. 17, 6; **በኀይለ፡ነፋስ፡ይትመላኅ፡** Sap. 4, 4; de oculis: **ተመልኁ፡አዕይንቲሆሙ፡** Clem. f. 153; Lud. e Vit. Sam.; de hominibus Kuf. p. 91; Prov. 15, 6 var.; de regno: **ትትመላኅ፡መንግሥቱ፡** Dan. 11, 4. 2) *evaginari*: **ሰይፍ፡እንተ፡ተመልኀት፡ለቀቲል፡** Hez. 21, 28; **እምቅድመ፡ ይትመልኁ፡ መባርቅት፡** *priusquam stringerentur fulmina* (gladiorum instar) Lit. Chr. 3) *excĭdere, effluere*, de ferro (ἐκπίπτειν) Koh. 10, 10; de pilis: **ይበኪ፡እስከኔ፡ተመልኁ፡ሥዕርተ፡አዕይንቲሁ፡** Phlx. 55.

አስተመልኀ፡ IV, 1 *facere, ut* gladium *evaginet* vel *stringat*, c. dupl. Acc.: **ወይን፡ያስተመልኆሙ፡ መጣብሒሆሙ፡** 1 Esr. 3, 21 (var. **ያስተማልኆሙ፡** IV, 3 *facit, ut alius contra alium gladium stringat*).

ምልኁ፡ part. *evulsus, extractus, destrictus*: Ps. 79, 17; **ሰይፍ፡ምልኁ፡** Num. 22, 23; Jos. 5, 13; 1 Par. 21, 16; **መጥብሕት፡ምልኅት፡** Num. 22, 31; **ምሉኀ፡አጽፋር፡** *cui evulsi sunt ungues* Enc. Jac. 13. — Ἄκανϑα ἐξωσμένη 2 Reg. 23, 6 versum est: **ከመ፡ዐቀብ፡** (v. **ዐቃቤ፡**) **ምልኅት፡**; at *Voc. Ae.* ad Reg. exhibet: **ምልሐት፡ዘ፡አራሚ፡**; herbam enim malam, sicut *urticam* (cfr. מַלּוּחַ Targumistarum) intellexisse videtur auctor. — Etiam Jes. 18, 7 **ሕዝብ፡ትሑታን፡ወምሉኣን፡** λαὸς τεϑλιμμένος καὶ τετιλμένος huc referendum videtur, si **ወምሉኃን፡** emendaveris.

መላኂ፡ n. ag. *evellens*: **ሳቦር፡ወልደ፡ሐርመዝ፡ዘይሰመይ፡መላኂ፡መታክፍት፡እስመ፡ውእቱ፡ከነ፡ሰበ፡ይመውአ፡ለክልእ፡ንጉሥ፡የአስሮ፡ወይመልኅ፡መታክፍቲሁ፡** Sx. Mij. 19.

መልኀ፡ *sallere* vid. sub **መልሐ፡**

መለንስ፡ nom. peregr., sc. μελάνϑιον *melanthium, nigella*: Jes. 28, 25. 27; **ቅብአ፡መለንስ፡** *oleum nigellae* Gad. T. H.; **ኅብስተ፡መለንስ፡** ib. — *Voc. Ae.*: **መለንስ፡ዘ፡ኑግ፡**; *aliud*: **መለንስ፡ኑግ፡ክሚን፡ብ፡ተልባ፡ፌጸኺ፡ይ፡**

መልአ፡ *pergere* vid. sub **መልዐ፡**

መልአ፡ I, 1 [מָלֵא, ܡܠܐ, مَلَأَ et مَلِيَ; amh. **መላ፡**] Subj. **ይምላእ፡** A) trs. 1) *implere, replere, complere* a) c. c. Acc. loci vel rei, quae plena fit: Gen. 1, 21. 28; Sap. 1, 7; Ps. 80, 9; Judith 8, 31; **መልአ፡ልብሶ፡** 4 Reg. 4, 39; **ምላእ፡ሎሙ፡አሕስሊሆሙ፡** Gen. 44, 1; **ምልኡ፡ምጕንጳከሙ፡** Jer. 28, 11. b) c. dupl. Acc. (loci et rei cum implentis): Gen. 21, 19; **መልአት፡ጽፍንታ፡ጥሕን፡** Judith 10, 5; **ምላእ፡እዴከ፡አፍሓመ፡እሳት፡** Hez. 10, 2; Prov. 1, 13. 8, 21; **መልእዎ፡ደመ፡ለዝ፡ቤት፡** Jer. 19, 4; Job 3, 15; **መልአ፡ አሕስሊሆሙ፡ሥርናየ፡** Kuf. 42. c) c. Acc. rei qua aliquid impletur, et c. **ላዕለ፡** vel **ውስተ፡** vel **በ** pers. vel rei, quae impletur: **እመልእ፡ላዕሌኪ፡ሰብአ፡ከመ፡አንበጣ፡** Jer. 28, 14. 19, 4; Ex. 28, 3; **ይመልኡ፡ኖየ፡ውስተ፡ዝቃት፡** Chr. Ta. 19; **መላእከ፡ዐመፃ፡ውስተ፡አብያቲከ፡** Hez. 28, 16; **ትመልእ፡ማየ፡በከሮ፡ሐዲስ፡** Kedr f. 1. 2) *abundare facere* aliquid, *copiam rei multiplicare*, πληϑύνειν: **ከመ፡ናእክ፡መላእከሁ፡ለብሩር፡** Sir. 47, 18. B) intrs. 1) *impleri, impletum* vel *plenum esse*: **ኵሉ፡ማዕምቅ፡ይምላእ፡** Jes. 40, 4; Bar. 5, 7; Hen. 53, 1 a) c. Acc. rei, qua quid plenum est: Hez. 7, 23;

Ps. 125, 2. 64, 14; ይመልእ፡ወይን፡ኵሉ፡ዝቅ፡ Jer. 13, 12; Koh. 4, 8. 11, 3; መልአት፡ሀገር፡ዐውያት፡ Jes. 22, 2; Hen. 2, 3; Marc. 8, 20; vel c. እምነ፡ rei Hen. 56, 4. 2) *compleri, completum* vel *ad finem perductum esse*, de tempore: እመ፡መልአት፡ዓመት፡ Jer. 41, 14; de negotiis: መልአ፡ጽሒፈተ፡ዝንቱ፡መጽሐፍ፡እመ፡፲መስከረም፡ F. N. sub fin.; de libris (*explicit*): መልአት፡መልእክተ፡ይሁዳ፡ in subscriptione *Judae* Platt; item 2 et 3 Joh. Platt; vel *perfectum esse, ad maturitatem pervenisse*: እመ፡መልአ፡ልቡናሆሙ፡ (de pueris) F. N. 24, 3. 3) *multiplicari, augeri, crescere* πληθυνθῆναι: Gen. 30, 30. 47, 27. 48, 16; Ex. 1, 7. 20; 4 Esr. 1, 14; Judith 4, 10; Jer. 23, 3. 4) *exuberare, abundare, abunde exstare*: በረከቱ፡ከመ፡ማየ፡ተከዚ፡መልአት፡ Sir. 39, 22; plerumque c. c. praepositionibus loci, ut ውስተ፡, ex. gr. መልአ፡ፈለግ፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድረ፡ግብጽ፡ Kuf. 45; Clem. f. 217; መልአ፡ሰረገላ፡ውስተ፡ቈላትኪ፡ Jer. 22, 7; ይመልእ፡ውስተ፡አብያቲሆሙ፡ጸበል፡ Ep. Jer. 16; Judith 2, 8; Rom. 5, 5; Marc. 4, 37; vel c. ዲበ፡, ut Gen. 6, 13; vel c. ላዕለ፡, ut: ይመልእ፡ላዕሌሁ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Luc. 1, 15. 4, 1; Act. 7, 55; 2 Par. 15, 1; Sir. 39, 6. 48, 12; Jes. 11, 3 (hi loci fere omnes etiam verbis *impleri, repleri* verti possunt). 5) impleri i. e. *satiari* re: Koh. 6, 7; c. በ፡ rei Koh. 1, 8; c. እምነ፡ rei Prov. 14, 14.

አምልአ፡ II, 1 *implendum curare*: አምልእ፡ሎሙ፡አሕስሊሆሙ፡ Kuf. 42.

ተመልአ፡ III, 1 1) *impleri, repleri, expleri* c. Acc. Ex. 40, 28; Deut. 34, 9; 4 Esr. 6, 43 var.; Hen. 48, 1; c. እምነ፡, ut: ተመልአት፡አየር፡እምነ፡መላእክት፡ Sx. Hed. 27. 2) *compleri, ad finem perduci* Hen. 74, 10.

ተማልአ፡ III, 3 *alium cum alio impleri* re, c. Acc. rei 4 Esr. 6, 43.

አስተማልአ፡ IV, 3 Am. 8, 5 mihi ad መልዐ፡ referendum videtur.

ምሉእ፡ part. 1) *plenus, repletus, completus* Ruth 1, 21; Ps. 143, 15; Matth. 14, 20. 15, 37; c. per st. estr. ut ምሉኣነ፡ጥበብ፡ Sx. Teq. 26 vel c. እምነ፡ ut Hen. 28, 2; ምልእት፡እምኵሉ፡ጸጋ፡ወጥበብ፡ Sx. Hed. 10; 4 Esr. 5, 4; ማዑን፡ዘምሉእ፡እምወርቅ፡ወእምብሩር፡ Lud. e mss. Colb.; at plerumque c. Acc.: ሀገር፡እንተ፡ምልእት፡ሕዝበ፡ Thren. 1, 1; ጽዋዕ፡ምሉእ፡ማየ፡ 4 Esr. 14, 41; ገዳም፡ወምሉእ፡ውእቱ፡አዕጽምተ፡ሰብእ፡ Hez. 37, 1; ምሉእ፡አዕይንተ፡ 1, 18. 10, 12; ምሉእ፡መቅሠፍተ፡መዐተ፡ Job 14, 1; Jes. 1, 4; Prov. 6, 34; Ps. 9, 29. 25, 10; Cant. 6, 5; Hen. 27, 1. De luna: ወርኅ፡ምልእት፡ *luna plena* Sir. 50, 6 vel ወርኅ፡ምሉእ፡ብርሃን፡ Abush. 13; de urbe incolis frequente: ኀልቀት፡ምልእት፡ Hez. 26, 2. 2) *abundans, exuberans, copiosus* Jes. 31, 1; ማይ፡ብዙኅ፡ወምሉእ፡ Jes. 28, 2; Ex. 5, 5; ባሕር፡ዐቢይ፡ወርሒብ፡እንተ፡ምልእት፡ውስቴታ፡አራዊት፡ Chr. Ta. 34; ምሉእ፡ውስተ፡አዕይንቲሆሙ፡ዝሙት፡ወኀጢአት፡ 2 Petr. 2, 14 (vid. መልአ፡ Nr. 4) 3) *completus, integer*: አከ፡በምልእት፡ወፍጽምት፡ልብ፡ 2 Par. 25, 2. 4) *implens*: ደም፡ምሉእ፡እደዊክሙ፡ Jes. 59, 3; ምሉእ፡ቤተ፡ (v. ቤት፡) ስብሐቲሁ፡ Jes. 6, 1; ምሉእ፡ (v. መልአ፡) ኵሉ፡ምድረ፡ስብሐቲከ፡ 6, 3. (De Jes. 18, 7 vid. sub ምሉኅ፡).

ምልአ፡ subst. 1) *plenitudo* i. e. id, quod implet vel quo impletur spatium: ንሥኡ፡ምልአ፡እደዊክሙ፡ሐመደ፡ Ex. 9, 8; ምልአ፡ሕፍኑ፡ Lev. 2, 2; ምልአ፡እድ፡ሐሪጽ፡ 3 Reg. 17, 12; Koh. 4, 6; Macc. f. 5; Hez. 13, 19; ምልአ፡ቤት፡ወርቀ፡እመ፡ወሀበኒ፡ Num. 22, 18. Conjunctum c. በ፡ et pron. suff. vertere licet *totus, universus, omnes omnino*: ኵሉ፡ዓለም፡በምልኡ፡ Ps. 49, 13. 23, 1. 146, 4; Jer. 29, 2; 4 Esr. 10, 14; Hez. 12, 19. 32, 15; 1 Esr. 9, 10; Luc. 1, 10. 23, 18; Josp. p. 301. 313. 375. 382; F. M. 10, 2; pariter በምልአ፡ልብክሙ፡ *plenitudine* vel *integritate cordis* i. e. *toto* vel *integro corde* 1 Petr. 1, 22. 4, 8. 5, 2.

ምልአት፡ n. act. *impletio, repletio*: ወለለምልአቱ፡(ለከረ፡) *quotiescumque impletum est* Kedr f. 88; ምልአተ፡ከርሥ፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡ *immodice ventrem* (cibis) *implere* Macc. f. 24; Lit. 165, 4; 172, 4.

መላኢ፡ n. ag. *implens, replens, completor*: እግዚ"፡ለሚክያስ፡መንፈሰ፡ሕግ፡መላኢ፡ *Deus, qui Micham spiritu legis implevit* Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7; *Isaac* መላኤ፡ንትጋ፡ (sc. Sarae prole destitutae) Tab. Tab 20. 94; *Christus* መላኤ፡ኵሉ፡ዓለም፡ Org. 1.

መምልእ፡ part. *is* (vel *id*) *qui* (*quod*) *implet*: መምልአ፡ዓሥር፡ *qui decimum* (ordinem angelorum) *implet vel complet* Lib. Myst.

መልአክ፡ *nuntius, angelus* vid. sub ለአከ፡

ተመልአከ፡ *principem constitui* vid. sub ለአከ፡

መለከ፡ I, 1 [مَلَكَ *possedit, regnavit*; מָלַךְ *regnavit*, ܡܠܶܟ *consuluit*] Subj. ይምልክ፡ 1) *possidere, dominio tenere, occupare, potiri*, c. Acc.: κατέχειν Ex. 32, 13; Gen. 48, 4; ዘይመልክ፡ሀገረ፡ καταλαμβανόμενος πόλιν Prov. 16, 32; ምልክ፡ወተዋረሳ፡ ἐνάρχου κληρονομεῖν Deut. 2, 24; ዮሐናን፡ወእሊአሁ፡ተጸወኑ፡ኀበ፡ቅድስ፡ወመለክዋ፡ *operibus praemunierunt templum et occuparunt* Jsp. p. 353; ይሁቡ፡ኵሎ፡ዘይመልኩ፡ለነዳያን፡ (*omnia, quae possident*) Chr. Ta. 13. a) ex usu fori መለከ፡ non tantum *possidere, jure mancipii tenere* significat, sed etiam *usu capere*, ut F. N. 37. b) transl.: animis potiri i. e. *animos capere* vel *sibi conciliare* (gewinnen), de oratore: እምድኅረ፡መለከ፡አልባቢሆሙ፡ለሰማውያን፡በብዙኅ፡ተግሣጽ፡ Chr. ho. 3. 2) *dominari, sub imperio tenere, regnare*, c. c. Acc.: κρατεῖν: ኢያአምር፡ከመ፡መሐሪ፡ይመልክ፡ Prov. 28, 22; እለ፡ይመልክዋ፡ለየብስ፡ Hen. 62, 9 (aliis in locis ይእኅዝዋ፡); saepissime de Deo: ዘኵሎ፡ይመልክ፡ ὁ παντοκράτωρ, ut Job 15, 25. 22, 17. 27, 2; Sir. 42, 17; Jer. 3, 9. 5, 14; Hagg. 1, 5; Mal. 1, 4. 8; Zach. 1, 3; 2 Reg. 5, 10; Judith 4, 13. 15, 10; Apoc. 15, 3; 2 Cor. 6, 18 (alias: አኃዜ፡ኵሉ፡); ἄρχειν Gen. 1, 16; ይመልክ፡አበድ፡ ἄγεται ἀφροσύνῃ Prov. 18, 2; ከመ፡ይምልክ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Syn.; c. ለ፡, ut: ኢይመልክ፡ (v. ኢይትመልአክ፡) አንሰ፡ለክሙ፡ Jud. 8, 23; c. ላዕለ፡, ut: መለከ፡ላዕሌነ፡ሀኬት፡ Chr. ho. 24; vel absol., ut: መለከ፡እምታሕቴሁ፡ለንጉሥ፡ *prorex fuit* Lud. (sine auct.); Hen. 75, 3.

አምለከ፡ II, 1 *possessorem, dominum, regnatorem facere* vel *creare* aliquem: ኢያመልክዎሙ፡ Sir. 38, 33. (**አምለከ፡** *Deum colere* vid. infra.).

ተመልከ፡ III, 1 1) *possideri, dominio teneri*: ዘኢይትመለክ፡ *quod non possidetur* F. N. 39, 3. 2) *imperio alicujus subjectum esse* Lud. e praefatione Syn. 3) do-

minum, regnatorem constitui Lud. sine auct.; Chr. L. Atk. f. 31.

ምሉክ፡ part. 1) *occupatus, possessus:* **እመ፡ኢኮነ፡ምሉክ፡ለተአማኒ፡** *si non in possessione disponentis est, (de eo disponere non licet)* F. N. 39, 3. 2) *subjectus* (imperio) F. N. 24, 2. (de **ምሉክ፡** εὐσεβὴς vid. infra).

ምልክት፡ n. act. *dominium, imperium:* **ትትነሠት፡ምልክታ፡** μεγαλειότης αὐτῆς Act. 19, 27 rom.

መላኪ፡ n. ag. 1) *possessor, dominus, herus* ut aedificii, agri, servi, al. F. N. 24, 2; 31; 37; Chr. Ta. 12. 2) *dominator, regnator:* **እግዚ"፡መላኬ፡ነፍሳቲነ፡ወፈጣሪሃ፡ውስተ፡ሥጋነ፡** Jsp. p. 352; **እግዚ"፡መላኬ፡ሰማያት፡ወምድር፡** Macc. f. 10; **ክርስቶስ፡መላኬ፡ኵሉ፡አጽናፍ፡** Sx. Masc. 2 Enc.

መለከዊ፡ i. q. مَلَكِيٌّ *Melchita* i. e. „regiae religioni in Aegypto addictus" (opp. Jacobita vel Monophysita) Sx. Teq. 16; F. N. 24, 2; 48; Clem. f. 212; al.

ምልኮት፡ subst. (vid. gramm. § 121, c, α) *proprietas:* **እመ፡አገበርዎ፡ከመ፡ይትዐሰብ፡ምልኮተ፡ከልኡ፡** *ut proprietatem alius conducat* F. N. 35. (vid. etiam **መለኮት፡** infra).

ምልክና፡ subst. 1) *dominium, mancipium:* **ይጸንዕ፡ምልክናሁ፡እምድኅረ፡፴ዓመት፡** (sc. usucapione) F. N. 35; **ንኤዝዝ፡ከመ፡ይኩን፡ላቲ፡(ለብእሲት፡)ምልክናሁ፡ለዝንቱ፡ንዋይ፡** F. N. 24, 7. 2) *potestas* patria, tutoris, al.; *auctoritas, dominium, imperium, majestas, celsitudo:* **ዘታሕተ፡ምልክናሁ፡** *qui sub ejus* (tutoris) *potestate est* F. N. 24; **አሰስሎተ፡ምልክናሁ፡ለዘአመገብዎ፡ላዕሌሆሙ፡ይኅሥሡ፡እምፈታሒ፡** F. N. 24, 3; **ምልክና፡ላዕለ፡እለ፡ተኀየልዎ፡** ἐξουσία τυραννούντων αὐτοῦ Sap. 10, 14; c. etiam c. Acc.: **ቀንየትከ፡ወምልክናከ፡ኵሎ፡** τὸ πάντων σε δεσπόζειν 12, 16; κυριότης Chr. ho. 1 seq. (saepissime); **ፈጠርነ፡ዓለመ፡ከመ፡ይትዐወቅ፡ምልክናነ፡ወዕበየ፡ኀይልነ፡** Clem. f. 48; Lit. 173, 1; Org. 2. Abstractum pro concreto: Jes. 9, 6 (var. pro **መላእክት፡** οἱ ἄρχοντες); Gen. 49, 10 (v. **ምልእክና፡**). 3) *praefectura, satrapia,* vel concr. *satrapae:* **ለለ፡ምልክና፡አሕዛቢሆሙ፡** Esth. 3, 12; **ጸሐፍን፡ኀበ፡ኵሉ፡ምልክናት፡** Jsp. p. 317.

ትምልክት፡ subst. *principatus, potentatus, ditio:* **አውፃእከሙ፡ለእስራኤል፡እምትምልክተ፡ፈርዖን፡** Did. 38.

አምላክ፡ subst.; est formâ plur., (vid. gramm. § 131, 2) sine dubio a singulari deperdito **መልክ፡** [coll. hebr. מֶלֶךְ et arab. مَلِكٌ et اَلْمَلِيكُ, quae et ipsa de Deo usurpantur] derivatum est, et *dominos, dominatores* significat: deinde in notionem *divini numinis* (sive in pluribus Deis, sive in unico Deo contineri putetur) abiit, denique apud Abyssinos ad Christianam religionem conversos (pariter atque אֱלֹהִים apud Hebraeos) singularis significationem accepit. 1) *Deus,* ὁ ϑεός. Est generale Dei veri nomen (sicut אֱלֹהִים, ܐܠܗܐ, اَللّٰهُ): speciale ejus nomen, unâ cum monotheismo ab Abyssinis acceptum, est **እግዚአብሔር፡** (יְהוָה, ὁ Κύριος); quae duo nomina saepius componuntur **እግዚ"፡አምላክ፡** ut Gen. 6, 13. 22. 7, 5 al. Et statum constructum et accusativum admittit, sicut alia nomina appellativa: **አምላኪ፡** Ruth 1, 16; **አምላከ፡ለሕይወትየ፡** Sir. 23, 4; **አምላከ፡ዓለም፡** Hen. 1, 3; **አምላከ፡ሰማይ፡** 2 Esr. 11, 4; Ex. 3, 6. 7, 1; c. **አ፡** Vocativi conjunctum nonnumquam: **አምላክ፡** Num. 16, 22. 27, 16. Is, cujus vel cui Deus Deus est, praepositione **ለ፡** introduci potest, ut **አምላክ፡ለኵሉ፡ዘሥጋ፡** Jer. 39, 27; at multo frequentius ope status constructi vel Genitivi. Pronomina suffixa huic nomini vel tamquam plurali vel tamquam singulari affigere licet ut **አምላኪየ፡** et **አምላክየ፡** *Deus meus* (gramm. § 155, 3, b): illud tamen annotare juvat, quod si Accusativo **አምላክ፡** pronomina secundae personae suffiguntur pro **አምላኪከ፡** al. saepius **አምላክከ፡** al. occurrit, ut Lev. 25, 36. 38. 26, 12; **እከውነክሙ፡አምላክክሙ፡** Jer. 7, 23. 11, 4 (v. **አምላክክሙ፡**). 2) *deus* quilibet ethnicorum, (deus fictus et commenticius), *idolum:* Ex. 20, 4. 23; Deut. 5, 8; Ps. 80, 8 al. Hunc significatum si habet, pluralem **አማልክት፡** admittit: Gen. 31, 19 seq.; Ex. 20, 3; Lev. 19, 4. Neque tamen ϑεοί solum **አማልክት፡** vertitur, ut Ruth 1, 15; Jes. 19, 3. 36, 18. 41, 23; Jer. 2, 28. 5, 7. 16, 20 al., sed etiam εἴδωλα, ut: Gen. 31, 19; Sir. 30, 19; 1 Joh. 5, 21; Act. 15, 20 al., et χειροποίητα Jes. 16, 12. Saepius occurrunt phrases: **አማልክት፡ነኪር፡** *dii alieni* vel *peregrini* Gen. 35, 2; Jer. 1, 16. 5, 19; Kuf. 1; **ባዕድ፡አማልክት፡** Deut. 11, 28; Jer. 39, 29 vel **አማልክተ፡ባዕድ፡** Jer. 51, 8; Deut. 13, 7; Jos. 24, 14; et **አማልክተ፡ግብት፡** *dii temere inventi* 2 Par. 23, 17. 24, 18 (vid. **ግብት፡**). Nonnumquam pl. **አማልክት፡** reperitur, ubi Graecus singularem praebet, ut Jes. 44, 17. — Ab **አምላክ፡** derivantur verba

አምለከ፡ II, 1 *Deum* vel *deos colere, pro Deo* vel *diis habere, divinis honoribus afficere,* c. Acc. Dei vel deorum; σέβεσϑαι Job 1, 9; Jes. 29, 13; Matth. 15, 9; Act. 18, 13; λατρεύειν **ከመ፡ታምልኩ፡ዕፀ፡ወእብነ፡** Hez. 20, 32; Judith 3, 8; Matth. 4, 10; Luc. 1, 74; Rom. 1, 9; **እለ፡ያመልኩ፡ጣዖተ፡** εἰδωλολάτραι Apoc. 22, 15; Kuf. 22; προςκυνεῖν Jer. 13, 10 (aliâs **ሰገደ፡**); c. c. **ለ፡** ut: **እለ፡ያመልኩ፡ለኢአሱስ፡** Sx. Hed. 25. — Hinc Inf. **አምልኮ፡** vel **አምልኮት፡** εὐσέβεια *religio, pietas* erga Deum vel numen divinum: 2 Petr. 1, 6. 7; Lit. 162, 2; **አምልኮትነ፡** ἡ εὐσέβεια ἡμῶν Cyr. ad Th. f. 8; vel **ሥነ፡አምልኮትክን፡** ἡ ὑμετέρα εὐσέβεια Cyr. ad Reg. f. 30; vel **ሠናይ፡አምልኮ፡** εὐσέβεια II Can. Ap. 35; **አምልኮ፡ጣዖት፡** *idololatria* Syn.; Enc.

ተአምለከ፡ quadrl. III, 1 1) *Deum fieri:* **አምላክ፡ዘተሰብአ፤እጓለ፡እመሕያው፡ዘተአምለከ፡** M. M. f. 299. 2) *Dei honore affici:* **ለይሰባሕ፡ስሙ፡ለእግዚ"፡ስቡሕ፤ይትአምለክ፡(ስሙ፡)ለእግዚ"፡አምላክ፡** M. M. f. 391.

ምሉክ፡ part. εὐσεβής, *pius, religiosus:* **በትእዛዘሙ፡ለምሉካን፡ነገሥት፡** τῶν εὐσεβεστάτων βασιλέων Ep. Joann. Ant. ad Cyr. f. 113; **ዛቲ፡ክብርት፡ወምልክት፡ማኅበረ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** *haec honoratissima et piissima synodus* ho. Severi in Cyr. f. 104.

መለኮት፡ subst. 1) *dominatio, potestas* in spec. Dei, δυναστεία Ps. 102, 22, coll. Hen. 84, 2. 2) *divinitas, deitas* (divina natura, potentia, virtus, majestas): ϑειότης, ϑεότης Rom. 1, 20; Col. 2, 9; 2 Petr. 1, 3; Lit. 158, 4; Cyr. et Chrys. saepissime; τὸ ϑεῖον Act. 17, 29; **ምስጢራተ፡መለኮትከ፡** Sap. 12, 5. Statui constructo subjunctum vel in Genitivo positum vertere licet: *divinus,* ut **ቃለ፡መለኮት፡** Clem. f. 201; **መጻሕፍት፡ዘመለኮት፡** ib. f. 138.

መምለኪ፡ n. ag. *Deum* vel *deos colens, pius, reli-*

giosus: **መምለኬ፡እግዚ"፡** (θεοσεβής) Kid. f. 6; **መምለኪያን፡ሠናይ፡** (εὐσεβεῖς) Asc. Jes. 4, 15; **መምለክያነ፡ጣዖት፡** *idololatrae* Enc. Sed etiam sine nomine Dei subjuncto occurrit, saepius in Phlx., ubi monachi **መምለክያን፡** nominantur, et tria eorum genera distinguuntur: **መምለኪ፡ፍጹም፡**, **መ"፡ማእከላዊ፡**, **መ"፡ወጣኒ፡** Phlx. 4. — In Did. ed. Platt. p. 85 legitur plur. forma: **መምላክያን፡**

መምለክዊ፡ n. ag., id. q. **መምለኪ፡**, ut: **መምለክውያን፡ዘጣዖት፡** F. N. 23.

አምላክና፡ subst. *Dei dignitas;* praemisso **ከዊን፡** *conversio in Deum: Satanas* **አኀለዮ፡(ለአዳም፡) ከዊነ፡አምላክና፡** F. M. 3, 2.

አምላክዊ፡ adj. rel. *ad Deum pertinens, divinus:* **ፈቃድ፡አምላክዊ፡** F. M. 2, 11; **ኅደጉ፡ጽዋዔሆሙ፡አምላክዊተ፡** (*divinam vocationem suam*) Phlx. 5; **ጳውሎስ፡አምላክዊ፡** F. M. 10, 4; in specie hoc praedicato laudantur Biblia, ut **መጽሐፍ፡አምላክዊ፡** F. M. 18; **መጻሕፍት፡አምላክዊት፡** Genz. f. 85; F. N. 2; al. creberrime.

መለኮታዊ፡ adj. rel. *divinitatis particeps, divinus:* Org.; **ትምህርታት፡መለኮታዊት፡** Cyr. f. 2; **መለኮታዊ፡ክርስቶስ፡ዘለብሰ፡ትስብእተ፡** Enc.; de latere Christi Org.

መሎኬ፡ (**ሚሎኬ፡** Lud. ex Enc.) nom. plantae peregr.: μαλάχη, μολόχη *malva* (ملوخية et ملوخيا): **ወይጸመሂ፡ከመ፡መሎኬ፡** (v. **መሎኪ፡**) **በውስተ፡ሐሩር፡** Job 24, 24; **ውዕየ፡በነደ፡ቃሉ፡ከመ፡እብሬተ፡ሐምለ፡መሎኬ፡** (**ሚሎኬ፡** Lud.) Sx. Jac. 13 Enc.; M. M. f. 104.

መልዐ፡ *implere* vid. sub **መልአ፡**

መልዐ፡ I, 2 [respondent مَلَعَ I. IV. VII. VIII *celeriter incessit* vel *transivit*, de camelo; مَلَا *vehementer et valide incessit* vel *cucurrit*; مَلَحَ *valide incessit*, مَلَقَ id.; مَلَّ *festinavit in incessu*] *propere transire, cursum tendere, procedere, pergere:* **መልዕ፡** (v. **ተንሥእ፡**) **ንሑር፡** 1 Reg. 26, 11; **መልዕ፡ፍኖተከ፡** *perge iter tuum* Sx. Masc. 10; **ደመ፡ትገዝምድክን፡እምትክት፡ዘመንግሥት፡ውእቱ፡ወይሚልዕኒ፡እምይእዜ፡** αἷμα ὑμῖν ἄνωθεν καὶ ἐκ μακρῶν ἥκει χρόνων τὸ βασιλικόν, παρατείνει δὲ καὶ εἰς δεῦρο Cyr. ad Reg. f. 25.

አመልዐ፡ II, 2 (at Perfectum nonnumquam **አምልዐ፡** II, 1 reperitur, ut Luc. 19, 28 Platt; 2 Par. 15, 12) *cursum ulterius tendere, porro ire, protenus proficisci:* **ገብኡ፡ድኅሬሆሙ፡ወኢያመልዑ፡ቅድሜሆሙ፡** Jer. 7, 24; **ርቱዓን፡የሐውሩ፡ቦቱ፡ወያሚልዑ፡ቅድመ፡** Mich. 2, 7. 8; **ቅድሚየ፡አሚልዕ፡** Phil. 3, 14; Luc. 19, 28; **ወአምልዐ፡በኪዳን፡** 2 Par. 15, 12. — *Voc. Ae.:* **ሐረ፡አመልዐ፡ነገደ፡ዘ፡ሄደ።**

ተማልዐ፡ III, 3 *secum auferre* vel *proripere, secum ducere* vel *portare* alqm vel alqd; c. c. Acc.: **ዲያብሎስ፡ተማልዖሙ፡ለአዳም፡ወለሔዋን፡ውስተ፡ስሕተት፡ዚአሁ፡እንዘ፡የኀይጦሙ፡** Macc. f. 8. 22. 24; **እምኔሆሙ፡ተዐቀቡ፡** (cavete) **ከመ፡ኢይትማልዑክሙ፡ምስሌሆሙ፡ውስተ፡ገሃነም፡** Clem. f. 186. 187. 129. Ex his locis, in quibus nihil dubii inest, illustrare licet locos quosdam Bibliorum, quorum sensus obscurior (et Ludolfo perperam intellectus) est: **እስመ፡ይትማላዕ፡ሕያዎ፡ለልብስ፡** *nam secum abripit sanam vestis partem* Matth. 9, 16 rom.; **ፌሎነ፡ተማላዕ፡** (Platt male: **ተመላእ፡**. rom. **ተማልእ፡** tamquam affixo pronomine III. prs. sg. fem.) **ምስሌከ፡አመ፡ትመጽእ፡** 2 Tim. 4, 13; **ኀለየ፡ያውዕአነ፡እምነ፡መንግሥትነ፡ወይትማልዐነ፡ነፍሰነ፡** ἐπετήδευσε τῆς ἀρχῆς στερῆσαι ἡμᾶς καὶ τοῦ πνεύματος Esth. 8, 13 apocr.; **ተማልዒ፡ሊተ፡ምስሌኪ፡ፍተ፡ኅብስት፡** 3 Reg. 17, 11. (In libris mss. hoc verbum creberrime cum **ተማልአ፡**, **ተመልአ፡**, **መልአ፡** confunditur). — De notione hujus stirpis III, 3 cfr. **ተበጽሐ፡**

አስተማልዐ፡ IV, 3 (mercaturae causa) *huc illuc peragratum* vel *in negotium mittere* (alqm). Ita mihi explicandus videtur locus difficilior: **ማእዜ፡ይሠርቅ፡ወርኅ፡ንምላእ፡** (legas: **ንመልዕ፡**) **ወናስተማልእ፡** (legas: "**ልዕ፡**) πότε διελεύσεται ὁ μὴν καὶ ἐμπολήσομεν Am. 8, 5 (quamquam posterioris aevi Aethiopes haec verba ad **መልአ፡** retulisse ex **ንምላእ፡** constat).

መለየ፡ radix spuria; hinc quasi formatum est **መላዪ፡** n. ag. *dirimens, dissecans:* **መላዪ፡ኅጻውንት፡አድማስ፡** (v. **መሳዊ፡** q. v.) Sx. Ḥed. 12 Enc. (Rad. prim. est **ለየ፡** amh.; vid. **ሌለየ፡**).

መለኮስ፡ nom. peregr., graece μαλακός, obsc. *mollis, pathicus* F. M. 13 (ubi de omnibus, qui libidinibus naturae repugnantibus indulgent, usurpatum est).

I. **መለጠ፡** I, 1 [prima radicis vis est in *laevigando* (sive oblinendo sive depilando); hinc ܡܠܛ *oblevit*, נִמְלַט Niph. *elabi*; مَلَطَ *induxit oblinendo lutum* muro; *abortivit: rasit* crines: مَلِطَ *depilis fuit*; amh. **መለጠ፡** *excidere, effluere*, de pilis, vic. מְרַט ܡܪܛ مَرَطَ; مَلَصَ al.] *deradere, destringere, depilare;* hinc: stringendo vel allidendo *leviter laedere superficiem* cutis: **መለጠቶ፡እግሮ፡** Num. 22, 25. (Stirpem I, 1 neque I, 2 esse, e **ተመልጠ፡** III, 1 conjicere licet).

ተመልጠ፡ III, 1 *deradi, depilari, depilem* vel *calvum fieri:* **ወተመልጠ፡ኵሉ፡መትከፍት፡** Hez. 29, 18; **ተመልጠ፡ርእሱ፡** Lev. 13, 40. 41.

ምሉጥ፡ part. *derasus, depilis*, Lud. sine auct.

II. **መለጠ፡** rad. inus.: arab. مَلَّطَ II. III *dimidium dixit versum, quem alter absolvit.* Hinc illustrandum videtur

ምልጣን፡ subst. *alternatio canendi, cantus alternus.* Sexcenties legitur in hymnologiis et antiphonariis, et significare videtur *itera canendo, repete quae cantasti!* ut: **ብፁዕ፡አንተ፡ዮሐንስ፡ዘተሐውር፡ቅድመ፡እግዚ"፤ጸሊ፡በእንቲአነ፤ውስተ፡ርእሰ፡ዐውደ፡ዓመት፡ተጽሕፈ፡ተዝካርከ፤ብርክኒ፡እንግለ፡በረከተከ። ምልጣን፤ውስተ፡ርእሰ፡—— በረከተከ፡** Deg. 1.

መሌጥ፡ n. peregr., sine dubio *melote* (id. q. **ሐሚላት፡**): *praedones omnia, quae monachus habebat, abstulerunt* **እስከ፡ኢኀደጉ፡መሌጦሁ፡** Gad. Kar.

መልጰጰን፡ (v. **መልጶጶን፡**) nom. peregr. μηλοπέπων *melopepo, melo* e genere peponum Num. 11, 5 (ubi Gr. simplex πέπων exhibet, Hebr. אֲבַטִּחִים). — *Voc. Ac.*: **መልጰጰን፡ ዘ፡ ኅመን፡** (male); Aethiops Ludolfi interpretatus est: **እንዶበርበሬ፡** vel **ከሰ፡** (male).

መላጺ፡ subst. „*alveare, alvearium* ut videtur, ut: *mel, dum est* **ኀበ፡ መላጽያኒሁ፡ ውስተ፡ ገዳም፡** *in alvearibus suis in sylva*, mss. Colb.“; sic ait Ludolfus in lex. col. 62. Equidem in Gad. Lal. reperi formas **ምላጺ፡** et **ምላጼ፡**, sed sensus loci, ubi reperitur, non perspicuus est. De etymo nihil statuere audeo, priusquam et forma et significatio nominis certis exemplis probatae sint. — Alveare aliâs **ቀፎ፡** significat.

መሐለ፡ I, 1 [etiam **መሀለ፡**; amh. **ማለ፡**; arab. بَهَلَ *exsecratus fuit*; III. V. VI *unus alterum ex. f.*; VIII *supplex fuit in oratione, supplicavit* (at مَحَلَ significat *maligna delatione insidias struxit*)] Subj. **ይምሐል፡** 1) *jurare, jusjurandum dare*; absolute: Lev. 5, 4; **ሶበ፡ ትምሕል፡** Sir. 23, 9; **ኢትምሐሉ፡ ግሙራ፡** Matth. 5, 33; c. c. **በ፡** jurisjurandi: Act. 2, 30; **በከልእ፡ መሐላ፡ ኢትምሐሉ፡** Jac. 5, 12; hinc c. **በሐሰት፡** vel **በዐመፃ፡** *pejerare*: **መሐልክሙ፡ በዐመፃ፡** Jer. 7, 9; **ኢትምሐሉ፡ በሐሰት፡** Matth. 5, 33; **በእንተ፡ እለ፡ ይምሕሉ፡ በጽድቅ፡ አው፡ በሐሰት፡** F. M. 22; vel c. Acc. rei vel jurisjurandi vel foederis: Luc. 1, 73; Kuf. 37; **ዘብዙኅ፡ ይምሕል፡** πολύορκος Sir. 27, 14; Ps. 104, 8; 4 Reg. 13, 23; c. c. **ከመ፡** seq. Subj. Kuf. 6; Jes. 62, 8; Zach. 8, 14; Gen. 25, 33; Marc. 6, 23; vel seq. Subj. sine **ከመ፡** F. M. 22, 9; vel c. **ከመ፡** seq. Ind. Jer. 29, 14; Act. 2, 30 Platt; Hebr. 3, 11. 18. 4, 3; c. Acc. ejus, *per* quem (quod) juratur: Ex. 20, 7; Matth. 5, 34; Clem. f. 88. 160; c. **በ፡** ejusdem: **መሐልኩ፡ በርእስየ፡** Jer. 22, 5; Kuf. 18; Jes. 45, 23; **እለ፡ ይምሕሉ፡ በስመ፡ እግዚ“፡** Jes. 48, 1. 62, 8; Jer. 12, 16; Hebr. 6, 13; F. M. 22, 5; c. **ለ፡** personae, cui jurejurando promittitur: Jes. 54, 9; Ps. 14, 6; Jer. 45, 16; Kuf. 24; Gen. 25, 33. 31, 53; vel c. **ላዕለ፡** ejusdem Hebr. 3, 18. 2) *jurejurando promittere* alicui alqd, c. Acc. rei et **ለ** prs.: Gen. 50, 24; Num. 32, 11; Deut. 31, 20 (cfr. Ex. 13, 5. 33, 1).

አምሐለ፡ II, 1 jurare facere vel jubere i. e. 1) *jurejurando obstringere, ad jusjurandum adigere, jusjurandum exigere* ab aliquo vel *deferre* alicui, c. Acc. pers. jurantis (de reliqua constructione vid. I, 1): Gen. 24, 3. 50, 16. 25; Kuf. 35; **አምሐሎ፡ በደመ፡ አቤል፡ ከመ፡** seq. Subj. Clem. f. 15.; Asc. Jes. 11, 39; **በእንተ፡** rei (*de*): **አምሐሎሙ፡ በእንተ፡ አዕጽምቲሁ፡** Kuf. 46; Num. 5, 19; **አምሐሎሙ፡ (ከመ፡) ይግበሩ፡** 2 Esr. 10, 5; **ይከውን፡ ጌጋዩ፡ ላዕለ፡ ዘአምሐሎ፡** *culpa (jurisjurandi) in eo est, qui ei jusjurandum defert* F. N. 43, 5. 2) *adjurare, obsecrare, obtestari*, c. Acc. Cant. 2, 7. 3, 5. 5, 8; Matth. 26, 63; Marc. 5, 7; 1 Thess. 5, 27.

ተምሕለ፡ III, 1 pass.; hujus stirpis exemplum nondum inveni.

ተማሐለ፡ III, 3 (e gramm. § 48, 4 saepissime **ተመሐለ፡** exscriptum) 1) *sibi invicem jurare, conjurare* Jud. 21, 1; **ተማሐልነ፡ ክልኤነ፡** 1 Reg. 20, 42, Gen. 31, 44; Act. 23, 12. 13. 2) *jurejurando foedus sancire* cum aliquo vel inter se: **ተማሒልየ፡** 3 Reg. 20, 34; c. **በበይናቲሆሙ፡** Gen. 21, 27. 26. 28. 31; c. **ምስለ፡** Jos. 9, 4 seq.; **ተማሐል፡ ምስሌነ፡** 1 Reg. 11, 1; **ተማሐሉ፡ ምስሌሁ፡** ἔνορκοι ἦσαν αὐτῷ 2 Esr. 16, 18; **ተማሐልነ፡ ምስለ፡ ሲኦል፡** ἐποιήσαμεν διαθήκην μετὰ τοῦ ᾅδου Jes. 28, 15; c. Acc. prs.: **ዕደው፡ እለ፡ ተማሐልከ፡** οἱ ἄνδρες τῆς διαθήκης σου Ob. 7.

መሓሊ፡ n. ag. *is qui jurat* vel *multum jurat, jurator*: **ብእሲ፡ መሓሊ፡** ἀνὴρ πολύορκος Sir. 23, 11; is qui jurat vel juravit: F. M. 22, 5; F. N. 43, 5; **መሓሊ፡ በሐሰት፡** *perjurans* vel *perjurus* Clem. f. 82.

አምሓሊ፡ n. ag. (II, 1) *is qui ad jusjurandum adigit* vel *jusjurandum defert*: F. N. 43, 5; *is qui invitus juravit, innocens est*: **ትገብእ፡ ጌጋዩ፡ ላዕለ፡ ርእሰ፡ አምሓሊሁ፡ ስመ፡ እግዚ“፡** F. M. 22, 4.

መሐላ፡ subst., m. et fem. 1) *juratio*: **መሀርዎሙ፡ ለሕዝብየ፡ መሐላ፡ በበዓል፡** ἐδίδαξαν ὀμνύειν Jer. 12, 16; cfr. Sir. 23, 9. 2) *juramentum, jusjurandum* (ὅρκος) Koh. 8, 2. 9, 2; Judith 8, 30; Gen. 24, 8; Matth. 5, 33. 14, 9; Hebr. 6, 16. 17; **መሐላ፡ አምሐሎሙ፡** Ex. 13, 19; **በመሐላ፡** *jurejurando, jurato* Sir. 44, 21; al.; **መሐላ፡ ጽድቅ፡** (*verum*) Kuf. 37; **መሐላ፡ በሐሰት፡** (*falsum; perjurium*) Clem. f. 139. 167; **አበስከ፡ እመሐላ፡** (*violare*) Kuf. 37; **ኢይሄሉ፡ በመሐላሁ፡** (*non servare, negligere*) Kuf. p. 127; **ዘዐለወ፡ መሐላሁ፡** Hez. 17, 15; **ከመ፡ አቅም፡ መሐላየ፡ ዘመሐልኩ፡** Jer. 11, 5; **መሐላ፡ ዘእግዚ“፡** *jusjurandum per Deum* Ex. 22, 10; sed Genitivus etiam refertur ad eum, cui juratum est: **መሐላየ፡** *jusjurandum mihi praestitum* Gen. 24, 41; Jos. 2, 17. 20. De jurejurando tractatur F. N. 43, 5; F. M. 22, 5. Nonnumquam **መሐላ፡** potius *exsecratio* quam juramentum est, ut: **መጽአ፡ መርገም፡ ላዕሌነ፡ ወመሐላ፡** Dan. 9, 11; **መሐላ፡ ዘመርገም፡** Num. 5, 21. 3) *foedus juramento sancitum* (διαθήκη, ὁρκωμοσία al.) Ex. 6, 4; Hen. 60, 6; **ንትማሐል፡ መሐላ፡** 2 Reg. 3, 12; **ዘየዐሉ፡ መሐላሁ፡** Hos. 6, 7; Hez. 17, 14—19. Etiam *coena foederis* (δοχή) Gen. 26, 30.

ማሕላ፡ subst., id. q. **መሐላ፡**; **ማሕላ፡ ዘሐሰት፡** Macc. f. 7; **የዐሉ፡ ለክሙ፡ ማሕላክሙ፡** (v. **መሐላክሙ፡**) **ዘምስለ፡ ሞት፡** Jes. 28, 18; **በእንተ፡ ማሕላሁ፡ ዘመሐለ፡** 4 Reg. 13, 23; Lit. 166, 3 (**ማሕላ፡ በሐሰት፡**).

ተማሕለለ፡ (etiam **ተማህለለ፡**) quadrl. III, 1 *suppliciter orare, supplicare, supplicem esse* (in specie: *expiandi causa*): **ሰገደ፡ ሎቱ፡ እንዘ፡ ይትመሐለል፡** γονυπετεῖν Matth. 17, 14; c. **ለ፡** vel **በቅድመ፡** vel **ኀበ፡** pers. et **በእንተ፡** rei, ut: **ተማሕለሉ፡ ለገጸ፡ እግዚ“፡** (ἐδεήθησαν τοῦ προσώπου) Jer. 33, 19; **ይትመሐለሉ፡ ለገጸ፡** (v. **በገጸ፡**) **እግዚ“፡** ἐξιλάσασθαι τὸ πρόσωπον Zach. 8, 22; **ለገጽኪ፡ ይትመሐለሉ፡** λιτανεύειν Ps. 44, 14; **እንዘ፡ ይትመሐለል፡ በቅድመ፡ እግዚ“፡ በእንተ፡ አበሳ፡** Kuf. 41; **ኀበ፡ መኑ፡ እትመሐለል፡** Org.; Sap. 13, 18 (ἱκετεύειν); seq. **ከመ፡** et Subj. Dan. 9, 13; **ይትመሐለል፡ አሮን፡ በዲበ፡ አቅርንቲሁ፡** Ex. 30, 10; Kuf. 6.

ምሕልላ፡ (vel **ምሕላ፡**, **ምህልላ፡ ምህላ፡**) subst., *supplicatio, preces supplices* δέησις Jes. 1, 15; Jer. 14, 12; θεραπεία Joel 1, 14. 2, 15; προσευχή 3 Reg. 8, 38; **ተወከፍ፡ ምሕላነ፡** Hymn. Mus. Brit. LIV, 7 saepius.

መሐላ፡ pro **መሐልላ፡** subst. id. q. **ምሕላ፡**, ut: **በመሐላሆሙ፡ ለማርያም፡ ወለወልዳ፡** *ob supplicationem (intercessionem) Mariae et Christi* Sx. Teq. 9 Enc. (Locus Hen. 60, 6 mihi jam, postquam locum Sx. Teq. 9 inspexi et **መሐልላ፡** nihil aliud quam **ምሕልላ፡** significare cognovi, ad **መሐላ፡** *juramentum, foedus* referendum videtur).

መሐረ፡ *docere* vid. sub **መሀረ፡**

መሐረ፡ et **ምሕረ፡** I, 1 [transpositis literis id. q. רָחַם, ܪܚܶܡ, رَحِمَ et رَحُمَ; amh. **ማረ፡**; vic. **ራኅርኅ፡**] Subj. **ይምሐር፡** Inf. **ምሒር፡** (Jac. 2, 13; Dan. 4, 24; Hen. 100, 2), **ምሒሮት፡** (4 Esr. 7, 14), **ምሕሮ፡** vel **ምሕሮት፡** (Rom. 12, 8.) 1) *misereri, misericordia affici, misericordem esse* (*miseret me alicujus*) (οἰκτείρειν, ἐλεεῖν, σπλαγχνίζεσθαι) abs., ut Rom. 12, 8; **ሶበ፡ መጽወትነ፡ ወመሐርነ፡** Chr. Ta. 34; c. **ለ፡** pers. Rom. 9, 18; Ex. 23, 3; sed plerumque c. Acc. prs.: **መሐረክሙ፡** 1 Petr. 2, 10; **መሐረተከ፡** Kuf. 47; 4 Esr. 7, 36; **መሐርክዎ፡** Rom. 9, 15; 4 Esr. 7, 36. 8, 37. 42; **ምሕሮ፡** Rom. 9, 16; Phil. 2, 27; Matth. 14, 14; Marc. 1, 41; Luc. 10, 33. 15, 20; Ex. 2, 6. 33, 19; Num. 14, 20; **ይምሐር፡ቢጾ፡** Sir. 18, 13; Ps. 102, 13; Jes. 13, 18; Jer. 13, 14. 16, 13; **ከመ፡ ይምሐርክሙ፡** Jes. 30, 18; Deut. 13, 9. 18; **መሐረኒ፡ እግዚኦ፡** Matth. 15, 22; Job 19, 21; 4 Esr. 8, 53; **ምሒረ፡ ነዳይ፡** Dan. 4, 24; **መሐሮ፡ እሞት፡** *poenam capitis ei remisit* Chr. L. Atk. 25. 2) *misericordia ductum donare* vel *largiri* alicui aliquid, c. dupl. Acc.: Gen. 33, 5; **አሐዱ፡ ዘመሐሮ፡ መንፈቀ፡ ዕዳሁ፡** *quispiam, cui dimidiam debiti partem largitus est* F. M. 2, 11; vel c. Acc. prs. et **በ፡** rei Eph. 2, 7.

አምሐረ፡ II, 1 *misericordiam commovere* alicui, *miseratione permovere* alqm., c. c. Acc: **አምሐርዎ፡** Matth. 9, 36 rom.; **ያምሕሩኒ፡ እሉ፡ አሕዛብ፡** Matth. 15, 32. 20, 34; Marc. 8, 2. — *Voc. Ac.* ad Evang.: **አምሐርዎ፡ዘ፡አስተነዘንዎ።**

ተምሕረ፡ et **ተመሐረ፡** III, 1 et 2 *misericordiam impertiri* alicui; plerumque: *misericordiam consequi* vel *invenire*: **ይትመሐር፡ ለኵሉ፡** *misericordia impertietur omnibus* Kuf. p. 22; **ዘይምሕር፡ ይትመሐር፡** Prov. 17, 5; at Prov. 12, 13 **ይትሜሐር፡**; **ብፁዓን፡ መሓርያን፡ እስመ፡ እሙንቱ፡ ይትመሐሩ፡** Matth. 5, 7, at Did. 4 (ubi hic idem locus repetitur) **ይትሜሐሩ፡** (quamquam Platt in Did. p. 17 **ይትመሐሩ፡** habet); **በዝቲ፡ ንሰክይ፤ ወበዝቲ፡ ንትኴነን፡ ወበዝቲ፡ ንትመሐር፡** Lit. 173, 2.

አስተምሐረ፡ IV, 1 1) *facere ut aliquis misericordiam inveniat* i. e. a) *misericordiam praestare, impertire, se misericordem praebere* alicui: abs., ut: 1 Cor. 13, 4 rom.; c. **ለ፡** pers. Herm. p. 58; plerumque c. Acc.: **እንዘ፡ ኢታስተምሕር፡ ሰብአ፡ ዘከማከ፡** Sir. 28, 4; **ኢያስተምሕር፡** (v. **ይምሕር፡**) **ብእሲ፡ እኁሁ፡** Jes. 9, 19; Deut. 28, 68; Herm. p. 28. 37; Judith 6, 19; **አስተምሕረኒ፡** (Impert.) Tob. 3, 15; etiam c. **ዲበ፡**, ut: **አስተምሐረ፡ እግዚእ፡ ዲበ፡ አንብዕነ፡** Rel. Bar. b) *misericordiam* alicujus *implorare, commiserationem petere* ab aliquo aut sibi aut aliis (*intercedere*): Clem. f. 68; Marc. 7, 34; c. **ለ፡** pers.: **አስተምሕር፡ ሎሙ፡** (var.) Job 19, 17; c. Acc. Gen. 42, 21; c. **ኀበ፡** Hen. 38, 6; Lit. 170, 2; etiam c. **ለ፡** ejus, pro quo interceditur, ut: **አስተምሕር፡ ለነ፡ ሚካኤል፡** Mavâs. 16, et aliâs saepissime in precibus et litaniis. 2) *ad misericordiam adducere* 1 Cor. 13, 7 rom.

አስተማሐረ፡ IV, 3 *misericordiam mutuam impertire, ad misericordiam erga alios adducere* 1 Cor. 13, 4 Platt; 13, 7 Platt.

ምሑር፡ part. *misericordiam consecutus* 1 Petr. 2, 10.

ምሕረት፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. **ምሕረታት፡** 1) *misericordia, miseratio, commiseratio* (ἔλεος, ἐλέη, οἰκτιρμοί, σπλάγχνα, χρηστότης, ἐπιείκεια) Ruth 3, 10; Sir. 2, 7. 18, 11—13; Jes. 54, 7. 56, 1; Jer. 40, 11; Thren. 3, 21; Ps. 5, 8. 88, 1. 102, 11. 113, 10. 140, 6; Matth. 9, 13; Jac. 2, 13; Rom. 9, 23; Tit. 3, 5; Jes. 63, 15; Dan. 9, 18; 2 Cor. 1, 3; Col. 3, 12; **የዐጽ፡ ምሕረቶ፡ እምኔሁ፡** 1 Joh. 3, 17; Tit. 3, 4; 2 Cor. 6, 6; Rom. 2, 4; 2 Cor. 10, 1; **እለ፡ ዘእንበለ፡ ምሕረት፡** ἀνελεήμονες Prov. 5, 9; **ዘገብረ፡ ምሕረተ፡** Jac. 2, 13; **ገብረ፡ ምሕረተ፡** c. **ለ፡** vel **ምስለ፡** vel **ላዕለ፡** pers. Ex. 20, 6; Ruth 1, 8; 2 Reg. 10, 2; Luc. 10, 37; **እግዚ"፡ አበ፡ ምሕረታት፡** I Const. Ap. 21; Kid. f. 6; in specie de misericordia erga pauperes: **ምሕረተ፡ ነዳያን፡** F. N. 16; et abs. **ምሕረት፡** (i. q. **ምጽዋት፡**) Chr. Ta. 32. 2) in specie usurpatur de teneriore amore: *caritas* vel *pietas* erga suos: **እለ፡ አልቦሙ፡ ምሕረተ፡** ἄστοργοι 2 Tim. 3, 3; Rom. 1, 31; **ተፈሥሐ፡ ምሕረቱ፡ ወልቡ፡ ላዕሌሁ፡** Kuf. 22; **ምሕረትየ፡ ይበርከከ፡** Kuf. 25. 36; **አሕዘኑ፡ ምሕረተ፡ አቡሆሙ፡** Kuf. 34. — At Kuf. p. 128 lin. 15 interpres τὰ σπλάγχνα *viscera* male voce **ምሕረት፡** interpretatus esse videtur. — 3) De **ዓመተ፡ ምሕረት፡** *computo secundum annos gratiae* consulere licet Scaligeri opus de emendat. temp. Genevae 1629 p. 689; Ludolfi Comm. ad Hist. p. 385 ann. d.; Catalogum Codd. Aeth. Musei Brit. 1847, p. 10. 11. Dionysius annum incarnationis *annum gratiae* appellaverat: Aethiopes autem, cum plerumque aeram Martyrum inde ab anno CCLXXVI (pro CCLXXXIV) adhibeant eamque modo integram, modo per periodos Dionysianas (DXXXII annorum) accipere soleant, hunc ipsum computum secundum periodos Dionysianas computum secundum *annos gratiae* appellant; quem computum si admittunt, annus Christi et DCCCIX^us et MCCCXLI^us iis **ዓመተ፡ምሕረት፡ ፩** est. Exempla habes in libris modo allegatis, nec non in Th. P. Platt a Catalogue of the Ethiopic Manuscripts 1823 p. 20. 21; praeterea Herm. p. 108; Gad. Kar., ubi **ዓመተ፡ ፹ወ፩ በኍልቈ፡ ዓመታተ፡ ምሕረት፡**, quo Isaac (cognomine Gabra-Masqal) regnaverit, memoratur. Denique alias quoque aeras, ipsamque aeram creationis: **ዓምተ፡ ምሕረት፡** inscribunt: exempla videre licet apud Ludolfum l. c. et in Catalogo Mus. Brit. l. c.

መሓሪ፡ n. ag. et adj. *miserator, misericors, misericordiae amans* vel *studiosus* (ἐλεήμων, οἰκτίρμων, nec non ἵλεως, φιλόστοργος, ἐπιεικής) **መሓሪየ፡** *miserator meus* Ps. 143, 2; Ex. 34, 6; Deut. 4, 31; Ps. 77, 42. 102, 8. 111, 4. 5. Sir. 2, 11. 48, 20; Jer. 3, 12; Tob. 6, 18; Prov. 11, 17. 20, 6; 4 Esr. 7, 36. 8, 37; Hen. 27, 3; Hebr. 2, 17; Matth. 5, 7; **አንስት፡ መሓርያት፡** Thren. 4, 10; **ኩን፡ መሓሬ፡** Tob. 14, 9; **መሓሬ፡ ኩን፡ ላዕለ፡ እከዮሙ፡** Ex. 32, 12; **መሓርያነ፡ ቢጽክሙ፡** Eph. 4, 32; **መሓርያን፡** 1 Petr. 2, 18; **ኩኑ፡ መሓርያነ፡** Rom. 12, 10; **መሓሬ፡ ለእጓለ፡ እመሕያው፡** Sx. Hed. 12; opponitur *avaro* (**ቋቋይ፡**) Sx. Masc. 27; **መሓሪት፡ ዐይንኪ፡** Org.; poët. **መሓሬ፡ ብዙኃን፡ እምዕዳ፡** *multorum miserator obaeratorum* Sx. Teq. 9. Enc.

ምስተምሕር፡ part., f. **መስተምሕርት፡**, *misericordiam implorans* (*intercedens* pro alio) Lit. 170, 2; Org.

መሐረም፡ i. e. ٱلْمُحَرَّم *Muharram*, mensis Arabum primus. Abush. (saepissime).

መሐነ፡ rad. inus., id. q. مَحَنَ *trivit* vestem induendo, *lene reddidit* corium, *percussit;* coll. مَحَجَ, مَحَسَ. Hinc

መሓን፡(**መሃን፡**), subst., *corium tenuiter confectum, aluta:* **ማእሰ፡በግዕ፡ግቡረ፡መሓን፡** δέρματα ἠρυθροδανωμένα Ex. 35, 7. 23 (vid. **ሕሱይ፡** et **አዲም፡**)

ምሕን፡ subst. instrumentum textorium, secundum Ludolfum *radius textorius*, quo subtegmen stamini inseritur [cfr. amh. **መን፡** „the reed on a weaver's loom, where the threads of the web pass through", Isenb. p. 31]. Legitur in homilia Procli in Cyr. f. 119 (*Mansi* Concil. IV. 577 et 579): **ማርያም፡ምእናም፡ግሩም፡ዘቦቱ፡ተአንመ፡ዘሥጋዌሁ፡ዕፁብ፡ልብሰቱ፡ወገባሪሁ፡** (ἱστουργός) **መንፈስ፡ቅዱስ፡ወምሕኑ፡** (ἔριθος) **ዘእምልዑል፡ጽላሎተ፡ኀይል፡ወስፍሑ፡** (ἔριον) **ዘእምጥንተ፡** (sic! κώδιον) **ሥጋሁ፡ለአዳም፡ወፋእሙ፡** (κρόκη) **ዘእምድንግል፡ንጹሕ፡ሥጋ፡ወመሥቄሁ፡** (κερκίς) **ጸጋሁ፡ለዘለብሶ፡ወኬንያሁሰ፡** (τεχνίτης) **ቃል፡** Hoc simile a Proclo de Maria dictum in varios Aethiopum libros translatum legitur, ex. gr. Lit. f. 170, 3. [Denominatum videtur a *percutiendo* et sicut ἡ κερκίς primitus *pectinem* (aliâs ἡ σπάθη **መሥቄ፡**), deinde *radium textorium* significasse].

መሐና፡ *donum* vid. **መሀና፡**

መሐከ፡ *parcere* vid. sub **መሀከ፡**

ምሕወ፡ *liquescere* vid. sub **ምህወ፡**

መሐወ፡ I, 1 [differt a מָחָה مَحَا et convenit cum מָשָׁה ܡܫܐ مَسَا *extrahere*] Subj. **ይምሐው፡**, *vellere, avellere, evellere*, herbas, gramen (4 Esr. 9, 24); **መሐወ፡ሣዕረ፡** Herm. p. 53; Matth. 13, 29; Ps. 128, 5; spicas: Deut. 23, 25; Matth. 12, 1; Marc. 2, 23; absol. **እግዚ"፡ይተክል፡ወይምሐው፡** Clem. f. 170; (**አልማክት፡**) **ኢይምሕዉ፡ወኢይተክሉ፡** Macc. f. 2; c. Acc. prs.: **በሥዕርት፡ድማኅየ፡መሐወኒ፡** Job 16, 12; **መሐወኒ፡እንተ፡ኩለኄ፡** διέσπασέ με κύκλῳ Job 19, 10. — *Voc. Ae.:* **መሐወ፡ሠረወ፡ዘ፡ነቀለ፡** *Voc. ad Evang.:* **መሐወ፡ዘ፡ቀጨ፡**

ተምሕወ፡ III, 1 *evelli:* **ሥርወ፡ጻድቃን፡ኢይትመሐው፡** Prov. 12, 3; **ሣዕር፡ዘተምሕወ፡** Herm. p. 54. 55; **ይቀድም፡ተምሒዎ፡እምኵሉ፡ሣዕር፡** Sir. 40, 16.

መሐዘ፡ rad. inus.; ut videtur: *juvenilem, alacrem, libidinosum esse*, coll. بَغَزَ et ܡܚܙ מָחַז.

ተማሐዘ፡ III, 3 (crebro **ተመሐዘ፡** scriptum, sec. gramm. § 48, 4), denominatum videtur e **መሐዝ፡**; 1) *amores jungere* cum aliquo vel aliqua, *mutuis amoribus frui, libidine venerea flagrare* in sese invicem: **ይትማሐዛ፡መራዕዊከሙ፡** μοιχεύσουσι Hos. 4, 13. 14; **ዘበገዘኑ፡ሠሐቁ፡የሐጽጽ፡ግርማሁ፤ ወዘበገዘኑ፡ተማሕዞቱ፡ያኀስርዎ፡** Fal. f. 21; c. **ምስለ፡**, ut: **ኢትትማሐዝ፡ምስለ፡ብእሲት፡** Fal. f. 51; c. Acc. **ተማሐዝኪ፡ብዙኃን፡እለ፡ርኁቃን፡እምኔኪ፡** Jes. 57, 9. 2) *amicitiam* alicujus *appetere, sodalitatem inire* cum aliquo: **ይቤ፡ጠቢብ፡ኢትትማሐዝ፡ምስለ፡መኳንንት፡ከመ፡ኢይትቀበሉከ፡ወምስለ፡ኅሡራን፡ከመ፡ኢይትኀበሉ፡ላዕሌከ፡** Fal. f. 23; **ብእሲ፡ዘይትማሐዝ፡ምስለ፡ጸላእቱ፡ይፈቅድ፡ከሢተ፡ኀጢአቱ፡እስመ፡ተማሕዞሰ፡መራኁት፡ተጻልኦ፡ለጸላእቱ፡ውእቱ፡** Fal. f. 60: c. Acc. prs. M. M. f. 169.

መሐዝ፡ et **ማኅዝ፡** subst., m. et fem., Pl. **ማሕዛን፡**, **መሐዛን፡** 1) ardor juvenilis, *fervor studii* ζῆλος (in bonam partem) 2 Cor. 9, 2 rom. 2) *amasius, amator, amatrix* (adultera, meretrix): **ብእሲት፡እንተ፡ማሕዝ፡** μοιχαλίς Prov. 24, 55; **መሐዝ፡** ὁ μοιχός Prov. 6, 32; **መሐዛን፡** (v. **ማሕዛን፡**) ἐρασταί Hez. 16, 33. 36. 37. 23, 5 (v. **ማሕዝን፡** et **ማሕዘን፡**). 22 seq.; **መሐዛንኪ፡እለ፡ይሰክቡ፡ምስሌኪ፡** Jes. 57, 8; Jer. 3, 8. 4, 30. 22, 20. 22; Thren. 1, 18; Hos. 2, 7. 9; etiam **መሐዛኒሃ፡** τὴν πορνείαν αὐτῆς (concr. pro abstr.) Hos. 2, 4; **ማሕዛኒሃ፡** (v. **መሐዛኒሃ፡** et **ማሕዝኒሃ፡**) τῆς πορνείας Mich. 1, 7.

መሐዛ፡ subst. 1) *juventus:* **ተሐራሚት፡እምወይን፡መሐዛ፡** (v. **መዐዛ፡** in Cod. Tub.) **ወእምእከለ፡ውርዙት፡** Sx. Teq. 24 Enc. 2) concr. *juvenis, adolescens*, Pl. **መሐዛት፡**, νεώτεροι Jes. 40, 30; Jer. 14, 3; νεανίσκοι Thren. 5, 13; Judith 10, 9; **ሊቃናት፡ወመሐዛት፡** Ps. 148, 12; **መሐዛተ፡ጾር፡** (**መሐዛት፡** Platt) *juvenes oneris* i. e. *bajuli* Act. 5, 6. 10; Clem. f. 87. 243. 3) id. q. **ማሕዝ፡** et **መሐዝ፡** *amasius, amator* (*amatrix*): **ብእሲት፡እንተ፡ተኀድግ፡ምታ፡ወትወልድ፡ወራሴ፡በዲበ፡መሐዛ፡** (ἀλλότριος) Sir. 23, 22. 23 (quamvis hic etiam **መሐዝ፡** c. suff. fem. sing. interpretari liceat). — *Voc. Ae.:* **መሐዛት፡ዘ፡ጕልማሶች፡**

ማሕዝን፡ vel **ማሕዘን፡** subst. (sine dubio e forma **ማሕዛን፡** attenuatum) *amores meretricii* (scortatio, adulterium): Hez. 16, 33 var.; 23, 5 var.; Mich. 1, 7 var.; Matth. 15, 19 (μοιχεῖαι).

መሐጸ፡ I, 1 [id. q. מָחַץ *percussit, concussit, conquassavit;* ܡܚܐ مَحَزَ مَحَصَ al.] *ferire, percutere:* **መሐጸሙ፡ወቀተሎሙ፡** Kuf. 48; **ከመ፡ይምሕጸሙ፡በሰይፍ፡** Kuf. 5. 48 (Cod. A **ይምሐጸሙ፡**).

ምሑጽ፡ part. *percussus:* **ትከውን፡ምሑጸ፡በምርአየ፡አዕይንቲከ፡** παράπληκτος διὰ τὰ ὁράματα τῶν ὀφθαλμῶν σου Deut. 28, 34.

ምሕጸት፡ n. act. *percussio:* **ኢመጽአሙ፡መቅሠፍት፡ለቀቲል፡ወለምሕጸት፡** Kuf. 49.

መሓጺ፡ n. ag. *percutiens:* (**እግዚ"፡**) **ለሆሎፎርኒስ፡በግብት፡በሰይፈ፡ዮዲት፡መሓጺሁ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7.

መሐፀ፡ *partus dolores pati* vid. sub **መኀፀ፡**

ሚመ፡ adv. pronom. interrogativum, compositum e **ሚ፡** et **መ፡** (gramm. § 63 et § 161, a et § 198, c). Est nota interrogationis et significat 1) *num? utrum?* **ምንት፡እምኅየሶሙ፡ለእለ፡ተፈጥሩ፤ ሚመ፡ተፈጥሮ፡ወሚመ፡ኢተፈጥሮ፡** *quid melius esset creatis: utrum creatos an non creatos esse?* Cyr. ad Th. f. 12; **አይኬ፡ዘወለደት፡ድንግል፤ ሚመ፡ትስብእተ፡ወሚመ፡መለኮተ፡** ib. f. 15. 2) Cum **ወ** compositum (**ወሚመ፡**) in interrogationibus disjunctivis alteram disjunctionis partem infert: *an?* Matth. 17, 25; Job 6, 12; Jes. 40, 19; Jer. 12, 9; 51, 28; 1 Cor. 4, 21; saepissime adjecto: **ኑ፡** (**ወሚመ፡—ኑ፡**): **እምሰማይኑ፡ወሚመ፡እምሰብእኑ፡** Matth. 21, 25; Gen. 31, 28.

37, 8; Joh. 9, 2; Act. 8, 34; Rom. 4, 10; 4 Esr. 6, 49. 12, 50. — Etiam ubi enuntiatio interrogativa proxime non antecedit, **ወሚመ፡** disjunctivum *an?* usurpari potest, ut Jac. 4, 5. — Vid. **እመ፡** — *Voc. Ae.*: **አው፡ወሚመ፡ቦ፡ወይ፡**; *aliud*: **ወሚመ፡ዘ፡ወይም።**

ሚም፡ nomen literae alphabeti hebraici XIII^{ae}, Ps. 118, 97; Thren. 1, 13. 2, 13. 3, 38. 4, 13; Chr.; al. Ubi de psalmis agitur, siglo: **ሚም፡** Ps. 118, 97—104 notatur.

ምምስው፡ vid. sub **መንሰወ፡**

ምማቲ፡ subst. ut videtur: *maculositas* [e verbo **መመተ፡** (a מום ܡܘܡܐ مُوم propagato?) formatum] a) morbi vel vulnerum species, fortasse *sugillationes, tumores lividi sub oculis*: **ምማቲ፡ወግሕሠት፡ይዳደቆሙ፡ለእኩያን፡** ὑπώπια καὶ συντρίμματα συναντᾷ κακοῖς Prov. 20, 30. b) *vitiositas* in genere: (*Dei voluntas est una, hominum voluntates sunt variae*) **በእንተ፡ዘውስቴቶሙ፡ምማቲ፡ወጽንት፡ወውኅደት፡አእምሮ፡ወድካመ፡ጠባይዕ፡ውብዝኁ፡ሕማማት፡** Phlx. 55. — *Voc. Ae.* ad Prov.: **ምማቲ፡ዘ፡ሐዘን፡** (sed vereor, ne auctores *Voc.* temere conjectaverint); Rad. Abb.: **መመተ፡ዘ፡ሸሸ፡** .

መምዐ፡ I, 2 [contractum e **መዕምዐ፡**; vis radicis simplicis est in *mollitie* et *diffluendo*, coll. مَعَّ, مَاعَ, **መዐወ፡** al.; e *diffluendo* autem et *dissolvendo* facile propagatur notio *pavescendi*] 1) *pavescere, pavere, trepidare, consternatum esse*: **ይሚምዑ፡ኃይሉ፡አራዊት፡** Job 41, 16; **ይደነግፁ፡ወይሚምዑ፡** Jes. 16, 3; Jer. 26, 5; **ተመስወት፡ይማስቆ፡ወመምዐት፡ወጕየት፡** 30, 13; **ይሚምዑ፡ ፲፻እምድምፀ፡፩** Jes. 30, 17; Lev. 26, 36; ἀνέστησαν 4 Reg. 7, 7; θραύεσθαι Deut. 20, 3; **መምዑ፡ወጕዩ፡** ἐτράπησαν εἰς φυγὴν Judith 15, 3; φεύγειν Nah. 2, 6; ἔσπευσαν Ex. 15, 15. 2) Etiam: dissolvi mente i. e. *insanire*: **ከመ፡ይመምዑ፡** ἐκμανήσονται Jer. 32, 2 (vid. **መምዕ፡**). — *Voc. Ae.*: **መምዐ፡ዘ፡ተሸበረ፡**; *aliud*: **መምዐ፡ዘ፡ፈረ፡** (sic).

አመምዐ፡ II, 2 *pavorem injicere, trepidum* vel *pavidum facere*: **እሮ፡ተስዐረ፡ዘያሚምዕ፡** (ὁ ἐπισπουδαστής) Jes. 14, 4; *gladius* **ኢያመምዖ፡** Enc.; **ምሕልላ፡ዘያሚምዕ፡ዐረ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7; Org.

ምሙዕ፡ part. *pavidus, trepidus*. *Voc. Ae.*: **ምሙዓን፡ዘ፡ፍሩሃን፡**

መምዕ፡ subst. *insania*: **ኢእበድኑ፡ዝንቱ፡ወኢመምዕ፡ዘይነግሩ፡** (μανία) Cyr. ad Th. f. 10.

ምምዓ፡ subst. *consternatio, trepidatio, pavor, formido*: **ዕለተ፡ምምዓ፡ወሙስና፡** ἡμέρα ἀωρίας καὶ ἀφανισμοῦ Zeph. 1, 15; σπουδή Jer. 15, 8; δειλία Prov. 19, 15 (masc.): **ዘአልቦ፡ምምዓ፡** *imperterritus* Enc.

ምማዒ፡ subst. i. q. **ምምዓ፡** Cod. Mus. Brit. LVII, Nr. 6, str. 3; **ፍርሃት፡ወምማዒ፡** Sx. Ter 13 Enc.; **እንበለ፡ምማዒ፡** *intrepide* Enc. Haml. 6; Nah. 29. — *Voc. Ae.*: **ምማዒ፡ዘ፡ፍርሀት፡**

አመሥኰዐ፡ quadrl. II [etiam per **ሰ**; denominatum a nomine ut **ምሡክ፡** vel **መሥኰ፡** *id quod* a quadrupede ruminante per guttur *sursum trahitur*. Radix simplex est **መሠከ፡** *trahere* מָשַׁךְ مَسَكَ, (مَشَقَ); vid. etiam **መሰከ፡** et **ወሰቀ፡** — In lingua amh. **አመሰከወ፡** *ruminare*; in caeteris autem linguis radix גרר גֵּרָה جَرّ ܓܪܬܐ ruminationem significat] *ruminare*: **ያመሥኵዕ፡** Lev. 11, 3—7. 26 in C; Deut. 14, 6—8 in C.

ተመሥኰዐ፡ III, 1 id. Lev. 11, 3—7. 26; Deut. 14, 6—8; I Const. Ap. 51.

መሠጠ፡ I, 1 [مَشَطَ (discerpsit i. e.) *pexuit*; نَشَطَ, نَشَطَ *abripuit*] Subj. **ይምሥጥ፡** 1) *avellere, decerpere, deripere*: **ትመሥጥዎሙ፡እምእስቲሆሙ፡እምላዕሌሆሙ፡** Mich. 3, 2; **መሠጥዎሙ፡ለአማልክተ፡ነኪር፡ዘውስተ፡እዘኒሆሙ፡** Kuf. 31; **መሠጡ፡እጓለ፡ማውታ፡እምውስተ፡ጥብ፡** Job 24, 9. 2) *discerpere, dilaniare*: **ከመ፡ኢይምሥጡከ፡ከመ፡ላህም፡ለነፍስከ፡** Sir. 6, 2; **ተኵላ፡እንዘ፡ይመሥጦሙ፡(ለአባግዕ፡)** Clem. f. 131; **ይመሥጥ፡** ἐπιλήψεται Jes. 5, 29; Ps. 7, 2; Hen. 90. 11; Joh. 10, 12; Org. 3) *diripere, rapere, abripere*: **ይመሥጡ፡ወየሀይዱ፡** Hez. 22, 25; **እምእደ፡ዘመሠጠ፡ወእምእደ፡ዘሄደ፡** Jer. 21, 12; **መሠጡ፡ኖላዌ፡ምስለ፡መርዔቱ፡** Job 24, 2; Ps. 10, 9. 34, 12; Jud. 21, 21; Kuf. 30; Matth. 13, 19; c. dupl. Acc. Herm. p. 5. 4) c. Acc. pers. *rapere* i. e. *raptim auferre* vel *deducere* alqm: Job 14, 20; Joh. 6, 15; Act. 8, 39. 23, 10; 1 Thess. 4, 17 rom.; Hen. 39, 3. 68, 2: in specie de homine raptae mentis in coelos deducto 2 Cor. 12, 2. 4; **ምሥጥዎ፡ለሕሊናክሙ፡ኀበ፡መልዕልት፡** (raptim tollite vel) *elevate mentes vestras sursum* Lith. Orth. 5) simpliciter: *tollere, capere, apprehendere* Ex. 30, 4; Enc. (Ludolfi). 6) in bonam partem: *eripere*: **ወበርበርዎሙ፡ወአልቦ፡ዘያድኅኖሙ፡ወይመሥጥዎሙ፡** Jes. 42, 22. — *Voc. Ae.*: **መሠጠ፡ዘ፡ነተቀ፡** (vid. **ነጠቀ፡** apud Isenb.).

አምሠጠ፡ II, 1 proprie: avulsionem vel abruptionem facere i. e. 1) *aufugere, se auferre* ἀποδιδράσκειν Job 9, 25; ἀποῤῥηγνύναι Job 39, 4; φεύγειν Jes. 21, 14; **ወይጠል፡ዘያመሥጥ፡** Jes. 13, 14; **አምሠጠ፡ልቡ፡** ἐξέλιπε σύνεσις αὐτοῦ Sir. 22, 11. 2) *elabi, evadere, effugere*, in spec. *salvum evadere*; c. e. **እምነ፡**, ut: **ኢያመሥጥ፡እምጽልመት፡** Job 15, 30. 20, 24; **ያመሥጥ፡ድኩም፡እምእደ፡ኀያል፡** Job 5, 10; **መኑ፡ውእቱ፡ዘያመሥጥ፡እምእዴከ፡** Job 10, 7; Dan. 8, 4; Prov. 12, 13; Ps. 123, 4. 104, 17; **ከመ፡ዖፍ፡እንተ፡ታመሥጠከ፡እምእዴከ፡** Sir. 27, 19. 20; et c. Acc. (pron. suff. pro Dat.): **አልቦ፡ዘያመሥጠኒ፡** ὃς διαφεύξεταί με Jes. 10, 14; **ያመሥጦን፡** (ἀφέξεται αὐτῶν) Prov. 22, 5; **አምሠጠኒ፡** 1 Reg. 19, 17; **አመቦ፡ዘአምሠጠክሙ፡** 4 Reg. 10, 24; Deut. 2, 36; 1 Esr. 6, 69; **መክፈልተ፡ሠናይ፡ኢያምሥጥከ፡** Sir. 14, 14; salvum evadere **ዘአምሠጠ፡እንዘ፡ይጐዪ፡** φεύγων καὶ σωζόμενος Jes. 31, 19; **ተኀጥአ፡ወአምሠጠ፡** 1 Reg. 19, 18; **አምሠጠ፡በፈረስ፡ረዋጺ፡** 3 Reg. 20, 20; Jes. 30, 16; **ኢትክሉ፡አምሥጠ፡** Jes. 47, 11; 1 Reg. 27, 1; 4 Esr. 9, 8; c. e. praepos. loci, ut: **አምሥጡ፡ውስተ፡ጽዮን፡** φεύγετε εἰς Jer. 4, 6. **ኢያመሥጥ፡ጽኑዕ፡መንገለ፡ደቡብ፡** 26, 6; Ps. 141, 6. Nonnunquam *se subtrahere* alicui i. e. eum *deserere*: **ኢያምሥጥከ፡ዐርክከ፡አመ፡ትፍሥሕትከ፡** Sir. 12, 8. 3) *eripere* i. e. *liberare* Sx. Ter 12 Enc.

ተመሥጠ፡ et **ተመሠጠ፡** (Jud. 21, 23) III, 1 1) refl. *sibi* *rapere* vel *diripere* alqd Jud. 21, 23. 2) pass. *rapi, diripi, raptim auferri, auferri:* **ዘተመሥጠ፡** διηρπασμένος Jer. 22, 3 (var.); Judith 4, 12; Kuf. 34; ἁρπάζεσθαι Sap. 4, 11; **ኢትትመሠጥ፡በቀራንብቲሃ፡** Prov. 6, 25; ἀφαιρεῖσθαι **ተመሥጠ፡ንዋም፡እምአዕይንቲሆሙ፡** Prov. 4, 16; Did. 4; Sap. 14, 15; **ተመሠጥኩ፡በንኰርኳረ፡ነፋስ፡** Hen. 52, 1; 1 Thess. 4, 17 Platt; de raptu mentis **ተመሣጢጥየ፡** Act. 11, 5 rom.; Org. 1.

ተማሠጠ፡ III, 3 1) *sibi invicem diripere: esurientes* **ኮኑ፡ ይትማሠጡ፡ እምሲሳይ፡ ለእመ፡ ረከቡ፡ ንስቲተ፡ ይመሥጥ፡ አብ፡ እምወልዱ፡ ወወልድኒ፡ እምአቡሁ፡** Jsp. p. 367. 2) *inter se* (i. e. certatim vel successive) *discerpere* vel *diripere* aliquem (de pluribus dicitur): Ps. 43, 12. 88, 40; **መኑ፡ ረሰዮ፡ ለያዕቆብ፡ ከመ፡ ይትማሠጥዎ፡** Jes. 42, 24; **አራዊተ፡ገዳም፡ይትማሠጥዎሙ፡** Hos. 13, 8.

ምሡጥ፡ part. *raptus:* **ንሕነ፡በዐይነ፡ሃይማኖት፡ምሡጥ፡ሥጋዊክ፡ንሬኢ፡** Mâhb. Meem. 14; Sx. Genb. 28.

ምሥጠት፡ n. act. *raptus, direptio, ablatio repentina:* **አይድዮሙ፡ፍኖተ፡አስትሮቡሎስ፡** (*Aristobuli*) **ወምሥጠቶ፡መንግሥተ፡ዘልሂቅ፡እኁሁ፡** *et quomodo regnum fratris majoris ad se arripuisset* Jsp. p. 307; **ያፈጥን፡ፍጻሜ፡ኀልፈተ፡ምሥጠቶሙ፡** Sap. 14, 14.

መሣጢ፡ n. ag., Pl. comm. **መሠጥ፡** (gramm. § 138, 1 et § 54) et masc. **መሣጥያን፡** 1) *rapax, dilacerans* Gen. 49, 27; **ተኵላ፡ መሣጢ፡** Clem. f. 132. 235; **አንበሳ፡ መሣጢ፡** Jsp. p. 335; Pl. **መሠጥ፡** Hez. 22, 27; Asc. Jes. 3, 24; Matth. 7, 15; Clem. f. 131; **አራዊት፡መሣጥያን፡** F. N. 33, 4.

መምሠጥ፡ subst., Plur. **መማሥጥ፡** instrumentum quo aliquid arripitur, trahitur, apprehenditur i. e. 1) *laqueolus* (cui immittitur uncinus) vel *ansula* (ἀγκύλη לֻלָאוֹת) Ex. 26, 4. 5. 10. 11. 2) *annulus* vel *uncinus:* **መማሥጠ፡መናስግት፡** δακτύλιοι (טַבָּעֹת) Ex. 26, 29. 3) *vectis* σκυτάλη Ex. 30, 4. 5. 4) *velum, quod distrahi et contrahi potest* ἐπίσπαστρον (מָסָךְ): **መንጦላዕት፡መምሠጥ፡** Ex. 26, 36. 35, 17.

ምሥጢር፡ *mysterium* vid. sub **ምስጢር፡**

ማር፡ et **ማሪ፡** nom. peregr. sc. syr. ܡܳܪܝ *dominus* (*dominus meus*), quo titulo eorum nominibus praeposito viri sive sanctitate sive ecclesiastica dignitate insignes honorandi causa a Syris appellantur, ut **ማር፡ ኤፍሬም** ። Saepissime legitur in Synax., H. A. aliisque hujus generis libris, ubi nomina doctorum vel sanctorum Syrorum memorantur; etiam aliis atque Syris hic titulus ab Aethiopibus inditur; et a poëtis rhythmi causa nomini proprio passim postponitur, ut Sx. Teg. 29; Hed. 4. Hinc **ማራናታ፡** μαρὰν ἀθά מָרַן אֲתָא (*Dominus venit*) Cyr. d. r. f. f. 36 (ex 1 Cor. 16, 22).

መርሐ፡ (vel **መርሀ፡**) I, 1 [amh. **መራ፡**; in caeteris linguis haec eadem radix non exstat; sed quaeritur, annon הוֹרָה *monstrare* et אֹרַח ܐܘܪܚܐ *via* illustrando etymo comparanda sint?] Subj. **ይምራሕ፡** 1) *viam monstrare, ducere* c. Acc. pers.: **መልአክ፡ዘይመርሐኒ፡** Asc. Jes. 7, 16. 21; Hen. 21, 5; ὁδηγεῖν, καθοδηγεῖν: **ወረደ፡ መንፈስ፡ እምእግዚ"፡ ወመርሖሙ፡** Jes. 63, 14; **መራሕኮሙ፡በዐምደ፡ደመና፡** 2 Esr. 19, 12; Koh. 2, 3; Job 12, 23; Ps. 42, 3. 138, 9; Deut. 1, 33; Luc. 6, 39; Matth. 15, 14; ἄγειν **መሪሐ፡ይመርሖሙ፡** 4 Reg. 9, 20 (aliâs ἄγειν **ወሰደ፡** verti solet); c. **በ፡** vel **ውስተ፡** loci, per quem pergitur: Ps. 142, 12. 5, 9; **ዘመርሐነ፡ ውስተ፡ ብሔረ፡ በድው፡** Jer. 2, 6; c. Acc. viae: Ps. 22, 3. 85, 10. 138, 23; Sap. 10, 17; vel c. **ውስተ፡** viae Sap. 10, 10; c. **ውስተ፡** vel **ኀበ፡** vel Acc. loci, ad quem tenditur: Apoc. 7, 17; Joh. 16, 13; **አምላክ፡ይምራሕከ፡ እንተ፡ ላዕሉ፡ ሀገረ፡ ኢየሩሳሌም፡** Rel. Bar.; **መርሐ፡ከልኣነ፡ኀበ፡አሚን፡** Chr. ho. 26. 2) *praeire, ducem esse,* προάγειν **እለ፡ይመርሑ፡ ወእለ፡ ይተልዉ፡** Marc. 11, 9; **ይመርሑ፡ቅድመ፡ሰረገላ፡** ἦγαν τὴν ἅμαξαν 2 Reg. 6, 3; ἡγεῖσθαι **ይመርሖሙ፡** Ex. 13, 21; Kuf. 37; Hen. 72, 3. 89, 45. 48. 3) *monstrare, demonstrare* aliquid, c. c. **ኀበ፡** rei (in libris e sermone Arabico translatis): **ወይመርሕ፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡ቃሉ፡ለልዑል፡** (*hoc demonstratur verbo Altissimi*) F. N. 24, 1; **ተወክፎተ፡ሠያጢ፡ዐረቦነ፡ እምእደ፡ ተሣያጢ፡ ይመርሕ፡ኀበ፡ፍጻሜ፡ሠይጥ፡ወተሣይጦ፡** F. N. 33. Sed etiam: *testimonii causa producere* alqd, c. Acc. Ex. 22, 12.

አምርሐ፡ II, 1 ut videtur *monstrandam curare viam:* **አንተ፡(እግዚ"፡)አምራሕከ፡ጽድቀ፡ ወኀጢአተ፡ ወፈለጥከ፡ብርሃነ፡ወኀጢአተ፤ እኩየ፡ ወሠናየ፡** Kid. f. 40 (si quidem lectio sana est).

ተመርሐ፡ III, 1 pass. et refl. *duci, deduci, ducem sequi* Hen. 72, 5; **ተመራሕነ፡ውስተ፡ዛቲ፡ጸጋሁ፡** προσαγωγὴν ἔχομεν Rom. 5, 2; **ተመሪሐነኬ፡ውስተ፡ጽድቅ፡ እምኵለንታሁ፡** πανταχόθεν οὖν συνωθούμενοι εἰς Cyr. ad Th. f. 25; (**አበዊነ፡**) **ዘይደልወነ፡ ከመ፡ንትመራሕ፡በምግባራቲሆሙ፡ ወንትመሰል፡ በሙ፡** Jsp. p. 359; **ከመ፡ ንትመራሕ፡ በትእዛዙ፡** Phlx. f. 242.

መርሕ፡ subst., m. et fem., Pl. **አምርሕት፡** (pro quo passim **አምሕርት፡**, ut Matth. 23, 16 rom.; 1 Cor. 4, 15 Platt) 1) *dux* ὁδηγός 2 Esr. 8, 1; Rom. 2, 19; Matth. 15, 14. 23, 16. 24; **ኤጲስቆጶስ፡ውእቱ፡መርሖሙ፡ለሕዝብ፡** Did. 4; **ከማሁ፡አንትሙሂ፡ መርሐ፡ ኩንዎሙ፡** Kid. f. 38. 17; Phlx. 139; c. c. **ውስተ፡** ut: **እስመ፡ውእቱ፡መርሕ፡ውስተ፡ጥበብ፡** Sap. 7, 15; c. **ለ፡** ut: **ከዋ፡መርሐ፡ለክሒድ፡** II Abt. 57. De femina: **ኮነት፡መርሐ፡** Lud. e Vit. Sanct. In specie: παιδαγωγός *paedagogus* 1 Cor. 4, 15; **መርሕ፡ለኀበ፡ክርስቶስ፡** Gal. 3, 24; et μεσίτης: *Christus* **መርሓ፡ለሐዳስ፡ሥርዐት፡** Hebr. 12, 24; σκοπός Hez. 33, 2. 2) *dux* i. e. *rector, princeps:* κυβερνῆται Hez. 27, 28 (cfr. ܡܰܠܳܚܶܐ) et κωπηλάται Hez. 27, 8; κυβερνήσεις 1 Cor. 12, 28. 3) *index* (libri): **መርሐ፡ ግብረ፡ አናቅጽ፡** *index capitum* Lud. Comm. Hist. Aeth. p. 305.

ምርሓት፡ n. act. *ductus, gubernatio:* **ዘወሀበ፡ጥበበ፡ምርሓት፡(ይምራሕ፡)** *cui sapientiam gubernationis praebuit, is gubernet* Phlx. 190.

መራሒ፡ n. ag. f. **መራሒት፡**, Pl. **መራሕያን፡** fem. **መራሕያት፡**, *ductor, dux:* **ከመ፡ ትኩን፡ መራሒ፡** ἡγούμενος 1 Par. 17, 7; Hen. 72, 1. 74, 1. 75, 1. 82, 11 seq.; Org.; c. c. **ለ፡** vel **ኀበ፡**, ut: **መራሒ፡ለዝሙት፡** *perductor* (*leno*) II Const. Ap. 17; **ብእሲት፡መራሒት፡ኀበ፡ዝሙት፡** *lena* I Const. Ap. 62 (63); nec non per st. c., ut: (**ዛቲ፡መጽሐፍ፡**) **መራሒተ፡ልቡና፡ይእቲ፡** Fal.; *Satanas* **መራሒ፡ኵሉ፡እኩይ፡** Clem. f. 221; **እግዚ"፡መራሒ፡ ሕይወት፡** Prec. Mat.; Kid. f. 12; **መራሕያነ፡ብርሃን፡** epitheton angelorum Lit. Joh.; epitheton Abrehae et Afsbehae Chr. Ax.

ተመራሒ፡ n. ag. pass. vel refl. *ductus; ducem sequens:* Hen. 82, 12; Fal. f. 11.

መርመር፡ subst. *marmor* (مَرْمَر). **አዕማደ፡ መርመር፡** Sx. Tachs. 8.

መርመሬ፡ *pera* vid. sub **ረመረ፡**

መርሙዳ፡ vid. **በርሙዳ፡**

መረረ፡ et **መረ፡** I, 1 [amh. id.; מָרַר, ܡܰܪ, مَرَّ] Subj. **ይምረር፡** (**ይምርር፡** 4 Esr. 8, 40 Laur.) 1) *amarescere, amarum esse:* **ይመርር፡ ጣዕሙ፡ ለመዓር፡ በዕጕሥቋር፡** Herm. p. 30; **ዘይመርር፡ እምሐሞት፡** Prov. 5, 4; c. pron. suff. pro Dat.: **ይመርረኪ፡ ኀዲገ፡ እግዚ"፡** Jer. 2, 19; (*malis dulcia sunt opera peccati*) **ወይመርሮሙ፡ ምግባሬ፡ ለጽድቅ፡** Clem. f. 83; **ለትምረሬ፡ ለከርሥከ፡** Apoc. 10, 9. 2) *exacerbari dolore et ira; tristem, moestum esse* vel *fieri* (πικραίνεσθαι) **መረርኩ፡** Ruth 1, 20; **መረረተኒ፡ ነፍስየ፡ እምኔክን፡** 1, 13; **መረት፡** (v. **መረረት፡**) Jes. 14, 9; **መሪረ፡ መረርኩ፡** Thr. 1, 20; c. **በእንተ፡** 4 Esr. 8, 40 (Laur.).

አምረረ፡ II, 1 1) *amarum reddere* Apoc. 10, 10; Am. 6, 12. 2) *amare* vel *acerbe agere:* **አምርር፡ በኪዮቶ፡** πίκρανον κλαυθμὸν *acerbe defleas cum* Sir. 38, 17; **ጸርኀ፡ በዐቢይ፡ ቃል፡ ወአምረረ፡ ጥቀ፡** Gen. 27, 34. 3) *dolore exacerbare* i. e. *moerore afficere* et *ira exacerbare* i. e. *irritare* alqm: **አምረሩ፡ ለነፍስየ፡** Job 27, 2; Kuf. 25; **ከመ፡ ያምርሩኒ፡ በምግባረ፡ እደዊሆሙ፡** Jer. 51, 8; Hez. 2, 3; Ps. 5, 12. 105, 8; Hebr. 3, 15. 16. 4) acerbe i. e. iracunde vel moeste agere, *exacerbari, exasperari* vel *moerere:* **አምረሩ፡** (v. **ተምዑ፡**) **ላዕለ፡ ኤርምያስ፡** Jer. 44, 15; 4 Esr. 8, 40 (in plur. codd.); fortasse Hen. 99, 12.

ምሩር፡ part. *amarus, exacerbatus, moestus:* **ምሩራን፡** οἱ ἐν πικρίᾳ Job 3, 20; παραπικραίνοντες Ps. 67, 7.

መሪር፡ adj. f. **መሪር፡** 1) *amarus, acerbus:* **ማይ፡ መሪር፡** Jac. 3, 11. 12; Ex. 15, 23; τὸ πικρὸν Jes. 5, 20; Prov. 27, 7; **መሪረ፡ ኮነ፡ ሜስ፡** Jes. 24, 9. Translate a) de iis, quae dolorem et moerorem efficiunt vel animum vulnerant (pungunt): **አሞት፡ እፎ፡ መሪር፡ ዝክርከ፡** Sir. 41, 1; **መሪር፡ እሞት፡ ብእሲት፡** Koh. 7, 26; **ለገቢረ፡ መሪር፡** Ps. 63, 3; **መሪር፡ አፉሆሙ፡** Rom. 3, 14; Ps. 13, 6; **መሪረ፡ ያወሥኡከ፡** Sir. 29, 25; Jac. 3, 14; adv.: **እንዘ፡ ይጠወቅ፡ ነፍስየ፡ መሪረ፡** Job 10, 1; **መሪር፡** πικρία *amaritudo* i. e. *exacerbatio* Eph. 4, 31. b) de fletu, clamore, luctu (acerbus, vehemens): **ጸራኅከ፡ ጽራኀ፡ መሪረ፡** Hen. 65, 5; **በቃል፡ መሪር፡** 65, 2; **መሪር፡ ሐዘን፡** Sir. 25, 18; adv.: **የዐወይዉ፡ መሪረ፡** Hez. 27, 30; **መሪረ፡ ይበክዩ፡** Jes. 33, 7. 22, 4; Matth. 26, 75. 2) *exacerbatus* a) *moestus, tristis* Ruth 1, 20; **ይኄይስ፡ መዊት፡ እመሪር፡ ሕይወት፡** Sir. 30, 17. b) *immitis, crudelis:* **ሕዝብ፡ መሪራን፡** Hab. 1, 6; **መሪራነ፡ ነፍስ፡** Jud. 18, 25. c) *refractarius, contumax* (παραπικραίνων) Ps. 77, 10; **ቤተ፡ መሪራን፡** Hez. 2, 5 seq. (בית מרי).

ምረር፡ subst. Pl. **ምረራት፡** *amarities, amaritudo, acerbitas:* **ምረሩ፡ ለማይ፡** Apoc. 8, 11 rom.; **ጥዕምኒ፡ ዕጕሰቋረ፡ ወነሥኩ፡ ምረራተ፡ ወኢረከብኩ፡ ዘይመርር፡ እምንጸት፡** Fal. f. 65; **እንዘ፡ ያአምሩ፡ ምረረ፡ ለሞት፡** Macc. f. 19; **እለ፡ ተዐገሡ፡ ምረራተ፡ ብዙኀ፡** Chr. ho. 31; de acerbitate iracundi et contumacis: **ምረርከ፡** (v. **ምረትከ፡**) Jes. 37, 29, et moesti vel afflicti: Job 7, 11; **ምረረ፡ ነፍሱ፡** 21, 25.

ምረት፡ n. act. et subst., id. q. **ምረር፡**, ut Deut. 29, 17; Num. 33, 9; Sap. 8, 16; **ምረተ፡ ሕምዝየ፡** Thren. 3, 20; **በምረተ፡ ነፍሱ፡** Sir. 4, 6; contumacia Kuf. 1.

መርስ፡ *portus* vid. sub **ረሰወ፡**

መረሰ፡ id. q. مَرَسَ (مَرَشَ, مَرَتَ, مَرَدَ) *madefacere, macerare aqua.* Hinc

ተመርሰ፡ III, 1 *macerescere, putrere:* (**ናእምር፡**) **ከመ፡ ዘዔአ፡ ወተመርሰ፡ እምአበላት፡ ይትመተሩ፡ ወሲሲተ፡ ዕጼ፡ ይከውና፡** hom. Rhegini in Cyr. f. 109. Voc. ad Cyr.: **ተመርሰ፡ ዘ፡ ማሰነ፡**

መርሰሰ፡ quadr. I [etiam **ረምሰሰ፡** q. v.; מָשַׁשׁ, chald. מְשַׁשׁ et מַשְׁמֵשׁ; arab. مَسَّ] *palpare* manu, *palpando quaerere:* **ትመረስስ፡** (var. **ታመ"፡**) **መዓልተ፡ ከመ፡ ይመረስስ፡ ዕዉር፡** Deut. 28, 29.

አመርሰሰ፡ II 1) caus. *palpare facere:* Ex. 10, 21. 2) id. q. I *palpare* Deut. 28, 29 var.; Job 5, 14 var.; 12, 25 var.; Jes. 59, 10 var.

መርሰስ፡ subst. *palpatio:* **የሐውር፡ በመርሰስ፡** *palpando incedit* (coeci instar) 2 Petr. 1, 9. — *Voc. Ac.:* **መርሰስ፡ ዘ፡ መዳሰስ፡** vel **መድ"ነሡሥ፡**

ምርስኔ፡, **መርሳኒ፡**; **ሚርስንስ፡**, **ሚረሲንስ፡**, **ሜርሲንስ፡**, **ምርስኔን፡**, **መርሲኔን፡** (مُرْسِين) n. peregr. μυρσίνη (Gen. μυρσίνης, Acc. μυρσίνην) *myrtus* Kuf. 21; Jes. 41, 19 (et 55, 13 vrs. nov.); 2 Esr. 18, 15.

መረቅ፡ subst. *jus, jusculum* [amh. **መረቅ፡**, **መርቅ፡**; hebr. מָרָק et מְרַק; arab. مَرَق; de etymo vid. Ges. thes. p. 820 et 1131] M. F.

መርቄ፡ *calor gravis* vid. sub **ረቀየ፡**

መሩብ፡ subst. *ingluvies*, quod nonnisi nomini **አድግ፡** subjunctum occurrit, sc. **አድገ፡ መሩብ፡** *asinus ingluvie praeditus* πελεκάν (קָאָת) Ps. 101, 7; Lev. 11, 18 (at Deut. 14, 18 **አባጕንባሕ፡**) *truo, pelecanus onocrotalus* (qui asini instar rudit; Bocharti Hieroz. III. 19). Voce **መሩብ፡** e **መርበብት፡** contracta *rete* significari, et nomine *retis ingluviem* illam, truae similem, quam sub rostro habet avis, appellatam esse censuit Ludolfus. At ut contractio illa cum legibus Geez linguae haud convenit, ita nomen *rete* parum aptum videtur. Quare videas, annon **መሩብ፡** (**መሩው፡**) ad rad. مَرِيَ vel مَرُوَ referendum sit, unde Arabes ?مَرِيّ, Hebraei מֻרְאָה *ingluvies avium* petierunt: *ingluviem* autem avis τὴν βρογχοκήλην sacco vel truae similem a rostro dependentem apte nominaveris. Hujus interpretationis ne minimam quidem nobis injiciant dubitationem scholia auctorum *Voc. Ac.* **አድግ፡ መሩብ፡ ዘ፡ የበዳ፡ አሕያ፡** vel **የሜዳ፡ አሕያ፡** (i. e. *onager*), quia hanc interpretationem e voce **አድግ፡** temere conjectam esse manifestum est. *Aliud:* **አ"፡ መ"፡ ዘ፡ ጋጋኖ፡**

ተማረተ፡ vid. sub **ማሪ፡** col. 169

መረተ፡ rad. inus., cui significatus *fricandi, terendi, conterendi* infuisse videtur: ejus vestigia supersunt in مَرَثَ II *minutim contrivit* (مَرَشَ, مَرَسَ V, ܡܪܰܛ, מָרַח; cfr. etiam بَرْثٌ *terra mollis*).

መሬት፡ subst. (sine dubio pro **መሪት፡** vel **መሩት፡**), [amh. id.], m. et fem.: „terra omnis generis, quae arefacta in pulverem et madefacta in lutum seu coenum resolvitur“ (Lud.), 1) *pulvis terrae, humus*, γῆ Gen. 3, 19; **አንተ፡መሬት፡** 4 Esr. 5, 15; **ታገብአኒ፡ውስተ፡መሬት፡** Job 10, 9. 34, 15; **ከመ፡እኩን፡መሬተ፡** Tob. 3, 6; **መሬት፡ወሐመድ፡** Job 42, 6; Sir. 10, 9; **ኰኵሕ፡ኀበ፡አልቦ፡መሬት፡** Matth. 13, 5; Jes. 47, 1; Gen. 26, 15; Kuf. 24; 4 Esr. 1, 5. 5, 33. 8, 4; χοῦς Koh. 3, 20. 12, 7; Ps. 1, 5; Deut. 28, 24; **ወደዩ፡መሬተ፡ውስተ፡ርእሶሙ፡** Thr. 2, 10; Hez. 26, 4. 12; **ከመ፡መሬት፡ንሕነ፡** Ps. 102, 14; Act. 18, 19; χῶμα **መሬተ፡ምድር፡** Ex. 8, 13; **ረሰይኮን፡ለአህጉር፡መሬተ፡** Jes. 25, 2; **እለ፡ይነውሙ፡ውስተ፡መሬተ፡ምድር፡** Dan. 12, 2. — Est unum e quatuor elementis vid. **ጠባይዕ፡** 2) *lutum, argilla, creta figularis, calx praeparata, (mortarium)* πηλός: **አብያተ፡መሬት፡** Job 4, 19; **ሥጋክሙ፡መሬት፡** 13, 12 (alias **ጽቡር፡**); κονία **መሬት፡ጸዐዳ፡** Deut. 27, 2. 4; χοῦς, qui in aedificiis exstruendis adhibetur Lev. 14, 42; Gad. Lal. (saepius). 3) *ramenta, rudus*, ut lapidum caesorum Gad. Lal. (vid. **ምጽራብ፡**); aedificiorum dirutorum Jes. 25, 2. 4) *coenum, stercus*, κοπρία Luc. 13, 8; 4 Reg. 9, 35; Job 2, 8; Ps. 82, 9; Jes. 5, 25; Thr. 4, 5.

መሬታዊ፡ adj. rel. *terrenus* 1 Cor. 15, 47. 48; **መሬታዊ፡አንተ፡ወኀላፊ፡** Clem. f. 238. 122; **መሬታዊ፡ሰብእ፡** Kedr f. 7; Gad. Ad. f. 77; **መሬታውያን፡** opponuntur coelestibus (**ሰማያውያን፡**) Genz. f. 46; Org.; et multis aliis in locis (vid. etiam **ጠባይዕ፡**)

ሜሮን፡ n. pergr., μύρον 1) *unguentum* (myrrhinum) Apoc. 18, 13. 2) *chrisma, unguentum* (τὸ μυστικὸν χρίσμα, τὸ ἅγιον μύρον), quo neophyti (de lavacro egressi) unguntur, Syn.; Did. 36. 41; F. M. 28; al. — Cfr. etiam librum **ሥርዐተ፡ሜሮን፡** inscriptum, liturgicum, in Abb. Cat. p. 210.

መሩናት፡ *candelabrum* vid. sub **መናሩት፡**

መሩናታ፡ vid. sub **ማር፡**

መረዋት፡ *campana* (form. amh.) vid. sub **ረውሐ፡**

መርዐ፡ I, 1 [coll. مَرِحَ *valde laetus fuit* (مَرَحٌ *magna lubentia et laetitia, petulantia*); vicina videntur مرع, مَرُوَ, رَوِيَ, מְרָא, מָרָא] Subj. **ይምራዕ፡**, *lascivire, luxuriare, libidinosum esse*, in spec.: *venerea voluptate frui, libidinem explere*, c. c. **በ፡** cum aliquo vel aliqua: **ብእሲት፡እንተ፡ትመርዕ፡በብእሲት፡** Can. Anc. 18; **እመቦ፡ዘያፈቅር፡ደቂቀ፡ይምራዕ፡በሙ፡** (*paedico*) Kedr f. 83; **ብእሲት፡እንተ፡ትመርዕ፡በብእሲት፡አው፡ብእሲ፡ዘይመርዕ፡በደቂቅ፡** ib. f. 73; vel c. **በ፡** corporis: **እመቦ፡ብእሲት፡ዘትመርዕ፡በሥጋሃ፡** ib. f. 66.

መርዐ፡ I, 2 (quamquam haud satis certum est, annon sit stirps I, 1 sensu transit.) *libidine corrumpere*, c. Acc.: **መራዕኪዮን፡ለአኃትኪ፡በኀጢአትኪ፡** ἔφθειρας τὰς ἀδελφάς σου ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου Hez. 16, 52.

ተመርዐ፡ III, 1 *luxuriae* vel *libidini sese dedere, libidine corrumpi*: **ዘይረኵሱ፡በተመርዖ፡ውስተ፡ፍትወት፡** III Const. Ap. 13; **እስመ፡ይትመራዕ፡ነፍስቶሙ፡** Herm. p. 16. — *Voc. Ae.*: **ተመርዐ፡ዘ፡ማሰነ።**

ምሩዕ፡ part. *luxuriosus, libidinosus, lascivus, impudicus*: **ምርዕት፡ይእቲ፡** ἄσωτος Prov. 7, 11; ἀσύνθετος **ምርዕት፡** Jer. 3, 7 (**ኀስርት፡** 3, 8); Did. 2; *eam quae vitiatori non repugnat* **ሰመይዋ፡ምርዕት፡** Kedr f. 72; **ምሩዓን፡** Jer. 31, 28 (gloss.); **ምሩዕ፡በፍትወተ፡ነፍሱ፡** Can. Neocaes. 1.

መርዕ፡ subst., Pl. **መርዓት፡** (si lectio sana est), *libido, lascivia*: **መርዓት፡** ἀσέλγειαι Rom. 13, 13 (utraque ed.). At plerumque usurpatur forma

ምርዐት፡ vel **ምርዓት፡** subst. (n. act.) *luxuria, lascivia, libido, impudicitia*: ἀσέλγεια Marc. 7, 22 Platt; 2 Cor. 11, 21; Gal. 5, 19; ἀσωτία Eph. 5, 18; Tit. 1, 6; Luc. 15, 13; ἀσυνθεσία Jer. 3, 7; χρεμετισμός 13, 27; **ዝሙት፡ወምርዐት፡** Kuf. 25; **ገብረ፡ዝሙተ፡ወምርዐተ፡** F. M. 6, 15; **ስክር፤ሥሥዐት፤ፈቲው፤ምርዐት፤ዝሙት፡** Kid. f. 4; **እምስክር፡ይትወለድ፡ምርዐት፡ወዝሙት፡ወሥሥዐት፡** Clem. f. 139; **ናወግዝ፡እንተ፡አርያኖስ፡ምርዐተ፡ወዕልወተ፡** Exp. Fid. Nic. (f. 282).

ምርዓ፡ id. q. **ምርዐት፡**; *Voc. Ae.*: **ምርዓ፡ዘ፡ጕልሻ፡** (v. **ጕለሻ፡**).

መርዓት፡ *sponsa*, **መርዓ፡** *nuptiae*, **ተመርዐወ፡**, al. vid. sub **ረዐወ፡**

ማሪ፡, rarius **ማርያ፡** (ut Ex. 3, 1 var.; Act. 14, 13 rom.; vid. gramm. § 133, a annot. 1) subst., st. c. **ማርየ፡** et **ማሬ፡**, Pl. **ማርያን፡**, **ማርያት፡**, **ማረይት፡** (de **ምርአያት፡** Did. ed. Platt p. 49 vid. **ምርአይ፡** sub **ርእየ፡**) 1) *sacerdos ethnicus, sacrificulus*, ἱερεύς Gen. 41, 45. 47, 22; Ex. 2, 16. 3, 1; 1 Reg. 6, 2; 4 Reg. 10, 19. 11, 18. 17, 32; **ይፌንዎሙ፡ለማርያን፡ይጼውዉ፡** Job 12, 19; **ማርያን፡** et **ማረይት፡** Zeph. 1, 4; Act. 14, 13. 2) *hariolus, divinus, fatidicus, magus* (cfr. كَاهِنٌ): **ውእቱ፡ይገብር፡ግብረ፡ሥራይ፡ወዘማርያት፡** 2 Par. 33, 6; ἐγγαστρίμυθοι **ማርያን፡** 1 Par .10, 13; **ማርያን፡ወሰብአ፡ሰገል፡** μάγοι Χαλδαῖοι Γαζαρηνοί Dan. 5, 7; Did. 35 al.; M. M. f. 314. [Hanc vocem quondam in gramm. § 47. 114, c. 138, 2 ad radicem **ርእየ፡** retuli, et **ማሪ፡**, e **መርኢ፡** vel **መርእይ፡** contractum, proprie *monstratorem* i. e. *interpretem* arcanorum vel *hierophantem* significare existimavi; sed postquam *sacrificuli* notionem antiquitus potiorem fuisse cognovi, hoc etymon addubitaverim.]

ማሪት፡ subst., Pl. **ማሪታት፡** (et **መሬታት፡**) et feminine usurpatur *divina, fatidica*, ut: **ለእመቦ፡ዘሐተተ፡ማሪት፡** Clem. f. 245; Cod. Mus. Brit. LVII, Nr. 11; **ማሪታት፡** var. pro

ማርያን፡ 1 Par. 10, 13; **ማሬታት፡** Cyr. ad Th. f. 1, et masculine *hariolus, divinus* Gad. T. H. Dubia est significatio in Const. Ap. 62 (63): **ተጠያሪ፡በማሪት፡በሐመድ፡በፍሬ፡ዕፀዋት፡** caet.

ተመረየ፡ III, 2 et **ተማረየ፡** III, 3 *hariolari, divinare, augurari:* **ዘይትሜረይ፡በከዋክብት፡ወበአእባን፡ወበዕፀው፡** Clem. f. 245. 224; **ዘያሰግል፡ወዘይትሜረይ፡** Clem. f. 128. 178; **ለተመርዮ፡ወለተሰግሎ፡** Kuf. 11; **ዘይትሜረይ፡በሰገል፡** Kedr f. 65; **ዘይትማረይ፡ወዘያበውእሙ፡ውስተ፡ቤቱ፡ለመሠርያን፡** F. N. 11. 3; **ኵሉ፡ተማርዮ፡እምኀይለ፡አጋንንት፡ወኵሉ፡ተነብዮ፡እምኀይለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡** M. M. f. 314.

አስተማረየ፡ IV, 3 *hariolum reddere aliquem:* **ሰይጣን፡ይጼዐን፡በሰብእ፡ለአስተማርዮ፡** M. M. f. 91.

ተማረተ፡ III, 3 i. q. **ተማረየ፡**, ut: **ብእሲት፡ዘትትማረት፡አው፡ለካልእ፡ትብል፡ትትማረት፡በእንተ፡ፍቅረ፡ምታ፡አው፡በእንተ፡ፍቅረ፡ካልእ፡** Syn. f. 392 (coll. amh. **ማርተኛ፡** Isenb. p. 22).

መረየ፡ rad. inus., quae mihi cum מור et הֵמִיר *permutavit, commutavit* convenire videtur.

አምረየ፡ II, 1 *vicissitudinem efficere*, vid. sub **አሜረየ፡** infra.

ምርያ፡ subst., ut videtur *vicissitudo:* (si numerum dierum anni CCCLXV numero VII diviseris, reliquus erit dies unus, qui appellatur) **ዕለት፡ምርያ፡ዘያጠውዮን፡ለመዋዕለ፡ዓመታት፡ወያዐውዮን፡እምዝ፡ውስተዝ፡** (sive: qui efficit, ut singulis annis dies a loco, quem inter hebdomadis ferias obtinent, moveantur et in feriam sequentem protrudantur) M. M. f. 265. E Ssal. Req. Ludolfus affert, diem festum Gabrielis **ምርያ፡** vocari.

አሜረየ፡ quadrl. II (denom.) *vicissitudine imparem efficere numerum*, (**ዛቲ፡ዕለት፡**) **አሜረየት፡እንዘ፡ታመሪ፡** (opp. **አዒረየት፡እንዘ፡ታዒሪ፡**) M. M. f. 265.

መረደ፡ I, 2 [cogn. cum **ሮደ፡** et **ሮጸ፡** q. v. Notio primariae radicis in *currendo, discurrendo* esse videtur (דור دار); e notione *libere vagandi* derivatur *audacem, pervicacem, rebellem esse* (מָרַד ܡܪܰܕ مَرَدَ **ረደደ, መርደደ፡**), e notione *currendi* manat *pellere, propellere* (مَرَدَ *propulit navem*), *persequi* (רָדַף **ሮደ፡**)] *vires intendere in currendo, raptim currere, assilire, insilire, incursionem vel impetum facere:* **ዘይሜርድ፡ይከመ፡እንዘ፡ይረውጽ፡** διέλιπεν ὁ τρέχων ἀπὸ τοῦ δρόμου αὐτοῦ Jer. 8, 6; **መረዱ፡ይደግንዎሙ፡** Sap. 19, 2; **እንዘ፡ይሜርዱ፡** ἁλλόμενοι μεγάλα 1 Reg. 10, 2; Sx. Ḥed. 9 Enc.; **ይሜርድ፡ፍኖቶ፡** Ps. 18, 6; **ውስተ፡አርእስተ፡አድባር፡ይሜርዱ፡** Joel 2, 5; saepius in Jsp. ut p. 272.; c. **ኀበ፡** gentis, in quam incursio fit p. 273; vel c. Acc. loci, in quem impetus fit: **መረደ፡ሀገሮሙ፡ለሳምራውያን፡ወአንኀለ፡መቅደሶ፡** p. 299; c. c. **ላዕለ፡** pers. *acrius currendo vires alicujus immodice intendere:* **ለእመ፡መረድኩ፡ላዕሌሆሙ፡** Gen. 33, 13.

ምራድ፡ et plerumque **መራድ፡** subst. 1) *impetus, impugnatio, incursio vel excursio bellica* (غَزَاةٌ): **መራደ፡ረሲዓን፡** ὁρμαὶ ἀσεβῶν Prov. 3, 25; **እምድምፀ፡መራድ፡** Jer. 29, 3. 15, 8 var.; ὅρμημα Am. 1, 11; διωγμός Act. 13, 50; **በውስተ፡መራድ፡** ἐν πολέμῳ 1 Par. 5, 20; **ሰራዊት፡እለ፡ይትቃተሉ፡ውስተ፡መራድ፡** (v. **ምራድ፡**) Joel 2, 5; **ጊዜ፡መራዱ፡** Sx. Ṭer 12 Enc. Hinc **አፍራሰ፡መራድ፡** *equi bellatores* (opp. *vectariis*) 3 Reg. 3ª, 21. An de operibus, quibus urbes oppugnantur? **ከመ፡ይክዐዉ፡መራደ፡** Hez. 21, 22 vrs. nov. 2) concr. *turma irruentium; impetum vel incursionem facientes, oppugnatores* (nescio an ob hanc significationem **መራድ፡** n. ag. statuere malis): **ፈኖከ፡መራደ፡ትንንያ፡ይቅድሞሙ፡ተዓይኒከ፡** Sap. 12, 8; **በእንቲአክሙ፡እፌኑ፡ባቢሎን፡መራደ፡** Jes. 43, 14; **ሰአሎ፡ለፍምፍምዮስ፡** (*Pompejum*) **ከመ፡ይፈኑ፡ሎቱ፡መራደ፡መርድአ፡ላዕለ፡እኁሁ፡** Jsp. p. 308. — *Voc. Ae.:* **መራድ፡ዘ፡ወራሪ።**

ምርዱድ፡ part. (verbi quadril. **መርደደ፡**, quod utrum a rad **መረደ፡** an a **ረደደ፡** derivandum sit dubium est) ut videtur: *assiduus* in re peragenda, *pertinax, obstinatus* Herm. p. 7. 10. Haec significatio quomodo cum prima notione verbi **መረደ፡** conjuncta sit, vid. sub **መረደ፡**, et cfr. مَرَدَ *assiduus vel continuus fuit* in re peragenda. (Quae in versione loci Herm. p. 7 statuta est significatio *praeceps* vel *impetuosus*, mihi jam minus placet). — *Voc. Ae.:* **ምርዱድ፡ዘ፡ድፍንት፡**(**ድፍረት፡**?).

መረገ፡ I, 1 propr.: illinere, oblinere [ut مَرَغَ مَرَحَ مَرَخَ מָרַח al.] i. e. 1) *tectorio obducere, dealbare, incrustare, trullissare* [amh. id.], c. c. Acc. parietis: **ይመርግዎ፡ለአረፍት፡** ἀλείφουσι τὸν τοῖχον Hez. 13, 10. 11. 14 (in comm. 15 substituitur **ገየረ፡**); Lev. 14, 42. 43; c. Acc. tectorii, quod illinitur: **ምርግ፡ዘመረግሙ፡** Hez. 13, 12; c. dupl. Acc.: **ትመርጎ፡መሬተ፡ጸዐዱ፡** κονιάσεις Deut. 27, 2. 4. 2) *illita calce, maltha al. jungere caementa, maltare* (cfr. talm. מַרְגָּא *gluten*) Kuf. p. 43; **ይፈኖ፡አፈ፡ግብ፡መሬገ፡** *humavit eum, os foveae caemento obducens* Sx. Mag. 8 Enc. — In *Voc. Ae.* verbum **ገየረ፡** verbo **መረገ፡** explicatur.

ምሩግ፡ part. *tectorio obductus, incrustatus, dealbatus:* **ቤት፡ምሩግ፡** κεκονιαμένος Prov. 21, 9; Matth. 12, 44 (κεκοσμημένος).

ምርግ፡, **መርግ፡**, **ምራግ፡** subst. *tectorium, calx tectoria, crusta* (parietis): **ከመ፡መርገ፡** (v. **ምራግ፡**) **አረፍት፡** ἀλοιφή Job 33, 24; **አይቴ፡ምርግክሙ፡ዘመረግሙ፡** Hez. 13, 12; **ምርገ፡አረፍት፡** κονίαμα Dan. 5, 5; **መርግ፡ኖጻ፡ውስተ፡አረፍት፡** Sir. 22, 17; **መርገ፡አረፍት፡** Org.

ምርጋት፡ n. act. *obductio parietis*, Lud. ex ore Gregorii.

መርግሕ፡, **አመርግሐ፡** vid. sub **ረግሐ፡**

ምርጕዝ፡ *baculus*, **ተመርጐዘ፡** vid. sub **ረገዘ፡**

መረግድ፡ et **ዘመረግድ፡** n. peregr. σμάραγδος μάραγδος *smaragdus* gemma (hebr. בָּרֶקֶת, sanscr. मरकत et मसार vel मसारक, pers. زمرد et زمرد, arab. زُمُرُّد; ejus species est pers. زَبَرْجَد, arab. زَبَرْجَد; aram. זְמַרַגְדִּין, ܙܡܪܓܕܐ) **መረግድ፡** Apoc. 4, 3. 21, 19; Sir. 35, 6; Hez. 28, 13; Jes. 54, 11 (ubi Gr. σάπφειρος habet); Tob. 13, 16; Judith 10, 21; **እብን፡ዘሕብረ፡መረግድ፡** λίθος σμαραγδίτης Esth. 1, 6; Ex. 28, 9. 17; **ዘመረግድ፡** Ex. 36, 17; dubium utrum **መረ"፡** an **ዘመ"፡**

Ex. 35, 12. 36, 13. — *Voc. Ac.:* **መረግድ፡ በአሬት፡ ወበቀለምሲስ፡** (in Pentateucho et Apocalypsi) **በርጕድ፡ በቅብጢ፤ ዘምሩድ፡ በዐረቢ፤ ሕብሩ፡ ሐመልሚል ።**

መርጡር፡ et **መርጡል፡** (gramm. § 32) n. peregr. 1) τὸ μαρτύριον *testimonium* (qua voce LXX et עֵדוּת et מוֹעֵד interpretati sunt), **ታቦት፡ ዘመርጡር፡** *arca testimonii* (aliâs: *arca foederis*) Ex. 25, 22. 26, 33; **ደብተራ፡ ዘመርጡር፡** *tabernaculum testimonii* Ex. 29, 4. 10. 30, 18. 26. 36; Macc. f. 18; at **መርጡል፡** ex. gr. Ex. 25, 10. 28, 39. 33, 7. 35, 21. 38, 26. 27. 40, 2. 3; Num. 17, 19; 1 Reg. 8, 4; **መኳን፡ መርጡል፡** 2 Par. 24, 6 (pro quo aliâs in Par. legitur **ስምዕ፡**); **በቀድመ፡ መርጡል፡** Ex. 16, 34. Poët. propter rhythmum (homoeoteleuton) sensu generaliore usurpatur: *templum* (Hierosolym.) Sx. Teq. 6 Enc. 2) *sacrarium* vel *sacellum*, in specie memoriae Sanctorum et Martyrum consecratum: Sx. Teq. 25; Ter 12; **እምኔታት፡ በውስቴ፡ አሐቲ፡ መርጡል፡** Sx. Ter 1 Enc.; Gad. T. H.

መርጡላዊ፡ vel **መርጠላዊ፡** adj. rel. *ad tabernaculum testimonii pertinens* vel *templo addictus* M. M. f. 27. 81.

መሰለ፡ et **መስለ፡** I, 1 [מָשַׁל ܡܬܠ مَثَل; amh. id. q. aeth.] Subj. **ይምሰል፡** 1) *similem esse* vel *fieri*, (*speciem habere* alicujus rei), c. c. Acc.: **ይመስሎ፡ ገዘንቱ፡ ወልድ፡ ለጠቢት፡** Tob. 7, 2; Kuf. 31; **አልቦ፡ ዘይመስሎ፡** Sir. 25, 11; **ምንተ፡ ይመስሉ፡** Jes. 23, 2; **ምንተ፡ ይመስል፡ ብእሲ፡** 4 Reg. 1, 7; **ሕብሩ፡ ይመስል፡ እሳተ፡** 4 Esr. 14, 41; **አርዌ፡ ዘይመስል፡ ድበ፡** Dan. 7, 5; Hez. 32, 2; Gen. 30, 8; Luc. 13, 18; Matth. 18, 23. 25, 1; Apoc. 13, 2; vel c. **ከመ፡** ut: **ከመ፡ ገሞራ፡ እመሰልነ፡** Jes. 1, 9; Rom. 9, 29; 4 Esr. 4, 64; **ከመ፡ ወልደ፡ እግዚ″፡ ይመስል፡** Dan. 3, 25; **ይመስሉ፡ ሕዝብየ፡ ከመ፡ ዘአልቦ፡ ልበ፡** Hos. 4, 6; Apoc. 4, 7; **ወዘይመስሎ፡** *et alia hujusmodi* Syn. 2) *videri* vel *putari*, c. c. Acc. (raro c. **ለ፡**) pers., cui videtur, et c. Acc. vel **ከመ፡** rei: **ነገርየ፡ ይመስል፡ ሐሰተ፡** *verba mea videntur falsa esse* Job 6, 3. 25; Hebr. 12, 11; **ለእመኒ፡ ኅዳጠ፡ ወሀበከ፡ ብዙኀ፡ ይመስሎ፡ ለልቡ፡ ዘጸገበከ፡** *id quod tibi dedit, ei multum videtur* Sir. 20, 14; Job 24, 17; **ብርዐ፡ ይመስሎ፡ መፍጽሒ፡** 41, 20; **በፍናው፡ ዘይመስላሁ፡ ለብእሲ፡ ርቱዓተ፡** Prov. 16, 25; Hen. 80, 7; **ከመ፡ ኢይምሰሎ፡ ጠቢበ፡ ለርእሱ፡** 26, 5; Marc. 6, 49; **አኀዙ፡ ይውግርዎ፡ በእብን፡ እንዘ፡ ይመስሎሙ፡ ኤርምያስሃ፡** *cum iis Jeremias esse videretur* Rel. Bar.; **ከመ፡ አድግ፡ ይመስለኒ፡** Job 11, 12; Gen. 19, 14; 2 Petr. 1, 13; rarius c. **በኀበ፡** pers., ut: **ፍኖት፡ እንተ፡ ትመስል፡ ርትዕተ፡ በኀበ፡ ሰብእ፡** Prov. 14, 12. Nonnumquam id, quod alicui videtur, verbo finito exprimitur, ut: **መሰሎ፡ ይሰክብ፡** *videbatur ei dormire* (putavit eum dormire) Judith 14, 14; **በብዙኀ፡ ነገርከኑ፡ ትጸድቅ፡** (v. **ትጸደቅ፡**) **ትመስል፡** Job 11, 2; etiam praemisso **ከመ፡**, ut: **ለአዕይንተ፡ አብዳን፡ መሰሉ፡ ከመ፡ እሙንቱ፡ ዘሞቱ፡** Sap. 3, 2. 3) impers. *videtur* (es ſcheint), c. Acc. pers. et c. **ከመ፡** seq. Indic: Jac. 1, 7; **ብዙኃን፡ እለ፡ ይመስሎሙ፡ ከመ፡** Sir. 29, 4; vel seq. **ዘ፡** et Indic.: **መሰለኒ፡ ዘ፡** 4 Reg. 5, 11; Gen. 31, 31. 35; Dan. ap. 13, 6; Matth. 5, 17; Jac. 4, 5; vel seq. enuntiatione integra sine particula praemissa Jes. 57, 8; Phil. 3, 13. Multis in locis hoc verbum Nr. 2 et 3 latinis verbis *putare, existimare* apte interpretaberis. 4) rarissime trans.: id. q. **መሰለ፡** I, 2 q. v., ut Jud. 14, 13.

መሰለ፡ I, 2 *assimilare* i. e. 1) *comparare, aequiparare:* **በመኑ፡ ትሜስልዎ፡** (var. **ታስተማስልዎ፡**) **ለእግዚ″፡** Jes. 40, 18. 2) *effigiare, figurare, formare* (ad similitudinem exempli): **ገብሮ፡ ወመሰሎ፡** Jes. 40, 19; **ይሜስል፡ ጾቡረ፡ በእደዊሁ፡** Sir. 38, 30; **ገለፎ፡ ወመሰሎ፡ በአምሳለ፡ ሰብእ፡** Sap. 13, 13; Ex. 32, 4. 36, 39. 37, 3. 3) *similitudinem instituere, parabolas* vel *aenigmata* vel *proverbia* vel *dicteria proponere:* **መሰለ፡ ሎሙ፡** ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς Luc. 14, 7; Marc. 3, 23; **ውስተ፡ መስሎ፡ ነገር፡ ኢይኄልዉ፡** Sir. 38, 33; **ምንት፡ ዘይሜስሉ፡ በብሔረ፡ እስራኤል፡** Hez. 12, 22. 16, 44; **መስል፡ ምሳሌ፡ ነገር፡** 17, 2; **ይሜስሉ፡ ላዕሌሁ፡** Hab. 2, 6; **ይሜስሉ፡ ላዕሌክሙ፡ ምሳሌ፡** Mich. 2, 4; Num. 23, 7. 18. 24, 3; **እሜስል፡ ለክሙ፡ አምሳለ፡** (πρόβλημα) Jud. 14, 12; (at **ምስል፡** (I, 1) **አምሳሊከ፡** 14, 13); 2 Petr. 2, 22.

አምሰለ፡ II, 1 1) *similem facere* aliquem alicui, *speciem praebere* alicujus alicui, c. dupl. Acc.: **ብዕልክሙ፡ ዘያመስለክሙ፡ ጻድቃነ፡** Hen. 96, 4. (E Libr. Myst. Ludolfus affert notionem: *imaginem, figuram dare rei*). 2) *inducere* aliquem *ut putet* (propr. verisimile facere alqd cui), c. **ለ፡** pers.: **ያመስል፡ ለሰብእ፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ያፈቅረኒ፡** *hominibus suum mei amorem persuadet* Jsp. p. 338. 3) plerumque: *similem putare* alqm vel alqd alicui, *habere* alqm vel alqd *pro* aliquo, vel *existimare, putare* seq. Acc. c. Inf.; c. c. dupl. Acc.: **ዐርከ፡ አምሰልዎ፡** φίλον ἡγησάμενοι αὐτόν Sap. 1, 16. 13, 2; **እንዘ፡ ታመስሉኒ፡ ኤርምያስሃ፡** Rel. Bar.; Asc. Jes. 8, 21; vel cum Acc. et praep. **ከመ፡**, ut: **ከመ፡ ዘእምከልእ፡ ሕዝብ፡ ያመስሉኒ፡** Job 19, 15; vel seq. enuntiatione integra: **አምሰላ፡ ስክርት፡ ይእቲ፡** (*putavit eam: ebria est* i. e. *ebriam esse*) 1 Reg. 1, 13 var.; etiam praemissa **ዘ፡** vel **ከመ፡** conj., ut: **አምሰላ፡ ያዕቆብ፡ ዘራሔል፡ ይእቲ፡** Kuf. p. 101; 1 Reg. 1, 13. 4) absol. *putare, existimare, opinari* seq. **ዘ፡** vel **ከመ፡** vel **እስመ፡**, ut: **አልቦ፡ ዘያመስል፡ ከመ፡** Job 25, 3; Asc. Jes. 6, 14; Hen. 98, 7.

ተመስለ፡ III, 1 raro usitatum (ut Rel. Bar.; 4 Esr. 6, 37 var.), plerumque

ተመሰለ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *se assimilare* alicui i. e. a) *imitari, aemulari*, c. c. Acc. 1 Cor. 11, 1; 1 Thess. 1, 6; Phil. 3, 17; **መኑ፡ ትትሜሰል፡ በኑኃከ፡** Hez. 31, 2; Rel. Bar.; c. **ከመ፡** vel **በ፡**, ut Eph. 5, 1; 1 Thess. 2, 14. b) *similem fieri, aequiparare*, c. Acc. vel **በ፡** vel **ከመ፡**, ut Matth. 6, 8; Jes. 14, 14; **ተመሰልኪ፡ ብእሲተ፡ ዘማ፡** Hez. 16, 32; Rom. 2, 20. 6, 5; Jsp. p. 366; 4 Esr. 6, 37; **ኵሉ፡ ዘይትዔበይ፡ ይትሜሰል፡ በሰይጣን፡** F. M. 3, 1; Org.; 4 Esr. 8, 57. c) *assimulare, simulare, speciem prae se ferre:* **ዘእንዘበ፡ ንዋይ፡ ይትሜሰል፡ ከመ፡ ነዳይ፡** Chr. Ta. 11. d) *se transformare, speciem* vel *figuram alius induere, se convertere in alium:* **ተመሲሎ፡ ከመ፡ ገብር፡** Phil. 2, 7; **ተመስለ፡ በአምሳለ፡ ንስር፡** Rel. Bar.; **ሰይጣን፡ ይትሜሰል፡ በኵሉ፡ አሬዊት፡** Clem. f. 223—225; **ተመሰለ፡ ኪያሃ፡ (ለዖፍ፡)** ib.; etiam abs. **ተመሰለ፡** *se transformavit*, ib.; c. **በ፡** Rom. 1, 26; c. **በከመ፡** Asc. Jes. 10, 9. 10. 23. 26; c. **ለ፡** 10, 30. 2) *similem putari, videri:* **ይትሜሰል፡** (v. **ይመስል፡**) **ጠቢበ፡** δόξει φρόνιμος εἶναι Prov. 17, 28. 3) *comparari:* **ሙሴ፡ ተመሰለ፡ ከመ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡** Clem. f. 206; Lud. Comm. Hist. p. 501, n. 35. 4) effigiari i. e. *repraesentari, significari:* (**አንተ፡**) **አንጉሥ፡ ዘተመሰልከ፡ በብጹሐተ፡ ጠሊ፡** (Dan. 8) **ወዳራኒ፡** (*et Darius*) **ውእቱ፡ ዘተመሰለ፡ በበግዕ፡** Jsp. p. 280.

ተማሰለ፡ III, 3 1) *sibi invicem similes esse, inter se* *aequales esse, aequiparare*: Ex. 38, 15; ዘኢይትማሰል፡ ነገር፡ τοὐναντίον Gal. 2, 7; c. Acc.: ኢይትማሰላ፡ ወርቅ፡ Job 28, 17; ከመ፡ ዘኢይትማሰል፡ ገጽ፡ ገጸ፡ Prov. 27, 19; መኑ፡ ይትማሰሎ፡ ለጣዕመ፡ ዚአሁ፡ Clem. f. 202; Hen. 29, 2; c. ምስለ፡, ut: ኢይትማሰል፡ ምስለ፡ ባዕድ፡ ንብረቱ፡ Sap. 2, 15; c. ከመ፡ Hen. 24. 3. 2) *imitari, aemulari alios*: ይትማሰሎሙ፡ ለገባርያነ፡ ብርት፡ μιμεῖται Sap. 15, 9.

አስተመሰለ፡ IV, 1 1) *simulatione uti, praetexere* seq. ከመ፡ Act. 27, 30 rom. 2) *comparare* (id. q. IV, 3) c. በ፡, Luc. 13, 18. 20 rom. 3) id. q. IV, 3 Nr. a; 4 Esr. 8, 50 (Laur.).

አስተማሰለ፡ IV, 3 *res inter se similes facere* vel *putare* i. e. a) *ad similitudinem alius effingere*: በአምሳለ፡ ዚአከ፡ አስተማሰልከ፡ 4 Esr. 8, 50; Jes. 40, 18; Sir. 38, 27; አው፡ አስተማሰሎ፡ በእንስሳ፡ Sap. 13, 14. b) *assimilare*, c. ከመ፡ 4 Esr. 8, 52; c. በ፡, ut: እስራኤል፡ እለ፡ በበኵርከ፡ አስተማሰልከ፡ Sir. 36, 17. c) *comparare*: c. በ፡, ut: በመኑ፡ ታስተማስሉኒ፡ Jes. 40, 25. 46, 5; Thren. 2, 13; Sap. 7, 9; Marc. 4, 30; Luc. 13, 18. 20 Platt; c. ለ፡ ut Cant. 1, 9; c. Acc. Matth. 11, 16 rom. d) *similem putare* rem alicui: c. በ፡ Act. 17, 29. e) *parabolas, aenigmata* al. *proponere*: ከመ፡ ታመክሮ፡ በአስተማስሎ፡ ἐν αἰνίγμασι 2 Par. 9, 1.

ምሱል፡ part. *formatus, figuratus* Ex. 21, 23 (vid. 21, 22).

ምስል፡ subst., plerumque m., Pl. ምሰል፡, ምስላት፡, አምሳል፡ Pl. Pl. ምሳላት፡ (Deut. 12, 3. 7, 5 ann.) 1) *similitudo, forma, figura* Koh. 7, 14 var.; Hen. 40 (ubi ምሰሊሆሙ፡ vel ምስሎሙ፡ legendum est); Asc. Jes. 10, 9. 10; አነ፡ ሰይጣን፡ እትሜሰል፡ በኵሉ፡ አምሳል፡ Clem. f. 224; Ex. 21, 22. 2) *parabola, proverbium, simile*: ይፈትን፡ ሠርጎ፡ ምስል፡ Koh. 12, 9; አምሳል፡ Matth. 13, 10. 13; Sir. 6, 35. 8, 8. 18, 29. 39, 2. 3. 47, 15. 17; 4 Esr. 2, 4. 3) *effigies, imago, simulacrum, statua*: ὁμοίωμα 1 Reg. 6, 5 seq.; imagines pictae Hez. 23, 14 (አምሳል፡); εἰκών Apoc. 13, 15; Jes. 40, 19. 20; Sap. 13, 16; Dan. 2, 31 seq. 3, 1 seq.; ምሰሊክ፡ Hez. 7, 20; στήλη Plur. ምሰሊክ፡ Mich. 5, 12; Hez. 8, 3; Ex. 34, 13; Deut. 7, 5. 12, 3. 16, 22; et pro variis deorum *simulacris idolisve*, ut: ሰበረ፡ ምስላቲሆሙ፡ ἄλση Judith 3, 8; Jud. 3, 7; ἐφώδ Jud. 18, 14. 17; εἴδωλον Dan. 13, 3 seq.; Kuf. 11; ምስላት፡ Cyr. f. 2. (Nota pron. suffixum singulari ምስል፡ nonnumquam pluralium modo subjungi, ut Deut. 7, 5. 12, 3; nec non pro ምስሊሆሙ፡ vel ምሰሊሆሙ፡ errore librariorum passim ምስሌሆሙ፡ reperiri, ut Hen. 40; Ex. 34, 13; Lev. 26, 30). — De praepositione ምስለ፡ vid. post አምሳል፡

አምሳል፡ m. et fem., est formâ Plur. (a ምስል፡), sed significatione Sing. simplicem aequat (gramm. § 131, 2) et frequentius usurpatur quam ምስል፡; ejus Plur. est አምሳላት፡ 1) *similitudo* Gen. 1, 11. 26. 27; በአምሳለ፡ ዚአሁ፡ ገብሮሙ፡ Sir. 17, 3; Kuf. 3; ከመ፡ አምሳለ፡ ፬እንስሳ፡ Hez. 1, 5 seq.; Rom. 8, 3; Apoc. 9, 7; ተመስለ፡ በአምሳለ፡ ንስር፡ Rel. Bar.; 4 Esr. 8, 50. Latine saepius ope adjectivi *simile* explicari potest: ወኵሉ፡ ዘአምሳሉ፡ *et omnia quae (similitudo ejus i. e.) ei similia sunt* Lev. 11, 14 seq.; Marc. 7, 13; Herm. p. 46. Praeterea Acc. idemque st. c. አምሳለ፡ potissimum a poëtis usurpatur a) pro praepositione: *instar, ceu, tamquam*, Teb. Tab. 100; አምሳለ፡ ሠናይ፡ ፍሬ፡ *instar boni fructus* Enc. b) pro conjunctione: *quasi, tamquam*: አምሳለ፡ ይፈቅድ፡ ንዒወ፡ Enc. 2) *imago, effigies* (et *typus, exemplar*, et *imitatio*), *simulacrum*: አምሳላተ፡ እንስሳ፡ ἀπεικάσματα ζώων Sap. 13, 10; Asc. Jes. 7, 10; በአምሳለ፡ ዐይነ፡ ማኅተም፡ Sir. 45, 12; ይገብሮ፡ አምሳለ፡ ሰብእ፡ Jes. 44, 13; አምሳለ፡ ሙባዐል፡ Sir. 38, 28; Ps. 105, 21; ያቀውም፡ አምሳሎ፡ Asc. Jes. 4, 11; Act. 7, 43; አምሳል፡ ለንስሓ፡ ዚአኪ፡ Org. 1; ዮሴፍ፡ አምሳሉ፡ ለጦቢት፡ *Josephus Tobiae typus* Enc.; Hebr. 9, 9; *Christus* ፈጻሜ፡ አምሳል፡ ወዜና፡ *impletor typorum et praedictionum* Enc. 3) *simile, parabola, proverbium, dicterium, aenigma* 4 Esr. 8, 3; Matth. 24, 32; 21, 45 Platt; ትምህርተ፡ አምሳል፡ παραβολὴ ἐπιστήμης Sir. 1, 25; ልበ፡ ጠቢብ፡ ይፌክር፡ አምሳለ፡ 3, 29. 20, 20; 1 Reg. 10, 12. 24, 14; Ps. 43, 16; Jud. 14, 12. 18. 4) *analogia, exemplum* (quae sequuntur judices in dirimendis litibus, ubi leges scriptae non sufficiunt) F. N.

ምስለ፡ praep. (cujus forma antiquior ምስሌ፡ Gal. 2, 9 plgl.; c. pron. suff. ምስሌየ፡ ምስሌከ፡ caet.; gramm. § 167, 3), propr. *instar, sicut* (cfr. مِثْل), deinde exuta notione primaria: *cum* (pro quo nonnumquam *pariter atque* dixeris, ut ኢታማስን፡ ጻድቃነ፡ ምስለ፡ ኃጥኣን፡ Gen. 18, 23; Ps. 72, 5; Matth. 26, 35). 1) *cum* a) copulative: አፈልሰከ፡ ምስለ፡ ኵሉ፡ አኃዊከ፡ σὲ σὺν πᾶσι τοῖς φίλοις σου Jer. 20, 4. 47, 9 (ubi Gr. καί habet); Judith 10, 17; Koh. 2, 16; Gen. 32, 12; Lev. 6, 8; Eph. 6, 23. b) de societate et comitatu: Gen. 13, 1. 18, 16; Marc. 2, 26; Luc. 5, 9. 7, 12. 8, 1. 23, 32. 24, 28. 29; Matth. 16, 27. 26, 58. 12, 30; Luc. 11, 23; 1 Joh. 2, 19. α) in specie conjungitur cum verbis sumendi et ferendi: ንሣእ፡ ምስሌከ፡ ሐሞተ፡ *sume tecum fel* Tob. 11, 3; Matth. 25, 3, Ps. 49, 17; 1 Reg. 21, 8. β) cum verbis mittendi, ubi significat *per*: ፈነወ፡ መጽሐፈ፡ ምስሌሁ፡ *misit epistolam cum eo i. e. per eum* 2 Esr. 16, 5; Gen. 38, 20; 4 Reg. 17, 13. γ) praemittitur iis, quae quis secum fert (aliàs: በ፡): ሰረረ፡ ንስር፡ ምስለ፡ መጽሐፍ፡ *avolavit aquila cum epistola* (eam secum ferens) Rel. Bar.; ተለውዋ፡ ዕደው፡ ምስለ፡ ንዋየ፡ ሐቅሎሙ፡ Judith 15, 13; Hebr. 9, 7; Matth. 24, 31. 25, 3. 26, 47; 2 Esr. 3, 10. δ) rarius ad significandas actiones secundarias cum principali conjunctas (μετά): ትትካየድ፡ ኪዳነ፡ ምስለ፡ መሐላ፡ *jungas foedus* (cum jurejurando i. e.) *jurejurando sanciens* Kuf. p. 25; 1 Tim. 4, 14. c) de conjunctione: vid. verba miscendi et conjungendi, consentiendi, cognationis, foederandi, conciliandi, concordandi, vicinitatis, al.; praeterea nota constructiones quasdam praegnantes (ubi notionem *conjunctus* supplere licet), ut Matth. 27, 66; ናእተ፡ ምስለ፡ ሐምለ፡ ብሒእ፡ ትበልዑ፡ Ex. 12, 8; በልዑ፡ ምስለ፡ ደም፡ 1 Reg. 14, 32. 33; ሥጋ፡ ዘምስለ፡ መንፈስ፡ ምስለ፡ ደም፡ Kuf. 6; *unâ cum* 4 Esr. 1, 22; Gen. 18, 23; Marc. 15, 27. d) de auxilio: እስመ፡ እግዚ"፡ ምስሌነ፡ Jes. 8, 8. 10. 45, 14; Ruth 2, 4; Gen. 21, 22; Ex. 23, 5; Matth. 28, 20; Act. 7, 9; vid. ተራድአ፡ e) de aequalitate, vid. ዐረየ፡, ተዐረየ፡, ዕሩይ፡, ተማሰለ፡; de aequalitate temporis: በጽባሕ፡ ምስለ፡ ትንሣኤ፡ ፀሐይ፡ Kuf. 3; Ps. 71, 5: vid. aliud exemplum sub ሕስት፡ f) praecipuum locum tenet ምስለ፡ ubi de actionibus reciprocis tractatur; post verba dimicandi, litigandi, disputandi, consultandi, colloquendi, aemulandi, paciscendi, concumbendi, cohabitandi, scortandi (ሰከበ፡, ኀደረ፡, ዘመወ፡) et post varia alia verba stirpis III, 3 ut ተጻልአ፡, ተዓመፀ፡, ተናጸረ፡, ተሳመፀ፡

Gen. 11, 7, etiam post verba mutuae diremtionis, ubi Latini *a* substituunt ut **ተሌለዩ፡ ፩ምስለ፡ ካልኡ፡** Gen. 13, 11. 31, 49; 1 Cor. 7, 10; **ሀለወ፡ ባእስ፡ ወጽልእ፡ ምስሌከ፡ ወምስሌሆሙ፡** *inimicitia inter te et illos mutua* Jsp. p. 304. g) de commercio vel communione, nec non de eo, quod *cum* aliquo versans (boni malive) agis *erga* eum: **ምንት፡ ብየ፡ ምስሌክን፡** (quid habeo i. e.) *quid mihi vobiscum?* Joel 4, 4; **ምንት፡ ብከ፡ ምስለ፡ ሰላም፡** (quae communio est tibi cum pace?) 4 Reg. 9, 18; **አንክሩ፡ ፩፩ምስለ፡ ካልኡ፡** (alius cum alio) Gen. 43, 33; Hen. 41, 5; Jes. 6, 3; Jer. 22, 8. 23, 35; **ይግበር፡ እግዚ"፡ ምስሌክን፡ ምሕረተ፡** *erga vos,* Ruth 1, 8. 2, 20; Jos. 2, 12; **አኮ፡ ከመ፡ ትካት፡ ገጹ፡ ምስሌሁ፡** πρὸς αὐτόν Gen. 31, 2. 5; **ከመዝ፡ ኅልዩ፡ ምስለ፡ ቢጽክሙ፡** (εἰς ἀλλήλους) Rom. 12, 16; 1 Thess. 3, 12. 4, 10. h) de ratione possessionis: **ኢኮኑ፡ ምስለ፡ ውሉድ፡** *liberos non habebant* Kuf. 3. 2) eodem loco *cum* aliquo i. e. *apud, ad, juxta* Ps. 49, 19. 119, 6; Koh. 1, 11. 2, 16; **ረከብነ፡ ብእሴ፡ ምስሌኪ፡** Dan. ap. 1, 21; **አጽዐኖ፡ ምስሌሁ፡ ውስተ፡ ሰረገላሁ፡** 4 Reg. 10, 16 (**ኀቤሁ፡** 10, 15); Gen. 49, 29; **ምስሌሁ፡** ἐχόμενα αὐτοῦ 2 Esr. 18, 4; vel *penes* Hen. 9, 5; **ልብየ፡ ኢሀለወ፡ ምስሌየ፡** 4 Esr. 10, 44. 45; vel *inter:* **ዘኢኮነ፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ ንብረቱ፡** 4 Esr. 3, 50; Marc. 1, 13; Luc. 24, 5; in spec. post **ኆለቈ፡, ተኆለቈ፡, ተፈቅደ፡** 3) de accessione rei ad rem, unde societas utriusque oritur: *ad, praeter:* Lev. 18, 18 (ἐπί c. Dat.); Gen. 28, 9 (πρός c. Dat.); Hen. 82, 20; **ምስለ፡ ዝንቱ፡ ኵሉ፡** σὺν πᾶσι τούτοις *praeter* vel *super haec omnia* Luc. 24, 21; ἐπὶ τούτοις Sir. 35, 13. 37, 15; **ምስለ፡ ዝኒ፡** πρὸς τούτοις 2 Esr. 16, 7; 4 Esr. 5, 23. 4) cum aliqua re i. e. ea *non obstante* (bei, trotz, ut مَعَ, עִם, **በ፡** בְּ): Ps. 77, 36; **ምስለ፡ ዝንቱ፡ ኵሉ፡** Jes. 9, 12 (**በዝ፡** 9, 17). 5, 25; Sir. 29, 25. 48, 15; Jer. 3, 10; Kuf. 25; **ምስለ፡ ከመዝ፡** οὐδ' ὥς Am. 4, 9; Marc. 14, 59.

መሳሊ፡ n. ag., Pl. **መሳልያን፡** *similitudinem proponens, parabolarum* vel *proverbiorum poeta* Fid. Jac. Barad.

ምሳሌ፡ subst., m. et fem., Pl. **ምሳልያት፡** et **ምሳሌያት፡** (at **ምሳለያት፡** Asc. Jes. 4, 21 errori librarii debetur), assimilatio, comparatio i. e. 1) *parabola, similitudo, proverbium, aenigma, sententiose dictum, dicterium* παραβολή Koh. 1, 17. 12, 9; Matth. 13, 3. 24. 21, 45 rom.; 22, 1; Hen. 37, 5 seq.; 68, 1; Asc. Jes. 4, 20; Ps. 48, 4; παροιμία Joh. 10, 6. 16, 25; Prov. 1, 6; **ምሳልያተ፡ ሰሎሞን፡** Prov. in tit.; Asc. Jes. 4, 21; πρόβλημα Hab. 2, 6; Dan. 8, 23; παραβολή **ዝንቱ፡ ምሳሌ፡** et **ዝቲ፡ ምሳሌ፡** Hez. 18, 2. 3; זַעֲוָה Jer. 15, 4 et 24, 9 vrs. alt.; similitudo, simile Chr. ho. 7. 2) *typus, exemplum* 1 Cor. 10, 11 Platt; **ናመጽእ፡ ምሳሌ፡ ላዕለ፡ ዝንቱ፡** *afferemus exemplum hujus rei* Chr. Ta. 22; **ምሳሌ፡ ዝንቱ፡** (id. q. *exempli gratia*) Chr. ho. 21.

መምስል፡ et **መምሰል፡** subst. *id quod* alicui *simile* vel *par est, similitudo, typus:* **ዝኒ፡ ናሁ፡ መምስሉ፡** (v. **መምሰሉ፡**) **ለዝ፡ ውእቱ፡** (συμφώνως) Koh. 7, 14; **ሀገር፡ እንተ፡ አልባቲ፡ መምስል፡** *incomparabilis* Mavâs. 10; **አልባቲ፡ መምሰል፡ እምአንስት፡** *nulla ex mulieribus ejus similis est* Jsp. p. 327; Kuf. 38; **መምስለ፡ ሞት፡ ተሰምየ፡ ሕማመ፡ ክርስቶስ፡** ὁμοίωμα θανάτου Cyr. c. Pall. f. 92; τύπος ut: *Christus non est* **መምሰል፡** *sed impletor sacrificiorum* ib. f. 91.

መምሰሊ፡ part. c. term. adj.: *similitudinem* vel *figuram referens, similis, imitator:* **ምድር፡ መምሰሊት፡ ሕማምየ፡** ὁμοιοπαθής Sap. 7, 3; *venenum* **መምሰሌ፡ ርጢን፡** *emplastro simile* Lud. e MSS. Colb.; **ኩኑ፡ መምሰልያነ፡ እግዚ"፡** μιμηταί Cyr. c. Pall. f. 90.

ተመሳሊ፡ n. ag. (III, 2) *assimilatus, sese assimilans, comparabilis, repraesentatus:* **አፍቅሮተ፡ ሰብእ፡ ተመሳሊት፡ ለአፍቅሮተ፡ እግዚ"፡** Phlx. 114; **ተመሳልያን፡ በሙ፡ ውስተ፡ ምግባራቲሆሙ፡** ib. 184; *episcopus sit exemplum* **ከመ፡** (laici) **ይኩኑ፡ ተመሳልያነ፡ በምግባራቲሁ፡** F. N. 5; F. N. 15; *Antiochus* **ተመሳሌ፡ ንኡስ፡ ቀርን፡** (Danielis proph.) Teb. Tab. 78.

አስተማሳሊ፡ n. ag. (IV, 3) *imitans:* **ረድኡ፡ ለሊቀ፡ ምኔት፡ ይኩን፡ አስተማሳሌ፡ ግብረ፡ ኤልሳዕ፡** (discipuli Eliae) F. N. 10.

መስልም፡ i. e. مُسْلِم vid. sub **ሰለመ፡**

መስሐ፡ I, 1 [propria vis radicis est in *stringendo, manum ducendo super rem* et *ungendo* מָשַׁח ܡܫܰܚ مَسَحَ, unde ܡܶܫܚܳܐ *unguentum, oleum;* مَسُوح *quod illinitur; unguentum*] Subj. **ይምሳሕ፡** 1) *ungere* (vid. **መሲሕ፡**) 2) oleo, adipe, butyro cibum praeparare, cibum iis conditum edere i. e. a) *epulari, convivari* (potissimum de epulis lautis): φάγετε λιπάσματα καὶ πίετε γλυκάσματα interpres uno verbo **ምስሑ፡** vertit 1 Esr. 9, 51; **ወበአ፡ ንጉሥ፡ ወሐማ፡ ይምስሑ፡ ምስለ፡ ንግሥት፡** Esth. 7, 1; Gen. 43, 16; **አኀለቁ፡ መሲሐ፡** 3 Reg. 1, 41; 1 Reg. 9, 19. b) in genere: *cibum meridianum capere, prandere* (opp. **ተደረ፡** coenare), *coenare* (vid. **ምሳሕ፡** Nr. 2): **ምስካብ፡ ዘዲቤሁ፡ ትረፍቅ፡ ሶበ፡ ትመስሕ፡** (ἐσθίειν) Judith 12, 15; **እንዘ፡ ይመስሑ፡** Jsp. p. 298; 1 Reg. 16, 11; Marc. 2, 15; ἀριστᾶν 1 Reg. 14, 24; Luc. 11, 38.

አምስሐ፡ II, 1 1) *ad epulas invitare, convivio excipere,* c. Acc. prs.: Marc. 6, 21 (δεῖπνον ἐποίει). 2) *cibum meridianum* vel *prandium (coenam) apponere* alicui, *ad prandium (coenam) invitare,* c. Acc. prs.: Luc. 7, 36 rom.; 11, 37; 2 Reg. 3, 35. 13, 5; c. dupl. Acc.: **አእምር፡ ኵሎ፡ ዘአምስሐከ፡ ቢጽከ፡** Sir. 34, 15.

ተመስሐ፡ III *ungi* i. e. *Messiam constitui* M. M. f. 381.

ምሳሕ፡ subst., plerumque m., [amh. **ምሳ፡**] Pl. **ምሳሓት፡** 1) *epulae lautae, convivium:* πότος **ገብረ፡ ሎቱ፡ ምሳሐ፡** 2 Reg. 3, 20. 13, 27; Job 1, 4; Kuf. 42; Judith 12, 10; δεῖπνον μέγα Dan. 5, 1. 10; ἄριστον Matth. 22, 4; δοχή Luc. 5, 29; γάμοι Luc. 14, 8. 2) *cibus meridianus* vel *principalis; prandium* (ubi **ድራር፡** opponitur), et in genere *coena* (cum Abyssini tempore meridiano coenare solerent): ἄρτοι Ex. 16, 29; **ጊዜ፡ ምሳሕ፡** ὥρα τοῦ φαγεῖν Ruth 2, 14; ἄριστον: **እስከ፡ ጊዜ፡ ምሳሕ፡** 2 Reg. 24, 15 et Dan. ap. 1, 13; **ሰዱ፡ ዘንተ፡ ምሳሐ፡ ለዳንኤል፡** Dan. ap. 13, 14; **ኀዲገከ፡ ምሳሐከ፡** Tob. 12, 13; δεῖπνον **ዕደው፡ ጻድቃን፡ የሀልዉ፡ ውስተ፡ ምሳሕከ፡** Sir. 9, 16; Joh. 12, 2; **በውስተ፡ ምሳሓት፡** Matth. 23, 6; Marc. 12, 39; F. N. 9; opp. τῷ **ድራር፡**, ut: **እምድኅረ፡ ድራር፡ አው፡ እምድኅረ፡ ምሳሕ፡** Reg. Pach.; Kid. f. 28; Luc. 14, 12. 3) „Accipitur etiam de *agapis* seu *conviviis charitatis*“ (Lud.): **በእንተ፡ ምሳሐ፡ መዓስብ፡** Ludolfi Comm. hist. p. 307 et p. 239.

መሳሒ፡ n. ag., Pl. **መሳሕት፡** *epulans, conviva,* M. M. f. 230.

መሲሕ፡ (adj. verb., deinde) subst., Pl. **መሲሓን፡** [nom. pergr., sc. מְשִׁיחָא ܡܫܺܝܚܳܐ مَسِيحٌ] χριστός *unctus* 1) est epitheton honorificum regum Israeliticorum aliorumve ungendo consecratorum: 1 Reg. 2, 10. 35. 12, 5. 24, 7 al.; 2 Par. 6, 42. 22, 7; Am. 6, 14; Sir. 46, 19; Ps. 17, 54. 19, 6. 27, 11. 83, 9. 88, 37. 50. 131, 10; Thren. 4, 20; de Cyro **መሲሕየ፡ቂሮስ፡** Jes. 45, 1; Pl. **መሲሓንየ፡** Ps. 104, 14; 1 Par. 16, 22; epitheton regis Aethiopiae Sx. Teq. 9 Enc. et Catalog. Cod. Bibl. Bodl. Aeth. p. 77. 2) *Messias, Christus* (Ps. 2, 2) 4 Esr. 5, 29. 30; Hen. 48, 10. 52, 4; et saepissime in libris christianis, ut: Matth. 16, 16. 24, 5; Luc. 2, 26; 9, 20; Act. 2, 36; 1 Joh. 2, 22. 5, 1; Apoc. 11, 15; **ሐሳዌ፡መሲሕ፡** *pseudomessias* 1 Joh. 2, 18; **ሐሳውያነ፡መሲሕ፡** ib.; 2, 22; Matth. 24, 24 al.

መሲሓዊ፡ adj. rel. *christianus* (potissimum in libris ex Arabico sermone translatis usitatum) ut Abush., F. N., al.: **በዓላት፡መሲሓውያት፡** Abush.; **ሕዝበ፡መሲሓውያን፡** Enc. Masc. 4; **መሲሓውያን፡** *Christiani* F. M. 1, 1; **መሲሓዊ፡** *Christianus* (quidam) Chrys.; F. N. 4; Org.

መሲሕና፡ subst. *dignitas uncti*; Salomoni attribuitur in Lud. Comm. Hist. p. 504.

ምስር፡ subst. *lens, lentes* M. F. Vox est amharica: aethiopica est **ብርስን፡** q. v.

ምስር፡ *cerevisia* vid. sub **ምዝር፡**

ምሳር፡ *ascia* vid. sub **ወሠረ፡**

ምስሬ፡ (var. **ማሴር፡**) est nomen mensis Aegyptiorum XII[i] ⲙⲉⲥⲟⲣⲏ *Mesori* cui mensis Abyss. **ነሐሴ፡** respondet: Abush., Voc. Ae. Aliud ejus nomen est **ማእሱሬ፡** Abush.

መሠረት፡ *fundamentum*, **ተመሠረተ፡** al. vid. sub **ሣረረ፡**

መሰቀ፡ rad. inus.; نَسَقَ *seruit, ordine disposuit.*

ምሱቅ፡ part. *apte sertus:* **ወነደቁ፡በእብን፡ምሱቅ፡** διὰ δόμων λιθίνων ξυστῶν 1 Esr. 6, 24 (in duobus libris mss. a me inspectis; in tertio **ንሱቅ፡**; at 6, 8 λίθοις ξυστοῖς **እብን፡ግሉፍ፡** versum legitur).

ምስቋል፡ vid. sub **ሰቀለ፡**

መሶብ፡ *canistrum, capsa* vid. sub **ሰወበ፡**

መስቴማ፡ n. peregr. sc. מַשְׂטֵמָה *infestatio* vel concr. *infestator* (si non אִשְׂטְמָא) a rad. שָׂטַם vel שָׂטַן: est nomen *Satanae*, in Kuf. 10. 17. 18. 19. 48 usitatum, unde etiam alios in libros Aeth., ut Org.; Enc. Sen. 12; Nah. 30 transmigravit (in libris Graecis Μαστιφάτ sonat).

ማሰነ፡ quadr. I [amh. id.; formatum est e rad. أَسِنَ يَسِنَ وَسِنَ (hebr. יָשָׁן *vetus*), cujus prima vis *veterascere* et *corrumpi* est. Quamquam haud infitiandum est, verbo Ae. etiam quasdam significationes verborum מָסַס, מָסָה convenire.] Impf. et Subj. **ይማስን፡**, *corruptioni obnoxium esse* et *corrumpi* φθείρεσθαι. 1) opp. vigore et qualitate recentis, *putrescere, fracescere, marcere, vetustate corrumpi, deformari*, de segete 4 Esr. 8, 49; **ሥጋሁ፡ይማስን፡** Job 14, 22; Sap. 9, 15; φθαρτός 1 Cor. 9, 25. 15, 53; Hen. 16, 1; **ከመ፡ይቀስሞሙ፡በጊዜሁ፡ለእለ፡ማሰኑ፡** Hom. Jac.; de oculorum acie Deut. 34, 7; **ዘማሰነ፡ልቡ፡** *cujus mens corrupta* vel *laesa est* (senio, morbo, al.) F. N. 32; *deformari* Act. 13, 41 Platt. 2) *dilabi, interire, evanescere:* **ማሰነ፡እምድር፡ዝክርከ፡** Job 2, 9; **ዘይማስን፡** et **ዘኢይማስን፡** *corruptibilis* et *incorruptibilis* 4 Esr. 2, 22; **ወርቅ፡ዘይማስን፡** 1 Petr. 1, 7. 18; **በአሕማር፡ማሰኑ፡** Apoc. 8, 9; 4 Esr. 9, 37; Jac. 4, 14; **ማሲና፡ወመዊት፡** (Inf. verb.) Cyr. f. 124; **ማሕፀንት፡ዘማሰነት፡ማስኖ፡ፍጥረታዊ፡** *depositum* (animal, vestis, al.) *quod causa naturali interiit* F. N. 29. 3) in specie: *everti, exstingui, vastari, desolari* (φθείρεσθαι, ἀφανίζεσθαι, ἐρημοῦσθαι): **ይማስን፡ረሲዕ፡** Prov. 10, 25; **ለይማስን፡እምሕዝቡ፡** Ex. 30, 38; **ለማስኖ፡** 3 Reg. 13, 34; saepius de terris, regnis, aedificiis: Jes. 5, 6. 24, 3 (**ሙስና፡ትማስን፡ምድር፡**); Jer. 7, 34. 12, 11. 25, 11; Hez. 12, 19. 36, 34; Gen. 47, 19; Ex. 8, 20; Hen. 10, 8; **ይማስን፡ቤቶሙ፡ለዕቡያን፡** Sir. 21, 4; Jer. 22, 5; **ትማስን፡ዘሀገር፡** Jer. 33, 9; Dan. 8, 11; **ዘኢይማስን፡መንግሥቱ፡** Dan. 6, 26; Matth. 12, 25. 4) sensu ethico: *depravari* Gen. 6, 11. 12; Kuf. 5; Rom. 14, 14; Hen. 12, 4; 2 Cor. 11, 3; Eph. 4, 22.

አማሰነ፡ II 1) sensu physico: (*putrefacere*) *corrumpere, vitiare, deformare:* **ጽንጽንያ፡ምውት፡ያማስን፡አፈወ፡ቅብእ፡** Koh. 10, 1; Luc. 12, 33; Matth. 6, 19; **ለእመ፡አማሰነ፡አንጺዎ፡ልብሰ፡** F. N. 36; **ያማስና፡ሦከ፡** Jes. 7, 25; Hen. 69, 5; **ኢይደልዎ፡ለመኑሂ፡ከመ፡ያማስን፡መርሕበ፡ሀገር፡ወጽጕንጕኒሃ፡** F. N. 37; *imbecillum factum est ejus ingenium* **በአማስኖ፡ናላሁ፡** F. N. 32; virginem Syn.; Sx. Nah. 5; deformare faciem Matth. 6, 16. 2) *perdere, delere, conficere, consumere* Jud. 6, 4. 16, 24; 1 Reg. 2, 25; 4 Esr. 8, 17; Ps. 139, 12; Gen. 8, 21. 18, 23 seq. 19, 13; **ሞተ፡ዘኵሎ፡ያማስን፡** Hen. 69, 11; 4 Reg. 8, 19; Ex. 9, 25; Koh. 5, 5; prodigere, disperdere pecuniam Luc. 15, 13; disturbare temporum computum Kuf. 6; in specie: *e conspectu tollere, exstinguere, exstirpare* (ἀφανίζειν) Ex. 21, 19; c. Acc. rei et **እምነ፡** loci: Ex. 12, 15; 4 Reg. 10, 28; Hen. 69, 27; 1 Reg. 21, 22. 3) *vastare, desolare* agros, urbes al. Jes. 14, 16. 24, 1. 37, 18. 49, 17; Jer. 2, 15. 10, 22. 12, 10. 25, 9; Mal. 1, 3; Sir. 21, 4; Ps. 78, 7; Dan. 9, 26; Kuf. 6. 4) sensu ethico: *corrumpere, depravare* 1 Cor. 15, 33; (Hen. 10, 7); Gen. 6, 12; Kuf. 5.

ተማሰነ፡ III, 1 *corrumpi, perdi, vastari* Lev. 26, 43; **ለተሠርዎ፡ወለተማስኖ፡** (v. **ወለማስኖ፡**) 3 Reg. 13, 34.

ሙሱን፡ part. 1) sensu physico: *corruptus* (*putridus, marcidus*, al.) Lev. 22, 25; **ማይ፡ሙሱን፡** M. M. f. 36; **ሙሱነ፡ይሰትዩ፡** Hez. 4, 16; **ዐጽቀ፡በለስ፡ሙሱን፡ጥቀ፡** Jer. 24, 2. 2) *perditus, vastatus, desolatus:* **እሬስዮሙ፡ሙሱናነ፡ለዓለም፡** Jer. 25, 12. 27, 3; **እሮ፡ኮነት፡ሙስንተ፡በቢሎን፡** Jer. 27, 23; Zach. 7, 14; Hez. 36, 34; 4 Esr. 3, 4. 3) sensu ethico: *corruptus, depravatus* 1 Tim. 6, 5; 2 Tim. 3, 8.

ማሳኒ፡ n. ag. (1) *corruptibilis, fragilis:* **ዓለም፡ማሳኒ፡** Enc.: **ሙብልዕ፡ማሳኒ፡ወዘመናዊ፡** F. N. 9; **ጥሪት፡ማሳኒ፡ወንዋይ፡ኀላፊ፡** Enc. Teq. 30.

አማሳኒ፡ n. ag. (II) *corruptor, perditor, perniciosus:* **አማሳኒሃ፡ለነፍስ፡** Lit. Jac.; **እንስሳ፡አማሳንያን፡** F. N. 47.

ሙስና፡ subst. (gramm. § 122, e, β) fem. et m., Pl. **ሙስናት፡** 1) *corruptio, putrefactio:* **ተዘከሮ፡ለሞት፡ወለሙስና፡** (καταφϑορά) Sir. 28, 6; **ዕፄ፡ወሙስና፡** σῆτες καὶ σκώληκες Sir. 19, 3; Lit. Chr.; διαφϑορά Ps. 15, 10. 29, 11; Act. 2, 27. 13, 34; Job 33, 28; Ps. 102, 4; Prov. 28, 10; **ኢሙስና፡** ἀφϑαρσία Cyr. ad Th. f. 14; **እንበለ፡ሙስና፡** ἐν ἀφϑαρσίᾳ Sap. 2, 23. 2) *perditio, pernicies, interitus, exitium* 4 Esr. 8, 64. 68. 10, 14; φϑορά 2 Petr. 2, 12; ἀπώλεια Apoc. 17, 8. 11; **ኮነ፡ለሙስና፡ ወለሀጕል፡** Jer. 12, 11; **ሙስናሃ፡ለነነዌ፡** Tob. 14, 15; διαφϑορά Jer. 13, 14; ἀφανισμός Hez. 12, 19; Dan. 9, 18; Hebr. 8, 13; **ወተጋብኡ፡ ፬ ሙስናት፡ዘውእቶሙ፡ ቀትል፡ ወዋዕይ፡ ወፀብእ፡ ወረኃብ፡** Jsp. p. 356. 3) *vastatio, desolatio* ἐρήμωσις Matth. 24, 15; Marc. 13, 14; Dan. 9, 2. 27; 4 Esr. 1, 2. 12, 55; Ps. 72, 19. 4) sensu ethico: *corruptio, pravitas* 2 Petr. 1, 4; Kuf. 7. 15. 23; Eph. 4, 17 rom.; Col. 2, 22; in specie: *vita dissoluta* (perditio opum) ἀσωτία Prov. 28, 7.

መሰከ፡ I, 1 et 2 [id. q. מָשַׁךְ *traxit*, in spec. *tetendit arcum;* arab. مَسَكَ significat *tenuit apprehensum*, at مَشَقَ *traxit rem, ut extenderetur;* coll. **ወሰቀ፡** et **መሥከዐ፡** q. v.] Subj. I, 1 **ይምስክ፡**; I, 2 **ይመስክ፡**, *tendere* arcum: **መሰከ፡ቀስቶ፡** 3 Reg. 22, 34; **እስመ፡መሰኩከ፡መንገሌየ፡** Zach. 9, 13. Verba **መሰከ፡** et **ወሰቀ፡** modo promiscue alternant, ut **መስክ፡ አባ፡ ቀስተከ፡ወፈኑ፡ ሐጸከ፡ ወወሰቀ፡ ቀስቶ፡ ወፈነወ፡ ሐጸ፡** Kuf. p. 136; modo distinguunt **ወሰቀ፡ወመሰከ፡ቀስቶ፡** 4 Reg. 9, 24 et **ምስክ፡ቀስተከ፡ወወስቅ፡ሐጸከ፡ወወሰቀ፡ዮአስ፡ወመሰከ፡ቀስቶ፡** 4 Reg. 13, 16, ubi alterum *nervum intendere*, alterum *intenso nervo sagittam imponere et emittere* significare videtur. At libri recentiores vice versa: **ወስቅ፡ቀስተከ፡ወምስክ፡አሕጻከ፡** 4 Reg. 13, 16 exhibent, et in Org. 4 legitur: **ወስቁ፡ቀስተክሙ፡ወምስኩ፡አሕጻክሙ፡ወሂጽዎ፡**, unde Abyssinos posterioris aevi illi contrariam inter utrumque verbum rationem statuisse elucet. — *Voc. Ae.:* **መሰከ፡ዘ፡ወተረ፤ወሰቀ፡ዘ፡ቀተረ።**

ምስክ፡ subst. [id. q. pers. مُشك, arab. مِسْكٌ, arm. ܡܘܫܟ, talm. מוּשְׁק, amh. **ምስክ፡**] odoramenti nomen sc. μόσχος *muscus* (*moschus*) Jsp. p. 340; **ምስክ፡ዘውስተ፡ቢረሌ፡** F. N. 33, 4; Chr. Ax.

መስከረም፡ nomen mensis I^i^ Abyssinorum vid. sub **ከረመ፡**

ምስኪን፡ *pauper*, **ተመስከነ፡** al. vid. sub **ሰከነ፡**

መስከዐ፡ vid. sub **መሥከዐ፡**

መሰወ፡ I, 1 [מָסַס מָאַס נָמַס *liquefactus est, diffluxit*, נְמַס ܡܣܳܐ id.; arab. مَاثَ (مَاسَ et مَشَّ) *maceravit dissolvitque* rem in aqua; vic. est intr. **ምህወ፡** q. v.] Subj. **ይምሱ፡**, trans. 1) *liquare, liquefacere:* **ከመ፡ይመስዎ፡ዐሐይ፡ለበረድ፡** Sir. 3, 15; Ps. 147, 7. 2) *dissolvere, diluere, tabescere facere:* **እግዚ"፡መሰዎ፡ለልብየ፡** Job 23, 16; **መቅሠፍት፡ ይመስዎሙ፡** Sir. 27, 29; **ኢመሰውኩ፡ዐይነ፡እቤር፡** Job 31, 16; **ነደ፡ እሳት፡ ይመስዎ፡ ለነፍሱ፡** Sir. 38, 28; **ትመስውዮሙ፡** Mich. 4, 13; Ps. 38, 15. 118, 39; 4 Esr. 8, 27; **ዝንቱ፡ማይ፡ ይምሱ፡ ኵሎ፡ አባላቲኪ፡** F. N. 24, 6; Fid. Jac. Bar. (**ይምሱ፡** Subj.). — *Voc. Ae.:* **ተመስወ፡ዘ፡ቀለጠ፡**

ተመስወ፡ III, 1 (raro **ተመሰወ፡** ut Dan. 10, 16 var.) 1) *liquefieri, liquescere, dilabi* Job 6, 17 (de glacie); Ps. 21, 15 (de cera); Jer. 6, 29 et Hez. 24, 11 (de metallo); **ከመ፡ይትመሰው፡መዓረ፡ግራ፡እምገጸ፡እሳት፡** Jes. 64, 2; Judith 16, 15; 4 Esr. 13, 5; Sap. 16, 27; Mich. 1, 4; Hen. 1, 6. 2) *diffluere, dissolvi, dilabi, tabescere:* **ይትመሰው፡ አሥራውየ፡** Job 30, 17; **ይትመሰወከ፡እምዑትከ፡** Sir. 30, 7; Jes. 24, 23; Zach. 14, 12; Hen. 60, 3. 71, 11; **ይትመሰዋ፡ኀጣውኢከ፡** Sir. 3, 15; **ይትመሶ፡ኀይሎሙ፡** Job 5, 5; **ተመሲዎ፡** 2 Petr. 3, 11; **ትትመሰው፡ ነፍሶሙ፡ በንእሶሙ፡** (ἀποϑάνοι) Job 36, 14. Transfertur a) ad oculos *tabescentes:* **ይትመሰዋ፡አዕይንተ፡ረሲዓን፡** Job 11, 20. 17, 5. b) ad manus *remissas:* **ተመስወ፡እደዊሆሙ፡** Jer. 27, 43. c) ad animum *demissum* vel pavore Lev. 26, 16; Jos. 5, 1. 2, 9; Dan. 10, 16; Ps. 74, 3; Jer. 30, 13; Job 42, 6 vel moerore Jes. 19, 10 (λυπηϑήσονται) vel pudore 4 Esr. 6, 62; vel amore Sx. Hed. 16. d) ad animum dissolutum libidinibus 1 Thess. 4, 5 rom.

ምስው፡ part. *liquefactus, dissolutus* (remissus): **አብራክ፡ምስዋት፡** γόνατα παραλελυμένα Chr. ho. 30 (Hebr. 12, 12).

መሳዊ፡ n. ag. *liquefactor:* **መሳዌ፡ኀጻውንት፡አድማስ፡** *adamas ferramentorum liquefactor* Enc. Ḥed. 12 (at in Cod. Tub. pro **መሳዌ፡** legitur **መላዬ፡**, q. v. sub **መለየ፡**).

ትምስውና፡ subst. (vid. gramm. § 122, e, β) *animi defectio* (Verzagtheit) Phlx. 181.

መስዕ፡ subst., plerumque m., [amh. **ምሥእ፡**; arab. نَسْعٌ, نِسْعٌ, مِسْعٌ] 1) *aquilo, boreas* Hen. 77, 3; **ነፋሰ፡መስዕ፡** τυφωνικός Act. 27, 14. 2) *septemtrio, plaga septemtrionalis* (βοῤῥᾶς, βορέας): **ሰፍሖ፡ለመስዕ፡ዲበ፡ወኢምንት፡** Job 26, 7. 37, 21. 38, 39; **እብሎ፡ለመስዕ፡** Jes. 43, 5; Jer. 6, 1; Dan. 11, 6; Ps. 47, 2. 88, 12. 106, 3; Judith 16, 3; Gen. 13, 14; Ex. 40, 20; Lev. 1, 11; Num. 2, 25. 34, 7; Jos. 15, 5. 10; Hen. 32, 1. — (Ps. 77, 30 ab Aethiopibus **መስዕ፡** ventus contra auctoritatem Graeci intrusus est). Memorabilis est versio loci ἐκτρέπων εἰς τὸ πρωῒ σκιάν **ዘይመይጦ፡ለብርሃን፡ መንገለ፡መስዕ፡** Am. 5, 8. — De confusione vocis **መስዕ፡** cum **አዜብ፡** et **ሰሜን፡** vid. ann. ad Gen. 20, 1 et s. v. **ሰሜን፡**

መስየ፡ I, 1 [amh. **መሸ፡**; arab. مَسَا *vespertinus fuit, vesperi fecit;* cfr. hebr. אֶמֶשׁ] Subj. **ይምሰይ፡** *vesperam factam esse, vesperascere;* c. aut impers., ut **እስከ፡መስየ፡** 2 Par. 18, 34; Ruth 2, 17; **እስከ፡ይመሲ፡** Macc. f. 3; Ps. 103, 24; **እምከመ፡መስየ፡** Matth. 16, 2. 20, 8; Luc. 24, 29; Gen. 29, 23; Ex. 16, 13; Jud. 19, 9; Judith 13, 1; Tob. 2, 2. 7, 9; **እሮ፡እንጋ፡ይመሲ፡** Deut. 28, 67; Job 7, 4; **መሲዮ፡** vel **መስዮ፡** *cum vesperasceret* Matth. 27, 57; Kuf. 27; **ዘኀበ፡መስዮ፡ይበይት፡** Sir. 36, 31; aut nominibus temporis et loci tamquam praedicatum attribuitur: **መስየኒ፡ወድአ፡ሰዓት፡** Marc. 6, 35; **መሲዮ፡ዐርብ፡** 15, 42; **እስመ፡መስየኒ፡ብሔር፡**, etiam **መስየ፡ብሔር፡** Gad. T. II. (vid. **ብሔር፡**).

አምሰየ፡ II, 1 *vesperam transigere* Matth. 25, 12 rom.

ምሴት፡ vel **ምስየት፡** (Kuf. 49), subst., Plur. **ምሴታት፡** (et

ምስያታት፡ Kuf. 49) *vespera (crepusculum vespertinum)*: **ምሴተ፡ከዊኖ፡** Matth. 8, 16. 26, 20; **በምሴት፡** Koh. 11, 6; **ምሴተ፡** ἑσπέρας Tob. 6, 2; **ደመና፡ምሴት፡** νέφος ὄψιμον Prov. 16, 15; **በዐሡሩ፡ ወሰቡዑ፡ ምሴት፡** Kuf. p. 23; **ምሴተ፡ኀሙስ፡** *vespera quintae feriae* Lit. — (Kuf. p. 28 ab interprete voci **ምሴት፡** significatio *plagae occidentalis* sicut voci **ቀትር፡** *plagae meridionalis* indita videtur).

ማስያስ፡ n. pergr. *Messias*: **ማስያስ፡ ዘይሰመይ፡ ክርስቶስ፡** Sx. Ter 6. — *Voc. Ae.*: **ማስያስ፡ዘ፡መሲሕ።**

መሰግ፡ vid. **ምስሐግ፡** sub **ሰሐገ፡**

መሰጠ፡ *diripere* vid. sub **መሠጠ፡**

መስጠ፡ vox peregr., sine dubio πίστις *fides (quae creditur)*: **እልመስጠ፡አግያ፡** et **ያእምር፡ዘንተ፡መስጠአግያ፡** Haim. Ab. 1.

ምስጢር፡ (etiam **ምሥጢር፡**), n. peregr. sc. μυστήριον *mysterium*, m. et fem., Pl. **ምስጢራት፡** 1) *mysterium* sensu genuino vel *ethnicorum ritus sacri arcani*: **በዓላት፡ በጕሃን፡ ወመሥዋዕት፡በምስጢር፡** μυστήρια καὶ τελεταί Sap. 14, 15; **ኅቡእ፡ምስጢር፡** 14, 23. 2) *arcanum, secretum* cujuslibet generis; μυστήριον Marc. 4, 11; Apoc. 10, 7, 17, 5; **ምስጢረ፡ መንግሥት፡ ሠናይ፡ ለኀቢእ፡** Tob. 12, 7. 11; **ምስጢረ፡ ምክሩ፡** Judith 2, 2; **ምስጢራቲሃ፡ክቡታት፡** Sap. 6, 24; arcanum alicui creditum Prov. 25, 8; 4 Esr. 10, 54. 12, 42. 43. 14, 4 (**ምስጢረ፡መዋዕል፡**, deest apud Laur.); Hen. 16, 3. 18, 16. 106, 19; **ዝንቱ፡ ነገር፡ ይኩን፡ በምስጢር፡** *haec verba secreto circumferantur* Clem. f. 82. 3) sensu theolog. *mysterium* a) de symbolis vel dogmatibus fidei Christianae, ut mysterium Trinitatis, incarnationis al.: **ምስጢር፡ዘትሥጉት፡** Cyr. ad Th. f. 14 et multis aliis in locis Cyr., ubi Gr. μυστήριον vel οἰκονομία habet, ut: **በእንተ፡ትድምርተ፡ቃል፡ዘበምስጢር፡** κατὰ τὴν σύμβασιν οἰκονομικήν ib. f. 18. Est titulus libri Aethiopici **መጽሐፈ፡ምስጢር፡** (de quo videre licet Prolegomena hujus operis); de aliis libris, qui **አዕማደ፡ምስጢር፡** inscripti sunt, vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. XVI et XVII, et d'Abbadie catal. cod. VI. CLI. CLXXXVIII. b) de *sacramento* corporis et sanguinis Christi: **በእንተ፡ ሥርዐተ፡ ምስጢር፡** Matth. 26, 26 in tit.; **ምስጢር፡ ግሩም፡**, **ምስጢር፡ አምላካዊ፡** Chr. Ta. 17; **ምስጢር፡ ዘቍርባን፡** Lith. Orth.; **ያሜጥዎ፡ እምስጢር፡ ቅዱስ፡** Kedr f. 83. Pl. elementa mysterii (sanguis et corpus): **ይትመጦ፡ እምስጢራት፡ ቅዱሳት፡** F. N. 5; vel de sacramentis et sacris ritibus ecclesiae in genere: **ምስጢራት፡ ቅዱሳት፡** Clem. f. 208.

ምስጢራዊ፡ adj. rel. 1) *mysticus, arcanus*: **ተዋሕዶተ፡ መለኮት፡ በሥጋ፡ ተዋሕዶት፡ ምስጢራዊ፡** Fid. Jac. Bar. 2) *ad mysterium pertinens, sacramentalis*: **በዘቲ፡ ሰለት፡ ገብረ፡** (Christus) **ድራረ፡ ምስጢራዊተ፡** Abush. 21.

አመስጠረ፡ quadrl. denom. II *mystice dicere* vel *tradere* alqd, *mysterii velo occultare* alqd: **ነጽርኬ፡ ዘከመ፡ አመስጠረ፡** (**ጳውሎስ፡**) **እሉንተ፡ በአሐቲ፡ ቃል፡** *haec omnia compendio* (συντόμως) *ostendit uno verbo dicens* Chr. ho. 3; **አመስጠረ፡ ፍካሬሁ፡** ἑρμηνεῦσαι καλῶς οὐ δύναται ib. ho. 8; M. M. f. 36; **በአመስጥሮ፡** *mystice* M. M. f. 61.

ተመስጠረ፡ III, 1 *mysterii velo occultari*: **እምልቡኒ፡ ተመስጠረ፡ ወእምኅሊናኒ፡ ተሰወረ፡** Gad. Lalib.; M. M. f. 83.

ማሺር፡ nomen mensis Aegyptiorum VIⁱ ⲙⲉⲭⲓⲣ vel ⲙ̄ϣⲓⲣ *Mechir, Imshir*: **ወአምሺር፡ ይሰመይ፡ ማሺር፡** Abush. 8 (vid. **ሚኪር፡**).

ሞቅሐ፡ *vincire, in vincula conjicere* vid. sub **ወቅሐ፡**

መቀረ፡ rad. inus.; arab. مَقَرَ *maceravit* piscem salitum *in aceto*; intr. مَقِرَ *acidus, amarus fuit*. Hinc

ምቍር፡ subst. (fortasse pro **ምቁር፡**) *fructus (aceto) conditus* (Eingemachtes): **ምቍረ፡ኤልያስ፡** *olivae (aceto) conditae* Reg. Pach.

መቄሰ፡ I, 1 [propagatum e radice satis nota קָצַץ קָצִין קְצָצָה, sicut arab. وَقَصَ *brevis fuit* collo; وَقَصٌ *vitium, defectus*; cfr. etiam amh. **መቀስ፡** *forfex* (مِقَصّ)] 1) *intercidere, praecidere*, c. Acc. pers. et **እምነ፡** rei, ut: *pastorem negligentem* **ይመቍሶ፡እግዚ"፡እምሀብቱ፡እንተ፡ አሰፈወ፡ ለኄራን፡ ሥዩማን፡ቤተ፡ክ"ን፡** Clem. f. 94; Macc. f. 5. 2) *decurtare, deminuere*, c. Acc. rei: **ኢይመቍስ፡ እግዚእ፡ ዘወዐአ፡ እምአፉሁ፡** Mavâs. 2; c. Acc. pers.: **ኢይመቍሰከ፡** ἀνυστέρητος ἔσῃ Herm. p. 37. — *Voc. Ae.*: **መቄሰ፡** (v. **መቍሰ፡**) **ወነቀበ፡ዘ፡ አስገለለ፡**

ተመቄሰ፡ III, 2 pass. et refl. *praecidi (sibi denegare* aliquid, vel *denegari* rem alicui): **ኵሉ፡ ዘሰአለተኒ፡ አዕይንትየ፡ኢተመቄስኩ፡** (οὐκ ἀφεῖλον ἀπ' αὐτῶν) Koh. 2, 10; **ሰአለተ፡ ዚአነ፡ ኀበ፡ አቡሁ፡** (*Christi*) **ምእመን፡ ኢይትሜቄስ፡** hom. Procli in Cyr. f. 121. — *Voc. ad Cyr.*: **ይትሜቄስ፡ ዘ፡ አይለይም፡**

መቍዐል፡ (**ምቍዐል፡** Deut. 32, 14 C), subst., Pl. **መቋዕል፡** et **መቋዕልት፡** (pro quo nonnumquam **መቋልዕት፡** reperitur) [conferre licet مُقْلَةٌ *adeps oculi* et مُكَال *adeps*; rad. simplicior est מֹחַ مَخّ, unde مُخّ et نُخّ *medulla, adeps* (praeterea نِقْيٌ et **አንጕዕ፡**)] adeps, et concr.: *pecus pinguis, altilis, saginata*: **እለ፡ ይሴሰዩ፡ መቋዕለ፡** (v. **መቍዐለ፡**) **ላህም፡** μοσχάρια γαλαθηνά Am. 6, 4; **መቍዓለ፡** (v. **መቋልዕተ፡**) **ጠሊ፡** ἀμνοί (in vers. alt. **መሓሥእ፡ አባግዕ፡**) 2 Par. 29. 21. 22. 35, 8; **መቋዕልተ፡ መድኀኒት፡** στέατα τῶν σωτηρίων 2 Par. 7, 7; Deut. 32, 14; **ሦዐ፡ ፲ ላህመ፡ መግዝአ፡ ሰረ፡ ወ፲ አልህምተ፡ አንስተ፡ መቍዐለ፡ ወ፲ አበግዐ፡ ሐርጌ፡ ሥቡሓነ፡ ወ፲ አጣሌ፡ አንስተ፡ መቍዐለ፡** Macc. f. 1; **ሥቡሓኒሆሙ፡ ለሐራጊት፡ ወመቋዕለ፡ አጣሊ፡** ib. f. 15; **፲፻ መቍዐለ፡ አልህምት፡ ወ፲፻ወ፭፻ መቍዐለ፡ ጠሊ፡** Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: **መቍዐል፡ ዘ፡ ወረሞ፡**; *aliud*: **መ"፡ ዘ፡ ወረሞ፡ አንቋሊትሂ፡**; *aliud*: **መ"፡ብ፡ብቍርቢ፡**; *aliud*: **መቍዐል፡ ወጣዕዋ፡ ዘ፡ እምቦሳ፡ ዘላህም።**

መቅዓት፡ vid. sub **ወቅዐ፡**

መበለ፡ I, 2 [denom. a nomine e rad. **በዐለ፡** בָּעַל ܒܥܰܠ بَعَلَ et بَلِلَ derivato] dominium obtinere et exercere, *dominari, potestatem habere*, c. c. **ላዕለ፡**, ut: **በሐከ፡ እንዘ፡**

ይሜብል፡ላዕለ፡መርዒት፡ Prov. 24, 66; 1 Tim. 2, 12; 1 Cor. 6, 12 rom.; Kuf. 10. 19; c. ዲበ፡ Kuf. 43; c. በ፡ Kuf. 10; c. ውስተ፡ terrae Kuf. 22. 40. 43; c. Acc.: ገብር፡ ጠቢብ፡ይሜብል፡አጋእዝተ፡አብዳን፡ Prov. 17, 2. — *Voc. Ae.:* መበለ፡ ዘ፡ተገርሐረ፡ (v. ተገርረ፡)

አመበለ፡ II, 2 *dominari facere*, c. Acc. prs. et ዲበ፡ Kuf. 10.

መበለት፡ *vidua* vid. sub በለለ፡

መብዐል፡ pro ማዕበል፡ *instrumentum ferreum* vid. sub ዐበለ፡

መተተ፡ rad. inus.; arab. مَتَّ *extendit* funem, vic. مَتَأَ, et مَتَا, nec non مَدَّ. Hinc

ምት፡ subst., m., Pl. አምታት፡ [proprie: *vir adultus*, ab *extendendo* dictus, sicut hebr. מְתִים viri a rad. מָתָה; deinde aethiopice:] *maritus, vir* (etiam vir futurus vel desponsatus) Luc. 2. 36; Marc. 10, 12; Joh. 4, 16. 18; Rom. 7, 2. 3; 1 Cor. 7, 2. 3; Gen. 2, 23; Hos. 2, 9; Judith 8, 2; 4 Esr. 10, 24; Ruth 1, 3; Deut. 25, 5—7; Sir. 22, 4. 40, 23; ምትኪ፡ዘንእስኪ፡ Jer. 3, 4; እንተ፡ባቲ፡ምት፡ Jes. 54, 1; Kuf. 33; vir sponsae 2 Reg. 17, 3; Matth. 1, 19 rom.; Apoc. 21, 2; Plur. Ruth 1, 9; Esth. 1, 18; Tob. 3, 8; Sir. 24, 15; Hez. 16, 45; 1 Petr. 3, 1. 5; Tit. 2, 4. 5; Eph. 5, 22.

መትሀ፡ I, 1 [arab. مَتِهَ *erravit* V. *stultum se gessit, errori obnoxius fuit*] *specie fallere:* de diabolis: እለ፡ይመትሁ፡ *qui phantasmatum instar apparent* Lud. ex Org.

መታሂ፡ n. ag. *speciem prae se ferens*, simulate (non revera) praebens aliquid, βάσκανος Prov. 23, 6. 7 (Ludolfus col. 78: *vorax, gulo*, quasi sit مَاطِخْ).

ምትሀት፡ (n. act. et) subst., m. et fem., Pl. ምትሀታት፡ 1) *phantasia, species imaginaria:* እለ፡ምትሀት፡የአምኑ፡ οἱ δοκῆται *phantasiastae* vel *opiniarii* Cyr. ad Th. f. 8; *Christus* ተሠገወ፡በምትሀት፡ (δόκησις) ib. f. 7. 13; Chr. ho. 4 (φαντασία); ንሕነ፡(ሰብእ፡)ኢኮነ፡በምትሀት፡ (አላ፡በአማን፡) Cyr. ad Th. f. 9; ምትሀት፡ዓለማዊ፡ φαντασία βιωτική *phantasia hujus vitae* Chr. Ta. 28. Plur. ምትሀታት፡ *apparitiones* vel *visiones* a Satana oblatae Phlx. 33. 156; Gad. Ad. 2) *phantasma, spectrum, imago vana, visum inane:* ἰνδάλματα ምትሀት፡ Sap. 17, 3; ራእየ፡ምትሀት፡ዐዋግ፡ (φάσματα) 17, 4; ወገዚ፡ምትሀት፡ዐይን፡ውእቱ፡ Jes. 28, 7; ምትሀት፡አሕላም፡ዐዋጋን፡ φαντασίαι Sap. 18, 17; ምትሀት፡ዐይን፡ Hab. 2, 18; Zach. 10, 1; φάντασμα Matth. 14, 26; እመሰ፡ጽላሎት፡ወምትሀት፡ውእቱ፡ወኢኮነ፡ትሥጉት፡በአማን፡ Cyr. ad Th. f. 9; *emacescebat* እስከ፡ኮነ፡ከመ፡ምትሀት፡ Sx. Masc. 15; Phlx. 16; Gad. Ad. — *Voc. Ae.:* ምትሀት፡ዘ፡አጋንንት፡

ምትሀታዊ፡ adj. rel., φαντασιαστικός, *inanem speciem praebens, imaginarius:* Chrysostomus monet feminas: ኅድጋ፡ሥርጋዌ፡ወፍናተ፡ምትሀታዌ፡ (σκηνάς) *rationem scenicam* Chr. Ta. 28.

ተመትሀተ፡ quadrl. denom. III, 1 *apparere ut spectrum* vel *phantasma*, de Satana Gad. Ad. f. 87. 135. 136; de angelis M. M. f. 129.

መተረ፡ I, 1 [id. q. مَتَرَ et بَتَرَ *secuit, amputavit*, בָּתַר] Subj. ይምትር፡ 1) *desecare, resecare, praecidere, succidere, abscidere, amputare:* ይመትሩ፡ (v. ይገምዱ፡) አስከለ፡, ይመትሩ፡ሠርጸ፡ Jes. 18, 5; ἀπέκνισε Hez. 17, 4; Lev. 1, 15. 4, 31; funem Act. 27, 32; ungues: ኢይምትር፡ጽፍሮ፡ Clem. f. 21; laciniam vestis 1 Reg. 27, 5; ዕጡፈ፡ዐምር፡ Jes. 38, 12; aurem Matth. 26, 51; caput Matth. 14, 10; 4 Reg. 10, 6; Gen. 40, 19; 1 Par. 10, 9; Judith 13, 8; nervos pedum Gen. 49, 6; Jos. 11, 6. 9; manus Deut. 25, 12; Jos. 11, 6; collum decidere (decollare) Hen. 98, 12; መተረ፡ክሣዶ፡ Jsp. p. 346; seq. እምነ፡ ut: እመትር፡ርእሰከ፡እምኔከ፡ 1 Reg. 17, 46; ምትራ፡እምኔከ፡ Sir. 25, 26; መተረ፡እግዚ"፡እምእስራኤል፡ርእሰ፡ወዘነበ፡ Jes. 9, 14. 2) *exsecare, excidere, exscindere:* ከመ፡ይምትሩ፡ብእሴ፡እማእከለ፡ይሁዳ፡ Jer. 51, 7; መተርናሃ፡እምውስተ፡አሕዛብ፡ Jer. 31, 2; transl. መተርነ፡ዘንተ፡ልማደ፡እኩየ፡ II Can. Nic. 79. 3) *dissecare, discindere:* ἀνατέμνειν Tob. 6, 5; διαιρεῖν Gen. 15, 10; Lev. 9, 15; መተራ፡፲ወ፪ክፍለ፡ ἐμέλισεν Jud. 19, 29; 1 Reg. 11, 7; መቲረ፡ሥርው፡ Hen. 7, 1; መተሮ፡(ለመጽሐፍ፡) በመጥበሕት፡ጸሓፊ፡ Jer. 43, 23; διακόπτειν Ps. 28, 7. 4) *concidere* Ps. 88, 23; Job 3, 8; concidendo et cudendo transformare: ይመትሩ፡መጣብሒሆሙ፡ለምሳር፡ Jes. 2, 4 (vid. I, 2). 5) Transfertur a) *abscidere* alqm tamquam membrum ecclesiae putridum i. e. *excommunicare* Lud., et *abscidere* alqm a munere i. e. *deponere* vel *removere:* ይመትርዎ፡እመዓርጊሃ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 147 (vid. III, 1). b) *abscindere* vel *intercidere* i. e. α) *intermittere* et *interrumpere:* በኑ፡ለግሙራ፡ይመትር፡ምሕረቶ፡ Ps. 76, 8; *Satanas studet* ከመ፡ይምትር፡ኀሊናሁ፡(ለዘይጼሊ፡) Phlx. 100; ክልአታት፡ወመቲሮታት፡እምነ፡ *impedimenta et interpellationes (quae distinent) a* Phlx. 55. β) *intercludere: Vespasianus* መተረ፡እምኔሆሙ፡ውኂዘ፡ማይ፡ Jsp. p. 349; intercludere alqm a peccato F. M. 2, 11. c) discindere i. e. *dirimere, decernere: si quis agit in alqm,* ይምትሩ፡ግብአን፡ነገሮ፡ Can. Ant. 18 (20); ለእመ፡መተረ፡በኅሊናሁ፡ከመ፡ይዕቀብ፡ድንግልናሁ፡ F. N. 24, 1. d) *praecidere*, spem: ኢትምትር፡ተስፋሁ፡ Sx. Pag. 4. — *Voc. Ae.:* በተከ፡መተረ፡ገዘመ፡ገመደ፡ወቀየ፡ብ፡ቈረጸ።

መተረ፡ I, 2 id. q. I, 1, sed intensive: Deut. 21, 4; Lev. 1, 12. 17 (aliter in comm. 15); እሜትሮሙ፡ለአሕዛብ፡ κατακόψω φυλήν Am. 1, 5; ይሜትሩ፡ኲያንዊሆሙ፡ለማሕረስ፡ Mich. 4, 3; Dan. 9, 26 var.

አምተረ፡ II, 1 1) *abscidendum, amputandum, exscindendum curare:* ሄሮድስ፡ለዮሐንስ፡ርእሶ፡አምተረ፡ Mavâs. 68; Enc. Hed. 4; Mij. 18; Deut. 25, 18. 2) *intermittere facere:* ወይቤልዎ፡ለብፁዕ፡ሊባኖስ፡ታመትርኑ፡ዕጣነ፡ለገበዝ፡ወታኀድግኑ፡ኪያነ፡ Mavâs. 31.

ተመትረ፡ III, 1 1) *desecari, abscidi, amputari:* ተመትሩ፡አርእስቲሆሙ፡ Clem. f. 153. 156; ለዘመሐለ፡በሐሰት፡ኵነኔሁ፡ሥጋዊ፡ተመትሮ፡ልሳን፡ F. M. 22, 2; ይትመተር፡ኵሉ፡መዝራእት፡ Jes. 15, 2; ይትመተር፡መዝራእትየ፡እመትከፍትየ፡ Job 31, 22; Dan. 2, 34 (var. pro ተበትከ፡); *decollari:* እለ፡በመጥበሕት፡ተመትሩ፡ Enc. Teq. 17. 2) *dissecari* Gen. 15, 11; ይሰትርዋ፡እስከ፡ይትመተር፡ሥጋሃ፡ Vit. Barb. 3) *concidi, excidi:* ከመ፡ትትመተሩ፡ Jer. 51, 8; ኢይትመተር፡ብእሲ፡ (יִכָּרֵת) Jer. 40 (hebr. 33), 17 vrs. alt.; 2 Par. 14, 14 var.; Dan. 9, 26 var. 4) Transfertur a) *praecidi, in-*

tercludi, sejungi ab aliquo: ጠፍአት፡ሃይማኖት፡ወተመትረት፡እምአፉሆሙ፡ Jer. 7, 28 vrs. nov.; ለብእሲት፡ ይትመተር፡ እምኔሃ፡ ዘርአ፡ ሥጋ፡ እምድኅረ፡፳ዓመት፡ F. M. 5, 7; ሊተ፡ ፴ ዓመት፡ እምዘ፡ ተመተርኩ፡ እመጻምርትየ፡ (a conjuge mea) Phlx. 3. b) *interrumpi, intermitti:* እንበለ፡ተመትሮተ፡ተናግሮት፡ምስለ፡ሰብእ፡ Phlx. 4. c) *removeri* a munere, *deponi:* ለይትመተር፡እመዓርጊሁ፡ (de clericis) F. M. 6, 1; Clem. f. 118. 119; vel simpliciter: ይትመተር፡ Can. Ap. 4; alias saepissime.

ተመተረ፡ III, 2 id. q. III, 1 sed intensive: ይትሜተሩ፡ ἐκκοπήσονται Dan. 9, 26; ይርሕቅ፡እምንጽሐ፡ ልብ፡ ወይትሜተር፡እምዝክረ፡እግዚ" Phlx. 156; ይትሜተር፡ተዘክሮ፡እግዚ"፡እምኔሁ፡ *intercluditur a recordatione Dei* ib. 61.

ምቱር፡ part. 1) *abscisus, abscissus, amputatus, truncatus, exsectus, praecisus:* Jud. 1, 7; 1 Reg. 5, 4; ምቱረ፡እድ፡ κυλλός Marc. 9, 43; ምቱረ፡እዝን፡ ὠτότμητος Lev. 21, 18. 22, 23; ምቱረ፡ልሳን፡ γλωσσότμητος Lev. 22, 22; ምቱረ፡ዘነብ፡ 22, 23; ምቱራን፡ (ἡ κατατομή) Phil. 3, 2; ἐκτομίας et ἀποκεκομμένος Lev. 22, 24; Deut. 23, 2; *detruncatus:* ምቱራን፡በሰይፍ፡እምሳለ፡ዕፀው፡ Enc. Teq. 22. 2) Translate a) *remotus* ab officio, *depositus:* ምቱር፡ እመዓርጊሁ፡ Clem. f. 128; al.; vel *excommunicatus* (Lud.). b) *decisus* i. e. *decretus, definitus* Jes. (8, 6.) 10, 22. 28, 22; Rom. 9, 28; Jer. 18, 9 var.; ምቱርኑ፡ዝነገር፡ Kid. f. 41; Gad. Ad. f. 14. c) *decisus, praecisus* ἀπότομος i. e. α) *praeruptus, severus:* እስመ፡ኰነኔ፡ምቱር፡ ለመኳንንት፡ ይከውን፡ Sap. 6, 6; 2 Cor. 13, 10; adv. Tit. 1, 13. β) adv. *praecise, penitus, omnino:* ይደልዎ፡ይትፈለጥ፡ምቱረ፡(እምብእሲቱ፡) F. M. 12, 5.

ምትረት፡ n. act. 1) *desectio, recisio, amputatio:* arboris (περιτομή) Jer. 11, 16; capitis: ምትረተ፡ርእሱ፡ለጳውሎስ፡ (decollatio) Cod. Mus. Brit. LIV, 7; XXIX, 68. 2) *remotio* ab officio vel *depositio:* Can. Ap. 35 (44). 3) *praecisio, interclusio, intercisio:* ምትረተ፡ ተስፋ፡ Phlx. 54. 62; በምትረተ፡ኀሊና፡ዝንቱ፡ ዓለም፡እምልብ፡ Sx. Teq. 1; διακοπή 1 Par. 13, 11. 14, 11.

ምታር፡ subst. *segmentum, fragmentum, pars abscisa, abrupta: Titus ariete moenia quati jussit* ወተንሀለ፡ምታር፡ዐቢይ፡ Jsp. p. 358; መተርዎ፡(ለቅዱስ፡) ኀበ፡ ፫ ምታር፡ Sx. Masc. 22; መተሩ፡ሥጋሃ፡በበምታር፡ ib. 29, et Hed. 1.

መታሪ፡ n. ag. *sector, secans, dissecans:* ሰይፍ፡መታሪ፡ Sap. 5, 21; Abush. 50; መታርያን፡ሥርዎት፡ Hen. 8, 3.

መምተርት፡ subst. *segmentum, sectio* Asc. Jes. 4, 21; Hen. 21, 7.

መተርአስ፡ et **መተርአስት፡** vid. sub ርእሰ፡

መተነ፡ rad. inus.; arab. مَتَنَ *extendit,* مَتُنَ *firmus, robustus fuit.*

መትን፡ subst., Pl. አምትንት፡ [id. q. مَتْنٌ] *nervus, tendo: Deus corpus humanum:* የአስር፡በአሥራው፡ ወያጸንዕ፡በአምትንት፡ Lit. Orth., Phlx. 121; ነፍስ፡አስርት፡ በሥጋ፡ ወመውቅሕት፡በዐጽም፡ወአምትንት፡ወአሥራው፡ Jsp. p. 381; አሥራው፡ወአምትንት፡ M. M. f. 112. — Voc. Ae.: አምትንት፡ ዘ፡ቋንጃ፡ (sic); *aliud:* አምትንት፡ብ፡ዝማት።

አማኅበረ፡ vid. sub ኀብረ፡

መኀጸ፡ *percutere* vid. sub መሐጸ፡

መኀፀ፡ id. q. مَخِضَ *partus dolores passa fuit* (cfr. amh. ምዕዕ፡, ምጥዕ፡, ምዕ፡, ምጥ፡, ማጣ፡).

አምኀፀ፡ II, 1 *dolores parturientis sentire et pati:* ጊዜ፡ታምኅዕ፡ትኬልሕ፡ Lud. e Mss. Colb.

ማኅዕ፡ subst. *dolores* mulieris *parturientis* Ssal. Req.

አማኅፀነ፡ vid. sub ሐፀነ፡

ማኅፌድ፡ vid. sub ኀፈደ፡

መኑ፡ pron. subst. pers. interrog. (gramm. § 63. 147. b. 198, c). Nonnisi ad personas refertur, rarissime ad res, ut መኑ፡የዐቢ፡መንግሥት፡ሰማያትኑ፡ወሚመ፡ገነት፡ Clem. f. 62 (aliter se habet phrasis መኑ፡ስምከ፡ quam vid. infra). Est gen. masc. et fem., num. sing. et plur.; quamquam pl. nonnumquam praemisso እለ፡ a singulari distinguitur: እለ፡ መኑ፡ እሙንቱ፡ አኀውየ፡ Matth. 12, 48; Hebr. 3, 16; እለ፡መኑ፡እሙንቱ፡ τίνες εἰσίν; Chr. ho. 27. Accusativus est መነ፡, rarius መነሃ፡ Jes. 51, 12 var.; Matth. 27, 21 rom.; መነሃ፡እጼውዕ፡ Org.; sed passim etiam መኑ፡ ut Jes. 6, 8 var.; Sir. 18, 4 var. 1) est interrogativum: *quis, quae, qui, quae?* መኑ፡ዝንቱ፡ Jes. 63, 1; Gen. 24, 65; 1 Reg. 25, 10; Ps. 38, 11; Matth. 3, 7; 21, 10; Marc. 10, 26; መኑ፡ይእቲ፡ዛቲ፡ Cant. 8, 5; Ruth 2, 9; አንቲ፡መኑ፡አንቲ፡ Judith 10, 12; Matth. 12, 48; መኑ፡ ውእቶሙ፡ እሉ፡ Hen. 40, 8; መኑ፡ ወመኑ፡ አንትሙ፡ Ex. 10, 8; Acc. መነ፡ Esth. 6, 6; Gen. 37, 15; 1 Reg. 28, 11; Thren. 2, 20; Gen. notatur aut praemisso nominis statu constr.: ወልደ፡ መኑ፡ ዝንቱ፡ 1 Reg. 17, 56; ብርስተ፡ መኑ፡ እንከ፡ አኀድር፡ Sir. 24, 7; Gen. 24, 23; Matth. 21, 23. 22, 42; aut nota Gen. ዘ፡, እንተ፡, እለ፡ ut: ዘመኑ፡ዝአልባስ፡ Asc. Jes. 9, 25; Matth. 22, 20; Jes. 51, 28; Hen. 22, 6; Ruth 2, 5; እለ፡መኑ፡አንትሙ፡ Jsp. p. 377; praepositiones praemissas admittit: ለመኑ፡ Jer. 6, 10; Prov. 23, 29; Sir. 10, 29. 31, 29; Jes. 50, 1. 53, 1; በመኑ፡ Jes. 36, 4. 40, 18; 4 Esr. 3, 69; ኀበ፡መኑ፡ Jes. 10, 3. 66, 2; እምነ፡መኑ፡ Hez. 32, 21; እምኀበ፡መኑ፡ Matth. 17, 25; በእንተ፡መኑ፡ Hen. 21, 5; al. a) *uter, utra?* Matth. 21, 31; Luc. 7, 42. 22, 27; Sir. 31, 29; Jer. 51, 28. b) ad res refertur, ubi in his personarum notio inest: መኑ፡ስምከ፡ Gen. 32. 28; Jud. 13, 17; Asc. Jes. 7, 3; Marc. 5, 9; Prov. 24, 27; Clem. f. 221. c) in interrogationibus obliquis: Jer. 51, 28; Asc. Jes. 9, 14. 15; Gen. 43, 22; 3 Reg. 1, 20; Matth. 10, 11; Marc. 14, 65. d) መኑ፡እምነ፡ *quis eorum?* Jud. 21, 8; Matth. 21, 31. e) nomen sibi appositum cum መኑ፡ haud toleret, lat. *qui, qualis?* (vel pronomine adjectivo አይ፡ vel) phrasi መኑ፡ — ዘ፡ circumscribitur: መኑ፡ (ውእቱ፡) ብእሲ፡ ጠቢብ፡ ዘይለብዎ፡ ለዝንቱ፡ Jer. 9, 12; Job 9, 4; መኑ፡ በዕድ፡ ዘ፡ Jes. 44, 25; Deut. 4, 7. 8. f) intenditur interrogatio formulâ መኑ፡ ውእቱ፡ ዘ፡ *quis tandem? quisnam? ubi est qui?* መኑ፡ ውእቱ፡ ዘኢይስሕት፡ በአፉሁ፡ Sir. 19, 16. 36, 31; Jes. 40, 12. 50, 8; Rom. 8, 33. 34; Hen. 93, 11; Matth. 10, 11. 2) optative usurpatur, vel seq. Imperf.:

መኑ፡ይሁበኒ፡አእምሮ፡ Job 23, 3; Jer. 9, 1; Ps. 4, 7; **መኑ፡ይሠይም፡ዐቃቤ፡ላዕለ፡አፉየ፡** Sir. 22, 27. 23, 2; vel seq. **እም፡**(**እመ፡**) c. Perf., ut: **መኑ፡እምአስተየኒ፡** 1 Par. 11, 17; 2 Reg. 23, 15; Num. 11, 29; Deut. 5, 26. 30, 13; Jud. 9, 29; Rom. 7, 24; vel seq. simplice Perf. Hen. 63, 5. 3) indefinitum fit adjecto **ሂ፡**, quare dicas: **መኑሂ፡** *aliquis, aliqua (ullus, quisquam)*: **ዘይዘብጥ፡መነሂ፡** F. N. 6, 5; Matth. 12, 29; potissimum usitatur in sententiis negativis: **ኢ፡** — **መኑሂ፡**, **አልቦ፡** — **መኑሂ፡** *nemo* ut Matth. 8, 28; Ex. 34, 24; Sir. 15, 20. 18, 4; Lev. 27, 26; Prov. 26, 2; Jes. 11, 9; **ዘትጸልእ፡ለሊከ፡ኢትግበር፡ለመኑሂ፡** Tob. 4, 15; et praemisso **ወ፡** usurpatur **ወኢመኑሂ፡** vel **ወኢመኑ፡** *et ne unus quidem, nemo omnino*, ut Matth. 17, 8; Lev. 16, 17; Jac. 1, 13. Memorabilis est locutio: **ወለእመኒ፡መኑ፡ኮነ፡** ὅστις ἂν ᾖ Gal. 5, 10 rom. (Platt: **መኑሂ፡ዘኮነ፡ከዊነ፡**).

ምንት፡ pron. interrog., ad res relatum (neutr.) *quid?* (gramm. § 63. 147, b. 198, e). Plurali caret; Acc. **ምንተ፡**; et in interrogatione recta et in obliqua usurpatur. 1) interrogativum: **ምንት፡ውእቱ፡እጓለ፡እመሕያው፡ወምንት፡ባቍዑ፡ወምንትኑ፡ሠናይቱ፡ወምንትኑ፡እኪቱ፡** Sir. 18, 8; **ምንት፡እንከ፡ረባሕሙ፡ለክልኤሆሙ፡** Sir. 20, 30; Jud. 8, 1; **ምንትኑ፡ዛቲ፡አበሳ፡** Jos. 22, 16; Ps. 38, 6; **ምንትኑ፡እላ፡አህጉር፡** 3 Reg. 9, 13; Hen. 52, 3; *utrum?* Matth. 9, 5; Acc. Gen. 4, 10; 4 Reg. 4, 13; Marc. 14, 64; Apoc. 2, 29; **ምንተ፡ይመስል፡ብእሲሁ፡** 4 Reg. 1, 7; Joh. 6, 9; statui constr. subjunctum: **አሰረ፡ምንትኑ፡ዝንቱ፡** Dan. ap. 13, 19. a) Creberrime annexa particula interrogativa **ኑ፡** intenditur: **ምንትኑ፡** Rom. 3, 1; Jac. 4, 12; Gen. 44, 15; **ምንትኑ፡ዝንቱ፡** Zach. 4, 4. 5; al. b) saepe de qualitate rerum interrogat: *qualis, quale?* **ምንት፡ሕዝብከ፡** ἐκ ποίου λαοῦ εἶ σύ Jon. 1, 8; Jer. 8, 9; Sir. 34, 27; Marc. 1, 27. 6, 2; Luc. 7, 39. 24, 17; Joh. 7, 36; Eph. 1, 18. 19 (vid. etiam d). c) crebro de personis praedicatur, sive quia cujusnam generis et rationis sint interrogans nescit: **ምንትኑ፡እሉ፡** Zach. 1, 9; Luc. 7, 39; sive quia contemtim loquitur: **ምንትኑ፡ዝንቱ፡ይብልዎ፡** τίς οὗτος; Sir. 13, 23; **ምንትኑ፡አንትሙ፡እለ፡** τίνες ἔστε ὑμεῖς οἵ Judith 8, 12; **አነ፡ምንት፡አነ፡** Job 9, 24; 2 Reg. 7, 18; Ex. 16, 7; Ps. 8, 5; Hebr. 2, 6; Rom. 14, 4. 10. d) quamvis **ምንት፡** plurimis in locis substantivi vim teneat (unde ex. gr. locutionem: **ምንት፡ዕፁ፡በኀበ፡ረከብክሙ፡** ὑπὸ τί δένδρον; *quae est arbor, sub qua ..?* Dan. ap. 1, 58 explicabis), tamen (secus ac **መኑ፡**) nomen vel adj. vel subst. sibi appositum haud aspernatur: Matth. 5, 46. 27, 23; Hen. 60, 5; **ምንተ፡ብነ፡ክፍለ፡ምስለ፡ዳዊት፡** 3 Reg. 12, 16; **ምንተ፡ረከብከ፡ላዕለ፡ገብርከ፡አበሳ፡** 1 Reg. 29, 8; Kuf. 12. e) pronomen pers. suffixum, cui sensus Dativi inest, assumit: **ምንትከ፡እሙንቱ፡እሉ፡** Gen. 33, 5. 8. 48, 8. f) cum aliis vocibus interrogativis omisso **ወ፡** copulari potest: **እፎ፡ምንተ፡** πῶς ἢ τί; Matth. 10, 19. g) nota locutionem: **ምንተ፡ኮንከ፡** *quid factus es* i. e. *quid est tibi?* Jud. 1, 14; Gen. 21, 17; Ps. 113, 5; 1 Reg. 1, 8; Jes. 22, 1; et **ምንት፡ብኪ፡ከመ፡ትስተዪ፡** Jer. 2, 17. h) nota locutionem: *quid tibi est mecum* sc. negotii? **ምንት፡ብከ፡ምስሌየ፡** Jud. 11, 12; Jos. 22, 24; Joel 4, 4; Matth. 8, 29; Marc. 5, 7; vel **ምንት፡ብየ፡ምስሌኪ፡** Joh. 2, 4. i) de **ምንት፡** et **ምንተ፡** *quare? cur?* et de **ምንት፡** cum praepp. vid. infra. 2) indefinitum fit addito **ኒ፡**, rarius **ሂ፡** (rarissime sine **ኒ፡** et **ሂ፡**, ut Sx. Tachs. 5 Enc.); potissimum in enuntiationibus negativis usitatur: *aliquid, aliquod; quidquam, ullum*; substantive usurpatur: Jac. 1, 7; Ps. 38, 7; Gal. 2, 6; Phil. 1, 28; al.; et adjective: **ኢታንሥኡ፡ምንተኒ፡ጾረ፡** Jer. 17, 21: **ኢይትቃወማ፡ምንትኒ፡እኩይ፡** Prov. 3, 15; **ምንትኒ፡ሐሰት፡ኢ፡** Prov. 24, 23; 4 Esr. 13, 10; Gen. 19, 8; Hen. 14, 13. 78, 17, et ipsis personarum nominibus attribuitur, ut: **ምንተኒ፡አንስተ፡ኢያአምር፡** Kuf. 25; **ከመ፡ኢይንሣእ፡ምንተኒ፡ብእሲተ፡** ib. Praefixo **ወ፡**, ut: **ወኢምንትኒ፡** significat: *ne ullum quidem* ut Cant. 4, 7; Matth. 27, 12; Hen. 14, 7; **ወአልቦ፡ወኢምንትኒ፡** Jer. 4, 23; al.; praeterea **ወኢምንት፡** vel **ወኢምንትኒ፡** est *nihil, nihil omnino*: Ex. 10, 26; **ሰፍሐ፡ለመስዕ፡ዲበ፡ወኢምንት፡** Job 26, 7; **ከመ፡ወኢምንትኒ፡ክዒው፡ደም፡በኀቤሁ፡** Sir. 8, 16; **ከመ፡ወኢምንት፡እሙንቱ፡** Jes. 40, 15. 17. 23; 4 Esr. 4, 64; relatum ad tempus: **ከመ፡ወኢምንትኒ፡** ἐν στιγμῇ χρόνου Luc. 4, 5. Nonnumquam **ኢምንተኒ፡** adverbialiter usurpatur: *nullo modo* Enc. Mag. 5; Tachs. 5. — Adverbialiter usurpantur a) **ምንትኑ፡** vel **ምንት፡** *quid? quomodo? cur?* Gen. 40, 7; Sir. 38, 25; Hen. 83, 6; **ምንትኑመ፡** Matth. 11, 8. 9 Platt. b) **ምንተ፡** vel **ምንተኑ፡** *quid? quomodo? cur?* Gen. 26, 27; **ምንተ፡ወለድከኒ፡** Jes. 45, 10. 22, 16; 1 Reg. 21, 1; 4 Esr. 5, 15; **እምውስተ፡ርኩስ፡ምንተ፡ይወጽእ፡ንጹሕ፡** Sir. 31, 4; Num. 22, 9. 23, 8; 3 Reg. 19, 9; Matth. 7, 3. 11, 7. 8. 9 rom. Praeterea nota, in locutionibus, quales sunt **ምንት፡አሥሐቃ፡**, **ምንት፡አቀመክሙ፡** *quid eam ridere, vos stare fecit?* i. e. *cur risit? cur statis?* frequentissimis, pro nominativo **ምንት፡** crebro acc. **ምንተ፡** reperiri: *cur ridere eam fecit?* (imprsn.), ut 2 Reg. 24, 21; Herm. p. 26ª. c) **ለምንት፡**, **ለምንትኑ፡** α) *quare? cur? qua de causa?* Matth. 8, 26; 1 Cor. 4, 7; Gen. 31, 30; Ex. 14, 15. 32, 11; Ps. 41, 15. 49, 17; Jes. 3, 15. 55, 2. 58, 4; Jer. 14, 19; Job 3, 11. 12. 9, 29. β) *cui rei? quem in finem?* Gen. 25, 22. 27, 46; Ruth 1, 11; **ለምንትኑ፡ዝንቱ፡ወለምንትኑ፡ዝኩ፡** Sir. 39, 16; 4 Esr. 3, 45; Matth. 9, 14. 26, 8. d) **በምንት፡**, **በምንትኑ፡** *qua in re?* Jud. 16, 5; *qua cum re?* 1 Reg. 6, 2; *qua re* i. e. *unde?* **በምንት፡አአምር፡** Gen. 15, 8; *qua re* (womit, wodurch)? Matth. 5, 13; 1 Reg. 29, 4; *qua ratione?* Ps. 118, 9; al. pro vario praepositionis **በ፡** usu. Nonnumquam **በምንት፡** est *ob quid? cur?* Matth. 14, 31; Kuf. 12; τοιγαροῦν (**በምንትኑመ፡**) Job 22, 10. e) **በእንተ፡ምንት፡** vel **ምንትኑ፡** vel **በበይነ፡ምንት፡** *quam ob rem? cur? quare?* Jer. 5, 19. 13, 22; Judith 11, 3; 4 Esr. 3, 24. 13, 53; Matth. 17, 19. f) **እስከ፡ምንት፡** vel **ምንትኑ፡** *quousque? quamdiu?* Job 19, 2; Ex. 10, 3.

መና፡ id. q. **መሀና፡** q. vid.

መና፡ μάννα, μάν (מָן) *manna* Ex. 16, 31 seq.; Num. 11, 6 seq.; Deut. 8, 3; Jos. 5, 12; Ps. 77, 28; Hebr. 9, 4.

መናረት፡ subst. pergr., sc. מְנוֹרָה مَنَارَةٌ *candelabrum* (λυχνία) Ex. 38, 13. 40, 4. 22. At caeteris in locis reperitur forma **መራናት፡** (transpositis liquidis) Lev. 24, 4; Num. 3, 31. 8, 2—4; in CG Ex. 40, 4. 22; in C Ex. 37, 17 hebr.; Jer. 52, 19 vrs. nov.; **መናራት፡** (Pltt: **መራናት፡**) Hebr. 9, 2. Pl. **መራናታት፡** 3 Reg. 7, 35. De candelabris ecclesiarum christianarum Clem. f. 87. Brevius factum hoc vocabulum sonat **መራን፡** (quasi sing. a **መራናት፡**) Jsp. p. 378.

መንሱት፡ *tentatio*, **መንሰው፡**, al. vid. sub **ነሰው፡**

ምንት፡ *quid?* vid. sub **መኑ፡**

መንቲሌ፡ subst. *lepus*, Lud. sine auct. Amh. **መንቲሌ፡** et **ጽንቸል፡** vel **ጥንቸል፡** *lepus* et *cuniculus*.

መንተወ፡ quadrl. I [sine dubio cogn. c. תְּאֹם, تَأَمَ, ܐܬܐܡ Aph.; et arab. وَأَمَ]. 1) *geminum esse, geminari:* **ዘልፈ፡ ሀልው፡ ወልድ፡ በየማነ፡ አቡሁ፤ ወአመ፡ ተለዐለ፡ በሥጋዌሁ፡ ነበረ፡ ኀበ፡ ዘትካት፡ ሀላዌሁ፤ ኢመንተወ፡ በግጻዌ፡ ወኢተወሰከ፡ በሀላዌ፡** M. M. f. 73. 2) *geminos parere:* **ኵሎን፡ እለ፡ ይመንትዋ፡** αἱ πᾶσαι διδυμεύουσαι Cant. 4, 2. 6, 6.

አመንተወ፡ II *geminare*; „dicitur de Nestorio, duas personas in Christo asserente, quasi geminasset eas“, Lud. sine auct.; c. Acc. et **ምስለ፡** *geminare rem rei* M. M. f. 142. 297.

ተመንተወ፡ III, 1 *gemellis foetibus praeditum esse*, Cant. 4, 2. 6, 6 var.

መንታ፡ subst., Pl. **መናትው፡** *gemini, gemelli:* **መንታ፡ ሀለወ፡ ውስተ፡ ከርሣ፡** Gen. 38, 27; Rom. 9, 10; **እጐለ፡ መንታ፡ ዘወይጠል፡** Cant. 4, 5; **እንተ፡ ወለደት፡ መንታ፡** F. N. 41, 3; **ወለደቶ፡ ለአቤል፡ ወለእኅቱ፡ አቅሊምያ፡ መንታ፡** Clem. f. 8; **ወለደ፡ እምርብቃ፡ ክልኤ፡ ደቂቀ፡ መናትወ፡** M. M. f. 224; etiam transfertur ad res: **ሰላም፡ ለአእጻውኪ፡ መንታ፡** I Sal. Mar. 21; **ኢይክል፡ ሢመታተ፡ መንታ፡** *non possum duobus episcopatibus* (*praeesse*) Enc. Mij. 21.

ምንትው፡ part. *geminatus, geminus, duplex:* **ምንትዋት፡** Gad. T. II.; **በተወልዶ፡ ምንትው፡ አአምን፡** (nativitas gemina, sc. divina et humana) Epil. N. T. rom.

ምንታዌ፡ subst. *geminatio, duplicatio:* M. M. f. 119; **ሰላም፡ ለአእናፍኪ፡ መሳክወ፡ ሕይወት፡ ምንታዌ፡** I Sal. Mar. 10; **ኀጡአ፡ ምንታዌ፡ ክርስቶስ፡** Lud. Comm. Hist. p. 506; **ምንታዌ፡ ታስዕ፡** *bis nonus* i. e. XVIII^{us} Lud. sine auct.

መነነ፡ I, 2 [amh. id.; vic. sunt מֵאֵן, ܡܣܰܢ, מָנַע, مَنَعَ, nec non مَنَّ in quibusdam derivatis, et amh. **መነመነ፡**] c. c. Acc. 1) *reprobare, repudiare, rejicere:* **ይሜንን፡ እኩየ፡** (opp. **የኀሪ፡ ሠናየ፡**) Jes. 7, 15; ἀποδοκιμάζειν: **እግዚ" መነኖሙ፡** Jer. 6, 30. 7, 29. 8, 9. 14, 19. 38, 37; **ኢትመንነኒ፡** Sap. 9, 4; Matth. 21, 42; Marc. 12, 10; Ps. 117, 21; ἀπωθεῖν **መንኖ፡ መንንከነ፡** Thren. 5, 22. 2) *repudiare, abjicere, aspernari:* Deum 4 Esr. 8, 66; 1 Reg. 8, 7; Dei foedus Kuf. 21; mundum: **ቅዱሳን፡ ፈለሱ፡ ገዳመ፤ መኒኖ፡ ዓለመ፡** et **መኒኖሙ፡ ፍትወታተ፡ ዘዓለም፡** Clem. f. 153. 202; **በምክንያተ፡ መንኖ፡ ዓለም፡** F. M. 12, 1; Hen. 48, 7; Mavâs. 18; ἀποποιεῖσθαι **ኢትመንን፡ ግብረ፡ እደዊከ፡** Job 14, 15; ἐξουδενοῦν Ps. 105, 24; Prov. 1, 7; Marc. 9, 12; προσοχθίζειν **ብእሲ፡ ጠቢብ፡ ኢይሜንኖ፡** Sir. 38, 4; **መነነት፡ ነፍስየ፡ ወጸልአቶሙ፡** Sir. 25, 2; **ዔሳው፡ መነነ፡ ቀዳመ፡ ተወልዶ፡** Kuf. 24; Hen. 99, 14. 3) *spernere, nihili aestimare, despicere:* ἐξουδενεῖν Job 30, 1; Am. 6, 1; 1 Reg. 8, 7; 2 Reg. 6, 16; Rom. 14, 3; ἀτιμάζειν Prov. 14, 21; καταφρονεῖν Judith 10, 19. — *Voc. Ae.:* **ገደፈ፡ መነነ፡ ዘ፡ ጠሐለ፡**

አመነነ፡ II, 2 1) *repudiare facere* i. e. *prohibere: festum* **ዘያሜንን፡ ወይነ፡** *quod non admittit vinum* (bibere) Enc. Ter 11. 2) detrahere alicui (einen verkleinern) Lud. e V. S.

ተመነነ፡ III, 2 1) pass. *repudiari, rejici, sperni:* Herm. p. 81; **እምጽቡር፡ ይትሜነን፡ ንብረቱ፡** Sap. 15, 10; **እንተ፡ ትትሜነን፡** Koh. 9, 16; Ps. 87, 16; **አፈ፡ አብዳን፡ ይትሜነን፡** Prov. 12, 8. 14, 2; Lit. Epiph. 2) refl. *sibi rejiciendum* vel *reprobandum putare:* **ብእሲት፡ እንተ፡ ትትሜነን፡ ሰብሳበ፡ ወተኀድግ፡ ደቂቃ፡** Clem. f. 118 (si quidem lectio sana est); in loco Enc. Mij. 1 **ተመነነ፡** et refl. et pass. intelligi potest.

ምኑን፡ part. 1) *rejectus, reprobatus* et *rejiciendus, reprobandus:* **ብሩር፡ ምኑን፡** ἀποδεδοκιμασμένον Jer. 6, 30; 1 Petr. 2, 4; ἀδόκιμος Tit. 1, 16; 1 Cor. 9, 27; 2 Cor. 13, 5—7; Kuf. 6. 30. 33; **በእንተ፡ ተዋስቦ፡ ምንንት፡** *de connubiis reprobandis* (illegitimis) F. M. 5, 14; Hen. 16, 3; *adulterinus* **ምኑናነ፡ ከነ፡ በኀቤሁ፡** Sap. 2, 16 (εἰς κίβδηλον); Hen. 10, 9. 2) *repudiatus, spretus, abominabilis:* **ምኑነ፡ ረሰይክሙ፡ ትእዛዝየ፡** Prov. 1, 25; Mal. 1, 7; Ps. 14, 5. 89, 5; βδέλυγμα: **ምኑን፡ ብእሲ፡ ጻድቅ፡ ለብእሲ፡ ገፋዒ፡** Prov. 29, 27. 12, 22. 15, 26. 3) *vilis, futilis, nequam* (inanis): ἄτιμος Sap. 5, 4: **ራእዩ፡ ምኑን፡** Jes. 53, 3; ἄχρηστος Sap. 2, 11; ἀχρεῖος 2 Reg. 6, 22; μάταιος Prov. 29, 48; ἐξουδενωμένος Ps. 72, 21.

መናኒ፡ n. ag. *repudians, abjiciens, spretor:* pec. hujus mundi **መናኔ፡ ዓለም፡** Enc. Hed. 19; **ልብሰ፡ መናንያን፡** (i. e. monachorum) F. N. 10, 6; **መናኒተ፡ ዓለም፡ (ወለተ፡ ጴጥሮስ፡)** Sx. Hed. 17.

ምናኔ፡ subst. 1) *repudiatio, aspernatio* act.: **እመ፡ ሐረ፡ በትምይንት፡ ወምናኔ፡ በከመ፡ ገብረ፡ ሳኦል፡ ለአጋግ፡** Did. 4 (Pltt p. 24). 2) *rejectio* pass., *vilitas, nequitia:* ὄνειδος (probrum) Prov. 18, 13; **ርኵስ፡ ወምናኔ፡** Kuf. 11. 21.

ምናን፡ n. pergr., Pl. **ምናናት፡** μνᾶ [مَنٌّ, مَنًا, מָנֶה, ܡܢܝܐ] *mina* (pendit mina attica centum drachmas atticas; talentum atticum continet sexaginta minas) 3 Reg. 10, 17; 1 Esr. 5, 44; 2 Esr. 2, 69. 17, 71; Hez. 45, 12; Luc. 19, 13 seq.; **እሁበከ፡ ፻፶ ምናናተ፡ ወርቅ፡** Jsp. p. 312; **ድልወቱ፡ ፻፶ ምናናት፡** ib. — De pondere minae mire hallucinantur Abyssini; *Voc. Ae.* praebent 1) **ምናን፡ ዘ፡ ወቄት፡** 2) **ምናን፡ ፳፻ መክሊት፡** 3) **ምናን፡ ዕሩይ፡ ምስለ፡ መክሊት፡ ወቦ፡ እለ፡ ይ፡ ፵ድሪም።**

መንካ፡ subst., est amharicum (vid. Isenb. p. 33) *cochlear;* legitur M. M. f. 325 (vid. **መዳምኀ፡**).

መነከስ፡ n. peregr., m. et fem., Pl. **መነከሳት፡** (gramm. § 133, a) μοναχός *monachus, monacha:* **መነከስ፡ በሕታዊ፡** *anachoreta* Sx. Masc. 13; **መነከሳት፡ ገዳማውያን፡** *eremitae* ib. 18; **መነከሳተ፡ ምኔት፡** *monastici* F. N. 10; Lit. f. 170, 2; Genz. f. 53; saepissime in Phlx., Sx., al.; **ኮነት፡ መነከሰ፡** *monacha facta est* Vit. S. Baam., quamquam pro fem. multo frequentius **መነከሳይት፡** (q. v.) usurpatur. Hinc denominantur:

መንኰሰ፡ quadrl. I. *vitam monasticam ingredi* vel *agere, monachum* (*monacham*) *fieri* vel *esse:* **ለእመ፡ መንኰሱ፡ ክልኤሆሙ፡** (maritus cum uxore) F. M. 12, 5; **ይመንኵስ፡ በፈቃዱ፡ ርእሱ፡** ib. 12, 4; **ብጹሕ፡ ለሙ፡ ይመንኵሱ፡** ib. 5, 2; **ይሑር፡ ውስተ፡ ገዳም፡ ወይመንኵስ፡** Sx. Masc. 14; Syn.; Chr. f. 1; F. N. 10.

አመንኰሰ፡ II *monachum* vel *monacham facere* vel *creare* Syn.; Cod. Didascaliae Stuttgart. f. 117; Lud. Comm. Hist. p. 301; **ሰአልዎ፡ያመንኵሳ፡** Sx. Tachs. 10. 25; Mij. 11.

መነኮሳዊ፡ et **መነኮሳይ፡** adj. rel., *ad monachos pertinens, monachicus;* hinc fem. **መነኮሳይት፡** vel **መነኮሳዊት፡** *virgo monialis, monacha* F. M. 6, 9; Kedr f. 62; Pl. **መነኮሳይያት፡** Phlx.; Gad. Za Mich.; F. N. 10. 48.

ምንኵስና፡ subst. 1) *voti monachici susceptio, ingressus in vitam monasticam:* **በጊዜ፡ምንኵስናሆሙ፡** F. M. 12, 4; **እምድኅረ፡ምንኵስናሁ፡** F. N. 10. 2) *vita monastica, ordo monachicus, monachatus:* **ሥርዐተ፡ምንኵስና፡** Phlx. 1; Kid. f. 10; **ለብሰት፡አልባሰ፡ምንኵስና፡** Sx. Teq. 1; **ኢይፃኡ፡እምንኵስና፡** F. M. 5, 2; Gad. Za Mich.

ምንኵስናዊ፡ adj. rel. *ad vitam (ordinem) monasticam (-cum) pertinens:* **ሕይወት፡ምንኵስናዊት፡** F. N. 52; Phlx. 218.

መንከስ፡ *mandibula* vid. sub **ነከሰ፡**

መንከኵት፡ vid. sub **ከውከወ፡**

መንኮብያ፡ vid. sub **ነከበ፡**

መንዝር፡ subst. *spurius*, Pl. **መንዝራን፡** Hen. 10, 9 (κίβδηλοι). E Geez linguae radicibus hucusque notis apte derivari nequit, quare aliunde importatum videtur: est enim hebr. מַמְזֵר (syr. ܡܰܡܙܪܳܐ) de quo vid. Ges. thes. p. 781 et Ind. p. 96. (In lingua amharica **መንዝር፡** *adulterum*, **አመንዘረ፡** *adulterare* significare asserit Isenberg).

ምንዙኅ፡ *emollitus, delicatus* vid. sub **መዙኅ፡**

አመንዘዘ፡ *lacessere probris* vid. sub **ነዘዘ፡**

መነየ፡ rad. inus. Significat 1) *separare, secludere* (cfr. مَنَعَ מָנַע) unde **ምኔት፡** *monasterium*, deinde *dividere, partiri* (cfr. מָנָה); hinc nomen **ምን፡** (sicut **ስም፡** a **ሰመየ፡**), quod in st. c. **ምነ፡** et cum **እ** prosthetico (gramm. § 34) **እምነ፡** sonat et praepositionis vicem explet, sicut מִן مِنْ مِنَ 2) مَنَى *certo modo definivit* alicui rem; מָנָה مَنًا مَنِيَّةٌ (pars, portio i. e. sors) *fatum, fortuna;* تَمَنَّى *optavit* rem, مَنَّى *effecit ut optaret;* hanc significationem in Geez verba ab hac radice derivata et amh. verbum **መኘ፡** habent.

እምነ፡ praep. separ., cujus forma abbreviata et inseparabilis est **እም፡** (gramm. § 164, 3). In libris mss. antiquioribus: **እምነ፡**, in recentioribus **እም፡** frequentius occurrit. Pro **እምነ፡** antiquitus usitatum erat **እምኔ፡** ut Lev. 20, 5 F. Pronomina suffixa ope vocalis *é* sibi subjungit, ut **እምኔየ፡**, **እምኔከ፡** al. (gramm. § 167, 3), rarissime sine *é*, ut **እምኖሙ፡** Ex. 1, 7. Forma **እም፡** si verbo a litera **መ** incipienti praefigitur, **ም** non bis sed semel tantum exscribitur, ut **እምነ፡ሞቱ፡** vel **እሞቱ፡** 1) significat *discessum, distantiam, separationem* ab aliquo: *a, de, ex:* **የኀልቁ፡ኃጥአን፡እምድር፡** Ps. 9, 40. 103, 36; Gen. 17, 14; Num. 27, 4; Ex. 12, 15; **ተዘርዉ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡እምኔሁ፡** 1 Reg. 13, 8. 11; **እይቴ፡አሐውር፡እመንፈስከ፡** Ps. 138, 6; **በዐሥር፡መዋዕል፡እምኮሬብ፡** Deut. 1, 2; **ኢኮኑ፡ርሑቃን፡እምድር፡** Joh. 21, 8; Ps. 37, 22. Frequentissimus est hic praepositionis usus post verba absentiae, distantiae, separandi, recedendi, fugiendi, mittendi, removendi, rapiendi, revertendi, mutandi, prohibendi, deficiendi et aberrandi, desistendi, cessandi, exinaniendi, quiescendi, occultandi; huic usui vicinus est usus post verba timendi, cavendi, nec non expergiscendi, convalescendi et medendi, purgandi. a) praemittitur nominibus loci et spatii, ut significet non tantum directionem, unde aliquid veniat vel fiat, ut **እምርሑቅ፡** *e longinquo* Job 2, 11; Jes. 10, 3; **እለ፡እምቅሩብ፡** οἱ ἐγγίζοντες Jes. 33, 13; **እምላዕሉ፡** Matth. 27, 51; **እምሥራቀ፡ፀሐይ፡ወእስከ፡ዐረብ፡** Ps. 112, 3 al., sed etiam partem vel regionem, *a* qua vel *versus* quam aliquid sit: Gen. 7, 16; Ex. 14, 29; **እምዐጋሙ፡** 2 Esr. 18, 4; Apoc. 4, 6; Ex. 25, 11. 20. 38, 2; Joh. 19, 18; Apoc. 22, 2; vid. etiam praepositiones compositas: **እምቅድመ፡**, **እምድኅረ፡**, **እምታሕተ፡**; nec non terminum, trans quem sit vel a quo incipiat aliqd: **ላዕሉ፡እምኔሁ፡** Ex. 39, 3; **አፍአ፡እምጥቅም፡** ἔξωθεν τοῦ τείχους Jer. 21, 4; **ውስጠ፡እምነ፡መንጦላዕት፡** Lev. 16, 12; **እምነ፡ — እስከ፡** *inde a —usque ad* Gen. 6, 7. 8, 17; Ex. 12, 12; Deut. 4, 32. b) nota locutionem adverbialem: **መካን፡እመካን፡** *e loco in locum*, ut: **ዘይትፋለስ፡ሀገር፡እምሀገር፡** Sir. 36, 31 (vid. infra Nr. 5, a); sed etiam **እመካን፡መካነ፡** *e loco in locum*, ut: **መልአ፡ምድረ፡ስብሐቲከ፡እምወሰን፡ወሰነ፡** *implevit terram gloria tua a finibus ad fines* Sx. Tachs. 24 Enc. c) nonnumquam, omisso verbo removendi vel prohibendi, in structuris praegnantibus **እምነ፡** eundem significatum habet, qui ei post verba prohibendi convenit; dixeris eum *negativum* et *sejunctivum:* **ተፈጸመ፡አፈ፡አራዊት፡እምነቢብ፡** *obturatum est os bestiarum* (prohibitum) *a loquendo* i. e. *ut ne loquerentur* Kuf. p. 15; 1 Reg. 25, 17; **ተገመንኩ፡እምኔከ፡** *polluta sum tibi* (interdicta) Kuf. p. 119 seq.; vid. etiam **ሐሰ፡**; **ኀደረ፡ሀየ፡እምኄሳው፡ወልዱ፡** *habitavit ibi, procul a filio suo* Kuf. p. 107; Hen. 72, 5; Gen. 8, 2. 2) significat *egressum* e loco, persona, re: *ex, ab:* **ፃእ፡እምነ፡ምድርከ፡** Gen. 12, 1. 4, 10. 22, 15; Ps. 16, 13. 17, 19. 39, 2. 41, 1. 79, 9; Joh. 6, 23; Matth. 8, 28. 12, 34. 42. 18, 34. Frequentissimus est hic praepositionis usus, potissimum post verba egrediendi, surgendi, germinandi, expellendi, extrahendi, eripiendi, al. Deinde adhibetur denotandis a) *origini* rei vel personae: Jud. 13, 2; Asc. Jes. 3, 1; Tob. 5, 14; **ዘርአ፡እምዛቲ፡ብእሲት፡** 1 Reg. 2, 20; Joh. 1, 13. 3, 6; Matth. 5, 37. 21, 16. 25; Asc. Jes. 6, 15; Lev. 18, 9; Deut. 13, 7; Sir. 46, 1; Joh. 3, 31. 8, 44. 47. 15, 19. 17, 14. b) *materiae, ex* qua alqd fit vel componitur: Matth. 3, 9; Rom. 9, 21; Gen. 2, 7. 19; Cant. 3, 9; Hen. 26, 5. c) *initio,* a quo alqd exorditur: 1 Petr. 4, 17 Platt; Num. 14, 19; Hen. 60, 8; Judae 14. d) *auctori, a* quo aliquid factum est: Gen. 19, 36; 1 Cor. 8, 6; 1 Thess. 2, 14; Matth. 1, 20; c. verbo passivo: **እምኔሁ፡ተቀጽዑ፡ዐናብርት፡** Job 9, 13; Koh. 12, 11; Asc. Jes. 2, 13. Memorabile est compositum **በእምነ፡**, quod in Cyr. satis frequenter occurrit, aliâs a me quidem nusquam repertum est: **ኵሉ፡በእምኔሁ፡ወቦቱ፡** ἐν αὐτῷ καὶ δι᾽ αὐτοῦ Cyr. f. 18; **ኵሉ፡ቦቱ፡ወበእምኔሁ፡ተፈጥረ፡** πάντα δι᾽ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται f. 22; **ኵሉ፡በእምኔሁ፡ቆመ፡** πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε ib.; **አብ፡ይሁብ፡በረከቶ፡በእምኔሁ፡ለወልዱ፡** διανέμει ὁ πατὴρ δι᾽ υἱοῦ τὰ ἀγαθά f. 46; al. e) *causae efficienti:* Ex. 8, 20; Gen. 49, 12;

Apoc. 8, 11; 4 Esr. 9, 15; Job 14, 19; post verba passiva: Job 13, 25. 28; Sap. 5, 15; Prov. 24, 23; Ps. 6, 7; Matth. 8, 24; Judae 12; Hen. 61, 5. f) *causae remotiori: propter, ob, prae:* Gen. 16, 10. 27, 46. 41, 31; Ex. 6, 9. 15, 23; Ps. 37, 8; Ruth 1, 13; **እምዐቢይ፡ረኃብ፡** Job 30, 4; **እምግርማከ፡** 38, 17; **እምፍርሀት፡ገጹ፡** Dan. 10, 7; Hen. 13, 5; Asc. Jes. 3, 13; Matth. 13, 44. 14, 26. 18, 7; potissimum post verba, quae affectum animi significant, ut: **ኀፈረ፡**, **አንከረ፡**, **ተፈሥሐ፡** al. g) rarius *causae instrumentali* ut Luc. 16, 9; Gen. 27, 39. h) *normae* vel *causae*, e qua judicatur, cognoscitur: Matth. 12, 37. 7, 20. 12, 33; Jud. 7, 17; Sir. 27, 7. i) *fonti*, unde aliquid petitur Matth. 7, 16; Ex. 12, 12; Hen. 63, 1; Ps. 2, 8; Jud. 8, 24; Deut. 10, 12; 1 Reg. 10, 4; 1 Par. 11, 18. k) *conditioni*, in qua tamquam in fundamento nitens alqs agit: 2 Cor. 2, 4; Ex. 2, 23. 3) significat *partem* ex toto exemtam: **፩እምኔሆሙ፡** Dan. 6, 2 **መኑ፡እምክልኤሆሙ፡** Matth. 21, 31; **ክልኤቲ፡እምኔክሙ፡** 18, 19; Marc. 6, 15; Luc. 11, 1; Ruth 4, 2. a) omisso vocabulo numerum definienti, significat: *aliquot, aliquid, aliqua pars*, ut: **ሰይጣን፡ይወዲ፡እምኔክሙ፡ውስተ፡ሞቅሕ፡** *e vobis* sc. *aliquot* Apoc. 2, 10; 2 Joh. 4; Gen. 6, 19; **ዘይጸውር፡እምኵሉ፡በረከተ፡ግብጽ፡** *gestans aliquid e bonis Aegypti* Gen. 45, 23; Lev. 7, 19. 12, 4. 19, 23; Num. 16, 26. b) partitive satis frequentatum est post verba **ነሥአ፡**, **ወሀበ፡**, **ኀርየ፡**, **በልዐ፡**, **ሰትየ፡**, **ተርፈ፡**, **አትረፈ፡**, **መልአ፡**, **ጸግበ፡** et ea quae similem habent significatum. c) hoc **እምነ፡** partitivum etiam aliam praepositionem sibi praemissam tolerat, ut: **ይቤ፡ አረጋዊ፡ ለእምጠቢባን፡** *uni e sapientibus* Fal. f. 60. 4) usurpatur *comparative: prae; quam;* et comparativo et superlativo denotando adhibetur; et cum adjectivis participiisque et cum verbis conjungitur: **ዐቢይ፡ እምነ፡** *major quam* Jos. 19, 9; Gen. 38, 26; Num. 12, 3; **ሠናይት፡ እምአንስት፡** *pulcherrima mulierum* Cant. 1, 8; Luc. 1, 28; **ትጠብብ፡እምኵሉ፡አርዌ፡** Gen. 3, 1. 34, 19; Marc. 4, 31; **ያፈቅሮ፡እምነ፡** *diligebat eum magis quam* Gen. 37, 3; **እምኵሉ፡ጽድቅ፡ትመውእ፡** ὑπὲρ πάντα νικᾷ ἡ ἀλήθεια 1 Esr. 3, 12; **ለከ፡ይበጽሐከ፡እምነ፡ኵሉ፡ሰብእ፡** Tob. 6, 13; Prov. 8, 10; Sir. 41, 12; Koh. 7, 19 (20); **እምነ፡ክልኤሆሙ፡ብእሲት፡እንተ፡ሠናይ፡ልበ፡** Sir. 40, 19—27. a) post **እምነ፡** comparativum alias praepositiones et genitivi notam (**ዘ፡**), quae secundum enuntiationis structuram rei comparatae praemittendae erant, omittere licet: Matth. 5, 20. 18, 13, quamquam etiam retineri possunt: **ይኄይስ፡ነቢር፡ውስተ፡ገዳም፡እምስለ፡ብእሲት፡መግእዝት፡** Prov. 21, 19. 25, 24; Gen. 29, 19. b) hoc eodem **እምነ፡** vel **እም፡** duae enuntiationes integrae inter se comparari possunt; quod ubi fit, **እምነ፡** conjunctionem potius quam praepositionem dixeris (quae idem valet quod **እምነ፡ዘ፡**): **ንደቅ፡ውስተ፡እደ፡እግዚ"፡እምንደቅ፡ውስተ፡እደ፡እጓለ፡እመሕያው፡** Sir. 2, 18. 6, 1. 12, 7. 19, 24. 20, 2. 22, 15. 25, 16. 29, 10; 4 Esr. 2, 23. 6, 39; Prov. 25, 7; Ps. 51, 3. 83, 11; 1 Petr. 3, 17; 2 Petr. 2, 21; Rom. 2, 29; Matth. 5, 29. 30, al. 5) Transfertur ad *tempus: inde a, ex, abhinc:* Marc. 10, 6; Rom. 15, 23; Gen. 48, 15; Zach. 7, 5; Jud. 16, 17; **እምትካት፡** Matth. 13, 25; **እምዓለም፡** Jer. 2, 20; **እምይእዜ፡** Matth. 23, 39; **እምቀድመ፡ዓለም፡** *inde ab initio mundi* Matth. 24, 21; Hen. 41, 1; **እምኔሁ፡** *deinde* Jac. 4, 14 rom.; Hen. 83, 5; **እምዝ፡** *post hoc, deinde, deinceps, tunc, tum* Matth. 2, 7. 4, 1. 5. 10. 11 al. (vid. **ዝ**; vid. **አሚሃ፡**, **ሶቤሃ፡**): **እምዝ፡** et **እምአመ፡** *ex quo* (tempore) Luc. 8, 27; Matth. 11, 1; Gen. 24, 22; Ex. 19, 1 al. (vid. **ዘ**); Job 31, 18; Jes. 44, 7 (vid. **አመ፡**); **እምነ፡** *statim post* Lev. 27, 17; **እምሰሚዐ፡ቃሉ፡** *audita ejus voce* Enc. Mij. 25. In specie nota a) **ትውልድ፡እምትውልድ፡** *generatio alia post aliam* Hen. 107, 1; Num. 28, 14; **ዕለተ፡እምዕለት፡** Hen. 103, 10; et indecl. **ዕለት፡እምዕለት፡** *diem alium post alium* Kuf. 49; **ዓም፡እምዓም፡** ib. 32 (vid. supra Nr. 1, b; et gramm. § 163, 2). b) etiam locutionibus adverbialibus in Accusativo positis, ut: **ይእተ፡አሚረ፡**, **ይእተ፡ዕለተ፡** haec praepositio praefigitur: **እምይእተ፡ዕለተ፡** (v. "ቲ፡"ት፡) Dan. ap. 1, 64; **እምይእተ፡አሚረ፡** (v. "ቲ፡"ር፡) 1 Reg. 16, 13 ann. 30, 25; 4 Reg. 2, 22 (cfr. **እስከ፡**; et **እምድኅረ፡ሕቀ፡** Herm. p. 80; et **ለለ፡**) — Praep. **እምነ፡** pronomini relativo **ዘ፡** postponere licet, ut: **ዘእምነ፡** Hen. 33, 3; Gen. 4, 13. — Praep. **እምነ፡** aliis praepositionibus praefigitur, ut: **ላዕለ፡**, **መልዕልተ፡**, **መንገለ፡**, **ማእከለ፡**, **መትሕተ፡**, **ቅድመ፡**, **በይነ፡**, **ኀበ፡**, **ታሕተ፡**, **ውስተ፡**, **ዐውደ፡**, **ዲበ፡**, **ድኅረ፡** q. v.; et conjunctionibus, ut: **ቅድመ፡**, **አመ፡**, **ከመ፡**, **ዘ፡**, **ድኅረ፡** q. v.

እምነ፡ Conj. vid. sub **እምነ፡** praep. Nr. 4, b.

በእምነ፡ vid. sub **እምነ፡** praep. Nr. 2, d.

ለእምነ፡ vid. sub **እምነ፡** praep. Nr. 3, c.

ምኔት፡ subst., Pl. **ምኔታት፡** (ut videtur proprie: *secessus*, deinde) *monasterium, coenobium, mansio:* **ሐነጸ፡ምኔተ፡ወአስተጋብአ፡ኀቤሁ፡አኀወ፡** Phlx. 1, 11; **ምኔታተ፡መነከሳት፡** Gad. T. H.; **ሊቀ፡ምኔት፡** *abbas* vel *prior coenobii* Phlx. saepissime; F. N. 10. 48; **አበ፡ምኔት፡** *abbas* Kedr f. 79, al.; **እመ፡ምኔት፡** *abbatissa* Sx. Masc. 17; **እመ፡ምኔት፡ላዕለ፡ደብረ፡ደናግል፡** ib. 21. (Quod Ludolfus lex. col. 83 e Sx. Ter 1 Enc. affert **እምኔታቲሁ፡** non „*ex sodalibus ejus*“ sed *ex monasteriis ejus* significat).

መነየ፡ I, 2 et **አመነየ፡** II, 2 nonnisi 1 Esr. 3, 5 **ዘይሜኒ፡** v. **ዘያሜኒ፡ወዘይኄይስ፡ቃሉ፡** λόγος ὃς ὑπερισχύσει repertum, ubi significatio non satis liquet; incertum est, num *optabiliorem esse* an *prosperius succedere* vel similis quaedam significatio statuenda sit.

ተመነየ፡ III, 2 *optare, exoptare, in votis habere, desiderio rei teneri*, absol. Joh. 8, 56 rom.; c. Acc. rei: ὑμείρεσθαι Job 3, 21; δέεσθαι, ἐνδέεσθαι: **ኀይለ፡ዚአክሙ፡ተመነይኩ፡** Job 6, 22; **እትሜነዮ፡ለመቃብርየ፡** 17, 1; εὔχεσθαι: **ብሔር፡እንተ፡ትትሜነዩ፡ነፍስክሙ፡** Jer. 22, 27; **እለ፡ይትሜነይዋ፡ለዕለት፡እኪት፡** Am. 6, 3; Hen. 63, 6; **አብጸሕከዎ፡ኀበ፡ዘተመነየ፡** Jsp. p. 338; **ጸልአ፡ሕይወተ፡ወተመነየ፡ሞተ፡** ib. p. 356; *optare ab* aliquo, c. **እምነ፡** pers., ut: **ከመ፡ይትመነይ፡እምኔሁ፡ዘፈቀደ፡** Sx. Tachs. 5 vel c. **ላዕለ፡** pers. Sx. Tachs. 6. — (In libris Mss. **ተመነየ፡** saepius cum **ተመየነ፡** confunditur, q. v.).

ተምኔት፡ subst., Pl. **ተምኔታት፡** (Lud.) *optatio, optatum, votum, desiderium:* εὐχαί Ps. 60, 8; **ይሁበከ፡ተምኔተከ፡** Job 22, 27; **አነ፡እሁበከ፡ተምኔተ፡ልብከ፡** Clem. f. 221; **ረከቡ፡ተምኔቶሙ፡ብነ፡** Jsp. p. 205.

መንዲል፡ subst. [arab. مَنْدِيل *mantile; linteum, quo mulieres caput cingunt*] Pl. **መንዲላት፡** Sx. Genb. 21; 1) *mantile:* **ክርስቶስ፡ቀንተ፡መንዲለ፡ወኀፀበ፡እግረ፡አርዳኢሁ፡** M. M. f. 95.

2) nomen vestimenti sacerdotalis, ut videtur: ἐπιτραχήλιον seu *stola* collo circumposita et in crucis formam circa humeros decussata (vid. Renaudot liturg. I. p. 179. 180): **ለትኩን፡ ልብስ፡ ዘትወርድ፡ እስከ፡ እእጋረ፡ ክህናት፡ ወዓዲ፡ ትኩን፡ ላዕለ፡ መታክፍቲሆሙ፡ መንዲል፡ ስፍሕት፡** F. N. 12; accuratiora de vestimentis sacerdotum praecepta haec sunt: **ወይኩኑ፡ ለለመታክፍቲሆሙ፡ ዝናራት፡ ዘውእቶሙ፡ ፈቃር፡ ወኢይኩኑ፡ ረቂቃተ። እምትእዛዝ፡ ሐዋርያት፡ ዘ፲ወ፪ ለይኩኑ፡ አልባሰ፡ ክህነቱ፡ ለካህን፡ ካልአ፡ እምአልባሰ፡ ሕዝባውያን። ይደሉ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ቀሚስ፡ ስፉየ፡ ወዕውደ፡ ዘእንበለ፡ ጀይብ፡ (ዘይመስል፡ ከመ፡ ኽረጺት፡)። ወጠሊሳኒ፡ ይኩን፡ ጽዕድወ፤ አክሊሉኒ፡ ክሉለ፡ መልዕልተ፡ ርእሱ፡ ወይኩን፡ ዘውረ፡ አክሊሉ፡ ስፉሐ፡ ወስፉየ፡ በሠላስ፡ መዓርጋተ፡ ስፍየት። ወከመዝ፡ ካዕበ፡ መዘርዐ፡ ቀሚሱኒ፡ ይኩኑ፡ ዕውዳነ፡ እስመ፡ ዝንቱ፡ አምሳለ፡ ማእሰሩ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ በሐብል፡ ወኩትፈተ፡ እደዊሁ፡ ፪ቱ። ወካዕበ፡ ይልበስ፡ ካህን፡ መንዲለ፡ ዘቦቱ፡ ትእምርተ፡ መስቀል፡ ዘወረዱ፡** (*cujus latitudo*) **የሐጽጽ፡ ወይንእስ፡ ንስቲተ፡ እምጠሊሳን፡ ወይግበር፡ ምስቁለ፡ ላዕለ፡ መታክፍቲሁ፡ ፪ እስመ፡ ዝንቱ፡ ይትሜሰል፡ ካዕበ፡ በአርአያ፡ ሐብል፡ ዘወደዩ፡ አይሁድ፡ ዲበ፡ ክሣደ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡** F. M. 31, 5; archangelus **ገብርኤል፡ ዘጸዳለ፡ ብርሃን፡ መንዲሉ፡** 1 Sal. Mar. 15. 3) *fascia, quae capiti circumvolvitur*, Lud. e Mss. Colb. 4) in lingua amh. **መንዲል፡** significat *sudarium* (teste Isenbergio).

መንደበ፡ vid. sub **ነደበ፡**

መንገለ፡ vid. sub **ነገለ፡**

መንገን፡ n. pergr., sc. μάγγανον (aram. מַנְגָּנוֹן, arab. مَنْجَنُون), Pl. **መናግንት፡** 1) *machina, machinamentum, machina bellica, instrumentum torturae:* **ገብረ፡ ሰረገላተ፡ እለ፡ በመንገን፡ ከመ፡ ይንድፉ፡ በሐጽ፡ ወበእብን፡** 2 Par. 26, 15 (μηχαναί); **መናግንተ፡ ኀጺን፡** (tormenta) Gad. Kar: Sx. Tachs. 12; Ter 15. 2) *machinatio, mala ars, callidum inventum, praestigiae:* **መናግንተ፡ ሰይጣን፡** μεθοδεῖαι τοῦ διαβόλου Eph. 6, 11; Did. 13. 14; Herm. p. 28; Genz. f. 10; **በመንገን፡** *per ambages* (at Gr. habet δωρεάν) 1 Par. 21, 24. — *Voc. Ae.:* **መንገን፡ ብ፡ የብረት፡ መቃጥን፡ ወንቃፊሎሂ፡** (?) **ይ፡**

ተመንገነ፡ quadrl. III, 1 (denom.) *machinari, artificia excogitare, artem adhibere, mala struere* vel *moliri:* **ከመ፡ አልቦ፡ ዘይትመነገን፡ ላዕለ፡ ዳንኤል፡** (v. **ዘይትሜየን፡**) Dan. 6, 17; Eph. 4, 14; **ተመንገነት፡ ኤልሳቤል፡ ላዕለ፡ ቀቲሎቱ፡ (ለናቦቴ፡)** F. N. 44, 4; (*propositum perficere non potuit*) **በኵሉ፡ ዘተመንገነ፡ በኪኑ፡** Macc. f. 2; **በተመንግኖ፡** *fraude, malis artibus* F. N. 44, 4; **ሚስ፡ ዘይትመነገኑ፡** *vinum arte confectum* vel *factitium* II Can. Ap. 2.

መንገኒቅ፡ subst. [مَنْجَنِيق et مَنْجَلِيق et ܡܢܓܢܝܩܐ] *balista, catapulta, tormentum bellicum* in libris Historiae Abyssiniae aeth.-amharicis. — *Voc. Ae.:* **መንገኒቅ፡ ብ፡ ነፍጥ፡**

መንጠንጢን፡ vid. sub **መጠነ፡**

መንጢጥ፡ (v. **መንጢጥ፡**) subst. nomen avis [mihi, inserta litera **ን**, formatum videtur e rad. **መጠጠ፡** i. e. وَطَّ, وَطْوَطَ, unde وَطْوَاطٌ *hirundinis* species; *clamosus* vir; وَطْوَاطِيٌّ *garrulus*] *turtur, palumbes*, Kuf. 6. 14; **የሬ፡ መንጢጥ፡ ዘኢነበቢ፡ ይትገሐሦ፡ እምአውስበ፡ ዳግማዊ፡** F. N. 24, 1 (e Can. Basil.). — Pl. **መንጢጣንት፡** (legas: **መንጢጣት፡**) Sx. Sen. 12.

ማእስ፡ et **ማዕስ፡** subst., m. et fem., Pl. **አምእስት፡** vel **አምዕስት፡** [cfr. مَتَّسَ *fricuit cutem*, مَعَتَ, مَعَسَ, مَعَشَ *fricuit corium*] 1) *cutis, pellis*, hominis δέρμα Job 2, 4. 10, 11. 19, 20. 30, 30; Thren. 3, 4. 4, 8; Asc. Jes. 5, 10; Lev. 13; **ትመሥጥዎሙ፡ እምእስቲሆሙ፡ እምላዕሌሆሙ፡** Mich. 3, 2; Hez. 37, 6. 8; βύρσα Job 16, 15; bestiae, **ማእሰ፡ ዘበኑ፡** Job 40, 25; Lev. 7, 8; Gen. 27, 16; Kuf. 20. 2) *pellis detracta, pellis fricta, corium:* **ዘማእስ፡** δερματινός Gen. 3, 21; **ማእሰ፡ በግዕ፡ ሕሡይ፡** Ex. 25, 5. 35, 7; Lev. 13, 48. 49. 15, 17; Num. 31, 20; **ኢይቀንቱ፡ ማእሰ፡** Hez. 44, 18; (*famelici*) **በልዑ፡ አምእስተ፡ ሰረገላቲሆሙ፡ ወማእሰ፡ ቀቀበ፡ አስይፍቲሆሙ፡** Jsp. p. 368. — *Voc. Ae.:* **አዕዳል፡ ወማእስ፡ ዘ፡ ቍርበት፡**

ማእሱሬ፡, vid. **ምስሬ፡**

ምእት፡ n. numerale [מֵאָה ܡܐܐ مِائَةٌ, amh. **መቶ፡**] Pl. **አምአት፡** (pro quo male nonnumquam **አእማት፡** scriptum reperitur) *centum; centuria.* Ejus character est **፻**. Quamvis primitus substantivi vim habeat, tamen **ምእት፡** rem numeratam plerumque non per st. c. sibi subjungit, sed adjectivorum instar appositione sibi conjungit: **ምእት፡ ክረምት፡** Sir. 18, 9; **ኀረዩ፡ ምእተ፡ ብእሴ፡** Judith 10, 17; Gen. 33, 19; 17, 17. Numeri centenarii compositi praepositis numeralium unionum plerumque formis masc. formantur: **በስድስቱ፡ ምእት፡ ዲናረ፡ ብሩር፡** 2 Par. 1, 17; Gen. 15, 13; 1 Reg. 13, 15. 22, 2; Ex. 39, 3. 6. Num. 17, 14; **ክልኤ፡ ምእት፡** Gen. 32, 15. *Mille* et numeros millenarios compositos Aethiopes numeris denariis voci **ምእት፡** praepositis denotare solent: **ዐሠርቱ፡ ምእት፡** χίλιοι *mille* Sir. 16, 3. 39, 11; Jes. 30, 17; Ps. 90, 7; **ዐሠርቱ፡ ምእት፡ ዓመት፡** Ps. 89, 4. 104, 7; Sir. 39, 15. 41, 4; Jes. 7, 23; Cant. 4, 4; 2 Petr. 3, 8; **አርብዓ፡ ምእት፡** 4000 Matth. 15, 38; **ኀምሳ፡ ምእት፡** 5000 Matth. 14, 21; 1 Reg. 4, 2. 13, 2. 25, 2. Res numerata plerumque in sing., rarius in pl. ponitur, ut Gen. 33, 19; Asc. Jes. 9, 16. — Pl. **አምአት፡** subst. est: Matth. 13, 8 rom.; **ይገብር፡ ሣህለ፡ ለአምአት፡ ወለአእላፍ፡** Kuf. 23; **መላእክተ፡ አምአት፡** ἑκατόνταρχοι 1 Par. 28, 1; **፲ወ፪ አምአት፡** Enc.

አምአተ፡ II, 1 *centum efficere, centum numero reddere*, Lud. sine auct.

መአነ፡ rad. inus., quacum conferas مَأَى *extendit, dilatavit.* Hinc

ማእን፡ subst. *latitudo*, τὸ πλάτος: **ገብረ፡ ቆመ፡ አረፍቱ፡ ፸ በእመት፡ ወግእኖ፡ ዘ፶ በእመት፡** Judith 1, 2.

መአከ፡ et **መዐከ፡** rad. inus., cui مَئِقَ *cum singultu spiritum emisit* IV ob iram, VIII *vehemens fuit ira* (potius quam مَعَكَ

عَكَّ) comparandum videtur (de vicinia *irae* et *minarum* vid. **መዐት፡**).

ተምእከ፡ vel **ተመአከ፡** III, 2 1) (succensere) *minari, comminari, minis terrere:* **ወዓዲ፡ አፍርሆ፡ እንዘ፡ ይትሜአክ፡** *praeterea minis eum terruit* Jsp. p. 290; **ተመክአት፡** (pro **ተምእክት፡**) *comminatio*, ib. p. 308; c. Acc. pers. Kuf. p. 98: **መከረ፡ ከመ፡ ይትመአኪ፡** (v. **ይትመዓዕኪ፡**) τοῦ ἄραί σε Jes. 51, 13; **ኢኮነ፡ ከመ፡ ሰብእ፡ እግዚ"፡ ዘይትሜአክ፡ ወኢኮነ፡ ከመ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ ዘይትቄየም፡** Judith 8, 16 ubi e parallelo **ዘይትቄየም፡** elucet, Abyssinos **ዘይትሜአክ፡** sensu refl. intelligere; at 2) Num. 23, 19 incertum videtur, utrum Aethiops **ዘይትሜአክ፡** et **ዘይትዬዋህ፡** refl. an passive (*minis terreri*) intelligi voluerit; Graecus enim in utroque loco: ἀπειληθῆναι exhibet.

ምኡክ፡ part. *minitans, minax, trux:* **ምኡክ፡ ዐይን፡** στηρίζων ὀφθαλμὸν Prov. 27, 20; **ኅበአኒ፡ እምነ፡ ልሳን፡ ድሩክ፡ ወእምዐይን፡ ምኡክ፡** Sx. Hed. 5 Enc. — *Voc. Ae.:* **ምኡክ፡ ዘ፡ ቍጡዕ፡**

ትምእክት፡; pro quo saepius **ትምክእት፡** exscriptum reperitur, subst., *comminatio, minae:* ἀπειλή Prov. 17, 10; **ኢያደንገፃ፡** (Perf.) **ትምእክቱ፡** Jsp. p. 290. 369.

ማእከል፡, **ማእከለ፡** vid. sub **አከለ፡**

ማእዜ፡ adv. interrogandi de tempore (gramm. § 161, a; מָתַי ܐܡܬܝ مَتَى) *quando?* 1) interrog. (et optative): tam in interrogatione recta Matth. 25, 37—39; Luc. 21, 7; Ps. 40, 5. 41, 2. 118, 82. 84; Job 7, 4; quam in obliqua, ut: **ኈለቍኑ፡ አውራኂሁ፡ ማእዜ፡ ይትወለዱ፡** Job 39, 2; Ex. 8, 5; 4 Esr. 8, 51. Adv. **ኑ፡** et **መ፡** sibi annectere amat: **ማእዜኑ፡** Ps. 93, 8; Rom. 4, 10; 4 Esr. 1, 36; **ማእዜኑመ፡** Gen. 30, 30; Judith 11, 17. Praepositiones ante se fert: **ለአይ፡ ወለማእዜ፡ መዋዕል፡** 1 Petr. 1, 11; **እስከ፡ ማእዜ፡** vel **ማእዜኑ፡** *quousque? quamdiu?* Job 2, 9. 7, 19. 8, 2; Ps. 12, 1. 61, 3. 93, 3; Jes. 6, 11; Jer. 4, 14. 12, 4; 2 Esr. 12, 6; Joh. 10, 24; Matth. 17, 17; **እማእዜ፡** *a quo tempore?* Lit. Epiph.; **እማእዜ፡ እምዘ፡** Marc. 9, 21. (Clem. f. 221—226 Satanas **እስከ፡ ማእዜኑ፡** *Quousque tandem?* tamquam nomine proprio appellatur). 2) indef.: *aliquando*, in enuntiationibus negativis, sive affixo **ኒ፡** sive sine **ኒ፡**, ut: **ኢማእዜ፡ ኢኮኑ፡ ሕያዋነ፡** *numquam vivi fuerunt* Macc. f. 1; **ወኢማእዜ፡** *numquam* Cyr. ad Th. f. 10; **ኢለከፎን፡ ዐሐይ፡ ማእዜኒ፡** Sx. Hed. 26

ማእድ፡ subst. [id. q. مَائِدَةٌ vel مَيْدَةٌ; a rad. **መአደ፡**, مَادَ, quae sicut מָדַד vim *extendendi* habuisse videntur; quare **ማእድ፡** *tabula extensa*; amh. **ማእድ፡** et **ማድ፡**] m. et fem., Pl. **ማእዳት፡** 1) *mensa*, argentariorum (mensariorum) Matth. 21, 12. 25, 27; dissecandis hostiis inserviens Hez. 40, 40; pec. in qua cibi apponuntur: 2 Reg. 9, 7; **ነበርከ፡ ትደረር፡ ውስተ፡ ማእደ፡ መኳንንት፡** Prov. 23, 1; Dan. 1, 5. 11, 27; **ትወርድ፡ ማእድከ፡ እንዘ፡ ምሉእ፡ ወጥሉል፡** Job 36, 16; Ps. 127, 4; Matth. 15, 27; **ሠርዐ፡ ማእደ፡** *stravit* vel *exstruxit mensam* Hez. 23, 41; Sir. 29, 26; Jes. 21, 5. 65, 11; Dan. ap. 13, 11, vel **አስተዳለወት፡ ዘዚአሃ፡ ማእደ፡** Prov. 9, 2; **ብዙኀ፡ ሠርዑ፡ ውስቴቱ፡ (ለማእድ፡)** Sir. 34, 12; in specie: mensa cum cibis appositis: **በዐርከ፡ ዘበእንተ፡ ማእድከ፡ ይትዓረከከ፡** Sir. 6, 10. 40, 29; **ኢበልዐት፡ አመትከ፡ ማእደ፡ ሐማ፡** Esth. 4, 17 apocr. De *mensa sacra* in tabernaculo foederis: Ex. 25, 23 seq.; 38, 9 seq.; **ማእዳት፡ ዘምሥያም፡** 1 Par. 28, 16; de *altari* Kuf. 31; Mal. 1, 7: item de altari vel mensa eucharistiae in ecclesiis: Lit. Jac. Sar., al.; cfr. Act. 20, 7. 2) *cibus, coena, epulae:* **ገብረ፡ ማእደ፡ ዐቢየ፡** δοχὴν μεγάλην Gen. 21, 8. (26, 30 var. 40, 20 var.); **በርከ፡ ማእድ፡** κλάσις ἄρτων Act. 20, 7; **ጸሎተ፡ ማእድ፡** *preces ad coenam* Reg. Pach.; Sx. Hed. 16.

መክሊት፡ *talentum* vid. sub **ከለየ፡**

መክሐ፡ I, 1 [amh. **መካ፡**; arab. فَجَّ; an فَحَجَ فَخَجَ?] *superbire:* **ዘያንሶሱ፡ ወይመክሕ፡** περιπατῶν δοξαζόμενος Sir. 10, 27 (v. **ይትሜክሕ፡**)

ተመክሐ፡ III, 2 *gloriari, laudem captare, se jactare*, in bonam et in malam partem (καυχᾶσθαι, δοξάζεσθαι, ὑψοῦσθαι, ἀλαζονεύεσθαι, al.): **መኑ፡ ተመክሐ፡ ከማከ፡** Sir. 24, 1. 48, 4; Jes. 40, 25; 4 Esr. 6, 72; 2 Cor. 11 et 12: c. c. **በ፡** rei: Jac. 1, 9. 4, 16; Phil. 2, 16; Rom. 2, 17. 3, 27. 5, 3; Sir. 39, 8; Ps. 5, 13; 1 Reg. 2, 10; Jer. 9, 23. 24; Zach. 10, 12; **ኢትትመከሕ፡ በአስተሐቅሮ፡ አቡከ፡** Sir. 3, 10; **ከመ፡ ኢትትመክሑ፡ በቅትለትየ፡** Jsp. p. 346; vel seq. **ከመ፡**, ut: **ይትሜከሕ፡ ከመ፡ እግዚ"፡ አቡሁ፡** Sap. 2, 16; vel seq. **ዘ፡**, ut: **ይትሜከሕ፡ ልብ፡ ንጹሕ፡ ዘቦ፡** Prov. 20, 9; c. **ለ፡** pers. (alicui, coram aliquo) 2 Petr. 2, 13.

አስተመክሐ፡ IV, 2 *gloriari facere, gloriationis* vel *jactationis causam praebere* alicui: **አልበሶ፡ ወአስተመክሖ፡ በኵሉ፡** ἐνέδυσεν αὐτὸν συντέλειαν καυχήματος Sir. 45, 8: **አንስት፡ ኢይልበሳ፡ ወርቀ፡ ዘተገብረ፡ በልብስ፡ ዘያስተሜክሕ፡** F. N. 23.

ምኩሕ፡ (**ምኵሕ፡**) part. *gloriosus, gloria dignus, magnificus* Zeph. 3, 19 var.; **አልባስ፡ ክቡራት፡ ወምኩሓት፡** Chr. Ta. 28; **አልባሰ፡ ክህነት፡ ምኩሕ፡** Sx. Teq. 9.

ምክሕ፡ subst. *jactatio, gloriatio, gloria, causa gloriationis*, in malam et bonam partem: **ትዕቢት፡ ወምክሕ፡ ወትዝህርት፡** Sir. 21, 4; **አክሊለ፡ ምክሕ፡** Hez. 16, 12; Prov. 16, 31; **እሬስዮሙ፡ ለምክሕ፡** Zeph. 3, 19; **ኢይከውነከ፡ ምክሐ፡** Sir. 3, 10; **ምክሖሙ፡ ፈሪሀ፡ እግዚ"፡** Sir. 25, 6; **በፍርሀተ፡ እግዚ"፡ ይኩን፡ ምክሕከ፡** Sir. 7, 16. 10, 22; **ይከውኖ፡ ምክሐ፡ በኀበ፡ ማኅፈሩ፡** Sir. 30, 2; Deut. 26, 19; Jes. 4, 2 var.; Ps. 88, 17; Jer. 13, 11. 17, 14; 4 Esr. 10, 29; 2 Cor. 1, 14; Rom. 5, 2

መካሕ፡ adj. (n. ag.) *gloriosus, superbus, magnificus* Jes. 63, 1; Lud. comm. hist. p. 43.

መምክሕ፡ subst. *causa* vel *materia gloriationis, jactationis:* **ከመ፡ ኢይበሉ፡ ዐሩ፡ አይቴኑ፡ መምክሖሙ፡** (*is quo gloriatur*) III Sal. Mar. 2.

ትምክሕት፡ subst. *gloriatio, jactatio, gloria, causa gloriationis:* **ተኀፈርክሙ፡ በትምክሕትክሙ፡** Jer. 12, 13; Kuf. 19; Prov. 11, 7. 19, 11; Judith 15, 9; Deut. 10, 21; Rom. 15, 17; Jac. 1, 16; Lit. 167, 4.

መከረ፡ I, 1 [respondent בָּחַר *elegit, examinavit, exploravit* (חָקַר), ܒܚܰܪ *examinavit, scrutatus est, probavit* ([illegible]), arab. (praeter مَكَرَ VIII) in malam partem مَكَرَ *dolum struxit* et

مَحَنَ *tentavit;* amh. **መከረ፡** et **ሞከረ፡**] Subj. **ይምክር፡** 1) *exquirere, explorare, tentare:* **ምክር፡እምውስተ፡ሕዝብ፡ዕደወ፡ጻድቃነ፡** σκέψαι Ex. 18, 21; κατασκέψασϑαι Koh. 2, 3; **እምክርከ፡** (v. **አመክርከ፡**) **በፍሥሓ፡** πειράσω σε ἐν εὐφροσύνῃ Koh. 2, 1; **እለ፡ይመክሩ፡ ኵስየ፡** ἀναιρεῖν πειρώμενοι Cyr. c. Pall. f. 70. 2) exploratum approbare i. e. *consulere* a) *consilium capere, decernere,* nonnumquam: *sibi proponere, in animo habere, moliri* (βουλεύεσϑαι et βούλεσϑαι), c. c. Acc. rei: **ምንተ፡መከረ፡እግዚ"፡ላዕለ፡ግብጽ፡** Jes. 19, 12; Mich. 4, 12. 6, 5; **ይመክሩ፡ዕሙቀ፡ምክረ፡** Jes. 29, 15; **መከሩ፡ምክረ፡እኩየ፡ላዕለ፡ርእሶሙ፡** Jes. 3, 9. 8, 10; **መከሩ፡ኀጢአተ፡ወገብሩ፡እኩየ፡** Mich. 2, 1; **ንጹሐ፡ይመክር፡መንፈስየ፡** καϑαρὰ νοήσει Job 33, 3; c. Subj. verbi Matth. 1, 19; Marc. 15, 15; **በመክን፡ኀበ፡አንትሙ፡መከርክሙ፡ትብኡ፡** Jer. 49, 22; **ዘመከርኩ፡እግበር፡ላዕሌሆሙ፡** Jer. 18, 8; Sir. 12, 16; **እግዚ"፡መከረ፡ይጽደቅ፡** Jes. 42, 21, vel c. **ከመ፡** seq. Subj., ut: Act. 15, 2; Kuf. 32; Zach. 8, 15; vel c. Acc. Inf., ut: **ዘቀተለ፡በኢያእምሮቱ፡ወኢመከረ፡ቀቲሎቶ፡** F. M. 4, 2. b) *consilium dare, suadere,* c. Acc. pers. Ex. 18, 19 var.; Job 26, 3 var. (vid. II, 1). c) *consultare, deliberare:* **መከሩ፡ምስለ፡ሊቃውንት፡** Matth. 28, 12. d) *exquirere consilium* alicujus c. dupl. Acc.: **ውስተ፡እንግልጋ፡ኢይመክርዎሙ፡ምክረ፡** Sir. 38, 33 var.

አምከረ፡ II, 1 1) *consilium dare, suadere,* c. Acc. rei: 1 Cor. 13, 5 rom.; **ኵሉ፡መምክር፡ያመክር፡ምክረ፡** Sir. 37, 7; **መኑ፡ከመዝ፡አምከረ፡ላዕለ፡ጢሮስ፡** Jes. 23, 8; c. **ለ፡** pers.: **ለመኑ፡ታመክር፡** (v. **ትመክር፡**) Job 26, 3; plerumque c. Acc. pers.: Kuf. 14; **ዘያመክረከ፡** Sir. 37, 8; **መኑ፡መማክርቲሁ፡ዘአምከሮ፡** Jes. 40, 13; Jer. 45, 15; Ex. 18, 19; 2 Reg. 17, 15; c. dupl. Acc.: **አምክርኪ፡ምክረ፡** 3 Reg. 1, 12. (2) *consilio habito alicui aliquid decernere:* pastores Christo infanti munera attulerunt, **እንዘ፡ያመክርዎ፡በግዐ፡ከመ፡ካህን፡ወሐሊበ፡ከመ፡ሕፃን፡ወዕጣነ፡ከመ፡ንጉሥ፡** Lud. ex hom. Jac. Sarug.) — In libris Mss. II, 1 et II, 2 saepius confunduntur.

አመከረ፡ II, 2 *explorare, examinare, probare, experimento probare, tentare* (in bonam et malam partem) δοκιμάζειν, πειράζειν, a) c. c. Acc. rei: **እዝን፡ነገረ፡ያሜክር፡** Job 34, 3; 1 Petr. 1, 7; **በእሳት፡ያሜክርዎ፡ለወርቅ፡** Sir. 2, 5. 27, 5. 34, 26; **ሶበ፡አመክርኩ፡ፍኖቶሙ፡** Jer. 6, 27; Sap. 2, 17; 1 Thess. 5, 21; Phil. 1, 9 rom.; Luc. 12, 56; Koh. 2, 1 var.; **አሕጻሁ፡ዲቤየ፡አመከረ፡** Job 16, 9. b) c. Acc. pers.: **መጽአት፡ከመ፡ታመክሮ፡በ፡** 2 Par. 9, 1; **ናሜክሮ፡እመ፡ይትዔገሥ፡መንፈሱ፡** Kuf. 19; 1 Joh. 4, 1; **ታሜክሮ፡በተግሣጽ፡** Sir. 4, 17; **በብዙኅ፡ነገር፡ያሜክረከ፡** 13, 11; **እምነ፡ግዕዙ፡ያሜክርዎ፡ለሰብእ፡** 27, 7; **አመክሮሙ፡ለአግብርቲከ፡ዐሠረ፡መዋዕለ፡** Dan. 1, 12; Jud. 7, 4; **አመኪሮ፡ሰብእ፡ርእሶ፡ይብላዕ፡** 1 Cor. 11, 28; 2 Cor. 13, 5; Luc. 9, 22; Hebr. 2, 18. In specie dicitur de Deo, qui hominum animos examinat, explorat Ps. 138, 1. 22 eosque probat vel tentat: Gen. 22, 1; Kuf. 17; Jud. 2, 22; Sir. 44, 20; Judith 8, 26; Jac. 1, 13; 1 Thess. 2, 4; de Satana, qui homines tentat Matth. 4, 3; Luc. 4, 2; Enc. Jac. 4; al.; de hominibus, qui (dubitantes) Deum tentant: Ex. 17, 2; Sir. 18, 23; Jes. 7, 12; Judith 8, 12; Sap. 1, 2.

ተመከረ፡ III, 1 *secum deliberare:* **ተመከረት፡በልባ፡** Lud. e V. S.

ተመከረ፡ III, 2 *explorari, examinari, probari, tentari:* **ብእሲ፡ይትሜከር፡በአፈ፡እለ፡ይዌድስዎ፡** Prov. 27, 21; **መኑ፡ተመከረ፡ቦቱ፡ወኢስሕተ፡** Sir. 34, 10; **ተመከሩ፡ሰማዕት፡ከመ፡ወርቅ፡በእሳት፡** Mavâs. n. 9; **ተመኪሮ፡** Jac. 1, 12—14; Kuf. 19; Matth. 4, 1 c. **እምኀበ፡** pers.; (*Christus*) **በገዳም፡እምዲያብሎስ፡ተመከረ፡** Cyr. f. 117.

ተማከረ፡ III, 3 1) *consilia conferre* vel *communicare, consultare; deliberare* cum aliquo: **ኢትትማከር፡ምስለ፡አብድ፡** Sir. 8, 17. 9, 14. 37, 10. 11 (c. **እንበይነ፡** rei); **መኑ፡ዘተማከረ፡ወአምከሮ፡** Jes. 40, 14; **ተማከሩ፡ኅቡረ፡** Jes. 45, 20; Jer. 43, 16; Dan. 6, 7; 1 Par. 13, 1; Matth. 26, 4. 27, 7 (**ተማኪሮሙ፡**); c. Acc. pers.: **መኑ፡ተማከሮ፡** τίς ὁ σύμβουλος αὐτοῦ Rom. 11, 34. 2) *consilium inire, communi consensu decernere,* c. Acc. consilii: **ተማከሩ፡ምክረ፡እኩየ፡ላዕሌከ፡** Jes. 7, 5; Jer. 11, 19; 4 Esr. 2, 24. 25; seq. Subj.: **እሙንቱ፡ተማከሩ፡እኩየ፡ይግበሩ፡** 2 Esr. 16, 2; Ps. 30, 17; Matth. 27, 1.

ምኩር፡ part. *examinatus, probatus, tentatus* Jer. 6, 27; Hebr. 4, 15; Kuf. 21; **ዘምኩር፡በኵሉ፡ግብር፡** Did. 4. 36; F. N. 10.

ምክር፡ subst., m. et fem.; in libris serioris aetatis occurrit Pl. **ምክራት፡** 1) *consilium* et *consilia,* βουλή, βουλαί, βούλημα al.) a) quod quis vel dat vel petit ab aliquo: **ያረምሙ፡በምክረ፡ዚአየ፡** Job 29, 21; **ዘዚአየ፡ምክር፡** Prov. 1, 30; 2 Reg. 15, 31. 34; 3 Reg. 1, 12; Sir. 37, 7; Jes. 19, 11; Ps. 1, 1. 118, 24. b) quod quis capit: **ምክሩ፡ዘመከረ፡ላዕለ፡** ἐπιβουλή Esth. 2, 22; Judith 2, 2. 4; Job 5, 12. 10, 3. 12, 13. 18, 7; Jes. 7, 7. 14, 26; Jer. 29, 8. 27, 45; Ps. 32, 10. 11; Prov. 15, 22; **ኢኮነ፡ምክርየ፡ከመ፡ምክርክሙ፡** Jes. 55, 8; **ምክረ፡ሰላም፡** Zach. 6, 13; **በምክረ፡ሕሊናሆሙ፡** ἐν τοῖς διαβουλίοις αὐτῶν Sap. 1, 9; **ምክረ፡ፈቃዱ፡** Eph. 1, 11; Hebr. 6, 17; de arcano alicujus consilio (μυστήριον) Sir. 27, 16. 21; **ዘያወጽእ፡ምክረ፡ቢጹ፡** 13, 12; Rom. 11, 25. 2) *deliberatio, consideratio, intelligentia, prudentia, sapientia:* **ኵሉ፡ምክሩ፡ዘከመ፡ያጠንቅቅ፡ኀሪወ፡ማኅተም፡** Sir. 38, 27; **አልቦ፡ዘትገብር፡እንበለ፡ምክር፡** ἄνευ κρίσεως Sir. 30, 38; ἄνευ βουλῆς 35, 18. 19; μετὰ ἀβουλίας Prov. 14, 17; **በምክር፡ፍጹም፡** (re rite perpensa) F. N. 24, 2; **ጠቢበ፡ምክር፡ውእቱ፡** σοφὸς διανοίᾳ Job 9, 4; σύνεσις **ምክር፡ወጥበብ፡** 22, 2; **ምክሮሙ፡ለሊቃውንት፡** 12, 20. 28, 20; Dan. 2, 20; Ps. 48, 3; Jes. 10, 13; φρόνησις Jer. 10, 12; γνῶσις Sir. 21, 18; **ለስሒ፡ኵሉ፡ምክረ፡እጓለ፡እመሕያው፡** Jer. 10, 14; Mal. 2, 7; ἐπιστήμη Dan. 1, 20; βουλή **መንፈሰ፡ምክር፡** Jes. 11, 2. 3) *sententia, judicium, sentiendi et cogitandi ratio:* γνώμη Sir. 6, 23; 1 Cor. 1, 10; **በምክርየ፡** 7, 25; ἔννοιαί Hebr. 4, 12; βουλή Luc. 23, 51; Kuf. 10; *de hac doctrina Christiani discedunt* **ኀበ፡፪ምክራት፡** *in duas sententias* (opiniones) F. N. 24, 2. 4) *voluntas:* βούλημα ϑεοῦ Rom. 9, 19; *Leonis papae* **ሃይማኖት፡እኪት፡ዘረሰዮ፡ለክርስቶስ፡፪ጠባይዓተ፡** (*naturas*) **ወ፪ምክረ፡** (*voluntates*) **እምድኅረ፡ተዋሕዶ፡** Sx. Masc. 7.

መካሪ፡ n. ag., Pl. **መካርያን፡** 1) *consultans, suasor, consiliarius,* βουλευταί **መካርያን፡** Job 12, 17; Prov. 15, 22; σύμβουλος Jes. 3, 3 var.; 19, 11; 2 Reg. 8, 18. 2) *consilio pollens, consultus, prudens:* **መካርያን፡በጥበቢሆሙ፡** Sir. 44, 3; συνετοί Jes. 29, 14; εἰδότες σύνεσιν Dan. 2, 21; **ልብ፡መካሪት፡** καρδία βουλευτική Prov. 24, 6.

መምክር፡ part. (II, 1), fem. **መምክርት፡** (quamquam etiam

መምክር፡ de feminis dicitur), Pl. **መማክርት፡** et **መምክራን፡**, *suasor, consiliarius:* σύμβουλος, **መምክረሁ፡ ለንጉሥ፡** 1 Par. 27, 33; **ንጉሥ፡ወ፯መማክርቲሁ፡** 2 Esr. 7, 14; Esth. 3 apcr.; Jes. 3, 3. 19, 11 var.; 33, 18 (συμβουλεύοντες). 40, 13; Hez. 27, 27; Sir. 6, 6. 37, 7. 42, 21; Asc. Jes. 3, 11. 6, 3; 1 Cor. 2, 16; Act. 25, 12; **እስመ፡እሙ፡መምክረ፡** (v. **መምክርተ፡**) **ኮነት፡ከመ፡ይኅጣእ፡** 2 Par. 22, 3; **መምክርት፡ይእቲ፡ለአእምሮ፡ምስጢረ፡እግዚ"፡** μύστις τῆς ἐπιστήμης θεοῦ Sap. 8, 4; **መምክርት፡ለሠናይት፡** σύμβουλος ἀγαθῶν 8, 9. — Nonnumquam **መማክርት፡** sensu singularis usurpatur, ut 2 Reg. 15, 12.

መምክሪ፡ part. c. term. adj., id. q. **መምክር፡**, ut: **መምክሬ፡ሠናይ፡** Did. ed. Platt p. 93.

አመክሪ፡ n. ag. (II, 2) *examinator, tentans* F. N. 16.

መከራ፡ subst., m. et fem., Pl. **መከራት፡** 1) *exploratio, probatio, examinatio,* δοκιμή, δοκίμιον, δοκιμασία: **መከራሆሙ፡ለወርቅ፡ወለብሩር፡ርስነት፡** Prov. 27, 21; **እብነ፡መከራ፡** Sir. 6, 21; Jer. 6, 27; 2 Cor. 9, 13; Rom. 5, 4; Jac. 1, 3; 1 Petr. 1, 7. 2) *experimentum,* πεῖρα **መከራ፡ሞት፡** Sap. 18, 20, coll. Hebr. 11, 29. 3) *tentatio,* πειρασμός Kuf. 19; Koh. 5, 2; 1 Cor. 10, 13; 1 Petr. 1, 6. 4, 12; Hen. 94, 5; **መናስው፡ወመከራት፡ብዙኅ፡** Chr. Ta. 2; Chr. ho. 25; **ኢትክል፡ትትዐገሥ፡ለመከራተ፡ሰይጣናት፡** Phlx. 26.

ሚኪር፡ nomen mensis Aegyptiorum VIⁱ ⲙⲉⲭⲓⲣ (id. q. **ማሺር፡**), *Voc. Ae.*

መኮሲ፡ *cognominis* vid. sub **ኰሰየ፡**

መከነ፡ I, 1 [amh. id.; proprie, ut videtur, *inhiberi, subsistere,* a כּוּן (**ኮነ፡**) *stetit* propagatum; Arabes frequentant عَقِمَ et عَقَرَ vel عَقُرَ] Subj. **ይምክን፡** 1) *sterilem, infoecundum esse* vel *fieri,* de hominibus, brutis et terra: **ከመ፡ኢትምክን፡** μήποτε στειρώσῃ Sir. 42, 9; Kuf. 28; **አንስት፡ይመክና፡** 4 Reg. 2, 19 (ἀτεκνοῦσθαι); **ትመክን፡ብሔረ፡ሃይማኖት፡** 4 Esr. 3, 2; *abortum pati:* **አልህምቲሆሙ፡ ኢይመክና፡** (ὠμοτόκησε) Job 21, 10. 2) *orbum fieri, liberis orbari* 1 Reg. 15, 33; **ከመ፡ኢይምክኑ፡ሕዝብከ፡** Hez. 36, 14. 15; c. **እምነ፡** filii Kuf. 27.

መከነ፡ I, 2 *orbum facere, orbare:* **ከመ፡ኢይመክኑ፡ሕዝበከ፡** Hez. 36, 14. 15 var.

አምከነ፡ II, 1 *orbum facere, liberis privare:* **አምከነትኪ፡መጥባሕት፡** Thr. 1, 20; 1 Reg. 15, 33.

ተመክነ፡ III, 1 *sterilem fieri* vel *esse* Kuf. p. 103 ann. 10.

ምክነት፡ n. act. 1) *sterilitas, infoecunditas* Hen. 98, 5. 2) *orbitas:* **ኢትኩኑ፡ለምክነት፡ዳግመ፡** Hez. 36, 12.

መካን፡ adj. fem., Pl. **መካናት፡** 1) *sterilis, infoecunda* στεῖρα Gen. 11, 30. 25, 21. 29, 31; Deut. 7, 14; Job 24, 21; Jes. 54, 1. 66, 9; Ps. 112, 8; Luc. 1, 7. 36. 23, 29; Gal. 4, 27; 4 Esr. 9, 42. 10, 58 (ubi pro **መካን፡** corrigendum est **መከን፡**); **ከርሠ፡መካን፡** γαστέρες ἀργαί Tit. 1, 12. 2) *orba, liberis privata,* ἄτεκνος Jer. 18, 21; Jes. 49, 21.

መካን፡ *locus* vid. sub **ኮነ፡**

ትምክአት፡ *minae* vid. sub **ትምእክት፡** in **መእከ፡**

መክዐበ፡ vid. sub **ከዐበ፡**

መኰየ፡ I, 2 [ni fallor, id. q. مَقَا et مَقَى *custodivit,* وَقَى *servavit, custodivit, cavit*] *custodire, cavere, excubias agere:* **ተአዘዝኩ፡እፈኑ፡ሰብአ፡አፍራስ፡ወእግር፡እለ፡ያጸንዑ፡ብሔረ፡ወይሚኵዩ፡** (v. **ወይሚከዩ፡**) **እምነ፡ፀርን፡** προπομπὴν ἕνεκεν ἀσφαλείας τῆς πρὸς τοὺς ἐναντιουμένους ἡμῖν 1 Esr. 8, 51; **አሕዛብ፡እለ፡ይሚኵዩ፡** (v. **ይሚከዩ፡**, v. **ይመኵዩ፡** I, 1) **ለእለ፡ውስተ፡ይሁዳ፡** τὰ ἔθνη ἐπικειμώμενα τοῖς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ 1 Esr. 5, 69. (Interpretationem propositam equidem censeo magis quadrare, quam si quis, collatis vel مَحَى vel وَجَى IV, הֵזִיחַ, أَزَاحَ, verbo notionem *removendi, repellendi* vindicare velit).

ማኹን፡ vid. sub **ኪያህከ፡** et sub **ብሽንሽ፡**

ሞቀ፡ I, 1 [amh. id.,; vic. sunt وَعَكَ *vehemens fuit calor,* أَكَّ *fervidus fuit* dies, عَكَّ id.] *calere, calescere, incalescere, calefieri,* de hominis corpore: **ሐወዝኒ፡እስመ፡ሞቀኒ፡** Jes. 44, 16; **ትትከደኑ፡ወኢትመውቁ፡** Hagg. 1, 6; **እምፀምረ፡አባግዕየ፡ሞቀ፡መታክፍቲሆሙ፡** Job 31, 20; 3 Reg. 1, 2; 4 Reg. 4, 34; de sole: **ሶበ፡ሞቀ፡ፀሓይ፡** 1 Reg. 11, 9; Ex. 16, 21; de glacie: **ተመሰወ፡መዊቆ፡** Job 6, 17; de rebus sole calefactis Sap. 16, 27; de corde hominis Ps. 38, 4.

አሞቀ፡ II, 1 *calefacere, fovere:* **እሳት፡ያመውቆ፡ለኵሉ፡** Cyr. c. Pall. f. 98; 3 Reg. 1, 1; **ኢሐተ፡ጥኅት፡ታመውቅ፡ሞቀ፡** Hen. 75, 7; (Sir. 38, 17 nescio an pro **አዕምቅ፡ላሕዎ፡** legendum sit **አሙቅ፡** vel **አምቅ፡** θέρμανον κοπετόν); **ያመውቆ፡ፀሓይ፡ለውእቱ፡ዕፄ፡ወይከውን፡ንእሰ፡ዖፈ፡ፊንኪስ፡** (phoenix) Did. 25.

ተማወቀ፡ III, 3 1) *se invicem calefacere* vel *fovere* Koh. 4, 11. 2) *calore ignis calefieri:* **ተማወቀ፡** θερμανθείς Jes. 44, 16.

አስተማወቀ፡ IV, 3 *facere, ut* aliquis aliqua re *calefiat:* **ተሐቀፎ፡ወታስተማውቆ፡** 3 Reg. 1, 2; **አስተማወቀነ፡እምዝናም፡ወቍር፡ዘላዕሌነ፡** Act. 28, 2 rom.; **በዝየ፡ያስተማውቅ፡እዴሁ፡ካህን፡ላዕለ፡ማዕጠንት፡** Lit. 165, 2; **አስተማወቅዎ፡እስትንፋሰ፡አድግ፡ወላህም፡** ib. 173, 4; transl.: **እንዘ፡ያስተማውቆሙ፡በኵሉ፡ምዕዳን፡** Gad. Kar.

ምዉቅ፡ vel **ምውቅ፡** part. 1) *calidus* (*fervidus*): **ምውቅ፡ከመ፡እሳት፡** Hen. 14, 13; **ለከሰ፡ምዉቅ፡አልባሲከ፡ውእቱ፡** Job 37, 16; ζεστός Apoc. 3, 15; **ኅብስት፡ምውቅ፡** 1 Reg. 21, 6; Jos. 9, 10; **ማይ፡ምዉቅ፡** Sx. Jac. 11; subst. Kuf. p. 38. 2) *ardens, fervidus,* de animo: *Stephanus erat* **ዐቢይ፡ወምዉቅ፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡** Clem. f. 158; Kid. f. 33; **ምውቅት፡** Kid. f. 34.

ሞቅ፡ subst. *calor,* solis Hen. 75, 4. 7. 76, 5. 82, 16; **ነፋስ፡ሞቅ፡** Hen. 76, 7.

ሙቀት፡ n. act. *calescere, calor:* **እስከ፡ሙቀተ፡ፀሓይ፡** (חֹם הַשֶּׁמֶשׁ) 2 Esr. 17, 3 vrs. nov.; **ሙቀተ፡ሐሩር፡** Hen. 4; **አስሐትያ፡ዘአልቦ፡ሙቀት፡** Clem. f. 244.

ሞቅሐ፡ *in vincula conjicere* vid. sub **ወቅሐ፡**

ሞተ፡ I, 1 [id. q. מוּת ܡܺܝܬ مَاتَ; amb. **ሞተ፡**] Subj. **ይሙት፡** 1) *mori*, de hominibus sexcenties, ut Matth. 9, 24; Marc. 15. 44; Joh. 11, 39; **እስመ፡ጌሠመ፡ንመውት፡** Jes. 22, 13; **እምድኅረ፡ሞተ፡** Sir. 39, 11; **እለ፡ሞቱ፡** *mortui* Ruth 1, 8. 4, 5; **ሙት፡** Job 2, 9; **መዊቶሂ፡ተነበየ፡በድኑ፡** Sir. 48, 13; **ሐይውኒ፡ወመዊትኒ፡** Sir. 11, 14; **ሞተ፡ትመውቱ፡** Gen. 2, 17; 1 Reg. 22, 16; Jer. 33, 8; **ሞተ፡እመዊት፡ይሙት፡** Kuf. 2; **በሞት፡ለይሙት፡** Ex. 19, 12; de bestiis Matth. 8, 32; Ex. 11, 5; neque solum de iis qui morte naturali sed etiam de iis, qui morte violenta moriuntur: Deut. 19, 11; Luc. 23, 15; θανατούσθω **ይሙት፡** Ex. 21, 12. 31, 14; ἀπολοῦνται Jes. 60, 12; πίπτειν Jud. 20, 32; 3 Reg. 20, 25; c. c. **በ፡** causae vel instrumenti 4 Reg. 13, 14; Hez. 34, 29; **ሞተ፡በቍር፡** Job 31, 18; Jos. 10, 11; Num. 35, 23; Jer. 11, 22; **ትመውት፡አንተ፡በእበድ፡ዚአሁ፡** Sir. 8, 15; c. **እንበይነ፡**, ut: **እለ፡ሞቱ፡እንበይነ፡ሐዘን፡** Sir. 38, 18. *Immortalitas* est **ኢመዊት፡** Sap. 4, 1; *immortalis* **ዘኢይመውት፡** 4 Esr. 7, 12. 14, 12; 1 Cor. 15. 53. 54; Rom. 1, 23; 1 Tim. 1, 17; **ሕይወት፡ዘኢይመውት፡** Hen. 15, 6. 2) transl. dicitur a) de plantis: **እመ፡ሞተ፡አዕጹቂሁ፡** Job 14, 8; Jon. 4, 10; Joh. 12, 24; Judae 12. b) de sole (eclipsi obscurato) Luc. 23, 44. c) de animi facultatibus et affectionibus: 1 Reg. 25, 37; **ሞተት፡ኀሊና፡እምኔሁ፡** Kedr f. 73. d) de hominibus, qui vires vel consuetudines ex se enecant, c. c. **እምነ፡** consuetudinis: **ሞትነ፡እምኀጢአት፡** Rom. 6, 2 Platt; 7, 4; Col. 2, 20; **ሙት፡እምነ፡ፍትወታቲሁ፡ለገዘ፡ዓለም፡** Phlx. 3.

አሞተ፡ et **አመተ፡** (Job 7, 15 var.) II, 1 1) *mortem concedere, mori jubere, mortem afferre, interficere, occidere:* **አሙትኒ፡** *mortem mihi concede* Jsp. p. 279; **ኢታሙቶ፡** *noli eum occidere* ib. p. 367; **ይረግዘ፡በመጥባሕት፡ዘያመውቶ፡** ib. p. 343; **ለአሞቶቱ፡ወለቀቲሎቱ፡** Kuf. p. 120. 2) transl. *enecare, mortificare:* **አመቶን፡** (v. **አሞቶን፡**) **ለአዕይንትየ፡** Job 7, 15; c. Acc. et **እምነ፡** Col. 3, 5 rom.; **አሙትዋ፡ለነፍስክሙ፡እምኵሉ፡ምግባረ፡እኩይ፡** Clem. f. 150; **እለ፡አሞቱ፡አባለ፡ሥጋሆሙ፡እምዝሙት፡** Cyr. ad Th. f. 17.

ምዉት፡ et **ምውት፡**, part., f. **ምውት፡**, Pl. m. **ምዉታን፡**, **ምውታን፡** et **ሙታን፡** 1) *mortuus* Koh. 9, 3; Ruth 2, 20; Jes. 26, 14; **ምውታን፡በረኃብ፡** Jer. 14, 18; **ምውተ፡ትካት፡** Thren. 3. 6; Ps. 141, 4; **ዘአንሥአ፡በድነ፡እምነ፡ምውታን፡** Sir. 48, 5; Rom. 1, 4. 14, 9; Apoc. 20, 12. 13; 1 Tim. 5, 6; Luc. 9, 60; Hen. 22, 5; **በእንተ፡ሙታን፡** agitur F. N. 22; transl.: **ምውታን፡በኀጢአት፡** Eph. 2, 1; Col. 2, 13; Apoc. 3, 1 al. In specie: τὸ θνησιμαῖον *morticinum:* Lev. 17, 15. 22, 8; Deut. 14, 21. 2) *emortuus, praemortuus, enecatus:* de facultatibus animi et consuetudinibus Rom. 7, 8; Jac. 2, 17; Hebr. 6, 1. 9, 14; de utero Rom. 4, 19; de homine, qui consuetudines suas mortificavit **ምዉታን፡ለኀጢአት፡** Rom. 6, 11. — Nota etiam **ባሕር፡ምዉት፡** Sx. Nah. 14.

ሞት፡ subst., plerumque m., raro fem. (ut Jac. 1, 15 Platt; Sir. 36. 14; Rel. Bar.; Macc. f. 19). 1) *mors*, tam naturalis quam violenta, *nex:* Rom. 5, 17; Hebr. 11, 5; Ruth 1, 17; Job 30, 23; **ተዘከር፡ለሞት፡** Sir. 28, 6. 41, 1. 2; Jes. 25, 8; ἀπώλεια Job 20, 28. 27, 7; Jes. 47, 11; **እኩይ፡ሞት፡ሞታ፡** Sir. 28, 21; **በሞት፡እኩይ፡ይመውቱ፡** Jer. 14, 15. 16, 4; **ሞት፡ኵነኔሁ፡** Jer. 33, 11; **ኵነኔ፡ሞት፡** Kuf. 33; **ወልደ፡ሞት፡ውእቱ፡** 1 Reg. 20, 31. 26, 16; 2 Reg. 19, 28; **አበሳ፡ዘኢኮነ፡ለሞት፡** 1 Joh. 5, 16; **ዝንቱ፡ውእቱ፡ዳግም፡ሞት፡** Apoc. 21, 8; **ኢጥዕምዎ፡ለሞት፡** 4 Esr. 4, 30; **በእንተ፡ስቅለትከ፡ወሞትከ፡ማሕየዊት፡** Genz. f. 26; **መልአከ፡ሞት፡** Asc. Jes. 9, 16; **ሞተ፡ግብት፡** *mors repentina* F. N. 50; **ሞት፡ጠባይዓዊ፡** *naturalis*, **ሞተ፡ፈቃድ፡** *voluntaria* Fal. f. 23. Pro domicilio mortuorum: Prov. 15, 11; Job 28, 22; Ps. 9, 14; ᾅδης Jes. 5, 14. 2) *morbus letalis, pestis:* Jer. saepius, ut 41, 17 (aliâs in eodem libro θάνατος **ብድብድ፡** vertitur); **በሞት፡ዐቢይ፡** Jer. 21, 6; 2 Reg. 24, 13; Ex. 9, 13 seq.; Apoc. 6, 8.

መዋቲ፡ n. ag. et adj. 1) in libris antiquioris aevi plerumque *mortalis* Job 4, 17. 10, 4. 15, 14. 28, 13; Prov. 20, 24; Jes. 51, 12; Sir. 17, 30; 4 Esr. 1, 5. 4, 32. 5, 15. 33. 6, 63. 69. 7, 9. 14, 10. 11; Rom. 1, 23. 6, 12; Hebr. 7, 8; 1 Cor. 15, 53. 54. 2) in libris serioris aetatis etiam: *mortuus, defunctus*, ut: **እመ፡ኮነ፡መዋቲ፡ከህነ፡** *si mortuus sacerdotio fungebatur* F. N. 22; **ቤተ፡መዋቲ፡** Clem. f. 32; **ተናገሮ፡በልሳነ፡መዋቲ፡** ib. f. 31.

ሙተት፡ n. act. (moritio) *mors, obitus, extrema:* Gen. 35, 18; Sap. 4, 17. 5, 4; **በእንተ፡ሙተቱ፡ለብልጣሶር፡** (narrabo) Jsp. p. 274.

ምምዋት፡ subst. *locus mortis* vel *necis*, διακοπή 2 Reg. 6, 8.

ማውታ፡ subst. (gramm. § 127, 1, b) 1) *morticinum, cadaver* (τὸ θνησιμαῖον) Lev. 11, 40 (Lev. 22, 8 CG; 17, 15 G); Hez. 4, 14; Act. 15, 20 Platt; **ማውታ፡ወደም፡ውብትከ፡** Clem. f. 96. 118. 141; **ዘረኵሰ፡በበሊዐ፡ማውታ፡** F. M. 6, 14; **ጽዩእ፡ሥጋ፡ማውታ፡** Did. 6 (ed. Platt p. 38). 33. 2) *mortui* (quasi sit مَوْتَى Pl. a مَيِّتٌ; vid. gramm. § 138, 3 ann.); nonnisi statui constructo **እጓለ፡** subjunctum reperitur: **እጓለ፡ማውታ፡** parvulus vel parvuli defunctorum i. e. *orbus, pupillus, pupilla*, et m. et fem., et sing. et coll.; Ex. 22, 21; Job 6, 26. 22, 9. 24, 3. 9. 29, 12; Ps. 9, 38. 42. 108, 8. 11; Prov. 23, 10; Jes. 9, 17; Jer. 5, 28. 7, 6. 22, 3; Thren. 5, 3; Sir. 4, 10; **እጓለ፡ማውታ፡ኀደገኒ፡አቡየ፡** Tob. 1, 8; Joh. 14, 18; Jac. 1, 27. — Did. ed. Platt p. 108 legitur mira forma: **እጓለ፡ማዊት፡** — *Voc. Ae.:* **እጓለ፡ማውታ፡ዘ፡ድኅ፡** (v. **ድሐ፡**, v. **ደኅ፡**).

ማውትና፡ subst., praemisso **እጓለ፡** significat: *orbitas*, ut: **በእንተ፡እጓለ፡ማውትናሆሙ፡ወድክትምናሆሙ፡** Jsp. p. 335.

ሞአ፡ I, 1 [rad. in caeteris linguis haud usitata; an بَآ huc referre licet?] Subj. **ይማእ፡**, raro **ይሙእ፡**, *superare, praepollere, vincere;* abs. **መዊእ፡** νίκη 1 Par. 29, 11; Matth. 12, 20 Platt; **ይመውኡ፡** ἔσονται ἰσχυρότεροι Jes. 37, 21; **ሞአ፡ፀር፡** ἐκραταιώθη ὁ ἐχθρός Thren. 1, 16; **ዕሴተ፡ዘሞአ፡** ἐπινίκιον 1 Esr. 3, 5; **ትእምርተ፡መዊእ፡** τὸ τρόπαιον Chr. Ta. 5; **ወይን፡ይመውእ፡**, **አንስት፡ይመውኣ፡** ὑπερισχύειν 1 Esr. 3, 10 seq.; Apoc. 2, 7. 3, 12. 6, 2; **ወሀበነ፡ንማእ፡** 1 Cor. 15, 57; c. c. **እምነ፡**, ut: 2 Reg. 24, 4; 1 Reg. 17, 50 E; c. **ላዕለ፡**, ut: **ሀበኒ፡መዊአ፡ላዕለ፡ሰይጣን፡** Kedr f. 5; c. **ለ፡**, ut: **ይመውእ፡ለኵሉ፡** Dan. 2, 40 var.; at plerumque c. Acc., ut: **ስእኑ፡መዊኦቶ፡** 4 Reg. 16, 5; Judith 1, 13; Kuf. 46; Ps. 12, 4; al. Usurpatur de quovis certamine, ut: **ከመ፡ኢይማእከ፡በብዕሉ፡** Sir. 8, 2; Esth. 6, 13 (ἀμύνασθαι);

ኢይማእከ፡ ሥነ ፡ ፍትወታ፡ Prov. 6, 25; ከመ ፡ ኢይማኡኒ፡ Sir. 23, 2. 12, 5; ሞእክምዎ፡ ለእኩይ፡ 1 Joh. 2, 13. 4, 4; Rom. 8, 37. 12, 21; in controversiis Jes. 54, 17; Rom. 3, 4; in judicio Ps. 50, 5; Act. 25, 7 rom. — Forma Subjunctivi: ይሙእዎሙ፡ legitur Jsp. p. 353 (sed aliàs in eodem libro ይማኡ፡); ሙኢዮሙ ፡ ለጸላእትኪ፡ Deg. At forma ይምእዎ፡ 4 Esr. 6, 65 Laur. lapsu calami pro ይማእዎ፡ exscripta est. — *Voc. Ae.*: ሞአ፡ዘ፡አሸነፈ፡

አሞአ፡, rarius **አምአ፡** (ut Jsp. p. 285) II, 1 *superiorem vel victorem reddere, victoriam praebere*, c. c. Acc. et ላዕለ፡ vel በ፡, ut: ዘአሞአ፡እግዚ"፡ላዕለ፡ከልኡ፡ Jsp. p. 283. 280; ከመ ፡ ታሙእ፡ ለዘፈቀድከ፡ *ut victoriam praebeas, cui volueris* Jsp. p. 292; ከመ ፡ ያሙእነ፡ በሙ፡ ib. p. 308; ውእቱ፡ ያመውእከ ፡ በጸሩ ፡ ወበመንግሥቱ፡ ib. p. 281; Inf. ለአሙአት፡ሕዝቡ፡ ib. p. 291; አሙአተ፡ሃይማኖት፡ *facere ut fides vincat* ib. p. 348. — Praeter Subjunctivi formam ያሙእ፡ in Jsp. nonnumquam ያመውእ፡ vel ያሞእ፡ formae haud probandae occurrunt, ut: ከመ፡ኣመውእከ፡ላዕለ፡ነገሥት፡ p. 280; ከመ፡ያሞኦሙ፡ p. 355. — Nonnumquam aliquem ab aliquo *vinci pati* reddi potest, ut: *Christus* ኢያመውኦ፡ ሰበ፡ ይትዋቀሶ፡ (illum eum vincere non sinet i. e.) *cum vinci non sinet* Org. 1.

ተመውአ፡ III, 1 *vinci, superari, inferiorem reddi* Jes. 8, 9. 20, 5. 30, 31. 51, 7; 4 Reg. 19, 26; Jer. 31, 1; 4 Esr. 1, 20. 4, 32. 8, 24; 2 Petr. 2, 19 rom., c. ለ፡ pers.; ተመውኦትክሙ፡ Am. 8, 7; ተመዊኦቱ፡ Jsp. p. 303; ተመውኦ፡ Org. 1. Mirus est verbi usus ተመውአ፡ቀትል፡በይእቲ፡ዕለት፡ ἐτροπώθη ὁ πόλεμος 2 Par. 18, 34. Ubi de judicio agitur, *vinci est condemnari, causa cadere*: ተመዊኦ፡ Ps. 108, 6; 4 Esr. 7, 14.

ምዉእ፡ vel **ምውእ፡** part. *victus, inferior factus* Jsp. p. 380; ሕገ፡ዐበአ፡ወመዊአ፡ትሬስዮሙ፡ለምውኣን፡ አግብርት፡ለመዋእያን፡ F. N. 31; ትከውን፡ምዉእ፡ለሙቱ፡ Fal. f. 39; Org. 1.

ሙኣት፡ n. act. 1) *victoria*, quam quis reportat: እምነቢክ፡ሙኣት፡ 1 Esr. 4, 59; 1 Joh. 5, 4; 1 Cor. 15, 54; Herm. p. 45; Hos. 13, 14 var.; እሬ፡ትኄልዩ፡ አንትሙ፡ ሙኣቶሙ፡ (cogitatis eos vincere) Jsp. p. 360; ለሙኣት፡ሃይማኖት፡ ib. p. 325; ሰበ፡ ርእዩ፡ ዘንተ፡ ሙኣተ፡ ib. p. 292. 2) victoria, qua quis devincitur, *superatio, devictio*: እምድኅረ፡ ሙኣት፡ኵሉ፡ሰይጣናት፡ Phlx. 39.

መዋኢ፡ n. ag. *victor, vincens* Matth. 12, 20 rom.; est epitheton Jobi Did. 25; ሰማዕታት፡መዋእያን፡ Deg.; Lit. 170, 3; Jsp. p. 290; ገብሬ፡ዐብእ፡ይከውን፡ ፩ጊዜ፡ መዋኢ፡ ወ፩ጊዜ፡ ተመዋኢ፡ ከመዝ፡ሥርዐተ፡ዓለም፡ ib. p. 380; c. Acc.: ሰላም፡ለከ፡አበዲር፡ መዋኢ፡ ሰብአ፡ በር፡ ወምክረ፡ ጸላኢ፡ Sx. Masc. 28 Enc.

ተመዋኢ፡ n. ag. (III, 1) *victus, superatus*: Jsp. p. 380; ተመዋእያን፡እምፍትወት፡ F. N. 24, 2.

ምዋኢ፡ subst. *victoria*: „*epinicium*" (Lud.): ብጡል፡ እምዋኢክሙ፡ irritus a laude victoriae vestrae i. e. *laude victoriae indignus* Lud. e Mss. Colb.

ተምውኣት፡ vel **ትምውኣት፡** subst. (a III, 1) *superatio, devictio*: ሐጸ፡ተምውኣቶሙ፡ (var.: ተመውኣቶሙ፡) βέλος σωτηρίας 4 Reg. 13, 17.

ሙዝ፡ subst., nomen plantae (مَوْز ܡܘܙܐ) *musa* paradisiaca (ficus indica), de qua vid. Lud. hist. I. 9, 21; comm. p. 139.

ሞገስ፡ *gratia* ejusque derivata vid. sub **ወገሰ፡**

ሞገድ፡ *fluctus* vid. sub **ወገደ፡**

ሞጣሕት፡ vid. sub **ወጠሐ፡**

ሞጸ፡ rad. inus.; ejus propria vis videtur fuisse in *tergendo* et *mundando*: مَاصَ *confricuit manu, lavit leniter*: مَصْمَصَ *proluit vas.*

አስተማወጸ፡ IV, 3 se invicem purgare (an: permulcere?) facere i. e. *conciliare* aliquem alicui (coll. مَاصَ X): ለዘተጸአለ፡ያስተማውጽዎ፡ λοιδορίας ἔστι διαλλαγή Sir. 27, 21. — *Voc. Ae.*: ያስተማውጽዎ፡ዘ፡ያስተዓርይዎ፡

ሞጻ፡ vid. sub **ወጽአ፡**

መዓልት፡ *dies* vid. sub **ወዐለ፡**

ተማዕለየ፡, **መማዕልይ** vid. sub **ዐለየ፡**

I. **መዐረ፡** rad. inus., ut videtur id. q. مَرَّ *transiit, praeteriit*, unde مَرَّةٌ *transitus unus, vicis una*; Acc. *semel*. Hinc

ምዕር፡ subst., Pl. **ምዕራት፡**, Pl. Pl. **ምዕራታት፡** 1) transitus i. e. *momentum* vel *ictus temporis* a) ለእንተ፡ምዕር፡ ἐν ἀτόμῳ (*in momento*) 1 Cor. 15, 52 ant.; ኵሉ፡ ፍጡን፡በኀበ ፡ እግዚ" ፡ ለእንተ ፡ ምዕር፡ Sir. 18, 26. b) ኵሉ ፡ ለምዕር ፡ ወግብተ፡ (διὰ τάχους καὶ ἐξάπινα) *subito, repente* Sir. 11, 21; 4 Esr. 6, 78; ለምዕር፡ πρὸς ὀλίγον Jac. 4, 14; ወይከውን፡በጊዜሃ፡ለምዕር፡ ὡς στιγμὴ παραχρῆμα Jes. 29, 5. c) ምዕረ፡ኅዳጠ፡ χρόνον *paululum temporis* Prov. 7, 12; ተኀብአ፡ኅዳጠ፡ምዕረ፡ Jes. 26, 20; Clem. f. 156. d) ምዕረ፡ cum Imperativo et Cohortativo conjungere amant: *jam, modo, parumper, paulisper, prius*: ተፈግሐ፡ምዕረ፡ τὸ νῦν ἔχειν ἡδέως γίνου Tob. 7, 11; ብላዕ፡ወስተይ፡ምዕረ፡ወተፈግሐ፡ 7, 10; ንጠይቅ፡ምዕረ፡ Judith 5, 20; 1 Reg. 2, 16. 14, 19; Marc. 7, 27. 14, 41. 2) *vicis* (in locutionibus adverbialibus, ut *una vice, tertia vice* al.) a) ምዕረ፡ *semel* ἅπαξ Ps. 88, 35; Hebr. 9, 27. 28; 2 Cor. 11, 25; Judae 5; ἐφάπαξ Rom. 6, 10; ምዕረ፡ለለዓመት፡ Ex. 30, 10; Kuf. 5. 49; ምዕረ፡ — ወዳግመ፡ Job 33, 14. 39, 35; ምዕረ፡ ወክዕበ፡ ἅπαξ καὶ δίς 2 Esr. 23, 20; Tit. 3, 10; 1 Reg. 17, 39; Deut. 9, 13; ምዕረ፡አሐተ፡ *una vice* Chr. ho. 17; ዓዲ፡ምዕረ፡ ἔτι ἅπαξ Hagg. 2, 6; Hebr. 12, 26. 27; ዛተ፡ምዕረ፡ *hac vice* vel *nunc* Phlx. 4; ምዕረ፡ዳግመ፡ *secundo*, F. M. 5, 7; ሰዐፍ፡፫ምዕራተ፡ τρὶς δίς Hez. 41, 6 vrs. alt.; ምዕራተ፡ብዙኀተ፡ *pluries, saepius* F. M. 14, 10; ምዕራተ፡ id., Gad. Kar.; Jsp. p. 325. 369; ምዕራታተ፡ *iterum ac saepius* Phlx. 85. α) ምዕረ፡ — ምዕረ፡ *modo — modo* Jer. 18, 7. 9 vrs. alt. β) nota pron. suff. per *e* affigi: ምዕሬሃ፡ለይእቲ፡ መስፈርት፡ *illam mensuram semel (impletam)* 4 Reg. 7, 18. b) በምዕር፡ *semel, uno ictu, uno eodemque tempore* Num. 16, 21; 2 Reg. 23, 8; 1 Reg. 26, 8; 1 Par. 11, 11; Dan. 2, 35; 4 Esr. 3, 54. 56; በምዕር፡በበ፫

ዓመት፡ 2 Par. 9, 21; Cant. 4, 9; Hebr. 7, 27. 9, 12. c) በበምዕር፡ *singulis vicibus* Jos. 6, 3. d) እምዕር፡ ለምዕር፡ aliam vicem super aliam i. e. *identidem, iterum iterumque* Phlx. 100.

II. **መዐረ፡** rad. inus., sine dubio id. q. יַעַר de quo vid. Ges. thes. p. 611. Hinc

መዓር፡(መዐር፡) subst. [יַעַר, amh. ማር፡] plerumque m., *mel* μέλι Gen. 43, 11; Ex. 16, 31 (ἐγκρίς Num. 11, 8); Jud. 14, 8. 9; 1 Reg. 14, 26; Jes. 7, 15; Prov. 5, 3. 24, 13; **መዓር፡ብዙኀ፡** 25, 27; **መዐር፡ቀድው፡** πρῶτον μέλι Hez. 27, 17; Sir. 24, 20. 39, 26. 49, 1; Apoc. 10, 9; Ex. 3, 8. 17. 13, 5 al.: **መዓረ፡ገዳም፡** μέλι ἄγριον Matth. 3, 4; **መዓረ፡ጸደና፡** id. Marc. 1, 6. 2) *favus* κηρίον Ps. 117, 12, at saepius: **መዓረ፡ግራ፡** κηρός Jes. 64, 2; Judith 16, 15; Hen. 1, 6 (vid. **ግራ፡**); *si quis ex ecclesia furatur* **መዓረ፡ግራ፡** (κηρόν) II Can. Ap. 66 (aliâs in Syn. **ሠምዕ፡**). — *Voc. Ae.*: **መዓረ፡ግራ፡ብ፡ሰም፡ሙጫሂ፡ይ ።**

መዐርዒር፡ adj. quinquel. (gramm. § 110, b), pro quo **መዓሪር፡** Lit. 175, 3, *mellitus, dulcis*: **መር፡ወመዐርዒር፡** Hen. 69, 8; **ማየ፡ሰርቅ፡መዐርዒረ፡ስተይ፡** Prov. 9, 17. 16, 24; **ጕርዔሁ፡መዐርዒር፡** Cant. 5, 16; saepius de voce et loquela: **በቃል፡መዐርዒር፡** Kedr f. 22; **ቃሉ፡** (sic) **መዐርዒር፡ዘሱራፌል፡** Rel. Bar.; **ነገረ፡ገድሉ፡መዐርዒር፡ለተናግሮ፡** Deg.

ምዕርዕርና፡ subst. *dulcedo*: **ጣዕመ፡ምዕርዕርናከ፡** Sap. 16, 21.

አማዕረረ፡ quadrl. II, et **አምዐርዐረ፡** quinquel. II. 1) *dulcem reddere, edulcare, obdulcare*: **እንተ፡ለጊዜሃ፡ታምዐርዕሮ፡ለጕርዔከ፡** Prov. 5, 3; Did. 2 (ed. Platt p. 11; at in cod. Stuttg. **ታመዐርሮ፡**); **ኢያማዕርር፡ጕርዔየ፡ጸቃውዐ፡ዘማ፡ብእሲት፡** Enc. Teq. 29; Nah. 15. 2) dulcedinem producere i. e. *dulcem esse*: **ከመ፡ያምዐርዕር፡ጕርዔከ፡** Prov. 24, 13. — *Voc. Ae.*: **ታመዐርር፡ዘ፡ምራቅ፡ትውኅጥ፡** (male).

ማዕሰብ፡ *vidua* vid. sub **ዐሰበ፡**

አማዕቀበ፡ vid. sub **ዐቀበ፡**

ማዕበል፡ *fluctus, undae* vid. sub **ዐበለ፡**

መዐት፡ *ira* vid. sub **መዐዐ፡**

መዐትም፡ *iracundus* vid. sub **ዐተመ፡**

አማዕተበ፡ *charactere notare* vid. sub **ዐተበ፡**

ምዕዋ፡ et **ማዕዋ፡** subst., *coenum, lutum*: **አሕርው፡ዘውስተ፡ጽቡረ፡ማዕዋ፡ያንገረግሩ፡** M. M. f. 31. [coll. יָוֵן, وَحَنَةٌ, وَحَلٌ]. — *Voc. Ae.*: **ምዕዋ፡ዘ፡ጭቃ፡**

መዐወ፡ rad. inus., quae *mollitiei* vim habuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 809). Hinc

አማዑት፡ subst., forma Pl. a sing. deperdito (vid. gramm. § 140, 3, c); forma: **አምዑት፡** Sir. 30, 7 in uno libro Mss. occurrit; [respondent מֵעִים, ܡܥܝܐ, مَعًى v. مِعًى, Pl. أَمْعَاءٌ] Pl. **አማዕዋት፡**, *intestina* Gen. 43, 30; **እስከ፡ይወፅእ፡አማዑቲከ፡** 2 Par. 21, 15; **እምብከዮሙ፡ይትመሰው፡አማዑትከ፡** (v. **አምዑትከ፡**) Sir. 30, 7; **አማዑቲሁ፡** (v. **አማዑቱ፡**) **አራዊት፡ዘብርት፡** Job 41, 6; Ps. 108, 17. 16, 10 (ubi Gr. τὸ στέαρ habet); **ሥብሐ፡ዘውስተ፡አማዑቱ፡** Lev. 4, 8. 7, 3; Act. 1, 18; 2 Cor. 6, 12; 1 Sal. Mar. 28; Jsp. p. 369; **ሕማመ፡አማዑት፡** δυσεντερία Act. 28, 8 Platt. — *Voc. Ae.*: **አማዑት፡ዘ፡ሐንገርት፡** v. **አንገርት፡**

መዐዐ፡ rad. inus., cum **መዐወ፡(አማዑት፡)** cognata, ut sit proprie: *vehementer concitari, de intestino*. Arabice respondent مَعِصَ V *doluit* venter; VII. VIII *iracundia efferbuit et dolore*; مَعَضَ *iram concepit*; مُغِصَ *torminibus affectus fuit*. Hinc

አምዕዐ፡ II, 1 *ad iram concitare* vel *provocare, irritare* (παροξύνειν, παροργίζειν); Imprf. et Subj. **ያምዕዕ፡** (gramm. § 96, 1); c. c. Acc.: Deut. 4, 25. 31, 29; Ps. 73, 11. 19; Job 12, 6; Sir. 3, 16. 4, 2; Jes. 1, 4. 5, 24. 7, 13 (**አምዕዮ፡እግዚ"፡** Inf.). 60, 14. 63, 10. 65, 3; Jer. 7, 18. 19; Mich. 2, 7; Judith 11, 11; Hen. 84, 6; Matth. 5, 22; Rom. 10, 19. Pro **አምዕዐ፡** nonnumquam occurrit **አምዐዐ፡**, ut: **እንተ፡አምዐዐቶሙ፡** (v. **አምዕዐቶሙ፡**) Jes. 23, 11; **አምዓዕዎ፡** Herm. p. 12; pro II et I pers. Perf. **አምዓዕከ፡**, **አምዓዕነ፡** passim reperiuntur formae contractae, ut **አማዕዕክኒ፡** Hez. 16, 54; **አማዕናሁ፡** Mal. 2, 17.

ተምዕዐ፡ III, 1 *irasci, ira ardere, succensere* (ὀργίζεσθαι, θυμοῦσθαι, θυμοῦσθαι ὀργῇ, μηνίειν); c. absol., ut: **ሶበ፡ትትመዓዕ፡ተዘከር፡ዕለተ፡ሞትከ፡** Sir. 18, 24; Ex. 15, 14; Ps. 4, 5. 26, 14; Marc. 3, 5; Matth. 18, 34. 22, 7; c. **ላዕለ፡** pers. Num. 25, 3; Ps. 73, 1; Zach. 1, 15; Koh. 5, 5; Jes. 5, 25; Judith 1, 12; c. **ዲበ፡** pers. ut Ex. 4, 14; Kuf. 5; c. Acc. pers.: Ps. 84, 5; Gen. 44, 18; Kuf. 3. 26; Jes. 12, 1. 28, 28; Jer. 3, 12; 4 Esr. 8, 35. 39; Apoc. 12, 17; c. **በእንተ፡** vel **በበይነ፡** rei vel pers.: **ኢይትመዓዕኑ፡በበይነ፡ዝንቱ፡** Jes. 57, 6; 4 Esr. 8, 33; Kuf. 30; c. Acc. **መዐተ፡** *irasci iram*, frequentissime: Ex. 4, 14. 32, 12; Num. 25, 3; Jes. 37, 29; **ተምዕዐ፡መዐተ፡ዐቢየ፡** Jes. 5, 25; **ተምዐ፡መዐተ፡ጥቀ፡** Judith 5, 2. — De flexione hujus verbi vid. gramm. § 97, 1. Ejus formae sunt: a) Perf. **ተምዕዐ፡** (vel **ተምዐዐ፡** Jos. 7, 1 ann.) et **ተምዐ፡** Ex. 4, 14; Kuf. 3. 28. 30; Ps. 17, 9; II et I pers. sing. et pl.: **ተምዓዕኩ፡** (sive **ተምዐዕኩ፡**) Zach. 1, 15; Thren. 5, 22; Jes. 12, 1; vel **ተመዐዕከ፡** sive **ተመዓዕከ፡** Thren. 5, 22; Ps. 73, 1; vel **ተምዕዕከ፡** Ex. 32, 12; Jes. 37, 29; vel **ተማዕከ፡** Zach. 1, 15; Ps. 73, 1 var. b) Impf. et Subj. **ይትመዐዕ፡** sive **ይትመዓዕ፡** (semel legi **ይትሜዓዕ፡** III, 2 Marc. 3, 5 rom.), c. pron. suff. **ትትመዐዮሙ፡** 4 Esr. 8, 35; Gen. 44, 18; Ps. 84, 5; Jes. 28, 28. 64, 9; **ይትመዓዓከ፡** Koh. 7, 22; Kuf. 26; nec non **ትትማዕዮ፡** 4 Esr. 8, 39; Pl. **ይትመዓዑ፡እምወይን፡** Hos. 7, 5. c) Imprt. **ተምዑ፡**, v. **ተምዕዑ፡** Ps. 4, 5; **ተመዐዒ፡** Hez. 21, 9. d) Inf. verb. **ተምዒዐከ፡** Ps. 26, 14; Ex. 32, 10; **ተምዒዮ፡** Job 16, 9. e) Inf. nom. **ተምዕዮ፡** et **ተምዮ፡** Koh. 7, 9.

ተማዕዐ፡ III, 3 *sibi invicem irasci* Act. 15, 39; 2 Cor. 11. 20 rom.

አስተማዐዐ፡ IV, 3 alium contra alium *ad mutuam iram provocare* 1 Cor. 13, 5.

ምዑዕ፡ part. *iratus, ira incensus:* **መፍትው፡ ትትዐገሥዎሙ፡ ለምዑዓን፡** Did. 10. 17; **ገብረ፡ ሰላመ፡ ማእከለ፡ ምዑዓን፡** Phlx. 51.

መዐት፡ vel **መዓት፡** subst., m. et fem. 1) *ira (furor, aestus)* ὀργή, θυμός, al., Jac. 1, 19. 20; Col. 3, 8; Hebr. 11, 27; Prov. 15, 1; Koh. 7, 4. 9; Job 5, 2; Ps. 6, 7; **መዐትኒ፡ ወቍጥዓኒ፡ ርኩሳን፡ እሙንቱ፡** Sir. 27, 30. 26, 28; **በእንተ፡ መዐት፡ ወቍጥዓ፡** agitur F. M. 21; saepissime de ira Dei, quae in puniendo cernitur: Hebr. 3, 11; Matth. 3, 7; Apoc. 6, 17; Jes. 28, 2. 30, 27. 51, 22; **መዐትየ፡ ወመቅሠፍትየ፡** Jer. 7, 20. 21, 5. 12. 23, 20; **መዐቱ፡ ላዕለ፡ ባቢሎን፡** 28, 11. 37, 23. 24; Dan. 9, 16; **ኢይቈርር፡ መዐትየ፡ ላዕለ፡ ፀርየ፡** Jes. 1, 24; **መዐት፡ መንሱት፡** ὀργὴ θυμοῦ Sir. 10, 18. 2) *minae* (ἀπειλή) Prov. 13, 8. 19, 12. 20, 2; Eph. 6, 9.

ትምዕዕት፡ subst. *irae exaestuatio, excandescentia:* **ትምዕዕት፡ ፍጥረታዊት፡** Phlx. 141. 143.

ምዕዘ፡ I, 1 [etymon obscurum est; cum مَصَّ enim (מָצַץ et מָצָה), quod primitus *sugendi* vim habuit, deinde in significationem *dulcis et suavis saporis* abiit, vix componi potest.] Impf. **ይምዕዝ፡**, *bene olere, suavem odorem spirare:* Hen. 24, 4; Org. 1; **ጽጌ፡ ዘሠናየ፡ መዐዛ፡ ይምዕዝ፡** Laud. Mar.

መዐዘ፡ I, 2 *bonos odores diffundere:* **ቤተ፡ ክርስቲያን፡ አንተ፡ ትሜዕዝ፡ ቆዐ፡ ጽጌ፡ ወይን፡ ወትጼውር፡ አስካለ፡ በረከት፡** hom. Epiphanii in Cyr. f. 117.

አምዐዘ፡ II, 1 1) absol. *bonos odores diffundere: aromatibus impletum* **ሙዳይ፡ ያምዕዝ፡** Clem. f. 153; **ክርስቶስ፡ አምዐዘ፡** Clem. f. 152. 2) c. Acc. *suavibus odoribus perfundere vel implere:* **ሐዋርያት፡ አምዐዙ፡ ኵሎ፡ ዓለመ፡** Clem. f. 153; **ለምሕላነ፡ አምዕዝ፡** Cod. Mus. Brit. LIV. 7: **አምዕዘነ፡** *bonum odorem da nobis* Lit. 160, 3. 3) *suavibus odoribus suffire,* in specie: *bonis odoribus condire* mortuum: **ብእሲት፡ ዘትሰድድ፡ ፃኤ፡ ከመ፡ ኢያማስኑ፡ አልባሲሃ፡ ወታምዕዘሙ፡ በአፈዋት፡** Chr. Ta. 20; **አምዐዝዎ፡ ወቀበርዎ፡ ለዮና፡** Abush. 47; Gen. 50, 2. 3. 26 var.

ተምዕዘ፡ III, 2 1) refl. *suavibus odoribus se ipsum* (corpus vel vestes) *perfundere:* **ዘተሰርገወት፡ ሰርጐተ፡ ወርቅ፡ አው፡ ተምዕዘት፡ አፈዋተ፡** F. M. 34, 8; **ትሰረገው፡ በኵሉ፡ ሰርጐ፡ አልባስ፡ ወትትሜዐዝ፡ በኵሉ፡ አፈዋት፡** Jsp. p. 323; Chr. Ta. 29; *amabat* **በዊአ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ብለኔ፡ ወተምዕዘ፡ በዕፍረት፡** Abush. 50. 2) pass. *bonis odoribus perfusum vel impletum esse,* nec non: *bonos odores exhalare:* **በመዐዛሁ፡ ለክርስቶስ፡ ተምዕዙ፡ ሐዋርያት፡ ወአምዐዙ፡ ኵሎ፡ ዓለመ፡** Clem. f. 153; **ከመ፡ ኢትመዐዝ፡ በጼና፡ አልባስኪ፡** Org. 8; **ይትሜዐዝ፡ ቆዐ፡ ጽጌ፡ ወይን፡** ib. 7. 3) *perfundi vel suffiri odores* Kuf. p. 110

ምዑዝ፡ part. *odoratus, odorus, bene olens;* nonnumquam *suavis in genere:* Clem. f. 153; **ዕፍረት፡ ምዑዝ፡** Sap. 2, 7; **ዕፍረት፡ ዘምዑዝ፡ ጼናሁ፡** Jsp. p. 299; **ጽጌ፡ ገነት፡ ምዕዝት፡** Fal. in proem.; **ሰዐዊሃ፡ ምዑዛን፡** Deg.; **ምዑዝ፡ ለመትልወ፡ ወይን፡** ἡδὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς Prov. 12, 11; **ምዑዘ፡** *suaviter* de sono citharae Org. 1

መዐዛ፡ subst., plerumque m., Pl. **መዐዛት፡** (raro) 1) *odor bonus* vel *suavis,* nonnumquam *odor* in genere (ὀσμή, εὐωδία): Cant. 1, 3. 12; Koh. 7, 1; Asc. Jes. 6, 17 (ubi **መዐዛ፡** legendum videtur); **ጥዕመ፡ መዐዛየ፡ ከመ፡ ቀናንሞስ፡** Sir. 24, 15. 32, 8. 39, 14; Jer. 25, 10; **ዕፀው፡ መዐዛ፡** Hen. 24, 3. 29, 2. 30, 3; Kuf. 21; 2 Cor. 2, 14—16; **መዐዛ፡ ሠናይ፡** Lev. 1, 9. 13. 17. 2, 9 seq.; Kuf. 2. 6. 7; *Esther* **ኢተቀብአት፡ መዐዛተ፡** Macc. f. 11; *odor* in genere: **መዐዛ፡ ማይ፡** Job 14, 9; Jer. 31, 11; 2 Cor. 2, 16; **መዐዛ፡ እኩይ፡** M. M. f. 278. 2) ut videtur, etiam: *sapor suavis:* **ወይን፡ ዘሠናይ፡ መዐዛሁ፡** οἶνος ἡδύς Esth. 1, 7.

ተማዕዘረ፡ vid. sub **ዐዘረ፡**

መዐደ፡ et **ምዕደ፡** I, 1 [respondent وَعَظَ *monuit, exhortatus est,* pec. referens, quod futurum esset, nec non وَعَزَ et وَعَدَ; יָעַץ יָעַד vid. Ges. thes. p. 605. 610] Subj. **ይምዐድ፡** (F. N. 46), *admonere, adhortari:* **ይምዕዱኒ፡** νουθετοῦσί με Job 30, 1; Clem. f. 143; Chrys. saepissime; Lit. 171, 3; **እግዚ"፡ መዐዶ፡ ለሰብእ፡ ኢይዕልዎ፡** Jsp. p. 290; **ወእምዝ፡ ምዕዶሙ፡ ለእሊአሁ፡ ወአዘዞሙ፡ ያምልክዎ፡ ለእግዚ"፡** ib. p. 293; c. dupl. Acc.: **መዐደነ፡ ነገረ፡ ሕይወት፡** *adhortatus est nos verbo vitae* Gad. T. H.; **ምዒድ፡** Org.

ተምዕደ፡ III, 1 pass. *admoneri,* refl. *se adhortari:* (*clerici apud episcopum congregati*) **ይትመዐዱ፡ ወይጠናቀቁ፡ በእንተ፡ ግብረ፡ ለቅድስት፡ ቤተ፡ ክ"ን፡** Clem. f. 185; Imprt.: **ተመዐዱ፡ በበይናቲክሙ፡** Kid. f. 17 (nisi **ተማዐዱ፡** legere malueris).

ተማዐደ፡ III, 3 *se invicem admonere* vel *exhortari* **ከንቱ፡ ዘተማዐዱ፡** ματαία ἡ παράκλησις ὑμῶν Jes. 30, 7.

ምዕደት፡ n. act. *exhortatio, paraenesis* Lud. sine auct.

መዓዲ፡ n. ag. *hortator, monitor* Phlx. 102. 231; Reg. Pach.

ምዕዳን፡ subst., Pl. **ምዕዳናት፡** *hortatus, adhortatio, admonitio* Chr. ho. 10; **ሰሚዐ፡ ነገረ፡ ምዕዳን፡** Phlx. 46. 104; Sx. Teq. 11; Ter 30 Enc; **ምዕዳነ፡ ጽድቅክሙ፡ በሊኅ፡** Sen. 16 Enc.; **ቃለ፡ ምዕዳን፡** F. N. 48; Jsp. p. 300; **ለክሙ፡ ኢይመይጦ፡ ለአልባቢክሙ፡ ምዕዳን፡ እምግዘፊሆን፡** ib. p. 361; **መጻሕፍት፡ ምዕዳናት፡** Gad. Kar.

መዝመዘ፡ quadrl. I [respondent مَشَّ et مَثَّ *abstersit manum mundandi ergo,* coll. مَشْمَشَ, مَثْمَثَ, مَزْمَزَ] *abstergere, detergere* mundandi vel siccandi causa Luc. 7, 38. 44; Joh 11, 2. 12, 3. 13, 5; 4 Reg. 21, 13; **ይመዘምዝዎሙ፡ እምጸበለ፡ ቤት፡** Ep. Jer. 12; Did. 17; Gad. Ad. f. 20; **መዝመዙ፡ ሥጋሆሙ፡ በአጽርቅት፡** Sx. Hed. 1; Tachs. 12 Enc. 2) atterendo vel manum ducendo super re: *oblinere, illinere* c. **በ፡**, Lud. sine auct. — *Voc. Ac.:* **መዝመዘ፡ ዘ፡ አፍተለተለ፡**

ተመዝመዘ፡ III, 1 1) *abstergi, detergi:* **በከመ፡ ይትመዘመዝ፡ ዕፍረት፡ እምከመ፡ መዝመዝዎ፡** 4 Reg. 21, 13; **እለ፡ ተመዝመዙ፡ በዐጊ፡** Kid. f. 27. 2) *oblini unguento,* c. **በ፡** unguenti, Org.

ምዝሙዝ፡ part. *abstersus, illitus* Lud. sine auct.

ምዝር፡ et **ምስር፡**, subst. [id. q. مِزْر *potus ex milio et ex hordeo paratus*, مِزْر *potus inebrians ex tritico paratus*] *potus ex frumento paratus, cerevisia* Gad. Lalib.; Gad. T. H.; Sx. Sen. 16 Enc.; **ምስር፡** Gad. Ad. f. 139. — *Voc. Ae.*: **ምዝር፡ ዘ፡ጸላ፡** (Lud.: **ጽ፞ልእ፡**; aliâs: **ጠላ፡**); quod quomodo nunc ab Abyssinis paretur, vid. in Harris Reiſe II. p. 196.

መዛሪ፡ n. ag., Pl. **መዛርት፡** comm., m. **መዛርያን፡**, fem. **መዛርያት፡** *is qui potum inebriantem ex frumento parat* vel *cerevisiae pocula ministrat;* deinde: *pocillator, pincerna* in genere: **ሊቀ፡መዛርት፡** (id. q. **ሊቀ፡ቀዳሕያን፡**) Kuf. 39; **መዛርያን፡ወመዛርያት፡** Koh. 2, 8.

ማዙሮት፡ n. pergr. sc. μαζουρώθ (מַזָּרוֹת) *signa zodiaci* 4 Reg. 23, 5. — In *Voc. Ae.* inter nomina siderum (**ከዋክብት፡**) recensetur.

መግዘበረ፡ *dirui, vastari* vid. sub **ዘበረ፡**

መዝኈ፡ rad. inus., sine dubio eadem quae مَرَحَ *jocatus est*, III *collusit*. Hinc

አስተማዝኈ፡ IV, 3 ludicra agere cum aliquo, *delicatius tractare, nimis indulgendo emollire* vel *corrumpere* aliquem, c. c. Acc.: **እምከመ፡አስተማዛኅከ፡ለወልድከ፡** Sir. 30, 9.

ምዙኅ፡ et **ምንዙኅ፡** part. *emollitus, delicatus, deliciis assuetus* Deut. 32, 15 et var.; Syn. p. 327. — *Voc. Ae.*: **ምንዙኅ፡ዘ፡ሕንቅቅ፡**; Lud.: amh. **ድልድል፡**

መዘነ፡ I (dubium, utrum 1 an 2) potissimum in libris serioris Geez et in lingua amh. usitatum [id. q. אָזַן وَزَنَ] *pendere, ponderare*, **መዝኖት፡** F. N. 32.

ተመዘነ፡ III 2, *pendi, ponderari*: **ዘይሰፈር፡ወዘይትሜዘን፡** *mensurabilia et ponderabilia* F. N. 28; **ኖኅ፡ለባሕር፡ዘኢይትሜዘን፡** Ssal. Req.

ሚዛን፡ n. peregr. formationis, sc. مِيزَانٌ (a وزن) 1) *libra, bilanx*: **ዘይሰርቁ፡በሚዛን፡** F. M. 17, 7; **እለ፡ይዔምፁ፡በሚዛን፡** ib. 26, 3; Macc. f. 10. 2) nomen signi zodiaci: *libra* (**ሚዛን፡** et **እልሚዛን፡**) Abush. 4; Cod. Mus. Brit. LXXXII, Nr. 4.

I. **መዘገ፡** I, 1 ex arabico مَرَجَ *irritavit* unum contra alterum, bene explicari potest. Legitur: **በማሕዘ፡ዚአከሙ፡ምዝጉ፡ኵልክሙ፡** ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας 2 Cor. 9, 2 rom.; at Imperativus hic parum quadrat et lectio corrupta videtur. — *Voc. Ae.*: **መዘጉ፡** (sic) **ዘ፡አፈከከ፡**

II. **መዘገ፡** ut videtur *evellere, eripere* (coll. مَزَعَ *digitis divulsit carpsitque*, مَزَقَ *laceravit*, مَشَقَ *traxit, pexuit, laceravit*): **መዘጎ፡ፍርሀተ፡እግዚ"፡ወአርሐቆ፡እምዐሬዊ፡** Ps. 1 in tit., ed. Rom. et Col. (vid. ed. Lud. in ann. ad locum); **ረድኢትከ፡ወለተ፡ከለበት፡መዘገ፡** Sx. Tachs. 12 Enc. — *Voc. Ae.*: **መሠጠ፡መዘገ፡መጠቀ፡ብ፡ነተቀ፡**

መግዘጕለ፡ vid. sub **ዘጕለ፡**

መግዘገነ፡, **ምግዘጋና፡** al. vid. sub **ዘገነ፡**

ማይ፡ subst. [e rad. מוא, quae cum **ምህወ፡**, **መሰወ፡** al. cognata notionem *diffluendi* habuit; respondent מַיִם ܡܰܝܳܐ ماء, sed amharice **ወሀ፡**, **ወ፞ኀ፡**, **ውኃ፡** sicut ماء] plerumque m., passim fem. (ut Sir. 43, 20; Sap. 19, 7), Pl. **ማያት፡** 1) *aqua* Gen. 1, 9; **ማይ፡ብዙኅ፡** Jes. 11, 9; Job 40, 18; **ማየ፡ብሒሩ፡እኩይ፡** 4 Reg. 2, 19; **ማይ፡ዕሙቅ፡** Prov. 18, 4; **ማይ፡ቈሪር፡** 25, 25; **ማየ፡ባሕር፡** Sir. 18, 10; **ለእሳት፡ያጠፍኣ፡ማይ፡** 3, 30; **ኢትስተይ፡ማየ፡ዕሩቀ፡** 1 Tim. 5, 23; **ማይ፡ጥዑም፡** vel **ማየ፡ጥዑም፡** *aqua dulcis* ut Gen. 21, 19; Lev. 14, 5. 50. 52; **ማይ፡መሪር፡ወማይ፡ጥዑም፡** Jac. 3, 11; **ዘአልቦ፡ማየ፡** ἄνυδρος Zeph. 2, 13; **ማየ፡አይኅ፡** *aqua diluvii* Sir. 21, 13; Ps. 28, 9; **ማየ፡ሕይወት፡** Sir. 21, 13; Apoc. 22, 1; **አንቅዕተ፡ማያቲሆሙ፡** Judith 7, 12; **ማያቲሆሙ፡ወአንቅዕቲሆሙ፡** 7, 17; in bibliis frequentissimus est Pl. ὕδατα **ማያት፡** ut Ps. 147, 7; c. c. Pl. verbi m. ut Ps. 17, 13. 76, 15. 16; Prov. 8, 29; Hez. 47, 1, et fem. Prov. 5, 16, vel c. Sing. verbi m. ut Kuf. 5; de aquis salubribus 4 Reg. 5, 12; coll. Joh. 5, 3. 4. 2) usurpatur de variis *liquoribus* 4 Esr. 14, 41; **ማየ፡ሕመት፡** *atramentum* vid. **ሕመት፡**; **ማየ፡ልብን፡** *stacte* vid. **ልብን፡**; de resina e plantis profluente Hen. 31, 1; de succis e plantis et fructibus expressis: **ማየ፡አስከል፡** *vinum* Syn. f. 290; **ማየ፡ሎሚ፡** M. F.; de liquore albo ovorum: **ማየ፡አንቆቅሆ፡** M. F.; **ማየ፡ሐሊብ፡** *aqua lactis* i. e. *serum* Th. Petr. — Etiam de *lotio* dicitur: **ወሰበ፡ነሐውር፡ቤተ፡ማይ፡ርሱያኒነ፡ነሐውር፡** 2 Esr. 14, 23 (i. e. hebr. Neh. 4, 17); Kedr. f. 86. — *Voc. Ae.*: **ማይ፡ብ፡ወሀ፡ወንዝሂ፡ይ፡**

ማያዊ፡ adj. rel. *ad aquam pertinens, aquatilis;* de corporis (humorum) temperamentis: **ጠባይዕ፡ማያዊ፡**, **ነፋሳዊ፡**, **መሬታዊ፡**, **እሳታዊ፡** Fal. f. 16.

I. **ሚሰ፡** rad. inus., sine dubio ead. q. مَاثَ *commiscuit, maceravit dissolvitque* rem in aqua et مَاسَ (مَوْسٌ) id. Hinc

ሜስ፡ subst., plerumque m., Pl. **አምያስ፡** *vinum factitium* cujuslibet generis: *temetum, sicera, vinum igne confectum*, in specie *vinum mulsum, hydromeli* (quo Abyssini praecipue delectantur): σίκερα Lev. 10, 9; Num. 6, 3 seq.; Deut. 14, 26. 29, 5; Luc. 1, 15; Jes. 5, 22. 24, 9. 28, 7; **አምያስ፡ዘግቡር፡በእሳት፡** II Abt. 2; **ስታየ፡ሜሰ፡ወይን፡** Clem. f. 26; **ኢምንትኒ፡እምዘመደ፡አምያስ፡ዘአማእጥእዎ፡በመዓር፡አው፡በሦከር፡** F. M. 26, 1; **ተከሉ፡ውሉዱ፡ኖኅ፡ዐጸደ፡ወይን፡ወገብሩ፡እምፍሬሁ፡ሐዲሰ፡ሜሰ፡** Clem. f. 25; Org. 4; **ስቴ፡ሜስ፡** Gad. Lal.; **ጻዕሬ፡ወይን፡ወሜስ፡ወምዝር፡** Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: **ሜስ፡ብ፡የማር፡ጸጅ፡** vel **ጠጅ፡**. (Quem potum quomodo nunc Abyssini conficiant, descripsit Harris II, p. 195; Rüppell cerevisiam nomine **ጠጅ፡**, hydromeli nomine **ሐምር፡** appellari asserit I. p. 369. 370. 425. II. 20. 23). Hinc

አሜሰ፡ II, 1 *vinum mulsum* vel *temetum conficere.* Hanc quidem formam d'Abbadie e suo cod. XCI excerptam mihi communicavit; at Lud. in lex. asserit: **መየሰ፡** *fecit mulsum.*

መያሲ፡ n. ag., Pl. **መያስያን፡** *qui vinum mulsum, temetum, siceram conficit* vel *vendit*, deinde in genere *caupo, tabernarius*, κάπηλος Sir. 26, 29; **መያስያንኪ፡** Jes. 1, 22; Did. ed. Platt p. 125; **ለብሰ፡ልብሰ፡መያስያን፡**

Jsp. p. 282; መያስያን፡ እለ፡ ይቶስሑ፡ ማየ፡ በወይን፡ ከመ፡ ይሚጥዎ፡ F. M. 26, 2. Hinc **ቤተ፡ መያሲ፡** *caupona* Jes. 5, 11; ይበውእ፡ ቤተ፡ መያሲ፡ Clem. f. 127; καπηλεῖον II Can. Ap. 49.

II. **ሜሰ፡** I, 1 et **ተመይሰ፡** III, 1. Hujus verbi notio ex unico loco, ubi hucusque repertum est, haud satis certe definiri potest: videtur significare *inclinare*, *deflectere* (ut vicinum censeas **ሜጠ፡**). Legitur: ከመ፡ ውኂዘተ፡ ማይ፡ ከማሁ፡ ልበ፡ ንጉሥ፡ ውስተ፡ እደ፡ እግዚ"፤ ኀበ፡ ፈቀደ፡ ህየ፡ ይመይጣ፡ ወህየ፡ ትመይስ፡ (v. ይትመየስ፡) οὗ ἐὰν θέλων νεύσαι, ἐκεῖ ἔκλινεν αὐτήν Prov. 21, 1.

ሚን፡ rad. inus., ead. q. مَانَ (مَيْن) *mentitus est* (coll. hebr. מִין, תְּמוּנָה *species, simulacrum*). Hinc

ተመየነ፡ III, 2 1) comminisci, *solertia* vel *prudentia uti*, in bonam partem: ተመይኖ፡ ግብር፡ (est qualitas araneae, sicut ኀይል፡ leonis) Fal. f. 17; ቦ፡ ሰብእ፡ ዘበኵሉ፡ ይትሜየን፡ ወብዙኀ፡ ያእምር፡ πανοῦργος Sir. 37, 19; ዘብዙኀ፡ ተመንደበ፡ ብዙኀ፡ ይትሜየን፡ (sic legas pro ይትሜነይ፡) 31, 12. 2) plerumque in malam partem: *callide* vel *astute agere*, *dolo uti, subdolum esse, falsam speciem prae se ferre:* በብዙኅ፡ ተመይኖ፡ Esth. 8, 13 apocr. (πολυπλόκοις μεθόδων παραλογισμοῖς); ለተመይኖ፡ 1 Par. 12, 17 vrs. nov.; 2 Cor. 11, 13; ዘኢተመየነ፡ (sic legendum pro ተመነየ፡) Sir. 21, 12; ይትሜየኑ፡ ወይገብሩ፡ ትምይንተ፡ δόλος ἐπὶ δόλῳ Jer. 9, 6; ከመ፡ አልቦ፡ ዘይትሜየን፡ ላዕለ፡ ዳንኤል፡ (var. pro ይትመነገን፡) Dan. 6, 17; c. c. Acc. rei, quae simulatur: ይትሜየኑ፡ ነዊኀ፡ ምክንያተ፡ Marc. 12, 40 rom.; Luc. 20, 47 rom.; ዘንተ፡ ኵሎ፡ ይትሜየን፡ (ሰይጣን፡) Org. 2; seq. ለ et Inf., Org.; seq. ከመ፡, ut: ተመየኑ፡ ከመ፡ ርሑቃን፡ *simulaverunt se remotos* Lib. Myst. 3) *dolo circumvenire* aliquem c. Acc. pers.: ተመየኖሙ፡ 4 Reg. 10, 19; Marc. 14, 1. 4) *adulterare, falsare, ad fraudem abuti*, c. Acc. rei: 2 Cor. 2, 17. 4, 2; እለ፡ ይትሜየንዎ፡ ለቃለ፡ እግዚ"፡ Clem. f. 103; ኢንሑር፡ በትምይንት፡ ወኢንትመየኖ፡ ለቃለ፡ እግዚ"፡ Deg.

ምዩን፡ part. *callidus, subdolus, malis artibus utens:* ምይንት፡ ነፍስ፡ ψυχὴ κακότεχνος Sap. 1, 4.

ሚን፡ subst. *fallacia, fraus:* ቅንአት፡ ወቃሕው፡ ወሚን፡ Phlx. 56; ሰይጣን፡ ስብሐት፡ ብጡል፡ ብዙኀ፡ ሚን፡ ወእከይ፡ *daemon gloriae vanae multiplex in fallacia et nequitia est* ib.; Lud. comm. hist. p. 497.

ሚያኔ፡ subst. *deceptio, fallacia:* ሚያኔ፡ ወጕሕሉት፡ Lud. e mss. Colb.

ተመያኒ፡ n. ag. *praestigiator, fraudator, falsarius:* ትምይንተ፡ ሐሰቶሙ፡ ለተመያንያን፡ (sc. interpolantium libros) Abush. 47 (48)

ትምያን፡ subst. 1) *callidum inventum, fraus* ተቀትለ፡ በትምያን፡ ነገር፡ ወበተኰሕልዎ፡ Jsp. p. 302. 306. 2) *adulterinum, subditicium, spurium, falsum:* ወርቅኪ፡ ትምያን፡ Jes. 1, 22; ወርቀ፡ ትምያን፡ Jer. 10, 9; ብሩረ፡ ትምያን፡ Prov. 26, 13; ወርቅ፡ ጽሩይ፡ ወፍቱን፡ ዘኢኮነ፡ ትምያን፡ 1 Par. 28, 18; Gen. 23, 16; መዳልወ፡ ትምያን፡ Mich. 6, 11; ጽሩይ፡ ውእቱ፡ ዘእንበለ፡ ትምያን፡ (haud fucatus, sincerus) Lit. Greg. — *Voc. Ac.:* ወርቀ፡ ትምያን፡ ዘ፡ ግብጊ ።

ትምይንት፡ subst. *astutia, versutia, calliditas, fraus, insidiae*, πανουργία 1 Cor. 3, 19; 2 Cor. 4, 2; Luc. 20, 23; δόλος Job 13, 16; Jer. 9, 6; Dan. 8, 25; Dan. ap. 13, 18; እለ፡ የሐውሩ፡ በትምይንት፡ ἀτάκτως περιπατοῦντες 2 Thess. 3, 6; ἐπιβουλαί Chr. ho. 26; እንተ፡ ቃላ፡ ትምይንት፡ (אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה) Prov. 2, 16 vrs. nov., et 7, 5 vrs. nov.

መስተመይን፡ part. (IV, 2) *callidus, astutus, fraudulentus, vafer:* 2 Cor. 12, 16; Rom. 1, 29; Chr. ho. 33; F. M. 3, 1; Org. 1 (opp. ራትዕ፡).

ሜዐ፡ rad. inus.; مَاعَ (مَيْع) *fluxit leniter, liquefactus est* (cfr. ምህወ፡). Hinc

ሚዓ፡ et **ሜዓ፡**, subst. [id. q. مَيْعَة] expressae myrrhae pinguissima destillatio, *stacte* (myrrhina): ከርቤ፡ ሰሊክ፡ ሚዓ፡ Gad. Ad. f. 118; *Maria* ገነተ፡ ሜዓ፡ ወሰሊክ፡ Enc. Teq. 21; ስኂን፡ ወሚዓ፡ ወሰሊሖት፡ Org. 7. — *Voc. Ac.:* ሜዓ፡ አበሚ፡ አበባ፡ ቅንአት፡ ሰሊሖት፡ አምበር፡ ከልበኔ፡ ቍስጥ፡ ስኂን፡ ሰንበልት፡ ባላቅ፡ ናርዶስ፡ ብ፡ ሽቱ ።

ሚያዝያ፡ nomen mensis Abyssinorum octavi, qui XXVII° Martii sec. Cal. Julian., VIII° Aprilis sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲡⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲉ, ⲫⲁⲣⲙⲟⲟⲩⲓ, በርሙዳ፡ respondet. Fere convenit cum primo Hebraeorum mense: በቀዳሚ፡ ወርኀ፡ ብሩህ፡ ዘውእቱ፡ ሚያዝያ፡ Did. 29; በወርኁ፡ ሚያዝያ፡ (μηνὶ τῶν νέων) Ex. 34, 18.

ሜጠ፡ I, 1 [مَاطَ (مَيْط) *deflexit, declinavit, recessit, repulit*, nec non מוּט, מוֹט, נָטָה, ضَلَّ huc referenda sunt] Subj. ይሚጥ፡ 1) *vertere* (circumagere, flectere) Hen. 18, 4; Jac. 3, 3. 4; 1 Reg. 14, 13. a) *avertere, (declinare, deflectere)* Ex. 3, 6; ይመይጥ፡ ዐይኖ፡ Sir. 27, 1; Jes. 33, 15; ሜጣከ፡ አንስት፡ ሕሊናከ፡ Sir. 47, 19; c. Acc. rei et እምነ፡, ut: ሚጠ፡ አዕይንቲሁ፡ እምነ፡ Sir. 4, 1. 9, 8; Cant. 6, 5; ኢትሚጥ፡ እዝነከ፡ እምነ፡ ስእለትየ፡ Thren. 3, 55; 2 Tim. 4, 4; ኢትሚጥ፡ ገጸከ፡ እምኔየ፡ Tob. 3, 6; Jes. 54, 8. 57, 17; Ps. 12, 1. 54, 4; Sir. 4, 4; c. Acc. pers. et እምነ፡ (avertere, avocare, abalienare): ሜጥዎሙ፡ ለድኩማን፡ እምፍኖተ፡ ጽድቅ፡ Job 24, 4; ይመይጦ፡ ለሰብእ፡ እምኃጢአት፡ Job 33, 17. b) *advertere, convertere (obvertere, admovere):* ሜጡ፡ ዘባኖሙ፡ ኀቤየ፡ Jer. 2, 27; ሜጥኩ፡ ገጽየ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ Dan. 9, 3; ሚጥ፡ ሎቱ፡ ክልኤታሂ፡ Matth. 5, 39; አመይጦሙ፡ መንገሌየ፡ Jer. 37, 21; ሚጠነ፡ ኀቤከ፡ ወንትመየጥ፡ Thren. 5, 21; *episcopi* ይሚጥዎሙ፡ ውስተ፡ ንስሓ፡ ለእለ፡ አበሱ፡ Did. 6; ሚጥ፡ ልበ፡ ነገሥት፡ ለአሠንዮ፡ Lit. 164, 4. 2) *revertere* a) *reducere:* Ex. 23, 4; ይመይጥ፡ ፄዋ፡ ሕዝብየ፡ Jes. 45, 1 51, 11; Jer. 25, 18. 37, 18; Ps. 79, 4. 8. 84, 1. 4. 125, 1; ሚጠኒ፡ ውስተ፡ ዛቲ፡ ምድር፡ በሰላም፡ Kuf. 31; አመይጥዎሙ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ Kuf. 1; Lit. 161, 3; ለመይጦ፡ ነፍስ፡ Thren. 1, 11. 19; እግዚ"፡ ይገብር፡ ሚጠተ፡ ክረምት፡ Clem. f. 171; sensu ethico: Luc. 1, 16. 17; Jac. 5, 19. 20. b) *reflectere, repellere* (in fugam convertere) Ps. 89, 3; Ex. 17, 13; 4 Reg. 18, 24. c) *reddere, retribuere:* ሚጥ፡ ሎሙ፡ ጽእለቶሙ፡ ላዕለ፡ ርእሶሙ፡ 2 Esr. 14, 5. 3) *convertere, transformare, transmutare:* ዘሜጦ፡ ለማይ፡ ወረሰዮ፡ ጼወ፡ Sir. 39, 23; ሥሐቅክሙ፡ ሚጥዎ፡ ውስተ፡ ላሕ፡ Jac. 4, 9; Zeph. 3, 9; c. ኀበ፡ in rem M. M. f. 61; ሜጦ፡ ለዝንቱ፡ ኅብስት፡ ከመ፡ ይኩን፡ ሥጋከ፡ Lit. 160, 2. a) *mutare:* ይመይጥ፡ ልበ፡ Sir. 21, 6; (1 Reg. 21, 13); Hen. 2, 1. b) *pervertere*, *deterius mutare* 2 Petr. 3, 16; ሰይጣን፡ሚጠ፡ሕሊናሁ፡ Lud. e Vit. Dan. c) *revocare, irritum facere* consilium, mendatum aut suum aut alius: ከመ፡እሚጥ፡ኪዳንየ፡ Zach. 11, 10 (διασκεδάσαι); Hebr. 6, 17 (μεταπιθέναι); ኢትሚጥ፡ብዕዐቲ፡ከ፡ (δευτεροῦν) Sir. 7, 14; እመሂ፡መከርከሙ፡ምክረ፡ይመይጥ፡እግዚ"፡ Jes. 8, 10. 14, 27; διαλλάσσειν Job 5, 12. 12, 20. 24; ሚጥከ፡መቅሠፍተከ፡ Jes. 12, 1; Hen. 6, 4; ሚጡ፡ቃለ፡ንጉሥ፡ (ἀλλοιοῦν i. e. *migrare*) Dan. 3, 28. 4) *flectere* jus (ἐκκλίνειν); ኢትሚጥ፡ፍትሐ፡ Ex. 23, 6; Thren. 3, 34; Jes. 10, 2; ሚጡ፡ፍትሐ፡የዋሓን፡ Job 36, 15.

ተመይጠ፡ III, 1 refl. et pass. 1) *se vertere, verti:* ተመየጡ፡ወርእዩ፡ Thren. 1, 12; Koh. 4, 1. 9, 11; Matth. 9, 22; Joh. 21, 20; ከመ፡ኢትትመየጥ፡በገቦከ፡እምገቦከ፡ Hez. 4, 8; ይትመየጡ፡ለፌ፡ወለፌ፡ 3 Reg. 18, 45. 20, 40; Job 41, 16; እስከ፡ትትመየጥ፡ Sir. 12, 15; ተመየጥ፡ድኅሬከ፡ Clem. f. 54; ሰይፍ፡ዘይትመየጥ፡ Gen. 3, 24; Prov. 8, 20; pass. Jac. 3, 4. a) *versari* in re: ይትመየጥ፡በምግባሮሙ፡ Sir. 38, 25. b) *averti (deflecti, declinari), se avertere* Jos. 23, 12; Kuf. 1: c. እምነ፡ Job 9, 13; ተመየጥ፡እምዐመፃከ፡ Sir. 17, 26: Job 36, 10 (vide plura exempla sub *reverti* Nr. 2, d). c) *se advertere* vel *convertere* ad aliquem, *converti:* abs. ተመየጥ፡እምሰማይ፡ Jes. 63, 15; 4 Esr. 9, 40; Hen. 50, 1; ተመየጥ፡ኀበ፡እግዚ"፡ Sir. 17, 25; ተመየጡ፡ኀቤየ፡ወእትመየጥ፡ኀቤክሙ፡ Zach. 1, 3 (plura exempla vid. sub *reverti* Nr. 2, d). In specie c. c. Acc. pers. (*reconciliatum esse alicui*): ተመየጠኒ፡ ἐπίβλεψον Sir. 33, 2; እትመየጣ፡ለኢየሩሳሌም፡በምሕረት፡ Zach. 1, 16. 8, 3; Asc. Jes. 9, 3. 5; እትመየጠሙ፡ወእሣህሎሙ፡ Jer. 12, 25; 1 Reg. 25, 14; በከመ፡ተመይጦትከ፡ κατὰ τὴν ἐπιείκειάν σου Or. Az. (Dan. 3) 18. 2) *reverti* a) *redire* Koh. 1, 7; Gen. 32, 1; ይትመየጡ፡ውስተ፡ምድሮሙ፡ Jer. 44, 7; እስከ፡ማእዜ፡ትትመየጥ፡ 2 Esr. 12, 6; Kuf. 27; Ruth 1, 6; Luc. 2, 20. 4, 14; ኢይትመየጥ፡ድኅሬሁ፡ Matth. 24, 18; Hebr. 10, 39 Platt. b) *reflecti*, de rebus inanimatis, ut de finium tractu: Jos. 19, 12; Kuf. 8. c) seq. alio verbo denotat *iterum:* ተመይጦሙ፡ከረዩ፡ Kuf. 24; ይትመየጥ፡ለግቢእ፡ Koh. 5, 14. d) sensu ethico: *resipiscere, converti:* ሕዝብ፡ኢተመይጡ፡ Jes. 9, 13; Joh. 12, 40; Matth. 13, 15; ኢተመይጠ፡እምኃጢአቱ፡ Hez. 3, 19. 33, 18. 19; Kuf. 5. 41; ተመየጡ፡ኀቤየ፡ Jes. 44, 22; Jer. 3, 12; 1 Thess. 1, 9; Act. 11, 21. e) et vice versa: *recidere, redire* ad pristinos mores (pravos): ተመይጡ፡ውስተ፡ኃጢአተ፡አበዊሆሙ፡ Jer. 11, 10; እመ፡ተመይጠ፡ጻድቅ፡እምጽድቁ፡ Hez. 3, 20; F. M. 6, 6. f) *recedere, defervescere*, de ira: እስከ፡ይትመየጥ፡መዐተ፡እኁከ፡ Kuf. 27; Jes. 9, 12. 17. 21. 3) *converti, transformari, transmutari. mutari*, et refl. *se convertere:* ይትመየጥ፡ቈላቲሃ፡ወይከውን፡ፒሳ፡ Jes. 34, 9; ለኵሉአን፡ይትመየጠሙ፡ (ταῦτα πάντα) በእኩይ፡ Sir. 39, 27; ኀብስት፡ይትመየጥ፡ለከዊነ፡ሥጋሁ፡እምከዊነ፡ኅብስት፡ዘልማድ፡ M. M. f. 3; Hen. 5, 2; ዘኢይትመየጥ፡ ἄτρεπτος *inconvertibilis* Cyr. ad Reg. f. 29; ተስፋ፡ዘኢይትመየጥ፡ Lit. 168, 2; ይመስሉሙ፡ከመ፡ሀላዌ፡ቃል፡ተመይጠ፡ውስተ፡ዝንቱ፡ሥጋ፡ወሚጠተ፡የአምኑ፡ላዕሌሁ፡ዘኢያአምር፡ሚጠተ፡ (μεταστοιχειοῦσθαι) Cyr. ad Th. f. 10; de animo: ተመይጠ፡ልቡ፡ለፈርዖን፡ (μετεστράφη) Ex. 14, 5; ተመይጠሙ፡ሣጥዎ፡ Kuf. 34. — (Quod Lud. in lex. col. 97 affert: „active accipitur Can. Clem. 66, ut: *fideles* ይትመየጥዎሙ፡ለአግብርቲሆሙ፡ *convertant* (ad Christianismum) *servos suos*, et sic in Ssal. Req. et Vit. Sanct." vereor ne ad Nr. 1, c referendum sit). — *Voc. Ae.:* ተሠውጠ፡ተመይጠ፡ነስሐ፡ዘ፡ተመለሰ።

ተመያየጠ፡ Haec verbi stirps, a Geez lingua aliena, sed in amharica (vid. Isenberg grammar p. 54 Nr. XIV) satis frequentata in libris aethiopicis haud raro reperitur: *huc illuc*, vel *iterum iterumque se vertere* vel *revertere* Gen. 3, 24 ann.; ማእከለ፡አሰረ፡ጽድቅ፡እትመያየጥ፡ (var. pro እትመየጥ፡) Prov. 8, 20; እንዘ፡ይትመያየጥ፡በዐራቱ፡ *sese circumvolutans* F. N. 47; ሕማመ፡ፈጸንት፡ዘይትመያየጥ፡በበራብዕት፡ *febris alternis quatriduis revertens* Jsp. p. 304; *modo vincimus, modo vincimur:* እስመ፡ግብር፡ (res) ዘልፈ፡ይትመያየጥ፡ወይትዌለጥ፡ ib. p. 380.

ምዩጥ፡ part. *versus* a) *adversus, conversus* ad aliquem Hebr. 10, 39 rom.; item in Chrys. ad locum; ሰብእ፡ምዩጣን፡ኀቤከ፡ (i. e. tibi addicti, devoti) Jsp. p. 307. b) *aversus:* እስመ፡ምዩጣን፡ገጾሙ፡ Herm. p. 17; ምዩጠ፡ገጽ፡እምስእለትየ፡ Org. 3; sensu ethico: (defectores) Hen. 81, 8.

ሚጠት፡ n. act., Pl. ሚጠታት፡ 1) *conversio* a) astrorum Hen. 43, 2. 72, 1; ሚጠታት፡ Lit. Diosc. b) *directio* rerum (*fatum*) Kuf. p. 96 (הַבָּט). c) sensu ethico: peccatoris ad poenitentiam Ssal. Req. 2) *aversio:* በሚጠተ፡ገጸ፡እግዚ"፡እምኔነ፡ Jsp. p. 379. 3) reversio a) *reditus:* እጼውዐክሙ፡ለሚጠት፡ኀበ፡ተአዝዞትነ፡ *ad officium vos revoco* Jsp. p. 372. b) *reductio:* እሬስያ፡ኅቡረ፡ለሚጠቶሙ፡ (ἀποστροφήν) Mich. 2, 12. c) *responsum, rescriptum:* ሰድ፡መጽሐፈ፡ኀበ፡ንጉሡ፡ምዕራብ፡ወለእመ፡ነሣእከ፡ሚጠተ፡እምኔሁ፡ተመየጥ፡ኀቤየ፡ Jsp. p. 321. 344. 4) *conversio, mutatio, immutatio* Hen. 50, 1; τροπή Cyr. ad Th. f. 10; ἀλλοίωσις ib.; ዘእንበለ፡ሚጠት፡ ἄτρεπτος et ἀναλλοίωτος ib.

መያጢ፡ n. ag. 1) *convertens*, ut: peccatores a peccato, እግዚ"፡መያጢሃ፡ለነፍስ፡ Kid. f. 19. 2) *reductor: Christus* መያጢሆሙ፡ለጊውዋን፡ Haim. Ab. 3) is qui facile mutat, *inconstans, versabilis:* መያጤ፡ልሳን፡ εὐμετάβολος γλώσσῃ Prov. 17, 20.

ምያጤ፡ et **ሙያጤ፡**, subst. 1) *conversio*, astrorum Hen. 41, 8. 2) *mutatio, permutatio, vicissitudo:* ዘእንበለ፡ሙያጤ፡ *inconvertibilis* (ὁ λόγος) M. M. f. 2; ሙያጤ፡ልደት፡ γενέσεως ἐναλλαγή Sap. 14, 26; ሙያጤ፡መዋዕል፡ወተፋልሶ፡ጊዜያት፡ τροπῶν ἀλλαγαί Sap. 7, 18.

ሚጣን፡ subst. *conversio, mutatio:* ጽዱቅ፡ወክቡር፡ነገረ፡እግዚ"፡ወአልቦ፡ወኢምንትኒ፡ሚጣነ፡በኀበ፡እለ፡በሙ፡አእምሮ፡ Macc. f. 10.

ተምያጥ፡ subst. *conversio, mutatio*, peccatoris Org. 7; mutatio rei in aliam Org. 5.; in pejus Enc.; ዘእንበለ፡ተምያጥ፡ *immutabilis, constans* Snx. Hed. 16 Enc.

ተመያጢ፡ n. ag. (III, 1) *is qui se convertit, conversus, reversus:* ተመያጥያን፡ኀበ፡እግዚ"፡ Phlx. 3; አንሰ፡ከመ፡፩እምአርድእቲክሙ፡ወተመያጢ፡ለነገርክሙ፡ Jsp. p. 300; በሕታውያን፡ተመያጥያን፡ለኀበ፡ዓለም፡ *anachoretae qui in mundum revertuntur* Phlx. 5.

መስተመይጥ፡ part. (IV, 1) suam sententiam *facile mutans* vel clementiam suam *facile convertens* in aliquem, μετανοῶν ἐπί Or. Man. 6 (in ed. psalmorum Lud. p. 327); item in Did. 7 et Kedr. f. 45; at Platt in sua editione Did. praebet መስተማይጥ፡ (IV, 3.)

መደረ፡ rad. inus., quae *extensionem* significasse videtur (coll. اِمْضَرَّ *extensus est*, مَدِرَ *magno distentoque ventre fuit*). Hinc

ምድር፡ subst., m. et fem., Pl. **አምዳር፡** et **ምድራት፡**, Pl. Pl. **አምዳራት፡** 1) *terra* i. e. a) *orbis terrarum* Gen. 1, 1. 2. 2, 1. 9, 19. 19, 31; Jes. 24, 4. 65, 17. 66, 1; Jer. 4, 28; Hen. 1, 7. 2, 3; Deut. 32, 1; Matth. 5, 18. 24, 35; Hebr. 12, 26; Eph. 1, 10; **ኵሉ፡ምድር፡** *omnes homines*, Judith 11, 16; Deut. 32, 26; Matth. 5, 13. b) *continens* (opp. mari et fluviis): Gen. 1, 10—12. 28; Marc. 4, 1; Luc. 5, 11; Hebr. 11, 29; Jon. 2, 11. c) *regio (provincia, patria)*: Gen. 12, 1. 13, 9. 17, 8; Matth. 2, 20. 4, 15. 9, 26; Jer. 12, 14. 22, 29; **ውስተገዘ፡ምድር፡** 49, 10; **ኵሉ፡ምድረ፡ግብጽ፡** Ex. 7, 21; Jos. 8, 1; 1 Reg. 9, 4; **ምድረ፡በድው፡** ἡ ἄνυδρος γῆ Jes. 41, 19; **ውስተ፡ምድረ፡ጼው፡** ἐν ἁλίμοις Jer. 17, 6; **ምድረ፡ሕያዋን፡** Jer. 11, 19; **ምድረ፡ገነት፡** (paradisi) Clem. f. 171; **አምዳር፡** et **አምዳራት፡** Dan. 11, 40. 42 var.; **ምድር፡** ἐπαρχία vel *provincia Metropolitae* Can. Ant. 7 (9). d) *ager, agri* Matth. 27, 7; Jes. 23, 10. 28, 24; Gen. 47, 18. 19; Lev. 25, 24. 25; **ተገበረ፡ምድረ፡** 2 Reg. 9, 10; **ምድራት፡ርሒባት፡** 1 Par. 4, 40; **አድባር፡ወአምዳር፡** (ὀρεινή et πεδεινή) Deut. 11, 11. e) *humus, solum terrae*: **ውስተ፡ምድር፡** χαμαί Judith 12, 15. 14, 18; Thren. 2, 10; Jes. 47, 1; ἔδαφος Job 9, 8; Sir. 11, 5; Jes. 26, 5; **ምድረ፡ከነ፡** Judith 5, 18; Matth. 10, 29. 15, 35; Joh. 8, 6; humus, quatenus plantarum ferax est: Matth. 13, 8 rom.; Hebr. 6, 7; Jac. 5, 18; 4 Esr. 9, 35. f) *terrae elementum* vel *materia*, (*pulvis, lutum*) Sir. 17, 1; **እለ፡እምድር፡** γηγενεῖς Prov. 2, 18; **ዘውስተ፡ምድር፡** τὰ ἐπίγεια Phil. 3, 19. 2) transl. *solum, pavimentum, fundus*: ἔδαφος tabernaculi Num. 5, 17; aedificii 3 Reg. 6, 15; Dan. ap. 13, 19; Hez. 41, 16; Hen. 14, 10. 17; **ውስተ፡ምድር፡** ἐπὶ τῆς χελωνίδος Judith 14, 15; ἐσχάρα altaris Ex. 6, 13; **ምድረ፡ግብ፡** ἔδαφος λάκκου Dan. 6, 24; **ምድረ፡ባሕር፡** Job 38, 16; hinc **እምድሩ፡** *funditus*, ut: **እመ፡እምድሩ፡ትኵሲ፡ሕማማተ፡** εἰ παντελῶς ἀναιρεῖς τὸ πάθος hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 102 (de quo loco *Voc. Ae.*: **እምድሩ፡ዘ፡ሐንድ፡ዘንዱን፡አከቶሂ፡ይ፡**).— [In linguis cognatis: amh. **ምድር፡** *terra*; arab. مَدَر *lutum siccum; pagi, oppida*; syr. ܡܕܪܐ *gleba, cespes, terra.*]

ምድራዊ፡ adj. rel. *terrenus, terrestris*: **ወልደ፡ምድራዊ፡** γηγενοῦς ἀπόγονος Sap. 7, 1; Lit. 171, 1; **ሥጋ፡መሬት፡ምድራዊ፡** Jsp. p. 381; **ንጉሥ፡ምድራዊ፡** (opp. Deus) Phlx. 192.; **ሕይወት፡ኅላፊት፡ምድራዊት፡** Macc. f. 19; Chr. saepissime; al.

ምዳቍ፡ et **ምዳቋ፡**, subst., *dorcas, caprea, antilope*: **ከመ፡እምሠጠት፡ምዳቍ፡እምነ፡ማዕገት፡** Sir. 27, 20; Ter 12 Enc.; M. F. — In *Voc. Ae.* aeth. **አርና፡** aeth.-amharico **ምዳቋ፡** explicatur. [Etymon et formatio haud satis liquent: nescio an radix **መደቀ፡** *gracilem esse* (coll. دَقّ, **ደቀቀ፡**, **ደግደገ፡**, دَاقَ) statui possit]. — De animali cfr. Harris II Anh. p. 49.

መደብ፡ vid. sub **ደበበ፡**

መድበለ፡ vid. sub **ደበለ፡**

መድበራ፡ et **መድብራ፡** n. peregr., sc. מִדְבָּר *desertum* Jos. 5, 6; Hen. 28, 1. 29, 1. 77, 7.

መድብራይጥስ፡ n. pergr., sc. μαβδαρῖτις *regio deserti* Jos. 18, 12.

መዲና፡ *sedes principis* vid. sub **ደየነ፡**

መገለ፡ vel **መግለ፡** (dubium) I, 1 *saniem contrahere, purulentum fieri vel esse* [cfr. מוּגְלָא ܡܘܓܠܐ *pus*; مَجَلَ *pustulas* vel *callum contraxit* manus] **ጸልዐ፡ዘይመግል፡** Jes. 1, 6; Syn. f. 330.

አምገለ፡ II, 1 *pus movere*: **ያመግል፡** M. F.

መግል፡ subst., Pl. **አምግልት፡** 1) *pus*, σαπρία Job 2, 9. 7, 5; **ለእመ፡ከነ፡ቍስል፡ዕሙቀ፡ወምሉአ፡መግል፡** F. N. 5: Sx. Nah. 3. 2) *pustula, callum, vibex*: **እገሪከሙ፡ይበኍብኍ፡በመግል፡** ὑγρασία Hez. 7, 17. 21, 7; **ቍስለ፡መቅሠፍት፡ይገብር፡አምግልተ፡** ποιεῖ μώλωπας Sir. 28, 17.

ምኍሕያ፡ *herba agris noxia* vid. sub **ኈሐየ፡**.

መገበ፡ I, 2 [deest in caeteris linguis, excepta amharica: formatum est e simpliciore radice גב جاب, de qua vid. Ges. thes. p. 255]. 1) *circumdare, cingere*: **ወአምሳለ፡አልህምት፡መትሕቴሃ፡ዐውዳ፡ወይሜግብዋ፡ወየዐውድዋ፡** 2 Par. 4, 3; in spec. *tuendi, defendendi, adjuvandi* causa: Ps. 31, 13. 124, 2; Deut. 32, 10; **አሐለይክዮሙ፡ይምጽኡ፡ኀቤኪ፡ወይመግቡኪ፡በዝሙትኪ፡** Hez. 16, 33; **ይሜግቡ፡በጽድቅ፡መንበሮ፡** Prov. 20, 28; Chrys. Ta. 5; assistendi causa Gad. T. H. 2) *tueri, administrare, dispensare*: **ነፍስ፡እስርት፡በሥጋ፡ከመ፡ትመግብ፡ወትሥራዕ፡ንብረቶ፡** Jsp. p. 381; **ኢይክል፡ሠሪዐ፡መንግሥት፡ወመግቦታ፡** ib. p. 309; **ይሜግብ፡ለሐመር፡** *gubernator navis est* Org. Est vox forensis: *procurare, mandatarium vel procuratorem esse*, c. vel absol.: Luc. 16, 2; *non decet presbyteros* **ይመግቡ፡ወኢይትሐበዩ፡** Syn., vel c. Acc. rei, ut: **ዘይሜግብ፡ንዋያ፡ለድክትምት፡** F. N. 24, 3.

አመገበ፡ II, 2 (passim in libris mss. **አምገበ፡** II, 1 ut Snx.; Impf. **ያመግብ፡** Luc. 12, 44 rom.) *praeficere rebus gerendis* alqm, *curam mandare* alicui; *administratorem, curatorem, procuratorem constituere* alqm; c. c. Acc. pers.: **መጋቢ፡ዘአመገብዎ፡** F. M. 5, 14; et c. **ላዕለ፡** rei vel pers.: **ኢታመግብ፡ነኪረ፡ላዕለ፡ቤትከ፡** Sir. 30, 28; Luc. 12. 44; **ዘአመገብዎ፡ላዕሌሆሙ፡** *quem curatorem eorum* (pupillorum) *constituerunt* F. N. 24, 3, vel c. **ዲበ፡**, ut: **እግዚ"፡አመገበከ፡ዲቤሆሙ፡ትቀትል፡ወታሕይው፡** Macc. f. 3; vel c. **ለ፡** ut Act. 7, 10 rom.; vel c. **በ፡** rei, ut: **ለእመ፡አመገበ፡ለብእሲ፡በሠይጥ፡** F. N. 30, et c. **በ፡** muneris 1 Cor. 9, 17; c. c. dupl. Acc. (personae et muneris): **አሜግበ፡ምግባከ፡** Jes. 22, 21. — (In Catal. Codd. Aeth. Bibl. Bodl. p. 28 **በእንተ፡አመግበ፡** *de mandato* (non: *de feudo*) vertendum est.).

ተመገበ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *praesidio* vel *tutela* alicujus *circumdari, cingi*, c. c. **በ፡**, ut: **ነፍስ፡እንተ፡ትትሜገብ፡በመንፈስ፡አምላካዊት፡** ψυχὴ τῷ θείῳ ὀχυρωμένη πνεύματι Chr. Ta. 34. 2) *rebus gerendis praefici, administratorem* vel *procuratorem constitui*; refl. *procu-*

rationem suscipere: c. c. በ፡ rei, ut: ተመገበ፡ቦቱ፡፡ F. N. 40; c. Acc. rei: እለ፡ይትሜገብዎ፡ግብረ፡መወልጣን፡ F. M. 19.

ምጉብ፡ part. *circumdatus, defensus:* ወውእቱሰ፡ምጉብ፡በኀይለ፡እምላኩ፡ Gad. Kar.

ምግብ፡ subst. *administratio, dispensatio, munus, procuratio, tutela,* οἰκονομία: ትሰዐር፡እምግብከ፡ Jes. 22, 19. 21; Luc. 16, 2—4; 1 Cor. 9, 17; መገበሙ፡ምግበ፡እኩየ፡ *mala procuratione eos curavit* (κακῶς ᾠκονόμησε τὴν ἀρχὴν ἑαυτοῦ) Chr. ho. 34; ምግብ፡ዘአመገበከ፡ Macc. f. 4; ከመ፡ይፈጽም፡ምግበ፡ Rel. Bar.; በምግቡ፡ለቈስጠንጢኖስ፡ *sub administratione Constantini* Masc. 21 Enc.; ዘሀለወት፡ታሕተ፡ምግቡ፡ F. N. 24, 3.

ምግበት፡ n. act. *procuratio* F. N. 41, 5; ሥልጣነ፡ምግበት፡ *potestas curatoria* F. N. 24, 3.

መጋቢ፡ n. ag., Pl. መገብት፡ et መጋብያን፡ 1) *administrator, dispensator, procurator, oeconomus:* ταμίας መጋቤ፡ቤተ፡ንጉሥ፡ Jes. 22, 15 var.; οἰκονόμος Esth. 1, 8; Jes. 36, 3; መገብተ፡አብያተ፡ንጉሥ፡ 1 Esr. 8, 64; 3 Reg. 18, 3; መጋቤ፡ሀገር፡ Rom. 16, 23; Luc. 16, 1—3; Tit. 1, 7; 1 Cor. 4, 1; ἐπίτροπος Matth. 20, 8; Luc. 8, 3; διοικητής 2 Esr. 8, 36; ἀγοραστής Tob. 1, 13; ὁ ἐπί τινος Judith 14, 13. 12, 11; Gen. 43, 16; 4 Reg. 10, 5; προστάτης መገብተ፡ተሠይሙ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ጥሪት፡፡ 1 Par. 27, 31; ἄρχων መጋቢሁ፡ላዕለ፡ንዋዩ፡ Gen. 24, 2; θεράπων Hebr. 3, 5; de *oeconomis* ecclesiarum, II Can. Nic. 69; F. M. 10, 5; Sx. Masc. 20; nec non de Deo hominibus providente: Clem. f. 83 (vid. መሴስይ፡). 2) *praefectus* cujuslibet generis (*officialis*), *dux, praeses, satrapa, proconsul, minister* (principis): መጋቤ፡ቤተ፡እግዚ"፡ ἡγούμενος 1 Par. 9, 11; መጋብያነ፡ሕግ፡ Dan. 11, 22; መገብተ፡ምኵራብ፡ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ Act. 4, 1. 5, 24; ἀρχισυνάγωγος Marc. 5, 22 Platt; θεράποντες Judith 2, 2; μεγιστᾶνες, σατράπαι, τύραννοι, στρατηγοί, ἡγούμενοι Esth. 1, 16. 8, 9. 9, 3; Jer. 24, 8; Dan. 3, 3. 24. 27. 4, 33. 5, 1; 1 Esr. 3, 2. 9; τακτικοί Dan. 6, 3. — Fem. መጋቢት፡ Sx. Mag. 26.

አመጋቢ፡ n. ag. (II, 2) *is qui procurationem rei dat alicui: mandator* F. N. 29. 30.

ምግብና፡ subst., munus curatoris, *administratio, procuratio* F. N. in Proleg. p. 10; F. N. 29. 30.

መጋቢት፡ nomen mensis Abyssinorum septimi, qui XXV° Februarii sec. Cal. Jul., IX° Martii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ በረምሓት፡ respondet. Nonnumquam mensis aequinoctialis vernus aliorum populorum aeth. nomine መጋቢት፡ appellatur, ut: እስመ፡ይዔሪ፡መዓልት፡ወሌሊት፡አመ፡፳ወ፭ለወርኁ፡መጋቢት፡ Did. 30.

ምጕንጳ፡ *pharetra* vid. sub ገነጳ፡

አመግዝአ፡ *saginare* vid. sub ገዝአ፡

መግዊ፡ vox dubia, de qua Ludolfus in lex. col. 99: „*fasciculus* vel *manipulus*, ut videtur; *qui venit rure* በውሑድ፡መግዊ፡ *cum unico manipulo* Mss. Colb.“

ምጉጠይ፡ *stimulus* vid. sub ጐጠየ፡

መጐጸ፡ rad. inus. Hinc

አምጐጸ፡ II, 1: ሊቃናተ፡ኢታመጕጽ፡ πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς 1 Tim. 5, 1 et ዘያመጕጽ፡ሊቃናተ፡ Clem. f. 161. Notio ex his locis haud satis certe definiri potest ob ambiguitatem vocis ἐπιπλήσσειν, quae 1) *incutere* 2) *increpare, objurgare* significat. Collatis arab. verbis مَقَطَ *percussit fuste; humi prostravit; iratus fuit* alicui; وَقَذَ, وَقَطَ et وَقَظَ *vehementer percussit, prostravit humi,* وَقَذَ IV *male affectum reliquit* alqm, verbo Aethiopico significatio *vim inferre, insultare* attribuenda fuerit. Ludolfus ait: „*objurgavit* et quidem acriter.“ — *Voc. Ae.:* ታመጕጽ፡ዘ፡ታስተቈጥዕ፡; *aliud:* ታስተቃልል፡ወበእለሂ፡ታስተት፡; *aliud:* ታጻላ ።

መጢማ፡ *siphon* vid. sub ጠምዐ፡

ሚጥራ፡ et **ሜጥራ፡** n. peregr., sc. μίτρα *mitra sacerdotalis* Ex. 36, 36. 40 (in C: ቆብዕ፡); Org. — *Voc. Ae.:* ሜጥራ፡ዘ፡ቅንጥብ፡ወቅንጥብሂ፡ሞጣሕት፡ውእቱ ።

መጠራ፡ (v. መጣራ፡) n. peregr. sc. מַטָּרָה *meta, scopus* 1 Reg. 20, 20 vrs. nov.; Job 16, 12; Thren. 3, 12.

መጥረብሊጥ፡ vel **መጥረብሊጥስ፡** μητροπολίτης *metropolita* (aliâs: ጳጳስ፡), Syn. ut I Abt. Ap. 1; II Abt.

መጥሮጳሊስ፡ id. ut: መጥሮጳሊስ፡ዘውእቱ፡ጳጳስ፡ Syn.; F. N. 4.

I. **መጠቀ፡** I, 1 extrahere; deinde: *in altum trahere, in sublime ferre, tollere, elevare* [respondent مَتَحَ (مَتَخَ) *evulsit; hausit e puteo; altus fuit* dies; مَتَعَ *altus provectusque fuit* dies; مَطَحَ *hausit e puteo;* praeterea نَتَحَ نَتَقَ נָתַק] Subj. ይምጥቅ፡; συναντελάβετό μου መጠቀኒ፡ Gen. 30, 8; ይመጥቆ፡እምነ፡መሬት፡; ἐγείρει 1 Reg. 2, 8; መታግርት፡ዘይመጥቃ፡ለባሕር፡ወያላዕላ፡ 3 Reg. 7, 11; ማርያም፡ምጥቅኒ፡በገቦ፡ኪዳንኪ፡ምስለ፡ሑቃፌ፡ 1 Sal. Mar. 26; ምሕልላነ፡ላዕለ፡ምጥቅ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7; M. M. f. 87.

መጠቀ፡ I, 2 id. 1 Reg. 2, 8 var.

አምጠቀ፡ II, 1 *elevare, exaltare, in altitudinem efferre:* አብድ፡ሰበ፡የሐንጽ፡ቤቶ፡ያመጥቅ፡ሕንጻሁ፡እምአግዋሪሁ፡ከመ፡ይትመከሐ፡ላዕሌሆሙ፡ Fal. f. 44.

ተመጥቀ፡ III, 1 *in altum tolli, elevari:* ዘተመጥቀ፡በደመና፡ሰማይ፡ Sx. Teq. 12 Enc.; ተመጥቆት፡ M. M. f. 155.

ምጡቅ፡ part. *elatus, sublimis, altus:* እግዚ"፡ዘዲበ፡ልዑል፡ወምጡቅ፡የኀድር፡ Kedr f. 2; Deg.; መንበር፡ልዑል፡ወምጡቅ፡ θρόνος ὑψηλὸς καὶ ἐπηρμένος Cyr. ad Reg. f. 29; እግዚ"፡ምጡቅ፡ውእቱ፡፡ Lit. Epiph.; *anseres feri* ምጡቃነ፡ሥረት፡ *altivoli* Lud. e Mss. Colb.

ምጥቅ፡ subst. *celsitudo, sublimitas, altitudo:* ምጥቆሙ፡ለአየራት፡ Org.

መምጠቅ፡, **መምጠቂ፡**, **መምጠቂት፡**, **ምምጣቅ፡** subst., significatio haud satis liquet; est aut *pera funditoris* aut *pars fundae* ea, in quam lapides induntur: ወደየ፡ውስተ፡መምጠ

ቂሁ፡ 1 Reg. 17, 40; መምጠቂት፡ ib. 49. Graecus habet ἐν τῷ καδίῳ τῷ ποιμενικῷ, at Ludolfi Gregorius ait, „hac voce significari frustulum illud corii in medio fundae, cui lapides in sublime jaculandi, ut firmius haereant, imponi solent“. — *Voc. Ae.*: መምጠቅ፡ ዘ፡ ቅናት፡

II. **መጠቀ፡** rad. inus., eadem quae מָתַק 1) *suxit* 2) *dulcis fuit.* Hinc

ምጡቅ፡ part. *dulcis:* ምጡቅ፡ ብርሃን፡ τὸ γλυκὺ φῶς Cyr. ad Th. f. 19.

ምጥቀት፡ n. act. *dulcedo* Jud. 9, 11.

መጠነ፡ rad. propagata e simpliciori מָדַד *extendit, mensus est,* arab. مَدَّ, مَدَى, cujus variationes sunt مَتَّ, مَتَا, مَتَنَ, مَطَّ, مَطَلَ, مَطَا; nec non وَطَنَ in aliquot derivatis.

መጥነ፡ I, 1 (a መጠን፡ denomin.) impers. *decet, convenit:* አከ፡ መጥነነ፡ ንክሥት፡ *non decet nos aperire* Or. Az. 9 Sic quidem in Cod. Francf.; sed alii habent መጠንነ፡, Lud. in *psalmis* ድልወት፡ ለነ፡. Quare vereor, ne lectio corrupta sit; etenim ኢመጥነነ፡ potius exspectaveris quam አከ፡ መጥነነ፡

መጠነ፡ I, 2 1) *metiri, dimetiri,* locum: ይሜጥንዋ፡ በሐብለ፡ መስፈርት፡ Jes. 34, 11; መጠነ፡ ራሕበ፡ መሠረቱ፡ Hez. 40, 5 (sed ሰፈረ፡ 40, 11 seq.). 19. 41, 13. 42, 15. 16 seq.; Num. 35, 4; Deut. 21, 2; Hen. 61, 2; Apoc. 11, 1. 2. 21, 15—17; Act. 27, 28 rom.; Gad. Lal. 2) transl.: *emetiri mente* i. e. *ratiocinatione comprehendere:* ይፈቅድ፡ ይትአመንዎ፡ ወአከ፡ ከመ፡ ይመጥንዎ፡ ወእስመ፡ ኢይትከሀሎ፡ ለኀሊና፡ ይመጥን፡ ባሕርየ፡ ዚአሁ፡ πίστεως χρείαν ἔχει καὶ οὐ λογισμῶν, πῶς τὰ τῆς οὐσίας λογισμῷ περιλαβεῖν ἔνι; Chr. ho. 22. — Marc. 16, 18, ubi Gr. καλῶς ἕξουσιν habet, Aethiops miram lectionem ይሜጥኑ፡ praebet, quam, teste Ludolfi Gregorio, de certo quodam ritu *manus imponendi*, instar mensurantis aliquid, interpretari solent. — (Caeterae verbi significationes, a Ludolfo propositae, reprobandae sunt, scilicet 1) *proportionem aliquam respectu alterius habuit,* ut: ወኵሉ፡ ክቡር፡ ኢመጠና፡ ላቲ፡ Lit.; nam in hoc loco (Prov. 8, 11) መጠና፡ non verbum, sed subst. መጠን፡ c. suff. est. 2) *auxit, adauxit:* ወመጠንት፡ ገድላ፡ በአዕርዮ፡ ንዋም፡ Ter 24 Enc.; nam መጠንት፡ lectio prava est pro ወጠንት፡ *et ascesin suam a supprimendo somno inchoavit*, secundum Sx. Tubing.).

ተመጠነ፡ III, 2 *mensurari*, ut: ዘይትሜጠን፡ በእመት፡ F. N. 33; ክበደ፡ ብዕሉ፡ ዘኢይትሜጠን፡ M. M. f. 84. (Formam III, 1 ዘኢይትመጠን፡ *immensurabile* Lud. affert sine auct.).

ምጡን፡ part. *mensura definitus* M. M. f. 322.

መጠን፡ subst., Pl. አምጣን፡, cui et ipsi crebro singularis notio inest (gramm. § 131, 2); Pl. Pl. አምጣናት፡ 1) *extensio, dimensio, modus, mensura:* መኑ፡ ሠርዐ፡ አምጣኒሃ፡ Job 38, 5; መጠን፡ ዳግም፡ 2 Esr. 13, 20 seq.; በከመ፡ አምጣኒሁ፡ κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα Hez. 40, 24; እሉ፡ አምጣነ፡ ምሥዋዕ፡ በእመታት፡ 43, 13; 3 Reg. 6, 23. 7, 48; Ex. 26, 8; Jer. 22, 14; አምጣኒሃ፡ ἡ διαμέτρησις αὐτῆς Jer. 38, 39; Apoc. 21, 16; ዘአልቦቱ፡ መጠነ፡ *immensus* Lit. 171, 1; mensura qua metiuntur: ሰሐበ፡ አምጣነ፡ Thren. 2, 8; Hen. 61, 3—5; Jes. 44, 13; *ambitus, circumferentia:* አምጣን፡ ዘየዐውዱ፡ Jer. 52, 21; 3 Reg. 7, 3; አምጣነ፡ ዐውዳ፡ 3 Reg. 7, 10; nec non አምጣን፡ Hen. 72, 37. 78, 3; etiam de scriptis et dictis, ut: *verba* ኅዳጥ፡ በመጠን፡ ወፍድፉድ፡ በኀይል፡ *pauca quidem numero sed superabundantia vi* Chr. Ta. 17. 2) *quantitas*, ut: ይእቲ፡ ሠናያት፡ እንተ፡ ከመዝ፡ መጠና፡ *bona quorum talis est quantitas* i. e. tanta Chr. ho. 9; ἀριθμός Apoc. 13, 18; vid. infra usum hujus vocis ad denotanda pronomina et adverbia quantitatis. 3) *ratio, proportio, modus justus, rhythmus*, vid. infra usum praepositionum et conjunctionum መጠነ፡ et አምጣነ፡ et በአምጣነ፡: praeterea: ፈድፋደ፡ እምአምጣነ፡ ኀይልነ፡ 2 Cor. 1, 8; በጽሑ፡ ለመጠነ፡ አካል፡ *ad justam aetatem pervenerunt* (suae tutelae facti) F. N. 24, 3; *pervenit* ለአምጣነ፡ ብእሲ፡ *ad justam staturam viri* Org.; etiam de rhythmo orationis usurpatur, ut: ለሐሰቶሙ፡ በአምጣን፡ ወበመስፈርት፡ ያስተጠአጥኡ፡ ወያሞግሱ፡ በኀቤሆሙ፡ τὸ ψεῦδος ῥυθμοῖς καὶ μέτροις εἰς τὸ ἐπίχαρί τε καὶ ἐπιμελὲς ἐκτετορευμένον Cyr. c. Pall. f. 65. 4) *dignitas* i. e. a) *auctoritas, honoris gradus:* እለ፡ የዐብይዎሙ፡ በመጠን፡ Chr. ho. 11; ልዕልና፡ መጠኑ፡ *celsitudo dignitatis ejus* ib.: አልዐልኩ፡ መጠንየ፡ et የዐቢ፡ መጠንየ፡ በኀቤሁ፡ Jsp. p. 338. b) *meritum*, ut: አልዐልከኒ፡ ዘኢመጠንየ፡ *exaltasti me supra meritum meum* Lit. Joh.; ዘኢመጠንየ፡ ወኢድልወትየ፡ Lit. Jac.; አከ፡ መጠንነ፡ ንክሥት፡ Or. Az. 9 (vid. supra መጥነ፡). 5) modus rei vel personae est *id quod ejus pretio vel dignitati convenit, ei sufficit, sat est:* ኵሉ፡ ክቡር፡ ኢክነ፡ መጠና፡ οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστι Prov. 3, 15; ኵሉ፡ ክቡር፡ ኢመጠና፡ ላቲ፡ 8, 11; ኢመጠንየ፡ ዘረከበኒ፡ በጌጋይየ፡ Job 33, 27; ወምንት፡ መጠና፡ (ለዕለት፡) τίς ἔσται ἱκανὸς αὐτῇ; Joel 2, 11; Rom. 8, 18; hinc: መጠኑ፡ *sufficit ei*, ut Matth. 10, 25; Luc. 6, 40; ወኢመጠኑ፡ ይሖሩ፡ 3 Reg. 16, 31; መጠንከ፡ ἱκανούσθω σοι 1 Par. 21, 15.

መጠነ፡ i. e. መጠን፡ in st. c. positum (gramm. § 157) usurpatur 1) variis pronominibus quantitatis circumscribendis a) *tantus quantus:* ፈለግየ፡ ኮነኒ፡ መጠነ፡ ባሕር፡ Sir. 24, 31; 4 Esr. 5, 3; የዐቢ፡ ላሐ፡ ኢየሩሳሌም፡ መጠነ፡ ውኂዝ፡ Zach. 12, 11; ሕለት፡ ወርቅ፡ ዘመጠነ፡ በትር፡ Apoc. 11, 1; Matth. 17, 20; Jos. 3, 4. b) subjunctis pronominibus demonstrativis significatur: *tantus, tot:* መጠንዝ፡ *tantus* 2 Esr. 15, 18; Hebr. 2, 3; Marc. 15, 4; Jac. 3, 4; Matth. 8, 10; ዘመጠንዝ፡ τοσοῦτον Sap. 13, 9; መጠንዝ፡ *tot* 4 Esr. 2, 39. 10, 13. 15; Matth. 15, 33; Act. 5, 8; መጠንዝ፡ መዋዕለ፡ *tamdiu* Esth. 2, 12; rarius: *talis* ut Luc. 18, 16. c) subjuncta integra enuntiatione vertendum est relative: *quantus, quot, quisquis, quicumque, quantusvis, quotquot:* ὅσα Koh. 11, 5; Judith 8, 27; ትሬኢ፡ መጠነ፡ ይበልዕ፡ Dan. ap. 13, 6; መጠነ፡ አዕበየ፡ አፉሁ፡ Judith 6, 17; መጠነ፡ ብከ፡ *quidquid habes* Tob. 4, 8; Kuf. 35; Ps. 65, 15. 73, 4; Ex. 11, 7. 19, 4; Gen. 34, 12; Matth. 27, 13; Rom. 5, 8; 2 Tim. 1, 18. 3, 11; መጠነ፡ መዋዕለ፡ ንጉሥ፡ Jes. 23, 15; መጠነ፡ መዋዕለ፡ *quamdiu* Prov. 1, 22; በሤጥ፡ በመጠነ፡ ኮነ፡ Gen. 23, 9; Lev. 25, 27. Nonnumquam pron. rel. ዘ፡ apponitur aut praemissum, ut: ዘመጠነ፡ ὅσα Koh. 8, 9; ኵሉ፡ ዘመጠነ፡ ወሀበኒ፡ Kuf. 19 aut sequens, ut 4 Esr. 1, 35. d) de interrogativo ሚመጠን፡ vid. infra. 2) መጠን፡ in Acc. et st. c. positum adhibetur adverbialiter a) *circiter, fere, ferme, plus minus:* መጠነ፡ አሐቲ፡ ሰዓት፡ ὡσεὶ ὥραν μίαν Dan. 4, 16; Luc. 1, 56; 2 Reg. 6, 1. b) *quamdiu* Matth. 9, 15 rom. (vid. supra መጠነ፡ መዋዕለ፡

sub 1, c, et infra አምጣነ፡). c) መጠነ፡ — ከማሁ፡ *quo magis — eo magis* Kuf. 46; vel መጠነ፡ — ፈድፋደ፡ Marc. 7, 36 rom. (cfr. infra አምጣነ). 3) መጠነ፡ in st. c. et Acc. positum est praepositio: *secundum, pro*, ut መጠነ፡ኀይልከ፡ *pro viribus* Koh. 9, 10 (vid. አምጣነ፡). — Denique nota, hoc መጠን፡ in st. c. positum (gramm. § 167, 3) in libris antiquioribus crebro መጠኔ፡ sonare, ut 4 Esr. 10, 15 Laur.; 2 Tim. 1, 18 rom.; Matth. 15, 33. 17, 20. 26, 8. 62 rom.; Marc. 15. 4 rom.

ሚመጠን፡ i. e. መጠን፡ praefixo ሚ፡ interrogativo, 1) usurpatur vice pronominis interrogativi et substantivi et adjectivi; statum constructum plerumque aspernatur; etiam ubi adjective sumitur, caeterorum adjectivorum instar suo substantivo apponi solet; a) *quantus? quantum?* ንግረኒ፡ሚመጠን፡ውእቱ፡ Job 38, 18; ሚመጠነ፡ትረክቢ፡ዐስበኪ፡ πόσον μισθόν Hez. 27, 33; ሚመጠን፡ኑኃ፡ወሚመጠን፡ርሕባ፡ Zach. 2, 2; Matth. 26, 15; exemplum nominis per st. c. subjuncti est: ሚመጠነ፡ጸጋ፡ *quantum gratiae?* Org. 1. b) *quot?* Ps. 118, 84; Gen. 30, 29. 47, 8; Matth. 15, 34; 4 Esr. 2, 11—13; ሚመጠን፡ (v. ሚመጠነ፡) እማንቱ፡ኀጣውእየ፡ Job 13, 23. 2) sumitur adverbialiter, plerumque in Acc. (ሚመጠነ፡) positum, quamquam etiam ሚመጠን፡ indecl. eodem modo usurpari potest (ut Job 35, 5); a) *quantopere, quam?* ሚመጠነ፡በጥንቃቄ፡ትኴንን፡ Sap. 12, 21; አእምር፡ሚመጠን፡ልዑል፡እምኔከ፡ደመና፡ Job 35, 5. b) *quamdiu?* 4 Esr. 6, 47. c) *quoties?* Ps. 77, 45; Deut. 9, 7; Matth. 23, 37. d) nota: ወእመ፡ሚመጠነ፡ኀሠሠ፡ ὅσα ἂν μοχθήσῃ τοῦ ζητῆσαι *quantumvis quaesierit* Koh. 8, 17.

አምጣነ፡ (Pl. a መጠን፡), in st. c. positum 1) nonnumquam (sicut መጠነ፡) vicem pronominis relativi quantitatis explet (subjuncta integra enunciatione): *quantus, quantusvis, quot, quotquot:* Num. 32, 2; በአምጣነ፡ሀለዉ፡፻ምክዕቢተ፡ *centies tot quot sunt* 2 Reg. 24, 3; Hen. 61, 13; በአምጣነ፡ *tanto quanto* (pretio) Lev. 25, 28; አምጣነ፡ዐርብ፡እምሠርቅ፡ *quantum occasus ab ortu* sc. distat Enc. 2) usurpatur tamquam praepositio: *secundum, pro* a) rarius አምጣነ፡ nudum (Acc. et st. c.), ut አምጣነ፡ኀልዮትየ፡ *secundum meam opinionem* F. M. 11, 1. b) crebrius praemissa praep. በ፡ (ad verbum: in modo vel proportione): Rom. 5, 15. 16; Num. 7, 7. 8; በአምጣነ፡ኀይልየ፡ *pro viribus* Sir. 29, 20; 1 Par. 29, 2. 16; 4 Esr. 2, 52. 9, 16; ኢኮነ፡ዘነገር፡በአምጣንከ፡ μεγάλως ὑπερβαλλόντως λελάληκας Job 15, 11; Jer. 31, 30; በአምጣነ፡ዕበዩ፡ Sir. 13, 31; በአምጣነ፡መዋዕለ፡ሰማይ፡ 45, 15. 50, 23. c) in enuntiationibus correlativis hoc በአምጣነ፡ passim *quo magis — eo magis*, vel *qualis — talis* vertere licet, potissimum ubi ከማሁ፡ subjunctum sequitur: በአምጣነ፡ዕፀው፡ለእሳት፡የዐቢ፡ነዱ፡ *quo plura sunt ligna igni, eo major fit flamma* Sir. 28, 10; በአምጣነ፡ዐበይከ፡ከማሁ፡አትሕት፡ርእሰከ፡ ὅσῳ μέγας εἶ τοσούτῳ ταπείνου σεαυτόν Sir. 3, 18; በአምጣነ፡ብዙኅ፡ምሕረቱ፡ከማሁ፡ተግሣጹ፡ 16, 12. 28, 10. 11; *quales tenebrae, talis lux* Ps. 138, 11. 3) usurpatur tamquam conjunctio; crebrius አምጣነ፡ nudum, rarius በአምጣነ፡; significat a) *quantum, quoad, quatenus:* በአምጣነ፡ትክል፡ Tob. 4, 8; Sir. 3, 13. 9, 14. 14, 11; ἐφ' ὅσον Rom. 11, 13; 4 Esr. 10, 70. b) *quamdiu, donec* አምጣነ፡ Matth. 9, 15; Gal. 4, 1; Rom. 7, 1; Sir. 23, 15; 4 Esr. 8, 29. 30; Job 24, 13; በአምጣነ፡ Ps. 103, 34. 145, 1. c) in enuntiationibus correlativis: *prout*, et አምጣነ፡ — ከማሁ፡ vel በአምጣነ፡ — ከማሁ፡ *ut — ita, quo magis — eo magis:* Rom. 2, 5; አምጣነ፡አብዛኅከ፡እከየ፡አበዝኀ፡ለከ፡ረባሐ፡ (pollicetur Satanas) Clem. f. 221; *arbores* በአምጣነ፡ይነፍሕ፡ነፋስ፡ላዕሌሆሙ፡ከማሁ፡ይፈደፍዱ፡ጽንዖሙ፡ወይነውኁ፡ Chr. Ta. 19; Ex. 1, 12; 4 Esr. 14, 16 var.; vel አምጣነ፡ — ፈድፋደ፡ Marc. 7, 36 Platt.

መጣኒ፡ n. ag. *mensor (geometra), ratiocinator:* ኢይበጽሕዎ፡ሕሊናተ፡ሐኃትያን፡ወኢሕሊና፡መጣንያን፡ Fid. Jac. Bar.

ምጣኔ፡ subst. 1) *extensio, dimensio, modi* (de loco et tempore): ውፁአን፡እምጣኔ፡ *mensurae expertes* Lud. e mss. Colb.; ሄሮድስ፡አስተናደፈ፡መሠረታቲሁ፡(ለዳግም፡መቅደስ፡)ኑኆ፡ወግድሞ፡በምጣኔ፡ቀዳማዊ፡(መቅደስ፡) Jsp. p. 330; ይሬስዩ፡ዕድሜ፡ወርኆሙ፡ (definiunt longitudinem mensium) በምጣኔ፡ምሕዋረ፡ፀሓይ፡ውስተ፡አሐቲ፡ኆኅት፡ Abush. 1. 2) *ratiocinatio (syllogismus), aestimatio, dijudicatio, analogia:* (demonstratur e verbo divino, e doctrina patrum) ወእምነ፡ምጣኔ፡ልቡና፡ *et ratiocinatione* Phlx. 6; *Paulus* አምጽአ፡ሥርዐተ፡ምጣኔ፡እምርሑቅ፡ወአቀመ፡መሠረተ፡ነገር፡ πόῤῥωθεν προκαταβάλλων τοὺς λογισμούς Chr. ho. 8; ናመጽእ፡ካልአ፡ምጣኔ፡ ἄλλον συλλογισμόν ib. 14; dijudicatio causae F. N. in proleg.; (ለመለኮተ፡ክርስቶስ፡) ኢይቀርብ፡ምጣኔ፡ ἔνθα οὐκέτι σύγκρισις ἦν γενέσθαι Chr. ho. 5.

መንጠንጢን፡ adj. (inserta nasali, formatum secundum gramm. § 110, b): *extensione modicus, mediocris, pusillus* Herm. p. 100.

መጠወ፡ I, 2 [vicina sunt נָתַן et ܢܬܠ; نَطَا IV in dialecto Jemanica id. q. أَعْطَى *dedit*]; 1) *porrigere, praebere, ministrare* c. Acc. et ለ፡ vel c. dupl. Acc.: አልብ፡ዘይሜጥወኪ፡እዴሁ፡ *nemo tibi porrigit manum* Jes. 51, 18; መጥወኒ፡እዴከ፡ (promissi confirmandi causa) 4 Reg. 10, 15; Gal. 2, 9; መጠውኩ፡ዘባንየ፡ለመቅሠፍት፡ Jes. 50, 6; Apoc. 11, 1; Sir. 32, 11; *alicui ministrare* (aliquid) c. Acc. pers. Gen. 18, 8; 40, 11; 1 Reg. 14, 13; διακονεῖν Luc. 12, 37 rom., ὑπηρετεῖν Herm. p. 85; saepissime: praebere panem et calicem, ministrare corpus et sanguinem Christi: ጽዋዐ፡ይመጡ፡ዲያቆን፡ Lit. 167, 1; Const. Ap. 52; መጠዎ፡ቍርባነ፡ Clem. f. 179; መጠዎ፡ሥጋሁ፡ወደሞ፡ለክርስቶስ፡ ib. f. 180. 2) *tradere, reddere*, c. dupl. Acc. (alicui aliquid) Jer. 39, 16; Tob. 9, 5; Jes. 25, 7; Asc. Jes. 1, 5; 1 Thess. 2, 8; in specie: in potestatem alicujus tradere vel reddere, c. c. Acc. et ለ፡ ut Ps. 139, 9; እለ፡ሎሙ፡መጠውከነ፡ Jes. 25, 5; ለነፍስ፡እኪት፡ኢትመጥወኒ፡ Sir. 23, 6; Hez. 16, 27; አነ፡እሜጥወክሙ፡ለኵናት፡ Jes. 65, 12; Matth. 24, 9; vel c. dupl. Acc.: ኢትመጥዋ፡ለብእሲት፡ነፍስከ፡ Sir. 9, 2; Kuf. 39; vel c. Acc. et ውስተ፡ ut: መጠዎሙ፡ውስተ፡ጽልመት፡ Job 24, 14; ከመ፡ይመጥዎሙ፡ውስተ፡ኵናት፡ Jes. 34, 2; ከመ፡ይመጥውዎ፡ውስተ፡እደ፡ዘይረግዝ፡ Hez. 21, 11. 30, 12; Job 1, 12. 16, 11; Kuf. 1, vel c. simpl. Acc.: መጠዎ፡እግዚ"፡በእንተ፡ኀጣውኢነ፡ Jes. 53, 6; Rom. 8, 32; Ps. 43, 14. In specie: tradere animam i. e. aut *reddere* (Deo) vel *exspirare* Marc. 15, 37; Ter 11 Enc.; aut *profundere:* ዘይሜጡ፡ነፍሶ፡በእንቲአከ፡ Sir. 7, 20; መጠወ፡ነፍሶ፡ህየንቲከ፡ Sir. 29, 15; 1 Reg. 28, 21; 4 Reg. 9, 15; 1 Joh. 3, 16; item: መጠወ፡ርእሶ፡በእንቲአነ፡ Tit. 2, 14.

ተመጠወ፡ III, 2 1) passiva significatione in rem datam relata: *tradi, reddi* Hen. 95, 7; fortasse etiam 60, 8. 2) pass. significatione ad personam, cui datur, relata a) *accipere*, ut: donum Job 8, 20; **እመ፡ ተመጦኩ፡ ሕልያነ፡ በእዴየ፡** Job 31, 7; 1 Reg. 25, 27; Gen. 33, 10; **ኢይትሜጠዎ፡ እምእዴክሙ፡** Mal. 1, 13; quidquid porrigitur vel praebetur Apoc. 5, 7; **ተመጠወ፡ መጽሐፈ፡ በኀበ፡ ሐዋርያት፡** Jes. 37, 14; **እምኀቤሁ፡ ተመጠወ፡ ስምናስ፡** 1 Esr. 2, 11; 4 Esr. 9, 34; Hen. 61, 1. 68, 5; ministratum corpus et sanguinem Domini accipere (ei communicare): **ኢይትመጠዉ፡ ሥጋሁ፡ ወደሞ፡** Clem. f. 248; Lit. 167, 1; Const. Ap. 52; **ዘይትሜጦ፡ ቍርባነ፡ ምዕረ፡ በበዓመት፡** Chr. Ta. 17. b) *capere, sumere, comprehendere:* **ተመጠውኩ፡ መጽሐፈ፡** Jer. 39, 11. 43, 32; **እትሜጠዎ፡ በእዴየ፡** Jes. 10, 14; **ይፈቅድ፡ የኀጣ፡ ዘእንበለ፡ ይትመጠዎ፡ በእደዊሁ፡** Jes. 28, 4; **እምዐቢይ፡ ኀይል፡ እትሜጦ፡ ልብስየ፡** Job 30, 18; traditum capere aliquem: Luc. 22, 22; Hen. 54, 5. 62, 11; sic etiam ὑπολαμβάνειν vertit Aethiops Ps. 16, 12. c) *suscipere, sublevare* ἀντιλαμβάνεσθαι: **ዘተመጠውኩ፡** Jes. 41, 9; Hen. 48, 10. d) *adsciscere, repetere:* **እትሜጠዎ፡ ለትምህርትየ፡ እምርሑቅ፡** Job 36, 3. e) *excipere* benigne aliquem, *accipere* vel *admittere* sententiam (hoc sensu frequentius occurrit **ተወክፈ፡**): **ለእመ፡ ይትሜጠወከ፡** προσδέχεσθαι Mal. 1, 8; Lud. comm. hist. p. 505 n. 52. — *Voc. Ae.:* **ተወክፈ፡ ተወፈየ፡ ተመጠወ፡ ብ፡ ተቀበለ ።**

ምጡው፡ part. *traditus:* Org. 5; Hen. 63, 1; c. **ለ፡** alicui M. M. f. 15; traditus i. e. obnoxius, expositus: **ሶበ፡ ነጸረ፡ ርእሶ፡ ምጡወ፡ ለኵሉ፡ መከራ፡** F. M. 4, 1.

መጣዊ፡ n. ag. *traditor, dator* Lud. e mss. Colb.; **መጣዊ፡ ኦሪት፡** (Deus) M. M. f. 83.

ተመጣዊ፡ n. ag. (III, 2) *acceptor, is qui accipit* vel *accepit:* **ተመጣዊ፡ ቍርባን፡** (sacrificii eucharistici) F. M. 26, 8; **ሙሴ፡ ተመጣዊ፡ ኦሪት፡** M. M. f. 23; **ተመጣዊ፡ ኅብስት፡ ወማይ፡** I Sal. Mar. 24.

መጽለወ፡ quadrl. I [propagatum e radicibus דָּלַל שָׁלַל שׁוּל (de quibus consulas Ges. thes. p. 340. 341. 1379), unde arabica ut مَذَلَ *torpuit, languit*, ita ذَالَ med. ى *macra et extenuata facta est*, ذَوِيل *arida* (planta), ذَبَلَ *marcida, flaccida fuit* planta, pullulaverunt] *marcescere, marcere, flaccescere, languescere (deficere):* de plantis: ἐκαυματίσθη Matth. 13, 6; **ዕፀ፡ ሕይወት፡ አንተ፡ ኢትመጸሉ፡** Org.; de hominibus, subito animi defectu pallescentibus et languentibus: **ፈርሀት፡ ንግሥት፡ ወመጽለወት፡ ወተንተንት፡** μετέβαλε τὸ χρῶμα αὐτῆς Esth. ap. 5; ἐκλύεσθαι Matth. 15, 32; **እንዘ፡ ትትናገር፡ መጽለወት፡ ወወድቀት፡** Esth. 5, 2; calore et virium defectu Gad. Ad. f. 19; **መጽለወ፡ ሥጋሁ፡** (jejunio) Sx. Masc. 27. — *Voc. Ae.:* **መጽለወ፡ ወጸምሀየየ፡ ዘ፡ ጸለገ፡** (v. **ጸለጎ፡**).

አመጽለወ፡ II *marcidum, flaccidum, rugosum reddere*, ut faciem alicujus (pudore): **አመጽሉ፡ ገጾ፡ ለነጋሢ፡ ገጾ፡** σύγκοψον τὸ πρόσωπον τοῦ Chr. Ta. 5.

ተመጽለወ፡ III, 1 *marcidum, languidum fieri*, et refl. *se ipsum marcidum facere, faciem corrugare:* **ተመጽለዉ፡** (v. **ተመስለዉ፡**) **በድንጋፄ፡ እንዘ፡ ይደመሙ፡ ጥቀ፡** θαμβούμενοι δεινῶς Sap. 17, 3; **ይትመጸለዉ፡ ወይቄጽሩ፡ ገጾሙ፡** Matth. 6, 16 in cod. Paris. (Lud.)

ምጽልው፡ part. *marcidus, flaccidus, languidus, defectum passus*, de plantis: **ሣዕር፡ ልምሉም፡ ወአኮ፡ ምጽልው፡** Sx. Jac. 16 Enc.; de hominibus: **ነበርነ፡ ውዱቃነ፡ ውስተ፡ ምድር፡** (ob terrorem) **ከመ፡ እንተ፡ ሰብእ፡ ምጽልዋን፡** Kid. f. 3.

መጸረ፡ (et **መፀረ፡**) I, 1 et 2 [arab. مَضَغَ *manducavit* (at مَصَرَ *emulsit* lac); vicinae sunt radd. מָצַץ, מָצָה al., quae notionem *sugendi* habent; cfr. مَصَكَ *suxit, mandit*] *mandere, manducare, masticare;* abs. ut: **ኢትልሳሕ፡ እንዘ፡ ትመጽር፡** Sir. 34, 16; et c. Acc.: **እለ፡ ሥርወ፡ ዕፅ፡ ይመጽሩ፡** (v. **ይሜጽሩ፡**) **እምዐቢይ፡ ረኃብ፡** Job 30, 4; **እስከ፡ ይመጽሩ፡** (**ይሜጽሩ፡** Platt.) **ልሳናቲሆሙ፡ ሰብእ፡** Apoc. 16, 10. — *Voc. Ae.:* **ይመጽሩ፡** (v. **ይሜጽሩ፡**) **ዘ፡ ይድኅኩ፡** (sic).

መጽርይ፡ *crocus* vid. sub **ጸረየ፡**

መጽአ፡ I, 1 [id. q. מָצָא, ܡܛܐ, vid. Ges. thes. p. 813; amh. **መጣ፡**] Subj. **ይምጻእ፡** 1) *venire* (ἥκειν, ἔρχεσθαι, παραγίνεσθαι): Gen. 27, 35; Matth. 2, 8. 3, 13. 14. 8, 11; Luc. 13, 35. 14, 20. 19, 16; Joh. 5, 43. 10, 8. 8, 42; al. sexcenties; c. c. **እምነ፡** loci, unde quis venit: Gen. 16, 8. 34, 7; Matth. 8, 11; Luc. 13, 29. 22, 52; Joh. 4, 47; c. **ውስተ፡** loci, ad vel in quem venit: Matth. 3, 13; Joh. 4, 47. 3, 19. 6, 14; c. **ኀበ፡** pers.: Joh. 3, 23. 6, 37; Rom. 1, 13; Gen. 34, 6; Num. 22, 16; 2 Esr. 9, 1; Jes. 38, 1. 39, 3; Matth. 21, 5; c. **ላዕለ፡** *super* (supervenire alicui) Jes. 47, 9. 11; Sir. 41, 1; Apoc. 3, 3; Ex. 30, 12; *contra* Kuf. 37; c. Acc. loci Gen. 24, 5; Jer. 47, 4; Dan. 1, 1; c. Acc. pers. (supervenire alicui, invadere aliquem, venire alicui): Job 3, 5. 6; Jes. 47, 11; Jer. 5, 12; 1 Reg. 3, 17; **መጽአኒ፡ መንፈስ፡** ἦλθέ μοι Sap. 7, 7. — Neque de personis tantum sed etiam de rebus inanimatis usurpatur: **እምከመ፡ መጽአ፡ ነፋስ፡** Sir. 22, 18; **መጽኡ፡ ወሓይዝት፡** Matth. 7, 27; **ሕልም፡** Koh. 5, 2; Hen. 13, 8; **ምንዳቤ፡** Jes. 10, 3; **መቅሠፍት፡** Hen. 60, 25; **መጥበሕት፡** Jer. 5, 12; **ጽራኅ፡** Gen. 18, 21, al. a) in specie dicitur de tempore: 2 Petr. 3, 10; **ይመጽእ፡ መዋዕል፡** Jer. 7, 32. 16, 14; Am. 8, 11; **ዘይመጽእ፡** *venturus* i. e. *futurus* Koh. 11, 8; Sir. 42, 19 (opp. **ዘኀለፈ፡**): **ዘይመጽእ፡ ወዘይከውን፡** Jes. 41, 23. 44, 7. 45, 11; Judith 9, 5; 4 Esr. 5, 16. 7, 12. 8, 22; Rom. 8, 38; 1 Tim. 4, 8; Hebr. 2, 5; Eph. 1, 21. b) **መጽአ፡** seq. **በ፡** *venire cum re* (ea praeditum vel eam apportantem): 1 Joh. 4, 2. 5, 6; 3 Reg. 13, 1; Ps. 70, 17. c) c. **በልብ፡** in mentem venire: **ኢይመጽኦሙ፡ በልበሙ፡** Jes. 65, 17, vel sine **በልብ፡** ut: **ይመጽአኒ፡ ከልእ፡ ኀሊና፡** Chr. Ta. 3; cfr. Herm. p. 27^a 2) nonnumquam *provenire, nasci, oriri:* **መጽአ፡ ረኃብ፡** ἐγένετο Ruth 1, 1; 1 Reg. 19, 8; **ትውልድ፡ ይመጽእ፡** Koh. 1, 4. 5, 14 (v. **ወፅአ፡**); Joh. 1, 9; Hen. 3; **አእምሩ፡ ከመ፡ ፍርሀተ፡ ገጽ፡ ይመጽእ፡ እምንሢአ፡ እምኔነ፡** F. N. 43, 3. 3) *ad exitum venire, evenire, impleri*, de propositis, desideriis, vaticiniis: **ትምጻእ፡ ምክረ፡ ቅዱሰ፡ እስራኤል፡** Jes. 5, 19. 42, 9; Job 6, 8; Kuf. 1 (aliâs: **በጽሐ፡**, **ኮነ፡**).

አምጽአ፡ II, 1 *venire facere* vel *jubere* i. e. a) *afferre, adducere, secum ferre* c. Acc. pers. et rei: Ruth 3, 15; Kuf. 3; Gen. 2, 19. 24, 33. 27, 25. 37, 2. 43, 2; Lev. 4, 5; 2 Reg. 17, 28; Luc. 12, 51. 14, 21; Matth. 21, 2; Hen. 90,

21. 26; ኢየምጻእኩ፡ምስሌየ፡ 1 Reg. 21, 8; Judith 12, 3; 1 Tim. 6, 17; አምጽአት፡ቅድሜሁ፡ 1 Reg. 28, 25; ኣመጽእ፡እኪተ፡እምደቡብ፡ Jer. 4, 6; ውስተ፡ትፍሥሕት ፡ ኢታምጽእ፡ሐዘነ፡ Sir. 18, 15; *deferre* marito dotem: ትሎት፡ዘአምጽአት፡ኀቤሁ፡ F. N. 24, 7. b) *offerre* munera, sacrificia Gen. 4, 3. 4. Lev. 2, 11. 22, 18; Am. 5, 25; Ps. 71, 10; Hen. 53, 1. c) *adducere super aliquem* aliquid, c. Acc. rei et ላዕለ፡ vel ዲበ፡ pers., ut: ኀጢአተ፡ Gen. 26, 10; Ex. 32, 21; መርገመ፡ Kuf. 26; ማየ፡አይኅ፡ Gen. 6, 17; Kuf. 4; እኩየ፡ Jer. 39, 42. 51, 2; እዴየ፡ Zach. 2, 9; መዋዕለ፡ Jes. 7, 17. 27, 1; መቅሠፍተ፡ Sir. 47, 20; c. ለ pers. Rom. 13, 2. d) *evenire jubere, eventum dare:* አነ፡ኣመጽእ፡ነገርየ፡ ለዛ፡ሀገር፡ Jer. 46, 16; ነበብኩ፡ወአምጻእኩ፡ Jes. 46, 11; Hen. 74, 11. e) *nasci* vel *oriri facere* vel *jubere*, i. e. *excitare, procreare:* ἐξεγείρειν 2 Reg. 12, 11; አምጽአ፡ነፋሰ፡ Jon. 1, 4; ታመጽእ፡ጽልመተ፡ Ps. 103, 21; አዝልፎ፡ ስከር፡ያመጽእ፡ኩበሰ፡ወሞተ፡ግብተ፡ወፈጸንተ፡ F. N. 50. f) *afferre, proponere, in medium proferre* sermonem, argumentum, exemplum: Matth. 13, 24. 31; አምጽአ ፡ ጥያቄ፡ Chrys., creberrime; አኀዘ፡ጳውሎስ፡ያምጽእ፡ትእምርተ፡እምሥርዐተ፡ደብተራ፡ Chr. ho. 15.

አስተማጽአ፡ IV, 3 *superadducere, afferre rem super* vel *praeter aliam:* እመጻሕፍቶሙ፡(ለአበው፡)ዘይበቍዕ፡ውስተ፡ዝንቱ፡አስተማጺእየ፡ምዝማረ ፡ አርኢ ፡ ወአኅትም፡ በጽድቅ፡ቃላትየ፡ τὰ εἰς τοῦτο χρήσιμα εἰσενεγκὼν καὶ παραθεὶς εἰς ἀπόδειξιν κατασφραγιῶ τοὺς ἐμαυτοῦ λόγους εἰς ἀλήθειαν Cyr. ad Reg. f. 28; M. M. f. 132; ወልድየ፡ኢትደመር ፡ ለአስተማዕዮ ፡ ብእሲት፡ Fal. f. 66 (si quidem lectio sana est).

ምጽአት፡ n. act. *ventio, adventus:* በምጽአተ፡ዚአየ፡ ካዕበ፡ኀቤክሙ፡ Phil. 1, 26; ምጽአትከ፡ኀቤነ፡ Jsp. p. 284; አሐቲ፡ይእቲ፡ምጽአቱ፡ለኵሉ ፡ ውስተ ፡ ዓለም፡ Sap. 7, 5; ዕለተ ፡ ምጽአቱ፡ Mal. 3, 2; ሠናይ፡ምጽአትከ፡ (exoptatus ades!) ብእሲ፡እግዚ"፡ Gad. T. H.; de adventu Christi priore et de futuro (parusia): Rel. Bar., Asc. Jes. 3, 13; 4, 13; Matth. 24, 3. 27; Jac. 5, 8; 1 Tim. 6, 14; 1 Thess. 2, 19. 3, 13.

መጻኢ፡ n. ag. 1) *veniens, venturus* Lud. e mss. Colb.; መጻእያት፡ τὰ μέλλοντα Chr. ho. 10; ማእምራነ፡ነገራት፡መጻእያት፡ (gnari rerum futurarum) Chr. L. Atk. f. 12. 2) *accidens:* ሕሊናት፡ወጠባይዓት፡ወመጻእያት፡ዘውስጥ፡ (*accidentia* i. e. *eventa interna* vel casus interni) F. N. in proleg.

አምጻኢ፡ n. ag. (II, 1) *is qui affert, procreat:* እግዚ"፡ አምጻኢ፡ኵሉ፡ዓለም፡እምኀበ፡ኢሀልዎ፡ኀበ፡ሀልዎ፡ Fal. f. 83; እግዚ"፡አምጻኢ፡ዓለማት፡ወፈጣሬ፡ፍጥረታት፡ Chr. L. Atk. f. 34.

መምጽእ፡ part. (II, 1) *adducens, afferens:* መምጽአ፡ምሥጢር፡ μυσταγωγός Cyr. d. r. f. f. 41.

መምጽኢ፡ adj. part. *lator, adducens, afferens* Lud. e mss. Colb.

ምምጻእ፡ et **መምጽእ፡** subst., Pl. መምጽኣት፡ *locus unde provenit* aliquis, *locus originis, origo:* ወምምጻኣ፡ (v. ወመምጽኣ፡)አፍራሲሁ፡ እምድረ፡ ግብጽ፡ (ἔξοδος) 2 Par. 1, 16. 9, 28; ይወጽኡ፡፬ዕደው፡ወኢይትአመር፡ ምምጻኦሙ፡ዘእንበለ፡አምላክ፡ዘያአምር፡ Sib.; ወመምጽኣቱ፡እምቅድመ፡መዋዕለ፡ዓለም፡ Cyr. d. r. f. f. 43 (cfr. Mich. 5, 1).

መጽአም፡ *echo* vid. sub ጸአመ፡

ምጽዋት፡ subst. [si quid video, nomen a Judaeis petitum, sc. מִצְוָתָא (Pl. a sing. מִצְוָה), quod proprie *praecepta, mandata legis*, deinde *opera bona, eleemosynas* et singulariter *eleemosynam* significat. Ergo radix est צוה, sed cum nomen peregrinum sit, sub litera መ recensendum est. Ludolfo hoc nomen a phrasi Judaeorum בְּמָטוּ מִנָּךְ *quaeso, obsecro* petitum visum est.] plerumque fem.; usurpatur singulariter et collective; Pl ምጽዋታት፡ rarissime occurrit (ut Sx. Ḥed. 12). 1) *opus justitiae, opus bonum, eleemosyna:* ግበሩ፡ምጽዋተ፡ላዕለ፡ነፍስክሙ፡በደፈኖቱ፡ Kuf. 7; እንበይነ፡ምጽዋት፡ χάριν ἐντολῆς Sir. 29, 9; ይግበሩ፡ምጽዋተ፡ወፍትሐ፡ δικαιοσύνην καὶ κρίσιν Gen. 18, 19 quamquam in hoc loco δικαιοσύνην secundum rabbinicum loquendi usum etiam *eleemosynam* interpretari licet (vid. sub ጽድቃት፡) sicut Matth. 6, 1; plerumque ἐλεημοσύνη vel ἐλεημοσύναι 6, 2; ምጽዋት፡ታኀድግ፡ኀጢአተ፡ Sir. 3, 30; Tob. 4, 10; ኢታስትት፡ገቢረ፡ምጽዋት፡ Sir. 7, 10. 12, 3. 16, 14. 29, 12; ምጽዋተ፡ብዙኀ፡ገበርኩ፡ለአኀውየ፡ Tob. 1, 3. 16. 4, 8; ውሂበ፡ምጽዋት፡ Sir. 37, 11; Tob. 12, 8; ስኢለ፡ምጽዋት፡ Sir. 31, 25; Act. 3, 2. 3; ኵሉ፡ምጽዋት፡ ሣህለ፡ያመጽእ፡ Sir. 16, 14. 29, 12; Prov. 3, 3; Deut. 24, 13; Jes. 1, 27; Dan. 4, 24; subjuncto Genitivo objectivo: ምጽዋቱ፡ለአቡከ፡ Sir. 3, 14. 17, 22; ἀποστολαί: ፈንዉ፡ምጽዋተ፡ለእለ፡አልቦሙ፡ 1 Esr. 9, 51. 54; ሙዳየ፡ምጽዋት፡ *arca eleemosynae* vel *stipis sacrae* 2 Esr. 10, 6; Joh. 8, 20; ሙዳየ፡ምጽዋት፡ይኩን፡በገቦ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Kid. f. 6 (vid. ሙዳይ፡); de ምጽዋት፡ agitur F. N. 16. 2) *beneficientia, misericordia, pietas, bonitas* ἔλεος Sir. 29, 1; Ps. 83, 12; Hos. 6, 6; Mich. 6, 8; በምጽዋት፡ μετ᾽ ἐλέους Jes. 16, 5; ምሕረቶሙ፡ለረሲዓን፡ኢምጽዋት፡ Prov. 12, 10; ኢረከብተኒ፡ምጽዋትከ፡ Luc. 15, 29; χρηστότης Gal. 5, 22; εὐσέβεια Tit. 1, 1 rom.

መጽወተ፡ quadrl. denom. I *eleemosynas dare, benefacere* pauperibus, *stipem conferre* in egentes: ይምሕሩ፡ወይመጽውቱ፡ Prov. 13, 9; Did. 14; c. c. ለ፡ pers. ይመጽውቱ፡እምንዋየሙ፡ለነዳያን፡ Clem. f. 134; Did. 7; vel c. ላዕለ፡, ut: ኢትበል፡እምፈተውኩ፡ይኩን፡ሊተ ፡ ብዙኅ ፡ ንዋይ ፡ ከመ፡እመጽውት፡ላዕለ፡ነዳያን፡ Chr. Ta. 3; F. M. 17, 2; c. Acc. pers. Synd. f. 287.

ተመጽወተ፡ III, 1 refl. et pass. *eleemosynas accipere, mendicare, aliorum misericordia vivere:* ይትመጸወት፡በአንቀጸ፡ሀገር፡ Sx. Teq́. 9; Sx. Tachs. 10.

መጽዋቲ፡ n. ag. *eleemosynarum dator, liberalis erga egenos: episcopus* ይኩን፡መሐሬ፡ወመጽዋቲ፡ Did. 4.

መፀወ፡ (vel መጸወ፡) rad. inus., sine dubio נִיץ נִצָּן ناض (مَصَعَ) *micuit, splenduit*, unde נֵץ *flos*, הֵנֵץ *floruit*. (Hoc etymon vocis መፀው፡ mihi quidem magis probatum videtur, quam si quis መ praefixum et radicem זָהָה ܙܗܐ زَهَا esse statuerit; זָהָה enim Aethiopes habent sub ጸገየ፡). Hinc

መፀው፡ subst., *tempus florum, ver*. In Aethiopia ver a fine Septembris mensis incipit, vid. Snx. 25 Masc. Enc. (qui locus in Lud. lex. col. 104 impressus est). In Bibliis ὑετὸς ὄψιμος (*pluvia verna*) ዝናመ፡መፀው፡ versus est Jer. 5, 24;

Zach. 10, 1; ያዘንም፡ ለከሙ፡ ጸዳየ፡ ወመፀወ፡ Joel 2, 23. Auctumnus et ver ጸዳይ፡ ወመፀው፡ Clem. f. 171; ክረምት፡ መፀው፡ ማእረር፡ ሐጋይ፡ Kuf. 2. — Praeterea videas, quae sub ሐጋይ፡ disputavimus. — *Voc. Ae.*: **መፀው፡ ዘ፡ መዋዕለ፡ ጽጌያት፡**; *aliud*: **ዘ፡ ዘመነ፡ በልግ፡**; *aliud*: **ዘመነ፡ ማእረር።**

መፀፀ፡ rad. inus., coll. مَضَّ II *bibit lac acidum*, مَضِضَ *doluit*, مُضَاضٌ *lac acidum* (vicinae sunt radices מָצַץ ܡܨ مَصَّ *sugere*); amh. **መጸጸ፡** vel **መጠጠ፡** *acere, acescere.*

መፂፅ፡ adj. *acidus, acer, acerbus*: **ወይፈሪ፡ ፍሬ፡ መፂፅ፡** Jes. 18, 5; *vinum non evasit* **መፂፀ፡** Gad. T. H; **ብሒእ፡ መፂፅ፡** *acetum acidum* Lit. Chrys. et Org. 5; **ተኵላት፡ መሪራን፡ ወመፂፃን፡** λύκοι δριμεῖς καὶ πικροί Cyr. c. Pall. f. 66.

መጸጸ፡ subst. est amharicum: *acetum*, M. F.

መፍርያን፡ nom. pergr., sc. ܡܦܪܝܢܐ (a rad. ܦܪܐ Aph. *ordinavit*) *Maphrianus* i. e. primas ecclesiae Syrorum Jacobitarum orientalis: **እልመፍርያን፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ዘሀገረ፡ ሠርቅ፡** Sx. Teq. 9.

መፈጥ፡, **መፍጥ፡**, **ሞፍጥ፡** vid. sub **ወፈጠ፡**

ሠ፡ litera alphabeti Aethiopici quinta, quae **ሠውት፡** nominatur. Eam antiquitus (sicut ش Arabum) *sh*, posthac *s* pronuntiarunt Abyssini, et cum **ሰ** confuderunt (gramm. § 30. 31).

ሠሀለ፡ inus.; repondet سَهُلَ *planus, facilis, lenis fuit*, III *lenis fuit erga* aliquem, VI *leniter et benigne egit*. Hinc

ተሣሀለ፡ III, 3 (saepissime **ተሠሃለ፡** scriptum) *clementem vel propitium se praebere; ignoscere, veniam dare, condonare*; abs., ut: **ተሣሀል፡** ἵλεως γενοῦ Am. 7, 2; **ይክል፡ ተሣሀሎ፡** δυνάστης ἐξιλασμῶν Sir. 16, 11; οἰκτειρήσει Thr. 3, 31; Job 5, 18; c. Acc. prs.: Rom. 9, 15. 11, 30—32 (ἐλεεῖν). 5, 10 (κατηλλάγημεν); Sir. 16, 9. 36, 17. 18; Ps. 50, 1. 84, 1 (εὐδοκεῖν); 4 Esr. 7, 37. 10, 37; Jes. 12, 1. 14, 1. 27, 11. 49, 10. 13. 52, 8; Jer. 5, 1. 13, 14 (ἐπιποθήσω); et c. **እምነ፡** vel **ዲበ፡** rei: **ተሣሀላ፡ እግዚ"፡ እምነ፡ እኪት፡** 2 Reg. 24, 16; **እሣሀል፡ ዲበ፡ ኀጢአቶሙ፡** Jer. 43, 3.

ሥሁል፡ part. 1) *clementiam vel veniam consecutus*: **ኢሥህልት፡** οὐκ ἠλεημένη Hos. 1, 6. 2, 3. 2) *venia facilis, clemens*: **ዕደው፡ ሥሁላን፡** ἄνδρες ἐλέους Sir. 44, 10 (quamquam dubitare licet, annon interpres **ሥሁል፡** sensu passivo dixerit).

ሣህል፡ subst., plerumque m., Pl. **ሣህላት፡** Ss. Req. 1) *clementia, lenitas, benignitas* ἔλεος Sir. 16, 11; Ps. 24, 6. 11. 50, 1. 84, 11; Prov. 14, 22; Jes. 63, 15; 2 Tim. 1, 2; ἐλεημοσύνη Jes. 28, 17; οἰκτιρμοί Dan. 2, 18; Thren. 3, 22; Rom. 12, 1; c. Gen. obj. **ሣህልኪ፡ ኢየኀልቅ፡ ዘእምኀቤየ፡** Jes. 54, 10; Dan. 9, 18. 20; **ኢይከውን፡ ሣህል፡ ላዕሌሆሙ፡** Hen. 1, 8. 5, 5; **ፈድፋደ፡ ሣህልነ፡ እምኵሉ፡ ሰብእ፡** (ἐλεεινότεροι) 1 Cor. 15, 19; **አልበ፡ ሣህለ፡ ዘ፡** ἀνελεήμων ὁ Sir. 13, 12; **ረከብነ፡ ሣህሎ፡** καταλλαγὴν ἐλάβομεν Rom. 5, 11; 2 Cor. 5, 17. 2) *causa veniae*, ἀντάλλαγμα: **ኮነ፡ ውእቱ፡ (ኖኅ፡) ሣህለ፡ ለዓለም፡** Sir. 44, 17.

ምሥሃል፡ subst. 1) locus clementiae vel propitiationis i. e. ἱλαστήριον *propitiatorium* (כַּפֹּרֶת operculum arcae foederis, cui insistebant Cherubim) Ex. 38, 5—8; Lev. 16, 2. 13 seq.; Num. 7, 89; Am. 9, 1. 8, 14 (**ምሥሃለ፡ ሰማርያ፡**); Hebr. 9, 5. 2) „*uraniscus*, qualis in Aethiopia est super altaribus vel etiam super lectis“, Lud. lex. col. 104. — *Voc. Ae.*: **ምሥሃል፡ ዘ፡ ክዳነ፡ ታቦት፡**; *aliud*: **ም"፡ ዘ፡ አንበር ።**

መስተሣህል፡ part. (IV, 3) *venia facilis, clemens, lenis* (ἐλεήμων) Ex. 34, 6; Joel 2, 13; Jon. 4, 2; Sir. 2, 11; 4 Esr. 7, 37; Ps. 85, 4. 110, 4. 111, 4. 5 al.; epitheton Michaëlis archangeli Sx. Pag. 3.

ሠሀለ፡ *acuere* vid. sub **ሰሐለ፡**

ሡሀል፡ *Saturnus* vid. sub **ዙሐል፡** et **ሱሐል፡**

ሣህር፡ subst. [id. q. ܣܗܪܐ, شَهْرٌ], hucusque nonnisi in Pl. **አሥሁርት፡** repertum 1) *nova luna* Num. 10, 10; Jes. 1, 13; Hez. 23, 34; Hos. 2, 14; 2 Esr. 20, 33; Col. 2, 16 (aliâs **ሠርቀ፡ ወርኅ፡**). 2) „Communiter in Aethiopia sic vocantur *festa minora*, vulgo *festa chori*, quae celebrare cuique liberum est,“ Lud. col. 115.

ሣህበበ፡ quadrl. 1 *mucere, mucescere*. *Voc. Ae.*: **ሣህበበ፡ ዘ፡ ሻገተ ።** [vicinum est **ሤበ፡** q. v., et شَهِبَ *cinereo colore praeditus fuit*.]

ሥህቡብ፡ part. *mucidus, puter*: **ኅብስት፡ ሥህቡብ፡ ወንቁዝ፡** (εὐρωτιῶν) Jos. 9, 3; ὑγρός Job 8, 16. — *Voc. Ae.*: **ሥህቡብ፡ ዘ፡ ሻጋታ ።**

ሠለሰ፡ I, 2 (denom. a **ሠላስ፡**) 1) *tertiare, ter vel tertio facere* aliquid: **ይቤሎሙ፡ ሠልሱ፡ ወሠለሱ፡** 3 Reg. 18, 34; **ሠሊሶ፡ ጾመ፡** *postquam ter jejunavit* Kid. f. 7; **ሰበ፡ ሠለሰ፡ ብሂሎታ፡ ዘንተ፡** Ath. d. Trin.; **ንሤልስ፡ ለከ፡ ዘንተ፡ ስብሐተ፡** *tertias has tibi laudes dicimus*, Prec. Mat.; Kid. f. 11 et 12; Lud. comm. hist. p. 501. 2) *triplicare*: **አመክዐበ፡ ለኵናት፡ ወሠልሳ፡ ለኵናት፡** Hez. 21, 14 var.; *trinum dicere vel credere Deum*: **ለዋሕድ፡ አምላክ፡ እንዘ፡ ይሤልሱ፡** Sx. Genb. 27 Enc. 3) *tertium locum tenere vel tertium esse* 1 Reg. 20, 20 (quamquam hoc comma corruptum et obscurum est). 4) *in tres partes dividere* Ex. 14, 7.

ተሠለሰ፡ III, 2 *tertium esse vel accedere, triplicem fieri*, in specie *trinum esse* de Deo: **በከመ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ይነብር፡ ዲበ፡ መንበሩ፡ መንፈስኒ፡ ቅዱስ፡ ይሤለስ፡ ዲበ፡ መንበረ፡ ስብሐቲሁ፡** M. M. f. 13. 326; **እግዚ"፡ ዘይሤለስ፡ በአካሉ፡** I Sal. Mar. 1; **ዘይሤለስ፡ በአካላት፡** Cat. Bodl. p. 16; Lud. Comm. hist. p. 520 (etiam I, 2 **ይሤልስ፡ በአካላት፡** Ludolfus e Synodo excerpsit, sed vereor ne sit lectio prava pro **ይሤለስ፡**)

ሥሉስ፡ part. 1) *triplex, tergeminus*; **ፈትል፡ ሥሉስ፡** Koh. 4, 12. — Acc. **ሥሉሰ፡** adv. *ter* Lud. sine auct. 2) in specie: *trinus* (de Deo): **ኦሥሉስ፡ ወቅዱስ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅ"፡** Genz. f. 109; Org.; al.

ሠላስ፡ nom. num., femininis junctum [שָׁלֹשׁ ثَلَاثٌ ܬܠܬ] *tres*; ejus character ፫; Gen. 29, 2. 40, 12. 13; Deut. 19, 2.

7. 9; Jos. 21, 6. 19; Prov. 24, 50; Am. 1, 3 seq.; Job 1, 4; 4 Esr. 2, 4; Matth. 20, 3. Perraro masculinis junctum legitur, ut: ሠላስ፡አርዳኢሁ፡ Sx. Teq. 21 Enc. Nominis ordinalis vice: አመ፡ሠላስ፡ዓመት፡እምዘወድቀት፡ሀገሪቱ፡ Org.

ሠለስቱ፡ (i. e. ሠለስት፡ c. suff. *u*, vid. gramm. §. 158) nom. num., masculinis, rarius femininis junctum, Acc. ሠለስተ፡, *tres:* Gen. 40, 12; Hez. 14, 14; Zach. 11, 8; ሠለስቱ፡አቅርንት፡ Dan. 7, 8; እንተ፡ሠለስቱ፡ክረምታ፡ τριέτης Jes. 15, 5; ሠለስተ፡ዓመተ፡ Judith 8, 4; Matth. 13, 33; 1 Joh. 5, 8; ዘ፡ሠለስተ፡ *haec tria* Ex. 21, 11; በእላ፡ሠለስቱ፡ *in his tribus* (rebus) Sir. 25, 1; በእሉ፡ሠለስቱ፡ Sir. 26, 28; ሠለስተ፡ጊዜ፡ *ter* Did. 29. — Cum pron. suffixis ሠለስቲሆሙ፡ *tres illi* Kuf. 34; ሠለስቲሆን፡ αἱ τρεῖς αὗται Prov. 24, 50; ሠለስቲሆሙ፡ዕደው፡ οἱ τρεῖς ἄνδρες Job 32, 5; ሠለስቲሆሙ፡ (v. ሠለስቲሁ፡) ከንቶ፡መነነት፡ነፍስየ፡ Sir. 25, 2. — Exemplum formae absol. ሠለስት፡ exstat in Abb. Cat. p. 99.

ሥልስ፡ nom. num. 1) *tres*, potissimum nominibus mensurarum conjunctum: Ex. 27, 1; Hez. 41, 22. 40, 10; ዘዘርአ፡ስድሰ፡ያእቱ፡ሥልሰ፡ μέτρα τρία Jes. 5, 10; ሥልሰ፡ጊዜያተ፡ *ter* F. M. 16, 1; ሠላሳ፡ወሥልስ፡ *triginta tres* 3 Reg. 7, 10. 2) adv. *ter:* ሥልስ፡ Matth. 26, 75 rom.; Marc. 14, 72 rom.; ሥልስ፡ለዓመት፡ 2 Par. 8, 13; et in acc. ሥልሰ፡ 1 Reg. 20, 41; Sir. 48, 3; Matth. 26, 34; Hen. 65, 2; ወከዐበ፡ወሥልሰ፡ Sir. 13, 7. 3) ut videtur, etiam *triens, tertia pars* (coll. ثُلْثٌ). Singularem quidem hoc sensu usurpatum nusquam reperi, sed pl. አሥልስት፡, qui ad sing. ሥልስ፡ referendus videtur, ut: ፲ አሥልስተ፡ዲናር፡ Sx. Ḥed. 12.

ሣልስ፡ adj. num. (ordinale), f. ሣልስት፡ *tertius* Gen. 1, 13; Ex. 19, 1. 11. 16; Luc. 20, 12; Apoc. 6, 5; Asc. Jes. 7, 24; a) c. pron. suff. ሣልሱ፡ *tertius* 1 Reg. 17, 13; Marc. 12, 21; ሣልስታ፡ *tertia* (earum) Job 42, 14; ሣልሶሙ፡ *tertium* (eorum) Sir. 23, 16. 50, 25; ይከውኖሙ፡እስራኤል፡ሣልሶሙ፡ለግብጽ፡ወለፋርስ፡ Jes. 19, 24; ናሁ፡ሣልሶሙ፡ዮም፡እንዘ፡ይጸንሑኒ፡ Marc. 8, 2. Etiam ubi plures actiones ejusdem personae enumerantur, ሣልስ፡ c. pron. suff. ad personam relato usurpatur, ut: ሣልስታ፡ሰረቀት፡በዝሙታ፡ τὸ τρίτον *tertio,* Sir. 23, 23. b) nota locutionem: ሣልስከ፡ዝንቱ፡ tertium tuum hoc est i. e. *jam tertiâ vice* (facis id) Num. 22, 28. 32; Joh. 21, 14, et sine pron. suff. ሣልስ፡ዝንቱ፡ Jud. 16, 15. c) በሣልስ፡ *tertium, tertia vice* 1 Reg. 3, 8; Matth. 26, 44; Marc. 14, 41; Luc. 23, 22 (sed Num. 2, 24 *tertio loco*). d) fem. ሣልስት፡ nonnumquam est α) *tertia pars* τὸ τρίτον 2 Par. 23, 4. 5 (v. ሣልስተ፡እድ፡) β) *tertia dies* (subintellecto ዕለት፡) Asc. Jes. 9, 16; በሣልስታ፡ Luc. 2, 46; ሣልስተ፡ *tertia* i. e. *perendie* Luc. 13, 32; et *nudius tertius:* ትማልመኒ፡ወሣልስተኒ፡ 1 Par. 11, 2; Ex. 21, 29. γ) *tertia vicis:* ሣልስተ፡ *tertium* Num 10, 6.

ሣልሳዊ፡ vel ሣልሳይ፡ adj. num., f. ሣልሳዊት፡ et ሣልሲት፡ *tertius* Phlx. 88; Jsp. p. 289. 360; በእንተ፡ተዋስቦ፡ሣልሲት፡ F. M. 5, 6; Hen. 82, 6. In specie ሣልሲት፡ est *tertia pars*, ut: ሣልሲተ፡ኢን፡ Hez. 46, 14. — Ubi de diei divisione in horas et minores partes agitur, ሣልሲት፡ est $\frac{1}{60 \times 60 \times 60}$ pars diei (vid. ኬክሮስ፡) Abush. 11 seq.

ሠሉስ፡ nom. temporale, 1) *tres* (dies) et *tertius* (dies): ሠሉሰ፡ዕለተ፡ Ex. 10, 22. 23; 1 Reg. 30, 12; Jon. 2, 1; Matth. 12, 40; ሠሉሰ፡መዋዕለ፡ Judith 12, 7; 4 Esr. 13, 64; 2 Esr. 8, 15; ምሕዋረ፡ሠሉስ፡ዕለት፡ Judith 2, 21; እስከ፡ሠሉስ፡መዋዕል፡ Esth. 4, 16; በሠሉስ፡ዕለት፡ Joh. 2, 19; Marc. 14, 58 (omisso ዕለት፡ in ed. rom.); አመ፡ሠሉሱ፡ለሠርቀ፡ወርኅ፡ 2 Esr. 6, 15; pron. suff. admittit: ደወይኩ፡ሠሉስየ፡ዮም፡ 1 Reg. 30, 13. 21, 5. 2) *feria tertia* hebdomadis, ut: በሠሉስ፡ዕለት፡ Did. 29; ሠሉስ፡ዘፋሲካ፡ Cod. Mus. Brit. XXIX, 44 vel ሠሉስ፡ፋሲካ፡ Mavâs. Nr. 44.

ሠላሳ፡ nom. num. *triginta* (*tricesimus*); ejus character est ፴; Gen. 41, 46. 47, 9; 4 Esr. 9, 42. 43; Jer. 45, 10; Judith 15, 11; አመ፡ሠላሳ፡ክረምት፡ Hez. 1, 1.

ሥላሴ፡ subst., m. et fem. 1) *trias:* ኀበ፡ሀለዉ፡፫ ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ጉቡአን፡ይቄድሶ፡እግዚእነ፡ለሥላሴሆሙ፡ M. M. f. 326. 2) *trinitas* (Dei) ut Lit. f. 164, 3; Sx. Sen. 18; አመንኩ፡በሥላሴከ፡ቅድስት፡ Sx. Nah. 17; et creberrime in libris theologicis. 3) hoc nomine appellatur *genus carminis*, ex ternionibus constans, de quo vid. Lud. gramm. ed. II. p. 171.

ሠላሲ፡ n. ag. *qui tres facit*, in spec. Deum *trinum credens* M. M. f. 153 (vid. ረባዒ፡).

አሥልስት፡ *trientes* vid. sub ሥልስ፡

መሥለስ፡ vid. sub መሥልስት፡

መሥልስት፡ et ምሥልስት፡ rarius መሥለስት፡, subst. 1) *triplum, triplex ordo* Deut. 19, 3; Sir. 43, 4; 3 Reg. 7, 41. 42; እስመ፡ምሥልስት፡ (כִּי מְשֻׁלָּשׁוֹת) Hez. 42, 6 vrs. nova; መስተጽዕናን፡በመሥልስት፡ ἀναβάται τριστάται *equites in triplici* (*ordine*) Ex. 15, 4. 2) est *mensurae genus*, de cujus ratione nihil certi habemus, cum et tertiam partem alicujus mensurae majoris et triplum alicujus mensurae minoris exponere licet. Hoc nomine hebr. שָׁלִישׁ (tertia pars Ephae) vertitur Jes. 40, 12 in vers. nova (ሰፈሩ፡በመሥልስት፡ለምድር፡). Frequentius occurrit plur. መሣልስ፡ μέτρα (סְאִים a סְאָה i. q. שָׁלִישׁ) Gen. 18, 6; σάτα (סְאִים) Matth. 13, 33; Luc. 13, 21. Sed dubium est, utrum hic pl. መሣልስ፡ ad sing. መሥልስት፡ an ad መሥለስ፡ referendus sit. Ludolfus in suo lex. statuit መሥለስ፡, quae forma (a me nusquam lecta) e lingua Amh. probari potest, vid. Isenb. lex. p. 23.

መሠልስት፡ tamquam fem. masculini መሠልስ፡ est lectio varians 3 Reg. 7, 41.

ተሥላስ፡ subst., pl. ተሥላሳት፡ (F. N. 47) 1) *tabulatum tertium, conclavia tertiae contignationis* (τριώροφα, τρίστεγον) Gen. 6, 16; Hez. 41, 7; 3 Reg. 6, 12; Act. 20, 9. 2) *superior pars aedium* vel *contignatio* in genere; *coenaculum:* ሀሎ፡ህየ፡ማኅፈድ፡ዐቢይ፡ዘሐነጸ፡ሰሎሞን፡ወእምዝ፡ወሰኩ፡ውስቴቱ፡ነገሥት፡አይሁድ፡ወአልዐሉ፡ሐኒጾታ፡ወአኖኅዎ፡ጥቀ፡ሐኒጾሙ፡መልዕልቴሁ፡ተሥላሰ፡ልዑለ፡እምዕዕ፡ Jsp. p. 375; ዐርጉ፡ኀበ፡ሣልስ፡ተሥላስ፡ ib.; Act. 10, 21 rom. (coll. cum 10, 9); (Tecla per triduum non descendit) እምተሥላሰ፡ቤታ፡ Sx. Masc. 27; Org. 3) *thronus regis* Lud. sine auct.

ተሥላሲ፡ adj. rel. (a ተሥላስ፡) trium ordinum i. e. *trinus* de Deo: እግዚ“፡ተሥላሲ፡ Cod. Oxon. XVIII, 2, str. 7 (at ተሠላሲ፡ emendandum videtur).

ትሥልስት፡ subst. 1) *triplum, triplex ordo:* ትሥልስት፡ገጸሙ፡ ὄψις τρισσή Hez. 23, 15; ኵሎሙ፡በትሥልስት፡ πάντες τρισσοί 23, 23; ትሥልስተ፡ τρισσῶς Prov. 22, 20; ዘሞኪ፡ትሥልስተ፡ (v. ትሥልስተኪ፡) Hez. 16, 30. 2) *numerus* *ternarius*, in specie *trinitas* (de Deo) Org. 2; ሀሎ፡እግዚ"፡በመንግሥቱ፤እግዚ"፡በትሥልስቱ፤እግዚ"፡በመለኮቱ፡ Lit. Diosc.; እመበ፡ዘይፈልጦ፡ለእግዚ"፡እምትሥልስቱ፡ውጉዘ፡ውእቱ፡ Fid. Jac. Bar.; ትሥልስተ፡መለኮት፡ M. M. f. 8.

ሠለጠ፡ I, 2, etiam per ሰ, [id. q. שָׁלַט سَلَطَ *dominatus est*, سَلُطَ *durus, validus, vehemens fuit* II *dominum praefecit*; vid. ሰለጠ፡] *vim exercere, potestatem habere* (ἐξουσιάζειν), c. c. ላዕለ፡ Matth. 20, 25 Platt; c. በላዕለ፡ 1 Cor. 6, 12 Platt; c. ዲበ፡ Hen. 103, 11.

አሥለጠ፡ II, 1 et **አሠለጠ፡** II, 2 *potentem reddere* aliquem rei; *potestatem, facultatem, copiam* rei *dare* vel *facere* alicui, ἐξουσιάζειν, c. c. Acc. prs.: አሥለጠ፡ Cyr. f. 106; c. ላዕለ፡ Kuf. p. 8; c. ዲበ፡ Kuf. p. 61; c. በ፡ rei Koh. 5, 18; c. ከመ፡ seq. Subj. Koh. 5, 18. 6, 2; c. ለ፡ et Inf.: ርድአኒ፡ለወጢነ፡አጽሕፎ፡ወአሠልጠኒ፡ከዐበ፡ለፈጽሞቱ፡ Org.

ተሠልጠ፡ III, 1 et **ተሠለጠ፡** III, 2 *potentem* vel *pollentem fieri, potestatem nancisci* et *habere, dominari:* ዘይሤለጥ፡ ἐξουσιάζων Koh. 10, 4. 5; እለ፡ይሠለጡ፡ Kuf. p. 50; c. c. በ፡ Koh. 2, 19; ተሠለጥከ፡በሥጋከ፡ Sir. 47, 19; ዘይሤለጥ፡በመንፈሱ፡ ὁ κρατῶν πνεύματος Prov. 16, 32; c. ዲበ፡ Hen. 103, 12; c. ላዕለ፡ Matth. 20, 25 rom.; አግብርት፡ተሠልጡ፡ላዕሌነ፡ ἐκυρίευσαν ἡμῶν Thren. 5, 8; Dan. 11, 43; 2 Esr. 15, 15; ሶበ፡ርእዩ፡ከመ፡ዘቲ፡ኀጢአት፡ተሠልጠት፡ላዕለ፡ብዙኃን፡ሰብእ፡ F. M. 13; c. ለ፡ et Inf., Koh. 8, 8. 9.

ሥሉጥ፡ part. *facultate, potestate, auctoritate praeditus:* ንጉሥ፡ሥሉጥ፡ Koh. 8, 4; 1 Petr. 3, 22 rom. ἐξουσίαι; c. c. በ፡, ut: ሥሉጥ፡ውእቱ፡በዘፈቀደ፡ Judith 8, 15; (Job 7, 15); c. ላዕለ፡ Apoc. 11, 6. 14, 18; አንትሙ፡ (*episcopi*) ሥሉጣን፡ላዕለ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡ Did. 7; c. ከመ፡ et Subj. Apoc. 11, 6; Can. Ant. 21; seq. Subj. sine ከመ፡ Matth. 9, 6 rom.; ርእዩ፡ከመ፡ኵሉ፡ሥሉጥ፡ይሕየውኒ፡ወይእመንኒ፡ Kid. f. 40.

ሥልጣን፡ subst., Pl. **ሥልጣናት፡** 1) *potestas, facultas, auctoritas, potentia*, ἐξουσία Matth. 7, 29. 9, 8; Judae 25; Apoc. 9, 19. 13, 12; ኢይከል፡ገቢረ፡ሥልጣኑ፡ፈቃድየ፡ Kuf. 10; ይእኅዝ፡ሥልጣነ፡ κρατήσει εὐχερῶς Prov. 12, 24; c. c. ለ፡, ut: ለሕይወት፡ወለሞት፡ሥልጣን፡ብከ፡ Sap. 16, 13; c. ላዕለ፡ Apoc. 20, 6; c. ዲበ፡ Matth. 10, 1; seq. Subj. verbi Apoc. 9, 3; Joh. 1, 12; c. c. ከመ፡ seq. Subj. Hen. 25, 4; c. Inf., ut ሥልጣን፡ብነ፡ ከመ፡ለ ገቢረ፡ኵሉ፡ርኵስ፡ Jer. 7, 10. Magistratus nominantur እለ፡በሥልጣናት፡ *qui in officio* ([illegible] constituti sunt) Lit. 168, 2; Kid. f. 18. 2) *potestates* (ሥልጣናት፡) nonnumquam vocantur ii, qui potestatibus praesunt, ut: ሥልጣናተ፡ሰማይ፡ Hen. 82, 8; in specie *angeli* cujusdam ordinis 1 Petr. 3, 22 Platt; Asc. Jes. 1, 3; Clem. f. 61; Org. 3.

ሥልጣናዊ፡ adj. rel. *ad potestatem* vel *auctoritatem publicam pertinens* F. N. 19.

አሠልጠነ፡ quadrl. II (a ሥልጣን፡ denom.) *potestatem committere* alicui, *summam imperii deferre* ad aliquem, c. c. Acc. pers. et ላዕለ፡ vel ዲበ፡ Kuf. 2. 15; Org. 1; Lit. 173, 4; እግዚ"፡አሠልጠኖሙ፡ለሮም፡ (*Romanos*) በገዛ፡አገዛማን፡ Jsp. p. 360. 373.

ተሠልጠነ፡ III, 1 *auctoritate et potestate augeri* Lit. 171, 3.

ሠሐቀ፡ et **ሥሕቀ፡** I, 1, etiam per ሰ [id. q. צָחַק et שָׂחַק, ضَحِكَ, amh. ሳቀ፡] Subj. ይሥሐቅ፡ *ridere* Gen. 9, 22. 17, 17. 18, 12. 15; Kuf. 16; Dan. ap. 13, 7; Job 22, 19; Sir. 21, 20; Luc. 6, 21. 25; ሥሒቅ፡ Koh. 7, 4 var. a) *ridere alicui, arridere*, c. Acc. vel ለ፡ pers., ut: ይሥሕቀከ፡ προσγελάσεταί σοι Sir. 13, 6; ኢትሥሐቅ፡ሎን፡ወኢትትየውሆን፡ Sir. 7, 24. b) *ridere alqm* vel *alqd, deridere, irridere*, c. Acc. pers.: Job 5, 22. 9, 23. 21, 3. 30, 1. 39, 7; ዐይን፡ዘይሥሕቅ፡አበሁ፡ Prov. 24, 52; Ps. 2, 4. 34, 19. 36, 13; Thren. 1, 7; Matth. 9, 24; c. ላዕለ፡ Hez. 22, 5; Job 41, 20; Gen. 28, 23; Sir. 7, 11. 13, 7; c. ዲበ፡ Job 6, 26; c. በእንተ፡ Kuf. 35. c) *ridere* vel *jocari cum* aliquo, c. ምስለ፡ Sir. 13, 11, vel c. ለ፡, ut: ኢትሥሐቅ፡ሎቱ፡ μὴ συγγελάσῃς αὐτῷ Sir. 30, 10.

አሥሐቀ፡ II, 1 *ridere facere, risum movere*, c. Acc. pers. Gen. 18, 13.

ሣሕቅ፡ subst. *risus, irrisio* vel *id quod ridetur* Ex. 32, 25; Ps. 78, 4.

ሥሓቅ፡ subst., id. Ps. 78, 4 var.; Jac. 4, 9 Platt.

ሠሐቅ፡ (pro ሥሐቅ፡, quod nonnumquam reperitur) subst. 1) *risus* Koh. 2, 2. 3, 4. 7, 4. 10, 19; Job 8, 21; Prov. 10, 23; መሪር፡ሠሐቅየ፡ዘእሥሕቅ፡ Jer. 20, 8; Sir. 27, 13; እምልብሱ፡ለሰብእ፡ወእምሑረቱ፡ወእምሠሐቁ፡ይትዐወቅ፡ግዕዙ፡ Sir. 19, 30; Chr. Ta. 15. 2) *irrisio, ludibrium*, vel *id quod ludibrio habetur:* Gen. 21, 6; Ps. 43, 15; Thren. 3, 14; Jer. 20, 7. 31, 26. 39; Hez. 23, 32; Job 17, 6; Kuf. 41.

መሥሐቂ፡ part. c. term. adj., *risum movens, histrio, comoedus:* መካነ፡መሥሕቅያን፡ (sic) Can. Laod. 53 (54).

ምሥሓቅ፡ subst., locus risus i. e. *scena, theatrum ludicrum:* ሕገ፡ምሥሓቅ፡ *mos scenicus* seu *theatralis* Lud. e Libr. Myst.

ምሥሓግ፡ et **መሥሐግ፡** vid. sub ሰሐገ፡

ሥሕጸ፡ I, 1 [cfr. شَخَصَ *elatus fuit, se extulit*. hebr. et talm. שַׁחַץ *superbia, ferocia, arrogantia*] *protervum, insolentem esse*, in specie *ferociter contemnere* religionis praecepta et mysteria: ይሥሕጹ፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡ δυσφημοῦσιν ἀφυλάκτως Cyr. hom. f. 107; እለ፡እንበለ፡ጥቡብ፡ሥሕጹ፡ላዕለ፡ትሥጉት፡መድኀኒነ፡ ἀνοσίως κεκιβδηλευκότες τὴν οἰκονομίαν Cyr. c. Pall. f. 66; ለምንት፡ይሥሕጹ፡ላዕለ፡ስብሐተ፡መለኮት፡ Cyr. de Melch. f. 128.

ሥሑጽ፡ *ferox, insolens, frivolus contemtor* (divinarum humanarumque legum): ሥሑጻን፡ λοιμοί (לֵצִים) Hos. 7, 5; Rom. 1, 30; 2 Tim. 3, 3; Herm. p. 103; ዕልዋን፡ወጽልሕዋን፡ወሥሑጻን፡ Clem. f. 235; መኰንን፡ሥሑጽ፡ Sx. Sen. 14 Enc. — *Voc. Ae.:* ዕቡያን፡ገዘሉፋን፡ስሑፃን፡ ፩ወበዘ፡ ስሑፃን፡ተጸረፍያን፡ውእቱ፡; *aliud:* ስሑጻን፡ዘ፡ጥልቅልቆት፡

ሥሕጸት፡ n. act., Pl. **ሥሕጸታት፡** *ferocitas, arrogantia, protervitas*, M. M. f. 71; in specie in Pl.: maledicta proterva vel insolentia: ሥሕጸታት፡ላዕለ፡ክርስቶስ፡ δυσφημίαι Cyr. c. Pall. f. 66; πεφλυαρημένα ib.; Cyr. a. Th. f. 7; ራፍስቂስ፡ (Sanheribi legatus) ያነብር፡ቃለ፡ሥሕጸታት፡ላዕለ፡እግዚ"፡ Cyr. f. 2.

ሠምረ፡ *proventu abundare* vid. sub ሰምረ፡

ሠምረ፡, rarius **ሠመረ፡** (Jud. 5, 8. 21, 14 ann.) I, 1 [de etymo Ges. in thes. p. 1444 comparavit שָׁמַר *reservavit* et primam verbi **ሠምረ፡** notionem in *acquiescendo* posuit; nescio an rectius eam statueris: *animum* vel *oculos defixos habere* in rem. Ne ad שָׁפַר recurras, ipsa verbi significatio vetare mihi quidem videtur.] Subj. **ይሥመር፡** 1) *gratum habere, probare, delectari* (Gefallen haben an, εὐδοκεῖν) Gen. 43, 23; c. c. **በ፡** Matth. 3, 17; Ps. 146, 11. 12; 149, 4; Hab. 2, 4; Jes. 62, 4; Judith 15, 10; c. Acc. Marc. 1, 11; Koh. 9, 7; Ps. 67, 17. 101, 15. 118, 108; Mal. 2, 17; raro c. **ለ፡** ut 2 Reg. 24, 23 annot. 2) *velle, dignari*, in specie de beneplacito Dei: **እመ፡ሠምረ፡እግዚ”፡** Jac. 4, 15; seq. Subj. verbi Luc. 12, 32 vel **ከመ፡** c. Subj. Ps. 39, 18; vel c. Acc., ut Ps. 39, 10 (αἰτεῖν); **ዘትጸልእ፡ለርእስከ፡ጽላእ፡ለካልእከ፡ወሥመር፡ለሰብእ፡ዘትሠምሮ፡ለርእስከ፡** Fal. f. 27; vel c. Inf. ut **ሥመር፡አርኅዎቶ፡** Enc. 3) ubi de rogationibus et conditionibus agitur: *assentire, annuere, acquiescere* in re: **ሠምረ፡እስክንድር፡በዝንቱ፡** Jsp. p. 281; **ሠምረ፡በዝንቱ፡እምድኅረ፡ሰአልዎ፡ሎቱ፡** F. N. 4; **ሠመርኩ፡ኀበ፡ነገረ፡ጳውሎስ፡** Libr. Myst. — (Kuf. 6. 7. 49 verba **መዐዛ፡ሠናይ፡ዘይሠምር፡** vel **ቍርባን፡ዘይሠምር፡** vertenda sunt: *quod gratum habet* (*Deus*), non: *quod gratum est* (*placet*) et **ይሥምርከ፡ምክርየ፡**, quod Dan. 4, 24 unus librorum a me lectorum praebet, lectio prava est pro **ያሥምርከ፡** quod caeteri exhibent.) — *Voc. Ae.*: **ሠምረ፡ፈቀደ፡ጽሕቀ፡ዘ፡ወደደ** ።

አሥመረ፡ II, 1 1) *facere ut gratum habeat* aliquis alqd, *delectetur* re, c. dupl. Acc. Ps. 103, 35, vel c. Acc. pers. et **በ፡** rei ibidem. 2) *placere, probari, gratum et acceptum esse* alicui (εὐαρεστεῖν, ἀρέσκειν), c. c. Acc. pers.: **አሥመሮ፡ሄኖክ፡ለእግዚ”፡** Gen. 5, 24; Sir. 44, 16; Tit. 2, 9; Hebr. 12, 28; Ps. 114, 9. 26, 8 (τὴν τερπνότητα αὐτοῦ); **ርእዮሙ፡እግዚ”፡ወኢያሥመርዎ፡** Sir. 45, 19; **ርእየ፡እግዚ”፡ወኢያሥመሮ፡ሰብእ፡እስመ፡አልቦ፡ጻድቀ፡** Jes. 59, 15; **ያሥምርከ፡ምክርየ፡** Dan. 4, 24; **ኢያሠምሮ፡ለጻድቅ፡እኩይ፡ምንትኒ፡** Prov. 12, 21; **አሥመሮሙ፡ቅድሜሆሙ፡** 2 Reg. 3, 36; Marc. 6, 22; vel c. **ለ፡** pers. ut: **ያሠምር፡ለዐይን፡** Kuf. p. 14, vel c. **ቅድመ፡** pers.: Gen. 17, 1; Kuf. 15; hinc Inf. **አሥምሮ፡** ἀρέσκειαι Prov. 29, 48.

ተሠምረ፡ III, 1 *consentire* vel *convenire* cum aliquo de re: **ተሠሚረነ፡ምስለ፡አክኪዮስ፡** Epist. Joannis Ant. in Cyr. f. 114.

ተሣመረ፡ III, 3 *assensu suo comprobare, mutuo consensu probare*: **ወተሣመሩ፡** (v. **ወሠምሩ፡**) **በምክረ፡ዚአሁ፡** 2 Par. 32, 3; **ኢይኩን፡ተዋስቦ፡ዘእንበለ፡በተሣምሮቶሙ፡ለ፪ሆሙ፡** F. N. 24, 4.

ሥሙር፡ part. 1) *gratus, acceptus, probatus* alicui (δεκτός, προσδεκτός, εὐάρεστος) Sap. 9, 12; Ps. 5, 15. 18, 15; Prov. 10, 24. 14, 9; **ሥሙር፡ወኅሩይ፡** Rom. 12, 1; c. **ለ፡** pers.: **ሥሙር፡ለንጉሥ፡** Prov. 14, 35; c. **ኀበ፡** pers. Prov. 12, 22; Phil. 4, 18; Rom. 14, 18; Jsp. p. 351; c. **በቅድመ፡** prs. Hen. 71, 12; Did. 4; **ምድር፡ሥምርት፡** γῆ ϑελητή Mal. 3, 12. 2) *jucundus, bonus, pulcher* εὐπρεπής Zach. 10, 3; **ዐጽቀ፡በለስ፡ሥሙር፡ጥቀ፡** χρηστός (opp. **ሙሱን፡**) Jer. 24, 2. 3) *libens, promtus, liberalis*: **በነፍስ፡ሥምርት፡** ἐν ψυχῇ ϑελούσῃ 1 Par. 28, 9.

ሥምር፡ subst. *beneplacitum, voluntas*: **በሥምረ፡እግዚ”፡** Gad. Kar. (modo lectio bona sit); usitatius est

ሥምረት፡ subst. εὐδοκία (das Wohlgefallen) 1) *benevolentia, gratia, favor* Luc. 2, 14; Ps. 142, 13 (ἔλεος). 2) *id quod placet; causa delectationis* (studium, desiderium) Ps. 1, 2; Cant. 6, 4; τὰ ἀρεστά **ገበርኩ፡ቅድሜከ፡ሥምረተከ፡** Jes. 38, 3; **ሥምረቱ፡ለአምላክነ፡** Bar. 4, 4. 3) *beneplacitum, voluntas, arbitrium*: **ሥምረቱ፡(ለእግዚ”፡)ከመ፡ትትገሐሥ፡እምዐመፃ፡** Sir. 32, 5; Matth. 11, 26 Platt; ϑελήματα Ps. 102, 7; βουλή Ps. 19, 4; Kuf. 35; **በሥምረተ፡ፈቃዱ፡** Eph. 1, 11 rom.; **በሥምረቱ፡** *sponte, libenter* Lit. 158, 4; **ዘእንበለ፡ፈቃዳ፡አው፡በሥምረታ፡** Kedr f. 72. 4) *inclinatio voluntatis, assensus*: **እመበ፡ብእሲ፡ዘአስተዋሰበ፡ወለቶ፡ዘእንበለ፡ፈቃዳ፡አው፡በሥምረተ፡ልባ፡** F. M. 5, 13; **ከመ፡ይኩን፡ሥምረት፡ቦቱ፡** (sc. **በተዋስቦ፡**) **በምክር፡ፍጹም፡** *assensus re diligenter deliberata* F. N. 24, 2.

ሠማሪ፡ n. ag. *gratum habens, volens, libens*: **ንሕነ፡ኵልነ፡መዋትያን፤ዘጸላኢኒ፡እምኔነ፡ወሠማሪ፡** *omnes morimur et ii nostrum, qui oderunt (mortem) et qui gratam habent* Genz. f. 85.

መሥምር፡ part. (II, 1) id. q. **መሥመሪ፡**, ut: **መሥምረ፡እግዚ”፡** Sap. 4, 10 var.

መሥመሪ፡ part. c. term. adj. (II, 1) f. **መሥመሪት፡**, *gratus, acceptus, placens*, de hominibus: **መሥመሬ፡እግዚ”፡** εὐάρεστος τῷ ϑεῷ Sap. 4, 10; **ኢመሥመርያነ፡እግዚ”፡** Chr. ho. 22; **ይከውኑ፡መሥመርያነ፡ኀቤሁ፡(ለእግዚ”፡)** Jsp. 350; **መሥመሪተ፡ቅዱሳን፡** Epilog. N. T. rom.

ሠመረ፡ rad. inus., ut videtur i. q. زمر, זמר. Hinc

መሥመር፡ subst. (etiam **መዝምር፡** q. v.), Pl. **መሥመራት፡** (Lud.) 1) *linea, series, versus* scripturae: Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a, ζ; Abush. 46. 2) instrumentum: *regula lineas ducendi, euthygrammus*; Lud. sine auct. (vid. Isenb. lex. p. 24).

ሠምዕ፡ subst. [i. q. شَمْعٌ; amh. **ሰም፡**] Pl. **ሠምዓት፡** 1) *cera* Ps. 21, 15. 57, 8. 67, 2. 96, 5; Mich. 1, 4. 2) *cereus, candela* (cerea): **መኃትው፡ብሩሃት፡ወሠምዓት፡ንጹሓት፡** Chr. Ta. 4; **ነደ፡ከመ፡ሠምዕ፡** Genz. f. 13; **ለእመ፡ሰረቀ፡ምንተኒ፡እምንዋየ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡አው፡ሠምዕ፡አው፡ዘይተ፡** F. M. 17, 6. 34, 7.

ሠሥዐ፡ I, 2 [pro **ሠዕሥዐ፡**; simplex radix (coll. שׁוּעַ, יָשַׁע, יֶשַׁה, وَسِعَ, al.) *amplitudinis* notionem habet; propius ad nostrum verbum accedunt شَخْشَخٌ *desertum vastum*, شَخَسَ *oscitando aperuit os*, شَخْسَخٌ *locus spatiosus*, شَسَعَ *longius distitit*, al. Amharice **ሠሣ፡**] 1) *insatiabilem* vel *inexplebilem ventre, voracem, cibiavidum esse*: **ኢትሠሥዕ፡ለኵሉ፡መብልዕ፡** μὴ ἀπληστεύου ἐν πάσῃ τρυφῇ Sir. 37, 29; **ካህናት፡ዘሠሥዑ፡ነፍሶሙ፡በረኃብ፡ርኩስ፡** Can. Nic. 17; F. M. 18, 1; **ይሢሥዑ፡ለበሊዕ፡** Did. 7; Org. 7. 2) *inexplebilem esse*, de quavis cupidine, *avidum, avarum, nimis cupidum esse*: **ዘይሢሥዕ፡በረባሕ፡** ὁ διώκων ἐργολαβείας Sir. 29, 19; πλεονεκτεῖν Chr. Ta. 2; **ኢሠሣዕነ፡** οὐ ἠτακτήσαμεν 2 Thess. 3, 7; Sir. 34, 13.

አሠሥዐ፡ II, 2 *cupidum reddere* cibi aliquem, Gad. Ad. f. 41.

ምሡዕ፡ part. 1) *insatiabilis, inexplebilis, vorax:* **ብእሲ፡ምሡዕ፡ዘኢይጸግብ፡** Sir. 34, 20; ἄπληστος Prov. 28, 25; **ምሡዐ፡ልብ፡** Ps. 100, 7; Clem. f. 97; **ምሡዐ፡ከርሥ፡** M. M. f. 106; **ምሡዓን፡በላዕያን፡** Macc. f. 9. 2) *avidus, avarus,* πλεονέκτης Sir. 14, 9.

ምሥዕት፡ (fem. a **ምሡዕ፡**) usurpatur pro subst.: *insatiabilitas* a) ventris, *aviditas ciborum, heluatio:* **ያበዝኆ፡ለገብጥ፡ምሥዕት፡** Sir. 37, 30; **ብዙኃን፡እለ፡ቀተሎሙ፡ምሥዕት፡** 37, 31; **ምርዓት፡ወዝሙት፡ወምሥዕት፡** Clem. f. 139. 141. 167; **ምሥዕተ፡ሥጋ፡** Herm. p. 33. b) animi, *aviditas, avaritia, intemperantia:* **እመ፡ኢይፈደፍድ፡ምሥዕትከ፡** (μὴ μᾶλλον πλεονέκτης) Chr. Ta. 3; **ምሥዕት፡ዘጥሪት፡** ibid. 11; Herm. p. 43; **ፍትወተ፡ምሥዕት፡ዘብዕል፡** F. M. 18, 1.

ምሣዒ፡ subst. *insatiabilitas* Lud. sine auct.

ሠርሐ፡ I, 2 [cognatum cum **ሠርኀ፡** et **ሠረቀ፡** q. v.; prima radicis vis est in *findendo* شَرَقَ; hinc nascuntur a) *aperire, ampliare, explicare* شَرَحَ b) de germinibus erumpentibus *crescere* شَرَخَ זָרַח; de lumine vel sole prorumpente *illucescere, oriri* شَرَقَ **ሠረቀ፡** זָרַח **ሠርኀ.** Praeterea e notione *findendi* etiam notionem *perveniendi ad finem* vel *bene succedendi* excrescere posse, verbis צָלַח ܨܠܚ صَلَحَ, amh. **ሰላ፡** probatur] 1) *prosperum successum dare, prosperare, secundare* (plerumque εὐοδοῦν), c. c. Acc. viae, operis, al.: **ይሤርሕ፡እግዚ"፡ፍናዊሁ፡** Kuf. 27. 31; Tob. 5, 17; Jes. 55, 11; **ወእቱ፡ሠርሐ፡ምግባሮሙ፡በእደ፡ነቢይ፡** Sap. 11, 1; Ps. 89, 19; Lit. 175, 2; vel c. Acc. pers.: **ይሤርሐከ፡** 2 Par. 18, 14; **ይሤርሐከ፡በኵሉ፡ግብርከ፡** Tob. 4, 19; 1 Esr. 8, 6; vel c. dupl. Acc. (secundare alicui alqd) Gen. 24, 51. 56. 39, 3; Jes. 46, 11; Kuf. 39; seq. Subj. verbi: Rom. 1, 10. 2) Singularem significatum, de quo haud satis constat, habet in his locis: (nemo a communione mysterii celebranda discedat) **ዘእንበለ፡ይትፈጸም፡ዕርገተ፡ቍርባን፡ወበረከተ፡ከህን፡ወሠርሖት፡** F. N. 12 (p. 98); (nemo accepto corpore et sanguine Christi quidquam edat vel bibat) **እምቅድመ፡ሠርሖት፡** ibid. 13 (p. 103); conjicio: *successum deprecari* vel *imprecari* (cfr. Num. 6, 24. 25).

ተሠርሐ፡ III, 2 *prosperari, secundari, prospere perficere, felicem successum habere,* de hominibus eorumque viis et operibus, al.: Hen. 1, 8; **ከመ፡ተሠርሑ፡** Kuf. 35. 36; 1 Cor. 16, 2; **ተሠርሐ፡ሕዝብ፡በኵሉ፡** 2 Par. 32, 30; **ትሤራሕ፡በኵሉ፡ፍኖትከ፡** Tob. 4, 6; Jer. 15, 11. 22, 30 vrs. nov.; **ከመ፡ይሠራሕ፡ለነ፡ፍኖትነ፡** 2 Esr. 8, 21; **ወልድየ፡ተሠራሕ፡** Kuf. 31; Ps. 44, 5; 3 Joh. 2.

ሥሩሕ፡ part. *prosper, bene succedens:* **ከመ፡ሥሩሕ፡ይኩን፡ፍኖትከ፡** Tob. 4, 19; **ለገብሬ፡ሠናይ፡ኵሉ፡ፍናዊሁ፡ሥሩሕ፡ውእቱ፡** Fal. f. 47.

ሥርሖት፡ n. act. *prosperi successus largitio:* **ንቀድም፡** (*incipiamus*) **በረድኤተ፡እግዚ"፡ወበሥነ፡ሥርሖቱ፡** Fid. Jac. Bar.

ሠርሐ፡ *clarum esse* vid. sub **ሠርኀ፡**

ሠርሐ፡ *laborare* vid. sub **ሰርሐ፡**

ሠረመ፡ rad. inus., cui praeter شرم in شَرْمٌ etiam זרם (זרם, זרף) vicinae videntur. — Rad. Abb.: **ሠረመ፡ዘ፡ረግረግ፡ሆነ፡**

ተሠርመ፡ III, 1 *in abyssum submergi:* **ወኢተሠርሙ፡ውስተ፡ባሕር፡** Macc. f. 2. — Rad. Abb.: **ተሠረመ፡ዘ፡ረግረግ፡ገባ፡**

ሠርም፡ subst. [i. q. شَرْمٌ] Pl. **አሥራም፡**, *gurges, abyssus,* πέλαγος Cyr. f. 105; *Deus* **ለእለ፡ውስተ፡ሠርም፡ይትመነደቡ፡መድኅን፡** Kid. f. 16; **ዕመቀ፡ሠርመ፡ኀጢአት፡** Clem. f. 180; Org. 4; **እሞገደ፡አሥራም፡** Org. 1. — *Voc. Ae.:* **ሠርም፡ዕሙቅ፡ብ፡ጥልቅ፡**; *aliud:* **ሠርም፡ዘ፡የሚያጠልቅ፡ወኸ።**

ሠረረ፡ *volare* vid. sub **ሰረረ፡**

ሠረረ፡ I, 1 *altum esse:* **ሠረረ፡፲ወ፰በእመት፡** Lud. e Libr. Myst. [propria notio videtur *longum, procerum esse,* vid. **ሥር፡** In caeteris linguis haec eadem radix non occurrit; sed vicinae videntur שָׂרַע شَرَعَ (شَرَا) *extendit* et شَرُفَ *altus fuit*].

ሥር፡ vel **ሠር፡** subst., *altitudo,* ὕψος Gen. 6, 15; ut videtur, etiam *longitudo:* ecclesiarum quidem, quas Lalibela aedificavit, distinguitur **ኑኀ፡** (*altitudo* vel *longitudo*), **ግድም፡** (*latitudo*), **ሥር፡** (*longitudo* vel *altitudo*); alio loco: **ቆም፡** (*altitudo*) et **ሥር፡** (*longitudo*) Gad. Lal.

ሥረት፡ id. q. **ሥር፡**; Lud. e Mss. Colb.

ሣረረ፡ I, 3 [prima radicis سُرّ שָׂרַר potestas est: *firmus, stabilis, solidus, durus fuit,* quare **ሣረረ፡** proprie *firmavit, stabilivit* significare videtur. In libris mss. melioris notae frequentius **ሣረረ፡** quam **ሳረረ፡** exscripta occurrit, quare eam sicut vicinam **ሠረወ፡** sub litera **ሠ፡** inserere haud dubitavimus] *fundare, fundamentum jacere,* c. c. Acc. Job 26, 11. 38, 4; Prov. 3, 19; Ps. 101, 26. 103, 6. 9; Sir. 50, 2; Jes. 14, 32. 44, 28. 48, 13. 51, 16; Zach. 1, 16; Hagg. 2, 18; 2 Esr. 3, 10; Hebr. 1, 10; 1 Cor. 3, 12 rom. Trsl.: *pro fundamento ponere* thesin seu propositionem Lud. e V. S. — *Voc. Ae.:* **ሣረረ፡ዘ፡ተከለ፡**

አሣረረ፡ II, 3 *fundandum curare:* **ወለሊሁ፡አሣረረ፡ቤተ፡** ἔδωκε θεμελίους τοῦ οἴκου 2 Esr. 5, 16.

ተሣረረ፡ III, 3 pass.: *fundari* 3 Reg. 7, 47; 2 Esr. 3, 6; 1 Esr. 4, 7; Hen. 69, 17; Matth. 7, 25; 1 Cor. 3, 11; **ቤተ፡ክርስቲያን፡እንተ፡ተሣረረት፡** Did. 8; transl.: Col. 2, 7; *confirmari* in doctrina vel sententia aliqua Lud. e V. S.

ሡሩር፡, rarius **ሥሩር፡** (Herm. p. 20) part., *fundatus* Hen. 21, 2; Cant. 5, 15; Prov. 18, 19; transl.: **እስመ፡ሰብእ፡ሡሩር፡እምነፍስ፡ወሥጋ፡** Phlx. 82. 2) *stabilitus, firmus* (verus): Herm. p. 11.

ሣራሪ፡ n. ag. *fundator:* (Deus) **ሣራሪሃ፡ለምድር፡** Kid. f. 12; Prec. Mat.; (Deus) **ሣራሪሃ፡ለነፍስ፡** Kid. f. 11; Prec. Mat.

ሡራሬ፡ subst. 1) *fundatio* Org. 2; Chr. Ax. f. 89. 94; transl.: **ሱራሬሁ፡** (sc. *monachi*) **ዲበ፡ንዴት፡** Gad. Kar. 2) *fundamentum* Gad. Lal.

መሠረት፡ subst., Pl. **መሠረታት፡** *fundamentum, fundamen:* Job 9, 6. 18, 4. 22, 16; Sir. 16, 19. 50, 15. Jes. 13, 5.

14, 15. 24, 18. 28, 16. 44, 23. 58, 12; Am. 1, 4. 7; Ps. 17, 9. 17. 86, 1; Judith 1, 2. 3. 16, 15; Job 28, 9 (ῥίζαι); Luc. 6, 49; Apoc. 21, 14; 4 Esr. 10, 41. 67; **አስተናደፈ፡ መሠረተ፡** *fundamentum jecit* 1 Cor. 3, 10; **ሣረረ፡ መሠረተ፡** 1 Cor. 3, 11; Luc. 6, 48; Hez. 40, 5 (τὸ προτείχισμα). Transl.: 1 Tim. 6, 19; 2 Tim. 2, 19; Hebr. 6, 1; Hen. 15, 9; fundamentum calculorum vel rationis ineundae, Abush.; (dilexit eum) **አመሠረተ፡ ልቡ፡** *ex imo corde suo* Org. — *Voc. Ae.*: **መሠረት፡ ብ፡ ታቹ፡**

አመሥረተ፡ quadr. II (denom. a **መሠረት፡**) *fundare*: **አመሥርተኒ፡ ዲበ፡ መሠረተ፡ ወርቅ፡** Org.

ተመሥረተ፡ III, 1 *fundari*: **ዓዲሁ፡ ኢተመሥረተ፡** (**ሃይማኖትክሙ፡**) **እስመ፡ ዘይትመሠረት፡ ይደልዎ፡ ይኩን፡ ጽኑዐ፡** Chr. ho. 9; Org. 1.

ምሥሩት፡ part. *fundatus* Lud. e Mss. Colb.

ሠረቀ፡ *furari* vid. sub **ሰረቀ፡**

ሠረቀ፡ I, 1 [شَرَقَ זָרַח, ܕܢܚ; amh. id. q. aeth., de prima notione vid. sub **ሠርሐ፡**] Subj. **ይሥርቅ፡** 1) *oriri, exoriri*, de sideribus: Gen. 32, 32; Ex. 22, 2; Num. 24, 17; Ps. 103, 23; **ዐሐይ፡ ሠሪቃ፡ ትጸልም፡** Jes. 13, 10. 60, 19; Nah. 3, 17; **ሠሪቆ፡ ዐሐይ፡** Jon. 4, 8; Job 3, 9; **ኢትሥርቂ፡** Job 9, 7; Hen. 2, 1. 83, 11; transl. de aliis rebus, quae diei instar illucescunt: **ትሠርቅ፡ ሕይወትከ፡ ከመ፡ መዓልት፡** Job 11, 17; **እገብር፡ ሐዲሰ፡ ዘይእዜ፡ ይሠርቅ፡** Jes. 43, 19. 58, 8. 60, 1; Ps. 111, 4; Matth. 4, 16. 2) *nasci*, de *nova luna*: **አመ፡ ሠረቀ፡ ሳብዕ፡ ወርኅ፡** 1 Esr. 5, 46. Inde ab illis temporibus, quibus Aethiopes initia mensium a noviluniis ducere solebant, significat *incipere*, de mensibus, ut: **ታኅሣሥ፡ ለእመ፡ ሠረቀ፡ በሠሉስ፡** *calendae Tachšâš si inciderint in feriam tertiam* Comp. Aeth.; **በ፪ዓመተ፡ መንግሥቱ፡ ሠረቀ፡ መስከረም፡ በዕለተ፡ ሰኑይ፡** Chr. L. Atk. 3) in genere: *illucescere, lucere, splendere*: **ብርሃን፡ ሠረቀ፡ ላዕሌሆሙ፡** λάμψει (v. **በርሀ፡**) Jes. 9, 2 (Matth. 4, 16); Luc. 2, 9 rom.; Sx. Haml. 5. — *Voc. Ae.*: **ሠረቀ፡ ብ፡ ብቅ፡ አለ ።**

አሥረቀ፡ II, 1 1) *exoriri facere, ortum creare, illucescere facere*, c. Acc. solis Sir. 43, 2; Matth. 5, 45; Did. 1; Macc. f. 3, aliusve luminis: **ከማሁ፡ የሠርቅ፡ እግዚ"፡ ጽድቀ፡ ወሐሤተ፡** Jes. 61, 11; in genere: *effulgere* vel *resplendere facere*: (Deus) **አሥረቀ፡ መለኮቶ፡** Lit. Orth. 2) ut videtur, *prima luce sacra celebrare, hymnos matutinos canere*, saepius in Deg., ex. gr.: **በአጽዋም፡ ለእመ፡ ሀሎ፡ አሥርቆት፡**, vel **አርያም፡** (genus cantus) **ዘአሥርቆት፡**; vid. etiam Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 38.

ሠርቅ፡ subst., Pl. **አሥራቅ፡** 1) *ortus* vel *apparitio* sideris Jud. 5, 31. 2) *oriens* i. e. coeli plaga orientalis: **መንገለ፡ ሠርቀ፡ ዐሐይ፡** Gen. 25, 6; **መንገለ፡ ሠርቅ፡** Gen. 13, 11; Ps. 102, 12; Clem. f. 187; **ደብረ፡ ዘይት፡ ዘሀለወት፡ በሠርቀ፡ ኢየሩሳሌም፡** Jsp. p. 356. 3) in specie: *luna nova, novilunium*: **ጌሠም፡ ሠርቀ፡ ወርኅ፡** 1 Reg. 20, 5; **ሠርቀ፡ ወርኅክሙ፡** Jes. 1, 14; **በሠርቀ፡ አውራኅ፡** Hez. 45, 17; **አሥራቀ፡ ወርኅ፡** Num. 28, 11; 1 Esr. 5, 51; **ዕለተ፡ ሠርቅ፡** *dies novilunii* Ps. 80, 3, vel **ሠርቅ፡** Hen. 78, 12; **አመ፡ ርእሰ፡ ሠርቅ፡** Ex. 40, 2; **እንተ፡ ቅድመ፡ ሠርቅ፡** προνουμηνία Judith 8. 6 Deinde ubi mensium initia a noviluniis fiunt, **ሠርቅ፡** est *calendae, initium mensis*, ut: **አመ፡ ሠርቀ፡ ወርኅ፡ ራብዕ፡** Kuf. 3. 6 seq.; Hagg. 1, 1; et inde a **ሠርቅ፡** mensium dies quatuordecim primi numerantur, ut: **በዐሡር፡ ሠርቅ፡** δεκάτῃ τοῦ μηνός Jer. 52, 4; Bar. 1, 2; Hez. 20, 1, vel **በኀሙሰ፡ ሠርቅ፡** Hez. 1, 1, vel **በኃምስ፡ ሠርቅ፡** πέμπτῃ τοῦ μηνός Hez. 1, 2. 8, 1; Jer. 46, 2, vel **አመ፡ ረቡዑ፡ ለሠርቀ፡ ታስዕ፡ ወርኅ፡** Zach. 7, 1; Hez. 33, 21; Esth. 3, 7. 12 seq. (opp. **ጽልመት፡** q. v.). Denique ut diei ita noctis quoque **ሠርቅ፡** *initium* praedicatur Lit. f. 161, 1; Herm. in subscr. p. 108. (populorum enim alii mensium annique dies ab imminentibus noctibus, alii ab illucescentibus diebus incipiebant, quare **ሠርቀ፡ ሌሊት፡** et **ሠርቀ፡ መዓልት፡** distinguuntur).

ሠረቅ፡ subst. i. q. **ሠርቅ፡**, scilicet forma antiquior, 1) plerumque: *oriens* Gen. 12, 8. 13, 11. 14 ann.; Lev. 16, 14 ann.; Num. 10, 5; Deut. 3, 27. 4, 41; Jos. 4, 19. 12, 1. 13, 9. 2) rarissime i. q. **ሠርቅ፡** Nr. 3, ut: **እስከ፡ ፱ሠረቀ፡ ወርኅ፡** ἐννάτῃ τοῦ μηνός 4 Reg. 25, 2 cod. S.

ሥርቀት፡ n. act. *ortus, apparitio* Deut. 33, 14; Jes. 13, 10 var.; **ሥርቀተ፡ ዐሐይ፡** Jsp. p. 285; **ሥርቀተ፡ ከዋክብት፡** Sap. 10, 17; **ሥርቀተ፡ ቤዛ፡** Gad. T. H.; apparitio Christi Lit. Joh.

ሠርቃዊ፡ adj. rel. 1) *ad novilunium pertinens*: **ወርኅ፡ ሠርቃዊ፡** *mensis lunaris* (opp. solaris) Abush. 33 (aliâs **ሀላሊ፡** q. v.). 2) i. q. **ሠረቃዊ፡**

ሠረቃዊ፡ adj. rel. 1) *ad orientem pertinens, orientalis* Gen. 10, 30; Jsp. p. 374. 2) *ad ortum pertinens*: **ገብርየ፡ ሠረቃዊ፡** Zach. 3, 8; **ብእሲ፡ ሠረቃዊ፡** (v. **ሠርቃዊ፡**) **ስሙ፡ ወይሠርቅ፡** 6, 12.

ምሥራቅ፡ subst., Pl. **ምሥራቃት፡** *oriens, regio orientalis*, et **ምሥራቅ፡** et **ምሥራቀ፡ ዐሐይ፡** Matth. 2, 2; Jos. 1, 15; Ps. 112, 3; Mal. 1, 10; Jes. 9, 12. 11, 11. 41, 25. 45, 6. 59, 19; Hen. 35; Apoc. 16, 12 al.; **ምሥራቃት፡** *regiones* vel *partes orientales* Abush. 47.

ምሥራቃዊ፡ adj. rel. *ad orientem pertinens* Sx. Ter 12; in specie: Asiam trans Euphratem sitam inhabitans: **ምሥራቃውያን፡** *orientales* F. N. 4.

ሠረቀ፡ *nectere, plectere* (vid. infra sub **ሢራክ፡**). Hinc nescio an illustrari possit locus obscurior: **ቆቃሕ፡ ተሠግረ፡ በቄጽለ፡ አሥርቆ፡** v. **በቄጽልዐ፡ ሠርቆ፡** πέρδιξ θηρευτὴς ἐν καρτάλλῳ Sir. 11, 30. Pro Infinitivis emendare licuerit **ሥርቆ፡** *nexile, plectile* (coll. شَرَكٌ *laqueus, rete venatoris*).

ሤሬቅ፡ n. prgr., sc. σωρήκ i. e. שֹׂרֵק *vitis generosioris species* (de quo vid. Ges. thes. p. 1342) Jes. 5, 2 var.; Jer. 2, 21 Lib. Myst.

ሠረበ፡ I, 1 [i. q. شَرِبَ, ܣܘܦ, سَرِفَ; cfr. etiam **ሰረበ፡**] *sorbere, imbibere, bibere*: **ይሠርብ፡ ደምየ፡** Job 6, 4; **ይሠርብ፡ ለኀጢአት፡ ከመ፡ ስታይ፡** Job 15, 16; Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Apoc. 12, 16; **ሠሪበ፡ ብሒአ፡ ይቤ፡** Joh. 19, 30; Rel. Bar.; Hen. 28, 3. — *Voc. Ae.*: **ሠረበ፡ ብ፡ ማገ ።**

አሥረበ፡ II, 1 1) *sorbendum dedit*; 2) *irrigavit* rivo ducto Lud. sine auct.

ሥሩብ፡ part. *sorptus, haustus*, Syn.

ሠረብ፡ vel **ሥርብ፡**, nonnisi in Pl. **አሥራብ፡** repertum, subst. *potus, vinum:* **አሥራበ፡ወይን፡** Abt. Ap. 3; **አሥራበ፡ሦከር፡** *potus e saccharo confecti* Org. 1.

ሠራብ፡ subst. (i. q. شَرَابٌ) *potus, vinum:* **እመ፡አዕረገ፡ሀየንተ፡አሥራበ፡ወይን፡ሠራበ፡ሦከር፡** Abt. Ap. 3.

መሥረብ፡ subst. *hydria, situla* Chr. Ax. f. 89.

ምሥራብ፡ subst. *quilibet locus* vel *vas, quo humor continetur*; de spongia, in qua Jesu propinatum fuit acetum cum felle: **ሰላም፡ለስፍንግ፡ለብሒአ፡ሐሞት፡ምሥራቡ፡** Sx. Masc. 19 Enc.

ሠርኀ፡ rad. inus., cognata cum **ሠረቀ፡** et **ሠርሐ፡** q. v.

ሥሩኅ፡ part. *splendens, magnificus* Kuf. p. 130 ann. 7 (de nomine Dei).

ሠርኅ፡ subst. *splendor igneus*, quo circumfusum numen divinum apparet; *gloria Dei* (aliâs **ስብሐት፡**), δόξα Ex. 16, 10. 24, 16 (var. **ሣርኅ፡**).

ሥራኄ፡ vel **ሡራኄ፡** subst., id. q. **ሠርኅ፡**; c. suff. **ሥራኁ፡** Ex. 24, 17 v. **ሡራኄሁ፡**; 16, 10 var.; 28, 2; (Deo convenit) **ሡራኄ፡ወጸዳል፡** M. M. f. 92; **በርሀ፡ገጹ፡በሡራኄ፡መለኮት፡** Gad. T. H.; Org. — *Voc. Ae.:* **ሡራኄ፡ዘ፡መሸብረቅ**; *al.:* **የሚያሸበርቅ፡ብርሃን**።

ሥርናይ፡ *triticum* vid. sub **ሠዐረ፡**

ሢራክ፡ vel **ሲራክ፡**, subst., n. prgr., Pl. **ሢራክት፡** [sine dubio i. q. شِرَاكٌ *corrigia; linea, ductus*, Strich sive Streifen; coll. שָׂרַג vel סֵרֵג *disponere ad lineam*; סֵרֵג *interstinguere, intersecare*, סַרְגֵּל *lineare, sulcare*, quae omnia ad שָׂרַג vel שָׂרַךְ *nexuit, plexit* referenda sunt] *linea, lineae ductus, stria*, ut: (non avertit plantam pedis) **እምፍና፡ሢራኩ፡** Lud. e Mss. Colb. a) *series* vel *pars tabulae* lineis in varias partes divisae (Fach); *rubrica*; nec non *tabella* ipsa lineis tabulatim divisa: **ወለለ፡ኍልቈ፡አሐዙ፡በቱ፡አሐዝ፡ዘበሢራኩ፡ዘይኤምር፡ውስተ፡አይ፡** καθ' ἕκαστον ἀριθμὸν ὑποσημείωσις διὰ κινναβάρεως πρόκειται δηλοῦσα ἐν ποίῳ, et **አእሚረክ፡አሐዘ፡ኍልቈ፡ዘበሢራኩ፡** ὃν ἡ διὰ τοῦ κινναβάρεως ὑποσημείωσις ὑποβέβληκεν Epist. Euseb. ad Carp. in N. T. rom.; M. M. f. 96. 246. b) *membrum* vel *incisio orationis*, quatenus *linearum intervallis* distinguuntur (Abschnitt, Absatz). Herm. p. 110 (coll. Isenb. lex. p. 51: **ሲራክ፡** „a blank horizontal space on a written page between two divisions").

ሠረወ፡ rad. inus., propagata e **ሠረረ፡** (שָׁרַר), de qua vid. supra p. 238. et Ges. thes. p. 1482 seq. Hinc

ሥርው፡ subst., m. et fem., Pl. **ሥረው፡** et **አሥራው፡**, rarius **ሥርዋት፡** (Hen. 8, 3; Sx. Ter 27) 1) [i. q. שָׁרִיר, شَرْيَان, amh. **ሥር፡**] *nervus, musculus*, νεῦρον (synon. **መትን፡**): Job 10, 11. 30, 17. 40, 12; **ዘኀጺን፡ሥርወ፡ከሣድከ፡** Jes. 48, 4; Prov. 24, 23; Hez. 37, 5. 8; **ሥርወ፡ሐቌም፡** Gen. 32, 26. 33; **ሥርወ፡መዝራእት፡እደዊሆሙ፡** Gen. 49, 24; 49, 6; Deut. 21, 4; Jos. 11, 6; *commissura* Hebr. 4, 12; Eph. 4, 16 Platt; Col. 2, 19 Platt; **ሥርወ፡ልብየ፡** τὰ αἰσθητήρια τῆς καρδίας Jer. 4, 19; **አዕጽምት፡ወአሥራው፡** Cyr. f. 117; **ይቤ፡አደግደገ፡ሥጋሁ፡ወተዐውቀ፡አሥራወ፡እንግድዓሁ፡** Jsp. p. 302. 2) (i. q. שֹׁרֶשׁ ܫܶܪܫܳܐ, amh. **ሥር፡**, arab. شِرْش) *radix* plantarum eorumque quae cum iis comparantur: Gen. 41, 5; Deut. 29, 17; Job 5, 3. 15, 30; Sap. 7, 20; Jes. 53, 2; Luc. 17, 6; Matth. 13, 6. 21; Rom. 11, 16 seq.; Hebr. 12, 15; **ይሠርጽ፡ሥርዎሙ፡** Jes. 37, 31; **ኢበቍለ፡ሥርዎሙ፡** Jes. 40, 24; Hez. 31, 7; **ይየብስ፡ሥረዊሁ፡** Job 18, 16; Hos. 9, 16; **መልኀ፡ሥርዎሙ፡** Sir. 10, 15; **ይጸንዕ፡ሥርዊ፡** Jer. 17, 8; **እምሥርው፡አጥፍአ፡** Job 31, 12; **ሥርው፡ወጕንድ፡** Dan. 4, 12; **ዘእንበለ፡ሥርው፡** ἄρριζος Job 31, 8; **ሀለወ፡ውስተ፡ሥርው፡** ἔτι ὂν ἐπὶ ῥίζης Job 8, 12; *radices agere* vel *capere:* **ወደየ፡ሥርወ፡** 4 Esr. 8, 27; Macc. f. 5; **ገብረ፡ሥርወ፡** Sir. 3, 28; **አብቈልኩ፡ሥርወ፡** Sir. 24, 12; **አኀዘ፡ሥርወ፡** Kuf. 37; Herm. p. 64. 65. Transl.: **ሥርዎሙ፡ለርኩሳን፡** Sir. 40, 15; **ሥርወ፡ዐመፃ፡** Hen. 91, 5. 8. 11; 4 Esr. 1, 22. 3, 36. In specie est a) *principium, fundamentum, origo:* **ሥርዋ፡ለጥበብ፡ፈሪሀ፡እግዚ"፡** Sir. 1, 20; Sap. 15, 3; 1 Tim. 6, 10. b) *stirps, genus* Jes. 11, 1. 10; Apoc. 5, 5; **ሥርውኪ፡ወዘመድኪ፡እምድረ፡ከናአን፡** Hez. 16, 3; Tob. 5, 14. c) *causa* Job 19, 28. d) *exemplar libri originarium* (أَصْلٌ): **መጽሐፊ፡ሥርው፡** Jsp. (In *Voc. Ae.:* **ሥርወ፡ሐሩም፡ዘ፡ሽሉዳ፡**).

ሠረወ፡ (denom. a **ሥርው፡**) I, 2 (Impf. **ይሤሩ፡**, Subj. **ይሠሩ፡**) et I, 1 (Impf. **ይሠሩ፡**, Subj. **ይሥሩ፡**) *eradicare, exstirpare, funditus delere, stirpem perdere*, plerumque de hominibus et populis (ἐκριζοῦν, ἐξολοθρεύειν), c. c. Acc.: Kuf. 33; Ex. 15, 6; Num. 4, 18; 1 Reg. 2, 31; 3 Reg. 11, 15. 16; 4 Reg. 9, 7. 8; Ps. 43, 3. 82, 4; Mich. 5, 9 seq.; Dan. ap. 1, 59; Jer. 1, 10. 4, 7. 5, 6. 22, 7. 28, 11. 29, 4. 51, 12; Judith 1, 15; Sir. 3, 9. 10, 16. 49, 7.

ተሠረወ፡ III, 2 et **ተሠርወ** III, 1 1) *eradicari, exstirpari, funditus deleri* Deut. 12, 30; Jes. 29, 20; Zeph. 1, 11; Sir. 16, 9; Kuf. 6; Job 4, 7; Sir. 23, 25; **ረሲዓን፡እምሥርዎሙ፡እምድር፡ይሤረዉ፡** Prov. 15, 6; Ps. 36, 36. 40. 108, 12; Matth. 15, 13; **ለትሠሮ፡ይእቲ፡ነፍስ፡እምእስራኤል፡** Ex. 12, 15; Lev. 17, 4. 19, 8; Kuf. 2; **ለተሠርዎ፡** Kuf. 24; 2 Petr. 2, 12; ὄλεθρος Prov. 1, 26; Jer. 31, 8; 2 Thess. 1, 9. Dicitur etiam de *fumo* (dissipato) Enc. 2) III, 1 *radicari:* **ወተሠርዉ፡ኵሎሙ፡በሃይማኖት፡** Gad. T. H.

ሠራዊ፡ n. ag. *exstirpator* Lud. sine auct.

ሥራዌ፡ subst. *eradicatio, exstirpatio, pernicies* Sap. 1, 12; Prov. 21, 7; Kuf. 22; **የኀሥሥ፡ሥራዌከ፡** Jsp. p. 338; Sx. Hed. 3 Enc.

ሠርዌ፡ subst., Pl. **ሠራዊት፡** (proprie, ut videtur: stirps, stipes, truncus, vid. **ጕንድ፡**; aram. אַשִׁרְוָא) *trabs, tignum, columen:* Matth. 7, 3. 4; 4 Reg. 6, 2; **ዕፀው፡ለጠፈረ፡ቤት፡ወለሠራዊት፡** 2 Par. 34, 11; 3 Reg. 6, 15; **ሠርዌ፡ተንከተም፡** ξύλον διαβάθρας *trabs pontis* vel *ratis* 2 Reg. 23, 21; collective: **ታሕተ፡ሠርዌ፡ቤትከ፡** Sir. 29, 22; **ከመ፡ሠርዌ፡ይውዕዩ፡** Ep. Jer. 54. a) *scapus* vel *truncus* columnae: **መስከምተ፡ሠርዌሁ፡** *basis* vel *statumen scapi ejus* Ex. 26, 17. b) ut videtur, *antenna*; τὰ ἱστία enim (*vela*) bis, scilicet semel in Pentateucho (**ሠራዊተ፡ዐጸድ፡** τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς) Ex. 39, 20 et in Jes. 33, 23 voce **ሠራዊት፡** versa sunt, sive quia interpretes ἱστίον vocem diminutivam vocis ἱστός putarunt, sive quia *antennam* pro *velo* posuerunt. c) *jugum textorum, liciatorium* (sicut ἱστός): ἀντίον **ሠርዌ፡አንምት፡** 1 Par. 11, 23; 2 Reg. 21, 19. d) ut videtur, *malus navis* (ut ἱστός): **እግዚ"፡ዐምደ፡ሃይማኖትን፡ዘኢይጸንን፡ስርዌ፡** (sic) **ሐመርን፡**

ዘኢይትነትን ፡ M. M. f. 84; ጸነ ፡ ስርዌ ፡ (sic) ሐመሮሙ ፡ M. M. f. 172; ሠርዌ ፡ ሐመር ፡ Org. [An سَارِيَةٌ vel صَارِيَةٌ huc referenda sint, in medio relinquo]. — *Voc. Ae.*: ሠርዌ ፡ ዘ ፡ ምስሶ ፡ (quamquam etiam ሠርዌ ፡ in Amharensium usu est).

ሠርዌ ፡ exercitus vid. sub **ሰርዌ ፡**

ሠርዐ ፡ I, 1 [amh. ሠራ ፡, i. q. شرع; primitus significare videtur *protendere*, deinde *ad lineam disponere*, *ordinare*] Subj. **ይሥራዕ ፡** 1) *disponere, struere, instruere, ordinare, ornare:* laqueos ዘሠርዐ ፡ መሥገርተ ፡ Sir. 27, 26; Prov. 29, 5; Jer. 5, 26; aciem ሠርዐ ፡ ሰራዊቶ ፡ (Titus) Jsp. p. 356; ትሠርዕ ፡ አሕፃ ፡ ዐውዳ ፡ τάξεις τὰς βελοστάσεις κύκλῳ Hez. 4, 2; populos ይሠርዮሙ ፡ ለአሕዛብ ፡ Job 12, 23; mensam (sternere), cibos ሥርዐ ፡ ማእደ ፡ Ex. 26, 35; Jes. 21, 5. 65, 11; Dan. ap. 13, 11. 14; Sir. 29, 26; Ps. 22, 6. 77, 22. 24; Lev. 24, 6. 8; Luc. 6, 4; ብዙኀ ፡ ሠርዑ ፡ ውስቴቱ ፡ (ለማእድ ፡) Sir. 34, 12. 16; lucernas Ex. 25, 37; καταρτίζειν Matth. 4, 21; ordinare domum i. e. curare rem domesticam (de moribundo): ሥራዕ ፡ ቤተከ ፡ Jes. 38, 1; 4 Esr. 14, 10; 4 Reg. 20, 1; librum (disponere): ስንክሳር ፡ ዘሠርዑ ፡ አበዊነ ፡ Sx. Mag. in proleg.; ያሬድ ፡ ሠርዐ ፡ ማሕሌተ ፡ ለለዘመኑ ፡ Sx. Genb. 11. 2) *instituere, statuere, constituere, condere, sancire, praefinire, praecipere:* ሠራዕኩ ፡ ኆፃ ፡ ወሰነ ፡ ለባሕር ፡ Jer. 5, 22; መኑ ፡ ሠርዐ ፡ አምጣኒሃ ፡ Job 38, 5; ሠርዮሙ ፡ ፍናዊሆሙ ፡ Sir. 36, 11; Hen. 5, 2; ለኵነኔ ፡ ሠራዕከሁ ፡ Hab. 1, 12; ዐቅመ ፡ ሠርዐት ፡ ለልሳና ፡ Prov. 29, 43; ሥራዕ ፡ ሊተ ፡ ዘይትፈቀድ ፡ σύνταξόν μοι τὰ δέοντα Prov. 24, 31; (c. Acc. pers. pro Dat. Rom. 16, 2); ሠርዐ ፡ ጸበሕተ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ Kuf. 34; አርዑተ ፡ ላዕሌሁ ፡ Kuf. 38; ምክያደ ፡ Kuf. 40; ውስተ ፡ ዐቢይ ፡ ሕዝብ ፡ እሠርዐከ ፡ አነ ፡ Kuf. 44; in specie: leges, instituta, ritus, foedera: Kuf. 6. 13; ሕግ ፡ ዘሠራዕኩ ፡ ለአበዊሆሙ ፡ Jer. 11, 10; Rom. 3, 31; Hebr. 8, 8. 9; እሠርዕ ፡ ለቤተ ፡ እስራኤል ፡ ሥርዐተ ፡ ሐዲሰ ፡ διαθήσομαι διαθήκην Jer. 38, 31; Hez. 34, 25. 37, 26; እሠርዮሙ ፡ ሥርዐተ ፡ ዘለዓለም ፡ Jes. 61, 8; 2 Par. 23, 16; Marc. 7, 5; praedestinare Rom. 8, 29; institutis ornare: ነበርነ ፡ አሐተኔ ፡ ወሠራዕነ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ Clem. f. 103. 3) *administrare, dispensare*, διοικεῖν Sap. 8, 1. 15, 1; 1 Tim. 3, 5. 15.

ተሠርዐ ፡ III, 1 1) pass. *disponi, institui, constitui, praecipi, praefiniri:* በላዕሌከኑ ፡ ተሠርዐ ፡ ኀሐ ፡ ጽባሕ ፡ Job 38, 12; ለዐሠርቱ ፡ ክፍል ፡ ተሠርዐ ፡ ዓለም ፡ 4 Esr. 14, 9; ተሠርዐ ፡ በእንቲአሁ ፡ Luc. 22, 22; 4 Esr. 8, 62; Kuf. 3. 4. 30; ሕግ ፡ ተሠርዐ ፡ 1 Tim. 1, 9; sterni mensam ተሠርዐ ፡ ማእድ ፡ Enc. 2) refl. *sibi* vel *inter se pactionem facere; convenire de re:* ተሠራዕክሙ ፡ ἐποιήσατε συνθήκας Jes. 30, 1.

ሥሩዕ ፡ part. *dispositus, instructus, ordinatus, statutus:* Esth. 1, 6; Hen. 2, 1; 1 Cor. 14, 40 Platt; Ps. 88, 36; in specie de mensa: ሥሩዕ ፡ ማእድ ፡ ቅድሜሆን ፡ Hez. 23, 41 et de cibis appositis Joh. 21, 9; Lev. 24, 7; Mal. 1, 7; Sir. 30, 18. Nec non hoc vocabulo vertitur θεσπέσιος, *divinitus institutus*, ut: ሥሩዕ ፡ ጳውሎስ ፡ Cyr. c. Pall. f. 85; ሥሩዕ ፡ ጴጥሮስ ፡ ib. f. 93 (vid. ሠራዒ ፡).

ሥርዐት ፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. ሥርዐታት ፡ 1) *dispositio, ordinatio, ordo, classis:* መኰንን ፡ ለበዊ ፡ ይገብር ፡ ሥርዐተ ፡ ἡγεμονία συνετοῦ τεταγμένη ἐστί Sir. 16, 26; Cant. 6, 10 (aciei); τάγμα Num. 2, 2; ῥυθμός 4 Reg. 16, 10; Ex. 25, 38 (ὑπόθεμα *substructio*); Ex. 39, 22 ἀποσκευή *apparatus;* በበሥርዐቶሙ ፡ *secundum ordines suos* Lit.; ሥርዐት ፡ nominantur *classes harmonicae*, in quibus concordantiae Evangelistarum reperiuntur, Nov. Test. rom.; ሥርዐታት ፡ τάξεις Hen. 82, 10. 11. 2) *institutio*, ut: በእንተ ፡ ሥርዐተ ፡ ምስጢር ፡ Matth. 26, 26 in tit.; et plerumque *institutum* a) *praeceptum, mandatum, edictum, decretum:* πρόσταγμα vel προστάγματα Ps. 7, 7; Jes. 24, 5; Jer. 5, 22; Sir. 39, 16; δόγμα vel δόγματα Dan. 6, 8 seq.; Eph. 2. 15. 3, 9; Col. 2, 14; ሥርዐተ ፡ ሠናይ ፡ አምልኮ ፡ τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας II Can. Ap. 35; ዐቃቤ ፡ ሥርዐት ፡ ὑπομνηματογράφος 1 Par. 18, 15. b) *lex, statutum:* ሥርዐትየ ፡ τὰ νόμιμά μου Hez. 5, 6; ሥርዐተ ፡ ምሥዋዕ ፡ δικαιώματα λατρείας Hebr. 9, 1; ሥርዐተ ፡ ቀኖና ፡ vel ሥርዐታ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ Clem. (saepissime); ሥርዐተ ፡ ዲያቆን ፡ ዐቀበ ፡ ወኢተዐደወ ፡ Mavâs. n. 12; παράδοσις, *statutum traditum* (traditio) 2 Thess. 3, 6; Tit. 1, 14; Col. 2, 8; Matth. 15, 3. 9; de legibus naturae rerum innatis vel praescriptis: Sir. 16, 26. 43, 2. 10; ሥርዐተ ፡ አውራኅ ፡ Kuf. 4; 4 Esr. 4, 52; በከመ ፡ ሥርዐት ፡ ሀሎ ፡ Asc. Jes. 11, 17; (concubitus) በሥርዐተ ፡ ተባዕት ፡ ወአንስት ፡ Tob. 3, 8. c) *foedus, pactum, testamentum* (vid. ሕግ ፡), διαθήκη: Gen. 17, 20 seq.; Kuf. 1. 15; Job 31, 1; Jes. 42, 6. 49, 8. 55, 3; Jer. 38, 31; Mal. 2, 4. 5; Prov. 2, 17; Sir. 44, 11; ሐዲስ ፡ ሥርዐት ፡ Matth. 26, 28; Hebr. 12, 24; Rom. 9, 4. d) *regula:* ሥርዐተ ፡ አበ ፡ ጳኵሚስ ፡ *regula monastica* Reg. Pach.; ሥርዐተ ፡ ማኅበር ፡ *regula conventus* (*coenobitarum*) Enc. e) *ritus, institutum, usus, consuetudo, mos;* de institutis rei publicae: ወነበሩ ፡ (Romani) በዝንቱ ፡ ሥርዐት ፡ እስከ ፡ ኀየሎሙ ፡ ቄሳር ፡ Jsp. p. 274; κρίμα Jer. 37, 18; de instituto matrimonii: ንስቲተ ፡ ሥርዐተ ፡ ሰብሳብ ፡ γάμων ἀταξία Sap. 14, 26; በሥርዐተ ፡ ሕግ ፡ νομοθέσμως Prov. 29, 45; πρόσταγμα Gen. 47, 26; λατρεία Ex. 12, 25. 26; ኀበረ ፡ ሥርዐት ፡ *eodem vitae instituto utens* Enc.; ሥርዐተ ፡ አይሁድ ፡ *Judaismus* Enc.; in specie de iis ritibus sacris, qui f) *sacramenta, mysteria* appellantur: ሥርዐተ ፡ ጥምቀት ፡ F. M. 27; Const. Ap. 20; ሥርዐተ ፡ ቍርባን ፡ ibid. 52; Lit. Orth.; μυστήρια 1 Cor. 4, 1. In genere g) *ratio, modus, conditio:* በሥርዐቱ ፡ *pro more suo* Org.; በዝ ፡ ሥርዐት ፡ ብዙኀ ፡ መዋዕለ ፡ ተሐዩ ፡ τούτῳ τῷ τρόπῳ Prov. 9, 11; በከመ ፡ ይከውን ፡ ሥርዐቱ ፡ ለአውታረ ፡ መሰንቆ ፡ ከማሁ ፡ *qualis ratio fidium est, talis* Chr. Ta. 29; ንሕነ ፡ ወለጥነ ፡ ሥርዐተ ፡ *nos rationem* (das Verhältniß) *permutavimus* Chr. Ta. 8; ተመሰልኪ ፡ በሥርዐተ ፡ ንጽሕኪ ፡ ምስሌሆሙ ፡ *ratione castitatis iis similis facta es* Org. h) *status, sors, conditio vitae* Apoc. 21, 4; Hebr. 3, 14; ቡብዙኃን ፡ እለ ፡ ያስተከብዱ ፡ ሥርዐተ ፡ ንዴት ፡ Chr. Ta. 18; Phlx. 1; ድንግልና ፡ ዕቁብ ፡ በሥርዐቱ ፡ Org. 3) *administratio, dispensatio* Tob. 1, 21; Tit. 2, 5; 1 Tim. 3, 4. — (Memorabilis est versio ἐπιστήμη ሥርዐት ፡ Hez. 28, 7. 17).

ሠራዒ ፡ n. ag. *institutor, constitutor, conditor, legislator:* ሙሴ ፡ ሠራዔ ፡ ሕግ ፡ Did. 33; ሠራዕያነ ፡ ሕጋጊሃ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ (patres Niceni) Lit. Orth.; እግዚ" ፡ ሠራዒሃ ፡ ለሰንበት ፡ Clem. f. 107; in specie: *divinae legis internuntius*, θεσπέσιος: ሠራዒ ፡ ጳውሎስ ፡ Cyr. ad Th. f. 14. 21 (vid. ሥሩዕ ፡).

ሥራዕ ፡ subst., Pl. ሥራዓት ፡ i. e. شِرَاعٌ (amh. ሸራዓ ፡) *velum navis:* አውረዱ ፡ ሥራዓ ፡ χαλάσαντες τὸ σκεῦος Act.

27, 17 Platt. ሰቀሉ፡ሥራዐ፡ዘይንእስ፡ ἀρτέμων autem v. 27, 40 Platt; አልዐሉ፡ሥራዓተ፡ 27, 13 Platt.

I. ሠረየ፡ rad. inus., quae *fila ducere, nere* significasse videtur, coll. amh. ሽረረ፡ Hinc

ሣሬት፡ subst. (fortasse pro ሣርየት፡, fem. a ሣርይ፡ part.) *aranea* 1) animal: ዘሣሬት፡ውእቱ፡ተመይኖ፡ግብር፤ዘአንበሳ፡ኀይል፡ Fal. f. 17; ፈትለ፡ሣሬት፡ vel እንመተ፡ሣሬት፡ Chr. Ta. 34. 2) textum araneum Job 8, 14; ይከውን፡ቤቱ፡ከመ፡ሣሬት፡ወከመ፡ብልዐ፡ቍንቍኔ፡ 27, 18; ሣሬት፡ንሕነ፡ χθιζοί ἐσμεν Job 8, 9; የአንሙ፡ሣሬት፡ (v. ፈትለ፡ሣሬት፡, v. አውታረ፡ሣሬት፡) Jes. 59, 5; Ps. 38, 15. 89, 10; ከመ፡ዘሣሬት፡ ὡσεὶ λεπίδες Act. 9, 18 Platt. — *Voc. Ae.*: ሣሬት፡ዘ፡ሽራሪት፡ (var. ሽረሪት፡).

II. ሠረየ፡ I, 2 et 1 [a ሰረየ፡ q. v. non etymo sed usu tantum et significatione divergere videtur: ሠረየ፡ *absolvere a morbo* vel *malo aliquem*, ሰረየ፡ *remittere peccata.* Utrumque ejusdem esse radicis inde quoque probari videtur, quod in nominibus inde derivatis diversae significationes diversis formis distinctae sunt. Nihilominus orthographiam librariorum Aethiopicorum secuti alterum per ሠ alterum per ሰ exscribere non dubitavimus. Amharenses habent ሰረየ፡ *remittere*, ሽረ፡ (pro ሰረየ፡) *sanari, convalescere.*] 1) *sanare, mederi:* ውእቱ፡ አቍሰለነ፡ወይሤርየነ፡ Hos. 6, 1; ሥረይ፡ለነፍስየ፡ ἴασαι τὴν ψυχήν μου Ps. 40, 4. 2) *veneficiis inficere, incantare:* abs. Clem. f. 180; c. Acc. እንዘ፡ይሠርያ፡(ለአርዌ፡ምድር፡)መሠርይ፡ Ps. 57, 5; at M. M. f. 122 ubi hic idem psalmi locus allegatur, ይሤርያ፡ legitur; አንትሙ፡መሰግላን፡ዘትሤርዩ፡ሀገረ፡ Sx. Haml. 15. (De significatione hujus verbi cfr. etiam نَشَّرَ).

ሥራይ፡ subst., Pl. ሥራያት፡, plerumque φάρμακον 1) *medicamentum, medicina, pharmacum, malagma* Sir. 38, 4. 8; ሥራየ፡ሕይወት፡ Sir. 6, 16; ፈውስ፡ወሥራይ፡ Jer. 40, 6 var. (συνούλωσις καὶ ἴαμα); ሶቤሃ፡ፈውሶ፡ይከውነከ፡ለሥጋከ፡ወሥራየ፡ለአዕጽምቲከ፡ ἐπιμέλεια Prov. 3, 8. 22; μάλαγμα ሥራይ፡ዘቀብእዎ፡ Sap. 16, 12; Hez. 30, 21; ይጠይእዎ፡ሥራየ፡ Jes. 1, 6. Hinc ዐቃቤ፡ሥራይ፡ *medicamentarius, medicus* Ex. 21, 19; Sir. 10, 10. 38, 1—15; Jes. 26, 14; Jer. 8, 22; Matth. 9, 12; Pl. ዐቀብተ፡ሥራይ፡ Ps. 87, 11; 2 Par. 16, 12; Job 13, 4; ዐቃብያነ፡ሥራይ፡ Clem. f. 252 2) *venenum, veneficium, pharmacum, incantamentum* Gal. 5, 20; Asc. Jes. 2, 5; Clem. f. 31; ሥራያት፡ Ex. 7, 11; Mich. 5, 11; Sap. 18, 13; Apoc. 9, 21; Hen. 7, 1; ማየ፡ሥራይ፡ Clem. f. 252; ጥበበ፡ሥራይ፡ ibid.; መጽሐፈ፡ሥራያት፡ F. M. 15; ይገብር፡ግብረ፡ሥራይ፡ 2 Par. 33, 6; Apoc. 21, 8; Hen. 65, 6. Hinc *veneficus, pharmacus, incantator, magus:* ዘሥራይ፡ Ex. 22, 17; Deut. 18, 11: አለ፡ሥራይ፡ Apoc. 22, 15; ሰብአ፡ሥራይ፡ Ex. 9, 11; Lev. 19, 31. 20, 6; 1 Reg. 6, 2; Dan. 1, 20. 2, 2. 4, 3. 5, 15; Jer. 34, 7; Mal. 3, 5; ሰብአ፡ዘሥራያት፡ γόητες 2 Tim. 3, 13.

መሠርይ፡ vel መሠሪ፡ part. (I, 2), fem. መሠርይት፡ et መሠርዪት፡, Pl. መሠርያን፡, f. መሠርያት፡, *veneficus, pharmacus, incantator, magus,* φαρμακοί Ex. 7, 11; Ps. 57, 5; γόητες Chr. ho. 29; Kedr 57; F. M. 15; (*Cleopatra Antonii*) ጠባብ፡ይእቲ፡ወመሠርይት፡ Jsp. p. 317; ሲሞን፡መሠርይ፡ *magus* Act. 8, 9 rom.; Clem. f. 67. 253; Did. 21. 32; ኢዮሎስ፡ሊቀ፡መሠርያን፡ Clem. f. 252; መሠርይት፡ de pythonissa Endorae Abush. 47.

መሥሬ፡ subst., pro መሥረይ፡ *medicamen:* መሥሬ፡ውሉድ፡ *medicamen liberorum* Lud. ex Enc.

ሠረየ፡ *remittere, ignoscere* vid. sub ሰረየ፡

ሤረየ፡ *inficere colore* vid. sub ሠይረየ፡

ሠርግ፡ subst., Pl. አሥራግ፡ id. q. شَرْج *stria* vel *fossa*, per quam aqua ducitur, *rivulus, incile,* διώρυγες Ex. 7, 19. 8, 1. — *Voc. Ae.*: አሥራግ፡ዘ፡ዘይውኅዝ፡ወኸ ።

ሠረጸ፡ et ሠርጸ፡ I, 1 [amh. id.; vicinum est ሥርው፡ *radix;* nec non שָׂרִיג, vid. Ges. thes. p. 1482. 1483] Subj. ይሥርጽ፡ et ይሥረጽ፡ 1) *pullulare, germinare, gemmas* et *folia agere*, de plantis: ይሠርጽ፡ሥርዎሙ፡ Jes. 37, 31; (ዘርእ፡)ሠረጸ፡ Matth. 13, 5; ዕፀው፡ሠርጹ፡ Luc. 21, 30 rom.; በትር፡ትሠርጽ፡ Num. 17, 20. 23; Hez. 7, 10; Hebr. 9, 4: ከመ፡ይሥረጹ፡ Rel. Bar.; ከመ፡ትሥርጽ፡, var. ትሥረጽ፡ Hez. 17, 8. 19, 10; ሠረጸ፡ፍሬሃ፡ከመ፡ቆዐ፡ቀምሕ፡ Sir. 51, 15; ቈጽል፡ዘይሠርጽ፡ Sir. 14, 18; Kuf. 2. 48; transl. de aliis rebus: lepra ሠርጸ፡ለምጽ፡ውስተ፡ፍጽሙ፡ 2 Par. 26, 19; corpore Ps. 27, 10; ossibus Sir. 49, 10; veritate Ps. 84, 12; fide 4 Esr. 4, 32; hominibus Sir. 39, 12; 2 Reg. 23, 5: c. c. Acc. rei: ሠረጽኩ፡ሞገሰ፡ βλαστήσασα χάριν Sir. 24, 17. 2) in specie *procedere*, de processione Spiritus S. a Patre: ሠረጸ፡እምአብ፡ Lit. 163, 4; ከመ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ሠረጸ፡እምአብ፡ወነሥአ፡እምወልድ፡ Fid. Jac. Bar. (vid. Lud. Hist. Ae. III, 5 n. 29 c. Comm.).

አሥረጸ፡ II, 1 1) *progerminare* vel *pullulare facere:* (*pluvia*) ያሠርጽ፡ዘበልየ፡ Job 36, 28; (*Deus*) ያሠርጽ፡ሣዕረ፡ለእንስሳ፡ Macc. f. 10; Org. 1; transl.: አሠርጽ፡ለዳዊት፡ሠርጸ፡ጽድቅ፡ Jer. 40, 15. 2) ex suo ingenio gignere i. e. *excogitare* alqd.: እስትጉቡእ፡ዝንቱ፡መጽሐፍ፡እመጻሕፍት፡እምላክውያት፡ወቀኖናት፡ወእምነ፡ዘአሥረጸ፡ልብ፡ኪያሆን፡ F. N. in Proleg.

ሥሩጽ፡ part. *germinans:* ምድር፡ሥርጽት፡ Sap. 19, 7 var.

ሠርጽ፡ subst. 1) *germinatio* Am. 9, 13. 2) sing. et coll.: *germen, surculus, frons, propago, caulis:* Sap. 2, 8: βλαστός ከመ፡ሠርጸ፡ሊባኖስ፡ Sir. 50, 8; Ex. 38, 15; παραφυάδες Hez. 31, 3; Ps. 79, 12; κληματίς Jes. 18, 5; ἀνατολή Hez. 16, 7; Jer. 23, 5; ἐπιφυλλίς Zeph. 3, 7; ὄλυνθοι Cant. 2, 13; ሠርጸ፡ጢስ፡ στελέχη καπνοῦ Cant. 3, 6.

ሥርጸት፡ n. act. *germinatio* M. M. f. 232

ሠራጺ፡ n. ag. *procedens*, de Spiritu S., Athan. de Trin.

አሥራጺ፡ n. ag. (II, 1) *procedere faciens:* መንፈስ፡ቅዱስ፡ሠራጺ፡ወኢአሥራጺ፡ Athan. de Trin.

ሥርጸና፡ n. abstr., quod nonnisi cum ክዊን፡ conjunctum occurrit (formatum e ክዊን፡ሥሩጽ፡ vel ሠራጺ፡) sc. ለመንፈስ፡ቅዱስ፡ለባሕቲቱ፡(ይደሉ፡)ክዊን፡ሥርጸና፡ *Spiritui S. soli (convenit) processionis dignitas* Fid. Jac. Bar. (cfr. አምላክና፡)

ሥርቀጽ፡ vid. sub ሰርቀጽ፡

ሠቀቀ፡ rad. inus., quae ad שָׂכַךְ, סָכַךְ, *texere et sepire* referenda videtur (secundum Ges. thes. p. 1336 ad זָקַק *percolare*).

ሠቅ፡ subst., m. et fem., Pl. **ሠቃት፡** et **አሥቃቅ፡**, Pl. Pl. **አሥቃቃት፡** [שַׂק, ܣܰܩܳܐ, COK] *cilicium, pannus hirtus e pilis textus*, plerumque δέῤῥις, **ቍሰሊሆሙ፡መገዝመዝ፡በሠቅ፡** Sx. Ḥed. 1 Enc.; **ጠብለልዎ፡በሠቅ፡** Sx. Masc. 1 Enc.; 1) *tegumentum hirtum* vel *cilicinum*, ἐπιβόλαιον Jud. 4, 18; 2 Reg. 21, 10; **እግዚ"፡ረበበ፡ከመ፡ሠቅ፡ለተባዕታይ፡ማይ፡** Macc. f. 25, in specie de tegumentis tentorii: Ex. 26, 7—12; Num. 4, 25; Ex. 35, 10 C; 1 Par. 17, 1; Ps. 103, 3; 3 Reg. 20, 12 (**ሠቃት፡** var. pro **ደብተራ፡**). 2) *vestis species*, qua induuntur lugentes, poenitentes, ascetae: Ps. 29, 14. 68, 14; Job 16, 15; Jes. 58, 5; Asc. Jes. 2, 10; **ለብሰ፡ሠቀ፡** Esth. 4, 1; 2 Esr. 19, 1; **አልበሱ፡ምሥዋዐ፡ሠቀ፡** Judith 4, 10; Jes. 50, 3; **ቅንቲ፡ሠቀ፡** Jes. 3, 24. 15, 3; Jer. 4, 8. 6, 26. 30, 3. 31, 37; Thren. 2, 10; Hebr. 11, 37; **ሠቅ፡ዘጸጕር፡** Zach. 13, 4. 3) *saccus* (frumentarius): **ገብረ፡ሠቃተ፡ምሉአ፡ኖጻ፡** Enc. Mag. 8. — *Voc. Ae.*: **ሠቅ፡ብ፡ማቅ፡**; *aliud:* **ሠቅ፡ዘ፡አምሳለ፡መሐቅ።**

ሠቅሠቅ፡ quadrl. inus., cujus potestas cum שָׂבַךְ et شَبَكَ convenit; vid. etiam *Dorn* de psalt. aeth. p. 69.

ሠቅሠቅ፡ subst., nonnumquam **ሠቀሠቅ፡** (quae adjectivi forma videtur), Pl. **ሠቃሥቅ፡**, Pl. Pl. **ሠቃሥቃት፡** (Kebr. Nag. Nr. 17) *reticulum*, 1) *septum reticulatum, opus reticulare*, altaris Ex. 27, 4. 38, 24; 35, 17 C; columnarum 3 Reg. 7, 5. 27. 28. 2) *cancelli, clathri:* **ሠቅሠቅ፡ዘብርት፡** (quo tabula picta munita est ad arcendos contemplatores) Sx. Masc. 10. 3) *clathri fenestrae, fenestra reticulata* Prov. 7, 6 var.; Jud. 5, 28; **መሳክዊሁ፡ሠቅሠቅ፡** Hez. 31, 16. — *Voc. Ae.*: **ሠቅሠቅ፡ዘ፡ገልቅልቅ፡አምሳለ፡መንፎ።**

ሥቅሡቅ፡ part. *reticulatus, cancellatus:* Ex. 27, 4 var.; 1 Reg. 17, 7 (ἁλυσιδωτός V. 5); 3 Reg. 7, 6. 42; **ወመሳክው፡ሠናያን፡ወሥቅሡቃን፡** Gad. Lal.

ሥቅሣቄ፡ subst. *reticulatio* Ex. 27, 4 G.

ሠቀየ፡ rad. inus., cujus notio prima e שָׂקַק ܫܩ شَقَّ *fidit, laceravit* et شَقَأَ *pectinavit* (vid. **መሥቄ፡**), derivata e شَقِيَ *miser, infelix fuit*, شَقَّا *miserum reddidit* apparet.

ሣቀየ፡ I, 3 [amh. id.] *affligere, vexare, male habere, aspere tractare, cruciare* (plerumque ϑλίβειν vel κακοῦν) c. Acc. pers.: Gen. 12, 17. 16, 6. 19, 9; Ex. 1, 11; Jud. 10, 8. 12; 4 Reg. 13, 22; Jes. 29, 2. 41, 12. 49, 26. 51, 13; Jer. 51, 27, Thren. 1, 5. 10; Hez. 22, 7; 2 Esr. 19, 27; Ps. 3, 1. 12. 5. 80, 13; Sir. 49, 7; Apoc. 18, 7; saepissime de cruciatibus martyrum Sx.

ተሣቀየ፡ III, 3 pass. Jud. 10, 9; Hebr. 13, 3; **ውስተ፡ኵነኔ፡ደይን፡ተሣቀዩ፡እስከ፡ለዓለም፡** Macc. f. 22.

ሥቁይ፡ part. *vexatus, cruciatus* Deut. 28, 33; Sap. 3, 1.

ሥቃይ፡ subst., Pl. **ሥቃያት፡** *afflictio, vexatio, cruciatus, tormentum* Gen. 3, 16. 12, 17. 42, 21; Ex. 3, 17; Jud. 10, 16; Ps. 54, 2; **ሥቃይ፡ወምንዳቤ፡** ϑλῖψις καὶ στενοχωρία Esth. ap. 1; Asc. Jes. 1, 3. 7. 3, 13; Apoc. 2, 22. 18, 10; 4 Esr. 9, 8. 43; **ሥቃያተ፡ኵነኔ፡** Chr. ho. 6; **በሥቃይ፡** βία Ex. 1, 13. 14, 25.

ሣቃዪ፡ n. ag. *vexator, afflictor:* **ሣቃዪት፡** (v. **ሠቃዪት፡**) **አህጉር፡** πόλεις ἐνοχλοῦσα 1 Esr. 2, 19.

መሥቄ፡ subst. 1) *stimulus:* **ተግሣጽ፡ውእቱ፡ከመ፡መሥቄ፡ለነፍስ፡** F. N. in proleg. 2) *pecten textorius* (κερκίς, σπάϑη) Hom. Procli in Cyr. f. 119 (vid. **ምሕን፡**); Lit. 170, 3; **መስቄ፡ዘግብረ፡ምእናም፡** Chr. ho. 2; 1 Reg. 17, 7 var.

ሠቀየ፡ *rigare* vid. sub **ሰቀየ፡**

ሠብሐ፡ *praedicare* vid. sub **ሰብሐ፡**

ሠብሐ፡ I, 1 *pinguescere, pinguem, opimum, obesum fieri* [amh. **ሰባ፡** id.; vicina videntur שָׂבֵעַ شَبِعَ **ጸግበ፡** *satiatum esse*, an شَبُحَ *latus fuit* de brachiis (vid. **ሰፍሐ፡**)? *adeps* autem arabice est شَحْمٌ] de hominibus et animalibus, λιπαίνεσϑαι Deut. 32, 15; 2 Esr. 19, 25; **ጸገብከ፡ወሠባሕከ፡ፈድፋደ፡** ἐβαρύνϑης Hez. 27, 25; **ዘሠብሐ፡ትጠብሑ፡** τὸ παχύ Hez. 34, 3; **ሠባሕከ፡ወሠነይከ፡ጥቀ፡** ἐγένου καλὴ Hez. 16, 13; **ሥጋ፡ዘሠብሐ፡** κρέα τῶν ἐκλεκτῶν Zach. 11, 16; **ይሠብሕ፡ መራዕይከ፡** (βοσκηϑήσεται) Jes. 30, 23; transl. de gladio Dei: **ሠብሐት፡እምሥብሐ፡አጣሊ፡** ἐπαχύνϑη ἀπό Jes. 34, 6.

አሥብሐ፡ II, 1 *pinguem reddere, opimare*, λιπαίνειν: **አሥብሕ፡መሥዋዕተከ፡** Sir. 38, 11; **በሙ፡አሥብሐ፡መክፈልቶ፡** Hab. 1, 16; ἐϑρέψατε Jac. 5, 5; πλατύνειν Deut. 11, 16; **አሥብሓ፡ለእንስሳ፡** F. N. 35; **አሠንዮ፡ሥጋ፡ወአሥብሖቱ፡** τὸ σῶμα ἀνϑεῖν ποιεῖν καὶ εὐπαϑεῖν Chr. Ta. 18.

ሥቡሕ፡ part. *pinguis, opimus, obesus* Gen. 4, 4. 41, 2. 4; Kuf. 26; 1 Reg. 28, 24; 2 Esr. 15, 18; Dan. ap. 3, 16; Mich. 5, 7; Ps. 143, 16; Hez. 24, 5; τρυφερός: **ኢትሰመዪ፡እንከ፡ልኅድ፡ወሥብሕት፡** Jes. 47, 1; **ሥቡሕ፡** στέαρ *adeps* Hez. 39, 19; Ps. 62, 6.

ሥብሕ፡ subst. *pinguedo, adeps*, στέαρ Ex. 29, 13; Lev. 3, 3. 4. 9. 14. 15; Ex. 23, 18; Kuf. 6. 21; Sir. 47, 2; Jes. 1, 11. 34, 6. 43, 24; 1 Reg. 2, 15; Judith 16, 16; Job 21, 24; Dan. ap. 13, 27; τὰ λιπαρά Apoc. 18, 14; adeps tritici i. e. tritici pars optima Ps. 80, 15; Hen. 96, 5.

መሥብሕ፡ et **ምሥባሕ፡** (Lud. sine auct.) subst., Pl. **መሣብሕት፡** *adipes, pinguedines* 2 Par. 35, 14; Deut. 32, 38.

ሡብሣብ፡ subst.; ut videtur: *sporta* 2 Cor. 11, 33 σαργάνη. Ludolfi quidem Gregorius **ሡብሣብ፡** *sepimentum ex palis*, quo moenia aut aedes circumdentur, et per metonymiam *spatium ipsum*, quod hoc modo circumdetur, interpretabatur, sed praepositione **በ፡** haec interpretatio minime probatur. [De etymo recte comparaveris שְׁבִּין, שַׁבֵּשׁ تَشَبَّصَ, quae omnia reduplicatione radicis שב formata *implicandi, plectendi, perplexum reddendi* significatum habent; vid. Ges. thes. p. 1359].

ሠበከ፡ *fundere* vid. sub I **ሰበከ፡**

ሠበከ፡ *praedicare, proclamare* vid. sub II **ሰበከ፡**

ሠበጠ፡ rad., cui Ludolfus in lex. col. 114 significatum „*convivari, epulari* apud amicum, proprie ad coenam“ tribuit.

At quid proprie significaverit, videas ex شَيَّ *arsit*, شَوَّطَ *bene coxit carnes*; شَاطَ i. *ustus, coctus* est; IV *distribuit carnem*.

አሥበጠ፡ II, 1 (*coctum*) *cibum apponere, cocna excipere*, c. Acc. pers. Luc. 11, 6; ያግዕዝ፡ቅኑያነ፡ወያዐርፎሙ፡ወያሠብጦሙ፡ለዕሙፃን፡ወያከብሮሙ፡ለጻድቃን፡ Phlx. 3. — *Voc. Ae.*: አስበጠ፡ዘ፡አስታረበ፡

ሥባጥ፡ (Lud.) et **ሥበጥ፡** (M. M.) subst. *cibus coctus, ferculum, coena*, (*coena adventitia* Lud.): (Jacobus Esavio vendidit) ሥበጠ፡ሙብልዕ፡ M. M. f. 193; ኤልያስ፡በልዐ፡ሥበጠ፡ኅብስት፡ዘወሀቦ፡መልአከ፡እግዚ"፡ወሖረ፡በኀይሉ፡ውእቱ፡እክል፡፵መዓልተ፡ወ፵ሌሊተ፡ M. M. f. 59. 290. — *Voc. Ae.*: ድራር፡ወሰባጥ፡ (v. ወሰብጥ፡)ዘ፡ኅሩት፡መታረብ።

ሠተረ፡ *occultare* vid. sub ሰተረ፡

ሠተረ፡ I, 1 [שָׂתַר شَتَرَ *dissecuit, fidit, vulneravit*] Subj. ይሥትር፡ *lacerare, dilacerare, laniare, carnificare* flagellis aliisque instrumentis corpus alcjs: ለገብር፡እኩይ፡ሥትሮ፡ገበዋቲሁ፡ πλευρὰν αἱμάξαι Sir. 42, 5; Did. 22; አዘዘ፡ይሥትርዎሙ፡እስከ፡ያስተርኢ፡ንዋየ፡ውስጦሙ፡ Macc. f. 2; አዘዘ፡ይስቅልዎ፡በሥዕርታ፡ወይሥትርዎ፡፫ሰዓተ፡ Sx. Teq. 5. 18. 25 al. (Ludolfus exhibet Perfecti formam ሥተረ፡; equidem nonnisi ሠተረ፡ reperi). — *Voc. Ae.*: ሠተረ፡ብ፡ገመሰ፡ቀረፈ፡ሂ፡ይ፡

ሥቱር፡ part. *laceratus, laniatus* Lud. sine auct.

ሥትረት፡ n. act. *laceratio*: (libera pedem meum) እምሥትረተ፡ሐብል፡ Lud. e Mss. Colb.

መሥተር፡ et **መሥትር፡** subst., Pl. መሣትር፡, *scalprum: scutica ferrata* (globulis ferri cum aculeis incurvis munita), vel *alia instrumenta* quibus corpus dilaceratur: መሥተረ፡ኀጺን፡ Sx. Mij. 4 Enc. (de qua re in Actis ejusdem diei legitur: ሠጠቁ፡ማእሰ፡ሥጋሆሙ፡በመጥበሕት፡ዘሐፂን፡); Sx. Tachs. 7; *afferre jussit* መሣትረ፡ዘኀጺን፡ወይሥትርዎ፡እስከ፡ይትመተር፡ሥጋሁ፡ Vit. Barb.

ሥኀተ፡ vel **ሠኀተ፡** (Perfectum nusquam reperi; etiam per ሰ) I, 1 [i. q. שָׁקַט سَكَتَ ܫܬܩ, שָׁתַק שָׁקַט, quibus notio *residendi, quiescendi, silendi* convenit] Subj. ይሥኅት፡, *sedatum, tranquillum esse vel fieri; requiescere, tolerabiliter se habere*: እሥኅት፡እምሕምዝ፡ ἀναπαύσωμαι θυμοῦ Job 13, 13; 4 Esr. 11, 55; ይሥኅታ፡ምድረ፡ሰዶም፡ወገሞራ፡እምይእቲ፡ሀገር፡ ἀνεκτότερον ἔσται Matth. 10, 15.

ሠኀተ፡ I, 2 Subj. ይሥኅት፡ *requiescere sinere, relaxare; sublevare statum* alcjs: ሥኅተኒ፡ ἄνες μοι Ps. 38, 17; ኢይሥኅቶሙ፡ οὐ μὴ ἀνήσω αὐτούς Jes. 2, 9; Jer. 15, 6; ጸረት፡ክቡዶ፡ወኢሠኀትዋ፡ Thren. 1, 9; c. Acc. et እምነ፡, ut: ሠኀተነ፡እምቅኔነ፡ 2 Esr. 9, 8; አንተ፡አምላክ፡ሠኀትከነ፡እምኀጢአትነ፡ 2 Esr. 9, 13; Or. Man. 8 (in Lud. psalmis p. 528).

አሠኀተ፡ II, 2 *tranquillum facere, requiescere sinere, relaxare; sublevare* (statum): ኑዛዜ፡ነገርክሙ፡ኢያሣኅተኒ፡ (v. ይሣ"፡) με παύσει Job 6, 26; እስከ፡ማእዜኑ፡ኢታሣኅተኒ፡ (v. ትሣ"፡ [illegible]) με Job 7, 19; ወአንተኒ፡ዮም፡ኅድግ፡ወአሥኅት፡እምክበዴ፡ቀኔ፡አቡከ፡ ἄφες ἀπό 2 Par. 10, 4. (Quod Luc. 22, 6 rom. legitur የሰሐቶ፡ lectio prava videtur pro ሣኅተ፡, coll. ed. Platt et loco Matth. 26, 16.)

ተሣኀተ፡ III, 2 *tranquillari, relaxari; sublevari* (de statu) Or. Man. 8 (in Lud. psalm. p. 528); 4 Esr. 11, 55 var. (ወትሣኅት፡.

ሥኁት፡ part., fem. ሥኅት፡, *tranquillus, otiosus, relaxatus, remissus; sublevatus* (de statu): Matth. 11, 22. 24; Act. 24, 23 rom.

ሣኅት፡ subst. *tranquillitas, requies, otium, commoditas, relaxatio* Phlx. 65 (opp. *vehementia certaminis*): Hen. 13, 2; Ps. 72, 4 (ἄνεσις); እሁቦሙ፡ሣኅተ፡ንስቲተ፡ለመድኀኒት፡ 2 Par. 12, 7; εὐκαιρία Matth. 26, 16; Luc. 22, 6 Platt; (ἀνεκτότερον) ይረክበ፡ሣኅተ፡እምነ፡ Marc. 6, 11. — *Voc. Ae.*: ሣኅት፡ዘ፡ዕረፍት፡

ሥኅተ፡ *errare, peccare* vid. sub ስሕተ፡

ሠነቀ፡ I, 1 [vis radicis prima est in *coarctando* vel *constringendo* شَنَقَ (vic. زَنَقَ צָנַק ضَنُكَ); Syris significat *angustiis premi* i. e. *opus habere, indigere* ܣܢܩ; aethiopice dicitur de *sarcina constringenda*, nisi malueris de *rebus* (ad iter, victum) *necessariis* parandis.] Subj. ይሥንቅ፡, *commeatum* (itineris) *parare, commeatu se instruere, viaticum sumere*: Jos. 9, 2; Marc. 6, 8; Luc. 9, 3 rom.; (አንተ፡) ኢሠነቀ፡እምንዋይከ፡ዘእንበለ፡መግነዝ፡ (in allocutione ad defunctum) Genz. f. 90.

አሥነቀ፡ II, 1 *commeatum parare, commeatu instruere, viaticum suppeditare*, c. c. ለ፡ pers.: ወአሥነቀ፡ለኵሉ፡ሰብኡ፡ Judith 2, 18; Act. 23, 23 rom.; c. Acc. pers.: Act. 28, 10 Platt; c. dupl. Acc.: ሥንቀ፡ታሠንቆ፡ Deut. 15, 14.

ተሠነቀ፡ III, 1 *commeatu instrui* Lud. sine auct.

ሥንቅ፡ subst. 1) *commeatus* (itineris), *viaticum* (cibi, pecunia, sumtus ad iter necessarii): ሥንቅ፡ለፍኖት፡ Kuf. 42; Tob. 5, 17; Gen. 45, 21. 14, 11; Ex. 12, 39; Jos. 1, 11. 9, 9; Jud. 7, 8; 1 Reg. 22, 10; Ps. 77, 29; ወሀቦ፡፪፻፡መክሊየ፡ወርቅ፡ከመ፡ይኩን፡ሥንቀ፡ለፍኖት፡ Chr. L. Atk. f. 18; de viatico quo moribundus instruitur: ቍርባን፡ቅዱስ፡ሥንቀ፡ነፍስ፡ F. M. 26, 5. 2) in genere a) *cibaria*: σῖτος 2 Esr. 15, 2; ἐπισιτισμός Judith 4, 5. b) *sarcinae, impedimenta*, ἀπαρτία Judith 2, 17. 3, 10.

መሥንቅ፡, **መሥነቅ፡**, **መሥንቅት፡**, **መሥነቅት፡** subst., Pl. መሣንቅ፡ et መሣንቅት፡ *pera viatoria, saccus, crumena*, vas quodlibet quo commeatus vel viaticum fertur: σάκκος መሣንቅ፡ (v. መሥነቅ፡) ብሉይ፡ Jos. 9, 2; θύλακος 4 Reg. 5, 23; እምጽኡ፡ገዘሙ፡መሣንቅ፡ (v. መሥንቅ፡) በማኅተሞን፡ Tob. 9, 5; μαρσίππιον መሥንቅት፡ኢሐቲ፡ትኩነነ፡ Prov. 1, 14; ἀγγεῖα 1 Reg. 9, 7. 10, 3; γομόρ 1 Reg. 16, 20; ዘአልቦቱ፡መሥንቅት፡ኅብስት፡ለሲሳይ፡ወኢጸፈነ፡ማይ፡ M. M. f. 187; Lud. comm. hist. Ae. p. 498 Nr. 19.

ሠነነ፡ *acuit* vid. sub ሰነነ፡

ሠነነ፡ rad., cujus prima vis in *acuendo* est, vid. sub ሰነነ፡

(Ges. thes. p. 1453); hinc derivatur notio *poliendi* et *formandi* (سُنَّةٌ زِيّ زَن).

ሥን፡ subst., plerumque m. (fem. Hez. 28, 7.) 1) *forma, pulchritudo, formositas, venustas*, κάλλος: **ሥና፡ለብእሲት፡** Sir. 9, 8; **ላሕየ፡ሥና፡ለብእሲት፡ኄርት፡** Sir. 26, 16; Esth. 1, 11; Judith 10, 7. 19. 23; **ሥነ፡ገጻ፡** 11, 21; **ሥነ፡ላሕይ፡** εὐμορφία Sap. 7, 10; **ሥነ፡ራእዩ፡** εὐπρέπεια Jac. 1, 11; **ለልየ፡ረሰይኩ፡ሊተ፡ሥነ፡** Hez. 27, 3. 4; **ኢትዘሀር፡በሥነ፡አልባሲከ፡** Sir. 11, 4; **ሥነ፡ጽዕዱት፡** κάλλος λευκότητος αὐτοῦ Sir. 43, 18; **ሥነ፡ገዳም፡** τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου Joel 1, 19. 20; arborum Hen. 32, 3; florum 4 Esr. 4, 8; **ሥን፡ወላሕይ፡** χάρις καὶ κάλλος Sir. 40, 22; nonnumquam, sicut κάλλος, *ornamenta, mundus:* Hen. 90, 28. 29. 98, 2. 2) *bonitas, praestantia, pulchritudo:* (καλλονή, κάλλος) **ለሥኑ፡እልበ፡መድሎቱ፡** Sir. 6, 15; **ሥነ፡ግዕዙ፡** 26, 17; Jac. 3, 13; **ሥነ፡ምግባሩ፡** Sir. 34, 23; Kid. f. 23; **ሥነ፡ተድላ፡** 4 Esr. 10, 64. — *Voc. Ae.:* **ሥን፡ዘ፡ደምግበት**፡፡

ሠነየ፡ (rarius **ሰነየ፡**) radix a **ሥን፡**, **ሠነነ፡** propagata, sicut سَنِيَ *egregius, pulcher fuit*, (سَنَا *splenduit*) حَسُنَ *bonus, pulcher fuit* (vic. زَانَ *ornavit*).

ሠነየ፡ I, 2 1) *formosum, speciosum, pulchrum esse* vel *fieri:* **ሠበሕኪ፡ወሠነይኪ፡ጥቀ፡** Hez. 16, 13; Cant. 7, 7; **ይሤኒ፡ላሕዩ፡** Ps. 44, 3; **ሕሥምት፡እንተ፡ሠነየት፡** *deformis quae formosa facta est* Org. 1; comparative c. c. **እምነ፡**, ut: **ሠነየ፡ራእዮሙ፡እምነ፡** Dan. 1, 15, et c. Acc., ut: **ትሤንያ፡** ἀγαθωτέρα ὑπὲρ αὐτήν Jud. 15, 2. (Pro **ተሠነየ፡** *se exornare* Kuf. p. 142 ann. 11). 2) *bonum* i. e. *probum* vel *egregium, praestantem*, vel *bene se habentem* vel *utilem, commodum esse* sive *fieri; expedire, decere:* **በ፡ብእሲት፡እንተ፡ትሤኒ፡እምብእሲት፡** Sir. 36, 26; **ኢይሤኒ፡ኀሊናሁ፡** τεκταίνει κακά Sir. 27, 22; **በእላ፡ሠለስቱ፡ሠነይኩ፡** ὡραίσθην Sir. 25, 1; **ዘይሤኒ፡ወይን፡** Joh. 2, 10; **ለባዕልኒ፡ወለነዳይኒ፡ልቡ፡ይሤኒ፡** Sir. 26, 4; **በእከየ፡ገጽ፡ይሤኒ፡ልብ፡** Koh. 7, 4; **እንተ፡ትሤኒ፡** τὰ κάλλιστα Tob. 7, 11; **ይሤኒ፡** (var. pro **ይኄይስ፡**) **ሐዊረ፡ቤተ፡ላሕ፡እምሐዊረ፡ቤተ፡ግዝዕ፡** Koh. 7, 2; **ከመ፡ትሠኒ፡**(**ዕረፍት፡**) **ላዕሌኪ፡** Ruth 3, 1; **ኢይሤኒ፡ከመ፡ይኩን፡አዳም፡ባሕቲቱ፡** F. N. 24, 1; **እመ፡ሠነየ፡ቅድሜከ፡ለመጺእ፡** (v. **መጺእ፡**) **ምስሌየ፡** *si tibi bonum videtur* Jer. 47, 4; 2 Reg. 19, 27 var.; vel **እመ፡ይሤንየክሙ፡** Lud. comm. in hist. Ae. p. 506 nr. 53; **እመ፡ይሤንዮሙ፡ለሰማዕያን፡** *si placuerit auditoribus* Lud. e Mss. Colb.; **ይሤንየከኑ፡** (v. **ሠናይኑ፡ለከ፡**) **እመ፡** *num te decet?* Job 10, 3.

አሠነየ፡ II, 2 1) *pulchrum reddere, ornare, exornare, comere, mundare:* Hen. 8, 1; **ሐናጽያንኪ፡አሠነዩ፡ለኪ፡ሥነ፡** Hez. 27, 4 var.; **አሠነየ፡ሥዕርተ፡ርእሱ፡ወጽሕሞ፡** Jsp. p. 315; **ያሤንዩ፡መሥዋዕተ፡ለልዑል፡** Sir. 50, 14; de mundanda et paranda lucerna: Matth. 25, 7; 1 Reg. 3, 3; **በዘያሤንይዋ፡** ἐπαρυστήρ Ex. 25, 38 C. 38, 17; Num. 4, 9; 3 Reg. 7, 35. 2) bonum facere i. e. a) *bene* vel *recte agere* vel *perficere*, absolute: **አሠንዩ፡ወአሕሥሙ፡** Jes. 41, 23; Ps. 35, 3; vel seq. Inf. alius verbi: **ኢያሠነይከኒ፡ገቢሮትየ፡** οὐ συνετῶς με ἐποίησας Jes. 29, 16; **ኢያሠነዩኩ፡ጽሒፈ፡** Asc. Jes. p. 80; vel seq. Acc. rei: **አለ፡አሠነዩ፡መልእክቶሙ፡** Clem. f. 159; **ዘንተ፡እኩየ፡ፈጠርከ፡ወዘከተሰ፡አሠነይከ፡** Sir. 39, 34. b) *bonum reddere* alqd: **ለንኡስኒ፡ወለዐቢይኒ፡አሠኒ፡ግዕዘከ፡ወቃለከ፡** Sir. 29, 23; Rom. 13, 4; Tit. 2, 3. c) *bene* vel *benigne facere, beneficio afficere:* **ሶበ፡ያሤኒ፡** Sir. 14, 7; c. c. **ለ፡** prs.: Ps. 124, 4; Sir. 9, 14. 12, 5. 14, 13; Job 24, 21; Sap. 11, 6. 16, 2; Gen. 12, 16; Ex. 1, 20; Luc. 6, 33; **አሠኒ፡ሊተ፡** (*hoc*) *mihi gratum fac* Gad. T. H.; c. **ላዕለ፡**, ut: **ያሤኒ፡ላዕሌኪ፡** Judith 10, 16; 1 Reg. 23, 21; Kuf. 19; Jer. 51, 27; Marc. 14, 7; c. dupl. Acc.: **ሀየንተ፡ሠናይት፡አሠነይክሙኒ፡እኪተ፡** Kuf. p. 147. d) *bonum declarare* alqd: **መፈክር፡በሰዓታት፡ወበአሠንዮ፡ዕለታት፡ወበአስተአክዮ፡** Syn. e) *commodum, prosperum, faustum facere* alqd: **እግዚ"፡አሠነየ፡ፍኖታ፡** Job 28, 23; Gen. 24, 40. 3) comparative *meliorem facere, emendare, corrigere, reconcinnare, reficere:* **አሠንዩ፡ግብረ፡ምግባሪክሙ፡** καλλίονα ποιήσατε Jer. 18, 11; **አሠንዩ፡ፍናዊክሙ፡** βελτίους ποιήσατε Jer. 33, 13; **ይክል፡አሠንዮቶ፡** κοσμῆσαι Koh. 7, 13; **አሠንዮ፡በንስሓ፡** *corrige cum poenitentia* Clem. f. 112; **ዘኢያሤንዮሙ፡ለኃጥአን፡** ibid. p. 172; aedificium 2 Par. 29, 3. 34, 10; calceamenta: **ከመ፡ያሠኒ፡ሎቱ፡አሣእኒሁ፡** Abush. 50.

ተሠነየ፡ III, 2 pass. et refl. *comi, ornari, se exornare, ornatu se comere* Kuf. p. 142; Esth. 2, 12; **ወይእቲሰ፡ተሠነየት፡በኵሉ፡ወተሰርገወት፡ወተረሰየት፡** Esth. apocr. 5; **ተሠነየት፡ጥቀ፡** Judith 10, 4. 12, 15; 4 Reg. 9, 30; **ለምንት፡ኢትሰረገው፡ውስተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ወኢትሤነይ፡** Chr. Ta. 28.

አስተሠነየ፡ IV, 2 et frequentius **አስተሣነየ፡** IV, 3 *ornare, bene parare; reconcinnare, reficere, reparare:* **ያስተሤኒ፡** (v. **ያስተሣኒ፡** vel **ያሤኒ፡**) **ማዕበሎ፡ወምንሃበ፡** (κοσμεῖν) Sir. 38, 28; sepulchra Matth. 23, 29; **አስተሣንዮ፡ማኅቶት፡** F. M. 31, 3; **አስተሣነየ፡** (v. **አሠነየ፡**) **ቤተ፡ምሥዋዕ፡** 2 Par. 33, 16; rete Jes. 19, 9 var.; Marc. 1, 19.

ሥኑይ፡ part. *ornatus, comtus, decorus:* **ሥኑይ፡ወርጉፍ፡በሜላት፡** κεκοσμημένη βυσσίνοις Esth. 1, 6; **ወከመዝ፡ቤቱ፡ሥኑይ፡ወአዳም፡ወንጹሕ፡ውብሩህ፡** Macc. f. 3; **ሢመትክሙ፡ድልው፡ወሥኑይ፡** ἐξαίρετος καὶ πρέπων Cyr. ad Theod. f. 1.

ሠናይ፡ adj., fem. **ሠናይት፡** raro **ሣኔት፡** (Jud. 8, 32), A) adj. καλός 1) quod sensibus placet a) *formosus, pulcher, venustus, speciosus*, de personis: Gen. 12, 14; Cant. 1, 8. 16. 2, 14. 4, 1 seq.; Job 42, 15; Judith 12, 13; Esth. 1, 11; **ሠናይተ፡ሥን፡ወግዕዝ፡** Jsp. p. 321; ἀστεῖος Ex. 2, 2; Hebr. 11, 23; **ሠናይት፡በራእይኪ፡አንቲ፡** Judith 11, 23; **ሠናይት፡ይእቲ፡ራእያ፡** 8, 7; Dan. ap. 1, 31; Kuf. 39; **ብእሲት፡ሠናይት፡** εὔμορφος Sir. 9, 8; de animalibus Gen. 41, 2; Kuf. 26; de rebus: **ሠናይ፡ለርእይ፡** Gen. 2, 9. 3, 6; corona Jes. 62, 3; aedibus Jes. 5, 9; Luc. 21, 5; ornatu **ሠናይ፡ሰርጉ፡** Sir. 45, 7; margarita Matth. 13, 45; arbore **ዕፀ፡ዘይት፡ሠናይት፡** εὐπρεπής Sir. 24, 14; sepulchris Matth. 23, 27 (ὡραῖος), al. b) *jucundus, suavis, gratus* Gen. 49, 15; sapore **ሠናይ፡ለበሊዕ፡** Gen. 2, 9. 3, 6; **ወይን፡ሠናይ፡** Cant. 7, 10; **መዓር፡ሠናይ፡** Prov. 24, 13 (Tob. 2, 1 τὸ ἄριστον prandium male versum est **ሠናይት፡**); olfactu Gen. 8, 21; Lev. 3, 16. 6, 8; auditu **ቃል፡ሠናይ፡** Ps. 44, 1; **ሠናየ፡ይትናገረከ፡** Sir. 13, 6; visu: **ሠናይ፡እገሪሆሙ፡** (ὡραῖος) Rom. 10, 15; 2 Reg. 1, 26. 2) *bonus* a) *praestans, egregius* Gen. 1, 4. 8 seq.; de terra Kuf. 8. 10; Num. 14, 7; Matth. 13, 8, arbore, fructu Matth. 12, 33; Jer. 24, 2; pecude Lev. 27, 10; auro Gen. 2, 12; consilio 2 Reg. 17, 7; judicio Gen. 30, 20; **መክፈልት፡ሠናይ፡** Luc. 10, 42; etiam de personis usurpatur in st. c. seq. nomine vel Infinitivo ut **ሠናየ፡ተልእኮ፡** *bonus ministerio* Sx. Jac. 22 Enc.; **ሠናየ፡ምክር፡** *bonus consilio* Lud.; **ሠናይቶ፡ለሰብእ፡** *pars optima hominum* Hen. 20, 5. b) *utilis, aptus, saluber:* Matth. 13, 48; Marc. 9, 50; 1 Tim. 4, 4; **ሠናይ፡ብዒል፡** Sir. 13, 24. 41, 2; **ክነ፡ሠናየ፡** seq. Subj. Gen. 2, 18; Judith 10, 19; Tob. 8, 6; vel seq. Infin. in Acc. vel Nom., ut: **ሠናይ፡ተሊዎቶ፡** (v. **ተሊዎቱ፡**) **ለእግዚ"፡** Sir. 46, 10. 42, 6; Matth. 17, 4; vel seq. **ለ፡** c. Inf., ut: **ምስጢረ፡መንግሥት፡ሠናይ፡ለኅቢእ፡** Tob. 12, 7; vel seq. **ሶበ፡**, ut: **ሠናይ፡ለሰብእ፡ሶበ፡ይነሥእ፡አርዑቶ፡** Thren. 3, 27; Job 13, 9; vel **እመ፡**, ut: **ሠናይ፡እመ፡ተለውኪ፡** Ruth 2, 22. c) *perfectus* numero, mensura, partibus (*multus, largus*): **መስፈርት፡ሠናይ፡** Luc. 6, 38; **ርሥእ፡ሠናይ፡** Gen. 15, 15. 25, 8; **ዐስብ፡ሠናይ፡** Koh. 4, 9. d) *laetus, faustus, prosper:* **ዜና፡ሠናይ፡** 2 Reg. 18, 27; **ቃል፡ሠናይ፡** Jos. 23, 15; 1 Reg. 25, 30; **ነፋስ፡ሠናይ፡** *ventus secundus* Sx. Mag. 2; **መዋዕል፡ሠናያት፡** 1 Petr. 3, 10; Koh. 7, 15; **ይትፌሥሑ፡በሠናይ፡ልብ፡** 3 Reg. 8, 66; Deut. 28, 47. Nota phrasin: **ከመ፡ይኩን፡ሠናየ፡ላዕሌነ፡** *ut bene* vel *melius sit nobis* Jer. 7, 23. 49, 6; **ከመ፡ሠናየ፡ይኩንከ፡** Eph. 6, 3 Platt; quamquam crebrius dicunt: **ከመ፡ሠናይ፡ይኩንክሙ፡** vid. sub B, 3, b, α. — e) sensu ethico α) *bonus, probus, honestus, rectus*, rarius de personis, ut: **ሠናይት፡ለሠናያን፡ተፈጥረት፡** Sir. 39, 24; crebro de rebus: **ብእሲት፡እንተ፡ሠናይ፡ልባ፡** ἄμωμος Sir. 40, 19; **ሠናይ፡ልብ፡** Luc. 8, 15; **ግዕዝ፡ሠናይ፡** 1 Cor. 15, 33; **ምግባር፡ሠናይ፡** Matth. 5, 16. 26, 10; Joh. 10, 32; **ኢኮነ፡ሠናየ፡ዝነገር፡** 1 Reg. 2, 24; Eph. 4, 29; 1 Tim. 4, 6; Joh. 18, 23; **ሠናይ፡ውእቱ፡ሕግ፡** 1 Tim. 1, 8. 4, 4; Ps. 35, 4. 53, 6. 118, 39. 132, 1; **ሠናይ፡ቅድመ፡እግዚ"፡** Num. 24, 1; Deut. 6, 18; nonnumquam *melior*, ut: **ኅሊናክሙ፡ሠናየ፡ግበሩ፡** Jer. 42, 15 (βελτίω ποιήσατε). — Vid. infra sub B, 2. — β) *benignus, benevolus, mitis*, de animo, dictis, al.: 1 Reg. 20, 7; **ሠናይ፡ምሕረትከ፡** χρηστός Ps. 68, 20; Matth. 11, 30; **ቃል፡ሠናይ፡** (εἰρηνικός) Gen. 37, 4; **ቃል፡ሠናይ፡ይኄይስ፡እምውሂብ፡** Sir. 18, 16. f) rationi conveniens, *rectus, verus:* **ሠናየ፡ነበበ፡** σύνεσιν ἐφθέγξατο Sir. 13, 22; formula respondentis in colloquio: **ሠናየ፡ትቤ፡** εὖ λέγεις, εὖ ἔφης Cyr. c. Pall. f. 65. 87; Luc. 10, 28. B) subst., sive m. **ሠናይ፡**, sive fem. **ሠናይት፡** 1) raro: *pulchritudo* ὡραιότης Ps. 95, 6. 2) *bonum, honestum, rectum, virtus*, sensu ethico: **አለ፡ይብልዎ፡ለሠናይ፡እኩይ፡** Jes. 5, 20. 7, 16; Gen. 2, 9; **እኪተኒ፡ወሠናይተኒ፡አርአዮሙ፡** Sir. 17, 7. 39, 4; Luc. 6, 45; Rom. 3, 12. 7, 12. 13. 18. 21. 12, 2; 2 Cor. 13, 7; Jac. 4, 17; Ps. 13, 2. 4. 51, 5; Jer. 13, 23; **የሐውር፡በሠናይ፡ምስለ፡እግዚ"፡** 1 Reg. 2, 26; ita sexcenties in variis libris; ἀρετή 2 Petr. 1, 5; ἀρεταί Jes. 42, 12. 3) bonum, quod alicui contigit: a) *beneficium:* **ገብረ፡ሠናየ፡** vel **ሠናይተ፡** c. **ለ፡** pers. Sir. 12, 1–5; **ሠናይት፡በዲበ፡በረከት፡** χάρις ἐπὶ χάριτι 26, 15; Ps. 37, 21; Jer. 18, 20; 4 Esr. 7, 42; Matth. 5, 44. b) *bonum, res bona, sors bona, status bonus, salus; bona, opes, res secundae* (Gut, Güter); et **ሠናይ፡** et **ሠናይት፡** et **ሠናያት፡**, Jos. 21, 43. 23, 14; Ps. 33, 11. 51, 9. 118, 122. 127, 6; **ነፍሱ፡ውስተ፡ሠናይ፡ተኀድር፡** 24, 14; Koh. 2, 1. 24. 6, 3. 6; 4 Esr. 8, 63; Jer. 5, 25. 38, 12; Job 2, 10; **ውስተ፡እዴሆሙ፡ሀለወት፡ሠናይቶሙ፡** 21, 16; Sir. 2, 9; **ሠናይትኒ፡ወእኪትኒ፡** 11, 24. 25. 39, 24; 2 Par. 18, 12; **ዘሀሉ፡ሠናያት፡** τὰ ὄντα ἀγαθά Sap. 2, 6; **እንተ፡ትመጽእ፡ሠናይት፡** Hebr. 9, 11. 10, 1; **ትካዝ፡ሠናይት፡ዐባይ፡ይእቲ፡** *tristitia magnum bonum est* Chr. Ta. 33. α) **ከመ፡ሠናይ፡ይኩንክሙ፡** *ut bene sit vobis* Deut. 4, 40 (v. **ሠናየ፡**). 5, 16. 26. 30. 6, 3. 18. 10, 13; **ከመ፡ይኩን፡ሠናይ፡ለክሙ፡** Jer. 7, 23 (vid. supra A, 2, d). β) **በሠናይ፡** ἐν ἀγαθοῖς Job 36, 11; **ኮነ፡በሠናይ፡** *bene nobis fuit* Jer. 51, 17; **እመ፡ነጸሮ፡እግዚ"፡በሠናይ፡** εἰς ἀγαθά *in salutem* Sir. 11, 12; Jer. 24, 6; μετ᾽ εἰρήνης Gen. 26, 29; Hen. 25, 3. 34, 3. C) adv. 1) **ሠናይ፡** *bene!* formula approbantis, annuentis: Ruth 3, 13; 3 Reg. 2, 18 (aliâs: **ሠናየ፡ትቤ፡** 2 Reg. 3, 13). 2) **ሠናየ፡** *bene* καλῶς Ps. 32, 3; Gen. 26, 29; Matth. 15, 7; Marc. 7, 37; 1 Cor. 14, 17; Gal. 5, 7; **ሠናየ፡ገበርከ፡** *bene fecisti* Sir. 37, 9; Phil. 4, 14; **ሠናየ፡ዐቀበያ፡** Esth. 2, 9; **ሠናየ፡ርኢከ፡** Jer. 1, 12; Mich. 1, 11; **ሠናየ፡ይጸጊ፡ወሠናየ፡ይጼኑ፡** Org. 2; ὀρθῶς 1 Reg. 16, 17; Luc. 7, 43; εὖ **ዘሠናየ፡ይቀውም፡** εὐσταθοῦν Jer. 30, 9; ἡδέως *libenter* Marc. 12, 37. — *Voc. Ae.:* **ሠናይ፡ዘ፡በኀ**።

ሥኔ፡ (plerumque **ሰኔ፡**, sed etymi causa huc referendum) subst., nomen *mensis* Abyssinorum *decimi*, qui XXVI° Maji sec. Cal. Julian., VII° Junii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲠⲀⲰⲚⲒ respondet.

ምሥናይ፡ subst. 1) *locus optimus:* **ጌሴም፡ምሥናይነ፡ለምድረ፡ግብጽ፡** Kuf. 45; locus honoris Jac. 2, 3. 2) *pars optima* vel *pulcherrima* (id. q. **መሠንይ፡**) Job 18, 13. 15; Hos. 13, 15 var.; Hez. 19, 14; 1 Esr. 1, 53 var.

መሠንይ፡ forma part. (I, 2), sed usu subst., *optimum* in re quavis, *pars optima, praestantissima, selecta:* **ኵሉ፡መሠንየ፡አርዝኪ፡** Jer. 22, 7; **መሠንዮ፡ለያዕቆብ፡** Thren. 2, 2; **መሠንየ፡ክሣዱ፡** Hos. 10, 11; Joel 4, 5; Hez. 19, 12; 1 Esr. 1, 53; **መሠንየ፡እንስሳ፡** 1 Reg. 15, 9; 3 Reg. 6, 14; Num. 31, 26; **መሠንየ፡ማእስር፡** Sir. 22, 16; **መሠንየ፡ቃለ፡ትንቢት፡** Org. 3; **መሠንየ፡ዓለም፡** Org. 5.

መሠንይ፡ part. II, 2 *exornator:* **መሠንያነ፡ሐተታ፡** (*qui elegantes quaestiones formant*) Lud. e Mss. Colb.

መስተሠንይ፡ part. IV, 2 et **መስተሣንይ፡** part. IV, 3 *exornator, reconcinnator* F. N. 23; Lud. e Mss. Colb.

ሣንይ፡ *postera dies* vid. sub **ሰንየ፡**

ሣእሣእ፡ *eloquentia* vid. sub **ወሥአ፡**

መሥአርት፡ *contabulatio* pro **መአስርት፡**, vid. sub **አሰረ፡** *ligare*.

ሥአበ፡ I, 1 [arm. סְאֵב ܣܐܶܒ *polluit, immundum reddidit, vitiavit*; altius indagaturo regrediendum est ad זוב ذَابَ *fluxit*, in spec. *fluxum sanguinis et seminis passus est*; coll. arab. ثَيِّب et شَائِبَةٌ] *seminis fluxu pollui:* **ዘሐለመ፡እንስተ፡ኢያቁርብ፡** (*ne sacrificium administret*) **ወእኮ፡ዘሥአበ፡** Kid. f. 10.

ተሥአበ፡ III, 1 *pollutus, maculatus fuit* Lud. sine auct.

ሥኡብ፡ part. *pollutus*, (proprie: seminis fluxu vel concubitu; deinde in genere) *maculatus, contaminatus* Lev. 15, 16. 18. 32; **ቤትኩ፡ሥኡብየ፡** Tob. 2, 9; Hagg. 2, 13; Kuf. 32; Lit. 168, 1; **ርኩስ፡ወሥኡብ፡ውእቱ፡** Clem. f. 160—164; **ሥኡባነ፡ነፍስ፡** Org. 4.

ሥእበት፡ n. act. *pollutio* (nocturna), *contaminatio, maculatio:* **ዘኢኮነ፡ንጹሐ፡እምነ፡ሥእበቱ፡ዘሌሊት፡** Deut. 23, 11; **አልቦ፡ሥእበት፡** ἀμίαντος Hebr. 13, 4; **ዘበሥእበት፡** *pollutione contaminatus* Clem. f. 176.

ሣእን፡ subst. [סְאוֹן, aram. סֵינָא ܣܶܐܢܳܐ; vid. Ges. thes. p. 932] Pl. **አሥእን፡**, **አሥኣን፡** pro qua forma plerumque scribitur **አሣእን፡**, *calceus, solea* (ὑπόδημα, σανδάλιον) Matth. 3, 11. 10, 10; Gen. 14, 23; Ex. 12, 11; Deut. 33, 25; Jos. 9, 3; 1 Reg. 12, 3; Am. 2, 6; Hez. 24, 23; Jes. 5, 27; Sir. 46, 19; Judith 16, 9; **ከመ፡ይሑርዎ፡በአሣእን፡** Jes. 11, 15; **አሣእነ፡ያክንት፡** Hez. 16, 10 var.; **ፈትሐ፡ሣእኖ፡** Ruth 4, 7; Ex. 3, 5; Deut. 25, 9; Jes. 20, 2; **ዘእንበለ፡አሣእን፡** ἀνυπόδετος *discalceatus, nudis pedibus* Mich. 1, 8; 2 Reg. 15, 30; Jer. 2, 24. — *Voc. Ae.:* **አሣእን፡ዘ፡ጫማ፡**

አሥአነ፡ II, 1 *calceare* alqm, *soleas* vel *calceos subligare* alicui: **አልበስዎሙ፡ወአሥአንዎሙ፡እምበርባረ፡ዚአሆሙ፡** 2 Par. 18, 15.

ተሥእነ፡ III, 1 *sibi calceos induere, soleas subligare*, sive absol., ut: **ተሠአን፡** Exp. fid. Nic. (f. 285), sive c. Acc. **አሣእነ፡**, ut: **ተሥእነት፡አሣእኒሃ፡** Judith 10, 4. 16, 9 var.; Act. 12, 8; transl. Eph. 6, 15.

አስተሥአነ፡ IV, 1 *facere ut* aliquis *calceos* vel *soleas sibi induat, calceare:* **አስተሠአንኩኪ፡ያክንተ፡** Hez. 16, 9 var.

አስተሣአነ፡ IV, 3 id., ut: **ገብሩ፡ሎቱ፡** (martyri) **ቅትራተ፡ዘብርት፡ወአስተሣአንዎ፡እስከ፡በረረ፡ቅትራት፡ውስተ፡እገሪሁ፡** Sx. Nah. 14; Jsp. p. 277.

ሥእነ፡ *non posse* vid. sub **ስእነ፡**

ሠከረ፡ rad. obsol., hebr. שָׂכַר *mercede conduxit*, arab. شَكَرَ *praemio donavit* Deus. Hinc

ሥኩር፡ part. *mercede conductus:* **መላጼ፡ሥክርት፡** Jes. 7, 20.

ሠከረ፡ *inebriatum esse* vid. sub **ሰከረ፡**

ሠወረ፡ *tegere, occultare* vid. sub **ሰወረ፡**

ሠወረ፡ rad. incertae significationis.

መሥወር፡ vel **መሥወርት፡** subst., hucusque nonnisi in Pl. **መሣውር፡** repertum; ut videtur: *infundibulum* vel *vas quo fluidum infunditur:* **ሰብዐቱ፡መሣውር፡በዘ፡ይሰቅይዎ፡ለመኃትዊሃ፡** ἐπαρυστρίδες Zach. 4, 2; etiam Macc. f. 18; Kebr. Nag. 17; Clem. f. 87; **መሣውር፡** vel **መሳውር፡** inter vasa templi vel ecclesiae simul cum candelabris et lampadibus memorantur. — *Voc. Ae.:* **መሳውር፡ዘ፡መቄሸቄሽ፡**; *aliud:* **መሳውር፡ዘ፡ሸኛ።** Ludolfi Aethiops *rostra lychnorum* exponebat.

ሦር፡ *taurus* vid. sub **ሶር፡**

ሠወነ፡ I, 2 *spumare* ore: **ይሤውኑ፡በአፉሆሙ፡** Lud. sine auct.

አሠወነ፡ II, 2 *spumare facere* alqm: Marc. 9, 18. 20; Luc. 9, 39; *daemon* **አሠወኖ፡(ለብእሲት፡)** Sx. Masc. 1.

ምሥዋን፡ „est nomen locale incertae significationis et applicationis; reperitur in Mss. Colb. c. 31," Lud.

ሦክ፡ subst. plerumque m., sing. et coll., Pl. **አሥዋክ፡** [amh. **ሦህ፡** et **ሾህ**; שׂוֹךְ, شَوْكٌ, شَوْكَةٌ; Ges. thes. p. 1323] 1) *spina, spinae; sentis, vepres* (ἄκανθα, ἄκανθαι): Hez. 28, 24; Ps. 31, 4. 57, 9. 117, 12; Gen. 3, 18; Kuf. 3; Jes. 5, 2. 6. 7, 23—25. 32, 13. 33, 12. 34, 13; Jer. 4, 3. 12, 13; **ሦክ፡ወአሜከላ፡** Hos. 10, 8; Cant. 2, 2; Prov. 15, 19; **በቈለ፡ላዕሌሁ፡ሦክ፡** 24, 46; **አሥዋክ፡ይበቍሉ፡** 26, 9; Koh. 7, 6; **እመ፡ሐጸርከ፡በሦክ፡ላዕለ፡ንዋይከ፡** Sir. 28, 24; Matth. 7, 16. 13, 7; Hebr. 6, 8; **አክሊል፡ዘሦክ፡** Marc. 15, 17; σκόλοπες Num. 33, 55; Hab. 2, 11 ubi vulgo κάνθαρος legitur. 2) *aculeus, cuspis:* **ይትከፋእ፡ሦኩ፡ለዲያብሎስ፡** Cyr. f. 115.

ሠውዐ፡ I, 1 [primitus *incendere* et *comburere* significasse videtur, coll. **ሡዕ፡**; شَيَّعَ *ussit, adussit* igne; شِيَاعٌ *parva ligna, quibus ignis accenditur;* شَيُوعٌ *fomes,* مِشْوَاعٌ *rutabulum;* sine dubio ejusdem familiae sunt شَوَى *assare, torrere* et ܝܩܕܐ *holocaustum, incensum.* Pariter θύω (धू) ab *incendendo* et *suffiendo* petitum est. Quod alii, ut Ges. thes. in append. p. 86, cum **ሠውዐ፡** comparaverunt זָבַח, minus probabile videtur, quia Aethiopes radicem **ዘብሐ፡** et **ጠብሐ፡** *mactare, immolare* et ipsi habent.] Subj. **ይሡዕ፡** *sacrificare, sacrificium facere;* usurpatur de quovis sacrificiorum genere, quae altari imponuntur, et Deo et diis factorum (θύειν, θυσιάζειν); c. c. Acc. sacrificii et c. **ለ፡** Dei: **ለእመ፡ለሠዊዕ፡መባኡ፡** ἐὰν ὁλοκαύτωμα τὸ δῶρον αὐτοῦ Lev. 1, 3; Ex. 20, 24. 28, 1. 32, 8; Gen. 46, 1; 1 Reg. 1, 21; 2 Reg. 21, 13; Jes. 19, 21. 43, 23. 57, 5; Jer. 1, 16; Hez. 16, 20. 21; Ps. 4, 6. 49, 14; Act. 14, 13. 18; Sir. 32, 2. 35, 4; idolis Sir. 30, 19; Jer. 2, 28; Ps. 105, 36.

ተሦዐ፡ III, 1 pass. *sacrificari:* 2 Reg. 21, 13 var.; **ክርስቶስ፡ዘተሦዐ፡በምዕር፡** Chr. ho. 18; Cyr. c. Pall. f. 91; **ተሠውዖቱ፡** Chr. ho. 25; **ሥጋከ፡ለለ፡ጊዜ፡ይሠዋዕ፡** (in sacramento altaris) Machb. Me'. str. 13; Org. 1.

ሡዕ፡ subst. 1) *fomes*, quidquid incendendo igni inservit, ut stipula, stercus vaccinum aridum, quo Abyssini uti solent. 2) in specie: *linum, linamentum (gossypium):* **ሡዐ፡ዘይጠይስ፡ኢያጠፍእ፡** λίνον Jes. 42, 3; Matth. 12, 20; **ጠፍኡ፡ከመ፡ሐመደ፡ሡዕ፡** ὡς λίνον ἐσβεσμένον Jes. 43, 17; **ዘሡዕ፡** *linteus*, ut: **ይልበሱ፡ለቢጠን፡ዘሡዕ፡** Reg. Pach. — *Voc. Ae.:* **ሡዕ፡ብ፡ፍግዕ፡የጡዋፍ፡ኩስታሪሂ፡ይ፡**; *aliud:* **ሡዕ፡ዘ፡የጡዋፍ፡ሐመድ፡ፍግዕሂ፡ይ፡**. Ludolfi Aethiops **ሡዕ፡** stercus vaccinum aridum interpretatus est.

ሣዊዕ፡ part. *sacrificator, sacrificulus* Kuf. 30. 40. 44; Lud. e Cant. Michaëlis 2.

ሠዋዒ፡ n. ag., Pl. **ሠዋዕት፡**, *sacrificator, sacrificulus, sacerdos* Ex. 18, 1. 19, 22. 24; 1 Cor. 9, 13; **አብርሃም፡አቅረበ፡ወልዶ፡ወኢሦዖ፡ወተዐሥየ፡ዕሤተ፡ሠዋዒ፡** Chr. Ta. 34.

ሡዐት፡ n. act. *sacrificatio:* **ሥምረተ፡አብ፡በሡዐተ፡ወልዱ፡** M. M. f. 33.

ተሠዋዒ፡ n. ag. (III, 1) *is qui sacrificatur:* **እስመ፡ለ**

ሊሁ፡ምሥዋዕ፡ወለሊሁ፡ካህን፡ወለሊሁ፡ተሠዋዒ፡ αὐτὸς τὸ ἱερεῖον ὁ ἱερεὺς καὶ θυσία Chr. ho. 17.

መሥዋዕት፡ subst., plerumque m., Pl. **መሥዋዕታት፡** et **መሣውዕ፡**, raro **መሣውዕት፡** (Dan. 8, 11) 1) *sacrificium* cujusvis generis: θυσία in genere Gen. 4, 3. Lev. 17, 5; Prov. 21, 27; Ps. 50, 18; Jes. 57, 6. 7; Job 1, 5; Hebr. 5, 1; προσφορά Sir. 32, 8. 9; Rom. 15, 16; δῶρον Gen. 4, 4; Jes. 18, 7 (v. **አምኃ፡**); in specie ὁλοκαύτωμα et ὁλοκάρπωμα Lev. 3, 5. 5, 7. 10. 6, 2 seq. 14, 19. 17, 8. 23, 8; 1 Reg. 6, 14; 2 Esr. 3, 3; Jes. 56, 7; Jer. 6, 20. 14, 12; Am. 5, 22; κάρπωμα, θυσία, κάρπωσις, Lev. 1, 14. 2, 1. 2. 6. 9. 6, 7 seq.; Job 42, 8; **መሥዋዕት፡ልውስ፡በቅብዕ፡** Kuf. 6. 14. 15; **መሥዋዕት፡ዘቍርባን፡** κάρπωμα θυσία Lev. 1, 9; **መሥዋዕቱ፡ለመብአ፡ዐመፃ፡** Sir. 31, 21; **ቍርባነ፡መሥዋዕት፡** Lev. 2, 13; **ቍርባነ፡መድኃኒት፡** θυσία σωτηρίου Lev. 3, 1. 6. 9. 7, 11 seq.; Ex. 24, 5; **መሥዋዕተ፡ስብሐት፡** αἰνέσεως Ps. 115, 7; 2 Par. 29, 31. 33, 16; **መ"፡አኰቴት፡** Lev. 7, 12; **መ"፡ሰላም፡** θυσία εἰρηνική 1 Reg. 11, 15; **መሥዋዕተ፡ፋሲካሁ፡** Ex. 12, 27; **ኅብስተ፡መሥዋዕት፡** Marc. 2, 26; de *sacrificio eucharistiae* creberrime in Lit., Syn., al. 2) *altare*: **ቤተ፡መሥዋዕት፡** Ex. 27, 5; **መሥዋዕት፡** Ex. 27, 2. 3. 30, 1; Gen. 12, 7. 13, 18. 26, 25; 2 Reg. 24, 18; Mal. 1, 7; Rom. 11, 3.

ምሥዋዕ፡ subst., m. et fem. (ut: Org. 1; Ex. 20, 24) Pl. **ምሥዋዓት፡**, Pl. Pl. **ምሥዋዓታት፡** (F. N. p. 11) 1) *altare* Gen. 8, 20. 13, 4; Ex. 20, 24; Num. 23, 1; Deut. 12, 3; Jes. 19, 19. 60, 7; Jer. 7, 31; Hos. 10, 2; Hez. 6, 4 seq.; 2 Esr. 3, 2 seq.; Ps. 25, 6. 117, 26; Sir. 32, 8; Matth. 5, 24; Luc. 1, 11; etiam **ቤተ፡ምሥዋዕ፡** Ex. 27, 1. 30, 27; 1 Par. 21, 22. 26. De altaribus ecclesiarum Christianarum Syn.; (in ecclesia sint) **፪ምሥዋዓት፡፩ዘያፈልስዎ፡አመክን፡ውስተ፡መክን፡** (alterum fixum) F. M. 29, 2. 2) *sacrarium, adytum, locus altaris* in ecclesiis Clem. f. 176 seq. 3) *sacrificium* ὁλοκαυτώματα Jer. 7, 22; Hebr. 9, 6; cfr. Lev. 1, 13. 17; de sacrificio eucharistiae Lit. 158, 3.

ሠወየ፡ I, 1 (Perf. nondum legi), *maturescere*, de frugibus: **አመ፡ይሠዊ፡ሥርናይ፡** ἡμέραι θερισμοῦ πυρῶν Jos. 3, 15; Jac. 5, 7; M. M. f. 21. [Notio *maturescendi* a *torrendo* petita est cfr. **በሰለ፡**; quare شَوَى *assavit*; IV *aptum fuit triticum ut confricaretur ad edendum* recte comparatur.] — Rad. Abb.: **ሠወየ፡ዘ፡አሸተ፡ሆነ።**

አሥወየ፡ II, 1 *maturescere facere* Enc. Nah. 7.

ሠዊት፡ subst., m. et fem. (ut Sx. Haml. 2), sing. et coll.: *frumentum maturescens, spica, arista* frumenti, quamdiu maturescit: **አመ፡ዕለተ፡ሠዊት፡** τῇ ἡμέρᾳ τῶν νέων Num. 28, 26; Kuf. 24; Gen. 41, 5—7; Deut. 23, 25; Jud. 15, 5; Job 24, 24; Jes. 17, 5; Am. 9, 13 var.; Mich. 7, 1 var.; Matth. 12, 1; Marc. 2, 23; **ሰብል፡ዘሠዊት፡** Jsp. p. 341; II Abtel. 2. — *Voc. Ae.*: **ሠዊት፡ዘ፡አሸት።**

ሥውየት፡ n. act. *conditio maturescentis frumenti* vel *incrementum et maturitas granorum*: **፲ሰብል፡ዘሠዊት፡ሠረፀ፡እም፡፩ብርዕ፡ወንከር፡ሥውየቶሙ፡** Jsp. p. 341.

ሦጠ፡ I, 1 *reducere, restituere* [in caeteris linguis radix שׁוּב (הֵשִׁיב אָשֵׁב ثَابَ) *recedere* vix alio ac sensu ethico usurpatur, vid. **ሠጠየ፡**] **እሠውጦሙ፡ውስተዛ፡ምድር፡** Jer. 24, 6. 27, 19; **እሠውጦሙ፡ለፈላስያነ፡እስራኤል፡** 37, 3. 39, 37; **አመ፡ሦጣ፡(ክርስቶስ፡)ለነፍሱ፡ውስተ፡ሥጋሁ፡ተንሥአ፡በክብር፡** M. M. f. 336; **ብወሕ፡ሎቱ፡(ለእግዚ"፡)ሠዊጠ፡መንፈስ፡** (mortui) **ኀበ፡ማኅፈደ፡ሥጋሁ፡** ibid. 335.

አሦጠ፡ II, 1 *redire facere, reducere, reportare*: **አሦጡ፡ቀሣውቲሆሙ፡ዕራቆ፡** Jer. 14, 3; **ወርቀ፡አሦጥነ፡እምድረ፡ከናአን፡** Kuf. 43; **አሦጥክሙ፡ማየ፡** Jes. 22, 9 var.; Impt. **አሥጥ፡** Deut. 22, 1.

ተሠውጠ፡ III, 1 *retro se vertere, reverti, redire, revenire* (tam de motu revertendi coepto quam finito) ἐπι-, ἀνα-, ὑπο-, ἀποστρέφειν vel -στρέφεσθαι, ἀνακάμπτειν Ex. 24, 14; **እሠወጥ፡ወአሐውር፡ቤትየ፡** Hos. 5, 15; Jes. 22, 9. 35, 10; **ይሠወጥ፡ብሔሮ፡** 37, 7—9. 33. 37; **ይሠወጡ፡አሙንቱ፡ኀቤከ፡** Jer. 15, 19. 26, 21. 27; **ዘኢይሠወጥ፡ዕራቁ፡** 27, 9. 16; **ይሠወጡ፡እምድረ፡ፀሮሙ፡** 38, 16; **ከመ፡ይሠወጡ፡እምእከየ፡ፍኖቶሙ፡** 43, 3; Dan. ap. 1, 14. 50; Dan. 4, 33. 11, 9; Hez. 7, 13; Luc. 8, 37. 40. 55. 24, 23; Joh. 14, 28; Act. 1, 12. 18, 21 rom.; **ተሠዊጥየ፡** 22, 17. — Scholion *Voc. Ae.* vid. sub **ተመይጠ፡**

ሦጠ፡ *infundere* vid. sub **ሶጠ፡**

ሠውጥ፡ *scutica* vid. sub **ሰውጥ፡**

ሦጠጠ፡ rad. quadrl. inus., reduplicatione tertiae radicalis propagata e **ሦጠ፡** i. e. שָׁבַט ثَبَتَ ثَبَطَ, quae vim *stabilis, rigidi, fixi, firmi* habent (Ges. thes. p. 1353); usurpatur de *arrectis* capillis, *rigescente* cute hominis horrore correpti.

አንሦጠጠ፡ V 1) intr. *rigescere, cohorrescere, horrore perfundi, horrere*: φρίσσειν: **አንሦጠጠኒ፡ሥዕርተ፡ርእስየ፡** Job 4, 15; Jer. 2, 12; 4 Esr. 3, 22; **አንሦጠጠኒ፡ኵለንታየ፡** Herm. p. 2; **አንሦጠጠኒ፡ሥዕርትየ፡** ibid. p. 7; Gad. T. H; Inf. **አንሦጥጦ፡** Lud. e Mss. Colb. 2) trs. *cohorrescere facere, horrorem incutere* (horrore erigere capillos alcjs): **ነገሩ፡ለዘ፡ብዙኅ፡ይምሕል፡ያንሦጥጥ፡ሥዕርተ፡** ὀρθώσει τρίχας Sir. 27, 14; **አንሦጠጦ፡ለሥዕርትየ፡** M. M. f. 29; **ኵነኔ፡መፍርሀ፡ዘያንሦጥጥ፡ሥዕርተ፡** ibid. f. 280; **ድምፀ፡ቃል፡ልዑል፡ዘያንሦጥጥ፡ንባቡ፡** Sap. 17, 4. — *Voc. Ae.*: **አንሦ"፡ብ፡አንቀጠቀጠ፡**; Rad. Abb.. **አንሶጠጠ፡ዘ፡ስቅጥጥ፡አደረገ።**

ንሦጣጥ፡ subst. *horror* (φρικτά) Jer. 5, 30.

ሠዐለ፡ *rogare* vid. sub **ሰአለ፡**

ሠዐለ፡ *tussire* vid. sub **ሰዐለ፡**

ሠዐለ፡ I, 1 (etiam per **ሰ** et **አ**) [amh. **ሣለ፡**; צִיֵּר, צוּר, ܨܘܪ, صَوَّرَ (سَوَّلَ)] Subj. **ይሥዐል፡** 1) *formare, figurare, effigiare*: (Deus filius) **ዘይሥዕሎሙ፡ለሕፃናት፡ውስተ፡ማኅፀን፡ተወልደ፡** Deg.; **እግዚ"፡ፈጠረ፡ሥጋክሙ፡ወመንፈሰክሙ፡ወሠዐለክሙ፡በክሂሎቱ፡** Jsp. p. 290. 2) *delineare, designare, describere, adumbrare, (insculpere)*: **ንሣእ፡ግንፋለ፡ወሠዐል፡ውስቴቱ፡ሀገረ፡ኢየሩሳሌም፡** διαγράψεις Hez. 4, 1 (cfr. 43, 11); **ናሁ፡በእደዊየ፡ሠዐልኩ፡አረፋቲከ፡** ἐζωγράφηκα Jes. 49, 15; 3 Reg. 6, 27; **አዘዘ፡ይግበሩ፡ጸሐለ፡**

ዘወርቅ፡ወይሥዐሉ፡ሳዕሌሁ፡ሥዕለ፡ምድረ፡ግብጽ፡በምልኣ፡ Jsp. p. 287. 3) *pingere, effingere:* እፈቅድ፡ከመ፡ትሥዐሊ፡ሊተ፡ሥዕሎሙ፡ Jsp. p. 322; ለዛቲ፡ሥዕል፡ሠዐላ፡ሉቃስ፡ወንጌላዊ፡ Sx. Masc. 10. — *Voc. Ae.:* ሠዐለ፡ዐለመ፡ብ፡ጻፈ።

አሥዐለ፡ II, 1 *effigiandum, delineandum, pingendum curare* 3 Reg. 6, 27; ሄሮድስ፡አሥዐለ፡ውስተ፡ቤቱ፡ሥዕሎ፡ (*sui ipsius*) ወሥዕለ፡ኵሎሙ፡ነገሥት፡እለ፡ሞእሙ፡ Jsp. p. 328; በእደ፡ማርያም፡ (rex Abyssiniae) አሥዐለ፡ሥዕለ፡ማርያም፡ወሥዕለ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡በእደ፡አፍርንጅ፡ Chr. L. Atk. f. 7.

ተሥዕለ፡ III, 1 1) *formari, figurari:* በአርአያ፡እግዚ"፡ተሥዕለ፡እጓለ፡እመሕያው፡ M. M. f. 4; (Christus) ተሥዕለ፡በማኅፀነ፡ሙላድ፡ f. 130; Org. 1. 2) *delineari, adumbrari:* አሠረ፡እዴሁ፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ተሥዕለ፡ Sx. Mij. 8 Enc. 3) *pingi* Chr. Ax. f. 96; ከመ፡ዘተሥዕለ፡በእደ፡ኬንያ፡ጠቢብ፡ M. M. f. 48.

ሥዑል፡ part. *formatus, designatus, effictus, pictus:* ኢትደምስስ፡(ኅጢአቶሙ፡) እምቅድመ፡ገጽከ፡ሥዑለ፡ይኩን፡ Jer. 18, 23 gloss.; በውስተ፡ፍኖት፡ታስተርእዮሙ፡ሥዕልታ፡ φαντάζεται αὐτοῖς Sap. 6, 17; διαγεγραμμένος Hez. 8, 10 (v. ጽሑፍ፡); ዕደወ፡ፋርስ፡ሥዑላን፡ውስተ፡አረፍት፡ Hez. 23, 14; Lit. 158, 2.

ሥዕል፡ subst., m. et fem., Pl. ሥዕላት፡ 1) *imago* (cujusvis generis: picta, delineata, sculpta, ficta), *effigies, simulacrum, graphis* Ex. 28, 25. 32, 4; ወሠዐለ፡ሥዕለ፡ኪሩብ፡ 3 Reg. 6, 27; ሥዕለ፡ቤት፡ διαγραφὴ τοῦ οἴκου Hez. 43, 12; ይረቅሙ፡ሰብአ፡አዝማና፡ (*aetatis illius*) ሥዕላ፡ዲበ፡አልባሲሆሙ፡ተንዲፎሙ፡በፍቅራ፡ Jsp. p. 273; ሥዕለ፡ጣዖት፡ Did. 25; Clem. f. 31; ገብረ፡ወልዱ፡(ለዘሞተ፡) ሥዕለ፡አቡሁ፡ዘወርቅ፡ወአንበረ፡ዲበ፡መቃብሪሁ፡ ibid.; elephantus aeneus appellatur ሥዕል፡ Jsp. p. 283; አስተርአየ፡በአየረ፡ሰማይ፡ሥዕለ፡መስተጽእናን፡አፍራስ፡እሳት፡ ibid. p. 287. 2) *pictura, tabula picta:* ሰሌዳ፡ሥዕል፡ et ሥዕል፡ Sx. Masc. 10 (ubi ሥዕል፡ fem. et masc. est); ሥዕላት፡ወምስላት፡ Chr. ho. 12; Sx. Hed. 21.

ሠዓሊ፡ n. ag., Pl. ሠዓልያን፡ *formator, plastes, pictor:* (Deus) ሠዓሌ፡ሕፃናት፡ተሥዕለ፡በመልክዐ፡ሕፃናት፡ M. M. f. 114. 130; Lit. Orth.; Deg.; pictor: II Const. Ap. 17; F. N. 23; Sx. Masc. 29.

መሥዕል፡ part. *formator, plastes, pictor:* (Deus) መሥዕለ፡ሕፃናት፡ M. M. f. 130; (ne ad communionem admittatur) መሥዕል፡ዘትያጥሮን፡ Const. Ap. 62 (63); Kid. f. 23.

ሠዐረ፡ *abolere* vid. sub ሰዐረ፡

ሥዕረ፡ I, 1 *herbescere, herbere:* እምነ፡ዝናም፡ይሥዕር፡ሐመልማል፡ 2 Reg. 23, 4. — *Voc. Ae.:* ሥዕረ፡ዘ፡ለመለመ።

ሣዕር፡ subst., plerumque m., Pl. አሥዕርት፡ (Chr. Ta. 27) [Aethiops et Arabes herbas, quibus terra obsita est, cum pilis corporis comparantes herbarum et pilorum nomina ex eadem radice propagaverunt, ut شَعْرَاءُ *herbosus, plantis abundans, arboribus obsitus:* شَعْرٌ *plantae, arbores;* (Syri ab una radice petierunt nomina ܥܡܪܐ *lana* et ܥܡܝܪܐ *gramen, herba viridis*) amh. ሣር፡, ሳር፡ id. q. aeth. ሣዕር፡] *herba, gramen, (pabulum* pratense et agreste) βοτάνη Job 5, 25. 8, 12; Jer. 14, 5; Ex. 10, 12; Hebr. 6, 7; χόρτος Gen. 1, 11. 3, 18; Kuf. 6; Jes. 10, 17. 15, 6. 40, 6; ሣዕረ፡ገዳም፡ Jer. 12, 4; ሣዕረ፡ምድር፡ Am. 7, 2; Dan. 4, 22; ሣዕረ፡ይትረዐይ፡ Job 40, 10; Prov. 19, 12; Ps. 36, 2. 101, 5. 103, 15. 146, 9; Sir. 40, 16; 4 Esr. 9, 28; Marc. 4, 28 (gramen segetis); Jac. 1, 11; 1 Petr. 1, 24; አሥዕርት፡ *gramina* Chr. Ta. 27; χλόη ከመ፡ያብቊል፡ሣዕረ፡ገዳም፡ Job 38, 27; νομή (pabulum) Hez. 34, 18; πάπυρος Job 8, 11; τὸ ἄχι τὸ χλωρόν ኵሉ፡ሐመልማለ፡ሣዕር፡ Jes. 19, 7; de herbis malis in vineis ሣዕር፡ወሦክ፡ Jes. 5, 6; φρύγανα ἄγρια ሣዕረ፡ገዳም፡ Job 30, 7. a) Etiam de *herbis aridis, foeno* et *stramento* usurpatur: φρύγιον Ps. 101, 4; καλάμη Ps. 82, 12; ሣዕር፡ዘያነሥኦ፡ነፋስ፡ χόρτος φερόμενος ὑπὸ πνεύματος Job 13, 25; ἄχυρα Gen. 24, 25 (at ሐሠር፡ 24, 32); ይውዒ፡ከመ፡ሣዕረ፡ገዳም፡ ἐν τοῖς δάσεσι τοῦ δρυμοῦ Jes. 9, 18; κάρφος Matth. 7, 5 rom. (at ሐሠር፡ 7, 4); ሣዕር፡ *stramentum*, quo tecta aedium teguntur, Gad. Lal. b) In *Voc. Ae.* tamquam singulares herbarum species distinguuntur α) ሣዕረ፡አንሕስት፡ (*gramen tectorum*) Ps. 128, 5; 4 Reg. 19, 26, quod interpretantur አሸሀት፡(?). β) ሣዕረ፡ቋዕ፡ዘ፡ልህቅ፡ inter nomina plantarum.

ሥዑር፡ part. *herbidus, herbosus, graminosus:* ብሔር፡ሥዑር፡ τόπος χλόης Ps. 22, 1; τόπος πίων Jes. 30, 23; transl.: (rogamus) ከመ፡ያዕርፍ፡እግዚ"፡ነፍሶ፡(ለምውት፡) ውስተ፡መከን፡ሥዑር፡ኀበ፡ማየ፡ዕረፍት፡ Genz. f. 93 seq., et in eadem phrasi መከን፡መሥዕር፡ f. 113.

መሥዕር፡ part. (II, 1) id. q. ሥዑር፡ q. v.

ሥዕርት፡ subst., m. et fem. (sed ubi nomen unitatis est, plerumque fem.), sing. et coll., Plur. አሥዕርት፡ (Lit. Orth.) [שֵׂעָר et שַׂעֲרָה, ܣܥܪܐ et ܣܥܪܬܐ, شَعْرٌ et شَعْرَةٌ; amh. et aeth. etiam ጸጕር፡) 1) *pilus* Jud. 20, 16; Matth. 5, 36; Prov. 23, 7; ኢይትሀጐል፡ሥዕርተ፡ርእሶሙ፡ Clem. f. 156; ወኢአሐቲ፡ሥዕርትነ፡ Did. 25; አሐቲ፡ሥዕርተ፡ርእሱ፡ Gad. T. H. 2) *pili* a) capitis, *capillus, crines, coma* Job 1, 20; ሥዕርተ፡ድማሕየ፡ 16, 12; Cant. 4, 1; Ps. 37, 4. 39, 17. 68, 5; ሥዕርተ፡ርእሳ፡ Judith 10, 3. 13, 7; Dan. 3, 27. 7, 9; 2 Reg. 14, 26; Apoc. 1, 14; ሥዕርተ፡አንስት፡ 9, 8; ሥዕርተ፡ርእስክሙ፡ኍሉቃት፡እማንቱ፡ Matth. 10, 30; Joh. 12, 3; *promittere c.* አንኅ፡ሥዕርተ፡ F. N. 51. b) reliqui corporis: Job 4, 15; Sir. 27, 14; ሥዕርተ፡ጽሕምየ፡ 2 Esr. 9, 3; Lev. 12, 3 seq.; ሥዕርት፡ቀጣን፡ 13, 30; በዝኁ፡ሥዕርትኪ፡ Hez. 16, 7; ይበኪ፡እስከኔ፡ተመልኀ፡ሥዕርተ፡አዕይንቲሁ፡ Phlx. 55. c) animalium (*coma, juba*) Apoc. 9, 8; Dan. 4, 30. d) in genere: Dan. ap. 13, 27. — *Voc. Ae.:* ሥዕርት፡ዘ፡ጸጕር።

ሥርናይ፡ subst., plerumque m., coll. [me judicante contractum e ሥዕርናይ፡ *pilosus, hirsutus*, adj. rel. a subst. ሥዕርና፡; sicut שְׂעֹרָה ܣܥܪܬܐ شَعِيرٌ *hordeum* a spicis hirsutis dictum est] *triticum*, passim *frumentum, far, (annona)* in genere, πυρός et σῖτος a) in agro crescens: Ruth 2, 23; Job 31, 40; Jes. 28, 25; Jer. 12, 13; አመ፡ማእረረ፡ሥርናይ፡ Judith 2, 27; Hez. 36, 29; 1 Reg. 6, 13; Gen. 30, 14; Ex. 9, 32; Deut. 8, 8; Jud. 6, 11; Matth. 13, 25; Marc. 4, 28. b) grana Gen. 27, 28. 47, 12. 13; 2 Reg. 17, 28; Jes. 36, 17. 62, 8; Jer. 48, 8; Hez. 4, 9. 27, 17; Prov. 11, 26; Ps. 4, 8. 64, 14. 80, 15.

Kuf. 42. 43; Matth. 3, 12; Luc. 16, 7. 22, 31; Joh. 12, 24; 1 Cor. 15, 37; Apoc. 18, 13; **እክለ፡ሥርናይ፡** σεμίδαλις πυροῦ Sir. 39, 26; Ex. 29, 2. Pl. **ሥርናያት፡** *grana tritici* Sx. Ter 29 Enc. — *Voc. Ae.*: **ሥርናይ፡ዘ፡ስንዴ**።

ሣዕር፡ *uter* vid. sub **ሳእር፡**

ሠዐዐ፡ rad. inus., arab. شَعَّ *dispersus, diffusus fuit* (شُعٌّ *tela araneae*, شِعَاعٌ *aculei* aristae); vic. **ሥዕየ፡** et شَعَا.

ተሥዕዐ፡ III, 1 *dissipari, discuti, desquamari*: **ወተሥዕዐ፡እምብንተ፡አዕይንቲሁ፡ዝኩ፡ጢስ፡** ἐλεπίσθη Tob. 11, 12; item in actis Tobiae Sx. Masc. 16; **ተሥዕዐ፡እምአዕይንቲሁ፡ከመ፡ዘሣሬት፡** Act. 9, 18 Platt. — *Voc. Ae*: **ተሥዕዐ፡ብ፡ተገረፈ፡ተቀሥፈ፡ሂ፡ይ፡**

ሥዓዕ፡ subst. ut videtur *scobis, furfur*: **ወድቀ፡እምነ፡ሥጋሁ፡ሥዓዐ፡ቅርፍት፡** („*scabrities corticis*“ Lud.) Lud. e V. S.

ሠዐየ፡ (si non **ሥዕየ፡**) I, 1 [vic. **ሠዐዐ፡**] *dissipare, ventilare*: **ከመ፡ነፋስ፡ይሥዕዮሙ፡ወይዘርዎሙ፡** ἐκλικμήσει Sap. 5, 24; **እለ፡ጼና፡ጢስ፡ፍጉግ፡ይሥዕዩ፡** βρόμους λικμωμένους καπνοῦ 11, 19; **ትሰድዶሙ፡በቃልከ፡ወትሥዕዮሙ፡በመንፈሰ፡ኀይልከ፡** λικμηθέντες 11, 21.

ተሠዐየ፡ pass. *ventilari*: **ተሠዐየ፡ዘ፡ተነፋ፡** (v. **ተሰፍሐ፡**) *Voc. Ae.*

መሥዔ፡ subst. *vannus, ventilabrum*: τὸ πτύον Matth. 3, 12; Luc. 3, 17; Deg.; **መሥዔሆሙ፡ለረሲዓን፡ንጉሥ፡ጠቢብ፡** λικμητώρ Prov. 20, 26; Mich. 4, 13 var.; et Jer. 15, 7 var.; David rex Aethiopiae cognominatus **መሥዔ፡ረሲዓን፡** Sx. Teq. 9. — *Voc. Ae*: **መሥዔ፡ዘ፡ላሚዳ፡** (v. **ላሚዶ፡**) **መንሽሂ፡ይ፡**

ሠዘየ፡ I, 1 et 2 [شَذَّ et شَذَا] trs. *abstrahere, arcere*, intr.: *se suasve res seorsim tenere, tergiversari*: **እንዘ፡ትሠዚ፡** (scholion: **ትክልእ፡**) Ep. Syn. ad Joannem Ant. in Cyr. f. 113; **ኢይሠዚ፡እንበይነ፡ነዳይ፡** οὐ λήψεται πρόσωπον ἐπὶ πτωχοῦ Sir. 32, 16; **ምሕረተ፡ነዳያን፡እለቡ፡እንበለ፡** (at in Cod. Tub.: **እንዘ፡ኢ**)**እሠዚ፡** *ad miserationem pauperum animadvertam non tergiversando* (parcendo?) Mag. 12 Enc. — *Voc. Ae.* scholion vid. sub **ሴለየ፡**

ተሠዝየ፡ III, 1 *se separare* vel *abstrahere, in partes* (alius) *secedere* Cyr. f. 113. — *Voc. Ae.*: **ተሠዝየ፡ዘ፡ተለየ**።

ሤመ፡ I, 1 [שׂוּם, שִׂים ܣܳܡ سَامَ] Subj. **ይሢም፡** *ponere, collocare*, c. Acc. Jud. 20, 36; Deut. 27, 15; **ሤሞ፡ህየ፡** Gen. 2, 8; c. praep. loci: Gen. 1, 17; Ex. 2, 3; Deut. 28, 13; 1 Reg. 8, 11; 2 Reg. 8, 6. 14; Ps. 17, 47; Sir. 22, 27 (vid. **አቀመ፡**, **አንበረ፡**, **ረሰየ፡ወደየ፡**). a) *proponere* c. **ቅድመ፡** 4 Esr. 2, 4; **እሠይም፡ቅድመ፡ገጽክሙ፡ፍኖተ፡ሕይወት፡** Jer. 21, 8. b) *imponere, superimponere* c. **ላዕለ፡**, ut: **ሤመ፡ላዕሌሆሙ፡መንፈሰ፡ቅዱሰ፡** Jes. 63, 11; **ከመ፡እሢም፡ስምየ፡ላዕሌሁ፡** Kuf. 1; vel c. **ዲበ፡**, ut: **እሠይም፡መንፈስየ፡ዲበ፡ዘርእከ፡** Jes. 44, 3. c) *applicare* vel *inducere* vestem: **ሤመ፡አልባሰ፡** Lud. ex Enc. 19 Genb. d) potissimum: *constituere, praeponere, praeficere*, c. Acc. Hebr. 7, 28; 1 Tim. 5, 22; **አንትሙ፡ጳጳሳት፡ኢትሢሙ፡ኵሎ፡ዘረከብክሙ፡** Clem. f. 130; **እሠይም፡ኖላዌ፡አሐደ፡** Hez. 34, 23; **በኀበ፡ሤሙከ፡** Sir. 30, 31; **ሤመ፡የዋሃነ፡ህየንቴሆሙ፡** Sir. 10, 14; Kuf. 32; c. dupl. Acc.: 1 Reg. 8, 1. 25, 30. 28, 2; **እመ፡ሤሙከ፡መልአከ፡** Sir. 35, 1; Jes. 22, 23; **እግዚ"፡ሤመከ፡ካህነ፡** Jer. 36, 26; c. **ለ፡** vel **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** vel **ውስተ፡** ejus, cui praeponitur: **ሤሙ፡ለክሙ፡መልአከ፡** Judith 14, 2; Deut. 17, 14. 15; Dan. 2, 48. 3, 12; Sir. 17, 17; Jer. 1, 10; Marc. 12, 1; Tit. 1, 5; **ዘሤመ፡ንጉሥ፡ላዕለ፡ምድር፡** Jer. 48, 2; Gen. 41, 33; Sir. 22, 27; Dan. 6, 3; Esth. 8, 2; Ps. 9, 21; **ሤሞ፡ለዮሴፍ፡ዲበ፡ኵሉ፡ንዋዩ፡** Kuf. 39. 40; Ps. 8, 6; Dan. 1, 11; **እሠይመከ፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡** Gen. 41, 41; Matth. 24, 45. 25, 21; **ይሢምዎ፡ውስተ፡መልእክተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** Clem. f. 131. e) *convertere in* c. **ኀበ፡**, ut: **እሠይም፡አዕይንትየ፡ኀቤከ፡** Jer. 47, 4. f) *statuere*: **አነ፡ሤምኩ፡ኪዳነ፡ኀበ፡አበዊክሙ፡** Jer. 41, 13; Gen. 17, 2. 4; 2 Par. 16, 3; Ex. 34, 10. g) ex Hebraismo: *facere, reddere*: **እሠይሞ፡ውስተ፡ሕዝብ፡** Kuf. 15. — *Voc. Ae.*: **ሤመ፡ዘ፡ሾመ፡አስቀመጠሂ፡ይ፡**

ተሠይመ፡ III, 1 pass. *poni, collocari*, in specie: *constitui, praeponi, praefectum esse*; (*ordinari* de clericis): Luc. 3, 9; **መልአከ፡ዘይቀድም፡ተሠይሞ፡** στρατηγὸς πρωτοστάτης Job 15, 24; Rom. 13, 6; **ዘተሠይመ፡ላዕለ፡ይሁዳ፡** 1 Esr. 2, 11; Gen. 39, 2; **ተሠይመ፡ውስተ፡ክህነት፡** 1 Par. 29, 22; **ተሠይመ፡በመንግሥተ፡ዚአሁ፡** 2 Par. 21, 5; Col. 4, 17 Platt; c. Nom. vel Acc. praedicati: Ps. 2, 6; Col. 1, 23; **እምአመ፡ተሠየምኩ፡ሎሙ፡መልአከ፡** 2 Esr. 15, 14; **ተሠይመ፡መኰንነ፡ለቤተ፡እግዚ"፡** Jer. 20, 1; Jes. 11, 10; Rom. 1, 5; 1 Tim. 2, 7; 2 Tim. 1, 11; 1 Cor. 1, 1; de muneribus clericorum 1 Tim. 3, 1; Tit. 1, 7; χειροτονείσθω Can. Ap. 1; Const. Ap. 56; Clem. f. 130; **ኢይደሉ፡ይሠየሙ፡ውስተ፡ግብረ፡ክህነት፡** ibid.

ሥዩም፡ part. 1) *positus* κείμενος Joh. 20, 5 rom.; Luc. 2, 34; Gen. 8, 21; Apoc. 11, 4. a) *repositus* Col. 1, 5; 4 Esr. 5, 14. 6, 50. 58. 7, 24. 8, 38. b) *conversus* vel *directus in*: **ሥዩም፡ኀሊናሆሙ፡ውስተ፡ምግባረ፡ትዕግልት፡** Macc. f. 6. 2) *constitutus* (in officio), *praepositus, praefectus*: **ወእምኔሆሙ፡ሥዩማን፡በንዋየ፡ቤተ፡ግብር፡** 1 Par. 9, 28; c. **ዲበ፡** 9, 29; c. **ላዕለ፡** Num. 14, 16; χειροτονηθείς 2 Cor. 8, 19. Substantive: βουλευτής Luc. 23, 50; **ሥዩማን፡ቤተ፡እግዚ"፡** Act. 12, 1; τοπάρχαι 1 Esr. 3, 2; χιλίαρχοι Judith 14, 12; κληρικοί **ሥዩማን፡** I Can. Ap. 1. 2; II Can. Ap. 49—51; **ሥዩማን፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** Clem. f. 81. 90; **ኢጲስቆጶሳት፡ወበዓዳን፡ሥዩማን፡** Did. 6.

ሢመት፡ subst., m. et fem., Pl. **ሢመታት፡** positio 1) locus ubi quis positus est: *statio, sedes*: **አቀምክዎሙ፡በበሢመቶሙ፡** 2 Esr. 23, 11 (στάσις); **ከመ፡ኢይንሣእ፡ሢመተከ፡** Sir. 12, 12 (καθέδρα). 2) *impositio* manus: ἐπίθεσις χειρῶν **ሢመተ፡እድ፡** 1 Tim. 4, 14; 2 Tim. 1, 6; Hebr. 6, 2; etiam sine **እድ፡** (*ordinatio*), ut: **ጸሎተ፡ሢመት፡** Kid. f. 6. 14. Const. Ap. 13—15. 21—23. 3) *munus, officium, functio, dignitas, administratio* (civilis, militaris, ecclesiastica): Job 24, 24; Ps. 108, 7. 109, 5; Gen. 40, 13; Sir. 38, 24; **እለ፡ያፈቅሩ፡ሢመተ፡** Asc. Jes. 3, 23. 7, 2; πολιτεία Act. 22, 28; ἐπισκοπή Act. 1, 20; τάξις Hebr. 5, 6. 6, 20; 1 Tim. 3, 13; **ሢመተ፡ክህነት፡** Lit. 163, 2; F. M. 25; **አፍቅሮ፡ሢመት፡** Clem. f. 191; **እመ፡ዘሢመት፡** (clericus) **ውእቱ፡ይሰዐር፡እም**

ሢመቱ፡ Clem. f. 204; በመዋዕለ፡ሢመቱ፡ *tempore administrationis ejus* Sx. Genb. 12.

ሠያሚ፡ n. ag. *is qui* ponit, *statuit, constitutor:* ሠያሜ፡ሕግ፡ νομοθέτης Chr. ho. 32; ሠያሜ፡ክህናት፡ Syn. f. 91; Deg.

ተሠያሚ፡ n. ag. (III, 1) *constitutus, praepositus* F. N. 4; Sx. Teq. 9 Enc.

መሥየም፡ vel መሥይም፡ (Sing. nondum repertum est), subst., Pl. መሣይምት፡ 1) *repositorium*, et vasa in quibus quid reconditur: *fiscina, cophinus, corbis, canistrum*, ἀποθῆκαι: መዛግብት፡ወመሣይምት፡ Hez. 28, 13; Ex. 16, 32; κόφινοι Marc. 6, 43; Luc. 9, 17; Joh. 6, 13; Kid. f. 33; Clem. f. 218; singulariter accipitur: በድን፡ሕፃን፡በውስተ፡መሣይምት፡(መሳብክት፡ in Cod. Tub.) ወደየ፡ Lud. ex Enc. Jac. 3. 2) *constituti* (in officio), *praepositi* Deg. (Cod. Lond. p. 426 seq.), cfr. መላህቅት፡ — *Voc. Ae.*: መሣይምት፡ዘ፡ቅርጫት፡ሌማትኒ፡ይ፡

ምሥያም፡ subst. 1) *locus*, ubi quis positus est, *munus:* እለ፡ይትቀነዩ፡በውስተ፡ምሥያሞሙ፡ ἐργαζομένων ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν 1 Par. 25, 1. 2) *repositorium, horreum:* ምሥያመ፡አስሐትያ፡ Job 38, 22; መዝገበ፡ረድኤት፡ወምሥያመ፡ትፍሥሕት፡ Lit. Joh.; sed etiam i. q. መሥየም፡ *corbis*, ut: ኀብአቶ፡እሙ፡ለሕፃን፡ውስተ፡ምሥያም፡ወሰቀለቶ፡ላዕለ፡ዕፀ፡በለስ፡ Sx. Genb. 15; Sen. 19. 3) *id quod* vel *in quo quid apponitur, proponitur, struitur:* ኅብስተ፡ምሥያም፡ ἄρτοι τῆς προθέσεως 1 Par. 23, 29; ዕጣነ፡ምሥያም፡ 2 Par. 13, 11; ማእዳት፡ዘምሥያም፡ 1 Par. 28, 16; πρόθεσις 2 Par. 2, 4.

ተሠይመ፡ quadr. denom. III, 1 *auctoritatem sibi sumere* vel *se praeponendum censere:* አኮ፡ተሠይሚተነ፡ዲበ፡ብእሲ፡ንትናገር፡እስመ፡መፍትው፡ንሕዝን፡እስመ፡እኍ፡ማሰነ፡ hom. Firmi in Cyr. f. 113.

ሤረየ፡ quadrl. I, rarius ሠረየ፡ tril. [nescio an comparare liceat شَوْرٌ et شِيَارٌ *forma, pulchritudo, ornatus*, coll. سَبْرٌ *forma, pulchritudo, color*] pulchrum reddere, *fucare, colorare, colore inficere:* ቀብኦ፡በህኮሬ፡ወሤረዮ፡ወአቅየሐይሒ፡ (sic) ሕብሮ፡ φύκει ἐρυθήνας χρόαν αὐτοῦ Sap. 13, 14; ለእመ፡ተዐገለ፡ልብሰ፡ጸዐዳ፡ወሤረዮ፡ F. N. 35; ዐምር፡ዘተጠምዐ፡በሤርዮ፡ M. M. f. 115. — *Voc. Ae.*: ይሠርያ፡ዘ፡ይጠልቅ።

ተሤረየ፡(ተሤርየ፡ Chr. ho. 16) quadrl. III, 1 et ተሠርየ፡ tril. III, 1 *colorari, colore infici, tingi:* ኵሉ፡ክዳንየ፡ተሤረየ፡ Jes. 63, 3 var.; ተሠርየ፡ vel ተሤረየ፡ሥጋሁ፡እምጠለ፡ሰማይ፡ Dan. 4, 30. 5, 21; ከመ፡ይሠረያ፡እገሪከ፡በደም፡ Ps. 67, 25; ግብር፡ዘበተሤርዮ፡ይዌልጥ፡ሕብሮሙ፡ Sap. 15, 4; Chr. Ta. 12; እምድኅረ፡ተሤረያ፡ነፍሳቲነ፡በምግባረ፡ኀጢአት፡ ibid.

ሢሩይ፡ part. *colore infectus:* መዓስበ፡ናዝዝ፤እጓለ፡ማውታ፡ተወከፍ፤ሢሩያነ፡በምሕረትከ፡አንጽሕ፤አብዳነ፡አጥብብ፡ Prec. Mat.; Kid. f. 19.

ሥርየት፡ n. act. *tinctura* Ex. 25, 5. 35, 23 C.

ሢራይ፡ (nonnumquam ሥራይ፡, ut Macc. f. 22) Pl. ሢራያት፡ *vestis pretiosissimi generis* [proprie sine dubio: vestis colorata vel picta, sed videas annon etiam nomen *sericae* vestis, sc. שִׁירָא, שִׁירָאָה, ܫܝܪܝܐ, in hoc nomine lateat]: τρίχαπτα ዐሥቀ፡ወሜላተ፡ወሢራየ፡ Hez. 16, 10. 13; εὐπάρυφα: አልባሰ፡ሢራይ፡ 23, 12. 27, 16; byssus 2 Par. 3, 14. 5, 12; ሢራዮ፡ሜላት፡ βύσσινον πορφυροῦν Esth. 8, 15; አልባሲሆን፡ዘሜላት፡ወሢራይ፡ወሰግላጥ፡ Jes. 3, 21—23; ግልቡባን፡በሢራያት፡ M. M. f. 36. — Forma ሢርዮን፡ legitur in Gad. Ad. f. 140; nescio an sit bona.

ሤራዪ፡ n. ag. *infector* F. N. 36.

ሢርዮን፡ vid. sub ሢራይ፡

ሤበ፡ *canescere, canum esse.* Verbi exempla hucusque non reperta sunt [סִיב ܣܳܒ שֵׂיב شَابَ; ሺበት፡; contiguum est ሣህበበ፡]

ሢበት፡ n. act. et subst., m. et fem., *canities, capillus canus:* በቈለ፡ሢበቱ፡ Hos. 7, 9; ያስተርኢ፡ሢበትኪ፡ Jes. 47, 2; ሢበተ፡ልሂቅ፡ Sap. 2, 10; Prov. 20, 29; Ps. 91, 10; ቅድመ፡ዘሢበት፡ተንሥእ፡ Lev. 19, 32; Kuf. 23; nonnumquam pro *senectute* et *senibus* 3 Reg. 2, 6; Gen. 42, 38; Ruth 4, 15; ይደልዎን፡ኵነኔ፡ለሢበት፡ Sir. 25, 4.

ሠዩብ፡ adj. *canus* Lud. sine auct.

ሤነ፡ I, 1 [ܫܝܢ שִׁין, coll. ሽንት፡ *urina*, مَثَانَةٌ *vesica urinaria;* at شَانَ significat *dedecorare, dehonestare*] *mingere:* Inf. ሠይን፡ M. M. f. 171; ዘይሠይን፡ላዕለ፡መንጸፉ፡ F. N. 33, 3; በሊዕየ፡እኩስሐ፡ወሰቲይየ፡እሠይን፡ Cod. bibl. Bodl. Ox. XXVIII; ዘይሠይን፡ማየ፡ Kedr. f. 86.

ሥንት፡ subst. *urina* 4 Reg. 18, 27; Jes. 36, 12; M. F.; እኂዘ፡ስንት፡ *urinam retinere* Fal. f. 37.

ሠይእ፡ *flagitium* vid. sub ሰይእ፡

ሤጠ፡ I, 1 [amh. ሺጠ፡ et ሸጠ፡ *vendere;* copt. ϣⲱⲧ *negotiatio, emporium;* ⲣ̅ⲉϣⲱⲧ *mercari;* Ges. in thes. p. 1378 hoc verbum cum شَوَّطَ *iter longum fecit* et שׁוּט conjungendum proposuit.] Subj. ይሢጥ፡ (mercaturam facere), *vendere:* ዘይሠይጥ፡ ὁ πωλῶν Hez. 7, 12; Jes. 24, 2; ሠይጥ፡ወተሣይጦ፡ Apoc. 13, 17; Kuf. 50; c. Acc. mercis Gen. 31, 15. 42, 1; Kuf. 11; Jes. 48, 10. 50, 1; Zach. 11, 5; Tob. 1, 7; Matth. 13, 46. 18, 25; c. በ፡ pretii Hebr. 12, 16; Act. 5, 8; Am. 2, 6; Joel 4, 3; Nah. 3, 4; c. ኀበ፡ emtoris: Lev. 25, 14; Joel 4, 6; Gen. 37, 27. 28. 36; vel c. ለ፡ emtoris Gen. 41, 56; Lev. 25, 15; F. N. 33, 4; Jsp. p. 329; vel c. dupl. Acc. (alqd alicui) Lev. 25, 25. — Ex hebraismo: vendere alqm in potestatem alcjs: 1 Reg. 23, 7 (aliâs: አግብአ፡). — Sir. 20, 12 habet Graecus ἀγοράζων πολλὰ ὀλίγου, Aethiops በ፡ዘይሠይጥ፡ብዙኀ፡በኅዳጥ፡, sed vereor, ne ይሣየጥ፡ legendum sit.

አሠየጠ፡ II, 2 vel አሣየጠ፡ II, 3 *venum dare*, c. dupl. Acc.: አሠይጠኒ፡ v. አሣይጠኒ፡ኪያሁ፡በሤጥ፡ 1 Par. 21, 22; (qui simoniae indulget,) ተአመነ፡ከመ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡አሠየጠ፡በሤጥ፡ F. M. 25, 1.

ተሠይጠ፡ III, 1 *vendi* Ps. 104, 16; Hez. 48, 14; Ex. 22, 2; Lev. 25, 23. 34; 4 Reg. 17, 17 (ubi Perf. ተሠየጠ፡ in cod. S); Inf. ተሠይጦ፡ Lev. 25, 33; c. በ፡ pretii: Matth. 10, 29; 4 Reg. 7, 16; Thren. 4, 2; ጥቡብ፡ኢተሠየጥ፡በወርቀ፡ኦፊር፡ Job 28, 16. 19; c. ለ፡ vel ኀበ፡ emtoris: ዕብራዊ፡ዘተሠይጠ፡ለከ፡

Jer. 41, 14; Lev. 25, 39; Deut. 15, 12. *Tradi in potestatem alcjs:* **ተሠየጥነ፡ ለሞት፡ ወለተበርብሮ፡** ἐπράθημεν εἰς ἀπώλειαν Esth. 7, 4.

ተሣየጠ፡ III, 3 1) *mercari, emere* alqd ab aliquo: **ዘይሠይጥ፡ ከመ፡ ዘይሣየጥ፡** Jes. 24, 2. 55, 1; **ዘተሣየጠ፡** ὁ κτώμενος Hez. 7, 12; **በእንተ፡ ተሣይጠ፡ ወሠይጥ፡** F. N. 33; c. Acc. mercis: Gen. 23, 4. 39, 1. 42, 3. 43, 2; Jer. 39, 7. 44. Prov. 29, 34; Matth. 13, 46; c. **ለ፡** ejus, cui emitur: Apoc. 5, 9; Matth. 14, 15; Gen. 42, 2; Jer. 13, 1. 19, 1; **ኢተሣየጥከ፡ ሊተ፡ በወርቅ፡ ዕጣነ፡** Jes. 43, 24; Hez. 5, 1; c. **በ፡** pretii Gen. 17, 12. 23; Jes. 43, 24; c. **እምነ፡** vel **በኀበ፡**(**እምኀበ፡**) ejus a quo emitur: Gen. 23, 9. 19. 25, 10; Lev. 25, 14; 2 Reg. 24, 21. Nonnumquam: *redimere* 2 Esr. 15, 8; Prov. 24, 11. 2) *mercaturam facere* (in genere), sive emendo sive vendendo, c. dupl. Acc.: **ይሁዳ፡ ወእስራኤል፡ ሠየጥኪ፡ ወይሣየጡኪ፡** (v. **ይሠይጡ፡ ለኪ፡**) **ሥርናየ፡** ἔμποροί σου ἐν πράσει σίτου Hez. 27, 17; **በዘ፡ ይሣየጡኪ፡ ተግባረኪ፡** ἐν οἷς ἐμπορεύονταί σε 27, 21; **በሤጥ፡ ብዙኅ፡ እሣየጠከ፡** (*mercabor a te*) 1 Par. 21, 24; **በከንቱ፡ ተሣየጥኩክሙ፡** *vos vendidi* (quamquam hic de lectione dubitare licet) Jes. 52, 3.

ሥዩጥ፡ part. *venditus*, ut: **ዮሴፍ፡ ሥዩጥ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **ሥዩጥ፡** *id quod venditum est* F. N. 33, 6; **አንሰ፡ ሥዩጥ፡ ለኀጢአት፡** Rom. 7, 14.

ሤጥ፡ subst., plerumque m., 1) *mercatura, emtio et venditio;* nonnumquam etiam id quod emitur vel venditur, *merx:* **ማእከለ፡ ሤጥ፡ ወተግባር፡** ἀνὰ μέσον πράσεως καὶ ἀγορασμοῦ Sir. 27, 2; ὁδοιπόρων 42, 3; Jsp. p. 342; πρᾶσις 2 Esr. 20, 31. 23, 20; (ego sum) **ሤጠ፡ ደመ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡** Org. 4. Sed inprimis: id quo emitur vel venditur i. e. 2) *pretium* Gen. 31, 15; Lev. 5, 15; 1 Reg. 13, 21; **ወሀበ፡ ሤጠ፡ ለውእቱ፡ መካን፡** 1 Par. 21, 25; Jsp. p. 312, c; (si quis pignus perdidit, restituat) **ሤጠ፡ ዚአሁ፡** F. N. 27; **ወርቀ፡ ሤጥ፡** ἀργύριον πράσεως Lev. 25, 50. 51. 27, 3—8; πολυτελής *pretiosus:* **ዘብዙኅ፡ ሤጡ፡** Job 31, 24; Prov. 3, 15; Jes. 28, 16; Judith 10, 21; Matth. 13, 46; Marc. 14, 3; **በሤጥ፡** *pretio* (*soluto*) Gen. 23, 9; Thren. 5, 4; **ዘበሤጥ፡** ἀργυρώνητος Ex. 12, 44; Judith 4, 10; **ዘእንበለ፡ ሤጥ፡** ἄνευ τιμῆς (*pretio non soluto, gratis*) Ps. 43, 14; Job 31, 39; Sir. 51, 25; Clem. f. 225. Nonnumquam: *sumtus, impensae,* ut: **ሤጠ፡ ግንዘት፡** *arbitria funeris* F. N. 42.

ሢጠት፡ n. act. *venditio:* **ይሁዳ፡ መከረ፡ ለሢጠተ፡ እግዚኡ፡** M. M. f. 205.

ሠያጢ፡ n. ag., f. **ሠያጢት፡**, Pl. **ሠየጥ፡** 1) *venditor:* **ሠያጢ፡ ወተሣያጢ፡** F. N. 33; Syn.; **ፍቅረ፡ ንዋይ፡ አዖረት፡ አዕይንተ፡ ልቡ፡ ለሠያጢ፡** F. M. 25, 1; **ሠያጢ፡ በለስ፡ አነ፡** Am. 7, 14 var.; Act. 16, 14; **ይሁዳ፡ ሠያጢ፡ እግዚኡ፡** M. M. f. 87. 2) *mercator* ἔμπορος Matth. 13, 45; Sir. 26, 29. 37, 11; **ሠየጥኪ፡** Hez. 27, 15. 17. 21. 23; **ሠየጠ፡ አሕዛብ፡** 27, 36; Apoc. 18, 3; c. **በ፡**, ut: **ሠየጥኪ፡ በነፍሰ፡ ሰብእ፡** Hez. 27, 13 var. 22. Collective: **ሠያጢ፡** *mercator cum suo agmine* Gen. 37, 25.

ሥያጢ፡ subst. *mercatio* Lud. sine auct.

ተሣያጢ፡ n. ag. (III, 3) *emtor* F. N. 33; **ሠያጢ፡ ይሁዳ፤ ተሣያጢ፡ ቀያፋ፡** Syn. f. 353; **ፍቅረ፡ ሢመት፡ አዖረት፡ አዕይንተ፡ ልቡ፡ ለተሣያጢ፡** F. M. 25, 1; **ተሣያጤ፡ ሥጋ፡ ሐኖት፡** Prov. 23, 20.

ምሥያጥ፡ subst., m. et fem.; Pl. **ምሥያጣት፡** 1) *emporium, forum:* **ረሰዩኪ፡ ምሥያጠ፡** Hez. 27, 16; **ወሀቡ፡ ውስተ፡ ምሥያጥኪ፡** 27, 12; **አብቅለ፡ አምጽኡ፡ ውስተ፡ ምሥያጥኪ፡** 27, 14. 22; **ውስተ፡ ምሥያጥ፡** Tob. 2, 3; Matth. 11, 16 Platt; 20, 3; **ምሥያጣት፡** Koh. 12, 4; Cant. 3, 2; 1 Esr. 2, 17; Marc. 6, 56; Matth. 23, 7; **ሰብአ፡ ምሥያጥ፡** οἱ ἀγοραῖοι (*qui in foro versantur*) Chr. ho. 1; **ዘተሣየጠ፡ መብልዐ፡ እምሥያጥ፡** F. M. 32, 1; **ዛቲ፡ መጽሐፍ፡ ይመስል፡ ምሥያጠ፡ ወኵሉ፡ ዘኀለይከ፡ ትረክብ፡ በኀቤሃ፡** Phlx. in Epilogo. 2) *mercatus, nundinae:* **ተጸርሀ፡ ሤጥ፡ ወምሥያጥ፡** Jsp. p. 342; **ሀየ፡ ይገብሩ፡ ምሥያጠ፡** (πρᾶσιν) 2 Esr. 23, 20. 3) *munusculum in nundinis dari solitum:* (peto a te) **ምሥያጠ፡ በከመ፡ ይስእል፡ ወልድ፡ ኀበ፡ አቡሁ፡** Lud. ex Org. Edz. — *Voc. Ae.:* **ምሥያጥ፡ ዘ፡ ገበያ ።**

ምሥያጣዊ፡ adj. rel. *nundinas obiens, ad forum pertinens:* **ምሥያጣዊ፡ ዘእንበለ፡ ንዋይ፡** M. M. f. 31.

I. **ሠገረ፡** I, 1 et 2 [amh. **አሸገረ፡** *transgredi facere*] 1) *pedem movere, gradus facere, gradi, incedere: Jesus infans* **ሐዊሮ፡ ወሠጊሮ፡** Cyr. f. 117; **ሶበ፡ ሠገረ፡ ምዕረ፡ ወካዕበ፡** περιπατήσας ἅπαξ καὶ δίς 1 Reg. 17, 39; Act. 3, 8; **ክህለ፡ ሠጊረ፡ ዘእንበለ፡ በትር፡** Clem. f. 131; *Christus* **በዘባነ፡ ባሕር፡ ይሤግር፡** βαδίζει ἐπὶ νώτου θαλάσσης Cyr. f. 103. 2) ut videtur: *grassatorem, vagum, planum esse:* **ይሠግር፡** (v. **ይሤግር፡**) **ወይሰክር፡** Deut. 21, 20.

አሥገረ፡ II, 1 et **አሠገረ፡** II, 2 *intercalare,* c. Acc. diei vel mensis, Abush. crebro, ut: *Judaei* **ለለ፲ዓም፡ ያሠግሩ፡ ፯ወርኀ፡ ወትከውኖሙ፡ ይእቲ፡ ዓመት፡ ፲ወ፫ወርኀ፡** Cap. 3.

ሥግረት፡ n. act. *gressus, incessus:* **ኍለቈ፡ ኵሉ፡ ሥግረትየ፡** πάντα τὰ διαβήματά μου Job 31, 4.

ምሥጋር፡ subst. *gressus, passus:* (stadiodromus) **ዘይረውጽ፡ ኢይኤጽር፡ ኀበ፡ ምሥጋሪሁ፡ ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡ ኀበ፡ ዕሤቱ፡** Chr. ho. 7; **ዘኢይክል፡ ይትሐወስ፡ ወኢየሐውር፡ አሐተ፡ ምሥጋረ፡** Sap. 13, 18. Est nomen mensurae sive spatii, vel **ምሥጋረ፡ እግር፡** vel **ምሥጋር፡** per se *passus* F. N. 37; Herm. p. 20; Act. 7, 5 rom.; Deut. 2, 5; Chr. ho. 25.

ሠግር፡ subst. *intercalatio, embolismus* [amh. **ሰግር፡** id.] Abush. 2 seq., ut: **ይገብሩ፡ ሠግረ፡ ፩ወርኀ፡ ለለ፡ ፫ዓመት፡**; vel: **በራብዕት፡ ዓመት፡ ይገብሩ፡ ሠግረ፡ ፩ዕለተ፡**, vel: **ይሰምይዎ፡ ለወርኀ፡ ሠግር፡ ጳጕሜን፡**, vel: **ወትከውን፡ ይእቲ፡ ዓመት፡ ሠግረ ።**

ሠግራዊ፡ adj. rel. *intercalaris,* ut: **ዓመት፡ ዐሐይ፡ ሠግራዊት፡** *annus solaris intercalaris* Abush. 17.

አሥጋሪ፡ n. ag. II, 1: *intercalans:* **ትሰመይ፡ ይእቲ፡ ዓመት፡ አሥጋሪት፡ ወርኀ፡** Abush. 30.

II. **ሠገረ፡** rad. inus.; סָגַר *claudere* شَجَرَ *ligavit, freno cohibuit:* **ሸገረ፡** *pessulo occludere;* vicina sunt verba primae ח ut חָגַר al.

አሥገረ፡ II, 1 et **አሠገረ፡** II, 2 *illaqueare, irretire; laqueis, retibus, hamis capere* abs. Kuf. 26. 37; feras Cant. 2, 15; Prov. 12, 27; transfertur ad homines: **ያሠግሮ፡** πιάζει Sir. 23, 21; **ከመ፡ ኢታሥግርከ፡ በማሕሌታ፡** 9, 4; **ያሠግሩ፡ ሰብአ፡** Jes. 8, 15; Hos. 5, 1; **ያሤግር፡ ብእሴ፡** Prov. 5, 22 var.; 6, 26 var.; 1 Reg. 28, 9; **ውውዓሆሙ፡ ለእለ፡ ያሠግርዎ፡ ለበቢሎን፡** Jer. 27, 46; in specie: *piscari* Matth. 17, 27; Marc. 1, 16 (retia jacere); Luc. 5, 10; Jer. 16, 16; **አሥግረኒ፡ እምባሕረ፡ ኀጢአት፡** Enc. 30 Mag.

ተሠግረ፡ III, 1 *illaqueari, irretiri; laqueis, retibus, hamis capi; capi* in genere: Sir. 11, 30; Koh. 9, 12; Am. 3, 5; Hez. 19, 8; Luc. 5, 9; **ዘሠርዐ፡መሥገርተ፡ውእቱ፡ይሠገር፡በቱ፡** Sir. 27, 26. 18, 33; Koh. 7, 26; Job 10, 16; Jes. 8, 15 var.; 14, 10. 31, 9; **ይሠገሩ፡ብእሲ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡** Jer. 6, 11. 28, 56; Ps. 9, 16. 17. 58, 13; **ኢትሠገር፡በአዕይንቲሃ፡** Prov. 6, 25; de urbibus: Jes. 27, 3; Jer. 27, 2.

ሥግረት፡ n. act. et subst. *captura, fera capta* Kuf. p. 97.

ሠገራት፡ subst. Pl. (Sing. nondum repertus) *lictores, milites custodiae appositi, carcerum custodes:* Matth. 27, 65. 66. 28, 11. 12; Joh. 18, 3; Act. 5, 23. 12, 4; Did. 29; **ሐራ፡ሠገራት፡** Gad. T. H.

ሠገራዊ፡ adj. rel., ad **ሠገራት፡** pertinens, unus e **ሠገራት፡** Sx. Tachs. 12.

ሠገራታዊ፡ adj. rel., unus e **ሠገራት፡** Sx. Mag. 7.

አሥጋሪ፡ n. ag. (II, 1) *laqueator, captator, venator, piscator, insidiator:* **ብትክ፡እምኔነ፡መሣግረ፡ዘአስተጻለወ፡አሥጋሪ፡** Genz. f. 115; **አሥጋርያን፡** sc. anguium Sx. Ter 14; **ዲያብሎስ፡አሥጋሪ፡** Kedr. f. 11; (Petrus) **ኮነ፡አሥጋሬ፡ዓሣ፡** F. M. 3, 6; F. N. 33, 4.

መሠግር፡ part. (II, 2) Pl. **መሠግራን፡** *piscator* Matth. 4, 18. 19; Marc. 1, 16; Job 40, 25; Jes. 19, 8; Jer. 16, 16; Hez. 47, 10; Did. 13; Clem. f. 243.

መሥገርት፡ subst., m. et fem., Pl. **መሣግር፡**, raro **መሣግርት፡** (ut Chr. Ta. 34) et **መሥገርታት፡** (ut Phlx. 152) 1) *laqueus, tendicula, plaga, rete, sagena, hamus:* παγίς **መሥገርት፡ጽኑዕ፡** Prov. 6, 2. 22, 5; Koh. 9, 12; **ትወርድ፡እግሩ፡ውስተ፡መሥገርት፡** Job 18, 8; Sir. 27, 26. 29; Ps. 9, 16. 33. 30, 5. 34, 9. 90, 3. 123, 5. 139, 5. 6; Jes. 8, 14. 24, 17. 42, 22; **ሠርዑ፡መሣግረ፡ይቅትሉ፡ሰብአ፡** Jer. 5, 26. 31. 43. 44; Hos. 5, 1; **እወዲ፡መሥገርተ፡ውስተ፡መላትሒኪ፡** Hez. 29, 4; θήρευμα Koh. 7, 26; δίκτυον Ex. 27, 4; Thren. 1, 13; Hos. 5, 1. 7, 12; **መሥገርት፡ለአዕዋፍ፡** Prov. 1, 17; Matth. 4, 20; Marc. 1, 18. Joh. 21, 6; ἀμφίβληστρον Hab. 1, 17; Marc. 1, 16; σαγήνη **ይረብቡ፡መሣግሪሆሙ፡ማእከለ፡ባሕር፡** Hez. 26, 5. 47, 10; Hab. 1, 15; βρόχοι Prov. 22, 25; ἄγκιστρον 4 Reg. 19, 28; Job 40, 20; Jes. 19, 8; Hab. 1, 15; **መሥገርተ፡ገሪፍ፡** Org. 3. Nonnumquam tropice pro *insidiis:* **ዐገቱከ፡መሣግር፡** (παγίδες) Job 22, 10; **ከመ፡ኢትደቅ፡ውስተ፡መሥገርታ፡** Sir. 9, 3. 13. 2) raro: *vinculum, catena,* ut Hen. 56, 1. 3) vox architectonica: *opus reticulatum* 2 Par. 4, 12; Jer. 52, 22 (שְׂבָכָה). — *Voc. Ae.:* **መሥገርት፡ዘ፡መጽመጺ** ።

ሠገወ፡ rad. inus., quae proprie *crescere* (et magnitudine et multitudine) significat, coll. שָׂגָה שָׂגָא (شَجُوجَى أَشْجَعُ); a *crescendo* dictum videtur aeth. et amh. **ሥጋ፡** *caro* et *corpus.* Vestigia ejusdem notionis habes sub شَجْعَمٌ *hominis corpus* vel *collum.*

ሥጋ፡ subst., plerumque m., Pl. (signif. 2.) **ሥጋት፡** (**ሥግዋት፡** habet Joh. 19, 31 editio rom.) 1) *caro,* α) vivi corporis σάρξ, σάρκες: Gen. 41, 2. 19; Lev. 13, 10; **ሥጋ፡ነፍስትከ፡** Prov. 5, 11; Job 41, 14; **አልበስክሙ፡ሥጋ፡** Hez. 37, 5; **የኀልቅ፡ሥጋሁ፡** Job 33, 21. 25; **ሥጋየ፡ወማእስየ፡** Thren. 3, 4; **ሥጋ፡ወዐጽም፡** Luc. 24, 39; **ሥጋ፡ወደም፡** Matth. 16, 17; Hebr. 2, 14; Joh. 6, 51. 52; **ይበልዑ፡ሥጋ፡አዋልዲሆሙ፡** σάρκας Jer. 19, 9; Mich. 3, 3; Apoc. 19, 18. β) pecudis, quae comeditur, κρέας, κρέατα: Jes. 22, 13. 44, 16. 19; Jer. 7, 21; Dan. 7, 5. 10, 3; **ይበልዑ፡ሥጋ፡ሐራውያ፡** Jes. 65, 4; Ex. 16, 12; Lev. 7, 15 seq.; Rom. 14, 21; 1 Cor. 8, 13. Nota a) *carneus:* **ዘሥጋ፡**, ut: **ልብ፡ዘሥጋ፡** Hez. 11, 19; 2 Par. 32, 8 **እለ፡ሥጋ፡** 2 Cor. 3, 3. b) opponitur numini divino, et homines cunctaque animantia complectitur respectu debilitatis et fragilitatis: **እስመ፡ሥጋ፡እሙንቱ፡** Kuf. 5; Ps. 77, 44; **ወልደ፡ሥጋ፡** Asc. Jes. 11, 34; hoc sensu fere ubique: **ዘሥጋ፡** *carneus* adhibitum invenies: **ኵሉ፡ዘሥጋ፡** πᾶσα σάρξ Gen. 6, 17. 7, 15. 21; Kuf. 3; Job 34, 15; Jes. 40, 6. 66, 24; **እምላክ፡ለኵሉ፡ዘሥጋ፡** Jer. 39, 27; Num. 18, 15; **ላዕለ፡ኵሉ፡ዘሥጋ፡** Joel 3, 1; Ps. 64, 2. 144, 22; **ፈረስ፡ዘሥጋ፡** Jes. 31, 3; **ዘሥጋ፡ወደም፡** Sir. 17, 31; 1 Cor. 15, 50; at: **ሥጋ፡ኮነ፡** (*verbum*) *caro factum est* Joh. 1, 14. c) opponitur animo et spiritui, et naturam hominis significat corpoream, in specie quatenus in ea peccatum nititur: Koh. 2, 3; Col. 2, 1; 1 Petr. 4, 2; Eph. 6, 5; Hebr. 5, 7. 12, 9; Matth. 26, 41; Joh. 1, 13. 8, 15; Rom. 8, 1 seq.; Gal. 3, 3. d) opponitur mortuis: **እለ፡ይረክቦሙ፡በሥጋ፡** Asc. Jes. 4, 15. 16; Hebr. 5, 7. e) ubi pron. suff. subjuncta habet, nonnumquam *consanguineos* significat: **ሰብኡ፡ወሥጋሁ፡** Lev. 18, 6. 25, 49; Gen. 29, 14; Jud. 9, 2, coll. Eph. 5, 29 et Matth. 19, 5. 6. f) verecundiae causa usurpatur pro *pudendis:* Gen. 17, 23. 25. 34, 24 (quamquam **ነፍስት፡** magis usitatum est); **ተንሥአ፡ሥጋሁ፡** (*libidine exarsit*) Lud. sine auct. 2) *corpus* σῶμα a) vivum: Gen. 47, 18; Lev. 6, 3. 14, 9; Ps. 39, 9; Job 20, 25; Dan. 3, 27. 4, 30; Matth. 6, 22. 10, 28; 1 Cor. 6, 18. 7, 34. 15, 40. 44; Jac. 3, 3; Hebr. 13, 11; **ዐቃቤ፡ሥጋ፡** *custos corporis* 1 Reg. 28, 2; **በሥጋ፡መዋቲ፡** 4 Esr. 1, 5; **ሥጋ፡መዋቲት፡** Lit. Chr.; **ሥጋት፡** *corpora* Chr. ho. 6. Translate: **፩ሥጋ፡ንሕነ፡በክርስቶስ፡** Rom. 12, 5; 1 Cor. 6, 16. 10, 17. 12, 27; Eph. 1, 23. 4, 4. Singularis videtur usus vocis Kuf. p. 29 **ሥጋ፡ምሥዋዕ፡** *corpus altaris.* b) mortuum, *cadaver* Deut. 21, 23; Joh. 19, 31; Judae 9; **ግድፍ፡ሥጋየ፡ላዕለ፡ሥጋቲሆሙ፡** Jsp. p. 367; *in resurrectione* **ይትጋብኡ፡ሥጋት፡እለ፡ኮኑ፡ከመ፡ጸበል፡** Clem. f. 157; truncus decollati Sx. Mij. 18 Enc.

አሥገወ፡ II, 1 *incarnare, corporare:* **ሶበ፡ይፈቅድ፡ሰብእ፡ይክሥት፡ነገረ፡ኀሊናሁ፡ያሠግዎ፡በልሳኑ፡** Fid. Jac. Bar.

ተሠገወ፡ III, 1 *corporari, incarnari, carnem fieri,* de Christo: ἐν σαρκὶ γενέσθαι Cyr. ad Th. f. 8 seq.; **ተሠጊዎ፡** *cum caro factus esset* Cyr. c. Pall. f. 68; **ክርስቶስ፡ዘተሠገወ፡** F. M. 22, 5; Mavâs. 28; H. Ab.; **ተሠግዎ፡** Org. 1; **ተሠግዎቱ፡ለወልድ፡** ibid.; de humano sermone: **ቃል፡ሶበ፡ይሠገው፡በልሳን፡** Fid. Jac. Bar.

ሥግው፡ part. *incarnatus, corporatus:* **እስመ፡እግዚ"፡ሥግው፡ውእቱ፡** Θεὸς γὰρ ἦν ἐν σαρκί Cyr. c. Pall. f. 93; M. M. f. 42; **አብ፡ዘኢሥግው፡** Chr. ho. 5.

ሥጋዊ፡, rarius **ሥጋይ፡** (ut M. M. f. 73), adj. rel., *ad corpus pertinens, corporeus, corporalis, carnalis:* **አበው፡ሥጋዊያን፡** (opp. spiritualibus) Chr. ho. 29; Phlx. 233; **ኮነኒ፡ነፍሳዊ፡ወሥጋዊ፡** F. M. 4, 1. 19, 2; Org. 3; **ኀጢአት፡ሥጋውያት፡** *peccata carnalia* (sc. quae ad res corporales et carnales pertinent; opp. peccatis contra Spiritum S. commissis) F. M. 5, 2.

ሥጋዌ፡ subst. 1) *incarnatio, corporatio*, saepissime de Christi incarnatione in libris theologicis, ut Chrys., Haim. Ab.; በ፫፻ወ፴ወ፰ዓመት፡እምሥጋዌ፡ F. N. f. 7. 2) *natura corporea* i. e. *humana* Christi, ut: (egressus est ex utero virginis) ምስለ፡ሥጋዌ፡ዘነሥአ፡እምኔሃ፡ Org. 2. 3) *homilia* vel *sermo de incarnatione Christi*, Pl. ሥጋውያት፡ Lud. e V. S.

ትሥጉት፡ subst. *incarnatio, corporatio*, σάρκωσις Christi, saepissime in Cyr. ut ad Th. f. 9; በእንተ፡ትሥጉቱ፡ለመድኅኒነ፡ περὶ τῆς κατὰ σάρκα οἰκονομίας τοῦ σωτῆρος ad Reg. f. 29; አሚን፡በትሥጉተ፡ወልድ፡ F. M. 27, 8; Org. 2.

ምሥጋው፡ subst. *locus incarnationis*: መንፈስ፡ቅዱስ፡ቀደሳ፡ለወለተ፡ሥጋዊያን፡ (sc. Mariam) ከመ፡ትኩን፡ምሥጋወ፡ለአምላክ፡ዘኵሉ፡ዘሥጋ፡ M. M. f. 175.

ሠጠቀ፡ I, 1 [i. q. ܣܕܩ סָדַק صَدَعَ; vic. ሠጠጠ፡ q. v.] Subj. ይሥጥቅ፡ (Sx. Jac. 5) A) trs. 1) *scindere, discindere, findere, disrumpere* σχίζω Sap. 5, 11; διαῤῥήγνυμι Job 28, 10; Hab. 3, 9; Ps. 73, 16. 77, 16; ወውእቱ፡ሠጠቃ፡ለምድር፡ διώρισεν Jes. 45, 18; ἐτμήθη Ex. 36, 10; መበርቅት፡እንዘ፡ይሠጥቁ፡አብያተ፡ Form. Conf.; (Julium Caesarem) ሰመይዎ፡ቄሳር፡በእንተ፡ዘአውፅእዎ፡ሕያዎ፡ሠጢቆሙ፡ከርሠ፡እሙ፡እስመ፡ትርጓሜ፡ቄሳር፡በልሳኖሙ፡መታሪ፡አው፡ሥጠት፡እምሥጥቀት፡ Jsp. p. 313; ኢሳይያስ፡ዘሠጠቅዎ፡ለክልኤ፡ክፍል፡በሞሠርተ፡ዕፅ፡ M. M. f. 52. 2) *perrumpere* 2 Reg. 23, 16. B) intr. ሠጥቀ፡ *scindi*: መሠርይ፡ተናገረ፡ላዕለ፡ከይሲ፡ወሠጥቀ፡ለ፪ክፍል፡ Sx. Sen. 7 (nisi ተሠጥቀ፡ legere malueris).

ተሠጥቀ፡ III, 1 pass. et refl.: ነፋስ፡ተሠጥቀ፡በሐጽ፡ Sap. 5, 12; Gen. 7, 11 var.; Num. 16, 31 var.; Ps. 140, 8; Act. 1, 18; ሕዝብ፡(እስራኤል፡)ዘተሠጥቀ፡ሎሙ፡ባሕር፡ Jsp. p. 367; ጸላዕት፡ተሠጥቁ፡ Clem. f. 218.

ሥጡቅ፡ part. *scissus, fissus, diruptus*: ምብኣሐ፡ነሃቢ፡ሥጡቅ፡ (v. ሥጡጥ፡) Job 32, 19; ቈጽለ፡ወርቅ፡ሥጡቅ፡ Org. 3 (vid. Ex. 36, 10); ሥጡቅ፡ጽፍሩ፡ማእከሉ፡ *ungula bifida, bisulca* Lev. 11, 3—7. 26.

ሥጥቀት፡ n. act. et subst., Pl. ሥጥቀታት፡, *scissio, rima, fissura, incisura, hiatus*: ስጥቀተ፡ገቦ፡ (martyris) በመጥበሕት፡ Sx. Sen. 27 Enc.; እንተ፡ሥጥቀተ፡አረፍት፡ *per rimam parietis* Abush. 50; ከመ፡ሥጥቀተ፡ፈለግ፡ውስተ፡መሬት፡ διακοπή Job 28, 4; Pl. ሥጥቀታት፡ *fossae* vel *fissurae, quae in terra* Lud. comm. hist. p. 499 nr. 26.

ሠጠየ፡ inus.; שָׂטָה ܣܛܐ *recedere, deflectere* a via, ad peccata; coll. شَطَّ et ሣጠ፡

ተሠጥየ፡ III, 1 1) *a recta via abduci, seduci, evagari, se effundere* (in libidinibus), ἀπατᾶσθαι: እመበ፡ዘተፈግዐ፡ወተሠጥየ፡ Herm. p. 58; ዘይፈግዕ፡ወይሠጠይ፡ ibid.; ኢይሰጠያ፡ውስተ፡ስከር፡ Tit. 2, 3 Platt. 2) *aberrare mente, alienari mente, consternari*: ብዙኃን፡እለ፡ተሠጥዩ፡ልበሙ፡በእንተ፡አንስት፡ ἀπενοήθησαν ταῖς ἰδίαις διανοίαις 1 Esr. 4, 26; ተመስወ፡ልበሙ፡ወተሠጥየ፡ (v. ተጠስየ፡) κατεπλάγησαν Jos. 5, 1. — *Voc. Ae.*: ተሠጥየ፡ዘ፡ተጥደደ ።

ሥጡይ፡ part. *errore deceptus, alienatus, consternatus*, de mente Herm. p. 55.

ሥጥየት፡ n. act. et subst. *seductio, effrenatio, intemperantia*, ἀπάτη Herm. p. 58. 59; κῶμοι 1 Petr. 4, 3. — *Voc. Ae.*: ሥጥየት፡ዘ፡ስከር ።

ሠጠጠ፡ I, 1 [vic. ሠጠቀ፡ q. v. et شَظِيَ; arab. شَتَّ, شَذَّ, شَظَّ *separandi* et *disgregandi* significatum habent] Subj. ይሥጥጥ፡ 1) *scindere, discindere, divellere, dirumpere*, vestem Gen. 37, 29; Lev. 10, 6. 21, 10; Job 1, 20. 2, 12; Koh. 3, 7; Esth. 4, 1; Judith 14, 16; Jes. 37, 1; Jer. 43, 24; Joel 2, 13; Hez. 44, 21; 2 Esr. 9, 3; Matth. 26, 65; Joh. 19, 24; ኢትሥጥጥ፡ልብሰተ፡ሥጋዌሁ፡ Cyr. f. 121; litteras Job 31, 37; እሠጥጥ፡መጽሐፈ፡ኀጣውኢከ፡ Sx. Haml. 8; aquam maris Ex. 14, 21; ventrem alcjs: ሠጠጡ፡ከርሦ፡ Jsp. p. 370. 2) *abscindere, avellere* 1 Reg. 15, 28. 28, 17; Hez. 13, 20. — *Voc. Ae.*: ሠጠጠ፡ዘ፡ቀጠጠ፡ v. ቀደደ፡

ተሠጠ፡ III, 1 pass. et refl. *scindi, discindi, dirumpi*, de veste 1 Reg. 15, 27; velo Matth. 27, 51; Marc. 15, 38; Clem. f. 218; nube: ኢይሠጠጥ፡ደመናሁ፡በታሕቴሁ፡ Job 26, 8; terra Num. 16, 31 (v. ተሠጥቀ፡); utre vini Jos. 9, 11; fontibus abyssi Gen. 7, 11 (v. ተሠጥቀ፡); aqua lacus Hen. 89, 24; stellis 4 Esr. 3, 10.

ሥጡጥ፡ part. *scissus, ruptus, lacer*: ሥጡጥ፡አልባሲሁ፡ 1 Reg. 4, 12; 2 Reg. 1, 2; Jes. 36, 22; Jer. 48, 5; 4 Esr. 9, 39; ዝቅ፡ሥጡጥ፡ Jos. 9, 2; ሥጡጥ፡መታክፉ፡በሰይፍ፡ Sx. Ter 2 Enc.; ይለብስ፡ሥጡጠ፡ወአጽርቅተ፡ኵሉ፡ነዋሚ፡ Prov. 23, 21.

ሥጠት፡ n. act. et subst. 1) *scissio, diruptio*: በእንተ፡ሥጠተ፡መንጦላዕተ፡ምኵራብ፡በጊዜ፡ተሰዓት፡ M. M. f. 146. 2) *scissura, ruptum, pars abscissa* Matth. 9, 16; Marc. 2, 21; 3 Reg. 11, 30. 31.

ሠጣጢ፡ n. ag. *scissor, lacerator, ruptor* Lud. e Mss. Colb.; (Caesar) ሠጣጤ፡ከርሥ፡ *Voc. Ae.* (coll. sub ሠጠቀ፡).

ሠጸረ፡ (vel ሠፀረ፡) I, 2, raro I, 1 [شَصَرَ *cornu percussit, confodit hasta*; شَطَرَ *bipartivit*; vic. شَجَرَ] *findere, diffindere*, ligna Gen. 22, 3; Kuf. 18; ዘይሜጽር፡ዕፀወ፡ Koh. 10, 9; Jer. 26, 23; 1 Reg. 6, 14; ምሳር፡ዘይሜጽር፡ (at Platt: ሞሰር፡ዘይሠዕር፡ p. 79) Did. 10; Imprt. ሠጽርዎ፡ለዮም፡ Gad. T. H.; ጽኑሕ፡መልአከ፡ይሠዕርከ፡ (v. ይሥዕርከ፡) በሰይፍ፡ (πρίσαι σε) Dan. ap. 1, 59; Org. 5; ventres gravidarum 4 Reg. 8, 12 var.; 15, 16 var. — *Voc. Ae.*: ሠፀረ፡ዘ፡ገመሰ፡; *aliud*: ይሜጽር፡ዘ፡ይቴርጽ ።

ተሠጸረ፡ III, 2 *findi, diffindi*: ተሠጸረ፡ጕንደ፡ጣዖት፡ወተቀጥቀጠ፡ግልፎ፡አማልክት፡ M. M. f. 43.

ሥጹር፡ part. *fissus*: ሥጹር፡ለክልኤ፡ M. M. f. 297.

ሥጸር፡ subst. *assula, schidion*: ሥጸረ፡ዕፅ፡ (ejus oculum laesit) Gad. T. H.

ሠጽር፡ ut videtur: *ungula bisulca*; *Voc. Ae.*: ሠጽር፡ሰኰና፡ብ፡ጽፍር ።

ሣጹን፡ (vel ሣፁን፡) subst., plerumque m., Pl. ሣጹናት፡ (Sx. Nah. 29), 1) vas vel loculus quivis, in quo quid reconditur, *scrinium, armarium, cista, arca, capsa*: (dives) ዘምሉእ፡አምወርቅ፡ወእምብሩር፡ሣጹኑ፡ዚአሁ፡ Lud. e Mss. Colb.; recondendae pecuniae F. N. 39; *si quis furatur* እምወ

ርቀ፡መበአ፡ዘማዐን፡ (arcae aerarii sacri) F. M. 17, 1; transl.: **ማጸኑ፡ልቡና፡** *scrinium prudentiae* Lud. e Mss. Colb.; **ማጸኑ፡ሕግ፡** Lud. comm. hist. p. 497, nr. 16. 2) *arca* vel *loculus*, in quibus mortui repositi sepeliuntur: Sx. Hed. 17 et alibi saepissime; Chr. f. 3; Jsp. p. 272. 283; (Alexandra ut Herodi se subduceret) **ገብረት፡፪ማጸኑ፡ከመ፡ማጸኑ፡ምውታን፡ወበአት፡ውስተ፡፩ወወልዳ፡በአ፡ውስተ፡ካልኡ፡** ibid. p. 323.

[Amharice: **ማጽን፡** vid. Isenb. p. 45; arab. شَاصُونَةٌ, quod *vas fictile*, *vitreum* interpretantur lexicographi. Etymon, si quid video, repetendum est e צָפַן صان *reposuit, recondidit, asservavit* (coll. صِن); syllaba prima **ማ** vel e **ጸ** vel e **ጸን** retusa videtur; idem est hebr. צִנְצֶנֶת Ex. 16, 33.]

ረ፡ litera alphabeti Aethiopici sexta, quae **ርእስ፡** appellatur.

ሩህርሀ፡ vid. sub **ሩኅርኅ፡**

ረሐለ፡ id. quod **ረሐነ፡** q. v.

ርሕሰ፡ I, 1 [vic. est **ርሕፀ፡** q. v.; praeterea cfr. رَسَّ et رَشَّ] *madere, humore conspergi, humidum esse:* **ይርሕሱ፡አድባር፡እምደሞሙ፡** βραχήσεται Jes. 34, 3; rore Sx. Tachs. 16.

አርሐሰ፡ II, 1 *humore conspergere, humectare, madefacere* Ps. 6, 6; Genz. f. 5; Luc. 7, 38. 44; Deg.; **ያርሕሶሙ፡ነፍኒፍ፡ወጠለ፡ገዳም፡** Job 24, 8; **እስከ፡ይውሕዝ፡ሀፉ፡ከመ፡ማይ፡ወያርሕስ፡ምድረ፡ኀበ፡ቆመ፡** Gad. T. H.; panem intingendo Phlx. 78; humorem spargere c. **ላዕለ፡** *super* alqm Ss. Req.

ርሑስ፡ part. (pro feminino **ርሕስት፡** nonnumquam **ርስሕት፡** reperitur, ut Sx. Tachs. 16) *humore conspersus, humidus, madidus:* **ምድር፡ርሕስት፡ወጥልልት፡እማይ፡ትወልድ፡ዕፄያተ፡ብዙኀ፡** (ἡ σφόδρα δίυγρος γῆ) Chr. Ta. 29; **ጸጕረ፡በግዕ፡** (Gideonis) **ርሕስት፡እምጠል፡** Sx. Tachs. 16; **ሰላም፡ለርእስኪ፡በቅብአ፡ቅዳሴ፡ርሑስ፡** III Sal. Mar. 2; **አቅረበ፡ኀቤሁ፡ኅብስተ፡ይቡሰ፡ወርሑሰ፡በማይ፡ወላዕሌሁ፡ዘይት፡ወጼው፡** Phlx. 132; **ሕፍን፡ዐተር፡ዘርሑስ፡በማይ፡** Sx. Teq. 30; Ter 24.

ርሕቀ፡ I, 1 [i. q. רָחַק سَحُقَ; amh. **ሩቀ፡**] Subj. **ይርሐቅ፡**, Imprt. **ረሐቅ፡** 1) *procul abesse, remotum esse, distare,* c. c. **እምነ፡** Gen. 44, 4; Jos. 8, 4; Jud. 18, 22; Ps. 102, 12; Jes. 55, 9; **ርሕቀ፡እምኔየ፡ረድኤት፡** Job 6, 13; **ርሕቀ፡ጽድቅ፡እምኔሆሙ፡** Jes. 59, 9; Ps. 17, 25; **ነዋኅ፡ይርሕቁ፡እምኔየ፡** Jes. 29, 13; **ርሕቀ፡እምላክ፡እምኔየ፡** 40, 27; Ps. 70, 13; Thren. 1, 16; **ቅብዕ፡እምርእስከ፡ኢይርሐቅ፡** Koh. 9, 8; de tempore: *longinquum esse:* **ኢይርሕቅ፡ኵሉ፡ቃልየ፡** οὐ μὴ μηκύνωσι Hez. 12, 28. Nota: **ርሕቀ፡ምሕዋረ፡ሠሉስ፡ማእከሌሆሙ፡** *spatium tridui inter eos interjectum* Gen. 30, 36. 2) *longe recedere, discedere, desistere:* **ረሐቁ፡ረሐቁ፡ወፃኡ፡እምህየ፡** Jes. 52, 11; **ረሐቅ፡እምኔየ፡** πόῤῥω ἀπ᾽ ἐμοῦ 65. 5: Job 21, 14; Hen. 14, 23. 94, 2; **ይርሕቁ፡እምኔየ፡** Job 30, 10; Ps. 21, 11; Prov. 9, 18; Sir. 9, 13. 22, 13; Luc. 13, 27. Nonnumquam pron. suff. huic verbo subjunctum invenies, ut: **ኢይርሐቀ፡** *ne tibi* i. e. *a te discedat* Prov. 3, 3; **ኢትጕንዲ፡ርሒቆቶ፡** Sir. 13, 10. a) recedere ab aliquo i. e. eum *missum facere:* **ረሐቅ፡እምኔሁ፡** Job 14, 6. b) *deficere* ab aliquo: 2 Par. 21, 8; **እምእግዚ"፡ይርሐቅ፡ልቡ፡** Jer. 17, 5; 39, 40; Ps. 118, 150. c) *abstinere, desistere* a consuetudine: 1 Thess. 4, 3; Hen. 104, 6; **ረሐቂ፡እምዐመፃ፡** Jes. 54, 14.

አርሐቀ፡ II, 1 *procul amovere, removere* Jos. 8, 6; Jud. 20, 32; Prov. 2, 16; **ከመ፡ያርሕቁክሙ፡እምብሔርክሙ፡** Jer. 34, 8; c. **እምነ፡**, ut: χωρίζειν ἀπό (sine objecto) Sap. 1, 3; **አርሕቅ፡መዐተ፡እምልብከ፡** Koh. 11, 10; Job 22, 23; **አርሕቃ፡ለሐዘን፡እምኔከ፡** Sir. 38, 20. 12; 1 Petr. 2, 11; **ጌጋይክሙ፡አርሐቀ፡ሠናያተ፡እምኔክሙ፡** Jer. 5, 25; Ps. 38, 13. 39, 15. 65, 19. 102, 12; Judith 13, 14; **አርሐቀኒ፡እምሕይወትየ፡** Job 30, 22. a) ubi Infin. subjunctum habet, adverbiis *longe, procul* exponere licet: Ps. 54, 7; **አርሕቀ፡ገዲፈ፡እማኅፈድ፡** Herm. p. 81. b) *abalienare, avertere:* Hebr. 3, 12; Deut. 13, 11; Kuf. 19. c) de tempore: *retardare, longinquum reddere:* **አምጻእክዋ፡ለጽድቅየ፡ወኢያርሕቃ፡ወኢያጕነዲ፡መድኀኒትየ፡** Jes. 46, 13.

ተርሕቀ፡ III, 1 et **ተራሐቀ፡** III, 3 *se removere, abducere, sejungere* ab alio vel a se invicem, *discedere* ab alio vel a se invicem; **ተራሕቆ፡** Koh. 3, 5; 1 Cor. 7, 5 rom.; c. c. **እምነ፡**, ut: **ኢይትራ(ረ)ሐቁ፡፩፩እምካልኡ፡** Joel 2, 8; 2 Esr. 14, 19; vel c. **ምስለ፡**, ut Gen. 31, 49; vel c. Acc., ut Luc. 24, 28. 51; Marc. 6, 48 rom.; **ይትራ(ረ)ሐቁኪ፡እለ፡ኬዱኪ፡** Jes. 49, 19; **ተራሐቆሙ፡ንስቲተ፡** *paululum ab iis recessit* Jsp. p. 360. In specie: a) *deficere:* **እለ፡ትትረ(ራ)ሐቁ፡እምነ፡ጽድቅ፡** Jes. 46, 12; **ተራሕቆትኪ፡** ἡ ἀποστασία σου Jer. 2, 19; **እለ፡ይትረሐቁ፡እምእግዚ"፡** Jes. 45, 24. b) *abhorrere* a re, *aspernari* Num. 14, 31; **ከመ፡ትትረሐቀኒ፡** (var. **ትርሐቀኒ፡**) Job 34, 33. c) *abstinere, desistere:* **ተረሐቅ፡** ἀπόσχου Prov. 23, 4; *se recipere* **ተራሕቆ፡እምዓለም፡** (e rebus mundanis) Phlx. 4.

አስተርሐቀ፡ vel **አስተረሐቀ፡** IV, 1 et **አስተራሐቀ፡** IV, 3 1) *amovere alium ab alio, spatio intermisso sejungere a se invicem* res Gen. 32, 17; 3 Reg. 6, 10; **ቆመ፡ማእከሎሙ፡ወአስተራሐቆሙ፡** 4 Reg. 2, 11; id. in Deg. (sed **አስተረሐቆሙ፡**); **እስተራሕቅዎሙ፡ዘዘዚአሆሙ፡** (v. **አርሕቅዎሙ፡**) Dan. ap. 1, 51; **እሮ፡ቃስተራሕቆ፡** (sc. Deum triunum ejusque personas) **ለዘ፡ኢይትራሐቅ፡** M. M. f. 12. 2) *abstrahere* aliquem a re, ut: a compositione librorum, **እምደሪሰ፡ድርሳን፡አስተረሐቆ፡** Sx. Tachs. 8 Enc. 3) *in longum protrahere*, ἐμάκρυναν Ps. 128, 3.

ርሑቅ፡ part. et adj. *remotus, longinquus, distans:* **ርሑቅ፡ብሔር፡** Jes. 13, 5. 43, 6; **ርሑቅ፡ፍኖት፡** 1 Reg. 26, 13; Num. 9, 10; Deut. 14, 24. 29, 21; Ps. 64, 6; Luc. 15, 13. 19, 12; Joh. 21, 8; **ርሑቀ፡ቆመ፡እምኔነ፡** Jes. 59, 11; **ርሑቃን፡ወቅሩባን፡** Jes. 57, 19; Eph. 2, 13. 17; Act. 22, 21 Platt; c. c. **እምነ፡** Jos. 9, 20; Koh. 7, 23; Sir. 15, 8; Deut. 13, 8; Ps. 21, 1. 118, 155; et per st. c., ut: **ዘቅሩበኪ፡ወዘርሑቀኪ፡** Hez. 22, 5. a) rarius de tempore, ut Hen. 1, 2; **ሳዐ፡ሞቱ፡ርሑቅ፡** Hed. 3 Enc.; (aliâs **ነዋኅ፡**). b) de gradibus cognationis et affinitatis: **ርሑቃን፡አዝማድ፡** (opp. **ቅሩባን፡**) F. N. 42, 2. c) *alienus a* re: **ርሑቅ፡እምፍትወተ፡ሥጋ፡** Sx. Mij. 28 Enc.; **ርሑቀ፡መዐት፡** *alienus irae, tardus ad iram* μακρόθυμος Ex. 34, 6; Joel 2, 13; Ps. 85, 14. d) **ርሑቀ፡** *longe, procul* Ex. 20, 18. 21; **እኁ፡ ዘርሑቀ፡ የኀድር፡** Prov. 27, 10; Matth. 8, 30. e) **እምርሑቅ፡** *e longinquo, procul, eminus* Kuf. 18; Job 2, 11. 36, 3. 39, 29; **ይትዐወቅ፡ እምርሑቅ፡** Sir. 21, 7; Jes. 10, 3. 33, 13. 49, 12. 60, 4; Ps. 9, 22. 137, 7; Marc. 5, 6. 8, 3. 11, 13. 14, 54; Apoc. 18, 15. f) **እስከ፡ ርሑቅ፡** *usque in longinquum* vel **በርሑቅ፡** *in longinquo* 2 Esr. 22, 43.

ርሕቅ፡ subst. *longinquitas* loci Org. 2.

ርሕቀት፡ n. act. et subst. 1) *discessus, absentia:* **አበስኩ፡ ላዕለ፡ ነፍስየ፡ በሑረትየ፡ ኀበ፡ ሮምያ፡ ወርሕቀትየ፡ እምሀላዌ፡ ንጉሥ፡** Jsp. p. 338. 2) *longinquitas, intervallum,* de loco et tempore: **ርሕቀተ፡ ፍኖት፡** Chr. Ta. 14; Clem. f. 185; V. S.; **በርሕቀተ፡ መዋዕል፡** ἐν χρόνῳ Sap. 14, 16; Lud. comm. hist. p. 506, n. 56.

ረሓቂ፡ n. ag. *apostata:* **ርኩሳን፡ ወረሓቅያን፡ እምስብሐተ፡ እግዚ"፡** βέβηλοι καὶ ἀποστάται Cyr. c. Pall. f. 66.

መርሕቅ፡ part. II, 1 *procul amovens:* **ትሕትና፡ መርሕቅኒ፡ ወመድኀንኒ፡ እመሥገርታተ፡ ሰይጣን፡** Phlx. 152.

መስተራሕቅ፡ part. IV, 3 *intervallo a se invicem sejunctus:* **በበዓላት፡ አው፡ በጊዜያት፡ መስተራሕቃት፡** Phlx. 79.

ርሕቅና፡ subst. 1) *longinquitas:* **ለይእቲ፡ ኢያጸርዓ፡ ርሕቅና፡ ዘመን፡** (*eam non irritam reddit*) F. N. 37. 2) *distantia, discrimen:* (comparans dicta et facta Christi et Graecorum philosophorum) **ረከበ፡ በማእከሌሆሙ፡ ርሕቅና፡ ዐቢየ፡** Sx. Pag. 2.

ርሕበ፡ I, 1 [רָחַב رَحُبَ] Subj. **ይርሐብ፡** *amplum, latum, spatiosum esse* vel *fieri, dilatari:* **ርሕበት፡ አረፍተ፡ ባቢሎን፡** Jer. 28, 58; **ከመ፡ ይርሐብ፡ እምላዕሉ፡** Hez. 41, 7; 1 Reg. 2, 1; Org. 1; transl. de Israele: Deut. 32, 15.

አርሐበ፡ II, 1 *latum, amplum, spatiosum facere, dilatare, ampliare:* **ብሔረ፡** Gen. 9, 27; **ደወለ፡** Deut. 12, 20; Am. 1, 13; **አርሕቢ፡ መኃክለ፡ ዘደብተራኪ፡** Jes. 54, 2; gressus Ps. 17, 40; calvitium Mich. 1, 16; **ከመ፡ ያርሕቡ፡ ንሕለተ፡** *ut muri ruinam ampliorem facerent* Jsp. p. 358; **አርሐበት፡ ሎቱ፡ ብዕሎ፡ እምፃማሁ፡** Sap. 10, 10. a) *spatium amplum dare* alicui Gen. 26, 22; Ps. 4, 1. 117, 5; 2 Petr. 3, 9 Platt. b) *late aperire*, os Ps. 80, 9; animam (fauces) Hab. 2, 5; Jes. 5, 14; cor Ps. 118, 32; 2 Cor. 6, 13 Platt.

ተርሕበ፡ III, 1 pass. et refl. *dilatari, ampliari* Jer. 2, 24; **እምቅድመ፡ ይትረሐብ፡ ኑኑ፡ አየራት፡** Lit. Chr.; **ስፍሐ፡ ምድር፡ እምቅድመ፡ ይትረሐብ፡** M. M. f. 27; 2 Cor. 6, 13 rom.

ርሑብ፡ part. et adj. *latus, amplus, spatiosus:* **ፍኖት፡ እንተ፡ ትወስድ፡ ውስተ፡ ሀጕል፡ ርሕብት፡ ይእቲ፡** Chr. Ta. 33; 4 Esr. 5, 3 var.; (Christus) **በምሕረቱ፡ ርሕብት፡** *in misericordia sua late patente* (omnes amplectente) F. N. 10.

ርሒብ፡ adj., fem. **ረሓብ፡** *amplus, latus, spatiosus* (*capax, laxus*): terra Gen. 34, 10. 21; Jud. 18, 10; **ምድር፡ ርሒብ፡ ወስፋሕ፡** 2 Esr. 19, 35; **ምድር፡ ርሒብ፡** πεδία Jes. 40, 4; 4 Esr. 5, 3; **ገዳም፡ ርሒብ፡** Hez. 32, 4; **ዐበይ፡ ሀገር፡ ይእቲ፡ ወረሓብ፡** 2 Esr. 17, 4; **ሙሓዘ፡ ማይ፡ ርሒብ፡ ወስፉሕ፡** Jes. 33, 21; mare Ps. 103, 26; calix Hez. 23, 32; porta Matth. 7, 13; vestis Syn. f. 293; cor 2 Cor. 6, 11; transl.: **ብእሲ፡ ነዋኅ፡ መንፈስ፡ ወርሒበ፡ ልብ፡ ጠቢብ፡ ውእቱ፡ ወብእሲ፡ ድኩመ፡ ሕሊና፡ ወጸቢበ፡ እንግድዓ፡ አብድ፡ ውእቱ፡** Chr. Ta. 19; **ትእዛዝከ፡ ርሒብ፡ ፈድፋደ፡** Ps. 118, 96.

ርሕብ፡ subst. 1) *amplitudo, laxitas,* πλάτος Gen. 6, 15; 3 Reg. 6, 6; 2 Par. 3, 8. 2) *latitudo* Gen. 13, 17; **ርሕበ፡ ምድር፡** Kuf. 13; Jes. 8, 8 var.; Zach. 2, 2 (**ጽፍሕ፡** 5, 2); Hez. 40, 5 seq.; εὖρος Hez. 45, 1. 6; (Deus novit) **ርሕበ፡ ዘታሕተ፡ ሰማይ፡** Lit. Epiph.; **ኢያገምራ፡** (Trinitatem) **ርሕበ፡ ዓለም፡** Ath. de Trin.

ራሕብ፡ subst. i. q. **ርሕብ፡**, *amplitudo, latitudo:* portae Judith 1, 4; Eph. 3, 18 Platt; εὖρος 2 Par. 3, 3; **ራሕበ፡ ለባሕር፡** Job 11, 9 var.; 38, 18; **አልበ፡ ራሕብ፡** Hen. 26, 3; vid. ann. ad Ex. 25, 10; πάχος **ራሕበ፡** (v. **ረሐበ፡**) **ዘበኑ፡** Job 15, 26; **ውስተ፡ ራሕበ፡ ልብከ፡** ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου Prov. 7, 3. 22, 20; **በራሕቡ፡ ለዓለም፡** Sx. Jac. 6 Enc.

ረሐብ፡ subst. i. q. **ራሕብ፡**, Ex. 37, 2. 16; Job 15, 26 var.; 38, 18 var., Eph. 3, 18 rom.

ርሕበት፡ n. act. et subst. 1) *ampliatio, dilatatio:* **ፈቂዶ፡ ርሕበተ፡ መከን፡ ለዐብእ፡ ለእሊአሁ፡** Jsp. p. 372. 2) *amplitudo:* **ትዕግሥት፡ ወርሕበተ፡ እንግድዓ፡** Fal. f. 58.

ረሓቢ፡ n. act. *amplificator,* ἐμπλατύνων Deut. 33, 20.

መርሕብ፡ subst., Pl. **መራሕብት፡** 1) *locus amplus, spatium amplum, planities* πλατυσμός Ps. 17, 20; 2 Reg. 22, 37; Sir. 48, 12; Herm. p. 1; εὐρυχωρία Gen. 26, 22; 4 Esr. 5, 3. 18. 19. (opp. **መጽብብ፡**). 2) *platea, vicus* πλατεῖα Gen. 19, 2; Jud. 19, 15. 17; Esth. 4, 1. 6, 9. 11; Tob. 13, 17; Koh. 12, 4. 5; Jes. 15, 3; Jer. 5, 1. 9, 21. 27, 30. 30, 15. 31, 38; Thren. 2, 12; Hez. 26, 11. 28, 23; Am. 5, 11; Zach. 8, 4. 5; Job 29, 7; Matth. 6, 5; Jsp. p. 343. 379.

ርሕበ፡ *esurire* vid. sub **ርኀበ፡**

ረሐነ፡ et rarius **ረሐለ፡** I, 1 [i. q. رَحَلَ] Imprt. **ረሐን፡** vel **ረሐል፡**, *sternere* vel *insternere* jumentum sella, clitellis, tegumento; c. c. Acc. jumenti: Gen. 22, 3; Num. 22, 21; 2 Reg. 17, 23. 19, 26; 3 Reg. 3, 40. 13, 13. 23; 4 Reg. 4, 24; Jer. 26, 4; c. Acc. tegumenti et **ላዕለ፡** jumenti Matth. 21, 7; Marc. 11, 7. — *Voc. Ac.:* **ረሐነ፡ ዘ፡ ጨዐነ፡** ።

ርሕየ፡ rad. obsol.; הֵרִיחַ, شَمَّ, رَاحَ *odorari, olfacere*

ርሒ፡ subst., *odor suavis,* nec non: *planta odorata* **ርሒ፡ አፈው፡** Cant. 5, 13. 8, 2; **ወጺና፡ መዐዛ፡ ሠናይ፡ ዘይጼኑ፡ እምኵሉ፡ ርሒ፡ አፈው፡** Clem. f. 50; M. M. f. 28; **ጽጌ፡ ድንግልናኪ፡ ይሤኒ፡ እምኵሉ፡ ርሒ፡ አፈው፡** Org. — *Voc. Ac.* inter plantarum nomina: **ርሒ፡ ዘ፡ አርያን፡** (de qua voce vid Lud. lex. amh. c. 57). Gregorius Ludolfi **ርሒ፡** *balilicam* seu *ocymum* exponebat [cfr. رَيْحَان *ocymum* vel *omnis planta odorata*].

ርሕፀ፡ vel **ረሐፀ፡** I, 1 [arab. رَحَضَ *lavit*; pass. *sudavit* copiosius sub finem febris; רָחַץ *lavit*; vic. **ርሕሰ፡** q. v. et رَشَحَ] *sudore manare, copiosius sudare:* **ይርሕፁ፡ አፍራስ፡** (quibus ille vehi solebat) **እምጽንዐ፡ ኀይሉ፡** Gad. T. H.; **ወረሐፀት፡** (v. **ወርሕፀት፡**) **ነፍሱ፡ ለንጉሡ፡ ሶርያ፡** ἐξεκινήθη (de sudore anxietatis) 4 Reg. 6, 11

ርሑፅ፡ part. *sudore manans* Lud. sine auct.

ረሐፅ፡ subst. *sudor copiosior.* — *Voc. Ae.:* **ሐፍ፡ወረሐፅ፡ዘ፡ወገዘፅ፡**

ረሐፀ፡ *tenerum esse* vid. sub **ረኀጸ፡**

ሩማ፡ n. prgr., sc. רָמָה *locus editus*; Aethiopibus est *nomen coeli tertii*, Lud. sine auct.; **ስዱኒ፡ሀገረክሙ፡ሀገረ፡ሣልሲት፡ሩማ፡** Sal. ad 318 Nicenos 12.

ረምሐ፡ i. q. رَمَحَ *confodit hasta*; **ረምሐ፡ዘ፡ወጋ፡** Rad. Abb.

ረምሕ፡ (et **ርምሕ፡** Lud.) subst., plerumque m., Pl. **አርማሕ፡**, Pl. Pl. **አርማሓት፡** (Lud.), [רֹמַח, ܪܘܡܚܐ, رُمْح] *lancea, hasta (longior)*: λόγχη Jud. 5, 8; δόρυ Job 41, 17; 1 Par. 11, 23; 2 Par. 11, 12; σειρομάστης Joel 4, 10; Num. 25, 7; 4 Reg. 11, 10; ὁ κοντὸς τοῦ δόρατος αὐτοῦ **ረምሑ፡** (v. **ዕፀ፡ኲናቱ፡**) 1 Reg. 17, 7; κοντοί Hez. 39, 9; **ረምሕ፡ዘይረግዝ፡** Kuf. 37; Org. 2; **እለ፡አርማሕ፡** δορατοφόροι *lancearii* vel *hastati* 1 Par. 12, 24. — *Voc. Ae.:* **ረምሕ፡ዘ፡ሰላጢን፡**

ረመመ፡ rad. inus.; arab. رَمَّ a) *labiis decerpere, comedere, rodere* (unde רִמָּה رِمَّة *putredo, teredo*; رَمَّ *computruit*), b) IV *silere*. Videas, annon prima ejus potestas in *comprimendis labiis* fuerit. Aliae linguae *silendi* significatum sub דָּמַם (שָׁתַק) et صَمَّ (صَمَتَ) habent, vid. **ደመመ፡** et **ጸመመ፡**. (Sonis tantum, non etymo vicina sunt रम् et آرامیدن).

አርመመ፡ II, 1 A) intrs. 1) *tacere, conticescere, silere*, σιωπᾶν Job 16, 6. 18, 3; Thren. 2, 10; **ሀሎ፡ዘያረምም፡እንዘ፡ጠቢብ፡ውእቱ፡** Sir. 20, 1. 5. 6; Jes. 36, 21. 42, 14. 62, 1. 64, 12; **እንበለ፡አርምሞትኪ፡** Cant. 4, 1; 4 Reg. 7, 9; Matth. 20, 31; σιγᾶν **በዕል፡ለእመ፡ነበበ፡ኵሉ፡ያረምም፡** Sir. 13, 23. 20, 7; Ps. 82, 1; Koh. 3, 7; **አርምሚ፡** Tob. 10, 6; **አርመመ፡ኵሉ፡** σιγὴ ἐγένετο Apoc. 8, 1; 1 Cor. 14, 34; Luc. 9, 36. 20, 26; praeterea: **አርመመ፡ስብሐቲነ፡** 4 Esr. 10, 29; **ከመ፡እጸመም፡ወአርምም፡** Job 13, 19; **አፉሁ፡ያረምም፡** Asc. Jes. 6, 11; παύεσθαι Job 18, 2; **አርምም፡** Kuf. 12; Job 21, 3; **ይሴብሑከ፡መላእክት፡በኢያርምሞ፡** Kid. f. 16; de fluctibus: **አርመመ፡ማዕበል፡** Ps. 106, 29; **አርምሞ፡** *silentium* Lit. 173, 4. a) c. c. **እምነ፡**, ut: **አርመመት፡እንከ፡እምባርክ፡** Kuf. 25; **አርምሞ፡እምጋእዝ፡** Prov. 20, 3 var.; **አርመመ፡ጦቢት፡እምነበ፡ይጼሊ፡** Tob. 14, 1. b) c. **እንዘ፡**, ut: **ኢታረምም፡እንዘ፡ትበክዩ፡** Tob. 10, 7. c) c. **ለ፡** i. e. vel *tacite exspectare*: **ታረምም፡ለመድኀኒቱ፡እግዚ"፡** Thren. 3, 26; vel *tacite ferre* aliquem, non obstare ei: Ps. 49, 21; Apoc. 2. 20. d) *cum silentio praeterire* παρόψεται Job 11, 11. 2) *silere, quiescere, quietum et tranquillum se tenere*, ἡσυχάζειν Job 3, 26. 32, 1. 7; **ኢያረምም፡ወኢያዐርፍ፡** Ruth 3, 18; Jes. 7, 4; Jer. 29, 6; **ኵላ፡ምድር፡ትነብር፡ወታረምም፡** Zach. 1, 11; 1 Reg. 23, 9; **ዕሩፋን፡እለ፡ያረሙ፡** ἡσυχάζοντες ἐν ἡσυχίᾳ Hez. 38, 11; **አርመመ፡ባሕር፡** Jon. 1, 15. B) trs. 1) *tacere facere, ad silentium redigere*: **አርምም፡አፉከ፡** Sir. 35, 8; **አርመምሞሙ፡ለሰብእ፡** Jsp. p. 344; **አአፍ፡አመ፡ያረምመኪ፡ሞት፡እሮ፡ትከውኒ፡** Genz. f. 27; **ያርምም፡ልሳኖ፡እምእኪት፡** 1 Petr. 3, 10. 2) *tranquillare, sedare*: **ዘያረምማ፡ለባሕር፡** Jer. 38, 35 var.; Ps. 88, 10.

ተረመ፡ III, 1 *reticeri, silentio praetermitti*: **ኢይትረመም፡ስምከ፡** Kuf. p. 78 ann. 10; **ወትትረመም፡መለኮቱ፡** σεσιωπημένης αὐτοῦ τῆς θεότητος Cyr. ad Th. f. 17.

አስተረመመ፡ IV, 3 1) *tacere facere, silentium poscere* vel *imperare, ad silentium redigere*, abs.: **እንዘ፡ይሴብሑ፡ሕፃን፡ለእግዚ"፡መኑ፡ያስተረምም፡** M. M. f. 91; **ወሌዋውያን፡ያስተረምሙ፡ወይቤልዎሙ፡ለሕዝብ፡** 2 Esr. 18, 11. 2) *tranquillare, sedare, compescere*: **አስተረመመ፡ሁከታ፡ለነፍስ፡** F. N. 43, 12; **ባሕረ፡እምነ፡ተሀውኮ፡** Sx. Tachs. 15 Enc.; **ንሕነ፡ንፈቅድ፡ልብሰ፡ኀጺን፡ጽኑዐ፡በዘንክል፡ተሰውሮ፡እምዝንቱ፡አርዌ፡** (sc. a corde humano) **ወናስተረምሞ፡ለዝሉፉ፡** (ἐν ἡσυχίᾳ διατηρεῖν) Chr. Ta. 5.

ርሙም፡ part. *tacitus, silens*: **እግዚ"፡ርሙም፡በዐቃቤ፤ወኢመስተበቅል፡በይዋኄ፤** M. M. f. 197.

መርምም፡ part. (II, 1) 1) *tacitus, silens*: (**ምውት፡**) **መርምመ፡ልሳን፡እምጽዋዔክሙ፡** *cujus lingua vobis vocantibus tacet* Genz. f. 89; **እስመ፡ጸላዕትነ፡ሰበ፡ርእዩ፡ልሳንነ፡መርምመ፡እምአከይ፡** (*injurias tacite ferentem*) **ያረመሙ፡** f. 86. 2) *tranquillans, sedans*: **እግዚ"፡ኀያል፡መርምም፡ዘቦቱ፡ሥልጣን፡ዘይፈርሁ፡እምኔሁ፡ኵሉ፡ፍጥረት፡** ibid. f. 11.

አርማሚ፡ n. ag. (II, 1) *taciturnus*, σιγηρός Prov. 18, 18; Phlx. 120; **ብእሲት፡አርማሚት፡ወዐቃቢተ፡ልሳን፡** Fal. f. 50.

መስተረምም፡ part. (IV, 3), ut videtur: *silentium obtinens*: **ዘመስተረምም፡በእንቲአሁ፡** F. N. 43, 1.

ረመረ፡ rad. inus., fortasse i. q. رَمَلَ.

መርመሬ፡ seu **መርመራ፡** subst. *pera* [הַרְמִיל ܡܪܡܝܠܐ]: (David) **ኀምስተ፡አእባነ፡ልሙጻተ፡ወከበባተ፡ጸዊሮ፡በመርመራ፡** ἐν τῷ καδδίῳ Cyr. hom. f. 110; **እስመ፡ዘክርስቶስ፡መርመሬ፡እንተ፡በምድር፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ይእቲ፡** (allegorice) ibid. — *Voc. Ae.:* **መርመሬ፡ዘ፡ውሳጤ፡ቀሚስ፡መምጠቂሁ፡ይ፡**

ረምስ፡ subst., Pl. **አርማስ፡** [i. q. رَمَث; vid. etiam Ges. thes. p. 1304] *ratis* Sap. 14, 5; 3 Reg. 5, 9; **ናመጽአሙ፡ወንገብሮሙ፡ከመ፡አርማስ፡እንተ፡ባሕር፡** 2 Par. 2, 16; Sx. Masc. 18. — *Voc. Ae.:* **ተንከተም፡አርማስ፡ሐመር፡ዘ፡መርከብ፡**; *aliud:* **አርማስ፡ዘ፡የባሕር፡ሳንሳ፡መርከቢ፡**; *aliud:* **አርማስ፡ጌልያ፡ብ፡መርከብ።**

አረምሰሰ፡ quadrl. II [formatum et transpositum e **መርሰሰ፡** q. v.; etiam Arabes utuntur trilit. رَمَشَ *palpavit manu et extremis digitis cepit*; رَمَّثَ *concinnavit manu palpans* rem] *palpare manu, palpando vel contrectando quaerere*: **ያረመስሱ፡** (v. **ያመረስሱ፡**) Job 5, 14. 12, 25; **ያረመስሱ፡** (v. **ያመረስሱ፡**) **ውስተ፡አረፍት፡ከመ፡ዕዉር፡** Jes. 59, 10.

አርመስመሰ፡ quinquel. II, id.; Lud. e Syn.

ሮማን፡ subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. **ሮማናት፡** [רִמּוֹן, ܪܘܡܢܐ, رُمَّان, vid. Ges. thes. p. 1291; amh. **ሩማን፡**] *malus punica* et *malum punicum* 1 Reg. 14, 2; Joel 1, 12; Hagg. 2, 19; Cant. 6, 11. 7, 13; Kuf. 13; **ሮማን፡ፊረዩ፡** Sx. Sen. 23

Exc.: Num. 13, 23. 20, 5; Deut. 8, 8; Cant. 4, 3; **ስቴ፡ሮማን፡** 8, 2; **ጽጌ፡ሮማን፡** Hez. 19, 10: de flore vel fructu mali punici ex arte facto Ex. 28, 29. 36, 32. 33; Jer. 52, 22 seq.

ሩምኖን፡ n. prgr. sc. ῥάμνος, *rhamnus:* **ዕፀ፡ሩምኖን፡** Jud. 9, 14. 15. — *Voc. Ae.:* **ሬምኖን፡** (sic): **ዘ፡ዶግ፡**, de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 84 et Isenb. lex. amh. p. 168.

ረመየ፡ I, 1 (?) *icere, ferire, jaculando petere* [רָמָה رَمَى *jecit, jaculatus est*]: **ረመየ፡ሥዕሎ፡** (*imaginem ejus*) Sx. Jac. 25 (paulo supra: **ነሥአ፡ቀስቶ፡ወነደፎ፡ለሥዕለ፡ቅዱስ፡ቴዎድሮስ፡**).

ተረምየ፡ (Lud.), **ተረመየ፡** (sec. meum codicem) III, 1 (?) *ici, ictu peti, ictu vulnerari:* **መለኮት፡** (*divina Christi natura*) **ተቀሥፈ፡ወኢሐመ፤ተቀነወ፡ወኢተሰቍረ፤ተረግዘ፡ወኢተረመየ፡** M. M. f. 115.

ርሙይ፡ part. *ictus hasta* Lud. sine auct.

ርምየት፡ et **ርሚት፡** n. act. et subst., Pl. **ርምያታት፡** 1) *ictus, vulnus ictu inflictum:* (Thomas digitis contrectavit) **ገቦ፡ሥጋሁ፡ወርምየተ፡ስቍረተ፡ቅንዋቲሁ፡** τὰς διατρήσεις τῶν ἥλων Cyr. ad Th. f. 24; **አርአየኒ፡ርምያታቲከ፡** (a Satana tibi inflicta) Phlx. f. 208. 2) *vulnus, plaga, ulcus* eorumque *cicatrix* (οὐλή, ἕλκος) Lev. 13, 2. 10. 18. 19. 20. 22. 23. — *Voc. Ae.:* **ርምየት፡ብ፡ውጋት ።**

ረመፀ፡ I, 1 [رَمِضَ *torruit* vehementi ardore; *ferbuit* dies; amh. **ረመጠ፡**] *torrere* (trs.) igne, prunis: **ይረምፁ፡በእሳት፡** M. F.

አርመፀ፡ II, 1 *adurere, exurere, extorrere* („proprie dicitur de sole fervido“, Lud.): **ታረምፆ፡ለሥጋነ፡** Jac. 3, 6, ubi vulgata ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα habet, sed Aethiops σκελοῦσα legisse videtur. — *Voc. Ae.:* **ታረምፆ፡ዘ፡ትተኩስ፡ታልህብዪ፡** (v. **ታልሕምዪ፡**)**ዩ፡**; *aliud:* **ታረምፆ፡ወትሎሉ፡ዘ፡ትተነሰው፡**; *aliud:* **ታረምፆ፡ብ፡ትተነሰዋለች ።**

ረመፅ፡ subst., ut videtur id. q. amh. **ርምጥ፡** *fervor favillae* vel *prunarum* M. F.

ረሥሐ፡ *callos contrahere, callosum fieri,* fortasse idem quod رَثِيَ *articulorum dolore affectus est, pedum tumore laboravit:* hinc illustrare velim: **አገሪከ፡ኢረሥሐ፡** οὐκ ἐτυλώθησαν Deut. 8, 4.

ረሥሐ፡ *squalere* vid. sub **ረስሐ፡**

ረሥአ፡ I, 1 [contiguae videntur radices רָזָה رَذِيَ *extenuatus, enervatus fuit;* رَزَحَ id.; رَزَأَ et رَزَى *deminuit* rem] Subj. **ይርሣእ፡**, 1) *senescere, senem esse:* **እስከ፡ይረሥኡ፡** Jes. 46, 3. 65, 22. 23; **ፈድፋደ፡ረሥአ፡** Tob. 14, 3; Job 21, 7; **እልህቀ፡ወእረሥእ፡** 29, 18; Sir. 8, 6; **ርሣእ፡በተግባርከ፡** 11, 20; Kuf. 21. 27; **ለረሢእ፡ፍጡነ፡** Kuf. 23; **ረሢእ፡ጥቀ፡** Gen. 25, 8. 27, 2; 1 Reg. 8, 1; Ps. 36, 26; Judith 16, 23; Hebr. 11, 11; **ረሣእኩ፡እምአውስቦ፡** Ruth 1, 12; **ዘይረሥአ፡እምአቡከ፡** Job 15, 10. 2) varias de rebus: *senescere, aetate confici:* **እመ፡ረሥአ፡ሥርዉ፡በምድር፡** Job 14, 8; Hebr. 8, 13; **ኀለፈ፡ውርዙቱ፡ወረሥአ፡መዋዕሊሁ፡** 4 Esr. 14, 8. — *Voc. Ae.:* **ረሥአ፡ዘ፡አረጀ፡ዘንግዐዪ ።**

አርሥአ፡ II, 1 *senescere facere:* **ዘእንበለ፡ይብጻሕ፡ጊዜሁ፡ያረሥእ፡ትካዝ፡** Sir. 30, 24; (mulier maligna) **ታረሥእ፡ውርዝውና፡ምታ፡** Fal. f. 58.

ርሥእ፡ subst., plerumque m., *senectus, senium:* **በርሥእ፡ሠናይ፡** Gen. 15, 15. 25, 8. 48, 10; 1 Par. 29, 28; **መዋዕለ፡ርሥእየ፡** Ps. 70, 10; Sap. 3, 17; Prov. 16, 31; **ማኅፀነ፡ርሥእ፡** 4 Esr. 3, 66; **ርሥእ፡ወደዌ፡** Phlx. 52.

ርሥአት፡ n. act. et subst., id. Gen. 21, 2. 7. 37, 3. 44, 20 **በርሥአቱ፡** Sir. 8, 6. 42, 8; 4 Esr. 3, 64.

ርሥኣን፡ subst., plerumque m., 1) *senectus, senilis aetas* Gen. 4, 23. 44, 29; 2 Reg. 19, 33; Tob. 3, 10; Prov. 24, 52; Ps. 91, 14; **ጸር፡ርሥኣኒሁ፡ለአቡከ፡** Sir. 3, 12; **በርሥኣኒከ፡** 25, 3; **እስከ፡ርሥኣኖሙ፡** Phlx. 54; **እምድኅረ፡ርሥኣኑ፡ወድክመቱ፡** Phlx. 52. 2) *senatus, seniores* Ex. 3, 16 γερουσία (sed **አእሩግ፡** 3, 18).

ርሥእና፡ subst., m. et fem., *senectus* Chr. Ta. 4 et 7; Sx. Masc. 26; **እስከ፡ርሥእናሁ፡** Kedr. f. 67; **ርሥእና፡ሠናይት፡** Sx. Nah. 22.

ራስ፡ subst. amhar., id. q. aeth. **ርእስ፡** q. v. Titulus est principum atque proregum Aethiopiae, qui principali dignitate praefulgent.

ሬስ፡ nomen XX^{ae} alphabeti Hebraici literae Ps. 118, 153; Thren. 1, 20. 2, 20. 3, 57. 4, 20. Ubi de psalmis agitur, siglo **ሬስ፡** Ps. 118, 153—160 notatur.

ረስሐ፡ I, 1 [vic. est **ረኵሰ፡** q. v., nec non **ረስዐ፡**] 1) *squalere, sordidum, pollutum esse,* de vestibus: **ልብሱ፡ለእመ፡ረስሐ፡ኢየኀፅብ፡** Fal. f. 44; **ልብስ፡ዘኢረስሐ፡** Genz. f. 130; Org. 2; de homine polluto: **ለእመ፡ረስሐ፡በፋክቤ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡** F. M. 14, 9. 10; sensu ethico ῥυπαρός Apoc. 22, 11. — Locum Deut. 8, 4 vid. sub **ረሥሐ፡** — 2) *reum* vel *sontem esse* vel *fieri* [cfr. רָשַׁע]: **ረስሐ፡ውእቱ፡ለኵነኔ፡** Matth. 5, 21. 22; Clem. f. 179. 180 (**ይረስሕ**). — *Voc. Ae.:* **ረስሐ፡ገመነ፡ረኵሰ፡ደመነ፡ተደነሰ፡ብ፡አደፈ፡**

አርስሐ፡ II, 1 1) *squalidum, sordidum reddere, inquinare, polluere:* **አልባስ፡** Chr. Ta. 31; **ታረስሕ፡አፉከ፡በኵስሕ፡** φύρεις βορβόρῳ τὸ στόμα Chr. Ta. 17; Nah. 3, 6; **አሌ፡ሎቱ፡ዘአርስሐ፡ሥጋሁ፡በፍትወት፡ዝሙት፡** Clem. f. 97; **አለ፡ያረስሑ፡ሥጋሆሙ፡በሕልመ፡ሌሊት፡** F. M. 13; sensu ethico: Apoc. 22, 11; **ሙብዝኅቶሙ፡ለሰብእ፡ያረስሑ፡ነፍሶሙ፡** Chr. ho. 12. 2) *reum convincere, condemnare:* **አርስሕዎሙ፡ዳንኤል፡እምቃሎሙ፡** Dan. ap. 1, 61; Job 12, 5; Matth. 27, 3; Lit. 169, 2; Sx. Masc. 28.

አርሳሕስሐ፡ et **አርስሐስሐ፡** quinql. II (intens. vel frequt.) 1) *sordidum, impurum reddere:* **እንዘ፡ኢያርሰሐስሐሙ፡ገዝንቱ፡ዓለም፡ኀላፊ፡** Kid. f. 5; aquam *turbidam reddere* (transitu equorum) Lud. ex ore Gregorii. 2) *reum convincere, redarguere* 3 Reg. 8, 38; Rom. 2, 15; 1 Joh. 3, 20; 1 Cor. 4, 3. 4; Org. 5; **ወኢይትረከብ፡በላዕሌሆሙ፡ወኢምንትኒ፡ዘያርሰሐስሖሙ፡እምእግዚ"፡እምላክሙ፡** Clem. f. 90—91.

Voc. Ae.: **ያርሰሐስሐኒ ፡ ዘ፡ ይዘልፈኒ፡**; *aliud:* **ያርሰሐስሐኒ፡** (v. **ያርስሐኒ፡**) **ዘ፡ ይፋረድ፡ ያደፈርስኒ፡ ይ፡**

ርሱሕ፡ part. 1) *squalidus, sordidus, impurus,* de vestibus ῥυπαρός Jac. 2, 2; Zach. 3, 3. 4; de argento (scoriis non purgato): **ብሩር፡ርሱሕ፡** (opp. **ጽሩይ፡**) F. N. 32; de agro: **ያንጽሑ፡ገራህተ፡ልብየ፡ ርሱሐ፡ ከመ፡ ኢይፍረይ፡ አሜከላ፡** Sx. Sen. 1 Enc.; sensu ethico, ἀκάϑαρτος Koh. 9, 2; **ርኩስ፡ ወርሱሕ፡** Job 15, 16; **እለ፡ገብርዎ፡ለዝንቱ፡ምግባር፡ርሱሕ፡** Clem. f. 82. 85; Org. 2) *reus, noxius, sons:* **ርሱሕ፡በቀትል፡** ὁ ἐν αἰτίᾳ φόνου Prov. 28, 17; **ርሱሓን፡ኮኑ፡ለእለ፡ይዘልፍዎሙ፡** Prov. 1, 23. (**ርስሕት፡** passim pro **ርሕስት፡** q. v.).

ረስሓ፡ „reus criminis, obnoxius culpae“ Lud. sine auct.

ርስሐት፡ n. act. et subst., m. et f., Pl. **ርስሐታት፡** 1) *pollutio, sordes, squalor, macula,* (sensu physico et ethico) Job 9, 31. 11, 15; Jes. 4, 4; 1 Petr. 3, 21; ῥυπαρία Jac. 1, 21; σπίλος Eph. 5, 27; **ዘእንበለ፡ርስሐት፡** ἄσπιλος *immaculatus* 2 Petr. 3, 14; **ዘአልቦ፡ርስሐት፡** ἀμόλυντος Sap. 7, 22; σκύβαλα **እምኀሊናሁ፡ለሰብእ፡ ተረክበት፡ ርስሐቱ፡** Sir. 27, 4; **ርስሐት፡ ርኩስ፡** Kuf. 22; **ርስሐተዝ፡ ዓለም፡** Herm. p. 57; **ርስሐተ፡ሥጋ፡ወመንፈስ፡** Did. 39; **ይኩን፡ንጹሐ፡እምኵሉ፡ ነውራት፡ወርስሐታት፡** F. M. 21, 3; **ጌጋያት፡ወርስሐታት፡** 1, 1; **ርስሐታተ፡ኅሊናተ፡ እኪት፡** Phlx. 103. 2) *culpa, crimen* Lit. Joh.; **ከመ፡ኢይኩን፡** (nobis communicatio corporis et sanguinis Christi) **ለርስሐት፡ወለኵነኔ፡** Lit. Apost.

ረስሐ፡ *callosum fieri* vid. sub **ረሥሐ፡**

ረስነ፡ I, 1 1) *fervere, ignescere, igne candere, excandescere:* πυροῦσϑαι 2 Petr. 3, 12; **ለእመ፡ ረስነት፡**(**መቅጹት፡**) Jsp. p. 289; Imprt.: **ርስን፡በቅንአት፡** M. M. f. 295. 2) *igne aduri* vel *amburi:* **ኢውዕየ፡ወኢረስነ፡ምንተ ፤ እንዘ፡ በልብሱ፡ የዐቍር፡ እሳት፡** Sx. Tachs. 5 Enc. — *Rad. Abb.:* **ረስነ፡ዘ፡ጋለ ።**

አርሰነ፡ II, 1 1) *ignire, candefacere;* deinde: *probare igne* metalla: **ያረስን፡ኀጺነ፡** Phlx. 7; Org. 3; **አርሰንዋ፡**(**ለመቅጹት፡**)**በእሳት፡** Gad. T. H.; πυροῦν Apoc. 1, 15; Jes. 1, 25; **አረስኖሙ፡ወእፈትኖሙ፡** Jer. 9, 7; Zach. 13, 9; Dan. 12, 10; transl. *excandescere facere:* **ያርስን፡ልበ፡በእንተ፡አፍቅሮ፡እግዚ"፡** Phlx. 1. 2) *igne adurere* vel *amburere:* **አርሰንዎ፡ ለቅዱስ)በሰናስለ፡እሳት፡** Sx. Tachs. 8; Teq. 11.

ርሱን፡ part. 1) *ignitus, igne candens, fervens:* Koh. 12, 11; Eph. 6, 16; **ብርት፡ርሱን፡** χαλκὸς στίλβων Dan. 10, 6; Hez. 40, 3; **ጻዕረ፡ደይን፡ዘርሱን፡** 2 Petr. 2, 4; (pedes Christi) **ርሱናን፡አምሳለ፡ ላህበ፡ ለብርት፡ ሊባኖስ፡** Sx. Jac. 6 Enc.; transl.: **ርሱን፡በላህበ፡ሃይማኖት፡** Sx. Ter 11 Enc. 2) *igne probatus,* πεπυρωμένος: **ብሩር፡ርሱን፡** Prov. 10, 20. 24, 28; Ps. 17, 33. 118, 140. 3) *maturus* (*coctus,* vid. **ብሱል፡**) Hen. 82, 19.

ርስን፡ (raro **ረስን፡**) subst. *candor, ardor, fervor, ustio:* Apoc. 2, 18; Tab. Tab. 100; **ርስኑ፡ለእሳት፡** Enc.; **በርስነ፡ኀጺን፡ውዕያ፡** *candenti ferro adustae fuerunt* Sx. Jac. 25 Enc.; **ማዕተበ፡ረስን፡** *nota inusta, stigma* Reg. Pach.; trsl. **ርስነ፡ መለኮት፡ገሰሰት፡እደዊሁ፡** Deg.; **ይቄርር፡ እንከ፡ ርስነ፡ ጥበዐቶሙ፡** Phlx. 4.

ርስነት፡ n. act. *candefactio, ardor, fervor:* **መክራሁሙ፡ለወርቅ፡ወለብሩር፡ርስነት፡** (v. **እሳት፡**) πύρωσις Prov. 27, 21; trsl. **ርስነቱ፡ለፍቅር፡** Org. 3.

መርስን፡ part. *candefaciens,* de igne, Lud. e Mss. Colb.

ረሰወ፡ rad. inus., cui contigua est **ረሰየ፡** q. v.; رَسَا *firmus* et *stabilis fuit* (رَسَخَ id.); *ad ancoram stetit* navis; *composuit* res; IV *appulit in portum.*

አርሰወ፡ II, 1 *appellere in portum* navem: **አርሰዊ፡ ሀየ፡** Marc. 6, 53 in quibusdam libris Mss., sec. Ludolfum. (Usitatius est **አርሰየ፡** q. v.).

መርሶ፡ subst., m. et fem., 1) *portus* [مُرْسًى] Gen. 49, 13; Ps. 106, 30; 4 Esr. 12, 49 var.; Act. 27, 8. 12; Jac. 3, 4; Jsp. p. 280; Clem. f. 192; Chr. ho. 11; transl.: Lit. 168, 2; **ዘኮንኮ፡መርሶ፡ሕይወት፡እሙስና፡** Prec. Mat.; **መርሶ፡መድኀኒት፡** Jsp. p. 371; (ecclesia est) **መርሶ፡መድኀኒት፡** Clem. f. 192. 2) *ancora* [مِرْسَاةٌ] Hebr. 6, 19 Platt; **እስመ፡መርሶ፡ሶበ፡ያረስይዎ፡ይከልኦ፡ለሐመር፡ከመ፡ ኢያንቀልቅል፡ ለፌ፡ወለፌ፡** Chr. ho. 11. — *Voc. Ae.:* **ዘሕን፡መርሶ፡ብ፡ጸጥ፡ ያለ፡ስፍራ ።**

መርስ፡ (pro **መርስው፡**) subst., *portus, tranquillum* [amh. **መርስ፡** id.] 4 Esr. 12, 49 Laur.; **መርስ፡ ወዛኅን፡ ጥዑይ፡** λιμὴν εὐδιεινός Chr. Ta. 18 (sed **መርሶ፡ዛሕን፡** Ta. 19); **ኅድፈኒ፡ውስተ፡ዛሕን፡ወመርስ፡** Sx. Ḥed. 10 Enc.; (ejus sepulchrum erat) **መከነ፡መርስ፡ለለኵሉ፡** Sx. Teq. 20. — *Voc. Ae.:* **መርስ፡ዛሕን፡ዘ፡ጸጥ፡ማለት፡**

ረስዐ፡ I, 1 [amḥ. **ረሳ፡**; vicina sunt **ረስሐ፡** et **ረኵሰ፡**; prima verbi notio videtur *sordibus oblitum, obscuratum esse,* de oculis, mente; coll. رَسِعَ *corruptis palpebris, ut una alteri agglutinaretur, laboravit*] Subj. **ይርሳዕ፡** 1) *oblivisci,* c. c. Acc. Gen. 41, 51; Deut. 25, 19; Ps. 12, 1. 102, 2; Kuf. 1. 6. 27; **ትረስዓ፡ለሕማምከ፡** Job 11, 16. 19, 14; **ኢትርስዐኒ፡** Jes. 44, 21; **ረስዐኒ፡እግዚ"፡** 49, 14. 15. 65, 11. 16; **ትረስዕኑ፡መርዓት፡ ሰርጓ፡** Jer. 2, 32; Dan. 2, 1; Phil. 3, 13; Hen. 98, 15; c. Acc. Inf.: **ረስዑ፡ኅብስተ፡ነሢአ፡** Matth. 16, 5; seq. **እስመ፡** 2 Petr. 3, 8; seq. **ዘከመ፡** Jac. 1, 24; absol.: **አመ፡ረስዐ፡ዳእሙ፡** Sir. 14, 7. a) *dediscere* Herm. p. 34. b) *ignoscere:* **ይረስዕ፡ ሊተ፡ኀጢአትየ፡** οὐ μνησϑήσεται Sir. 23, 18; Job 14, 16. c) *non curare, negligere, deserere,* in specie: Deum, Dei mandata, **ይረስዕዎ፡ለእግዚ"፡** Job 8, 13; Deut. 26, 13; Kuf. 23; Jer. 18, 15; ἀπειϑεῖν: **ኢይረስዑ፡ቃሎ፡** Sir. 2, 15; **ኢትርሳዕ፡ፈሪሀ፡እግዚ"፡** Sir. 1, 28; ἐγκαταλείπειν 2 Par. 13, 11. 15, 2. 24, 24; Sir. 28, 23. 2) *errorem committere, delinquere* per imprudentiam: Lev. 5, 15 (ἐὰν λάϑῃ λήϑῃ) et 18 (ἀγνοίας ἧς ἠγνόησε); **እመኒ፡ረስዐ፡** ἐὰν πλημμελήσῃ Sir. 23, 11. 3) *impium esse* adversus Deum, *injustum* vel *scelestum esse* (divinam legem violare), ἀσεβεῖν et ἀνομεῖν [hoc sensu tritissimum est רָשַׁע et ܪܫܰܥ c. deriv.] Hen. 99, 10; sine dubio etiam 99, 9. 104, 9; **እለ፡ግብረ፡ረሳዕክሙ፡** *qui impie egistis* 100, 9; **ረሲዕ፡** Hen. 5, 8. 10, 20; Jes. 9, 18 (ἀνομία, var. **ኀጢአት፡**); **ኢይርሳዕ፡** M. M. f. 213.

አርስዐ፡ II, 1 1) *oblivisci facere,* c. dupl. Acc.: **አርሳዕከሙኒ፡ዘአፈቀድ፡እበሎ፡** Jsp. p. 344; (Jared suo cantu) **ያረስዮ፡ለሕዘን፡ሐዘኖ፡** Gad. Z. Mich.; ἀϑετεῖν Ps. 32, 10; 1 Cor.

1, 19 rom.; c. Acc. pers. et Acc. Inf.: **አርስዓ፡ዐተበ፡ርእሳ፡** *fecit ut* (mulier) *caput cruce signare oblivisceretur* Clem.; c. Acc. rei: **ሐዘን፡ለልብ፡ያረስዕ፡ወይን፡** Sir. 34, 29. 2) *ad impietatem seducere:* **አርስዮ፡ምናሴ፡ለይሁዳ፡** Did. ed. Platt p. 49 (**አስሐቶሙ፡** 2 Par. 33, 9).

ተረስዐ፡ III, 1 1) *oblivioni dari, in oblivionem venire* Koh. 2, 16. 9, 5; 4 Esr. 8, 64; Ps. 9, 19. 87, 13; **እለ፡ተረስዑ፡** οἱ ἐπιλελησμένοι Jes. 5, 17. 23, 16; **ኢይትረሳዕ፡ገዝክሩ፡ለሞቱ፡** Sir. 32, 9; Jer. 27, 5; c. c. Dat. commodi: **ኢትትረሳዕ፡ለከ፡** Sir. 3, 14. 44, 10; c. **በኀበ፡** vel **እምነ፡** obliviscentis: 2 Reg. 18, 13; **ኢይትረሳዕ፡ሕግ፡በኀበ፡ካህን፡** Jer. 18, 18; **ትትረሳዕ፡ምክር፡እምሊቃናት፡** Hez. 7, 26; vel c. Acc. prs. Ps. 101, 5. a) *oblivione exstingui, ignosci:* **በዘ፡ይትረሳዕ፡ኀጢአትየ፡** Job 7, 21. b) *excidere, intercidere memoria,* plerumque c. Acc. obliviscentis: Herm. p. 38; **ተረስዐኒ፡ነገሩ፡** Dan. 2, 5. 8; **አምሳለ፡ጥበብ፡ኢይትረሳዕከ፡** Sir. 6, 35. c) *latere, fugere* aliquem, ei *ignotum esse,* c. Acc. prs.: **አልቦ፡ዘተረስዐከ፡** Jes. 40, 26; c. **እምነ፡** Lev. 4, 13; **ተረስዐት፡እምኵሉ፡ሰብእ፡** Job 28, 21. 2) *stultitiae* (inscitiae rerum divinarum) *et impietati tradi* vel *in impietatem incidere:* **ይትረስዑ፡** Hen. 99, 8; **ይትረሳዕ፡ልቦሙ፡እምጥበብ፡** 93, 8.

አስተረስዐ፡ IV, 1 in loco perobscuro: **እሙነ፡ይበጽሕ፡ዘእምኀበ፡ያስተረስዕ፡ዘእንበለ፡ሐሰት፡** (ἄνευ ψεύδους συντελεσθήσεται νόμος) Sir. 31, 8 in cod. Abb. XXXV.

ራስዕ፡ part. act. 1) *obliviscens, obliviosus* Jac. 1, 25. 2) *impius,* **ከመ፡ሶበ፡ራስዕ፡**(**ረስዕ፡** Platt p. 15) **ይወድቅ፡ውስተ፡ምንዳቤ፡** Did. 3; ἄνομος 1 Cor. 9, 21 Platt.

ርሱዕ፡ part. *impius* Herm. p. 95 (ἄνομος).

ረሲዕ፡ adj. [ut شَنِيعٌ] Pl. **ረሲዓን፡** *impius, injustus, scelestus* (ἀσεβής, ἄνομος, παράνομος) Prov. 1, 7. 9, 7. 28, 1; Koh. 3, 16. 7, 15. 25. 9, 2; Job 8, 19; Sir. 9, 12. 41, 5; Sap. 14, 9. 16, 16; Ps. 1, 1. 11, 9; Judae 4; Job 20, 5; Hen. 1, 1. 9. 16, 1. 38, 3. 81, 9. 98, 15; al.; nota definitionem: **ረሲዕ፡ዘረስዐ፡ቃለ፡መለኮት፡ዘተምህረ፡** Clem. f. 201.

ርስዐት፡ n. act. et subst., plerumque m. 1) *oblivio:* **ርስዐት፡ዕሙቅ፡** Sap. 16, 11. 19, 4; **ኵሉ፡ግብር፡ቦቱ፡መከራ፤ መከራሁ፡ለንጽሕ፡ዝሙት፤ መከራሁ፡ለጽንዕ፡ድካም፤ መከራሁ፡ለአእምሮ፡ርስዐት፡** Fal. f. 23. 2) *impietas* Sap. 14, 16; Hen. 8, 2; Haim. Ab. (Nr. 24).

ርስዓን፡ subst., *impietas:* **ረሲዐኒ፡ወርስዓኑ፡** (v. **ወረሲዓኑ፡**) ὁ ἀσεβῶν καὶ ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ Sap. 14, 9; Hen. 104, 9; M. M. f. 104; Sx. Teq. 9.

ርስዐናት፡ et **ርስዐና፡** subst., id. q. **ርስዓን፡**, Hen. 99, 1. 104, 9 var. (gramm. § 122, β.)

መርስዕ፡ part. II, 1 *oblivisci faciens:* **ሐዘን፡ወፍሥሓ፡መርስዓን፡** F. N. 43, 4.

ረሰየ፡ I, 2 [contiguum est **ረሰወ፡** q. v.] 1) *ponere* τιθέναι, a) *injicere, indere, admovere,* ut: **ረሰዩ፡አሕበለ፡ውስተ፡ክሣዱ፡** Sx. Mij. 30; **ረሰዩ፡ውስተ፡ገበዋቲሁ፡ቅንዋተ፡ኀጺን፡** Sx. Mij. 27; **ረሰዩ፡መኀትወ፡እሳት፡ውስተ፡ገበዋቲሁ፡** (martyris) Sx. Jac. 9. 25; **ረሰይዎ፡** (martyrem) **ውስተ፡ላህም፡ዘብርት፡** Sx. Mij. 16; b) *transponere, transferre:* **እሬስዮሙ፡ውስተ፡ብርሃን፡እምጽልመት፡** Jes. 42, 16. c) *constituere, praeponere, praeficere* Matth. 23, 9; **ነቢየ፡ረሰይኩከ፡** Jer. 1, 5; Hez. 33, 7; (regno in tres partes diviso) **ረሰዩ፡ለለ፡ኵሉ፡ክፍል፡ብእሲ፡ዘእሙር፡በኀይል፡** Jsp. p. 347; coll. Eph. 1, 22. d) c. **ታሕተ፡** *subdere, subjicere:* **ረሰየኒ፡ታሕተ፡እዴሁ፡** Kuf. 37. e) vestes *applicare, induere* Lud. ex Enc., vid. **ተረስየ፡** f) *parare, praeparare* (sicut הֵכִין): **ረሰይከ፡ሰብአ፡** (v. **ፈጠርከ፡**) κατασκευάσας ἄνθρωπον Sap. 9, 2; **ትሬስይዎ፡ለገሃነም፡** Matth. 23, 15; hinc **ረሰየ፡ርእሶ፡ለ፡** *aptum* vel *dignum se fecit* vel *censuit* re Act. 13, 46. g) *imputare,* c. **ላዕለ፡** vel **ለ፡** pers., Philem. 18; 2 Reg. 19, 19; Org. 1; Num. 12, 11; etiam: excusationis causam alicui imputare, *excusare* aliquem, c. **ለ፡** pers. Luc. 14, 18. 19. 2) ponere vel habere aliquem pro aliquo i. e. a) *aestimare, censere, putare, aequiparare,* c. dupl. Acc. vel c. Acc. et **ከመ፡**, Phil. 3, 8; 1 Tim. 1, 12; Luc. 20, 6 rom.; Rom. 6, 11; 4 Esr. 8, 58; 1 Reg. 1, 16; Sx. Mag. 7. b) *habere* vel *tractare* aliquem *pro* vel *tamquam,* c. Acc. et **ከመ፡**, Gen. 31, 31; 4 Esr. 8, 52; **ረስዮ፡ከመ፡እኁከ፡** Sir. 30, 39; **ወረሰይዎ፡ከመ፡አብድ፡** Jsp. p. 377. c) *declarare:* **ረሰይዎ፡ከመ፡ዘኃጥእ፡** ἔθεντο αὐτὸν εἶναι ἀσεβῆ Job 32, 3. d) *simulare,* ut: **ረሰየ፡ርእሶ፡አብደ፡** *se furere simulavit* Sx. Nah. 14; al. 3) *facere* vel *reddere* aliquem talem, *convertere* rem in rem, c. dupl. Acc.: Rom. 8, 10; **ረሰይኩክሙ፡ኅሱራነ፡** Mal. 2, 9; **ትሬስየከ፡ጥበብ፡ለጸላኢከ፡** Sir. 18, 31; Hen. 99, 2; Jes. 14, 17; **ረሰይክን፡ለአህጉር፡መሬተ፡** 25, 2. 28, 15. 41, 19; Jer. 19, 7; **ምንት፡ኢትረሲ፡ንባበ፡ዚአየ፡** Prov. 5, 7. 8; Ps. 17, 13; Hez. 37, 17; **እሬስዮ፡ላሐ፡ለበዓላቲክሙ፡** Am. 8, 10; Joh. 4, 46; Num. 13, 32; vel c. **ውስተ፡** praedicati, ut: Ex. 32, 10; Num. 14, 12; Kuf. 12; Apoc. 1, 6; vel **ለ፡**, ut: **ሠጠጠ፡አልባሲሁ፡ወረሰዮሙ፡ለክልኤ፡** 4 Reg. 2, 12; vel c. **ከመ፡**, ut Ruth 4, 11; Kuf. 13; Jes. 41, 15. 49, 2. 50, 7; vel seq. verbi Subjunctivo vel **ከመ፡** c. Subj., ut: **ይሬስዮሙ፡ለመክርያን፡ይሄወዉ፡** Job 12, 17; Matth. 4, 19. 5, 32; **እሬስየክሙ፡ከመ፡ትሐሩ፡** Hez. 36, 27; Jes. 42, 24; **ረስዮ፡ለቃልየ፡ከመ፡ያስሕቶሙ፡** Judith 9, 13; Gen. 17, 6; 4 Esr. 10, 43. 4) *facere, perpetrare, instituere:* Hen. 1, 9; **ምንተ፡ትሬስዩ፡** τί ποιήσετε Sir. 2, 14; Jes. 10, 3; Jer. 4, 30; Job 31, 14. 35, 2. 5) *facere* alicui alqd, in specie: mali quid *inferre* alicui, *afficere* alqm. re; c. c. dupl. Acc.: **ከመዝ፡ለይረስየኒ፡እግዚ"፡** Ruth 1, 17; **ምንተ፡ይሬስየነ፡እግዚ"፡** Job 22, 17; Jes. 5, 5. 10, 11. 48, 11; Jer. 3, 6; **አልቦ፡ዘይሬስዮ፡ረምሐ፡** Job 41, 17; Ps. 55, 11. 117, 6; Hen. 9, 11; Luc. 2, 48. (Passim in libris Mss. **ረሰየ፡** cum **ሰረየ፡** confunditur, ut Job 42, 9; Kuf. p. 54).

አርሰየ፡ II, 1 stabilire i. e. *appellere in portum* navem (vid. **አርሰወ፡**): Marc. 6, 53; Act. 21, 3 rom.; 27, 29 rom.; vel: *ponere, jacere ancoram:* Chr. ho. 11 (vid. **መርሶ፡** sub **ረሰወ፡**).

ተረስየ፡ et **ተረሰየ፡** III, 1 et 2; (**ተራሰየ፡** III, 3 Jer. 28, 3 var.) 1) *sibi induere* vestem, arma, *amictum esse, accingi,* c. Acc., ut: **ተረሰይኩ፡ርትዐ፡ከመ፡ዐጽፍ፡** Job 29, 14; Jes. 49, 18; c. **በ፡** Deut. 22, 5; **ዘይትረሰይ፡በሰርጕ፡አንስት፡** Clem. f. 163; **ተረሰይ፡በክብር፡ወበስብሐት፡** Job 40, 5; **ይትረሰይ፡** (var. **ይትራሰይ፡**) **በንዋየ፡ሐቅሉ፡** Jer. 28, 3; Jes. 21, 5; 1 Tim. 2, 9. a) nonnumquam: *se ornare* re, ostentationis vel gloriationis causa: Act. 25, 23; **ትትሬሰዩ፡በብዕሎሙ፡** Jes. 61, 6; **ዐይን፡አንተ፡ርእየተኒ፡ትትሬሰየኒ፡** Job 29, 11. b) *armis instrui; accinctum, armatum esse:* **አለ፡ተረሰዩ፡** (v. **ተረስዩ፡**) **ለቀትል፡** Num. 31, 5; 1 Cor. 14, 8 et in genere 2) *sese parare* vel *expedire* ad alqd, *paratum esse* (הִכֹּנוּ): **ተረሰዩ፡ላዕሌሃ፡ለቀትል፡** παρασκευάσασθε ἐπ᾽ αὐτὴν εἰς πόλεμον Jer. 6, 4; **ሶበ፡ይትሬሰዩ፡** ἐν ἡμέρᾳ ἑτοιμασίας Nah. 2, 4; **ተረሰየነ፡** Num. 32, 27; **ብእሲ፡ዘተረሰየ፡** ἕτοιμος Lev. 16, 21. — *Voc. Ae.*: **ተረሰየ፡ብ፡ተሸለመ ።**

አስተርሰየ፡ et **አስተረሰየ፡** IV, 1 et 2 (**አስተራሰየ፡** IV, 3 Jer. 26, 9 var.) *amicire, instruere armis, armare, parare, ornare*: **አስተረሰይኩኑ፡ለቀትል፡በንዋየ፡ሐቅል፡** περιέθηκας αὐτῷ πανοπλίαν Job 39, 20; ἐξοπλίσατε Num. 31, 3; **ለምንት፡ታስተሬሲ፡አፍራሰ፡** (παρασκευάσῃ) Jer. 12, 5; **አስተረስዩ፡** (v. **አስተራስዩ፡**) **ሰረገላተ፡** Jer. 26, 9; **መኑ፡ያስተሬሲ፡ሀገረ፡** κοσμήσει Mich. 6, 9; **አስተረሲ፡ለክሣድየ፡ባዝግና፡ወቃማ፡** *orna collum meum torque et monili* Sx. Nah. 30 Enc.

ርሱይ፡ part. *amictus, instructus, armatus, paratus, compositus, ornatus*: **ብእሲ፡ዘርሱይ፡በቀጠንት፡አልባስ፡** Luc. 7, 25; Deg.; **ርሱያኒ፡ነሐውር፡ምስለ፡ንዋየ፡ሐቅልነ፡** 2 Esr. 14, 23; Jer. 27, 42; Jos. 3, 17; Luc. 11, 29; **ጽርሕ፡ርሱይ፡** ἕτοιμος Marc. 14, 15; **ቤት፡ርሱይ፡** Prov. 25, 24 et 27, 15; **መንበረ፡ወርቅ፡ርሱይ፡ወስርግው፡** Clem. f. 240; Ps. 143, 14.

ርስየት፡ n. act. „*constitutio, compositio*“ Lud. sine auct.

ተረሳዪ፡ n. ag. (III, 1 vel 2) *sese amiciens, ornans*: **ሰላም፡ለኪ፡ተረሳይተ፡** (v. **ተረሳዪተ፡**) **ክብር፡በዑጻፌ፤ወቀናቲተ፡ንጽሕ፡አምሳለ፡መክፌ፡** Haml. 21 Enc.

ትርሲት፡ subst. 1) dispositio, *apparatus* Hebr. 9, 2. 6; תְּכוּנָה Hez. 43, 11 vrs. nov. 2) factio i. e. *adoptio* filii: **ትርሲተ፡ወልድ፡** υἱοθεσία Rom. 8, 15. 23. 9, 4; Eph. 1, 5; Gal. 4, 5. 3) plerumque: *amictus, habitus, paratus, ornatus, mundus* (muliebris): σκεύη Deut. 22, 5; **ትርሲተ፡መርዓዊ፡** Jes. 61, 10; **እንተ፡ባቲ፡ትርሲተ፡ዝሙት፡** εἶδος ἔχουσα πορνικόν Prov. 7, 10; δόξα **ልበሲ፡ትርሲተኪ፡** Jes. 52, 1; Hez. 27, 7; Job 19, 9; Sir. 50, 13; εὐπρέπεια **ሰለብዋ፡ኵሎ፡ትርሲታ፡** Thren. 1, 6; κόσμος **በውስተ፡ትርሲተ፡ቤታ፡** Sir. 26, 16; Lit. Orth.; Lit. Joh. 4) in genere: *quidquid pompae, magnificentiae, ornatui, decori est*, δόξα Jes. 10, 3. 16. 17, 4. 28, 1. 53, 2; Hagg. 2, 3. 7. 9; πάντα ἔνδοξα ἡμῶν **ኵሉ፡ትርሲትነ፡** Jes. 64, 11; ἡ αἴνεσίς μου Jes. 12, 2; εἰς τιμὴν τῆς δόξης μου **ለትርሲተ፡ክብርየ፡** Dan. 4, 27; **ትርሲተ፡አብያቲሆሙ፡** οἰκίαι τρυφῆς αὐτῶν Mich. 2, 9; **ትርሲተ፡ጽጌ፡** Org. 3. — *Voc. Ae.*: **ትርሲት፡ዘ፡ሽልመት ።**

ረቀመ፡ I, 1 *acu pingere, figuris pingere* vestem [hebr. רָקַם id., رَقَمَ *striatum fecit pannum; scripsit*]: **እስከ፡ሰብአ፡አዝማና፡ይረቅሙ፡ሥዕላ፡** (mulieris) **ዲበ፡አልባሲሆሙ፡** Jsp. p. 273. — *Voc. Ae.*: **ረቀመ፡ዘ፡ሳለ ።**

ረቀቀ፡ I, 1 [amh. id.; رَقَّ, רָקַק, ܪܰܩ Pa.; contiguum est **ራኅርኅ፡**] *tenuem, subtilem esse*, **ይረቅቅ፡** Lud. comm. hist. p. 500 nr. 27.

አርቀቀ፡ II, 1 *tenuem, subtilem facere*; **ያረቅቅ፡** (var. pro **ያደቅቅ፡**) λεπτύνειν Dan. 2, 40.

ረቂቅ፡ adj., fem. **ረቃቅ፡** *tenuis, subtilis*, de vestibus: **ረቂቃት፡** F. M. 31, 5; lamina Ex. 16, 33. 28, 32; membris corporis (*gracilis*): **ረቂቀ፡አባል፡** (opp. **ገዚፈ፡አባል፡**) Fal. f. 53; **ወክነ፡አበ፡ብሶይ፡ድግዱግ፡ወረቂቅ፡ሥጋሁ፡** Sx. Haml. 8: animo: **ረቂቀ፡ልብ፡** *tenerioris animi* Gad. Ad. f. 70; vento: **ርደተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡አምሳለ፡ነፋስ፡ረቂቅ፡** Sx. Genb. 18 Enc.; trsl.: **በዝንቱ፡ያጤይቅ፡አጠይቆተ፡ረቂቀ፡** ἠρέμα αἰνίττεται *subindicat* Chr. ho. 33. — Passim substantive usurpatur: **ይጠበልል፡በረቂቅ፡** *tenuibus involvit* Lud. e Lit. Mss.; **ረቃቅ፡** absolute: *scriptura minuta* Lud. ex auct. Gregorii. — *Voc. Ae.*: **ረቂቅ፡ዘ፡ስስ ።**

ርቀት፡ n. act. et subst. *tenuitas, subtilitas*: **ኢሰምዕዎ፡በእንተ፡ርቀተ፡ቃሉ፡** *quod esset voce exili* Chr. ho. 32; **ኢርኢክሙኑ፡ርቀተ፡ዝንቱ፡ኀሊና፡ዘሐዋርያ፡** *subtilitatem hujus sententiae* Chr. ho. 28 (aliâs **ቅጥንት፡**).

ረቅ፡ subst. [i. q. رَقّ] *charta pergamena, membrana* 2 Tim. 4, 13; Deg.; in margine codicis Francof. S p. 48 (ad 1 Reg. 17, 12) adscriptum est: **ዘተረስዐ፡ወዘተገድፈ፡ሀሎ፡ኀበ፡ክልእ፡መካን፡ውስተ፡ፍጻሜሁ፡ለረቀ፡ዝንቱ፡መጽሐፍ ።** — *Voc. Ae.*: **ረቅ፡ክርታስ፡ዘ፡ብራና፡**; *aliud*: **መጻሕፍተ፡ረቅ፡ዘ፡ክታብ፡ወበዘ፡ብራና ።**

I. **ረቀየ፡** I, 1 Subj. **ይርቂ፡** et **ይርቀይ፡**, et **ረቀየ፡** I, 2 [i. q. رَقَى] 1) *incantare, fascinare* (carmine superstitioso recitato), c. Acc. rei incantatae: Ps. 57, 5; Koh. 10, 11; **አራዊተ፡ምድር፡ዘይቀትል፡ዘአልቦ፡ዘይረቅዮ፡** Jer. 8, 17; c. **ላዕለ፡** rei, super quam recitatur carmen: **እለ፡ይነዝኑ፡ማየ፡ረቂዮሙ፡ላዕሌሁ፡** F. M. 15, 3; **እለ፡ይረቅዩ፡** ἐξορκισταί Act. 19, 13. 2) *exorcisare* (exorcismo lustrare), c. Acc.: (baptizandis) **ሰሚዖሙ፡ወንጌለ፡ኵሎ፡መዋዕለ፡ያንብሩ፡እዴ፡ላዕሌሆሙ፡ወይርቀይዎሙ፡ወጥምቀቶሙሰ፡በመዋዕለ፡ጾሲክ፡** Kid. f. 25 (ibid. etiam Subj. **ይርቂ፡**; Imprt. **ርቂ፡** f. 26); etiam: *exorcismi formulam recitare* super alqm: **ይርቂ፡ላዕሌሆሙ፡** II Can. Nic. 76. 3) in specie: *aqua lustrali purgare* a daemonibus, *aquam l.* (τὸ ὕδωρ τὸ ἐξορκιζόμενον) *superfundere* rei, c. Acc. vel rei vel aquae: **ትረቂ፡መቃብሪሁ፡በማይ፡** Genz. f. 40; **አምጽኢ፡ማየ፡ወርቀይያ፡(ለብእሲት፡)ወተሐዩ፡** Lud. e Vit. Dan.; **ርቅያ፡(ማየ፡)ዲበ፡ርእስክን፡** Lud. e Vit. Sanct.; Chron. Ax. — *Voc. Ae.*: **ነዝኑ፡ረቀየ፡ዘ፡ረጨ፡**; *aliud*: **ይረቅያ፡ዘ፡ያምዋርቲበት፡ወበ፡ዘ፡ይደግምበት ።**

ተረቅየ፡ III, 1 1) *incantari*; 2) *exorcisari*: **ዲያቆን፡ያጥምቅ፡ዘተረቅየ፡** Kid. f. 26; **ይትረቀይ፡እምከሀን፡** ib. (Ex Enc. Jac. 6 Ludolfus affert: **ውስተ፡ጊአተ፡ስምዕ፡ኅቡረ፡ተረቅያ፡** et *devotae fuerunt* interpretatur, sed Sx. Tubing. lectionem **ተርዕያ፡** praebet, sine dubio meliorem).

ርቁይ፡ part. *incantatus*: **ርቁየ፡ተስናን፡** *incantatus litigio* Lud. e Mss. Colb.; *exorcisatus* Can. Laod. 35 (36).

ራቅይ፡ part. act. *incantator*: **መሠሪ፡አው፡ራቅይ፡** I Const. Ap. 62 (63); III Const. Ap. 13.

ረቃዪ፡ n. ag., Pl. **ረቃይያን፡** et **ረቀይት፡** *incantator* Koh. 10, 11; **ረቀይት፡** 2 Par. 33, 6; Kuf. 40; **ረቃይያን፡** Kid. f. 24; Kedr f. 63; F. M. 15, 3; Ssal. Req.

ርቃይ፡ subst. *incantamentum*: **ዘገብረ፡ርቃየ፡** Can. Laod. 35 (36).

ርቅየት፡ et **ርቁት፡** n. act. 1) *incantatio*: **እለ፡ይገብሩ፡ርቅየተ፡** F. M. 15, 3; 2 Par. 33, 6. 2) *exorcismus*: (clericus) **ይርቂ፡ርቅየተ፡ንኡስ፡ክርስቲያን፡** Kid. f. 26; **ጸሎተ፡ርቅየት፡** I Const. Ap. 39; **ጸሎተ፡ርቅየተ፡ማይ፡** Syn. — Sub titulo: **ጸሎተ፡ርቁት፡** libellum quendam superstitiosum Aethiopicum, qui apud Abyssinos circumfertur, descripsit Ludolfus in hist. III, 4 n. 51 et in comm. p. 349 seq.; aliâs inscriptus est **በርቶስ፡** (*Berytus*); exstat in Bibl. Tubingensi (vid. Zeitſchrift für die Kunde des Morgenlandes Bd. 5), Abbadiana (d'Abbadie Catal. p. 166), Vaticana (A. Mai Script. Vet. nov. Coll. Vol. V), Musei Britannici (Cat. p. 61).

ምርቃይ፡ subst. *locus exorcismi* Kid. f. 6; Gad. Za Mich.

II. **ረቀየ፡** rad. inus., quacum comparare juvat رَقَاقٌ *calidus, fervidus* (dies) et رَقْرَقَ II cum derivatis et رَاقَ (رَيْقٌ) *splenduit vapor meridianus.*

መርቄ፡ subst., plerumque m., 1) *calor gravis, aestus* vel *ardor coelestis, vapor solis,* καῦμα Sir. 14, 27; Jes. 4, 6; Prov. 10, 5. 25, 13; **መርቄ፡ማእረር፡** Jes. 18, 4 vrs. alt.; καύσων **አክኑ፡ዝናም፡ያቈርር፡ለመርቄ፡** Sir. 18, 16. 31, 19; opp. **ቍር፡** Kuf. 2; opp. **ደደክ፡** Kuf. 6; Dan. ap. 3, 48 (in Psalmis ed. Lud. p. 331); **ላህብ፡ወመርቄ፡** Org.; de vento fervido: **ነፋስ፡መርቄ፡** ἄνεμος καύσων Jer. 28, 1; **ዐውሎ፡መርቄ፡** Jer. 18, 17; **መንፈስ፡መርቄ፡** πνεῦμα καύσεως Jes. 4, 4; Enc. 2) *regio torrida,* in specie: *regio depressa et aestuosa, vapores exhalans:* **ብሒረ፡መርቄ፡** Sir. 32, 26; Sx. Masc. 1 Enc.; **ምድረ፡ከም፡መርቄ፡ይእቲ፡** Kuf. 8; **ኢመርቄ፡** ibid. — *Voc. Ae.:* **መርቄ፡ብ፡ቈላ፡**; *aliud:* **መርቄ፡ዘ፡አጻጎ፡**

ረቢ፡ vid. post **ረበበ፡**

ረብሐ፡ I, 1 [amh. **ረበ፡** id., رَبِحَ *lucratus fuit* mercatura; contigua sunt رَبَا ܪܒܳܐ רָבָה; notio prima est *multum* vel *magnum fieri* vel *esse,* cujus vestigium relictum est in **ይርብሕ፡** et **ያርብሕ፡** subst.] Subj. **ይርባሕ፡** 1) *lucrari, lucrifacere, utilitatem percipere,* abs. Sap. 6, 27; **ኢጸሊ፡ቀጸሰ፡ኢያፍቅር፡ይርባሕ፡** Syn. f. 284; (conjuges) **እመ፡ረብሑ፡** *si* (rem familiarem) *acquisiverunt,* **ትንሣእ፡ብእሲት፡መንፈቀ፡ረባሖሙ፡** F. N. 42, 3; c. Acc. rei: Matth. 16, 26; Phil. 3, 8; **ምንተ፡ረባሕነ፡ዘዐቀብነ፡ትእዛዞ፡** Mal. 3, 14; Matth. 25, 16 seq.; Jac. 4, 13; 1 Petr. 3, 1; **አንትሙ፡ትረብሑ፡በመዋእቶሙ፡ስመ፡ክቡረ፡** Jsp. p. 365. 352. 2) *lucrosum, utilem esse, lucro cedere, utilitatem parere* alicui, c. Acc. prs., **ይረብሐከ፡ፈድፋደ፡እምነ፡** λυσιτελήσει σοι μᾶλλον ἤ Sir. 29, 11; **በእንተ፡ኵሉ፡ዘይረብሐከ፡ወይበቍዐከ፡** 42, 5; Jer. 23, 32; **በ፡ዘይረብሐኪ፡ለእመ፡ኪያየ፡ኀደጊ፡** Jes. 57, 8; **ከመ፡ይርብሖሙ፡** Judae 16; **ይሜህሩ፡በዘይረብሖሙ፡** Tit. 1, 11 rom.; c. dupl. Acc.: **ምንተ፡ይረብሖ፡ለእመ፡አርታዕከ፡ፍናዊከ፡** Job 22, 3. 3) ut videtur, etiam: *lucrum redundare* alicui: Tit. 1, 11 Platt.

ረብሐ፡ I, 2 usuram imponere alicui i. e. *lucrum, emolumenta, commoda captare* ab aliquo, c. Acc. 1 Petr. 5, 2 Platt.

አርብሐ፡ II, 1 1) trs. *lucrari, lucrifacere* alqd: **አርባሕከ፡ትምክሕተ፡በርእስከ፡ወበሰብእከ፡ኀሳረ፡ወዝንጓጌ፡** Jsp. p. 319. 2) caus. a) *lucrari facere* alqm alqd, c. dupl. Acc.: **አርብሖኒ፡(እምላክየ፡)ተድላ፡** Teb. Tab. 13; c. Acc. prs.: **መብልዕ፡ኢያረብሐነ፡ወኢያኅጽጸነ፡** 1 Cor. 8, 8; c. Acc. rei: **ሐዘን፡በእንተ፡እግዚ"፡ያረብሕ፡ሕይወተ፡ወሐዘን፡ዘይከውን፡በእንተ፡ዓለም፡ያረብሕ፡ሞተ፡** F. N. 22. b) *utilitatem* vel *lucrum parere facere,* c. trpl. Acc.: **እግዚ"፡ዘአርባሕከነ፡ኵሎ፡ፍጥረተ፡ዘዘዚአሁ፡ፍሬ፡** *qui fecisti, ut singulae creaturae nobis fructus varios afferant* II Const. Ap. 39. c) *fenori collocare* pecunias, (facere ut lucrum afferant) Lud. ex Org. 5.

ተረብሐ፡ III, 1 *lucrifieri, acquiri:* **ዘተረብሐ፡** τὸ εὐ-ραθεν πορισθέν Cyr. c. Pall. f. 75.

ተረብሐ፡ III, 2 *lucrum* vel *emolumenta captare* ex aliquo, c. Acc. 1 Petr. 5, 2.

ተራብሐ፡ III, 3 *quaestum* vel *lucrum facere mercatura, negotiari:* **ንትራባሕ፡በትግበርተ፡እክልነ፡** ἐμπορευσόμεθα Am. 8, 6.

አስተራብሐ፡ IV, 3 *communi mercatura* vel *negotiatione lucrum* vel *quaestum captare:* **አስተራብሑ፡ንዋይ፡** F. N. 34.

ርቡሕ፡ part. *lucrifactus, lucrosus* Phil. 1, 21.

ርባሕ፡ et crebrius **ረባሕ፡** subst., m. et fem., Pl. **ረባሓት፡** (F. N. p. 2) *lucrum* a) *usura, quaestus, res acquisita:* **ምስለ፡ርባሑ፡** Matth. 25, 20 rom.; **እለ፡ያፈቅሩ፡ረባሐ፡** 1 Tim. 3, 8; **ፍትወተ፡ረባሕ፡** Sap. 14, 2; **ረባሕ፡ርኵስት፡** F. M. 18, 1.; **ዘይሜሥዕ፡በረባሕ፡** Sir. 29, 19; **ኢትትማከር፡እንበይነ፡ረባሕ፡ምስለ፡ሠያጢ፡** 37, 11; **ለዘከመዝ፡የኀልፎ፡ኵሉ፡ረባሕ፡** 37, 20; Phil. 3, 7; Rom. 6, 23 Platt; F. N. 42, 3 (vid. sub **ረብሐ፡**). b) *utilitas, commodum, emolumentum:* **ምንት፡እንከ፡ረባሖሙ፡ለክልኤሆሙ፡** Sir. 20, 30. 41, 14; **አይኑ፡ረባሕ፡ለነ፡በቀቲለ፡ነፍሳቲነ፡** Jsp. p. 352. 382; Rom. 3, 1: **ፈልፈለ፡ረባሕ፡** *fons lucrificus* (uberrimus) Lit. Joh.

ረብሕ፡ subst., Pl. **ረብሓት፡** i. q. **ረባሕ፡**, ut: **ረብሐ፡ነፍስከ፡** Sx. Tachs. 25; **ረብሓተ፡ጾም፡** F. N. 15.

ረባሒ፡ n. ag. *lucrificus:* **ምጽዋት፡ተናግዶ፡** (*mercatura*) **እምላከዊት፡ማእምንት፡ረባሒት፡ይእቲ፡** F. N. 16.

መስተራብሒ፡ part. c. term. Adj., *lucri* (mercatura) *faciendi cupidus:* **ኢሥሥዕት፡ወኢመስተራብሒት፡** Did. 14 (Platt p. 112).

ረብሓዊ፡ adj. rel. 1) *negotiator, fenerator:* **ነጋዲ፡ወረብሓዊ፡** Chr. Ta. 16. 2) at F. N. 51 meus codex vocem **ረብሓዊ፡** voci **ጠባይዓዊ፡** *naturalis* oppositam habet, quare sensus postulare videtur *acquisitus* (sed vereor ut lectio bona sit).

ይርባሕ፡, rarius **የርባሕ፡** (Num. 13, 33 FH), plerumque **ያርብሕ፡**, subst. (gramm. § 113), sing. et coll., Pl. **እለ፡ያርብሕ፡** (gramm. § 140 s. f.), *gigas, gigantes:* γίγας Ps. 18, 6. 32, 16; Jes. 3, 2. 49, 24; Hez. 39, 20; γίγαντες **ሥጋ፡ያርብሕ፡ትበልዑ፡** Hez. 39, 18; Kuf. 7; in Acc. vel **ያርብሐ፡** ut Gen. 10, 8 (G); Sir. 47, 4 var., vel **ይርባሕ፡** sive **ያርብሕ፡** (tamquam n. pr. indeclinabile) Gen. 10, 8 FH; **በንእሱ፡ቀተለ፡ይርባሕ፡** Sir. 47, 4; **እለ፡ያ"፡** vel **ይ"፡** Gen. 6, 4. 14, 5; Num. 13, 33; Deut. 1, 28; Jos. 12, 4; 2 Reg. 21, 22; Jes. 13, 3. 14, 9; Hez. 32, 12. 27 seq.; Job 26, 5; Judith 16, 6; Sir. 16, 7; Hen. 106, 17. — *Voc. Ae.:* **ያርብሕ፡ብ፡አርበኛ፡** *aliud:* **ያ"፡ዘ፡ኀይለኛ፡አዛልጊ፡ውእቱ፡፡**

ያርብሓዊ፡ adj. rel. 1) *giganteus,* ut: **ዐብእ፡ያርብሓዊ፡** Lud. e Mss. Colb.; „*heroicus* epitheton regum et principum" Lud. sine auct. 2) *gigas* (tamquam nomen unitatis ad **ያርብሕ፡** coll.): 1 Reg. 17, 23; Chr. Ta. 34.

ረበበ፡ I, 1 [רָבַב *multus fuit;* رَبَّ *magnus, dominus fuit; auxit;* ܪܘܪܒܐ *magnus, major;* amh. **ረበረበ፡** *in struem cumulare* *pandere, expandere, extendere:* **ክዳኑ፡** 2 Reg. 17, 19; **ክነፊ፡** Ex. 25, 20; **ሰማየ፡ከመ፡ሠቅ፡** Ps. 103, 3; Hen. 18, 3; rete, sagenam Jes. 19, 8; Hab. 1, 17; Hez. 26, 5; **ይረቡ፡መሣግረ፡** 26, 14. 47, 10; Prov. 1, 17; etiam *dispergendo pandere:* **አዘዘ፡ያምጽእ፡ሐመደ፡ወረበበ፡ውስተ፡ኵሉ፡ቤት፡** Dan. ap. 13, 14. — *Voc. Ae.:* **ረበበ፡ዘ፡ነሰነሰ፡አሰፋሂ፡ይ፡**

ተረብበ፡ vel **ተረበ፡** III, 1 *expandi, extendi:* **እምቅድመ፡ይትረበበ፡ሰማያት፡** Lit. Chrys.; Lit. Diosc.

ርቡብ፡ part. *expansus, extensus:* **እደዊሁ፡ርቡባቲሆን፡** Ex. 17, 12.

ርበት፡ n. act. *expansio:* **ርበተ፡ደመና፡** et **ርበተ፡ጊሜ፡** Org. 1.

ረባቢ፡ n. ag. *expandens, extendens* Sal. 318 Nic. str. 15.

መርበብት፡ subst., m. et fem., Pl. **መራብብት፡** (Ssal. Req.) *rete (piscatorium) majus, sagena, verriculum,* σαγήνη Koh. 7, 26; ἀμφίβληστρον Koh. 9, 12; Jes. 19, 8; Hab. 1, 15. 16; Matth. 4, 18; **ተክለ፡መርበብተ፡ከመ፡ያሥግር፡ባቲ፡አራዊተ፡** Sx. Mij. 28; coll. **መርበብት፡** Sx. Teq. 30; trsl. **መርበብተ፡ሕይወት፡** Lit. Joh.; usurpatur de *vinculis,* quibus quis irretitus est Hen. 103, 8.

አርባብ፡ subst. Pl., (sine dubio a **ረብ፡** رَبٌّ *dominus,*) est n. pr. unius e novem angelorum ordinibus, sc. **መላእክት፡ሊቃነ፡መላእክት፡አጋእዝት፡ሥልጣናት፡ኀይላት፡መናብርት፡አርባብ፡ኪሩቤል፡ሱራፌል፡** Clem. f. 61; secundum Ludolfum *angeli ordinis noni* Org. 3; praeterea Ludolfus affert **አርባበ፡እሳት፡**, quod *myriades igneae* exposuit, coll. רְבָבָה, רִבּוֹ, **ረበዋት፡** q. v. infra.

ረቢ፡ n. prgr. sc. ῥαββί i. e. רַבִּי *magister mi* Matth. 23, 7. 26, 25 (Platt). 49; Marc. 14, 45; Joh. 1, 39. — *Voc. Ae.:* **ረቢ፡ዘ፡ጌታ፡** v. **ጌታ።**

ረቦኒ፡ et **ረቡኒ፡** n. prgr., sc. ῥαββονί, ῥαββουνί רִבּוֹנִי *magister mi* Marc. 10, 51; Joh. 20, 16; **ሰላም፡ለከ፡ገብረ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ረቡኒ፡** Sx. Mag. 5 Enc.

ረበን፡ n. prgr. sc. רַבָּן *princeps, doctor, magister* (vid. Buxt. col. 2177); sing. perraro usurpatur, ut: **ጊዮርጊስ፡ረበን፡** (*S. Georgius dominus*) Deg.; plerumque Pl. **ረበናት፡** vel **ረበናት፡** 1) *seniores Judaeorum,* πρεσβύτεροι: **ረበናተ፡ካህናት፡** (v. **ረበናት፡ወካህናት፡**) Jes. 37, 2; **ረበናቶሙ፡ለሕዝብ፡** Jer. 19, 1. 36, 1; Thren. 1, 18. 2, 10; Dan. ap. 1, 5. 8 seq.; Hez. 8, 1. 11. 14, 1 seq. 20, 1 seq.; 2 Esr. 10, 8; 3 Reg. 20, 7. 8; Matth. 16, 21. 27, 62 rom.; Marc. 7, 3. 14, 43; Luc. 7, 3. 2) *magistri, antistites,* ut: monachorum **ረበናተ፡ገዳመ፡አስቄጥስ፡** Sx. Ter 8; ecclesiae Sx. Genb. 4.

ረበዋት፡ subst. Pl. (sine dubio a **ረበ፡**, sicut: **ገበዋት፡** a **ገበ፡**) *myriades* [coll. רִבּוֹ ܪܶܒܘܳ, nec non רְבָבָה رِبَّةٌ رِبْوَةٌ] **ረበዋተ፡ረበዋት፡ይሰግዱ፡ለኪ፡** Lit. Jac. Sar.; **፲፪ ረበዋት፡እምነ፡መላእክት፡** M. Tômâr.

ረብዐ፡ I, 2 (denom.) *quatuor conficere, quadruplicare, quadrifariam dividere:* **እለ፡ይሬብዑ፡** *qui quatuor* (divinitatis personas) *faciunt* Lud. sine auct.; (Paulus Samosatenus) **ዘያማስን፡ሥላሴ፡ወይሬብዕ፡ጥምቀተ፡** Cyr. in append. f. 133; (Deus) **ዘይሬብዖን፡ለክንትሮሳተ፡ዓመታት፡ከመ፡ይኩና፡ለሐጋይ፡ወለክረምት፤ለመጺው፡ወለቱወን፡** *qui quadrantes annorum conficit* M. M. f. 347.

ርቡዕ፡ part. 1) *quadratus, quadrangularis* Ex. 27, 1. 28, 16. 30, 2. 36, 16; Gen. 6, 14; **ርብዕተ፡ትገብሩ፡** Hez. 48, 20; **፳፪በ፳፪ርቡዕ፡** 45, 2; Apoc. 21, 16; Herm. p. 75; Jsp. p. 377. Hinc Pl. fem. **ርቡዓት፡** *quatuor latera* rei quadratae (רְבָעִים): **ርቡዕ፡ኀበ፡፬ርቡዓቲሁ፡** Hez. 43, 16. 17 vrs. nov. 2) *quaternarius, quadruplex:* **መለኮት፡አምላክ፡ኢርቡዕ፡ውእቱ፡አላ፡ሥሉስ፡** M. M. f. 219; (animalia Ezechielis) **ርቡዓነ፡ገጽ፡** *quatuor vultibus praedita* Org. 3.

ረብዑ፡ *quatuor;* hanc formam affert Ludolfus in gramm. p. 98 et in lex. c. 130, sine auct.

አርባዕ፡ n. numerale, femininis junctum: *quatuor;* ejus character **፬**; **አርባዕ፡አህጉር፡** Jos. 21, 18; Jes. 17, 6; Herm. p. 76; **ጽብነ፡አርባዕ፡** Ex. 25, 12. 14; **ዘየሐውር፡በአርባዕ፡** Lev. 11, 20. 21; **በእንተ፡ሠላስ፡ኀጢአቶሙ፡ወበእንተ፡አርባዕ፡** Am. 1, 3 seq.

አርባዕቱ፡ (i. e. **አርባዕት፡** c. suff. *u,* vid. gramm. § 158) n. num., plerumque masculinis junctum: *quatuor* Gen. 2, 10. 14, 9; Jud. 9, 34; **ርኢኩ፡አርባዕተ፡አቅርንተ፡** Zach. 1, 18. 20; Dan. 7, 6; **አንበበ፡ሠለስተ፡ሳሌዳ፡ወአርባዕተ፡** Jer. 43, 23; **አርባዕቱ፡እንስሳ፡** 4 Esr. 11, 43; Matth. 24, 31; Marc. 2, 3; **አርባዕቱ፡ምእት፡** Gen. 23, 16. — Pronomina suff. admittit, ut: **አርባዕቲሆሙ፡** Hez. 1, 8. — Exemplum formae absolutae **አርባዕት፡** exstat in Abbad. Cat. p. 99.

ርብዕ፡ n. num. 1) *quatuor* (potissimum ante nomina mensurarum usitatum): **ጽፍሐ፡ርብዕ፡በእመት፡** Ex. 26, 8. 37, 2; Deut. 3, 11; 3 Reg. 7, 3; **መኳንንት፡ርብዕ፡** *magnates quatuor* Sen. 6 Enc. 2) adv. **ርብዕ፡** vel **ርብዐ፡** *quater:* **ርብዕ፡ለዓመት፡** Kuf. 29; **ዘይጠወም፡ርብዕ፡** Hez. 41, 21 vrs. ant.; **ዕሥራ፡ወርብዐ፡** *quater et vicies* Sx. Nah. 30.

ራብዕ፡ adj. num. (ordinale), f. **ራብዕት፡** *quartus* Gen. 1, 19. 2, 14. 15, 16; Jer. 25, 1. 35, 1. 43, 1; Dan. 7, 7; Sir. 26, 5; Judith 12, 10; 4 Esr. 4, 52. 12, 16; Matth. 14, 25; Marc. 6, 48. a) admittit pron. suff.: 2 Reg. 3, 4; **በእሉ፡ሠለስቱ፡**..... **ወራብዮሙሰ፡** Sir. 26, 28 (at: **ወራብዕሰ፡** 26, 5); **ራብዮሙ፡** Dan. 11, 2; **ራብዕቶን፡** ἡ τετάρτη Prov. 24, 50. b) **ራብዕተ፡እድ፡** vel **ራብዕት፡** *quarta pars, quadrans:* **ራብዕተ፡እዴሃ፡ታውዒ፡** Hez. 5, 2; Lev. 23, 13; Num. 15, 5; **ራብዕታ፡ለሂን፡** Ex. 29, 40; **ራብዕትኪ፡** τὸ τέταρτόν σου Hez. 5, 12. c) **ራብዕተ፡** *quarta vice, quartum* Num. 10, 6.

ራብዓዊ፡ vel **ራብዓይ፡** adj. num., f. **ራብዒት፡** vel **ራብዓዊት፡** *quartus* Dan. 3, 25. 7, 19 var.; Jes. 35, 1; Jsp. p. 289; **መንግሥት፡ራብዒት፡** p. 295; Org. 1. In specie **ራብዒት፡** est *quarta pars,* et ubi de diei divisione in horas caet. agitur, **ራብዒት፡** vel **ራብዕት፡** est $\frac{1}{60\times60\times60\times60}$ pars diei (vid. **ኪክሮስ፡**) Abush. 11 seq.

ረቡዕ፡ nom. temporale 1) *tres* (dies) et *tertius* (dies): **አመ፡ዕለተ፡ዐሡሩ፡ወረቡዑ፡** Lev. 23, 5; **ረቡዐ፡መዋዕለ፡** Jud. 11, 40; **ጾመ፡ረቡዕ፡** Zach. 8, 19; Act. 27, 27. 33; pron. suff. admittit: **ረቡዑ፡ዮም፡** Joh. 11, 39. 2) *feria quarta* hebdomadis, ut: **ዘረቡዕ፡** (v. **ዘረቡዐ፡**) **ፋሲካ፡** Mavâs. Nr. 45.

አርብዓ፡ n. num. 1) *quadraginta* (*quadragesimus*); ejus character est **፵**; Gen. 7, 4; Ps. 94, 10; Am. 5, 25; Hez. 4, 6. 29, 11; 4 Esr. 14, 25; Marc. 1, 13; Matth. 4, 2; **አርብዓ፡ምእት፡** 15, 38. 2) a) nomen *festi Ascensionis* Christi (ἡ τεσσαρακοστή), ut: **ዘበዓለ፡፵** Cod. Mus. Brit. XXX, 53. b) nomen festi *Purificationis:* **በዓለ፡አርብዓ፡** *festum quadra-*

ginta (dierum a festo Nativitatis Christi), aliâs በዓለ፡ ነጺሖ፡ Lud.

ረባዒ፡ n. ag. *quatrinitarius* (qui quatuor Dei personas credit): ሰብአ፡ ልዮን፡ (Leonis) ይሰመዩ፡ ረባዕያነ፡ ወአኮ፡ ሠላስያነ፡ M. M. f. 153.

ርባዒ፡ subst. *tetras, quatrinitas:* ኢኮነ፡ በሥላሴ፡ ዘነአምን፡ አላ፡ በርባዒ፡ οὐκ ἔτι τριὰς ἀλλὰ τετράς hom. Procli in Cyr. f. 121; እመበ፡ ዘያበውእ፡ ርባዔ፡ ውስተ፡ ሥላሴ፡ ውጉዝ፡ ውእቱ፡ Fid. Jac. Bar.; M. M. f. 215.

ራባዒ፡ subst., Pl. ራባዒያት፡ *quarta pars, quadrans* Abush. 37.

መረብዕ፡ part. (I, 2) *quatrinitarius* (qui quatuor personas in divinitate asserit) Lud. sine auct.

መርብዕት፡ subst. 1) *quadrum, quadruplum, quatuor partes quadri:* እንተ፡ መርብዕት፡ 3 Reg. 6, 30; መርብዕተ፡ ማኅፈድ፡ Kuf. 38; መርብዕተ፡ መአዝኒሃ፡ ለዓለም፡ ያንቀለቅል፡ Kid. f. 39; መርብዕተ፡ ያስተርኢ፡ ለእመኒ፡ ለሐዘን፡ ወለእመኒ፡ τέσσαρα μέρη Sir. 37, 18. 2) *quarta pars, quadrans* Abush. 23.

መራብዕት፡ subst. *quadratura* (quatuor parietes aedificii significare videtur) Lud. e Ssal. Req.

ትርብዕት፡ subst. 1) *quadruplum* Ex. 21, 37; Luc. 19, 8; ወሀበ፡ ሎቱ፡ ሀየንተ፡ ፩ ትርብዕተ፡ Phlx. 3; ይፍዲ፡ ትርብዕተ፡ Kedr f. 78; Acc. adv. *quadrupliciter, quadrifariam* Lud. sine auct. 2) *quadrum, quatuor partes quadri:* ቤት፡ ዘንስቲት፡ ትርብዕተ፡ ገበዋቲሃ፡ M. M. f. 3. 322; በገበዋተ፡ ኀል፡ ዘበትርብዕት፡ Org. 1; ውስተ፡ ትርብዕተ፡ ዓለም፡ *in quatuor plagis (angulis) mundi* Lit. Joh.; Lit. Orth. 3) *quatrinitas* (Dei) M. M. f. 300. 4) *quadrans, quarta pars* F. N. 41.

ረትዐ፡ I, 1 [amh. ረታ፡; respondet syr. ܬܪܨ (تَرُصَ) vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache 1855. p. 74; Scaliger p. 689] Subj. ይርታዕ፡ 1) *rectum, directum, erectum esse* vel *fieri*, sensu physico: ጠዋይ፡ ኢይትከሀል፡ ረቲዐ፡ Koh. 1, 15; Luc. 13, 13; Ps. 19, 9; de via Ps. 118, 5; ከመ፡ ይርታዕ፡ ፍናዊከ፡ Prov. 3, 6 var.; ከመ፡ እምኀበ፡ እግዚ'፡ ይርታዕ፡ አሰሩ፡ 16, 9 (1); de sede (erigi vel stabiliri): ይረትዕ፡ በጽድቅ፡ መንበሩ፡ 25, 5; Jes. 16, 5. 2) *restitui, recte dispositum, compositum esse:* ይረትዕ፡ ልሳነ፡ በሃም፡ Jes. 35, 6; ተበትከ፡ አሕባልኪ፡ እስመ፡ ኢረትዐ፡ Jes. 33, 23; ረትዐ፡ መንግሥቱ፡ ለፈርዖን፡ Kuf. 10; በእንተ፡ ጸሎቱ፡ ይረትዕ፡ ዓለም፡ (mundus) Sx. Jac. 2. 3) *prospere agere* de personis, *bene succedere* vel *provenire* de rebus: ውእቱ፡ ረትዐ፡ αὐτὸς κατευοδώθη Sir. 49, 2; ይርታዕ፡ ኵሉ፡ ተክልክሙ፡ Kuf. 7. 4) *rectum* i. e. *verum esse*, nec non: *recte dicere, verum dicere:* ይረትዕ፡ ስምዮሙ፡ በቅድሜየ፡ ገጽየ፡ Jer. 37, 20; ረታዕከ፡ εὖ ἔφης *recte ais* Cyr. c. Pall. f. 68; ረታዕከ፡ አኃልእየ፡ ὀρθῶς ὦ ἑταῖρε ib. f. 95. 5) *justum esse, justam causam habere* Deut. 25, 1; hinc a) imprson. *justum, aequum esse*, seq. Subj. Ps. 118, 5; Jac. 3, 10; vel seq. Inf., ut: ይደሉ፡ ወይረትዕ፡ ሰጊድ፡ Enc. (vid. ርቱዕ፡). b) c. pron. suff. pers. *rectum, justum, aequum videri* alicui: ረሰዩኒ፡ ዘረቀድክሙ፡ ወዘይረትዐክሙ፡ Jer. 33, 14; ዘረትዮ፡ በቅድሜሆሙ፡ አዕይንቲሆሙ፡ 1 Par. 21, 23; Matth. 20, 7; seq. Subj. vel ከመ፡, ut Luc. 1, 3; 1 Reg. 18, 23.

አርትዐ፡ II, 1 1) *erigere, stabilire:* አርትዐ፡ እገሪሁ፡ (sc. Adamus, postquam creatus est) Clem. f. 4; አርትዕ፡ መንበረ፡ መንግሥቱ፡ 1 Par. 22, 10; እግዚ'፡ አርትዐ፡ ዓለመ፡ በጥበቡ፡ Jer. 10, 12. 40, 2. 2) *rectum facere, dirigere, ad rectum revocare:* አርትዕ፡ ኵሎ፡ ጠዋየ፡ Jes. 58, 6; Hebr. 12, 12; ያረትዕ፡ ሎቱ፡ ምክረ፡ ወጥበበ፡ Sir. 39, 7; 2 Thess. 3, 5; saepissime de via: Ps. 5, 9; Sir. 2, 6; ለእመ፡ አርታዕክሙ፡ ፍናዊክሙ፡ ርቱዐ፡ Jer. 7, 5; አርትዑ፡ ፍናዊክሙ፡ ወምግባሪክሙ፡ 7, 3; Prov. 11, 5; እመ፡ አርታዕከ፡ ፍናዊከ፡ Job 22, 3; Luc. 1, 79; 1 Thess. 3, 11; viam alicujus r. f. vel *ei successum dare* Kuf. 12; Sir. 37, 15. a) *recta via tendere*, sive seq. ሐዊረ፡ 1 Reg. 6, 12; Kuf. 21; sive absolute, ut: አርቲዮ፡ የሐውር፡ Prov. 15, 21; Ps. 118, 128. b) *prospere agere, successum habere* Dan. 8, 24. 11, 27; Ps. 100, 9. 139, 12. 3) sensu ethico: *rectum, justum, probum, sincerum facere:* አርትዮ፡ ፍትሐ፡ Prov. 1, 3; አርትዕ፡ ልበከ፡ Sir. 2, 2; አርታዕኩ፡ ነፍስየ፡ 51, 20; አርትዕ፡ እዴከ፡ 38, 10, vel *corrigere, emendare*, ut: አርትዮ፡ ጸዋግ፡ ልብ፡ Clem. f. 182; vel *recte agere, honeste facere:* ከመ፡ ታርትዕ፡ በኵሉ፡ ግብርከ፡ Kuf. 21; Mich. 7, 2. 4) *verum dicere*, ut: አርታዕከ፡ ነገረ፡ ἄριστα ἔφης Cyr. c. Pall. f. 96; vel *verum aliquem dixisse declarare:* እመ፡ ነበበ፡ ቃሎ፡ ያረትዑ፡ ሎቱ፡ Sir. 13, 22; vel *justum declarare* alqm, sensu forensi, c. ለ፡ prs. Deut. 25, 1; vel *verificare, ratum facere* alqd 2 Reg. 7, 24. 5) *recte componere, ordinare*, ut: ecclesiam, Syn.

ተራትዐ፡ III, 3 ad rectiorem conditionem tendere i. e. *corrigi, in melius reparari*, de ratione rerum mutua: እስከ፡ አመ፡ ይትራታዕ፡ μέχρι καιροῦ διορθώσεως Hebr. 9, 10.

አስተራትዐ፡ IV, 3 1) *in rectum* vel *meliorem statum restituere, in ordinem redigere, componere, corrigere, reformare, in integrum restituere:* Tit. 1, 5; Matth. 17, 11; Marc. 9, 12; κατορθῶσαι Zach. 4, 7; ፈነወኒ፡ ከመ፡ ታስተራትዕ፡ ኵሎ፡ ነፍሰ፡ Judith 11, 7; καταστῆσαι ከመ፡ ታስተራትዕ፡ ምድረ፡ Jes. 49, 8; እግዚ'፡ ዘይገብር፡ ኵሎ፡ ወያስተራትዕ፡ Am. 5, 8; ከመ፡ ያስተራትዕ፡ ፍትሐ፡ ለማኅፈሩ፡ Sir. 19, 25; ናስተራትዕ፡ ሃይማኖተ፡ *fidem reformabimus* Gad. T. H. 2) *veritatem rei probare:* ነጽር፡ ዘከመ፡ አስተናበሮ፡ ለዝንቱ፡ ነገር፡ ወአሠነየ፡ አስተራትዮ፡ *quomodo orationem composuerit et quam bene eam veram probaverit* Chr. ho. 12.

ርቱዕ፡ part. A) Adj. 1) *erectus, rectus, planus*, sensu physico: 3 Reg. 20, 11 (opp. ዘሰናም፡); ርቱዕ፡ እገሪሆሙ፡ Hez. 1, 7; ሰኩት፡) ርትዕት፡ Act. 9, 11; Matth. 3, 3; Hebr. 12, 13; ፍናወ፡ ርቱዓት፡ Prov. 2, 13; ርቱዕ፡ ኵሉ፡ ፍናዊሁ፡ Jes. 45, 13. 26, 7; Hez. 33, 17 seq.; Hen. 76, 11; በርቱዕ፡ Ps. 25, 12. 2) sensu ethico: *probus, sincerus, integer;* εὐθύς ርቱዓነ፡ ልብ፡ Ps. 31, 11. 10, 2; Act. 8, 21; ὀρθός Prov. 11, 6; በልብ፡ ርቱዕ፡ ἐν εὐθύτητι Ps. 118, 7; δίκαιος (opp. ኃጥአን፡) Job 17. 8. 3) ubi de ordine et ratione et veritate agitur, *rectus, verus, fidus* Hen. 72, 3; Prov. 8, 9; Jes. 38, 3; ርቱዕ፡ ፍኵሬሁ፡ Dan. 2, 45; Deut. 5, 25; Ex. 18, 17; ርቱዐ፡ ይቤሉ፡ Num. 27, 7; Ps. 18, 9; ሃይማኖት፡ ርትዕት፡ *fides recta* et ርቱዐ፡ ሃይማኖት፡ *orthodoxus* creberrime; ርቱዕ፡ ጽሕፈቱ፡ de literis recte (orthographice) scriptis, Lud. auct. Gregor. 4) *justus, aequus;* inde saepissime impers.: *decet, convenit, par est, oportet* sive seq. Inf., ut: አክብሮ፡ ርቱዕ፡ ቃለ፡ ስቡሐ፡ χρὴ τιμᾶν Prov. 25, 27; አኮ፡ ርቱዕ፡ ለገቢሮቱ፡ ለዝንቱ፡ Kuf. 28; sive seq. Subj.: Sei

Ruth 4, 5; Tob. 12, 1; ለከ፡ ርቱዕ፡ ይስግዱ፡ Ep. Jer. 5; Luc. 15, 32; Hebr. 2, 1; Tit. 1, 11; ἄξιος ርቱዕ፡ ይትወከፍዎ፡ 1 Tim. 4, 9; κρίσις አንተ፡ ርቱዕ፡ ታጥርዮ፡ Jer. 39, 7; δίκαιον አከ፡ ርቱዕ፡ ያስተአክይዎ፡ Sir. 10, 23; συμφέρει ኢኮነ፡ ርቱዐ፡ ይኅድጎሙ፡ ንጉሥ፡ Esth. 3, 8; ὀφείλειν Rom. 15, 1; 2 Thess. 1, 3; Hebr. 2, 17; ὄφελον ርቱዕ፡ ይሑር፡ 4 Reg. 5, 3; Gal. 5, 12 Platt; alia 4 Esr. 10, 15; ርቱዕ፡ ትብክዩ፡ ለዘሞተ፡ Sir. 22, 11; Did. 4 al. (synonyma sunt ይደሉ፡, መፍትው፡). B) Adv. ርቱዐ፡, raro ርቱዕ፡ (ut 2 Reg. 12, 5), vel በርቱዕ፡ (ut 4 Esr. 10, 13) 1) *recte* sensu physico: ዘርቱዐ፡ የዐርግ፡ እምነ፡ ምድር፡ (ὄρθιος) 1 Reg. 28, 14; ቀዊም፡ ርቱዐ፡ Luc. 13, 11; Act. 14, 10; አቀመኒ፡ በእገርየ፡ ርቱዐ፡ 4 Esr. 10, 44. a) *recta* (via), *in rectum:* አንሥኢ፡ አዕይንቲኪ፡ ርቱዐ፡ εἰς εὐθεῖαν Jer. 3, 2; Judith 10, 11; ዘየሐውር፡ ርቱዐ፡ Prov. 14, 2; Kuf. 8; ሐጸ፡ ዘየሐውር፡ ርቱዐ፡ Rel. Bar. b) *e regione, exadversum* Hen. 72, 8. 2) de eo, quod rationi, naturae, usui consentaneum est: *recte, bene, vere* Marc. 7, 35; Luc. 20, 21; በርቱዕ፡ *re vera* Joh. 4, 23. 3) *jure, merito:* ርቱዕ፡ ይመውት፡ (sensu convenit cum ርቱዕ፡ ይሙት፡ vid. A nr. 4) 2 Reg. 12, 5; ርቱዕ፡ ይትኀፈሩ፡ Job 6, 20 (quamquam hunc locum etiam ad A nr. 4 referre licet); በርቱዕሰ፡ (v. ወርቱዕሰ፡) ላቲ፡ ይደልዋ፡ ትሕዝን፡ 4 Esr. 10, 13. — *Voc. Ae.:* ርቱዕ፡ ዘ፡ ቀን።

ራትዕ፡ part. act., rectus i. e. *probus, sincerus, integer, candidus; verus, verax,* de personis: εὐθύς Prov. 29, 10; Ps. 32, 1. 106, 42. 139, 14; Koh. 7, 29; κατορθοῦντες ራትዓን፡ Prov. 2, 7; ἀληθής ብእሲ፡ ራትዕ፡ 2 Esr. 17, 2; Matth. 22, 16; ἀληθινός Job 1, 1. 8, 21. 27, 17; Num. 24, 3; ὅσιος Apoc. 16, 5; εὐσεβεῖς ራትዓን፡ Jes. 26, 7; de Jacobo Kuf. 19; de Lea Kuf. 36; de judice Org.

ርትዕ፡ subst., m. et f. 1) *rectitudo,* ut: *statura recta* κατόρθωσις 2 Par. 3, 17; *temperies* Hen. 76, 6. 2) a) *probitas, integritas, candor,* εὐθύτης Ps. 10, 8; 1 Reg. 9, 4. b) *rectum, jus fasque,* nec non *justitia, aequitas* (saepissime conjunctum cum ጽድቅ፡ et ፍትሕ፡), κρίμα, εὐθύτης, δικαιοσύνη Job 29, 14; ኢገብሩ፡ ርትዐ፡ Jes. 5, 7. 16; ከመ፡ ይግበሩ፡ ፍትሐ፡ ወርትዐ፡ Kuf. 4; ዘይነብብ፡ ርትዐ፡ Jes. 33, 15; በፍትሕ፡ ወጽድቅ፡ ወርትዕ፡ Jer. 4, 2. 23, 5; Jos. 24, 14; Ps. 110, 7; Koh. 12, 10; τὰ ὀρθά Mich. 3, 9; በርትዕ፡ *jure* Enc. c) *verum, veritas* (τὸ ἀληθές, τὰ ἀληθῆ, ἀλήθεια) Job 5, 12. 17, 10; ኢነበብክሙ፡ ርትዐ፡ 42, 8; Phil. 4, 8; Gen. 24, 27; Jes. 11, 5. 26, 2. 59, 15; Ps. 84, 11. 12. 95, 13; Eph. 5, 9; 1 Joh. 1, 6; ሎግዮ፡ ዘበነገረ፡ ጽድቅ፡ ወርትዕ፡ Sir. 45, 10.

ርትዐት፡ n. act. *rectitudo;* et sensu physico, ut: ἕως ἂν χωλεία τὸ πρᾶγμα, εὔκολον γενέσθαι ὀρθόν ይቀልል፡ ርትዐቱ፡ *facile est rectum fieri* Chr. ho. 31; et ethico, ut: ርትዐተ፡ ልብ፡ (opp. ጥውየተ፡ ልብ፡) *probitas* F. N. 10, 6.

መርትዕ፡ part. II, 1 *ad rectum revocans, corrector:* መርትዐ፡ ጠቢባት፡ ውእቱ፡ Sap. 7, 15.

መስተራትዕ፡ part. IV, 3 proprie: corrector, coërcitor; hinc Plur. መስተራትዓን፡ ሐራ፡ vel መስተራትዓት፡ ሐራ፡ (vid. gramm. § 133. a) coërcitores militum i. e. *lictores, speculatores;* respondent στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος Matth. 27, 27; σπεκουλάτωρ Marc. 6, 27; etiam aliis in libris, ut Did. 21 et 25 መስተራትዓን፡ (Platt p. 126 "ዓት፡) ሐራሁ፡; Macc. f. 2. (Platt in annot. ad l. c. መስተራትዓት፡ e graeco στρατιώτης transformatum esse suspicatur).

ራኅርኅ፡ (etiam ራህርሀ፡) rad. quadrl. inus.; contiguae sunt ላኅልኅ፡, رَخَّ, رَخْرَخَ رَخِىَ, رَهْرَهَ, رَخُصَ ርኅጸ፡, رَخِفَ رَخُمَ (nec non רָכַךְ רָקַק ረቀቀ፡); prima radicis potestas est in *mollitie* et *teneritate*.

አራኅርኅ፡ II (passim Perfecti forma አርኅርኅ፡ occurrit, ut Jsp. p. 279; Enc. Hed. 14 in Ludolfi exemplari) *teneriorem reddere, mitigare, lenire,* in specie *caritate* vel *misericordia afficere:* ዛቲ፡ መጽሐፍ፡ ታረኅርኅ፡ ጠባይዒከ፡ ወታሜኒ፡ ግዕዘከ፡ Fal. in prolg.; Cant. 4, 9; Hen. 68, 3; ከመ፡ ያራኅርኅ፡ ልበ፡ እግዚኡ፡ Macc. f. 24; ታራኅርኅ፡ ልበ፡ ላዕሌየ፡ Jsp. p. 279. 364.

ተራኅርኅ፡ III, 1 (passim Perfecti forma ተረኅርኅ፡ occurrit, ut Chr. ho. 5) *teneriorem, mansuetum, leniorem fieri* vel *se praebere, caritate* vel *misericordia flecti:* አኅዘ፡ ያውሥእ፡ ለመታትያ፡ በተራኅርኆ፡ Jsp. p. 291; (Herodes, postquam fratri suo iratus est,) ተራኅርኅ፡ ሎቱ፡ ወሐረ፡ ኀቤሁ፡ p. 335; ትትራኅራኅ፡ (sic) ብእሲት፡ ሕሥምተ፡ ገጽ፡ ለምታ፡ ኅሩይ፡ ወሠናየ፡ ገጽ፡ Fal. f. 41; ዳእሙ፡ ይትረኅርኅ፡ ሎሙ፡ በቀኖና፡ (in injungendis poenitentiis) F. M. 5, 8. 12, 5; አዘዝከ፡ ንሕነኒ፡ በእንተ፡ ተራኅርኆ፡ ወምሕረት፡ 4, 2; ተረኅርኅ፡ ላዕሌነ፡ ወመሐረነ፡ Chr. ho. 5; F. N. 42, 13; ኢተራኅርኅ፡ ፩ሂ፡ በላዕሌሁ፡ Chr. Ta. 11; ዘአሠነየ፡ ግዕዘ፡ ይጸንዕ፡ ፍቅሩ፡ ወይትራኅራኅ፡ (sic) ላዕሌሁ፡ ልበ፡ ኵሉ፡ Fal. f. 83; ተራኅርኆተ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Fid. Jac. Bar.

ርኅሩኅ፡ part. *teneri amoris plenus* (zärtlich), *lenis, mitis, mansuetus:* (mater vestra) ርኅርኅተ፡ ልብ፡ ላዕሌከሙ፡ Jsp. p. 289; seq. ለ፡ *erga* Sx. Jac. 16 Enc.; ዘበ፡ ተፋቅሮ፡ ርኅሩኅ፡ ወተዐጋሢ፡ ውእቱ፡ F. N. 45; መፍቀሬ፡ ሰብእ፡ ወርኅሩኅ፡ φιλάνθρωπος Sap. 12, 19; ብእሲ፡ የዋህ፡ ወርኅሩኅ፡ (μετὰ προσηνείας) Chr. Ta. 30; ኮነ፡ ትሑተ፡ ወርኅሩኀ፡ ልብ፡ ወየዋሀ፡ Jsp. p. 305. 314; ኩን፡ ርኅሩኀ፡ ለንጉሥ፡ Fal. f. 41.

ርኅራኄ፡ subst. *teneritas* animi, *lenitas, mansuetudo,* προσήνεια Chr. Ta. 30: ናሁ፡ ጸንዐ፡ ርኅራኄነ፡ ላዕለ፡ ውሉድሙ፡ (ለውሉድየ፡) Jsp. p. 335; ርኅራኄ፡ ወየውሀት፡ p. 326; አጽንዕዎ፡ (lapsum) በቃል፡ ዘርኅራኄ፡ F. M. 2, 11; ሃይማኖትነ፡ (fides christiana) ሃይማኖተ፡ ምሕረት፡ ወሣህል፡ ወርኅራኄ፡ 15, 3.

ርኅበ፡ *amplum esse* vid. sub ርሕበ፡

ርኅበ፡ I, 1 [amh. ራበ፡; vicinum est ርሕበ፡ et ረኀወ፡, hebr. רָעֵב *esurivit,* arab. رَغُبَ *amplus, capax fuit; vorax fuit* et رَغِبَ *expetivit*] Subj. ይርኅብ፡, *esurire:* እመ፡ ርኅበ፡ ጸላኢከ፡ Prov. 25, 21; Jes. 40, 30; Matth. 4, 2. 21, 18; ርኅብከ፡ Deut. 25, 18; Ps. 49, 13; 4 Reg. 7, 12, et ረኀብክሙ፡ Jes. 8, 21; ኢይርኅቡ፡ Jes. 5, 27. 40, 28; Jer. 38, 12; Joh. 6, 35; Apoc. 7, 16; ይርኅቡ፡ Ps. 58, 7; ርኂብ፡ Phil. 4, 12; መጽአ፡ እምሐቅል፡ ርኂቦ፡ Kuf. 24; c. ለ፡ objecti Matth. 5, 6. — Etiam imprs.: ይርኅበኒ፡ es hungert mich, ut: ተናገራ፡ (ለብእሲት፡) ድመት፡ በልሳነ፡ ሰብእ፡ ወትቤሎ፡ ምንተ፡ ትፈቅድ፡ ወይቤላ፡ ይርኅበኒ፡ ወወሀበቶ፡ ኅብስተ፡ Sx. Mag. 16.

አርኀበ፡ II, 1 *esurire facere* vel *sinere*, *fame premere* Deut. 8, 3; 3 Reg. 22, 27.

ተርኅበ፡ III, 1 *fame affligi* Lud. e Mss. Colb.

ርኁብ፡ part. *esuriens*, *famelicus*, *fame enectus:* Ps. 106, 9. 36. 145, 5; Job 22, 7. 24, 10; **ነፍስ፡ርኅብት፡** Jes. 32, 6. 58, 10; Prov. 27, 7; **ርኁባን፡** Jes. 40, 29. 58, 7; Tob. 1, 17; **ርኁባኒሆሙ፡** Marc. 8, 3; Matth. 25, 44; **እስመ፡ርኁብ፡ሀገር፡** 4 Reg. 7, 4.

ረኀብ፡ et **ረኃብ፡** subst., plerumque m., *fames:* **ይጠፍኡ፡በረኃብ፡** Judith 7, 14; Gen. 12, 10. 26, 1. 41, 30 seq.; Ruth 1, 1; 2 Reg. 21, 1; Job 5, 20; **በዐቢይ፡ረኃብ፡** 18, 11; Jes. 5, 13. 8, 21. 14, 30; Jer. 5, 12. 14, 12. 15, 2; Hez. 5, 12; Sir. 18, 25. 40, 9; Ps. 32, 19; Matth. 24, 7; Luc. 4, 25. 15, 14. 17; Rom. 8, 35; **ረኀበ፡እክል፡** Am. 4, 6. 8, 11.

ረኀወ፡ rad. inus., cui notio *patere*, *late patere* inesse videtur; vicina sunt **ርሕበ፡** رَحُبَ רָוַח فَسُحَ, de quo vid. Ges. thes. p. 1270.

አርኀወ፡ II, 1 1) *patefacere*, *aperire*, *reserare*, c. Acc., ut: **አርኀወት፡ኆኅተ፡** Tob. 8, 13; **አርኁ፡አናቅጸ፡** Jes. 45, 1; **አርኁ፡ሊተ፡አብያተ፡ዘዕዐዋን፡** 4 Esr. 3, 49; 1 Reg. 3, 15; 1 Par. 9, 27; Ps. 23, 7. 9; Job 38, 32. 41, 5; **እመ፡አርኀውከ፡ሰማየ፡** Jes. 64, 1; **አፈወ፡አንቀዕተ፡** Kuf. 5; **መስኮተ፡** Gen. 8, 6; 4 Reg. 13, 17; **አርኅዋ፡ለታቦት፡** Kuf. 5; **ማሕፀነ፡** Kuf. 28; **መቃብረ፡** Hez. 37, 13; **መዝገበ፡** Jer. 27, 25; Hen. 60, 21; Matth. 2, 11; **አፉሃ፡** Apoc. 12, 16; **ኅርጼ፡** Sir. 34, 12; **እዴ፡** Deut. 15, 8. 11; etiam omisso objecto: **ለእመ፡አርኀወ፡ውእቱ፡መኑ፡ዘየዐፅዉ፡** Jes. 22, 22; Job 12, 14; Apoc. 3, 7; c. pron. suff. vice Dativi: **አርኅወኒ፡** ἄνοιξόν μοι Cant. 5, 2. 5; Deut. 20, 11; Matth. 25, 11; Apoc. 3, 20; Jud. 3, 25. 2) *expugnare* (in libris ex Arabico translatis), urbem, terram: **አርኀወ፡ሀገረ፡** Jsp. p. 296. 299. 313. 347; Abush. 48; Sx. Sen. 26.

ተርኅወ፡ III, 1 1) refl. et pass. *se aperire*, *aperiri*, *patere*; de janua Hez. 46, 1; Ps. 23, 7. 9; Nah. 2, 6; **በኵሉ፡ጊዜ፡ይትረኀዉ፡አናቅጽኪ፡** Jes. 60, 11; **ይትረኀውኑ፡ለከ፡አንቀጸ፡ሞት፡** Job 38, 17; **ተርኅወ፡አስራበ፡ሰማይ፡** Gen. 7, 11; **አፈወ፡አንቀዕት፡** Kuf. 5; **ሰማይ፡** Job 14, 12; Hez. 1, 1; Matth. 3, 16; Joh. 1, 52; **መዛግብት፡** Hen. 54, 7; **መሳክው፡** Hen. 72, 7; **በአርኅዎተ፡ምድር፡** Num. 16, 30; **ነቅዐ፡ብሔር፡** Zach. 13, 1; **ገነት፡** 4 Esr. 8, 62; **አዕይንት፡** Kuf. 3; **እዝን፡** Marc. 7, 34 (ubi ed. rom. **ተረኀይ፡** pro **ተረኀው፡** praebet); trsl.: **ትትረኀው፡እኪት፡** (תִּפָּתַח) Jer. 1, 14. 2) *expugnari* (vid. II, 1 Nr. 2): **ወኮነ፡ምክንያተ፡ተርኅዎታ፡ለሀገር፡** Jsp. p. 365. — *Voc. Ae.:* **ተርኅወ፡ዘ፡ተከፈተ፡**

ርኅው፡ part., fem. **ርኅውት፡**, *apertus*, *patens:* **ርኅው፡ኆኅትየ፡** Job 31, 32; **ይረክብዎ፡(ለአንቀጽ)ርኅወ፡** Jsp. p. 377; **ኆኅት፡ርኅውት፡** Apoc. 3, 8. 4, 1; Act. 16, 27 Platt; 1 Cor. 16, 9; **ኅዋኅው፡ርኅዋት፡** Hen. 32, 2. 36, 1 seq.; **መሳክው፡ርኅዋት፡** [illegible] **ርእየ፡ሰማየ፡ርኅወ፡** Act. 10, 11; **ርኅው፡ለሙ፡መክነ፡ትዕግሥትየ፡** 4 Esr. 9, 12

መርኆ፡ subst., m. et fem., Pl. **መራኁት፡**, *clavis* Jud. 3, 25; **እሙንቱ፡እለ፡ይእኅዙ፡መራኁተ፡ቤተ፡እግዚ**፡ 1 Par. 9, 27; Jes. 22, 22; **ዝንቱ፡መራኁት፡** Rel. Bar.; Matth. 16, 19; [illegible] f. 86; Apoc. 1, 18; nonnunquam **መራኁት፡** pro ἡ κλείς ut Apoc. 9, 1. 20, 1; Sx. Sen. 12. — *Voc. Ae.:* **መርኆ፡ዘ፡መክፈቻ፡**

ረኀጸ፡ *sudare* vid. sub **ረሐፀ፡**

ረኀጸ፡ id. q. رَخُصَ *tenero corpore praeditum esse* (vid. **ሐኀርኀ፡**).

ረኃጽ፡ adj. *tener corpore* i. e. *delicatus*, m. Deut. 28, 54 var. **ርኅጽ፡**; fem. Deut. 28, 56 var. **ረኅጽ፡** et **ርኅጽ፡** et **ሩኅጽ፡**

ርኁጽ፡ part., f. **ርኅጽት፡** Ludolfus in lex. c. 132 affert e Deut. 28, 56, ubi mei codices **ረኃጽ፡** et var. habent.

ርእሰ፡ vel **ረአሰ፡** I, 1 denom. [i. q. رَأَسَ] *caput* vel *principem esse*, *praeesse:* **ረአሰ፡ውእቱ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡** Col. 1, 18 Plgl.; **ተለአከ፡ለነግድ፡ከመ፡አብርሃም፡ወተተሐተ፡ለዘትርእስ፡ላዕሌሁ፡ከመ፡ዳዊት፡** Phlx. 1; Org. 1.

አርአሰ፡ II, 1 *caput* vel *principem constituere* alqm, c. Acc. prs. et **ላዕለ፡** Eph. 1, 10; M. M. f. 201; **ካህነ፡እግዚ**፡ **ዘአርአሶ፡ሀየንቴሁ፡** F. M. 16, 1. — *Voc. Ae.:* **አርአሶ፡ዘ፡ርእሰ፡ረሰዮ፡**

ተርእሰ፡ III, 1 1) *capitis instar constitui*, *supremo loco collocari:* **ኀበ፡ይትረአስ፡መስቀል፡ሀየ፡መዊእ፡** ho. Firmi in Cyr. f. 112; **አጽፋር፡ዘተርእሰ፡ዲበ፡መልዕልቲሆን፡ለአእጻው፡** Enc. 2) *principem se gerere*, *auctoritate valere*, ut: (discipulum tradit magistro alii) **ዘይጸንዕ፡ተርእሶተ፡** (αὐστηρότερον προςφερομένῳ) *qui in eum se gerat auctoritate firmiorem* Chr. ho. 34.

ርእስ፡ subst. [רֹאשׁ ܪܺܫܳܐ رَأْسٌ, amh. **ራስ፡**] m., rarius fem. (ut Apoc. 13, 3; M. M. f. 231 de capite corporis), Pl. **አርእስት፡** (semel, sc. 1 Par. 12, 20 in Cod. Abb. CXLI reperi **ርእሳን፡**, sed alii habent **ርኡሳን፡**), Pl. Pl. **አርእስታት፡** 1) *caput* corporis hominum et animalium Matth. 5, 36. 6, 17. 8, 20; Gen. 3, 15. 40, 16. 19. 48, 14. 17; 4 Reg. 4, 19; Ps. 3, 3. 109, 6. 7; Apoc. 9, 17. 19. 12, 3. 13, 3; **ርእስ፡ወዘነብ፡** Jes. 9, 14; **አልቦ፡ርእስ፡ዘየአኪ፡እምርእሰ፡አርዌ፡ምድር፡** Sir. 25, 15; 4 Esr. 11, 1 seq.; 2 Reg. 3, 8; et aliis in locis innumeris; **መከን፡ዘይመትሩ፡ውስቴቱ፡አርእስታተ፡** Sx. Haml. 5 a) synecdochice pro *capillo*, non tantum in locutione: **ተላጸየ፡ርእሶ፡** ut Num. 6, 19; sed etiam **በፈረት፡ርእሳ፡** Judith 16, 8. b) pro *corpore* vel *vita:* **ዐቀብተ፡ርእሱ፡** οἱ φυλάσσοντες τὸ σῶμα αὐτοῦ 1 Esr. 3, 4; Dan. 1, 10. 2) c. suff. pron.: *ipse* (ubi verbo vel nomini vel praepositioni subjunctum est; ubi *ipse* Subjectum est, **ለሊ፡** utuntur): **ለልየ፡ሰብሕኩ፡ርእስየ፡** *me ipsum* Joh. 8, 54; Rom. 1, 24. 2, 1. 14, 7; Hebr. 5, 3. 5; 1 Petr. 1, 12; Gen. 30, 30; Ruth 1, 13; **ቤተ፡ርእሱ፡** 3 Reg 8, 1; Jes. 15, 2. 20, 6. 46, 2. 7; Jer. 7, 19; **ለርእሶሙ፡** ἑαυτοῖς 30, 7; Hez. 34, 9, **እመ፡አሕመምከ፡ርእሰከ፡** Job 22, 23. 25, 4; **አእምር፡ርእስየ፡ከመ፡መሬት፡አነ፡** 42, 6; **ኢትኩን፡ጠቢበ፡ዘበርእስከ፡** παρὰ σεαυτῷ Prov. 3, 7. 9, 12; Cant. 1, 8; **ያገብኡ፡ርእሶሙ፡ኀቤከ፡** Judith 2, 10. 16, 18; **ኢይክል፡ርእሶ፡ረዲአ፡** Sap. 13, 16; **ኢታዕቢ፡ርእሰከ፡** Sir. 1, 30. 16, 8. 20, 13; **ይበቍዕ፡ለርእሱ፡** 20, 28. 21, 28. 38, 21; 4 Esr. 2, 29. 8, 58. 62. 9, 41; **ለለ፡ርእሶሙ፡** Num. 31, 53; etiam de rebus inanimatis Matth. 6, 34; Job 31, 26. Omisso pron. suff. Col. 2, 18 Platt. Nota a) **በርእሶሙ፡** *sua sponte* vel *suo ingenio* (opp. **በትእዛዝየ፡**) Hen. 89, 62. 63. b) **በርእሱ፡ አው፡ በመጽሐፈ፡ መልእክት፡** *praesens aut per literas* F. N. 24, 2. 3) a) de rebus: *summum, supremum* (*cacumen, vertex, culmen, fastigium*) montis Gen. 8, 5; Kuf. 5; Mich. 4, 1; Am. 1, 2; Ps. 71, 16; Jes. 2, 2. 37, 24; Judith 4, 5; arboris Hez. 31, 3; scalae Gen. 28, 12; Kuf. 27; turris Gen. 11, 4; moenium **አርእስተ፡ ጥቅም፡** Prov. 4, 21; manuum pedumque Jud. 1, 6. 7; stelae Gen. 28, 18; columnae (*capitulum*) 2 Par. 3, 15; Ex. 26, 32. 37, 4. 38, 20; 3 Reg. 7, 4; literae M. M. f. 246 (vid. sub **ስሒብ፡**); nec non absolute, ut: **ውስተ፡ርእስ፡ነዋኅ፡** ἐπ' ἄκρου μετεώρου Jes. 17, 6. b) de personis: *summus, caput, princeps* (vid. **ርኡስ፡**) Deut. 28, 44; Jud. 11, 8. 9. 11; Jes. 7, 8; 1 Cor. 11, 3; Eph. 1, 22. 4, 15. 5, 23; **ርእሰ፡ካህናት፡**, **ርእሰ፡ዲያቆናት፡** *archipresbyter, archidiaconus* F. N. 4; **ጴጥሮስ፡ርእሰ፡ሐዋርያት፡** Sx. Nah. 7; **ርእሰ፡ሀገር፡** Lit. 170, 2. 4) *summa*, κεφάλαιον, orationis Chr. ho. 14 (sec. Hebr. 8, 1); Rom. 13, 9 (ἀνακεφαλαιοῦται); pecuniae Lev. 5, 24; Num. 5, 7 (cfr. etiam **ርእሰ፡ማዕገቶሙ፡** Ps. 139, 10); **ርእሱ፡ለኵነኔ፡** Hen. 69, 27. 5) *pars anterior, frons, principium, initium:* **ትሠይመኒ፡ውስተ፡ርእሰ፡ሕዝብ፡** Ps. 17, 47; **ርእሰ፡ፍኖት፡** Hez. 16, 25. 31; Thren. 2, 19; **ርእሰ፡ማእዘንት፡** κεφαλὴ γωνίας *lapis angularis* Ps. 117, 21; Marc. 12, 10; Matth. 21, 42; **ርእሰ፡ማእዘንተ፡ምኵራብ፡** πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ Luc. 4, 9; **ርእሰ፡ምርፋቃት፡** ἡ πρωτοκλισία Matth. 23, 6; **ርእሰ፡ወርኅ፡** *initium lunae crescentis* Hen. 73, 4; **ርእሱ፡ለነገረ፡ጥበብ፡** Hen. 37, 2; vel absolute: **አነ፡ርእስ፡ወማኅለቅት፡** Apoc. 22, 13; etiam de tempore: Ex. 40, 2; Deut. 11, 12; **አመ፡ርእሰ፡ሠርቅ፡** Hez. 29, 1; **እምርእሰ፡ሰንበት፡እስከ፡ተፍጻሜቱ፡** 2 Par. 23, 8. 6) *caput libri, pericope, summarium, titulus:* **አርእስተ፡ነገሩ፡**(**ለወንጌል፡**) N. F. rom.; Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; Haim. Ab. (vid. Catal. Mus. Brit. p. 14); **አርእስተ፡ምንባብ፡** περικοπαί Epist. Eusebii in N. T. rom.; Genz. f. 56 (*tituli lectionum, lectiones*); coll. Ps. 39, 11; Hebr. 10, 7. — **አርእስቲሁ፡ለዐሓይ፡** *capita* (*circuitus*) *solis* ejus *stationes* significare videntur Hen. 72, 27. 29.

ረአስ፡ subst., *princeps, summus*, ut: **ረአሶሙ፡ለነቢያት፡** (Jesaias) Org. 4.

ራእስ፡ subst. i. q. **ርእስ፡**, Pl. **ራእሳን፡**, ut: **ሰዐሞ፡ራእሶ፡** (*ejus caput*) Phlx. 3; **ዘራእሶሙ፡ኢያድኅኑ፡** Ep. Jer. 49; **ንሥኡ፡ለራእስክሙ፡** ἑαυτοῖς Jer. 30, 7 var.; **ራእሳኒሆሙ፡ለክርስቲያን፡** *principes Christianorum* Lud. e Libr. Myst.; *capitulum* columnae Lud. e 3 Reg. 7, 16 var.

ርኡስ፡ part. *summus, princeps, dux, praefectus:* **ርኡስ፡ካህን፡** Esth. ap. 10; **ኮኖሙ፡ርኡሰ፡ወመልአከ፡** 1 Par. 11, 21; **ርኡሳኒሆሙ፡ለኢሎፍሊ፡** 12, 19; **ርኡሳን፡አእላፍ፡** 12, 20. 13, 1; **ርኡሳን፡ምእት፡** 27, 1; 2 Par. 1, 2; **ርኡሰ፡ግብር፡** ὁ ἐπὶ τοῦ φόρου 10, 18; **እግዚ"፡ሥሉጥ፡ወርኡስ፡ዲበ፡ኵሉ፡** Chr. ho. 2; **እግዚ"፡ልዑል፡ወርኡስ፡** Haim. Ab.; **ርእስት፡** Lit. 170, 2.

ርእስና፡ subst. *principatus, praefectura, munus antistitis* Gad. Gabr. Manf. Q.; (Nathanael) **ሠናየ፡ርእስና፡** (*bonus praesul*) Lud. ex Enc. Haml. 10; **አመ፡ርእስና፡** (episcopi) Enc. Nah. 11.

ትርኣስ፡ (**ትርአስ፡**) subst., Pl. **ትርኣሳት፡** 1) *quidquid ad caput est:* **በትርኣስየ፡** ὑπὲρ κεφαλῆς μου Job 29, 3; **መንገለ፡ትርኣሲሁ፡** 1 Reg. 26, 7; **እምነ፡ትርኣሲሁ፡** 26, 11; **ሐረት፡ውስተ፡ምስካቡ፡መንገለ፡ትርአሱ፡** Judith 13, 6; in Acc. loci: **ይነብሩ፡አሐዱ፡ትርአስ፡ወአሐዱ፡ትርጋፀ፡** Joh. 20, 12; **ረከበ፡ትርአሲሁ፡** (var. **በት"፡** vel **ኀበ፡ት"፡**) **ኅብስተ፡** 3 Reg. 19, 6. 2) *quidquid capiti substernitur*, ut *cervical*, al.; Gen. 28, 11; Kuf. 27; 1 Reg. 19, 13; **አንበሩ፡መጣብኒሆሙ፡ትርአሳቲሆሙ፡** Hez. 32, 27; **ሢሙ፡ታሕተ፡ትርአሲሁ፡ለንጉሥ፡** 1 Esr. 3, 8 (coll. amh. **ትንትራስ፡** Isenb. p. 98).

ተተርአሰ፡ vel **ተተርእሰ፡** quadrl. III, 1 *caput reclinare* dormiendi causa Marc. 4, 38. (coll. amh. **ተንተረሰ፡** Isenb. p. 96).

መተርአስ፡ subst. *quidquid capiti substernitur*, ut *cervical*, Herm. p. 7; Pl. **መተርአሳት፡** et **መተራእስት፡** προςκεφάλαια Hez. 13, 18. 20. 23, 15 (var.).

መተርአስት፡ subst. *quidquid capiti substernitur;* **መተርአስቱ፡** (v. **መተርእስቱ፡**) **እንተ፡በዲቤሃ፡ይሰክብ፡** ubi Graecus habet: τὸ κωνωπεῖον ἐν ᾧ κατέκειτο Judith 13, 15; **ወመልሐተ፡መተርእስቶ፡** τὸν ἀκινάκην *acinacem* Judith 13, 6, quod scholiastes bene interpretatur: **የራስጌ፡ሰይፍ፡**

ርእየ፡ I, 1 [רָאָה رَأَى] Imprf. **ይሬኢ፡** (raro **ይርኢ፡** ut Ps. 118, 74; 4 Esr. 9, 9.), Subj. **ይርአይ፡**, Imprt. **ርኢ፡**, rarius **ረአይ፡** (ut Jos. 2, 1 ann.; Luc. 9, 38 Platt), Inf. **ርኢይ፡** vel **ርእይ፡** (gramm. § 92), et **ርእዮት፡** (ut Hen. 14, 19. 85, 4). 1) *videre*, absol., ut: **ርእይ፡** *visus* (sensus) Clem. f. 237 al.; **ይርአዩ፡ዕዉራን፡** Jes. 61, 1; Ps. 9, 34. 44, 12; Matth. 13, 14; Joh. 9, 39; Rom. 11, 10; c. c. Acc. Ps. 49, 20; Matth. 2, 2. 4, 16. 5, 1. 16. 9, 36. 11, 9; Gen. 33, 5. 42, 7; Ex. 3, 7. 9; **መኑ፡ይጸግብ፡እምርእየ፡ሠናይቱ፡** Sir. 42, 24 (innumeris in locis); c. dupl. Acc. objecti et praedicati: **ዘርኢከ፡እምውስቴቶሙ፡ጠቢበ፡ትልዎ፡** Sir. 6, 34; Gen. 32, 2; Matth. 25, 37; vel c. Acc. et **ከመ፡**, ut: **ርእዩ፡ለብርሃን፡ከመ፡ሠናይ፡** Gen. 1, 4. 8; Hebr. 11, 23; Ps. 105, 42; **ርኢኩኪ፡ከመ፡በጽሐ፡ጊዜኪ፡** Hez. 16, 8; Marc. 9, 25; vel c. Acc. et **ዘ፡** c. verb. fin., ut Act. 8, 23 Platt; vel c. Acc. et **እንዘ፡**, ut: **ርእዮ፡እንዘ፡ይመጽእ፡** *vidit eum venientem* (*venire*) Tob. 11, 5; Matth. 3, 7. 16. 24, 30; vel c. Acc. seq. verbo finito, ut: **ርኢክዎ፡መጽአ፡** 1 Reg. 22, 9; **ርኢኩ፡ብእሴ፡ይጼዐን፡** Zach. 1, 8; **ርኢኩኪ፡ትስከቢ፡ውስተ፡ደምኪ፡** Hez. 16, 6. 33, 3; vel seq. enuntiatione integra, ut: **ርኢኩ፡መንፈስ፡መጽአ፡** Hez. 1, 4; **ርኢኩ፡ክልኤቲ፡አንስት፡የሐውሩ፡** Zach. 5, 9; Ex. 2, 6; vel seq. **ከመ፡** c. verbo finito: Gen. 16, 5. 30, 1; Ex. 3, 4; Num. 24, 1; Jes. 56, 10; vel seq. **እመ፡** vel **ለእመ፡** *si, num, an*, ut: **ርእዩ፡እመ፡ኮነ፡ከመዝ፡** Jer. 2, 10; Gen. 37, 14; 1 Reg. 21, 8; Matth. 27, 49; vel aliis particulis relat. vel interrog. ut Hen. 5, 3. 9, 6; 1 Joh. 3, 1. a) *visum recuperare* Matth. 11, 5; Luc. 7, 21. 18, 41; Joh. 9, 15. b) *videre visiones:* **ርእየ፡ሕልመ፡** Gen. 41, 1; **ነቢያትኪ፡ርእዩ፡ለኪ፡ከንቶ፡** Thren. 2, 14; **ራእየ፡ይሬእዩ፡** Joel 3, 1; Hen. 39, 4; **ዘይሬኢ፡** (Seher) 1 Par. 29, 29; Inf. **ርእይ፡** *visio* Dan. 7, 1. 15 (v. **ራእይ፡**); **እለ፡ይሬእዩ፡በከርሥ፡** ἐγγαστρίμυθοι 2 Par. 35, 19; 2) *spectare, adspicere, intueri* c. Acc.: **ኢትርአያኒ፡** Cant. 1, 6; Ps. 8, 4; Gen. 11, 5. 24, 21. 34, 1; Lev. 13, 3. 5. 17; 1 Reg. 16, 7; Hen. 2, 3. 14, 21. 38, 4; Matth. 5, 28. 6, 28. 28, 1; Marc. 12, 41; Luc. 9, 38; Joh. 19, 37; Apoc. 1, 12; rarius c. **ኀበ፡**, ut: **ርእዩ፡ኀበ፡ዝንቱ፡እኁው፡** Genz. f. 120; c. **በ፡**, ut: **ትሬእዩ፡በከዋክበ፡ሰማይ፡** ὁρῶντες τοὺς ἀστέρας Jes. 47, 13; Cant. 7, 1; omisso objecto, ut: **ርኢ፡እምቤተ፡መቅደስከ፡** Jes. 63, 15. a) *speculari:* **ዘይሬኢ፡** ὁ σκοπός 2 Reg.

18, 24. 25; c. Acc., ut Gen. 42, 9; Num. 13, 2. b) *spectare, spectatorem adesse* (zuſehen): **ቆሙ፡እንዘ፡ይሬእዩ፡** Asc. Jes. 5, 12; **ኢይከውን፡ንርአይ፡እንዘ፡ያስተሐቅሩ፡ንጉሠ፡** 2 Esr. 4, 14; Matth. 27, 55; Luc. 23, 35; Marc. 15, 47; Gen. 21, 16. c) *oculis inhaerere* alicui (ut ex adspectu gaudium percipiat) c. **በ፡** Ps. 53, 7. 91, 11, 111, 7; Koh. 7, 15; c. Acc. Ps. 117, 7. d) *respicere* Luc. 1, 48; Act. 4, 29; Ps. 24, 19. 30, 9; Gen. 29, 32; c. **ለ፡** Ex. 5, 21. e) *sibi* vel *alii providere* vel *eligere* alqd, c. Acc. et **ለ፡** prs., Gen. 22, 8; Kuf. p. 68; Num. 10, 33. 27, 16; 1 Reg. 16, 1. 17; **ርኢ፡ሎቱ፡ዐስበ፡ለገብኡ፡ወልድ፡** Tob. 12, 1. f) *habere alqd pro aliquo* (anſehen für etwas) seq. Acc. et **ከመ፡**, ut Jud. 9, 36; Marc. 11, 32; Matth. 14, 5. g) *visere, visitare* 4 Reg. 8, 29; 2 Reg. 13, 5; Luc. 8, 20; Rom. 1, 11; 1 Thess. 3, 6. 3) *animadvertere, cognoscere, intelligere:* **ልብየ፡ርእየት፡ብዙኀ፡ጥበበ፡** Koh. 1, 17. 2, 12; 1 Reg. 24, 12; Jes. 40, 5; Joh. 4, 19; Act. 17, 22 Platt; Rom. 11, 22; Hebr. 2, 8. 7, 4; Jac. 2, 24; 1 Joh. 3, 1; rarius: *considerare*, ut Act. 15, 6 Platt; Lit. Greg. 4) *videre* a) casus futuros (erleben, iis interesse; vivum et superstitem esse, usque dum accidant) Gen. 44, 34; Num. 11, 15; Hen. 12, 7; Luc. 2, 26; Joh. 8, 56. b) res adversas vel secundas (experiri, sentire, gustare, vel voluptatem vel dolorem inde percipere): **ያፈቅር፡ይርአይ፡መዋዕለ፡ሠናያተ፡** Ps. 33, 13; 1 Petr. 3, 10; **ሠናይተ፡ኢርእየ፡** Koh. 6, 6. 7, 16. 8, 16. 9, 9; Ps. 88, 47. 15, 10; Apoc. 18, 7. — *Voc. Ac.:* **ነጸረ፡ወርእየ፡ዘ፡ሐየ ።**

አርአየ፡ II, 1, Imprf. **ያሬኢ፡** (ut in quibusdam codicibus 4 Esr. 13, 52; Koh. 2, 24) et plerumque **ያርኢ፡**, Subj. **ያርኢ፡**, *videre facere* i. e. 1) *monstrare, ostendere:* c. dupl. Acc.: **ያርእዩነ፡ፍኖቶ፡** Mich. 4, 2; Gen. 12, 1; Kuf. 4; Jes. 39, 2. 40, 14. 48, 17. 53, 11; Judith 13, 15; Hen. 1, 2; **አርአዮሙ፡እኪተኒ፡ወሠናይተኒ፡** Sir. 17, 7. 25, 25; **እለ፡አርአዮሙ፡ርእሶ፡ሕያወ፡** Act. 1, 3 Platt; Joh. 14, 8. 20, 20; Matth. 4, 8; Jac. 2, 18; Apoc. 21, 9. 10; vel c. Acc. rei et **ለ፡** prs., ut Hen. 13, 2. 69, 1. 105, 1; Lev. 13, 49; Matth. 8, 4; vel c. Acc. rei: Jac. 3, 13; **አርኢ፡ኀይልየ፡ላዕሌከ፡** Rom. 9, 17; **አርአየ፡ኀይሎ፡በውስተ፡ብርሃን፡** Job 28, 11; **ይደግም፡አርእዮ፡እዴሁ፡** Jes. 11, 11; **ያርኢ፡ትእምርተ፡** ἀρεῖ σημεῖον 11, 12. 30, 30; **እግዚ"፡ያርኢ፡ገጾ፡ላዕሌከ፡** Num. 6, 26; Ps. 66, 1. 97, 3; vel seq. enuntiatione integra vel conj. **ከመ፡**, ut: **አርአየኒሁ፡እግዚ"፡ለካህን፡ዐቢይ፡ይቀውም፡** Zach. 3, 1; Rom. 1, 4; 4 Reg. 8, 10. a) *visibilem reddere* Hen. 89, 3. b) *visionem videre facere:* **ያርእየከ፡እግዚ"፡ራእየ፡በሕልም፡** 4 Esr. 10, 73; Am. 7, 4. 7. c) *manifestum facere, revelare:* **አርአየት፡ሠቀ፡** ἐγύμνωσε σάκκον Judith 9, 1; **ነገር፡ዘአርአይኩከ፡** λόγοι οὓς ἐχρημάτισα πρὸς σέ Jer. 37, 2. d) *notum facere, certiorem reddere:* Gen. 2, 9; **አርአየኒ፡ወአእምር፡** γνώρισόν μοι καὶ γνώσομαι Jer. 11, 17; etiam cum **በእንተ፡** rei Hen. 22, 12. e) *cum voluptate videre facere* alqm alqd, c. **በ፡** rei Ps. 58, 11. f) videre facere i. e. *afficere* alqm re (erzeigen, vid. **ርእየ፡** Nr. 4, b) c. dupl. Acc.: **ያሬእያ፡ሠናየ፡ለነፍሱ፡** Koh. 2, 24; Gen. 50, 15. 17; Ps. 59, 3. 70, 22. 84, 7. 90, 16. 2) *lumen perfundere* (ut videre possis), *lucere* (ſcheinen): **ፀሐይ፡ያበርህ፡ወያርኢ፡ላዕለ፡ኵሉ፡** Sir. 42, 16; Joh. 1, 5; Ex. 25, 37.

ተርእየ፡ III, 1 1) refl. et pass. ad I, 1: *videri, conspiciendum se praebere, comparere, adparere* Hen. [illegible] Act. 27, 20 rom.; Ex. 16, 10; Hen. 69, 29; c. Dat. pers. Hen. 38, 4; c. Acc. vel Nom. praed., ut: **ተርእየት፡ማይ፡ርግዕተ፡** Sap. 19, 7; Ex. 23, 15. 25, 8; **መፍትው፡ለአንስት፡ይትረአያ፡በአርአያ፡ህድአት፡ወበትሕትና፡ፍድፋድ፡** F. M. 34, **ዘኢይትረአይ፡** *invisibilis* Sap. 17, 18. 2) pass. ad II, 1: *monstrari, ostendi*, c. **ለ፡** prs. Hen. 36, 3. 59, 3.

ተራአየ፡ III, 3 1) *se invicem videre, intueri, adspicere, cognoscere* Ruth 3, 14; **ንትራአይ፡ገጸ፡በገጽ፡** 4 Reg. 14, 8. 11; 2 Par. 25, 17. 21; **የሐውሩኑ፡ክልኤቱ፡ኅቡረ፡ዘእንበለ፡ይትራአዩ፡** ἐὰν μὴ γνωρίσωσιν ἑαυτούς Am. 3, 3; N. T. rom. in praef.; c. Acc.: **ይትራአዮ፡** (v. **ይሬእዮ፡**) **ዐይነ፡በዐይን፡** Jer. 39, 4. 2) *sui invicem rationem habere; attendere* rei: **ተራአዩ፡በበይናቲክሙ፡** 2 Cor. 8, 24 rom.; **ይትራአዩ፡** ἀτενίσαι 1 Esr. 6, 27.

አስተርአየ፡ IV, 1, Imprf. **ያስተርኢ፡**, rarius **ያስተሬኢ፡** (ut 4 Esr. 13, 37. 40 Laur.) 1) facere, ut (agens) ipse videatur i. e. a) *se conspiciendum praebere, se aperire, apparere, comparere*, de rebus et personis (quae antea occultae, invisibiles, incognitae fuerant; etiam de iis, quae antea non exstiterant), potissimum de apparitionibus spirituum et visionum: Gen. 1, 9. 8, 5; **ያስተርኢ፡ሢበትኪ፡** Jes. 47, 2; **ኀሳርኪ፡** 47, Jer. 13, 26; **ወርኅ፡** Asc. Jes. 4, 5; **መብረቅ፡** Matth. 24, 27: **ያስተርኢ፡ከመ፡ሕልመ፡ሌሊት፡** Job 20, 8; 4 Esr. 8, 64; Hen. 38, 1. 2; Matth. 9, 33; **ያስተርኢ፡ስብሐተ፡እግዚ"፡** Jes. 40, 5; **አስተርአየ፡ላዕሌኪ፡** 60, 2; c. c. **ለ፡** ejus, cui quis se conspiciendum praebet: 4 Esr. 9, 29; Jes. 66, 14; plerumque c. Acc. Gen. 12, 7; Kuf. 16; Hen. 14, 4. 8; Jer. 38, 3; **አነ፡ሰ፡አስተርአይኩክሙ፡** Tob. 12, 19; 4 Esr. 12, 16. 14, 3; **አስተርአየኒ፡ራእይ፡** Dan. 8, 1; Matth. 1, 20. 2, 13. 17, 3; Marc. 9, 4. 16, 11. 12; Luc. 1, 11. 22. 9, 8; Joh. 21, 1. 14; Act. 1, 3. 2, 3. 26, 19. b) *cognoscendum se praebere, manifestari, revelari, innotescere* Hen. 59, 2; **አስተርኢ፡በቅድመ፡አሕዛብ፡** γνωσθήσομαι Hez. 38, 23; Jes. 66, 14: ἐγνωρίσθην Hez. 20, 5; πεφανέρωται Rom. 3, 21. 16, 25; Joh. 3, 21; ἀποκαλύπτεσθαι 1 Petr. 1, 7. 13; Rom. 1, 17; ἐμφανὴς ἐγενόμην Rom. 10, 20; Jes. 65, 1; Jer. 36, 14; **ዘአስተርአዮ፡** i. q. **ኤጲፋንያ፡** *epiphania* Cod. Mus. Brit. XXIX, 32. c) *in conspectum* alicujus *prodire:* **ኢታስተርእዩኒ፡** Jes. 1, 12; 1 Petr. 4, 18. d) *visibilem, manifestum, conspicuum esse* 2 Cor. 4, 18; Col. 1, 16; **ዘኢያስተርኢ፡** *invisibilis* Gen. 1, 2; 1 Tim. 1, 17; Hebr. 11, 1. 3; Jes. 45, 3; **መዝገብ፡ዘኢያስተርኢ፡** θησαυρὸς ἀφανής Sir. 41, 14; **ብዙኅ፡ዘኢያስተርኢ፡** πολλὰ ἀπόκρυφα 43, 22; **ያስተርኢ፡** ἐμφανὴς ἔσται Mich. 4, 1; **ዘያስተርኢ፡** περίβλεπτος Prov. 29, 41; **ዕለት፡ዐባይ፡እንተ፡ታስተርኢ፡** μεγάλη καὶ ἐπιφανής Joel 3, 4. Mal. 3, 22; **ኀበ፡ኢያስተርኢ፡አእምሮ፡** οὗ οὐκ ἐπισκοπεῖται γνῶσις Prov. 19, 23; **አእምር፡ከመ፡ታስተርኢ፡ጻድቅየ፡** Job 13, 18: **በላዕለ፡ውሉዱ፡ያስተርኢ፡ንብረቱ፡ለሰብእ፡** Sir. 11, e) *videri* (φαίνεσθαι) c. Acc. praed.: **ኵሉ፡ብእሲ፡ያስተርኢ፡ለርእሱ፡ጻድቀ፡** Prov. 21, 2. 26, 16; **ለነፍስ፡ርኅብት፡መሪረኒ፡ጥዑመ፡ያስተርእያ፡** 27, 7; Matth. 23, 27; 4 Esr. 4, 25; seq. conj. **ከመ፡** Matth. 6, 16. 18; imprs., ut: **እፎ፡አንትሙ፡ትፈቅዱ፡ወእፎ፡ያስተርአየክሙ፡ከመ፡አውሥኦሙ፡** 2 Par. 10, 6. f) *speciem praebere, similem esse, speciem induere* vel *prae se ferre:* Hen. 3; **መኑ፡ያስተርኢ፡ንጹሐ፡ከዊኖ፡እምኃጢአት፡** Prov. 20, 9; **ያስተርኢ፡ከመ፡ዘያደሉ፡ለቢጹ፡ወከመ፡ዘያረትዕ፡ፍትሐ፡ለማኅፈሩ፡** Sir. 19, 25; Hen. 17, 1; **አስተርአዮ፡** *species* (ἀνθέμιον

Koh. 12, 6. g) *lucere* (vid. II, 1 Nr. 2), de astris Hez. 32, 8; Apoc. 1, 16; Phil. 2, 15; (monachus corpus suum ita emaceravit) እስከኔ፡ ኮነት፡ ፀሓይ፡ ያስተርኢ፡ እማእከለ፡ አዕጽምተ፡ ገበዋቲሁ፡ Phlx. 16. 2) facere ut quis vel quid videatur i. e. a) *ostendere, manifestum* vel *conspicuum facere* Matth. 6, 5 (c. ለ፡ pers.): ኢያስተርኢ፡ ኀፍረቶ፡ (Platt: ኀፍረቱ፡) Apoc. 16, 15; አስተርአዮሙ፡ ኀበ፡ ተረግዘ፡ ገቦ፡ (Christus discipulis) Enc. Mij. 6; እስመ፡ ፪ ወልደ፡ ያስተርእዩ፡ ለነ፡ δυὰς γὰρ ἡμῖν υἱῶν ἀναφαίνεται (a Nestorianis) Cyr. c. Pall. f. 77; *facere ut in conspectum prodeat* Hen. 53, 6. b) *revelare* Herm. p. 7; ἀποκαλύπτειν Dan. 2, 47; አስተርአዮሙ፡ (*revelavit iis*) በሌሊት፡ ከመ፡ ኢይግብኡ፡ Lud. e Vit. Sanct.; አስተርአየ፡ ሊተ፡ ምስጢራተ፡ ብዙኃተ፡ Sx. Tachs. 19. — አስተርአየ፡ in libris mss. passim cum አስተስረየ፡ confusum reperitur, ut Lev. 23, 27 et 28 (F. H). 25, 9.)

ራእይ፡ part. *videns visiones* (*vates*) 1 Reg. 9, 9. 11. 18. 16, 4; 2 Reg. 24, 11.

ራእይ፡ subst., m. et fem., Pl. ራእያት፡ 1) raro *visus* (i. q. ርእይ፡), *spectatio*, ut: እስመ፡ እምራእይ፡ ወእምሰሚዐ፡ ነገር፡ ብዙኅ፡ ትከውን፡ እንጉጋወ፡ ሕሊናት፡ Phlx. 48; ራእየ፡ ከከብ፡ (astrologia) Hen. 8, 3; Syn. 2) *visio, visum; revelatio, revelatum* (de visionibus nocturnis, propheticis, al.): Ex. 3, 3; Kuf. 4. 31; አለ፡ ይሬእዩ፡ ራእየ፡ Jes. 30, 18; ኢርእዩ፡ ራእየ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Thren. 2, 9; Job 7, 14; 4 Esr. 10, 73; Ps. 88, 19; Sir. 48, 22; Jes. 1, 1. 13, 1; Nah. 1, 1; Dan. 8, 1. 10, 1; Asc. Jes. 3, 31. 5, 1. 6, 1. 11, 38. 41; Hen. 1, 2. 13, 8; Apoc. 1, 1; Matth. 17, 9. 3) *adspectus, conspectus* Sap. 13, 7 (v. ርእይ፡); ዘራእዮሙ፡ ὧν ὄψις 15, 5. 4) *obtutus oculorum, vultus, facies*: እምራእዩ፡ ይትዐወቅ፡ ሰብእ፡ Sir. 19, 29; እከዪሃ፡ የዐልዎ፡ ለራእይ፡ 25, 17. 5) creberrime: *species, forma*, de rebus animatis et inanimatis (εἶδος, πρόσωπον): Gen. 29, 17. 39, 6. 41, 3; Kuf. 39; Jes. 52, 14. 53, 2. 3; ጸሊም፡ እምነ፡ ሕመት፡ ራእዮሙ፡ Thren. 4, 8; አለ፡ ሠናይ፡ ራእዮን፡ Esth. 2, 2; ገጹ፡ ከመ፡ ራእየ፡ መብረቅ፡ Dan. 10, 6; ሥነ፡ ራእዩ፡ Jac. 1, 11; ተወለጠ፡ ራእዩ፡ Matth. 17, 2; ይወርድ፡ በራእየ፡ ብእሲ፡ Asc. Jes. 4, 2; ግሩማን፡ ራእይ፡ (leones) Enc.

ርእየት፡ n. act. et subst. 1) *visus, intuitus*: እሬ፡ እክል፡ ርእየተ፡ እኪዮሙ፡ (ἰδεῖν) Esth. 8, 6. 2) *adspectus, facies, species* Ex. 24, 10. 34, 30; Lev. 13, 3. 4. 30; ተወለጠ፡ ርእየተ፡ ገጹ፡ Dan. 3, 19; ከመ፡ ርእየተ፡ አለ፡ ቄጥሩ፡ Hez. 1, 4. 26; ይገብሮ፡ ከመ፡ ርእየተ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Jes. 44, 13; ከመ፡ ርእየተ፡ ድብ፡ Sir. 25, 17; 4 Esr. 10, 38; Asc. Jes. 10, 22 seq.; Hen. 32, 5. 46, 1; Luc. 3, 22; Rom. 1, 23. 3) *visio, adparitio, revelatio*: ሕዝቅኤል፡ ዘርእየ፡ ርእየተ፡ ስብሐቲሁ፡ Sir. 49, 8; ርእየተ፡ መላእክት፡ Luc. 24, 23; እሳት፡ ርእየቱ፡ Mal. 3, 2; 2 Thess. 2, 8 Plgl.

ረአዩ፡ et **ረአይ፡** (ራእይ፡ 1 Reg. 9, 9 ann.), n. ag., Pl. ረአይት፡ et ረአይያን፡ 1) *spectator* a) i. e. *praesens*, ut: ኦልብዋን፡ ረአይያን፡ ናሁ፡ እኁክሙ፡ እገሌ፡ ስምዕ፡ ለዛቲ፡ ቃላት፡ *o qui* (huic funeri) *adestis* Genz. f. 82. b) *observator et interpres*, astrorum: ረአይያነ፡ ከዋክብት፡ *astrologi* Hen. 8, 3; Clem. f. 128; ረአይተ፡ ከከብ፡ Kid. f. 24; Cod. Mus. Brit. XX, 2. 2) *is qui videt* visiones (*vates*): ራእይ፡ ዘውእቱ፡ ረአዩ፡ Hez. 12, 27; 1 Reg. 9, 9 ann.; (Joannes auctor Apocalypseos) ረአዬ፡ ኅቡኣት፡ Org. 3; in malam partem: ረአይያነ፡ ነቢያቲክሙ፡ Jer. 34, 7. 3) *inspector, custos*: ረሰዮ፡ ለወልዱ፡ ረአዬ፡ ለቤተ፡ መቅደስ፡ Jsp. p. 314.

አርአያ፡ subst., plerumque m. 1) *imago, similitudo, species* (ὁμοιότης, εἰκών) Gen. 1, 12. 26; Jac. 3, 9; 4 Reg. 16, 10; ገብሮ፡ በአርአያ፡ ዚአሁ፡ Sap. 2, 23. 7, 26 (εἰκών). 17, 20; ከመዝ፡ አርአያ፡ አምሳለ፡ ስብሐቲሁ፡ Hez. 2, 1; Christus አርአያሁ፡ ለእግዚ"፡ 2 Cor. 4, 4; አርአያ፡ ገጹ፡ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ Hebr. 1, 3 rom.; መልክዐ፡ አርአያሁ፡ ለዘወለዶ፡ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως τοῦ γεννήσαντος αὐτόν Cyr. c. Pall. f. 67. a) *effigies, imago picta* Hez. 23, 14; *sculpta* Ex. 28, 32. b) passim usurpatur praepositionis et conjunctionis instar α) በአርአያሆን፡ *secundum similitudinem earum* (ἐπί c. Acc.) Gen. 30, 38. 39. β) አርአያ፡ *ceu, tamquam, instar, quasi* Sx. Tachs. 27 Enc.; አርአያ፡ ብዙኅ፡ ዝናም፡ *magnae pluviae instar* Enc. Teq. 25; አርአያ፡ ይነውም፡ ዘልፈ፡ *tamquam semper dormiret* Enc. Ter 21; አርአያ፡ ዘ፡ *eodem modo quo* Lud. comm. hist. p. 502 n. 39. 2) *norma; forma* vel *species* rei ab artifice imitandae, παράδειγμα Ex. 25, 9; 1 Par. 28, 11 seq.; አርአያ፡ ምስለ፡ ቀዳሚ፡ አርአያሁ፡ ይዔሪ፡ ἡ εἰκὼν ὡς τὸ ἀρχέτυπον Cyr. ad Th. f. 12; etiam *norma* doctrinae Rom. 6, 17. 3) *exemplum, exemplar* a) ad imitandum propositum (παράδειγμα, τύπος) Joh. 13, 15; ኮነ፡ አርአያ፡ ለዓለም፡ ከመ፡ ይነስሑ፡ Sir. 44, 16; Jac. 5, 10; 1 Thess. 1, 7; 2 Thess. 3, 9; Tit. 2, 7; 1 Tim. 4, 12; 1 Petr. 5, 3; Cyr. f. 102; ኩኖሙ፡ አርአያ፡ Clem. f. 118; Kid. 3. b) ad terrendos et admonendos alios, *spectaculum*: Hen. 27, 3. 62, 12; Judae 7; ይከውኑ፡ አርአያ፡ ለኵሉ፡ ዘሥጋ፡ εἰς ὅρασιν Jes. 66, 24. c) libri (transscriptum), *apographum*: ወሀቦ፡ አርአያሃ፡ (ለመጽሐፍ፡) ያርእያሃ፡ ለአስቴር፡ Esth. 4, 8; አርአያ፡ መጽሐፉ፡ ለኤርምያስ፡ ἀντίγραφον ἐπιστολῆς Ep. Jer. 1. 4) *typus* aliam rem significans, ὑπόδειγμα Hebr. 8, 5; አርአያ፡ ወጽላሎት፡ (rerum futurarum) Clem. f. 206. 208; et *antitypus* 1 Petr. 3, 21 (coll. Hebr. 9, 24). 5) passim i. q. ርእየት፡ *facies, species*, ut: ቃሚኒ፡ ገጻ፡ ወቃሰረገ፡ አርአያሃ፡ Sx. Mag. 5.

ምርአይ፡ subst. 1) ut videtur: *visus, acies* oculorum, ምሑጽ፡ በምርአየ፡ አዕይንቲከ፡ ወኢትሬኢ፡ Deut. 28, 34 (divergit Ae. a Graeco, qui διὰ τὰ ὁράματα τῶν ὀφθαλμῶν σου ἃ βλέψῃ habet, quare Ludolfus *adspectus* exposuit). 2) ut videtur: *spatium* vel *copia videndi* in loco perobscuro: ከመ፡ ይኩኖሙ፡ ለእለ፡ ይትሜጠዉ፡ ምርአየ፡ τοῦ εἶναι τοῖς ἐπιλαμβανομένοις ὁρᾶν Hez. 41, 6 vrs. ant. 3) Pro ምርአያት፡ *visiones* (Pl. vocis ምርአይ፡) in Did. p. 49 l. 1 (quod Platt „*soothsayers*“ vertit) codex Stuttg. meliorem lectionem: ማርያት፡ exhibet.

ማሬ፡, **ማረየ፡**, **ማረት፡** vid. sub መ col. 168.

ርኳም፡ subst. [i. q. رُخَام] *marmor*: ንፍቀ፡ ርኳም፡ *loculus marmoreus* Sx. Hed. 16; ንፍቅ፡ ዘአፍራጽ፡ ዘውእቱ፡ ርኳም፡ Sx. Hed. 17; ጸሐል፡ ዘእብነ፡ ርኳም፡ Sx. Masc. 10; ምድሩ፡ ለቍድስ፡ ኮነ፡ ርኳመ፡ ወደመ፡ ቅቱላን፡ ይረግዕ፡ ላዕለ፡ ርኳም፡ ወኢይየብስ፡ Jsp. p. 356; መካን፡ ዕፍዑፍ፡ በርኳም፡ ወደሙ፡ ልቡጥ፡ ውስቴቱ፡ Jsp. p. 302. 355. — *Voc. Ae.*: ርኳም፡ ብ፡ እብነ፡ በረድ፡; *aliud*: ርክም፡ (v. ርኳም፡) ዘ፡ ሣዕን፡። (male).

ሩካም፡ subst. i. q. ርኳም፡, ut: (cadaver imposuerunt) በሣዕን፡ ዘእብነ፡ ሩካም፡ Chr. f. 3

ረኰሰ፡ I, 1 [amh. **ረከሰ፡**; contiguum est **ረስሐ፡**; coll. رِكْسٌ et رِجْسٌ *sordes* (et *crimen*), رُجْزٌ *sordes* (*idololatria, poena*), نَجُسَ *impurus ac spurcus fuit*] Subj. **ይርኩስ፡**, varia **ይርኰስ፡** (vid. Lev. 19, 26 ann.), *immundum* vel *impurum esse* vel *fieri, se polluere, contaminari*, plerumque sensu levitico et ethico, c. c. **በ፡** rei, qua quis contaminatur Lev. 5, 3. 18, 23. 24. 19, 26. 21, 1 seq.; Num. 6, 7. 19, 20; Deut. 24, 4; Hez. 14, 11. 20, 7. 30. 23, 17; Jer. 2, 23. 3, 1. 23, 11; Thren. 4, 14; Hagg. 2, 13; Kuf. 4; Joh. 18, 28; 1 Cor. 8, 7; Rom. 1, 21; **ዘኢይረኰስ፡** ἀμίαντος 1 Petr. 1, 4. a) *profanari*: **መቅደስየ፡ ረኰሰ፡** Hez. 25, 3; 4 Esr. 10, 31. b) *vitiari*: **ይረኰሳ፡ አንስት፡** Zach. 14, 2.

አርኰሰ፡ II, 1 1) *contaminare, polluere, inquinare, profanare* Gen. 49, 4; Lev. 11, 43. 18, 21; **ኢታርኰሱ፡ ርእሰክሙ፡ በኵሉ፡ ዝንቱ፡** 18, 24; Deut. 24, 4; Kuf. 2, 30; **መቅደሰ፡** Jes. 43, 28; Hez. 5, 11. 24, 21; **ስምየ፡** Jes. 48, 11; Mal. 1, 12; ἔθεσθε εἰς βδέλυγμα Jer. 2, 7; **ምድረ፡** 3, 2. 12, 10. 16, 18; **ሰንበተ፡** Jes. 56, 2; Hez. 20, 13; **አርኰሰ፡ መንግሥታ፡** Thren. 2, 2; Ps. 73, 8; Matth. 12, 5. 15, 11; Act. 24, 6; Rom. 1, 24; plerumque c. **በ፡** rei, qua contaminant, sed etiam c. **እምነ፡**, ut: **ኢታርኰስ፡ እዴከ፡ እምዝንቱ፡** Koh. 7, 18. a) φαυλίζειν *ignominia afficere*: **አርኰስክሙ፡ ስምየ፡** Mal. 1, 6. b) *polluere, vitiare* mulierem Gen. 34, 5; Kuf. 30; **አርኰሶ፡ ብእሲተ፡ ብእሲ፡** Job 31, 11; **አርኰሱ፡ ድንግለ፡** Judith 9, 2. 2) *immundum censere* vel *pronuntiare* (vid. IV, 3) Lev. 13, 3. 11 seq.; Hebr. 10, 29; Lud. comm. hist. p. 240 n. 11. 3) *impuri* vel *turpe quid committere*: **ኢያርኰስኩ፡** Lud. e Vit. Sanct.

ተረኰሰ፡ III, 1 *pollui, profanári* Lud. sine auct.

ተራኰሰ፡ III, 3 *se invicem contaminare*, de pluribus, Kuf. p. 62.

አስተራኰሰ፡ IV, 3 aliquid *sibi* vel *aliis immundum, impurum, detestabile censere* vel *pronuntiare* (*respuere, aversari*): **ዘያስተራኰስዎ፡ አሕዛብ፡** Jes. 49, 7; **ያስተራኰሱ፡ ዘዚአየ፡ ዘለፋ፡** (μυκτηρίζειν) Prov. 1, 30; Act. 10, 15. 28 Platt; Kuf. 46; Can. Ap. 34; **ዘተከልአ፡ እምተዋስቦ፡ እንዘ፡ ያስተራኰስ፡** F. M. 9, 2. 4; **ብእሲት፡ ዘአስተራኰሰት፡ ምታ፡ ወከልአቶ፡ ሰኪበ፡ ምስሌሃ፡ ኀልያ፡ ከመ፡ ርኩስ፡ ውእቱ፡ ግብረ፡ ተዋስቦ፡** 9, 4. 20, 2; Enc. Ter 22.

ርኩስ፡ part. (passim **ርኰስ፡**), f. **ርኰስት፡** (passim **ርኩስት፡**, ut Hen. 5, 4) *immundus, impurus, profanus, contaminatus, pollutus*, plerumque sensu levitico et ethico: Lev. 5, 2. 3. 11, 4 seq. 43. 12, 2. 14, 57. 15, 2 seq.; 22, 5. 6; Num. 19, 11; Deut. 14, 3 seq.; 22, 5. 24, 4; **ርኩስ፡ ወርሱሕ፡** Job 15, 16; **ርኩስ፡ ከናፍርየ፡** Jes. 6, 5. 35, 8; **ቈላፍ፡ ወርኩስ፡** 52, 1. 64, 6; Thren. 4, 15; **ኅብስት፡ ርኩስ፡** Mal. 1, 7; Prov. 3, 32; 2 Esr. 9, 11; **መዋዕል፡ ርኩሳት፡** (opp. **ቅዱሳት፡** Kuf. 6); **መናትኒ፡ ወቍጥዓ፡ ርኩሳን፡ እሙንቱ፡** Sir. 27, 30; Apoc. 21, 27 (κοινός); Act. 10, 14. 28; Eph. 5, 5; 1 Tim. 1, 9; Matth. 10, 1; Marc. 1, 26 rom. Etiam substantive usurpatur: *res immunda, detestabilis*, βδέλυγμα Jes. 44, 19; Deut. 7, 26; Sir. 15, 13; κατάθεμα Apoc. 22, 3.

ርኰስ፡ subst. (passim **ርኩስ፡**), *impuritas, pollutio; res immunda, detestabilis, turpis* Lev. 7, 18. 20. 21. 15, 31. 16, 16. 22, 3 seq.; Num. 9, 7 seq.; Deut. 18, 9; 4 Reg. 16, 3. 21, 2; Kuf. 3. 16. 20; Jes. 66, 3; Jer. 4, 1. 7, 10. 30. 13, 27. 16, 18; Hez. 20, 7 seq. 36, 25 seq.; Hen. 10, 11; Matth. 23, 27; Gal. 5, 19; Col. 3, 5; 1 Thess. 4, 7; Apoc. 17, 4.

ርኰሰት፡ n. act. *impuritas* Ssal. Req.

ርኰስና፡ subst. *conditio immundi, impuritas*: **በሐኪረተ፡ አሕዛብ፡ ሖሩ፡ ወበርኰስና፡ አረሚ፡ ነበሩ፡** Sx. Tachs. 11; Mag. 5.

ረከበ፡ I, 1 [potestas radicis prima in *applicando, immittendo, componendo* (fügen) esse videtur, vid. IV, 1, nec non رَكَّبَ II. V. VI et ܪܰܟܶܒ; ܐܶܬܪܰܟܰܒ; hinc propagantur a) *insidere, conscendere, equitare, vehi* רָכַב ܪܟܶܒ رَكِبَ, coll. **መርኩብ፡**, **አርኩብት፡** b) *potiri, assequi, invenire* **ረከበ፡** I, 1. II, 1. III, 1] Subj. **ይርኩብ፡** et **ይርክብ፡** 1) *adipisci, nancisci, assequi, obtinere, potiri* c. c. Acc.: **ለእመ፡ ዴገንከ፡ ለጽድቅ፡ ትረክብ፡** καταλήψῃ Sir. 27, 8. 15, 17; Jud. 7, 24; Gen. 31, 23; Ps. 7, 5; Rom. 9, 30; ἐκλάβοι Job 3, 5; ἐπιτυχεῖν Jac. 4, 2; τυγχάνειν Job 3, 21; **ትረክብ፡ ተስፋከ፡** 11, 18; **ደቂቆሙ፡ ኢይረክቡ፡ ንዋዮሙ፡** 21, 19; 4 Esr. 8, 66; 1 Reg. 28, 22; Ps. 20, 8; Ruth 1, 9; Matth. 11, 29; Luc. 18, 18; Gal. 3, 22; Hebr. 9, 12; **ረኪበ፡ ዘርእ፡ ፈቀደ፡** *prolem nancisci cupivit* Enc. Jac. 8; de **ረከበ፡ ሞገሰ፡ ቅድመ፡** ut Gen. 33, 8 vid. **ሞገስ፡** a) *acquirere et possidere, habere* Act. 22, 18; Gal. 2, 4; Marc. 9, 50. 11. 22. 14, 7; Lev. 25, 28. 47; Sir. 32, 12; **ዘኢይረክብ፡ ሲሳዮ፡** ὁ ἀπορῶν ἄρτων Sir. 10, 27. b) *capere, occupare* urbem, terram Jos. 1, 11. 6, 20. 8, 19. 21. c) *ferire* jaculando (treffen): **ሐጸ፡ ውስተ፡ ፍጽሙ፡ ወረከበ፡ ናላሁ፡** Sir. 47, 4. d) *assequi mente* rem arduam; Koh. 3, 11. 8, 17; Lit. Joh.: aenigma (recte solvere) Jud. 14, 12. 18. 2) *invenire, reperire, deprehendere* sive quaesita, sive amissa, sive alia; rem Gen. 11, 2. 26, 32. 31, 32 seq.; Ex. 15, 22. 16, 27; Lev. 5, 22. 23; 1 Reg. 9, 4; Sir. 6, 14; **ረኪበ፡ መድፍን፡** 40, 18; **ዘበዲበ፡ ምድር፡ ረከብከ፡** εὕρεμα 29, 4. 6; Koh. 12, 10; Matth. 7, 8. 13, 44; Luc. 4, 17. 6, 7. 15, 4; hominem Gen. 16, 7. 36, 24. 38, 20. 23; Deut. 22, 27. 24, 1; 1 Reg. 9, 13. 10, 2; Ruth 2, 22; Sir. 12, 17; Dan. ap. 1, 21. 38; Matth. 2, 8. 18. 28; nonnumquam *recipere, recuperare* ut Koh. 11, 1; 4 Esr. 10, 22. C. c. Acc. praedicati, ut: **ረከብዎ፡ ውዱቀ፡** 1 Reg. 5. 3. 28, 21; **ከመዝ፡ ረከብኩ፡ ጽሑፈ፡ ውስተ፡ መጻሕፍት፡** Kuf. 21; 2 Esr. 18, 14; vel seq. **እንዘ፡** c. verbo fin., ut Jes. 37, 8; Matth. 20, 6. 24, 46. 26, 40; vel seq. enuntiatione integra (sine conjunctione praemissa): **ረከብናሆሙ፡ ይሰክቡ፡ ኅቡረ፡** Dan. ap. 1, 38; **ረከበሆሙ፡ ይቀውሙ፡ ህየ፡ ለሊቃውንት፡** Judith 10, 6; Tob. 8, 13; Rom. 7, 21. a) *videre, percipere*, ut Marc. 5, 38, quare saepissime ἰδοὺ hoc verbo vertitur, vid. annot. ad 1 Reg. 4, 13; **ረከብኩ፡ ስቍረተ፡ ውስተ፡ አረፍት፡** ἰδοὺ ὀπή Hez. 8, 7. 14; Ruth 3, 8; **ወረከብክዎ፡ ይገብር፡ ግብረ፡** Jer. 18, 3. b) *censere, existimare*; Rom. 3, 28; vel **እመሰ፡ ትረክብ፡ ሠናየ፡** wenn du es für gut findeſt Lud. e Vit. Sam. c) *incidere* alicui vel in aliquem, improviso (*supervenire*) 1 Thess. 5, 4; casu, fortuito, ut: **ኢታብእ፡ ኵሎ፡ ሰብአ፡ ዘረከብከ፡ ውስተ፡ ቤትከ፡** Sir. 11, 29; Matth. 22, 9; **ዘረከበከ፡** *cuicumque incideris* i. e. *quicumque fuerit* vel *qui primus se obtulerit*, ut: **ኢትግሥሙ፡ ኵሎ፡ ዘረከብክሙ፡** *ne praeficiatis obvium quemcumque* Clem. f. 130; **በከመ፡ ረከበ፡** *quocumque modo invenerit* i. e. *temere*, ut **አብድ፡ ወዝሉፍ፡ በከመ፡ ረከበ፡ ይነብብ፡** Sir. 20, 7. 19. 22, 6 (ἄκαιρος); **ኢትጠብብ፡ በከመ፡ ረከብከ፡** ἀκαίρως Sir. 35, 4 d) de eventis et casibus, potissimum adversis, α) *contingere, accidere, obvenire* alicui, *invadere* alqm, c. Acc. ut: **ኢይረክበ፡እኩይ፡** (ἀπαντήσει) Sir. 36, 1; Job 1, 22. 2, 10. 11. 9, 20. 11, 6 (συμβαίνειν, ἀποβαίνειν); **በእንተ፡ምንት፡ረከበኒ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡** Jer. 13, 22; 4 Esr. 10, 9. 21; Jon. 1, 7; Jer. 5, 12; Gen. 49, 1; Ps. 39, 16. 114, 4; 2 Tim. 3, 11; etiam de praedictis: **ረከበ፡ዝኩ፡ኵሉ፡ተአምር፡** 1 Reg. 10, 9; **ረከበነ፡ዝመርገም፡እኩይ፡** Bar. 1, 20; de sorte Joh. 19, 24; et impersonaliter: *accidit alicui:* **በይእቲ፡ዕለት፡ረከበ፡ለወለተ፡ራጉኤል፡** συνέβη τῇ Tob. 3, 7. β) *incidere* in casum i. e. eo *attingi*, c. Acc., ut: Num. 20, 14; **ብዙኀ፡ሕማመ፡ረከበት፡ብከ፡** Tob. 4, 4; **በከመ፡እከየ፡ምግባሩ፡ይረክብ፡** (v. **ይረክበ፡**) Jes. 3, 11; **ትሬኢ፡እመ፡ትረክበ፡ለቃልየ፡** εἰ ἐπικαταλήψεταί σε ὁ λόγος μου Num. 11, 23; Gen. 41, 13. 49, 10. γ) *cadere in aliquem*, ei *convenire:* **ዘይረክበከ፡** τὸ σόν (*quod tibi convenit*) Matth. 20, 14; **ይርከበ፡** *ei conveniat* Joh. 19, 24 (nisi secundum 1, a exponere malueris: *is possideat eam* tunicam). — *Voc. Ae.:* **አድምዐ፡ረከበ፡ዘ፡አገኘ ።**

አርከበ፡ II, 1 *facere ut alqs adipiscatur* vel *inveniat*, c. dupl. Acc., ut: **ታረክበሙ፡ሕይወተ፡ለውእቱ፡ሰብእ፡** Herm. p. 59; vel (omisso Acc. invenientis): **ብዙኀ፡ሰትይ፡ኢያረክብ፡ኀይለ፡ወኢያኀጥእ፡ቍስለ፡** Sir. 34, 30; Ex. 14, 3.

ተረከበ፡ III, 1 (**ተረከበ፡** Asc. Jes. 3, 4; an errore typographi?) 1) *acquiri, comparari, se assequendum praebere:* **እምአይቴ፡ተረከበት፡ጥበብ፡** Job 28, 12; **ተኀሥሡኒ፡ወእትረከበክሙ፡** (*me assequendum praebebo vobis*) Jer. 36, 13; 2 Par. 15, 2. a) *acquisitum possideri, haberi:* **ወተረከበ፡ለሰሎሞን፡፬፻ አፍራስ፡** ἦσαν αὐτῷ 2 Par. 9, 25; Deut. 21, 17. b) *mente attingi:* **እግዚ"፡ዘኢይትረከብ፡በልቡና፡** Cod. Mus. Brit. XI; Lud. e V. S. 2) *inveniri, reperiri, deprehendi* Gen. 2, 20. 41, 38. 44, 16. 17; Kuf. 43; Jos. 10, 17; 1 Reg. 9, 20. 13, 15; 4 Reg. 23, 2; **ተረከቡ፡ውስተ፡ሕዝብ፡ዐማፅያን፡** Jer. 5, 26; **ኢተረከበ፡እኩይ፡ምግባር፡ላዕሌሆ፡** Dan. ap. 1, 63; **እስከ፡አመ፡ተረከበ፡ጌጋይ፡በላዕሌከ፡** Hez. 28, 15; **ኢተረከባ፡ሠናያት፡ዘከመ፡አዋልደ፡ኢዮብ፡** Job 42, 15; Dan. 1, 19; Jer. 2, 34. 48, 3; Ps. 16, 4; 1 Petr. 2, 22. a) *deprehendi* (delinquentem) *in re* Joh. 8, 3; **ለእመ፡ተረከበ፡ካህን፡በሰሪቅ፡** Kedr f. 67; Deut. 24, 7. b) inveniri vel deprehendi (i. e. percipi, videri) c. c. Acc. vel Nom. praedicati: Kuf. 19; **ኖኅ፡ተረከበ፡ፍጹመ፡ጻድቀ፡** Sir. 44, 17. 20; 4 Esr. 3, 13; **ተረከበት፡ሕጽጽተ፡** Dan. 5, 27; Org. 4; **ኵሉ፡ዘኢይትረከብ፡ጽሑፈ፡** Apoc. 20, 15; **ትትረከብ፡ዕንስታ፡** Asc. Jes. 11, 3; Luc. 9, 36; vel seq. **እንዘ፡** Matth. 1, 18; Asc. Jes. 3, 4. c) inveniri vel reperiri i. e. *exstare, exsistere* 1 Reg. 13, 22; Kuf. 30; **አልቦ፡ዘተረከበ፡ዘከማሃ፡** Job 28, 15; **ክልኤሆሙ፡በኀበ፡ብእሲ፡ጻድቅ፡ይትረከቡ፡** Sir. 18, 17; **በውስተ፡ሐሰት፡በአይቴ፡ይትረከብ፡ጽድቅ፡** Sir. 31, 4; οὐκ ἔσται **ኢይትረከብ፡** Jes. 15, 6; 2 Par. 12, 12; Gen. 18, 29 seq. d) **ዘይትረከብ፡** *fortuitus, in casu positus, accidens* M. M. f. 318 (vid. **ረከበ፡** Nr. 2, c.). 3) *vacare* rei (vid. IV, 1): **በተውኔት፡ዘይትረከብ፡** κύβοις σχολάζων II Can. Ap. 40.

ተራከበ፡ III, 3 se invicem assequi vel invenire i. e. *sibi invicem occurrere* vel *obviam venire: convenire, concurrere, congredi*, de personis: **ይትራከቡ፡በሀየ፡አጋንንት፡ወጸደናት፡** συναντήσουσι Jes. 34, 14. 15; **ባዕል፡ወነዳይ፡ይትራከቡ፡ኅቡረ፡** Prov. 22, 2; Dan. ap. 1, 14; **ተራኪቦሙ፡** ἀλλήλοις συνελθόντων Prov. 29, 13; de rebus Ps. 84, 11; Am. 9, 13; **ምስለ፡**, ut: **ተራከበ፡ምስሌሁ፡** Sx. Jac. 5; Ex. 19, 17; Lev. 26, 5 (etiam cum **ለ፡**, ibidem); **ይትራከብ፡ዘርእ፡ምስለ፡ሠርጽ፡** Am. 9, 13; **ወይትራከብ፡ቃላቲሆሙ፡ምስለ፡ጽራኅ፡ብከየ፡ጸላዕት፡** Sap. 18, 10; nec non c. Acc. Gen. 49, 6; Ex. 4, 27. 5, 20; 1 Reg. 25, 20; 2 Reg. 18, 9; Ps. 76, 4; Matth. 28, 9; Hebr. 7, 1. a) in re bellica: *congredi, concurrere, signa conferre:* **ተራከቡ፡ለቀትል፡** 1 Par. 19, 9; **ወተራከበ፡ድምትርያስ፡ወፀብአ፡** Jsp. p. 304. 325. 356; c. **ምስለ፡** p. 371. b) *coire, concumbere* c. muliere: **በጊዜ፡ተራከቦቱ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡** F. M. 11, 2; Lit. 171, 1; **ተራክቦ፡** *concubitus* F. N. 24. c) de eventis et casibus: *accidere, obvenire, contingere* alicui, *assequi* alqm: **ይትራከቦሙ፡ጽልመት፡** Job 5, 14; **ተራከበኒ፡መዋዕል፡እኩያት፡** 30, 26; Ps. 20, 8. 39, 16. d) passim i. q. **ተረከበ፡** sc. *se alicui assequendum* vel *inveniendum praebere* Kuf. p. 3; Jer. 36, 13 var.

አስተርከበ፡ IV, 1 1) *applicare:* **ወአስተርከቡ፡ወዐጸሩ፡ውስተ፡አፉሁ፡** Joh. 19, 29. 2) se immittere in vel se applicare ad rem i. e. *vacare, operam dare, deditum* vel *intentum esse* rei, *versari* in re (σχολάζειν τινί, obliegen, vid. **ተረከበ፡** Nr. 3.): Ps. 45, 10; **እመሰ፡ፈቀደ፡ሰብእ፡አስተርኪቦ፡ይትዋከሕ፡ምስሌሆሙ፡** εἴ τις ἕλοιτο σχολαιότερον ἀντιφέρεσθαι (si quis diutius et diligentius in hac disputatione versari vellet) Cyr. ad Th. f. 11; c. c. **ለ፡** rei 1 Cor. 7, 5; **ያስተርክብ፡ለጸሎት፡** Kid. f. 21; Kedr f. 78; Lud. comm. hist. p. 321; et c. **በ፡**, ut: **አስተርክቦት፡በጸሎት፡** Kid. f. 20; **ለነኒ፡መፍትው፡ለነ፡ንጻሙ፡ወናስተብቍዕ፡ወናስተርክብ፡በጾም፡ወበጸሎት፡** Genz. f. 148; Kedr f. 80; et c. Acc., ut: **ለአስተርክቦ፡ጸሎታተ፡ዘበበጊዜሁ፡** Clem. f. 322; **ዘኢያስተረክቡ፡ተርጕሞተ፡ቅዱሳት፡መጻሕፍት፡** f. 219; vel seq. Subjunctivo Herm. p. 52. 3) locum vel copiam sese rei applicandi vel habere vel praebere, i. e. *opportunitatem* sive *otium* vel *habere* vel *praebere:* **እስመ፡ኢያስተርከቡ፡** *otium non habuerunt* Marc. 6, 31; **እንዘ፡ያስተረክብ፡** (σχολάζων) *opportunitatem praebens* Matth. 12, 44; Luc. 11, 25 (Platt: **ያስተራክብ፡**).

አስተራከበ፡ IV, 3 1) *facere, ut* a) *se invicem recuperent, sibi invicem obviam veniant*, c. dupl. Acc.: Sx. Hed. 24 (ubi parentes filio orbati precantur, **ከመ፡ያስተራክቦሙ፡እግዚ"፡ኪያሁ፡**); **ከመ፡ያስተራክባ፡** (matrem orbatam) **እግዚ"፡ውሉዳ፡** Jsp. p. 291; vel c. Acc. et **ምስለ፡**, ut: **አስተራከበ፡(ለአቡሆሙ፡)ምስለ፡ውሉዱ፡** Sx. Mag. 19. b) *inter se conveniant* i. e. *concionem convocare* et *conventum habere* Lev. 8, 3. 4; **እንዘ፡ያስተራክቡ፡በርትዕ፡ወበየውሀት፡** Clem. f. 233. c) *sese invicem attingant:* **ኀበ፡ያስተራክቡ፡ክነፊሆሙ፡** 3 Reg. 6, 22. 2) Passim idem est quod **አስተርከበ፡** Nr. 2 et 3, ut: **እንዘ፡ያስተራክብ፡ለጸሎት፡** Kid. f. 28; **ከመ፡ያስተራክብ፡መልእክተ፡እግዚ"፡** Const. Ap. 55; Luc. 11, 25 Platt.

ርኩብ፡ part. 1) *inventus, repertus*, ut: **ዮም፡ርኩብ፡መስቀል፡** Deg. (in festum crucis). 2) *contiguus, conterminus* (ad III, 3): **ወክነፊሆሙ፡ስፉሓን፡ወርኩባን፡ወይትላከፉ፡በበይናቲሆሙ፡** 2 Par. 3, 13; **እኑዛት፡ወርኩባት፡** συγκλειομένας 3 Reg. 7, 35; *connexus* Ex. 36, 31 G.

ርክበት፡ n. act., Pl. **ርክባታት፡**, 1) *acquisitio*, ut: **ርክበተ፡ንዋይ፡** F. N. 42, 5. 2) *inventio:* **ርክበተ፡ወልዶሙ፡** (amissi) Sx. Hed. 24; **ርክበተ፡አዕጽምት፡** (ossium sancti) Sx. Ter 19; **ዘአስተፋጠነ፡ፈውሶተ፡ሕማሙ፡እምቅድመ፡ይስአን፡ርክባታተ፡መድኀኒታቲሁ፡** Genz. f. 89. 3) ut videtur:

facultas (an: *accidens, casus?*): **ሕሊናቲሁ፡ ወኅይላቲሁ፡ ወርከበታቲሁ፡ ዘውስጥ፡** (internae) F. N. 45.

ረክብ፡ subst., proprie *congressus, conventus*, deinde *nomen festi inter Pascha et Pentecostem medii* (μεσοπεντηκοστή), quo praecipua duarum synodorum dioeceseos, secundum Canones Apostolorum quotannis habendarum, celebrabatur (de quo vide Ludolfi comm. hist. p. 386, et lexicon aeth. c. 137) Marc. 6, 30 rom. in titulo; Enc. Mij. 18 (in Synx. Tubing.: Mij. 17); Comp. ecclest.; Cod. Mus. Brit. XXIX, 52 et XXX, 51 (ubi **ዘረክበተ፡ ክህናት፡** legitur); **ማኅትው፡ ዘረክብ፡ ክህናት፡** Deg. Etiam **ረክበት፡**, ut: **ዘረክበተ፡ ክህናት፡** (in festum) *conventus sacerdotum* Cod. Mus. Brit. XXX, 51.

ረካቢ፡ n. ag. *adipiscens* vel *inveniens*: **ረካቢሆን፡ ሠናያት፡** εὑρετὴς ἀγαθῶν Prov. 16, 20.

ርኩባዊ፡ adj. rel. (a **ርኩብ፡**), proprie: *pertinens ad res acquisitas* (an: *existentes?* مَوْجُود): **ግዕዛት፡ ርኩባዊያት፡** F. N. 43, 12; sensus haud satis liquet.

አርኩባት፡ v. **አርኩባት፡** et **ርኩባት፡** (Lud. in lex.: **ሬኩባት፡**) subst. Pl. *cameli* foeminae quibus vehuntur 1 Reg. 30, 17; coll. رَكُوبَة (نَاقَة). — *Voc. Ae.*: **ርኩባት፡** (v. **አርኩባት፡**) **ዘ፡ የሐማሴን፡ ፈረስ፡**

ሩኬብ፡ subst. (sine dubio pro **ሩኩብ፡**, vid. gramm. p. 187) *connexus, commissura* Ex. 36, 31 (v. **ርኩብ፡** et **ድማሬ፡**).

ሩካቤ፡ subst. *coitus, concubitus* Sap. 7, 2; **በሩካቤ፡ ዮሴፍ፡ ወማርያም፡** Did. 31; **ሩካቤ፡ ዘበሕግ፡** (legitimus) Lit. 170, 4; **ሩካቤ፡ ርስሐት፡** (turpis, illegitimus) Clem. f. 246; **ለእመ፡ ረስሐ፡ በሩካቤ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡** F. M. 14, 9.

ምርካብ፡ subst. 1) *res acquisita* (labore, opera, ministerio al.), *quaestus, victus, merces, stipendium*: **ምርካቦሙ፡ ለሌዋውያን፡** 2 Esr. 23, 5 (at 2 Esr. 10, 9 **በምርካበ፡ ጽርሐ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡** lectio prava pro **በመርኅበ፡** esse videtur); Act. 19, 25; 1 Cor. 9, 10. 14. 2) *res inventa* εὕρεμα, εὕρημα: **ትከውን፡ ነፍሱ፡ ምርካበ፡ ወየሐዩ፡** Jer. 45. 2. 46. 18: **ምርካብ፡ ዘልብ፡ ውዑእ፡** Cyr. c. Pali. f. 67; **ዝንቱ፡ ምርካበ፡ ልብ፡ ውእቱ፡ ዘያፈቅር፡ ሐዲስ፡** εὕρεμα φρενὸς caet., ib. f. 82. 66. — *Voc. Ae.*: **ምርካብ፡ ዘ፡ ሟያ፡ (ሞያ፡)**; *aliud*: **ምርካብ፡ ወዐስብ፡ ፩ ውእቱ ።**

መርካብ፡ subst. amhar.: *navis* (sicut مَرْكَب et ܡܪܟܒܬܐ).

መራክብት፡ occurrit Jes. 13, 22; non liquet utrum forma Pl., an Sing. fem. (participii **መራክብ፡**) sit: **ወየኀድሩ፡ ህየ፡ እለ፡ ሰኰና፡ ላህም፡ አጋሬሆሙ፡ ወይትዋለዱ፡** (v. **ወይትራከቡ፡**) **ውስቴታ፡ መራክብት፡** (v. **መራክብት፡**) **ውስተ፡ አብያቲሆሙ፡** καὶ νοσσοποιήσουσιν ἐχῖνοι ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν. Cum ἐχῖνος aliās **ቍንፍዝ፡** versum sit, dubitatio movetur, ne interpres aut verbum Graecum male intellexerit vel verterit (coll. Jes. 14, 23 ubi versio antiqua **አዕዋፍ፡** pro ἐχῖνοι exhibet), aut lectionem variantem secutus fuerit.

እስትርኩብ፡ part. (IV, 1) *vacans* rei, *intentus, attentus* (*defixus* in rem, *studiosus*): **ጳጳስ፡ ይኩን፡ እስትርኩብ፡ ለምሥዋዕ፡ ወለጸሎት፡** Kid. f. 7; **ወውእቱ፡ እስትርኩብ፡ በጸሎት፡ ወጾም፡ እስከ፡ ዕርበተ፡ ፀሐይ፡** Kedr f. 75. 81; **እ"፡ በቃል፡** Syn.; **ርእየቱ፡ እስትርኩብ፡ ወህዱእ፡ ኮነ፡** (ejus aspectus attentus et sedatus erat) Lud. e V. S

ሮሐ፡ I, 1 [רוח, رَاحَ *flavit* ventus] *flabello ventilare, ventulum facere*: (**ሰበ፡ ያቄርብ፡ አኰቴተ፡**) **ዲያቆን፡ ይረውሕ፡ በከመ፡ አቅደምነ፡ ነገረ፡** Kid. f. 27; **ዲያቆናት፡ የዐውዱ፡ ወይረውሑ፡ በመራሕውታት፡ በአምሳለ፡ አክናፈ፡ ኪሩቤል፡** F. N. 12.

ተራውሐ፡ III, 3 alternatim, vicissim, conjunctim *ventilare frigus* alicui, vel *vento excitato refrigerare* alqd. (vid. رَاحَ V. VI); c. **ለ፡** pers., ut: (**ክርስቶስ፡**) **ዘተጸፍዐ፡ መልታሕቲሁ፡ ተለዐለ፡ ወነበረ፡ በየማነ፡ አቡሁ፡ እንዘ፡ ይትራዋሕ፡ ሎቱ፡ አክናፈ፡ እሳት፡ ዘሐራ፡ ሰማይ፡** M. M. f. 116, c. Acc. rei, ut: (**እግዚ"፡ ዲበ፡ ሰረገላ፡ ነፋሳት፡**) **ዐውደ፡ ፀሐይ፡ ዘይዌጥሕ፤ ዘያሠርቆ፡ በኀዋኅወ፡ ሰማይ፡ ኀይለ፡ ነፋስ፡ እንዘ፡ ይነፍሕ፤ ወነበልባለ፡ ፀሐይ፡ እንዘ፡ ይትራዋሕ፡** M. M. f. 11.

መርዋሕት፡ subst. (Lud., sed equidem non reperi nisi formas) **መረውሕት፡**, **መረዋሕት፡** Pl. **መራውሕታት፡** vel **መራሕውታት፡** literis transpositis, etiam **መረዋሕታት፡**, **መረዋውሕት፡** 1) *flabellum* (coll. مِرْوَح et مِرْوَحَة ܡܪܘܚܬܐ): **ይቁሙ፡ ፪ ዲያቆናት፡ በገበዋተ፡ ምሥዋዕ፡ ወየአኅዙ፡ መራሕውታተ፡ ዘግቡራት፡ እምግብር፡ ልሙጽ፡ ወይሰድዱ፡ ጽንጽንያተ፡ ንኡሳነ፡ ከመ፡ ኢይደቅ፡ እምኔሆሙ፡ ምንትኒ፡ ውስተ፡ ጽዋዕ፡** F. N. 12 (e Synodo); eadem fere verba leguntur Const. Ap. 52 (**ወየአኅዙ፡ መረዋኅታተ፡**); alium locum vide supra sub **ሮሐ፡** 2) sine dubio etiam *aspergillum*: **ይወስድዎ፡** (**ለምዉት፡**) **ኀበ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ በመኀትው፡ ወበመጸዋውዐት፡ ወበመረዋሕት፡** (emendatum est: **ወበመረዋውሕት፡**) Genz. f. 13: (mortuum efferant) **በመኀትው፡ ፲ ወ፪ ወበመጻሕፍት፡ ወበመጸዋውዐት፡ ወበመጣቅዕት፡ ወበመረውሕት፡** (emendatum est: **ወበመረዋውሕት፡**) **ወበድባብ፡ ወትረጪ፡ መቃብሪሁ፡ በማይ፡** Genz. f. 40. — *Voc. Ae.*: **መረውሕት፡ ዘ፡ መነሳንስት፡** q. v. sub **ነስነሰ፡** 3) apud Abyssinos inferioris aetatis: *tintinnabulum*, nec non *campana*, ut: **መረዋት፡** (pro **መረዋሕት፡**) **ዘይሰማዕ፡ ድምፁ፡ እስከ፡ ነዋኅ፡** Chron. L. Atk.

(**ረውሕ፡** — „*placidus*, arab. رَوْح *quietus*" Lud. ex Enc. Jac. 26 — est nomen proprium viri **ቆረሳዊ፡** (i. e. قُرَشِيّ) **እምክቡራነ፡ ዓረብ**, cui baptizato nomen Christianum **እንጦንዮስ፡** inditum est. Sx. Jac. 25; quare in Salâm appellatur **እንጦንዮስ፡ ረውሕ፡**).

ሮስ፡ subst. [coll. رُوس] *mas, masculus*, sing. et collect.: **ሮስ፡ ወወለት፡** M. M. f. 3; **ኵሉ፡ ሮስ፡** Kuf. 15. 47; **ሮስ፡ ወአዋልድ፡** Ex. 21, 4; **ውሉድ፡ ሮስ፡ ወአዋልድ፡** 21, 31.

ረዋቅያዊ፡ adj. et subst. *stoicus* Act. 17, 18 Platt i. e فلاسفة الرواق.

ሮተ፡ I, 1 *fricare, perfricare, defricare*: **በጼው፡ ኢሮትኪ፡** οὐδὲ ἁλὶ ἡλίσθης Hez. 16, 4; M. M. f. 89 [coll. عَرَتَ عَرَتَ *fricuit* manu rem; at رَثَّ significat *tritus, vetustus fuit*]. — *Voc. Ae.*: **ሮተ፡ ወሮዘ፡ ዘ፡ ሐሸ ።**

ረወየ፡ (Gen. 24, 22; Macc. f. 20) et **ረውየ፡** (Enc. Mag. 10) I, 1 Subj. **ይርወይ፡** [רָוָה رَوِيَ ܪܘܐ] 1) *potu satiari, sitim* *explere, largius bibere, potare* Gen. 24, 14. 18. 22; ትሰትዩ፡ ወኢትረውዩ፡ Hagg. 1, 6; Am. 4, 8; እስከ፡ ይጸግቡ፡ አው፡ ይረዊ፡ Clem. f. 255; c. Acc. እለ፡ ይሰትዩኒ፡ ኢይረውዩኒ፡ Sir. 24, 21; c. እምነ፡ rei: Ps. 35, 9; ርዉይ፡ እምደም፡ Jsp. p. 276. 2) *rigari, irrigari* Ps. 64, 13; እምከመ፡ ረወየት፡ መሬት፡ (fructifera fit) Macc. f. 20. — *Voc. Ae.*: ረወየ፡ ብ፡ አረከ።

አርወየ፡ II, 1 1) *potu satiare, sitim* alicujus *explere, inebriare:* absol. Ps. 22, 7; c. Acc. prs.: አረውያ፡ ለነፍሶሙ፡ Jer. 38, 14. 25; አርዊ፡ ጽሙኣነ፡ Syn. f. 287; አልቦሙ፡ ዘይሰትዩ፡ ማየ፡ ዘያረውዮሙ፡ (ὕδωρ εἰς πλησμονήν) Judith 7, 21; c. dupl. Acc.: አርወየኒ፡ ሐሞተ፡ Thren. 3, 15; c. Acc. et እምነ፡, ut: አረውዮሙ፡ እምደምከ፡ Hez. 32, 5; trsl.: ሞገሰ፡ ፍቅራ፡ ያረውየከ፡ Prov. 5, 19; ያረዊ፡ ነፍሰ፡ እምቃለ፡ እግዚ"፡ Sx. Haml. 8. 2) *rigare, irrigare, potare facere:* አርውዮ፡ ለዐጸደ፡ ሐምልየ፡ Sir. 24, 31; እስከ፡ ሶበ፡ ያረዊያ፡ ለምድር፡ Jes. 55, 10; Ps. 64, 9. 11; ፈትለ፡ አርዊ፡ *ellychnium ut potare faciam* (*oleum*) Enc. Teq. 16.

ተረወየ፡ III, 1 et 2, **ተረውየ፡** Lud. 1) *potu satiari, inebriari:* ሀለዉ፡ እለ፡ ኢተረወዩ፡ (ἐμπιπλάμενοι νάμασι) Cyr. hom. f. 107; ንትረወይ፡ እምዘመድኅን፡ አንቅዕት፡ (ἀρύσασθαι) f. 104; ይትረወዩ፡ v. ይትሬወዩ፡ ሕጎ፡ Sir. 2, 16. 2) *irrigari,* de arbore, Lud. ex Enc.

ርዉይ፡ vel **ርውይ፡** part.; f. **ርውይት፡** et **ርዊት፡** *potu satiatus, bene potus, irrigatus, irriguus* Gen. 13, 10; ገነት፡ ርውይት፡ Jes. 58, 11; ርዊት፡ Jer. 38, 12.

ርውየት፡ n. act. *potus praebitio, propinatio,* *Voc. Ae.*: ርውየት፡ ዘ፡ ውግዐት፡

መርወይ፡ subst., dubiae significationis: *uter aquarius* vel *guttus?* an *humidi* quid vel *liquidi?:* (Pantaleon) እምብዙኀ፡ ንዋይ፡ ጽድቀ፡ ዘአፍቀርከ፤ ሐወ፡ ዘዐቈርከ፡ በመርወይ፡ Deg.

ሮደ፡ I, 1 [رَادَ רוד *ultro citroque discurrit, libere vagatus est,* (*currendo*) *petiit;* vicinum est ሮጸ፡; vid. etiam መረደ፡] Subj. ይሩድ፡ 1) *incurrere, incursare, invadere, oppugnare, incursionem* vel *impetum facere, expeditione bellica petere:* ሮዱ፡ ወቀተሉ፡ በይሁዳ፡ ἐπέθεντο καὶ ἐπάταξαν 2 Par. 28, 17; ይረውዱ፡ ላዕሌከ፡ እንዘ፡ ይረውዱ፡ Jer. 28, 14 var.; ወይረውዱ፡ καὶ παρατάξονται Zach. 10, 5; c. Acc.: ኢሎፍሊ፡ ሮዱ፡ አህጉረ፡ 2 Par. 28, 18; ይሩዶሙ፡ προκαταλαβέσθαι αὐτούς 32, 1; Jud. 9, 33; Kuf. 37; ሮዱኒ፡ κατέδραμον ἐπ' ἐμοί Job 16, 10; ሮዱኒ፡ ወሮጹ፡ ላዕሌየ፡ 16, 14; ሮደከ፡ ዐባኢት፡ ኀያል፡ 29, 10; 4 Esr. 13, 10. 15; ከመ፡ ይሩዱነ፡ 4 Reg. 7, 6; ሮድዎሙ፡ μονόζωνοι ἦλθον 13, 20. 21; ዕደው፡ እለ፡ ኢሮዱ፡ አጋርያን፡ ἄνδρες οἱ ἦσαν πεζοί (opp. equites expediti) Judith 7, 2. 2) insurgere contra alqm, *impugnare, insectari, premere* (impugnatione): ሮድዎ፡ ወሰሐብዎ፡ ἐπιστάντες Act. 6, 12; Num. 16, 19. 17, 7; Ps. 26, 6; ይረውዱከ፡ παροιστρήσουσι Hez. 2, 6; እለ፡ ይረውድዎ፡ θλίβοντες Thren. 1, 17; Ps. 105, 12; Jes. 19, 20. 29, 7. 3) *persequi, insequi,* διώκειν: አፍራስ፡ ዘይረውድ፡ Nah. 3, 2; አልቦ፡ ዘይረውድ፡ Jes. 17, 2; Ps. 43, 18; c. Acc. Ps. 7, 1. 30, 19. 141, 9. 142, 3; Jer. 15, 15; Jes. 16, 4; Thren. 1, 6. — Rad. Abb.: ሮደ፡ ዘ፡ ከበበ፡ (i. e. *circumvenire*).

ተረውደ፡ III, 1 *impugnationem* vel *persecutionem pati* Lud. sine auct.

ርዉድ፡ vel **ርውድ፡** part. *impugnatus, persecutionem passus* Lud. sine auct.

ሩደት፡ n. act. *insectatio, persecutio* Org. 6.

ረዋዲ፡ n. ag. *incursax, insectator, persecutor* Genz. f. 21; Ssal. Req.; ረዋዴ፡ በግዕ፡ Epil. Ev. Joann. (N. T. rom. f. 100^{b}).

ተረዋዲ፡ n. ag. III, 1 i. q. ርዉድ፡ Lud. sine auct.

ሮጸ፡ I, 1 [רוּץ, ركض; amh. ሮጠ፡; vicina sunt ረየፀ፡ et ሮደ፡] Subj. ይሩጽ፡ *currere* (*viam celerare, volare*): Prov. 4, 12; 2 Reg. 18, 19—25; Num. 11, 27; ሩጽ፡ Kuf. 43; ረዊጽ፡ ὁ δρόμος Koh. 9, 11; Job 9, 25; ፍጡነ፡ ይመጽኡ፡ እንዘ፡ ይረውጹ፡ Jes. 5, 26; ይረውጹ፡ ከመ፡ ሀየል፡ ሐንካሳን፡ 35, 6. 40, 31; Matth. 27, 48. 28, 8; Rom. 9, 16; Joel 2, 7. 9; ὁρμᾶν Matth. 8, 32; de avibus Job 39, 30; curru ሰረገላት፡ ዘይረውጽ፡ Nah. 3, 2; vento Jes. 5, 28; igne Hen. 23, 2; fulgure ከመ፡ ይረውጽ፡ መብረቅ፡ ቅድመ፡ ነጐድጓድ፡ Sir. 35, 10; Ex. 9, 23; Nah. 2, 5; sole: ፍጡነ፡ ይረውጽ፡ ፀሐይ፡ 1 Esr. 4, 34; Hen. 72, 37; verbo Ps. 147, 4; 2 Thess. 3, 1; de navigantibus Act. 21, 1; σπεύδειν እንዘ፡ ይረውጹ፡ μετὰ σπουδῆς Dan. ap. 1, 50; ሩጹ፡ ወኢትቁሙ፡ Jer. 4, 6; ሩጽ፡ ጌውው፡ ὀξέως Jes. 8, 3; c. Acc. viae Ps. 118, 32. a) *currendo discedere, se auferre:* ሩጽ፡ ἀπότρεχε Jer. 47, 5. b) *praetercurrere, cito praeterire:* ከመ፡ ኀልፈተ፡ ዜና፡ ዘይረውጽ፡ Sap. 5, 9. c) *circumcurrere, discurrere:* ሩጹ፡ ውስተ፡ ፍናዊሃ፡ ለኢየሩሳሌም፡ Jer. 5, 1; ይረውጽ፡ ኀበ፡ አባግዕ፡ Herm. p. 56. d) *praecurrere* c. ቅድመ፡, ut: 1 Reg. 8, 11; 2 Reg. 15, 1. e) *cursu tendere* aliquo, *accurrere, currendo petere,* Marc. 9, 15; Gen. 18, 2. 33, 4; c. ኀበ፡ Hebr. 12, 1; Gen. 18, 6; ሮጹ፡ ኀቤሃ፡ Dan. ap. 1, 19; Luc. 24, 12; ዘርእየ፡ በለሰ፡ ወይረውጽ፡ ኀቤሃ፡ Jes. 28, 4; እጐሊሁ፡ ይረውጹ፡ ኀበ፡ ደም፡ Job 39, 30; vel c. ለ፡, ut: ለኀጢአት፡ ይረውጻ፡ እገሪሆሙ፡ Jes. 59, 7. f) *currendo sequi:* ሮጸ፡ ድኅሬሆሙ፡ Kuf. 43. g) *incursare, incurrere:* ሮጸ፡ ኀቤሁ፡ በኀይል፡ Dan. 8, 6; ሮዱኒ፡ ወሮጹ፡ ላዕሌየ፡ Job 16, 14.

አሮጸ፡, rarius **አረጸ፡** (1 Esr. 2, 25 var.) II, 1 *currere facere, ad cursum impellere, currentem incitare:* (Jesus) ያረውጾሙ፡ ለሐንካሳን፡ Clem. f. 14; ከመ፡ ያርትዕ፡ ልሳነ፡ ልቱት፤ ያሩጽ፡ ሐንካሰ፡ Mavâs. Nr. 28; ያረውጾ፡ ጋኔን፡ ገዳመ፡ Luc. 8, 29; ያረውጾ፡ ጕጕአ፡ *citatim cum currere facit* Gad. T. II.; አሮጹ፡ (v. አረጹ፡) አፍራሲሆሙ፡ 1 Esr. 2, 25; 4 Reg. 9, 17. 18; Herm. p. 58; ሰረገላት፡ ዘያረውጹ፡ አፍራስ፡ Apoc. 9, 9; አርውጾ፡ አፍራስ፡ *cursum equestrem instituere* Gad. Ad. f. 140; ይትራድኡ፡ ለአርውጾ፡ ሐመር፡ M. M. f. 21.

ተራወጸ፡ III, 3 1) *concurrere, undique accurrere, certatim accurrere:* Marc. 9, 25; (milites) እምከመ፡ መጽአ፡ ድምፀ፡ ዐባኢት፡ የኀድጉ፡ ኵሎ፡ ወይትራወጹ፡ ለቀትል፡ Chr. Ta. 5. 7; Sx. Nah. 6 Enc. 2) *huc illuc discursare, vagari:* ኦአንስት፡ ዕቀባ፡ ውሉደክን፡ ከመ፡ ኢይትራወጹ፡ ገዘየ፡ ወገዘየ፡ Const. Ap. 52.

ርዉጽ፡ vel **ርውጽ፡** part. *currens, citatus, praeceps* Enc.; ለነሰ፡ ሀላዊነ፡ ርውጽ፡ ውስተ፡ ሚጠት፡ በሕቁ፡ ἡμεῖς τὴν φύσιν παράφορον κομιδῇ πρὸς ἀλλοίωσιν ἔχοντες Cyr. ad Th. f. 10. Acc. **ርዉጸ፡** adv.: *cursim, citatim, propere:* ርዉጸ፡ ጊውው፡ Jes. 8, 3 var.; Hez. 30, 9.

ሩጸት፡ n. act. 1) *cursus, motus rapidus:* 2 Reg. 18, 27; ሩጸተ፡ አፍራስ፡ Jer. 8, 16; Org. 1; ሩጸተ፡ እንስሳ፡ ዘኢይት

ረአይ፡ Sap. 17, 18; astrorum Hen. 8, 3. 14, 8; Macc. f. 22; Org. 2; ignis Hen. 23, 2; navis Sap. 5, 10; ኢመጠነ፡ ሩጸተ፡ መብረቅት፡ (i. e. ne momentum quidem temporis) M. M. f. 20. 2) *vitae cursus* vel *certamen:* እለ፡ ተጋደሉ፡ ሠናየ፡ ገድለ፡ ወፈጸሙ፡ ሩጸቶሙ፡ ወሞቱ፡ Did. 26; ሠናያነ፡ ሩጸት፡ Org. 1.

ረዋጺ፡ n. ag., subst. et adj., 1) *cursor* δρομεύς Prov. 6, 11; ኄር፡ ረዋጺ፡ 24, 49; ኢይክል፡ ረዋጺ፡ አምሥጠ፡ Am. 2, 14. 2) *citus, velox, pernix, praeceps* (κοῦφος, ταχινός): መላእክት፡ ረዋጽያን፡ Jes. 18, 2; ረዋጺያን፡ እሙንቱ፡ 30, 16; Jer. 26, 6 var.; Thren. 4, 19; ሕዝብ፡ መሪር፡ ወረዋጽያን፡ Hab. 1, 6; 2 Reg. 2, 18; አፍራስ፡ ረዋጽያን፡ Am. 6. 7; Jes. 30, 16; Joel 2, 4; 3 Reg. 20, 20.

መርወጺ፡ part. (II, 1) c. term. adj., *magister cursus:* መርወጺ፡ አፍራስ፡ Const. Ap. 27; Kid. f. 23.

ምርዋጽ፡ subst., m. et fem., Pl. ምርዋጻት፡ 1) *spatium cursus, curriculum:* ምርዋጸ፡ ብእሲ፡ (quantum quis continuo currere potest) Act. 1, 12. a) astrorum: Hen. 14, 17. 41, 8. b) equorum, *hippodromus, stadium:* Gen. 48, 7; በበትር፡ ዘበጣ፡ ለባሕር፡ ወአኅለፎሙ፡ እንተ፡ ማእከላ፡ ከመ፡ ምርዋጸ፡ ፈረስ፡ Did. 33; ሑሩ፡ ኀበ፡ ምርዋጻት፡ ከመ፡ ሕፃናት፡ እለ፡ ይትራወጹ፡ ማእከለ፡ ጉባኤ፡ εἰς ἱπποδρομίας σπεύδουσι Chr. Ta. 7. 2) *cursus vitae, certamen:* ፈጸምከ፡ ምርዋጸከ፡ (de mortuo) Genz. f. 51; ተፈጸመ፡ ምርዋጺ፡ Sx. Mag. 1 Enc.; Genb. 11 Enc.; vitae scopus vel pensum: ረሰየ፡ ምርዋጸ፡ ለምህሮ፡ ወለገሥጾ፡ Sx. Nah. 7 Enc.

ረዐመ፡ rad. inus., sc. רָעַם رَعَدَ *tonuit.*

አርዐመ፡ II, 1 *tonare facere, tonare;* Voc. Ae.: አርዐመ፡ ብ፡ አሰማ፡

ራዕም፡ subst. *fremitus, strepitus:* እምገጸ፡ ራዕሙ፡ (v. ራእዩ፡) ለዝንቱ፡ ብዙኅ፡ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄχλου τοῦ πολλοῦ τούτου 2 Par. 20, 15.

ረዓም፡ subst. 1) *tonitru* Hen. 20, 2. 2) *vox tonans, strepitus, fremitus:* (Deus) ዘረዓም፡ ወዘለሓሳስ፡ ይሰምዕ፡ *tonantem et submissam vocem audit* Ssal. Req.; ረዓመ፡ መላእክት፡ (de vocibus angelorum) Lud. ex auct. Gregorii.

ረዐወ፡ rad. inus., cujus prima potestas in *copulando* et *sociando* fuisse videtur; ejus vestigia inveniuntur in רָעָה, רֵעַ *amicus, socius,* أُرْعُوَةٌ *jugum boum* (H. Hupfeld exerc. Aeth. 1825. p. 30 comparandum censet ዐረየ፡).

አርዑት፡ subst., plerumque m. (gramm. § 113) 1) *jugum* (quod jumentis imponitur): አርዑተ፡ ብዕራ፡ Jes. 5, 18; Sir. 26, 7; አርዑተ፡ ክሣድ፡ Dan. 8, 25; Lev. 19, 19; ሐረሰ፡ በአርዑታ፡ Sir. 28, 19; ዐሚጸ፡ አርዑት፡ 30, 35; እንተ፡ ሰሐበት፡ አርዑተ፡ Deut. 21, 3; ትወጺ፡ አርዑተ፡ ዲበ፡ ክሣዱ፡ Job 39, 10; crebro translate: አርዑት፡ ዘሥርዐ፡ ላዕሌሆሙ፡ Kuf. 38; ይንሥእ፡ አርዑቶ፡ Thren. 3, 27; Matth. 11, 29. 30; Jes. 9, 4. 14, 5. 25. 47, 6; Jer. 2, 20. 5, 5. 35, 4; አርዑተ፡ ግብጽ፡ Kuf. 49; ከመ፡ ይትቀነዩ፡ በአሐዱ፡ አርዑት፡ Zeph. 3, 9. 2) *collare, copula* in genere: ውስተ፡ ክሣዱ፡ አርዑተ፡ ዘዕፅ፡ ከመ፡ ከልብ፡ Lud. e V. S.; ቅኑይ፡ በአርዑተ፡ ዐመፃ፡ σύνδεσμος Act. 8, 23 rom.; አብእ፡ እገሪከ፡ ውስተ፡ አርዑታ፡ εἰς τὰς πέδας αὐτῆς (compedes) Sir. 6, 24. — Voc. Ae.: አርዑት፡ ዘ፡ ቀምበር።

ተመርዐወ፡ quadrl. III, 1 *nuptiis sibi adjungere* sponsam, c. c. Acc.: (Maria est) ጽርሕ፡ ንጽሕት፡ እንተ፡ ባቲ፡ ተመርዐወ፡ ቃል፡ ሥጋ፡ ἡ παστὰς ἐν ᾗ ὁ λόγος ἐνυμφεύσατο τὴν σάρκα hom. Procli in Cyr. f. 119; (Christus) ተመርዐወነ፡ (homines) M. M. f. 163; (ecclesia) ዘተመረዐዋ፡ (Christus) Org. 1.

[*Dorn* de psalt. Aeth. p. 70 hoc verbum cum مَرْء componendum esse censet, tamquam *virum se fecit.*].

መርዓ፡ subst. (m. Esth. 2, 18), 1) *nuptiae, solemnia nuptiarum, convivium nuptiale* (γάμος, γάμοι), ሶበ፡ ተፈጸመ፡ መዋዕለ፡ መርዓ፡ Esth. 1, 5; አዕበዮ፡ ለመርዓ፡ አስቴር፡ 2, 18; νύμφευσις Cant. 3, 11; በዓል፡ ዘመርዓ፡ Tob. 8, 20; Apoc. 19, 7. 9; መጋቤ፡ መርዓ፡ νυμφαγωγός Jud. 14, 20; ልብሰ፡ መርዓ፡ Matth. 22, 11; ቤተ፡ መርዓ፡ νυμφών *cubiculum nuptiale* Herm. p. 21; vel *domus nuptialis* F. M. 32, 7; Sx. Teq. 14; ቤተ፡ መርዓ፡ ወከብከብ፡ F. M. 34, 2; ከብከበ፡ መርዓ፡ Org. 2) Transfertur ad alia *solemnia* vel *festa laeta,* ut: መርዓ፡ መንግሥት፡ *festum inaugurationis regis* Gad. Lal.; opp. ላሕ፡ Org.; ለመርዓ፡ ስምከ፡ (v. ስምዕከ፡) ይትገበር፡ ከብከብ፡ *solemnibus nominis (martyrii) tui apparantur epulae* Enc. Mag. 3.

መርዓዊ፡ subst., m. 1) *nuptiator, sponsus (nuptias celebraturus),* νυμφίος Jes. 61, 10. 62, 5; Jer. 7, 34. 16, 9. 40, 11; Joel 2, 16; Matth. 9, 15; Marc. 2, 19. 20; Apoc. 18, 23; (Christus) መርዓዊ፡ ሰማያዊ፡ Clem. f. 117. 2) *gener,* ut: አልቦ፡ ዘይሰክብ፡ አብ፡ ምስለ፡ ብእሲተ፡ ወልዱ፡ አው፡ መርዓዊ፡ ምስለ፡ ሐማቱ፡ አው፡ ሐም፡ ምስለ፡ ብእሲተ፡ ወልዱ፡ Kedr f. 82. — Voc. Ae.: መርዓዊ፡ ብ፡ ወንድ፡ ሙሽራ።

መርዓት፡ subst., fem., Pl. መራዕው፡, rarius መራዕይ፡ (Gen. 21, 22. 26, 26; gramm. § 139, 2, c) et መራዕዋት፡ et መርዓውያት፡ et መርዓታት፡ (Sx. Nah. 17) 1) *sponsa nuptialis, sponsa,* νύμφη Jes. 49, 18. 61, 10. 62, 5; Jer. 2, 32. 7, 34. 16, 9. 40, 11; Joel 1, 8. 2, 16; ከንኪ፡ ሊተ፡ መርዓተ፡ Hez. 16, 8; Cant. 4, 8; Joh. 3, 29; Apoc. 21, 2. 9. (22, 17 cum utraque editio formam መርዒት፡ exhibeat, dubium videtur, utrum Aethiopes *gregem* an *sponsam* intelligant); ቅድስት፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ይእቲ፡ መርዓት፡ እንተ፡ ክርስቶስ፡ መርዓዊሃ፡ Clem. f. 171; (virgines devotae et monasticae,) እለ፡ ውእቶን፡ መራዕዋተ፡ ክርስቶስ፡ F. M. 6, 10; ከመ፡ እማንቱ፡ ይኩና፡ መርዓውያቲሁ፡ ለክርስቶስ፡ Sx. Jac. 6; መጋቤ፡ መራዕይ፡ νυμφαγωγός Gen. 21, 22. 26, 26; ኵሎሙ፡ ያረኵሱ፡ መራዕወ፡ ደቂቆሙ፡ Hez. 22, 11. 2) *nurus* Gen. 38, 11. 13. 24; Kuf. 41; Ruth 1, 6. 7 (መራዕዊሃ፡). 22. 2, 20. 22; 1 Reg 4, 19; መራዕዊክሙ፡ Hos. 4, 13. 14; Tob. 11, 15. 12, 14; Matth. 10, 35; Luc. 12, 53. — Voc. Ae.: መርዓት፡ ብ፡ ሲት፡ ሙሽራ።

ምርዕውና፡ subst. *conditio sponsi* vel *sponsae, res nuptiales:* ለዝንቱ፡ ብእሲ፡ (Christodulum) ኢያጽሐቆ፡ ዲበ፡ ምድር፡ ምርዕውና፡ Mavâs. Nr. 10.

ርዕየ፡ et rarius ርዐየ፡ I, 1 [רָעָה ܪܥܳܐ رَعَى] Imprf. ይርዒ፡ et ይሬዒ፡ (gramm. § 92), Subj. ይርዐይ፡, Imprt. ረዐይ፡ 1) *pascere, pastum ducere,* c. Acc. gregis: Gen. 30, 31. 36. 37, 2. 12; Ex. 3, 1; 1 Reg. 17, 15; Kuf. 28. 34; Cant. 1, 8; Jes. 61, 5; Jer. 38, 10; Judith 8, 16; አነ፡ ረዐይኩከ፡ በውስተ፡ በድው፡ Hos. 13, 5; አርዕዮሙ፡ ውስተ፡ አድባረ፡ እስራ-

ኤል፡ Hez. 34, 13. 14; ረዐዩ፡ ርእሶሙ፡ ወኢ.ረዐዩ፡ አባግዕየ፡ 34, 8. 10; Luc. 15, 15; c. ውስተ፡ gregis 1 Reg. 16, 11. 17, 34; absol. Cant. 1, 7; Hen. 89, 65. 72; Matth. 8, 33 rom. Transl.: *pascere* populum sicut gregem i. e. *gubernare, moderari, regere* Ps. 2, 9. 22, 1. 36, 3. 47, 13. 77, 77. 79, 1; Jer. 3, 15; Hos. 4, 16; Mich. 5, 3; Hen. 90, 1; Joh. 21, 15. 17. 2) *pasci* (i. q. ተርዕየ፡): ወይሬዒ፡ (v. ወይትረዐይ፡) ላህም፡ ወድብ፡ ኅቡረ፡ Jes. 11, 7; ረዐይክሙ፡ ውስተ፡ ሠናይ፡ ጺ.አት፡ Hez. 34, 18. — In locis: ዘይሬዕያ፡ ወይዘወጋ፡ ለሙስና፡ ያጼ እል፡ አባሁ፡ Prov. 28, 7; ዘይርዒ፡ ዘማተ፡ 29, 3 dubium est, utrum Aethiopes verbum trs. vel intrs. intelligant; Graecus habet ποιμαίνει (hebr. רָצָה *delectari re*). — *Voc. Ae.*: ዐቀበ፡ ረዐየ፡ ኖለወ፡ ብ፡ ጠበቀ፡

አርዐየ፡ II, 1 *pascendum curare*: አርዕዮሙ፡ (v. አሬዕዮሙ፡) ለአባግዐ፡ ቀትል፡ ውስተ፡ ከናአን፡ Zach. 11, 7.

ተርዕየ፡ (Ps. 79, 14; Dan. 4, 30; Jes. 34, 17; ተረዐየ፡ Lud.) III, 1 *pasci, pastum ire, depasci*, absol.: Job 1, 14; የዐይል፡ ውስተ፡ ገዳም፡ ይትረዐይ፡ 39, 8; ይትረዐዩ፡ ከመ፡ አስዋር፡ Jes. 5, 17. 11, 6. 14, 30. 49, 9; ይትረዐዩ፡ ኅቡረ፡ 65, 25; Zeph. 2, 14; Hez. 34, 14; Cant. 4, 5; Gen. 41, 2; Hen. 86, 1. 3; c. Acc. pabuli vel pascui: Ps. 105, 21; ተርዕየ፡ ሣዕረ፡ Dan. 4, 30; Job 40, 10 (ἐσθίουσι); Jes. 5, 17 (φάγονται); ይትረዐይ፡ ብሔረ፡ ሥዑረ፡ Jes. 30, 23; አብሓኵ፡ እለ፡ ኀጥኡ፡ ዘይትረዐዩ፡ Thren. 1, 6.

ተራዐየ፡ III, 3 *conjunctim* vel *alternatim pasci* vel *pastum ire, compascere*, Marc. 5, 11 rom. (sed ይትረዐይ፡ Matth. 8, 30; Luc. 8, 32); ይትራዐዩ፡ ውስተ፡ ቀርሜሎስ፡ ወውስተ፡ ደብረ፡ ኤፍሬም፡ caet. Jer. 27, 19; c. Acc. pascui: Ex. 22, 4; Herm. p. 57; etiam c. ለ፡, ut: ኵሉ፡ ዘመደ፡ እንስሳ፡ ይትራዐዩ፡ ለውእቱ፡ ሣዕር፡ Herm. p. 98.

መርዐይ፡ (Matth. 8, 31 rom.; 8, 30—32 Platt), at plerumque መርዔት፡ subst., m. et fem., Pl. መራዕይ፡, rarius መርዔታት፡ (ἀγέλαι Cyr. hom. f. 103) 1) *jumenta* et *armenta* et *pecus pastum ducta, grex* (ἀγέλη, ποίμνιον, ποίμνη, νομάδες, κτήνη, βόσκημα, βουκόλιον al.) Cant. 4, 1. 2; Jer. 10, 21. 22. 28, 23; Jes. 30, 23; Judith 3, 3; Joel 1, 18; 1 Reg. 8, 16. 25, 2; Luc. 2, 8; Lev. 22, 19. 21. 23, 18; Deut. 28, 4; መራዕየ፡ አልህምት፡ ወመራዕየ፡ አባግዕ፡ Kuf. 20. 30. 34; መራዕየ፡ አባግዕ፡ Koh. 2, 7; 2 Par. 7, 5; መራዕየ፡ አግማል፡ Jes. 60, 6; መራዕየ፡ አሕርው፡ Marc. 5, 11; ከለባት፡ መራዕይየ፡ Job 30, 1; አዕጻዳት፡ መራዕይ፡ Jes. 65, 10; ከመ፡ ኖላዊ፡ መርዔቶ፡ Sir. 18, 13; c. suff. III pers.: መራዕይሁ፡ Job 20, 17; ውስተ፡ መራዕይሁ፡ Mal. 1, 14; መራዕዮሙ፡ Kuf. 30; Jer. 32, 22; መራዕይሆሙ፡ et መራዕዩሆሙ፡ Jer. 6, 3; መራዕይሆሙ፡ Kuf. 34. Transl.: መርዔተ፡ እግዚ.፡ Jer. 13, 17; Luc. 12, 32; 1 Petr. 5, 2. 3. 2) *pastus, pascuum* (νομή): አባግዐ፡ መርዔትየ፡ Jer. 23; 1 (at Hez. 34, 31 πρόβατα ποιμνίου μου); Ps. 73, 1. 78, 14; Joel 1, 18. — (Aliud መራዕይ፡ vid. sub መርዓት፡ sub ረዐወ፡). — *Voc. Ae.*: መርዔት፡ ዘ፡ መጋ፡ (v. መንጋ፡ .

ምርዓይ፡ subst. 1) *locus pascuus, pascuum, pascua* (νομή) Gen. 31, 4. 47, 4; Jes. 7, 25. 32, 14. 49, 11; Hez. 25, 5; Zeph. 2, 6. 15; Hen. 86, 2; Joh. 10, 9. 2) *pastus* vel *custodia pastoralis*: እለ፡ ይፈቅዱ፡ ዋሕየ፡ ወምርዓየ፡ οἱ τῆς προστασίας δεόμενοι Chr. Ta. 24.

ረዐይት፡ subst. (Plur. a Sing. ረዓዩ፡) *gigantes* Sap. 14, 6; Prov. 21, 16; Kuf. 5. 20. 29; Hen. 7, 2. 4. 9, 9. 15, 3. 8. 16, 1; etiam singulariter: *gigas* ዝንቱ፡ ቀደመ፡ ይኩን፡ ረዐይተ፡ ወነዓዌ፡ ዲበ፡ ምድር፡ 1 Par. 1, 10.

ረዐይታዊ፡ adj. rel. *giganteus, gigas*, Macc. f. 3. 7; ጎልያድ፡ ረዐይታዊ፡ Sx. Teq. 11; ሶምሶን፡ ረዐይታዊ፡ Sx. Jac. 12; Org. 4.

ርዕደ፡ I, 1 [רָעַד رعد VIII] Subj. ይርዐድ፡, *tremere, contremiscere*: እንዘ፡ ይርዕድ፡ Job 38, 34; ይርዕዱ፡ ወየድለቀልቁ፡ Sir. 16, 19; Ps. 17, 9. 76, 18. 103, 33; Hen. 86, 6; ረዐድ፡ Hab. 2, 16; Marc. 5, 33; c. እምነ፡ vel እምቅድመ፡ vel በእንተ፡ causae: ይርዕዱ፡ አድባር፡ እምኔከ፡ Jes. 64, 1; Dan. 5, 19; Hen. 69, 14; Gen. 9, 2; Org. 1; እምቅድመ፡ Dan. 6, 26; ይርዕዱ፡ በእንተ፡ ቊር፡ 1 Esr. 9, 6; 2 Esr. 10, 9; c. suff. Dat.: ርዕደኒ፡ መንፈስየ፡ Dan. 7, 15.

አርዐደ፡ II, 1 *tremefacere, tremorem efficere*: አርዐድከ፡ ለቀላይ፡ 4 Esr. 1, 19; እግዚ.፡ ዘበላዕሉ፡ አንጐድጐደ፡ ወበታሕቱ፡ አርዐደ፡ Lith. Orth.

ርዑድ፡ part. *tremens, tremebundus, tremulus, trepidus* Gen. 4, 12; ወከነ፡ (Cain) ርዑደ፡ ወድንጉፀ፡ ኵሎ፡ መዋዕለ፡ ሕይወቱ፡ Clem. f. 9; Asc. Jes. 9, 1. 2; Hebr. 12, 21; ተንሣእኩ፡ ርዑድየ፡ Dan. 10, 11.

ረዓድ፡ vel ረዐድ፡ (nec non ርዓድ፡ in libris antiquioribus) subst., plerumque m., *tremor* Ex. 15, 15. 16; Jes. 19, 16. 33, 14; ኢይቀረብኪ፡ ርዓድ፡ (ረዓድ፡) Jes. 54, 14; Jer. 15, 8. 30, 13; Hab. 3, 16; ረዐደ፡ ብርክ፡ Nah. 2, 10; Ps. 2, 11. 47, 6; Job 4, 14; Hen. 1, 5. 20, 2; Marc. 16, 8; 1 Cor. 2, 3.

ርዕደት፡ n. act. *tremor* Deut. 11, 25.

መርዕድ፡ part. *tremefaciens* i. e. *tremendus*: ንጥረ፡ መባርቅት፡ መርዕድ፡ M. M. f. 333; Ssal. Req.

ሩዝ፡ (ሩገዘ፡ Lud.) subst. [رُنْز رُزّ أُرُزّ ܐܘܪܙܐ אוֹרֶז; بِرِنْج व्रीहि] *oryza* Kuf. 37 (p. 135); ተኀጊበ፡ ይጸዐዱ፡ እምሩዝ፡ Sx. Hed. 29 Enc. (homoeoteleuton carminis est ዝ፡).

ሩዝ፡ (v. እሩዝ፡) subst., nomen avis; fortasse species gallinarum sylvestrium vel agrestium; animalibus gregariis ducem sequentibus adnumerantur ንህብ፡ ወሩዝ፡ ወኲሩኪ፡ ወቆራት፡ ወአንስርት፡ ወአልህምት፡ ገዳም፡ ወዘመደ፡ ዓሣት፡ ዘዘዚአሆሙ፡ F. N. 44, 2. — *Voc. Ae.*: ሩዝ፡ (v. እሩዝ፡) ዘ፡ የበዳ፡ ዶሮ፡ — Isenb. in lex. p. 48: ሩዝ፡ „a large white bird, which eats grasshoppers“.

ረዘመ፡ rad. inus., cujus significatum nondum certius definire licet; fortasse eadem quae רָזַם ܪܡܙ; رَمَزَ غَمَزَ *nictavit, innuit*.

መርዘም፡ vel መርገዝም፡ subst. *titubatio, vertigo, tremor*, ut videtur: እምስክር፡ ይትወለድ፡ ምርዓት፡ ወገዘሙት፡ ወሥሥዕት፤ ጽርፈት፡ ወትዕቢት፡ ወመሐላ፡ በሐሰት፡ ወኢያሠንዮ፡ በዝንጋዔ፡ ወመርዘመ፡ ርእስ፡ Clem. f. 139; ቅንአት፡ ወፍትወት፡ አንስት፡ ልበ፡ ጠቢባን፡ ያማስን፡ ወዓዲ፡ ስክር፡ ወዘፈን፡ ወመርዘመ፡ ርእስ፡ f. 199; (diabolus) ቦአ፡ ኀቤሃ፡ ወረሰያ፡ ከመ፡ መርገዘመ፡ ወይን፡ ወአርስዓ፡ ዐቢበ፡ ገጸ፡ ወሀካ፡ ኀሊናሃ፡ f. 221.

ሬመ፡ rad. inus., coll. רום (הֵרִים ܐܪܝܡ) *altum esse*.

ራማ፡ subst. i. e. רָמָה, אֲרָמָה *locus altus, editus; excelsa* (coelum): ምሕልላነ፡ ስማዕ፡ እምራማ፡ *preces nostras audi de excelsis* (coelis) Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ጊዜ፡ ዕርገታ፡ (ለነፍስ፡) ውስተ፡ ራማ፡ Deg. (vid. ራማ፡ supra c. 275).

አርያም፡ subst. Plur. (gramm. § 131, 2), Pl. (Pl.) አርያማት፡ 1) (loca) *excelsa, sublimia* (ὕψος, ὑψηλόν, -ά, ὕψιστον, -α) Ps. 77, 75; እለ፡ ይነብሩ፡ ውስተ፡ አርያም፡ Jes. 26, 4; ከመ፡ ያስርር፡ ውስተ፡ አርያም፡ እጕሊሁ፡ Hab. 2, 9; in specie: *coelum excelsum* Ps. 7, 8. 67, 19. 72, 8. 11. 92, 6; Job 16, 19. 25, 2. 31, 2; ልበስ፡ ኀይለ፡ አርያም፡ 40, 5; Jes. 7, 11. 32, 15. 33, 5. 37, 23. 57, 15; Jer. 32, 16; Thren. 1, 13; 1 Par. 15, 16; Sap. 9, 17; 4 Esr. 4, 10. 8, 24; Matth. 21, 9; Marc. 11, 10; አርያማት፡ Lit. Orth. („In specie accipiunt Aethiopes de *coelo summo*, quod habent pro throno Dei et sede beatorum“ Lud.). 2) Est nomen *hymnorum generis cujusdam* in Deg. saepissime obvium; vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 36 et locum e Sx. Genb. 11, quem ibidem ann. d) laudavimus; d'Abbadie Catal. p. 99.

አርያማዊ፡ adj. rel. *ad excelsa pertinens, coelestis:* አርያማዊት፡ መቅደስ፡ Ta'âmra Gabr. Manf. Q.

ረየፀ፡ I, 2 [رَاضَ I et II, (coll. رَاضَ; *incessit; incedere fecit* i. e. *exercuit, erudivit, castigavit*)] *domare, condocefacere* (equum in hippodromo); *exercere* in genere: ኡነዘ፡ (ሐዋርያ፡) ይረይፆሙ፡ ለሰማዕያን፡ προγυμνάζει auditores Chr. ho. 12.

ተረየፀ፡ III, 1 et 2 *exerceri, se exercere, condocefieri, institui:* ፈረስ፡ ዘኢተረየፀ፡ ἵππος ἀδάμαστος *indomitus* Sir. 30, 8; athletae saccos arena impletos gestant ከመ፡ ይትረየፁ፡ Chr. Ta. 19; ተጋድሎ፡ ወተረይፆ፡ ዘመንክር፡ γυμνασία τις θαυμαστή Chr. Ta. 18; እልክቱ፡ ኢተረየፁ፡ ወኢተመከሩ፡ ወኢያእመሩ፡ ሠናየ፡ እምኔ፡ እኩይ፡ οὐκ εἶχον τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐκεῖνοι Chr. ho. 8; እመሰ፡ ተረየፀ፡ ኀሊና፡ ልብነ፡ γεγυμνασμένος vel በምንትኑ፡ ይትረየፃ፡ ኀሊናቲነ፡ Chr. Ta. 8. — *Voc. Ae.:* ተረየፀ፡ ዘ፡ ተገርሀ ።

አስተራየፀ፡ IV, 3 *exercitationis copiam praebere* alicui, *facere ut quis se exerceat et instituat:* እስከ፡ ፈጣሬ፡ ያስተራይፆሙ፡ ለመስተጋድላኒሁ፡ ὥστε τὸν θεὸν γυμνάζειν τοὺς ἑαυτοῦ ἀθλητάς Chr. ho. 25.

ርዩፅ፡ part. *exercitatus, condocefactus, domitus:* አፍራስ፡ ዘኢኮኑ፡ ርዩፀ፡ Jer. 5, 8 var.

ረያፂ፡ n. ag. *exercitor, domitor* (magister equorum) Lud. sine auct.

ሮዳ፡ subst. [وَرْد, ܘܰܪܕܳܐ ܘܶܪܕܳܐ, וֶרֶד] *rosa*, ῥόδον: ጽጌ፡ ሮዳ፡ Sir. 24, 14 (Org. 6); Sir. 50, 8; Esth. 1, 6; Sap. 2, 8; κρίνον (*lilium rubens*) Sir. 39, 14; praeterea Gen. 25, 25; Hen. 82, 16. 106, 2. 10; Const. Ap. 39. — *Voc. Ae.:* ቀንጦስ፡ ናርዶስ፡ ርዴ፡ (sic) መጽርይ፡ ቀጺመታት፡ ብ፡ ሽታው፡ የሚያምር፡ ዕፀዋት ።

ሬዳን፡ n. prgr. ῥεδῶν a ῥέδη *rheda* Apoc. 18, 13. — *Voc. Ae.:* ርኩባት፡ ዘ፡ የሐመሲን፡ ፈረስ ። ወሬዳን፡ ዘ፡ ገልገሉ፡

ረድአ፡ I, 1 [amh. ረዳ፡, arab. رَدَأَ *fulcivit parietem, adjuvit;* Syri et Hebraei frequentant ܪܕܐ רדה] Subj. ይርዳእ፡ 1) *juvare, adjuvare, auxiliari:* Marc. 16, 20; c. c. Acc. prs. vel rei: Kuf. 3. 22; Ps. 43, 28. 45, 5. 53, 4. 78, 9; ረዲኦትየ፡ Ps. 21, 20. 37, 22. 39, 18. 69, 1; Koh. 7, 19; ረዲእ፡ Job 4, 20; መኑ፡ ትፈቅድ፡ ትርዳእ፡ 26, 2. 29, 12; መጽአ፡ ይርድአኒ፡ Dan. 10, 13; ዘከመ፡ ረድአኒ፡ እዴሁ፡ ለእግዚ“፡ 2 Esr. 12, 18; (in bello) 1 Par. 18, 5; Jes. 31, 1. 41, 14; 4 Esr. 9, 11; Sir. 15, 10. 29, 4; ከመ፡ ይርድአሙ፡ ἵνα εὐοδώσῃ αὐτοῖς 38, 14; Phil. 2, 13; Matth. 15, 25; Marc. 9, 22; እለ፡ ይረድእዋ፡ ለኀጢአት፡ Hen. 100, 4; Marc. 9, 24; seq. Subj. verbi: ዘረድአኪ፡ ትምትሪ፡ ርእሶ፡ Judith 13, 18. 2) *auxilio tutari, defendere:* እረድአ፡ ለዛቲ፡ ሀገር፡ ὑπερασπιῶ Jes. 37, 35; c. እምኔ፡ *ab:* ይረድአከ፡ እምዐርከ፡ Job 22, 25; ይረድአከ፡ እምድቀት፡ Sir. 31, 19; ረድአ፡ እምሕማም፡ Lit. Apost.

አርድአ፡ II, 1 1) *auxilio vocare* alqm, *auxilio uti* alcjs, c. Acc.: ነሃቢ፡ አርድአ፡ ነሀብተ፡ ሀገር፡ Sx. Ter 15. 2) *opem ferre, adjumento esse, succurrere,* c. Acc. Ex. 18, 22. 23, 5; Gal. 2, 8 (ἐνεργεῖν); Chr. ho. 1.

ተረድአ፡ III, 1 *adjuvari, auxilium nancisci, auxilio uti:* ከመ፡ ትትረድኡ፡ በረድኤተ፡ ፈርዖን፡ Jes. 30, 2 var.; ዘይትረዳእ፡ በመኳንንተ፡ ዝዓለም፡ Syn. in Lud. comm. hist. p. 311.

ተራድአ፡ III, 3 *se invicem adjuvare, mutuam sibi opem ferre, operam suam jungere* cum opera aliorum, c. c. በበይናቲ፡, ut: ተራድኡ፡ በበይናቲሆሙ፡ Esth. 9, 16; Jsp p. 356; c. ምስለ፡, ut: እኁ፡ ምስለ፡ እኁሁ፡ ዘይትራዳእ፡ Prov. 18, 19; Kuf. 46; c. Acc.: ትትራድእ፡ ለምታ፡ ἐνεργεῖ τῷ ἀνδρί Prov. 29, 30; Act. 27, 3; Ex. 23, 5 var.; (Romani cum Judaeis foedus fecerunt,) ከመ፡ ይትራድኡ፡ ኅቡረ፡ በየብስ፡ ወበባሕር፡ ወከመ፡ ኢይትራድኡ፡ ዘልፈ፡ ፀረ፡ ሮም፡ ላዕሌሆሙ፡ Jsp. p. 296.

ርዱእ፡ part. *adjutus, auxilium nactus:* ዘየሐውር፡ በጽድቅ፡ ርዱእ፡ βεβοηθήσεται Prov. 28, 18.

ረድእ፡ subst. 1) abstr. *auxilium:* መጽኡ፡ ለረድአ፡ ዳዊት፡ 1 Par. 12, 16. 2) concr., fem. ረድእት፡ (Act. 9, 36 Platt; F. N. 22; Genb. 20 Enc.), Pl. አርዳእ፡ et አርድእት፡, *adjutor* i. e. *famulus, minister* Matth. 13, 27; F. N. 8, 3 ubi ንፍቀ፡ ዲያቆን፡ exponitur አርድእት፡; et plerumque *discipulus* (μαθητής) magistri, ut: prophetae Jsp. p. 301, monachi Phlx. 85, Joannis baptistae Matth. 14, 12; Marc. 6, 29; Mosis Joh. 9, 28; Pharisaeorum Matth. 22, 16; ረድኦሙ፡ ለሐዋርያት፡ Haim. Ab. Nr. 2—5; in specie Christi: Joh. 9, 27. 19, 38; Luc. 14, 26; Act. 6, 1. 9, 25. 21, 16; Did. 10; duodecim Matth. 10, 1. 11, 1. 21, 1; Luc. 17, 1 al.; Asc. Jes. 3, 13. 17. 11, 22. Deinde in libris Aethiopum creberrime memorantur septuaginta duo vel septuaginta discipuli Christi secundum Luc. 10, 1. 17, ut ፸ወ፪ አርድእት፡ Lit. 164, 2; Sx. Teq. 14. 26; Genz. f. 151; Haim. Ab.; ፸፡ Deg.; Sx. Teq. 26 Enc.

ረዳኢ፡ n. ag., f. ረዳኢት፡, Pl. ረዳእያን፡, *adjutor, auxiliator* Ps. 9, 9. 39, 24. 61, 2; ረዳእያን፡ በቀትል፡ 1 Par. 12, 1; ናበ፡ ወኢትዮጵያ፡ ይከውንዎ፡ ረዳእያን፡ ሎቱ፡ Dan. 11, 43; Jes. 8, 13. 25, 4. 50, 7; Jer. 16, 19; ዘአልበ፡ ረዳኢ፡ Job 29, 12; እስመ፡ ረዳኢቱ፡ ወዐምደ፡ ምስማኩ፡ ይእቲ፡ Sir. 36, 29. 51, 2; Judith 9, 11; c. suff. II fem. sing.: እግዚ“፡ ረዳኢኪ፡ (እንፍስ፡) Sx. Jac. 5 (gramm. § 153). Forma fem. ረዳኢት፡ (gramm. § 120, a) nonnumquam collective et abstracte usurpatur (sicut ረድኤት፡) 2 Reg. 18, 3. 10, 11 var.

ረድኤት፡, nonnumquam ረዳኤት፡ (in libris antiquioribus, ut Jes. 8, 20 (Cod. Laur.) vel **ረዳኤት፡** (2 Reg. 10, 11 var.) subst., m. et fem. 1) *auxilium, adjumentum* Ps. 48, 15. 120, 1. 2. 123, 8; Job 6, 13; Prov. 21, 31. 28, 12; Jes. 8, 20. 30. 5. 6. 31, 3. 47, 15; Jer. 29, 4; Judith 7, 31; Kuf. 12; 2 Reg. 10, 11; Hen. 90, 13. 14; **እለ፡ወዕኡ፡ለረድኤትክሙ፡** Jer. 44, 7; **እለ፡መጽኡ፡ረድኤተ፡ምስለ፡ዳዊት፡** 1 Par. 12, 33; c. Gen. obj. **በረድኤተ፡ሰብእ፡መዋቲ፡** Act. 4, 9; ἐνέργεια Col. 2, 12; Eph. 3, 7. 2) concr. *socius operis, adjutor, adjutores* (συνεργός, συνεργοί) 1 Thess. 3, 2 Platt; Col. 4, 11; 1 Cor. 3, 9 rom.; 2 Cor. 1, 24 rom.; βοηθός Gen. 2, 20.

ተራዳኢ፡ n. ag. (III, 3) *socius auxiliaris, adjutor*: (**ካህን፡ይኩን፡**) **ተራዳኤ፡ለትምህርተ፡ነገረ፡ሃይማኖት፡** F. N. 6.

መርድእ፡ part. (II, 1) *adjutor, administer, socius*: **ንግበር፡ሎቱ፡መርድአ፡ዘከማሁ፡** Kuf. 3; (Deus creator) **ኢየኀሥሥ፡መርድአ፡** Lit. Epiph.; **እስመ፡ዓለም፡መርድእ፡ውእቱ፡ለጻድቃን፡** ὑπέρμαχος Sap. 16, 17; **መርድአ፡ግብር፡** *socius operis* M. M. f. 53.

መርድእ፡ subst. 1) *auxilium, auxiliatio*: (faciamus hoc) **በመርድአ፡እግዚ"፡** Phlx. 6; **ሰአሎ፡ከመ፡ይፈኑ፡ሎቱ፡መራደ፡መርድአ፡ላዕለ፡እኁሁ፡** Jsp. p. 308; **አዘዘ፡ይኅድግ፡መርድአ፡ሀርቃኖስ፡** (desineret Hyrcano auxilium ferre) ib. 2) *instrumentum*: (non opus habet) **መርድአ፡በእንተ፡ኪን፡** Lud. ex Enc. Haml. 30.

መርዳኢ፡ part. c. term. adj., Pl. **መርዳእያን፡** *adjutor, administer* F. N. 43, 3.

ረደየ፡ I, 1 (?) *pecuniam foenori dare* Lud. teste Gregorio [رَدَى *multiplicatum fuit* pecus; *excessit numero* quinquaginta; IV id.; أَرْدَى IV *auxit* supra centum].

ተረደየ፡ (?) III, 1 *foenerari, usuras capere*: **ኢትትረደይ፡እምኀበ፡ቢጽከ፡ኢርዴ፡ወርቅ፡ወኢርዴ፡እክል፡** Deut. 23, 20. 21; *foenori dare*, c. dupl. Acc., Lev. 25, 37; Ex. 22, 24 var.

ተራደየ፡ III, 3 usurarium contractum cum aliquo habere (Lud.) i. e. *foenus* vel *usuras capere* ab aliquo vel *imponere* alicui, c. Acc. prs., Ex. 22, 24.

ርዴ፡ subst., m. et fem., *foenus, usura*: **ኢትንሣእ፡እምኔሁ፡ርዴ፡** Lev. 25, 36; **ኢትሁብ፡ወርቀከ፡በርዴ፡** 25, 37; Deut. 23, 20 (**ርዴ፡ወርቅ፡**, **ርዴ፡እክል፡**); **ኢኀደጉ፡ነሢአ፡ርዴ፡** Jer. 9, 5. 6; **በርዴ፡** Prov. 28, 8; Hez. 18, 8 seq.; Ps. 14, 6. 71, 14; **በዓለ፡ርዴ፡** *foenerator* Kedr 64; **ሰብአ፡ርዴ፡** id. F. M. 18; **ዘለቀሐ፡በርዴ፡** ib.; F. N. 27; **በእንተ፡ርዴ፡** agitur F. N. 50, 2; F. M. 18. — *Voc. Ae.*: **ርዴ፡ዘ፡አታት።**

ረዳዪ፡ n. ag. *foenerator* Lud. sine auct.

ርድየት፡ n. act. *foeneratio* Lud. sine auct.

ርዳዴ፡ subst. *obstinatio* Lud. ex Org. 7.

ምርዱድ፡ vid. sub **መረደ፡**

ረግሐ፡ rad. inus., cui nescio an contiguae sint **ረግዐ፡** et רגב.

መርግሕ፡ subst. *saxum, lapis magnus* [amh. **መርግ፡**], collective: **ወውእቱሂ፡መርግሐ፡እሳት፡ይወድቅ፡ዲቤሆሙ፡** Vis. Bar. (id. fere q. رِجَام).

አመርግሐ፡ v. **አመርግዐ፡** II *saxa provolvere de rupe*: **አመርግሑ፡** (v. **አመርግዑ፡**) **እብነ፡ላዕሌሆሙ፡** Judith 6, 12. — *Voc. Ae.*: **አመርግሑ፡ዘ፡አንከበለሉ።**

[illegible]

ረገመ፡ I, 1 [רָגַם ܪܓܡ; *lapidavit*; رجم *lapidibus jecit; calumniis petiit; exsecratus est*] Subj. **ይርግም፡**, *male precari, maledicere, exsecrari, diris devovere*, abs. Rom. 12, 14; (Hen. 22, 11); (sacerdos) **ዘይዜብጥ፡ወይረግም፡** Syn. in Lud. comm. hist. p. 311; c. Acc. Gen. 8, 21. 12, 3; Lev. 24, 11. 14. 15; Num. 23, 7 seq.; Job 3, 1. 8; Prov. 24, 34; Koh. 7, 21. 10, 20; Sir. 4, 5. 6. 13, 22 (προςεπιτιμᾷν). 21, 27. 23, 14; 2 Esr. 23, 2; Hen. 5, 5. 6; Matth. 5, 44; Marc. 11, 21; Jac. 3, 9; c. **በ፡** nominis divini, per quod maledicitur Ps. 151, 6; 1 Reg. 17, 43; **ረጊም፡** *dirae* (opp. **በረከት፡**) Hen. 59, 2.

ተረግመ፡ III, 1 1) reflx. *diras imprecari* vel sibi vel aliis Matth. 26, 74; Marc. 14, 71; **ረገምኩ፡ወተረገምኩ፡** Form. Conf.; **አፍቅሮ፡ወኢትትረገም፡ላዕሌሁ፡ከመ፡ኢይትመዓዕከ፡እግዚ"፡** Clem. f. 113. 2) pass. *diris devoveri*: **ተረግመ፡ቤተ፡መቅደስከ፡** ἐγενήθη εἰς κατάραν Jes. 64, 10; Org. 1.

ተራገመ፡ III, 3 *diris exsecrationibus se invicem obstringere*: **ተራገሙ፡ወተማሐሉ፡ወቦኡ፡ኪዳነ፡** 2 Esr. 20, 29.

ርጉም፡ part. *diris devotus, maledictus* Gen. 3, 14. 17; Ps. 118, 21; **ርጉመ፡ለይኩን፡** Mal. 1, 14; Jer. 11, 3. 17, 5. 20, 15. 31, 10; Job 3, 5; **ርግምተ፡ትኩን፡ዕለት፡** Jer. 20, 14; Matth. 25, 41; **ዘርጉም፡** τὸ ἀνάθεμα Jos. 7, 12.

ርግመት፡ n. act. *imprecatio, exsecratio* Hen. 5, 6. 7.

ረጋሚ፡ n. ag. *dirarum jactator, exsecrator*, λοίδορος (*conviciator*) 1 Cor. 5, 11 Platt; 1 Sal. Mar. 23; Sx. Teq. 9 Enc.; Ter 23 Enc.

መርገም፡ subst., m. et fem. (Ps. 108, 16. 17), Pl. **መርገማት፡** (Cyr. f. 105; F. N. 9, 4) *imprecatio, maledictio, exsecratio, dirae*, δυσφημία 2 Cor. 6, 8; ἀρά, κατάρα Rom. 3, 14; Gal. 3, 10. 13; Hebr. 6, 8; Jac. 3, 10; 2 Petr. 2, 14; Num. 5, 23; **መሐላ፡ዘመርገም፡** 5, 21; 2 Esr. 23, 2; **መርገመ፡እግዚ"፡** Prov. 3, 33. 26, 2; Ps. 9, 29; Jes. 65, 23; Jer. 29, 14. 51, 8; Bar. 1, 20; **መጽአ፡መርገም፡ላዕሌነ፡ወመሐላ፡** Dan. 9, 11; Sir. 3, 9. 29, 6; Hen. 5, 5; **ኢይፃእ፡እምአፉሁ፡ቃለ፡መርገም፡** Did. 17.

ተርጕመ፡ vid. sub **ተ፡**

ረግረግ፡ subst. *stagnum, aqua residua limosa* [coll. رَجْرَجَة]; vocabulum amh. esse videtur, quamquam *Voc. Ae.* exhibet: **ሐዝሐዝ፡ረግረግ፡ዐምዐም፡ዘ፡የቈጠማ፡ወኸ።**

ረገበ፡ rad. inus.; رَجَبَ *perterritus timuit, puduit.*

ርግብ፡ subst., plerumque fem., coll. et sing., Pl. **አርጋብ፡** [ut videtur, proprie: avis pavida, trepida, vid. Bocharti hieroz. II. p. 555.] *columba*, περιστερά, collet. Matth. 10, 16; Jes. 60, 8; **ኮኑ፡ከመ፡ርግብ፡እለ፡የሐፅና፡ውስተ፡ኰኵሕ፡** Jer. 31, 28; **ርግብ፡ዘይትሜሀር፡ሰረረ፡** Hez. 7, 16; Lev. 1, 14; **እጕለ፡ርግብ፡** *pulli columbarum, pipiones* Lev. 5, 7. 12, 6. 8; Luc. 2, 24; sing. Gen. 8, 8; Ps. 54, 6; Jes. 38, 14. 59, 11; Zeph. 3, 1; Cant. 1, 15; Matth. 3, 16; Clem. f. 25; Rel. Bar.; masc.

4 Esr. 3, 33 Laur.; ርግበ፡ገዳም፡ χελιδὼν ἀγροῦ Jer. 8, 7; transl. ad blandam mulieris compellationem Cant. 2, 10; ርግበየ፡ኅሪት፡ III Sal. Mar. 16; Pl. Matth. 21, 12 rom.; Joh. 2, 14; Reg. Pach.; Sx. Ter 22.

ረገነ፡ rad. inus., cui vis *constringendi, firmandi* et *stabiliendi* infuisse videtur, coll. رَجَنَ, رَكَا, رَكَنَ.

ራግናት፡ subst., Pl. (formae ራግዛት፡) 1) compages trabium qua per aquam vehuntur; *ratis, cymba, scapha, linter,* σκάφη Act. 27, 30. 32 Platt; ውስተ፡ዘመጠነዝ፡ዕበየ፡ሰርምክሙ፡ራግናተ፡ቃላትየ፡እጽህቅ፡አሐውር፡ τοῦτο τοῦ λόγου σκάφος ἰθύνειν ἐπεύχομαι hom. Acacii in Cyr. f. 105; ያዐድዉ፡ (trajiciunt) በድኑ፡በራግናት፡ Reg. Pach. 2) *rudentes, funes navis:* ራግናቲሃ፡ለሐመር፡ሐብለ፡ሥላሴ፡ዘኢይትበተክ፡ *funes navis sunt vinculum Trinitatis, quod non rumpitur* Org. 1 (Lud. interprete Gregorio). — Significationem *veli* vel *velorum navis*, de qua vehementer dubito, Ludolfus e duobus aliis Organi locis probare conatus est; (Christus gubernator) ዘይሔድሮ፡ለዓለም፡እማዕበለ፡ኅጣውእ፡ዘበራግናተ፡ወንጌሉ፡ቅዱስ፡ Org. 4; ሐመር፡እንተ፡ትሔድፍ፡ (quae vehis sc. homines) በራግናተ፡ሥላሴ፡ Org. 5. — *Voc. Ae.:* ራግናት፡ዘ፡አምሳለ፡ተራዳ፡ዘይስሕቡ፡በቱ፡; *aliud:* ራግናት፡ብ፡ሰንሰለቱ፡(ለመርከብ).

ረግዐ፡ I, 1 [amh. ረጋ፡, hebr. רָגַע] *concrescere, coagulari, spissari, congelari, gelascere;* de aquis marinis, quae in unum locum coeunt Ex. 15, 8; de lacte Ps. 118, 70; ረግዐት፡እምሐሊብ፡ Thren. 4, 7 var.; de cera fluida: ይረግዕ፡ከመ፡ሠምዕ፡ Gad. T. H.; de sanguine: ደመ፡ቀቲላን፡ይረግዕ፡ላዕለ፡ርእሶም፡ Jsp. p. 356; de aqua gelascente: እምከመ፡ረግዐ፡አስሐትያ፡ Sir. 43, 19. 20; ይረግዕ፡ማይ፡ወይከውን፡ከመ፡እብን፡ Sx. Hed. 29; ረግዐ፡ማይ፡ታሕቲሆሙ፡ Abush. 50.

አርግዐ፡ II, 1 *coagulare, spissare, congelare:* አርጋዕከኒ፡ከመ፡ግብንት፡ Job 10, 10; (Deus) የዐቍር፡ማየ፡ (semen) በማኅፀን፡ወያረግዕ፡ከመ፡ይኩን፡ሥጋ፡ Lit. Orth.; (nos, Deus trinus,) ናረግዮሙ፡ለማያት፡በውስተ፡ደመናት፡ወንፋኑ፡በረደ፡ወአስሐትያ፡ዲበ፡ምድር፡ Clem. f. 52.

ርጉዕ፡ part. *coagulatus, spissatus, concretus, congelatus:* ደብር፡ርጉዕ፡ τετυρωμένος Ps. 67, 16; አድባሪሃ፡ርጉዓን፡ወአእባኒሃ፡ክቡራን፡ Deg.; ነበርኩ፡ርጉዐ፡በደም፡፲አውራኀ፡እምዘርአ፡ብእሲ፡ παγείς Sap. 7, 2; ተርእየት፡ማይ፡ርግዕት፡ Sap. 19, 7; በጽሐ፡ኀበ፡ዐቢይ፡ፈለግ፡ወረከበ፡ርጉዐ፡ Jsp. p. 282.

ርግዐት፡ n. act. *coagulatio, congelatio* Lud. sine auct.

ረገዘ፡ I, 1 [respondent a) رَكَزَ *defixit* in terram hastam; VIII *firmus stabilisque fuit*, coll. رزّ; عَكَزَ *infixit* in terram hastam; *innixus fuit* baculo; b) رَزَخَ رَزَحَ رَصَعَ *confodit* hasta; רָצַח רָצַץ] Subj. ይርግዝ፡ *transfigere, transfodere, confodere; occidere* vel *jugulare* hasta vel gladio; ἐμπηγνύναι ረገዞ፡ውስተ፡ከርሡ፡ Jud. 3, 21; 2 Reg. 2, 16; ἀπο-, κατακεντεῖν, κατατραυματίζειν, πατάσσειν, παίειν; ረምሐ፡ዘይረግዝ፡ Kuf. 37; በኵያንው፡ወግዐኒ፡ወረገዘኒ፡ Job 16, 13; ረገዞ፡በኵናት፡ Judith 1, 15; ይረግዝዎሙ፡በመጣብሕ፡ Hez. 23, 47; Num. 25, 8; 1 Reg. 19, 10. 31, 4; 2 Reg. 20, 10; Joh. 19, 34; crebro σφάττειν, κατασφάζειν 1 Reg. 15, 33; 4 Reg. 10, 7. 25, 7; ይረግዝዎሙ፡ለደቂቁ፡ Job 21, 20; እለ፡በኵናት፡ረገዝዎሙ፡ Jer. 15, 3. 52, 10; Hez. 16, 40. 21, 10; Ps. 36, 15; Luc. 19, 27.

አርገዘ፡ II, 1 (infixis anchoris) navem *firmare* vel *constituere* Act. 27, 16 Platt (cfr. ሐገዘ፡.

ተረግዘ፡ III, 1 refl. et pass. *se ipsum confodere, confodi, occidi:* ነሥአ፡ሰይፎ፡ወተረግዘ፡ለሊሁ፡ቦቱ፡ 1 Reg. 31, 4. 5; Act. 16, 27; Apoc. 13, 3.

ተራገዘ፡ III, 3 *se invicem confodere* Hen. 10, 12; Dan. 9, 26 var.

ርጉዝ፡ part. *confossus, jugulatus* Jer. 27, 4; Thren. 4, 9; Apoc. 5, 6.

ርግዘት፡ n. act. *perfossio, ictus, vulnus transfigendo inflictum:* (Christus) አርአየኒ፡ርግዘተ፡ገቦሁ፡ዘየማን፡ Did. 30; ቶማስ፡ገሰሰ፡ርግዘተ፡ገቦሁ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Lit. Orth.

ራግዛት፡ subst. Pl. (formae ራግናት፡) *postes* januae et portae (σταθμοί, φλιαί) Ex. 12, 7. 22. 23; Jud. 16, 3; ራግዛተ፡ምብዋእየ፡ Prov. 8, 34; Hez. 43, 8; ሕቀፉ፡ራግዛቲሃ፡ወኅዋኅዊሃ፡ (sc. ecclesiae) Clem. f. 193. — *Voc. Ae.:* ራግዛት፡ዘ፡መቃንዕ፡ዘዐጋም፡ወዘየማን፡; *aliud:* ራ"፡ብ፡ሁለቱ፡መቃን ።

ምርጕዝ፡ (et ምርጉዝ፡) subst. *baculus, scipio:* ለኵሎሙ፡ምርጕዞሙ፡ውስተ፡እደዊሆሙ፡ Zach. 8, 4; ተቀጥቀጠ፡ምርጕዘ፡ኃጥእ፡ Hez. 7, 11; (Christus) ምርጕዘ፡ጻድቃን፡ Lit. 168, 2; Kid. f. 9; monachorum, Gad. Za Mich.

ተመርጐዘ፡ quadrl. III, 1 1) *inniti baculo:* ተመርጐዘ፡ባቲ፡(ለበትር፡) 4 Reg. 18, 21; (ambulat) ዘእንበለ፡በትር፡ወተመርጕዞ፡ Clem. f. 131. 2) in genere: *niti, inniti* re (etiam transl.: *confidere* re); c. c. በ፡ Cant. 8, 5; Sir. 15, 4; Hen. 48, 3. 61, 3. 5; እለ፡ይትመረጐዙ፡ባቲ፡ (sc. ecclesia) Clem. f. 108; ይትመረጐዙ፡በትእምርተ፡መስቀል፡ Deg.; c. ዲበ፡ Hen. 61, 5 var.; c. ውስተ፡, ut: ተመርጕዝየ፡ውስተ፡ Deg.; c. Acc., ut: እለ፡ይትመረጐዝዋ፡ τοῖς ἐπερειδομένοις ἐπ' αὐτήν Prov. 3, 18; Clem. f. 194; *Judaei* ይትመረጐዙ፡ሕገ፡ኦሪት፡ዘሙሴ፡ Cyr. de Melch. f. 129.

ረገፀ፡ I, 1 [i. q. رَكَضَ *motitavit* pedes, *in terram impegit, pede percussit;* amh. ረገጠ፡ et ረገጸ፡; contigua sunt [illegible]] 1) *pedes motitare,* de infante ex utero exituro Lud. e Vit. Sanct. 2) *pedem supplodere, pede percutere, p. ferire* vel *tundere,* c. Acc. rei: ረገፀ፡ምድረ፡ (sc. thesaurum eliciturus) Clem. f. 223; M. M. f. 279; (Abraham idola) ቦ፡ለዘጸፍዖ፡ወቦ፡ለዘረገፆ፡ወቦ፡ለዘወገሮ፡ወሰበሮ፡በአእባን፡ Kbr Nag. Nr. 13; ይረግፅዎ፡በእገሪሆሙ፡መንስግ፡ Const. Ap. 71 (regem de solio dejecit) ወረገፆ፡ከዋዴ፡ወደጐጾ፡እንግድዓሁ፡ Gad. T. H.; ረገፆ፡ለቅዱስ፡መቃርስ፡ውስተ፡መለያልያቲሁ፡ Sx. Teq. 27; ረገፆ፡በእገሪሁ፡ወወድቀ፡ዲበ፡ምድር፡ወሞተ፡ Sx. Jac. 12. 3) *calcitrare, recalcitrare:* (si quis habet jumenta petulca) አው፡አብቅልት፡ዘይረግፁ፡ F. N. 47; ረጊፅ፡ውስተ፡ቀኖት፡በሊኅ፡ Act. 9, 5, et 26, 14 Platt.

ተረግፀ፡ III, 1 *calcitrare:* ጽኑዕ፡ለከ፡ምጉጣይ፡ወተረግፆ፡ Act. 26, 14 rom.

ተራገፀ፡ III, 3 1) *palpitantem pedes jactare* vel *pedibus obniti* (ἀποσκαρίζειν) Jud. 4, 21. 5, 27; Abush. 47. 2) *invicem se pedibus tundere* vel *calcitrare* Lud. sine auct.

አስተራገፀ፡ IV, 3 *facere ut quis palpitans pedes jactet* (secundum Ludolfi Gregorium: *morbo, qui saltatio Viti* vel *jectigatio dicitur, afficere* alqm) Marc. 1, 26. 9, 18. 20; Luc. 9. 39. 42.

ርጉፅ፡ part. *pede percussus, calcitratione laesus* Lud. sine auct.

ርግፀት፡ n. act. *pedis ictus, calcitratio*: **ኢያንተጉ፡እምሐቌሆሙ፡ርግፀተ፤ እስከ፡መጠዊ፡ነፍሶሙ፡ክብርት፡** Sx. Haml. 30 Enc.

ትርጋፅ፡ subst. *quidquid ad pedes est; locus ad pedes* (opp. **ትርኣስ፡**): **በትርኣስ፡ወትርጋፅ፡** Genz. f. 40; in Acc. loci: *ad pedes* Joh. 20, 12; **ግበሩ፡ሎሙ፡ቅድመ፡በድኖሙ፡፬መስቀለ፤ አሐዱ፡ትርኣሰ፡ወአሐዱ፡ትርጋፀ፤ ፩በየማን፡ወ፩በፀጋም፡** Genz. f. 24. 23.

ረገፈ፡ rad. inus., ut videtur: *colore distinguere, pingere, variegare*, coll. **ረቀመ፡**, רָקַם رَقَمَ et رَقَنَ; **ርኳም፡** رُخَامٌ (vid. etiam **ሰርገወ፡**).

ርጉፍ፡ part. 1) *colore distinctus, variegatus, exornatus*: **ሥኑይ፡ወርጉፍ፡** (v. **ወስርግው፡**) **በሜላት፡** κεκοσμημένη βυσσίνοις Esth. 1, 6; **ውስተ፡ምስካቢሁ፡ፌለስ፡ዘርጉፍ፡በልብሰ፡ሜላት፡** Judith 10, 21. 2) *opus tesselatum* Hez. 40, 17. 18 vrs. nov., ubi רִצְפָה ter per **ርጉፍ፡**, semel per **ፀፍፀፍ፡** versum est. — *Voc. Ae.*: **ርሱይ፡ርጉፍ፡ንጹሕ፡ስርግው፡ዘ፡እሉ፡፬ኸልም፡**; *aliud* ad Hez.: **ርጉፍ፡ዘ፡ጕዝጕዝ**።

ረጥበ፡ (**ረጠበ፡** Lud.) I, 1 *humidum, succosum, virentem, recentem esse* [רָטֹב ܪܛܶܒ; رَطِبَ]. *Rad. Abb.*: **ረጥበ፡ዘ፡ረጠበ**።

አርጠበ፡ II, 1 *virere facere, succosum reddere*: **አረጥብ፡ዕፀ፡ይቡሰ፡** Hez. 17, 24.

ርጡብ፡ part. 1) *succosus, virens, recens, humidus*: **አየብስ፡ዕፀ፡ርጡበ፡** Hez. 17, 24; Luc. 23, 31; Herm. p. 51; **አንዳ፡ላህም፡ርጡብ፡** *pellis taurina adhuc humida* vel *recens* Gad. T. II.; **ዐፅመ፡ሥጋሁ፡** (cadaveris) **ተረክበ፡ምስለ፡ደም፡ርጡብ፡** Sx. Teq. 6 Enc.; **መሬት፡ርጡብ፡** (opp. **እብን፡ይቡስ፡**) Sx. Sen. 12 Enc. 2) substantive: *humidum, madidum, humor*: **ንበሪ፡ውስተ፡ርጡብ፡** κάθισον ἐν ὑγρασίᾳ Jer. 31, 18; **ሳብዕተ፡እዴሁ፡ለርጡብ፡** 4 Esr. 4, 59.

ርጥብ፡ subst. *succus*: **ይቡስ፡ዕፅ፡ዘአልቦ፡ርጥበ፡** Macc. f. 10.

ርጥበት፡ n. act. *humiditas* (succus, humor, mador), plantae virentis: **በከመ፡እሳት፡ያየብስ፡ርጥበተ፡ዕፅ፡** Phlx. 16; aëris (opp. **ሐሩር፡**) Phlx. 90.

ርጥር፡ i. q. **ርጢን፡** Gen. 43, 11 var.

ርጢን፡ n. pergr. ex. ῥητίνη *resina, gummi* [ܪܐܛܝܢܐ; رَاتِين, coll. رَجِينَة] Pl. **ርጢናት፡** 1) Respondet gr. ῥητίνη, hebr. צֳרִי *balsamum, opobalsamum* Gen. 37, 25. 43, 11 var.; Hez. 27, 17; **አልቦኑ፡ርጢን፡ውስተ፡ገለዓድ፡** Jer. 8, 22. 26, 11. 28, 8; Aethiopes autem **ርጢን፡** „pro *resina terebinthina*, ex qua emplastra fiunt, accipiunt" Lud. 2) *resina medicatrix*, et *emplastrum* vel *medicamen* in genere: **ርጢናት፡ልምሉማት፡ወጽሩያት፡** F. M. 1, 4. 3, 3; Org. 4; Lud. comm. hist. p. 504, Nr. 47. — *Voc. Ae.*: **ርጢን፡ዘ፡ክርቤ፡ቀብዕዊ፡ይ፡**; *Rad. Abb.*: **ረጠነ፡ዘ፡መድኀኒት፡አደረገ**።

ረፈቀ፡ I, 1 [amh. id.; רָפַק Hithp. et رَفَقَ VIII *innixus fuit* cubito, cervicali] Subj. **ይርፍቅ፡** *reclinare, accumbere, discumbere* ad mensam: **ረፈቁ፡እብላዕ፡** Tob. 2, 1; **ይረፍቅ፡ወይበልዕ፡** 1 Esr. 4, 10; 1 Reg. 20, 20; Matth. 8, 11. 9, 10. 14, 19. 26, 20; Marc. 6, 39; **ምስካብ፡ዘዲቤሁ፡ትረፍቅ፡ሶበ፡ትመስሕ፡** Judith 12, 15; **ርፍቁ፡** Jsp. p. 369; Kid. f. 33. 41; **ዕንባቆም፡ዘነጸረ፡አምላከ፡ማእከለ፡እንስሳ፡ረፊቆ፡** Sx. Genb. 24 Enc. (coll. Hab. 3, 2).

አርፈቀ፡ II, 1 *reclinare* vel *accumbere* ad mensam *facere*, Luc. 9, 14; 1 Reg. 9, 22; **ያረፍቆሙ፡** Did. 36; **ውስተ፡ሕፅኑ፡አንበረከ፤ዲበ፡እንግድዓሁ፡አርፈቀከ፡** (Christus Joannem) Deg.; (Christus) **ያርፍቀነ፡ውስተ፡ሕፅኑ፡ለመርዓዊ፡** Mavâs. n. 11.

ረፋቂ፡ n. ag. *accumbens, reclinis*: **ዮሐንስ፡ረፋቄ፡ሕፅንከ፡** (*o Christe!*) Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

መርፈቅ፡ subst. *superliminare, limen* (vid. etiam **መድረክ፡**), ὑπέρθυρον **መርፈቀ፡** (v. **ምርፋቀ፡**) **ኆኅት፡** Jes. 6, 4; φλιά Ex. 12, 7. 22. 23; φλιαί Deut. 6, 9. 11, 20.

ምርፋቅ፡ (et **መርፋቅ፡** Luc. 14, 7. 9 rom.) subst., Pl. **ምርፋቃት፡** 1) *locus accubitus*: **ይርፍቁ፡በበ፡ምርፋቃቲሆሙ፡** Marc. 6, 39. 40; Luc. 9, 14; **ርእሰ፡ምርፋቅ፡** vel **ምርፋቃት፡** πρωτοκλισία *primae mensae locus* Matth. 23, 6; Marc. 12, 39; Luc. 14, 7—10; 1 Reg. 9, 22; **ሰላም፡ለእንግድዓኪ፡ለእሳተ፡መለኮት፡ምርፋቁ፡** III Sal. Mar. 21. 2) *refectorium* in monasteriis Lud. 3) *convivium, compotatio* (Gelage): **ኢይግበሩ፡ምርፋቀ፡ለስቴ፡** Can. Laod. 51 (53); **የሐውር፡ኀበ፡ምርፋቃት፡** Chr. Ta. 30; Clem. f. 70. 4) i. q. **መርፈቅ፡** Jes. 6, 4 var.

ረፍአ፡ I, 1 [רָפָא رَفَأَ] *consuere, sarcire*: ῥάπτειν **ረፊእ፡** Koh. 3, 7. — *Voc. Ae.*: **ረፍአ፡ብ፡ሰፋ፡** (vid. Aeth. **ሰፈየ፡**).

ተረፍአ፡ III, 1 *consui, sarciri*; *Voc. Ae.*: **ዘኢተረፍአ፡ዘ፡ያልተሰፋ**።

ርፉእ፡ part. *consutus*: **አልባሰ፡ርፉአ፡ውስተ፡ርእሶሙ፡** Hez. 23, 15.

ርፍአት፡ n. act. *sutura*: **ውእቱ፡ክዳን፡ዘአልቦ፡ርፍአተ፡** ἄῤῥαφος Joh. 19, 23.

ረፋኢ፡ n. ag. *sartor*, deinde trsl. *reparator, restitutor* (medicus): **ረፋኢሆሙ፡ለድውያን፡** ἀντιλήπτωρ ἀσθενούντων Judith 9, 11; 2 Reg. 22, 3.

ርፍእ፡ subst. *opus sartorium*: **አልባሰ፡ርፍአ፡ዲበ፡ርእሶሙ፡** Hez. 23, 15; **አማልክተ፡ርፍእ፡** εἴδωλα ῥαπτά Hez. 16. 16.

መርፍእ፡ subst., Pl. **መራፍእት፡**, *acus*, ῥαφίς, **ስቊረተ፡መርፍእ፡** Matth. 19, 24; Marc. 10, 25; Reg. Pach.; II Const. Ap. 19; **ይኩን፡በግብረ፡መርፍእ፡** ῥαφιδευτόν Ex. 27, 16; **ዘበመርፍእ፡** Ex. 37, 21; **አዘዘ፡ይቅንውዋ፡እደዊሃ፡ወእገሪሃ፡በመራፍእት፡በሊኃት፡** Sx. Ter 30.

ምርፋእ፡ subst. id. q. **መርፍእ፡**; **ዘየኀትም፡በእደዊሁ፡ወ**

እገሪሁ፡በምርፋቅ፡ያቀጥን፡ወያጸልም፡ወያቀይሕ፡ወይጽሕፍ፡ላዕሌሁ፡ዘውዐ፡ነገረ፡ሰብእ፡ Const. Ap. 62 (63); sed in loco parallelo II Const. Ap. 19 melior lectio: **በመርፍቅ፡** exstat.

ረፈደ፡ inus.; רָפַד Pi. *stravit* lectum; *recreavit*; رَفَدَ *adjuvit, dedit, donavit.*

አርፈደ፡ II, 1 dubiae significationis: **አልቦ፡ዘያመጽእ፡መብልዐ፡ድውያን፡ውስተ፡መስኅነት፡እንው፡ኀበ፡ያበስሉ፡ሎሙ፡አላ፡ይግበሩ፡ሎሙ፡ለድውያን፡እንተ፡በሕቲቶሙ፡ወኢያርፍዱ፡ውሂቦሙ፡ለእለ፡ይደውዩ፡** (an: *ne uberius* vel *abunde dent* cibos *aegrotis?*) Reg. Pach.

ሰ፡ litera alphabeti Aethiopici septima, quae **ሳት፡** nominatur et (sicut س Arabum) *s* pronuntiatur.

ሰ፡ particula inseparabilis suffixa (gramm. § 62, 1, a; § 168 5; § 200, 2); vim habet *restringendi* et *distinguendi* ejus, ad quod pertinet, vocabuli, ita ut ante caetera emineat. a) Additur iis enunciationis vocabulis, in quae summa orationis vis intenditur (*certe, vero*): **ወልድየሰ፡ሞተ፡** ἀπώλετο τὸ παιδίον Tob. 10, 4. 7; **ሕያው፡ውእቱሰ፡** ὑγιαίνει 10, 6; Gen. 15, 4. 27, 38 (**ከመ፡—ሰ፡**). 37, 17. 42, 28; Ex. 2, 18; Num. 14, 7; 1 Reg. 11, 13; Ps. 1, 5; Jes. 66, 2; Matth. 4, 3. 6, 34. 21, 37; Marc. 12, 6; nonnumquam duobus ejusdem enuntiationis vocabulis annectitur, ut Gen. 30, 20. b) Respondet graeco μέν (*quidem*), sive in altero membro sequatur **ወ** simplex, ut: **ቃልሰ፡ቃለ፡ያዕቆብ፡ወእደው፡ዘዔሳው፡** Gen. 27, 22; **እግዚ"፡ለዕቡያንሰ፡ይትቃወሞሙ፡ወለትሑታን፡ይሁቦሙ፡ክብረ፡** Prov. 3, 34; Matth. 9, 37. 26, 41; Rom. 7, 12; sive sequatur **ወ — ሰ፡**, ut: **ሰብእሰ፡ገጸ፡ይሬኢ፡ወእግዚአብሔርሰ፡ልበ፡ይሬኢ፡** 1 Reg. 16, 7; Kuf. 26; Rom. 11, 28; Hebr. 7, 8; Joh. 3, 29. 30; sive **ወ — ኒ፡**, ut: **ለአድግሰ፡እቅምሖ፡ወለገብርኒ፡ገሥጾ፡** Sir. 30, 33; **እንዘ፡ሕይወትሰ፡በኀበ፡እግዚ"፡ወፍትኒ፡እምኀበ፡ንጉሥ፡ይነሥእ፡** 38, 2. c) Respondet graeco δέ (*autem, vero, contra, sed*) et oppositionem leviorem gravioremve suggerit; rarius **ሰ፡** nudum, ut: **ይእዜሰኬ፡** νυνὶ δέ Rom. 3, 21. 4, 2; Matth. 6, 33; plerumque cum **ወ፡** compositum, scilicet: **ወ — ሰ፡**, ut: **ወእምሮ፡ሕግሰ፡** Prov. 9, 10; **ወለእለ፡ዘእንበለ፡ልብሰ፡** 14, 8; Ps. 36, 9. 11; Mal. 1, 12; Lev. 1, 10. 14. 2, 1. 3, 1; Luc. 2, 19. 3, 17. 12, 31; Rom. 3, 5. 7. 4, 5; **ወእመሰኬ፡** 6, 5: nonnumquam fortiore aliqua particula adversativa adjecta, ut: **ወባሕቱ፡ለሊሁሰ፡** Joh. 4, 2; Gen. 24, 8; **ወእሙንቱሰ፡ዳእሙ፡ክልኤሆሙ፡እለ፡ድኅኑ፡** Sir. 46, 8; **ኮኑ፡አበዊሁ፡ነዳያነ፡አላ፡እሙንቱሰ፡ኮኑ፡ብዑላነ፡በምግባረ፡ሠናይ፡** Sx. Genb. 19. In specie hoc **ወ — ሰ፡** usurpatur, α) ubi ad causam vel quaestionem novam transitus fit: **ወተአምሪሁሰ፡** *ejus signa autem* (sc. quod attinet) 4 Esr. 3, 1. 6, 51; Asc. Jes. 8, 27; β) ubi enuntiationi principali alia subjungitur, qua status vel conditio personae vel rei, in principali enuntiatione laudatae, describatur: **ተንሥአ፡መልአከ፡እግዚ"፡ይትዓቀፎ፡ወውእቱሰ፡ይጼዐን፡ዲበ፡አድግቲ፡** Num. 22, 22; Gen. 19, 1. 20, 4; Jud. 13, 2; Matth. 8, 24. — Voci **እነ፡** *ego* annexum **ሰ፡** cum ea in **እንሰ፡** concrescit (gramm. § 171, s. fin.).

ሰ፡ particula *instigandi* vel urgendi (gramm. § 162): *obsecro, quaeso*, δή; Imperativo suffigitur, ut: **ተመየጥሰ፡** Ps. 79, 15. 117, 24; Lit. 158, 2.

ስህም፡ subst. i. e. سَهْمٌ *sagitta* Gad. Ad. f. 127 (vid. **ሰገም፡**).

ሰለመ፡ rad. inus., c. q. ܫܠܶܡ שָׁלֵם سَلِمَ, cujus potestas prima est *integer* (*incolumis, salvus; completus, perfectus*) *fuit.*

አስለመ፡ II, 1 i. e. أَسْلَمَ *Islamum profiteri*: **እመበ፡ዘአስለመ፡በፈቃዱ፡ቀኖናሁ፡፲ዓመት፡** Kedr f. 70.

ተሳለመ፡ III, 3 (denom. a **ሰላም፡**) 1) *inter se pacem facere* vel *servare*: **ተካየዱ፡ለተሳልሞ፡ወለተራድኦ፡** Jsp. p. 299 et 296; **ተሳልሞቶሙ፡** p. 344. 2) *inter se consalutare, salutem sibi invicem dicere, salutatione excipere* alqm: **እምድኅረ፡ተሠይመ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ይሳለምዎ፡ኵሉ፡ለለ፩** Lud. e Synodo; **በተሳልሞ፡ዚአሁ፡** Clem. f. 175; Kid. f. 15; **በሐ፡በልዎ፤ተሳለምዎ፡** Deg.

አስተሳለመ፡ IV, 3 1) *pacem componere, in pacem et gratiam reducere, pacificare, reconciliare, pacare*; absol.: **እለ፡ያስተሳልሙ፡ወያስተዓርቁ፡** Clem. f. 196; c. **ማእከለ፡** vel **ምስለ፡** *inter*, ut: **አስተሳለመ፡ማእከሌሆሙ፡** Jsp. p. 312; **አስተሳልም፡ምስለ፡እለ፡ይትባአሱ፡** Lud. e Syn.; c. Acc., ut: **ለመስተፃርራን፡አስተሳልምዎሙ፡** F. N. 43, 8; (Christus) **አስተሳለመ፡በመስቀሉ፡ዘበሰማያት፡ወዘበምድር፡** Cyr. ad Th. f. 22; **ፈቀደ፡እስክንድር፡ያስተሳልሞሙ፡** Jsp. p. 304; **ከመ፡ታስተሳልም፡አልባበ፡ሕዝብከ፡ወአልባበ፡ካህናቲከ፡** p. 308; Org. 1; Kid. f. 20. 2) *inter se consalutare facere*, c. dupl. Acc.: **ወእምዝ፡ታበውእ፡ለበድን፡ውስተ፡ቤተ፡መቅደስ፡ወታስተሳልሞ፡ታቦተ፡** (altare) **ለዝኩ፡ግንዝ፡ወእምዝ፡ታሰክቦ፡** Genz. f. 69, vel c. Acc. et **ኀበ፡** *versus*, ut: **ታስተሳልሞ፡ለበድን፡ኀበ፡ታቦት፡** f. 99.

ሰላም፡ subst., m. et fem. (ut Rom. 14, 19; 1 Petr. 3, 11: Hen. 5, 4), [ܫܠܳܡܳܐ שָׁלוֹם سَلَامٌ] 1) *incolumitas, salus* Hen. 76, 8. 13; **ሑር፡በሰላም፡** Kuf. 18; **በሰላም፡የሐውር፡ወበሰላም፡ይትመየጥ፡** Kuf. 27; 2 Reg. 3, 23. 24; **ይዜንዎ፡በእንተ፡ሰላም፡** 2 Reg. 8, 10; 1 Reg. 30, 21; **ከመ፡ያእምር፡ሰላሞሙ፡** *ut cognosceret, quomodo valerent* Kuf. 34. 2) *pax* (εἰρήνη), quatenus est cum *concordia* et *securitas*, tum *salus* et *felicitas*, omnis generis bona ad bene et beate vivendum necessaria complectens, secundum usum loquendi biblicum. a) sensu proprio **ገብረ፡ምስሌሆሙ፡ሰላመ፡** Jos 9, 13; Kuf. 34. 37; Judith 15, 8. **ንግበር፡ሎቱ፡ሰላመ፡** Jes. 27, 5; **ፈነዉ፡መልእክተ፡በቃለ፡ሰላም፡** Judith 3, 1. **ይኩን፡ሰላም፡ማእከሌነ፡** Gen. 31, 44: Jud. 4, 17; 1 Reg. 7, 14; **ትጼውዕዎሙ፡በሰላም፡** Deut. 20, 10. 11; **ለሰላም፡** Jud. 21, 13; **ፈነዉ፡ኀበ፡ጢጦስ፡ይኅሥሡ፡ሰላመ፡እምኔሁ፡** Jsp. p. 377; **ሰብእ፡ሰላም፡** *pacis amatores* Jsp. p. 345; **ዕደወ፡ሰላምከ፡** ἄνδρες εἰρηνικοί σου Jer. 45, 22; Ps. 36, 39; **ሰላመ፡ይትናገሩኒ፡** Ps. 34, 23; Jes. 32, 4; **ምክረ፡ሰላም፡** βουλὴ εἰρηνική Zach. 6, 13; **ይጸልኡ፡ሰላመ፡** Ps. 119, 6; Matth. 10, 34; Apoc. 6, 4; **ገባርያነ፡ሰላም፡** εἰρηνοποιοί *pacifici* Matth. 5, 9. b) sensu biblico: Jes. 26, 12. 45, 7. 48, 18; **ብዙኀ፡ሰላመ፡ደቂቅኪ፡** 54, 13; **ሰላም፡በዲበ፡ሰላም፡** 57, 19. 66, 12; Jer. 6, 14. 14, 19. 36, 7. 40, 9; Ps. 4, 9. 121, 7; Hen. 1, 8. 5, 4; **ንርከብ፡ሰላመ፡በኀበ፡እግዚ"፡** Rom. 5, 1. 8, 6. 14, 17; Joh. 16, 33. 20, 19. 21. 26;

Phil. 4, 7; 1 Cor. 1, 3. 3) *salus* i. e. *salutatio:* ሰላም፡ለከ፡ *salus tibi! salve!* creberrime, ut in singulis Encomiorum Synaxarii strophis; ላዕሌሁ፡ሰላም፡ (in commemoratione nominum Sanctorum) Jsp. p. 274 al.; ሰላመ፡ገብርኤል፡ *salutatio Gabrielis* (*Ave* Luc. 1, 28) d'Abbadie cat. p. 33. 203; (ritu ordinationis absoluto) ያቅርቡ፡ኵሉ፡ሰላመ፡ሎቱ፡(ለጳጳስ፡) Kid. f. 7; አትልዎ፡ሰላም፡ *sequi facere salutem* Lud. ex Enc. Hed. 18.

ሰላማዊ፡ adj. rel. 1) *pacis amans, pacificus* Ps. 119, 7; Did. 12; Joannes Baptista ሰላማዊ፡ Deg.; vel *pacem servans, concors:* ትኩን፡ምስለ፡ኵሉ፡ሰላማዊተ፡ Kid. f. 20; vel *pacis particeps, pacatus:* ሰላማዊት፡ጽዮን፡ሰላመ፡ዚአኪ፡የሀሉ፡ምስሌነ፡ Deg.; በእንተ፡ቅድሳት፡ሰላማዊት፡ (ἁγιωσύνη εἰρηνική) ናስተበቍዕ፡ከመ፡እግዚ"፡ያስተሳልመነ፡በሣህሉ፡ዚአሁ፡ Kid. f. 18. 2) ut videtur: pace vel familiaritate junctus, *amicus* Hen. 19, 2.

ሱላሜ፡ subst. *pacis studium, concordia* Const. Ap. 21. (Lud. comm. hist. p. 327); መዋዕለ፡ፍሥሓ፡ወሱላሜ፡ Enc. Nah. 12.

መስተሳልም፡ part. (IV, 3) *pacificator* Org. 2; ዐራቂ፡ኵኑነ፡ወመስተሳልመ፡ቅድመ፡እግዚአብሔር፡ Sx. Hed. 26 Enc.

እስላም፡ n. prgr., sc. إِسْلَامٌ 1) *Islam, religio Muhammedis:* ሃይማኖተ፡እስላም፡ Abush. 50. 2) *Muhammedani:* አመ፡ነግሡ፡እስላም፡ Sx. Tachs. 23; አዘዝዎ፡ለእስላም፡ከመ፡ይትፌለጥ፡እማእከለ፡ክርስቲያን፡ Chr. L. Atk. f. 21.

መስልም፡ part. i. e. مُسْلِمٌ *Islami sectator, Muhammedanus.* Pl. መስልማን፡ Lib. Myst.

መስልማዊ፡ id. c. term. adj. *ad Islami sectatores pertinens:* መስልማዊት፡ (femina) Ḳedr f. 62.

ሰለቀ፡ vel **ሠለቀ፡** rad. inus., quam Ludolfus et Ges. in thes. p. 1218 cum קָלַס composuerunt.

ተሳለቀ፡ III, 1 [amh. id.] 1) *jocari, ludere:* ኢትሳለቅ፡ምስለ፡አብድ፡ μὴ πρόσπαιζε ἀπαιδεύτῳ Sir. 8, 4; (Antonius S. puer) ኢይሳለቅ፡ግሙራ፡ምስለ፡ሕፃናት፡ወኢይዘፍን፡ግሙራ፡ Sx. Ter 22. 2) *illudere, irridere, ludibrio habere,* c. c. ላዕለ፡ Gen. 39, 14; Jud. 16, 25; Prov. 23, 35; Ps. 2, 4; Job 22, 19. 41, 24; Jer. 9, 5. 20, 7; Matth. 20, 19. 27, 29; ተሳሊቆሙ፡ላዕሌሁ፡ሰለብዎ፡ 27, 31; Hebr. 11, 36; vel ዲበ፡ Job 6, 27; Gen. 39, 17; Matth. 2, 16 rom., vel c. በ፡ Ex. 10, 2; ኀለየ፡ሄሮድስ፡ከመ፡ውእቱ፡ይሳለቅ፡ቦቱ፡ Jsp. p. 328.

ስላቅ፡ subst. 1) *jocus:* በስላቅ፡ይቤ፡ Gen. 19, 14. 2) *ludibrium, irrisus, illusio:* ስላቀ፡ (v. ሰለቀ፡) ይሳለቅ፡ Zach. 12, 3; ስላቅ፡ወስላት፡ Job 36, 19; ስላቀ፡ከነ፡ Job 12, 4; ሠሐቀ፡ወስላቀ፡ኮንክሙ፡ 17, 6; Jer. 31, 39; Hez. 22, 4. 23, 32; Ps. 43, 15. 78, 4, 2 Par. 29, 8; ነገረ፡ስላቅ፡ ἀπαιδευσία ἀσυρής Sir. 23, 13; ὀνειδισμός 23, 15; θέατρον 1 Cor. 4, 9. — *Voc. Ae.:* ስላቅ፡ስላት፡ብ፡ዘበታ፡

ሰለቅ፡ i. q. ስላቅ፡ Zach. 12, 3 var.; 1 Cor. 4, 9 var.

ተሳላቂ፡ n. ag. (III, 3) *irrisor* Const. Ap. 14.

መስተሳልቅ፡ part. (IV, 3) *irridens, irrisor, illusor:* መስተሳልቅ፡ውእቱ፡ላዕለ፡(እጓሉ፡) F. M. 9, 2; Ps. 1, 1; Jes. 3, 4; Jer. 15, 17; Job 31, 5; Rom. 1, 30.

ሰለበ፡ I, 1 [سَلَبَ שָׁלַף ܫܠܰܚ; vic. שָׁלַל, נָשַׁל al.; amh. ሰለበ፡ *castrare*] Subj. ይስሉብ፡, proprie: *extrahere* 1) *detrahere* vel *exuere sibi, deponere* vestem: ይሰልቡ፡አልባሰ፡ዐሥቆሙ፡ Hez. 26, 16; 2 Cor. 5, 4 rom., ubi Ludolfus ንስሉብ፡ emendandum proposuit. 2) *detrahere, exuere* alicui vestem, *nudare* alqm, c. dupl. Acc.: Gen. 37, 23; ሰለበኒ፡ትርሲትየ፡ Job 19, 9. 24, 7. 30, 13; እሰልባ፡አልባሲሃ፡ወመዋጥሒሃ፡ Hos. 2, 11; Jes. 3, 18. 22, 17; ይሰልቡክሙ፡አክሊለ፡ምክሕ፡እምነ፡ርእስክሙ፡ Jer. 13, 18; ሰለቡኪ፡ኵሎ፡ክዳናተኪ፡ 10, 20; Matth. 27, 31; c. Acc. pers.: ወሰለቡ፡ወገመኑ፡ማኅፀነ፡ለትዕይርት፡ Judith 9, 2 (γυμνοῦν); c. Acc. rei: ሰለብከ፡ልብሶ፡ለዕሩቅ፡ (var. pro ሰለብከ፡ልብሰ፡) Job 22, 6. 3) in specie: *spoliare, armis exuere, spolia legere;* absol. 2 Reg. 23, 10; c. Acc. prs. 1 Reg. 31, 8; 1 Par. 10, 9; ይሰልብ፡ሰሊበ፡ (*spoliabit spoliando eam*) Hez. 30, 24; Luc. 10, 30; c. Acc. rei: Num. 31, 53; Jud. 8, 24; c. dupl. Acc.: Jud. 14, 19; ሰለበዋ፡ለወለተ፡ጽዮን፡ኵሎ፡ትርሲታ፡ Thren. 1, 6; ይሰልቡኪ፡አልባሰኪ፡ Hez. 16, 39. 23, 26; Luc. 11, 22; ሰለቦ፡ረምሐ፡እምእዴሁ፡ 1 Par. 11, 23; ሰለብዎ፡ከናቶ፡ Mich. 2, 8. 4) translate: *rapere, abripere, abstrahere* mentem vel animum (alcjs e corpore), ob admirationem, ut: ይሰልብ፡አልባበ፡ Lit. 173, 3; (arca splendore suo) ተሀይድ፡አዕይንተ፡ወትሰልብ፡ልበ፡ Kbr. Nag. Nr. 17; ob terrorem, Lud. e Ssal. Req.

ተሰልበ፡ III, 1 1) *sibi detrahere* vel *exuere* vestes: ዕረቃ፡ወተሰለባ፡ ἐκδύσασθε, γυμναὶ γένεσθε Jes. 32, 11; 2 Cor. 5, 4 Platt. 2) *spoliari* Lud. e Syn.; nec non: *eripi, abripi,* ተሰልበ፡መንግሥቱ፡ II Const. Ap. 8; III Const. Ap. 12; sic legendum videtur: ተሰልበ፡ልብ፡ *abstractus est animus* (admiratione) Gad. Ad. f. 138; ሰትየት፡ወይነ፡ወሶበ፡ተሰልበ፡ልባ፡እምስክረ፡ወይን፡ Sx. Sen. 4.

ስሉብ፡ part. *exutus, spoliatus* Lud. e Jud. 8, 25.

ስልበት፡ n. act. *actus exuendi* vel *deponendi* vestem: ስልበተ፡ነፍስተ፡ሥጋ፡ ἀπέκδυσις σώματος σαρκός Col. 2, 11.

ሰለባ፡ subst. *exuviae, spolium,* ut videtur amh.; Chr. L. Atk.

ሰሊብ፡ n. prgr., sc. ܨܠܝܒܐ صَلِيبٌ (vid. ጸልበ፡) *crux;* *Voc. Ae.:* ሰሊብ፡ጸልበ፡ከሩዝ፡ብ፡መስቀል ።

ሰልቢባ፡ n. prgr. *euroaquilo:* ነፋስ፡ጽኑዕ፡ጠፍንቂስ፡ዘይብልዎ፡አውራቂስ፡ወይእቲ፡ነፋስ፡እንተ፡ስማ፡ሰልቢባ፡ Act. 27, 14 Platt. — *Voc. Ae.:* ሰልቢባ፡ሀልክስ፡ነፋስ ።

ስላት፡ subst. *gaudium et ludibrium* ob aliorum calamitates; *causa talis laetitiae* vel *irrisionis,* ἐπίχαρμα: ከመ፡ኢትረሲከ፡ስላተ፡ጸላኢከ፡ Sir. 42, 11; ኢይኩኑኒ፡ስላተ፡ጸላእየ፡ Mich. 7, 8; Ps. 29, 1. 37, 17; ስላተ፡ጸላኢ፡ኢረሰይከኒ፡ Mavâs. nr. 54; ኢያስሕትከ፡ስላቅ፡ወስላተ፡ (var. pro ስእለታተ፡) ስኡናን፡ Job 36, 19. — *Voc. Ae.:* ስላት፡ዘ፡ስልቅ፡; *aliud:* ስላቅ፡ስላት፡ብ፡ዘበታ ። [Etymon non liquet].

ስልት፡ subst. amhar. *modus, ordo:* ዘጸሐፈ፡ክልኤቱ፡ስልት፡ *qui duplici modo scripsit,* Carm. Aeth. lex. Wemmeri praemissum (Lud.).

ሰሊኖት፡ subst. i. q. سَلِيخَةٌ [a سَلَخَ *deglubere, decorticare*] corticis aromaticae species, sc. *cassia* (*aromatica*), κασία Ps. 44, 10; Hez. 27, 17. (Cfr. **ሰሊክ፡**).

ሰለን፡ n. prgr. sc. σέλινον *apium;* ponitur pro *anetho* (ἄνηθον) Matth. 23, 23. Aethiops Ludolfi *foeniculum* esse putabat. — *Voc. Ae.:* **ሲለን፡ዘ፡አብዓሽ ።**

ሰሊክ፡ et **ሰሊካ፡** subst., sine dubio id. q. **ሰሊኖት፡** (quamquam Ludolfi Aethiops utrumque inter se differre ait) *cassia:* **ገነተ፡ሚዓ፡ወሰሊክ፡** Sx. Teq. 21 Enc.; **ከርቤ፡ሰሊክ፡ሚዓ፡** Gad. Ad. f. 118; **ከርቤ፡ወሚዓ፡ወሰሊካ፡** Ssal. Req.

ሰሊዳ፡ vel **ሰሌዳ፡** n. prgr., sc. σελίς, Acc. σελίδα, m. et fem., Pl. **ሰሊዳት፡** vel **ሰሌዳት፡** et **ሰላድው፡** (Act. 27, 44 Platt) 1) *tabula scriptoria* vel *pictoria, tabella;* nec non earum *pagina* vel *columna:* πυξίον Ex. 24, 12; Jes. 30, 8; Hab. 2, 2; Cant. 5, 14; σελίδες **ሶበ፡አንበበ፡ሠለስተ፡ሰሌዳ፡** (v. **ሰሌዳተ፡**) **ወአርባዕተ፡** Jer. 43, 23; **ሰሌዳ፡እብን፡** Jer. 17, 1 vrs. nov.; 4 Esr. 14, 26; Kuf. 32; **ሰሌዳተ፡እብን፡ዘሕግ፡** Org.; **ሰሌዳ፡ሥዕል፡** Sx. Masc. 10. 2) *lamina, bractea, tabula, assis, tessera strati:* λεπίδες Num. 17, 3; σανίς 4 Reg. 12, 9; 3 Reg. 6, 33; Hez. 27, 5; Act. 27, 44; **ፍሉግ፡ይኩን፡ሰሊዳሁ፡** κοῖλον σανιδωτόν Ex. 27, 8; **ሰሌዳ፡መጽሔት፡** Chr. L. Atk. f. 30; **ሰሌዳተ፡ኀጺን፡** Sx. Haml. 5; **ሰላድወ፡ኀጺን፡** Nah. 10; **ጸፍጸፈ፡ሰሌዳ፡** Hen. 14, 10; **ሰሌዳ፡በረድ፡ጸፍጸፈ፡ዐውዱ፡** Lit. Epiph.; **ቀብዖ፡በሰሌዳ፡** (ubi Graecus κεχρισμένα ἐν μίλτῳ habet) Jer. 22, 14. — *Voc. Ae.:* **ሰሌዳ፡ዘ፡ልዝብ፡ዐርብ፡ልውሕጊ፡ይ፡**

ሰለጠ፡ *potestatem habere* vid. sub **ሠለጠ፡**

ሰለጠ፡ I, 1 et II, 1 [sensu convenit cum שָׁלֵם et שָׁלַם; videas, annon שָׁלֵם et שָׁלֵט ex eadem radice primaria propagatae primitus notionem *integrum esse* habuerint, unde سَلُطَ *solidum, durum, vehementem, acutum esse,* שָׁלַט سَلَطَ **ሠለጠ፡** *potentem esse, dominari.*] Subj. I, 1 **ይስልጥ፡** A) I, 1 intrs. 1) *integrum, incolumem, perfectum esse:* **ከመ፡ትስልጡ፡በዕለተ፡ክርስቶስ፡** ἀπρόσκοποι Phil. 1, 10 rom.; **ከመ፡ትስልጡ፡በኵሉ፡ፍጻሜ፡** πληρωθῆτε Eph. 3, 19; **አመ፡ይቤ፡ሰለጥኩ፡አሚሃ፡ይትመነደብ፡** πεπληρῶσθαι Job 20, 22; **ወዳእኩ፡ሰለጥኩ፡** ἤδη τετελείωμαι Phil. 3, 12. 2) *ad finem pervenisse;* **ዓመታተ፡ገድሉ፡ሰለጡ፡** Lud. ex Enc. Ter 20; **ወዳእኩ፡ሰለጥኩ፡** ἤδη σπένδομαι 2 Tim. 4, 6. 3) (expleri), *satis habere:* **ሰለጥኩ፡በዘ፡አብጽሐ፡ሊተ፡** Phil. 4, 18. B) I, 1 et II, 1 trs. *integrum facere, complere* 2 Cor. 11, 9. 1) *integrum accepisse* vel *reportasse, exhausisse:* **ሰለጡ፡ዐስቦሙ፡** ἀπέχουσι Matth. 6, 16; Luc. 6, 24; **ሰለጡ፡መክፈልቶሙ፡** ἔλαβον Num. 34, 15; **ባቲ፡ይሰልጥ፡ትፍሥሕቶ፡** αὕτη ἡ μερὶς τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ Sir. 11, 18; (impii Gehennae tradentur) **እስመ፡ሰለጡ፡ፍግዓ፡ወተድላ፡በዲበ፡ምድር፡** Clem. f. 115. 2) *persolvere, rependere,* debitum: **ሀብ፡ስልጥ፡** (vel **ሰልጥ፡**) **ዘትፈዲ፡** Matth. 18, 28. 34; Luc. 12, 58. 59; **ሰልጢ፡** (v. **ስልጢ፡**) **ሲሳየኪ፡** 4 Reg. 4, 7; **እስከ፡ሶበ፡ትሰልጥ፡ኵሎ፡ዘተዐገልከ፡** Clem. f. 269; **ሰለጡኒ፡** (v. **ሰለጠኒ፡**) **ኵሎ፡ውስተ፡ሕፅንየ፡** Job 19, 27; *tollere* peccata Lud. ex Org. 2. 3) *absolvere, consummare, perficere, ad finem perducere,* absol.: **እስመ፡ሰለጥኩ፡በዝ፡በሓውርት፡** μηκέτι τόπον ἔχων Rom. 15, 23; c. Acc.: **ሰሊጦሙ፡ግብሮሙ፡** Luc. 2, 43; Rom. 12, 8; festi celebrationem Kuf. 49; **ሰፈረ፡እግዚ"፡ለመንግሥትከ፡ወሰለጣ፡** ἐπλήρωσεν Dan. 5, 26; **ይሴልጥ፡** συντελέσει Prov. 22, 8; **እሰልጥ፡መዐትየ፡ላዕሌሆሙ፡** Hez. 5, 13. 13, 14 var.; **ከመ፡እስልጥ፡** (var. **አስልጥ፡**) **መቅሠፍትየ፡ዲቤሆሙ፡** 20, 8; **እሰልጥ፡ማኅለቅቶ፡ለእከይኪ፡** 22, 12; **ሰለጠ፡ለትእዛዝ፡** *implevit* seu *executus est praeceptum* Enc. Ter 25; **መዋዕሊሁ፡በሀድአት፡ሰለጠ፡** Sx. Mag. 6 Enc.; c. Inf. vel c. **እንዘ፡**, ut: **እምዘ፡ሰለጠ፡አገዝዞቶሙ፡** vel **እንዘ፡ይኤገዝዞሙ፡** Matth. 11, 1; usurpatur significandae particulae ἤδη *jam:* **ሰለጠ፡መዊተ፡** Joh. 19, 33.

አስለጠ፡ II, 1 1) nonnumquam id. q. **ሰለጠ፡** trs., sc. *complere, absolvere, consummare, perficere:* **አሰልጥ፡መዐትየ፡** (v. **እሰልጥ፡**) Hez. 6, 12. 20, 8; Rom. 12, 8 Platt; **አመ፡ይፈጥሮ፡ለእጓለ፡እመሕያው፡ይእተ፡አሚረ፡ይኤገዝዞሙ፡ወአመ፡ያሰልጠ፡ይእተ፡አሚረ፡ያዐርፎ፡** Sir. 18, 7. 2) facere ut quis vel quid ad finem propositum perveniat i. e. *efficere, proficere, peragere* (ausrichten, vollbringen), *efficacem esse, prodesse,* c. Acc. prs.: **መብልዕ፡ኢያሰልጠነ፡በኀበ፡እግዚ"፡** 1 Cor. 8, 8; **መሀሮ፡ለወልድከ፡ወያሰልጠከ፡** Sir. 30, 13; c. **ለ፡** prs.: **ብእሲ፡ጠቢብ፡ያሰልጥ፡ለመኳንንቲሁ፡** Sir. 20, 27; Rom. 16, 2; vel absol.: **ነፍስ፡እንተ፡ታሰልጥ፡** ψυχὴ ἐνεργοῦσα Sap. 15, 11; **ትክል፡ወታሰልጥ፡** Jac. 5, 16; **ኢያሰልጥ፡** οὐκ ἐργῶνται Jes. 5, 10; ὠφελεῖν Ps. 29, 11; 1 Tim. 4, 8; **ኢያስለጠት፡ወኢምንተኒ፡** οὐδὲν ἐτελείωσε Hebr. 7, 19; **ግዝረት፡ኢትበቍዕ፡ወኢታሠልጥ፡** F. M. 33, 5; **እስመ፡ጸሎተ፡ጻድቅ፡ትበቍዕ፡ወታሰልጥ፡** Mavâs. f. 1.

ተሰልጠ፡ III, 1 et **ተሰለጠ፡** III, 2 1) *compleri, impleri, perfectum fieri, consummari, absolvi, finiri,* de vaticinio Luc. 4, 21; **በዘ፡ይሴለጥ፡ሙስናሃ፡ለኢየሩሳሌም፡** Dan. 9, 2; **ከመ፡ትሰለጥ፡ኀጢአት፡** 9, 24; **ተሰልጠ፡መዐትየ፡** Hez. 6, 12 var.; **ከመ፡ኢይሰለጡ፡** ἵνα μὴ τελειωθῶσι Hebr. 11, 40; **በኀቤክሙ፡ተሰልጠት፡ጥበብ፡** Job 12, 2 (v. **ጠፍአት**); **ወተሰልጠ፡ሕማምየ፡ውስተ፡መሬት፡** 16, 15; Joh. 3, 30 ἐλαττοῦσθαι. 2) *efficacem fieri, proficere, peragere:* **ተገብረ፡ወተሰልጠ፡እሳት፡ውስቴቱ፡** (**ለማይ፡**) ἐνήργει Sap. 16, 17; **ከነ፡ወተሰልጠ፡** καὶ κατευωδώθη αὐτῷ Dan. 8, 11; **ገብረ፡ወተሰልጠ፡** 8, 12. — *Voc. Ae.:* **በጽሐ፡ተሰልጠ፡ዘ፡ደረሰ፡**

ስሉጥ፡ part. *completus, absolutus, perfectus, solidus:* (luctabatur) **ዓመተ፡ስሉጠ፡ስሳ፡ወሰቡዐ፡** Sx. Ter 20 Enc.; Acc. **ስሉጠ፡** adv., de emtione et venditione *rata* vel *irrevocabili* Lev. 25, 23. 30.

ስላጤ፡ subst. 1) *profectus, perfectio, integritas* (תֹּם), προκοπή 1 Tim. 4, 15; τὸ ἐπιεικές Phil. 4, 5. 2) *officium alicui praestitum:* **ተወከፈ፡ለክሙ፡ስላጤክሙ፡** (παράκλησις) 2 Cor. 8, 17; (metropolitae) **እለ፡አዕለዉ፡ምግበሙ፡** (*qui defuncti sunt munere suo*) **በንጽሕ፡ወተወክፍከ፡ስላጤሆሙ፡ከመ፡ትሰስዮሙ፡ዐስበ፡ጽድቆሙ፡** Lit. Joh. 3) *utilitas, finis* (*propositus*): **ምንትኑ፡ስላጤሃ፡ለግዝረት፡** ὠφέλεια Rom. 3, 1; **ለስላጤ፡ኅዳጥ፡መዋዕል፡** πρὸς ὀλίγας ἡμέρας Hebr. 12, 10.

መሰልጥ፡ part. (I, 2) *efficax:* **ቃለ፡ነገር፡መሰልጥ፡** Sx. Hed. 21 Enc.

ሰሊጥ፡ subst. i. q. سليط *oleum e seminibus expressum:*

ይሴስይዎ፡ስንዳሴ፡ብሱለ፡ዘቱሱሕ፡በማይ፡ወበቅብዕ፡ወሰሊጥ፡ወመዓር፡ዘንሁብ፡ Sx. Ter 16; ያሰትይዎ፡ሚሰ፡ወሰሊጠ፡ ib.; ፯ልጥረ፡ቅብዕ፡ዘሰሊጥ፡ Sx. Haml. 5.

ሰልፍ፡ subst. amh. *comparatio belli:* ተፃብእዎ፡በጽኑዕ፡ሰልፍ፡ Chr. L. Atk. f. 15.

ሰሐለ፡ I, 1 [سَحَلَ *decorticavit, derasit, detersit;* مِسْحَلٌ *lima, dolabra;* amh. ሳለ፡ *acutum esse;* cfr. etiam سَحْجَلَ] Subj. ይስሕል፡, (detergere, polire,) *acuere:* ዘይስሕል፡ሰይፈ፡ለቢጹ፡ይትቀተል፡ቦቱ፡ለሊሁ፡ Fal. f. 21; አዘዘ፡ከመ፡ይስሐሉ፡ኩናተ፡ Gad. T. H.

ተስሕለ፡ III, 1 *acui, exacui:* እመ፡ተስሕለት፡መዐቱ፡ ὀξυνϑῇ Prov. 24, 23.

ስሑል፡ part. *acutus:* ስሑል፡ፈድፋደ፡እመጥባሕት፡ Prov. 5, 4; Did. 2.; Ps. 44, 7. 119, 4; መጥባሕት፡ስሑል፡ Sx. Teq. 29; Mij. 28 Enc.

ስሕለት፡ subst. *acies* Lud. sine auct.

ሱሐል፡ subst. i. q. **ዞሐል፡** زُحَل *Saturnus* planeta; ሱሐል፡አብርሀ፡ላዕሌየ፡ዮም፡ Kedr f. 22; ሡሀል፡ Lud. e Ssal. Req.

አንሳሕለለ፡ quadrl. V *exterere, calcando deterere, terere* viam: መድረከ፡ኆኅቱ፡ያንሰሐልል፡ βαϑμοὺς ϑυρῶν αὐτοῦ ἐκτριβέτω ὁ πούς σου Sir. 6, 36 (sc. frequenter adeundo, frequentando). — *Voc. Ae.:* አንሳሕለለ፡ዘ፡ደረሰ፡ሠሥዐሂ፡ወተሳለመሂ፡ነበረሂ፡ይ፡; *aliud:* ሳሕለለ፡ብ፡ደረቀ፡; *aliud:* አንሶሰወ፡አንሳሕለለ፡ብ፡ተመላለሰ፡

ሳሕስሐ፡ rad. quadrl. sc. זִעְזַע ܙܥܙܥ زَعْزَعَ زَأْزَأَ دَعْدَعَ (سَعْسَعَ. سَعَى).

አንሳሕሰሐ፡, etiam **አንስሐሰሐ፡** et **አንሰሐሰሐ፡** V 1) intrs. *se movere* vel *commovere, moveri* (ſich regen, ſich rühren, ſich bewegen): ሞተ፡ወተገንዘ፡ዘእንበለ፡እስትንፋስ፡ወዘእንበለ፡አንሰሐሰሐ፡ (sic) hom. Epiphanii in Cyr. f. 118; (postquam venenum bibit,) አንሳሕሰሐ፡ሥጋሁ፡(ለምዉት፡) Clem. f. 252. 253. somnia nascuntur e temperatione ዘ፬ጠባይዓት፤ ሶበ፡ያንስሐስሕ፡ደም፡በውስተ፡ሥጋ፡ዘውእቱ፡ጠባይዕ፡ማያዊ፡ይሬኢ፡ሰብአ፡በንዋሙ፡ግብረ፡ሠናየ፡ወመስተፍሥሒ፡ወዓዲ፡ይሬኢ፡ሕብራተ፡ቀይሓተ፡ወፀአተ፡ደምሂ፤ ወለእመ፡አንሰሐሰሐ፡ (sic) ሳፍራ፡ዘውእቱ፡ጠባይዕ፡ነፋሳዊ፡ይሬኢ፡ተጋእዘተ፡ወአዕባእተ፡ወእሳተ፡ወሕብራተ፡ብዙኀ፡ወመኃትዋተ፡ወመባርቅተ፡ወይመስሎ፡ዓዲ፡ከመ፡ዘሀሎ፡ውስተ፡ብለኔ፡ወዘውስተ፡ፀሓይ፤ ወሶበሂ፡ያንስሐስሕ፡በልቀም፡ዘውእቱ፡ጠባይዕ፡መሬታዊ፡ይሬኢ፡አብሕርተ፡ወአፍላጋተ፤ በረደ፡ወዝናማተ፡ወአስሐትያ፡ወሕብራተ፡ጸዓድዓዳነ፡ወከመ፡ዘይሰቲ፡ማየ፡ይመስሎ፤ ወለእመ፡አንሳሕሰሐት፡ሳውዳ፡ዘውእቱ፡ጠባይዕ፡እሳታዊ፡ይሬኢ፡ጽልመተ፡ወመቃብራተ፡ወሙታነ፡ወሥርዐተ፡ሐዘን፡ወለቢሰ፡ልብስ፡ጸሊም፡ወበኢ፡ኀቤሁ፡ፍርሀት፡ወረዓደ፡ Fal. f. 16 (e Galeno); እመ፡ከሠትክሙ፡ዐሊወ፡ሮም፡ወአንሳሕሳሕክሙ፡ *si aperte a Romanis defeceritis et vos commoveritis* Jsp. p. 344; እመ፡አርሐቁ፡ኀሊናተ፡እምቀዳሚሁ፡ለአንስሐስሐቶሙ፡ *si cogitationes, quam primum se commoverint, (a se) removerint* Phlx. 31; Infin. አንሳሕስሖ፡ *motus animalis viventis* Org. 5. 2) trs. *movere, commovere, concitare:* ለእመ፡ሆከ፡ወአንስሐስሖ፡፩እመክኑ፡ *si quis* (altare gestabile) *loco suo moverit* F. M. 29, 2; M. M. f. 272; ነፍስ፡ይእቲ፡እንተ፡ታንሰሐስሖ፡ለሥጋ፡ F. N. in proleg.; አልቦ፡ምንትኒ፡ግብር፡እምግባራት፡ዘያንሰሐስሖሙ፡ለከሓድያን፡ኀበ፡አንክሮ፡ Chr. Ta. 32; አሠንዮትከ፡ለአግዓዚ፡ያንስሐስሖ፡ለፍዳ፡ወአሠንዮትከ፡ለቂቂይ፡ያንስሐስሖ፡ለተመይጦ፡ኀቤከ፡ለስኢል፡ Fal. f. 62; ተስፋሁ፡ለከልብ፡ያንስሐስሕ፡ዘነበ፡ወእዘኒሁ፡ Fal. f. 74; ሥጋ፡ያንስሐስሕ፡ኀበ፡ፍትወቱ፡ወያስተጥዕም፡ለነፍስ፡ምግባራተ፡ሕሡመ፡ Jsp. p. 382; obscoene: ዘያንስሐስሕ፡ሥጋሁ፡በእዴሁ፡እመሂ፡ተባዕት፡አው፡አንስት፡ Kedr f. 63; በአንስሐስሖ፡ (sic) እድ፡ *manustupratione* f. 61. — *Voc. Ae.:* አንሰሐሰሐ፡ብ፡ተረማመደ፡ተበራጋሂ፡(?)ይ።

ንስሕሳሕ፡ subst. *motus, commotio:* ከመ፡ንዉም፡ዘእንበለ፡ድምፅ፡ወኢንስሕሳሕ፡ Phlx. 98; አእምሮ፡ወሰሚዕ፡ወርእይ፡ወኀሊና፡ወንስሕሳሕ፡ (et angelis et hominibus convenit) Clem. f. 56.

አንሰሐሳሒ፡ n. ag. *is qui se movet* F. N. in proleg.

ሰሐበ፡ I, 1 [סָחַב سَحَبَ; amh. ሳበ፡] Subj. ይስሐብ፡, *trahere* (*,ducere*) cum compositis: በሐብለ፡ሰብእ፡ሰሐብክዎ፡ Hos. 11, 4; Joh. 6, 44; Koh. 2, 3; ሰሐብከ፡ Cant. 1, 4. a) de jumentis, quae *trahunt* vel *vehunt* vehiculum vel alqd in vehiculis: አፍራስ፡እለ፡ይስሕቡ፡ሰረገላተ፡ 3 Reg. 3^a, 21; Jsp. p. 328; አርዑተ፡ Deut. 21, 3; እንዘ፡ይስሕብዋ፡አልህምት፡በሰረገላ፡ 1 Par. 13, 9; ይስሕባ፡እጐላት፡ውስተ፡ሰረገላ፡ 1 Reg. 6, 7. 10. b) *intro trahere* Gen. 19, 10; ሰሐብኩከ፡ውስተ፡ሣህልየ፡ Jer. 38, 3. c) *extrahere, sursum trahere* Gen. 37, 28; ሰሐብዎ፡በአሕባል፡ወአውጽእዎ፡ Jer. 45, 13; Joh. 21, 6; Hab. 1, 15; huc etiam pertinere videtur: ሰሐቢ፡አቍያጺኪ፡ (ἀνάσυρε τὰς κνήμας male intellecto) Jes. 47, 2. d) *attrahere, ad se trahere:* እለ፡ይስሕብዋ፡ለኀጢአቶሙ፡ከመ፡ሐብል፡ነዋኅ፡ Jes. 5, 18; እስሕብ፡ኵሎ፡ኀቤየ፡ Joh. 12, 32; (meretrices sese ornant) ከመ፡ይስሐብ፡ኵሎ፡ዘርእዮን፡ (πρὸς ἑαυτὴν ἐπισπάσασϑαι) Chr. Ta. 28. e) *adducere, intendere; diducere, extendere:* ይስሐብ፡ዘይዌስቅ፡ቀስቶ፡ τεινέτω Jer. 28, 3; ἐκτείνειν Ex. 38, 19; ሰሐበ፡አምጣነ፡ Thren. 2, 8. f) *humi trahere,* vestem, syrma: ይስሕባ፡አልባሲሆን፡ Jes. 3, 16; Apoc. 12, 4; hominem 4 Reg. 14, 13. g) *captivum trahere, deducere* in custodiam, judicium, supplicium: ይስሕብዎ፡ ἡ σύλληψις αὐτοῦ Job 18, 10; ሞት፡ይስሕባ፡ለቤቱ፡ለዝላፉ፡ 20, 28; ይስሕቦ፡እምቤቱ፡ συρεῖ αὐτόν 27, 23; ይስሕቡ፡አንስቲያሆሙ፡ ἕξουσι Jes. 13, 16; Asc. Jes. 4, 14; Act. 6, 12; Jac. 2, 6; Hen. 41, 2; ዘሰሐብዎሙ፡ኀበ፡ሀውድ፡ምኵናን፡ Did. 25; Sx. creberrime. h) *abripere* Ps. 27, 3. i) *trahendo adducere:* ይስሕቦሙ፡እምአጽናፈ፡ምድር፡ συρεῖ Jes. 5, 26. 7, 18. k) *deorsum trahere:* አነ፡ሰሐብክዎ፡ለዒሳው፡ κατέσυρα (perperam intellecto sensu loci) Jer. 29, 11. l) *distrahere:* አናብስት፡ሰሐብዎ፡ Jer. 27, 17; distrahendo destruere murum 2 Reg. 17, 13. m) *contrahere* vel *consciscere* sibi (ſich zuziehen): እመሰ፡ተፋታሕከ፡ምስሌሁ፡ (cum clerico) በዐመፃ፡ሰሐብከ፡ለርእስከ፡አበሳ፡ወኀጢአተ፡ Did. 9. n) *protrahere, producere, in longius trahere:* ለእመ፡ሰሐብከ፡ነገረ፡ይወጽእ፡ጋእዝ፡ወኵነኔ፡ Prov. 24, 68; መገሥጽ፡ሶበ፡ያነውኅ፡ነገረ፡ወይስሕብ፡ቃለ፡ያንጌጊ፡ሰማዒ፡ Chr. ho. 27; ut videtur, etiam intrs. *trahi in longius, diuturnum* *esse* (ſich hinziehen, verziehen) Gad. Ad. f. 13. c) *inducere* (illicere, pellicere), in partem malam: **ሰሐቦ፡** ἐξώκειλεν αὐτόν Prov. 7, 21; **ዘረእዮሙ፡ ይስሕቦ፡ ለአብድ፡ ውስተ፡ ፍትወቶሙ፡ ይምጻእ፡** Sap. 15, 5; Judae 19 Platt; **ረኀብ፡ ወተዕናስ፡ ሰሐቦን፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ ግብር፡** Chr. Ta. 15; Lud. comm. hist. p. 316 Nr. 51; in bonam partem: **ዝንቱ፡ ግብር፡ ሰሐባ፡** (feminam) **ለገቢረ፡ ሠናይት፡** Chr. ho. 26.

ተስሕበ፡ III, 1 *trahi*, cum compositis: **ተስሕበ፡ በሐብለ፡ ሃይማኖት፡** Sx. Hed. 20 Enc.; *adduci* Hen. 70, 3; *captivum trahi, deduci* Jes. 13, 16 var.; 4 Esr. 10, 34; **እለ፡ ይስሐቡ፡ ውስተ፡ ሞት፡** Prov. 24, 11; *attrahi, induci*: **በአሐዱ፡ ፍቁር፡ ይስሐብ፡ ከልእ፡** Prov. Aeth. secundum Lud.; **ተስሕበ፡ ሰብእ፡ በሥነ፡ ላሕዩ፡ ምግባር፡** Sap. 14, 20; **ወይስሐብ፡ እንከ፡ በልቡ፡** (sc. ad vitium) Phlx. 48; **ጠቢብ፡ ኢይትአኀዝ፡ በአፍቅሮቱ፡ ለሐሳዊ፡ ወኢይስሐብ፡ ሎቱ፡** (ad eum) Fal. f. 21; *adstringi, intendi*, de chordis Chr. Ta. 29 (vid. sub **ልኅሉኅ፡**).

ስሑብ፡ part. *tractus*, ex. gr. *distractus, distortus*: signum numerale ፲ est ductus simplex **ዘእንበለ፡ ጥውይት፤ ኢድኑኑ፡ ርእስ፡ ወኢስሑብ፡ አእጋር፡ ከመ፡ በዕዳን፡ ሆህያት፡** M. M. f. 246.

ስሕበት፡ n. act. *tractus, attractio, abstractio*, ut captivi: **በእንተ፡ እስረቱ፡ በሐብል፡ ወበእንተ፡ ስሕበቱ፡ ለማርቆስ፡ ሐዋርያ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

ሰሓቢ፡ n. ag. *trahens*: **ሰሓብያን፡ አርዑት፡** *subjuncti jugo* Chr. ho. 27.

ተሰሓቢ፡ n. ag. III, 1 *tractus, attractus*: **ተሰሓቢ፡ በሐብለ፡ ፍቅሩ፡** Gad. Kar.

መስሐብ፡ subst. *instrumentum quoddam, quo trahitur*, (*verritur*, sine dubio id. q. مِسْحَاةٌ) *pala*: (juvenis quidam postquam vigiliis et laboribus cupiditates devinci posse audivit) **ገብረ፡ ሎቱ፡ መስሐበ፡ ሐፂን፡ ወይትነሣእ፡ በሌሊት፡ እንዘ፡ ይለብስ፡ ኀሡረ፡ ወሐጺረ፤ እንዘ፡ የዐውድ፡ ኀበ፡ ኵሎሙ፡ መሃይምናን፡ ወይኬስትር፡ ኵስሐሙ፡ ወይጸውሮ፡ ወይገድፎ፡ ርሑቀ፡** Sx. Jac. 21.

ምስሐብ፡ subst. *extractio*: **ሐብለ፡ ምስሐብከ፡** *funis quo te extraham*, Lud. comm. hist. p. 502 n. 40.

ሳሕበበ፡ *mucere* vid. sub **ሣሀበበ፡**

ስሕተ፡ *sedatum esse* vid. sub **ሥኅተ፡**

ስሕተ፡ I, 1 [cum שָׂטָה סָטָה (סָטָה שָׂטָה **ሳከየ፡**) magis quam cum שָׁחַת (تحت سحت **ሰሐጠ፡**) convenit; amh. **ሳተ፡**] Subj. **ይስሐት፡** 1) *errare, aberrare, errorem committere, falli*: πλανᾶσθαι **ስሕቱ፡ ግብጽ፡** Jes. 19, 13; **ብእሲ፡ ዘዘዚአሁ፡ ሐረ፡ በፍኖቱ፡ ወስሕተ፡** 53, 6; **ስሕትነ፡** 64, 5; **ስሕትከ፡** Job 6, 21; **ውስተ፡ ስሒት፡** Prov. 14, 8; **ዘእንበለ፡ እስሐት፡** Sir. 51, 13; Ps. 57, 3. 94, 10; **የሀይጺ፡ ሥዕርተ፡ ወኢይስሕቱ፡** Jud. 20, 16; **ነቢይ፡ እመ፡ ስሕተ፡ አነ፡ አስሐትክዎ፡** Hez. 14, 9. 11; Tit. 3, 3; σφάλλεσθαι Sir. 13, 21; in arithmeticis Abush. 11 seq.; saepius de erroribus haereticorum, ut: **ስሕቱ፡ ወይቤሉ፡** Sx. Mag. 13; c. c. **እምነ፡** viae vel veri Hen. 89, 32; **ስሕትነ፡ እምፍኖተ፡ ጽድቅ፡** Sap. 5, 6; **እመ፡ ስሕተ፡ እምኔየ፡** Sir. 4, 19; **ኢይስሕቱ፡** (astra) **ወኢይፈልሱ፡ እምነ፡ ዐቅሞሙ፡** 43, 10; Hen. 80, 6; ἀστοχεῖν 1 Tim. 6, 21; ἀθετεῖν Hebr. 10, 28; **አልቦ፡ ዘይስሕት፡ እምሕገ፡ እግዚ"፡** 1 Esr. 8, 7; vel c. Acc. viae vel veri: **ስሕትዋ፡ ለፍኖተ፡ ጽድቅ፡** 2 Petr. 2, 15; **ይስሕቱ፡ ሠርቀ፡ ወሰንበተ፡** Kuf. 1. 6. a) *in irritum cadere*, de promisso: **ኢይስሕት፡** (var. **ኢይወድቅ፡**) **ቃልየ፡** Ruth 3, 18; **አልቦ፡ ዘይስሕት፡ እምዘ፡ ኀለየ፡ እግዚእየ፡** Judith 11, 6. b) **ስሒት፡** *error, errores*: **ስሒተዝ፡ ዓለም፡** στοιχεῖα τοῦ κόσμου Gal. 4, 3; Col. 2, 8. 2) *in errorem induci, decipi, seduci, se pellici pati*: **ይስሕት፡** ἀπατηθήσεται Jer. 20, 10; **ስሒት፡** ἀπάτη Herm. p. 91; 1 Tim. 2, 14; **ብዙኃን፡ እለ፡ ስሕቱ፡ በሥነ፡ ብእሲት፡** Sir. 9, 8; **እለ፡ ስሕቱ፡ ብከ፡** Macc. f. 22; Kuf. 11. 3) creberrime sensu ethico: *errore labi, peccare, delinquere, offendere*: ἁμαρτάνειν 1 Cor. 15, 34; **ኵሎሙ፡ ስሕቱ፡** Rom. 3, 9; Sir. 19, 16. 24, 22; Kuf. 1. 11; ἀνομεῖν **ይስሕቱ፡ ጊጉያን፡** Dan. 12, 10; **ስሒት፡** ἀνομία Sir. 41, 18; παράπτωμα Ps. 18, 13; Rom. 11, 12; ἀδικεῖν **ኵሉ፡ ዘስሕተ፡ ለከ፡ ቢጽከ፡** Sir. 10, 6; **ዘስሕተ፡** ὁ ἀποστρέφων Jer. 8, 4; **ኢዐለወኒ፡ ወኢይስሕት፡ ብየ፡** σκανδαλίζεσθαι Matth. 11, 6 rom.; ὀλισθαίνω **ዘኢስሕተ፡ በቃሉ፡** Sir. 25, 8; **ቦ፡ ዘይስሕት፡ እንዘ፡ ኢይፈቅድ፡ በልቡ፡** 19, 16; **ዕደው፡ ጠቢባን፡ ለእመ፡ ስሕቱ፡** ἐὰν σκυβαλισθῶσιν 26, 28; πταίειν Jac. 2, 10. 3, 2; Hen. 8, 2. 80, 7. 8.

አስሐተ፡ II, 1 1) *errare* vel *oberrare facere* (a recta via abducere): **አስሐቶሙ፡ ውስተ፡ በድው፡** Ps. 106, 40; **አስሐቶሙ፡** ἀπῴκισεν αὐτούς Sir. 29, 18; c. dupl. Acc.: **ዘያስሕቶ፡ ፍኖተ፡ ለዕዉር፡** Deut. 27, 18; Clem. f. 160; c. Acc. et **እምነ፡** viae: Jes. 63, 17. 2) *in errorem inducere, seducere, decipere*, in specie: *in peccatum inducere, scandalizare*: πλανᾶν 34, 7; **ኢያስሕትከ፡ ንጉሥ፡** Dan. apoc. 13, 7; Hez. 14, 9; ad peccatum: Kuf. 10; Hen. 19, 1. 2. 54, 6. 69, 4; **ለብዙኃን፡ አስሐቶሙ፡ ትዝህርቶሙ፡** Sir. 3, 24; **ኢትበል፡ እግዚ"፡ አስሐተኒ፡** 15, 12; Jes. 9, 16. 41, 10; Prov. 7, 21; Jac. 1, 16; 1 Joh. 3, 7; Apoc. 13, 14; 2 Thess. 2, 11; **ኢታስሕት፡ ርእሰከ፡** μὴ ἁμάρτανε Sir. 7, 7; Ps. 35, 1; ἀπατᾶν **እመቦ፡ ዘአስሐቶ፡ ለልብየ፡ በጽሚት፡** Job 31, 27; **ተሠነየት፡ ጥቀ፡ እስከ፡ ታስሕት፡ ዐይኖሙ፡ ለዕደው፡** Judith 10, 4. 16, 8; Jes. 36, 14. 37, 10; virginem Ex. 22, 15; **ኢያስሕትከ፡** μή σε ἐκκλινάτω Job 36, 19; **ታምጽእ፡ ሊተ፡ ዘያስሕታ፡ ለዐይንየ፡** Sir. 23, 4 (μετεωρισμοί); **ኢያስሕቱክሙ፡ ሐሳውያን፡ ነቢያት፡** ἀναπείθειν Jer. 36, 8; σκανδαλίζειν Matth. 5, 29. 18, 8. 3) *in lapsum* vel *infortunium inducere*: **እመ፡ አስሐተከ፡** Sir. 12, 16; 4 Esr. 6, 65; παγιδεύειν Matth. 22, 15.

ተስሕተ፡ III, 1 imprs.: *errore accidit* alicui alqd, *erratum* vel *delictum est*, c. c. Acc. prs.: 1 Reg. 20, 26 (σύμπτωμα), Lev. 4, 13; 2 Reg. 14, 19; **ለእመቦ፡ አበስከ፡ ወተስሕተከ፡** (var. **ወስሕትከ፡**) Sir. 21, 1; personaliter 1 Reg. 6, 9.

ስሑት፡ part. *errans, aberrans, errore captus, seductus*: **ስሑታን፡** πλανώμενοι Prov. 14, 22; (Deus) **ጥበበ፡ ስሑታን፡** Kid. f. 9; **አብድ፡ ስሑት፡ ውእቱ፡ ወጠቢብኒ፡ ውእቱ፡ ዘይትጌሠጽ፡ እምከልኤኒሁ፡** Fal. f. 67.

ሳሕት፡ subst. *error, peccatum* Kuf. p. 78 ann. 7.

ስሕተት፡ n. act., m. et fem., Pl. **ስሕተታት፡** *aberratio, error, errores*, (*vitium, peccatum*): **ስሕተት፡ ጸዋግ፡** περιφέρεια πονηρά Koh. 10, 13. 7, 25 (var. **ስሕታት፡**); πλάνη **ፍኖተ፡ ስሕተት፡** Sap. 12, 24; **ስሕተቶሙ፡ እምአእምሮ፡ እግዚ"፡** 14, 22; **ስሕተተ፡ ልቦሙ፡** Kuf. 1. 12; **ስሕተተ፡ አሕዛብ፡** Kuf. 6; Asc. Jes. 2, 10; **ዘእንበለ፡ ስሕተት፡** *sine errore*

Lud. comm. hist. p. 314 Nr. 46; error Quartodecimanorum Sx. Mag. 4; *seductio* (passive) Enc.

ስሕታት፡ subst. *error*, περιφορά Koh. 7, 25; Lud. e Vit. Sanct.

ሰሓቲ፡ n. ag. *errori obnoxius, delinquens, peccator:* **ዐማዕያን፡ወሰሓትያን፡ወኃጥኣን፡** Did. ed. Platt p. 114; **እስመ፡ሰሓትያን፡ንሕነ፡** Kedr f. 12; **ሰሓትያን፡ወአበስያን፡ንሕነ፡** f. 15.

አስሓቲ፡ n. ag. II, 1 *seductor:* **ሰይጣን፡አስሓቲ፡** Kedr f. 26.

መስሕት፡ part. (II, 1), Pl. **መስሕታን፡**, fem. **መስሕታት፡** 1) *in errorem inducens, impostor, seductor:* **ጋኔን፡መስሕት፡** πνεῦμα πλανήσεως Jes. 19, 14; Jer. 4, 11; **ኀይል፡መስሕት፡** ἐνέργεια πλάνης 2 Thess. 2, 11; **አጋንንት፡መስሕታን፡** 1 Tim. 4, 1; πλάνοι 2 Joh. 7; ἐπίβουλος 2 Reg. 19, 22; ἐμπαῖκται Judae 18; φρεναπάται Tit. 1, 10; Clem. f. 186; **ሰይጣን፡መስሕት፡** Macc. f. 10; fem. **መስሕታት፡ለካልኣን፡** Did. 14; **ከኮብ፡መስሕት፡** πλανήτης *planeta* Judae 13. 2) *fallax:* **እስመ፡ከነ፡መስሕተ፡በልቡ፡ወያስሕት፡ልበ፡ካልኣኒሆሙ፡** Clem. f. 179; **መኰንን፡መስሕት፡** Lud. ex Enc. 3) **ደብር፡መስሕት፡** *mons offensionis* (הַר הַמַּשְׁחִית) 4 Reg. 23, 13.

መስሐቲ፡ part. c. term. adj., id. q. **መስሕት፡** 2 Joh. 7; Did. 6; **እንበለ፡ያስሕቶ፡መስሐቲ፡** F. M. 3, 1; Chr. ho. 28.

አስሐትያ፡ et **አስሐቲያ፡** subst., m. et fem., [num ab **አስሐተ፡** i. e. הִשְׁחִית vel **ሰሐጠ፡** repetendum et *id quod perniciosum* vel *noxium est* exponendum? an سَقِيطٌ comparandum videatur?] *nix, pruina, grando, gelicidium, gelu, glacies:* χιών Prov. 25, 13; Jer. 18, 14; πάχνη **ይዘርዎ፡ውስተ፡ምድር፡ለጊሜሁ፡ወእምከመ፡ረግዐ፡አስሐትያ፡ይትፌለጽ፡ከመ፡ስበራተ፡ማህው፡** Sir. 43, 19; Ps. 77, 52. 118, 83; **አስሐትያ፡ቀጢን፡** (v. **ቀጣን፡**) Sap. 5, 15; **አስሐትያ፡ክረምት፡** 16, 29; πάγος Job 37, 9; Ex. 16, 14; **ቍር፡ወአስሐትያ፡** πάγος καὶ ψῦχος Dan. ap. 3, 48; **አስሐትያ፡ይረግዕ፡ዲበ፡ማይ፡** Sir. 43, 20; Job 15, 7; χάλαζα Job 38, 22; **እብነ፡አስሐትያ፡** Hen. 71, 5; κρύσταλλος Apoc. 21, 11 Platt; praeterea in locis aliis, ubi quae vox Graeca respondeat haud satis liquet: Ps. 148, 8; Job 6, 16; Sap. 16, 22; 4 Esr. 6, 10; Hen. 14, 18. 60, 17. 69, 23; Kuf. 2. 23; **ዝናም፡ወአስሐትያ፡አጥፍኡ፡እሳተ፡** Enc. Mij. 30; **ከመ፡አስሐትያ፡ዘተሰደ፡በነፋስ፡ቀጢን፡** Enc. Tachs. 12; **ማይ፡ርግዕት፡እምአስሐትያ፡** (gelu) Sx. Mag. 13. — *Voc. Ae.:* **አስሐትያ፡ዘ፡ውርጭ** ።

ስሕከ፡ I, 1 [respondet حسك proprie: *asper, spinosus fuit*, de tribulis hordeo erinaceo; trsl. حَسِكَ *iratus fuit*] 1) *asperum, scabrum, horridum esse* vel *fieri:* **ስሕከ፡ሥጋየ፡በኀጢአ፡ቅብእ፡** Ps. 108, 23; Did. 30; **ትስሕክ፡እምሦክ፡ወአሜከላ፡ወትጠዊ፡እምአቅርንቲሁ፡ለሀየል፡** M. M. f. 198. 2) *raucum, asperum esse* vel *fieri*, de gutture, voce: **ስሕከኒ፡ጕርዔየ፡** Ps. 68, 4; **ከልሐ፡ጢሞስ፡በውእቱ፡ዕለት፡እስከ፡ስሕከ፡ጕርዔሁ፡** Jsp. p. 376. — *Voc. Ae.:* **ስሕከ፡ብ፡ሸከረ፡**; *aliud:* **ስሕከ፡ዘ፡ሐከከ** ።

አስሐከ፡ II, 1 *exasperare, scabrum facere:* **ጢስ፡ምንሃብ፡ያስሕክ፡ሥጋሁ፡** πήξει Sir. 38, 28; **አባላቲሁ፡አስሐከ፡በጾም፡** Sx. Teq. 13 Enc.

ስሑክ፡ part. *asper, scaber, horridus:* **ለእመኒ፡ኮነ፡ሥጋሆሙ፡ይቡሰ፡ወስሑከ፡** κἂν τραχὺ λάβῃ σῶμα καὶ σκληρόν (tamen mollitie effeminari potest) Chr. Ta. 29; **እስመ፡ቦቱ፡**(**ለዕፅ፡**)**ሦክ፡ወስሕከት፡ብዙኀ፡ወባሕቱ፡ፍሬሁሰ፡ጥዑም፡ውእቱ፡** ὁ μὲν φλοιὸς ἄποιός τίς ἐστι σχεδὸν καὶ τραχύς Chr. ho. 30.

ሳሕክ፡ subst. *asperitas, scabrities:* **አጽሕድ፡በቅብእከ፡ለነፍስየ፡ሳሕክ፡** Sx. Genb. 8 Enc.

ስሕከት፡ n. act. id. q. **ሳሕክ፡**, Org. 5; Sx. Mij. 16 Enc.

ስሕወ፡ I, 1 [conferendum est سَحَاةٌ *regio, tractus*; شَحَا *patuit, apertum fuit os*; contiguum videtur **ሰሐበ፡** سَحَابَةٌ *nubes*] *expandi, dilatari:* **እምቅድመ፡ይስሐው፡ግዘፈ፡ደመናት፡** Lit. Chrys. — *Voc. Ae.:* **ስሕወ፡ብ፡ተሳበ** ።

አስሐወ፡ II, 1 *pandere, expandere, laxare:* (Petrus decollandus) **አስሐወ፡ሎሙ፡ፊቃሮ፡ቅድስተ፡ወመጠዎሙ፡ክሣዶ፡ለጋላት፡** Deg. — *Voc. Ae.:* **አስሐወ፡ዘ፡አሰለበ** ።

ሳሕው፡ subst. 1) *expansio, dissipatio:* **መንፈስነ፡ይትከዐው፡ከመ፡ሳሕወ፡ደመና፡** ὡς χαῦνος ἀήρ Sap. 2, 3; **ጉባኤሆሙ፡ለዐማዕያን፡ከመ፡ሳሕወ፡ደመና፡ወፍሥሓሆሙ፡ከመ፡ዖፍ፡ሰራሪት፡** Macc. f. 10. 21; **ከመ፡ሳሕወ፡ጊሜ፡በገጸ፡ምድር፡** Org. 1. 2) ut videtur: *subductio* navis (a **ሰሐወ፡** pro **ሰሐበ፡**); **ጴጥሮስ፡ጕጕአ፡እምአኀዊሁ፡** (cfr. Joh. 21, 7) **ለበጺሕ፡ኀበ፡ኢየሱስ፡ወኢጸንሐ፡ለሳሕወ፡ሐመር፡አላ፡ቀነጸ፡እምዲበ፡ሐመር፡ወተወርወ፡ውስተ፡ባሕር፡** M. M. f. 208 (an: *natatio* a ܣܚܐ שָׂחָה?). — *Voc. Ae.:* **ሳሕወ፡ጊሜ፡ዘ፡የሚሰሐብ፡ደመና** ።

ሰሐየ፡ I, 2 vel **አሰሐየ፡** II, 2 mihi idem videtur quod **ሰየሐ፡** q. v.; legitur: **ይሴሕይዎ፡** v. **ያሴሕይዎ፡ለሕይወቶሙ፡መላእክት፡** ἡ ζωὴ αὐτῶν τιτρωσκομένη ὑπὸ ἀγγέλων Job 36, 14; in quibusdam codicibus margini adnotatum est: **ድርቅ፡** *ariditas* et **ያየብስዎ፡** *eam arefacient* (صاح?). At in aliis codicibus legitur: **ይሴይሕዎ፡** vel **ያሴይሕዎ፡**, quod praestat.

ሰሐገ፡ rad. inus., quae 1) *asperum, horridum* esse (ut **ስሕከ፡**), deinde 2) *tristem esse, lugere* significasse videtur (cfr. **ሐዘነ፡**).

ምስሐግ፡ vel **መስሐግ፡** subst., Pl. **መሳሕግት፡**, Pl. Plur. **መሳሕግታት፡** 1) *vestimentum* vel *stragulum vile, crassum*, (secundum Ludolfum: *e palmae foliis contextum* in lex. Ae. c. 107; cfr. Lud. lex. Amh. sub **ሰሌን፡** et **ተሊስ፡**): a) *vestis monachorum* (e pilis, fibris, foliis texta): **እኁ፡ለባሴ፡ምስሐግ፡** Phlx. 133; **መሳግሕታት፡** (sic) Phlx. 189. b) *stragulum* (squalidum) Sx. Nah. 5; **ተነጸፍከ፡ምስሐገ፡** (v. **መስሐገ፡**) **በታሕቴከ፡** (στρώσουσι σῆψιν רִמָּה!) Jes. 14, 11. 2) *luctus, cultus lugubris*, **ትግበር፡ላቲ፡ጻሰ፡ኀበ፡ትነብር፡ውስተ፡ምስሐግ፡** (v. **መስሐግ፡**) **ወትረ፡** ποίει σκέπην πένθους Jes. 16, 3; **ኢትባእ፡ምስሌሆሙ፡ቤተ፡ምስሐግ፡** (v. **መስሐግ፡**) Jer. 16, 8. 3) *lamentum, carmen lugubre*, θρῆνος: **ወይቤሉ፡ዛቲ፡ምስሐግ፡ለኢዮስያስ፡ወሠርዕዋ፡ለይእቲ፡ምስሐግ፡በኵሉ፡ምስሐግ፡ለኵሉ፡እስራኤል፡ነያ፡ጽሕፍት፡ውስተ፡መጽሐፈ፡ምስሐግ፡** 2 Par. 35, 25. — *Voc. Ae.:* **ምስሐግ፡ብ፡የብርድ፡ቤት፡**; *aliud:* **መሰግ፡** (pro **መስሐግ፡**)**ዘ፡የሚበርድ፡ቤት፡ቤተ፡ላሕጊ፡ይ** ።

ሰሐጠ፡ et **ስሕጠ፡** I, 1 Subj. **ይስሐጥ፡** [سقط, שָׁחַת, سَحَتَ] *laedere, violare, offendere, nocere, malum inferre:*

ኢሰሐጠሙ፡ οὐκ ἐλύπησεν αὐτούς Dan. ap. 3, 26; ኢሰሐጥዎ፡ ለዳንኤል፡ παρηνώχλησαν Dan. 6, 18; ἐλυμήνατο 6, 22; ἅπτεσθαι Gen. 26, 11; 1 Joh. 5, 18; ἀδικεῖν Ps. 104, 13; Apoc. 11, 5; δυναστεῦσαι ኢኀደገ፡ ይስሐጦሙ፡ ሰብእ፡ 1 Par. 16, 21; ኢትስሐጥዎሙ፡ ἐάσατε αὐτούς Act. 5, 38. 5, 13; አልቦ፡ ዘይስሕጥ፡ οὐκ ἔστιν ἐπίβουλος 3 Reg. 5, 4; Jes. 16, 7 var.; violare feminam, virginem: ኢትስሐጥ፡ ብእሲተ፡ ባዕድ፡ Sir. 9, 3; ኢትስሐጣ፡ ለድንግል፡ 9, 5; in re bellica: ናሁ፡ ይእዜ፡ እሙንቱ፡ ሰሐጡነ፡ ወመጽኡ፡ ያውጽኡነ፡ እምርስትነ፡ 2 Par. 20, 11; መኑ፡ ይቀድም፡ ስሒጠ፡ ወመኑ፡ ያስተኣኀዝ፡ ቀትለ፡ 3 Reg. 20, 14. — *Voc. Ae.*: ሰሐጠ፡ ዘ፡ ነከ፡; *aliud*: ለከፈ፡ ስሕወ፡ (sic pro ስሕጠ፡) ጐድዐ፡ ብ፡ ነከ ።

ስሑጥ፡ part. *violatus, laesus* Lud. sine auct.

ሰሓጢ፡ n. ag. *violator, qui aliquem laedit* Lud. sine auct.

ስም፡ *nomen* vid. sub ሰመየ፡

ሰምረ፡ *gratum habere* vid. sub ሠምረ፡

ሰምረ፡ (etiam ሠምረ፡) I, 1 [respondet ثَمَرَ, nec non שֶׁבֶר *frumentum*] Subj. ይስመር፡ 1) *uberem, fertilem, fecundum esse* vel *fieri, frugibus abundare*: ይሠምር፡ ወይን፡ Jes. 7, 23; Herm. p. 53; ሠሚሮ፡ Am. 4, 9; ይፈሪ፡ ወይሰምር፡ Col. 1, 6. 10; de anno frugibus locuplete: በ፯ ዓመት፡ ዘሠምረ፡ Kuf. 42. 2) *laete provenire* vel *crescere, florere*: እመኒ፡ ዘርኦሙ፡ ይሰምር፡ በቅድሜሆሙ፡ Job 21, 8; ሠምረ፡ ፍሬሁ፡ ὁ καρπὸς αὐτοῦ εὐθηνῶν Hos. 10, 1; በእንተዝ፡ ኢትሰምር፡ ሠናይቱ፡ οὐκ ἀνθήσει Job 20, 21; ሰምሮ፡ ሎቱ፡ ተግባሩ፡ Luc. 12, 16; ከመ፡ ይስመር፡ በላዕሌክሙ፡ ፍሬ፡ ጽድቅ፡ Phil. 4, 17.

አስመረ፡ II, 1 *uberare, fecundare, laetificare, fertilem reddere, frugibus abundare facere*, absol. Act. 14, 17; terram: እስከ፡ ሶበ፡ ያረዊያ፡ ለምድር፡ ወያበቊላ፡ ወያሰምር፡ Jes. 55, 10; segetes, fruges, messem: እጼውዖ፡ ለሥርናይ፡ ወኣሰምሮ፡ Hez. 36, 30; ኣሰምር፡ ፍሬ፡ ዕፅ፡ ib.; Ps. 64, 11; 2 Cor. 9, 10; አስምሮ፡ አዝርእት፡ Org. 1.

ስሙር፡ part. *uber, fecundus, fertilis, frugibus abundans, laete proveniens*: ምድር፡ ሥምርት፡ Kuf. 25; ፍሬ፡ ገራህት፡ ስሙር፡ Jes. 61, 11; ጺኣታት፡ ስሙራት፡ 1 Par. 4, 40; Herm. p. 75; ዕፅ፡ ስምርት፡ Jer. 17, 8; ዕፀ፡ ዘይት፡ ስሙር፡ Hos. 14, 6; Ps. 51, 8; ወይን፡ ስሙር፡ Ps. 127, 3; ሣዕረ፡ ጺኣት፡ ስሙር፡ Job 5, 25; ከመ፡ እክለ፡ ማእረር፡ ስሙር፡ 5, 26; ስሙር፡ ሣዕሩ፡ Herm. p. 75. Acc. adv. ስሙረ፡ *fecunde, ubertim* Enc.

ሰምር፡ et **ሰመር፡** subst., Pl. ሰምራት፡ et አስማር፡, *proventus uberior*: በሰመረ፡ (v. በሰምረ፡) ገራህቱ፡ et በሰመረ፡ ዐጸደ፡ ወይን፡ ይፈዲ፡ Ex. 22, 4; Org. 5; አስማሮ፡ ይፈዲ፡ Ex. 22, 4.

ሲመት፡ *felis* vid. sub ድመት፡

ስማኅ፡ subst. [illegible] *splen, lien*. *Voc. Ae.*: ስማኅ፡ ብ፡ ጣፍያ ።

ሳሚኅ፡ litera alphabeti hebraici XV^{a}, Thren. 1, 15 var.; vid. ሳምኬት፡

ሰመነ፡ *octo facere, octies facere* Lud. sine auct.

ሰማኒ፡ nom. numerale, femininis junctum [שְׁמֹנֶה, ܬܡܳܢܶܐ, ثَمَان], *octo*; ejus character ፰; ሰማኒ፡ ክረምቱ፡ 4 Reg. 22, 1; 4 Esr. 11, 12; ዐሥሩ፡ ወሰማኒ፡ አንስተ፡ ነሥአ፡ 2 Par. 11, 21; አርብዓ፡ ወሰማኒ፡ Num. 35, 7; Jos. 21, 39.

ሰማኒቱ፡ nom. num., plerumque masculinis junctum, Acc. ሰማኒተ፡, *octo*; በ፴ወሰማኒቱ፡ ዓመተ፡ መንግሥቱ፡ 2 Par. 16, 1; ወለደ፡ ፳ወሰማኒተ፡ አትቡዐ፡ 2 Par. 11, 21; ዐሠርቱ፡ ወሰማኒቱ፡ ነፍስ፡ Gen. 46, 22; 1 Petr. 3, 20; 2 Petr. 2, 5; Sx. Ter 27 Enc.; አትረፈ፡ ሰማኒተ፡ ነፍስ፡ Lit. Orth.

ሰማንቱ፡ (Ex. 26, 25; Lev. 25, 51; Jud. 3, 8. 14; Luc. 13, 16 rom.] et **ሰመንቱ፡**, nom. num., plerumque masculinis junctum, Acc. ሰማንተ፡ et ሰመንተ፡, *octo* 4 Esr. 12, 24; Tob. 14, 2; ፲ወሰመንቱ፡ ዓመተ፡ መንግሥቱ፡ Dan. 3, 1; ሰመንቱ፡ ሰራዊት፡ Mich. 5, 4; ተስዓ፡ ወሰመንቱ፡ ዓም፡ 1 Reg. 4, 15; Deut. 2, 14; Jud. 12, 14; Luc. 13, 4. 11.

ስምን፡ nom. num., *octo*, potissimum nominibus mensurarum junctum: ስምን፡ በእመት፡ Kuf. 29; Hez. 40, 9; 3 Reg. 7, 3. 47.

ሳምን፡ adj. num. (ordinale), f. ሳምንት፡ *octavus*: 1 Par. 12, 12; በሳምን፡ ወርኅ፡ Zach. 1, 1; በሳምንት፡ ዓመት፡ 1 Esr. 1, 41; እመ፡ ሳምንት፡ ዕለት፡ 2 Esr. 18, 18; Lev. 9, 1. 15, 14; Luc. 9, 28; በዓመት፡ ሳምንቱ፡ Jer. 43, 9; ሳምኖሙ፡ ውእቱ፡ Apoc. 17, 11. Apud poëtam usurpatum est pro ordinali: ሰላም፡ ለክሙ፡ ውስተ፡ ኢሐተኔ፡ ጉቡኣን ፤ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ዓሥር፡ ወቀሳውስቲክሙ፡ ሳምን፡ (i. e. 18 episcopi et presbyteri) Sx. Mag. 4 Enc.

ሳምናዊ፡ vel **ሳምናይ፡**, adj. num., f. ሳምናዊት፡ vel ሳምኒት፡ *octavus*; Sx. Ter 6 Enc.; Hen. 91, 12.

ሰሙን፡ nom. temporale 1) *octo* (dies) et *octavus* (dies) Gen. 31, 23; Hen. 74, 6. 7; Luc. 1, 59. 2, 21; Joh. 20, 26. 2) octo dies i. e. *hebdomas* integra vel *septimana*: በሰሙን፡ ሕማማት፡ *septimana passionis* F. M. 10, 3; Did. 30; Cod. Mus. Brit. XXIX, 2, 17; ሰሙነ፡ ሕማማት፡ ወሰሙነ፡ ፍሥሐ፡ Abush. 1 seq.; ኀሙስ፡ መዋዕለ፡ በበሰሙን፡ Syn. Nonnumquam ii tantum septimanae dies, quibus labor rusticus fieri solet, i. e. quinque dies (exc. Sabbato et Dominica) intelligendi sunt: ይጸውም፡ በበ፡ ሰሙን፡ *jejunabat per singulas hebdomades* Lud. e Vit. Sanct.

ሰማንያ፡ nom. num. *octoginta* (*octogesimus*); ejus character est ፹; Cant. 6, 8; Ps. 89, 11; Gen. 35, 28; Jud. 3, 20. 20, 25; 2 Reg. 19, 35; Luc. 2, 37. 16, 7.

ሰሜን፡ (forma antiquior ሲሜን፡, passim ut Zach. 14, 4 in Cod. Laur.) subst., sc. תֵּימָן ܬܰܝܡܢܳܐ التَّيْمَن (de transitu literae ተ in ሰ cfr. ex. gr. ሱራፌን፡ i. e. תְּרָפִים Hez. 21, 21) 1) *plaga australis, meridies*, νότος, Jer. 13, 19. 17, 26; Dan. 8, 4. 9; Zach. 6, 6. 14, 4; Koh. 11, 3; Kuf. 7 seq.; Hen. 26, 2; Luc. 13, 29. 2) m. *auster, ventus meridialis* Cant. 4, 16. 3) At Abyssinis recentioris aetatis genuina vocis significatio in contrariam abiit: *septentrio*, et vice versa significationem vocis ደቡብ፡ *septentrio*, illi oppositae, in contrariam sc. *meridies* converterunt, (similem confusionis labem etiam ad vocabulum መስዕ፡ serpsisse vid. in annot. ad Gen. 20, 1). Quam miram significationum permutationem gentibus meridionalis Abyssiniae Amharice loquentibus primis in morem venisse et inde exortam esse, quod **ሰሜን፡** voce montes Abyssiniae Semên (**ስሜን፡**, olim etiam **ሰሜን፡**, ut Sx. Genb. 19) significari opinati essent, equidem in Göttinger Gelehrte Anzeigen 1859 p. 1906 demonstrare conatus sum. Exempla hujus confusionis: Ex. 27, 11 ann.; Kuf. p. 44. 53; in libris recentioribus creberrime voci **ደቡብ፡**, ut Koh. 1, 6; Jes. 14, 31; Jer. 1, 13. 3, 18. 6, 22. 10, 22. 13, 20. 16, 15. 25, 9. 27, 3. 9. 38, 8; Zeph. 2, 13; Zach. 2, 6; Hez. 1, 4. 8, 5. 14. 21, 4. 26, 7 al., et voci **መስዕ፡** substituitur, ut Jes. 43, 6; Jer. 3, 12 al.

ሰሜናዊ፡ adj. rel. 1) *meridionalis* Apoc. 21, 13; Chr. Ax. 2) secundum confusionem sub **ሰሜን፡** expositam: *septentrionalis* Hez. 40, 23. 35. 40. 41, 11. 46, 9; **ነፋስ፡ሰሜናዊ፡** Prov. 25, 23 al. (vid. **ደቡባዊ፡**).

ሰመከ፡ rad. inus., e. q. ܣܡܰܟ et סָמַךְ *fulsit*; *innixus est.*

አስመከ፡ II, 1 1) trans. *imponere* alqd alicui *ita ut ei incumbat*; *inniti* vel *adniti facere*, *fulcire*: **ያሰምክ፡መዝራዕቶ፡ቦቱ፡** Jer. 17, 5; **አስመከ፡ርእሶ፡ውስተ፡ሙዳየ፡በለስ፡** Rel. Bar.; Luc. 9, 58; **አስምክኒ፡ላዕሌሆን፡** Jud. 16, 26; **ርእሱ፡(ለሰዋስው፡)ያሰምክ፡ሰማየ፡** Gen. 28, 12 (coll. سَمَكَ). 2) plerumque omisso nomine membri, quod quis rei imponit, tamquam intrs.: *niti*, *inniti*, *adniti*, *reclinare*, *acclinare*, *incumbere*, c. c. **በ፡**, ut: **ያሰምክ፡በአረፍት፡** Am. 5, 19; Cant. 1, 12; **ይረክብ፡በዘ፡ያሰምክ፡** Sir. 3, 31; c. **ውስተ፡**, ut: **ያሰምክ፡ውስተ፡ዐምድ፡** 4 Reg. 11, 14; **ውስተ፡ጽዮን፡አስመኩ፡** Sir. 24, 10; c. **ላዕለ፡**, ut: Gen. 28, 13; **አስመከ፡ላዕሌሃ፡** Jes. 36, 6; Sir. 31, 18; **አስመከት፡ላዕለ፡ርእሳ፡ወለታ፡** Esth. apocr. 5.; **ገዘኩ፡ዘያሰምክ፡ንጉሥ፡ላዕለ፡እዴሁ፡** 4 Reg. 7, 2. 17; c. **ዲበ፡**, ut: **አስመኩ፡ዲቤከ፡** Hez. 29, 7; **ያሰምክ፡ዲበ፡እዴየ፡** 4 Reg. 5, 18. Transl. (*confidere*, *fiduciam repositam habere* in re): **ላዕለ፡እግዚ"፡ያሰምኩ፡** Mich. 3, 11; **አስምኩ፡በስመ፡እግዚ"፡** Jes. 50, 10. 48, 2; **አስምኩ፡በቤተ፡ክርስቲያን፡** Clem. f. 193. 194; **ቤተ፡መቅደስ፡ብነ፡ያሰምክ፡** Judith 8, 24; etiam c. **ኀበ፡**, ut: **ናሰምክ፡በኵሉ፡ግብር፡ኀበ፡ረድኤተ፡እግዚ"፡** Chr. Ta. 12. — *Voc. Ae.*: **ያሰምክ፡ዘ፡ይደግፍ፡**።

ተሳመከ፡ III, 3 *se invicem fulcire*, *alterum alteri acclinare*, *se invicem continere* Ex. 26, 3. 5; nec non 26, 17 in CG; et Ex. 36, 22 sec. Hebr. in C.

አስተሳመከ፡ IV, 3 *facere ut sibi invicem innitantur* vel *se invicem contineant* Ex. 36, 10 sec. Hebr. in C (in meae editionis Apparatu crit. p. 90).

ስምክት፡ n. act. *actus innitendi* vel *reclinandi* in re: **ስምክት፡መለኮት፡በዲበ፡ህላዌሁ፡ሠናይ፡** ἐστήρικται ἡ τοῦ θεοῦ φύσις ἐν ἰδίοις ἀγαθοῖς Cyr. ad Th. f. 10.

መስመክ፡ et **መስመክት፡** subst., Pl. **መሳምክት፡** 1) *fulcrum*, *fulcimen*, *adminiculum*: **ጽኑዕ፡መስመኩ፡** (v. **ምስማኩ፡**) στήριγμα Sir. 31, 19; Ex. 26, 17 in CG; et Ex. 36, 22 sec. Hebr. in C. 2) res vel locus, cui quid incumbit vel innititur: *latus* (sicut κλίτος a κλίνω) Ex. 25, 12. 14. 19. 26, 27. 28. 27, 9. 14. 15.

ምስማክ፡ subst., Pl. **ምስማካት፡** 1) locus vel res, in quae quis reclinat vel innititur, *adminiculum*, *fulcrum* (Lehne): **ዐምደ፡ምስማኩ፡ይእቲ፡** Sir. 36, 29; **አትርፉ፡ምስማካቲሃ፡** ὑποστηρίγματα Jer. 5, 10; **ምስማከ፡ርእስየ፡** Ps. 59, 7; **ሰዋቂ፡ኵነኒ፡ወምስማክ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Ps. 71, 16; Sir. 31, 19 var.; **መንበረ፡ምስማክ፡** *cathedra supina* Herm. p. 2; **መጸረ፡ምስማክ፡** p. 4. 17. 18. 41; **መናብርተ፡ምስማክ፡** τὰ ἐστηριγμένα 4 Reg. 18, 16; **ምስማከ፡መጸር፡** Cant. 3, 10; cathedra **ውስተ፡ምስማክ፡ዘኀበ፡አረፍት፡** 1 Reg. 20, 25. 2) *latus*, κλίτος Ex. 25, 12. 18. 28, 24. 3) trsl.: *finis* seu *scopus* libri, causae, Cod. Mus. Brit. VIII, 1 (vid. Catal. Cod. Aeth. M. Br. p. 7).

ሳምኬት፡ litera alphabeti Hebraeorum et Aramaeorum XV^{a} (ab Aramaeis ܣܡܟܬ nominata) Ps. 118, 113; Thren. 1, 15. 2, 15. 3, 42. 4, 15 (vid. **ሳሜኅ፡**; cfr. Ludolfi annot. ad Ps. 118, 1). Ubi de psalmis agitur, siglo **ሳምኬት፡** Ps. 118, 113 — 120 notatur.

ሰምዐ፡ I, 1 [שָׁמַע, ܫܡܰܥ, سَمِعَ, amh. **ሰማ፡**] Subj. **ይስማዕ፡** 1) *audire*: **በከመ፡ሰማዕክሙ፡በእዘኒክሙ፡** Jer. 33, 11; **ሰሚዖ፡** Jes. 37, 1; **እንዘ፡ይሰምዑ፡ኵሎሙ፡** Gen. 23, 10, 13. 18, 10; Matth. 13, 16. 17; Luc. 14, 35; c. c. Acc. rei: Gen. 3, 10. 24, 52; Ex. 16, 9; 1 Reg. 17, 28; Matth. 7, 24; Marc. 7, 14. 14, 64; Luc. 15, 25; Joh. 12, 47; c. Acc. prs. Matth. 17, 5; Luc. 15, 1; 4 Esr. 10, 53; c. dupl. Acc. **ስምዑኒ፡ቃልየ፡** *audite me vocem meam* i. e. *audite meam vocem* Jer. 7, 23. 11, 4; Ps. 16, 7; Matth. 10, 14; Joh. 5, 28; c. Acc. prs. seq. **እንዘ፡**, ut: **ሰምዖቶ፡እንዘ፡ይብል፡** ἤκουσεν αὐτοῦ λαλοῦντος Gen. 27, 5. 6; Hen. 40, 5—7; Marc. 14, 58; vel omisso **እንዘ፡** ut Act. 10, 46; Gen. 37, 17; **ሰማዕክዎ፡ይብለኒ፡** Hez. 2, 2. a) *auditu praeditum esse* Matth. 11, 5; **ድንቀወ፡ሰምዑ፡** 13, 15; **ሰሚዕ፡** *auditus* (sensus) Clem. f. 237 al. b) audire i. e. *auribus percipere*, *accipere*, *comperire*, *cognoscere* (erfahren), c. Acc. rei: **እለ፡ኢሰምዑ፡ምግባርየ፡** Jes. 66, 19; Tob. 14, 15; Matth. 11, 2; Luc. 4, 23. 21, 9; **ከመ፡ይስማዕ፡ዜናሃ፡ዘከመ፡ሀለወት፡** Esth. 2, 11; vel seq. **ከመ፡** et enuntiatione integra: 1 Reg. 26, 4; Gen. 43, 25; Jos. 9, 14; Kuf. 34; Jes. 39, 1. 40, 28; Jer. 47, 11; 2 Esr. 14, 1; Marc. 12, 28; c. **እምኀበ፡** vel **በኀበ፡** ejus, *a* quo auditur Ob. 1; Hen. 1, 2; Matth. 2, 9; Marc. 6, 20; Joh. 1, 41. 6, 45; 1 Reg. 2, 23; Jes. 21, 10; **ለአኪዮ፡ትስማዕ፡ጥዩቀ፡ነገረ፡በኀበ፡መርዶክዮስ፡** μαθεῖν παρά Esth. 4, 5; vel c. **እምነ፡** 1 Joh. 1, 5 Platt; c. **በእንተ፡** vel **በላዕለ፡** causae, *de* qua auditur: Gen. 41, 15; **ሶበ፡ሰምዐ፡መኰንን፡በእንተ፡ተአምራት፡ዘገብረ፡** Sx. Mag. 2; Act. 9, 13 Platt; Phil. 1, 30; **ንስማዕ፡በውስተ፡አፉሃ፡** ἐρωτήσομεν τὸ στόμα αὐτῆς Gen. 24, 57. c) *auscultare*, *aures dare*, *attendere* ad quem vel quid, c. Acc. Gen. 42, 23. 49, 2; 1 Reg. 3, 9. 10; 2 Reg. 12, 18. 19, 35; Koh. 7, 6; Ps. 80, 10. 12; **ኪያየ፡ያፀምኡኒ፡ወይሰምዑ፡** Job 29, 21. 34, 2; **ትስማዕ፡እዝንየ፡እንዘ፡ያወጽኡ፡ሊተ፡እኩየ፡ስመ፡** 31, 30; **ሰሚዖት፡ተላህዮ፡በዕንዚራ፡ወአርጋኖን፡** F. M. 32, 7; c. **ዲበ፡** Ps. 91, 11; c. **ማእከለ፡** utriusque partis audiendae διακούειν Deut. 1, 16 (at Job 9, 33 **አፅምአ፡ማእከለ፡**); **እለ፡ይሰምዑ፡ትምህርተ፡** *catechumeni* Const. Ap. 30. d) *exaudire* (erhören): Gen. 30, 6; Deut. 1, 45; **ይሰምዐከ፡ፍጡነ፡ስእለተከ፡** Job 8, 6. 22, 27; **ይሰምዮኑ፡ጸሎቶ፡** 27, 9; Sir. 4, 6. 31, 29. 31; Jes. 19, 22; Jer. 11, 11. 14, 12; Ps. 16, 7. 53, 2; Joh. 9, 31. 11, 41. 42; c. **ለ፡** objecti: Gen. 16, 11; c. **በእንተ፡** *de* Gen. 17, 20. e) *obedire*, *obtemperare, morem gerere:* 1 Reg. 15, 22; ወልድ፡ዘኢይሰምዕ፡ ἀνήκοος Prov. 13, 1; c. Acc. Gen. 3, 17. 27, 14. 28, 7. 42, 22; Ex. 6, 9; ይሰምዕዎ፡ኵሎሙ፡ 1 Par. 29, 23; አበይክሙ፡ሰሚዖትየ፡ Jer. 16, 12; ኢሰምዑ፡ሕጎ፡ Jes. 42, 24; ዘይሰምዓ፡ላቲ፡ Sir. 4, 15; Joh. 10, 3. 8; Act. 3, 22. f) *accipere, admittere, (assentire, probare):* ላዕለ፡ልሂቅ፡ኢትስማዕ፡ውዴተ፡ παραδέχεσθαι 1 Tim. 5, 19; Did. 4; ሰምዐ፡ነገረ፡ብእሲቱ፡ Kuf. 39; ይሰምዐኒ፡ቃልየ፡ Joh. 18, 37; ምክረ፡ይሰምዕ፡ Ter 5 Enc.; ኢሰምዐ፡እምኔሁ፡ *ejus consilium non admisit* Sx. Masc. 7. g) *audita intelligere:* ኢይስማዕ፡፩፩ቃለ፡እኁሁ፡ Kuf. 10; ንግር፡ሱርስተ፡እስመ፡ንሰምዕ፡ Jes. 36, 11; Deut. 28, 49; 1 Cor. 14, 2. 2) *testem esse, testari* (denom. a ስምዕ፡); ግብረ፡ሐዋርያት፡ (Actus Apostolorum) ትሰምዕ፡ከመ፡ወረደ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡በአምሳለ፡ልሳናት፡እሳት፡ Phlx. 58; ኢትስማዕ፡ለቢጽከ፡ስምዐ፡በሐሰት፡ οὐ ψευδομαρτυρήσεις Ex. 20, 16; c. Acc. prs. Luc. 4, 22; c. በእንተ፡ Joh. 5, 32.

አስምዐ፡ II, 1 1) a) *facere ut audiat* aliquis: ለጽሙማን፡ያሰምዮሙ፡ Marc. 7, 37 (i. e. auditum restituere); አስምዕ፡አሕዛበ፡ (v. ለአሕዛብ፡) Jes. 45, 1; Rom. 1, 5; c. dupl. Acc.: አስምዐኒ፡ቃለከ፡ Cant. 2, 14; Ps. 50, 9; Sir. 45, 5; ኢታስምዮ፡ቃለ፡ዘይብል፡ረሐቁ፡እምኔነ፡ኵልክሙ፡ Genz. f. 80. b) *facere ut audiatur* aliquid: ያሰምዕ፡እግዚ"፡ቃለ፡ስብሐቲሁ፡ ἀκουστὴν ποιεῖ Jes. 30, 30; ያሰምዮ፡ድምፆ፡በዐቢይ፡ቃል፡ Sir. 50, 16. c) *nuntiare, annuntiare:* አስማዕኩከ፡ Jes. 48, 5. 6; አስምዑ፡በኢየሩሳሌም፡ Jer. 4, 5; c. ለ፡ prs. Ex. 21, 29. 36. d) *acclamare, inclamare* alicui: አስምዕዎ፡ቃለ፡ሕሡመ፡ወወገርዎ፡በአእባን፡ Jsp. p. 360; Hen. 89, 53. e) *vocem edere* i. e. *alta voce canere:* ወያሰምዑ፡መዝሙራን፡ 2 Esr. 22, 42 vrs. nov. 2) *testari* a) *testem adhibere* vel *invocare, contestari* alqm: አስምዕ፡ሰማዕተ፡ Jer. 39, 44; አስምዕ፡ሰብአ፡ምእመናነ፡ Jes. 8, 2; ናሰምዕ፡ለክሙ፡ሰማየ፡ወምድረ፡ Judith 7, 28; Deut. 8, 19; Sir. 46, 19; Hen. 100, 11; 2 Tim. 4, 1 rom. b) *obtestari, teste invocato affirmare:* በሰማዕት፡አስምዐ፡ለነ፡ Gen. 43, 3; 3 Reg. 2, 42; Ps. 49, 8; Hebr. 2, 6 rom.; Kuf. 4; c. Acc. prs.: አስምዮ፡ሎቱ፡ Zach. 3, 6; vel *teste invocato annuntiare* alicui alqd: አስምዕ፡ላቲ፡ለኢየሩሳሌም፡ኀጢአታ፡ Hez. 16, 2; vel *t. i. hortari et implorare:* አስምዕ፡ላዕሌሆሙ፡ከመ፡ኢየሀቡ፡ Kuf. 30; Deut. 32, 46; Ex. 19, 23; Hen. 81, 6. 91, 3. d) *testimonium perhibere, testem esse:* ስምዐ፡ያሰምዕ፡ላቲ፡ Ex. 21, 10; እስመ፡እግዚ"፡አስምዐ፡ማእከሌከ፡ወማእከለ፡ብእሲትከ፡ Mal. 2, 14.

ተሰምዐ፡ III, 1 1) *audiri* Gen. 45, 2. 16; 1 Reg. 1, 13; Cant. 2, 12; Ps. 18, 3; ተሰምዐ፡ዝንቱ፡ውስተ፡እዝነ፡እግዚ"፡ Jes. 5, 9. 15, 4; ኢይሰማዕ፡እንከ፡ዐመፃ፡በውስተ፡ምድርኪ፡ 60, 18; Jer. 6, 7. 38, 15; Hez. 10, 5; Apoc. 19, 1; ተሰምዐ፡በውስተ፡አሕዛብ፡ከመ፡ 2 Esr. 16, 6; ግሙራ፡ኢተሰምዐ፡ነገር፡ዘከመዝ፡ላዕለ፡ሶስና፡ Dan. ap. 1, 27. a) *exaudiri:* ተሰምዐ፡ጸሎቶሙ፡ Tob. 3, 16; Dan. 10, 12. b) *ad aures alicujus pervenire, nuntiari:* c. በኀበ፡ Matth. 28, 14; 1 Cor. 5, 1 (c. በላዕለ፡ *de*); Eph. 5, 3; c) ይሰማዕ፡ድምፀ፡ሠሐቆሙ፡ከመ፡ንቃወ፡አፍራስ፡ *sonus risus eorum sicut hinnitus equorum audiebatur* (war anzuhören wie) Clem. f. 17. d) *audientiam facere:* ቃለ፡ጠቢብ፡ይሰማዕ፡በውስተ፡እንግልጋ፡ ζητηθήσεται Sir. 21, 17. 2) *palam fieri, percrebescere, in vulgus emanare, divulgari:* ተሰምዐ፡ስምኪ፡እስከ፡ርኁቅ፡ደሰያት፡ Sir. 47, 16; ሶበ፡ተሰምዐ፡ዜናሁ፡ኀበ፡ነገሥተ፡ምድር፡ Clem. f. 36; ተሰምዐ፡ስምኪ፡ውስተ፡አሕዛብ፡ ἐξῆλθε Hez. 16, 14; Marc. 1, 28; Rom. 1, 8. 9, 17. 16, 19. 3) *nominis famam adipisci, celebrari:* (Christo in Bethlehem nato) ተሰምዐት፡ምድር፡ዘይሁዳ፡ወኤፍራታ፡ Clem. f. 152; ወይሰማዕ፡ስምየ፡በኵሉ፡አሕዛብ፡ ἐπιφανές Mal. 1, 14; ኢኮነ፡እምዮም፡ዘተሰምዐ፡ጥበብኪ፡ πρόδηλος Judith 8, 29.

ተሳምዐ፡ III, 3 *se invicem audire* i. e. *alterum vocem* vel *dicta alterius intelligere* Gen. 11, 7.

ስሙዕ፡ part. 1) *auditus,* in specie: *celebratus, inclytus, fama clarus,* et in malam partem: *notus, famosus:* ክቡራን፡ወስሙዓን፡ Chr. ho. 26; ምኔት፡ስሙዕ፡ (et ገዘኩር፡) Phlx. 242; ἐπίσημος Matth. 27, 16. Hinc Pl. fem. ስሙዓት፡ *res auditae* i. e. *rumor, fama,* ἀκοή ([illegible]): ወፅአ፡ስሙዓቱ፡ውስተ፡ኵሉ፡ሶርያ፡ Matth. 4, 24. 9, 26; ወሰምዑ፡ከለዳዊያን፡ስሙዓቶሙ፡ Jer. 44, 5; እለ፡አልቦሙ፡ስሙዓት፡ ἄσημοι *minime insignes* (viri) Chr. ho. 26; ተለዐለ፡ስሙዓተ፡ነገሩ፡ Jsp. p. 329; ወኮነት፡ስሙዓተ፡፩እምኔሆሙ፡እኪተ፡ Phlx. 125. 2) *obtestatione monitus* vel *nuntio certior factus,* εὐηγγελισμένος Hebr. 4, 2 rom.

ስምዕ፡ subst., m. et fem., Pl. ስምዓት፡, Pl. Pl. ስምዐታት፡ 1) *res audita, rumor, nuntius:* መኑ፡ገብረ፡ዘንተ፡ስምዐ፡እምትካት፡ ἀκουστά Jes. 45, 21; ስምዐ፡ከነ፡ 48, 3; በከመ፡ስምዕ፡ዘሰማዕክሙ፡ Asc. Jes. 7, 2; ἀκοή ወንሕነኒ፡ንሰምዕ፡ሠናየ፡ስምዐ፡በላዕሌኪ፡ Tob. 10, 12; መኑ፡አምነነ፡ስምዐነ፡ Jes. 53, 1. 2) *testimonium, testificatio, contestatio* Kuf. 1. 4; Ruth 4, 7; Ex. 20, 16; Gen. 21, 30; ስምዐ፡ሐሰት፡ καταψευσμός Sir. 26, 5; ስምዕ፡በሐሰት፡ Matth. 15, 9; በእንተ፡ስምዐ፡ሐሰት፡ F. M. 24; ስምዓት፡ *testium dicta* vel *responsa* F. N. 43, 12; ስምዑ፡ለክርስቶስ፡ 2 Tim. 1, 8; 1 Cor. 2, 1; 2 Cor. 1, 12; Act. 4, 33; Joh. 8, 13; in specie a) *testimonium, locus probans, argumentum* (e libro allatum): ስምዐታት፡ Phlx. 3; Catal. Cod. Bibl. Bodl. Ae. p. 24. b) *testimonium* Dei vel *revelatio* (cum praeceptis) [illegible] Kuf. 1; Ps. 18, 8. 118, 88. 95; ቤተ፡ስምዕ፡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου 1 Par. 6, 32. 9, 20; ደብተራ፡ቤተ፡ስምዕ፡ 2 Par. 1, 3. 5, 5 (aliās መርጡር፡ vel መርጡል፡). c) *martyrium:* ከመዝ፡ፈጸሙ፡ (martyres) ስምዖሙ፡ Sx. Tachs. 30; ምክንያተ፡ስምዖሙ፡ *causa martyrii eorum* ib.; ሕማመ፡ስምዕ፡ Org. 1. 3) concr., sing. et coll., m. et fem., *testis* vel *testes:* ስምዕ፡አሐዱ፡ Num. 35, 30; Deut. 17, 6; ኢትኩን፡ስምዐ፡በሐሰት፡ላዕለ፡ቢጽከ፡ Deut. 5, 17; Ruth 4, 10. 11; ረሰይክዎ፡ስምዐ፡ለአሕዛብ፡ Jes. 55, 4; 1 Reg. 20, 23; Jer. 49, 5; 1 Thess. 2, 5; creberrime: ስምዐ፡ኮነ፡ *testis fuit* vel *testatus est* Lev. 5, 1; 1 Joh. 1, 2; c. ለ፡ vel ላዕለ፡ prs. (*alicui*) 4 Esr. 6, 67. ስምዐ፡ኮኑ፡ላዕሌሁ፡ከመ፡ፍጹም፡ውእቱ፡ Did. 4; በ፡ rei, ut ኮንኩ፡ስምዐ፡በዝንቱ፡ Sx. Jac. 2; vel ለ፡ Sap. 4, 6; Joh. 5, 31; ስምዕ፡ለዛቲ፡ቃላት፡ Genz. f. 82; vel በእንተ፡ Apoc. 1, 2; 1 Petr. 1, 11; vel ላዕለ፡, ut: ኮንኩ፡ስምዐ፡ላዕለ፡ዝንቱ፡ነገር፡ Sx. Jac. 2; Apoc. 1, 2; እግዚ"፡ስምዕ፡ላዕለ፡ኵልያቲሁ፡ Sap. 1, 6; seq. ከመ፡ conj., ut: ስምዐ፡ኮነ፡ከመ፡ 3 Reg. 21, 10. 13. — In specie 4) *martyr et martyres:* ቂርቆስ፡ዘኮነ፡ስምዐ፡ለክርስቶስ፡ Mavās. Nr. 61; በዛቲ፡ዕለት፡ኮኑ፡ስምዐ፡ከርኖስ፡ወፊልሞና፡ Sx. Tachs. 30; Ter 25; aliās creberrime in Sx. — Nota, ስምዕ፡ et ስም፡ in libris Mss. passim confundi. — Voc. Ae.: ስምዕ፡ዘ፡ምስክር፡

ሰማዒ፡ n. ag., Pl. ሰማዕያን፡ 1) *audiens:* ልሳና፡ሰማዒ፡

γλώσσης ἀκουστής Sap. 1, 6; **እግዚ"፡ሰማዒ፡ስብሐተ፡ማሕሌት፡ዘመላእክት፡** Kid. f. 12. a) *auditor, auscultator* (Zuhörer) ἀκροαταί **ሰማዕያን፡** Chr. ho. 8; F. N. 5; Phlx. f. 229. In specie **ሰማዕያን፡**, quatenus distinguuntur a **ምእመናን፡** *fidelibus*, sunt *catechumeni* F. M. 4, 2. 5, 3. b) *exauditor, exaudiens:* (Deus) **ለእለ፡በጽድቅ፡ይጼውዕዎ፡ሰማዒ፡** Kid. f. 17; **ሰማዒ፡ስእለቶሙ፡** Kedr f. 37; Lit. 174, 4. c) *obediens, obtemperans, morigerus* Prov. 21, 28; **ሰማዒ፡አብ፡** ὑπήκοος πατρί Prov. 13, 1. 4, 3; **ኤልሳዕ፡ለትእዛዘ፡ሊቁ፡** (Eliae) **ሰማዒ፡** Genz. f. 116. 2) Pl. **ሰማዕት፡** (pro quo passim **ሰምዓት፡**) a) *testis* et *testes* sing. et coll., m. et fem.; Pl. **ሰማዕታት፡** α) sing.: **ናሁ፡ሰማዕትየ፡ውስተ፡ሰማይ፡** Job 16, 19; **ሰማዕት፡ጕጉእ፡** Prov. 12, 19; **ሰማዕተ፡ሐሰት፡** 19, 5; **ይኩን፡እግዚ"፡ሰማዕተክሙ፡** Mich. 1, 2; Deut. 19, 15; Hebr. 10, 15; Joh. 5, 32; seq. **ከመ፡** conj., ut: **አነ፡ሰማዕቱ፡ከመ፡** Col. 4, 13; Rom. 1, 9. 8, 16; Phil. 1, 8; Joh. 4, 44; seq. **በእንተ፡** Joh. 1, 7. 8. β) coll.: **ያምጽኡ፡ሰማዕቶሙ፡** Jes. 43, 9. 10; **አኬድኩ፡ሰማዕተ፡** Jer. 39, 10. 25; **አስምዕ፡ሰማዕተ፡** Jer. 39, 44; Deut. 17, 6; Matth. 18, 16. 26, 65; **ሰማዕተ፡ሐሰት፡** Marc. 14, 57; Ps. 26, 18; Joh. 15, 27; Act. 2, 32. 3, 15; saepe c. **ኮነ፡** conjunctum *testari*, seq. **ከመ፡** conj.: **ለሊከሙ፡ሰማዕትየ፡ከመ፡አነ፡እግዚ"፡** Jes. 43, 12. 44, 8; Rom. 3, 21; Joh. 3, 28. Nonnumquam **ሰማዕት፡** i. q. **ስምዕ፡** *testimonium*, ut Kuf. p. 84 ann. 10. γ) Pl. **ሰማዕታት፡** Hen. 95, 6; **በእንተ፡ፈታሒ፡ወሰማዕታት፡** F. N. 43; in specie 43, 12. b) *martyr* et *martyres:* **በዛቲ፡ዕለት፡ሰማዕተ፡ኮነ፡** Sx. Ter 16; aliâs creberrime in Sx.; Mavâs. n. 9. 22 al.; **ዘሐመ፡በእንተ፡እግዚ"፡ወኮነ፡ሰማዕተ፡** Did. 25; Stephanus **ቀዳሜ፡ሰማዕት፡** *protomartyr* Lit. 164, 2; **ሰማዕታት፡** F. N. 20; Did. 25; **ዓመተ፡** vel **ዓመታተ፡ሰማዕታት፡** *anni* (*aera*) *martyrum* Abush., al.

ስሙዓት፡ vid. sub **ስሙዕ፡**

ሰማዕት፡ vid. sub **ሰማዒ፡**

ስማዔ፡ subst. *famae celebritas, gloria:* **ይቤ፡አረጋይ፤ ኢታውትር፡ስማዔ፡እምሰብእ፡** Phlx. 242.

መስማዕት፡ subst. *obedientia, obsequium:* **እለ፡አልበሙ፡መስማዕት፡** ἀνήκοοι Num. 17, 25.

ምስማዕ፡ subst., m. et fem., Pl. **ምስማዓት፡** 1) *auditus, aurium sensus:* **ውስተ፡ምስማዐ፡እዝን፡** Ps. 17, 48; **ዝኩ፡ቃል፡ሶበ፡ይደምፅ፡በምስማዓቲነ፡** φωνὴ ἐκείνη εἰς τὴν ἀκοὴν ἐμπίπτουσα τὴν ἡμετέραν Chr. Ta. 17; **ውስተ፡ጽዱሳት፡ምስማዓተ፡መንግሥት፡ኢይሰማዕ፡ሥሕጻታት፡** (εὐσεβεῖς ἀκοαί) Cyr. ad Th. f. 7; **ኢተሠጥዎ፡በምስማዐ፡ሥሕጸት፡ዘላዕለ፡እግዚ"፡** ib.; **ድኍኑ፡ምስማዕ፡ወንጻሬ፡** *incolumi auditu et visu praeditus* F. N. 43. 2) *obsequium, obedientia:* **አግብአ፡ኵሎ፡ኀሊና፡ውስተ፡ምስማዐ፡ክርስቶስ፡** εἰς ὑπακοὴν Χριστοῦ Cyr. c. Pall. f. 86. 3) *auditorium:* **እመ፡ቦእከ፡ውስተ፡ምስማዐ፡ሰማይ፡** ἐὰν εἰς τὸ τῶν οὐρανῶν θέατρον εἰσέλθῃς Chr. Ta. 28.

ሰምዕ፡ *cera* vid. sub **ሠምዕ፡**

ስማዝ፡ v. **ሠሙዝ፡** v. **ሰሙዝ፡** subst., nomen plantae palustris: *ulva, scirpus, arundo?* **ውስተ፡ሰት፡ወስማዝ፡ወብርዕ፡** παρὰ πάπυρον καὶ κάλαμον καὶ βούτομον Job 40, 16. [A سمّر, سقّم?] — *Voc. Ae.:* **ስማዝ፡ዘ፡ፊላ፡እንዶድሂ፡ይ፡**; *aliud:* **ስንድዶ፡** (de **ፊላ፡** *papyrus* vid. Harris Reiſe II p. 225.)

ሰመየ፡ I, 1 [prima radicis potestas est *altum*, deinde *conspicuum esse*, cfr. Ges. thes. p. 1431] Subj. **ይስሚ፡** 1) *nomen imponere, nominare, nuncupare, appellare:* c. Acc. prs. et c. Acc. nominis: **ስምከ፡ዘእግዚ"፡ሰመየከ፡** Jes. 62, 2; **ይሰምይዋ፡ለኢየሩሳሌም፡መንበረ፡እግዚ"፡** Jer. 3, 17; Gen. 1, 5. 2, 19. 20. 26, 18. 31, 47; Luc. 6, 13 al., vel c. **በ፡** nominis: **ሰመያ፡በስመ፡ወልዱ፡** Gen. 4, 17; **ዘሰመይክሙ፡በቅዱስ፡አስማት፡** Lev. 23, 2; Jes. 40, 26. At nomen proprium, quo quem nominant, tamquam indeclinabile in nominativo ponere solent: **ኢትስምያኒ፡ኖሔሚን፤ስምያኒ፡መራር፡** Ruth 1, 20; 1 Reg. 4, 21; Marc. 3, 16; Luc. 2, 21 al. In phrasi *appellavit nomen ejus N. N.* Aethiopes verbo pron. pers. suffigere amant: *appellavit eum nomen* (i. e. *nomine*) *ejus N. N.*, ut: **ሰመያ፡አዳም፡ስመ፡ብእሲቱ፡ሕይወት፡** Gen. 3, 20 c. annot.; **ስምዮ፡ስሞ፡ኢይዝራኤል፡** Hos. 1, 4. Constr. praegn.: *nominando attribuere alicui qualitatem:* **ቦኑ፡ትሰምዮ፡ለክርስቶስ፡መለኮተ፡** Lud. comm. hist. p. 500 Nr. 29. 2) *vocare, pronuntiare* nomen alicujus: **ዘእንበለ፡ያእምር፡ሕፃን፡ሰምየ፡** (v. **ሰሚየ፡**) **አቡሁ፡** Jes. 8, 4. 19, 17. 26, 13; **ኢይሰምይዋ፡በአፉሆሙ፡** Jer. 3, 16; **ኢይሰሚ፡እንከ፡ስመ፡እግዚ"፡** 20, 9; *praedicare* vel *profiteri* nomen alcjs 2 Tim. 2, 19.

አስመየ፡ II, 1 *nomen consequi, nomine insignem* vel *inclytum fieri* vel *esse, inclarescere:* **ዕደው፡እለ፡አስመዩ፡** ἄνδρες ὀνομαστοί Sir. 39, 2. 44, 3 (**በኀይሎሙ፡**); **እለ፡አስመዩ፡ኵሎሙ፡** Hez. 23, 23; **ብሔር፡ዘያሰሚ፡** 39, 11.

ተሰምየ፡ III, 1 1) *nominari, appellari, nuncupari, dici* (nomine), *se nominari sinere* (Matth. 23, 8. 11), *cognominari:* **ተሰምየ፡ስሙ፡** Koh. 6, 10; Eph. 1, 21; **አሕዛብ፡እለ፡ተሰምዩ፡በስምከ፡** Sir. 36, 17; **ከመ፡ይሰመይ፡በስምየ፡** Jes. 41, 25. 43, 7. 48, 1; **ስምከ፡ተሰምየ፡ላዕሌነ፡** Jer. 14, 9; Jes. 63, 19; Jac. 2, 7; vel c. Acc. Subj. **ከመ፡ተሰምየ፡ስሞ፡ለእግዚ"፡ላዕሌከ፡** Deut. 28, 10; Gen. 25, 30. (gramm. § 192, c); c. c. Acc. vel Nom. praedicati: 4 Esr. 10, 23; **እምዝ፡ትሰመዩ፡ሀገረ፡ጽድቅ፡** Jes. 1, 26; **ተሰምዩ፡ትጉሃን፡** Kuf. 4; Gen. 17, 5. 19, 22; Num. 11, 3; Luc. 2, 23; **ዘኢይሰመይ፡** *ineffabilis* Asc. Jes. 8, 7; **ልብነ፡ድንግል፡ዘተሰምየ፡ወናግ፡ሰገድ፡** Epil. Ev. Joh. in ed. rom.; **በምግባር፡ወተሰምዮ፡** *re et nomine* Haml. 21 Enc. 2) *memorari, praedicari* Asc. Jes. 7, 24—26; Rom. 15, 20. 3) *nomine clarum, inclytum esse:* **መካን፡ዘይሰመይ፡** τόπος ὀνομαστός Jes. 56, 5.

ስም፡ subst., plerumque m., Pl. **አስማት፡** [שֵׁם ܫܡܐ اِسْم] 1) *nomen* Gen. 2, 19. 20. 3, 20. 4, 19. 10, 25. 11, 29. 25, 13. 26, 20; Ex. 1, 1; Dan. 1, 7; Matth. 1, 21. 10, 2, al. sexcenties; **ደሲት፡እንተ፡ስማ፡ፍጥሞ፡** Apoc. 1, 9; **እምትክት፡ስምከ፡ላዕሌነ፡** Jes. 63, 16; **አምኃ፡ቢጸከ፡በበአስማቲሆሙ፡** *nominatim* 3 Joh. 15; Joh. 10, 3; Num. 1, 17. 4, 32. a) **መኑ፡ስምከ፡** *quod est nomen tuum?* Jud. 13, 17; **መኑ፡ስሙ፡ወመኑ፡ስመ፡ወልዱ፡** Prov. 24, 27; Clem. f. 221 (vid. **መኑ፡**). b) **ስመ፡ጥምቀት፡** *praenomen* (baptizato inditum), ut: **ስመ፡ጥምቀቱ፡ዘሚካኤል፡** Cod. Didasc. Stuttg. p. 117. c) **ዘአልቦ፡ስመ፡** *anonymus*, ut Asc. Jes. 4, 22. d) **በስመ፡እገሌ፡** *nomine et auctoritate* alicujus: **ኢይነግር፡በስመ፡ዚአሁ፡** Jer. 20, 9; Deut. 18, 22; Joh. 5, 43. 10, 25; Act. 4, 7. e) *nomen* opponitur *rei:* ጥበብ፡በከመ፡ስማ፡ይእቲ፡ Sir. 6, 22; ዐርከ፡ለስም፡በከ፡ዘይትዓረከ፡ Sir. 37, 1; 1 Reg. 25, 25. f) *nomen* i. e. *signum* vel *monumentum* 2 Reg. 8, 13. 18, 18 E. 2) *nomen* i. e. *fama* a) *bona, mala:* ስም፡ሠናይ፡ Koh. 7, 1; Sir. 41, 13; Prov. 22, 1; እኩይ፡ Sir. 6, 1; ዘአውፅአ፡ስመ፡እኩየ፡ለቢጹ፡ Clem. f. 120; Deut. 22, 14; Luc. 6, 22; Job 31, 30; ከመ፡እግበር፡ስመ፡እኩየ፡ሊተ፡ 2 Esr. 16, 13. b) *fama post mortem, memoria:* እለ፡ኀደጉ፡ስመ፡ክቡረ፡ Sir. 44, 8; ይወርስ፡ስመ፡ዘለዓለም፡ 15, 6; ይቀውም፡ስሙ፡ለትውልደ፡ትውልድ፡ 39, 9; አጠፍእ፡ስሞሙ፡ወዘርአሙ፡ Jes. 14, 22; እሁቦሙ፡ስመ፡ዘለዓለም፡ 56, 5; Ps. 71, 17; Deut. 7, 24. 9, 14. c) *nomen celebre, fama:* ዕደው፡ስም፡ Gen. 6, 4; ገብረ፡ለከ፡ስመ፡ዐቢየ፡ Deut. 26, 19; ገበርከ፡ለከ፡ስመ፡ Jer. 39, 20; ኮነ፡በከመ፡ስሙ፡ዐቢይ፡ Sir. 46, 1; ውሉድ፡ወሕንጸ፡ሀገር፡ያዐብዩ፡ስመ፡ 40, 19; ኄሊ፡ስመ፡ትገብር፡ለከ፡ 41, 12. — In libris Mss. ስም፡ passim confunditur cum ስምዕ፡

ስሙይ፡ part. 1) *nominatus, vocatus, nomine definitus:* Michael patriarcha ስሙይ፡በስመ፡ሚካኤል፡ሊቀ፡ኀይለ፡ሰማይ፡ Sx. Mag. 20; ስሙያን፡ወጽዉዓን፡በኢየሱስ፡ κλητοί Judae 1; Apoc. 17, 14; እግዚ"፡ረሰየ፡ለከሙ፡ውስተ፡ዓለም፡መዋዕለ፡ውሱነ፡ወጊዜ፡ስሙየ፡ (*tempus definitum* vel *certum*) Jsp. p. 290. 2) *inclytus, clarus, nobilis, illustris* (ὀνομαστός): ዕደው፡ስሙያን፡ Num. 16, 2; እሬስዮሙ፡ስሙያነ፡በኵሉ፡ምድር፡ Zeph. 3, 19; 1 Par. 11, 15. 18. 20. 12, 30; አበው፡ክቡራን፡ወዕደው፡ስሙያን፡ Chr. ho. 22; Athanasius ስሙይ፡በሥነ፡አምልኮ፡ διαβόητος εἰς εὐσέβειαν Cyr. ad Reg. 28.

ሰማይ፡ subst., m. et fem., Pl. ሰማያት፡ [שָׁמַיִם ܫܡܰܝܳܐ سَمَآءٌ] *coelum*, m. Jes. 13, 13. 42, 5. 48, 13; Job 9, 8; ልዑል፡ሰማይ፡ 11, 8; Ps. 103, 3; Matth. 16, 2. 3; Apoc. 21, 1 al.; fem. Lev. 26, 19; Jes. 40, 22. 44, 24. 45, 12; Jer. 2, 12; Hez. 32, 7; Hagg. 2, 6; Ps. 18, 1. 49, 7. 101, 26; Sir. 43, 1. 9; Hen. 18, 4 al.; στερέωμα Hez. 1, 22. 10, 1; ὕψιστα አንሰ፡ውስተ፡ሰማያት፡ኀደርኩ፡ Sir. 24, 4; አዕዋፈ፡ሰማይ፡ Matth. 6, 26. 8, 20; Ex. 9, 10; ልዕልና፡ሰማያት፡ Sir. 17, 32; ሰማይ፡ዘመልዕልተ፡ሰማይ፡ 16, 18; ይትፌሥሑ፡ሰማያት፡ Jes. 49, 13; ተርኅወ፡ሰማያት፡ Hez. 1, 1; ሰማየ፡ሰማያት፡ Ps. 113, 25; መንግሥተ፡ሰማያት፡ Matth. 3, 2. 4, 17; ዘበሰማያት፡ ἐπουράνιος Joh. 3, 12; ዘእምሰማያት፡ Hebr. 6, 4; እንተ፡በሰማይ፡ 12, 22; ሣልስ፡ሰማይ፡ 2 Cor. 12, 2; ሳብዕ፡ሰማይ፡ Asc. Jes. 3, 13. 4, 14; ሰማይ፡ዳግሚት፡ሣልሲት፡ Ssal. Req.; de septem coelis Asc. Jes. 7, 9 seq.; Clem. f. 3. 48.

ሰማያዊ፡ adj. rel. 1) *coelestis* Matth. 5, 48. 18, 14; 1 Cor. 15, 47; Ps. 67, 15; 1 Esr. 6, 14; ጸጋ፡ሰማያዊት፡ Kedr f. 87; መርዓዊ፡ሰማያዊ፡ Clem. f. 117; ኢየሩሳሌም፡ሰማያዊት፡ f. 125; ሰማያውያን፡ *coelicolae.* 2) *caeruleus* Lud. ex auct. Gregorii.

ስመጥ፡(ሰመጥ፡ Lud.) subst., ut videtur: *lumbi*, vel *lumborum pulpa:* ሐቌሁ፡ምስለ፡ስመጢሁ፡ ὀσφὺς σὺν ταῖς ψόαις Lev. 3, 9. — *Voc. Ae.:* ስመጥ፡ዘ፡ሽንጥ፡ (v. ሽንጥ፡).

ሰርሐ፡ I, 1 [comparandum proposuit סָרַח *fatigavit se labore* Ges. in thes. p. 555; amh. ሰራ፡ *laborare, facere, opus facere*] Subj. ይስራሕ፡ 1) *laborare* in re usque ad defatigationem, *labore confici, defatigari,* (κοπιᾶν), ኢትስራሕ፡ባሕቲትከ፡ሎሙ፡ Num. 11, 17; እንተ፡ብዙኀ፡ሰርሐት፡ለከሙ፡ Rom. 16, 6; በእንተ፡እለ፡ይሰርሑ፡ከመ፡ትባርክ፡ፍሬ፡ተግባሮሙ፡ Lit. 175, 2; በኵሉ፡ስራሕየ፡ዘሰራሕኩ፡ μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα Koh. 2, 19 seq.; 2, 11. 3, 9; ትረክብ፡ምክረ፡ሰሪሐከ፡ μετὰ κόπου Sir. 13, 26; ቦ፡ዘይጌጕእ፡ወይሰርሕ፡ወይጸሙ፡ 11, 11. 34, 4; ይሰርሕ፡እስከ፡ያገርር፡ተያፍኒሁ፡ 38, 26; ለከንቱ፡ወለበከ፡ሰርሐ፡ Job 20, 18; 2 Thess. 3, 8; c. በ፡ rei, in qua quis laborat: ሰርሐት፡ሞአብ፡በጣዖት፡ Jes. 16, 12. 47, 13; ሰራሕኪ፡በዐዊድ፡ 57, 10; Ps. 6, 6. 68, 4; περισπᾶσθαι Koh. 1, 13, 3, 10; vel c. እንዘ፡ ut Gen. 19, 11; 1 Cor. 4, 12; እንዘ፡እልሕስ፡ሰራሕኩ፡ Job 17, 2; Luc. 2, 48; c. በእንተ፡ *ob* 1 Tim. 4, 10; 2 Cor. 5, 1. 2) *fessum, confectum esse, affligi, miseria* vel *aerumnis laborare, molestia premi:* ሰርሑ፡ግብጽ፡ Jes. 45, 14; Thren. 5, 5; de anima: ከመ፡ኢትስራሕ፡ነፍስክሙ፡ Hebr. 12, 3; Ps. 106, 12; 4 Esr. 3, 22; de terra Hen. 65, 3; ሰራሕነ፡ ἀσθενοῦμεν Jes. 28, 20; ከመ፡ትስራሕ፡ κακωθῆναι Dan. 10, 12; እኪት፡በዘ፡ይሰርሑ፡ነገሥት፡ εἰς τὸ βασιλεῖς ἐνοχλῆσαι 1 Esr. 2, 24. 3) secundum usum loquendi Amharicum: *fabricari*, ut: ሰሪሐ፡ወልታ፡, ኀጺን፡ *fabricatio scutorum, ferri* Lud. e Libr. Myst

አስርሐ፡ II, 1 1) *laborare facere, labore defatigare* Jud. 14, 18; ዘጸንዐ፡ትቀንዩ፡ወታሰርሑ፡ Hez. 34, 4. 2) *fatigare, laborem* vel *molestiam exhibere, negotium facessere, affligere, vexare, turbare, urgere:* አስራሕክሙ፡ብዙኃነ፡በሕግ፡ ἠσθενήσατε πολλούς Mal. 2, 8; παρενοχλεῖν Ps. 34, 15; አስርሕዎሙ፡ለእለ፡ለቅሕዎሙ፡ παρέσχεν πόνον Sir. 29, 4; ኄሊና፡ዘያሰርሐከ፡ Jer. 4, 14; κόπους παρέχετε Matth. 26, 10; θλίβειν Ps. 55, 1; Jer. 37, 20; Thren. 1, 3; ለምንት፡ታሰርሑኒ፡ διώκετέ με Job 19, 22; ብእሲ፡ኃጥእ፡ያሰርሐ፡ለቢጹ፡ ταράξει Sir. 28, 9; አስርሐ፡ለልብየ፡ኀይለ፡ሃይማኖት፡ *urget cor meum vis fidei* Org.; 4 Esr. 3, 28. 42. 3) in specie: *fatigare, obtundere, urgere* precibus, rogitando Jud. 14, 17. 16, 16; Herm. p. 10; Org. 2.

ስሩሕ፡ part. 1) *laborans* in re: ስሩሓን፡ለገቢረ፡ፈቃዱ፡ Did. 26. 2) *labore* vel *molestia confectus (pressus), fatigatus, vexatus:* κοπιῶντες Matth. 11, 28; ἐσκυλμένοι 9, 36 Platt; Clem. f. 246; ስሩሓን፡ወክቡዳን፡ጾር፡ Haim. Ab.

ስራሕ፡ subst., plerumque m., Pl. ስራሓት፡ *labor, molestia, fatigatio, afflictio, vexatio, aerumna, sollicitudo*; opus domesticum Lud. e Can. Clem. f. 67; περισπασμός, μόχθος Koh. 1, 13. 2, 10. 19 seq.; 3, 10. 4, 8; Deut. 26, 7; 2 Cor. 11, 27; 1 Thess. 2, 9; κόπος, πόνος Job 5, 7; Jer. 51, 33; ስራሕ፡ወሕማም፡ Hab. 1, 3; ሕማም፡ወስራሕ፡ κόποι καὶ πόνοι Jer. 20, 18; Ps. 24, 19; 2 Cor. 6, 5; ጋእዘሙ፡ስራሕ፡ለዘ፡ይሰምዖሙ፡ ἀκοὴ μοχθηρά Sir. 27, 15; ዕለተ፡ስራሕ፡ወምንዳቤ፡ Hen. 45, 2. 63, 8. 103, 9; 4 Esr. 5, 12. 6, 63. 70. 9, 26. 43; በብዙኅ፡ስራሕ፡ 9, 45; Kuf. 23; ስራሓቲሁ፡ለዝንቱ፡ዓለም፡ Deg.; ስራሑ፡ለመንበርት፡ *sollicitudo rei familiaris* 1 Joh. 2, 16.

መስርሕ፡ part. (II, 1) *fatigans:* ምግባራት፡መስርሕት፡ Phlx. 98.

ሰርሐ፡ *prosperum successum dare* vid. sub ሠርሐ፡

ሰርሐ፡ *clarum esse* vid. sub ሠርኀ፡

ሳረረ፡ *fundare* vid. sub ሣረረ፡

ሰረረ፡ *altum esse* vid. sub ሠረረ፡

ሰረረ፡ I, 1 [hanc radicem Ges. in thes. III, 2 p. 83 cum דָּרַר (طَارَ) comparandam proposuit; at variis ejus significationibus inspectis rectius cum ܫܘܰܪ *saliit, prosiluit, insiluit,* سَارَ (سَوْر) *assilivit, irruit, impetum fecit,* ثَارَ id. componenda videtur. Amharice **ሰረረ፡** est *vehi* (*to sail, to ride* on horseback or in a coach). In libris melioris notae per **ሰ** (rarius per **ሠ**) exscriptum esse solet] Subj. **ይሰርር፡** (ut Ps. 54, 6; Apoc. 12, 14; Hez. 10, 16), rarius **ይሰረር፡** (ut Hez. 10, 16 var.) 1) cum vehementia ferri, *insilire, assilire, exsilire, prosilire, irruere, involare, impetu accurrere:* ἀποπηδᾶν de leone Hez. 19, 3; **ሰረረት፡ኵናትየ፡ውስተ፡ገጸሙ፡** 32, 10; **ትሰርር፡ላዕሌሆሙ፡ከመ፡አንበሳ፡** (ἐξαποσταλήσεται) Sir. 28, 23; Mich. 5, 7; ἐξαλοῦνται Hab. 1, 8; **ሰረረ፡ላዕሌሆሙ፡ዓሣ፡** ἀνεπήδησε Tob. 6, 3; **ሰረረ፡ራጉኤል፡ወሰዐሞ፡** Tob. 7, 6; Kuf. p. 50. 2) *volare*, de avibus et volatilibus: Gen. 1, 20; Job 9, 26; Prov. 24, 54; Ps. 77, 31; Jes. 31, 5; 4 Esr. 11, 1; de angelis: **በክልኤ፡ይሰርሩ፡** Jes. 6, 2; Hez. 10, 16; Dan. 9, 21; Deo Ps. 17, 12; navibus Jes. 11, 14. 60, 8; **ሰረረ፡ታቦተ፡ኖኅ፡መልዕልተ፡ማያት፡በክነፈ፡ነፋስ፡** Clem. f. 24; nubibus 4 Esr. 13, 2; sagitta Ps. 90, 6. a) *evolare*, de nubibus: **ይሰርሩ፡ደመናት፡ከመ፡አዕዋፍ፡** ἐξέπτησαν Sir. 43, 14; de animo: **እምነ፡ምድር፡ይሰርር፡ኅሊናሁ፡ለጴጥሮስ፡እስከ፡ሳብዕ፡ሰማይ፡** Clem. f. 243; de scintillis Hez. 1, 7 (cfr. شَرَارٌ). b) *devolare* Sir. 43, 17. c) *avolare* Prov. 27, 8 (c. **እምነ፡**); Rel. Bar.; **ከመ፡ዖፍ፡ከማሁ፡ሰረረ፡እምኔከ፡ዐርክከ፡** Sir. 27, 19; de somnio: **ሰረረ፡ከመ፡ሕልም፡** Job 20, 8.

አስረረ፡ II, 1 1) *insilire* vel *irruere facere:* **አስረሮ፡ላዕለ፡ብእሲ፡** Clem. f. 222. 2) *volare facere:* monachus miraculo **አስረረ፡እጓላተ፡ርግብ፡** (postquam eas assavit) Sx. Genb. 21 Enc.; Hen. 14, 8. a) *alatum facere, evolare* vel *sursum volare facere:* **አስረረ፡ከመ፡ንስር፡እጐሊሁ፡** Jer. 29, 17; **ያሰርር፡ውስተ፡አርያም፡እጐሊሁ፡** Hab. 2, 9; **እማንቱ፡አስረሩኒ፡** ἀνεπτέρωσάν με Cant. 6, 5; **አብድ፡አስረረ፡እከየ፡ዚአሁ፡** (ἐξεπέτασε) Prov. 13, 16. b) *avolare sinere* vel *facere*, Deut. 22, 7; **ዖፍ፡እንተ፡አስረረት፡እጐሊሃ፡** Jes. 16, 2; **ከመ፡ሣዕር፡ዘያንሥእ፡ነፋስ፡ታሰርረኒ፡** Job 13, 25. Etiam sensu translato α) *abigere:* **ኀልዮ፡ንዋይ፡ያሰርር፡ንዋመ፡** Sir. 34, 1. 42, 9. β) *abstrahere* vel *subducere animos* (e corpore) admiratione: **ዘማዊት፡እንተ፡ታሰርር፡ልበ፡ወራዙት፡** ποιεῖ ἐξίπτασθαι Prov. 7, 10 var.; Did. 2; **በመሰንቆ፡ማሕሌት፡ሐዋዝ፡እንተ፡** (v. **ከመ፡**) **ያሰርር፡አልባበ፡** Enc. Ter 21.

ስሩር፡ part. *volans, volaticus, fugax:* **መንፈስ፡ክርስቶስ፡ዲቤሁ፡ስርርት፡** *spiritus Christi, qui super eum ferebatur* Enc. Teq. 5; **ስርርት፡ይእቲ፡ወምርዕት፡** ἀνεπτερωμένη Prov. 7, 11; Did. 2; φυγάς Prov. 28, 17.

ስረት፡ n. act. *volatus* Sap. 5, 11; **ስረተ፡ደመናት፡** Macc. f. 22. sagittae Org. 1.

ሰራሪ፡ n. ag. 1) *volaticus, volatilis* Deut. 4, 17; **ከመ፡አዕዋፍ፡ዘይሰርሩ፡ወሰራርያት፡** Prov. 26, 2; **ዖፍ፡ሰራሪት፡** Macc. f. 10; **ንስር፡ሰራሪ፡** Genz. f. 115; Kedr f. 30. 2) camelis vitio attribuitur (sive: *fugax*, sive: *insiliens*); **አግማል፡ሰራርያን፡** (sicut **አብቅልት፡እለ፡ይረግጹ፡አው፡አባዕር፡እለ፡ይወግዑ፡**) F. N. 47.

ሳሪሩ፡ v. **ሳረሩ፡** n. prgr., sine dubio corruptum, significans speciem quandam *gummis odoratae:* **ይወፅእ፡እምኔሁ፡ከመ፡ኔቄጥሮ፡ዘስሙ፡ሳሪሩ፡** Hen. 31, 1. — *Voc. Ae.:* **ሰሩሩ፡ዘ፡ጸሊም፡ጽጌ፡** (si quidem hoc scholion huc referendum est).

ሰረቀ፡ *oriri* vid. sub **ሠረቀ፡**

ሰረቀ፡ I, 1 [i. q. سَرَقَ et amh. **ሰረቀ፡**; שָׂרַק et ܣܪܰܩ *pectinavit;* Pa. *discerpsit, vi rapuit, spoliavit, privavit; evacuavit*] Subj. **ይስርቅ፡** *furari, furto auferre, surripere*, c. absol. Ex. 20, 15; Lev. 19, 11; Jos. 7, 11; Prov. 24, 32; Jer. 7, 9; **ኀፍረት፡ሰሪቀ፡እምንዋየ፡ማኅበንትከ፡** Sir. 41, 19; **ይኄይስ፡ሰሪቅ፡እምሐስዎ፡** 20, 25; Matth. 6, 19; Rom. 2, 21; **በእንተ፡ሰሪቅ፡** F. M. 17, 1; **ዘይሰርቁ፡በሚዛን፡** *qui furantur pondere iniquo utentes* 17, 7; c. Acc. rei vel prs., quae furto rapiuntur: Gen. 31, 19. 44, 5. 6; Ex. 21, 37; Kuf. 31. 43; **እመ፡ሰረቂዮ፡** Tob. 2, 13; **ከመ፡ኢይስርቅዎሙ፡** Ep. Jer. 17; **ዘሰረቀ፡ነፍሰ፡** Deut. 24, 7; Gen. 40, 15; **ዘይሰርቅ፡ደወለ፡ቢጹ፡** Deut. 27, 17; Clem. f. 161. 271; **እለ፡ይሰርቁ፡ቃልየ፡** Jer. 23, 30; c. **እምነ፡** loci Gen. 44, 8; Kuf. 43; c. **እምኀበ፡** prs., ut: **ጣዖት፡ዘሰረቀት፡ራሔል፡እምኀበ፡አቡሃ፡** Kuf. 31; c. dupl. Acc. (alicui alqd): **ሰረቁኒ፡ነኪራን፡ንዋይየ፡** Job 17, 13; Ex. 22, 11; **ባዕል፡ዘሰረቆ፡ወልዱ፡ብዙኀ፡ወርቀ፡** Clem. f. 222. a) *furto expilare, depeculari* locum: **ሰሪቀ፡ማኅደር፡** Sir. 41, 19; **ለሊከ፡ትሰርቅ፡ቤተ፡መቅደስ፡** ἱεροσυλεῖς Rom. 2, 22; Act. 19, 37. b) *furtim* vel *clam subducere* 2 Reg. 19, 41; **ሰረቀቶ፡ወነሥአቶ፡ሰሪቃ፡** 2 Par. 22, 11; 4 Reg. 11, 2; **ሰረቀ፡ርእሶ፡** ἐξέκλεψεν ἑαυτόν *furtim se subduxit* Chr. ho. 26. c) *furtim captare* (voluptatem) vel *frui* (voluptate): **ሰረቀት፡በዝሙታ፡** ἐν πορνείᾳ ἐμοιχεύθη Sir. 23, 23.

አስረቀ፡ II, 1 *facere* vel *sinere, ut furtim subducant* vel *deminuant* alqd: **እስመ፡ሃይማኖተ፡እንተ፡ተወፈይነ፡ያሰርቁ፡** τὴν παραδοθεῖσαν πίστιν νοθεύουσι (*spuriam reddunt, adulterant*) Cyr. c. Pall. f. 66. — *Voc. Ae.:* **ያሰርቁ፡ዘ፡ያቀላቅሉ።**

ተሰርቀ፡ III, 1 1) *furto auferri, surripi:* Gen. 31, 39; Clem. f. 225; **ይሰረቅ፡ንዋዩ፡** Sir. 36, 30; F. M. 17, 1; **በ፡ዘተሰርቀ፡ንዋዩ፡** Chr. Ta. 11; **ተሰርቀ፡ንዋዩ፡እምቤቱ፡** Phlx. 28; **ድንግልና፡ዘኢይሰረቅ፡** Ssal. Req.; c. Acc. prs., cui aufertur: Ex. 22, 6; Jud. 17, 2. 2) rflx. *furtim* vel *clam se subducere* 2 Reg. 19, 3. 3) *furto expilari:* **ማኅደር፡ዘኢይሰረቅ፡** Lit. Joh.

አስተሰረቀ፡ IV, 1, vel **አስተሳረቀ፡** IV, 3 *furtim auferri sive subduci sinere* vel *putare:* **እመሰኬ፡አሐተ፡ህላዌ፡ዘወልድ፡ንነግር፡ዘተሠገወ፡ግብር፡ነአምን፡ቱስሕተ፡ወኑሡተ፡** (necesse est profiteamur φυρμὸν καὶ σύγκρασιν) **ወናስተሰርቅ፡** (v. **ወናስተሳርቅ፡**) **ህላዌ፡ትስብእት፡እንተ፡በላዕሌሁ፡** ὑποκλεπτομένης ὥσπερ τῆς ἀνθρώπου φύσεως ἐν αὐτῷ Cyr. c. Pall. f. 78.

ስሩቅ፡ part. *furto ablatus, furtivus* Lud. sine auct.

ስርቅ፡ et **ሰርቅ፡** subst. *furtum:* **ስርቅ፡** (v. **ሰርቅ፡**) κλοπή Sap. 14, 25; **ሰርቅ፡** Hos. 4, 2; **ማየ፡ሰርቅ፡** Prov. 9, 17; **ውስተ፡ሰርቅከ፡** ἐν κλοπαῖς σου Jer. 31, 27; Matth. 15, 19; Marc. 7, 22; κλέμματα Apoc. 9, 21; Clem. f. 211; Kid. f. 4. Statui constructo vel voculae **ዘ** subjunctum: *furtivus, furto ablatus*, ut: **ንዋየ፡ሰርቅ፡** F. M. 17, 1; **ነሥአ፡ዘሰርቅ፡** (πλεονασμός) Hez. 18, 13. 22, 12; **ዘሰርቅ፡** (v. **ስርቅ፡**) κλεψιμαῖον Tob. 2, 13.

ሰራቂ፡ n. ag., f. **ሰራቂት፡** (M. M. f. 193), Pl. **ሰረቅት፡** et **ሰራቅያን፡** (1 Cor. 6, 10), *fur*, passim: *latro*; κλέπτης Ex. 22, 1; Job 24, 14. 30, 5; Hos. 7, 1; Joel 2, 9; Zach. 5, 3; **ሱቱፋን፡ሰረቅት፡** Jes. 1, 23; **ከመ፡ኀፍረተ፡ሰራቂ፡ሶበ፡ይእኅዝዎ፡** Jer. 2, 26; **ከመ፡ሰረቅተ፡ሌሊት፡** 29, 10; **ዕደው፡ሰረቅት፡** Hez. 22, 9; Matth. 6, 19. 24, 43; Joh. 10, 1. 8; 1 Thess. 5, 2; 1 Petr. 4, 15; **ሰረቅተ፡ሰብእ፡** ἀνδραποδισταί *plagiarii* 1 Tim. 1, 10; λῃστής Sir. 36, 31; Ep. Jer. 14; Matth. 21, 13. 26, 55; **በእንተ፡ኵነኔ፡ሰረቅት፡** F. N. 49; F. M. 17, 1. — *Voc. Ae.*: **ቀሣጢ፡ሰራቂ፡ብ፡ሌባ ።**

ሴሬቅ፡ vid. sub **ሢሬቅ፡**

ሰረበ፡ *sorbere* vid. sub **ሠረበ፡**

ሰረበ፡ rad. inus., ad quam exponendam cfr. سَرِبَ *stillando aquam emisit; fluxit* aqua. Hinc

አስራብ፡ subst. (Pl. a Sing. inus.) *dejectus aquae, catarrhactae, torrens, imbres*: **አስራበ፡ሰማይ፡** Gen. 7, 11. 8, 2; Mal. 3, 10; Ps. 41, 9; Rel. Bar.; **አስራበ፡ማይ፡** ὄμβροι Sap. 16, 16; Hen. 28, 3. 89, 2. 7; **አስራበ፡ቀላይ፡** Org. 3; **ቃለ፡ነቢያት፡ዘይውሕዝ፡ከመ፡አስራበ፡ወርቅ፡ንጹሕ፡** Clem. f. 176; Org.: **ለአመ፡አውሐዘ፡እግዚ"፡አስራበ፡እክለ፡እምሰማይ፡** 4 Reg. 7, 2. — *Voc. Ae.*: **አስራብ፡ዘ፡ሻሻታ፡** (v. **ሻሽታ፡**).

ሴሬኒስ፡ v. **ሴርኔስ፡** n. prgr. σειρῆνες *sirenes* Jes. 43, 20; **አዋልደ፡ሲርኖን፡** v. **ሴሬኖን፡** v. **ሴረኖን፡** θυγατέρες σειρήνων Mich. 1, 8.

ስርናይ፡ *triticum* vid. sub **ሠዐረ፡**

ሰርክ፡ subst. *vespera, vesperus, tempus vespertinum* (ἑσπέρα, δείλη) **መሥዋዕተ፡ሰርክ፡** Ps. 140, 3; **እምሰርኩ፡** Ex. 12, 18; **እምነግሀ፡እስከ፡ሰርክ፡** Ruth 2, 7; Job 4, 20; Sir. 18, 26; Lev. 11, 24 seq.; 1 Reg. 14, 24; **ወፍና፡ሰርክ፡ውእቱ፡** 1 Reg. 23, 24; **ለፍና፡ሰርክ፡** Lev. 6, 13; *vespere* vel *vesperi* **በሰርክ፡** Jer. 31, 33; **በበሰርክ፡** 2 Par. 13, 11; vel in Acc. **ሰርከ፡**, ut: **በጽልመት፡ሰርክ፡** Prov. 7, 9; **ሰርከ፡ወነግሀ፡** Ps. 54, 19. 58, 7. 89, 6; Ex. 16, 12; Jac. 5, 7; **ሰርከ፡ሰንበት፡** Matth. 28, 1; **ሰርከ፡ሰርከ፡ትበልዕ፡** Judith 12, 9; 4 Esr. 14, 47; **ፍና፡ሰርክ፡** *sub vesperam* Num. 9, 3; Gen. 3, 8. 19, 1; Hez. 33, 22; Esth. 2, 14. [An a שָׁחַר *nigrescere?*]

አስረከ፡ II, 1 (denom.) *tempore vespertino facere, vesperam agere*: **ያሰርክ፡በጸሎት፡** Kedr f. 66.

ሲራክ፡ *stria, rubrica* rectius **ሢራክ፡** scribitur, q. v.

ሰረወ፡ *eradicare*, **ሰርዌ፡** *trabs* vid. sub **ሠረወ፡**, **ሠርዌ፡**

ሰረወ፡ rad. inus., de qua haud satis liquet, utrum ad שָׁרָה an ad سَرَى (سَرِيَّة *equitum agmen*) referenda sit.

ሰርዌ፡ (etiam per **ሠ**) subst., plerumque m., Pl. rarissime **ሰራዊ፡** vel **ሰረው፡** (ut 4 Reg. 5, 1. 25, 19 in SA), creberrime **ሰራዊት፡**, *agmen, turma, copiae (militares), exercitus*: **መልአከ፡ሰርዌ፡** ἀρχιστράτηγος Gen. 21, 22. 32; Dan. 8, 11; 1 Par. 19, 18; **መልአከ፡ሰራዊሆሙ፡** vel **ሰረዊሆሙ፡** 4 Reg. 5, 1. 25, 19; **መላእክተ፡ሰራዊት፡** Esth. 1, 3; Judith 2, 14; Num. 31, 14; **ሰራዊት፡** κεφαλαί Job 1, 17; ἀρχαί 1 Reg. 11, 11; Jud. 9, 34. 37; στρατιαί Num. 10, 28; Kuf. 49; στρατεύματα Apoc. 19, 19; **ገብርኤል፡ሊቀ፡ሰራዊተ፡ሰማያት፡** Sx. Sen. 13; **ሰራዊተ፡መንፈሳውያን፡** Did. 37; Clem. f. 11; στρατιά Judith 7, 18; 1 Par. 19, 8; λεγεῶνες Matth. 26, 53; σπεῖρα **ሰራዊተ፡ስጺራ፡** Marc. 15, 16 rom.; στρατόπεδον Jer. 41, 1; Luc. 21, 20; τάγματα **ሰመንቱ፡ሰራዊት፡** Mich. 5, 4; δύναμις Dan. 11, 13; Hez. 27, 10; Ps. 32, 16; 4 Reg. 25, 1. 10; **ምስለ፡ብዙኅ፡ሰራዊት፡** Jes. 36, 2; **ሰራዊቱ፡ዐገትዋ፡ለኢየሩሳሌም፡** Jer. 39, 2; ἔθνη Jes. 13, 4; **ዐቢይ፡ሰራዊት፡** Jer. 27, 41. 28, 28; ὄχλος Jer. 31, 42; **ሰራዊት፡ጽኑዕ፡** Jes. 43, 17; **ሰራዊተ፡አሕዛብ፡** ὄχλος λαῶν Hez. 23, 24; λαός **ሰራዊት፡ብዙኃን፡ወጽኑዓን፡** Joel 2, 5; συναγωγή **ብዙኃን፡ሰራዊት፡ጥቀ፡** Hez. 37, 10; **ሰራዊተ፡ኀይል፡** ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως Jer. 48, 13. 16; ἱππασία ἵππων Jer. 8, 16.

ስርዋጽ፡ subst. 1) *assula, schidiae, fragmentum ligni scissi* [fortasse a rad. **ረጸ፡** i. e. רָצַץ رَضَّ]: **አስመከ፡ላዕሌሃ፡** (**ለበትረ፡ብርዕ፡**) **ወይበውእ፡ስርዋጽ፡ውስተ፡እዴሁ፡** 4 Reg. 18, 21; Jes. 36, 6. At 2) in libro F. N. **ሥርዋጽ፡** sigli instar margini adscriptum crebro occurrit, et *glossema, corollarium* significare videtur, (proprie: *schidiae*, quamquam in Proleg. libri p. 2 hoc nomen ad rad. **ሠረጸ፡** relatum et verbis **ዘአሥረጸ፡ልብ፡ኪያሆን፡** i. e. additamenta, *quae mens progerminare fecit* (opp. praeceptis quae e Bibliis et Canonibus hausta sunt) explicitum esse videtur).

ሰረየ፡ *mederi, incantare* vid. sub II **ሠረየ፡**

ሰረየ፡ I, 1 [שְׁרָא ܫܪܳܐ *solvit, absolvit, abrogavit, abolevit, dimisit*; سَرَا (سَرْو) *removit* rem ab aliquo; amh. **ሰረየ፡** *remisit*; praeterea cfr. **ሠረየ፡** *mederi*] Subj. **ይስረይ፡** et **ይስሪ፡**, *remittere, ignoscere, condonare* alicui peccatum, delictum, passim: *expiare*; c. c. Acc. peccati et c. **ለ፡** prs.: λύειν: **ሰረየ፡ኀጢአቶሙ፡** Job 42, 9; **ይሰሪ፡ለከ፡ኀጢአቲከ፡** Sir. 28, 2; ἄφες Gen. 50, 17; ἀνήσω Jes. 1, 14; ἵλεως, μακρόθυμος Deut. 21, 8; **ከመ፡እስሪ፡ሎሙ፡ኀጢአቶሙ፡** Jer. 38, 34; **ይሰሪ፡ለከ፡ጌጋየከ፡** Dan. 4, 24; μὴ ἀθωώσῃς **ኢትስሪ፡** (v. **ኢትስረይ፡**) **ሎሙ፡ኀጢአቶሙ፡** Jer. 18, 23; εὐιλατεύειν Ps. 102, 3; **በብዝኆ፡መበእየ፡ይሰሪ፡ሊተ፡** ἐπόψεται Sir. 7, 9; **ከመ፡ይስረይ፡ለከ፡ኀጢአተ፡** 28, 4; ἱλάσκεσθαι Ps. 64, 3. 77, 42; Luc. 18, 13; Hebr. 2, 17; c. **በእንተ፡** rei: **ሰረየ፡እግዚ"፡በእንተ፡እኪት፡** Ex. 32, 14. — *Voc. Ae.*: **ኅደገ፡ሰረየ፡ዘ፡ተወ ።** (Passim in libris mss. **ሰረየ፡** cum **ረሰየ፡** confunditur, ut Job 42, 9; Kuf. p. 54).

ተሰርየ፡ III, 1 *remitti, ignosci, condonari, expiari*: **ኢትሰረይ፡ለክሙ፡ዛቲ፡ኀጢአትክሙ፡** Jes. 22, 14; **በምጽዋት፡ይሰረይ፡ኀጢአት፡** Prov. 15, 27; Deut. 21, 8; Hebr. 9, 22; **ኢተሰርየ፡ሎቱ፡ኀጢአቱ፡** M. M. f. 205; etiam c. Acc. peccati: **ተሰርየ፡ሎሙ፡ኵሉ፡ኀጢአቶሙ፡** Herm. p. 100.

አስተስረየ፡ IV, 1 1) *veniam petere* peccati, *expiare*, c. **ለ፡** ejus, cui condonatio petitur: Lev. 4, 20. 9, 7. 12, 7. 8.

14, 19. 20. 19, 22; Num. 25, 13; Job 1, 5; Sir. 45, 16; c. በ እንተ፡ prs. vel peccati: Num. 8, 21; Lev. 7, 7. 16, 16. 23, 28; Kuf. 6; c. እምነ፡ peccati: Lev. 16, 16. 34; c. Acc. peccati: Herm. p. 2; Ex. 32, 30; ካህን፡ዘያስተሰሪ፡ኀጣውአ፡ሕዝብ፡ M. M. f. 33; c. በ፡ sacrificii Lev. 16, 10. 19, 22; Kuf. 6. 7; c. ኀበ፡ ejus, a quo venia petitur Herm. p. 2; Org. 2) *piaculum offerre*, c. Acc. piaculi et ዲበ፡ *pro*: Kuf. p. 54. 3) *veniam impetrare*, ከመ፡ታስተስሪ፡እምኵሉ፡አበሳ፡ Kuf. p. 80. 4) raro de Deo praedicatur: expiare delictum i. e. *delicti gratiam facere* Kuf. p. 22, ann. 8. (In libris Mss. **አስተስረየ፡** passim confunditur cum **አስተርአየ፡** q. v.).

አስተሳረየ፡ IV, 3 Ludolfus ex Org. allatum exposuit: *plene et plane condonavit, condonare solitus est* c. c. Acc. (dubium videtur).

ስርየት፡, passim **ስሬት፡** (ut Lit. 163, 4. 167, 4), subst. 1) *remissio, venia* Hen. 13, 6; Kuf. 15. 30; ስርየተ፡ኀጢአት፡ F. M. 26, 4; Did. 39; Chr. ho. 20; ሰአሉ፡ለነ፡ስርየተ፡ኀጢአት፡ Mavâs. Nr. 20, al. 2) *expiatio*, et expiationis causa: *piaculum*: ቤተ፡ስርየት፡ οἶκος τοῦ ἱλασμοῦ 1 Par. 28, 20 (aliter 28, 11); ገብሮ፡ስርየተ፡ Rom. 3, 25 Platt.

ስርያት፡ subst., i. q. **ስርየት፡** Lud. e V. S.

ሰራዪ፡ n. ag., Pl. **ሰራይያን፡** (F. N. 5) 1) *is qui ignoscit* vel *condonat, remissor*: እግዚ"፡ሰራዬ፡ኀጢአትነ፡ Lit. 158, 3; Clem. f. 135; Did. 36; Kedr f. 43; ኵን፡ለነ፡ሰራዬ፡ Genz. f. 55; መሓሬ፡እከውን፡ወሰራዬ፡ለአበሳሆሙ፡ 2 Par. 7, 14; c. Acc. ሰራይያን፡ኀጣውአ፡ F. N. 5. 2) *expians, expiatorius*: ቍርባን፡ሰራዬ፡ኀጢአት፡ F. M. 26, 4.

መስተስርይ፡ vel **መስተስሪ፡** part. (IV, 1) *expiator, expiatorius, veniam petens* vel *impetrans*: ከመ፡ትኩን፡(ቤተ፡ክርስቲያን፡)መስተስርየ፡ኀጢአት፡ Clem. f. 109. 188; ገድለ፡ኵሎሙ፡ቅዱሳን፡መስተስርየ፡ኀጢአትየ፡ M. M. f. 70; Org. 1.

መስተስራዪ፡ part. (IV, 1) c. term. Adj., i. q. **መስተስሪ፡**, Phlx. 240; Org.

ምስተስራይ፡ subst. *locus expiationis*; (ecclesia) ምስአል፡ወምስተስራየ፡ኀጢአት፡ Clem. f. 108. 194; Macc. f. 18; Deg.; Org. 4.

ሳሬት፡ *aranea* vid. sub I **ሠረየ፡**

ሰርዲኖ፡ n. prg. lapis *sardius*, nomen gemmae, Apoc. 4, 3.

ሰርዶንክስ፡ n. prgr., *sardonyx* gemma Apoc. 21, 20.

ሰርድዮን፡ et **ሰርድዮን፡** n. prgr. ὁ σάρδιος, τὸ σάρδιον, lapis *sardius*, nomen gemmae, Ex. 25, 7. 28, 17; Ex. 36, 17 in C (ubi alii ሶም፡ habent); Apoc. 21, 20; ዕንቈ፡ሰርድዮን፡ Prov. 25, 12; Hez. 28, 13. — *Voc. Ae.*: ሰርድዮን፡ወሶም፡ ፩እብን ።

ሰርጕ፡ vid. sub **ሰርገወ፡**

ሰርገለ፡ rad. quadrl. inus., praefixo **ሰ፡** causativo (gramm. § 73. 79) formata e רָגַל *moveri, ire* (de qua rad. vid. Ges. thes. p. 1261) sicut رَجَّلَ *duxit*.

ሰረገላ፡ subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. **ሰረገላት፡**, qui et ipse singulariter usurpatur: 1) *currus* cujusvis generis (*vehiculum, plaustrum, pilentum, rheda, currus bellicus*); ሰረገላ፡ coll. ἅρματα Jes. 5, 28 var.; 22, 7. 31, 1 var.; በብዙኅ፡ሰርገላየ፡ 37, 24. 43, 17. 66, 15; Jer. 4, 13; Zach. 6, 1 var.; sing. ἅρμα ሰረገላ፡ሠናይ፡ Jes. 22, 18; Job 39, 25; Act. 8, 28; ላዕለ፡ሰረገላ፡ዘኪሩቤል፡ Sir. 49, 8; ἅμαξα 1 Reg. 6, 7 seq.; 2 Reg. 6, 3; ሰረገላ፡ሐዲስ፡ 1 Par. 13, 7; Sir. 36, 5; ሰረገላት፡ plur. ἅρματα Jes. 2, 7. 5, 28. 22, 7. 31, 1; Jer. 27, 3; Judith 2, 19; ሰብአ፡ሰረገላት፡ 7, 20; 1 Reg. 13, 5; Ps. 19, 8; Apoc. 9, 9; ἅμαξαι Judith 15, 11; Gen. 45, 19. 21; λαμπηνικαί Num. 7, 3; sing. ዘዐርገ፡በነደ፡እሳት፡በሰረገላት፡ Sir. 48, 9; 2 Reg. 6, 3. 2) passim: *rotae, rota*: ሰረገላ፡, var. ሰረገላት፡ τροχοί Dan. 7, 9; ሰረገላ፡ τροχοί Hez. 3, 13; ሰረገላ፡፩ τροχὸς εἷς Hez. 1, 15; ሰረገላት፡ τροχοί 1, 16; Titus ገብረ፡ዐበይተ፡ማኅፈዳተ፡እምዕፅ፡ወታሕቴሆሙ፡ሰረገላ፡ Jsp. p. 358.

ሰረገላዊ፡ adj. rel. *ad currum pertinens*, in specie: qui curru bellico vectus dimicat, ut: ሰረገላዊ፡ዘእንበለ፡ድርዐ፡ሐጺን፤ፈረሳዊ፡ዘእንበለ፡ኵያንው፡ (*covinarius* vel *essedarius*) M. M. f. 31.

ሰርገወ፡ (crebro per **ሠ**) rad. quadrl.; eam in gramm. § 73 praefixo **ሰ፡** causativo e **ረገወ፡** (vid. **ረገፈ፡**) formatam censui; nunc (cum Hupfeld exerc. Aeth. p. 29) **ሰረገ፡** *plectere, comere, ornare* (coll. سَرَجَ et سَرَّجَ I et II, [illegible] שָׂרַג al.) statuere maluerim.

ሰርጕ፡ subst., plerumque m., Pl. **ሰርጓት፡** *ornatus, comtus, cultus, ornamentum*: ሰርጎ፡ያክንት፡ κλῶσμα ὑακίνθινον Sir. 6, 30; κόσμος Koh. 12, 9; ሰርጎ፡ወርቅ፡ Ex. 32, 2; Num. 31, 50; Sir. 21, 21. 35, 5; ሰርጎ፡መርዓት፡ Jes. 61, 10; ትረስዕኑ፡መርዓት፡ሰርጓ፡ Jer. 3, 32; ወኵሎ፡ሰርጓ፡ Judith 10, 4. 12, 15; ሰርጎሙ፡ Prov. 20, 29; ሰርጉ፡ (ejus) Sir. 45, 12. 50, 9; አስከሬናተ፡ሰርጕ፡ αἱ θῆκαι τοῦ κόσμου Jes. 3, 26; ሠናይ፡ሰርጕ፡ εὐκοσμία Sir. 45, 7; ሰርጓት፡ Ex. 33, 6; Jes. 3, 18 var.; κατασκευή ሰርጎ፡ቤት፡ 1 Par. 29, 19; etiam de κόσμῳ vel στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ ሰርጕሃ፡ለሰማይ፡ Deut. 17, 3; ሰርጎ፡ሰማይ፡ Jes. 24, 21; ሰርጓተ፡ሰማይ፡ Jer. 8, 2; Deut. 4, 19. — *Voc. Ae.*: ሰርጕ፡ብ፡ሽልም ።

አሰርገወ፡ quadrl. II *ornare, comere, exornare*: Ex. 39, 6; አሰርገወ፡ዕበያ፡ለጥበቢሁ፡ Sir. 42, 21; c. Acc. et በ፡ rei Hen. 18, 1; c. dupl. Acc. Gen. 24, 47; አሰርጎኩኪ፡ሰርጎ፡ Hez. 16, 11. 13; ያሰርግውዋ፡ (Subj.) አክሊለ፡ Esth. 1, 11. 2, 17; አሰርጎከ፡ሰማየ፡ፀሐየ፡ወወርኀ፡ Mavâs. Nr. 8; etiam transl.: *ornare* vel *polire* orationem, ut: አሰርግዎ፡ (Inf.) ነገረ፡ hom. Severiani in Cyr. f. 122.

ተሰርገወ፡ III, 1 1) reflx. *se comere* vel *ornare, sibi induere ornatum*, Hez. 23, 40; Judith 10, 3; ተሰርጊዎሙ፡ Jsp. p. 340; c. c. በ፡ ornamenti: ይሰረገዋ፡ርእሶን፡በ፡ 1 Petr. 3, 5 (1 Tim. 2, 9 rom.); et plerumque c. Acc. ornamenti: ተሰርገወት፡አውቃፋተ፡ Judith 10, 4; ኵሎ፡ሰርጎ፡ 12, 15; ተሰርገወት፡አዕኑጊሃ፡ Hos. 2, 15; ተሰርጎከ፡ዕንቈ፡ Hez. 28, 13; Jer. 4, 30; Esth. 4, 17 apcr. (οὐ φορῶ αὐτό); ትሰረጊዮሙ፡ለኵሎሙ፡ πάντας ὡς κόσμον ἐνδύσῃ Jes. 49, 18; በተሰርግዎ፡ወርቅ፡ 1 Petr. 3, 3. 2) pass. *ornari, comi*, ut: ተሰርገወት፡ምድረ፡ገነት፡በሥነ፡ጽጌያት፡ Clem. f. 171; ብእሲት፡ዘተሰርገወት፡ሰርጓተ፡ወርቅ፡ወብሩር፡ F. M. 34, 8.

ስርግው፡ part., fem. **ስርግት፡** *comtus, ornatus*: ድንግል፡እንተ፡ስርግት፡በወርቅ፡ Ep. Jer. 8; Apoc. 21, 2; ቤተ፡ክርስ

ቲያን ፡ ስርጉት ፡ ከመ ፡ መርዓት ፡ Clem. f. 202; ስርግዎት፡ 143, 14; ስርግዎን፡በወርቅ፡ Jes. 30, 22; ስርግዎን፡በንዋየ፡ ሐቅል፡ θυρεοφόροι 1 Par. 12, 24; እለ፡ስርግዋን፡በፍቅርከ፡ Sir. 48, 11; በጾጌ፡ Enc.; ክንኩ ፡ ስርግወ ፡ በመንፈስ፡ Apoc. 4, 2 rom.; ስርግው፡ንድቁ፡ Luc. 21, 5; ብእሲ ፡ ባዕል ፡ ሐነጸ፡ቤተ፡ስርግወ፡ወብሩሀ፡ Clem. f. 90.

ስርጋዌ፡ subst. *ornatio, ornatus:* አንስት፡ምእመናት፡ ኢይትመከሓ ፡ በስርጋዌሆን፡ F. M. 34, 8; ሥን፡ስርጋዌሁ፡ Jsp. p. 301; Org.; ስርጋዌሃ ፡ ለሰማይ፡ κάλλος οὐρανοῦ Sir. 43, 9. — *Voc. Ae.:* ስርጋዌ፡ትርሲት፡ብ፡ሽልማት ፡፡

ስርግውና፡ subst. *ornatus* Euc. Mij. 25 (Lud.).

ሰረጣን፡, ሰርጣን፡, ሸርጣን፡ n. prgr., scilicet سَرَطَانٌ *cancer*, nomen signi coelestis, Abush. 3 seq.; Cod. Mus. Brit. Aeth. LXXXII, 4.

ሱራፌን፡ vel ሱራፌል፡ vel ሱራፊም፡, n. prgr., sc. Σεραφίμ שְׂרָפִים *Seraphim* Gen. 3, 24; Jes. 6, 2. 6; Asc. Jes. 3, 17; Hen. 61, 10. 71, 7; Lit. 158, 4. (Distinguendum est a ሱራፊን፡ i. e. תְּרָפִים Hez. 21, 21 vrs. nov.)

ሱራፊ፡ vel ሱራፌ፡, subst., ab Aethiopibus e ሱራፌን፡ formatum, modo singulariter modo collective usurpatum, *unus e Seraphim*, vel *Saraph* vel *Seraphim*, አገዛዝየ፡ ለሱራፊ፡ዘሰማይ፡ቀሲስ፡ III Sal. Mar. 2; Org.; ሱራፌ ፡ ካህን፡ወኪሩብ፡ቀሲስ፡ Deg.; Dioscurus Patriarcha Alexandriae XXXI nominatur ዘውግ፡ሱራፊ፡ Sx. Teq. 17 Enc.

ሱራፌላዊ፡ adj. rel. *seraphicus*, ሱራፌላውያን፡ Lud. e Libr. Myst. et e Mss. Colb.

ስሱ፡ *sex*, ስሳ፡ *sexaginta* vid. sub ሰደሰ፡

ሰሰለ፡ I, 2 [e quadrl. ሰልሰለ፡; vicina videntur אָזַל ܐܙܰܠ زَالَ عَزَلَ. Alia conjectavit Hupfeld exerc. Aeth. p. 29] *discedere, secedere, recedere, abire, removeri, tolli, aboleri;* c. እምነ፡ loci vel rei, περιαιρεῖσθαι, ἀπέρχεσθαι Ex. 8, 7. 25. 10, 17; ἀπέστη Num. 12, 10; ἐξῆρε Ex. 14, 19; ἀνέβη 40, 30; ዘኢይሴስል፡እምቅድመ፡ዐይንከ፡ Ex. 13, 16; ከመ፡ ይሰስል፡እምኔነ፡ መዐተ ፡ እግዚ"፡ 1 Esr. 9, 13; sacerdotes coelestes ኢይሴስሉ፡ወትረ፡እመንበረ፡መርዓዊ፡ Mavâs. n. 20; ሰሰለ፡ረድኤተ፡እግዚ"፡እምኔሁ፡ F. M. 3, 6; ሰስሉ፡እምነ፡ ሕሩም፡ Jsp. p. 351; አዘዘ፡ከመ፡ይሰስሉ ፡ እምቅትለቶሙ፡ p. 353; absol. ἀναχωρεῖν Matth. 9, 24 rom.; ሰሰለ፡ዮሴፍ፡ወሖረ፡ Jsp. p. 352; ርኢኩ፡አበዶሙ፡ለአብዳን፡ወሰሰልኩ፡ Fal. f. 15; ይሴስላ፡ግብተ፡ነፍሳተ፡ዐማፅያን፡ ἀφαιροῦνται Prov. 11, 30; Apoc. 21, 1. 6, 14 Platt; 2 Petr. 3, 10; 4 Esr. 5, 33; ወእምገዘ፡ሰሰለ፡ጽልመት፡ወአስተርአየ፡ብርሃን፡ Did. 29; ለሰስሉ፡ Kuf. p. 61; መሥዋዕት፡ይሴስል፡ወይሰዐር፡ (in oeconomia Christiana) Chr. ho. 18. — *Voc. Ae.:* ሰሰለ፡ዘ፡ወገደ ፡፡

አሰሰለ፡ II, 2 *recedere facere, removere, amovere, amoliri (auferre, exuere, deponere, avertere, expellere),* c. Acc. et እምነ፡; ይቤ፡ ያሰስሉ፡ኵሎ፡ሰብአ፡እምቅድሜየ፡ Gen. 45, 1; lapidem a puteo Gen. 29, 3; corticem virgae 30, 37; adipem victimae Lev. 4, 8. 19; cineres 6, 3; idola 1 Reg. 7, 3. 4; ornamenta Ex. 33, 5. 6; vestes ab aliquo 1 Reg. 17, 39; Deut. 21, 13; vestes a se (deponendo vel exuendo) 1 Reg. 19, 24; Lev. 6, 4; አሰሰለት፡ሠቀ፡ Judith 10, 3; altare 4 Reg. 16, 14; ኢያሰሰልከ፡ዐምደ፡ደመና፡እምኔሆሙ፡ 2 Esr. 19, 19; tristitiam a se 4 Esr. 10, 20. 37; concupiscentiam ab aliquo: አሰስል፡ፍትወተ፡እምኔየ፡ Sir. 23, 5; morbos: ያሴስል፡ኵሎ፡ሕማሞሙ፡ Sir. 38, 7; peccata (αἴρειν) 1 Joh. 3, 5; Joh. 1, 29; lacrymas Apoc. 7, 17. 21, 4; verba e libro Apoc. 22, 19; iram a se: አሰስላ፡ለመዐት፡ Sir. 28, 7; malitiam a se (ἀποθέμενοι) 1 Petr. 2, 1; jugum (excutere): እመ፡አሰሰልከ፡አርዑቶ፡እምክሣድከ፡ Kuf. 26; homines, populos (depellendo, expellendo): አሰሰሎሙ፡ ἐξῆρεν αὐτούς Sir. 10, 17; አሴስሎሙ፡እማእከለ፡ምድር፡ Kuf. 1; ከመ ፡ ያሰስሎሙ ፡ እምታሕተ ፡ ምድር፡ Kuf. 5; ለአሰስሎ፡ Hen. 1, 1.

ተሰሰለ፡ III, 2 *removeri* Lud. sine auct.; refl. *ad se sevocare* alqm vel *cum eo secedere:* ተሰሰልክዎ፡አነ፡ለሐናንያ፡ Clem. f. 124 (si quidem lectio sana est).

ስሳሴ፡ subst. *abscessus, secessio, amotio, remotio, abolitio:* ስሳሴ፡ዚአየ፡እምኔክሙ፡ 2 Petr. 1, 14 Platt; Phlx. 199; ስሳሴሆሙ፡ለሰማያት፡ወምድር፡ M. M. f. 78; ስሳሴሃ፡ (sc. sacrificiorum in oeconomia Christiana) Chr. ho. 18; በኢስሳሴ፡ *sine intermissione* Teb. Tab. 4.

አሰሳሊ፡ n. ag. (II, 2) *removens, amovens, avertens:* ጸሎት፡መድኀኒት፡ውእቱ፡ወአሰሳሴ፡ኵሉ ፡ ኀጣውእ፡ φάρμακόν ἐστι σωτήριον καὶ κωλυτικὸν τῶν ἁμαρτημάτων Chr. Ta. 27; አሰሳሴ፡እከያት፡እምላዕለ፡እለ፡ caet., F. N. in proleg.

ሰሰን፡, v. ሶሰን፡, ሳስኔ፡, ሰስን፡, ስሰን፡ subst., secundum Ludolfum *lascivia, salacitas* (cui interpretationi convenit amh. ሴሰኛ፡ *light-minded, wanton, frivolous, lascivious,* Isenb. lex. p. 55): ኀጢአት፡ሰሰን፡እኪት፡ይእቲ፡ (ubi Graecus habet: ἁμαρτία οἰώνισμά ἐστιν) 1 Reg. 15. 23; Org. 4.

ሶሶን፡ subst. *ligni genus*, vermibus non obnoxium, ξύλον ἄσηπτον (aliâs ዘኢይነቅዝ፡); Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* ሶስን፡ዘ፡ከሶ፡

ሰቀለ፡ I, 1 [de vicinis שָׁקַל ܫܩܰܠ ܬܩܰܠ ثَقَلَ et شَقَلَ vid. Ges. thes. p. 1474] Subj. ይስቅል፡ 1) *suspendere*, c. Acc., ሰቀላ፡ለምድር፡ዲበ፡ዕራቃ፡ Job 26, 7; ንሕነ፡ሰቀልናሁ፡ለሰማይ፡ዘእንበለ፡ዐምድ፡ Clem. f. 52; ዘገብረ ፡ ሰማየ ፡ ወሰቀሎ፡ Jes. 42, 5 var.; ሰቀለ፡መንጦላዕተ፡ዘወርቅ፡ Chr. Ta. 25; c. በ፡, ውስተ፡, ዲበ፡, ላዕለ፡ rei, *cui* vel *in, ex, a* qua quid suspenditur: መትከል ፡ በዘይሰቅሉ ፡ ቦቱ ፡ ኵሎ ፡ ንዋየ፡ Hez. 15, 3. 17, 23. 27, 10; Ps. 136, 2; ንሥኡ፡ዘንተ፡ርእሰ፡ ወስቅሉ፡ውስተ፡ተድባበ፡አረፍት፡ Judith 14, 1. 11; 1 Reg. 31, 10. 2) in specie: suspendio necare, *suspendere* in arbore, patibulo, furca, cruce; *crucifigere* Gen. 40, 19; Deut. 21, 22; Jos. 10, 26; Esth. 2, 23. 6, 4. 7, 9. 10; ይስቅልዎ፡ወይቀትልዎ፡ 2 Esr. 6, 11; Asc. Jes. 11, 20; Matth. 20, 19. 23, 34. 26, 2. 27, 22; Hebr. 6, 6; Gal. 5, 24; ሰቀልዎ፡መልዕልተ፡ዕፅ ፡ ነዊኅ፡ Enc. 4 Mag. — 3) *ponderare*, Lud. sine auct.

ተሰቅለ፡ III, 1 1) *suspendi*, in specie *crucifigi:* ይሰቀሉ፡ቦቱ፡ Jes. 22, 24 var.; መላእክት፡በእደዊሆሙ፡ተሰቅሉ፡ Thren. 5, 12; አድባር፡ዲበ፡አድባር፡ ይሰቀሉ፡ Hen. 83, 4; ሰማይ፡ተሰቅለ፡ Hen. 69, 16; Org. 1; በዕፅ፡ይሰቀል፡ Asc. Jes. 3, 13. 4, 13; ተሰቅለ፡ዲበ፡ዕፅ፡ 1 Petr. 2, 24. 4, 1; Rom. 4, 25. 6, 6; Marc. 15, 32. 2) *suspensum* vel *pendulum* *teneri, pendēre*: 3 Reg. 7, 6; ተሰቅለ፡ማእከለ፡ሰማይ፡ወምድር፡ 2 Reg. 18, 9; ተሰቅለ፡መልዕልተ፡አየር፡ቍልቍሊተ፡ Gad. T. H. 3) *adhaerere, adhaerescere* alicui, *amplecti, affixum esse, pendēre ab* aliquo, proprie et translate: ተሰቅለ፡ርእሶ፡በዕፅ፡ 2 Reg. 18, 9; አርዌ፡ምድር፡ተሰቅለ፡ውስተ፡እዴሁ፡ Act. 28, 3 rom.; ወደዩ፡አሕባለ፡ውስተ፡ግብ፡ወጸርኑ፡ኀቤሁ፡ከመ፡ይሰቀል፡በሐብል፡ Sx. Tachs. 15; ተሰቅለ፡ይስሐቅ፡ውስተ፡ክሣደ፡ወልዱ፡ Kuf. 31; ኀቤነ፡ተሰቅለ፡ነፍሶሙ፡ Judith 8, 24; c. በ፡ Gen. 44, 30; ኢምንትኒ፡ዘይሰቀል፡ቦቱ፡ኀሊናሁ፡ Phlx. 224; ይሰቀሉ፡በአፅምኦቱ፡ ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων (pendebant ab ore ejus) Luc. 19, 48; በእላ፡ትእዛዝ፡ተሰቅሉ፡ኦሪት፡ወነቢያት፡ Matth. 22, 40.

ስቁል፡ part. 1) *suspensus*; in specie *crucifixus*: ዲበ፡ምንት፡ስቁል፡ሕላቃቲሃ፡ Job 38, 6; ወይከውኑ፡ስቁላነ፡ቦቱ፡ Jes. 22, 24; ስቁላን፡ላዕሌሁ፡ 22, 25; ሰማይ፡ስቁል፡(በትእዛዘ፡እግዚ"፡) Did. 36; ስቁል፡በመንኰራኵር፡ Enc. Ter. 1; c. ውስተ፡ Cant. 4, 4; ዘስቁል፡ዲበ፡ዕፅ፡ Deut. 21, 23; Jos. 10, 26; እንድርያስ፡ስቁል፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *suspensus, pendens, pendulus, adhaerens, affixus*: ነጸሩ፡ጦማረ፡ስቁለ፡ማእከለ፡ሰማይ፡ወምድር፡ Massh. Tom.; Deut. 28, 66; ሕግ፡ወነቢያት፡ስቅልት፡ውስተ፡ፍቅረ፡እግዚ"፡ወፍቅረ፡ቢጽ፡ (*quae pendent ab* i. e. *continentur amore*) Phlx. 126; ሕዝብየ፡ስቁል፡እምነ፡ምንባሪሁ፡ Hos. 11, 7; ተግባሮሙ፡ስቁል፡በእግዚአ፡መናፍስት፡ Hen. 38, 2. 40, 5. 46, 8. 3) *ponderatus*: ስቁል፡በለጽሊጸ፡ሰቅል፡ (*bilance sicli*) Lud. e Mss. Colb.

ስቅለት፡ n. act. 1) *actio suspendendi* rem, Sx. Jac. 20. 2) *suspendium, crucifixio*: ስቅለቱ፡ለኢየሱስ፡ Clem. f. 26. 36; ለጴጥሮስ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; በእንተ፡ስቅለትከ፡ወሞትከ፡ Genz. f. 26.

ሰቃሊ፡ n. ag. *crucifixor*, epitheton Judaeorum, creberrime obvium, ut: አይሁድ፡ሰቃልያን፡ Clem. f. 213; III Const. Ap. 12; Kbr. Nag.; al.

ሰቀላ፡ subst., Pl. ሰቃልው፡, *tentorium, tabernaculum, taberna*: ኖኀ፡ቦአ፡ውስተ፡ሰቀላሁ፡ Kuf. 7; ከደንተ፡ (Platt: ገበርተ፡) ሰቀላ፡ σκηνοποιοί Act. 18, 3; ሠለስቱ፡ሰቃልው፡ σκηναί Matth. 17, 4; ሠለስቱ፡ሰቀላ፡ *tres tabernae* Act. 28, 15 rom.; (urbs aedificata erat) በአምሳለ፡ሰቀላ፡ Gad. T. H. (In lingua Amharica *domus regiae*, longioris structurae, aliaeque domus magnae et amplae hoc nomine insigniuntur, vid. Lud. lex. Amh. c. 25. 21; Isenb. lex. p. 35).

መስቀል፡ subst., plerumque m., Pl. መሳቅል፡ (Joh. 19, 31) et መስቀላት፡ (Sx. Tachs. 6. 17; Mij. 10; Genb. 9) *crux*, ut Matth. 27, 32. 40. 42; Phil. 3, 18; 1 Cor. 1, 17; Gal. 6, 12. 14; Hebr. 12, 2; አስተርእዮቱ፡ለመስቀል፡ *manifestatio crucis* Sx. Mag. 10; በዓለ፡መስቀል፡ *festum crucis* (*inventae*) Cod. Mus. Brit. XXX. XXXI; etiam (omisso በዓለ፡) በመስቀል፡, ዘመስቀል፡ ut 1 Cor. 1, 17 in tit. Varie transfertur, sicut ὁ σταυρός, ut: ይንሣእ፡መስቀለ፡ሞቱ፡ Matth. 16, 24. 10, 38; ይጹር፡መስቀለ፡ሞቱ፡ Marc. 8, 34. 10, 21; Luc. 14, 27; እምነት፡ዘመስቀለ፡ክርስቶስ፡ (opp. paganismo) Enc. Masc. 17.

መስቀላዊ፡ adj. rel. *ad crucem pertinens, cruciarius, crucis* (i. e. evangelii) *sectator*: አምላክ፡መስቀላዊ፡ (crucifixus) Lud. comm. hist. p. 497 n. 16; M. M. f. 27.

ምስቁል፡ part. (quadriliteri መስቀለ፡), in formam crucis i. e. *decussatim positus, decussatus*: ምስቁለ፡አእዳው፡ F. M. 26, 8; ይግበር፡መንዲለ፡ምስቁለ፡ላዕለ፡መታክፍቲሁ፡ 31, 5.

ሰቅል፡, ስቅል፡, ሰቅሎ፡, ሰቅሎስ፡, ሰቅሎን፡ n. prgr., sc. σίκλος (שֶׁקֶל) *siclus* (*didrachma*); pondus Ex. 30, 23. 24. 39, 1. 2; Jud. 8, 26; 1 Reg. 17, 5. 7; Hez. 4, 10; numus Lev. 5, 15; Num. 3, 50. 18, 16; 1 Reg. 9, 8; 4 Reg. 15, 20; Jes. 7, 23; Hez. 45, 12. — *Voc. Ae.*: ስቅል፡ዘ፡ሚዛን፡; *aliud*: ሰቅል፡ዘ፡፪ድሪም ።

ሰቂማ፡ vel **ሳቂማ፡** Hoc nomen, quamvis nomen proprium urbis sit sc. Σίκιμα vel Συχέμ, Aethiopes *praedam* significare statuunt. *Voc. Ae.*: ፄዋ፡ሰቂማ፡ምህርካ፡ብ፡ምርኮ፡ *Rad. Abb.*: ሰቀመ፡ዘ፡ማረከ፡ In locis Gen. 48, 22 et Ps. 59, 6 lectio ምህርካ፡ voci ሰቂማ፡ substituta reperitur (coll. Ps. 67, 13), quamquam Ps. 107, 7 lectio genuina conservata est.

I. **ሰቈረ፡** I, 1 [vicina sunt דָּקַר صَقَرَ et נָקַר ነቈረ፡, a radice primaria קר propagata; Hez. 23, 25 unus e libris meis praebet ሰጐረ፡] Subj. ይስቍር፡, *perforare, terebrare, perfodere*: ትሰቍር፡አንፎ፡በኅርወት፡ Job 40, 21; እዝኖ፡በመስፌ፡ Ex. 21, 6; Deut. 15, 17; ይሰቍሩ፡ (v. ይሰጕሩ፡) አንፈኪ፡ Hez. 23, 25; Herm. p. 44^{a}; ሰቈሩ፡ውስተ፡ሳሌዳሃ፡ 4 Reg. 12, 9; ለጽሙማን፡ሰቈረ፡ (ክርስቶስ፡) እዘኒሆሙ፡ከመ፡ይስምዑ፡ Clem. f. 233; ዘያንጠበጥብ፡እምላዕሉ፡ይሰቍሩ፡ለእብን፡ Herm. p. 44; ለአእባን፡ኢይክል፡ይስቍሮሙ፡ማይ፡ Jsp. p. 364; ሰቍሮ፡አረፍተ፡ Hez. 12, 12; fures ይሰቍሩ፡አብያተ፡ Jsp. p. 343; ሰቈረት፡መስኮተ፡ንእስተ፡ (ውስተ፡አረፍት፡) Sx. Ter 24; ኢይሰቍሮ፡ቀስተ፡ብርት፡ Job 41, 19.

ተሰቍረ፡ III, 1 *perforari, terebrari, perfodi*, M. M. f. 115; Enc. 8 Tachs.; በእኂዘ፡በትር፡ተሰቍረ፡እዱ፡ Sx. Hed. 28 Enc.; Chr. Ta. 5 (vid. ኖላ፡).

ስቁር፡ part. *perforatus, perterebratus*: ጻሕብ፡ስቁር፡ Sir. 21, 14; ጽዕድ፡ስቍርት፡ Prov. 23, 27; እብን፡ስቁር፡ Sx. Masc. 1 Enc.; ዕቍር፡ስቁር፡ Hagg. 1, 6.

ስቍረት፡ n. act. et subst. 1) *perforatio* Lud. comm. hist. p. 240 n. 10. 2) *foramen*: ረከብኩ፡ስቍረተ፡ውስተ፡አረፍት፡ Hez. 8, 7; Cant. 5, 4; ስቍረተ፡መርፍእ፡ Matth. 19, 24; Marc. 10, 25; ሶበ፡እብአ፡መሬኑተ፡ውስተ፡ስቍረቱ፡ለሣጹን፡ተርኀወ፡ፍጡነ፡ Sx. Sen. 12; (Christus ait:) ደይ፡እዴከ፡ውስተ፡ስቍረተ፡እዴየ፡ Kid. f. 34. 3) *cavum, caverna*: ስቍረተ፡ኰኵሕ፡ Ex. 33, 22; Jer. 13, 4 (v. ንቅዐት፡); 29, 17. — *Voc. Ae.*: ስቍረት፡ዘ፡ብስዕ፡

መስቀር፡ subst., m. et fem., *res cava* vel *excavata*; in specie usurpatur de *arca* vel *navi Noae* Hen. 89, 1. 6. 8. 9; Gad. Ad. f. 152; መስቀረ፡ዕፅ፡ Org. 3. — *Voc. Ae.*: መስቀር፡ዘ፡ታቦት፡ኖኅ፡; *aliud*: መስቀር፡ዘ፡ታቦት፡ዘጽላት፡ወእብላቅጊ፡ይ ።

II. **ሰቈረ፡** (etiam ሰኰረ፡) videtur i. q. سَقَرَ *afflixit ardore* sol alqm et سَجَرَ *accendit, igne fervefecit*.

ተሰቍረ፡ III, 1 *igne accenso fervefieri*: አንብሩ፡ዲበ፡አፍሓም፡እስከ፡ይነፍር፡ወእስከ፡ይሰቈር፡ (v. ይሰኰር፡) ጸሕርቱ፡ ὅπως προσκαυθῇ καὶ θερμανθῇ Hez. 24, 11.

አስቆረረ፡ quadrl. II, passim **አስቈረረ፡** [quod praefixo **አስ፡** causativo e **ቈረረ፡** *frigidum esse* propagatum putaveris; sed rectius cum שִׁקֵּץ comparandum videtur; vid. etiam Hupfeld exerc. Ae. p. 32] Impf. et Subj. **ያስቆርር፡**, passim **ያስቈርር፡**; *abhorrere, abominari, detestari*, βδελύσσεσθαι, c. Acc. rei vel prs.: Gen. 26, 29. 43, 32. 46, 34; Ex. 1, 12; Lev. 11, 11 seq.; 20, 23; Deut. 23, 8; Kuf. 36; Ps. 5, 7. 55, 5. 105, 38. 106, 18; Job 9, 31. 17, 7. 19, 19. 30, 10; Sir. 1, 25. 13, 20. 16, 8; Am. 5, 10; Mich. 3, 9; Esth. 4, 17 apcr.; Judith 9, 4; Rom. 2, 22; **ጸሊኦቶ፡ወአስቆርሮቶ፡** Jsp. p. 340; absol. (sine objecto): sacerdos si leprosus est, **ያስቆርሩ፡ሕዝብ፡በእንቲዘ፡ሥጋሁ፡ወደሙ፡ለክርስቶስ፡** Clem. f. 131.

ስቁሩር፡ part. *abominabilis, detestabilis*: **አክዓብ፡ንጉሥ፡ወብእሲቱ፡ስቁርት፡** (sic pro **ስቁርርት፡**) Sx. Ter 6.

ሰቆራር፡, passim **ሰቈራር፡**, subst. *abominatio, abominandum* (*res abominanda*): Ex. 5, 21; Kuf. p. 81. 85; **ሰቆራረ፡ክንክሙኒ፡** Jes. 1, 14; **ሰቆራረ፡ግብሩ፡** 8, 11; Hos. 9 10; Thren. 1, 8; Prov. 6, 16; **ኢኮነ፡ሰቆራረ፡ሰብሳብ፡ዘበሕግ፡** Did. 33.

መስቆርር፡ vel **መስቈርር፡** part. *abominandus, detestabilis*: **አሕላማት፡መስቆርርት፡** Phlx. 162.

ሰቈቈ፡ rad. inus.; שׁוּק et שָׁקַק *discursitavit, appetiit, avidus fuit*; شَاقَ VIII *desideravit, concupivit.*

ተሰቈቈ፡ III, 1 *appetere* vel *concupiscere* bona aliena; ea *intervertere*, c. c. Acc.: **ኢተሰቆቁ፡ንዋየክሙ፡** οὐκ ἐπεθύμησα Act. 20, 33; οὐ κατενάρκησα 2 Cor. 11, 8; **ኅፍረት፡ተሰቍቆ፡ንዋየ፡ባዕድ፡** ἀφαίρεσις Sir. 41, 21; **ዘኢይሰቈቍ፡ንዋየ፡ባዕድ፡በዐመፃ፡** Clem. f. 86 (123). — *Voc. Ae.*: **ይሰቈቍ፡ዘ፡ይቃቃሕ፡**

አስተሳቈቈ፡ IV, 3, ut videtur: causative, Gad. Kar. (in loco obscuro).

አስቆቀወ፡ quinquel. II [vicina videntur **ሰከየ፡** (شَكَا) et شَجِيَ *anxius moestusque fuit*; vid. Dorn de psalt. Ae. p. 69; Hupfeld exerc. Ae. p. 31] Impf. et Subj. **ያስቆቅው፡** vel **ያስቆቊ፡**; *lamentari, plangere, ejulare, lessum facere, cantu lugubri deflere* (κόπτεσθαι, θρηνεῖν): **አስቆቅዉ፡** λάβετε θρῆνον Jer. 9, 10. 30, 3; **እንዘ፡ያስቆቅዉ፡ወይግዕሩ፡** Sap. 19, 3; Matth. 11, 17; **አዝማዲሆሙ፡እለ፡ይበክዩ፡ወያስቆቅዉ፡** Clem. f. 261; c. Acc. prs. Luc. 8, 52. 23, 27; **ያስቆቅዉክሙ፡** Jer. 9, 18; Hez. 8, 14. 19, 1. 26, 17. 28, 12. 32, 2. 16; c. Acc. lessi vel lamenti: **አስቆቀወ፡ከመዝ፡ሰቆቃወ፡ላዕለ፡ኢየሩሳሌም፡** Thren. 1 in tit.; Rel. Bar.; **አስቆቅዉ፡ሰቆቃወ፡** Mich. 2, 4. — *Voc. Ae.*: **ያስቆቁ፡ብ፡ይቃቃሉ፡**

ሰቆቃው፡ subst. *lamentatio, planctus, ejulatus, lessus, threnus*: **ሰቆቃወ፡ኤርምያስ፡ነቢይ፡** Thren. 1 in tit.; **ንሥኢ፡ሰቆቃወ፡በከናፍርኪ፡** Jer. 7, 29. 9. 20; Am. 5, 1. 16; Hez. 27, 2. 32, 16; Koh. 12, 5 var.; Sap. 18, 10; Matth. 2, 18.

መስቆቅው፡ part. *lamentans, ejulans, threnodus, plangens*; fem. *praefica*: (Noah erat) **መስቆቅው፡ወቍጹር፡** Gad. Ad. f. 147; **መስቆቅዋት፡** αἱ θρηνοῦσαι Jer. 9, 17; F. N. 36.

ሰቀየ፡ I, 1 [سَقَى הִשְׁקָה أَسْقَى] Subj. **ይስቂ፡** *rigare, irrigare*, c. Acc. Gen. 2, 6. 10; Deut. 11, 10; Ps. 103, 14; Jon. 4, 10; Hez. 17, 7; Koh. 2, 6; **አስቅያ፡ለገነት፡** Sir. 24, 31; **ሰብዐቱ፡መሳውር፡በዘ፡ይሰቅዩዋ፡ለመኅትዊሃ፡** Zach. 4, 2; c. dupl. Acc.: **ንስቅዮን፡ማየ፡** Herm. p. 64; Ps. 35, 9; Enc. Teq. 29; trsl.; 1 Cor. 3, 6; (Christus) **ሰቀየነ፡ማየ፡** (baptismo) Chr. ho. 20; *fluido implere*: **ይፈለፍል፡ነቅዕ፡ወይሰቂ፡ፈለገ፡ሰኪኖን፡** Joel 4, 18.

ተሰቅየ፡ III, 1 *rigari, irrigari* Job 8, 11; Hez. 17, 8 (πιαίνεται); Org.; c. **እምነ፡**, ut: **ትሰቀይ፡ምድር፡እምነ፡** Hez. 32, 6; Deut. 11, 11; c. Acc. aquae: **ዘይሰቀይ፡ማየ፡** Hez. 31, 16; Deut. 11, 11; Herm. p. 51. 65.

ስቁይ፡ part. *irrigatus*: **ስቁይ፡እማይ፡** Job 11, 15 (gloss.).

ስቅየት፡ n. act., *irrigatio* Org. 3.

ሰቃዪ፡ n. ag. *rigator*, trsl. *potator*: **ሥሡዓን፡በላዕያን፡ወሰቃይያን፡ወሰካርያን፡** Macc. f. 9.

ምስቃይ፡ subst. *locus quo aqua continetur* (adaquando pecori), *aquarium* (fons, cisterna, al.): **ዘቦቱ፡ምስቃይ፡ውስተ፡ምድር፡ይደልዎ፡ለረኪበ፡ፍኖት፡ኀበ፡በዊእ፡** F. N. 37.

መስቂ፡ vel **መስቂት፡** (Sing. nondum repertus), subst., Pl. **መሳቅይ፡**, *vas rigando* (infundendo) *inserviens*: (Mose conficienda curavit) **ቀናዲለ፡ወመሳቅየ፡መኃትወ፡ወመሳውረ፡መራናተ፡** Kbr. Nag. n. 17 (vid. **ሰቀየ፡** Zach. 4, 2).

ሳቀየ፡ *affligere* vid. sub **ሣቀየ፡**

ሶበ፡ vel **ሶቤ፡** particula temporis; forma **ሶቤ፡** antiquitus usitatior erat, posthac **ሶበ፡** communi usu recepta est, nisi quod ante pron. suff. **ሃ፡** forma **ሶቤ፡** semper conservata est. [Etymon perobscurum est. Qui eam (sicut إِذَا, ثُمَّ, אֲזַי) e rad. pronominali propagatam statuunt, literam **በ** ex alia labiali transformatam, *ē* autem sicut in adv. **ይእዜ፡**, **አይቴ፡** al. exponendum judicaverint. Ewald in Göttinger Gelehrte Anzeigen 1857 p. 1884 **ሶበ፡**(**ሶብ፡**) primitus substantivum (collato arab. سَبَّةٌ) fuisse censuit.] 1) adv. *eo tempore, tunc, tum, illico, confestim, statim*, rarius absolute, ut: **ረኪበ፡መጽሐፈ፡ሶቤ፡** *literis inventis tunc* Sx. Mij. 6; Nah. 14 Enc.; Ps. 2, 5; vel in enuntiatione relativa: **እምአመ፡ነጸረ፡ሶቤ፡** *ex quo tempore conspexit* Enc.; saepius addito pronomine demonstr.: **ይእተ፡ሶቤ፡**(**ይእቲ፡ሶበ፡** rom.) τότε Matth. 7, 23. 9, 6; Kuf. p. 136; εὐθέως Matth. 14, 31 rom.; **ሶበ፡ደኀረ፡ሞቱ፡** *postquam mortui sunt* Lud. ex Enc.; vel pron. suff. **ሃ፡**, sc. **ሶቤሃ፡** τότε Job 2, 2. 33, 16; Jes. 28, 25. 58, 8—10. 60, 5; Jer. 22, 22; Dan. 2, 12. 4, 16. 7, 11; Prov. 3, 8; Asc. Jes. 7, 4. 8, 21; εἶτα τότε Job 33, 27; ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ Marc. 13, 11; **ወቀትር፡ሶቤሃ፡** Joh. 4, 6; εὐθέως Marc. 11, 2; Matth. 14, 22. 21, 3; Job 2, 2; Asc. Jes. 9, 29. 41; ἐξαυτῆς Phil. 2, 23; παραχρῆμα Act. 12, 23; προσφάτως (*nuper*) Act. 18, 2; **ምዕረ፡አውሢአክ፡ሶቤሃ፡ፈጽም፡ቃለከ፡** Sir. 35, 8; ubi Graecus vocabulum respondens nullum habet Gen. 6, 3; Matth. 2, 14 al., **ለሶቤሃ፡** πρὸς καιρόν, *ad tempus* (exiguum) Luc. 8, 13; **እምሶቤሃ፡** *inde* (ab eo tempore), *protenus* Hen. 89, 20. 85, 4. 2) conj. **ሶበ፡** et **ሶቤ፡** (ut Matth. rom. 10, 23. 11, 23. 14, 22; Luc. 6, 22; Asc. Jes. 6, 3. 8. 8, 1 al.); 1) *temporalis* a) *quum, ut, ubi, postquam* (ὅτε, ὡς, ἡνίκα, Part.), c. Prf., Gen. 11, 31. 12, 11.

30, 1; 1 Reg. 8, 1. 9, 11; Ps. 4, 1; Jer. 44, 11; 2 Esr. 14, 1. 16, 1; Matth. 7, 28. 9, 25; Luc. 1, 41. 44; Asc. Jes. 6, 3. 8. 8, 1; al.; 1 Reg. 18, 3 ad particulam causativam prope accedit. b) *dum, cum, ut*; c. Impf., Gen. 27, 34. 33, 1. 37, 25. c) *quando* vel *simulac*, c. Perf. (Fut. exact.) 1 Reg. 9, 13. 10, 2; Ex. 13, 11; Jes. 64, 3; Ps. 2, 13; vel c. Impf.: **ሶበ፡ ይትሌዐል፡ ሰማይ፡** Jer. 38, 37; Matth. 10, 23; Luc. 6, 22; Apoc. 4, 9; crebro **እስከ፡ ሶበ፡** *usque dum, donec*, ut Matth. 5, 18. 26. 10, 23. 14, 22 (vid. **እስከ፡**). d) *quamdiu, donec, dum* Ps. 38, 2; **ሊተሰ፡ ኢይሔውዘኒ፡ ዝንቱ፡ ሶበ፡ ርኢክዎ፡ ለመርዶክዮስ፡** Esth. 5, 13; ἡνίκα ἂν Prov. 6, 22. e) de actione repetita: *quoties, quando*, vel *si quando* (ὅταν, إِذَا) raro c. Prf., ut Jud. 2, 19; plerumque c. Imprf., ut Job 6, 4; **ሶበ፡ ይልእክዎ፡** Prov. 22, 13; Ps. 48, 17; Zach. 4, 1; **ሶበ፡ ትጼሊ፡** Sir. 7, 10. 14, 7; **ተጋነይ፡ ሶበ፡ ትኤብስ፡** 18, 21. 24; **ሶበ፡ ይሥሕቅ፡ አብድ፡** 21, 20. 23, 9. 50, 11; Hen. 73, 3; Matth. 6, 2. 5. 16. 15, 2. — Praemisso **በ፡** significat: *est quando*, ut: **በ፡ ሶበ፡ ይብል፡** ποτὲ μὲν ἐρεῖ Jes. 41, 7. — 2) *conditionalis* a) *si* in conditione simplice (ὅταν, ἐάν, εἰ): Matth. 5, 11; 1 Joh. 5, 2; Rom. 3, 5; 1 Petr. 4, 18; **ሶበ፡ ጻድቅ፡ እምዕፁብ፡ ይድኅን፡ ረሲዕ፡ በአይቴ፡ ያስተርኢ፡** Prov. 11, 31; **ሠናይ፡ ለሰብእ፡ ሶበ፡ ይነሥእ፡ አርዑቶ፡** Thren. 3, 27; **ሶበ፡ አንተ፡ እንዘ፡ ሰብእ፡ አንተ፡ ትትቀየም፡ ሰብአ፡ እፎ፡ እንከ፡ ትብሎ፡** Sir. 28, 3; sed hic particulae usus rarior est. b) creberrime: *si* c. Subj. (לוּ, لَوْ), ubi significatur, id quod sumitur non esse nec fuisse nec futurum esse vel saltem incertum esse. Apodosis adjecta particula **እመ፡** vel **እም፡** ἄν notari solet (ut: **ሶበ፡ ነገርከኒ፡ እምፈነውኩከ፡** Gen. 31, 27); rarius omittitur, ut Gen. 3, 11; Num. 14, 2; Ps. 72, 15; in protasi **ሶበ፡** nonnumquam suffixa particula **ሁ፡** intenditur, ut **ሶበሁ፡ ሖርከ፡ ፍኖተ፡ እግዚ"፡ እምነበርከ፡ ለዓለም፡ በሰላም፡** Bar. 3, 13; Matth. 24, 43. 11, 23 rom.; Hebr. 8, 4; Job 31, 5. 17 seq.; Ps. 43, 22; (at **ሶበ፡ ታአምር፡** εἰ ἔγνως; 4 Reg. 2, 3 est sententia ex interrogativa et conditionali, cujus apodosis omissa est, mixta). Memorabilis est phrasis **ሶበ፡ አከ፡ እመ፡ ኢ፡** *si non*, ut: **ሶበ፡ አከ፡ እመ፡ ኢክንከ፡ ብእሴ፡ ልሂቀ፡ አንተ፡ እምጸአልኩከ፡ ወእምሠሐቁ፡ ላዕሌከ፡** Rel. Bar.; Herm. p. 92. C. c. perf. in protasi et in apodosi: **ሶበ፡ (ዝንቱ፡) ተገብረ፡ እምለብሱ፡** *si (hoc) factum esset, induissent* Luc. 10, 13; Gen. 43, 10; Job 4, 12; Jes. 48, 18. 19; Judith 11, 2; 4 Reg. 13, 19; Hez. 3, 6; Ps. 50, 17. 54, 12. 13; 4 Esr. 6, 39; Rom. 4, 2. 7, 7. 9, 29; 2 Petr. 2, 21: **ሶበ፡ ፈቀድኪ፡ መንፈቀ፡ መንግሥትየ፡ እምወሀብኩኪ፡** *si rogares—darem* Esth. 7, 2; Jud. 8, 19; Matth. 24, 22. 26, 24; Joh. 15, 22; Gal. 3, 21; vel c. Impf. in protasi: **እምኄየሰነ፡ ሶበ፡ ኢነሐውር፡** *melius esset nobis, si nobis non eundum esset* 4 Esr. 6, 44; Job 14, 14; Prov. 2, 20; Matth. 24, 43; Rom. 4, 14; vel sine verbo finito in protasi: **ሶበሁ፡ ሰብአ፡ ውእቱ፡ እምሖርነ፡ ኅቡረ፡ ውስተ፡ ዐውድ፡** Job 9, 32; **ሶበሁ፡ ብየ፡ ኀይል፡ እምኢምህኩ፡ ከናፍርየ፡** 16, 5. 42, 8; Sir. 27, 21; Hebr. 8, 4. 3) *optativa* (לוּ, εἰ), c. Prf. **ሶበ፡ ሞትነ፡** ὄφελον ἀπεθάνομεν Ex. 16, 3; εἰ Jos. 7, 7; **ሶበ፡ ኢተወለድኩ፡** Sir. 23, 14; Job 6, 10. 27, 7; c. Imprf. Job 6, 2. 8. 16, 21.

ሰብለ፡ I, 1 [سبل IV et سَنْبَلَ id.] *spicas emittere*: **ስገም፡ እንበለ፡ ይሰበል፡** Ex. 9, 31.

አስበለ፡ II, 1 *facere ut spicas emittat* seges: **ለአስብሎ፡ ሠዊት፡** (ventis tribuitur) Org. 1.

ስቡል፡ part. *spicatus*, de segete, Lud. sine auct.

ሰብል፡ subst., m. et fem., [שִׁבֹּלֶת ܫܶܒܠܳܐ سَبَلٌ], sing. et coll., 1) *spica* (qua continentur grana frumenti): στάχυς Marc. 4, 28; **ሀለዉ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ ፯ ሰብል፡ ዘሠዊት፡ ዘሠረፁ፡ እም ፩ ብርዕ፡** Jsp. p. 341; **ሰብሉ፡ ይከውን፡ ውስቴታ፡ ፴ ኀጠት፡** Phlx. 4; **ሰብለ፡ ሥርናይ፡ ወሰብለ፡ እክል፡** Macc. f. 19; II Abt. 2. 2) „De *botro* acinos ferente usurpavit Gregorius in carmine: **እምሰብላ፡** *e botro ejus*“ (sc. vitis), Lud. — *Voc. Ae.*: **ሰብል፡ ዘ፡ ብቋያ፡ ወበ፡ እሸት፡**; *aliud*: **ሰብል፡ ዘ፡ ዝርዝር፡**

ስብለት፡ n. act. *spicatio, spicarum emissio*, si ita loqui licet, Lud. sine auct.

መስበልት፡ subst. 1) *spicae emissae, spicarum emissio*: **ዐዘቅት፡ ዘእንበለ፡ ማይ፤ ደመና፡ ዘእንበለ፡ ዝናም፤ ሠዊት፡ ዘእንበለ፡ መስበልት፡** M. M. f. 31 (exspectaveris **መስ"፡ ዘ"፡ ሠ"፡**); segetes **አልበሙ፡ ኀጠተ፡ ለመስበልቶሙ፡** M. M. f. 232. 2) *seges spicas emittens*: **ኵሉ፡ መስተገብረ፡ ገራውሁ፡ ሐጸረ፡ አስዋከ፡ የዐውድ፡ ውስተ፡ መስበልቱ፡** M. M. f. 290.

ሰንብል፡ subst. [سُنْبُلَةٌ] *spica*; collective: **ቀዳሚሁ፡ ነበሩ፡ ያበውኡ፡ ሰንብለ፡ ወአስካለ፡ ወይን፡ ወናሁ፡ ተፀርዐ፡ ሰንብል፡ ወተረፈ፡ ወይን፡** F. M. 26, 2.

ሰንቢል፡ subst. *spica aromatica* (sed dubium est, utrum nardum an aliud aromatis genus intelligant Aethiopes; vid. **ሰንበልት፡**): **አኮኑ፡ ለእለ፡ ይተልዉ፡ አሰረ፡ ወይን፡ ወእደ፡ ይከውን፡ ሰንቢል፡** Prov. 23, 30. — Amh. **ስንቡል፡**

ሰንቡል፡ subst., i. q. **ሰንቢል፡**, ut: **ከልበኔ፡ ወሰንቡል፡** Cod. Mus. Brit. LV, f. 3.

ሰንበልት፡ subst., plerumque m., i. q. **ሰንቢል፡**, ut: **ሰንበልት፡ ቅድው፡** Hen. 32, 1; **ሰንበልት፡ ምዑዝ፡** III Sal. Mar. 1; Enc.; in Kuf. p. 64 **ሰንበልት፡** a **ናርዶስ፡** distinguitur; in Kuf. p. 14 (coll. Ex. 30, 34 hebr. et LXX) **ሰንበልት፡** sicut chald. שׁוּבְלָא onychi marino (שְׁחֵלֶת) substitutum esse videtur. — *Voc. Ae.*: **ሰንበልት፡ ዘ፡ ጦስኝ፡ ስንቡልሂ፡ ይ፡**

ሰንቡላ፡, etiam **እሰንብላሀ፡** i. e. اَلسُّنْبُلَةُ, signum zodiaci, sc. *Virgo* (cur eam Arabes *spicam* appellaverint, explanavit Ideler Unterſuchungen p. 168 seq.) Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4; Abush. 3.

ሰብሐ፡ *pinguescere* vid. sub **ሠብሐ፡**

ሰብሐ፡ I, 2 [שָׁבַח ܫܰܒܰܚ; سَبَّحَ I et II; proprie: *dilatare, expandere*, vid. Rödiger gloss. ad Locmani fabulas ed. II. p. 27], 1) *laudare, magnificare, celebrare Deum* laudibus, precibus, cantu, hymnis, c. Acc., αἰνεῖν: **እመ፡ ትክል፡ ሰቢሖቶ፡** Job 35, 14. 38, 7; Sir. 17, 10. 27. 51, 11. 12; Jes. 38, 18. 62, 9; 2 Esr. 3, 10; **ሰቢሖ፡** αἴνεσις Ps. 146, 1; δοξάζειν Jes. 25, 1. 42, 12; Ps. 85, 8. 11; Rom. 1, 21; Matth. 5, 16. 15, 31; Christum Luc. 4, 15; **ሶበ፡ ትሴብሕዎ፡** ἐν ἐξομολογήσει Sir. 39, 15; ὑμνεῖν Sir. 47, 8; Jes. 12, 4. 5. 42, 10; Hen. 39, 12. 61, 12; ᾄδειν Jer. 20, 13; Ps. 88, 1. Raro usurpatur de laudandis aliis pers. vel rebus, ut Jud. 9, 9. 2) *laudes dicere, hymnos celebrare*, abs. Hen. 40, 3; Jer. 38, 7; **ይሴብሑ፡ ወያነብቡ፡** ὑμνῳδοῦντες 1 Par. 25, 6; c. Acc. laudis: **ሰብሑ፡ ማሕሌቶ፡** Sir. 39, 14; c. **ለ፡** pers.: Ps. 112, 1; Apoc. 15, 3; Hen. 61, 12; c. dupl. Acc.: **ሰብሕዎ፡ ለእግዚ፡ ስብሓተ፡**

ሐዲሰ፡ Jes. 42, 10; Ps. 149, 1. 3) alicui ስብሓት፡ tribuere i. e. *laudabilem* vel *magnificum reddere, laudes* alcjs *amplificare*, in specie: *clarificare* (verklären), c. Acc. rei vel prs.: ሰብሓ፡ ለምሕረትከ፡ θαυμάστωσον Ps. 16, 8; Rom. 11, 13; Hen. 51, 3; Joh. 8, 54. 16, 14. 17, 1. 5. 21, 19.

ተሰብሐ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *laudari, magnificari, celebrari* laudibus, hymnis al.: ይሴባሕ፡ ስምየ፡ በውስተ፡ ኵሉ፡ አሕዛብ፡ Mal. 1, 11; ጥበብ፡ በፍናዋት፡ ትሴባሕ፡ ὑμνεῖται Prov. 1, 20. 8, 3; 1 Petr. 4, 11; ከመ፡ አቡክሙ፡ ዘበሰማይ፡ ይሰባሕ፡ Kid. f. 5. 2) *magnificum, laudabilem se praestare, laudes suas manifestare, glorificari*: ይሴባሕ፡ በርትዕ፡ አምላክ፡ Jes. 5, 16. 24, 23; Ps. 138, 13; 2 Reg. 6, 20; 2 Thess. 3, 1; c. c. በ፡ ejus, in quo quis suam gloriam manifestat (ἐνδοξάζεσθαι): ተሰቢሕየ፡ በፈርዖን፡ Ex. 14, 18. 8, 18. 14, 4; Hez. 28, 22; Ps. 4, 4 (θαυμαστοῦσθαι); vel c. በላዕለ፡, ut 2 Thess. 1, 12; Sir. 3, 20; vel c. በኀበ፡, ut: ተሰባሕከ፡ በኀቤሆሙ፡ Sir. 33, 4; passive: ይሴባሕ፡ ቤተ፡ ጸሎትየ፡ Jes. 60, 7; ከመ፡ ትሰባሕ፡ ሕይወትየ፡ Job 33, 30; ተሰብሐ፡ ሶበ፡ አንሥአ፡ እዴሁ፡ Sir. 46, 2; Jes. 45, 25. 3) *splendore (nimbo) circumfusum esse*, in spec. *clarificari*: ተሰብሐ፡ ሕብረ፡ ገጹ፡ Ex. 34, 29. 30; 2 Cor. 3, 9. 10; de Christo: Joh. 7, 39. 12, 16. 23. 28. 13, 31.

ስቡሕ፡ part. 1) *laudatus, laudabilis, celebratus*: Ps. 21, 3. 88, 8; Ex. 15, 11; Dan. ap. 3, 27—64; Hen. 9, 4; adv. ስቡሐ፡ in Cantico Mosis in Psalmorum editione Ludolf. p. 324 (Ex. 15, 1). — Sensu speciali: ቅዱስ፡ ወስቡሕ፡ ለእግዚ"፡ αἰνετὸς τῷ Κυρίῳ Lev. 19, 24. 27, 21. 2) *gloriosus, magnificus, splendidus, praeclarus*, Asc. Jes. 9, 33. 10, 2; ቃል፡ ስቡሕ፡ λόγοι ἔνδοξοι Prov. 25, 27; ፍሥሓ፡ ስብሕት፡ 1 Petr. 1, 8; መንክር፡ ዐቢይ፡ ወስቡሕ፡ Hen. 34, 1; ስቡሕ፡ ክፍልክሙ፡ 58, 2; ምድር፡ ሐዋዝ፡ ወስብሕት፡ 89, 40; ስቡሕ፡ ራእዮሙ፡ 24, 2; (ዕፀው፡) ስቡሓን፡ 32, 3. 3) *lucidus, splendidus, clarus* Hen. 108, 4. 5.

ሰባሒ፡ n. ag. *laudator, celebrans, glorificans*: ይንእስ፡ ሰባሒ፡ እምተሰባሒ፡ Lud. comm. hist. p. 502 n. 37; (፬ እንስሳ፡ ሰማያውያን፡) ሰባሕያን፡ ወመተንብላን፡ Mavâs. n. 14. 20; angeli ሰባሕያን፡ ዘእንበለ፡ ሀኬት፡ Org. 2.

ስባሒ፡ subst., Pl. ስባሒያት፡ et ስባሕያት፡ *laudatio, laudes, hymnus*: Ex. 15, 1; አብዝኁ፡ ስባሒሁ፡ Jsp. p. 275; ርኢ፡ ስባሒሆሙ፡ ለእግዚ"፡ *vide quomodo Deum magnificent* [illegible] ወሀበት፡ ለእግዚ"፡ አኰቴተ፡ ወስባሒ፡ [illegible] 25; ዘምሩ፡ በአልባቢክሙ፡ ዝማሬያተ፡ ወስባሒያተ፡ F. M. 32, 7; ስባሕያት፡ Org. 1.

ስብሐት፡ vel **ስብሓት፡** subst., m. et fem., Pl. ስብሐታት፡ 1) *laudatio, cantatio laudis*, αἴνεσις: አዕበዩዎ፡ (ለእግዚ"፡) በኵሉ፡ በረከት፡ ወስብሐት፡ 2 Esr. 19, 5; Jes. 51, 11; ቃለ፡ ስብሐት፡ 51, 3; መሥዋዕተ፡ ስብሐት፡ 2 Par. 29, 31; Sx. 32, 4, ስብሐት፡ ወዝምር፡ Clem. f. 12, ኢየረሙ፡ እምስብሐቲነ፡ (ait Deus Trinus) f. 49; ጸሎተ፡ ዕንበቆም፡ ምስለ፡ ስብሐተ፡ እግዚ"፡ [illegible] በማሕሌት፡ በስብሐተ፡ መዝሙር፡ 2 Par. 7, 6; መላእክተ፡ ስብሐታት፡ Asc. Jes. 6, 13; ስብሐተ፡ ነግህ፡ vel ጽባሕ፡ appellantur preces matutinae in ecclesia celebratae Clem. f. 175; Kid. f. 11. 2) *laus, laudes*: ሀቡ፡ ስብሐተ፡ ለእግዚ"፡ Jer. 13, 16; Asc. Jes. 6, 9; Ps. 28, 2. 95, 7; Joh. 9, 24; Luc. 2, 14 formula doxologica: ሎቱ፡ ስብሐት፡ Rom. 11, 36; Judae 25; Sx.; Abush., al.; et in malam partem: *gloriae cupiditas*, ut: ሰይጣነ፡ ስብሓት፡ Phlx. 56. 3) *hymnus, canticum (laudativum)*: Judith 15, 14; ሰብሕዎ፡ ለእግዚ"፡ ስብሐተ፡ ሐዲሰ፡ Jes. 42, 10; Ps. 32, 3. 95, 1; Asc. Jes. 7, 15. 16. 27. 10, 1 (Plur.). 4) *gloria, magnificentia, splendor* Ps. 8, 6; Job 40, 5; ስብሓተ፡ ብርሃን፡ በቀስተ፡ ደመና፡ Sir. 50, 7; በስብሐት፡ ሞተ፡ Hen. 103, 6. 98, 3; 1 Petr. 5, 4; 2 Tim. 2, 10; in specie: *gloria, majestas, splendor Dei* (δόξα) Ex. 33, 19 seq.; Num. 20, 6; Hez. 8, 4; 10, 18. 43, 2 seq.; Jes. 6, 1. 48, 11. 60, 1. 66, 18; እምስብሓተ፡ ኀይሉ፡ 2, 10; Sir. 17, 13; Luc. 2, 9; Joh. 1, 14. 2, 11; 2 Petr. 2, 10; etiam quatenus hoc nomine divinae ejus virtutes et mirabilia facinora comprehenduntur: αἱ ἀρεταί Jes. 42, 8. 43, 21; τὰ θαυμάσια αὐτοῦ Sir. 18, 6. 42, 17; τὰ ἔνδοξα αὐτοῦ Jes. 12, 4; αἰνέσεις Ps. 72, 28. 9, 14. 5) *splendor, lux, claritas* Apoc. 18, 1; 2 Cor. 3, 7—11; Hen. 60, 19.

ተሰባሒ፡ n. ag. (III, 2) *laudatus*; vid. ሰባሒ፡

ስብሕና፡ subst. *majestas, splendor*: በስብሒናሁ፡ (legas: በስብሕናሁ፡ vel በስብሐቲሁ፡) Matth. 25, 31 rom.

ሰበረ፡ I, 1 [שָׁבַר ܬܒܰܪ تَبَرَ; coll. መዝበረ፡ sub ዘበረ፡] Subj. ይስብር፡ 1) *frangere, confringere, effringere, perfringere*, baculum Sir. 32, 23; ብርዐ፡ ቅጥቁጠ፡ ኢይሰብር፡ Jes. 42, 3; catenam, vincula Jer. 2, 20. 37, 8; Marc. 5, 4; ollam Lev. 6, 21; arcum Ps. 45, 9; jugum Jer. 35, 4; ossa Ex. 12, 46; Kuf. 49; ልሳን፡ ድክምት፡ ትሰብር፡ አዕጽምተ፡ Prov. 25, 15; Sir. 28, 17; dentes Ps. 3, 7. 57, 6; Ex. 21, 27; Job 29, 17; Thren. 3, 16; caput: ስብሮሙ፡ አርእስቲሆሙ፡ Sir. 33, 12; Ps. 73, 14; cornua Jer. 31, 12; Sir. 47, 7; fores, januam Gen. 19, 9; Kuf. 39; እሰብር፡ አናቅጸ፡ ብርት፡ Jes. 45, 2; fures እለ፡ ይሰብሩ፡ ቍልፋተ፡ F. N. 49; አዘዘ፡ ይስብሩ፡ ቍያጺሁ፡ Sx. Nah. 25; ሰበሮ፡ ለብእሲ፡ *fregit virum* (sc. ejus crura et ossa) Enc. Tach. 18. 2) *infringere, debilitare; frangere* (animum aegritudine): ሐዘኑ፡ ለልብ፡ ይሰብር፡ ለኀይል፡ κάμψει ἰσχύν Sir. 38, 18; ይሰብር፡ ቀራንብተ፡ በድቃስ፡ *debilitat palpebras sopore* Lud. ex Org.; ለምንት፡ ትሰብሩኒ፡ ልብየ፡ Act. 21, 13; *devirginare* διαπαρθενεύειν ሰበርዎን፡ Hez. 23, 3. 8.

ሰበረ፡ I, 2 intens., *perfringere, diffringere*: ምስሌሆሙ፡ ትሴብሩ፡ Ex. 34, 13; ይሴብር፡ እምኀበ፡ ክነፊሁ፡ (ἐκκλάσει) Lev. 1, 17.

አስበረ፡ II, 1 *clade afficere, profligare*: ወአስበርዎሙ፡ ወገሞዩ፡ 1 Par. 19, 14.

ተሰብረ፡ III, 1 1) *frangi, confringi, effringi, perfringi*; de olla ለሊሃ፡ ትሰበር፡ Sir. 13, 2; baculo 4 Reg. 18, 21; Jes. 42, 3 var.; arcu Jer. 28, 56; malleo እሬ፡ ተቀጥቀጠት፡ ወተሰብረት፡ 27, 23; cornu 31, 25; spina dorsi 1 Reg. 4, 18; arbore Hez. 19, 12; munimentis: ተሰብረ፡ ጸወንክሙ፡ Jes. 23, 14; hominibus διεσχίσθησαν Ps. 34, 19. In specie a) de *crurifragio, fractura membrorum corporis* Ex. 22, 13; Sx. Nah. 24; በተሰብሮ፡ ቍያጺሁ፡ Enc. Jac. 21. b) de *naufragio*, 2 Cor. 11, 25 rom.; ተመንደበ፡ ሐመሮሙ፡ ከመ፡ ይሰበር፡ Jon. 1, 4; Sx. saepius. 2) *profligari, clade affici* (in bello): Gen. 14, 10; 1 Par. 19, 15; ተሰብሩ፡ ሕዝብ፡ በቅድመ፡ ፀሮሙ፡ 2 Par. 6, 24. 14, 12; 3 Reg. 22, 35.

ስቡር፡ part. 1) *fractus, confractus, effractus* Jud. 6, 28; ማዕጸ፡ ስቡር፡ Kuf. 39; ዘስቡር፡ እግሩ፡ Lev. 21, 19; ስቡር፡ cujus membrum vel crus fractum est 22, 22; Enc. Nah. 14.

2) in specie: *claudus* (χωλός) 2 Reg. 5, 6. 8; Job 29, 15; Luc. 7, 22. 14, 21.

ስብር፡ subst., Pl. **ስብሩት፡** *fragmentum*: **ስብሩተ፡ማህው፡በላኅት፡** Sir. 43, 19.

ስብረት፡ n. act. et subst. *fractio, fractura, contritio*: **ሰበሩ፡(ለበትር፡)፪ስብረተ፡ወከነት፡፫በትረ፡** Kbr. Nag. Nr. 17; Lev. 21, 19. 24, 20; **ሀጕል፡ወኪዳት፡ወስብረት፡እምኀበ፡እግዚ"፡** Jes. 22, 5; **ስብረተ፡ልብ፡** *contritio cordis* Chr. Ta. 31.

ስባር፡ subst., Pl. **ስባሩት፡**, *fragmentum, frustum, rudus*: **ስባረ፡ማሕረጽ፡** Jud. 9, 53; 2 Reg. 11, 21; **ስባረ፡እኂል፡ተመርት፡** 1 Reg. 30, 12; **ስባሩት፡** 4 Reg. 23, 6. 12.

ሰባሪ፡ n. ag. *fractor, confringens*, Lud. comm. hist. p. 496 n. 14; **ከይሲ፡አው፡አርዌ፡ሰባሪ፡** *bestia* (rapax, praedam) *confringens* Phlx. 105.

መስብር፡ subst. *instrumentum quo ossa franguntur*; inter alia tormentorum instrumenta enumerantur **መስብረ፡ርእስ፡** et **መስብረ፡ብረክ፡** Sx. Ter 15.

ሰብሳብ፡ *matrimonium* vid. sub **ወሰበ፡**

ሳቤቅ፡ n. prgr. sc. Σαβέκ i. e. סְבָךְ *dumetum* Gen. 22, 13; saepius in aliis libris, ut Sx. Tachs. 27; **ዕፀ፡ሳቤቅ፡እንተ፡ወለደት፡በግዐ፡** Lud. e V. S.

I. **ሰበበ፡** I, 1 *fundi, infundi* [صَبَّ ضَبَّ]: **ወደኃሪቱ፡ከመ፡ንስከተ፡አርዌ፡ምድር፡ትሰፍሕ፡ወከመ፡ዘእምቃግስት፡ይሰብብ፡ሕምዙ፡** διαχεῖται αὐτῷ ὁ ἰός Prov. 23, 32.

II. **ሰበበ፡** rad. inus., ut videtur e. q. סָבַב *circumivit, circumdedit*. Hinc

አስባብ፡ subst., forma Plur., Pl. Pl. **አሳብብ፡** *excubiae, excubitores, stationes*: **አንቅህዎሙ፡ለአስባቢሃ፡** ἐγείρατε φυλακάς (var. **አንሥኡ፡አከባቢሃ፡**) Jer. 28, 12; **ወዕደውሰ፡እለ፡አስባብ፡** (v. **አሳብብ፡**) **ኵሎሙ፡በቅድመ፡አብያቲሆሙ፡ይቢቱ፡ወያጽንዑ፡ዐቂበ፡** 2 Esr. 17, 3. — *Voc. Ac.*: **አስባብ፡ዘ፡ደሰኛ** ።

ሰበን፡ n. prgr., plerumque m., sc. σάβανον 1) *sabanum*, linteum tegendo et tergendo vel fricando inserviens, *sudarium* (cfr. talm. סוּדָרָא), σουδάριον Luc. 19, 20; Joh. 11, 44. 20, 7; Act. 19, 12. 2) *fascia capiti circumvoluta, tiara* (*lintea*), κίδαρις: **ደዩ፡ሰበነ፡ንጹሐ፡ዲበ፡ርእሱ፡** Zach. 3, 5; **ሰበን፡ዘዐጌ፡ይኩን፡ላዕለ፡ርእሶሙ፡** Hez. 44, 18; Gad. Ad. f. 149; **ሰበኖሙ፡ይኩን፡፲በእመት፡** Abush. 50. — *Voc. Ac.*: **ሰበን፡ዘ፡መጠምጠምያ፡**; *aliud*: **ሰበን፡ዘ፡ከሎታ፡መጠምያኒ፡**።

ሰብእ፡ subst., m., sing. et coll. [huic voci comparare solent etymologi nomina propria שְׁבָא et סְבָא; amh. **ሰብ፡** et **ሰው፡**] *homo, homines, genus humanum* (rarius: *aliquis, vir*): Sing. ut Gen. 1, 26. 2, 7; Jer. 14, 9; Jes. 2, 9. 5, 15. 6, 5; Ps. 21, 6; **እምከመ፡ሞተ፡ሰብእ፡ይከውን፡ክፍለ፡ዕፄ፡** Sir. 10, 11. 8, 6. 11, 2. 27. 27, 5. 28, 3. 32, 24; Matth. 4, 4; Rom. 7, 1 al.; **ኵሉ፡ሰብእ፡** ἕκαστος Sir. 16, 14; **ሐሳዊ፡ሰብእ፡** 20, 26; **ሰብእ፡ነቢ፡** 8, 3. *vir* Joh. 7, 22. Matth. 14, 21. Coll., ut: **በኀበ፡እግዚ"፡ወበኀበ፡ሰብእ፡** Sir. 45, 1; **ሰብእ፡ወእንስሳ፡** Ps. 35, 7. 140, 5; Prov. 3, 4. 8, 4; **እሉ፡ሰብእ፡** Gen. 43, 16; **ሰብአ፡ኖሎት፡** 43, 32; Dan. 4, 22; 1 Esr. 4, 2; **አንትሙ፡ሰብእ፡አንትሙ፡** Job 12, 2; **ዐበይተ፡ሰብእ፡** Sir. 8, 1; **ሰብእ፡ምእመናን፡** Jes. 8, 2; **ብዙኀ፡ሰብእ፡** 43, 4; **ፈጠርክዋ፡ለምድር፡ወሰብአ፡ዲቤሃ፡** 45, 12; Marc. 1, 17; Matth. 8, 1; ἄνδρες **ምስለ፡ሰብኦሙ፡** Jer. 47, 9; **፲ሰብእ፡ምስሌሁ፡** 48, 1; **እምነ፡ኵሉ፡ሰብእ፡** ἐκ πάσης σαρκός Sir. 45, 4; ὄχλος Marc. 9, 25. 10, 46. 12, 41; Luc. 5, 1; Num. 20, 20; πλῆθος Sap. 14, 20. Crebro in statu constr. a) *domestici, familiares, propinqui, cognati*: **ሰብአ፡ቤቱ፡** Gen. 35, 2; **ሰብአ፡ቤተ፡አቡሁ፡** 1 Reg. 22, 1; Eph. 2, 19; Am. 6, 10; **ኵሉ፡ሰብኡ፡** παῖδες Gen. 41, 37. 38; οἰκογενεῖς **ሰብኡ፡** 1 Esr. 3, 1; **ሰብኣ፡** οἱ παρ' αὐτῆς Dan. ap. 1, 33; οἰκεῖοι Lev. 18, 6; **ሰብአ፡ሃይማኖት፡** οἱ οἰκεῖοι τῆς πίστεως Gal. 6, 10. b) *incolae, cives, indigenae, conterranei*: **ሰብአ፡ሀገር፡** Jes. 6, 11; Judith 13, 12; **ሰብአ፡ሀገርየ፡** 4 Esr. 9, 44. 10, 3; **ብእሲ፡ጠቢብ፡ይሜህሮሙ፡ጥበበ፡ለሰብኡ፡** Sir. 37, 23; **ሰብአ፡ብሔር፡** αὐτόχθων Jer. 14, 8; **ሰብአ፡ብሔሮሙ፡** πολῖται αὐτῶν 36, 23; **ሰብአ፡ብሔርከ፡** σὸς πολίτης Prov. 24, 43; **ሰብአ፡ሀገር፡** πολῖται 11, 12; formandis patronymicis: **ሰብአ፡ይሁዳ፡** Jer. 42, 13; **ሰብአ፡ጢሮስ፡** Ps. 82, 6; **ሰ"፡ባቢሎን፡** Dan. ap. 13, 3; **ሰ"፡ጌት፡** Mich. 1, 10; **ሰ"፡ግብጽ፡** Gen. 46, 34; **ሰ"፡ሮሜ፡** Act. 16, 21; **ሰብአ፡ቆሮንቶስ፡** 1 et 2 Cor. 1, 1 in tit. c) aliis substantivis junctum significat eum, qui ad aliquam rem pertinet, ejus peritus est, in ea versatur, al., ut: **ሰብአ፡ዐይን፡** σκοπός vel σκοποί *speculator* Jes. 21, 6; Hez. 3, 17; Sir. 37, 14; Clem. f. 90; **ሰብአ፡ሐጽ፡** τοξόται *sagittarii* Jes. 21, 15; Judith 2, 15; **ሰብአ፡ሐጽ፡ወሰብአ፡ኵናት፡** Hez. 23, 34; **ሰ"፡አፍራስ፡** *equites* Jer. 4, 29; Judith 2, 15; **ሰ"፡ሰረገላት፡** 7, 20; 2 Reg. 8, 4; **ሰ"፡ምሥያጥ፡** οἱ ἀγοραῖοι Act. 17, 5; **ሰብአ፡ሕግ፡** *legis periti* Chr. Ax.; **ሰ"፡ዜና፡** εὐαγγελίζοντες Nah. 2, 1; **ሰብአ፡አዝያጋር፡** *auctores tabularum astronomicarum* Abush. 11.

ሰብኣዊ፡ adj. rel. *humanus*: **መፍትው፡እንከ፡ይሰመይ፡ሰብኣዌ፡ወአኮ፡ሰብአ፡** (ἀνθρώπειος, non ἄνθρωπος) Cyr. c. Pall. f. 85; **ግብር፡ሰብኣዊ፡** τὰ ἀνθρώπινα πράγματα Chr. hom. 33; F. M. 1, 1 (vid. **መልክእ፡**); **አእምሮትከ፡ሰብኣዊት፡** Phlx. 82. 234 (vid. **ውሳጣዊ፡**).

ሰብኣት፡ vel **ሰብእት፡** subst. *cognatio* i. e. *cognati*: **ሰብኣቲሁ፡** Lev. 45, 47—49, vid. **ሰብእ፡** sub nr. a.

ሰብእና፡ subst. 1) *humanitas, natura humana*: **ሶበ፡ተግህደ፡ሰብእናሁ፡** (sc. Melchisedeci, sive: eum hominem — non Deum — esse) Clem. f. 36; monachi **በጾም፡ወበጸሎት፡ሰብእናሆሙ፡ቀተሉ፡** Deg.; Cyr. c. Pall. 80; Chr. ho. 2. 2) *persona*; „adhibetur in communi sermone, cum quis de semet ipso loquitur, ut: **ሰብእና፡ዚአየ፡እሙር፡** *persona mea nota est*" (Lud.) Gregor. in Epist. 3.

ተሰብአ፡ III, 1 *hominem fieri; humanam naturam assumere* (ἐνανθρωπεῖν), Cyr. ad Th. f. 8; **ተሠገወ፡ወተሰብአ፡** Cyr. c. Pall. f. 68; **ተሠገወ፡ወተሰብአ፡እምድንግል፡** Did. 12; **ተሰብአ፡እማርያም፡** Clem. f. 106; **ውእቱ፡ይቤለኒ፡ከመ፡ቃል፡ይሰብእ፡በደኃሪ፡መዋዕል፡** f. 13; Lit. 158, 4; Mavâs. n. 65; Inf. **ተሰብኦ፡** Org. 1; Lud. Comm. hist. p. 238 n. 2; 302 n. 7.

ስቡእ፡ part. *homo factus; qui humanam naturam assumsit*: (hic haereticus est) **ሰይጣን፡ሥግው፡ወጋኔን፡ስቡእ፡** M. M. f. 71. 350.

ትስብእት፡ subst. 1) *assumtio naturae humanae* (ἐνανθρώπησις): **ትስብእቱ፡ለዋሕድ፡** Cyr. ad Th. f. 7; Chrys.; Did. 39; al. 2) *natura humana, humanitas:* **መለኮት፡ወትስብእት፡** θεότης καὶ ἀνθρωπότης Cyr. ad Th. f. 15; **አይኬ፡ዘወለደት፡ድንግል፡ሚመ፡ትስብእተ፡ወሚመ፡መለኮተ፡** ibid.; Cyr. c. Pall. f. 77; Lit. 158, 4. 166, 4; M. M. f. 2. 3.

ትስብኤ፡ et **ትስባኤ፡** (sec. Lud.) subst. *humana natura:* asseclae Pauli Samosateni **ዕራቀ፡ እመለኮት ፡ ረሰዩ ፡ ትስብኤ፡** Sx. Teq. 19 Enc. (ubi in *ae* rhythmus finalis est).

I. **ሰበከ፡** I, 1 [i. q. سَبَكَ; vicina sunt סוּךְ, נָסַךְ; סָפַח سَفَحَ שָׁפַךְ سَفَكَ, nec non יָצַק, צוּק] Subj. **ይስብክ፡** *fundere, conflare, (liquefacere)*, χωνεύειν, c. acc. metalli Jud. 17, 4; 4 Reg. 22, 9; 2 Par. 34, 17; Hez. 22, 20; Mal. 3, 3; Jes. 40, 19; Jer. 10, 3. 14; c. acc. operis fusilis Ex. 26, 37. 38, 3; 3 Reg. 7, 3. 33; 2 Par. 4, 3. 17; trsl.: **ሐሰተ፡ሰበኩ፡** Jer. 28, 17.

ተሰብከ፡ III, 1 *fundi, conflari, (liquefieri):* **ከመ፡ይሰበክ፡ብሩር፡** Hez. 22, 22; **ወትሰበኩ፡** 22, 21; **ሰበ፡ይሰበኩ፡** Ep. Jer. 23.

ስቡክ፡ part. *fusus* vel *conflatus* (ex metallo): 2 Par. 4, 2; **ባሕር፡ስብክት፡** 4, 4.

ስብከት፡ n. act. *fusio, conflatura* Ex. 39, 4; 2 Par. 4, 2 var.

ሰባኪ፡ n. ag. *fusor*, **ሰባኬ፡ብሩር፡** Chr. Ta. 5.

ስብክ፡ subst., m. et fem., Pl. **ስብክዋት፡** (Kuf. p. 46), *opus e metallo fusum, fusile:* **ላህመ፡ስብክ፡** Ex. 32, 4; Act. 7, 41 rom.; **አማልክት፡ዘስብክ፡** Lev. 19, 4; 2 Esr. 19, 18; χωνευτά 3 Reg. 7, 4. 19; **ዘኀጺን፡ስብክ፡** σίδηρος χυτός Job 40, 13; **ስብክ፡ወርቅ፡ግቡር፡በአምሳለ፡ዕፅ፡** *arbor ex auro conflata* Jsp. p. 312; in specie: *statua fusilis* Deut. 9, 12. 27, 15; Jud. 17, 3; 4 Reg. 17, 16; collective: Nah. 1, 14; **ስብክየ፡አዘዙኒ፡** Jes. 48, 5. — *Voc. Ae.:* **ስብክ፡ዘ፡የተሰራ፡ጣዖት ።**

መስብክ፡ et **መስብክት፡** (etiam **መስበክ፡** et **መስበክት፡** Lud.), Pl. **መሳብክት፡**, subst., *hydria*, ὑδρία Koh. 12, 6; Jud. 7, 16 seq.; Joh. 2, 6. 7; Lit. Cyr.; **መሳብክተ፡ማይ፡ወይን፡ከነ፡** Mavâs. f. 49; 3 Reg. 18, 34; ὑδρίσκη *cadus* **መሳብክት፡ሐዲስ፡** 4 Reg. 2, 20. — *Voc. Ae.:* **መሳብክት፡ዘ፡ጋኖች ።**

ምስበክ፡, etiam **መስብክ፡** et **መስበክ፡**, subst., Pl. **መሳብክት፡**, *officina fusorum, fornax aeraria, catinus li[illegible]* **ኢለ፡ሰበክዎሙ፡ለአልህምት፡በውስተ፡ምስበክ፡** 2 Par. 4, 3. **እምነ፡መሳብክተ፡** (Lud. **መስበክተ፡**) **ኀጺን፡** ἐκ χωνευτηρίου σιδήρου 3 Reg. 8, 51; **በመሳብክቲሁ፡ከመ፡ወርቅ፡በእሳት፡ፈተንዎሙ፡ለቅዱሳን፡** [illegible] 24; **ይሰበኩ፡በመስበኩ፡** (var. **በመስብኩ፡**) בְּמַעֲבֵה הָאֲדָמָה 3 Reg. 7, 11 (hebr. 7, 24).

II. **ሰበከ፡** I, 1 [non ad **ሰብሐ፡** *laudare*, sed ad radices צוח صاح שוע **ጸውዐ፡** צעק et זעק صَخِبَ referendum videtur] Subj. **ይስብክ፡** 1) *vociferari, exclamare, proclamare, praeconio edicere, praedicare, pronuntiare:* **ስብኩ፡ዐቢየ፡** κεκράξατε μέγα Jer. 4, 5; **ስብኩ፡ሎሙ፡** (var. **ስበኩ፡**) καλέσατε αὐτούς Thren. 4, 15; κηρύσσειν Ex. 36, 6; Joel 2, 1; **ሰበከ፡ቅድሜሁ፡** Kuf. 40; c. Acc. rei **ስብኩ፡ምሕልላ፡** Joel 1, 14; διαβοᾶν Lev. 25, 10; καλεῖν **ሰበኩ፡ጾመ፡** 2 Esr. 8, 21; **ጥበብ፡ስብክ፡** Prov. 8, 1; c. **ለ፡** prs. *alicui* 1 Reg. 23, 8 (παρήγγειλε); **ትሰብክ፡ሎሙ፡** ἀπαγγελεῖς αὐτοῖς Judith 2, 7; vel *de aliquo:* **ሰበከ፡ሎቱ፡ከመ፡** περὶ αὐτοῦ Dan. 5, 29; **ይስብክ፡ሎቱ፡ዐዋዲ፡ውስተ፡መርሕበ፡ሀገር፡** Esth. 6, 9. 11. 2) In specie: *annuntiare* vel *praedicare* verbum Dei, evangelium; absol. vel c. Acc. rei: Jer. 2, 1; **ይሰብኩ፡ሎሙ፡ሰላመ፡** Mich. 3, 5; **ስብክ፡ሎሙ፡** Jon. 1, 2; **እስብክ፡ግዕዛነ፡ለፂውዋን፡** Jes. 61, 1; **በከመ፡ሰበከ፡ነቢያት፡** Clem. f. 106; **አቅደሙ፡ሰቢክ፡ነቢያት፡ከመ፡ይመጽእ፡ክርስቶስ፡** Deg.; Matth. 3, 1. 4, 17. 23. 9, 35. 10, 27; Marc. 1, 7. 38. 39; 1 Petr. 3, 19; Phil. 1, 15; Rom. 10, 14; εὐαγγελίζειν Apoc. 14, 6; Luc. 9, 6; in libris ex Arabico translatis etiam cum **በ፡** rei: **ሰበከ፡በሀየ፡በወንጌለ፡ኢየሱስ፡** Sx. Mag. 11; Sen. 27; etiam Rom. 16, 25 Platt. 3) sec. Ludolfum: *obtestari* alqm: **አምሕለከ፡ወእስብከከ፡** *adjuro te et obtestor*, sic passim in Ssal. Req.

ተሰብከ፡ III, 1 *praedicari:* **ይሰበክ፡ዝወንጌለ፡መንግሥት፡** Matth. 24, 14. 26, 13; Col. 1, 23; Tit. 1, 3 rom.; **ጥበብ፡ትሰበክ፡** Prov. 1, 21; Cyr.; **ክርስቶስ፡በሐዋርያት፡ተሰብከ፡** Kid. f. 13; Deg.

ስብከት፡ n. act. et subst. 1) *proclamatio, praeconium, praedicatio*, (verbi Dei, Evangelii): **በነዋኅ፡ስብከት፡** μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος Prov. 9, 3; **ስብክ፡ሎሙ፡በከመ፡ዘቀዳሙ፡ስብከት፡** Jon. 3, 2; Matth. 12, 41; Rom. 16, 25 Platt; Tit. 1, 3 Platt; 2 Tim. 4, 17; **ስብከት፡ዘኢየሱስ፡** (de Jesu) Cyr. d. r. f. f. 61; **ንስማዕ፡ስብከተ፡ትንሣኤሁ፡** Did. 12. Clem. f. 46. 92. 2) **በዓለ፡ስብከት፡** vel **ስብከተ፡ጌና፡** est nomen *festi* ecclesiae Abyssinicae, sc. introitus jejunii adventus; Cod. Mus. Brit. XXIX, 2, 11. XXX, 1, 18; Lud. comm. hist. p. 386; Scalig. emend. temp. p. 677. 703.

ሰባኪ፡ n. ag. *praedicator:* **በአፈ፡ ፲ወ፭ነቢያት፡ ሰባኪያን፡** Genz. f. 116; Lit. 161, 3; **ሰባክያን፡** Phlx. 41; **ከነ፡ሐዋርያ፡ወሰባኬ፡ወንጌል፡** Did. 10. **ዮሐንስ፡ሰባኬ፡ጥምቀት፡** Mavâs. nr. 55; **ሰባኬ፡ምጽአተ፡ክርስቶስ፡** Sx. Tachs. 22 Enc.; Cyr.; Deg.

ሰብዐ፡ I, 2 *septem* vel *septies* vel *septuplum facere:* **በስመ፡አብ፡ዘይሴብዖን፡ለምዕዋዲ፡ሰንበታት፡ከመ፡ይኩና፡ለኵሉ፡መዋዕል፡ወለፍጻሜ፡ኢዮቤልዎሳት፡** M. M. f. 347.

ተሰብዐ፡ III, 2 pass.; Inf. **ተሰብዖት፡** Kuf. in tit.

ሰብዑ፡ nom. numerale, plerumque femininis junctum [שֶׁבַע ܫܒܥ سَبْعٌ] *septem*, ejus character est **፯**; Gen. 21, 28—30; Ex. 38, 17; Deut. 16, 9; **ሰብዑ፡አንስት፡** Jes. 4, 1; **ሰብዑ፡አዋልድ፡** Esth. 2, 9; **ሰብዑ፡እከያት፡** (v. **እከይ፡**) Prov. 26, 25, Marc. 8, 6; Matth. 15, 34. 36; c. suff. **ሰብዑሆን፡** Num. 8, 3. Raro cum masculinis junctum, ut: **ሰብዑ፡ደቂቅ፡** Lud. ex Enc. — Apoc. 1, 4. 12. 20. 2, 1 Platt **ስብዑ፡** (pro **ሰብዑ፡**) exhibet.

ሰብዐቱ፡ vel **ሰባዕቱ፡**, raro sine suff. *ú*, sc. **ሰብዐት፡** (ut Jos. 6, 13), nom. num., plerumque masculinis junctum, Acc. **ሰብዐተ፡** vel **ሰባዕተ፡**, *septem* Gen. 29, 27; Gen. 41; Deut. 7, 1; **ሰብዐቱ፡ኖሎት፡** Mich. 5, 4; **ሰ"፡ዐይን፡** vel **አዕይንት፡** Zach. 3, 9. 4, 2; **ሰ"፡ቈላተ፡** (Acc.) Jes. 11, 15; Tob. 3, 8. 12, 15;

4 Esr. 6, 55; Apoc. 1, 4. 11. 20 Platt; 5, 1. 6; c. suff. **ሰብዐቲሆሙ፡** 1 Reg. 16, 10; Kuf. 16. 34; Marc. 12, 22; **ሰባዕቱ፡ሰባዕቱ፡** *septeni* Gen. 7, 2 seq. — **ሰብዐተ፡** *septies* Jos. 6, 16 (at legendum videtur **ሳብዕተ፡** *septimum*). — **እለ፡ሰባዕቱ፡** vocabat Ludolfi Gregorius *septemtriones* vel *ursam majorem.*

ስብዕ፡ nom. num. 1) *septem*, potissimum ante nomina mensurarum, ut: **ስብዕ፡በእመት፡** Kuf. 29; **ዐሥሩ፡ወስብዕ፡** Sx. Tachs. 14 Enc. 2) adv. *septies*; et **ስብዕ፡** et **ስብዐ፡** usitatur: Gen. 33, 3; Lev. 4, 6. 17. 8, 11. 14, 7. 16. 27. 51. 16, 14. 19; Jos. 6, 4. 15; **ከማሁ፡ገብረ፡እስከ፡ስብዕ፡** 4 Reg. 4, 35; Matth. 18, 21; **ስብዐ፡ለዕለትየ፡** Ps. 118, 164; 3 Reg. 18, 43; Luc. 17, 4.

ሳብዕ፡ adj. num., f. **ሳብዕት፡** *septimus* Gen. 2, 2. 3; Num. 29, 32; Jer. 35, 17; Asc. Jes. 7, 27 seq.; **ውስተ፡ሳብዕተ፡እዴሃ፡ለምድር፡** 4 Esr. 4, 46. 54. 58; Kuf. — *Septimum, septima vice:* **በሳብዕ፡** Job 5, 19; **በሳብዕት፡** 3 Reg. 18, 44.

ሳብዓዊ፡ vel **ሳብዓይ፡**, adj. num., f. **ሳብዓዊት፡** vel **ሳብዒት፡** *tertius* Hen. 73, 3. 5; **ዓመት፡ሳብዒት፡** 2 Esr. 20, 31. 7, 8; Jsp. p. 289.

ሰቡዕ፡ nom. tempor. 1) *septem* (dies) et *septimus* (dies): **እምድኅረ፡ሰቡዕ፡መዋዕል፡** Gen. 7, 10; 4 Esr. 3, 28. 5, 32; 1 Reg. 10, 8; **ሰቡዐ፡መዋዕለ፡** Lev. 15, 13; 4 Esr. 3, 21. 9, 27. 28; Hez. 3, 15. 16; Tob. 11, 18; Judith 16, 24; **እመ፡ሰቡዕ፡** Zach. 7, 5; **በሰቡዕ፡ሠርቅ፡** Bar. 1, 2. 2) *feria septima* hebdomadis (aliâs **ሰንበት፡**)፡**ዘሰቡዕ፡ፋሲካ፡** Cod. Mus. Brit. XXIX, 1, 48 et XXX, 47. 3) *septimana, hebdomas:* **ሰቡዐ፡ዕለት፡** Ex. 7, 25; **ሰቡዐ፡** (Acc.) 22, 29; Pl. **ሰቡዓት፡** Kuf. p. 12 et p. 79.

ሰብዓ፡ nom. num. *septuaginta* (*septuagesimus*); ejus character est ፸, Ps. 89, 10; 1 Reg. 6, 19; **ሰብዓ፡ብእሲ፡** Hez. 8, 11; **ሰብዓ፡ዓም፡** Zach. 1, 12. 7, 5; Jes. 23, 15; Dan. 9, 2; Dan. ap. 13, 10; **ሰብዓ፡በበ፡ስብዕ፡** *septuagies septies* Matth. 18, 22; Did. 11.

ሱባዔ፡ subst., m. et fem., Pl. **ሱባዔያት፡**, rarius **ሱባዕያት፡** (ut Kuf. p. 26 ann. 13) 1) *numerus septenarius, heptas,* poëtice: **ሰላም፡ለከሙ፡ደቂቅ፡ሱባዔ፤ዘነበርክሙ፡ክቡዳን፡እምንዋመ፡ፍርሀት፡ወምማዔ፡** Ter. 13 Enc.; **ክዕበተ፡ሱባዔ፡ሰየፍት፡** Genb. 14 Enc.; **፳ወሱባዔ፡** Tachs. 6 Enc. At plerumque 2) *hebdomas, septimana* (dierum, annorum) ut Kuf. 1. 4. 6 seq.; Abush.; **ሱባዔ፡ዓመታት፡** Enc.

ሱባዔያዊ፡ adj. rel. *ad hebdomadem pertinens* Abush. 33.

ምስብዒት፡ subst. *numerus septuplex, septuplum:* **ሰብዐቱ፡ዓመት፡ዘምስብዒት፡** ἑπτὰ ἔτη ἑπτάκις Lev. 25, 8; **ይፈዲ፡ምስብዒተ፡** ἑπταπλάσια Prov. 6, 31; Ps. 78, 13; Sir. 32, 13; **የኀሥሥ፡ይረስዮ፡ምስብዒተ፡** (v. **ምስቢዒቶ፡**) 20, 12; **ይብእስ፡ምስብዒተ፡ዘንቱ፡ኵሉ፡** ἑπταπλάσια πρὸς ταῦτα 40, 8. Adv. *septempliciter, septifariam, septies:* **በምስብዒት፡** Lev. 26, 28 vel **ምስብዒተ፡** Lev. 26, 24; Ps. 11, 7; Dan. 3, 19. 22; Sir. 7, 3; **ይበርህ፡ምስብዒተ፡እምፀሓይ፡** Clem. f. 210; Jes. 30, 26.

ትስብዕት፡ subst. *numerus septenarius, septuplum* Kuf. p. 1 ann. 2; p. 146.

ስብዕ፡ et **ስብዐት፡** (v. **ሰብዐት፡**), subst., Pl. **ስብዐታት፡** (v. **ሰብዐታት፡**) *incantatio* [coll. נִשְׁבַּע *juravit*]: **ዘይገብር፡ስብዐ፡ወመቅሰመ፡** Clem. f. 144; **ስብዓታት፡** Hen. 7, 1 (var.). 8, 3 (var.). 9, 7; Org. 3.

መሳብዒ፡ part. c. term. adj. *incantator*, Pl. **መሳብዕያን፡** Hen. 8, 3.

ሰብድዓት፡ subst., Pl. **ሰባድዕት፡**, *vipera* Vit. Greg.; **ትውልደ፡ሰባድዕት፡** Luc. 3, 7. At in Kebr. Nag. nr. 94 legitur: **አጥፍኡ፡ሀገረ፡ሰባድዕት፡እለ፡ገጸሙ፡ሰብእ፡ወዘነበ፡አድግ፡ውስተ፡ሐቌሆሙ።** [Arabice شِبْدِعٌ est *scorpio*].

ሰበጠ፡, **አስበጠ፡** *coena excipere* vid. sub **ሠበጠ፡**

ሰባጥ፡, sec. Ludolfum **ሰቤጥ፡**, nomen mensis Hebraeorum undecimi שְׁבָט Zach. 1, 7.

ሰተረ፡ I, 1 *abscondere, occultare* [سَتَرَ ܣܬܰܪ סָתַר] **ሰተሩ፡አሕባለ፡መሣግር፡ለእገርየ፡** Ps. 139, 6; **ይሰትሩ፡መሣግረ፡** Lud. e Mss. Colb.

ሰተረ፡ *dilacerare* vid. sub **ሠተረ፡**

ሰተተ፡ rad. inus., cujus potestas prima nondum liquet.

አስተተ፡ II, 1 1) *missum facere, negligere, omittere,* c. Acc. prs. vel rei: ἀμελεῖν: **ዘያሰትት፡ግብረ፡እግዚ"፡** Jer. 31, 10; 4 Esr. 5, 20. 24; **እለ፡አስተትዎ፡ለጻድቅ፡** Sap. 3, 10; 1 Tim. 4, 14; **አስቲተነ፡ሕይወተ፡** Hebr. 2, 3; Herm. p. 39. 99. παριδεῖν **ኢታስትት፡ገቢረ፡ምጽዋት፡** Sir. 7, 10. 8, 8; Lev. 5, 21; παρελθεῖν **ኢታስትት፡ቃሎ፡** Judith 11, 10; ὑπεριδεῖν Zach. 1, 12; ἐγκαταλείπειν Deut. 31, 6; absol. 2 Cor. 9, 4; c. **እምነ፡** rei: **ኢታስትቱ፡እመድኅኒትክሙ፡** Lud. e Vit. Sam. 2) *nihili facere, contemnere, spernere,* c. Acc.: **ዘያሰትት፡ኀዳጠ፡** ἐξουδενεῖν Sir. 19, 1. 34, 22; **ኢታስትት፡ተግሣጽየ፡** μὴ ἀπαναίνου 6, 23; καταφρονεῖν **ዘያሰትት፡ግብረ፡እግዚ"፡ውእቱኒ፡ያሰትቶ፡** Prov. 13, 13; Tob. 4, 18; 4 Esr. 8, 66. 9, 13; Did. ed. Platt p. 39; **ኢታስትት፡ተግባረ፡እደዊከ፡** μὴ μισήσῃς Sir. 7, 15. — *Voc. Ae.:* **አስተተ፡ዘ፡አቃለለ፡**

ተሰተ፡ III, 1 *negligi, vilipendi:* **ዳእሙ፡በኀቤክሙ፡ይሰተት፡** 1 Cor. 14, 36 rom.

መስትት፡ 1) part. *negligens,* ἀμελής Herm. p. 64. 82; Kedr. f. 45. 2) subst. *res* vel *persona contemtui, spretioni obnoxia:* **ከመ፡ኢይኩን፡እግዚእየ፡መስትተ፡ወዘኢይበቍዕ፡** ἔκβολος καὶ ἄπρακτος Judith 11, 11; **ከመ፡ኢንኩን፡መስትታን፡** ὄνειδος ἐσόμεθα 2 Esr. 12, 17 (fortasse primo legebatur **መስትተ፡**; Plur. enim *negligentes* significare videtur); episcopus **እመ፡ገብረ፡ዐመፃ፡ወኮነ፡ዕቅፍተ፡ወመስትተ፡ለእለ፡ነሥኡ፡ጥምቀተ፡** Did. 4 (ed. Platt p. 24).

መስተቲ፡ part. c. term. adj.: *neglector, contemtor* Lud. e Syn.

ሰትዐ፡ rad. inus., quacum si non שָׁחַד ܫܚܰܕ, tamen سَدَا II. IV comparare licet.

አስትዐ፡ II, 1 *munus, donum mittere* Lud. sine auct.

አስትዓ፡ subst., m. et fem. (Plur. **አሳትዕ፡**?) 1) *munus, donum, xenium* 1 Reg. 30, 26; Hen. 53, 1; **አስትዓ፡መንፈሳዊት፡** ξένιόν τι πνευματικόν Cyr. ad Th. f. 7; II Can. Ap. 65; Enc. 1 Pag.; **አስዓቲክሙ፡** (sic, pro **አሳትዒክሙ፡**?)

Did. 9. 2) *tributum, vectigal:* ወዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ክብሩ ፡ ወአስትዓሁ ፡ እምዐበይተ ፡ ሀገር ፡ 2 Par. 1, 16. — *Voc. Ae.:* አምኃ ፡ መሐና ፡ አስትዓ ፡ ጋዳ ፡ ብነት ፡ ዘ ፡ በረከት ፡; *aliud:* አስትዓ ፡ ዘ ፡ እንቍጠጣሽ ።

ሰትየ ፡ I, 1 [שָׁתָה شَتَا] Subj. ይስተይ ፡, Imprt. ስተይ ፡ et ስቲ ፡ 1) *bibere*, absol. Gen. 30, 38; Ex. 17, 6; Num. 20, 11; በሊዐ ፡ ወሰትየ ፡ Ruth 3, 3; ንብላዕ ፡ ወንስተይ ፡ Jes. 22, 13. 21, 5. 29, 8; Jer. 32, 13; 4 Esr. 10, 7; Luc. 17, 8; c. Acc. rei Lev. 10, 9; እለ ፡ ይሰትይዎ ፡ ለወይን ፡ Jes. 5, 22. 22, 13. 25, 6; Jer. 42, 5. 6; Prov. 9, 5; Ps. 109, 8; Koh. 9, 7; ስትዮ ፡ Sir. 9, 10; ትሰትዩ ፡ ጽዋዐ ፡ እኅትኪ ፡ Hez. 23, 33; Jes. 51, 17; Matth. 26, 29. 27, 34; Joh. 6, 56; 1 Cor. 10, 4; c. እምነ ፡ rei: Ruth 2, 9; ይሰቲ ፡ እምነ ፡ ኵሉ ፡ ማይ ፡ ዘቀርበ ፡ Sir. 26, 12; Kuf. 7; Joh. 4, 13. 14; Luc. 22, 18; c. በ ፡ vasis Gen. 44, 5; Kuf. 42. 43; Dan. 5, 3, et c. እምነ ፡ vel እምውስተ ፡ vasis: ስተይ ፡ ማየ ፡ እምቀሡትከ ፡ Prov. 5, 15; Matth. 26, 27. 2) *potare, compotare* (sive addito sive omisso ወይን ፡): በኀበ ፡ ይሰትዩ ፡ ወይነ ፡ ἐν συμποσίῳ Sir. 35, 5; ብዙኀ ፡ ሰትይ ፡ 34, 30; ስተዩ ፡ ምስሌነ ፡ Judith 12, 17; Prov. 24, 72; Dan. 5, 2 (ወይነ ፡); እምከመ ፡ ሰተይከ ፡ ኢትዘሀር ፡ ἐν οἴνῳ μὴ ἀνδρίζου Sir. 34, 25. — *Voc. Ae.:* ሰትየ ፡ ብ ፡ ጠጣ ።

አስተየ ፡ II, 1 *bibendum dare, potum praebere, propinare;* abs. ታበልዐኒ ፡ ወታሰትየኒ ፡ Sir. 29, 25; c. ለ ፡ prs. Kuf. p. 67; Ps. 103, 12; Gen. 24, 14; c. Acc. prs.: ከመ ፡ አስትዮሙ ፡ ለሕዝብየ ፡ Jes. 43, 20; Jer. 32, 1; Gen. 24, 18; Matth. 25, 35; Luc. 13, 15; c. dupl. Acc. (prs. et rei): ለዘይላሑ ፡ አስትዮ ፡ ወይነ ፡ Sir. 34, 29; Job 22, 7; Gen. 19, 32; Ps. 59, 3; Am. 2, 12; Jer. 8, 14; አሰትዮሙ ፡ ሐሞተ ፡ 9, 15; አስተዮሙ ፡ ጋኔነ ፡ ዘያደነግፆሙ ፡ Jes. 29, 10; ታሰትዮ ፡ ማየ ፡ አእምሮ ፡ Sir. 15, 3; Matth. 10, 42; Marc. 9, 41; c. Acc. rei: አስተየ ፡ ወይነ ፡ Dan. 5, 1; c. እምነ ፡ vel በ ፡ rei: ዘያሰትዮ ፡ ለቢጹ ፡ በዘይመውት ፡ Hab. 2, 15; አዘዘ ፡ ያስትይዋ ፡ እምነ ፡ ወይኑ ፡ Judith 12, 1.

ተሰትየ ፡ III, 1 *bibi:* ዘተበልዐ ፡ ወተሰትየ ፡ F. N. 52; Kuf. p. 10; Lit. 172, 2.

ስቱይ ፡ part. *potus:* ኢትገሥጾ ፡ ቢጸከ ፡ እንዘ ፡ ስቱይ ፡ ወይን ፡, var. ወይኑ ፡, Sir. 34, 31.

ስት ፡ (v. ሰት ፡ et ሶት ፡) subst., nomen plantae palustris, ut videtur *papyrus* (bibula, vid. Ges. thes. p. 1486): ውስተ ፡ ስት ፡ ወሰማዝ ፡ ውብርዕ ፡ παρὰ πάπυρον καὶ κάλαμον καὶ βούτομον Job 42, 16. — *Voc. Ae.:* ስት ፡ ዘ ፡ ቄጠማ ።

ስቴ ፡, rarius ስተይ ፡ (ut Cant. 8, 2 var., Sir. 34, 25 var.), subst., plerumque m., 1) *potio, potus* Hos. 2, 7; Ps. 101, 2; Joh. 6, 55; ስቴ ፡ ሮማን ፡ Cant. 8, 2; ንዋየ ፡ ስቴ ፡ Lev. 11, 34; ዘወሀበ ፡ ስቴ ፡ ሕምዝ ፡ F. N. 47. 2) *potatio* Tit. 2. 3 Platt; συμπόσιον Esth. 4, 17 apocr.; ስቴ ፡ ወአብዝኆቱ ፡ ሙስና ፡ ልብሙ ፡ ለጠቢባን ፡ Lud. e Syn.

ስታይ ፡ subst., plerumque m. 1) *potatio, potus, compotatio,* μέθη, μέθαι Hez. 23, 32; Rom. 13, 13; Gal. 5, 21; πότοι 1 Petr. 4, 3; οἶνος ስታይ ፡ ወእንስት ፡ ያስሕቶ ፡ ለጠቢብ ፡ Sir. 19, 2. 34, 25; ዝሙት ፡ ወስታይ ፡ ወስካር ፡ Hos. 4, 11; እለ ፡ ይገንድዩ ፡ ውስተ ፡ ስታየ ፡ ወይን ፡ Prov. 23, 30; ከመ ፡ ማሕሌት ፡ ውስተ ፡ ስታየ ፡ ወይን ፡ ἐν συμποσίῳ οἴνου Sir. 49, 1; እለ ፡ ይውዕሉ ፡ በስታይ ፡ Jes. 5, 11; Prov. 24, 73; ተውኔት ፡ ወበሊዕ ፡ ወስታይ ፡ Clem. f. 17; Did. 4. 2) rarius *potio* (id quod bibitur), ut: ዘይሠርብ ፡ ለኀጢአት ፡ ከመ ፡ ስታይ ፡ Job 15, 16.

ስትየት ፡ n. act. *potio (bibere):* ድወይ ፡ ዘይኤዝዝ ፡ ጠቢብ ፡ ከመ ፡ ይትከላእ ፡ እምነዊም ፡ ወስትየት ፡ ወሲሲት ፡ Phlx. 20.

ሰታይ ፡ n. ag. *bibax, potor, potator:* ሰታየ ፡ ወይን ፡ Matth. 11, 19 rom.; Luc. 7, 34 rom.

ሰታዪ ፡ n. ag. i. q. ሰታይ ፡, ut: οἰνοπότης ኢትኩን ፡ ሰታዪ ፡ Prov. 23, 20; μέθυσος 23, 21; 1 Cor. 5, 11 rom.; 6, 10 rom.; ኢትኩኑ ፡ ሰታይያነ ፡ ብዙኀ ፡ ወይን ፡ Did. 7; ሰታዪ ፡ ደም ፡ (sc. Christi) Genz. f. 69.

መስቴ ፡ subst. id quod bibitur, *potio, potus:* መብልዕ ፡ ወመስቴ ፡ 2 Esr. 3, 7; Rom. 14, 17; Col. 2, 16; Kuf. p. 133 (v. ስቴ ፡).

ምስታይ ፡ subst., *locus bibendi* a) pecoris, *aquarium, canalis potatorius* Gen. 24, 20. 30, 38. b) hominum, *coenaculum:* ምንባረ ፡ ምስታይ ፡ Jsp. p. 316.

ሰተፈ ፡ i. q. שָׁתַף ܫܰܬܶܦ *sociare, communicare;* sed stirps I, 1 haud usitata fuisse videtur; Hebr. 2, 14 Plgl. locus corruptus est.

ተሳተፈ ፡ III, 3 (rarius III, 1 ut Koh. 9, 4 var.; Rom. 12, 13 Platt; 15, 27; 1 Petr. 4, 13 rom.; 2 Joh. 11 rom.) 1) *societatem inire, societate* vel *communione junctum esse, socium esse, commercium habere,* c. c. ምስለ ፡, ut: ኢተሳተፈ ፡ ምስለ ፡ ገበርተ ፡ ዐመፃ ፡ Job 34, 8; Koh. 9, 4; ተሳተፍከ ፡ ምስሌሆ ፡ ውስተ ፡ ግብረ ፡ ኀጢአት ፡ Did. 1; (Hebr. 10, 33 Platt); plerumque c. Acc.: እምእለ ፡ ይሳተፍዎ ፡ ይገብሩ ፡ ላዕሌሁ ፡ ጽልሑተ ፡ Dan. 11, 23; ተሳተፎሙ ፡ *commercium cum iis iniit* F. M. 15, 1; ለእመ ፡ ፈቀደ ፡ ተሳትፎታ ፡ (ለዕቅብቱ ፡) ያውስባ ፡ በሰብሳብ ፡ ሕጋዊ ፡ 8, 1; ተሳተፈ ፡ ዘማዊተ ፡ እኪተ ፡ 6, 7. Saepissime c. Acc. prs. et በ ፡ rei: alicui vel cum aliquo *socium* vel *participem* vel *consortem esse* vel *fieri* rei, *communicare* aliquid cum aliquo: Phil. 1, 5 Platt; 3, 10; 1 Petr. 4, 13; 2 Joh. 11; Hebr. 2, 14 (in ed. Platt sine Acc.); sine Acc. Phil. 2, 1. 4, 14; 1 Tim. 5, 22; Tit. 1, 4; እመ ፡ ከንኩ ፡ ምስሌክሙ ፡ እምተሳተፍኩክሙ ፡ በዐመፃክሙ ፡ Jsp. p. 363; እምድኅረ ፡ ዝንቱ ፡ ይሳተፍ ፡ በጸሎት ፡ ባሕቲቱ ፡ ዘእንበለ ፡ ቍርባን ፡ F. M. 4, 4. 6, 14; ዘይሳተፎሙ ፡ ለሰብእ ፡ ሥራይ ፡ በማእድ ፡ 15, 2; rarius c. Acc. rei, ut ምስሌነ ፡ ተሳተፍ ፡ ደመ ፡ Prov. 1, 11; vel c. dupl. Acc., ut: ዘተሳተፈነ ፡ ደመ ፡ ወሥጋ ፡ ὁ παραπλησίως ἡμῖν μετεσχηκὼς αἵματος καὶ σαρκός Cyr. c. Pall. f. 70. In specie a) de societate vel communione fidelium (Christianorum), ut: ይትከላእ ፡ ቀታሊ ፡ እምተሳትፎ ፡ ምስለ ፡ ምእመናን ፡ F. M. 4, 2. b) sensu forensi de societate (negotiorum, mercaturae) Lev. 5, 21; በእንተ ፡ ተሳትፎ ፡ *de societate* (in Indice: ተሳትፎ ፡ ንዋይ ፡) F. N. 34; በእንተ ፡ ፍትሐ ፡ ልቃሕያት ፡ ወተሳትፎታት ፡ F. N. in Proleg.; አልቦ ፡ ሱታፌ ፡ ማእከለ ፡ ፪ወክልኤ ፡ በዘአጥረይዎ ፡ በአፍአ ፡ እምንዋየ ፡ ተሳትፎ ፡ (*extra pecunias sociorum communes*) F. N. 34. c) ተሳትፎ ፡ ጠቢወ ፡ ጥብ ፡ communio lactis, *societas collactaneorum* F. N. 24, 2. 2) *communicare impertiendi causa* Rom. 12, 13. 15, 27; (coll. Hebr. 13, 16). 3) *communicare altari, eucharistiae:* እምድኅረ ፡ ፫ዓመት ፡ ዘንስሐሁ ፡ ይሳተፍ ፡ እምስጢር ፡ ቅዱስ ፡ F. M. 4, 2; c. Acc. ዘይፈቅድ ፡ ይሳተፍ ፡ ምስጢረ ፡ Const. Ap. 61 (62); Lit. 167, 2; ኢተሳተፍነ ፡ ቍርባነ ፡ Sx. Jac. 8.

አስተሳተፈ ፡ IV, 3 1) *participem facere* rei a) *se*, ut: ታስተሳትፍ ፡ ኅሊና ፡ መንግሥትክሙ ፡ τῆς ὑμῶν βασιλείας οἰκειουμένη φροντίδας Cyr. ad Th. f. 7. b) *alium; participare, impertire, consociare*, c. Acc. prs. et በ፡ rei: አስተሳተፈከ፡በመንግሥትየ፡ Fal. f. 59; M. M. f. 169; c. እምነ፡ rei, Org.; c. ምስለ፡ prs., ut: ተዘምዶት፡ሥጋዊ፡ያስተሳትፍ፡ምስለ፡ሥጋ፡ *cognatio carnalis societatem carnis jungit* F. N. 51. 2) *ad communionem altaris admittere:* (poenitentes) ያስተሳትፍዎሙ፡እምስጢር፡ቅዱስ፡ F. M. 6, 13. 7, 4.

ሱቱፍ፡ (raro ስቱፍ፡ ut 1 Cor. 1, 9 Plgl.) part. *socius, consociatus, communione junctus, particeps, consors:* c. ምስለ፡ prs.: እመበ፡ብእሲት፡ዘኮነት፡ሱትፍት፡ምስለ፡ሰይጣን፡ F. M. 5, 12; Hen. 104, 6; 1 Joh. 1, 7; c. በ፡ rei: ሰብእ፡ሱቱፋን፡በደም፡ αἱμάτων μέτοχοι Prov. 29, 10; c. ለ፡ prs.: Hen. 97, 4. 104, 6; 2 Petr. 1, 4; per st. c.: ሱቱፋነ፡ሰረቅት፡ κοινωνοὶ κλεπτῶν Jes. 1, 23; 1 Cor. 1, 9. 10, 20. 10, 18 Platt; ሱቱፋነ፡ጻማ፡ወሕማም፡ Ter 26 Enc.; c. በበይናቱ፡ 1 Joh. 1, 7; etiam de inanimatis: ሰላም፡ወርትዕ፡ሱቱፋነ፡ይከውኑ፡ Hen. 11, 2; socius (negotiorum et mercaturae) F. N. 34.

ሱታፍ፡ vid. sub ሱታፌ፡

ሱታፊ፡ adj. et subst. *socius* communi victu utens (*coenobita*): አባ፡ጳኰሚስ፡ አብ፡ (legas አበ፡) ሱታፊ፡መንፈሳውያን፡, quippe qui አስተጋብአ፡ብዙኃን፡ሰብአ፡ወሐነጸ፡አድባራተ፡ወሠርዐ፡ለኵሎሙ፡ሱታፌ፡በግብረ፡እደዊሆሙ፡ወሲሳዮሙ፡ Sx. Genb. 14 (nisi pro ሱታፊ፡ legere malueris ሱታፌ፡).

ሱታፌ፡ subst. 1) *communio, societas, communicatio:* ሱታፌ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ 2 Cor. 13, 14; Kedr f. 1; Philem. 6; 1 Cor. 10, 16 seq.; c. ምስለ፡ 1 Joh. 1, 3. 6; ከመ፡ንንሣእ፡እምሱታፌ፡ምስጢር፡ቡሩክ፡ Lit. 159, 4; societas (mercaturae et negotiorum) F. N. 34. 2) concr., m. et fem., coll. et sing., *socius, consors, sodalis, collega, particeps*; Kuf. p. 113; ገዘንቱ፡ሱታፌሁ፡ለረሲዕ፡ (κοινωνός) Prov. 28, 24; ከመ፡አንትሙኒ፡ትኩኑ፡ሱታፌ፡ምስሌነ፡ 1 Joh. 1, 3; Apoc. 1, 9; 1 Cor. 10, 18 rom.; 2 Cor. 8, 23 rom.; አነ፡ሱታፌከ፡በኵሉ፡ግብርከ፡ Jsp. p. 366; አስቴር፡ሱታፌ፡መንግሥትነ፡ Esth. 8, 13 apocr.; ወይእቲ፡ሱታፌከ፡ Mal. 2, 14; ጽድቅ፡ይከውን፡ለክሙ፡ሱታፌ፡ Hen. 91, 4; ለእመ፡ተፃብአ፡ካህን፡ምስለ፡ካህን፡ሱታፌሁ፡ F. N. 9; socius negotiorum Sir. 42, 3. Ante pron. suffixa forma ሱታፍ፡ passim occurrit: ንኩን፡ሱታፎ፡ለጽድቅ፡ 3 Joh. 8; 1 Petr. 5, 1; 1 Cor. 9, 23; ሰላም፡ለሕዕንኪ፡ለጥበበ፡ሰማይ፡ምዕራፉ፤ዘኢይትረከብ፡ሱታፉ፡ III Sal. Mar. 22; Ter 17 Enc.

ሱቱፍና፡ vel ስትፍና፡ subst. (conditio associati i. e.) *communio, consociatio:* አልቦ፡ዘረብሐ፡ (ὁ ἄνθρωπος) እምሱቱፍና፡ (v. እምስትፍና፡) መለኮት፡ (τοῦ λόγου) Cyr. c. Pall. f. 88.

ተሳትፎ፡ subst. *communio, communicatio* Hebr. 13, 16 rom. (ተሳትፊት፡ Platt).

ተሳታፊ፡ n. ag. (III, 3) *socius* (negotiorum, mercaturae) F. N. 31; ተሳታፍያን፡ውስቴቱ፡ F. N. 37.

መስተሳትፍ፡ part. *particeps* (Theilhaber), ut: መስተሳትፋን፡ qui communiter (fontem) possident eoque utuntur F. N. 37.

ስኅነ፡ vel ሱኅነ፡ I, 1 [سَخُنَ, ܫܚܶܢ] Subj. ይስኅን፡, *calere, se* (i. e. corpus) *calefacere* admoto igne, *incalescere:* ይነሥእ፡እምውስቴቱ፡ወይስኅን፡ Jes. 44, 15; Marc. 14, 54. 67; Joh. 18, 18. 25; ከመ፡ንስኅን፡እምጽንዐተ፡ቍር፡ Act. 28, 2 Platt; Imprt. ስኅኑ፡ Jac. 2, 16. — *Voc. Ae.:* ሱኅነ፡ዘ፡ሞቀ።

ስኂን፡ subst., plerumque m., *incensum* i. e. *thus*, λίβανος Ex. 30, 34; Lev. 2, 1. 2. 5, 11. 24, 7; Num. 5, 15; 2 Esr. 23, 5. 9; Cant. 3, 6. 4, 6; Jes. 43, 23. 60, 6. 66, 3; Jer. 6, 20. 17, 26; Sir. 24, 15. 50, 9; Kuf. 3. 6. 16; Hen. 29, 2; Matth. 2, 11. [Ludolfus cum hoc vocabulo composuit gr. σχῖνος; sed σχῖνος Aethiopice nominatur ሰኪኖን፡]

መስኅነት፡ subst., formae insolitae (si quidem lectio sana est), *culina* (an: *refectorium?*): አልቦ፡ዘያመጽእ፡መብልዐ፡ድውያን፡ (sc. monachorum) ውስተ፡መስኅነተ፡አኀው፡ (sc. validorum) ሶበ፡ያበስሉ፡ሎሙ፡አላ፡ይግበሩ፡ሎሙ፡ለድውያን፡እንተ፡በሕቲቶሙ፡ Reg. Pach.

ሳን፡ litera alphabeti Hebraici XXIª (Χσὲν, Σέν) Ps. 118, 161; Thren. 1, 21. 2, 21. 3, 60. 4, 21; ubi de psalmis agitur siglo ሳን፡ Ps. 118, 161—168 notatur, ut Genz. f. 69.

ሰንሐ፡ sine dubio id. q. صَلِعَ *calvus fuit in anteriore capite.*

ስኑሕ፡ part. *recalvaster*; sec. Lud., qui Lev. 13, 41 pro ዘስንሐት፡ legit ዘስንሕት፡

ስንሐት፡ n. act. *calvitium sincipitis* (anterioris partis capitis), ἀναφαλάντωμα Lev. 13, 42—44; ዘስንሐት፡ ἀναφάλαντος 13, 41. — *Voc. Ae.:* ስንዐት፡ (sic) ብ፡በጂ፡, *alia:* ስንሑት፡ (sic in duobus libris) ዘ፡ብጥሐት፡ v. ብጣት።

ሰነመ፡ i. q. سَنِمَ *altus et gibbosus fuit*, de camelo (سَنَامٌ *gibbus*).

ስናም፡ et ሰናም፡ subst. 1) *gibbus*; ዘስናም፡ (ዘሰናም፡) *gibbosus* (κυρτός) Lev. 21, 20; 3 Reg. 20, 11. 2) Tamquam Adj. (*gibbosus*) usurpatur, ስንዓም፡ scriptum, Clem. f. 85.

ሰንሰል፡ subst., Pl. ሰናስል፡ [שַׁרְשְׁרָה שַׁלְשֶׁלֶת ܫܫܠܬܐ سِلْسِلَةٌ] 1) *catena* ἅλυσις Act. 12, 6 Platt; Hen. 69, 28; ሰናስል፡ዘኀጺን፡ Sx. Hed. 7; Haml. 1; አሰሮ፡በሰናስል፡ Gad. T. H; ሰናስለ፡ወርቅ፡ σειρὰ χρυσῆ (fem.) Chr. Ta. 9; መዋቅሕት፡ወሰናስል፡ Jsp. p. 381; χειροπέδη *manica:* እለ፡ሙቁሓን፡እደዊሆሙ፡በሰናስል፡ Job 36, 8; Ps. 149, 8. 2) *catenula opere plexili vel tortili facta* Ex. 28, 14. 22 C; 36, 22 C. — *Voc. Ae.:* ሰናስል፡ገሪሳት፡መዋቅሕት፡ብ፡ሰንሰለ።

አሰንሰለ፡ quadrl. II *concatenare:* በከመ፡አሰንሰለ፡ወአስተኣኀዘ፡ወልደ፡እግዚ"፡ህላዌ፡ዚአሁ፡ምስለ፡አቡሁ፡ከማሁ፡አሰንሰለ፡ወአስተኣኀዘ፡ጳውሎስ፡ህላዌ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ምስለ፡አብ፡ወወልድ፡ M. M. f. 15.

ተሰናሰለ፡ quadr. III, 3 *inter se concatenatum*, ad modum membrorum catenae *nexum copulatumque esse*, c. በበይነ፡ Ex. 26, 3; ናሁኬ፡ተሰናሰላ፡ትእዛዛት፡ (decalogi) አሐቲ፡በአሐቲ፡ M. M. f. 247; de cognatis እለ፡ይዘመዱ፡ወይሰናሰሉ፡ F. N. 24, 2; de ecclesiis confinibus, Gad. Lal.

ስንሱል፡ part. *concatenatus:* እሉ፡፪ግብራት፡ስንሱላን፡ወእኁዛን፡በበይናቲሆሙ፡ ταῦτα δύο ἐστὶν ἀλλήλοις συμπεπλεγμένα Chr. Ta. 26.

ስንሳሌ፡ subst. *cantenatio, concatenatio* Ex. 28, 24; Gad. Lal.

ሰንሰረቍ፡ subst., Pl. ሰንሰረቋት፡ vel ሰንሰሬቆት፡, *species* *serici* [سَرَق שְׂרִיקוֹת] *vestis serica (picta)* Jes. 3, 23; Apoc. 18, 12 (Platt); Org. 1: martyres ሥርግዋን፡በጽጌ፡ሰንሰሪቆ፡ Ter 12 Enc. — *Voc. Ae.:* ሰንሰሪቆ፡ዘ፡ጽጌ፡ሰንቆ፡

ሰንቀወ፡ quadril. I [proprie *sonum facere*, formatum e ነቀወ፡, praefixo ሰ causativo] *instrumentorum musicorum cantum* vel *concentum edere, tibiis* vel *fidibus canere, pulsare* (fides): ሰንቅዉ፡ Jud. 5, 11; ሰንቅዉ፡ሎቱ፡በመዝሙር፡ Judith 16, 1; ከመ፡ዘይሰንቁ፡በቤተ፡ላሕ፡ Sir. 22, 6; ሠናየ፡ሰንቅዊ፡ Jes. 23, 16; የዐነዝሩ፡ወይሰንቅዉ፡ Job 21, 12; c. በ፡ instr. Apoc. 14, 2. — *Voc. Ae.:* ዘበጠ፡ሰንቀወ፡ብ፡መታ ።

ተሰንቀወ፡ III, I pass., Org.; ከመ፡ይሰንቀው፡ምዑዝ፡ Org.

ስንቃዌ፡ subst. *fidium* vel *tibiarum cantus;* ሠናየ፡ስንቃዌ፡ Jes. 23, 16 var.

ሰንቃዊ፡ n. ag. *musicus, tibicen, fidicen, citharoedus:* አሳፍ፡ሰንቃዊ፡ወኤመን፡መዘምር፡ M. M. f. 303; ዳዊት፡ሰንቃዊ፡ Lud. e Libr. Myst.

መሰንቆ፡ subst., Pl. መሰናቁት፡ vel መሰናቆት፡, rarius መሰናቅው፡ (Sx. Hed. 27 Enc.; Org. 3) et መሰንቆታት፡ (Apoc. 14, 2 Platt); Pl. Plur. መሰናቁታት፡ (Apoc. 14, 2 rom.) *instrumentum musicum:* ምስለ፡መሰንቆ፡ μετὰ μουσικῶν 1 Esr. 5, 2. 57. a) *cithara, lyra, harpa, nablium, aliave instrumenta pulsatilia:* κιθάρα Gen. 31, 27; 2 Par. 9, 11; Jes. 5, 12 (si non ψαλτήριον). 16, 11. 23, 16. 24, 8. 30, 32; Dan. 3, 5; Job 30, 9. 31; Ps. 32, 2. 42, 5. 70, 24. 80, 2. 146, 7. 150, 3; Apoc. 5, 8. 14, 2. 15, 2. 18, 22; κινύρα 2 Esr. 20, 27; 1 Par. 15, 27 var.; 1 Reg. 10, 5. 16, 16. 23; Sir. 39, 15; ὄργανον Am. 5, 23; Ps. 151, 2; አውታረ፡መሰንቆ፡ Hez. 23, 42; Clem. f. 16; ዝብጠተ፡መሰንቆ፡ወዕንዚራ፡ Macc. f. 20 b) *tibia, fistula,* መሰንቆ፡ወመዝሙር፡ αὐλὸς καὶ ψαλτήριον Sir. 40, 21; 1 Cor. 14, 7 rom. c) *musica, concentus canentium instrumentis et saltantium:* ሐዋዝ፡ማሕሌት፡ወመሰንቆ፡ μέλος μουσικῶν Sir. 35, 6; ሐውዘ፡መሰንቆ፡ወማሕሌት፡ μέλη μουσικῶν 44, 5; χοροί Jud. 11, 34. 21, 21; 2 Reg. 6, 13. — *Voc. Ae.:* መሰንቆ፡ዕንዚራ፡አርጋኖን፡ብ፡በገና ።

መሰንቃዊ፡ adj. *fidicen, tibicen, citharoedus, musicus* Fal. f. 20; ὁ αὐλῶν 1 Reg. 17, 3; ምስለ፡መሰንቃዊት፡ኢትዛዋዕ፡ (ψαλλούσης) Sir. 9, 4.

ሰንቢል፡, ሰንበልት፡ vid. sub ሰበለ፡

ሰኖበር፡ subst. i. q. صَنَوْبَر *pinus,* Sx. Haml. 5. — *Voc. Ae.:* ቂጵርስስ፡ሰኖበር፡ጳውቂና፡ብ፡ጽድ ።

ሰንበት፡ subst., plerumque fem., Pl. ሰናብት፡ et ሰንበታት፡ [שַׁבָּת] 1) *sabbatum, dies hebdomadis septimus* Ex. 16, 23. 25. 29. 30; ዕለተ፡ሰንበት፡ 20, 8. 31, 13—15; Matth. 12, 2. 8; Marc. 6, 2. 16, 1; Hebr. 4, 4; ሰንበተ፡ሰናብት፡ Lev. 16, 31. 23, 32; እንተ፡ቅድመ፡ሰንበት፡ προσάββατον Judith 8, 6; Asc. Jes. 3, 13; ሰናብት፡ Ex. 31, 16; ሰንበታት፡ Am. 8, 5; Hez. 20, 12; Jes. 56, 2. 58, 13; ዕለተ፡ሰንበታት፡ Jer. 17, 21 seq.; መዋዕለ፡ሰንበታት፡ Judith 10, 2. 2) Aethiopes Christiani cum et septimum et primum septimanae diem celebrarent, utrumque ሰንበት፡ appellabant, quare distinguere solebant a) ሰንበት፡ቀዳሚት፡ *sabbatum prius* Lud. comm. hist. p. 239 nr. 7; Syn. in Proleg.: vel ሰንበተ፡አይሁድ፡ *sabbatum Judaeorum* Kedr f. 64; Can. Laod. 28 (29). b) እሑድ፡ሰንበት፡ *feria prima, dominica* Marc. 16, 2; Luc. 24, 1; vel ሰንበተ፡እሑድ፡ Lud. comm. hist. p. 239 nr. 8; vel ሰንበተ፡ክርስቲያን፡ *sabbatum Christianorum* Did. 10; Mavâs. nr. 70. Sed passim *dominicam* quoque (sicut diem septimum) simpliciter ሰንበት፡ nominant, ut: ተንሥአ፡ክርስቶስ፡በዕለተ፡ሰንበት፡ Did. 30; መፍትው፡ናዕርፍ፡በሰንበታት፡ Did. 38. 3) *sabbatum* i. e. *hebdomas, septimana* Lev. 23, 15. 25, 8; Deut. 16, 9; 4 Esr. 4, 39; Luc. 18, 12; Tob. 2, 1; በዓለ፡ሰንበት፡ *festum hebdomadum, pentecoste* Ex. 34, 22; Deut. 16, 10; ሰንበታተ፡መዋዕል፡፱ወ፱ Kuf. 6; ሰንበታተ፡ዓመታት፡ Kuf. 50; Dan. 9, 24—27; Hen. 91, 12—17. 4) trsl. sabbatum i. e. *feriae aetatis* sive *extrema aetas* (opp. መዋዕለ፡ውርዛት፡) Hen. 10, 17. 5) ut videtur, *dies festus, solemnia* in genere Act. 19, 28. 34.

ሰንበታዊ፡ adj. rel. *sabbaticus, dominicalis:* ፊደላት፡ሰንበታውያን፡ *literae dominicales,* Lud. e Greg. Ep. 6.

አሰንበተ፡ quadrl. II (denom.) 1) *sabbatum celebrare* vel *observare, otiari* vel *feriari* die sabbati vel dominicae: Kuf. 2, 50; አሰንበተ፡በዕለተ፡ሰንበት፡ Ex. 16, 30; Lev. 23, 32; 1 Esr. 1, 55; 2 Par. 36, 21; Chr. ho. 8; seq. እምነ፡ግብር፡ Kuf. 2. 50; c. Acc. diei Kuf. 50; de terra praedicatur Lev. 25, 2. 4. 26, 34. 35; Kuf. 50. 2) *duo sabbata* (vetus et novum) *apud hospitem transigere* Lud. sine auct.

ሰንቡእ፡ vel **ሰንቡዕ፡** (passim ሰንብዕ፡), subst., *pulmo* [formatum sive e rad. inus. ነብአ፡ vel ነበወ፡ i. e. ነፍኀ፡, sive e rad. ሰብአ፡ vel ሰበወ፡ i. e. [illegible], נשב *flare*] πνεύμων (a πνέω): 3 Reg. 22, 34; 2 Par. 18, 33; Salomo interrogatus አይቴ፡መካነ፡ጽንዐተ፡መንፈስ፡ይቤ፡በሰንቡዕ፡ Fal. f. 62; ረገዘ፡ውስተ፡ሰንቡኢ፡ Gad. T. H; ወጠቢበንሰ፡ይብሉ፡በእንተ፡ዝንቱ፡ተነጽሩ፡ሥብሐ፡ወስንቡዕ፡ (sic) በታሕቴሁ፡ለልብ፡ከመ፡ያሀድእዎ፡ወያስተናፍስዎ፡በጊዜ፡መዐት፡እንዘ፡ይሜግብዎ፡ከመ፡እንተ፡ስፍንግ፡ልምሉም፡ τούτου χάριν ὑπεστορέσθαι τὸν πνεύμονα τῇ καρδίᾳ, ὥστε εἰς ἁπαλὸν αὐτὴν οὖσαν καθάπερ εἴς τινα σπόγγον ἐναλλομένην διαναπαύεσθαι τὴν καρδίαν Chr. Ta. 5. — *Voc. Ae.:* ሰንብዕ፡ዘ፡ሳምባ ።

ሰነነ፡ rad. inus., sc. שָׁנַן سَنَّ *acuit* vid. Ges. thes. p. 1453.

ተሰነነ፡ III, 2 et **ተሳነነ፡** III, 3 (raro **ተሰነ፡** III, 1) *litigare* cum aliquo, *litem habere* inter se, *judicio contendere, altercari:* ኢትሰነን፡በቅሥት፡ጊጉይ፡ Sir. 11, 9; ብእሲ፡ዘይሰነን፡ወይትዋቀሥ፡ ἀνὴρ δικαζόμενος καὶ διακρινόμενος Jer. 15, 10; ኵሉ፡ለንፍሱ፡ይሰነን፡ (v. ይሳነን፡) Mich. 7, 2; Deut. 25, 1; c. c. ምስለ፡ prs., ut: የሐውርኑ፡ይሳነን፡ምስሌከ፡ Job 22, 4; ኢትሰነን፡ (v. ኢትሳነን፡) ምስለ፡መኰንን፡ Sir. 8, 14; Jud. 8, 1; vel c. Acc. prs.: መኑ፡ይሰነነኒ፡ (v. ይሳ''፡) Jes. 50, 8; እሰነኖሙ፡ κριθήσομαι πρὸς Jer. 2, 9; Gen. 26, 22; Jud. 21, 22; ምንትኑ፡ (cur) እሰነነከ፡ M. M. f. 289; etiam c. Acc. litis, ut: ቅሥተ፡ይሰነኖሙ፡ለዕደዊሆሙ፡ Jer. 27, 34; Jud. 8, 1.

አስተሳነነ፡ IV, 3 et **አስተሰነነ፡** IV, 2 *concedere* vel *facere, ut litigent, litem excitare* inter aliquos, *committere inter se,* 1 Cor. 6, 6; አስተሳንኖት፡ F. M. 23, 7.

ስን፡ subst., m. et fem., Pl. ስነን፡ et አስናን፡ [שֵׁן ܫܶܢ سِنّ] *dens* a) hominum, animalium: ዕርስ፡ወስን፡ Ex. 21, 27; Prov. 24, 37 (opp. ጥረስ፡); Job 29, 17. 13, 14. 16, 9; Gen. 49, 12; አስናኒሃ፡ጽኑዕ፡ Kuf. 35; ጸርሱ፡ስነኒሆሙ፡ Jer. 38, 29; Sir. 30, 10; ሐቀዩ፡ስነኒሆሙ፡ Thren. 2, 16; ሰበረ፡ስነንየ፡ 3, 16; Ps. 3, 7; ስነነ፡ዐንበሳ፡ስነኒሃ፡ Sir. 21, 2; ፆዱ፡ለስነኒሁ፡ግርማ፡ Job 41, 5; ስነነ፡አራዊት፡ምድር፡ Sir. 39, 30; ስነነ፡አክይስት፡ Sap. 16, 10; Dan. 7, 5. Pl. አስናን፡ *duplex dentium series:* ክልኢ፡አስናን፡ Tab. Tab. 64. b) instrumentorum: fuscinae 1 Sam. 2, 13 var.; serrae ስነነ፡ሞሰርት፡ Sx. Mij. 23. — *Voc. Ae.:* አስናን፡ብ፡ጥርሶች።

ተስናን፡ subst., Pl. ተስናናት፡ 1) *litigium, lis, controversia* 2 Reg. 15, 2; Deut. 21, 5. 25, 1; Act. 19, 38; 1 Cor. 6, 4; 4 Esr. 7, 13; Gen. 14, 7; የዐስየክ፡ቅሥተ፡ወተስናነ፡ Sir. 29, 5; እመ፡ርኢክሙ፡ማእከለ፡አኀው፡ጋእዘ፡ወተስናነ፡ Did. 10; etiam de causa vel materia contentionis Jer. 24, 9 vrs. nov. (שְׁנִינָה). 2) *judicium* Jac. 2, 6; በጐዩየ፡ተስናን፡ φυγοδικῶν *judicium* (synodi) *detrectans* II Can. Ap. 69. 3) *repugnantia, differentia* 1 Cor. 14, 10 rom.

ሰንአ፡ rad. inus., sine dubio e. q. שָׁאַן in שַׁאֲנָן *tranquillus* et *secure vivens,* ܫܰܝܶܢ *placavit,* ܫܰܝܢܳܐ *tranquillitas, pax.*

ስንእ፡ et **ስንአ፡** (etiam ስንአ፡ scriptum), subst., 1) *pax, concordia, consensus:* በብሔረ፡ስንእ፡እንተ፡ትትአመን፡ ἐν γῇ εἰρήνης Jer. 12, 5; ምስሌየ፡ግበሩ፡ስንአ፡ 4 Reg. 18, 31; ኢይኩን፡ለከ፡ስንአ፡ምስሌሁ፡ Clem. f. 208; ሰዐሩ፡ስንአ፡ወኪዳነ፡ Jsp. p. 357; በስንእ፡ *concorditer, unanimiter,* ut: ሰላም፡ለእለ፡ሞቱ፡ምስሌሁ፡በስንእ፡ Sx. Mij. 2 Enc. 2) concr.: *concors, amicus, socius, pacificus* vel *pace junctus* cum aliquo, plerumque coll.: እመ፡ስንአ፡አንትሙ፡ (v. ስንእ፡) Gen. 42, 19. 31. 33. 34 (etiam Pl. ስንአን፡ 31. 33 G); ስንአ፡ (v. ስንእ)፡እሙንቱ፡ምስሌነ፡ 34, 21; 3 Reg. 3^a, 17. 4, 24; ዐብኡከ፡ስንአከ፡ ἄνδρες εἰρηνικοί σου Obad. 7; ጸውዐ፡ኀቤሁ፡ባዕዳነ፡ብዙኃነ፡ስንአሁ፡ 4 Esr. 13, 17. 42; ለመርክያኖስ፡ወለመርቆሬዎስ፡ስንኡ፡ Sx. Teq. 28 Enc.; Sen. 27 Enc.

ተሰናአወ፡ (crebro ተሰነአወ፡ et ተሰነዓወ፡ scriptum) quadrl. III, 3 1) *pacem* vel *concordiam (mutuam) inter se jungere* vel *colere,* εἰρηνεύειν Marc. 9, 50; 2 Cor. 13, 12; 2 Petr. 3, 14; በተሰናእዎ፡ ἐν ὁμονοίᾳ Sap. 18, 9; c. c. ምስለ፡, ut: ተሰናአወ፡ዮሳፍጥ፡ምስለ፡ንጉሠ፡እስራኤል፡ 3 Reg. 22, 45; 1 Esr. 8, 82, vel c. Acc. prs.: ይሰናአዉከ፡ Job 5, 23; ሰአሎ፡ይሰናአዎ፡ይኩን፡ሰላም፡ማእከሌሆሙ፡ 1 Par. 18, 10; ለትሕትናነ፡ተሰናአዎ፡ *cum humilitate nostra foedus junxit* Sx. Mag. 29 Enc.; ተሰናእዎ፡እሳት፡ወማይ፡በ፩ህላዌ፡ *conciliatio ignis et aquae in uno individuo* (allegoria est de Christo) Org. 2. 2) *pacatum esse:* ተሰናአወት፡ምድረ፡ግብጽ፡ Kuf. p. 141. 3) *consentire, concordare, congruere* (de rebus praedicatur), ut: *numeri congruunt* Abush. (crebro); ዛቲ፡ኀጢአት፡ትሰናአው፡ምስለ፡ F. M. 11, 1. 4) *convenire* de re, conditione; *pacisci* alqd; በከመ፡ተሰናአዎ፡ (*convenerat cum eo*) Jsp. p. 309; በተሰናእዎቶሙ፡ (*mutuo consensu*) F. N. 24, 3; c. በ፡ vel ላዕለ፡ rei, ut F. N. 36; ተሰናአዉ፡በዝ፡ምክር፡ Jsp. p. 283; ከመ፡ኢይሰናአዉ፡ላዕለ፡ወልጠ፡መጻሕፍት፡ p. 286, vel c. ለ፡ rei agendae: በእንተ፡ተሰናእዎተ፡ክልኤሆሙ፡ለምንዝስና፡ F. M. 12, 3; ተሰናአዉ፡ኀቡረ፡ለገድል፡ Enc. 9 Masc.; vel c. ከመ፡ seq. Subj.: ተሰናአዉ፡ከመ፡ይረስዩ፡ሎቱ፡በዓለ፡ Jsp. p. 273. 276; Sx. Mag. 24; ተሰናአዉ፡ምስሌሃ፡ከመ፡የሀብዋ፡ንዋየ፡ Sx. Genb. 21. 5) *conspirare:* ተሰናአወ፡ምስሌሁ፡ Jsp. p. 285.

አስተሰናአወ፡ (nonnumquam per ሳና vel ሰነ vel ነዓ scriptum) IV, 3 1) *pacem conciliare* inter plures, *concordes reddere:* እንተ፡ታስተሰናኢ፡ εἰρηνική *pacifica* Jac. 3, 17; መኑ፡ያስተሰናእዎሙ፡ለአክልብት፡ምስለ፡አዝእብት፡ Sir. 13, 18; ወልደ፡እግዚ"፡አስተሰናአወ፡ዐናብስተ፡ምስለ፡ዳንኤል፡ Syn. p. 351. 2) *pacem jungere* cum aliquo, c. c. Acc. prs.: ኢታስተሰናእውዎሙ፡ (v. ኢትሰናአውዎሙ፡) οὐκ ἐκζητήσετε εἰρήνην αὐτῶν 2 Esr. 9, 12. 3) *consentire* vel *congruere facere, consensum efficere:* አስተሰናአዎሙ፡በበይናቲሆሙ፡ Chr. ho. 2; እለ፡ያስተሰናእዉ፡ለግብረ፡ዝሙት፡ (*conspirantes* vel *colludentes fornicationi committendae*) F. M. 6, 13.

ስንእው፡ part. *pace junctus, concors, consentiens:* ጊዜ፡ (*quum*) ኮንት፡ሀገርክሙ፡ሕንጽተ፡ወሰራዊትክሙ፡ስንእዋን፡ወንብረትክሙ፡ርቱዕ፡ Jsp. p. 359; ስንእወ፡ምግባር፡ምስለ፡ Enc.; ስንእዋኒሁ፡ *consentientes cum eo* Sx. Nah. 23.

ስንአዌ፡ subst. *pacis studium, concordia, consensus* Chr. Ta. 5; ተሰናአዉ፡ስንአዌ፡ Sx. Teq. 14 Enc.; ለሕይወት፡ኅቡረ፡በስንአዌ፡ F. N. 24, 4.

ተሰናአዊ፡ n. ag. (III) *is qui convenit* de re: ተሰናአውያን፡ *qui pacti sunt* F. N. 37.

አስተሰናአዊ፡ n. ag. (IV) *pacem, concordiam, amicitiam jungens:* ልሳን፡አስተሰናአዊት፡ይእቲ፡ማእከለ፡ዘተዘርወ፡ Fal.

መስተሰናእው፡ part. (IV) *concordans, consentiens:* እመ፡ፈቃዳቲሆሙ፡መስተሰናእዋት፡ Phlx. 198.

ሰንአለ፡ quadrl., inserta litera ነ e ሰአለ፡ (q. v.) propagatum.

ተሰንአለ፡ III, 1 et **ተሰናአለ፡** (etiam ተሰነአለ፡ scriptum) III, 3 *veniam abeundi petere* vel *nancisci, valedicere* alicui, *salvere jubere:* አኀዙ፡ይላሕዉ፡ወይብክዩ፡ወይሰነአሉ፡በበይናቲሆሙ፡ Jsp. p. 382; c. Acc. prs.: ከመ፡ይሕቀፎሙ፡ለውሉዱ፡ወየአምኆሙ፡ወይሰነአሎሙ፡ p. 365; ተሰነአለ፡ወላዲቶ፡ Sx. Haml. 10; Gad. T. II.; Lud. comm. hist. p. 501 n. 32; (mortuus, qui hic jacet,) ይሰነአለክሙ፤ተሰነአልዎ፡ (Imprtv.) በአስተርክቦ፡እስመ፡እምይእዜሰ፡አልብክሙ፡ምስሌሁ፡ተራክቦተ፡ Genz. f. 121; ተሰናእሎተ፡ሕግ፡ *valedictio legitima,* Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* ተሰነአለ፡ተፋትሐ፡ተበውሐ፡ተስዐረ፡ብ፡ተሰናበተ፡; *aliud:* ተሰነአለ፡ዘ፡ተያከሰ።

አስተሰንአለ፡ IV, 1 (Lud.) et **አስተሰናአለ፡** IV, 3 *veniam abeundi concedere:* አስተሰነአልከኒ፡ (pro "ሰና"፡) Chr. L. Atk. f. 18.

ሰንአወ፡ vid. sub ሰንአ፡

ሰንኮሪስ፡ vel **ሰንከሪሶን፡** n. prgr., sc. συγχώρησον *remitte* vel *ignosce;* occurrit passim in liturgiis: ሰንከሪሶን፡እግዚአ፡እስመ፡አልቦ፡ሰብእ፡ዘሐይወ፡ዘእንበለ፡ኀጢአት፡ Genz. f. 114; አስተምሕር፡ለነ፤ሰአልናሁ፡ዮሐንስ፡ሰንኮሪስ፡ Mavâs. nr. 2. — *Voc. Ae.:* ሰንከሬ፡ዘ፡መሐሬ።

ስንክሳር፡ n. prgr., sc. τὰ συναξάρια τῶν ἁγίων *synaxaria;*

hoc nomine inscribitur liber magnae molis, quo *Acta Sanctorum* in ecclesia coptico-aethiopica recepta continentur, sive *menologium*; de quo vid. Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 45 et Catal. Cod. Aeth. Bibl. Oxon. Bodl. p. 37. Interpretantur Aethiopes: **ስንክሳር፡ዘበትርጓሜሁ፡ጉባኤ፡** (*collectio*) l. c. Singulariter usurpatur, ut: **ስንክሳር፡ወደሳ፡ወንእዳ፡** Sx. Masc. 23 Enc.

ሰንከዕሩር፡, **ሰንከአሩር፡**, **ሰከዕሩር፡**, subst., κρίνον, *lilium* 2 Par. 4, 5. — *Voc. Ae.*: **ሰከዕሩር፡ዘ፡ማሰንደድ፡ዘአዳም፡ጽጌሁ፡**

ሰነወ፡ i. q. سَنَا *terram rota aquaria aqua hausta rigavit* camelus.

መሳንው፡ subst. plur., quod A. d'Abbadie e suo codice CLXXVII mihi communicavit, et *arrosages artificiels* vertit.

አመስነወ፡ quadrl. II. i. e. **ውኃ፡አጣጣ፡** „*cultiva par arrosage artificiel*; cette racine est niée par quelques professeurs de Gondar“, d'Abbadie.

ሰነየ፡ i. q. שָׁנָה ܬܢܐ ثَنَى *iteravit; diversus, secundus fuit.*

ሳንይ፡ adj. (ثَانٍ), nonnisi in fem. **ሳኒት፡**, passim **ሰኒት፡**, usitatur: *postera dies* vel *nox*, *postriduum*: **በሳኒት፡ዕለት፡** Num. 7, 18; Jos. 6, 14; Jud. 20, 24. 25; etiam omissa voce **ዕለት፡**, ut: **ለለ፡ይጸብሕ፡ሰኒት፡** Sx. Jac. 8 Enc.; **እምሳኒት፡ሰንበት፡** Lev. 23, 15; **በሳኒት፡ዕለት፡** Jos. 10, 32; **በሳኒት፡በልዐ፡** Jos. 5, 12; **በሳኒታ፡ለቀዳሚት፡** Lev. 23, 11. — At plerumque suff. *á* subjunctum habet: **ሳኒታ፡** *postera (ejus dies)*: **ኢታአምር፡ዘትወልድ፡ሳኒታ፡** Prov. 3, 28; **አመ፡ሳኒታ፡** Ex. 21, 21; **በሳኒታ፡** *postridie* 1 Reg. 11, 11; 2 Par. 7, 9; Jer. 20, 3; Judith 7, 1; Matth. 27, 62; *postera nocte* 4 Esr. 10, 74; **አመ፡ሳኒታ፡ሌሊት፡** 11, 1; **በሳኒታ፡ዕለት፡** 10, 4; Kuf. 21; Judith 7, 6; Ex. 2, 13; **በሳኒታ፡ዕለት፡እምዘ፡ቀተለ፡** Jer. 48, 4; **በዕለት፡ሳኒታ፡** Kuf. 2; **አመ፡ሳኒታ፡ዕለት፡በዓል፡** Esth. 7, 2. Deinde voci **ሳኒታ፡** tamquam statui constr. nomina vel pronomina subjungunt: **በሳኒታ፡ፋሲካ፡** τῇ ἐπαύριον τοῦ πάσχα Num. 33, 3; **በሳኒታ፡ሠርቅ፡** τῇ ἐπαύριον τοῦ μηνός 1 Reg. 20, 27; **በሌሊት፡ዘይፈቅዱ፡በሳኒታሃ፡ቍርባነ፡ይንሥኡ፡** F. M. 10, 3; Lev. 23, 11. 16 ann.

ሳኒታ፡ vid. **ሳንይ፡**

ሰኑይ፡ nom. tempor., 1) *duo (dies), biduum*, vel *secundus, alter (dies)*: **አሐቲ፡ዕለት፡ሰኑየ፡መዋዕለ፡ኮነት፡** Sir. 46, 4; **አሐቲ፡ዕለት፡ወሰኑየ፡መዋዕለ፡** 38, 17; Gen. 33, 13; Marc. 14, 1; Joh. 11, 6; **በሰኑይ፡ዕለት፡** Hos. 6, 2; **አመ፡ሰኑዩ፡ለሠርቅ፡** 1 Reg. 20, 34. 2) *feria secunda* septimanae: **በሰኑይ፡ዕለት፡** Did. 30; **ዘሰኑይ፡** (v. **ዘሰኑየ፡**) **ፋሲካ፡** Mavâs. nr. 43; Org. 2.

ሰነየ፡ *pulchrum, bonum esse* vid. sub **ሠነየ፡**

ስኒ፡ vid. sub **ሠነየ፡**

ስንዳሴ፡ n. prgr., sc. σεμίδαλις, *simila, similago, flos farinae triticeae*, Gen. 18, 6; Ex. 29, 2; Lev. 2, 1 seq.; 7, 12 seq.; 14, 10; Num. 28, 5 seq.; 1 Reg. 1, 24; 4 Reg. 7, 1; Hez. 16, 19; Jes. 1, 13. 66, 3; Dan. ap. 13, 3; Sir. 32, 3. 38, 11; Apoc. 18, 13; **ኅብስተ፡ስንዳሴ፡** ἄρτοι καθαροί Judith 10, 5.

ሰንደሮስ፡ vel **ስንድሪስ፡** n. prgr., sc. pers. سَنْدَرُوس arab. سِنْدَرُوس, resina suffimento adhibita, *sandarax, gummi juniperium* Kedr f. 86 (vid. **ፈሰው፡**); **ከርቤ፤ሚዓ፤ሎዛን፤ስንድሪስ፤ከሚን፤ጥፋሕ፡** Sx. Haml. 8.

ሲኖዶስ፡ et **ሴኖዶስ፡**, subst., Pl. **ሲኖዶሳት፡**, n. prgr. sc. σύνοδος 1) *synodus, concilium* (ecclesiasticum), ut: **ክዕበ፡ለዓመት፡ሲኖዶስ፡ይትገበር፡** II Can. Ap. 35; **ሲኖዶሳት፡** M. M. f. 382; crebro **ጉባኤ፡** additur, ut: **ሲኖዶስ፡ጉባኤ፡**(**ዘኤፌሶን፡**) Cyr. f. 113. 2) *constitutiones* vel *canones synodi* vel *concilii*, nec non *canones* vel *constitutiones patrum ecclesiae*; (**መጽሐፈ፡**)**ሴኖዶስ፡** est titulus libri Aethiopici, quo collectio Canonum in ecclesia Abyssinica receptorum continetur, ut: **ቅዱስ፡ሲኖዶስ፡** Clem. f. 210; N. T. ed. rom. in praef.; **ሲኖዶስ፡ዘጉባኤ፡ስርድቄ፡** Syn. f. 217; **ሲኖዶስ፡ዘአበው፡ሐዋርያት፡ቅዱሳን፡** Syn. f. 1; **ሲኖዶስ፡ዘቀሌምንጦስ፡** Syn. p. 286; **ሴኖዶስ፡ዘቅዱስ፡ባስሌዎስ፡** Lud.

ሲኖዲቆን፡ n. prgr. συνοδικόν, *synodicum, epistola synodica*; **ሲኖዲቆን፡** vel **መልእክተ፡ሲኖዲቆን፡** Haim. Ab. (vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 18); Lud. e Mss. Colb.

ሰንደቅ፡ subst., in libris recentioribus Aethiopico-Ambaricis obvium, ut videtur i. q. سنجاق vel سنجق (turc., pers., arab.) *vexillum, signum*, ut: (fugiens) **ኀደገ፡ሰንደቀ፡ወነጋሪተ፡** Chr. L. Atk. f. 24. 25. 29. 38 al.

ስንዱን፡, **ስንዶን፡**, **ሰንዱን፡**, **ሰንዶን፡**, subst., Pl. **"ናት፡**, n. prgr. sc. σινδών, *sindon, lintei tenuissimi species, vestis inde confecta* (cfr. etiam Ges. thes. p. 939 sub סָדִין): **ስንዱናተ፡ገብረት፡ለምታ፡** Prov. 29, 42; Did. 3; Jud. 14, 12. 13; Matth. 27, 59; Marc. 14, 51. 15, 46; Luc. 23, 53; Joh. 19, 40; περιβολή Gen. 49, 11; **ከነ፡አናሚ፡አልባሳት፡ቀጠንት፡ወሰንዶናት፡ክቡራት፡** Sx. Genb. 14. Etiam **ሰዶናት፡** scriptum reperitur in Sx. Haml. 8 et Nah. 29. — *Voc. Ae.*: **ሰንዱን፡ዘ፡በፍታ፡**

ሰንጕጕ፡ rad. inus., cui زنق (צנק) comparaveris, unde زِنَاقٌ *collare*, زُنَاقٌ *ligamen*, زَنِيقٌ *firmus* (صَنِقٌ) derivantur.

ሰንጕጕ፡ adj. ut videtur *solidus, firmus*: **ዘብርት፡ሰንጕጕ፡** χαλκᾶ ἄξονα 3 Reg. 7, 31; **ንዋየ፡ብርት፡ቅድው፡ሰንጕጕ፡** (var. **ሰናጕጕ፡** Plur.) **ዘከመ፡ወርቅ፡** σκεύη χάλκεα ἀπὸ χρηστοῦ χαλκοῦ στίλβοντα χρυσοειδῆ 1 Esr. 8, 56.

ሰንጕጕ፡ subst. [cfr. amh. **ስናግ፡**, **ስናጋ፡**] *hamus, uncus, fibula*: **ሰንጕጕ፡በዘ፡ይሰቅሉ፡ቦቱ፡መንጠዋልአ፡** Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: **ኍጻጼት፡ወሰንጕጕ፡ዘ፡ጸገገ፡** (v. **ጸገገ፡**) **መንጠላዕት፡**

ሰንጠረጅ፡ (etiam **ሰንጠረዝ፡**) subst., sc. pers. شَتَرَنْك (चतुरङ्ग), arab. شِطْرَنْج *latrunculorum ludus*: **ካህናት፡ኢይትላሀዩ፡ግብረ፡ሰንጠረጅ፡ወገበጣ፡ወኵሉ፡ዘይመስሎ፡**

F. M. 33, 7; etiam *latrunculorum tabula*, vid. d'Abbadie Catal. p. 2. 53.

ስንጸት፡ subst., cujus significatio haud satis liquet: **ኮለ፡ወርቅ፡ውስተ፡ድዴ፡ብሩር፡ዘስንጸት፡** (Graecus vulg. habet μῆλον χρυσοῦν ἐν ὁρμίσκῳ σαρδίου) Prov. 25, 11. (Nescio an **ሰነጸ፡** ex arab. سَمَطَ illustrare licuerit).

ሰናፊል፡ subst., amh., forma Pl., sc. سَرَاوِيل [de etymo vid. Ges. thes. p. 970 sub סַרְבָּלִין] *braccae, femoralia* Chr. L. Atk.

ስናፔ፡ n. prgr. σίναπι *sinapi* Matth. 13, 31 seq.; 17, 20; Marc. 4, 31; M. F. [Amh. **ሰናፍጭ፡**].

ሰንፔር፡ et **ስንፒር፡** subst., σάπφειρος *sapphirus* Ex. 24, 10. 28, 18; etiam Ex. 36, 18 in C (ubi caeteri **ጸሊም፡ያክንት፡** exhibent); **ዕንቈ፡ሰንፔር፡** Jes. 13, 12. 54, 11 var.; Thren. 4, 7; **እብነ፡ሰንፔር፡** Job 28, 6. 16; Hez. 1, 26. 9, 2. 10, 1; Hen. 18, 8; Cant. 5, 14; Tob. 13, 16; Apoc. 21, 19. [Etymon alii a vocabulo Indico शनिप्रिय, alii a radice סָפַר (Ges. thes. p. 968) repetunt.]. — *Voc. Ae.*: **ሰንፔር፡ወጸሊም፡ያክንት፡፩**።

ሰአለ፡ *formare, pingere* vid. sub **ሠዐለ፡**

ሰአለ፡ *tussire* vid. sub **ሰዐለ፡**

ሰአለ፡ (etiam **ስእለ፡** Lud.) I, 1 [שָׁאַל ܫܐܶܠ سَأَلَ] Subj. **ይስአል፡**, *rogare* 1) rarius: *interrogare, percontari*: **ይስእልዎሙ፡ለአማልክት፡** Jes. 19, 3; **ሑረት፡ትስአል፡ኀበ፡እግዚ"፡** Gen. 25, 22; Hen. 21, 5. 2) plerumque: *petere, rogare, poscere, postulare, expetere* (αἰτεῖν, δεῖσθαι, ἀξιοῦν, ἐρωτᾶν, ζητεῖν); Matth. 7, 7. 8; Joh. 16, 26; Hen. 12, 6. 39, 5; c. Acc. prs. Job 5, 8; Jer. 11, 14; 4 Reg. 2, 9; Luc. 16, 27; c. Acc. rei: **አልቦ፡ዘይስእል፡ዳኅናኪ፡** Jer. 15, 5; **ሰአል፡ዘትፈቅድ፡** 1 Esr. 4, 42; 1 Reg. 12, 17; Matth. 27, 58; c. dupl. Acc. Deut. 15, 8; Jos. 14, 12; Ps. 20, 4; Koh. 2, 10; Matth. 7, 9. 10; Marc. 6, 24; nec non cum **ኀበ፡**, **በኀበ፡**, **እምኀበ፡**, **እምነ፡** prs., ut: **ይስእሉ፡ኀበ፡እግዚ"፡ሲሳዮሙ፡** Ps. 103, 22; Sir. 38, 14; Jac. 1, 5; **ኢትስአል፡በኀበ፡እግዚ"፡መንግሥተ፡** Sir. 7, 4; Job 6, 25; Jes. 7, 11; 1 Reg. 8, 10; **ክልኤተ፡ነገረ፡እስእል፡እምኀቤከ፡** Prov. 24, 30; Kuf. 48; Hen. 62, 9; **እስእል፡እምኔክሙ፡ስእለተ፡** Jud. 8, 24; Ps. 2, 8; seq. **ከመ፡** et Subj. Hen. 13, 6; Sir. 38, 14; vel Subj. sine **ከመ፡**, ut: **እሮ፡ትስእሎ፡ይስረይ፡ለከ፡** Sir. 28, 4; Marc. 7, 26; c. **በእንተ፡** rei 1 Joh. 5, 16; Sir. 51, 14; c. **ለ፡** prs. (*alicui*) 1 Reg. 12, 17; **ሰአል፡ለከ፡ትእምርተ፡በኀበ፡እግዚ"፡** Jes. 7, 11; 3 Reg. 3, 5; Jer. 11, 14. In specie a) *precibus orare* vel *invocare*: Rom. 1, 10; **በጸሎት፡ወበስኢል፡** Hebr. 12, 28; Gen. 25, 21; Dan. 6, 13 (c. **ኀበ፡**); Sir. 38, 14. 51, 14; **ሰአሊ፡ኀበ፡እግዚ"፡** ἐπικάλεσαι τὸν Κύριον Esth. 4, 8. 17. b) *intercedere, deprecari*, c. **ለ፡** vel **በእንተ፡** prs.: **ስኢል፡ለኃጥአን፡ኀበ፡ልዑል፡** 4 Esr. 6, 77; Rom. 15, 30; **ሰአሉ፡ለነ፡ስርየተ፡ኀጢአት፡እምኀበ፡አብ፡** Mavâs. nr. 20; **ሰአል፡ወጸሊ፡በእንቲአነ፡** nr. 13; Hen. 15, 2. 16, 2. 3) *mendicare*, non tantum seq. **ምጽዋተ፡**, ut Luc. 18, 35; **ሐይወት፡ ለነዳይ፡ስኢለ፡ምጽዋት፡** Sir. 31, 25; F. N. 43, 12; sed etiam absol., ut: **እንዘ፡ይስእሉ፡ወያስተፍዕሙ፡** Job 30, 4; **ይገብእ፡ውስተ፡ስኢል፡** ἐπιδεὴς γίγνεται Sir. 34, 4; **ኢታፍቅሩ፡ለስኢል፡** (*mendicatio*) 40, 28; Luc. 16, 3; Joh. 9, 8; c. Acc. prs. (mendicando adire alqm): **ዘይስእለከ፡** ἐπιδεής Sir. 4, 1. — (Deut. 25, 1 **ሰአሉ፡ለዘይዐውግ፡** καταγιγνώσκουσι τοῦ ἀσεβοῦς, etiamsi cum Ludolfo **ተሰአሉ፡** emendaveris, et *inquirite in improbos* verteris, vix sensum tolerabilem praebebit. Videtur lectio corrupta: in codice C **አዕሉ፡** et in Abbadiano CXVII **አዕሱ፡** legitur, de qua lectione vid. sub **ዐለወ፡**). — *Voc. Ae.*: **ሰአለ፡ተንበለ፡አስተበቍዐ፡ዘ፡ለመነ** ።

አስአለ፡ II, 1 *deprecatorem facere* alqm, ejus *intercessione uti*: **ዐቢየ፡ነቢየ፡ዮሐንስሃ፡አስአልነ፡ያስተምሕር፡በእንቲአነ፤ማሀልከ፡ይኩን፡ላዕሌነ፡** Mavâs. nr. 1.

ተስእለ፡, rarius **ተሰአለ፡** (ut Kuf. 41; Chr. ho. 9) III, 2 *interrogare, percontari, sciscitari*, c. Acc. prs.: **እሴእለከ፡** Job 38, 3. 8, 8. 12, 7; **እመ፡ተስእልክዎሙ፡** Jes. 41, 28; **ተሰአልዎሙ፡ለአሕዛብ፡** (ἐρωτήσατε) Jer. 18, 13. 43, 17; 4 Esr. 8, 4. 10, 12; Gen. 32, 18; Hen. 40, 8; Matth. 2, 4; **እለ፡ኢተስእሉኒ፡** Jes. 65, 1; Rom. 10, 20; c. Acc. rei: **ተሰአሉ፡ፍኖተ፡እግዚ"፡** (Imprt.) Jer. 6, 16; Gen. 32, 30; 1 Reg. 23, 2. 28, 6; 2 Reg. 2, 1; c. dupl. Acc.: Ps. 136, 3; **ተስእልዎሙ፡አስማቲሆሙ፡** 2 Esr. 5, 4; Gen. 43, 7; **ዘይሴእሉኒ፡** Chr. ho. 4; c. **ኀበ፡** vel **በኀበ፡** prs. Jud. 20, 18; Dan. 2, 10. 11; c. **በእንተ፡** rei vel prs. (*de*): Koh. 7, 10; 4 Esr. 2, 34; **ተሰአሉኒ፡በእንተ፡ደቂቅየ፡** Jes. 45, 11; 1 Reg. 17, 22. 22, 10; nota etiam: **ተስእልክዎ፡ከመ፡ያርእየኒ፡** Hen. 60, 9. — Inf. **ተስእሎት፡** *quaestio, interrogatio*: **ተስእሎታት፡ዘተስእልዎ፡ካልኣን፡** Sx. Jac. 10; Phlx. 6; **ተስእሎታት፡ዜናሆሙ፡ለአበው፡ቅዱሳን፡** Phlx. in tit.

ተሳአለ፡ III, 3 *sese invicem interrogare* vel *singulos deinceps rogando sciscitari* Matth. 10, 11.

ስእለት፡ n. act. et subst., fem. et m., *rogatio, petitio, postulatio, petitum, postulatum*; tamquam Inf. c. c. Acc. rei, ut: **ኀፈርኩ፡ስእለቶ፡ለንጉሥ፡ኀይለ፡ወሰራዊተ፡** 2 Esr. 8, 22; **ስእለት፡ብየ፡እንተ፡እስእል፡እምኀቤከ፡** Kuf. 35; Jud. 8, 24; 3 Reg. 3, 5; **ምንት፡ውእቱ፡ስእለትኪ፡** (τὸ αἴτημά σου) Esth. 7, 2. 3; Ps. 36, 4; Hen. 14, 4; Phil. 4, 6. In specie a) *precatio, preces, oratio* δέησις Job 8, 6; Thren. 3, 55; Dan. 9, 17; Ps. 5, 2. 38, 16. 39, 2; 1 Petr. 3, 12; **ወከነ፡እምድኅረ፡ዝንቱ፡ ስእለት፡** 1 Par. 18, 1; προσευχή Tob. 12, 12. b) *intercessio* Hen. 13, 2. 14, 7.

ሰአሊ፡ n. ag. *rogans, petens, precator, intercedens*, crebro de Maria: **ሰአሊት፡ምሕረት፡ለኃጥአን፡** Genz. f. 5; **ሰአሊት፡በእንተ፡መድኀኒትነ፡** Kedr. f. 59; **ሰአሊት፡ለነፍሳቲነ፡ሕይወተ፡** Laud. Mar.; Sx. Sen. 21 Enc.

ምስአል፡ subst. *locus petitionis, sacellum precibus fundendis destinatum, oratorium*, praedicatur de ecclesia: Clem. f. 108; **ትኩን፡ምስአለ፡ወምስጋደ፡ወምስትስሬየ፡ኀጢአት፡** f. 194. 231; Deg.; Org. 4.

መስአል፡ Ludolfus e Syn. affert, et „*consultor* chaldaeorum de futuris" vertit; sed vereor, ne **መሥዐል፡** cum **መስእል፡** confuderit.

ሲኦል፡ subst., m. et fem. (ut Apoc. 6, 8; Jes. 14, 9; Ps. 85, 12; 4 Esr. 8, 64, al.), *orcus, inferna*, ᾅδης: **አክኑ፡**

ክሡት፡ሲኦል፡በቅድመ፡እግዚ"፡ Job 26, 6. 33, 22; Prov. 2, 18. 7, 27; Cant. 8, 6; Ps. 6, 5; Sap. 2, 1; ትቀልል፡ሲኦል፡እምኔሃ፡ Sir. 28, 21; Jes. 14, 15. 19. 28, 15. 38, 10. 57, 9; Bar. 3, 11; ወረዱ፡ሲኦለ፡ (v. ሲኦል፡) 3, 19; Kuf. 5; Christi ርደት፡ውስተ፡ሲኦል፡ Asc. Jes. 4, 21; Luc. 16, 23; 1 Cor. 15, 55; Apoc. 1, 18. 20, 13. 14; Hen. 22. 51, 2; ሞትሂ፡ወሲኦልኒ፡ይቤሉ፡ ἡ ἀπώλεια καὶ ὁ θάνατος Job 28, 22; ἄβυσσος *abyssus* Job 41, 22. 23; deinde in libris Christianorum saepius *sedes damnatorum* post mortem, ut Clem. f. 105. 213. [De etymo vid. Ges. thes. p. 1348; שְׁאוֹל [illegible]].

ሳእር፡ *gramen* vid. sub ሣዕር፡

ሳእር፡ et **ስእር፡** subst. *uter*, aquae, lactis (aliâs ዝቅ፡): ἀσκός ሳእረ፡ማይ፡ Gen. 21, 14. 15. 19; ስእረ፡ሐሊብ፡ Jud. 4, 19. [Etymon haud satis liquet; fortasse derivandum est nomen a שׂאר *tursit, turgidus factus est*, de quo vid. Ges. thes. p. 1349. „Aethiopes intelligunt *vas junceum*, quali mulieres conservando lacti utuntur“ Lud.]

ሰአረ፡ *abolere* vid. sub ሰዐረ፡

ስእነ፡ I, 1 [contigua sunt שָׁנַן et שָׁאַן (ሰንአ፡); amh. ሳነ፡] Imprf. ይስእን፡ (sed raro usitatum; magis frequentant ኢይክል፡); Subj. ይስአን፡; *impotentem, rei imparem esse, non posse, nequire*; c. c. Acc. Inf.: ስእኑ፡አውሥኦቶ፡ለኢዮብ፡ Job 32, 3. 4, 20; ርኢሰሙ፡ስእኑ፡አድኅኖ፡ Jes. 20, 6. 59, 14; Jer. 5, 4; ስእንኩ፡ጸዊሮቶ፡ 20, 9; Dan. 4, 15; Gen. 41, 8. 45, 1; Ex. 7, 21. 40, 29; Lev. 25, 35; Num. 9, 6; 1 Reg. 2, 5; 4 Reg. 16, 5; Hen. 39, 14; Matth. 17, 16. 19; Marc. 1, 45; Rom. 9, 31; ስኢነነ፡ተዐግሦ፡ 1 Thess. 3, 1; nec raro pron. suff., ad objectum Infinitivi relatum, verbo ስእነ፡ adjicitur: ስእንዎ፡ቀቲሎታ፡ Jes. 7, 1; ንሕነሰ፡ሎቱ፡ስእናሁ፡እኒዞ፡ (v. እኒዞቶ፡) Dan. ap. 1, 39; Hebr. 12, 19; rarius c. Subj. verbi: ዐናብስት፡ስእኑ፡ይግሥሥዎ፡ Sx. Pag. 1 Enc.; c. c. Acc. rei vel prs.: ጻድቃን፡የሐውርዎን፡(ለፍናዊሁ፡)ወኃጥአን፡ይስእንዎን፡ ἀσθενήσουσιν ἐν αὐταῖς Hos. 14, 9; ስእኖሙ፡ *iis non praevaluit* Apoc. 12, 8; ስእኑ፡ሕይወተ፡ዘለዓለም፡ *nequiverunt* (acquirere) *vitam aeternam*, Lud. e V. S.; passim absol. (omisso Inf. vel Obj.) ut: ኀሠሥኩ፡አእምሮ፡ወስኢንኩ፡ 4 Esr. 13, 8; in specie de *impotentia utriusque sexus*: ለእመ፡ስእነ፡ብእሲ፡ሰኪበ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ለአቅሞ፡ዘርእ፡ወገዘንቱ፡ ስኢን፡ይከውን፡እም፫ምክንያት፡ F. M. 12, 5; በእንተ፡ስኢነ፡ውሉድ፡ *quod nullos poterant* (procreare) *liberos*, Lud. e V. S. — Stirpis I, 2 exemplum Ludolfus affert e Mss. Colb.: ይሴእንዋ፡ለርኅራኄ፡ *incapaces erant mansuetudinis* (nisi hanc formam, sicut in gramm. p. 145, ex analogia formae ይሬኢ፡ explicare malueris).

ተስእነ፡ III, 1 *non fieri posse, impossibilem esse*: c. c. Nom. rei vel c. Acc. Inf., et c. በኀበ፡ pers. vel c. pron. suff. (sensu Dativi): አልቦ፡ዘይሰአነከ፡ Job 10, 13. 42, 2; Matth. 17, 20; Luc. 1, 37; አልቦ፡ዘተስእኖ፡ Sir. 48, 13; Gen. 18, 14; Deut. 17, 8; ዘሉ፡ዘኀበሁ፡ኢይሰአነከ፡ Dan. 4, 6; Zach. 8, 6; Rom. 1, 13; Hebr. 12, 17; ኢይሰአን፡ንሕለቱ፡(ለቅጽር፡) Jsp. p. 359; ኢይሰአን፡በኀቤከ፡አድኅኖ፡ 2 Par. 14, 11; Luc. 18, 27; ተስእኖ፡ነዲቀ፡ 3 Reg. 5, 3; Rom. 8, 3 Plgl.; ተስእነ፡ተወቅሮቶን፡ Herm. p. 83.

ስኡን፡ part. 1) *impotens, imbecillus, debilis, invalidus, non idoneus rei*: ስኡናን፡ ἀσθενεῖς Job 4, 4; Rom. 15, 1; ἀδύνατοι Job 31, 20; መሀይምት፡ስኡን፡ μῦθος ἀδρανής Cyr. ad Th. f. 15; ኃጥእ፡ወስኡን፡ወኡበድ፡ Phlx. 1; administrandis suis rebus (impar) F. N. 32. At Gen. 49, 13 ስኡን፡ cum Gr. παράλιος non concordat; suspicatur Lud., Aethiopem legisse παράλυτος. 2) *impossibilis*: አልቦ፡ስኡን፡በኀቤሁ፡ለዘ፡ኵሎ፡ይክል፡ Cyr. f. 104.

ስእነት፡ n. act. *impotentia, imbecillitas, debilitas*: ይኩን፡ስእነቶሙ፡ቅድሜከ፡ Jer. 18, 23; ኢኮነት፡ምክንያተ፡ስእነት፡ላዕሌሁ፡ለነገር፡ *causa impotentiae* (vel *defectus* mei panegyrici) *non in oratione ipsa* (sed in praestantia virtutum vestrarum posita est) Cyr. ad Reg. f. 25.

ሳእን፡ *calceus* cum derivatis vid. sub ሣእን፡

ሰከለ፡ denom. *uvas ferre*, Lud. sine auct.; ከመ፡ዐጸደ፡ወይን፡ዘስከለ፡ (sic; legas aut ሰከለ፡ aut አስከለ፡ II, 1) M. M. f. 244.

አስካል፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. ሰኳላት፡ vel አስካላት፡ [אֶשְׁכֹּל [illegible] إِثْكَالٌ عُثْكُولٌ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1406] 1) *uva, racemus, botrys* a) *vitis* Gen. 40, 10—12; ደመ፡አስካል፡ 49, 11; Sir. 39, 26; Lev. 25, 5; Num. 6, 3; አስካል፡ልምሉም፡ 6, 4 C; 13, 23; Deut. 23, 26. 32, 32; አስካለ፡ወይን፡ Cant. 7, 9; Hos. 9, 10; Mich. 7, 1; ይፍረይ፡አስካለ፡ Jes. 5, 2. 65, 8; አልቦ፡አስካል፡ውስተ፡ወይን፡ Jer. 8, 13; አስካለ፡ቀምሕከሙ፡ Hez. 36, 8; 2 Esr. 23, 15; 4 Esr. 9, 24. 12, 47; Sir. 50, 15; Matth. 7, 16; Apoc. 14, 18; βοτρύδια Jes. 18, 5; σταφίδες 1 Par. 12, 40; χαλαστὰ ሰኳላት፡ v. አስካላት፡ (v. አክሊላት፡) 2 Par. 3, 5. b) *dactylorum*: አስካለ፡በቀልት፡ Hen. 24, 4; Sx. Mij. 20; Sen. 16. 2) trsl. de *vite*: ይረክብ፡ፍሬ፡በውስተ፡አስካሎሙ፡ Lud. e Vit. Pach.; አስካለ፡አእምሮ፡እንተ፡ታሠርጽ፡ጥበበ፡ Lud. e Cant. Sam.; de *corymbo* floris vitis: አስካል፡ዘጸገየ፡ Cant. 1, 14. — *Voc. Ae.*: አስካል፡ዘ፡ዘለላ፡

ሲከሉ፡ v. ሲኬሐሉ፡ nomen mensis Χασελεῦ כִּסְלֵו 2 Esr. 11, 1.

ሰከሕከሕ፡ subst., incertae significationis Kuf. p. 84 (var. ለከሕከሕ፡); Monum. sacr. et prof., Mediol. 1861, tom. I p. 27 exhibent *frigora*. *Voc. Ae.*: ሰከሕከሕ፡ዘ፡እሸሸ፡ v. ውሽሽ፡

ሰከመ፡ I, 1 [coll. שָׁכַם, et Ges. thes. p. 1406; amh. ሸከመ፡] Subj. ይስክም፡(ይስከም፡ Sir. 13, 2 var.), *bajulare, gestare, portare humeris*: ተሐገሉ፡በገቦከሙ፡ወትስከሙ፡በመታክፈከሙ፡ Hez. 34, 21; c. Acc. rei Ex. 25, 14; Ex. 37, 5 hebr. C; ረስዮ፡ለከማዴየ፡ያድኅን፡ወይስክም፡አርዑተ፡ትእዛዝከ፡ Sx. Sen. 4.

አስከመ፡ II, 1 *onus imponere humeris vel cervici alcjs*, c. c. Acc. prs.: አስከማ፡ለኢጋር፡ Kuf. 17; ነሥአ፡ዕፀው፡ወአስከሞ፡ለይስሐቅ፡ Kuf. 18; ያሰክምዎ፡ለሰብእ፡ዲበ፡መትከፍቶ፡ Matth. 23, 4; Act. 15, 10.

ተሰከመ፡ et **ተሰክመ፡** (Jud. 16, 3) III, 1 refl. 1) *humeris suis imponere, in humeros suscipere*, c. Acc. rei: ተሰከማ፡ለይእቲ፡ቀሡት፡ (Perf.) Sx. Tachs. 11; Jud. 16, 3; ይሰከምዎ፡ዲበ፡መትከፍቶሙ፡ Jes. 46, 7; Imprt. አትሕት፡መ

ታክፍቲከ፡ወተሰከማ፡ Sir. 6, 25; ክቡደ፡ኢታንሥእ፡ወኢትሰከም፡ (v. ትስከም፡) ላዕሌከ፡ 13, 2. 51, 26. — 2) *se invicem sustinere:* እንዘ፡ይሰከም፡ዐምድ፡ለዐምድ፡ Ex. 26, 17 (var. ይሳመክ፡ CG).

መስከም፡ et **መስከምት፡** subst. 1) *contus, sudes, pertica,* qua quid portatur, Ex. 25, 14. 2) ἀγκωνίσκος, *cardo* asseris Ex. 26, 17 (v. መሳምክት፡ vel ምስማክት፡ CG).

ሰከረ፡ *mercede conducere* vid. sub **ሠከረ፡**

ሰኰረ፡, **ተሰኰረ፡** *igne fervefieri* vid. sub **ሰቈረ፡**

ሰከረ፡ I, 1 [שָׁכַר ܫܶܟܰܪ سَكِرَ] Subj. **ይስከር፡**, raro **ይስክር፡** (Sir. 9, 9) 1) *se inebriare, inebriari, ebrium esse:* ዘሰክረ፡ ὁ μεθύων Jes. 19, 14; ሰኪሮ፡ *cum ebrius esset* Kuf. 7; Dan. 5, 2; ስክሩ፡ Jer. 32, 13; ወይነ፡ለሰኪር፡ (v. ለስክር፡) ኢትስተይ፡ Tob. 4, 15; እለ፡ሰክሩ፡ዘእንበለ፡ወይን፡ Jes. 28, 1; Gen. 43, 34; 1 Reg. 25, 36; Cant. 5, 1; Joh. 2, 10; c. c. በ፡ rei: 2 Reg. 13, 28; እስመ፡ሰክሩ፡በወይን፡ Jes. 28, 7. 29, 9; በወይነ፡ዐመፃ፡ይሰክሩ፡ Prov. 4, 17; c. እምነ፡, ut Apoc. 17, 2; et c. Acc. rei: Eph. 5, 18; ኢትስክሩ፡ወይነ፡ Prov. 23, 31. Transl.: መጥባሕቱ፡ለእግዚ"፡ትሰክር፡እምኔሆሙ፡ Hen. 62, 12; Jes. 34, 5; ትሰክር፡ምድር፡እምደም፡ Jes. 34, 7; Judith 6, 4; Jer. 26, 10. 2) *ebriosum, vino deditum esse* Deut. 21, 20; Luc. 12, 45.

አስከረ፡ II, 1 *ebrium reddere, inebriare,* c. Acc. 2 Reg. 11, 13; Hab. 2, 15; Jer. 28, 39; አስከርዎ፡ 31, 26; Deut. 32, 42; ስተዩ፡ደመ፡እስከ፡ያሰክረክሙ፡ Hez. 39, 19; ታሰክሩ፡ለኵላ፡ምድር፡ Jer. 28, 7; እግዚ"፡ያሰክሮሙ፡ስከረ፡ለመኳንንቲሃ፡ 28, 57; sine Obj.: ስቴ፡ዘያሰክር፡ F. N. 50; ጽዋዕ፡ዘያሰክር፡ Lit. 172, 2.

ስኩር፡ part. *ebrius, temulentus, vini plenus* Job 12, 25; Jes. 19, 14. 24, 20; Ps. 106, 27; Judith 13, 2; ስኩራን፡ 1 Cor. 11, 21; ስክርት፡ 1 Reg. 1, 13; እንዘ፡ስኩር፡ውእቱ፡ Sir. 34, 31; ከዊኖ፡ስኩረ፡ Chr. Ta. 15; እምወይን፡ Jes. 51, 21; እምደም፡ Apoc. 17, 6; transl.: ስክርተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Org.

ስክር፡ subst. i. q. **ስካር፡** 1 Reg. 25, 37.

ስካር፡ subst. 1) *ebrietas, crapula* 1 Reg. 1, 14. 25, 37 var.; እለ፡ትስትይዎ፡ለወይን፡ለስካር፡ Joel 1, 5; Tob. 4, 15; μέθη Jes. 28, 7; Clem. f. 237; ንቂሆ፡ኖኅ፡እምንዋመ፡ስካሩ፡ f. 26; ዘያተንትኖ፡ስካረ፡ወይን፡ Jer. 23, 9. 28, 57. 2) *ebriositas, vinolentia* Hos. 4, 11; ብእሲ፡ሀካይ፡ዘአኀለቀ፡ኵሎ፡ንዋዮ፡በስካር፡ወበዝሙት፡ Did. 3; F. N. 50. 3) *potus inebrians* μέθη Prov. 24, 74; እመልእሙ፡ስካረ፡ μεθύσματι Jer. 13, 13.

ስክረት፡ n. act. *inebriatio, ebrietas, ebriositas* 1 Petr. 4, 3; Gal. 5, 21; ስክረት፡ይከውን፡ምክንያተ፡ለመዐት፡ወለፍትወት፡ Phlx. 79.

ሰካር፡ n. ag. *ebriosus, bibax,* sed nonnisi exempla fem. inventa sunt: እሙሂ፡ዘማዊት፡ወእሙሂ፡ሰካር፡ Kid. f. 23; Lud. e Syn.

ሰካሪ፡ n. ag., f. **ሰካሪት፡**, Pl. **ሰካርያን፡** et **ሰካርት፡**, *ebriosus, bibax, vinolentus, vino deditus:* Prov. 20, 1. 26, 9; Sir. 19, 1; ብእሲት፡ሰካሪት፡ 26, 8; 1 Cor. 5, 11; Did. 4; F. M. 34, 1; ሰካርያን፡ Luc. 12, 45; Macc. f. 9; ሰካርት፡ Matth. 24, 49 Pltt.

ሶከር፡ subst. [ܫܘܟܪܐ, سُكَّرٌ] *saccharum,* (*mel*) μέλι, κηρίον Ps. 18, 11. 118, 103; Sir. 24, 20; ይጥዕም፡ቃልየ፡እመዓር፡ወሶከር፡ Clem. f. 84. 202; F. M. 26, 1. — *Voc. Ae.:* ሶከር፡ዘ፡ሸንከር፡ v. ሸከር፡

አስከሮኒ፡, **አስኩሮኒ፡**, **አስካሎኒ፡** (Num. 6, 4) est vox insolitae formae; dubium est, utrum **አስከ(ኩ)ር፡** in Acc. c. pron. suff. et **ኒ፡**, an cum Ludolfo et Voc. Ae. **አስከ(ኩ)ሮን፡** c. **ኒ፡** intelligendum sit; respondet apud Graecum γίγαρτον. Sine dubio lectio corrupta est. (Alia conjectavimus in Apparatu crit. ad l. c. p. 129). — *Voc. Ae.:* አስከሮን፡ዘ፡አስካለ፡ወይን ።

ሰኰሰ፡ I, 2 [vicinae videntur radd. חִישׁ חָשַׁשׁ שָׁכַךְ שָׁבַת שָׁקַט al., quae omnes in prima significatione *residendi, desidendi* conveniunt] *cessare, desinere, decrescere, languescere, deficere:* ወይሴኵሱ፡ሕቀ፡ከመ፡ይቅብኡ፡ንጉሠ፡ κοπάσουσι μικρὸν τοῦ χρίειν Hos. 8, 10; ትሴኵስ፡ፍቅር፡ Matth. 24, 12; Did. 33; ይሴኵስ፡ፍቅር፡እምአኀው፡ Clem. f. 154. — *Voc. Ae.:* ይሴኵስ፡ዘ፡የሐጽጽ፡ይሸሽሂ፡ይ ።

ሰከበ፡ et **ሰክበ፡** (vid. Gen. 34, 2. 35, 22; Num. 5, 13 ann.) I, 1 [שָׁכַב ܫܟܰܒ] Subj. **ይስኩብ፡** et **ይስክብ፡** 1) *cubare, recumbere, procumbere, discumbere:* ትሰክብ፡በገቦከ፡ዘዐጋም፡ Hez. 4, 4; ሶበ፡ይሰክቡ፡ዲበ፡ምስካቡ፡ Job 33, 15; ጊዜ፡ይሰክብ፡ዲበ፡ምስካቢሁ፡ Sir. 40, 5; ሰከበ፡ውስተ፡ሠቅ፡ወሐመድ፡ Jes. 58, 5; ἀνέπεσεν Judith 12, 16; ሰከበ፡ሰኪሮ፡ Kuf. 7; Num. 24, 9; 2 Reg. 12, 16. 13, 31; ሰከበት፡ላዕሌሁ፡ 3 Reg. 3, 19; 4 Reg. 4, 34; Luc. 2, 16. 17, 34; etiam de rebus inanimatis, ut: vitis ውስተ፡ምድር፡ሰከበ፡ Herm. p. 50. a) de dormituris et dormientibus: *cubitum ire, dormire:* (κοιμᾶσθαι, καθεύδειν) Ruth 3, 4; Gen. 19, 4. 28, 13; እለ፡ይሰክቡ፡ውስተ፡ዐራታት፡ Am. 6, 4; 1 Reg. 3, 5; 2 Reg. 11, 13; 1 Esr. 3, 6; Ps. 3, 5; Prov. 3, 24; Matth. 8, 24 rom. b) de aegrotantibus 2 Reg. 13, 6; 4 Esr. 6, 80 (var.). c) de morientibus et mortuis: *occumbere, obdormiscere, dormire* (κοιμᾶσθαι): 2 Reg. 7, 12; 3 Reg. 1, 21; 4 Reg. 10, 35. 13, 9. 14, 16; Job 3, 13; Hez. 32, 21; Jes. 14, 8 var.; 1 Cor. 11, 30. 2) *concumbere:* conjuges እለ፡ሰከቡ፡በአንተ፡ውሉድ፡ Lit. 174, 3; c. c. ምስለ፡ Gen. 19, 33—35. 26, 10. 34, 2. 39, 7. 14. 17; Ex. 22, 15; Lev. 15, 16. 18, 20. 22. 19, 20. 20, 11; 2 Reg. 11, 11. 13, 11; c. ኀበ፡ Gen. 19, 32; c. Acc. (potissimum de concubitu maris cum mare et hominis cum bestia): Lev. 18, 23. 20, 16 (quamquam etiam c. ምስለ፡ 18, 22. 20, 13; Deut. 27, 21); እለ፡ይሰክቡ፡ተባዕተ፡ ἀρσενοκοῖται Chr. ho. 30; F. M. 34, 2; (sed etiam de concubitu maris cum muliere) ዘይሰክብ፡ብእሲተ፡ F. N. 5. — *Voc. Ae.:* ሰከበ፡ደቀሰ፡ዘ፡ተኛ ።

አስከበ፡ II, 1 *facere ut cubet vel jaceat, deponere, reponere, collocare, prosternere,* a) hominem: አስከቦ፡በከብዱ፡ላዕለ፡ምሥዋዕ፡ Gen. 22, 9; አስከብኪ፡ውስተ፡መሬት፡በከብድኪ፡ Jes. 51, 23; 2 Reg. 8, 2; አስከብዎ፡ውስተ፡ዐራት፡ 1 Reg. 19, 13; ውስተ፡ጎል፡ Luc. 2, 7; Deg.; 2 Par. 16, 14; በአረፍተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ታሰክቦ፡ለበድን፡ Genz. f. 16: *in lectum conjicere* (vulnerando) Ex. 21, 18; mortuos: አስከብዎሙ፡ለአእሩግ፡ Thren. 2, 21; Jes. 14, 8. b) res, ut murum: ትወድቅ፡ ወአሰክባ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Hez. 13, 14; gladium Hen. 90, 34.

ስኩብ፡ part. *cubans, recubans* (*dormiens*), *jacens, depositus:* ሕፃን፡ ስኩብ፡ ውስተ፡ ጎል፡ Luc. 2, 12; ስኩብ፡ ክንኩ፡ Hen. 83, 3; Christus ኮነ፡ ስኩብ፡ በውስተ፡ መቃብር፡ F. N. 15; ልብክሙ፡ ላዕለ፡ ዐራት፡ ሞት፡ ስኩብ፡ Sal. Nic. 9; ርእዩ፡ ኅበ፡ ገዝንቱ፡ እኅው፡ ዘስኩብ፡ ማእከሌክሙ፡ በሃም፡ ወጽሙም፡ Genz. f. 120.

ስክበት፡ n. act. *cubatio, cubitus,* Org. 2.

መስኩብ፡ subst. *membrum genitale* (concubitus instrumentum) Kuf. p. 60 (si quidem lectio sana est).

ምስካብ፡ subst., m. et fem., Pl. ምስካባት፡ *locus* vel *res, ubi cubant* a) *cubile, stratum, lectus, torus* κλίνη Gen. 48, 2; 2 Reg. 4, 7; Prov. 26, 14; Cant. 1, 16; Judith 10, 21; ምስካባት፡ 15, 11; Kuf. 33; κοίτη Job 7, 13. 33, 15; Sir. 40, 5; Dan. 2, 29. 7, 1; Ps. 4, 5; στρωμνή ውስተ፡ ጽልመት፡ ተነጽፈት፡ ምስካብየ፡ Job 17, 13. 41, 21; Am. 6, 4; Ps. 6, 6; ይነብሩ፡ ውስተ፡ ዐራት፡ ምስካቦን፡ Hez. 23, 41; Ps. 131, 3; ውስተ፡ ምስካበ፡ ሲኦል፡ ይነውሙ፡ Job 21, 13; κώδια Judith 12, 15; ምስካባት፡ Hen. 39, 4. 5. 46, 4. b) *lectus* vel *torus legitime* vel *illegitime concumbentium*, κοίτη Sap. 3, 13; Gen. 49, 4; Sir. 23, 18; ሀየ፡ ነጸፍኪ፡ ምስካቢኪ፡ Jes. 57, 7; Hez. 23, 17; Hebr. 13, 4. c) *cubile, lustrum* bestiae Job 37, 7. d) *lectus carnificando et cruciando inserviens:* ምስካበ፡ ኀጺን፡ Sx. Genb. 19 al.

ሰኮት፡ et **ሰኰት፡** subst., m. et fem., Pl. አስኳት፡ (male አስካት፡) *platea, vicus* [vicina sunt ጽጕ፡; שׁוּק ܫܘܩܐ سُوق صُوق زُقَاق; ት primitus et proprie formativum fuisse videtur] Act. 12, 10; ሑር፡ ሰኮተ፡ እንተ፡ ይብልዋ፡ ርትዕት፡ 9, 11 Platt; Matth. 6, 2; Luc. 14, 21; በውስተ፡ አስኳቲሃ፡ Jes. 15, 3; እመ፡ ሀሎ፡ ማእከሌሁ፡ ወማእከለ፡ ቢጹ፡ ሰኮት፡ ወመርሕብ፡ F. N. 37.

ሰኳት፡ vid. sub ሰኳዕት፡

ሰከተ፡, ut videtur i. q. ܫܟܬ *resedit, quievit* (unde ܫܟܬܐ أُشْكَاتٌ *sedimentum*).

ስክትት፡ et **ስክትት፡** subst., Pl. ስክትታት፡ *pedamentum, basis*, ut columnae (βάσις אֶדֶן) Ex. 26, 19—21 c. annot.; hebr. Ex. 36, 24—27 in C.

ሰከተየ፡ quadrl., e rad. סָכַךְ שׂוּךְ *texere, plectere* propagatum videtur.

ተሰከተየ፡ III, 3 *conjurare, conspirare* Ps. 82, 5. 101, 9; Act. 23, 12. 14; ወተሰከተዩ፡ በማዕሌቶሙ፡ Macc. f. 14; in bonam partem: (martyres) እለ፡ ተሰከተዩ፡ ወተዘጋደዩ፡ ለመዊት፡ Ssal. Req.; etiam *conjungi* in genere: ተንሥእ፡ በኀይል፡ እምሀገሩ፡ ወተሰከተዩ፡ ምስለ፡ እለ፡ እምድኅሬሁ፡ ወተሀየኑ፡ Macc. f. 14. — *Voc. Ae.:* ተሰከተዩ፡ ዘ፡ ተመማሉ፡; *aliud:* ዘ፡ ተከማቹ፡

ሰከነ፡ rad. inus.; שָׁכַן ܫܟܢ سَكَنَ *consedit, habitavit, quievit;* سَكُنَ סָכַן (desedit, ad inopiam redactus est) *pauper, egenus, miser fuit.*

ሰኮና፡ (passim ሰኮና፡), subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. ሰኳንው፡ [aliud etymon conjectavit Dietrich ſemit. Wurzelforſch. p. 88] 1) *planta* sive *solum pedis:* ሰኮና፡ እገሪሃ፡ (respondent እራኃት፡ እደዊሃ፡) 4 Reg. 9, 35; ኢይቀውሙ፡ በሰኮና፡ እገሪሆሙ፡ (ἴχνος ποδῶν) Judith 6, 4; ትከይዶሙ፡ በሰኮናከ፡ Hez. 32, 2; τὰ ἴχνη μου Ps. 17, 40; ποῦς Sir. 6, 36; διαβήματα Ps. 16, 6. 36, 33. 72, 2 (alias መከየድ፡, መካይድ፡); ሰላም፡ ለሰኮናኪ፡ I Sal. Mar. 32; de *planta* i. e. *palma* manus 4 Esr. 4, 16 (siquidem lectio sana est). 2) *calx* pedis, πτέρνα Gen. 3, 15. 25, 26; Sir. 12, 17; ተከሥተ፡ ሰኮናኪ፡ Jer. 13, 22; Joh. 13, 18. 3) *ungula*, equi Gen. 49, 17; Jud. 5, 22; ሰኮና፡ አፍራሲሆሙ፡ Jes. 5, 28 var.; ἴχνος κτηνῶν ሰኮና፡ እንስሳ፡ Hez. 32, 13; πτέρναι τῶν ποιμνίων Cant. 1, 8; ἀκρωτήρια Lev. 4, 11; ὁπλή Mich. 4, 13; ዘንፉቅ፡ ሰኮናሁ፡ Lev. 11, 3—7; Deut. 14, 6—8; እለ፡ ሰኮና፡ (v. ጽፍረ፡) ላህም፡ እገሪሆሙ፡ ὀνοκένταυροι Jes. 13, 21. 34, 14. — *Voc. Ae.:* ሰኮና፡ ብ፡ ተረከዝ።

ምስኪን፡ adj., f. ምስኪንት፡ (Jsp. p. 279) *pauper, egenus, inops* [מִסְכֵּן ܡܣܟܢܐ مِسْكِينٌ] Kuf. 23; Ps. 39, 23. 40, 1. 71, 4. 85, 1; ምስኪናን፡ Job 29, 16. 31, 34. 34, 28; ምስኪን፡ ሕዝብየ፡ Jes. 10, 2. 32, 7; Hez. 18, 12; ምስኪናን፡ Prov. 24, 37. 29, 38; Matth. 19, 21; Apoc. 3, 17; Herm. p. 54; ግዩር፡ ወምስኪን፡ Lit. Cyr.

ምስኪንት፡ subst. *paupertas, egestas* Phlx. 218; F. M. 25, 3. „Hoc vocabulo utitur sacerdos pro extenuatione suae personae“, ut: ወምስኪንትየ፡ አነ፡ ገብርከ፡ ኃጥእ፡ *et* (*mea paupertas* i. e.) *ego pauper servus tuus peccator* Lit. 160, 4.

ተመስከነ፡ III, 1 *ad paupertatem redigi, egenum fieri;* Inf. ተመስክኖ፡ et ተመስክኖት፡ Lud. sine auct.

ሰኪኖን፡ nomen arboris prgr., sc. σχῖνος *lentiscus:* ዕፀ፡ ሰኪኖን፡ Dan. ap. 1, 54; መዐዛሁ፡ ከመ፡ ዘሰኪኖን፡ (v. ሲኪኖን፡) Hen. 30, 2 (ubi fortasse *lacryma lentisci* seu *mastiche* intelligenda est). — *Voc. Ae.:* ሰኪኖን፡ ዘ፡ ከከ። — Aliud ሰኪኖን፡ vel ሰቂኖን፡ σχοίνων vid. in Appendice hujus lexici.

ሰከወ፡ rad. inus., aram. סְכָא *prospexit, adspexit,* ܣܟܐ *exspectavit.*

መስኮት፡ subst., m. et fem., Pl. መሳክው፡ [cfr. مِشْكَاةٌ] *fenestra,* (*lumen*), θυρίς Gen. 26, 8; Jos. 2, 15; 1 Reg. 19, 12; 3 Reg. 6, 8; 4 Reg. 9, 30. 32. 13, 17; Jes. 24, 18; Jer. 9, 21. 22, 14; Hez. 40, 16. 22. አርኅወ፡ መሳክወ፡ ጽርሑ፡ Dan. 6, 10; Joel 2, 9; Prov. 7, 6; Cant. 2, 9; ዘይሔውጽ፡ እንተ፡ መሳክዊሃ፡ Sir. 14, 23; 2 Par. 3, 7 (ὀροφώματα); Hen. 72, 3 seq.; Chr. Ax.; distinguuntur መሳክው፡ ለብርሃን፡ et መሳክው፡ ለነጸሬ፡ F. N. 37.

እስኩ፡ vid. sub እስኩ፡

ሰክዐ፡ I, 1 *filum in acum inserere,* Lud. sine auct. [Vic. est ሰንዐ፡ q. v. Potestas verbi prima est sine dubio in *infigendo, transfigendo;* coll. ܣܟܬܐ شَكَّ et سَكَّ *clavus*].

ተሰክዐ፡ III, 1 *perforatum et filo insertum esse:* (margarita) ዘተሰክዐ፡ በፈትለ፡ ሜላት፡ Org.

ስኩዕ፡ part. *perforatus filo inserendo, intextus:* ዕንቍ፡ ግሉፍ፡ ወስኩዕ፡ (λίθων τορευτῶν καὶ πελεκητῶν) 3 Reg.

10, 22; Gad. Ad. f. 190; (Ephod) ዘስኩዕ፡በአዕናቍ፡፲ወ፪ Lud. e Mss. Colb.

ሰኳዕት፡ (etiam ሰኳት፡) subst., *formicarum species*, μύρμηκες, ሰኳዕት፡እለ፡አልቦሙ፡ኀይል፡ Prov. 24, 60 (at 6, 6 ቃህም፡); μυρμηκολέων Job 4, 11 (de quo vid. Bocharti hieroz. III. 805 seq.). — *Voc. Ae.*: ቃሕም፡ወሰኳዕት፡ዘ፡ገብረ፡ጉንዳን፡, de qua formicarum specie consulas Lud. hist. Ae. I, 13, 29. [Mihi quidem ሰኳዕት፡ forma Pl. a ሰኳዒ፡ esse videtur, quod proprie *foramina faciens* significat.].

ሰከዕሩር፡ *lilium* vid. sub ሰንከዕሩር፡

ሰከየ፡ I, 1; Subj. ይስኪ፡ (raro ይስከይ፡, ut Hen. 89, 15 in cod. Abbad. XXXV) 1) *confugere* in locum vel ad alqm: ይሰኪ፡ህየ፡ቀታሊ፡ Num. 35, 11; ከመ፡ይሰኪ፡ህየ፡ 35, 15; Deut. 4, 41. 19, 4 seq.; Jos. 20, 4 seq.; *precibus* vel auxilium petendo *adire* alqm, c. ኀበ፡, ut: ሰከይኩ፡ኀበ፡እግዚ"፡ወሰአልክዎ፡ (ἐνέτυχον) Sap. 8, 21; ይሰክዩ፡ኀቤሁ፡ Clem. f. 194; c. Acc. Hen. 45, 3. 2) *queri; incusare; criminari, reum facere, accusare, agere in* alqm [شَكَا et شَكَى]; absol. Hen. 22, 5. 6; ትትፌደዩ፡ዕዳክሙ፡ወትሰክዩ፡ወትትቋቀሁ፡ወትትላኰዩ፡ወትትጋአዙ፡ Jes. 58, 3. 4; ለእመ፡ሰከዩ፡ለለ፩እምኔሆሙ፡ *si uterque actionem instituit* F. N. 43; Did. 10; ዘይሰኪ፡ *actor* F. N. 43, 6; አምጽኦ፡ሰማዕት፡ለጥያቄ፡ላዕለ፡ዘይሰኪ፡ *testes producere actoris est* ib.; c. ለ፡ vel plerumque ኀበ፡ prs., apud quam queruntur vel actionem instituunt: Hen. 9, 3. 89, 15. 103, 14; እመበ፡ዘሰከይዎ፡ኀበ፡ፈታሒ፡ F. N. 43, 9; ሰከያ፡(ለወለቱ፡)ለመኳንንት፡ Sx. Haml. 25; ሰከዩ፡ሎቱ፡ (*Augusto*) ዘገብረ፡ላዕሌሆሙ፡ሄሮድስ፡ Jsp. p. 340; c. Acc. causae vel prs., quam queruntur vel accusant: Hen. 7, 6. 22, 7; Rom. 11, 2; Lit. 172, 4; እለ፡ይሰክይዎ፡ *ejus accusatores* Jsp. p. 315; Alexandra ትሰክዮ፡ለሄሮድስ፡ (Herodem) p. 322; ከመ፡ይስክይዎ፡ኀበ፡ቄሳር፡ p. 363; ዘሰከየ፡ግብረ፡ዘኢይትሌበው፡ *qui actionem haud perspicuam instituit* F. N. 43, 6; ዘሰከይዎ፡ *reus* ib.; vel c. በእንተ፡ causae, F. N. 43, 6; vel c. በ፡, ut: ይስክይዎሙ፡ለአርድእት፡በዘ፡ሐሰዉ፡ ἐγκαλείτωσαν αὐτοῖς τὴν ψευδηγορίαν Cyr. c. Pall. f. 84. — *Voc. Ae.*: ሰከየ፡ዘ፡ተማሕፀነ፡አጸላኒ፡ይ ።

ተሰከየ፡, si non ተሰከየ፡ III, 1 (Prf. nondum repertum) *reum fieri, accusari*: በዝቲ፡ንሰከይ፡ Lit. 173, 1.

ሰካዪ፡ n. ag. *actor, accusator* F. N. 27. 43, 6; ለእመ፡ሰከየነ፡ሰካዪ፡ κἂν ἕτερός τις ἡμᾶς ἐγκαλέσῃ Chr. Ta. 27.

ስከየት፡ n. act. *actio, accusatio* F. N. 43, 6; ለእመ፡ሰከየ፡ስከየተ፡ዘጥዩቅ፡ ib.; ስከየት፡ዲበ፡ጸላኢ፡ Prec. Mat.

ምስካይ፡ subst. *refugium, asylum*: አህጉር፡ዘምስካይ፡ Num. 35, 6. 11 seq.; Deut. 19, 4 seq.; Jos. 20, 2 seq.; Ps. 3, 3. 9, 9. 32, 20. 45, 7; Christus ምስካዮሙ፡ለግፉዓን፡ Deg.; ማርያም፡ደብረ፡ምስካያ፡ለነፍስየ፡ III Sal. Mar. 9.

ሰኰየ፡ I, 1 et ሳኰየ፡ I, 3 *errare, oberrare, vagari* [שָׁגָה ܣܓܐ]; ሰኰየ፡ላህምኪ፡ πλανῶν ἦν ὁ μόσχος σου Hos. 8, 6; ሰ(ሳ)ኰየት፡ውስተ፡ገዳም፡ Gen. 21, 14; Ex. 14, 3; እንዘ፡የሀይድ፡ወይሳኵ፡ውስተ፡ገዳም፡ Gen. 37, 15; Ps. 106, 4; ሰኰየ፡ውስተ፡ፍኖት፡ Phlx. 134; ሳኰይኩ፡ብዙኀ፡ ἐν ὁδοιπορίαις πολλάκις Chr. ho. 28 (e 2 Cor. 11, 26); ሥልሰ፡ሰኰየ፡ሐመርየ፡ 2 Cor. 11, 25 Platt. — *Voc. Ae.*: ሰኰየ፡ዘ፡ዘረ፡ዒለኒ፡ይ፡ዖደኒ፡ይ፡; *aliud*: ሳኰየ፡ዘ፡ተቅበዘበዘ ።

ተሰኰየ፡ III, 1 vel ተሳኰየ፡ III, 3 *errabundos divagari* (a se invicem): እንዘ፡ከመ፡አባግዕ፡ትሰኰዩ፡(ትሳኰዩ፡ Platt) 1 Petr. 2, 25.

ስከየት፡ n. act. *erratio, vagatio, peregrinatio*: እስመ፡ተዘከሩ፡በስከየት፡ምግባሮሙ፡ ἐμέμνηντο γὰρ τῶν ἐν τῇ παροικίᾳ αὐτῶν Sap. 19, 10.

ሰወለ፡ rad. inus., dubiae significationis.

መስወል፡ subst., in Sing. nondum repertum, Pl. መሳውልት፡; legitur መሳውልተ፡ብርት፡ዘዐውደ፡ምሥዋዕ፡ τὸ παράθεμα (v. περίθεμα) τὸ χαλκοῦν κύκλῳ τοῦ θυσιαστηρίου Ex. 39, 10. Dubius est sensus ab interprete huic vocabulo subditus. Secundum Ludolfi Gregorium መሳውልት፡ et መሳውድ፡ Abyssini *ignitabula* vel *batilla* exponunt; sed Ex. 38, 24 cum interpres παράθεμα ድዳት፡(ለምሥዋዕ፡) verterit, παράθεμα aliter interpretatus esse videtur; an *crepidines? ansas* annexas? (a סָבַל *portare?*) *oras?* (a שׁוּל?).

ሶም፡ et ሳውም፡ subst. [שֹׁהַם] *onyx, sardonyx*, ὀνύχιον Ex. 28, 20; እብነ፡ሶም፡ λίθος σοάμ 1 Par. 29, 2; Ex. 36, 20 in C ሶም፡ (pro እኒክዮን፡ caeterorum); σάρδιον Ex. 35, 8. 36, 17.

ሶመት፡ (ሶም፡) subst. *allium* [שׁוּמִים ܬܘܡܐ ثُومٌ, vid. ቱማ፡] σκόρδον Num. 11, 5; Gad. T. Haim.; ሶም፡ (si quidem lectio sana est) Const. Ap. 39. — *Voc. Ae.*: ሶመት፡ዘ፡እንገርሞ ። (Ludolfi Gregorius exponebat አንዶ፡).

ሶር፡ subst., m., Pl. አስዋር፡ *taurus* [שׁוֹר ܬܘܪܐ ثَوْرٌ, vid. etiam ቶራ፡] μόσχος ሶር፡አሐዱ፡እምውስተ፡አልህምት፡ Num. 29, 8. 28, 11. 19 seq.; Hez. 39, 18; ταῦρος Jes. 5, 17. 30, 24. 34, 7; Jer. 27, 11; Gen. 32, 16; Ps. 21, 12; Matth. 22, 4; Kuf. p. 115; Hen. 85, 9; አልህምተ፡አስዋር፡ βόες νομάδες 3 Reg. 3ª, 16. 4, 23. — *Voc. Ae.*: ሶር፡ዘ፡በሬ፡; *aliud*: አስዋር፡ዘ፡ገች ።

ሰውር፡ i. e. ثَوْر *taurus*, nomen signi secundi zodiaci, Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4 (vid. ተውር፡).

ሰወረ፡ I, 2 [amh. id.; coll. سَتَرَ III. IV, et ܐܣܬܪ] 1) *occulere, operire, velare, celare*, c. Acc.: ደመና፡ይሴውሮ፡ Job 22, 14; አረፍት፡ይሴውሩኒ፡ Sir. 23, 18; Ex. 24, 15. 16. 26, 7; እለ፡ይዒምዕዎ፡ለጻድቅ፡ወይሴውርዎ፡ለጽድቁ፡ Jes. 5, 23; ኢትሰውር፡ሎሙ፡ኀጢአቶሙ፡ 2 Esr. 14, 6; c. ላዕለ፡ rei vel prs.: እሴውር፡በእዴየ፡ላዕሌከ፡ Ex. 33, 22; c. እምነ፡ ab aliquo: ይሴውር፡ገጾ፡እምኔነ፡ Tob. 13, 6; Lev, 20, 4; Ps. 39, 14; Hen. 84, 6; c. Acc. prs. et እምነ፡ rei, *celare* alqm alqd Act. 20, 20. 2) *tegere, protegere*: ይሴውሮሙ፡ Esth. 4, 14; Ps. 26, 9. 30, 23. 104, 37. 139, 8; ሰውሮ፡ለዐርክየ፡ኢየኀፍር፡ Sir. 22, 25; ይሴውር፡በደመና፡ኀፉያነ፡ Job 37, 10; c. እምነ፡ rei Job 5, 21. — *Voc. Ae.*: ኀብአ፡ሰወረ፡ብ፡ሸሸገ ።

ተሰወረ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *occuli, operiri, occultum esse, latere*, Matth. 8, 24; c. c. እምነ፡ Luc. 19, 42;

3 Reg. 10, 3; ለምንት፡ትሴወር፡እምኔየ፡ Job 13, 24. 26, 6; Jer. 23, 24; ይሴወር፡እምዐይን፡ወገጽ፡ Job 24, 15; Gad. Lal. (vid. ተመስጠረ፡); vel c. እምቅድመ፡, ut: ኢይሴወር፡እምቅድመ፡አዕይንትየ፡ኃጢአቶሙ፡ Jer. 16, 17. 2) *se abscondere i. e. disparere:* ተሰወረ፡እምአዕይንቲሆሙ፡ Act. 1, 9; c. Acc. prs. (ab aliquo), Lud. ex Hom. Theoph. 3) *sibi operire vel tegere:* ቤት፡ኀበ፡ትሴወር፡ (v. ትሴውር፡) ኀፍረተከ፡ Sir. 29, 21.

ስዉር፡ vel **ስውር፡** part. 1) *occultus, opertus, tectus, celatus, arcanus:* ስዉር፡እምኔሆሙ፡ Luc. 18, 34; አኮ፡በስውር፡ Num. 12, 8; ስዉራት፡ τὰ μυστήρια Matth. 13, 11; Lit. 172, 1; ስዉረ፡ *occulte* Enc.; ዕፅ፡ስውርት፡ ξύλον ἔγκαρπον (?) Jer. 38, 12. 2) *obscurus:* ስዉር፡ነገር፡ σκοτεινὸς λόγος Prov. 1, 6; de libro magico, Enc.

ሰዋሪ፡ n. act. 1) *occultator, operiens;* (velum adyti) ኀባኢተ፡መለኮት፡ወሰዋሪተ፡ኵሉ፡ኀሊናት፡ Lit. Greg. 2) *protector:* እግዚ"፡ሰዋሪ፡ወከዳኒ፡ Cod. Mus. Brit. VIII.

ስዋሬ፡ subst. *occultatio;* Enc.; de Deo: remotissimus es በስዋሬከ፡ Lit. Joh.; መከን፡ስዋሬ፡ Gad. T. Haim.

መሰውር፡ part. *protector,* σκεπαστής Ex. 15, 2; Sir. 50, 2; (እግዚ") ረዳኢ፡ወመሰውር፡ Deg.

ምስዋር፡ subst., Pl. ምስዋራት፡ 1) *locus occultus, latebra, locus tegens:* ይትኀባእ፡በምስዋር፡ወይትረሳዕ፡ Sap. 17, 3; Ps. 17, 13; እምድኅረ፡አረፍተ፡ምስዋር፡ κατέπαυσαν τοῦ τείχους ἐν τοῖς σκεπεινοῖς 2 Esr. 14, 13; *intimus recessus, penetrale:* መንጦላዕተ፡ምስዋራቲሁ፡ለሕያው፡ Lit. 172, 1. 2) *velum, tegumentum,* trsl. *praesidium:* ሐገሩ፡ወምስዋር፡ θώραξ καὶ ἀσπίς Chr. Ta. 5 (cfr. سِتْر); ዝንቱ፡መከን፡ከነኒ፡ምስዋረ፡ሀየንተ፡አልባስየ፡ (ait anachoreta nudus) Sx. Genb. 28; Christus Christianis est ምስዋር፡ Kid. f. 13; vid. etiam Ex. 15, 2 ann., ubi quidam codices ምስዋር፡ pro መሰውር፡ habent. 3) *operculum,* καλυπτήρ Ex. 27, 3; מִכְסֶה Ex. 35, 11.

መሳውር፡ *vas quo fluidum infunditur* vid. sub ሠወረ፡

ሶሰወ፡ quadrl., cui vicina sunt צעד *gradatim ire facere;* דִּדָּה *lente incedere,* دَأْدَأَ *currere.*

አንሶሰወ፡ V 1) intrs. *gradi* a) *ambulare, incedere, obambulare,* περιπατεῖν Gen. 3, 10; አንሶሰውኩ፡ውስተ፡አሰረ፡ቀላይ፡ Job 38, 16; Sir. 24, 5. 9, 13; Koh. 4, 15; Jes. 8, 7; Dan. ap. 1, 7. 36; Dan. 3, 23. 25. 4, 26; Matth. 4, 18; Marc. 5, 42. 11, 27. 12, 38; Joh. 12, 35; Hen. 17, 6. 51, 5; ἐμπεριπατεῖν Job 1, 7; πορεύεσθαι Gen. 24, 65; Ps. 37, 6; παραπορεύεσθαι Ex. 2, 5; ἀναστρέφεσθαι እንዘ፡አንሶሱ፡ማእከሎሙ፡ Hez. 3, 15; Subj. ያንሶሱ፡ Sap. 9, 3; Inf. nom. አንሶስዎ፡ vel አንሶስዎት፡ Lud. e Vit. Sanct.; Inf. verb. አንሶሲዎሙ፡ M. M. f. 158; ዘያንሶሱ፡ *quidquid incedit* (animalia) Kuf. 3; አልቦ፡ዘያንሶሱ፡ παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπους Jer. 9, 10. b) *deambulatum prodire, foras exire,* c. Acc.: ንሖር፡ናንሶሱ፡ሐቅለ፡ (διέλθωμεν) Gen. 4, 8; ያንሶሱ፡ጽጐ፡ Ex. 21, 19. c) *peragrare:* አንሶሰወ፡አስከ፡ሰኬም፡ Kuf. 13; c. Acc.: አንሶሱ፡ኵሎ፡ወርኀበ፡ ibid.; c. ውስተ፡ Gen. 41, 46; Matth. 4, 23. d) *obire, ambire, circuire,* c. ውስተ፡ Ps. 72, 9; ዲያቆን፡ውስተ፡ኵሉ፡አብያተ፡ያንሶሱ፡ Kid. f. 17; c. ኀበ፡, ut: ቀሲስ፡መፍትው፡ያንሶሱ፡ኀበ፡አብያተ፡ድውያን፡ወየሐውጾሙ፡ f. 16; ዘያንሶሱ፡ *qui deses vagatur* Sir. 10, 27. e) trsl.: *ambulare, incedere i. e. vitam degere, se gerere:* ውስተ፡ፍናወ፡ጽድቅ፡አንሶሱ፡ Prov. 8, 20; Rom. 6, 4. 13, 13. 2) trs. *ire facere i. e. loco movere, adigere, impellere:* ኢረከቡ፡ማየ፡ዘይጸውር፡ሐመሮሙ፡ወጸመዉ፡ወኢተመክነዩ፡ከመ፡ያንሶስዋ፡ሐመረ፡ Sx. Tachs. 10; ዘያንሶሱ፡ φορολόγος Job 3, 19. — *Voc. Ac.:* አንሶሰወ፡ዘ፡ተመላለሰ ።

ሰውሰው፡ subst., usitatum in Pl. ሰዋስው፡ 1) *gradus scalarum, scala, scalae;* domorum: ይደልዎ፡ለ፩ከመ፡ይትክል፡ሰዋስወ፡በኀበ፡ገቦ፡አረፍት፡ለእመ፡ከነ፡ውእቱ፡ዘኢይነኪ፡ካልአ፡ (vicinum) F. N. 37; κλίμαξ Gen. 28, 12; milites ተከሉ፡ሰዋስወ፡ወዐርጉ፡ Jsp. p. 319; Lit. 170, 4; Enc. Tachs. 3. 2) *vocabularium,* መጽሐፈ፡ሰዋስው፡ *liber scalarum* vel ሰዋስው፡ Cod. Mus. Brit. LXXXII; Cat. Cod. Bodl. Ox. p. 82^{a}. — *Voc. Ac.:* ሰዋስው፡ዘ፡መሸጋገርያ፡ወዓዲ፡መሰላል ።

መንሶስው፡ part. *ambulans, incedens:* ንዋየ፡ወርቅ፡እመ፡መንሶስወ፡ቤቶ፡ይሬሲ፡ (ubi Graecus μηδεὶς εἰς οἰκείαν χρῆσιν σφετεριζέσθω habet) II Can. Ap. 67.

ንሶሳው፡ n. act. *ambulatio, incessus, ingressus, profectio:* ተናገሩ፡በንሶሳው፡ ἐν περιπάτοις Prov. 23, 31; ዘእንበለ፡ነፍስ፡ወኢንሶሳው፡ Sap. 15, 5. 15; ዘፍጡን፡ንሶሳዉ፡ εὐκίνητος 7, 22; ጸበለ፡ንሶሳዎሙ፡ (pulvis quem eundo excitant) Jsp. p. 282; ኢኀደገ፡ንሶሳወ፡በምድር፡ p. 285; ኢተከሀሎ፡ለሀርቃኖስ፡ንሶሳው፡ (sc. cum suo exercitu) በእንተ፡ሰንበት፡ p. 299; ውስተ፡አየራት፡ንሶሳዉ፡ sc. Dei, Lit. Epiph.; Org. 1.

እንስሳ፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. እንስሳት፡ (F. N. 17), *animal* („a facultate locomotiva sic dictum, sicut مَاشِيَةٌ," Lud.) 1) in specie: *quadrupedes,* τετράποδα Gen. 1, 24; Ex. 9, 9. 10; Lev. 20, 15; Num. 35, 3; Job 12, 7. 18, 3. 35, 11. 2) *quadrupedes domesticae, pecus, jumentum* (boves, oves, asini, cameli, al.) κτῆνος, κτήνη Gen. 6, 19. 30, 29. 47, 1. 16; Job 1, 3. 10. 42, 12; Koh. 3, 18; Prov. 12, 10; Ps. 146, 10; 1 Reg. 23, 5; Ex. 9, 3 seq.; 20, 17; Lev. 11, 2 seq.; Num. 32, 1; Jes. 46, 1. 63, 14; Jer. 7, 20; Sir. 7, 22. 40, 8; Joh. 4, 12; Apoc. 18, 13; βουκόλια 1 Reg. 30, 20; ከመ፡እንስሳ፡ ἴσα βουσίν Job 40, 10; μόσχος Hez. 1, 10; እንስሳየ፡ዘእጼአን፡ 2 Esr. 12, 14; ζῶον Hebr. 13, 11; θηρίον 12, 20. 3) *animal, bestia, brutum* in genere; ζῶον ኵሉ፡እንስሳ፡ያፈቅር፡ዘመዶ፡ Sir. 13, 15. 43, 25; 2 Petr. 2, 12; ፪እንስሳ፡ (behemoth et leviathan) 4 Esr. 4, 56; እንስሳ፡ገዳም፡ Ps. 79, 14; brutum Ps. 72, 22; convicii causa impingitur haereticis, Enc. Hoc nomine appellantur *quatuor animalia coelestia:* ፬እንስሳ፡ Hez. 1, 5 seq.; Apoc. 4, 6; Lit. 165, 1; Sx. Hed. 8; Cod. Mus. Brit. XXIX, 11; al.

ተአንሰሰ፡ quadrl. denom. III, 1 *se bestiae assimilare, pecori vel brutis similem fieri, obbrutescere, voluptatibus bestialibus indulgere;* እለ፡ይትአነሰሱ፡ምስለ፡እንስሳ፡ዘውእቱ፡ገዝሙት፡ Did. 33; ተአንሰሱ፡ከመ፡እንስሳ፡ Clem. f. 247. 258; (Deus Nebucadnezarem) ረሰዮ፡ከመ፡አርዌ፡ገዳም፤ገሠጾ፡በተአርውዮ፡ወአንበሮ፡በተአንስሶ፡ M. M. f. 60; Org. 2. — *Voc. Ac.:* ተአንሰሰ፡ሣዕረ፡ብ፡ሣረ፡በላ ።

እንሱስ፡ part. *brutus, bestialis, belluinus:* ከመ፡ኢይ

ኩን፡ (homo) እንሱሰ፡በኢ.ልባዌ፡ነፍ·ነ፡(እግዚ.":)ውስተ፡ገጸ፡መንፈሰ፡ሕይወት፡ M. M. f. 272.

እንስሳዊ፡ adj. rel. *animalis, bestialis, belluinus:* ይተልዉ፡ፍኖተ፡እንስሳዊተ፡ F. M. 11, 1; ፍጥረት፡ (natura) እንስሳዊት፡ Phlx. 102; Gad. Ad. f. 9; ጠባይዕ፡እንስሳዊት፡ F. N. 24, 1; ጣዕማት፡እንስሳዊያት፡ F. M. 17, 4; ፍትወት፡ እንስሳዊት፡ Fal. f. 13.

ሶቀ፡ I, 1 [componendum videtur hoc verbum cum nomine שׁוֹק ܫܩܐ سَاقٌ *crus*, vid. Ges. thes. p. 1381] Subj. ይሱቅ፡, *fulcire, suffulcire, adminiculari, sustentare, praesidio esse:* አኮ፡በዕፅ፡ዘይሰውቆን፡ (Lalibela ecclesias ab ipso aedificatas) Gad. Lal.; ባዕል፡እመ፡ተንተነ፡ይሰውቅዎ፡አዕርክቲሁ፡ στηρίζειν Sir. 13, 21; ሰላም፡ለስፍሕት፡የማኑ፤ከመ፡ትሱቅ፡ኵሎ፡ለእለ፡ተንተኑ፡ Sx. Nah. 7 Enc.; ለሰዊቆትየ፡ሶበ፡እድኅዕ፡ Org. 4; ἀντιστηρίζειν Ps. 36, 25. 144, 15; መኑ፡ትሰውቅ፡ τίνι πρόσκεισαι; Job 26, 2; ὑπερασπίζειν እሮኑ፡እሰውቀከ፡ Hos. 11, 8; Zach. 9, 15; (Petrum) ሶቀቶ፡ረድኤቱ፡ (Dei) ወአስተናሥአቱ፡ F. M. 3, 6. — *Voc. Ac.:* ሶቀ፡ዘ፡ደገፈ ።

ሰወቀ፡ I, 2 quasi mole opposita *fulcire* i. e. *cohibere* aquas: ኢያሱ፡ወልደ፡ነዌ፡ሰወቀ፡ማየ፡ዮርዳኖስ፡ሎሙ፡ (Israelitis) ወኀለፉ፡ Sx. Sen. 26.

ተሳወቀ፡ III, 3 1) *se invicem fulcire* vel *sustentare:* እስመ፡ይሳወቃ፡በበይናቲሆን፡ወይጸንዓ፡በኀይሎን፡ Herm. p. 15. 2) *inniti* rei, c. Acc.: ይሳወቆ፡ Herm. p. 18.

ስዋቅ፡ et **ሰዋቅ፡** subst., Pl. አስዋቅ፡ (tamquam a ሰውቅ፡ vel ሶቅ፡) *fulcrum, fulcimentum, adminiculum, pedamen, columen, sustentaculum;* aedium ስዋቀ፡አጽራሒሃ፡ M. M. f. 221; vitium አስዋቅ፡ Gad. Kar.; (Deus) ሳረራ፡ለምድር፡ዲበ፡ማይ፡ወአጽንዓ፡ዘእንበለ፡ሰዋቅ፡ Macc. f. 25; Lit. 176, 1; ኤፍሬም፡ስዋቀ፡ (v. ምስዋቀ፡) ርእስየ፡ ἀντίληψις τῆς κεφαλῆς μου Ps. 107, 8. — *Voc. Ac.:* ስዋቅ፡ዘ፡ደገፍ ።

ሰዋቂ፡ n. ag. *fultor, sustentator:* መርጉዝ፡ሰዋቂ፡አብራኪ፡ Mss. Colb.; ሰዋቂ፡ኩነኒ፡ወምስማክ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

ምስዋቅ፡ subst. *locus sustentationis, ubi quis fulcitur* Ps. 107, 8 var.

መስወቅ፡ subst., nonnisi in Pl. መሳውቅ፡ et መሳውቅት፡ repertum, *fulcimentum, sustentaculum, columen:* ምክያደ፡መሳውቅ፡ *basis columinum* Gad. Lal.; መሳውቅት፡ ὑποστηρίγματα 3 Reg. 10, 12; Pl. Pl. መሳውቃት፡ ibid.

ሰወበ፡ rad. inus., sine dubio c. q. شَأَى (de qua vid. Ges. thes. p. 932), unde شَأْوٌ *canistrum,* مِشْآةٌ *cophinus.*

መሶብ፡ subst., fem., 1) *canistrum* [amh. ማሶብ፡ et ሞሳብ፡ „*a straw basket,* wide above and narrow at the bottom, having a flat rim below to stand upon, into which they put their thin cakes of bread" Isenb. lex. amh. p. 25] κανοῦν Ex. 29, 3. 23. 32 in C (pro ገሐፍት፡ caeterorum codd.); Lev. 8, 2. 26. 31 in C (pro መስፈርት፡ caeterorum codd.); στάμνος መሶብ፡ወርቅ፡እንተ፡መና፡ Hebr. 9, 4; Mavás. n. 65. 2) In specie: *capsa* vel *arca* vel *discus major,* in quibus panis altaris ponitur: Lit. 159, 1; (Caleb ecclesiae Nagranensi dedicavit) መሶበ፡እንተ፡ውስቴታ፡ኅብስት፡ Gad. Za Mich.

ሰውተል፡ subst., Pl. ሰዋትል፡, secundum Ludolfum „*spiculum* ut videtur", secundum Isenbergium (in lex. amh. p. 66 sub ሾተል፡) *pugio, sica:* ኵያንው፡ወሰዋትል፡ዘእሳት፡ Lud. e Libr. Myst.

ሶደ፡ I, 1 (Perf. nondum repertum est) *ignem facere* vel *ignem* (in acerra) *ferre:* ወአልቦ፡ዘይሰውድ፡ (var. ዘይወስድ፡እሳተ፡) በቤተ፡ዔሳው፡ οὐκ ἔσται πυρφόρος τῷ οἴκῳ Ἡσαῦ, Ob. 18.

መስወድ፡ subst., Pl. መሳውድ፡ (receptaculum ignis, *ignitabulum*) *acerra, batillus,* πυρεῖον (מַחְתָּה) መስወደ፡እሳት፡ Ex. 27, 3. 38, 22. 23; Jer. 52, 19 vrs. nov. — *Voc. Ac.* interpretantur መጨሐርያ ።

ሳውዳ፡ n. prgr., sc. سَوْدَاءُ *melancholia, temperamentum melancholicum,* Fal. f. 16 (vid. sub አንሳሕስሐ፡); ሐዘን፡ይትወለድ፡እምነ፡ሳውዳ፡ f. 31. 82.

ሶጠ፡ *reducere* vid. sub ሦጠ፡

ሶጠ፡ I, 1 [אֲשַׁד ܐܶܫܛ ܫܛ] Subj. ይሱጥ፡ 1) *fundere, effundere, profundere,* c. Acc. rei, c. እምነ፡ vasis, c. ውስተ፡, ላዕለ፡, ዲበ፡ rei vel prs., Ex. 30, 18; Ps. 74, 8; ይሰውጣ፡ለበረዱ፡ውስተ፡ምድር፡ Sir. 43, 19; ሶጠ፡ላዕሌሆሙ፡መሥዋዕተ፡ልውሰ፡በቅብእ፡ Kuf. p. 24; ኢትሱጥ፡እሳቶሙ፡ለኃጥአን፡ Sir. 8, 10; ኢሶጥክዎ፡(ለደም፡)ውስተ፡ምድር፡ Hez. 24, 7; trsl.: እሰውጥ፡መዐትየ፡ላዕሌሆሙ፡ Hez. 20, 8. 36, 18; እሰውጥ፡ለክሙ፡በረከትየ፡ Mal. 3, 10; እሰውጣ፡ለትምህርት፡ Sir. 24, 33; ኀፍረት፡ Ps. 88, 44; ምሕረት፡ Sir. 18, 11; መንፈሰ፡ Tit. 3, 6; Act. 2, 17; ሶጠ፡ቃለ፡ልሳናቲሆሙ፡ Kuf. 10; ሶጣ፡ለነፍሱ፡ Lit. Chrys.; omisso objecto: እመ፡ሶጡ፡ላዕሌሁ፡ኢይትሐወስ፡ Job 41, 14. 2) *infundere, superfundere:* ሶጠ፡እምጸሒብ፡ውስተ፡ጸሒብ፡ Jer. 31, 11; Lev. 14, 15; 4 Reg. 9, 3. 6; ሶጠ፡ቅብአ፡ላዕለ፡ርእሳ፡ Gen. 28, 18; 1 Reg. 10, 1; c. ዲበ፡ 3 Reg. 18, 34; ዘይሰውጥ፡ τῶν ἐπιχεόντων Zach. 4, 12. 3) *evacuare, exinanire:* ሶጠት፡ቀሡታ፡ውስተ፡ምስታይ፡ ἐξεκένωσε Gen. 24, 20; ሶጡ፡አኅስሊሆሙ፡ 42, 35; ሶጥኪዮ፡(ለጽዋዕ፡) ἐξέπιες καὶ ἐξεκένωσας Jes. 51, 17; trsl. de τῷ Λόγῳ: ሶጠ፡ርእሶ፡በእንቲአነ፡ ἐκένωσεν ἑαυτὸν δι᾽ ἡμᾶς Cyr. ad Th. f. 9; ቅድመ፡ይሱጥ፡ርእሶ፡ Cyr. c. Pall. f. 89; ኮነ፡ሰብአ፡ሰዊጦ፡ርእሶ፡በዘኢኮነ፡ቀዳሚ፡ καθεὶς ἑαυτὸν εἰς ὅπερ οὐκ ἦν Cyr. ad Th. f. 16; c. Pall. f. 67. — (Ex Enc. Ter 21 Ludolfus significationem *sepelire* affert; sed ibi ሶጠ፡ pro ሦጠ፡ *reducere* significat). — *Voc. Ac.:* ሶጠ፡ዘ፡ጨመረ፡አስሬጨ.ጊ፡ይ ።

ሰወጠ፡ I, 2 *effundere, confundere:* ሰወጠ፡ልሳናቲሆሙ፡ Kuf. p. 43 ann. 14.

አሶጠ፡ II, 1 *effundere facere:* ኢያሶጥክዎ፡ውስተ፡ምድር፡ Hez. 24, 7 var.

ተሰውጠ፡ III, 1 *fundi, effundi, profundi, infundi, se effundere:* ወይሰወጥ፡ውስተ፡መሠረተ፡ምሥዋዕ፡ Sir. 50, 15; ዕፍረት፡ዘተሰውጠ፡ Cant. 1, 3; Clem. f. 153; c. እምነ፡ et ውስተ፡ Ps. 143, 15; ይሰወጥ፡ማይ፡ውስተ፡ሐመር፡ Marc. 4, 37; (አፍላግ፡)በባሕር፡ይሰወጡ፡ Hen. 77, 7;

c. በ፡ vasis (infundi) Sx. Haml. 12 Enc. (vid. ስያሕ፡); ተወሐ ደ፡ወተሰውጠ፡ቦቱ፡ (sc. in elementa eucharistiae) ክርስቶስ፡ F. M. 26, 7; Lit. 168, 4.

ስዉጥ፡ vel **ስውጥ፡** part., f. **ስውጥ፡**, *fusus, effusus, infusus;* M. M. f. 227; c. ውስተ፡ Org. 3; መዓር፡ስዉጥ፡ውእቱ፡በበ፡ጽጌያቲሆሙ፡ *mel diffusum in singulis floribus* (*herbarum*) Mss. Colb.; ስውጥ፡ሥርናይ፡ *effusum triticum* θημωνία σίτου Cant. 7, 3 ann. (Ludolfus habet ስውጠ፡ሥርናይ፡).

ስውጥ፡ subst. *acervus* Cant. 7, 3 secundum Ludolfum, at vid. ስዉጥ፡

ሱጠት፡ n. act. *effusio, exinanitio,* κένωσις Cyr. c. Pall. f. 80; ሱጠተ፡ርእሱ፡ f. 82.

ስውጣ፡ subst. *exinanitio, status exinanitionis:* አኮ፡ከመ፡ይንበር፡ውስተ፡ስውጣ፡ οὐχ ἵνα μείνῃ κεκενωμένος Cyr. ad Th. f. 16.

ሰውጥ፡ subst., Pl. **አስዋጥ፡** [שׁוֹט ܫܘܛܐ سَوْطٌ] *scutica, flagellum,* μάστιξ: ከመ፡ሰውጥ፡ለፈረስ፡ Prov. 26, 3; ለገብር፡እኩይ፡ሰውጥ፡ወመቃይጽ፡ στρέβλαι καὶ βάσανοι Sir. 30, 35; ይዝብጥዎ፡በአስዋጥ፡ Sx. Hed. 16; Ter 16; Jac. 9, al. — Radd. Abb.: ሰወጠ፡ዘ፡ገረፈ፡ (*flagellare*).

ሶጠጠ፡, **አንሶጠጠ፡** *cohorrescere* vid. sub ሦጠጠ፡

ሳዕ፡ subst., i. q. ሰዓት፡, sed rarius usurpatum: *hora, tempus;* st. c. ሳዐ፡ (secundum Lud. ሰዐ፡); እምጊዜ፡ጽባሕ፡እስከ፡ሳዐ፡ዕለት፡ይመሲ፡ Genb. 2 Enc.; ሰዓት፡ስቅለቱ፡ስሱ፡ሳዕ፡ M. M. f. 103. በኵሉ፡ጊዜ፡ወበኵሉ፡ሳዕ፡ Org.; ሳዐ፡ሞቱ፡ርሑቅ፡ *tempus mortis ejus longinquum* Hed. 3 Enc.; ሰዐ፡ኃሴት፡ወፍዳ፡ Genb. 4 Enc. (at ሳዐ፡ in cod. Tub.).

ሰዐት፡ vel **ሰዓት፡**, fem. et m., Pl. **ሰዐታት፡** vel **ሰዓታት፡** [שָׁעָה ܫܥܬܐ سَاعَةٌ, vid. Ges. thes. p. 1455; amh. ሰዓት፡ et ሳት፡] 1) *hora:* Gen. 29, 7; መስየ፡ወድአ፡ሰዓት፡ Marc. 6, 35; Apoc. 9, 15. 11, 13. 17, 12; መንፈቀ፡ሰዓት፡ ἡμιώριον 8, 1; በአይ፡ሰዓት፡ 3, 3; ኵሎ፡ vel ኵላ፡ሰዐተ፡ Ex. 18, 22. 26; 4 Esr. 9, 42; በኵሉ፡ሰዓት፡ Lev. 16, 2; ጌሠመ፡በዛቲ፡ሰዓት፡ 4 Esr. 14, 29; መጠነ፡አሐቲ፡ሰዓት፡ Dan. 4, 16; በዛቲ፡ሰዓት፡ Judith 13, 4; ዕለት፡ወሰዓት፡ Matth. 24, 36; ጊዜ፡ሰዐተ፡ተሱዓት፡ 27, 46 rom.; እስከ፡ተሱዐት፡ሰዓት፡ Did. 29; በስድስቱ፡ሰዓት፡ Asc. Jes. 4, 5; Marc. 15, 25; Joh. 1, 40; ጊዜ፡ሣልስ፡ሰዓት፡ Matth. 20, 3 rom.; Herm. p. 7; በከየ፡ሰዐተ፡ነዋኀ፡ Sx. Nah. 14; ዐቢየ፡ሰዓተ፡ 1 Reg. 20, 41; እለ፡ያሰግሉ፡ውስተ፡ሰዐታት፡ወዕለት፡ወለያልይ፡ Clem. f. 178; de horis precum canonicis f. 10—13. De horis nocturnis vel *vigiliis:* φυλακαί ሰዐታት፡ Ps. 76, 4. 89, 4; ከመ፡ይዕቀቡ፡ሰዐታተ፡ያብተሩ፡ 1 Par. 23, 32; Judith 12, 5; እምሰዐተ፡ጽባሕ፡ ἀπὸ τῆς φυλακῆς πρωΐας Ps. 129, 6; በቀዳሚት፡ሰዓት፡ Thren. 2, 19; Jud. 7, 19; Marc. 6, 48. 2) *momentum temporis, pars temporis,* etiam minutissima: እምውእቱ፡ሰዓት፡ Matth. 9, 22; ሐረ፡በሰዐቱ፡ *extemplo, illico* Phlx. 3. 71; ለሰዐትከ፡ πρὸς ὥραν Philem. 15; ለሰዓት፡ πρόσκαιρος Hebr. 11, 25; 2 Cor. 4, 17. 3) *tempus in genere; tempus statutum, certum, festum:* ሰዐተ፡መንሱት፡ Apoc. 3, 10. 14, 7; በአሐቲ፡ሰዓት፡ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ 18, 8; ለለ፡ሰዐቱ፡ καθ' ὥραν Deut. 33, 14; ሠለስተ፡ሰዐተ፡ዘበዓልክሙ፡ τρεῖς καιρούς Ex. 33, 14; ደኃሪት፡ሰዓት፡ይእቲ፡ 1 Joh. 2, 18; እምቅድመ፡ሰዓቱ፡ πρὸ ὥρας Job 24, 6; እምሰዐት፡እስከ፡ሰዐት፡ 1 Par. 9, 25; ለምንት፡ይረስዮን፡እግዚ"፡ለሰዓታትየ፡ Job 24, 1.

ሰዐለ፡ *tussire,* Lud. sine auct. [سَعَلَ; ܫܥܠܐ *tussis;* etiam سُعْلَةٌ].

ሰዓል፡ subst. *tussis,* Lud. sine auct.

ሰዐለ፡ *rogare* vid. sub ሰአለ፡

ሰዐለ፡ *effigiare, pingere* vid. sub ሠዐለ፡

ሰዐመ፡ I, 1 [amh. ሳመ፡] Subj. **ይስዐም፡** *osculari.* c. c. Acc. Gen. 27, 26. 27; Ruth 1, 9. 14; Kuf. 22. 26. 31; 1 Reg. 10, 1; እስዐም፡እገሪሁ፡ Esth. 4, 17 apocr.; Tob. 7, 6; አኀዞ፡ወሰዐሞ፡ Prov. 7, 13; ይስዕመኒ፡በስዕመተ፡አፉሁ፡ Cant. 1, 2. 8, 1; እስከ፡ይትሌቃሕ፡ይስዕመከ፡ርእሰከ፡ Sir. 29, 5; Matth. 26, 48. 49; አዘዘ፡ከመ፡ይስዐም፡እግረ፡አቡሁ፡ Jsp. p. 332; አእጋረ፡ክርስቶስ፡ሎቱ፡ (in ejus gratiam) እንዘ፡ትስዕሚ፡ Tachs. 7 Enc.

ተስዕመ፡ et **ተሰዐመ፡** III, 1 *osculo excipi, se invicem osculari:* ናስተሐውዝ፡በተስዕሞ፡ (v. ስዒም፡) Prov. 7, 18; ተሐቀፉ፡በበይናቲሆሙ፡ወተሰዐሙ፡ (nisi malueris ወተሳዐሙ፡) Sx. Mij. 18.

ተሳዐመ፡ III, 3 *osculari inter se, oscula jungere* Ps. 84, 11; Deg.

ስዕመት፡ n. act. et subst., *osculatio, osculum* Cant. 1, 2; ሠናይ፡ስዕመት፡ዘጸላኢ፡ Prov. 27, 6; Judas ወሀቦሙ፡ስዕመተ፡ትእምርት፡ Did. 29.

ሰዐረ፡ trs. et **ስዕረ፡** intr. I, 1 [potestas verbi prima est in disscindendo, dirumpendo, cfr. שׂער et ܣܥܪ, Ges. thes. p. 1459; amh. ሻረ፡] Subj. **ይስዐር፡** A) trs. 1) *rescindere, dirumpere, dissolvere, violare:* ሰዐረ፡ታእኃሁ፡ διαλύει φιλίαν Sir. 22, 20; ሰዐረ፡ኪዳነ፡ዘከነ፡ምስሌሁ፡ወምስለ፡አይሁድ፡ Jsp. p. 296; ስዒረ፡ጾም፡ Clem. f. 255; ሰዐሩ፡ሰንበታትየ፡ ἐβεβήλουν Hez. 23, 38. 2) *solvere, abolere, abrogare, irritum facere,* καταλύειν አሪት፡ Matth. 5, 17; Rom. 14, 20; ἀκυροῦν Matth. 15, 6; Marc. 7, 13; καταργεῖν Rom. 3, 31. 6, 6; Eph. 2, 15. 3) *abscindere, auferre, removere, cessare facere:* ἀφαιρεῖν ሰዐረ፡እግዚ"፡ኵሎ፡አንብዐ፡እምኵሉ፡ገጽ፡ Jes. 25, 8; ሰዐሩ፡እምኔነ፡ትምህርተ፡ 30, 11; ἐξαίρειν እስዕር፡ዝሙታ፡እምቅድመ፡ገጻ፡ Hos. 2, 4; እስዕር፡እምአህጉረ፡ይሁዳ፡ቃለ፡ሐሤት፡ καταλύσω Jer. 7, 34. 16, 9; ይስዕር፡ኵሎ፡ዕንዚራተኪ፡ Hez. 26, 13; παραλύειν Jes. 23, 9; እስዕር፡መንግሥተ፡እምቤተ፡እስራኤል፡ καταπαύσω Hos. 1, 4; አርዑተ፡እስዕር፡እምክሳዶሙ፡ συντρίψω Jer. 37, 8; καταργεῖν τινά Hebr. 2, 14; 2 Thess. 2, 8. 4) in specie: *removere alqm a munere,* (*deponere*); *abrogare munus alicui:* ሰዐረኒ፡እምግብየ፡ Luc. 16, 4; Act. 13, 22; 3 Reg. 2, 27; ያነብር፡ነገሥተ፡ወይስዕር፡ Dan. 2, 21. 5) *dirimere* (concionem), *dimittere,* ἀπολύειν Marc. 6, 36. 45. 8, 3; Luc. 2, 29; ሰዐረኒ፡እምነ፡ምድር፡ Tob. 3, 13. 6) *exscindere, exstinguere, delere:* περιεῖλεν 1 Reg. 28, 3; እስዕር፡ትዕቢቶሙ፡ለኃጥኣን፡ ἀπολῶ Jes. 13, 11; Ps. 20, 10; ἀπαλλάξαι Jer. 39, 31 var.; ሰዐሮሙ፡እምነ፡ምድር፡ገዘሮሙ፡ κατέπαυσεν Sir. 10, 17;

እስዐሮሙ፡ እምገጸ፡ ብሔር፡ እስማቲሆሙ፡ ἐξαρῶ Zeph. 1, 4; ንስዐር፡ ዝክሮ፡ እምድር፡ ἄρωμεν Prov. 1, 12; ἐξαλείψει Deut. 29, 19; παύσω 32, 26. B) intr. **ስዕረ፡** *abrumpi, aboleri, irritum fieri, cessare:* ስዕሩ፡ ቃለ፡ ወንጌል፡ ቅዱስ፡ Sx. Jac. 1; ኢይስዐር፡ እምኔክሙ፡ ገብር፡ Jos. 9, 21; ይስዐር፡ እምግብሩ፡ Num. 8, 25 FH.

አስዐረ፡ II, 1 *exscindere, delere, excidere* Deut. 2, 22. 29, 27; Jos. 24, 12.

ተስዕረ፡ III, 1 1) *dissolvi, discindi:* ይሰዐር፡ ተዋስቦ፡ (matrimonium) F. N. 24, 1; ዘግብሮሙ፡ የኀልፍ፡ ወይሰዐር፡ Act. 5, 38; ተስዕረት፡ ምክርከ፡ Jes. 14, 10. 2) *solvi, aboleri, abrogari, irritum fieri* 4 Esr. 10, 28; ተስዕረት፡ መንግሥትከ፡ Dan. 5, 28; Hebr. 7, 24; 1 Cor. 15, 24; 2 Cor. 3, 11. 3) *abscindi, auferri, tolli, removeri, cessare:* ተስዕረ፡ አርዑቶሙ፡ Jes. 9, 4. 10, 27. 14, 25; ይሰዐር፡ ቅንአት፡ ኤፍሬም፡ 11, 13. 16, 10; ተስዕረ፡ ኵሉ፡ ትፍሥሕተ፡ ምድር፡ 24, 11; 4 Esr. 7, 13; ከመ፡ ትሰዐር፡ ዐመፃ፡ Dan. 9, 24; ሊቃናት፡ እምነ፡ አንቀጽ፡ ተስዕሩ፡ κατέπαυσαν Thren. 5, 14; እፎ፡ ተስዕረ፡ ዘያቀቱ፡ ወተስዕረ፡ ዘያሚምዕ፡ ἀναπέπαυται Jes. 14, 4; ይሰዐር፡ (v. ይስዐር፡) እምግብሩ፡ ἀποστήσεται Num. 8, 25. 4) in specie: *removeri a* vel *expelli* munere (*deponi*), Act. 24, 27; ትሰዐር፡ እምግብከ፡ ወእምኵናንከ፡ Jes. 22, 19; creberrime in canonibus ecclesiasticis: Can. Ap. 19 (18); ይሰዐር፡ እማዕርጊሁ፡ Clem. f. 147; ይሰዐር፡ እምሢመቱ፡ f. 204, al. 5) *absolvi, dimitti:* ከመ፡ እሰዐር፡ ὅπως ἀπολυθῶ Tob. 3, 6; ተስዕርኪ፡ እምደዌኪ፡ Luc. 13, 12; καταργεῖσθαι ἀπὸ τοῦ νόμου Rom. 7, 2. 6. 6) *exscindi, exstingui, deleri:* ተስዕረ፡ ሐሤት፡ ወፍሥሓ፡ እምአፉክሙ፡ Joel 1, 5; ባሕርኒ፡ ተስዕረት፡ እንከ፡ Apoc. 21, 1.

ስዑር፡ part. *abrogatus, remotus* (*depositus*): ስዑር፡ እምክህነት፡ Stat. Ap. 25; ስዑር፡ ወውጉዝ፡ Abt. Ap. 28.

ስዕረት፡ n. act. 1) *ruptio, diruptio, violatio:* ስዕረተ፡ ኪዳን፡ Jsp. p. 296; ስዕረተ፡ ጾም፡ Clem. f. 112. 2) *abolitio, abrogatio:* ስዕረተ፡ ሞት፡ λύσις θανάτου, hom. Procli in Cyr. f. 120; Sx. Jac. 26. 3) *remotio, amotio, expulsio* a munere (*depositio*): ሠመርነ፡ በስዕረቱ፡ ለናስጦሪዮስ፡ Cyr. f. 114; ስዕረተ፡ ክህን፡ Jsp. p. 322; F. N. 43, 11.

ሰዓሪ፡ n. ag. *dirumpens, abrogans, removens* Org. 1; Phlx. 242; Pl. ሰዐርተ፡ ጾም፡ *violatores jejunii*, Comp. eccl.

ስዐረ፡ *herbescere* vid. sub ሥዐረ፡

ሳዐር፡ *uter* vid. sub ሳእር፡

ሳዕስዐ፡ (etiam per ሠ) quadrl., quod nescio an e زَخَّ *efferbuit* زَخَرَ *bullivit, exundavit* (coll. زَغَرَ) illustrare liceat.

አንሳዕስዐ፡ V *ebullire facere:* ያንሰዐስዖ፡ ለሲኦል፡ ከመ፡ ጽሕርት፡ ἀναζεῖ Job 41, 22; Lib. Myst. — *Voc. Ae.:* አንሳዕስዐ፡ ዘ፡ አፈላ ።

አስዖዘዘ፡ quinql. II [praefixo ሰ፡ vel አስ፡ causativo et inserto *ó* post primam radicalem ex ዐዘዘ፡, عَزَّ, עָזַז *durus, gravis, vehemens fuit* derivatum videtur] 1) *torpidum facere, torpore*, vel *stupore* vel *spasmo afficere:* (veneno) አስከሮ፡ ወአስዖዘዞ፡ (cadaveris instar) Sx. Jac. 2 Enc.; (Jacobus) ርእዮ፡ ራእየ፡ ዘከመ፡ እግዚ"፡ ይትጋደሎ፡ ወአስዖዘዞ፡ ጸክ፡ ወሰመዮ፡ እስራኤል፡ Sx. Nah. 28. 2) rigidum i. e. *pertinacem, obstinatum, refractarium facere:* ዘያስዖዝዝ፡ ነገረ፡ ὃς ἐρεθίζει λόγους Prov. 19, 7; ገጽ፡ ዘኢየኀፍር፡ ልሳነ፡ ያስዖዝዝ፡ γλῶσσαν ἐρεθίζει 25, 23. 3) *obtorpescere, torpere, torpedine* vel *spasmo affici* Gen. 32, 31. 32; de anima: ታስዖዝዝ፡ (v. ታስተዐዝዝ፡) ነፍስየ፡ ἀνέχεται ἡ ψυχή μου Job 6, 11. — *Voc. Ae.:* አስዖዘዘ፡ ዘ፡ አደነዘዘ ።

ሰዖዘዝ፡ (v. ሰዖዝዝ፡) subst. *torpor, torpedo, stupor, spasmus* Kuf. 23; Org.

መስዖዝዝ፡ part. *stupefaciens, torpore afficiens:* de vino, Org. 4.

ሰዘረ፡ *spithama complecti* vel *metiri* [coll. זֶרֶת زِبْر *spithama*]; Imprf. et Subjunctivi exempla nondum reperta: (Deus) ዘሰማየ፡ ሰዘርከ፡ ወምድረ፡ ሣረርከ፡ Deg.; ዘሰማየ፡ ሰዘረ፡ ወዘአድባረ፡ ደለወ፡ Mij. 7 Enc.; ሰዘሮ፡ ለሰማይ፡ በሕፍኑ፡ Ssal. Req.

ስዝር፡ subst. *spithama, palmus:* σπιθαμή Jes. 40, 12; 1 Reg. 17, 4; Jud. 3, 16; Kuf. 10; παλαιστή 3 Reg. 7, 11; 2 Par. 4, 5; Hez. 40, 5. 43. 43, 13.

ሰዘየ፡ vid. sub ሠዘየ ።

I. **ሰይል፡** subst. et interj. [vicina: ወይል፡, ወይሌ፡, አሌ፡] 1) *malum magnum, malum lamentationis:* ይረክቦሙ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ ደይን፡ ወሰይል፡ Clem. f. 229; ይረክብ፡ ሰይለ፡ ibid.; አመ፡ አደንገጸከ፡ ሞት፡ ወሰዓተ፡ ሰይል፡ Haml. 11 Enc. 2) *vae!* ስይልየ፡ vel ሴልየ፡ ዘርሕቀ፡ ማኅደርየ፡ οἴμοι ὅτι Ps. 119, 5. — *Voc. Ae.:* ሰይልየ፡ ዘ፡ ወይኔ፡ ኀጢአት፡ ወሐዘንኒ፡ ይትበሀል ።

ሰይሌ፡ i. q. ሰይል፡, ut: ሰይሌ፡ (v. ሰይልየ፡) ለኖሎት፡ ὦ ποιμένες Jer. 23, 1.

II. **ሰይል፡** subst. [سَلِيلٌ שִׁלְיָל, amh. ሽል፡; coll. שִׁלְיָה سَلًى *secundae*] *foetus, embryo:* (si quae) ኀለየት፡ በነፍሳ፡ ከመ፡ ትቅትል፡ ሰይላ፡ Kedr. f. 65.

ሴሐ፡ rad., cui illustrandae comparaveris سَحَّ *effudit; defluxit* (e loco superiore); سَاحَ et سَاعَ med. i *fluxit*, [illegible] *liquefactus est*.

ሰየሐ፡ I, 2 *tabescere facere:* ይሴይሕዎ፡ (v. ይሴሕይዎ፡, ያሴይሕዎ፡, ያሴሕይዎ፡) ለሕይወቶሙ፡ መላእክት፡ ἡ ζωὴ αὐτῶν τιτρωσκομένη ὑπὸ ἀγγέλων Job 36, 14.

አሰየሐ፡ II, 2 id. q. I, 2.

ተሰይሐ፡ vel ተሰየሐ፡ (dubium utrum III, 1 an 2?) *morbo* ሲሕ፡ *laborare:* (episcopus si aegrotat, medicamenta adhibeat) ከመ፡ ኢይሰየሕ፡ ወኢይንበር፡ መፃጉዐ፡ ወኢይዐሩዕ፡ ግብረ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Kid. f. 8.

ሲሕ፡ subst., nomen morbi, *tabes, phthisis:* ደዌ፡ ሲሕ፡ ἀῤῥώστημα ἔμμονον Sir. 30, 17; ደዌ፡ ሲሕ፡ ἀπορία (שַׁחֶפֶת) Lev. 26, 16; Deut. 28, 22; Macc. f. 14. — *Voc. Ae.:* ሲሕ፡ ዘ፡ ኩብሽ፡ (i. e. *tumor pedum, hydrops*).

ስያሕ፡ subst. 1) *crater* (*calix, scyphus*): ቶስሐት፡ ውስተ፡ ስያሓ፡ ዘዚአሃ፡ ወይነ፡ Prov. 9, 2. 3; ይሰውጥ፡ በስያሖሙ፡ ቃለ፡ ሰላምየ፡ ገንቱ፤ በአምሳለ፡ ወይን፡ ዘምሉእ፡ ቅድሐቱ፡ Sx. Haml. 12 Enc. 2) *pelvis, patera:* ስያሕ፡ ወርቅ፡

(ei dederunt suffituro) Gad. T. H.; መዐዛ፡ ዕጣን፡ ይትቄረብ፡ በስያሐ፡ ወርቅ፡ M. M. f. 55; Org. 2; ስያሐ፡ ዕጣን፡ Org. 3. — *Voc. Ae.:* ስያሕ፡ ዘ፡ ለቃቃ፡ (v. ቀለቃቃ፡) ጽንሐኂ፡ ይትበሀል፡; *aliud:* ስያሕ፡ ቡ፡ ጽዋ ። — Ludolfus interpretatur: *vasculum murrhinum*, vulgo *porcellana; vas pretiosum;* nescio qua auctoritate nixus.

ሴሐት፡ subst. „nom d'un vêtement“, d'Abbadie e suo codice XCI [cfr. سَيِّح *striatae vestis genus*].

ሰያሕ፡ vel **ሰያሒ፡** n. ag., Pl. **ሰያሓት፡** vel **ሰያሕት፡** incertae significationis; (Manasse) ይሴገል፡ ወገብረ፡ ሰያሕተ፡ ወማርያተ፡ አብዝኀ፡ Did. 7; at Platt p. 49 exhibet: ወገብረ፡ ሰያሓተ፡ ወምርኢያተ፡, et voci explanandae comparat سَيَّاح *peregrinator ob Dei cultum*, سَائِح *devotus*, cum jejunio *affixus templo.*

ሺሕ፡ subst. amh., Pl. Pl. **ሺሐታት፡** *mille* [**ሽህ፡** *mille*]: (aevo Apostolorum) እለ፡ አምኑ፡ ኢኮኑ፡ ሺሐታት፡ ወኢእእላፋት፡ አላ፡ አህጉርኒ፡ ወበሓውርት፡ Phlx. 41.

ሴሰየ፡ quadrl. I [vicinum videtur [illegible], nec non [illegible]] *alere, nutrire, cibum* vel *victum praebere, sustentare* animalia, homines; c. c. Acc. vel dupl. Acc.: Gen. 7, 3; ከመ፡ እሴሲከሙ፡ 45, 7. 11. 50, 21; 2 Reg. 19, 33; ሴሰይክዎሙ፡ እክለ፡ ወማየ፡ 3 Reg. 18, 13; Deut. 1, 31. 8, 3. 16; ሴሰዮሙ፡ ለአበውሁ፡ ወለአኀዊሁ፡ ወለጥሪቶሙ፡ ኀበውዘ፡ Kuf. 45; ሴሰይክሙኑ፡ ለደቂቁ፡ Job 39, 3; ለገብር፡ ሴስዮ፡ Sir. 30, 33; Ps. 32, 19. 80, 15; Tob. 2, 10; ኵሎ፡ አሚረ፡ ይሴስዮሙ፡ (ለሀናብስት፡) ፪ሰብአ፡ ወ፪ አባግዐ፡ Dan. ap. 13, 32; 4 Esr. 8, 15; አዘዘ፡ ይሴስይዎ፡ እምነ፡ ዘይገብሩ፡ ሎቱ፡ ሲሳዮ፡ Judith 12, 1; Matth. 6, 26; ሴስዮት፡ Hen. 7, 3; ይሴስየከ፡ ርስተ፡ ያዕቆብ፡ Jes. 58, 14; አነ፡ እሴስዮሙ፡ ሕማመ፡ Jer. 23, 15; ትሴስዮ፡ እክለ፡ ጥበብ፡ Sir. 15, 3.

ተሴሰየ፡ III, 1 refl. et pass. *ali, nutriri, vesci, cibum sumere, victum quaeritare* vel *vivere* re: Hen. 60, 24; ዘኢይፈቅድ፡ ይትቀነይ፡ ኢይሴሰይ፡ 2 Thess. 3, 10; 1 Tim. 4, 3; እለ፡ ይሴሰዩ፡ ውስተ፡ ማእድየ፡ 2 Esr. 15, 17; c. Acc.: እለ፡ ይሴሰዩ፡ እክልየ፡ Sir. 20, 16; Ps. 40, 10. 126, 3; ይሴሰዩ፡ ሰገመ፡ Jes. 30, 24; ሐምለ፡ Rom. 14, 2; ሲሳየ፡ Thren. 4, 5; መሐስዐ፡ Am. 6, 4; ዳፍንተ፡ Hez. 4, 12; መዓረ፡ ወቅብአ፡ Hez. 16, 13. ሶበ፡ ኀለቁ፡ ተሴሰዮ፡ እክለ፡ Gen. 43, 2. 6. 21. 1 Tim. 4, 6; c. በ፡ Gen. 50, 20; Org. 2; c. እምነ፡ 4 Esr. 9, 28. 12, 58; እምነ፡ ዘአምጻእኩ፡ እሴሰይ፡ Judith 12, 2; እለ፡ ይሴሰዩ፡ እማእደ፡ ንጉሥ፡ Dan. 1, 13; ኵሉ፡ እምኔሁ፡ ይሴሰይ፡ 4, 9; አንስት፡ ይሴሰያ፡ እምግብረ፡ እደዊሆን፡ Clem. f. 190; ተሴሰዩ፡ እምጻማ፡ እደዊሆሙ፡ Sx. Ter 17.

ሲሳይ፡ subst., plerumque m., *alimenta, cibus, victus, cibaria, pabulum,* Gen. 41, 36; 2 Par. 2, 10; Tob. 5, 15; Dan. 1, 5. 10; Jes. 30, 20; Prov. 6, 8. 21, 60; Ps. 41, 3. 110. 4. 146, 10; Hen. 60, 22; ሲሳዮነ፡ ዘለለ፡ ዕለትነ፡ 2 Esr. 15, 18; Matth. 6, 11; 1 Tim. 6, 8; Jac. 2, 15; ዘኢይረክብ፡ ሲሳዮ፡ [illegible] 10, 27; እክል፡ ለሲሳይ፡ Jes. 55, 10; ዘእንበለ፡ ሲሳይ፡ ἀσιτί Job 24, 7; ሲሳየ፡ ቋዓት፡ 38, 41; ሲሳየ፡ ነፍስከ፡ Jes. 58, 10; እምነ፡ ዘይገብሩ፡ ሎቱ፡ ሲሳዮ፡ ἐκ τῶν ὀψοποιημάτων αὐτοῦ Judith 12, 1; ὀψώνια (i. e. *stipendium*) Luc. 3, 14; ሲሳይ፡ *victus* Luc. 19, 23 ubi Gr. τόκος habet (at Matth. 25, 27 ርዴ፡).

ሲሲት፡ subst. *alimentum, nutrimentum, cibus:* ወሀብኩክሙ፡ አራዊተ፡ ለሲሲት፡ Kuf. 6; ልብስ፡ ወሲሲት፡ Kuf. 29. 40; Macc. f. 25; Matth. 6, 25; ሲሲት፡ ልብ፡ ቃላቲሁ፡ ለእግዚ"፡ Cyr. c. Pall. f. 65.

መሴስይ፡ part. *altor, nutritor, sustentans:* አነ፡ እግዚ"፡ ፈጣሪሁ፡ ወለሓኪሁ፡ ወመጋቢሁ፡ ወዐቃቢሁ፡ ወመሴስዩ፡ ለኵሉ፡ ዘሥጋ፡ Clem. f. 83; Lit. Diosc.; Org. 5. Fem. **መሴሲት፡** et **መሴስዪት፡** *altrix* Org. 5.

መሴሲት፡ subst. *alimentum, nutrimentum* Cyr. f. 113.

ሲሲት፡ (v. **ሲሴት፡**) subst., nomen aut *ferae* aut *avis rapacis* cujusdam Hen. 89, 10. — *Voc. Ae.:* ሲሲት፡ ዘ፡ ዲበል፡ (quod et ipsum haud liquet).

ሰይእ፡ subst. *flagitium, actio turpis* vel *mala* 2 Reg. 13, 2. 18, 13, nec non 1 Reg. 20, 2 in ann. [Respondet سَيِّئَة a سَاءَ [illegible]]. — *Voc. Ae.:* ሰይእ፡ ዘ፡ ሕሩም፡; Ludolfi Aethiops interpretabatur *turpitudinem.*

ሰይጣን፡ (etiam per **ሠ**, ut Herm. p. 47) subst., m., Pl. **ሰይጣናት፡**, nec non **ሰያጥንት፡** (M. M. f. 236), proprie *adversarius*, deinde *satanas, diabolus* (*daemonion*) [שָׂטָן ܣܛܢܐ شَيْطَان] σατάν 3 Reg. 11, 14; σατανᾶς Matth. 16, 23; Marc. 8, 33; Matth. 4, 10. 12, 26; Luc. 10, 18; 1 Tim. 1, 20; Apoc. 2, 9; διάβολος Job 1, 6; Zach. 3, 1; 1 Par. 21, 1; Ps. 108, 5; Hebr. 2, 14; 1 Tim. 3, 6. 7; Apoc. 12, 12. 20, 10; 1 Joh. 3, 8; Joh. 6, 70; Hen. 40, 7; Kuf. 17. 18. 19; Asc. Jes. 2, 2. 5, 16. 7, 9. 11, 23. 41. 43; Clem. p. 4 seq.; ሰይጣን፡ ትዝህርት፡, ሰ"፡ ዝሙት፡, ሰ"፡ ስብሓት፡ Phlx. 39. 56 al.; δαιμόνια 1 Tim. 4, 1.

ሰይጣናዊ፡ adj. rel. *diabolicus, satanicus:* መልአክ፡ ሰይጣናዊ፡ Sx. Sen. 4; ፍትወት፡ ሰይጣናዊት፡ F. M. 13; መናስው፡ ሰይጣናዊት፡ Phlx. 3; ዝንቱ፡ ልማድ፡ ሰይጣናዊ፡ Chr. Ta. 11.

ተሰይጠነ፡ quadrl. denom. III, 1 *in diabolum converti, diabolo similem fieri;* Inf. **ተሰይጥኖ፡** Lud. sine auct.

ሰይፍ፡ subst., m. (ut Kuf. 22; 1 Reg. 31, 4; Jos. 5, 13) et fem. (ut 1 Reg. 21, 9; 1 Par. 10, 4; Hez. 21, 28); Pl. **አስያፍ፡** (Mich. 4, 3; Hagg. 2, 22) et plerumque **አስይፍት፡** [[illegible] سَيْف] *gladius, ensis,* ῥομφαία Gen. 3, 24; Jos. 5, 13; 1 Reg. 13, 19. 21, 8. 25, 13. 31, 4; 2 Esr. 14, 18; 1 Par. 10, 4; Ps. 7, 13. 36, 16. 149, 6; Cant. 3, 8; Hez. 21, 18; Hag. 2, 22; Mich. 4, 3; ሰይፍ፡ በሊኅ፡ ዘክልኤ፡ አፉሁ፡ Apoc. 1, 16; Hen. 8, 1; Kuf. 5; በአፈ፡ ሰይፍ፡ Kuf. 34; ὁ ἀκινάκης *acinaces* Judith 16, 9; መተሩ፡ ክሣዶ፡ በሰይፍ፡ Sx. Genb. 25; በዓለ፡ ሰይፍ፡ (qui capita amputat) Sx. Jac. 6.

ሰየፈ፡ I, 1 et 2 1) *ense percutere:* በመጥባሕት፡ ሐሬዊ፡ በሊኅ፡ አመ፡ ለርእሱ፡ ሰየፉ፡ Enc. Teq. 10. 2) *dissecare, concidere:* ሣዕ፡ ኀያል፡ ዘይሰይፍ፡ ወይከፍል፡ Lit. Jac. Sar.; እፎኬ፡ አርመሙ፡ ነኰርኳረ፡ መበርቅት፡ ወኢ

ያውዐዩከ፡ወእሮኬ፡ኢሰየፉ፡አስይፍተ፡እሳት፡ለሠጽሮትከ፡ M. M. f. 32.

ሰያፊ፡ n. ag., Pl. **ሰያፍያን፡** et **ሰየፍት፡** 1) *ensifer, gladio accinctus:* **ሰያፍያን፡** Lud. ex Org. 2) *decollandi artifex; qui capita amputat, detruncat* Jsp. p. 367; Sx. Masc. 18; Mij. 28; Genb. 14 Enc.

ሶዶማዊ፡ adj. et subst. *Sodomita*, praeposterae Veneri addictus, Kedr f. 77 seq.

ሰደሰ፡ rad. nominum numeralium, quae ad numerum *sex* pertinent.

ስሱ፡ (pro **ስድሱ፡**) nom. num., femininis junctum [שֵׁשׁ ܫܬ ستّ] *sex;* ejus character est ፮; 2 Reg. 21, 20; Hez. 45, 13; **ናሁ፡ስሱ፡ዘይጸልእ፡እግዚ"፡** Prov. 6, 17; Matth. 17, 1. 20, 5. 27, 45; **አመ፡ስሱ፡ዕለት፡** Marc. 9, 2 rom.

ስድስቱ፡ nom. num., masculinis junctum, Acc. **ስድስተ፡**, *sex* Gen. 30, 20; Ex. 25, 32; Num. 7, 3; **ስድስቱ፡ተወልዱ፡ሎቱ፡** 1 Par. 3, 4; **ስድስቱ፡ዕደው፡** Hez. 9, 2; Jes. 6, 2; Asc. Jes. 7, 21. 10, 5; Jac. 5, 17; Apoc. 13, 18.

ስድስ፡ nom. num. 1) *sex*, potissimum ante nomina mensurarum usitatum: Ruth 3, 15. 17; **ዘዘርአ፡ስድሰ፡ያእቱ፡ሥልሰ፡** Jes. 5, 10; 1 Reg. 17, 4; **ግድሙ፡ስድስ፡በእመት፡** Dan. 3, 1; Hez. 40, 6. 12. 41, 1 seq. 2) **ስድስ፡** et **ስድሰ፡** *sexies* Job 5, 19; 4 Reg. 13, 19.

ሳድስ፡ adj. num. (ordin.), f. **ሳድስት፡** *sextus* Gen. 1, 31; Hagg. 1, 1. 2, 1; 4 Esr. 4, 61; Num. 29, 29; Asc. Jes. 8, 1; Luc. 1, 26; c. suff. 2 Reg. 3, 5; **ሳድስቱ፡** (*sexta pars*) **ኢፍ፡** Hez. 45, 13.

ሳድሳዊ፡ vel **ሳድሳይ፡** adj. num., f. (**ሳድሳዊት፡** vel) **ሳድሲት፡** *sextus* Jsp. p. 289; **ሳድሲተ፡እጼሁ፡ለኢፍ፡** Hez. 46, 14.

ሰዱስ፡ nom. temporale *sex* (dies) et *sextus* (dies): Kuf. 1. 2; Ex. 13, 6. 23, 12. 35, 2; **ነበረ፡ህየ፡ሰዱሰ፡ዕለተ፡** Dan. ap. 13, 31; **በሰዱሱ፡ለጽልመት፡** Hagg. 2, 1; Luc. 13, 14.

ስሳ፡ (pro **ስድሳ፡**) nom. num. *sexaginta*, (*sexagesimus*); ejus character est ፷; Dan. 3, 1; **ስሳ፡ወ፪** 9, 25. 26; **ስሳ፡በእመት፡** 2 Esr. 6, 3; Cant. 6, 8; Matth. 13, 8; 1 Tim. 5, 9; Apoc. 11, 3.

ሰደቀ፡ I, 1 [سَدَقَ *assidue incubuit* rei, II *composuit* in vase, uno super alio posito] *stipare, coacervare, cumulare:* **ሰደቁኒ፡በአክዋል፡** στοιβάζειν Cant. 2, 5. — *Voc. Ae.:* **ሰደቀ፡ብ፡አለዘበ፡**; *aliud:* **ሰደቁኒ፡ዘ፡ከደኑኒ፡ወዓዲ፡ጨሬፈለቁኝ።**

ተሰድቀ፡ (Lud.) III, 1 *stipari, accumulari*; Syn.; **፩ሥሉስ፡ዘኢይሰደቅ፡** Deg.; **ሥላሴ፡እንተ፡ኢትሰደቅ፡ወኢትትሐየስ፡ወኢትትነገር፡ወኢትትፈለጥ፡በዕሪና፡** hom. Severiani in Cyr. f. 122.

ስዱቅ፡ part. *stipatus:* **ስዱቅ፡በአክዋል፡** Deg.

ሰዶን፡ vid. sub **ስንዱን፡**

ሽዲ፡ vid. sub **ገድይ፡**

ሰዳይ፡ n. prgr. sc. Σαδδαΐ שַׁדַּי *omnipotens*, nomen Dei: Hez. 10, 5; Kuf. 15. 27; Enc. 23 Tachs.

[illegible]

ሰደደ፡ I, 1 [שָׁדַד شَدَّ vid. Ges. thes. p. 1364] Subj. **ይስድድ፡** 1) *propellere, expellere, extrudere, protrudere, ejicere, exturbare:* **ሰደድዎሙ፡እምአብያቲሆሙ፡** Job 24, 12. 31, 39; Sir. 28, 15; **ይሰዱከ፡እምሰብእ፡** Dan. 4, 22. 30; Kuf. 17. 30; Jer. 23, 2; **ፍጡነ፡እሰድዶሙ፡እምኔሃ፡** 29, 20; Thren. 3, 42; 2 Esr. 23, 3; Deut. 6, 19. In specie a) *pellere* domo uxorem, *repudiare:* **እመ፡ሰደዳ፡ብእሲ፡ለብእሲቱ፡** Jer. 3, 1. 8; 2 Esr. 10, 19; F. M. 6, 7. b) *expellere* potestate vel munere, Chrys. c) *ejicere* vel *expellere* ex ecclesia, *excommunicare;* Syn.; **አውጊዘክሙ፡ስድድዎሙ፡** Clem. f. 202. d) *in exilium mittere, exterminare, relegare:* **ሰደዶ፡ኀበ፡ብሔር፡ዘሰደድዎ፡** Sx. Jac. 18; **ኀበ፡አሐቲ፡ደሴት፡** Sx. Jac. 21. e) *abigere, discutere, dispellere:* **ዘወገሮን፡ለአዕዋፍ፡ይሰድዶን፡** Sir. 22, 20; **ተዐናስከ፡ይሰድዶሙ፡ለአዕርክቲከ፡** Sir. 12, 9; Hen. 40, 7; tenebras, Enc. 2) *persequi, insectari* Koh. 3, 15; Jer. 17, 18; Ps. 108, 15. 118, 161; (de Ps. 101, 9 vid. Ludolfi annotationes a. l.); Hen. 95, 7; Kuf. 1. 35; **ሰደደ፡ዓሣ፡ድኅሬሆሙ፡እስከ፡ጌዶር፡** 2 Par. 14, 13; Kuf. p. 136; christianos, ecclesiam Matth. 5, 11. 44. 23, 34; Phil. 3, 6; Rom. 12, 14; Sx. 3) *foras emittere, excludere*, ἀπέκλεισε Judith 13, 1; ἐξαποστέλλειν (cum **እምኀበ፡**) Dan. ap. 1, 21; Marc. 5, 40. 4) *mittere* (sed nonnisi aevo inferiore sicut in lingua amh.): **ወሰደደት፡ኀቤሃ፡ብዙኀ፡አምኃ፡** Jsp. p. 321, al. (At Mal. 1, 8, quem locum Lud. affert, ad **ወሰደ፡** referendus est).

ተሰደ፡ (vel **ተሰድደ፡**) III, 1 1) *expelli, exturbari, protrudi, ejici, relegari, dispelli, excommunicari:* Hen. 32, 6. 41, 2. 46, 8. 63, 6. 10; **ዐማፅያን፡ይሰደዱ፡እምውስቴታ፡** Prov. 2, 22; **ጊሜ፡እንተ፡ተሰደ፡** Sap. 2, 4. 4, 15; **ይሰደዱ፡እምቍርባን፡** F. M. 6, 13; **ይሰደድ፡እምቤተ፡ክርስቲያን፡** vel **እምትድምርተ፡ምእመናን፡** 8, 1, etiam absolute: **ይሰደድ፡** *excommunicetur* Clem. f. 89. 192; Syn. 2) *persecutionem pati:* **ተሰዱ፡በዝናም፡ወበበረድ፡** Sap. 16, 16; **ተሰዶትየ፡** διωγμός μου Thren. 3, 19; **ስደቱ፡ዘይሰደድ፡** Asc. Jes. 3, 13; **ተሰዶ፡** διωγμός Rom. 8, 35; 2 Tim. 3, 11; Matth. 5, 10.

ስዱድ፡ part. *expulsus, ejectus, exterminatus, persecutionem passus, excommunicatus:* (Christus est) **ተስዱሆሙ፡ለስዱዳን፡** Kid. f. 9; Lit. 168, 2; **ስዱድ፡እምቤተ፡ክርስቲያን፡** Syn.; F. M. 20, 5; F. N. 13; munere Chr. f. 3.

ስደት፡ n. act. et subst., Pl. **ስደታት፡** 1) *expulsio, exterminatio:* **ስደት፡ኀሊናት፡ሕማማት፡** (ex animo) Phlx. 107; e munere, Chr. f. 2. 2) *excommunicatio:* **ይንበሩ፡ኵሎ፡መዋዕለ፡ሕይወቶሙ፡በስደት፡** F. M. 6, 13. 3) *exsilium* Sx. Jac. 18; Mag. 13. 4) *persecutio* Matth. 13, 21; Asc. Jes. 2, 5. 3, 13; (Stephanus) **ዕጉሥ፡በስደት፡ወበምንዳቤ፡** Mavâs. n. 12; **ስደታት፡** Gad. Kar.

ሰዳዲ፡ n. ag. 1) *expulsor, depulsor, repulsorius, abigens, dispellens:* **ዝአስማት፡ሰዳዲሆሙ፡ለአጋንንት፡** Genz. f. 19; Kedr f. 9; Tachs. 3 Enc.; **ዮሐንስ፡ጽልመተ፡አበሳ፡ሰዳዲ፡** Cod. Mus. Brit. LVII, n. 9. 2) *persecutor* διώκτης 1 Tim. 1, 13; Lit. 161, 3; Did. 7; Kid. f. 3.

መሰዳዲ፡ part. c. term. adj., *depulsor, abigens:* **ጸሎት፡**

መሰዳዴ፡ዐር፡ወመግረሬ፡አጋንንት፡ Cod. Mus. Brit. LXXX, 1 (in Catalogo imprimendum curavi **መስደዴ፡**).

ሰገለ፡ rad. inus., cui סְגַל ܣܓܠ potius quam سَجَلَ שָׁגַל comparaverim.

አስገለ፡ II, 1 *divinare, ominari, augurari, hariolari*, μαντεύεσθαι 4 Reg. 21, 6; Mich. 3, 11; **ያሰግሉ፡ከንቶ፡** Hez. 13, 6; **ከመ፡ያስግል፡ሰገለ፡** 21, 21; **እለ፡ያሰግሉ፡እምልበሙ፡** Jes. 44, 25; **እለ፡ያሰግሉ፡ለክሙ፡** Jer. 34, 7; οἰωνίζεσθαι 4 Reg. 17, 17; **እለ፡ያሰግሉ፡ለኪ፡ወይኔጽሩ፡ሰማየ፡** οἱ ἀστρολόγοι τοῦ οὐρανοῦ Jes. 47, 13; **ዘያሰግሉ፡** (τῶν κληδονισμῶν) 2, 6; **እለ፡ያሰግሉ፡በእሳት፡ወበማይ፡ወበአዕዋም፡ወበአእባን፡** Clem. f. 128; **በከከብ፡ወበእሳት፡** f. 144. 179.

ተሰገለ፡ III, 2 *divinationi se dedere, ominari, hariolari* Did. 7 (Platt p. 48); **ዘይሴገል፡በበድን፡ርኩስ፡** Kid. f. 24; **ተሰግሎ፡በተአምረ፡ሰማይ፡** Kuf. 11.

አሰተሰገለ፡ IV, 1 1) i. q. II, 1 (*divinationis genera varia exercere*): **ዘያስተሰግል፡** κληδονιζόμενος Deut. 18, 10; **ዘያስተሰግል፡በዖፍ፡** 18, 11. 2) id. q. IV, 3.

አስተሳገለ፡ IV, 3 *divinatores, augures*, al. *consulere, iis aurem praebere* Deut. 18, 14 FH (v. **ያስተሰግሉ፡**).

ሰገል፡ subst., Pl. **ሰገላት፡** (Lud. e Syn.) *divinatio, hariolatio, ominatio, augurium, astrologia, magia*, μαντεία Mich. 3, 6; Jes. 16, 6; Hez. 13, 7; μαντεῖον Prov. 16, 10; **እስመ፡ሐሰዉ፡ሰገሎሙ፡ወተዋርዶቶሙ፡ለከ፡እምልበሙ፡ዘፈጠሩ፡ይትኔበዩ፡** Jer. 14, 14; **ሰገለ፡ይሴአል፡** ἐν συμβόλοις ἐπηρώτων Hos. 4, 12; οἰωνισμός Num. 23, 23; Sir. 31, 5; **በኀይለ፡ሰገልኪ፡** τῶν ἐπαοιδῶν σου Jes. 47, 9. 12; **ሰብአ፡ሰገል፡** μάγοι Dan. 1, 20. 2, 2 seq.; 4, 3. 5, 15; Matth. 2, 16; Clem. f. 12. 33; saepissime in aliis libris, ut Syn., Sx., al.; **እለ፡ይገብሩ፡ሰገለ፡** Enc.

መሰግል፡ part. *divinator, hariolus, augur, ominator, magus, astrologus*, μάντεις Jer. 36, 8; μάγοι Matth. 2, 1. 7; Abush.; **መሰግላን፡** Clem. f. 128; **መሰግላን፡በአዕዋፍ፡** Did. 13; **መሰግለ፡አዕዋፍ፡** Did. 35; **መሰግል፡በዐሐይ፡** Syn.

ሰገላዊ፡ adj. rel. *ad divinatores, hariolos, magos pertinens*; **ሰገላውያን፡** (i. q. **ሰብአ፡ሰገል፡**) Sx. Tachs. 29.

ሰግላ፡ subst., plerumque fem., Pl. **ሰጋልው፡** *ficus Aegyptiaca, sycaminus, sycomorus* [שִׁקְמָה ܫܩܡܐ] **ንግዘም፡ሰግላ፡** Jes. 9, 10; **አልበ፡በለስ፡ውስተ፡ሰግላ፡** Jer. 8, 13; **ዕፀወ፡ሰግላ፡** 3 Reg. 10, 27; **ሰጋልው፡** 1 Par. 27, 29; 2 Par. 1, 15; Luc. 17, 6. 19, 4; Const. Ap. 39. — *Voc. Ae.*: **ሰግላ፡(ሰገል፡)፡ዘ፡ሾላ፡፡**

ሰግላጥ፡ (v. **ስግላጥ፡**) subst. [سِجِلَّاط] 1) *vestis pretiosae genus*: **አልበሲሆን፡ዘሚላት፡ወዘሚሬዶ፡ወሰግላጥ፡** (v. **ስግ"፡**) Jes. 3, 21—23; Org. 1. 2) nomen *floris odoriferi* (fortasse *Jasminum*, sicut سِجِلَّاط pers., et سِجِلَّاط arab.): **ኢይትዔረይዎ፡ለጼናክሙ፡ጥንቱቅ፤ሰግላጥ፡ዘባሕር፡ወጽጌ፡ዘሐይቅ፡** Sx. Teq. 6 Enc.; at in Cod. Tub. legitur **ሠግላግ፡** — *Voc. Ae.*: **ሰግላጥ፡ዘ፡ጽጌ፡ዘይበቍል፡በባሕር፡፡**

ሰገመ፡ rad. inus., cui primitus potestas cohibendi vel *occludendi* infuisse videtur (coll. כסם, ܟܣܡ, ܟܡܫ, كَمَّ, سَجَمَ, al.).

ስጉም፡ part. *mutus* [أَعْجَمُ et أَزْجَمُ *mutus, non barriens* de camelo]. — *Voc. Ae.*: **ስጉም፡ዘ፡በሃም፡**; *aliud*: **ስጉም፡በሃም፡ዘ፡ድዳ፡፡**

ስግመት፡ n. act. *status muti* Kuf. p. 49.

ሰገም፡ et **ስገም፡** subst. m. et f., [etymon obscurum est: nescio an componi possit cum שְׂעֹרָה] *hordeum* Ex. 9, 31; Lev. 27, 16; Num. 5, 15; Deut. 8, 8; Jud. 5, 8. 7, 13; Ruth 1. 22. 2, 17—23. 3, 15. 17; 2 Reg. 14, 30. 21, 9; 3 Reg. 4, 21: 1 Par. 11, 13; Judith 8, 2; Jes. 28, 25. 30, 24; Jer. 48, 8: Hez. 13, 19; Hagg. 2, 16; Job 31, 40; Joh. 6, 9. 13; Apoc. 6, 6; Macc. f. 5 ubi **ሰከም፡** scriptum reperitur. — *Voc. Ae.*: **ሰገም፡ብ፡ገብስ፡፡**

ሰገም፡ subst., Pl. **ሰገማት፡** *sagitta* (i. e. سَهْمٌ vid. **ስሀም፡**) Gad. Ad. f. 126.

ሰገረ፡ I, 1 *perforare*, var. pro **ሰቈረ፡**, q. v.: **ይሰጕሩ፡** (v. **ይሰቍሩ፡**) **አንፊከ፡** Hez. 23, 25.

ስጕርድ፡(**ሰጕርድ፡**, **ሰገረድ፡**) subst. *porrum*, τὰ πράσα Num. 11, 5; Gad. T. H.; **ሰጉርድ፡** M. F. [ⲥⲕⲟⲣⲧⲟⲛ, σκόρδον كُرَّاث قِرْط]. — *Voc. Ae.*: **ሰጕርድ፡ዘ፡ሽኩርት፡ጸዐዳ፡** (vid. **ሹንጕርት፡** apud Isenb.).

ሰገኖ፡ subst., m. et fem. (Job 29, 13 seq.), Pl. **ሰገኖታት፡** (Gad. Ad. f. 35) *struthio, struthiocamelus* Lev. 11, 16; Deut. 14, 15; **ዐጸደ፡ሰገኖ፡** Jes. 34, 13; **ማኅደረ፡ሰገኖ፡** Jer. 9, 11 gl.; **ቤተ፡ሰገኖ፡** 10, 22 vrs. alt.; 14, 6 gl.; Thren. 4, 3. [Nescio an comparare liceat صِعْوَن]. — *Voc. Ae.*: **ሰገኖ፡ዘ፡ሰጎን፡**

ሰጕዐ፡ I, 1 [vic. **ሰከዐ፡** q. v.] *transfigere, transsuere*: **ይሰጕዑ፡እዝንከ፡** (et: **ይሰቍሩ፡አንፊከ፡**) Hez. 23, 25.

ስግድ፡ (v. **ሰጋድ፡**) subst. *amygdala* arbor [שָׁקֵד ܫܓܕܐ ܫܓܕܐ] Kuf. 21.

ሰገደ፡ I, 1 [סְגִד ܣܓܶܕ سَجَدَ] Subj. **ይስግድ፡**, *se prosternere* vel *procumbere* coram aliquo, fronte humum tangendo, honoris testificandi vel adorandi causa; provolutum in genua vel prostratum in terram *humillime adorare, submisse venerari, precibus venerari* homines, Deum (προσκυνεῖν): **ሰገደት፡ውስተ፡ምድር፡** Ruth 2, 10; **ሰገደ፡በብረኪሁ፡** 2 Par. 6, 13; **ይሰግዱ፡በገጸሙ፡ውስተ፡ምድር፡** Sir. 50, 17; Gen. 18, 2; 42, 6. 48, 12; 1 Reg. 25, 41; 2 Reg. 18, 28. 24, 20; Matth. 26, 39; Marc. 14, 35; Hebr. 11, 21; c. c. **ለ፡** prs.: **ይሰግዱ፡ሎቱ፡ኵሎሙ፡** Esth. 3, 2 seq.; 1 Reg. 24, 9; Jes. 45, 14: Asc. Jes. 9, 31; **ይሰግዱ፡ለእግዚ"፡** Jes. 27, 13; Ex. 20, 5; Kuf. 11. 20; Ep. Jer. 5; Zach. 14, 16; **ይነኑ፡ወሰገዱ፡ለእግዚ"፡** 2 Esr. 18, 6; **ይሰግዱ፡ለፀሐይ፡** Hez. 8, 16; Ps. 28, 2: Matth. 4, 10. 15, 25; Apoc. 19, 10; **ከመ፡ለስሙ፡ይስግድ፡ኵሉ፡ብርክ፡** Phil. 2, 10; c. **ቅድመ፡** Kuf. 12; Gen. 23, 7. 12; **ሰገደት፡ታሕተ፡እገሪሁ፡** Esth. 8, 3; absol.: **ንሰግድ፡ወሰገ**

ደኑ፡ንጉብአ፡ Kuf. 18; Gen. 22, 5; ያስተበርክ፡ወይሰግድ፡ወይጼሊ፡ Jes. 44, 17; እለ፡መጽኡ፡ይስግዱ፡ውስተ፡ቤተ፡እግዚ“፡ Jer. 33, 2; Joh. 4, 20. Nota locum: ይከውን፡ጸሎት፡በሰንበት፡ዘእንበለ፡ሰጊድ፡ዲበ፡ምድር፡አላ፡በደኒን፡ወአትሕቶ፡ርእስ፡ II Can. Nic. 32.

አስገደ፡ II, 1 *facere ut quis se prosternat, adoret:* Mavâs. nr. 13 (vid. sub **ሀበይ፡**); Deg.; Org. 1; c. dupl. Acc.: **ሥጋ፡እንተ፡ነሥአ፡** (ὁ Λόγος) **እምኔነ፡አስገዶሙ፡ለመላእክት፡** Chr. ho. 5.

ተሰግደ፡ III, 1 *adorari* (ritu solemni): Christus **እመላእክት፡ይሰገድ፡** Hom. Procli in Cyr. f. 121; **ለግሙራ፡ኢይወጽእ፡እምተሰግዶ፡እምኔነ፡ወእምቅዱሳን፡መላእክት፡ዋሕድ፡** (Filius Dei) προσκυνεῖσθαι πρὸς τῶν Cyr. ad Th. f. 19; Org.

ስጉድ፡ part. 1) *prostratus, in genua provolutus* (adorandi causa) Org. 3; M. M. f. 146; **ረከበ፡እንዘ፡ስጉድ፡በገጹ፡** Sx. Teq. 20; **እንዘ፡ስጉድ፡ውእቱ፡ዲበ፡ምድር፡** Sx. Mag. 13. 2) **ስጉድ፡** *lividus* vid. infra.

ስግደት፡ n. act., Pl. **ስግደታት፡** (prostratio corporis), *ritus adorandi solemnis* Lit. 160, 2. 167, 1; Gad. T. H.; Sx.; **ይስግድ፡፻ስግደተ፡** F. M. 14, 1. 8; **ምስለ፡ስግደታት፡ብዙኃት፡** Phlx. 207; Kedr f. 63, al.

ሰጋዲ፡ n. ag. *adorator* προσκυνητής Joh. 4, 23; **ሰጋድያን፡ለአምላክ፡ሰማይ፡** Sx. Mag. 13; **ሰጋድያን፡ለክርስቶስ፡** Vit. Pach.

መስገዲ፡ part. c. term. adj. *qui adorare facit:* **መስገዲ፡ለኵሉ፡** Lit. 173, 2.

ምስጋድ፡ subst. 1) *locus adorationis*, de ecclesia Clem. f. 194 (vid. sub **ምስኣል፡**); **ቤተ፡ጸሎት፡እንተ፡ተተክለት፡ለምስጋድ፡** Deg.; Org. 4. 2) *templum, delubrum*, infidelium, Can. Laod. 31 (32); **ምስጋደ፡አማልክት፡** II Abt. 66.

መስጊድ፡ i. e. مَسْجِدٌ *templum Muhammedanorum*. Lud.

ስጉድ፡ part. Prov. 23, 29 (**ለመኑ፡ስጉዳት፡አዕይንቲሁ፡**) graeco πελιδνός *lividus* respondet. Sed cum caeteris in linguis similis hujus radicis significatus non occurrat, quaeritur, annon Aethiops a proprio vocis πελιδνός sensu paulum declinaverit: Arabes enim utuntur سَجَدَ *humilis fuit*, سَجِدَ *inflatus fuit* pes; سَاجِدٌ *languens* oculus; أَسْجَدُ *inflatus*, de pede.

ሰጥሐ፡ I, 1 [שָׁטַח ܫܛܰܚ سَطَحَ] 1) *pandere, expandere*, ψύχειν **ይሰጥሕዎሙ፡(ለአዕጽምት፡) ለፀሓይ፡ወለወርኅ፡** Jer. 8, 2; Num. 11, 32; 2 Reg. 17, 19. 2) trsl. *exponere* spectaculo, ignominiae; *manifestare:* **እሰጥሐኪ፡** (v. **አሰ“፡**) **ወእሬስየኪ፡ኀስርተ፡** θήσομαί σε εἰς παράδειγμα Nah. 3, 6; **አዘገኩ፡ይስጥሑከ፡** Hez. 28, 17.

አስጥሐ፡ II, 1 *expandendum curare* Nah. 3, 6 var.

ተሰጥሐ፡ III, 1 1) *se expandere, se extendere:* **ተነዐሐ፡ወተሰጥሐ፡ውስተ፡ምድር፡** ἐκτείνας ἑαυτὸν χαμαί Herm. p. 21; Jud. 1, 21. 2) *expandi soli, exponi spectaculo:* **አብድንት፡ይሰጣሕ፡ውስተ፡ገጸ፡ገዳም፡** εἰς παράδειγμα ἔσονται Jer. 9, 22: **ትሰጣሕ፡ኀጣውኢነ፡በይእቲ፡ዕለት፡** ἡμῶν τὰ ἁμαρτήματα ἐκπομπεύεται (in pompam producentur) Chr. Ta. 31.

ስጡሕ፡ part. *expansus, expositus spectanti, patens, apertus:* **እንዘ፡ስጡሕ፡ልብስ፡** Reg. Pach.; **ዳእሙ፡ስጡሓነ፡ውስተ፡ገጸ፡ምድር፡ይከውኑ፡** Jer. 32, 19; **ስጡሕ፡ልበሙ፡** 2 Petr. 2, 14; Hebr. 4, 13 (Clem. f. 141; Macc. f. 17, ubi Hebr. 4, 13 allegatur).

ሰጣሒ፡ n. ag. *expandens, exponens spectando, manifestator:* **ለኀቡእ፡** Lit. 173, 2.

ሰጠመ፡ rad. inus.; סָתַם سَطَمَ significant quidem *occludere, obstruere*, sed variis probatur indiciis, radici primariae טם vim *immergendi* inesse (טָמַן, טָמַע, **ጠመቀ፡** vid. Ges. thes. p. 552; طَمَّ *abundantia operuit aqua*, طِمٌّ *mare*), nec non أُسْطُمٌّ et أُسْتُمٌّ *mare* huc referenda sunt (שָׁטַף autem ab hac radice alienum videtur).

አስጠመ፡ II, 1 1) *demergere, submergere*, Koh. 10, 12; Sir. 23, 16 var.; Thren. 2, 2. 5; Ps. 68, 3; **ያስጥሞን፡ለኀጣውኢነ፡** Mich. 7, 19; **አስጥም፡ጽንዖሙ፡** Judith 9, 8; (Christus) **ያሰጥም፡መራዕየ፡አሕርው፡** Lit. Joh.; c. **ውስተ፡**, ut: **አስጠምክሙ፡ውስተ፡ቀላይ፡** 2 Esr. 19, 11; Matth. 18, 6; 1 Tim. 6, 9; c. **በ፡** Ps. 123, 3. 2) *inundare et aqua obruere, absorbere*, de fluviis: **አፍላግ፡ኢያሰጥሙከ፡** Jes. 43, 2; **ውኂዝ፡ዘይደፍና፡ወያሰጥማ፡ለምድር፡** Jer. 29, 2; **ያሰጥሞ፡ሐገሐዘ፡ፈለግ፡** Job 21, 33, et trsl. de iis, quae fluviis comparantur: **አስጠሞሙ፡ወይን፡** Jes. 28, 7; de somno, Lit. Jac.

ተሰጥመ፡ III, 1 1) *demergi, submergi, aquis hauriri* vel *obrui:* Ex. 14, 28; Ps. 140, 7; Hen. 1, 7. 48, 9. 56, 8. 81, 8. 83, 4. 89, 6; **እመ፡ተሰጥሙ፡ውስተ፡ቀላየ፡ባሕር፡** Am. 9, 3; Jes. 29, 4. 32, 2; Jer. 28, 64; **ወረዉ፡ነፍሳቲሆሙ፡ውስተ፡ፈለግ፡ወተሰጥሙ፡** Jsp. p. 354; **ተሰጢሞሙ፡** Hebr. 11, 29; Matth. 14, 30; **አልጸቀት፡ሐመር፡ለተሰጥሞ፡** Sx. Mij. 25; trsl. Ps. 106, 27; **ተሰጠምነ፡በኀጣውኢነ፡** 4 Esr. 6, 43; **ተሰጥሞ፡ውስተ፡ጣዕማት፡** F. M. 17, 4. 2) *sidere* (*paene mergi*), de navi: **እስከ፡ይሰጠማ፡** Luc. 5, 7.

ስጡም፡ part. *demersus, submersus, obrutus:* **ማሕዌ፡ስጡም፡** Enc. Teq. 20; **እለ፡ስጡማን፡በግብረ፡ዓለም፡** Chr. Ta. 15; **እለ፡ስጡማን፡በኀጢአት፡ውስተ፡ዐምዐመ፡ኀጢአት፡** Genz. f. 140.

ስጥመት፡ n. act. *demersio, submersio:* **ሰብአ፡ኖኅ፡** (perierunt) **በስጥመት፡ውስተ፡ማይ፡** Phlx. 172; **ድኅኑ፡እምስጥመት፡** Sx. Hed. 29; Org. 2; Phlx. 165; **ዘሞትከ፡በስጥመት፡ማይ፡** Sen. 6 Enc.; (si quis furatur) **በጊዜ፡ውዕየት፡እሳት፡አው፡ስጥመት፡ባሕር፡** F. N. 49; **ስጥመት፡ሐመር፡** Sx. Ter 17.

መስጥም፡ part. *submergens, hauriens, obruens* (undis): **ወረውዎ፡ውስተ፡ባሕር፡መስጥም፡** Enc. Jac. 17; **ቀላይ፡መስጥም፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **ልሳን፡መስጥም፡** Ps. 51, 4; **ልጐት፡ዘዝንቱ፡ሕይወት፡መስጥም፡** τὸ πέλαγος τοῦ κλύδωνος τοῦ παρόντος βίου Chr. Ta. 22.

መስጠሚ፡ part. c. term. adj., i. q. **መስጥም፡**, ut: (aqua diluvii) **መስጠሚት፡ቤተ፡ቃየል፡** Lud. e Mss. Colb.

መስጠም፡ subst. *undae* vel *fluctus obruentes:* **አድኅነኒ፡እግዚኦ፡እመስጠመ፡ኀጢአት፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 2.

ስጥሮቢሎን፡ n. prgr. sc. στρόβιλος *pinus* Kuf. 21.

ስጡቃጢ፡ (v. **ሰጠቄጢ፡**) n. prgr. sc. στακτή *stacte* Sir. 24, 15. — *Voc. Ae.*: **ስጡቃጢ፡ዘ፡ኸቱ፡** ።

ሰጠወ፡ rad. inus., cui nescio an vis *advertendi, inclinandi* infuerit (coll. potissimum صَغَا II. III. IV. V). Amharenses quidem frequentant **ሰጠ፡** *dare*, **ስጦታ፡** *donum*, sed haec radix cum [illegible] أَعْطَى componenda videtur.

አሰጠወ፡ II, 2 i. q. **ተሰጥወ፡** III, 1; Lev. 1, 4 var. in G.

ተሰጥወ፡ III, 1 A) refl. 1) *excipere, suscipere*, a) rarius: *sustentare*: **ከመ፡አልቦ፡ዘይሰጠዎ፡** ἀντιληψόμενος Jes. 59, 16 (aliâs **ተወክፈ፡**). b) crebrius: *accipere, admittere, gratum habere*, c. Acc. prs. vel rei oblatae vel c. dupl. Acc.: Lev. 1, 4. 19, 7. 22, 20; **ኢይምሰልከ፡ዘይሰጠወከ፡በአብአ፡ዐመፃ፡** Sir. 32, 15; Kuf. p. 76 lin. 4 et 16; 1 Petr. 2, 5; **ውዴተ፡ዘሐሰት፡ኢትሰጠው፡** Ex. 23, 1. 2) vocem alicujus excipere i. e. a) *respondere* (ὑπολαμβάνειν, ἀποκρίνεσθαι) vel absol. vel c. Acc. prs.: Job 1, 7. 9. 8, 1. 9, 1. 11, 1. 12, 1 seq. 32, 6; **ይሰጠዎ፡** Jes. 3, 7; **ጸዋዕኩ፡ወአልቦ፡ዘተሰጥወኒ፡** 50, 2; **ኵሎሙ፡ይሰጠዉከ፡** 14, 10. 21, 9. 36, 21. 41, 28; Jer. 51, 15; **ተሰጠዎ፡ለአብድ፡** Prov. 26, 5; Dan. 2, 5. 8. 4, 16; Hab. 2, 2; Zach. 1, 11. 12. 13; Hez. 9, 11; 1 Reg. 1, 15. 17; 2 Reg. 15, 21; Marc. 7, 28; προςλαβόμενος Matth. 16, 32; c. Acc. rei: **ምንተ፡ተሰጥወ፡እግዚ"፡** Jer. 23, 35; vel c. dupl. Acc.: **ኢተሰጥውዎ፡ቃለ፡** Jes. 36, 21. b) *exaudire* vocantem vel rogantem (εἰς-, ἐπ-, ὑπακούειν) Hos. 2, 23; Ps. 19, 7. 33, 5. 90, 15; Cant. 5, 6; **ትጼውዐኒ፡ወአነ፡እሰጠወከ፡** Job 13, 22. 9, 3; Jes. 65, 24. c) *obtemperare, morem gerere* Ps. 17, 48; **ኢይሰጠወኒ፡** 3 Joh. 9; **እለ፡ይሰጠዉኒ፡ወይትአመኑኒ፡** Clem. f. 224; **ኢንሰጠወከ፡በእንተ፡ዝነገር፡** Lud. e Vit. S. B) passive sumendum videtur *accipi, gratum haberi* Kuf. p. 18; 76, lin. 11; 78. — *Voc. Ae.*: **ተሰጥወ፡ዘ፡መለሰ፡** ።

ስጡው፡ part. *acceptus, gratus* Ex. 28, 38; Lev. 1, 3.

ስጡወት፡ n. act. *acceptio, approbatio* Kuf. p. 65.

ስጣዊ፡ subst. *responsio* Lit. Greg.; Cyr. f. 3.

ሰጣዊ፡ n. ag. *qui rem gratam acceptamque habet*, Lud. e Ssal. Req.; de loco Cant. 7, 1 vid. Ludolfi annotationes n. 1.

መሰጥው፡ part. *respondens, exaudiens*: **ኪያከ፡መሰጥወ፤ኪያከ፡ሰማዒ፡** Lit. Orth.

ተሰጣዊ፡ n. ag. *responsor*: **ተሰጣዊ፡ቃል፡** 1 Sal. Mar. 15.

ሰጥጢሩ፡, **ስ"፡**, **ሰጠጢሩስ፡** (**ሲጥጥሩስ፡** Lud.) n. prgr., sc. στατήρ *stater* Matth. 17, 27. — *Voc. Ae.*: **ሰጠጢሩስ፡ዘ፡፬ድሪም፡**; *aliud*: **በ፬ድሪም፡** ።

ስጢጸዮን፡, **ሰጢጸዮስ፡**, **ሰጠጸዮን፡**, **ሰጣጽዮን፡** al., n. prgr., sc. στυππεῖον *stupa* (أُسْطُبَّة) Dan. ap. 3, 22; Sx. Haml. 5.

ሰጸለክስ፡ (**ስጻላክስ፡** Lud.) n. prgr. σπάλαξ *talpa* Lev. 11, 30. — Huc pertinere videtur scholion *Voc. Ae.*: **ሰጸሬክን፡ዘ፡ሕንቃቅላ፡** (v. **እን"፡**).

ስጲራ፡, **ሰጲራ፡** n. prgr. σπεῖρα *manipulus cohortis* Marc. 15, 16; Joh. 18, 3; Act. 10, 1 Platt. — *Voc. Ae.*: **ሰጲራ፡ዘ፡አውራሮች፡** ።

ሰፌላ፡, **ሴፌላ፡**, **ሴፌል፡**, **ሴፋላ፡** al., n. prgr. σεφηλά שְׁפֵלָה i. e. regio Palaestinae depressa ad mare mediterraneum ab Joppe ad Gazam usque patens, Jer. 39, 44. 40, 13; Ob. 19; 2 Par. 26, 10.

ሰፌልያ፡ (etiam **ሰፍልያ፡**) subst. *malleus, martulus* (fabri ferrarii) σφῦρα: **ነሃቢ፡ዘይዘብጥ፡በሰፍልያሁ፡** (v. **በሰፌልያሁ፡**) Jes. 41, 7; Jer. 10, 4; **ድምፀ፡ሰፌልያ፡** Sir. 38, 28; **ዘበጠ፡ነሃቢ፡በሰፌልያ፡** Fid. Jac. Bar. [Nescio an formatum sit praefixo **ሰ** causativo e rad. פלח פָּלַח *frangere*; alii vocem e Gr. σφῦρα ortam putaverint.]. — *Voc. Ae.*: **ሰፌልያ፡ዘ፡መዶሻ፡** ።

ሰፍሐ፡ I, 1 [vic. **ጸፍሐ፡**, צָפַח, צַפָּה فَسُحَ صَفَحَ شَفَحَ سَفَحَ **ሰበሐ**); amh. **ሰፋ፡**] Subj. **ይስፋሕ፡** A) intrs. *se extendere, expandere, protendere, dilatare*, Gen. 49, 13; Prov. 23, 32; Sap. 7, 24. 8, 1; 3 Reg. 2, 35. 4, 25; Herm. p. 80 (quamquam hoc loco etiam III, 1 interpretari licet); **እምቅድመ፡ይስፍሑ፡ደመናት፡** Lit. Orth.; Org. 1. B) trs. 1) *extendere, distendere, protendere, expandere, pandere*: **እግዚ"፡ዘሰፍሐ፡ሰማየ፡** Zach. 12, 1; Job 9, 8; Jes. 40, 22. 44, 24. 51, 16; Jer. 10, 12. 28, 15; **መሥገርተ፡** Hos. 5, 1; Thren. 1, 13; Hez. 19, 8; **ሰፍሑ፡ሠቃቲሆሙ፡** Judith 4, 11; **መንጸፈ፡** Deut. 22, 17; **አዕጻደ፡** Ex. 40, 17; **አልባሰ፡** 19, 10 var.; **ፀምረ፡** Jud. 6, 37; **እሰፍሕ፡ላዕሌክሙ፡ማእሰ፡** Hez. 37, 6; **አዕጹቀ፡** Ps. 79, 12; **ሰፍሐት፡ማእደ፡ቅድሜሆሙ፡ወአንበረት፡ሥጋ፡ላዕለ፡ማእድ፡** Jsp. p. 369; **ዐራተ፡** Act. 9, 34; **መክይደ፡** Ps. 59, 9; alas: **ይቀውም፡ሰፊሖ፡ክነፊሁ፡** Job 39, 26; Jer. 29, 23. 31, 40; **እግረ፡** Job 30, 12; Gen. 49, 33; Kuf. 23. a) in specie: manus Ex. 3, 20. 4, 4. 14, 26. 27; **ሰፍሑ፡እደዊሆሙ፡ወነሥኡ፡** Kuf. 8; **ሰፍሐ፡እዴሁ፡ይንሣእ፡መጥባሕተ፡** Kuf. 18; Gen. 8, 9; **እደዊሃ፡ይሰፍሕ፡ዲበ፡ዘይበቍዕ፡** Prov. 29, 37; **ትሰፍሕ፡መዝራዕታ፡ለፈቲል፡** Clem. f. 190; Matth. 8, 3. 26, 51; **ሰፍሐ፡እዴሁ፡ኀቤየ፡** Jer. 1, 9; Matth. 12, 49; c. **ላዕለ፡** prs. Luc. 22, 53; ad adjuvandum: **እሰፍሕ፡እደዊየ፡ለሕዝብ፡ዐላውያን፡** Jes. 65, 2; ad precandum: **ሰፍሐት፡አፃብዐ፡እደዊሃ፡ውስተ፡ሰማይ፡** Kuf. 25; Jer. 4, 31; 2 Par. 6, 12; ad largiendum (*aperire* manum): **ስፋሕ፡እዴከ፡ወሀብ፡** Sir. 14, 13. 40, 14; **ለነዳይ፡ስፋሕ፡እዴከ፡** 7, 32; Prov. 29, 38; Ps. 144, 17; **ትሰፍሕ፡እደዊሃ፡ለውሂብ፡** Clem. f. 190. b) *expandere* vel *patefacere* epistolam, ut ab omnibus legi possit; ἐκτιθέναι Esth. 8, 13 ap. (bis). c) *protendere* i. e. *porrigere*: **ሰፍሐ፡ክሣዶ፡ወመተሮ፡ክሣዶ፡በሰይፍ፡** Sx. Genb. 25. d) *distendere* distorquendo: **እንዘ፡ይሰፍሕዎ፡ሐቌ፡** Enc. Sen. 19. e) Ps. 62, 2 Aethiops legit: πῶς ἁπλῶς σοι ἡ σάρξ μου; **ሰፍሐ፡** enim *expandere* idem valet quod ἁπλοῦν, vid. **ስፉሕ፡** f) *extendere, protendere* **እኪተ፡** Hen. 99, 11; **ምሕረተ፡** Ps. 35, 11. 2) *dilatare, latum facere* πλατύνειν Ex. 34, 24; Matth. 23, 5.

አስፍሐ፡ II, 1 *facere ut extendatur, dilatare, latum et amplum facere, distendere, diducere*: **አስፈሐሙ፡ርእሶሙ፡ውስተ፡እስትቶ፡** εὐρυνόμενοι εἰς εὐθυμίαν Cyr. c. Pall. f. 87; **ያስፍሕ፡እግዚ"፡ለያፌት፡** Kuf. 7. 24; **አስፍሐ፡እግዚ"፡እዴ፡ኵርሽ፡** (Cyri) **ወአኀየለ፡** Jsp. p. 276 (vid. **ተሰፍሐ፡**); Org. 2; (serpens) **አስፍሐ፡** (fauces) Gad. Ad. f. 16.

ተሰፍሐ፡ III, 1 1) *extendi, expandi, dilatari*: **ትሰፋሕ፡** ἐκτείνεται Prov. 23, 32; **ዮን፡ሠርዐ፡ዘተሰፍሐ፡እምብ**

ዝኀ፡ማይ፡ Hez. 31, 5; የማኑ፡ለእግዚ"፡ተሰፍሐት፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡ Clem. f. 4. In specie nota phrasin ተሰፍሐ፡እዴ፡ (بُسِطَ يَدُهُ) *successum habuit, auctus est opibus, potestate* in Jsp., ut: ተሰፍሐ፡እዴ፡እኩያን፡ወተነብአ፡ጻድቅ፡ p. 342; በዝኀ፡ንዋዩ፡ወተሰፍሐ፡እደዊሁ፡ p. 352; al. (vid. አስፍሐ፡እዴ፡). 2) expandi i. e. *propagari, longe lateque manare* vel *fluere*: ተሰፍሐ፡ሃይማኖት፡ርትዕት፡ውስተ፡ኵሉ፡ብሔረ፡ግብጽ፡ Sx. Genb. 4. 3) *obduci, obtendi* (coll. صَفَّحَ II et צִפָּה): ተጠምቀ፡ውስተ፡ዐዘቅተ፡ናጥራን፡ወተሰፍሐ፡ሥጋሁ፡ወኮነ፡ጸሊመ፡ Sx. Teq. 13 (nisi III, 2 intelligere malueris).

ስፉሕ፡ part. et adj. 1) *extensus, expansus*: ክነፊሆሙ፡ስፉሓን፡ 2 Par. 3, 13; Hez. 1, 11; ሰይፉ፡ስፍሕት፡ውስተ፡ኢየሩሳሌም፡ 1 Par. 21, 16; ስፉሕ፡እደዊሆን፡ Herm. p. 76. 84; ስፍሕተ፡እድ፡ *extensam habens manum* Org. 5. 2) *patens, latus, amplus, spatiosus*: ምድር፡ቡርክት፡ወስፍሕት፡ Kuf. 8; Jes. 8, 8 var.; 2 Esr. 19, 35; ርሒብ፡ወስፉሕ፡ πλατεῖς καὶ εὐρύχωροι Jes. 33, 21; 4 Esr. 5, 3; ስፍሕት፡ፍኖት፡ Matth. 7, 13; Clem. f. 167; hinc ስፉሕ፡ *spatium amplum*: አሐውር፡ስፉሐ፡ ἐν πλατυσμῷ Ps. 118, 45. 3) (opp. implicito, contorto, simulato) *simplex, integer, sincerus*, ἁπλοῦς Matth. 6, 22; በስፉሕ፡ልብ፡ ἐν ἁπλότητι καρδίας Sap. 1, 1; Eph. 6, 5; Col. 3, 22; Herm. p. 6. 25; Clem. f. 174; በንጹሕ፡ልብ፡ወበስፉሕ፡ኅሊና፡ Org.; hinc ስፍሕት፡ *simplicitas, sinceritas* Herm. p. 15. 91, et ስፉሐ፡ *simpliciter, sincere*: ዘይኔጽር፡ስፉሐ፡ ὁ βλέπων λεῖα Prov. 12, 13; vel በስፉሕ፡ Jac. 1, 5. 4) *liberalis* (proprie: qui apertam habet manum, vid. ሰፍሐ፡): እግዚ"፡ስፉሐ፡ሀብት፡ Genz. f. 87. 5) *obductus, obtentus* (vid. ተሰፍሐ፡ n. 3): ዘሕብረ፡በረድ፡ስፉሕ፡ዲበ፡ክነፊሆሙ፡ Hez. 1, 22.

ስፍሕ፡ (raro ሰፍሕ፡) subst. 1) *extensio, latitudo, tractus* (vid. ጽፍሕ፡): ውስተ፡ስፍሐ፡በሐውርት፡ τὸ πλάτος τῆς χώρας Jes. 8, 8; እለ፡የሐውሩ፡በስፍሐ፡ምድር፡ Hab. 1, 6; Apoc. 20, 9; እላስ፡ወኵሎሙ፡እለ፡ምስሌኪ፡በስፍሐሙ፡ Hez. 27, 13; τὸ κύτος Dan. 4, 17; Job 11, 9 var.; Chr. Ax. f. 89; Lit. Epiph.; ይኩን፡ስፍሐ፡ምጣኔ፡ማእከለ፡ቤት፡ወቤት፡ ፲ወ፪ መከየድ፡ F. N. 37. 2) *res expansa* vel *extensa*: ውስተ፡ስፍሐ፡ይብስት፡ፀምር፡እንዘ፡ይወርድ፡ጠል፡ Tachs. 16 Enc. (cfr. Jud. 6, 37); segmenta hostiarum expansa Kuf. p. 56; Pl. ስፍሓት፡ p. 57. 3) *simplicitas, sinceritas*: ስፍሐ፡ልብ፡ Herm. p. 98. 4) *stamen* (telae), στήμων Lev. 13, 48—58; hom. Procli in Cyr. f. 119 (vid. sub ምሕን፡); Lit. 170. 3.

ስፍሐት፡ n. act. 1) *extensio, expansio*: በስፍሐተ፡እዴሁ፡ (Christi) በዲበ፡ዕፀ፡መስቀል፡ Clem. f. 218. 2) apertio manus i. e. *liberalitas*: ስፍሐተ፡እድ፡ Clem. f. 211. 3) *amplitudo, capacitas*: ንበሩ፡ውስተ፡ስፍሐተ፡ (var. pro ስፍሕት፡)ፍናው፡ (ubi viae ampliores, latiores fiunt) 4 Reg. 11, 6; ስፍሐታ፡ለማኅደር፡ F. N. 23.

ተስፋሕ፡ subst. *protractio, dilatio (diuturnitas)*: ይጸንሕ፡ተስፋሐ፡ለምሕረቱ፡ (v. ተስፋሃ፡) ὑπομενεῖ· μακρὰν γὰρ ἡ διαθήκη Sir. 16, 22.

ምስፋሕ፡ subst. *spatium expansum (expansio in spatio)*: non est in divinitate ምስፋሕ፡ወምስትጉባእ፡ Lud. e Mss. Colb.; Lit. 171, 2 (ubi ምስፋሕ፡ emendandum est).

መስፍሕ፡ subst. *malleus*, nec non *incus*: አዘዘ፡ያምጽእ፡መስፍሐ፡ነሃቢ፡ወይስብሩ፡ቈያጺሆሙ፡ Sx. Nah. 25; አንበረት፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ዲበ፡መስፍሕ፡ወዘበጡ፡ሐሩ፡ ibid.; በመስፍሐ፡ (var. በመፍጽሐ፡) ኀፂን፡ዐጽመ፡እገሪሁ፡ቀጥቀጡ፡ Enc. ibid.

ምስትስፋሕ፡ subst. *expansio, spatium expansum*: አልቦ፡ዘይብል፡ቦቱ፡ምስትስፋሐ፡ወምስትጉባኤ፡ቦቱ፡ለመለኮተ፡እግዚ"፡ M. M. f. 389.

I. **ሰፈረ፡** I, 1 [amh. idem; סָפַר *numerare*; de etymo vid. Ges. thes. p. 966] Subj. ይስፍር፡ *metiri, dimetiri*, et fune mensorio, cubito al.: ከመ፡ይስፍራ፡ለኢየሩሳሌም፡ Zach. 2, 2; Hez. 40, 11. 13. 23. 45, 3; ሰፈሮሙ፡በአሕባል፡ 2 Reg. 8, 2; et mensura cubica Ex. 16, 18; Ruth 3, 15; ስእኑ፡ኈልቆቶ፡ወሰፈረ፡እምነ፡ብዝኁ፡ Kuf. 40; Matth. 7, 2; Marc. 4, 24; መኑ፡ዘሰፈሮ፡ለማይ፡በሕፍኑ፡ Jes. 40, 12; 4 Esr. 2, 8. 46. In specie a) *admetiri* c. ለ፡ prs. Gen. 47, 12; Kuf. p. 149. b) *metiendo distribuere* vel *attribuere*: ይሰፍርዋ፡ለምድርከ፡በሐብል፡ Am. 7, 17; Mich. 2, 4; Hen. 70, 3; Num. 34, 29. c) *mensura et numero definire*: ሰፈራ፡እግዚ"፡ለመንግሥትከ፡ Dan. 5, 26. d) in libris amharico-aethiopicis: *castra metari*, ut: ግዕዘ፡እምነ፡አራራ፡ወሰፈረ፡ውስተ፡ዱቂ፡ Chr. L. At. f. 23.

አስፈረ፡ II, 1 *metiendum, admetiendum curare* Kuf. p. 149 ann. 11.

ተሰፍረ፡ III, 1 *mensura definiri, mensurari*: ኢይሰፈር፡ኆፃ፡ባሕር፡ Jer. 40 (hbr. 33), 22 vrs. nov.; Hos. 2, 1 (hbr.).

ተሳፈረ፡ III, 3 *commetiri* cum aliis, *metiendo distribuere* sibi aliisque, Ps. 59, 6. 107, 7.

ስፉር፡ part. *mensura definitus, mensurabilis* 2 Par. 4, 2 var.; (እግዚ፡") ኢምጡን፡ወኢስፉር፡ M. M. f. 322.

ስፍረት፡ n. act. *mensio, dimensio, mensura*: እለ፡ያሰግሉ፡በስፍረተ፡እግር፡ወበመስፈርተ፡እድ፡ Clem. f. 178.

ሰፋሪ፡ n. ag. *mensor*, Lud. sine auct.

መስፈርት፡, raro መስፈር፡ (Lud.) subst., plerumque m., Pl. መሳፍር፡ 1) *mensura* (et cubitalis et cubica): ሐብለ፡መስፈርት፡ σχοινίον γεωμετρικόν Zach. 2, 1; Jes. 34, 11; ላዕሌሁ፡አልቦ፡መስፈርተ፡ ἀμέτρητος *immensus* Bar. 3, 25; አልቦ፡መስፈርተ፡ለ፡ Org. 1; διαμέτρησις 2 Par. 3, 3; (cubica:) Matth. 7, 2; Marc. 4, 24; ገብረ፡ማየ፡በመስፈርት፡ Job 28, 25; በመስፈርት፡ ἐν μέτρῳ Judith 7, 21; Sir. 42, 7; ንግበር፡መስፈርተ፡ንስቲተ፡ Am. 8, 5; Zach. 5, 6; Sir. 42, 4; Kuf. 40; መሳፍር፡ M. M. f. 264; መሳፍር፡ክልኤ፡ Prov. 20, 10; መስፈርተ፡ኢፍ፡ Ruth 2, 17; Num. 15, 4 seq.; መ"፡ኢን፡ ibid.; በመስፈርተ፡አርጣቦስ፡ Dan. ap. 13, 3. a) Pro variis mensurarum specialium nominibus መስፈርት፡ nudum: κόρος 2 Par. 2, 10. 4, 5. 27, 5; οἰφί 1 Reg. 17, 17; κύαθος Ex. 25, 29; δέκατον Lev. 14, 20. 21; μετρητής 3 Reg. 18, 32; Joh. 2, 6; κανοῦν Lev. 8, 2. 26. 31; χοῖνιξ Apoc. 6, 6. b) Etiam de mensura ponderabilium: ወሀበ፡ሢጠ፡ለውእቱ፡መካን፡በመስፈርተ፡ወርቅ፡፮፻ 1 Par. 21, 25; ኢይግበሩ፡ዐመፃ፡በውስተ፡ሐሳበ፡አውራኆሙ፡ወኢበመሳፍረ፡ሚዛኖሙ፡ Macc. f. 10. c) *extensio, longitudo*: አብጽሖሙ፡ውስተ፡መስፈርተ፡አካል፡ *ad justam staturam* (aliâs መጠነ፡አካል፡) Ssal. Req. 2) *metrum, rhythmus* Cyr. c. Pall. f. 65 (vid. sub አምጣን፡).

ምስፋር፡ subst. 1) id. q. መስፈርት፡ Kuf. p. 141 ann. 8.

2) ምስፋር፡ (v. ምዕራፍ፡) ወከንፋር፡ዘ፡ሻኛ፡መዝራዕት፡ወርች፡ Voc. Ae.

II. **ሰፈረ፡** rad. inus. (pro ጸፈረ፡ q. v.) i. e. صَفَرَ IX *flavus fuit.*

አስፈር፡ nomen morbi ῥῖγος (i. e. أَصْفَرُ *flavus*, صَفَرٌ *morbus ventris, quo pallescit facies*), fortasse *icterus* Deut. 28, 22.

ሳፍራ፡ i. e. صَفْرَآء *cholera, temperamentum cholericum* Fal. f. 16 (vid. sub አንሳሕስሐ፡); ዕንስ፡ይትወለድ፡እምኀይለ፡ሳፍራ፡ f. 30; ሀኬት፡ይትወለድ፡እምነ፡ሳፍራ፡ f. 82.

ሰፈር፡ክል፡, secundum Lud. ሰፈርጎል፡ et ሰፈር፡ጎል፡ (سَفَرْجَل) flavum malum i. e. *malum cotoneum* vel *cydonium* Const. Ap. 39 (inter poma, quibus benedictionem impertitur episcopus).

መስፈረስ፡ nomen morbi, si quidem lectio bona est: ወየሐምም፡ሕማመ፡መስፈረስ፡ወጕንዲይ፡መዋዕል፡እምዝ፡አኀዘ፡ Sx. Haml. 8.

ሶፎር፡ nomen gemmae, sine dubio *sapphirus* Sx. Masc. 16; Enc. Jac. 9; Deg.; Org. 7. (Aliud ሶፎር፡ sc. Σωφίρ occurrit Job 22, 24).

ስፋሪዳ፡ n. prgr., sine dubio σφαιρίδια, *globulus, globus:* (inter brachia et pectus eam gestare jusserunt) ስፋሪዳ፡ዘኀጺን፡እለ፡ርሱናት፡ Sx. Mag. 20.

አስፋሬዳ፡ *canistrum* vid. sub **አ**.

ሰፈነ፡ I, 1 [hoc verbum mihi nunc cum ሰፍሐ፡ et ሰፈፈ፡ cognatum videtur, prima *extendendi* notione in significatum *augescendi, invalescendi, praepollendi* propagata] 1) *invalescere, percrebescere, praevalere, superiorem* vel *principem evadere:* እስመ፡ዓዲሁ፡ኢሰፈነ፡ስብከቱ፡በላዕለ፡ኵሉ፡ οὔπω πάντων περιγέγονε τὸ κήρυγμα Chr. ho. 4; ዐብየ፡እከይ፡ወሰፈነ፡ጽልእ፡ Jsp. p. 356; ሰፈነት፡ኵለሄ፡እከይ፡ወዐመፃ፡ወዝሙት፡ p. 342; ሶበ፡ሰፈነ፡አሚን፡ (fides christiana) ላዕለ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡ F. N. 45. 2) *dominari, principatum tenere, praeesse, moderari,* c. c. ላዕለ፡, ut: አንተ፡ትሰፍን፡ላዕለ፡ኵሉ፡ σὺ πάντων δεσπόζεις vel ἄρχεις 1 Par. 29, 11. 12; መገብተ፡እለ፡ይሰፍኑ፡ላዕለ፡ቅኔ፡ προστάται ἔργου 1 Par. 29, 6; ሰፈነ፡ላዕለ፡ብዙኀ፡አሕዛብ፡ Jsp. p. 287; c. ዲበ፡ Org.; ሰፈነት፡ላዕሌሆሙ፡ድንጋጼ፡እንተ፡ኢተሐዘብዋ፡ Sap. 18, 17; c. Acc.: ናሁ፡አማርያ፡ከህን፡ይሰፍንክሙ፡በኵሉ፡ቃለ፡እግዚ"፡ 2 Par. 19, 11; ዘይሰፍን፡ምኔተ፡ Phlx. 17; c. ለ፡, ut: ብእሲ፡ዘይሰፍን፡ለእስራኤል፡ 3 Reg. 9, 5; absol.: አመ፡ይሰፍን፡ኵርያቆ፡ Enc. 12 Ter; Abush. — *Voc. Ae.:* ሰፈፈ፡ሰፈነ፡ብ፡ሰፋ፡መላሂ ።

አስፈነ፡ II, 1 *principem, ducem constituere, praeficere,* c. ዲበ፡ Org.

ስፉን፡ part. *praevalens, principalis,* ut: ህላዌሁ፡ስፉን፡ *substantia ejus potior (supereminens)*, Lud. e Mss. Colb.

ስፍን፡ subst., proprie *quantitas, numerus, copia* ut videtur; deinde usurpatur supplendis quibusdam notionibus, quae in aliis linguis ope pronominum quantitatis significantur (vid. gramm. § 157, 1), scilicet 1) a) *aliquot:* መፍትው፡ዘይሠየም፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡እምስፍን፡ (in lexico: እምስፍን፡) ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ Lud. comm. hist. p. 308 e Syn. b) *aliquoties, saepe* (رُبَّمَا), conjunctum cum ጊዜ፡, ut: ስፍነ፡ጊዜ፡ዘነትዐ፡ምዉእ፡ወውእቱ፡ተመይጠ፡ወኮነ፡መዋኤ፡ Jsp. p. 380. 2) in interrogationibus directis et indirectis et in exclamationibus: a) *quantus, quantum?* ስፍነ፡ኀፍረት፡ዘይረክበኒ፡በይእቲ፡ዕለት፡ *quanta erit ignominia, quae* Vit. Pach.; ለቡ፡ስፍነ፡ኈልቆሙ፡ Clem. f. 52. b) *quot?* ስፍነ፡ቦቱ፡ዲናራት፡ዘለቅሐ፡ Chr. Ta. 11; ስፍነ፡አህጉረ፡ጽኑዓነ፡እለ፡አመዝበሮን፡(ሞት፡) ወስፍነ፡አብያተ፡እለ፡አንኀሎን፡ወስፍነ፡ዕደወ፡ኀያላነ፡ረሰየ፡ይትዋነይዎሙ፡ዕጼያተ፡ Genz. f. 149; ስፍን፡እምነ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ Lud. e Syn. Originem potestatis interrogativae videas in hoc exemplo: ታአምር፡ስፍነ፡ነገሥተ፡ርኩሳነ፡እለ፡ዐለዉ፡ *novisti (copiam, reges impuros, qui* i. e.) *quot reges impuri* (in membro parallelo ሚመጠን፡) Did. 2. c) *quoties?* aut ስፍነ፡ ποσάκις Matth. 18, 21, aut ስፍነ፡ጊዜ፡ Kedr f. 62; Phlx. f. 238.

ስፍንት፡ subst. *quantitas,* Lud. e Ssal. Req.

እስፍንቱ፡, compositum ex እ፡ interrogativo et ስፍንት፡, et terminatione pronominali *û*, Acc. እስፍንተ፡ (gramm. § 157, 1) 1) *quot?* በእስፍንቱ፡ዕለታት፡ Abush. 30; እስፍንቱ፡ዓመታት፡ዘነበርከ፡ውስተ፡ዛቲ፡ሀገር፡ Sx. Haml. 8; በእስፍንቱ፡ኀሊና፡ሰይጣናዊ፡ (quot cogitationibus sat.) Phlx. 220; ዝንቱ፡ቅዱስ፡ነገደ፡በመክሊት፡ወረብሐ፡እስፍንተ፡ተአምራተ፡ *o quam multa miracula!* Sx. Teq. 27. 2) እስፍንተ፡ *quamdiu? quantum?* Sx. Haml. 15; እስፍንተ፡ይደልዎ፡ለእኁ፡ (monacho) ከመ፡ይንበር፡ውስተ፡ማኅበር፡ወይባእ፡በአተ፡ብሕትውና፡ Phlx. 45; በእስፍንቱ፡ (*quanto*) ሤጥክሙ፡ዐጸደ፡ወይንክሙ፡ Chr. Ta. 18. — *Voc. Ae.:* እስፍንቱ፡ብ፡ስንቱን ።

ሰፋኒ፡ n. ag. 1) *princeps, praefectus, dominator, moderator,* ἡγούμενος, ἄρχων: አልቦሙ፡ሰፋኒ፡ 2 Par. 18, 16; ሰፋንያት፡ ἄρχουσαι 35, 25; c. ላዕለ፡, ut: ኮነ፡ሰፋኔ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ነገሥተ፡ምድር፡ 9, 26. 7, 18. 11, 22. 2) *praevalens, praecipuus, principalis:* መንግሥቱ፡ሰፋኒት፡ውስተ፡ኵሉ፡አጽናፈ፡ዓለም፡ M. M. f. 43; dies dominica ሰፋኒት፡ Ssal. Req.

መስፍን፡ part. et subst., m. et fem. (Judith 15, 13), Pl. መሳፍንት፡, Pl. Pl. መሳፍንታት፡ (1 Par. 26, 26) 1) *princeps, praefectus, moderator, gubernator, procer, optimas, praeses, antistes, satrapa, dux,* al., ἄρχων Gen. 25, 16; Sir. 41, 18; ἡγούμενος Jer. 46, 3; Judith 5, 5; ወይእቲ፡መስፍኖን፡ለአንስት፡ኵሎን፡ 15, 13; Hez. 21, 15; Matth. 2, 6; ἡγεμονεύων Luc. 2, 2; ἡγεμών Gen. 36, 15 seq.; Ps. 67, 30; 1 Par. 1, 51; መሳፍንተ፡ኀይል፡ Jer. 47, 7; Matth. 10, 18; Luc. 20, 20; τύραννος Job 2, 11; ἀρχηγός 1 Esr. 5, 1; 1 Par. 26, 26; σατράπης Dan. 6, 1; 1 Esr. 3, 2; 1 Reg. 5, 8; μεγιστᾶνες Jes. 34, 12; Jer. 25, 17; Apoc. 6, 15; στρατηγός Jer. 28, 23. 28; Judith 5, 2; χιλίαρχος, ἑκατόνταρχος Num. 31, 14. 48; 1 Reg. 18, 13. 22, 7; 2 Reg. 18, 1; 4 Reg. 11, 9. 10; Zach. 9, 7. 12, 5; Luc. 23, 47; መስፍነ፡ኀምሳ፡ πεντηκόνταρχος Jes. 3, 3 (var.); moderator concentus musici, Chr. ho. 34 (vid. sub ቃና፡). 2) in specie: *judices* Israelitarum (שֹׁפְטִים) Jud. 2, 18 seq.; Ruth 1, 1; 4 Reg. 23, 22; Act. 13, 20; ኦሪት፡ዘመሳፍንት፡ *liber Judicum.* — *Voc. Ae.:* መስፍን፡ብ፡ደጅ፡አዝማች ።

ምስፍና፡ (pro ምስፍንና፡) subst., dignitas vel munus vel provincia ejus qui መስፍን፡ appellatur: *principatus, ducatus, praefectura, satrapia:* Gen. 49, 10; Hez. 19, 11; ἡγεμονία Num. 1, 52. 2, 17; ἐπισκοπή 7, 2; σατραπεία 1 Reg.

6, 4. 18; 1 Esr. 3, 2; μεριδαρχία 1 Esr. 1, 10. 8, 28; ἐπαρχία Act. 23, 34; እግዚ"፡ አዕበየ፡ ክብርየ፡ ወምስፍናየ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ (ait Darius Alexandro M.) Jsp. p. 282. In specie: *judicatus Israelitarum*, ut: አመ፡ ምስፍና፡ ባርቅ፡ Teb. Tab. 39.

ስፍንግ፡, **ስፍነግ፡**, **ሰፍንግ፡**, **ሰፍነግ፡** n. prgr., σπόγγος *spongia* Matth. 27, 48; Marc. 15, 36 (fem.); Joh. 19, 29; Chr. Ta. 5 (masc.; vid. sub ሰንቡእ፡); ምድር፡ ተፈጥረት፡ በአምሳለ፡ ስፍነግ፡ እንተ፡ ትነብር፡ መልዕልተ፡ ማይ፡ Clem. f. 3. — (*Voc. Ae.*: ሰፍነግ፡ ዘ፡ ሐረንጋዴ፡).

ሰፈወ፡ inus., sc. צָפָה *spectavit, exspectavit.*

አሰፈወ፡ II, 2 *spem facere, promittere, polliceri, (confidere facere)*, c. dupl. Acc.: ዘአሰፈዎ፡ διαθήκη Gen. 15, 18; ἐνελπίζειν Ps. 118, 49; 4 Esr. 7, 21; አሰፈውኮሙ፡ ለዝ፡ ሕዝብ፡ ሐሰተ፡ πεποιθέναι ἐποίησας ἐπί Jer. 35, 15; ἐπαγγελία Rom. 4, 16. 9, 4; Hebr. 11, 9; Jac. 1, 12; 1 Joh. 2, 25; Tit. 1, 2; አሰፈዎሙ፡ ብዙኀ፡ ንዋየ፡ Jsp. p. 358; c. Acc prs.: Rom. 9, 9; Hebr. 6, 13; c. ለ፡ prs. 9, 15; c. Acc. rei: ከመ፡ ታግዕዞ፡ እንተ፡ አሰፈውከ፡ Sir. 7, 21; c. ለ፡ rei: እመከር፡ ከመ፡ አሰፍዎ፡ ለመርድእ፡ Jsp. p. 309; absol.: ለእመ፡ ወሀቡ፡ ወለእመ፡ አሰፈዉ፡ ለድኅር፡ (in posterum) F. M. 25, 3; seq. Subj. verbi: Rom. 9, 8; vel seq. ከመ፡ cum Subj. Sap. 17, 8.

ተሰፈወ፡ III, 2 *exspectare, sperare, (confidere)*, c. c. Acc. rei vel prs.: እሴፎ፡ ሕይወትየ፡ Job 2, 9. 7, 2; ምድር፡ እንተ፡ ትሴፎ፡ ዝናመ፡ 29, 23; ተሰፎኩ፡ ብርሃነ፡ 30, 26; ኪያየ፡ ይሴፈዉ፡ አሕዛብ፡ Jes. 51, 5. 60, 9; ይሴፈዉ፡ ሣህለከ፡ 38, 18; ተሰፈውነ፡ ሰላመ፡ Jer. 8, 15. 14, 19; ተሰፎናከ፡ 14, 22; Ps. 24, 2. 5. 70, 6. 15. 144, 16; Sir. 2, 9. 34, 7. 15; ተሰፈው፡ ጻማከ፡ *spera* (laborem i. e.) *fructum laboris tuum* ἔμμενε τῷ πόνῳ σου Sir. 11, 21; ተሰፈዎሙ፡ ንዋየ፡ Hebr. 11, 1; Judae 21; Joh. 5, 45; Rom. 8, 24. 25; በተሰፍዎ፡ ከንቱ፡ ἐν κενῇ ἐλπίδι Job 7, 6 (cfr. Jes. 29, 8); c. በ፡ Ps. 117, 9; c. ኀበ፡ Ps. 103, 28; absol. Hen. 96, 1; ከንቱ፡ (v. ከንቶ፡) ተሰፈወ፡ Jes. 29, 8. Deinde verba subjunguntur, vel ope Infin. in Acc.: ኢይሴፎ፡ ሐይወ፡ Job 15, 31. 24, 23, vel ከመ፡ seq. Impf. Hen. 98, 10. (46, 6); vel ከመ፡ seq. Subj. Hen. 10, 10; vel (omisso ከመ፡) seq. Subj. nudo: ኢይሴፈዉ፡ እንከ፡ ይርአዩኒ፡ Tob. 10, 7; አዕይንተ፡ እስራኤል፡ ይሴፈዋከ፡ ታይድዖሙ፡ 3 Reg. 1, 20; Hen. 103, 11; Act. 3, 5; Rom. 15, 24; Phil. 2, 23, vel seq. Impf. nudo: ተሰፈወ፡ ዳኅነ፡ ይነብር፡ v. ይንበር፡ Job 15, 21; ተሰፈወ፡ ያዐርፍ፡ v. ያዕርፍ፡ Sir. 11, 19.

አስተሰፈወ፡ IV, 2 *in spem adducere, sperare facere, spe lactare*: ኢያስተሰፉክሙ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ μὴ ἐπελπιζέτω ὑμᾶς 4 Reg. 18, 30; ብዙኀ፡ ያስተሴፍወከ፡ Sir. 13, 6; በ፡ ዘበኀፍረት፡ ያስተሴፍዎ፡ ለማኅፈሩ፡ እንዘ፡ ኢይሁብ፡ 20, 23.

ስፉው፡ part. *speratus*, Lud. sine auct.

ተስፋ፡ subst., m. et fem., Pl. ተስፋት፡ 1) *spes, exspectatio* Job 4, 6. 5, 16. 8, 13. 11, 20; ለዕፅ፡ ቦ፡ ተስፋ፡ 14, 7; Jer. 2, 36; Hez. 37, 11; Prov. 1, 33. 11, 7; Koh. 9, 4; Sir. 14, 2; 4 Esr. 6, 35. 7, 22; Rom. 5, 4. 8, 24; Eph. 4, 4; 1 Thess. 1, 3; እለ፡ ቀብጹ፡ ተስፋሆሙ፡ *desperantes* Sir. 17, 24; ሠናየ፡ ተስፋ፡ εὔελπις Sap. 12, 19; c. per st. cstr., ut: ተስፋ፡ ኀይል፡ Prov. 14, 26; አልቦ፡ ተስፋ፡ ወጺአ፡ እምጽልመት፡ Job 15, 22; c. ኀበ፡ Ps. 61, 5; c. ዲበ፡ Hen. 63, 7; c. ለ፡ et Inf., ut: እመቦ፡ ተስፋ፡ ለድኅኒን፡ Clem. f. 256; Herm. p. 18; ተስፋት፡ Phlx. 244. Saepius: *causa spei*; id quod vel a quo speratur: Gen. 49, 10; Ps. 61, 7; እስመ፡ ውእቱ፡ ተስፋሁ፡ Sir. 31, 16; Jes. 24, 16; Jer. 17, 7; 2 Cor. 3, 4. 2) *promissio, promissum*, ἐπαγγελία Rom. 15, 8; 1 Tim. 4, 8; Hebr. 6, 15. 11, 13. (12, 1); 1 Joh. 2, 25; Act. 1, 4. 26, 6; Luc. 24, 49; እልክቱ፡ ተስፋት፡ Chr. ho. 11. 23; ፍጊር፡ ኪዳን፡ ውእቱ፡ ወተስፋ፡ F. N. 24, 3. — *Voc. Ae.*: ተስፋ፡ ብ፡ አለኝታ ።

ሰፈየ፡ I, 1 [amh. ሰፋ፡; سَفَّ *contexuit* folia palmae; شَفَا *medicatus fuit* إِشْفًى *subula sutoris*] Subj. ይስፊ፡ *subula contexere, suere, consuere, sarcire*, ῥάπτειν Gen. 3, 7; እለ፡ ይሰፍያ፡ መተርአሳተ፡ ለኵሉ፡ ኵርናዐ፡ እድ፡ Hez. 13, 18; አኒም፡ ወሰፍየ፡ አልባስ፡ F. N. 23; ሰፍየ፡ ልብስ፡ F. N. 36; ተበትከ፡ ቶታነ፡ አሣእኒሁ፡ (Marci) ወከነ፡ ኀበ፡ ሀገር፡ ፩ብእሲ፡ ሰፋዪ፡ ወወሀበ፡ ቅዱስ፡ (Marcus) አሣእኒሁ፡ ከመ፡ ይስፊ፡ ሎቱ፡ ወእንዘ፡ ውእቱ፡ ይሰፊ፡ በመስፌ፡ ተሠጥቀ፡ አፃብዒሁ፡ Sx. Mij. 30; ከመ፡ ይስፊ፡ ቶታነ፡ አሣእን፡ Sx. Hed. 20; (monachorum) ቦ፡ እለ፡ ይጽሕፉ፡ ወቦ፡ እለ፡ ይሰፍዩ፡ ለግብረ፡ ደብተራ፡ Gad. Za. Mich.; ሰፌየ፡ አስፋሬዳት፡ Gad. Kar.; Phlx. 85; (monachus ait:) ሶበ፡ ሰፈይኩ፡ አስፈሬዳ፡ ወለለ፡ ኵሉ፡ ዐዊዶታ፡ ለመስፌ፡ አስተዳሉ፡ ሞትየ፡ ቅድመ፡ አዕይንትየ፡ Phlx. 157; ሰፈየ፡ c. Acc. et በ፡ rei *insuere rem in alqd* M. F. (እስፌ፡ in 2 Cor. 10, 1 Plglott. lectio prava est pro እተፌ፡).

ተሰፍየ፡ III, 1 *sui, consui, contexi*: በዳግም፡ ንፍሐተ፡ ቀርን፡ ይሰፈያ፡ አዕፅምት፡ ምስለ፡ ሥጋ፡ Lit. Jac. Sar.; Vis. Bar.

ስፉይ፡ part. *sutus, consutus* F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡).

ሰፌ፡ subst. *sutura*: ንዋየ፡ ሰፌ፡ *instrumenta sutoria* Lud. e Libr. Myst.

ስፍየት፡ n. act. *sutura* F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡).

ሰፋይ፡ et crebrius ሰፋዪ፡ 1) *sutor* ሰፋዪ፡ v. ሰፋዬ፡ አሣእን፡ Act. 9, 43. 10, 32; ሰፋየ፡ አሣእን፡ Abush. 50; ሰፋዪ፡ Sx. Mij. 30; Hed. 20. 2) *sartor* F. N. 36. 3) (*subulâ*) *contexens*: Paulus apostolus ሰፋይ፡ Did. 33; apostolorum alii erant መሠግራን፡, alii ሰፋዕያን፡ (legas ሰፋይያን፡) ደብተራ፡ (σκηνοποιοί) Did. 13.

መስፌ፡ subst., m. et fem., *subula*, ὀπήτιον Ex. 21, 6; Deut. 15, 17; Phlx. 157 (vid. ሰፈየ፡); Sx. Hed. 20; Abush. 50.

ሰፋድል፡ subst., formâ Pl. *secundae, secundinae*, ut: ለባሴ፡ ሰፋድል፡ (induens secundinas) Lud. comm. hist. p. 500 n. 29; „convicium est et contumeliose dictum“, Lud.

I. **ሰፈጠ፡** inus.; vis radicis prima in *latitudine, amplitudine* esse videtur; deinde transfertur ad *animum apertum et seductioni obnoxium*; at arab. سَفُطَ *liberalis fuit* (sicut פָּתָה *pellici, seduci se passus est*, at فَتِيَ *juvenilis aetate, ingenuus fuit*).

አስፈጠ፡ II, I *pellicere, seducere, suadendo movere, decipere*: ἀπατᾶν Gen. 3, 13; Jud. 14, 15. 16, 5; Judith 12, 16; አስፍጣ፡ ሊተ፡ ለዛቲ፡ ብእሲት፡ πεῖσον 12, 11; ያሰፍጠከ፡ ἀποκενώσῃ σε Sir. 13, 7; καταπείθειν 2 Reg. 17, 16;

አስፍጦ፡ περιφορά Koh. 2, 2; ያሰፍጡነ፡ውስተ፡ዘኢንክል፡ገቢረ፡ Clem. f. 200. — *Voc. Ae.*: አስፈጠ፡ኔጠ፡ዘ፡ሸነገለ፡ሐባበለኢ፡ይ ።

ተሰፍጠ፡ III, 1 *pellici se pati, seduci, decipi:* ተሰፍጠ፡ለፍትወት፡ (ad libidinem) Phlx. 162; ሄሮድስ፡ተሰፍጠ፡በምክንያተ፡ዝሙት፡ Sx. Teq. 9; ተሰፍጦ፡ παραφορά (περιφορά) Koh. 2, 12; እስመ፡ይሰፈጥ፡ውእቱ፡ እምሰይጣናት፡ Phlx. 140.

አስተሳፈጠ፡ IV, 3 *facere ut quis se seduci* vel *pellici sinat:* በአስተሳፍጦ፡ (v. በአስፍጦ፡)ክናፍርየ፡ Judith 9, 10.

ስፉጥ፡ part. *seductus, seductilis, pellectu facilis* (sec. Lud. *fallax*) Lit. 171, 1, ubi ወራዙት፡ስፉጣን፡ emendandum est.

ስፍጠት፡ n. act., Pl. ስፍጠታት፡ *seductio, illecebra, deceptio,* ἀπάτη ስፍጠተ፡ብዕል፡ Matth. 13, 22; ስፍጠታተ፡ሰይጣን፡ Phlx. 4. 29.

ሰፋጢ፡ n. ag. *seductorius, deceptor,* ሰፋጢት፡ብዕል፡ Org. 5; ሰፋጢት፡ *illecebrae,* ut: ይመውእሙ፡ጻሕቀ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ወሰፋጢተ፡ብዕል፡ F. N. 45.

II. **ሰፈጠ፡** videtur i. q. سَفَدَ *veru infixit;* سَفَّدَ II. — At *Voc. Ae.*: ሰፈጠ፡ብ፡ሻጨረ፡ፋቀኢ፡ይ፡

መስፈጥ፡ ዘ፡አምሳለ፡ወረንጦ፡ Voc. Ae.

ሰፈፈ፡ I, 1 [amh. ,,to spread oneself, to soar“ Isenb. p. 62.] Subj. ይስፍፍ፡ 1) *se extendere, diffundi, increscere, percrebescere* [coll. ሰፈነ፡, صَفَّ et סָפַף]: (tamquam sinapi seminatum extendenda est praedicatio,) ወለዝንቱ፡ግብር፡ናሁ፡ንሬእዮ፡ኵሎ፡ዕለተ፡ይሰፍፍ፡በውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ (τοῦτο τὸ κήρυγμα τὴν οἰκουμένην ἐπιτρέχον) Chr. Ta. 21; እምከመ፡ጸርየት፡ልቡና፡ወኅሊና፡ኢይትዐደው፡እምዐቅሙ፡ወእምከመ፡ሰፈፈት፡ፍትወት፡ትከውን፡ሐጸ፡ቀታሌ፡ Fal. f. 76; de laude percrebescente, Org. 2) *abundare, refertum, plenum esse* [significatione propius ad שָׁפַע ضَفَا accedente]: ከመ፡ይስፍፉ፡መዛግብቲከ፡ብዙኀ፡ሥርናየ፡ወወይነ፡ማኅበብቲከ፡ይስፍፍ፡ Prov. 3, 10; ከመ፡እብነ፡ፈለግ፡ይሰፍፍ፡ (gl. pro እብነ፡ፈለገ፡ሶፎር፡) Job 22, 24. — *Voc. Ae.*: ሰፈፈ፡ሰፈነ፡ብ፡ሰፋ፡መላኢ ።

ስፉፍ፡ part. *late patens, extensum,* de firmamento, Lud. ex auct. Gregorii.

ቀ፡ litera alphabeti Aethiopici octava, quae ቃፍ፡ vocatur.

ቃህም et **ቀህም፡** subst. (m. Prov. 6, 6), coll. et sing., *formicarum* species; μύρμηξ, ተመየጥ፡ኀበ፡ቃህም፡ሀካይ፡ Prov. 6, 6; Did. 13 (ቀህም፡ ed. Platt p. 104); (nos quum in coelos sublati erimus,) ንሬእዮ፡ለሰብእ፡ከመ፡ቃህም፡ወዕፂያት፡ μύρμηκας) Chr. Ta. 16; ዘገቢ፡መዛግብት፡ praedicatur de ቃህም፡ sicut ተመይጥ፡ግብር፡ de ንሬት፡ Fal. f. 17; Deus ፈጠረ፡ለቀህም፡ (sic) ወለአናኅፅ፡በመትሕተ፡ምድር፡ወእንስሳ፡በመልዕልተ፡ምድር፡ Macc. f. 10. — Ludolfus hoc vocabulum explicat *fucus* (,,ignavum pecus“, quod Virgilius dicit) et huic interpretationi probandae affert ትጋሆሙ፡ (*sedulitas*) ለዕብስት፡ንህብ፡ወሀካይ፡ቃህም፡ Enc. Masc. 25; sed praedicatum ሀካይ፡ cum ትጋህ፡ minime concordat et Sx. Tubing. exhibet ወትግሀት፡ቃህም፡; illud ሀካይ፡ e loco Prov. 6, 6 perperam intellecto sumtum videtur). — *Voc. Ae.*: ቃህም፡ወሰኳዕት፡ብ፡ገብረ፡ጕንዳን፡ (vid. sub ሰኳዕት፡).

ቃል፡ *vox, verbum* vid. sub ቆለ፡

ቈላ፡ (minus bene ቆላ፡), subst., m. et fem., Pl. ቈላት፡ [non tam cum قِيل (גַּי גֵּאָיוֹת), quam cum غَوْرٌ et غَوْلٌ (a rad. עור, עוה, עוק) componendum esse videtur; vid. etiam ቀላይ፡; forma nominis a rad. ቀለወ፡ repetenda sit] 1) *vallis, locus depressus et humilis, regio* (*in alvei speciem*) *depressior,* κοιλάς, κοίλωμα, φάραγξ; Sing. ቈላ፡ Jes. 10, 29; ቈላ፡ዕሙቅ፡ 30, 23; Hen. 26. 27; at frequentius occurrit ቈላት፡ pro Sing. acceptum: Gen. 14, 10. 23, 2. 26, 17. 37, 14; Num. 13, 23; Deut. 2, 36; Kuf. 24; Jes. 15, 7. 17, 5. 22, 1. 5. 28, 21; Jer. 7, 31. 21, 13; Judith 12, 7; Plur. ቈላት፡ Jes. 7, 19. 8, 7. 11, 15. 34, 9. 57, 5; Hez. 6, 3. 32, 6. 36, 4; ልገታተ፡ቈላት፡ Hagg. 1, 4; Cant. 2, 1; Ps. 64, 14. 103, 11; Judith 2, 8. 7, 4; Hen. 26, 4. 5. 2) Hoc nomine appellant Aethiopes regiones Abyssiniae humiles ac depressas, ardoribus solis obnoxias, insalubres (opp. ደጋ፡, Isenb. lex. amh. p. 168; vid. Lud. hist. Aeth. I, 5, 1; Bruce Bd. II p. 4. 536; IV p. 330; Rüppell Bd. II p. 133), ut: እስመ፡መከነ፡ብሔሩ፡ቈላ፡ውእቱ፡ Chr. L. Atk. f. 29.

ቀለለ፡ I, 1 [קָלַל ضَلَّ قَلَّ] *levem esse,* a) *exiguum:* አበሳ፡ዘኢይቀልል፡እምዝኩ፡ Chr. Ta. 27. b) *facilem, faciliorem:* Matth. 9, 5. 19, 24; Luc. 19, 25; ዘያስተዐፅቡ፡ይቀልለከ፡ *quod difficile putant, tibi facile est,* Deg. c) *tolerabilem, commodum, molestiae expertem:* ትቀልል፡ሲኦል፡እምኔሃ፡ λυσιτελὴς μᾶλλον αὐτῆς Sir. 28, 21; imprs. c. suff. (Dat.): ታዐርፍ፡ነፍስከ፡ወይቀልለከ፡ *commodius tibi erit* Sir. 22, 13. d) *celerem:* ይቀሉ፡እምነ፡ንስር፡ 2 Reg. 1, 23; Job 9, 25; ይቀልል፡ሩጸቶሙ፡እምነፋስ፡ Clem. f. 62; ኅሊና፡ይቀልል፡ወይሰርር፡እምኵሉ፡ክንፍ፡ Chr. Ta. 22.

አቅለለ፡ II, 1 1) *levem* vel *leviorem facere, levare, exonerare, onus minuere; faciliorem reddere,* ከመ፡ያቅልል፡እዴሁ፡እምላዕሌክሙ፡ 1 Reg. 6, 5; አቅለልዋ፡ለሐመር፡ Act. 27, 38 rom.; Jon. 1, 5; አቀልል፡ለኪ፡ Vit. Barb.; ከመ፡ያቅልል፡ንስሓ፡ለእለ፡አበሱ፡ Clem. f. 143; አቅልል፡ሎሙ፡ዐሊዎቶሙ፡ *rebellionem iis faciliorem reddam* Jsp. p. 288. a) *remittere* alqd *de* onere (c. እምነ፡): አቅልል፡ለነ፡እምነ፡ግብርናት፡ 3 Reg. 12, 4. 9; መከሩ፡ከመ፡ያቅልሉ፡እምቀኖናቲሁ፡ (de poenitentiis ei impositis) F. M. 13. b) levem i. e. *celerem, pernicem facere:* አቅለሉ፡ክነፈሆሙ፡ዘመንፈስ፡ Lud. e Lit. Mss. 2) *pro levi et vili habere, parvi aestimare, vilipendere, spernere:* ውሉድ፡እለ፡ያቀልሉ፡አበዊሆሙ፡ Can. Gangr. 16; II Can. Nic. 29; ዘያቀልል፡ማኅበረ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ et ዘመሀረ፡አቅልሎ፡ቤተ፡ክ"ን፡ Can. Gangr. 5.

አቀለለ፡ II, 2 1) *levem existimare:* አቀለልኩ፡ዘንተ፡ምንዳቤ፡በእንተ፡ሥምረትከ፡ Jsp. p. 288. 2) *levare* alicui labores, *sublevare* alqm, c. c. Acc. prs. Ex. 18, 22.

ተቀለለ፡ III, 1 (an 2?) *allevari, relevari, levationem* *invenire*, c. **እምን፡** rei 4 Esr. 7, 42; **ስቡራነሂ፡ ወድዉያን፡ መፍትው፡ ይኅፅብ፡ ዲያቆን፡ ከመ፡ ይትቀለሉ፡ እምግዕር፡** Kid. f. 17.

አስተቃለለ፡ IV, 3 1) *levare* vel *sublevare* alicui alqd (alius sublevandi causa ipsum ferre onus): **ለእመ፡ ከኑ፡ እለ፡ ተሐበዩ፡ ብዙኃን፡ ወለለ፡ ፩ እምኔሆሙ፡ ያስተቃልሉ፡ ተዋሕሶቶ፡ ይደልዎ፡ ለዘንሥአ፡ ሐቢቶሙ፡ ከመ፡ ይትኅሠሥ፡ እምነ፡ ኵሎሙ፡ ኵሎ፡ ንዋዩ፡** F. N. 27; **ኢይደሉ፡ ፩ እምኔሆሙ፡ ያስተቃልል፡ አላ፡ ኵሎሙ፡ ኅቡረ፡** ibid. 2) a) *levem* vel *nimis levem sibi* vel *aliis existimare:* **አስተቃለለ፡ አመ፡ ይወድይዎ፡ ውስተ፡ ዐዘቅተ፡ እሳት፡** Sx. Mag. 6 Enc.; **ታስተቃልልኑ፡ ለቤተ፡ ይሁዳ፡ ዘንተ፡ ኀጢአቶሙ፡** Hez. 8, 17. b) *sibi* vel *aliis viliorem habere, vilipendere, minoris aestimare:* **እመበ፡ ዘያስተቃልል፡ ምሥዋዐ፡** F. M. 29, 4; Clem. f. 122; Lit. 173, 2; **እመበ፡ ዘተሀየየ፡ ወአስተቃለለ፡** F. M. 14, 6; **ኢታስተቃልሎ፡ ለጸላኢትከ፡ ወበዝንቱ፡ ትክውን፡ ምዉአ፡ ሎቱ፡** Fal. f. 39.

ቀሊል፡ adj., f. **ቀላል፡** *levis:* **ጾርየ፡ ቀሊል፡ ውእቱ፡** Matth. 11, 30; Clem. f. 233; **ደለዎ፡ (ለማይ፡) ወከነ፡ ቀሊለ፡ እምኵሉ፡ ማያተ፡ አፍራቅያ፡** Jsp. p. 272; trsl.: **ቀኖና፡ ቀሊል፡** *poenitentia levis* F. M. 23, 7; al. a) *exiguus, parvus, minor, vilis:* **ቀሊልኑ፡ በኀቤክሙ፡ አስተፀብሶተ፡ ሰብእ፡** μὴ μικρὸν ὑμῖν Jes. 7, 13; **ትግርምተ፡ ንጉሥ፡ ረሰየ፡ ቀሊለ፡** (*vilipendit*) Ter 27 Enc. b) *facilis, expeditus:* **ቀሊል፡ ኵነኔ፡** Ex. 18, 22. 25; **ዕፁብ፡ ቀሊል፡ ለእግዚ"፡** Deg.; **አእምሮ፡ በኀበ፡ ጠቢባን፡ ቀሊል፡** Prov. 14, 6; Sir. 11, 26; **ቀሊል፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ያብዕሎ፡ ለነዳይ፡** 11, 21; **በቀሊል፡** ῥᾳδίως, εὐκόλως *facile* Cyr. ad Th. f. 6. 10. c) *levis* animo: **ዘየአምን፡ ፍጡነ፡ ቀሊል፡ ልቡ፡** Sir. 19, 4. d) *celer:* **ቀሊላን፡** Koh. 9, 11; **ደመና፡ ቀሊል፡** Jes. 19, 1; **ቀላለ፡ ኮነት፡ ሕይወትየ፡** Job 7, 6; **ቀሊላት፡ እገሪሁ፡** 2 Reg. 2, 18; **ቀሊለ፡ ሩጸት፡** Lud. e Mss. Colb.

ቅለት፡ n. act. *levitas*, Lud. sine auct.

መቅለሊ፡ part. c. term. adj. 1) *qui levem reddit, levat, sublevat:* **መቅለሌ፡ ጾር፡ እግዚእን፡** Clem. f. 246; **መቅለሌ፡ ትክዝ፡** Fal.; **መቅለሌ፡ ነገር፡ ዕፁብ፡** Teb. Tab. 98; Mag. 27 Enc. 2) *qui leviter fert:* **ወአንሰ፡ ዕጉሥ፡ ወመቅለሊ፡ በኵሉ፡ ዘይረከበኒ፡ በእንተ፡ ሥምረትከ፡** Jsp. p. 288.

ቈልሕ፡ subst., *calyx* vel *folliculus florum* [num ad قَمْعَلَ قَعَلَ referendum?]: **ይትፌረዘዝ፡ ቈልሕ፡** διασκεδασθῇ ἡ κάππαρις Koh. 12, 5; Org. 6.

ቀለም፡ subst., plerumque m., Pl. **አቅላም፡**, Pl. Pl. **አቅላማት፡** (Org. 4) 1) *calamus* vel *stylus scriptorius* [قَلَمٌ], κάλαμος Ps. 44, 2; Did. 30; 3 Joh. 13; Hen. 69, 10; **ቀለመ፡ ኀጺን፡** (עֵט) Jer. 17, 1 vrs. nov. 2) *graphiarium, calamarium,* **ቀለመ፡ ጸሓፊ፡ በሐቌሁ፡** (קֶסֶת) Hez. 9, 2 vrs. nov.; Lud. comm. hist. p. 499 n. 26. 3) *ductus calami* Lud. comm. hist. p. 502 n. 37. 4) *atramentum, color scriptorius* [sicut in lingua Amh.]: **ገቢረከ፡ ደመከ፡ ቀለመ፡ ወዐጽመከ፡ ብርዐ፡** Deg.; **ጽሑፍ፡ በቀይሕ፡ ቀለም፡**, **በጸሊም፡ ቀለም፡** Abush. 46; (pictura in veste apparuit) **እንበለ፡ ቀለም፡** (*sine colore* picta) Enc. Tachs. 22.

ቅልመት፡ subst. *macula*, atramento facta, deinde quaevis alia: **ሕፅብ፡ ኵሎ፡ ቅልመታ፡ (ለኀጢአትየ፡)** Org.

ቀለምሲስ፡ vid. sub **አቡ፡ ቀለምሲስ፡**

ቀለምጤዳ፡, **ቀለምጢዳ፡**, **ቀላሚጤዳ፡** n. prgr. sc. κληματίδα (a κληματίς) *sarmenta* Dan. ap. 3, 22; Sx. Haml. 5.

ቀለምጽጽ፡ et **ቀለምጺጽ፡** subst., sing. et coll., *scintilla, scintillae* [a rad. قَلَصَ vel قَمَصَ *saliit*], σπινθήρ, σπινθῆρες Sap. 2, 2. 3, 7. 11, 19: M. M. f. 346; trsl.: **ወአኮ፡ እንበይነዝ፡ ዘቦሙ፡ መጠነ፡ ቀለምጺጽ፡ ፍርሀተ፡ እግዚ"፡** *sed inde non sequitur, eos scintillulam timoris Dei habere,* Const. Ap. 50.— *Voc. Ae.:* **ቀለምጺጽ፡ ዘ፡ የምጻድ፡ ሙርጥ፡ እሳት፡ ።**

ቀለሰ፡ rad. inus., cf. قَلَسَ et قَلَصَ.

ተቃለሰ፡ III, 3 *colluctari, luctari:* **ይትቃለስ፡ ምስሌሁ፡** Sx. Teq. 29 (bis). — Rad. Abb.: **ተቃለሰ፡ ዘ፡ ታገለ ።**

አስተቃለሰ፡ IV, 3 *facere ut collidantur, colluctentur;* trsl. de vaporibus et nebulis sursum volutis et volitando quasi colluctantibus: (Deus) **ዲበ፡ አርእስተ፡ አድባር፡ ለተነ፡ ጊሜ፡ ዘያጠይሶ፤ እንበለ፡ ረዓም፡ ዘያግሕሦ፤ ውስተ፡ አየራት፡ ዘያስተቃልሶ፤ ወለገጸ፡ ሰማይ፡ ርሒብ፡ ዐጽፈ፡ ደመና፡ ዘያለብሶ፡** M. M. f. 56.

ቀልቀለ፡ rad. quadrl., arab., قَلْقَلَ *commovit, agitavit* (vid. קִלְקֵל Ges. thes. p. 1217), قَلِقَ *vacillavit, commotus fuit.*

አንቀልቀለ፡ V A) intrs. 1) *commoveri, concuti, fluctuari, labefactari, vacillare* (σείεσθαι, σαλεύεσθαι, κινεῖσθαι); de fundamentis Ps. 17, 9; muris, domibus Hez. 26, 10; **አብያቲሃ፡ ዘኢያንቀለቅላ፡** Jes. 33, 20; statua: **ከመ፡ ኢያንቀልቅል፡** 40, 20. 41, 7; columnis: **አዕማዲሃ፡ ኢያንቀለቅል፡** Clem. f. 212; montibus, terra Jer. 4, 24; Mich. 1, 4; Nah. 1, 5; Ps. 59, 2. 92, 2. 95, 10; Jes. 13, 13; pedibus Prov. 3, 26; coelo Hen. 60, 4 (**አንቀልቀሉ፡**) Matth. 24, 29; navibus Hen. 101, 4; Clem. f. 128; **ያንቀለቅል፡ ለፌ፡ ወለፌ፡** Chr. ho. 11; jugo: **አርዑተ፡ ብዕራ፡ ዘያንቀለቅል፡** Sir. 26, 7; ossibus Jer. 23, 9; membris Job 9, 28; corde (**አንቀልቅል፡**) Hab. 2, 16; hominibus Jer. 17, 8; Jes. 22, 25; 1 Thess. 3, 3 Platt; **ዘኢያንቀለቅል፡** *immobilis* Ex. 25, 15; Hebr. 12, 27. 28. 2) rarius: *se movere, amoveri* ab alquo: **ኢያንቀለቅል፡ እኩይ፡ እምነ፡ ቤቱ፡** Prov. 17, 13; Cant. 2, 17. B) transitive: **ስእንዎ፡ አንቀልቅሎቶ፡** Luc. 6, 48; Cant. 8, 7; **ያንቀለቅሎ፡ ነፋስ፡** Sap. 4, 4; Am. 9, 5; Job 9, 5; **አንቀልቀለ፡ አዕጽምትየ፡** 4, 14; Phil. 1, 28; **አንቀልቅሉ፡ ሎቱ፡** κινήσατε αὐτῷ Jer. 31, 17.

ቀልቀል፡ vid. sub **ቈልቈለ፡**

ንቀልቃል፡ subst., Pl. **ንቀልቃላት፡**, *motus, commotio, concussio, agitatio*, Lud. e Mss. Colb.; **ንቀልቃለ፡ አፉሁ፡** ibid.; **ኀይለ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ እምድኅረ፡ ተዐቅበ፡ ብዝኅት፡ ለሕዋሳት፡ ወለንቀልቃላት፡ ትትወሀብ፡ ለድልዋን፡ ላቲ፡** (*multa cautione adhibita de sensibus et commotionibus* sc. animi) Phlx. 180.

መንቀልቅል፡ part. *commovens:* **ሥነ፡ ራእየ፡ አንስት፡ መንቀልቅል፡ ለፍትወት፡** Phlx. 106.

ቈልቈለ፡ quadrl. I [etiam **ቀልቀለ፡**, vid. **ቀልቀል፡**; significationes cum ad **ቀልቀለ፡** قَلْقَلَ, tum ad גִּלְגֵּל vergunt] 1) trans. *vibrare, rotare* gladium: **መጠውክዎ፡ ኩናትየ፡**

ወይቄለቍላ፡ላዕለ፡ምድረ፡ግብጽ፡ ἐκτενεῖ (נָטָה) Hez. 30, 25; ሶበ፡ቄልቄለ፡ኲናቶ፡ላዕለ፡አህጉሪሆሙ፡ Sir. 46, 2; et absol. (omisso ኲናተ፡) 2 Reg. 23, 8. 2) intrs. *vibrari:* ሶበ፡ቄልቄለ፡ኲናት፡ Sir. 46, 2 (v. ἐν τῷ ἐκκλίναι pro ἐν τῷ ἐκτεῖναι).

አቄልቄለ፡ II, i. q. **ቄልቄለ፡** n. 1, ut: አስተጻንዐ፡መገዘራዕቶ፡ወአቄልቄለ፡ኲናቶ፡ወረገዘ፡ Gad. T. II.

ተቄልቄለ፡ III, 1 1) *devolvi, deorsum declinare, declivem esse:* ይትቄለቄል፡መንፈቁ፡ለውእቱ፡ደብር፡መንገለ፡ደቡብ፡ κλινεῖ Zach. 14, 4. 2) in specie de sole, *ad occasum vergere, occasui vicinum esse:* Jud. 19, 9. 11; ተቄልቄለ፡ዐሐይ፡ κέκλικεν ἡ ἡμέρα Jer. 6, 4; Luc. 9, 12 rom.; 24, 29.

ቍልቁል፡ vel **ቊልቊል፡** part. *devolutus, deorsum vergens, declivis:* (cum alia prodigia fient tum hoc:) ማይ፡ኢይውሕዝ፡ቊልቊል፡አላ፡ዐቀብ፡ (sic) Fek. Jas.

ቀልቀል፡ subst. *locus declivis* vel *praeruptus, praecipitium;* ርእሰ፡ቀልቀል፡ τὸ ἄκρον τοῦ κρημνοῦ 2 Par. 25, 12; ከመ፡ዘማእከለ፡ቀልቀል፡ታንሶሱ፡ ἐπὶ ἐπάλξεων πόλεως Sir. 9, 13; ኢትንበር፡ደወለ፡ቀልቀል፡ምስለ፡ጸላኢከ፡ከመ፡ኢያጽድፍከ፡ M. M. f. 16; ከመ፡ታዕድዉ፡እምቀልቀል፡ወጸድፍ፡ Enc. Tachs. 14. — *Voc. Ae.:* ጸድፍ፡ቀልቀል፡አንሕስት፡ብ፡ገደል ።

ቍልቍሊት፡ subst. *declivitas*, Lud. sine auct.; Acc. **ቍልቍሊተ፡** adv. *deorsum:* ተሰቅለ፡ (suspensus) መልዕልተ፡አየር፡ቍልቍሊተ፡ Gad. T. H.; ተሰቅለ፡ (crucifixus) ልዑለ፡እገሪሁ፡ወቍልቍሊተ፡ድማሑ፡ Sx. Mag. 14 Enc.; Petrus አስተብቍዖሙ፡ከመ፡ይስቅልዎ፡ቍልቍሊተ፡ Deg.; Sx. Haml. 5; Teq. 1.

ቍልቋስ፡ subst., *nomen arboris* vel *fruticis*, in Abyssinia vernaculi: ረከቡ፡በውእቱ፡መከን፡ማየ፡ጽሩየ፡እንዘ፡የዐውዶ፡ቍልቋስ፡ Sx. Hed. 17 (in Actis Walata-Petros). — An **ቍልቋል፡** (nomen arboris satis notae, de qua vid. Isenb. p. 69; Bruce V p. 52—55; Rüppell I p. 307; Harris II Anh. p. 34) emendandum fuerit? at etiam in scholiis ad ሀሰጺ፡ legitur ቍልቋስ ።

ቀለበ፡ I, 1 [i. q. قَلَبَ] *vertere, versare horsum prorsum* vel *sursum ac deorsum:* ምንት፡የዐዕብ፡እምዘ፡ይቀልቡ፡ብዙኀ፡አስይፍተ፡ τί χαλεπώτερον τοῦ σφαιρίζειν ἐν ξίφεσιν; Chr. Ta. 16. — Aliud **ቀለበ፡** vid. sub **ቀለጸ፡**

ቊላቤ፡ subst. *inversio:* እፌኑ፡ላዕሌሆሙ፡ቊላቤ፡አፍ፡ Fek. Jas.

ቊላኖስ፡ vel **ቊለሲን፡**, n. prgr., ut mihi videtur φελόνης, φαιλόνης (arab. ف perperam lecto ق) *plancta, casula:* (patriarcha) ሰፍሐ፡ቊላኖስ፡ (v. ቊለሲኖ፡) ዲበ፡ምድር፡ M. Tom. Paulo infra legitur: ወወድቀት፡ጠማር፡ማእከለ፡ጌላንስን፡, quod non potest non ejusdem vocabuli esse forma alia. (Amh. ቀልነስወት፡ Isenb. p. 69 huc non pertinere videtur).

ቀለንቶን፡ n. prgr., sc. *calendae:* (Christus natus est) በወርኀ፡ሮሜ፡ቅድመ፡፰ቀለንቶን፡ዘየንዋርዮስ፡ Cyr. in append. p. 131.

ቀለወ፡ I, 1 [amh. **ቈላ፡**; קָלָה قَلَا قَلَى; vicinum est **ቀለየ፡** n. I.] *torrere, frigere:* ቀሊወከ፡ M. F.

ተቀለወ፡ et **ተቈለወ፡** III, 1 et 2 1) *torreri, frigi, coquendo macerari:* ተቀለዉ፡ወተኀድየ፡አዕጽምትየ፡ Job 30, 30; ትትቈለዎ፡ነፍሱ፡ውስተ፡አፍቅሮ፡እግዚ"፡ Phlx. 106 (de aestu amoris agitur). 2) ut videtur, *stigmari:* ሶበ፡ለብሰ፡ባሕታዊ፡አስኬማ፡ይነሥእ፡እምጸጋ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ተቀልዎተ፡መንፈሳዊተ፡ Phlx. 174; ይትቈለው፡ዘበመንፈስ፡ 231.

ቅልው፡ part. *frixus (frictus), tostus* Lev. 2, 14. 23, 14.

I. **ቀልዐ፡** I, 1 [جَلَعَ *exuit;* جَلِعَ *exuta fuit* mulier; *impudica fuit* (גִּלָּה خَلَعَ חִלִּין); قَلَعَ *extraxit, evulsit;* قِلْع קֶלַע *velum;* opp. est **ገለወ፡**] Subj. **ይቅላዕ፡**, *revelare, retegere, aperire, detrahere* vel *exuere* velamen, vestem, al.: ቀልዐት፡ግልባቤ፡ገጻ፡ Sx. Ter 16; አብእሲቶ፡ለምንት፡ትቀልዒ፡ግልባቤ፡ርእስኪ፡እንዘ፡ትሥሕቂ፡ Chr. Ta. 15; አዘዘ፡ይቅልዑ፡ግልባቤ፡ገጻ፡ Sx. Hed. 16; ቅላዕ፡መንጦላዕተ፡ሕማም፡ዘግልበብ፡ላዕለ፡ገጽየ፡ Phlx. sub fin.; Lit. 172, 1 (ubi መንጦላዕተ፡ legendum est); Gad. Ad. f. 6; አዘዘ፡ከመ፡ይቅላዕ፡ልብሶ፡ Sx. Tachs. 10; ኀፍረት፡ቀሊዐ፡መጽሐፍ፡ለዘኢያእምር፡ሆህያተ፡ M. M. f. 187 et 342. (Lud. statuit significationem intrs.: *detractum fuit velum*, et affert: ይቅላዕ፡ደበትር፡ Org. 5; modo lectio sana sit!). — *Voc. Ae.:* ቀፈጸ፡ቀልዐ፡ዘ፡ገለጸ ።

ተቀልዐ፡ III, 1 *revelari, retegi, detrahi, exui:* ይትቀላዕ፡መንጦላዕት፡ዘቅድመ፡ገጹ፡ Lit. Jac.; Gad. Ad. f. 8; ዘልፈ፡እንጡሉዕ፡እንበለ፡ተቀልዎ፡ M. M. f. 297.

ቅሉዕ፡ part. *revelatus, retectus:* ብእሲት፡ኢትኅድግ፡ሥዕርታ፡ከመ፡ይኩን፡ቅሉዐ፡ውስተ፡ቤተ፡ክር"ን፡ F. N. 11.

ቀላዒ፡ n. ag. *revelans, retegens, detrahens:* (እግዚ"፡) ለብርሃን፡ልብየ፡ቀላዒ፡ግላ፡ Teb. Tab. 13.

II. **ቀልዐ፡** inus. sc. קָלַע ܩܠܥ *funda projicere.*

መቅልዕ፡ subst. *funda* Gad. Ad. f. 126. 127 [مِقْلَاع، مِقْلَع].

ቅልዓ፡ n. prgr. sc. قَلْعَة *arx, castellum*, pecul. in vertice montis, Jsp. p. 318. 325.

ቍልዒ፡ subst., m., Pl. **ቍልዒያት፡** [ei Lud. comparavit قَلَّاع *satelles praetoris;* fortasse propagatum est e rad. primaria **ቀለለ፡**, ob servi *minorem* sive aetatem (cfr. قُلَّى *puella parva* et de significatione ܛܠܝܐ, غِلْمَان al.) sive ordinem] *famulus (domesticus, minister)* παῖς, παιδάριον, θεράπων Gen. 18, 7; Jud. 7, 10. 19, 3 seq. (νεανίας); 1 Reg. 1, 14; 3 Reg. 18, 43; Jer. 41, 16; ቍልዒያት፡ Jsp. p. 286. 291. In specie nomine ቍልዒ፡እግዚ"፡ honorifico distinguuntur viri pietate eximii Gen. 18, 17; Num. 14, 24; Jos. 1, 2. 11, 12. 15; Kuf. 24; Job 2, 3. 42, 7. 8; Jes. 20, 3. 22, 20. 37, 35. 43, 10. 44, 1. 21. 45, 4. 52, 13; Bar. 3, 37; Hez. 28, 26; 4 Esr. 5, 30; Luc. 1, 54. 69. — *Voc. Ae.:* ወዓሊ፡ቍልዒ፡ዘ፡ሎሌ፡; *aliud:* ቍልዒ፡ብ፡ሎሌ፡ወዳጅጊ፡ይ፡

ቍልዒት፡ subst., fem. *famula (,domestica)* 1 Reg. 25, 41; ἅβρα Judith 8, 33; παιδίσκη 10, 10. — *Voc. Ae.:* ቍልዒት፡ዘ፡ገረድ ።

ቍልዕውና፡ subst., sec. Lud. *pueritia* Org. 7.

ቈለዘ፡ sec. Lud. *amputare, abscidere* securi arbores, frutices, spinas, Org. 5.

መቍለዝ፡ subst. *securis bellica, bipennis* (amh. ፋስ፡), Lud. sine auct.

I. **ቀለየ፡** I, 1 [vicinum est **ቀለወ፡**] proprie *torrere*, deinde trsl. *urere* (i. e. *mordere, pungere* vel *condemnare*), de conscientia: **ይቀልየከ፡ልብከ፡** (v. **ልበከ፡** et **በልብከ፡**) 3 Reg. 2, 44 (hebr.); Rom. 2, 15; 1 Joh. 3, 20 rom.; 3, 21 (καταγινώσκειν); **ሊተሰ፡ፈድፋደ፡ያሐዝነኒ፡ወያቴክዘኒ፡ወይቀልየኒ፡ልብየ፡በእንተ፡** Macc. f. 19. — *Voc. Ae.*: **ይቀልየኒ፡ዘ፡ይዘለፈኒ፡**; *aliud*: **ይቀልየኒ፡ዘ፡የሐተኒ፡ወበዘ፡ይገልጽ**።

II. **ቀለየ፡** I, 1 [vicinum **ቈላ፡** q. v., nec non قَعُرَ, قَعَرَ] *profundum esse*, instar abyssi: (Deus) **ይቀሊ፡እምቀላየ፡ቀላያት፡ወይትሌዐል፡እመልዕልተ፡ሉዓሌ፡** M. M. f. 322; Athan. de Trin.; **ልዑል፡ውእቱ፡እመልዕልተ፡መልዕልት፡ወይቀሊ፡እምነ፡ዕመቅ፡** Phlx. sub fin. — Rad. Abb.: **ቀለየ፡ዘ፡ጥልቀ፡ሆነ፡** (Lud. ex auctoritate Gregorii statuit: *scrutari, explorare profunditatem.*).

አቀሌለየ፡ vel **አቈልለየ፡** quinquel. II, *explorare* profundum, *scrutari*: **ነዳይ፡ማእምር፡ያቀሌልዮ፡** (v. **ያቈልልዮ፡**) πένης νοήμων καταγνώσεται αὐτοῦ Prov. 28, 11 (var. **ይሌብዎ፡**, al. **ያቀልሎ፡**; Hebr. habet יַחְקְרֶנּוּ), quamquam haud satis certum videtur, annon Aethiops καταγνώσεται *condemnabit* (cfr. I **ቀለየ፡**) intellexerit.

ቅሉይ፡ part. *profundus* instar abyssi, Org.

ቀላይ፡ subst., m. et fem., Pl. **ቀለያት፡** et **ቀላያት፡** *profundum, imum* tam maris et fluviorum quam terrae, *abyssus, vorago, barathrum*, βάθος Jes. 7, 11 (opp. **አርያም፡**); **ቀላየ፡ባሕር፡** Jes. 51, 10; Am. 9, 3; Hez. 26, 12; Luc. 17, 2; **ቀላያተ፡አፍላግ፡** Job 28, 11; Zach. 10, 11; **ቀላያተ፡ማያት፡** Ps. 76, 16. 68, 18; ἄβυσσος Gen. 7, 11; **ቀላያት፡ነቅዑ፡** Prov. 3, 20; Ps. 32, 7. 41, 9. 103, 7. 148, 7; Job 28, 14. 36, 16. 38, 16; **ዕሙቅ፡ቀላይ፡** Sir. 24, 5; **ማየ፡ቀላይ፡** 24, 29. 16, 18. 42, 18. 43, 23; Jes. 44, 27. 51, 10; Dan. ap. 3, 31; Rom. 10, 6; Apoc. 9, 1. 2. 11, 7; Kuf. 2. 5. 48; 4 Esr. 5, 5. 8, 27; βόθυνος Jer. 31, 43. 44; καταιγίς Ps. 68, 19; λίμνη Luc. 8, 22; **ባሕርኑ፡አው፡ቀላይ፡** δράκων (תַּנִּין) Job 7, 12; ᾅδης **ዕመቃ፡ለቀላይ፡** Job 11, 8; Am. 9, 2. Transl.: de rebus immense profundis, ut de misericordia Dei Org. 3.

ቀለደ፡ rad. inus.; قَلَدَ 1) *collegit* fluida *in receptaculo* (كَلَتَ كَلَدَ). 2) *torsit* (ܩܠܳܕܳܐ *annulus, circulus*).

መቅለድ፡ et **መቅልድ፡** subst., Pl. **መቃልድ፡** *labrum, pelvis*, λουτήρ Ex. 30, 18 (c. var.). 28; 3 Reg. 10, 21; (Christus) **ነሥአ፡ማየ፡ወወደየ፡ውስተ፡መቅለድ፡ወኀፀበ፡እግረ፡አርዳኢሁ፡** Mavâs. n. 52; κρατήρ Ex. 24, 6. — *Voc. Ae.*: **መቅለድ፡ዘ፡ሰን፡**; *aliud*: **ዘ፡ነሰነስት**።

ቀልደድ፡ subst. *orbis, arcus* sc. **ቀልደደ፡ዐይን፡** *supercilium* (coll. גַּב עַיִן; sec. Lud. *palpebra*) Org. 2. — *Voc. Ae.*: **ጠስ፡ቀርኀብ፡ቀልደድ፡ብ፡ቅንድብ**።

ቀለጸ፡ I, 1 et **ቀልጸጸ፡** quadrl. I [amh. **ቀለበ፡**; كُلَّابٌ *harpago* et مِخْلَبٌ *aduncus unguis*, خَلَبَ *unguibus arripuit, momordit*; ad significationem fere propius accedit لَقِفَ *arripuit celeriter rem jactam; rapide cepit* rem, ut famelicus; II *deglutivit*] *hiante ore excipere, avide dentibus arripere* (et *deglutire*): **በሀየኒ፡እኤዝዝ፡ለከይሲ፡ወይቀለጾሙ፡** (v. **ወይቀልጾሙ፡**) δήξεται Am. 9, 3; Gad. T. H. (vid. sub **ሎለወ፡**); **ወደይዎሙ፡ውስተ፡ግብ፡ወቀለጽዎሙ፡ዐናብስት፡እንበለ፡ይብጽሑ፡ውስተ፡ምድር፡** M. M. f. 146; dracones **እለ፡ይቀልጹ፡ነፍሳተ፡** Org. 5. — Etiam per **በ፡** (amharice) scribitur, si quidem hoc exemplum huc pertinet: (cruce eum tuearis) **በዘ፡ኢይክሉ፡ቀልበቶ፡መስተቃርናን፡ሠናይ፡** Kedr f. 58. — *Voc. Ae.*: **ቀልጸጸ፡ሐከየ፡ነሰከ፡ብ፡ነከሰ**።

ቈለፈ፡ rad. inus. 1) ܩܠܰܦ קָלַף قَلَفَ **ቀረፈ፡** قَرَفَ *decorticare*; ܩܠܳܦܳܐ *cortex, squama, membrana*, قِلْفٌ vel قِرْفٌ *cortex, libra*, قَلِفَ et غَلِفَ *praeputio praeditus fuit*, قُلْفَةٌ *praeputium*. 2) amh. **ቈለፈ፡**, قَفَلَ II. IV *pessulum obdere, obserare*; קוּלְפָּא, قُفْلٌ *pessulus, sera*.

አቍለፈ፡ II, 1 var. pro **አቅፈለ፡** 3 Reg. 6, 28.

ቍልፍ፡ subst., Pl. **ቍልፋት፡** *pessulus, sera*: **እለ፡ይሰብሩ፡ቍልፋተ፡** (fures) F. N. 49; (fures) **እለ፡ያርኅዉ፡ቍልፈ፡ጸኒሖሙ፡ጊዜ፡የሐውር፡በዓለ፡ቤት፡ቀቲሮ፡ወነጊሆ፡** F. M. 17, 7; Gad. Ad. f. 169.

ቍልፈት፡ n. act. et subst., Pl. **ቍልፈታት፡** (Jos. 5, 3) *praeputium* 1 Reg. 18, 27; Kuf. 1. 15. 30; Col. 2, 13; Eph. 2, 11; Gal. 2, 8 Platt; Rom. 2, 25—27.

ቈላፍ፡ et **ቈላፊ፡** (Jud. 14, 3 F; 15, 18) adj., *praeputiatus, incircumcisus* Ex. 12, 48; 1 Reg. 17, 56. 18, 25; Jes. 52, 1; Jer. 9, 25; **ኵሎሙ፡አሕዛብ፡ቈላፋን፡ነፍስቶሙ፡** 9, 26; Hez. 31, 18. 21 seq.; 44, 7. 9; Esth. 4, 17 apocr.; Rom. 2, 26. 4, 12; Col. 3, 11; Org. 4.

ቀልፎንያ፡ n. prgr. *resina colophonia*: **ቃር፡ወፒሳ፡ወተይ፡ወቅጥራን፡ወጂልጥር፡እምነ፡ቀልፎንያ፡** Sx. Haml. 5.

ቆሐልት፡ n. prgr. sc. קֹהֶלֶת i. e. *Ecclesiastes* liber biblicus, F. N. 2.

ቀሐመ፡ transpositis literis pro **ቀምሐ፡** passim in libris Mss. occurrit.

ቃሕቀሐ፡ quadrl. I [ܐܬܩܰܥܩܰܥ, تَحَقْحَقَ, قَعْقَعَ] *strepitum* vel *sonitum edere* ore, *murmurare*: **ወእመቦ፡ዘትፈቅድ፡በውስተ፡ማእድ፡ኢትንብብ፡ቃሕቃሕ፡** *si quid tibi necessarium est ad mensam, noli loqui: sonitum* (signi) *da* Reg. Pach.; **አልቦ፡ዘይትናገር፡አላ፡ይቀሐቅሑ፡** ibid.

ቀሐወ፡ (etiam per **ኀ** et **ሀ**) I, 1 [proprie, ut videtur, *viribus contendere*, coll. כָּחַ, nec non كَاحَ *pugnando vincere*] 1) *contendere, niti ad* alqd, *aemulari*: **ቀኖ፡** (**ቀናእ፡** Platt) **ለንስሐ፡** Apoc. 3, 19 rom.; **አምላክ፡ዘኢይቀሕውዎ፡** *Deus cui nullus est aemulus* Lit. Joh. 2) *certare, contendere cum* aliquo de praemio vel honore obtinendo, Lud. sine auct.

ተቃሐወ፡ III, 3 (etiam **ተቀሐወ፡** et Imprf. **ይትቀሐው፡** pro **ይትቃሐው፡** scriptum, gramm. § 48) 1) *aemulari, mutua aemulatione certare* vel *concertare, contendere* ad alqd, *zelo prosequi* alqm, in bonam partem: **ይትቃሐዊ፡ በምግባረ፡ትሩፋት፡** Chr. ho. 22; Tit. 2, 14; **ይትቃሐው፡በገድል፡ዝንቱ፡አበ፡** Gad. T. H.; 1 Cor. 13, 13 rom.; 14, 1; c. **ለ፡** rei 1 Cor. 14, 12. 39; c. **ለ፡** prs. 2 Cor. 7, 7; c. **ምስለ፡** Hebr. 10, 24; c. Acc.: **አላ፡ከመ፡ይትቃሐዎሙ፡ለነሀብት፡ብሩር፡** ἀντερείδεται Sap. 15, 9; **አጋቶንሃ፡እንዘ፡ይትቃሐው፡ፈጺመ፡** Enc. Mag. 27. 2) in malam partem: *invidere, zelotypum esse,* **ኢትትቃሐው፡እኩያን፡** ζηλώσῃς Prov. 24, 1; **ብእሲት፡ኢትትቃሐው፡ምስለ፡ምታ፡** F. N. 11 (nisi hoc ad n. 3 referre malueris). 3) *pertinaciter et acerbius concertare, contentiosum esse, rixari:* **ለእመ፡ተቃሐወ፡በዝንቱ፡** ἐπιμένων *si pertinaciter insistit* II Abt. 4; **ተቃሕዎት፡** ἔρις et ἐριθεία Phil. 1, 15 et 2, 3 Platt; **ጋእዝ፡ወተቃሕዎ፡** Sx. Genb. 21; c. **ምስለ፡**, ut: **ኢትትቃሐው፡ምስለ፡ዘይብዕለከ፡** μὴ ἔριζε Sir. 8, 2; c. **ለ፡** prs. Gen. 26, 35. — *Voc. Ae.:* **ተቀሐወ፡ዘ፡ተፈክከረ፡**; *aliud:* **ተቀሐዊ፡ዘ፡ተከራከሩ፡** ።

ቃሕው፡ et **ቀሐው፡** subst. 1) *certamen, certatio* aemulantium: **ቃሕወ፡ነገር፡** Lud. e Syn.; **ቃሕወ፡ግብረ፡ምስለ፡** caet., Org. 4. 2) in malam partem: *certandi libido* et *acerbia, obstinatio rixantium:* **ቀሐው፡** (v. **ቃሕው፡**) μήνιμα Sir. 40, 5; Gen. 49, 5; **በቃሕው፡** *pertinaciter* Can. Ant. 14 (16). 3) *invidia, zelotypia:* **ቅንአት፡ወቃሕው፡ወሚን፡ወአፍቅሮተ፡መዊእ፡ወጽልእ፡** Phlx. 56. 81.

ቃማ፡ subst. *colli indumentum, torques, monile,* μανιάκης Dan. 5, 16. 29 in Cod. Curz. (v. **ባዝግና፡**); **ሰላም፡ለክሣድኪ፡ቃማ፡ንጽሕ፡ዘዐነቀ፡** III Sal. Mar. 18; Form. Conf.; Sx. Nah. 30 Enc. (vid. sub **አስተርሰየ፡**); **ቃማ፡ወርቅ፡ይደይ፡ውስተ፡ርእሱ፡** Org. — *Voc. Ae.:* **ቃማ፡ዘ፡የጎንገት፡** [Altera vocabuli forma est **ገማ፡** De etymo haud constat. Num κημός ⲔⲎⲘⲞⲤ كُمَّة?]

ቍማል፡ subst. [قَمَّال قَمْل קַלְמְיָא] *pediculus, pediculi:* **በአንቃል፡ዘውእቱ፡ቍማል፡** Lud. e Libr. Myst.

ቀመለ፡ I, 1 *pediculos quaerere iisque liberare* alqd (*expediculare*), φθειρίζειν, c. Acc. rei: **ወይቀምላ፡ለምድረ፡ግብጽ፡ከመ፡ይቀምል፡ኖላዊ፡አልባሲሁ፡** Jer. 50, 12.

ቀምሐ፡ I, 1 *pabulum carpere (et vorare), pasci, vesci* [قَمُوَ *pinguis fuit; in loco permansit ob pabuli copiam camelus;* IV *pinguefecit* pecora pabulum; قَمْح *triticum:* קֶמַח *farina*] proprie de bestiis: **ይቀምሕ፡በውስተ፡ኀል፡** Job 6, 5; c. Acc.: **ይቀምሕ፡ዐንበሳ፡ሐሠረ፡ከመ፡ላህም፡** Jes. 11, 7. 30, 24. 65, 25; **ኢይረክቡ፡አልህምት፡ዘይቀምሑ፡ውስተ፡ምቅማሖሙ፡** Hab. 3, 17; transfertur ad homines: **ሐመደ፡ከመ፡አክል፡ቀማሕኩ፡** Ps. 101, 10. 71, 9; Mich. 7, 17; (infans cum alimenta noxia et salubria distinguere nesciat,) **ይቀምሕ፡መሬተ፡ውስተ፡አፉሁ፡** χοῦν ἐνέβαλε εἰς τὸ στόμα Chr. ho. 8; (Judaei cum nec molere nec coquere possent) **ይበልዑ፡ኀጠተ፡ሥርናይ፡ጥሬየ፡ወይቀምሑ፡ሐረጸ፡** Jsp. p. 367. — Rad. Abb.: **ቀምሐ፡ዘ፡አፈረ፡** (i. e. **አውፈረ፡**).

አቅምሐ፡ II, 1 *pabulum praebere* vel *objicere* (in praesepiis), *pascere,* χορτάζειν: **ለአድግሰ፡አቅምሐ፡** Sir. 30, 33; **ዘከመ፡ያቀምሕ፡ብዕራሁ፡** 38, 26; **አቅመሐ፡** (forma obsoleta pro **አቅምሐ፡**) **ለአእዱጊሁ፡** Jud. 19, 21; c. dupl. Acc. (ψωμίζειν) **አቅምሐኒ፡ሐመደ፡** Thren. 3, 16.

ቀምሕ፡ subst., plerumque m., Pl. **አቅማሕ፡** et **አቅማሕት፡** (Apoc. 18, 14), Pl. Pl. **አቅማሓት፡** (Jer. 2, 21. 36, 5) *esculentum, quod terra gignit, cujusvis generis, proventus, fruges, fructus,* γέννημα **ፍጡነ፡ትበልዕ፡ቀምሓ፡** Sir. 6, 19; **ትጸግቡ፡እምነ፡ቀምሕየ፡** 24, 19. a) *arborum et fruticum, poma, fructus auctumnales:* **ይተክሉ፡ወይነ፡ወይበልዑ፡ቀምሖ፡** Jes. 65, 21; **አልቦ፡ቀምሐ፡ውስተ፡ወይን፡** Hab. 3, 17; βότρυς Deut. 32, 32; **ሠረጸ፡ፍሬሃ፡ከመ፡ቆዐ፡ቀምሕ፡** ὡς περκαζούσης σταφυλῆς Sir. 51, 15; καρπός (ἀμπελώνων) Jes. 37, 30; **ኵሎ፡አቅማሓተ፡ጽድቅ፡** Jer. 2, 21; **ዐቃቢሁ፡ለቀምሕ፡ይሬኢ፡ፍሬሁ፡** Sir. 27, 6; ἀκρόδρυα Cant. 4, 13. 5, 1. 7, 14; **ዕፀወ፡ቀምሕ፡** ξύλον βρώσιμον 2 Esr. 19, 25; **ኵሉ፡አቅማሐ፡ገዳም፡** Joel 1, 12; ὀπώρα Jer. 31, 32. 47, 10; Apoc. 18, 14; **ልገተ፡ዐቃቤ፡ቀምሕ፡** ὀπωροφυλάκιον Jes. 1, 8. 24, 20; Ps. 78, 1. b) *herbarum et seminalium,* in specie *hortensium: olera, legumina,* al.: κῆπος: **ሰሚሮ፡አቅማሒከሙ፡** Am. 4, 9; Jer. 36, 28; **ትክሉ፡አቅማሓተ፡** φυτεύσατε παραδείσους Jer. 36, 5; **አቅማሐ፡አዝርእት፡** („legumina seminum“) et **አቅማሐ፡አትክልት፡** („legumina olerum“) Lud. ex Org. 2; **አቅማሐ፡አፈዋት፡** et **ጽጌያት፡** („fructus aromatum et florum“) Lud. ex Org. c) Inde **ዐጸደ፡ቀምሕ፡** *hortus, viridarium,* κῆποι **ዐጸደ፡አቅማሕ፡** Am. 9, 14; παράδεισος **አዕጸዳተ፡ቀምሕ፡** Hez. 28, 13; 2 Esr. 12, 8; vel **ገነተ፡አቅማሕ፡** Dan. ap. 1, 7. — *Voc. Ae.:* **ቀምሕ፡ብ፡ፍሬ፡** ።

ምቅማሕ፡ subst. 1) locus ubi pascuntur, *pastus:* **ፈሐልክሙ፡ከመ፡አልህምት፡በኀበ፡ምቅማሖሙ፡** ἐν βοτάνῃ Jer. 27, 11. 2) in specie: *stabulum, praesepe,* φάτνη Jes. 1, 3; Hab. 3, 17; Luc. 13, 15.

ቀመረ፡ I, 1 [proprie: *ligare* (coll. קָמַר *accingere,* קִמּוּר قُمْرَة *cingulum;* מִכְמֹרֶת *rete;* قَمَطَ *colligavit vinculo*); deinde *fornicem compingere* vel *fornice instruere* (coll. אֲגֻדָּה, عَقَدَ II)] 1) *camerare, concamerare, fornicare, fornice instruere:* **ይቀምር፡ውስተ፡ሰማይ፡** ἐγύρωσεν οὐρανόν et **እደዊሁ፡ለልዑል፡ይቀምሮ፡** χεῖρες ὑψίστου ἐτάνυσαν αὐτό Sir. 43, 12; **አክ[illegible]ለዕዕ፡ዘትሰውቆን፡ወትቀምሮን፡** (sc. ecclesias tuas) Gad. Lal. 2) *rotundare, orbiculare:* (**እግዚ"፡**) **ዘዐውደ፡ዐሐይ፡ወወርኃ፡ከመ፡መጽሄት፡ቀመረ፡** M. M. f. 17.

አቀመረ፡ II, 2 id. q. **ቀመረ፡** n. 1, ut: **እዴሁ፡ለልዑል፡ያቄምሮ፡** Sx. Genb. 16 (e Sir. 43, 12).

ተቀመረ፡ III (, 1 an 2?) *fornicari, camerari* Lud. ex Org.

ቅሙር፡ *concameratus, fornice instructus* 3 Reg. 7, 41.

ቀመር፡ subst., Pl. **አቅማር፡** 1) *camera, fornix, opus concameratum,* καμάρα Jes. 40, 22; **ዘሰቀሎ፡ለሰማይ፡ከመ፡ቀመር፡ዘእንበለ፡ዐምድ፡** Lit. 176, 1; Kedr f. 13; Gad. Lal.; Chr. Ax. Hoc eodem nomine appellatur „*junctura trabium* super columna aedificii media, **ሦርዌ፡** dictā“, Lud. 2) *aedes concameratae:* **አንቲ፡** (Maria) **ውእቱ፡ዳግሚት፡ቀመር፡እንተ፡ትሰመይ፡ቅድስተ፡ቅዱሳን፡ወውስቴታ፡ጽላት፡ኪዳን፡፲ቃ**

ላት፡ Laud. Mar.; Org. 3. 4. 3) *orbis, circulus:* **ዐውደ፡ ቀመሩ፡ ለወርኅ፡** M. M. f. 11; Ssal. Req. 4) *cyclus* (in computo annorum): **፲ወ፱ አቅማር፡** Vis. Bar.; Catal. Cod. Mus. Brit. p. 4 et 5; **ናሁ፡ ኀልቀ፡ ቀመርን፡ ዘተውህበ፡ ለአዳም፡ ፸፻ ዓመት፡** Cod. Mus. Brit. XIX; d'Abbadie Catal. p. 45. 142. 5) *luna* i. e. قَمَر Abush. (crebro); **ዐውደ፡ ቀመር፡** (aliâs **ዐውደ፡ ወርኅ፡**) *circulus lunaris* vel *decemnovennalis* (vid. Ideler, Handb. der math. u. techn. Chronol. II. p. 192) Abush. 1. 24; quare etiam *tabulae computi paschalis* (ut qui illo circulo lunari innitatur) **ዐውደ፡ ቀመር፡** nominantur, ex. gr. Cod. Mus. Brit. XXXVII; d'Abbadie Cat. p. 217. 6) „*intercolumnium*“ i. e. „*series* vel *loculus in tabella lineis conclusus* (q. d. *conclave* Kammer)“ Lud., N. T. rom. in proëm. (sc. **ቀመር፡** vel **ሥርዐተ፡ ቀመር፡** vertitur κανών (*titulus*) in Epistola Eusebii ad Carpianum). — *Voc. Ae.:* **ቀመር፡ ዘ፡ ገበታ፡**; *aliud:* **የምሰሶ፡ ገበታ፡**; *aliud:* **ቀመር፡ ዘ፡ ወርኅ።**

ቀመራዊ፡ adj. rel. *lunaris:* **ወርኅ፡ ቀመራዊ፡** *mensis lunaris* Abush. 8; **ኍልቍ፡ ቀመራዊ፡** et **ዐሐያዊ፡** Abush. 31.

መቃምር፡ i. e. مُقَامِر *alcâ ludens* F. N. 43, 12.

ቀሚስ፡ vid. sub **ቀሚጽ፡**

ቆሞስ፡ n. prgr., Pl. **ቆሞሳት፡** [قومس et قومص] *hegumenos, procurator, judex* ecclesiae, dignitate sacerdotem antecedens, Abush. 50 (ter); **ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ ወእልቆሞሳት፡** Gad. T. H.; editor N. T. rom. (**ተስፋ፡ ጽዮን፡**) dignitate erat **ቆሞስ፡**, Lud. (Vid. etiam Lud. hist. Ae. III, 7, 26; Harris II p. 165).

ቀምተራ፡ vid. sub **ቀምጠራ፡**

ቀመጠ፡ rad. inus., sc. קָמַט קָמַץ *firmiter comprehendit,* قَمَطَ *constrinxit fune pedes;* ܩܡܛ *corrugatus est.*

ተቀመጠ፡ III, 1 (verbum amharizans; quasi: *comprehensum teneri* i. e.) *considĕre, subsidĕre, sedere et manere:* **በጽሐ፡ ኀበ፡ ምኔት፡ ወተቀመጠ፡ ኀበ፡ ዴዴ፡ ወበከየ፡** Phlx. 28; **ኀበ፡ እቀውም፡ ወኀበ፡ እትቀመጥ፡** Ssal. Req.

ቀምጠራ፡ (**ቀምተራ፡** Lud.) subst., Pl. **ቀምጠራት፡** et **ቀማጥር፡** (Lud.) 1) *arca, loculus, capsa, fiscus* [قِمَطْر]: **እስከሬን፡ ቀምጠራ፡** Joh. 13, 29 Platt; (Judas Ischariotes) **ከነ፡ ሰራቄ፡ ብሩር፡ ዘውስተ፡ ቀምጠራ፡ ዘእስከሬነ፡ እግዚኡ፡** M. M. f. 88; **እለ፡ ይትፌሥሑ፡ በብዝኀ፡ ዕንቆሙ፡ ክቡር፡ ወኪያሁ፡ ዕንቈ፡ የዐቅቡ፡ ውስተ፡ ቀምጠራት፡ ዘጊሐሙ፡ ጽኑዐ፡** hom. Cyr. f. 129. 2) sec. Lud. etiam: „*fibula* seu *clausura*, qua cingulum corpori junctum claudimus“ (coll. قَمْطَر et كَمْتَر).

ቀምጥዐ፡ (et **ቀምጠወ፡**) rad. inus. quadrl.; eam inserta nasali e قَطَعَ *secare* ortam conjecit Dorn de ps. aeth. p. 69; at videas annon e rad. **ቀመጠ፡** derivata sit et proprie significet: *compactum* et *durum solum* vel *glebas* (rastro vel occa) frangendo *complanare*.

አቀምጥዐ፡ (vel **አቀምጠወ፡**) II *occare, complanare* agrum: **አከኑ፡ አቀምጢዮ፡ ገራህቶ፡ ሶቤሃ፡ ይዘርእ፡** ὅταν ὁμαλίσῃ Jes. 28, 25. Lud. statuit: *bene coluit, bis vel ter agravit agrum.*) — At in Voc. Ae. etiam forma **አቀምጢዎ፡** praebetur. — *Voc. Ae.:* **አቀምጢዎ፡ ዘ፡ ሰጠጢዎ፡** v. **ሰጠጢቆ፡**; *aliud:* **አቀምጥዐ፡ ዘ፡ አሙኘኜ፡**; Rad. Abb.: **አቀምጠወ፡ ዘ፡ ተለመ፡**; **አቀምጥዐ፡ ዘ፡ ለወሰ።**

ቀሚጽ፡ et **ቀሚስ፡**, subst., Pl. **ቀማይጽ፡** (vel "**ስ፡**), Pl. Pl. **ቀማይሳት፡** [قَمِيص; amh. **ቀሚስ፡**, de quo vid. Isenb. p. 71] 1) *tunica, interula:* **ለብሱ፡ ልብሰ፡ ኀጺን፡ እምታሕተ፡ ቀማይሳቲሆሙ፡** Jsp. p. 343; Gad. Ad. f. 140; **እለ፡ ቀሚሰ፡ ይቀጽኡ፡** f. 57. 2) in specie: *tunica* vel *camisia* clericorum F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡**); **ይለብስ፡ ቀሲስ፡ ልብሰ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ቀሚሰ፡ ወሞጣሕተ፡ ወፌቃር፡ ወአክሊለ፡** Kedr f. 1.

ቀሠመ፡ I, 1 etiam per **ሰ፡**, [prima vis radicis fuisse videtur in *secando* (خَصَمَ خَذَمَ et aliae radices a גז, כס, קץ, קט, חץ incipientes), deinde in *demetendo* et *decerpendo*, coll. בָּצַר قَطَفَ ܩܛܦ, al. — Vid. **ቀረመ፡**] Subj. **ይቅሥም፡** 1) *colligere* fructus, *decerpere,* in specie: *vindemiare,* **ዘይቀሥም፡** τρυγητής Sir. 30, 25; Jer. 6, 9. 29, 10; c. Acc. fructus Kuf. 7; Deut. 24, 21; Lev. 25, 5; Jes. 37, 30 var.; Matth. 7, 16; Luc. 6, 44; Apoc. 14, 18; c. Acc. vineae: Lev. 19, 10; Deut. 24, 20; Jud. 9, 27; Apoc. 14, 19; **ቀሢም፡** *vindemia* Lev. 26, 5. Trsl. **ትቅሥሙ፡ ኀጢአተ፡** Hos. 10, 13. 2) *racemari:* **በከመ፡ ይቀሥምዎ፡ ለዘይት፡ ከማሁ፡ ይቀሥምዎሙ፡** (καλαμήσονται) Jes. 24, 13; **ቅሥሞሙ፡ ከመ፡ ቀሠሙኒ፡** (ἐπιφύλλισον) Thren. 1, 22. 2, 20 (var. **ቀረመ፡**). 3) *colligere* vel *excerpere* sententias: **ቀሠምን፡ ለከ፡ ስምዐ፡** (testimonia) **እመጻሕፍት፡** M. M. f. 129. — *Voc. Ae.:* **ቀሠመ፡ ብ፡ ለቀመ።**

አቅሠመ፡ II, 1 *fructus colligere* vel *vindemiare jubere* 1 Reg. 8, 12.

ተቀሥመ፡ III, 1 *colligi* de fructibus, *decerpi, vindemiari,* de vino Num. 13, 20; ficis Rel. Bar.; fructibus Kuf. 7; trsl.: 4 Esr. 8, 63; Org. 5.

ቅሡም፡ part. *decerptus, collectus,* Lud. sine auct.

ቀሥም፡ subst. 1) *vindemia, messis pomorum,* τρυγητός Lev. 26, 5; Jud. 8, 2; 1 Reg. 8, 12; Mich. 7, 1; **የኀብር፡ ቀሥም፡ ምስለ፡ ማእረር፡** Am. 9, 13; **ኀለፈ፡ ቀሥም፡** Jer. 8, 20; Jes. 16, 9. 24, 13 var.; 32, 10. 2) Pl. **አቅሣም፡**, *fructus decerpti:* **በመዋዕለ፡ ማእረረ፡ ቀሥም፡** Sir. 24, 27; **አቅሣመ፡ ዐጸደ፡** Reg. Pach.

ቅሥመት፡ n. act. *decerpendi* vel *colligendi actus, collectio* Ex. 27, 20.

ቀሣም፡ et **ቀሣሚ፡**, n. ag., Pl. **ቀሠምት፡** *collector fructuum, vindemiator:* **ሶበ፡ ቀሣም፡ በእ፡ ላዕሌከ፡** Ob. 5, **ቀሠምት፡** Jer. 31, 32.

ቅሣሜ፡ subst. 1) *decerptio, carptura:* **እምጽቡር፡ ብሕባሒከ፡ ከማየ፡ ወእምኔሁ፡ ቅሣሜኒ፡** διηρτίσμεθα (קֹרַצְתִּי) Job 33, 6; quamquam dubium videtur, annon ad I **ቀሰመ፡** referendum sit. 2) *collectio* Lud. e Mss. Colb.

መቅሠም፡ subst. *vindemia* Hos. 6, 10.

ተቅሣም፡ subst. *collectio* et *fructus decerpti:* **እገንት፡ ስዑት፡ ወተቅሣመ፡ ፍሬሃ፡** Org. 4.

ቀሠመ፡ *condire* vid. sub I **ቀሰመ፡**

አስተቃሠመ፡ *divinare* vid. sub II **ቀሰመ፡**

ቍሣር፡ subst. *squama, squamae* [قِشْرَةٌ קַשְׂקֶשֶׂת] Lev. 11, 9—12 (**ቊሣር፡** in cod. G); Deut. 14, 9. 10; Hez. 29, 4 vrs. nov.

ቀሡት፡ (etiam per **ሰ**) subst., m. et fem., Pl. **ቀሡታት፡**, **ቀሣውይ፡** et **ቀሣውት፡** [cfr. קְשָׂוֹת *phialae*, et ea quae Ges. thes. p. 1240 sub voce קָשָׂה comparata sunt] *hydria, urceus, urna*, ὑδρία (כַּד) Gen. 24, 14—18; 3 Reg. 17, 12; Joh. 4, 28; ἀγγεῖα **ስተይ፡ ማየ፡ እምቀሡትከ፡** Prov. 5, 15; **ቀሣውቲሆሙ፡** v. **ቀሣውዪሆሙ፡** Jer. 14, 3; **ቀሣውቲክሙ፡** v. **ቀሣውይክሙ፡** 47, 10; **ቀሡት፡ልሕኵት፡** βίκος Jer. 19, 1. 10. 11; **ቀሡታት፡** Sx. Genb. 21; Gad. T. II. — *Voc. Ac.*: **ቀሡት፡ዘ፡ማድጋ ፡፡**

ቀሠጠ፡ I, 1 [amh. idem; قَشَطَ *dimovit, detexit*; كَشَطَ *dimovit rem, qua altera tegitur, detraxit, excoriavit*] Subj. **ይቅሥጥ፡** 1) *subducere, surripere, manticulari, avertere, intervertere*: **ኅፍረት፡ቀሢጥ፡እምንዋየ፡ማሕፀንትከ፡** (v. **ሰሪቅ፡**) Sir. 41, 19; **ከመ፡ይቅሥጡ፡ ዘከነ፡ እምገራህት፡ ቢጸሙ፡** Jes. 5, 8; 2 Cor. 11, 8; Tit. 2, 9 Platt; Act. 5, 2. 3; Did. 35; Clem. f. 243; **ዘይቀሥጥ፡እምቤተ፡እግዚ"፡** f. 161. 124. 115; **ቀሢጠ፡ንዋየ፡ባዕድ፡** Macc. f. 24. 2) *celando rem detrimentum inferre* alicui: **ከመ፡ትቅሥጦሙ፡በተሳልሞ፡ፀሮሙ፡** (*pacem cum eorum hostibus jungendo*) Jsp. p. 349. — *Voc. Ac.*: **ቀሠጠ፡ዘ፡ሰረቀ፡**

ቀሣጢ፡ n. ag. *interversor, subducens, manticularius*: **ሰራቂ፡ወቀሣጢ፡ዘአንበሩ፡ኀቤየ፡** (*ejus quod apud me deposuerunt*) Form. Conf.

I. **ቀሠፈ፡** I, 1 [etymon obscurius est; an קָצַף vel קָצַב?] Subj. **ይቅሥፍ፡** 1) *virga, fuste, flagro, scutica caedere vel percutere, verberibus castigare, verberare, flagellare*: **ዘይቀሥፍ፡ብዕራሁ፡** Sir. 38, 25; μαστιγοῦν Deut. 25, 2. 3; 3 Reg. 12, 11; Job 30, 21; Prov. 3, 12; Matth. 10, 17; Hebr. 11, 36. 12, 6; παίειν Job 5, 18; πατάσσειν Jes. 5, 25. 11, 15. 14, 6; **ይቀሥፎሙ፡እግዚ"፡መቅሠፍተ፡** 19, 22. 60, 10; Jer. 20, 2; φραγελλοῦν Matth. 27, 26; Marc. 15, 15; Clem. f. 179; **በቱ፡(ለሰይፍ፡)ይቀሥፎሙ፡ለአሕዛብ፡** Apoc. 19, 15. 2) in genere: *plagam infligere, percutere, castigare, punire*, de poenis et plagis a Deo inflictis: **ቀሠፎ፡በመቅሠፍት፡ዐቢይ፡** Kuf. 13; **ቅሥፎሙ፡በመዐት፡ወበአሳት፡** Sir. 33, 11; **ይቀሥፋ፡ለምድር፡በቃለ፡አፉሁ፡** Jes. 11, 4; ἐκδικήσω ὑμᾶς 57, 16; Jer. 5, 3; **ቀሠፍከኒ፡ወተቀሠፍኩ፡** 20, 6; Ps. 6, 1. 37, 1; Apoc. 7, 2; **አቀሥፍ፡ኵሎ፡አፍራሰ፡በድንጋፄ፡** Zach. 12, 4. — *Voc. Ac.*: **ቀሠፈ፡ዘ፡ገረፈ፡፡**

ተቀሥፈ፡ III, 1 1) *verberari, flagellari* Ex. 5, 16; **ተቀሢፎ፡** Prov. 17, 10; **ሕቡል፡እንዘ፡ይትቀሠፍ፡** 19, 25; **ተቀሥፎ፡** πληγαί 2 Cor. 6, 5. 2) in genere: *percuti, plaga affici, castigari, puniri* Ps. 72, 5; Job 15, 11; Jes. 9, 13; **ሕማመ፡ወመቅሠፍተ፡ትትቀሠፍ፡** Jer. 6, 7. 8. 20, 7; Sap. 16, 16; **ተቀሥፈት፡በሐይ፡** Apoc. 8, 12; **ትትቀሠፍ፡በውሉድ፡** Sir. 23, 24.

ቅሡፍ፡ part. 1) *verberatus, flagellatus* Sx. Tachs. 10 Enc.; **ቅሡፈ፡ዘበን፡** Jac. 9 Enc. 2) *percussus, plaga affectus, castigatus*: **ብእሲ፡ቅሡፍ፡ውእቱ፡ወሕሙም፡** Jes. 53, 3. 4; Ps. 72, 14.

ቅሥፈት፡ n. act. et subst., Pl. **ቅሥፈታት፡** 1) *verberatio, flagellatio, verber* F. N. 45; Act. 16, 33 Platt; Gad. Ad. f. 9; Org.; **በቅሥፈቱ፡ከማከ፡** *cum verberaretur sicut tu* Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *castigatio, plaga*: **ሐይወ፡ኢዮብ፡እምድኅረ፡ቅሥፈቱ፡** Job 42, 16; **ቅሥፈታት፡** Chr. Ta. 28. 3) ut videtur: *verberatio* i. q. *pugna* (Schlägerei): **በኀጢአተ፡ረሲዓን፡ቅሥፈት፡ይትነሣእ፡** κρίσεις (nisi *plaga* i. e. *poena* interpretari malueris) Prov. 28, 2.

ቀሣፊ፡ n. ag. *verberator, castigator, plagas infligens*: **ኀበ፡ቀሣፊሁ፡** Jes. 9, 12 (13) vers. nov.; 10, 20 vrs. nov.

መቅሠፍት፡, raro **መቅሠፍ፡** (ut Herm. p. 59), subst., m. et fem., Pl. **መቅሠፍታት፡** 1) *flagrum, flagellum, scutica, virgae*, μάστιξ **መቅሠፍት፡ወተግሣጽ፡** Sir. 22, 6. 40, 9; **ቍስለ፡መቅሠፍት፡** (v. **አብትር፡**) **ይገብር፡አምግልተ፡** 28, 17; **ድምፀ፡መቅሠፍት፡** Nah. 3, 1; 3 Reg. 12, 11; 2 Par. 10, 14; (Christus in templo) **ነሢአ፡ሐብለ፡ገብረ፡መቅሠፍተ፡ወሰደዶሙ፡** hom. Cyr. f. 129; trsl. **መቅሠፍተ፡ልሳን፡** Job 5, 21; Sir. 26, 6. 2) *verber, plaga*, nec non *vibex*: πληγή Sir. 27, 25; Jes. 10, 24. 26. 14, 6. 30, 31; **መጠውኩ፡ዘበንየ፡ለመቅሠፍት፡** 50, 6. 53, 10; Luc. 12, 47. 48; Act. 16, 33 rom.; **ምንትኑ፡ዝ፡መቅሠፍት፡ዘማእከለ፡እደዊከ፡** Zach. 13, 6. 3) in specie: *castigatio divina, plaga, calamitas, poena a Deo inflicta*, πληγή Ex. 11, 1. 12, 13; Num. 25, 18. 26, 1; Job 2, 13; Apoc. 15, 1. 16, 9 (**መቅሠፍታት፡**); μάστιξ Job 21, 9; Sir. 23, 11; Ps. 31, 13; μετεωρισμοί Ps. 87, 7; θυμός **መቅሠፍተ፡መዐት፡** Jes. 9, 19. 12, 1. 13, 9; Jer. 43, 7; Job 3, 17; ὀργή Job 6, 2; Sir. 16, 11; Dan. 9, 16; Jes. 10, 6; **መቅሠፍተ፡መዐቱ፡** 42, 25. 59, 19; Jer. 21, 5. 23, 19; Thren. 1, 12. 4, 11; Ps. 6, 1. 37, 1; Rom. 1, 18. 3, 5; 1 Thess. 2, 16; κόλασις **መቅሠፍተ፡ኀጢአቶሙ፡** Hez. 14, 3; 1 Joh. 4, 18; τιμωρία 1 Esr. 8, 24; ἐκδίκησις **፬ መቅሠፍት፡** Hez. 14, 21; βάσανος 32, 30.

ምቅሣፍ፡ subst. *locus, ubi flagellantur*, at 2 Par. 10, 11 usurpatur pro *flagellis*: **አበው፡ገሠጹክሙ፡በምቅሣፍ፡** ἐν μάστιξι (**በመቅሠፍት፡** 10, 14).

II. **ቀሠፈ፡** rad. inus., cui convenit חָשַׂף *retegere, nudare*; كَشَفَ *detegere, manifestare*; V *aperte patere*.

ቅሡፍ፡ part. *intectus, apertus*, i. e. *in aperto vel sub divo commorans*: (polluti) **ኢይበኡ፡ውስተ፡ምሥዋዕ፡በአፍአ፡ይቄሙ፡ቅሡፈ፡አቴተ፡ርሑቀ፡እምትዕይንት፡** Clem. f. 176; vid. etiam **ቅሥፍ፡**

ቅሥፍ፡ subst. *secessus foras*, vel *locus, ad quem exitur foras* (coll. مَبْرَز מוֹצָאוֹת), in Acc. **ቅሥፈ፡** *foris* i. e. *in latrina*: **ሶበ፡ነበርከ፡ቅሥፈ፡** (G: **ቅሡፈ፡**; Cod. Abb. CXVII: **ቀሠፋ፡**) ὅταν διακαθιζάνῃς ἔξω Deut. 23, 14; **ይነብር፡ጽመ፡ቅሥፈ፡** (v. **ቅሥፋ፡**) Jud. 3, 24.

ቅሥፍ፡ subst. *quidquid foris est*: **ውስተ፡ኵሉ፡በሐውርት፡ቅሥፍ፡** (v. **ዘቅሥፍ፡**) ἐν πάσῃ χώρᾳ τῇ ἔξω Esth. 9, 19.

ቅሥፈት፡ subst. *exitus termini* (i. q. **ሞጻእት፡**), ut videtur: **ወቅሥፈቱ፡ብሔረ፡ምድያም፡** Kebr. Nag. n. 92.

ቀሠፋ፡ vel **ቅሥፋ፡** subst. i. q. **ቅሥፍ፡** q. v.

ቀሠፋይ፡ (v. **ቀሥፌ፡** vel **ቀሥፑይ፡**) adj. rel. *exterior; qui foris est;* **ይፍልጥ፡መንጦላዕት፡ወሳጤ፡ወቀሠፋየ፡ቤት፡መቅደስ፡** *id quod intra et extra sanctuarium est*, διοριεῖ ἀνὰ μέσον τοῦ ἁγίου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων Ex. 26, 33. — At *Voc. Ae.*: **ቀሥፋይ፡** (v. **ቀሥፋ፡**)**ዘ፡ድኅረ፡ታቦት፡** (quasi **ቀሥፋይ፡** esset *adytum sanctissimum*; quae interpretatio si vera esset, ad syr. verbum ܐܬܩܨܦ referendum esset nomen).

ቃር፡ subst. [قِيرٌ قَارٌ] *pix* (liquida): **ቃር፡ወፒሳ፡ወተይ፡ወቅጥራን፡** Sx. Haml. 5.

ቀርሐ፡ I, 2 *tondendo calvum facere, radere* [גִּלַּח·קָרַח]: **ይቀርሑ፡ርእሶሙ፡** Hez. 27, 31 vrs. nov. (ant.: **ይትላጸዩ፡**).

ቍርሐት፡ subst. *tonsura* (capitis) Chr. Ax. f. 89.

ቀረመ፡ rad. inus. i. e. גָּרַם ܓܪܰܡ جَرَمَ ܟܪܰܡ خَرَمَ قَرَمَ, quae omnia in significatu *resecandi* conveniunt; in specie cfr. جَرَمَ *resecuit dactylorum racemos;* جُرَامَةٌ *frugum reliquiae in campo post messem; dactyli decerpti* vel ii, qui postquam caeteri resecti sunt, ex infima rami parte colliguntur; vic. **ቀሠመ፡** q. v.

ተቀረመ፡ III, 2 *frugum* vel *pomorum reliquias* in agris *colligere, spicas legere, racemari*, abs.: Ruth 2, 15 (συλλέγειν); c. Acc. fructuum: Lev. 19, 10; **ትትቀረሞሙ፡ዘከመ፡ተቀረምከ፡ኪያየ፡** ἐπιφύλλισον Thren. 1, 22 (v. **ቀሠመ፡**). 2, 20; **ተቀሪመ፡ይትቄረምዎሙ፡ከመ፡ወይን፡ለተረፈ፡እስራኤል፡** Jer. 6, 9 var.; Jes. 24, 13 (var. pro **ቀሠመ፡**). — Radd. Abb.: **ቀረመ፡ዘ፡ለቀመ** ።

ቀሪም፡ subst. *stipulae, spicae, racemi* vel *alii fructus* post messem vel vindemiam in agris *relicti:* **ዘያስተጋብእ፡ቀሪመ፡** (v. **ሠዊት፡**)**በማእረር፡** καλάμην συνάγων Mich. 7, 1; **ወይተርፍ፡ቀሪሙ፡ውስቴቱ፡** Jes. 17, 6; **ሠዊት፡ዘይወድቅ፡ለሊሁ፡እምነ፡ቀሪሙ፡** (v. **ቀርሙ፡**) στάχυς ἀπὸ καλάμης αὐτόματος πεσών Job 24, 24.

ቀርም፡ subst. i. q. **ቀሪም፡** q. v.; (**ቀረም፡** affert Lud. lex. c. 196 e loco Jes. 17, 6).

ተቅራም፡ subst. *spicilegium, racematio, collectio fructuum in agris relictorum*, etiam i. q. **ቀሪም፡**; ἐπιφυλλίς Ob. 5; **ከመ፡ተቅራም፡አመ፡ቀሥም፡** Mich. 7, 1; **ውስተ፡ተቅራም፡ሶበ፡ኀልቀ፡ቀሥም፡** Jes. 24, 13 var.; Jer. 6, 9 var.; 9, 22 var; 29, 10; **ተቅራመ፡ማእረር፡** Sx. Masc. 11 Enc. — *Voc. Ae.*: **ተቅራም፡ብ፡ቀረሚያ** ።

ተቀራሚ፡ n. ag. *abscindens, resecans, collector* fructuum: **ተቀራሚ፡በለስ፡አነ፡** κνίζων συκάμινα Am. 7, 13.

ቈረረ፡ (Gen. 49, 4) et **ቈረ፡** (Kuf. 23) I, 1 [קָרַר صَرَّ قَرَّ] 1) *frigidum esse, algere, frigescere, refrigerari:* **ቈረ፡አብርሃም፡ከመ፡በረድ፡** Kuf. 23; Gen. 49, 4; Job 37, 8; Hen. 67, 11. 2) *defervescere, remittere*, de ira Gen. 27, 44; Job 14, 13; Jes. 1, 24. 10, 25; Sir. 23, 16.

አቍረረ፡ II, 1 (pro **ያቈርር፡** passim **ያቆርር፡** scriptum) 1) *frigefacere, refrigerare:* (febri laborans si) **ሰትየ፡ማየ፡ብዙኀ፡ያቈርር፡ላህበ፡ጽምኡ፡ንስቲተ፡** Chr. Ta. 2; **አቍረሩ፡ማየ፡በመንፈ፡ወኢተክዕወ፡ማይ፡** Gad. Za Mich.; **ዝናም፡ያቈርሮ፡ለመርቄ፡** Sir. 18, 16; **ያቈርር፡ለከ፡መርቄ፡** 31, 19; Luc. 16, 24; **አቍረረ፡ሙቀቶ፡** Phlx. 50; **ያቆርር፡ሐወ፡** (Lud.: **ሐይወ፡** male) Haml. 29 Enc. 2) *defervescere facere, sedare, lenire, iram:* **አቍርር፡መዐተከ፡** Ex. 32, 12; Sir. 48, 10; Bar. 2, 13; Eph. 6, 9; **አቍርሩ፡መዐተክሙ፡እምቅድመ፡ይዕርብ፡ፀሓይ፡** F. M. 34, 5. 3) *frigore afficere:* **ተስእሎሙ፡ለእመ፡ከነ፡ያቈርሮሙ፡ቍረ፡ክረምት፡ወያልህቦሙ፡ሐሩረ፡ፀሓይ፡በጊዜ፡ሐጋይ፡** Sx. Mag. 27. 4) *potum* vel *cibum refrigerantem sumere:* (post communicationem mysterii altaris) **ኢያቍርርኒ፡ወኢይክድን፡ቍርባኖ፡በኀብስት፡እምቅድመ፡ሠርሖቱ፡ወማየ፡መቍረርኒ፡ኢይንጥብ፡ምንትኒ፡እምአፍ፡** F. N. 13.

ቍር፡ subst., plerumque m., 1) *frigus, algor, gelu* Gen. 8, 22; Kuf. 2. 8; Hen. 34, 2. 76, 6; Ps. 147, 6; 4 Esr. 6, 9; **ሞተ፡በቍር፡** Job 31, 18; **ከመ፡ቍረ፡ዐዘቅተ፡ማይ፡** Jer. 6; 7; **ቍር፡ወአስሐትያ፡** Dan. ap. 3, 48; **ቍር፡ወበረድ፡** Zach. 14, 6; **ይርዕዱ፡በእንተ፡ቍር፡** 1 Esr. 9, 6; **ቍረ፡ሌሊት፡** παγετὸς τῆς νυκτός Jer. 43, 30; Bar. 2, 25; Joh. 18, 18. 2) Bis positum occurrit pro τάρταρος Job 40, 15; **ቍረ፡ሲኦል፡** 41, 23.

ቈሪር፡ adj., fem. **ቈራር፡**, 1) *frigidus, gelidus:* **ነፋስ፡ቈሪር፡** Sir. 43, 20; Dan. ap. 3, 26; **ማይ፡ቈሪር፡** Prov. 25, 25; Matth. 10, 42; Apoc. 3, 15; Kuf. 8; Hen. 14, 13. 2) trsl.: *frigidus:* **ከማሁ፡ቈሪር፡እከያ፡** Jer. 6, 7; **ቈራር፡ወሙስንት፡ምክር፡** ψυχραῖς εἰκαιοβουλίαις Cyr. c. Pall. f. 67, al. 3) *gelu torpens, frigore necatus:* **ፀሓይ፡ጥዒና፡ቈሪራን፡አገርእት፡** Haml. 12 Enc.

ቍረት፡ n. act. et subst. *frigedo, frigus:* **ቍረት፡ቴሳሒ፡ዘርእ፡** (vim genitalem imminuit) F. M. 12, 5; **ቍረት፡ሥጋሁ፡** (Christi) **ኢያጥፍአ፡ለእሳተ፡መለኮቱ፡** Fid. Jac. Bar.; trsl.; **ቍረት፡ኅሊና፡** *frigus animi* Org. 2.

ምቍር፡ vid. sub **መቀረ፡** c. 182.

መቍረር፡ subst. *refrigeratio, refrigerium:* **ማየ፡መቍረር፡** F. N. 13 (vid. sub **አቍረረ፡**).

ቃሩራ፡ subst. i. q. قَارُورَةٌ *ampulla (vitrea)* Jsp. p. 339 (paulo supra: **ማህው፡**).

ቆሮስ፡, etiam **ቆሩስ፡** (Num. 11, 32) et **ቆሩ፡** (Lev. 27, 16), n. prgr., sc. κόρος (כֹּר), *corus*, mensura aridorum et fluidorum, decem Ephas Bathosve continens: Lev. 27, 16; Num. 11, 32; 3 Reg. 4, 22. 5, 11; 2 Esr. 7, 22; 2 Par. 27, 5; Hez. 45, 14 vrs. nov.; Luc. 16, 7; idem est γομόρ (חֹמֶר) Hos. 3, 2. — *Voc. Ae.*: **ቆሮስ፡ብ፡ቁና፡**; *aliud:* **ዘ፡ኢጋማሽ** ።

ቀራስያ፡ n. prgr. *cerasus, cerasum:* **እልቅራስያ፡** (قراسيا) F. N. 17.

ቍርቍር፡ subst., ut videtur: *murmuratio, fremitus* (coll. **ገርገረ፡** قَرْقَرَ غَرْغَرَ, amh. **ክርክር፡**): **ኢኀፊር፤ከሒድ፤ቍርቍር፤መዐት፤ሁከት፡** Kid. f. 26. — At *Voc. Ae.* habent: **ቍርቍር፡** (v. **ኰርኰር፡**)**፡ዘ፡ብገዘበ** ።

ቀርቂስ፡(**ቀርቄስ፡**) n. prgr., Pl. **ቀርቂሳት፡** 1) *ludus circensis:* **ለእመ፡ከነ፡፩ዘየሐውር፡ኀበ፡ቀርቂስ፡ለይኅድግ፡አው፡ለይሰደድ፡** Const. Ap. 27. 2) *ludi genus*, „cum factis aliquot in tabula foraminibus globuli mittuntur, quo genere lusus aliqui ad sortilegia abutuntur", Lud. ex auct. Gregorii (coll. قرّق Freytag III p. 431): ከሀን፡ዘአዝለፈ፡ተዋንዮ፡ቀርቂስ፡ (in margine: ገበጣ፡) F. N. 9; dubium an huc pertineat: ቈርቈሳዊ፡ ዘይትዋነይ፡ቀርቂሰ፡ Const. Ap. 62 (63); Lib. Myst.: ቀርቂሳት፡ Form. Conf. — *Voc. Ae.*: ቀርቂስ፡ዘ፡ገበጣ፡ኰአሳኒ፡ይ; *aliud*: ዘ፡ሰንጠረጋ፡ወገበጣኒ፡ይ፡

ቀርቂሳዊ፡ vel ቈርቈሳዊ፡ adj. rel.: *ludum* ቀርቂስ፡ *ludens* Const. Ap. 62.

ቀርበ፡ (perraro ቀረበ፡ ut Dan. 3, 27 var.; 3 Reg. 2, 7 var.) I, 1 [קרב ܩܪܶܒ قَرُبَ] Subj. ይቅረብ፡ 1) *appropinquare, accedere, propinquum esse, prope abesse*: ይቅረቡ፡ ἐγγισάτωσαν Jes. 45, 21; ቅረብ፡ Kuf. 26; ቀረቦቱ፡ Asc. Jes. 3, 21. 22; Gen. 18, 23; Matth. 15, 12. 26, 17; ቅረብ፡ ዝየ፡ Hen. 15, 1; c. c. ለ፡ Prov. 10, 14; Ex. 32, 19; c. መንገለ፡ Kuf. 8. 9; c. ኀበ፡ Gen. 27, 22. 37, 18. 45, 4; 1 Reg. 10, 24; ናሁ፡እነ፡ቀረብኩ፡ኀበ፡ፍትሕየ፡ Job 13, 18; ሶበ፡ቀርቡ፡ኀበ፡ራጌስ፡ Tob. 6, 10. 10, 13; Asc. Jes. 9, 39; Ps. 31, 8. 90, 7; Hen. 91, 4; Matth. 18, 1; Hebr. 4, 16; c. Acc.: Gen. 27, 21; Deut. 4, 7; Prov. 3, 15; ይቀርቡኒ፡በከናፍሪሆሙ፡ Jes. 29, 13; 4 Esr. 10, 39; Jac. 4, 8; ይሰቲ፡እምኑ፡ኵሉ፡ማይ፡ዘቀርበ፡ Sir. 26, 12; ኢቀርበሙ፡ (v. ኢቀረበሙ፡) እሳት፡ሥጋሆሙ፡ Dan. 3, 27; *se applicare*: በ፡ዐርክ፡ዘይቀርበከ፡አመ፡ትፍሥሕትከ፡ Sir. 37, 4. a) de tempore: α) *instare*: ቀርበት፡ዕለተ፡እግዚ"፡ Jes. 13, 6; ቀርበ፡ጊዜነ፡ Thren. 4, 19; Zeph. 1, 14; 1 Petr. 4, 7; Matth. 3, 2; Joh. 2, 13; ቀርበ፡መዋዕሊሁ፡ለመዊት፡ Gen. 47, 29; Hen. 51, 2. β) *brevem esse, breviorem fieri* Hen. 72, 34 (vid. ቅሩብ፡). b) de cognatione et affinitate: Jud. 4, 11; ይቀርብ፡እምኔየ፡ Ruth 3, 12. c) de similitudine: ቀርበ፡መዋዕልየ፡ለመዋዕለ፡ሕይወትኪ፡ Kuf. p. 126. d) honeste de complexu venereo, plerumque c. Acc.: Ex. 19, 15; Gen. 38, 26; Kuf. 41; Tob. 3, 8; Rom. 7, 3; 1 Cor. 7, 1. 2) *accedere ad altaris communionem, communicare*: እለ፡ኢትቀርቡ፡ ፃኡ፡ Lit. 164, 1; Kid. f. 8; ይበአ፡ወይትከነስ፡ወይቅረብ፡ Clem. f. 161; ይቅረቡ፡ቍርባነ፡ F. M. 5, 2. 14, 1.

ቀረበ፡ I, 2 1) *offerre sacrificium* Ex. 19, 22. 29, 25; Lev. 21, 6. 8. 17; Kuf. p. 64. 2) *sacramentum altaris administrare* (aliàs II, 2); እንዘ፡ይቄርብ፡ Kid. f. 8.

አቅረበ፡ II, 1 1) *appropinquare* vel *accedere facere sive jubere*, c. Acc. (de reliqua constr. vid. ቀርበ፡): Matth. 15, 10 rom.; Gen. 48, 10; Ex. 19, 4. 21, 6. 29, 4; Kuf. 31; ያቀርበከ፡ለኵነኔ፡ Koh. 11, 9. 12, 14; de tempore: አቅረብኪ፡መዋዕለኪ፡ Hez. 22, 4. 2) *adhaerere facere, adjungere*: አቅረብክዎሙ፡ለቤተ፡እስራኤል፡ኀቤየ፡ Jer. 13, 11; በምሕረትየ፡አቅረብኩኪ፡ Jes. 60, 10. 3) *admovere, afferre* Prov. 2, 2; ኀበ፡ቃለ፡ጠቢባን፡አቅርብ፡እዝነከ፡ 22, 17; 4 Reg. 4, 5. 6. 4) *apponere, anteponere* mensam, cibum; *objicere* pabulum: Gen. 18, 8. 43, 31. 32; 4 Reg. 4, 40; Kuf. 26; ጠይቅ፡ኵሎ፡ዘአቅረቡ፡ለከ፡ Sir. 31, 15; Tob. 7, 9; Prov. 23, 1; Marc. 6, 41; Gen. 24, 32. 5) *offerre* a) munera: አቅረቡ፡ሎቱ፡አምኃሁ፡ዘአምጽኡ፡ Kuf. 42; Org. 1. b) sacrificia: Lev. 21, 6. 8 var.; Prov. 21, 27; 1 Petr. 2, 5; አቅርበ፡መሥዋዕተ፡ Chr. ho. 14; Lit. 161, 2. 6) in specie: *ad communionem altaris admittere* alqm, *eucharistiam* vel *sacramentum altaris communicare* vel *administrare* alicui, c. Acc. prs. et rei: ኢታቅርብዎሙ፡ Clem. f. 179. 248; Kedr f. 73; F. M. 5, 12; ከህናት፡አኰቴተ፡ያቅርቡ፡ Kid. f. 14; ያቅርብዎ፡ቍርባነ፡ (ei sacrificium) F. M. 4, 2; 7, 2.

አቀረበ፡ II, 2 1) raro: *appropinquare facere* Ex. 28, 1: Lev. 2, 9. 2) creberrime: *offerre* sacrificia 1 Reg. 21, 6; Lev. 21, 8 var.; ያቄርብ፡ዘኅጢአት፡ Hez. 44, 27; Prov. 21, 27 var.; ያቄርቡ፡ሙብልዐ፡ወመሥዋዕተ፡ Ep. Jer. 27; አኮ፡ኀቤነ፡አልህምት፡ዘናቄርበ፡ Jsp. p. 308; አኮ፡ለነ፡መበአ፡ዘናቄርብ፡ p. 372; in specie de sacrificio corporis et sanguinis Christi: ናቄርብ፡ለከ፡ዘንተ፡ኅብስተ፡ወዘንተ፡ጽዋዐ፡ Lit. 165, 4; Lit. Joh.; Kid. f. 9. 10; እለ፡ያቄርቡ፡ቍርባነ፡ Can. Ancyr. 1.

ተቀርበ፡ vel ተቀረበ፡ III, 1. 2 1) *offerri*, de munere: እምዝ፡ይትቀረብ፡ F. N. 16; ይትቄረብ፡ Org. 1. 2) *sacrificium altaris accipere*: ለእመ፡ፈቀደ፡ይትቀረብ፡ቍርባነ፡ F. M. 14, 9.

ተቃረበ፡ III, 3 *mutuo sibi appropinquare* a) *congredi* cum aliquo, vel *aggredi* alqm; ኀፍረት፡ለተቃርቦ፡ለበሊዐ፡እክለ፡በዕድ፡ Sir. 41, 19; c. Acc.: ይትቃረቡኒ፡ Ps. 54, 20. b) *congredi*, honeste de contactu, complexu, concubitu venereo: (si quis polluitur) እምተራክቦ፡ወተአምኆ፡እንዘ፡ይትቃረቡ፡ Kedr f. 70; ኢይትቃረብ፡ወኢይኑም፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ F. M. 14, 9; Matth. 1, 18; ለተቃርቦ፡ *ad mutuum congressum* Lit. Cyr.; ኢትትቃረበ፡ *ne accedas ad eam* Hom. Mar. c) *contingere, conterminum esse, attingere* Hen. 24, 2; 3 Reg. 6, 10. d) *prope accedere* ad rem vel ejus similitudinem: ለእመ፡ሃይማኖቶሙ፡ርትዕት፡አው፡ይትቃረብ፡ኀበ፡ሃይማኖት፡ርትዕት፡ F. M. 27, 8 (vid. ቀረበ፡ n. 1 c.) e) συνάφθηναι, συνάφεια Nestorii passim hoc eodem verbo exponitur (vid. ተላጸቀ፡) Cyr. c. Pall. f. 75; አኮ፡ከመ፡ሰብእ፡ዘተቃረበ፡ለእግዚ"፡ οὐχ ὡς ἄνθρωπος θεῷ συναφθείς f. 81.

አስተቀረበ፡ IV, 2 et አስተቃረበ፡ IV, 3 *propinquum facere, admovere, adjungere* alqm vel alqd sibi, aliis vel (IV, 3) inter se invicem: ዘጠቢብ፡በቃሉ፡ያስተቄርብ፡ርእሶ፡ ἑαυτὸν προσφιλῆ ποιήσει *se propius* (ad necessitudinem vel benevolentiam aliorum) *admovet* Sir. 20, 13; አሌሎሙ፡ለእለ፡ያስተቃርቡ፡ገራህተ፡ምስለ፡ገራህት፡ Jes. 5, 8; Did. 1; (secundum Nestorianos ὁ Λόγος hominem in Maria natum) ነሥአ፡ወኪያሁ፡አስተቃረበ፡ለርእሱ፡ καὶ τοῦτον ἑαυτῷ συνῆψε Cyr. c. Pall. f. 74. 85.

ቅሩብ፡ part. et adj. A) adj. *propinquus* 1) de loco: Gen. 19, 20; Joh. 19, 42; ለርሑቃን፡ወለቅሩባን፡ Jes. 57, 19; Dan. 9, 7; c. ለ፡ Deut. 21, 6; Ps. 33, 19; Joh. 11, 18. 54. 19, 20; Rom. 10, 8; c. ኀበ፡ Deut. 22, 2; እለ፡ቅሩባን፡ኀበ፡ንጉሥ፡ Esth. 1, 14; per st. constr.: Gen. 45, 10; ዘቅሩብኪ፡ወዘርሑቅኪ፡ Hez. 22, 5. 2) *vicinus* Deut. 13, 8; ቅሩባንኪ፡ οἱ ὁμοροῦντές σοι Hez. 16, 26; γείτονες Job 19, 15. 3) de cognatione et affinitate: Ruth 2, 20; Lev. 25, 25; Deut. 25, 5; ቅሩቡ፡ለጦብያ፡ 2 Esr. 23, 4; ለኵሉ፡ቅሩብ፡ምናሴ፡ምታ፡ወለቅሩብ፡አዝማዲሃ፡ Judith 16, 24; ቅሩባን፡አዝማድ፡ (var. ርሑቃን፡አዝማድ፡) F. N. 42, 2. 4) de tempore: a) *prope instans* Ps. 84, 10; Phil. 4, 5; Hebr. 6, 8. 8, 13; Apoc. 1, 3; ቅሩባን፡ለሐዊር፡እምዝቲ፡ሕይወት፡ F. N. 42, 6. b) *proximus antea, nuperus*: እስመ፡ቅሩብ፡ዘመኑ፡ Jsp. p. 302. c) *brevis*: ፍሥሓ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ቅሩብ፡ወኅዳጥ፡ Clem. f. 254; ቅሩብ፡ውእቱ፡ረኪቦታ፡ (ለጥበብ፡) Sir. 51, 26. B) adv. 1) Acc. ቅሩበ፡ a) *prope, in propinquo, cominus*: per. st.

constr.: Ex. 34, 3; Num. 22, 5; Deut. 2, 19; Kuf. 11. 14; ዘየኀድር፡ ቅሩብ፡ ቤታ፡ Sir. 14, 24; ቅሩብከ፡ ሀለው፡ πλησίον σου Judith 5, 5; Joh. 4, 5. 6, 23; seq. ኀበ፡ Kuf. 10. b) *nuper, proximo:* ለእመ፡ ከነ፡ ምታ፡ ሞተ፡ ቅሩብ፡ (opp. እምኀንዱይ፡ መዋዕል፡) Const. Ap. 25. 2) ኀበ፡ ቅሩብ፡ a) *in propinquum* vel *propinquo, prope:* ነዐርግ፡ ኀበ፡ ቅሩብ፡ አጽዋኒሆሙ፡ Judith 7, 13; Jud. 4, 11. b) *prope, paene:* ሶበ፡ በጽሐት፡ ኀበ፡ ቅሩብ፡ ፲ ዓመት፡ Sx. Mag. 15. 3) በቅሩብ፡ *in propinquo, prope:* Joh. 3, 23; Kuf. 16. 4) እምቅሩብ፡ *e propinquo:* እለ፡ እምቅሩብ፡ οἱ ἐγγίζοντες Jes. 33, 13.

ቅርብት፡ n. act. *appropinquatio, propinquitas, adjunctio;* συνάφεια (Nestorii) Cyr. c. Pall. f. 76 (i. q. ልጽቀት፡).

ቅሩብዊ፡ adj. rel. *qui in propinquo versatur:* ልብ፡ ሀዱአዊ፤ ኀሊናት፡ ቅሩብዊት፡ ንጽሕት፡ *cogitationes* a rebus externis *revocatae* (opp. *vagae*), Phlx. 201.

መቅረብ፡ (መቅርብ፡ Lud.) part. 1) *vicinus:* ፩እምአግዋሪሁ፡ ወመቅረቡ፡ Can. Anc. 23. 2) *propinquus* (i. e. cognatus, affinis): II Abt. 37 (parall. አዝማድ፡).

መቅረቢ፡ part. c. term. adj. *admotor,* Lud. e Ssal. Req.

ምቅራብ፡ subst. a) *locus propinquus, propinquitas,* (an: *locus ubi conveniunt?*): ነበሩ፡ ውስተ፡ ምቅራቡ፡ (ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ) 1 Esr. 3, 14. b) Pl. ምቅራባት፡, instrumenta oblationis i. e. *acerrae, thuribula,* θυΐσκαι 2 Par. 4, 21.

ቍርባን፡ subst., plerumque m., Pl. ቍርባናት፡ [קָרְבָּן ܩܘܪܒܢܐ قُرْبَان] *oblatio* a) *donum* Deo oblatum *votivum, anathêma,* δῶρον Num. 7, 10 seq.; εἰσφορά Ex. 30, 13. 14. b) *sacrificium* cujusvis generis: δῶρον Gen. 4, 4; Lev. 1, 14. 2, 1. 13 (ቍርባነ፡ መሥዋዕት፡); Jer. 40, 11; Matth. 8, 4 rom.; Hebr. 5, 1; θυσία Lev. 17, 8. 23, 13; Jes. 56, 7; Am. 5, 22; Jer. 6, 20. 7, 22. 14, 12; ὁλοκάρπωσις Gen. 8, 20; κάρπωμα Lev. 1, 9. 13. 17; ὁλοκαύτωμα Lev. 4, 7. 18. 25. 30. 14, 31; አልህምት፡ ለቍርባናት፡ 1 Par. 21, 23; 2 Par. 1, 6. 2, 4. 7, 1; Ps. 49, 9. 50, 20; μωκήματα Sir. 31, 22; 4 Esr. 10, 58; ቍርባናት፡ Sx. Mag. 23; ኅብስተ፡ ቍርባን፡ ἄρτοι τῆς προθέσεως *panes propositionis* 1 Reg. 21, 6; Matth. 12, 4. c) in ecclesia Christiana ቍርባን፡ est α) προσφοραί *oblationes* F. N. 13; Lit. 164, 4; Clem. f. 256. β) *sacrificium altaris, eucharistia* (vid. አቅረበ፡ et አቀረበ፡): ኢይመጥዎሙ፡ ቍርባነ፡ Clem f. 179; ንሢአ፡ ቍርባን፡ F. M. 6, 2; የሀብዎ፡ ቍርባነ፡ 7, 2; ተመጠወ፡ ቍርባነ፡ Can. Anc. 11; በእንተ፡ ሥርዐተ፡ ቍርባን፡ Kid. f. 8. γ) *panis eucharisticus:* በእንተ፡ ቍርባን፡ ወደም፡ F. M. 26.

ቈረበ፡ I, 1 (denom.; in Amh. frequentatum) i. q. ቀርበ፡ n. 2, ut: ለእመበ፡ ዘተወክፈ፡ ጥምቀተ፡ ምስለ፡ ዕልዋን፡ አው፡ ቈረበ፡ ቍርባኖሙ፡ II Abt. 44; ለምንት፡ ኢትቈርቢ፡ ቍርባነ፡ አፍርንጅ፡ Sx. Hed. 17.

አቈረበ፡ II, 2 i. q. አቅረበ፡ n. 6; Lud. sine auct.

ቈራቢ፡ n. ag. *communicans sacramento altaris,* Lud. sine auct.

አቅረብ፡ *scorpio* vid. sub ዐቅረብ፡

ቀርን፡ subst., plerumque m., Pl. አቅርንት፡ [קֶרֶן ܩܪܢܐ قَرْنٌ] 1) *cornu* Gen. 22, 13; Ps. 21, 22; Dan. 7, 8 seq.; 8, 3 seq.; Apoc. 5, 6. 12. 3. 13, 1; Hen. 90, 9 seq.; 3 Reg. 22, 11. a) ቀርነ፡ ነጌ፡ *ebur* (cornu i. e. dens elephanti) Am. 3, 15. 6, 14 (alia vid. sub ነጌ፡); etiam omisso ነጌ፡, ut: ክቡዳን፡ አቅርንት፡ Ps. 44, 10; Jsp. p. 283. b) ዘአሐዱ፡ ቀርኑ፡ *monoceros, unicornis* Ps. 21, 22. 28, 6. 91, 10; Num. 23, 22; Deut. 33, 17. c) ዘክልኤቱ፡ አቅርንቲሁ፡ *bicornis,* de Alexandro M., Cat. Cod. Ox. Bodl. p. 79; እስክንድር፡ ዘይሰመይ፡ ዘ፪ አቅርንቲሁ፡ እስመ፡ ውእቱ፡ ነግሠ፡ በአቅርንተ፡ ፀሓይ፡ እምሥራቂሃ፡ እስከ፡ ምዕራቢሃ፡ Abush. 48. d) cornu est *symbolum roboris et potentiae:* ይበቍል፡ ቀርን፡ ለቤተ፡ እስራኤል፡ Hez. 29, 21; ተሰብረ፡ ቀርነ፡ ሞአብ፡ Jer. 31, 25; Sir. 47, 7; አንሥአ፡ ቀርኖ፡ Ps. 74, 4. 5. 88, 17. 91, 10. 131, 18; Sir. 47, 5; 1 Reg. 2, 1. e) *cornua altaris* Ex. 27, 2 seq.; Ps. 117, 26; Joel 2, 17; Apoc. 9, 13. f) *cornu, buccina, tuba:* σάλπιγξ Ps. 97, 7; Job 39, 24. 25; ቀርነ፡ ዝብጦ፡ Sir. 50, 16; ቃለ፡ ቀርን፡ Jes. 18, 3. 27, 13. 44, 23. 58, 1; Jer. 4, 5. 19; Dan. 3, 5; Zeph. 1, 16; 1 Esr. 5, 57; 1 Par. 15, 24; 2 Par. 5, 13; Matth. 24, 31; 1 Cor. 14, 8; κερατίνη Jud. 7, 8; 2 Reg. 15, 10; Jos. 6, 4; etiam 1 Par. 25, 6 (ubi Graecus νάβλαι habet). g) cornu, quo pro *vasculo* utuntur: ቀርነ፡ ቅብእ፡ κέρας 1 Reg. 16, 1; 3 Reg. 1, 39; φακός 1 Reg. 10, 1. h) *frustum* panis cornu simile (de pane orbiculari): ቀርነ፡ ኅብስት፡ κλάσμα ἄρτου Hez. 13, 19. — *Voc. Ae.:* ቀርን፡ መጥቅዕ፡ ብ፡ ነጋሪት፡ ቀርንሰ፡ ቀንድ፡; *aliud:* ቀርን፡ ዘ፡ ነጋሪት፡ ገንታሂ፡ ይ ።

ተቃረነ፡ III, 3 (ተቀረነ፡ Did. ed. Platt p. 47) *oppositum, contrarium esse, repugnare, adversari, reluctari* [quia duo animalis cornua sibi opposita et paria sunt, cfr. قِرْنٌ قَرِينٌ al.; quod Lud. statuit: *cornibus se invicem impetere, arietare,* id usu loquendi non confirmatur]; crebro in Clem., Did., Sx., aliis; c. c. ምስለ፡ vel Acc.; usurpatur cum de rebus et sententiis, ut: ተገሐሡ፡ እምኵሉ፡ ዘይትቃረን፡ ተቃርኖ፡ ምስለ፡ ሕግ፡ Did. 33; tum de hominibus: Ps. 54, 20 var.; 1 Thess. 2, 15 Platt; ቀዳሚ፡ ዘይትቃረነከ፡ አጴጥሮስ፡ ብእሲ፡ መሠሪ፡ ዘስሙ፡ ሲሞን፡ Clem. f. 67; ተቃረነ፡ ምስሌነ፡ f. 67. 187; Org. 4.

መቀርን፡ part., Pl. መቃርንት፡ 1) *cornicen, tubicen,* Lud. e Praef. N. T. rom., classibus harmonicis praemissa, col. 2. 2) *adversarius, oppositus:* እስመ፡ እሉ፡ (እለ፡ ይነሥኡ፡ ርዶ፡) መቃርንቲሁ፡ ለእግዚ"፡ Did. 21.

ተቃራኒ፡ et ተቀራኒ፡ n. ag. (III) *oppositus, contrarius, adversarius:* ተቀራንያን፡ ἐχθροί Sap. 18, 7; ዲያብሎስ፡ ተቀራኒ፡ Sx. Hed. 26; ኵሉ፡ ሕሡም፡ ተቀራኒሁ፡ ለሠናይ፡ Fal. f. 45; እስመ፡ ፈውስ፡ ኵሉ፡ ኀጢአት፡ ይደሉ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ተቃራኔ፡ ለኀጢአት፡ F. M. 3, 3.

መስተቃርን፡ part. (IV, 3) *adversarius, antagonista, repugnans* Org. 2; Phlx. 111; 3 Reg. 5, 4 (var. pro ዘይስሕጥ፡); ወእመሰ፡ ተቃወመኒ፡ መስተቃርን፡ (qui contra disputat) እንዘ፡ ይብል፡ Chr. Ta. 31; ዘይከውን፡ መስተቃርነ፡ ለዝንቱ፡ Sx. Mag. 13.

ቅርንብ፡, **ቀርንብ፡**, **ቀርነብ፡** subst., Pl. ቀራንብት፡ [sine dubio pro ቅርንው፡, adjecto ው formativo, e ቀርን፡ propagatum] 1) *apex spicae, arista:* (semen agit) ቈጽለ፡ ወብርዐ፡ ወሐሠረ፡ ወቅርንበ፡ Macc. f. 5. 2) Pl., *pili oculorum, cilia, palpebrae,* βλέφαρα Ps. 10, 5. 131, 4; Job 16, 16; Sir. 26, 9; Jer. 9, 18; ቀራንብቲከ፡ ይቅጽብ፡ ጽድቀ፡ Prov. 4, 25. 6, 4. 25. 24, 36; Hen. 8, 1; ሰላም፡ ለቀራንብቲኪ፡

I Sal. Mar. 6; (evulsit) ጸጕረ፡ቀራንብቲሁ፡ Sx. Genb. 13; ንበስባሰ፡ቀራንብት፡ *nictus palpebrarum* i. e. *momentum temporis* M. M. f. 58. — Voc. Ae.: ቈርንብ፡ (v. ቀርንብ፡) ዘ፡ምርቅ፡ *aliud:* ጠስ፡ቀርነብ፡ቀልደድ፡ብ፡ቅንድብ ።

ቈርነነዓት፡, **ቈርናንዓት፡**, **ቈርናነዓት፡**, **ቈርነናዓት፡**, subst., *ranae* Ex. 7, 27—29. 8, 1—10; Kuf. 48; Ps. 77, 50. 104, 28; Sap. 19, 10; Apoc. 16, 13; Macc. f. 12. [Onomatopoëticum videtur, cfr. Bochart hieroz. III. p. 563; Arabes habent قرة: Talmudistae [illegible] et [illegible] [illegible]. — Voc. Ae.: ቈ"፡ዘ፡ ጓንጕቸር፡ v. ጓንቸር፡ (vid. Lud. p. 128; at ቈርናናት፡ amharice: *cochlea, concha*).

ቀሬናዊ፡ n. prgr. ([illegible] قَرَوِيّ) *rusticus*: እፎ፡ እትለአክ፡ለዝንቱ፡ቀሬናዊ፡ F. N. 10 (*quomodo serviam viro huic rustico*) Mai vol. II c. 1014.

ቀራንዩ፡ vel **ቀራንዮ፡** n. prgr. sc. κρανίου τόπος, *calvariae locus*, ubi Christus crucifixus est: Matth. 27, 33; Marc. 15, 22; Joh. 19, 17; Genz.; Deg.; M. M. f. 51; Sx. Pag. 3; ቀራንዮ፡መካነ፡መስቀል፡ Kedr f. 30.

ቀርዐ፡ i. e. قَرَعَ *percussit* caput fuste.

መቃርዕ፡ subst. Pl. a مِقْرَعَة *flagellum:* በቅሥፈተ፡መቃርዕ፡ Abush. 50.

ቍርዕ፡ subst. amh., sc. ራስ፡ቍርዕ፡ *galea* Lud. Comm. hist. p. 481 n. 6. (aeth. ጌራ፡).

ቀረየ፡ rad. inus., fortasse i. q. קָרָה *occurrit*, قَرَا *hospitio excepit*.

አቃረየ፡ II, 3 [illegible] *ferre*, *offerre* aliqui (sacrificium): ዠሉ፡እንስሳ፡ለአቃርዮ፡ኢየአክል፡ οὐχ ἱκανὰ εἰς ὁλοκάρπωσιν Jes. 40, 16.

ቀርድ፡ subst. i. e. قِرْد *simia*, Gad. T. H.

ቀራዲናት፡, Pl. a **ቀራዲን፡** [illegible] per **ቀራዲን፡**, Pl. a **ቀርዳን፡** [illegible] Gad. T. H. [illegible] جرذون *muris campestris species magna* vid. Rödiger gloss. ad Locmani fabulas ed. II. p. 8].

ቈራጥ፡ subst. i. e. قيراط i. e. κεράτιον *bacca siliquae dulcis*, [illegible] ጸበሐት፡ላዕለ፡ዥሉ፡ክርስቲያን፡ለለቈራጥ፡በበዓመት፡ [illegible] ብእሲ፡ዘይወቅር፡እእባን፡በቈራጠ፡ወርቅ፡ [illegible] ዥሉ፡ዕለተ፡ [illegible] አስተዋፂኦሙ፡ዘበ፡፪ቈራጥ፡ Ler. Sen. 15.

ቀርጠሎን፡, **ቀርጠልስ፡**, **ቀርጣልስ፡**, **ቀርጠሎ፡**, **ቀርጤል፡** n. prgr., κάρταλλος *cartallus*, vasis genus, *canistrum*, *cophinus* ([illegible]) Deut. 26, 2. 4; at. ሰቀሉ፡ አርእስቲሆሙ፡ውስተ፡ዕፀወ፡ቀርጣልስ፡(ቀርጠልስ፡) 4 Reg. 10, 7. — Voc. Ae.: ቀርጤል፡ (v. ቀርጠሎ፡) ዘ፡ናርጅ፡መሶብኒ፡ይ፡

ቀረጸ፡ et **ቈረጸ፡** I, 1 (i. q. ኀረጸ፡; amh. ቀረጠ፡ et ቀረጸ፡ *insculpere*; vic. ቀረፀ፡ q. v. nec non חרץ; arab. قَرَصَ non tantum *scidit, abscidit* sed etiam *pupugit* pulex] *incidere, insculpere*: ለኵሎሙ፡አሕዛብ፡ሀለዎሙ፡ምግባራት፡ዘልማድ፡ዘትሜኒ፡በኀቤሆሙ፡ወቦ፡ዘትከውን፡ኀሳረ፡በኀበ፡ካልኣኒሆ፡ከመ፡ቀሪጸ፡ገጽ፡በኀበ፡ኢትዮጵያ፡ወኖባ፡ (vid. Lud. comm. hist. p. 240) ወከመ፡ተላጽዮ፡ጽሕም፡በኀበ፡አፍርንጅ፡ F. N. 51; ረከበ፡መጽሐፈ፡ዘቈረጹ፡ቀደምት፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ Kuf. 8.

ተቀርጸ፡, **ተቈርጸ፡** et **ተቈረጸ፡** III, 1 1) *incidi, insculpi* Kuf. p. 62. 91; ሰንበት፡አይሁድ፡እንተ፡ተቀርጸት፡በጽላት፡ሰማይ፡ M. M. f. 246. 2) *literis incisis signari*: ወሀበ፡ሕገ፡ሙሴ፡በሰሌዳት፡እብላቅ፡እለ፡ተቀርጸ፡በሆህያት፡ዕብራይስጢ፡ M. M. f. 67.

ቅሩጽ፡ et **ቍሩጽ፡** part. *incisus, insculptus* Kuf. 5. 6. 32. 49.

ቅርጸት፡ vel **ቍርጸት፡** n. act. et subst. 1) *incisio, insculptio*: ወጸሐፉ፡ላዕሌሁ፡በቅርጸት፡ማኅተም፡ Ex. 36, 39 in Cod. C; M. F. 2) *apex* sive *ductus literae* Matth. 5, 18; Clem. f. 172.

ቀረፀ፡ et **ቈረፀ፡** I, 1, etiam per ጸ, [قَرَصَ *scidit, abscidit*, قَرَضَ (قَرَطَ, قَرَظَ) *secuit, abscidit*, [illegible], amh. ቈረጠ፡; vic. ቀረጸ፡ et ኀረጸ፡] Subj. ይቅርፅ፡ vel ይቍርፅ፡ 1) *abscindere, abscidere, resecare*, ቀረፀ፡እዝኖ፡ Phlx. 7; ኢትቍርፅ፡እምኔከ፡አባለ፡ዘርእ፡ (membrum genitale) Phlx. 230; ኢይቅርፅ፡ጽፈሪሁ፡ Kedr f. 87; Macc. f. 20. 2) *tondere*: ቅርዒ፡ርእሰኪ፡ (v. ቍርፅ፡) Jer. 7, 29; Lev. 10, 6; 2 Reg. 14, 26; Hez. 44, 20; ኢታንኅ፡ሥዕርተ፡ርእስከ፡አላ፡ዳእሙ፡ቅርፅ፡ Did. 1; Jud. 16, 19; በግዕ፡ቅድመ፡ዘይቀርፆ፡ Jes. 53, 7; Act. 8, 32; Gen. 31, 19. 38, 13; Deut. 15, 19; Kuf. 29. 41; 1 Reg. 25, 2. 4. 11; እምነ፡ቀዳሚ፡ዘቀረፅኩ፡ (πρωτοκουρία) Tob. 1, 6.

ተቀርፀ፡ **ተቈርፀ፡** III, 1 1) [illegible] መራዕይ፡እለ፡ተቀርፃ፡ Cant. 4, 2. 6, 6. ተቀርፆ፡ሥዕርት፡ Sx. Hamle 21 [illegible] አመ፡ይትቀረፅ፡ 2 Reg. [illegible] 1 Cor. 11, 6; [illegible] አልቦ፡ዘይትቀረፅ፡ርእሶ፡ዘእንበለ፡ያእምር፡አባስ፡ Reg. Pach. 2) ut videtur: *discindi, dilacerari*: monachus ነበረ፡እንዘ፡ይትጋደል፡ውስተ፡በአት፡ንስቲት፡እንተ፡ይእቲ፡ገዳመ፡ጼው፡እስከ፡ተቈርፀ፡ሥጋሁ፡ Sx. Genb. 28.

ቅሩፅ፡ part. 1) *abscisus, resectus*: ድኅረ፡ወድቀ፡መልዕልተ፡ምድር፡ርእሱ፡ቅሩፅ፡ Sx. Mar. 18 [illegible] ኵሎሙ፡እለ፡ቅሩፃን፡ገጾሙ፡ Jer. 9, 26; ቅሩፃነ፡ገጽ፡ [illegible] መራዕይ፡ቅሩፃት፡ [illegible] ሥጋከ፡በዝብጠት፡በትር፡ቅሩፅ፡ [illegible]

ቀራፂ፡ n. ag. *tonsor* Jud. 16, 19; መላጺ፡ቀራፂ፡ Hez. 5, 1.

መቅረፅ፡ subst. [مِقْرَاض] *forfex*: ይቤሎ፡ለረድኡ፡ሀበኒ፡መምበሕተ፡አው፡መቅረፀ፡ወመተረ፡ብቲ፡ልሳኖ፡ [illegible]

ቀረፈ፡ I, 1 [قَرَفَ; vicin. قَلَفَ ܩܠܦ ቈለፈ፡] 1) *decorticare* M. F. 2) *detracta eschara nudare* ulcus: ቅርፍ፡ ጽልዐ፡ዘነጢአት Ssal. Req.

ቋረፈ፡ I, 3 (si quidem lectio sana est) *dilacerare:* ይቋርፍ፡አራዊት፡ Lud. e Libr. Myst. c. 13.

ቅራፍ፡ subst. *cortex:* ኤልሳዕ፡ፈወሰ፡በጣዕመ፡ጼው፡ማየ፡ሕሙመ ፤ ወበቅራፊ፡ዕፅ፡አውዕአ፡ማሕጼ፡ስጡመ፡ Enc. Teq. 20.

ቅርፍት፡ subst. *cortex, libra,. corium, putamen, folliculus, pellicula, squama,* Gen. 30, 37 in C; 4 Reg. 6, 6; M. F. crebro; φλοιός Sap. 13, 11; ቅርፍተ፡ሮማን፡ Cant. 4, 3. 6, 7; Gad. Lal.; ቅርፍተ፡ተርሙስ፡ Jac. 24 Enc.; ቅርፍተ፡ሥጋ፡ (in resurrectione recolligetur) Lud. e Lit.; πτέρυγες קַשְׂקְשֹׂת Hez. 29, 4 (v. ቅርፊት፡).

ቃስ፡ subst., *feminalia, femoralia* [ፈKHC?] περισκελῆ (מִכְנְסֵי) ልብሰ፡ቃስ፡ Ex. 36, 36; ቃስ፡ Lev. 6, 3. 16, 4 (at in versione nova substitutum est ድርማንቅ፡ vid. ann. ad hos locos, nec non Ex. 28, 38, unde nomen ቃስ፡ obsoletum esse patet); dorsum Samuelis tectum veste አስኬማ፤ልብሰ፡ቃስ፡አክ፡ለአሮን፡ሰርጎ፡ዘባኑ፡ (*non est vestis Qâs, ornamentum dorsi Aaronis*) Lud. e Cant. Sam. — *Voc. Ae.:* ቃስ፡ዘ፡አርዋ፡ („Gregorius putabat esse nostrum Flor, gall. *crespe*“ Lud.).

ቀስ፡ *presbyter* vid. sub ቀሰሰ፡

ቈስለ፡ I, 1 [amh. ቈሰለ፡; num ad جَزَلَ خَزَلَ خَصَلَ قَصَلَ *secare*, an ad חָלַשׁ חָשַׁל כָּשַׁל *debilem, infirmum esse* referendum?] 1) *vulnerari, sauciari, (laedi):* πληγῆναι Ex. 22, 2; Jes. 1, 5; ቈሰልኩ፡ Zach. 13, 6; ቈስሉ፡በኀጺን፡ 2 Par. 29, 9; συντετραυματίζεσθαι Jes. 53, 5; Hez. 28, 16; ዘቈስለ፡ τὸ συντετριμμένον Zach. 11, 16; Hez. 34, 4; አልቦ፡ዘይቈስል፡እምነ፡ሰብእክሙ፡ (διαφωνήσει) Judith 10, 13; ብዙኀ፡ወድቀ፡ወቈስለ፡እምኔሆሙ፡ (ἐτροπώσατο) 1 Par. 19, 16: ἐκκρουσθῇ Deut. 19, 5; ቈስለ፡አንደፊር፡ (Antipater) በውስተ፡ሰብእ፡ብዙኅ፡ቍስላተ፡ Jsp. p. 313. 2) *infirmum esse, dolere* vel *laborare* morbo: አነ፡ጠቢብ፡ (medicus) ወእፌውሶሙ፡ለድውያን፡እለ፡ቈስሉ፡በደዌ፡ Sx. Genb. 26.

አቍሰለ፡ II, 1 *vulnerare, sauciare, dolore afficere* Ex. 21, 12. 18, 20; 4 Reg. 8, 28. 29; 2 Par. 28, 20; ነደፍዎ፡ወአቍሰልዎ፡ 2 Par. 22, 5; 4 Reg. 18, 21; Judith 9, 13; አቍሰሉከ፡ፀርከ፡ Jer. 37, 14; Hos. 6, 1; አቍስሎ፡ Koh. 3, 3 var.; አቍሲላ፡ Prov. 7, 26; Kuf. 4; Job 5, 18 (ἀλγεῖν ποιεῖ); 9, 17; Act. 19, 16; trsl.: ትፍሥሕትከ፡ያቈስሎሙ፡ ለጸላእትከ፡ Sir. 12, 8; ኀበ፡አቍሰለት፡(ኀጢአት፡) አልባቲ፡ፈውስ፡ለቍስላ፡ 21, 3; አነ፡አቍሰልኩ፡ነፍስየ፡ Jsp. p. 335.

ቍሱል፡ part. *vulneratus, saucius, dolens:* Macc. f. 2; Did. 6; ቍሱላነ፡ልብ፡ Jes. 57, 15. 61, 1; Ps. 146, 3; ἀλγῶν 68. 34.

ቍስል፡ subst., plerumque m., Pl. ቍሰል፡ et ቍስላት፡ 1) *vulnus, plaga, vibex* (πληγή, τραῦμα, σύντριμμα, μώλωψ) Ex. 21, 12; 4 Reg. 8, 29; ከመ፡ይትፈወስ፡እምቍስል፡ዘአቍሰልዎ፡ 2 Par. 22, 6; Job 6, 21. 16, 6; Jes. 1, 6; ቍስለ፡ሕዝቡ፡ 30, 26; Jer. 3, 22 (ቍስላት፡). 10, 19. 15, 18; እምኵሉ፡ቍስል፡የአኪ፡ቍስለ፡ልብ፡ Sir. 25, 13. 23. 27, 21; ቍስለ፡መቅሠፍት፡ 28, 17; ቍስለ፡ልሳን፡ ibid.; ቍስለ፡ልብ፡ 40, 9; ቍስላት፡ Jsp. p. 314; F. M. 3, 3; ቍስለ፡ሞት፡ *vulnus letale* Apoc. 13, 3. 12; μώλωψ Jes. 53, 5; Sir. 23, 10; 1 Petr. 2, 24; διαφθορά Jer. 28, 8. 2) *ulcus*, ἰχώρ Job 2, 8; ἕλκος Prov. 25, 20; Lev. 13, 18. 19; Luc. 16, 21; ደዌ፡ቍስል፡ ovium et hominum Sx. Hed. 15; ebrietas gignit ቍስለ፡አማዑት፡ F. N. 50. 3) *dolor, morbus*, ἄλγος Thren. 1, 12. 18; Ps. 38, 3; Sir. 26, 6; ἀῤῥώστημα μακρόν ቍስል ፡ ዐቢይ፡ Sir. 10, 10.

መቍስሊ፡ part. c. term. adj. *vulnerator, dolore afficiens* Ex. 21, 13. 18—20; ትካዝ፡መቍሰሊ፡ልብ፡ውእቱ፡ በከመ፡ደዌያት፡ያቈስል፡ሥጋ፡ Fal. f. 58.

ቀሰመ፡ *decerpere, colligere* vid. sub ቀሠመ፡

I. **ቀሰመ፡** I, 2 [قَسَمَ *divisit; mensura sua modoque debito definivit;* hinc facile derivabis *temperare* cibos et temperatura *suaves* reddere, sicut Arabes inde derivarunt قَسَمٌ *formositas, pulchritudo,* قَسُمَ *pulcher fuit*] *sapidum reddere, condire* cibum: በምንት፡ይቄስምዎ፡ Marc. 9, 30; Luc. 14, 34; trsl.: ለቀሲመ፡ልሳንየ፡ (sc. ut suaviter loquar) Org.

ተቀሰመ፡ III, 2 *sapidum reddi, condiri,* Matth. 5, 13; M. M. f. 391 (ubi III, 1 ተቀስመ፡ occurrit, nescio an recte?).

ቅሱም፡ part. *conditus,* በጼው፡ Col. 4, 6 Platt; Org.; ነገሩ፡ቅሱም፡በጼወ፡መለኮት፡ Deg.; ተግሣጽ ፡ ጥዑም ፡ ወዜና፡ቅሱም፡ከመ፡ጼው፡ Fal. in proleg.; ቅሱም፡ማእድ፡ *mensa condita* (*cibi lauti*) Enc. 10 Ter. — *Voc. Ae.:* ጽዑጥ፡ቅሱም፡ብ፡ጽሩጥ።

ቀስም፡ subst. *conditura, condimentum:* ዘእንበለ፡ቀስም፡ Clem. f. 250. 251; Lud. e V. S.; Kedr f. 73.

ቅሳሜ፡ subst.; dubium videtur annon locus e Job 33, 6 sub voce ቅሣሜ፡ allatus huc referendus sit, si quidem ቅሳሜ፡ *compositio, temperatura* explicare licet; cfr. scholion, sub ብሒባሒ፡ allatum.

መቅስም፡ vel መቅሰም፡ (sing. nondum repertus) subst., Pl. መቃስም፡, Pl. Pl. መቃስማት፡ *cibi conditi:* (diebus jejunii) ይትዐቀብ፡እመቃስማት፡መብልዕ፡ወመስቴ፡ Kedr f. 35; እመበ፡ዘጥዕመ፡ዘከነ፡እመቃስማት፡ f. 70; ይኅድግ፡ኵሎ፡መቃስማተ፡ወኢይብላዕ፡ቀስመ፡ f. 73; ኢይብልዑ፡መቃስማተ፡ F. N. 15.

II. **ቀሰመ፡** rad. inus., quae primitus *abscidere* significavit, deinde in notionem *dividendi* (قَسَمَ) et *definiendi,* denique *divinandi* (קָסַם ܩܣܡ قَسَمَ) transiit.

አስተቀሰመ፡ (አስተቅሰመ፡ Lud.) IV, 1 et crebrius አስተቃሰመ፡ IV, 3 *sortibus, ominibus, oraculis definire, ominari, augurari, divinare, hariolari* Num. 14, 1; Deut. 18, 10; 1 Reg. 28, 8; 3 Reg. 20, 33; 4 Reg. 17, 17. 21, 6; በከመ፡ሐሰበ፡ወአስተቀ(ቃ)ሰመ፡ለአማስኖቶሙ፡ Esth. 9, 24; Asc. Jes. 2, 5.

ቀስም፡ subst. i. q. መቅስም፡ Deut. 18, 10 G.

መቅስም፡ et መቅሰም፡ subst., Pl. መቃስም፡ et መቃስምት፡ 1) *ominum captatio, sortilegium, augurium,* *divinatio, hariolatio, oraculum* Num. 23, 23; Deut. 18, 10. 14; **ሕልም፡ወሰገል፡ወመቃስም፡** (v. **መቅስም፡** et **መቅሰም፡**) **ከንቱ፡ኵሉ፡** Sir. 31, 5; **ሰብአ፡መቅስም፡** 1 Reg. 6, 2; **በላዐም፡ዘመቅሰም፡** ὁ μάντις Jos. 13, 22. 2) *divinandi praemium, honorarium auguris* Num. 22, 7.

መስተቃስም፡ part. *divinator, hariolus, augur, sortilegus, ominator* Org. 3; Cod. Mus. Brit. LVII, n. 11; **መስተቃስማን፡** Clem. f. 143; Gad. T. H.

ቄሳር፡ n. prgr., sc. Καῖσαρ, *Caesar:* Luc. 2, 1. 3, 1. 20, 22. 24. 25; Joh. 19, 12. 15; **ሀቡ፡ዘቄሳር፡ለቄሳር፡** Clem. f. 190.

ቀሰሰ፡ rad. inus., sc. קָשַׁשׁ ܩܰܫ *consenuit* (vid. sub **ሐሠረ፡**) et קָשֵׁשׁ.

ቀሲስ፡ subst., m., Pl. **ቀሲሳን፡** et **ቀሳውስት፡** [قَسِيسٌ ܩܰܫܺܝܫܳܐ], proprie: *senex, senior* (quam significationem Lud. e suo Enc. Hed. 6: **እምዐቃቤ፡ሥራይ፡ቀሲስ፤እስመ፡ይትረከብ፡ፈውስ፤** probare conatur); deinde *presbyter, sacerdos* ecclesiae christianae: πρεσβύτερος Tit. 1, 5; 1 Tim. 5, 17; Jac. 5, 14; 2 Joh. 1; 3 Joh. 1; Act. 11, 30. 14, 23. 20, 17; ἐπίσκοπος Phil. 1, 1; Lit. 158, 2; **በእንተ፡ሢመተ፡ቀሳውስት፡** Const. Ap. 22; F. N. 6; F. M. 6, 1. 31, 1; Kid. f. 14—17; Did. ed. Platt p. 16 seq.; **ንፍቀ፡ቀሲስ፡** Lit. 160, 1 (*subpresbyter* Lud., *sacerdos assistens* Renaudot lit. I. p. 527).

ቀስ፡ subst. i. q. **ቀሲስ፡** [cfr. قَسٌّ]: **አባ፡ገሪማ፡ቀስ፡ዘመደረ፡** Mavâs. n. 58; **ወይቤልዎ፡ቀስ፡ወመኳንንት፡ለብዑዕ፡ሊባኖስ፡** n. 31.

ቀይስ፡ subst. ambarizans, *presbyter*, (*clericus*) [amh. **ቄስ፡**]: **ቀይሰ፡ገበዝ፡** Chr. Ax. f. 89 (i. e. *archipresbyter* idemque *vicarius episcopi*, vid. Lud. lex. amh. col. 34); **ለእመ፡ሰረቀ፡አክሊሮስ፡ዘውእቱ፡ቀይሰ፡ገበዝ፡ንዋያተ፡ምሥዋዕ፡** F. M. 17, 6.

ቅስስና፡ et **ቅስና፡** subst., *munus* vel *dignitas presbyteri, sacerdotium:* **ዘተሠይመ፡ሢመተ፡ቅስና፡** F. M. 6, 3; Can. Ancyr. 16; **ይነሥእ፡ሢመተ፡ቅስና፡በሕልያን፡** F. N. 6, 5; Gad. T. H.

ቀሰሰ፡ verb. denom. *presbyteri* vel *sacerdotis munere fungi:* **ምሥዋዒሆሙ፡በነበ፡ቀሰሱ፡ወገዛያቴኑ፡** (i. e. **ድያቴኑ፡**) **በቱ፡** II Can. Nic. 79.

ቈስቈስ፡, **ቍስቍስ፡**, **ቍስቍስ፡**, **ቍስቋስ፡**, **ቈስቍስ፡** subst., Pl. **ቍስቋሳት፡**, **ቍስቍሳት፡**, **ቈስቍሳት፡**, et **ቈሳቍስ፡**, **ቆሳቍስት፡**, Pl. Pl. **ቈሳቍሳት፡** (vid. ann. ad Gen. 31, 18) *supellex* vel *vasa omnis generis* [coll. قاش ماش et خاش ماش] ἀποσκευή Gen. 31, 18. 37. 34, 29; σκεύη 45, 20; **ወባዕድኒ፡ቍስቋሳት፡** (v. **ቈስቍሳት፡**) 1 Esr. 2, 12; **ኵሎ፡ንዋዮ፡ወቍስቍሶ፡ማህረኩ፡** Macc. f. 18; reliquit vasa sua **ወብዙኃን፡ቆሳቍስተ፡** Gad. T. H.; **ዕፀወ፡ኵሎሙ፡ፈድፋደ፡ቈስቈሰ፡መዐዛ፡** Hen. 29, 2 (nisi hic **ኰሳኵስ፡** intelligere malueris).

ቀስት፡ subst., m. et fem. (ut Gen. 9, 13 seq.; Jer. 28, 56), Pl. **አቅስስት፡** et **አቅስት፡** [קֶשֶׁת ܩܶܫܬܳܐ قَوْسٌ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1211] *arcus* a) jaculatorius: Gen. 27, 3; Jes. 7, 24; Jer. 6, 22. 25, 14; Hez. 39, 3; **ቀስተ፡ጠዋይ፡** Hos. 7, 15; Ps. 7, 13. 75, 3. 77, 63; Job 20, 24. 29, 20. 39, 23; Hen. 17, 3; Apoc. 6, 2; Pl. Gen. 49, 24; Ps. 36, 16; 1 Par. 10, 3; Jes. 5, 28. 21, 15. 41, 2; Jer. 4, 29; Hez. 39, 9. b) coelestis i. e. *iris:* **ቀስተ፡ደመና፡** Hez. 1, 28; Sir. 50, 7; Gen. 9, 13 seq.; **ቀስተ፡እግዚ"፡** Kuf. 6; Sir. 43, 11; coll. Chron. Ax. f. 89. c) architectonicus, Lud. ex auct. Gregorii.

ቀስተወ፡ quadrl. denom. I *arcum intendere, jaculari sagittas:* **ወቦአ፡ወቀስተወ፡ፍጹመ፡ኢዮአብ፡** 1 Par. 11, 6.

ቀስተም፡ et **ቀስታም፡** m. et fem., Pl. **ቀስታማት፡** 1) *arcus* Org. 3. 2) *baculus*, in specie *pastoralis, pedum:* βακτηρία Ex. 12, 11; 1 Reg. 17, 40; Ps. 22, 5; Jer. 1, 11. 31, 17; ῥάβδος Jes. 10, 5 var.; **በቀስታመ፡ኀይሉ፡አድከሞ፡ለአርዌ፡ርኩስ፡** Deg. — *Voc. Ae.:* **ቀስታም፡ብ፡በሎታ፡**።

ቍስያት፡, **ቍሰያት፡**, **ቍሳያት፡** subst. Pl. [קִשֻּׁאִים قِثَّاءٌ ܩܰܛܽܘܳܐ] *cucumeres*, σίκυοι Num. 11, 5. — Vid. etiam **ቀታ፡** — *Voc. Ae.:* **ቆስያት፡ዘ፡ቋሳ፡ዘይመስል፡ጽጌ፡አደይ፡**።

ቈስጥ፡, **ቍስጥ፡**, **ቊስጥ፡**, **ቈስጢ፡** subst. *costus*, genus aromatis [قُسْطٌ קֹשְׁטְ] Kuf. 16: **ስምኪ፡ሐዋዝ፡እምነ፡ከልበኔ፡ወቊስጥ፡** III Sal. Mar. 1. — *Voc. Ae.:* **ቈስጥ፡ብ፡ሽቱ፡**።

ቈስጢ፡(**ቍስጢ፡**) subst., secundum Ludolfi Gregorium *omentum* (quae interpretatio si vera esset, vocabulum referendum videretur ad **ቀሠጠ፡**, coll. كِشَاطٌ), at Deut. 18, 3 respondet ἔνυστρον i. e. *ventriculus ruminantium quartus* seu *omasum* (hebr. קֵבָה *ventriculus ruminantium asper* seu *echinus*).

ቃቄል፡ subst. *campanula*, Lud. sine auct.

ቃቄር፡ subst. nomen animalis incertum, fortasse [collato קִירְקָר] *corvus, cornix:* (**ኢጋንንት፡**) **ወድምፆሙ፡ከመ፡ድምፀ፡አፍሬስ፡ዘዕለተ፡ፀብእ፡ወይ[ነ]ቅዉ፡ዓዲ፡ከመ፡ቃቄራት፡ወይደናጸዉ፡ከመ፡አክልብት፡** Gad. T. H.

ቀቀብ፡ subst. *vagina* gladii, cultri (*theca*), κολεός, **ግባኢ፡ውስተ፡ቀቀብኪ፡** (v. **ቃቅብኪ፡**) Jer. 29, 6; **አወፅአ፡መጥባሕትየ፡እምነ፡ቀቀብ፡** Hez. 21, 3. 30; **አግብአ፡ለመጥባሕትከ፡ውስተ፡ቀቀብሃ፡** (sic) M. M. f. 100; fame enecti **በልዑ፡ማእሰ፡ቀቀብ፡አስይፍቲሆሙ፡** Jsp. p. 368. — *Voc. Ae.:* **ቀቀብ፡ዘ፡ሐፎት፡** v. **አፎት፡**. [Referendum videtur ad rad. קבב קָבַב קָבַב al., quibus significatus *cavi* continetur].

ቀቀኖን፡ et **ቀቀኖ፡** subst. κύκνος *cygnus, olor* Lev. 11, 18; Deut. 14, 16. — *Voc. Ae.:* **ቀቀኖ፡ዘ፡ሕርኩም፡** (de qua ave vid. Harris I p. 256. 329. II. 93; Anhänge p. 44; Isenb. p. 118).

ቈቍዐ፡ I, 2 [cfr. وَقَحَ *dura fuit* ungula; وَكَعَ *durus et firmus fuit* uter, pellis] 1) *durum, rigidum esse* vel *fieri, rigere, torpere:* **ቈቍዐ፡ማእሰሙ፡ዲበ፡አዕፅምቲሆሙ፡** ἐπάγη Thren. 4, 8; **ይቈቍዕ፡ኵሉ፡አዕፅምቲሁ፡** ἐνάρκησε Job 33, 19. 2) trs. *rigere facere:* **ይቈቍዕ፡ኵሎ፡አዕፅምቲሁ፡** var. Job 33, 19; Sir. 14, 9 var. — *Voc. Ae.:* **ቈቍዐ፡ዘ፡ተበሳሳ፡ጐረበኒ፡ይ፡ተወጋጋኒ፡ይ፡**

አቈቍዐ፡ II, 2 *durum, rigidum facere, exsiccare, emarcescere facere:* **እከየ፡ልቡ፡ያቈቍዮ፡አዕፅምቲሁ፡**

ἀναξηραίνει (v. ያቄቅያ፡) Sir. 14, 9; ትጋሁ፡ ለብዕል፡ ያቄቍዕ፡ አዕዕምተ፡ ἐκτήκει Sir. 34, 1.

ቄቀየ፡, **ቀቀየ፡** vid. sub ቀይቀየ፡

ቃቡ፡ n. prgr. sc. κάβος (in Gen. κάβου), mensura quaedam aridorum (hebr. קַב) 4 Reg. 6, 25; ሀሎ፡ ውስተ፡ አስፋሬዳ፡ ሥርናይ፡ ንስቲት፡ ዘየአክል፡ መጠነ፡ መስፈርተ፡ ቃቡ፡ Gad. T. H.

I. **ቀብለ፡** I, 1 [an ad בָּלַק ܒܠܩ בוק בָּקַק referendum?] *evacuari, exhauriri, exinaniri:* ባሕርኒ፡ ሶበ፡ ይቀብል፡ σπανίζεται Job 14, 11; ይቀብላ፡ እምኍልቍ፡ አውራኂሁ፡ 21, 21; (Deus omnia) ይሴሲ፡ እመዝገቡ፡ ዘኢይቀብል፡ Macc. f. 3; ትሁብ፡ ለኵሉ፡ እንዘ፡ ኢትቀብል፡ Lit. Joh.; ስቴ፡ ዘኢይቀብል፡ Ssal. Req.; (Deus) አሐዱ፡ በመለኮት፡ ዘኢይትከፈል፤ ምሉእ፡ በኵለሄ፡ ዘኢይቀብል፡ Gad. Kar.; ምልእት፡ ዘኢትቀብል፡ Athan. de Trin. — *Voc. Ae.:* ቀብለ፡ ነተገ፡ ሐጸ፡ ዘ፡ ጕደለ።

አቅበለ፡ II, 1 *evacuare, effundere* e vase pleno, Lud. sine auct.

ቅቡል፡ part. *evacuatus, inanis, vacuus:* አጽሕብት፡ ቅቡላን፡ Herm. p. 47. 48; trsl.: p. 48.

ቅበሌ፡ subst. *vacuitas, inanitas:* ስክር፡ ወቅበሌ፡ F. N. 43, 4.

II. **ቀበለ፡** inus., קָבַל ܩܒܠ *e regione fuit, obviam venit,* قَبَلَ III id.

ቀበለ፡ I, 2 *obviam eundo* vel *mittendo excipere* alqm (einholen), Gen. 27, 45.

ተቀበለ፡ III, 2 1) *obviam ire* vel *venire, occurrere,* c. Acc. Gen. 14, 17. 32, 7; Num. 22, 36; 1 Reg. 6, 13; 4 Reg. 1, 3; Kuf. 45; 1 Par. 12, 17; Ps. 58, 5; ፃእ፡ ተቀበሎ፡ ለአካዝ፡ Jes. 7, 3. 14, 9. 21, 14; ወፅአ፡ ከመ፡ ይትቀበሎሙ፡ Jer. 48, 6; Zach. 2, 3; Tob. 7, 1; Matth. 8, 28. 34; Luc. 9, 37; hostiliter: Deut. 3, 1; 1 Reg. 4, 1; ሐጽ፡ ዘይትቄበሎ፡ Job 39, 22. a) c. በ፡ rei et Acc. prs.: *obviam ferre* alqd alicui Deut. 23, 5. b) *obviam eundo* vel *mittendo excipere* alqm: ፈኒዎ፡ እትቄበለከ፡ እምሀየ፡ Kuf. p. 98; ይትቀበልዎሙ፡ መላእክት፡ ውስተ፡ ትፍሥሕት፡ Clem. f. 156. 2) *accipere, excipere, recipere* a) hospites, advenientes Luc. 10, 38; Hebr. 13, 2; Jac. 2, 25; 3 Joh. 8; Judith 3, 7; ተቀበልዎሙ፡ በትፍሥሕት፡ Tob. 7, 8; Herm. p. 99; ተቀብሎ፡ ነግድ፡ φιλοξενία *hospitalitas* Hebr. 13, 2. b) alqd vel alqm *gratum accipere, acceptare, suscipere, admittere,* Gen. 32, 21; ተቀበሉ፡ አበሳየ፡ (v. ስረዩ፡) Ex. 10, 17; Jac. 1, 21; Marc. 10, 15; Luc. 23, 51 (at ibi προσδέχεσθαι significat *exspectare,* quare Platt ይሴፈው፡ habet). 3) passive: *gratum accipi* ለይትቀበል፡ ቍርባንከ፡ 1 Reg. 26, 19 (at var.: ቍርባንከ፡).

ተቃበበለ፡ (stirps frequentativa, vid. ተመያየጠ፡) *excipere solere* hospites (*hospitalem esse*) ተቃበበል፡ ነግደ፡ et ተቃብብሎ፡ ነግድ፡ Herm. p. 36.

ቀበላ፡ subst. 1) *occursus:* ወፅአ፡ ለቀበላ፡ ዓሣ፡ 2 Par. 15, 2. 28, 9; Jes. 21, 14 var.; 1 Thess. 4, 17 ant.; Matth. 25, 6; hostilis: ለቀበላሆሙ፡ ለኢሎፍሊ፡ 1 Par. 14, 8. 2) ቀበላ፡ ጾም፡ *occursus* i. e. *initium jejunii* nominatur *dies jejunii quadragesimalis primus* (in ecclesia Romana: dies cinerum); in libris de Comp. Eccl.; Abush. 27 et 28; 2 Cor. 11, 3 in tit.; Vit. Sam., al.

ተቀባሊ፡ n. ag.; ut videtur, *accipiens;* (liberos e fratre vel sorore defuncti natos prae avis heredes defuncti constituendos esse, pluribus rationibus probatur, quarum altera haec est:) እስመ፡ እምሔዋን፡ ቅሩባን፡ ለሐዊር፡ እምዛቲ፡ ሕይወት፡ ወውሉደ፡ ውሉዶሙኒ፡ እለ፡ እሙንቱ፡ አኀው፡ ተቀባልያን፡ ውእቶሙኬ፡ እለ፡ ይፈቅድዎ፡ (opus habent) ለንዋይ፡ F. N. 42, 6.

ቀበረ፡ I, 1 [קָבַר ܩܒܰܪ قَبَرَ; vic. كَفَرَ *abscondit,* كُفْرٌ *sepulchrum.*] Subj. ይቅብር፡ (et ይቅበር፡ Matth. 8, 21. 22 Platt; 4 Reg. 9, 34 S) *sepelire, humare,* c. Acc. Gen. 23, 4 seq.; 25, 9. 10. 47, 29; Kuf. 19. 35. 36; 4 Reg. 9, 35; 2 Par. 9, 31; Tob. 1, 17. 18. 4, 3. 4; Jer. 7, 32. 33. 14, 16; Sir. 38, 16; Apoc. 11, 9; እለ፡ ይቀብሩ፡ ἐνταφιασταί *pollinctores* Gen. 50, 2.

አቅበረ፡ II, 1 *sepelire sinere* vel *jubere,* Gen. 23, 8.

ተቀብረ፡ III, 1 *sepeliri, humari* Gen. 25, 17. 35, 19; Kuf. 4. 32; Num. 20, 1; Jud. 8, 32. 12, 10; 4 Reg. 10, 35; 2 Par. 12, 16; Judith 16, 23; Matth. 28, 6; Rom. 6, 4.

ቅቡር፡ part. *sepultus,* Lud.

ቀበር፡ subst. *humatio, sepultura* i. e. 1) *funus, exsequiae:* ገብሩ፡ ሎቱ፡ ሙዓአ፡ ቀበር፡ ዐቢይ፡ ጥቀ፡ 2 Par. 16, 14; ወኢገብረ፡ ሕዝብ፡ ፀአተ፡ ቀበረ፡ ዚአሁ፡ በላዕሌሁ፡ 21, 19; Matth. 26, 12; Marc. 14, 8; Luc. 7, 12; Joh. 12, 7. 2) *sepulchrum:* አዘአማዕቀብከ፡ ቀበረ፡ አዳም፡ ለመልከ፡ ጼዴቅ፡ (v. መቃብረ፡) Tab. Tab. 16.

ቅብረት፡ n. act. *sepultura, humatio,* Lud.

ቀባሪ፡ n. ag. *vespillo, sepultor,* Lud.

መቅበርት፡ subst., plerumque m., Pl. መቃብር፡, Pl. Pl. መቃብራት፡, *sepulchrum* a) sing. መቅበርት፡ Jes. 53, 9. 57, 2; Sx. Teq. 1; Pl. መቃብር፡ *sepulchra* Koh. 8, 10; Jes. 65, 4; Jer. 8, 1; Hez. 37, 12; Matth. 23, 27; Marc. 5, 2. 3. b) መቃብር፡ α) *sepulcretum, coemeterium:* መቃብረ፡ አበዊከ፡ Kuf. 32; Matth. 27, 7. β) *sepulchrum* Jes. 22, 16; Job 17, 1; ወትኩነኒ፡ እምየ፡ መቃብርየ፡ Jer. 20, 17; መቃብረ፡ ራሔል፡ Kuf. 32; ውስተ፡ ፩መቃብር፡ Tob. 4, 4; መቃብር፡ ክሡት፡ Rom. 3, 13; Gen. 23, 4. 6; Hez. 32, 24 seq.; Matth. 28, 1; Joh. 19, 42; Pl. መቃብራት፡ *sepulchra* Kuf. 22; Matth. 8, 28. 27, 52. γ) ᾅδης (*inferna, inferi*) Job 17, 13. 16; Sir. 14, 16. 17, 27. 48, 5. 51, 6.

ቆበር፡ subst., plerumque m., Pl. ቆባራት፡ [كِفْرٌ *caligo noctis* a كَفَرَ *abscondit, texit:* קְבַל *tenebrae, caligo*] *caligo, tenebrae, caligo nubium,* γνόφος Ex. 10, 22; Ps. 17, 11; Am. 5, 20; ዕለተ፡ ጽልመት፡ ወቆበር፡ Zeph. 1, 15; Hez. 34, 12; Jes. 44, 22. 60, 2; Job 3, 5. 10, 21. 23, 17; Esth. ap. 1; κονιορτός Ex. 9, 9; Deut. 28, 24; አድባረ፡ ቆባራት፡ እለ፡ ክረምት፡ Hen. 17, 7.

ቀብአ፡ I, 1 [חָפָה *obduxit,* vid. ቀብእ፡ n. 3; ቅብእ፡ *oleum* sicut ܡܫܚܐ a ܡܫܚ] Subj. ይቅባእ፡ 1) *oblinere, illinere,* Joh. 9, 6; M. F.; c. Acc. et በ፡, ut: ቀብአ፡ በሀጕሬ፡ Sap. 13, 14; በኀፃበ፡ እግሩ፡ ብርሃነ፡ ለዕወር፡ ቀብአ፡

Enc. Genb. 8; c. dupl. Acc. Gen. 6, 14; Ex. 2, 3: ኢቀብእዎ፡ሥራዮ፡ Hez. 30, 21; trsl.: alqm i. e. oculos ejus oblinere, ne videant Hez. 22, 28. 2) *ungere, inungere, perungere*, c. Acc. corporis vel unguenti vel c. dupl. Acc.: ቀብእኩኪ፡ቅብአ፡ Hez. 16, 9; vulnus Jes. 1, 6 var.; (Jacobus) ቀብኦን፡ለአእባን፡ዘይተ፡ቅዱሰ፡ Clem. f. 38; Gen. 31, 13; Matth. 6, 17; ኢትቅብኢ፡(ለሥዕርትኪ፡)ዕፍረተ፡ F. N. 51; Ps. 44, 9; aegrotos Marc. 6, 13; cadaver Marc. 16, 1; ይገንዙ፡ወይቀብኡ፡ ἐνταφιάζειν Joh. 19, 40 rom.; in specie de unctione rerum hominumve consecrandorum: Ex. 28, 37. 30, 26. 31, 11. 35, 16. 40, 7 seq.; 1 Reg. 10, 1. 16, 12; 2 Reg. 5, 3; Ps. 88, 20; 1 Par. 11, 3; ቀብአ፡ቅብአ፡ቅድሳት፡ Sir. 45, 15; መንፈሰ፡እግዚ"፡ላዕሌየ፡ዘቀብአኒ፡ Jes. 61, 1; በቅብአ፡ጸጋሁ፡ይቀብእ፡እግዚ"፡አልባቢክሙ፡ Genz. f. 153. 3) *obducere, illinere:* ቀብአ፡ወርቀ፡ንጹሐ፡ 3 Reg. 10, 18; ከመ፡ይልብጡ፡ወይቅብኡ፡አረፍተ፡ቤት፡ 1 Par. 29, 4; ቀብአ፡በሰሌዳ፡ Jer. 22, 14; Org. 4.

ተቀብአ፡ III, 1 1) refl. *se oblinere, ungere, perungere:* Ruth 3, 3; c. Acc. unguenti: Deut. 28, 40; Ex. 30, 32; ይትቀብኡ፡ዕፍረተ፡ Jes. 25, 7; Judith 10, 3; Am. 6, 6; c. Acc. ejus, quod ungitur: ተቀብአቶን፡ሥዕርተ፡ርእሶን፡ F. M. 34, 8; c. dupl. Acc. ተቀብአት፡ገጻ፡ዕፍረተ፡ Judith 16, 7; ተቀበእ፡ καταπλάσαι Jes. 38, 21. 2) pass. *illini, ungi, perungi, ungendo consecrari*, c. Acc. vel በ፡ unguenti: Ps. 140, 6; Ex. 30, 31. 38, 25. 40, 7; ከመ፡ይትቀበእ፡ቅዱሰ፡ቅዱሳን፡ Dan. 9, 24; Gad. Ad. f. 123. 124; መሬተ፡ሥጋ፡ሰበ፡ተቀብአ፡ Enc. Mag. 7; c. Acc. praedicati: ተቀብአ፡ዳዊት፡ንጉሠ፡ 1 Par. 14, 8. 3) *oleum fieri:* ይትቀበእ፡ቆዑ፡በምዕር፡ τρυγηθείη ὡς ὄμφαξ πρὸ ὥρας (var. ይትበላዕ፡) Job 15, 33.

ቅቡእ፡ part. 1) *oblitus, illitus:* ቅቡእ፡በቅብእ፡ Lev. 2, 4. 7, 12; ቅቡእ፡እዴሁ፡እምደመ፡ጸላእት፡ Chr. Ta. 13; (Christus in cruce) እንዘ፡ቅቡእ፡በደም፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; በንዝኅተ፡ደም፡ Enc. 2) *unctus, unctione consecratus* Num. 3, 3; Lev. 4, 3. 5. 16; ቅቡአኒከ፡ Hab. 3, 13; (Jesaias) ቅቡእ፡ከናፍር፡እምአፍሓመ፡እሳት፡ Enc. Masc. 6. 3) *illitus, obductus:* ቅቡእ፡ወርቀ፡ 2 Esr. 8, 27; ኀዋኅው፡ቅቡኣተ፡ወርቅ፡ 2 Par. 4, 10; ልቡጣን፡ወቅቡኣን፡ወርቅ፡ 9, 18.

ቅብእ፡ subst., plerumque m., Pl. ቅብኣት፡, *pinguedo* cujusvis generis: መባልዕተ፡ቅብእ፡ Clem. f. 239. 1) *oleum* ἔλαιον Gen. 28, 18; Lev. 2, 1 seq.; 7, 12; ቅብእ፡ቅድው፡ 3 Reg. 5, 11; ቅብእ፡ዕፍረት፡ σμυρνίνῳ ἐλαίῳ Esth. 2, 12; Ps. 4, 8. 103, 17. 140, 6; Sir. 39, 26; Jer. 47, 10; Hez. 27, 17; Koh. 9, 8; ቅብእ፡መዐዛ፡ 7, 1; Apoc. 6, 6; Matth. 25, 3; Marc. 6, 13; Luc. 7, 46. 16, 6; ቅብእ፡ማኅቶት፡ Org. 1. In specie: a) de oleo consecrationis: ቅብእ፡ቅዱስ፡ Ex. 30, 25. 38, 25; et de oleo, quo baptizandi unguntur (ἔλαιον ἅγιον, μυστικόν): ቅብእ፡ጥምቀት፡ Can. Laod. 47 (48); ቅብእ፡ቅዱስ፡ vel ዘቅዱስያት፡ Const. Ap. 34; sed etiam ἅγιον μύρον, χρῖσμα ቅብእ፡በለሳን፡ Clem. f. 227; oleum, quo aegroti unguntur: ቅብእ፡ጸሎት፡ Jac. 5, 14; ቅብእ፡ለድውያን፡ Kid. f. 10; et reges sacerdotesve consecrantur: ቅብእ፡መንግሥት፡ Chr. Ax. f. 89; በቅብእ፡ክህነት፡ወንግሥ፡ዘተኀትሙ፡ Enc. Teq. 19. b) *oleum olivarum:* ቅብእ፡ዘይት፡ Ex. 27, 20; Syn.; ዐጸደ፡ቅብእ፡ ἐλαιών *olivetum* 1 Reg. 5, 26; 2 Esr. 15, 11; ደብረ፡ቅብእ፡ 2 Reg. 15, 30. c) de aliis olei generibus: ምንትኒ፡እምዘመደ፡ቅብኣት፡ F. M. 26, 1; ቅብእ፡ዘሰሊጥ፡ Sx. Haml. 5; ቅብእ፡መለንስ፡ Gad. T. H. 2) *unguentum*, σμῆγμα Esth. 2, 3. 12; ቅብእ፡ጽጌ፡እምነ፡ቍስሉ፡አፈልፈለ፡ Enc. Mag. 17; Haml. 5; vid. etiam n. 1, a. 3) *butyrum* Jes. 7, 15. 22; 2 Reg. 17, 29; ቅብእ፡እጐልት፡ Deut. 32, 14; ቅብእ፡ላህም፡ Sx. Haml. 5; ቅብእ፡ጠሊ፡ Lud.; አመ፡ይውኅዝ፡ቅብእ፡ውስተ፡ፍናውየ፡ Job 29, 6; ዘይት፡ወቅብእ፡ Lit. 164, 4; ኢያኅቱ፡ውስተ፡ታቦት፡ (altari) በሥብሕ፡ወበቅብእ፡ዘእንበለ፡በሕቱ፡በዘይት፡ Kedr f. 88. 4) ሐምለ፡ቅብእ፡ Jes. 51, 20 σευτλίον *beta* vid. sub ሐምል፡ — *Voc. Ae.:* ቅብእ፡ዘ፡ቅቤ ።

ቅብአት፡ n. act., m. et fem., *unctio* Ex. 40, 13; 1 Joh. 2, 20. 27; ይጠፍእ፡ቅብአት፡ Dan. 9, 26; de unctione Christi (Spiritu S. uncti) Cyr. c. Pall. f. 72, al.; ቅብአተ፡በለሳን፡ Kid. f. 27; በቅብአተ፡ዝንቱ፡ዘይት፡ቅዱስ፡ Did. 39.

ቀባኢ፡ n. ag. *illinens, unctor:* Jacobus ቀባኤ፡ዘይት፡ Enc. (ex Gen. 28, 18).

ተቀባኢ፡ n. ag. (III, 1) *unctus:* አብ፡ቀባኢ፤ወልድ፡ተቀባኢ፤መንፈስ፡ቅዱስ፡ቅብእ፡ Chr. L. Atk. f. 21.

ምቅባእ፡ subst. *locus unctionis:* ጸሎተ፡ቅብእ፡ዘቅድሳት፡ዘይትቀባእ፡ዘሀሎ፡ይጠመቅ፡በኀበ፡ምቅባእ፡, et ከመዝ፡ይትቀብኡ፡እምቅዱስ፡ቅብእ፡በኀበ፡ምቅባእ፡ Const. Ap. 39.

ቀበወ፡ *aqua intercute* vel *hydrope laborare* [Arabes حَبِنَ frequentant]. — *Voc. Ae.:* ቀቢዎ፡የ፡ሐበጠ፡; *aliud:* ቀቢዎ፡ዘ፡ሳብዎ፡ (sic); Rad. Abb.: ቀበወ፡ዘ፡ነፋ ።

ቅቡው፡ part. *hydropicus* Luc. 14, 2. — *Voc. Ae.:* ቅቡው፡ብ፡ጽጋብ፡ነፋው ።

ቆብዕ፡ subst., m. et fem. (Sx. Masc. 30; Phlx. 56), Pl. ቆብዓታት፡ (Ex. 28, 36 C), ቀዋብዕ፡ et ቀዋብዕት፡ (Reg. Pach.) [קֹבַע, כּוֹבַע *galea*, מִגְבָּעָה *mitra*; ܩܘܒܥܐ *pileus*, قُبَّعَة, amh. ቆብ፡] 1) *mitra, cidaris, (infula)*, sacerdotalis: Ex. 29, 6 (v. አክሊል፡); Ex. 36, 36 in C (pro ሚጥራ፡); Ex. 28, 36 in C (pro ማዕፈርታት፡). „Aethiopibus est mitra recta rubro cum apice, qua principes utuntur", Lud. — Gen. 38, 18. 25, ubi Gr. ὁρμίσκος habet; (scholiastes quidam ad Gen. 38 annotavit, ὁρμίσκον significare ὠράριον *orarium* vid. Schleusner lexicon in LXX, vol. IV. p. 124). — 2) *cucullus* monachorum ሥራዕ፡ሎሙ፡ቀዋብዕተ፡ዘአልቦ፡ዝዕላ፡ዘከመ፡ደቂቅ፡ Reg. Pach.; ቆብዑ፡ውርዉት፡ዲበ፡መታክፍቲሁ፡ Phlx. 56; ነሥአ፡ቆብዐ፡ወአስኬማ፡በእዴ፡(እገሌ፡) Cod. Didasc. Stuttg. f. 117; Vit. Sam.

ቀበየ፡ inus.; قبا II, VIII *concinnavit, paravit.*

ተቀብየ፡ III, 1 fortasse: *paratum esse:* ወተቀብየ፡ቀትል፡ εὖ γέγονεν εἰς σφαγήν Hez. 21, 15 (in cod. Abb. LV).

ቀበጠ፡, ut videtur i. q. ሐበጠ፡

ቅቡጥ፡ part. *tumens, inflatus:* ዘይከውን፡ጽንፈ፡ሀይኑ፡ቀይሐ፡ወቅቡጠ፡ M. F.

ቀብጸ፡ I, 1 [primitus significat *comprehendere, contrahere*, cfr. קָבַץ קָמַץ קָמַר et radices aliarum linguarum cognatas; deinde intr. *se contrahere*] Subj. **ይቀብጽ፡** et **ይቅብጽ፡**, 1) *concidere, corrugari, deficere*, de utero: **ቀብጸ፡ማሕፀና፡** Ssal. Req.; de animo: **ቀብጸትኒ፡ነፍስየ፡** ἠκηδίασεν (suff. Dat.) Ps. 142, 4. 60, 2. 2) *abjicere* vel *demittere* vel *despondere animum, spem, desperare:* **ተዐገሡ፡ወኢትቅበጹ፡** Herm. p. 5. 20; Clem. f. 221; Rom. 4, 20; **ኢትኅድገኒ፡ንቅብጽ፡** Kedr f. 34. 50; saepe cum Acc. **ተስፋ፡** *spem*, ut: **እለ፡ቀብጹ፡ተስፋሆሙ፡** Sir. 17, 24; (ne rejicias peccantem) **ከመ፡ኢይቅብጽ፡ተስፋሁ፡** Clem. f. 180; Jsp. p. 368. 371. Deinde subjungitur a) Acc. rei α) *desperare aliquid:* **ቀብጸት፡ነፍስየ፡ሰላመ፡** Thren. 3, 17; **እስከ፡ቀብጸ፡ሕይወተ፡** (restitutionem sanitatis) Jsp. p. 368; **ታሀጉሉ፡ተስፋክሙ፡ወትቀብጹ፡መድኀኒተክሙ፡** (salutem aeternam) Did. 12. β) *renuere, respuere, recusare* (rem tamquam desperatam): **ቀብጸት፡ነፍስየ፡ትፍሥሕተ፡** ἀπηνήνατο παρακληθῆναι Ps. 76, 3; **ከመ፡ኢትቅበጽዋ፡ለዛቲ፡ሕማምክሙ፡** 1 Thess. 3, 3 rom. b) Acc. prs. α) *desperare* alicui vel de aliquo: **አቡየ፡ወእምየ፡ቀብጹኒ፡ወኢይሴፈዉ፡እንከ፡ይርአዩኒ፡** Tob. 10, 7; **ይቀብጽዎ፡** (**ለዘከሠተ፡ምክረ፡ቢጹ፡**) Sir. 27, 21; **ኢትቅበጾ፡** 22, 21. 22 (v. **ትትቀበጽ፡**). β) *respuere, rejicere* et *destituere, derelinquere, deserere* alqm tamquam desperatum: **ቀብጹኒ፡ለዓለም፡** εἰς τὸν αἰῶνα ἀπεποιήσαντό με Job 19, 18; Ps. 37, 12; **ቀብጹኒ፡እምልብ፡ከመ፡ዘሞተ፡** 30, 15; Job 17, 8 var. — *Voc. Ae.:* **ቀብጸ፡ብ፡አጣ** ።

አቅበጸ፡ II, 1 *facere ut* alqs *spem abjiciat, despondeat, ad desperationem redigere*, c. Acc. prs. Clem. f. 233. 236; c. dupl. Acc.: **አቅበጸኪ፡እግዚ"፡ተስፋኪ፡** Jer. 2, 36; (Petrus) **ዘኢያቅበጸከ፡ተስፋ፡** Enc. Haml. 5.

ተቀብጸ፡ III, 1 1) *desperari:* (aegroti) **እለ፡ተቀብጹ፡** Kid. f. 30. 39. 2) *desperare:* **ኢትትቀበጽ፡** Sir. 22, 22 var.

ቅቡጽ፡ part. *spe destitutus* vel *dejectus, desperatus, exspes*, sive absol., ut: **ስማዕ፡ቃሎሙ፡ለቅቡጻን፡** φωνὴν ἀπηλπισμένων Esth. ap. 4, 17; **ሰብእ፡ቅቡጻን፡** Jes. 29, 19; Judith 9, 11; Eph. 4, 19 rom., sive **ቅቡጸ፡ተስፋ፡** F. M. 2, 11, vel **እለ፡ቅቡጻን፡ተስፋሆሙ፡** 1 Thess. 4, 13; Eph. 4, 19 Platt; μεμψίμοιροι Judae 16.

ቅብጸት፡ n. act. *desperatio, destitutio* vel *abjectio* animi, spei, al.: **ቅብጸተ፡ተስፋ፡** Sx. Jac. 3; **ቅብጸተ፡ሰላም፡**, **ቅብጸተ፡ዕድሜ፡**, **ቅብጸተ፡ሢመት፡** F. N. 44, 2.

ቀታ፡ n. prgr. sc. قِثَّآءٌ *cucumis:* **ኢይበርኩ፡ላዕለ፡በጸል፡ወኢላዕለ፡ቱማ፡ወኢላዕለ፡እልቀታ፡ወሐምሐም፡** F. N. 17 (e Syn.). Vid. **ቍስያት፡**

ቀተለ፡ I, 1 [קְטַל ܩܛܰܠ قَتَلَ] Subj. **ይቅትል፡**, raro **ይቀትል፡** (Rom. 13, 9; Act. 26, 10 Platt), 1) *occidere, interficere, necare, trucidare*, c. Acc. Gen. 4, 8. 12, 12. 34, 25. **ለቀቲሎቱ፡** 37, 18. 20. 38, 7; Ex. 2, 12. 14. 22. 23; Deut. 13, 11; Jud. 9, 54; Job 1, 15; 1 Reg. 22, 17; Judith 5, 22; Jer. 33, 23; **ቀተልከ፡ሕዝብየ፡** Jes. 14, 20; Matth. 10, 21. 23, 35; Rom. 8, 36; Kuf. 11; **ዘይቀትል፡** *mortifer, letalis* Ps. 7, 14; **ንቅትሎ፡በልሳን፡** Jer. 18, 18; **ይቅትሎሙ፡ጽምእ፡** Judith 7, 13; **ከመ፡ትቅትለነ፡በጽምእ፡** Ex. 17, 3; **ይቀትል፡ርእሶ፡** Joh. 8, 22; **ቀተለ፡ርእሶ፡ለሊሁ፡** Jsp. p. 295. In specie a) *homicidium committere*, sive absol.: Ex. 20, 13; Jer. 7, 9; **ይመክሩ፡ለቀቲል፡** Jes. 59, 7; Matth. 15, 19; **በእንተ፡ቀቲል፡** F. N. 47; F. M. 4, 1; sive subjuncto **ነፍስ፡**, ut Matth. 5, 21. 19, 18. Rom. 13, 9; Clem. f. 88. 220; **ቀቲለ፡ነፍስ፡** f. 147. b) de *supplicio capitis:* Deut. 27, 25; **በኑ፡ቀቲለ፡ዘቀተሎ፡** Jer. 33, 19; Matth. 26, 59. 27, 1. c) de *caede hostium* in bello: Num. 21, 24; Jos. 10, 11; 1 Reg. 31, 2. 3; 2 Reg. 8, 1; 1 Par. 10, 2. 18, 1. 5; Jer. 26, 2; item de *internecione terrae* vel *urbis* i. e. incolarum: Jos. 10, 37. 39. 40; Jud. 20, 37; 1 Reg. 22, 19. 27, 9. d) *profligare, fugare* hostes Gen. 14, 15; Jud. 1, 5. 3, 13. 11, 33; 1 Reg. 13, 4. 14, 31. 48. 30, 17. e) *interficere, necare* res, ut plantas: **ዕፄ፡ቀተሎ፡ለዝኩ፡ሐምሐም፡** Jon. 4, 7; Ps. 104, 31; **በጸም፡ሰብእናሆሙ፡ቀተሉ፡** Deg. 2) *pugnare:* **እለ፡ቀተሉ፡** Num. 31, 49; a) *oppugnare* urbem: **ስእንዋ፡ቀቲሎታ፡** πολιορκῆσαι Jes. 7, 1; **ቀተላ፡ለአዛጦን፡** ἐπολέμησε τὴν Ἄζωτον 20, 1; Dan. 1, 1 var. b) *expugnare* 3 Reg. 15, 20; 4 Reg. 3, 19 (vid. nr. 1, c).

አቅተለ፡ II, 1 *interfici* vel *occidi jubere, necandum tradere, causam exitii esse* alicui: Num. 35, 30; 1 Reg. 5, 10. 11. 28, 9; Matth. 27, 4 rom.; Marc. 6, 19 rom.; Luc. 22, 48; Herm. p. 95; **ያቀትል፡ጻድቀ፡ነቢየ፡** F. M. 22, 9; **በአቅትሎትከ፡ጽኑዓኒን፡** Jsp. p. 366.

ተቀትለ፡ III, 1 1) *occidi, interfici* Num. 25, 14. 15. 18; Jes. 27, 7; Kuf. 4; **ረሰይክነ፡ለተቀትሎ፡** Tob. 3, 4; Hen. 22, 12. 13. 60, 24; 4 Esr. 10, 33; 2 Reg. 18, 8; Ps. 105, 37; Matth. 28, 5; Apoc. 5, 9. 12. 6, 9. 20, 4. 2) *expugnari, clade affici*, Hez. 33, 21; Zach. 14, 2.

ተቃተለ፡ III, 3 1) *se invicem interficere* Gal. 5, 21; Matth. 24, 10; Hen. 100, 2; Kuf. p. 21. 2) *pugnare, bellum gerere, proelio* vel *acie certare* vel *dimicare:* **ንትቃተል፡ክልኤነ፡በባሕቲትነ፡** 1 Reg. 17, 10; **ፃኡ፡ተቃተሉ፡** Jer. 26, 3; **በበይናቲሆሙ፡** Jes. 13, 8; Jos. 1, 14; c. **ምስለ፡** 1 Reg. 17, 8. 31, 1; 4 Esr. 4, 27; 1 Par. 19, 14; c. Acc. **ይትቃተል፡ለከ፡ፀረከ፡** Sir. 29, 13; **ይትቃተልዎ፡ለይሁዳ፡** Jes. 9, 21; Jer. 21, 5; Judith 7, 1; 1 Reg. 17, 2. 9; Num. 21, 23; **ተቃትሎ፡ሰይጣናት፡** (cum diabolis) Phlx. 9; **ተቃተሎ፡ለመነክስ፡ኀሊና፡ዝሙት፡** Vit. Dan.; **ተቃትሎት፡** Org. 2. 3) *oppugnare* urbem, c. Acc. Jos. 4, 13. 7, 3. 10, 31; Deut. 20, 10. 19; Jes. 7, 1. 37, 8; Jer. 27, 9. 44, 8; Dan. 1, 1; Zach. 14, 2; 1 Reg. 23, 1.

አስተቃተለ፡ IV, 3 1) *ad mutuas caedes concitare, ad mutuum exitium, ad bellum impellere:* **አስተቃትል፡በበይናቲሆሙ፡** Zach. 8, 10 var.; **ብዙኃን፡አዕርክተ፡አስተቃተለ፡** Sir. 28, 13; Herm. p. 6; Apoc. 20, 8. 2) *bellum gerere* Apoc. 6, 8.

ቅቱል፡ part. 1) *occisus, interfectus, trucidatus*, Deut. 21, 1; Gen. 34, 27; Jes. 22, 2. 34, 3. 66, 16; Jer. 7, 32; **ቅቱላን፡በኩናት፡** Zeph. 2, 12; Dan. 11, 26; Hez. 30, 4. 32, 22 seq.; 1 Par. 10, 1. 2) *oppugnatus:* **ሀገር፡ቅትልት፡** Jes. 1, 8.

ቅትል፡ subst. i. q. **ቀትል፡**; **ቅትለ፡ነፍስ፡** *homicidium* Lev. 17, 4.

ቀትል፡ subst., plerumque m. (fem. 1 Reg. 14, 14) 1) *caedes, interfectio, occisio, nex, homicidium* Hen. 12, 6; φόνος Hos. 4, 2; Judith 9, 3; Jer. 22, 17; Apoc. 9, 21; αἷμα Sir. 40, 9; φονευταί Prov. 22, 13. 26, 13; **ቀትል፡በመጥባሕት፡** (*sica*) **ኢኮነ፡እሙረ፡በኀበ፡አይሁድ፡ቅድመ፡ውእቱ፡አዝማን፡** Jsp. p. 343; **ቀትለ፡ፈያት፡** *caedes a latronibus com-*

missa, Syn. in Prol. 2) *bellum, pugna, proelium*, πόλεμος 1 Reg. 31, 3; 2 Reg. 3, 1. 6. 18, 8; ገብሩ፡ ቀትለ፡ ምስለ፡ 1 Par. 10, 1; 2 Par. 13, 2; Jes. 14, 21. 42, 25; ኢይትሜሀሩ፡ እንከ፡ ቀትለ፡ 2, 4; Mich. 4, 3; Jer. 18, 21; ቀትል፡ በኵናት፡ πόλεμος ἐν ῥομφαίᾳ Hez. 7, 15; Ps. 77, 12. 143, 1; Koh. 8, 8. 9, 11; Job 5, 15. 33, 18. 39, 25; Matth. 24, 6; 1 Cor. 14, 8; μάχη ፀብእ፡ ወቀትል፡ Job 38, 23; Jac. 4, 1; πάλη *colluctatio* Eph. 6, 12; παράταξις *acies* Jes. 36, 5; በሕግ፡ ቀትል፡ καθὼς γίνεται πόλεμος παρατάξεως Judith 7, 11; ሰብአ፡ ቀትል፡ *milites* Jsp. p. 295. 3) *clades, strages*, πληγή 1 Reg. 4, 10. 17. 14, 14; θραῦσις 2 Reg. 18, 7.

ቅትለት፡ n. act. Pl. ቅትለታት፡, 1) *occisio, interfectio, homicidium, supplicium* Apoc. 8, 1 rom.; 9, 21. 11, 9; ዜና፡ ቅትለቱ፡ ለአልዓዛር፡ ካህን፡ Jsp. p. 288. 297. 366. 2) *impugnatio, oppugnatio, pugna*, hostis Jsp. p. 353; ስፍጠታት፡ ሰይጣን፡ ልባዊት፡ ወቅትለታቲሁ፡ ኅቡአት፡ Phlx. 4.

ቀታሊ፡ n. ag., Pl. ቀታልያን፡ et ቀተልት፡ *interfector, occisor, homicida, caedis reus* Num. 35, 6 seq.; ኢትግበርዋ፡ ቀታሊተ፡ ለምድርክሙ፡ 35, 33; Deut. 19, 3 seq.; 21, 1 seq.; 1 Reg. 22, 13; ምስለ፡ ቀታሊከ፡ ተሐውር፡ Sir. 13, 13; ኖሎት፡ ቀታልያን፡ Jer. 23, 1; Jes. 1, 21; Matth. 22, 7; Rom. 1, 29; Apoc. 22, 15; 1 Petr. 4, 15; λοιμός Prov. 24, 9; ቀታሌ፡ ነፍስ፡ Sir. 31, 25; Clem. f. 161; ቀታሌ፡ ነፍሰ፡ ቢጸሙ፡ f. 248; Marc. 15, 7; Act. 28, 4; 1 Joh. 3, 15; Hez. 18, 10; ከነተኒ፡ ቀታሊተ፡ ትእዛዝ፡ Rom. 7, 10; ቀታሊ፡ ርእሱ፡ (Selbſtmörder) Clem. f. 162; ቀታሌ፡ እሙ፡ *matricida* Asc. Jes. 4, 2; ቀተልተ፡ አበዊሆሙ፡ *parricidae* 1 Tim. 1, 9; ቀታልያነ፡ አኃው፡ *fratricidae* Sap. 10, 3.

መቃትልት፡, sine dubio Pl. e መቅትል፡, quasi *instrumentum belli* i. e. *hostis bellicus*: እስመ፡ ዘንቱ፡ ቶዑ፡ መቃትልቱ፡ ለአንድራዛር፡ (ἀνὴρ πολέμιος) 1 Par. 18, 10.

መቅቱል፡ (pro መቅትል፡? an n. prgr.?) *interfector*: (lex ait:) ዘቀተለ፡ መቅቱል፡ ውእቱ፡ Lud. e Ssal. Req.

ምቅታል፡ subst., *locus caedis* vel *cladis*: እምነ፡ መልዕልተ፡ ምቅታል፡ 2 Reg. 5, 20.

መስተቃትል፡ part. *pugnax, pugnator, bellator, miles bellicosus, pugnae aptus*, vel *strenuus*, (πολεμιστής, μαχητής, μάχιμος, al.) Jos. 6, 3. 8, 3 seq.; 2 Reg. 17, 8; 3 Reg. 12, 21; መስተቃትላነ፡ ቀትል፡ 1 Par. 12, 8; ብእሲ፡ መስተቃትል፡ ወተባዕ፡ Sir. 26, 28; Jes. 3, 2; Jer. 20, 11. 26, 9. 27, 9. 35. 28, 56. 30, 15. 48, 16; Joel 4, 9; Hez. 27, 10; አሕዛብ፡ መስተቃትላን፡ (ὁπλομάχος) Jes. 13, 4. 5; συμμαχία 16, 4; እዴከ፡ መስተቃትልት፡ ወመዋኢት፡ Sap. 10, 20; ከነ፡ መስተቃትለ፡ ምስለ፡ (አጋሌ፡) 2 Reg. 8, 10 var.; መስተቃትላን፡ ለፀረ፡ እግዚእ፡ *oppugnatores hostium domini* Org. 3.

I. **ቀተረ፡**, ut videtur, proprie: *colligare, compingere*, coll. قَتَرَ *rei partem unam cum altera conjunxit, inhaesit, tenax fuit*; קְטַר, ܩܛܰܪ, vid. Ges. thes. p. 1213.

ቀተረ፡ I, 2 *claudere clavis adactis, obserare, sera firmare*, σφηνοῦν Jud. 3, 23; ዕፁወ፡ ወቀትሩ፡ ኆኃቲሃ፡ 2 Esr. 17, 3; ἀποκλείειν ዕፁወ፡ ኆኅተ፡ ወቀትሩ፡ 4 Reg. 6, 32; Luc. 11, 7; ἀσφαλίζεσθαι Matth. 27, 66; Inf. verb. ቀቲሮ፡ ወንሢኦ፡ (domum) F. M. 17, 7.

ተቀትረ፡ III, 1 *clavis affigi* vel *suffigi*: ዘበዮርዳኖስ፡ ተጠምቀ፡ ወዘበመስቀል፡ ተቀትረ፡ M. M. f. 377.

ቅቱር፡ part. *clausus* clavis, pessulo, sera, *obseratus*: ቤተ፡ ሞቅሕ፡ ንሡግ፡ ወዝጉሕ፡ ወቅቱር፡ κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ Act. 5, 23; Hez. 41, 16 (glossa ad ሚኵሉት፡ הַסִּפִּים).

ቅትረት፡ n. act. *clausio* quae fit clavis, pessulis al., *obseratio*: ኀጺን፡ ብዙኀ፡ ለቅትረተ፡ ኆኃው፡ (var. pro ለቅትራተ፡) εἰς τοὺς ἥλους 1 Par. 22, 3; መክብበ፡ ቅትረቲሁ፡ (var. pro ቅትራቲሁ፡) 2 Par. 3, 9.

ቅትራት፡ subst. Pl. (sine dubio a ቅትር፡) 1) *clavi* ἧλοι 1 Par. 22, 3; 2 Par. 3, 9; ቅትራት፡ ርሱን፡ Koh. 12, 11; (Christus) ቅንው፡ በቅትራተ፡ ኀጻውንት፡ M. M. f. 164; ከኖን፡ ለገበዋትየ፡ ከመ፡ ቅትራተ፡ ኀጻውንት፡ ርሱን፡ f. 29; Org. 6. 2) *stimulus*: ከመ፡ ቅትራት፡ ለአድግ፡ κέντρον ὄνῳ Prov. 26, 3. 3) *occa, irpices*, Lud. sine auct. [قَتْرٌ *species cuspidis teli*, قَتِيرٌ *clavorum capita*]. — *Voc. Ae.*: ቅትራተ፡ ኀጺን፡ ብ፡ የብረት፡ እሾሕ።

II. **ቀትረ፡** I, 1 *meridies* vel *tempus meridiei fuit*: ሰበ፡ ቀትረ፡ 3 Reg. 18, 27 var.; ወቀቲሮ፡ ጊዜ፡ ስሱ፡ ሰዓት፡ Luc. 23, 44. [Nescio an ad etymon eruendum aliquid valeat amh. ቃጠለ፡ to burn, to glow, to be hot, Isenb. p. 79].

ቀትር፡ subst. *meridies* i. e. *tempus meridianum*: Joh. 4, 6; Sir. 43, 3; 3 Reg. 18, 27; ጊዜ፡ ቀትር፡ Marc. 15, 33; Dan. ap. 1, 7; 2 Reg. 4, 5; Cant. 1, 7; ይጼልለከ፡ እምዐሐየ፡ ቀትር፡ Sir. 31, 19; ጋኔነ፡ ቀትር፡ Ps. 90, 6; ብርሃነ፡ ቀትር፡ Jes. 18, 4; ቀትረ፡ መዓልት፡ Sir. 35, 16; Jer. 15, 9; እስከ፡ ቀትር፡ 2 Esr. 18, 3; እስከ፡ ቀትረ፡ መዓልት፡ 1 Reg. 11, 11 (nisi hoc ቀትረ፡ pro verbo accipere malueris). Acc. adv. ቀትረ፡ *meridie* Job 5, 14; Jer. 6, 4; Zeph. 2, 4; Gen. 18, 1. — Pro *plaga meridionali* usurpatum videtur Kuf. p. 48.

III. **ቀተረ፡** *suffire* [קִטֵּר, قَتَرَ et قَطَرَ, vid. ዐጠነ፡]: በእንተ፡ ዕጣኑ፡ ለአሮን፡ እንተ፡ አቍረረ፡ መዐተ፡ ሞተ፡ ሰበ፡ ቀተረ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7 (at ከተረ፡ scriptum est, in meo quidem apographo).

ቀታሬ፡ subst. *suffitus, suffimentum, odoramentum* („compositio odoramentorum", Lud.): ዕጣን፡ ዘቀታሬ፡ ደቂቅ፡ θυμίαμα σύνθετον λεπτόν Ex. 30, 7; ዕጣን፡ ዘካልእ፡ ቀታሬሁ፡ θυμίαμα ἕτερον 30, 9.

ቀተተ፡ rad. inus.; haud multum differre videtur a ቀተወ፡

ቀተት፡ subst., 1) *pactum, foedus, stipulatio*: ከመ፡ ይግበር፡ ቀተተ፡ ምስሌሁ፡ τοῦ ποιῆσαι συνθήκας μετ' αὐτοῦ Dan. 11, 6. 2) i. q. ቀቶት፡ F. N. 11. — *Voc. Ae.*: ቀተት፡ ዘ፡ ቍትቻ፡

ቀተወ፡ rad. inus., cui Simonis onomast. p. 501 وَقَتَ *constituit, definivit* tempus, comparavit; amh. ቈተተ፡ „to wager, to bet, to lay a wager", Isenb. p. 76.

አቅተወ፡ II, 1 1) tributum, pensum, pignus, aliamve *rem molestam praestandam imponere, exigere*: አፎ፡ ተስዕረ፡ ዘያቀቱ፡ ὁ ἀπαιτῶν Jes. 14, 4; ሚጠ፡ በትረ፡ እለ፡ ይትፌደዩ፡ ወዐለውዎሙ፡ ለእለ፡ ያቀትዉ፡ Jes. 9, 4; c. dupl. Acc. አልበ፡ ምንተኒ፡ ዘያቀትውዎ፡ Deut. 24, 5. 2) *certantibus consti-*

tuere praemium, deponere alqd in medium *certaminis* vel *sponsionis causa*, Lud. ex auct. Greg.

ተቃተወ፡ III, 3 *deponere inter se pignus* aut *facta sponsione certare*, Lud. sine auct.

ቀቶት፡ subst. *sponsio, constitutio praemii* et *praemium sponsione facta certantium:* በእንተ፡ከመ፡ኢመፍትው፡ይስተዩ፡በቀቶት፡አስተዋፂኦሙ፡ Can. Laod. 51 (55), sed Graecus habet ἐκ συμβολῆς (collatione) συμπόσια ἐπιτελεῖν: in libro F. N. 11 (cod. Tub. p. 92), ubi hic idem locus affertur, ቀቶት፡ rasura in ቀተት፡ mutatum est; ወአንበሩ፡ቀቶተ፡በገዘንቱ፡ Gad. T. H.

ቀኑም፡ n. prgr. sc. ܩܢܘܡܐ ܩܢܘܡ, arab. أُقْنُوم, *hypostasis, substantia, persona* (divina); aethiopice in Pl. አቃኒም፡ et Pl. Pl. አቃኒማት፡ usitatum: አቃኒመ፡እግዚ"፡እሙንቱ፡አስማት፡ወአስማትሂ፡እሙንቱ፡አቃኒም፡እስመ፡ትርጓሜሁ፡ለአቃኒም፡አካላት፡ጽኑዓን፡ቀዋምያን፡ፍጹማን፡ገጽ፡ወመልክእ፡ብሂል፡ Haim. Ab. n. 7; እሉ፡አቃኒማት፡ (qui apud Abrahamum deversabantur Gen. 18), Lud.

ቀናሞሙ፡, ቀናንሙ፡, ቀናንሞ፡, ቀናንሞስ፡, ቀናንሞን፡, ቃንሞን፡, ቀንሞስ፡ n. prgr. sc. κιννάμωμον (cum suis casibus), κίνναμον, *cinnamomum, cinnamum*, Ex. 30, 23 c. var.; Apoc. 18, 13; Cant. 4, 14; Hen. 30, 3. 32, 1; ቀናንሞስ፡ሠናይ፡ Jer. 6, 20; Prov. 7, 17; Sir. 24, 15; Hez. 27, 19 vrs. nov. (קָנֶה, *calamus odoratus*); ከመ፡ጼና፡ጽጌ፡ቃንሞን፡ወቀናንሞስ፡ (quasi significarent aromata diversa) Org. — *Voc. Ae.:* ቀናንሞስ፡ዘ፡ፀምበለል፡; ቀንሞስ፡ዘ፡አብቃ፡ሽቱሂ፡ይ፡

ቍናመት፡, ቍናማት፡, ቈናማት፡, ቈነማት፡ subst., *crumena, marsupium*, βαλάντιον Luc. 10, 4. 22, 25. 36; ቍናማቲከ፡ Job 14, 17; Pl. βαλάντια Luc. 12, 33; μαρσύππιον Sir. 18, 33 (ቍናማቲከ፡ et ቍናመትከ፡); ቍናመትክሙ፡ "ማቲክሙ፡) Jes. 46, 6. (41, 7); Mich. 6, 11; ፩ ቍናማት፡ ይኩነነ፡ ለኵልነ፡ Prov. 1, 14; እእባነ፡ቍናማት፡ στάθμια (אַבְנֵי כִיס) Prov. 16, 11; ἐν ταῖς ζώναις ውስተ፡ቈነማቲክሙ፡ Matth. 10, 9 rom.; Marc. 6, 8 rom.

ቍንቍኔ፡ subst., coll., 1) *tinea, blatta* [ni fallor i. q. قَمَاقِم *parvi ricini;* sicut قَمْل *ricinus, pediculus* syriace significat *tinea, curculio*] σής, σῆτες ቍንቍኔ፡ Sir. 42, 13; Prov. 25, 20; Hos. 5, 12 (עָשׁ); ቍ"፡ልብስ፡ Jes. 33, 1; ከመ፡ብላዐ፡ቍንቍኔ፡ 51, 8; Job 27, 18; ልብስ፡ዘተበልዐ፡እምቍንቍኔ፡ 13, 28; ፃኢ፡ወቍንቍኔ፡ σὴς καὶ βρῶσις Matth. 6, 19. 2) ቅንቅን፡ *vermis* in ligno nascens, alas habens, *auribus periculosus*, M. F. (vid. ቍንቍን፡ Lud. lex. amh. c. 35, et Isenb. p. 77 sub ቍንቍን፡ et ቍንቍኔ፡). — *Voc. Ae.:* ቍንቍኔ፡ብ፡ነቅዝ፡

ቈንቈነ፡ quadrl. I *a tineis arrodi* seu *corrumpi*, Jac. 5, 2; Deus ዘኢይበሊ፡ወኢይማስን፡ወዘኢይቈነቍን፡ Kedr f. 2.

ቀነተ፡ I, 1 [vicinum videtur قَمَطَ *constrinxit fune*, (قَنَطَ *impedivit*); ad notionem *constringendi* et *continendi* etiam قَنِيت, كَنِيتٌ, قَنَتَ, كَمَتَ referenda videntur. Alii comparaverint نَطَقَ II.] Subj. ይቅንት፡ Imprt. ቅንት፡ (raro ቅነት፡), *se* vel *sibi cingere, accingere, praecingere* a) c. Acc. cinguli, vestis, gladii, quo quis cingitur et c. ውስተ፡ membri cingendi: Ps. 108, 18; ህየንተ፡ቅናትኪ፡ዘወርቅ፡ሐብለ፡ (v. በሐብል፡) ቅንቲ፡ Jes. 3, 24; ዘትቀንት፡አሐዱ፡ παραζώνην μίαν 2 Reg. 18, 11; ቅንቱ፡ (v. ቅነቱ፡) ሠቀ፡ Jes. 15, 3; Jer. 4, 8. 6, 26; Thren. 2, 10; Joel 1, 8; Hez. 27, 31; ቀነተት፡ሠቀ፡ውስተ፡ሐቌሃ፡ Judith 8, 5; 1 Reg. 2, 18; ይቀንት፡ጽድቀ፡ውስተ፡ሐቌሁ፡ Jes. 11, 5; ቀነታ፡ (ለመጥባሕት፡) ውስተ፡ሐቌሁ፡ Jud. 3, 16; 1 Reg. 25, 13; Ps. 44, 4. b) c. Acc. membri cingendi et በ፡ cinguli vel vestis: ቅንት፡ሐቌከ፡ከመ፡ብእሲ፡ Job 38, 3. 40, 2; Jer. 1, 17; አጽኒዓ፡ወቀኒታ፡ሐቌሃ፡ Prov. 29, 35; Joh. 21, 18 Platt; Act. 12, 8; ቀኒተክሙ፡ሐቌክሙ፡በጽድቅ፡ Eph: 6, 14. c) omisso Acc.: Ps. 64, 13. 92, 1; Luc. 12, 37. 17, 8; c. በ፡, ut: ቅንት፡በልብሰ፡ዐጌ፡ወቀነትኩ፡ልብሰ፡ዐጌ፡ Herm. p. 66. — *Voc. Ae.:* አጠቀ፡ቀነተ፡ገለደ፡ብ፡ታጠቀ ።

አቅነተ፡ II, 1 *cingere, accingere alium* vel *alii:* ባዕድ፡ያቀንተከ፡ Joh. 21, 18; c. dupl. Acc. Ex. 29, 9; Lev. 8, 13; 1 Reg. 2, 4. 17, 39; Ps. 17, 35. 43. 29, 14; አቀንተክሙ፡ብልባሌ፡ውስተ፡ኵሉ፡ሐቌክሙ፡ Am. 8, 10; Job 12, 18; c. Acc. et በ፡, ut: ዘያቀንቶ፡ለሰማይ፡በደመና፡ Mavâs. n. 52.

ተቀነተ፡ III, 1 *se accingere*, legitur quidem Joh. 21, 18 rom.: አመ፡ወሬዛ፡አንተ፡ተቀነት፡ለሊከ፡ወተሐውር፡ sed Imperativus huc non pertinet et ትቀንት፡ *te accingebas* emendandum est.

ቅኑት፡ part., fem. ቅንት፡ (Herm. p. 15), *cinctus, accinctus:* ቅኑት፡ሐቌሁ፡በወርቅ፡ Dan. 10, 5; Apoc. 1, 13. 15, 6; Luc. 12, 35; ቅኑታን፡አስይፍት፡ Kuf. 37; ቅኑታነ፡ዐሥቅ፡ et ቅኑታን፡ዐሥቀ፡ውስተ፡ሐቌሆሙ፡ Hez. 23, 15; ኵሎሙ፡ሰይፎሙ፡ቅኑታን፡ውስተ፡ሐቌሆሙ፡ 2 Esr. 14, 18.

ቅናት፡ subst., plerumque m., Pl. ቅናውት፡ (Chr. ho. 7; Matth. 10, 9 Platt; Org. 1) et ቅናታት፡, *cingulum*, Ex. 28, 4. 35. 36. 29, 9; Lev. 8, 13; 1 Reg. 18, 4; Jes. 3, 24; ኢይፈትሑ፡ቅናቶሙ፡ (v. ቅናውቲሆሙ፡) 5, 27; Job 12, 18; Ps. 108, 18; Matth. 3, 4; Apoc. 1, 13. 15, 6.

ቀናቲ፡ n. ag. *se cingens, accinctus:* ቀናቲተ፡ንጽሕ፡ Enc.

ቀኖና፡ n. prgr., sc. κανών in Acc., m. et fem. (ut F. N. 9), Pl. ቀኖናት፡ 1) *canon* a) *constitutio, regula, lex:* ቀኖና፡ብሂል፡ሥርዐት፡ Syn.; ቀኖናተ፡ነገሥት፡ *canones regum* F. N. 32; ቀኖና፡ጉባኤ፡ *canones concilii* Syn. p. 179; ቈርሎስ፡ሠርዐ፡ጊዜ፡ጸሎተ፡ቀኖና፡ *tempus horarum canonicarum* Enc. Jac. 14. b) *canon* i. e. *Biblia* vel *Testamenta:* ብሉይ፡ወሐዲስ፡ቀኖና፡ Clem. f. 86. c) *ritus, ordo:* ቀኖና፡ቅዳሴ፡ *canon liturgiae communis*, Lud. 2) *canon poenitentialis, poenitentia* (a sacerdote imposita): እመቦ፡ብእሲ፡ዘዘመወ፡ምስለ፡ወለተ፡ብእሲቱ፡ቀኖናሁ፡፲ወ፫፡ዓመት፡ F. M. 5, 3; diaconum ዘዘመወ፡ምዕረ፡ኢሐተ፡ያጼርዎ፡ቀኖና፡ቀሊለ፡ወለእመ፡ተመይጠ፡ያክብዱ፡ላዕሌሁ፡ቀኖና፡ 6, 6; ወሀበ፡ቀኖናተ፡ክቡዳተ፡ Sx. Nah. 15; Kedr, al.

ቀነነ፡ I, 2 1) *canonem* i. e. *poenitentiam imponere* alicui, c. ለ፡ vel ላዕለ፡ prs., Syn. p. 391—395. 2) *poenitentiam subire* (?): እመቦ፡ብእሲ፡ዘቀነነ፡ርእስ፡ (an legendum ርእሶ፡?) በፈቃዱ፡ Kedr f. 64. Rad. Abb.: ቀነነ፡ዘ፡ቀኖና፡ያዘ፡

ተቀነነ፡ III, 2 (?) *canones accipere (suscipere)*: በኑ፡ ተቀነኑ፡ *num canones iis dati sunt?* Lud. sine auct.

ቀናንሞስ፡ ቀናንሞን፡ al. vid. sub ቅናሞሙ፡

ቀንአ፡ I, 1 [amb. ቀና፡; قَنَأَ *valde rubuit*; קִנֵּא *zelotypus fuit, invidit*; ܛܢܳܢܳܐ *invidia*] Subj. ይቅናእ፡ 1) *zelotypum esse, invidere*; c. c. ላዕለ፡ prs. Gen. 26, 14. 30, 1. 37, 11; Num. 5, 14; Kuf. 24; Ps. 36, 1. 72, 3; Prov. 23, 17; Sir. 45, 18; Jes. 11, 13; c. ለ፡ pers.: Kuf. p. 103; c. በ፡ pers. vel rei: Kuf. p. 103; Prov. 23, 17; Asc. Jes. 11, 19; ኢትቅናእ፡ በፍናዊሆሙ፡ Prov. 3, 31. 2) *zelare, ardenti studio* vel *ira flagrare*: ቀንኡ፡ ቅንአተከ፡ Judith 9, 4; ከመ፡ ይቅንኡ፡ ተረፍ፡ Jes. 11, 11; Deut. 32, 19. a) c. ለ፡ ejus, cujus causam quis defendit: Num. 11, 29. 25, 11. 13; 3 Reg. 19, 10; ቀናእኩ፡ ለሠናይ፡ Sir. 51, 18; ቀንአ፡ ለፍርሀተ፡ እግዚ፡ 45, 23; Rom. 10, 2 Platt; 2 Cor. 11, 2; rarius c. ላዕለ፡, ut Rom. 10, 2; ቀናእኩ፡ ላዕለ፡ ኢየሩሳሌም፡ ዐቢየ፡ ቅንአተ፡ Zach. 1, 14; ቀንአ፡ ላዕሌሃ፡ ንጉሥ፡ ወፈቀደ፡ ያውስባ፡ Vit. Dan.; vel c. Acc. pers.: ከመ፡ ይቅናእ፡ ተረፈ፡ Jes. 11, 11 var. b) c. ላዕለ፡ ejus, contra quem quis ira flagrat Num 25, 11. c) seq. ለ፡ c. Inf.: ኢትቅንኡ፡ ለመዊት፡ Sap. 1, 12; vel ለ፡ c. abstr., ut: ቅናእ፡ ለንስሓ፡ Apoc. 3, 19; seq. ከመ፡ c. Subj., Kuf. 30. 3) *aemulari*: ትቀንኡ፡ ለገቢረ፡ ሠናይ፡ μιμηταί 1 Petr. 3, 13; ተመየጥ፡ ኀበ፡ ቃህም፡ ወቅናእ፡ ርእየከ፡ ፍናዊሁ፡ Prov. 6, 6; Rom. 11, 11; Gal. 4, 18 Platt.

አቅንአ፡ II, 1 *incitare* alqm a) *ad zelotypiam*: ኢታቅንኢ፡ ለብእሲተ፡ ሕፅንከ፡ Sir. 9, 1; ኢትትናገር፡ ምስለ፡ ብእሲት፡ በዘ፡ ታቀንአ፡ 37, 11; 3 Reg. 14, 22; Hez. 16, 26. 43; Ps. 77, 64; Deut. 32, 21; Rom. 10, 19. b) *ad invidiam*: ኢያቅንእከ፡ ብዕሎሙ፡ ለኃጥኣን፡ Sir. 9, 11. 30, 3. c) *ad aemulationem* Rom. 11, 14 Platt.

ተቃንአ፡ III, 3 1) *se invicem aemulari* Gal. 4, 18 ant.; Herm. p. 70. 2) *sibi invicem invidere, contentiosum esse, rixari*: ትትቃንኡ፡ ዝንቱ፡ ምስለ፡ ዝንቱ፡ (v. ትትቀንኡ፡ in cod. A) Kuf. 7; 1 Cor. 3, 3; 2 Cor. 12, 20; Jac. 3, 14. 4, 2; ተቃንኦ፡ φθόνος 1 Petr. 2, 1; Tit. 3, 3; ἔρις 1 Tim. 6, 4.

አስተቃንአ፡ IV, 3 (አስተቀንአ፡ IV, 1 1 Cor. 13, 4 rom.) 1) *facere ut sese invicem zelotypia* vel *invidia prosequantur* Lev. 18, 18; 1 Cor. 13, 4. 2) *zelotypia affectum esse* contra rivales: ብእሲት፡ እንተ፡ ታስተቃንእ፡ γυνὴ ἀντίζηλος ἐπὶ γυναικί Sir. 26, 6. 42, 14. 3) *ad aemulationem mutuam incitare* Chr. ho. 8.

ቀንእ፡ vel ቅንእ፡ subst. 1) *zelotypia*, Num. 5, 14—18. 25. 29. 2) *studium (amor) ardens*: ቅንኡ፡ ለእግዚ"፡ 4 Reg. 19, 31; *ira ardens* Num. 25, 11; Deut. 29, 19. 3) *invidia, aemulatio* Koh. 4, 4.

ቅንአት፡ et rarius ቀንአት፡ (Num. 25, 11 FH), n. act. et subst., m. et fem., 1) *zelotypia* Num. 5, 15. 18 in C. 2) *invidia, aemulatio, simultas*: ቅንአት፡ ወመዐት፡ ζῆλος καὶ θυμός Sir. 30, 24; Prov. 6, 34; ζῆλος Koh. 9, 6; Job 5, 2; Sir. 40, 5; Jes. 11, 13; Rom. 13, 13; φθόνος በቅንአተ፡ ዲያብሎስ፡ Sap. 2, 24; Phil. 1, 15; Matth. 27, 18; Asc. Jes. 3, 30. 3) *studium ardens, amor ardens* Cant. 8, 6; Sir. 48, 2; ቅንአተ፡ እግዚ"፡ ይገብር፡ ዘንተ፡ Jes. 9, 7. 26, 11. 37, 32; ያነሥእ፡ ቅንአተ፡ 42, 13; አይቴ፡ ውእቱ፡ ቅንአትከ፡ 63, 15; c. Gen. objecti: Num. 25, 11; Ps. 68, 12. 118, 139; 2 Cor. 11, 2; በከመ፡ ከነ፡ ውስቴቱ፡ (ለጳውሎስ፡) ቅንአት፡ በሕገ፡ ኦሪት፡ ከማሁ፡ ተመክዐበ፡ ውስቴቱ፡ ቅንአት፡ በሕገ፡ ኢየሱስ፡ Sx. Haml. 5. 4) *ira* vel *indignatio ardens* Hez. 23, 25; Ps. 78, 5; እሳተ፡ ቅንአቱ፡ Zeph. 1, 18; Hebr. 10, 27.

ቀናኢ፡ n. ag., Pl. ቀናእያን፡ 1) *zelotypus, zelotes* Ex. 20, 5. 34, 14; Deut. 6, 15; Nah. 1, 2; c. ለ፡ Gal. 1, 14; Act. 22, 3; ቀናኢ፡ ጥቀ፡ ለሃይማኖት፡ Cyr. f. 1; ኤልያስ፡ ነቢይ፡ ቀናኢ፡ Did. 33; ስምዖን፡ ሐዋርያ፡ ቀናኢ፡ Sx. Genb. 15; Luc. 6, 15. 2) *invidus, invidens, aemulus*: በዝኑ፡ ቀናእያኒሁ፡ Fal. f. 83; ጸላእያንየ፡ ወቀናእያንየ፡ Jsp. p. 388; ቦ፡ እምውስተ፡ መበለታት፡ እኩያት፡ ቀናእያት፡ ወመስተዋድያት፡ እለ፡ ይገብሩ፡ ጋእዘ፡ Did. 2.

ቀንአት፡ et ቅንአት፡ (Kuf.; Ex. 30, 34 FH) subst. [قِنَّة *galbanum*] *galbanum, stactes* species, χαλβάνη Ex. 30, 34; στακτή 2 Par. 9, 24; Ps. 44, 10; Lit. 174, 3; ስኂን፡ ወቀንአት፡ ወማየ፡ ልብን፡ ወሰንበልት፡ Kuf. 3.

I. ቀነወ፡ I, 1 et 2, Subj. ይቅንው፡ et ይቀንው፡ [conferendum est קָנֶה ܩܰܢܝܳܐ قَنَاةٌ; קַיִן قَانَ; vid. etiam ኩናት፡] *clavis affigere, clavis* vel *aculeis perfodere, clavos pangere* vel *figere*; c. Acc. rei affixae vel perforatae: ይቁንዎ፡ በቅንዋት፡ Jes. 41, 7; ይቁንውዎሙ፡ ውስተ፡ ቤት፡ Ep. Jer. 16; ቀነውዎ፡ በመስቀሉ፡ Col. 2, 14; እምድኅረ፡ ቀሠፍዎ፡ ወቀነውዎ፡ ወሰቀልዎ፡ ዲበ፡ ዕፀ፡ መስቀል፡ Did. 25. 29; አዘዘ፡ ይቅንውዎ፡ በቅንዋት፡ Sx.; ቀነዉኒ፡ እደውየ፡ ὤρυξαν Ps. 21, 17; Joh. 20, 25; በቅንዋቲከ፡ ቀነውከ፡ ለሞት፡ (Christe) Genz. f. 104; ቀኑ፡ ፍቅረከ፡ ውስተ፡ ልብየ፡ በከመ፡ ተቀነወ፡ እደዊከ፡ ዲበ፡ ዕፅ፡ Fid. Jac. Bar.; c. Acc. clavorum: ከመ፡ ይቅንዉ፡ ውስተ፡ ሥጋሁ፡ ፻ወ፶ወ፫ ቅንዋተ፡ Sx. Ter 12; Sen. 25.

ተቀነወ፡ III, 1 et 2 *clavis affigi* vel *perfodi*: Christus ተቀነወ፡ Cyr. ad Th. f. 9; ተቀነወ፡ እደዊሁ፡ Clem. f. 217; Kid. f. 25; በመስቀል፡ ይትቄኖ፡ τῷ σταυρῷ προσηλωμένος, hom. Acacii in Cyr. f. 106; በቀኖት፡ ኀጺን፡ ተቀነወ፡ አእጋሩ፡ Sx. Sen. 25 Enc.; እንዘ፡ ይትቀሠፍ፡ ወይትቀነው፡ በቅንዋት፡ Haim. Ab. n. 13.

ቅንው፡ part. *clavis* vel *aculeis affixus* vel *perfossus*: Christus እንዘ፡ ቅንው፡ በኀጺን፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; M. M. f. 127; Org.; እሑድ፡ እሱር፡ ወቅንው፡ በሰንበት፡ Syn. f. 302.

ቀኖት፡ (rarius ቅኖት፡) subst., m. et fem., Pl. ቀኖታት፡ (ቅኖታት፡ Jos. 23, 13 F) et ቅንዋት፡, Pl. Pl. ቅንዋታት፡ 1) *aculeus, stimulus*, κέντρον አይቴ፡ ውእቱ፡ ቀኖትከ፡ ሞት፡ Hos. 13, 14; 1 Cor. 15, 55. 56; ውስተ፡ ዘነቦሙ፡ ቦሙ፡ ቅንዋት፡ Apoc. 9, 10; ቀኖት፡ በሊኅ፡ Act. 9, 5 Platt; 26, 14 Platt. 2) *clavus* Jos. 23, 13; ቅንዋት፡ Jes. 41, 7; በቀኖት፡ አጽንዕዎ፡ Jer. 10, 4; Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ቶማስ፡ ርእየ፡ አሰርሙ፡ ለቅንዋታት፡ Sx. Mij. 6; Masc. 18 Enc. 3) *plaga* vel *vulnus clavis* vel aculeis infixis *factum* (Nägelmal): Joh. 20, 25; Christus ei monstravit ርግዘተ፡ ገቦሁ፡ ወቅንዋተ፡ እደዊሁ፡ Genz. f. 13; ፭ቅንዋት፡ *quinque vulnera Christi*, Lud.

ቅናዌ፡ subst. *perfossio clavis facta*; deinde *vulnus clavis infixis factum*: Christus ostendit ቅናዌ፡ ወርግዘተ፡ ኩናት፡ M. M. f. 367.

II. **ቀነወ፡** i. q. I ቀነየ፡

ተቀነወ፡ III, 1 *cantus (liturgicos) cantare* vel *modulari, concentum musicum edere:* ረከብዎ፡ ለአባ፡ ዮሴፍ፡ እንዘ፡ ይትቀነው፡ ምስለ፡ ፩ መነኮስ፡ Sx. Teq. 23.

ቃና፡ subst. *tonus, sonus modulatus, vox canora, modulatio, melodia:* ከመ፡ ቃለ፡ መዝሙር፡ ዘሐዋዝ፡ ቃለ፡ ቃናሁ፡ φωνὴ ψαλτηρίου ἡδυφώνου εὐαρμόστου Hez. 33, 32; አውታረ፡ መሰንቆ፡ ፍሉጥ፡ ወሊሉየ፡ ቃና፡ Fal. f. 54; Chr. Ta. 29 (vid. sub ልኍሉኍ፡); Org. 4; demas መስፍን፡ (κορυφαῖος) a ትዕይንት፡ (χορός) neque relinquetur ቃና፡ ወአሥርዐት፡ (μέλος καὶ τάξις) Chr. ho. 34.

ቅንዋት፡ vox quaedam technica musices Abyssinorum sacrae, in Deg. obvia, incertae significationis.

ቍንዘዐት፡ (sec. Lud. ቌንዘእ፡ et ቌንዘእት፡), subst. m. et fem., Pl. ቌናግዝዕ፡ et ቌናግዝዕት፡ (Lev. 19, 27 CG), Pl. Pl. ቌናግዝዓት፡ [قَزَعَةٌ et قُنْزُعَةٌ] *cincinus, cirrus,* σισόη Lev. 19, 27; σειρά Jud. 16, 13. 14; ድምድማሃ፡ ድሉል፤ ቌናግዝዒሃ፡ ፍቱል፡ Gad. T. H.; Clem. f. 164; ኢትግበሩ፡ ቌናግዝዓተ፡ እምሥዕርተ፡ ርእስክሙ፡ F. N. 45. — *Voc. Ac.:* ቌናግዝዕ፡ ዘ፡ ብርንኀ፡ (“ንሳ፡?).

I. **ቀነየ፡** I, 1 [cui radici praeter II ቀነወ፡ amh. ቀኘ፡ et ቅኔ፡, comparanda sunt קִינָה *cantus lugubris* (קוֹנֵן) ܩܺܝܢܳܐ *sonus musicus,* قَيْنَةٌ *cantatrix, fidicina,* fortasse etiam נִגֵּן] i. q. ቃነየ፡ I, 3; Nah. 3, 8 var.; Hez. 23, 42 var.

ቃነየ፡ I, 3 (cfr. ቃና፡ sub II ቀነወ፡) *modulari, concentum facere* instrumentis: ይቃንዩ፡ (v. ይቀንዩ፡) በቃለ፡ አውታረ፡ መሰንቆ፡ φωνὴν ἁρμονίας ἀνεκρούοντο Hez. 23, 42; ትቃኒ፡ (v. ይቀኒ፡) አውታሪሃ፡ ἁρμόσαι χορδήν Nah. 3, 8; ኀበ፡ አሳፍ፡ ይቃኒ፡ ወኀበ፡ ደቂቀ፡ ቆሬ፡ ይሴብሑ፡ M. M. f. 49.

ተቀንየ፡ (an ተቀነየ፡) III, 1 (2 ?) *cantus (liturgicos) cantare* vel *modulari, concentum facere,* c. Acc. cantus: ካህናት፡ ይትቀነዩ፡ ዘንተ፡ መዝሙረ፡ በዜማ፡ ሐዘንዚን፡ Genz. f. 36; ትትቀነይ፡ ዘንተ፡ f. 45; ወእምዝ፡ በል፡ ወተቀነይ፡ ሃሌሉያ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Gad. T. H.

ቅኔ፡ subst. *cantus modulatus, modulatio:* አሀ፡ አሀ፡ ለድምፀ፡ ቅኔሆሙ፡ ለካህናት፡ በቤተ፡ ክርስቲያን፡ እስመ፡ ናሁ፡ ተለገመ፡ ዜማ፡ መሰንቆ፡ ጥዑም፡ በውስተ፡ መዝሙር፡ ወጸሎት፡ Genz. f. 46.

ምቅናይ፡ subst., est vox technica sacrae Abyssinorum musices, in Deg. obvia, incertae significationis.

II. **ቀነየ፡** I, 1 [קָנָה ܩܢܳܐ قَنَى et قَنَا *acquisivit, possedit*] Subj. ይቅኒ፡, 1) *acquirere, emere:* ንቅንዮ፡ ለነዳይ፡ በዕዳነ፡ κτᾶσθαι Am. 8, 6. 2) *subjicere imperio suo, redigere in potestatem* vel *ditionem suam, in servitutem redigere; subjugare, dominari, imperio tenere,* c. Acc., δουλοῦν Gen. 15, 13; Kuf. 46. 48; Ex. 6, 5. 21, 2; κατακυριεύειν, κυριεύειν Gen. 1, 28. 3, 16; Ps. 9, 33. 18, 14; Sir. 17, 4; Jes. 14, 2; እለ፡ እኩየ፡ ቀኒ፡ ይቀንይዎሙ፡ 19, 4; Jer. 3, 14; ይቀንዮሙ፡ ወይኬንኖሙ፡ 1 Esr. 4, 3. 14. 15; Rom. 7, 1; βασιλεύειν Rom. 5, 17; κατεξουσιάζειν Marc. 10, 42; ይቀንይኪ፡ Chr. ho. 6; de subjiciendis hostibus, terris, urbibus Jsp. p. 304. 305. 347 al. 3) *laborem imponere, ad laborem* vel *opus faciendum adigere* servos, jumenta: ለገብር፡ ቅንዮ፡ ἔργον οἰκέτῃ Sir. 30, 33. 34. 36. 37, 11; Deut. 15, 19; ዘጸንዐ፡ ትቀንዩ፡ ወታሰርሑ፡ Hez. 34, 4; ቢጾ፡ ይቀኒ፡ በከንቱ፡ Jer. 22, 13 vrs. alt.; c. dupl. Acc.: ቀነይዎሙ፡ ለባሕታውያን፡ ዐጸደ፡ ወይኖሙ፡ Job 24, 6 (*eos exercuerunt in recolenda vinea;* nisi hoc loco stirpem I, 2 statuere malueris).

አቅነየ፡ II, 1 alqm *servire facere* alicui, *subigere, subjicere imperio, dominio, potestati* alcjs, *in servitutem* alcjs *redigere:* c. Acc. et ለ፡, ut: አቀንየከ፡ ለፀርከ፡ Jer. 15, 14. 17, 4 vrs. nov.; Manasse ዘያቀንዮሙ፡ (ለእስራኤል፡) ለግልፈዋት፡ F. M. 16, 1; አቅነይክሙ፡ ርእሰክሙ፡ ለኀጢአት፡ Rom. 6, 19; 1 Cor. 9, 19; 2 Cor. 4, 5; Apoc. 9, 20; Herm. p. 74; Judae 6; አራዊተ፡ ታቀኒ፡ Enc.

ተቀንየ፡ III, 1 1) *se dominio* vel *potestati* alcjs *subjicere, subigi, subdi, in servitutem redigi:* ለከንቱ፡ ተቀንየ፡ ዓለም፡ Rom. 8, 20. 6, 18; 4 Esr. 10, 34; እመ፡ ይሰምዑ፡ ወይትቀነዩ፡ Job 36, 11; ተቀኒዮ፡ ለሰይጣን፡ ተሀጕለ፡ Asc. Jes. 11, 33. 2) *servire,* δουλεύειν, abs. et c. ለ፡ Gen. 27, 29. 29, 20; Kuf. 28; Jes. 19, 23. 45, 14. 60, 12; Jer. 41, 9; Job 39, 9; Prov. 11, 29; ተቀንዮ፡ δουλεία 26, 9. In specie a) *Deo* (diis) *servire* 4 Esr. 6, 63. 8, 31; Job 21, 15; Sir. 2, 1; Jes. 65, 13; Mal. 3, 17. 18; Ps. 2, 11; Jer. 11, 10; Hen. 5, 2; Kuf. 1; Asc. Jes. 2, 2. b) *ministrare* Deo, *sacra curare et administrare,* λειτουργεῖν: ከመ፡ ይትቀነዩ፡ ሎቱ፡ Sir. 45, 14; እለ፡ ይትቀነዩ፡ ቅድመ፡ እግዚ“፡ Kuf. 13; Num. 7, 5. c) in genere: *ministri munere fungi* Hen. 75, 1. 2. 3) *operari, laborare, opus facere* in specie *rusticum; agrum colere,* ἐργάζεσθαι: ዘይትቀነይ፡ ወይትጌበር፡ Sir. 10, 27; Rom. 4, 4; ተቀንዮ፡ Prov. 29, 36; ዘኢይትቀነይ፡ ἀεργός (*deses*) 13, 4. 19, 15; manibus 1 Cor. 4, 12; 1 Thess. 4, 11; pedibus ይትቀነይ፡ በእገሪሁ፡ Sir. 38, 30; c. ለ፡ (ejus cui operarius servit): ነባሪ፡ ዘበጽድቅ፡ ይትቀነይ፡ ለከ፡ Sir. 7, 20; Jer. 34, 8; in agris Matth. 9, 38. 20, 7. 12; c. Acc. agri Gen. 49, 15; ከመ፡ ይትቀነያ፡ ለገነት፡ Kuf. 3; ይትቀነይ፡ ወፍረ፡ Kuf. 50; de bove: እጐልተ፡ እንተ፡ ኢተቀንየት፡ Deut. 21, 3.

ቅኑይ፡ part. 1) *subjectus, subditus, obnoxius:* ሥጋ፡ ቅኑይ፡ ለኀጢአት፡ κατάχρεος Sap. 1, 4; 2 Petr. 2, 19. 2) *in servitutem redactus, servus, mancipium:* ቅኑይ፡ ነዳይ፡ Koh. 4, 13; ነባሪ፡ ወቅኑይ፡ 1 Tim. 6, 1; ቅኑየ፡ ግብረ፡ ይኩን፡ Kuf. 7. 43; ያግዕዝ፡ ቅኑያነ፡ Phlx. 3; ሡርዐ፡ እግዚ“፡ ሰንበተ፡ ለዕረፍት፡ ለቅኑያን፡ Deg.

ቅኔ፡ subst., plerumque m. 1) *servitus, servitium, ministerium:* ቅኔ፡ እኩይ፡ Jes. 14, 3; ቅኔ፡ መሪር፡ Enc.; ቤተ፡ ቅኔ፡ Jer. 41, 13; Mich. 6, 4; በብዝኀ፡ ቅኔሃ፡ Thren. 1, 3; Judith 8, 23; 2 Esr. 9, 8; Kuf. 46; ቅኔ፡ ግብርናት፡ ፈርያን፡ Org. 1; መንፈሰ፡ ቅኔ፡ Rom. 8, 15; አርዑተ፡ ቅኔ፡ Gal. 5, 1; ኅዳጠ፡ ትጻሙ፡ በቅኔሃ፡ (ἐργασία) Sir. 6, 19; Ps. 103, 15. 146, 9. 2) *labor, opera, opus, negotium,* in specie *opus agricolae:* ቅኔ፡ እደዊነ፡ ኢናዕርዕ፡ Did. 13; እምቅኔ፡ እደዊሃ፡ ትሁብ፡ ለነዳያን፡ 14; ἐργασία 2 Par. 4, 11. 5, 1; in agro Kuf. 3; ግብር፡ ዘቅኔ፡ ἔργον λατρευτόν Lev. 23, 7; de disciplina ascetica, Lud. ex Enc.; ይገብር፡ ቅኔሁ፡ በዲበ፡ ምስካቡ፡ Lud. e V. S. 3) *muneris functio, ministerium* sacrum in templo, ecclesia; *officium;* λειτουργία Sap. 18, 21; ቅኔ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Did. 12; ሥርዐተ፡ ቅኔ፡ ቤተ፡ ክ“ን፡ Kid. f. 18.

ቀንየት፡ et **ቅኔት፡** n. act. et subst., Pl. **ቀንየታት፡** et **ቅኔታት፡** 1) *dominatio, dominium, possessio:* **ቀንየትከ፡ ወምልክናከ፡ኵሉ፡** τὸ πάντων σε δεσπόζειν Sap. 12, 16; **ቀንየት፡ወምልክና፡** F. N. 40; **እመ፡አኅዝ፡** (pignus) **ኢወዕአ፡ እምእዴሁ፡ኀበ፡ቀንየተ፡ካልኡ፡** F. N. 27. 2) *actus subjiciendi* vel *subjugandi:* **እስከ፡ትቀንይዋ፡ለሀገር፡እስመ፡ ቀርበ፡ቀንየታ፡** Jsp. p. 304. 3) *servitus,* δουλεία Esth. 7, 4; Ex. 6, 6; **ቤተ፡ቀንየት፡** 13, 3. 14; Lev. 26, 45; Deut. 5, 6. 6, 12. 7, 8; Lit. 173, 1. 4) *creatura serva* Hen. 75, 3 c. var.; **ባሕር፡አመቱ፡ወወሐይዝት፡አፍላግ፡ቀንየታቲሁ፡** Lit. Epiph.

ቅንያት፡ subst. *servitus:* **ቅንያት፡መሪር፡** Ssal. Req.

ቀናዪ፡ n. ag., Pl. **ቀነይት፡** et **ቀናይያን፡**, sub imperium et potestatem subjungens, *subjugator, dominus, herus:* **ቀናይያኒሆሙ፡** Chr. Ta. 26; **አይቴ፡ሀለዉ፡ቀነይት፡ወቅኑያን፡** Genz. f. 119; **በዓልከ፡ለኵሉ፡ነባሪ፡ወቀናዪ፡ዕረፍት፡ውእቱ፡** Deg.; Mavâs. nr. 11.

ተቀናዪ፡ n. ag. (III, 1) serviens, *famulus, minister* Sx. Nah. 25.

መቅነዪ፡ part. c. term. adj. *qui imperio* (suo) *subjicit:* **ለከ፡ንትቀነይ፡ዘአንተ፡መቅነዪ፡ለኵሉ፡** Lit. 173, 2.

ምቅናይ፡ subst. *locus* vel *regio servitutis:* **ቤተ፡ምቅናይክሙ፡** Ex. 20, 2; M. M. f. 243.

መቃኒት፡ subst., forma Pl. (Sing. nondum repertus), Pl. Pl. **መቃኒታት፡** dubiae significationis, fortasse *instrumenta, machinae:* **አዘዘ፡ሳቦር፡ንጉሥ፡ያምጽኡ፡መቃኒተ፡ሥቃይ፡ከመ፡ያፍርሆ፡ለቅዱስ፡** Sx. Tachs. 10; **አርአዮ፡ኵሎ፡መቃኒታተ፡ሥቃያት፡** Mag. 7.

ቀንዲል፡ n. prgr. sc. *candela* قِنْدِيلٌ (m. Sx. Ter 30), Pl. **ቀንዲላት፡** et **ቀናዲል፡** *lucerna, lampas;* **ለእመ፡ኀልቀ፡ቅብእ፡ዘይት፡እምቀንዲል፡** M. M. f. 110; **ቀንዲላት፡** Sx. Ter 30; **ቀናዲል፡** Sx. Masc. 10; **ክልኤቱ፡ቀናዲል፡** I Sal. Mar.; Lud. com. hist. p. 303, n. 11. — Librum **መጽሐፈ፡ቀንዲል፡** inscriptum vid. in d'Abbadie Catal. p. 210.

ቄንደየ፡ quadrl., cujus etymon non liquet (fortasse referendum ad قَمَدَ *longo et crasso collo praeditus fuit;* قَمَدَ *noluit, detrectavit;* IV *extulit collum*).

ተቄናደየ፡ III, 3 *insolentia exsultare, superbire, gloriari, fastum facere* alicui, κατακαυχᾶσθαι Jer. 27, 11. 38; פָּזַז 28, 39 vrs. nov.; **ትትቄናደዩ፡ብየ፡** (v. **ላዕሌየ፡**) **ወትዘረክዩኒ፡** ἐνάλλεσθέ μοι ὀνείδει Job 19, 5. — *Voc. Ac.:* **ተቄናደየ፡ዘ፡ተኰደደ፡**

ቀንጠሰ፡ quadrl. I, ut videtur: *hinc inde conquirere* vel *colligere,* herbas: **አልቦሙ፡ዘይበልዑ፡ዘእንበለ፡ሐምለ፡ገዳም፡ይቀንጥሱ፡እምአድባር፡ወአብሲሎሙ፡ይሴሰዩ፡** Asc. Jes. 2, 11. [قمش et قمط?].

ቀንጠበ፡ quadrl., sec. Lud. *perfodere:* **ይቀንጥቡ፡ድርዖ፡** „perfodiant (ni fallor) *loricam ejus*" Lud. e L. Myst.

ቀንጣብ፡ subst., ut videtur: *segmentum, pars abscissa* [קָצַב قضب قطب]. **ወይእዜሰ፡ግሙዳተ፡አብድ፡ወቀንጣበተ፡** (v. **ወቅጠበት፡**) **ረሰይከኒ፡** νῦν δὲ κατάκοπόν με πεποίηκε μωρὸν σεσηπότα Job 16, 7 (σεσηπότα non ad verbum vertisse videtur interpres; an **ቅንጣብ፡** cum تَقَضَّى componendum?).

ቀንጣዌ፡ vel **ቅንጣዌ፡** subst., *dolor ventris,* edacitate genitus; an *stomachi cruditas, ventris gravatio?* (sec. Lud.: affectus illorum, qui fame laborarunt, quo ob subitam intestinorum repletionem moriuntur): **ለብእሲ፡ሥሡዕ፡ዘኢይጸግብ፡ዶዌሁ፡ ቀንጣዌ፡ወገበጥ፡ወጥዋይ፡** (Gr.: πόνος ἀγρυπνίας) Sir. 34, 20; **ጽጋብ፡ጸዋዒ፡ቅንጣዌ፡ውእቱ፡ወቅንጣዌ፡ጸዋዒ፡ደዌ፡ወደዌ፡ጸዋዒ፡ሞት፡** Fal. f. 79. — *Voc. Ac.:* **ቅንጣዌ፡ዘ፡ቍንጣን፡፡**

ቀነጸ፡ I, 1 et 2 [قفز قعص قكز نقز قزّ قلز قلص قمص, vid. etiam Ges. thes. p. 1226] I, 1 Subj. **ይቅንጽ፡**, *salire,* **ይቀንጹ፡** Sap. 5, 22; **ይቄንጽ፡** Phlx. 106; Cant. 2, 8. a) *absilire.* **ቀነጸ፡እምኔሃ፡ወወፅአ፡** Jsp. p. 306; **ቅንጽ፡** ἀποπήδησον Prov. 9, 18; fortasse etiam Hen. 89, 52 (saliendo se abripere). b) *desilire:* **ቀነጸ፡እምዲበ፡ሰረገላ፡** M. M. f. 66. c) *subsilire* (sursum) Jsp. p. 369. d) *exsilire, prosilire* contra alqm, *insilire:* **ቀነጸ፡ላዕሌሁ፡ወዘበጠ፡በሰይፍ፡** Jsp. p. 292; **ቀነጸ፡ላዕሌሁ፡ሐሙሁ፡ወቀተሎ፡** f. 298; **ቀነጹ፡ላዕለ፡ሠራዊተ፡ዮናናውያን፡** f. 294. e) *adsilire* i. e. (beiſpringen) *succurrere:* **በረድኤትነ፡ቅንጽ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

አቅነጸ፡ II, 1 *facere ut saliat, exsiliat, prosiliat,* caet.: Ps. 28, 6 annot.; **ፍቅር፡እንተ፡አቅነጸቶ፡እምውስተ፡ሐመር፡** M. M. f. 208.

ቍንጽ፡ subst. *pulex* 1 Reg. 24, 15.

ቍንጽል፡ subst., m. et fem. (Luc. 13, 32), Pl. **ቈናጽል፡** *thos, vulpes* Jud. 1, 34. 15, 4 seq.; Cant. 2, 14; Ps. 62, 9; 1 Reg. 24, 15 var.; 3 Reg. 20, 10; 2 Esr. 14, 3; Hez. 13, 4; Hen. 89, 10 seq.; Thren. 5, 18; Matth. 8, 20; **ይበውእኑ፡ዐንበሳ፡ውስተ፡ግበ፡ቍንጽል፡አው፡ቍንጽል፡ኀበ፡ዐንበሳ፡** (proverbium) Th. P.; epitheton hominum astutorum, ut Herodi Luc. 13, 23; Arii, Sal. Nic. 2; et Satanae: **ሰይጣን፡ቍንጽል፡ጉሕላዊ፡ወዐንበሳ፡ዘይጥሕር፡** Kedr f. 87. — *Voc. Ac.:* **ቍንጽል፡ዘ፡ቀበሮ፡**, de quo vid. Harris II Anh. p. 51. [A saliendo nominatum videtur animal, cfr. **ቀነጸ፡**].

ቍንፍዝ፡ subst. [קִפֹּד قُنْفُذ et قُنْفَذ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1226] *erinaceus, ericius* (sec. Lud. *hystrix*): ἐχῖνοι Jes. 14, 23 vrs. alt.; 34, 11. 15 — *Voc. Ac.:* **ቅንፍዝ፡ብ፡ዣርት፡፡**

ቆለ፡ rad. inus., قَالَ *dixit.* Hinc

ቃል፡ subst., m. et fem., Pl. **ቃላት፡** [קוֹל صَلَّ قَالَ vel قَوْلٌ] 1) *vox* vel *sonus* cujusvis generis a) vox hominum, angelorum Dei: Cant. 2, 14; 4 Esr. 10, 39; **ቃለ፡ነገር፡** Hebr. 12, 19; **መጽአ፡ቃል፡እምሰማይ፡** Dan. 4, 28; Asc. Jes. 9, 1. 2; Apoc. 19, 1; **ቃለ፡ሐሤት፡ወቃለ፡ፍሥሓ፡** Jer. 7, 34. 16, 9; **ቃል፡ተሰምዐ፡በራማ፡** 38, 15; **ቃለ፡ብካይ፡** Ps. 6, 8; **ይሰምዑ፡ቃልየ፡** Joh. 10, 16. 27; **ይሁቡ፡ቃሎሙ፡** *edant vocem suam* Jer. 4, 16; Ps. 17, 15; **አንሥኡ፡ቃለክሙ፡** Jes. 13, 2. 40, 9 **አልዐለ፡ቃለ፡** *sustulit vocem* Kuf. 39; **አዕቢ፡ቃለከ፡** Jes. 58, 1

ያዐቢ፡ቃሎ፡ Sir. 21, 20; ጸርሐ፡በቃል፡ Num. 14, 1; በዐቢይ፡ቃል፡ *alta voce* 1 Reg. 28, 12; Deut. 5, 19; Hez. 9, 1; Jes. 29, 6. 36, 13; በ፩ቃል፡ *una voce* Luc. 14, 18; Ex. 19, 8; Asc. Jes. 7, 15. 8, 18. b) *vox animalium* Cant. 2, 12; Koh. 12, 4; 1 Reg. 15, 14; Zach. 11, 3; Jer. 9, 10. c) *sonus, strepitus* rerum inanimatarum: ቃለ፡አሥዋክ፡ Koh. 7, 6; አስራብ፡ Ps. 41, 9; Apoc. 1, 15; መንኰራኵር፡ Nah. 3, 2; ቀርን፡ 3 Reg. 1, 41; Hez. 33, 4; ዕንዚራ፡ Am. 6, 5; Apoc. 18, 22; 1 Cor. 14, 7; አውታረ፡መሰንቆ፡ Hez. 23, 42. 26, 13. 33, 32; ዐዓዕ፡ Sir. 43, 17; መንፈስ፡ Joh. 3, 8; tonitru Job 37, 3; Ps. 76, 16. 17. 2) *sermo, oratio* a) quatenus est loquendi facultas vel ratio: ወሀቦሙ፡ቃለ፡ወልሳነ፡ወዐይነ፡ወእዝነ፡ Sir. 17, 5; ዘኢያአምር፡ቃለ፡ 14, 3; 1 Cor. 14, 10. 11; እንስሳ፡ዘአልቦ፡ቃል፡ ἄλογα 2 Petr. 2, 12; ቃልከ፡ያዐውቀከ፡ (λαλιά) Marc. 14, 70. b) *fama, rumor:* ቃል፡ተሰምዐ፡በቤተ፡አብርሃም፡ Kuf. 23. c) quatenus sunt dicta, effata, verba. 3) a) *verbum:* ደኃሪት፡ቃል፡ Koh. 7, 8; ቃል፡ሠናይ፡ይኄይስ፡እምውሂብ፡ Sir. 18, 16; ቦቱ፡ቃለ፡እንተ፡ታመጽአ፡ለሞት፡ 23, 12; ቃል፡እንተ፡ነበብከ፡ 27, 23; ቃልየ፡ 41, 16; Matth. 8, 8. 16. 26, 75; Luc. 2, 49; ኀጥኡ፡ቃለ፡እንተ፡ያወሥኡ፡ 2 Esr. 15, 8; አሐተ፡ቃለ፡ Job 9, 3; Esth. 6, 10; Judith 2, 13; Jos. 21, 43; ዘንተ፡ኵሎ፡ቃላተ፡ Jer. 50, 1; Kuf. 39; Hen. 5, 4; Asc. Jes. 1, 2. 4. 5. 7. b) *verba, sermo, oratio:* ቃሎሙ፡ለጠቢባን፡ድሉት፡በመዳልው፡ Sir. 21, 25; ኀሳርከኒ፡ወክብርከኒ፡እምቃልከ፡ 5, 13; ዘክልኤቱ፡ቃሉ፡ δίγλωσσος 5, 14; ምዕረ፡አውሢአከ፡ሰቤሃ፡ፈጽም፡ቃለከ፡ 35, 8. 19, 15. 48, 1; Ps. 44, 1; Jud. 5, 29; Ex. 18, 19. 23. 19, 8; 2 Reg. 20, 18; Matth. 22, 15; ቃለ፡ነገሩ፡ለይእቲ፡መጽሐፍ፡ Esth. 4, 8. In specie α) opp. operibus et factis: 1 Tim. 4, 12; በቃል፡ወበምግባር፡ Did. 17; በቃል፡ወአኮ፡በምግባር፡ Lud. ex Hom. β) *jussum, mandatum:* ወፅአ፡ቃል፡እምቅድመ፡ገጹ፡ Kuf. 5; ኢይትገሐሥ፡እምነ፡ቃሉ፡ Sir. 16, 28; Jos. 1, 13; 1 Reg. 15, 23; 2 Reg. 12, 9; ዐሥሩ፡ቃል፡ *decalogus* Deut. 4, 13; Ex. 34, 28; ዐሥሩ፡ቃላት፡ Syn. f. 293; crebro: በቃለ፡ *jussu* vel *auctoritate* alcjs Ex. 17, 1; Num. 3, 16; Esth. 3, 12; በቃልየ፡ ἐν τῷ ὀνόματί μου 1 Reg. 25, 5. 9; Jac. 5, 10. γ) *promissum:* ወልጠ፡ቃል፡ Sir. 41, 18; Ruth 4, 7; Ps. 118, 49; 3 Reg. 2, 4; Apoc. 17, 17. δ) *effata* numinis, doctrina vel verba a Deo vel Christo revelata, mandata, promissa: ቃለ፡እግዚ"፡ τὰ λόγια Θεοῦ Ps. 17, 33; Hebr. 5, 12; Ps. 18, 15; Sir. 36, 19; ቃል፡ዘከነ፡ኀበ፡ኢሳይያስ፡ Jes. 2, 1. 3. 38, 4; Jer. 1, 1. 2. 17, 15; Matth. 4, 4; Luc. 5, 1; Jos. 5, 37; Rom. 9, 6; Phil. 2, 16; 1 Tim. 4, 6; Jac. 1, 18; 1 Petr. 1, 25; ቃላተ፡እግዚእነ፡ (in bibliis scripta) Phlx. 3. ε) *verbum Dei creans, substantiale,* Ps. 32, 6; Jes. 55, 11; Hebr. 4, 12; Joh. 1, 1 seq.; Apoc. 19, 13; creberrime in libris theologicis ut Chr., Cyr., Haim. Ab., al. ζ) *ratio:* ያገብኡ፡ቃለ፡በእንቲአሁ፡ Matth. 12, 36, coll. 1 Petr. 3, 15. 4) a) *causa,* sensu forensi: Ex. 18, 22; Jos. 20, 4; 2 Reg. 15, 3; Matth. 18, 16. b) *res gesta:* እምድኅረ፡እላንቱ፡ቃላት፡ 2 Par. 32, 1; ዘተረፈ፡እምቃላት፡ዳዊት፡ 1 Par. 29, 29; 2 Par. 13, 22 al.; ዜና፡ቃላቲሁ፡ *relatio actorum ejus* Enc. Ter 16. c) *res:* ፫ቃለ፡ዘአነ፡እነብብ፡ላዕሌከ፡ 1 Par. 21, 10. 11. 13 (aliâs ነገር፡). 5) ቃለ፡ንጉሥ፡ vel ቃለ፡ሐጼ፡ vulgo dicitur *nuntius* vel *legatus* Regis Aethiopiae, Lud. e Conf. Ssagâ-Zaab.

ቆመ፡ I, 1 [قَامَ ܩܳܡ קום] Subj. ይቁም፡ *stare, se sistere* Matth. 6, 5. 13, 2. 20, 3. 6. 24, 15. 27, 11. 47; Luc. 5, 1. 6, 17. 19, 8. 21, 36. 23, 35; Joh. 1, 26. 18, 18. 25. 20, 14; ቁም፡በእገሪከ፡ Hez. 2, 1. 37, 10; ቆመት፡በእግረ፡ሰብእ፡ዲበ፡ምድር፡ Dan. 7, 4; አዕማደ፡ወርቅ፡ዘይቀውሙ፡በዲበ፡ምክያደ፡ብሩር፡ Sir. 26, 18; ቁም፡ውስተ፡አንቀጸ፡ቤተ፡እግዚ"፡ Jer. 7, 1 vrs. nov.; ቆሙ፡ቅድመ፡እግዚ"፡ Job 1, 6; παραστήσονται Jes. 60, 10; Ps. 5, 4; ከመ፡ኢይቁም፡ውስተ፡መካንከ፡ Sir. 12, 12; ቁም፡ላዕሌየ፡ 2 Reg. 1, 9. 10; ቆመ፡ማእከለ፡ — ወማእከለ፡ Jes. 59, 2; Hen. 18, 3; አፍአ፡ይቀውም፡ Sir. 21, 23; ይቀውሙ፡በፍርሀት፡ 4 Esr. 8, 25. Passim c. Acc. loci, ut: ኢየሱስ፡ይቀውም፡ሐይቀ፡ M. M. f. 207. a) *stare* i. e. *positum esse* Jud. 16, 26; Hen. 14, 22; እመ፡ቆመ፡አረፋቲሃ፡ 2 Esr. 4, 16; 1 Esr. 2, 20; c. በ፡ *constitutum esse* in re, *niti* re Rom. 5, 2; 2 Tim. 2, 19; 1 Petr. 5, 12; 1 Joh. 5, 19; Col. 1, 17. b) *consistere, insistere, subsistere, inhiberi,* de iis, quae antea movebantur: 1 Reg. 20, 38; Gen. 19, 17; Ex. 15, 8; Matth. 2, 9. 20, 32; Luc. 18, 40; አክኑ፡በእደዊሁ፡ቆመት፡ፀሐይ፡ Sir. 46, 4; Jos. 10, 12. 13; ቁም፡ምስሌየ፡ 1 Reg. 9, 27. 30, 9; 4 Reg. 2, 8; አንቅዕተ፡ማያት፡ይቀውሙ፡ወኢይውሕዙ፡ 4 Esr. 4, 28; Luc. 8, 44; Hen. 90, 41; ቆመ፡ዝናም፡እምነ፡ሰማይ፡ Gen. 8, 2; (afflictus transeunti inclamat:) ቁመኒ፡ቁመኒ፡በእንተ፡እግዚ"፡ (c. suff. Dat.) Gad. T. H.; ቁም፡ *subsiste* (in legendo) i. e. *pausam fac* Octat. Aeth. P. II. p. 164; Rom. 3, 2. c) *adstare, circumstare* Gen. 45, 1; Asc. Jes. 6, 14; Matth. 26, 73; Joh. 3, 29. 12, 29. d) *locum tenere, persistere* (opp. fugere), ከመ፡ትቁሙ፡ውስተ፡ፀብእ፡ Hez. 13, 5 vrs. nov.; c. ቅድመ፡ Dan. 8, 4. 7; Jos. 7, 12. 13; Job 9, 4; Ps. 129, 3; Enc. Mag. 28. e) *perstare* i. e. α) *perdurare, constare* (beſtehen) Job 8, 15; Koh. 1, 4; 4 Esr. 5, 40. 7, 12. 8, 63; ኪዳንክሙ፡ኢይቀውም፡ Jes. 28, 18. 51, 8; ሃይማኖትሰ፡ለዓለም፡ትቀውም፡ Sir. 40, 12. 41, 13; ይቀውም፡ስሙ፡ለትውልደ፡ትውልድ፡ 39, 9; Hen. 50, 4. 41, 2; Matth. 12, 25; Luc. 11, 18; Col. 1, 17. β) *perseverare:* ቁም፡በሥርዐትከ፡ Sir. 11, 20; 4 Esr. 9, 31; ኢትቁም፡በነገር፡እኩይ፡ Koh. 8, 3; Joh. 8, 44. γ) *manere* Ruth 2, 7; ይቀውም፡ምስሌከ፡ Sir. 12, 15; ሐሠር፡ቅድመ፡ዐውሎ፡ዘኢይቀውም፡ 22, 18; ቁመኒ፡ Ex. 34, 2; Num. 9, 8 (*mane me*). δ) *ratum esse* vel *fieri* Num. 30, 5. 8. 12; Matth. 18, 16; 2 Cor. 13, 1; ዘመኑ፡ቃል፡ይቀውም፡ Jer. 51, 28; ኢይቀውም፡ትእዛዙ፡ *ejus testamentum irritum est* F. N. 41, 2. ε) *confirmari:* ወቆመ፡ግብሩ፡ ὠρθώθη 1 Esr. 1, 21. ζ) *exsistere:* ዘእንበለ፡ትቁም፡ምድር፡ 4 Esr. 1, 6; Ps. 89, 2; *oriri* c. እምነ፡ Hen. 44. f) *praepositum esse, praeesse,* c. ላዕለ፡ Ruth 2, 5; c. ለ፡ 1 Thess. 5, 12; Prov. 26, 17; de patriarcha Alexandrino ዘቆመ፡ Enc. Jac. 5. g) *resistere, insurgere, obsistere* c. ላዕለ፡, ut: ትቀውሙ፡ላዕለ፡ነፍስየ፡ Job 21, 27; Lev. 19, 16; Num. 26, 9; Ps. 17, 43. 52. 43, 7. h) *assistere, adesse* alicui *protegendo* vel *defendendo,* c. ለ፡ ut Ps. 19, 1; (cfr. Prov. 26, 17); እቀውም፡ለዛቲ፡ሀገር፡ Jes. 38, 6; Dan. 12, 1; vel c. Acc. prs.: ጥበብየ፡ቆመተኒ፡ Koh. 2, 9; ቁሙኒ፡በፍኖት፡ Enc. Ter 16. i) *forâs stare* i. e. *segregari* c. እምነ፡ vel አፍአ፡እምነ፡, ut: ይቁም፡እምቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 127. 128. 133. 146. 161 seq.; ይቁም፡ ἀφοριζέσθω II Can. Ap. 43. (vid. ቀዊም፡ et ተቀውመ፡; etenim *poenitentes* ይቀውሙ፡አፍአ፡እምቤተ፡ክ"ን፡ Clem. f. 146.).

አቀመ፡, rarius **አቆመ፡** (ut 1 Reg. 6, 14; Macc. f. 16 al.) II, 1, Imprf. ያቀውም፡, Subj. ያቅም፡ *stare facere, sistere*, Ps. 30, 10; ምንት፡ያቀውመከ፡አፍአ፡ Gen. 24, 31; Matth. 20, 6; አቀመኒ፡በእገርየ፡ Hez. 2, 2; 4 Esr. 10, 44; አቀመኒ፡በብረክየ፡ Dan. 10, 10. a) *erigere, statuere* Job 40, 12; አቀመ፡ቤተ፡ Sir. 47, 13; ያቀውም፡ዶብተራሁ፡ 14, 25; መኑ፡አቀሞሙ፡ለአድባር፡ Jes. 40, 13; ምስለ፡ Dan. 3, 1; Asc. Jes. 4, 11; altare Gen. 33, 20; turres Judith 1, 3; lapides Deut. 27, 4; columnam Kuf. 27; Gen. 28, 18; ያቀውሞ፡ውስተ፡ቤቱ፡ Jes. 44, 13. b) *collocare, ponere:* ኢታቅሞ፡መንገሌከ፡ Sir. 12, 12; Num. 8, 13; Matth. 4, 5. 18, 2. 25, 33; Luc. 9, 47; Act. 1, 23. 22, 30; አቀመኒ፡ከመ፡መጠሬ፡ለሐጽ፡ Thren. 3, 12; አቅሙ፡ላዕሌሃ፡ነዳፍያነ፡ Jer. 28, 27. c) *stabilire:* 2 Reg. 3, 10; ያቀውሞን፡ለእገሪከ፡ከመ፡ኢያንቀልቅላ፡ ἐρείσει Prov. 3, 26. d) *surgere* vel *prodire facere, excitare, suscitare:* አቅም፡ነቢያተ፡ለስምከ፡ Sir. 36, 20; Hen. 84, 6; in specie: prolem, Deut. 25, 7. 8; Ruth 4, 5. 10; Kuf. 22; አቀውም፡ለዳዊት፡ሠርፀ፡ጽድቅ፡ Jer. 23, 5; አቀመት፡ውሉደ፡እምላዕለ፡መሐዛ፡ Sir. 23, 23; Matth. 22, 24; vel hostes 1 Reg. 22, 8; አቀውም፡ገጽየ፡ላዕለ፡ይእቲ፡ነፍስ፡ ἐφιστάναι Lev. 17, 10. 20, 3. e) *instituere, constituere,* foedus Gen. 6, 18. 9, 11; Ex. 34, 27; Kuf. 15; በመሐላ፡አቀመ፡ሎቱ፡ኪዳነ፡ Sir. 44, 21; legem 2 Cor. 10, 13; festum Enc.; diem Act. 17, 31; testimonium Ps. 104, 9; ያቀውመከ፡ሎቱ፡ሕዝበ፡ቅዱሰ፡ Deut. 28, 9; ልዑለ፡መዓርገ፡እምዕራገ፡ዲያቆን፡ያቅሞ፡ *in altiorem gradum, quam est gradus diaconi, constituat cum* Enc. f) stabilire i. e. *confirmare, ratum facere, exsequi,* ያቀውም፡ቃለ፡ገብሩ፡ Jes. 44, 26; Jer. 36, 10; እለ፡ኢያቀውሙ፡ቃለ፡ኪዳንየ፡ 41, 18; 1 Reg. 3, 12; አቀውም፡መሐላየ፡ Kuf. 24; ከመ፡ያቅም፡ቃሎ፡ Ruth 4, 7; Num. 30, 14. 15; ከመ፡አቅም፡መሐላየ፡ Jer. 11, 5; Ps. 20, 11. 118, 38; Hebr. 10, 9; Hen. 84, 5. g) *sistere; subsistere facere; cohibere, inhibere, detinere,* Act. 8, 38; አዘዘ፡ያቅሙ፡ሰረገላሁ፡ M. M. f. 47; አቅም፡እዴከ፡ ἄνες τὴν χεῖρά σου 1 Par. 21, 15; ምንት፡አቀመክሙ፡ዝየ፡ Jes. 52, 5; ታቀውም፡ዝናመ፡ሰማይ፡ Hagg. 1, 10; አቀምኩ፡አፍላጊሃ፡ Hez. 31, 15; 4 Esr. 13, 46. 49; Ps. 77, 16; አኀዝዎ፡ወአቀምዎ፡ Luc. 4, 42. α) *morari* (anſtehen laſſen): circumcisionem ኢይክሉ፡አቅሞ፡ወኢአድኅሮ፡ M. M. f. 292; Hen. 80, 2. β) *desistere, absistere* i. e. *cessare,* አቀመት፡ወሊደ፡ Gen. 29, 35. γ) *desistere* vel *desciscere facere* c. Acc. et እምነ፡ Asc. Jes. 1, 9.

ተቀውመ፡ III, 1 1) *poni, constitui* Hebr. 8, 1 Plgl. 2) *abigi, segregari* c. እምነ፡ Hen. 53, 2 (vid. ቆመ፡ n. i.).

ተቃወመ፡ III, 3 1) *se opponere, insurgere* contra alqm, *resistere, obstare, adversari, repugnare,* ስእኑ፡ተቃውሞ፡ Kuf. 48; c. ላዕለ፡, ut: አመ፡ተቃወሙ፡ላዕለ፡እግዚ"፡ Num. 26, 9; c. ምስለ፡, ut: ኢትትቃወም፡ምስለ፡እግዚ"፡ 1 Esr. 1, 25; c. ቅድመ፡, ut: ተቃወሙ፡ቅድመ፡ፀር፡ Sir. 16, 7; plerumque c. Acc.: Num. 16, 2; ይትቃወመከ፡ቅድሜከ፡ Kuf. 48; Job 41, 1; መኑ፡ይትቃወማ፡ለዘኰነኒሁ፡ 9, 19; Sir. 45, 18; Jes. 3, 9; መኑ፡ይትቃወም፡እዴሁ፡ 14, 27. 41, 11; ጌጋይነ፡ተቃወመነ፡ 59, 12; Jer. 14, 7. 27, 24. 29, 20; አልቦ፡ዘይትቃወሞ፡ለቃልከ፡ Judith 8, 28; ይትቃወሞን፡ለምግባሪነ፡ Sap. 2, 12; ኢይትቃወማ፡ምንትኒ፡እኩይ፡ Prov. 3, 15. 34; Ps. 16, 8. 75, 7; ዘይትቃወመከ፡ ἀντιδοξῶν σοι Esth. 4, 17 aper.; Eph. 6, 11; Rom. 9, 19; Phil. 1, 28; 1 Tim. 1, 10; 2 Tim. 3, 8; in bello 3 Reg. 12, 24; in disputatione Sx. Genb. 21; inobedienter: ለእመ፡ተቃወሞ፡ዲያቆን፡ለቀሲስ፡ F. N. 9. 2) se opponere i. e. *sustinere* impetum alcjs, ὑφίστασθαι, c. Acc.: መኑ፡ይትቃወማ፡ለእሳተ፡ርእየቱ፡ Mal. 3, 2; Koh. 4, 12; Sir. 43, 3; ኢይትቃወምዎ፡ለኀይለ፡አፍራሲነ፡ Judith 6, 3; Apoc. 6, 17; c. ቅድመ፡, ut: አልቦ፡ዘይትቃወም፡ቅድመ፡ገጹ፡ Nah. 1, 6. 3) pro aliquo i. e. *propugnare, protegere, defendere,* c. ለ፡ Prov. 24, 28 ὑπερασπίζειν; ይትባአስ፡ወይትቃወም፡ሊተ፡ Org. 5; c. Acc. Ps. 93, 16. 4) opponi alterum alteri i. e. *comparari:* ምስለ፡ብርሃን፡እንዘ፡ትትቃወም፡ትትረከብ፡ከመ፡ቀዳሚት፡ይእቲ፡ Lit. Epiph. (cfr. Sap. 7, 29).

ቅዉም፡ vel **ቅውም፡** part. 1) *stans, positus, collocatus* Asc. Jes. 9, 35; Sx. Jac. 9; እሙንቱ፡ቅዉማን፡ላዕሌሃ፡ (sc. ለቅጽር፡) Jsp. p. 370. 2) *ratus, in usu receptus:* ወውእቱ፡ (sc. ቀኖና፡ባስልዮስ፡) ቅዉም፡በኀበ፡ግብጻውያን፡ወመለከውያን፡ F. N. p. 9. 3) *exclusus, segregatus:* ሕሩም፡ወቅውም፡እምቤተ፡ክር"ን፡ Clem. f. 86. 89; ይኩን፡ቅዉመ፡ወሕሩመ፡እምቤተ፡ክ"ን፡ f. 85; ቅዉም፡እምኖኀተ፡አንቀጸ፡ብርሃን፡ f. 123; ርጉም፡ወቅዉም፡ወውጉዝ፡ውእቱ፡ f. 160; ቅዉም፡እማዕርገ፡ቤተ፡ክ"ን፡ f. 127; II Can. Ap. 31.

ቃውም፡ part. act. *protector, defensor, patronus:* አነ፡ቃውምከ፡ወዐስብከ፡ጥቀ፡ Kuf. p. 55; ንጉሥ፡ልብው፡ቃውመ፡ሕዝብ፡ Sap. 6, 26; Org. — *Voc. Ae.:* ቃውም፡ሊቅ፡ብ፡አለቃ ።

ቆም፡ subst., plerumque m., 1) *statio,* ተዘከረኒ፡በቆምየ፡ (var. pro ቁመትየ፡) Jer. 18, 20. 2) *statura* Matth. 6, 27; Luc. 12, 25. 19, 3; Cant. 7, 8; 1 Reg. 9, 2; Phlx. 60. 3) *altitudo* Apoc. 21, 16; Ex. 25, 10. 23. 30, 2; ቆመ፡አረፍት፡ Judith 1, 2. 4; ወኖኁ፡ቆማ፡ Hez. 19, 11. 31, 3. 40, 5; 2 Esr. 6, 3; Dan. 4, 7. 8; Jer. 52, 21 vrs. nov.; ኢይትዐወቅ፡ኑኃ፡ወግድማ፡ወኢቆማ፡ Clem. f. 50; trsl.: በአምጣነ፡ኀይሉ፡ለሰብእ፡ቆሙ፡ Sir. 28, 10; ደምስስ፡ቆሞሙ፡በእደ፡ብእሲት፡ τὸ ἀνάστεμα (*animus elatus?*) Judith 9, 10.

ቁመት፡ (ቍመት፡) n. act. 1) *statio, standi actus:* ተዘከር፡ቁመትየ፡ Jer. 18, 20. 2) *statura* Kuf. p. 86. 3) *constitutio, substantia* (Beſtand): ሥርዐተ፡ቁመተ፡ዓለም፡ σύστασις κόσμου Sap. 7, 17; (episcopus ne prae se contemnat clericos et laicos) እስመ፡ውስቴቶሙ፡ይከውን፡ቍመተ፡ገባኢ፡ (ecclesiae) Const. Ap. 49. 4) *status, conditio* (Stand, Zuſtand): አኀው፡ (monachi): እለ፡ይከውኑ፡ውስተ፡ቁመት፡ፍጽምት፡ Phlx. 45. 5) *segregatio, exclusio* (vid. ቅዉም፡ ቁመት፡ወሕርመት፡ Clem. f. 141; ἀφορισμός II Can. Ap. 72.

ቀዋም፡ adj. (Lud. ቀዊም፡), m. et fem., *procerus, erectus, altus:* ወቀዋም፡ወላሕይ፡ወጽኑዕ፡እምኵሉ፡ደቂቁ፡ 2 Par. 11, 23; ኵሉ፡አረፍት፡ቀዋም፡ πᾶν τεῖχος ὑψηλόν Jes. 2, 15.

ቀዋሚ፡ n. ag. 1) *stans:* ሱራፌል፡ወኪሩቤል፡ቀዋምያን፡ዐውደ፡መንበሩ፡ Genz. f. 118. 2) *stabilis, permanens* 2 Cor. 3, 11; ጽርሕ፡ቀዋሚት፡አንተ፡ኢትወድቅ፡ Org. 3. 3) per se subsistens, *substantialis:* personae divinitatis ቀዋምያን፡ Lud. e Mss. Colb. 4) *patronus, protector, defensor* Ps. 36, 41; Petrus ቀዋሚሃ፡ለመንስብ፡ Deg.; episcopus sit ቀዋሚ፡ለመበለት፡ወለእጓለ፡ማውታ፡ Kid. f. 6. 5) *antistes, procurator,* c. ላዕለ፡, ut: አበ፡ምኔት፡ይረስዮ፡ (monachum) ቀዋሚ፡ላዕለ፡ምኔት፡ወላዕለ፡መዛግብቲሆሙ፡ F. N. 10.

ምቅዋም፡ subst., Pl. **ምቅዋማት፡** 1) *locus standi, ubi quis stat* vel *commoratur; statio; locus:* **ቆሙ፡በበምቅዋሞሙ፡** (στάσις) 2 Esr. 19, 3; **በበምቅዋማቲሆሙ፡** 2 Par. 7, 6 (φυλακαί); **ቆመ፡ፀሓይ፡ወወርኅ፡በምቅዋሞሙ፡** Jos. 10, 13; Hen. 12, 4; **ኢትምርሑ፡ፍኖተ፡ፀጋም፡ምቅዋመ፡አጣሊ፡ርጉማን፡ዳእሙ፡ምርሑ፡መንገለ፡የማን፡ምቅዋመ፡አባግዒከ፡በሩካን፡** Genz. f. 105; in ecclesia sit **ዐጸደ፡ምቅዋም፡ለካህናት፡** Kid. f. 6; **ምቅዋምከ፡ዘልዑል፡መዓርጋ፡** Enc. Masc. 12; **ምድረ፡ምቅዋም፡** (terra, ubi quis aliquamdiu commoratur, Lud. ex) Enc.; (si quae mulier in judicium venire noluerit,) **ትሢም፡ላቲ፡ሀየንቴሃ፡ዘይቀውም፡በምቅዋማ፡** F. N. 43, 6. 2) *statumen, basis, fundamentum:* **ምቅዋማት፡** altaris Ex. 38, 2 hebr. in Octat. aeth. P. II. p. 93; ἐσχάρα Sir. 50, 12. 3) *stagnum,* **ምቅዋመ፡ማይ፡** Ex. 7, ·19; Sir. 43, 20; Jes. 37, 25; **መርሕብ፡ቅድመ፡ምቅዋመ፡ማይ፡** πύλη τοῦ ὕδατος 2 Esr. 18, 1. 4) *commoratio, mansio* Hen. 49, 2. 5) *sectio, caput* libri (i. q. **ምዕራፍ፡**): **ወላዕለ፡ኵሉ፡ምቅዋም፡ኍልቍ፡** Syn. f. 1 (Lud. in comm. hist. p. 305 exhibet **ምቅዋመ፡ኍልቍ፡**, male).

ተቅዋም፡ subst., m. et fem., Pl. **ተቅዋማት፡** 1) *statumen, basis, fundamentum,* **ተቅዋማት፡** ὑποστηρίγματα 3 Reg. apocr. 3, 4; **መዓፁት፡ወተቅዋማቲሁ፡** τὰ πρόθυρα καὶ οἱ ἧλοι 3 Reg. 7, 36. 2) in specie: statumen lucernae, *candelabrum, lychnuchus:* **ማኅቶት፡እንተ፡ታበርህ፡ዲበ፡ተቅዋማ፡** Sir. 26, 17; Ex. 25, 31 seq.; 35, 15; **ጽንዕት፡ተቅዋም፡** 38, 14; 3 Reg. 7, 35; Zach. 4, 2 (fem.); Matth. 5, 15; trsl.; **ሰላም፡ለከ፡ሙሴ፡ተቅዋመ፡ሀገረ፡ፈርማ፡** Enc. Nah. 30.

ተቃዋሚ፡ n. ag. (III, 3) *adversarius, repugnans, refractarius:* **ተቃዋምያን፡** ὑπεναντίοι Sap. 11, 9; **ብእሲት፡ተቃዋሚት፡** Fal. f. 38.

መስተቃውም፡ part. *adversarius, qui contra dicit:* **መስተቃውማን፡** (in doctrina) Lud. e Mss. Colb.

ቀውስ፡ n. prgr. i. e. قَوْس 1) *arcus,* quo jacitur sagitta Gad. Ad. f. 126. 2) nomen signi coelestis (zodiaci) **ቀውስ፡** et **እልቀውስ፡** (اَلْقَوْس) Abush. 4; Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4 (aliâs *sagittarius,* vid. Ideler Unterſuchungen p. 183.).

ቀውቅሀ፡ (etiam per **ሐ** et **ኀ**) rad. inus., cui comparaveris قَوْقَى قَوْقَأَ، قَاقَ *cacabavit* gallina, قَوَّهَ *clamavit*.

ቆቃሀ፡ et **ቆቅሀ፡**, subst., m. et fem., sing. et coll., [amh. **ቆቅ፡**] *perdix:* **ቆቃሀ፡ተሠግረ፡** Sir. 11, 30; **ንቀወት፡ቆቃሀ፡** (v. **ቆቅሀ፡**) Jer. 17, 11; **መቃርዮስ፡ዘተሰሰየ፡ቆቅሀ፡** (collective) Sx. Tachs. 13; **አሥጋሬ፡ቆቃሀ፡** Lud. e Lib. Myst. — Vid. de **ቆቅ፡** Harris II Anh. p. 45.

እንቍቅሆ፡, etiam **እንቆቅሆ፡** (Jes. 28, 6 var.; Did. ed. Platt p. 41) et **እንቍቍሆ፡**, **እንቆቍሆ፡** (Deut. 22, 6; Jes. 59, 5 in Cod. Laur.), subst., sing. et coll., *ovum, ova;* avium Deut. 22, 6; Luc. 11, 12; Jes. 10, 14; **ወይነዕዑ፡እንቍቅሆሆሙ፡** Jes. 28, 6 (absque auct. Graeci); **ዖፍ፡እንተ፡ተሐቅፍ፡እንቍቅሆ፡** Did. 6 (Platt p. 41); **ይበልዑ፡እንቍቅሆ፡ወግብንተ፡** Kedr f. 68; **እንቍቅሆ፡ወዓሣ፡** F. M. 34, 7; aliorum animalium: **እንቍቍሆ፡አርዌ፡ምድር፡** ὠὰ ἀσπίδων Jes. 59, 5; **ማየ፡እንቍቅሆ፡** *albumen ovi* M. F.; **ወሊደ፡እንቍቅሆ፡** *parere ova,* Lud. ex auct. Greg. — *Voc. Ae.:* **እንቍቅሆ፡ዘ፡እንቍላል፡** ።

ቆበር፡ *caligo* vid. sub **ቀበረ፡**

ቀውዕ፡ et **ቆዕ፡** subst. 1) *flos vitis,* et similium fruticum bacciferorum: κύπρος **ቆዕ፡** Cant. 4, 13; **ለእመ፡ጸገየ፡ቆዕ፡** ἤνθησεν ὁ κυπρισμός (סְמָדַר) 7, 13. 6, 11 (Cant. 2, 13 κυπρίζειν **ጸገየ፡** versum est); **ጼና፡አንፍኪ፡ከመ፡ቆዕ፡ጽጌ፡ወይን፡** Org.; **ይትሜዐዝ፡ቆዐ፡ጽጌ፡ወይን፡** Org. 7; Deg.; **በጽሐ፡ጊዜ፡ቀውዕ፡** M. M. f. 288; Org. 1; **በመስቀል፡ዘቀውዕ፡** *festo crucis verno* 1 Cor. 1, 17 tit. 2) flava illa materia, pedibus apium in alvearia involantium adhaerens, Lud. ex auct. Gregorii. 3) uva prima et tenera, *omphax,* quivis *fructus immaturus* (i. fere q. كَعْبٌ), ὄμφαξ Job 15, 33; Jes. 18, 5; Prov. 10, 26; **አበው፡በልዑ፡ቆዐ፡** Jer. 38, 29; Hez. 18, 2; **ከመ፡ቆዐ፡ቀምሕ፡** Sir. 51, 15; **ፍሬሆሙ፡ቆዕ፡ከንቱ፡** Sap. 4, 5. 4) Transfertur ad homines qui *immaturi* i. e. *praematura morte* abripiuntur; ἄωρος, **እስመ፡አብ፡ይጼዐር፡ወይላሑ፡ለ፩ሎቱ፡እንዘ፡ቆዑ፡ተመሥጠ፡ሕፃኑ፡** Sap. 14, 15; **ዐማፅያን፡ይትሀጐሉ፡ቆያሙ፡** Prov. 13, 2. — *Voc. Ae.:* **ቋዕ፡** (sic) **ብ፡ጨርቋ** ።

ቋዕ፡ subst., plerumque m., Pl. **ቋዓት፡**, **ቌዓት፡**, **ቆዓት፡** [onomatopoëticum, coll. غَاقْ काक, al.; vid. etiam **ጉጓ፡**] *corvus, cornix,* κόραξ Gen. 8, 7; Lev. 11, 15; Deut. 14, 14; Kuf. 11. 37; **ጸሊም፡ከመ፡ቋዕ፡** Cant. 5, 11; Rel. Bar.; Clem. f. 224; **ቋዓት፡** et **ቌዓት፡** Zeph. 2, 14; Jes. 34, 11 (v. **ቆዓት፡**); Prov. 24, 52; 3 Reg. 17, 4. 6; Job 38, 41; Hen. 89, 10; Luc. 12, 24; **ቆዓት፡** Sx. Sen. 12; **እጐለ፡ቋዓት፡** Ps. 146, 10; κορώνη **ከመ፡ቋዓት፡በድው፡** Jer. 3, 2; Ep. Jer. 54. — *Voc. Ae.:* **ቋዕ፡ዘ፡ቍራ** ።

ቀዐነ፡ rad., ut videtur *arctare, coarctare* vel intr. *angustum esse;* Ludolfus ei significationem „*instravit* equum vel jumentum" indidit, nescio qua auctoritate nixus.

ተቃዐነ፡ III, 3 *se invicem premere* vel *coangustare,* de turba densa et compressa: **አኮሁ፡ሰብእ፡ይጠወቅ፡ወይትቃዐን፡** Luc. 8, 45 rom. (Platt: **ወይጸዐቀከ፡**).

መቃዐን፡ part. (I, 3) *compressus, arctus, angustus:* **ፍኖተ፡ጻድቃን፡ጸባብ፡ወመቃዐን፡እንተ፡ትወስድ፡ውስተ፡ሕይወት፡** Macc. f. 17 (cfr. Matth. 7, 14); **ፍኖት፡ጸባብ፡ወመቃዐን፡** Gad. Kar.

መቅዐን፡ subst. 1) *via arcta, locus angustus, angustiae:* **ኢያገምሩ፡** (Trinitatem) **ርሕበ፡ዓለም፡ወኢያጽዕቃ፡መጽብብ፡ዘመቅዓን፡** Ath. de Trin.; **ፍኖት፡እንተ፡ትወስድ፡ውስተ፡ሕይወት፡ጽዕቅት፡ወመቅዐን፡ይእቲ፡** Chr. Ta. 29 (bis). — *Voc. Ae.:* **ጽፉቅ፡ጥዑቅ፡መቅዓን፡ጽዑቅ፡ብ፡ጭንቅ** ። 2) tormenti species, *instrumentum coarctando et distorquendo* corpori *inserviens:* **አዘዘ፡ንጉሥ፡ይደይዎ፡ውስተ፡መቅዓን፡እስከ፡ይነቅዕ፡መለያልዩሁ፡ወይጠወይ፡ሥጋሁ፡በእኩይ፡** Sx. Mag. 17.

ቃዕደወ፡ quadrl. inus., propagatum a קָדַר ܩܕܰ *se inclinavit, incurvavit* (قَعَدَ *sedit*).

አንቃዕደወ፡ V Imprf. **ያንቀዐዱ፡** (**ያንቅዐዱ፡** et **ያንቃዐዱ፡** passim) 1) se proclinare, prominere, *prospectare* (coll. הִשְׁקִיף): **አዕይንት፡እለ፡ያንቀዐድዋ፡እመስኮት፡** Koh. 12, 3 vrs. alt.

2) *sursum respicere, suspicere* (in specie precando, auxilium petendo): አንቃዕድዎ፡ ἀνακύψαι Job 10, 15; አንቃዕዲውየ፡ ኢይትኀፈር፡ Enc.; ይትፌሣሕ፡ (homo) በሰርጐ፡ ሰማያት፡ ሶበ፡ ያንቀዕዱ፡ M. M. f. 139; angeli ይሰእሉ፡ ወያስተበቍዑ፡ ወያንቀዐድዉ፡ በእንተ፡ ኵሎሙ፡ ኃጥኣን፡ Clem. f. 58; c. ላዕለ፡ *sursum* Joh. 11, 41; c. ውስተ፡ loci: አንቃዕዶኩ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Jer. 4, 23; c. Acc. loci: ያንቀዐድዉ፡ ሰማየ፡ Clem. f. 203; Deg.; Lit. 165, 3; c. ኀበ፡ prs.: Joel 1, 20; Clem. f. 60. 68. 73; ጕዩ፡ ኀበ፡ ታቦት፡ ወአንቃዕደዉ፡ ኀበ፡ ኖኅ፡ ከመ፡ ይንሥኦሙ፡ ኀቤሁ፡ Clem. f. 24; ኢይደልወነ፡ ናንቀዕዱ፡ ኀቤከ፡ ወናንሥእ፡ አዕይንቲነ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Did. 36; Genz. f. 52. 3) trs.: *sursum tollere, attollere, elevare* oculos, mentem; Ps. 122, 1. 24, 1. 85, 3. 141, 10; አልዐለ፡ እደዊሁ፡ ወአንቃዕደወ፡ አዕይንቲሁ፡ ወኅሊናቲሁ፡ Phlx. 23; ኀቤከ፡ አንቃዕዶነ፡ አዕይንቲነ፡ Lit. Joh. — *Voc. Ae.*: አንቃዕደወ፡ ዘ፡ አሻቀበ፡ v. አሳቅበ፡ አየ፡; *aliud*: አንቃዐዱ፡ ዘ፡ አንጋጸጹ ።

እንቅዕድው፡ part. *sursum respiciens, suspiciens*, ad Deum, Org.

ቀዘፈ፡ i. q. ቀደፈ፡ (قَذَفَ, amh. ቀዘፈ፡) *remigare*. *Voc. Ae.*: ቀዘፈ፡ ጸበተ፡ ብ፡ ዋኘ፡

ቄሐ፡ I, 1 [cognatae videntur radd. نكع et قنأ] *rubere, rubescere, rufum esse* vel *fieri*: ለምንት፡ ቄሐ፡ አልባሲከ፡ Jes. 63, 2. 1, 18; Thren. 4, 7; ቄሐ፡ ከመ፡ ደም፡ ውእቱ፡ ማይ፡ 4 Reg. 3, 22; ይቀይሕ፡ እምጽጌ፡ ረዳ፡ Hen. 106, 10; Org. 1.

አቄሐ፡ II, 1 *rubefacere, rufare*, Const. Ap. 62 (63); II Const. Ap. 19. (vid. sub ምርፋእ፡).

ቀዩሕ፡ et **ቀይሕ፡** adj., fem. ቀያሕ፡ (Num. 19, 2) et ቀይሕት፡, Pl. m. ቀይሓን፡ (ቀዩሓን፡), fem. ቀይሓት፡ (ቀዩሓት፡) *rufus, ruber, rubidus, rubicundus, rutilus*: ቀይሕ፡ ከመ፡ ጽጌ፡ ረዳ፡ Gen. 25, 25; Hen. 106, 2; ከመ፡ ጽጌ፡ ረዳ፡ ቀይሕት፡ Enc. Sen. 1; ሕብራት፡ ቀይሓት፡ Fal. f. 16; ዘጽሑፍ፡ በቀይሕ፡ (ቀለም፡) Abush. 33. 46; vinum sacramenti ይኩን፡ ቀይሐ፡ ወኅሩየ፡ Kedr f. 89; ቀይሕ፡ ያክንት፡ Ex. 36, 18; እብን፡ ቀዩሕ፡ Hez. 28, 14; እብን፡ ቀይሕት፡ et ቀዩሓት፡ 28, 16; እጐልት፡ ቀያሕ፡ Num. 19, 2; ፈረስ፡ ቀይሕ፡ et አፍራስ፡ ቀይሓን፡ Zach. 1, 8. 6, 2; Apoc. 6, 4; አርዌ፡ ቀይሕ፡ 17, 3; πυῤῥάκης 1 Reg. 16, 12; πυῤῥός Cant. 5, 10; κόκκινος 4, 3; ቀይሐ፡ አልባስ፡ Jes. 63, 1; ወርቅ፡ ቀዩሕ፡ vel ቀይሕ፡ Sir. 7, 18; Bar. 3, 30; Kebr. Nag. n. 22; Org. 2; φαιός *fuscus* Gen. 30, 35.

ቄሐት፡ n. act. et subst. *rubor, rubedo*, እንበይነ፡ ቄሐተ፡ ደሞሙ፡ M. M. f. 312; Org. 3; ቄሐት፡ ተምር፡ ወጸዐዳዌ፡ ዐምር፡ ዘእምፍጥረቶሙ፡ ውእቱ፡ ወአኮ፡ ዘተሣረዩ፡ ([illegible] sunt colores naturales, non facticii) Chr. Ta. 12.

ቀይሕና፡ subst. i. q. ቄሐት፡ Lud.

ቀያሕያሕት፡ adj. fem. *subrubens, rubella* Lev. 13, 19. 42. 43.

አቀየሐየሐ፡ (አቀያሕየሐ፡ Lud.) quinql. II 1) *subrubere, subrufum esse*: እንተ፡ ታቀየሐይሕ፡ Lev. 13, 24. 49. 14, 37; Matth. 16, 2. 3; de cytino et balaustio Org. 2. 2) *rubrum* vel *subrubicundum facere*: አቀየሐየሐ፡ ሕብር፡ Sap. 13, 14.

ቀየመ፡ inus.; respondent נָקַם ܢܩܰܡ نَقَمَ.

ተቀየመ፡ III, 2 et 1 1) *vindictam parare, ultionem meditari, vindictae cupidum esse, succensere, ulciscendi cupiditate flagrare*, c. c. ላዕለ፡ Lev. 19, 18; plerumque c. Acc.: μνησικακεῖν, ቂመኑ፡ ትትቄየማኒ፡ Joel 4, 4; Hez. 25, 12; Zach. 7, 10; Herm. p. 6 (ubi ex more istius librarii "ቃ" scriptum est); μηνίειν, ኢትትቀየም፡ ቢጸከ፡ Sir. 28, 7; ሶበ፡ አንተ፡ ትትቀየም፡ (v. ትትቄ"፡) ሰብእ፡ ἀνθρώπῳ συντηρεῖν ὀργήν Sir. 28, 3; Kuf. p. 98; p. 159 ann. 5; ኢኮነ፡ ከመ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ ዘይትቄየም፡ Judith 8, 16 (Gr. habet διαιτηθῆναι); ἐνεῖχεν αὐτῷ Marc. 6, 19; Luc. 11, 53; λυμαίνεσθαι Act. 8, 3 Platt; προσέθηκε Luc. 3, 20. 2) *minari*, ἀπειλεῖν 1 Petr. 2, 23. — *Voc. Ae.*: ተቀየመ፡ ዘ፡ ተበቀለ ።

ቂም፡ subst. *vindictae studium, ultionis cupido, simultas*, Herm. p. 6; Joel 4, 4; አልቦ፡ ቂም፡ ዘየአኪ፡ እምቂመ፡ ጸላኢ፡ Sir. 25, 15; ቂም፡ ወቅንአት፡ Clem. f. 13, al. crebro; ኩን፡ ጻድቀ፡ ወመሓሬ፡ ዘእንበለ፡ ጽልሑት፡ ወቂም፡ Did. 6; Lit. 164, 1.

ቅያሚ፡ subst. i. q. ቂም፡, ut: ፍቅር፡ ኀጥእተ፡ ሚን፡ ወቅያሚ፡ Lud. comm. hist. p. 497 n. 16.

ተቀያሚ፡ n. ag. *vindictae cupidus, ultionis studiosus*: F. N. 5; Kid. f. 18.

መስተቀይም፡ (መስተቃይም፡ Lud.) part. i. q. ተቀያሚ፡, ut: መስተቀይም፡ ወመዐትም፡ II Can. Nic. 31; ኩኑ፡ ኄራነ፡ ወአኮ፡ መስተቀይማነ፡ Genz. f. 154; Chr. Ta. 27; Org.

አስተቀያሚ፡ ዘ፡ ሖርተኛ፡ (sic) Voc. Ae.

ቀይስ፡ vid. sub ቀሰሰ፡

ቄቅሕ፡ vel **ቄቃሕ፡** subst. [referendum ad radices قُحّ كَحّ نَقِيَ נָקִי] proprie: *pars rei purior meliorque*, in specie: farinae, hinc *flos farinae, simila, similago*, ቄቅሐ፡ (v. ቄቀሐ፡) ሥርናይ፡ Deut. 32, 14; Ps. 147, 3; Jsp. p. 276; ቄቀሐ፡ ሥርናይ፡ Macc. f. 12. — *Voc. Ae.*: ቄቃሕ፡ ዘ፡ ፍትግ፡; *aliud*: ቄቅሕ፡ ዘ፡ ሕጽብ ።

ቄቀየ፡ quadrl. I (sec. Lud. etiam ቀቀየ፡ I, 2) [referendum videtur ad rad. קָוָה de cujus significatu primo vid. Ges. thes. p. 1201; cfr. etiam تَكَوَّى, maxime كَزَّ *constrinxit* utrem; IV *avarus fuit*; vid. ጠዐ፡] constringere, restringere i. e. *parcum, avarum et tenacem esse, avaritia ductum sibi aliisve detrahere* alqd, (kargen, geizen, abkargen): c. Acc. animae, አቄቅየ፡ ለነፍስየ፡ እምፍግዕ፡ στερίσκω Koh. 4, 8; ዘይቄቅያ፡ ለነፍሱ፡ ὁ συνάγων ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ Sir. 14, 4; c. Acc. Inf.: ዘይቄቂ፡ አውጽኦ፡ እምንዋዩ፡ ለዘይደሉ፡ ይሁብ፡ ምክዕቢተ፡ በከንቱ፡ Fal. f. 32; c. Acc. vel እምነ፡ bonorum et ለ፡ prs.: ብእሲ፡ ዘይቄቂ፡ እምንዋዩ፡ ለርእሱ፡ ያስተጋብእ፡ ለካልኡ፡ Fal. f. 47; ዘይቄቂ፡ ለርእሱ፡ ይዘግብ፡ ለባዕድ፡ Prov. Th. Petr.; abs.: ሀለወ፡ ዘይብዕል፡ በብዝኀ፡ ጠዊዕ፡ ወእንዘ፡ ይቄቂ፡ (ἀπὸ σφιγγίας) Sir. 11, 18; ዘቦቱ፡ ንዋይ፡ ወይቄቂ፡ Chr. Ta. 32. — *Voc. Ae.*: ቄቀየ፡ ዘ፡ ነፈገ ።

ቄቁይ፡ (etiam ቀቁይ፡ Lud.) part., *parcus, avarus, tenax* Fal. f. 42; እንዘ፡ ይገዝኡ፡ መሓርያነ፡ ወቄቁያነ፡ Sx.

Masc. 27. — *Voc. Ae.:* ቂቂይ፡ ጠዋይ፡ ደንጻዊ፡ ብ፡ ንፍግ፡ v. ንፉግ ።

ቅቅየት፡ n. act. *parsimonia, tenacitas, avaritia*, Fal. f. 10. 23.

ቂአ፡ I, 1 [קִיא, قَاءَ] Subj. ይቂእ፡ *vomere, evomere:* ከመ፡ ኢትቂእ፡ Prov. 25, 16; ይቀይእ፡ 23, 8; ቂአ፡ እምአፉሁ፡ ደመ፡ ብዙኀ፡ Jsp. p. 302; ከመ፡ ይቂአ፡ (sc. devoratum) Sx. Masc. 1; Ex. 7, 28; (Satanae ait:) ሶበ፡ ሰማዕከ፡ ዘንተ፡ ቂእከ፡ ሕምዘ፡ እምአፉከ፡ ላዕለ፡ ሔዋን፡ Macc. f. 23; etiam trsl., *revomere, respuere:* እምከመ፡ ሰምዖ፡ (ለነገረ፡ ጠቢብ፡) ይቀይእ፡ ወያገብኦ፡ ድኅረ፡ ዘባኑ፡ Sir. 21, 15; ቂእክዋ፡ ἠθέτησα αὐτήν Jes. 27, 4. — *Voc. Ae.:* ቂአ፡ ወወረቀ፡ ዘ፡ ተፋ ።

አቂአ፡ II, 1 1) *vomere facere:* አቀይአ፡ እምአፉሃ፡ ዘውኅጠት፡ Jer. 28, 44. 2) *vomitionem movere*, de medicamentis vomificis: ያቀይእ፡ M. F.

ተቀይአ፡ (ተቂአ፡ Lud.) III, 1 *vomi, evomi*, Lud. sine auct.

ቅያእ፡ vel **ቂያእ፡** subst. *vomitus, evomitum:* ከልብ፡ ዘይገብእ፡ ዲበ፡ ቅያኡ፡ Prov. 26, 11; 2 Petr. 2, 22; ከመ፡ ይስሕት፡ ስኩር፡ በቂያኡ፡ Jes. 19, 14 vrs. alt.; Jer. 31, 26 vrs. nov.; ቂያአሙ፡ ὁ ἐκείνων ἔμετος Cyr. ad Th. f. 9.

ቂአት፡ n. act. *vomitio*, M. F.

ቀይጡን፡ n. prgr., sc. قَيْطُونٌ *parvum conclave in domo, locus ubi quid asservandum reconditur:* ቀይጡነ፡ አውታን፡ ዘውእቱ፡ ብሂል፡ ቤተ፡ ጣዖታት፡ (أَوْثَان) Abush. 6.

ቈይጽ፡ et **ቈጽ፡** (Joh. 19, 33 rom.), subst., Pl. (አቈየጽ፡ et) አቈያጽ፡ (et አቅያጽ፡)፡, ቈየጽ፡ et ቈያጽ፡, *crus* in corpore humano seu pars pedis a genu ad talum, *tibia*, σκέλος, κνήμη [respondet, significatu quidem, ܫܩܳܐ שׁוֹק سَاقٌ صَاقٌ] Deut. 28, 35; Jud. 15, 8; Ps. 146, 11; Cant. 5, 15; Joh. 19, 31—33; ቈየጽ፡ ሐንካስ፡ Prov. 26, 7; ቀፈጽኪ፡ አቈያጽኪ፡ (v. አቈየጽኪ፡) Hez. 16, 25; ሰሐቢ፡ አቈያጽኪ፡ Jes. 47, 2; አቈያጺሁ፡ (v. አቅ″፡) Dan. 2, 33; አቈያጸ፡ እገሪሆሙ፡ κλῶνες ποδῶν Job 18, 13; አቈያጽኪ፡ ክልኤ፡ I Sal. Mar. 30; ዘበጠ፡ ላዕለ፡ ቈየጹ፡ Jsp. p. 328; አልበሰ፡ አቈያጽ፡ περικνημῖδες *ocrea, tibialia* Dan. 3, 21. — *Voc. Ae.:* አቈያጽ፡ ዘ፡ ሜኑን፡

መቃይጽ፡ subst. Pl. (Sing. nondum repertus), instrumentum torturae quoddam, ut videtur: *nervus, cippus* (quem Hebraei מַהְפֶּכֶת, Graeci κύφων appellant; ejus descriptionem vid. in Ges. thes. p. 388): ለገብር፡ እኩይ፡ ሰውጥ፡ ወመቃይጽ፡ στρέβλαι καὶ βάσανοι Sir. 30, 35. [An ad تَعَّضَ *flexit, incurvavit,* قَوِسَ *incurvatus fuit* referendum?] — *Voc. Ae.:* መስፈት፡ ወመቃይጽ፡ ዘ፡ ዋጣ ።

ቀድሐ፡ I, 1 [قَدَحَ قَدَفَ; amh. ቀዳ፡] Subj. ይቅዳሕ፡ 1) *haurire*, aquam, c. Acc. ማየ፡ et absol., Gen. 24, 13. 16. 19. 20; Jos. 9, 19; Jes. 12, 3; ወቀድሑ፡ ማየ፡ እምዐዘቅት፡ 1 Par. 11, 18; 2 Reg. 23, 16; እምህየ፡ ይቀድሑ፡ ἐκεῖθεν ὑδρεύονται Judith 7, 13; ለቀዲሐ፡ ማይ፡ Kuf. 2; ዘይቀድሕ፡ ማየ፡ Kuf. 50; Joh. 4, 7; alia fluida Hagg. 2, 16; Joh. 2, 9; trsl.: መጽሐፈ፡ ስንክሳር፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ገባዔ፡ ዘቀድሕዎ፡ አበዊነ፡ ቅዱሳን፡ (እምነ፡ ኵሉ፡ ገድላት፡) Sx. in Proleg. 2) *exhaurire* vas Joh. 2, 8. 3) *infundere* (et *miscere*) vinum: እለ፡ ይቀድሕዎ፡ ለሜስ፡ κεραννύντες Jes. 5, 22; ትቀድሑ፡ ለበጻውዕ፡ ወትመልኡ፡ 65, 11; ቅዳሕ፡ ወይኖ፡ Dan. ap. 13, 11; ወይን፡ ዘቀዳሕኩ፡ ለክሙ፡ Prov. 9, 5; Apoc. 18, 6.

ተቀድሐ፡ III, 1 1) *hauriri* Org. 2; ማይ፡ ዘኢተቀድሐ፡ እምአፈ፡ ነቢያት፡ ወሐዋርያት፡ M. M. f. 36. 2) *infundi* (et *misceri*): ኀበ፡ ይትቀዳሕ፡ ወይን፡ Prov. 23, 30 var.

ቅዱሕ፡ part. *haustus, infusus* Apoc. 14, 10.

ቀድሕ፡ subst., unde derivaverim Pl. **አቅዳሕ፡** *haustus*, vel *cyathus, scyphus* (coll. قَدَحٌ Pl. أَقْدَاحٌ), ይስተዩ፡ ፫ አቅዳሐ፡ ወይን፡ (sc. monachi moerore afflicti) Phlx. 79; ይስተይ፡ ፫ አቅዳሐ፡ በበዓላተ፡ እግዚእነ፡ ባሕቲቱ፡ Kedr f. 73.

ቅዳሕ፡ subst., m. et fem., *haustum* i. e. *excerptum, collectaneum:* ትትነበብ፡ ዛቲ፡ ቅዳሕ፡ እመዝሙር፡ Genz. f. 53; ወእምዝ፡ ትብል፡ ጸሎተ፡ ቅዳሕ፡ እምዳዊት፡ f. 123; ቅዳሕ፡ ዳግማዊ፡, ቅዳሕ፡ ሣልሳይ፡ caet., f. 124. 128.

ቅድሐት፡ n. act. *haustus, infusio*, Ps. 74, 7; Enc. Haml. 12.

ቀዳሒ፡ n. ag., Pl. ቀዳሕያን፡ et ቀዳሕት፡ 1) *haustor, aquator:* ዔዋዊት፡ ቀዳሒት፡ Ex. 12, 29; ሐጣብያነ፡ ዕፅ፡ ወቀዳሕያነ፡ ማይ፡ Macc. f. 7. 2) *pincerna, pocillator*, ቀዳሕት፡ 3 Reg. 10, 5; Gen. 40, 1. 13. 41, 9; Jsp. p. 282. 283.

ቀድሐ፡ subst. *vas aquae hauriendae idoneum*, majus quam ቀሡት፡, Lud. sine auct.

መቅድሕት፡ subst., Pl. መቅድሓት፡ *urna, situla, hydria:* መቅድሕተ፡ እሳት፡ ይክዕዉ፡ ላዕሌሆሙ፡ Clem. f. 229; Macc. f. 20; መቅድሓተ፡ እሳት፡ ይክዕዉ፡ ዲቤሁ፡ Apc. Mar. Joh.

ምቅዳሕ፡ subst. 1) *locus unde hauritur, puteus*, Org.; ምቅዳሐ፡ ፈውስ፡ ወዐዘቅተ፡ በረከት፡ Org.; ገይበ፡ ወርቅ፡ ምቅዳሐ፡ ስብሓት፡ Org. 2) locus unde merces hauriunt, *emporium:* ትከውን፡ ምቅዳሐ፡ ለኵሉ፡ ነገሥተ፡ ዓለም፡ Jes. 23, 17.

መቅድሕ፡ subst., inter instrumenta torturae enumerantur: መኰሥሡ፡ ስነን፤ መውዕኤ፡ ዐይን፤ መስረፌ፡ (?) አንፍ፤ መቅድሐ፡ እዝን፡ Sx. Ter 15; dubium, utrum sit *cochlear* (coll. مِقْدَحٌ) an *terebra* (pro መድቅሕ፡ q. v.).

ቀደመ፡ I, 1, raro I, 2 (ut Jes. 11, 14 var.) [קָדַם ܩܕܶܡ قَدَمَ] Subj. ይቅድም፡ 1) *praeire, praecedere, antecedere, anteire*, c. Acc. Matth. 14, 22. 26, 32; Marc. 6, 45. 10, 32. 16, 7; ሑሩ፡ ቅድሜየ፡ ቅድሙኒ፡ 1 Reg. 25, 19; Sap. 12, 8; c. እምነ፡ prs.: ንቅድም፡ እምብእሲትከ፡ Tob. 11, 2; 1 Reg. 9, 27; c. ለ፡ prs.: ለደም፡ ይቀድም፡ ላኳ፡ Sir. 22, 24; ለእሳት፡ ይቀድም፡ ይጠይስ፡ ተነ፡ ጢስ፡ ibid. 2) *praevenire, antevenire, antevertere:* Jud. 7, 24 ann.; ይቀድመኒ፡ ወሪደ፡ Joh. 5, 7; Matth. 21, 31; Kuf. p. 28. 3) *priorem esse, praestare, potiorem esse*, a) praecedere tempore: እለ፡ ቀደሙከ፡ Hen. 32, 6; 4 Esr. 3, 53. b) ordine: እለ፡ ይቀድሙ፡ cf. πρῶτοι Num. 10, 13. 14; እምኵሉ፡ ዘይቀድም፡ πρὸ πάντων *ante omnia* Jac. 5, 12; 1 Petr. 4, 8; hinc ቀዲም፡ *prioratus, jus praecipuum:* እምላክ፡ ፩ ዘእንበለ፡ ቀዲም፡ Org. 3; ቀዲም፡ ዘከነ፡ ሎቱ፡ በውስተ፡ ርስት፡ F. N. 42, 3. c) creberrime cum aliis verbis conjunctum significat adverbia *ante, primum*, *primo, prius*, vel praepositiones *prae, pro, ante* in verbis compositis: α) c. c. alio verbo in eodem tempore, numero et persona, ut: **ይቀድማ፡ወያመጽኣ፡አሕማረ፡ተርሴስ፡ደቂቀኪ፡** ἐν πρώτοις ἀγαγεῖν Jes. 60, 9. 61, 4; **ቀድም፡ወንሣእ፡** προκαταλήψη Judith 2, 10; plerumque omissa copula: Ex. 12, 18; **ትቀድም፡ተሐውር፡ምስሌሁ፡** πορεύεται μετ᾽ αὐτοῦ ἐν πρώτοις Sir. 4, 17; **ይቂድሙ፡** (v. **ይቀድሙ፡**) **ያወርዱ፡እዴሆሙ፡** Jes. 11, 14; **ለእለ፡ቀደመ፡አእመሮሙ፡** οὓς προέγνω Rom. 8, 29 Platt; et inverso ordine: **ይሐሩ፡ይቀድሙ፡ውስተ፡** Judith 7, 1; 2 Reg. 19, 20; **ንግር፡አንተ፡ቀድም፡** Jes. 43, 26; 1 Cor. 15, 3 rom. β) c. Acc. Inf.: **ቀደመ፡ተምህሮ፡መጽሐፍ፡** Kuf. 4; **ቀደመ፡ተወልዶ፡** Kuf. 36; **ቦኑ፡እምሰብእ፡ቀደምከ፡ተፈጥሮ፡** Job 15, 7; Judith 10, 13; **ቀድም፡ለከ፡ነሢእ፡ብእሲተ፡** Tob. 4, 12; Gen. 29, 26. 33, 4. 37, 18; Prov. 26, 18; 1 Tim. 2, 13; 2 Petr. 1, 20; 1 Joh. 4, 19; Marc. 3, 27. d) **ይቀድመከ፡ተሐምዎ፡** *tibi primo convenit* (jus affinitatis) Ruth 4, 4. 4) *initium facere, incipere:* **ቀደመት፡ማርያ፡ወትቤ፡** ἐξῆρχε Ex. 15, 21; **ቀድሙ፡እምቅዱሳንየ፡** Hez. 9, 6; Kuf. p. 147; c. c. Inf., ut: **ቀድም፡እምነ፡ኵሉ፡ኅዲግ፡** Sir. 34, 17; **ኢትቀድም፡አውርዶ፡እዴከ፡** 34, 18, vel c. Subj. verbi: **ዝንቱ፡ቀደመ፡ይኩን፡ረዐይተ፡** 1 Par. 1, 10; **ንቀድም፡በረድኤተ፡እግዚ"፡ንጽሐፍ፡** crebro ab initio librorum Mss.

አቅደመ፡ II, 1 1) *praecedere facere* i. e. a) *priorem* vel *primum reddere, primo loco constituere:* **አቅድምዎ፡**(**ለዝ፡ወርኅ፡**)**እምአውራኅ፡ዓመት፡** Ex. 12, 2. b) *praemittere:* **አቅድሙኬ፡ምጽዋተ፡ከመ፡ይኩንክሙ፡ሥንቀ፡** (sc. in itinere post mortem faciendo) Clem. f. 274; **ወታቀድም፡ዘንተ፡ጸሎተ፡** Genz. f. 56. 2) *priorem esse in faciendo, praevenire, antevertere:* **ፈነወ፡ሰራዊተ፡ይዕርጉ፡አቅዲሞ፡እምኔሁ፡** 4 Reg. 12, 17; Matth. 17, 25. 3) *prius* vel *antea fecisse* vel *facere* alqd: **ተዘከረ፡ሥርዐተ፡ዘአቅደመ፡ምስለ፡አበዊነ፡** Rel. Bar.; creberrime cum aliis verbis conjunctum ad significanda adv. *prius, antea, primo,* (*supra*) vel praepos. *pro, prae, ante* in verbis compositis: c. c. verbo finito: **አቅደመ፡ፈነወኒ፡ቅድሜከሙ፡** Kuf. p. 149; c. Acc. Inf.: Ps. 73, 2. 101, 26; Kuf. 28; **ዘያቀድም፡ነጊረ፡** ὁ προλέγων Jes. 41, 26; Sap. 18, 19; Rom. 1, 2; **አቅደመ፡ብሂለ፡** προείρηκε 9, 29; **ያቀድምኑ፡ዘረአ፡ዘእንበለ፡ይሕርስ፡ምድረ፡** Jes. 28, 24; 4 Esr. 4, 62; **ያቀድም፡አእምሮ፡** προγινώσκει Sap. 8, 8; **አቅደመ፡ሠርዐ፡** προητοίμασε Eph. 2, 10; Rom. 1, 8; Matth. 14, 8; **በከመ፡አቅደምኩ፡ነጊረ፡** *ut supra dixi* Cyr. c. Pall. f. 81; Did. 3. 4) *initium facere, incipere:* **አቅደመ፡ስምዐ፡ከዊነ፡እስጢፋኖስ፡** Mavâs. n. 4. 5) ut videtur: obviam ferre, *suggerere* vel *significare* alicui alqd: **ኪያየ፡አቅደመኒ፡** (v. **አቀመኒ፡**)**አሕንጽ፡** ἐσήμηνέ μοι οἰκοδομῆσαι 1 Esr. 2, 4.

ተቀደመ፡ III, 1 et 2 *praevenire, praevertere, praecurrere,* c. Acc. Jud. 7, 24; Marc. 6, 33 rom.; **ትመጽእ፡እንዘ፡ትትቄደም፡** (v. **ተሐውር፡**) **ተዐናስ፡** Prov. 24, 49; **ኵሉ፡ዘይትቀደም፡** πᾶς ὁ προάγων 2 Joh. 9 rom.

ተቃደመ፡ III, 3 1) *ex adverso procedere, obviam venire:* **ተቃደምዎሙ፡ወተቃተልዎሙ፡** 2 Reg. 10, 10 (coll. 9); (anima ejus e corpore evolavit,) **ወተቃደማ፡ሰይጣን፡ወተራከበ፡ለነፍስ፡ወይቤላ፡** Genz. f. 13. 2) *praevenire, praevertere,* c. Acc. Marc. 6, 33 Platt; c. Acc. Inf. 1 Cor. 11, 21 Plgl.

ቅድም፡ subst. 1) de loco: *id quod ante est, pars antica (frons):* **እምቅድም፡ወእምድኅር፡** Mavâs. n. 17; Apoc. 4, 6; **ውስተ፡ቅድመ፡ደብተራ፡** Num. 3, 38; **እመንገለ፡ቅድም፡** Ex. 28, 14; **እምቅድም፡** 2 Reg. 10, 9; **ውስተ፡ቅድመ፡** ἀπέναντι Num. 33, 7. 2) de tempore: a) *initium, primordium* Gen. 10, 10; Cant. 4, 8; **እምቅድመ፡ዓለም፡** Hebr. 4, 3 ant.; Hen. 41, 4; **እምቅድመ፡ዓለም፡ወእስከ፡ለዓለም፡** 1 Par. 29, 10; **እምቅድም፡** ἀπ᾽ ἀρχῆς 1 Joh 1, 1 Platt; **እምቅድም፡ወእስከ፡ለዓለም፡** Hen. 39, 10. 62, 7. b) *tempus praeteritum, prius:* **እምቅድም፡** πρότερον *prius, olim* 1 Par. 9, 2; **እከያቲሁ፡ዘቅድም፡** *iniquitates ejus priores* Enc.; (corpus ejus translatum) **እመቃብሪሁ፡ዘቅድም፡ኀበ፡መቃብሪሁ፡ዘከዕበ፡** Enc. Teq. 6. c) *primitiae:* **ቅድመ፡** (v. **ቀዳሚ፡**) **እክሎሙ፡** Sir. 45, 20. d) *prioratus:* **ብኵርናከ፡ዘቅድመ፡ልደት፡** Kuf. p. 88. Hinc

ቅድመ፡ Acc. A) Adv. 1) loci: a) *primo loco* Gen. 33, 2; Matth. 19, 30. 20, 16. b) *ante, prae:* **ሐሩ፡ቅድመ፡** Gen. 32, 17; **ፀብአ፡ቅድመ፡እምነ፡ንጉሥ፡** Judith 2, 19; *protenus* Luc. 19, 28; *ex adverso* 2 Reg. 18, 13 var.; *a parte antica*, orientem versus Gen. 2, 8. 2) temporis et ordinis: *antea, prius, primum, primo:* Matth. 17, 10. 20, 8 rom. (**ቅድም፡** Platt); Joh. 19, 39; Kuf. p. 29; Hen. 39, 8; **ቅድመ፡** (v. **ቅድም፡** Imprt.) **ጠይቅ፡ወድኅረ፡ትጌሥጽ፡** Sir. 11, 7; Rom. 3, 2 Platt; Act. 7, 12; Marc. 16, 9; Matth. 5, 24. 7, 5. 13, 30. B) Praeps.; pron. suff. per *ê* sibi subjungit, **ቅድሜየ፡**, **ቅድሜከ፡** al. 1) **ቅድመ፡** simplex a) loci: *ante, pro, prae* Gen. 24, 7. 33, 3. 14. 45, 5; Ex. 14, 19. 33, 2; Num. 14, 43; Jos. 4, 23. 20, 32; 1 Reg. 25, 19; Judith 15, 13; Matth. 5, 24. 6, 2. 11, 10; Luc. 1, 76. 9, 52. 10, 1; Act. 14, 13; Apoc. 4, 6; **ሮጸ፡ቅድሜሁ፡** Luc. 19, 4; **ቅድሜየ፡እሜልዕ፡** Phil. 3, 14. b) *coram, in facie, ex adverso*, ἐναντίον Gen. 13, 9. 47, 6; Luc. 1, 8; ἐνώπιον **ቅድሜየ፡አንቲ፡ዘልፈ፡** Jes. 49, 16; Ps. 17, 8; 1 Reg. 12, 3; Gen. 31, 35; Ex. 3, 21; Deut. 16, 16. 31, 11; ἀπὸ προςώπου Lev. 19, 32; **ቅድመ፡አዕይንቲሁ፡** ἐν ὀφθαλμοῖς 1 Reg. 8, 6; Rom. 3, 18; κατὰ πρόςωπον Gen. 16, 12. 25, 18; κατέναντι Ps. 5, 6; Marc. 11, 2; Luc. 19, 30. c) *temporis: ante:* **ቅድመ፡ዮም፡** Lud. e V. S. (aliâs **እምቅድመ፡** q. v.). d) *ordinis* Rom. 3, 2 ant. 2) **ለቅድመ፡** proprie: versus coram i. e. *ut sit coram* Ex. 29, 24; *erga* 2 Cor. 8, 21. 24. 3) **በቅድመ፡** *ante, prae, coram, ex adverso*, ἔμπροσθεν Matth. 5, 16; **በቅድሜሆሙ፡ወበድኅሬሆሙ፡** Ep. Jer. 5; ἐναντίον, ἔναντι Gen. 6, 8. 13, 13. 47, 15; Ex. 19, 11; Num. 3, 4. 7. 11, 10; Ruth 4, 4; Hen. 39, 8. 11. 12. 62, 8; Marc. 2, 12; Luc. 20, 26. 24, 19; ἐνώπιον Ps. 9, 26; Jud. 20, 39; Ex. 34, 10; Lev. 20, 17; κατενώπιον 2 Cor. 2, 17. 12, 19; **በቅድመ፡አዕይንትየ፡** ἐν ὀφθαλμοῖς 1 Reg. 29, 6; de *sententia* alcjs (*ut videtur* alicui alqd) **በቅድመ፡ሰብእ፡** ἐν ὄψει ἀνθρώπων Sap. 3, 4 et Gen. 29, 20 (ἐναντίον); Hen. 4. 4) **እምቅድመ፡** a) de iis quae *ante* alqd fuerunt et ex hoc loco exeunt vel removentur: *a, de, ex, e conspectu*, ἀπὸ sive ἐκ προςώπου Ps. 16, 3. 17, 10; Act. 3, 19; Hen. 37, 4; Gen. 2, 10. 4, 14. 45, 1; 1 Reg. 4, 17. 23, 5; Jos. 4, 7. 8, 6; Ex. 14, 19; Hen. 9, 10; 2 Thess. 1, 9; Apoc. 12, 14. b) *a parte anteriore* alcjs i. e. α) *ante* Jos. 4, 11. 5, 1; 2 Reg. 10, 9. β) *adversus, contra*, **እስመ፡እምቅድሜሆሙ፡ውእቱ፡ነፋስ፡** ἄνεμος ἐναντίος Matth. 14, 24. c) passim i. q. [illegible], de causa, a qua quid proficiscitur: *ob, propter* Jud. 6, 6; Hos. 10, 15; 3 Reg. 8, 11.

d) de tempore: *ante, abhinc:* ሞተት፡ አጋር፡ እምቅድመ፡ ሳራ፡ Kuf. 19; እለ፡ እምቅድሜከ፡ Sir. 41, 3; Num. 13, 22; Ex. 10, 14; Jes. 18, 5; Matth. 5, 12. 24, 38; Luc. 21, 12; Joh. 10, 8; Col. 1, 17; 2 Tim. 4, 21; Judae 25; እምቅድመ፡ ፲ወ፬ ዓመት፡ 2 Cor. 12, 2; 1 Reg. 9, 15; እምቅድመ፡ ፫ አውራኅ፡ ዘማእረር፡ Am. 4, 7; እምቅድመ፡ ክልኤቱ፡ ዓመት፡ ዘድልቅልቅ፡ 1, 1; Joh. 12, 1. C) Conj. ቅድመ፡ et እምቅድመ፡ *priusquam, antequam,* c. c. Subj., ut: ቅድመ፡ ይሱጥ፡ ርእሶ፡ Cyr. c. Pall. f. 89; እምቅድመ፡ ይትፈጠር፡ ዓለም፡ ፈጠረኒ፡ Sir. 24, 9; Gen. 2, 5; እምቅድመ፡ ትሙት፡ Judith 16, 24; 4 Esr. 11, 17; Prov. 8, 23; Joh. 17, 24.

ቀዲሙ፡ adv. (gramm. § 163, 2) 1) *primum, primo* Gen. 43, 20; Joh. 5, 4. 8, 7. 18, 13. 2) *prius, antehac, antea,* እለ፡ ያአምርዎ፡ ቀዲሙ፡ Job 42, 11; Jer. 7, 12; እለ፡ ቀዲሙ፡ ትፈርህዎሙ፡ Jes. 33, 7. 16, 13; 4 Esr. 5, 1. 10, 43. 44; Hen. 16, 2; 1 Petr. 2, 10. 3, 20; 1 Tim. 1, 13; Joh. 16, 4; *olim, quondam, antiquitus* 1 Reg. 9, 9; Kuf. 29; Jes. 52, 4; Judith 5, 7; 3) praepositiones et notam Genitivi (ዘ፡) et st. constr. ante se fert, et significandis adjectivis *prior, praeteritus, pristinus, priscus* al. inservit: መዋዕለ፡ ቀዲሙ፡ αἱ ἡμέραι αἱ πρότεραι Num. 6, 12; በመዋዕለ፡ ቀዲሙ፡ ἐξ ἡμερῶν ἀρχαίων Jes. 37, 26; ዘቀዲሙ፡ τὰ πρότερον Jes. 41, 22; τὰ ἀρχαῖα 43, 18; τὰ πρότερα 48, 3. 65, 17; አኮ፡ ዘቀዲሙ፡ መዋዕል፡ οὐ προτέραις ἡμέραις 48, 7; በዘቀዲሙ፡ መዋዕል፡ Hez. 38, 17; አበዊሆሙ፡ ዘቀዲሙ፡ Jer. 11, 10; እምቀዲሙ፡ ἀπ᾽ ἀρχῆς Jes. 48, 8; Joh. 1, 2; nec non praedicati vice fungitur Apoc. 12, 9.

ቀዳም፡ adj. *primus,* መንገደ፡ ቀዳም፡ σαββάτου ὁδόν *primi* sc. sabbathi Act. 1, 12 Platt (ቀዳሚት፡ ሰንበት፡ rom.), si quidem lectio bona est.

ቀዳሚ፡ adj., f. ቀዳሚት፡, Pl. ቀደምት፡, f. ቀዳምያት፡ A) Adj. 1) *primus, prior* (adj. ordinale) Gen. 32, 18; Ex. 12, 15. 16. 40, 2; 4 Reg. 1, 14; Dan. 9, 1; 4 Esr. 9, 5; Koh. 1, 11; Matth. 10, 2. 17, 27. 19, 30. 20, 8. 10; Luc. 2, 2; 1 Cor. 15, 45; Apoc. 21, 1; እምቀዳሚ፡ እስከ፡ ተፍጻሜቱ፡ Hen. 2, 2; ጽላት፡ ከመ፡ ቀዳምያት፡ Ex. 34, 1; በዓለ፡ ቀዳሚ፡ ማእረር፡ Kuf. p. 63. 79; ቀዳሚ፡ መጽሐፍ፡ *primae literae* Hebr. 5, 12; እምነ፡ ቀዳሚ፡ መዋዕልኪ፡ Judith 8, 29; አይኑ፡ ትእዛዝ፡ ቀዳሚት፡ Marc. 12, 28; ዘቀዳሚ፡ ወዘደኃሪ፡ Ps. 138, 4; መጻሕፍት፡ ዘቀዳሚ፡ ወዘደኃሪ፡ *libri prioris et posterioris* (sc. Testamenti, seu V. et N.) Lud. e Syn. Ubi ቀዳሚ፡ per se ponitur, pron. suff. ሁ፡ assumere amat: ቀዳሚሁ፡ እምላዕለ፡ ብእሲት፡ ወጽአት፡ ኀጢአት፡ Sir. 25, 24; Joh. 1, 1; ቀዳሚሁ፡ አበዊክሙ፡ Jes. 43, 27; vid. etiam sub litera C) infra; etiam ubi Adjectivi vice fungitur, pronomen suff., substantivo affigendum, ad se trahere potest: በዓመት፡ ቀዳሚሁ፡ ለዝ፡ ሱባዔ፡ Kuf. p. 46; passim substantivo ope pron. relativi adjungitur, ut: ተአምር፡ ዘቀዳሚ፡ Ex. 4, 8 (coll. Gen. 32, 18; 4 Esr. 9, 5). 2) *pristinus, prior, superior, priscus, antiquus:* ነገሥት፡ ቀደምት፡ 2 Par. 1, 12; Jes. 19, 11; ነቢያት፡ ቀደምት፡ Zach. 1, 4; በመዋዕለ፡ ቀደምት፡ ἐν ταῖς πρότερον ἡμέραις Judith 8, 18; ቀደምት፡ ዓለም፡ Job 8, 8; Sir. 2, 10; Kuf. 23; Hen. 37, 2; ቀደምት፡ እለ፡ ይርብሕ፡ Sir. 16, 7; አበው፡ ቀደምት፡ (*patriarchae*) Hen. 70, 4; Act. 7, 8; οἱ ἀρχαῖοι Matth. 5, 21; 2 Reg. 20, 18; 3 Reg. 3, 1. 3) *princeps:* ቀደምት፡ αἱ ἀρχαί *principatus* Eph. 3, 10; Col. 1, 16. 2, 15; Tit. 3, 1; Rom. 8, 38. B) Subst. abstr., et ቀዳሚ፡ et ቀዳሚት፡ 1) ቀዳሚ፡ *initium, principium, primordium:* ቀዳሚሃ፡ ለጥበብ፡ ፈሪሀ፡ እግዚ"፡ Ps. 110, 9; Prov. 1, 7; ቀዳሚሃ፡ ለትዕቢት፡ Sir. 10, 12. 13. 37, 16; ቀዳሚሁ፡ ለከልእ፡ ዓለም፡ 4 Esr. 4, 14. 7, 12; ቀዳሜ፡ ማእረር፡ Ruth 1, 22; በቀዳሚ፡ Gen. 1, 1; አመ፡ ቀዳሜ፡ የአርሩ፡ *initio messis* 2 Reg. 21, 9; እምቀዳሚ፡ *ab initio* Hen. 88, 1. 2) ቀዳሚት፡ *status vel conditio prior* (opp. ደኃሪት፡) Job 8, 7. 42, 12; Luc. 11, 26. 3) *primum* in suo genere a) *praestantissimum:* ቀዳሜ፡ ተግባሩ፡ ለእግዚ"፡ Job 40, 44; Num. 24, 20. b) *primitiae:* ቀዳሜ፡ ወልድየ፡ Gen. 49, 3; Deut. 33, 21; ቀዳሜ፡ ቅድሳት፡ Sir. 7, 31; ቀዳሜ፡ ማእረሩ፡ Jer. 2, 3; Ex. 35, 5; Lev. 23, 10; Deut. 18, 4. 26, 10; Ps. 77, 56; Rom. 8, 23; ቀዳምያት፡ Sir. 7, 31; Mal. 3, 8; Hez. 48; Lit. 160, 1; Syn. C) Adv. ቀዳሚ፡ (gramm. § 163, 2), raro ቀዳሜ፡ (ut Marc. 4, 28) *primum, primo, prius, antea, olim, quondam, pridem* Hen. 37, 3; 1 Cor. 12, 28; Marc. 4, 28; 4 Esr. 10, 55; Hen. 15, 6. 58, 6; 1 Reg. 3, 10: ቀዳሜ፡ ኵሉ፡ πρῶτον πάντων 1 Tim. 2, 1. Pron. suff. ሁ፡ assumit (vid. A. 1.): ቀዳሚየ፡ ቃለ፡ አልብየ፡ ወትከትየ፡ Ex. 4, 10; 4 Esr. 4, 1.

ቅድመት፡ n. act. 1) *antecessio, prioratus,* M. M. f. 193; አልቦ፡ ቅድመት፡ ለሀልዎቶሙ፡ (sc. personarum Trinitatis) Lud. e L. M.; *jus praecipuum* haeredis F. N. 42, 5. 2) *principatus, primatus,* ቅድመት፡ ኮነ፡ ዲበ፡ መትከፍቱ፡ ἀρχή Jes. 9, 6 var.; Did. 29; አሐቲ፡ ቅድመት፡ ወአሐቲ፡ ስፍነት፡ Ssal. Req.

ቀዳማዊ፡ et **ቀዳማይ፡**, adj. (ordinale), f. ቀዳማዊት፡, ቀዳማይት፡, ቀዳማዪት፡ (2 Par. 28, 17 var.) *primus, prior* Ex. 12, 2; Deut. 24, 4; Jes. 41, 4. 44, 6. 48, 12; Dan. 7, 4; Zach. 6, 2; 1 Par. 12, 15; Asc. Jes. 7, 19. 10, 27; 4 Esr. 1, 20. 11, 15. 19; 1 Esr. 3, 16; Hen. 40, 4. 69, 2. 4; Kuf. 24; Sir. 24, 28; Matth. 21, 28; Apoc. 1, 17. 21, 1; ὁ ἀπ᾽ ἀρχῆς 1 Joh. 2, 13; ቀዳማይት፡ Cyr. c. Pall. f. 69; ሀርቃኖስ፡ ቀዳማዊ፡ (opp. juniore vel altero) Jsp. p. 327.

ቅድምና፡ subst. *exsistentia primordialis, prioratus temporalis, (aeternitas):* አልቦ፡ ጥንት፡ ለቅድምናከ፡ ወለድኅርናከ፡ አልቦ፡ ፍጻሜ፡ F. N. in Proleg.; (personae Trinitatis) ዕሩያን፡ በባሕርይ፡ ወበአምላክና፡ ወበቅድምና፡ F. M. 27, 8; ወልድ፡ ኢቀደመ፡ እምአብ፡ በቅድምና፡ Fid. Jac. Bard.; verbis አቅደምከ፡ ሣርሮታ፡ ለምድር፡ (Hebr. 1, 10) አኀዘ፡ የአምር፡ (*coepit monstrare*) ቅድምናሁ፡ Chr. ho. 3; ቅድምናሁ፡ ወሀልዎቱ፡ ለዓለም፡ ho. 12.

መቅደም፡ et **መቅድም፡** subst. 1) *primum* in suo genere a) *praestantissimum:* Cant. 4, 14. b) *principium, initium:* መቅድመ፡ ቃል፡ ἡ ἀρχὴ τῶν λογίων Hebr. 5, 12 Platt; ገብሩ፡ መቅድመ፡ ርኍስ፡ Kuf. p. 31. c) *exordium, prolegomena, introductio* librorum: F. N. in Proleg.; መቅድመ፡ ወንጌል፡ Cod. Mus. Brit. VIII, 1; Cod. Bibl. Bodl. Ox. X, 1; መቅደመ፡ ጳውሎስ፡ d'Abb. catal. p. 148. d) adverbialiter usurpatur መቅድመ፡ *primum, primo, initio, primitus, potissimum:* ἐν τῇ ἀρχῇ Prov. 8, 23; πρῶτον Matth. 6, 33; Clem. f. 268; 1 Thess. 4, 16 Platt; መቅድመ፡ (opp. ድኅረ፡) Jer. 27, 17 vrs. alt.; ውእቱ፡ መቅድመ፡ ተቀብረ፡ Kuf. 4; ውእቱ፡ መቅድመ፡ ገብረ፡ በዓለ፡ መጸለት፡ Kuf. 16; መቅድመ፡ *ante omnia* Kedr f. 39; መቅድመ፡ ፈድፋደ፡ *maxime vero* seu *potissimum* Lit. 170, 2. e) praepos. α) *ante* መቅድመ፡ ኵሉ፡ *ante omnia* F. M. 27, 1; fortasse Hen. 61, 7. β) *coram* Hen. 48, 2. 2) *principatus, imperium,* Kuf. p. 45 ann. 11.

መቅደም፡ subst. „*pelvis*, cujus ad lavandas manus in templis Aethiopum usus secundum Gregorium meum“, Lud.

ቄድር፡ n. prgr. 1) nomen libri cujusdam liturgici: **መጽሐፈ፡ቄድር፡ዘአንበሩ፡መምህራን፡በእንተ፡ዘክሕደ፡ሃይማኖቶ፡አው፡ዘአርከሰ፡ሥጋሁ፡ምስለ፡ዘኢምእመናን፡አው፡ተባዕት፡አው፡አንስት፡አው፡መነክስ፡አው፡መነክሳይት፡**. Homines hujus generis contaminati secundum ritum in hoc libro descriptum aqua et oleo variis precibus et nominibus mysticis recitatis consecrato asperguntur et repurgantur. [Nomen e قَذِرٌ *sordidus, immundus* ortum videtur]. Exstat in Bibliotheca Tubingensi et in Abbadiana. Praeterea *Voc. Ae.* enumerant 2) inter plantarum nomina **ቄድር፡ዘ፡መርዝ፡** *venenum*; 3) inter vestium nomina **ቄዳር፡ዘ፡ጥቁር፡ግምጃ፡** (nomine proprio **ቄዳር፡** Ps. 119, 5; Cant. 1, 5 male intellecto).

ቄዳርስ፡, **ቄዳርስ፡**, **ቄዳርን፡**, **ቄድራን፡**, **ቀዲራን፡**, **ቄዳራን፡** al., n. pr. gr. κίδαρις *cidaris, tiara* Ex. 36, 36; Lev. 8, 13. 16, 4; Sir. 45, 12.

ቄድሮስ፡, **ቄድሮን፡**, **ቄዳር፡** n. prgr. 1) κέδρος, *cedrus* Cant. 5, 15. 8, 9; Sir. 24, 13; Hez. 17, 3; 3 Reg. 5, 9. 6, 13; Kuf. 13. 21 (ubi a **ቄድሮን፡** distinguitur **ቄዳር፡ዘስሙ፡አረቦት፡** vel **አርቦት፡** p. 77). Etiam **ቄድሮና፡** 3 Reg. 5, 10. 2) *Cedron* torrens inter Hierosolyma et montem olivarum (קִדְרוֹן): **ፈለገ፡ቄድሮስ፡** Joh. 18, 1 (**ቄድሮስ፡ፈለገ፡አርዝ፡** Platt, coll. 2 Sam. 15, 23 al.).

ቄድሪኖስ፡ (1 Esr. 4, 48), **ቄድሪኖን፡** (3 Reg. 7, 39), **ቄድሪን፡**, **ቄድሪና፡**, **ቅድሪኒ፡** (2 Esr. 3, 7), **ቄድሮና፡** (Org. 4) *cedrinus*.

ቀድራጢስ፡ vel **ቀድራንጢስ፡** n. prgr. κοδράντης *quadrans* numus sive tres unciae, Marc. 12. 42. — *Voc. Ae.*: **ቄንድራጢስ፡ዘ፡ተረን።**

ቀደሰ፡ I, 2 [קָדַשׁ ܩܰܕܶܫ قَدُسَ] 1) *sanctum habere*: **ቀድስዎ፡ለእግዚ"፡** Jes. 8, 13; **እመ፡ቀደስከን፡(ለሰንበታት፡)ለእግዚ"፡** καλέσεις ἅγια τῷ θεῷ 58, 13; Jer. 17, 22; Deut. 5, 12; Kuf. 2. 2) *sanctum declarare* vel *reddere, sanctificare, rem sacram instituere*, sabbathum Gen. 2, 3; Kuf. 2; Sir. 36, 9; **አቄድሶሙ፡ለሕዝብ፡ሊተ፡** Kuf. 2; **ይቄድሰከ፡** ἔσται σοι εἰς ἁγίασμα Jes. 8, 14; Hez. 20, 12; Lev. 21, 23; Jos. 7, 13; Jer. 1, 5; Matth. 23, 17; Joh. 17, 17; Eph. 5, 26; Hebr. 9, 13; c. Acc. et **እምነ፡** Lev. 16, 19. 3) *consecrare, ritu sacro inaugurare, dedicare*, Ex. 29, 1. 44; Lev. 8. 12. 15; Num. 7, 1; 1 Reg. 16, 5; Ps. 45, 4; 4 Esr. 9, 9; c. **ለ፡** Dei Ex. 13, 2; Lev. 22, 2. 3; Num. 3, 13; Deut. 15, 19; ecclesias Sx. Teq. 25; Mag. 20; **ቀድሱ፡ኵሎ፡አብያተ፡ክርስቲያናት፡ዘሐነጽክምዎሙ፡ወኀተምክምዎሙ፡በማኅተመ፡እግዚ"፡ዘውእቱ፡ቅብአ፡ሜሮን፡ቅዱስ፡** F. M. 28, 1. 4) *sacra administrare, sacrificium altaris* (**ቅዳሴ፡**) *celebrare* vel *peragere*, ἱερατεύειν Ex. 28, 3 (c. Acc. Dei, μοι); coll. 29, 46; absol. de sacerdotibus Christianorum, sacrificium celebrantibus: Can. Ant. 3 (4); **አልበሰ፡ምሥዋዕ፡ዘይቄድሱ፡በሙ፡** F. M. 31, 4; Abush. 50; **ለቀሲስ፡ሥልጣን፡ከመ፡ይምሀር፡ወያጠምቅ፡ወይቀድስ፡ወይባርክ፡ሕዝበ፡** F. N. 6. 5) *sanctum praedicare, trisagion cantare*, Hen. 61, 12 (**ቀድሶት፡**); Lit. 165, 2; **ይሴብሕዎ፡ወይቄድስዎ፡ወይባርክዎ፡** Clem. f. 15; **ቦ፡እምኔሆሙ፡ዘይዜምር፡ወቦ፡እምኔሆሙ፡ዘይቄድስ፡ወቦ፡ዘይዌድስ፡** Clem. f. 61.

ተቀደሰ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *sanctum haberi, sanctum se praestare* Lev. 22, 32; Matth. 6, 9; Ex. 29, 43; **እትቄደስ፡ብከ፡** Hez. 28, 22; **ሶበ፡ተቀደስኩ፡በላዕሌክሙ፡** 36, 23; **ተቀደስከ፡በኀቤነ፡** Sir. 33, 4. 2) *sanctum reddi, sanctificari* Ex. 29, 37; Lev. 6, 11. 20; Hagg. 2, 12; Jes. 10, 17; **ውእቱ፡እምከርሠ፡እሙ፡ተቀደሰ፡ይኩን፡ነቢየ፡** Sir. 49, 7; 1 Reg. 21, 5; 1 Cor. 7, 14; 1 Tim. 4, 5; 1 Thess. 4, 3; Hebr. 2, 11. 10, 10; c. **እምነ፡** ut: **ይትቄደስ፡ምድር፡እምነ፡ኵሉ፡አበሳ፡** Kuf. 4; c. **ለ፡** Dei Num. 6, 8. 3) *se purificare* vel *sanctificare* 1 Reg. 16, 5; **እለ፡ይትቄደሱ፡** οἱ ἁγνιζόμενοι Jes. 66, 17 vrs. alt. 4) *consecrari, ritu sacro inaugurari, dedicari*: **ካህናት፡እለ፡ተቀደሱ፡** Hez. 48, 11; Ex. 29, 33; **ቤተ፡ክርስቲያን፡ዘተቀደሰት፡** Sx. Mij. 15. 5) *sanctum praedicari*, Lit. Chr.

ቅዱስ፡ part. et adj. 1) *sanctus, sacer*, a) (sanctus) de Deo: Lev. 11, 44. 45. 19, 2; Jes. 6, 3; Ps. 98, 3. 10; **ቅዱሰ፡ቅዱሳን፡ስሙ፡** Jes. 57, 15; **ቅዱሰ፡እስራኤል፡** Jes. 1, 4. 5, 19. 24 al.; **ቅዱስ፡ወዐቢይ፡** Hen. 1, 3 al.; de Christo et Spiritu S.: Marc. 1, 24; Luc. 4, 34; Matth. 1, 18. 28, 19 al.; angelis: Job 15, 15; Ps. 88, 6. 8; Hen. 20, 1 seq.; hominibus: Lev. 11, 44. 19, 2. 21, 6; Num. 6, 5; Ps. 33, 10; **ቅዱሳነ፡ልዑል፡** Dan. 7, 27; Hen. 38, 4 seq.; **ቅዱሳኒሃ፡** Ναζιραῖοι αὐτῆς Thren. 4, 7; Luc. 1, 70; Eph. 3, 5. 8; Rom. 1, 7. 12, 13; 2 Cor. 1, 2 al. b) (sacer) de rebus et locis: **መጻሕፍት፡ቅዱሳት፡** Rom. 1, 2; **ኦሪት፡** 7, 12; 2 Petr. 2, 21; **ምግባር፡** 3, 11; **ጸዋዒ፡** 2 Tim. 1, 9; **ዕለት፡ቅድስት፡** Jes. 58, 13; Ex. 12, 16; **ኅብስት፡** 1 Reg. 21, 4; **ዕጣን፡** Ex. 30, 35. 36; **ዐራዝ፡** vel **ልብስ፡** 28, 2 seq.; **በመካን፡ቅዱስ፡** Lev. 6, 19. 20; Matth. 24, 15; **ደብተራሁ፡ቅዱስ፡** Sir. 24, 10; **ሀገር፡ቅድስት፡** Jes. 18, 2; Matth. 4, 5. — C. c. **ለ፡** prs., *alicui*: Lev. 19, 24. 27, 21. 30; Ex. 28, 32 al. Crebro occurrit: **ቅዱሰ፡ቅዱሳን፡** *sanctissimus, sacrosanctus* Ex. 29, 37. 30, 10. 29. 36; Lev. 27, 28; Kuf. 8; alium sensum habet **ቅዱስ፡ለቅዱሳን፡** *sanctus sanctis* (sc. sacerdotibus) Lev. 2, 10. 6, 18. 22. 7, 6; vel **ቅዱስ፡ዘቅዱስ፡** 2, 3. 2) Passim usurpatur substantive: *sacrum, res sacra, sacrarium, sanctuarium*: **ቅዱሳን፡** τὰ ἅγια res Ex. 28, 34; locus 29, 30. 39, 1; Lev. 10, 4; **ቅድስት፡** τὸ ἅγιον (res) Matth. 7, 6; τὰ ἅγια (locus) Hebr. 9, 12; Apoc. 21, 3 rom.; **ቅዱሰ፡ቅዱሳን፡** *sanctum sanctorum* (pars tabernaculi vel templi) Lev. 16, 33; Num. 18, 10; Dan. 9, 24; **ቅድስተ፡ቅዱሳን፡** Hebr. 9, 25. 13, 11; **ውስተ፡ቤተ፡ቅድስተ፡ቅዱሳን፡** 2 Par. 3, 10. Nonnumquam **ቅድስት፡** i. q. **ቅዳሴ፡** vel **ቅድሳት፡**, ut Rom. 6, 19 Plgl.

ቍድስ፡ n. prgr. i. e. قُدْس c. art., *sanctuarium*: **ሀገረ፡ቍድስ፡** i. e. *Hierosolyma*, Jsp. p. 276.

ቅድሰት፡ n. act. *sanctitas*, (*res sacra*); hoc Lud. e Ps. 29, 4 affert, sed ipse in sua editione exhibet **ቅድሳት** ።; 4 Esr. 10, 30 var.

ቀዳሲ፡ n. ag. *sanctificator*: **አምላክ፡ዘውእቱ፡ሐዋጺሆሙ፡ወቀዳሲሆሙ፡** Abush. 20

ቅድሳት፡ subst. 1) *sanctitas, sanctimonia*, (et *sanctificatio*) a) personarum: ἁγιότης Hebr. 12, 10; ἁγιωσύνη, 1 Thess. 3, 13; Ps. 95, 6. 144, 5; ἁγιασμός 1 Thess. 4, 7; 1 Tim. 2, 15; 1 Cor. 1, 30; Rom. 6, 19. 22; Lit. Chr. Hoc titulo appellantur patriarchae (episcopi): **ፈነውኩ፡ለቅድሳቲከ፡ፍቁርየ፡** τῇ σῇ ὁσιότητι Cyr. f. 116 (Mansi t. V p. 309). b) nominibus rerum in genitivo postpositum adjectivo significando inservit: Ex. 29, 29; Lev. 4, 6. 17; **መሥዋዕተ፡ቅድሳት፡**, **ቀዳሚ፡ቅድሳት፡** Sir. 7, 31. 26, 17; **ሀገረ፡ቅድሳት፡** 36, 18; **አልባሰ፡ወርቅ፡ዘቅድሳት፡** 45, 10; **ልብሰ፡ቅድሳት፡ስብሐት፡** 51, 11; Ps. 96, 13; **ንዋየ፡ቅድሳት፡** 1 Esr. 6, 17; Judith 4, 3; F. M. 29. 2) *sacrum, res sacra* Lev. 22, 2. 10. (14); Num. 18, 32; Ps. 131, 19; 3 Reg. 7, 37; 4 Reg. 12, 18; 2 Par. 5, 1. 15, 18; Hez. 20, 40. 22, 8; Matth. 7, 6; Lit. 158, 2. 172, 4; cfr. etiam **ወሀበ፡ቅድሳቶሙ፡ለሕዝብ፡** ἱερατείαν λαοῦ Sir. 45, 7. 3) *sacrarium, sanctuarium, locus sacer* Lev. 6, 23. 16, 2. 3. 17. 23. 27; Hez. 37, 26; 4 Esr. 10, 30.

ቅዳሴ፡ subst., Pl. **ቅዳሴያት፡** et **ቅዳስያት፡** 1) *sanctificatio*: **ይከውን፡(ለከ፡)ለቅዳሴ፡** Jes. 8, 14 vrs. alt.; **ለቅዳሴ፡ምድር፡** Kuf. 4. 2) *sanctitatis praedicatio*,. Lit. 165, 2; Seraphim **ወሀቡ፡፫ቅዳሴያተ፡** M. M. f. 8; **መልአከ፡ቅዳሴ፡** Kuf. 2. 15; **ለቅዳሴ፡ወለበረከት፡** Kuf. p. 9; **በኵሉ፡ቅዳሴያቲክሙ፡** Hez. 20, 40 var. 3) *consecratio, dedicatio, inauguratio, encaenia*: **ቅብአ፡ዘቅዳስያት፡** Const. Ap. 34; **ቅዳሴ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** F. M. 28, 1; F. N. p. 11; Sx. Teq. 1. 25; Haml. 25, al. 4) *consecratio eucharistiae* a) *missa, peractio sacrificii altaris*: **በእንተ፡ቅዳሴ፡** F. N. 12; **አልባሰ፡ቅዳሴ፡** ib., **እምድኅረ፡ፍጻሜ፡ቅዳሴ፡ዘምስጢር፡** Chr. Ta. 17; Lit. 158, 1. 163, 2. b) *liturgia (anaphora, oratio eucharistica)* Lit. 168, 1. 170, 1; Catal. cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 33; d'Abb. catal. n. XIII et LXXII; **ናሁ፡ንቡር፡በቤተ፡ክርስቲያን፡ቅብጣዊት፡፫ቅዳሴያት፡ዘባስልዮስ፡ወዘጎርጎርዮስ፡ወቄርሎስ፡** F. N. 12.

ቅድስና፡ subst. *sanctimonia, sanctitas* a) personarum: **ኮንነ፡ሴተ፡ሕዝበ፡በጽድቅ፡ወበንጹሕ፡ወበቅድስና፡** Clem. f. 12; **ሀበ፡** (presbytero consecrando) **መንፈሰ፡ቅድስና፡** Kid. f. 15; Org. 3. b) de rebus: (Mariae) **ገጽ፡ቅድስና፡ስቡሕ፡** I Sal. Mar. 4; **ሀብተ፡ቅድስናሆሙ፡** Ex. 28, 34 (vid. **ቅድሳት፡** n. 1, b). c) titulus, quo appellantur patriarchae (episcopi): **ንኅሥሥ፡እምነ፡ቅድስናከ፡** Sx. Teq. 12.

ቅዱሳዊ፡ adj. rel. *ad sanctum pertinens, sanctus*, Greg. in Epist., sed abusive (Lud.).

መቅደስ፡, raro **መቅድስ፡** (Ps. 10, 4), subst., plerumque m., Pl. **መቃድስ፡** 1) *res sacra, sacrum*, τα ἅγια Jes. 43, 28; Hez. 5, 11; **መቃድስ፡** Chr. ho. 17. 2) *locus sacer, sanctuarium, sacrarium, templum*, τὸ ἅγιον Jes. 26, 21; Dan. 9, 26; ἁγίασμα Sir. 47, 13; Thren. 1, 10. 2, 7; ἁγιαστήριον Ps. 72, 17; ναός Sir. 50, 7. 51, 14; 4 Esr. 10, 28; **ደብረ፡መቅደስየ፡** τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου Jes. 11, 9. 56, 7. 57, 13; Dan. 9, 16; Ps. 2, 6. 14, 1; **ጽርሐ፡መቅደስ፡** 5, 8. 10, 4; **ሀገረ፡መቅደስከ፡** Jes. 64, 10; **ቤተ፡መቅደስ፡** Kuf. 49; Jes. 14, 28. 60, 13. 63, 15; Judith 4, 3; Dan. 5, 2; Matth. 21, 12. 24, 1; Marc. 11, 11. 15; de templo Hierosolymitano Clem. f. 94; de urbe Hierosolymorum f. 36; de ecclesiis Christianorum Genz. f. 69; θυσιαστήριον Ex. 30, 20 c. annot. et Matth. 23, 35.

ምቅዳስ፡ subst. *locus sacer, sanctuarium, sacrarium*, Kuf. 1; Ex. 25, 8. 26, 33; **ቤተ፡ምቅዳስ፡** 28, 3; **ቤተ፡መቅደሰ፡ምቅዳስ፡** τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων 26, 34.

ቃዴ፡ n. prgr. sc. قَاضٍ *judex*, d'Abbadie catal. p. 155.

ቀደወ፡ I, 1 [قَدُا significatum specialem *boni odoris saporisque fuit* habet; vicina videntur قَزِزٌ *a rebus impuris sibi cavens, elegans, politus*, قَزْوٌ *abstinentia a rebus impuris*, nec non قَدَسَ (**ቀደሰ፡**) *purus fuit*; aliae linguae frequentant: זָכָה זַךְ ܙܟܐ زَكَا] *purum, candidum, nitidum esse*: **ኢቀደወ፡ኅሊናሁ፡** (Judae Ischariotae) **አላ፡ከመ፡ዘሕለ፡ብርት፡ኮነ፡** M. M. f. 202.

አቅደወ፡ II, 1 *nitidum facere, illustrare, decorare*: **ለሀላዌ፡ሰብእ፡ያቀድዎ፡በርእሱ፡ወይሬስዮ፡ሱታፌ፡መለኮት፡** τὴν τοῦ ἀνθρώπου κατασεμνύνει φύσιν ἐφ' ἑαυτῷ Cyr. c. Pall. f. 86.

ቅድው፡ part., Pl. **ቀደውት፡** (tamquam a **ቀዲው፡** vel **ቀዳዊ፡**) 1) *purus, sincerus, candidus, nitidus*, **በግዕ፡ቅድው፡ወንጹሕ፡** ἄμωμος καὶ ἄσπιλος 1 Petr. 1, 19; **ንዋየ፡ብርት፡ቅድው፡** σκεύη χαλκοῦ στίλβοντος 2 Esr. 8, 27; **ብርት፡ቅድው፡** 1 Esr. 8, 56; (Victor, qui es ovis) **ዘአርአያከ፡ቅድው፡** Enc.; de homine ejusque habitu: **በ፡በዕለ፡ወበ፡ነዳየ፤ በ፡ሕሡመ፡ወበ፡ቅድወ፡** M. M. f. 86; de oratione: **ዘኢቅድው፡ነገር፡** κεκομψευμένα ῥήματα Cyr. ad Th. f. 15; (at pro **አምኃ፤ቅድወ፡** quod Lud. ex Enc. Mij. 17 affert, exemplar Tubing. **አ"፤ቅድመ፡** praebet). 2) *praestantissimus* in quovis genere (*genuinus, selectus*); **በባላቅ፡ቅድው፡** ἐν ὄνυχι τιμίῳ Job 28, 16; **መዓር፡ቅድው፡** πρῶτον μέλι Hez. 27, 17; **ቅብእ፡ቅድው፡** ἔλαιον κεκομμένον 3 Reg. 5, 11; in specie a) de unguentis et odoramentis: **በቅድው፡አፈዋት፡** μετὰ πρώτων ἡδυσμάτων Hez. 27, 22; ἐκλεκτός, εὐώδης Ex. 30, 23; **ዕፍረት፡ቅድው፡** Sir. 24, 15; **ዕፍረት፡ዘቅድው፡** ἔργον μυρεψοῦ Sir. 49, 1; Ex. 30, 35; **ዕፍረት፡ቅድው፡** πρῶτα μύρα Am. 6, 6; Hen. 32, 1; **ናርዱ፡ቅድው፡** Marc. 14, 3. b) de vestibus: **አልባስ፡ቀደውት፡** ἡ στολὴ ἡ πρώτη Luc. 15, 22; 1 Tim. 2, 9. — *Voc. Ac.*: **ቅድው፡ዘ፡ንጹሕ፡**።

ቀደፈ፡ I, 1 [vid. **ኀደፈ፡**] *remis propellere, remigare*: **እለ፡ይቀድፉ፡** κωπηλάται Hez. 27, 9. 27. 29. 35.

መቅደፍ፡ vel **መቅደፍት፡** subst. (Sing. nondum repertus), Pl. **መቃድፍ፡** *remus*, M. M. f. 21. 108; **አነ፡ጸሬቢ፡ወነዳቂ፡ወእንብር፡መዋፍርተ፡ወአርዑተ፡ወመዳልወ፡ወመንኰራኵረ፡ወአሕማረ፡ወመቃድፈ፡ወቃእከ፡ነገሥት፡** Sx. Teq. 9.

ቃማስት፡ subst. *vipera, cerastes*: **ትውልደ፡ቃማስት፡** ἔκγονα ἀσπίδων Jes. 14, 29; κεράστης Prov. 23, 32; Pl. **ቃማስታት፡** d'Abbadie e suo codice LXVII mihi communicavit.

ቀጣ፡ subst. *monetae species*, cujus XX non conficiunt unum **ወርቀ፡** aureum; numerare solent Aethiopes hac moneta, ut: **ተሣየጠ፡በ፳ቀጣ፡** Lud.

ቀጠራቅጢን፡ n. prgr. sc. καταράκτης ([illegible]), *mergus*, avis aquatica, sc. pelecani species de summis scopulis ad capiendos pisces in aquam se dejiciens (Ges. thes. p. 1419) Lev. 11, 17; Deut. 14, 17. — *Voc. Ac.*: **ቅጥራቅጣን፡** (v. **ቅጥራቅጢን፡**)

ዘ፡ድምቢጽ፡ (de quo nomine vid. Lud. lex. amh. coll. 81: Isenb. p. 162).

ቅጥራን፡ subst. [قَطِرَانٌ ܩܛܪܢ] *pix* vel *resina liquida* (ex arbore pinus vel cedri, igne adhibito, educta; Theer): አፍልሕዎ፡ውስተ፡ጻሕል፡በዝፍት፡ወበቅጥራን፡ Sx. Ter 27; ቃር፡ወፒሳ፡ወተይ፡ወቅጥራን፡ Sx. Haml. 5; M. F.

ቀጥቀጠ፡ quadrl. I [قَصَعَ *fregit*, قَضَّ *contrivit* (قَضَّةٌ *glarea comminuta, parva*), قَضْقَضَ *confregit comminuitque* praedam leo; coll. רָצַץ רִצֵּץ, هَدَّ كَدَّ, ገዴ፡ገዴ፡] 1) *rumpere, disrumpere*, chordam, rete vel funem, Lud. e Vit. Jacobi Sar. 2) *confringere, perfringere, conterere, contundere, quassare, comminuere*, (plerumque συντρίβω, ἐκτρίβω, rarius κλάω, συγκλάω, συνθλάω, θραύω, συγκόπτω, πατάσσω), ut tabulas Ex. 34, 1; Deut. 9, 17; idola Ex. 23, 24; Deut. 7, 5. 9, 21; Dan. 2, 35; columnas Jer. 50, 13; vas figlinum 19, 10; Ps. 2, 9; catenas Marc. 5, 4; jugum Jes. 14, 5; Jer. 2, 20. 5, 5; pessulos, vectes Jes. 45, 2; Am. 1, 5; arbores Ps. 28, 5; Ex. 9, 25; naves Ps. 47, 6; cornua Thren. 2, 3; Dan. 8, 7; Hen. 90, 13. 16; capita Jud. 9, 53; Ps. 73, 15. 109, 6; brachia Job 38, 15; Ps. 9, 39; lumbos Sir. 32, 22; ossa: በመፍጽሒ፡ኀጺን፡ዐጽመ፡አገሪሁ፡ቀጥቀጡ፡ Sx. Nah. 25 Enc.; homines Jer. 9, 21; Job 9, 17; trsl. (*frangere, conficere* al.): hominem Job 38, 15; Jes. 10, 33. 22, 17; Luc. 9, 39 (ቀጥቂጦ፡ Satanam Rom. 16, 20; reges Sir. 46, 18; hostes (*clade*): ቀጥቅጦ፡ለፀራዊ፡ Sir. 33, 9; Jos. 10, 10. 12; terram Jes. 2, 10. 19; bellum (i. e. hostes, arma hostium) Ex. 15, 3; እግዚ"፡ይቀጠቅጥ፡ፀብአ፡ Judith 16, 2; c. እምነ፡ *effringere* i. e. confringendo exstirpare: ንቀጥቅጦ፡እምድረ፡ሕያዋን፡ Jer. 11, 19; *frangere* cor alcjs Jsp. p. 362 (vid. ተበደወ፡).

ተቀጥቀጠ፡ III, 1 1) *rumpi, disrumpi*: መሥገርት፡ተቀጥቀጠት፡ Ps. 123, 7; Vit. Sam. 2) *confringi, perfringi, conteri, contundi, comminui*: Nah. 1, 6; Jer. 27, 23; Koh. 12, 6; Job 24, 20; Ps. 33, 21. 36, 16; ተቀጥቀጠኒ፡አዕጽምትየ፡ Jes. 38, 13; Kuf. 49; *membra sibi frangere*: (mulier, quae se de muro dejecit), ኢሞተት፡ባሕቲ፡ተቀጥቀጠት፡ወተመንደበት፡ Jsp. p. 436; c. እምነ፡ sive *defringi*: ይትቀጥቀጥ፡እደየ፡እምዘርናዕየ፡ Job 31, 22, sive *confringendo exstirpari*: Num. 19, 13; Gen. 34, 30 (sine እምነ፡). Transl.: de viribus Ps. 36, 18; hominibus: ይትቀጠቀጥ፡ከመ፡ዕፅ፡ብኍብኍ፡ Job 24, 20; Jes. 1, 28. 8, 15; Thren. 1, 15; ተቀጥቀጠ፡ውስተ፡ምድር፡ συνετρίβη εἰς τὴν γῆν Jes. 14, 12; corde contrito: ይትቀጠቀጥ፡ልበሙ፡ Jes. 19, 1; populo, exercitu, clade affectis: Jos. 10, 12; ቅጥቃጤ፡ትትቀጠቀጥ፡ወለተ፡ሕዝብየ፡ Jer. 14, 17. 31, 4; hinc ተቀጥቅጦ፡ σύντριμμα *clades* Jes. 60, 18; ይመጽእ፡ተቀጥቅጦ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ 13, 6.

ቅጥቁጥ፡ part., fem. ቅጥቅጥ፡ (Mich. 4, 6) *confractus, contritus, comminutus, quassatus*: በትረ፡ብርዕ፡ቅጥቁጥ፡ Jes. 36, 6; 4 Reg. 18, 21; ብርዕ፡ቅጥቁጥ፡ Jes. 42, 3; Matth. 12, 20; fractus membris: Mich. 4, 6; Matth. 4, 24 rom.; ዘያንሥእ፡ለውዱቅ፡ወይፌውሶ፡ለቅጥቁጥ፡ Clem. f. 172; *confectus*: ኮንኩ፡ከመ፡ብእሲ፡ቅጥቁጥ፡ Jer. 23, 9; ቅጥቁጣን፡ Zeph. 3, 18; *contritus* animo (poenitentia): ቅጥቁጠ፡ልብ፡ Chr. Ta. 31

ቅጥቃጤ፡ subst., m. et fem., 1) *fractio, fractura, comminutio, contritio*: ቅጥቃጤ፡ጻሕብ፡ Jes. 30, 14; ቅጥቃጤ፡ሐቌያት፡ Hez. 21, 6; trsl.: ቅጥቃጤ፡ነፍስ፡ Jes. 65, 14; ቅጥቃጤ፡ልብ፡ (poenitentis) Jsp. p. 338. 2) *clades, afflictio magna* (שֶׁבֶר) Jos. 10, 10; Ps. 13, 7; Rom. 3, 16; Jes. 59, 7. 15, 2. 22, 4. 28, 12; Jer. 4, 6. 6, 1. 14. 27, 22; Thren. 2, 11. 4, 10; Am. 5, 9; Prov. 10, 14. 18, 7.

ነቀጥቃጥ፡ subst. (a stirpe V) *pavitatio, tremor corripiens* hominem, *paroxysmus* (cfr. רָתַת et רִתְרֵת): አገዝፎ፡ስከር፡ያመጽእ፡ነቀጥቃጠ፡ወጥፍአተ፡ልብ፡ F. N. 50; Gad. Ad. f. 107.

ንቅጥቁጥ፡ part. (V) *pavitans, tremore* vel *paroxysmo correptus*, Gad. Ad. f. 107.

ቅጣብ፡ vid. sub ቅንጣብ፡

ቀጠነ፡ i. q. دَقَّ *diminutus, attenuatus, tenuis fuit* (hebr. קָטֹן *parvus fuit*, vid. de prima verbi potestate Ges. thes. p. 1212); vicinum est ቀጠጠ፡

አቅጠነ፡ II, 1 *tenuem, subtilem facere*: ታቀጥን፡ .... ከ፡ወአልባሲከ፡ወኢታግዝፍኒ፡ Syn. f. 285; tenuiter compungere notis, I Const. Ap. 62 et II Const. Ap. 19 (vid. sub ምርፋእ፡.

ቀጢን፡ adj., fem. ቀጣን፡, Pl. m. ቀጢናን፡, comm. ቀጠንት፡ 1) *tenuis, subtilis* a) de rebus corporeis: ልብስ፡ቀጢን፡ዘይትዐጸፍ፡ከህን፡ Sir. 50, 2; ክነፍ፡ደቃቅ፡ወቀጠንት፡ (v. ወቀጢናን፡) 4 Esr. 11, 4; መዝራዕቱ፡የማናይ፡ቀጢን፡ (tenuior sinistro) Kid. f. 5; አስሐትያ፡ቀጢን፡ Sap. 5, 15; ሥዕርት፡ቀጣን፡ Lev. 13, 30; ሠዊት፡ቀጢናን፡ Gen. 41, 6. 7. b) de rebus incorporeis, ut de voce: ቃለ፡ (v. ቃል፡) ቀጢን፡ φωνὴ αὔρας λεπτῆς 3 Reg. 19, 12; ቃሉ፡በሊኅ፡ወቀጢን፡ Sx. Mag. 14; de spiritu Sap. 7, 22 (λεπτός); Gad. Ad. f. 151: de perspicacia: በቀጣን፡ዐይነ፡ልብ፡ ἀκριβεῖ τῆς διανοίας ὄμματι Cyr. c. Pall. f. 66. 2) in specie: ቀጠንት፡ (sive adjecto sive omisso አልባስ፡) *vestes tenues* eaedemque pretiosae, molles: በቀጠንት፡ገለድኩ፡ምስካብየ፡ Prov. 7, 16; Did. 2; ዘቀጠንት፡ይለብስ፡ Matth. 11, 8; በቀጠንት፡አልባስ፡ Luc. 7, 25; Deg.; Jsp. p. 379. — *Voc. Ac.*: ቀጠንት፡ብ፡ግምጃ ።

ቅጠን፡ subst. *tenuitas, exilitas*: ቅጠንየ፡ይገዝፍ፡እምነ፡ሐቌሁ፡ለአቡየ፡ μικρότης 3 Reg. 12ª, 10 (vid. ቍጠጥ፡).

ቍጥን፡ n. prgr. i. e. قُطْن *bombyx, bombycina*: (ለሥዕል፡) ጠብለላ፡በቍጥን፡ወበአልባስ፡ንጹሕ፡ Sx. Masc. 10.

ቅጥነት፡ n. act. et subst., Pl. ቅጥናታት፡ 1) *exilitas, exiguitas*: ቅጥነተ፡ልቦናሁ፡ (angustiae mentis) F. N. 43, 2. 2) *tenuitas*, deinde concr. *tenues vestes*: እለ፡ይለብሱ፡ቅጥናታተ፡ወአክሊለ፡መንግሥት፡ (aliàs ቀጠንተ፡) Chr. Ta. 7 3) *subtilitas*: ርኢኬ፡ቅጥነተ፡ልቡ፡ለሐዋርያ፡ ἴδε πῶς λεπτῶς αὐτὸ εἴρηκεν Chr. ho. 1; በቅጥነተ፡ልብ፡ (συντείνας τὸν νοῦν) ho. 14; ቅጥነተ፡ጥበብ፡ ho. 26.

መቃጥን፡ subst., sine dubio Pl. (quamquam Lud. in lex. amh. c. 37 መቃጥን፡ participium ab አቃጠነ፡ statuere videtur) *hamus*, ἄγκιστρον Matth. 17, 27; M. M. f. 106 (vid. sub ላእፍ፡); ይወርው፡መቃጥነ፡መሥገርት፡እንቃር፡ውስተ፡ልጐት፡ወያውዕእ፡ዓሣ፡ Kid. f. 33 (e Matth. 17). [Conferre licet مِعْقَم *aduncus unguis*.]

ቄጥዐ፡ inus., i. q. קוּץ, קוּט, ضَجِرَ *fastidivit, taedio habuit;* قَعِطَ *timidus fuit; iratus f.; vehementer se gessit in* debitorem; amh. **ቄጣ፡**

ተቄጥዐ፡ III, 2, raro III, 1 (ut: **እንዘ፡ይትቄጥዑ፡** Sx. Genb. 12) 1) *impatientem, pertaesum esse* vel *fieri, animo deficere,* ὀλιγοψυχεῖν Jud. 16, 16; **ተቄጥዐት፡ነፍሳ፡** ἀπεκάκησεν ἡ ψυχὴ αὐτῆς Jer. 15, 9 (nisi **ነፍሳ፡** Accusativum interpretari malueris); ἐκκακεῖν 2 Cor. 4, 1; Herm. p. 38; κεκοπίακας Apoc. 2, 3; **ኢተቄጥዐ፡ልቡ፡** Thren. 3, 22; c. **በ፡** rei Num. 21, 4. 5. 2) *taedio habere, fastidire, aversari, taedet, piget,* c. Acc. rei vel prs.: **ተቄጥዐ፡ነፍሶ፡** Jon. 4, 8; 2 Cor. 1, 8; ἐκπτύειν Gal. 4, 14; ἐκκακεῖν Eph. 3, 13; **ኢትትቄጣዕ፡ነበሪከ፡** μὴ ἀπαναίνου Sir. 4, 4; βδελύσσεσθαι **ለዘ፡ያበዝኅ፡ነቢበ፡ይትቈጥዕዎ፡** 20, 8; ἐξουδενεῖν Ps. 101, 18; plerumque προσοχθίζειν 21, 25. 94, 10; Lev. 18, 25. 28. 26, 30; Sir. 6, 25; Hebr. 3, 10. 3) *indignari, stomachari, aegre ferre:* Tit. 3, 2 Platt; **ተቄጢዖ፡** (Inf. verb.) Cyr. ad Th. f. 23; **ተምዕዐ፡ወተቄጥዐ፡** Kuf. p. 47; **ኢተቄጥዖ፡** (Inf. nom.) Kid. f. 16; c. **ዲበ፡**, ut: **ይትቈጣዕ፡ዲበ፡ሰብእ፡** Phlx. 48; c. Acc. prs. **ተቄጥዕዎ፡በእንተ፡ዘ፡** Jsp. p. 302.

አስተቍጥዐ፡ IV, 1 et crebrius **አስተቄጥዐ፡** IV, 2 1) *impatientem reddere, taedio* vel *fastidio afficere:* **ፈድፋደ፡አስተቄጥዐኒ፡ሕይወቶሙ፡** Sir. 25, 2; **ነገሮሙ፡ለአብዳን፡ያስተቈጥዕ፡** 27, 13; **ለሕዝብየ፡ያስተቈጥዕዎሙ፡እምከዊነ፡ሕዝብ፡** Jer. 40, 24 vrs. nov. 2) *ad indignationem concitare, ad iram provocare, stomachum movere* alicui; Tit. 3, 2 rom.; **መንሱት፡ያስተቄጥዕ፡** ἐκ τῆς ὀργῆς μῆνις Herm. p. 31; c. Acc. Col. 3, 21; Eph. 6, 4; Org. 4; **አስተቍጥዕዎ፡** (Perf.) Jsp. p. 332; **ያስተቈጥዮሙ፡** p. 344; c. Acc. prs. et **ላዕለ፡** *contra:* p. 296. 334.

ቍጡዕ፡ part. *indignabundus, stomachosus, iracundus:* **ብእሲ፡ቍጡዕ፡** ἀνὴρ ὀργίλος Prov. 29, 22; **አልቦ፡ምሕረት፡ለቍጡዕ፡** 27, 4; Syn.; **ይቤ፡አባ፡አጋቶን፤ብእሲ፡ቍጡዕ፡ለእመ፡አንሥአ፡ሙታነ፡ኢትእመንዎ፡** Phlx. 145.

ቍጥዓ፡ subst., fem. et m. (ut Koh. 5, 17) *fastidium, indignatio, ira (permanens), stomachus,* θυμός, ὀργή, μῆνις, Gen. 49, 7; Ps. 36, 8. 123, 3; Koh. 5, 16; Rom. 2, 9; Eph. 4, 31; Herm. p. 31; **ቍጥዓከ፡** Hos. 9, 7; **ለዕለተ፡መዐት፡ወቍጥዓ፡** Kuf. 24. 36; **መዐትኒ፡ወቍጥዓ፡ርኩሳን፡እሙንቱ፡** Sir. 27, 30; **በእንተ፡መዐት፡ወቍጥዓ፡** F. M. 21.

ተቄጣዒ፡ n. ag. i. q. **ቍጡዕ፡** Genz. f. 158; II Can. Nic. 31 (conjunctum cum **መዐትም፡** et **መስተቀይም፡**).

ትቍጥዕት፡ subst. *indignatio, iracundia:* **ሰይጣን፡ዘሙት፡ወሰይጣነ፡ትቍጥዕት፡**, Phlx. 13. 29, al.; Lud. e Mss. Colb.

ቀጠጠ፡ vel **ቄጠጠ፡** *tenuem esse* [vic. **ቀጠነ፡**]; Rad. Abb.: **ቀጠጠ፡ዘ፡ቀጭን፡ሆነ ።**

አቍጠጠ፡ II, 1 *tenuem, gracilem,* deinde etiam *flexibilem facere:* **ወኢእመ፡አቍጠጠ፡ክሳዶ፡ከመ፡ሕልቀት፡** οὐδ᾽ ἂν κάμψῃς ὡς κρίκον τὸν τράχηλόν σου Jes. 58, 5.

ቍጥ፡ subst. *cuspis* hastae inferior: **በቍጠ፡** (v. **በኰጠ፡**) **ኩናት፡** 2 Reg. 2, 23; Lud. exhibet **ቍጣ፡** — *Voc. Ae.:* **ቍጥ፡ብ፡ምዝራጥ፡** (vox **ምዝራጥ፡** legitur ex. c. **ረገዘ፡በምዝራጥ፡መንገለ፡ዐይኑ፡** Chr. L. Atk. f. 13).

ቄጢጥ፡ (v. **ቀጢጥ፡**) adj. *tenuis, exilis, gracilis,* ἀστεῖος Jud. 3, 17. — *Voc. Ae.:* **ቄጢጥ፡ዘ፡ቀጢን፡ረቂቅኒ፡ይ፡** (Ludolfi Gregorius male exposuit: *fastidiosus ciborum, nauseabundus*).

ቍጠጥ፡ subst. *tenuitas, exilitas:* **ቍጠጠ፡ዚአየ፡ይገዝፍ፡እምነ፡ሐቌ፡አቡየ፡** 3 Reg. 12^b, 29 (vid. **ቅጠን፡**).

ቄጵርስስ፡, (etiam **ቂጵርስስ፡**, **ቄጳርሶስ፡**, **ቄጳረስስ፡**, **ቄጵሮስ፡**, **ቄጴርስ፡**, **ቄጳሮሶን፡**, **ቂጳርሳን፡** al.), prgr. sc. κυπάρισσος *cupressus* Kuf. 13. 21; 4 Reg. 19, 23; Jes. 37, 24. 41, 19; Hez. 27, 5. 31, 8; Sir. 24, 13. 50, 10; Job 40, 12. — *Voc. Ae.:* **ቄጵርስስ፡ስኖባር፡ጳውቂና፡ብ፡ጽድ ።**

ቂጳርስና፡, **ቂ"፡**, **ቂጳሪስና፡**, **ቄጵርሶን፡**, **ቂጳርስን፡** al. κυπαρίσσινος *cupressinus* Hez. 27, 24; 2 Esr. 18, 15.

ቆጳን፡ subst., Pl. **ቆጳናት፡** *ocrea, caliga, calceus* altior et cavus: **ቆጳናቲሁ፡** περισκελῆ Sir. 45, 8; ὑποδήματα **ቆጳናት፡** Chr. Ta. 2; M. M. f. 185. — *Voc. Ae.:* **ቆቃን፡ብ፡የኩፍ፡ቁልፍ፤ቆጳን፡ብ፡ኩፍ፡ጫማ ።** [Formatio haud satis liquet, quamquam rad. קבב קָבִי قاب al. etymon idoneum praebere videntur].

ቄጸለ፡ rad. inus., cui conferas خضل XI *multis ramis foliisque praedita fuit* arbor; خَضِرَ *viruit* c. derivatis (חָצִיר); קָצִיר *frondes arboris.*

አቍጸለ፡ II, 1 *folia emisit, produxit* arbor, Lud. ex Org. 1.

ቍጹል፡ vel **ቈጹል፡** part. *frondosus:* **ቄጽለ፡ዕፅ፡ቈጹል፡** 2 Esr. 18, 15.

ቄጽል፡ subst., m. et fem., sing. et coll., Pl. **አቍጽል፡** (et **ቄጽላት፡**, si quidem Chr. Ta. 28 pro **ያነግፍ፡ነፋስ፡ቄላተ፡** legendum videtur **ቄጽላተ፡**) [amh. **ቅጠል፡** et **ቅጸል፡**] 1) *folium, folia, frons;* sing.: Gen. 8, 11; **ቄጽል፡ዘተነግፈ፡እምነፋስ፡** Job 13, 25; coll. Gen. 3, 7; Kuf. 3; Jes. 1, 30. 34, 4. 64, 6; **ወይከውን፡ቄጽለ፡አዕጹቂሁ፡** Jer. 17, 8; Dan. 4, 9. 18; Hez. 6, 13. 47, 12; Prov. 11, 14; Ps. 1, 4; Hen. 24, 4; Sir. 6, 3; **ከመ፡ቄጽለ፡ዕፅ፡ዘጽፉቅ፡ቄጽሉ፡** 14, 18; 2 Esr. 18, 15; **ያመ፡ቄጽል፡** Jes. 57, 5; Matth. 21, 19; **ቄጽለ፡በለስ፡** (ὄλυνθοι) Apoc. 6, 13; **በኅብስት፡ወማይ፡ወቄጽል፡** Clem. f. 250; **አቍጽል፡** Hen. 3. 5, 1; στοιβάδες Marc. 11, 8 rom.; Herm. p. 68. 2) res foliis similes, ut a) *lamina, bractea:* **ቄጽለ፡ወርቅ፡** πέταλον χρυσοῦν Ex. 28, 32. 36, 38; Lev. 8, 9 (vid. etiam **ቀጸላ፡**); M. M. f. 36 (vid. **አፍራጽ፡**); στάμνος Ex. 16, 33. b) *folium* libri, Lud. sine auct.

ቄጻል፡ adj. *frondosus* Lev. 23, 40 ann.; Deut. 12, 2.

ተቀጸለ፡ III, 2 1) *se redimire* vel *redimiri* frondibus, sertis, coronis: c. Acc. sertorum, **ንትቀጸል፡ጽጌ፡ረዳ፡** Sap. 2, 8; Joh. 19, 5. 2) in genere: *se coronare* vel *coronari, imponere sibi coronam, diadema,* c. Acc.: **ተቀጸሊ፡ቀጸላኪ፡ውስተ፡ርእስኪ፡** Bar. 5, 2; **ተቀጸለ፡አክሊለ፡** Sir. 11, 5. 47, 6; **ተቀጸለ፡ጌራ፡ዐቢየ፡ዲበ፡ርእሱ፡** Jsp. p. 301; Org. 5; **ንትቀጸል፡አሕባለ፡ውስተ፡አርእስቲነ፡** 3 Reg. 20, 31; **ተቀጸላ፡(ደናግል፡)አክሊለ፡ስምዕ፡** Mavâs. n. 62; **ተቀጸልክዎ፡ለፍትሕ፡** Job 29, 14; **ይትቄጸል፡ጌራ፡ኵነኔ፡** Sap. 5, 19; 1 Thess. 5, 8; **ንትቀጸል፡በርእስነ፡** Lud. e Mss. Colb.

አስተቀጸለ፡ IV, 2, etiam **አስተቄጸለ፡**, *redimire* vel *cingere caput* alcjs sertis, corona, *coronare, imponere coro-*

nam, diadema alicui, c. c. dupl. Acc. Cant. 3, 11; አክሊለ፡ ትፍሥሕት፡ ቃስተቄጽለከ፡ Sir. 6, 31; Clem. f. 4; c. Acc. pers. vel capitis Marc. 15, 17; ትገብር፡ አክሊላተ፡ ወቃስተቄጽሎ፡ (v. ወቃስተቄጽሎ፡ IV, 1) ለዮሴዕ፡ Zach. 6, 11; Herm. p. 63 (ubi ex more librarii ቃ pro ቀ scriptum est); Matth. 27, 29; c. በ፡ coronae: እግዚ"፡ አስተቀጸላ፡ ለርእሶ፡ በአክሊል፡ ሠላስ፡ Sx. Sen. 6 Enc. Etiam vox architect.: አስተቀጸለ፡ አረፍቶ፡ በሚልንትራ፡ 3 Reg. 6, 9. 7, 40.

ቀጸላ፡ subst., sing. et coll., Pl. ቀጸላት፡ (Jes. 3, 19) 1) *serta, corona, diadema, mitra, ornamentum capitis*, στέφανος et στέφανοι Sir. 45, 12; Ep. Jer. 9; Apoc. 9, 7; μίτρα Bar. 5, 2; κόσμος τοῦ προσώπου vel τῆς κεφαλῆς ቀጸላሆን፡ (v. ቀጸላቲሆን፡ et ቀጽላቲሆን፡) Jer. 3, 19. 24; διάδημα Jes. 62, 3; Apoc. 12, 3. Erat „insigne praefectorum vel proregum Aethiopiae", Lud. 2) ambitus, *limbus, margo, taenia*, στεφάνη Ex. 25, 24. 25. 27, 3. 30, 3. 4; etiam Ex. 25, 11 in C. 3) *lamina, bractea* (vid. ቄጽል፡), πέταλον Ex. 29, 6, coll. Apoc. 19, 12 Platt. 4) *tabula e lapide* fissili (cfr. amh. ቀጠላ፡): ቀጸላ፡ ጸሊም፡ et ጸዐዳ፡ Chr. Ax. f. 93. 95.

ቄጽልዕ፡ nomen dubiae auctoritatis et significationis (*crates, qualus?*): ቆቃሕ፡ ተሠግረ፡ በቄጽለ፡ አሥርቆ፡ v. በቄጽልዐ፡ ሠርቆ፡ ἐν καρτάλλῳ Sir. 11, 30. (vid. supra sub ሠረቀ፡ c. 240).

ቀጺመት፡ et **ቀጺሞት፡** (ቀጽሞት፡), subst., *calamus odoratus* vel *aromaticus* Ex. 30, 23; Cant. 4, 14; ጽጌ፡ ቀጺመት፡ ወቀናንሞ፡ Sx. Nah. 27 Enc. (cfr. قصب الذريرة et קְנֵה־בֹשֶׂם).— *Voc. Ae.*: ቀንሞስ፡ ናርዶስ፡ ርዴ፡ መጽርይ፡ ቀጺመታት፡ ብ፡ ሽቃው፡ የሚያምር፡ ዕፀዋት፡; *aliud*: ቀጺመት፡ ዘ፡ ናትራን ።

ቀጸረ፡ I, 1 i. q. ሐጸረ፡ [amh. ቀጸረ፡ et ቀጠረ፡, قَصَرَ *circumscribere limite, incarcerare*] *circumsepire, circumvallare, praemunire*, ቀጸሩ፡ ላዕለ፡ አህጉር፡ ἐτειχίσαντο τὰς κώμας Judith 4, 5.

ቅጹር፡ part. *circumvallatus, obsessus*: ሀገር፡ ቅጽርት፡ (v. ሕጽርት፡, v. ቅትልት፡) Jes. 1, 8.

ቅጽር፡ et **ቀጽር፡** (Num. 32, 17. 38), subst., m. et fem., Pl. አቅጻር፡, Pl. Pl. አቅጻራት፡ 1) *sepes, maceria, murus*: φραγμός Ps. 143, 17; ለእመ፡ ፈቀደ፡ ያሕንጽ፡ ብእሲ፡ ቅጽረ፡ ይርሕቅ፡ እምቢጹ፡ አሐተ፡ ምሥጋረ፡ እግር፡ F. N. 37; etiam ሐጹረ፡ ቅጽር፡ ib.; ቅጽረ፡ ንድቅ፡ οἰκοδομή Sir. 22, 16; ቅጽረ፡ ምኔት፡ Enc. 2) *moenia, munitio, munimentum* urbis, arcis: ሀገር፡ እንተ፡ ባቲ፡ ቅጽረ፡ Lev. 25, 29—31; Num. 13, 19. 32, 17. 38; ሀገረ፡ ቅጽር፡ 4 Reg. 18, 8; ቅጽረ፡ ሀገር፡ Rel. Bar.; አረፍት፡ (v. አረፍተ፡) ቅጽሮን፡ Deut. 9, 1; τεῖχος Cant. 5, 7. 8, 10; Act. 9, 25 Platt; ይጠቅሙ፡ ለርእሶሙ፡ ቅጽረ፡ Prov. 28, 4; φραγμός 3 Reg. 11, 27; χάραξ Deut. 20, 19; 4 Esr. 11, 47; de variis munimentis et moenibus Hierosolymorum Jsp. p. 370 al.: ኢየሪከ፡ እንተ፡ የዐውዳ፡ ፯አቅጻራት፡ Sx. Sen. 26; Nah. 21; περιοχή 1 Reg. 22, 4. 5; 2 Reg. 5, 7; *locus munitus, arx, castrum* (قَصْر) Jsp. p. 358 seq.; ቅጽረ፡ ንጉሥ፡ Lud. e V. S. — *Voc. Ae.*: ጸቄን፡ አጽዋን፡ ቅጽር፡ ዘ፡ ሐዕር ።

ቄጸረ፡ vel **ቄዐረ፡** I, 1 [صَرَّ צָרַר; amh. ቋጠረ፡] Subj. ይቍጽር፡ 1) *constringere, colligare, nodare*: ነሥአ፡ ዲናረ፡ ወርቅ፡ ወቄዐረ፡ በጸርቅ፡ Sx. Tachs. 10; ቄጸርዎ፡ (ለአዕፅምተ፡ ቅዱስ፡) በልብሶሙ፡ M. M. f. 51; trsl.: ቄዐሩ፡ አማዑቶሙ፡ τὸ στέαρ αὐτῶν συνέκλεισαν Ps. 16, 10. 2) *corrugare, caperare* frontem, *austere contrahere* vultum, *tetricum* vel *moestum vultum gerere*, σκυθρωπάζειν, ኵሉ፡ ዘኀለፈ፡ እንተ፡ ኀቤሃ፡ ይቄጽር፡ ወይትፋጸይ፡ Jer. 19, 8; ዘይቄጽሩ፡ ገጸሙ፡ Chr. Ta. 17 (coll. Matth. 6, 16); ኢትቍጽሩ፡ ገጸክሙ፡ F. N. 45; እሮ፡ ከመ፡ ይቄጽር፡ ገጸ፡ κατηφὴς τῇ ἰδέᾳ Herm. p. 3; ትካዝ፡ ወቄጺረ፡ ገጽ፡ κατήφεια Chr. Ta. 29 (aliās ደምኖ፡ ገጽ፡). 3) a) in bonam partem: *nectere* i. e. *excogitare* consilium, ut: ቄጺረከ፡ ምክረ፡ ዘትገብር፡ አውሥእ፡ (σύνδησον παιδείαν καὶ ἀποκρίθητι) Sir. 36, 4. b) crebrius in malam partem: *nectere dolum, insidias: struere technam, insidiari, fraude uti*: ይቄጽሩ፡ ምክረ፡ ላዕሌሁ፡ Dan. 11, 25; 1 Reg. 24, 12; Ex. 21, 14. 22, 7; ለመጋቢ፡ ኢይደልዎ፡ ከመ፡ ይቍጽር፡ ለአመጋቢሁ፡ ውስተ፡ ሠይጥ፡ ወተሣይጦ፡ F. N. 30.

ቄጸረ፡ I, 2 *adligare, adstringere*: (spes est) ሐብል፡ መንፈሳዊ፡ ዘያዐርግ፡ ልበ፡ እምድር፡ ወይቋጽሮ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Phlx. 125.

ቋጸረ፡ I, 3 *colligare, constringere*, quod cum amh. ቋጠረ፡ convenit, excerpsit Lud. e V. S.

አቍጸረ፡ et **አቅጸረ፡** II, 1 *ad dolum faciendum instruere, subornare*: አቍጸሩ፡ (rom.: አቅጸሩ፡) ሎቱ፡ ዕደወ፡ Act. 6, 11; ያቀጽሩ፡ ሎቱ፡ ሰማዕተ፡ ሐሰት፡ M. M. f. 101. 247.

ተቄጽረ፡ III, 1 *constringi, connecti, colligari*: በከመ፡ ይትዐወቅ፡ ንዋየ፡ ልብሱ፡ ዘተሰብረ፡ እምነ፡ ዘኢተሰብረ፡ በተቍዕሮ፡ ከማሁ፡ ብእሲ፡ ይትፈተን፡ በንባቡ፡ Fal. f. 12.

ተቋጸረ፡ III, 3 *sibi invicem dolum* vel *insidias nectere, se invicem defraudare*: ተቋጽሮ፡ *mutua defraudatio* F. N. 30.

አስተቋጸረ፡ IV, 3 *facere ut dolum* vel *insidias nectant* alicui, (*conjurationem nectere*): አስተቋጸሩ፡ ሎቱ፡ በኵለሄ፡ ማዕሌተ፡ 4 Reg. 12, 20.

ቍጹር፡ part. 1) *constrictus, irretitus*, ውስተ፡ አሥዋክ፡ Phlx. 136. 2) *corrugatus, austere contractus* vel *tetricus* vultu: ቍጹረ፡ ገጽ፡ Kbr. Nag. n. 3; et ቍጹር፡ absol. Gad. Ad. f. 147.

ቍጽር፡ subst. 1) *ligamentum, vinculum, nodus*: ኢታጽንዑ፡ ቍጽረክሙ፡ Jes. 28, 22. 2) *dolus, fraus, insidiae, ambages* Ps. 34, 23. 37, 13; እለ፡ ይዐብእዎ፡ በቍጽር፡ ἐκ μεταβολῆς Jes. 30, 32.

ቍጽረት፡ n. act. *constrictio, contextio, nodatio*: መካነ፡ ቍጽረቱ፡ sc. Christi, i. e. locus ubi vinculis constrictus est, Lud. comm. hist. p. 302 n. 4 (Lud. exponit de loco circumseptionis i. e. stabulo, ubi natus est); ቍጽረቱ፡ ከመ፡ እብን፡ ከዀሕ፡ Job 41, 6; ቍጽረተ፡ ዐፊዙ፡ οἱ κοσυμβωτοὶ τῶν χιτώνων Ex. 28, 35 (vid. ቍጽሮ፡).

ቍጽሮ፡ subst. ut videtur, *opus* (e pluribus filis) *contortum* vel *nodatum*: መልበስተ፡ ቍጽሮ፡ χιτὼν κοσυμβωτός (quod alii interpretantur *fimbriatus*) כְּתֹנֶת תַּשְׁבֵּץ (opus *scutulatum* vel *ocellatum*) Ex. 28, 4 („e nodis instar retis factum opus", Lud., vid. ቍጽረት፡).

ቄጸሬ፡ subst. *doli machinatio, fraudatio*: አግብእ፡ ሎቱ፡ ንዋዩ፡ (sc. furtum) ጠሀበ፡ ዘእንበለ፡ ቄጸሬ፡ ወርዴ፡ Clem. f. 271.

ቍጸሬት፡ var. pro መቍጸርት፡ q. v.

ተቋጻሪ፡ n. ag. (III, 3), Pl. ተቋጻርያን፡ *sese invicem defraudantes* F. N. 30.

መቍጸርት፡ subst. *id quo includitur* gemma i. e. *funda, pala* (sicut מִשְׁבְּצוֹת): ወመቍጸርቱ፡ (v. ምቍጸሬቱ፡, v. ቍጸሬቱ፡) ወርቅ፡ ἐν δέσει χρυσίου Sir. 45, 11.

ቀጽቀጸ፡ quadrl. I [cogn. ቀጥቀጠ፡ et نقض] *dolore et tremore* quasi *disrumpi* vel *discindi*, de membris: በእንተ፡ዝንቱ፡ይቀጸቅጸኒ፡ሐቌየ፡ ἐνεπλήσθη ἡ ὀσφύς μου ἐκλύσεως Jes. 21, 3 (Lud., pron. suff. Accusativum non Dativum interpretatus, ait: *confringere, comminuere*).

ቅጽቃጼ፡ subst. *doloris quasi diruptio* vel *concisio* in membris (das Reißen und Brechen): ፈውስ፡ዘያሴስል፡ቅጽቃጼ፡ሕማም፡ τὸ πολὺ τῆς ὀδύνης Chr. ho. 21.

ቀጸበ፡ I, 1 [vic. قَطَبَ *caperavit* frontem; قَصَبَ *contorsit* cirrum; *innuere* autem significantes frequentant Arabes غمز رمز غمض VII. VIII] Subj. ይቅጽብ፡ 1) *innuere* (oculis, vultu, manu), *nutu significare, nutare, nictare:* ይቀጽብ፡በዐይን፡ Prov. 6, 13; Sir. 27, 22; ይቅጽብ፡በእዴሁ፡ Kid. f. 19; Act. 19, 33 Platt; gestibus impudicarum annumeratur አንበስብሶ፡በቀራንብት፡ወቀጺብ፡በአዕይንት፡ዘእንበለ፡ኀፍረት፡ F. M. 34, 8; c. c. Acc. prs. (alicui): Luc. 1, 62; Joh. 11, 57. 13, 24; 1 Cor. 10, 28 rom. (ubi Lud. ቀጸቡክሙ፡ legendum proponit); c. ለ፡ et Inf. vel c. ከመ፡ seq. Subj.: ለበዊእ፡ቅጽበኒ፡ Sx. Tachs. 13 Enc.; ወቀጸበ፡ከመ፡ታምጽእ፡ Gad. T. II.; c. ላዕለ፡ *innuendo significare* alqm: ቀጸብዎ፡ላዕሌሁ፡ Act. 19, 33 rom.; c. Acc. rei: ቀራንብቲከ፡ይቅጽብ፡ጽድቀ፡ τὰ βλέφαρά σου νευέτω δίκαια Prov. 4, 25. 2) *deludere* quasi digitis monstrando, Lud. ex hom. Chrys. — *Voc. Ac.:* ቀጸበ፡ዘ፡ጠቀሰ፡

ቀጸበ፡ I, 2 *contemtim renuere:* በእንተ፡ዘይቄጽብ፡ምሳሐ፡ነዳያን፡ (agapas pauperum) Can. Gangr. 11.

ተቀጸበ፡ III, 2 et 1 *nictando, nutando, sannis deludere* alqm, *subsannare:* ይትቄጸበከ፡ διαψιθυρίσει Sir. 12, 18; ትትቀጸበኒ፡ (v. ትትቃጸበኒ፡) Job 19, 17.

ተቃጸበ፡ III, 3 *alium alii innuere, oculis nictare, sannis deludere, subsannare:* የሐውሩ፡እንዘ፡ይትቃጸቡ፡ በአዕይንቲሆን፡ Jes. 3, 16; ዘይትቃጸብ፡በአዕይንቲሁ፡ (v. አዕይንቲሁ፡) Prov. 10, 10; Kid. f. 26; ተቃጽቦ፡ወሠሐቅ፡ Cyr. f. 98. 141; ተቃጽቦት፡ f. 211; ከመ፡ኢይሣለቁ፡ቦቱ፡ ወኢይትቃጸቡ፡በአዕይንቲሆሙ፡ወበከናፍሪሆሙ፡ f. 82; c. Acc. prs. Ps. 21, 7. 34, 22. 40, 8; Job 19, 17; Luc. 16, 14; ተቃጽቦተ፡ቀሳውስት፡ Form. Conf.; c. በ፡, ut: ይትቃጸቡ፡በቱ፡ ἐξουθενήσουσι Sap. 4, 18.

ቅጽበት፡ n. act. 1) *nutus:* ይኤምር፡በቅጽበተ፡አጻብዕ፡ διδάσκει ἐννεύμασι δακτύλων Prov. 6, 13; Deus creavit በቅጽበት፡ Clem. f. 49. 83. 218. 2) *nictatio* vel *nictus oculi;* usurpatur de temporis spatio minimo: *ictus, momentum, punctum temporis;* rarius praemisso በ፡, ut: ዘነበበ፡በጊዜሃ፡ይገብር፡ በቅጽበት፡ዘኀለየ፡ይከውኖ፡ Lit. Orth.; በመጠነ፡አሐቲ፡ቅጽበት፡ πρὸς μίαν ῥοπήν Sap. 18, 12; vel in Acc.: ኢተፈልጠ፡መለኮት፡እምትስብእት፡ወኢቅጽበተ፡ዐይን፡ Haim. Ab.; Lit. 166, 4; plerumque praemisso ከመ፡, ut: 1 Cor. 15, 22; Genz. f. 34; በሣልስ፡ንፍሐት፡ቀርን፡ይትነሥኡ፡ሙታን፡ከመ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡ Clem. f. 157; ያነሥኦሙ፡ለምውታን፡ከመ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡ Macc. f. 5; ተዐገሥ፡ከመ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡ አሐተ፡ሰዓተ፡ Jsp. p. 290; ወለእመኒ፡ኮነ፡ከመ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡እምቅድመ፡ሞትነ፡እመዋዕሊነ፡ F. N. 28, 1. 3) *significatio obscura, aenigma:* ፈክሮ፡ቅጽበት፡ λύσεις αἰνιγμάτων Sap. 8, 8; ነገረ፡ጠቢባን፡በቅጽበት፡ ῥήσεις σοφῶν καὶ αἰνίγματα Prov. 1, 6.

ቀጽዐ፡ I, 1 [خَشَعَ *humilis, submissus fuit,* خَضَعَ *humilis, depressus fuit;* قَضَعَ *subjugavit, domuit,* قَشَعَ *pronum stravit conjecitve;* etiam قَصَعَ significationes vicinas habet; amh. ቀጻ፡ vel ቀጣ፡ *castigavit*] *deprimere* a) *humiliare, subigere, incurvare,* κατα-, συγ-κάμπτειν 2 Reg. 22, 40; Ps. 56, 8. 68, 13. b) *corruere facere, consternare:* ይቀጽዕ፡ኵሎ፡ ሐቌ፡ Nah. 2, 10 Laur.; ያደነግፆ፡ልበ፡ወይቀጽዖ፡ከመ፡ማሕምም፡ Sir. 31, 5. c) *complanare* viam, ἐξιχνιάζειν Ps. 138, 2. — *Voc. Ac.:* ጼሐ፡ኰስተረ፡ቀጽዐ፡ዘ፡ጸረገ።

አቅጽዐ፡ II, 1 a) *humiliare, subigere* 2 Reg. 22, 40 var. b) *complanare* viam: አሰር፡ዘአቅጻዕነ፡ ταῦτα ἐξιχνιάσαμεν Job 5, 27.

ተቀጽዐ፡ III, 1 refl. et pass. a) *deprimi, incurvari, humiliari, se submittere:* ለይትቀጻዕ፡ዘበናቲሆሙ፡ Rom. 11, 10; Ps. 68, 28; አረጋዊ፡ዘተቀጽዐ፡ዘባኑ፡ (senectute) Chr. Ta. 23; ἐκάμφθησαν Job 9, 13; ἔκυψε ተቀጽዐ፡ሰብእ፡ Jes. 2, 9; Ps. 9, 33; κατεκάμφθην Ps. 37, 6. b) *fractum corruere, collabi:* ተቀጽዐት፡ቀስቶሙ፡ ἐπτόηται τὸ τόξον αὐτῶν Jer. 28, 56; ተቀጽዐ፡ኵሉ፡ሐቌ፡ Nah. 2, 10; Jer. 37, 6; Hen. 60, 3; ትትቀጻዕ፡ኵሉ፡ነፍስ፡ ἐκψύξει πᾶν πνεῦμα Hez. 21, 7. c) *consternari, terrore* vel *timore deprimi:* ይትቀጽዑ፡ ἐκστήσονται Jes. 13, 8; ተቀጽዑ፡ወኢተርፈት፡ነፍሶሙ፡ላዕሌሆሙ፡ 2 Esr. 16, 1. — *Voc. Ac.:* ተቀጽዐ፡ብ፡አንጐነበሰ፡; *aliud:* ዘ፡ተቀራደደ።

ቀጻጼ፡ subst. *chamaeleon,* Lud. ex auct. Gregorii (vid. ከሜሌዎን).

ቀዐአ፡ I, 1 *secare, secando aptare* pannum in usum vestis: እለ፡ይቀዕኡ፡ቀሚሰ፡ Gad. Ad. f. 57 [coll. قَطَعَ et radd. vic.]

ቀዐወ፡ rad. inus., incertae significationis.

መቅዑት፡ subst., m. et fem., Pl. መቃዕው፡ (1 Esr. 1, 11) et መቅዑታት፡ (Lud.), *olla,* χύτρα Num. 11, 8; Jud. 6, 19; 1 Reg. 2, 14; Nah. 2, 10; Mich. 3, 3; Joel 2, 6; በአይቴ፡ይትዓረክ፡መቅዑት፡ምስለ፡ጽህርት፡ Sir. 13, 2; ምንበረ፡መቅጹት፡ Lev. 11, 35; መቅዑት፡ብርት፡ዐቢይ፡ Jsp. p. 289; መቅዑት፡ሥራይ፡ *olla veneni* Clem. f. 252; ብሱል፡በመቅዑት፡ θυσία ἀπὸ ἐσχάρας Lev. 2, 7. — *Voc. Ac.:* መቅዑት፡ብ፡ምንቸት፡ v. ምንቸት።

ቃፍ፡ subst. *scopus* quem jaculando petunt, Job 16, 12 ubi in quibusdam codicibus verba: ከመ፡መጠሬ፡ explanantur verbis ከመ፡ቃፍ፡

ቆፍ፡ nomen literae alphabeti hebraici XIX^ae^, Ps. 118, 145:

Thren. 1, 19. 2, 19. 3, 54. 4, 19. Ubi de psalmis agitur, siglo **ቆፍ፡** Ps. 118, 145—152 notatur, ut Genz. f. 69.

ቀፈለ፡ I, 1 [vicinum est **ከፈለ፡**, cfr. etiam Ex. 38, 18 in FH **አከፈሎን፡** pro **አቅፈሎን፡**; **ቀፈለ፡** primitus significasse videtur *duplicare*, *bis complicare* (vid. Ges. thes. p. 704) cfr. ܩܦܰܠ כָּפַל, deinde *claudere* cfr. قَفَّلَ et **ቈለፈ፡**] Subj. **ይቅፍል፡** *obducere* alqd auro (*inaurare*), argento aliove metallo, *inducere* alqd alicui; c. c. **በ፡** metalli Ex. 27, 2. 38, 2. 18; 3 Reg. 6, 19 seq.; Jes. 40, 19; Jer. 10, 4; c. Acc. metalli et **ላዕለ፡** rei: **ከመ፡ብሩረ፡ተምያን፡ዘቀፈልዎ፡ላዕለ፡ንዋየ፡ለብሐ፡** Prov. 26, 23; c. dupl. Acc. Ex. 25, 11. 28. 30, 3. 5. — *Voc. Ae.:* **ቀፈለ፡ዘ፡ዘግሐ፡፡**

አቅፈለ፡ II, 1 *obducendum curare* Ex. 38, 18 (v. **አከፈሎን፡**); 3 Reg. 6, 28 (v. **አቈለፈ፡**); 10, 21; 4 Reg. 18, 16; **እሌኒ፡አቅፈለት፡(መስቀለ፡)በወርቅ፡ወበሰንቆ፡ከበር፡** Deg.

ተቀፍለ፡ III, 1 *obduci*, c. Acc. Ex. 26, 29; c. **በ፡** 27, 11.

ቅፉል፡ part. *obductus*, **ጣዖት፡እለ፡ቅፉላን፡በብሩር፡** Jes. 30, 22; Ex. 26, 32. 37, 4. 15; **ቅፉለ፡ወርቅ፡** Org. 4.

ቅፍሎ፡ subst. *inductibile* i. e. *lamina*, *lamella* Ex. 25, 18. 30, 3. 5.

መቅፈል፡ vel **መቅፈልት፡** subst. (Sing. nondum repertus), Pl. **መቃፍልት፡** *id quo quid obducitur:* **ወትገብር፡መቃፍልቲሃ፡(ለታቦት፡)በወርቅ፡ጽሩይ፡** Kebr. Nag. n. 17.

ቀፈረ፡ rad. inus., cui conveniunt כָּפַר غَفَرَ كَفَرَ *texit*, *operuit*.

ቅፍር፡ subst. *capitulum*, *superior pars* columnae: **ቅፍረ፡ዐምድ፡** Ex. 26, 24. — *Voc. Ae.:* **ቅፍር፡ዘ፡ገጸ፡ዐምድ፡**

መቅፈርት፡ subst., *operimentum*, *amiculum?* (sec. Lud.: *scapula*): **ትብልያ፡ዘመቅፈርት፡** ἐπωμίς Ex. 28, 4.

ቀፎ፡ subst., Pl. **ቀፈዋት፡** [قُفَّة, קֻפָּה] 1) *cophinus*, *fiscina*, *qualus:* **፱ቀፈዋተ፡** afferri captivosque in iis includi jussit rex, Gad. T. H. 2) *cavea*, *alveare* apium: **ቀፎ፡ዘመዓር፡** 1 Reg. 14, 25. (Isenberg lex. p. 80: **ቀፎ፡** a large sort of *baskets*, from five to upwards of nine feet in length, narrow at the top and at the bottom and a little wider in the middle. It is twisted of rods and thus used for *bee-hives*; the larger ones however are bedaubed and cemented with a mixture of cow-dung and clay and serve as *granaries*).

ቀፈጸ፡ I, 1 [i. q. חָשַׂף كَشَفَ] *retegere*, *detegere*, retecto velo *nudare*, *denudare*, *revelare:* c. c. Acc. vestis vel veli: **ይቀፍጽን፡እግዚ"፡አልባሲሆን፡** Jes. 3, 17; **መኑ፡ይቀፍጽ፡ግልባቤ፡ገጹ፡** Job 41, 4; c. Acc. membri vel pers.: **ቀፈጽኪ፡ኀፍረተኪ፡** Hez. 16, 36; **ቀፈጽኪ፡አቈያጽኪ፡ለኵሉ፡ኀላፊ፡ፍኖት፡** 16, 25; **ቀፈጽዋ፡ኀፍረታ፡** 23, 10; **እቀፍጽኪ፡ኀሣሪኪ፡በኀቤሆሙ፡** 16, 37; **እቀፍጽኪ፡ድኅሬኪ፡ውስተ፡ገጽኪ፡** Nah. 3, 5; Jer. 13, 26; **እቀፍጻ፡ዕሪቃ፡** ἐκδύσω αὐτὴν γυμνήν Hos. 2, 5; **ይቀፍጻ፡ገጻ፡** Jes. 24, 1. — *Voc. Ae.:* **ቀፈጸ፡ቀልዐ፡ዘ፡ገለጸ፡፡**

ተቀፍጸ፡ III, 1 1) *retegi*, *revelari*, *nudari:* **ወይትቀፈጽ፡ኀፍረቶሙ፡ለግብጽ፡** Jes. 20, 4. 47, 3; **ተቀፈጽኪ፡እምድኅሬኪ፡** [illegible] *riri*, **ይትቀፈጽ፡ሞኀት፡** Lit. Joh.; Lit. Orth.

ቅፉጽ፡ part. *retectus*, *nudatus*, Lud. sine auct.

ቀፈፈ፡ rad. inus., quae primitus *condensari*, *coagulari*, *se contrahere* (קָפָא, ܩܦܳܐ) deinde *aridum et durum fieri* (قَفَّ) significasse videtur.

ቅፈት፡ et **ቀፈት፡** n. act., *rigor*, *durities*, trsl. *pertinacia*, **ቀፈቶሙ፡እጽኒዖሙ፡** Cyr. ad Th. f. 1; **ይወዷ፡ርእሶ፡ዲበ፡ብረኪሁ፡ወያደንን፡ቀፈቶ፡ወያቴሕት፡ኀሊናሁ፡** Kedr f. 58; **ኢያትሕትክ፡ቀፈተ፡ክሣድክ፡** Macc. f. 23; **ቅፈተ፡ልብ፡ወሥጋ፡** Lit. 169, 1; **ቀፈተ፡ልብ፡** Lit. Ap.; Lit. Greg.: Kedr f. 12; Org.

በ፡ litera alphabeti Aethiopici nona, quae **ቤት፡** vocatur (ut Chr. ho. 1, vid. **ሆህያት፡**).

በ፡ praepos. insepar. [בְּ, ܒ, بِ]; c. pron. suff. **ብየ፡** (etiam **ቢየ፡** ex. gr. Marc. 1, 24 rom.; Joh. 2, 4 rom.; in Cod. Abb. LV Jer. 46, 18; Hez. 3, 14 al.), **ብነ፡**, **ብከ፡ብኪ፡ብክሙ፡ብክን፡**, m. **በ፡** (ut Ex. 38, 19) vel **ቦቱ፡**, f. **ባ፡** vel **ባቲ፡**, m. **ቦሙ፡**, f. **ቦን፡** vel **ቦቶን፡** Num. 32, 17 vel **ቦንቱ፡** (Ex. 12, 16; Num. 14, 34; Deut. 27, 6; Zach. 14, 21). 1) de loco, a) in quo quid est vel esse cogitatur: *in*, **በቤተ፡መቅደስ፡** *in templo* Matth. 12, 5; **በጽጕ፡** *in plateis* 12, 19; **በሰማያት፡** *in coelis* 12, 50; **በምድር፡** Eph. 1, 10; **በኵሉ፡በሐውርት፡** Luc. 7, 17; **በቤተ፡ሞቅሕ፡** Matth. 14, 10; **መጽአ፡በፍኖተ፡ጽድቅ፡** 21, 32; **በብሔረ፡ግብጽ፡** Ex. 3, 16; **በሐቅል፡** 5, 1; **በጌራራ፡** Gen. 26, 1. 19; **በመቅፀት፡** Lev. 2, 7; **ይቤ፡በልቡ፡** Gen. 27, 41; **በመንፈሰ፡ዚአሁ፡** 1 Par. 28, 12; **በህየ፡** Matth. 22, 11; Gen. 26, 21; **በዝየ፡** Jud. 18, 3; **በአይቴ፡** Ruth 2, 19; **በዳግም፡** *secundo loco* Num. 2, 16; **በሣልስ፡** *tertio loco* 2, 24; **እምጽእዎ፡በዐራቱ፡ኀቤየ፡** 1 Reg. 19, 15; **ቦቱ፡ሀለውነ፡** 1 Joh. 2, 5. 6. α) nonnumquam *in* i. e. *super:* **በአንሕስት፡** Zeph. 1, 5; **ቁም፡በእገሪከ፡** Hez. 2, 1. 2; **ትሰክብ፡በገቦከ፡ዘጸጋም፡** 4, 4. β) vel *per:* **የዐርጉ፡ወይወርዱ፡ቦቱ፡(ለሰዋስው፡)** Gen. 28, 12; **ዘይጸወር፡በአንቀጽ፡** Kuf. 2; Hen. 72, 25: **በስቍረተ፡መርፍእ፡ገመለ፡አኅለፈ፡** Sx. Haml. 2 Enc. b) in quem quid movetur vel immittitur, *in* c. Acc.; **ወድቁ፡በገጽየ፡** Hez. 3, 23; **ወሰዱ፡ለዳዊት፡ርእሶ፡በኬብሮን፡** 2 Reg. 4, 8; **ንግሮሙ፡በእዝኖሙ፡** Ex. 11, 2; **ሞቅሖ፡በቤተ፡ሞቅሕ፡** Matth. 14, 3; Ps. 68, 32. c) cui quid vicinum vel propinquum est, *in*, *ad*, *apud*, *juxta* (an): **በመንገድ፡** Matth. 21, 19; **በፈለገ፡ከቦር፡** Hez. 1, 1. 2; **በኆኅት፡** Deut. 15, 17; **በዝ፡ደብር፡** Ex. 3, 12. 4, 27; 3 Reg. 8, 9; **ንበር፡በየማንየ፡** Ps. 109, 1; Matth. 20, 21; **ገጸ፡በገጽ፡** *facie ad faciem* Gen. 32, 31; **ዐይነ፡በዐይን፡** Jes. 52, 8; hinc post verba apprehendendi: **አኀዘኒ፡በድማሕየ፡** Hez. 8, 3; **አጽናዕኩከ፡በየማንከ፡** Jes. 41, 13; adjungendi: **ይእስሩ፡በክሣዱ፡ማሕረፀ፡** Matth. 18, 6; **ይሰምዮሙ፡ለአፍራስ፡በሰረገላ፡** Sx. Hed. 18; adhaerendi Matth. 22. 40; offendendi Ps. 90, 12; Matth. 4, 6. 2) de tempore ita ut respondeant a) *in* vel Ablativus: **በክልኤ፡ዓመት፡** Dan. 2, 1; **በውእቱ፡መዋዕል፡** Matth. 12, 1; **በአይ፡ሰዓት፡** 24, 42; **በሣልስት፡ሰለት፡** 20, 12, **በይእቲ፡ሌሊት፡** Gen. 31, 24, **በጽባሕ፡** 28, 18; **በኵሉ፡ሰዓት፡** Lev. 16, 2; **በቀዳሚ፡** Gen. 1, 1; **በዝ፡ጊዜ፡** Ex. 9, 14; **በጊዜሃ፡** Matth. 20, 34; **በድኅረ፡ንፍኅት፡**

ቀርን፡ 1 Cor. 15, 52; በበዓሎሙ፡ለአይሁድ፡ Joh. 5, 1; በሀልዎ፡ዚአየ፡ኀቤክሙ፡ Gal. 4, 18; በቀዳሚ፡ንብረቶሙ፡ 4 Reg. 17, 25. b) *per* vel Accusativus: በኵሉ፡መዋዕሊሁ፡ዘሐይወ፡ 1 Reg. 7, 15; Matth. 28, 20; በዝ፡ኵሉ፡ኢሀሎኩ፡በኢየሩሳሌም፡ 2 Esr. 23, 6; Kuf. 23. 37. c) *intra, post* 2 Reg. 24, 8; Joh. 2, 19; በብዙኀ፡መዋዕል፡ Koh. 11, 1. d) በሳብዕት፡ *septima vice* 3 Reg. 18, 44; በሣልስ፡ *tertia vice* Matth. 26, 44; በምዕር፡ 4 Esr. 3, 54. 56. 3) Transfertur ad a) statum vel conditionem, in quibus quis vel quid versatur alqdve facit: ይወፅእ፡እምህየ፡በሰላም፡ Jer. 50, 12; አዐቅበከ፡በኵሉ፡ፍኖትከ፡ Gen. 28, 15; በዳኅን፡ Ex. 4, 18; ይኩን፡ንብረትነ፡በኵሉ፡ጽድቅ፡ 1 Tim. 2, 2; ሕየው፡በፍሥሓ፡ Koh. 7, 14; በኢያእምሮ፡ Gen. 26, 10; በትፍሥሕት፡ Ps. 44, 17; Matth. 28, 8; Ps. 98, 6; በምንዳቤየ፡ Jon. 2, 3; አንስት፡ይነብራ፡በገቢረ፡ሠናይ፡ Clem. f. 190; በዕረፍት፡ይሄሉ፡ Sap. 4, 7; ቦቱ፡ሐሩ፡ Col. 2, 6; 1 Joh. 1, 6. 7. b) res, quibus quis vel quid circumdatur, vestitur, ornatur: ይመጽኡ፡በአልባሰ፡አባግዕ፡ Matth. 7, 15; Joh. 20, 12; Ps. 44, 5. 11; ንትዐጸፍ፡በዝንቱ፡ τοῦτο περιβάλωμεν Chr. Ta. 34; ለበጥዎ፡በወርቅ፡ Ex. 37, 6; ቀፈልዎ፡በብሩር፡ Jer. 10, 4; ይሜግቡ፡በጽድቅ፡መንበሮ፡ Prov. 20, 28; ይኬልለከ፡በሣህሉ፡ Ps. 102, 4. c) comitatum et societatem: *cum*, Hen. 1, 4. 9; Judae 14; ጸርዎ፡መላእክት፡ነፍሶ፡ወሰረሩ፡ባቲ፡እስከ፡አርያም፡ Sx. Jac. 5; ይረውጹ፡በመጻሕፍተ፡ንጉሥ፡ 2 Par. 30, 6; 1 Reg. 6, 2; ከመ፡ትምጻእ፡ላዕሌየ፡በበትር፡ወበእብን፡ 17, 43; Joh. 18, 3; 1 Cor. 4, 21; Hebr. 9, 25; Gen. 32, 11; ባሕር፡በምልኣ፡ Ps. 95, 11; በፈሪሀ፡እግዚ"፡ Prov. 15, 16. α) de cantu et instrumentis musicis, *ad* quorum sonum cantant vel saltant: አኀዙ፡ይዝፍኑ፡በማሕሌተ፡እግዚአሙ፡ Gad. T. H.; Ps. 32, 1; 2 Reg. 6, 5; 1 Reg. 16, 16. β) *cum* alqa re i. e. *ea non obstante (licet)*: Jes. 9, 17. 21. 10, 4; በኵሉ፡ዝንቱ፡ 64, 12; ወበዝኒ፡ኢፈራህክሙኒ፡ Jer. 2, 30; Am. 4, 10. 11; Hos. 8. 10; Gen. 40, 15. d) materiam, qua vel e qua quid fit: በእብን፡ትነድቅ፡ምሥዋዐ፡ Deut. 27, 6; ንሕንጽ፡በእብን፡ Jes. 9, 10; ሰብአ፡ፈጠርከ፡በንስቲት፡ነጠብጣብ፡ Did. 38. e) instrumentum, quo quis utitur: *ope, auxilio* vel Ablativus, የሐውር፡በክንፈ፡ነፋስ፡ Ps. 103, 4; ከመ፡በሐብል፡የአኀዝዎ፡ Matth. 26, 4; ትገብር፡ባቲ፡ (በትር፡) ተአምረ፡ Ex. 4, 17; Lev. 2, 7. 14, 52; ቀተልከ፡በኲናት፡ 2 Reg. 12, 9; በበትር፡ይዘብጥዎ፡ Jes. 28, 27; ይትዋነዩ፡በዕንዚራት፡ 2 Reg. 6, 5; ወገርዎ፡በእብን፡ Jos. 10, 11; ባቲ፡ንባርኮ፡ Jac. 3, 9; ይትሜከር፡በፍትወተ፡ዚአሁ፡ Jac. 1, 14; በዝክሮ፡ 2 Petr. 1, 13; al. innumeris in locis, nam frequentissimus est hic praepositionis usus. In specie nota: ሰትየ፡በገይብ፡ *bibit e poculo* Gen. 44, 5; Dan. 5, 3; በመጥባሕትከ፡ሕየው፡ *gladio tuo vive* i. e. *vitam sustenta* Gen. 27. 40; Matth. 4, 4: ዘመጠ፡በአንስቲያ፡ Jer. 36, 23; Hez. 16, 16. f) auctorem, *a* quo vel *per* quem quid fit: ብየ፡ነገሥት፡ይነግሡ፡ Prov. 8, 15; ከመ፡ትትሀየሮ፡ለእግዚ"፡በሐዋርያቲከ፡ Jes. 37, 24; ዘቦቱ፡ይመጽእ፡መንሱት፡ Matth. 18, 7. 9. 34. 12, 24. 27; ኵሉ፡ቦቱ፡ኮነ፡ Joh. 1, 3; saepius post verba passiva, ut Hen. 89, 62; Matth. 12, 17. 14, 2. 21, 15. g) causam efficientem: ሞተ፡በቍር፡ Job 31, 18; Gen. 41, 36; ይመጽእ፡ሕልም፡በብዙኀ፡መከራ፡ Koh. 5, 2; ትወዕዩ፡በእሳት፡ Jes. 50, 11. h) causam i. motivum: *ob, propter*, Matth. 19, 3; Gen. 42, 21; Ps. 137, 3; ያረምሙ፡በምክረ፡ዚአየ፡ Job 29. 21; ይትባረክ፡በዘርእከ፡ Gen. 28, 14; [illegible] e Luc. 12: በኀጢአ፡ንዋይ፡ Sir. 31, 1; በፈሪሀ፡ *quod timent* 29, 7 al.; post verba gaudendi: በዝ፡ትትፌሥሑ፡ Luc. 10, 20; Ps. 149, 2; mirandi: አንከረ፡በሕይወቱ፡ (quod adhuc vivus erat) Sx. Mag. 14; fastidiendi Num. 21, 4. 5; pudefiendi Jes. 1, 29; invidendi: ኢትቅናእ፡በፍናዊሆሙ፡ Prov. 3, 31. i) pretium, quo quid acquiritur, venditur, fit (*pro*), Gen. 23, 9; Kuf. 28; Jos. 6, 26; Prov. 6, 35; Joel 4, 3; Mich. 3, 11; Hos. 3, 2; Thren. 5, 4; Apoc. 6, 6; ሐነጸ፡አብያተ፡ክር"ት፡በውእቱ፡ወርቅ፡ Sx. Teq. 18; post verba ulciscendi et remunerandi: እትበቀሎሙ፡በኀጢአቶሙ፡ Jes. 66, 4; የዐስየከ፡ተስናነ፡በንዋይከ፡ Sir. 29, 5. k) auctoritatem, qua nixus vel missus quis agit: በትእዛዘ፡እግዚ"፡ Num. 33, 38; በቃለ፡እግዚ"፡ Ex. 17, 1; በስመ፡እግዚ"፡ Matth. 21, 9; በመባሕተ፡መኑ፡ 21, 23; በመንፈስ፡ቅዱስ፡ይቤ፡ 22, 43. l) numen, *per* quod quis jurat vel obsecrat: Matth. 5, 36 (vid. መሐለ፡); 1 Reg. 17, 43 (vid. ረገመ፡); በደሙ፡ለአቤል፡ጻድቅ፡ (obsecro vos) Clem. f. 15; Gen. 50, 17; በእግዚ"፡ኢትሚጠኒ፡ *per Deum! ne me rejicias!* Sx. Teq. 20. m) argumentum, e quo cognoscunt, et normam, ad quam metiuntur, aestimant, comparant: *ex, secundum, pro, cum*, በዝንቱ፡ናአምር፡ Joh. 16, 30; 1 Joh. 3, 16; Lev. 14, 57; በሕገ፡ሙሴ፡ κατὰ τὸν νόμον Tob. 7, 12; በኍልቈ፡መዋዕል፡ዘ፡ Hez. 4, 4; Jer. 2, 28; በሥምረትከ፡ Ps. 50, 19; በፍትወተ፡ልቦሙ፡ Judae 18; በእግረ፡ደቂቅ፡ነሐውር፡ Gen. 33, 14; ንግበር፡ሰብአ፡በአርአያነ፡ወበአምሳሊነ፡ 1, 26; ኅዳጥ፡በኍልቍ፡ Deut. 28, 62. 4, 27; በላዕከ፡እክለ፡በመዳልው፡ Hez. 4, 10; ያገምር፡፪በመስፈርተ፡ዘርእ፡ 3 Reg. 18, 32; Luc. 16, 6; ኑኁ፡ዕሥራ፡በእመት፡ Zach. 5, 2; Gen. 6, 15; ይትሜሰል፡በሰይጣን፡ F. M. 3, 1; ተዐርዮ፡በ፡ Jsp. p. 366; ኅብረ፡በ፡ Clem. f. 164. Nota etiam: ፭፻በ፭፻ርቡዕ፡ (longitudine) *quingentos ad* vel *per quingentos* (latitudine) Hez. 45, 2. 48, 20. n) rationem et modum: ይሰርሕ፡ሎቱ፡በጥበብ፡ወበጽንዕ፡ Koh. 2, 21; በኵሉ፡ልብየ፡ Ps. 110, 1; Matth. 22, 37; ዘሰአልክሙ፡በጸሎት፡ 21, 22; Act. 20, 19; በእሮ፡ Jes. 58, 3; Hez. 17, 19; በአይቴ፡ Joh. 1, 49; Matth. 12, 34; creberrime substantivis, infinitivis et participiis praefixum adverbia efficit: ኰነነ፡በዐመፃ፡ Job 8, 3; በግፍዕ፡ Prov. 19, 5; ጸርኀ፡በዐቢይ፡ቃል፡ Gen. 27, 34; በእግር፡ Act. 20, 13; በ፩አፍ፡ Rom. 15, 6; በጸጋ፡ Matth. 10, 8; በጕሕሉት፡ Gen. 27, 35; በጽድቅ፡ 27, 36; በርስት፡ Ex. 6, 8; በሐሰት፡ 20, 7; በፈቃድ፡ F. M. 1, 3; በጽርዕ፡ *graece* Luc. 23, 38; በሠናይ፡ Gen. 26, 29; በንጹሕ፡ 20, 6; በሕሡም፡ Matth. 21, 41; በኅቡእ፡ 6, 4; በፍጡን፡ Sx. Haml. 15; በጽሚት፡ Ps. 9, 30, al. o) denique usurpatur ad objecta, in quibus versatur vel ad quae pertinet (vid. n. 1, c) actio, variis verbis subjungenda: α) ምሁር፡በ፡ *peritus rei* Ps. 89, 14; ይጠብቡ፡በግብሮሙ፡ Sir. 38, 31; በኪኖሙ፡ 38, 31; ሥሉጥ፡በ፡ ἐξουσίαν ἔχων ἐν Judith 8, 15; ተሠርሐ፡በኵሉ፡ 2 Par. 32, 30. β) ርእየ፡በ፡ *adspicere* Hen. 39, 10; ነጺሮ፡በናእሰ፡መዋዕሊሁ፡ *ratione habita juventutis ejus* F. M. 10, 3; ተናገረ፡በ፡ *de* Sir. 11, 8. 15. 17, 9; Cant. 8, 8; አልቦ፡ዘአእመረ፡ቦሙ፡ (wußte um ſie) 2 Reg. 17, 19. γ) አምነ፡ vel ተወከለ፡በ፡ Matth. 12, 20; Jes. 28, 16; Jon. 3, 5; Eph. 1, 12; ሐሰወ፡በ፡ Jer. 5, 12 var.; ክሕደት፡በእግዚ"፡ Sir. 23, 23; δ) ረኵሰ፡በ፡ Lev. 11, 43. 18, 24; ተቀደሰ፡በ፡ Hez. 28, 22; አሰበሐ፡በ፡ Ex. 8, 18; ሠምረ፡በ፡ Jud. 5, 8; ተሀቅፈ፡በ፡ Sir. 23, 8. ε) (*contra*): አሕሠመ፡በ፡ Ex. 5, 23; ንግሩ፡ብየ፡ 1 Reg. 12, 3 var.; አስማዕኩ፡ብከ፡ 3 Reg. 3, 42 var., ሶበ፡ተአዘዘ፡ቦሙ፡ስነ፡አክይስት፡ Sap. 16. 10; ትትቈናደዩ፡

·ብየ፡ Job 19, 5; ዘአገብር፡በፈርዖን፡ Ex. 6, 1; Deut. 3, 6. p) de ቦ፡ *penes* vid. mox sub ቦ፡ c. pron. suff.; coll. Hen. 37, 5. — Permultis aliis praepositionibus et conjunctioni ከመ፡, q. v., praeponi solet ቦ፡

ቦ፡ A) cum pron. suff. omnium personarum conjunctum verbi *habere* vicem explet, ut: ·ብየ፡ *penes me* (*est*) i. e. *habeo* (gramm. § 167, 1, b; § 176, 3, h). Res, quam quis habet, primitus subjecti instar in Nominativo posita, ut: ዘቦሙ፡ጥበብ፡ *penes quos sapientia est* i. e. *qui sapientiam habent* Hen. 5, 8; ምንት፡·ብኪ፡ *quid est tibi* i. e. *quid habes?* Jer. 2, 17, plerumque in Acc. subjungi solet, ut: እስመ፡ቦ፡·ብዙኀ፡ጥሪተ፡ Matth. 19, 22. Is qui habet si non pronomine sed nomine significandus est, pronomini suffixo vocis ·ብየ፡ caet. plerumque in Nominativo apponitur, ut: ቦሙ፡ደቂቀ፡ሮቤል፡እንስሳ፡·ብዙኀ፡ *filii Ruben jumenta multa habebant* Num. 32, 1; ·ብእሲ፡ቦቱ፡ ክልኤተ፡ውሉደ፡ Matth. 21, 28; rarius praepositione ለ፡ ad pron. suff. refertur, ut: ወባቲ፡ለርብቃ፡እኅወ፡ *penes eam* — *ad Rebeccam* relatum, *fratrem* i. e. *Rebecca habebat fratrem* Gen. 24, 29. Frequentissimus est hic praepositionis usus: ·ብየ፡ እንሰ፡·ብዙኀ፡ Gen. 33, 9; Num. 22, 29; ምንት፡·ብየ፡ምስሌከ፡ Marc. 1, 24; Joh. 2, 4; Joel 4, 4; ንሕነ፡·ብዙኀ፡እንስሳ፡ ·ብነ፡ Num. 32, 4; እመ፡·ብከ፡ውሉደ፡ Sir. 7, 23; አንተ፡ሃይማኖት፡·ብከ፡ Jac. 2, 18; ምንት፡·ብከ፡ምስለ፡ሰላም፡ 4 Reg. 9, 18; ·ብኪ፡·ብዙኀ፡በረከት፡ Luc. 12, 19; ቦ፡ዐጸደ፡ Dan. ap. 1, 4; አፈ፡ቦሙ፡ Ps. 113, 13; 2 Reg. 12, 2. 14, 6; Num. 13, 19. 32, 17; Deut. 1, 28. 3, 5; Ps. 36, 39; Jer. 5, 21; Gen. 42, 1. 2; ዘቦ፡ *quidquid habet* Ex. 21, 10; Gen. 1, 20. 39, 4; እመ፡ቦሙ፡አበሳ፡አሉ፡ሕዝብ፡ Judith 5, 20; ዘቦ፡ላዕሌሁ፡መንፈሰ፡እግዚ" Dan. 5, 11; ዘቦ፡·ብዕአተ፡ Mal. 1, 14; ኪያሁኒ፡ዘቦ፡ *eum quoque quem habet* Prov. 19, 4; እለ፡ኪያሃ፡ቦሙ፡ *habentes eam* Ps. 93, 15; 1 Tim. 6, 2; Rom. 7, 2: ·ብየ፡·ኀቤየ፡ *mecum habeo* 1 Reg. 9, 8; etiam de rebus praedicatur, ut: ወቀዳሚትኒ፡ባቲ፡ሥርዐተ፡ምሥዋዕ፡ Hebr. 9, 1 ant.; etiam omisso objecto: እመ፡·ብከ፡ ἐὰν ἔχῃς, Sir. 13, 5; Matth. 1, 18. 13, 12; Marc. 4, 25. B) cum pron. suff. tertiae pers. Sing. m. conjunctum, sc. ቦ፡ et ቦቱ፡ significat: *est, exstat, praesto est, adest* (ثَمَّ, [illegible]; gramm. § 167, 1, b; § 192, 1, b). 1) c. c. Nom. vel Acc.: ቦኑ፡ሬእዩ፡ዝየ፡ εἰ ἔστιν ἐνταῦθα ὁ βλέπων; 1 Reg. 9, 11; ቦቱ፡·ኀቤነ፡ማዕረ፡ Gen. 24, 25. 23; መጠነ፡ቦ፡ውስተ፡እዴከ፡ *quamdiu* (aliquid) *in manu tua est* Prov. 3, 27; ቦ፡ጠቢብ፡ Ps. 13, 3. 57, 11; 2 Reg. 9, 1; Jud. 18, 14; Ruth 3, 12; Num. 13, 20; Matth. 19, 12; Joh. 14, 2. 2) creberrime seq. pron. relat. a) ቦ፡ዘ፡, ቦ፡እለ፡ *est qui, sunt qui, quidam:* ቦ፡ዘይስሕት፡እንዘ፡ ኢይፈቅድ፡ Sir. 19, 16. 27. 20, 5—12; ቦ፡እለ፡ Prov. 13, 7; ቦ፡ዐርክ፡ዘጸላኢ፡ይከውንከ፡ Sir. 6, 9. 37, 1. 2. 4; Gen. 14, 13; Matth. 16, 28; ወቦ፡ዘአአምንኒ፡ καὶ μέρος τι πιστεύω 1 Cor. 11, 18. α) bis pluriesve repetitum significat: *alius — alius:* ቦዘ፡ — ወቦ፡ዘ፡ Matth. 13, 4—9; 4 Esr. 14, 29; ቦ፡እለ፡ — ወቦ፡እለ፡ Sir. 36, 12. 44, 8. 9. 48, 16; Phil. 1, 15; Sx. Ter 1 Enc. β) እመቦ፡ዘ፡ *si quis* vel *num* (*an*) *quis:* ወእመቦ፡ ዘመጽአ፡·ኀቤከ፡ Jud. 4, 20; Jac. 5, 19; 1 Joh. 2, 1; ኀሥሡ፡እመቦ፡ዘይገብር፡ፍትሐ፡ Jer. 5, 1. b) ቦ፡እመ፡ *nonnunquam, interdum,* et repetitum: *modo — modo* Chr. Ta. 10; 2 Reg. 11, 25. c) ቦ፡·ኀበ፡ *alicubi, uspiam* Hebr. 2, 6; ቦ·ኀበ፡ይቤ፡ቀዱስ፡መጽሐፍ፡ Cyr. c. Pall. f. 69. 70; Cyr. ad Jh. f. 15; repetitum: *modo — modo, aliâs — aliâs* Hen. 89, 41; Marc. 4, 8 rom.; Luc. 8, 8 rom. d) ቦ፡ሶበ፡ *aliquando* ποτέ Jes. 41, 7. e) ቦ፡ከመ፡ *est quod* vel *accidit ut*, Ex. 1, 10; እመቦ፡ከመ፡ይገብር፡ εἰ ποιήσει Jer. 21, 2; 2 Reg. 18, 3; idem significat f) ቦ፡ዘ፡, ut: እመቦ፡ዘሐወጸኒ፡ Job 31, 14; እመቦ፡ዘስሕትኩ፡ *si est quod peccaverim* 6, 24. 3) suffixis particulis interrogativis ሁ፡ et ኑ፡ frequentissime usurpatur a) vice particulae interrogativae: *numquid?* α) sive ቦሁ፡ vel ቦኑ፡ nudum, ut: Rom. 3, 29; Num. 11, 23; Ps. 76, 7. 8; ቦኑ፡በአተ፡ፈያት፡ውእቱ፡ቤትየ፡ Jer. 7, 11. 5, 22; Jes. 28, 24. 36, 12; Job 6, 5. 7, 16. 8, 3. 15, 7; ቦኑ፡ኢ፡ — ወቦኑ፡ኢ፡ Jes. 59, 1. β) sive seq. ዘ፡, ut Jud. 4, 20; Ex. 5, 5; Ruth 1, 11; ቦሁ፡ዘሰአልኩክሙ፡ μή τι ὑμᾶς ᾔτησα; Job 6, 22. b) sequentibus variis adverbiis et adjectivis relativis, ut: ቦሁ፡አመ፡ ነገሩክሙ፡ *num unquam?* Jes. 45, 21; ቦሁ፡·ኀበ፡ይሰወሩ፡ እምኔየ፡ *num uspiam?* Jer. 23, 24; ቦሁ፡ vel ቦኑ፡ዘ፡ *num quis?* ut: ቦኑ፡ዘየሀይድ፡ μὴ λήψεταί τις Jes. 49, 24; ቦሁ፡ዘተርፈ፡·ኀቤከ፡ Am. 6, 10. — Vid. etiam አልቦ፡ et እንበየ፡፡

በበ፡ sive በ፡ duplicatum (cfr. ለለ፡ et ዘዘ፡), praep. (et separabilis, et voci sequenti praefixa), quae vim distributionis habet, ἀνά vel κατά c. Acc., *per, secundum, singuli, -tim, -atim* (gramm. § 159, g). Non ibi tandum usurpatur, ubi simplex praep. በ፡ ipsa constructione postulatur, sed aliâs quoque: በበ፩እምኔሆሙ፡ *per singulas earum* Hen. 34, 2; በበምድሮሙ፡ወበበነገሮሙ፡ወበበነገዶሙ፡ *singuli in suis terris et cum suis linguis et gentibus* Gen. 10, 5. 7, 14. 1, 11. 12; Ex. 6, 14. 19; Num. 1, 18 seq.; Jes. 19, 13; በበነገረ፡በሐውርቲሆሙ፡ Esth. 3, 12; በበአስማቲሆሙ፡ Sir. 46, 11; በበዓመት፡ *singulis annis, quotannis* 1 Reg. 7, 16; Deut. 14, 22. 23; Hebr. 9, 25; *per singulos annos* 4 Esr. 3, 59. 60; በበ፡በዓል፡ Matth. 27, 15; በበነግህ፡, በበሰርክ፡ Ex. 30, 7. 8; በበጽባሕ፡ 1 Par. 9, 27; በበ፡ጊዜሁ፡ Ps. 103, 28; በበ፡ዲናር፡ለለ፡ዕለት፡ *singulis denariis singulis diebus* Matth. 20, 2; አቀምዎሙ፡በበ፩ *singulatim* Dan. ap. 1, 52; በበዚአነ፡ሐለምነ፡ *quivis suum* (*somnium*) *somniavimus* Gen. 41, 11; ነሥኡ፡በበዲናር፡ *acceperunt singuli denarium* Matth. 20, 9. 10; በበ፡መለሊት፡ *membratim* Ex. 29, 17; መተሩ፡ሥጋሃ፡በበ፡ምታር፡ Sx. Masc. 29; በበ፡ክፍሉ፡ *secundum partes suas* Hen. 90, 41; በበንስቲት፡ *sensim, paulatim* Act. 18, 23 Platt; በበሕቅ፡ Sap. 12, 2 et በበሕቀ፡ Deg. Creberrime ante nomina numeralia: በበ፡ክልኤቱ፡ ፩፩በበ፡ዚአሁ፡ δύο δύο ἓν κατέναντι ἑνός Sir. 36, 15; በበክልኤቱ፡ *bini* Luc. 10, 1; Gen. 45, 22; ይበሉ፡በበ፩ *dicant singuli* Matth. 26, 22; በበ፡ዐሠርቱ፡ *deni* Jud. 20, 10; በበስሱ፡ *seni* 2 Reg. 21, 20; 1 Par. 20, 6; በበ፡ምእት፡ወበበ፡ኀምሳ፡ *per centenos et quinquagenos* Marc. 6, 40; ሰብዓ፡በበ፡ ስብዕ፡ *septuagies septies* Matth. 18, 22.

·ብህለ፡ I, 1 [amh. ብለ፡ Isenb. grammar p. 136; sine dubio id. q. [illegible] (cfr. ·ብሃል፡ et قَال); Arabice occurrit quidem بَهَل, sed significat *maledixit*, VIII *supplex fuit* in oratione (መሐለ፡ ማሕለለ፡)]; Perf. nonnisi apud scriptores inferioris aevi usitatum est, ex. gr. in Chr. crebro, ut: ·ብህለ፡ካልአ፡ *aliud quid dixit* Chr.; በከመ፡·ብህልከ፡ *ut dixisti*, ibid.; ዘ·ብህልዎ፡ *quod ei dixerunt* Lud. comm. hist. p. 499; vice Perfecti frequentant (abjecto ል፡) ይቤ፡ ትቤ፡ ትቤ፡ ትቤሊ፡ እቤ፡ ይቤሉ፡ ይቤላ፡ ትቤሉ፡ ትቤላ፡ ንቤ፡; sed ante pron. suff. ል፡ abjectum resumitur

ይቤለኒ፡ እቤሎ፡ caet. (gramm. § 92. § 152); Imperf. ይብል፡ (ትብሊ፡, ይብሉ፡ caet.); Subj. ይበል፡, Imprt. በል፡, Inf. verb. ብሂል፡ (ut: ከመዝ፡ ብሂሎ፡ 1 Esr. 3, 23; 4 Esr. 3, 38); Inf. nom. ብሂል፡ (ut: ብሂለ፡ ይብሉ፡ Jer. 38, 23; 4 Esr. 4, 41; Matth. 3, 9, etiam in Pl. ብሂላት፡ *verba* Lud.; ብህሎ፡ (Asc. Jes. 5, 9), ብሂሎት፡ (ut: ኢትክል፡ ብሂሎቶ፡ Dan. ap. 13, 24; Gen. 18, 30; Ruth 1, 18). 1) *dicere:* ውእቱ፡ ይቤ፡ ወኮኑ፡ Ps. 32, 9; ከመዝ፡ ይቤ፡ እግዚ"፡ Jes. 43, 1. 49, 5; Jer. 4, 3; በል፡ 3, 12; በሊ፡ እኅቱ፡ አነ፡ Gen. 12, 13; 4 Esr. 3, 40. 10, 26; እንዘ፡ ይብል፡ *dicens* Matth. 3, 14. 23, 1; ርኢኩኑ፡ ምንተ፡ ይትናገር፡ ዝንቱ፡ ሕዝብ፡ ለብሂል፡ Jer. 40, 24 vrs. alt.; plura exempla innumeris in locis obvia non est quod afferamus. C. c. Acc. prs. (*alicui*), ut: ይብለከ፡ ምንተ፡ ትቤ፡ Sir. 22, 8; በለኒ፡ ኢትፍራህ፡ Thren. 3, 56; በሎሙ፡ Hez. 14. 4; Matth. 3, 7. 9. 15; ሰላም፡ እብል፡ አርያኖስሃ፡ ቀሲስ፡ Sx. Tachs. 15 Enc.; c. Acc. rei: ዘንተ፡ ብሂሎ፡ አርመመ፡ Clem. f. 65; Tob. 14, 11; ለመንት፡ ትብለኒ፡ ዘንተ፡ ነገረ፡ 1 Reg. 9, 21; Ex. 22, 28. a) Sequitur α) plerumque oratio directa, ut Matth. 4, 3. 4. 6. 7; ኢትበሎ፡ ብፁዕ፡ μὴ μακάριζε αὐτόν Sir. 11, 28; እለ፡ ይብልዎ፡ ለሠናይ፡ እኩይ፡ (v. እኩየ፡) Jes. 5, 20. β) rarius oratio obliqua, sc. Subj. verbi, non tantum ubi quis dicit, se aliquid facere velle vel facturum esse, ut: እንተ፡ ይቤ፡ ይግበር፡ ἣν εἶπε ποιῆσαι Ex. 32, 14; Judith 16, 4, sed etiam ubi quis dicit, aliquid esse: መኑ፡ ይብልዎ፡ ይኩን፡ ሰብእ፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Matth. 16, 13. γ) perraro Acc. Inf.: መኑ፡ (v. መኑ፡) ትብሉኒ፡ ከዊነ፡ *quem me dicitis esse?* Matth. 16, 15. b) Hoc verbum in extrema oratione, quam quis dicit, collocare licet, ut: እፎ፡ እንከ፡ ተሣሀለኒ፡ ትብሎ፡ ለእግዚ"፡ *quomodo igitur Deo „propitius mihi esto“ dices?* Sir. 28, 3. 22, 8; Jes. 58, 9; 1 Esr. 4, 7—9; Judith 13, 3; Dan. ap. 13, 24; Rom. 9, 7; 1 Cor. 10, 8—10; crebro in libris prophetarum (sicut נְאֻם יְהוָה), ut Jes. 48, 22. 58, 6. c) Non de personis tantum praedicatur, sed etiam de libris et literis, et verbis, ubi Latini utuntur *dictum* vel *scriptum est* (*in* libro, vel verba) *haec sunt:* ወይብል፡ መጽሐፉ፡ ላሕ፡ ወብካይ፡ ወወይሌ፡ Hez. 2, 10; ከመዝ፡ ትብል፡ መጽሐፉ፡ 2 Esr. 4, 11. 16, 6; ጽሑፍ፡ ዘይብል፡ Luc. 4, 1; Marc. 15, 26; 4 Reg. 5, 6; ከመዝ፡ ይብል፡ ቃለ፡ መጽሐፍ፡ 3 Reg. 21 (20), 9; ኢታስምዖ፡ ቃለ፡ ዘይብል፡ ረሐቁ፡ እምኔየ፡ አላ፡ አስምዖ፡ ቃለ፡ ዘይብል፡ አገብር፡ ኄር፡ ወምእመን፡ Genz. f. 80; ita, ubi scriptura sacra allegatur: ከማሁ፡ ይቤ፡ መጽሐፍ፡ Rom. 9, 33. 11, 26. 15, 3; 1 Cor. 10, 7; Clem. f. 92. 94; በከመ፡ ይቤ፡ ወንጌል፡ ቅዱስ፡ Sx. Sen. 24. d) Memorabilis est usus Infinitivi ብሂል፡, ubicumque verba orationis vel singula vocabula aliis exponuntur: እስመ፡ ብሂሎቱ፡ አመ፡ አብአ፡ ለበኵሩ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ዝብሂል፡ አመ፡ ኮነ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ብሂል፡ Chr. ho. 3; ኬፉ፡ ብሂል፡ በነገረ፡ ዕብራዊያን፡ ኰኵሕ፡ ብሂል፡ *„Cephas“ dicere in lingua Hebraeorum* (est), *„petra“ dicere* i. e. Cephas significat petram Clem. f. 86; ተልሚድ፡ ዝውእቱ፡ ረድእ፡ ብሂል፡ ዘበትርጓሜሁ፡ f. 152; እስመ፡ ጻዶቅ፡ ብሂል፡ ጽድቅ፡ ብሂል፡ Chr. ho. 12; etiam: ዘ፡— ብሂል፡ *quod — significat* Gen. 19, 37; ዝውእቱ፡ ብሂል፡ *id est* Matth. 27, 46, vel ዝብሂል፡ — ውእቱ፡ Sx. Haml. 7; vel ዝ ብሂል፡ *hoc est (sive)* Chr. ho. 8; vel ብሂል፡ nudum (postpositum), ut: ሰመየ፡ አቤኔዘር፡ እብነ፡ ረድኤት፡ ብሂል፡ *nominavit eam Abenezer i. e. lapidem auxilii* 1 Reg. 7, 12; Marc. 3, 17. 5, 41; Hebr. 7, 2. 2) perraro: *loqui,* Jos. 22, 7; ኢትብል፡ በትእምርታት፡ *ne loquaris e signis* i. e. ne divines e prodigiis, Lud. e Syn. (Can. Clem. 8). 3) *dicere* i. e. *appellare, nominare, vocare,* c. dupl. Acc.: ወልደ፡ እግዚ"፡ ይብል፡ ርእሶ፡ Sap. 2, 13; Judith 3, 8; 1 Reg. 9, 9; 2 Reg. 20, 21; Apoc. 2, 2. 20; ለኪ፡ ይደሉ፡ ብሂለ፡ እምነ፡ ወብሂለ፡ እግዚእትነ፡ Org. 4) *jubere,* seq. ከመ፡ c. Subj., ut: ይቤለነ፡ ከመ፡ ንእስር፡ ኵሎ፡ Kuf. 10; 1 Reg. 19, 1; 2 Reg. 1, 18; Matth. 4, 3, vel seq. Subj., 4 Esr. 10, 65. 67 var.; Judith 5, 9. 13, 3; Dan. ap. 1, 17; Hez. 33, 8. 5) a) አሆ፡ ብሂል፡ *obtemperare, annuere* Sir. 13, 9; Jac. 4, 7; በእንተ፡ አሆ፡ ብሂሎቱ፡ ወትሕትናሁ፡ *ob ejus obedientiam et submissionem* Phlx. 129 (vid. አሆ፡). b) እንብየ፡ ብሂል፡ *nolle, abnuere, recusare* Jac. 4, 7 (vid. እንብየ፡). c) ጸጥ፡ ብሂል፡ *obmutescere, silere* Job 33, 31; 4 Esr. 4, 42 (vid. ጸጥ፡). d) ባሐ፡ ብሂል፡ *ave dicere, salvere jubere* vid. ባሐ፡. — Alias significationes non est, quod statuamus, quamquam latine nonnumquam vertere licet a) *respondere* ut Matth. 4, 10. 8, 7. 14, 17. b) *interrogare* ut Matth. 9, 14. 15, 1. c) *contra dicere, opponere* vel *occurrere* verbis ut Rom. 10, 18. d) *putare, opinari, sibi videri:* ዘይብል፡ ኢአበስኩ፡ ὃς δοκεῖ μὴ ἁμαρτάνειν Prov. 28, 23; ዘይብል፡ ርእሶ፡ ጠቢበ፡ (vid. n. 3) δόξαντα παρ' αὐτῷ σοφὸν εἶναι 26, 12.

አበለ፡ (pro አብህለ፡) II, I, Subj. ያብህል፡ et ያብል፡ *dicere facere;* usitatum in phrasi: አሆ፡ አበለ፡ c. Acc. *annuere facere, in suam sententiam perducere, persuadere,* Matth. 27, 20 seq. ከመ፡ c. Subj.; 4 Esr. 3, 59; ስእነ፡ አሆ፡ አብሎቶ፡ Sx. Tachs. 5; ኅለየ፡ ከመ፡ እሙ፡ አሆ፡ አበለቶ፡ ለተወክፎ፡ ትእዛዝ፡ Jsp. p. 290; አንጠይዎ፡ ከመ፡ አሆ፡ ያብልዎ፡ p. 308; አሆ፡ በልኒ፡ ወአሆ፡ አብልዮ፡ Org.

ተብህለ፡ III, 1 *dici,* (*pronuntiari, narrari* vel *referri*), Jos. 24, 27; Hen. 62, 3. 91, 17; Matth. 24, 15; Luc. 4, 12; ምንትኒ፡ ሐሰት፡ እምልሳነ፡ ንጉሥ፡ ኢይትበሀል፡ Prov. 24, 23; (formula absolutionis) ይትበሀል፡ በዚማ፡ ግንዘት፡ Genz. f. 44. 124; c. ለ፡ prs. (*alicui*) Kuf. 14; Num. 23, 23; seq. ከመ፡ c. Verb. fin. Phlx. 72; vel እስመ፡ c. Verb. fin. Jsp. p. 280. 328. a) *nominari, appellari, vocari (inscribi)* seq. Nom. vel Acc. praedicati: ዘሀሎ፡ ይትበሀል፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ወልድ፡ Asc. Jes. 8, 25. 9, 5. 13. 10, 6. 7; መጽሐፍ፡ ዘይትበሀል፡ ፊውስ፡ መንፈሳዊ፡ F. M. f. 119; እስመ፡ ኀሊና፡ ጽቡስ፡ ምኑነ፡ ይትበሀል፡ Sap. 2, 11. b) *annuntiari* vel *promitti:* ዮኀጥእ፡ ብፅዓን፡ እንተ፡ ተብህለት፡ ለሕዙናን፡ (Matth. 5, 4) Phlx. 79. c) *mandari, juberi:* ተብህለ፡ ለቀደምት፡ Matth. 5, 21. 27; ተብህለ፡ ሎቱ፡ ይግበር፡ Kuf. p. 27; seq. ከመ፡ c. Subj. Hen. 58, 5.

ተባሀለ፡ III, 3 (crebro ተበሀለ፡ scriptum) 1) *sibi invicem* (alios aliis) *dicere, colloqui, conferre sermones* Gen. 11, 4; 2 Esr. 14, 3; c. በበይናቲሆሙ፡ Gen. 42, 21; Num. 14, 4; Jud. 6, 29. 10, 18; 1 Reg. 10, 11; 1 Esr. 3, 4; Jon. 1, 7; Judith 7, 4. 10, 19; c. ምስለ፡, ut: ተባሀሉ፡ ፩ምስለ፡ ካልኡ፡ Gen. 11, 3. 37, 19; c. Acc.: እለ፡ ይትባሀልዎ፡ ለፈርዖን፡ οἱ διαλεγόμενοι πρός Ex. 6, 27. a) *colloqui et convenire* de re: ተባሀሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ ከመ፡ የሀበ፡ Kuf. p. 104. b) *conclamare* et *acclamare:* ወተባሀሉ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ἐφώνησε 1 Esr. 4, 41. 2) *contendere* verbis, *disceptare, disputare, contradicere, obloqui:* 3 Reg. 3, 22; ተባሀሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ Marc. 4, 41. 9, 34; ኢትትባሀል፡ ወኢትንብብ፡ እኩየ፡ ላዕለ፡ ርእሰ፡ ሕዝብከ፡ F. M. 20, 1; c. Acc. prs.

(Ex. 6, 27;) Judae 9 (et c. በእንተ፡ rei); ተባህሎትክሙ፡ αἱ ἀντιλογίαι ὑμῶν Deut. 1, 12.

ብሁል፡ part. *dictus:* አላ፡ብሁል፡ሊተ፡ከመ፡አነ፡ዘእሁብ፡ Chr. ho. 10.

ባህል፡ subst., Pl. **ባህላት፡** 1) *dictum, effatum, vox, oratio, propositio (thesis):* ክሡትከ፡ባህለ፡መጻሕፍት፡ክዱን፡ *dicta scripturae arcana* Sx. Ter 9 Enc. (Lud. ባዕለ፡!); ወከዐበ፡ይቤ፡አባ፡ቄርሎስ፡በውስተ፡፩እምባህላት፡ F. M. 22, 4; Phlx. 48; Chrys. et Abush. creberrime; Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 19; d'Abbadie cat. p. 41; de orationibus philosophorum et sophistarum, Cyr. c. Pall.; ባህለ፡ብከይ፡ሰሚዖ፡ *voce fletus audita* Enc. Teq. 1. 2) *contradictio, contentio, disputatio,* in malam partem Ps. 30, 26; in bonam, Epil. N. T. rom.

በሃሊ፡ n. ag., Pl. **በህልት፡**, 1) *dicens, dictitans, locutor:* ከመ፡ኢይኩን፡በሃሌ፡አነ፡አብዐልኩ፡አብራምሃ፡ Kuf. 13; ይቤ፡በሃሊ፡ *dixit aliquis* Chr. ho. 26; ወእመሰ፡ይቤ፡በሃሊ፡ Chr. Ta. 26 al.; በህልት፡ጽድቅ፡ Lud. e Mss. Colb. 2) **አሆ፡በሃሊ፡** *ad obtemperandum promtus, obsequiosus, morigerus, tractabilis,* εὐπειθής Jac. 3, 17; Deg.; Phlx. 99. 3) *orator* Jsp. p. 344.

መብህልት፡ subst. i. q. ባህል፡ Ssal. Req.

ብህመ፡ I, 1 [بهم X *obmutuit* أَبْهَمُ *mutus;* בְּהֵמָה *brutum;* vic. بَكِمَ et جَمَ] Subj. **ይብህም፡** *mutum esse, obmutescere:* ይኄይስ፡ብሂም፡እምነ፡ነቢብ፡በሐሰት፡ Fal. f. 15; ይብህም፡ Org. 3; ይብህም፡ልሳናት፡ (mortuorum) Genz. f. 89; terrore ብህመ፡ልሳኑ፡ Sx. Jac. 7; ብህመት፡ Gad. Ad. f. 11; ብህምኩ፡ κατενύγην (v. ደንገፅኩ፡) Dan. 10, 15.

ብሁም፡ part. *mutus:* ብእሲት፡ብህምት፡ወጽምምት፡ Sx. Haml. 8.

በሃም፡ adj., Pl. **በሃማን፡** *mutus, elinguis, difficulter loquens:* ትከውን፡በሃመ፡ ἀποκωφωθήσῃ Hez. 3, 26; ኢትከውን፡እንከ፡በሃመ፡ 24, 27; ἄλαλος Ps. 37, 14; Marc. 7, 37. 9, 17; ἄλογος Ex. 6, 12; በሃም፡ወጽሙም፡ δύσκωφος καὶ κωφός 4, 11; κωφός Marc. 7, 32; Luc. 1, 22; μογιλάλος Jer. 35, 6; σιωπῶν Luc. 1, 20; በሃማን፡ Clem. f. 233 (vid. sub ላዕላዕ፡); c. c. እምነ፡ negativo: ከነ፡ጽሙመ፡ወበሃመ፡እምአውሥኦትክሙ፡ Genz. f. 121; በሃም፡ወጽሙም፡እምናገሮትክሙ፡ f. 120. — *Voc. Ae.:* በሃም፡ስጉም፡ዘ፡ድዳ፡

ብህመት፡ n. act. *conditio muti, loquendi impotentia:* ብህመተ፡ልሳን፡ M. M. f. 41. 228; ተፈትሐት፡ልሳኑ፡እምብህመት፡ Sx. Sen. 30.

ብሂሞት፡ vel **ብሔሞት፡** n. prgr. sc. בְּהֵמוֹת *behemoth* i. e. *hippopotamus* (una e bestiis libri Jobi C. 40 ingentibus, de qua varias fabulas finxerunt Judaei) Hen. 60, 8; 4 Esr. 4, 56. 58. — *Voc. Ae:* ብሔሞት፡ወሌዋታን፡ዘ፡አክይስት፡ዘሀለዉ፡በጽንፈ፡ውቅያኖስ፡እንዘ፡የዐውድዎ፡ለምድር፡ከመ፡ሕልቀት ።

ባህነነ፡ quadrl., ut videtur *vacuum, inanem esse* [quare referendum videtur ad بَهِيَ, بَهَا, בהה].

ተባህነነ፡ III, 1 *se inanem praebere, irritum reddi:* ሊተ፡ይኄይሰኒ፡ሞት፡እምይትባህነኒ፡ምዝጋናየ፡ ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ 1 Cor. 9, 15 (Platt); repetitum est Masc. 5 Enc. — *Voc. Ae.:* እምይትበሐነነኒ፡ዘ፡ኪጠፋብኝ፡, *aliud:* ኪባክንብኝ ።

ብህኑን፡ part. *vacuus, inanis, vanus:* ይሜህሩ፡ብህኑነ፡ሥጋዌ፡ዘእንበለ፡ዕምረት፡መለኮት፡ M. M. f. 86; c. c. እምነ፡, ut: ኢብህኑን፡ትስብእቱ፡እምድማሬ፡መለኮቱ፡፤ ኢብሕትው፡መለኮቱ፡እምትስብእቱ፡፤ እግዚ"፡ከነ፡ሰብአ፡ወሰብእሰ፡አድምዐ፡ከዊነ፡እግዚ"፡ M. M. f. 153; scriptura sacra ቃላተ፡ሕስወ፡ወብህኑነ፡ታርኢ፡ τὸν λόγον (eorum) ἀδρανῆ καὶ ἀσύφηλον ἀποφαίνει, Cyr. c. Pall. f. 66. — *Voc. Ae. ad Cyr.:* ብህኑን፡ዘ፡ሐውታታ ።

ባህድ፡ subst. dubium; sec. Ludolfum nomen diei jejunii, quod observatur in vigilia Epiphaniorum, ut: ሰላም፡ለጾመ፡ዕለት፡ዋሕድ፡፤ ዘስሙ፡ባህድ፡ Enc. Ter 10; vid. etiam Lud. comm. hist. p. 430. At Sx. Tubingense exhibet ዘስሙ፡ገሃድ፡, quod melius quadrat.

በል፡ *non* vid. sub እንበለ፡; **በል፡** *dic* vid. sub ብህለ፡

በለለ፡ rad. inus., cui potestas *separandi* et *sejungendi* infuisse videtur (cfr. بَلَّ *disgregatus ac dispersus fuit,* ذو بِلَّى *separatus a suis;* vicinum בָּדַד, بَرَّ VIII et بَلَتَ).

መበለት፡ subst. (gramm. § 127, 1, a), Pl. **መበለታት፡** 1) *viduitas, conditio viduae, viduatus:* ኮሎ፡መዋዕለ፡መበለታ፡ ἡμέρας χηρεύσεως αὐτῆς Judith 8, 6; ለብሰት፡አልባሰ፡መበለታ፡ 8, 5. 10, 3; Gen. 38, 14. 19. 2) fem. *vidua:* ኢይከውን፡መበለተ፡ Jer. 47, 8. 9; መካን፡ወመበለት፡ 49, 21; Thren. 1, 1. 5, 3; Prov. 15, 25; Ex. 22, 23; Lev. 21, 14; Num. 30, 10; 2 Reg. 13, 20; Jer. 15, 8. 18, 21; Hez. 22, 25. 44, 22; Ps. 108, 8; Judith 8, 4. 9, 4; Matth. 23, 13; Marc. 12, 40; Luc. 4, 25; Apoc. 18, 7; መዓስብ፡ወመበለታት፡ Did. ed. Platt p. 124; Lit. 175, 1; መበለት፡እቤር፡ F. M. 5, 7. 3) *vidua ecclesiastica,* (*diaconissa* secundum 1 Tim. 5, 9 seq.) 1 Tim. 5, 11; Did. 14; vid. etiam Platti annotationes ad suam Did. editionem p. 116 l. 7; (alias ማዕሰብ፡ q. v.); *virgo monialis:* መነኮሳት፡ወመበለታት፡ Enc. Mar. 27. — *Voc. Ae.:* መበለት፡ዘ፡ሴሰና፡; *aliud:* መበለት፡መዓስብ፡ብ፡ጋለሞታ ።

መበልና፡ subst. *viduatus* Kuf. p. 142 ann. 10.

አብለሊት፡ (sec. Th. P.), **አብላሊት፡** (sec. Lud. et Isenb. in lex. amh.), subst. amh., *species cardui* (*urtica minor* secundum Th. P.): አብላሊት፡ሥርው፡ M. F. — Vid. አበርበሬ ።

በልሐ፡ rad. inus., vicina est መልኀ፡ q. v.

ባልሐ፡ I, 3 *eripere* alqm e periculo, *liberare, servare:* ይባልሖ፡ለንጹሕ፡ Job 22, 30; Jes. 25, 4. 31, 5. 48, 17; ኢይክልዎ፡ባልሖ፡ 50, 2. 58, 6; Kuf. 1; Ps. 70, 1; c. Acc. prs. et እምነ፡ periculi, Kuf. 22. 48; Jer. 15, 21. 49, 11; Dan. ap. 3, 65; Ps. 17, 51. 52. 58, 2. 139, 1; Matth. 6, 13; ለባልሖትየ፡ Enc. Teq. 24.

ተባልሐ፡ III, 3 pass. *eripi, liberari:* ኢይትባላሕ፡ዘተመንደበ፡ Jes. 8, 22; c. እምነ፡ Koh. 7, 26; Herm. p. 22; ፫ደቂቅ፡አለ፡ተባልሑ፡እምእቶነ፡እሳት፡ Mavâs. n. 24.; Org.

አስተባልሐ፡ IV, 3 *eripiendum curare, liberari jubere:* እስመ፡ኢያስተባልሖ፡እግዚ"፡ Macc. f. 21.

ባልሖት፡ n. act. *liberatio*, Lud. affert ex Enc. Teq. 24, sed Sx. Tubing. meliorem lectionem **ባልሖት፡** (Infin.) exhibet.

ባላሒ፡ n. ag. *liberator* (*,servator, vindex*): **ባላሒ፡ወመድኅኒን፡** σωτὴρ καὶ λυτρωτής Cyr. c. Pall. f. 91; Deus **ባላሒ፡ነፍሳን፡** Lit. 162, 4; Genz. f. 139; Deus **ባላሒ፡ለእጓለ፡ማውታ፡** Kid. f. 17.

መባልሒ፡ part. c. term. adj., f. **መባልሒት፡**, *liberator* seq. **እምነ፡** Org.

ባልሐ፡ *acutum esse* vid. sub **ባልኀ፡**

ቤልሖር፡ n. prgr. βελίαρ, nomen Satanae 2 Cor. 6, 15; Kuf. p. 4 et 61; II Can. Ap. 44.

ቢሉር፡ subst., nomen gemmae, sc. *beryllus*, etiam *crystallum* [بَلُّور, ܒܠܘܪܐ] Kebr. Nag. 17.

በለስ፡ subst. [بَلَس, בֹּלֵס], m. et fem. (ut Jud. 9, 10. 11; Hab. 3, 17; Jes. 28, 4; Marc. 11, 13), coll. et sing., Pl. **በለሳት፡** (Jer. 24, 3 var.; Rel. Bar.) et **አብላስ፡** (M. M. f. 268; Rel. Bar.; Org.) 1) *ficus* a) arbor Jud. 9, 10. 11; Num. 13, 23; Deut. 8, 8; Kuf. 13; **በለስ፡ኢትፈሪ፡** Hab. 3, 17; **ዘተከለ፡በለሰ፡ይበልዕ፡ፍሬሃ፡** Prov. 27, 18; Cant. 2, 13; Jes. 36, 16; Hos. 2, 14; Joel 1, 7; Mich. 4, 4; Zach. 3, 10; Jac. 3, 12; Matth. 21, 19; Marc. 11, 13; **ቈጽለ፡በለስ፡** Kuf. 3; Jes. 34, 4; συκεών *ficetum* Jer. 5, 17; Am. 4, 9. b) fructus Jes. 28, 4; 2 Esr. 23, 15; Jac. 3, 12; **ረከቡ፡በምሥያጥ፡በለሰ፡ሐዲሰ፡ወተሣየጡ፡እምኔሁ፡** Sx. Haml. 24; **ረከበ፡ዘኮነ፡በለሳተ፡** (v. **በለሰ፡**) **ሐዲሳነ፡** Rel. Bar.; παλάθη (*massa ficuum aridarum*) Judith 10, 5; **ዐጽቀ፡በለስ፡** παλάθην σύκων 4 Reg. 20, 7; Jes. 38, 21; Jer. 24, 1; **በለሰ፡ማእረር፡** τὰ σῦκα τὰ πρώιμα 24, 2. 2) *sycaminus, sycomorus* a) arbor (aliâs **ሰግላ፡**) Ps. 77, 52; **ዕፀ፡በለስ፡** 2 Par. 9, 27. b) *sycaminum* fructus Am. 7, 14; **አልቦ፡በለስ፡ውስተ፡ሰግላ፡** Jer. 8, 13 (sed Gr. habet σῦκα ἐν ταῖς συκαῖς).

በለሳን፡, etiam **በልሳን፡በለሶን፡**(**በለስን፡** Jsp. p. 310), subst., [بَلَسَان, בָּשָׂם] *balsamum* a) arbor balsamifera: **ዝንቱ፡በለሳን፡ዘተከልናሁ፡** (nos, sc. Christus infans cum parentibus, in Aegypto) **ይነብር፡ዝየ፡እስከ፡ለዓለም፡** Sx. Genb. 24; **ቈጽለ፡በለሶን፡ከደነቶ፡እሙ፡** Deg. b) aroma et unguentum: μύρα Hez. 27, 17; *chrisma* ἅγιον μύρον, quo baptizati ungebantur: **ቅብአ፡በለሳን፡** Did. 17; Clem. f. 227; **በለሳን፡** f. 228; **ቅብአት፡በለሳን፡** et **በልሳን፡** Const. Ap. 39; **በእንተ፡በለሳን፡ወዕጣን፡** Lit. 175, 3; aliâs distinguitur a myro: **ተኀትም፡ገጹ፡**(**ለበድን፡**)**በቅብአ፡በለሳን፡ወእመ፡ከህነ፡በሜሮን፡** Genz. f. 13.

በለቅ፡, **ባለቅ፡**, **ባላቅ፡** subst., Pl. **አብላቅ፡** 1) *marmor* [بَلَق] Apoc. 18, 12; Cant. 5, 15; (unde hausit Paulus hanc sapientiam:) **እምኅበ፡አብላቅኒ፡አው፡እምኅበ፡አእባን፡ወእምእስተ፡አባግዕ፡አው፡እምሥያጥኒ፡** ἀπὸ τῆς σμίλης καὶ τῶν δερμάτων ἢ τοῦ ἐργαστηρίου; Chr. ho. 1; **ባላቅ፡** (v. **በለቅ፡**) **ቀድው፡** ὄνυχι τιμίῳ Job 28, 16 (Nescio an hoc loco Aethiopes aroma intelligant; in Voc. Ae. enim **ባላቅ፡** inter nomina **ሽቱ፡** recensetur). 2) Πλάκες *tabulae* lapideae Mosis appellantur **፪ አብላቅ፡** 2 Par. 5, 10; **ሰሌዳተ፡አብላቅ፡** M. M. f. 67.

በልቀም፡ n. prgr. sc. بَلْغَم *phlegma, temperamentum phlegmaticum* Fal. f. 16 (vid. sub **እንሳሕስሐ፡**, supra col. 327.)

በልበለ፡ rad. inus., quae e **በለየ፡** potius derivanda quam ad בִּלְבֵּל ܒܰܠܒܶܠ referenda videtur; *Rad. Abb.*: **በልበለ፡ዘ፡አረጀ፡** ።

ብልባሌ፡ vel **በልባሌ፡** subst. *vestis detrita, vilis, pulla* (*saccus*): **ብልባሌ፡** ζῶσις σάκκου Jes. 22, 12; **አቅንተክሙ፡በልባሌ፡** (v. **ብል"፡**) **ውስተ፡ሐቌክሙ፡** Am. 8, 10; **አቅንቶሙ፡ብልባሌ፡** Teb. Tab. 4; Org. 7; Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.*: **ብልባሌ፡ዘ፡ጨርቅ** ።

ብልቲት፡ subst. ut videtur *pyrites, silex ignarius* vel *adamanteus* (secando aptus). *Voc. Ae.*: **እዝኅ፡እብን፡ብልቲትኒ፡** (v. **ብልትኒት፡**)**ዘ፡ብልጭት፡** [بَلَتَ secuit (بَرَتَ) aptum etymon praebet].

በልኀ፡ I, 1 [comparanda videntur מָרַח (מָלַח) *fricuit, trivit*, מָרַק fricuit, *polivit* metallum] *acutum esse*: **ኵናት፡ብልኂ፡** Hez. 21, 9. 10; **ወበልኀት፡ኵናት፡** 21, 11; Hebr. 4, 12; (Socrates interrogatus:) **ሚይበልኅ፡እሞሰርት፡ይቤ፡ውዴት፡** Fal. f. 29; de sonis: Ex. 19, 19.

አብልኀ፡ II, 1 *acuere, exacuere* Deut. 32, 41; **ኀጺን፡ለኀጺን፡ያበልኆ፡** Prov. 27, 17; **አብልኀ፡ጸራቢ፡ኀጺነ፡** Jes. 44, 12; Zach. 1, 21; trsl.: **ያበልኅ፡መዐቶ፡ሰይፈ፡መቃሬ፡** ὀξυνεῖ ὀργὴν εἰς ῥομφαίαν Sap. 5, 21; **አብልኁ፡ልሳኖሙ፡** Ps. 63, 3. 139, 3; Deg.

ብሉኅ፡ part. *acutus*: (**ኵናት፡**)**ብልኅት፡** Hez. 21, 14.

ብልኅ፡ subst. *acies, mucro, cuspis*: **ብልኀ፡ሰይፍ፡ትነድድ፡** Nah. 3, 3 var.; **ቀተሎሙ፡በብልኀ፡ሰይፍ፡** F. N. 46; Org. 1; Sx. Masc. 29; **በብልኀ፡ሰይፍ፡እሙንቱ፡ረከቡ፡አክሊለ፡** (martyres) Chr. Ta. 11; **ብልኀ፡ኵናት፡**(**ዘረገዘ፡ቦቱ፡ለንጊኖስ፡ለእግዚእነ፡**) Sx. Hed. 5; **በብልኀ፡ኵናት፡በገቦሁ፡ደጎጸ፡** Genb. 25.

በሊኅ፡ adj., Pl. c. **በላኅት፡**, m. **በሊኃን፡**, f. **በሊኃት፡** 1) *acutus*: **መላጼ፡በሊኅ፡** Ps. 51, 2; Sir. 21, 3; **ኵናት፡** Hez. 5, 1; **ሰይፍ፡** Apoc. 1, 16; **ማዕፀድ፡** 14, 14. 17; **ቀኖት፡** Act. 9, 5 Platt; **በሊኅ፡መዓብሊሆሙ፡** Jes. 5, 28; **ማዕበል፡በሊኅ፡** Jer. 9, 8; **ስብረተ፡ማህው፡በላኅት፡** Sir. 43, 19; **እእባን፡በሊኃት፡** Hen. 10, 5; **እእባን፡በላኅት፡** M. M. f. 43; **ኮያንው፡በሊኃን፡** Org.; trsl.: **በበሊኅ፡ልሳን፡** Sx. Mag. 4 Enc.; de voce: **ቃሉ፡በሊኅ፡ወቀጢን፡** Sx. Mag. 14; **በበሊኅ፡ዐይን፡ልብክን፡ትነጽሩ፡** Cyr. ad Reg. 27; de spiritu sapientiae ὀξύς Sap. 7, 22; **በሊኅ፡ኀሊና፡ለኰንኖ፡** ὀξὺς ἐν κρίσει 8, 11; **ብእሲ፡በሊኅ፡በምግባሩ፡** ὀξὺς ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ Prov. 22, 29. 2) *acer, vehemens, velox*: **ለቍጥዕ፡ወለበሊኅ፡መዓት፡** Prov. 27, 4; **በሊኅ፡እገሪሆሙ፡ለክዒወ፡ደም፡** Ps. 13, 6; Rom. 3, 15.

ብልኀት፡ n. act. *acies*: **ብልኀተ፡መብረቅ፡** Lit. Orth.

መብልኅ፡ subst. (sing. nondum repertum) Pl. **መባልኅት፡** *ferramentum* (*acutum* vel *acuminatum*): **ወእምዝ፡አዘዘ፡ንጉሥ፡ለነሃቢ፡ኀጺን፡ከመ፡ይግበር፡መባልኅተ፡ኰንኔ፡ግሩመ፡**, sc. **መላጺያተ፡ዘእሳት፡መቅሠተ፡መስብረ፡ርእስ፡መጥ**

ወዬ፡ክሣድ፡መኑሥሠ፡ስነን፡መውፅኤ፡ዐይን፡መስረፈ፡አንፍ፡መቅድሐ፡እዝን፡ፈታሒ፡መለያልይ፡መፍሐቀ፡ገበዋት፡ወመስብረ፡ብረክ፡ወመዋቅየ፡አምትንት፡ወሥርው፡ Sx. Ter 15 (paulo infra scriptum est **መበልዕት፡ዘኑኄ፡**).

በልኀ፡ *eripere* vid. sub **በልሐ፡**

ብሌን፡ subst. „*specillum* seu instrumentum, quo ad illinendos stibio oculos utuntur, arab. مِيلٌ, gr. μήλη, Th. P.“, Lud. (Caeterum videas Isenb. p. 84 sub **ብሌን፡**)

ብሌን፡, **በሊኖን፡**, **በሊኖ፡** n. prgr., sec. Lud. *tegumentum*, quo feminae in publicum egredientes caput et faciem tegunt; *supparum*; **በሊኖን፡** Syn. (ex auctoritate Gregorii Lud.); **ብሌን፡ዘዐምር፡** Abush. 50. — *Voc. Ae.*: **በሊኖ፡ዘ፡ጥቁር፡መንዲል፡፡**

በለን፡, **ባላን፡ በላን፡**, **በላኖ፡**, **በላኖን፡**, **ባላኖን፡** n. prgr., βάλανος, *quercus*: **ዕፀ፡በለን፡** Gen. 35, 8; Jud. 9, 6; Kuf. p. 52. 118.

ብለኔ፡ et **ብለኒ፡** n. prgr., βαλανεῖον, *balneum*: **ዘይትኄፀብ፡ምስለ፡አንስት፡በቤተ፡ብለኔ፡** Can. Laod. 29 (30); **ይበውእ፡ቤተ፡ብለኒ፡** Clem. f. 127; **ኢይበእ፡ቤተ፡ብለኔ፡** F. M. 26, 5; Did. 2; Abush. 50; Enc. Hed. 7.

በልዐ፡ I, 1 [בָּלַע (ܒܠܰܥ) بَلِعَ بَلْعَمَ *deglutivit, devoravit*; amh. **በላ፡**] Subj. **ይብላዕ፡** 1) *edere, comedere* a) de hominibus; absol.: Gen. 3, 17. 18, 8. 19, 3. 24, 33. 27, 4. 10; Jes. 29, 8; Judith 12, 9; 4 Esr. 10, 7; Ps. 21, 28; **ያደዊ፡ብዙኀ፡በሊዐ፡** Sir. 37, 30; Matth. 24, 38; Rom. 14, 6; **በሊዐ፡ወሰትየ፡** Koh. 5, 17; Job 1, 4; Jes. 22, 13; **ብላዕ፡በዐቅም፡** Prov. 25, 16; c. **እምነ፡** vel **እምውስተ፡** Gen. 2, 16. 17; Ex. 12, 43; Lev. 7, 21. 25, 22; Tob. 1, 10; Koh. 5, 18; 4 Esr. 9, 27; Hen. 32, 3. 6; c. Acc. Gen. 9, 4; Lev. 7, 15—25. 11, 2 seq.; Deut. 7, 16. 12, 15—18. 14, 23. 15, 20; Jud. 13, 16; Hen. 7, 4; Matth. 6, 25. 31. 12, 4. 15, 32; Joh. 4, 32. 6, 54—58; al. innumeris in locis; nonnumquam: edere terram, arborem al. i. e. fructum ejus comedere Jes. 1, 7; **በዕለት፡እንተ፡ትበልዕዎ፡(ለዕፅ፡)** Kuf. p. 19 ann. 10. In specie: **በልዐ፡እክለ፡** vel **ኅብስተ፡** i. e. *cibum sumere, prandere, coenare, epulari* Ex. 18, 12; 1 Reg. 20, 34; 4 Reg. 4, 8; Jer. 48, 1; Ps. 101, 5; Koh. 9, 7; Marc. 3, 20; Luc. 7, 33; Hen. 15, 11, passim **በልዐ፡** abs. ut Koh. 10, 16; Hen. 62, 14. b) de animalibus (*vesci*) Gen. 3, 14. 37, 20. 40, 19; Ex. 10, 5. 22, 4; Joel 1, 4; Hen. 86, 6. 89, 68 seq.; Matth. 13, 4; Marc. 4, 4; Apoc. 12, 4. c) de inanimatis (*absumere, consumere, vorare*), ut de igne: **በልዐቶሙ፡እሳት፡** Hos. 7, 7; Jes. 9, 18; Job 1, 16; Apoc. 20, 9; Hebr. 10, 27, gladio: **በልዐቶሙ፡መጥባሕት፡** Jer. 2, 30; Deut. 32, 42; de aerugine Jac. 5, 3, ira Ex. 15, 7; zelo Ps. 68, 12; Joh. 2, 17; morte Hen. 69, 11. 2) a) **በሊዐ፡ሥጋ፡ሰብእ፡** non tantum sensu proprio ut Jer. 19, 9, sed etiam trsl. usurpatur: *calumniari, accusare* (ut ܐܶܟܰܠ ܩܰܪ̈ܨܶܐ et أَكَلَ لَحْمًا): **በሊዐ፡ሥጋ፡ቢጽ፡በሐሜት፡** Clem. f. 118; Gad. Lal. b) *consumere* vel *absumere* alqm vel opes ejus: **በልዕዎ፡ለእስራኤል፡** Jer. 10, 25; **ይበልዑ፡ሥጋሆሙ፡ለሕዝብየ፡** Mich. 3, 3; pariter: **በልዐ፡ጥሪተ፡** Koh. 5, 10; Hen. 53, 2; Matth. 23, 13; Luc. 15, 30. c) *devorare*, ut **መጽሐፈ፡** Apoc. 10, 9. 10. d) *frui*: **ኢይበልዕ፡ሠናየ፡** Job 21, 25: Jes. 3, 10.

አብልዐ፡ II, 1 1) *comedendum dare, cibare*; abs. **ታበልዕኒ፡ወታሰትዩኒ፡** Sir. 29, 25; c. Acc. pers. **እመ፡ርኅበ፡ጸላኢከ፡አብልዮ፡** Prov. 25, 21; Matth. 25, 35; Rom. 12, 20; c. dupl. Acc.: 1 Cor. 3, 2; Num. 11. 4; **አብልዐኒ፡ዘብከ፡** Sir. 29, 26; **የኀሥሥ፡ሎሙ፡ዘያበልዮሙ፡** Job 39, 29; **አነ፡አበልዮሙ፡ጸዕረ፡** Jer. 9, 15; *devorandum dare*: **አብልዐኒያ፡ለይእቲ፡መጽሐፍ፡** Hez. 3, 2. 2) *ad edendum adigere* alqm: **ከመ፡ኢያብልዮ፡** Dan. 1, 8; vel *depascere sinere* c. dupl. Acc.: **ለእመ፡አብልዐ፡ገራህተ፡ሰብእ፡እንስሳሁ፡** Ex. 22, 4.

ተበልዐ፡ III, 1 *edi, comedi, exedi, devorari, consumi*: **ይትበላዕ፡እክል፡** Job 6, 6; Sir. 36, 23; **ዘኢይትበላዕ፡** *quod non edi potest* Jer. 24, 2. 3; **እስከ፡አመ፡ኢይትበላዕ፡እምእጕለ፡አንስርት፡** Prov. 24, 23; **ለተበልዮ፡** Kuf. 1; **ልብስ፡ዘተበልዐ፡እምቍንቍኔ፡** Job 13, 28; Nah. 1, 10; **ከመ፡ፃፄ፡ትትበልዑ፡** Jes. 50, 9; Num. 12, 12; Herm. p. 69; **ተበልዑ፡እምዓሣት፡** Hen. 61, 5. 89, 57; **በእሳት፡ኢይትበላዕ፡** Enc. Sen. 20.

ተበልዐ፡ III, 2 *sibi alqm comedendum capere*, ejus opes absumere: **እለ፡ይትቤልዑክሙ፡** (v. **ይትበልዑክሙ፡**) 2 Cor. 11, 20 Platt.

ተባልዐ፡ III, 3 *se invicem comedere vel devorare*. Gal. 5, 15; Kuf. 5; **አኀዙ፡ይትባልዑ፡ሥጋሆሙ፡በበይናቲሆሙ፡** Hen. 7, 5.

ብሉዕ፡ part. *comestus, corrosus* Herm. p. 67—69.

ብላዕ፡ subst., st. c. **ብላዐ፡** et **ብልዐ፡**, *res comesta*: a) **ብላዐ፡** (v. **ብልዐ፡**) **አርዌ፡** θηριάλωτον *a feris discerptum* vel *dilaceratum* Gen. 31, 39; Lev. 5, 2. 7, 24. 17, 15. 22, 8; Hez. 4, 14. 44, 31. b) **ብላዐ፡** (vel **ብልዐ፡**) **ቍንቍኔ፡** *tineis* vel *blattis corrosum* Job 27, 18; Jes. 51, 8; **ብልዐ፡ፃፄ፡** Nah. 1, 10.

ብልዐት፡ n. act. *comestio, devoratio, consumtio* Ps. 52, 5 ann.; **ለብልዐት፡** Kuf. p. 86; **ብልዐተ፡ዕፄ፡ረከቦሙ፡** Job 4, 19.

በላዒ፡ n. ag., f. **በላዒት፡**, Pl. **በላዕት፡**, m. **በላዕያን፡** 1) *edens, comedens, devorans, vescens*, (*edax, vorax*): **ይወድቁ፡ውስተ፡አፈ፡በላዒ፡** Nah. 3, 12; **በላዒተ፡ሰብእ፡አንቲ፡** κατέσθουσα ἀνθρώπους εἶ Hez. 36, 13; de leone Jud. 14, 14; saepius de igne: **እሳት፡ዘይነድድ፡በላዒ፡** Kuf. 36; **ነበልባለ፡እሳት፡በላዒ፡** Jes. 29, 6. 30, 30; Hebr. 12, 29; de anthropophagis et trsl. de iis, qui homines (eorum opes) consumunt: **በላዕያን፡ሥጋ፡ሰብእ፡** Clem. f. 76; **በላዕያን፡ሥጋ፡ሰብእ፡ወሰታይያን፡ደም፡** Macc. f. 10; **በላዕተ፡ሰብእ፡** M. M. f. 43; Sx. Masc. 1; Mag. 8. 2) *edo, comedo, devorator* Matth. 11, 19; **ሥሡዓን፡በላዕያን፡** Macc. f. 9.

መብልዕ፡ subst., plerumque m., Pl. **መባልዕ፡** et **መባልዕት፡**, *edulium, esca, cibus, pabulum*, **ለክሙ፡ውእቱ፡መብልዕ፡** Gen. 1, 29. 30; **ተውህበ፡መብልዐ፡ለአንስርት፡** Job 15, 23; **ይከውን፡አብድንቲሆሙ፡መብልዐ፡ለአዕዋፍ፡** Jer. 7, 33. 16, 4. 19, 7. 41, 20; Hez. 34, 5; **ወሀቡ፡ፍትወቶሙ፡ለመብልዕ፡** Thren. 1, 11; βρώματα Gen. 6, 21; 1 Par. 12, 40; Prov. 23, 6; Rom. 14, 15; 1 Tim. 4, 3; Matth. 14, 15; Marc. 7, 19; βρῶσις Job 33, 20; Hebr. 12, 16; Joh. 4, 32. 6, 27: βρωτόν Jud. 14, 14; ἐδέσματα Gen. 27, 9. 17; **ግብር፡መባልዕተ፡** Kuf. 26; Prov. 23, 3; Sir. 37, 29; **መባልዕተ፡ቅብእ፡** Clem. f. 239; **መባልዕት፡ጥዑም፡** ἡδύσματα *cupediae* 2 Par. 9, 24.

መባልዕት፡ i. e. **መባልኅት፡** q. v.

በልየ፡ I, 1 [בָּלָה, ܒܠܐ, بَلِيَ] Subj. **ይብሊ፡** 1) *usu et vetustate atteri* vel *consumi, veterascere, senio confici, consenescere, (putrescere, marcescere)*, de vestibus Deut. 8, 4. 29, 4; Jos. 9, 11; 2 Esr. 19, 21; **ኵልክሙ፡ ከመ፡ ልብስ፡ ትበልዩ፡** Jes. 50, 9. 51, 6; Ps. 101, 27; **ኵሉ፡ ዘነፍስ፡ ይበሊ፡ ከመ፡ ልብስ፡** Sir. 14, 17; saxo: **ኰኵሕ፡ ይበሊ፡** Job 14, 18; plantis: **ዝናም፡ ያሠርጽ፡ ዘበልየ፡** Job 36, 28; fructibus Kuf. 32; ossibus Ps. 31, 3; corpore: **ወሀበ፡ ለሥጋሁ፡ ጸጋ፡ ከመ፡ ኢይብሊ፡ ወለአዕጽምቲሁ፡ ከመ፡ ኢይማስን፡** Sx. Haml. 26; **በልየ፡ ሥጋየ፡ ወማእስየ፡** Thren. 3, 4; de quavis re: **ኵሉ፡ ግብር፡ ይበሊ፡ ወየኀልቅ፡** σηπόμενον ἐκλείπει Sir. 14, 19; specie hominis: **ክብርየ፡ ተወለጠ፡ ወበልየ፡** Dan. 10, 8; hominibus: Ps. 6, 7. 17, 49; **በልየ፡ (እስራኤል፡) በብሔረ፡ ነኪር፡** Bar. 3, 10; trsl.: **በልየ፡ ነገር፡ እምኔክሙ፡** *oratio consenuit* (*et evanuit*) *e vobis* Job 32, 15. 2) *inveterascere*: **እለ፡ በልያ፡ በላዕሌሁ፡ ኀጣውኢሁ፡** 2 Petr. 1, 9. 3) *antiquari, obsolescere*: Hebr. 8, 13.

አብለየ፡ II, 1 1) *vetustescere sinere* vel *facere*, vetustate, senio, putredine *consumere*: **ኢያብልይዎ፡** sc. fructus Kuf. p. 117; **አብለይከኒ፡ ከመ፡ ዝቅ፡** Job 13, 28; **አብልዮሙ፡ ውስተ፡ ምድር፡** 40, 8; (monachus interrogatus) **እፎ፡ ትሬእያ፡ ለዓለም፡ ይቤ፡ እንዘ፡ ታበሊ፡ ነፍሳተ፡ ወትሔድስ፡ ሥጋተ፡ ወታኀልፍ፡ መዋዕላተ፡** Fal. f. 67. 2) *antiquare*: **ሐዳስ፡ አብለየታ፡ ለቀዳሚት፡** Hebr. 8, 13 et Chr. ho. 3.

ብሉይ፡ part., f. **ብሊት፡**, 1) *vetus, vetustus*, ut vestis Matth. 9, 16; Hen. 62, 16; calcei Jos. 9, 3; uter, commeatus 9, 2; lignum (opp. **ሐዲስ፡**) Kuf. 21; folia arborum Hen. 3; panni et funiculi Jer. 45, 11; frumentum Kuf. 44; Lev. 25, 22; fructus Cant. 7, 14; **ብሉይ፡ መጽሐፍ፡** παλαιότης γράμματος Rom. 7, 6; **ብሉይ፡ ብእሲ፡** Rom. 6, 6; Eph. 4, 22; de ecclesia: **እንዘ፡ ብሊት፡ ይእቲ፡ በንዝኅተ፡ ደሙ፡ ሐደሳ፡** Mavâs. n. 70. In specie: *vetus testamentum*: **ብሉይ፡ ሕግ፡** 2 Cor. 3, 14; **ሕግ፡ ብሊት፡** F. M. 4, 1; **ብሉይ፡ ወሐዲስ፡ ቀኖና፡** Clem. f. 86, et (omisso **ሕግ፡** vel **ሥርዐት፡**) **ብሉይ፡** vel **ብሊት፡** absol., ut: **መጻሕፍተ፡ እግዚ"፡ ዘብሉይ፡ ወዘሐዲስ፡** Clem. f. 86; **መጻሕፍተ፡ ብሊት፡ ወሐዲስ፡** Sx. Ter 17; Haml. 11; **ሰብአ፡ ብሊት፡** *homines Veteris* (testamenti) Chr. Ta. 19; **ጻድቃነ፡ ብሊት፡** Sx. Nah. 8. 2) *inveteratus, antiquus*: **ብሉያተ፡ ረሰይከነ፡ ለመዋዕልየ፡** Ps. 38, 7; **ብሉይ፡ መዋዕሊከ፡ እኩያት፡** Dan. ap. 1, 52; **ብሉየ፡ መዋዕል፡** (de Deo) Dan. 7, 9; Clem. f. 2; et abstr. inde formatum: **ብሉየ፡ መዋዕልና፡** *dierum-antiquitas*: **ዕሩያን፡ በመለኮት፡ ወበህላዌ፡ ወበብሉየ፡ መዋዕልና፡** Haim. Ab. n. 24. — *Voc. Ae.*: **ብሉይ፡ ዘ፡ የአረጀ።**

ብልየት፡ n. act. *vetustas, senium*: **ሐደሶ፡ ለቤት፡ እምብልየቱ፡** F. N. 33, 4; **ተሐደሰ፡ እምብልየት፡ (አብያተ፡ ክር"ት፡)** Enc. Genb. 1; **ርቱዕ፡ ናሰስል፡ እምላዕሌነ፡ ዘንተ፡ ብልየተ፡** ἀποξύσαι τοῦτο τὸ γῆρας Chr. Ta. 14.

በላዪ፡ n. ag. *veterascens, consenescens*: **በላዪ፡ ወዘይማስን፡** Sap. 14, 8; **ዓለም፡ በላዪ፡** Sx. Teq. 20 Enc.; Hed. 18.

በልግር፡, **በላጊር፡** subst. *ligurius* gemma; *Voc. Ae.*: **በልግር፡ በቀለምሲስ፡ ኢያቂቅ፡ በዐረቢ፡**; *aliud*: **ለጊርዮን፡ ወበላጊር፡ ፩**.

ባሉጥ፡ subst. i. q. ܒܠܘܛܐ بَلُّوطٌ *quercus* (, *fraxinus*), δρῦς Hos. 4, 13; **፲ወ፱ ዕፀወ፡ ባሉጥ፡** Sx. Teq. 20. — *Voc. Ae.*: **ድርስ፡ ወባሉጥ፡ ዘ፡ ዌሬ፡**; *aliud*: **አውልዕ፡ ድርስ፡ ባሉጥ፡ ዘ፡ ወይራ።**

በለጸ፡ i. q. **ፈለጸ፡** q. v.

ተበለጸ፡ III, 3 *minutatim diffringi* vel *diffindi*: (**አስሐትያ፡**) **ይትበለጽ፡ ከመ፡ ስባረ፡ ማህው፡** Sx. Genb. 16 (e Sir. 43, 19, ubi mei codices **ይትፋለጽ፡**, **ይትፈለጽ፡** et **ይትፈለጥ፡** praebent), quamquam dubium videtur, annon in hoc Synaxarii loco verbum *micare, coruscare* exponendum sit, coll. amh. **ብልጭ፡** et **በለጨለጨ፡**

ባሕ፡, **ባሐ፡**, **በሐ፡** interjectio salutantis: *ave!* χαῖρε [arab. بَخّ بَخ *euge, io, evax!*] a) **ባሕ፡** Lit. 158, 2; **ኢትበልዎሙ፡ ባሕ፡** Clem. f. 187; **ባሕ፡ ሄርማ፡** Herm. 1. 2. b) **ባሐ፡** vel **በሐ፡**, ut: **ንበላ፡ ባሐ፡ ወትረ፡** Clem. f. 165; **በሐ፡ በልዋ፤ ተሳለምዋ፡** Deg.; Mavâs. n. 5; **ባሐ፡ ረቢ፡** Matth. 26, 49. 27, 29; **ባሐ፡ ንጉሦሙ፡ ለአይሁድ፡** Marc. 15, 18; Joh. 19, 3; quare **ባሐ፡ ብሂል፡** i. est q. *ave dicere, salutare*: **ወበሐሂ፡ (ወባሐሂ፡) ኢትበልዎ፡** 2 Joh. 10. 11; Clem. f. 183; **ኢትበሎ፡ በሐ፡ ወእመ፡ ይቤለከ፡ ባሐ፡** (εὐλογεῖν) 4 Reg. 4, 29 vrs. nov. c) c. pron. suff.: **ባሐከ፡** (v. **ባሕከ፡**) **ባሮክ፡** Rel. Bar.; **ባሐኪ፡ አማርያም፡** Kedr f. 24; **በሐኪ፡ አዐባይ፡ ሀገር፤ ሀገረ፡ ናግሬን፡** Deg.; **ባሐኪ፡ ማርያም፡** Mavâs. n. 65; **ባሕክን፡** Matth. 28, 9; **ባሕክ፡ ሄርማ፡** Herm. p. 21; **ባሕኪ፡ እግዝእትየ፡** p. 2. — *Voc. Ae.*: **በሐ፡ ሐዊሳ፡ ብ፡ ምንኛ፡ ዋልሕ።**

ብሐሞት፡ vid. sub **በሀመ፡**

ብሕረ፡ rad. inus., بَحَرَ (vicin. بَقَرَ) *fidit*, X *spatiatus, dilatatus fuit*.

ብሔር፡ subst., plerumque m. [ut videtur i. q. بِحَارٌ Pl. a بَحْرَةٌ *regio, terra*], Pl. **በሓውርት፡** (perraro **ብሔራት፡**, Lud. e Syn.) *spatium*, ut: **ይጸብበነ፡ ብሔር፤ ግበሪ፡ ለነ፡ ብሔረ፡ ኀበ፡ ንነብር፡** Jes. 49, 20. 1) spatium circumscriptum i. e. *locus* τόπος Gen. 21, 17; 2 Reg. 7, 10; **ቦ፡ ብሔር፡ እምኀበ፡ ይወፅእ፡ ብሩር፡** Job 28, 1; **አይቴ፡ ብሔሩ፡ ለጥበብ፡** 28, 12; Bar. 3, 15; Jer. 7, 20. 14, 13. 16, 9. 19, 3. 22, 3; Jes. 14, 2. 30, 23. 33, 14; **እሬስያ፡ ለምድረ፡ በድው፡ ብሔረ፡ አርዝ፡** 41, 19; Matth. 14, 15. 27, 33; Luc. 4, 37; locus, qui alicui convenit, vel partes: **ፈለጠሙ፡ ሥርዐቶሙ፡ በበ፡ በሓውርቲሆሙ፡** διέστειλε μερίδας αὐτῶν Sir. 16, 26. 2) spatium extensius, i. e. *regio, terra, provincia, fines*, τόπος Matth. 14, 35. 24, 7; **እመ፡ ታአምር፡ ብሔሮ፡** εἰ ἔμπειρος εἶ τῶν τόπων Tob. 5, 5; χώρα Gen. 42, 9; Luc. 15, 13. 19, 12; Marc. 5, 10; **በሓውርተ፡ አሕዛብ፡** Sir. 10, 16; Koh. 2, 8; Esth. 3, 12; Jes. 2, 6. 7. 8, 8. 10, 9. 36, 10. 18; Jer. 16, 15; Dan. 2, 48; Num. 32, 1; **አይቴ፡ ብሔርከ፡** ἐκ ποίας χώρας εἶ σύ; Jon. 1, 8; **ብሔረ፡ ሕያዋን፡** Ps. 55, 13; **ብሔረ፡ ኤላም፡** Dan. 8, 2; **ብሔረ፡ ፋርስ፡** Jes. 52, 4; **ብሔረ፡ ሮሜ፡** Rom. 1, 7; γῆ **ብሔረ፡ ዕብራውያን፡** Gen. 40, 15; **ብሔረ፡ ብንያም፡** Jer. 1, 1; **እምርሑቅ፡ ብሔር፡** Jes. 13, 5. 36, 17; Sir. 48, 15; **ብሔረ፡ አሕዛብ፡ ነኪር፡** 39, 4; Job 10, 21. 38, 19; ὅρια **በሓውርተ፡ አሕዛብ፡** Jes. 10, 13; Ps. 147, 3; Mal. 1, 4. 5; κατοικία Lev. 23, 3. 14. Proverbium: **ለእመ፡ ሖርከ፡ ብሔረ፡ ባዕድ፡**

ኢትኩን፡ ከማከ፤ ኩን፡ ከማሆሙ፡ Th. P. α) crebro pro *incolis* terrae, *populis*, *gentibus*, *hominibus*: ኢምሕከሙ፡ ለብሔር፡ ኀበ፡ ነበረ፡ ሎጥ፡ τῆς παροικίας Λώτ Sir. 16, 8; አንከሩከ፡ በሐውርት፡ 47, 17; ኵሉ፡ ብሔር፡ ኢመስሐ፡ πᾶσα ἡ γῆ ἠρίστα 1 Reg. 14, 24; ይጸንዑ፡ መፍቅዶሙ፡ ለብሔር፡ (αἰῶνος) Sir. 38, 34; መጽኡ፡ ኵሉ፡ በሐውርት፡ ውስተ፡ ግብጽ፡ Gen. 41, 57; አሕዛብ፡ ወበሐውርት፡ አሕዛብ፡ 35, 11; ἔθνη Apoc. 5, 9; አሕዛብ፡ ወበሐውርት፡ ἔθνη καὶ λαοί Jes. 60, 5; 4 Esr. 1, 10; γλῶσσαι Dan. 3, 4. 29. 5, 19. 6, 25; Apoc. 10, 11. 11, 9. β) *patria* c. pron. suff., *tribus*, *gens*, πατρίς ኢነገረት፡ አስቴር፡ አዝማዲሃ፡ ወኢብሔራ፡ Esth. 2, 10; Jes. 13, 14; ምድረ፡ ብሔሩ፡ Jer. 22, 10; πατριά Tob. 5, 12; Judith 8, 18; ኵሉ፡ በሐውርት፡ ዘቤተ፡ እስራኤል፡ Jer. 2, 4; Ps. 48, 2; st. constructo annexum passim: *indigena*, *vernaculus*: ዕፀ፡ ብሔር፡ ξύλον ἐγχώριον 1 Esr. 6, 24; Gen. 34, 1. γ) *provincia*, *parochia* clericorum, ut: ካህን፡ ዘኀደገ፡ ብሔሮ፡ ወሖረ፡ ኀበ፡ ካልእ፡ ብሔር፡ (παροικία) Can. Ant. 2, al. δ) *agri*, *rus* (opp. urbe) 4 Esr. 9, 16; Luc. 12, 16; Joh. 4, 35; ብሔር፡ ጥሉል፡ Jes. 5, 1; ብሔር፡ ሥዑር፡ Ps. 22, 1; Luc. 21, 21; st. constructo annexum passim: *vicanus*, ut: ቀሲስ፡ በሐውርት፡ ἐπιχώριοι πρεσβύτεροι, Can. Neocaes. 13. ε) quidquid de coeli temperie, lumine, tenebris al. praedicandum est, Aethiopes de regione praedicare amant: ክረምት፡ ብሔር፡ καιρὸς χειμερινός *hiems erat* 2 Esr. 10, 13; ቊር፡ ብሔሩ፡ *frigus erat* Joh. 18, 18 rom.; ነግሀ፡ (v. ነግሀ፡) ብሔር፡ ἔστι ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας *dies jam illustris est* Act. 2, 15; ጽሕው፡ ብሔር፡ εὐδία *serenum est* Matth. 16, 2; ሶበ፡ ጸብሐ፡ ብሔር፡ *illucescente die* 4 Reg. 3, 20; 1 Reg. 25, 36; ጽልመት፡ ብሔር፡ *tenebrae sunt* Sir. 23, 18; መስየ፡ ብሔር፡ *dici vesper est*, *vesperascit* Gad. T. H. ζ) operis e pluribus libris compositi libri singuli ብሔር፡ nominantur: ይቤ፡ በኦሪት፡ ውስተ፡ ሣልስ፡ ብሔር፡ ዘሌዋውያን፡ F. M. 2, 6; በውስተ፡ ዳግም፡ ብሔረ፡ ኦሪት፡ 4, 1; ኦሪት፡ በቱ፡ ኃምስቱ፡ ብሔር፡ Abt. Ap. 81; ፰ ብሔር፡ ዘነገሥት፡ ibid.; ክፍል፡ ፳ እምዳግም፡ ብሔር፡ ዘመጽሐፈ፡ ነገሥት፡ Abush. 19; d'Abbadie cat. p. 29. 76. 3) raro: *terra continens*, *orbis terrarum*, ብሔር፡ ወማይ፡ Judith 2, 7; ውእቱ፡ ተረፈ፡ ለብሔር፡ Sir. 44, 17. 49, 14.

ባሕር፡ subst., fem. et m., [بَحْرٌ أَبْحُرٌ] Pl. **አብሕርት፡** 1) *mare*, *lacus magnus* Gen. 1, 10. 26. 28. 32, 13; Ex. 15, 8. 10; Job 11, 9. 14, 11. 28, 14. 38, 8—11; Jes. 23, 4. 50, 2. 51, 10. 15; Jer. 28, 42; Zach. 14, 8; Koh. 1, 7; 4 Esr. 1, 19. 2, 28. 46. 5, 3. 9, 36; Judith 5, 13; Ps. 73, 14. 94, 5. 103, 26; Apoc. 4, 6. 15, 2; እለ፡ ይነግዱ፡ ለባሕር፡ Sir. 43, 24; ባሕር፡ ዘይትሀወክ፡ Jes. 5, 30; እለ፡ መንገለ፡ ባሕር፡ αἱ παραθαλάσσιαι Jer. 29, 7; አብሕርት፡ Kuf. 2; Hen. 5, 3. 77, 3; Lit. 172, 1; ባሕር፡ ዐቢይ፡ Dan. 7, 2; Kuf. 8; Num. 34, 6. 7; ባሕረ፡ ኤርትራ፡ Ex. 10, 19. 23, 31; Ps. 135, 13. 15; Hen. 32, 2. 77, 8. ባሕር፡ ኬኔሬት፡ Num. 34, 11. ባሕር፡ ዘገሊላ፡ Matth. 15, 29. 4, 18. 15; ባሕረ፡ ሚአት፡ Kuf. 8; ባሕር፡ ምዉት፡ [illegible] 14. ባሕረ፡ ጥብርያዶስ፡ ([illegible] 1, 2, ባሕረ፡ ጻና፡ in Abyssinia, Lud. hist. Ae. 1, 8. n. 112. a) de fluviis magnis: Hez. 32, 2; ባሕረ፡ ኒል፡ Abush. 8; Sx. Sen. 4; ተከዜ፡ ዮርዳኖስ፡ ባሕር፡ Enc. Masc. 2. b) de labro vel lavacro magno: ባሕር፡ ዘብርት፡ *mare aheneum* Jer. 52, 17; 4 Reg. 16, 17; 3 Reg. 7, 10 seq. c) trsl.: ባሕረ፡ እሳት፡ Macc. f. 9; Johannes Apostolus cognominatur ባሕረ፡ ጥበብ፡ Deg. 2) in Bibliis secundum Hebraeorum loquendi usum: *plaga occidentalis* Gen. 12, 8. 13, 14. 28, 14; Ex. 27, 12. 37, 10; Num. 2, 18; Deut. 3, 27; Ps. 106, 3; Hez. 45, 7; Dan. 8, 4.

ባሕራዊ፡ adj. rel. *maritimus*, *marinus*, Lud.; Hez. 25, 16 ubi ሰብአ፡ ጲራልያ፡ exponitur ባሕራዊ፡

ባሕርይ፡ (ባሕሪ፡) proprie adj., deinde subst., m. et f., coll. et sing., Pl. **ባሕርያት፡** [i. q. بَحْرِيّ] 1) *margarita*, *unio*. collect. Matth. 7, 6; 1 Tim. 2, 9; Apoc. 18, 12. 16; Sing. Matth. 13, 45. 46; Apoc. 21, 21; Pl. Apoc. 17, 4; Jsp. p. 370; (ደናግል፡) እማንቱ፡ ዕንቈ፡ ባሕርያት፡ ክቡራት፡ Sx. Mij. 8; ባሕርዮን፡ (v. ባሕርያቲሆን፡) τὸ κάθεμα αὐτῶν Jes. 3, 19; ባሕርይ፡ ዘያንጸበርቅ፡ vel እንተ፡ ታበርህ፡ Lud. ex Org. 2) *gemma*: እብነ፡ ባሕርይ፡ Hen. 18, 7; Sap. 7, 9. 18, 24; Jsp. p. 340; trsl. de personis vel rebus pretiosis: ሰላም፡ ለደቅስዮስ፡ ባሕርያ፡ ወኤጲስቆጶስ፡ ዘብሔረ፡ ዋልጥያ፡ Enc. Tach. 22; በባሕርየ፡ በድኑ፡ ተሰውጠት፡ ለባዊት፡ ነፍስ፡ Enc. Mag. 12; Sen. 1. 3) *natura*, *essentia*, *substantia*, *hypostasis* (sicut جَوْهَرٌ) a) de hominibus: እስመ፡ እሙንቱ፡ ኀደጉ፡ ፍጥረቶሙ፡ ወባሕርየ፡ ጠባይዖሙ፡ ወነዱ፡ በበይናቲሆሙ፡ በፍትወት፡ F. M. 7, 1 (e Rom. 1, 23 seq.); qui matrimonium abominatur, መስተሳልቀ፡ ኮነ፡ ላዕለ፡ ባሕርየ፡ ፍጥረቱ፡ 9, 2. b) de Deo trino: οὐσία Chr. ho. 22; እስመ፡ ብሂሎቱ፡ ኄየሰ፡ እመላእክት፡ አኮ፡ ዘያኤምር፡ ኀበ፡ ባሕርይሁ፡ ዘእምአብ፡ እስመ፡ ባሕርየ፡ መለኮቱ፡ አኮ፡ ዘኮነ፡ ሥጋ፡ አላ፡ ተወልደ፡ ወባሕቱ፡ ይኤምር፡ ኀበ፡ ባሕርየ፡ ሥጋዊሁ፡ τὸ γὰρ Κρείττων γενόμενος οὐκ οὐσίας δηλωτικόν ἐστι τῆς κατὰ πατέρα. ἐκείνη γὰρ οὐκ ἐγένετο ἀλλὰ γεγέννηται. ἀλλὰ τῆς κατὰ σάρκα Chr. ho. 1; ባሕርየ፡ ሥላሴ፡ ፩ ውእቱ፡ ዘውእቱ፡ ፩ መለኮት፡ Haim. Ab.; አርአያ፡ አካለ፡ ባሕርይሁ፡ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ Chr. ho. 1; tres personae ሰሩያን፡ በባሕርይ፡ ወበአምላክና፡ ወበቅድምና፡ F. M. 17, 8; Org., al. (In disputationibus theologicis de naturis Christi ባሕርይ፡ non tantum pro *hypostasi* vel *persona*, sed etiam pro *natura* ab Abyssinis accipi, demonstrat Lud. lex. c. 229). — Libellus መጽሐፈ፡ ባሕርይ፡ exstat in codice Tubing. Kedr f. 39—45; d'Abb. cat. p. 84, qui etiam ጸሎት፡ ዘይት፡ በዘይሰረይ፡ ኀጢአት፡ appellatur; ሰማይናሃ፡ መጽሐፈ፡ ባሕርይ፡ እስመ፡ ቃለ፡ መለኮት፡ ይእቲ፡ (Kedr f. 42). — *Voc. Ae.*: ግዕዝ፡ ወባሕርይ፡ ዘ፡ ጠባይ።

ባሕርያዊ፡ adj. rel. *gemmeus*; **ባሕርያውያት፡** ut videtur i. q. ባሕርያት፡ Lud. comm. p. 494 n. 5.

ባሕረረ፡ quadrl., cui comparabis بَحِرَ *attonitus fuit prae terrore* ([illegible]; vid. etiam Ges. thes. p. 182).

አባሕረረ፡ II *pavorem incutere*, *attonare*: እንበለ፡ ያደንግፆ፡ ሞት፡ ወኢያባሕርሮ፡ Enc. Hed. 2; Ter 21.

ባሕኑስ፡ (ብሕኑስ፡) subst. [sec. Lud. „forsan sic dictum a ባሕር፡ quod in fluminibus crescat"] *arundo*, *canna*, *calamus* (sec. Lud.: „species quaedam arundinis tenuioris, cujus usus in toto Oriente ad scribendum frequens): ብርዐ፡ ባሕኑስ፡ (v. ብሕኑስ፡) Jes. 1, 31 (καλάμη στιππύου); ባሕኑስ፡ (v. ብርዐ፡ ባሕኑስ፡) καλάμη Nah. 1, 10; በትረ፡ ባሕኑስ፡ (v. በርሁስ፡) ῥάβδος καλαμίνη 4 Reg. 18, 21; ለየዐይ፡ በሀኑስ፡ (cod. Laur.; al.: ቢሮሽ፡ πίτυς) Zach. 11, 2; tempore Salomonis ኀጺን፡ ኮነ፡ ብዙኀ፡ ከመ፡ ዕፀ፡ ባሕኑስ፡ ወከመ፡ ብርዐ፡ ገዳም፡ Kebr. Nag. c. 22. — *Voc. Ae.*: ባሕኑስ፡ ዘ፡ መቃስ፡ (v. መቃ፡).

I. **ባሕባሐ፡** rad. inus. onomatopoëtica, cui comparabis بَحَّ *extulit voce bah bah, raucus fuit* (بُحَّ de tonitru usurpatur) بَخْبَخَ, بَجْبَجَ *rauca fuit et murmurando vociferata fuit* camelus, nec non بَقْبَقَ *bombum edidit* lagena (effusa), ܒܰܚܒܽܘܚܳܐ *murmur:* vic. **ነብሐ፡** q. v.

አንባሕባሐ፡ V *strepere, cum murmure labi,* de aquis fluentibus (vel ex edito desilientibus, Lud.): **እምቅድመ፡ ያንበሐብሑ፡** (legas **ያንባሕብሑ፡**) **ወሓይገት፡ አፍላግ፡** Lit. Orth.; **ወሓይገት፡ እለ፡ ያንበሐብሑ፡** M. M. f. 127.

ምንባሕት፡ subst. i. q. **ምንባሕባሕት፡**; hanc formam affert Lud. in lex. c. 300 ex Jes. 17, 13.

ምንባሕባሕት፡ et **መን"፡** subst., Pl. **ምንባሕባሓት፡**, **ምንበሐብሓት፡**, **ምንበሐብሓት፡**, **መ"፡**, **ምንብሐብሓት፡**, *catarrhacta, dejectus aquae:* **ድምፀ፡ ምንብሐብሓት፡** (c. varr.) **ማይ፡ ዘየሐውር፡ በኀይል፡** Sap. 17, 17; **ውሒዝ፡ ዐቢይ፡ ዘይወርድ፡ በኀይል፡ እምውስተ፡ መንባሕባሕት፡** (c. varr.) Jes. 17, 13; de catarrhactis coeli (Gen. 7, 11 seq.; aliâs **እስራብ፡**) Kuf. 5; Gad. Ad. f. 159; trsl.: **ክርስቶስ፡ አምላኪየ፡ ወተስፋየ ፤ ወዕፀ፡ መስቀሉ፡ በትረ፡ ሃይማኖትየ ፤ ወርግዘተ፡ ገቦሁ፡ መንበሐብሓተ፡ ጥምቀትየ፡** M. M. f. 66; **ጰራቅሊጦስ፡ መንበሐብሓተ፡ ጥምቀትነ፡** f. 308.

ይንበሓሕት፡ subst. formae mirae, nomen instrumenti musici, sc. *nablii*, legitur in Cod. Abb. CXLI 2 Par. 9, 11: **ገብረ፡ መሰናቍተ፡ ወይንበሓሕተ፡ ለመሓልይ፡** (in caeteris: **መሰናቍተ፡ ናብሊሳተ፡ ወድንባዛተ፡ ለመሓልይ፡**).

II. **ብሕባሒ፡** subst., ut videtur, *formatio, figulatio, compositio:* **እምጽቡር፡ ብሕባሒከ፡ ከማየ፡ ወእምኔሁ፡ ቀሰሚኒ፡** ἐκ πηλοῦ διήρτισαι σὺ ὡς καὶ ἐγώ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ διηρτίσμεθα Job 33, 6 (scholion marginale codicis cujusdam: **ተፈጥሮትከ፡ ተከፍሎትኒ፡**). Etymon dubium est; videas annon referendum sit ad בּוּךְ بَاكَ بكل al., quibus vis *miscendi* inest; in specie بَاكَ inter manuum palmas circumagendo *formavit globulos* ex argilla.

I. **ብሕተ፡** I, 1 [denom. a **መብሕት፡** q. v. sub **ቦሐ፡**] *copiam, facultatem, potestatem* rei *nancisci* vel *habere, pollere, posse:* **ሰበ፡ ብሕትኩ፡ እልእከ፡ ዘይጼውዐከ፡** καιρὸν μεταλαβών Act. 24, 25 Platt; de Christo: **እንዘ፡ ትብሕት፡ አንተ፡ በኵሉ፡** Org. 2.

አብሐተ፡ II, 1 *facultatem dare, copiam facere,* c. Acc. prs., Lud. Comm. hist. p. 497 n. 16.

ተባሐተ፡ III, 3 *aggrediendi* alcjs *potestatem habere* vel *nancisci,* c. **ምስለ፡** pers., ut: noctu **ይትባሐቱ፡ አጋንንት፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ ወይወድዩ፡ ውስተ፡ ልበሙ፡ ኅሊና፡ እኩይ፡** II Const. Ap. 5; III Const. Ap. 5.

ብሑት፡ part. *potestate, auctoritate praeditus,* Asc. Jes. 7, 37; **ሳቴኤል፡ ብሑት፡ ዲበ፡ መናፍስት፡** Sx. Haml. 5 Enc.; **ወደቂቀ፡ አሮንሰ፡ ብሑት፡ በበዕብሬቶሙ፡** 1 Par. 24, 1.

ሙብሐት፡ subst. *facultas, venia, permissio:* **መጽሐፈ፡ ሙብሐት፡** Act. 26, 12 rom. (aliâs **መብሕት፡**).

II. **ባሕተ፡** rad. inus., sine dubio cognata cum **ወሐደ፡** et **አሐደ፡**; Arabes habent بَحُتَ *purus, non permixtus fuit.* Hinc

ብሑት፡ part. 1) *unicus,* de Deo: **ብሑት፡ ህሉና፡** *unicus essentiâ* N. T. rom. in initio; **ብሑት፡ ልደት፡** μονογενής *unigenitus* Sap. 7, 22; de Christo, Deg.; Kid. f. 6. 13. 2) *solus, solitarius:* **ብሑት፡ ዘእንበለ፡ አዝማድ፡** *solus sine cognatis* Lit. Epiph.; **ብሑት፡** vel **መነኮስ፡ ብሑት፡** Phlx. 3, 37; **ገዳማዊ፡ ብሑት፡** Enc. Jac. 7.

ባሕቱ፡ particula restrictiva et adversativa (e **ባሕት፡** et suff. *ū*, vid. gramm. § 163, 2. 168, 8) 1) rarius: *solum, tantum,* ut: **በዝንቱ፡ ባሕቱ፡** Gen. 34, 15. 2, 6. 2) plerumque: *at, sed, autem, attamen, verum, verumtamen,* a) **ባሕቱ፡** nudum, πλήν, **ባሕቱ፡** (v. **ወባሕቱ፡**) **ዝንቱ፡ ረከብኩ፡** Koh. 7, 30; δέ Prov. 14, 22; vel postpositum (δέ), ut: **መበለተ፡ ባሕቱ፡** Lev. 21, 14; Prov. 14, 22 var.; 15, 1. b) crebro: **ወባሕቱ፡** πλήν Gen. 9, 4; Jer. 3, 20; **ምህረኒ፡ እግዚኦ፡ ወባሕቱ፡ በፍትሕ፡** 10, 24; Matth. 11, 22. 24. 26, 39; Luc. 6, 24. 10, 11. 20. 18, 8; 1 Cor. 11, 11; ἀλλά 1 Reg. 15, 30; Job 1, 11; Tob. 5, 2. 15; Rom. 5, 14. 7, 7; 2 Tim. 3, 9; Gal. 1, 8; 4 Esr. 2, 53. 10, 19. 11, 6; Sir. 14, 20. 19, 24 (ubi in Gr. nihil respondet); οὐ μὴν δὲ ἀλλά Job 5, 8. 21, 17. 27, 7. 34, 36; ἀλλὰ δὴ Job 27, 11; μέντοι Prov. 16, 26; **እነብር፡ ኀቤከ፡ ወባሕቱ፡ በሌሊት፡ ትወፅእ፡ አመትከ፡ ገዳመ፡** Judith 11, 17; Asc. Jes. 9, 10. 38; **ወባሕቱ፡ — ሰ፡** καίτοι γε Joh. 4, 2. c) **ወ — ባሕቱ፡** δέ Deut. 31, 2; Judith 5, 18. 24; Matth. 17, 12; vel **ወ — ሰ፡ — ባሕቱ፡** δέ Gen. 3, 3. 24, 8; Kuf. 6. 3) **ባሕቱ፡** postpositum: *quin, imo, potius* (vielmehr, ubi contrarium rei negatae ponitur): δέ Matth. 5, 33. 37; μᾶλλον 10, 6; Luc. 10, 20; 1 Joh. 2, 19; **አኮ፡ ይእዜ፡ አላ፡ ባሕቱ፡ እምድኅረ፡ ኅዳጥ፡ መዋዕል፡** Clem. f: 14; **ወባሕቱ፡** Matth. 10, 28; Prov. 18, 2.

ባሕቲት፡ subst., proprie *solitudo*, cum affixis pronominibus pers. usurpatur, et circumscribendis adjectivis vel adverbiis aliarum linguarum inservit (sicut לְבַד ܒܰܠܚܽܘܕ وَحْدَهُ; gramm. § 157, 2. 163, 2). 1) Subjunctis pronominibus suff. omnium personarum (nota formas quasdam anomalas Ex. 36, 12 annot.) a) *solus* (et unicus, et solitarius); non de personis tantum usurpatur sed etiam de rebus, ut Gen. 34, 22. 47, 26; Ex. 22, 26; (nihil edebat) **ዘእንበለ፡ በቀዳሚት፡ ሰንበት፡ ወበዕለተ፡ እሁድ፡ ባሕቲቶሙ፡** Sx. Mag. 5; **ወአኮ፡ ለአዕምሮ፡ ባሕቲቱ፡** Jac. 1, 22; explere potest vicem subjecti: **ባሕቲትከኑ፡ መልአከ፡ አንተ፡** σὺ μόνος εἶ ἄρχων; Jes. 10, 8; praedicati: **ሰበ፡ ይኄልዉ፡ ባሕቲቶሙ፡** Asc. Jes. 11, 8; appositionis (id quod longe frequentissimum est): **ሞኣ፡ ባሕቲቱ፡** Kuf. 5; **እግዚ"፡ ባሕቲቱ፡ ጻድቅ፡** Sir. 18, 2; Jos. 22, 20; **አነ፡ ባሕቲትየ፡** Job 1, 15; Jes. 49, 21; Tob. 6, 15; **ምንተ፡ በጻሕከ፡ ባሕቲትከ፡** 1 Reg. 21, 1; Judae 4; **እፎ፡ ነበረት፡ ባሕቲታ፡ ሀገር፡** Thren. 1, 1; **ባሕቲትየ፡ እነብር፡** καταμόνας Jer. 15, 17; **ባሕቲቶሙ፡ ይነብሩ፡** 30, 9; **ወትተርፍ፡ ባሕቲታ፡ ምድሮሙ፡ በድወ፡** Jes. 6, 11, nonnumquam in Acc., ut: **እንዘ፡ ናንሶሱ፡ ባሕቲተነ፡** (v. **ባሕቲትነ፡**) Dan. ap. 1, 36; **ለከ፡ ለባሕቲትከ፡** Ps. 50, 5; **ኪያሁ፡ ባሕቲቶ፡** Matth. 4, 10. 10, 42; cuivis st. constructo subjungere licet: **በፈቃዱ፡ ባሕቲቱ፡** *sua solius voluntate* F. N. 6; **አኮ፡ በእንተ፡ ባሕቲቶሙ፡ ዘእብል፡** (Platt: **በእንተ፡ እሉ፡ ባሕቲቶሙ፡**) Joh. 17, 20 rom.; Rom. 4, 23; **አኮ፡ ለባሕቲትየ፡ ዘጻመውኩ፡** οὐκ ἐμοὶ μόνῳ Sir. 24, 34; Rom. 3, 29. b) praefixis praepositionibus α) **በ፡** *seorsum, solitarie* (secum, sine arbitris): **በባሕቲቶሙ፡** καθ’ ἑαυτούς Zach. 12, 12 seq.; **ሠሐ**

ቀት፡በበሕቲታ፡ ἐν ἑαυτῇ Gen. 18, 12; በበሕቲቶሙ፡ተስእልዎ፡ *quum soli* (cum eo) *essent, interrogarunt* Marc. 4, 10; Matth. 18, 15. β) እንተ፡ *seorsum, separatim:* አቀሞን፡ እንተ፡በሕቲቶን፡ Gen. 21, 28. 29. 32, 17. 43, 32; Ex. 29, 26. 36, 12; Jud. 7, 5; 3 Reg. 18, 6; Matth. 17, 1. 19. c) praemissa negatione አኮ፡ et sequente ዓዲ፡ vel ወዓዲ፡ vel ዓዲ — ኒ፡, ዓዲ — ሂ፡ *non solum (tantum, modo) — sed etiam* 1 Cor. 5, 10; Joh. 13, 9; Act. 21, 13; Rom. 4, 12. 5, 3. 8, 23. 9, 10. 24. 16, 4; Phil. 2, 27; 1 Thess. 1, 5; Hebr. 12, 26. 2) Subjuncto pron. III. p. m. Sing., sc. በሕቲቱ፡ (rarius in Acc. ut 4 Esr. 9, 27 bis): *solum, tantum, modo, solummodo* Gen. 2, 6; ኢ vel አኮ፡ — በሕቲቱ፡ — አላ፡ vel አላ፡ — ኒ፡ Sap. 19, 14; Phlx. 31; 1 Joh. 2, 2. 5, 6. — (De significatu በሕቲት፡ *unica* i. e. *carissima*, quam Ludolfus affert, vehementer dubito; etenim Enc. Teq. 25 ለበሕቲትከ፡ non *tuae* (animae) *carissimae* sed *tibi soli* significat; pariter Lud. comm. hist. p. 303 n. 10 ግበሩ፡በዓላ፡ለበሕቲትየ፡ non „*celebrate festum unicae* (carissimae) *meae*" sed „*festum ejus mihi soli*" (sicut ሊተ፡ n. 11) exponendum videtur).

ብሑታዊ፡ adj. rel. (a ብሑት፡) *solitarius (anachoreta)*, Phlx. 3.

መብሑት፡ subst. vel part. pass., quidquid merum, purum i. e. *integrum, incolume* est: ምሥዋዕ፡ዘእብን፡መብሑት፡ዘኢተወቅረ፡ λίθων ὁλοκλήρων Jos. 8, 33.

በሕተወ፡ quadrl. 1 *solum esse* a) *separatum, remotum esse:* ኢበሕተወ፡መለኮቱ፡እምትስብእቱ፡ወኢትስብእቱ፡እመለኮቱ፡ (Christi) M. M. f. 157. b) *solitarium* (i. e. afflictum animo) *esse:* Manasse "ኅሠሠ፡ገጸ፡እግዚ"፡ወበሕተወ፡በሕቱ፡እምቅድመ፡ገጹ፡ለአምላከ፡አበዊሁ፡ወጸለየ፡ Did. 7 (ed. Platt p. 49; 2 Par. 33, 12 habet ἐταπεινώθη; cfr. Ps. 21, 22 sub ብሕትው፡ et በሕታዊ፡).

ተበሕተወ፡ III, 1 1) *solum, solitarium esse:* አመ፡ይትበሐቶ፡ወይትበአስ፡ምስለ፡ጎልያድ፡ ὅτε ἐμονομάχησε τῷ Γολιὰδ Ps. 151 in tit.; ነበረ፡ነዋኅ፡መዋዕለ፡በአርምሞ፡ወበተበሕትዎ፡ Sx. Sen. 17; በተበሕትዎ፡ውስተ፡ቤታ፡ F. N. 10, 8; Lit. Orth.; hic liber መዚንወ፡ትከውነከ፡አመ፡ተበሕትዎትከ፡ Fal. in proleg.; solus relictus fuit, Org. 2) *in solitudinem se recipere, vitam solitariam agere*, de anachoretis: እለ፡ይትበሐተዉ፡ውስተ፡አድባር፡ወየዐይሉ፡ውስተ፡ገዳማት፡ Chr. Ta. 10; ወሂእ፡እማኅበር፡ወተበሕትዎ፡ውስተ፡በአት፡ Phlx. 44. 199. 212; ተበሕትዎ፡ *vita solitaria* (*anachoretae*) Phlx. 36; Gad. T. H.

ብሕትው፡ part., f. ብሕትት፡ *solus* i. e. a) *segregatus, sejunctus* c. እምን፡ *ab* M. M. f. 153 (vid. sub ብሀኑን፡). b) *solitarius, solitaneus:* ትኩን፡ብሕትት፡በእንተ፡ጸሎት፡ Kid. f. 21: anachoreta Enc. Teq. 8. c) *derelictus* (ope destitutus, afflictus) de anima: ብሕትትየ፡ μονογενῆ Ps. 21, 21. 34, 20 (vid. በሕታዊ፡); τὴν ταπείνωσίν μου Ps. 21, 22 (vid. በሕተወ፡).

በሕታዊ፡ n. ag. et adj. *solus, solitarius, solivagus:* ዖፍ፡በሕታዊ፡ Ps. 101, 8; ርድእኒ፡ሊተ፡ለበሕታዊት፡ τῇ μόνῃ Esth. 4, 17 aper.; Kuf. 5; a) *derelictus, desertus, orbus, ope destitutus:* μονογενής Ps. 24, 17; ተሣሀልከሙ፡ለከልኤ፡በሕታዊያን፡ Tob. 8, 17; μονότροπος Ps. 67, 6; πένης 81, 4; πτωχός 101 in tit.; ἀδύνατοι በሕታውያን፡ Job 24, 7; προσήλυτοι 2 Par. 2, 17 (v. ፈላስያን፡). 15, 9; ἀνυπονόητος Sir. 11, 5 b) *anachoreta* Org. 6; በሕታዊ፡ዘሞቅሐ፡ርእሶ፡በጾማዕቱ፡ F. M. 3, 7; Phlx. crebro; f. በሕታዊት፡ F. M. 6, 10; መነኮስ፡በሕታዊ፡ Sx. Tachs. 23.

ብሕታዌ፡ subst. *solitudo, vita solitaria:* ትምህርት፡ est መዚንው፡በውስተ፡ሐዊር፡ወበብሕታዌ፡ Fal. f. 11; ሰላም፡ለብሕታዌሁ፡ (S. Antonii) Sx. Ter 22 Enc.; ብሕታዌ፡ንብረት፡ Enc. Genb. 15.

ብሕትውና፡ subst. *solitudo, vita solitaria* seu *vita anachoretae:* Kid. f. 23; F. N. 10, 8; ለመደ፡ብሕትውና፡ Sx. Haml. 10; በአተ፡ብሕትውና፡ (anachoretae) F. M. 3, 7; distinguitur a ምንኵስና፡ (vita coenobitarum) Phlx. 3. 47: in Phlx. demonstratur በእንተ፡ዘከመ፡ይኄይስ፡ሥርዐተ፡ብሕትውና፡እምሥርዐተ፡ማኅበር፡ (coenobitarum).

ብሕትናዊ፡ adj. rel. (sine dubio pro ብሕትውናዊ፡) *ad vitam solitariam pertinens:* ምንኵስና፡ብሕትናዊት፡ Gad. T. H.

ተበሕታዊ፡ n. ag. (III) *solitariam vitam degens (anachoreta):* በውስተ፡ገዳም፡አስቄጥስ፡ haec quatuor religiosorum genera vivunt: ገዳማዊያን፡ወፈላሲያን፡ወዝጉሓዊያን፡ወተበሕታዊያን፡ Phlx. f. 62.

ብሕአ፡ I, 1 [amh. በካ፡; arab. نَبَخَ *acida fuit et corrupta* farinae massa (cfr. أَنْبَخَانٌ); in caeteris linguis frequentant חָמֵץ ܚܡܥ خمر] *fermentari, acescere, acorem contrahere*, de massa farinae: ብሕአ፡ኵሉ፡ Matth. 13, 33 rom.; de lacte: ሐሊብ፡ዘኢብሕአ፡ Genz. f. 130; de lagenis: ይፈርሆሙ፡ኢይብሕኡ፡እስመ፡ጸኍብ፡ዘቅቡዕ፡ፍጡነ፡ይብሕአ፡ Herm. p. 48.

አብሕአ፡ II, 1 *fermentare* Matth. 13, 33 Platt; Luc. 13, 21; 1 Cor. 5, 6; Gal. 5, 9; Gen. 18, 6; Ex. 12, 39: Lev. 6, 10. 23, 17; Cyr. f. 123.

ተብሕአ፡ III, 1 *fermentari:* እስከ፡ይትበሐእ፡ Hos. 7, 4; Ex. 12, 34.

ብሑእ፡ part. 1) *fermentatus, in acorem versus, acidus*, de massa et pane: ምስለ፡ኅብስት፡ዘብሑእ፡ Lev. 7, 13; ኢትግበርዎ፡ብሑእ፡ ζυμωτές 2, 11; de vino Num. 6, 3 var.; de sanguine: ኢትዝብሕ፡ብሑእ፡ደም፡ Ex. 34, 25 c. ann.; በብሑእ፡ደም፡ 23, 18 in C. 2) subst. *fermentatum* et *fermentum*, ብሑእ፡ ζυμωτόν Ex. 12, 19. 20. 13, 7; ἡ πεφυραμένη 1 Par. 23, 29; τὸ φύραμα Rom. 11, 16; Ex. 12, 34 ζύμη Ex. 12, 15. 19. 13, 3; Lev. 2, 11; Deut. 16, 3; Matth. 13, 33. 16, 6 Platt; Marc. 8, 15; 1 Cor. 5, 6. 8; Gal. 5, 9: ብሕእት፡ (fem.) Ex. 13, 7; ብሑኣት፡ (f. Pl.: res fermentatae) Matth. 16, 6 rom. — *Voc. Ae.:* ብሑእ፡ብ፡እርሾ ።

ብሕእ፡ subst. *fermentum*, ζύμη Luc. 12, 1; 1 Cor. 5, 7 [illegible]; Marc. 8, 15 rom.

ብሒእ፡ adj. 1) *acidus, acer:* ብሒእ፡ወይን፡, ብሒእ፡ሜስ፡ ὄξος ἐξ οἴνου, ἐκ σίκερα Num. 6, 3 (v. ብሑእ፡): ሐምል፡ብሒእ፡ πικρίδες Ex. 12, 8; Num. 9, 11. 2) subst. *acetum* ὄξος Ruth 2, 14; Ps. 68, 26; ከመ፡ብሒእ፡ኢይደልዎ፡ለቍስል፡ Prov. 25, 20; Matth. 27, 48; Marc. 15, 36; Joh. 19, 29; Herm. p. 41. — *Voc. Ae.:* ብሒእ፡ብ፡ያዘ፡ከል፡ *aliud:* የኀዘ፡ከል ።

ብሕአት፡ n. act. *fermentatio, acor, fermentum*, ζύμη Matth. 16, 11. 12; ብሕአተ፡ደም፡ Ex. 23, 18. 34, 25 ann.

በሐኰ፡ subst., m., Pl. **አብሓኰ፡** (plerumque **አብሐኰ፡** scriptum) [etymon obscurum est; nescio an componendum sit cum بَاكَ *insilivit* et *coivit*, *subegit*, sicut כֶּבֶשׂ a *subigendo* et *coëundo* dictus est] *mas gregis*, tam ovium quam caprarum, *aries*, *hircus:* **አብሓኰ፡ዘአባግዕ፡ወዘአጣሊ፡** οἱ τράγοι καὶ οἱ κριοί Gen. 31, 10. 12. 30, 35; **አብሓኲ፡አባግዕ፡** κριοὶ τῶν προβάτων Ps. 64, 14; Jer. 32, 20—22; **አብሓኰ፡** κριοί Thren. 1, 6; **በሐኰ፡** Hez. 34, 22; Dan. 8, 3 seq.; κριοὶ καὶ τράγοι **በሐኰ፡ ወዳቤላ፡** Hez. 34, 17, at **ዳቤላት፡ወአብሓኰ፡** 39, 18; τράγος **በሐኰ፡እንዘ፡ይሜብል፡ላዕለ፡መርዔት፡** Prov. 24, 66; praeterea Kuf. 6. 7 seq. 32 al. — *Voc. Ae.:* **በሐኰ፡ዘ፡የበግ፡** (v. **የበግዕ፡**) **አውራ ።**

ብሕውስ፡ subst., ut videtur, *herbae inutilis* species: **ክንት፡ ሀገር፡በድው፡ወበቈለ፡ላዕሌሃ፡ሦክ፡ወአሜከላ፡ወክንት፡ብሕውስ፡ወምጉሕያ፡ወክንት፡በድው፡ወዐፀ፡** Macc. f. 13 [an בָּאְשָׁה?]

በርሀ፡ *calvum esse* vid. sub **በርሐ፡**

በርሀ፡ I, 1 [amh. **በራ፡**; بَرَهٌ, بَهَرَ בָּהַר] Subj. **ይብራህ፡** 1) *lucidum esse, lucere, lucescere, illucescere, relucere, splendere:* **ምንት፡ይበርህ፡እምነ፡ፀሓይ፡** Sir. 17, 31. 23, 19; **ኢይበርሁ፡ከዋክብተ፡ሰማይ፡** Jes. 13, 10; **እንበለ፡ ይብራህ፡ብርሃን፡መብረቅ፡** 4 Esr. 4, 6; **ይበርሁ፡ከመ፡ብርሃነ፡ሰማይ፡** Dan. 12, 3; Prov. 4, 18; Matth. 5, 16; **ይበርህ፡ ሎሙ፡ብርሃን፡አምላክ፡** Hen. 1, 8. 14, 20; **ይበርህ፡ገጽከ፡** Job 11, 15; 4 Esr. 10, 38; Mavâs. n. 20; **ምድር፡በርሀት፡ እምስብሐቲሁ፡** Hez. 43, 2; Apoc. 18, 1; de metallo (*nitere*) Ep. Jer. 23; de vultu sereno et hilari: Hen. 51, 5; **ዘይገብር፡ ምጽዋተ፡እንዘ፡ይበርህ፡ገጹ፡ወያስተሬሥሕ፡ልቡ፡** Clem. f. 174; imprs. **በርሀ፡** φῶς ἦν Ex. 10, 23. 2) *illuminari* (tamquam pass. ab **አብርሀ፡**): Hen. 63, 2; **በርሀ፡ልቦሙ፡ወኅሊናሆሙ፡** Clem. f. 234; de gentibus conversis Lit. Epiph.

አብርሀ፡ II, 1 1) trs., c. c. Acc., *lucere facere, lucidum reddere, col-, il-lustrare, illuminare*, alqm Luc. 11, 36; lucernam Ps. 17, 31; lumina (*accendere*): **አብርሆ፡ብርሃናተ፡** (caeremonia funebris) Genz. f. 84; **አንደዱ፡እሳተ፡ወአብርሁ፡** ἅψαντες πῦρ εἰς φαῦσιν Judith 13, 13; **አበርሃ፡ለጥበብ፡ከመ፡ ጎሕ፡** Sir. 24, 32; tenebras Ps. 17, 31; oculos 12, 4. 18, 9; Sir. 31, 20; **አብርሀ፡አዕይንትየ፡** *visum mihi* (caeco) *reddidit* Enc. Nah. 15; faciem Ps. 103, 17; **አብርሀ፡ገጸ፡እምቅብእ፡** Ep. Jer. 23; *hilarem reddere, exhilarare* faciem alcjs Koh. 8, 1; **ላሕየ፡ለብእሲት፡ያበርሆ፡ለገጻ፡** Sir. 36, 27; faciem suam (de Deo) Ps. 79, 4; **አብርሀ፡ገጽከ፡ላዕለ፡መቅደስከ፡** Dan. 9, 17. a) *in lucem proferre, manifestum facere* 2 Tim. 1, 10; 1 Cor. 4, 5. b) *illustrare* i. e. explanare alicui alqd Asc. Jes. 7, 8. c) *illuminare* animos: **አብርሀ፡አልባቢሆሙ፡ለሰብእ፡ይእቲ፡ ሀገር፡በሃይማኖት፡ኢየሱስ፡** Sx. Masc. 24; coll. Ps. 118, 130. 2) intrs. *lucem emittere* vel *praebere*, *lucere*, c. **ለ፡** *alicui*, c. **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** *super*, c. **ውስተ፡** *in*, *ad:* de astris Gen. 1, 14—17; Kuf. 2; Job 25, 5. 31, 26; **ፀሓይ፡ያበርህ፡ወያርኢ፡ ላዕለ፡ኵሉ፡** Sir. 42, 16; Jes. 60, 19; Jer. 38, 35; Hen. 14, 18; Apoc. 21, 23; lucerna Matth. 5, 15; Sir. 26, 17; fulmine Luc. 17, 24; igne Hen. 71, 2. 72, 4; Ps. 104, 37; facie Matth. 17, 2; **አብርሂ፡አብርሂ፡ኢየሩሳሌም፡** φωτίζου Jes. 60, 1; de viis Prov. 4, 18; Deus **ያበርህ፡ውስተ፡ፍናዊከ፡** Job 22, 28; Apoc. 22, 5; **እግዚ"፡ያበርህ፡ሊተ፡** Ps. 26, 1; c. **ለ፡** *lucere alicui* passim i. q. *illuminare alqm* φωτίζειν ut Eph. 3, 9. 5, 13; Joh. 1, 9.

ተበርሀ፡ III, 1 *illuminari*, Lud. sine auct.

ብሩህ፡ part. 1) *lucens:* **ከመ፡ይኩና፡አዕይንቲከ፡ብሩሃተ፡ላዕለ፡ቤት፡** ἀνεῳγμένοι 2 Par. 6, 20; **ገጹ፡ከመ፡ፀሓይ፡ ብሩህ፡** φαίνει Apoc. 1, 16. 2) *lucidus, pellucidus, candidus, splendidus, illustris, clarus*, φωτεινός Luc. 11, 34; Matth. 6, 22; **ደመና፡ብሩህ፡** 17, 5; νεφέλη κούφη Jes. 19, 1; φωτισμός, φωτισθείς Ps. 138, 10; **ጽዕድት፡ወብርህት፡** λελευκανθισμένη Cant. 8, 5; λευκός Apoc. 6, 11. 7, 13. 14, 14; αὐγάζων Lev. 13, 39 (v. **በራህርህት፡**); λαμπρός Sap. 6, 13; **የዐውድዎ፡ለውእቱ፡መንበር፡ከህናት፡ብሩሃን፡ከመ፡ፀሓይ፡** Mavâs. n. 20; de loco illuminato, Kid. f. 6; de verbo Dei τηλαυγής Ps. 18, 9; de voce Lit. Joh.; de oratione: **አግህደ፡ሃይማኖተ፡እግዚ"፡በቃላት፡ብሩሃት፡ወልዑላት፡** Sx. Mag. 4. Adv. **በብሩህ፡** 4 Esr. 8, 34; et **ብሩህ፡** τηλαυγῶς *clare, perspicue* Marc. 8, 25 Platt. 3) *hilaris, serenus:* **አሡሩ፡ለልብ፡ፍሡሕ፡ገጽ፡ብሩህ፡** πρόςωπον ἱλαρόν Sir. 13, 26. 26, 4; **ዘወሀበ፡** (eleemosynas) **እንዘ፡ፍቱሕ፡ልቡ፡ወብሩህ፡ኅሊናሁ፡** Clem. f. 174; **ልብ፡ብሩህ፡** Org. 1. — (Did. 29 occurrit locus haud satis clarus: Judaeorum principes consilium inierunt postridie dominicam palmarum **ላዕለ፡እግዚእ፡በቀዳሚ፡ወርኅ፡ ብሩህ፡ዘውእቱ፡ሚያዝያ፡**).

በርህ፡ subst. 1) *lux, lumen* Ps. 96, 12; **በርህ፡ወጽልመት፡** Dan. ap. 3, 47; Deg. 2) *ignis* collustrandi causa accensus Marc. 14, 54; Luc. 22, 56.

ብርሃን፡ subst., plerumque m. (fem. ex. gr. Jac. 1, 17), Pl. **ብርሃናት፡** 1) *lux, lumen* (φῶς, φέγγος) Gen. 1, 3. 4; Jes. 5, 20. 9, 1. 45, 7. 60, 1—3; Jer. 28, 16; Koh. 11, 7; Job 3, 4. 17, 12. 38, 19; Joh. 11, 10; Matth. 10, 27, al. creberrime; **ብርሃነ፡ወርኅ፡**, **ፀሓይ፡** Jes. 30, 26; Apoc. 22, 5; **ብርሃነ፡ማኅቶት፡** 18, 23; Luc. 8, 16; **ብርሃነ፡እሳት፡** Jes. 4, 5; Hez. 1, 13; **ብርሃነ፡መዓልት፡** μεσημβρία Jes. 58, 10; Dei Ps. 103, 2; Hen. 1, 8; 1 Tim. 6, 16; 1 Joh. 1, 5. 7; **መልአከ፡ ብርሃን፡** 2 Cor. 11, 14, al.: trsl. ad lucem vitae Job 3, 16. 20; felicitatis Job 18, 5; Jes. 58, 8. 10; doctrinae, veritatis Jes. 2, 5; Ps. 42, 3; Joh. 3, 19 seq.; Eph. 5, 13; de hominibus, qui aliis luminis instar sunt: Jes. 42, 6. 49, 6; Joh. 1, 4 seq.; 5, 35. 8, 12; Matth. 5, 14. Pl. **ብርሃናት፡** Hen. 43, 2. 59, 1; Asc. Jes. 8, 21. 22. 25; **በእደዊሆሙ፡ይጸውሩ፡ብርሃናተ፡እሳት፡** Rel. Bar. a) *splendor, fulgor:* **ብርሃነ፡መብረቀ፡ወልታከ፡** Hab. 3, 11; 4 Esr. 4, 6; λαμπρότης Dan. 12, 3; 4 Esr. 10, 64; *lux refulgens* (repercussa) ἀπαύγασμα Hebr. 1, 3; *candor* **ሜላት፡ብርሃን፡** βύσσινον λευκόν Apoc. 19, 8. 14. b) *lumina* coeli vel *luminaria* i. e. *sidera* Gen. 1, 14—17; Ps. 135, 7; Hen. 2, 1. 20, 4. 72, 1 seq.; Phil. 2, 15. c) *lumina* i. e. *oculi:* **ብርሃነ፡ለዕዉር፡ቀብአ፡** (*oculos caeci unxit*) Enc. Genb. 8; **ጸገከ፡ለዕዉር፡ብርሃነ፡** Enc. Nah. 15. d) *nitor* faciei **ብርሃነ፡ገጽ፡** ob hilaritatem Job 29, 24, ob benignitatem Ps. 4, 9. 43, 5. e) Acc. **ብርሃነ፡** adv. τηλαυγῶς *clare, perspicue* Marc. 8, 25 rom. 2) in libris ex Arabico versis i. q. بُرْهَانٌ *probatio* vel *demonstratio evidens*, ut Abush. 53.

ብሩሃዊ፡ adj. rel. *ad lucidos, illuminatos pertinens* Phlx. 231.

ብርሃናዊ፡ adj. rel. 1) *ad lucem pertinens, luminosus*, epitheton angelorum bonorum: **መልአክ፡ብርሃናዊ፡** Lit. 171, 1; Sx. Hed. 16, al.; **ብርሃናውያን፡** *entia luminosa* (opp. corporeis) Kedr f. 20. 2) fem. **ብርሃናዊት፡** subst. *natura luminosa, lucida*, qua protoplasti ante lapsum praediti erant, Gad. Ad., crebro.

ሙብርህ፡ subst. (in Sing. nondum repertum), Pl. **መባርህት፡** *lumen, lucerna*, Cod. Mus. Brit. XXVI; **ሶበ፡በኢ፡በመባርህት፡ያጠፍእ፡ነፋስ፡** Chr. Ax. f. 95 (Vocabulum inferioris aevi esse videtur).

ሙብርሂ፡ part. c. term. adj. a) *illuminans, illustrans*: **ሙብርሂ፡ኵሉ፡** „*illustrator universi*“ Lud. e Mss. Colb. b) *lucens*: **ዐሐይ፡ሙብርሂ፡** III Sal. Mar. 4. c) Ex. 28, 26 in C הָאוּרִים וְהַתֻּמִּים versum est **ሙብርሂያት፡ወማኅተማት** ።

በራህርህት፡ adj. fem. *subsplendida, eminus splendida, (rutila)* Lev. 13, 38; nec non 13, 39 in C (pro **ብርህት፡**).

ብርሃና፡ subst., ut videtur amh., *charta pergamena, membrana*, Lud. ex Epist. Greg. sui (sec. Lud. a perspicuitate sic dicta; Isenb. in lex. amh. p. 87 **ብራና፡** a membrana μεμβράνα propagatum putat).

ቢረሌ፡ብረሌ፡, ብርሌ፡(ቤረሌ፡, ቢረሊ፡, ብሬሌ፡, በረሌ፡) n. prgr., Pl. Pl. **ቤረሌያታት፡ብዙኃት፡** legitur Phlx. 136; 1) βηρύλλιον, βήρυλλος, *beryllus* gemma Ex. 28, 20. 36, 20; Hez. 28, 13; Tob. 13, 17; Apoc. 21, 20 (vid. **ብሉር፡**). 2) *crystallum* Jes. 54, 12. 3) in specie: *vas crystallinum, alabaster*, ἀλάβαστρον Matth. 26, 7; **ይሰትዩ፡ወይነ፡በማህው፡ወቢረሌ፡** (v. **በረሌ፡**) Am. 6, 6; **ምስከ፡ዘውስተ፡ቢረሌ፡** F. N. 33, 4.

በርሐ፡ inus.; بَرِحَ *patuit et conspicua evasit* res occulta; بَرَاحٌ *clara, distincta* res; *terra late patens*; vic. sunt **በርሀ፡**, **በረቀ፡**, al.

በራሕ፡ adj. *calvus* Lev. 13, 40; 4 Reg. 2, 23; **ለኤልሳዕ፡ነዊኅ፡ቆሙ፡ወበራሕ፡ርእሱ፡** Sx. Sen. 2.

ብርሐት፡ n. act. et subst., m. et fem., *calvitium, calvities* Lev. 13, 42. 43; **ብርሐት፡ትግእከ፡** Jes. 3, 24; **ውስተ፡ኵሉ፡ርእስ፡ብርሐት፡** Jes. 15, 2. 22, 12 vrs. nov.; Jer. 29, 5; Hez. 7, 18; **ኵሉ፡ርእስ፡ብርሐት፡** 29, 18; Am. 8, 10; Mich. 1, 16; **ጴጥሮስ፡በቱ፡ብርሐት፡** Clem. f. 213.

በረምሐት፡ nomen mensis Aegyptiorum septimi (برمهات), alias Phamenoth, cui respondet aeth. **መጋቢት፡**, ut: **በረምሐት፡ይሰመይ፡ፋሚኑት፡** Abush. 8 seq., Voc. Ae.

በርሙዳ፡ nomen mensis Aegyptiorum octavi Ⲡⲁⲣⲙⲟⲩⲧⲉ, cui respondet aeth. **ሚያዝያ፡**, Abush. 8; Gad. Ad. f. 120; Org. 2. 6; aliae nominis formae sunt **መርሙዳ፡** Voc. Ae., **በርምዳሕ፡** Abush. 8, et **ፊርሙጢ፡(ፊርሙቲ፡?)**, ut: **በርሙዳ፡ይሰመይ፡ፊርሙጢ፡** ibid.

I. **በረረ፡** rad. inus.; בָּרַר, بَرَّ *purus, mundus fuit*; arab. بِرٌّ, بَرَّ sensu ethico: *verax, justus fuit*.

ብሩር፡ (part.) subst., plerumque m. (f. Koh. 7, 12 **ጽላሎታ፡ለብሩር፡**), Pl. **ብሩራት፡** (Lud.) 1) *argentum* (a purgando, si non a puritate i. e. candore dictum): **ብሩር፡ጽሩይ፡** Job 22, 25 28, 1; Jes. 13, 17. 60, 17; Ps. 11, 7; **ብሩር፡ምኑን፡** Jer. 6, 30; Hez. 22, 18. 27, 12; **ብሩር፡ኅሩይ፡** Prov. 8, 19; Sir. 47, 18; Hen. 52, 7. 65, 7; Matth. 10, 9; 1 Cor. 3, 12; 1 Petr. 1, 18. In Genit. **ዘብሩር፡**, vel statui constr. subjunctum: *argenteus* Gen. 24, 53; Ex. 3, 22; Judith 12, 1; Num. 7, 13; Dan. 2, 32; Apoc. 9, 20; 2 Tim. 2, 20. 2) *argenteus* numus vel siclus: **ሠላሳ፡ብሩር፡** Ex. 21, 32; 2 Reg. 18, 11; Cant. 8, 11; Zach. 11, 12; Matth. 26, 15.

II. **በረረ፡** I, 1 *pervadere, pertransire, penetrare, (perforare)*, abs., vel c. praep. **እንተ፡** vel **ውስተ፡**, ut: **ወፅአ፡ኅጺኑ፡በሪሮ፡** 2 Reg. 2, 23; **ረገዞ፡ በኲናቱ፡ ለአሐዱ፡ውስተ፡ሰንበኢ፡ወወፅአት፡ኲናት፡በሪራ፡እንተ፡ዘባኑ፡ወወግአቶ፡ለካልኡ፡** (alterum quoque trajecit) Gad. T. II.; **በረረ፡ቅትራት፡ውስተ፡እገሪሁ፡** Sx. Nah. 14 (vid. **አስተማእን፡** c. c. Acc.: **መንፈስ፡ኢይበርሮ፡** πνεῦμα οὐ μὴ διέλθῃ αὐτόν Job 41, 7; **በረሮ፡** (v. **መጥባሕት፡**) **እስከ፡ዘባኑ፡** Jud. 3, 22 **ይበርሮ፡** (v. **ይበረብሮ፡**) **ቀስተ፡ብርት፡** Job 20, 24. [Significatu respondent نَفَذَ et חָדַר; de etymo non بأر באר, neque ברה بري, comparabis, neque enim significatus a Lud. statutus *gladio trajecit, transfixit* probari potest; sed contigua sunt (si non בָּבַר, tamen) مَرَّ et **በረየ፡** q. v.]

ብርስን፡ subst., coll. et sing., [بُلْسٌ *lentes*, بُلْسُنٌ *lens*; coll. ⲁⲣϣⲓⲛ, ⲛⲓ] *lens, lentes*: Gen. 25, 34; Kuf. 24; 2 Reg. 17, 28. 23, 11; Hez. 4, 9; **ይበልዑ፡፫ብርስነ፡** Sx. Hed. 13. — *Voc. Ae.*: **ብርስን፡ዘ፡ምስር** ።

ቢሮሽ፡ n. prgr. sc. בְּרוֹשׁ *cupressus* arbor, Zach. 11, 2 vrs. nov. [vid. Ges. thes. p. 246].

ቢሩሲም፡ vel **በርሲም፡** n. prgr., sc. בְּרוֹשִׁים *cupressi* (Pl.); **ዕፀ፡ቢሩሲም፡** *instrumenta cupressina* 2 Reg. 6, 5 vrs. nov.; **ዕፀወ፡በርሲም፡** *ligna cupressina* 3 Reg. 5, 10 vrs. nov., et **ኬሬሲም፡** pro **ቤሬሲም፡** 5, 8 vrs. nov.

በረቀ፡ I, 1 [בָּרַק ܒܪܩ بَرَقَ] Subj. **ይብርቅ፡** 1) *fulgere, (micare, effulgere, splendere, coruscare)*: **በዕጠሱ፡ይበርቅ፡ብርሃን፡** ἐπιφαύσκεται Job 41, 9; **እሳት፡ይበርቅ፡እምኔሁ፡** πῦρ ἐξαστράπτον Hez. 1, 4; **ወላትው፡ይበርቅ፡** Nah. 3, 3; στίλβειν Hez. 21, 10. 15; Marc. 9, 3; **በረቀ፡ሥጋሆሙ፡** Macc. 1, 2. 2) *fulgurare*: **ግብተ፡በረቀ፡መብረቅ፡ዲበሁ፡እምሰማይ፡** Deg.; Luc. 17, 24; Act. 9, 3. 12, 7. 22, 6; Hen. 59, 1 60, 13. 15. (Sap. 11, 19 var.).

አብረቀ፡ II, 1 1) *fulgere* vel *splendere facere*: **ናሁ፡ዐሐየ፡ጽድቅ፡ዘሞአ፡ለሞት፡ያበርቅ፡ጸዳሎ፡በላዕሌነ፡** Chr. ho. 4 2) *fulminare*; de Deo **እግዚ**“**፡አብረቀ፡መብረቀ፡** 2 Reg. 22, 15; Ps. 143, 7; trsl. *fulmina emittere* vel *fulminis instar emittere*, **አራዊት፡እለ፡እምውስተ፡ዐይኖሙ፡ጼፄን፡ቀለምጽጸ፡ያበርቁ፡** (v. **ይበርቁ፡**) Sap. 11, 19.

ተባረቀ፡ III, 3 *simul* vel *alternis fulgurare*: **ተባረቁ፡መባርቅት፡** Lud. e Ssal. Req.

መብረቅ፡ subst., plerumque m., Pl. **መባርቅት፡** (sec. Lud. etiam **መበርቅ፡**) 1) *fulgur, fulmen*: **ይረውጽ፡መብረቅ፡ቀድመ፡ነጐድጓድ፡** Sir. 35, 10; **ገብረ፡መባርቅተ፡ለዝናም፡**

Jer. 10, 13. 28, 16; Hez. 1, 13; Dan. 10, 6; Nah. 2, 5; 4 Esr. 4, 6. 10, 38; Hen. 41, 3. 59, 1. 60, 14 seq.; Ps. 17, 16. 76, 18. 96, 4. 134, 7; Matth. 24, 27; **መብረቅ፡ወፃዓዕ፡ወነጐድጓድ፡** Apoc. 4, 5. 8, 5; **ብልኀተ፡መብረቅ፡** Lit. Epiph. 2) rarius: *fulgor*, (*nimbus* Sanctorum capita circumdans, Lud.): **ሰላም፡ለሥንኪ፡ዘአዋክየ፡መብረቃ፤ለብሔረ፡ጽልመት፡ወጣቃ፡** Enc. Mag. 20; **መብረቅ፡ለሥጋሁ፡ክለላ፡** Enc. Mij. 30.

በርቢር፡ subst. *puteus, cisterna, fovea* [cfr. בְּאֵר, בּוֹר; non est quod vocabulum e βόρβορος derives]: **ይዌርዋሃ፡በድና፡ውስተ፡በርቢር፡** εἰς τὸ βάθος τῆς γῆς Hez. 32, 18; **ይክርዩ፡ሀየ፡በርቢረ፡ለጎግ፡** 39, 12; **ውስተ፡በርቢሩ፡ለጎግ፡** 39, 15. — Voc. Ae.: **በርቢር፡ዘ፡ዐይነ፡ምድር፡**; aliud: **በ"፡ዘ፡ዐዘቅት፡**።

በርበረ፡ quadrl. I [بَرَّ VIII, vid. etiam Ges. thes. p. 245 sub בָּקַק] exinanire i. e. *diripere, praedari, spoliare, expilare* (plündern) a) c. Acc. hominis vel loci: **እለ፡በርበሩክሙ፡** προνομευσάντων ὑμᾶς Jes. 17, 14; **ይበረብሩ፡እጓለ፡ማውታ፡** 10, 2; **ትበርብሮሙ፡** εἰς ἁρπαγήν Judith 2, 11; Zeph. 2, 9 διαρπῶνται; Hez. 38, 13; Gen. 34, 27; **ማኅፈደ፡በርበረ፡** Job 20, 19; Judith 1, 14; Matth. 12, 29; Marc. 3, 27. b) c. Acc. praedae: Gen. 34, 29; Num. 31, 12; Deut. 20, 14; 1 Reg. 23, 1; Esth. 9, 15; Hez. 7, 21; **ይበረብሩ፡ሰርጎ፡ምሕክኪ፡** λήψονται 23, 26; **ንዋየኪ፡** σκυλεύσει 26, 12. 38, 11; **ምድረ፡** κληρονομεύειν Deut. 3, 12; Marc. 3, 27. c) c. dupl. Acc.: **እበረብሮሙ፡ኀይሎሙ፡** Jes. 10, 13; **በርበሩኒ፡ኵሎ፡ንዋይየ፡** Tob. 1, 20; Ps. 108, 10; Job 24, 19; Esth. 3, 13. — (Quod Job 20, 24 in quibusdam codicibus legitur **ይበረብሮ፡ቀስት፡** τρώσαι αὐτὸν τόξον — pro **ይበርሮ፡** aliorum — non ad aliud quadrl. **በርበረ፡**, tamquam e **በረረ፡** *penetrare* reduplicatum, referendum, sed *diripiat eum arcus* vertendum videtur).

ተበርበረ፡ III, 1 *diripi, spoliari, expilari, praedae esse*: **ይትበረበር፡አብያቲሆሙ፡** Zeph. 1, 13; Dan. 3, 29; Zach. 14, 2; **እለ፡በርበሩከ፡ይትበረበሩ፡** Jer. 37, 16; Deut. 28, 29; **ተጊወዉ፡ሕዝብ፡ወተበርበሩ፡** Jes. 42, 22; Jer. 27, 10; **ረሰይክነ፡ለተበርብሮ፡** Tob. 3, 4; Esth. 7, 4; Jer. 17, 3; **ተበርበረት፡ታቦተ፡ሕግ፡** 4 Esr. 10, 30; construere licet c. Acc. rei: **ወአብያቲክሙ፡ትትበረበሩ፡ወንዋየክሙ፡** Dan. 2, 5.

በርበር፡ vel **በርባር፡** subst. 1) *praeda, rapina, spolia*, Deut. 20, 14; Jos. 8, 2; Jud. 5, 30; 1 Reg. 23, 3. 30, 22; 2 Reg. 8. 12. 12, 30; **በርባረ፡** (v. **በርበረ፡**) **ነዳይ፡ውስተ፡አብያቲክሙ፡** Jes. 3, 14; **እለ፡ይትከፈሉ፡በርባረ፡** 9, 3; Jer. 15, 13; **እሬስየኪ፡በርበረ፡ለአሕዛብ፡** Hez. 25, 7; **ትከውን፡በርበረ፡አሕዛብ፡** 26, 5. 29, 19. 36, 4. 38, 11; Zach. 14, 1; Mal. 3, 10; Prov. 1, 13. 16, 19. 2) **በርበር፡** concr. a) *praedatores, praedones, latrones*: **መጽኡ፡በርበረ፡አረማውያን፡ከመ፡ያመዝብሩ፡አብያተ፡መነከሳት፡** Sx. Teq. 20; Ter 26; **በመጥባሕተ፡በርበር፡ተቀትሉ፡** Enc. Sen. 24. b) *barbari*: **አዘዘ፡** (sc. Bartholomaeum) **እግዚእነ፡ከመ፡ይሑር፡ኀበ፡ሀገረ፡በርበር፡** Sx. Masc. 1.

በርበርያ፡ vel **በርባርያ፡** subst. *praeda, rapina*: **አሬስዮሙ፡ሕብልያ፡ወበርባርያ፡** (v. **ወበርበርያ፡**) Judith 2, 7.

ብርባሬ፡ subst. *direptio, spoliatio*, Lud. sine auct.

በርባሪ፡ n. ag. *spoliator, praedator*, Lud. sine auct.

በርበሪ፡ adj. *ad Berberos (nigros) pertinens*: **ገብር፡ጸሊም፡ይቤ፡አርአያየ፡ጸሊም፡ወጸጕረ፡ርእስየ፡በርበሬ፡** (sic! i. e. *crispus*) Fal. f. 80.

አበርበሬ፡ subst. „*urtica major*; sic quidem Th. Petraeus. At Gregorius speciem *cardui* amharice significari dicit“, Lud. (vid. **አብለሊት፡** supra col. 486.)

በርበሬ፡ subst., ut videtur amh., *piper* M. F. [فُلْفُل بَابَارِى, vid. etiam **ፐፐሬ፡**]

ብርት፡ subst., plerumque m., [meo judicio e rad. بَرَتَ (بَرَى) *secare, caedere* formatum; Ges. thes. p. 1097 hoc vocabulum sicut **ብሩር፡** a rad. בָּרַר *purgare* derivatum esse censet] 1) *aes* Ex. 25, 3; Deut. 8, 9; 1 Reg. 17, 5. 6; 2 Reg. 8, 8; Job 28, 2. 41, 18; Jes. 60, 17; Jer. 6, 28; Hez. 22, 18; Dan. 2, 32; **ብርት፡ርሱን፡** χαλκὸς στίλβων Hez. 40, 3; 1 Cor. 13, 1. In Genit. **ዘብርት፡**, vel st. constructo subjunctum: *aeneus* Gen. 4, 22; Ex. 30, 18; Job 6, 12. 20, 24. 40, 13; Sir. 28, 20; Jes. 45, 2; **ፍጽምክ፡ዘብርት፡** 48, 4; Jer. 1, 18; Zach. 6, 1; item passim, ubi **ብርት፡** praedicati vicem explet, ut Ex. 27, 18. Pl. **ብርታት፡** *aeramenta, aenea instrumenta* Lud.; (de **ዘብርታት፡ኀጺን፡** Sir. 22, 15 vid. **ዘብርት፡**) 2) **ብርት፡ሊባኖስ፡** χαλκολίβανον quod varie interpretantur *aes album, aurichalcum, aes corinthium* Apoc. 1, 15. 2, 18; **አእጋረ፡ክርስቶስ፡ርሱናን፡አምሳለ፡ላህበ፡ለብርት፡ሊባኖስ፡** Enc. Jac. 6.

ቡራት፡, v. **ቡራቲን፡** n. prgr., ut videtur βράθυ *brathy* i. e. *herba Sabina* Kuf. p. 77 [vid. etiam Ges. thes. p. 246 sub בְּרוֹשׁ vel בְּרוֹת].

በረከ፡ I, 1 [בָּרַךְ ܒܪܟ بَرَكَ] *in genua procumbere*, de asina Num. 22, 27; camelo: **ሶበ፡በጽሐ፡ገመል፡ኀበ፡ውእቱ፡መከን፡በረከ፡በብረኪሁ፡ወኢተንሥአ፡** Sx. Nah. 19.

ባረከ፡ I, 3 1) genibus flexis *laudare, celebrare, venerari* Deum, c. c. Acc. Deut. 8, 10; Jud. 5, 2; Ps. 15, 7. 25, 12. 144, 2; Kuf. 22; Sir. 50, 22; Jes. 25, 3. 38, 18. 65, 16; Hen. 39, 12. 61, 7. 12. 63, 2; Luc. 1, 64. 24, 53; c. **ለ**, ut: **ባርኩ፡ለስሙ፡በኵሉ፡ጊዜ፡** Sir. 39, 35; Ps. 95, 2. 144, 2; absol. Hen. 61, 9. 11. Inde: *hymnum celebrare* vel *cantare*: **ባረከ፡ዘ፡ቡራኬ፡** ᾖσε τὴν ᾠδὴν ταύτην Ex. 15, 1. 2) *fausta precari, benedicere* alicui, c. Acc.: Gen. 12, 3. 48, 15. 49, 28; Hen. 1, 1; Matth. 5, 44; Marc. 10, 16; Luc. 2, 34; 1 Petr. 3, 9; c. Acc. **በረከተ፡** Gen. 27, 41; Deut. 33, 1; Jos. 24, 10; in specie a) de benedictione sacerdotis Lev. 9, 22; Num. 6, 23; 3 Reg. 8, 14; **ከመ፡ይባርክዎ፡ለሕዝቡ፡በስሙ፡** Sir. 45, 15; Lit.; etiam c. **ላዕለ፡**, ut: **ባረከ፡ላዕሌሁ፡** Sx. Ter 9. b) *benedictione consecrare* alqd 1 Reg. 9, 13; Matth. 14, 19. 26, 26; Act. 2, 42. 46. 20, 7; Gen. 2, 3; **ኢይባርኩ፡ላዕለ፡በጸል፡** F. N. 17; vel alqm Ex. 19, 14. 23 (ἁγιάζειν). 3) de Deo: *benedicere* alicui i. e. *fortunare, prosperare*, c. Acc. Gen. 1, 22. 28. 12, 2. 3. 17, 16. 24, 1; Ex. 23, 25; Deut. 1, 11. 15, 14; Job 1, 10; Ps. 5, 4. 66, 1. 131, 16; Jes. 61, 9; c. **ላዕለ፡** prs. Gen. 5, 2; c. Acc. beneficii Gen. 49, 25; Kuf. 19; vel c. **በ፡** Eph. 1, 3; formula salutandi: **ይባርክ፡እግዚ"፡** Ruth 2, 4; hinc 4) salutem precando *salutare, valedicere* Gen. 24, 60. 47, 7; 1 Reg. 13, 10; 2 Reg. 6, 20. 19, 39. 5) *valedicere* ei, cui quis obsequium et venerationem debet, i. e. ei *renuntiare* (quare vulgo interpretantur Aethiopes: *maledicere, exsecrari*, vid. etiam Ges. thes. p. 241), Job 1, 11. 2, 5; 3 Reg. 21, 10; Sx. Tachs. 1. — *Voc. Ae.*: **ባረከ፡ዘ፡መረቀ** ።

አብረከ፡ II, 1 *in genua procumbere facere*, Lud. sine auct.

ተባረከ፡ III, 3 1) *laudari, celebrari*: **ይትባረክ፡እግዚ"፡** εὐλογητὸς Κύριος Ruth 4, 14; 1 Reg. 25, 32; 2 Reg. 18, 28; Ps. 27, 8. 30, 27. 71, 19. 20; Hen. 39, 10. 61, 11; Eph. 1, 3; Luc. 1, 68; Jes. 65, 16. 2) *benedicere sibi* vel *sibi invicem* (rflx. et recipr.), *benedictionem petere* vel *accipere* (pass.): **ይትባረኩ፡ቦቱ፡አሕዛብ፡ምድር፡** Ps. 71, 18; **ተባረኩ፡በበይናቲሆሙ፡** Sx. Jac. 9; c. **እምነ፡** ejus, a quo quis benedictionem petit et accipit: **ተባረከ፡እምኔሆሙ፡** Sx. Masc. 14. 18; Abraham **ሰገደ፡ሎቱ፡** (Melchisedeco) **ወተባረከ፡እምኔሁ፡** Mavâs. n. 67; **ሖረ፡ሀገረ፡ኢየሩሳሌም፡ወተባረከ፡እመከናት፡ቅዱሳት፡** Sx. Haml. 11; vel c. **በኀበ፡**, ut: **ሲም፡ተባረከ፡በኀበ፡ኖኅ፡** Kebr. Nag. n. 9. 3) benedictione *consecrari* Ex. 19, 22 (ἡγιασθήτωσαν). 4) *benedici* i. e. *fortunari, prosperari*, Hen. 1, 8. 67, 3; c. **በ፡** Gen. 22, 18. 26, 4; Sir. 44, 21; **ተባረኩ፡በውሉዶሙ፡** Tob. 4, 12; c. **በእንተ፡** Gen. 12, 3. 18, 18. 28, 14.

አስተብረከ፡ IV, 1 *genua flectere, in genua procumbere*: **አስተብረከ፡በብረኪሁ፡ከመ፡ይስተይ፡** Jud. 7, 5. 6. a) venerationis et adorationis causa: 2 Esr. 9, 5; 1 Esr. 8, 70; **አስተብሬከ፡** 8, 88; 2 Par. 29, 29. 30; 3 Reg. 8, 54; Matth. 27, 29; Marc. 1, 40. 15, 19; Abraham **ሰገደ፡ሎቱ፡** (Melchisedeco) **ወአስተብረከ፡** Clem. f. 34. 217. b) de femina parturiente: **አስተብረከት፡ከመ፡ትለድ፡** Lud. ex Hom.; Ssal. Req.; cfr. Lud. hist. aeth. I, 14 n. 38.

ብርክ፡ subst., m. et fem., Pl. **ብረክ፡** et **አብራክ፡**, *genu*, Gen. 30, 3. 48, 12; Deut. 28, 35; Jud. 7, 5. 16, 19; 3 Reg. 8, 54; Job 3, 12. 4, 4. 16, 10; Thren. 3, 7; Ps. 108, 23; Dan. 5, 6; Hez. 21, 7; **እስከ፡ብርክ፡** 47, 4; Jes. 45, 23; Rom. 14, 11; Phil. 2, 10; **በብረክ፡ልብየ፡ሰጊድየ፡አማኅከም፡** Org. 2; **ሐቂፍ፡በአብራክ፡** (sinu amplecti) Org. 1. — *Voc. Ae.*: **አብራክ፡ብ፡ጉልበቶች** ።

ቡሩክ፡ part. *benedictus* a) *laudatus, celebratus, veneratione ornatus*: **ሙሴ፡ዘቡሩክ፡ዝክሩ፡** Sir. 45, 1; **ቡሩክ፡ይኩን፡ዝክሮሙ፡** 46, 11; Ps. 71, 17; Matth. 21, 9. 23, 39. Rom. 9, 5; **ቡሩክ፡እግዚ"፡** Ex. 18, 10; Marc. 14, 61; 2 Cor. 11, 31; Rom. 1, 25. 9, 5; **ቡሩክ፡አንተ፡አምላክነ፡** Judith 13, 17; **ቡርክት፡አንቲ፡ወለትየ፡** 13, 19. b) *benedictus* a Deo i. e. *fortunatus, beatus, felix*: **ቡሩክ፡ብእሲ፡ዘ፡** Jer. 17, 7; 1 Reg. 25, 33; Deut. 7, 14. 28, 3—6; **ቡርክት፡አንቲ፡እምአንስት፡** Luc. 1, 28. 42; **ቡሩክ፡ለእግዚ"፡** *benedictus a Deo* Gen. 14, 19; Jud. 17, 2; Ruth 2, 20. 3, 10; 1 Reg. 23, 21. 26, 25; hinc c) crebro: ἀγαθός, *bonus, probus, praestans, egregius*: **ምድር፡ቡርክት፡** ἡ γῆ ἀγαθή Deut. 1, 35. 3, 25. 4, 22; Tob. 14, 4; Hen. 26, 1. 27, 1; **ፍሬ፡ቡሩክ፡** οἱ ἀγαθοὶ καρποί Sir. 6, 19; **ሠናይ፡ዘመድ፡ወቡሩክ፡** Tob. 5, 14; **በእደ፡እግዚ"፡ቡርክት፡** χεὶρ θεοῦ ἡ ἀγαθή 2 Esr. 7, 28. 12, 8 al.; **መንፈስከ፡ቡሩክ፡** 19, 20; Judith 8, 29; **ቡርክት፡አንቲ፡በቃልኪ፡** ἀγαθὴ ἐν τοῖς λόγοις σου 11, 23. d) benedictione *consecratus*: **ቅብእ፡ቡሩክ፡** ἔλαιον τῆς χρίσεως Ex. 29, 21.

በረከት፡ subst., m. et fem., Pl. **በረከታት፡** *benedictio* 1) *laudatio, celebratio*: **አዕበዩ፡** (**ለእግዚ"፡**) **በኵሉ፡በረከት፡ወስብሐት፡** 2 Esr. 19, 5; Apoc. 5, 12. 13; Hen. 39, 7. 9. 71, 12. 2) *fausta precatio* Gen. 27, 12. 35. 36. 38; Num. 24, 1; Deut. 11, 26. 27; Hen. 1, 1; **በረከተ፡አሮን፡ፈኑ፡ላዕለ፡ሕዝብከ፡** Sir. 36, 22; **ከመ፡የሀቦሙ፡በረከተ፡እግዚ"፡በከናፍሪሁ፡** 50, 20. 3) benedictio Dei i. e. *dona* vel *munera Dei bona fausta praestantia, prosperitas*: **በበረከተ፡እግዚ"፡ዕሴቶሙ፡ለጻድቃን፡** Sir. 11, 22. 39, 22; Gen. 39, 5. 49, 25; **ኵሉ፡በረከት፡እለ፡ባረከኒ፡እግዚ"፡** Kuf. 19. 22. 27; Ex. 32, 29; Lev. 25, 21; Deut. 28, 2. 33, 23; Ps. 3, 8. 23, 5. 83, 7. 128, 8; Jes. 44, 3; Hez. 34, 26; Eph. 1, 3; inde 4) *bonum, optimum, bona, (opes, fortunae)*: **ሠናይት፡በዲበ፡በረከት፡** χάρις ἐπὶ χάριτι Sir. 26, 15; τὰ ἀγαθὰ 34, 11. 35, 13; **ትበልዑ፡በረከተ፡** Jes. 55, 2. 58, 14; Jer. 2, 7. 38, 14; Ps. 83, 13; Job 22, 18; 1 Reg. 8, 16; Gen. 45, 18. 23; Luc. 12, 18. 19; ἀγαθή Rom. 7, 12; ἀγαθωσύνη Koh. 9, 18. 5) *consecratio* benedictione facta: **ጽዋዐ፡በረከት፡** 1 Cor. 10, 16; **ኅብስተ፡በረከት፡** (aliâs **አውሎግያ፡**) panis (in agapen) oblatus, a clerico consecratus, Const. Ap. 36. 37.

ቡራኬ፡ subst., m. et fem., Pl. **ቡራኬያት፡**, *benedictio* a) *hymnus* Ex. 15, 1 (ᾠδή). 20 (χοροί). b) *fausta precatio*: **ቡራኬ፡ወመርገም፡** Jac. 3, 10; **ቡራኬያት፡** (Jacobi super filios duodecim) M. M. f. 87; **ቡራኬሁ፡ለሲም፡** Lit. 170, 4; in specie de benedictione, qua sacerdos populo benedicit: **ወሀበ፡ቡራኬ፡ለሕዝብ፡** Sx. Mag. 13; Genz. f. 152; **ጸሎተ፡ቡራኬ፡** Lit. 167, 3. c) *donum Dei bonum* Kuf. p. 37; (secundum praecepta legis Mosaicae) **ተዐናስ፡ከነ፡መርገመ፡ወብዕልሰ፡ከነ፡ቡራኬ፡** Chr. Ta. 18.

በረዘ፡ i. q. بَرَزَ *exivit* in campum amplum; V *exivit foras ad exonerandum ventrem.*

ተባረዘ፡ III, 3 *alvum exoneratum ire*, Gad. Ad. f. 76.

ብርዕ፡ subst., plerumque m., (fem. Ex. 25, 36), Pl. **አብራዕ፡** [dictum a *tremendo* et *nutando* وَرَعَ, بَرَعَ רָעַד, respondet يَرَاعٌ *arundo, calamus*] *calamus, arundo*, κάλαμος Luc. 7, 24; Matth. 11, 7; Jes. 19, 6. 42, 3; Job 40, 16; **በትረ፡ብርዕ፡** Jes. 36, 6; Hez. 29, 6; **ብርዐ፡ባሕሩስ፡** Jes. 1, 31; **አብትር፡ዕቡሳን፡ወአብራዕ፡ቅጥቁጣን፡** M. M. f. 108. a) *calamus scriptorius* Jes. 8, 1 var.; Deg. (vid. **ረቀ፡**). b) *scapus* candelabri Ex. 25, 31—36; in C Ex. 37, 17 hebr. c) *culmus* frugum: **፯ሰብል፡ዘሠዊት፡ዘሠረጹ፡እም፩ብርዕ፡** Jsp. p. 341. d) *stipula*, καλάμη: **ብርዐ፡ይመስሎ፡መፍጽሕ፡** Job 41, 20; **ግዕር፡ውብርዕ፡ዘይየብስ፡** 13. 25; (Jes. 1. 31): **እሳት፡እንተ፡ትበልዕ፡ብርዐ፡** Joel 2, 5. Ob. 18; Ex. 5, 12. 15, 7.

በረየ፡ inus., proprie, ut videtur, *in locum alius succedere*, vicinum est II **በረረ፡** (de significatione cfr. חָלַף et خَلَفَ) Arabes habent الْمُتَبَارِيَانِ *dies et nox* (duo alternantes); بَرَى III *imitatus est*: VI *se invicem imitati sunt, certarunt.*

ተባረየ፡ III, 3 1) *sibi alterum alteri succedere, vices alternare*, vel *mutare, variare, alternis vicibus agere* vel *facere*: **እስከ፡አመ፡የኀልቅ፡ይትባረይ፡ብርሃን፡ምስለ፡ጽልመት፡** μέχρι συντελείας φωτὸς μετὰ σκότους Job 26, 10; **ዘእንበለ፡ይኩን፡ተባርዮ፡ሌሊት፡ወመዓልት፡** (*vicissitudo*) Macc. f. 23; Deus astra creavit, **ወእምዝ፡ተባረዩ፡**

ዐሐይ፡ወወርኅ፡ወከዋክብት፡መዓልተ፡ወሌሊተ፡ f. 10; regnaverunt ኅቡረ፡በኢተባርዮ፡ Sx. Teq. 4; ዘበጥዎ፡በአብትር፡እንዘ፡ይትባረዩ፡ Sx. Haml. 20; ኵሎ፡አሚረ፡ይትባረዩ፡ዘምሮ፡ 2 Esr. 22, 47. 2) *certamine mutuo certare* (in libris ex Arab. versis), ut: Herodes ገብረ፡መክነ፡ርሒበ፡ወረሰየ፡ውስቴታ፡ሰረገላ፡ይስሕብዎ፡አፍራስ፡በተባርዮ፡ Jsp. p. 328. 348.

አስተባረየ፡ IV, 3 1) *vices mutare* vel *alternare, alternis vicibus mutare:* ይዕጥኑ፡በአስተባርዮ፡እደው፡ Genz. f. 36; Ps. 76, 10; ወርኀ፡ዘያስተባሪ፡መሊአ፡ወሕጸተ፡ዐውዶ፡ብርሃኑ፡ Org. 1; ዕፁብ፡ከመ፡ታስተባሪ፡ θαυμαστῶς ἐν ἀλλοιώσει Sir. 43, 8; ኀምስተ፡ዐራዘ፡በዘያስተባሪ፡ πέντε ἐξαλλασσούσας στολάς Gen. 45, 22. 2) *facere ut sibi invicem alternis vicibus succedant, vicissitudinem efficere* alternantium: ያስተባርዮሙ፡ 3 Reg. 5, 14; Deus ያስተባሪ፡አክራመ፡በሐጋይ፡ወመጸወ፡በጸዳይ፡ M. M. f. 127; እምቅድመ፡ብርሃን፡ትግበር፡ወታስተባሪ፡መዓልተ፡ Cod. Mus. Brit. LVII, 7 str. 1. — *Voc. Ae.:* አስተባረየ፡ዘ፡አፈራረቀ፡።

እብሬት፡ subst. (saepe ዕብሬት፡ scriptum; pro ብሬት፡ c. እ prosthetico) *succesiso, alternatio, vicissitudo, vices* ἀντάλλαγμα Ps. 88, 50; አመ፡በጽሐ፡ዕለተ፡እብሬታ፡ለአስቴር፡ከመ፡ትባእ፡ኀበ፡ንጉሥ፡ Esth. 2, 15. In specie a) *vices* vel *tempus functionis* sive *administrationis* cujusvis officii (ut quo variis temporibus varii vel alternis vicibus iidem fungantur), et *functio* ipsa: ሊቀ፡ካህናት፡ዘእብሬቱ፡ውእቱ፡ዓመት፡ Joh. 11, 49; ብእሲ፡ብእሲ፡በበእብሬቱ፡ 2 Esr. 17, 3; መዋዕለ፡እብሬትከ፡እብሬተ፡ርትዕ፡ወሣህል፡ Enc. Ter 7; crebro ἐφημερία, በበ፡እብሬቶሙ፡ 2 Esr. 22, 24. 23, 30; 1 Esr. 1, 2; አልቦ፡ዘያዐርእ፡እምእብሬቱ፡ 1, 15; 1 Par. 23, 6; 2 Par. 31, 17; Luc. 1, 8; መዋዕለ፡እብሬቱ፡ αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ Luc. 1, 23; ከመ፡ይዕቀቡ፡እብሬተ፡ሰዐታት፡ 1 Par. 23, 32; quare b) በእብሬተ፡ nonnumquam praepositionis instar usurpatur α) *sub* (vel administrante, regnante aliquo), ἐπί: መዋዕል፡ዘከነ፡በእብሬተ፡ንግሡ፡ለዳዊት፡ 1 Par. 29, 30; ወአንትሙ፡ትትወረስ፡በእብሬትከ፡ ἐπί σοι Jud. 11, 23; በእብሬቱ፡ *eo* (patriarcha) *sedente* Enc. Masc. 17; Teq. 12. β) *per* (auspiciis, cura alcjs): ብዙኀ፡ሰላመ፡ከነ፡በእብሬትከ፡ διὰ σοῦ Act. 24, 3; በእብሬቱ፡ለኢዮሔል፡ διὰ χειρὸς Ἰειήλ 1 Par. 29, 8; በበእብሬቶሙ፡ያመጽኡ፡ ἐν χερσὶν αὐτῶν ἔφερον 2 Par. 1, 17. γ) *per* i. e. *propter, causa* (coll. בַּעֲבוּר), በእብሬትኪ፡ διὰ σέ Gen. 12, 13; Judith 11. 7. c) a poëtis usurpatur ከመ፡እብሬተ፡ *ut vice* i. e. *pari vice ac* i. e. *tamquam*, ut: ውዕዩ፡በነዱ፡እሳት፡ከመ፡እብሬተ፡ሐምለ፡መሎኪ፡ Sx. Jac. 13.

ብርያል፡ n. prgr. Βεριαλ (vid. ቤልሖር፡), nomen Satanae, Asc. Jes. 1, 8. 2, 4. 3, 11. 13. 4. 2. 14. 16. 18. 5, 1. 15.

በርዮድስ፡, **በርዩድስ፡**, n. prgr., Pl. በርዮድሳት፡ περίοδος, *cyclus* annorum, Abush. 25

በረድ፡ subst., plerumque m. (fem. Sir. 43, 19), coll. et sing., Pl. አብራድ፡ 1) *grando*, χάλαζα Ex. 9, 18 seq.; Jes. 28, 2. 32, 19; በረድ፡ዐበይት፡ 30, 30; Ps. 17, 14. 77, 52; Sir. 39, 29; ያወርድ፡አብራደ፡ χάλαζαι Sap. 5, 23, at በረድ፡ 16, 16; Apoc. 8, 7; እብነ፡በረድ፡ Jos. 10, 11; Kuf. 48; Hez. 38, 22; Sir. 43, 15. 46, 5; κρύσταλλος Ps. 147, 6; Num. 11, 7. a) *nix*, χιών, Job 6, 16. 9, 30; ይኤገዝ፡በረደ፡ይረድ፡ዲበ፡ምድር፡ 37, 5. 38, 22 (ubi χάλαζα አስሐትያ፡); Sir. 43, 13. 17; Ps. 147, 5; Jes. 55, 10; በረድ፡ወአስሐትያ፡ (χιὼν καὶ κρύσταλλος) Sap. 16, 22, albedinis vel splendoris imaginem praebens Num. 12, 10; Jes. 1, 18; Thren. 4, 7; Dan. 7, 9; Matth. 28, 3; Apoc. 1, 14; Hen. 14, 20. 71, 1. b) *pruina, gelu, glacies;* πάχνη Sir. 43, 19; Dan. ap. 3, 49, πάγος, ut: ቍር፡ወበረድ፡ ψύχη καὶ πάγος Zach. 14, 6; παγετός Sir. 3, 15; κρύσταλλος Job 38, 29; Apoc. 22, 1; ቈረ፡ከመ፡በረድ፡ Kuf. 23; Hen. 14, 13. *Grandinat* (*ningit*) ይዘንም፡በረድ፡ κατέσπευσε χιόνα Sir. 43, 13; Ps. 67, 15. 2) *crystallus:* ዘሕብረ፡በረድ፡ Hez. 1, 22; Hen. 14, 9. 10; ባሕር፡ከመ፡እንተ፡በረድ፡ θάλασσα ὑαλίνη Apoc. 4, 6.

አብረደ፡ II, 1 [بَرُدَ *frigidus fuit;* I et II *refrigeravit*] *frigefactare, refrigerare: Deus* እንበለ፡እሳት፡አንደደ፡ወዘእንበለ፡ማይ፡አብረደ፡ *sine igne accendit et sine aqua refrigeravit*, Lit. Orth.; in Cod. Mus. Brit. LXXII f. 64 proponitur aenigma: በማይ፡አንደደ፡ወበእሳት፡አብረደ፡, quod solvitur: ሶበ፡ተወልደ፡መድኀኒነ፡ውዕየ፡እዴሃ፡ለሰሎሜ፡ወሶበ፡ገሰሶ፡ሐይወት፡። (Lud. hujus verbi significationem statuit: *grandinare fecit.*)

በርደደ፡ quadrl. I Lud. ex Enc. Genb. 8 affert: ወበእብን፡ቀይሕ፡ሥጋሁ፡በረደዱ፡ et „*lapidibus rubrum* (i. e. crudum) *corpus ejus tamquam grandine obruerunt*“ vertit; dubito an recte. In Sx. Tubing. hic versus deest. (Castellus in appendice sua exhibet significatum *fricandi* vel *abradendi.*)

በረጸ፡ inus.; coll. أَبْرَصُ *splendens albicante cute* serpens; *leprosus;* بَرِصَ *lepra laboravit* (at syr. ܐܒܪܙ i. q. أَبْرَزَ).

ተባረጸ III, 3 et **ተበረጸ፡** III, 1 *micare, scintillare, fulgere:* ይትባረጽ፡ (v. ይትበረጽ፡) ገጾሙ፡ከመ፡እሳት፡ Jes. 13, 8; እምቅድመ፡ይትባረጹ፡ከዋክብት፡ Lit. Chrys. — *Voc. Ae.:* ተባረጸ፡ብ፡አሸበረቀ፡።

ነበርጻው፡ vid. sub litera ነ፡

ብርፎሪከን፡ n. prgr. προφορικός (opp. ἐνδιάθετος): ቃል፡ብርፎሪከን፡ λόγος προφορικός, H. A. n. 7. (logos sermonalis, opp. rationali).

በሰለ፡ I, 1 [בָּשֵׁל ܒܫܠ] Subj. ይብስል፡, *coqui* 1) igne: ኢበልዐት፡ምንተኒ፡በእሳት፡ዘበሰለ፡ Sx. Teq. 1; ይብስል፡አዕፅምቲሁኒ፡በማእከላ፡ Hez. 24, 5; de pane Lit. 171, 1. 2) solis ardore i. e. *maturescere*, de frugibus Jes. 17, 5 var.; pomis: ዘእንበለ፡ይብስል፡ Jer. 31, 32.

አብሰለ፡ II, 1 *coquere*, Ex. 16, 23; carnem Ex. 34, 26; 1 Reg. 2, 13; Kuf. 49; Thren. 4, 10; Hez. 46, 20; panem Lev. 23, 17. 26, 26; Jes. 44, 15. 19; Sx. Ter 22; ferculum Gen. 25, 29; Kuf. 24; Dan. ap. 13, 33; 4 Reg. 4, 38; placentas, liba Hez. 4, 12; Num. 11, 8; 2 Reg. 13, 6. 8; alia: አብሲሎሙ፡ Asc. Jes. 2, 11; Dan. ap. 13, 27; ያበስሉክሙ፡በጽህርት፡ Am. 4, 2; lateres Gen. 11, 3.

ተበስለ፡ III, 3 *coqui:* ሰላም፡ለአሮን፡እንላተ፡ርግብ፡ዘአስረረ፡ድኅረ፡ተበስሉ፡በእሳት፡ Enc. Genb. 21.

ብሱል፡ part. *coctus* 1) igne, 1 Reg. 2, 15; Lev. 2, 4; Kuf. 49; ረከበ፡ለውእቱ፡ጸብኀ፡ፍሉሐ፡ወብሱለ፡ Sx. Tachs. 11. Pro subst.: *coctum, ferculum*, ἕψημα Hagg. 2, 12.

2) solis ardore i. e. *maturus*, Ex. 9, 32; Jes. 18, 5 var.; Hen. 82, 19.

ብስሎ፡ subst. *coctum*, *res cocta* Ex. 12, 9.

ተብሲል፡ vel **ትብሲል፡** subst. *coctum*, *ferculum*, *puls*, Gen. 25, 29. 30. 34; Kuf. 24, 26; 4 Reg. 4, 38; Dan. ap. 13, 33. — *Voc. Ae.*: **ተብሲል፡ ዘ፡ ንፍሮ** ።

መበስል፡ et **መብስል፡** part., Pl. m. **መበስላን፡** vel **መብስላን፡**, f. **መበስላት፡**, *coquus*, (*coqua*), 1 Reg. 9, 23. 24; Hez. 46, 24; **መበስላት፡** 1 Reg. 8, 13; **ሊቀ፡ መበስላን፡** vel **መብስላን፡** ἀρχιμάγειρος Gen. 37, 36; Kuf. 34. 39; Jer. 46, 9. 10 vrs. nov.; 47, 1. 2. 5. 52, 12; Dan. 2, 14; 4 Reg. 25, 8.

መብሰሊ፡ part. c. term. adj. i. q. **መበስል፡**, ut: **ሊቀ፡ መብሰልያን፡** Dan. 2, 14 var.

መብሰል፡ vel **መብስል፡** subst. 1) instrumentum coquendi, i. e. *olla* vel *lebes*: **መብሰለ፡ ብርት፡ ዘውዑይ፡ ፍልሒት፡** Enc. Nah. 8 (e 2 Macc. 7); **በመብስለ፡ ብርት፡ ርሱን፡** Teb. Tab. 79. 2) Pl. **መብስላት፡**, *res cocta*, *ferculum*: **ኢይብልዑ፡ መብስላተ፡ አላ፡ ኀብስተ፡ ይቡሰ፡ ወጼወ፡ ወማየ፡** Kedr. f. 70.

በሲላዊ፡ adj. rel. a βασιλεύς derivatum, *Melchita* (vid. sub **መለካዊ፡**): **በሲላውያን፡** Clem. f. 132 (qui doctrinam suam acceperunt ab **አብሲልስ፡**).

ቤስም፡ v. **ቢሰም፡** i. q. בֹּשֶׂם vel בָּשָׂם *balsamum* planta, Kuf. 21.

በሰረ፡ inus., i. q. בִּשֵּׂר, بَشَّرَ (fere ubique per **ሰ** scriptum).

አብሰረ፡ II, 1 *laetum nuntium afferre*, *laeto nuntio exhilarare*, Org. 2; c. Acc. nuntii: **ወንጌለ፡ መንግሥት፡ ያበስር፡** Fal. f. 43; c. Acc. prs.: **አብሰራ፡ ገብርኤል፡ ለማርያም፡** Mavâs. n. 25; **አብሰሮ፡ ለዘካርያስ፡ በእንተ፡ ልደቱ፡ ለዮሐንስ፡** Sx. Tachs. 22.

ተበስረ፡ III, 1 *annuntiari*, de nuntiis *laetis*: **ስምዖን፡ ዘተበስረ፡ ዕንሡ፡ በአፈ፡ ዮሐንስ፡ መጥምቅ፡** Sx. Genb. 29; **በከመ፡ ተበስረ፡ እምአፈ፡ ማርቆስ፡** Mij. 22; Mag. 20.

ብስራት፡ subst. 1) *nuntius laetus*, *annuntiatio laeta*, M. M. f. 85; Org.; **ብስራተ፡ እግዚ"፡ ላዕለ፡ ልሳን፡ ገብርኤል፡ ዘአብሰራ፡ ለቅድስት፡ ማርያም፡** Abush. 38. 2) in specie *evangelium*, ut: **ብስራተ፡ ማቴዎስ፡** Matth. in tit. (Platt); Cod. Mus. Brit. VIII, 2, al.

ብስራታዊ፡ adj. rel. *evangelista*, ut: **አበ፡ ብስራታዊ፡ ማር፡ ማርቆስ፡** Abush. 50.

አብሳሪ፡ n. ag. *annuntiator nuntii laeti*: **ገብርኤል፡ አብሳሪ፡ ትስብእትከ፡ በማርያም፡ እምከ፡** Kedr f. 5; Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

መበስር፡ part. *laeta annuntians*: **ገብርኤል፡ መበስር፡** Sx. Tachs. 22; Sen. 5.

ባሶር፡ n. prgr. sc. בָּשָׂר ܒܣܪܐ *caro*: (Filius Dei) **ገብረ፡ ለርእሱ፡ ባሶረ፡ ግሩመ፡ ወለብሰ፡ እምኔሃ፡ ለድንግል፡** Clem. f. 152.

በስበሰ፡ inus., cui potestas *micandi* inest; ei respondent بَصَّ *micuit, splenduit* res, II *primum aperuit oculos* catulus; بَصْبَصَ *fulsit; aperuit oculos*; caudam *motitavit* canis; بَصْبَاصٌ *vehementia incessus*; vic. بَاصَ et نَبَصَ.

አንበስበሰ፡ V 1) *emicare*, *cum impetu ferri* vel *moveri*: **ያንበሰብስ፡ ዲበ፡ አውግር፡** διαλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνούς Cant. 2, 8. 2) *micare*, *coruscare*, de fulgure: **እምቅድመ፡ ያንበስብስ፡ ፀዓዕ፡** Lit. Chrys.; Lit. Orth.; **ሀየ፡ ንጥረ፡ መባርቅት፡ ያንበሰብሱ፡** M. M. f. 55; **ያንበሰብሱ፡ መባርቅት፡ እምፀአተ፡ ቃሉ፡** Org. (sec. Job 38, 35). 3) *oculos motitare*, *aperire et claudere*, *nictare*; impudicarum mulierum est **አንበስብሶ፡ ቀራንብቲሆን፡ ወቀጺብ፡ በአዕይንቲሆን፡ ዘእንበለ፡ ኀፍረት፡** F. M. 34, 8; superstitionis genus, quod pertinet ad **አንበስብሶ፡ ዐይን፡** (an *motus tremulus oculi* — hippus pupillae —?) Clem. f. 178. — *Voc. Ae.*: **አንበስበሰ፡ ብ፡ ተረማደደ፡**

ነበስባስ፡ subst. *micatus* a) *nictatio*, *nutus*, *motus* oculi: **አልቦ፡ ቀዲመ፡ ህላዌ፡ ለአብ፡ እምወልድ፡ ኢመጠነ፡ ቅጽበተ፡ ዐይን፡ ወኢመጠነ፡ ነበስባሰ፡ ቀራንብት፡** M. M. f. 20. b) *motatio* aëris, (*susurrus*): **አንበበ፡ መጻሕፍት፡ ከመ፡ ነበስባሰ፡ ነፋሳት፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ ለአብድ፤ ይትሜከሕ፡ በአንብቦታ፡ ወኢያአምር፡ ዘውሳጢታ፡** M. M. f. 35.

ንብስባስ፡ subst. i. q. **ነበስባስ፡**, ut: **ሰላም፡ ለቀራንብቲከ፡ ዘንብስባሶን፡ ይዋሂ፡** („quarum motitatio est ipsa mansuetudo") Lud. e Cant. Mich.

ቢሶስ፡ et **ብሶስ፡** et **ቢሶን፡** Luc. 16, 19; s. prgr. βύσσος, plerumque m., [בּוּץ ܒܘܨܐ, بُزّ] *byssus*, *pannus byssinus*, Ex. 25, 4. 26, 1. 31. 36. 27, 9. 16. 28, 5. 6. 35; Kuf. 40; Prov. 29, 40; Luc. 16, 19. — Pl. **ቢሳት፡** Macc. f. 22 (**አልባስ፡ ቀጠንት፡ ወቢሳት፡ ወሥራያት፡** — pro **ሢራያት፡** — **ወዲባጋት፡**), sed lectio corrupta videtur. — *Voc. Ae.*: **ቢሶስ፡ ዘ፡ ሐረንጓዴ፡ ግምጃ** ።

በሶንስ፡ in Voc. Ae., **ብሽንሽ፡** in Abush., nomen mensis Aegyptiorum noni, sc. ⲠⲀϢⲞⲚⲤ (aliâs ⲠⲀⲬⲰⲚ *Pachon*) بشنس, ut: **ብሽንሽ፡ ይሰመይ፡ በሰንጹንስ፡** Abush. 8; **ወከሰበ፡ ይሰመይ፡ ማኹን፡** ibid.

በቀለ፡ inus. [amh. id.], sine dubio i. q. بَقَرَ *fidit*; *interrogando perscrutatus est*; בִּקֵּר Pi. *diligenter inspexit*, *animadvertit*, unde בַּקָּרֶת *animadversio*, *punitio*; ܒܘܩܪܐ vel ܒܘܩܳܪܐ *inquisitio*, *exploratio*. (Ges. in thes. p. 816 verbum **ተበቀለ፡** a **በቍል፡** denominatum censuit, quasi primitus significaret *virga percussit*: at **በቍል፡** nec *virgam* nec *baculum* significat).

አበቀለ፡ II, 1 *poenam solvere*: **ሰባዕተ፡ በቀለ፡ ያበቅል፡** Gen. 4, 15 in uno codice (a **በቀል፡** denominatum videtur, si quidem lectio probatur).

ተበቀለ፡ III, 2 1) *animadvertere* vel *vindicare* alqd vel in alqm, *punire*, *poenas petere* vel *sumere* (ἐκδικεῖν, ἀνταποδιδόναι, κρίνειν); absol. Jes. 35, 4; **አስከ፡ አፈዲ፡ ወእትቤቀል፡** 65, 6; **ለተበቅሎ፡** Sir. 39, 29; c. Acc. prs.: **ሶበ፡ ተበቀልኩኪ፡ በመዐትየ፡** Hez. 5, 15; Nah. 1, 2; Jes. 1, 24; Jer. 9, 9; Job 21, 22; Judith 1, 12; **ለተበቅሎ፡ ፀር፡** 9, 2. 11, 10; **ዮጊ፡ ኢትክል፡ ተበቅሎቶ፡ ለዘአበሰ፡** Sir. 7, 6. 12, 6. 23, 21. 25, 14; **ዘይትቤቀሎሙ፡ ለጸላእቱ፡** 30, 6. 46, 1; 2 Thess. 1, 8; 2 Cor. 10, 6; c. Acc. poenae Num. 31, 2; c. dupl.

Acc.: በቀለኑ፡ትትቤቀለኒ፡ Joel 4, 4; እትቤቀሎሙ፡፬በቀለ፡ Jer. 15, 3; Ps. 136, 11; እምነበ፡እግዚ"፡ይትቤቀልዋ፡በቀለ፡ Jer. 27, 15; c. ላዕለ፡ prs. Kuf. p. 159; c. እምነ፡ prs.: ይትቤቀል፡በቀለ፡እምፀሩ፡ Jes. 66, 6; Hen. 54, 6; cfr. Apoc. 6, 10; c. በ፡ criminis Ps. 98, 9; 1 Reg. 3, 13; እትቤቀሎሙ፡በኀጢአቶሙ፡ Jes. 66, 4; Hen. 54, 6; Tob. 3, 3; c. በእንተ፡ criminis Luc. 11, 50; Apoc. 6, 10. 2) *vindicare, ulcisci*, c. ለ፡ prs., cujus causa agitur: Ps. 42, 1. 73, 23. 137, 9; ይትቤቀል፡ሎቱ፡ Sir. 28, 1. 32, 22; Act. 7, 24; raro c. Acc. prs. Ps. 36, 30; c. Acc. ultionis: Num. 31, 2; እትቤቀል፡በቀለኪ፡ Jer. 28, 36; Sir. 35, 16; ይትቤቀል፡በቀለ፡ሕዝቡ፡ 32, 25; c. Acc. causae vel criminis: ይትቤቀል፡ደመ፡ደቂቁ፡ Deut. 32, 43; Apoc. 19, 2; c. እምነ፡ prs., a qua ultionem exigunt: Num. 31, 2; Apoc. 19, 2. 3) *se vindicare* vel *ulcisci*: ኢትትበቀሉ፡ለሊክሙ፡ Rom. 12, 19; ለእመ፡ተምዐ፡ወተበቀለ፡፯ይትከላእ፡እምቍርባን፡ F. M. 21, 2.

በቀል፡ subst., plerumque m., *poena, vindicta, ultio*: እትበቀለኪ፡በቀለ፡ዘማት፡ Hez. 16, 38. 23, 45; Ps. 42, 1. 57, 10; ለብሰ፡ልብሰ፡በቀል፡ Jes. 59, 17; ዕለተ፡በቀል፡ Jer. 26, 10; crebro ገብረ፡በቀለ፡, c. በ፡ prs. Hez. 25, 11. 12; vel ላዕለ፡ 25, 17; Kuf. 30. 48; vel እምነ፡ Ex. 12, 12; c. ለ፡ alicui Ps. 9, 4; እትበቀል፡በቀለ፡ህየንተ፡አዕይንትየ፡ Jud. 16, 28; ከመ፡ያግብኡ፡በቀለ፡እምነበ፡እግዚ"፡ለምድያም፡ Num. 31, 3; በበቀለ፡እኁሁ፡ 2 Reg. 3, 27; በቀለ፡ደም፡ ἡ δίκη Act. 28, 4 rom.

ተበቃሊ፡ n. ag. *ultor, vindex, ulciscendi cupidus*: (እግዚ"፡) ተበቃሊ፡ለእለ፡ይገፍዕዎሙ፡እምእደ፡ገፋዕያኒሆሙ፡ Macc. f. 6; ይገፍዖ፡እግዚ"፡ለገፋዒ፡ወይትቤቀሎ፡ለተበቃሊ፡ Clem. f. 214.

መስተበቅል፡ part. (IV, 2) *ultor, vindex, ulciscendi cupidus*: እግዚ"፡ቀናኢ፡ወመስተበቅል፡ Nah. 1, 2; Ps. 93, 1; 1 Thess. 4, 6; Sx. Masc. 8; episcopus ne sit መስተበቅል፡ Did. 4.

በቅል፡ subst., Pl. አብቅል፡ et አብቅልት፡ [بَغْل] *mulus, mula* ἡμίονος Gen. 45, 23; 1 Reg. 21, 7; 2 Reg. 13, 29. 18, 9; Ps. 31, 11; 1 Par. 12, 40; 2 Par. 9, 24; 1 Esr. 5, 42; 2 Esr. 2, 66. 17, 68; Judith 2, 17. 15, 11; Hez. 27, 14; Sx. Teq. 9; Enc. Masc. 15; ἡ ἵππος Gen. 14, 16. — *Voc. Ae.*: በቅል፡ብ፡በቅሎ፡ (vid. etiam Harris II. p. 242 et Anh. p. 48).

መስተበቅል፡ part. *mularius* (formatum sicut asinarius, equarius): አዘዘ፡ያምጽኡ፡አልባሰ፡ክህነት፡ምኵሐ፡ወመስተበቅለ፡ወበትረ፡ክህነት፡, paulo infra: አመ፡ሰኒታ፡አምጽኡ፡በቅለ፡ወኵሎ፡ዘይትፈቀድ፡ለፍኖት፡ወአስተጸአኖ፡ለአባ፡አትናቴዎስ፡ Sx. Teq. 9.

በቈለ፡ vel **በቍለ**፡ (ut 4 Esr. 4, 47. 6, 21 Laur.) I, 1 [بَقَلَ; amh. በቀለ፡ et በቈለ፡; vid. etiam Ges. thes. p. 816; contiguum est בקר بقر *findere*] Subj. ይብቍል፡ et ይብቈል፡ (ut Gen. 2, 5. 3, 18; Jud. 16, 22), *provenire, enasci, germinare, pullulare, crescere*: proprie de plantis, ut herbis Gen. 2, 5; ሣዕር፡ይበቍል፡ Job 8, 11; Marc. 4, 5; በቍሎ፡ሣዕሩ፡ Matth. 13. 26 rom.: ይበቍል፡ውስቴቱ፡ሣዕር፡ወሦክ፡ Jes. 5, 6; spinis et tribulis Gen. 3, 18; በቈለ፡ላዕሌሁ፡ሦክ፡ Prov. 24, 46; Job 31, 40; Jes. 32, 13; radicibus plantarum (*agi, exigi*): ኢበቈለ፡ሥርዎሙ፡ Jes. 40. 24; Job 5, 3; Hez. 31, 7; ዘለሊሁ፡ ይበቍል፡ *quod sponte nascitur* Lev. 25, 5; fructibus Hen. 80, 3; 4 Esr. 4, 47 var.; arboribus Hen. 32, 3; deinde de pilis 2 Reg. 10, 5; Jud. 16, 22; በቈለ፡ሢበቱ፡ውስተ፡ገጹ፡ Hos. 7, 9; alis: ይበቍል፡ክንፊሆሙ፡ Jes. 40, 31; cornibus Dan. 7, 8. 8, 8. 9; Am. 6, 13; carne Hez. 37, 8; capitibus avis 4 Esr. 11, 3; translate de hominibus: ይበቍሉ፡ከመ፡ሣዕር፡ Jes. 44, 4; Ps. 91, 13, de variis rebus, ut quae cum plantis comparentur, ut malitia 4 Esr. 6, 21. 7, 9; justitia 7, 13, dolore vel labore Job 5, 6; coelo novo Hen. 91, 15. a) construere licet cum pron. suff., cui sensus Dativi insit: ይብቍልከ፡ *proveniat tibi* Kuf. 3; Gen. 3, 18; ይብቍለኒ፡ Job 31, 40. b) transitive c. Acc. rei, *germinare* vel *producere* alqd, ut: ትበቍል፡ (v. ታብቍል፡) ምድር፡ርትዐ፡ Jes. 45, 8; omisso Accusativo Ps. 64, 11; et imprs.: በውስቴታ፡በቈለ፡ጽጌያት፡ *in ea germinabat flores* 3 Reg. 7, 11 (AS); fortasse etiam 4 Esr. 4, 47 Laur.

አብቈለ፡ II, 1 1) *germinare, producere, efferre, agere*: ታብቍል፡ምድር፡ሐመልማለ፡ሣዕር፡ Gen. 1, 11; Jac. 5, 18; አብቈልኩ፡ሥርውየ፡ Sir. 24, 12; አብቍሉ፡ጽጌክሙ፡ከመ፡ጽጌ፡ረዳ፡ Sir. 39, 14; ዘአብቈለ፡ቀርነ፡ወጽፍረ፡ Ps. 68, 36; Org. 3; trsl. Jes. 45, 8 var. 2) crescere sinere i. e. *promittere, alere* capillos: አብቈለ፡ድምድማ፡ 1 Cor. 11, 14. 3) *germinare facere* vel *crescere facere*, de Deo Gen. 2, 9; Ps. 103, 15. 146, 9; አበቍል፡ዖመ፡ Jes. 41, 18; ዘርአ፡ዘያበቍል፡ፈጣሪከ፡ Sir. 7, 15; Ps. 131, 18; de pluvia: ከመ፡ያብቍል፡ሣዕረ፡በውስተ፡ገዳም፡ Job 38, 27; Jes. 55, 10. 4) *plantare, serere*: ዕፀ፡ Ex. 10, 5; ዕፅ፡ዘእግዚ"፡አብቈለ፡ Jes. 44, 14; Hez. 17, 5. 22; trsl.: populum 2 Reg. 7, 10.

በቍል፡ subst., Pl. በቍላት፡ [بَقْل] proventus terrae i. e. *planta, herba, olus*: ከመ፡በቍላት፡ዘይሠርጹ፡ Ps. 72, 5 vrs. nov. (ubi hebr. עִם־שׁ 73, 6 hoc nomine versum est); በቍላት፡ φυτά Chr. ho. 12 et Ta. 23; carnem non edit አላ፡አሕማላተ፡በቍላት፡ Sx. Genb. 10; አላ፡ይሴሰይ፡በቍላተ፡ምድር፡ Sx. Ter. 28; በቍላት፡ቀታልያን፡ *plantae veneniferae* F. N. 23. — (Quod Lud. statuit, አብቍልት፡ *vimina, virgulta flexibilia*, errore nititur; etenim Enc. Genb. 24 legitur: ፍትሐ፡ለመንፈስየ፡አቡየ፡አብቍልታ፤በማእሰረ፡ጌጋይ፡ዘልፈ፡ኢታንብር፡ሙቅሕታ፤; hoc interpretatus est *ligamenta animae meae*; sed አብቍልታ፡ n. pr. est, nam Acta hujus diei in Sx. exhibent: በዛቲ፡ዕለት፡ስምዐ፡ኮነ፡ብፁዕ፡አብቍልታ፡, ኮነ፡እምዘመደ፡ክቡራን፡ዘሀገረ፡እንጽና፡).

በቈላዊ፡ vel **በቍላዊ**፡, adj. rel., *ad plantas pertinens, plantarum proprius* vel *similis*: homini inest ኀይል፡በቈላዊ፡ወእንስሳዊ፡ Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a.

በቀልት፡(በቍልት፡ Lud. ex Enc. Mij. 27 affert; vid. infra locum e Sx. Genb. 19), m. et f., Pl. በቀልታት፡, etiam በቀላት፡ (Lud. ex Org. 4), 1) *palma (dactylifera)*, arbor [cfr. arab. وَقْل *palma pumila*, cujus fructus مُقْل appellatur; in caeteris linguis frequentantur תָּמָר (ተመርት፡), ܕܶܩܠܳܐ, نَخْل] φοίνιξ Cant. 7, 8; Ps. 91, 12; Sir. 24, 14; ወፈረየት፡ይእቲ፡በቀልት፡፲ወ፪አስከለ፡ሶቤሃ፡ Sx. Mij. 20; አስከለ፡በቀልት፡ Hen. 20, 4; φοίνικες 3 Reg. 6, 27; 2 Par. 3, 5; ቈጽለ፡በቀልት፡ (v. በቀልታት፡) 2 Esr. 18, 15; Lev. 23, 40; Joh. 12, 13 Platt; በቀልታት፡ወተምር፡ Sx. Ter 22; በቀላት፡ወጸበሬት፡አሥዐለ፡ Org. 4; ልብስ፡ዘጸጕረ፡በቀልት፡ *restis e fibris palmae* *confecta* Sx. Jac. 2; **አልባሰ፡ ጸጕር፡ ዘብቍልት፡** (sic, pro **በቍልት፡**) Sx. Genb. 19. 2) *palmae truncus, caudex, surculus*, στέλεχος, στελέχη, **በቀልተ፡ ተመርት፡** Job 29, 18; Num. 33, 9; Ex. 15, 27; **በቀልት፡ ወተመርት፡** (v. **ተመርት፡**) Sir. 50, 12; **በቀልት፡** Gen. 49, 21; Hez. 19, 11; Joh. 12, 13 rom. — *Voc. Ae.*: **በቀልት፡ ዘ፡ ዘበበ፡**; *aliud*: **በ"፡ ብ፡ ዘምበበ፤ ጸበርት፡ ብ፡ ቅጸሉ፤ ተመርት፡ ብ፡ ፍሬሁ፡**; *aliud*: **በ"፡ ዘ፡ ግንዱ፤ ጸበርት፡ ዘ፡ አዕጹቂሁ፤ ተመርት፡ ዘ፡ ፍሬሁ፡ ።**

ባቄላ፡ subst. *fabae* species, amh. [بَاقِلَّى ، بَاقِلَا].

በቀወ፡ inus.; cognata sunt بَقَّ, בָּקַע, ܒܩܥ *scissus est, rimas egit*, فَقَأَ, al. et **ነቅዐ፡**

አብቀወ፡ II, 1 *dirumpere* i. e. 1) *distendere, aperire os* (fauces), *hiare*, seq. vel omisso **አፈ፡**; a) devorandi causa: **አብቁ፡ አፉከ፡** Hez. 2, 8; Judaeorum fame enectorum **መብዝኅቶሙ፡ ኢክህሉ፡ ያብቅዉ፡ አፉሆሙ፡** (sc. **ለበሊዕ፡**) Jsp. p. 369; **አብቀዉ፡ አፉሆሙ፡ ላዕሌሆሙ፡** Jes. 9, 12; Ps. 21, 13; de terra et orco: Gen. 4, 11; Num. 16, 30; Ps. 68, 19. 105, 18; Jes. 5, 14. b) irridendi causa: Ps. 34, 24; **አብቀዉ፡ አፉሆሙ፡ ላዕሌከ፡** Thren. 2, 16; **ላዕለ፡ መኑ፡ አብቀውክሙ፡ አፉክሙ፡** Jes. 57, 4. c) ob taedium et languorem, *oscitare*: **ሰበ፡ ይስእል፡ ነዳይ፡ ያበቁ፡** (v. **ያበቁ፡ አፉሁ፡** እስከ፡ እዘኒሁ፡) Sir. 21, 5. d) *inhiare, hiando captare*: **አብቀዉ፡ ውስተ፡ ነፋስ፡** εἵλκυσαν ἄνεμον Jer. 14, 6. 2) *hiare, hiscere*, de ore: **አፈ፡ ኃጥእ፡ አብቀወ፡ ላዕሌየ፡** ἠνοίχθη Ps. 108, 1; **አብቂዎ፡ አፉየ፡ ኢተጋብአ፡ እንከ፡** Hez. 33, 22. 3) *dehiscere facere* terram, in ea *rimam facere*: **አብቅዋ፡ ለገዳም፡** Hen. 10, 4.

ብቅው፡ part. *hians, hiscens*; os **ብቅው፡ ለውኂጥ፡** Org. 1.

በቍዐ፡ I, 1 [vis radicis primaria in *findendo, perrumpendo, aperiendo* est (vicin. **በቀወ፡**); hinc derivatur *perficere, proficere*, (ut in בָּקַע); proxime ad hoc verbum accedit ܦܩܚ *utilis, conveniens; expedit, melius, consultius est*; amh. **በቃ፡** significat *sufficere*] Subj. **ይብቋዕ፡** 1) *proficere, utilitatem percipere*: (Pharisaei de Jesu deliberantes sibi invicem dixerunt:) **ትሬእዩ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘትበቍዑ፡** Sx. Mag. 22; **አልቦ፡ ዘበቋዕኩ፡** οὐδὲν ὠφελοῦμαι 1 Cor. 13, 3 ant.; Herm. p. 5 et 88; **አልቦ፡ ዘይበቍዕ፡ ዘይረቂ፡** οὐκ ἔστι περισσεία τῷ ἐπᾴδοντι Koh. 10, 11; **ፈቀዱ፡ ይትባረኩ፡ ወይብቋዕ፡ እምኔከ፡** Phlx. 56. 2) *prodesse, juvare, utilem esse* a) personaliter, de hominibus et rebus; abs.: **ዐርክ፡ ወማኅፈር፡ ይበቍዑ፡ በመዋዕሊሆሙ፡** Sir. 40, 23; Jer. 15, 10; **ኢይበቍዕ፡ ንዋይ፡** Prov. 11, 4; Hen. 52, 8; **ዘኢይበቍዕ፡** *inutilis* Job 15, 3; Prov. 28, 3; Sap. 1, 11; c. **ለ፡** prs.: **ይበቍዕ፡ ለርእሱ፡** *sibi ipsi prodest* Sir. 20, 28. 37, 7; Chr. Ta. 7; **ኢይበቍዕ፡ መዛግብተ፡ ለኃጥኣን፡** Prov. 10, 2; Sir. 30, 19; c. Acc. prs.: **እንስሳ፡ ዘይበቍዐከ፡** Sir. 7, 22; **ኢይበቍዕዎሙ፡** [illegible] **ነበብከሙ፡ ዘኢይበቍዐከሙ፡** 59, 4; **ተለዉ፡ ዘኢይበቍዮሙ፡** Jer. 2, 8. 7, 8; **ኢበቋዕኩ፡ ወኢይበቍዑኒ፡** 15, 10. 16, 19; Rom. 2, 25; Tit. 3, 8; Hebr. 4, 2; **ኢይክል፡ በቍዮታ፡ ለነፍሱ፡** Sir. 37, 19; c. **ለ፡** rei (*ad*): **ለኀዳጥ፡ ትበቍዕ፡** 1 Tim. 4, 8; 2 Tim. 4, 11; Matth. 5, 13; **ኢይበቍዕዎሙ፡ ለረድኤት፡** Jes. 30, 6; **ነገረ፡ ሐሰት፡ ዘለምንትኒ፡ ኢይበቍዐክሙ፡** Jer. 7, 8. 16, 19, vel c. Acc. utilitatis: **ምንተ፡ ይበቍዐኒ፡** Sir. 20, 16; **ምንተ፡ ይበቍዕ፡ ሠዊዕ፡ ለአማልክት፡** 30, 19; Matth. 15, 5. b) impers.: Marc. 5, 26; **አልቦ፡ ዘይበቍዕ፡** Job 9, 27; seq. **ለእመ፡** *si* Gen. 37, 26; Matth. 16. 26; Jac. 2, 14; seq. **ዘ፡** *quod*: Job 4, 2; 4 Esr. 6, 42. 7, 18. 21; seq. **ከመ፡**, ut: **ምንተ፡ ይበቍዐነ፡ ከመ፡ ንሑር፡ ኀቤሁ፡** Job 21, 15. 3) *idoneum, aptum, commodum esse*, c. **ለ፡** rei (*ad*, vel Dat.), de rebus et hominibus: Act. 27, 12 [illegible] **ይስሐቅ፡ ይበቍዕ፡ ለዛቲ፡ ሢመት፡** Sx. [illegible]: **ይበቍዕ፡ ለምግበ፡ ንዋዩ፡** F. N. 52; c. Acc. prs.: [illegible], ut: **አልቦ፡ ዘትበቍዮ፡ ለከዊን፡ እሙ፡** *nulla ei idonea videbatur* Org. 1. 4) *se utilem praebere* alicui, *ei se accommodare* vel *commodare rem, gratificari, favere*: c. Acc. prs., **አግዚ"፡ በቍዐነ፡ በኵሉ፡** Jsp. p. 330; **ተወከፍ፡ ንስሓየ፡ ወብቋዕ፡ ለፈውሶትየ፡** p. 293; **እስእለክሙ፡ ብቍዑኒ፡** 1 Petr. 2, 11; **አኃውየ፡ ብቍዑኒ፡** Genz. f. 71. Hinc formula [illegible]. **ብቍዕኒ፡**, **ብቍዑኒ፡** (proprie: *gratificare* vel *-camini mihi*; etiam **ብቅዕኒ፡**, **ብቅዑኒ፡**) *obsecro, quaeso, oro te* vel *vos* (δέομαι): Gen. 19, 18; Act. 8, 34; 2 Cor. 10, 2; 4 Esr. 3, 69; seq. Imperativo vel Optativo: Gen. 44, 18; 4 Esr. 10, 52; Luc. 9, 38; Act. 21, 39 rom.; 26, 3. 27, 34 Platt; Num. 12, 11. 22, 16; seq. **ከመ፡** c. Subj.: **ብቍዕኒ፡ ከመ፡ ትግበር፡** 1 Esr. 4, 46.

ተበቍዐ፡ III, 1 1) *utilitatem percipere, juvari*: **ትሩፋት፡ ዘይትበቍዑ፡ ባቲ፡ ዘይትመርሑ፡ ቦቱ፡** *virtutes quibus juvantur ii, qui eum* (episcopum) *ducem sequuntur* Phlx. 15. 2) *utilitatem* vel *commodum afferri*: **ዘይትበቋዕ፡ ቦቱ፡ ለሎቱ፡** *res, qua ei utilitas affertur* F. N. 39, 2.

አስተብቍዐ፡, rarius **አስተበቍዐ፡** (ut Esth. 7, 7. 8, 3 var.) IV, 1 [non est, quod cum Ludolfo radicem ab antecedente diversam statuamus, vel ܒܥܐ بَغَا huc referamus] 1) *sibi gratiam petere, in beneficii loco et gratia petere* alqd, c. Acc. rei et **ቡኑበ፡** vel **እምኀበ፡** vel **እምነ፡** prs., ut: **አሐተ፡ ስእለተ፡ አስተበቍዕ፡ በኀቤከ፡** Kuf. p. 126; **አስተብቍዓ፡ እምኀበ፡ ኢላም፡** Kuf. p. 45. 70. 108; Hen. 63, 1; c. Acc. prs.: **ናስተበቍዐከ፡** δεόμεθα *da nobis hanc veniam, bona venia oramus, quaesumus* Gen. 43, 20; Ex. 4, 10; Gen. 17, 18. 2) in genere: *precibus appellare* alqm i. e. a) *rogare, petere, orare, postulare* (plerumque παρακαλεῖν et ἀξιοῦν) Hen 14, 7. 39, 5. 40, 6. 83, 10; c. Acc. prs.: Deut. 13, 17; 1 Reg. 22, 4; Prov. 1, 11. 8, 4; **እመ፡ አስተብቍዐከ፡ ጸላኢከ፡** ἐάν σου δέηται 26, 25; **ከመ፡ ኢትግበእ፡ ታስተበቍዮሙ፡** Sir. 30, 28; παραιτεῖσθαι Esth. 7, 7; Hen. 62, 9; Matth. 8, 31. 18, 32. 26, 53; Marc. 1, 40. 5, 23; Act. 16, 15; c. **ኀበ፡** prs. Sap. 13, 17 seq.; c. **በእንተ፡** causae: Hen. 13, 6. 83, 2; Philem. 10; Sap. 13, 17 seq.; c. Acc. rei: **ምንተ፡ ዘታስተበቍዕኒ፡** Esth. 5, 3; 1 Esr. 4, 46; seq. **ከመ፡** c. Subj. verbi: Matth. 14, 36 Marc. 5, 17. 6, 56; Hen. 63, 1. 84, 5; Esth. 8, 3; Jer. 7, 16; Dan. 1, 8; Asc. Jes. 8, 23; Herm. p. 20; vel seq. Subj. verbi: **አስተበቍዕ፡ በዕዴ፡ ይግበር፡ ሊተ፡** Job 30, 24; Matth. 8, 34; Marc. 5, 18; Luc. 8, 41; **አስተብቍዖትየ፡** τὸ ἀξίωμά μου Esth. 7, 3; Lit. 165, 1; **ጸሎታተ፡ ወስእለታተ፡ ወአስተብቍዖታተ፡** Genz. f. 23. α) *precibus urgere* παραβιάζεσθαι 4 Reg. 5, 16. β) *deprecari, intercedere pro* aliquo, c. **በእንተ፡** (vel **ለ፡**) Hen. 89, 76; Jer. 7, 16. (11, 14); Lit. Cyr. b) *consolari*, παρακαλεῖν, Gen. 37, 35; 2 Reg. 10, 3: **ኢታብዝኁ፡ አስተብቍዖትየ፡** (v. **ናዝዞትየ፡**) Jes. 22, 4; 1 Thess. 3, 2

Platt. c) *adhortari, admonere* Rom. 12, 1. 16, 17; 1 Tim. 1, 3; 1 Cor. 4, 16. 16, 15; 2 Cor. 6, 1. 8, 6.

ባቍዕ፡ part. (passim **በቍዕ፡** exscriptum), f. **ባቍዕት፡** (Org.) 1) *utilis, fructuosus, frugi:* **ባቍዓኒሃ፡** (v. **በቍዓኒሃ፡**) τῶν χρησίμων αὐτῆς Zach. 6, 10; **ባቍዓን፡** εὔχρηστοι Herm. p. 13; c. **ለ፡** prs. Rom. 1, 14 rom.; Philem. 11. Nonnumquam subst. (i. q. **በቍዕ፡**), ut: **ዓማሆሙ፡ዘእንበለ፡ባቍዕ፡** *sine utilitate* i. e. *inutilis* (ἄχρηστος) Sap. 3, 11; 2 Tim. 2, 16; **አልቦቱ፡ባቍዐ፡** Hebr. 7, 18; etiam *irritus*, ἄκυρος, **ዘእንበለ፡ባቍዕ፡** II Can. Ap. 72. 2) *idoneus, aptus, dignus:* ἐπιεικής 1 Tim. 3, 3; εὔχρηστος c. **ለ፡** rei 2 Tim. 2, 21; **ባቍዐ፡ረሰየኒ፡** ἄξιόν με ἡγήσατο Herm. p. 20. 27.

ብቁዕ፡ part. *utilis, idoneus*, c. **ለ፡** prs. Herm. p. 13 (bis); c. **ለ፡** rei Herm. p. 23.

በቍዕ፡ subst. *usus, utilitas:* **ምንት፡ውእቱ፡እጓለ፡እመሕያው፡ወምንት፡በቍዑ፡** (v. **ባቍዑ፡**) Sir. 18, 8; **ዘአልቦ፡በቍዕ፡** *inutilis, vanus:* **ኢትፍቅድ፡ብዙኀ፡ውሉደ፡እለ፡አልቦሙ፡በቍዐ፡** (v. **ባቍዐ፡**) 16, 1; **ይሁብ፡አብድ፡ዘአልቦ፡በቍዐ፡** (v. **ባቍዐ፡**) 20, 14; **ለዘአልቦ፡በቍዐ፡ወሀብኩ፡ኀይልየ፡** Jes. 49, 4; Num. 21, 5.

በቋዒ፡ n. ag. 1) *utilis, frugi*, de hominibus **አኀው፡በምንዳቤ፡በቋዕያን፡ይከውኑ፡** Prov. 17, 17; **በቋዕያኒሃ፡** Zach. 6, 10 var.; **ኮነ፡በቋዒ፡ለኵሉ፡** *omnibus utilis factus est* Org. 1. 2) *idoneus*, de hominibus F. N. 41, 5; homines qui sui judicii sunt, **ኮኑ፡በቋዕያነ፡ከመ፡ይሥርዑ፡ንዋዮሙ፡** F. N. 24, 3. 3) *gratificator, largitor, benefactor*, de Deo, qui nominatur **በቋዒ፡ለኵሉ፡** Kid. f. 22, et **በቋዒ፡ተድላ፡ዘኢይመውት፡** Prec. Mat.; Enc. Ter 25; de Maria: **በእንተ፡ማርያም፡ወላዲትከ፡(ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡)ምሕልላነ፡ባርከ፤በእንተ፡ማርያም፡ሐፃኒትከ፡ም"፡በ"፤በእንተ፡ማርያም፡በቋዒትከ፡ም"፡በ"፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

በቍዔት፡, etiam **ባቍዔት፡** subst., Pl. **በቍዔታት፡** 1) *usus, utilitas, commodum:* **ኢይከውነከ፡ለበቍዔትከ፡** 2 Reg. 18, 22; **ኢይከል፡በቍዔታ፡ለነፍሱ፡** (v. **በቍዖታ፡**) Sir. 37, 19; Chr. ho. 8; Hen. 102, 6. 2) *efficacitas:* **ቃላተ፡በቍዔት፡** (erbauliche Reden; *verba profectura alqd* ad animos excitandos) Sx. Haml. 7. 3) *gratificatio, beneficium:* Deus **አበ፡በቍዔታት፡** Const. Ap. 21. 4) sensu forensi: *ususfructus:* **እመ፡ኢተፈጸመ፡ነሢአ፡በቍዔት፡ባቲ፡** F. N. 28. 41 (vid. **ሕስት፡** sub **ወሐሰ፡**); **በቍዔታት፡** F. N. 28.

በቍዓት፡ subst. i. q. **በቍዔት፡** n. 1., ut: **እስመ፡ጾም፡በቍዓት፡ባቲ፤ጾም፡ቅድስት፡ይእቲ፡** Deg.; **ከመ፡ያርኢ፡ዐበየ፡በቍዓታ፡ለሕማማት፡** (*magnitudinem utilitatis passionum* Christi) Chr. ho. 8.

ብቁዓን፡(**ብቍዓን፡**) subst., id. 2 Reg. 18, 22 var.

አስተብቋዒ፡ n. ag. *rogator, precator* a) *supplex, supplicator:* **ገሞራውያን፡ይነብሩ፡በኵሉ፡ሕይወቶሙ፡ምስለ፡አስተብቋዕያን፡** (qui sunt unus ex ordinibus poenitentium) F. N. 48. b) *intercessor, deprecator*, c. **ለ፡** *pro* et **ኀበ፡** *ad* vel *apud:* Lit. 170, 1; episcopi **አስተብቋዕያን፡ለከሙ፡ኀበ፡እግዚ"፡** F. N. 5.

መስተብቁዕ፡ subst. *intercessio, deprecatio*, **በእንተ፡ንጉሥ፡** *pro rege* Cod. Mus. Brit. XXXIII.

በቍጸ፡ I, 1 *congerere* vel *componere* et *accendere*, prunas: **ነሃቢ፡ዘይበቍጽ፡አፍሓመ፡** χαλκεὺς φυσῶν ἄνθρακας Jes. 54, 16; **ዘይበቍጽ፡አፍሓመ፡በምንሃብ፡** (gloss.) 41, 7; **ወበቍጹ፡አፍሓመ፡** ἀνθρακιὰν πεποιηκότες Joh. 18, 18.

ብቁጽ፡ vel **ብቍጽ፡** part. *congestus, compositus, accensus*, de prunis, igne: **ረከቡ፡አፍሓመ፡ብቍጸ፡** Joh. 21, 9; **አፍሓም፡ብቍጽ፡** M. M. f. 29; **አንጻሕከ፡ለኢሳይያስ፡እንዘ፡ታለክሮ፡አፉሁ፡በፍሕመ፡እሳት፡ብቁጽ፡** Tab. Tab. 56; Deus eos liberavit **እምእሳት፡ብቁጽ፡** Enc. Tachs. 27; Sen. 14. — *Voc. Ae.:* **ብቍጽ፡ዘ፡ጨኀር፡**; *aliud:* **ብቁጽ፡ብ፡የገል፡እሳት፡የተጫረረ፡ይ** ።

በበ፡ vid. sub **በ፡**

ባባህ፡ nomen mensis Aegyptiorum secundi: (بابه) ⲡⲁⲟⲡⲓ vel ⲡⲟⲟⲡⲉ vel ⲫⲁⲟⲫⲓ, Abush. 8.

ባቢል፡ „nomen avis fictae: **አዕዋፈ፡ባቢል፡ዘውእቱ፡አኀርጋናት፡፫፻**, Lib. Myst. Crediderim esse aves illas Muhammedicas ابابيل Sur. 105, 3", Lud.

ባቢክ፡ nomen fructus aliusve rei, quam una e ficis horti Eden pondere aequat, ignotum (si quidem lectio sana est), Gad. Ad. f. 42.

በበየ፡ I, 2 (si non **ቤበየ፡**; vicinum est **የበበ፡**): *jubilare, laetum clamorem tollere*, prae libidine: **በበሰርክ፡ትቤቢ፡** (v. **ትየብብ፡**)**በውስተ፡ፍናዊሃ፡** Jer. 2, 23 ὠλόλυξε; at *Voc. Ae.:* **ይቤቢ፡ብ፡ይዘራል፡**; *aliud:* **ትቤቢ፡ዘ፡ትዘር** ።

ቤት፡ nomen literae alphabeti Hebraici secundae Ps. 118, 9; Thren. 1, 2. 2, 2. 3, 5. 4, 2. Ubi de psalmis agitur, siglo **ቤት፡** Ps. 118, 9—16 notatur.

ቤት፡ vel **ባት፡** n. prgr. sc. βαίθ, בַּת *mensura fluidorum* Hebr. (vid. Ges. thes. p. 251): **መስፈርተ፡ቤት፡** 3 Reg. 5, 11; **ባተ፡ጽድቅ፡** Hez. 45, 10. 11 vrs. nov. (vid. **ባዶስ፡**).

በተረ፡ rad. inus., cui potestas *secandi* inest, vid. **መተረ፡**

በትር፡ subst., fem. et m., coll. et sing., Pl. **አብትር፡**, raro **አብታር፡** (Num. 17, 17), 1) *virga* Gen. 30, 37—41; Herm. p. 62 seq.; **ትወፅእ፡በትር፡እምሥርወ፡እሴይ፡** Jes. 11, 1; **አብትረ፡ልብኑ፡** κλῶνες ἀγροῦ Job 40, 17. 2) *baculus, scipio, pedum, sceptrum*, Gen. 38, 18. 25; Ex. 4, 3 seq.; Num. 17, 17 seq.; Kuf. 41; Mich. 7, 14; Zach. 11, 7 seq.; Hez. 20, 37. 37, 16 seq.; **ዐቀበ፡መርዔቶ፡በበትሩ፡** Enc. Mag. 27; Ps. 22, 5; **ኢትጹሩ፡በትረ፡** Clem. f. 45; Matth. 10, 10; **በትረ፡ብርዕ፡** Hez. 29, 6; Jes. 36, 6; **ይሰብሩ፡ለበትረ፡ኃጥኣን፡** Sir. 32, 23; Hen. 48, 3; **በበትሩ፡እንተ፡ወርቅ፡** Esth. 4, 11. 5, 2. 8, 4; **በትር፡እንተ፡ዲበ፡ክሳዱ፡** Jes. 9, 4; **ይእኅዙ፡በትረ፡** Ep. Jer. 13; Jer. 31, 17; **በትረ፡ኀጺን፡** Ps. 2, 9; Apoc. 2, 27; **በትረ፡ብርሃን፡** Sx. Teq. 18 et Enc.; baculus, quo frumentum excutitur Jes. 28, 27; *fustis* Dan. ap. 13, 26; ῥόπαλον Prov. 25, 18; fullonis **በትረ፡መሃፒል፡** Sx. Teq. 27 Enc.; *bacillum* ferreum **በትረ፡ኀጺን፡** (inter cruciatus instrumenta) Vit. Barb.; Sx. 3) *virga, baculus, scipio* i. e. castigandi instrumenta: **ዘይምሕክ፡በትሮ፡** Prov. 13, 24; Job 9, 34; **ቍስለ፡አብትር፡** var. Sir. 28, 17; **በትረ፡**

መዐትየ፡ Jes. 10, 5; Thren. 3, 1; 1 Cor. 4, 21. 4) *tribus, stirps* populi: እንተ፡ትንእስ፡በትረ፡ነገዶሙ፡ 1 Reg. 9, 21. 10, 19. 20; 3 Reg. 11, 3; በትረ፡ነገድ፡ Enc. Genb. 10 (Lud.); Org.

በትረ፡ያርክ፡ n. prgr. *patriarcha* (ecclesiae) Sx. Mag. 13; Enc. Tachs. 1.

በታሮን፡ n. prgr. πατέρων, *patrum*: ደብረ፡በታሮን፡ዘውእቱ፡ብሂል፡ደብረ፡አበው፡ Sx. Sen. 18.

በተከ፡ I, 1 [بَتَكَ *dissecuit, amputavit* (مَتَكَ); بَتَّ *secuit, resecuit, abrupit*; فَتَقَ *fidit, rupit*] Subj. ይብትክ፡, 1) *rumpere, abrumpere, divellere* (hebr. נתק), vincula, laqueos, funes, al.: Ps. 2, 3; Jud. 16, 9; እበትክ፡ማኅሚከ፡ Nah. 1, 13; በተከ፡መአስረ፡ Jer. 5, 5; Hez. 24, 23 var.; ብትክ፡ Genz. f. 115 (vid. sub አሥጋሬ፡). 2) *discindere, abscindere*, caput alicujus, Enc. Mij. 15 (Lud.). — Schol. *Voc. Ae.* vid. sub መተረ፡

አብተከ፡ II, 1 *dirimendam curare* litem (cfr. መተረ፡): ታብትክ፡ቃሎሙ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Ex. 18, 19.

ተበትከ፡ III, 1 *rumpi, abrumpi, divelli, abscindi*: ይትበተክ፡ፈትል፡ Jud. 16, 9; Koh. 4, 12; Ex. 28, 28 (et 36, 31 in C); ኢይትበተክ፡ቶታኒ፡አሣእኒሆሙ፡ Jes. 5, 27; አሕባል፡ዘኢይትበተክ፡ 33, 20. 23; Jer. 10, 20 vrs. alt.; ተበትከ፡ሥርወ፡ልብየ፡ Job 17, 11; ይትበተክ፡መሣግሪሆሙ፡ Luc. 5, 6; መሠረተ፡ሃይማኖት፡ዘኢይትበተክ፡ Lud. (sine auct.); ተበትከ፡እብን፡እምደብር፡ (v. ተመትረ፡) Dan. 2, 34. 45.

ብቱክ፡ part. *ruptus, abruptus, discissus* Jos. 9, 3; መሥገርት፡ብቱክ፡ Jes. 19, 9.

ብትክ፡ subst. *discerptum, dilaniatum* Lev. 19, 7; Act. 21, 25 rom.; Clem. f. 96. 118. 141; Syn. f. 396; Kbr. Nag. n. 9.

ብትክት፡ n. act. *ruptio, ruptura* Jud. 16, 7. 8.

ብኔ፡ et **ቢኒ፡** (vel **ቢሒ፡**) subst., Pl. **ቢኖት፡** (**ቢሓት፡**) *hippopotamus* [ⲡ-ⲉϩⲉ?]: ተጠምቀ፡በማይ፡ዕሬቱ፡ከመ፡ቄርነናት፡ወዐንጓንጓት፡ወብሒ፡ M. M. f. 308; አከይስት፡ወዐናብርት፡ወሐገጻት፡ወዐናጉጉ፡ወቢሓት፡ወቄርነናት፡ Macc. f. 12; Lit. 176, 4. — De eo vid. Lud. hist. Ae. I, 11 n. 1 et comm. p. 155 seq. (amh. ጎማሬ፡).

በኈበኈ፡ (Ludolfus postulat በኈብኈ፡, at ኈ litera a ratione caeterarum gutturalium aliquantulum recedit) quadrl. I. [respondent ܒܚܫ, בחש; باخ (بُووخ) et بَخِرَ] *putrescere, putrere, putrefieri, cariosum esse vel fieri*: ይበኈብኈ፡አገሪሆሙ፡በመግል፡ Hez. 7, 17; ውስተ፡ኩሉ፡መሰሊት፡ይበኈብኈ፡ (v. ያበ"፡) መግል፡ 21, 7; ይበኈብኈ፡አቍያጺ፡አገሪሁ፡ (βρωθείησαν) Job 18, 13; ኵሎሙ፡እለ፡ይበልዑከ፡ይበኈብኈ፡ (v. ይትበልዑ፡) Jer. 37, 16; በኈበኈ፡ሥጋየ፡በዕፄያት፡ Job 7, 5; de ossibus Ps. 37, 5; በቍስለ፡ኀጢአት፡ሥጋየ፡በኈበኈ፡ወዒአ፡ Enc. Nab. 21; de ligno Gad. T. Zion; radice Jes. 5, 24. — *Voc. Ae.*: በኈበኈ፡ዘ፡በሰበሰ፡

አበኈበኈ፡ II *putredinem efficere* Hez. 21, 7 var.

ብኅቡኅ፡ part. *puter, putridus, cariosus* Job 24, 20 var.; 41, 18 var.

ብኍብኍ፡ et **በኍበኍ፡** adj., *puter, putridus, cariosus*; ዕፅ፡ብ"፡ (v. ብኅቡኅ፡) Job 24, 20. 41, 18 (v. ብኅቡኅ፡ et በኍበኍ፡).

ብኍብኄ፡ et **ብኅቡኄ፡** subst. *putredo, putor, caries, foetor*, Lud. e Mss. Colb.; እሬኢ፡ንስሐተ፡ሥጋየ፡ከመ፡ብኅቡኄ፡ዐንበሳ፡ ὥσπερ ὀσμὴν λέοντος Job 6, 7.

ብኅቡኄ፡ *compositio* vid. sub ብሕቢሒ፡

አንባኈብኈ፡ *strepere* vid. sub ባሕብሐ፡

ብናሴ፡ n. prgr., unum e nominibus lunae Hen. 78, 2; *Voc. Ae.*

I. **በነተ፡** I, 2 [denom. a ብነት፡] *tributum facere* vel *conferre, vectigal pendere*: ወለዘኒ፡ጸበሐተ፡ጸብሑ፡ወለዘኒ፡ብነተ፡በንቱ፡ τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον. τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος Rom. 13, 7.

ብነት፡ subst. *tributum, munus, vectigal* Act. 16, 16. 19; Rom. 13, 7. [cfr. מְנָת ܡܢܬܐ *pars, portio*; مَنّ *donum*, nec non מַתָּנָה مِنْحَة]. — *Voc. Ae.*: ብነት፡ዘ፡የበረከት፡; *aliud*: ብነት፡ዘ፡አምኃ፡ወበዘ፡የማያ፡ወበዘ፡ዐስብ ።

II. **ብንት፡** subst., fem. et m. [i. q. בַּת بِنْتٌ ܒܪܰܬ *filia*]; non usitatum nisi conjunctum cum ዐይን፡, sc. ብንተ፡ዐይን፡ *pupilla* oculi (i. q. بِنْتُ ٱلْعَيْنِ; vid. etiam Ges. thes. p. 86 sub אִישׁוֹן), κόρη Deut. 32, 10; Ps. 16, 9; Prov. 7, 2; Zach. 2, 8; Sir. 17, 22; θυγάτηρ ὀφθαλμῶν ኢታረምም፡ብንተ፡ዐይንኪ፡ Thren. 2, 18; ብንተ፡አዕይንቲሁ፡ይሬኢ፡ጽልመተ፡ Prov. 20, 20 hebr.; Hen. 100, 5; እምነ፡ብንተ፡አዕይንቲሁ፡ ἀπὸ τῶν κάνθων τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ Tob. 11, 12; ብንተ፡አዕይንቲሁ፡አዝረቀ፡ከመ፡ኒል፡ Sx. Haml. 8; ብንተ፡አዕይንቲሁ፡ከመ፡ኰሕል፡ ibid.; Enc. Tachs. 11.

ብእሰ፡ I, 1 [بَؤُسَ *strenuus et audax fuit*, بَئِسَ *malis et damnis afflictus, miser fuit*; ܒܺܝܫܳܐ *malus*; ܐܶܬܒܐܶܫ *displicuit*; בָּאַשׁ *male oluit*: amh. ባሰ፡ *malum* vel *pejorem esse* vel *fieri*: arab. etiam بَهْس *audacia*, et بَاسَ *asper fuit*] Subj. ይብአስ፡ 1) *asperum* i. e. *acerbum, vehementem esse*, de dolore: ወእመኒ፡አርመምኩ፡ይብእሰኒ፡ (mihi) ሕማምየ፡ Job 16, 6. 2) *malum* vel *pejorem esse* vel *fieri*: ዘላዕለ፡ኃጥኣን፡ይብእስ፡ምስብዒተ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡ Sir. 40, 8; c. c. Acc. prs. *alicui*, sc. a) *male vertere* alicui: ይብአሰከ፡ረጊጽ፡ውስተ፡ቀኖት፡በሊኅ፡ Act. 9, 5 Platt; Luc. 11, 26; እስመ፡ይኄሬታ፡(ለሐሰት፡)ትብአሰከ፡ οὐκ εἰς ἀγαθόν ἐστι Sir. 7, 13. b) *malum videri* alicui, *displicere*: ብእሶ፡ለንጉሥ፡ፋርስ፡እስመ፡ εὗρεν ἀδικίαν ὅτι 4 Reg. 17, 4; eundem in modum Lud. interpretatur locum Lev. 20, 22. c) *adversum, infestum, noxium, perniciosum esse* alicui, *nocere*: ለእመቦ፡ዘብእሰከ፡ ἐὰν εἰς σὲ πλημμελήσῃ Sir. 26, 11; አእምር፡ዘይብእሳ፡ τὸ πονηρὸν αὐτῇ 37, 27; ለዘላፉ፡ኢይብአሰከ፡ 19, 7; Lev. 20, 22; βλαβερὰς 1 Tim. 6, 9; ይብእሶሙ፡ βλαβερόν ἐστι Chr. ho. 8; Act. 28, 6 Platt; Herm. p. 30; ኢይብአስከ፡ለሥጋከ፡ p. 18.

አብአሰ፡ II, 1 *male habere, aspere tractare, vexare*: ያብእሳ፡ለነፍስከ፡ (v. ያሕዝያ፡ለልብከ፡) Koh. 7, 23 (22).

ተበአሰ፡ (nonnumquam ተባእሰ፡ scriptum) III, 1 *se asperum* vel *violentum praebere, vim adhibere*, a) *vires contendere, acriter agere, contendere et laborare*: ወተበአሱ፡

ይትመየጡ፡መንገለ፡ምድር፡ Jon. 1, 13; **ተበአሰ፡ያድኅኖ፡** Dan. 6, 14. b) *vim facere* vel *afferre* alicui, *cogere*, c. Acc.: **ተበአሳ፡ወአድከማ፡** 2 Reg. 13, 14; **ከመ፡ትትበአሶ፡ይስክብ፡ምስሌሃ፡** Kuf. p. 138.

ተባአሰ፡ (plerumque **ተበአሰ፡** scriptum) III, 3 *pugnare, luctari, contendere, dimicare, conflictari, certare*, et de altercantibus, et de bellum gerentibus Ex. 21, 22; **ደቂቀ፡እምየ፡ተባአሱ፡በእንቲአየ፡** Cant. 1, 6; Hen. 15, 11; Kuf. p. 42; Gen. 26, 20; Lev. 24, 10; Jac. 4, 2; c. c. **ምስለ፡** *cum* i. e. *contra* Deut. 25, 11; Jud. 11, 25; Ps. 143, in tit.; 151 in tit.; Kuf. 23; Hen. 90, 11—13; Act. 14, 2; c. Acc. (*impugnare, oppugnare*) Gen. 26, 22; 2 Par. 27, 5; **ለዘይትበአሰከ፡ተዐገሦ፡** Hom. Joh.; nisi hoc fecero, **እግዚ"፡ይትበአሰኒ፡** Ssal. Req.; **ይትባአሱ፡ምክረ፡እግዚ"፡** Cyr. ad Th. f. 9; c. **ምስለ፡** vel. **ለ፡** *a partibus* alcjs vel *pro* aliquo: **እሉ፡ተባአሱ፡ምስለ፡ዳዊት፡** 1 Par. 12, 21; **ሊተ፡** Org.; c. **በእንተ፡** rei (*pro*): **ተባአስ፡በእንተ፡ጽድቅ፡** ἀγώνισαι περὶ τῆς ἀληθείας Sir. 4. 28.

አስተባአሰ፡ (etiam **አስተበአሰ፡** scriptum) IV, 3 *contentionem excitare, ad conflictionem, certationem commovere* vel *adducere:* **ዘያስተባእስ፡ወዘያስተሳልም፡በምንትኒ፡ግብር፡ኢይደልዎ፡ከመ፡ይኩን፡ስምዐ፡በውእቱ፡ግብር፡** F. N. 43, 12; c. Acc.: **አስተባአሶሙ፡በጽልእ፡** Jsp. p. 306. 309. 333; M. M. f. 334.

ብኡስ፡ part. *malus, reprobus, abjectus,* ἐξεωσμένος 2 Reg. 14, 14.

ብእስ፡ subst., *improbitas* (?) 2 Reg. 14, 14 var.

ባእስ፡ subst. 1) *contentio, conflictio, pugna, luctatio,* μάχαι Prov. 17, 19; **ጋእዝ፡ወባእስ፡** στάσις καὶ μάχη 17, 14. 26, 21; **በባእስ፡ወበዝንጓጔ፡ይፌንዎሙ፡** Jes. 27, 8; **ቦኑ፡ባእሰ፡ተባአሰ፡ምስለ፡እስራኤል፡** Jud. 11, 25. 2) „*asperitas, adversitas* quaevis“ Lud. ex Org.; eodem refert Lud.: **ጊዜ፡ላዕሌየ፡ያመዐብል፡ባእስ፡** *cum me instar fluctuum obruit adversitas,* Enc. Hed. 16, et ex Carm. Greg. affert: **ባእሰ፡ቍር፡** *asperitas* (vel *injuria*) *frigoris.*

ብእሲ፡ subst. [vir a vi, strenuitate, fortitudine dictus, sicut גֶּבֶר], m., nonnisi in Sing. usitatum (pro Pl. frequentant **ዕደው፡**) 1) *vir,* ἀνήρ sexcenties, ut Gen. 4, 23. 19, 8. 39, 1. 2. 42, 11; Num. 31, 35; Deut. 22, 5; Jud. 3, 29; Jos. 4, 4. 7, 14. 15; Ps. 33, 9; 1 Reg. 2, 33. 4, 12. 6, 19. 9, 1. 2. 22. 13, 15. 17, 33; 2 Reg. 17, 8; Dan. 8, 15; 1 Tim. 2, 12. a) opp. feminae *mas, masculus* (sed nonnisi de homine) Gen. 4, 1; 1 Reg. 1, 11; **ተወልደ፡ወልደ፡ብእሴ፡** F. N. 24, 6 (aliâs **ተባዕት፡**, **ሮስ፡**, **ዕድ፡**). b) opp. pueris et senibus: *vir fortis, juvenis,* 1 Reg. 9, 2. 26, 15; 3 Reg. 2, 2; Job 38, 3; **አመ፡ኮንኩ፡ብእሴ፡** ὅτε ἐγενόμην ἀνήρ Tob. 1, 9; **ተፈሣሕ፡ብእሲ፡በውርዙትከ፡** νεανίσκε ἐν νεότητί σου Koh. 11, 9. c) crebro opp. uxori: *maritus* (aliâs **ምት፡**): Matth. 19, 3; Marc. 10, 2; Rom. 7, 2. 3; 1 Cor. 7, 2; Gen. 3, 6; **ብእሲ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡** Jer. 6, 11; 4 Esr. 9, 42. 44; vid. **ብእሲተ፡ብእሲ፡** sub **ብእሲት፡** 2) *homo,* ἄνθρωπος, creberrime, ut Gen. 6, 9. 32, 25. 37, 15. 41, 33. 42, 11; Ex. 2, 11; 1 Reg. 13, 14; Ps. 51, 6. 87, 4; Joh. 16, 21. 19, 5; 2 Cor. 12, 2; Phil. 2, 7; Rom. 5, 12. 16—18; **ብእሲ፡አብድ፡** Sir. 4, 27. 23, 15; **ብእሲ፡ዘማዊ፡** 23, 17. 25, 7; **ብእሲ፡ጠቢብ፡** 20, 27; **ብሉይ፡ብእሲ፡** ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος Eph. 4, 22; Rom. 6, 6; **ሐዲስ፡ብእሲ፡** Eph. 4, 24; **ቀዳማዊ፡ብእሲ፡** 1 Cor. 15, 47; **ብእሴ፡እግዚ"፡** 1 Tim. 6, 11; 1 Reg. 9, 6. 10. a) *aliquis* Jud. 6, 8; Cant. 8, 7; Matth. 18, 12; Marc. 14, 13; Luc. 8, 27; Act. 8, 27; **ብእሲ፡ዘይብል፡** Enc. Mij. 14; Mag. 29 (Lud.); maxime in libris ex Arabico translatis. b) repetitum **ብእሲ፡ብእሲ፡** vel *quisque, quilibet* Hez. 14, 4; Ex. 16, 29; Lev. 15, 2. 17, 8. 10. 18, 6, vel *singuli* Cant. 3, 8; 2 Esr. 14, 19. c) *alter:* **ብእሲ፡ቢጹ፡** Jes. 19, 2. 41, 6; **ብእሲ፡እምቢጹ፡** Koh. 4, 4; **ብእሲ፡እኁሁ፡** Jes. 9, 19; Hebr. 8, 11; **ብእሲ፡ዲበ፡ብእሲ፡** Jes. 3, 5. d) passim in st. c., sequente nomine rei vel qualitatis, eum notat, cui illa tamquam attributum convenit, ut: **ብእሴ፡ሰላም፡** *pacificus, pacis amator* Ps. 36, 39; **ብእሴ፡ሐቅል፡** ἄγροικος Gen. 25, 27; **ብእሴ፡ዕዳከ፡** *debitor tuus* Deut. 24, 11; **ብእሴ፡ደም፡** *sanguinolentus* Ps. 5, 7; 2 Reg. 16, 7. 8, vel *mortis reus* ἀνὴρ θανάτου 3 Reg. 2, 26; **ብእሴ፡ዐመፃ፡** 2 Thess. 2, 3.

ብእሲት፡ subst., fem., nonnisi in Sing. usitatum (pro Pl. frequentant **አንስት፡** vel **አንስትያ፡**); in Vocativo **ብእሲቶ፡** (ut Judith 11, 1; Luc. 13, 22. 22, 57; Joh. 4, 21. 20, 13. 15) vel **አብእሲቶ፡** (Joh. 2, 4; Matth. 15, 28; Chr. Ta. 15) 1) *femina, mulier*, plerumque adulta, sive nupta, sive innupta: **ብእሲት፡ድንግል፡** Lev. 21, 13; Sir. 15, 2; Gen. 24, 5; Esth. 2, 4; **በእደ፡ብእሲት፡** ἐν χειρὶ θηλείας Judith 13, 15; **ልህቀ፡አጥባትኪ፡ወኮንኪ፡ብእሲተ፡** Hez. 16, 7; **ብእሲት፡ሐፃኒት፡** Ex. 2, 7; **ብእሲት፡ፅንስት፡** 21, 22; **ብእሲ፡ወብእሲት፡** 21, 28. 29. 35, 25; Lev. 12, 2. 18, 17. 19; **ብእሲት፡ትክት፡** 20, 18; **ብእሲት፡ዘማ፡** 21, 7; Deut. 22, 5; **ብእሲት፡ነቢይት፡** Jud. 4, 4; **አሐቲ፡ብእሲት፡** 9, 53; Ruth 3, 8; **ብእሲት፡መበለት፡** 2 Reg. 14, 5; 3 Reg. 11, 26; Matth. 5, 28; **ብእሲተ፡ኃይል፡** Ruth 3, 11. Passim: *unaquaeque, quaelibet* ut Ex. 3, 22. 11, 2. 2) *uxor, conjux* Gen. 2, 22—25. 11, 29; Ex. 21, 3; **ብእሲት፡እንተ፡ተኀድግ፡ምታ፡** Sir. 23, 22; **ብእሲተ፡ሕፃንከ፡** 9, 1. 7, 26; Jer. 3, 1; **ብእሲትከ፡** Ps. 127, 3. 108, 8; Mal. 2, 14; Matth. 27, 19; **አውሰበ፡ብእሲተ፡** Gen. 25, 1; **ነሥአ፡ብ"፡** 26, 34. 28, 1; Kuf. 25; **ኮነተኒ፡ብእሲትየ፡** Gen. 20, 12; **ነሣእካሃ፡ትኩንከ፡ብእሲተ፡** Deut. 21, 11. 13. 22, 19; **ኢትንሣእ፡ብእሲተ፡ለወልድየ፡** Gen. 24, 3. 4; 4 Esr. 9, 46; etiam de concubina et de sponsa Gen. 16, 3. 30, 4. 29, 21; **ብእሲተ፡አቡከ፡** *noverca tua* Lev. 18, 8. 11; Deut. 23, 1; crebro *nupta, marita* appellatur **ብእሲተ፡ብእሲ፡** Deut. 5, 17; Gen. 20, 3; Jer. 9, 2; Prov. 6, 24; Job 31, 9; Sir. 9, 9; vel **ብእሲተ፡ባዕድ፡** 9, 8. 41, 20. 21.

ሙብእስ፡ (etiam **ሙብእስ፡** Lud.) subst., m. et fem., *quidquid asperum et salebrosum est*, ut locus, regio, via; *salebra;* usurpatur a) subst.: **ይኩን፡ኵሉ፡ሙብእስ፡መጽያሕተ፡** τὰ σκολιά Jes. 40, 4. 42, 16; Luc. 3, 5; **ገብሩ፡ሙብእሰ፡ፍኖዊተ፡** ἔθηκαν ἐν τοῖς πεδίοις σκάνδαλα Judith 5, 1; **ኮነ፡ፍናዊሁ፡ሙብእሰ፡ወመጽብበ፡** 4 Esr. 5, 11. 14; **ኅጢአት፡ሙብእስ፡ይእቲ፡** Herm. p. 32; **ኀደጋ፡ለሙብእስ፡** ibid.; **ደብር፡ሙብእስ፡ውእቱ፡** τὸ ὄρος τραχὺ λίαν p. 75; **ፍኖት፡ሙብእስ፡** Clem. f. 140; saepe trsl.: **የሐውሩ፡ሙብእሰ፡** πορευόμενοι σκολιῶς Jer. 6, 28; **ሙብእስ፡ይእቲ፡በኀበ፡አብዳን፡** Sir. 6, 20; **ሙብእስ፡እበኒሃ፡ለፍኖት፡ኃጥአን፡** 21, 10; Prov. 2, 15. b) adj.: **ፍኖት፡ሙብእስ፡** Jer. 2, 25; Jud. 5, 6; **ፍኖት፡ጠዋይ፡ወሙብእስ፡** Jer. 18, 15; **ቈላት፡ሙብእስ፡** Deut. 21, 4.

መስተባእስ፡ part. 1) *contendens, pugnator, bellator, pugnax* (ad III 3) μαχητής Joel 4, 11; Kuf. 37; Org. 4;

መስተባእሳን፡ሃይማኖት፡ οἱ τῇ δόξῃ μαχόμενοι Cyr. ad Th. f. 19; de litigantibus F. N. 43, 4. 2) *contentionem excitans, dissidia disseminans* (ad IV, 3): **ኢይኩኑ፡መስተባእሳን፡በእከይ፡** II Can. Nic. 28.

መስተባእሲ፡ part. c. term. adj., id. q. **መስተባእስ፡** n. 1; μαχιμώτατος Cyr. ad Th. f. 6.

በአት፡ *spelunca* vid. sub **በአ፡**

በኡናህ፡, ብኡናህ፡ nomen mensis Aegyptiorum decimi ⲠⲀⲰⲚⲒ (بونه), Abush. 8; aliae nominis formae **ባውኒ፡** Abush. 8; **በአውና፡** Voc. Ae.; **ጰዮን፡** q. v.

በእንተ፡ *propter* vid. sub **እንተ፡**

በከ፡, በከ፡ vide sub II **በከየ፡**

በኵሐ፡ I, 1 [contigua sunt נפח, נשב, נשף, **ነፍሐ፡** *flare*] *sufflare* ignem, *sufflando excitare*, Hez. 22, 20. 21 var.

አብኵሐ፡ II, 1 *sufflare* ignem, *sufflando excitare*: **ዘያበኵሑ፡** (v. **ዘይ"፡**) **ዲቤሁ፡እሳተ፡** Hez. 22, 20; **አበኵሕ፡** (v. **እበኵሕ፡**) **እሳተ፡መዐትየ፡** 22, 21; *inflare* follem et *sufflare* eo: **ዘያበኵሕ፡ምብኋሕ፡እሳት፡** φυσητήρ Jer. 6, 29; *efflare*: (**አጋንንት፡**) **ኵሎሙ፡ያበኵሑ፡እሳተ፡እምአፉሆሙ፡** Gad. T. H.

ምብኋሕ፡ et **መብኵሕ፡** subst. 1) *follis*: **መብኵሕ፡** (v. **ምብኋሕ፡**) **ነሃቢ፡ሥጡቅ፡** Job 32, 19; **ምብኋሕ፡እሳት፡** Jer. 6, 29. 2) *sufflatio*: **በብዙኅ፡ምብኋሕ፡** *multa sufflatione*, Lud. e Mss. Colb.; Org. 3 (vid. **ምንሃብ፡**). — *Voc. Ae.*: **ምብኋሕ፡ዘ፡መናፍያ ።**

በኵረ፡ i. q. בכר ܒܟܪ بكر, de quibus vid. Ges. thes. p. 206.

ተበኵረ፡ III, 1 (denom.) 1) *primum partum edere, primiparam esse*: **እጕላት፡እለ፡ተበኵራ፡** 1 Reg. 6, 7; **አባግዕ፡እለ፡ተበኵራ፡** Kebr. Nag. n. 73; c. Acc.: **መኑ፡ተበኵረት፡ዮሐንስሃ፡** Mavâs. n. 3 et 68. 2) *primogenitum esse*: **ዮሐንስ፡እምክርሠ፡መኑ፡ዘተበኵረ፡** Deg.

በኵር፡ subst. [בכור, ܒܘܟܪܐ] m. et fem., sing. et coll., Pl. **አብኵር፡** et **አብኳር፡** et **በኵራት፡** 1) *primogenitura*, τὸ πρωτοτόκια Gen. 25, 31. 33. 27, 36; Deut. 21, 17; 1 Par. 5, 1. 2) *primi partus proles*, sive mascula sive femella (1 Reg. 14, 49), *primogenitus, -a, -um*, de hominibus et de brutis: **ኵሉ፡በኵር፡** Ex. 11, 5. 12, 29. 13, 15; **በኵሩ፡ለላህም፡**, **ለበግዕ፡**, **ለእድግ፡** Ex. 34, 19. 20; Gen. 4, 4; Deut. 12, 6. 14, 23; Tob. 5, 14; **ይስማኤል፡በኵሩ፡** Gen. 25, 13. 35, 23; Num. 1, 20; 1 Reg. 8, 2. 14, 49; 1 Par. 8, 1. 39; **ኤፍሬም፡በኵርየ፡ውእቱ፡** Jer. 38, 9; **እንተ፡ትወልድ፡በኵራ፡** Jer. 4, 31; Ps. 88, 27. 134, 8; Rom. 8, 29; Col. 1, 15. 18; Apoc. 1, 5; ubi alii nomini appositionis instar adjungitur, **ዘ፡** praepositum habere solet: **ወልዱ፡ዘበኵሩ፡** Gen. 25, 25. 27, 19. 32; Ex. 4, 22; Matth. 1, 25; Luc. 2, 7; seq. Gen. fratris: **በኵረ፡ወልድከ፡** Ex. 22, 28. 34, 20; **በኵረ፡ተባዕት፡** *primogenitus inter masculos* i. e. *masculus* 13, 13; collective Hebr. 11, 28; Pl. **ደቂቀ፡ጸዋት፡አብኵር፡** (v. **አብኵረ፡**) **ዐቃብያነ፡መንግሥት፡** 1 Par. 18, 17; **አብኳር፡** (hominum) F. N. 14; trsl.: **በኵረ፡አበው፡ቀደምት፡** sc. Adamus, Lit. Jac., *primus* 1 Par. 18, 17 var. — Ut videtur *juvencus*, ἁπαλός, tener Gen. 27, 9. 3) *primitiae*: **በኵረ፡በለስ፡** *ficus praecox* Hos. 9, 10; Jes. 28, 4 var.; Pl. **በኵራት፡** F. N. 16. 18; **በኵራት፡ይሰዐሩ፡** *primitiae abrogantur* Sx. Nah. 28.

በኵርና፡ et **ብኵርና፡** subst. 1) *primogenitura, jus primogeniti* Hebr. 12, 16; Lit. 170, 4; Gen. 25, 31 var.; 27, 36 var.; **ተሣየጠ፡እምኔሁ፡ብኵርናሁ፡** Sx. Nah. 28; **በኵርና፡** Chr. ho. 31; Kuf. p. 88. 2) Pl. **ብኵርናት፡** *primogenita*: **ብፅዓት፡ወብኵርናት፡** *votiva et primogenita* (quae offeruntur) Clem. f. 122.

ብኵርናት፡ subst. i. q. **ብኵርና፡**, ut: Jacobus **አውጽአ፡ለሮቤል፡እምኍልቈ፡አኃዊሁ፡ወጸገዎ፡ብኵርናቶ፡ለዮሴፍ፡** Genz. f. 148.

I. **በከየ፡** I, 1 [בָּכָה ܒܟܳܐ بَكَى] Subj. **ይብኪ፡** *flere, plorare*, (*vagire*) *deflere, deplorare, lamentari* Matth. 11, 17; Marc. 14, 72; Luc. 6, 25; Joh. 16, 20; Apoc. 5, 4; **ብክዩ፡** Jes. 15, 2; **ኢትብክዩ፡** Kuf. 27; **ኀደገት፡በኪየ፡** (v. **በኪየ፡**) Tob. 6, 1; Gen. 33, 4. 43, 30; Num. 11, 10; Jud. 20, 26; 2 Reg. 15, 23; Hen. 14, 7. 89, 69; de infante Ex. 2, 6; στενάζειν, ἀνα-, κατα-στενάζειν (*gemere, singultire*) Jes. 30, 15. 46, 8; Thren. 1, 4; **ብኪ፡** Hez. 21, 6; **ብክዩ፡** (κόπτεσθε) Jer. 4, 8; c. Acc. prs.: Gen. 23, 2; 1 Reg. 28, 3; 2 Reg. 1, 17 (θρηνεῖν). 3, 33; Kuf. 23. 26; **አምርሩ፡በከዮቶ፡** (v. **በኪዮቶ፡**) Sir. 38, 17; **ብክዩ፡ለዘሞተ፡** 22, 11; Hez. 26, 16; **ኢይበክይዎሙ፡** Jer. 8, 2. 16, 4; Luc. 23, 27; Apoc. 18, 11; c. **ዲበ፡** Hen. 95, 1; c. **ላዕለ፡** prs. vel rei: 2 Reg. 1, 24; **ብኪ፡ላዕለ፡ዘሞተ፡** Sir. 38, 16; Apoc. 18, 9; Jac. 5, 1; Luc. 19, 41; 4 Esr. 9, 41; c. **በእንተ፡** vel **እምን፡** *ob, propter*: Matth. 2, 18; **በእንተ፡ኵሉ፡ምንዱብ፡አበኪ፡** Job 30, 25; **እመ፡በከየ፡ትለሚሃ፡እምኔየ፡** 31, 38; c. Acc. **ብካየ፡**, ut: **ብካየ፡በከየት፡በሌሊት፡** Thren. 1, 2; **በከዩ፡ብካየ፡ዐቢየ፡** Kuf. 23; **እብኪ፡መሪረ፡** Jes. 22, 4; Matth. 26, 75. Praeterea nota: **በከየ፡ላዕሌሁ፡** *flevit super eum* i. e. *coram eo, flendo adiit eum* Num. 11, 13; Jud. 14. 16. 17; vel *super eo* i. e. *in amplexu ejus* Gen. 45, 14. 15. 50, 1.

አብከየ፡ II, 1 *flere* vel *plorare facere, ad flendum movere*: **በከየ፡ብካየ፡መሪረ፡እስከ፡አብከየ፡እለ፡ሀለዉ፡ህየ፡** Jsp. p. 339; **ለእመ፡ኢበከይነ፡በፈቃድነ፡በዝየ፡ያበክዩነ፡በህየ፡ዘእንበለ፡ፈቃድነ፡** Macc. f. 25; **ምንት፡ያበክየኪ፡** 1 Reg. 1, 8; Kuf. 17; 4 Esr. 9, 40 (**ምንተ፡**); **ምንት፡ዘያበክየከ፡** Hez. 21, 7.

ተባከየ፡ III, 3 *simul, alium cum alio flere* vel *complorare*: **ሶበ፡ተአምኑ፡ወተባከዩ፡በበይናቲሆሙ፡ወተሳዐሙ፡** Rel. Bar.

ብካይ፡ subst., m., *fletus, ploratus, lamentatio* Gen. 46, 29; **በከየ፡ብካየ፡ዐቢየ፡** Jer. 38, 3, Jud. 21, 2; Koh. 3, 4 Job 16, 16; 1 Esr. 5, 62; Matth. 2, 18. 8, 12; **ብካየ፡ኢያዜር፡** Jes. 16, 9; **ብካይ፡ወላሕ፡** 22, 12; Joel 2, 12; Ps. 6, 8; **ቃለ፡ብካይ፡ወቃለ፡ዐውያት፡** Jes. 65, 19; Jer. 9, 19 (φωνὴ οἰκτροῦ); **ብካየ፡ገዓርሙ፡** 3, 21; **በገዐን፡ብካይ፡** 31, 5; κοπετός Am. 5, 16.

በካዪ፡ n. ag. *flens, plorator*: **ብፅዓን፡እንተ፡ተብህለት፡ለሕዙናን፡ወለበካይያን፡** (e Matth. 5, 4) Phlx. 79; Gad. Ad. f 35. 76.

መብክይ፡ part. (II, 1) proprie: flere faciens, i. e. *solemniter deflens, deplorans, lamentans* pro mortuis) Matth.

9, 23 rom.; M. M. f. 187; Genz. f. 129 (e Matth. 7, 12); forma **መበክያን፡** (I, 2 vel II, 2) legitur M. M. f. 197.

መበክይ፡ part. (I, 3) id.: Matth. 9, 23 Platt.

II. **በከየ፡** I, 1 [בָּקַק *evacuavit*, בּוּקָה *vacuitas*, بُوق *vanus*; etiam بَقَّ et بَكَأَ huc referenda sunt] *vacuum, inanem fieri, evanescere*, de luna: ኢይሬኢኑ፡ ፀሓየ፡ ዘያበርህ፡ ወይጠፍእ፡ ወወርኀኒ፡ ትበኪ፡ σελήνην δὲ φθίνουσαν Job 31, 26.

በክ፡ subst. 1) *vacuitas, inanitas, vanitas*, deinde pro adj.: *vacuus, inanis, vanus*, ኵሉ፡ ክበቡ፡ በክ፡ Hen. 73, 5. 78, 14; ነገረ፡ በክ፡ 49, 4. 62, 3; አብድ፡ ያፈደፍድ፡ ነቢበ፡ በክ፡ Koh. 2, 15; ለክንቱ፡ ወለበክ፡ ሰርሐ፡ Job 20, 18. a) *orbitas, solitudo*, et pro adj.: *orbus, solus*: ነበሩ፡ እስራኤል፡ በበክ፡ (sec. Hos. 3, 4) Enc. Jac. 26; ትንበር፡ በክ፡ μενέτω ἄγαμος 1 Cor. 7, 11. b) *merus, nudus, solus*: አኮ፡ በክ፡ በከመ፡ ትሬእይዎ፡ ለዝንቱ፡ ኅብስት፡ Lit. Chr.; Lit. Cyr. (Lud.). 2) crebrius adv. በክ፡ a) *vane, inaniter, frustra* Hen. 55, 1. 60, 24; Koh. 2, 15; Prov. 1, 17. 3, 30; Job 21, 34; በክ፡ ወሐሰተ፡ ገብሩ፡ አበዊነ፡ ጣዖቶሙ፡ Jer. 16, 19; በክ፡ ጻመውኩ፡ Jes. 49, 4. b) *temere, fortuito*: ኢትክዐው፡ ደመ፡ በክ፡ ዘእንበለ፡ ኵነኔ፡ Kuf. 21; በክ፡ ለሊነ፡ ተፈጠርነ፡ αὐτοσχεδίως Sap. 2, 2; 1 Reg. 6, 9. c) *solum, tantummodo*: ዐርክ፡ ለስም፡ በክ፡ ዘይትዓረክ፡ φίλος ὀνόματι μόνον φίλος Sir. 37, 1. d) *gratis* Gen. 29, 15; ነሀብክ፡ በክ፡ Kuf. 19; ኢነሥእ፡ እምኔሆሙ፡ በክ፡ ibid.

ቦሐ፡ inus., i. q. بَاحَ *apparuit, manifestus fuit; manifestavit*; IV *permisit*; X *putavit rem licitam*; e ቦሐ፡ propagatum est ብሕት፡ q. v.

አብሐ፡ II, 1 *permittere, concedere, sinere; potestatem, facultatem, veniam dare*, abs. Hebr. 6, 3; c. ለ፡ prs. Job 32, 14; Sir. 15, 20; plerumque c. Acc. prs. ut: ኢያብሖ፡ አቡሁ፡ Kuf. 31; 4 Esr. 8, 9; ንብብ፡ ለእመ፡ አብሐከ፡ Sir. 35, 7; 1 Reg. 15, 24; seq. Subj. verbi: Gen. 18, 32. 31, 7. 44, 18; Ex. 3, 19; Jos. 10, 19; 2 Reg. 21, 10; አባሕክሙ፡ ለሰብእ፡ ይንብብ፡ ዘከመዝ፡ ነገረ፡ Job 32, 14; ኢያብሐ፡ መንሂ፡ (v. መኑሂ፡) ያእምር፡ ግብሮ፡ Sir. 18, 4; Judith 12, 6; Dan. ap. 13, 26; 1 Tim. 2, 12; Hebr. 7, 23; Apoc. 11, 9; ለእመ፡ አብዛኅከ፡ (ተግበረከ፡) ትጸድቅ፡ ኢያበውሐከ፡ (sc. ብዝኁ፡ ተግባርከ፡) Sir. 11, 10; seq. ከመ፡ c. Subj.: Ruth 1, 16; ኢያብሐ፡ ወኢለመኑሂ፡ ከመ፡ የአብስ፡ Sir. 15, 20; 1 Reg. 24, 8; Kuf. 48; c. ላዕለ፡ rei: አብሖሙ፡ ላዕለ፡ አጋንንት፡ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων Marc. 6, 7.

ተበውሐ፡ III, 1 *potestatem habere* vel *nancisci* a) *auctoritate et potestate pollere, dominari*, c. ላዕለ፡, ut: (አጋንንት፡) ኢይትበውሑ፡ ላዕለ፡ ውሉደ፡ ጻድቃን፡ Kuf. 10; 4 Esr. 4, 64; Lud. comm. hist. p. 504 n. 47; c. በ፡, ut: አሜሃ፡ ተበውሐ፡ (ጢሞስ፡) በኵሉ፡ ሀገር፡ Jsp. p. 377. b) *facultatem, veniam, licentiam concessam habere*, (permissum est alicui): እስመ፡ ተበዋሕኩ፡ እትናገር፡ Gen. 18, 31; ተበውሐት፡ ከመ፡ ታብዝኃ፡ ለኀጢአት፡ Rom. 5, 20 rom. c) *potestati suae subjectum* vel *commissum habere* alqd: ሥርዐተ፡ ቅድስተ፡ ዘተበዋሕክሙ፡ Clem. f. 92. d) *licentia concessa admitti ad* alqd: ወትትበዋሕ፡ ኀበ፡ ቅዳሴሆሙ፡ Lud. e Mss. Colb.

ተባውሐ፡ III, 3 *sibi invicem potestatem, copiam dare* vel *facere* 1 Cor. 7, 5.

አስተበውሐ፡ (et **አስተብሐ፡** Lud. e 1 Reg. 20, 28) IV, 1 et **አስተባውሐ፡** IV, 3 1) *veniam petere, petere ut liceat* vel *permittatur*, c. Acc. prs. 2 Esr. 23, 6; seq. ከመ፡ c. Subj. 1 Reg. 20, 6. 28; seq. Subj. Act. 13, 28 rom. 2) *veniam nancisci, concessam licentiam habere*, c. ኀበ፡ vel በኀበ፡ prs.: አስተባዊሖ፡ ኀበ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ መጽአ፡ Sx. Haml. 5; Act. 9, 14 Platt; 26, 10 Platt. 3) *veniam concedere, permittere*: Satanas አስተባውሓ፡ (Evam) ለበሊዐ፡ ዕፀ፡ ዕልወት፡ M. M. f. 37; አስተበውሐቶሙ፡ ለበሊዐ፡ ንዋየ፡ ውስጥ፡ Sap. 12, 5.

ብዉሕ፡ vel **ብውሕ፡** part. 1) *potestatem* vel *licentiam habens*: ብእሲት፡ ኢኮነት፡ ብውሕተ፡ ላዕለ፡ ርእሳ፡ 1 Cor. 7, 4; F. M. 9, 1; ኢኮነ፡ ብዉሓነ፡ 2 Thess. 3, 9; seq. Subj. verbi: ወኢ፩ኢብዉሕ፡ ይባእ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ ዘእንበለ፡ ካህን፡ Jsp. p. 374; Rom. 9, 21 Platt. 2) *arbitrio* vel *potestati* alcjs *traditus* vel *concessus, permissus, licitus*: ብዉሕ፡ ለከ፡ (ለጴጥሮስ፡) ሥልጣን፡ ዚአሃ፡ (ecclesiae) Clem. f. 241; Gen. 39, 9; ኵሉ፡ ብዉሕ፡ ሎቱ፡ Rom. 13, 1; imprs.: *licet, integrum est, fas est*, seq. Subj. verbi: ኢኮነሁ፡ ብዉሕ፡ ለልዑል፡ ይግበር፡ ዘፈቀደ፡ Job 22, 12; ብዉሕ፡ ሎቱ፡ ይንበር፡ ዲበ፡ መንበሩ፡ 26, 9; Matth. 9, 6 Platt; ብዉሕ፡ ለከ፡ ትንብብ፡ ወትግበር፡ ዘፈቀድከ፡ Clem. f. 242; ብዉሕ፡ ሎሙ፡ ይመንኵሱ፡ F. M. 5, 2; vel seq. ከመ፡ c. Subj.: Marc. 2, 10; ብዉሕ፡ ለኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ከመ፡ ይፍታሕ፡ F. M. 6, 2.

በውሕ፡ subst. *potestas, facultas*: ኢኮነኑ፡ በውሐ፡ ለለብሓዊ፡ ይግበር፡ Rom. 9, 21 rom. (si quidem lectio sana est).

መባሕት፡ subst. *potestas, auctoritas, facultas, venia, permissio, arbitrium, licentia*: ተውህበ፡ ሎቱ፡ መባሕት፡ Dan. 7, 6; በመባሕተ፡ መኑ፡ Matth. 21, 23; (exspectavit) እስከ፡ ይረክብ፡ መባሕተ፡ ቃልየ፡ Clem. f. 124; ዲያቆን፡ ኢይግበር፡ ምንተኒ፡ ዘእንበለ፡ መባሕተ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ አቡሁ፡ Did. 8; ዘእንበለ፡ መባሕተ፡ መምህሩ፡ Reg. Pach.; ንኤዝዝ፡ ከመ፡ ኢይኩን፡ ለ፩ ምንትኒ፡ እምይእዜ፡ መባሕት፡ ከመ፡ ያዝልፍ፡ አንብሮ፡ ዕቅብት፡ ውስተ፡ ቤቱ፡ F. M. 8, 1. Hinc **መጽሐፈ፡ መባሕት፡** *libellus permissionis, auctoritas literarum, venia per literas data* Act. 22, 5. 26, 12 Platt; Abush. 50; *literae formatae, epistola communicatoria* (γράμματα τετυπωμένα, κοινωνικά, εἰρηνικά, συστατικά) Lud. comm. hist. p. 310; Can. Laod. 41 (42); ይጽሐፍ፡ መባሕተ፡ εἰρηνικὰς ἐπιστολὰς διδόναι Can. Ant. 6 (7); etiam መባሕተ፡ እንግዳ።

ቡቅ፡ vel **በውቅ፡** subst. (Sing. nondum repertus), Pl. **አብዋቅ፡** [بُوق Pl. أَبْوَاق] *lituus*: ወይትነፋሕ፡ ቀርን፡ ውብዕዛት፡ ወአብዋቅ፡ Chr. Ax. f. 90.

ባውኒ፡ vid. በኡናሀ፡

ቦአ፡ I, 1 [בּוֹא بَاءَ] Subj. **ይባእ፡** *intrare, ingredi, introire, inire* Gen. 6, 18; Hen. 14, 21; Jos. 6, 1; c. c. Acc. loci: ቦአ፡ ቤቶ፡ Dan. 2, 17; Ps. 5, 8; ቦአ፡ ጽርሐ፡ 1 Esr. 3, 3; Gen. 24, 67; ባኡ፡ አህጉረ፡ Jer. 4, 5; ኢይክል፡ በዊአ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ 43, 5; ባእ፡ ቤተከ፡ Jes. 26, 20. 13, 20; ቦአ፡ ብሔረ፡ ግብጽ፡ Gen. 46, 6; Marc. 1, 21. 45; Matth. 6, 6; Act. 3, 3; ዘይበውኡ፡ አብያተ፡ ሰብእ፡ ከመ፡ ይስርቁ፡ F. M. 17, 7; c. ኀበ፡ prs. *ad* alqm Ex. 5, 1. 7, 26. 9, 1; Gen. 34, 27; Hen. 40, 7.

81, 13; vel c. ኀበ፡ loci (*ad*) Hen. 72, 5; c. ውስተ፡ loci (*in*): ባእ፡ውስተ፡ታቦት፡ Gen. 7, 1; Ex. 40, 29; ኢትባኢ፡ውስተ፡ገራህተ፡ባዕድ፡ Ruth 2, 8; 4 Esr. 10, 1. 24; ባኢ፡ውስተ፡ጽልመት፡ Jes. 47, 5; Cant. 5, 1; Hen. 14, 10. 12; Hebr. 9, 6; (*inter*) 1 Reg. 26, 7; (*in* vel *per*) Ps. 99, 4; Hen. 72, 13. 15; c. እንተ፡ *per:* ባኡ፡እንተ፡አናቅጽየ፡ Jes. 62, 10; Joh. 10, 9; c. ማእከለ፡ *in mediam rem* vel *inter* Ex. 24, 18; Act. 19, 30; c. adv., ut: እፎ፡ቦእከ፡ዝየ፡ Matth. 22, 12; ቦአ፡ኀበ፡ሀለወት፡ሕፃን፡ Marc. 5, 40; ኀበ፡ቦአት፡ Sir. 4, 13. a) *inire* feminam, *coire*, c. ኀበ፡ feminae Gen. 16, 2. 19, 31. 29, 21; Lev. 18, 19; Kuf. 28; Deut. 25, 5; 2 Reg. 16, 21; Ps. 50 in tit.; Hen. 7, 1. b) ex Hebraismo recepta est phrasis de *duce populi:* ይበውእ፡ወይወፅእ፡ቅድመ፡ገጾሙ፡ 1 Reg. 18, 16; Num. 27, 17; de eo, qui *vivit* vel *versatur* cum aliquo Act. 9, 28. c) ingredi i. e. *admitti, recipi, adscisci* in societatem, civitatem, ecclesiam al., *participem fieri rei:* Deut. 23, 2. 4; ኢይባኡ፡በጽድቅከ፡ Ps. 68, 32; ከመ፡ንባእ፡ውስተ፡ዕረፍቱ፡ Hebr. 4, 1; ኢትበውኡ፡ውስተ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡ Matth. 5, 20; Marc. 10, 15; 1 Cor. 7, 18 rom. 20; እለ፡ቦኡ፡ውስተ፡ሕግነ፡ Syn.; በእንተ፡ጥምቀት፡ወ(በእንተ፡)እለ፡ይበውኡ፡ኀበ፡አሚን፡ F. N. 3. Nonnumquam in Canonibus ecclesiasticis ቦአ፡ absolute (pro ቦአ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡, ut Clem. f. 218) dicitur de eo, cui in ecclesiam intrare et sacra adire licet (opp. excommunicato), ut: (ቀሢሥ፡እመ፡ነስሐ፡) ይባእ፡ወይትከነስ፡ወይቅረብ፡ Clem. f. 160—164. d) *incidere* in rem: ከመ፡ኢትባኡ፡ውስተ፡መንሱት፡ Matth. 26, 41; ከመ፡ኢትባእ፡ላዕለ፡ደም፡ 1 Reg. 25, 26. 33. e) in judicium intrare cum aliquo i. e. eum in jus vocare Ps. 142, 2. f) *frequentare:* ይበውእ፡ቤተ፡መያሲ፡, ቤተ፡ብሉይ፡ Clem. f. 127. g) *inire* foedus ቦኡ፡ኪዳነ፡ 2 Esr. 20, 29. h) *subire* alqd Hen. 67, 2. i) *se immittere, immisceri:* ከመ፡ኢትባኡ፡ውስተ፡አሕዛብ፡ Jos. 23, 7; ውስተ፡ነገረ፡ባዕድ፡ኢትባእ፡ ἐν μέσῳ λόγων μὴ παρεμβάλλου (ne interjicias te, ne interrumpas sermonem) Sir. 11, 8. k) de rebus: *introduci, immitti, ingeri:* ቦአት፡ኀጢአት፡ውስተ፡ዓለም፡ Rom. 5, 12; ዘይበውእ፡ውስተ፡አፍ፡ Matth. 15, 17; Marc. 7, 15; Lev. 10, 18; Num. 31, 23. l) *offerri* (de collationibus): ወርቅ፡ዘቦአ፡ τὸ ἀργύριον τὸ εἰσενεχθέν 4 Reg. 22, 4 (vid. አብአ፡). m) *penetrare*, c. Acc. 2 Tim. 3, 6 rom.; c. ውስተ፡, ut: ይበውእ፡ስርዋጽ፡ውስተ፡እደሁ፡ Jes. 36, 6; ገዓሮሙ፡ቦአ፡ውስተ፡እዘኒሁ፡ Jac. 5, 4; Ps. 17, 8; ለትባእ፡ኵሉ፡እከዮሙ፡ቅድሜከ፡ Thren. 1, 22; de oratione animos movente, in animos descendente: ነገሩ፡ይበውእ፡ውስተ፡ልብ፡ Sir. 21, 17; 2 Reg. 19, 7; Gen. 50, 21. n) *venire* in mentem alicui: ቦእክሙ፡ውስተ፡ልብክሙ፡ seq. ከመ፡ et Subj., Mal. 2, 2; Marc. 4, 19. o) *supervenire, invadere* alqm (quamquam raro): ሐዘን፡ኢይባእከ፡ Sir. 38, 17. — *Voc. Ae.:* አተወ፡ቦአ፡ዘ፡ገባ ።

አብአ፡ II, 1 intrare vel inire facere i. e. 1) *introducere, inducere*, c. c. Acc. prs.: Gen. 6, 19; Luc. 2, 27; Joh. 18, 16; c. Acc. loci vel c. variis praep. (sicut ቦአ፡): አብአቶሙ፡ቤተ፡ Tob. 7, 1; አባእኩክሙ፡ምድረ፡እስራኤል፡ Hez. 20, 42; 2 Esr. 19, 23; Gen. 43, 17; 2 Joh. 10; አብእዎ፡ባሕረ፡ (sc. በሐመር፡) Enc. Masc. 30; አባእናሁ፡ውስተ፡ገነት፡ Kuf. 3; ኢታብእ፡ኵሎ፡ሰብአ፡ዘረከብከ፡ውስተ፡ቤትከ፡ Sir. 11, 29; Gen. 43, 18; Ex. 23, 20; Num. 14, 16; Cant. 1, 4; አብእዎ፡ኀቤሆሙ፡ውስተ፡ቤት፡ Gen. 19, 10; Luc. 5, 18. 19; Ps. 143, 17; e bello: ዘያወጽኦሙ፡ወዘያበውኦሙ፡ Num. 27, 17; ወሎቱኒ፡አባእከ፡ቅድሜከ፡ይትዋቀስ፡ Job 14, 3. In specie: a) *incidere facere* alqm in malum Matth. 6, 13; Ps. 65, 10. b) *introducere* vel *adducere* alqm in societatem, religionem, i. e. *recipiendum, adsciscendum curare:* አብእሙ፡ (paganos) ውስተ፡አእምሮ፡እግዚ" Sx. Genb. 7; ዘእንበለ፡አብእዎ፡ክርስትና፡ Sx. Teq. 25; Nah. 24; ዘእንበለ፡ያብእዎን፡ለእንስቲያሆሙ፡ውስተ፡ሃይማኖት፡ F. M. 5, 11. 2) *introferre, inferre, importare, immittere, ingerere, inserere, invehere*, ut: sanguinem in sacrarium Lev. 4, 5. 16. 16, 15; Hebr. 13, 11; ዓሥራቲየ፡አባእክሙ፡ቤተክሙ፡ Joel 4, 5; 2 Par. 5, 1. 7; onera per portas Jer. 17, 24. 27; Kuf. 2; alqd in speluncas Jes. 2, 19; aquas in urbem (inducere) Sir. 48, 17; naves in portum Jac. 3, 4; አብእ፡እገሪከ፡ውስተ፡አርዑታ፡ Sir. 6, 24; vectes in annulos Ex. 25, 14. 27, 7. a) *invehere* proventum in horrea: Deut. 28, 38; Kuf. p. 48 (aliâs አእተወ፡). b) *accipere* (cinnehmen, opp. expendere): ዘአባእከ፡ወዘአውጻእከ፡ Sir. 42, 7. c) *in-, introducere* morem, παρεισάγειν 2 Petr. 2, 1; libros haereticorum F. N. 2 (vid. sub አንበረ፡). d) *injicere, interjicere, immittere:* ኢታብእ፡ሐዘነ፡ውስተ፡ነፍስከ፡ Sir. 38, 20; ኢታብእ፡ሐዘነ፡ማእከለ፡ትፍሥሕትከ፡ 13. የኀ፡ታበውእ፡ኀጢአተ፡ማእከለ፡ጽድቅከ፡ 7. 6. 3) *afferre* አብእ፡ኤፉደ፡ προσάγαγε τὸ Ἐφούδ 1 Reg. 30, 7; አብኡ፡ለነ፡ፍትሐ፡ኀበ፡ልዑል፡ Hen. 9, 3; አነ፡አባእኩ፡ተዝካረ፡ስእለትክሙ፡ቅድሜሁ፡ Tob. 12, 12. 15; in specie *offerre* a) munus, donarium, collectam Matth. 2, 11; Ex. 30, 14. 15. 36, 3; Prov. 3, 9; Luc. 21, 1. 4. b) sacrificia Lev. 1, 2. 2, 12; Kuf. 49; Jes. 19, 21; Jer. 14, 12; 4 Esr. 10, 58. 59; እምከመ፡አባእኩ፡ለእግዚ"፡ልዑል፡ይሜህለኒ፡ Sir. 7, 9. 14, 11; ዘበንዋየ፡ዐመፃ፡ያበውእ፡መባአ፡ 31, 24. 32, 1; Act. 21, 26; ካህን፡ዘያበውእ፡መሥዋዕተ፡ Lev. 7, 8.

ተበውአ፡ III, 1 *introduci* Rom. 5, 20 Platt; ቢጽ፡እለ፡ተበውኡነ፡ (v. ተባውኡነ፡ Platt) *qui introducti fuerunt nobis* (παρείσακτοι) Gal. 2, 4.

ተባውአ፡ III, 3 *se ingerere, inferre, intrudere* inter alios, c. Acc. Gal. 2, 4 Platt; 2 Tim. 3, 6 Platt.

አስተበውአ፡ vel **አስተብአ፡** IV, 1 *ad se* vel *sibi introducere, deducere* domum, c. Acc.: ኢይደልዎ፡ለ፩እምእመናን፡ከመ፡ያውስብ፡፪አንስተ፡ወያስተብኦን፡ (aliâs ያስተጋብኦን፡) F. M. 5, 4; ኢታስተበውእ፡አዕርክተ፡ *ne ad te introducas amicas* (quales tentandae et firmandae suae castitatis causa introducere solebant) Syn. f. 283.

ብአት፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. ብአታት፡ 1) *ingressio, ingressus, introitus, aditus:* በብአትከ፡ወበፀአትከ፡ Deut. 28, 6; 1 Reg. 29, 6; 2 Par. 1, 10; Org. 1; ብአተነ፡ወፀአተነ፡በሰላም፡ዕቀበነ፡ Genz. f. 94; c. Acc.: እምሰዐብ፡ብአቱ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡ Matth. 19, 23. 24; c. ውስተ፡ ut: (ille est) ጥንት፡ወብአት፡ውስተ፡ትሥጉት፡ ἀρχή, ὥσπερ τις καὶ προεισβολή Cyr. c. Pall. f. 69; በትንሣኤሁ፡ወበዕርገቱ፡፤በንብረቱ፡በየማንከ፤ወበብአቱ፡ውስተ፡ሀላዌከ፡ Genz. f. 115. Vid. etiam 4 Reg. 21, 16 var. a) passive: *introductio:* በዝንቱ፡ዕለት፡ኮነ፡ብአቱ፡ (sc. Jesu infantis) ውስተ፡ቤተ፡መቅደስ፡ Sx. Jac. 8. b) *introitus* i. e. *initium:* ብአተ፡ሰንበት፡ προσάββατον Marc. 15, 42; ብአተ፡ሌሊት፡ Abush. 12; ብአተ፡ክረምት፡ Enc. Sen. 25; ብአተ፡ጾም፡ in libris de Computo eccl. 2) *specus, spelunca, caverna, antrum* (*stabulum, latibulum, conditorium*) Gen. 23, 9 seq.; Kuf. 19:

Judith 16, 23; Joh. 11, 38; **በአተ፡ ፈያት፡** Jer. 7, 11; Matth. 21, 13; **በአታት፡** Jud. 6, 2; Jes. 2, 19. 32, 14. 33, 16. 42, 11. 65, 4; Jer. 4, 29. 31, 28; Hez. 33, 27; Hebr. 11, 38; Apoc. 6, 15; **በአታተ፡ ኰኵሕ፡** Job 39, 28, **በአታት፡ ለመራዕይሆሙ፡** μάνδραι 2 Par. 32, 28; **በአተ፡ መዛግብት፡** Clem. f. 8 seq.; Gad. Ad.; monachorum Phlx. 24 seq.; Enc. Hed. 17; (ossa ejus translata sunt) **በደብረ፡ መቃርዮስ፡ ኀበ፡ ተሐንጸ፡ በአት፡** Enc. Jac. 5; de loco in quo Christus natus est (aliâs **ጎል፡**) Org. 1.

በዋኢ፡ n. ag. *intrans, ingrediens, is qui introit:* (janua aperta fuit) **በእንተ፡ ብዙኃን፡ በዋእያን፡ ወወፃእያን፡** Phlx. 122; a) *frequentator, commeans:* **ጽሩቅ፡ በዋኤ፡ ቤታ፡** Prov. 29, 45; Did. 3; vid. **በዋኢት፡** b) Macc. f. 15 legitur: (*puerorum captivorum quosdam constituit*) **በዋእያነ፡ ውስተ፡ ምስካቡ፡** i. e. *cubicularios.*

በዋኢት፡ subst. (fem. ad **በዋኢ፡**) *multitudo intrantium, frequentantes:* **ኀበ፡ ብዙኅ፡ በዋኢቱ፡ በመዝግሕ፡ አንበር፡** Sir. 42, 6.

አባኢ፡ n. ag. (II, 1) *introductor*, Lit. 173, 3.

ምብዋእ፡ et **ሙባእ፡**, subst., Pl. **ምብዋኣት፡** vel **ሙባኣት፡**, *ingressus, introitus, aditus:* **ኢያእምር፡ ሙፃእየ፡ ወሙባእየ፡** 3 Reg. 3^b, 7; Jes. 37, 28; εἴςοδος Prov. 8, 34; **ምብዋእ፡** Hez. 42, 9; **ሙባኣቲሁ፡** 43, 11; **ሙባአ፡ ቤት፡** 44, 5. 46, 19; **ምብዋኣት፡** 2 Par. 23, 4; **እስመ፡ እንተ፡ ህየ፡ ቦቱ፡ ምብዋእ፡** (v. **ምቡእ፡**!) **ላዕለ፡ ይሁዳ፡** Judith 4, 7; 4 Esr. 5, 3. 4. 13, 44; **ሙባአ፡ ግብጽ፡** Kuf. 10; **ሙባአ፡ ባቢሎን፡** Kuf. 20; Jos. 13, 5; Jud. 1, 24; Org. 2. In specie: locus *occasus* astri Hen. 73, 3.

ሙብዋእት፡ et **ምብዋእት፡** subst. 1) *commissura, junctura*, συμβολή Ex. 26, 4. 2) *vectes immissi* vel *inserti*, ἀναφορεῖς 2 Par. 5, 9.

መባእ፡ subst., m. et fem., coll. et sing.; Pl. **መባኣት፡** *oblatio* cujusvis generis in usum Dei, templi, ecclesiae facta (*donum, donarium, munus, collatio, collecta, sacrificium, anathema*, al.): καρπώματα Deut. 18, 1; θυσίαι Jer. 7, 21; Sir. 31, 23; προςφοραί **አብእ፡ መባአ፡ ለእግዚ"፡** 14, 11. 31, 21; ἀναφορά Ps. 50, 20; δῶρον Job 8, 20; Lev. 1, 2; Hez. 20, 39; **በብዝኅ፡ መባእየ፡ ይሰሪ፡ ሊተ፡** Sir. 7, 9; Matth. 5, 24. 8, 4; Luc. 21, 1; ἀνάθεμα Lev. 27, 28. 29; ἀπαρχή, ἀπαρχαί Ex. 25, 2. 3; Num. 15, 19—21; ἀφαίρεμα, ἀφόρισμα Ex. 35, 5. 21. 39, 2; Lev. 10, 14. 15; Num. 31, 52; **ጸሐፍተ፡ መባእ፡** γραμματοεισαγωγεῖς Deut. 16, 18; collecta 2 Par. 24, 9 seq.; **ወርቀ፡ መባእ፡ ዘሣጸኑ፡** F. M, 17, 1; christianorum προςφοραί Lit. 159, 1. 160, 1; Const. Ap. 36; **መባኣት፡** F. M. 26, 3; **ጸሎተ፡ መባእ፡** *oratio illationis* (quum panis et vinum ex prothesi ad altare inferuntur) Lit. 159, 1.

በዐ፡ inus., بَاعَ *manus distendit*, quoad potuit, *orgyia* (بَاعٌ) *dimensus fuit.*

ባዕ፡ subst. *spithama, palmus major*, σπιθάμη Ex. 36, 16.

ብዕለ፡ I, 1 [Hebraei habent בָּעַל *possedit, dominatus est*; in specie: *uxorem duxit*, sicut بَعَلَ et ܒܥܠ; Arabes frequentant مَالَ *dives fuit*; vid. etiam **መበለ፡**] Subj. **ይብዐል፡** 1) *divitem esse* vel *fieri, locupletari:* **ንዴይኒ፡ ውብዒልኒ፡** Sir. 11, 14; **ሙናይ፡ ብዒል፡** 13, 24; **ሙያጢ፡ ወሰካሬ፡ ኢይብዕል፡** 19, 1; **ብዕሉ፡** Jer. 5, 27; Judith 15, 6; Gen. 30, 43; **ብዕልክሙ፡** 1 Cor. 4, 8; **ይብዕል፡** Job 15, 29; **ሀለወ፡ ዘይብዕል፡ በብዝኅ፡ ጠዊዕ፡** Sir. 11, 18; **ከመ፡ ትብዐሉ፡** 2 Cor. 8, 9; 1 Tim. 6, 9. 18; Apoc. 3, 18; Cyr. d. r. fid. f. 55; **ይጔጕእ፡ ይብዐል፡** Prov. 28, 22; **እንተ፡ እምኔሃ፡ ብዕሉ፡ ኵሎሙ፡** Apoc. 18, 19; c. Acc. **ብዕለ፡** Hen. 97, 8; **ይብዕል፡ ብዕለ፡ ዐቢየ፡** Dan. 11, 2; c. Acc. prs. i. e. *ditiorem esse aliquo:* **ዘይብዕለከ፡** Sir. 8, 2. 12. 13, 2; **ምንትኑ፡ ይብዕላ፡ ለጥበብ፡** τί σοφίας πλουσιώτερον; Sap. 8, 5. 2) *conjugium inire:* in loco Jes. 62, 5 **ከመ፡ ይነብር፡ ወሬዛ፡ ምስለ፡ ድንግል፡** verbo **ይነብር፡** in vers. nov. **ይብዕል፡** vel **ይቤዕል፡** (I, 2) sive substitutum sive appositum est (יִבְעַל).

አብዐለ፡ II, 1 1) *divitem reddere, locupletare, ditare*, Ep. Jer. 34; 1 Reg. 2, 7; c. Acc. prs. Gen. 14, 23; Kuf. 13; **ቀሊል፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ያብዕሎ፡ ለነዳይ፡** Sir. 11, 21; **እደ፡ ጽኑዕ፡ ብእሲ፡ ያብዕል፡** Prov. 10, 4; **በእለ፡ ያብዕሉ፡ ርእሶሙ፡** 13, 7. 29, 46; Hez. 27, 33; c. **ለ፡** prs. 2 Cor. 6, 10; c. dupl. Acc. 1 Reg. 17, 25. 2) *festum celebrare, festum diem agere*, (denom. a **በዓል፡**), sive seq. **በዓለ፡**, ut: **ቦቲ፡ ያብዕሉ፡ ሮም፡ በዓሎ፡ ለእስጢፋኖስ፡** Sx. Masc. 12; **ዕለት፡ ዘያብዕሉ፡ ቦቱ፡ ትንሣኤ፡ ቅድስተ፡** Abush. 40; **ተዝካረ፡ ዕረፍቱ፡ ሶርያ፡ ያብዕሉ፡** Enc. Ter 15; sive absol., ut: **ተጋብኡ፡ አይሁድ፡ ከመ፡ ያብዕሉ፡** Jsp. p. 372; **አብዐሉ፡ ፰ዕለተ፡** p. 294; Syn. p. 297; Sx. Sen. 4.

ተብዕለ፡ III, 1 (denom.) *festum celebrari:* **እለ፡ ይትበዐላ፡ ደርገ፡** *festa quae conjunctim celebrantur*, Enc. Haml. 27 (Lud.).

አስተብዐለ፡ IV, 1 *divitiis inhiare, opes captare*, Judae 16.

ብዑል፡ part. 1) *dives, locuples, opulentus* Ps. 9, 30. 44, 14. 122, 5; Koh. 10, 20; **ዕደው፡ ብዑላን፡** Sir. 44, 6; **አንስት፡ ብዑላት፡** Jes. 32, 9; Apoc. 2, 9. 3, 17; Sx. Teq. 14; **አልበ፡ ብዕል፡ ዘይፈደፍድ፡ እምነፍስ፡ ብዕልት፡** Fal. f. 59; **ሀገር፡ ብዕልት፡** Jes. 33, 20; c. **በ፡** vel **እምነ፡** rei Gen. 13, 2. 2) ut videtur: *festus, magnificus* Hen. 41, 5.

ብዕል፡ subst., m. et fem., *divitiae, opulentia, opes* Koh. 5, 12. 9, 11; Job 21, 7; **ብዙኅ፡ ብዕልየ፡** 31, 25; Prov. 8, 18. 24, 31; Sir. 8, 2. 9, 11. 30, 15. 16; **ብዕል፡ ወክብር፡** Kuf. 43; **ብዕል፡ ወንዋይ፡** 2 Par. 1, 11; Ps. 111, 3; Jes. 16, 14. 29, 2; **ብዕለ፡ ባሕር፡** 60, 5; Jer. 9, 23; **ዘይገብር፡ ብዕሎ፡** 17, 11; Hen. 94, 8; **ብዕል፡ ዓለማዊት፡** F. M. 18, 1; 1 Tim. 6, 17; **ብዕለ፡ ስብሐቲሁ፡** Rom. 9, 23; **ብዕለ፡ ጥበቢሁ፡** 11, 33.

ባዕል፡ adj. et subst., f. **ባዕልት፡**, Pl. **አብዕልት፡** (m. et fem., ut Ruth 3, 10) 1) *dives, locuples, opulentus* Jer. 9, 23; Dan. ap. 1, 4; Matth. 19, 23. 27, 57; Sir. 10, 22. 13, 18. 19. 21, 4; **ባዕል፡ ደንጻዊ፡** 25, 2. 30, 14; **ብእሲት፡ ክብርት፡ ወባዕልት፡** Sx. Haml. 15; Teq. 18; Kbr. Nag. n. 21; **አብዕልት፡** Hen. 94, 8; Koh. 10, 6; Jes. 5, 14. 53, 9; Prov. 10, 15; Ps. 48, 2; 1 Tim. 6, 17; Jac. 2, 5; Luc. 6, 24; c. **በ፡** rei, ut: **ባዕል፡ በወርቅ፡ ወበብሩር፡** Sx. Ter 1. 2) *possessor, dominus, herus:* **ባዕለ፡ ንዋይ፡** Lev. 5, 24; Num. 5, 7; **ባዕለ፡ ላህም፡** Ex. 21, 28; **ባዕለ፡ ቤት፡** Ex. 22, 7; Jud. 19, 22; Matth. 10, 25; Marc. 14, 14; Luc. 14, 21 (*paterfamilias*); (**ባዕልተ፡ ቤት፡** *materfamilias* 3 Reg. 17, 17 Lud., sed vid. **በዓልት፡**); **ባዕለ፡ ብሔር፡** ὁ κύριος τῆς γῆς Gen. 42, 33 (30). 43, 3; **ባዕለ፡ ቤተ፡ ነግድ፡** *xenoparochus* Sx. Nah. 15; Pl. **አብዕልት፡** Lev. 25, 33; **አግብኦ፡ ለአብዕልቲሃ፡** Tob. 2, 13; ἄρχοντες

Job 3, 15. 3) sicut በዓል፡ q. v. usurpatur ad significandum eum, qui aliqua re *praeditus* est, *pollet*, eam *habet*, ut: ባዕለ፡ (v. በዓለ፡) ዕዳ፡ *creditor* Jes. 24, 2; Luc. 7, 41; Ps. 108, 10; ባዕለ፡ (v. በዓለ፡) ጸጋ፡ *donator* (*liberalis*) Enc. Masc. 28; አብዕልተ፡ ነውራት፡ *vitiis* (corporis) *affecti* F. M. 20, 5; አብዕልተ፡ ኀጣውእ፡ ንኡሳት፡ *peccatillis affecti* 1, 5; አበው፡ አብዕልተ፡ ጉባኤ፡ ቅድስት፡ *patres qui S. Synodo interfuerunt* 5, 4.

በዓል፡ subst. m. (Pl. አብዕልት፡ vid. sub ባዕል፡); f. በዓልት፡, Pl. f. በዓልታት፡ 1) *possessor, dominus, -a, herus, -a:* በዓለ፡ ምድር፡ Job 31, 39; በዓለ፡ ቤት፡ Luc. 13, 25; Hebr. 3, 3; F. M. 17, 7; በዓለ፡ ሐመር፡ Jsp. p. 351; በዓልተ፡ ቤት፡ 3 Reg. 17, 17; Jud. 19, 22 var.; 1 Tim. 5, 14. 2) usurpatur ad significandum eum, qui alqd *habet, administrat, facit,* re *praeditus est, pollet,* ejus *auctor* est: በዓለ፡ ዕዳ፡ creditor Jes. 24, 2; Ps. 108, 10 ann.; 4 Reg. 4, 1; በዓለ፡ መንበር፡ *qui sedem* (episcopalem) *tenet* F. N. 4; በዓለ፡ መዛግብት፡ *thesaurensis* Jsp. p. 378; በዓለ፡ ሰይፍ፡ *decollator* Sx. Jac. 6; በዓለ፡ ጸብኅ፡ *culinarius* (monasterii) Sx. Jac. 12; በዓለ፡ ርዴ፡ *fenerator* Kedr f. 64; በዓለ፡ ውዴት፡ *calumniator* F. N. 5; vidua በዓልተ፡ ክልኤ፡ ጸሪቅ፡ (Luc. 21, 2) Phlx. 54; ርግብ፡ በዓልተ፡ የውህት፡ ወሰላም፡ Phlx. 105; በዓለ፡ እቶን፡ *faber fornacarius*, በዓለ፡ ሕብር፡ *infector* F. N. 23; in specie *auctor* libri, dicti: ይቤ፡ በዓለ፡ መጽሐፍ፡ *ait scriptor* Jsp. p. 271 seq.; Chrys. Ta. 8; በከመ፡ በዓለ፡ ምሳሌ፤ ዘያከብር፡ ሰብአ፡ ያከብር፡ ርእሶ፡ οὐχὶ παροιμία τοιαύτη ἐστίν· ὁ τιμῶν, ἑαυτὸν τιμᾷ; Chr. Ta. 25.

ባዕላይ፡ adj. rel., (rhythmi causa a poëta formatum) *dives:* ክንክ፡ ከመ፡ ነዳይ፤ ሊባኖስ፡ ክቡር፡ ወልደ፡ ባዕላይ፡ Mavâs. n. 30.

መብዕሊ፡, part. c. term. adj., f. መብዕሊት፡ *ditans, locupletans*, Org. 4.

በዓል፡ subst., m. et fem. (ut Kuf. 6), Pl. በዓላት፡ *festum, dies festus* a) *solemnia laeta, convivium, epulum,* in specie *nuptiale* (quidquid feriis, hilaritate, pompa, cibo potuque liberaliori celebratur): πότος 1 Reg. 25, 36; ገብረ፡ በዓለ፡ ለሕዝብ፡ Esth. 1, 5. 2, 18; Judith 6, 21; δοχή Esth. 1, 3. 5, 4 seq.; χορός ገብሩ፡ ላቲ፡ ዐቢየ፡ በዓለ፡ Judith 15, 12; δεῖπνον Apoc. 19, 17; Luc. 14, 12; γάμος Tob. 6, 13. 8, 19. 9, 6. 11, 18; 4 Esr. 9, 46; Matth. 22, 8; በዓለ፡ መርዓ፡ Apoc. 19, 9; በዓሎሙ፡ ለአእዱግ፡ ገዳም፡ εὐφροσύνη ὄνων ἀγρίων Jes. 32, 14. 35, 7; τελεταὶ ἀνόσιοι በዓላት፡ ዘርኩስ፡ እምጽድቅ፡ Sap. 12, 4. b) *dies festus,* sensu proprio (de *diebus sacris anniversariis* populorum), ἑορτή: Judaeorum Ex. 34, 22; Lev. 23, 1 seq.; Kuf. 1. 6 seq.; Ps. 73, 9; Hez. 23, 34; Tob. 1, 6; ዕለተ፡ በዓል፡ Bar. 1, 14; አልቦ፡ ዘይመጽእ፡ ለበዓል፡ Thren. 1, 4. 2, 6; Sir. 36, 8. 43, 7; Joh. 2, 3. 4, 45. 5, 1; Matth. 26, 5. 27, 15; Luc. 2, 42; ገብረ፡ በዓለ፡ Ps. 41, 5; Jes. 30, 29; Nah. 2, 1; Christianorum Did. 29; በበዓላት፡ እሙራት፡ *festis solemnibus* F. M. 10, 3; በዓለ፡ ፵ *tesseracoste seu ascensio*, Stat. Ap. 12; Cod. Mus. Brit. XXX, 53; በዓለ፡ ፶ *pentecoste*, Deg., al. Distinguunt Aethiopes በዓላት፡ ትኩላት፡ *festa fixa seu immobilia* et ኢትኩላት፡ vel ዐዋድያት፡ *mobilia*, Lud. — Praeterea notandum, vocem በዓለ፡ ante nomen festi crebro omitti, ut: በቴዎድሮስ፡ ሰማዕት፡ (pro በበዓለ፡ ቴ"፡ ሰ"፡) *in festo Theodori martyris* 2 Cor. 10 tit.

በዐል፡ vel በዓል፡ n. prgr., Βάαλ, Deus populorum Cananaeorum (בַּעַל), Jud. 2, 13. 6, 31; 3 Reg. 16, 31. 32; Zeph. 1, 4; Rom. 11, 4 al.; etiam ብዔል፡ vel ቤዔል፡, ut: ቤዔል፡ ፌጎር፡ Βεελφεγώρ Num. 25, 3; Deut. 4, 3; et ቤል፡ Βήλ Deus Babyloniorum Jes. 46, 1; Dan. ap. 13, 4; Pl. በዓልም፡ et በዓሊም፡ Βααλίμ Jud. 2, 11 ann.; sed etiam በለዓም፡ ut 3 Reg. 22. 54 al.

መብዐል፡ *instrumentum ferreum* vid. sub ሀበለ፡

በዐረ፡ inus. i. q. בָּעַר *absumsit, depavit,* unde בְּעִיר *pecus.* ܒܥܝܪܐ id.; بَعِير *camelus* (*jumentum onerarium, asinus*).

ብዕራዊ፡ (Ex. 20, 17. 22, 9) et crebrius ብዕራይ፡, nec non ብዕራ፡, subst., m. et fem., (δάμαλις Jes. 5, 18; Sir. 38, 26), coll. et sing., Pl. አባዕር፡, *bos,* in specie *bos arator, armentum,* Ex. 20, 17. 22, 9; Lev. 19, 19; Jes. 30, 24; Sir. 38, 26; አርዑተ፡ ብዕራ፡ et ብዕራይ፡ Jes. 5, 18; Sir. 26, 7; ዘይቀሥፍ፡ ብዕራሁ፡ (v. ብዕራዪሁ፡) 38, 25; ተያፍን፡ ወብዕራ፡ ibid.; ጽምደ፡ ብዕራ፡ v. ብዕራይ፡ Jes. 5, 10; መጺኦ፡ ዐቢይ፡ ብዕራይ፡ በልዮሙ፡ Jsp. p. 341; ከመ፡ ይጸመዱ፡ ተያፍን፡ ወብዕራ፡ Enc. Sen. 11. 29; አባዕር፡ Jsp. p. 282; M. M. f. 42; አባዕር፡ እለ፡ ይወግዑ፡ F. N. 47; ብዕራይ፡ ዘብርት፡ (candefactus, torturae inserviens) S. Masc. 27. [Amharenses vocabulo ብሬ፡ vel በሬ፡ utuntur; vid. etiam Harris II. Anh. p. 48.]

በዐት፡ *spelunca* vid. sub ቦአ፡

ብዕዛ፡ subst., secundum Ludolfum animal in septentrionalibus Aethiopiae partibus frequens, magnitudine cervo, figura vaccae simile, colore cinereo; *antilopis* species, *oryx* secundum Harris I p. 160. 191—195. 214.

ብዕዛ፡ et ብዒዛ፡ (etiam per አ, ኢ) subst., Pl. ብዕዛት፡ vel ብዒዛት፡ nomen instrumenti musici, ut videtur *cornu* vel *bucinae* vel *litui* species (secundum Ludolfum „cornu genus tenue et longum, quod inflari solet, sic dictum ab animali ብዕዛ፡“). Saepius cum ቀርን፡ conjunctum reperitur, ut: በአቅርንት፡ ወበብዕዛ፡ ἐν σάλπιγξι καὶ ἐν κερατίναις 2 Par. 15, 14; Gad. Ad. f. 138; በጸናጽል፡ ወበዕንዚራ፡ ወበቃለ፡ ቀርን፡ ወብዕዛ፡ 1 Par. 25, 1; ወምስሌሁ፡ መዘምራን፡ እለ፡ በጸናጽል፡ ወእለ፡ በከበሮ፡ ወእለ፡ በብአዛ፡ ወበአቅርንት፡ 13, 8. Sed ut in locis modo laudatis 1 Par. 13, 8. 25, 1 pro κινύραις vel νάβλαις substitutum videtur, ita in aliis quoque locis variis varia instrumentorum nomina Graeca respondent: በብዕዛ፡ የዐነግሩ፡ ἐν κινύρᾳ 1 Par. 25, 3; በከበሮ፡ ወበብዕዛ፡ ἐν νάβλαις καὶ κινύραις 2 Par. 5, 12. 29, 25; በውእቱ፡ አቅርንት፡ ወብኢዛት፡ (v. ወብዕዛት፡) ወበጸናጽል፡ ወበመሐልይ፡ (ἐν ὀργάνοις?) 2 Par. 5, 13; ቃለ፡ ቀርን፡ ወዕንዚራ፡ ወመሰንቆ፡ ወብዕዛ፡ ወማሕሌት፡ (σύριγξ an σαμβύκη?) Dan. 3, 5 seq., unde interpretes nomina instrumentorum musicorum negligentissime vertisse elucet. Aliâs quoque occurrit, ut Org. 3; አርጋኖን፡ ወብዕዛ፡ Sx. Masc. 18. Denique Voc. Ac. in alium errorem abeunt et *cymbalum* vel *tintinnabulum* interpretantur: ብዕዛ፡ ዘ፡ ጸናጽል፡; *aliud:* ናብሊስ፡ ብአዛ፡ ብ፡ ቃጭል፡ ብዕዛሰ፡ ጸናጽልኒ፡ ይ፡

በዐደ፡ I, 1 [بَعُدَ *distitit, longius abfuit;* IV *removit*], *mutare:* በዐደ፡ ገጾ፡ ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ Ps. 33 in tit.; አኮ፡ መይጠ፡ ርእሶ፡ ወብዑደ፡ እምፍጥረቱ፡ M. M. f. 381.

አብዐደ፡ II, 1 *mutationem facere* alicujus, c. Acc: ሰብአ፡ ከማነ፡ ይሬስይዎ፡ (Christum) ወያብዕድዎ፡ እምወልድ፡ κενὸν ἄνθρωπον ἀποφαίνειν καὶ εἰς ἑτερότητα ἀποτειχίζειν Cyr. c. Pall. f. 82.

ተበዐደ፡ III, 1 et **ተባዐደ፡** III, 3 1) *se amovere, sedem mutare, migrare, recedere:* **ኢይትበዐድ፡እምሢመቱ፡ውስተ፡ካልእ፡ሢመት፡** (paulo infra **ይትፋለስ፡**) Clem. f. 191; (ego Deus) **ገበርኩ፡ከመ፡አንቲ፡ትኩኒ፡እንቲአየ፡ወአንቲኒ፡ትትባዐዲ፡እምኔየ፡በከመ፡ተባዐዱ፡ሰዶም፡ወገሞራ፡** Macc. f. 6; (Filius) **ወረደ፡እንዘ፡ኢይትፈለጥ፡እምህላዌሁ፤ነገደ፡እንዘ፡ኢይትበዐድ፡እምሥላሴሁ፡** Lit. Chrys.; Deg. 2) *se mutare, mutari, alium fieri,* Ps. 44 in tit.; **ኢተበዐደ፡እመለኮቱ፡እግዚ"፡ቃል፡** οὐκ ἠλλοίωται θεὸς ὢν ὁ λόγος Cyr. c. Pall. f. 81; **እስመ፡ኢይትበዐድ፡ዘእግዚ"፡ቃል፡አላ፡ለዝላፉ፡ውእቱ፡ይሄሉ፡** Cyr. ad Th. f. 15; **ዘአልቦ፡ተባዕዶ፡** *immutabilis* Enc. Ter 8; c. pron. suff.: *mutatum* vel *alium videri* alicui, ut: **ተባዐደተኒ፡ሀገር፡** Rel. Bar.

አስተባዐደ፡ IV, 3 *diversos facere* vel *dicere, in diversos separare,* c. Acc., ut: **ያስተባዕድ፡ሥላሴ፡** (opp. **ያስተዋሕድ፡**) M. M. f. 12; **እፎ፡ታስተባዕዶ፡ለዘ፡ኢይትባዐድ፡** ibid.; c. Acc. et **እምነ፡** (*ab*) M. M. f. 154. 217.

ብዑድ፡ part. 1) *diversus, longe distans, alienus:* **ብዑዳን፡ብዙኃን፡** διάφοροι Cyr. ad Th. f. 7; Lit. 171, 3; **ዘከመ፡ተፈልጠ፡** (differentia) **ማእከለ፡አሮን፡ወማእከለ፡ክርስቶስ፡ብዑድ፡ፈድፋደ፡ከማሁ፡** caet., Chr. Ta. 11; c. **እምነ፡** (*ab*) Org. 3; **ብዑድ፡እምኅሊና፡** *alienum a ratione* hominum i. e. *paradoxum,* Lit. Orth. 2) *colore diversus* vel *varius, versicolor* Ex. 26, 36. 27, 16. 28, 6; **ብዑድ፡ሥን፡ላሕይ፡** παμποίκιλον κάλλος Cyr. ad Reg. f. 25.

ባዕድ፡ (part.) adj. *alius, alter,* et adj. et substantive: **ዘእምባዕድ፡ዘመድ፡** Lev. 22, 10; **ባዕድ፡ሰብእ፡** Ex. 30, 32; **ወኢጸውዐ፡ባዕደ፡ሰብአ፡ወኢመነሂ፡** Judith 12, 10; Hen. 89, 35; **አልቦ፡ባዕደ፡እንበሌሁ፡** Deut. 4, 35; Jes. 64, 4; **ገራህተ፡ባዕድ፡** Ruth 2, 8. 22; **ዘዘራእኩ፡ባዕድ፡ይብልዖ፡** Job 31, 8. 30, 24; **የኀድግ፡ኵሎ፡ለባዕድ፡** Sir. 11, 19; **ይዘግብ፡ለባዕድ፡** 14, 4; **ቤተ፡ባዕድ፡** 21, 23; **እንዘ፡ባዕድ፡ይነግር፡ኢታይድዕ፡ቃለከ፡** 35, 9; Dan. 5, 17; Prov. 27, 2; Koh. 7, 22; Ps. 104, 42; Jes. 42, 8; **መኑ፡ባዕድ፡ዘይመይጥ፡ምክሮሙ፡** 44, 25; Joh. 4, 38; Marc. 15, 31; 1 Petr. 4, 15; c. **እምነ፡**, ut: **ኢይርአይ፡ባዕደ፡እምነ፡ማእድ፡ወጻሕል፡** (*nihil aliud quam mensam*) Reg. Pach. a) *caeteri:* **ወባዕደኒ፡ኵሎ፡ተግባሮሙ፡** 2 Esr. 23, 16; Ps. 147, 9; Asc. Jes. 6, 16; Marc. 4, 19; 1 Cor. 11, 34. b) *alienus, peregrinus:* **አሕዛበ፡ባዕድ፡** ἔθνη ἀλλότρια Sir. 29, 18; **በብሔረ፡ባዕድ፡** Jer. 5, 19; Judith 5, 18; **ኮነ፡ለባዕድ፡ርስትነ፡** Thren. 5, 2; **ለባዕድ፡አማልክት፡** Jer. 16, 13. c) **እንተ፡ባዕድ፡** ἄλλοθεν *aliunde, alibi, aliorsum* Esth. 4, 14 (vid. etiam Ruth 2, 8).

ቡዓዴ፡ subst. *diversitas, differentia, discretio, variatio* Clem. f. 47; Lit. Orth.; **ሥላሴ፡ድሙር፡በኢቡዓዴ፡ወኢቱሳሔ፡** Ath. de Trin.; Trinitatis personae **ኢይትከወሱ፡በቱሳሔ፡ወኢይትፈለጡ፡በቡዓዴ፡** M. M. f. 52; **ዘማሕሌትየ፡ቡዓዴ፡** *cantici mei variatio* (modulatio) Enc. Tachs. 3.

ብዕድና፡ subst. 1) *mutabilitas;* Deo non convenit **ብዕድና፡** (nec **ሚጠት፡** nec **ውላጤ፡**) Cyr. ad Th. f. 10; τροπή f. 15 (ubi **ውላጤ፡** μετάστασις). 2) *diversitas, differentia, discretio:* **ዘእንበለ፡ኑፋቄ፡ወብዕድና፡** τομῆς τινὸς δίχα καὶ διαφορᾶς (citra ullam sectionem et distinctionem) Cyr. ad Th. f. 19; διαφορά f. 21.

በዘተ፡ I, 2 [respondent نَفَشَ *vellendo, digitis carpendo divisit lanam, gossypium carminavit,* فَشَّ II id.; ܦܘܫܫܐ *carminatio,* פִּשְׁתִּים *linum*] *carminare, digitis carpendo dividere* lanam: **እንተ፡ትቤዝት፡ጸምረ፡** (v. **ትፌትል፡**) μηρυομένη ἔρια Prov. 29, 31; Did. 3 (Platt p. 13).

ብዙት፡ part. *carminatus:* **ጸምር፡ብዙት፡** Jud. 6, 37 ann.; Sx. Tachs. 16.

ብዝት፡ subst., ut videtur *lana,* vel *laneum; Voc. Ae.:* **ብዝት፡ዘ፡ሐር፡መስከኒ፡ይ፡**, at videas scholion ad **ጸምር፡**

በዝኀ፡ I, 1 [amh. **በዛ፡**; Abyssinis usitatissimum, sicut كَثُرَ Arabibus; vis radicis prima in *intumescendo* fuisse videtur (cfr. بَزَغَ, بَذِخَ, بَسَقَ, بَزَخَ); non est quod eam cum وَسِعَ vel فَسَحَ vel פּוּשׁ componamus; neque intelligi potest, quomodo cum E. Schrader de linguae Aethiop. indole 1860 p. 15 **በዝኀ፡** idem quod יָסַף dicere liceat.] Subj. **ይብዛኅ፡**, *multum fieri* vel *esse, multiplicari, augeri, crescere, numerosum esse:* Gen. 1, 22. 28. 8, 17; Ex. 1, 7; Jes. 6, 12. 14, 2; Jer. 3, 16. 36, 6; Kuf. 5. 6. 46; Hen. 6, 1; Sir. 16, 2; Joh. 4, 1; **ጸንዐ፡ማይ፡ወበዝኀ፡** Gen. 7, 18. 19; **በዝኀ፡ድምፅ፡ሁከት፡** 1 Reg. 14, 19; Gen. 18, 20; **በዝኀ፡ሥዕርትኪ፡** Hez. 16, 7; **በዝኁ፡አዕፁቂሁ፡** 31, 5; **ይበዝኅ፡ክብረ፡ቤቱ፡** Ps. 48, 17; Deut. 8, 13; **ሰላም፡ይብዛኅ፡ለክሙ፡** (v. **ይብዛኅክሙ፡**) Dan. 3, 31; 1 Petr. 1, 2; 2 Petr. 1, 2; Hen. 5, 5; Jes. 7, 22; **እኪት፡በዝኀት፡ላዕለ፡ሰብእ፡** Koh. 6, 1; Ps. 3, 1. 15, 3. 24, 20; **ከመ፡ይብዛኅ፡መዋዕሊከ፡** Deut. 22, 7; Hen. 5, 9; c. c. pron. suff. pro Dativo: **ከመ፡ኢይብዝኀኒ፡ጌጋይየ፡** Sir. 23, 3; Dan. 3, 31 var.; Jes. 22, 9 var. Comparative: *plurem* vel *plurimum esse* a) seq. **እምነ፡** 2 Reg. 18, 8; Ps. 39, 8. 68, 5. 138, 17; Matth. 21, 36; Act. 23, 21. b) seq. Acc.: **ሕዝብ፡ዘይበዝኀከ፡** λαὸν πλείονά σου Deut. 20, 1. c) abs.: **ንሕነ፡ንበዝኅ፡** πλείους ἐσμέν, *nos plures sumus* Hez. 33, 24; Num. 26, 54; **ዘይበዝኅ፡ሕዝብ፡** τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ *plurima pars populi* Jes. 9, 3; Matth. 21, 8; Act. 19, 32 rom.; **እለሰ፡ይበዝኁ፡እምኔሆሙ፡** *plurimi eorum* Act. 19, 32 Platt; **ዝኒ፡በዝኀ፡** τὸ πλεῖστον *ut plurimum* 1 Cor. 14, 27 Platt.

አብዝኀ፡ II, 1 *multum facere, multiplicare, augere,* Gen. 3, 16. 17, 2. 26, 22. 24. 34, 12; Ex. 7, 3; Deut. 1, 10. 30, 5; Jud. 16, 24; **አበዝኆሙ፡ወኢይውሕዱ፡** Jer. 37, 19; Ps. 17, 16. 104, 22; 2 Esr. 19, 23; Job 1, 10; Num. 26, 54; **ከመ፡ኆፃ፡አብዝኅ፡መዋዕለ፡** Job 29, 18; **አብዝኀ፡ምሕረቶ፡** Sir. 18, 12; 4 Esr. 7, 40; **አብዝኅዋ፡ለኃጢአት፡** Sir. 48, 16; Rom. 5, 20. 15, 13; Ps. 70, 23; Hen. 16, 4; 1 Thess. 3, 12; **አብዛኅኪ፡ዝሙተኪ፡** Hez. 16, 25; **አብዝኀ፡ኀሳረ፡ለወለተ፡ይሁዳ፡ኀስርት፡** Thren. 2, 5. a) passim: *multum comparare* vel *habere:* Deut. 17, 16. 17; **ያበዝኁ፡አዋልደ፡ወደቂቀ፡** 1 Par. 8, 40; **በአብዝኆ፡ንዋይ፡** Luc. 12, 15; **አብዝኁ፡ወርቀ፡** Judith 5, 9; **ዘአብዝኀ፡ብዕለ፡** Koh. 5, 11; **ዘአብዝኀ፡ጥበበ፡አብዝኀ፡ሐዘነ፡** 1, 18. b) seq. Inf. vel nom. abstracto in Acc. vocabulis *multum, plus,* exponere licet: **ኢታብዝኅ፡ተናግሮ፡ምስለ፡አብድ፡** *ne multum colloquaris* Sir. 22, 13; **ነቢበ፡** Job 4, 2. 11, 3; **አብዝኆ፡ነገረ፡** 4, 2; **ዘያበዝኅ፡ሰትየ፡ወይነ፡** F. N. 6; **አብዝኀ፡ሐይወ፡** *diu vixit* Kuf. 23; **አብዛኅክሙ፡ገቢረ፡እኩይ፡እምአበዊክሙ፡** Jer. 16, 12; Marc. 12, 43; **አኮ፡በአብዝኆ፡አላ፡በአውሕዶ፡** *non multis sed paucis,* Lit. Cyr.

ተበዝኀ፡ III, 1 *multiplicari, augeri:* amor እንዘ፡ ይበዝኃ፡ ወይትበዛኃ፡ Lud. ex Org. 4.

ተባዝኀ፡ III, 3 *se invicem multiplicare* vel *augeri, incrementum capere* Gen. 1, 22. 28. 8, 17; Deut. 6, 3; Ex. 23, 30; Hen. 67, 3; Ps. 143, 16; ይትባዝኁ፡ ወይትዋለዱ፡ Job 39, 4; ውሉደ፡ ኃጥኣን፡ ኢይትባዝኁ፡ አዕጹቂሆሙ፡ Sir. 40, 15; ከመ፡ ትትባዛኅ፡ በሕይወትከ፡ Sir. 2, 3; ተባዝኁ፡ በእግዚእነ፡ 2 Petr. 3, 18; ትትባዛኅ፡ በረከቱ፡ ለጻድቅ፡ Sir. 11, 22.

አስተባዝኀ፡ IV, 3 *facere ut sese invicem multiplicent, multiplicare, augere* Gen. 17, 6. 20. 22, 17. 48, 4; Deut. 7, 13. 8, 1. 13, 18. 28, 11; Jos. 24, 3; Hebr. 6, 14.

ብዙኅ፡ part. et adj. *multus:* Num. 32, 1; Jos. 11, 4; ብዙኅ፡ ብዕልየ፡ Job 31, 25; ብዙኅ፡ ማያት፡ Joh. 3, 23; Apoc. 17, 1; ብዙኅ፡ ሰብእ፡ Job 31, 34; Apoc. 19, 1; ብዙኅ፡ አሕዛብ፡ Gen. 17, 2; ብዙኅ፡ ውሉድ፡ Sir. 16, 1; ዘብዙኅ፡ እገሪሁ፡ Lev. 11, 42; ዕንቍ፡ ዘብዙኅ፡ ሤጡ፡ Judith 10, 21; ገንቱ፡ ብዙኅ፡ ተኀሥሦ፡ 4 Esr. 10, 43; ሰላም፡ ብዙኅ፡ Ps. 118, 165; ብ"፡ ጽልመት፡ Asc. Jes. 8, 24; ብ"፡ ትዕቢት፡ 4 Esr. 8, 61; ብ"፡ መክራ፡ Koh. 5, 2; Matth. 2, 18; Marc. 13, 26; 1 Thess. 1, 6; ብ"፡ መዋዕል፡ Matth. 25, 19; Gen. 26, 8; ብዙኃት፡ አዋልድ፡ Esth. 2, 8; Jud. 8, 30; ብዙኃን፡ አዕርክት፡ Sir. 28, 13. 11, 5; ብዙኃን፡ ኄራን፡ አሕመሞሙ፡ ተሐብዮ፡ Sir. 29, 18; 1 Joh. 4, 1; ለብዙኃን፡ ቀተሎሙ፡ ሐዘን፡ Sir. 30, 23. 13, 22; Matth. 7, 22. 8, 11; Hebr. 12, 15; ብዙኃን፡ እምውሉደ፡ ግብጽ፡ Kuf. 42; Joh. 4, 41; crebro seq. pron. rel., ut ብዙኃን፡ እለ፡ ጸላእኩ፡ Sir. 27, 24. 9, 8; ብዙኃን፡ እለ፡ ፈቀድዋ፡ Judith 16, 22; Matth. 7, 13. a) de tempore: *longus* Marc. 6, 35; እምዘመን፡ ብዙኅ፡ F. N. 10, 8. b) in st. c. positum: ብዙኀ፡ ምሕረት፡ *multus misericordiae* i. e. *multae misericordiae* Ex. 34, 6; Joel 2, 13; 4 Esr. 7, 40; ብዙኀ፡ ጥበብ፡ πολὺς ἐν φρονήσει Prov. 14, 29; ሀገር፡ ብዝኀተ፡ ሰብእ፡ πολυάνδριον Hez. 39, 16. c) crebro neutraliter ብዙኀ፡ *multum:* ብዙኀ፡ ሐዘን፡ *multum tristitiae* 4 Esr. 10, 37; Gen. 33, 9; Ps. 119, 6; ብዙኀ፡ ዘከመዝ፡ ዘርእየት፡ ዐይንየ፡ Sir. 16, 5. 31, 12; በዘይሠይጥ፡ ብዙኀ፡ በኀጸጥ፡ 20, 12; 2 Cor. 8, 22; Marc. 6, 34. d) passim et ብዙኅ፡ et ብዙኃን፡ *multitudo hominum, vulgus:* Ex. 19, 21. 23, 2; 1 Reg. 14, 6; በማእከለ፡ ብዙኃን፡ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας Sir. 15, 5; Marc. 3, 7. e) comparative: *plus, plures, plurimus:* ማእከለ፡ ብዙኅ፡ ἀνὰ μέσον πλειόνων Sir. 34, 18; ብዙኃን፡ οἱ πλείονες 1 Cor. 9, 19; τὸ πλεῖον Luc. 7, 43; αἱ πλεῖσται Matth. 11, 20; *sufficiens* Ex. 36, 5. f) adv. ብዙኀ፡ α) *multum, multo, multifariam, valde:* Ruth 1, 20; ኢትትአመኖ፡ ብዙኀ፡ Sir. 6, 7; ዘብዙኀ፡ ተመንደበ፡ ብዙኀ፡ ይትሜየን፡ 31, 11; ብዙኀ፡ ሐጹጽ፡ አንተ፡ 4 Esr. 8, 56; Luc. 5, 26. 7, 47; Marc. 3, 12. 12, 27. β) *saepe, pluries* Koh. 5, 19; Matth. 9, 14; Jac. 3, 2; πλειστάκις Koh. 7, 22.

ብዝኀ፡ subst., plerumque m., (raro Pl. አብዛኅ፡ Jer. 26, 16 var.), 1) *incrementum, multiplicatio* Matth. 24, 12. 2) *multitudo, copia* Gen. 16, 10. 36, 7; Deut. 10, 22; ብዝኀ፡ ብዕሎሙ፡ Ps. 48, 6; ብዝኀ፡ አሕዛብ፡ Prov. 14, 28; Ex. 12, 6; Judith 7, 4; Ps. 63, 2; 4 Esr. 8, 65; Sir. 16, 3; ብዝኀ፡ ዓሣት፡ Joh. 21, 6; ብዝኀ፡ መዋዕል፡ Zach. 8, 4; በብዝኀ፡ ዓመታት፡ ወበብዝኀ፡ ንብረት፡ Job 12, 12; በብዝኀ፡ ነገር፡ ἐκ πολλῆς λαλιᾶς Sir. 13, 11; Prov. 10, 19; Sir. 20, 5. 31, 23; [illegible] ብዝኀ፡ የውሀቱ፡ Job 21, 23; ብዝኀ፡ ጠዊዕ፡ Sir. 11, 18; ብዝኀ፡ ምሕረቱ፡ 16, 12; Jes. 63, 15; Thren. 3, 31; Tob. 8, 16; Ps. 68, 20; 1 Petr. 1, 3; በብዝኀ፡ ስብሐቲሁ፡ Jes. 40, 26. Passim a) *multitudo hominum* Ex. 23, 2; ብዝኅከ፡ (v. አብዛኅከ፡) ደከመ፡ Jer. 26, 16. b) *plerique, pars major* eorum, ብዝኆሙ፡ Phlx. 4.

ብዝኀት፡ n. act. *multitudo:* ብዝኀተ፡ ሰብእ፡ Jsp. p. 282.

አብዛኂ፡ n. ag. (II, 1), *multum faciens:* ኢይኩን፡ አብዛኄ፡ ነገር፡ *multiloquus* F. N. 8, 1; አብዛኅያን፡ ሠሐቅ፡ *multum irridentes* F. M. 34, 2.

አብዝኂ፡ id., Lud. sine auct.

መብዝኂ፡ part. c. term. adj., id.: መብዝኅያን፡ ነገር፡ *multiloqui, garruli* Kid. f. 4; መብዝኄ፡ ነቢብ፡ F. M. 21, 3; ወንሕነ፡ በኀቤክሙ፡ ከመ፡ መብዝኄ፡ ነገር፡ καὶ ἡμεῖς ὑμῖν δοκοῦμεν ληρεῖν Chr. Ta. 23.

መብዝኅት፡ subst. *pars major* vel *maxima, plerique, plurimi,* Jos. 5, 6; Ps. 77, 35; Hen. 89, 33; Asc. Jes. 4, 9; 1 Cor. 10, 5. 15, 6; 4 Esr. 13, 50; Jsp. creberrime; መብዝኅተ፡ መዋዕሊሆሙ፡ Kuf. 23; መብዝኅተ፡ ሕዝብ፡ Org. — Adv.: መብዝኅቶ፡ *plerumque, saepe, crebro* 4 Esr. 8, 57; πλεονάκις Tob. 1, 6; πολλάκις Matth. 17, 15.

በዝግና፡ (Num. 31, 50; 1 Esr. 3, 6), **ብዝግና፡** (Hez. 16, 11), **ባዝግና፡**, **በዝጋና፡** et **ብዝጋና፡** subst., Pl. —ናት፡, *collare, monile, ornamentum colli, torques,* animalium: ባዝግናት፡ ዘውስተ፡ ክሣዳተ፡ አግማል፡ Jud. 8, 21. 26; hominum: ባዝግና፡ ወርቅ፡ ዘውስተ፡ ክሣዱ፡ Fal. f. 18; Num. 31, 50; Prov. 1, 9; Sir. 35, 6; Org.; tam virorum Gen. 41, 42; Kuf. 40; 1 Esr. 3, 6; Dan. 5, 7. 16. 29; 1 Par. 18, 7; quam feminarum Jes. 3, 18; Jer. 2, 32; Judith 10, 4; Hos. 2, 15; Hez. 16, 11. [Etymon semiticum indagaturo ad זנק, زنق, ازق; זיק recurrendum fuerit]. — *Voc. Ae.:* ባዝግና፡ ዘ፡ ዝርግፍ፡: *aliud:* ዘ፡ ሥርግው፡; *aliud:* ብ፡ ዘርፍ።

ቢሕ፡ *hippopotamus* vid. sub ብሔ፡

ቤበየ፡ vid. sub በበየ፡

ቤተ፡ I, 1 [arm. בּוּת ܒܳܬ, arab. بَاتَ (بَيْتٌ)] Subj. ይቢት፡ 1) *pernoctare, noctem transigere,* alicubi *noctu manere* vel *deversari* vel *commorari* vel *cubitum ire:* ቤትኩ፡ ወወዐልኩ፡ እንዘ፡ እጸብት፡ 2 Cor. 11, 25; ቤትኩ፡ እንዘ፡ እጼሊ፡ Herm. p. 86; በይእቲ፡ ሌሊት፡ ቤትኩ፡ ሥእብየ፡ Tob. 2, 9; ዘእሕጸጸ፡ ድራር፡ ይበይት፡ ጥዑየ፡ ሥጋሁ፡ Fal. f. 56; ቤተት፡ ወኖመት፡ Judith 12, 5; 1 Reg. 9, 25; Ex. 23, 18; Jud. 19, 6. 10; c. nominibus temporis: Num. 22, 8; ቤቱ፡ ከልኤሆሙ፡ በይእቲ፡ ሌሊት፡ Tob. 8, 9; ትበይት፡ ሌሊተ፡ ውስተ፡ ዖም፡ Jes. 21, 13; Ruth 3, 13; 4 Esr. 10, 74; c. nominibus loci: Gen. 31, 40. 54; Ex. 22, 26; Lev. 14, 47; Ps. 54, 7; 2 Esr. 14, 22; Sir. 14, 26; አልቦ፡ ንብረተ፡ ዘኀበ፡ መሲዮ፡ ይበይት፡ 36, 31; Job 8, 17. 15, 28 (αὐλισθείη); Ruth 3, 14; 4 Esr. 10, 73; Luc. 9, 12; de *cohabitatione* conjugum: ቤትኩ፡ ምስሌኪ፡ በሕግ፡ Hez. 16, 8; Gen. 30, 15. 16; de bestiis: ይበይታ፡ ሀየ፡ Hez. 31, 14; ይቢት፡ ውስተ፡ ቤትከ፡ Job 39, 9; de avibus (*nidulari*): ይበይት፡ ውስተ፡ በአታተ፡ ኰኵሕ፡ Job 39, 27. 28. 2) raro: *permanere, subsistere* in [illegible] በጸጋሁ፡ ተፈጥረ፡ ኵሉ፡ ወበኂሩቱ፡ ይበይት፡ [illegible]

አቤተ፡ II, 1 *pernoctare facere* i. e. a) *facere* vel *sinere, ut per noctem maneat* vel *noctem transigat*, **ለአቢቶ፡** 1 Reg. 3, 3; alicubi Gen. 24, 11, in aliquo statu, conditione: **ለብዙኃን፡ዕሩቃን፡አቤትዎሙ፡ዘእንበለ፡ልብስ፡** Job 24, 7. b) *per noctem secum detinere* vel *asservare* Deut. 24, 12; Ex. 16, 20; pecuniam acceptam statim pauperibus distribuit **ወኢያቤተ፡ምንተኒ፡** Gad. T. H.; **ተኵላተ፡ዐረብ፡እለ፡ኢያበይቱ፡ሎሙ፡ለነግህ፡** Zeph. 3, 3.

ቤት፡ subst., m. et fem., Pl. **አብያት፡** 1) *domus, domicilium*, Matth. 2, 11. 5, 15. 7, 24—27. 8, 6. 9, 6. 7; Lev. 14, 34 seq.; 25, 29 seq.; Deut. 8, 12; Job 1, 19. 8, 15; Koh. 10, 18; Jes. 5, 8. 9. 22, 18. 65, 21; Jer. 19, 13. 22, 14; **ዐቢይ፡ቤት፡**, **ንኡስ፡ቤት፡** Am. 6, 11; **ቤተ፡ምክራም፡ወቤተ፡ሐጋይ፡** Am. 3, 15; **ቤት፡ምሩግ፡** Prov. 21, 9; **ቤተ፡ዐስብ፡** Act. 28, 30 rom.; aliâs sexcenties. In Acc. loci *in domo* alcjs: Gen. 24, 23. 38, 11; Num. 30, 11. In specie: a) *tentorium*: **አብያት፡** σκηνώματα Judith 2, 26; Mal. 2, 12; Luc. 16, 9; Act. 15, 16; **ቤተ፡ስምዕ፡** *tabernaculum testimonii* seu *foederis* 1 Par. 6, 32; 2 Par. 1, 3. b) *domus regia, palatium, arx*: **ቤተ፡ንጉሥ፡** Jer. 33, 10. 40, 4; 2 Reg. 11, 2. 9; Gen. 12, 15. 45, 16. c) *aedes, templum* Dei deorumve, Jer. 7, 1. 4. 22, 5. 33, 9; **ቤተ፡ጣዖታት፡** Kuf. 12; **አብያተ፡አማልክት፡** 4 Reg. 12, 3. 14, 4. 18, 4; 3 Reg. 14, 23. 22, 44; Jer. 50, 12; **ቤተ፡መቅደስ፡** Kuf. 49; Jes. 44, 28; Matth. 21, 12. d) *ecclesia* (tam aedificium quam congregatio fidelium): **ቤተ፡እግዚ"፡** Clem. f. 232; **ቤተ፡ክርስቲያን፡** (vid. **ክርስቲያን፡**) Gad. Lal.; Kid. f. 6; **በእንተ፡አብያተ፡ክርስቲያናት፡ወንዋያተ፡ቅድሳቲሆን፡** F. M. 29; Matth. 18, 17; Rom. 16, 1. 4. e) *pars domus* α) *conclave, cubiculum*: **ባእ፡ቤተከ፡** εἰς τὰ ταμεῖά σου Jes. 26, 20; Sir. 29, 12; τὸ παστοφόριον Jes. 22, 15; **ቤተ፡አንስት፡** *gynaeceum* Esth. 2, 9. 13; **አብያተ፡አንስት፡** Esth. 2, 3; Tob. 2, 11. β) *cella, cellula* monachorum, Reg. Pach.; **፲፪ አብያተ፡መነኮሳት፡** Sx. Masc. 1. γ) *aedicula, sacellum* ecclesiae, Kbr. Nag. f. 89. f) In specie nota has compositiones: **ቤተ፡ላሕ፡** *domus lugubris* Koh. 7, 2. 5; Sir. 22, 6; — **ልብስ፡** *sacrarium, ubi vestes* ecclesiae *asservantur*, Th. P. in ann. ad Jonam; — **ሐኖት፡** *macellum* (vid. sub **ሐኖት፡**); — **መምህራን፡** *academia* (Atheniensis) Sx. Genb. 12; — **ምሥዋዕ፡** θυσιαστήριον Ex. 27, 1; — **ምሥያጥ፡** οἶκος ἐμπορίου Joh. 2, 16; — **ምርፋቅ፡** *triclinium, refectorium* in monasteriis, Lud.; — **ምሳሕ፡** *coenaculum* Dan. 5, 10; — **መንግሥት፡** *sedes regia* Dan. 4, 27; Am. 7, 13; — **ሞቅሕ፡** *carcer* Koh. 4, 14; Jer. 44, 4. 15 (coll. **ቤተ፡ዐናብስት፡ወድብ፡** *carcer leonum et ursorum* Sx. Masc. 27.); — **ሙታን፡** *sepulchrum* Enc. Jac. 8 (coll. Ps. 48, 11; **ቤትየ፡ዘለዓለም፡** Kuf. 36); — **መዝገብ፡** *thesaurus, aerarium* Dan. 1, 2 (coll. **ይትረኀው፡አብያት፡ዘውስቴቶሙ፡ተዘግቡ፡ንፍሳት፡** Clem. f. 157); — **ማይ፡** *latrina*, ut: **ኰስተረ፡አብያተ፡ማይ፡** Enc. Jac. 21 (vid. etiam sub **መስሐብ፡**); — **መያሲ፡** *caupona* Jes. 5, 11; Clem. f. 127; — **መጻሕፍት፡** *bibliotheca* Gad. Ad. f. 196; hom. Gabr.; — **ስታይ፡** *conclave potorium* Sir. 35, 6; — **ብለኔ፡** *balneum* Clem. f. 127; — **ነግድ፡** *xenodochium, hospitium, deversorium* Chr. Ta. 10; Sx. Nah. 15; — **ወይን፡** οἶκοι τοῦ οἴνου Cant. 2, 4; — **ዝሙት፡** πορνεῖον *lupanar* Hez. 16, 39; — **ድውያን፡** *nosocomium* II Can. Nic. 82 (75); — **ግዝዕ፡** οἶκος πότου Koh. 7, 2; — **ጸሎት፡** Jes. 56, 7. 60, 7; — **ፍሥሐ፡** οἶκος εὐφροσύνης Koh. 7, 5; — **ፍንዱቅ፡** *deversorium*, Th. P. in not. ad Jon. 2, 5. 2) *domus* i. e. a) *familia* Ex. 1, 21; **አንበረ፡ሊተ፡ቤተ፡** Kuf. 28; **ሰብአ፡ቤቱ፡** Am. 6, 10; Gen. 7, 1. 12, 17; **አብያቲሆሙ፡** 2 Reg. 2, 3; Lev. 18, 12. 13. 17; Luc. 10, 5. 19, 9; Matth. 12, 25. 13, 57; 1 Petr. 4, 17; Hebr. 3, 2. 5. 6. b) *prosapia, progenies, gens, e familia* alcjs *oriundi*: **ኢትትዐወር፡እምዘርአ፡ቤትከ፡** ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου Jes. 58, 7; **ቤተ፡ዳዊት፡** Jer. 21, 12; Jes. 7, 13; **ቤተ፡አቡከ፡** 7, 15; Ps. 134, 19. 20; **ቤተ፡እስራኤል፡** Jer. 11, 17; Deut. 25, 9; Ruth 4, 11; 1 Reg. 2, 35; Ex. 6, 14; Jos. 14, 1; Lud. Comm. hist. p. 498 n. 19. c) *res familiaris* Matth. 23, 13; **ሥራዕ፡ቤትከ፡** 4 Esr. 14, 10. 3) *receptaculum, theca*: **አብያተ፡አፈው፡** φιάλαι τοῦ ἀρώματος Cant. 6, 2; **ቤተ፡እድ፡** ἐγχειρίδιον *manubrium* Ex. 20, 25 FH; **ቤተ፡መዋጽሕት፡** σπονδεῖα Ex. 25, 29; **ቤት፡ለምጽዋሪሃ፡** Ex. 25, 27. 26, 29 ann.; in specie *vagina* gladii Matth. 26, 52; Joh. 18, 11; 1 Par. 21, 27; 1 Reg. 17, 51 var.; F. M. 4, 3.

ምብያት፡ subst. *locus pernoctandi, mansio*: **ከመ፡መርዔት፡ውስተ፡ምብያቲሁ፡** Mich. 2, 12; **ምብያቲከ፡** ἡ ἀνάπαυσίς σου Jes. 37, 28; **ምብያተ፡እንስሳ፡** Lud. e Mss. Colb.

አብያታዊ፡ adj. rel. *domesticus* Joh. 4, 46. 49.

ቤነ፡ inus., i. q. بَانَ *distitit et segregata et distincta fuit* res a re; *facile discernenda, perspicua fuit* (בִּין ܐܬܒܝܢ).

በየነ፡ I, 2 1) *secernere, discernere, perspicere, animadvertere*: **ይቤይንዎሙ፡ወያነጽሕዎሙ፡ወያረስንዎሙ፡** ἐκλεγῶσι Dan. 12, 10; **ለምንት፡ኢትቤይን፡እምውስቴቶን፡እለ፡የዐብያሆን፡** Herm. p. 84; (**እዋሕዮሙ፡ወ**)**እቤይንዎሙ፡ለኵሎሙ፡እለ፡** ἐπισκέψομαι ἐπί Jer. 9, 25; κατανοεῖν Matth. 7, 3; Deus **ይቤይኖ፡ለኀጥእ፡እንበለ፡ይግበር፡ኀጢአተ፡** Lit. Epiph. 2) i. q. II, 2 *demonstrare*: **ይቤይን፡ሎሙ፡ክሒዶቶሙ፡** Sx. Sen. 6 (si quidem lectio sana est).

አበየነ፡ II, 2 1) *perspicuum, manifestum reddere, demonstrare*: **ንፈቅድ፡ከመ፡ታብይን፡ለነ፡ስምዐታተ፡** Phlx. 3. 98; Sx. Mag. 13; **ከመ፡ታብይን፡ዐመፃየ፡** Jsp. p. 338; **አበይኖ፡** 1 Cor. 14, 26 Platt; seq. **ከመ፡** c. Indic., Sx. Jac. 18. 2) *perspicere, observare, perspicue cognoscere* Clem. f. 94; astra Kuf. p. 50; **አበይኖት፡** Gad. Ad. f. 20. — *Voc. Ae.*: **አበየነ፡ብ፡ፈረደ፡ለየዢ፡ይ፡**

ተበየነ፡ III, 2 *demonstrari, perspicuum factum esse, elucere*: **በከመ፡ተበየነ፡** *sicut demonstratum est* Phlx. 3; **ተበይኖ፡ፍድፋዴ፡ብሒታዊያን፡እምትምህርተ፡አበው፡** *demonstratio praestantiae solitariorum e doctrina patrum*, ibid.; **ውእቱኬ፡ይትቤየን፡እምግባረ፡ማርታ፡ወማርያም፡** (*hoc demonstrare licet* vel *elucebit* e) Phlx. 54; **ናሁ፡ተበየነ፡ለከ፡ጥያቄ፡ነገርየ፡** Jsp. p. 300; **ተበየነ፡ንዝህላልከ፡** p. 282.

ቡዩን፡ part. 1) ut videtur: *separatus, discretus* Gad. Lal. 2) *perspicuus, evidens*, ut: **ዝንቱ፡ቡዩን፡እስመ፡** caet., Jsp. p. 284.

በይነ፡ praep. (a **በይን፡** *distantia, intervallum*; בַּיִן, ܒܝܢ, بَيْنَ) 1) *inter* (i. q. **በበይናት፡**): **ወባሕቱ፡እኑዛን፡ዘበይኖን፡** Gad. Lal. (si quidem lectio sana est). Poëtice nonnumquam **ዘበበይኑ፡** vel **ዘበበ፡በይኑ፡** *ut—ita, pariter* (coll. مَا بَيْنَ): **ጻማዊ፡ወፈጻሚ፡መልእክት፡ዘበበ፡በይኑ፡** (Cod. Tub. **ዘበበይኑ፡**) Enc. Hed. 4; **ዐናብስት፡መሠጥ፡ወመንኰራኵራት፡ዘበበ፡በይኑ፡** *ut leones rapaces ita rotae* Enc. Mag. 2. 2) *ob, propter* (i. q. **በበይነ፡** et **እንበይነ፡**): **በይነ፡ምንት፡** Herm.

p. 95; **በይነ፡ዝንቱ፡፡** p. 109; Teb. Tab. 47. — *Voc. Ac.*: **እስመ፡እንበይነ፡በይነ፡ሀየንተ፡በእንተ፡ብ፡ስለ ።** — Componitur cum aliis praepositionibus, sc.

እንበይነ፡ (seu **እምበይነ፡** Luc. 4, 43 rom.; Act. 24, 14 et 25, 19 rom., ex **እምነ፡** et **በይነ፡**) praep., rarius conj. (gramm. § 166, 22). A) praep. 1) *ob, propter, causa, ergo*, **እንበይነ፡ዚአሆሙ፡መጽአ፡ማየ፡አይኅ፡** Sir. 40, 10; **እንበይነ፡ርእሱ፡ያመክረከ፡** 37, 8; **እንበይነ፡ምጽዋት፡** χάριν ἐντολῆς 29, 9; **ብዙኃን፡እለ፡ወድቁ፡እንበይነ፡ንዋይ፡** 34, 6. 38, 18; **ተጋነይ፡እንበይነ፡ዘቅድም፡ጌጋይከ፡** 21, 1; **እንበይነ፡በዓል፡** Jer. 23, 27; **እንበይነ፡ዝሙት፡** Tob. 8, 7; 4 Reg. 5, 18. 6, 11. 22, 13; Rom. 4, 23. 14, 15; Sir. 10, 8. 30. 11, 2; **እንበይነዝ፡** vel **እንበይነ፡ዝንቱ፡** *propterea, ideo, ea de causa* 10, 13. 18, 11. 20, 23. 31, 13. 34, 13. 44, 21; 2 Esr. 9, 15; Marc. 1, 38; Rom. 4, 22; Tit. 1, 5. 2) *pro*: **ላህም፡ዘእንበይነ፡ኀጢአት፡** Ex. 29, 36; 2 Esr. 10, 19; **ተቃተሉ፡እንበይነ፡አኅዊከሙ፡** 14, 14; Rom. 5, 7. 3) *de*: **እንበይነ፡መኑ፡ይብል፡** Joh. 13, 22; 4 Esr. 9, 5; **ተማከረ፡እንበይነ፡** Sir. 37, 11; Act. 25, 19 rom. B) conj., non tantum **እንበይነ፡ዘ፡** *ideo quod, propterea quod* Enc. Sen. 7; sed etiam omisso **ዘ፡**, ut: **እንበይነ፡ኢበልዑ፡** Enc. Mij. 9.

በበይነ፡ praep. (e **በ፡** et **በይነ፡**; gramm. § 166, 22) 1) *inter* (i. q. **በበይናት፡**), ubi de ratione nectendi, separandi, comparandi vel opponendi agitur, c. pron. suffixis usitatum: Ex. 21, 18. 25, 20. 26, 5. 9. 28, 7. 36, 11. 2) *ob, propter, causa*: **በበይነ፡ነፍሱ፡ለዝንቱ፡ብእሲ፡** Jon. 1, 14; 1 Reg. 9, 12. 28, 18; Jud. 20, 10; Num. 12, 1; Deut. 9, 4. 5; **በበይነ፡ዚአከሙ፡** Mich. 3, 12; **በበይነ፡ምንት፡** *qua de causa? ob quid? quare?* 1 Reg. 4, 3; **በበይነዝ፡** vel **በ"፡ዝንቱ፡** *hanc ob causam, ideo, propterea* Ex. 20, 11; Sir. 2, 13; Jes. 51, 21. 57, 6. 64, 5; Jer. 2, 9. 12. 4, 8. 5, 27. 7, 32; Hez. 13, 8 al. Post verbum vendendi: **አኮ፡በበይነ፡ወርቅ፡** οὐχ ἕνεκεν ἀργυρίου Jes. 48, 10. Passim *auctore aliquo* vertere licet: **በበይነ፡እግዚ"፡** Jes. 29, 15; **በበይነ፡መኑ፡** 1 Reg. 14, 38. 3) *de*, post verba dicendi: 1 Reg. 10, 16. 30, 21; Judith 5, 5; vel *quod attinet ad* Jud. 21, 16; **በበይነ፡ምንት፡** ἐν τίνι *qua ratione* Mal. 1, 2.

በበይናት፡ (i. e. **በ፡** et **በይናት፡** Pl. a **በይን፡**) et **በቤናት፡** (N. T. rom.) praep. *inter*, post verba jungendi et separandi, comparandi et opponendi, actionum reciprocarum et de ratione, quae inter plures interest, sed nonnisi c. pron. suff. usitatum: Ex. 14, 20. 26, 3; Dan. ap. 1, 13; Matth. 9, 3. 12, 25. 16, 7. 8. 24, 10; Marc. 8, 16; Luc. 9, 46; Joh. 9, 16; Rom. 1, 27; 1 Thess. 3, 12; Hebr. 12, 3; Jac. 4, 11. 5, 16; 1 Petr. 1, 22. 4, 10; Apoc. 6, 4; al. sexcenties. Etiam **በበ፡በይናቲሆሙ፡** Gen. 42, 21. 28.

ብያኔ፡ subst. 1) *demonstratio, argumentatio*: **ብያኔ፡ልባዊ፡** *dem. rationalis* (opp. exegetica vel biblica) F. N. 9. 2) *expositio, explanatio, exegesis*: **ብያኔ፡ሮማዊ፡** *expositio* vel *exegesis* Evangeliorum *Graeca*, Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; **ማእምረ፡ብያኔ፡** Lud. comm. hist. p. 501 n. 33.

መበይን፡ part. (I, 2) *discernens, perspiciens, accurate cognoscens*: episcopus sit **ኢንዑሰ፡ገጽ፡መበይን፡ዘኢያደሉ፡ለባዕል፡ወኢለነዳይ፡** Did. 4 (Platt p. 18).

ሙብየን፡ subst., Pl. **መበይንት፡** *demonstrandi modus, argumentum*, Lud. e Mss. Colb.

ቤዝ፡ subst., m., Pl. **አብያዝ፡** et **ቤዛት፡** [sine dubio a **ቤዘ፡** i. e. بَاضَ, collato بَضَّ] *stella lucida*, in specie *lucifer, phosphorus, (hesperus,) Venus*, ἑωσφόρος Job 3, 9; φωσφόρος 2 Petr. 1, 19; **አንተ፡ቤዝ፡ኮከበ፡ጽባሕ፡** Kedr f. 18; Ssal. Req.; **አዕይንቲሃ፡ይመስል፡ሥርቀተ፡ቤዝ፡** Gad. T. H.; **በሰዓተ፡ሞቃ፡ደመነ፡ቤዝ፡** Sx. Masc. 11; **ሰላም፡ለአዕይንቲኪ፡ዘተመሰለ፡አብያዝ፡** III Sal. Mar. 6; Org. 6; **በከመ፡ኮከበ፡ጽባሕ፡ይፈደፍድ፡ብርሃነ፡እምዘተርፉ፡ቤዛት፡** Phlx. 227. — *Voc. Ac.*: **ቤዝ፡ዘ፡ኮከብ ።**

ቤዘወ፡ quadrl. I [contigua sunt بَازَ i. *effugit, se eripuit*; فَازَ u. *salvus evasit* (nec non فاص i IV); فَوْزٌ *effugium*; deinde etiam **ፈደየ፡** פָּדָה] effugere facere i. e. eripere, *liberare*, in specie data pecunia, pretio al. i. e. *redimere* (λυτροῦν, λυτροῦσθαι) Ex. 13, 13. 34, 20 (c. **በ፡** pretii). 25, 29 seq. 48. 49; **በነፍስከሙ፡ትቤዝውዋ፡ለነፍስየ፡** Job 16, 4; Ex. 15, 16; Jes. 52, 3. 63, 9; Ps. 30, 6; Sir. 48, 20. 50, 24; Thren. 3, 57; 2 Esr. 11, 10; c. **እምነ፡** loci vel calamitatis Deut. 21, 8; 2 Reg. 7, 23; 4 Esr. 14, 31; Hos. 13, 14; de redemtione Christi: Tit. 2, 14; Rom. 3, 24 rom.; 4 Esr. 13, 33. 36; **ይቤዝወነ፡ያድኅነነ፡** Deg.; **መጽአ፡ይቤዝወነ፡እምኵሉ፡አበሳነ፡** Mavâs. n. 28.

አቤዘወ፡ II *redimendum curare, redimere jubere* vel *sinere*, c. Acc. rei redemtae: **ታቤዝዉ፡ምድረ፡** Lev. 25, 24; Num. 18, 15. 17; c. Acc. prs. redimentis Lev. 25, 25. 32; c. dupl. Acc.: Lev. 25, 47.

ተቤዘወ፡ III, 1 1) refl. *sibi redimere* Lev. 25, 31. 33 (c. **በኀበ፡**); 1 Petr. 1, 18; **ተቤዘውዎሙ፡ለጊውዋን፡** Did. 21; **አልቦ፡ዘይክል፡ተቤዝዎትየ፡** Org.; **ኢያድኅን፡ወርቅ፡ወኢይትቤዘው፡ብሩር፡** Enc. Haml. 4. 2) pass. *redimi* Lev. 25, 31 var. 54; **በደሙ፡ትትቤዘው፡ነፍስ፡** Lev. 17, 11; Apoc. 14, 3. 4; **እስመ፡እምኢተቤዘውነ፡እመ፡ኢኮነ፡ከመዝ፡** Cyr. ad Th. f. 10.

ቤዛ፡ subst. 1) *redemptio* Jes. 63, 4. 2) *redemptionis pretium, (compensatio, piaculum* vel *placamen, pretium)*: λύτρον, λύτρα Prov. 6, 35. 13, 8; Ex. 21, 30. 30, 12; Num. 18, 15. 16; **አኮ፡በቤዛ፡** Jes. 45, 13; **ቤዛሃ፡ኢተውህበ፡ላቲ፡** Lev. 19, 20. 25, 51. 35, 31; ἄλλαγμα, -ματα, Deut. 23, 19; **ትነሥኡ፡ቤዛ፡** Am. 5, 12; **ቤዛሃ፡ንዋየ፡ወርቅ፡** Job 28, 17; ἀντάλλαγμα **ቤዛ፡ኵሉ፡ኀጢአትከ፡** Jer. 15, 13; Ps. 54, 22; Matth. 16, 26; ἀντίλυτρον 1 Tim. 2, 6; περίψημα **ቤዛሁ፡ለወልድየ፡ይኩን፡** Tob. 5, 19; **ዘእንበለ፡ቤዛ፡** ἄνευ ἀργυρίου *gratis* Ex. 21, 11; ἐξίλασμα Ps. 48, 7; τ᾽ σωτήρια Ex. 20, 24. 3) praep. *pro*: ὑπέρ Job 2, 4; Jes. 43, 3. 4; **ዘሞተ፡ለነ፡ቤዛነ፡** Thess. 5, 10; Luc. 22, 19; Joh. 10, 15; ἀντί **ቤዛ፡ዚአሁ፡** ἀντ᾽ αὐτοῦ Prov. 11, 8; Ex. 21, 26; Matth. 5, 38; περί 2 Cor. 5, 14; in N. T. rom. passim **ሀየንተ፡ቤዛ፡**, quorum alterum superfluum est, compositum occurrit, ut Joh. 15, 13.

ቤዝወት፡ n. act. *redemptio* Lev. 25, 26.

ቤዛዊ፡ n. ag. *redemptor, liberator* Enc. Mij. 22 (Lud.); **ማርያም፡ቤዛዊተ፡ዓለም፡** I Sal. Mar. 41.

መቤዝው፡ part., id. Act. 7, 35 rom.; Lit. 164, 2; Christus **መቤዝወ፡ዓለም፡** Cod. Mus. Brit. XL.

መቤዛዊ፡ part. c. term. adj., id., Enc. Tachs. 7 (Lud. 8).

ቤጸ፡ I, 1 [proprie: *dissecare*, deinde: *separare*; cfr. בצע

בִּצֵּעַ بَضَعَ; بَعَّضَ *divisit, partitus fuit;* اَنْفَازَ *separatus fuit,* تَفَاوَضَ id.] ut videtur *decernere* Prov. 16, 30 var.

በየጸ፡ I, 2 1) *separare, sejungere:* **አቤይጽ፡እምውስቴትክሙ፡ኃጥኣነ፡** ἐκλέξω Hez. 20, 38. 2) *decernere:* **ዘይቤይጽ፡** (v. **ዘይበይጽ፡**) **በከናፍሪሁ፡ኵሎ፡እኩየ፡** ὁρίζει Prov. 16, 30.

ተባየጸ፡ III, 3 [vid. **ቢጽ፡**; hic significatus inde repetendus videtur, quod res in duas pluresve partes aequales separatur vel dividitur; coll. بَضِيعٌ *socius* e بَضَعَ (ut بَدِيلٌ *similis, aequalis* e بَدَّ *separavit*); فَاوَضَ *par et aequalis fuit*] *parem, aequalem, socium, sodalem esse* vel *fieri* alicui vel alcjs: **አስናንኪ፡ከመ፡መራዕይ፡እለ፡ወጽኣ፡እምኅፃብ፡እንዘ፡ይትባየጸ፡** I Sal. Mar. 13 (e Cant. 4, 2); c. c. Acc.: **ውእቱ፡መነኮስ፡ዘተባየጸከ፡** Sx. Haml. 28; **ይትባየጸሙ፡ለልዑላን፡** τῶν ἄνω συγγενής Chr. ho. 1; **ዘይትባየጸ፡በማእዱ፡** (*commensalis ejus*) F. M. 2, 11; **እንተ፡አልቦ፡ዘይትባየጸ፡** (*incomparabilis*) Lud. comm. hist. p. 44 n. 51; patriarchae Bagdadi convenit **ተባይጾት፡** *aequalitas dignitatis* cum patriarcha Antiochiae, sed auctoritate inferior est F. N. 4; **በተባይጾ፡** *conjunctim, sociatim* Lud. e Mss. Colb.

አስተባየጸ፡ IV, 3 *parem* vel *socium, sodalem, consortem sibi assumere* alqm: **ዘያስተባይጽ፡** (var. pro **ዘይሬዒ፡**) **ዘማተ፡** Prov. 29, 3; **እንዘ፡ያስተባይጸሙ፡ምስሌሁ፡** M. M. f. 298.

ቢጽ፡ subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. **አብያጽ፡** 1) *singulus, singuli, quidam* e multitudine animantium vel rerum aequalium ad idem genus pertinentium vel *unus e sociis* ad eandem societatem pertinentibus; de viris; **፬፻፻ ቢጸ፡እስራኤል፡** (400,000 Mann von Israel) 1 Reg. 15, 4; **ከመ፡ያምጽእ፡እምደቂቀ፡እስራኤል፡ቢጸ፡ወራዙተ፡** νεανίσκους Dan. 1, 4; **ቢጽ፡እኩያን፡** τινὲς ἄνδρες πονηροί Act. 17, 5. 15, 5. 14, 2; **እምቢጸ፡አጉሥጦስ፡** (von der Mannſchaft des) σπείρης Σεβαστῆς Act. 27, 1 rom.; de bestiis: **ቢጸ፡ተባዕት፡** (die männlichen Stücke) Gen. 30, 40; de rebus: **ቢጸን፡ርቡዓት፡ወጸዓድው፡** Herm. p. 11; **ወእቤ፡በለሳተ፡ቢጸ፡** (etliche Feigen) καὶ εἶπα· σῦκα Jer. 24, 3; **በበ፡ቢጸሙ፡** (Mann für Mann) Herm. p. 64; **በበ፡ቢጸን፡** (Stück für Stück) p. 65. 2) qui ejusdem generis est cum alio: *par, aequalis, coaequalis, socius, sodalis, consors, collega, amicus, comes:* Gen. 2, 18; Kuf. 3; **ምስለ፡ቢጽከ፡** Job 39, 32; **ኢኮንኩ፡አነ፡እግዚእከ፡አላ፡ቢጽከ፡** Asc. Jes. 8, 5; **ኢትኩኖሙ፡ቢጸሙ፡** (in peccando) Kuf. 22; **ኮንኩ፡ቢጸን፡ለአዕዋፍ፡** Job 30, 29; συνήλικοι Dan. 1, 10; **ገብኡ፡ወሖሩ፡ኀበ፡ቢጸሙ፡** εἰς τὰς διατάξεις αὐτῶν Judith 8, 36; **እለ፡ምስሌሆሙ፡ቢጸሙ፡** οἱ συνεταῖροι 1 Esr. 6, 3; σύνδουλοι (*conservi*) Matth. 18, 28. 31; **ለቢጹ፡ለአርዳኢ፡** συμμαθηταί Joh. 11, 16. 21, 8 rom; **ቢጸን፡** αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς Luc. 24, 10; Act. 2, 37; **አብያጺሁ፡** Dan. 7, 20; ἑταῖροι Matth. 11, 16; οἱ πλησίον Ps. 37, 11. 87, 19. 121. 8; Zach. 3, 8; **ቢጸ፡** αἱ πλησίον αὐτῆς Ps. 44, 16; φίλοι ut: **ነዳይ፡ለእመ፡ወድቀ፡ይከይድዎ፡ቢጹ፡** Sir. 13, 21; οἱ ἀδελφοί Act. 11, 1. 18, 18; 1 Cor. 15, 6; 2 Thess. 3, 6; **ኢይትፈለጥ፡እምአብያጽየ፡** Chr. ho. 27; **ቢጽክሙ፡ውእቱ፡** ὑπὲρ ὑμῶν (opp. **ዕድው፡** καθ' ὑμῶν) Marc. 9, 40; **አጥሬ፡አግዋረ፡እምቅድመ፡ትሕንጽ፡አብያተ፡ወአብያጸ፡እምቅድመ፡ትሑር፡ፍኖተ፡** Fal. f. 27. a) *quivis alius,* quocum vivimus, *proximus, frater* (sensu biblico; der Nächſte), ὁ πλησίον Ex. 20, 17; Deut. 19, 14; Job 16, 21; Jer. 5, 8. 7, 5. 9, 8; Hez. 22, 11; Sir. 6, 17. 10, 6. 29, 1. 2; Hen. 99, 15. 100, 1; Matth. 19, 19; Marc. 12, 33; Rom. 13, 9. 10; ἀδελφός Sir. 7, 12; Deut. 22, 1; 1 Joh. 2, 9. 10; 1 Thess. 4, 6; Rom. 12, 10. b) *alter:* **ብእሲ፡እምቢጹ፡** Koh. 4, 4; Jes. 19, 2; Mal. 2, 10 al.

ተበያጺ፡ n. ag. *socius, consors,* Enc. Nah. 10 (Lud.).

መስተባይጽ፡ part. *socius, consors, particeps:* bestiae **ለሐሱ፡ሰኰናሁ፡(ለቅዱስ፡)ወኮኑ፡ሎቱ፡መስተባይጻነ፡በተጋንዮ፡ብዙኀ፡** Sx. Tachs. 7.

በዳ፡ vid. sub **በድወ፡**

በደረ፡ I, 1 [i. q. بَدَرَ; significatus radicis primus *secare* et *acutum esse* videtur, coll. **መተረ፡** بَتَرَ et بَادِرَةٌ *acies* gladii; nec non بَذَّ] Subj. **ይብድር፡** 1) acutum, acrem, vehementem i. e. *velocem, celerem esse, properare:* **ይበድሩ፡እምተኵላት፡ዐረብ፡** ὀξύτεροι Hab. 1, 8; **ይበድሩ፡እምነ፡አንስርት፡አፍራሲሆሙ፡** κουφότεροι Jer. 4, 13; **ከመ፡ይብድር፡እምረዋጺ፡** Lud. e Mss. Colb. 2) *praecurrere, praevenire, antevertere, praevertere, antecessisse:* **ዘበደረ፡ወዘሮጸ፡** Rom. 9, 16 Platt; 1 Cor. 9, 24; Hen. 74, 12; c. Acc.: **ብድሮሙ፡ተንሥእ፡** *ante eos surge* Sir. 34, 21; Phlx. 3; **ይበድረኒ፡ኀበ፡ገነት፡** Phlx. 35; **ሐቀ፡ከመ፡በደሩክሙ፡** 2 Reg. 17, 20; **በደሮ፡በጺሐ፡ግያዝ፡** 4 Reg. 4, 31; **በደሮ፡ለጴጥሮስ፡በጺሐ፡** (Platt **በጺሐ፡**) **ኀበ፡መቃብር፡** Joh. 20, 4. 8. 3) *praevertere* i. e. *potiorem esse, praecellere:* **ትበድር፡** (v. **ትትበደር፡**) **ይእቲ፡ወትመውእ፡ለከ፡ጸላኢከ፡** Sir. 29, 13; Hen. 65, 8.

አብደረ፡ II, 1 *praevertere* i. e. *ante-, prae-ponere* vel *-ferre, antehabere, pluris aestimare, praeoptare, malle, diligere,* c. Acc.: **እመ፡አብደሩ፡ዘአነ፡እፈቅድ፡** Jes. 56, 4; **እሙንቱ፡አብደሩ፡ፍኖቶሙ፡** 66, 3; Ps. 83, 12. 108, 16. 131, 14; Mal. 3, 17; Hos. 4, 18; **ኀሠሥክዋ፡ለጥበብ፡ወአብደርክዋ፡በጸሎት፡** Sir. 51, 13; Apoc. 12, 11; c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **ምጽዋተ፡አበድር፡እመሥዋዕት፡** Hos. 6, 6; **አብደሩ፡ሞተ፡እምሕይወት፡** Jer. 8, 3; 1 Esr. 4, 19; Ps. 86, 1; **አብደርኪ፡እምኔየ፡መሐዛኒኪ፡** Jes. 57, 8; **አብደሩ፡ነኪረ፡እምኔየ፡** Job 19, 13; Sir. 51, 28; **ዘያበድር፡ርእሶ፡እምነ፡እግዚኡ፡** Did. 25; 2 Tim. 3, 4; Joh. 3, 19; seq. Subj. verbi: **እምአብደርኩ፡እስዐም፡እገሪሁ፡** ηὐδόκουν φιλεῖν πέλματα ποδῶν αὐτοῦ Esth. 4, 17 apocr.; Ps. 83, 11; 1 Thess. 3, 1; **አብደርክዋ፡ህየንተ፡** (v. **እምነ፡**) **ወርቅ፡ትኩነኒ፡** Sap. 7, 10; **እምአብደረ፡ትሙት፡** *mallet eam mori* Tob. 6, 13; Phil. 3, 7; Joh. 12, 43; c. Acc. Infin. Deut. 7, 7.

ተበደረ፡ III, 1 *praestare, praeferri, optabiliorem, meliorem, pluris aestimandum esse* vel *videri,* c. **እምነ፡**, ut: **ይትበደር፡ቃል፡ሠናይ፡እምውሂብ፡** Sir. 18, 17; **ኢይትበደር፡ብዕል፡እምነቢረ፡ጥዑይ፡** 30, 16; Jes. 13, 12; Prov. 16, 16; 1 Petr. 1, 17; **ጥበብ፡ትትበደር፡እምወርቅ፡** Fal. f. 35; vel c. **ላዕለ፡**, ut: **ኢይትበደር፡ዕንቍ፡ላዕለ፡ብእሲት፡ኄርት፡** Fal. f. 51.

ተባደረ፡ III, 3 1) *alium alium praevenire studere, currendo certare* vel *contendere, certatim tendere* ad alqd: **እለ፡ይትባደሩ፡** οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες 1 Cor. 9, 24. 26;

እመ፡ ቦጹከ፡ ተባደር፡ Rel. Bar.; c. ውስተ፡ vel ኀበ፡ loci, quo tenditur Luc. 14, 7; 1 Cor. 11, 21 Platt; ትትባደሩ፡ ሐዊረ፡ ቤተ፡ 1 Cor. 11, 21 rom.; ተባድሮ፡ *certamen praeveniendi mutuum* Org. a) in genere: studio *contendere* vel *anniti* ad assequendum alqd: ተባደሩ፡ ለሠናይ፡ 1 Thess. 5, 15 Platt; ዘንተ፡ ስምዐ፡ ወተባደሩ፡ ከመ፡ ትግበሩ፡ Clem. f. 182. b) de certamine vel cursu Christianorum bono (vid. በድር፡): ተጋደሉ፡ ወተባደሩ፡ ሠናየ፡ ገድለ፡ Mavâs. n. 62; እለ፡ ፈጸሙ፡ ረዊጸ፡ ወተባድሮ፡ Enc. Tachs. 12. c) *praecurrere* alqm, c. Acc. 1 Tim. 5, 24. 2) *simul* vel *certatim concurrere, adcurrere, approperare:* ተባደሩ፡ አይሁድ፡ ኀበ፡ መካን፡ እንተ፡ ተንህለት፡ Jsp. p. 358; ille cum se ipse interfecturus esset, ተባደሩ፡ አግብርቲሁ፡ ኀቤሁ፡ ወአኀዙ፡ እዴሁ፡ p. 340.

በድር፡ subst. 1) *certamen, cursus* vel *curriculum vitae* piorum in hoc saeculo: 2 Tim. 4, 7; ፈጸመ፡ በድሮ፡ ሠናየ፡ Sx. Tachs. 14; Enc. Jac. 9; Ter 14. 20; Genb. 9, al. 2) est nomen *festi Judaeorum*, de cujus origine haud satis constat. Bis memoratur in Computo Eccl. Aeth. apud Scaliger. de em. temp. Gen. 1629 p. 675 l. 6 et p. 677 l. 8, et in annotationibus p. 695 Scaliger mensis Nisan diem X intelligendum esse censet (ibidem conjecturas quasdam etymologicas proponit). In M. M. f. 263 enumeratur inter festa Judaeorum a Christianis abrogata: በዓለ፡ መጥቅዕ፡ ወበዓለ፡ መጸለት፤ በዓለ፡ ሠዊት፡ ወበዓለ፡ ምኵራብ፡ ወጾመ፡ በድሮሙ፡ በእንተ፡ ላሐ፡ ያዕቆብ፡ (cfr. quae in libro Kuf. C. 34 relata sunt). Deinde Ludolfus in lex. aeth. c. 557 e suo Libr. Myst. locum affert, in quo festa Judaeorum recensentur: ወዝንቱ፡ በዓላቲሆሙ፡ ፋሲካ፡ ናእት፡ በዓለ፡ ሠዊት፡ መጥቅዕ፡ በድሮሙ፡ መጸለት፡ ሰንበት፡, ubi decimus non Nisan sed Tischri mensis dies intelligendus videtur.

በድራ፡ n. prgr., scilicet بَدْرَةٌ *numorum quantitas*, a variis interpretibus varie definita (vid. Freytag lex. arab. I. p. 95): ወወሀቦሙ፡ ፻፶በድራ፡ ወርቀ፡ Jsp. p. 299. 309.

ባዶስ፡ n. prgr. i. e. βάτος בַּת, Hebraica *mensura fluidorum*, tantum continens quantum Epha in aridis (vid. ባት፡ et ቤት፡), Luc. 16, 6; ወአሐቲ፡ አስፈሬዳ፡ ታገምር፡ ፻ ባዶስ፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* ባዶስ፡ ዘ፡ ቤዳ፡

በድበደ፡ quadrl. I [vicina sunt אָבַד أَبِدَ *periit, interiit* (coll. آبِدَةٌ) et بَادَ *abiit, a suis separatus fuit; periit*] *interire, perire:* ወርቆሙኒ፡ በድበደ፡ ወይወርሶ፡ ሦክ፡ ውስተ፡ አብያቲሆሙ፡ τὸ ἐπιθύμημα αὐτῶν ὄλεθρος κληρονομήσει αὐτό, ἄκανθαι ἐν τ. σ. α. Hos. 9, 6. (Etiam Sir. 34, 20 var.; vid. sub ደበደበ፡). — *Rad. Abb.:* በድበደ፡ ዘ፡ ዘገ፡ (e conjectura).

ብድብድ፡ subst. *pernicies, pestis, lues, pestilentia,* θραῦσις Num. 17, 12—14; Ps. 105, 23. 30; πτῶσις Ps. 105, 29; ὁ ὀλοθρεύων Hebr. 11, 28; ἀνάλωσις Deut. 28, 20; λοιμός Prov. 21, 24; ἴκτερος Am. 4, 9; θάνατος Jer. 14, 12. 18, 21. 21, 10; Thren. 1, 20; Hez. 5, 12. 14, 19 seq.; Sir. 39, 29. 40, 9; 4 Esr. 7, 5; de hominibus perniciosis vel pestilentibus, ut: አውሥእዎ፡ ለውእቱ፡ ብድብድ፡ ንጉሥ፡ Macc. f. 1; vid. etiam Prov. 21, 24. — *Voc. Ae.:* ብድብድ፡ ብ፡ ቸነፈር ።

በድነ፡ (si non በደነ፡) I, 1 denom. *mortuo* vel *cadaveri similem esse* vel *fieri:* ሥጋ፡ ትበድን፡ በንዋም፡ ከመ፡ ዘምዉት፡ M. M. f. 269.

ተበድነ፡ (si non ተበደነ፡) III, 1 *cadaver* vel *exanimem fieri:* ነፍስት፡ እመ፡ ፀአተ፡ ነፍስ፡ ይትበደን፡ M. M. f. 287.

በድን፡ subst., plerumque m., Pl. አብድንት፡ (Kuf. p. 81 ann. 4 አብዳን፡) [بَدَنٌ; vid. Ges. in thes. p. 201] *corpus mortuum* vel *exanime, mortuus, cadaver,* a) maxime hominum: Gen. 23, 4. 6. 11. 13 (ὁ νεκρός); Kuf. 19; አልቦ፡ ቤተ፡ ዘአልቦ፡ በድን፡ ውስቴታ፡ Kuf. 49; ረከብዎ፡ እንዘ፡ ይሰከብ፡ በድኖ፡ Kuf. 23; 4 Esr. 10, 44; በገቦን፡ አብድንቲሆሙ፡ Jes. 5, 13. 14, 19. 22, 2; Jer. 7, 33 seq.; 9, 22; ገንቶ፡ አብድንት፡ Hez. 37, 9; Tob. 12, 12; Sir. 31, 30; ዘአንሥአ፡ በድነ፡ እምነ፡ ሙታን፡ 48, 5; Matth. 8, 22; Apoc. 1, 17; θνησιμαῖον Ps. 78, 2; Jes. 5, 25; τραυματίαι Jer. 14, 18; Judith 2, 8 al.; Ex. 22, 2; κῶλα Num. 14, 29. 32; Hebr. 3, 17; Jes. 66, 24; σῶμα 1 Reg. 31, 10; መዊቶሂ፡ ተነበየ፡ በድኑ፡ Sir. 48, 13; Judith 13, 9; Matth. 27, 52. 58; እጓለ፡ እመሕያው፡ በድን፡ υἱὸς ἀνθρώπου σκώληξ Job 25, 6; de diis mortuis vel idolis Kuf. p. 81. b) rarius brutorum (*morticinum*): Lev. 11, 11. 24. 27. 5, 2; Jud. 14, 8.

በድው፡ I, 1 [بَدْوٌ *desertum;* بَدَا *in campo et deserto habitavit;* vis radicis prima est in *solitudine,* vic. בָּדָד بَدَّ] *desolatum, vastum, desertum, incultum esse* vel *fieri,* de terris, urbibus, domiciliis: ምድርክሙ፡ በድው፡ ወአህጉሪክሙኒ፡ ውዕየ፡ Jes. 1, 7; በድወት፡ ኢየሩሳሌም፡ 64, 10 var.; Jer. 27, 12 var.; ecclesia ተንሕለት፡ ወበድወት፡ Sx. Jac. 1; አብያቲሆሙ፡ በድወት፡ ወተመዘበረት፡ Abush. 50.

አብደወ፡ II, 1 *desolare, vastare, devastare:* አበዱ፡ (v. አበዲ፡) ፍኖቶሙ፡ Zeph. 3, 6; አብደወ፡ ሀገሮሙ፡ Jsp. p. 324; ለአህጉረ፡ ይሁዳ፡ እሁቦን፡ ለአብድዎ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘይነብሮን፡ Jer. 41, 22.

ተባደወ፡ III, 3 solitudine a se invicem vel ab aliis sejunctum esse i. e. a) *in loca deserta dispersum esse, in deserto commorari:* እምነየሰነ፡ ተባድዎ፡ እምነ፡ ተጋብኦ፡ በእንግልጋ፡ እስመ፡ ተዘርዎ፡ ቀጥቀጠ፡ አልባቢነ፡ ወሰበ፡ አድኀነነ፡ እግዚ"፡ እምተባድዎ፡ ወአግብአነ፡ ኀበ፡ ምድርነ፡ ዐመፅናሁ፡ Jsp. p. 362. b) *desolatum esse:* ይበኪ፡ ላዕለ፡ ሙስናሆሙ፡ ወተባድዎቶሙ፡ (sc. hortorum) p. 368.

ብድው፡ part., f. ብዱት፡ *desolatus, desertus, vastus:* ምድር፡ ብዱት፡ Jsp. p. 285. 346; ገዳም፡ ብዱት፡ Sx. Masc. 3.

በድው፡ subst., m. et fem. (ut Jes. 42, 11), *locus vastus, desolatus, incultus, desertus, vastitas, desertum:* Ex. 13, 20; ውስተ፡ በድው፡ ἔρημος Ps. 54, 7. 77, 18. 20; Jes. 21, 1. 32, 15; በድው፡ ጽሙእ፡ 35, 1. 6. 7 (ἡ ἄνυδρος). 41, 18. 44, 3. 62, 4; Job 30, 3; Hen. 61, 5; Matth. 12, 43; ምድረ፡ በድው፡ Ps. 62, 3; 4 Esr. 9, 29; Jes. 41, 19; Jer. 2, 31. 6, 8 (ἄβατος γῆ). 9, 2. 30, 2; ብሔረ፡ በድው፡ Jer. 2, 6; በድወ፡ ገዳም፡ Prov. 9, 12; መካነ፡ በድው፡ Hen. 18, 12; በድው፡ ፋራም፡ Kuf. p. 67; ባሕር፡ በድወ፡ ይመስሎ፡ Job 41, 22; crebro praedicati vice usurpatur, ubi per adjectiva exponere licet: Matth. 23, 38; ትትረፍ፡ ባሕቲታ፡ ምድሮሙ፡ በድወ፡ Jes. 6, 11; በድወ፡ ትከውን፡ ኵላ፡ ምድር፡ Jer. 4, 27; Tob. 14, 4; Hez. 12, 20. 35, 4; Ps. 68, 30; ረሰየ፡ በድወ፡ ἐρημοῦν Lev. 26, 22; et adjectivi instar substantivo apponitur: የብስ፡ በድው፡ Hen. 60, 9 var.; c. c. እምነ፡, ut: በድው፡ ውእቱ፡ እምሰብእ፡ ወእንስሳ፡ Jer. 40, 10.

በዳ፡ subst., id.: ኢትሑር፡ ፍኖተ፡ በዳ፡ Sir. 35, 20; Enc

Ter 2; **በብሔረ፡በዳ፡** 2 Par. 22, 1; **ትከውን፡ምድረ፡ግብጽ፡ በዳ፡ወበድው፡** Hez. 29, 9; **እሬስያ፡ለምድረ፡በዳ፡** 29, 12. 33. 27. 35, 3. 4. 7. 9.

ብድወት፡ n. act. *vastatio, desolatio:* **ከመ፡ኢይርአይ፡ ብድወታ፡ለኢየሩሳሌም፡** Sx. Mij. 12.

ባደየ፡ i. q. **በድወ፡**; **አብደየ፡** II, 1 *desolare, vastare* Zeph. 3, 6 var.

በጋር፡ subst. *circinus* Lud. e Th. P.

በግዕ፡ subst., m. et fem. (Matth. 12, 11; Luc. 15, 4; Clem. f. 112; fem. **በግዕት፡** vid. infra), coll. et sing., Pl. **አባግዕ፡** (passim fem., ut Hez. 34, 8; Gen. 29, 2. 30, 38; Hen. 82, 19) et **አባግዕት፡** (Reg. Pach.; Enc. Genb. 18; F. N. 30) [amh. **በግ፡**; in caeteris linguis deest; fortasse onomatopoëtice dictum a balatu, cfr. بَغْبَغَةٌ] *ovis* sine discrimine sexus et annorum, *pecus ovillum*, raro collective ut Ex. 12, 38; Sing.: πρόβατον **በግዕ፡ዘተኀጥአ፡** Jes. 13, 14. 53, 7; **በግዕ፡ጽኑዕ፡ወበግዕ፡ድኩም፡** Hez. 34, 20; Ex. 12, 3; Lev. 3, 6. 4, 32. 14, 10. 23, 12; Pl.: Gen. 4, 2. 4. 12, 16. 33, 13. 46, 34; Ex. 9, 3; Job 42, 12; Jes. 7, 21. 53, 6. 60, 7; Jer. 23, 1; Zach. 11, 4. 7; 2 Par. 30, 24. 31, 6; Ps. 73, 1; Matth. 7, 15. 9, 36. 10, 16; **አባግዕ፡አትቡዕ፡** κριοὶ προβάτων 2 Par. 17, 11; **አባግዕ፡አንስት፡** Num. 7, 17; κριός, κριοί *aries*: Gen. 15, 9. 22, 13; Ex. 26, 14. 29, 15 seq.; Lev. 9, 2. 16, 5; **አባግዐ፡ጸምር፡** 4 Reg. 3, 4; 2 Par. 13, 9; ἀμνός, ἀμνοί *agnus*: Lev. 14, 12 seq.; Sir. 13, 17; Jes. 53, 7; Hez. 27, 21; 2 Par. 29, 32; ἄρνες, ἀρνίον Lev. 1, 10; Jes. 1, 11. 5, 17. 11, 6. 65, 25; **በግዕ፡የዋህ፡** Jer. 11, 19; trsl. de hominibus: **አባግዐ፡ሰብእ፡** Hez. 36, 38; Joh. 1, 29. 36; Apoc. 5, 6. 12, 11; Matth. 10, 6. 15, 24; Joh. 10, 7. 8. 21, 17.

በግዕት፡ subst., fem., Pl. **አባግዕ፡** (vid. sub **በግዕ፡**), *ovis, agna:* **በግዕት፡አንስት፡** Lev. 5, 6. 22, 27; Num. 6, 14; 2 Reg. 12, 3; **አሐቲ፡በግዕት፡** Hez. 45, 15; F. N. 30; **አባግዕ፡አንስት፡** Num. 7, 17 seq.

ቤጣ፡ n. prgr. βῆτα, secunda alphabeti graeci litera, Kid. f. 33, Reg. Pach. (vid. **ሆሀያት፡**).

በጠለ፡ I. 1 [בָּטֵל ܒܛܶܠ بَطَلَ] Subj. **ይብጠል፡** 1) *vanum, inanem, irritum, frustra* vel *incassum esse* vel *evadere, in irritum cadere:* **ዴም፡ዘይቀይእ፡ኢይበጥል፡** Jsp. p. 302; **ትበጥል፡እንተ፡መከርኩ፡** Kbr. Nag. n. 72; **በጠለ፡ዐቂበ፡ትእዛዝ፡እምኔየ፡** *observatio praeceptorum frustra mihi incepta est* Org. 5; sensu forensi, ut: *cessio* **በጠለት፡** *irrita est* F. N. 39, 3. 2) *aboleri, abrogari, abolitum esse:* **ተጸርዐት፡ኦሪት፡በምጽአቱ፡ወንጌል፡ወበጠለት፡ትንቢት፡በስብከተ፡ሐዋርያት፡** M. M. f. 4; de juribus, pactis, al. F. N. 37. 3) *interrumpi, cessare, finem capere:* (Macedonius compellatur:) **አብጠልከ፡ግጻዌሁ፡ለመንፈስ፡ቅዱስ፡ብጠልከ፡እምጺኦታ፡ክርስቲያን፡** M. M. f. 313; **ኢበጠለ፡ጸልዐ፡አላ፡ጸንዐ፡** Jsp. p. 322.

በጠለ፡ I, 2 1) *vanum, irritum reddere, abolere:* **ኦሪተ፡ንቤጥላኑ፡በሃይማኖትነ፡** Cyr. de r. fid. f. 33 (paulo infra: **አብጢለነ፡ኦሪተ፡**), 2) dicta alcjs vana vel inania esse demonstrare i. e. *refellere, diluere:* **ይቤጥሎሙ፡ጠቢብ፡ጳውሎስ፡** ἀντιτάξεται αὐτοῖς Cyr. ad Reg. f. 27; de r. fid. f. 38. 3) *cessare facere, finem facere:* **በጠለ፡እግዚእ፡እምኔሆሙ፡መንግሥተ፡** Sib.

አብጠለ፡ II, 1, rarius **አበጠለ፡** II, 2 (ut Phlx. 4) 1) *vanum, irritum reddere:* **አብጠለ፡ተቃትሎቶሙ፡** Jsp. p. 278; afflictio **ያቤጥል፡እንከ፡ግብሮ፡** Phlx. 4; **ኀይለ፡** Lit. 163, 4; **አብጠልከ፡ነገረከ፡** Jsp. p. 350. 2) *cessare facere, restinguere, enervare:* unus e finibus matrimonii est **አብጥሎ፡ፍትወት፡** F. N. 24, 1; **አብጠለ፡ኵሎ፡ቅንአተ፡ወቂመ፡** Ssal. Req.; **ከመ፡ያብጥል፡ጽልአ፡እማእከሌሆሙ፡** Jsp. p. 322. 3) *desistere facere, interrumpere, avertere:* **ሶበ፡ኮኑ፡ሰይጣናት፡የሐውሩ፡ኀበ፡ብሑታን፡ከመ፡ያስሕትዎሙ፡ወያብጥልዎሙ፡እምግብሮሙ፡መንፈሳዊ፡** Phlx. 60. 4) *irritum, vanum declarare; abolere, abrogare, tollere:* **እለ፡ያበጥሉ፡ልደቶ፡እምአብ፡እምቅድመ፡ኵሉ፡ፍጥረት፡** Did. 33; Hen. 98, 13; Org. 7; **አብጠለ፡ነሢአ፡ሕልያን፡በእንተ፡ሢመተ፡ክህነት፡** *simoniam abolevit* Abush. 50; Cyr. de r. fid. f. 33. 5) *inania, vana loqui:* **ኵሎ፡ዕለተ፡ያበጥል፡ነገረ፡ዚአሁ፡** F. M. 20, 1; **ኢያብጥል፡ምንተኒ፡እምአፉሁ፡** 28, 6.— *Voc. Ac.:* **አብጠለ፡ዘ፡አቋረጸ፡አጠፋኒ፡ይ፡**

ተበጥለ፡ III, 1 et **ተበጠለ፡** III, 2 1) III, 1 *viribus defici, enervari, languidum fieri:* pedes et manus ejus **ተበጥለ፡** Gad. Ad. f. 120. 2) III, 2 *aboleri, abrogari, tolli:* **እመ፡ትትቤጠል፡ኦሪት፡በሃይማኖት፡** Cyr. de r. fid. f. 38; Lud. ex Hom. Mar.

ብጡል፡ part. *vanus, inanis, irritus:* **ስብሐት፡ብጡል፡** *gloria vana* Phlx. 29; Gad. T. H.; de lege vel jure F. N. 42, 1; **ዝንቱ፡ተደምሮ፡ይእቲ፡ብጥልት፡እምሕገ፡ሰብሳብ፡ወእሰምያ፡ኀጢአተ፡** (*irrita, aliena a lege* vel *illegitima est*) F. M. 10, 3.

ብጥለት፡ n. act. *abolitio:* **እስመ፡አበው፡ዘዝንቱ፡ዘመን፡ረሰይዎ፡** (sc. **ለቃል፡መለኀስ፡** μαλακός) **ብጥለተ፡እመልእክተ፡ጳውሎስ፡ሐዋርያ፡** (1 Cor. 6, 9) **ከመ፡ኢያእምር፡መኑ፡ወኢይደቅ፡መኑ፡በገቢሮታ፡** (**ለዛቲ፡ኀጢአት፡**) *oblitteraverunt* vel *exstinxerunt* F. M. 13.

በጣሊ፡ n. ag. *vanus, inanis:* **መንግሥተ፡ምድር፡በጣሊ፡** Sx. Haml. 8 Enc.; **መርዓ፡በጣሊ፡** Enc. Masc. 27.

መብጠሊ፡ part. c. term. adj. *irritum faciens, cessare faciens:* sanguinem postibus illiverunt **ከመ፡ይኩን፡ዝንቱ፡መብጠሌ፡ሀጉሎሙ፡ለግብጽ፡** καὶ τοῦτο ἦν ἀποτείχισις τῆς ἀπωλείας τῆς Αἰγυπτιακῆς (*amolitio*) Chr. ho. 27.

በጥልሳት፡ vid. **አብጥሊስ፡**

በጥሐ፡ I, 1 [amh. **በጣ፡**; בָּצַע ܒܨܰܥ بَضَعَ (مِبْضَعٌ *scalpellum*) et بَزَغَ, nec non بَطَّ et بَتَّ] *scalpello secare, incidere* corpus, *incisiones facere, scarificare:* sive superstitionis causa: **ኢትብጥሑ፡ሥጋክሙ፡** Lev. 21, 5; sive curando vel sanando corpori membrove corporis: **ጠቢባን፡ሶበ፡ይበጥሑ፡በጽኑዕ፡እስከ፡ይረክብዎ፡ለሕማም፡ይጠብቡ፡ሶቤሃ፡በዘያዐርፍዎ፡ለሕሙም፡እምተሀውኮ፡ወእምድንጋፄ፡ነፍስ፡ወኢይበጥሑ፡ዳግመ፡አላ፡ይወድዩ፡ፈውሰ፡** ἐπειδὰν βαθεῖαν δῶσι τομήν — ἑτέραν οὐκέτι προσάγουσι τομήν Chr. ho. 21; **በጢሕ፡** τέμνειν Chr. Ta. 30; **ለበጢሖቱ፡** ibid.; **ሚመጠነ፡ይጼአሉ፡እለ፡ይበጥሑ፡እምእለ፡ይበጥሕዎሙ፡** (*quot probris afficiuntur chirurgi* *ab iis, quos secuerunt* vel *inciderunt*) ibid.; (**ለበግዕ፡ገዘልግስት፡**) **ብጥሓ፡ወሱጥ፡ዲቤሃ፡ፄው፡ወወይን፡ከመ፡ይሕየው፡** Clem. f. 112; **ይበጥሑ፡እዴሁ፡በመላጺ፡** M. F.

በጣሒ፡ n. ag. *secans, incisuras faciens* in corpus, *scarificans, chirurgus:* **በጣሕያን፡** οἱ τέμνοντες Chr. Ta. 30.

ብጥሐት፡ n. act. *sectio, incisio* corporis, *scarificatio,* M. F.; **ብጥሐተ፡ገጽ፡** Lud. comm. hist. p. 240 n. 10.

ቡጥም፡ vel **ብጥም፡** subst. i. q. بُطْمٌ, בְּטְמָא, *terebinthus* arbor: **ይዘብሑ፡ታሕተ፡ባሉጥ፡ወቡጥም፡ወገውዝ፡ወለውዝ፡** Hos. 4, 13; **ብጥም፡** (e Jud. 6, 19) Abush. 47 (in vita Gideonis).

በጥሪቃ፡ n. prgr. *patricia* (بَطْرِيقَة) **ዛቲ፡ይእቲ፡ቀዳሚት፡በጥሪቃ፡ዘሀገረ፡ቍስጥንጥንያ፡** Lud. e Vit. Dan.

ባጦስ፡ n. prgr. (aliâs **ጳጦስ፡**) i. e. βάτος (باطس) *rubus, sentis,* in quo Deus Mosi apparuit: **ዕፀ፡ባጦስ፡** Deut. 33, 16 (v. **ጳጦስ፡**); Luc. 20, 37.

በጸለ፡ I, 2 [فَصَلَ *dissecuit, disjunxit, separavit;* בָּצַל *decorticavit;* بَصَّلَ *nudavit detrahendo* corticem, *rasit*] *lacerare, dilacerare, discerpere:* **ከለባት፡ይቤጽልዎሙ፡** εἰς διασπασμόν Jer. 15, 3.

ተበጽለ፡ III, 1 et **ተበጸለ፡** III, 2 1) *lacerari, dilacerari, dilaniari:* **እመ፡ተቀሥፈ፡እስከ፡ሥጋሁ፡ተበጽለ፡** Sx. Mag. 17 Enc.; Haml. 25 Enc.; **ሰሐብዎ፡ውስተ፡አእባን፡በላኅት፡እስከ፡ይትቤጸል፡ሥጋሁ፡** M. M. f. 43. 2) *decorticari, dissolvi:* (**ተቀሥፈ፡**) **እስከ፡ተበጽለ፡አንዳ፡ማእዱ፡** Enc. Sen. 1; **ይትቤጸል፡ማእስየ፡ምስለ፡ሥጋየ፡** ἐν δέρματί μου ἐσάπησαν αἱ σάρκες μου Job 19, 20. — *Voc. Ae.:* **ተበጽለ፡ብ፡ተላጸ።**

በጸል፡ subst., coll. et sing., [i. q. בָּצָל ﺑﺼﻞ بَصَلٌ] *cepa, bulbus,* τὰ κρόμμυα Num. 11, 5; **ኢይበርከ፡ላዕለ፡በጸል፡** F. N. 17. — *Voc. Ae.:* **በጸል፡ዘ፡ቱማ።**

ብጻል፡ subst., pl. **ብጻላት፡** *pars (lacera) rei laceratae* (Fetzen): **ረከብኩ፡ብጻላቲሃ፡** (v. **ብጽላቲሃ፡** v. **በጽላቲሃ፡**) **ወአጽርቅቲሃ፡ዘለምንትኒ፡ኢይበቍዕ፡** Jer. 13, 7.

ብጽላት፡ v. **በጽላት፡** vid. sub **ብጻል፡**

በጽሐ፡ I, 1 [Aethiopibus tritissimum, caeteris inusitatum; non variatione radicis **መጽአ፡**, אָצָה ortum videtur; an ad פָּצָה פָּצַח (פָּשַׁח?) referendum?] Subj. **ይብጻሕ፡** 1) *pervenire, advenire, pervenisse,* abs.: **ዘበጽሐ፡እምኤዶም፡** Jes. 63, 1; **በጽሐ፡ብርሃንኪ፡** ἥκει Jes. 60, 1; **በጽሐ፡መልእክትከ፡** *epistola tua pervenit* i. e. *allata est* Jsp. p. 316. 322; **በጽሐ፡ማኅፈርን፡** Sir. 29, 27; c. **ውስተ፡** loci Matth. 2, 1; Job 38, 16; Num. 13, 27. 20, 1; Deut. 9, 7; c. **እስከ፡** loci Deut. 1, 19. 20; c. Acc. loci: **በጺሖ፡ሐጌ፡** Jes. 10, 28; Hen. 8, 4. 45, 2; c. **ኀበ፡** prs. vel loci Kuf. 13; Job 38, 22; Jes. 37, 5; Dan. 6, 20 (ἐγγίζειν); 4 Reg. 9, 18 seq.; Ex. 3, 9. 2) a) de tempore: *venisse, venire, appetere, adesse:* **በጽሐት፡ዕለተ፡እግዚ"፡** πάρεστι Joel 2, 1, **ወበጽሐ፡ሳብዕ፡ወርኅ፡** 2 Esr. 18, 1; **ናሁ፡ይበጽሕ፡መዋዕል፡** Jer. [illegible], 14 vrs. nov., **እመ፡ትበጽሕ፡ደኃሪትከ፡** [illegible] 30, 32, **ዘእንበለ፡ይብጽሖሙ፡ጊዜ፡ሞቶሙ፡** 27, 29; **በጽሐ፡ጊዜ፡ዘርእ፡ለዘሪእ፡** Kuf. 11; **በጽሐ፡ዕድሜ፡** Hez. 7, 2. 6; Gen. 6, 13. b) de eventis, vaticiniis, desideriis, al.: *evenire, evadere, ad finem* vel *exitum pervenire, impleri, consummari,* Deut. 18, 22; 3 Reg. 2, 27; **በጽሐ፡** (v. **በጽሐ፡**) **ዝነገር፡ሎቱ፡** Dan. 4, 30; Kuf. p. 28; **በጽሐ፡በከመ፡ነገረ፡** Kuf. 40; Jes. 48, 3. 7; 4 Esr. 9, 1; Matth. 26, 56. 27, 9. c) nonnumquam: *pro-[illegible]* **ዳዊት፡ልህቀ፡ወበጽሐ፡መዋዕሊሁ፡** 1 Par. 23, 1; **በጽሐ፡**(**ዓለም፡**)**ውስተ፡ዓሥር፡**(**ክፍል፡**) 4 Esr. 14, 9. 3) *pervadere:* **በጽሐ፡ስሙ፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡** Jos. 6, 27; **ጼናሁ፡የሐውር፡ወይበጽሕ፡ነዊኀ፡** Hen. 32, 4. 4) *attingere, pertingere, pertinere,* c. **እስከ፡** Deut. 1, 28; Ps. 18, 4; **ይበጽሕ፡**(**ማይ፡**)**እስከ፡ክሣድ፡** Jes. 8, 7 vrs. alt.; **ትበጽሕ፡**(**መንግሥትየ፡**)**እስከ፡አጽናፈ፡በሐውርት፡** Esth. 3, 13 apocr.; Judith 7, 3; c. **ውስተ፡** Hen. 17, 2; c. Acc.: **ይበጽሕ፡ደመናተ፡ርእሱ፡** Hez. 31, 3; **ኑኁ፡በጽሐ፡ሰማየ፡** (v. **እስከ፡ሰማይ፡**) Dan. 4, 17; **በጽሐኒ፡ማይ፡እስከ፡ነፍስየ፡** Ps. 68, 1. a) *prope accedere, prope abesse:* **በጽሐ፡እስከ፡ለሞት፡** Jes. 38, 1; **በጽሐ፡ለሞት፡**(**እስከ፡ለሞት፡** Platt) Phil. 2, 27. 30; Jes. 53, 8. b) *attingere* i. e. *assequi,* c. Acc., **ዘእንበለ፡ይብጽሑ፡ምድረ፡ግብ፡** Dan. 6, 24; **ለጻድቃን፡ኢትበጽሖሙ፡** Sir. 28, 22; **ኢትበጽሕዎ፡** οὐ μὴ γὰρ ἐφίκησθε Sir. 43, 30; **እመ፡በጽሐ፡ፃዓመተ፡** 2 Reg. 15, 7; mente: **እፎ፡እበጽሕ፡ፍናዊከ፡** Lud. e V. S.; Org. 3. 5) *supervenire* alicui, *invadere, attingere* alqm, *obvenire, evenire, accidere* alicui, c. Acc. prs.: **መዋዕለ፡ተጽናስ፡በጽሐኒ፡** προέφθασέ με Job 30, 27; Ps. 16, 13; ἐπέπεσεν αὐτούς Gen. 14, 15; **እስከ፡በጽሖሙ፡ፍዳሆሙ፡** ἔλθῃ ἐπ᾽ αὐτοὺς Sir. 47, 25; Jes. 63, 4; **ከመ፡ትብጻሕከ፡በረከቱ፡** Sir. 3, 8; Jes. 28, 15; 4 Esr. 8, 70; **በጽሖሙ፡አምሳል፡ዘመሰሉ፡** 2 Petr. 2, 22; Hen. 108, 7; **ምንዳቤ፡በጽሐኪ፡** Lit. Cyr.; **ኀበ፡ሞት፡ኢይበጽሖ፡** Enc. Ter 27; c. **ላዕለ፡** prs. Koh. 8, 14. 6) *obtingere, contingere,* de sorte et de rebus sorte divisis, c. **ላዕለ፡** prs. 1 Reg. 10, 21. 14, 41; c. Acc. Jos. 18, 11. 19, 1; **ለከ፡ይበጽሐከ፡ርስታ፡** Tob. 6, 12; c. **ለ፡**, ut: **መክፈልት፡ቡርክት፡በጽሐት፡ለሲም፡** Kuf. 8; venditione Lev. 25, 27. 7) in arithmetica: *evenire,* i. e. *effici, colligi* (cfr. بَلَغَ, مَبْلَغٌ), Hen. 74, 10 seq.; **ዘበጽሐ፡እምትድምርት፡** Abush. 30. — *Voc. Ae.:* **በጽሐ፡ዘ፡ደረሰ፡**

በጽሐ፡ I, 2 *transferre* vel *conferre* culpam in alqm, *convincere* alqm criminis (vid. II, 1): **አልቦ፡አኩየ፡ዘበጽሑ፡ሎቱ፡** (ἐπιφέρειν) Act. 25, 18 rom.; **ጌጋይ፡በዘ፡ኢይክሉ፡በጺሖቶ፡** ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι (quocum attingere facere non poterant; nisi malueris I, 1: quocum ad eum pervenire non poterant) Act. 25, 7 Platt.

አብጽሐ፡ II, 1 1) pervenire facere a) *adducere, ducere, deducere,* c. Acc. prs. Marc. 13, 11; c. Acc. loci: Gen. 12, 15; **ፈነወ፡ሰብአ፡ፈረስ፡ያብጽሕዎሙ፡ኢየሩሳሌም፡** 1 Esr. 5, 2; c. praep. **ውስተ፡**, ut: **ብእሲት፡ኄርት፡ሠናይ፡መክፈልታ፡ወታበጽሖ፡ለፈራሄ፡እግዚ"፡ውስተ፡መክፈልቱ፡** Sir. 26, 3; c. **ኀበ፡** Gen. 47, 2; 1 Reg. 30, 15; Judith 10, 15; **ወሰደኒ፡ኢየሩሳሌም፡ወአብጽሐኒ፡ኀበ፡አንቀጽ፡** Hez. 8, 3. α) [illegible]*nire jubere:* **ፈነወ፡ወአብጽሖ፡ኀቤሁ፡** Sx. Masc. 13. β) mira [illegible] **አብጽሖ፡ለወለትከ፡በዐቅማ፡ወዕቀባ፡** Sir. 7, 25. b) *afferre, perferre,* epistolam 4 Reg. 5, 6; **አብጽሐ፡መጽሐፈ፡ኀበ፡ባርክ፡** Rel. Bar.; Jsp. p. 321; nuntium: **ትክልኑ፡አላንተ፡ነገረ፡አብጽሖ፡ኀበ፡ኢየሩሳሌም፡ውስተ፡ባቢ**

ሎን፡ Rel. Bar.; alias res, ut: አዘዘ፡ በአብጽሖት፡ ቃሬሩ፡ Jsp. p. 339. c) de viis, causis: *ducere, ferre, inducere, adducere* ad alqd: ስምዐ፡ ሐሰት፡ ላዕለ፡ ነፍስ፡ ዘያበጽሕ፡ ለሞት፡ Sir. 26, 5; ያበጽሕ፡ ለሞት፡ ሐዘን፡ ወትካዝ፡ 38, 19; ደኃሪታ፡ (ለፍኖት፡) ታበጽሕ፡ ውስተ፡ ሲኦል፡ Prov. 14, 12; መዐት፡ ያበጽሕ፡ ኀበ፡ ቀቲል፡ F. M. 4, 1. d) *adducere* ad finem: ከመ፡ ለፍጻሜ፡ ያብጽሕ፡ ወይግበር፡ ኵሎ፡ 1 Par. 29, 19. 2) *appetere* vel *appropinquare facere*: አቅረብኪ፡ መዋዕለኪ፡ ወአብጻሕኪ፡ ዕድሜ፡ ዓመትኪ፡ Hez. 22, 4. 3) a) *attingere facere* (vel *evehere* alqm *ad*): ያበጽሕዎ፡ እስከ፡ ደመና፡ Sir. 13, 23. b) *assequi facere*, c. Acc. et ኀበ፡ rei, ut: አብጻሕክዎ፡ ኀበ፡ ዘተመነየ፡ Jsp. p. 338. c) omisso objecto (sicut in Latino *ad annum C perduxit* et in Germano es auf 100 Jahre bringen): *perducere* i. e. *pervenire ad, assequi*, c. ኀበ፡, ut: ኢያብጻሕኩ፡ ኀበ፡ ሥርዐቱ፡ *ad gradum ejus nondum perveni* Sx. Teq. 13; c. Acc., ut: እንተ፡ ኢያብጽሐት፡ መጠነ፡ አክል፡ (aliis in locis በጽሐት፡) *maturam aetatem non assecuta* F. N. 24, 3; ሶበ፡ አብጽሐ፡ ዝኩ፡ ሕፃን፡ ዐቅመ፡ ውርዛዌ፡ Sx. Haml. 26. 4) a) *referre* vel *deferre* alqd ad alqm i. e. *indicare, nuntiare*: ናብጽሕ፡ ለከ፡ ὑποδεικνύομέν σοι 1 Esr. 2, 20. b) facere ut alqd redundet ex aliqua re i. e. *argumentis efficere, demonstrare, probare, convincere*: ለእመ፡ አብጻሕክሙ፡ ሊተ፡ ከመ፡ ቤል፡ ይበልዕ፡ ἐὰν δείξητε ὅτι Dan. ap. 13, 9; ἐπιδεικνύναι Act. 18, 28; παρατίθεσθαι Act. 17, 3; συμβιβάζειν Act. 9, 22 Platt; ኢይክሉ፡ አብጽሖ፡ ሊተ፡ በዘ፡ ኵሉ፡ ዘያስተዋድዩኒ፡ Act. 24, 13 rom.; Act. 25, 18 Platt.

ተበጽሐ፡ III, 3 1) *supervenire* alicui: እስከ፡ ይትበጽሖሙ፡ ወይዳደቆሙ፡ መዐተ፡ እግዚ"፡ F. M. 17, 2. 2) *convenire* i. e. *consociari* cum aliquo: (vita spiritualis est) ተበጽሖታ፡ ለልብ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡ Phlx. 110. 3) *secum ducere* vel *deducere* vel *trahere* (cfr. ተማልዐ፡) spec. in jus: c. Acc. prs. Act. 19, 37 etc. ኀበ፡ judicis Marc. 13, 9; Luc. 12, 58; Act. 18, 12.

አስተበጽሐ፡ (አስተብጽሐ፡?) IV, 1 proprie: *sibi afferendum curare, ad se pervenire facere*: የኀሥሥኒ፡ ወያስተበጽሕ፡ ተስእሎተ፡ በእንቲአየ፡ ζητεῖ με καὶ περιεργάζεται *requirit percontationem de me* (zieht Erkundigung ein) Chr. ho. 26.

አስተበጽሐ፡ IV, 1 1) *facere, ut conveniat, consocietur*: ይከልእ፡ አስተባጽሖ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ *impedit consociationem* (mentis) *cum Deo* Phlx. 1. 2) *ad se vocare, citare* alqm: judex አስተበጽሖሙ፡ (reos) ኀቤሁ፡ Sx. Mij. 18.

ብጹሕ፡ part. *qui pervênit*: ብጹሓነ፡ ፴ ዓመት፡ ወከሐከ፡ 1 Par. 23, 3; ብጹሐ፡ አምጣን፡ *qui ad justam aetatem pervenit* Eph. 4, 13; Enc. Mij. 6; ብጹሓነ፡ አምጣን፡ እም፳ዓመት፡ ወከሐከ፡ 1 Par. 23, 24; ብጽሕት፡ አምጣን፡ *nubilis*, Syn.; ኢብጹሓነ፡ አምጣን፡ *nondum justae aetatis* i. e. *minorennes* F. N. 24, 3. a) *provectus*: ብጹሐ፡ መዋዕል፡ πλήρης ἡμερῶν 1 Par. 29, 28. b) *assecutus*: ብጹሕ፡ ውስተ፡ ትሩፍ፡ (perfectionem) Phlx. 3. c) *attingens* i. e. *congruus, conveniens*: በሥነ፡ ምግባርክን፡ ሞእክን፡ ኵሎ፡ ውዳሴ፡ ወረሰይክሁ፡ ቅድሜክን፡ ኢብጹሐ፡ Cyr. ad Reg. f. 25.

ብጽሐት፡ n. act. 1) *perventio, adventus* Sx. Haml. 19; Phlx. 194; Enc. Tachs. 10; ብጽሐትከ፡ ኀቤየ፡ Gad. T. H.; ሶበ፡ አእመረ፡ ብጽሐቶሙ፡ እምቤተ፡ መቅደስ፡ Jsp. p. 286; ጊዜ፡ ብጽሐት፡ ሐጋይ፡ F. N. 10, 6; መጽሐፍ፡ (epistola) በጽሐት፡ ወአስተፍሥሐትኒ፡ በብጽሐታ፡ Jsp. p. 315. 2) prolatio rei testimonii causa i. e. *probatio*, c. በ፡ rei probandae Act. 24, 13 Platt. 3) *id quod efficitur*, in arithmetica, Abush. 9.

በጻሒ፡ n. ag. *perveniens*: እምድኅረ፡ ንስቲት፡ ነሐውር፡ ከመ፡ ሑረቶሙ፡ (ለምውታን፡) ወበጻሕያን፡ ኀበ፡ ብጽሐቶሙ፡ Genz. f. 84.

ምብጻሕ፡ subst. 1) *locus quo quis pervenit, perducitur, defertur*, Gad. Kar. 2) in arithmetica: *id quod efficitur*, etiam *residuum* vel *reliquum* (detracto numero minore a majore) Hen. 74, 11.

መብጽሒ፡ part. c. term. adj. (II, 1) *adducens* vel *perducens ad* alqm vel alqd: ምግባር፡ ዘመብጽሒት፡ ኀቤሃ፡ (sc. ad amorem Dei) Phlx. 29.

በጼቃ፡ subst., i. q. بُصَاق القَمَر *selenites*, („lapis quidam albus et splendens in Arabia nascens") ut: adspectus throni tui ከመ፡ ርእየተ፡ በጼቃ፡ Lud. e Ssal. Req.

በጽዐ፡ vel **በፅዐ፡** I, 1 [vis radicis prima est in *secando, abscidendo* (בָּצַע, بَضَعَ al., vid. sub ቤጸ፡); hinc derivatur significatus *secernendi, decernendi, definiendi* (cfr. significationes radicum גָּזַר גְּזַר גָּדַד); amharice occurrunt quaedam derivata] Subj. ይብጻዕ፡ 1) *definire, aestimare* pretium rei (τιμήσεται) Lev. 27, 12. 14; nescio an eodem modo exponendus sit locus: ለእመ፡ ኢበጻዕኩ፡ ለኢየሩሳሌም፡ በቀዳሜ፡ ትፍሥሕትየ፡ ἐὰν μὴ προανατάξωμαι τὴν I., *si non* locum *constituero Hierosolymis in* vel *ab initio gaudii mei* Ps. 136, 8. 2) in specie: separare alqd in Dei usum (cfr. ዘበፅዐ፡ ብፅዐት፡ ἀφαιρῶν ἀφαίρεμα Ex. 35, 24) vel praefinire alqd Deo sacrum i. e. *vovere* Gen. 28, 20; እንበለ፡ ትብጻዕ፡ አስተዳሉ፡ ብጽዓቲከ፡ Sir. 18, 23; c. ለ፡ Dei: Ps. 75, 11. 131, 2; 2 Esr. 3, 5; በጻዕከ፡ ሊተ፡ ብጽዓተ፡ Gen. 31, 13; Lev. 27, 2; ዘአዕበየ፡ በጺዐ፡ ብጽዓተ፡ Num. 6, 2. 30, 3 seq.; Deut. 23, 22; Jud. 11, 30; 2 Reg. 15, 7. 8; Jes. 19, 21; Jer. 51, 25; Jon. 1, 16; c. Acc. rei: Lev. 22, 18. 21. 27, 14 seq.; ዘበጽዐት፡ ርእሳ፡ ለእግዚ"፡ F. M. 6, 12; seq. Subj. verbi: በጻዕነ፡ ንጹም፡ 1 Esr. 8, 49; በጻዕከ፡ ትሕንጽ፡ 4, 45; vel seq. ከመ፡ c. Subj.: ብእሲት፡ ዘበጽዐት፡ ከመ፡ ኢትትወሰብ፡ F. M. 5, 16.

አብጽዐ፡ II, 1 1) voti compotem facere alqm i. e. *beatum facere, felicem reddere*, Ps. 40, 2; አብጽዖ፡ በሠናይ፡ ሰርጉ፡ Sir. 45, 7. 2) *beatum praedicare*: አብጽዖትክሙ፡ μακαρισμὸς ὑμῶν Gal. 4, 15. 3) voto potiri i. e. *beatum* vel *felicem fieri* vel *esse*: ለብእሲት፡ ኄርት፡ ያበጽዕ፡ ምታ፡ Sir. 26, 1; አብጻዕኩ፡ አነኒ፡ Gen. 30, 11; Herm. p. 1; 4 Esr. 10, 71; እመ፡ ብዙኀ፡ አብጻዕኩ፡ በኀቤከ፡ 4 Esr. 12, 12; አብጽዖ፡ Tit. 2, 3; Rom. 4, 6—9.

ተበጽዐ፡ III, 1 *beatum praedicari*: ተበጽዐ፡ ኢዮብ፡ Chr. Ta. 20; ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ዘይትቄደስ፡ ወይትበጻዕ፡ Fal. f. 14; በኀበ፡ ኵሉ፡ ይትቄደስ፡ ወይትበፃዕ፡ Enc. Haml. 25; እምክልአኒሁ፡ ዘተበጽዐ፡ Enc. Ter 5.

አስተብጽዐ፡ IV, 1 *beatum praedicare*, c. Acc. Gen. 30, 13; Num. 24, 17; Cant. 6, 9; Ps. 71, 18. 143, 18; ያስተበጽዑኒ፡ Job 29, 10. 11; ተስዐቱ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ አስተብጻዕክዎሙ፡ Sir. 25, 7. 34, 9. 37, 24; Jes. 3, 12. 9, 16; ያስተበጽዕ፡ ደኃሪቶሙ፡ ለጻድቃን፡ Sap. 2, 16; Mal. 3, 12; Luc. 1, 48; Jac. 5, 11; አስተብጽዖ፡ (Inf.) Org.

ብጹዕ፡ part. 1) *votus:* ኵሉ፡ ዘብጹዕ፡ ዘበጽዑ፡ መሃይምናን፡ II Abt. 3. 2) voti compos (ἐπιτυγχάνων Gen. 39, 2) i. e. *felix, fortunatus, beatus,* ብጹዕ፡ ወበዓል፡ Gen. 13, 2. 39, 2; ብጹዐ፡ ረሰይከኒ፡ 4 Esr. 12, 14; saepe interjectionis vel exclamationis instar: ብፁዕ፡ ብእሲ፡ Ps. 1, 1. 2, 13. 136, 11. 12; Jes. 30, 18. 56, 2; Job 5, 17; Sir. 14, 1. 20. 25, 8. 9. 28, 19. 48, 11; ብፅዕት፡ ነፍስ፡ እንተ፡ ትፈርሆ፡ ለእግዚ"፡ 31, 17; Koh. 10, 17; ብፁዓን፡ ንሕነ፡ እስራኤል፡ Bar. 4, 4; Act. 26, 2; Matth. 5, 3—11. 11, 6; ኢትበሎ፡ ብፁዕ፡ Sir. 11, 28; 4 Esr. 6, 18; de Deo 1 Tim. 1, 11. 6, 15; de mortuis ad coelicolarum beatitudinem evectis Apoc. 14, 13; ብፁዕ፡ ጳውሎስ፡ Cyr. de r. fid. f. 33; ቅዱስ፡ ወብፁዕ፡ ሐኖልዮስ፡ Sx. Mag. 4; al.

ብጽዕ፡ subst. *beatitudo, beati praedicatio:* ጴጥሮስ፡ ረከበ፡ ብፅዐ፡ እምኀበ፡ መድኅኔ፡ ዓለም፡ ወይቤሎ፡ ብፁዕ፡ አንተ፡ ስምዖን፡ ወልደ፡ ዮና፡ Clem. f. 241; ወሀበ፡ እግዚእ፡ ለእሉ፡ ክዕበ፡ ብጽዐ፡ በብሂሎቱ፡ ብጹዓን፡ መሓርያን፡ Phlx. 51; Enc. Mij. 21.

ብጽዐት፡ vel **ብጽዓት፡** n. act. et subst., m. et fem., Pl. ብጽዐታት፡ 1) *votum:* Lev. 22, 23; Num. 5, 9. 10. 6, 3. 5. 15, 3. 8. 30, 3 seq.; 2 Reg. 15, 7. 8; Jes. 19, 21; Jer. 51, 25; Mal. 1, 14; Prov. 7, 14; ኢትሚጥ፡ ብጽዓቲከ፡ ዘነበብከ፡ Sir. 7, 14; ኢታገሙንዲ፡ ወሂበ፡ ብፅዓቲከ፡ 18, 22; Ps. 65, 12; ፍዲ፡ ብጽዐቲከ፡ Nah. 2, 1; ብጽዐት፡ ዘበጻዕከ፡ 1 Esr. 4, 43; ብፅዐተ፡ ሕይወትየ፡ Ps. 41, 12; ብፅዐተ፡ ቦሙ፡ Act. 18, 18; ፈጻሚ፡ ብፅዓት፡ Enc. Tachs. 25; በእንተ፡ ብፅዐታት፡ F. N. 18; sacrificium ex voto oblatum: ዘብፅዐት፡ Lev. 7, 16; Deut. 12, 6; መሥዋዕት፡ ዘዘልፍ፡ ወዘብፅዐት፡ Judith 4, 14. 2) *beatitudo, beatificatio* Lud. e V. S. — *Voc. Ae.:* ብፅዓት፡ ዘ፡ ማኅታ ።

ብጹዓዊ፡ adj. rel. *ad beatos pertinens, beatus,* de hominibus sanctis, sive vivis sive mortuis: Phlx. 3 seq.; ፩እምብጹዓውያን፡ (sc. monachis) Phlx. 60; ብጹዓዊ፡ ተክለ፡ ሃይማኖት፡ Gad. T. H.; Enc. Teq. 16 al.

ብጽዓን፡ subst., m. et fem., *beatitudo, beatificatio* vel *beati praedicatio:* ብፅዓን፡ ወፍሥሓ፡ ለክሙ፡ Jsp. p. 290; ቃላተ፡ ብፅዓን፡ (Matth. 5) Chr. Ta. 7; Lit. Jac.; ብጽዓን፡ ይደልዎ፡ ለገብር፡ ምእመን፡ F. M. 2, 11; የኀጥእ፡ ብጽዓን፡ እንተ፡ ተብህለት፡ ለሕዙናን፡ Phlx. 79.

ብጽዕና፡ subst. 1) i. q. ብጽዓን፡, ut: ብጹዓን፡ እሙንቱ፡ እለ፡ - - - ወዓዲ፡ ለንሂ፡ ብጽዕና፡ Gad. Kar. 2) *res votiva, votum,* Pl. ብፅዕናት፡, ut: ብፅዕናት፡ ወብኵርናት፡ Clem. f. 122.

በዐወ፡ I, 1 [בָּדָא *effutivit* (בַּדִּים *commenta*); ܒܕܐ *effutivit, deliravit,* at arab. بَطُؤَ *tardus fuit;* بَلَّ II *lassus fuit* vel *dormitavit sedens sed non dormivit*] *obdormire, dormitare:* ብላዕ፡ ሣዕረ፡ ወልበስ፡ ሣዕረ፡ ወብዐው፡ ዲበ፡ ሣዕር፡ Phlx. 76. — *Voc. Ae.:* በዐወ፡ ነጸፈ፡ ብ፡ አንጸፈ፡ በዐወሰ፡ አንቀላፋኒ፡ ይ፡ (vid. Isenb. p. 125).

ብዓው፡ subst. 1) *somnus* vel *sopor levis, dormitio* ([illegible]) ከዶና፡ ለቀራንብቲከ፡ በብዓው፡ ኀጣውእ፡ M. M. f. 41; ወእመኒ፡ መጽአኒ፡ ብዓው፡ ለአዕርፎ፡ ጸሎት፡ Org. 2) *deliramentum, nugae* (sicut somnia Latinorum): ይብሉ፡ በብዓው፡ ገበርነ፡ παίζων ἔπραξα Prov. 26, 19.

ምብዓው፡ subst. *dormitorium:* ለእመ፡ ረከብከ፡ ብእሲተ፡ በውስተ፡ ምብዓውከ፡ Phlx. 203.

በዕዐ፡ inus., sine dubio a በዐወ፡ et radicibus sub በዐወ፡ laudatis haud multum differens.

በዓውዕ፡ subst. Pl. (a Sing. በዓዒ፡ vel በዓዒት፡; gramm. § 140, 3, a), rarius በዕውዕ፡ vel በዕዋዕ፡, Pl. በዓውዓት፡, *somnia* vel *commenta hariolorum,* in specie *ventriloquorum* vel *pythonicorum:* ዘይገብር፡ ስብዐ፡ ወመቅሰመ፡ ሐራሰ፡ ወበዕዋዕ፡ (sic) Clem. f. 144; እለ፡ ያነቅሃ፡ በዕውዐ፡ (v. ያነቅሁ፡ በዓውዕ፡) ἐγγαστριμύθων Jes. 44, 25; ዘበዓውዕ፡ ἐγγαστρίμυθος Deut. 18, 11; Pl. እለ፡ በዓውዕ፡ Jes. 8, 19; በዓውዓት፡ v. እለ፡ በዓውዕ፡ 19, 3; ትቀድኑ፡ ለበዓውዕ፡ (v. ለእለ፡ በዓውዕ፡) *libatis pythonibus* (v. *pythonicis*) לַגַּד [illegible] Jes. 65, 11.

ተ፡ litera alphabeti Aethiopici decima, quae ታው፡ (ታዊ፡ secundum Isenberg) vocatur.

ትልም፡ subst., Pl. ትለም፡ et አትላም፡ (Sx. Hed. 21) et አትልምት፡ [תֶּלֶם, תְּלָם, تَلَم] *sulcus:* ትልመ፡ ገራውሂከ፡ Job 39, 10; በከየ፡ ትለሚሃ፡ (ለምድር፡) እምኔየ፡ Job 31, 38; ዘከመ፡ የሐርስ፡ ትለሚሁ፡ Sir. 38, 26; Ps. 64, 11; ሐረሰ፡ ፴ አትልምተ፡ Sx. Haml. 2; trsl.: ኢትዝራእ፡ ውስተ፡ ትልመ፡ ኀጢአት፡ Sir. 7, 3; proelio ne excedamus ወኢንደንግዕ፡ ወኢናጽንን፡ ትልመነ፡ Chr. Ta. 5.

ተልሚድ፡ n. prgr. sc. תַּלְמִיד (ܬܠܡܝܕܐ, تِلْمِيذٌ) *discipulus,* Enc. Haml. 5; ዘነገሮ፡ ጴጥሮስ፡ ለቀሌምንጦስ፡ ተልሚዱ፡ ዘውእቱ፡ ረድእ፡ ብሂል፡ ዘበትርጓሜሁ፡ Clem. f. 152.

ትለቤ፡, **ተለቤ፡**, **ትላቤ፡**, **ተላቤ፡**, **ተልቤ፡** (ተልባ፡), subst., m., *linum* herba, Ex. 9, 31 c. varr.; እመ፡ ዘራእከ፡ ከሚረ፡ ተአርርኑ፡ ተልቤ፡ Macc. f. 5; ተለቤ፡ ዘኢነሥኦ፡ ፍሬሁ፡ (materia ignis) Sx. Haml. 5; forma ተልባ፡ *lini semen* (vid. Isenberg p. 95) legitur in M. F. [An ad لُوَى referendum?].

ተለወ፡ I, 1 [תָּלָה ܬܠܐ *suspendit;* intr. *adhaesit, affixus est;* تَلَا *secutus est:* proprie: hängen an] Subj. ይትሉ፡ (at ይትለው፡ Luc. 21, 8 rom.; Rom. 12, 9 Plgl.) 1) *adhaerere, adhaerescere* (*deditum esse,* studio *propensum* vel *defixum esse*) κολλᾶσθαι, προσκολλᾶσθαι, c. c. ኀበ፡ pers.: ተለወ፡ ነፍሱ፡ ኀቤሃ፡ ጥቀ፡ Tob. 6, 18; ትተሉ፡ ነፍሶሙ፡ ኀቤየ፡ Kuf. 1; ተለወት፡ ነፍሶሙ፡ ኀበ፡ ጣዖት፡ Kuf. 12; c. ምስለ፡ Ruth 2, 21. 22; Sir. 13, 16; c. Acc. Gen. 2, 24; Matth. 19, 5; ዘይተልዋ፡ ለዘማ፡ Sir. 19, 2; Ps. 100, 5: c. መንገለ፡ 1 Reg. 25, 25. 2) *sequi, sectari, subsequi, obsequi,* abs.: Matth. 21, 9; c. Acc. prs. Ruth 1, 14. 2, 3. 8. 9. 3, 10; Num. 22, 20; 1 Reg. 13, 7. 25, 42; Hen. 89, 22. 23; እመ፡ ተለወ፡ ልብየ፡ ብእሲተ፡ ብእሲ፡ Job 31, 9; Matth. 4, 20. 8, 10. 9, 19; Marc. 3, 7; Joh. 21, 20; Apoc. 14, 13; ሠናይ፡ ተሊዎቱ፡ ለእግዚ"፡ Sir. 46, 10. 2, 3; ኀደግነ፡ ተሊዎቶ፡ ለአምላክነ፡ Jes. 59, 13; ተሊወ፡ እግዚ"፡ Ps. 72, 27, vel c. Acc. rei: 4 Esr. 7, 23; ትልዉ፡ ፍኖትየ፡ ወስምዑኒ፡ Jes. 55, 3; ተለዉ፡ ኀጢአቶሙ፡ [illegible] ትሉ፡ እሠራ፡ [illegible] ኢትትሉ፡ ፈቃደ፡ ለኀጢአት፡ 18, [illegible]; እለ፡ ይተልዉ፡ ሕጎ፡ 18, 14; እመ፡ ተለውከ፡ ቃለ፡

(v. **በቃለ፡**) **አመትከ፡** Judith 11, 6; 1 Petr. 2, 21; 1 Tim. 5, 10; Rom. 12, 9; c. **ድኅረ፡** prs.: Matth. 10, 38; **ትሉ፡ድኅሬየ፡** Prov. 24, 42; Ps. 62, 8; Jer. 2, 2; vel rei: Koh. 2, 11; **ተለወ፡ልብየ፡ድኅረ፡ዐይንየ፡** Job 31, 7; vel c. Acc. et **ድኅረ፡** prs. vel rei: **ትተልዎ፡ድኅረ፡እገሪሁ፡** Jes. 41, 2; **ይተልዉከ፡ድኅሬከ፡** 45, 14; **ትልዋ፡ድኅሬሃ፡** Sir. 14, 22; Matth. 4, 19; 2 Petr. 2, 10; c. **ውስተ፡** rei 1 Cor. 12, 11. Nonnumquam: *venire post* alium, *succedere,* 2 Reg. 21, 1 var.; c. Acc. Apoc. 14, 8. 9; **ይሚጦ፡ህየንቴሁ፡ካልእ፡ዘይተልዎ፡** F. N. 4. 3) *persequi, insequi* hostili modo: **ዴገኖሙ፡ወተለዎሙ፡** Gen. 14, 14; **ኢተለውዎሙ፡ድኅሬሆሙ፡** 35, 5. 44, 4; Jos. 2, 5; Jud. 4, 16. 8, 5; 1 Reg. 23, 25. 24, 15; 2 Reg. 17, 1. 20, 10. 4) *urgere, instare,* Luc. 12, 48. — *Voc. Ae.:* **ዴገነ፡ወተለወ፡ዘ፡ተከተለ ።**

አትለወ፡ II, 1 adhaerere vel sequi facere a) *inducere* vel *sinere, ut sectetur* alqm vel alqd: **ከመ፡ኢያትልዉክሙ፡ኀበ፡አማልክቲሆሙ፡** 3 Reg. 11, 2. 4; **ብጹዕ፡ዘኢያትለወ፡ልበ፡ድኅረ፡ንዋይ፡** Sir. 34, 8; Hen. 99, 14. b) *facere ut persequatur* vel *instet:* **አትሉ፡መጥባሕትየ፡ድኅሬሆሙ፡** Hez. 5, 2. 12; **ያትሉ፡እግዚ"፡ሞተ፡ላዕሌከ፡** προςκολλῆσαι εἰς σὲ τὸν θάνατον Deut. 28, 21. c) *facere ut sequatur* (vel *comitetur*): **ድኅረ፡ኀሊና፡አበዊሆሙ፡አትለዉ፡ዐይኖሙ፡** Hez. 20, 24; **አትለወ፡ምስሌሆሙ፡ኀይሎ፡** Sir. 46, 6; ἐπιχορηγεῖν 2 Petr. 1, 5. d) *pergere, continuare,* ut: **ወእመሰ፡አትለወ፡አብሶ፡** Herm. p. 29; Rom. 12, 13. e) in oratione nectenda: *subjungere,* **ወእምዝ፡አትለወ፡ወይቤ፡** (ἐπάγει) Chr. ho. 2; **ወእምዝ፡ያትሉ፡** Cyr. f. 2; **ወእምዝ፡ታትሉ፡እስመ፡ለዓለም፡ምሕረቱ፡** (verba: „quoniam in saeculum misericordia ejus") Genz. f. 73; **ዳንኤል፡ዘፈከረ፡በቃሉ፤ ሕልመ፡ንጉሥ፡ስዉረ፡ወተርጕሞቶ፡ያትሉ፤** Enc. Mag. 23; Hed. 18.

ተታለወ፡ III, 3 a) *alterum alterum* vel *sese invicem sequi* vel *excipere* 2 Reg. 21, 1; Num. 2, 17; **እንዘ፡ይታለዉ፡፩ድኅረ፡፩** Sx. Tachs. 23. b) *alium post alium* (*ex ordine*) *sequi* alqm: **ይታለዎ፡ኵሉ፡ዝንቱ፡መርገም፡** Deut. 29, 19; servavit eos **እሞት፡በማእከለ፡ግብጽ፡ወእመከራ፡ብዙኅ፡እንተ፡ተታለወት፡** Chr. ho. 27; **በተታልዎ፡** *omnes deinceps* vel *alius post alium* vel *ex ordine* Mich. 1, 5 gloss. c) *se invicem consociare* (de maribus et feminis) coeundi causa Hen. 82, 19 (ſich paaren).

አስተታለወ፡ IV, 3 1) *facere ut se alii alios sequantur* vel *excipiant:* **እንዘ፡ያስተታልዎን፡ለአሕቲ፡እምድኅረ፡አሐቲ፡** Sx. Masc. 5; **አስተታልዎት፡** *continua sequela* Lud. e Mss. Colb.; **በአስተታልዎ፡** *ex ordine, alius post alium deinceps* Abush. 9. 2) *sibi adsociare* vel *adjungere:* commilitii causa, **እለ፡ያስተታልዎሙ፡** (v. **እለ፡ያስተቃትሉ፡**) εἰς συμμαχίαν Judith 3, 6.

ትልወት፡ vel **ትሎት፡** n. act. vel subst. 1) *secutio,* **በትልወተ፡ወልድ፡** Lud. Comm. hist. p. 504. n. 46 (at in lex. c. 257 hunc eundem locum **በተለወተ፡ወልድ፡** affert); in Acc. adv.: **ትልወተ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡** (*praeeuntem*) *episcopum sequendo* Lud. Comm. hist. p. 324 n. 72. 2) id quod pater filiam nubentem sequi facit vel ei confert i. e. *dos:* **እመ፡ፈቀደ፡ያስተዋስብ፡ወለታ፡ይሁብ፡ትልወታ፡በአምጣነ፡ክሂሎቱ፡** F. N. 24, 3; **ይደሉ፡እንከ፡አውስቦ፡ዘእንበለ፡ትልወት፡ወኢሕጼ፡** ibid.; **ትሎት፡** ibid.; **ትሎት፡ዘአምጽአቶ፡ኀቤሁ፡** 24, 7.

ተላዊ፡ n. ag., f. **ተላዊት፡**, Pl. m. **ተላውያን፡**, c. **ተለውት፡**, 1) *sequens, secutor:* **ተላዊያን፡ለኀበ፡ቃሉ፡** *qui verbum ejus sequuntur* Phlx. 3; **ተለውት፡አሠሮሙ፡ለተንባላት፡** M. M. f. 188. 2) *sectator, discipulus:* **እሮኑ፡ትከውን፡ተላዌሁ፡እንዘ፡ኢትተልዎ፡** Chr. Ta. 28; Asc. Jes. 1, 8; **ተላውያነ፡ቤተ፡ጣዖት፡** Clem. f. 76; Enc. Ter 15; Dionysius Areopagita **ተላዊሆሙ፡ለሐዋርያት፡** Haim. Ab.; ecclesia Abyssinica **ተላዊተ፡ሮምያ፡** N. T. rom. in epilogo. 3) *successor:* episcopi **ተላውያኒሆሙ፡**(**ለሐዋርያት፡**) F. M. 2, 10; F. N. 4. 4) *conveniens* (ἀκόλουθος): **ዝንቱ፡ግብር፡ኢኮነ፡ተላዌ፡ለሕገ፡ጠባይዕ፡** (νόμῳ φύσεως) Chr. ho. 27.

መትልው፡ part., Pl. **መታልው፡** 1) *sequens:* **ወመታልወ፡ዚአሁ፡** 1 Par. 27, 24; **ትኄልቍ፡እምቀዳሚት፡ዕለት፡በበ፡መታልው፡** Abush. 9 (vid. etiam **መትልው፡** subst.). 2) *successor:* **ሊቀ፡ጳጳሳት፡ዘሮሜ፡መትልወ፡ጴጥሮስ፡** II Can. Nic. 8. 3) *sectator:* **ዘውእቱ፡ምዑዝ፡ለመትልወ፡ወይን፡** ἡδὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς Prov. 12, 11.

መትልው፡ et **መትሎ፡** (pro **መትለው፡**) subst. 1) *id quod sequitur, sequentia, caetera:* **ስማዕ፡መትልወ፡ዝንቱ፡** ἄκουσον τὰ ἑξῆς Chr. hom. 3; F. N. 42, 13; Herm. p. 36 (τὰ ἀκόλουθα τούτων); (**ዘንተ፡**) **አናጕንስጢስ፡ያንብብ፡ወዘመትልው፡ቀሲስ፡** (*et sequentia presbyter* sc. legat) Kid. f. 12; **ወመትልወ፡ዝንቱ፡** *et caetera* Chr. ho. 1. Adverbii vel praepositionis loco: *deinceps, porro, proxime post, post, ut:* **ጽድቀ፡አቡሃ፡እዚኑ፡መትልወ፡** Enc. Tachs. 5; **ወመትሎሁ፡ይበል፡** *et deinceps dicat* Kid. f. 11; **ወመትልው፡ይበሉ፡አሜን፡** f. 12; **ለዝ፡መዋኢ፡እንዘ፡ይኔጽር፡አክሊሎ፤በዕለተ፡ፈለሰ፡አዕረፈ፡መትሎ፡** *hujus victoris coronam adspiciens eodem die, quo* (ille) *obiit, requievit deinceps* (Lud.: **መትልዎ፡** *deinceps post eum*) Enc. Haml. 17; Stephane **ዘበመትልወ፡በዓለ፡እግዚእከ፡** (i. e. proxime post natalem Christi) **ኮነ፡በዓልከ፡** Mavâs. n. 11; Deg.; **መትልወ፡ዝንቱ፡** *post haec,* Lud. Comm. hist. p. 500 n. 27; **መትልወ፡ሐጋይ፡** *post autumnum* Lud. ex Enc. 2) continua sequela vel consecutio, *ordo, tenor:* **በበመትልው፡** καθεξῆς Luc. 1, 3; Clem. f. 164; **ሥዩማን፡በበ፡መትሎሆሙ፡** *constituti unusquisque secundum ordinem suum* Lud. e Syn.; **በመትልዊሁ፡** *secundum ordinem* Clem. f. 227, vel **በመትሎሁ፡** f. 225; **ሰላም፡ለአብርሃም፡ወለይስሐቅ፡በመትሎ፤ ወለሣልሳይ፡ያዕቆብ፡** Enc. Mij. 28.

ተላዕ፡ subst., m., *pectus, pectusculum* brutorum [ut videtur, proprie: *pars corporis elatior* vel *prominens,* coll. تَلَعَ cum derivatis] στηθύνιον Ex. 29, 26. 27; Lev. 7, 30. 31. 34. 8, 29. 9, 20. 21. 10, 14. 15; Num. 6, 20. — *Voc. Ae.:* **ተላዕ፡ዘ፡ጭቅና፡** (quod Lud. in lex. amh. c. 94 exponit *musculus ventris*).

ቶሎግና፡ et **ቴሎግና፡**, n. prgr. *theologia,* Lud. (vid. **ቴዎሎግና፡**)

ቶሎጋዊ፡ vel **ቴዎሎጋዊ፡** *theologus,* Lud. auct. Greg.

ተሐለ፡ rad. inus., quae non tam ad תָּעָה טָעָה ܛܥܐ **ጣዖት፡** quam ad وَهِلَ תָּהֳלָה طَلَةَ طَلْهَبَ (an ad ضَلَّ?) referenda videtur.

ተተሐለ፡ III, 1 et III, 2 et **ተታሐለ፡** III, 3 *vagum oberrare:* **ከመ፡እለ፡ያንሶስዉ፡ወይቴሐሉ፡** Chr. Ta. 16; in specie: victus quaerendi causa, **እለ፡በተታሕሎ፡** (var. **በተአኅሎ፡**) **የሐ**

ይወ፡ οἵτινες ἅλιμα ἦν αὐτῶν τὰ σῖτα Job 30, 4; **ወእንዘ፡አዐውድ፡ወእተሐል፡ወእሐውር፡እምብሔር፡ብሔረ፡ወእምቤት፡ቤተ፡** Job 2, 9. — *Voc. Ac.:* **እተሐል፡** (v. **እቲሐል፡**) **ዘ፡እቀላውጥ፡እቅበዘበዝኒ፡ይ፡**; *aliud:* **ብ፡እታለልአለሁ፡**።

መታሕል፡ part. *vagus, oberrans:* **ወይከውኑ፡መታሕላነ፡ውስተ፡አሕዛብ፡** ἔσονται πλανῆται ἐν τοῖς ἔθνεσιν Hos. 9, 17.

ተሐተ፡ vel **ትሕተ፡** I, 1 [cfr. תַּחַת ܬܚܬ تَحْتَ, Ges. thes. p. 1495] Subj. **ይትሐት፡**, *humilem* vel *humiliorem fieri:* **ኵሉ፡ደብር፡ወአውግር፡ይትሐት፡** Jes. 40, 4 in Cod. Laur. et Luc. 3, 5 rom.

አትሐተ፡ II, 1 *humiliare, deprimere:* **አሐውር፡ቅድሜከ፡ወአትሕቶሙ፡ለአድባር፡ወእሰብር፡አናቅጸ፡ብርት፡** Jes. 45, 2 in Cod. Laur.

አትሐተ፡ II, 2 *humilem reddere, humiliare, dejicere, deprimere, de-, submittere* 1 Reg. 2, 7; **ትዕቢት፡ብእሲ፡ያቴሕት፡** Prov. 29, 23. 10, 4; **አቴሕቶሙ፡ለአድባር፡** Jes. 45, 2; **አትሐቱ፡ክሣዶሙ፡** Kuf. 38; **አትሕቱ፡ክሣድክሙ፡** (v. **በክሣድክሙ፡**) **ወተሰከምዋ፡ጸሬ፡** Sir. 51, 26; **አትሕት፡መታክፍቲከ፡** 6, 25; Gen. 49, 15; **አትሐተ፡እደዊሁ፡** Jud. 15, 15; **አትሐቱ፡ርእሶሙ፡ወሰገዱ፡** κύψαντες Gen. 43, 28; Ex. 4, 31; **እንዘ፡ያቴሕት፡ርእሶ፡** Esth. 6, 12; **ያቴሕት፡ርእሶ፡ታሕተ፡ሰኰናከ፡** Sir. 12, 17; Gen. 16, 9; 1 Petr. 5, 6; **አዕይንተ፡** Ps. 16, 11; Joh. 8, 6; **ገጾ፡** 2 Esr. 9, 3; Hen. 62, 5. 15; creberrime seq. **ርእሶ፡** *se ipsum,* ut: **ዘያቴሕት፡ርእሶ፡** Job 22, 29; Jer. 13, 18; 4 Esr. 8, 58; Sir. 3, 18. 7, 17. 13, 20. 18, 21. 20, 11; Matth. 18, 4; Luc. 9, 48; Phil. 2, 7; 1 Petr. 2, 13. 5, 5; **በአትሕቶ፡ርእስ፡** Clem. f. 189; **ይኄይስ፡ዐሪቁ፡መዐተ፡ዘበአትሕቶ፡** Prov. 16, 19.

ተትሕተ፡ (vel **ተተሐተ፡**) III, 2 1) refl. *se humiliare, submittere, subjicere, submissum esse (obedire):* **ተትሕትከ፡ሎቱ፡** Esth. 6, 13; **ተተሐትኩ፡** Ps. 87, 16; **ብእሲት፡ትትአዘዝ፡ወትትሐት፡ለምታ፡** Did. 3; **በከመ፡ወልድ፡ይቴሐት፡ለአቡሁ፡ከማሁ፡ዲያቆንኒ፡ይትሐት፡ለኤጲስ፡ቆጶስ፡** Did. 8. 2) pass. *humiliari, deprimi, dejici, submitti:* **ይቴሐት፡ኵሉ፡ሰብእ፡** Jes. 2, 17; Luc. 14, 11 rom.; **በተትሕቶቱ፡** Jac. 1, 10; **አዘዘ፡ይትሐት፡ኵሉ፡አድባር፡** Bar. 5, 7; Jes. 40, 4; Luc. 3, 5; Hen. 1, 6; **ተትሕተ፡እስከ፡ምድር፡** Jes. 25, 12; **ተትሕተ፡እምዕበዩ፡** Kuf. 24; in proelio (fugari, prosterni): **ጐዩ፡ወተትሕቱ፡በይእቲ፡ዕለት፡** 2 Par. 13, 18. 3) relative: *inferiorem* vel *infimum, humiliorem, viliorem esse,* seq. **እምነ፡** 1 Reg. 9, 21; Eph. 3, 8; **ዘይቴሐት፡እምኔከ፡** ἥττων σου Dan. 2, 39; c. Acc. Hen. 26, 4; abs. **ዘ፡ይቴሐቱ፡** ὁ ἐλάχιστος Jes. 60, 22; 4 Esr. 6, 33; Joh. 2, 10.

ተታሐተ፡ III, 3 *inferiorem esse* (comparatum cum alio): *angeli* **ተታሐቱ፡ለሥሉስ፡** *inferiores sunt Trinitate,* Lud. e V. S.

ትሑት፡ part., f. **ትሕት፡**, *humilis* a) *demissus,* de oculis: **ትሑታን፡ገጽ፡** Hen. 48, 8. b) *exilis,* de voce feminae, Lud. ex Enc. c) de sorte et conditione hominum: *vilis, ignobilis, abjectus,* **ትሑት፡ምስለ፡ዐቢይ፡** Kuf. 23; Job 5, 11. 12, 21; 1 Reg. 18, 23; **ራእዩ፡ምኑን፡ወትሑት፡እምኵሉ፡ሰብእ፡** Jes. 53, 3; 1 Cor. 4, 10; Luc. 1, 52. 16, 15; ψιλὸς ἄνθρωπος (de Christo, secundum sententiam Pauli Samos. aliorumque) **ትሑት፡ብእሲ፡** Cyr. ad Th. f. 19 seq.; hom. Acacii Mel. in Cyr. f. 106. d) *depressus, afflictus, miser:* **አህጉር፡ትሕት፡** Jes. 25, 4; **ሕምምት፡ወትሕት፡** 54, 11; **ሕዝብ፡ትሑታን፡** λαὸς τεθλιμμένος Jes. 18, 7; ταλαίπωρος Rom. 7, 24. e) de animo: *submissus, modeste de se sentiens, submisse se gerens* Prov. 3, 34 (opp. **ዕቡይ፡**); **ልብ፡ትሑት፡** Ps. 50, 18; **ትሑታነ፡ልብ፡** Dan. ap. 3, 64; **ጻድቃን፡ወትሑታን፡** Hen. 25, 4; **ትሑታን፡ሕዝብ፡** Jes. 14, 32; **የዋሃን፡ወትሑታን፡** 26, 6; Zeph. 2, 3; Matth. 11, 29. f) *subjectus, obediens:* **ኪያሁ፡ረሰዮ፡ልዑለ፡ወኪያከ፡ትሑተ፡** Kuf. 35; castigate liberos, **ከመ፡ይኩኑ፡ትሑታነ፡ወይትአዘዙ፡** Did. 22. g) relative: *inferior, infimus,* ἐλάχιστοι Job 18, 7. 30, 1; **ትሑታን፡አባግዕ፡** Jer. 29, 21.

ታሕት፡ subst. *pars inferior, quod infra est.* A) Adverbialiter: *infra, subter, subtus, deorsum* 1) sive in Acc. loci **ታሕተ፡** ut Koh. 5, 1; Ex. 27, 5; Matth. 4, 6; Marc. 14, 66; Act. 20, 9; **ትኔጽሩ፡ታሕተ፡ውስተ፡ምድር፡** Jes. 8, 22; Hen. 14, 25; 2) sive affixo *û* (gramm. § 163, 2) et praemissis praepositionibus: **እምኛዓም፡ወታሕቱ፡** 1 Par. 27, 23; **እምሐቌሁ፡እስከ፡ታሕቱ፡** Hez. 8, 2; Matth. 27, 51; **በታሕቱ፡** Jes. 14, 9. 51, 6; **በምድር፡በታሕቱ፡** Joel 3, 3; Act. 2, 19; **ይሬኢ፡ዘበታሕቱ፡** Ps. 112, 5; Ex. 20, 4; **በታሕቱ፡እምነ፡ቤቴል፡** Gen. 35, 8; **እምታሕቱ፡** Joh. 8, 23; Ex. 26, 24. B) Praepositio: *sub, infra* sive **ታሕተ፡** nudum, sive praefixis **በ** vel **እምነ፡**; pronomina suffixa vocali *ê* interpositâ assumit (gramm. § 167, 3). 1) **ታሕተ፡** Gen. 1, 7; **ታሕተ፡ዕፅ፡** 18, 4; 4 Esr. 14, 1; Ps. 8, 7. 9, 29. 17, 42; 2 Reg. 22, 40; **ጸውዑ፡ቢጸክሙ፡ታሕተ፡ወይንክሙ፡** Zach. 3, 10; Matth. 5, 15. 8, 8. 22, 44. 23, 37; Rom. 3, 13; Jac. 2, 3; **ታሕተ፡እደዊሁ፡** Kuf. 11; **ኵሉ፡ታሕተ፡መትከፍቱ፡** ὑψώθη ὑπὲρ τὸν λαὸν ὑπερωμίαν 1 Reg. 10, 23. 2) **በታሕተ፡** Ex. 20, 4; Jes. 57, 5; Ps. 35, 8; **ዕፀ፡ቄጽሮስ፡ነዋኅ፡በታሕተ፡ደመና፡** ὑψουμένη ἐν νεφέλαις Sir. 50, 10; Joh. 1, 49. 51; Act. 4, 12. 3) **እምታሕተ፡** a) de iis, qui vel quae fuerunt sub aliqua re et inde removentur Deut. 9, 14; Hez. 47, 1; Ex. 17, 14; 4 Reg. 17, 7. b) *infra, sub:* Koh. 1, 3. 9. 8, 15; in specie de iis, qui (quae) α) subjecti (-a) sunt potestati alicujus: **ሕዝብ፡እለ፡እምታሕቴክሙ፡** Clem. f. 92. 113. 116; **እለ፡እምታሕተ፡ሥልጣኖሙ፡** f. 182; episcopi **እምታሕተ፡እደዊሆሙ፡ለሊቃነ፡ጳጳሳት፡** F. N. 4; β) ordinem secundum vel inferiorem (proxime infra alqm) tenent; **እከውን፡ዘእምታሕቴከ፡** ἔσομαί σοι εἰς δεύτερον 1 Reg. 23, 17; **ካህናት፡እለ፡እምታሕቴሁ፡** οἱ ἱερεῖς τῆς δευτερώσεως 4 Reg. 23, 4; Judith 2, 4; Esth. 4, 8; **ዘእምታሕተ፡ንጉሥ፡** ἑταῖρος τοῦ βασιλέως 3 Reg. 4, 5; 2 Reg. 15, 32; **ኵሎሙ፡እለ፡እምታሕተ፡እሉ፡** οἱ τούτοις συντασσόμενοι 1 Esr. 2, 15. 21; Kuf. 46.

ታሕታዊ፡ vel **ታሕታይ፡**, raro **ታሕቲ፡**, f. **ታሕቲት፡** et **ታሕታይት፡**, adj. rel., *inferior, infimus,* Hez. 42, 5 (**ታሕታዊ፡**); **ታሕታይ፡መካን፡** 2 Esr. 14, 13; **ታሕታይ፡ማኅደር፡** (in arca Noae) Clem. f. 19; **ከንፈሩ፡ታሕታይ፡የዐቢ፡** Kid. f. 5; **ወታሕትየኒ፡ደወሎሙ፡** Jos. 11, 16; **ሀገረ፡ታሕታይተ፡ወላዕላይተ፡** 1 Par. 7, 24; 2 Par. 8, 5; **ሲኦል፡ታሕቲት፡** Clem. f. 87; Ps. 85, 12; **እምግብ፡ታሕቲት፡** Thren. 3, 54; **ቀላይ፡ታሕቲት፡** Kuf. 5. a) subst.: **ታሕቲት፡** *loca inferiora* Enc. Genb. 21. b) adv.: **ታሕትየ፡** *infra* Jos. 16, 3. 18, 13 annot.

ትሕትና፡ subst., *humilitas:* **በትሕትና፡ረከበ፡ልዕልና፡** Mavâs. n. 29. a) *conditio afflicti:* Gen. 29, 32. b) *submissio, obsequium,* **ኢትእመን፡ትሕትናሁ፡** Jsp. p. 338. c) virtus christiana: *modestia, mansuetudo, animus submissus,* Act. 20, 19 rom.; Clem. f. 96. 207. 227; F. M. 34, 8; Phlx., Chr., al. creberrime.

መትሕቲ፡ part. c. term. adj., *humilians, deprimens* Lit. 173, 2.

መትሕት፡ subst., (**መትሐት፡** Eph. 6, 12 Plgl.) A) *pars* vel *locus inferior* vel *infimus*: **ውስተ፡መትሕተ፡እሳት፡** Hen. 10, 13; adjectivi instar substantivo apponi potest: (Simeon) **ነበረ፡ውስተ፡መካን፡ልዑል፡እምሀገር፡ወዮሐናኒ፡ወእሊአሁ፡ውስተ፡መካን፡መትሕት፡** Jsp. p. 355; **ባሕር፡መትሕት፡** Enc. In specie: pars ima terrae, *inferna*: **በመትሕተ፡ምድር፡** Ps. 138, 14; Eph. 4, 9; **ዘመትሕት፡** *infernus* Lit. Chr.; **መትሕተ፡ታሕቲት፡** *ima inferorum*, Lib. Myst. B) Adv.: *infra, subter, subtus, deorsum* Koh. 10, 6; Deut. 28, 13. C) Praep.: *sub, infra*; pronomina suffixa sive per vocalem ê sive sine ea interposita assumit; a) **መትሕተ፡** Eph. 6, 12; Gen. 1, 9. 20. 6, 17; Dan. 7, 27; Koh. 1, 14. 9, 6; Job 5, 10; Judith 6, 11; Hez. 1, 23; **መትሕቴየ፡** 2 Reg. 22, 48; b) **በመትሕተ፡** Hen. 10, 12. 20; 2 Reg. 22, 48 var.; Ps. 17, 40. 143, 3; **በመትሕቴየ፡** Hab. 3, 16. c) **እስከ፡መትሕተ፡** 1 Reg. 7, 11. d) **እመትሕተ፡** Hen. 14, 9.

መትሕታዊ፡ adj. rel. *inferior*: **ልዑላዊ፡ወመትሕታዊ፡** Phlx. 175.

ተሐግ፡ subst. species *herbae agrestis* vel *pratensis* et *pabularis*: ἄγρωστις **ተሐግ፡** (v. **ትሐግ፡**) Jes. 37, 27; **ከመ፡አባግዕ፡ውስተ፡ተሐግ፡** Mich. 5, 6; **በኑዲገ፡መርዔት፡ውስተ፡ተሐግ፡** Enc. Genb. 18. — *Voc. Ae.*: **ተሐግ፡ዘ፡ሰርዶ፡**

ትማልም፡ adv. [אֶתְמוֹל תְּמוֹל, ܐܶܬܡܳܠ ܬܡܳܠ]; de etymo vid. varias sententias in Ges. thes. p. 777 et Ewald Lehrb. der hebr. Sprache, Ausg. 6. 1855 p. 91] *heri* Gen. 19, 34. 31, 29. 42; Ex. 2, 14. 21, 29; 1 Reg. 20, 27; 2 Reg. 15, 20; 1 Par. 11, 2; Ps. 89, 4; Job 30, 3; Kuf. 47; Joh. 4, 52; Hebr. 13, 8.

ተምር፡ subst., coll. [تَمْر] *dactylus*: **ቄሐተ፡ተምር፡ወጸዐዳዌ፡ጸምር፡** Chr. Ta. 12; **ፍሬ፡በለስ፡ወተምር፡ወብርስን፡** Sx. Mij. 6; an etiam *palma dactylifera*? **ወሀየ፡ማይ፡ጥዑም፡ወኅሊታት፡ወበቀልታት፡ወተምር፡ብዙኀ፡** Sx. Ter 22.

ተመርት፡ subst., Pl. **ተመርታት፡** (Lud.), [תָּמָר] 1) *palma dactylifera*, φοίνιξ Joel 1, 12; **በቀልተ፡ተመርት፡** στελέχη φοινίκων Num. 33, 9; Job 29, 18; **፸ጸበሬተ፡ተመርት፡** Ex. 15, 27; τὰ βαΐα τῶν φοινίκων Joh. 12, 13; Lev. 23, 40. 2) *dactylus*: **እምነ፡ተመርተ፡ቈላ፡** Kuf. 29; **እኂለ፡ተመርት፡** 1 Reg. 30, 12; **፻(ዐጸቀ፡)ዘተመርት፡** 2 Reg. 16, 1; 4 Reg. 4, 42; **ተመርተ፡በቀልት፡** *dactyli palmarum*, Lud. e V. S. — *Voc. Ae.*: **በቀልት፡ዘ፡ግንዱ፤ጸበርት፡ዘ፡አዕጹቂሁ፤ተመርት፡ዘ፡ፍሬሁ፡**

ቶማስ፡(ቶማስስ፡), nomen *solis* prgr. Hen. 78, 1.

ተመን፡, subst., m. et fem., Pl. **ተመናት፡** [תַּנִּים תַּנִּין ܬܰܢܺܝܢܳܐ تِنِّين] *serpens ingens, draco*, **ተመን፡ዐቢይ፡** Sx. Masc. 19; Haml. 23; **ነጌያት፡ወተመናት፡ወዐናብስት፡** Genb. 19; **በአምሳለ፡ተመን፡ወአረዊት፡** (apparuit Satanas) Gad. Kar.; Kid. f. 39; L. Myst.; Gad. T. H.; Abush. 50; nomina **ተመን፡** et **ከይሲ፡** promiscue usurpantur Sx. Masc. 1. — *Voc. Ae.*: **ተመን፡ዘ፡ዘንዶ፡**

ቴማን፡ et **ቴመን፡**, n. prgr. sc. Θαιμάν תֵּימָן *auster, regio australis* Hez. 20, 46; Jos. 12, 3. 13, 4; Hab. 3, 3. — *Voc. Ae.*: **ቴማን፡ዘ፡ምሥራቅ፡**

ተሙዝ፡ vel **ታሙዝ፡** n. prgr. [תַּמּוּז ܬܡܘܙ] 1) n. prgr. *numinis Phoenicum* Hez. 8, 14. 2) nomen *mensis Syrorum* et *Judaeorum quarti*: **በራብዕ፡ወርኅ፡ዘውእቱ፡ወርኀ፡ተሙዝ፡** Jsp. p. 310. 319; M. M. f. 348.

ተርሙስ፡ subst., m. [θέρμος, تُرْمُس] *lupinus*: Abba **ቅፍሬ፡ኢይጥዕም፡ዘእንበለ፡ተርሙስ፡መሪር፡** Sx. Hed. 8; Mag. 14; Agapetus **ኮነ፡ይሴሰይ፡ሐሠረ፡ተርሙስ፡ኵሎ፡አሚረ፡** Sx. Jac. 24; **ወሶበ፡ፈቀደ፡ይትጋደል፡ምስለ፡ንዋም፡ነበረ፡፵መዓልተ፡እንዘ፡ይበልዕ፡ሐመደ፡ምስለ፡ተርሙስ፡** (vel **ምስለ፡ቅርፍተ፡ተርሙስ፡** Enc.) ibid. — *Voc. Ae.*: **ተርሙስ፡ብ፡አዳንጎሬ፡** (v. **አደንጐሬ፡ዘባሕር፡**).

ተርሴስ፡ n. prgr. Θαρσίς, Θαρσείς תַּרְשִׁישׁ, 1) nomen gemmae, *chrysolithus* vel *topazius*, Cant. 5, 14; Dan. 10, 6; Hez. 1, 16; 2) n. pr. *Tartessi* emporii Hez. 27, 12 vrs. nov.

ተርአሰ፡, **ተተርአሰ፡** vid. sub **ርእስ፡**

ታሪክ፡ subst. i. q. تَأْرِيخ, Pl. **ታሪካት፡**, 1) *aera, epocha*: **ወእሙንቱ፡ይገብሩ፡፪ታሪካተ፡ታሪክ፡ሥጋዌ፡ወታሪከ፡ዲዮቅልጥያኖስ፡** Abush. 8; al. 2) *chronicon, annales, historia, acta*: **ዝውእቱ፡መጽሐፈ፡ታሪክ፡**, vel **ተፈጸመ፡ታሪክ፡ንጉሥነ፡በከፋ፡** Cod. Bibl. Bodl. Ox. XXXII (Catal. p. 81. 82); eorum nomina subscripta leguntur **ውስተ፡ታሪክ፡ጉባኤ፡ሣልስ፡** Fid. Jac. Bar.; Lud. Comm. p. 241 n. 13; d'Abbadie Cat. p. 51.

ትርያ፡ subst., m. et fem., i. q. ثُرَيَّا *pleiades* stellae: **ዘገብሮ፡ለትርያ፡** Job 9, 9; **ኀቡረ፡ትክልኑ፡ተአኀዝ፡ለትርያ፡** 38, 31. — Alia hujus nominis forma **ጠሬው፡** q. v.

ተርጐመ፡ quadrl. I [תַּרְגֵּם ܬܰܪܓܶܡ تَرْجَمَ] *transferre* e lingua in linguam, *transferendo exponere, exponere* dicta et scripta, *interpretari*: διερμηνεύειν 1 Cor. 14, 5 Platt; 14, 9; Esth. 10 apocr. (sub finem); c. c. **እምነ፡** et **ኀበ፡** vel **ለ፡** linguarum: **በእንተ፡ተርጐሞቱ፡** (sc. libri) **እምልሳነ፡ጽርዕ፡ኀበ፡ዐረቢ፡** F. N. in Proleg.; Sx. Jac. 8; *interpretari*: **ኮነ፡ዮሴፍ፡ይተረጕም፡ሎሙ፡(ለዕደው፡)ዘይትናገሮሙ፡ጢጦስ፡በልሳነ፡ሮም፡ወያየድዮሙ፡በልሳነ፡ዕብራውያን፡** Jsp. p. 373; **ትርጓሜ፡ዐሠሩ፡ቃላት፡ዘተርጐመ፡ዮሐንስ፡አፈ፡ወርቅ፡** (*expositio decalogi*) Exp. Dec. (in Syn. f. 293); Chrysostomus **ተርጐመ፡መጻሕፍተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** Chr. f. 1; Sx. Ter 15; Genb. 12; clerici **ዘኢያስተርክቡ፡ተርጕሞተ፡ቅዱሳት፡መጻሕፍት፡** Clem. f. 219; **ተርጕሞ፡ቃለ፡መጻሕፍት፡** f. 232; **ሕልመ፡** Sx. Mag. 23; Imprt. **ተርጕም፡** Phlx. 30.

አተርጐመ፡ II *transferendum* vel *interpretandum curare*: **ዜናሁ፡ሉብልማይ፡** (de Ptolemaeo) **ንጉሥ፡ዘከመ፡አተርጐመ፡ኦሪተ፡፳ወ፪መጽሐፈ፡እምልሳነ፡ዕብራይስጥ፡ኀበ፡ልሳነ፡ዮናናውያን፡** Jsp. p. 286.

ተተርጐመ፡ III, 1 *transferri, verti, exponi, enarrari*, *interpretatione explicari:* ዛቲ፡መጽሐፍ፡ተተርጐመት፡ እምልሳነ፡ዐረቢ፡ለግዕዝ፡በአፈ፡አንባቆም፡ወሚካኤል፡ግብጻዊ፡ Chr. f. 150; Act. Apost. in subscr. ed. Rom. f. 157; Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. Ox. p. 20; verba ዘኢያብቍል፡ቀርነ፡ወጽፍረ፡ (Ps. 68, 36) ይተረጐም፡ዘአልቦ፡ትዕግልት፡ M. M. f. 33; ለክልኤ፡ይተረጐም፡ *dupliciter exponitur* Org. 2; ይተረጐም፡ በ(ዝንቱ፡) *exponitur* (hoc verbo) M. M. f. 91; ዘኢይተረጐም፡ *inenarrabilis* Hen. 71, 10; Lit. 170, 3.

ትርጉም፡ part. *expositus* Lud. sine auct.

ትርጓሜ፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. ትርጓሜያት፡ (Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a), *translatio, expositio, interpretatio, exegesis, commentarius:* 2 Esr. 4, 7; ከመዝ፡ ትርጓሜሁ፡እመጽሐፈ፡ሶርያ፡ Job 42, 18; Hebr. 7, 2; ዘውእቱ፡ትርጓሜሁ፡ *quod est interpretatum* vel *quod significat* Matth. 1, 23; ዘበትርጓሜሁ፡ id. Matth. 27, 33; Marc. 5, 41; Joh. 1, 39; ትርጓሜ፡መልእክት፡ዘብፁዕ፡ጳውሎስ፡ዘጸሐፈ፡ ለዕብራውያን፡ዘተርጐማ፡አፈ፡ወርቅ፡ Chr. f. 3; F. M. 11, 2; peritus est በትርጓሜ፡መጻሕፍት፡ቅዱሳት፡ Clem. f. 131; መምህረ፡ትርጓሜ፡ Enc. Teq. 9; ራእዩ፡ (Nebucadnezaris) ወትርጓሜሃ፡ Sx. Mag. 23; c. c. Acc.: ይቤ፡ዮሐንስ፡አፈ፡ወርቅ፡ በትርጓሜሁ፡ዘንተ፡ክፍለ፡ F. N. 44.

ትርጕምት፡ subst., id., Lud. ex Enc. Mag. 23 (ተርጕሞት፡ in Sx. Tubing.).

ተርጓሚ፡ n. ag. *interpres, exegeta:* ተርጓምያን፡ Act. Apost. in subscr. ed. Rom. f. 157; ተርጓምያን፡ sunt Basilius, Chrysostomus, Gregorius, al., Phlx. 237.

ትርጕማን፡ subst. [ܬܪܓܡܢܐ, تَرْجُمَان] *interpres* Gen. 42, 23; 1 Cor. 14, 5 rom. (per ጕ).

መተርጕም፡ part. *interpres, translator, auctor commentarii,* Gen. 42, 23 var.; Sx. Haml. 15; መተርጕመ፡ልሳኖሙ፡ (ihr Dolmetſcher) Chr. L. Atk. f. 46; አባ፡ሰላማ፡መተርጕም፡ Sx. Nah. 20; ይቤ፡መተርጕም፡ Phlx. (creberrime); መተርጕማ፡ለመጽሐፍ፡ (vulgo: *commentator*) Lib. Myst.; መተርጕመ፡አሕላማት፡ et ፈጠሬ፡ F. N. 11, 3; ሄኖክ፡መተርጕም፡ Enc. Masc. 1.

ተርፈ፡ et **ተረፈ፡** I, 1 [amh. ተረፈ፡; arabicum تَرِفَ in significatum specialem *bonis abundavit* abiit; vicina videntur יָתַר ܝܬܰܪ; vid. etiam ጠረየ፡] Subj. ይትረፍ፡ et ይትርፍ፡ 1) *reliquum esse* vel *fieri, superesse, residuum esse, restare,* Gen. 7, 23. 45, 7; Kuf. 7. 21. 48; Ex. 10, 5. 15; Num. 11, 26; Jos. 13, 1. 2; Hen. 83, 8; ተረፍኩ፡ Job 1, 16; ተርፉ፡ኅዳጣን፡ Sir. 48, 15; እለ፡ተርፉ፡ vel ተረፉ፡ *reliqui* Hez. 36, 3. 4; ዘተርፈ፡ማዕር፡ 34, 18; Lev. 14, 18. 29; Jes. 7, 22. 15, 9; ለእለ፡ተርፉ፡ሕዝብየ፡ Jer. 23, 3. 24, 8. 51, 12; Matth. 22, 6; c. c. እምነ፡ *ex* (aliquo numero vel aliqua materia) Ex. 12, 10; Lev. 8, 32. 26, 36; አልቦ፡ዘይተርፍ፡እምኔሆሙ፡ Jer. 11, 23; Jes. 46, 3, vel c. እምውስተ፡ Lev. 2, 3. 7, 17; Jes. 10, 19; c. ለ፡ prs. (*alicui*) Gen. 44, 20. 47, 18, vel c. Acc. prs.: ሚመጠነ፡ተረፈኒ፡መዋዕለ፡ሕይወትየ፡ 2 Reg. 19, 34; Apoc. 12, 12; Matth. 19, 20. a) *superstitem esse* Ruth 1, 3. 5; እመ፡ሞተት፡ብእሲት፡ወተረፈ፡ምታ፡ F. N. 42, 3; Genz. f. 81. b) *redundare, superfluum esse, abundare* Ex. 26, 12. 13. 16, 23; አክሎሙ፡ወተርፎሙ፡ 36, 7; ዘተርፈ፡እምዝ፡ τὸ περισσόν Hez. 48, 21; Matth. 14, 20; Joh. 6, 12. 13; Phil. 4, 18. c) in arithmetica: *reliquum* vel *residuum esse* (subtracto numero minore a majore), Comp. Ae.; ዘተርፈ፡ vel ዘአትረፍከ፡ *reliquum,* Abush. d) nonnumquam: *relictum esse,* ut: ዘተርፈ፡ እምበረድ፡ Ex. 10, 15. e) ንስቲተ፡ከመ፡ተርፎሙ፡ወይዌግሩኒ፡ *paulum abest, quin me lapident* Ex. 17, 4. f) ዘተርፈ፡ *postscriptum* in literis, Lud. auct. Gregorii. 2) *remanere* Ex. 8, 5. 7; Gen. 32, 25; Prov. 2, 21; c. Acc. praedicati: ወትተርፍ፡ምድሮሙ፡በድው፡ Jes. 6, 11; ተረፍነ፡ባሕቲትነ፡ Herm. p. 8; ተረፍኩ፡እምሐዊር፡ *remansi nec profectus sum,* Lud. auct. Greg.

አትረፈ፡ II, 1 1) *reliquum* vel *residuum facere, relinquere,* Ex. 10, 5. 12, 10. 16, 19; Deut. 2, 34. 28, 41; Jos. 10, 28. 39; Ruth 2, 14. 18; 1 Reg. 25, 22; 4 Reg. 10, 14. 25, 12; Kuf. 10. 16. 32; አትረፈ፡ለነ፡ዘርአ፡ Jes. 1, 9; ከመ፡ ኢያትርፍ፡ 5, 14; Jer. 8, 3. 50, 6; Joel 1, 4; Tob. 1, 20; Rom. 9, 29. 11, 4. a) *superstitem relinquere:* እመቦ፡ዘሞተ፡ወአትረፈ፡ውሉደ፡ F. N. 52. b) *reponere, reservare* Gen. 27, 36; Herodes አትረፋ፡ለርእሱ፡ (Joannis Bapt.) ቅድስት፡ውስተ፡ቤቱ፡ Sx. Jac. 30; አትረፍኩ፡ነገርየ፡በእንተ፡ ዘነጣእኩ፡ክርታሰ፡ወጸሐፌ፡ (*sufflaminavi*) Lud. Comm. hist. p. 507 n. 59. c) in arithmetica, Abush. (vid. ተርፈ፡ n. 1, c) 2) *reliquum* i. e. *abunde habere, abundare* re, c. Acc. Luc. 15, 17; 2 Cor. 9, 8.

ትሩፍ፡ part. 1) *reliquus:* ትርፍት፡ ὑπόλειμμα Mich. 4, 7; በቀኖና፡ወበትሩፋት፡ *in Canonibus et eorum appendice,* Lud. e Mss. Colb.; ትሩፋት፡ *reliquiae* (Sanctorum seu ossa) Enc. Masc. 9. 2) *abundans, affluens, nimius:* ትሩፍ፡ περισσόν Prov. 14, 23. 3) *praestantior, melior, potior:* ግብር፡ ትሩፍ፡ኢወሊድ፡ምስለ፡ኂሩት፡ κρείσσων ἀτεκνία μετὰ ἀρετῆς Sap. 4, 1; አይ፡እምኔሆሙ፡ዘትሩፍ፡ *quis eorum praestantior est?* Phlx. 99; ሥርዐቱ፡ትሩፍ፡ *ejus conditio potior est* Phlx. 1. 4) *praestans, eximius, egregius, excellens, praeclarus:* ሕገጋት፡ትሩፋት፡ F. M. 1, 1; ብእሲ፡ኄር፡ወ ጠቢብ፡ወትሩፍ፡ Jsp. p. 328; አብ፡ቅዱስ፡ወትሩፍ፡መንፈሳዊ፡አባ፡ሚካኤል፡ F. M. f. 119; ትሩፈ፡ምግባር፡ Sx. Jac. 8; Enc. Jac. 4; አጥረየ፡ንጽሐ፡ድንግልና፡ትሩፈ፡ Enc. Teq. 14; ከመ፡ትኩኑ፡ትሩፋነ፡ምግባር፡ τῆς ἀρετῆς ὑμᾶς ἔχεσθαι Chr. ho. 10; ምግባራት፡ትሩፋት፡ ἀρεταί Chr. Ta. 3. Crebro fem. Sing. vel Pl. substantive: *virtus, virtus perfecta* vel *eximia:* ትርፍት፡ Phlx. 29; ምግባረ፡ትሩፋት፡ ἀρετή Chr. (crebro); ገቢረ፡ትሩፋት፡ F. M. 2, 2; Sx. Jac. 14; ተሰምዐ፡ ዜና፡ትሩፋቲሁ፡ወአእምሮቱ፡ወቅድስናሁ፡ Sx. Pag. 5; ይሰምዕ፡ዜና፡ቅድሳቲሁ፡ወትሩፋቲሁ፡ Sx. Jac. 9; አግዕዞ፡ (manumissio servorum) እምግብረ፡ትሩፋት፡ይእቲ፡ F. N. 31.

ተርፍ፡, crebrius **ተረፍ፡** subst., 1) *reliqua pars, reliquum* vel *residuum, reliquiae,* Ex. 10, 5; Ps. 36, 39; Job 20, 21 (v. ትሩፍ፡); ወሀበ፡ለያዕቆብ፡ተረፈ፡ Sir. 47, 22; ተረፍክሙ፡ Kuf. 20; ተረፈ፡ዮሴፍ፡ Am. 5, 15; Mich. 3, 1; Jes. 8, 23; Jer. 6, 9; 1 Par. 4, 43; ተርፈ፡ቤተ፡ይሁዳ፡ Zeph. 2, 7; ተረፍ፡እለ፡ተረፉ፡ Jes. 11, 11; ዘርኦሙ፡ወተረፎሙ፡ 14, 22; ተረፈ፡መሳፍንት፡ Jer. 46, 3. 47, 11; ተረፈ፡መዋዕሊክሙ፡ 1 Petr. 4, 2. a) *ultimus:* ሰላም፡ለከ፡ተረፈ፡ነቢያት፡ሶቱኤል፡እምድኅረ፡ማእረር፡ወቀሥም፡ከመ፡፩እስከል፡ Enc. Haml. 6. b) Pl. ተረፋት፡ *libri Paralipomenon,* d'Abbadie Catal. p. 76 (vid. ትሩፍ፡). 2) *superfluum, abundantia,* Marc. 12, 44; Did. 14; እምተረፈ፡ልብ፡ Matth. 12, 34; Luc. 6, 45; 2 Cor. 8, 13 (opp. ንትጋ፡); πλήρωμα Joh. 1, 16; re-

superflua i. e. *supervacua*: ዝንቱ፡ኅሠሣ፡ከመ፡ተረፍ፡ውእቱ፡ περισσόν τι τὸ ταῦτα ζητεῖν Chr. ho. 22. 3) *id quod redundat, lucrum, usura*, II Can. Nic. 16; Can. Laod. 5; fortasse etiam Hagg. 2, 14. — Mira est versio vocis λῆμμα (qua LXX מַשָּׂא *effatum divinum* interpretati sunt) ተረፍ፡, ut: ተረፈ፡ቃለ፡እግዚ"፡ Mal. 1, 1; Hab. 1, 1; etiam Hab. 1, 7. An λῆμμα cum λεῖμμα confuderint?

ትራፍ፡ subst., Pl. ትራፋት፡, 1) *reliqua pars, residuum, reliquiae*: Job 20, 21; Hen. 83, 8; Ps. 36, 40; ትራፋተ፡ነገር፡ነዋ፡ጽሑፋን፡እሙንቱ፡ውስተ፡ Asc. Jes. 2, 6. 4, 19. 20. a) in arithmetica, Abush. 31. b) ትራፋተ፡ነገሥት፡ *libri* vel *liber Paralipomenon* (aliâs ሕጹጻን፡) Can. Ap. 55; Abt. Ap. 81. c) ትራፈ፡ክታብ፡ i. q. ዘተርፈ፡ *postscriptum* Lud. ex Epist. Greg. 2) *bona relicta, bona reservata* vel *reposita* Ps. 16, 15; Deut. 28, 5. 17. 3) *praestantia, excellentia*: ወናሁመ፡ተበየነ፡ውስተ፡ቃላተ፡እግዚእነ፡ትራፈ፡ገዳፍያን፡መምለኪያን፡ (sc. qua excellunt hominibus rerum mundanarum studiosis) Phlx. 3.

ተራፊ፡ n. ag. *reliquus, relictus*: ሕዝብ፡ተራፍያን፡በምድር፡ Jer. 47, 6. 48, 10; ኵሎሙ፡ተራፊያን፡ይሁዳ፡ 50, 5.

መትርፍ፡ part. *retardans, intermittens* Kuf. p. 61.

ቴራፍን፡, ተራፊን፡, ቴርፋን፡, ቴራፊን፡, ቴራፊም፡, ቴራጺን፡, ተራጺን፡, n. prgr., θεραφίν תְּרָפִים *penates* veterum Hebraeorum eorumque simulacra, Jud. 17, 5. 18, 14. 17. 20; 1 Reg. 19, 13 ann.; 4 Reg. 23, 24; 2 Par. 35, 19; etiam ሱራፊን፡ Hez. 21, 21 (hebr. 26) vrs. nov.

ታስሪ፡ et **ታስሪን፡** nomen *mensis Syrorum septimi et octavi, Judaeorum septimi* (ܬܫܪܝ, תִּשְׁרִי): ወርኀ፡ታስሪ፡ Jsp. p. 310; *Voc. Ae.*

ተስዐ፡ (I, 2; denom.) *novem conficere* vel *dicere*, Lud. sine auct.

ተስዑ፡ vel **ትስዑ፡**, n. numerale, femininis junctum: *novem*; ejus character est ፱; Jos. 15, 32. 54. 57. 21, 16; ጊዜ፡ተስዑ፡ሰዓት፡ Matth. 20, 5. 27, 45.

ተስዐቱ፡ vel **ትስዐቱ፡**, etiam **ተሳዕቱ፡** scriptum, n. numerale, plerumque masculinis junctum, *novem*: Gen. 17, 24; Num. 34, 13; Jos. 12, 24. 13, 7. 14, 2; Jud. 4, 3; ተስዐቱ፡እሙንቱ፡እለ፡ Sir. 25, 7; Matth. 18, 12 (Accus.). 13; Luc. 15, 4. 17, 17; Herm. p. 37.

ትስዕ፡ n. num., *novem* (ante nomina mensurarum) Deut. 3, 11; et *novies* (ትስዕ፡ vel ትስዐ፡), sec. analogiam.

ታስዕ፡ adj. num. (ordinale), f. ታስዕት፡, *nonus*, Lev. 25, 22; Num. 7, 60; 1 Par. 12, 12; አመ፡ታስዕ፡ወርኅ፡ 2 Esr. 10, 9; Hagg. 2, 10; Jer. 46, 1. 2. 52, 4; Hez. 24, 1; Hen. 91, 14.

ታስዓዊ፡ vel **ታስዓይ፡**, f. ታስዓዊት፡, ታስዒት፡, adj. num., *nonus*; sec. analogiam.

ተሱዕ፡ n. temporale 1) *novem* (dies) et *nonus* (dies), ut: አመ፡ተሱዑ፡ለጽልመት፡ Hagg. 2, 1. 2) abusive pro ተስዑ፡ vel ተስዐቱ፡, ut: Enc. Sen. 27 (at ተስዑ፡ in Sx. Tubing.); ሰላም፡እብል፡ዕደው፡ተሱዐ፤ወአምኃተ፡ሠላስ፡ወሰብዓ፡ Sx. Mij. 23 Enc. 3) f. ተሱዕት፡ vel ተሱዓት፡ *hora nona*, sive adjecto ሰዓት፡, ut: በጊዜ፡ተሱዓት፡ሰዓት፡ Act. 10, 29 Platt; Did. 29. 30; ሰዓተ፡ (v. ሰዓት፡) ተሱዓት፡ Matth. 27, 46; Marc. 15, 33. 34; sive omisso, ut: ጊዜ፡ተሱዓት፡ Act. 3, 1; ሰርክ፡ወሌሊተ፡ወጊዜ፡ተሱዓት፡ Reg. Pach.

ተስዓ፡ vel **ትስዓ፡** n. num., *nonaginta*; ejus character ፺; Gen. 17, 17; 1 Reg. 4, 15; Hez. 4, 5; Matth. 18, 12. 13; Luc. 15, 4. 7.

ተስፋ፡ *spes* vide sub ሰፈወ፡

ተቅዳ፡ subst. [تَقْدَة hebr. גַּד] *coriandrum* Ex. 16, 14. 31; Num. 11, 7. — *Voc. Ae.*: ተቅዳ፡ዘ፡ድምብላል ።

ትቤ፡ *dixisti*, vid. sub ብሂል፡

ታቦር፡ 1) nomen montis in Galilaea siti, Ps. 88, 13; Jud. 4, 6. 12; in hoc monte Christum transfiguratum esse, fama nunciabat in ecclesia late propagata, quare 2) (በዓል፡) ዘደብረ፡ታቦር፡ *festum transfigurationis* (ἑορτὴ τῆς μεταμορφώσεως, θαβωρεῖον) appellatur, Cod. Mus. Brit. XXIX, 1 n. 64; 2 n. 32; XXX n. 63; d'Abbadie Cat. p. 57.

ተቤሳ፡ et **ተቤስ፡**, subst., ut videtur: *fascia, fasciola, vitta*: አሰረ፡ተቤሳ፡ውስተ፡አዕይንቲሁ፡ τελαμών 3 Reg. 20, 38. 41.

ታቦት፡ subst., fem. et m., Pl. ታቦታት፡ [ⲦⲀⲒⲂⲒ, ⲐⲎⲂⲒ, תֵּבָה, תֵּיבוּתָא, تَابُوت] *arca, cista*, κιβωτός 4 Reg. 12, 9. a) navigium Noachi, in modum arcae constructum, Kuf. 5; Gen. 6, 14 seq.; ንፍቀ፡ታቦት፡ Matth. 24, 38; Luc. 17, 27; 1 Petr. 3, 20. b) *arca feralis*: ገነዝ፡ሴት፡ (sc. Adamum) ወአንበሮ፡ውስተ፡ታቦት፡በምሥራቀ፡ገነት፡ Clem. f. 11; *Voc. Ae.*: ታቦት፡ብ፡ሳፅን፡ c) *arca foederis* Israëlitarum, in qua duae tabulae legum repositae erant: ታቦት፡ዘመርጡል፡ Ex. 25, 10 seq.; 38, 1 seq.; ታቦተ፡ሕግ፡ Num. 14, 44; 4 Esr. 10, 30; Apoc. 11, 19; ታቦት፡ቅድስት፡ 1 Esr. 1, 3; ታቦተ፡እግዚ"፡ 1 Par. 13, 3 seq.; 2 Par. 5, 4—10; 1 Reg. 4, 3 seq.; Jer. 3, 16; Ps. 131, 8. (Eam a Menilekio e templo Salomonis furto ablatam et in Abyssiniam transportatam in ecclesia Axumae cathedrali depositam esse, refertur in Kbr. Nag.) d) *altare* (ecclesiarum Abyssinicarum, in modum arcae constructum, in quo vasa communionis sacra reponuntur, vid. Isenb. lex. amh. p. 97 et 31; Rüppell I. 333. II. 112; Harris II. 168 seq.; Ludolf hist. aeth. III, 6 n. 62; comm. p. 375; lex. c. 262.); Genz. f. 69; Lit. 158, 2; ጸሎተ፡እምቅድመ፡ያልብስ፡ታቦተ፡ወእምቅድመ፡ያንብር፡ላዕሌሁ፡ንዋየ፡ቅድሳት፡ 158, 3; Did. ed. Platt p. 62 c. annot.; in quavis ecclesia ይኩን፡ታቦት፡ዘይፈልስ፡ (altare mobile) እመከነ፡ውስተ፡መከን፡ F. N. p. 12; Pl. ታቦታት፡ p. 11. e) *sacrarium* (quippe in quo ታቦት፡ *altare* collocatum sit; vid. etiam Isenb. lex. p. 97): ታቦት፡መንፈሳዊ፡ οἶκος πνευματικός 1 Petr. 2, 5; አንትሙ፡ታቦት፡ለንጉሥ፡ βασίλειον ἱεράτευμα 2, 9; Simeon senex Jesulum አዖዶ፡ውስተ፡ታቦት፡ Lud. ex Hom. Theoph.; Zacharias implevit ministerium suum በውስተ፡ታቦተ፡እግዚ"፡ Lud. e Vit. Mar.

ቱባሌ፡, ቱባላይ፡, ቱባልያ፡ subst. [etymon obscurum] *vestis scapularis*, vulgo *superhumerale*, vestimentum summi sacerdotis Israelitarum, Ex. 28, 6. 8; ቱባልያ፡

ዘመቅፈርት፡ 28, 4; ትብልያ፡ ዘልብሰ፡ መትከፍት፡ Ex. 36, 12 C. — *Voc. Ac.*: መክፌ፡ ለንጽ፡ ትብልያ፡ ብ፡ ወገረት ።

ተብዐ፡ I, 1 [vicinum est **ጠብዐ፡**; تَبِعَ *secutus, insecutus, persecutus fuit;* III *firmiter perfecit*] *constantem, firmum, fortem, virilem esse, audacem se praebere:* **ጽናዕ፡ ወተባዕ፡** ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου Jos. 1, 6; 1 Par. 28, 20; 3 Reg. 2, 1; **ትባዕ፡ ወጽናዕ፡** ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε Deut. 31, 7. 23; **ትብዑ፡ ወጽንዑ፡** Jos. 10, 25; **ከመ፡ ኢይትባዕ፡ ላዕሌከ፡** ἵνα μὴ βαρύνηται κατὰ σοῦ Sir. 8, 15. — *Voc. Ac.*: **ተብዐ፡ ብ፡ ጨከነ፡ በረታኒ፡ ይ፡**

አትብዐ፡ II, 1 *validum, robustum reddere, virilem animum addere*, Lud. sine auct.

ተተብዐ፡ III, 1 *virilem se praebere:* **ተተባዕ፡** (v. **ትባዕ፡**) **ወጽናዕ፡** Deut. 31, 6.

ተታብዐ፡ III, 3 *virilem* vel *fidentem se praebere* (contra alqm): **ተታቢዖሙ፡** ἀσφαλῶς (בֶּטַח) Gen. 34, 25.

አስተታብዐ፡ IV, 3 *virilem* vel *fortem se praestare*, **ለ አስተታብዖ፡ በቅድመ፡ ፀባኢት፡** M. M. f. 100; Lud. ex Enc. Teq. 24.

ትቡዕ፡ part. *virilis, fortis:* **እመሰ፡ ኮንክሙ፡ ትቡዓነ፡ ወጽኑዓነ፡** Jsp. p. 372 (aliàs in eadem phrasi **ጥቡዓን፡**).

ትብዕ፡ subst. *fortitudo, animus virilis* vel *imperterritus:* **ፈርሁ፡ ሚዶን፡ እምነ፡ ትብዓ፡** (v. **ትብዐታ፡**) θράσος Judith 16, 10; Enc. Masc. 10.

ትብዐት፡ n. act. *fortitudo, virtus, audacia* Judith 16, 10 var.; **እመ፡ ትፈቅዱ፡ ትክሥቱ፡ ትብዐተክሙ፡ ወጽንዐተክሙ፡ ፃኢ፡ አፍአ፡ ሀገር፡** Jsp. p. 372. 374.

ተባዕት፡ (forma fem. pro neutro: ein männliches, opp. **አንስት፡**), subst. et adj., sing. et coll., Pl. **አትቡዕ፡** (sicut **አእኑስ፡**), *mas, masculus*, de hominibus: Gen. 1, 27. 17, 10. 12. 23. 34, 25; Ex. 1, 16. 23, 17; Kuf. 2. 3; Job 3, 2; Sir. 36, 26; **ወለደት፡ ተባዕተ፡** Jes. 66, 7; **ተባዕት፡ ተወልደ፡** Jer. 20, 15; 1 Reg. 27, 9; **ወኢተወልደ፡ ሎቱ፡ ውሉደ፡ ተባዕተ፡** 1 Par. 23, 22; **ደቂቅ፡ ተባዕት፡ ፲ወ፪** 25, 5; **ወለዳ፡ ፳ወ፰ አትቡዐ፡** 2 Par. 11, 21; **ደቂቅ፡ አትቡዕ፡** 31, 16; Marc. 10, 6; Apoc. 12, 5; de bestiis: Gen. 7, 2 seq.; Lev. 1, 3. 10. 3, 1; **ዘበ፡ ተባዕተ፡** Mal. 1, 14; **አባግዐ፡ አትቡዕ፡** 2 Par. 17, 11. 29, 21; **አፍራስ፡ አትቡዕ፡** 9, 25; **ዶርሆ፡ ተባዕት፡** Prov. 24, 66.

ተባዕ፡ adj. *fortis, animosus, strenuus:* Jes. 8, 8 var.; **ብእሲ፡ መስተቃትል፡ ወተባዕ፡** ἀνὴρ πολεμιστής Sir. 26, 28; **ጽኑዕ፡ ወተባዕ፡** 1 Par. 11, 25; **ከመ፡ ዕደው፡ ተባዓን፡** (v. **ተባዕያን፡**) ὡς ἄνδρες πολεμισταί Joel 2, 7; **ሐራዊ፡ ተባዕ፡** Enc. Haml. 22.

ተባኢ፡ n. ag., Pl. **ተባዕያን፡** et **ተባዕት፡**, *fortis, animosus, strenuus, pugnax*, **ብእሲ፡ ተባዕት፡** (v. **ተባዕ፡**) Jes. 8, 8; **ዕደው፡ ስሙያን፡ ወተባዕት፡** 1 Par. 12, 30; **ተባዕያን፡** οἱ ἁδροί Jes. 34, 7; Joel 2, 7 var.; **ተባዕያን፡ ለኅጢአቶሙ፡** (absque auctoritate Graeci) Judae 12. — Mira est versio: **ነደቁ፡** (v. **ነደቃ፡**) **ተባዕተ፡ በዐውዳ፡** περιῳκοδόμησαν αὐτὴν τετραπέδοις λίθοις κύκλῳ (דָּיֵק) Jer. 52, 4 (num *firmiter, munite?* an *propugnacula, munitiones?*).

ትብዕና፡ subst. *fortitudo, audacia:* **ብዙኃን፡ ወኃያላን፡ በጽንዕ፡ ወበትብዕና፡ ወበአፍራስ፡** 2 Par. 16,

ተባዕታዊ፡ et **ተባዕታይ፡** adj. rel., *masculinus:* **ሕፃን፡ ተባዕታዊ፡** (opp. **አንስት፡**) F. M. 27, 5; **ዐንበሬ፡ ተባዕታይ፡** Hen. 60, 8; **ማይ፡ ተ“፡** 54, 8; Macc. f. 10; **መንፈሰ፡ ባሕር፡ ተባዕታይ፡ ውእቱ፡** Hen. 60, 16; **ተባዕታይ፡ ሰማይ፡** Kedr. f. 3.

ታኅሣሥ፡ vid. sub **ኅሠሠ፡**

ተነነ፡ rad. c. q. תָּנַן تَنَّ *fumavit*; vid. etiam **እቶን፡**

ተን፡ subst., m., *vapor, fumus:* **ተነ፡ ጢስ፡** ἀτμὶς καπνοῦ Joel 3, 3; **ለእሳት፡ ይቀድም፡ ይጠይስ፡ ተነ፡ ጢሱ፡** Sir. 22, 24; **ዘእንበለ፡ ይደመር፡ ለብርሃን፡ እሳት፡ ተን፡** Phlx. 236; Deus qui **ዲበ፡ አርእስተ፡ አድባር፡ ለተነ፡ ጊሜ፡ ያጠይሶ፡** M. M. f. 56.

ተንበለ፡ quadrl. I [fortasse e **ብህለ፡** propagatum; praeter formam Imperfecti quadriliteris convenientem **ይተነብል፡** etiam formae **ይትነበል፡** et **ይትኔብል፡** (pro **ይትኔብህል፡**?) occurrunt, vid. 2 Cor. 5, 20; Eph. 6, 20] 1) *oratoris* vel *interpretis vice fungi, legatum esse, legationem obire*, πρεσβεύειν Eph. 6, 20; 2 Cor. 5, 20. 2) *intercedere, deprecari, orare pro* aliquo, c. c. **በእንተ፡** prs., ut: (clerici) **ይተነብሉ፡ በእንቲአክሙ፡** Did. 8; (Maria) **ተንብሊ፡ በእንቲአነ፡** Deg.; vel c. **ለ፡** prs., ut: Hebr. 7, 25 Platt; Chr. crebro; **ተንብሉ፡ ሊተ፡** Enc. Masc. 3; c. **ኀበ፡** ejus, quem precibus adeunt: **ሰአሎ፡ ለጊዮርጊስ፡ ከመ፡ ይተንብል፡ በእንቲአሁ፡ ኀበ፡ እግዚ“፡** Sx. Hed. 7; **ማርያም፡ ትተነብል፡ ለደቂቀ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ ኀበ፡ ወልዳ፡** Sx. Mij. 21; **ተንብሎ፡** *intercessio*, Org. 5. 3) *intercessione aljcs uti, adire* alqm *deprecatorem* vel *patronum*, c. **ኀበ፡** vel **በ፡** prs., ut: **ሰይጣን፡ አኀዛ፡ ወኀነቃ፡ ወተንበለት፡ ኀበ፡ መልአክ፡ ክቡር፡ ሚካኤል፡** Sx. Sen. 12; **ነሥአት፡ ሥዕሎ፡ ለመልአክ፡ ክቡር፡ ሚካኤል፡ ወተንበለት፡ በቱ፡ ወአንበረቶ፡ ዲበ፡ እንግድዓሃ፡** ibid.

ተንበል፡ vel **ተንባል፡**, nec non **ተንብል፡** subst., m., Pl. **ተናብል፡** (Luc. 19, 14 rom.), **ተናብልት፡**, etiam **ተንበላት፡** et **ተንባላት፡**, nec non **ተንብላን፡** (Deg.) 1) *orator, interpres, legatus*, πρέσβεις **ተናብልት፡** Num. 21, 21. 22, 5; Ps. 67, 34; Hos. 5, 13; Jes. 21, 2. 39, 1. 57, 9; Luc. 19, 14; ἄγγελοι 1 Par. 14, 1. 19, 2; 2 Par. 35, 21; ὅμηρα **ተንበላት፡** Jes. 18, 2 vrs. alt.; **ተንባል፡** Jes. 63, 9 var.; **ሰላም፡ ለከ፡** (Thomae Apost.) **ለብሔረ፡ ህንደኬ፡ መልአከ፡ እንዘ፡ ትከውን፡ ሎቱ፡ ተንባለ፡** (**ተንበለ፡** Lud.) **ወኮቦሊከ፡ ለንጉሥ፡ ጎና፡ ሐነጽከ፡ በሰማይ፡ ታዕካ፡** Enc. Teq. 9. 2) *intercessor, deprecator:* **ኄራን፡ ወተንብላን፡ እለ፡ ይስእሉ፡ ምሕረተ፡ ለውሉደ፡ ሰብእ፡** Deg. 3) **ተንበላት፡** vel **ተንባላት፡** (raro **ትንባላት፡** ut Cat. Mus. Brit. p. 18) „in specie vocantur *Chalifae*, sive *successores Muhammedis*, qui semet رسول الله (**ተንበለ፡ እግዚአብሔር፡**) dictitavit“ (Lud.), ut: **እምቅድመ፡ ይንግሡ፡ ተንበላት፡ በግብጽ፡** Enc. Ter. 8; **እምሥጋዌ፡ እስከ፡ ተንበላት፡ ፮፻፲ወ፬ ዓመት፡**, vel **እምሰማዕታት፡ እስከ፡ ተንበላት፡ ፫፻፴ወ፰** Lud. e Comp. eccl.; **ዓመተ፡** vel **ሐሳበ፡ ተንባላት፡** Abush.; deinde in genere 4) *Muhammedani* vel *Muslimi*, H Abt. 66; Sx. Ter 8; **ዐረብ፡ ተንበላት፡** Hed. 4; **ብሔረ፡ ተንበላት፡** Enc. Tachs. 13; **ምስለ፡ ተንበላት፡ ወአይሁድ፡** Kedr f. 77; **ንጉሠ፡ ተንበላት፡** Lud. e V. S.; **ነቢየ፡ ተንበላት፡** Gad. T. H. Etiam pro Sing. accipitur **ተንባላት፡**, ut: **ኮነ፡ አቡሁ፡ ተንባላተ፡ ወአውሰበ፡ ብእሲተ፡ ክርስቲያናዊተ፡** Sx. Sen. 19; **ለእመ፡ ዘመወ፡ ማእምን፡ እው፡ ማእምንት፡ በተንበላት፡ እው፡ ዘኢኮነ፡ ማእምን፡** Kedr f. 81.

ተንባሊ፡ n. ag., f. "ሊት፡ *intercessor, deprecator, patronus:* ምጽዋት፡ተንባሊት፡ይእቲ፡ለ(ዘወሀባ፡) Chr. Ta. 32; (o Maria) ተንባሊተ፡ኵሎሙ፡ሕዝብ፡ Sx. Mij. 6.

ትንባሌ፡ et **ትንባል፡** (Enc. Mij. 24 ob rhythmum finalem), subst., *intercessio, deprecatio, patrocinium* Enc. Masc. 1; Hed. 12; Ter 30.

ትንብልና፡ subst. 1) *legatio:* አኮ፡በትንብልና፡ (v. በተንባል፡) ወአኮ፡በመልእክት፡ (v. በመልአክ፡) ለሊሁ፡ ያድኅኖሙ፡ Jes. 63, 9. 2) *intercessio, deprecatio, patrocinium,* Lit. 164, 2. 165, 1; Phlx. s. fin.; አድኅንከ፡ (Deus) ለነነዌ፡ በትንብልና፡ሣህልከ፡ Genz. f. 21.

ተንበላታዊ፡ vel **ተንባላታዊ፡** vel "ታይ፡, adj. rel., *Muhammedis religioni addictus, Muslim:* ውእቱ፡ተንባላታዊ፡ Sx. Hed. 4; Mag. 27; ብእሲት፡ተንበላታዊት፡አው፡ አረማዊት፡ Syn. f. 397; ዘይከውን፡ተንባላታየ፡ f. 396.

መተንብል፡ part., f. መተንብልት፡, Pl. m. "ብላን፡, f. "ብላት፡, *intercessor, deprecator, advocatus:* Org.; ደናግል፡ሠናያት፡ወመተንብላት፡ Mavâs. n. 62; (angeli) መተንብላን፡ለኵሉ፡ሰብእ፡ Sx. Hed. 13; Mavâs. n. 14; ልሳን፡መተንብልት፡ይእቲ፡ዘይረክብ፡(ባቲ፡)ሰብእ፡መፍቅዶ፡ Fal. f. 75.

ተንተነ፡ quadril. I [cfr. تَلْتَلَ et تَرْتَرَ *commovit, agitavit, concussit;* تَرْتَرَ II *vacillavit;* Ges. thes. p. 1504] 1) *vacillare, nutare, labare, titubare,* Ps. 72, 2. 117, 13. 144, 15; 4 Esr. 12, 21; Clem. f. 96. 108; de ebriis: ትተነትን፡(ተንተኖ፡)ከመ፡ስኩር፡ Jes. 24, 20; Jer. 28, 7. 32, 13; Job 12, 25; de iis qui animo linquuntur: መጽለወት፡ወተንተነት፡ Esth. 5 apocr.; trsl.: እለ፡ኢይተነትኑ፡ *constantes* Kid. f. 6; Eph. 4, 14; ባዕል፡እመ፡ተንተነ፡ይሰውቅዎ፡አዕርክቲሁ፡ Sir. 13, 21. 15, 4; ርትዕት፡ሃይማኖት፡እንተ፡ኢትተነትን፡ πίστις ὀρθὴ μὴ σεσαλευμένη, Cyr. ad Reg. f. 25. 2) animo *commoveri, percuti, percelli:* እምቀትለ፡ወለተ፡ሕዝብየ፡ተንተንኩ፡ወተቀጥቀጥኩ፡ Jer. 8, 21; ኢሐዝን፡ለሞትከ፡ወእተነትን፡ለድክትምናየ፡ Jsp. p. 368. — *Voc. Ae.:* ተንተነ፡ዘ፡ተፍገመገመ።

አተንተነ፡ II 1) *vacillare* vel *nutare facere, labefactare:* ብእሲ፡ዘያተነትኖ፡ስክረ፡ወይን፡ Jer. 23, 9; Lit. 172, 2; ሶበ፡አተንተኖ፡ሰይጣን፡ገዘሙት፡ Phlx. 7. 2) *percutere, percellere:* አተከዘኒ፡ወአተንተነኒ፡ Jsp. p. 344; ናሁ፡አሕመመኒ፡ሶበ፡ሰማዕኩ፡ነገረ፡ብእሲት፡ወአተንተነኒ፡ውእቱ፡ወሆከኒ፡ p. 369.

ትንቱን፡ part., *nutans, vacillans, labans:* ከመ፡ትሱቱኒ፡ለትንቱን፡ Enc. Mag. 21.

ትንታኔ፡ subst. 1) *vacillatio, nutatio, labefactatio:* ሱቀኒ፡ጊዜ፡ትንታኔ፡ Mag. 1 Enc.; Org. 1; እምትንታኔ፡ዓለም፡ሱቀኒ፡ Cod. Mus. Brit. LX, 3; ዘእንበለ፡ትንታኔ፡ ἀκατάσειστος, Cyr. Epist. ad Joa. Ant. f. 114. 2) animi *perturbatio, trepidatio:* (filios meos interfeci,) ወበጻሕኩ፡ድኅሬሆሙ፡ኀበ፡ትንታኔ፡ወሐዘን፡ወሀጕል፡ (ait Herodes) Jsp. p. 335.

ትንታግ፡ *titio* vid. sub ነተገ፡

ቲናከ፡ v. ታናቅ፡, nomen arboris incertae pergr., sine dubio corruptum, Kuf. p. 77. — Huc referendum videtur scholion *Voc. Ae.:* ተነከ፡ወጻዕር፡ወጠርቤንቶ፡ዘ፡ወርከ፡; *aliud:* ጠርቤንቶስ፡ተነከ፡ጻዕር፡ብ፡ወርከ።

ተንከር፡ (sec. Lud.), **ተንከሩ፡** (sec. mea exemplaria), subst., *topazius* gemma, ut videtur: ወኢይትዔረያ፡ተንከሩ፡ዘኢትዮጵያ፡ τοπάζιον Αἰθιοπίας Job 28, 19 [arab. تَنْكَارٌ *chrysocolla,* pers. تَنْكَار (टङ्कण) *borax* auro, argento, aeri flavo ferruminandis; vid. etiam A. P. de Lagarde reliquiae juris ecclesiast. 1856. p. X.]

ተንከተም፡ *pons* vid. sub ከተመ፡

ትንንያ፡ subst., [cfr. طَنَّ *cum tinnitu susurravit* musca, culex; vicinum videtur ጽንጽንያ፡] *culices, sciniphes,* σκνῖπες Ps. 104, 29; Kuf. p. 158 (at Ex. 8, 13 ጻጾት፡); σφῆκες (*vespae*) Sap. 12, 8. Secundum Ludolfi Gregorium ት"፡ est species muscae minimae. — *Voc. Ae.:* ትንንያ፡ዘ፡ትንኚ፡ (v. ትነኚ፡).

ትንፋግ፡ subst., *uligo, humor terrae nativus,* Lud.

ታኦሎጎስ፡ n. prgr. *theologus,* ut: ጎርጎርዮስ፡ታኦጎሎስ፡ (sic) Fid. Jac. Bar.; ዮሐንስ፡ታኦጎሎስ፡ (sic) ibid. — Vid. etiam ቴዎጎሎስ።

ታኦማኪስ፡ n. prgr. sc. θεομάχος *Deum oppugnans, Dei adversarius:* ታኦማኪስ፡ዘበትርጓሜሁ፡ፀረ፡እግዚ"፡ብሂል፡ Haim. Ab.

ታእከ፡ *palatium, aula regia* vid. sub ዐከወ፡

ተከለ፡ I, 1 [amh. id., syr. ܬܟܰܠ, arab. وَكَلَ et تَكِلَ nonnisi translate: *commisit* rem suam alteri; *fretus, fisus est;* noli cum E. Schradero de ling. Aeth. indole 1860. p. 15 huic verbo conferre נָטַע.] Subj. ይትክል፡ A) trans. 1) *figere, infigere, feriendo figere,* ut clavum, paxillum: Jud. 4, 21; ይተክል፡መታክሊሁ፡ውስተ፡አረፋቲሃ፡ Sir. 14, 24. 27, 2; እተክሎ፡መትከለ፡ውስተ፡ምእመን፡መካን፡ Jes. 22, 23 vrs. alt. a) In specie, *figere, statuere,* tentorium Gen. 26, 25. 31, 25; Ex. 40, 2; Num. 7, 1 (ተኪሎት፡); Kuf. 13; Jes. 38, 12. 40, 22; ትክሊ፡ዐጸደኪ፡ 54, 2; Jer. 6, 3; ተክሉ፡ደባትሪሆሙ፡ Sap. 11, 2; (Deus) ተከሎ፡ለሰማይ፡ Herm. p. 4; cippum 2 Reg. 1, 19. b) *statuere, stabilire,* ሥርዐተ፡ Lit. 165, 3. c) *affigere* Jud. 16, 13. 14; Hez. 15, 3 var. 2) *plantare,* Luc. 17, 28; 1 Cor. 3, 6—8; Koh. 3, 2; Sir. 49, 7; plantas, arbores Lev. 19, 19. 23; Deut. 16, 21; ትትክሉ፡ወይነ፡ Jes. 37, 30. 65, 21; Ps. 106, 37; ተከልኩ፡ውስቴታ፡ወይነ፡ Jes. 5, 2; ትክሉ፡አቅማሐ፡ Jer. 36, 5; Hez. 17, 22; 1 Cor. 9, 7; Matth. 15, 13; hortum, vineam Gen. 2, 8; Deut. 6, 11; Koh. 2, 4; Matth. 21, 33. a) *plantis conserere* locum Deut. 22, 9; c. dupl. Acc., Herm. p. 53; Jes. 5, 2 var. b) translate: populos Ps. 43, 3; Ex. 15, 17; Sir. 10, 15; hominem: ይተክልከ፡ዲበ፡ኰኵሕ፡ Job 22, 24 (Rom. 11, 23); aurem Ps. 93, 9. c) *inserere* Rom. 11, 23 (ተኪሎት፡) 3) *substituere* i. e. *compensare,* c. Acc. et ህየንተ፡ Ex. 21, 37; c. ለ፡ pers., 21, 35 (vid. ተክል፡). B) intransitive (:*infixum, plantatum esse*) usurpatum videtur Hen. 10, 16; እምከመ፡ተክለ፡እማንቱ፡አብትር፡ Herm. p. 64; (at 4 Esr. 8, 62 mei codices omnes ተተክለ፡ pro ተከለ፡ Laurentii exhibent).

አትከለ፡ II, 2 (sec. Lud. II, 1), ut videtur: *de-, pro-,* *extrudere, contundere, prosternere:* **እመ፡ ተዐቅፈ፡ ያቴክልዎ፡** ἐὰν προσκόψῃ, προσανατρέψουσιν αὐτόν Sir. 13, 23; **ያቴክሉ፡ ነዳየ፡ በውስተ፡ ኆኅት፡** πένητας ἐν πύλαις ἐκκλίνοντες Am. 5, 12; **ያቴክልዎ፡ ለመስቀል፡** Cyr. f. 103; **ያቴክሎ፡ መልአክ፡ እምቤቱ፡** ἐξελκύσει αὐτὸν ἄγγελος ἐξ οἰκίας Job 20, 15; **አውጽእዎ፡ እንዘ፡ ያቴክልዎ፡** Rel. Bar.; (ex urbe expulerunt eos) **በአተክሎ፡** Gad. Kar.; (Michael archangelus) **ያተክል፡** (Subjunct., Lud.: **ያትክል፡**) **ዕድወ፡ ነፍስየ፡ እኂዘ፡ በእዴሁ፡ ከመ፡ ርእዮሙ፡ ክልኣን፡ ይፍርሁ፡** Enc. Mag. 12; **ያተክል፡ ወያሴስል፡ ወትቀጠቅጥ፡ ኵሎ፡ ኀይለ፡ ጸላኢ፡** Lud. e Ssal. Req. — *Voc. Ac.:* **ያቴክልዎ፡ ዘ፡ ያጸድፍዎ ።**

ተተክለ፡ III, 1 1) *figi, infigi:* **ይእቲ፡ መላጺ፡ ተተክለት፡ ዲበ፡ ክሣዱ፡ ከመ፡ ሐጽ፡ ወሞተ፡** Gad. Kar. (coll. Lit. 172, 1). 2) in specie a) *figi, statui,* de tentorio: **ተተክለ፡ ደብተራሁ፡** Kuf. 13; Lit. 173, 3; 172, 1; **ቤተ፡ ጸሎት፡ እንተ፡ ተተክለት፡ ለምስጋድ፡** Deg.; columna: **ተተክለ፡ ብርሃን፡ በአምሳለ፡ ዐምድ፡** Enc. Jac. 4. b) transl.: *statui, constitui,* ut: **በዘተተክለ፡ ዕድሜ፡** *tempore constituto,* Ep. Syn. ad Joann. Ant. in Cyr. f. 113. 3) *plantari* 4 Esr. 8, 62 (ubi legas **ወተተክለ፡**); Hen. 25, 7; **ተተከሊ፡ ውስተ፡ ባሕር፡** φυτεύθητι Luc. 17, 6; transl. de populis: Jer. 18, 9; Kuf. 7. a) *conseri plantis,* c. Acc., Hen. 10, 18. b) *insitum, ingenitum esse:* **ተተክለት፡ ፍትወት፡ በጠባይዕ፡ እንስሳዊት፡** F. N. 24, 1.

ትኩል፡ (v. **ትኵል፡**) part. 1) *fixus, infixus, statutus, stabilitus:* 1 Reg. 26, 7; **ትኩል፡ ዕፅ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ሐማ፡** ὤρθωται ξύλον Esth. 7, 9; **መዓርግ፡ ትክልት፡ ውስተ፡ ምድር፡** Kuf. 27. a) *fixus* i. e. *immobilis,* de stellis, Org. 2; de festis: **በዓላት፡ ትኩላት፡** Lud. auct. Greg. b) *constitutus:* **ዲያቆናት፡ እለ፡ ትኩላን፡ ለመልእክተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡** II Abt. 5. 2) *plantatus,* Ps. 91, 13; **ዕፅ፡ እንተ፡ ትክልት፡ ኀበ፡ ሙሐዘ፡ ማይ፡** Syn. f. 317.

ተክል፡ subst., m. et fem. (ut Matth. 15, 13; 4 Esr. 9, 24. 26), Pl. **አትክልት፡**, rarius **ተክላት፡** 1) *paxillus* Hen. 90, 28 (i. q. **መትክል፡**). 2) *plantatio, plantarium:* **ዮም፡ ሐዲስ፡ ተክል፡** [illegible] 11, 2. **ተክል፡ እምኀበ፡ እግዚ.፡** Jes. 61, 3. 3) *planta:* Matth. 15, 13; **ትትከሉ፡ ኵሉ፡ ተክል፡ ወኵሉ፡ ዕፀ፡** Kuf. 7; **እኩይ፡ ተክል፡ ገብረ፡ ሥርወ፡ ላዕሌሆሙ፡** Sir. 3, 28; **ተክሉ፡** ὁ βόλος τῆς φυτείας αὐτῆς Hez. 17, 7; τὰ φυτὰ αὐτοῦ 31, 4; 4 Esr. 8, 46. 9, 24. 26; **ተክላት፡** Const. Ap. 47; **ኢበልዐ፡ ፍሬያተ፡ አትክልት፡** Sx. Genb. 18; Vis. Bar.; Genz. 154; **ዐጸደ፡ አትክልት፡** Act. 28, 7 rom.; **ሐዲስ፡ ተክል፡** νεόφυτον Job 14, 9; Jes. 5, 7; Ps. 143, 13. Transl.: **ተክለ፡ ሰላም፡** Hez. 34, 29; **ተክለ፡ ርትዕ፡** Kuf. 1; **ተክለ፡ ጽድቅ፡** Kuf. 16. 36; Hen. 10, 16. 93, 2. 5; **ለተክለ፡ ዘርእ፡** Hen. 84, 6; **አትክልት፡** [illegible] **እምሐዲስ፡ ተክል፡** 1 Tim. 3, 6; (episcopus) **ኢይኩን፡ ተክለ፡ ሐዲሰ፡** F. N. 5. 4) *id quod compensationis causa substituitur* (Erſatz); deinde in st. c. et Acc. **ተክለ፡** *pro* vel *loco:* Ex. 21, 36; **ሢም፡ ሀየንቴሆሙ፡ ተክሎሙ፡** 3 Reg. 20, 25; Hen. 89, 39. 103, 3.

ትክለት፡ n. act. *plantatio,* Org. 1; **ኢትጸኒ፡ ሥርወ፡ ትክለትከ፡** M. M. f. 41. 232

ተካሊ፡ n. ag. *plantator,* Lud. sine auct.

ትኩላዊ፡ adj. rel. *ingenitus, insitus, naturalis:* **ሐሩር፡ ትኩላዊት፡** *fervor naturalis* (juvenum) Phlx. 106.

መትከል፡, raro **መትክል፡** subst., Pl. **መታክል፡** et **መታክልት፡**, *paxillus, clavus,* πάσσαλος Jud. 4, 21. 16, 13. 14; Sir. 27, 2; Jes. 22, 23. 25 vrs. alt.; **መትከል፡** et **መትክል፡** Hez. 15, 3; Pl. Ex. 27, 19. 37, 18. 38, 21; **መታክል፡ ወመታግር፡** Num. 3, 37; Jes. 33, 20. 54, 2; Sir. 14, 24.

ተኵላ፡ (male **ተክላ፡**, ut Sx. Teq. 4), subst., plerumque m., Pl. **ተኵላት፡** (male **ተኲላት፡** Chr. f. 133) et **ተኳሉት፡**, *lupus* [Abyssinis ثُعَالَةٌ ثُعْلٌ *vulpes* et *canis aureus* in significatum *lupi* abiit, sicut ذِئْبٌ *lupus* in significatum *hyaenae* **ዝእብ፡**] λύκος Gen. 49, 27; Jes. 11, 6; Jer. 5, 6; Prov. 28, 15; Sir. 13, 17; Kuf. 37; Joh. 10, 12; **ተኳሉት፡** (v. **ተኵላት፡**) Jes. 65, 25; Luc. 10, 3 rom.; Matth. 10, 16; M. M. f. 255; **ተኵላት፡** Hab. 1, 8; Zeph. 3, 3; Hez. 22, 27; 4 Esr. 3, 25; **ተኵላት፡ መሪራን፡ ወመጸጸን፡** Cyr. c. Pall. f. 66; Matth. 7, 15. 10, 16 Platt; **ተኵላ፡** Ps. 90, 13, ubi Hebr. פֶּתֶן, Gr. ἀσπίς habet. (Fallitur Ludolfus, qui docet: „proprie est *crocuta* vel potius *hyaena*"; ὕαινα enim ubique **ዝእብ፡**, non **ተኵላ፡** versa legitur).

ተኬሳ፡ subst. [etymon nondum liquet] Pl. **ተክያስው፡**, *scapula:* **ንዴፎ፡ ማእከለ፡ ተኬሳሁ፡** (v. **ተከስስያሁ፡**, v. **ተክያስዊሁ፡**, v. **ተክያሳዊሁ፡**; Lud.: **ተከስው፡**) ἀνὰ μέσον τῶν βραχιόνων αὐτοῦ 4 Reg. 9, 24; **ሰዊሮስ፡ አገዳ፡ ዕልዋን፡ ዘይሰብር፡ ወዘመናፍቃን፡ ተኬሳ፡** Enc. Jac. 14.

ተኰሰ፡ *comburere, adurere* (M. F.), est verbum Amharicum.

I. **ተከተ፡** I, 1 *menstruis laborare:* **ዘቲ፡ መጽሐፍ፡ ኢትቅረብ፡ ኀበ፡ ይወልዳ፡ ወይተክታ፡** Vis. Mar. in Cod. Mus. Brit. XVIII, 1. [An referendum ad وَقَتَ, sicut עִדִּים عَدَّ VIII?].

ትክት፡ (pro **ትክትት፡**, fem. part. **ትኩት፡**) *menstrua, fluxu mensium laborans,* Gen. 31, 35; Lev. 15, 20. 33. 18, 19. 20, 18 (ἀποκαθημένη); Hez. 18, 6 seq.; **ሰከቡ፡ ምስለ፡ ትክት፡** (v. **ትከት፡**) 22, 10; **ከመ፡ ርኵሰ፡ ትክት፡** (v. **ትከት፡**) 36, 17; **ኮነት፡ ኢየሩሳሌም፡ ትክተ፡** (v. **ትክልተ፡**) **በማእከሎሙ፡** ἐγενήθη εἰς ἀποκαθημένην Thren. 1, 17; **ኀራስ፡ ወትክት፡** Clem. f. 141; F. M. 10, 1, al. [Arabes habent كَتَّ *menstruis laboravit,* coll. syr. [illegible] *menstruum*].

ትክቶ፡ subst. *menstruum* vel *menstrua, profluvium mulierum:* Gen. 18, 11; **መዋዕለ፡ ትክቶሃ፡** Lev. 12, 2. 5. 15, 19. 25. 26; 2 Reg. 11, 4; **ጸርቀ፡ ትክቶ፡** Jes. 64, 6; Esth. 4 aper. (ῥάκος καταμηνίων); **ደመ፡ ትክቶን፡** (pro **ትክቶሆን፡**) M. M. f. 192; al.

II. **ተከተ፡** inus., quod nescio an cum وَقْتٌ *tempus* componere liceat.

አትከተ፡ II, 1 vel **አተከተ፡** II, 2 *tempus lucrari velle, cunctando moras nectere* (an trs.: *procrastinare?*) **ያተክት፡** v. **ያቴክት፡ ወያስተኀልፍ፡ ዕድሜሁ፡** (v. **ዕድሜከ፡**) τὸν καιρὸν αἰτιάσεται Sir. 29, 5.

ትክት፡ A) subst. *pristinum* vel *priscum tempus, vetus memoria, tempora antiqua et antiquissima, primordia;* usurpatur statui constr. et notae Genitivi **ዘ፡** et praepositionibus subjunctum; a) *pristinus, prior:* **ዐርክ፡ ዘትክት፡** Sir. 9, 20; **ሕማም፡ ዘትክት፡** Jes. 65, 16; **ምትየ፡ ዘትክት፡** Hos. 2, 9; Ps. 78, 8. 88, 48; **መዋዕለ፡ ትክት፡** Job 29, 2; Keh. 7, 10;

Ex. 5, 7; ዘትካት፡ τὰ πρῶτα Jes. 43, 18. α) ከመ፡ትካት፡ *sicut pridem* vel *olim* Jer. 37, 20. 40, 7; Jes. 1, 26 (ὡς τὸ πρότερον); Hez. 36, 11. β) እምትካት፡ *prius, pridem, antehac, olim* 4 Esr. 9, 42; Koh. 8, 12; Rom. 3, 25. b) *priscus, antiquus, vetus:* ምክረ፡ትካት፡ Jes. 25, 1; በመዋዕለ፡ትካት፡ Thren. 2, 17; 1 Esr. 1, 22; Ps. 43, 2; Mich. 7, 20; Jes. 51, 9; numus ዘተለክዐ፡እምትካት፡መዋዕል፡ (*cusus ab antiquis diebus*) Lud. ex Hist. VII Puerorum; ምጥማቃተ፡ሀገር፡ዘትካት፡ ἡ ἀρχαία κολυμβήθρα Jes. 22, 9; ከመ፡ምዉተ፡ትካት፡ Thren. 3, 6. α) እምትካት፡ *ab antiquo, antiquitus, a primordio, olim:* Sir. 39, 24; Jes. 45, 21. 48, 16. 63, 16; ዘእምትካት፡ወዘእምፍጥረተ፡ዓለም፡ 46, 9; Ps. 92, 3; Act. 15, 7; Matth. 13, 35; 4 Esr. 10, 19; እምትካቱ፡ (v. እምትካት፡) 2 Esr. 4, 15. β) ዘትካት፡ τὰ ἐξ ἀρχῆς Jes. 41, 26. 42, 9. 43, 9. B) Adv. a) ትካት፡ *pridem, dudum, prius, antehac, olim,* Ps. 118, 92; Jos. 3, 4; Ruth 2, 11; Job 31, 16; Jes. 37, 26 (πάλαι); Rom. 7, 9 (ποτέ); 1 Ptr. 3, 5; Col. 3, 7; 1 Cor. 12, 2; 4 Esr. 14, 31; 1 Joh. 2, 24 (ἀπ᾽ ἀρχῆς). b) rarius; ትካተ፡ ut 1 Esr. 5, 60. 6, 13 var. c) cum pron. suff. (gramm. § 156. 189): ቀዳሚየ፡ቃለ፡አልብየ፡ወትካትየ፡ Ex. 4, 10; ወስሙሰ፡ለውእቱ፡ብሔር፡ትካቲሁ፡ውለምሕሳ፡ Gen. 28, 19; cfr. እምትካቱ፡ 2 Esr. 4, 15. — *Voc. Ae.:* ትካት፡ዘ፡ድሮ ።

ትካታዊ፡ adj. rel. *antiquus, priscus,* Lud. sine auct.

ተከዘ፡ I, 2 (quamquam Platt 2 Cor. 2, 4 ትትክዙ፡ I, 1 exhibet) [amh. id.; ejusdem familiae videntur ሐዘነ፡ q. v.; حَزَّةٌ *dolor animi, aegritudo;* وَحَشَ IV, nec non כַּעַס] 1) *maerere, contristari, tristem* vel *aegrum animi esse, lugere, tetricum esse,* λυπεῖσθαι Matth. 17, 23. 18, 31. 19, 22; Joh. 16, 21. 22; Rom. 9, 2; 2 Cor. 7, 9; Phil. 2, 28; Jes. 8, 21. 57, 17; Dan. 6, 14; ተከዘ፡ዮናስ፡ዐቢየ፡ትካዘ፡ Jon. 4, 1; 4 Reg. 13, 19; Esth. 1, 12; Tob. 3, 1. 10; περίλυπον εἶναι Ps. 41, 6. 15. 42, 5; κακοπαθεῖν Jac. 5, 13; στενάζειν Jes. 19, 8. 21, 2; Sir. 30, 20; Marc. 8, 12; θραύεσθαι 1 Reg. 20, 34; στυγνάζειν Marc. 10, 22; ῥᾳθυμεῖν Gen. 42, 1; σκυθρωπάζειν Jer. 27, 13; ለዘይላሑ፡ወዘይቴክዝ፡አስትዮ፡ወይን፡ Sir. 34, 29; c. c. በእንተ፡ prs. vel rei 1 Reg. 20, 34; 2 Reg. 19, 2; Hez. 9, 4; 4 Esr. 10, 16. 54; Matth. 14, 9; seq. እስመ፡ Gen. 34, 7; c. በላዕለ፡ prs. 1 Thess. 4, 13; c. በ፡, ut: በመኳንንተ፡ረሲዓን፡ይቴክዙ፡ዕደው፡ Prov. 29, 2; Sir. 26, 28; c. ለ፡ pers., ut: ተከዙ፡ለርእሶሙ፡ λυπεῖσθε ἐφ᾽ ἑαυτούς Jes. 15, 2; እቴክዝ፡ላቲ፡ *condoleo illi,* Lud. e Vit. Mar.; c. pron. suff. Dat., ut: በእሉ፡ሠለስቱ፡ተከዘኒ፡ (*mihi*) ልብየ፡ Sir. 26, 28. 2) *cura* vel *sollicitudine affectum esse, sollicitum, anxium esse, laborare* de re, *curis* vel *negotiis occupatum esse:* φροντίζειν ተከዝ፡ትካዘሙ፡ Sir. 35, 1; ይቴክዝ፡ χρηματίζει 3 Reg. 18, 27; μεριμνᾶν ተከዘ፡ Matth. 6, 27. 31; c. c. በእንተ፡, ut: ኢይቴክዝ፡በእንተ፡ቤቱ፡ Prov. 29, 39; Did. 3; 1 Reg. 9, 5; አልቦ፡ዘይቴክዝ፡በእንቲአኪ፡ (δειλιάσει) Jer. 15, 5; Kuf. 43; c. ለ፡ Matth. 6, 25. 34; c. Acc. rei: ተከዘ፡እግዚ"፡ስእለቶሙ፡ (kümmerte ſich um ihr Gebet) Sx. Mij. 14; በዐርክ፡ዘእንበይነ፡ከርሡ፡ይቴክዝ፡ለከ፡ሕማመከ፡ συμπονεῖ σοι Sir. 37, 5; ዘኢይቴክዝ፡ፍርሀተ፡ οὐ καταπτήξει φόβον Sir. 35, 18.

አተከዘ፡ II, 2 (quamquam Platt 2 Cor. 2, 5 etiam አትከዘ፡ II, 1 exhibet) *contristare, tristem reddere, maerore* vel *aegritudine afficere, affligere* alqm, 2 Cor. 2, 2. 5. 7, 8; Eph. 4, 30; ኢታተክዝ፡እንዘ፡ፍሡሕ፡ውእቱ፡ልቡ፡ Sir. 34, 31; Jes. 40, 29; Jer. 15, 18; አተከዘ፡ዝንቱ፡ *hoc eam contristavit* Jsp. p. 321. 344; ቀሠፍኮሙ፡ወአተከዝኮሙ፡ ἐτρύχοντο Sap. 11, 12; ምንተ፡አተከዝኩከ፡ τί ἐλύπησά σε Mich. 6, 3; መሪረ፡ሐዘን፡ያቴክዝዎ፡ወያመነዝዝዎ፡ Sir. 25, 18.

ተተከዘ፡ III, 2 *maerore* vel *tristitia affligi,* Act. 20, 38.

ትኩዝ፡ part. *moestus, tristis, aeger animi, afflictus, tetricus, morosus,* Marc. 10, 22; 2 Cor. 2, 1; ሕሙም፡ወትኩዝ፡ Rom. 8, 22; 1 Thess. 5, 14 (ὀλιγόψυχος); ሐዙን፡ወትኩዝ፡ 3 Reg. 20, 43; መንፈስ፡ትኩዝ፡ πνεῦμα ἀκηδίας Jes. 61, 3; Bar. 3, 1; ነበርኩ፡ትኩዝየ፡ ἠρεμάζων 2 Esr. 9, 3; 4 Esr. 3, 27; ትኩዛን፡ οἱ ἐν ὀδύναις Prov. 24, 74; στυγνός Jes. 57, 17; ልበ፡ትኩዝ፡ καρδία παρωργισμένη Sir. 4, 3; τεταραγμένος Gen. 40, 6; σκυθρωπάζων ትኩዝየ፡አንሶሱ፡ Ps. 37, 6. 41, 13; Sir. 13, 25; በእፎ፡ዮም፡ትኩዝ፡ገጽከ፡ 2 Esr. 12, 2.

ትካዝ፡ subst., m. et fem., Pl. ትካዛት፡, 1) *maeror, tristitia, maestitia,* λύπη 2 Cor. 7, 10. 11; Phil. 2, 27; Jes. 35, 10. 51, 11; κατήφεια Jac. 4, 9. 2) *sollicitudo, cura,* μέριμνα Prov. 17, 12; Sir. 30, 24; Matth. 13, 22; ዘእንበለ፡ትካዝ፡ ἀμέριμνος Sap. 6, 16; φροντίς 5, 16; Sir. 35, 1; ዘእንበለ፡ሐዘን፡ወትካዝ፡ Job 11, 18; ብዙኃት፡እማንቱ፡ትካዛተ፡ዓለም፡ Chr. Ta. 8; c. c. Gen. objecti: Luc. 8, 14; Phil. 2, 20. 21; 1 Reg. 9, 5. 3) res, de qua quis sollicitus est, a) *necessitas, res qua opus est* vel *qua indiget* alqs, χρεία Phil. 4, 16; ዘትፈቅድ፡ለትካዘ፡ቤተ፡እግዚ"፡ 2 Esr. 7, 20; በጊዜ፡ትካዝከ፡ ἐν καιρῷ χρείας Sir. 8, 9; እመበ፡ትካዘ፡ዘይፈቅደከ፡ 13, 6; ቅድም፡አእምር፡ትካዘ፡በዘይፈቅደከ፡ 37, 8; Deut. 23, 20; Rom. 16, 2; episcopi pecunias sacras ne consumant ለትካዘ፡ርእሶሙ፡ Clem. f. 115. 122. b) *negotium, opus, occupatio, res,* ἔργον Ex. 20, 9; ገቢረ፡ትካዙ፡ 1 Esr. 4, 11; ቀዳሜ፡ኵሉ፡ትካዝ፡ነገር፡ Sir. 37, 16; ኢትግበር፡ቅድመ፡ነኪር፡ትካዘከ፡ 8, 18; πρᾶγμα ዘኢከነ፡ትካዝከ፡ 11, 9; ትካዛት፡ πράγματα (*negotia*) II Can. Ap. 36; 4 Esr. 13, 58; Clem. f. 175. 176; episcopus ዘኢይኄሊ፡ትካዘ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ Did. 3; ትካዘ፡ብየ፡ኀቤኪ፡ λόγος μοι πρὸς σέ 3 Reg. 2, 14; 4 Reg. 4, 13; ምስለ፡ማእምራን፡ይኩን፡ትካዝከ፡ μετὰ συνετῶν ἔστω ὁ διαλογισμός σου Sir. 9, 15.

ትካዜ፡ subst. *contristatio,* Lud. sine auct.

ተከዜ፡ (passim ተከዚ፡), subst., plerumque m., [contiguum videtur ውሒዝ፡ cum derivatis] 1) *flumen, fluvius, amnis,* Ex. 1, 22. 2, 3. 5. 7, 17. 18; Jos. 4, 7. 5, 1; 4 Reg. 5, 10. 6, 4. 7, 15; Ps. 65, 5; 2 Esr. 12, 7; 4 Esr. 13, 42. 46; Judith 2, 8 (ποταμός); ተከዚ፡ et ተከዜ፡ Sir. 24, 30. 31 (ποταμός); 39, 22. 47, 14; ተከዚ፡ኤፍራጥስ፡ 1 Par. 5, 9. 18, 3; ተከዚ፡ግብጽ፡ (χειμάῤῥους) 2 Par. 7, 8; ተከዚ፡ጤግሪስ፡ Tob. 6, 2; Sir. 24, 25—27. 2) n. pr. fluminis Abyssiniae, quod in Nilum exoneratur, *Tacaze.* — *Voc. Ae.:* ተከዚ፡ዘ፡ፈሳሽ፡

ተከፈ፡ rad. inus., cui in aliis linguis respondet תָּכַף; de qua vid. Fürst Handwörterbuch p. 642; Dietrich Wortforſchung p. 163.

መትከፍት፡, rarius መትከፍ፡ subst., m. et fem., Pl. መቃ

ከፍ፡ et **መታክፍት፡** [כָּתֵף, ܟܬܦܐ, كَتْف; vicinum est **ሐጸፍ፡** q. v. supra col. 130.] 1) *humerus, scapula*, Gen. 21, 14. 24, 15. 27, 16. 49, 15; Ex. 12, 34. 28, 12. 36, 9. 11. 26. 28; Lev. 8, 7; Jos. 9, 2; Kuf. 7; Jes. 9, 6. 10, 27. 14, 25. 46, 7; **ይጸውርዎን፡በመትከፍት፡** 49, 22. 60, 4; Hez. 12, 6. 34, 21; 1 Reg. 10, 23; Job 31, 19. 22; **አትሕት፡መታክፍቲከ፡ወተሰከማ፡** Sir. 6, 25; Luc. 15, 5; Matth. 23, 4. 2) poetice: *dorsum* jumenti: **ይጼዐን፡በመታክፉ፡** Enc. Haml. 26 (Lud.). — *Voc. Ae.*: **መትከፍት፡ብ፡ጫንቃ፡** ።

ታው፡ nomen literae alphabeti Hebraici XXII^ae^ Ps. 118, 169; Thren. 1, 22. 2, 22. 3, 64. 4, 22. Ubi de psalmis agitur, siglo **ታው፡** Ps. 118, 169—176 notatur.

ቴዎሎጎስ፡ vid. **ቴዎጎሎስ፡**; **ቴዎሎግያ፡** subst. *theologia*, Lud.

ቴማ፡ subst. [i. e. ثُوم; aliàs **ሶመት፡**] *allium*: **ኢይበርኩ፡ላዕለ፡ሰግላ፡ወኢላዕለ፡በጸል፡ወኢላዕለ፡ቴማ፡** F. N. 17 (e Syn.).

ተውር፡ n. prgr. sc. ثَوْر *taurus*, nomen signi secundi zodiaci (aliàs **ሰውር፡**): **አልተውር፡** Abush. 4.

ቶራ፡ subst., m. et fem., Pl. **ቶራት፡** [תּוֹר, ܬܘܪܐ, ثَوْر, **ሶር፡** *taurus*] *bubalus*, βούβαλος Deut. 14, 5; **ወይጠል፡ወቶራ፡ወሀየላት፡** Macc. f. 5; Cyriacus eremita **ሐሊበ፡ቶራ፡** (bubali a Deo missi) bibebat, Sx. Masc. 19; Pl. **ቶራት፡** Sx. Genb. 28; F. N. 44, 2 ubi a **ቶራት፡** distinguuntur **አልህምት፡ገዳም፡** (vid. sub **ሬዛ፡**). — Quomodo Gregorius hoc animal descripserit, refert Ludolfus in lex. c. 259.

ቶስሐ፡ quadrl. I [vicina sunt وَشَعَ, مَشَجَ, مَزَجَ, مَذَقَ, ܡܙܓ מָסַךְ] *miscere, ad-, com-, permiscere, temperare*, de rebus fluidis, c. Acc. et **ውስተ፡** vel **ምስለ፡** vel **በ፡** vel **ላዕለ፡**, ut: **መያስያንኒ፡ይቶስሑ፡ማየ፡ውስተ፡ወይን፡** Jes. 1, 22; **ቶስሐ፡ሐሊበ፡ወንጌል፡ምስለ፡ጸቃውዐ፡አሬት፡** M. M.; **ቶሲሖሙ፡ማየ፡በወይን፡** F. N. 13; **አለ፡ቶስሑ፡ላዕለ፡ወርቅ፡ብሩረ፡አው፡ናሕሰ፡** F. M. 19, 2; vinum vel poculum temperare: **አለ፡ይቶስሕዎ፡ለሜስ፡** κεραννύντες Jes. 5, 22; Prov. 9, 2; **ሊተ፡ቶስሐ፡እግዚ"፡ጽዋዐ፡** Asc. Jes. 5, 13; **ጽዋዐ፡ወይን፡ቶሲሖከ፡ወሀብኮሙ፡** Kid. f. 9; c. dupl. Acc.: **ጽዋዐ፡ቶስሐ፡ማየ፡** Lit. Chrys.; admiscere: **ኅዳጠ፡ወይነ፡ቶስሕ፡** 1 Tim. 5, 23; de aliis rebus: **ዘእንበለ፡ቶስሖ፡ወኢትድምርት፡** *sine commistione aut confusione*, Lit. 166, 4; Athanas. de Trin.; **ቶስሐ፡እግዚ"፡ለንፍስትን፡** 1 Cor. 12, 24; **ትቶስሕዋ፡ለጥበብ፡በንጹሕ፡ልብ፡** Herm. p. 17; **ቶስሐ፡ውዳሴ፡ውስተ፡ገሥጾቶሙ፡** Chr. ho. 10.

ተቶስሐ፡ III, 1 *misceri, ad-, com-, permisceri, temperari*: **ወይን፡ዘኢተቶስሐ፡ከመ፡ንጉሥ፡ዐማጺ፡ውእቱ፡** Fal. f. 13; Org. 1; Impf. **ይቶሳሕ፡** Chr. ho. 16; Inf. verb. **ተቶሲሖ፡** Cyr. f. 77 (vid. sub **ተኀውሶ፡**); **ውሒዛተ፡ሊቃንያ፡** (Lycaoniae) **በደም፡ይቶሳሕ፡** Kid. f. 5; **ተቶስሐ፡ደሞሙ፡በደመ፡መባእ፡** Jsp. p. 311. 367; **እንዘ፡ይቶሳሕ፡ማይ፡ምስለ፡ወይን፡** Lit. 159, 2; **ተቶስሐ፡አብድንተ፡ከሀናት፡ምስለ፡አብድንተ፡ነኪራን፡** Jsp. p. 356; Hebr. 4, 2 Platt.

ተቶዋስሐ፡ III, 3 *se invicem com-, permiscere*: **ከመ፡ኢይቶዋስሑ፡** (sic legas pro **ይትዋስሑ፡**) Const. Ap. 52.

ቱሱሕ፡ part. *mixtus, commixtus, temperatus*: **ወይን፡ዘኢኮነ፡ቱሱሕ፡** οἶνος ἄκρατος (*vinum merum*) Jer. 32, 1; Ps. 74, 7; Apoc. 14, 10 Platt; **ወይን፡ምስለ፡ከርቤ፡ቱሱሕ፡** Marc. 15, 23; **ጸዐዳ፡ቱሱሕ፡ምስለ፡ጸሊም፡** Voc. Ae.; **ወትካትሰ፡ሰማያት፡ቱሱሕ፡ምስለ፡ማይ፡ወምድርኒ፡ሀለወት፡ምስለ፡ማይ፡** Clem. f. 48; **ሠናይ፡ዘይረክብ፡ሰብእ፡በገዛ፡ዓለም፡ቱሱሕ፡በጻማ፡ወድካም፡** Jsp. p. 380; Hebr. 4, 2 rom.; de temperie coeli: **እስመ፡ቱስሕት፡ይእቲ፡(ምድር፡) በቍር፡ወምዉቅ፡** Kuf. 8.

ቱስሕት፡ subst. (proprie part. fem.), *mixtura, ad-, commixtio, temperatio*, **ሐሊብ፡ዘአልቦ፡ቱስሕት፡** 1 Ptr. 2, 2; Lit. 171, 4; **አክራጦን፡ዘአልቦ፡ቱስሕት፡** *vinum merum, non mixtum*, Cyr. f. 117; **ትድምርት፡ዘእንበለ፡ቱስሕት፡ወሚጠት፡** ἑνότης (naturarum Christi) συγχύσεως δίχα καὶ τροπῆς, Cyr. c. Pall. f. 77; **ቱስሕት፡ወኑሡት፡** φυρμὸς καὶ σύγκρασις, f. 78. a) κρᾶμα, *vinum* (aqua) *temperatum* Cant. 7, 3. b) *temperatio* (vel *temperamentum*) *corporis* vel *ingenii*: **እስመ፡ድክም፡ቱስሕተ፡ነፍስትክሙ፡** (διὰ τὴν ἀκρασίαν) 1 Cor. 7, 5; **በእንተ፡ኂሩተ፡ቱስሕቱ፡** F. N. 24, 1.

ቶሳሒ፡ n. ag. *miscens*, Lud. sine auct.

ቱሳሔ፡ subst., Pl. **ቱሳሔያት፡**, *mixtura, commixtio, temperatio*: naturarum Christi, Haim. Ab.; Ath. de Trin.; Fid. Jac. Bar.; **አሕላም፡ይትወለዱ፡እምቱሳሔያተ፡ጠባይዕ፡አርባዕቱ፡** (e Galeno) Fal. f. 16; **ቍረት፡ቱሳሔ፡ዘርእ፡** F. M. 12, 5.

ተውት፡ nomen mensis Aegyptiorum primi, ⲐⲰⲞⲨⲦ, Abush. 8; Voc. Ae.

ቶታን፡ subst., Pl. **ቶታናት፡** [ut videtur, propagatum a radice תָּנָה *extendere*, de qua vid. Ges. thes. p. 1511 et **ቴን፡**] *corrigia* calceamenti: **ቶታነ፡አሣእን፡** (v. **ቶታናተ፡**) Jos. 9, 3; Gen. 14, 23; Kuf. 13; Jes. 5, 27; Marc. 1, 7. — *Voc. Ae.*: **ቶታን፡ዘ፡መሐዝብያ፡**; *aliud*: **ቶታን፡ዘ፡የኩፍ፡ቴልፍ፡** ።

ተወነ፡ *pluit* vehementer *aestivo tempore*. Sic Lud., auctoritate nulla allegata. At hic significatus (si quidem probatur) secundarius videtur. Radix primaria, si quid video, est أَنَى *tempestivus fuit; ad maturitatem pervenit*. Hinc

ተወን፡ subst. 1) tempus quo fructus ad maturitatem tempestivam perveniunt, *auctumnus, auctumnus exiens*: refertur inter nomina quatuor anni temporum (aliàs **ጸደይ፡**) M. M. f. 347 (vid. sub **ረብዐ፡**); altera quotannium synodorum sit **በዘመነ፡መጸው፡እምድኅረ፡በዓለ፡መስቀል፡እስመ፡ይበዝኅ፡ሐማመ፡ብድብድ፡ወሞተ፡ግብት፡በዘመነ፡ሐጋይ፡ወተወን፡** F. N. 5; **ዝናመ፡ተወን፡ወመፀው፡** ὑετὸς πρώϊμος καὶ ὄψιμος Jer. 5, 24 (Joel 2, 23 et Zach. 10, 1 respondet **ዝናመ፡ጸደይ፡ወመፀው፡**); **ዝናመ፡ተወን፡** ὑετὸς χειμερινός Zach. 10, 1. 2) *pluvia tempestiva*: **ተከልአ፡ጠል፡ወተወን፡** Jer. 3, 3 vers. alt. (ubi Hebr. non יוֹרֶה sed מַלְקוֹשׁ habet). — *Voc. Ae.*: **ተወን፡ዘ፡በልግ፡** (v. **ዘመነ፡በልግ፡**).

ቴዎጎሎስ፡ n. pr. (pro **ቴዎሎጎስ፡**) *theologus*: **ዮሐንስ፡ቴዎጎሎስ፡** F. N. 4; Enc. Masc. 4. — Vid. etiam **ታኦሎጎስ፡**

ቶይ፡ et **ተይ፡** subst., θεῖον, *sulphur*, Gen. 19, 24; Kuf. 16; Deut. 29, 22; Jes. 30, 33. 34, 9; Hez. 38, 22; Dan. ap. 3, 22 (νάφθα); Ps. 10, 7; Luc. 17, 29; Apoc. 9, 17. 14, 10. 20, 10. 21, 8; Hen. 67, 6; Jsp. p. 375; Org. — *Voc. Ae.*: **ቶይ፡ ዘ፡ ይኝ፡ ዳጒሬጒ፡ ይ፡**

ቱሀ፡ rad., c. q. (תָּהָה et) تَاهَ vel تَاحَ *per terram vagatus fuit, attonitus evasit.* — *Rad. Abb.*: **ቴሐ፡ ዘ፡ ቀላወጠ፡** (vid. scholia ad **ተተሐለ፡**).

ተያሂ፡ n. ag. *attonitus* (*errans*). — *Voc. Ae.*: **ተያሂ፡ ዘ፡ ፊሪ።**

ቱን፡ rad. inus., cui *extensionis* significatus infuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 1511 sub תָּכַן, et cfr. **ቆታን፡**, et **ነትን፡**).

ቱን፡, etiam **ቴን፡**, subst., *extensio* i. e. a) *longitudo*, μῆκος Ex. 30, 2. b) *latitudo* εὖρος (v. **ርኅብ፡**) 2 Par. 4, 1. c) *crassities*, πάχος, **ቱን፡** et **ቴን፡**, 2 Par. 4, 5. — *Voc. Ae.*: **ቱኑ፡ ዘ፡ ግድሙ፡**

ቴያጥሮን፡ et **ተያጥሮን፡** n. prgr. *theatrum*, Sx. Haml. 5; Tachs. 12; **ቤተ፡ ተያጥሮን፡** Sx. Mag. 17; **ዘቴያጥሮን፡** *scenicus, histrio, actor*, Kid. f. 23.

ተይፊን፡ subst., nondum repertum nisi in Pl. **ተያፍን፡** (etiam **ቴያፍን፡**) et **ተያፍንት፡**, *juvencus* bos [يَفَن *quadrimus vitulus*: يَفَع *ascendit* montem; *adultus fuit*]: **ዥሉ፡ ነገሩ፡ ተያፍን፡** (v. **ቴያፍን፡**) **ውብዕራ፡** ἡ διήγησις αὐτοῦ ἐν υἱοῖς ταύρων Sir. 38, 25; **እስከ፡ ያገርር፡ ተያፍኒሁ፡** v. **ተያፍንቲሁ፡** 38, 26; **ከመ፡ ተያፍን፡ ወብዕራ፡** Enc. Genb. 11. — *Voc. Ae.*: **ቴያፍን፡** (v. **ቲያፍን፡**) **ዘ፡ ወይፊን።**

ቴጣ፡ n. prgr. sc. θῆτα, nomen literae alphabeti Graeci Θ; Tab. Tab. 46; Pl. **ቴጣት፡**, ut: lapidem invenit **ዘጽሑፍ፡ ውስቴቱ፡ ፫ ቴጣት፡** sc. Θ(εός), Θ(εόφιλος), Θ(εόδοτος) Abush. 50; Sx. Teq. 18.

ተግሀ፡ I, 1 [amh. **ተጋ፡** id.; differt a **ነቅሀ፡** ut *vigilare* ab *expergisci*] Subj. **ይትጋሀ፡** (ut Kid. f. 8), 1) *vigilare, insomnem esse*: Ps. 101, 8; **ዘይተግሀ፡ ውስተ፡ አናቅጺ፡ ዚአየ፡** Prov. 8, 34; Hen. 20, 1; 4 Esr. 11, 9; **ትግሁ፡ እንከ፡** 2 Esr. 8, 29; Matth. 24, 42. 43. 26, 41; **ትጋሀ፡** Apoc. 3, 2. 3. 16, 15. 2) *advigilare* vel *invigilare* rei a) *insidiari* c. **ላዕለ፡**, ut: **ነምር፡ ተግሀ፡ ላዕለ፡ አህጉሪክሙ፡** Jer. 5, 6 (γρηγορεῖν); **ይተግሀ፡ ላዕሌሁ፡ ዘያሐምም፡** νήψαι ἐπ᾽ αὐτὸν ὀδύνας Job 20, 23. b) *vigilanter attendere* vel *incumbere* ad rem; *intentum, sedulum, diligentem esse* in re agenda, *studium conferre* in eam; γρηγορεῖν Dan. 9, 14; c. c. **በእንተ፡**, ut: Hebr. 13, 17; Jer. 38, 28: **አነ፡ እተግሀ፡ በእንቲአሆሙ፡ ከመ፡ እሥቅዮሙ፡** 51, 27; Thren. 1, 14 var.; c. **ለ፡** rei vel prs.: Deus **ይተግሀ፡ ለሠናይትክሙ፡** Chr. ho. 29; 1 Cor. 15, 34; **ተግሂ፡ ለመፍቅድየ፡ በከመ፡ ይተግሀ፡ እም፡ ለውሉዳ፡** Org.; c. **በ፡** rei agendae: **አብራኪከ፡ በሰጊድ፡ ዘተግሃ፡** (genua tua, quae sedulo procubuerunt) Enc. Ter 21; seq. Acc. rei (Inf.): **ይተግሁ፡ በሌሊት፡ ወበመዓልት፡ አንብቦ፡ መጻሕፍት፡** Sx. Hed. 26, (cfr. Thren. 1, 14); seq. **ከመ፡** et Subj. verbi: Hen. 100, 8; **እተግሀ፡ አነ፡ ከመ፡ እግበር፡ ዘነበብኩ፡** Jer. 1, 12. 38, 28. 51, 27; c. **ለ፡** et Inf.: **ተጋህኩ፡ ለአዕርዮ፡ ፊቃዱ፡** Jsp. p. 339.

አትግሀ፡ II, 1 1) *vigilare facere, insomnia facere*: **ክቡድ፡ ሕማም፡ ያተግሀ፡ ወአልቦ፡ ንዋም፡** Sir. 34, 2. 2) *excitare ad vigilantiam, alacrem, sedulum reddere*: si passiones propinquorum **ያነቅሁኒ፡ ከመዝ፡** (διανίστησι,) **እፎኑመ፡ ፈድፋደ፡ ሕማማተ፡ እግዚእነ፡ ክርስቶስ፡ ያተግሀነ፡** (**ለተሊዎታ፡**) Chr. ho. 28; **አትግሀነ፡ ለስብሐቲከ፡** (ad laudem tuam) Enc. Masc. 25.

ትጉህ፡ part. 1) *vigil, pervigil*, epitheton angelorum (עִירִים, ἐγρήγοροι) Hen. 1, 5. 10, 7. 15. 12, 2. 3. 13, 10. 14, 1. 15, 2. 9 al.; Kuf. 4; Clem. f. 109; **ትጉሃን፡ መላእክት፡ እለ፡ ኢይነውሙ፡** Mavâs. n. 14. 19; **በዓለ፡ ትጉሃን፡** Cod. Mus. Brit. XXIX n. 17; Lit. 174, 2. 2) *vigilanter attentus, intentus, sedulus, studiosus, diligens*: **ትጉሃን፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡** Clem. f. 103; **ውእቱሰ፡ ትጉህ፡ ለአሕሥሞትየ፡** Jsp. p. 338; **ትጉህ፡ ለገቢረ፡ ሠናይ፡** Did. 4; **ትግሀት፡ ቃሕም፡** Enc. Masc. 25. — Adv. **ትጉሀ፡** *vigilanter, diligenter*, Lud. ex Hom. Mar.

ተግሀ፡ subst. *vigilantia*: **ተግሀ፡ መላእክት፡ አጥረየ፡ እንዘ፡ ውእቱ፡ ብእሲ፡** *vigilantiam angelorum possedit, cum tamen homo esset*, Lud. sine auct.

ትጋህ፡ subst., plerumque m., Pl. **ትጋሃት፡** (M. Tom.) 1) *vigilia, vigiliae*, 2 Cor. 6, 5; Org.; militum Jsp. p. 349; *causa vigiliae* vel *insomniae*: **ወለት፡ ትጋህ፡ ኀቡእ፡ ይእቲ፡ ለአቡሃ፡** Sir. 42, 9. 2) *vigilantia, cautio, studium, sedulitas, diligentia*: **ንስሓ፡ ወትጋህ፡** Clem. f. 275; **በጻሕቅ፡ ብዙኅ፡ ወበትጋህ፡ ፍድፋድ፡** Chr. ho. 34; **ኀሠሥዎ፡ በትጋህ፡ ዐቢይ፡** Abush. 50; **ትጋህ፡ ዕጺ፡** (erucae identidem in arborem enitentis) Sx. Genb. 11; **ትጋሆሙ፡ ለንሁብ፡ ወለቃሕም፡** Enc. Masc. 25; c. c. Gen. Obj.: **ትጋሁ፡ ለብዕል፡** ἀγρυπνία πλούτου Sir. 34, 1; seq. **ለ፡** c. Inf.: **ትጋሆሙ፡ ለገሥጾትን፡** Chr. ho. 29; seq. **ዘከመ፡**, ut: **ትጋሁ፡ ዘከመ፡ ያቀምሕ፡ ብዕራሁ፡** ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ εἰς χορτάσματα δαμάλεων Sir. 38, 26. 27. 28. 30.

ትግሀት፡ n. act., Pl. **ትግሀታት፡** *vigilatio, vigiliae*: **ቅዱስ፡ ብፁይ፡ መዓልተ፡ ጸሎታተ፡ ወሌሊተ፡ ትግሀታተ፡ ፈጸመ፡** Deg.

ተጋሂ፡ n. ag. *vigilax, intentus, sedulus, studiosus*: **ጳጳስ፡ ይኩን፡ ተጋሂ፡** Kid. f. 6; **ተጋህያን፡ ለኵሉ፡ እኩይ፡ ወርኩስ፡** Clem. f. 76.

ተገረ፡ rad. inus., quae e جَرَّ גָּרַר *traxit* propagata videtur.

መትገር፡ subst., nonnisi in Pl. repertum **መታግር፡** et **መታግርት፡** 1) *funis, funiculus*, tentorii (κάλος, κάλως) Num. 3, 37. 4, 32. 2) nomen *ornamentorum*, quibus tamquam capreolis labrum maris ahenei circum circa sustentatur: **መታግርት፡** ὑποστηρίγματα (quo vocabulo LXX פְּקָעִים male verterunt) 3 Reg. 7, 11. 3) *transversarium* (*tignum*), *trabs*: (illius arboris ligna sufficiebant) **ለኀዋኅዊሃ፡ ወለመሳክዊሃ፡ መለመታግሪሃ፡ ወለአዕማዲሁ፡** (ecclesiae exstruendae) Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: **መታግር፡ ዘ፡ ምስሶ፡**

ቴጊሬ፡ v. **ቴግሬ፡** nomen daemonis Θεγρί, Herm. p. 21; Voc. Ae. (inter nomina Satanae).

ቴገን፡ n. prgr. τήγανον *sartago* [aliâs **ጤገን፡** q. v.] Lev. 6, 14. — *Voc. Ae.*: **ቴገን፡ዘ፡ጕልቻ፡**።

ቴጉን፡ part. denom. *in sartagine frixus*, Lev. 2, 5 (cfr. **ጢጉን፡** et **ጤጉን፡** 2 Reg. 6, 19).

ተጥላሳት፡ n. prgr., sc. *tituli*, quo nomine collectio quaedam Canonum inscripta est, F. N. in proleg. (vid. Cat. Bibl. Bodl. p. 27; cfr. **አብጥሊስ፡**).

ትጳዝዮን፡ subst. *topazius* gemma; ita equidem ipse emendavi Ex. 28, 17 pro **ንጳዝዮን፡** (codicis F).

ትፉሕ፡, etiam **ትፋሕ፡** (**ተፋሕ፡** Lud.) subst., coll. et sing., *malum* fructus [תַּפּוּחַ, تُفَّاحٌ; de etymo vid. Ges. thes. p. 896; aliâs **ከል፡**]: **አዘዘ፡ያምጽኡ፡ሎቱ፡ትፉሐ፡** Jsp. p. 340; **አንጻ፡ትፉሕ፡** ibid.; **ትፉሕ፡** (si non **ትፋሕ፡**) Const. Ap. 39; **ትፋሕ፡** (si non **ትፉሕ፡**) F. N. 17. — *Voc. Ae.*: **ትፉሕ፡ዘ፡ሙገዝ፡**።

ተፍአ፡ I, 1 [amh. **ተፋ፡**; תּוּף, تَفَّ; vicina תָּפַל تَفَلَ تَفِئَ] Subj. **ይትፋእ፡** *spuere, ex-, in-, adspuere*, abs. vel c. Acc., ut: Marc. 7, 33; **ይትፋእ፡** Fal.; **አዘዘ፡ከመ፡ይትፍኡ፡ምራቀ፡** M. M. f. 28; **ተፍአት፡ቅድመ፡ገጹ፡** Clem. f. 221; c. c. **ውስተ፡**, **ላዕለ፡**, **በ፡**, ut: **ተፍአት፡ምራቀ፡ውስተ፡ገጸ፡ንጉሥ፡** Sx. Hed. 26; Num. 12, 14; Deut. 25, 9; Matth. 26, 67; Marc. 8, 23; **እንዘ፡ይተፍእ፡ሕምዘ፡ላዕሌነ፡** Cyr. ho. f. 110; **ትፋእ፡ምራቀ፡ላዕለ፡ዝንቱ፡መስቀል፡** Sx. Nah. 14; **ተፍአ፡በገጹ፡ለባዕለ፡ቤት፡** Fal.

ትፋእ፡ subst., *sputum*, (*vomitum*) Jes. 28, 8 vrs. alt. (ubi codd. Accusativum **ትፋአ፡** v. **ትፍአ፡** praebent).

ትፍአት፡ n. act., *exspuitio, sputum* (*vomitum*), Num. 12, 14; Did. 6; Jes. 28, 10. 13 vrs. nov., ubi hebr. קַו (tamquam קִו i. e. קִיא) **ትፍአት፡** versum est.

ተፋኢ፡ n. ag. *sputator, exspuens*: **ተፋእያን፡ሕምዘ፡ከይሲ፡ወአርዌ፡ምድር፡** Kid. f. 24.

ተፈየ፡ I, 1 [propagatum videtur e وَفَى *integer, completus fuit, promissis stetit, fidem praestitit*, IV *totam dedit vel persolvit* rem (vid. **አውፈየ፡**), unde **ተፈየ፡** proprie: *se committere alicui*] *fidere, confidere, fiduciam ponere*: **አነ፡እትፌ፡ከመ፡** seq. Indic. (paulo post: **አነ፡እትአመን፡ከመ፡**) Phlx. 54; **ትትፌ፡ላዕሌሁ፡** πέποιθας ἐπ᾽ αὐτῷ Job 39, 11; **እትፌ፡ላዕሌክሙ፡** θαῤῥῶ εἰς ὑμᾶς 2 Cor. 10, 1; **ውስተ፡ሃይማኖትከ፡እስመ፡ነፍስየ፡ትትፌ፡** Enc. Teq. 17. — Mire in hoc verbo illustrando haesitant Abyssinorum interpretes; in *Voc. Ae.* enim **እትፌ፡** exponunt alii **እትአመን፡**, alii **እስእል፡**, alii **እሰድድ፡** (*mitto*); in *Rad. Abb.* **ተፈየ፡** explicatur **ጸሬ፡** (i. e. **ጸሐፈ፡**) et **አመነ፡**. Etiam Ludolfus (sine dubio auctoritate Gregorii ductus) statuit significationes: *scripsit, subscripsit* (i. e. *assensit*), *literas misit*. Quae omnia (excepta interpretatione vera **እትአመን፡**) locis allegatis prorsus refutantur.

ኀ፡ litera alphabeti undecima, quae **ኀርም፡** nominatur (vid. etiam Isenberg lex. p. 102); pronuntiata antiquitus sonuerat sicut خ Arabum, posthac cum **ሐ** et **ሀ** confusa est.

ኀለለ፡ inus., i. q. חָלַל, سَلَّ, خَلَّ *perforavit*.

ኀለት፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. **ኀለታት፡** Sx. Ter 22), *canna, arundo* [ita dicta, quia perforata, cava est]: Ps. 57, 10; **አራዊተ፡ኀለት፡** *bestiae arundineti* Ps. 67, 33; Job 5, 22; πάπυρος Jes. 19, 6; **ዐቃቤ፡ኀለት፡** φυλάσσειν καλάμην 27, 4; **ብሔረ፡ኀለት፡** ἐπαύλεις καλάμου 35, 7; **ውስተ፡ኀለት፡ዘውጡሕ፡** (ἐν λινοκαλάμῃ) Jos. 2, 6; κάλαμος Matth. 27, 29. 48; Marc. 15, 19; *arundo* (*pertica*) *mensoria*: Hez. 42, 16 seq.; Apoc. 11, 1. 21, 15; **ኀለት፡ዘዐቅም፡** κάλαμος μέτρον Hez. 40, 3. 5. — *Voc. Ae.*: **ኀለት፡ዘ፡ዘንግ፡**; *aliud*: **ኀ"፡ዘ፡ዘንግ፡ቀርከሃ፡ሸልማኒ፡ይ፡**።

ኀልቅ፡ *guttur*, **ኀልቀት፡** *annulus*, **ኀልቅ፡** *uncia* vid. sub **ሐለቀ፡**

ኀልቀ፡ I, 1 intr. [amh. **አለቀ፡**; hanc radicem cum خَلِقَ *usu deteri, consumi* composuerunt Ludolf. lex. c. 647, H. Hupfeld exerc. aeth. p. 21 et W. Wright in sua Jonae editione; cum חָלַק هَلَكَ i. e. **ሀጐለ፡** Ludolf l. c., et F. Tuch de Ae. linguae sonorum proprietatibus p. 19; cum כָּלָה كَهِلَ تَهِلَ تَحِلَ i. e. **ልሀቀ፡** H. Ewald in das Buch Ijob II Ausg. 1854 p. 99; significatu maxime convenit cum כָּלָה] Subj. **ይኀለቅ፡** et **ይኀልቅ፡** (Gen. 8, 3. 47, 18; Ex. 22, 8; Tob. 7, 9; Nah. 1, 8; Hen. 10, 16), creberrime ἐκλείπειν 1) *confici, consumi, absumi*, ut: **ኵሉ፡ግብር፡ይበሊ፡ወየኀልቅ፡ወገባሪሁ፡የኀልቅ፡ምስሌሁ፡** Sir. 14, 19; **እስከ፡ኀልቀ፡ኵሉ፡ክርታስ፡በእሳት፡** Jer. 43, 23; de anima: Ps. 72, 25; Jer. 4, 31. a) *deficere, evanescere, minui, exhaustum esse*, de rebus: **ኀልቀ፡ወይኖሙ፡** Joh. 2, 3; **በእንተ፡ዘኀልቀ፡ማይ፡** Judith 8, 9. 11, 12. 12, 3; **ኅብስትነ፡ኀልቀ፡እምነ፡መሣንቅነ፡** 1 Reg. 9, 7; **እንዘ፡ይኀልቅ፡ማይ፡** Gen. 8, 3. 21, 15. 47, 15; **የኀልቅ፡ክቡሩ፡ለያዕቆብ፡** Jes. 17, 4. 59, 21; Hez. 24, 11; de lumine siderum: **ብርሃን፡ዘየኀልቅ፡እንዘ፡የሐጽጽ፡** Sir. 43, 7; **ኢየኀልቅ፡ወርኅኪ፡** Jes. 60, 20. b) *consumi, perire, interire, deficere*, de animantibus: **ኀልቀ፡እንስሳ፡ወአዕዋፍ፡** ἠφανίσθησαν Jer. 12, 4; **ኀልቀ፡ሰብእ፡** 9, 10; Jes. 16, 4. 30, 25; **የኀልቁ፡በጽምእ፡** 50, 2; **የኀልቁ፡በረኃብ፡** Jer. 11, 22. 51, 27; **ኀልቀ፡ኄር፡እምድር፡** Mich. 7, 2; **ኀሊቀ፡የኀልቁ፡እምገጸ፡ምድር፡** Zeph. 1, 2; Ps. 89, 9; **የኀልቅ፡ሰብእ፡** τὸ μὴ εἶναι Jes. 6, 11. 19, 13; **ኀልቁ፡ነገሥት፡ይሁዳ፡** Sir. 49, 4; Ps. 103, 36. 11, 1. c) *desinere*: **እስከ፡አመ፡የኀልቅ፡ይትባረዩ፡ብርሃን፡ምስለ፡ሌሊት፡** Job 26, 10; c. **እምነ፡** (i. e. *desistere*): **ኢይኀልቅ፡እምላዕሌሆሙ፡እግዚ"፡** *ne ab iis desistat Deus*, Ex. 19, 22. 2) *elabi, abire, praeterire, ad finem perduci, consummari, absolvi*, de tempore: **ኀለቀ፡መዋዕልየ፡** Job 17, 11; **አመ፡የኀልቅ፡መዋዕለ፡ሕይወትከ፡** Sir. 30, 32; Kuf. 3, 11; **ኀሊቆ፡፸ዓመት፡** Jer. 25, 12. 36, 10; Thren. 4, 19; Hez. 4, 8; **ኀሊቆ፡ጽጌ፡** Jes. 18, 5; **ኀልቀ፡ማእረር፡** Jer. 8, 20; Ruth 2, 21; **የኀልቅ፡መዋዕለ፡ላሕከ፡** Jes. 60, 20; **ኀልቀ፡ሕማም፡ወትካዝ፡** 51, 11. 24, 8; **ኀልቀ፡መዋዕልየ፡በኀሳር፡** Jer. 20, 18; **ኢየኀልቅ፡መቅሠፍት፡ቤቱ፡** Sir. 23, 11. 26; **ዘኢየኀልቅ፡** *infinitus* 4 Esr. 8, 21; de rebus gerendis: እስከ፡የኅልቅ፡ዘአነ፡እገብር፡ Judith 8, 34; እስከ፡አመ፡የኅልቅ፡ሕንጻ፡ 1 Esr. 4, 51. 55; እምድኅረ፡ኅልቀ፡ዝንቱ፡ 2 Esr. 9, 1; ኅልቀ፡ γέγονε *factum est* Apoc. 16, 17. 3) *confici, expediri, transigi* de negotiis, controversiis, al.: ይኅለቅ፡ነገሩ፡ Tob. 7, 9; ይኅልቆሙ፡በበይናቲሆሙ፡ Ex. 22, 8; በአፈ፡፪ሰማዕት፡የኅልቅ፡ኵሉ፡ነገር፡ Deut. 19, 15. Usurpatur etiam de eo, quod in mente, consilio alicujus peractum i. e. *praefinitum* est: ኅልቀት፡እኪት፡በኀቤሁ፡ 1 Reg. 20, 7. 33.

አኅለቀ፡ II, 1 1) *consumere, absumere, conficere*, ut: እሳት፡አኅለቀ፡ሦነ፡ገዳም፡ ἀνήλωσε Joel 1, 19; አኅለቆሙ፡በነደ፡እሳት፡ καταναλῶσαι Sir. 45, 19; Jer. 3, 24; Sir. 34, 2; አኅለቀ፡ዐጸደ፡ወይንየ፡በአባግዒሁ፡ *vineam meam oves suas depascere sivit*, Kebr. Nag. 72; እንበለ፡ያኅልቅዎ፡ Num. 11, 33; in specie a) *insumere, consumere, disperdere, prodigere*, tempus, opes: Marc. 5, 26; Luc. 8, 43. 15, 14; ወኢያኅለቀ፡ብዙኀ፡ብርተ፡ 2 Par. 4, 18; እመበ፡ብእሲ፡ሀካይ፡ወአኅለቀ፡ኵሎ፡ንዋዮ፡በስካር፡ወበዝሙት፡ Did. 4; ያኅልቅ፡ለከ፡ዘዚአከ፡ Sir. 13, 5; አኅለቀ፡መዋዕሊሁ፡በሀኬት፡ Sx. Tachs. 10 Enc. b) *corrumpere, perdere*, terras: አኅለቁ፡ኵሎ፡በሐውርተ፡አሞን፡ ἔφθειραν 1 Par. 20, 1. c) *absumere, conficere, conterere, delere*, populos, homines: ታኅልቅ፡ነፍሰ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Sir. 21, 2; ያኅልቆሙ፡ለኅያላን፡ Jes. 8, 8; Jer. 5, 3 (συνετέλεσας). 15, 16. 10, 24 (ὀλίγους ποιεῖν). 25, 16. 26, 18; Dan. 8, 25; c. እምነ፡, ut: ከመ፡ታኅልቆሙ፡ለኃጥኣን፡እምኔሃ፡ Jes. 13, 9; Hen. 10, 20. 2) *finem facere* rei, *ad finem perducere, absolvere, consummare, perficere*: አኅልቅ፡ርኵሰኪ፡በውስቴትኪ፡ Hez. 22, 15; ሶበ፡አኅለቀት፡ነገራ፡ Judith 14, 9; አኅሊቆ፡ኤርምያስ፡ዘነገረ፡ኵሎ፡ Jer. 33, 8; እምዘ፡አኅለቀ፡ንጉሥ፡ኪዳነ፡ 41, 8; seq. Acc. Infin. vel እንዘ፡ c. Indic. latine plerumque vertere licet *desinere*: ሶበ፡አኅለቀ፡ኤርምያስ፡እንዘ፡ይነግር፡ ἐπαύσατο λέγων Jer. 50, 1; Kuf. 22. 26; ሶበ፡አኅለቀ፡ነጊሮቶ፡ Sir. 22, 8; Gen. 18, 33; 1 Reg. 24, 17; ሶበ፡አኅለቁ፡ተደሮ፡ Tob. 8, 1; ሶበ፡አኅለቀ፡ጸልዮ፡ 2 Esr. 10, 1; ሶበ፡አኅለቁ፡ገቢረ፡መሥዋዕት፡ 4 Reg. 10, 25. 3) *conficere, expedire, transigere* negotia, controversias, al.: አኅለቁ፡ግብረ፡ 1 Esr. 9, 17; እስከ፡ታኅልቁ፡ሊተ፡ነገረ፡ Tob. 7, 11; አኅለቁ፡ከመዝ፡ (εὐδόκησαν οὕτως) *ita inter eos convenit* Tob. 5, 17; inde *decernere* (ἔκριναν) Judith 2, 3.

ተኅልቀ፡ III, 1 *consumi, confici*: ሶበ፡ተኅልቀት፡ነፍስየ፡ (Cod. Laur.; in caeteris: ኅልቀት፡) Jon. 2, 8.

ተኃለቀ፡ III, 3 *a se invicem deficere, sibi invicem deesse*: ተኃለቁ፡በበይናቲሆሙ፡ (v. ተኅልቁ፡) ἔλιπον ἀλλήλους Job 4, 11.

አስተኃለቀ፡ IV, 3 *transigere rem* vel *pacisci* cum aliquo: Luc. 22, 6 (vid. ኅልቀ፡ n. 3 et አኅለቀ፡ n. 3).

ኅሉቅ፡ part. *confectus, consummatus, absolutus*, de consilio: *definitus, constitutus*, ኅሉቀ፡ወምቱረ፡ነገረ፡ሰማዕኩ፡ Jes. 28, 22. 10, 22; Rom. 9, 28; Macc. f. 6; ኅሉቀ፡ምዕረ፡እነግር፡ለሕዝብ፡ Jer. 18, 7 vrs. pr.

ኅልቅ፡ subst. 1) *exitium*: ዕለተ፡ኅልቆሙ፡ ἡμέρα ἀπωλείας Deut. 32, 35. 2) *finis* 4 Esr. 11, 43 Laur.

ኅልቀት፡ subst. 1) *consumtio, extenuatio, tabes*: እምብዝኀ፡ኅልቀተ፡ሥጋሁ፡ (በእንተ፡አጽዋም፡) Gad. T. Haim. 2) *exitium, interitus*: Hen. 65, 6; ዘተነበይከ፡በይሁዳ፡ኅልቀተ፡ኃጥኣን፡እምድር፡ Sx. Haml. 4 Enc. 3) *consummatio, finis*: እስከ፡ኅልቀተ፡ዓለም፡ Dan. 12, 4; Matth. 13, 39. 24, 3; Hebr. 9, 26; Clem. f. 108. 266; ኅልቀተ፡መዋዕል፡ 4 Esr. 11, 43. 12, 14. 26; Dan. 8, 19 (var.).

ማኅለቅት፡ subst. 1) *finis, terminus, ultimum, extremum*: ጥንት፡ወማኅለቅት፡ Jes. 19, 15; አልቦ፡ማኅለቅተ፡ለሰላሙ፡ 9, 7; ማኅለቅተ፡ዓለም፡ (v. ዘመን፡) 4 Esr. 1, 16. 4, 29. 7, 10. 12. 11, 15. 12, 35; Dan. 8, 19. 12, 6; 1 Petr. 4, 7; ማኅለቅተ፡ፍቅርየ፡ 4 Esr. 3, 51; በቅድሜሁ፡አልቦ፡ማኅለቅት፡ Hen. 39, 11. 58, 3; Hebr. 7, 3; Luc. 1, 33; ዘአልቦ፡ማኅለቅት፡ *infinitus* 4 Esr. 1, 10. 4, 47; Bar. 3, 25; ማኅለቅቱሰ፡ሕይወት፡ዘለዓለም፡ Rom. 6, 22; πέρας τοῦ λόγου Dan. 7, 28; ማኅለቅቱ፡ለጽድቀ፡ኦሪት፡ τέλος νόμου 10, 4; 1 Tim. 1, 5; de loco: ማኅለቅተ፡ባሕር፡ Ps. 138, 8. 2) *summa, summa summarum*: ወማኅለቅቱ፡ለኵሉ፡ነገር፡ውእቱ፡ Sir. 43, 27; 1 Petr. 3, 8. 3) *exitium, internecio*: ኢይገብር፡ማኅለቅተ፡ለእሉ፡ Jer. 4, 27. 5, 10. 26, 28; Nah. 1, 9; በጽሐቶሙ፡ማኅለቅቶሙ፡ለሕዝብየ፡ Am. 8, 2; Hez. 30, 3.

ኈለቈ፡ I, 2 (raro I, 1) [חָלַק *divisit, partitus est*; خَلَقَ *quantitate sua et mensura definivit* rem; vid. Ges. thes. p. 483] 1) *numerare, enumerare, dinumerare*, ἀριθμεῖν Job 14, 16. 28, 26. 38, 37. 39, 2; Gen. 15, 5; Apoc. 7, 9; Judith 2, 15; Ps. 146, 4; ἠρίθμησαν τὸ ἀργύριον 4 Reg. 12, 10; λαβεῖν ἀριθμόν ኈለቈ፡ኊልቆሙ፡ 1 Par. 27, 23; እመ፡ትክል፡ኈልቆቶሙ፡ Kuf. 14; ኈለቈ፡እምኔሁ፡ወዐርገ፡ *inde ab eo numeravit ascendendo* Kuf. 32; ኈልቍ፡መዋዕለ፡ዘዓዲ፡ኢመጽአ፡ 4 Esr. 3, 46; ἐξαριθμεῖν Gen. 13, 16; መኑ፡ኈለቈ፡ጽንዐ፡ኀይሉ፡ Sir. 18, 5; Ps. 21, 18. 138, 17; ἐξηγήσατο Job 28, 27; alicui numerare pecuniam, al.: ኈለቍነ፡ሎሙ፡ኵሎ፡ (ἐστήσαμεν) 2 Esr. 8, 34. 2) *annumerare, imputare*: ብፁዕ፡ብእሲ፡ዘኢኈለቈ፡ሎቱ፡እግዚ"፡ጌጋዮ፡ Rom. 4, 8; Ps. 31, 2. 3) *recensere, lustrare, numerare* populum, exercitum, ἐπισκέπτεσθαι Num. 1. 3, 40; 1 Reg. 11, 8; 13, 15; 2 Reg. 24, 1. 2. 4) *reputare, aestimare*, Lud. sine auct. — (Raro stirps I, 1 occurrit in libris Mss., ut: አቡየሰ፡ይኈልቍ፡መዋዕለ፡ Tob. 9, 4 var.; 10, 1 var.).

ተኈለቈ፡ III, 2 (III, 1 Rom. 5, 13 Platt; እስከ፡ኢይትኈለቍ፡, v. ኢይትኌለቍ፡ Gen. 16, 10) 1) *numerari, enumerari* Job 36, 27; Gen. 16, 10. 21, 12; ዘኢይትኌለቍ፡ ἀναρίθμητος Sir. 37, 25; Hen. 48, 1. 58, 6. 60, 12. 63, 9. 65, 10. 71, 8. 2) *annumerari, in numerum referri* c. ምስለ፡, ut: ተኈለቈ፡ምስለ፡ኃጥኣን፡ Jes. 53, 12; 4 Esr. 6, 50; Bar. 3, 11; Ps. 87, 4; Luc. 22, 37; c. ውስተ፡, ut: Lev. 19, 7; Num. 23, 9; Job 3, 6; c. ለ፡ ut Jos. 13, 3. 3) *in rationem induci* alicui, *imputari* alicui; c. pron. suff. (Dat.): ኢይትኈለቆ፡ οὐ λογισθήσεται αὐτῷ Lev. 7, 18; c. ለ፡, ut: መዋዕለ፡ቀዳሚሙ፡ኢይትኌለቁ፡ሎቱ፡ Num. 6, 12; ኢተኈለቈ፡ሎቱ፡በኵሩ፡ 1 Par. 5, 1; c. Acc. praedicati: ተኈለቆ፡ጽድቀ፡ Kuf. 14; ይትኌለቆ፡ጽድቀ፡ Rom. 4, 5. 6; ተኈለቈ፡ሎቱ፡ጽድቀ፡ Kuf. 31; Gen. 15, 6; c. ኀበ፡ praedicati, ut: ኢተኈለቈ፡ሎቱ፡ኑፋቄሁ፡ኀበ፡ጌጋይ፡ M. M. f. 68; abs. ኢትትኌለቍ፡ኀጢአት፡ (οὐκ ἐλλογεῖται) Rom. 5, 13; c. ላዕለ፡ prs.: ተኈለቈት፡ኀጢአት፡ላዕለ፡ኵሉ፡ Rom. 5, 12. 4) *recenseri, lustrari* Num. 2, 4. 11 seq.; ወተፋቀዱ፡ወተኈለቁ፡ሌዋውያን፡ 1 Par. 23, 3. 5) *aestimari, existimari* Hen. 52, 8;

(dubium an Hen. 56, 4); ወተኈለቍ፡ፀአቶሙ፡ከመ፡አከይ፡በሙ፡ ἐλογίσθη κάκωσις ἡ ἔξοδος αὐτῶν Sap. 3, 2.

ኍሉቅ፡ et ኍሉቍ፡ part. 1) *numeratus, numerabilis:* ሥዕርተ፡ርእስክሙ፡ኵሎን፡ኍሉቃት፡እማንቱ፡ Matth. 10, 30; Luc. 12, 7 (ኍሉቅ፡); Clem. f. 271; Phlx. 172; ዓመታት፡ኍሉቃት፡ ἔτη ἀριθμητά Job 16, 22; Asc. Jes. 8, 14 (ubi ኍሉቃን፡ scribendum est); እለ፡ተረፉ፡ይከውኑ፡ኍሉቃን፡ (v. በኍልቍ፡) Jes. 10, 19. 2) *annumeratus*, c. ምስለ፡, ut: እንዘ፡ኍሉቅ፡ (Platt: ኍሉቍ፡) ምስሌነ፡ Act. 1, 17; Clem. f. 248; Lit. 172, 3.

ኍልቍ፡ et ኊልቍ፡ subst., plerumque m., Pl. ኍለቍ፡ (passim ኊለቍ፡ et ኍለቅ፡ script.) *enumeratio, numerus:* Ps. 38, 6; Hen. 5, 9; Dan. 9, 2; Hez. 5, 3. 20, 37; Apoc. 20, 8; 4 Esr. 11, 12; በገዘኑ፡እምኊልቍ፡ Ps. 39, 8; ምንትኑ፡ኊልቍ፡ለነፍስየ፡በውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ Sir. 16, 17; በአምጣነ፡ኍልቆሙ፡ለደቂቀ፡እስራኤል፡ Sir. 45, 11; አልቦ፡ኊልቍ፡ጥበቢሁ፡ Ps. 146, 5; አልቦ፡ኍልቍ፡ኀጣውኢከ፡ Job 22, 5; ዘአልቦ፡ኍልቍ፡ vel ኊልቍ፡ *innumerabilis* Ps. 103, 26; Job 5, 9. 21, 33. 34, 24; *immensus* ἀμέτρητος Jes. 22, 18; ዘእንበለ፡ኊልቍ፡ *innumerus*, Asc. Jes. 9, 6; saepius በኍልቍ፡ *secundum numerum, pro numero, numero:* በኍልቍ፡አህጉሪከ፡አማልክቲከ፡ Jer. 2, 28. 11, 13; በኍልቍ፡መዋዕል፡ዘ፡ Hez. 4, 4; በኍልቍ፡ Deut. 25, 3; Hez. 20, 37; ወሀበሙ፡ዓመተ፡ወመዋዕለ፡በኍልቍ፡ Sir. 17, 2; Job 15, 20; በኍልቍ፡ nonnumquam significat *numerabiles* i. e. *paucos:* ይከውኑ፡በኍልቍ፡ Jes. 10, 19 var.; መዋዕሊሁ፡ለእጓለ፡እመሕያው፡በኊልቍ፡ Sir. 37, 25; (ውኁዳን፡በኍልቍ፡ Deut. 4, 27. 28, 62). De numeratione persolvendorum, emendorum, vendendorum: በውስተ፡ኍልቍ፡ሐሳብ፡ Lev. 19, 35; ኵሉ፡ዘገበርከ፡በኍልቍ፡ወበመስፈርት፡ወበመዳልው፡ግበር፡ Sir. 42, 7. De numeris gentium recensitarum saepius in Num. 1 seq. De plurali cfr. Num. 1, 21 ann.; Deut. 26, 5 ann.; 33, 6. 14; Jos. 4, 5; 1 Par. 27, 23. Titulus libri *Numerorum* est ኦሪት፡ዘኍልቍ፡

ኍላቌ፡ (male ኊላቌ፡) subst., *numeratio, enumeratio,* et saepius *numerus* vel *numeri:* ወሰብአ፡ዕደው፡ኍላቌሆሙ፡፲፼ 1 Par. 5, 21; Apoc. 13, 18; vid. Num. 1, 21 ann. (ut ibi ita aliās quoque forma ኍለቍ፡ (Pl. a ኍልቍ፡) et ኍላቌ፡ in libris Mss. promiscue usurpantur).

ኀለወ፡ I, 2 [خَالَ (خَوْلٌ) *custodivit, animum advertit* suis, *bene rexit curavitque* suos] *vigilare, excubias agere,* et trans. *vigilare pro* aliquo vel *custodire:* ኀልዎ፡ዘይትሐዘብ፡የኀልቅ፡ንዋመ፡በድቃስ፡ [illegible] 11, 2. ሰሲተ፡ኀልዉ፡ ἔστω ὑμῖν ἡ νὺξ προφυλακή 2 Esr. 14, 22; እምተግሀ፡ወእምኀለወ፡ Luc. 12, 39; ከንቶ፡ይተግሁ፡እለ፡ይኄልዉ፡ Ps. 126, 2; ይተግሁ፡ወይኄልዉ፡ ἀγραυλοῦντες Luc. 2, 8; (in Sx. Tachs. 28 ይተግሁ፡ወይኄልዩ፡ወየዐቅቡ፡መራዕይሆሙ፡ legitur); እለ፡ይኄልውዋ፡ ἐγρήγοροι αὐτῆς Thren. 4, 14. („Vox in dialecto Tigrensi, sed aliās minus frequenter usitata", Lud. lex. c. 29).

ኀላዊ፡ n. ag. *custos, vigil:* ኀላዌ፡ብዕራይ፡ *custos boum,* (in lingua Tigrensi), Lud. sine auct

---

ኀለየ፡ I, 2 [خَالَ (خيل) *imaginatus* et *opinatus est, putavit*] 1) *cogitare, meditari, considerare, reputare, versare in animo,* absol. ልበ፡ወሀበሙ፡በዘይኄልዩ፡ διανοεῖσθαι Sir. 17, 6; አልበሙ፡ልበ፡ለኀልዮ፡ Kuf. 22; ኀለየ፡መጠነ፡፩ሰዓት፡ Dan. 4, 16; c. በእንተ፡ de Ps. 118, 59; c. Acc. Ps. 76, 5; ኀለይከ፡ምንተ፡ይከውን፡እምድኅሬከ፡ Dan. 2, 29. 30; ዘኢኀለይኩ፡በልብየ፡ Jer. 7, 31; ኀልይዎ፡በልብክሙ፡ፍናዊክሙ፡ Hag. 1, 5; Sir. 3, 22; ኀሊ፡ትእዛዘ፡ለእግዚ"፡ Sir. 6, 37; ይኄሊ፡ፍናዊሃ፡ለጥበብ፡ Sir. 14, 21: 16, 23; ኀሊ፡ሠናየ፡ቅድመ፡እግዚ"፡ Prov. 3, 4; ኢኀልዮሙ፡ርቱዐ፡ λογισάμενοι οὐκ ὀρθῶς Sap. 2, 1; ኀልዩ፡ኀይለ፡እግዚ"፡በአእምሮ፡ሠናይ፡ (φρονεῖν περί) Sap. 1, 1; ኀሊና፡ዘእኄሊ፡ 4 Esr. 9, 40. 10, 7; Hen. 93, 11; Hebr. 12, 3; ኀልዮ፡ለዝንቱ፡ Rom. 2, 3; ኢኀለይዎ፡ለእግዚ"፡በልቦሙ፡ Rom. 1. 28: ኀሊ፡እንከ፡ዘከመ፡ትፈዲ፡ለሊከ፡ Sir. 8. 13; በኀልዮትየ፡ *dum cogito,* Org. 1; ኀልዮታት፡ *cogitationes,* Fid. Jac. Bar. In specie a) *excogitare, comminisci,* (*moliri*), νοεῖν ልቡ፡ከንቶ፡ይኄሊ፡ Jes. 32, 6; ኀሊና፡ዘኀለየ፡ላዕለ፡እለ፡ይነብሩ፡ λογισμὸς ὃν ἐλογίσατο Jer. 29, 21; Ps. 51, 2; ምንተ፡ትኄልዩ፡ላዕለ፡እግዚ"፡ Nah. 1, 9; Hen. 91, 11; ይኄልዩ፡እኩየ፡ τεκταίνεσθαι Prov. 12, 20. 14, 22; ኀለየ፡ዮሴፍ፡ኀሊና፡ *excogitavit consilium,* Kuf. 42; ኀለየ፡እኩየ፡ኀሊና፡ላዕለ፡ውሉደ፡እስራኤል፡ Kuf. 46. b) *in animo habere, sibi proponere, animum inducere,* ዘኀለየ፡ ἃ ἐνεθυμήθη Thren. 2, 17; seq. Subj., ut: ዘኀለይኩ፡እግበር፡ላዕሌሆሙ፡ Jer. 33, 3. 49, 10; Judith 9, 9; ይኄሊ፡ይወልጥ፡ Dan. 7, 25. Esth. 9, 25; Kuf. 44; ኀለየ፡በልቡ፡ይትመየጥ፡ Job 33, 23, vel c. ከመ፡ seq. Subj., Asc. Jes. 1, 12; Zach. 8, 15. c) *meminisse, respicere:* ኢኀለይከኒ፡ Ps. 21, 2; ኢኀለይከኒ፡ οὐκ ἔλαβές με εἰς τὴν διάνοιαν Jes. 57, 11; συλλογίζεσθαι Jes. 43, 18; νοεῖν 47, 7. 57, 1. 42, 25; ኀለይክዎ፡ ἐφρόντισα αὐτοῦ (θεοῦ) Job 23, 14. 15; Jes. 65, 16 (οὐκ ἀναβήσεται αὐτῶν ἐπὶ τὴν καρδίαν); ኢይኄልይዋ፡በልቦሙ፡ Jer. 3, 16. 2) *sollicitum esse, curare, prospicere,* μεριμνᾶν, φροντίζειν: ኀልዮ፡ንዋይ፡ Sir. 34, 2; ኀልዮ፡ንብረት፡ Clem. f. 254. ኀልዮታ፡ (ἡ μέριμνα αὐτῆς) ያሰርር፡ለንዋሙ፡ Sir. 42, 9; ዘይኄልዮሙ፡ለሕዝቡ፡እምነ፡ድቀት፡ ὁ φροντίζων τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἀπὸ πτώσεως 50, 4; ኢይኄልየኪ፡እንከ፡ Hez. 16, 42; ኢትኅልዩ፡ወኢምንተኒ፡ Phil. 4, 6; 2 Cor. 11, 28; ኢይፈቅዶ፡ለወርቅ፡ወኢይኄልይዎ፡ለብሩር፡ Jer. 13, 17; c. በእንተ፡ Matth. 6, 28; ውእቱ፡ይኄሊ፡በእንቲአክሙ፡ αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν 1 Petr. 5, 7; c. ለ፡ Luc. 12, 22; 1 Tim. 5, 8; ከመ፡የኀሊ፡ለንዋየ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Syn. 3) a) *intelligere, percipere, cognoscere:* ኢኀለዩኒ፡ οὐκ ἠπίσταντό με Jer. 2, 8; κατασκέψασθαι Koh. 7, 25; ይኄሊ፡ συνήσει Jer. 23, 5; Dan. 8, 5; ከመ፡ንኅሊ፡ኵሎ፡ጽድቀ፡ Dan. 9, 13; φρονῆσαι Jes. 44, 18. b) *sentire* φρονεῖν: ይኄልዩ፡ዘመንፈስ፡ዘዝንቱ፡ዓለም፡ Rom. 8, 5. 12, 16; Phil. 2, 2. 4) *putare existimare:* አምጣነ፡ኀልዮትየ፡ *mea sententia,* F. M. 11, 1; c. dupl. Acc.: አልክቱ፡እለ፡ኀለይዎሙ፡አማልክተ፡ Sap. 12, 27. 15, 12; seq. ከመ፡ Rom. 8, 18; 1 Reg. 3, 8. — *Voc. Ae.* ኀለየ፡ዘ፡ሐሰበ፡

አኅለየ፡ II, 2 (passim Perf. አኀለየ፡ II, 1) *facere, ut aliquis cogitet, sentiat,* al., *suggerere, mentem injicere alicui:* ያኄልዮ፡ዘኀበኡ፡ያእምር፡ Sir. 39, 7; ሰይጣን፡አኅለዮ፡(ለአዳም፡)ከዊነ፡አምላክና፡ *Satanas cogitationem deificationis ei subjecit* F. M. 3, 2; ነገሩ፡ኵሎሙ፡በከመ፡አኅለዮሙ፡ልቦሙ፡ Gad. Lal.; ሰይጣን፡አኅለዮ፡ለዳዊት፡ከመ፡ይኊልቍ፡እስራኤልሃ፡ 1 Par. 21, 1; 2 Esr. 1, 2; ተፋቅሮ፡ኢያኄሊ፡እኩየ፡ 1 Cor. 13, 5 rom.; Chr. Ta. 19. (De Hez 16, 33 et Act. 21, 26 rom. vid. sub አሐለየ፡).

ተኀለየ፡ III, 1 et 2 *cogitari, in mentem venire, excogitari, reputari:* ዘዐይን፡ ኢርእየ፡ ወእዝን፡ ኢሰምዐ፡ ወውስተ፡ ልበ፡ ሰብእ፡ ዘኢተኀለየ፡ Clem. f. 98; Genz. f. 78; Lit. Chrys.; Chr. ho. 13; 1 Cor. 2, 9 Platt; እስመ፡ ተኀለየ፡ ወዐርገ፡ ውስተ፡ ልብከ፡ ከመ፡ ታሕንጽ፡ ሊተ፡ ቤተ፡ 2 Par. 6, 8; ሶበ፡ ተኀለየት፡ ኀሊና፡ ዝሙት፡ ውስቴትከ፡ Phlx. 161; ተአምራት፡ ዘኢይትኌለቍ፡ ወዘኢይትኄለይ፡ Ath. de Trin.; ዘገብርክሙ፡ ለ፩እምነ፡ ንኡሳን፡ እሉ፡ ይትሐሰብ፡ ሊተ፡ ወይትኀለይ፡ ኵሉ፡ Enc. Ter 26. (De Act. 17, 9 et Hab. 1, 3 vid. sub ተሐለየ፡)

ኀላዪ፡ n. ag. *cogitans, moliens:* ኀላዬ፡ እኩይ፡ *qui malum molitur.* Syn.

ኀሊ፡; hanc formam quamquam semel atque iterum legi in codice F. M. Stuttgartiensi, (ut ጽርየተ፡ ኀሊሁ፡ *sinceritas animi ejus* 6, 4), tamen probare dubito; lapsu calami ኀሊ፡ pro ኀሊና፡ exscriptum videtur.

ኀልያ፡ subst. id. q. ኀሊና፡, poëtis usitatum: ንጹሐ፡ ሥጋ፡ ወኀልያ፡ Sx. Genb. 19 Enc.; ጽዱላነ፡ ልብ፡ ወኀልያ፡ *candidi corde et animo* Sx. Jac. 6 Enc.

ኀሊና፡ subst., m. et fem., coll. et sing., pl. ኀሊናት፡ 1) *cogitatio, meditatio; cogitatum mentis* (mente conceptum; cogitandi facultas) *mens, intellectus:* ኀሊና፡ ልብየ፡ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου Ps. 18, 15. 48, 3; ኵሉ፡ ኀሊናሁ፡ ዘከመ፡ የሐርስ፡ ትለሚሁ፡ Sir. 38, 26. 27. 30; ኅድግ፡ እንከ፡ ለኀሊና፡ መዋቲ፡ 4 Esr. 14, 11; የዐርግ፡ ኀሊናየ፡ ውስተ፡ ልብየ፡ 4 Esr. 1, 1. 7, 32. 9, 40. 10, 7; λογισμοί, ut: ኀሊና፡ ዘኀለየ፡ (ላዕለ፡) Jer. 27, 45; Prov. 12, 5; ልብ፡ እንተ፡ ትወልድ፡ እኩየ፡ ኀሊና፡ Prov. 6, 18; ጠዋይ፡ ኀሊና፡ Sap. 1, 3; διαλογισμοί Ps. 39, 7; Dan. 4, 16; διανοήματα θεοῦ Jes. 55, 9; etiam Pl., ut 2 Cor. 10, 5 rom.; እግዚ"፡ ውእቱ፡ መልዕልተ፡ ኵሉ፡ ኀሊናት፡ Clem. f. 48; Phlx. creberrime; ኀሊና፡ λογισμός Koh. 9, 10; ኀሊና፡ ሰላም፡ Jer. 36, 11; ኀሊናሁ፡ ለጠቢብ፡ ብዙኅ፡ ከመ፡ ማየ፡ አይኅ፡ Sir. 21, 13. 24; 29. (male pro συλλογισμός Ex. 30, 10). Nonnumquam: *conscientia, animus sui compos:* συνείδησις Koh. 10, 20; Tit. 1, 15 rom.; ኀሊናየ፡ ወሕብርየ፡ ተሠውጠ፡ Dan. 4, 33; Asc. Jes. 6, 11. 2) *sentiendi ratio, sensus, animus, voluntas,* νοῦς መኑ፡ ያአምር፡ ኀሊናሁ፡ ለእግዚ"፡ Rom. 11, 34; 1 Cor. 2, 16; Jes. 40, 13; διάνοια Prov. 2, 10; Judith 8, 14; Matth. 22, 37; Hebr. 8, 10; Eph. 4, 18; διανόημα ኀሊናሁ፡ ለአብድ፡ Sir. 22, 18. 23, 2; ኵሉ፡ ኀሊናሆሙ፡ ለሰብእ፡ እኩይ፡ Kuf. 5; ኵሉ፡ ኀሊናሁ፡ ወፈቃዱ፡ ለሰብእ፡ ይኄሊ፡ ከንቶ፡ Kuf. 7. 42; νόημα 2 Cor. 10, 5; ልብ፡ ወኀሊና፡ 4 Esr. 8, 9; በ፩ኀሊና፡ *uno animo* Clem. f. 111; ἐνθύμημα ኵሎ፡ ኀሊና፡ ያአምር፡ ወይጤይቅ፡ 1 Par. 28, 9; Jer. 3, 17; ἔννοια Hebr. 4, 12; 1 Petr. 4, 1; φρόνησις Luc. 1, 17; φρόνημα Rom. 8, 6. 7; Plur. ኀሊናት፡ ዘሥጋ፡ Judae 10 Platt. 3) *consilium, propositum,* βουλή Job 5, 13; Jes. 32, 7; ግብር፡ ሊተ፡ ኀሊናየ፡ በዘ፡ ይኄሪ፡ ዐር፡ (ἐπιτήδευμα) Judith 13, 5; Kuf. 42. 46; ወፅአ፡ በኀሊና፡ ቀቲል፡ F. M. 17, 6. 4) *sententia, opinio, judicium,* ἔννοια ምክርየ፡ ወኀሊናየ፡ ዕቀብ፡ Prov. 3, 21. 8, 12; ኀሊና፡ ሠናይት፡ Prov. 19, 7; እምኀሊናነ፡ *ex nostra quoque sententia,* F. M. 13. 5) *sollicitudo, cura:* μέριμναι ኀሊና፡ ዝንቱ፡ ዓለም፡ Marc. 4, 19; 1 Petr. 5, 7; Prov. 14, 23.

ኀሊናዊ፡ adj. rel. *ad mentem pertinens, sola mente percipiendus:* ተውህበ፡ ላቲ፡ አእምሮ፡ ግብራት፡ ኀሊናዊት፡ Sx. Mij. 11.

ኀለደ፡ rad., cujus significatio plane incerta est. Voc. Ae. habet quidem: ሐለዱ፡ ዘ፡ ፈጹ፡ sed hoc scholion ad explanandum locum sequentem nihil efficit. Aliae linguae habent: ܚܠܕ *serpsit, repsit, irrepsit;* خَلَدَ *tarde senuit* (חָלַד), *perennavit; constitit, mansit* in loco.

ተኀለደ፡ III, 1. Hujus stirpis exemplum affert Lud. c. 5: እመ፡ አበይነ፡ ይትሀለድ፡ ብነ፡ ቃለ፡ አረጋዊ፡ e Mss. Colb., et interpretatur: „*si noluerimus, redarguit nos vox senis*"; fortasse: *nobis adhaerescet* vel *in nos applicabitur. Rad. Abb.:* ተሀለደ፡ ዘ፡ ተሾመ፡

ኀለፈ፡ *exsecrari* vid. sub ሐለፈ፡

ኀለፈ፡ I, 1 [חָלַף, ܚܠܦ, خَلَفَ; amh. አለፈ፡] Subj. ይኅልፍ፡ 1) *transire* a) *praeterire, praetergredi* παρελθεῖν, παραπορεύεσθαι: መጽአ፡ የኀልፍ፡ Ruth 4, 1; ኀለፈ፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ Job 28, 8; Ex. 33, 19. 21; Jes. 28, 15. (de vento); Ps. 17, 14 (de nubibus); c. Acc. የኀልፍ፡ ቈላ፡ Jes. 10, 29; ለዘከመዝ፡ የኀልፎ፡ ኵሉ፡ ረባሕ፡ Sir. 37, 20; c. እንተ፡ ኀበ፡, ut: ዘየኀልፍ፡ እንተ፡ ኀቤሃ፡ Jer. 19, 8; Hez. 16, 6; c. እንተ፡, ut: ዘየኀልፍ፡ እንተ፡ ህየ፡ Jer. 29, 18; Jes. 35, 8; Prov. 28, 10; c. ውስተ፡ termini: የኀልፍ፡ ውስተ፡ መጌዶን፡ παρελεύσεται εἰς Jes. 10, 29. b) *pertransire, obire, peragrare* locum, διελθεῖν, c. Acc.: ኢየኀልፍዋ፡ ዐረብ፡ Jes. 13, 20; c. ማእከለ፡, ut: ከመ፡ ማእከለ፡ መሥገርት፡ ተኀልፍ፡ Sir. 9, 13; c. እንተ፡ Jer. 18, 16. 27, 13; Jes. 21, 1; Joh. 4, 4; c. እንተ፡ ውስተ፡, ut: ኢየኀልፍ፡ እንተ፡ ውስቴታ፡ Joel 4, 17; c. እንተ፡ ማእከለ፡ Jer. 41, 18; c. እንተ፡ ኀበ፡ Jes. 52, 1; c. እምነ፡, ut: ኀለፈ፡ እምነ፡ መስጴጦምያ፡ Judith 2, 24. 10, 10; Num. 20, 17; c. በ፡ Hen. 36, 3. c) *transgredi, trajicere, migrare,* fluvium 4 Esr. 13, 46. 49; 4 Reg. 2, 8. 9; terminum ኢየኀልፍ፡ እምኔሁ፡ Jer. 5, 22; Job 14, 5; metaph. mandatum Ps. 72, 7. 148, 6; c. Acc. Hen. 18, 15. 21, 6; c. እምነ፡ Job 23, 11. d) *pervadere, penetrare:* ላዕሌኪ፡ ኀለፈ፡ ጽዋዐ፡ እግዚ"፡ ἐπί σε διελεύσεται Thren. 4, 21; ኀለፈት፡ ጸሎትየ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ Job 16, 20; ሐጽ፡ የኀልፍ፡ ውስተ፡ ሥጋሁ፡ Job 20, 25; ኀለፈ፡ ሰይፍ፡ እንተ፡ ክሣዱ፡ Judith 16, 9. e) *praetereundo discedere, pergere, abire,* πορεύεσθαι Matth. 11, 6; እምቅድመ፡ ገጹ፡ ኀልፍ፡ Koh. 8, 3; ἀπελεύσονται Jer. 44, 9; Matth. 13, 25; ኀለፈት፡ እምኔየ፡ Jes. 38, 12; ኀሊፈከ፡ እምህየ፡ 1 Reg. 10, 3. 22, 1; መንግሥትከ፡ ኀለፈት፡ እምኔከ፡ Dan. 4, 28. f) *discedere e vita, obire,* ἀπελύθη Num. 20, 29; ἔξοδος ኀሊፍየ፡ 2 Petr. 1, 15 rom. 2) *elabi, praeterire, abire,* de tempore: በሌሊት፡ እንተ፡ ኀለፈት፡ 4 Esr. 3, 38. 4, 18; ዘኒ፡ ኀለፈ፡ ወዘኒ፡ ይመጽእ፡ *quae praeterierunt et quae ventura sunt* Sir. 42, 19; ኀለፈ፡ ቀሥም፡ Jes. 32, 10; Jer. 8, 20; ክረምት፡ ኀለፈ፡ Cant. 2, 11; ኀሊፎ፡ ብዙኅ፡ መዋዕል፡ Job 2, 9; Dan. 1, 15; Judith 8, 31; እስከ፡ የኀልፍ፡ መዐት፡ Jes. 26, 20; 4 Esr. 9, 1; Apoc. 21, 4; ኀለፈ፡ መዋዕሊሆሙ፡ *provectae erant aetatis* Luc. 1, 7. 18. 3) de omnibus rebus fluxis, vanis, cito pereuntibus: *transire, praeterlabi, dilabi, effugere, evanescere, perire,* de unda Job 6, 15; ሞገድ፡ እንተ፡ ኀለፈት፡ 11, 16; aquis Kuf. p. 7; umbra ኀለፈ፡ ጽላ

ሎቱ፡ መዓልት፡ Jer. 6, 4; የኀልፍ፡ ከመ፡ ጽላሎት፡ Job 14, 2; Ps. 108, 22; lumine: ኀለፈ፡ ብርሃኑ፡ Sir. 22, 11; tenebris: ኀለፈት፡ ጽልመት፡ 1 Joh. 2, 8; rebus mundanis: ዓለም፡ የኀልፍ፡ ወፍትወቱኒ፡ 2, 17; hominibus: ንኀልፍ፡ እምዓለም፡ ከመ፡ አንበጣ፡ 4 Esr. 2, 34.

አኅለፈ፡ II, 1 1) transire facere i. e. *trajicere, traducere, transmittere, transitum dare* alicui, *portare per locum*: አኅለፈቶሙ፡ እንተ፡ ማእከለ፡ ማይ፡ Sap. 10, 18; Jes. [illegible]3, 12; M[illegible] አኅለፎሙ፡ ለእስራኤል፡ እንተ፡ ማእከለ፡ ባሕር፡ Did. 33; አኅለፍክሙ፡ ባሕረ፡ ib. 38; Hez. 27, 26; አኅለፈ፡ ደቂቆ፡ እንተ፡ ማእከለ፡ እሳት፡ 2 Par. 28, 3; አኅልፈነ፡ እንተ፡ ምድርከ፡ Num. 20, 17; Deut. 2, 30; ከልአ፡ አልቦ፡ ዘያኅልፍ፡ ንዋየ፡ እንተ፡ ምኵራብ፡ Marc. 11, 16. 2) *praeterire facere*: አኅልፈከ፡ ታሕተ፡ በትርየ፡ Hez. 20, 37; ኀጣእኩ፡ እንተ፡ ኀበ፡ አኅልፍ፡ እንስሳየ፡ 2 Esr. 12, 14; (Christus precatur:) አኅልፋ፡ እምኔየ፡ ለዛቲ፡ ሰዓት፡ M. M. f. 100. a) *praeterire sinere, praetermittere, locum dare*: እለ፡ አኅለፉ፡ እምጊዜ፡ ተቃርቦተ፡ ብእሲት፡ *qui praetermiserunt horam cohabitandi cum uxore*, Const. Ap. 13; አኅለፉ፡ አዝማነ፡ ዕልወታት፡ Enc. Nah. 20; አኅልፉ፡ ለመዐት፡ Sir. 19, 17; Rom. 12, 19. b) *transmittere, transigere tempus*, አኅለፈ፡ ኵሎ፡ መዋዕሊሁ፡ በሥርዐተ፡ ምሥያጥ፡ ὁ ἐπ' ἀγορᾶς τὸν ἅπαντα βίον διαγαγών Chr. Ta. 16; አኅለፉ፡ ዘንተ፡ መዋዕለ፡ በሐዘን፡ ib. 29. c) *negligere*: አኅለፉ፡ ነገሮ፡ ለእግዚ"፡ Hen. 106, 13. 3) *discedere facere* a) *abstrahere*: ለአኅልፎ፡ መንፈሱ፡ Kuf. 26. (Vers. lat. p. 31 habet: *transferre spiritum ejus*). b) *distinguere* (διορίζειν) vel superare facere, *superiorem reddere*: ዘያኅልፈኒ፡ እምእንስሳ፡ ምድር፡ Job 35, 11. 4) rem alicui *exhibendam tardare, protrahere* c. dupl. Acc.: ምጽዋተ፡ ኢታኅልፎ፡ ἐπ' ἐλεημοσύνῃ μὴ παρελκύσῃς αὐτόν Sir. 29, 8 (vid. III, 1 et IV, 1).

ተኀለፈ፡ III, 1 *se subducere* alicui: ዑቅ፡ አልቦ፡ ዘይትኀለፈከ፡ Herm. p. 64; *se subducendo spem* alcjs *trahere*: ኢትትኀለፎ፡ ለዘይስእለከ፡ μὴ παρελκύσῃς δόσιν προσδεομένου Sir. 4, 3.

ተኃለፈ፡ III, 3 *huc illuc transire, migrare*: ተኃለፍኩ፡ በኵሉ፡ እስራኤል፡ διῆλθον 1 Par. 17, 6; እንግዳ፡ እለ፡ ይትኃለፉ፡ እምብሔር፡ ለብሔር፡ Kid. f. 17; de limite: ሞገእቱ፡ ትትኃለፍ፡ በሐይቀ፡ ባሕር፡ et ትትኃለፍ፡ ባሕረ፡ ህንድ፡ Kebr. Nag. n. 92.

አስተኀለፈ፡ IV, 1 1) *praetermittere et praetermittendo protrahere, retardare* (vid. አኅለፈ፡ n. 4 et ተኀለፈ፡): ያተክት፡ ወያስተኀልፍ፡ ዕድሜሁ፡ (v. ዕድሜከ፡) Sir. 29, 5. 2) *facere ut fugiat* res alqm, *ignorare facere* alqm alqd: ኢያስተኀለፈኒ፡ ዘከመ፡ እፎ፡ ውእቱ፡ ልደቱ፡ Haim. Ab. n. 7.

አስተኃለፈ፡ IV, 3 1) *circummittere* nuntios, praecones; *per praecones discursantes promulgare* alqd, c. Acc. legati: አስተኃለፉ፡ መላእክተ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ይሁዳ፡ 2 Esr. 10, 7; c. Acc. rei: ከመ፡ ያስተኃልፍ፡ ነገረ፡ በኵሉ፡ በሐውርቲሆሙ፡ 2 Esr. 18, 15; c. ለ፡ ejus, cui quid nuntiatur, Jos. 3, 3; 1 Reg. 14, 34. 2) facere ut alius alium transgrediatur i. e. *permutare, decussatim ponere*: ኢታስተኃልፍ፡ ዕለተ፡ እምዕለት፡ Kuf. 49 (nisi IV, 1 n. 1 intelligere malueris); Gen. 48, 14.

ኀሊፍ፡ part. 1) *transiens, praeteriens, pergens, tendens* de loco in locum: ከሀናት፡ ኀሊፋን፡ ፍኖተ፡ Hos. 6, 9 var.; ኀሊፍ፡ ገጾሙ፡ ለኢየሩሳሌም፡ Luc. 9, 53; Acc. adv.: *transeundo*, እሴፎ፡ እርአይክሙ፡ ኀሊፈ፡ Rom. 15, 24; 1 Cor. 16, 7. 2) *digressus*: de mortuo, እስመ፡ ከነ፡ ኀሊፈ፡ ህላዌሁ፡ እምኔሆሙ፡ Gad. Kar.

ኀላፊ፡ n. ag., Pl. ኀላፍያን፡ et ኀለፍት፡, Pl. Pl. ኀለፍታት፡ 1) *transiens, praeteriens*: ኀላፌ፡ ፍኖት፡ Ps. 79, 13; ኀላፍያን፡ ፍኖት፡ Job 21, 29; Jes. 51, 23; Prov. 9, 14; Hez. 16, 15. 25; 2 Par. 7, 21; ኵሉ፡ ኀላፍያን፡ Thren. 1, 12; ዐውሎ፡ ኀላፊ፡ καταιγὶς φερομένη Jes. 28, 18; ኀለፍተ፡ ፍኖት፡ M. M. f. 164. 2) *viator, peregrinus* παρεπίδημος 1 Petr. 2, 11 rom. 3) *transiens, periens, fluxus, fugax, caducus, temporalis*: Job 13, 12. እስመ፡ ዐርክከ፡ ኀላፊ፡ ወለኀዳጥ፡ ውእቱ፡ መዋዕል፡ Sir. 6, 8; ለብዕሎሙ፡ ኀላፊ፡ 1 Tim. 6, 17; መብልዕ፡ ኀላፊ፡ Joh. 6, 27; ዝንቱ፡ ዓለም፡ ኀላፊ፡ Clem. f. 272; Mavâs. n. 18; al. crebro.

ኀላፊት፡ subst. 1) coll. (gramm. § 120, a): *agmen praetereuntium, transeuntes*: በቅድመ፡ ኵሉ፡ ኀላፊት፡ Hez. 5, 14. 36, 34; ኵሎሙ፡ ኀላፊተ፡ (v. ኀላፍያን፡) ፍኖት፡ ተፋጸዩ፡ Thren. 2, 15; ኀላፊት፡ ንሕነ፡ Jud. 9, 18; ኀላፊት፡ ይፀርፉ፡ ላዕሌሁ፡ Marc. 15, 29. 2) Etiam de *singulis* ex agmine transeuntium usurpatur: ዐበጡ፡ አሐደ፡ ኀላፊተ፡ Marc. 15, 21.

ኅልፈት፡ n. act. 1) *transitio, transitus, transcursus*: በኅልፈተ፡ ዐውሎ፡ Prov. 10, 25; የኀልፍ፡ ንብረትነ፡ ከመ፡ አሠረ፡ ኅልፈተ፡ ደመና፡ Sap. 2, 4; ἐπίβασις 5, 11; δίοδος 5, 12; ኅልፈቶሙ፡ ውስተ፡ ባሕረ፡ ኤርትራ፡ Chr. ho. 6. 2) *abitus, discessus, excessus*: ኅልፈቶሙ፡ ἡ ἀφ' ἡμῶν πορεία Sap. 3, 3; ἔξοδος 2 Petr. 1, 15 Platt. 3) *exitus, finis*: ኅልፈተ፡ ጊዜያት፡ ወዓመታት፡ ἐκβάσεις καιρῶν καὶ χρόνων Sap. 8, 8; ኅልፈተ፡ መንግሥትከ፡ Jsp. p. 275; እምከመ፡ ሰምዐ፡ ኅልፈቶ፡ ለጊዜ፡ ምንዳቤ፡ ወፍጻሜሁ፡ ለጊዜ፡ ትክዝ፡ ይትናዘዝ፡ ልቡ፡ Chr. ho. 1. 4) *fragilitas, instabilitas*: ኅልፈተ፡ ዝንቱ፡ ዓለም፡ Enc.; እንበለ፡ ኅልፈት፡ *immutabilis*, Lud. e Mss. Colb.

ትኅላፍ፡ subst. transitus de loco in locum, *commercium* Jud. 18, 7. 9. 29 in codd. C et G.

ማኅለፍ፡ (Num. 20, 21 F. H.) et **ማኅለፍት፡** subst., Pl. ማኅለፍታት፡ 1) *transitio, transitus*: ጸሎተ፡ ማኅለፍተ፡ ነፍስ፡ sc. ex hoc mundo in illum, Genz. f. 12; አዕርፍ፡ እግዚኦ፡ ነፍሶሙ፡ ውስተ፡ መካን፡ ሥዑር፡ ኀበ፡ ማየ፡ ዕረፍት፡ እንዘ፡ ትጼጉ፡ ማኅለፍታተ፡ ነፍሶሙ፡ ዘእንበለ፡ ክልአት፡ f. 67. 2) *venia liberi transitus* vel *commeatus* Asc. Jes. 10, 24. 25. 27. 29.

ምኅላፍ፡ subst. 1) *locus transitus, transitus, transitio pervia*: ተኀጥአ፡ ምኅላፈ፡ Hos. 2, 8; ኢወሀበ፡ ምኅላፈ፡ (v. ማኅለፈ፡) እንተ፡ ይወሉ፡ Num. 20, 21; አልቦ፡ ምኅላፍ፡ οὐ μὴ διαβῶ Job 19, 8; ዳእሙ፡ ምኅላፈ፡ ክልኤቱ፡ ዕደው፡ ኵለንታሁ፡ Judith 4, 7; ትገብር፡ ለከ፡ ምኅላፈ፡ እንተ፡ ይማስቆ፡ 3 Reg. 20, 34; Org. 4. 2) *transitio, transcursus* ምኅላፈ፡ አሠሩ፡ አልቦ፡ ዘይትረከብ፡ Sap. 5, 10; temporis, Lud. auct. Greg.

ኀመለ፡ *olera colligere* vid. sub ሐመለ፡

አኅመልመለ፡ *virere* vid. sub አሕመልመለ፡

ኀምሥ፡ *uterus* vid. sub ሐመሠ፡

ኆመር፡ *fabae* species vid. sub **ሐመር፡**

ኀመሰ፡ I, 2 [חמשׁ ܚܡܫ, خمس] *quinque facere:* Deus **ዘይኄምሶን፡ ለኪክሮሳት፡ ሰዓታት፡ ከመ፡ ይኩና፡ መዓርገ፡ ጸሎታት፡** M. M. f. 347.

ኀሙስ፡ part. *quintuplex*, Lud. in gramm. p. 100.

ኀምስ፡ nom. num., femininis junctum, *quinque*; ejus character ፭, ut: **ኀምስ፡ አዋልድ፡** 1 Reg. 25, 42; **ኀምስ፡ አህጉረ፡ ግብጽ፡ ይነብባ፡** Jes. 19, 18. 17, 6; **ኀምስ፡ ኅብስት፡** Matth. 14, 17. 25, 2.

ኅምስ፡ nom. num. 1) *quinque*, potissimum ante nomina mensurarum usitatum, ut: **ዕሥራ፡ ወኅምስ፡ በእመት፡** Hez. 40, 13; **ዕሥር፡ ወኅምስ፡ በእመት፡** Ex. 37, 12. 27, 1. 14. 2) adv. *quinquies*, **ኅምስ፡** et Acc. **ኅምሰ፡** ut 2 Cor. 11, 24.

ኀምስቱ፡ (i. e. **ኀምስት፡** cum suff. *ū*) nom. num., masculinis junctum, *quinque:* **ውስተ፡ ኀምስቱ፡ ሰማይ፡** Asc. Jes. 8, 1; **ው″፡ ኅ″፡ ሰማያት፡** 8, 19; **ኀ″፡ መሳፍንት፡** 1 Reg. 6, 16; **ምስለ፡ እልክቱ፡ ኀምስቱ፡** Gen. 14, 9; Acc. **ኀምስተ፡ ዕደው፡** 47, 2 (gramm. § 191, 1); c. pron. suff. **ኀምስቲነ፡** *nos quinque* Sx. Sen. 19.

ኃምስ፡ adj. num. (ordinale), f. **ኃምስት፡**, *quintus* Gen. 1, 23. 30, 17; Ex. 13, 18; Kuf.; Jer. 1, 3. 35, 1; Hez. 8, 1; Zach. 7, 5; Bar. 1, 2; Asc. Jes. 7, 32; c. suff. **ኃምሱ፡** *quintus* (eorum) 2 Reg. 3, 4.

ኃምሳዊ፡ vel **ኃምሳይ፡** adj. num., f. **ኃምሳዊት፡** vel **ኃምሲት፡** *quintus* Jsp. p. 289; **ግዝት፡ ኃምሳይ፡** *anathema quintum*, Fid. Jac. Bar.; **በኃምሲት፡ ዓመት፡** Hez. 1, 2; **ዘአውሰበ፡ ራብዒተ፡ አው፡ ኃምሲተ፡** F. M. 5, 9. — Acc. Adv. **ኃምሳየ፡** (sc. **ጊዜ፡**) *quinta vice, quintum* 2 Esr. 16, 5. — Ubi de diei divisione in horas, caet. agitur, **ኃምሲት፡** est $\frac{1}{60\times60\times60\times60\times60}$ pars diei (vid. **ኪክሮስ፡**) Abush. 11 seq.

ኀሙስ፡ nom. temporale, 1) *quinque* (dies) et *quintus* (dies), ut: **ተዐገሡ፡ ዓዲ፡ ኀሙሰ፡ መዋዕለ፡** Judith 7, 30; **እምድኅረ፡ ኀሙስ፡ መዋዕል፡** 8, 9; **መዋዕለ፡ ኀሙስ፡** *quinque dies* Sx. Genb. 21 Enc.; de diebus mensis (supputando sive inde a novilunio sive a plenilunio): **አመ፡ ኀሙሱ፡ ለሠርቅ፡** Hez. 33, 21; **አመ፡ ዕለተ፡ ዐሡሩ፡ ወኀሙሱ፡ ለሠርቅ፡** Ex. 23, 6; **በኀሙሱ፡ ለጽልመት፡** εἰκάδι τοῦ μηνός 2 Esr. 10, 9; Zach. 7, 5; de diebus hebdomadis: **አመ፡ ኀሙስ፡** 4 Esr. 4, 54. 2) hebdomadis *feria quinta*, ut: **በዕለተ፡ ኀሙስ፡** Did. 29; Lit. Epiph.; **ዘኀሙስ፡ ዘፋሲካ፡** Cod. Mus. Br. XXIX; al.

ኀምሳ፡ nom. num., 1) *quinquaginta* (*quinquagesimus*); ejus character ፶; Gen. 7, 24. 18, 24; **ኀምሳ፡ ወኀምስተ፡ መዋዕለ፡** Tob. 1, 21. 14, 2; **፶ በእመት፡** Hez. 40, 15. 2) **በዓለ፡ ኀምሳ፡** vel **በዓለ፡ ፶** *pentecoste*, Did. 30; creberrime in Syn., Mavâs., Lectionar., al.

ኁማሴ፡ subst. *quinio*, πεντάς, Lud. in gramm. p. 100.

ታኅማስ፡ et **ተኅማስ፡** (Sx. Mij. 15 Enc.) subst. 1) *pentas*, *quinio*, ut: **ታኅማሰ፡ ዓመታት፡ ፫** *quindecim anni* Sx. Tachs. 15 Enc.; Mij. 15 Enc. 2) *quinta pars*, ut: **፰ሰዓት፡ ወ፬ ታኅማሰ፡ ሰዓት፡** $8^4/_5$ *horae* Abush. 44.

ተኅምስት፡ subst. 1) *quintuplum* Ex. 21, 37; Gen. 43, 34 var.; Can. Ap. 50 (gr. 64); Clem. f. 126; Kedr f. 76. 2) *quinque partes*, **፫ ተኅምስተ፡ ብርሃን፡** *partes luminis quindecim* Hen. 78, 7.

ምኅምስት፡ subst. *quintuplum* Gen. 43, 34.

ኀምበ፡ *forca* vid. sub **ኀበበ፡**

ኀመዘ፡ inus., i. q. **ኀበዘ፡** q. v. [cfr. حَمَسَ *coxit in sartagine*, (حَمَّصَ) خَمَطَ *assavit* (carnem); et amh. **አምሳ፡** *panis species*].

ምኅማዝ፡ subst. *furnus:* **ኢውዕየት፡ ቀዊማ፡ ማእከለ፡ ውዑይ፡ ወርሱን፡ ምኅማዝ፡** Enc. Genb. 20; at in Cod. Sx. Tub. legitur **ማኅበዝ፡** (Non *pyram* cum Ludolfo, sed *furnum* intelligendum esse, ipsa Synaxarii relatio docet).

ኅምዝ፡ *aestus irae, venenum* vid. sub **ሕምዝ፡**

ኀመየ፡ *conviciari* vid. sub **ሐመየ፡**

ኀመየ፡ I, 1 et 2 [ad familiam radd. קמט, קפץ al. referendum videtur] Subj. **ይኅሚ፡**, *vinculis constringere* vel *ligare, vincire:* **ኀመይዎ፡ ለእግዚእነ፡** Marc. 15, 1; Joh. 18, 12; **ለኅሩያኒሆሙ፡ የኅምይዎሙ፡** (v. **ይኄምይዎሙ፡**) **በሐብል፡** Hez. 27, 24; **አዘዘ፡ ይኅምይዎሙ፡ ውስተ፡ ክሣውዲሆሙ፡** Sx. Sen. 19. — *Voc. Ae.:* **ኀመየ፡ ዘ፡ አሰረ፡**

አኅመየ፡ II, 2 *vinciendum curare*, Act. 22, 4 rom. ubi pro **ወአሐመክዎሙ፡** restituendum est: **ወአኅመይክዎሙ፡**

ተኀምየ፡ III, 1 pass. *vinciri* Lud. sine auct.

ኅሙይ፡ part. *vinctus, vinculis constrictus* Joh. 18, 24.

ኅማዬ፡ subst. *vinctio, vinculorum injectio:* **በኅማዬከ፡ በእደ፡ አይሁድ፡ ከመ፡ ሰራቂ፡** Cod. Mus. Br. LIV. nr. 7.

ማኅሜ፡ subst. *vinculum* Jud. 15, 14; **እበትክ፡ ማኅሜከ፡** Nah. 1, 13; **ፈትሕዎ፡ ማኅሜሁ፡ ለአኪዮር፡** Judith 6, 13.

ኀሠሠ፡ I, 1 [pertinet ad familiam radicum late propagatam ܓܫܫ, عَشَّ, نَحَسَ II. V. X; نَجَثَ نَقَشَ, قَسَّ, sine dubio etiam בִּקֵּשׁ al.] Subj. **ይኅሥሥ፡** 1) *quaerere*, absentem Luc. 2, 44. 45; Hebr. 13, 14; amissum Koh. 3, 6 (**ኀሢሥ፡**); **ኅሡ፡ አእዱጊነ፡** 1 Reg. 9, 3; **ተኀሥሦሙ፡ ወኢተረክቡ፡** Jes. 41, 12; Koh. 8, 17. 3, 15; **የኀሥሡ፡ ዘይበልዑ፡** σῖτον ζητοῦντες Job 38, 41. 6, 5. 39, 29; **ሖረ፡ ይኅሥሥ፡ ሎቱ፡ መክነ፡** Kuf. 7; **ኅሥሡ፡ ብእሴ፡ ዘየሐውር፡ ምስሌከ፡** Tob. 5, 3. 4; **ኅሥሣ፡ አሠረ፡** Sir. 14, 22; Jes. 21, 12; **መነ፡ ተኀሥሥ፡** Gen. 37, 15; Cant. 3, 1; **ኢየኀሥሥኑ፡ ለኪ፡ ዕረፍተ፡** Ruth 3, 1; **ኅሡ፡ ውስተ፡ መርሕብ፡ እመበ፡ ዘይገብር፡ ፍትሐ፡** Jer. 5, 1. a) Ubi de rebus invisibilibus agitur, *quaerere, sectari, petere, studere:* sapientiam Koh. 7, 25; Prov. 2, 4; Sir. 4, 11. 51, 13; 1 Cor. 1, 22; **ሐሰተ፡** Ps. 4, 3; **የኀሥሥ፡ ጽድቀ፡** Jer. 5, 1; Jes. 1, 17. 16, 5; **ኅሥሡ፡ ሰላማ፡ ለምድር፡** Jer. 36, 7; **ኅሡ፡ አእምሮ፡** Prov. 9, 6; **ሕገ፡** Kuf. 1. b) raro: **ኀሠሥኩ፡** idem est quod **ፈቀድኩ፡** *mihi opus est* re, ut: **አኮ፡ ጥዑያን፡ ዘየኀሥሥዎ፡ ለዐቃቤ፡ ሥራይ፡** F. N. 5. c) *insidiari:* **ኀሠሥዋ፡ ለነፍስየ፡** Sir. 51, 3; Jer. 4, 30. 11, 21. 51, 30; 1 Reg. 20, 1. d) Deum *quaerere, adire implorando* vel *consulendo* Jes. 9, 13. 51, 1. 55, 6; Am. 5, 4; Ps. 76, 2; **ኀሠሥኩ፡ ገጸከ፡** Ps. 26, 13; al. 2) *percontari, sciscitari:* **ኅሥዎሙ፡** Jes. 8, 19; **እለ፡ የኀሡ፡ በእንተ፡ ሕያዋን፡ እምነበ፡ ምውታን፡** ib.; **ኢተኀሥሥ፡ እፎ፡ ይትኴነኑ፡** 4 Esr. 9, 14. 3) *anquirere, investigare, explorare, scrutari, perscrutari:*

ኀሠሡ፡ ወሐተቱ፡ Jud. 6, 29; **ከመ፡ ትኅሥሣ፡ ለኀጢአትየ፡** (ἀναζητεῖν) Job 10, 6; **ለኀሢሥ፡ ወለፈቲን፡ በጥበብ፡** Koh. 1, 13. 12, 10; **የኀሥሥዎ፡ (ለሕግ፡)** Ps. 118, 2; **ከመ፡ ትኅሥሥ፡ ውስተ፡ መጻሕፍት፡** 2 Esr. 4, 15; 1 Esr. 6, 22; **ኀሢሥየ፡ ፍኖቶሙ፡ ነበርኩ፡** Job 29, 25; 1 Petr. 1, 10. 11; 4 Esr. 12, 7; **የኀሥሥ፡ ዘከመ፡ ያቀውም፡ ምስሎ፡** Jes. 40, 20; **ይኅሥሡ፡ ነገረ፡** 2 Esr. 10, 16. 4) *poscere, postulare et reposcere* vel *requirere* ab aliquo, c. Acc. rei et **በኀበ፡** vel **እምነ፡** prs.: **የኀሥሡ፡ ትእምርተ፡ በኀቤሁ፡** Luc. 11, 16. 8, 12. 2 Cor. 13, 3; **መኑ፡ ኀሠሠ፡ ለዝንቱ፡ እምእዴክሙ፡** Jes. 1, 12; Jer. 51, 35; **ኀሢሠ፡ ዕዳ፡** *pecuniam creditam repetere,* F. N. 19; **እምውስተ፡ እዴ፡ ኵሉ፡ እኅሥሥ፡ ለደመ፡ ሰብእ፡** Kuf. 6; c. Acc. prs., a qua poscitur: **ኪያየ፡ ኅሥሥ፡** *a me reposce* Gen. 43, 9; c. dupl. Acc.: **ብዙኀ፡ የኀሥሥዎ፡** Luc. 12, 48; seq. **ከመ፡**, ut: **መኰንን፡ ኀሠሠ፡ ከመ፡ ይክሀዶ፡ ለክርስቶስ፡** Sx. Mag. 6. (vid. **ተኀሠ፡**). 5) *contendere, operam dare, studere* seq. **ከመ፡** et Subj., ut: **ሀለውኩ፡ እንዘ፡ እኅሥሥ፡ በኵሉ፡ ልብየ፡ ከመ፡ እግበር፡ ፈቃደ፡ እግዚ"፡** Kuf. 21; vel seq. Subj. **ኀሠሥኩ፡ አእምር፡** 4 Esr. 13, 8; **ኢትኅሥሥ፡ ታእምር፡** Herm. p. 76; 1 Reg. 19, 2. 23, 10; Marc. 14, 1; **ኅሥሥ፡ ትግበር፡ ኵሎ፡ ዘያሠምሮ፡ ለእግዚ"፡** Did. 1. — *Voc. Ae.:* **ኀሠሠ፡ ዘ፡ ሻእ ።**

ተኀሠ፡ III, 1 1) pass. a) *quaeri, investigari:* **ጥበብ፡ ተኀሢት፡ በኀበ፡ ኵሎሙ፡ ቀደምት፡** Sir. 39, 1; **እትኀሠሥ፡ ለቤተ፡ እስራኤል፡** Hez. 36, 37; Ps. 9, 39; **ዘኢይትኀሠሥ፡** *impervestigabilis,* Vit. Sanct. b) *postulari, reposci:* **ደሙ፡ ይትኀሠሠክሙ፡** Gen. 42, 22. c) *ad rationem reddendam vocari:* **ለእመ፡ አነ፡ ቀተልኩከ፡ እትኀሠሥ፡ በቅትለትከ፡** Jsp. p. 352. 2) refl. a) *sibi quaerere* vel *petere* aliquid: **ኀበ፡ ተኀሠሥኩ፡ መካነ፡ ለነፍስየ፡ አኅሥሥ፡ ወለነፍስከኒ፡** 1 Reg. 22, 23; **ኢትትኀሠሥ፡ ደወለ፡ ቢጽከ፡** Deut. 19, 14. b) *sectari, studere, moliri:* **እትኀሠሦሙ፡ ከመ፡ አእትቶሙ፡** ζητήσω ἐξᾶραι αὐτούς Zach. 12, 9; **ኢይትኀሠሥ፡ ለሙቱ፡ እኩየ፡ ኵሎ፡ መዋዕለ፡ ሕይወትየ፡** Kuf. 35. c) *sibi investigare, explorare, scrutari, scrupulum animo injectum habere,* abs. Kuf. 12; **ከመ፡ እግባእ፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ ብዙኀ፡ ተኀሥሦ፡** (*scrupulus*) 4 Esr. 10, 43. 12, 6; **እንዘ፡ እትኀሠሥ፡ ከመ፡ እርከብ፡ ፍኖቶ፡ ለልዑል፡** 4 Esr. 3, 43; c. **በ፡**, ut: (Ptolemaeus, rex Aegypti) **ከነ፡ መፍቀሬ፡ ጥበብ፡ ወትምህርት፡ ወጽኑዐ፡ ተኀሥሦ፡ ቢቱ፡** Jsp. p. 286; c. **በእንተ፡** 4 Esr. 8, 65; **አለ፡ ይትኀሠሡ፡ በእንተ፡ ፍልሰተ፡ ሄኖክ፡ ወኤልያስ፡** Chr. ho. 22; c. Acc. rei: **ተኀሠሥኩ፡ ቅሥተ፡** δίκην ἐξιχνίασα Job 29, 16; **ይትኀሠሡ፡ ሕገ፡** Kuf. 23; c. Acc. prs.: **እፎ፡ ለእግዚ"፡ ትትኀሠሥዎ፡** Judith 8, 14 (ἐρευνήσετε). d) *sibi poscere* vel *reposcere, requirere* rationem, poenam, al.: **ኢይትኀሠሣ፡ እግዚ"፡** (ἀναζητεῖν) Job 3, 4; **እትኀሠሥ፡ አባግዕየ፡ እምእዴ፡** Hez. 34, 10; **እትኀሠሥ፡ ደሞሙ፡ እምነ፡ ሰብአ፡ ዐይን፡** Hez. 33, 6; Gen. 9, 5; Deut. 23, 22; Hez. 3, 18. 20; c. **በእንተ፡** rei Ps. 141, 6; c. Acc. prs., a qua reposcitur ratio, poena: Ps. 9, 25. 36; Luc. 11, 51; Jos. 22, 23; **እትኀሠሦሙ፡ ዐመፃሆሙ፡** (v. **በዐመፃሆሙ፡**) 4 Esr. 4, 22; creberrime in F. N.; etiam cum Acc. prs. et **በ፡** rei (reposcere aliquid ab aliquo) F. N. 33; al.

ተኃሠሠ፡ III, 3 1) *se invicem quaerere:* **ኢይትኃሠሡ፡ በበይናቲሆሙ፡** ἑτέρα τὴν ἑτέραν οὐκ ἐζήτησαν Jes. 34, 16. 2) a se invicem vel exquirere vel reposcere i. e. *disputare, disceptare; controversiam movere* vel *habere, altercari,* **አለ፡ ይትኃሠሡ፡** οἷς ἐστιν ἡ ἀντιλογία Deut. 19, 17; Inf. **ተኃሥሦ፡** ζητήσεις *quaestio, controversia* 1 Tim. 1, 4; 2 Tim. 2, 23; Joh. 3, 25; Act. 25, 20 rom.; **ትትኃሠሡ፡ በበይናቲክሙ፡** ἀλλήλους προκαλούμενοι Gal. 5, 26; c. Acc. prs.: **አኀዙ፡ ይትኃሠሥዎ፡** ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ Marc. 8, 11. 12, 28; Act. 6, 10; **ዘይትኃሠሠከ፡** οἱ ζηλοῦντές σε Sir. 37, 10.

አስተኀሠሠ፡ III, 1 *invenire artem* vel *rem novam* Lud. sine auct.

ኀሣሢ፡ n. ag. *quaesitor, investigator, perscrutator, studiosus, appetens, postulator, vindex:* **ኀሣሥያተ፡ ንዋየ፡ ባዕድ፡** Did. 14; **ኀሣሥያነ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡** Genz. f. 81; **ኩን፡ መጻሕፍተ፡ መንፈስ፡ ኀሣሢ፡** Cod. Abb. LXII; **ኀሣሢ፡ ነቢብ፡** Job 11, 12; ἀρχιστεύων Num. 5, 8; **ሰከዩ፡ ኀሣሢ፡ ዕዳ፡ ውእቱ፡** F. N. 43, 7.

ኀሠሣ፡ subst., Pl. **ኀሠሣት፡** 1) *petitio, desiderium, studium, appetitus:* **ኀሠሣሆሙ፡** *eorum desiderium,* Sx. Masc. 3: **ብየ፡ ኀሠሣ፡ እምኒሩትክሙ፡** Sx. Jac. 28 Enc.; **ተተክለት፡ ፍትወት፡ በጠባይዕ፡ እንስሳዊት፡ ከመ፡ ይትፌጸም፡ ኀሠሣ፡ ተራክቦ፡** (*coitus*) **ዘይከውን፡ እምኔሁ፡ ዘርእ፡** F. N. 24, 1; **ይኩን፡ ፈቃዱ፡ ወኀሠሣሁ፡ (ለመምህር፡) ከመ፡ ይኩኑ፡ (ተመሃርያን፡ ትሑታነ፡** F. N. 10. 2) *percontatio, inquisitio, quaestio:* **ንኔሊ፡ በእንቲአሁ፡ በብዙኀ፡ ኀሠሣ፡** πολλὰ περὶ αὐτοῦ (Θεοῦ) νοοῦμεν Chr. ho. 2; ζήτησις (quaestio, controversia) Chr. ho. 22; Abush.; **ኀሠሣት፡** *quaestiones* (de jure) F. N. proleg.: inquisitio ope tormentorum facta Sx. Hed. 11 Enc.

ኂሣሢ፡ subst. *inquisitio, studia* (disciplina) Kuf. 11.

ተኀሣሢ፡ n. ag. (III, 1) *disquirens, scrutator, cognitionis studiosus, vindex:* **አእኀው፡ ተኀሣሢ፡** F. M. I, 3; **ተኀሣሥያን፡ በድኅረት፡** Lud. e Mss. Colb.; **ተኀሣሢ፡ ደም፡** (v. **ኀሣሢ፡**) F. N. 47.

መስተኀሥሥ፡ part. (IV, 1) *studiosus, adipiscendi et inveniendi studiosus:* **ለእመ፡ ከነ፡** (1 p. pl.) **መስተኀሥሣነ፡ በእንተ፡ ንጽሐ፡ ሥጋ፡ ባሕቲቱ፡** Phlx. 160; **መስተኀሥሣን፡ ለእከይ፡** ἐφευρεταὶ κακῶν Rom. 1, 31.

ማኅሠሥ፡ subst. 1) *petitum, desiderium:* M. M. f. 62; **ብዙኀ፡ ጸሀቁ፡ ወፍድፋደ፡ ማኅሠሡ፡** Sx. Masc. 8 Enc.; **ረሰየ፡ ማኅሠሦ፡ ጽድቀ፡ ለእግዚ"፡** Enc. Ter 11 (Lud.); **ለኀሊና፡ ልብየ፡ ወትረ፡ እንግርኪ፡ ማኅሠሦ፡** III Sal. Mar. 25 *necessitates* (quae ad victum pertinent): **እንዘ፡ ይትለአከዎ፡ ዘልፈ፡ መላእክት፡ ለማኅሠሡ፡** Sx. Genb. 29 Enc. 2) *investigatio, scrutatio:* **ሶበ፡ አፍኀከ፡ ማኅሠሠ፡** Enc. Haml. 6. 3) *id quod cadit in disceptationem* vel *investigationem; controversia:* **እመ፡ ብዕድ፡ ማኅሠሠ፡ ብክሙ፡** Act. 19, 39; Act. 25, 20 Platt; **ማኅሠሥ፡ ዘላዕለ፡ እምልብ፡** ἔρευναι *mente superiores,* Cyr. ad Th. f. 13; **ዕሙቅ፡ ምሥጢር፡ ወዘከሐከ፡ እምኵሉ፡ ማኅሠሠ፡ ልብነ፡** (νοῦν ὑπερέχον τὸν ἐν ἡμῖν) ib. f. 15.

መኀሥሥ፡ (መኅሠሥ፡ Ex. 27, 3 FH), subst., Pl. **መኃሥሥት፡** (Num. 4, 14) et **መኀሥሣት፡** (Num. 4, 14 var.: C in Ex. 38, 3 sec. Hebr.) *fuscina, harpago, ferrum aduncum, forceps,* κρεάγρα Ex. 27, 3 (**በዘያወፅኡ፡ ሥጋ፡** Ex. 38, 23); Num. 4, 14; 1 Reg. 2, 13. 14 (v. **መኍሥሥ፡** et **መኍሣሥ፡**); Jer. 52, 18; **መኀሥሠ፡ ስነን፡** *forceps dentiduca* Sx. Ter 15. — *Voc. Ae.:* **መ"፡ ብ፡ እምሳለ፡ ጉጠት፡**; al.: **ብ፡ ጉጠት፡**

ታኅሣሥ፡ nomen mensis Abyssinorum quarti, qui XXVII°

Novembris sec. Cal. Jul., IX° Decembris sec. Cal. Greg. incipit, t mensi Coptorum ϪΟΙΑΚ respondet.

ኀሠዐ፡ (et **ኀሠአ፡**) I, 1 [خَشَعَ *humilis, submissus fuit*; خَضَعَ *humilis, depressus fuit; quievit*; tr. *sedavit*; vid. etiam **ቀጸዐ፡** et חָשָׁה] Subj. **ይኅሣዕ፡**, *sedari, silescere, quiescere*: **ኀበ፡ ኢሀሎ፡ መዓትም፡ የኀሥዕ፡ ጋእዝ፡** Prov. 26, 20 (ἡσυχάζει μάχη); **መዐት፡ ይኅሣዕ፡** Lit. 169, 1; Kid. f. 9; de malitia diabolorum, Ssal. Req. — *Voc. Ae.*: **የኀሥዕ፡ ዘ፡ ገዘግ፡ ይል፡**

አኅሠዐ፡ II, 1 *sedare, tranquillare, restinguere*: **መዐተ፡ ብእሲ፡ ያኀሥዕ፡ ገብር፡ ጠቢብ፡** πραΰνει Prov. 18, 14; **ሞገደ፡ ባሕር፡ አኅሠአ፡ ክርስቶስ፡** Kid. f. 33; **አኅሠዐ፡ መቅሠፍተ፡** πέρας ἐπέθηκε τῇ συμφορᾷ Sap. 18, 21; **ኢይክሉ፡ ያኀሥዑ፡ አፅባአ፡ ዕፁብተ፡** Phlx. 147.

ኀሠፈ፡ I, 1 [خَشِفَ *scabie in toto corpore affectus est* (حَصِفَ *scabie sicca laboravit*); חָרַס, חָרַשׂ, ܐܬܚܣܦ *scaber factus est*, vid. Ges. thes. p. 504] *scabiosum fieri* vel *esse*, Herm. p. 80^{b} lin. 16, ubi pro **ይሰፍሑ፡** legendum videtur **ይሐስፉ፡**

ሕሡፍ፡ part. *scaber, scabiosus, scabrosus*: Lev. 22, 22 μυρμηκιῶν *formicatione* (scabiei specie) *laborans*; de lapidibus Herm. p. 9. 12. 99; etiam p. 82, ubi pro **ስፉሐት፡** legendum est **ኅሡፋት፡** — *Voc. Ae.*: **ኅሡፍ፡ ዘ፡ ቍሱል፡**

ኀረመ፡ inus., ut videtur cognatum cum **ኀረወ፡** q. v.

ኅርመት፡ subst. *ductus literae, litera, literae apex, syllaba*: **አሐቲ፡ ኅርመታ፡** ἡ μία κεραία Matth. 5, 18 var. (teste Ludolfo in lex. ae. c. 199); M. M. f. 233; **ኢንኤዝዝ፡ አሐተ፡ ቃለ፡ አው፡ አሐተ፡ ኅርመተ፡ ይትወለጥ፡ እምዘ፡ ሀሎ፡ ሀየ፡** οὔτε ἐπιτρέπομεν ἑαυτοῖς ἢ ἑτέροις ἢ λέξιν ἀμεῖψαι τῶν ἐγκειμένων ἐκεῖσε ἢ μίαν γοῦν παραβῆναι συλλαβήν, Epist. Cyr. ad Joann. Ant. in Cyr. f. 116.

ኀረመ፡ *prohibere* vid. sub **ሐረመ፡**

ኀረሠ፡ (vel **ኀረሰ፡**) I, 1 et 2 [ܦܛܡ et ܦܛܡ *saginare*] Subj. I, 1 **ይኅርሥ፡**, 1) *bene curare* et *idoneis alimentis nutrire, saginare*: **አዘዘ፡ ይኅርሥዎሙ፡** (v. **የኀርሥዎሙ፡**) τρέφειν αὐτούς Dan. 1, 5; **እለ፡ የኀርሥዎሙ፡** (v. **ያኀርሥዎሙ፡**) τρεφόμενοι (ὡς μόσχοι σιτευτοί) Jer. 26, 21; **ኀረሥኪኪ፡ በስንዳሴ፡** Hes. 16, 13. 2) I, 2 *nutrimenta sumere* Esth. 2, 12 var. (vid. sub **ተኀረሠ፡**).

አኅረሠ፡ II, 1 *bene nutrire* Jer. 26, 21 var. (vid. sub **ኀረሠ፡**).

ተኀረሠ፡ III, 2 *bene nutriri*: **እስመ፡ መጠነዝ፡ መዋዕለ፡ ይነብሩ፡ እንዘ፡ ይትኄረሡ፡** (v. **ይኄርሡ፡**) **ወይሜነዩ፡** οὕτως ἀναπληροῦνται αἱ ἡμέραι τῆς θεραπείας Esth. 2, 12.

ኀረሰ፡ (vel **ኀረሠ፡**) I, 1 [cfr. خُرْسٌ, خُرُوسٌ, خَرَّسَ] *parturire, peperisse, in puerperio cubare*, de mulieribus: (Maria non polluta est) **ኢበዐኒስ፡ ወኢበኀሪስ፡** Org.; **አመ፡ ዕለተ፡ ኀሪሳ፡ ለእምከ፡** M. M. f. 31; de animalibus: **አባግዕ፡ ወእጐላት፡ የኀርሳ፡** λοχεύονται Gen. 33, 13; c. Acc. infantis: **እማቲሆሙ፡ እለ፡ ኀረሳሆሙ፡** τῶν τετοκυιῶν αὐτούς Jer. 16, 3.

አኅረሰ፡ II, 1 *parturientem adjuvare, obstetricis munere fungi*: **እንተ፡ ታኀርሳ፡** Gen. 35, 17.

ኅርስ፡ subst. (etiam **ኀርስ፡** Lud.), *partus, puerperium*; de mulieribus: **በመዋዕለ፡ ትክቶሃ፡ ወኅርሳ፡ ኢትቅረባ፡** F. N. 24, 5; F. M. 10, 1; **እንዘ፡ ውእቶን፡ ኢንጹሓተ፡ እምኅርሶን፡** ib.; **ቤተ፡ ኅርስ፡** *domus puerperii*, Ssal. Req.; de animalibus: **ዕኍሳቲሆሙ፡ ኢይድኅፃ፡ ወይድኅና፡ በኅርሶን፡** Job 21, 10.

ኀሪስ፡ adj. et subst. fem., Pl. **ኀሪሳት፡**, *foetum enixa, parturiens, quae peperit, puerpera*, (de hominibus et animalibus): **ድብ፡ ኀሪስ፡** 2 Reg. 17, 8; **ኀሪሳት፡** Ps. 77, 76; **ብእሲት፡ ኀሪስ፡** Kedr f. 64; Clem. f. 246; cavete **እምኀሪስ፡ ወትክት፡** f. 141.

ኀረሰ፡ *arare* vid. sub **ሐረሰ፡**

ኀርስ፡ *incantatio* vid. sub **ሐርስ፡**

ኀረወ፡ I, 1 [vicinae sunt rad. חור (خار in quibusdam derivatis), خَرَبَ خَرَمَ, quibus significatio *perforandi* convenit, nec non **ከረየ፡** q. v.; accedit radix خَرَتَ *perforavit*, ܚܪܐ *excavavit; aravit* (חָרַשׁ), חָרַת *insculpsit* (quae media interest inter verba familiae חור et familiae חרט חרשׁ חרץ al.)] proprie: *perforare* (vid. **ኅርው፡**, **ኅርወት፡**), in specie: *caelare, sculpere*: **እለ፡ ይገልፉ፡ ወየኀርዊ፡ ዐይነ፡ ማኅተም፡** οἱ γλύφοντες γλύμματα σφραγίδων Sir. 38, 27; **ኀሪወ፡ ማኅተም፡** ib.; Act. 17, 29 rom. ubi pro (**እብን፡**) **ዘኀረዮ፡** (**ኪንያ፡**) legendum esse **ዘኀረዎ፡** jam Lud. bene conjecit.

አኅረወ፡ II, 1 *caelandum, sculpendum curare*; c. dupl. Acc.: **አኅርዎሙ፡ አስማቲሆሙ፡** (v. **ግልፍ፡**) Ex. 28, 9.

ተኀረወ፡ III, 1 et 2 *caelari, sculpi*: **እብን፡ ዘይትኀረው፡** (v. **ዘይትኄረው፡**) Ex. 25, 7; **አእባን፡ ዘይትኄረው፡** Ex. 35, 8 C.

ኅርው፡ part. 1) *perforatus*: **ወኅርው፡ ሰኰናሁ፡ በአምሳለ፡ ጕንድ፡** Sx. Sen. 4 Enc. (in Actis hujus diei refertur: **አዘዘ፡ መኰንን፡ ከመ፡ ይስቍሩ፡ ሰኰናሁ፡** (**ለስኑሲ፡**) **ወይስሐብዎ፡ ውስተ፡ ሀገር፡ ዘለንቃሁ፡**); Lud. in suo exemplari legit: **ወእኅርወ፡ ሰኰናሁ፡** et vertit: *cui planta pedis fissa est*, lex. c. 358, minus recte. 2) *caelatus, sculptus*, c. Acc. imaginis insculptae: **ዕንቍ፡ ኅርው፡ ዐይነ፡ ማኅተም፡** λίθοι γλύμματος σφραγῖδος Sir. 45, 11. — *Voc. Ae.*: **ኅርው፡ ዘ፡ ስቁር፡**

ኀራዊ፡ n. ag. *sculptor, caelator*, ut: **ኀራዌ፡ ማኅተም፡** *sculptor sigilli*, Lud. sine auct.

ኅርወት፡ n. act. et subst. 1) *caelatio, sculptura*: **ኅርወተ፡ ዐይነ፡ ማኅተም፡** Ex. 28, 11. 2) *caelum, cestrum, scalprum*: **ትሰቍር፡ አንፎ፡ በኅርወት፡** (ubi LXX habent: ψελλίῳ τρυπήσεις τὸ χεῖλος αὐτοῦ) Job 40, 21. — *Voc. Ae.*: **ኅርወት፡ ዘ፡ ምሕሮ፡**, aliud: **መሮ፡** (vid. **ምሮ፡** apud Isenbergium). 3) *foramen*: **አሰርዎሙ፡ ውስተ፡ ኅርወተ፡ ጕንድ፡** (cippi) **ከቡደ፡ እስረተ፡** Macc. f. 2; Sx. Sen. 19.

ኀራውያ፡ *porcus* vid. sub **ሐረወ፡**

ኀርየ፡ et **ኀረየ፡** I, 1 [cogn. c. **ኄር፡** q. v.; arab. خَارَ *praehabuit, praetulit, elegit*; vic. בָּחַר *elegit*, تَخَيَّرَ VIII *elegit meliores* et **መከረ፡** q. v.] Subj. **ይኅረይ፡** (raro **ይኅሪ፡**) *eligere, seligere, deligere, praeferre*, (*optare*): **የኀሪ፡ ሠናየ፡**

ወይሜንን፡ እኩየ፡ Jes. 7, 15. 16; Gen. 13, 11; Jos. 24, 15. 22; Ruth 4, 4; **ይኀረዩ፡ ሎሙ፡ አሐደ፡** 3 Reg. 18, 23; **አንተ፡ ተኀሪ፡ ወአኮ፡ አነ፡** Job 34, 33; **ዘኀርየ፡ እምውስቴቱ፡** Sir. 15, 17; **ዕፀ፡ ዘኢይነቅዝ፡ የኀሪ፡ ሎቱ፡** Jes. 40, 20. 44, 13 (**ኀረዮ፡**); 1 Esr. 9, 16; Joel 2, 16 (**ኀረዩ፡** v. **ኅርዩ፡ ሊቃውንተ፡**); Luc. 10, 42; αἱρετίζειν Zach. 2, 12; crebro de Deo, qui elegit Israelem, sanctos, urbem sacram, al.: Num. 14, 8. 16, 7; Deut. 10, 15. 12, 11. 14, 2; Jes. 14, 1. 41, 9. 44, 1; 4 Esr. 3, 29—35; Marc. 13, 20; Joh. 13, 18; **ኀረይክሙ፡** ἡ ἐκλογὴ ὑμῶν 1 Thess. 1, 4; ἡ κατ᾽ ἐκλογὴν πρόθεσις Rom. 9, 11; c. Acc. praedicati, ut: **ኪያሁ፡ የኀሪ፡ እግዚ"፡ ሎቱ፡ ሕዝበ፡** Kuf. 19, vel c. **ለ፡**, ut: **ሕዝብ፡ ዘኀረየ፡ ሎቱ፡ ለርስቱ፡** Ps. 32, 12. 134, 4; cum **በ፡** vel **እምነ፡** eorum, e quibus vel inter quos eligitur, ut: **ኀረይኩ፡ ዘርአ፡ ያዕቆብ፡ በኵሉ፡** Kuf. 2; **ኪያሁ፡ ኀረየ፡ እምነ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡** Sir. 45, 4. 16; 4 Esr. 3, 29—35, et c. **እምነ፡** ejus, cui praefertur, ut: **ለሊሁ፡ ኀረየ፡ ከዊነ፡ ሰይጣን፡ እምይኩን፡ ሊቀ፡ መላእክት፡** *ipse Satanas esse maluit quam archangelus*, Did. 33; **እለ፡ የኀርዩ፡ ዕለታተ፡ እምዕለታት፡** F. M. 15. — Nonnumquam latine vertere licet *delectari* vel *approbare*, ut: **አኮኬ፡ ዘንተ፡ ጾመ፡ ዘኀረይኩ፡** Jes. 58, 5; quam significationem ubi habet, etiam c. c. **በ፡**, ut: **ኢኀረየ፡ በሙ፡** *iis non delectatus est*, Kuf. 15. — *Voc. Ae.*: **ኀረየ፡ ዘ፡ መረጸ፡**

ተኀርየ፡ III, 1 *eligi*: **ፍሬየ፡ ይትኀረይ፡** (var. pro **ይኄይስ፡ ኪያየ፡ ኅርይ፡**) **እምወርቅ፡** Prov. 8, 19; episcopus **ዘተኀርየ፡ እምኵሉ፡ ሕዝብ፡** Const. Ap. 21. 52; **በእንተ፡ ተኀርዮ፡ አበ፡ ምኔት፡** *de electione abbatis* II Can. Nic. 59; Lit. 161, 3.

ኅሩይ፡ part., fem. **ኅሪት፡**, 1) *electus, selectus*: Hez. 23, 7; **ምድር፡ ኅሪት፡** Jer. 3, 19; **እብን፡ ኅሪት፡** Jes. 28, 16; **ብሩር፡ ኅሩይ፡** Prov. 8, 19; 1 Petr. 2, 4; **ሀገር፡ ኅሪት፡ ወቅድስት፡** Sir. 49, 6; **እስራኤል፡ ኅሩይየ፡** Jes. 42, 1. 45, 4; **ኅሩያንየ፡** 43, 20. 65, 9; de viris pugnatoribus: Jer. 31, 15; Jud. 20, 16; Judith 2, 15; **ኅሩያን፡ መስተቃትላን፡** Kuf. 37; de sanctis et justis Matth. 24, 22; Marc. 13, 20; 1 Petr. 1, 1; Hen. 1, 1. 8. 5, 7. 8. 38, 2. 40, 5; Ps. 17, 29; de angelis 1 Tim. 5, 21; de Messia Asc. Jes. 8, 7; Hen. 40, 5. Nonnumquam etiam οἱ κλητοί **ኅሩያን፡** nominantur Rom. 1, 7. 8, 28, quamquam aliis in locis οἱ κλητοί **ጽዉዓን፡** ab electis (ἐκλεκτοί) bene distinguuntur, ut Matth. 20, 16. 22, 14. 2) *praestans* (ἐκλεκτός) Gen. 41, 5. 7; Cant. 5, 17; *episcopus* **ኢይብላዕ፡ ምንተኒ፡ ኅሩየ፡** *cibis lautioribus ne fruatur*, F. N. 5. 3) *acceptus, gratus, approbatus* (δεκτός): **በዕለት፡ ኅሪት፡** καιρῷ δεκτῷ Jes. 49, 8; Luc. 4, 19; 2 Cor. 6, 2; de sacrificio Jes. 56, 7. 60, 7; c. **በኀበ፡** prs., ut: **ኢኮነ፡ ኅሩየ፡ ዝንቱ፡ ጾም፡ በኀበ፡ እግዚ"፡** Jes. 58, 5; c. **በቅድመ፡** ut **ኅሩያን፡ በቅድሜሁ፡** Prov. 11, 20; 1 Tim. 2, 3; c. **ለ፡** ut **ኅሩይ፡ ሎቱ፡** Prov. 11, 1. 4) *arbiter* (a litigantibus electus), *conciliator, mediator*: **ኅሩይ፡ ዘይፈትሕ፡** μεσίτης Job 9, 33; Gal. 3, 19, 20; 1 Tim. 2, 5 rom.; Hebr. 9, 15.

ኅሬ፡ subst. *electio* nec non *id, quod electum est*: ἐκλογή Rom. 11, 5. 7. 28; **እንበለ፡ ትግበሩ፡ ኅሬ፡** *electione non facta, promiscue*, Enc.; Israel **ተፈልጠ፡ ለኅሬ፡** *segregatus est in delectum*, Org. 4; **ነገደ፡ ኅሬ፡** *gens electionis* i. e. *electa* Sx. Hed. 3 Enc.

ኀራዪ፡ n. ag. *elector; is qui eligit, praefert*: **ኀራዪ፡ ሰዐት፡ ወኀራዪ፡ ዕለታት፡** Const. Ap. 8; monachus **ኀራዪ፡ ንዴየት፡** *qui paupertatem sibi elegit*, Lud. e Mss. Colb.

ኅርየት፡ n. act. 1) *optio*: **ዘቦቱ፡ ኅርየት፡** *cujus optio est* F. N. 33, 3. 2) *electio*: Marc. 3, 12 tit.; Can. Laod. 13; **በእንተ፡ ኅርየተ፡ ዕለታት፡ ዘኢይደሉ፡ ለሰብእ፡ ሰብሳብ፡ ለሰኪብ፡ በዘቲ፡** F. M. X, 1; **ሰብእ፡ ኅርየት፡** *electores* (qui jus eligendi habent) F. N. 4.

ኀረደ፡ *jugulare* vid. sub **ሐረደ፡**

ኀረጸ፡ i. q. **ቀረጸ፡** *incidere, insculpere*: **ጸሐፊ፡ ወዘየኅርጽ፡** F. N. 23.

ተኀረጸ፡ III, 1 *incidi, insculpi*: **ተኀረጸ፡ ወተሠርዐ፡ ውስተ፡ ጽላተ፡ ሰማይ፡** Kuf. p. 28.

ኀረበ፡ *comminuere* vid. sub **ሐረበ፡**

ኀረፈ፡ rad., חָרַף, خَرَفَ *decerpsit collegitque* fructus.

ኀሪፍ፡ subst. [id. q. חֹרֶף tempus, quo poma carpunt, *auctumnus; auctumnus cum hieme*; خَرِيف *auctumnus; annus*] *annus praesens*, vulgo *currens*: **ኅድጋ፡ ኀሪፈኒ፡** ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος Luc. 13, 8. — *Voc. Ae.*: **ኀሪፍ፡ ዘ፡ ዘንድሮ፡**

ኀረፉ፡ *pituita* vid. sub **ሐረፉ፡**

ኀስል፡ *saccus* vid. sub **ሐሰለ፡**

ኀሰረ፡ I, 1 [id. q. חָסֵר *imminutus est, defecit, indiguit, caruit*, ܚܣܰܪ *id.* et *jacturam fecit*; خَسِرَ et خَسَرَ *jacturam fecit, diminuit; a via aberravit*; خَاسِرٌ *vilis, inutilis*; vid. Ges. thes. p. 505] Subj. **ይኅሰር፡** (**ይኅስር፡** Prov. 25, 7 in aliquot codd.) 1) *deprimi, in conditionem viliorem, deteriorem conjici, vilem esse*: ταπεινοῦσθαι **ኀሰረ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡** Jes. 2, 9. 11. 5, 15. 10, 33; Koh. 12, 4; Job 31, 10; Matth. 23, 12: **ኀሰረ፡ ክብሮሙ፡** Jes. 3, 8; πίπτειν Job 15, 24; etiam in bonam partem: *demissum, modestum se gerere* Hos. 2, 17 (**ተኀሰር፡ በህየ፡**); Prov. 25, 7. 2) *imminui, ad paucitatem redigi, jacturam facere, miseria et aerumnis affligi*: ζημιοῦσθαι Prov. 22, 3 (vid. **አኅሰረ፡**); ταλαιπωρεῖν de agri et frumento Joel 1, 10; Zach. 11, 3; de terra, tentorio, hominibus Jer. 4, 13. 20. 9, 19. 10, 20. 3) *vilipendi; ignominia, dedecore, contumelia affici; pudore suffundi*, ἀτιμάζεσθαι: **ከመ፡ ኢትኀሰር፡** Sir. 1, 30; **ኀሰሩ፡ ፈድፋደ፡** 11, 6; **ሐሳዊ፡ ሰብእ፡ የኀስር፡ ወይትኀፈር፡ ለዝሉፉ፡** 20, 26; Jes. 16, 14; Jer. 22, 28; **ትትኀፈሪ፡ ወትኀስሪ፡ እምኵሎሙ፡ እለ፡ ያፈቅሩኪ፡** 22, 22; 4 Esr. 10, 31; ἐντρέπεσθαι Ps. 68, 9. 82, 16: Hez. 36, 32; Jes. 45, 16; **የኀስሩ፡ በኀፍረት፡** 4 Esr. 6, 62; ὀνειδίζεσθαι **ተኀፍረት፡ ወኀስረት፡** Jer. 15, 9; Sir. 11, 7; αἰσχύνεσθαι Jes. 65, 13. 4) Sensu ethico, *depravatum, perditum esse*: **ኀሰሩ፡ ወረኵሱ፡** διεφθάρησαν καὶ ἐβδελύχθησαν Ps. 13, 2. 52, 2.

ኀሰረ፡ I, 2 *indigna injuria afficere* aliquem: **አኀዝዎ፡ ሐራ፡ ለዝንቱ፡ አብ፡ ወኀሰርዎ፡** Sx. Mag. 13 (si quidem lectio sana est).

አኅሰረ፡ II, 1 1) *deprimere; humilem, vilem reddere, in conditionem deteriorem conjicere*: ταπεινοῦν Ruth 1, 21:

እግዚ"፡ አኅሰሩ፡ Thren. 1, 5; Job 22, 12. 40, 6; Jes. 3, 17. 13, 11. 64, 12; Dan. 4, 34; ያኅስሮሙ፡ ለዐቡያን፡ (ἀντιτάσσεται) 1 Petr. 5, 5; Job 36, 13. 2) *imminuere, ad paucitatem redigere; mulcta, poena, miseria afficere:* ταλαιπωρεῖν Jes. 33, 1; Ps. 16, 9; καταπίνειν Jes. 9, 16; ζημιοῦν Ex. 21, 22; አኅስሮቱ፡ ለብእሲ፡ ጻድቅ፡ አኮ፡ ሠናይ፡ Prov. 17, 26; ለእንተ፡ ከመዝ፡ ያኅስርዋ፡ Sir. 23, 24; ἐξουδενεῖν Judith 13, 17. 3) *ignominia, dedecore, contumelia afficere; exprobrare, pudore suffundere:* ἀτιμάζειν ከመ፡ ኢታኅስር፡ አዝማዲከ፡ Sir. 8, 4. 29, 6; Luc. 20, 11; Marc. 12, 4; ὑβρίζειν Jes. 13, 3; ለያኅስርከ፡ እግዚ"፡ ἐπιτιμήσαι ἐν σοί Zach. 3, 2. 4) In specie *vitiare, corrumpere, stuprare* feminam: ταπεινοῦν Gen. 34, 2; Deut. 22, 24; Jud. 19, 24; hinc μιαίνειν τὴν γῆν Jer. 2, 7; ከመ፡ ያኅስሩ፡ ነፍስቶሙ፡ τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα ἑαυτῶν ἐν ἑαυτοῖς Rom. 1, 24.

አኅሰርሰረ፡ quinquel., intens. vel frequent. caus. *semel iterumque* vel *alium post alium ignominia afficere:* ኵሎ፡ ያኅሰረስር፡ πάντας ἀτιμάζει Prov. 22, 10.

ተኅስረ፡ III, 1 *contumelia affici* Lud. sine auct.

ኅሱር፡ part. 1) *depressus, humilis, inferioris ordinis:* ኅስርት፡ τεταπεινωμένη Jes. 51, 21; Dan. ap. 3, 13; አብዝኅ፡ ኅሳሩ፡ ለወለተ፡ ይሁዳ፡ ኅስርት፡ Thren. 2, 5; ἄτιμος (opp. ἔντιμος ክቡር፡) Jes. 3, 5; Job 30, 4; ኅሱረ፡ ነፍስ፡ *humiliatus animo*, F. M. 26, 8. 2) *miser, aerumnosus, infelix:* ταλαίπωρος Ps. 136, 11; Sap. 13, 10. 3) *vilis, contemtus, probrosus, contumelia notatus:* በእንተ፡ አልባሲሁ፡ ኅሱር፡ Sx. Teq. 27; ድቀት፡ ኅሱር፡ πτῶμα ἄτιμον Sap. 4, 19; ረሰይኩክሙ፡ ኅሱራነ፡ (ἐξουδενωμένους) Mal. 2, 9; ወለት፡ አብድ፡ ኅስርት፡ ትከውን፡ (ἐν ἐλαττώσει) Sir. 22, 3. 4) sensu ethico, *depravatus, perditus:* ምግባሪክሙ፡ ሕሡም፡ ወኅሱር፡ (διεφθαρμένος) Hez. 20, 44; eodem modo intelligendum videtur ደብር፡ ኅሱር፡ ὄρος διεφθαρμένον Jer. 28, 25; ἀσύνθετος Jer. 3, 8. 10 (ምርዕት፡ 3, 7).

ኅሳር፡ subst. (nonnumquam ኅሰር፡, ut N. T. Polygl. Rom. 1, 27; Phil. 3, 8; 1 Cor. 15, 43) m. et fem., Pl. ኅሳራት፡ 1) *humilitas, vilis conditio, detrimentum, inopia:* ταπείνωσις መዋዕለ፡ ኅሳሩ፡ Thren. 1, 7; Ps. 89, 3; πτῶμα ጽኑሕ፡ ሎቱ፡ ኅሳር፡ ዕፁብ፡ Job 18, 12; (cfr. ለኅሳርኪ፡ εἰς πρόσκομμα σεαυτῇ Jer. 3, 3); ζημία Phil. 3, 8; inopia in Lud. comm. ad hist. Aeth. p. 561, Nr. 18. 2) *miseria, aerumna, infelicitas,* ταλαιπωρία Ps. 68, 24; Job 30, 3; Jes. 47, 11. 59. 7. 60. 18; Jer. 6, 26; Rom. 3, 16. 3) *ignominia, probrum, dedecus.* (raro: *pudor*), *contumelia, convicium:* ἀτιμία ኅሳር፡ ወክብር፡ Sir. 5, 13; Jes. 10, 16; Prov. 3, 35. 9, 7. 14, 35; Rom. 9, 21; Ps. 82, 15; Job 12, 21; Jer. 13, 26; Dan. 12, 2; 1 Cor. 15, 43; በኅሳር፡ ἐν ἀτιμίᾳ Judith 1, 11; αἰσχύνη Jer. 20, 18; ἀσχημοσύνη Thren. 1, 8; Rom. 1, 27; ἐντροπή Ps. 68, 23; ይከውነከ፡ ለኅሳር፡ Jes. 16, 12; μῶμος Sir. 20, 24; κατάγνωσις እኪት፡ ኅሳሩ፡ Sir. 5, 14; ὄνειδος ኅሳር፡ ለሰብእ፡ አስተሐቅሮታ፡ ለእሙ፡ Sir. 3, 11. 41, 6; ὀνειδισμοί Jes. 47, 3; ὕβρις ትረውጽ፡ ኅሳሩ፡ ቅድሜሁ፡ Job 15, 26; Jes. 10, 33. 28, 1; praeterea ኅሳር፡ ዐቢይ፡ Kuf. 12; 4 Esr. 6, 62; proverbium ትዕቢት፡ አቡሁ፡ ወወልዱ፡ ኅሳር፡ *superbia gignit ignominiam,* Lud.; ኅበ፡ ሀሎ፡ ትዕቢት፡ ሀለወ፡ ኅሳር፡ Lud. ex Enc. Sen. 27; ፍትወት፡ (concupiscentia) ይእቲ፡ እሞን፡ ለኅሳራት፡ ወለድካማት፡ F. N. 24, 1. 4) *abominandum:* ኅሳሩ፡ ለሙስና፡ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως Matth. 24, 15; ኅሳርኪ፡ τὰ προσοχθίσματά σου Hez. 5, 11.

ኅስረት፡ n. act. *ignominiae* vel *contumeliae illatio,* Lud. sine auct.

ኅሰርሰረ፡ vid. sub ኅስረ፡

ኅበ፡ praep.; in libris Mss. antiquioribus et impressis nonnumquam ኅቤ፡ (ut: በኅቤ፡ አንቀጽ፡ Am. 5, 15 Cod. Laur.; ኅቤአ፡ Jos. 10, 4 ann.; Joh. 4, 6 rom.; vid. gramm. § 167, 3); c. suff.: ኅቤየ፡, ኅቤከ፡ ኅቤሁ፡ ኅቤነ፡ al. (gramm. § 167, 3); significat 1) propinquitatem et contiguitatem: *ad, apud, juxta;* conjungitur cum nominibus loci, rei, personae: ኅበ፡ ተከዚ፡ παρὰ τὸν ποταμόν Ex. 2, 3; Ps. 1, 3; Hez. 19, 10; ቆመት፡ ድኅሬሁ፡ ኅበ፡ እገሪሁ፡ Luc. 7, 38. 8, 35. 5, 2; ኅበ፡ ዐዘቅት፡ ἐπὶ τῇ πηγῇ Joh. 4, 6; ሀሎ፡ ኅበ፡ ኖኅት፡ Matth. 24, 33; ሀለዉ፡ ኅቤሁ፡ ሰብእ፡ ብዙኃን፡ Luc. 5, 1; ቆመ፡ አፍአ፡ ኅበ፡ ኖኅት፡ πρὸς τῇ θύρᾳ Joh. 18, 16; πρὸς τὸ μνημεῖον Joh. 20, 11; እነብር፡ ኅቤክሙ፡ 1 Cor. 16, 6; 2 Cor. 1, 12; ቃል፡ ሀለወ፡ ኅበ፡ እግዚ"፡ Joh. 1, 1. 2; እንተ፡ ኅቤየ፡ ἡ πλησίον μου Cant. 1, 9. 15; ነዋኀ፡ ቀርን፡ ኅቤየ፡ ሀሎ፡ ἐχόμενά μου 2 Esr. 14, 18; Dan. 10, 4. a) *apud* alqm i. e. *in domo* ejus: ቦቱ፡ ኅቤነ፡ ማዕረ፡ παρ' ἡμῖν Gen. 24, 25; ንበር፡ ኅቤሁ፡ οἴκησον μετ' αὐτοῦ Gen. 27, 44; አኅድር፡ ኅቤክሙ፡ κατοικιῶ ὑμᾶς Jer. 7, 3. b) in potestate alcjs i. e. *penes:* ኵሎ፡ ዘሀሎ፡ ኅቤሆሙ፡ τὰ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν Gen. 35, 4; ብየ፡ ኅቤየ፡ ራብዕተ፡ እዴሃ፡ ለሰቅል፡ 1 Reg. 9, 8. 21, 3; ዝንቱ፡ እምከመ፡ ሀለወ፡ ኅቤክሙ፡ ταῦτα ὑμῖν ὑπάρχοντα 2 Petr. 1, 8; ኅቤየ፡ ሀሎ፡ መራኁት፡ ἔχω Apoc. 1, 18; ኅቤከ፡ ውእቱ፡ Kuf. p. 136. c) in animo alcjs i. e. *in, penes:* ኢሀለወት፡ ጽድቅ፡ ኅቤነ፡ ἐν ἡμῖν 1 Joh. 1, 8. 10. 2, 4; ትእዛዘ፡ ዚአየ፡ ኅባእ፡ ኅቤከ፡ παρὰ σεαυτῷ Prov. 7, 1; ፈቂደ፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡ ሀሎ፡ ኅቤየ፡ παράκειταί μοι Rom. 7, 18. 2) motionem vel directionem ad locum, rem, personam: *ad, versus, in,* ἐπὶ, πρός al.: አዕይንቲሁ፡ ለእግዚ"፡ ኅበ፡ እለ፡ ይፈርህዎ፡ Sir. 31, 19. 15, 19; Ps. 33, 16. 17; 1 Petr. 3, 12; ወእምድኅሬሁ፡ ኅበ፡ ምውታን፡ Koh. 9, 3; ወዕአ፡ ኅበ፡ ኖኅት፡ Tob. 11, 9; አሌዕል፡ እዴየ፡ ኅበ፡ እግዚ"፡ Gen. 14, 22; አቀውም፡ ሥርዐትየ፡ ኅቤሁ፡ Gen. 17, 19; frequentissime usurpatur post verba eundi: መኑ፡ የሐውር፡ ኅበ፡ ዝንቱ፡ ሕዝብ፡ Jes. 6, 8; exeundi: ይወጽእ፡ ኅበ፡ ማይ፡ Ex. 7, 15; Joh. 6, 68; Gen. 29, 1; intrandi Ex. 5, 1, ascendendi Ruth 4, 1; veniendi እመጽእ፡ ኅቤከ፡ 1 Reg. 20, 9; Hez. 20, 1; Marc. 4, 1 5, 21; Luc. 8, 4. 35. 19, 37; mittendi Luc. 11, 49; Gen. 37, 13; currendi Jes. 28, 4; Job 39, 30; appropinquandi Luc. 10, 9. 7, 6; tradendi et vendendi (alicui) Matth. 20, 18; Lev. 25, 14. 39; ferendi Luc. 12, 11; deponendi et jaciendi Matth. 15, 30; Act. 7, 58; 1 Petr. 4, 19; fugiendi, se recipiendi Ps. 142, 11; Kuf. 27 (ጕየይ፡ ኅበ፡ ላባ፡); revertendi et reducendi 1 Petr. 2, 3; Ex. 24, 14; 4 Esr. 9, 40; attingendi 2 Par. 3, 11; inclinandi Ps. 16, 7. 30, 2; monstrandi (vid. አመረ፡, መርሐ፡); aspiciendi ይኔጽሩ፡ ኅበ፡ Hos. 3, 1; Matth. 14, 19; clamandi, rogandi, precandi: ጸራኅ፡ ኅቤየ፡ Jer. 40, 3; ይስእሉ፡ ኅበ፡ እግዚ"፡ Sir. 38, 14; ጸሊ፡ ለነ፡ ኅበ፡ እግዚ"፡ Jer. 49, 2; querendi, accusandi Hen. 89, 15; Ps. 108, 19; transmutandi: ተወለጠ፡ ፍሥሓሆሙ፡ ኅበ፡ ሐዘን፡ Sx. Teq. 14; ወለጡ፡ ግዕዞሙ፡ ኅበ፡ ሥርዐተ፡ መላእክት፡ Org. — De usu vocis ኅበ፡ post ከፈለ፡ vid. ከፈለ፡ — Pronomini relativo postponere licet praepositionem ኀበ፡, ut: ምድር፡ ዘኀበ፡ ነበርክሙ፡ Lev. 18, 3. 14, 40; Gen. 47, 4; አንቀጽ፡ ዘኀበ፡ ይከዕዊ፡ እጻው፡ 2 Esr. 12, 13; Sir. 36, 31 (gramm. § 202, 2). Componitur cum aliis praepositionibus: **ለኀበ፡**, quod accuratius, quam ኀበ፡, directionem in locum, rem, personam notat 1) *ad, versus, in* Hen. 56, 5; ባሕታውያን፡ ተመየጥያን፡ ለኀበ፡ ዓለም፡ *anachoretae in mundum revertentes*, Phlx. 5; መርሕ፡ ለኀበ፡ ክርስቶስ፡ παιδαγωγὸς εἰς Χριστόν Gal. 3, 24; 2 Reg. 24, 11; ዝንቱ፡ ጾታ፡ ይትከፈል፡ ለኀበ፡ ብዙኅ፡ ክፍል፡ F. M. 23, 2. 2) adhibetur designandis rationibus, quae inter res vel personas intercedunt: a) *cum, inter, erga:* ከመ፡ ትሑሩ፡ በኂሩት፡ ለኀበ፡ እለ፡ አፍአ፡ εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω 1 Thess. 4, 12; 2 Cor. 5, 12. b) *in iis quae pertinent ad:* ለኀበ፡ እግዚ"፡ τὰ πρὸς τὸν θεόν Hebr. 5, 1 (at 2, 17 ለመንገለ፡). c) *in modum, tamquam, instar:* አንተ፡ ትከውኖ፡ ሎቱ፡ ለኀበ፡ እግዚ"፡ σὺ δὲ αὐτῷ ἔσῃ τὰ πρὸς τὸν θεόν Ex. 4, 16 (at 18, 19 በኀበ፡). d) *ad modum, normam:* ተላውያን፡ ለኀበ፡ ቃሉ፡ Phlx. 3.

በኀበ፡ quod accuratius, quam ኀበ፡, propinquitatem vel viciniam loci significat; frequentissime usitatum 1) *ad, apud, juxta, propter:* πρὸς τῇ βαλάνῳ Jud. 9, 6; ἐπὶ τοῦ ὕδατος Ps. 105, 32; Luc. 20, 37; በኀበ፡ አንቀጸ፡ ሀገር፡ ἐπὶ ταῖς θύραις 1 Reg. 21, 13; በኀበ፡ ፈለግ፡ ἐπὶ τὸν ποταμόν 2 Esr. 8, 21; Hez. 21, 15; ሕዝብ፡ በኀበ፡ አንቀጽ፡ οἱ ἐν τῇ πύλῃ Ruth 4, 11; በኀበ፡ አረፍት፡ παρὰ τὰ τείχη Hez. 33, 30. a) apud i. e. *in domo* alcjs vel *cum* vel *inter:* ሞተ፡ በኀበ፡ ታራ፡ አቡሁ፡ (ἐνώπιον) Gen. 11, 28; ወዕአ፡ በኀቤሁ፡ Kuf. 21; ብዕል፡ ዘይትዐቀብ፡ በኀበ፡ ዘአጥረዮ፡ Koh. 5, 12; በኀቤከ፡ ጥበብ፡ ተዘግበት፡ Job 15, 8; በኀቤክሙ፡ ጠፍአት፡ ጥበብ፡ μεθ' ὑμῶν 12, 2; Jesaias በኀበ፡ ነቢያት፡ ዘተንአደ፡ *qui inter prophetas laudatur*, Sx. Ter 3 Enc. b) apud i. e. *a, ab* (παρὰ c. Gen.), conjunctum cum verbis accipiendi, emendi, reportandi, petendi, interrogandi, audiendi, comperiendi: ኢትንሥኡ፡ ቤዛ፡ በኀበ፡ ቀታሊ፡ Num. 35, 31; Zach. 6, 10; ተመጠወ፡ መጽሐፈ፡ በኀበ፡ ሐዋርያት፡ Jes. 37, 14; 2 Tim. 1, 18; Ex. 29, 28; አንተ፡ ተሣየጠ፡ በኀበ፡ ኤፍሮን፡ Gen. 23, 19; ዕሤትኪ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Ruth 2, 12; Eph. 6, 8; ተኀሥሥ፡ ለጥበብ፡ በኀበ፡ እኩያን፡ Prov. 14, 6; እሙንቱ፡ በኀበ፡ አበዊሆሙ፡ ተመሀሩ፡ Sir. 8, 9; 2 Tim. 3, 14; ሰአሉ፡ በኀቤሁ፡ ንጉሠ፡ 1 Reg. 8, 10; ዘይሴአል፡ ነገረ፡ ዘከመ፡ ዝ፡ በኀበ፡ ጠቢባን፡ Dan. 2, 10; Act. 9, 14 Platt; ዘሰማዕኩ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Jes. 21, 10; Matth. 14, 8. Plura exempla invenies sub verbis modo laudatis aliisque hujus generis. Multis in locis በኀበ፡ et እምኀበ፡ promiscue usurpatur. 2) Adhibetur, ubi rem in animo vel potestate alicujus esse, ejus consilio et judicio convenire, ei acceptum vel reprobatum esse significatur: a) *penes, in animo* alicujus: ዝንቱ፡ ኵሉ፡ በኀቤከ፡ ሀሎ፡ ταῦτα ἔχων ἐν σεαυτῷ Job 10, 13; ሣህል፡ ወጽድቅ፡ በኀቤሁ፡ παρ' αὐτοῦ 23, 7; አኮኑ፡ በኀቤሁ፡ ግርማ፡ 25, 2; ኍልቈ፡ አውራኂሁ፡ በኀቤከ፡ 14, 5. b) *coram, e sententia, consilio, judicio* alicujus, nec non *a*, vel casus Dativi (עִם, אֵת, عِنْدَ) ἔναντι Sir. 10, 7; ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ በኀቤሁ፡ 8, 16; መብእስ፡ ይእቲ፡ በኀበ፡ አብዳን፡ τραχεῖα τοῖς ἀπαιδεύτοις 6, 20. 21, 18; πρὸς μέ Koh. 9, 13; እፎ፡ ይከውን፡ ጻድቀ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ παρὰ Κυρίῳ Job 9, 2; Sir. 47, 3; Ps. 138, 11. 16; 4 Esr. 10, 72; አሐቲ፡ ዕለት፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ከመ፡ ፲፻ ዓመት፡ 2 Petr. 3, 8; መሥዋዕተ፡ ረሲዓን፡ ርኩስ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ወጸሎቱ፡ ኄራንሰ፡ ሥሙር፡ በኀቤሁ፡ Prov. 15, 8. 9; ርጉም፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Sir. 3, 16; ተፈቅረ፡ በኀበ፡ ብዙኃን፡ 4, 7. ሠናይ፡ አንተ፡ በኀቤየ፡ 2 Reg. 1, 26; Gen. 28, 8; ፍቁር፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ὑπὸ τοῦ θεοῦ Sir. 46, 13; ይትዌደስ፡ በኀበ፡ ሰብእ፡ Prov. 12, 8; 2 Cor. 5, 12; ተጸልአ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Prov. 22, 14; 1 Petr. 2, 4; Matth. 10, 22; ቀሊል፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Sir. 11, 21; በኀበ፡ ሰብእ፡ ኢይትከሀልዝ፡ Matth. 19, 26. 3) Sicut ለኀበ፡ etiam በኀበ፡ inservit designandis rationibus, quae inter res vel personas intercedunt: a) de ratione societatis vel communionis: *cum, inter, coram,* (πρὸς): ሑሩ፡ በልቡና፡ በኀበ፡ ባዕዳን፡ Col. 4, 5 Platt; ንርከብ፡ ሰላመ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Rom. 5, 1; ቦሙ፡ ሞገሰ፡ በኀበ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ Act. 2, 47; 2 Cor. 3, 4; 1 Joh. 5, 14 (ኀበ፡ 3, 21). b) de ratione comparationis vel *in modum, quasi, instar,* ut: ኩኖሙ፡ ለሕዝብ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ τὰ πρὸς θεόν Ex. 18, 19 vel *comparatus cum (ad, pro, prae)*: Gen. 47, 9; ምንተ፡ ይከውን፡ ሐሠር፡ በኀበ፡ ሥርናይ፡ Jer. 23, 28; በኀበ፡ ዕመቀ፡ ማይ፡ *si compares cum profunditate aquarum*, Org. c) de ratione normae *ad modum, secundum:* በኀበ፡ ጽድቅ፡ ተናገርከ፡ 4 Esr. 8, 43.

እምኀበ፡ vel **እምነ፡ ኀበ፡** *e vicinia* vel *a parte* alcjs (מֵאֵת, מֵעִם, مِنْ عِنْدِ, ܡܶܢ ܠܘܳܬ); dicitur de iis, qui vel quae recedunt vel procedunt ab eo, apud quem vel quod fuerant: *a, ab (ex)*, παρὰ c. Gen. et ἀπό: ሶበ፡ ሖርከ፡ እምኀቤየ፡ 1 Reg. 10, 2; ተንሥአ፡ እምኀበ፡ ዐዘቅተ፡ መሐላ፡ Gen. 46, 5. 23, 3; ተንሥአ፡ እምኀበ፡ ማእድ፡ 1 Reg. 20, 34; ተገሐሡ፡ እምነ፡ ኀበ፡ ተዓይኒሆሙ፡ Num. 16, 26; ወፅአ፡ ሰይጣን፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ Job 1, 12; Jer. 3, 1; Ex. 8, 8. 9, 33; Marc. 14, 43; ወረደ፡ እምኀበ፡ አኀዊሁ፡ Gen. 38, 1; Jud. 9, 37; ትፌንዎ፡ እምኀቤከ፡ Deut. 15, 12; al. a) Saepissime conjungitur cum verbis accipiendi: Act. 22, 5 Platt; Ruth 4, 5; 2 Reg. 3, 15; ለእመ፡ ኢተውህበ፡ ሎቱ፡ እምኀበ፡ አብ፡ Joh. 6, 65; እምኀበ፡ ዘትሴፈዉ፡ ትትፈደዩ፡ Luc. 6, 34; poscendi Matth. 20, 20; Ex. 22, 13; interrogandi et audiendi Matth. 2, 16; Act. 24, 8 Platt; Ob. 1; mittendi Asc. Jes. 11, 1; Joh. 1, 6; al. b) Deinde de eo, a quo tamquam *auctore* vel *causa* aliquis vel aliquid proficiscitur: ቃል፡ ዘኮነ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ ኀበ፡ Jer. 18, 1 al.; ነድይኒ፡ ወብዕልኒ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ ውእቱ፡ Sir. 11, 14; Jes. 22, 5. 26, 19; እምኀበ፡ እግዚ"፡ ኮነት፡ ዛቲ፡ መንክር፡ Matth. 21, 42; Marc. 12, 11; Jac. 1, 17; 1 Joh. 4, 1; ረድኤትየ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ Ps. 120, 2; Joh. 7, 17. 6, 46; እምኀቤሁ፡ አነ፡ ወውእቱ፡ ፈነወኒ፡ 7, 29. 9, 33; ኀነቆ፡ መንፈስ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ 1 Reg. 16, 14; itaque conjunctum cum verbis passivis significat *a, per* (παρὰ, ὑπὸ, διά c. Gen.), ut Matth. 2, 15. 3, 6. 4, 1 seq. c) Denique nota: አነ፡ እፈዲ፡ እምኀቤየ፡ ἀπετίννυον παρ' ἐμαυτοῦ, *a me* i. e. *ex meis* Gen. 31, 39; ብልዑ፡ ወስትዩ፡ ዘእምኀቤሆሙ፡ *quod ab iis* (sc. datum est) Luc. 10, 7; Phil. 4, 18. — Ut ኀበ፡ ita etiam እምኀበ፡ pronomini relativo postponere licet, ut እለ፡ እምኀበ፡ pro እምኀበ፡ እለ፡ Hen. 72, 3. **እስከ፡ ኀበ፡** *usque ad* Apoc. 14, 20 Platt; Jud. 18, 13; 2 Reg. 6, 6. **እንተ፡ ኀበ፡** *praeter* et *per* (locum) post verba transeundi, praetereundi, ut: ዘኀለፈ፡ እንተ፡ ኀቤሃ፡ ὁ παραπορευόμενος ἐπ' αὐτῆς Jer. 19, 8; ያመጽኦሙ፡ እንተ፡ ኀበ፡ አንቅዕተ፡ ማይ፡ διὰ πηγῶν ὑδάτων ἄξει αὐτούς Jes. 49, 10 (plura exempla vid. sub verbo ኀለፈ፡): Christus ait: አልቦ፡ ዘይክል፡ መጺአ፡ ኀበ፡ አብ፡ ዘእንበለ፡ እንተ፡ ኀቤየ፡ M. M. f. 14.

ኀበ፡ adv. relativum, (etiam ኀቤ፡ in antiquioribus libris, ut

Joh. 1, 40 rom.), *ubi*, *quo* (gramm. § 161, b et § 201). Usurpatur ut in enunciationibus relativis ita in interrogativis aliunde pendentibus, ut: **ኢተዐውቀ፡ኀበ፡ነበረ፡** Job 6, 17; **ርእዩ፡ኀበ፡የኀድር፡** Joh. 1, 40; **ሰምዐ፡ሳኦል፡ኀበ፡ሀሎ፡ዳዊት፡** 1 Reg. 22, 6. Ubi relative usurpatur, pro correlato demonstrativo habet **ሀየ፡**, ut: **ኀበ፡ሀሎኩ፡አነ፡ሀየ፡ይሄሉ፡ዘይትለአከኒ፡** Joh. 12, 26; 2 Esr. 14, 20; Matth. 24, 28; vel **ዝየ፡**, ut: 4 Esr. 10, 67. Referri potest ad nomen vel loci vel personae vel rei praemissum, ut **እመካን፡ኀበ፡** *e loco, ubi*, Ruth 1, 7. 2, 9; 1 Reg. 23, 22; Matth. 13, 50; Ps. 62, 3; **እምላዕሉ፡እምኀበ፡አቡሃ፡ለብርሃን፡ኀበ፡አልቦ፡ተውላጠ፡** παρ' ᾧ Jac. 1, 17 rom., et hoc nomen ab adv. relativo **ኀበ፡** ita attrahi potest, ut in constructione verbo enuntiationis relativae subjungatur: **ወሀገረኒ፡ኀበ፡ቦእክሙ፡** εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησϑε Luc. 10, 8. 10 rom. (Platt: **ወሀገርኒ፡**); **ምድረ፡ኀበ፡አመጽእ፡ኵናተ፡** γῆ ἐφ' ἣν ἂν ἐπάγω Hez. 33, 2. Sed etiam ubi nomen, ad quod refertur, non memoratum est, **ኀበ፡** locum habet et latine vertitur *ibi*, *ubi*: **እንበር፡ኀበ፡ረከብኩ፡** Jud. 17, 9; **ሐቅል፡ውእቱ፡ኀበ፡ሀለውነ፡** Luc. 9, 12; **ኀበ፡ኀደርኪ፡አኀድር፡** Ruth 1, 16, vel *eo*, *ubi*: **ኀበ፡አልቦ፡ረድኤተ፡እወስደከ፡** Sir. 8, 16; Gen. 31, 19; Joh. 6, 62; vel *eo*, *quo* **ኀበ፡ሖርኪ፡አንቲ፡አሐውር፡** Ruth 1, 16; **ይወፅእ፡ክሞስ፡ኀበ፡ያፈልስዎ፡** Jer. 31, 7; Matth. 8, 19; nec numquam elliptice (omisso nomine *loci*) ponitur pariter atque in sermone Latino, ut: **ኢረከበት፡ኀበ፡ታዐርፍ፡እግራ፡** *non invenit* (*locum*) *ubi quiescere sineret pedem* Gen. 8, 9; Matth. 8, 20; Ps. 83, 3. (Nota: **መካን፡ኀበ፡** (pro **እምኀበ፡**) **ወፃእክሙ፡** Kuf. 11; et **ዘእንበለ፡እሑር፡ኀበ፡** (*eo*, *unde*) **ኢይገብእ፡** Job 10, 21). Praeterea in ipsa enunciatione relativa adverbium **ኀበ፡** pronomen demonstrativum **ሀየ፡** vel praepositionem cum pron. suff. (quamquam aliquot vocabulis ab ipso separata) sibi subjungere amat, ut: **መካን፡ኀበ፡ኖመ፡ሀየ፡** *locus ubi dormivit* Ruth 3, 4; **ቤተ፡ኀበ፡ተሰምየ፡ስምየ፡ውስቴቱ፡** *domus in qua*, Jer. 7, 10. 12. 14; Gen. 13, 4; Jos. 22, 19; in specie, ubi **ኀበ፡** *quo* significat: Lev. 18, 3; Koh. 9, 10; Hez. 36, 21; Jer. 8, 3. 16, 15. — Nonnumquam **ኀበ፡** *ubicumque*, *quocumque* vertere licet ut Marc. 9, 18. 14, 9; Luc. 9, 57; Apoc. 14, 4; quamquam aliis in locis, ubi accuratius loquuntur, **ኵሎ፡** vel **ኵሉ፡** praemittitur, ut: **ተሐውር፡ኵሎ፡ኀበ፡ፈነውኩከ፡** Jer. 1, 7; **በኵሉ፡ኀበ፡ሀለዉ፡** Ex. 10, 23. — Geminare licet **ኀበ፡**, ut: **ኀበ፡ኀበ፡** *magis magisque eo, ubi* 2 Reg. 3, 1. — De **በኀበ፡** *alicubi*, *uspiam*, et de **በኀበ፡ — በኀበ፡** *aliâs — aliâs* vid. **በ፡** — Etiam huic adverbio relativo **ኀበ፡** variae praepositiones praeponuntur, ut: **በኀበ፡** *ubi* Gen. 19, 27. 31, 13; Hen. 12, 1; Matth. 13, 57; Jos. 8, 24; vel ad nomina rerum vel personarum relatum: *in quo*, ut: **ሰረገላ፡በኀበ፡ይጼእን፡** *currus in quo vehitur* Hen. 73, 2; **መላእክት፡በኀበ፡ሀለዉ፡ምጥዋን፡** *angeli quibus traditi sunt* 63, 1. 72, 5; vel *ibi ubi* Ruth 1, 17; Sir. 21, 28. 22, 1; vel *ubicumque* Matth. 26, 13. **እምኀበ፡** vel **እምነ፡ኀበ፡** 1) *unde* (*ibi unde*, *eo unde*) Matth. 12, 44; Hen. 41, 3; Luc. 20, 7; **ቦብሔር፡እምኀበ፡ይወፅእ፡ብሩር፡** Job 28, 1. 34, 15; Asc. Jes. 7, 27; Ps. 103, 10; Gen. 13, 3. 2) *inde ubi* Hebr. 7, 1; 1 Reg. 4, 12; **ተንሥአት፡እምኀበ፡ወድቀት፡** Judith 10, 2; ἐκ τοῦ τόπου οὗ Jer. 13, 7; Esth. 7, 7; Gen. 14, 17. **እንተ፡ኀበ፡** *a qua parte*, *per quem* (locum), *ubi*: **እንተ፡ኀበ፡ኢተሐዘበ፡ያሠግሮ፡** οὗ Sir. 23, 21; **ኢያአምር፡እንተ፡ኀበ፡ይመጽእ፡ኀጢአት፡** πόϑεν Sir. 27, 27; **አናቅጽ፡እንተ፡ኀበ፡ይበውኡ፡** ἐν αἷς Jer. 17, 19; **ክልኤ፡ፍናው፡እንተ፡ኀበ፡ትበውእ፡** Hez. 21, 20; Ps. 143, 17 (Hen. 16, 1); **የሐንጽ፡እንተ፡ኀበ፡ይነድፉ፡** βελοστάσεις Hez. 21, 22. — Caeterum pro **እንተ፡ኀበ፡** etiam **ኀበ፡እንተ፡** legitur: **ኀበ፡እንተ፡** (v. **እንተ፡ኀበ፡**) **ኢተሐዘብከ፡** Sir. 19, 27.

Etiam alias praepositiones sibi praepositas fert, ut: **መልዕልተ፡ኀበ፡** *supra ubi*, Matth. 2, 9, **እስከ፡ኀበ፡ይገብእ፡** (pro **እስከ፡አመ፡**) *usque ubi* Kuf. p. 99 ann. 9.

ኀበለ፡ *ligare* vid. sub **ሐበለ፡**

ኀበለ፡ rad. inus., cujus potestas prima in *perversitate*, *pravitate*, *excedendo modum* fuisse videtur (vid. **ሐበለ፡** n. 3; **ሐቡል፡** n. 2; **ሕቡል፡** n. 2; חָבַל et ܚܒܠ; خَبِلَ *mente alienatus est* (verrückt ſein); vicina sunt עָוַל عال et אָוַל).

ተኀበለ፡ III, 1 1) *audere*, *sibi sumere*, *sibi arrogare*, c. absol., ut **እፎ፡እንከ፡ተኀበለ፡ልብከ፡** τί ἐτόλμησεν ἡ καρδία σου Job 15, 12; **እእመርክሙ፡ከመ፡ተኀበልክሙ፡ትቀውሙ፡ላዕለ፡ነፍስየ፡** ὅτι τόλμῃ ἐπίκεισϑέ μοι 21, 27; **ተኀበሉ፡አግብርት፡ወወረዱ፡ላዕሌነ፡** ἐτόλμησαν καταβαίνειν Judith 14, 13; Esth. 1, 18; **ደንገፁ፡ፋርስ፡እምነ፡ተኅበሎታ፡** τὴν τόλμαν αὐτῆς Judith 16, 10; **ተኅበሎቶሙ፡** τὸ ϑράσος αὐτῶν Sap. 12, 17; Rom. 10, 20. 15, 15; c. seq. Subj. Marc. 12, 34; Act. 5, 13; Rom. 15, 18. 5, 7; Judae 9; Phil. 1, 14; 2 Reg. 3, 8; 4 Esr. 13, 10; Esth. 7, 5; Jes. 22, 16; vel c. **ከመ፡** seq. Subj.: **ተኀበለ፡ከመ፡ይንሣእ፡መዓርገ፡ክህነት፡** F. M. 3, 5; **ዘተኀበለ፡ከመ፡ያውስብ፡ራብዕየ፡** 5, 10; vel c. **ላዕለ፡** rei, ut: **ቀሲስ፡ዘተስዕረ፡በርትዕ፡በእንተ፡ኀጢአቱ፡ወእምዝ፡ተኀበለ፡ላዕለ፡ግብረ፡መልእክት፡** (*officia muneris sibi arrogat*) F. N. 6. 7, 5; nec non c. Acc.: **እፎ፡ተኀበልከ፡ዘንተ፡ነገረ፡** *quomodo ausus es hunc sermonem* sc. (proferre) V. S. 2) *discrimini committere*, *in alcam dare*: **ተኀቢሎሙ፡ርእሶሙ፡አምጽእዎ፡** ἐν ψυχαῖς αὐτῶν ἤνεγκαν 1 Par. 11, 19.

ኀቡል፡ part. *audax*: **ኀቡላን፡ወዝሉፋን፡** τολμηταὶ αὐϑάδεις 2 Petr. 2, 10.

ኀባሊ፡ n. ag. i. q. **ተኀባሊ፡**, modo lectio proba sit: **ደፋሪ፡ወኀባሊ፡** Kedr f. 71.

ተኀባሊ፡ n. ag. (III, 1) *audax*, *arrogans*: ϑρασύς in loquendo Chr. Ta. 4; Lud. e Ms. Colb.

መስተኅብል፡ a Ludolfo e Rom. 1, 30 allegatum; sed eo in loco **መስተሀብብ፡** legendum est, q. v. sub **ሀበበ፡**

ኅብር፡ *color* vid. sub **ሐበረ፡**

ኀበረ፡ et **ኅብረ፡** I, 1 [חָבַר *conjunctus*, *consociatus fuit*; ܚܰܒܰܪ *consociavit*; coll. جَبَرَ *religavit*; vicinum est **ሐበለ፡** q. v.] Subj. **ይኀብር፡** 1) *connexum esse*, *concurrere*, **የኅብር፡ቀሥም፡ምስለ፡ማእረር፡ወይትራከብ፡ዘርእ፡ምስለ፡ሡርጽ፡** Am. 9, 13; **ሶበ፡ኅብረ፡በዓለ፡ሰማዕታት፡ምስለ፡ጾም፡** F. N. 15 (cum die jejunii). 2) *consociari*, *se applicare*, *adjungere ad* alqm, *uniri*: **አሶርሂ፡ኀበረ፡ምስሌሆሙ፡** Ps. 82, 7; **የኅብር፡ምስሌከ፡** συμβιώσεταί σοι Sir. 13, 5; **ኢትኀብር፡ምስለ፡ኃጥኣን፡ለእመ፡በዝኁ፡** μὴ προσλογίζου σεαυτὸν ἐν πλήϑει ἁμαρτωλῶν 7, 16; **ኅበር፡ምስሌነ፡** τὸν σὸν κλῆρον βάλε ἐν ἡμῖν Prov. 1, 14; Hen. 11, 11. 91, 4; Phil. 4, 15; **ኅብሩ፡ይትቃተልዎ፡**

ἅμα πολιορκήσουσι Jes. 9, 21; ኅብሩ፡ ያስተዋፅኡ፡ Rom. 15, 26; ኃቢሮሙ፡ Ps. 73, 9; in spec. ad eum adjuvandum: ከመ፡ ይኅበር፡ ምስሌሁ፡ εἶναι τὴν χεῖρα αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ 4 Reg. 15, 19; አልቦ፡ ዘኀበረ፡ ምስሌየ፡ συμπαρεγένετό μοι 2 Tim. 4, 16. *Uniri*, ut: ሀበነ፡ ንኅበር፡ በዘዚአከ፡ መንፈስ፡ *praebe, ut uniamur in tuo spiritu*, Kid. f. 10. 3) a) *idem sentire cum* aliquo, *consentire*: ኀበረ፡ ኵሉ፡ ተዓይን፡ ወጸርሑ፡ Num. 14, 1; Hen. 47, 2; συμφωνεῖν c. በእንተ፡ rei Matth. 18, 19; መላእክት፡ ኅብሩ፡ ምስሌሆሙ፡ በዛቲ፡ ኀጢአት፡ 2 Esr. 9, 2; Lev. 20, 5; Act. 15, 22; in disputationibus et colloquiis respondens ait: ኀበርኩ፡ ምስሌከ፡ σύμφημι, *assentior*, Cyr. c. Pall. f. 68. 72. b) in specie *conspirare, conjurare*, c. ላዕለ፡ *contra* Gen. 14, 3; Num. 14, 35; ከመ፡ ትኅበሩ፡ ላዕሌየ፡ ኵልክሙ፡ 1 Reg. 22, 8; 2 Reg. 15, 31; Jes. 7, 2 (ኅብሩ፡ አራም፡ ምስለ፡ ኤፍሬም፡). c) de dictis, factis, rebus: *consonare, consentire, congruere*: የኀብሩ፡ ቃለ፡ ነቢያት፡ በዝንቱ፡ Act. 15, 15; ኢኀበሩ፡ Marc. 14, 56; ኢኀበረ፡ ስምዖሙ፡ 59; Did. 29; ኢየኀብር፡ እምነቶሙ፡ ምስለ፡ አሚን፡ ዚአነ፡ Cyr. ad Th. f. 13; እንዘ፡ ኢየኀብር፡ ነባቦሙ፡ ἀσύμφωνος Sap. 18, 10; etiam c. በ ejus, quocum consentiunt: እለ፡ የኀብሩ፡ በሕጋ፡ ለቅድስት፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 164. 4) Denique saepissime c. c. Acc. rei: aliquid *commune habere, communicare* cum aliquo, *participem esse* rei, consilii, facti; *conjunctim, simul, unâ, ex communi consensu* agere: ኢየኀብሩ፡ ሕርመተ፡ አይሁድ፡ ምስለ፡ Joh. 4, 9; ኢትኅበሩ፡ ገቢረ፡ በዓል፡ ምስለ፡ አይሁድ፡ Did. [illegible]. ምስለ፡ መስተኀይል፡ ኢትኅበር፡ (v. ኢታኅብር፡) መንገደ፡ Sir. 8, 15; ኅብረት፡ ዐውያተ፡ ምስለ፡ Jes. 15, 8; ኀበርከ፡ ሥርወ፡ ምስሌሆሙ፡ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης ἐγένου Rom. 11, 17; አኀው፡ ዘየኀብሩ፡ ልበ፡ ὁμόνοια ἀδελφῶν Sir. 25, 1; ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ እለ፡ የኀብሩ፡ ግዕዘ፡ ibid.; ዘነኀብር፡ ግብረ፡ ምስሌሁ፡ ὁ συνεργός μου Rom. 16, 21; Phil. 2, 25; Philem. 24; እመ፡ ነኀብር፡ መዊተ፡ εἰ συναπεθάνομεν 2 Tim. 2, 11; ኀበርክሙ፡ ሐሚመ፡ ምስሌየ፡ συνεπαθήσατε Hebr. 10, 34; ኀበርክሙ፡ አሚነ፡ ምስሌነ፡ Rom. 1, 12; ኅብሩ፡ ተስፋ፡ Eph. 3, 6; ኀበርከ፡ ማዕሌተ፡ ላዕሌየ፡ ምስለ፡ 1 Reg. 22, 13; እለ፡ ነኀብር፡ ክብረ፡ በሃይማኖት፡ 2 Petr. 1, 1.

አኅበረ፡ II, 1 1) *conjungere, connectere*: ቃኀብር፡ ወቃተ፡ Ex. 26, 11; et in C Ex. 36, 16. 17. 18 hebr.; ከመ፡ ያኅብር፡ መሬተ፡ በመሬት፡ Hez. 21, 22 (βαλεῖν χῶμα); Org. 5; M. M. f. 312; *in unum colligere* ex. gr. canones, Syn. Proleg. 2) *consociare*: መኑ፡ ዘያኀብሮ፡ (sic emendaverim pro ዘየኀብሮ፡) ለክርስቶስ፡ ምስለ፡ ቤልሖር፡ 2 Cor. 6, 15; ኵሎ፡ አኀዊሆሙ፡ አኀበሩ፡ ምስሌሆሙ፡ 1 Esr. 5, 3. 3) *conspirationem facere* 3 Reg. 14, 24. 15, 13. 4) *concentum facere, concinere*: አኅብር፡ በቃሎሙ፡ 3 Reg. 22, 13; እለ፡ ይጠፍሑ፡ ወያኀብሩ፡ (v. የኀ") ምስለ፡ ቃለ፡ ዕንዚራ፡ Am. 6, 5; vel *consentire facere*: በኵሉ፡ ያኀብሩ፡ ግዕዘ፡ Herm. p. 11 (vid I, 1 Nr. 3). 5) *societatem* vel *communionem inire* cum aliquo, *conjunctim* vel *unâ* cum aliquo *agere* aliquid: ብዙኃን፡ እለ፡ አኀበሩ፡ ምስሌሆሙ፡ πολὺς ὁ ἐπίμικτος Judith 2, 20; c. c. Acc. rei, quam conjunctim agunt: ዘአኀበረ፡ ምስሌሆሙ፡ ሐዊረ፡ Num. 1, 51; በአኅብሮ፡ *conjunctim*, Enc. Patrrch.

ተኀብረ፡ III, 1 pass. et refl. *conjungi, consociari*, c. c. ምስለ፡ Hen. 67, 6. 60, 19. 21; ምስለ፡ ጻድቃን፡ ኢይትኀበር፡ Prov. 3, 32; Ps. 140, 5; ይክልኦሙ፡ እምዐቂበ፡ ልብ፡ ተኀብሮቶሙ፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ ወተናግሮቶሙ፡ ምስሌሆሙ፡ Phlx. 91; c. ውስተ፡ Ps. 15, 4.

ተኃበረ፡ III, 3 equidem nusquam inveni; in loco Ps. 15, 4. quo Ludolfus nititur, non est, quod stirpem III, 3 interpretemur.

ኅቡር፡ part. *conjunctus, consociatus*: ኅቡር፡ ምስሌነ፡ በዛቲ፡ ጸጋ፡ 2 Cor. 8, 19; Judas Ischariotes እንዘ፡ ኅቡር፡ ምስሌነ፡ (ለሐዋርያት፡) ውስተ፡ ፩ቅኔ፡ ተሀጕለ፡ Did. 4; ኅቡረ፡ ህላዌ፡ ὁμοούσιος Cyr. c. Pall. f. 66; Lit. 172, 1; ኅቡረ፡ መንበር፡ σύνθρονος Cyr. c. Pall. f. 74; ኅቡረ፡ ክህንየ፡ συλλειτουργός μου Ep. Joh. Ant. in Cyr. f. 113; ኅቡራነ፡ ግዕዝ፡ *ejusdem ingenii et indolis*, Enc. Mij. 28. — Creberrime usitatur ኅቡረ፡ Acc. adv. *una, simul* (eodem loco, tempore), *conjunctim, pariter, unanimiter*: ἅμα Jes. 9, 21. 11, 7. 13, 3: Jer. 6, 11; Ps. 30, 17: Gen. 22, 6. 36, 7; ምስሌሆሙ፡ ኅቡረ፡ 1 Thess. 4, 17; ὁμοῦ Joh. 4, 36. 20, 4. 21, 2; ἀμφότερα Matth. 13, 30; ἐπὶ τὸ αὐτό Jer. 27, 4; Ps. 47, 4. 54, 15: ሶበ፡ ይኄልዉ፡ አኀው፡ ኅቡረ፡ 132, 1. 2, 2; Deut. 22, 10: 1 Reg. 11, 11; ὁμοθυμαδόν Job 19, 12. 21, 26; Jer. 5, 5: Judith 8, 29. 13, 17; 1 Esr. 5, 56 (v. ኅብረት፡) Rom. 15, 6; እንዘ፡ ሀለዉ፡ ኵሎሙ፡ ኅቡረ፡ አሐተኔ፡ Act. 2, 1; ኵሉ፡ ኅቡረ፡ σύμπας Koh. 3, 11. 4, 4. 7, 15; Hen. 13, 3; κοινῇ Sir. 18, 1; ὁμοίως Job 1, 16; ዐመረ፡ vel አድረገ፡ ኅቡረ፡ Sir. 7, 8.

ኅብር፡ subst., plerumque m., Pl. ኅብራት፡ 1) *funis, funiculus* σχοινίον Koh. 12, 6. 2) *tractus* terrae, agri, urbis, castrorum al. (Strecke; Hebraei hanc notionem habent sub חבל): ውስተ፡ አሐዱ፡ ሕብር፡ እምነ፡ ገራህቱ፡ Ruth 2, 3; ኅብረ፡ ገራህት፡ 2 Reg. 23, 11; Jos. 24, 32; ውስተ፡ ፩ኅብረ፡ ሀገር፡ 1 Reg. 9, 27; castrorum Num. 11, 1. 22, 41. 23, 13; Jud. 7, 11; ኅብረ፡ በድው፡ Num. 33, 6; ኅብር፡ ዘባሕር፡ Jos. 13, 27; ኅብር፡ ዘደብረ፡ ኤፍሬም፡ Jud. 19, 1; Jos. 19, 47. 12, 2; ቁም፡ መንገለ፡ የማን፡ አሐደ፡ ኅብረ፡ *sta versus dextram unum tractum* (sc. spatii, a me remotus) 4 Esr. 2, 54. Deinde significat 3) *latus* (κλίτος) corporis cubici Ex. 38, 3. 10. 4) *caterva* Hen. 89, 10. 69, 22. 5) *fascinatio* (חבר) Hen. 65, 6.

ኅብረት፡ n. act. 1) *consociatio, unitio, unio, communio*: ኅብረተ፡ ህላዌ፡ ἑνουσίας ταυτότης Cyr. c. Pall. f. 77 (*consubstantialitas*); ኅብረተ፡ ሥላሴ፡ f. 96; ከመ፡ ይጸግወነ፡ ኅብረተ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ *ut nobis largiatur unionem Spiritus sancti* (in Spiritu sancto) Kid. f. 10; ይዕቀበነ፡ በኅብረተ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ f. 18; Lit. 165, 4. 2) *consensus, consonantia, concordia; assensus*: ኅብረተ፡ እከይ፡ ወጹግ፡ ὁμόνοια πονηρίας Sap. 10, 5; በአሐዱ፡ ኅብረት፡ τὸ αὐτὸ φρονεῖν Phil. 3, 16 Platt; ὁμόνοια II Can. Ap. 32; ኅብረት፡ ወሰላም፡ ὁμόνοια καὶ εἰρήνη Ep. Cyr. f. 115; ኅብረት፡ ὁμοθυμαδόν 1 Esr. 5, 56 var.; ኅብረተ፡ ዜማ፡ *harmonia*, Org. 4; ኅብረተ፡ ቃል፡ *concordantiae*, Prolg. N. T.; ኢይፈቅዱ፡ ኅብረተ፡ አበዊሆሙ፡ *non opus est assensu parentum*, F. N. 24.

ኅባሬ፡ subst. *conjunctio, consociatio, unitio*, Lit. 171, 3; M. M. f. 15; በኅባሬ፡ *conjunctim*, Cant. Patr.

ተኃባሪ፡ n. ag. *se adjungens* alicui, *consociatus*: ተኃባሪ፡ ውስተ፡ ግዕዘ፡ ለቅዱስ፡ *qui in moribus suis sancto se applicat*, Gad. Kar.

ማኅበርት፡ subst. *junctura, commissura*, συμβολή Ex. 36, 25. 28; hebr. Ex. 28, 27 C; muri, structurae ἁρμογή Herm. p. 85; መኑ፡ ይበውእ፡ ውስተ፡ ማኅበርተ፡ እንግድዓሁ፡ (πτύξις θώρακος) Job 41, 4.

ማኅበር፡ subst. m. et fem. 1) *congregatio, conventus, coetus, concio*. a) Usurpatur de *quavis multitudine* (congregata

ማኅበሮሙ፡ πάντες Sap. 17, 17; **ማኅበሮሙ፡ለኃጥአን፡** Sir. 16, 6. 21, 9; Ps. 25, 5. 85, 13; Hen. 69, 28; **ማኅበረ፡ወራዙት፡** Jer. 6, 11; **ማኅበር፡ዐቢይ፡** Jer. 51, 15; **ማኅበሮሙ፡ለነቢያት፡** 1 Reg. 19, 20; **ማኅበረ፡ያዕቆብ፡** συναγωγαὶ Ἰακώβ Sir. 24, 23; etiam de *agmine*, *turba*, *cohorte* militum; σπεῖρα Matth. 27, 27; **ሰራዊተ፡ገብርኤል፡በበማኅበሮሙ፡** Lit. Jac. b) de *conventu* vel *consessu* consultantium, συνέδριον, τὸ κοινόν Prov. 15, 22. 23. 27, 22; etiam de *conciliis* vel *conciliabulis* patrum ecclesiae christianae, ut: **ማኅበረ፡ከልቄዶን፡አብዳን፡** Sx. Hed. 30 Enc.; Sx. Jac. 1; al. c) de *concione* populi Ex. 12, 3. 35, 1; Jud. 20, 1. 2; **ማኅበረ፡ሕዝብ፡** Jer. 33, 17; Sir. 41, 18; 1 Par. 13, 2; in specie de *congregatione*, quae sacrorum causa convenit, Israelitica Joel 2, 16; Sir. 24, 2. 50, 13, et Christiana Jac. 2, 2; Lit. 163, 2. 3; Genz. f. 92. d) de *ecclesia, universitate fidelium* et Judaica et Christiana, Sir. 39, 10. 44, 15; Ps. 73, 2; Hen. 62, 8; Hebr. 12, 23; 2 Thess. 2, 1; **ማኅበረ፡፫አስማት፡** *ecclesia Trinitatis*, Org. e) in specie de *conventu religiosorum, coenobitarum* Reg. Pach.; Phlx. (vid. **ብሕትውና፡**); **ሥርዐተ፡ማኅበር፡** *regula conventus* Sx. Masc. 24 Enc. 2) *socii, collegae, sodales*, eidem sectae, factioni, muneri, negotio addicti: αἵρεσις Act. 26, 5 rom.; **ማኅበሩ፡ለድዮቅልጥያኖስ፡** *sodales Diocletiani* (in persequendis Christianis) Sx. Haml. 1 Enc.; etiam Pl.: **ማኅበራን፡** *socii, collegae* usitatur: **ዳታን፡ወአቤሮን፡ወማኅበራኒሆሙ፡** F. M. 3, 3 (at 3, 5 **አብያጺሆሙ፡**); Sx. Teq. 15; sacerdos, qui in balneum ire vult, **ይሑር፡ምስለ፡ማኅበራኒሁ፡** F. M. 32, 3.

ማኅበራዊ፡ adj. rel. *conventualis*, de monachis in conventu viventibus: **አኀው፡ማኅበራውያን፡**, **መነኮሳት፡ማኅበራውያን፡** (opp. *eremitis*) Reg. Pach.

አማኅበረ፡ quadrl. II, denomin. 1) *concionem instituere, ad concilium convenire:* M. M. f. 48; **ዘአፍጠንክሙ፡ለተጋብኦ፡ወለአማኅበሮ፡** *qui cito ad concilium convenistis*, Sx. Hed. 10 Enc. 2) *consociare* alqm cum aliis: **ኢያማኅበረታ፡** (**ለማርያም፡**) **አላ፡ረሰየታ፡ለባሕቲታ፡** Lud. e Mss. Colb.

ኅብስት፡ *panis* vid. sub **ኀበዘ፡**

ኀበበ፡ rad. inus.; vicina sunt (praeter خَابَ, جَبَّ vid. sub **ግብ፡**) وَقَبَ (יֶקֶב *cupa torcularis, torcular;* وَقْبٌ *scrobs, puteus* in petra) et قَابَ *fodit, effodit.*

ማኅበብት፡ vel **ማኅብብት፡** (et **ማኅበብ፡** M. M. f. 61), subst., *lacus torcularis, torcular:* **ከመ፡ወይን፡ማኅበብቲከ፡** αἱ ληνοί Prov. 3, 10; in titulis *psalmorum* 8. 80. 83 **በእንተ፡ማኅበብት፡** (v. **ማኅብብት፡**) ὑπὲρ τῶν ληνῶν (עַל־הַגִּתִּית); in Ps. 8 var. **መክብብት፡** q. v. — *Voc. Ae.*: **ምክያድ፡ዘ፡የወይን፡ዐውድማ፡ማኅብብኒ፡ውእቱ፡** ።

ኀምብ፡ subst. *fovea* in qua aqua restagnat, *palus:* **ዐዘቅት፡ናጥሩን፡ዘውእቱ፡ኀምብ፡** (paulo antea: **ዐዘቅት፡ናጥሩን፡ዘዐምዐም፡**) *fons nitri in illa palude* Sx. Teq. 13. (Caeterum junctura sonorum **ምብ፡** amharicae magis quam aethiopicae linguae propria est).

ኀበበ፡ *amare* vid. sub **ሐበበ፡**

ኀበበ፡ *diffamare* vid. sub **ሀበበ፡**

ኀበን፡ rad., quae convenit cum arab. خَبَنَ (et كَبَنَ) *complicata parte vestem consuit*, ut brevior fieret; IV. *occultavit in sinu* vestium; at in dialecto Tigrensi hoc verbum *fimbriata et ornata veste usus est* significare asserit Ludolfus.

ኀባኔ፡ et **ኀበኔ፡**, subst. (gramm. § 120, a, β) 1) *limbus, ora* vestis (*fimbria*, Lud.): **ኀባኔ፡መልበሱ፡** ἡ ὤα τοῦ ἐνδύματος Ps. 132, 2; **ኀባኔ፡** (v. **ሐብለ፡**) **ዐፈረ፡ውስተ፡ክሣድየ፡** Job 30, 18 (var.); **ይኩን፡መልበሱ፡ለካህን፡ርሒበ፡ዘእንበለ፡ኀበኔ፡** Syn. f. 293; **ጽሕሙ፡ከነ፡ነዊኀ፡ወይበጽሕ፡እስከ፡ኀባኔሁ፡** Sx. Genb. 13. 2) Voc. Aeth. vocem **ፊቃር፡** voce **ኀባኔ፡** explanant; vid. **ፊቃር፡** In lingua amharica **እበኔ፡** *fasciam capiti circumvolutam* significat (vid. Isenb. lex. amh. p. 124) et Ludolfus in lex. aeth. c. 281 asserit, **ኀበኔ፡** esse *cucullum* monachorum.

ኀብአ፡ I, 1 [חָבָא, חָבָה, خَبَأَ, خَبَعَ *abscondit, occultavit;* vic. חָפָה חָפָה خَفِيَ سطّ; vid. etiam **ከበተ፡**] Subj. **ይኅባእ፡**, κρύπτειν 1) *abscondere, occultare, abdere*, c. Acc. Jos. 6, 25; Ex. 2, 3; Hebr. 11, 23; Kuf. 47; **የኀብኡ፡ሎሙ፡መሥገርተ፡** Ps. 63, 5. 9, 16; c. Acc. et **ውስተ፡** loci Matth. 25, 25; Gen. 35, 4; Jer. 13, 4. 5; **ኀብአሙ፡ኅቡረ፡ውስተ፡ምድር፡** Job 40, 8; **ኀብአ፡እዴሁ፡ሀከይ፡ውስተ፡ሕፅኑ፡** Prov. 26, 15; 1 Cor. 14, 25; abscondere libros (apocryphos) 4 Esr. 14, 29; μετατιθέναι **እግዚ"፡ኀብአ፡ለሄኖክ፡** Sir. 44, 16. Christus **ኀብአ፡ለመለኮቱ፡** *occultavit divinam suam naturam*, Deg. — *Praecludere* alicui alqd: **ኀብእዎ፡ለልቦሙ፡እምሠናይ፡** Job 17, 4. 2) *celare:* **ኅባእ፡ነገረከ፡** Sir. 1, 24; **ይኄይስ፡አብድ፡ዘየኀብእ፡እበዲሁ፡እምጠቢብ፡ዘይከብት፡ጥበቢሁ፡** Sir. 20, 31; Jes. 32, 2; 4 Esr. 14, 5; c. c. Acc. rei et **እምነ፡** prs.: **ኢትኅብኢ፡እምኔየ፡ቃለ፡** 2 Reg. 14, 18; Gen. 18, 17; 1 Reg. 3, 17; c. dupl. Acc.; **መኑ፡ዘየኀብአከ፡ምክረ፡** Job 42, 3; Gen. 31, 20; Act. 20, 27; c. Acc. et **ለ፡** pers.: Kuf. p. 105 (modo lectio **ኀብአ፡** sana, nec **ኅብአ፡** legendum sit). 3) intr. *latere* c. Acc. prs., Asc. Jes. 11, 16. 26. — *Voc. Ae.*: **ኀብአ፡ሰወረ፡ብ፡ሸሸገ፤ከበተ፡ብ፡ደፈነ፡**; *aliud:* **ኀብአ፡ዘ፡ደፈነ፤ከበተ፡ዘ፡ሸሸገ።**

ተኀብአ፡ III, 1 refl. et pass. 1) *occultari, abscondi, se abscondere, occultare* (se subtrahere): **ተኀብኡ፡ውስተ፡ግበበ፡ምድር፡** Jes. 2, 10. 32, 2; **ተኀቢአሙ፡ታሕተ፡ዖም፡** Kuf. 34; Jer. 4, 29. 43, 19; Gen. 3, 8; 1 Reg. 20, 24; Jos. 10, 16; Matth. 5, 14; Job 29, 8. 30, 7; Ps. 9, 31; 4 Esr. 8, 64 (ubi **ተኀብአት፡** legendum est); c. c. **እምነ፡** pers., ut: **እትኀባእ፡እምገጽከ፡** Job 13, 20; Sir. 17, 15; **ተኀብአት፡እምዐይኑ፡** Sx. Ter 21 Enc.; et c. Acc. prs.: **አልቦ፡ብሔር፡ኀበ፡ይትኀብእዎ፡ገበርተ፡ዐመፃ፡** Job 34, 22; **ይትኀብአከ፡** ἀπὸ προςώπου σου κρυβήσεται Sir. 6, 12. 12, 8; Ps. 54, 13. 55, 6; Joh. 8, 59. 12, 36. 2) *occultum esse, latere*, **ተኀብአት፡እምአዕዋፈ፡ሰማይ፡** Job 28, 21; **አልቦ፡ምንትኒ፡ዘይትኀባእ፡እምኔሁ፡** 34, 21; **ተኀብአት፡ፍኖትየ፡እምእግዚ"፡** Jes. 40, 27.

ኅቡእ፡ part. *occultus, absconditus, secretus, clandestinus, arcanus:* **መዛግብት፡ኅቡእ፡ወከቡት፡** Jes. 45, 3; **መሳክው፡ኅቡእ፡** Hez. 40, 16; **በእድ፡ኅብእት፡** Ex. 17, 16; **በዐውሎ፡ኅቡእ፡** Ps. 80, 7; **ኅቡእ፡ፍቅር፡** Prov. 27, 5; **ምግባረ፡ኅፍረት፡ዘኅቡእ፡** 2 Cor. 4, 2; Marc. 4, 22; **ኅቡእ፡እምእጓለ፡እመሕያው፡** Sir. 11, 4; Christus **ተወልደ፡እምኅቡእ፡ውስተ፡ክሡት፡** Deg. Creberrime: **በኅቡእ፡** *occulte, in occulto,* *clam*, ut Matth. 6, 4; Joh. 19, 38; Ps. 138, 14; Jer. 13, 17. 44, 17. 47, 15; Kuf. 33; Clem. f. 27. *Res absconditae, arcana, mysteria:* **ዘኅቡእ፡** Dan. 2, 22. 4, 6; Matth. 13, 35; 1 Cor. 13, 2; **ዘበኅቡእ፡** Jes. 29, 10; Matth. 6, 18, vel Pl. fem. **ኅቡኣት፡** Ps. 43, 23; Jer. 29, 11; Sir. 1, 30. 6, 9. 14, 21; 1 Cor. 4, 5; Hen. 16, 3. 71, 3. 4 al.; **ትምህርተ፡ኅቡኣት፡** *doctrina mysteriorum*, Kid. f. 13.

ኅብአት፡ n. act. *occultatio:* **ከመ፡ኢይትከሀሎ፡ኅብአተ፡አበሳ፡** Sap. 10, 8; **ሰአሎ፡ኅብአተ፡ነገር፡** *rogavit eum, ut rem celaret* Jsp. p. 320.

ኀባኢ፡ n. ag. *occultans*, ut: (**መንጦላዕት፡**) **ኀባኢተ፡መለኮት፡** Lit. Greg.

ኅቡኣዊ፡ adj. rel. (a **ኅቡእ፡**) *clandestinus, arcanus:* **ኀሊናት፡ኅቡኣዊት፡** (opp. **ግሁድ፡**) Phlx. 122.

ምኅባእ፡ subst., Pl. **ምኅባኣት፡** *locus absconditus, latibulum, latebra, receptaculum* Luc. 11, 33; Ps. 26, 9; Jes. 4, 6 (var.); 2 Reg. 22, 12; Hen. 100, 4. In loco 4 Reg. 15, 5 pro **ቤተ፡አፍኣት፡** vrs. nov. **ቤተ፡ምኅባእ፡** exhibet.

I. **ኀበዘ፡** I, 1 [ar. خَبَزَ *paravit panem* (خُبْزٌ *panis*); vis verbi prima non in *pinsendo*, sed in *coquendo* fuisse videtur, vid. supra **ኀመዘ፡**, et hebr. חֲבִתִּים] Subj. **ይኅብዝ፡**, *coquere panem:* **ኀበዙ፡ሐሪፆሙ፡** ἔπεψαν τὸ σταῖς Ex. 12, 39; **እቶን፡ዘአንደዱ፡ለኀቢዝ፡ኅብስት፡** εἰς πέψιν Hos. 7, 4; **ኀባውዝ፡እለ፡የኀብዙ፡** Jer. 44, 21 (var.); **ረሰየ፡** (*constituit*) **ሄሮድስ፡ሰብአ፡ብዙኃነ፡ለኀቢዝ፡ኅብስት፡ወአዘዞሙ፡ከመ፡ይኅብዙ፡ወትረ፡** Jsp. p. 329; **እመቦ፡ሥርናይ፡** (*si quis frumentum habebat*) **ይፈርሀ፡ይሐርፆ፡አው፡ይኅብዙ፡** p. 367. — *Voc. Ae.:* **ኀበዘ፡ዘ፡ጋገረ፡**

ተኀብዘ፡ III, 1 *coqui*, de pane: **ኅብስት፡ዘተኀብዘት፡በዕለቱ፡** *panis* (recens) *eodem die coctus*, F. M. 26, 1.

ኅቡዝ፡ part. *coctus*, de pane, Lud. sine auct.

ኅብስት፡ subst. (fem. part., pro **ኅብዝት፡**, gramm. § 57), plerumque m., Pl. **ኀባውዝ፡**, 1) *panis* (nomen generale) et *panes*, Jos. 9, 3. 10 (**ኅ"፡ይቡስ፡**, **ሥሕቡብ፡**, **ንቁዝ፡**, **ምዉቅ፡**); Koh. 9, 7. 11, 1; **ሰአሉ፡ኅብስተ፡** Thren. 4, 4; **ኅብስት፡ሐዲስ፡** Lev. 23, 14; **ኅብስተ፡ስገም፡** Jud. 7, 13; ἄρτοι Gen. 21, 14. 24, 33; Jes. 44, 15. 19; **ኅብስተ፡ስንዳሴ፡** Judith 10, 5; **ኅብስት፡ርኩስ፡** Mal. 1, 7; **ትገብሮ፡ለከ፡ኅብስተ፡** Hez. 4, 9; **ቅዱስ፡ኅብስት፡** 1 Reg. 21, 4; **ኅብስት፡ናእት፡** Ex. 29, 2; **ኅብስተ፡ቍርባን፡** 1 Reg. 21, 6; 1 Par. 9, 32; **ኅብስተ፡ምሥያም፡** 1 Par. 23, 29; **ኅብስተ፡በረከት፡** *panis benedictionis seu eucharisticus*, Syn. (cfr. 1 Cor. 10, 16); **ኅብስት፡ዘተርፈ፡እምተማልም፡** F. M. 26, 1; **ሀለዎ፡ንስሓ፡፫ዓመት፡በኅብስት፡ወማይ፡** Clem. f. 226; **መብልዑ፡ለንሱሕ፡አልቦ፡ዘእንበለ፡ኅብስት፡ወማይ፡ወጼው፡** f. 237. 2) *placenta panis*, Pl. **ኀባውዝ፡**, ut: **ኅብስተ፡ናእት፡አሐቲ፡** Lev. 8, 26; Ex. 29, 23; Jer. 44, 21; **፲ኅብስት፡** Ex. 29, 2; **፪፻ኅ"፡** 2 Reg. 16, 1; **ኀባውዘ፡ቍርባን፡** Matth. 12, 4; Kuf. p. 66. 153 (ubi **ኀባውዝ፡** pro cibo et hominum et brutorum usurpatum est). — *Voc. Ae.:* **ኅብስት፡ብ፡እንጀራ፡**

ኀባዚ፡ n. ag., Pl. **ኀበዝት፡** et **ኀባዝያን፡**, fem. **ኀባዝያት፡**, *pistor* Gen. 40, 1. 41, 10; Kuf. 39; 1 Reg. 8, 13; Gad. T. Haim.; F. N. 23.

ማኅበዝ፡ subst. *furnus, clibanus*, Sx. Genb. 20 Enc. (vid. locum sub **ምኅማዝ፡**); **ጠሲ፡ማኅበዝ፡** Lud. e Mss. Colb.

ምኅባዝ፡ subst. *pistrina:* (monachorum) **ቦዘይትቀነይ፡ምድረ፡ወየሐርስ፡ወቦ፡ዘገነት፡ወቦ፡ዘዐጸደ፡ሐምል፡ወቦ፡ዘይጸርቢ፡ወቦ፡ዘምኅባዝ፡ወቦ፡ዘይገልፍ፡** Reg. Pach.; **አልቦ፡ዘይትናገር፡ውስተ፡** (*nihil loquatur in*) **ምኅባዝ፡እንዘ፡ይገብሩ፡ኅብስተ፡** ib.

II. **ኀበዘ፡** (vel **ሐበዘ፡**) inus., fortasse i. q. حبص *compressit, expressit.*

ኀንባዝ፡ subst., m., *tormenti* vel *equulei* genus, *instrumentum quo corpus torquetur:* **አዘዘ፡ከመ፡ያዕርግዎሙ፡መልዕልተ፡ኀንባዝ፡እስከ፡ይውሕዝ፡ደሞሙ፡ዲበ፡ምድር፡** Sx. Mij. 18; **አዘዘ፡ያዕርግዎ፡መልዕልተ፡ሕንባዝ፡ወየዐጽርዎ፡ሥጋሁ፡እስከ፡ውሕዘ፡ደሙ፡ከመ፡ማይ፡** Sx. Genb. 19; **አዘዘ፡ይስቅልዎ፡ዲበ፡ኀንባዝ፡ወየዐጽርዎ፡በመንኰራኵረ፡እሳት፡ዘኀጺን፡** Sx. Sen. 4; angelus **ሰበሮ፡ለኀንባዝ፡** Sx. Sen. 5.

ኀበይ፡ subst., nomen vasis cujusdam: *amphora* vel aliud hujus generis [coll. حُبٌّ *amphora, lagena, diota*, خَابِيَةٌ *seria*, خِبَاءٌ *vas olei*] legitur in Chron. Ax. in catalogo vasorum ecclesiae metropolitanae Axumiticae: **ርእሰ፡ሕበይ፡፴፪ወ፲፪፲፫** (sic) **ወመሥረበ፡ማይሂ፡፺ወ፩.**

ኀተመ፡ I, 1 [id. q. חָתַם, ܚܬܰܡ, خَتَمَ; amh. **አተመ፡**; de prima potestate hujus verbi vid. Ges. thes. p. 537; vic. videtur **ዐተበ፡** q. v.] Subj. **ይኅትም፡**, Imprt. **ኅትም፡** (at 4 Reg. 22, 4 in cod. S **ኀተም፡**) 1) *claudere, obserare, sub claustro custodire, clausum tenere*, ut: os amphorae membrana obligata claudere Gad. T. Haim.; **እመ፡ኀተምከ፡ወርቀከ፡** Sir. 28, 24; Lev. 22, 23; Apoc. 10, 4; Jes. 8, 16. 2) *sigillo claudere, signare, obsignare*, libellum, epistolam, crumenam, al.: abs.: 2 Esr. 19, 38. 20, 1; Esth. 3, 10; c. Acc. **ኀተምክዎ፡** (**ለመጽሐፍ፡**) Jer. 39, 10; 3 Reg. 21, 8; Tob. 7, 13; Dan. 12, 4; Apoc. 22, 10; **ኀተማ፡** (**ለእብን፡**) **በሕልቀቱ፡** Dan. 6, 17; Matth. 27, 26; **ኀተምከኑ፡ውስተ፡ቍናማቲከ፡ጌጋይየ፡** Job 14, 17; **የኀትም፡ገጸ፡ከዋክብት፡** 9, 7; Rom. 15, 28; c. **ለ፡**, ut: **ኅትም፡ለዝ፡ራእይ፡** Dan. 8, 26; c. **ላዕለ፡**, ut: **ሠናይ፡ኀቲም፡ላዕለ፡ብእሲት፡እኪት፡** Sir. 42, 6. Deinde etiam *signare* in genere, ut: **ኢትኅትሙ፡አባለክሙ፡በመርፍእ፡** *ne subula signetis* (scarificando) *membra vestra*, F. N. 45. Hinc a) *chrismate, unctione* (in signum crucis inungendo) *obsignare* vel *consecrare* hominem, vasa, al. (hoc sensu crebro **ዐተበ፡**): sacerdos **የኀትም፡አንፈ፡ወፍጽመ፡ልበ፡ወእዝነ፡** (sc. baptizati) Kid. f. 26; **እመቦ፡ቀሲስ፡ዘኀተማ፡** (**ለብእሲት፡**) **በቅብአ፡ቅዱስ፡በዕለተ፡ሞታ፡** F. M. 5, 12; **ኀተመ፡** vasa ecclesiae **በማኅተመ፡እግዚ"፡ዘውእቱ፡ቅብአ፡ሜሮን፡ቅዱስ፡** 28, 1. b) (sigillo impresso) *confirmare, sancire, approbare*, aliquem Joh. 6, 27; verba, ut: **አኅትም፡በጽድቅ፡ቃላትየ፡** κατασφραγιῶ τοὺς ἐμαυτοῦ λόγους (testimoniis allatis) εἰς ἀλήθειαν Cyr. ad Reg. f. 28. 3) *imprimere, typis exscribere* libros, N. T. rom. 4) *concludere, finire, complere*, in spec. sacra, res divinas rite perpetratas: **ኢይፃኡ፡እምቤተ፡ክርስቲያን፡ዘእንበለ፡ይኅትም፡ካህን፡** Clem. f. 175; **ይኅትሙ፡ጸሎቶሙ፡በጸሎተ፡እግዝእትነ፡ማርያም፡** F. N. 14.

አኅተመ፡ II, 1 1) *sub claustro custodiendum curare* Lev. 22, 23 FH. 2) *libros imprimendos curare*, Lud. sine auct.

ተኀትመ፡ III, 1 refl. et pass. 1) *claudi, coire*, de hiatu: ተሠጥቀት፡ምድር፡በአምሳለ፡ኆኅት፡ወመሠጠ፡ለውእቱ፡ሥጋ፡ (cadaver Adami) ወተኀትመት፡ወገብአት፡ከመ፡ቀዳሚ፡ Clem. f. 28; M. M. f. 297. 2) *sub signo et claustro poni, operiri* (*abscondi*, Lud.) 4 Esr. 8, 63. 10, 36; መስቀለ፡ክርስቶስ፡(ረከበት፡እሌኒ፡)እምኀበ፡ተኀትመ፡ Sx. Masc. 28 Enc.; Org. 5. 3) *sigillo claudi, signari, obsignari*, Deut. 32, 34; ይትኀተሙ፡ውስተ፡ፍጽሞሙ፡ Apoc. 7, 3 seq.; 4 Esr. 4, 13. 22; ይትኀተሙ፡አግብርት፡በመላኪሆሙ፡ *servi ab heris signo notantur* F. N. 51; *chrismate obsignari* vel *consecrari*, ut: ምሥዋዕ፡ዘተኀትመ፡በሜሮን፡ F. M. 19, 1; ተኀትመ፡በቅብአ፡ክህነት፡ Sx. Teq. 19 Enc. 4) *imprimi, typis exscribi*, de libris, N. T. rom. 5) *ad finem perduci, compleri*: ከመ፡ትትኀተም፡ጌጋይ፡ Dan. 9, 24 (nisi hunc locum e n. 3 interpretari malueris).

ኅቱም፡ part. *clausus, signatus, obsignatus*, Cant. 4, 12; Apoc. 5, 1; Hen. 90, 20; መጽሐፍ፡ኅቱም፡ Jes. 29, 11; Jer. 39, 11; መጽሐፍ፡እንተ፡ኢኮነት፡ኅትምት፡ 2 Esr. 16, 5; እስመ፡ዕፁው፡ወኅቱም፡ነገሩ፡ Dan. 12, 8; *assignatus*: ሶበ፡በጽሐ፡ጊዜሁ፡ከመ፡ያውፊ፡ዕዳ፡ዘኅቱም፡ላዕለ፡ዘመደ፡እጓለ፡እመሕያው፡ (i. e. ut moriatur) Sx. Mag. 17.

ኅትመት፡ n. act. *obsignatio* Sx. Jac. 7.

ኀታሚ፡ n. ag. *signator, obsignator, sigillifer*, Lud. sine auct.

ማኅተም፡ subst., plerumque m., Pl. መኃትምት፡(መኃትም፡) et ማኅተማት፡ 1) *claustrum*: እንዘ፡ኢያርኁ፡ማኅተመ፡ድንግልና፡ Lit.; ይወድዮሙ፡(ለኃጥኣን፡) ውስተ፡ማኅተመ፡ረሲዓን፡ (i. e. in infernum) Ssal. Req. 2) *sigillum* et (is, quo imprimitur sigillum) *annulus signatorius*, Apoc. 5, 1. 2. 6, 1 seq.; ዘኅተምኪ፡በ፯መኃትምት፡ Rel. Bar.; መሣንቅ፡በማኅተሞን፡ Tob. 9, 5; Dan. ap. 13, 14; ዳኅንኑ፡ማኅተም፡ 13, 17; ማኅተመ፡ጽድቅ፡ 4 Esr. 6, 78; መኑ፡ይሠይም፡ማኅተመ፡ጥበብ፡ዲበ፡ከናፍርየ፡ Sir. 22, 27; δακτύλιος Esth. 8, 8. 10; Tob. 1, 22; ምጽዋት፡ለሰብእ፡ከመ፡ማኅተም፡ምስሌሁ፡ σφραγίς Sir. 17, 22; Ex. 35, 22; γλύμμα vel ἐκτύπωμα σφραγῖδος ዐይነ፡ማኅተም፡ Ex. 28, 11; Sir. 38, 27. 45, 12; አርአያ፡ማኅተም፡ Ex. 28, 32; γλύφειν γλύμματα σφραγίδων ኀሪወ፡ማኅተም፡ Sir. 38, 27. a) *imago impressa*: መብርሂያት፡ወማኅተማት፡ Ex. 28, 26 C (אוּרִים וְתֻמִּים). b) *character, signum*, χάραγμα Apoc. 19, 20 (aliâs ትእምርት፡); Org. 1. c) *signaculum* (σφραγίς) i. e. chrisma inunctum, quo confirmantur baptizati: ማኅተመ፡እግዚ"፡ዘውእቱ፡ቅብአ፡ሜሮን፡ቅዱስ፡ F. M. 28, 1; et quodvis aliud *signaculum*, quo aliquis obsignatus est, ut: ኢያፍርሁኒ፡ቀታልያኒሃ፡ለነፍስ፤እስመ፡ማኅተምየ፡ደምከ፡ቅዱስ፤ Sx. Mag. 27 Enc. 3) *opus typis expressum*, ut: ንሕነ፡ገበርነ፡ዘንተ፡ማኅተመ፡ወኅትምነ፡መጻሕፍተ፡ N. T. rom. f. 76. 157.

ኀቴር፡ nomen mensis ⲁⲑⲱⲣ, (vid. ኅዳር፡) Abush. 8, etiam አቴር፡ q. v.

ኀተወ፡ I, 1 [comparanda videntur יָקַד, [illegible] vel [illegible], وَقَدَ *arsit accensus ignis*] *accendi, accensum ardere et lucere*, de lucerna Ps. 17, 10; ተኀቱ፡መድኀኒት፡ከመ፡ማኅቶት፡ ὡς λαμπὰς καυθήσεται Jes. 62, 1; ቅድሜሁ፡የኀትዉ፡ሰብዑ፡መኃትው፡ Apoc. 4, 5 Platt; ዕንቍ፡ዘየኀቱ፡ (v. ያኀቱ፡) ἄνθραξ Gen. 2, 12 (aliter Ex. 28, 18); Jes. 54, 11; ርእየተ፡ገጽከ፡አምሳለ፡መብረቅ፡ኀተወ፡ Sx. Nah. 13 Enc. — *Voc. Ae.*: ኀተወ፡ዘ፡አብርሀ፡ (v. አበራ፡).

አኅተወ፡ II, 1 1) *accendere* lucernam Matth. 5, 15; Luc. 15, 8; Lev. 24, 2. 3; መኃትወ፡ያኀትዉ፡ Ep. Jer. 18; አነ፡አኅቱ፡ማኅቶተ፡ጥበብ፡ውስተ፡ልብከ፡ 4 Esr. 14, 28. 2) *lumen emittere, collustrare, lucere*: መናረት፡እንተ፡ታኀቱ፡ λυχνία ἣ φωτίζει Ex. 38, 13; Joh. 5, 35; ዕንቍ፡ዘያኀቱ፡ (var. pro ዘየኀቱ፡) Gen. 2, 12; Jes. 54, 11.

ኅትው፡ part. 1) *accensus*: ይኩን፡ኅትወ፡መኃትዊክሙ፡ Luc. 12, 35; Genz. f. 72; Mavâs. n. 69. 2) *fulgens, lucens*, Abba Petros, Sx. Masc. 15 Enc.; አዕናቍ፡ኅትዋን፡ Enc. Sen. 26.

ማኅቶት፡ subst., etiam ማኅትው፡ et ማኀተው፡ (Deg.; Lud.), fem. et m., Pl. መኃትው፡, Pl. Plur. መኃትዋት፡ (Sx. Teq. 5. 20.) 1) *lucerna, lampas*, λύχνος Ex. 30, 8; Matth. 5, 15. 6, 22; Luc. 11, 36; Job 18, 6. 29, 3; ብርሃነ፡ማኅቶት፡ φῶς λύχνου Jer. 25, 10; Ep. Jer. 18; Prov. 6, 23. 29, 36; Ps. 118, 105; λαμπάς Dan. 5, 5; Matth. 25, 1 seq.; ወማኅቶት፡ውስተ፡እደዊሆሙ፡ Kuf. 23; 4 Esr. 10, 2; ማኅቶተ፡ጥበብ፡ 14, 28. 2) in specie: *lychnuchus, candelabrum*: መኃትወ፡ብሩር፡ Judith 10, 2; Apoc. 1, 12. 13. 11, 4; quamquam ubi diligentius verba eligunt, candelabrum ተቅዋመ፡ማኅቶት፡, ejus λύχνους autem et λαμπάδια ማኅቶት፡ vocant, ut Ex. 25, 31. 37. 38, 16; Sir. 26, 17; Zach. 4, 2. 3) *fax, taeda* (λαμπάς): መኃትወ፡ጽጕ፡ Joh. 18, 3; Jud. 15, 4; Job 41, 10; Dan. 10, 6. 4) Ubi de festis ecclesiae Christianae agitur, መኃትው፡ (etiam ማኅትው፡ Deg.) est *vigilia*: ሰንበት፡መኃትወ፡ፋሲካ፡ *vigilia Paschatis* Did. 30; Lud. comm. in hist. Ae. p. 303 (illa enim nocte λαμπάδες ἦσαν πυρὸς πάντα φωτίζουσαι τόπον, ὡς λαμπρᾶς ἡμέρας τηλαυγεστέραν τὴν μυστικὴν διανυκτέρευσιν ἀποτελεῖσθαι Euseb. Vit. Const. IV, 22; inde) de omnibus aliis vigiliis dierum festorum Deg., Mavâs. (creberrime). Praeterea በዓለ፡ስምዖን፡ *festum Symeonis* (seu purificationis Mariae) etiam በዓለ፡ማኅቶት፡ *festum candelarum* sive *luminum* (Lichtmeß) vocatur II Const. Ap. 4. — *Voc. Ae.*: ማኅቶት፡ዘ፡መብርሃት፡; *aliud*: ማኅቶት፡ዘ፡ፋና፡መብርሃት፡

ኀነቀ፡ I, 1 [amh. አነቀ፡; خَنَقَ, ܚܢܩ, חָנַק; vicinum est ዐነቀ፡] Subj. ይኅንቅ፡ 1) *angere, suffocare, fauces comprimere*: ኀነቀኒ፡አፈ፡መልበስየ፡ Job 30, 18; የኀንቀኒ፡ 7, 19; ኀነቆ፡መንፈስ፡እኩይ፡ 1 Reg. 16, 14. 15; Matth. 18, 28; ወሰዶ፡(ለሰይጣን፡)እንዘ፡የኀንቆ፡ከሣዶ፡ወያረውጾ፡ጕጕአ፡ Gad. T. Haim.; de anima: nos poenitentes ንኅንቃ፡ለነፍስነ፡ወንልጕማ፡ከመ፡ፈረስ፡ኀያል፡ወድሩክ፡ Chr. Ta. 31; de plantis (*suffocare* ἀποπνίγειν) Matth. 13, 7; Marc. 4, 19; Phlx. 4. 2) *strangulare, suffocando necare, laqueo interimere*, 1 Reg. 17, 35; Nah. 2, 12 (var. ዐነቀ፡); Sx. Teq. 5. 18.

ተኀንቀ፡ III, 1 refl. et pass.: *suffocari, strangulari, laqueo interimi* vel *interimere se ipsum*: ተኀንቀ፡ወሞተ፡ Matth. 27, 5; 2 Reg. 17, 23; Did. 4; እስከ፡ትፈቱ፡ትትኀነቅ፡ Tob. 3, 10; እንዘ፡ይትኀነቁ፡አምታቲኪ፡ 3, 8; ተሰጥሙ፡ውስተ፡ማይ፡ወተኀንቁ፡ወሞቱ፡ Clem. f. 24; ፈቀደ፡ይትኀነቅ፡በእዴሁ፡ Gad. T. Haim.

ኅኑቅ፡ part. *strangulatus, suffocatus*, Sx. Teq. 5 Enc.; ምቱረ፡ልሳን፡በመጥበሕት፡ወኅኑቀ፡ጕርዔ፡በእድ፡

Enc. Teq. 18; ኀኑቅ፡ τὸ πνικτόν Const. Ap. 51; F. N. 23: ዘ ርእ፡ትሩፋቲሆሙ፡ኀኑቅ፡በሦከዝ፡ዓለም፡ Phlx. 3.

ኀንቀት፡ n. act. *strangulatio, suffocatio* Sx. Haml. 2; M. M. f. 44; translate: ኀንቀተ፡ፍትወት፡ Genz. f. 55.

ኀንባዝ፡ vid. sub II ኀበዘ፡

ኀንገረ፡ in Rad. Abb. recensetur et አሽክክ፡ አለ፡ explicatur: አሽክክ፡: est *hyrax abyssinicus* (de quo vid. Bruce Reiſe V p. 145 seq.; Harris Reiſe II Anh. S. 50; Ludolf. lex. amh. c. 103; Isenb. lex. amh. p. 122 sub አሽቆቆ፡), idem animal, quod Hebraei שָׁפָן, Arabes وَبْر vocant. Verbum ኀንገረ፡ autem (cfr. syr. [illegible] et [illegible], nec non ሐንከሰ፡) *subsultim incedere* significare videtur. Caeterum cum አሽክክ፡ *hyrace* a multis confundi solet يَرْبُوع *mus jaculus* (*Dipus jaculus*, Linn.), vid. Bruce Reiſe V p. 128—135.

ኀንጸጸ፡ quadrl. I *decorticare* in specie: grana, zeam *folliculis extrahere* (dentibus) Luc. 22, 31 rom. (sed vid. ሐንፈጸ፡); Org. 5.

ተኀንጸጸ፡ III, 1 pass.: ይትኀነጸጹ፡ከመ፡ዐለስ፡ Sx. Pag. 5.

ኆናፊ፡ et ኆኖፌ፡ et ሐናፊ፡ n. prgr., sc. חָנֵף, ܚܢܦܐ, ܚܢܦܝܐ *profanus, ethnicus* (a Syris ad Arabes quoque et Persas propagatum): ኆኖፌ፡ Ἕλληνες i. e. *ethnici*, Chr. ho. 2; Chr. Ta. 4; እምውሉደ፡ሐናፊ፡አረማዊያን፡ Sx. Genb. 7; *haereticus* primitivae Ecclesiae, veluti Cerinthus, Arius, Lud. e Ssal. Req.

ኀነፋዊ፡ *ethnicus*: ንጉሠ፡ምስር፡ኀነፋዊ፡ Sx. Teq. 21.

ኀኒፋዊ፡ id. Ssal. Req.

ኀንፈጠ፡ *scalpere unguibus* vid. sub ሐንፈጠ፡

ኀንፈጠ፡ *cudere* vid. sub ኀፈጠ፡

ኀንፈጸ፡ *ventilabro purgare* vid. sub ሐንፈጸ፡

ኆሠ፡(ኀወሠ፡ Lud.) *miscere* [comparanda sunt خبش, خشب, هاش, وخش IV, قشب, al.]. Stirpem I, 1 equidem nusquam inveni, nisi Judith 10, 5, ubi pro ወሐሰዎ፡ καὶ περιεδίπλωσε varia lectio ወሐሰዮ፡ *commiscuit* i. e. *hinc inde collegit* occurrit (vid. sub ሐሰወ፡).

ተኀውሠ፡ III, 1 (Perfectum mihi nondum occurrit) *commisceri, confundi*: ሶበ፡ይትፌሣሕ፡ኢይትኀወሣ፡ጸልዕ፡ (legas: ጽእለት፡) οὐκ ἐπιμίγνυται ὕβρει Prov. 14, 10; Gad. Ad. f. 119. 125 de progenie Sethi et Caini inter se commixta; ተኀዊሦን፡እንጋ፡ወተቶሲሐ፡፪ሆሙ፡ከኑ፡፩ህላዌ፡ ἅμ' οὖν συγκέχυται καὶ μία γεγόνασιν ἄμφω φύσις; Cyr. c. Pall. f. 77.

ኀዊሥ፡ vel ኀውሥ፡ part., *mixtus, commixtus, confusus*: ኀዊሥ፡ኀጺን፡ምስለ፡ልሕኵት፡ ἀναμεμιγμένος Dan. 2, 43 (at 2, 41 ድሙር፡); ከማሁ፡ኀዊሣን፡እሙንቱ፡በዘርእ፡እጓለ፡እመሕያው፡ ibid.; አምጽአ፡ኀዊሠ፡ከርቤ፡ወዓልወ፡ Joh. 19, 39; Lit. f. 171, 4

ኀውሥ፡ subst. *commixtio, confusio*: ዘእንበለ፡ኀውሥ፡ ἀσυγχύτως *citra confusionem*, Cyr. ad Th. f. 20.

ኁሣት፡ n. act., id. q. ኀውሥ፡, ut: (ቃል፡)ከነ፡ሰብአ፡ዘእንበለ፡ኁሣት፡ φυρμὸν οὐχ ὑπομείνας Cyr. c. Pall. f. 67; ቱስሕት፡ወኁሣት፡ φυρμὸς καὶ κρᾶσις f. 78.

ኆሠ፡ *movere* vid. sub ሐሰ፡

ኀዊር፡ part. *debilis, infirmus, tenuis* [خَوَّار]: ወእኑ፡ኀዊር፡እምሕል፡ለከሙ፡ M. Tom.

ኆኅት፡ subst., m. et fem., Pl. ኆኃት፡ et ኀዋኅው፡ [proprie: *fissura, apertura*, cfr. خَوْخَة *fenestella in muro, foramen in pariete*, etiam חֹרִים 1 Sam. 13, 6 et خَقّ *fissura terrae*] *ostium, janua, foris, porta* (quamvis primitus ab አንቀጽ፡ ita distinctum esse videatur, ut פֶּתַח a שַׁעַר, tamen multis in locis ኆኅት፡ et አንቀጽ፡ promiscue usurpantur): ኆኅተ፡ዐጸድ፡ πρόθυρα τῆς αὐλῆς Hez. 8, 7; ኆኅተ፡ዴዴ፡ πρόθυρα τῆς πύλης 11, 1; Gen. 19, 6; በኆኅተ፡ቤት፡ ἐν τῷ πυλῶνι Gen. 43, 19; saepissime θύρα, θύραι cubiculi, coenaculi Jud. 3, 23; Matth. 6, 6; tentorii Gen. 18, 1. 2. 10; Ex. 39, 8; sepulchri Matth. 27, 60; domus Matth. 24, 33. 25, 10; Joh. 18, 16 20, 19; Marc. 2, 2; Ex. 12, 22; ለኵሉ፡ዘመጽአ፡ርኅው፡ኆኅትየ፡ Job 31, 32. 34; Sir. 21, 23. 6, 36; sed etiam templi, palatii, urbis, (πύλη, πύλαι), ut 2 Reg. 18, 24; 3 Reg. 7, 42; Ps. 23, 7. 106, 16. 147, 2; Sir. 49, 13; Jer. 17, 24; ኆኅት፡አሐቲ፡ Hez. 8, 8; ኀዋኅው፡ 2 Par. 3, 7 (θυρώματα, አናቅጽ፡ πυλῶνες); coeli Gen. 28, 17. a) passim ኆኅት፡ non tantum ostium, sed etiam *valvas* vel *januas*, quibus ostium clauditur, significat: 2 Esr. 13, ubi τῇ πύλῃ (አንቀጽ፡) attribuuntur θύραι ኆኃት፡; item ኢያቀምን፡ኆኅተ፡ዘአናቅጽ፡ 2 Esr. 16, 1; Judith 16, 3; ኆኅተ፡ዴዴ፡ ἡ θύρα τοῦ πυλῶνος Act. 12, 13 rom. b) ኀዋኅወ፡ሰማይ፡, ኆኅተ፡ሰማይ፡ *portae coeli*, e quibus sidera, venti et alii coelorum exercitus exeunt et in quas intrant, memorantur Hen. 33—36. 72 seq. Sed etiam in Abush. 3 seq. duodecim zodiaci signa (البروج) ኀዋኅወ፡ፈለክ፡ *portae orbis coelestis* vel ኀዋኅው፡, eorumque singula ኆኅት፡ nominari solent. — *Voc. Ae.*: አንቀጽ፡ኀዋኅው፡ዴዴ፡ዘ፡ደጅ፡ ።

ኆኅ፡ nomen arboris, sine dubio *prunus* [collatis חוֹחַ *dumus, vepres*, خَوْخ et ܚܘܚܐ *prunus Persica*, nec non ኮክ፡ (amh. ኾኽ q. v.] ቈጽለ፡ኆኃት፡, (Plur., an Sing. pro ኆኅት፡?) Clem. f. 271; ከመ፡ቈጽለ፡ሐኆት፡ (sic) ጠፋእኩ፡ Genz. f. 12.

ኆኄ፡ *litera alphabeti* vid. sub ሀ፡ c. 1.

ኀወጸ፡ rad. inus., ar. حصى et حصب.

ኆጻ፡ subst. [nescio an rectius scribendum sit ሐጻ፡, quamquam in libris Mss. plerumque ኆጻ፡ reperitur; respondent حصى *glarea, calculus*; حَصَبٌ *glarea; lapides*; ܚܨܐ et חָצָץ id., de quibus vid. Ges. thes. p. 511] m. (et fem), nom. gener. (coll.) 1) *glarea, arena* (ἄμμος, raro ψῆφος, χοῦς): ከመ፡አሐቲ፡ኀጠተ፡ኆጻ፡እምውስተ፡ኵሉ፡ኆጻ፡ Sir. 18, 10; ይኄይስ፡ትጸር፡ኆጻ፡ወጼው፡ 22, 15; መርገ፡ኆጻ፡ውስተ፡አረፍት፡ 22, 17; ዐቀበ፡ኆጻ፡ ἀνάβασις ἀμμώδης 25, 20; Ex. 2, 12; Matth. 7, 26; Jer. 5, 22. 26, 22; Thren. 3, 16; 4 Esr. 2, 27; ዘኆጻ፡ Hen. 60, 15; saepius ኆጻ፡ባሕር፡ Gen. 28, 14; Kuf. 13; Job 6, 3; Jes. 10, 22. 48, 19; Ps. 77, 31 al.; ኆጻ፡ምድር፡ Sir. 44, 21. 2) *locus glareosus, syrtis* Act. 27, 17 rom. 3) nonnumquam *lapillus glareae:* Agathon monachus, quando cum aliis congrediebatur, **ከነ፡ይወዲ፡ኆጻ፡ንስቲተ፡ውስተ፡አፉሁ፡** (paulo supra **ኆጻ፡እብን፡**) Phlx. qu. 69; ib. 30.

ኀወጸ፡ *spectare* vid. sub **ሐወጸ፡**

ኀዘዘ፡ rad. inus., quam ex arab. كَزَّ *arctavit, angustum reddidit; afflixit morbo* كُزَازٌ (*morbus ex frigore*) illustrare licet.

አኅዘዘ፡ II, 1, ut videtur: *animam intercludere* alicui (suffocare): Deus **ዐቀበ፡ለዮናስ፡በከርሠ፡ዐንበሪ፡ከመ፡ኢያኅዝዝ፡ሞገደ፡ባሕር፡** M. M. f. 145. — *Rad. Abb.:* **አኅዘዘ፡ብ፡ስርግርግ፡አደረገ፡** quod d'Abbadie exposuit: fit perdre l'haleine, comme lorsqu'on entre dans l'eau froide.

ኀዘዘ፡ *asperum esse* vid. sub **ሐዘዘ፡**

ኄለ፡ I, 1 [חַיִל *vis, robur;* aram. ܚܰܝܶܠ חַיֵּל *roboravit;* حَوْلٌ *potentia, potestas,* حَيْلٌ *robur, potentia*] *fortem, potentem esse, invalescere, praepollere:* **ወኄለ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ወተለውዎሙ፡** ἐνίσχυσε πᾶς ὁ λαὸς τοῦ καταδιῶξαι Jos. 8, 16; **ወያወርድ፡ማየ፡እስከ፡ባሕር፡ወእፍላገ፡ወኄለ፡ምድር፡** Zach. 9, 10 (locus difficillimus).

ኀየለ፡ I, 2 1) *fortem, potentem esse* vel *fieri; roborari; valere* et *invalescere;* Hebr. 11, 34; **ጽንዑ፡ወኅይሉ፡** 2 Reg. 10, 12; **ውሕጠ፡ሞት፡ወኀየለ፡** Jes. 25, 8; auxilium **በዘ፡ይኄይል፡ድክምየ፡** *quo roboretur imbecillitas mea,* Org.; **ወኀየለ፡ቃሎሙ፡** Luc. 23, 23; **ኀየለ፡ጥቀ፡ዐባር፡** Kuf. 42; **ድምፀ፡መጥቅዕ፡ይበልኅ፡ወይኄይል፡ጥቀ፡** Ex. 19, 19; c. pron. suff. Dat.: **እስከ፡ኀየሎሙ፡ደም፡** *donec iis* (i. e. eorum) *sanguis* (i. e. sanguinis profluvium) *vehemens esset* 3 Reg. 18, 28; *gravem esse* Hen. 83, 7 (parall. **ጽኑዕ፡**). 2) creberrime comparative: *fortiorem, valentiorem, superiorem esse* vel *fieri, praevalere, praepollere,* et in malam partem: *vim inferre* alicui, *opprimere, violare,* c. absolute: **ኀየለ፡ቃለ፡ንጉሥ፡** ὑπερίσχυεν Dan. 3, 22; vel c. **እምነ፡**, ut: **ኀየለት፡እምልሂቃት፡** *fortior erat adultis,* Enc. Ter 14; plerumque c. Acc.: **ዘይኄይለከ፡** τῷ ἰσχυροτέρῳ σου Sir. 13, 2; Jer. 38, 11; Dan. ap. 1, 39; Luc. 11, 22; **እስመ፡ኀየሎሙ፡ረኃብ፡** Gen. 47, 20; **ኀየሎ፡ጾሩ፡** Ex. 23, 5; **ኢይኄልይዋ፡** Matth. 16, 18; **ዘይኄይሉኒ፡** (v. **ዘይትኄየሉኒ፡**) δυνάσται Job 6, 23; Ps. 17, 20; Act. 19, 16; **ወሬዛ፡ዘይኄይላ፡ለድንግል፡** Clem. f. 246. 3) *vires contendere, robur exserere* Kuf. p. 46.

አኅየለ፡ II, 2 1) *confortare, corroborare, confirmare:* **ያኄይለከ፡እግዚ“፡** Ex. 18, 23; Subj. **ያኅይልከ፡ለገቢረ፡ጽድቅ፡** Kuf. 22; **ናዘዙ፡ወአኅየሉ፡በውስተ፡መከራሁ፡** Phlx. 58; **ኀይል፡ያኄይል፡** δύναμις δυναμώσει Koh. 10, 10. 2) in malam partem: *obfirmare* (pervicacem reddere) animum alicujus Kuf. 48 (aliâs: **አጽንዐ፡**).

ተኃየለ፡ III, 2 A) refl. 1) *fortem, firmum, valentem se praestare* vel *sibi videri, vires colligere* vel *contendere:* **ጽንዑ፡ወተኃየሉ፡** ἀνδρίζεσθε 2 Par. 32, 7; **ተኃየለ፡ወነበረ፡** ἐνισχύσας ἐκάθισε Gen. 48, 2, vel seq. Subj.: **ተኃየሉ፡ትባኡ፡** ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν Luc. 13, 24; **ተኃየሉ፡በመዝራዕቶሙ፡** ἐγαυρίασαν ἐν βραχίονι Judith 9, 7; Ps. 51, 7; **እለ፡ይትኄየሉ፡** ἐξάρχοντες κατ᾽ ἰσχύν Ex. 32, 18. 2) comparative: *fortiorem, superiorem se praestare, praevalere, praepollere, dominari,* **ከመ፡የአዝዝ፡ወይትኃየል፡ዲበ፡ምድር፡** Hen. 52, 4; c. Acc. **ተኃየልኩ፡ውእተ፡ሀገረ፡** Rel. Bar.; **እለ፡ተኃየልዎ፡** τυραννοῦντες αὐτοῦ Sap. 10, 14; 2 Par. 21, 17; Job 6, 23; **ለጥበብ፡ኢይትኄየላ፡እከይ፡** Sap. 7, 30; **መኑ፡ይክል፡ምስሌሁ፡ተኃይሎ፡** τίς ἐστι κατ᾽ αὐτὸν δυνάστης Job 36, 22. 3) *vim adhibere, vi adigere, vi arripere, vim inferre, vi opprimere, sub potestatem redigere,* **ኢይትኃየሉ፡ዐሪገ፡** μὴ βιαζέσθωσαν ἀναβῆναι Ex. 19, 24; **ተኃይሎሙ፡** διαβιασάμενοι Num. 14, 44; Deut. 1, 43; c. Acc. rei, cui obluctantur: **ኢትትኃየል፡ውሒዘ፡ፈለግ፡** Sir. 4, 26; c. Acc. prs. et Subj. verbi: **ይትኄየልዎሙ፡ያውጽኡ፡አዕፅምቲሆሙ፡** Am. 6, 10; c. Acc. rei, quae arripitur: **ይትኄየል፡ለርእሱ፡ሀጕለ፡** ἐκβιάζεται τὴν ἀπώλειαν ἑαυτοῦ Prov. 16, 26; **ተኃየሉ፡ንዋየ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** Clem. f. 127. 128; c. Acc. prs., quae opprimitur: καταδυναστεύειν Jer. 27, 33; ἐκθαμβεῖν Sir. 30, 9; τυραννεῖν Sap. 10, 14; κατακυριεύειν 1 Petr. 5, 3 Platt; Ps. 37, 12 (ἐκβιάζεσθαι); c. **ላዕለ፡** pers. Sap. 17, 2; *violare* virginem Deut. 22, 25. Hinc **በተኃይሎ፡** *vi:* **እከ፡በተኃይሎ፡ዘያከይድዎ፡ለመለንስ፡** Jes. 28, 27. B) pass. 1) *confirmari, corroborari* Asc. Jes. 8, 8. 2) *superari, expugnari* de urbe: **ሀገረ፡ጸወን፡ዘኢይትኄየል፡** Org. 3. 3) *obfirmari* (pervicacem reddi): **ተኃየለ፡እምኀበ፡እግዚ“፡** Kuf. 48. 4) *vi cogi, adigi:* qui peccavit **በፈቃዱ፡አው፡በተኃይሎ፡** Kedr f. 30.

ኃያል፡ part. *fortis, potens, validus, violentus, vehemens:* δυνατός, Deus Sap. 13, 4; **ማይ፡ኃያል፡** βίαιον ὕδωρ 13, 2; **ማዕበል፡ኃያል፡** 19, 7. Adv. **ኃያለ፡** κραταιῶς *vehementer* Prov. 22, 3.

ኀይል፡ subst., m. et fem., Pl. **ኀይላት፡** 1) *vis, vires, robur, potentia* (ἰσχύς, δύναμις, κράτος), et corporis et animi; Dei Job 36, 22; Ps. 64, 7; Matth. 6, 13. 22, 29. 26, 64; Apoc. 5, 13. 7, 12; **ጽንዐ፡ኀይሉ፡** Eph. 6, 10; hominis: Deut. 8, 17; Job 5, 5. 6, 12; Koh. 9, 10; **ኀይልየ፡ኀልቀ፡** Jer. 15, 10; **አልቦሙ፡ኀይል፡እንከ፡** Judith 7, 22; **ኢደክመት፡እምኀይላ፡** Kuf. 35; **አልቦ፡ኀይለ፡ለገዝኩ፡ከመ፡ይቁም፡** Dan. 8, 7; **አልቦሙ፡ኀይለ፡ለበኪይ፡** 1 Reg. 30, 4; **ይሁብ፡ኀይለ፡ለርኁባን፡** Jes. 40, 29; Asc. Jes. 7, 3; **ሖረ፡በኀይለ፡ውእቱ፡እክል፡ዘበልዐ፡** 3 Reg. 19. 8; **በኀይላ፡** Judith 13, 8 (omnibus suis viribus); **እመ፡ደክመ፡ኀይሉ፡ወስእነ፡** Sir. 19, 28; **በኵሉ፡ኀይልየ፡** Gen. 31, 6; **በኵሉ፡ኀይልከ፡አክብሮ፡ለፈጣሪከ፡** Sir. 7, 30; **በአምጣነ፡ኀይልከ፡** *pro viribus* Sir. 29, 20. 30, 38; **ኀይላቲሁ፡ዘውስጥ፡** *vires animi internae* F. N. 45; equi Job 39, 19; rerum inanimarum (*vehementia*) **ማይ፡ዘይወርድ፡በኀይል፡** Jes. 17, 13; **ኀይለ፡ነፋሳት፡** Org.; **በኀይል፡ይነፍኑ፡**(**ነፋሳት፡**) Hen. 34, 3; **ኀይለ፡እሳት፡** Hebr. 11, 34; solis Apoc. 1, 16; arcus Ps. 75, 3; **ኀይለ፡መዓት፡**, **ኀይለ፡ፍትወት፡** F. N. 45. In specie a) *causa roboris* vel *firmitatis* ut Ps. 17, 1. 27, 11. b) *violentia* Hen. 60, 15; Ps. 89, 13. 88, 10; **በኀይል፡** Gen. 49, 24; Koh. 4, 1; F. N. 29. c) *virium contentio:* **በኀይል፡ዐቢይ፡እመ፡ክህሉ፡አድኅኖ፡ኃጺጠ፡** Kuf. 11. 2) *virtus* (*bonitas, fortitudo*): **ብእሲተ፡ኀይል፡** Ruth 3, 11; Jud. 18, 2; 3 Reg. 1, 52; ἀνδρεία Koh. 4, 4; **መንፈሰ፡ኀይል፡** Jes. 11, 2; **ኀይለ፡ቃል፡** 1 Cor. 14, 11; δύναμις opp. λόγος 1 Cor. 4, 19; **ዘቲ፡ኀይል፡** Sap. 1, 3; Luc. 1, 35; **ኀይል፡እምአርያም፡** (Spiritus S.)

Luc. 24, 49; Act. 10, 38; 1 Cor. 1, 24. 3) *potentia, potestas*, Dei Ps. 20, 14. 53, 1. 65, 2. 70, 21; hominis Koh. 9, 16; **ጽንዐ፡ ኀይሉ፡ ዘላዕሌነ፡** Eph. 1, 19; **ዘኀይል፡** Rom. 8, 38; 1 Petr. 3, 22; 1 Cor. 15, 24. 4) *facultates, opes*, quibus aliquis pollet: **ዘቲ፡ ኀይል፡** Jes. 29, 2; **ኀይለ፡ ደማስቆ፡** Jes. 8, 4; Apoc. 18, 3; **በጽንዕየ፡ ገበርኩ፡ ሊተ፡ ዘንተ፡ ኀይለ፡ ዐቢየ፡** Deut. 8, 17. 18; Ruth 4, 11. 5) *facinus robore, virtute, potentia factum:* **ገብረ፡ ኀይለ፡ በመዝራዕቱ፡** Luc. 1, 51; Eph. 1, 19; Ps. 107, 14. 117, 16; (Ruth 4, 11); hinc de *miraculis*, quae aliquis virtute divina perpetrat: Hebr. 2, 4; **ኀይላተ፡ ብዙኀ፡ ገበርነ፡** Matth. 7, 22; **ገብረ፡ ኀይለ፡ ብዙኀ፡** 11, 20. 21; Luc. 19, 37; Act. 2, 22. 8, 13; 2 Cor. 12, 12; 4 Esr. 9, 6; **እነግረከ፡ ዐቢያተ፡ ወኀይላተ፡ ዘኢተአምሩ፡** Jer. 40, 3. 6) (vis bellica), *copiae, exercitus*, Jer. 41, 7. 42, 11. 44, 5; Judith 2, 7; Num. 1, 3 seq.; Ex. 14, 28; **ኵሉ፡ ኀይላት፡ ዘዝ፡ ዓለም፡** Asc. Jes. 4, 4; **ኀይለ፡ ሰማያት፡** Matth. 24, 29; **እግዚአ፡ ኀይል፡** κύριος τῶν δυνάμεων 2 Reg. 6, 18; **እግዚ"፡ አምላከ፡ ኀይል፡** (vel **ኀያላን፡**) saepius in libro Jer. ut 11, 17. 16, 9. 23, 15; **ኀይላት፡** unus ex ordinibus *angelorum* (δυνάμεις) Eph. 1, 21; Asc. Jes. 1, 3; Clem. f. 61. 102; sed etiam de copiis Satanae: Kuf. 49; Asc. Jes. 2, 2. 7, 9.

ኀያል፡ adj. (cujus formam fem. equidem nusquam legi, vid. gramm. § 129, b, δ), Pl. **ኀያላን፡** nec non **ኀየልት፡** (1 Par. 11, 11 etiam formam **ኀየላት፡** pro **ኀያላት፡** inveni) 1) de personis: *fortis, potens, validus, strenuus*, (ἰσχυρός, δυνατός, δυνάστης), de Deo Job 36, 22; Sir. 46, 16; Ps. 7, 12; 4 Esr. 10, 37; 1 Tim. 6, 15; de hominibus: **ኢይዘሀር፡ ኀያል፡ በኀይሉ፡** Jer. 9, 23; **ሰብእ፡ ኀየልት፡** (v. **ኀያላን፡**) Koh. 12, 3; **ዕደው፡ ኀያላን፡** (ἄνθρωποι ἰσχύων) Jer. 31, 14; opp. **ድኩም፡** Job 5, 15; Dan. 3, 20; **ኵሉ፡ ዕደው፡ ኀያላን፡** Judith 14, 2; **ኩን፡ ኀያለ፡ በቅድመ፡ ሰብእ፡** Kuf. 22; Ex. 18, 21; **ኀያል፡ ውእቱ፡ በኵሉ፡ ኅቡኣተ፡ ጽድቅ፡** Hen. 49, 2; **ነገሥት፡ ኀያላን፡** Lit. 164, 4; **ጥቀ፡ ኀያል፡** titulus Regis Aethiopiae, Lud.; de brutis Dan. 7, 7. Crebro **ኀያል፡**, vice substantivi usurpatum, significat vel *heroem* fortitudine et robore valentem vel *potentem* auctoritate et potestate pollentem: Matth. 12, 29; Luc. 11, 21; **ኀያላኒከ፡** Jes. 22, 3; Ps. 44, 4. 7. 51, 1; Thren. 1, 15; **፫ ኀየልት፡** 1 Par. 11, 19; 2 Par. 23, 20; **ኀያላነ፡ ፈርዖን፡** Gen. 50, 4; **ኀያላን፡ ዘንጉሥ፡** Dan. 3, 27; Prov. 1, 21; Jes. 5, 22; Judith 2, 14; Luc. 1, 52; Hen. 46, 4; hinc **እግዚአ፡ ኀያላን፡** ὁ κύριος τῶν δυνάμεων Ps. 47, 7. 58, 5. 79, 5; Jer. 36, 4. 8. 49, 18. In malam partem **ኀያል፡** *heros* est *gloriosus* vel *tyrannus* Syn. (in Lud. Comm. ad hist. Ae. p. 317 n. 55). 2) de rebus: *validus, firmus, violentus, vehemens*, **ነፋስ፡ ኀያል፡** Jes. 11, 15; Matth. 14, 30; **ሀበር፡ ኀያል፡ ጥቀ፡** Kuf. 40; **ማየ፡ ፈለግ፡ ኀያለ፡** (Acc.) Jes. 8, 7; **ውኂዝ፡ ኀያል፡** ποταμὸς βίαιος Jes. 59, 19; **ኀያል፡ ሥርዐትከ፡** 4 Esr. 8, 26; de lapide: *firmus, durus:* **እብን፡ አድማስ፡ ኀያል፡** Lit. Cyr. (Lud.). — Adv. **ኀያለ፡** *vehementer*, ut: **ፈድፋደ፡ ወኀያለ፡** Hen. 90, 7. — *Voc. Ae.*: **ኀያል፡ ዘ፡ ብርቱ፡**

ተኀያሊ፡ n. ag. *qui vi adigit, opprimit*, F. N. 35.

ትኀይልት፡ subst. *oppressio, violentia* F. N. 43, 12; c. c. **ላዕለ፡** prs., Genz. f. 89.

መስተኀይል፡ part. (IV, 2; gramm. § 114, c) *violentus, oppressor*, τολμηρός Sir. 8, 15.

ኀየል፡ *cervus* vid. sub **ሀየል፡**

ኄላ፡ *botrus* vid. sub **ሄላ፡** col. 14.

ኀይመት፡ subst., Pl. **ኀይመታት፡** *tentorium, tabernaculum, (pelles)*. [Arabice خَيْم est *domus e luto constructa*, خَيْمَةٌ *habitaculum rotundum* (tribus vel quatuor fulciminibus nitens, junco obtectum); *casa*] σκηνή Gen. 18, 1. 6; Hebr. 11, 9; δέῤῥεις Cant. 1, 5; **ጳውሎስ፡ ኮነ፡ መስተገብረ፡ ኀይመት፡** Chr. Ta. 26 (cfr. Act. 18, 3); **ዐረብ፡ እለ፡ ይነብሩ፡ በኀይመታት፡** Syn. f. 92. — *Voc. Ae.*: **ኀይመት፡ ዘ፡ ድንኳን፡ ትርሽማ ይሄ፡ ይ፡**

ኄረ፡ rad. inus., cogn. cum **ኀረየ፡** et **ኀየሰ፡** q. v.; arab. خَارَ *praehabuit, praetulit, elegit*.

ኄር፡ adj. [id. q. خَيْر] f. **ኄርት፡**, pl. m. **ኄራን፡** f. **ኄራት፡** *bonus, praestans, egregius* (plerumque ἀγαθός vel χρηστός). 1) Creberrime usurpatur de personis et fere ubique qualitates animi denotat a) *bonus, probus, honestus*, de Deo: Matth. 19, 17; Marc. 10, 18; Sap. 15, 1; de homine Job 12, 6; Koh. 2, 26. 7, 27. 9, 2; **ብእሲት፡ ኄርት፡** Sir. 7, 19. 26, 1. 16; **ብእሲ፡ ኄር፡** Prov. 13, 2; Tob. 7, 7; Sap. 8, 19; Matth. 5, 45. 22, 10; Luc. 23, 50; Joh. 7, 12. b) *benignus, comis, liberalis:* de Deo et de homine Ps. 106, 1. 117, 1—4; Jer. 40, 11; Dan. ap. 3, 66; c. c. **ለ፡** *erga* ut: **ጻድቅ፡ ወኄር፡ ለቤተ፡ እስራኤል፡** Jes. 63, 7; Thren. 3, 25; Nah. 1, 7; 2 Par. 10, 7; Sir. 10, 29; Ps. 72, 1, et c. **ላዕለ፡** 1 Reg. 25, 15; Luc. 6, 35. c) *pius, sanctus*, εὐσεβής Mich. 7, 2; εὐλαβής Act. 2, 5; ὅσιος Ps. 11, 1; **ንጹሕ፡ ወኄር፡ አንተ፡ እምገዝ፡ ሒስ፡** Hen. 65, 11; σεβόμενος Act. 13, 43. (50). 17, 4 (Platt) quamquam dubium est, num interpres σεβόμενοι *pii* an passive *venerandi, nobiles* intellexerit). d) *strenuus* ἀνδρεῖος Prov. 13, 4; **ከመ፡ ኄር፡ ረዋጺ፡** *cursor strenuus* (velocitate *praestans*) Prov. 6, 11. 24, 49; καλός 2 Tim. 2, 3; 1 Tim. 4, 6; 1 Petr. 4, 10; Joh. 10, 11. 14; *nobilis* εὐγενής Job 1, 3; εὐσχήμων Marc. 15, 43; Act. 13, 50; 17, 12. (quamquam his in locis dubium est, num interpres *nobiles* an *honestos* (cfr. Act. 13, 43. 17, 4) intellexerit); et **ኄር፡ በዘመዱ፡** 1 Cor. 1, 26; *gratiosus* εὐχάριστος Prov. 11, 16 (**ብእሲት፡ ኄርት፡**); *laetus, hilaris:* **በልብ፡ ኄር፡** Koh. 9, 7. 2) rarius usurpatur de rebus: **የሐውር፡ ፍኖወ፡ ዘኢኮና፡ ኄራተ፡** Prov. 6, 12; Hen. 91, 4; **ምድር፡ ኄርት፡** (var. **ኅሪት፡**) Kuf. 13. 3) Cum **ኄር፡** et **ኄርት፡** tum **ኄራት፡** pro Substantivo usurpantur: τὸ ἀγαθόν, τὰ ἀγαθά, *bonum, bona:* **ኄርት፡** Koh. 5, 17; **ይረክብ፡ ኄረ፡** εὑρήσει ἀγαθά. Prov. 19, 8; **ኄራት፡** καλά Prov. 15, 30; ἀγαθά 16, 20. Praeterea notandus est locus Am. 7, 9 ubi αἱ τελεταὶ αὐτῶν **ኄራቶሙ፡** (var. **ኄረቶሙ፡**) *praestantissima* (perfectissima) *eorum* versa sunt (quia interpres vocem τελετή perperam intellexit). — Denique notare juvat Act. 13, 43 (50). 17, 4 (Platt), ubi οἱ σεβόμενοι προσήλυτοι **ፈላስያን፡ ወኄራቶሙ፡** et οἱ σεβόμενοι Ἕλληνες **ኄራቶሙ፡ ለአረማውያን፡** vertit interpres, i. e. *praestantissima (sanctissima) eorum*. — *Voc. Ae.*: **ኄር፡ ብ፡ ቸር፡**

ኂረት፡ subst. *bonitas, praestantia:* si marito placere volueris **ይኩን፡ ኂረትኪ፡** (scriptum est **ኅ"፡**) **በሥነ፡ ግዕዝ፡ ወይጥዒ፡** Chr. Ta. 28.

ኄረወ፡ quadril. I, Impf. et Subj. **ይኄርው፡** vel **ይኄሩ፡** (denominatum a **ኄር፡**) *bonum, praestantem, egregium, benignum fieri* vel *esse:* **ኄርዎተ፡ነፍስ፡ይትሌዐል፡ላዕለ፡ኵሎን፡ኂሩታት፡** Fal. f. 32; Macc. f. 2; Enc. Mag. 5; **በኂሩቱ፡ለኖላዊ፡ይኄርው፡መርዔት፡** Prov. Th. Petr.; **ሶበ፡ኄረወ፡እግዚ"፡ለደቂቀ፡እስራኤል፡** M. M. f. 126. Comparative: *meliorem esse*, c. **እምነ፡**, ut: **ደቂቀ፡አቡከ፡እለ፡ይኄርዉ፡እምኔከ፡** 2 Par. 21, 13; **ዕረፍተ፡ሞት፡ይኄሩ፡ሊተ፡እምግብሩ፡ለዛቲ፡ሕይወት፡** Phlx. 172.

ኂሩት፡ subst., Pl. **ኂሩታት፡**, *bonitas, praestantia, virtus.* Usurpatur de variis corporis et animi qualitatibus: a) *Praestantia formae* vel *suavitas morum* intelligenda videtur Sir. 42, 14 (**ይኄይስ፡እከዩሁ፡ለብእሲ፡እምነ፡ኂሩታ፡ለብእሲት፡**); **ኂሩት፡ትዝምድ፡** εὐγένεια *nobilitas generis* Sap. 8, 3; *honestas* εὐσχημοσύνη **በኂሩት፡** εὐσχημόνως 1 Thess. 4, 12; *pietas, sanctitas* ὁσιότης Sap. 9, 3; Prov. 14, 32; *liberalitas, benevolentia, beneficentia* Gal. 5, 22 (ἀγαϑωσύνη). b) at plerumque: *probitas, honestas, virtus:* de Deo ἀγαϑότης Sap. 7, 26; χρηστότης Ps. 67, 11. 118, 68; 4 Esr. 8, 42; de homine: **በኂሩት፡ጻድቃን፡** Prov. 11, 10; Job 40, 3 (LXX); **አልቦ፡እኩይ፡ዘእንበለ፡ኂሩት፡** Kuf. 35; **አልቦ፡ላዕሌሁ፡ኂሩት፡** ibid.; **መንፈሰ፡ኂሩት፡** Hen. 61, 11; Jsp. p. 361; ἀρετή Sap. 4, 1; **ርእሰ፡ኂሩታት፡** *virtutum summa* vel *nobilissima*, Phlx. 3; Vespasiani **ኂሩታት፡** *virtutes* vel *laudes*, Jsp. p. 363.

ኂርውና፡ vel **ኂሩና፡** (male **ኀርውና፡** et **ኄርውና፡**, quod passim legitur, ut Sx. Haml. 11 Enc.) subst., id. q. **ኂሩት፡**, ut: **በኂሩና፡ነፍሱ፡** ἐν ἀγαϑότητι προϑυμίας ψυχῆς αὐτοῦ Sir. 45, 23; **ምሕረት፡ወኂርውና፡** Chr. Ta. 11; **ኢበቍዖ፡ኂርውናሁ፡** F. N. 9; Fal. f. 53.

ኄሰ፡ *vituperare* vid. sub **ሔሰ፡**

ኀየሰ፡ I, 2 [sine dubio i. q. **ኀየረ፡**, permutatis literis *r* et *s*] 1) *meliorem, praestantiorem esse* vel *fieri:* **ዘይኄይስ፡ይከውን፡ኀቤከ፡** βέλτιον ἔσται σοι Jer. 45, 20; 1 Cor. 11, 17. 12, 31; Hebr. 7, 22. a) c. c. **እምነ፡** prs. vel rei, quae superatur: Ps. 36, 17; **ፈሪሀ፡እግዚ"፡እምኵሉ፡ተኄይስ፡** Sir. 25, 11; **ኀየሰ፡ነፍስቶሙ፡ወሠነየ፡ራእዮሙ፡እምነ፡** Dan. 1, 15; Hebr. 1, 4 rom.; Koh. 4, 3. 13; Sir. 19, 24; Jes. 56, 5; **ኀየሰት፡ምሕረት፡ደኃሪት፡እምነ፡ቀዳሚትኪ፡** Ruth 3, 10; Hebr. 11, 4. b) c. **ለ፡** pers., Jud. 11, 25. c) c. Acc. prs. vel rei, quae superatur: **ኢኀየስክምዎሙ፡አንትሙ፡** 1 Reg. 30, 24. 16, 12; **እንተ፡ተኄይሳ፡** κρείττων αὐτῆς Esth. 1, 19; **እንስሳ፡ይኄይሶሙ፡** Ep. Jer. 67; d) *melius se habere* Ruth 4, 9. 2) *meliorem, praestantiorem esse in tractanda* vel *efficienda re* vel *magis idoneum esse* rei, c. c. Acc. Inf. et c. **እምነ፡** vel **ለ፡** vel Acc. pers., ut: **እምነ፡ክልኤሆሙ፡ምጽዋት፡ተኄይስ፡አድኅኖ፡** ὑπὲρ ἀμφότερα ἐλεημοσύνη ῥύσεται Sir. 40, 24; **ይእቲ፡ተኄይስ፡አድኅኖተከ፡** 29, 12; Hebr. 12, 24; **ተኄይስ፡አእምሮ፡** κάλλιον ἐπιγιγνώσκεις Act. 25, 10 rom.; 1 Esr. 5, 20; **በኑ፡ይኄይሱን፡ገቢረ፡(ጽድቅ፡)** 4 Esr. 1, 27; **በኑ፡ተኄይስ፡በቢሎን፡ለጽዮን፡ገቢረ፡** 1, 31. 3) *melius, potius, satius est* alicui, *praestat, (magis) expedit,* c. **ለ፡** pers. Phil. 1, 23, et c. Acc. pers., ut: **ዘይኄይሰከ፡** τὰ συμφέροντά σοι Bar. 4, 3. a) c. c. Nom. rei vel pers., quae melior est et c. **እምነ፡** rei, quae superatur: **እንተ፡ተኄይሰኪ፡እምነ፡፯ደቂቅ፡** ἥ ἐστιν ἀγαϑή σοι ὑπὲρ ἑπτὰ υἱούς Ruth 4, 15; saepius c. Nom. Infin., ut: **ይኄይሰኒ፡መዊት፡እምነ፡ሐይው፡** *mori mihi praestat quam vivere,* Tob. 3, 6; Ps. 72, 27; **ይኄይስ፡ኪያየ፡ኀርይ፡እምወርቅ፡** Prov. 8, 19. 9, 19. 25, 24. b) impers.: **ይኄይሰኒ፡እምይእዜ፡** *melius mihi erat* (melius me habebam) *quam nunc,* Hos. 2, 9; α) seq. Subj. verbi, ut: **ይኄይሰነ፡ንግባእ፡** *melius est nobis reverti* Num. 14, 3. 20, 3; **ይኄይሰክሙ፡እሑር፡** συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλϑω Joh. 16, 7; Marc. 9, 42; 4 Esr. 3, 37; sin id, quod praestantia superatur, adjectum est, et ipsum in Subj., praemissa praep. **እምነ፡**, ponitur: **ይኄይሰኒ፡እደቅ፡ውስተ፡እደ፡እግዚ"፡እምእደቅ፡ውስተ፡እደ፡ሰብእ፡** 1 Par. 21, 13; Prov. 25, 7; Dan. ap. 1, 23; **ይኄይስ፡ትጹር፡ኆጻ፡እምትንበር፡ምስለ፡አብድ፡** Sir. 22, 15. 25, 16. 20, 2. 18. 29, 22. 30, 14. 30. β) seq. vel praem. enunciatione conditionali: **እምኀየሰኒ፡ሶበ፡ውስተ፡መቃብር፡ዐቀብከኒ፡** Job 14, 13; Matth. 26, 24; 2 Petr. 2, 21; **ይኄይሶሙ፡ለእመ፡ነበሩ፡ከማየ፡** 1 Cor. 7, 8.

አኄሰ፡ et **አኅየሰ፡** II, 1 *praestantius reddere, melius facere* aliquid: **ሶበ፡ብየ፡ኀይል፡ውስተ፡አፉየ፡እምኢምህኩ፡ከናፍርየ፡ወእምአኄስኩ፡ዘእንብብ፡** Job 16, 5; **አኅየስኩከ፡ወገበርኩከ፡ከመ፡ጽቡር፡** ποῖον βέλτιον κατεσκεύασά σε ὡς πηλόν; Jes. 45, 9; **ከመ፡ያኂስ፡ህላዌነ፡እሞት፡ወሙስና፡** τὴν φύσιν ἡμῶν κρείττονα ἀποφαίνειν ϑανάτου καὶ φϑορᾶς Cyr. c. Pall. f. 97.

አኀየሰ፡ II, 2 *melius putare, praestantius declarare* aliquid: (fratrum alter opificio, alter vitae solitariae operam dedit) **ወከኑ፡መንፈቀ፡ሰብእ፡ያኄይሱ፡ግብረ፡፩ወመንፈቆሙ፡ያኄይሱ፡ግብረ፡ካልኡ፡** Phlx. 1; **ሰይጣን፡ያኄይስ፡መልእክተ፡ኀቤሆሙ፡(እምንኵስና፡)** *Satanas efficit, ut munera eis meliora videantur* (quam *vita monastica*) Phlx. 50.

ተኀየሰ፡ III, 2 *praeponi, principatum obtinere:* **ኢትፈቅዱ፡ተኀይሶ፡እምኔሆሙ፡አላ፡ዕሩየ፡ምስሌሆሙ፡ኩን፡** Syn. f. 285^{b}.

አስተኀየሰ፡ IV, 2 1) *praeferendum censere, praeoptare* aliquid: **አስተኀየስክዎሙ፡አነ፡ለእለ፡ሞቱ፡ኀቡረ፡እምሕያዋን፡** Koh. 4, 2; **ለአማልክት፡ኢሦዐ፤መሥዋዕተ፡ልዑል፡አስተኀይሶ፡** (Infin.) Enc. Sen. 9. 2) *se ipsum praeferendum censere* i. e. *de dignitate* vel *principatu contendere:* **ንበል፡በአሐቲ፡ቃል፡ናስተኀይስ፡** 1 Esr. 3, 5; **ተቃንኦ፡በእንተ፡አስተኀይሶ፡ወበእንተ፡ክብር፡** ζῆλος περὶ πρωτείων καὶ περὶ δόξης Herm. p. 70.

ኂሳን፡ subst. *praestantia, excellentia, principatus:* **ኂሳነ፡ህላዌሁ፡** (sc. τοῦ Λόγου) Cyr. c. Pall. f. 80; **ብዙኅ፡ኂሳኑ፡ለእግዚ"፡እምሰብእ፡** ibid.

ኄጠ፡ I, 1 Subj. **ይኂጥ፡** *persuadere, pellicere* et plerumque in malam partem *seducere, decipere, lactare* verbis [comparanda sunt حَاصَ (حَيْصٌ) *deflexit, declinavit,* III *dolo usus est* contra alqm; حَادَ *declinavit, deflexit,* خَدَعَ كَادَ (كَيْدٌ) *decepit* (dolo) alqm (cfr. Hebr. et Aram. הֵסִית, ܐܰܣܺܝܬ, quae et ipsa notione *declinandi* nituntur).]: (Tacla-Haimânôt, evangelii propagandi causa terras peragrans,) **ኄጠሙ፡ለሰብእ፡በነገረ፡የውሀት፡** G. T. Haim.; Titus **ፈቀደ፡ይኂጦሙ፡ወይጸውዖሙ፡ለሰላም፡** (ad pacem jungendam) Jsp. p. 359; **በሙብልዑ፡የኀይጠከ፡ወከዐበ፡ወሥልሰ፡ያሰጥጠከ፡** Sir. 13, 7. 8; Jes. 30, 21 var.; **ዑቁ፡ኢይኂጥክሙ፡በተጥበበ፡ነገር፡** Col. 2, 8 rom.; Jsp. p. 344; Kedr f. 61.

ተኀይጠ፡ III, 1 refl. et pass. *sibi persuaderi pati, pellici, seduci, decipi*, Jsp. p. 288; **ኢተሀውከ፡ ወኢደንገፀ፡ ወኢተኀይጠ፡** οὐκ ἐθορυβήθη οὐδὲ ἰλιγγίασεν οὐδὲ ἠπατῆσθαι ἐνόμισε Chr. ho. 25; **አዳም፡ ተኀይጠ፡** (Inf. verb.) **እምሰይጣን፡** F. M. 3, 2; Dan. ap. 13, 28 (**ተኀይጠ፡ ንጉሥ፡**, var. pro **ተይህደ፡**); Enc. Ter 11.

ኅዩጥ፡ part. *seductus, deceptus* Hez. 45, 20 (glossa marginalis, qua explicatur **ፌቲ፡** i. e. [illegible]).

ኀያጢ፡ n. ag. *pelliciens, seductor, deceptor* Lud. sine auct.

ኂጠት፡ n. act. *seductio, deceptio*: **እምኂጠተ፡ ጸላኢ፡ ንትዐቀብ፡** Prec. mat.; **አእመረ፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ኂጠት፡ እምሰይጣን፡** Sx. Masc. 21.

ኂጣን፡ subst., *oratio ad persuadendum composita, captio, illecebra, fraus, fallacia*: **በኂጣነ፡ ነገር፡ ወበተየውሆ፡** διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας Rom. 16, 18; **ኂጣነ፡ ነገር፡** πιθανολογία Col. 2, 4; **አኮ፡ በኂጣነ፡ ተጥባበ፡ ነገር፡** 1 Cor. 2, 1 rom.; **በትምይንት፡ ወኂጣን፡** ἐν ἐπιβουλαῖς καὶ ἀπάταις Chr. ho. 26; **በኂጣን፡ እኩይ፡ ኄጠ፡** Kedr f. 61; F. M. 5, 11. — *Voc. Ae.*: **ኂጣን፡ ጕሕሉት፡ ዘ፡ ሽንገላ ።**

ኀደመ፡ *somnolentum esse* vid. sub **ሀደመ፡**

ኀደረ፡ I, 1 [amh. **አደረ፡**; חֶדֶר *conclave, penetrale*; خِدْرٌ *interior domi pars, latibulum*; خَدِرَ *commoratus fuit, substitit*; de potestate radicis primaria vid. Ges. thes. p. 448] Subj. **ይኅድር፡** 1) *considere, domicilium* vel *tabernaculum collocare* loco; *devertere* ad alqm, a) de singulis hominibus: **ኀደረ፡ ኀበ፡ አዶላማዊ፡** Gen. 38, 1; Sir. 24, 7; c. **ውስተ፡** loci Kuf. C. 3; **ኀደሩ፡ ቤተ፡ ዘማት፡** (Acc. loci) κατέλυον Jer. 5, 7; κατασκηνοῦν Zach. 2, 10; Sir. 24, 8; αὐλίζεσθαι Ruth 1, 16; **በአፍአ፡ ኢኀደረ፡ ነግድ፡** Job 31, 32; in specie *devertere pernoctandi causa* Gen. 19, 2. 42, 27; Jud. 19, 13. 15. b) de agmine, exercitu: στρατοπεδεύειν Gen. 12, 9; Ex. 14, 2; παρεμβάλλειν 2 Esr. 8, 15; Judith 7, 3. 13. 18; 1 Reg. 26, 3; Num. 2, 3. 10. 21, 10 seq. 33, 5 seq.; et c. **ላዕለ፡** *obsidere* Jud. 20, 19. 2) *commorari, habitare, incolere, sedem et domicilium habere* (οἰκεῖν, κατοικεῖν, κατασκηνοῦν, αὐλίζεσθαι, μένειν); **የኀድሩ፡ ሀየ፡** Jes. 13, 22; Luc. 9, 4; Gen. 12, 10; Hen. 10, 5; Matth. 12, 45; c. Acc. loci Matth. 4, 13; [illegible] 104, 21; Hen. 37, 5; c. **ውስተ፡** Ps. 14, 1; **ዘኀደረ፡ ውስተ፡ ዛ፡ ሀገር፡** Jer. 45, 2; Matth. 2, 23; Hen. 55, 4; Jud. 5, 17; cum **በ፡** domicilii: **በደብተራ፡ ተኀድሩ፡** Jer. 42, 7. 10; Ps. 15, 9; Act. 2, 26; Hen. 60, 7; Gen. 4, 20; c. **ዲበ፡** terrae Hen. 37, 2. 38, 2. 54, 6; c. **ውስተ፡** pers. *inter* Ps. 21, 3; Hen. 42, 2; c. **ምስለ፡** pers. συναυλίζεσθαι Prov. 22, 24 (cfr. Gen. 13, 6). a) *nidulari, nidificare*, de avibus Matth. 13, 32. b) *habitare, manere, esse*, c. **ላዕለ፡** pers. *super* vel *in* alquo, de spiritu, geniis, virtutibus et vitiis, al., Ex. 20, 20; Asc. Jes. 2, 1; Hen. 55, 3; Rom. 7, 17. 18. 20; Col. 2, 9; Herm. 3) Transfertur ad partes vel membra corporis, aedificii, al., quae alia aliis concinne sese jungunt et singula quaeque in suo loco considentia congruunt: *inter sese committi, contineri*, vel *contineri re, versari in re*, **ኢየኀድራ፡ አእባን፡ ውስተ፡ ንድቅ፡** Herm. p. 9. 81 seq.; **ዘበቱ፡ የኀድር፡ ኵሉ፡ ሕንጻ፡** Eph. 2, 21; **ርእስ፡ ዘበቱ፡ የኀድር፡ ኵሉ፡ ሥጋ፡** Col. 2, 19; Eph. 4, 16.

አኅደረ፡ II, 1 1) *considere facere* a) c. Acc. pers. *in domum recipere, hospitio excipere*, Jud. 19, 15; Act. 10. 23 Platt; **ለእመ፡ አኅደርከ፡ ነኪረ፡ ምስሌከ፡** Sir. 11, 34; **ዮኀስረከ፡ ዘአኅደርከ፡** 29, 28; **አብእ፡ ነዳየ፡ ወአኅድሮ፡ ውስተ፡ ጽላሎትከ፡** Jes. 58, 7; **አነ፡ ጥበብ፡ አኅደርኩ፡ ምክረ፡** Prov. 8, 12; Lit. Jac. b) c. Acc. jumenti: *collocare in stabulo* Gen. 24, 32. c) c. Acc. tentorii *tendere, statuere, figere*, Jos. 8, 13. 2) *habitare facere, domicilium* vel *sedem constituere* alicui; *colonum deducere in coloniam*: Gen. 3, 24; Ps. 4, 10. 64, 4; Gen. 47, 4; Salomo **አኅደሮሙ፡ ሀየ፡ ለደቂቀ፡ እስራኤል፡** 2 Par. 8, 2; translate: **ይፈቅድ፡ እግዚ"፡ አርዳኢሁ፡ ኢያኅድሩ፡ ቂመ፡ ወመዐተ፡ ውስተ፡ ልበሙ፡** Did. 10. 3) *committere* res inter se (vid. **ኀደረ፡** n. 3) Herm. p. 83 (bis).

ተኀድረ፡ III, 1 *habitari, incoli*: **አጽናፍ፡ ዘይትኀደር፡** ἄκρα οἰκούμενα Prov. 8, 26.

ተኃደረ፡ III, 3 1) *cohabitare*: **ኢትትኃደሮሙ፡** *ne cohabites cum illis* Ex. 23, 32. 2) *committi, apte concinnari inter sese*: **በእለ፡ ኢተኃደራ፡ ምስለ፡ ካልኣቲሆን፡** Herm. p. 80 (vid. **ተሓጸረ፡**).

አስተኀደረ፡ IV, 1 1) *considere facere*; usurpatur de fundamento: *jacere* fundamentum: **መኑ፡ አስተኀደረ፡ ማእዘኒሃ፡** Job 38, 6. 2) *sistere* i. e. *integrum* vel *in suspenso relinquere*: **እመ፡ ኢተጠየቀ፡ ፌትሐ፡ ፍትሕ፡ ያስተኀድር፡ (ፈታሒ፡) ኪያሁ፡ እስከ፡ ይጤየቅ፡** F. N. 43, 6 (an **ያስተድኅር፡** *procrastinabit, ampliabit* legendum fuerit?).

ኅዱር፡ part. *is qui consedit* 1) de tentorio: *fixus, collocatus* Num. 1, 51; Gen. 32, 2. 2) de hominibus: *habitans, incolens, commorans*, c. **ውስተ፡** Gen. 13, 7; Num. 13, 29; **እሉ፡ ኅዱራን፡ ሀየ፡** 1 Par. 4, 40; c. **ዲበ፡**, ut: **እለ፡ ኅዱራን፡ ዲበ፡ ምድር፡** Ps. 32, 14; c. **ምስለ፡** 2 Petr. 2, 8; **ኵን፡ ምስሌሆሙ፡ ኅዱረ፡** Phlx. 181; etiam de (rebus) invisibilibus: **ኅዱር፡ ውስተ፡ ሥጋየ፡ ጻዕር፡** Job 21, 6; Rom. 8, 11; **መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ኅዱር፡ ላዕሌሆሙ፡** F. M. 29, 3.

ኅድረት፡ n. act., *habitatio, cohabitatio, commoratio, inquilinatus* Ex. 12, 40; Ps. 92 in tit.; **ኅድረትከ፡ (አክርስቶስ፡) በማኅፀነ፡ ማርያም፡** Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; Org.; **በአንተ፡ ኅድረተ፡ አኀው፡ ብዙኀ፡** (in uno monasterio) Phlx. 181.

ኀዳሪ፡ n. ag., Pl. **ኀደርት፡** *inquilinus, advena, hospes*, πάροικος Ex. 12, 45; Lev. 22, 10; Sir. 29, 26. 27; **ኀፍረት፡ ለኀዳሪ፡ ሰሪቀ፡ ማኅደር፡** 41, 19; καταλύτης **ኀዳሪ፡ ዘ፡ ፩ዕለት፡ ኀደረ፡** Sap. 5, 15; σύσκηνος Pl. **ኀደርት፡** (v. **ኀዳሪት፡** fem. sing. in cod. H) Ex. 3, 22; Nestoriani censent τὸν [illegible] **ኀዳሬ፡ ሰብእ፡** ἀνθρωποπολίτην (hominis inquilinum vel incolam) Cyr. c. Pall. f. 84.

አኀዳሪ፡ n. ag. II, 1 *hospitio excipiens, hospitalis* **ሎጥ፡ አኀዳሬ፡ እንግዳ፡** F. N. 11.

ማኅደር፡ subst., m., rarius fem., Pl. **መኃድር፡**, nec non **ማኅደራት፡** (ut Hen. 59, 2), *habitatio* vel *sedes* cujusvis generis a) *hospitium, diversorium* advenae, peregrinantis (κατάλυμα) Luc. 2, 7; Ex. 4, 24; Jer. 14, 8; **በማኅደረ፡ እንግዳ፡** Kid. f. 17; vel *mansio nocturna* τόπος τοῦ καταλῦσαι Gen. 24, 23; Jer. 40, 12; κοίτη *cubiculum*: **አተዉ፡ ማኅደሪሆሙ፡** Judith 13, 1. b) *tentorium, tabernaculum* (σκηνή, σκήνωμα)

Prov. 14, 11; Thren. 2, 6; Hez. 25, 4; 2 Par. 10, 16; Ps. 25, 8. 73, 8; Marc. 9, 5; ተከለ፡ማኅደረ፡ Gen. 35, 16; ደብተራ፡ማኅደር፡ σκηνὴ κατοικεῖν Jes. 40, 22; በማኅደር፡ *quum tentorium collocarent* (considerent) Num. 10, 35. c) *domicilium, domus, habitaculum*: ማኅደሩ፡ለኵሉ፡ዘሞተ፡ምድር፡ Job 30, 23; 2 Par. 27, 4; Ps. 131, 14. 75, 2; Ex. 15, 17; Hen. 1, 3. 38, 2. 39, 4; እንታክቲ፡ማኅደር፡ Chr. Ta. 28; ሲሳይ፡ወዐራዝ፡ወማኅደር፡ F. N. 32; poëtice: ተሐንጸ፡ማኅደሩ፡ለክርስቶስ፡ i. e. *ecclesia*, Lud. d) *sedes, locus* vel *terra habitationis* Ex. 12, 20. 35, 3; 4 Reg. 6, 1; Job 38, 19; ማኅደረ፡ምዕራፍየ፡ Jes. 66, 1; Kuf. 7. 9. 10; Hen. 59, 2. e) *locus castrorum, statio itineris* Num. 33. f) *nidus* avium Prov. 27, 8 (νοσσιά). g) *aedicula* monachi, Lud. e Vit. Sanct. h) *stationes lunae* (اَلْمَنَازِل), quarum sunt XXVIII; Abush. 4. i) amharice ማኅደር፡ *theca, involucrum* libri vid. Isenb. p. 19 et d'Abbadie Cat. p. XIII.

ኅዳር፡ 1) nomen *mensis* Abyssinorum *tertii*, qui XXVIII° Octobris sec. Cal. Julian., IX° Novembris sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ϩⲁⲑⲱⲣ respondet. 2) In locis Esth. 2, 16. 3, 7. 13. 8, 13 apocr.; 9, 1. 15. 16. 21. 10, 3 apocr.; 1 Esr. 7, 5 hoc eodem nomine mensis Ἀδάρ (אֲדָר, ܐܕܪ, أَذَارُ vel آذَارُ) anni Hebraeorum duodecimus denotatur, quamquam libri Mss. passim etiam አዳር፡ praebent.

ኀደገ፡ I, 1 [radix in Geez tritissima, sed a caeteris linguis semiticis aliena (de Amh. vid. Isenb. p. 134); nam arab. خَدَجَ significatum specialem *abortivit* (elabi sivit foetum) habet. Significatione quidem vicinum est חָדַל sed alius originis (vid. Ges. thes. p. 407). De etymo si conjecturam proponere licet, ኀደገ፡ mihi ad עָתַק *dimoveri*, arab. عَتَقَ *manumitti* (sicut عَزَبَ *remotus fuit, procul abfuit*, hebr. עָזַב *dimittere, relinquere*) referendum videtur.] Subj. ይኅድግ፡; A) transitive 1) *relinquere* (verlaſſen, zurücklaſſen, hinterlaſſen) a) *discedere* ab aliquo, c. Acc. pers. vel loci: መካነከ፡ኢትኅድግ፡ Koh. 10, 4; Ruth 2, 11; Num. 10, 31; Jud. 19, 2; Jer. 9, 2; Matth. 4, 13. 16, 4. 19, 5. 21, 17; ኀደጎ፡ስካረ፡ወይኑ፡ 1 Reg. 25, 37. b) in discedendo *relinquere alqd*, c. Acc. rei: Marc. 14, 52; Luc. 5, 28. 15, 4; Gen. 39, 12. 50, 8; 4 Reg. 7, 7; Kuf. 38; Tit. 1, 5; ኀደግዋ፡ለሀገር፡ርኅውተ፡ Jos. 8, 17; addito loco: ንኅድገከ፡በኀበ፡ውሉድከ፡ Hen. 81, 6; ሥርዎ፡ኅድጉ፡ውስተ፡ምድር፡ Dan. 4, 12; et c. ለ፡ pers. *alicui*: Lev. 19, 10. 23, 22; Gen. 14, 21. 38, 23; in specie de moriente: Marc. 12, 19; Luc. 20, 31; Ps. 48, 10; Sir. 11, 19. 14, 15. 30, 4. 44, 8; Judith 8, 7; Koh. 2, 18; Genz. f. 134. 156. c) *deserere, destituere*: ኢትኅድግ፡ዐርከከ፡ዘትካት፡ Sir. 9, 10. 6, 10; ብእሲት፡እንተ፡ተኀድግ፡ምታ፡ 23, 22; Gen. 28, 15; Deut. 12, 19; Jos. 1, 5; Ps. 22, 1; in specie: α) Deum i. e. *ab eo deficere* Deut. 31, 16; Jud. 2, 13; Jer. 2, 16; Jes. 65, 11; Rom. 3, 23. β) mandata Dei, legem, consilium 1 Reg. 15, 24; Ps. 118, 87; Kuf. 1. 15. 23; የኀድጉ፡ጸዋዒሆሙ፡ *monachi, qui a vocatione sua recedunt*, Phlx. 5; ኀደገ፡ምክሮሙ፡ 3 Reg. 12, 8. 2) *committere* alicui alqd (überlaſſen) Gen. 39, 23; ኀደገ፡ኵሎ፡ቅድሜሁ፡ Kuf. 39; ተኀድግ፡ዲቤሁ፡ተግባረከ፡ Job 39, 11; c. በእዴ፡ Sir. 15, 14; Ps. 30, 35 (15, 10). 3) *dimittere* (loslaſſen, entlaſſen) a) rem vel personam, quam alqs tenebat: አኅዝ፡ወኢትኅድጋ፡ Sir. 6, 27; Job 10, 20; Joh. 18, 8; Matth. 4, 11; etiam ኀደገት፡እዴሃ፡እምላዕሌሁ፡ Kuf. 33. b) liberum dimittere, missum facere Luc. 23, 16; Act. 16, 35. 36. c) dimittere uxorem i. e. *repudiare, divortium facere* Deut. 22, 19. 29; Mal. 2, 14; Asc. Jes. 11, 3. 4; Matth. 5, 32; 1 Cor. 7, 11—13. 4) *remittere, condonare* (erlaſſen, nachlaſſen) a) debitum: የኀድጉ፡ሎሙ፡ጸብሕቶሙ፡ 1 Esr. 4, 50; Luc. 7, 42. 43; Matth. 18, 27 seq.; Kuf. p. 33; ኅድግ፡ወአሥኅት፡እምክበደ፡ቀኔ፡ 2 Par. 10, 4. b) peccatum: Gen. 50, 17; Jes. 55, 7; Job 42, 10; Ps. 24, 19. 84, 2; Sir. 28, 1. 2; Matth. 6, 12. 14; 1 Joh. 1, 9; raro *expiare*, ut Lev. 10, 17; Hebr. 10, 4 (vid. አኅደገ፡). 5) *omittere, praetermittere, intermittere* (laſſen, ablaſſen, weglaſſen, unterlaſſen), a) omittere, praetermittere: ኢትኅድግ፡አሐተ፡ቃለ፡እምዘነበብከ፡ Esth. 6, 10; ዐጸደ፡ጸናፌ፡ኅድግ፡ወኢትመጥን፡ Apoc. 11, 2; Matth. 23, 23; Hebr. 6, 1. Memorabilis est Imperativi usus, qui in eo conspicuus est, ut in argumentationibus a majori ad minus vel a minori ad majus Imprt. pers. II sing. vel plur., addito adverbio ሰ፡, ut: ኅድግሰ፡ vel ኅድጉሰ፡ *omitte* vel *omittite autem!* adverbii instar in enunciationem insertus idem valeat, quod Latinorum *nedum, multo magis* vel *multo minus*. Neque necesse est, ut nomen, quod hoc Imperativo praemisso insignitur, in Accusativo ponatur, ut: ጥቀ፡ሰማይኒ፡ኢኮነ፡ንጹሐ፡በቅድሜሁ፡ኅድግሰ፡ሰብአ፡ርኩሰ፡ Job 15, 16; sed eum quoque nominis casum, qui reliqua enuntiationis constructione postulatur, retinere licet, ut: ከዋክብት፡ኢኮኑ፡ንጹሓነ፡በቅድሜሁ፡ኅድግሰ፡ሰብእ፡መዋቲ፡ (v. ሰብእ፡መዋቲ፡) Job 25, 6. Alia exempla invenies 1 Cor. 6, 3; Herm. p. 3; Gad. Lal.; Chr. (saepius, ut ho. 34); እስመ፡ለእንስሳሂ፡ያሐዝኖሙ፡ሞተ፡እሞሙ፡ኅድግሰ፡ለሰብእ፡ለባውያን፡ Jsp. p. 331. — Praeterea Ludolfus in Org. 2 (ubi locus 1 Cor. 6, 3 allegatur) pro ኅድጉሰ፡ legit ኅድጎሰ፡ quod equidem nusquam reperi. b) *negligere, curam* rei vel pers. *abjicere*, c. Acc. Deut. 31, 6; አኅድጎ፡ ἀνήσω αὐτόν Jes. 5, 6; Job 12, 15; Tit. 3, 10; etiam c. እምነ፡, ut: ኢትኅድግ፡እምእለ፡ይበክዩ፡ Sir. 7, 34. c) *intermissionem facere* operis: ኀደጉ፡ተግባሮሙ፡ Job 24, 5; absol. Luc. 23, 56. d) *missum facere, desistere* vel *abstinere* a re, *cessare facere* alqd, *finem facere* rei, *desinere* α) c. Acc. rei: ኀደገ፡ጥበ፡ *uberibus ablatus est* Kuf. 17; deponere vestem Gen. 38, 14; ኅድጎ፡ለጋእዝ፡ ἀπόσχου ἀπὸ μάχης Sir. 28, 8; ኅድጋ፡ለኀጢአት፡ 38, 10. 48, 15; ኅድጎ፡ለኀሊና፡መዋቲ፡ 4 Esr. 14, 11; ኀደገ፡ዓለመ፡ *renuntiavit mundo* (et monachus factus est) Phlx.; እከየ፡ malam consuetudinem missam facere, Chr. (crebro); ἀφιέναι ኀደገ፡ተፋቅሮተከ፡ዘቀዲሙ፡ Apoc. 2, 4; ኢየኀድጋ፡ለየውሐት፡ Job 27, 5; Sir. 26, 28; κοπάζειν, ut: ኀደገ፡ንጉሥ፡መዐቶ፡ Esth. 7, 10; ከመ፡ይኅድገነ፡ባሕር፡ Jon. 1, 11. 12; ἀπολείπειν, καταλείπειν: ይኅድግ፡ኃጥእ፡ፍኖቶ፡ Jes. 55, 7; እግዚ"፡ኢኀደገ፡ምሕረቶ፡ Sir. 47, 22; ἐξαιρεῖν: ኢትኅድግ፡ምሕረተከ፡እምነ፡ቤትየ፡ 1 Reg. 20, 15; creberrime παύεσθαι: ኅድጉ፡እከየክሙ፡ Jes. 1, 16; Jer. 33, 13; Ps. 84, 3; Sir. 28, 6; ኀደገ፡ነገረ፡ Job 32, 1. 38, 1; የኀድጉ፡አዕባኢሆሙ፡ 4 Esr. 13, 38; ኢትኅድጉ፡ተስፋክሙ፡ Hen. 104, 4. β) c. Acc. Inf., *desinere* vel *omittere*: Gen. 11, 6. 16, 4; Jos. 22, 18; Ruth 1, 18; Sir. 32, 10; 1 Reg. 15, 11; Jes. 59, 13; Jer. 9, 5. 6. 15, 6. 51, 18; Dan. ap. 3, 22; 4 Esr. 10, 5; Num. 9, 13. γ) c. እምነ፡, ut: ኢኀደጉ፡እምትምህርቶሙ፡

non desierunt eos docere, Sx. Hed. 4. δ) abs., omisso objecto: **ቀደም፡እምነ፡ኵሉ፡ኅዲገ፡ከመ፡ጠቢብ፡** παῦσαι πρῶτος χάριν παιδείας Sir. 34, 17; **እሑርኑ፡አው፡እኅድግኑ፡** 3 Reg. 22, 6; 4 Reg. 13, 18; **ኅድግ፡ምዕረ፡** 1 Reg. 14, 19; Koh. 11, 6; Jes. 55, 10. 62, 1; Jer. 8, 5. 30, 2. 6) *sinere, permittere* (laſſen), c. Acc. pers., ut: **ኢኀደገኒ፡** Asc. Jes. 7, 21; Matth. 3, 15; seq. Subj. verbi: Gen. 20, 6; Ex. 12, 23. 14, 12; **ኢየኀድጎ፡ይኑም፡** Koh. 5, 11; Jes. 22, 4; Job 9, 18; **ኢትኅድገኒ፡እደቅ፡** Sir. 23, 1; Kuf. 14; 4 Esr. 9, 41; Hen. 40, 7; Matth. 7, 4. 8, 22. 13, 30; vel **ከመ፡** c. Subj. Num. 22, 13; Kuf. 29. 41; vel **ወ፡** c. Subj. **ኅድገኒ፡ወአጥፍኦሙ፡** Deut. 9, 14. B) intransitive: 1) *remittere, cessare* (nachlaſſen, ablaſſen): **ኀደገ፡እሳት፡** Num. 11, 2; **ብድብድ፡** 17, 13; **መቅሠፍት፡** 25, 8; **ሀበ፡** Ex. 16, 13; **ነፋስ፡** Matth. 14, 32; Marc. 6, 51; **ለምጽ፡** Lev. 13, 5. 51; **የኀድግ፡እዴሁ፡እምላዕሌክሙ፡** 1 Reg. 6, 3. 2) *deficere:* **ትጸውም፡ወትጼሊ፡እስከ፡ኀደገ፡ሥጋሃ፡** Sx. Mag. 20. 3) *cedere* alicui in re, eo *inferiorem esse,* c. **እምነ፡** comparativo: **ዘይባርክ፡ዐርከ፡በጽባሕ፡በዐቢይ፡ቃል፡እምዘይረግም፡አልቦ፡ዘኀደገ፡** (οὐδὲν διαφέρει) Prov. 27, 14.

ኀድግሰ፡ *nedum* vid. sub **ኀደገ፡** n. 5.

አኅደገ፡ II, 1 1) causative c. dupl. Acc., *facere ut aliquis relinquat, dimittat, remittat, omittat, desinat* i. e. a) *abstrahere, avertere, avocare, deducere* alqm a re, ut a consilio: **ከመ፡ያኅድግዎሙ፡ምክሮሙ፡** 2 Esr. 4, 5; a consuetudine: **አኅድገኪ፡ዝሙተኪ፡** Hez. 16, 41; Sir. 46, 7; F. M. 2, 11; a via: **አኅድጉነ፡ዘንተ፡አሠረ፡** Jes. 30, 11; a fiducia Mich. 2, 8; ab amore: **መኑ፡ያኀድገነ፡ፍቅሮ፡ለኢየሱስ፡** Rom. 8, 35. 38; ab ira Num. 25, 11; vel rem ab aliquo: **አኅደጎሙ፡ጽእለቶሙ፡ለሕዝቡ፡** Sir. 47, 4; Jes. 4, 1 var. In specie: *infantem depellere ab uberibus:* **አኅደግዎ፡ጥበ፡እሙ፡** Ps. 130, 4; Gen. 21, 8; 1 Reg. 1, 23, vel **አኅደግዎሙ፡ጠቢወ፡ጥብ፡** Jes. 28, 9. b) *removere* a munere: **አኅደግዎ፡ክህነቶ፡** 1 Esr. 5, 39. c) *eripere* alqm alicui: **ከመ፡ታኅድጎ፡ለምታ፡እምእደ፡ዘበጠ፡** Deut. 25, 11; Org. 1. d) *divortium concedere* alicui: soror Herodis **ሰአለቶ፡ለእኁሃ፡ከመ፡ያኅድጋ፡እምኔሁ፡(ለምታ፡)ወአኅደጋ፡** Jsp. p. 328. e) *expiare:* **ምጽዋት፡ታኅድግ፡ኀጢአተ፡** Sir. 3, 30; Hez. 16, 63. f) *ad defectionem* vel *desertionem sollicitare:* **ያኅድጋሆሙ፡ቃለ፡እግዚ"፡** Num. 31, 16; **ለአኅድጎ፡ሥርዐተ፡** Kuf. p. 2; Act. 21, 21. g) *prohibere,* seq. **ኢ፡** c. Subj., ut: **አኅደግዎሙ፡ለአሕዛብ፡ኢይሡዑ፡ሎሙ፡** Act. 14, 18 Platt. h) *intermittere* vel *desinere facere,* seq. Inf.: **አኅደግዎሙ፡ሐኒጸ፡** 1 Esr. 5, 70; Jes. 28, 9. 2) trans. *cessare* vel *remittere facere, sedare, cohibere:* Jos. 7, 26; Koh. 10, 4; **ጥበብ፡መገሥጽት፡እንተ፡ታኅድግ፡ሐዘነ፡ወትካዘ፡** Sap. 8, 9; **ጋእዘ፡ያኅድግ፡ዕፃ፡** Prov. 18, 18; **አኅድግ፡ኵሎ፡መጽሐፈ፡ዐመፃ፡** Jes. 58, 6.

ተኀድገ፡ III, 1 1) *relinqui, derelinqui, deseri:* Lev. 26, 43; Jes. 1, 8; Thren. 3, 53; **ተኀድገ፡ይሁዳ፡** Mal. 2, 11; **አህጉር፡እለ፡ተኀድጋ፡** Hez. 36, 4; **ኢይትኀደግ፡እብን፡ዲበ፡እብን፡** Matth. 24, 2; **ተኀድገ፡ሎቱ፡ርስተ፡** Herm. p. 19; *restare* Jos. 23, 14. 2) *dimitti* a) *repudiari,* de uxoribus: **ብእሲት፡ዘተኀድገት፡በዝሙት፡** F. M. 5, 16; 1 Cor. 7, 11. b) *immitti* in alqm, c. **ላዕለ፡**, ut: **ተኀድጉ፡ሰይጣናት፡ላዕሌሆሙ፡** Phlx. 222. 3) *remitti, condonari,* de peccato Gen. 4, 13; Lev. 4, 20. 26. 31; Jes. 33, 24; Ps. 31, 1; Sir. 3, 3. 23, 11; Joh. 19, 23; Hebr. 10, 18; de debito: Lev. 25, 10. 11. 13. 28 seq.; Deut. 15, 2. 4) *sini, permitti* (alicui): **ይትኀደግ፡ይዕረግ፡ዝየ፡** Asc. Jes. 9, 2; **በእንተ፡ድካምነ፡ኢይትኀደጉ፡ሰይጣናት፡በእንተ፡ተቃትሎትነ፡** *ob infirmitatem nostram daemonibus non permittitur nos impugnare,* Phlx. 217. 5) *omitti, intermitti, cessare* Gen. 8, 22; Lev. 2, 13; Deut. 1, 8. 6) *effici, ut desinat* res ab aliquo i. e. *adimi, abstrahi* alicui rem, c. nom. rei et **እምነ፡** pers. Apoc. 18, 14; **ጾሮሙ፡ይትኀደግ፡እመታክፍቲሆሙ፡** Jes. 14, 25. 7) *relictum* vel *neglectum* (ab aliis) *deesse* rei: **ኢንትኀደግ፡እምአብኦ፡ቍርባን፡** μὴ ὑστερήσωμεν προσενέγκαι Num. 9, 7.

ተኃደገ፡ III, 3 *divortium facere* cum aliquo (-a), *se invicem repudiare,* de conjugibus: **ብእሲት፡ኢይትኃደግ፡ምስለ፡ምታ፡** 1 Cor. 7, 10. 27 Platt; **ኢያብዝኑ፡ተኃድጎ፡ምስለ፡አንስቲያሆሙ፡** Clem. f. 219.

አስተኃደገ፡ IV, 3 *facere ut alius ab alio desistat, dirimere* pugnantes: **ተባአሱ፡ክልኤሆሙ፡ወአልቦ፡ዘያስተኃድጎሙ፡በማእከሎሙ፡** 2 Reg. 14, 6.

ኅዱግ፡ part. *relictus, desertus, dimissus, omissus, remissus:* Jes. 60, 15. 62, 4; **ብእሲት፡ኅድግት፡** *repudiata* Jes. 54, 6; Matth. 5, 32; Kedr f. 62; **ኀጣይኢሃ፡ኅድግት፡ላቲ፡** Phlx. 35.

ኀዳግ፡ 1) adj. (gramm. § 108, a) remissus i. e. *deficiens* animo; *quem animus liquit;* in locutione **ኀዳገ፡ወይን፡** (κραιπαλῶν, κεκραιπαληκὼς ἐξ οἴνου) *vinolentus* Jes. 24, 20; Ps. 77, 71; Clem. f. 26. Haec vocis interpretatio, quam modo proposui, magis congruit, quam alia a Ludolfo et a me ipso (in gramm. l. c.) accepta: *qui relinquit vinum, desistit a vino* (sc. quia vini plenus est). 2) subst., *relictum* vel *praetermissum,* ex. gr. orationis interruptae pars reliqua, ut: **ንግበእኬ፡እንከ፡ኀበ፡ኀዳገ፡ነገር፡** M. M. f. 59 et 97; vel *lacuna* vel spatium inter duas res relictum i. e. *ora* vel *margo* libri, Lud. auct. Greg.

ኀድገት፡ n. act. *relictio, dimissio,* **ኀድገተ፡ብዕል፡** Sx. Genb. 20 Enc.; in specie a) *relictio haereditatis* F. N. 42. b) *repudium,* ut: **በእንተ፡ከሊአ፡ኀድገተ፡ብእሲት፡** F. N. 24, 5. c) *manumissio:* **ከመ፡ትጸውዕ፡ኀድገተ፡** Jer. 41, 8. 15. 17 et in quibusdam locis sub d) laudatis. d) *remissio* debiti, *immunitas* Lev. 27, 17. 24; Deut. 15, 1. 9; Hez. 46, 17; Kuf. 7; 2 Esr. 20, 31 (Esth. 2, 18 libri **ኀድጋት፡** praebere solent). e) *venia* legis (dispensatio) Judith 11, 14. f) *remissio* peccati Luc. 24, 47; Kuf. 15. 30; Hen. 12, 5. 13, 4; Cyr. ad Th. f. 22.

ኀድጋት፡ et **ኀዳጋት፡** (Jes. 50, 1 var.; Deut. 24, 1 var.; Marc. 10, 4 rom.) subst. (gramm. § 121, d) conditio ejus, qui dimissus est vel cui remissum est i. e. a) *repudium, divortium:* **መጽሐፈ፡ኀድጋት፡** Deut. 24, 1; Jes. 50, 1; Jer. 3, 8; Matth. 5, 31; Marc. 10, 4, (Matth. 19, 7 **ፍልጣን፡**). b) *immunitas:* **ገብረ፡ኀዳጋቲሃ፡** (v. **ኀድጋቲሃ፡**)**ኵሉ፡ደወለ፡መንግሥቱ፡** Esth. 2, 18.

ኀዳጊ፡ n. ag. 1) *remittens, remissor,* **ክርስቶስ፡ኀዳጌ፡ኀጢአት፡** Cyr. f. 3; F. N. 10. 2) omissor i. e. *abstemius:* **ከነ፡ተሐራሚ፡ወከነ፡ኀዳጌ፡** Euc. Jac. 25.

ኀዳጥ፡ *paucus* vid. sub **ኀጠጠ፡**

ኀዳፍ፡ *cervix* vid. sub **ሐዳፍ፡**

ኀደፈ፡ I, 1 (Prov. 23, 34, at plerumque) I, 2 [nec non **ቀደፈ፡** q. v.; جَدَفَ vel جَذَفَ 1) *secuit* 2) *propulit navem remis*; مِجْدَافٌ *remus*; خَذْفٌ *gubernaculum* navis; sec. al. *anchora*; قَذَفَ *remigavit*; مِقْذَفٌ vel مِقْذَافٌ *remus*; in dialecto Jamanensium غَادِفٌ *remex, nauta*, مِغْدَفٌ *remus*; amh. **ቀዘፈ፡** *propulit navem remis*] proprie: remis propellere, deinde *gubernare* navem: **ወኀደፉ፡ኀዳፌ፡ርቱዐ፡** Act. 27, 40 rom.; **ዘኀደፈ፡** κυβερνήτης Jac. 3, 4 rom.; Apoc. 18, 17 rom.; **ዘየኀድፍ፡** Prov. 23, 34; Clem. f. 128 (**ይኄድፍ፡**). Deinde transfertur et jungitur c. Acc. rei: **ይኄድፉ፡** (v. **የኀድፉ፡**) **ረሲዓን፡ሕብለ፡** κυβερνῶσιν ἀσεβεῖς δόλους Prov. 12, 5; et c. Acc. pers.: **ኀደፈቶ፡ለጻድቅ፡በንዋየ፡ዕፅ፡ምኑን፡** Sap. 10, 4. Similiter translatum ad gubernationem animarum hoc verbum saepe occurrit in liturgiis aliisque hujus generis libris, ut in Lud. comm. ad hist. p. 328; Lit. 171, 3; in precibus: **ኀድፍ፡ልበሙ፡በፈሪሆትከ፡ሠናይ፡** Kedr f. 11; **ለኀድፎ፡ነፍስ፡** f. 53; **ኀድፈኒ፡እማእበለ፡ኀጢአት፡** *gubernando salvum me praesta e fluctibus peccati*, Org.; Jesus **ዘይኄድፎ፡ለዓለም፡እማዕበለ፡ኀጣውእ፡ዘበሩግናተ፡ወንጌሉ፡ቅዱስ፡** ib.

ተኀደፈ፡ III, 1 an 2? *gubernari*: **ተኀዲፎ፡በእደ፡ዚአከ፡** Sap. 14, 6.

ኀደፍ፡ subst. *remus, gubernaculum*: **ዘኀደፍ፡** ὁ πρωρεύς Jon. 1, 6 (v. **ዘኀደፈ፡**); Pl. **አኅዳፍ፡** *remi* pro *remigibus* Hez. 27, 26 (in uno cod.). At frequentius occurrit

ኀዳፍ፡ subst. (gramm. § 107, δ) m. et fem. 1) *remus*, in specie *gubernaculum*: **ኀዳፍ፡** κῶπαι Hez. 27, 6; πηδάλιον Jac. 3, 4 Platt; **እለ፡ኀዳፍ፡** οἱ πρωρεῖς Hez. 27, 29; **ዘኀዳፍ፡** κυβερνήτης Apoc. 18, 17 Platt; Hez. 27, 27 var. 2) sicut lat. *gubernacula* i. q. *gubernatio*: **እንቲአከ፡ኀዳፍ፡አአብ፡ትሠርዕ፡ኵሎ፡** ἡ σὴ πρόνοια διακυβερνᾷ Sap. 14, 3; κυβέρνησις Prov. 1, 5; **እለ፡አልበሙ፡ኀዳፍ፡** Prov. 11, 14.

ኀዳፍ፡ et magis usitatum **ኀዳፊ፡** n. ag., Pl. **ኀዳፍያን፡** 1) *remex* Hez. 27, 8 (κωπηλάτης). 2) *gubernator* Act. 27, 11; **እመ፡ያሰጥምዎ፡በባሕር፡እንበለ፡ሐዳፍ፡** Enc. Nah. 29; crebro translate: Christus **ኀዳፌ፡ነፍሳት፡** *gubernator* vel *rector animarum* Lit. 167, 2; Kid. f. 13; doctores ecclesiae **ኀዳፍያነ፡ክርስቲያን፡** ib. f. 53. — *Voc. Ae.*: **ኖትያ፡ኀዳፍ፡ብ፡መቅዘፍያ፡**

ኀዳፌ፡ subst. *gubernatio* Prov. 24, 6.

ማኅደፍ፡ subst. *remus, gubernaculum*; (*antenna?* de vera enim notione e paucis, ubi occurrit, locis non constat): **መከነ፡መሐደፍ፡** (legas: **ማኅደፍ፡**) ἡ πρύμνα Act. 27, 41 rom.; at Act. 27, 40 ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα verterunt: **አልዐልዎ፡ለማኅደፍ፡ዐቢይ፡**

ምኅዳፍ፡ subst. *locus remorum, transtrum* (ut videtur) Act. 27, 40 rom. (sed vix recte explicari poterit hic locus perobscurus, priusquam antiquiores Act. Apost. codices Mss. consuli potuerint).

ኀጠት፡ *granum* vid. sub **ኀጠጠ፡**

ኀጥአ፡ I, 1 [חָטָא 1) *aberravit a scopo* 2) *peccavit*; خَطِئَ id.; ܚܛܐ *peccavit*; amh. **አጣ፡** id.] Subj. **ይኅጣእ፡** 1) id, quod quaeritur, *non reperire, non invenire*, (*desiderare*), c. Acc. Kuf. 41; Matth. 12, 43; **አርመሙ፡ወኀጥኡ፡ቃለ፡እንተ፡ያወሥኡ፡** 2 Esr. 15, 8; Luc. 9, 7; **እለ፡ኀጥኡ፡ዘይትረዐዩ፡** Thren. 1, 6. 19; **ይግዕሩ፡ወየኀጥኡ፡እክለ፡** καταστενάζουσι ζητοῦντες ἄρτον Thren. 1, 11; **ጠፍአ፡እምኔሆሙ፡ወኀጥእዎ፡** Luc. 24, 31. 2) *destitui* re (quam aliquis habebat), *amittere*, c. Acc. **ነዳይ፡ኪያሁኒ፡ዘቦ፡የኀጥእ፡** Prov. 19, 4; **እመ፡ልህቀ፡ወኀጥአ፡ልበ፡** Sir. 3, 13. 3) creberrime: *non habere, carere, egere, destitui re, inopia* rei *laborare*, c. Acc.: **ኀጣእኩ፡ኀይለ፡** οὐκ ἔσχον ἰσχύν Dan. 10, 16; **ኀጣእኪ፡ዘይናዝዘኪ፡** Jes. 51, 18. 60, 15; Thren. 1, 2; **ኀጣእነ፡ፈውሰ፡** Jer. 14, 19; Ps. 37, 7; Sir. 51, 7; **የኀጥኡ፡ዘያጠፍእ፡ሎሙ፡እሳቶሙ፡** Jes. 1, 31; **ኀጣእነ፡ሠናየ፡** Jer. 8, 15. 14, 6. Jac. 1, 4. 5; **ኀልቀ፡ኀጢአ፡ዘይበልዕ፡** Job 4, 11; **ዘይትአመን፡በእግዚ"፡አልቦ፡ዘየኀጥእ፡** Sir. 35, 24. 40, 26; absol. (sine Accus.): **ሶበ፡የኀጥእ፡ወይጼነስ፡** Sir. 26, 28. Infinitivus passim latine verti potest *inopia*, ut: **በኀጢአ፡ዕፀው፡ይጠፍእ፡እሳት፡** Prov. 26, 20; **ይመውቱ፡በኀጢአ፡ማይ፡** Jes. 50, 2; **በኀጢአ፡ኖሎት፡** Hez. 34, 5; **ማሰነ፡ብሔር፡በኀጢአ፡ሰብእ፡ወእንስሳ፡** Jer. 40, 12; Ps. 108, 23; Sir. 34, 4; **ኀጢአ፡ነጽሮ፡** ἀορασία Sap. 19, 16. At in omnibus hujus generis locutionibus **ኀጥአ፡** verbum transitivum et personale est, quare equidem haud dubito, quin Ps. 22, 1 **አልቦ፡ዘያኀጥአኒ፡** pro **አ"፡ዘየኀ"፡** legendum sit. 4) *peccare*: **ኢትኅጣእ፡** Koh. 7, 17. 9, 2. 18; 2 Par. 22, 3; **ከመ፡ኢይኅጥኡ፡ለከ፡** Kuf. p. 4. (Sed haec verbi significatio rarius occurrit; magis frequentantur **ስሕተ፡**, **አበሰ፡**, **ጌገየ፡**).

አኅጥአ፡ II, 1 1) *pauperare, privare, orbare* alqm re, c. dupl. Acc. Gen. 42, 36; Ps. 34, 14; **ከመ፡ያኅጥኦሙ፡ረበሐ፡** Phlx. 50. 2) aliqm rei *expertem esse velle, egere* vel *carere facere, negare* alcui petitum, c. dupl. Acc. Deut. 2, 7 (ubi **እምነ፡** partitivum est); **ምንተ፡አኅጣእኩከ፡** 3 Reg. 11, 22; Ruth 4, 14; **ኢያኅጣእኮሙ፡መና፡እምአፉሆሙ፡** 2 Esr. 19, 20. 21; **ብዙኀ፡ሰትይ፡ኢያረክብ፡ኀይለ፡ወኢያኅጥእ፡ቍስለ፡** Sir. 34, 30; **ኢያኅጥኦሙ፡እምዘ፡** (quidquam eorum, quae) **ፈቀዱ፡** Ps. 77, 33. 3) *peccare facere, reum facere* alqm: Hen. 20, 6; Kuf. 21.

ተኀጥአ፡ III, 1 refl. 1) *se subducere* a) *evanescere, sensim discedere*: **ተኀጥአ፡ሲሳይ፡** *annonae penuria exstitit*, Jsp. p. 364; in sepulchro post triennium **ይትኀጣእ፡ሥጋ፡ወአምትንት፡እምነ፡ምውት፡** Phlx. 121. b) *aufugere, fugitivum fieri*: **ተኀጥአ፡ወአምሠጠ፡** 1 Reg. 19, 12. 18; 2 Reg. 13, 34; Hez. 34, 4; 2 Esr. 4, 19; Act. 7, 29; c. **እምነ፡**, ut: **አግብርት፡እለ፡ተኀጥኡ፡እምአጋእዝቲሆሙ፡** 1 Reg. 25, 10. 20, 1; Gen. 16, 6. 8; 2 Par. 10, 2; **ተኀጥአት፡ጽድቅ፡እምፍኖትነ፡** Jes. 59, 14; **ተኀጥአት፡ምክር፡እምጠቢባን፡** Jer. 29, 8; Judith 10, 12. 11, 3; Apoc. 9, 6; c. **ውስተ፡** vel Acc. loci 2 Esr. 23, 10; Jon. 1, 3; Asc. Jes. 3, 3. 5; de brutis: **በግዕ፡ዘተኀጥአ፡** πρόβατον πλανώμενον Jer. 13, 14; etiam c. Acc. prs., cui alqs se subducit: **ተኀጥአከ፡** Sir. 30, 40. 2) *abesse, deesse, deficere, non reperiri*: **ኢትትኀጣእ፡እመ፡ዕለተ፡ትፍሥሕት፡** Sir. 14, 14; **ናሁ፡ተኀጥአ፡ዘይጌሥጾ፡ለኢዮብ፡እምኔክሙ፡** Job 32, 12; **በተኀጥአተ፡መምህር፡** Prov. 29, 18; (**ሰማይ፡ውእቱ፡**) **መካን፡ኀበ፡ተኀጥአ፡ሐዘን፡ወናእክ፡ወገዓር፡** Genz. f. 65; **በተኀጥአቶሙ፡ገዘናም፡** Enc. Mij. 24; absens **ዘተኀጥአ፡ዚናሁ፡** (ein Verſchollener) F. N. 42, 13. 3) *amissum esse*: **በእንተ፡ዘይትረከብ፡እምዘተኀጥአ፡** F. N. 40.

ኅጡእ፡ part. 1) *carens, expers, indigus, inops*, Deut.

24, 14; **ዲያቆን፡የሐውጽ፡ድዉየ፡ወኀጡአነ፡** F. M. 31, 2; c. c. Acc. rei, **ኀጡእኬ፡አንተ፡አሐተ፡ነገረ፡** Phlx. 3; c. **ለ፡** rei Jac. 2, 15; Clem. f. 94; Lev. 27, 8; c. **እምነ፡** rei: **ኵሉ፡ኀጡአ፡እምሀብተ፡እግዚ"፡ነዳይ፡ውእቱ፡** Chr. Ta. 20; **ኀጡአ፡እምጸጋ፡እግዚ"፡** ὑστερῶν τῆς χάριτος Chr ho. 30; per st. constr.: **ኀጡአ፡ንዋይ፡** Chr. Ta. 20; **ኀጡአ፡ልቡና፡** *mentis expers* F. N. 41, 2; **ኀጡአ፡ቅንአት፡** *expers invidiae*, Lud. e Mss. Colb.; **ፍቅር፡ኀጥአተ፡ሚን፡** *amor expers doli*, Lud. Comm. ad hist. Ae. p. 497, n. 16. 2) *fugitivus, profugus*, 1 Reg. 22, 17; **እንዘ፡ኀጡአ፡እምገጸ፡ሳኦል፡ውእቱ፡** 1 Par. 12, 1.

ኃጥእ፡ part. act., f. **ኃጥእት፡** 1) *peccator* (*impius, improbus, iniquus*), creberrime occurrit et tam pro Adj. quam pro Subst. usurpatur: ἁμαρτωλός Matth. 9, 10. 11; Marc. 8, 38; Luc. 5, 8. 7, 37. 19, 7; Rom. 3, 7. 5, 8. 19; Sir. 3, 27; Jes. 14, 5; Prov. 23, 17; Ps. 1, 5. 49, 17. 72, 12. 74, 8; ἄνομος Act. 2, 23; 1 Tim. 1, 9; Jes. 13, 11. 66, 3; 2 Par. 24, 7; παράνομος Prov. 1, 18. 25, 19; ἄδικος Jes. 57, 20; ἀσεβής Jes. 5, 23. 11, 4. 13, 11. 57, 21; Zeph. 1, 3; Rom. 4, 5. 5, 6; λοιμός 1 Reg. 10, 27; Hez. 7, 21; al. 2) *reus* 3 Reg. 1, 21; Hen. 90, 25. 26.

ኀጥአት፡ n. act. *defectus, inopia*: **ኀጥአተ፡ንጽሕ፡ኀሊናት፡** Phlx. 213.

ኅጣእ፡(**ኀጣእ፡** Lud.) subst., *defectus, penuria, inopia* Deut. 28, 22. 48; **ኅጣእ፡እክል፡** Lev. 26, 26 (ubi sec. annot. ad locum pro **ኀጣእ፡** emendandum est **ኅጣእ፡**); **በኅጣእ፡ማይ፡** Jes. 50, 2.

ኅጢአት፡ subst. (gramm. § 127, 1, a), m. et fem., coll. et sing., Pl. **ኅጣውእ፡** et **ኅጣይእ፡** (vid. ann. ad Lev. 26, 18 et Num. 5, 6; gramm. § 140, 3, a) 1) rarissime *defectus, penuria*: **ኅጣይእከ፡** ἡ πτωχεία σου Apoc. 2, 9; cfr. Phil. 4, 11 rom. 2) plerumque: *peccatum* a) in Sing. quatenus vel animi habitus vel summa peccatorum est, *peccandi consuetudo, impietas, peccata* Joh. 8, 21. 9, 34; Rom. 5, 12 seq.; 6, 10 seq.; 1 Cor. 15, 17; quare Sing. **ኅጢአት፡** crebro usurpatur, ubi Graecus pluralem habet: ἁμαρτίαι Jes. 5, 18. 14, 21. 43, 24. 58, 1; Jer. 14, 7; Dan. 9, 20; Ps. 102, 10; ἀνομίαι Jes. 6, 7; ἀσέβειαι Thren. 1, 5; παραπτώματα Rom. 4, 25; **ኅጢአትነ፡ወጌጋይነ፡** αἱ πλάναι καὶ αἱ ἀνομίαι Hez. 33, 10. **በእንተ፡ኅጢአተ፡ከናፍር፡** διὰ φαυλισμὸν χειλέων Jes. 28, 11; πονηρία Jes. 59, 7; ἀσέβεια Prov. 1, 19. 28, 4. b) in Sing. et Pl.: quatenus significat singulas peccandi actiones, *peccatum* (*delictum, crimen*), 1 Joh. 3, 4. 5, 17; Jac. 1, 15; Ps. 68, 7; Pl. Koh. 10, 4; Job 13, 23. 34, 37; Sir. 3, 27. 28, 8; Judith 7, 28; Ex. 34, 7; Prov. 1, 19; Jes. 43, 25. 44, 22. 53, 4. 5; 1 Petr. 2, 24. 3, 18; Judae 18; **ክልኤቲ፡ኅጣይአ፡** Sir. 7, 8; **አብዕልተ፡ኅጣውእ፡ንኡሳት፡** *possessores* (i. e. rei) *peccatillorum*, F. M. 1, 5; **ገብረ፡ኅጢአተ፡** Jes. 53, 9; Sir. 15, 20. 19, 4. 27, 1 al.; **ኅጢአት፡እንተ፡አበሰ፡ባቲ፡** Lev. 4, 23. 5, 5; **ኅ"፡እንተ፡አበሰ፡** Lev. 4, 35. 5, 6; **ኅጢአተ፡ይከውኖ፡** Lev. 19, 8; **ይነሥእ፡ኅጢአቶ፡** Lev. 7, 18; **ይድኅን፡እምኅጢአት፡** ἀθῶος ἔσται Ex. 21, 28. 3) *sacrificium pro peccato* (vel *pro delicto*) *oblatum* interpretes verterunt (sc. **መሥዋዕት፡**) **ዘበእንተ፡ኅጢአት፡** vel **ዘኅጢአት፡** (ἁμαρτία) Lev. 4, 8. 24. 5, 7. 8. 14, 19; Hez. 44, 29; Hebr. 10, 6. 18; (πλημμέλεια) Sir. 7, 31 (quamquam plurimis in locis πλημμέλεια **ንስሓ፡** versum et ab ἁμαρτία **ኅጢአት፡** distinctum est); ἱλασμός Hez. 44, 27. Etiam **ኅጢአት፡** nudum (neque **ዘ፡** neque **ዘበእንተ፡** praemisso) hoc sensu usurpatur, ut Lev. 4, 21.

ኃጥአዊ፡ adj. rel. (a **ኃጥእ፡**) *peccatorius*: **ለእመ፡ርኢከ፡ዘማዊ፡ወኃጥአዊ፡** Phlx. 35.

ኀጥእና፡ subst. (a **ኀጡእ፡**) *conditio indigi, indigentia*, Fal. f. 82.

ማኅጣእ፡ subst. *copia profugorum*, (an *perfugium?*): **ወማኅጣእ፡አግብርት፡ማእከላ፡እምትካት፡** 2 Esr. 4, 15.

ኅጠጠ፡ rad. inus., cui potestas *parvitatis* et *tenuitatis* inest, cfr. حَطِيطٌ *parvus, tenuis* et خَصّ *deminutus, mancus*, خُصَاصَةٌ *exigua quantitas*; vicina sunt **ሐጸጸ፡** et **ቀጠነ፡** q. v.

ኅጠት፡ subst., fem. et m., Pl. **ኅጠታት፡** (Macc. f. 5; F. N. 46.) *granum* [Lud. hanc vocem a **ውኅጠ፡** repetiit, at amharice sonat **ቅንጣት፡**]: **ከመ፡አሐቲ፡ኅጠት፡ኆጻ፡** (ψῆφος) Sir. 18, 10; **ኅጠት፡ጼው፡** Sx. Haml. 7; **ኅጠት፡ሰናፔ፡** Matth. 13, 31. 17, 20 (κόκκος); **ኅጠት፡ሥርናይ፡** Joh. 12, 24; **ከነ፡ይበልዑ፡ኅጠት፡ሥርናይ፡ጥሬየ፡** Jsp. p. 367; **ኅጠት፡ወሰዒ፡ዘሀሎ፡ውስተ፡ኵስሐ፡አፍራስ፡** Jsp. p. 368; **ኅጠት፡ዘርአ፡እኩይ፡ዘተዘርአ፡** 4 Esr. 2, 38—40; Clem. f. 256. (Etiam 4 Esr. 9, 24 unus meorum codicum **ኅጠት፡** pro **ኅዳጥ፡** praebet).

ኅዳጥ፡ adj., pl. **ኅዳጣን፡** [ut videtur pro **ኅጣጥ፡**, emollita et deformata secunda radicali] *exiguus, paucus, modicus*. Ubi nominibus animantium pluralibus adjicitur, formam Pl. **ኅዳጣን፡** admittit; ubi ad nomina inanimorum Pl. refertur, formam Pl. plerumque respuit; nonnumquam substantivi instar ope status constructi adjecta sibi subjungit, ut: **ኅዳጠ፡ሰብእ፡** Apoc. 3, 4 Platt. 1) exiguus numero et quantitate: *paucus, pauci; paulum, paululum, aliquantulum*, **ኅዳጣን፡** ὀλίγοι Hez. 5, 3 **ተረፍነ፡ኅዳጣን፡እምብዙኃን፡** Jer. 49, 2; Sir. 48, 15; Job 14, 21; Koh. 9, 14; Kuf. 46; Matth. 20, 16; **ዕደው፡ኅዳጣን፡** 2 Esr. 12, 12; **ኅዳጣን፡አባግዕ፡** 1 Reg. 17, 28; **ይተርፉ፡ኅዳጥ፡** (v. **ኅዳጠ፡**, v. **ኅዳጣን፡**) **ሰብእ፡** Jes. 24, 6; **ይተርፍ፡ኅዳጥ፡** ὀλιγοστός Jes. 16, 14; 4 Esr. 7, 43; **ማየ፡ኅዳጠ፡** (Acc.) Jes. 30, 14; Gen. 44, 25; **ኅዳጥ፡ቀብእ፡** 3 Reg. 17, 12; **ኅዳጠ፡መዋዕለ፡** Job 2, 9; Sir. 6, 8; Jes. 54, 7; 4 Esr. 13, 62; Apoc. 6, 11; **ዘኅዳጥ፡መዋዕሊሁ፡** Job 11, 3. 14, 1; Sir. 18, 10. 40, 6; Ps. 108, 7; **ይኩን፡ነገርከ፡ኅዳጠ፡** Koh. 5, 1. Crebro absol., substantivi instar: **ኅዳጠ፡ወሀበ፡** Sir. 20, 14; **በዘይሤይጥ፡ብዙኀ፡በኅዳጥ፡** 20, 12; **በልዐ፡ኅዳጠ፡** Koh. 5, 11; **ኅዳጠ፡ትጸመው፡** Sir. 6, 19; **ኅዳጥ፡እምፍሬ፡ምድር፡** Kuf. 11; **ይኄይስ፡ኅዳጥ፡ዘበጽድቅ፡** Tob. 12, 8; Prov. 16, 8; Hagg. 1, 6. 2) Ubi de tempore et de iis, quae temporis mensuram patiuntur, agitur: *brevis*; et ubi substantivi vel adverbii instar usurpatur: *paululum temporis, paulisper, brevi, breviter, paucis*: **ኅዳጥ፡ሕይወት፡** 4 Esr. 8, 8. 9, 21; **እስመ፡ዓዲ፡ኅዳጥ፡ወይቄርር፡** Jes. 10, 25; **ተኀባእ፡ኅዳጠ፡ምዕረ፡** Jes. 26, 20; **አልቦ፡እንከ፡ኅዳጠ፡** Jes. 29, 17; **ዓዲ፡ኅዳጠ፡** ἔτι μικρόν Hos. 1, 4; Job 36, 2; Ps. 36, 10; **በኅዳጥ፡ንነግር፡** *paucis exponemus*, Cyr. ad Th. f. 8; ad Reg. f. 26; **በከመ፡ጸሐፍኩ፡ለክሙ፡ኅዳጠ፡** Eph. 3, 3. 3) De modo, mole, gravitate, vehementia *exiguus, parvus, modicus*: **ኅዳጥ፡መለንስ፡** μικρὸν μελάνθιον Jes. 28, 25; **ኅዳጠ፡ረሰይኩኪ፡** μικρὸν ἔδωκά σε Jer. 29, 16; **በእንተ፡ኅዳጥ፡ኅጢአት፡** Jes. 57, 17; **በኅዳጥ፡መዐት፡** 54, 8; **በኅዳጥ፡ሕማም፡** 26, 16.

ኆጻ፡ *glarea, arena* vid. sub **ኀወጸ፡**

ኀጸረ፡ *circumsepire* vid. sub **ሐጸረ፡**

ኀጸረ፡ I, 1 [קָצַר *abscîdit,* קָצֵר *decurtatus, brevis fuit;* قَصَرَ et قَصُرَ id.] Subj. **ይኅጽር፡**; quamquam formas verbi transitivi habet, tamen significatione intransitivum est: *decurtari, decrescere* (longitudine), *contrahi, breviorem fieri, brevem esse,* de tempore: Matth. 24, 22; Marc. 13, 20; Clem. f. 155; Hen. 72, 9. 15. 80, 2; de mensura: (**አእባን፡**)**እለ፡የኀጽሩ፡** Herm. p. 80; *deficere, imminui,* Lud. ex Enc. Mag. 27.

አኅጸረ፡ II, 1 *decurtare, contrahere, breviorem reddere, epitomare:* **አነ፡ዘአኅጸርኩ፡ለዕፅ፡ነዋኅ፡** Hez. 17, 24. 21, 26; Marc. 13, 20; **በአኅጽሮ፡ይኄይስ፡ድርሳናት፡** *orationes breves optimae sunt* Cyr. de Melch. f. 128; librum in compendium redigere Phlx. s. fin.; Kedr f. 87.

አስተኀጸረ፡ IV, 1 *contrahere, imminuere,* Eph. 6, 9 Polygl.

ኅጹር፡ part. 1) *contractus, brevis:* 4 Esr. 12, 24; **ዘመን፡ኅጹር፡** F. N. 20; **ነገር፡ኅጹር፡** 2 Cor. 10, 10; **ኅጹር፡ዕለትየ፡ከመ፡እዜኑ፡** Hebr. 11, 32 Platt; **በኅጹር፡አዘዝኩክሙ፡** διὰ βραχέων Hebr. 13, 22; **ኅጹረ፡እንግርከ፡** συντόμως Act. 24, 4. 2) *in compendium redactus,* de libro: Phlx. sub fin.; F. N. (Cod. Francof.) p. 6.

ኅጻር፡ subst. *brevitas,* Hen. 72, 23; F. N. 37.

ኀጺር፡ adj., f. **ኀጻር፡**, Pl. m. **ኀጺራን፡**, f. **ኀጺራት፡**, c. **ኀጻርት፡**, *brevis, curtus,* (*parvus* de statura); de tempore 4 Esr. 12, 24 var.; **በዝንቱ፡ዘመን፡ኀጺር፡** Chr. Ta. 17; **ኀጻር፡ወእኩያት፡እማንቱ፡መዋዕልየ፡** ib. 29; de statura et mensura: **ኀጺር፡ውእቱ፡በቆሙ፡** Luc. 19, 3; **አባ፡ዮሐንስ፡ኀጺር፡** Phlx. 67; Sx. Teq. 20; **አነውኆ፡ለዕፅ፡ኀጺር፡** Hez. 17, 24. 21, 26; **ዘበሕቁ፡ኀጺር፡** Lev. 21, 18; (**አእባን፡**) **ኀጺራት፡** Herm. p. 83; **ኀጻርት፡** ib. p. 9; **ኀጺራት፡አጻብዒሁ፡** Sib.

ኅጽረት፡ n. act. *contractio, brevitas:* **በእንተ፡ኅጽረተ፡እደዊሆሙ፡ወበእንተ፡ዘአልቦሙ፡ክሂል፡** Jsp. p. 330; **ይትዓረይ፡ሌሊት፡ምስለ፡መዓልት፡በኑኀት፡ወኅጽረት፡** Abush. 14.

ኀጸነ፡ *nutrire, educare* vid. sub **ሐፀነ፡**

ኀጸነ፡ rad. inus., quae potestatem *secandi* (خَصِين ܚܨܝܢܐ *securis,* قَصَلَ, al.) nec non *firmitatis* (חָסַן ܚܣܢ حَصُنَ) habet.

ኀጺን፡ (etiam **ሐጺን፡**, **ሐፂን፡**, **ኀፂን፡**) subst. plerumque m., Pl. **ኀጻውንት፡** (et **ኀጺናት፡** Sx. Sen. 29) 1) *ferrum:* **ኀጺን፡እምውስተ፡ምድር፡ይትገበር፡** Job 28, 2; Jes. 60, 17; Deut. 8, 9; Jer. 6, 28; Dan. 2, 33; Prov. 27, 17; Hez. 22, 18 seq.; 27, 12; Hen. 52, 2. 67, 4; Apoc. 18, 12. a) Ubi statui constructo subjunctum est, vel **ዘ፡** praemissum habet, significat *ferreus:* **አርዑተ፡ኀጺን፡** Sir. 28, 20; **መናስግተ፡ኀጺን፡** Jes. 45, 2; Apoc. 2, 27. 9, 9; **ዘኀጺን፡ስብከ፡** Job 40, 13; **ዘኀጺን፡ሥርወ፡ክሳድከ፡** Jer. 48, 4; Dan. 7, 7. b) *chalybs:* **ኀጺን፡ጽኑዕ፡** στόμωμα (acies ferri indurata) Sir. 34, 26. c) **ለብሰ፡ኀጺን፡** *lorica, thorax,* θώραξ Eph. 6, 14; Sir. 43, 20; Jes. 59, 17; 1 Reg. 17, 5; μανδύας 1 Reg. 17, 38. 2) *ferrum* i. e. *gladius, ensis,* σίδηρος **ወድቁ፡በኀጺን፡** Sir. 28, 18; Judith 6. 6; Job 15, 22; ξίφος Jos. 10, 28; μάχαιρα Lev. 26, 8; Num. 21, 24; ῥομφαία 1 Reg. 15, 8. 3) *ferramentum, instrumentum ferreum* cujusvis generis: **አብልኆ፡ጸራቢ፡ኀጺነ፡** Jes. 44, 12; **ያረስን፡ኀጺነ፡ወያነብሮ፡ዲበ፡አበሉ፡** Phlx. 7; Gad. Lal.; **ኀጻውንት፡** Org. 1; *securis, ascia* (τὸ σιδήριον), Deut. 19, 5; Koh. 10, 10; *novacula* 1 Reg. 1, 11; *clavus:* **እደዊከ፡** (Christe) **ልኩአት፡በኀጻውንት፡ዲበ፡ዕፅ፡** Phlx. sub fin.; **ኀጻውንተ፡መስቀል፡** Org. 2; *claustrum:* **ተፈትሐ፡ኵሉ፡ኀጻውንት፡** Kedr f. 15; *vincula,* al. **ከቡድ፡ኀጻውንት፡** Macc. f. 2. In Voc. Ae. ei parti libri, in qua arma, tela et instrumenta describuntur, praemisit auctor **እጽሐፍ፡ነገረ፡ኀጻውንት፡ ።**

ኀጸወ፡ I, 1 [id. q. خَصَى *castravit;* ܣܘܐ *excîdit;* vicina sunt **ሐፀየ፡**, **ሐጸየ፡**] Subj. **ይኅጹ፡** (vel **ይኅጽው፡**): *castrare* Matth. 19, 12; **ብእሲ፡ዘኀጸወ፡ኅፍረተ፡ሥጋሁ፡በፈቃደ፡ርእሱ፡** F. M. 33, 2; **ጸላዕቱ፡ኀጸውዎ፡** ib.; **ዘየኀጹ፡ርእሶ፡በፈቃዱ፡** Clem. f. 162; Can. Nic. 1.

ተኀጽወ፡ III, 1 *castrari:* **ለእመ፡ተኀጽወ፡እምሰብእ፡በትዕግልት፡** Can. Ap. 15 (14); in F. M. 33, 1 pro **ተኀጽወ፡** lectionem **ተኀጽበ፡** inveni.

ኅጽው፡ part. *castratus, eunuchus* Matth. 19, 12; Gen. 39, 1; Kuf. 34. 39; **ኅጽዋን፡** 1 Reg. 8, 15; 2 Par. 18, 8; **ከመ፡ይፈቱ፡ኅጽው፡ወለተ፡ድንግለ፡** Sir. 20, 4. 30, 20; Jes. 56, 3. 4; Jer. 36, 2; 2 Esr. 11, 11; Esth. 1, 10. 4, 5; Judith 12, 11; Asc. Jes. 6, 3; Act. 8, 27; **ሊቀ፡ኅጽዋን፡** ἀρχιευνοῦχος Dan. 1, 3; **በእንተ፡ኅጽዋን፡ወግዙራን፡** F. M. 33. — *Voc. Ae.:* **ኅጽው፡ዘ፡መዋታ፡**

ኅጽወት፡ n. act. *castratio:* **ዘፈቀደ፡ኅጽወተ፡** Phlx. 230.

ኀጸደ፡ rad. inus., arab. حَصَدَ et عَسَدَ *contorsit funem,* حَصِدَ *firmiter contortus fuit* funis; أَخْضَدُ *inflexus;* عَصَدَ *inflexit, torsit* collum.

ኍጻድ፡ vel **ኈጻድ፡** subst., pl. **ኍጻዳት፡** vel **ኈጻዳት፡** 1) *inflexus, curvamen, sinuamen* (στρεπτόν) Ex. 25, 11. 25. 2) *circulus, annulus, uncinus recurvus, fibula:* κρίκος Ex. 26, 6. (vid. ann. ad hunc locum) 11. 27, 10. 11. 38, 19; διατόνιον Ex. 35, 10 in C (ubi alii codices **አፉኪያ፡** habent); praeterea occurrit in C Ex. 37, 2 sec. Hebr. (vid. ann. ad Exodum, p. 92). — *Voc. Ae.:* **ኈጻዳት፡ወሰንጐጕ፡ዘ፡ጸገግ፡** (v. **ጸገግ፡**)**ዘመንጠላዕት፡**

ኀፀበ፡ I, 1 [amh. **አፀበ፡**; id. q. خَضَبَ *tinxit* (unde مِخْضَبٌ *labrum*) coll. ܫܘܚܐ *lagena, urceus;* at notioni *lavandi* denotandae in caeteris linguis aliae radices frequentantur, ut רָחַץ, ܫܓܐ ܐܫܝܓ, غَسَلَ رَحَضَ (vid. **ርሕፀ፡**)] Subj. **ይኅፅብ፡**, *lavare, abluere* (λούειν, νίπτειν, πλύνειν, ἀποπλύνειν, ἐκπλύνειν), c. c. Acc. ejus, qui (quod) purgatur: Gen. 18, 4; Ps. 6, 6. 25, 6; Kuf. 21; Dan. ap. 1, 17; Apoc. 7, 14; Jos. 13, 5; 2 Par. 4, 6; c. **በ፡** rei, qua purgatur: Lev. 1, 9; Hez. 16, 4; Gen. 49, 11; c. **እምነ፡** sordium: Ps. 50, 3; Apoc. 1, 5; Deus **ኀፀበ፡ለምድር፡እምኵሉ፡ርስሐት፡**(**በማየ፡አይኅ፡**) Macc. f. 7; sed etiam c. Acc. sordium, ut: **ኅፅቢ፡እከየ፡ልብኪ፡** Jer. 4, 14; **የኀፅቦሙ፡እግዚ'፡ርስሐቶሙ፡ለደቂቀ፡ጽዮን፡** Jes. 4, 4; nec non absol., ut: **እለ፡የኀፅቡ፡** οἱ πλύνοντες Mal. 3, 2; Lev. 13, 54,

አኅፀበ፡ II, 1 *lavandum adjuvare, lavando aquam superinfundere:* **ዘአኅፀበ፡እደዊሁ፡** (var. pro **ኀፃቤ፡እደዊሁ፡**) ὃς ἐπέχεεν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας Ἠλιού 4 Reg. 3, 11.

ተኀፅበ፡ III, 1 (nonnisi semel 3 Reg. 22, 38 in uno codice Perf. **ተኀፀበ፡** inveni) 1) reflex. *se* vel *sibi* corpus, membra al. *lavare, abluere* Ruth 3, 3; Job 11, 15. 9, 30; Kuf. 33; 2 Reg. 11, 4: **ዘይትኀፀብ፡እምድኅረ፡ገሰሰ፡በድነ፡** βαπτιζόμενος ἀπὸ νεκροῦ Sir. 31, 30; **ተኀፀቡ፡ወንጹሓን፡ኩኑ፡** Jes. 1, 16; Tob. 2, 5; **ፈተወት፡ትትኀፀብ፡** Dan. ap. 1, 15; 2 Par. 4, 6; Ex. 30, 18; **ምንተ፡ይበቍዖ፡ተኀፅቦ፡** Sir. 31, 30; **በውስተ፡ተከዚ፡** Ex. 2, 5; Kuf. 47; Tob. 6, 3; Joh. 5, 4. 9, 7; c. c. Acc. corporis vel membri: Gen. 43, 31; Kuf. 22; **ተኀፅበት፡ሥጋሃ፡በማይ፡** Judith 10, 3; Cant. 5, 3; Ex. 30, 20; Lev. 16, 4. 17, 16. 22, 6; Matth. 6, 17. 27, 24; Marc. 7, 3; Joh. 13, 10. 2) pass. *lavari, ablui, lotum esse:* **ተኀፂቦ፡ውእቱ፡ልብስ፡** Lev. 13, 58; Joh. 13, 10; **ትትኀፀብ፡ምድር፡እምኵሉ፡ሙስና፡** Hen. 106, 17; Sx. Jac. 6 Enc.

አስተኀፀበ፡ IV, 1 *lavationem* alicui *praebere* vel *parari jubere* (c. Acc.): **ኢታአንግዱ፡በአስተኀፅቦ፡አላ፡በፍቅር፡** Chr. ho. 33 (ubi Graecus habet: μὴ ἁπλῶς ξενοδοχεῖτε ἀλλὰ μετὰ τοῦ φιλεῖν τοὺς ξένους).

ኀፁብ፡ part. *lautus, lotus,* Hebr. 10, 22; **አልባስ፡ኀፁብ፡** Enc. Mag. 3.

ኀፃብ፡ subst. *lotura, aqua lavationis:* **በኀፃበ፡እግሩ፡** *faciem cocci conspersit,* Enc. Genb. 8.

ኀፅበት፡ n. act. *lotio, ablutio, lavacrum:* **ኀፅበተ፡ሥጋ፡** 1 Petr. 3, 21 Pltt; **ኀፅበተ፡እግር፡** Phlx. 114; **ኀፅበተ፡ኀጢአት፡** Kid. f. 18; **ኀፅበት፡ዘዳግም፡ልደት፡** Lit. Epiph.; Clem. f. 227.

ኀፃቢ፡ n. ag. *is qui lavat* (lavator, fullo, balneator): **ኤልሳዕ፡ኀፃቤ፡እደዊሁ፡ለኤልያስ፡** 4 Reg. 3, 11. **ኀፃቤ፡ልብስ፡** *fullo* F. N. 36.

ኀፀብ፡ subst. *lotio, ablutio, lotura:* **ኢታስትት፡ኀፀበ፡እገሪሆሙ፡ለአኀው፡** Exp. Fid. Nic. (in Syn. f. 284).

ማኅፀብ፡ subst., Pl. **ማኅፀባት፡** (Koh. 2, 6 var.) et **ሙኅፀብት፡** (hanc quidem formam codices a me inspecti in Par. locis modo allegandis praebent, pro forma **ሙኃፅብት፡**, quam expectaveris) 1) *pelvis, labrum* Joh. 13, 5 rom.; Sx. Masc. 28; λουτῆρες **ሙኅፀብት፡** (v. **ምኅፃባት፡**) 2 Par. 4, 3. 6; Jacobus **ነሥአ፡ማኅፀበ፡ወአስተዮን፡ለእሉ፡አባግዕ፡** Clem. f. 39. 2) *balneum:* **ማኅፃባተ፡** (sic) **ማያት፡** Koh. 2, 6 (cod. Francof.); **ቤተ፡ማኅፀብ፡** *domus lavacri i. e. balneum,* Lud. e V. S.; **ሖረ፡ውስተ፡ማኅፀብ፡** *abiit in balneum,* Lud. sine auct.

ምኅፃብ፡ subst., Pl. **ምኅፃባት፡** 1) *locus lotionis, balneum, lavacrum, piscina* (pecorum): Cant. 4, 2. 6, 6; 1 Sal. Mar. 13 (**መራዕይ፡እለ፡ወፅአ፡እምኅፃብ፡**); **ቤተ፡ምኅፃብ፡** F. N. 11; **ሖረ፡ውስተ፡ምኅፃብ፡** Lud. e V. S.; **ዮርዳኖስ፡ምኅፃብ፡** Enc. Ter 11. 2) *labrum, pelvis,* λουτῆρες 2 Par. 4, 14. 16 (**ምኅፃባተ፡እግር፡ወምኅፃባተ፡እደው፡**); Christus **ነሥአ፡ለንጸ፡ወወደየ፡ማየ፡ውስተ፡ምኅፃብ፡** Did. 17.

ማኅፀቢ፡ (part. c. term. adj. et) subst. *fullo, lotor;* **ዕፀ፡ማኅፀቢ፡አልባስ፡** *lignum fullonis* Sx. Haml. 18.

ኀፂ፡ vid. sub **ሐፂ፡**

I. **ኀፈረ፡** I, 1; raro **ኀፍረ፡** [id. q. חָפֵר, خَفِرَ, amh. **አፈረ፡**; vic. חמר خمر (vid. **ሐመረ፡**)] Subj. **ይኅፈር፡** 1) *erubescere, rubore suffundi, pudere,* abs., ut Gen. 2, 25; **ዘኢየኀፍር፡** ὁ ἀπολωλεκὼς αἰσχύνην Sir. 29, 14; **ዘየኀፍር፡** αἰσχυντηρός *pudibundus* Sir. 35, 10; Kuf. 3; **ተኀፍሩ፡ወኀፊረ፡ኢኀፈሩ፡** (var. **ኢኀፍሩ፡**) Jer. 6, 15; **ወኀፍረተ፡ኢኀፈሩ፡** Jer. 8, 11 (vrs. alt.); **ኀፈሩኬ፡** Chr. Ta. 4; c. c. Acc. pers. Marc. 8, 38; 1 Cor. 4, 14 rom.; **ዘኢየኀፍር፡ገጸ፡ጻድቃን፡** Prov. 28, 21; **ኢየኀፍር፡ገጸ፡** ἀναιδὴς προσώπῳ Dan. 8, 23; c. **እምነ፡** pers.: **እመ፡ኀፈርኩ፡እምብዙኅ፡ሰብእ፡ተናህየ፡በኀቤሆሙ፡** Job 31, 34; **ኢየኀፍር፡እምእጓለ፡እመሕያው፡** 32, 21; 1 Reg. 27, 12; c. Acc. Inf.: **ኀፍሩ፡ነጊረ፡** Dan. ap. 1, 11; Rom. 1, 16; Hebr. 2, 11; Herm. p. 86; **ስኢለ፡አኀፍር፡** Luc. 16, 3; Sir. 4, 26. 22, 25, vel nominis verbalis, ut: **ኀፈርኩ፡ስእለቶ፡ለንጉሥ፡ኀይለ፡** 2 Esr. 8, 22; vel seq. Subj. verbi: **አኀፍር፡አንሥእ፡ገጽየ፡** 2 Esr. 9, 6; Job 19, 3, vel seq. **እስመ፡**, ut: **ኢትፍርሂ፡እስመ፡ተኀፈርኪ፡ወኢትኀፈሪ፡እስመ፡ጸአልኪ፡** Jes. 54, 4, vel **እንዘ፡**, ut: **ኢየኀፍር፡ምስለ፡ዘአልቦቱ፡ነፍስ፡እንዘ፡ይትናገር፡** Sap. 13, 17; nec non c. **በእንተ፡**, vel **እንበይነ፡** rei: 2 Tim. 1, 8. 16; **እንበይነ፡ዝንቱሰ፡በሕቱ፡ኢትኅፈር፡** Sir. 42, 1 seq. 2) *revereri, vereri* (ἐπαισχύνεσθαι, ἐντρέπεσθαι, εὐλαβεῖσθαι, nonnumquam φοβεῖσθαι), abs., ut: **ኢኀፈረት፡** οὐκ ἐφοβήθη Jer. 3, 8; Sir. 4, 22: c. Acc. prs. vel rei: Matth. 21, 37; Marc. 12, 6; Hebr. 12, 9; **ተአቢ፡ኀፊሮትየ፡** Ex. 10, 3; **ኅፈሩ፡እንከ፡ቃልየ፡** Sir. 41, 16; Job 13, 25 (var.); **ዘኢየኀፍር፡ገጸ፡ክቡር፡** Job 34, 19; vel c. **እምነ፡**, ut: **ኢንኅፈር፡እምሢበተ፡ልሂቅ፡** Sap. 2, 10; F. N. 43, 8. 3) *pudefieri, pudore affici* (quamquam hic significatus in stirpe III, 1 frequentius occurrit): Jer. 2, 26; **ኢኀፈረ፡በኵሉ፡ተአምር፡** Kuf. 48; Sir. 30, 13; (1 Reg. 27, 12).

አኅፈረ፡ II, 1 *pudore suffundere (confundere)* Act. 9, 22 rom.; Const. Ap. 48.

ተኀፍረ፡ et **ተኀፈረ፡** III, 1 1) *pudore affici* vel *confundi, pudefieri, probro* vel *ignominia affici:* **መኑ፡ተአመነ፡በእግዚ"፡ወተኀፈረ፡** (v. **ወተኀፍረ፡**) Sir. 2, 10; **የኀስር፡ወይትኀፈር፡ለዝሉፉ፡** 20, 26; Jer. 27, 2. 30, 12; Koh. 10, 17; Job 6, 20; **ይሐሩ፡ተኀፊሮሙ፡** Jes. 45, 16; Ps. 6, 10. 69, 2. 4. 70, 1; Prov. 1, 22; Rom. 9, 33; Luc. 13, 17; 2 Reg. 10, 6; peccator **ይትጌሠጽ፡ወይትኀፈር፡በቅድመ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** Clem. f. 120; c. c. **በ፡** vel **እምነ፡** vel **በእንተ፡** causae, ut: **ይትኀፈሩ፡በአማልክቲሆሙ፡** Jes. 1, 29; Jer. 2, 36; **ይእተ፡አሚረ፡ትትኀፈር፡እምኵሉ፡ጌጋይከ፡** Zeph. 3, 11; **ተኀፍሩ፡ኵሉ፡ነሀብት፡በእንተ፡ግልፎሆሙ፡** Jer. 10, 14; c. **በኀበ፡** pers: **ኢንትኀፈር፡በኀቤሁ፡** *coram eo* 1 Joh. 2, 28. 2) *pudere, erubescere:* **ዘኢይትኀፈር፡** (v. **ዘኢየኀፍር፡**) ἀναιδής Sir. 40, 30; **ተኀፈሪ፡** Jes. 23, 4. 24, 9. 33, 9; Joel 1, 11. 12; c. **በ፡** rei Rom. 6, 21; c. **እምነ፡** pers.: **ተኀፍረት፡እምኔሃ፡** Kuf. 33.

አስተኀፈረ፡ IV, 1 1) *pudore afficere* vel *suffundere* vel *confundere, pudefacere* aliquem (haec stirps multo magis frequentatur quam II, 1) Ps. 43, 9. 11; 1 Cor. 1, 27. 28; Ruth 2, 15; **ዘመዶ፡ያስተኀፍር፡** Prov. 29, 15; Jes. 3, 15; 1 Cor. 11, 22; **አስተኀፈረቶሙ፡ወላዲቶሙ፡** Hos. 2, 7; Dan. 3 or. Az. 18; Sir. 22, 4; **ታስተኀፍር፡አበሃ፡** 22, 5. 42, 11; Rom. 5, 5; 1 Cor. 13, 5; c. c. **እምነ፡** causae Ps. 118, 116. a) *ignominiae dare, probro afficere* 2 Reg. 16, 21; Deut. 25, 3; absol., ut. **ግብር፡ዘያስተኀፍር፡** *facinus quod probrum affert* F. N. 42, 13. b) *ludibrio habere* alqm: **ታስተኀፍሩኒ፡** καιρὸν ἐξαγοράζετε

Dan. 2, 8. c) *irritum facere* conatum Ps. 13, 10. 2) *ad pudendum inducere:* ገሠጽዎሙ፡ወአስተኀፍርዎሙ፡ Clem. f. 203. 3) pudorem i. e. *taedium afferre* vel *movere* (in rebus venereis): ለምጽ፡ዘያስተኀፍር፡ (ut ne concubitum appetat) F. M. 12, 12.

ኀፉር፡ part. *pudefactus, pudibundus, pudicus:* 2 Reg. 10, 5 var.; ሖሩ፡ኀፉራኒሆሙ፡ Chr. Ta. 13; ዘኀፉር፡ገጹ፡ Lud. e V. S.; *pudicus* Kid. f. 20; ኀፉረ፡ adv. in Lud. Comm. ad hist. Ae. p. 499 n. 23.

ኀፋር፡ et **ኀፋሪ፡** n. ag. *pudibundus, pudicus, verecundus:* ብእሲት፡ኀፋሪት፡ Sir. 26, 15; አማን፡ኀፋረ፡ (v. ኀፋሬ፡)ትከውን፡ Sir. 41, 24; c. negatione: *impudens:* ደፋሪ፡ወኢኀፋሪ፡ Genz. f. 47.

ኀፍረት፡ subst., m. et fem., Pl. ኀፍረታት፡ 1) *pudor, rubor:* ኀፍረተ፡ገጽየ፡ Ps. 43, 17. 68, 10; ይልበሱ፡ኀፍረተ፡ 34, 30. 108, 28; ቦ፡ዘበኀፍረት፡ያሀጕል፡ነፍሶ፡ δι’ αἰσχύνην Sir. 20, 22. 23; ከመ፡ኀፍረተ፡ሰራቂ፡ሶበ፡ይእኀዝዎ፡ከማሁ፡የኀፍሩ፡ Jer. 2, 26; Bar. 1, 15; ቦ፡ዘበኀፍረት፡ይገብር፡ኀጢአተ፡ Sir. 4, 20. 21; ቦኀፍረት፡እንተ፡ታመጽእ፡ኀጢአተ፡ወቦ፡ኀፍረት፡ለክብር፡ Prov. 26, 11; ዘአልቦ፡ኀፍረት፡ ἀναιδής *impudens* Koh. 8, 1; ዘእንበለ፡ኀፍረት፡ ἀναιδής Prov. 7, 13. 2) *turpitudo, dedecus, ignominia:* ኢሜጥኩ፡ገጽየ፡እም ኀፍረተ፡ምራቅ፡ Jes. 50, 6. 54, 4; Sir. 22, 3. 41, 17—22; ተዐገሠ፡ኀፍረተ፡መስቀል፡ Hebr. 12, 2; Dan. 12, 2; ኀፍረት፡ለነ፡እንተ፡ከመ፡ዛቲ፡ብእሲት፡ረኪበነ፡እመ፡ኢተናገርናሃ፡ Judith 12, 12; Lev. 19, 19; ነገረ፡ኀፍረት፡ αἰσχρολογία Col. 3, 8; Eph. 5, 4; ይገብሩ፡ኀፍረተ፡ለነጊር፡ Eph. 5, 12; saepius ገብረ፡ኀፍረተ፡ *dedecus admittere, flagitium facere* Gen. 34, 7; Kuf. 30. 3) *obscoena* i. e. a) *pudenda* (utriusque sexus) et hominum et brutorum (etiam ኀፍረተ፡ሥጋ፡) Hos. 2, 11; Nah. 3, 5; ከደንኩ፡ኀፍረተኪ፡ Hez. 16, 8; ቀፈጽኪ፡ኀፍረተኪ፡በዝሙትኪ፡ Hez. 16, 36; Jes. 47, 3; Sir. 26, 8; Kuf. 3; Lev. 18, 6 seq.; Apoc. 16, 15; Hen. 88, 3. 90, 21; plur. Hen. 86, 4. b) *excrementa* Deut. 23, 14.

ምኀፋር፡ subst. *pudenda; loca genitalia* et *obscoena*, Ex. 20, 26. 28, 38.

ማኀፈሪ፡ part. c. term. adj., *is qui pudore suffundit* Genz. f. 55.

II. **ኀፈረ፡** rad. inus., e. q. خَفَرَ *protexit, patrocinio tutatus est, defendit.* Propria hujus radicis vis est in *tegendo*, et vic. sunt غَفَرَ, ܚܦܰܪ, כָּפַר, كفر.

ማኀፈር፡ subst., coll. et sing.; proprie ii, qui ad mutuam fidem praestandam foedus inter se inierunt vel qui patrocinii et clientelae vinculis juncti sunt (Schutzgenoſſenſchaft); deinde: *propinqui* (cognati, agnati, affines) *fratres, amici, familiares*, denique etiam eorum singulis significandis usurpatur: γνωστοί 4 Reg. 10, 11; οἱ ὁμοροῦντες αὐτοῖς (ማኀፈሮሙ፡) 1 Par. 12, 40; (Luc. 14, 12 rom.); ለማኀፈርከ፡ወለማኀፈረ፡ሕዝብከ፡ ἐν πόλει — λαοῦ Sir. 42, 11; አመ፡ከነ፡ዐንበሳ፡ማኀፈሮ፡ለላሀም፡ Kuf. 37; φίλος Sir. 20, 23; Luc. 11, 6; Herm. p. 31; ዐርክ፡ወማኀፈር፡ φίλος καὶ ἑταῖρος Sir. 40, 23; ἀδελφός Sir. 29, 27; γνώριμος 30, 2; ከመ፡ያስተራትዕ፡ፍትሐ፡ለማኀፈሩ፡ Sir. 19, 25. — *Voc. Ae.:* ማኀፈር፡ዘ፡ሐማምቻ፡ወበ፡ዘ፡ወዳጅ፡።

ማኀፈሪት፡ subst. (modo lectio sana sit) idem esse videtur, quod ማዕፈርት፡ *cidaris*, quod vid. sub ዐፈረ፡ In Deg. (cod. Londin. Societ. ad Bibl. evulg.) legitur: በከይዎ፡ሕዝብ፡ለጴጥሮስ፡ተቀጸሎሙ፡ማኀፈሪተ፡ልብሶ፡ጋላት፡ሶበ፡መተሩ፡ክብርተ፡ርእሶ።

ኀፈደ፡ rad. inus., incertae potestatis.

ማኀፈድ፡ subst., m. et fem., Pl. መኃፍድ፡ et ማኀፈዳት፡ (Lud. e Mss. Colb.) [אַפֶּדֶן, de quo vid. Ges. thes. p. 1092; فَدَنٌ pl. أَفْدَانٌ *palatium in altum exstructum*] *turris* a) de palatio alto; በማኀፈደ፡ሀገር፡ (var. pro ሱስናብሩ፡) 2 Esr. 11, 1; ወገብረ፡ሎቱ፡ዳዊት፡ማኀፈደ፡ οἰκίας 1 Par. 15, 1; Lud. e Vit. Barb. b) de turri Babylonica Gen. 11, 4; Kuf. 10; etiam de aliis templis, Lud. e V. S. c) de turribus castellorum et urbium munitarum: Kuf. 11; πύργος ኰሉ፡ማኀፈድ፡ነዋኅ፡ Jes. 2, 15. 9, 10; Hez. 6, 6. 26, 9 seq.; 27, 11; Ps. 47, 11. 121, 7; Jud. 8, 17; Judith 1, 3. 14. 7, 5; Jer. 38, 38; 2 Esr. 13; de turribus obsidentium Jes. 29, 3; Jsp. p. 358 (vid. ሰረገላ፡). d) de turribus speculatoriis Jes. 5, 2; Matth. 21, 33; ማኀፈደ፡ኖሎት፡ Mich. 4, 8; Kuf. 29. 31. e) de *columna* (fumi): ማኀፈደ፡ጢስ፡ Jud. 20, 40. 38. f) de corpore humano ማኀፈደ፡ሥጋ፡ quatenus est animae receptaculum M. M. f. 149. 165; Sx. Mij. 23 Enc. — *Voc. Ae.:* ማኀፈድ፡ዘ፡ግምብ፡

አኀፉድ፡ var. pro ኀዳፍ፡ κῶπαι Hez. 27, 6 non potest non sonorum transpositione ex አኀዳፍ፡ depravatum esse; vid. ኀደፍ፡

ኀፈጠ፡ I, 1 [id. q. خَبَطَ *vehementer percussit;* חָבַט *decussit, excussit;* ܚܒܛ id. et *concussit, quassavit;* vic. sunt סָפַד et ዘበጠ፡] *percutere*, in spec. *plangere:* ኀፍጣ፡አጥባቲክን፡ ἐπὶ τῶν μαστῶν κόπτεσθε Jes. 32, 12.

ኀንፈጠ፡ quadril., inserta nasali e ኀፈጠ፡ formatum, *cudere.* Occurrit

ተኀንፈጠ፡ III, 1 *cudi, percuti, signari*, de monetis, sigillis (cfr. خَبَطَ *signavit nota* in femore camelum): ፪ማኅተም፡ ፩እምኔሆሙ፡ዘወርቅ፡ወካልኡ፡ዘነጺን፡ዘተኀንፈጠ፡ውስቴቶሙ፡አርአያ፡፩ንጉሥ፡ F. N. 9.

ኀፍጠት፡ n. act. *cusio, signatura:* duo illa sigilla (ማኅተም፡) si cerae imprimuntur, አልቦ፡ፍልጠት፡ውስተ፡ኀፍጠት፡ዘአርአያ፡ንጉሣዊት፡ዘተኀተመ፡በማኅተመ፡ወርቅ፡ወማእከለ፡ዘተኀተመ፡በማኅተመ፡ነጺን፡ F. N. 9 (ubi huic voci ኀፍጠት፡ paulo infra vox ግልፈት፡ substituitur).

ነ፡ litera alphabeti Aethiopici duodecima, quae ነሃስ፡(ነኃስ፡) appellatur.

ነ፡ pron. suff. I p. Pl., vid. gramm. § 149 seq.

ኒ፡ pron. suff. I p. S., verbis suffixum, vid. gramm. § 149 seq.

ኒ፡ particula inseparabilis suffixa, (gramm. § 62, 1, c; § 168, 4); ad rem dictam adjungit aliam eamque ita distinguit, ut eam illi respondere significet: 1) *etiam quoque, et — ipse,* (*vicissim,* ſeinerſeits, hinwiederum): እመ፡ኀደግሙ፡ለሰብእ፡አበሳሆሙ፡የኀድግ፡ለክሙኒ፡አቡክሙ፡ Matth. 6, 14. 15. 5, 47. 7, 12; Luc. 19, 19. 42. 44; 2 Tim. 2, 12; Jac. 3, 5. 6

Rom. 1, 6. 13. 11, 5; Gen. 16, 5. 19, 15. 20, 5. 38, 10; Ex. 5, 14; Deut. 28, 65; 1 Reg. 16, 8. 9; 2 Reg. 17, 13; Ps. 83, 4; **ወከማሁ፡ብእሲትኒ፡** Sir. 23, 22; **ተዓረኩ፡አንኒ፡** 37, 1; **እስመ፡እሙንቱኒ፡ይስእሉ፡** 38, 14, al. creberrime. a) passim **ወ** praemissum habet: **በከመ፡በሰማይ፡ወበምድርኒ፡** Matth. 6, 10; **ወዝኒ፡ኢይመጽእ፡** Am. 7, 3. 6. b) nonnumquam: *etiam* i. e. *adeo:* **ለነፍስ፡ርኅብት፡መሪርኒ፡ጥዑመ፡ያስተርኢ፡** Prov. 27, 7; Matth. 10, 30. c) post **አኮ፡ባሕቲቱ፡** vel **ዳእሙ፡** *non solum* crebro sequitur **ዓዲ፡** vel **ወዓዲ፡ — ኒ፡** vel **አላ፡ — ኒ፡** *sed etiam*, ut: Joh. 13, 9; Rom. 9, 10. 24; 1 Petr. 2, 18 Platt. d) **እመኒ፡** vel **ወእመኒ፡** *etsi*, *quamvis*, *licet*, Hen. 100, 5; Jes. 1, 18. 32, 19, al. (vid. sub **እመ፡**). 2) **ወ — ኒ፡** *et*, *autem* (καί, δέ); res novas adjungit prioribus quodammodo oppositas et respondentes (und — hinwiederum): Matth. 6, 28. 9, 17. 10, 27. 35; Marc. 3, 24. 25; Num. 1, 51; Deut. 2, 23. 29. 11, 19. 12, 20. 28, 56; Jos. 6, 13. 14. 9, 3; **ወአንትኒ፡** Koh. 10, 20; **ወይእዜኒ፡** (וְעַתָּה) Deut. 31, 19; Hen. 91, 1 al., in specie ubi res singulae inter se quodam vinculo jungendae vel junctae ex ordine enumerantur, ut Num. 1, 22 seq.; 3, 18—20. 4, 7. 14; Deut. 33; Matth. 13, 37—39; in sententiis negativis **ወኢ — ኒ፡** *nec*, *neque* Num. 6, 4; Matth. 10, 24; Marc. 16, 13. 8, 26 (**ወአልቦ፡ — ኒ፡**). 3) bis pluriesve repetitum: *et — et*, *tam — quam*, *ut — ita*, in sententiis negativis: *nec — nec:* **ኒ፡ — ወ — ኒ፡** Rom. 1, 14; Gal. 5, 17; Mal. 1, 6; Hez. 2, 10; Jes. 66, 1; Jos. 11, 4; **በቃልከኒ፡ወበምግባርከኒ፡አክብር፡ለአቡከ፡** Sir. 3, 8; **ኅሳርከኒ፡ወክብርከኒ፡** 5, 13. 11, 14. 15, 17. 26, 4; 4 Esr. 5, 5; pluries repetitum Gen. 24, 25; Sir. 10, 22; negative: Apoc. 7, 16; Joh. 4, 11; etiam **ኒ፡ — ወ — ኒ፡** Gen. 42, 35; **ኒ — ወ — ሰ፡** 1 Cor. 7, 38. De **እመኒ፡ — ወእመኒ፡** *sive — sive* (ut Dan. ap. 1, 22; Jac. 5, 12 al.) et **ወእመኒ፡** *sive* (Lev. 17, 3; Num. 15, 3 al.) vid. **እመ፡** 4) Interrogativis pronominibus vel adverbiis annexum vim indefinitorum tribuit, vid. **ምንት፡**, **አይ፡**, **ማእዜ፡**, **አይቴ፡** ።

ኑ፡ particula inseparabilis suffixa, (gramm. § 62, 1, c; § 161 a; § 198, 2, a), 1) nota interrogationis (sicut **ሁ፡** q. v.): *-ne? an? num? utrum? numquid?* aut primo aut principali sententiae vocabulo suffigitur: **ዳኅንኑ፡አቡክሙ፡ወይቤልዎ፡ዳኅን፡** Gen. 43, 27. 28; Tob. 5, 14; **ዘንተኑ፡ገበርኪ፡** Gen. 3, 13; Ps. 49, 22; Jes. 49, 14; **ግበ፡ዝእብኑ፡ርስትየ፡** Jer. 12, 9; **ንደፈንኑ፡** Job 17, 16; Am. 3, 3 seq.; Jer. 2, 31. 32; Joh. 3, 4; Rom. 9, 14; **ወይክሉኑ፡ጸዊመ፡** Marc. 2, 19; **አንተኑ፡ዘይመጽእ፡ወቦኑ፡ከልአ፡ዘንሴፎ፡** Matth. 11, 3. 21, 25; Jos. 5, 13; Num. 11, 22; **ኢ — ኑ፡** Marc. 4, 13. 38; **ዘወድቀ፡ኢይትነሣእኑ፡** Jer. 8, 4. 22; frequentissime **ቦኑ፡** Matth. 7, 9; Luc. 22, 35; Joh. 4, 33; Rom. 10, 18; 1 Cor. 12, 29—31 (vid. **ቦ፡**); **አኮኑ፡**, **አልቦኑ፡** Matth. 7, 22; Rom. 10, 18; Marc. 14, 60; Joh. 7, 19 (vid. **አኮ፡**, **አልቦ፡**); et aliis pronominibus et adverbiis interrogativis annectitur, vid. **ምንት፡**, **አይ፡**, **ማእዜ፡**, **አይቴ፡**, **አፎ፡**, **እመ፡** (ut: **እመ፡አማንኑ፡** Tob. 5, 9), **ሚመ፡**, **አው፡**; post singulas notiones ejusdem sententiae particula **ወ** copulatas repetere licet, ut: **ሕዝብየኑ፡ወብሔርየኑ፡ተኀሥሥ፡** Tob. 5, 12; Gen. 18, 24; Rom. 8, 35. 2) Enunciationi conditionali inserta **ኑ፡** (sicut **ሁ፡** q. v.; quamquam multo rarius usitata) est nota dubitationis (gramm. § 205, 1), qua is qui loquitur de eo quod hypothetice posuit se ipsum dubitare indicat: **እመ፡ይጸውዑከኑ፡መጽኡ፡እሉ፡ሰብእ፡ተንሥእ፡** Num. 22, 20; coll. Rom. 3, 5.

ኔ፡ particula suff. (gramm. § 160, a), quae motionem vel directionem in seu ad alqm (alqd) i. e. *versus* significat, sed obsoleta est nec hucusque reperta est nisi his duabus vocibus annexa a) **እስከኔ፡** (i. q. **እስከነ፡**) praep. et conj. *usque ad*, *usque dum*, Phlx. crebro, ut: **እስከኔ፡ጉየ፡እምኔሁ፡** Phlx. 30; et c. suff. **ሁ፡**, sc. **እስከኔሁ፡** *hucusque*, *adhuc*, *usque ad illud tempus*, ut: Sx. Jac. 16; **እስመ፡እስከኔሁ፡ኢለአኩ፡ኀቤሁ፡** Chr.; **ኀይሉ፡እስከኔሁ፡ኢደከመ፡** ib. (hom. 4). b) Accusativo **አሐተ፡** (ab **አሐቲ፡**) crebro annectitur, sc. **አሐተኔ፡** α) *quopiam*, *aliquo* 4 Reg. 4, 10. β) *in unum*, *unâ*, εἰς ἕν Joh. 11, 52; Jes. 17, 11. 44, 11 ἅμα; **ተጋቢአነ፡አሐተኔ፡** Did. 1; Clem. f. 210; **ነበርነ፡አሐተኔ፡** f. 103; **ዘአስተጋብአ፡አሐተኔ፡** *qui collegit in unum*, Enc. Teq. 25. Etiam praepositiones sibi praemissas patitur, ut: **ውስተ፡አሐተኔ፡ተአለዱ፡** Sx. Genb. 18; **ሰላም፡ለክሙ፡ውስተ፡አሐተኔ፡ጉቡአን፡** Sx. Mag. 4 Enc.; **በአሐተኔ፡** 1 Cor. 11, 20 vrs. ant.

ነ፡ partic. suff. (gramm. § 160, a) sine dubio extenuata e **ኔ፡** (q. v.): *versus*; nonnisi voci **እስከ፡**, sive praep. sive conj. sit, annexa occurrit, sc. **እስከነ፡** (i. q. **እስከኔ፡**), quod significat: a) *usque ad* Ex. 13, 2; Jud. 15, 14; Ps. 49, 2. 112, 3; Mal. 1, 11; **እስከነ፡ምክያድ፡** 1 Par. 13, 9; Phlx. crebro. b) *usque dum*, *donec*, Hen. 89, 5. 8. 75; **እስከነ፡አሠነየ፡** Chr.; Phlx.

ና፡, **ነው፡**, **ነይ፡**, singulae cum pronominibus suffixis, sunt tres formae adverbii cujusdam demonstrativi (gramm. § 160, a), quod *ecce*, *en* significat [הִנֵּה, הֵן, إِنَّ]. Forma A) **ና** nonnisi ante pron. suff. III p. m. Sing. **ሁ፡** occurrit, sc. **ናሁ፡** (proprie: *ecce eum* vel *id*, deinde) *ecce*, *en* (numero et genere eorum, qui vel quae monstrantur, haud distinctis): **ናሁ፡ውእቱ፡በእዴክሙ፡** Jer. 45, 5; **ናሁዝ፡አሠር፡** Job 5, 27; 1 Reg. 4, 13. 5, 4. 16, 22; 2 Reg. 4, 8; Num. 13, 27; **ናሁ፡አመትከ፡** 1 Reg. 25, 41; Matth. 15, 22; Gen. 16, 9; **ናሁ፡ጽዮን፡** Jes. 33, 20; **ናሁ፡ሠናይ፡ወናሁ፡አዳም፡** Ps. 132, 1; **ናሁ፡መሰግላን፡በጽሑ፡** Matth. 2, 1; 1 Reg. 12, 2; Jer. 43, 12; **ናሁ፡ፅንስት፡አንቲ፡** Gen. 16, 11. 20, 3; Deut. 1, 10; **ናሁ፡ወሀብኩከሁ፡** Gen. 23, 11; Matth. 23, 34; **ናሁ፡ርእዩ፡** 4 Esr. 6, 2. 3; Gen. 31, 5; Sir. 51, 27; **ናሁ፡አነ፡አበልዖሙ፡** Jer. 9, 15. 11, 11. 16, 9. 16; aliâs sexcenties; **ናሁኬ፡** Job 1, 12; 4 Esr. 5, 17; ἄρα οὖν Rom. 9, 16. 18; **ናሁ፡ዓሥሩ፡ዝንቱ፡** *en jam per decem vices* Num. 14, 22. 22, 28; Deut. 8, 4; 2 Cor. 12, 14. B) **ነው፡** nonnisi ante pron. suff. III p. f. Sing. **ሃ፡** locum tenet, sc. **ነዋ፡** (proprie: *en eam* vel *id*, deinde in genere) *ecce*, *en*, (quare **ናሁ፡** et **ነዋ፡** fere promiscue usurpantur): **ነዋ፡ንጉሥኪ፡በጽሐ፡** Jes. 62, 11; **ነዋ፡አምላክክሙ፡** 40, 9; **ነዋ፡ዕሤቱ፡ምስሌሁ፡** 40, 10. 25, 9; Asc. Jes. 9, 22; Ps. 51, 6; 1 Reg. 11, 5. 23, 19; Joh. 19, 5. 26; Luc. 17, 23 al.

C) **ነይ፡** usurpatur ante pron. suff. (exceptis pron. II p. m. et fem. Sing. et Pl.), sc. a) **ነየ፡** *ecce me*, ut: **ነየ፡ሀለውኩ፡** ἰδοὺ πάρειμι Jes. 58, 9. 65, 24; Ps. 39, 10; Matth. 8, 7; Act. 9, 10; **ነየ፡አነ፡** Gen. 22, 1. 11. 27, 18; 1 Reg. 3, 4. 5; Jes. 6, 8. 65, 1; Jer. 33, 14; **ነየ፡ለልየ፡** 1 Reg. 12, 3. b) **ነየነ፡** *en nos* Kuf. p. 148 in Cod. Abb., sed primo scriptum erat **ነይነ፡**; **ነዩነ፡** (sic) Clem. f. 136. c) **ነዮ፡** *en eum* Sx. Sen. 2 Enc. (rhythmi finalis causa), sed rarissima est haec forma; ejus loco usitata est forma **ናሁ፡** d) **ነያ፡** *ecce eam* Gen. 12, 19. 18, 9. 24, 15. 51. 29, 25; Cant. 4, 1; 4 Reg. 8, 5; **ነያ፡ዕለቱ፡** Hez. 7, 12; **ነያ፡ጽሕፍት፡** 2 Par. 35, 25; Luc. 19, 20;

Joh. 19, 27. e) ነዮሙ፡ *en eos* 1 Reg. 14, 11; Marc. 3, 32. 34; Act. 5, 25. f) ነዮን፡ *en eas* Gen. 19, 8; ነዮን፡ጽሑፋት፡ 2 Par. 9, 29. 13, 22. 35, 27. — *Voc. Ae.*: ነዋ፡ናሁ፡ብ፡እነሆ።

ናሁ፡ vid. sub ና፡ supra.

ነሀበ፡ I, 1 [ab *anhelando* (نَهَمَ, נָהַם, ܢܗܡ) ob durum et molestum laborem sicut نَهَّامٌ *faber ferrarius* et *lignarius* (an a *flando*, عَبَّ נָשַׁב נָשַׁף נָשַׁב, i. e. sufflando igne vel conflando metallo, sicut talm. נַפָּח *faber?*) repetendum videtur] Subj. ይንሀብ፡, aes, ferrum aliave *metalla exercere*, arte aeraria *fabricari*, malleo *cudere*: ይንሀቡ፡ሎሙ፡ንዋየ፡ሐቅል፡ 1 Reg. 13, 20; ነሃቢ፡ዘይንሀብ፡ግብሮ፡ Herm. p. 3; ሰአሎቶ፡ከመ፡ይንሀብ፡ላቲ፡አዕኑገ፡ለአእዛኒሃ፡ Sx. Haml. 10; ነሃቢ፡ነሀበ፡ለእከዮሙ፡ወኢተመስወ፡ Jer. 6, 29.

አንሀበ፡ II, 1 arte aeraria *fabricandum* vel *cudendum curare*, 1 Reg. 13, 20 var.; ማሕረሰክሙ፡ አንሀቡ፡ ለመጥባሕት፡ ወማዕጸደክሙ፡ አግብኡ፡ ረምሐ፡ M. M. f. 16 (e Joel 4, 10).

ንህበት፡ n. act. *fabricatio* vel *cusio* metallorum, *ars aeraria*: ንዋየ፡ንህበት፡ F. N. 40.

ነሃቢ፡ n. ag. et subst., Pl. ነሀብት፡, *faber aerarius* et *ferrarius, aurifex, argentifex, fusor metallorum*, χαλκεύς Job 32, 19; Jes. 41, 7. 54, 16; Sir. 38, 28; ነሀብት፡ 2 Esr. 13, 32; 2 Tim. 4, 14; τέκτων σιδήρου ነሃቤ፡ኀጺን፡ 1 Reg. 13, 19; χαλκοῦ ነሃቤ፡ብርት፡ 3 Reg. 7, 2; χρυσοχόος Jes. 40, 19. 46, 6; ነሀብት፡ Jer. 10, 14. 28, 17; ἀργυροκόπος Jer. 6, 29; ነሃቤ፡ብሩር፡ Act. 19, 24; ነሀብተ፡ብሩር፡ወወርቅ፡ Sap. 15, 9; Sx. Haml. 10; ነሃቤ፡ምስል፡ F. N. 23.

ምንሃብ፡(ምንሀብ፡) subst. 1) *officina* vel *fabrica aeraria, fornax, caminus*: ነሃቢ፡ዘይነብር፡ኀበ፡ምንሃብ፡ (ἐγγὺς ἄκμονος) Sir. 38, 28; ጢሰ፡ምንሃብ፡ ἀτμὶς πυρός, ibid.; ዘይበቍጽ፡አፍሓመ፡በምንሃብ፡ Jer. 41, 7 gloss.; χωνευτήριον Mal. 3, 2; Sap. 3, 6; κάμινος Sir. 34, 26; Hez. 22, 20 (v. ከውር፡); Prov. 17, 3 (v. ከውር፡); ከመ፡እሳተ፡ምንሃብ፡ዘአርሰንዎ፡በብዙኀ፡ምብኣሒ፡ Org. 3, በምንሃበ፡እሳት፡ርሱን፡ Enc. Nah. 15; trsl.: በምንሃበ፡ጻማ፡ (v. ኀጺን፡)ፍቱን፡ Enc. Tachs. 2. 2) *opus fabri aerarii*: ዘከመ፡ያስተሣኒ፡ማዕበሎ፡ወምንሀበ፡ Sir. 38, 28. — *Voc. Ae.*: ምብኣሒ፡ምንሃብ፡ብ፡መናፍዩ፡

ንሁብ፡ subst., fem. et m., sing. et coll., Pl. አንሀብት፡ et አንሃብ፡, *apis* [cfr. نُوبٌ *apes*; Ewald Jahrbücher der bibl. Wiſſ. XI p. 205 ንሁብ፡ cum نَحْل componit; amh. ንብ፡]: እምኵሉ፡ አዕዋፍ፡ ትንእስ፡ንሁብ፡ Sir. 11, 3; ሑር፡ ኀበ፡ ንሁብ፡ ወእእምር፡ ከመ፡መስተገብርት፡ ይእቲ፡ Prov. 6, 8; Did. 13; m. Jes. 7, 18; coll. Deut. 1, 44; Jud. 14, 8; Ps. 117, 12; አንሀብት፡ Gad. Lalib.; አንብሀት፡ (sic) Enc. Haml. 25; አንሃብ፡ Reg. Pach.; አንሃብሰ፡ይፀንሱ፡ በምዕር፡ ሶበ፡ ሀንዘረት፡ ንግሥቶን፡ Lud. e L. Myst.

ነሀገ፡ i. q. נָהַג *egit gregem*; نَهَجَ *incessit* (vid. etiam ንህከ፡).

አንሀገ፡ II, 1 *agere, agitare, minare* gregem, *ad cursum impellere*, c. Acc. gregis et Acc. loci, Herm. p. 57.

ንህከ፡(ነህከ፡) I, 1 [vicinum est ንእከ፡ אָנַק אֲנָח נָאַק *gemuit*; etiam نَهَجَ נָהַג *anhelavit, gemuit*] Subj. ይንህክ፡, 1) *gemere*, Hebr. 13, 17 Platt. 2) *ingemere, suspirare, angi*, de re, c. c. በእንተ፡, ut: ዘኢይደክም፡ኢይርኀብ፡ወኢይንህክ፡በእንተ፡ሲሳየ፡ከርሡ፡ወኢይጸምእ፡ ወኢየኀሥሥ፡ ማየ፡ ለጕርዔሁ፡ M. M. f. 97; c. እምነ፡, ut: አልብክሙ፡ንሂክ፡እምኔነ፡ 2 Cor. 6, 12 Platt; c. ለ፡, ut: ኢትንህኩ፡ለነ፤ነህኩ፡ (Imprt.) ለአማዑትክሙ፡ 2 Cor. 6, 12; ከርሥየ፡ንህከት፡ለትካዘ፡ገዓለም፡ M. M. f. 84.

ነህክ፡ et **ናህክ፡** subst., *gemitus*, στεναγμός, ነህክ፡ (Cod. Laur., caeteri ናህክ፡ et ናእክ፡) Jes. 51, 11; ብዙኀ፡ናህክየ፡ (v. ነህክየ፡) Thren. 1, 22.

ንህየ፡ I, 1 [radicis potestas prima in *recedendo* fuisse videtur (نَأَى, نَاهَ نَوَّهَ; نَهَى trans. *avertit, vetuit*, VIII *abstinuit*; *ad rem distantem* i. e. *finem pervenit*; IV *missam fecit rem*, quam quaesierat, c. عَنْ), inde propagatur *se recipere* e laboribus, curis, turbis, sollicitudinibus; vicina ለህየ፡ لَهِيَ; cum de quiete corporis non usurpetur, equidem eam ad ኖኀ፡ נוּחַ haud retulerim, quamquam significationes verbi نَسَّ ad ንህየ፡ prope accedunt] Subj. ይንሀይ፡ *recreari, se levatum sentire, respirare, consolationem invenire, requiescere*: ከመ፡ይንሀይ፡ትኩዛን፡ Lit. Joh.; ከመ፡ትንሀይ፡ነፍስ፡እምአበሳሃ፡ Lit. Orth.

አንሀየ፡ II, 1 *levamen, solamen praebere* alicui, *refocillare, consolari*, c. Dat. prs.: አንሂ፡ሎሙ፡ Lit. 164, 4; አንሂ፡ለኵሉ፡ነፍስ፡ጽብስት፡ ibid.; c. Acc. prs.: አልቦ፡ዘያንህየኒ፡ (v. ዘያልህየኒ፡) ὁ παρακαλῶν με Thren. 1, 21; Inf. nom. አንህዮ፡ Org. 1.

ተናሀየ፡ III, 3 (etiam ተነሀየ፡ scriptum), consolationem accipere confitendo i. e. *confiteri* peccata [cfr. ተናዘዘ፡ to confess sins, Isenb. p. 106], ἐξαγορεύειν ኀፊርኩ፡ተናህዮ፡በኀበሆሙ፡ Job 31, 34; እንዘ፡እትናሀይ፡ (v. እትነሀይ፡)ኀጢአትየ፡ (v. በእንተ፡ኀጢአትየ፡) Dan. 9, 20; ወይትናሀይ፡በላዕሌሁ፡ኵሎ፡ኀጣውኢሆሙ፡ Lev. 16, 21. — *Voc. Ae.*: እትንሀይ፡ዘ፡እከሥት፡

ንሁይ፡ part. *refocillatus, recreatus*, Lud. sine auct.; ንሁየ፡ legitur Lit. 170, 2 (absque sensu bono).

ናህይ፡ subst. *requies, tranquillitas, levatio*, in specie animae peccatorum absolutae, i. e. *pax, solamen*, Org. 2; defunctorum beatorum Jsp. p. 380; ሀባ፡ናህየ፡ወዕረፍተ፡ለዛቲ፡ነፍስ፡ Genz. f. 25; አልብየ፡ናህይ፡ (ait anima peccatoris defuncti) Clem. f. 256. 262; Enc. Genb. 1. — *Voc. Ae.*: ናህይ፡ ወናሕስ፡ዘ፡ዕረፍት፡

መንሀይ፡ part. (II, 1), f. መንሂት፡ *is qui levationem* vel *tranquillitatem praebet*: መንሂት፡ለስሩሐየ፡ Org. 4.

መናህይ፡ part. (I, 3 vel II, 3) *is qui levationem, solatium praebet*: መናህየ፡ወመናገዘ፡ለሰብእሙ፡ (sc. consanguineis mortuorum) ከዊንክ፡ Genz. f. 67; መንፈሰ፡ናዛዚ፡ወመናህየ፡ለሰብእሙ፡ፊኑ፡ f. 113.

ናላ፡ subst., plerumque m., 1) *cerebrum*: **ሂጶ፡ ውስተ፡ ፍጽሙ፡ ወረከበ፡ ናላሁ፡** Sir. 47, 4; 1 Reg. 17, 49; **በእንተዝ፡ ሐነጸ፡ ፈጣሪሁ፡ ከበበ፡ ዐጽም፡ ከመ፡ እንተ፡ እብን፡ በዲበ፡ ናላ፡ ዘይከውን፡ ጸወነ፡ ወምጽላለ፡ ወአስተጻንዖ፡ ከመ፡ ኢይሰቁር፡ ወኢያንቀልቅል፡** Chr. Ta. 5; **ናላ፡ ልምሉም፡ ውእቱ፡ በግዕዘ፡ ጠባይዕ፡** (φύσει ἁπαλός) ibid.; **እስከ፡ ይውሕዝ፡ ናላሁ፡ እምአንፉ፡** Sx. Genb. 19; Gad. T. Zion; **ይቤልዎ፡ ለሰሎሞን፡ አይቴ፡ መከነ፡ ልቡና ፤ ይቤ፡ በናላ፡** Fal. f. 62; factus est **ዝንጉዕ፡ በአማስኖ፡ ናላሁ፡** F. N. 32. 2) *cranium* 4 Reg. 9, 35.

ኔሎቂ፡ n. prgr. plantae, sine dubio i. q. **መሎኪ፡** *malva*: **ዕፀ፡ ሐዲስ፡ ኔሎቂ፡** Enc. Hed. 29.

I. **ናሕስ፡** subst. [נְחֹשֶׁת, ܢܚܳܫܳܐ, نُحَاسٌ] *aes, cuprum*: **መወልጣን፡ እለ፡ ቶስሑ፡ ላዕለ፡ ወርቅ፡ ብሩረ፡ አው፡ ናሕሰ፡** F. M. 19, 2.

II. **ናሕስ፡** subst., plerumque m., Pl. **አንሕስት፡** [non ad نَعَشَ *elevavit* (ut proprie sit *fastigium*), sed ad نَكَسَ *deorsum inclinavit* referendum videtur] *tectum*, δῶμα Matth. 24, 17; Luc. 5, 19; Act. 10, 9; Jos. 2, 6 seq.; Deut. 22, 8; 1 Reg. 9, 25; 2 Reg. 11, 2; Ps. 101, 8; Judith 8, 5; **ናሕስ፡ ንሱት፡** Prov. 25, 24; **ናሕሰ፡ ማኅፈድ፡** Jud. 9, 51; Hen. 89, 2; **አንሕስት፡** Zeph. 1, 5; Jes. 15, 3; (v. **አናሕስት፡**) 22, 1; Jer. 19, 13. 31, 38. 39, 29; 2 Esr. 18, 16; Matth. 10, 27; **ሣዕረ፡ አንሕስት፡** Ps. 128, 5; Jes. 37, 27 (vid. **ሣዕር፡**); **እንዘ፡ ያንሶሱ፡ ውስተ፡ ናሕስ፡** (v. **አረፍት፡**) ἐπὶ τοῦ τείχους 4 Reg. 6, 28. 30; **ተሐውር፡ ዕራቀከ፡ ከመ፡ ናሕስ፡** περιπατήσεις γυμνότερος ὑπερόου (pro ὑπέρου) Prov. 23, 31; **ተሥላስ፡ (ተሥላሰ፡?) ናሕስ፡** τρίστεγον Act. 20, 9 rom. a) *ora, limbus* vestis: **በናሕሰ፡ መልበስቱ፡** ἐπὶ τοῦ λώματος τοῦ ὑποδύτου Ex. 28, 30 (an legit interpres δώματος?); M. M. f. 305 (ubi idem locus allegatus est); **ጸናጽላተ፡ ወርቅ፡ የዐውዱ፡ ለናሕሰ፡ መልበስት፡** Org. 4 (ex Ex. 28, 30). b) *res tecti similis* vel *declivis*, ut videtur: eremita **ይዴቅስ፡ እንዘ፡ ቅዉም፡ ውእቱ፡ ወታሕተ፡ እዴሁ፡ ናሕስ፡ ዘያስምክ፡ ቦቱ፡** Sx. Jac. 9 (coll. 4 Reg. 6, 26. 30). — *Voc. Ae.*: **ናሕስ፡ ዘ፡ ገደል፡**; *aliud*: **ጸድፍ፡ ቀልቀል፡ አንሕስት፡ ዘ፡ ገደል።**

ነሐሴ፡ nomen mensis Abyssinorum duodecimi, qui XXV° Julii sec. Cal. Jul., VI° Augusti sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Aegyptiorum ⲙⲉⲥⲟⲩⲣⲏ respondet.

ናሕሰየ፡ quadrl., cui נָשָׁה ܢܫܳܐ نَسِيَ *oblitus est, neglexit* respondet.

አናሕሰየ፡ II (formam **አናሕሰወ፡** Platt in suo Didascaliae codice reperit, vid. ejus annot. ad Did. p. 39 l. 10), Imprf. **ያነሐሲ፡** et passim **ያንሐሲ፡**, 1) *ignoscere, condonare, indulgere, remittere, veniam dare*, Ps. 77, 25. 65; Tit. 1, 8; Lit. 166, 2; c. c. **ለ፡** prs. et c. Acc. peccati, criminis vel poenae: **ያንሐስዩ፡ ሎቱ፡** Sap. 6, 7; **ኢይደግም፡ እንከ፡ አናሕስዮ፡ ሎሙ፡** Am. 7, 8. 8, 2; **ለዘ፡ ትፈቅዱ፡ አናሕስዮ፡ አናሕስዩ፡ ሎሙ፡** Clem. f. 147; **ከመ፡ ያናሕሲ፡ ሎቱ፡** Jsp. p. 286. 323. 333. 341; **ስረይ፡ ሎቱ፡ ወአናሕሲ፡** Genz. f. 50; **አናሕሲዮ፡ ኀጢአቶሙ፡** μὴ λογιζόμενος 2 Cor. 5, 19; **አናሕሲ፡ አበሳሆሙ፡** Lit. 174, 1. 175, 2; Clem. f. 86; Kedr f. 39; **ያንሐስዩ፡ ላቲ፡ ጾመ፡** *jejunium* (poenitentiale) *ei remittent* Clem. f. 246; c. **ዲበ፡** rei: **አናሕሰየ፡ ዲበ፡ እኪት፡** μετεμελήθη ἐπὶ τῇ κακίᾳ 1 Par. 21, 15; c. **በ፡** *in* re: **ያንሐስዩ፡ ሎቱ፡ በንስሓ፡** (in poenitentia sc. imponenda) Clem. f. 89. 96. 2) *negligere, non curare, spernere*, Ps. 88, 37; Hebr. 12, 2; **በተናሕስዮ፡ ርእስ፡** (*negligentia* vel *contemtio ne sui*) Col. 2, 18 Platt. — *Voc. Ae.*: **አናሕሰየ፡ ዘ፡ አሳለፈ፡ (አስኀለፈ፡)**.

ናሕብ፡ subst., ut videtur: *alveus, rivus, fossa*, **እምናሕበ፡ ፈለግ፡** ἀπὸ τῆς διώρυγος τοῦ ποταμοῦ Jes. 27, 12 in duobus libris Mss. a me inspectis (sed lectio haud satis certa videtur).

ንሕነ፡ *nos* vid. sub **አነ፡**

ናሕንሐ፡ quadrl. i. q. **ነክነከ፡** (rütteln, ſchütteln), نَجْنَجَ *commovit*, نَخْنَخَ *movit, removit*, نَحَى *agitavit* lac butyri eliciendi causa.

ተናሕንሐ፡ III, 1 *agitari, vehementer commoveri*, de mari: **ይትነሐናሕ፡** (v. **ይትና"፡**) ταραχθήσεται Jer. 5, 22.

ንሕኑሕ፡ part. *concussus*: **መስፈርት፡ ንሕኑሕ፡** Luc. 6, 38.

ናሕፈጠ፡ vid. sub **ሐንፈጠ፡**

ነምር፡ subst., m. et fem., Pl. **አናምርት፡** [נָמֵר نَمِرٌ ܢܶܡܪܳܐ] *pardus* (, *tigris*), πάρδαλις Jes. 11, 6; Jer. 5, 6. 13, 23; Dan. 7, 6 m. et fem.; Cant. 4, 8; Sir. 28, 23; Hen. 89, 10 seq.; Apoc. 13, 2. Pl. **አንምርት፡** Ludolfus ex Org. 1 affert. — *Voc. Ae.*: **ነምር፡ ብ፡ ነብር፡** — Nonnumquam in libris Mss. (permutatis literis **ብ፡** et **ም**) **አናምርት፡** pro **አናብርት፡** (q. v. sub **ዐንበር፡**) scriptum invenitur, ut: **በሕር፡ ወኵሉ፡ ዘይትሐወስ፡ ውስቴታ፡ ዓሣ፡ ወአናምርት፡** Syn. f. 348; Clem. f. 11.

ነሠተ፡ et **ነሰተ፡** I, 1 [vicina sunt נָתַשׁ נָתַץ] Subj. **ይንሥት፡**, 1) *destruere, demoliri, subruere, evertere, subvertere, excidere*: **ነሢት፡** (opp. **ሐኒጽ፡**) Koh. 3, 3; **እመ፡ ነሠተ፡ መኑ፡ የሐንጽ፡** Job 12, 14; Jer. 49, 10. 51, 34; Mal. 1, 4; Sir. 31, 28; muros, aedificia, urbes, Lev. 14, 45; Jud. 8, 9. 17; 4 Reg. 25, 10; Koh. 10, 8; **እነሥት፡ ጸቈና፡** Jes. 5, 5; **ነሠተ፡ አህጉረ፡** Jes. 14, 17; Judith 2, 24; Joh. 2, 19; tentorium Num. 10, 17; tectum (ἀποστεγάζειν) Marc. 2, 4; altaria, statuas Deut. 7, 5; Jud. 6, 30; Ex. 23, 24; **ነሠቱ፡ በኀጺን፡ አቅርንተ፡ ምሥዋዒከ፡** Judith 9, 8; currus 2 Reg. 8, 4; thronos: **ነሠተ፡ መናብርቲሆሙ፡ ለመላእክት፡** Sir. 10, 14; trsl. homines, regna: Ps. 27, 7. 51, 5. 59, 1; Prov. 29, 4; Jer. 1, 10. 2) *disjicere, discindere, dirumpere*, a) *violare, rumpere, disturbare* fidem, foedus, leges: **ነሠተ፡ ኪዳነ፡** Kuf. 15; **ቍርባነ፡ እግዚ"፡ ነሠተ፡ ኢአብአ፡** Kuf. 49; **ነሠተ፡ መሐላ፡** Clem. f. 17; **ኢትንሥት፡ ሥርዐተከ፡** Jer. 14, 21; **ኢትንሥት፡ ሥርዐተ፡ ዘለዓለም፡** Prov. 22, 28. b) *tollere, abrogare*, legem Hebr. 10, 9; Lud. comm. hist. p. 498 n. 20. c) *dimittere*, concionem Act. 19, 39. 40.

ተነሥተ፡ III, 1 1) *destrui, dirui, everti*: **ተነሥተ፡ መቅደስ፡** 4 Esr. 10, 28; 2 Esr. 11, 3; **ወኢይትነሠት፡ እንከ፡** Jer. 38, 40; **ለተነሥቶ፡** 49, 18 var.; **ከመ፡ ሀለዋ፡ ትትነሠት፡** Tob. 14, 4; Hen. 94, 6. 7; Matth. 24, 2; Marc. 13, 2; 2 Cor. 5, 1. 2) *discindi, disturbari, tolli, aboleri*: **መሥዋዕት፡**

እንተ፡ተነሥተት፡ Dan. 8, 13; Act. 19, 27; ኢይትነሠት፡ሥርዐት፡ τὸ δόγμα οὐ παρελεύσεται Dan. 6, 12.

ንሡት፡ part. 1) *destructus, eversus*, Jud. 6, 28; ናሕስ፡ንሡት፡ Prov. 25, 24; diruti aliquid vel ruina: ኢተርፈ፡ንሡት፡ላዕሌሃ፡ 2 Esr. 16, 1; trsl. de hominibus: ትከውኑ፡ንሡታነ፡ Jer. 49, 18. 2) *sublatus:* ንሡት፡ኵነኔከ፡ Ps. 9, 27.

ንሥተት፡ n. act. 1) *destructio, eversio, excidium:* እስከ፡ንሥተተ፡መቅደስ፡ዳግም፡ Jsp. p. 294. 299. 342. 372. 2) *disturbatio, sublatio:* ንሥተተ፡ሥርዐተ፡ሰብሳብ፡ γάμων ἀταξία Sap. 14, 26.

ነሣቲ፡ n. ag. *destructor, subversor:* Arius ነሣቲሃ፡ለሕግ፡ M. M. f. 23; c. c. Acc.: ሳዊሮስ፡ዕልዋን፡በሰይፈ፡ሃይማኖት፡ነሣቲ፡ Enc. Tachs. 10.

መንሥቲ፡ quod Lud. affert ex Enc. Jac. 5 (መንስቲሁ፡) lapsu calami exscriptum est pro መነሳንስቲሁ፡

ነሥነሠ፡ *spargere* vid. sub ነስነሰ፡

ነሥአ፡ I, 1 [נָשָׂא, etiam نَاشَ نَأَشَ نَشَأَ; amh. ነሣ፡] Subj. ይንሣእ፡ 1) *suscipere, tollere, elevare* (vid. አንሥአ፡ II, 1): ነሥአኒ፡መንፈስ፡ ἀνέλαβέ με πνεῦμα Hez. 11, 1; ነሥእዎ፡እምነ፡ብሔር፡ Sir. 49, 14; (4 Esr. 8, 24); ንሥኡ፡ትእምርተ፡ለአሕዛብ፡ ἐξάρατε Jes. 62, 10; Jer. 6, 1. 28, 12 (v. አንሥኡ፡) 27; lapidem Sir. 6, 21 var.; in specie a) tollere vel suscipere alqd *ferendum, portandum, gestandum*, Ex. 12, 34. 19, 4; Jud. 9, 48; Act. 7, 43 (Gen. 31, 17); ሠናይ፡ለሰብእ፡ሶበ፡ነሥአ፡አርዑቶ፡ Thren. 3, 27; Matth. 11, 29. 8, 17; ዘኢነሥአ፡ላዕሌሁ፡ስመ፡ወልዱ፡ Herm. p. 87; ኀጢአተ፡ይነሥእ፡ለርእሱ፡ Kuf. 49; Lev. 7, 18; Ps. 23, 4. b) *suscipere* vel *capessere* munus, officium: ነሥአ፡ሢመተ፡ F. M. 6, 4; እምቅድመ፡ይንሥኡ፡ሢመተ፡ዲቁና፡ 6, 5. c) assumere vel tollere verbum in os vel labia, *efferendi* vel *proferendi* causa: ትነሥእ፡በአፉከ፡ሥርዐትየ፡ Ps. 49, 17; ንሥኢ፡ሰቆቃወ፡በከናፍርኪ፡ Jer. 7, 29. 2) *auferre*, a) *e medio tollere, abripere:* ይነሥእዎ፡እማእከል፡ Jes. 57, 2; Ex. 10, 19; Job 21, 18. 27, 20; Jes. 17, 13. 40, 24. 57, 13 (v. ይናሥኦሙ፡); Jer. 13, 24; Apoc. 12, 15; Jud. 16, 31; 1 Reg. 17, 34; ይነሥእ፡እግዚ"፡ነፍሰ፡ 2 Reg. 14, 14; ንሥአ፡ለነፍስየ፡እምኔየ፡ Jon. 4, 3; c. እምነ፡ vel እምውስተ፡ loci: Apoc. 6, 4; Joh. 17, 15. 20, 2. b) alicui alqd, *adimere, rapere*, Gen. 27, 35. 31, 1; Job 1, 21; 1 Reg. 2, 16; Matth. 5, 40; Apoc. 3, 11; Marc. 7, 27; c. c. Acc. et እምነ፡, እምኀበ፡, እምላዕለ፡, ut: Marc. 4, 15; Matth. 25, 28; Gen. 48, 22; 1 Reg. 12, 3; Cant. 5, 7; et c. dupl. Acc.: Gen. 30, 15. 34, 28; Luc. 6, 29. 19, 26 rom.; Kuf. p. 97. 145; Deut. 22, 19 (ζημιοῦν). 3) *capere* a) *prehendere* Ps. 17, 19; 1 Reg. 16, 23; Matth. 26, 26; Luc. 9, 16; Joh. 13, 12. 18, 31; trsl.: ይነሥኦሙ፡ፍርሃት፡ወረዓድ፡ Hen. 1, 5. 13, 3; 4 Esr. 3, 28; ነሥኦሙ፡ድቃስ፡ Enc. Mag. 8. b) *comprehendere* Jer. 44, 13 (v. አኀዘ፡); Matth. 21, 35. 39; Joh. 19, 1. c) praedam, captivos: Job 18, 7. 27, 17; Jes. 8, 4. 39, 6; 2 Reg. 5, 21; Gen. 14, 12; ዝሙት፡ወወይን፡ይነሥኡ፡ልበ፡ Hos. 4, 11. d) terras, urbes i. e. *occupare:* Num. 21, 25; Deut. 3, 8; Jos. 10, 1. 28 seq.; Jer. 39, 28. 41, 2; Bar. 1, 2; Judith 1, 14. 4) *sumere* Gen. 2, 15. 21. 9, 23. 11, 31. 12, 5. 19. 18, 7. 27, 3; Ex. 7. 9. 16. 33; Num. 19, 6; ፍሕም፡ዘነሥአ፡በጕጠት፡እምውስተ፡ምሥዋዕ፡ Jes. 6, 6. 38, 21. 47, 2; Jer. 50, 9; ነሥአ፡በእደዊሁ፡እሳተ፡ወመጥበሕተ፡ Kuf. 18; ነሥአት፡ጸበርተ፡ውስተ፡እዴሃ፡ Judith 15, 12; ዕጕረ፡ወርቅ፡ነሢአ፡ውስተ፡እዴሁ፡ Prov. 7, 20; c. እምነ፡ vel እምውስተ፡ partitivo: Gen. 8, 20. 28, 11; Ex. 12, 7; Num. 19, 4; c. እምነ፡, እምላዕለ፡, እምኀበ፡, በኀበ፡, እምውስተ፡ ejus a quo vel unde alqd sumitur Ex. 25, 2. 3. 35, 5; Lev. 7, 34; ኢትንሣእ፡እምኔሁ፡ርዴ፡ Lev. 25, 36; Jos. 7, 11; Zach. 6, 10; Joh. 16, 14; c. ለ፡ alicui, ut: ይንሥኡ፡ሎሙ፡ሰረገላተ፡ Gen. 45, 19; Ex. 9, 8; Jos. 4, 3; Hebr. 5, 4; et c. ለ፡ ad introducendum objectum alterum vel praedicativum, ut: ይነሥእ፡አዋልዲከሙ፡ለመጽዕጣት፡ 1 Reg. 8, 13. a) c. ምስለ፡, *secum sumere* i. e. *ducere:* ኢይነሥእ፡ምስሌሁ፡ኵሎ፡ Ps. 48, 18; Gen. 43, 12; Koh. 5, 14; Matth. 25, 3; omisso ምስለ፡ Matth. 16, 5. 7. b) c. ኀበ፡, *ad se sumere, assumere:* Gen. 8, 9; ነሣእከሁ፡ኀቤከ፡ (sc. Deus mortuum) Genz. f. 139. 140; ኢኮነ፡ሥጋ፡ዘእግዚ"፡ቃል፡አላ፡ሰብአ፡ነሥአ፡ οὐ σὰρξ ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον ἀνειληφώς (*hominem assumsit*), Cyr. ad Th. f. 8. c) *sumere* cibum, potum vel *capere:* Joh. 19, 30. d) *arcessere alqm, petere* rem, c. Acc. rei: ንሣእ፡መክሊተ፡ብሩር፡ Tob. 9, 2; Gen. 18, 7. 38, 20; ንሣእ፡እምህየ፡ገዘኰ፡ሞርአ፡ Jer. 13, 6; c. Acc. prs.: Gen. 20, 2. 45, 19; Jud. 11, 5; Ruth 4, 2. e) *ducere* alqm aliquo, c. ውስተ፡ loci: Num. 23, 28; Jes. 36, 17; Hen. 17, 1; c. እስከ፡ 17, 4. f) sumere vel capere mulierem α) sibi, i. e. *eam uxorem ducere:* Gen. 6, 2. 19, 14; ንሣእ፡ለከ፡ብእሲተ፡ 28, 2. 36, 2; Ex. 6, 25. 22, 15; Deut. 24, 3; Jud. 21, 23; ነሣእክዋ፡ሊተ፡ትኩነኒ፡ብእሲተ፡ Ruth 4, 10; 2 Par. 13, 21; Tob. 4, 12; Hen. 83, 2. β) alii, ut filio, Gen. 21, 21. 24, 3. 34, 4; Jud. 14, 2. 3. 5) *accipere*, a) rem oblatam vel datam (annehmen): ይኄይስ፡ውሂብ፡እምነሢእ፡ Did. 19; Act. 20, 35; Sir. 42, 7; ንሣእ፡አምኃየ፡ Gen. 33, 11; ቤዛ፡ Num. 35, 32; ሕልያነ፡ Job 36, 18; Jes. 5, 23; Ps. 14, 6; c. እምነ፡, እምኀበ፡, በኀበ፡ prs.: 1 Reg. 10, 4. 12, 3. 25, 35; Gen. 23, 13; Num. 35, 31; Am. 5, 11; እምገጸ፡ዚአሁ፡እነሥእ፡ (v. እትዌከፍ፡) Job 42, 8. α) ex Hebraismo: accipere faciem alcjs i. e. *personam respicere, partium studio duci:* Jac. 2, 9; Kuf. 5. 21. 30; ኢይነሥኡ፡ገጸ፡ለአብዕልት፡ Const. Ap. 17. (vid. ገጽ፡). β) *admittere, approbare* Joh. 3, 11. 17, 8. b) rem quaesitam, optatam, al. *capere, adipisci, nancisci*, (empfangen, erhalten, bekommen): Matth. 7, 8; Jac. 1, 12; 1 Petr. 1, 9. 4, 10; Phil. 3, 12. 13; 4 Esr. 9, 31; c. እምነ፡ vel በኀበ፡ vel እምኀበ፡ pers.: Job 2, 10; Jac. 1, 7; 1 Joh. 3, 22; Joh. 10, 18; Act. 22, 5; Ex. 36, 3. α) pecunias persolvendas, reditus vel *accipere* vel *exigere:* Tob. 5, 2; Matth. 17, 24. 21, 34; Hebr. 7, 8. β) sacramentum, communicatione: ነሢአ፡ቍርባን፡ F. M. 6, 2; እለ፡ነሥኡ፡ጥምቀተ፡ Did. 25.

ናሥአ፡ I, 3 *auferre, abripere* alqm: ናሁ፡ይናሥኦሙ፡ሀውሎ፡ለኵሎሙ፡ Jes. 57, 13 in Cod. Laur. (caet.: ይነሥኦሙ፡).

አንሥአ፡ II, 1 1) *tollere, extollere, attollere, sublevare*, ut: onus de terra, ሶበ፡ያነሥእዎ፡(ለእብን፡)ይገድፍዎ፡ Sir. 6, 21 (v. ይነሥእዎ፡); ኢታንሥእ፡ክቡደ፡ 13, 2; Jes. 46, 1; Jer. 17, 21; alqm sursum: አንሥአኒ፡መንፈስ፡ማእከለ፡ሰማይ፡ወምድር፡ Hez. 8, 3; humi jacentem, lapsum: 2 Sam. 12, 17; Deut. 22, 4; ባዕል፡እመ፡ደኀፀ፡ብዙኃን፡ያነሥእዎ፡ Sir. 13, 22; Koh. 4, 10, Jer. 27, 32; Ps. 145, 6; Hen. 14, 25. 48, 10; Matth. 12, 11; Marc. 1, 31; humilem

1 Reg. 2, 8; Ps. 146, 6; Job 5, 11; Sir. 11, 12. In specie *tollere* a) እደ:, እደወ:, *manum*, de jurante Kuf. 13; precante Thren. 2, 19; Jes. 1, 15; Ps. 27, 2; advocante (nutu) Jes. 49, 22; vim illaturo Thren. 1, 10; Ps. 105, 26; c. ዲበ: vel ላዕለ: *contra* Jes. 5, 25; Job 31, 21; Ps: 73, 4; Sir. 46, 2. b) አዕይንተ: *oculos*, Matth. 17, 8; Kuf. 13. 18; Ps. 120, 1; አንሥኡ:አዕይንቲሆሙ:ውስተ:ሰማይ: Jes. 40, 26. 49, 18. 60, 4; item: ገጸ: *faciem*, ut: አንሥአት:ገጻ:ውስተ:ሰማይ: Kuf. 25; አቅርንተ: Hen. 62, 1. c) እገረ: *pedes*: አንሥአ:እገሪሁ:ወሖረ: Kuf. 27; Jes. 58, 13; Hen. 65, 2. d) ቃለ: *vocem*: አንሥኡ:ቃለክሙ: Jes. 13, 2. 40, 9; et omisso ቃለ:, ut: አንሣእኩ:እጽራኅ: Hen. 83, 5. 37, 2. e) *voce proferre* vel *efferre* Hen. 60, 6; አነሥእ:መዝሙረ: *psalmum resonare faciam*, Lud. ex Enc. Tachs. 19. 2) *surgere facere, excitare, suscitare*, sedentem 4 Reg. 9, 2; Hen. 46, 9; እለ:አንሥእዎሙ:እመናብርቲሆሙ:ለኵሎሙ:ነገሥተ:ምድር: Jes. 14, 9; dormientem Matth. 8, 25 rom.; venire vel prodire facere: ንጉሦሙ:ዘአነሥእ:ሎሙ: Jer. 37, 9; Jes. 45, 13; አንሥአ:ዘርአ:ለአኑክ: Kuf. 41; ያነሥእ:እምኔከ:ተክለ:ጽድቅ: Kuf. 21; adversarium: አነሥኦሙ:ላዕሌክሙ:ለፋርስ: Jes. 13, 17; res inanimatas: መኑ:አንሥአ:ለጽድቅ:እምጽባሕ: Jes. 41, 2; ያነሥእ:ቅንአተ: 42, 13; Prov. 10, 12; Ps. 123, 3; Hen. 36, 7; Ps. 77, 30 (ventum); animum (in bonam et malam partem): አንሥአ:መንፈሶሙ: Hagg. 1, 14; Asc. Jes. 11, 19; 2 Petr. 3, 1. a) *resuscitare* mortuum, Matth. 10, 8; Joh. 5, 21. 12, 1; Rom. 8, 11; 1 Thess. 1, 10. 4, 14; ዘአንሥአ:በድነ:እምነ:ሙታን: Sir. 48, 5. b) *castra movere, proficisci*, sive adjecto ትዕይንተ: Ex. 17, 1, sive omisso Num. 2, 16. 24. 31. 34; አንሥአ:እምሀየ:ውስተ:ደብረ:ቤቴል: Kuf. 13. 24; item *currum suscitare* i. e. *jumentis jungere*, seq. ሰረገላ:, ut Gen. 46, 29; Ex. 14, 6. 3) *erigere*: አንሥኡ:ትእምርተ: Jes. 13, 2; Jer. 28, 12. a) trsl.: ንጉሥ:ጻድቅ:ያነሥእ:ብሔሮ: Prov. 29, 4; aegrotum solatio Job 4, 4. b) *restituere, instaurare*, Jos. 6, 26; Jes. 61, 4; Sir. 49, 13; Joh. 2, 19.

ተነሥአ: III, 1 (Pass. a ነሥአ:; differt a ተንሥአ:, sed in libris Mss. crebro cum ተንሥአ: confunditur) 1) *tolli, auferri*: ነፍስ:እንተ:ተነሥአት: Sap. 16, 14; አመ:ይትነሣእ:እምኔሆሙ: Matth. 9, 15; at ተንሥአ: *auferri* Kuf. p. 18 et p. 81; et *tolli, suscipi* Hen. 106, 3. 11. 2) *capi, comprehendi, sumi, assumi*: ይትነሣእ: Jes. 8, 4 var.; ተንሥአ: (sic) ትትነሣእ: συλλήψει συλληφθήσῃ Jer. 41, 3. 45, 23; Thren. 4, 20 (ተንሥአ:); Kuf. p. 12 (እምብእሲሃ:ወዕአት:ወተንሥአት:) et p. 14 (ምድር:እንተ:እምኔሃ:ተንሣእከ:); ዘተነሥአ:እምኔሁ:ብእሲ: ὁ παρ' αὐτοῦ (τοῦ Λόγου) ληφθεὶς ἄνθρωπος (assumtus) Cyr. c. Pall. f. 85; at ዘተንሥአ:ሰብእ: ὃν δὲ ἀνέλαβε ἄνθρωπον (ὁ Λόγος) Cyr. ad Th. f. 8. 3) *accipi, excipi*: ኢተነሥአ: (v. ኢተንሥአ:) ገጾሙ: Kuf. p. 22. — Raro pro ተንሥአ: ut Matth. 28, 7 (coll. 6) rom.

ተንሥአ: III, 1 (proprie Refl. ab አንሥአ:, sed in libris Mss. crebro cum ተነሥአ: confunditur; gramm. § 97) Impf. et Subj. ይትነሣእ:, Imprt. ተንሥእ:, Inf. ተንሢእ:, ተንሥኦ:, ተንሥኦት:; *surgere, assurgere, exsurgere*, de eo qui sederat, cubuerat, Matth. 2, 13. 8, 26. 9, 6. 7. 9; Marc. 4, 27; Hen. 62, 14. 15; Cant. 5, 5; Gen. 27, 19. 31. 32, 23; ኢይክል:ተንሥኦ:ቅድሜከ: Gen. 31, 35; Lev. 19, 32; በተንሥኦታ: Gen. 19, 33. 35; Ps. 138, 1; እምድር: 1 Reg. 28, 23; እምስካብ: 2 Reg. 11, 2; እመንበር: Jud. 3, 20; እምኀበ:ማእድ: 1 Reg. 20, 34; እምንዋም: Matth. 1, 24; Ps. 138, 17; de lapso Luc. 2, 34; Matth. 17, 7; Prov. 24, 16; Mich. 7, 8; Hen. 48, 10; de otioso, quiescente, quum ad alqd perficiendum aggreditur: Jes. 51, 9. 52, 1; Ps. 3, 7. 7, 7. 9, 20; Jud. 8, 20; Deut. 31, 16; 1 Reg. 24, 5; Job 1, 20; 4 Esr. 10, 3; in specie ad iter faciendum Gen. 22, 3. 28, 2; Ex. 24, 13; Matth. 9, 19; Joh. 11, 29; de aquis surgentibus Hen. 89, 3; astris ascendentibus 78, 6; ἀναπηδᾶν *exsilire*: Tob. 2, 4; 1 Reg. 20, 34. a) *castra movere, se movere ad iter faciendum, in viam se dare*, Gen. 12, 9. 18, 16; ወተንሥአ:እምህየ: 20, 1; Lud. comm. hist. p. 495 n. 6. b) *surgere, assurgere, insurgere* contra alqm (vid. ተናሥአ:), c. c. ላዕለ: et ዲበ:, ut: እለ:ይትነሥኡ:ላዕሌየ: Job 27, 7; Jes. 14, 22. 19, 2; 2 Reg. 14, 6. 7; Jud. 9, 43; Num. 16, 3; Hen. 15, 12; Matth. 24, 7; etiam c. Acc., ut: እመሰ:ይክሕዱ:ምስጢረ:ትሥጉት:ይትነሥእዎሙ:ሐዋርያት:እንዘ:ይብልዎሙ: Cyr. c. Pall. f. 81. c) *erigi*: ምስለ:ጥበብ:ይትሐነጽ:ቤት:ወምስለ:አእምሮ:ይትነሣእ: Prov. 24, 4; በተንሥአተ:ቤት: ἐπὶ τῇ ἐγέρσει οἴκου 1 Esr. 5, 59; de animo Ex. 7, 23. d) *surgere* i. e. *prodire, exsistere* (auftreten): ይትነሣእ:ህየንቴሁ: Koh. 4, 15; Ex. 1, 8; Jud. 2, 10; Num. 32, 14; Deut. 13, 2; Dan. 7, 24; Matth. 11, 11. 12, 41; Act. 5, 36. 20, 30; Hebr. 7, 15; Hen. 51, 5. e) *excitari*: በኀጢአተ:ረሲዓን:ቅሥፈት:ይትነሣእ: Prov. 28, 2. f) *resurgere, resuscitari* de mortuis, Asc. Jes. 11, 21; Dan. 12, 2; Matth. 20, 19. 22, 28. 28, 6; Rom. 1, 4; 1 Cor. 15, 32 seq.; 1 Petr. 1, 3. — De ተንሥአ: *tolli, auferri, capi, sumi, accipi* vid. sub ተነሥአ:

ተናሥአ: III, 3 1) *insurgere*, c. Acc. prs., alicui: Ps. 93, 16 (vid. ተንሥአ: sub litera b); contra alqm: Deus ጸንዐ:ውእቱ:ዘኢይትናሥእዎ:ነገሥት: Lit. Epiph. 2) *se extollere* contra alios; sic quidem Lud., postquam in loco corrupto Col. 2, 18 rom. emendavit: ከመ:ይትናሣእ:ርእሶ: (at Acc. ርእሶ: parum congruit).

አስተናሥአ: IV, 3 1) a) *attollere, extollere* alqm supra alium: ያሌዕሎ:እግዚ":ለፀሩ:ላዕሌሁ:ወጸላእቶ:ያስተናሥእ: Jes. 9, 11 vrs alt. b) *sublevare* alqm: ረድኤቱ:ወአስተናሥኦቱ:ለእግዚ": F. M. 3, 6. c) *facere ut* alqs *se extollat* supra alios vel *superbiat*: ተውኔትከ:አስተናሥአከ: (תִּפְלַצְתְּךָ הִשִּׁיא אֹתָךְ) Jer. 29, 17. d) *restituere, stabilire*, Ps. 79, 16. 2) a) *se extollere* super alios, *superbire*: አስተናሣእከ: Jer. 29, 17 var. b) *supra eminere*: ክልኤቱ:አጥባት:ዘይሰውጥ:ወዘያስተናሥእ:በመሳውር:ዘወርቅ: τῶν δύο μυξωτήρων — χρυσᾶς Zach. 4, 12. 3) *ex-, in-, suscitare, instigare*, a) in bonam partem: episcopus suo exemplo ይስሕቦሙ:ለአርድእቲሁ:ወያስተናሥኦሙ:ከመ:ይኩኑ:ተመሳልያነ:በምግባራቲሁ: F. N. 5; ዝንቱ:ግብር:አስተናሥአ:ለይእቲ:ብእሲት: Chr. ho. 26. b) in malam: c. Acc. prs., ut: አስተናሥአ:ላዕሌሁ:መኳንንተ: Sx. Hed. 8; አስተናሥእዎ:ልበ: τηρήσατε τὴν ἐπίνοιαν αὐτοῦ Jer. 20, 10; ለንዋይ:ጸሩ:ክቡድ:ወትከዙ:ፈድፋደ:ያስተናሥእ:ኀሊና:ወየሀውክ: Fal. f. 56; c. Acc. rei: ያስተናሥእ:ጽልአ:ለተፈልጦ:እምኔሃ: F. M. 12, 2; ዘያስተናሥእ:ሀከከ:ወጽልአ:ማእከለ:ሰብእ: 23, 7.

ንሥአት: n. act. *sumtio, assumptio, receptio, susceptio, acceptio*, ἀνάληψις Cyr. c. Pall. f. 76 (pluries); በእለ:ይቤሉ:ከመ:ይከውን:ንሥአተ:መንፈስ:ሕይወት:ውስተ:ሥጋሆሙ:ለሕፃናት:እምንፍሐተ:መንፈሱ:ለእግዚ":

M. M. f. 3; **ንሥአተ፡ ቅዱስ፡ ምስጢር፡** *acceptio s. sacramenti*, Lit. Joh.; Const. Ap. 21.

ነሣኢ፡ n. ag. 1) *is qui aufert, ablator:* mors **ነሣኤ፡ ኵሉ፡** Enc. Tachs. 18. 2) *is qui accipit, suscipit, recipit, acceptor*, doni F. N. 24, 3; **ነሣኤ፡ ዋሕስ፡** (paulo infra **ተለቃሒ፡**) F. N. 27; c. Acc.: **ነሣኢ፡ አክሊለ፡** Enc. Jac. 25; mors est **ነሣኢ፡ ዘኢያገብእ፡** (*acceptor qui non reddit*) Genz. f. 119; **ነሣኤ፡ ገጽ፡** *acceptor personae* Jes. 3, 3 var.; Did. 4; **ትኩነኒ፡ እምየ፡ መቃብርየ፡ ወማሕፀና፡ ነሣኢትየ፡ ለዓለም፡** Jer. 20, 17. — At **ነሣኤ፡ ነፍስ፡** Prov. 10, 5 lectio falsa videtur (an pro **ተነሣኤ፡(ንሡእ፡)ነፋስ፡**? Graecus exhibet ἀνεμόφϑορος).

ትንሣኤ፡ subst. *surrectio*, lapsi Org. a) *ascensus* vel *ortus* siderum: **ምስለ፡ ትንሣኤ፡ ፀሓይ፡ (በጽባሕ፡)** Kuf. 3. b) *exaestuatio* undarum: **ትንሣኤ፡ መዋግድ፡** M. M. f. 96. c) *elatio, superbia*, ἔπαρσις Zach. 12, 7. d) *insurgere contra* alqm, *insultatio:* **ትንሣኤ፡ ፀር፡** Lit. 159, 4; **ትንሣኤ፡ ወቅሥት፡** *turbae et rixae*, Lud. e L. Myst. e) *exsistere, emergere:* (**ይከውን፡**)**ትንሣኤ፡ ፈያት፡ ወሀይድ፡ ወክዕወተ፡ ደም፡** Kid. f. 3; **በትንሣኤ፡ ሕማም፡ ወፃዕር፡** Enc. Mag. 26. f) *resurrectio* mortuorum vel e mortuis: Matth. 22, 23. 31; Marc. 12, 18; Joh. 5, 29. 11, 24. 25; Apoc. 20, 6 Platt; Asc. Jes. 3, 18. 4. 18; Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10; p. 507 n. 57; **ሰንበተ፡ ትንሣኤ፡** d'Abbadie cat. p. 11.

መንሥኢ፡ part. (II, 1) c. term. Adj. 1) *is qui extollit, sublevat:* Deus **መንሥኤ፡ ነዳያን፡ እምድር፡** Enc. Sen. 28. 2) *is qui surgere facit, suscitat, excitat:* Deus **መንሥኤ፡ ውዱቃን፡** Macc. f. 17; **መንሥኤ፡ ስቡር፡ እምዲበ፡ ዐራቱ፡** Enc. Hed. 14. 3) *resuscitator:* **መንሥኢሆሙ፡ ለምውታን፡** Joh. 11, 25 rom.; Did. 25; Genz. f. 81.

መስተናሥእ፡ part. (IV, 3) *restitutor:* **ሠርዑ፡ መስተናሥኣነ፡ ለግብረ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡** Abush. 20.

ምንሣእ፡ subst., ut videtur: *munus, donum* (quod accipitur): **አሴ፡ ሎሙ፡ ለመደልዋን፡ እለ፡ ያጸድቅዎ፡ ለኃጥእ፡ በእንተ፡ ምንሣእ፡** Kid. f. 41.

ነሠገ፡ (rarius **ነሰገ፡**) I, 1 [praefixo **ነ** e simpliciore radice, ut سَكَّ *obstruxit, obduxit* (سَكَرَ סָכַר סָגַר **ዘግሐ፡**) formatum videtur; quae cum ejus sonis melius concinunt نَسَجَ (נָסַךְ) et وَشَجَ, ea significatum *texendi* et *implectendi* obtinuerunt] *vecte* vel *obice obstruere, repagulo occludere:* **የሐውር፡ በዓለ፡ ቤት፡ ቀቲሮ፡ ወነሢጎ፡** (sc. domum) F. M. 17, 7; Org. 2; **አንቀጸ፡ ገዘናም፡ ኤልያስ፡ ነሠገ፡** Deg.

ተነሥገ፡ III, 1 *repagulo occludi*, Lud. sine auct.

ንሡግ፡ part. *obice obstructus, repagulo clausus:* **ረከብነ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡ ንሡገ፡ ወዝጉሐ፡ ወቅቱረ፡** Act. 5, 23.

መንሠግ፡ et **መንሥግ፡**, subst., Pl. **መናሥግት፡**, *vectis, repagulum, pessulus, obex, claustrum*, μοχλός Ex. 26, 26 seq.; 35, 10. 39, 14. 40, 16; 2 Esr. 13, 3; 2 Par. 14, 7; Jes. 45, 2; Jer. 28, 30; **እለ፡ አልበሙ፡ ማዕጾ፡ ወኢመንሥግ፡ ወኢመዝግሐ፡** 30, 9; Thren. 2, 9; Hez. 38, 11; Am. 1, 5; Ps. 106, 16. 147, 2; **ኢመ፡ ወደይከ፡ ማዕጾ፡ ወመንሥገ፡ ላዕለ፡ አፉከ፡** Sir. 28, 25. 49, 13; **መንሠገ፡ ሲኦል፡** πέταυρον ᾅδου Cyr. ad Th. f. 7; Sx. Mag. 27 Enc.; **ይሞቅሕከ፡ ወይወስዱከ፡ ውስተ፡ መንሥገ፡ ሲኦል፡** Clem. f. 269; κλεῖϑρον **እደ፡ መንሥግ፡** Cant. 5, 5; **መዓጹት፡ ወመናሥግት፡** Job 38, 10; trsl.: Christus natus est **መናሥግተ፡ ዘድንግል፡ ኢየርኒዎ፡** Deg. — *Voc. Ae.*: **መናሥግት፡ ብ፡ መቆለፎች፡** (*aliud*: **መመከከት፡**; *aliud*: **በ፪ መቀረቅርት፡**).

ናርዶስ፡ et **ናርዱ፡**, n. prgr., sc. νάρδος *nardus, nardinum*, Kuf. p. 64; Cant. 1, 12. 4, 13; Marc. 14, 3; Joh. 12, 3; **ከመ፡ ናርዶስ፡ ዘጸገየ፡ በጸዓድዒድ፡** Org. 2. — *Voc. Ae.*: **ናርዶስ፡ ዘ፡ ናርድ፡**; aliud scholion vid. sub **ረጳ**።

ኒስ፡ vid. **ኒሳን፡**

I. **ነስሐ፡** I, 1 *probro afficere, conviciari* [cfr. نَزَغَ, نَزَكَ, نَسَغَ]: **እስመ፡ አመ፡ ነስሑ፡** (v. **ንስሑ፡**) **ወተዐበዩ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡** διότι ὠνείδισαν καὶ ἐμεγαλύνϑησαν ἐπὶ τὸν Κύριον Zeph. 2, 10 (at illud **አመ፡** et **ንስሑ፡** dubium movet, annon **አመንስሑ፡** legendum sit, idem fere quod **አመንዘዙ፡**).

II. **ነስሐ፡** I, 2 [convenire videtur cum نَزَهَ (**ነገዘሀ፡**) *semovit; avertit, cohibuit* ab inhonesto; نَزُهَ *remotus fuit ab omni pravo* (vicinum نَزَغَ); in caeteris linguis aliae radices frequentantur נִחַם, ܬܘܳܐ, תָּהָה, نَدِمَ] 1) *poenitere:* Ex. 13, 17; Ps. 109, 5. 131, 11; Sir. 30, 28; Matth. 27, 3; Hen. 55, 1; c. c. **እምነ፡** rei: **እግዚ"፡ ነስሐ፡ እምዘነበበ፡** Jon. 3, 10; et c. **በእንተ፡**, ut: **ይኔስሕ፡ በእንተ፡ እኪት፡** Joel 2, 13; Am. 7, 3; Jer. 18, 8. 10; Gen. 6, 6. 7; seq. **እስመ፡** vel **ዘ፡** 1 Reg. 15, 11. 35. 2) *poenitentiam agere, (resipiscere)*: Matth. 3, 2. 21, 32; Luc. 11, 32. 13, 3. 5. 15, 7. 10 Platt; 17, 3; Rom. 2, 5; Apoc. 2, 16, 21. 9, 20; Hen. 50, 2. 4; Job 22, 23 (ἐπιστραφῇς); Jes. 30, 15 (ἀποστραφείς). 46, 8; Prov. 24, 24; **ነስሐ፡ ወተጋነየ፡** Sir. 18, 24. 48, 15; **ነስሑ፡ ወተመየጡ፡** Hez. 14, 6. 22. 33, 11; c. c. **እምነ፡** peccati: **ተመየጡ፡ ወነስሑ፡ እምኀጢአትክሙ፡** Hez. 18, 30; Jer. 8, 6; **ነስሑ፡ እምፍኖቶሙ፡ እኩይ፡** Jon. 3, 10; Apoc. 9, 21; c. Acc. poenitentiae: **እስከ፡ ይኔስሕ፡ ንስሓ፡ ፍጽምተ፡** F. M. 6, 2, et peccati: **ነስሐ፡ አበሳከ፡** σμίκρυνον πρόσκομμα Sir. 17, 25; crebro in libris ecclesiasticis *poenitentiam* a clericis *impositam praestare*, ut Clem., Did., F. M., al. 3) Hoc eodem verbo etiam πλημμελεῖν crebro exponitur, sive significet *poenitentia culpae poenas dare*, sive *delinquere, culpam contrahere*, cujus posthac poenitentia poenae luendae sint: Lev. 4, 13. 22. 27. 5, 17. 19; Ps. 33, 22. 23. 118, 67; Jer. 2, 3; Sir. 9, 13. — *Voc. Ae.*: **ተመይጠ፡ ተሠውጠ፡ ነስሐ፡ ገብአ፡ ብ፡ ተመለሰ፤ ነሰሐሰ፡ አዘነ፡ ይ፡**

አንስሐ፡ II, 2 *poenitere facere, ad poenitentiam inducere* 2 Cor. 7, 8.

ተነስሐ፡ III, 2 1) *poenitere* Matth. 21, 29. 2) *poenitentiam agere* Luc. 15, 7. 10 rom.; Matth. 4, 17; Clem. f. 238; Inf. nom. **ተነስሖ፡** f. 248; Inf. verb. **ተነስሒ፡** Kid. f. 17.

ተናስሐ፡ III, 3 *poenitentiam agere*, Phlx. 4 pluries; monachi quidam **ገብኡ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ወአውሰቡ፡ ወእምድኅረ፡ ውእቱ፡ ተናስሑ፡ ወነስሑ፡** Phlx. 164.

ንሱሕ፡ part. 1) *poenitentia affectus:* **ኢትኩን፡ ንሱሐ፡ ላዕለ፡ ዘኀለፈ፡ ግብር፡** Clem. f. 85. 2) *poenitens, dolens* *delictis, poenitentiam (impositam) agens*, sensu biblico et ecclesiastico: Clem. f. 83; Kedr f. 8; ውእቱ፡ንሱሕ፡በእንተ፡ኀጣይኢሁ፡ Phlx. f. 171; መበልዐ፡ለንሱሕ፡አልቦ፡ዘእንበለ፡ኅብስት፡ወማይ፡ወጼው፡ Clem. f. 237.

ንስሐ፡ (etiam **ንስሔ፡** scriptum) subst., m. et fem., *poenitentia:* ንስሐ፡ይከውኖ፡ μετανοεῖν γίνεται Prov. 20, 25; አልቦ፡ንስሐ፡በጸጋ፡ (v. ጸጋ፡) እግዚ" Rom. 11, 29. a) sensu biblico: *poenitentia peccati, resipiscentia:* Prov. 14, 15; Sap. 12, 10; (ἐξομολόγησις) Sir. 17, 28; Luc. 15, 7 rom.; Matth. 3, 8. 11. 9, 13; 2 Cor. 7, 10; Hebr. 6, 6; seq. እምነ፡ Apoc. 2, 21 Platt; እምድኅረ፡ሞት፡አልቦ፡ንስሐ፡ Did. 4; መፍትው፡ይትወከፉ፡ንስሐሆሙ፡ለእለ፡ይትመየጡ፡ Did. 6; Herm.; Clem. creberrime; ንስሐ፡ፍጽምት፡ F. M. 6, 13. b) sensu ecclesiastico: *poenitentia* a sacerdote secundum Canones *imposita* (vid. etiam Platt in praefatione ad suam Didascaliae editionem p. XI), Did., Clem., F. M., al.; eam imponere አዘዘ፡ vel ወሀበ፡, ut: ሁብዎ፡ንስሐ፡፱ሱባዔ፡በኅብስት፡ወማይ፡እስከ፡፱ሰዓት፡ Clem. f. 239; eam praestare ፈጸመ፡; eam abjicere vel violare ክሕደ፡ Clem. f. 177. c) *culpa contracta, delictum,* πλημμέλεια 1 Reg. 24, 14 (vid. ነስሐ፡ n. 3); Lev. 5, 15 seq.; 19, 21; 4 Reg. 12, 16, et *sacrificium pro delicto* (Bußopfer) Lev. 7, 1 seq.; ዘንስሐ፡ τὰ ὑπὲρ ἀγνοίας Hez. 44, 29.

ነሳሒ፡ n. ag. *poenitens, poenitentiam agens,* ὁ μετανοῶν Chr. Ta. 31; ይቁም፡ምስለ፡ነሳሕያን፡ F. M. 4, 2. 6, 13; Did. ed. Platt p. 74.

ንሳሒ፡ subst. *poenitentia* M. M. f. 197.

ተነሳሒ፡ n. ag. (III, 2) *poenitentiam agens,* Pl. ተነሳሕያን፡ Phlx. 236.

ንስሒት፡ *foetor* vid. sub **ነስነ፡**

ንስር፡ subst., m., Pl. **አንስርት፡** [נֶשֶׁר, ܢܶܫܪܳܐ, نِسْرٌ] *aquila, vultur,* ἀετός Lev. 11, 13; Deut. 14, 12; Job 9, 26. 39, 27; Jes. 40, 31; Jer. 4, 13. 29, 17. 23; Thren. 4, 19; Hez. 17, 3; Dan. 7, 4; Mich. 1, 16: Ob. 4; Ps. 102, 5; Matth. 24, 28; Apoc. 4, 7. 8, 13. 12, 14; Hen. 90, 2 seq., 4 Esr. 11, 1 seq., עַיִט Job 15, 23. 28, 7; praeterea Hez. 39, 4 et Dan. 4, 30 ubi textus quidem LXX vulg. ὀρνέων habet; ዮሐንስ፡ሰራሪ፡ንጉሠ፡አዕዋፍ፡ንስር፡ Enc. Jac. 30. — *Voc. Ac.:* ንስር፡ወአውስት፡ወፈንከስ፡ዘ፡አሞራ፡።

ተአንሰረ፡ quadrl. III, 1 (denom. ab **አንስርት፡**) *aquilarum naturam induere, aquilis similem fieri:* ተአንስሮትየ፡ Lud. Comm. hist. p. 506 n. 54.

ነሰቀ፡ i. q. نَسَقَ *ordine disposuit* vel *seruit*

ንሱቅ፡ part. *ordine dispositus, apte sertus:* ወነደቁ፡በእብን፡ንሱቅ፡ (v. ምሱቅ፡ q. v.) 1 Esr. 6, 24.

ንስቲት፡ *pusillum, paulum,* vid. sub **ንእሰ፡**

ነስነ፡ ut videtur i. q. سَنِخَ زَنِخَ סָרַח *corruptus odore fuit, foetuit.*

ንስነት፡ subst. *foetor,* βρῶμος (βρόμος): ወየዐርግ፡ንስነቱ፡ Joel 2, 20; እሬኢ፡ንስነተ፡ሥጋየ፡ከመ፡ብንዓኒ፡ዐንበሳ፡ Job 6, 7.

ኒሳን፡ et **ኔሳን፡**, nomen mensis primi Hebraeorum et Syrorum (נִיסָן, نِيسَنُ), Ex. 13, 4; Deut. 16, 1; 3 Reg. 6, 4; 2 Esr. 12, 1; 1 Esr. 5, 6; Esth. ap. 1; Esth. 8, 9; ኒሳን፡ዘውእቱ፡ሚያዝያ፡ Rel. Bar.; Clem. f. 56; in quibusdam codicibus libri Esther etiam **ኒስ፡** pro **ኒሳን፡** occurrit.

ነስነሰ፡ (etiam **ነሥነሠ፡**) quadrl. I [vicina sunt نَتَّ نَثَا نَثْنَثَ. نَثَرَ نَتَرَ, نَضَحَ. **ነዘሐ፡**, נָזָה נִצֵּץ; amh. **ነሰነሰ፡** *to strew, scatter, disperse*] *spargere, adspergere, conspergere,* c. Acc. aquae vel rei sparsae: ነስነሳ፡ማየ፡ Herm. p. 85; በእንተ፡ማየት፡አፍላግ፡ከመ፡ያዕርግ፡ማየተ፡ወይነስንሰነ፡ውስተ፡ኵሉ፡ገጸ፡ምድር፡ለጽሙኣን፡ Kedr f. 37; Lit. 174, 4; c. ውስተ፡ vel ላዕለ፡ ejus, *in* vel *ad* quem spargitur: Ex. 29, 16. 21; ነስነሱ፡ላዕሌሁ፡ዕፍረታተ፡ብዙኃተ፡ Sx. Nah. 29; trsl.: ዘነስነስከ፡ምሕረተከ፡በመዋዕለ፡ሙሴ፡ከማሁ፡ነስንስ፡ምሕረተከ፡ላዕሌነ፡ Kedr f. 39; Lit. 175, 3; ይነሰንሱ፡ጽድቀ፡ደመናት፡ Jes. 45, 8; c. dupl. Acc.: ነስነስኩ፡ምስኩብየ፡መጽርየ፡ Prov. 7, 17; Did. 2. 2) *dispergere:* ይነሰንስ፡ውስተ፡ምድር፡ነገሥታቲሆሙ፡ Jes. 41, 2 vrs. alt.

ንስኑስ፡ part. *sparsus, adspersus:* መዐዛ፡ጽጌ፡ውስቴታ፡ንስኑስ፡ Deg.

መነሳንስት፡ et **መነሰንሳት፡**, subst. Pl. (Sing. forma nondum reperta) *aspergilla, flabella:* በዛቲ፡ዕለት፡አዕረፈ፡አባ፡ኖብ፡በዓለ፡መነሳንስት፡ዘወርቅ፡ Sx. Jac. 5; ሰላም፡ለኖብ፡መነሳንስቲሁ፡ዘወርቅ፤ሰዳዴ፡አራዊት፡ደቃቅ፡ ibid. in Enc.; ይትቀነዩ፡ሎቱ፡ከመ፡ነጋሢ፡ወመነሰንሳቲኒ፡ዘሐሪር፡ገብሩ፡ሎቱ፡ Gad. Kar.

ነሰከ፡ I, 1 [vid. etiam **ነከሰ፡**; נָשַׁךְ, ܢܟܬ] Subj. **ይንስክ፡**, *mordere,* c. c. Acc., de serpente: Gen. 49, 17; Num. 21, 6. 8; Am. 5, 19; Koh. 10, 8. 11; Jer. 8, 17; Act. 28, 3 Platt; Apoc. 9, 19; ከመ፡ይንስክዎ፡ Jsp. p. 277; አሐቲ፡አርዌ፡ምድር፡ነሰከታ፡ውስተ፡ልባ፡ወአሐቲ፡ውስተ፡ገቦሃ፡ Sx. Nah. 15; ከመ፡ኢይንስክ፡ሰከሩና፡እግርየ፡ Enc. Hed. 20; de cane Did. 6; de oestro (*pungere?*) ነሰኮ፡አሐቲ፡ፃዕት፡ Sx. Genb. 6; trsl. (*vexare*) Hab. 2, 7.

ተነስከ፡ III, 1 *morderi* Num. 21, 8; ዘእምአርዌ፡ምድር፡ዘተነስከ፡ Sx. Masc. 8.

ተናሰከ፡ III, 3 *se invicem mordere:* አኃዙ፡ይትናሰኩ፡በበይናቲሆሙ፡ Hen. 89, 11; trsl.: Gal. 5, 15.

አስተናሰከ፡ IV, 3 *facere ut alii alios mordeant:* Origenes ecclesiam rixis et turbis implevit, ከመ፡ያስተናስክ፡ለደቂቃ፡ (sc. ecclesiae) M. M. f. 198.

ንስከት፡ n. act. *morsus:* ኀልቁ፡በንስከተ፡አራዊተ፡ምድር፡ Sap. 16, 5; Prov. 23, 32; Hen. 69, 12; Enc. Genb. 11; ንስከተ፡አንበጣ፡ወጽንጽንያ፡ Sap. 16, 9; መከነ፡ንስከት፡ M. F.

ነሰወ፡ rad. inus., c. q. נָסָה نَسَا *exploravit, tentavit.*

መንሱት፡ subst., m. et fem., Pl. **መናስው፡** 1) *tentatio* (qua homines tentantur), etiam *scandalum:* πειρασμός Matth. 6, 13. 26, 41; Act. 20, 19; 1 Tim. 6, 9; Jac. 1, 2; 2 Petr 2, 9; Apoc. 3, 10; 1 Cor. 10, 13; Ex. 17, 7; መናስው፡ Chr.; M. M. f. 186; ተሀገሎ፡መናስው፡ሰይጣናዊት፡ Phlx. 3; መናስው፡ዓለም፡ Org.; መንሱት፡ πειρατήρια Job 10, 17; σκάνδαλα Matth. 18, 7; Luc. 17, 1. 2) *periculum,* κίνδυνος, ዘይ

ፌትዋ፡ለመንሱት፡ባቲ፡ይመውት፡ Sir. 3, 26; መንሱት፡በባሕር፡ወበየብስ፡ Jsp. p. 339; ዘመነ፡መንሱት፡ *tempus periculosum* (navigantibus) Enc. Mij. 22. 3) *calamitas, afflictio, angustiae* (quibus homines tentantur, in specie a Deo iracundo missae, quare crebro respondent) *ira Dei, poena a Deo immissa:* Jes. 65, 14; ἀνάγκαι Job 5, 19; ὁρμή Num. 11, 11; plerumque ὀργὴ et ϑυμός Lev. 10, 6; Num. 25, 4; Jos. 7, 26; Jes. 10, 5; እምነ፡ወይነ፡መንሱታ፡ Jer. 28, 7; ዕለተ፡መንሱት፡ Hez. 22, 24; Zeph. 1, 15; Job 3, 26. 20, 28. 21, 30; Ps. 7, 12. 77, 54; 2 Esr. 7, 23; መንሱተ፡መዐቱ፡ 10, 14; Sir. 10, 18; ዐቢይ፡መንሱት፡ይእቲ፡ብእሲት፡ሰካሪት፡ 26, 8. 25, 22. 28, 19. 33, 8. 44, 17; Rom. 2, 8. 5, 9; 1 Thess. 1, 10. 5, 9; Apoc. 14, 8; κρίσεις Sir. 29, 19; እመበ፡ዘአንሥአ፡ላዕሌሁ፡መንሱተ፡ከመ፡ያመንስዎ፡ (ἀρά) 2 Par. 6, 22. 4) *animi perturbatio, (passio)* hominis, πάϑος Col. 3, 5 (vid. ተመንሰወ፡ et ምንስው፡).

አመንሰወ፡ quadrl. II (denom.) *in tentationem, periculum, calamitatem, afflictionem inducere* alqm, Ps. 34, 23. 37, 13. 54, 3; 2 Par. 6, 22.

ተመንሰወ፡ III, 1 1) *in tentationem, periculum, calamitatem incidere; in periculo versari, afflictionibus vexari:* ኃጥእ፡ይትመነሶ፡በሐቢቱ፡ Sir. 29, 29; Act. 19, 27. 40; 1 Cor. 10, 13; Ps. 138, 20; Did. 33. 2) *animo perturbatum* vel *passione affectum esse:* ኢትትመንሰዉ፡በፍትወት፡ μὴ ἐν πάϑει ἐπιϑυμίας 1 Thess. 4, 5 Platt (vid. መንሱት፡ n. 4). — *Voc. Ae.:* ተመንሰዉ፡ዘ፡ተጠፋፋ።

ምንስው፡ (etiam ምምስው፡) part., fem. ምንሱት፡, 1) *tentationi, periculo, calamitati, irae* vel *poenae Dei obnoxius:* potatio ይሬስዮ፡ለመስተጋድል፡ (sc. monachum) ምንስወ፡ Phlx. 79. 192; ምንስዋን፡ παιδευόμενοι 2 Cor. 6, 9; ምምስዋን፡ Phlx. 181, al.; ነፍስ፡ምንሱት፡ Deut. 28, 65; hoc praeceptum observate, ከመ፡ኢትኩኑ፡ምንስዋነ፡እለ፡ይወርዱ፡ውስተ፡ሲኦል፡ Clem. f. 96. 2) *animo perturbatus, iracundus,* ὀργίλος Ps. 17, 51.

ምንሳዌ፡ subst. *tentatio, periculum:* አሰረ፡ከመ፡በግዕ፡ዘአልበ፡ምንሳዌ፤መራዕየ፡ደብር፡ዘይቀትል፡አርዌ፡ (*vinxit* — sc. Abba ቀፍሬ፡ — *bestiam gregibus montis perniciosam tamquam ovem innoxiam*; sec. Lud. *irae expertem*) Enc. Hed. 8.

ነሰየ፡ fortasse i. q. نَسِيَ *oblitus fuit, neglexit,* ናሕሰየ፡

ተናሰየ፡ III, 3 *se* rei *oblitum esse,* rem *non curare simulare.* c. Acc., ከመ፡ይትናሰይ፡ርእሶ፡ Col. 2, 18 rom. (ἃ μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων), si quidem lectio bona est. — *Voc. Ae.:* ይትናሰይ፡ዘ፡ይትቀጠቀጥ፡ (!).

ነቅሀ፡ I, 1 [amh. ነቃ፡; نَقِهَ *convaluit* a morbo, *intellexit*; at *evigilare* caeteri habent sub יָקַץ يَقِظَ] Subj. ይንቃህ፡ 1) *evigilare, expergisci,* somno: ነቅሀ፡እምንዋሙ፡ Gen. 28, 16; Kuf. 7; Prov. 6, 9; Zach. 4, 1; Rom. 13, 11; ነቃህኩ፡ Jer. 38, 26; 1 Esr. 3, 13; ንቃህ፡ Ps. 43, 25; ነቂሆ፡ተንሥአ፡ Kuf. 3; Hen. 13, 9; 1 Reg. 3, 15; Jud. 19, 5. 8 (ὀρϑρίζειν); Ruth 3, 8 (ἐξέστη); Job 7, 4; ሶበ፡ይነቅሁ፡ Jes. 29, 8 (ἐξαναστάντες). 37, 36 (ἀναστάντες). 43, 17; ኖመ፡ባዕል፡ወአልበ፡ነቂሀ፡ Job 27, 19; Sir. 34, 20; e morte Job 7, 21; 4 Esr. 6, 2. 2) *convalescere* a morbo አመ፡ነቅሀ፡እምደዌሁ፡ዘቀብጸ፡እምኔሃ፡ተስፋ፡ፈውስ፡ Fal. f. 20. 3) de animo: *exsuscitari, sobrium et alacrem, cautum, attentum esse, vigilare:* ሶበ፡ሰምዐት፡ቃሎ፡(ለሐዋርያ፡)ነቅሀት፡በልባ፡ Sx. Haml. 5; ንንቃህ፡ γρηγορῶμεν 1 Thess. 5, 6; ንቃህ፡ወጥበብ፡በኵሉ፡ νῆφε ἐν πᾶσιν 2 Tim. 4, 5; Chr. Ta. 34, al. (νήφειν); ይንቅሁ፡እመሥገርተ፡ሰይጣን፡ ἀνανήψωμεν ἐκ τῆς παγίδος 2 Tim. 2, 26; ለእመ፡ነበርከ፡ምስለ፡ማእምራን፡ትጋህኬ፡ወንቃህ፡ከመ፡ትስማዕ፡ቃሎሙ፡ Fal. F. 25.

አንቅሀ፡ II, 1 *expergefacere, excitare, suscitare,* dormientem: Matth. 8, 25; Joh. 11, 11; አንቅሆ፡ለእግዚእነ፡ Judith 14, 13; Jes. 50, 4 var.; አንቅሆ፡እምዐቢይ፡ንዋም፡ለዘይነውም፡ Sir. 22, 7; Kuf. 3; አንቃህከነ፡እምነ፡ንዋም፡ Deg. (in hymno matutino); feram cubantem Gen. 49, 9; Num. 24, 9. a) trsl. de animo: Ps. 76, 6; 2 Petr. 1, 13; ከመ፡ያንቅሆሙ፡ vel ከመ፡ያንቅህ፡ልበሙ፡ Chr. (crebro). b) *resuscitare* mortuos: Clem. f. 252; Rel. Bar.; አንቅሀ፡በድነ፡ Enc. c) de necromantia: *evocare* vel *suscitare* mortuum vel pythonem 1 Reg. 28, 3. 7. 11; Deut. 18, 11; እለ፡ያነቅሁ፡(ያነቅሃ፡)በፃውዐ፡ Jes. 44, 25.

ንቁህ፡ part. 1) *experrectus, expergefactus:* ውእቱ፡እንዘ፡ንቁህ፡ Kedr f. 70; ይትመሠኰ፡ንቁሓን፡ Const. Ap. 51; አነ፡ንዉም፡ወልብየ፡ንቅህት፡ Cant. 5, 2; 1 Thess. 5, 10 Platt; de oculis (*apertus*): ይኩን፡አዕይንቲከ፡ንቁሓተ፡ 2 Par. 6, 40. 7, 15 (alias ብሩሃተ፡). 2) de animo: *suscitatus, alacer, sobrius, cautus, vigilans, attentus,* ለእመ፡ከነ፡ኅሊናሁ፡ንቅህተ፡ Phlx. 100; ይኩኑ፡ንቁሃን፡በጸሎት፡ Clem. f. 103; ዘኢንቁህ፡ለግብረ፡መልእክታ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ f. 129; ንቁሃን፡ኩኑ፡ወኢትትሀከዩ፡ለንስሓ፡ f. 255; Org. 5; νηφάλιος 1 Tim. 3, 2 et Tit. 2, 2 Platt; Chr. ho. 33 al.; ልቡ፡ንቁህ፡ለርእየ፡ኅጣይእ፡ Phlx. f. 135; ከመ፡ይኩኑ፡ለባውያነ፡ወንቃህያነ፡ Jsp. p. 356; discipulus ይኩን፡ንቁህ፡ወዕሙደ፡ወልብወ፡ወአጽናዔ፡ Fal. f. 21. — Adv. ንቁሀ፡ 1 Petr. 1, 13.

ነቅህ፡ subst., spatium temporis inter evigilationem et surrectionem, Lud. auct. Greg.

ንቃህ፡ adj., *evigilans:* ዘንቃህ፡እምንዋም፡ *qui e somno evigilat* Ps. 72, 20. 77, 21; Clem. f. 26. 73.

ንቅሀት፡ n. act. et subst. 1) *evigilatio, vigilatio, vigilia:* ኑኀ፡ንቅሀትከ፡ወኢሰኪቦትከ፡ Fal. in proëm.; ወተንሥአት፡በሰዓት፡እምድኅረ፡ንቅሀተ፡ሌሊት፡ πρὸς τὴν ἑωϑινὴν φυλακήν Judith 12, 5. 2) *alacritas, cautio, attentio,* Lit. Joh.; ሀሉ፡ወትረ፡በንቅሀት፡ወተዐቀቡ፡እንዘ፡ትጸንሑ፡ምጽአተ፡ቀትል፡ (belli) Chr. Ta. 5; Christiani ይቁሙ፡ውስተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡በሀድአት፡ወበንጽሕ፡ወበንቅሀት፡ዐቢይ፡ለሰሚዐ፡ነገረ፡እግዚ"፡ F. N. 12.

መንቅሂ፡ part. c. term. adj. 1) *suscitator:* መንቅሄ፡ምውታን፡ወመሰግላን፡በአዕዋፍ፡ Did. 13; መንቅህያነ፡ምዉት፡ F. N. 46 (νεκρομάντεις). 2) *resuscitator:* መንቅሄ፡ምውታን፡ Lit. Jac.

አንቅሂ፡ n. ag., id. q. መንቅሂ፡; አንቅሄ፡ምዉት፡ *necromantis,* Lud. ex 1 Reg. 28, 9.

ንቁሃዊ፡ adj. rel., *ad vigilantes, alacres, attentos pertinens,* Phlx. 231.

ነቀለ፡ I, 1 [amh. id.; arab. نَقَلَ *transplantavit, transportavit*] Subj. ይንቅል፡, *evellere, eradicare;* ትሥሩ፡ወትንቅል፤ትንሥት፡ወትሕንጽ፡ (e Jer. 1, 10) hom. Theod. Anc

... Cyr. f. 102: Deus Evam creaturus **ነቀለ፡እምዐጽመ፡ገቦሁ፡አሐደ፡ወነደቀ፡ሥጋ፡መከና፡** Syn. f. 3‥5; **አውረድዎ፡ለሥጋሁ፡ እመስቀል፡ነቂሎሙ፡ቅንዋተ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡** Sx. Nah. 1; ille fide sua **ነቀለ፡ደብረ፡ወተከለ፡ደብረ፡** Sx. Tachs. 6; **ንቅል፡ሊተ፡ሦከ፡ኀጢአት፡** Enc. Hed. 10.

ተነቅለ፡ III, 1 *evelli, eradicari:* Adam dolorem non sensit, **እንዘ፡ይትነቀል፡ዐጽመ፡ገቦሁ፡** M. M. f. 37: **ለአዳም፡ኀበ፡ተነቅለ፡ዐጽመ፡ገቦሁ፡ኢገብረ፡ሎቱ፡ክልአ፡ዐጽመ፡** f. 1‥; **በመጥባሕት፡አጽፋረ፡እዴሁ፡ተነቅለ፡** Enc. Genb. 6.

አንቃል፡ vid. sub **ቀኣማል፡**

ነቀልቃል፡ vid. sub **ቀልቀለ፡**

ነቀረ፡ rad. inus., c. q. נָקַר نَقَرَ ܢܩܰܪ *fodit, excidit, excavavit;* de vicinis vid. Ges. thes. p. 913, et **ሰቈረ፡** et **ወቀረ፡**

ነቈረ፡ I, 1 1) *effossum, erutum esse,* de oculo: **ዐይኑ፡ዘየማን፡ነቍረ፡ይነቍር፡** Zach. 11, 17; **ዐይንከ፡እንተ፡ነቋረት፡** (sic Lud. e) Vit. S. 2) ut videtur, *eluscatum esse:* **ነቈረ፡** ἀνάπηρος τὸν ὀφθαλμόν ἐστι, Abt. Ap. 73 (si quidem lectio sana est).

አንቈረ፡ II, 1 1) *excaecare:* **አንቈረቶሙ፡እከዮሙ፡** ἀπετύφλωσεν αὐτούς Sap. 2, 21. 2) *effossum vel excaecatum* [illegible] si quis fregit crus vel brachium **አው፡አንቈረ፡ዐይኖ፡** Gad. T. H.

ንቍር፡ part. *effossus, excaecatus,* **ዘንቍር፡ዐይኑ፡** Can. Ap. 52.

ነቋር፡ adj. 1) *luscus, cocles,* Matth. 18, 9; Marc. 9, 47. 2) *caecus,* **ታመጽኡ፡ነቋረ፡ለመሥዋዕትየ፡** Mal. 1. 8.

አንቀር፡ et **አንቃር፡** subst. *interior pars oris et narium, fauces:* **መቃጥን፡ዘይሰቍር፡አንቀሮ፡** M. M. f. 106 (vid. sub **ላእፍ፡**); Kid. f. 33 (vid. sub **መቃጥን፡**) [vid. etiam **ሕንቅርት፡**, sub **አንቀር፡** [illegible] tam ad **ነቀረ፡** quam ad **ንኅረ፡** [illegible] vocabulum].

እንቍሪ፡ (v. **ዕንቍሪ፡**) subst. *pullus* [illegible] — Voc. Ae.: **ዕንቍሪ፡ዘ፡ዘይትወለድ፡በቱ፡ንህብ፡ወጺቃውዕኒ፡ድኅረ፡ይወፅእ፡በቱ፡** [cf. خَرُوب].

እንቃስ፡ v. **እንቃስ፡** [illegible] **ይገብእ፡ከልብ፡ዲበ፡ቂያኡ፡ወሐራውያኒ፡ተኀሢበ፡ዲበ፡እንቃሳ፡** (v. **እንቃሶ፡**) [illegible] Cyr. [illegible] [illegible] نَكَسَ [illegible]]. At [illegible] Vocab. ad Cyr. **እንቃላ፡ዘ፡ጭቃ፡** [illegible].

ነቀቀ፡ i. q. נָקַק et **ነቅዐ፡**

ንቃቅ፡ subst., Pl. **ንቃቃት፡** (נְקִקִים), *rima, fissura, caverna:* **ንቃቃተ፡ከውኅሕ፡** (ad Hebr. 11, 38) Chr. Ta. 34.

ነቀበ፡ I, 1 [נָקַב נָקַב, nec non نَكَبَ *extraxit, evulsit*] *se disjungere, se avellere, abalienari* ab aliquo, c. c. **እምነ፡** nec non c. Acc. prs.: **ነቀበተኒ፡** (*se disjunxit mihi*) **ነፍስየ፡እምኔሃ፡በከመ፡ነቀበታ፡ነፍስየ፡ለእኅታ፡** ἀπέστη, Hez. 23, 18 (in glossa adscripta exponitur **ተግሕሠት፡**; Hebr. habet יָקַע [illegible] **መቈስ፡ወነቀበ፡ዘ፡አስገለለ፡** [illegible] **አስገለ፡**).

ተነቅበ፡ III, 1 *disjungi, se evellere:* **ሰላም፡ለዐእቱ፡ነፍስኪ፡በመዐዛ፡ክርስቶስ፡ዘተነቅበ፡መሰንቆ፡ማሕሌት፡ሐዋዝ፡ከመ፡ያሰርር፡አልባበ፡ሐራ፡ሰማይ፡በዘኃን፡እለ፡አልበሙ፡ሐሳበ፡እንዘ፡ይዜምሩ፡** Enc. Ter 21. — *Rad. All.:* **ተነቅበ፡ዘ፡ተለየ፡**

ንቀኣበት፡ (**ንቅበት፡**, **እንቀኣበት፡** subst., Pl. **°ታት፡**, [i. q. نُقْبَة [illegible] vid. Freytag IV p. 319; cfr. نِقَاب, **ወቅፍ፡** [illegible] *succinctorium, cingulum,* [illegible]: **ሰንዶናተ፡ገብረት፡ወጸገወቶ፡ወንቀኣበታተ፡** (v. **ወንቅ°**: v. **ወእንቀኣበታተ፡**) **ለከነናውያን፡** Prov. 29, 42; Did. 3 (**ወንቁበታተ፡**, at in ed. Platt p. 13 **ወንቀኣበታተ፡**). — In glossa ad Prov. 29. exponitur **ጁሕ** ። — *Voc. Ae.:* **ንቁባት፡** (v. **ዕንቆባታት፡**) **ብ፡አራትያ፡ወርድ** ።

ናቀት፡ subst., fem., *camela* [نَاقَة, Pl. نُوق نَاق] Vit. Sam.: Gen. 32, 15. — *Voc. Ae.:* **ናቃት፡** (sic) **ዘ፡የገመል፡ጌደር** ።

ነቆታ፡, **ኒቆታ፡**, **ኔከታ፡** n. prgr. sc. νεχωθά i. e. נְכֹתֹה a נְכֹת; **ቤተ፡ኒቆታሁ፡** i. e. בֵּית נְכֹתֹה *domus aromatum* [illegible] sec. alios: *gazophylacium ejus* 4 Reg. 20, 13; Jes. 39, 2. — *Voc. Ae.:* **ኒቆታ፡ወቤዴቅ፡ዘ፡የሥዕል፡ቤት፡ቤተ፡መዛግብትሂ፡ይ** ።

ነቀኣኀ፡ i. q. **ነቅዐ፡**

አንቀኣኀ፡ II, 1 *findere* ova i. e. *pullos* ex ovis *excludere* c. Acc. ovi: **ያነቀኣኑ፡እንቆቀኣሆ፡አርዌ፡ምድር፡** (v. **ታነቅዑ፡**) Jes. 59, 5.

ነቀወ፡ I, 1 et 2 [نَقَّ *coaxavit, glocitavit, sonuit;* نَقَعَ *sonum, clamorem edidit;* نَعَقَ نَبَقَ נָקַק; cfr. **ሰንቀወ፡**] 1) *sonare, sonum vel vocem edere, clangere, strepere, fremere,* de rebus inanimatis: **ደወል፡ዘይነቁ፡** 1 Cor. 13, 1 nec non **ዘአልቦ፡ነፍስ፡ይነቁ፡** τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα 1 Cor. 14, 7 nec non **ትነቁ፡** (v. **ትኔቁ፡**) **ከርሥየ፡ከመ፡መሰንቆ፡** Jes. 16, 11 **ልብየ፡ይኔቁ፡** (v. **ይነቁ፡**) **ከመ፡ዕንዚራ፡** Jer. 31, 36; **እብን፡ትኔቁ፡** v. **ትነቁ፡** [illegible] **እመሂ፡ንባቡ፡ነቀወ፡ከመ፡አርጋኖን፡ኢይሠምር፡እግዚ°**: [illegible] 2) [illegible] de [illegible] 2 Petr. 2, 16 [illegible] Job 6, 5, [illegible] de bove Job 6, 5, [illegible] **ነቀወ፡ከመ፡ሐራውያ፡ገዳም፡በመዐት፡** Macc. f. 2; Enc. Tachs. 14; *ululare,* de lupo: **ይነቁ፡ተኵላ፡ወይጼውዕ፡አብያጺሁ፡ለቀቲለ፡እንስሳ፡** Reg. Pach.; *rugire, hinnire, fremere, clamare, vociferari* de bestiis (sua quamque voce), ut: **ይነቅዉ፡አራዊተ፡ገዳም፡** Zeph. 2, 14; *crocire,* de corvo Zeph. 2, 14; *clangere* de perdice Jer. 17, 11 *cantare, cucurrire, gracillare* de gallo et gallina Matth. 26, 34 74; Clem. f. 13; Did. 30; **ነቅዎተ፡ዶርሆ፡** Ssal. Req.; *gemere* de columba et turture: **ይነቅዉ፡ከመ፡ርግብ፡** Nah. 2, 7 var **ከመ፡ማዕነቅ፡እነቁ፡** Jes. 38, 14; *pipire, canere, queri,* de avibus Ps. 103, 13

ንቃው፡ subst. 1) *sonus, sonitus,* ut citharae Org. 3 2) *vox* omnium animalium: **ንቃወ፡አራዊት፡** Clem. f. 82. 178; **ንቃወ፡አዕዋፍ፡ወአራዊት፡** [illegible] *rugitus* leonum Job 4, 10; Org. 2; *hinnitus* equorum, **ንቃወ፡አፍራስ፡** Clem. f. 17; *latratus* canum Org. 1; *bombus vel murmur* apium, ንቃወ፡ዘማ፡ንህብ፡ Lud. sine auct.; *cantus* avium Enc. Mij. 17; *clangor* aquilae, anseris, Lud. auct. Greg.

ንቅወት፡ n. act. *sonitus* vel *vociferatio* cujusvis generis, ex. gr. cantus galli: ጊዜ፡ንቅወተ፡ዶርሆ፡ F. N. 3; Did. 36.

ነቃዊ፡ n. ag. *sonans, vocem edens* cujusvis generis, ut: ነቃዊ፡ዶርሆ፡ *cantans gallus* Enc. Hed. 27; ሰላም፡ ለከ፡ ነቃዊ፡ መጽሐፍ፡ ማዕነቅ ፤ ፌቅጦረ፡ (*Victor, cantor Bibliorum, turtur*) Enc. Hed. 15.

ነቅዐ፡ I, 1 [نقع *diffidit, laceravit*, ܢܩܥܐ *fissura* terrae, ነቍኍ፡, נקע et በቀወ፡ q. v.] Subj. ይንቃዕ፡ 1) *findi, diffindi, rumpi, dirumpi, scindi, discindi, dehiscere, rimas agere*, de terra, montibus, saxis: ቀላያት፡ነቅዑ፡ Prov. 3, 20; ይነቅዕ፡አድባር፡ Hez. 38, 20; Zach. 14, 4; ትነቅዕ፡ኰኵሕ፡ Jes. 48, 21; de altari: ምሥዋዕ፡ለይንቃዕ፡ 3 Reg. 13, 3; utribus Matth. 9, 17; dracone: ውኂጠ፡ነቅዐ፡(ከይሲ፡) Dan. ap. 13, 27; hominibus de praecipitio dejectis 2 Par. 25, 12; pedibus: እገሪሆሙ፡ኢነቅዐ፡ 2 Esr. 19, 21; membris corporis: አዘዘ፡ንጉሥ፡ይደይዎ፡ውስተ፡መቅዐን፡እስከ፡ ይነቅዕ፡ መለያልዩሁ፡ወይጠወይ፡ሥጋሁ፡በእኩይ፡ Sx. Mag. 17; pane: ኅብስት፡ዘተርፈ፡እምትማልም፡አው፡ዘነቅዐ፡ F.M. 26, 1. 2) *erumpere, prorumpere, scatere, scaturire*, de aqua, fonte Jac. 3, 11; አንቅዕተ፡ማያት፡ዘይነቅዕ፡እምነ፡ጕንደ፡ደብር፡ Judith 7, 12; ምክሩ፡ይነቅዕ፡ከመ፡ማየ፡ሕይወት፡ Sir. 21, 13; ነቅዐ፡ማይ፡በውስተ፡በድው፡ Jes. 35, 6; ነቅዐ፡ሎሙ፡ፈለግ፡እምእብን፡ Jsp. p. 367; de vermiculis: ይነቅዑ፡እምሥጋሁ፡ዕፄያት፡ Job 18, 14. 3) c. Acc. *scaturiendo superfundi* rei: ይነቅዕ፡ ማይ፡ ኵሎ፡ (v. በኵሉ፡) በሓውርተ፡ ይሁዳ፡ Joel 4, 18.

አንቅዐ፡ II, 1 1) *findere, diffindere, discindere, facere ut* alqd *rimas agat* vel *dirumpatur*, saxa Ps. 77, 18. 104, 39; (Jer. 29, 17 var.); homines: እስመ፡ይመትሮሙ፡ወያነቅዖሙ፡ ῥήξει αὐτούς Sap. 4, 19; ተአዘዘ፡ያንቅዕከ፡እማእከልከ፡ σχίσει σε μέσον Dan. ap. 1, 55; ventrem gravidarum: አንቅዕዎን፡ለዕኑሳት፡ Am. 1, 13; Hos. 13, 16; 4 Reg. 8, 12; murum: ዐውሎ፡ኀያል፡ያነቅዖ፡ Hez. 13, 11; አንቃዕክምዎ፡ለዘኢይትሌለይ ፤ ከፈልክምዎ፡ለዘኢይትከፈል፡ M. M. f. 49. a) *excludere pullos* ovis, c. Acc. ovi: አንቆቅሆ፡አርዌ፡ምድር፡ያነቅዑ፡ (v. አንቈቍ፡ q. v.) Jes. 59, 5. b) *aperire, recludere* (corda ad audiendum): አንቅዑ፡ልበክሙ፡ Lit. Jac. 2) a) *facere ut prorumpat, scaturiat, profluat*: አነቅዕ፡አፍላገ፡ውስተ፡አድባር፡ Jes. 41, 18; ውእቱ፡ያነቅዕ፡ቃለ፡ጥበቢሁ፡ላዕሌሁ፡ (ἀνομβρεῖν) Sir. 39, 6; (ኢያሱ፡)ዘአንቅዓ፡ለጥበብ፡እምልቡ፡ 50, 28. b) *emittere, profundere* e se, de fonte: ዐዘቅተ፡ ምድር፡ አንቅዑ፡ ማያተ፡ ብዙኃ፡ Abush. 47; ዐይን፡ዘታነቅዕ፡ነፍጠ፡ Jsp. p. 273.

ንቁዕ፡ part. *scissus, ruptus, rimosus*, de lapide Herm. p. 9. 12; ligno Kuf. p. 77; monte, Herm. p. 75; ጸድፍ፡ብሒሩ፡ወንቁዕ፡ምድሩ፡እምነ፡ማያት፡ p. 1.

ነቅዕ፡ subst., m. et fem., Pl. አንቅዕት፡, Pl. Pl. አንቅዕታት፡ (Hen. 89, 3) 1) *fons, scaturigo*, Gen. 2, 6. 8, 2; Lev. 11, 36; Jes. 49, 10; Ps. 103, 11; Prov. 8, 24; Joel 1, 20; 4 Esr. 4, 28; Judith 6, 11; Hen. 22, 9; እንቃክቲ፡ንስቲት፡ነቅዐ፡ማይ፡እንተ፡ኮነት፡ፈለገ፡ Esth. ap. 10; Apoc. 8, 10; ሠጠቀ፡አንቅዕተ፡አፍላግ፡ (δίνας, δῖνας) Job 28, 10; trsl.: Prov. 5, 15. 10, 11; ነቅዐ፡ማየ፡ሕይወት፡ Jer. 2, 13. 17, 13; 4 Esr. 14, 52; Hen. 48, 1; Joh. 4, 14; Apoc. 7, 17; fons sanguinis mulierum Lev. 12, 7. 20, 18; Marc. 5, 29. 2) *puteus*: ሐነጸ፡አንቅዕተ፡ማያት፡ Sir. 50, 3. — *Voc. Ae.*: ነቅዕ፡ዘ፡ምንጭ፡

ንቅዐት፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. ንቅዐታት፡ *fissura, scissura, rima, apertura, hiatus, caverna*; maxillae Jud. 15, 19; ligni Herm. p. 62; lapidis p. 12; panis: ለእመቦ፡ንቅዐት፡ውስተ፡ኅብስት፡ Kedr f. 89; saxorum, montium, terrae: ንቅዐታተ፡ኰኵሕ፡ σχισμαὶ τῶν πετρῶν Jes. 2, 19. 21. 7, 19; Jer. 13, 4 var.; Hen. 96, 2; ንቅዐታተ፡አድባር፡ Jon. 2, 6; Herm. p. 75; ንቅዐተ፡ምድር፡ዕሙቅ፡ Hen. 18, 11. 12. 88, 3; ንቅዐተ፡ማዕምቅት፡ዘቈላ፡ 56, 3; ዝንቱ፡ንቅዐት፡ (caverna) Sx. Genb. 28; trsl. (scissura) Herm. p. 103.

መንቅዒ፡ part. c. term. adj. *scaturiens* vel *scaturire faciens*, f. መንቅዒት፡, Lud. e Lit.

መንቅዕት፡ subst., Pl. መናቅዕ፡ et መናቅዕት፡, 1) *fissura*: በመንቅዕተ፡ ደብር፡ Macc. f. 25. 2) *femur, femen* (quia inde a femore corpus bifariam fissum est), μηρός ዲበ፡መንቅዕቱ፡ Cant. 3, 8; እምሐቌ፡እስከ፡መናቅዕ፡ Ex. 28, 38; 1 Reg. 4, 18 var.; መናቅዕትኪ፡ Cant. 7, 2; Kuf. 21. 3) መናቅዕት፡ transl.: *res (compar alteri) ex alterâ parte opposita* (Gegenſtück): መናቅዕቲሃ፡ለእኪት፡ሠናይት፡ወመናቅዕቲሃ፡ለሞት፡ሕይወት፡ከማሁ፡መናቅዕቲሃ፡ለጽድቅ፡ኀጢአት፡ ἀπέναντι κακοῦ τὸ ἀγαθόν Sir. 36, 14. — *Voc. Ae.*: ሕዕን፡አንቅዕት፡ (sic) አንገዝ፡መንቅዕት፡ብ፡ብብት፡; *aliud*: መንቅዕት፡ዘ፡ብብት፡; *aliud*: መንቅዕት፡ዘ፡መለያየት፡።

ነቅዘ፡ I, 1 [amh. ነቀዘ፡; vicina sunt verba *perforandi* et *pungendi* ut נָקַד (נִקֻּדִים), نَخَرَ, نَقَدَ *excavavit, fodit*, نَقِدَ *erosus fuit* dens, cfr. etiam (نَقَرَ) نَخِرَ *foraminibus pertusus, cariosus fuit*] *cariosum esse, cariem contrahere, vermiculari*, de ligno: ዕፅ፡ዘኢይነቅዝ፡ ξύλον ἄσηπτον Jes. 40, 20; Ex. 25, 5. 10. 26, 15. 26. 32. 27, 1 seq. 30, 1. 35, 7. 24. 37, 4; Deut. 10, 3; Hez. 17, 9; pane Jos. 9, 10 (hebr. נִקֻּדִים); ብዕልክሙ፡ነቅዘ፡ Jac. 5, 2 Platt. — *Voc. Ae.*: ነቅዘ፡ዘ፡ጸነጸነ።

ንቁዝ፡ part. *cariosus, vermiculosus* Jos. 9, 3.

ነቀዝ፡ et **ነቅዝ፡** subst., *caries, teredo, vermiculatio*: Matth. 6, 20; ኀበ፡ ኢይከርዩ፡ ሰራቂ፡ ወኢያማስኖ፡ ነቀዝ፡ Phlx. 222; ከመ፡ነቀዝ፡ወከመ፡ቍንቍኔ፡ Hos. 5, 12; ነቀዝ፡ et ነቅዝ፡ var. pro ዕፄ፡ Prov. 12, 4; ከመ፡ነቀዝ፡ለአዕጽምት፡ 14, 30. 25, 21.

ነቍጥ፡ subst. *punctum*; „sic vocantur bina illa puncta, quibus singulas voces interstinguere solent Aethiopes“, Lud. [نُقْطَة ܢܘܩܙܐ נְקֻדָּה].

ኔቄጥሮ፡ v. **ኔቅጥሮ፡** v. **ኔቄጥሩ፡** n. prgr. incertae significationis: an *nectar?* Hen. 31, 1. — *Voc. Ae.*: ኔቄጥራ፡ዘ፡አደይ።

ነቀጥቃጥ፡ vid. sub ቀጥቀጠ፡

ነቅጸ፡ I, 1 [نَخَصَ *extenuavit, emaciavit* alqm senectus, نَقَصَ *imminutus fuit*] 1) *exarescere, torrefieri*, de plantis et corpore: **ነቅጸ፡ከመ፡ማዕር፡አዕጽምትየ፡** συνεφρύγησαν Ps. 101, 4; Genz. f. 7. 2) *tabescere:* **ነቅጸ፡አቡነ፡በሐዘን፡ለመዊት፡** Kuf. p. 148. — *Voc. Ae.:* **ነቅጸ፡ጠግዐ፡ዘ፡ደረቀ፡**

አንቀጸ፡ II, 1 *torrefacere*, plantas, radices, M. F.

ንቁጽ፡ part. *torridus, aridus, durus:* folia **ንቁጸ፡ወሕሩፀ፡ይለውሱ፡በመዓር፡** M. F.; trsl.: **ዘይምህክ፡አውሥአ፡ቃለ፡ንቁጸ፡ማእምር፡** ῥῆμα σκληρόν Prov. 17, 27.

ነቀዐ፡ vel **ነቀጸ፡** inus., cujus vis propria in *findendo* est, coll. نقض et قَضَّ VII; vic. est **ነቅዐ፡**, **ነቅነ።**

አንቀዕ፡ et **አንቀጽ፡** subst., m. et fem., Pl. **አናቅጽ፡**, 1) *porta (janua)* πύλη, θύρα, urbis Gen. 34, 24; Deut. 22, 24; Jud. 16, 2. 3; 1 Reg. 21, 13; 2 Reg. 10, 8; **አናቅጸ፡አህጉር፡** Jes. 14, 31. 22, 7. 8; Jer. 17, 19; Luc. 7, 12; Act. 9, 24; 2 Esr. 13; **አንቀጸ፡ብንያም፡** Jer. 44, 13; templi: Hez. 40, 6; **ዛቲ፡አንቀጽ፡ዕጹት፡ትነብር፡** 44, 2; Ps. 117, 19; 2 Par. 3, 7 (πυλῶνες); atrii sancti Ex. 39, 9; castrorum Ex. 32, 26. 27; palatii, aedium ampliorum: **ገዘአንቀጽ፡** Jer. 22, 2; Prov. 8, 3; Sir. 14, 23 (θυρώματα); domûs Kuf. 49; Marc. 1, 33; **አንቀጸ፡ብርት፡** Jes. 45, 2; **አናቅጸ፡ሞት፡** Ps. 106, 18; Job 38, 17; **አናቅጸ፡ሲኦል፡** Jes. 38, 10; Matth. 16, 18; **አንቀጸ፡ከርሣ፡ለእምየ፡** Job 3, 10; **ሐጸርክዋ፡ለባሕር፡በአናቅጽ፡** 38, 8; **ዛቲ፡አንቀጸ፡ሰማይ፡** Kuf. 27; **ጸቢብ፡አንቀጽ፡**, **ረሐብ፡አንቀጽ፡** Matth. 7, 13. 14; **ርኅው፡ሊተ፡ዐቢይ፡አንቀጽ፡** 1 Cor. 16, 9; *portae* vel *aditus terrae:* **አናቅጸ፡ብሔርከ፡** Nah. 3, 13. — Vid. **ኆኅት፡** — a) secundum usum loquendi Hebr.: *forum* Ruth 4, 1; Deut. 22, 15. 25, 7. b) nonnumquam: locus ante portas, *propylaeum, vestibulum,* **ነበረ፡አንቀጸ፡ሀገር፡** ἀπέναντι τῆς πόλεως Jon. 4, 5; **በአንቀጽ፡ውስተ፡ዴዴ፡ቤተ፡እግዚ"፡** ἐν προθύροις πύλης Jer. 43, 10; **አንቀጸ፡ዴዴ፡** Hez. 10, 19; **አንቀጸ፡ደይን፡** *vestibulum inferni* (sec. Lud.: limbus patrum) Org. 4. 2) *caput* libri, orationis, Abush. (cujus liber in LIX **አንቀጽ፡** divisus est); F. M. (divis. in **አንቀጽ፡**, subdivis. in **ክፍል፡**); F. N. (liber divisus est in **አንቀጽ፡**, **አ"፡** in **ምዕራፍ፡**, **ም"፡** in **ክፍል**)፡; al.; **እምአናኅኩ፡ነገረ፡በዝንቱ፡አንቀጽ፡** *in hoc capite* (i. e. *de hoc argumento*) *longius disserere possem*, Chr. Ta. 32.

ነቀፈ፡ I, 1 [radd. נָקַף נָקַב نَقَفَ vim *percutiendi* habent: aufſchlagen, abſchlagen, anſchlagen, zerſchlagen; vid. etiam **ነገፈ፡**;] Subj. **ይንቅፍ፡** 1) *decutere* corticem i. e. *decorticare:* **ወነቀፈ፡ቅርፍተ፡ዕፅ፡** ἀπέκνισε ξύλον 4 Reg. 6, 6 [Arabes habent نجب]. 2) *maculam incutere, maculare* (physice et ethice), deinde: *ignominia* vel *probro afficere* vel *vitio vertere* [amh. **ነቀፈ፡** *to reprove, find fault with, to blame*], Th. Petr. Prov. 20; **ኢትንቅፉ፡ግድፈቶ፡** N. T. rom. in proleg.

ተነቅፈ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ንቁፍ፡ part. *maculatus, maculosus, labe notatus,* **ንቁፍ፡ንጡፍ፡** *maculatum emaculatum* Th. Petr. Prov. 20; sensu ethico F. N. 43, 13 (de homine).

ነቀፍ፡ subst. *macula*, Lud. sine auct.

ንቅፈት፡ n. act. et subst. *maculatio, macula, labes,* Kuf. p. 121 (v. **ንክበት፡** et **ንክፈት፡**); **ምእመን፡ወጠቢብ፡ዘርሑቅ፡እምነ፡ንቅፈት፡ወድኑን፡** (an **ወድኑን፡**?) **እምነውር፡** F. N. 43, 1.

ንቤ፡ vid. sub **ብህለ፡**

አንበልበለ፡ quinquel. II [sine dubio transpositum e **ለብለበ፡**, ductum e **ለሀበ፡** q. v. (coll. sam. ࠋࠁࠋࠁ *splenduit*)] 1) intrs. *flammare, flammam edere, ardere* (φλέγειν): **እሳት፡ሰበ፡ያንበለብል፡** Ex. 14, 17; Hen. 21, 7. 24, 1; **ዘያንበለብል፡ነዱ፡** Hos. 7, 4; **አፍሓም፡ዘያንበለብል፡** Dan. 7, 9; trsl.: (**ማርያም፡**) **አንተ፡ሠረቀ፡ዲቤኪ፡ወአንበልበለ፡ዋዕዩ፡**(**ለፀሓየ፡ጽድቅ፡**) Enc. Teq. 21; de stellis (*scintillare, coruscare*) Org. 6. 2) trs.: *inflammare:* **አንበልብል፡ልሳኖ፡ለገብርከ፡** Lud. e Ssal. Req.

ንብልቡል፡ part. *flammans, inflammatus:* **እሳት፡ንብልብልት፡** Phlx. 153.

ነበልባል፡ subst., plerumque m., *flamma*, φλόξ, Kuf. 14; Job 41, 12; Prov. 24, 23; Ps. 82, 13. 105, 19; Jes. 5, 24. 10, 18. 29, 6. 43, 2. 47, 14. 50, 11; Thren. 2, 3; Dan. ap. 3, 23; Joel 1, 19. 2, 5; Ob. 18.

ነበልባላዊ፡ adj. rel. *flammeus*, Lud. ex Enc. Patr.

ነበል፡ subst. *flamma:* **ነበል፡ዘአንደድክሙ፡** (in Cod. Laur.; in caeteris **ነበልባል፡**) Jes. 50, 11; **ነበላ፡ለእሳት፡** Lud. ex Enc. Mij. 30 (in Sx. Tubing.: **ነበልባላ፡**).

ኔባል፡ et **ኔቤል፡** n. prgr., sc. νέβελ i. e. נֵבֶל *uter*; Aethiopes nomen mensurae liquidorum intelligunt et **መስፈርት፡** praemittere solent, sc. **መስፈርት፡ኔባል፡** Hos. 3, 2; 1 Reg. 1, 24; 2 Reg. 16, 1; Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* **ኔባል፡ዘ፡ሐብሻት፡** v. **አፍሻት ።**

ናብሊስ፡ vel **ናብሌስ፡**(**ንብሌስ፡** Lud. e Dan. 3, 5 allegat). Pl. **ናብሊሳት፡**, n. prgr., sc. νάβλαις a νάβλα, 1) *nablium*, citharae genus, 2 Reg. 6, 5; 1 Par. 15, 27; Pl. **ናብሊሳት፡** 2 Par. 9, 11; **ሰላም፡ለቃልኪ፡እምድምፀ፡ናብሊስ፡አዳም፡** III Sal. Mar. 15. 2) **ንብሌስ፡** male pro *gemma* ponitur, ut: **እብነ፡ንብሌስ፡** Org. 1 (Lud.). — *Voc. Ae.:* **ናብሊስ፡ዘ፡ቃጭል፡**; *aliud:* **ዘ፡አንድር፡ፌንታጊ፡ይትበሀል፡**

ነብሐ፡ I, 1 [נָבַח, ܢܒܰܚ, نَبَحَ] *latrare:* daemon ejectus est, **እንዘ፡ይነብሕ፡ከመ፡ከልብ፡** Gad. T. H. — *Rad. Abb.:* **ነብሐ፡ዘ፡ሮሐ፡**

መንበሕት፡, **አንበሕብሐ፡** vid. sub I **በሕብሐ፡**

ነበረ፡ I, 1 [radix, cujus usus in Geez latissime patet, in caeteris linguis deperdita (exc. quibusdam ejûs vestigiis in lingua Arab. sub rad. نَبَرَ), Amh. **ኖረ፡** et **ነበረ፡**] Subj. **ይንበር፡** 1) *sidere, considere, sedere;* ſich ſetzen Gen. 21, 16. 27, 19; Ruth 4, 1; Job 2, 8. 6, 29; Ps. 109, 1; Matth. 5, 1. 13, 48; Marc. 9, 35; **ኢትንበር፡ማእከለ፡ዐበይት፡** Sir. 35, 9; **ነበረ፡ዲበ፡መንበር፡** 1 Reg. 28, 23; **ንበሪ፡ውስተ፡ምድር፡** Jes. 47, 1; Kuf. 11; ſitzen Koh. 10, 6; Prov. 3, 24; Marc. 5, 15; Luc. 5, 17; Thren. 1, 1; Ps. 136, 1; **ነበርኩ፡ሕዙነ፡** 1 Esr. 8, 68. 69; 4 Esr. 10, 2; Jer. 8, 14; **ይነብር፡ውስተ፡ቤት፡** Gen. 25, 27; Hez. 8, 1; 2 Reg. 7, 1; Gen. 19, 1; Ps. 1, 1. 25, 4; **ነበሩ፡ውስተ፡ምድር፡** Thren. 2, 10; **እምከመ፡ነበርከ፡ውስተ፡ማእድ፡ዐቢይ፡** Sir. 34, 12; Hez. 33, 41; c. **ዲበ፡** vel **ላዕለ፡** vel **በ፡** vel **ውስተ፡** sedis: Matth. 19, 28; Ps. 9, 4. 131, 13; Gen. 31, 34; Jes. 6, 1. 19, 1; Jer. 22, 2; Job 26, 9; 2 Reg. 6, 2;

Hen. 14, 20. 45, 3. In specie a) *sedere*, de regibus (sc. in solio, regnandi causa) Jer. 14, 13; Ps. 28, 9; de judicibus (sc. in tribunali, judicandi causa) Joel 4, 12; Act. 23, 3; ነበረ፡ሎሙ፡ዐውደ፡ (*sedit iis ad judicium* vel *in tribunali*) Act. 25, 6 rom.; 25, 17; de episcopis (sc. in sede episcopali, gubernandi causa) Abush. 50; Sx. b) *praesidere:* ይንበር፡ቅድሜሆሙ፡ (in consilio) F. N. 5. c) *obsidere* urbem, c. ላዕለ፡ Deut. 20, 12; Jos. 10, 31. 34; 4 Reg. 6, 25. d) *consedisse cum* aliquo, c. ምስለ፡ Sir. 9, 9; Ps. 25, 5. e) ነበረ፡ዲጋ፡ *in insidiis subsidere* 1 Reg. 15, 5. f) de rebus inanimatis: *situm, positum esse* (κεῖμαι), Matth. 3, 2. 5, 14; Apoc. 4, 2; Ex. 26, 35; አርዑት፡ዘነበረ፡ (v. ዘንበር፡) ላዕሌሆሙ፡ Jes. 9, 4. g) *esse* apud scriptorem i. e. *scriptum esse*, ut: ነበረ፡ውስተ፡ቀኖናተ፡ነገሥት፡ *in Canonibus Regum scriptum legitur* F. N. 32. 2) *manere, permanere, remanere, esse*, Gen. 2, 18. 22, 5. 24, 55. 29, 19; Num. 35, 25; Jud. 19, 15; Ruth 3, 18; 1 Reg. 6, 1 (ἦν). 22, 3. 25, 13; 2 Reg. 10, 5; Judith 12, 7; Sir. 46, 9; Hen. 10, 3. 87, 4; 1 Cor. 7, 11; Joh. 2, 12. 4, 40; 1 Joh. 2, 10. 19. 3, 14; c. Acc. praed.: ነበረት፡መበለተ፡፫ዓመተ፡ Judith 8, 4; Hen. 67, 2. 69, 11; ዛቲ፡አንቀጽ፡ዕፁታ፡ትንበር፡ Hez. 44, 2; 2 Tim. 2, 13; ኢይትበደር፡ብዕል፡እምነቢረ፡ጥዑይ፡ Sir. 30, 16; ዘነበርክሙ፡ክቡዳነ፡እምንዋመ፡ፍርሀት፡ Enc. Ter 13; vel seq. Imprf. (sicut post ሀለወ፡ et ኮነ፡), ut: ነበሩ፡የዐቅቡ፡ኵላ፡ሌሊተ፡ Judith 7, 5; ነበረ፡ሀየ፡አሐዱ፡ወርኀ፡ያስተጋብእ፡ 3, 10, vel seq. እንዘ፡, ut: እስመ፡መጠነዝ፡መዋዕል፡ይነብሩ፡እንዘ፡ይትኄረሱ፡ Esth. 2, 12. a) *perseverare, persistere*, in re, c. በ፡ Joh. 8, 31; 1 Tim. 2, 15; 1 Cor. 7, 40; ኢነበሩ፡በኪዳን፡ Jer. 38, 32; አንስት፡ትንበራ፡በገቢረ፡ሠናይ፡ Clem. f. 190. b) *contentum esse* re, c. በ፡, ut: ንበሩ፡በሲሳይክሙ፡ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν Luc. 3, 14; vel *fidum manere* alicui, c. በ፡, ut: ኵሉ፡ብእሲ፡ይንበር፡በብእሲቱ፡ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω 1 Cor. 7, 2; ብእሲ፡ይንበር፡በብእሲቱ፡ወብእሲትኒ፡ትንበር፡በምታ፡ Clem. f. 188. c) *manere* i. e. *durare, perdurare:* ቃለ፡እግዚ"፡ይነብር፡ለዓለም፡ Jes. 40, 8; በከመ፡መከርኩ፡ከማሁ፡ይነብር፡ 14, 24. 32, 8; Ps. 101, 13. 111, 3; Hebr. 7, 3; 4 Esr. 8, 26; ይነብር፡ስሙ፡ለዝላፉ፡ Sir. 37, 26; እምአመ፡ነበረ፡ዝዓለም፡ Asc. Jes. 7, 12. 3) *habitare, incolere, commorari:* Jer. 23, 6; ዑቁ፡ዮጊ፡ቅሩባነ፡ትነብሩ፡ Jos. 9, 5; c. adv. et praep. loci: Num. 13, 28; Lev. 25, 18. 19; Deut. 2, 10. 20. 19, 1; 1 Reg. 7. 2. 27, 7. 11; Jud. 5, 17; Ruth 1, 1. 2. 4; Jes. 5, 9. 6, 11. 65, 9; Jer. 42, 9. 11; Matth. 23, 21; Act. 28, 16; Apoc. 3, 10; c. ዲበ፡ vel ላዕለ፡ terrae Apoc. 8, 13. 11, 10; Lev. 18, 25; c. ምስለ፡ *cum* vel ኀበ፡ *apud* pers. Sir. 22, 15; Gen. 34, 16; 4 Esr. 14, 7; Gen. 27, 44; Jos. 9, 14; Tob. 10, 8; creberrime c. Acc. loci: Deut. 2, 12; እለ፡ትነብሩ፡ኢየሩሳሌም፡ Jes. 5, 3. 21, 14. 22, 21. 23, 2. 51, 6. 54, 3; Jer. 4, 3. 11, 2. 25, 2; ንበሩ፡ገዳመ፡ 31, 6; Luc. 1, 80; Hebr. 11, 9. a) *cohabitare* cum muliere, c. ምስለ፡, Deut. 22, 13; Sir. 25, 16. 26, 7; 1 Cor. 7, 12. 13. b) *habitari, habitatum esse*, de urbibus et terris: ይሁዳ፡ለዓለም፡ትነብር፡ κατοικηθήσεται Joel 4, 20; Zach. 1, 11; አህጉር፡እለ፡ይነብራ፡ Jes. 10, 14. 13, 20. 44, 26; Jer. 17, 25; 4 Esr. 10, 61; ዘእንበሌሆሙ፡ኢይትከሀል፡ነቢረ፡ሀገር፡ Sir. 38, 32. — *Voc. Ae.:* ነበረ፡ዘ፡ተቀመጠ፡

አንበረ፡ II, 1 1) *sedere facere:* ውስተ፡ዐውድ፡ኢያነብርዎሙ፡ምስለ፡መኳንንት፡ Sir. 38, 33; Ps. 112, 7; 1 Reg. 2. 8; Prov. 18, 16; ያነብሮሙ፡ለነገሥት፡ዲበ፡መናብርት፡ Job 12, 18. 36, 7 (c. ውስተ፡); ኢታንብሮ፡ምስለ፡የማንከ፡ Sir. 12, 12; Hen. 61, 8; ምንት፡ያነበረክሙ፡ Jud. 18, 8; 4 Reg. 7, 3; ኢታንብሮ፡ዕሩዐ፡ Sir. 30, 36. 2) *ponere* (cum compositis), *collocare, statuere, constituere:* Luc. 19, 21. 22; ex. gr. sellam Ps. 121, 5; Job 29, 7; Jes. 14, 13; Jer. 1, 15; ahenum Hez. 24, 3; statuam Jes. 46, 7; signum Kuf. 2; altare Ex. 40, 26, arcam 40, 3; mensam 40, 20; candelabrum Matth. 5, 15; Luc. 11, 33; lapidem Rom. 9, 33; stellas in coelo Kuf. 2. a) *ponere, collocare* alqm Hen. 39, 3; milites Jos. 8, 12. b) *imponere* Marc. 10, 16; Luc. 19, 20; አንበሩ፡ልብሰ፡ዲበ፡መታክፍቲሁ፡ Kuf. 7; Gen. 21, 14; አጹብዐ፡ዲበ፡አዕይንት፡ Kuf. 23; አንበርዋ፡ውስተ፡ሰረገላ፡ 1 Reg. 6, 8; ታነብሮ፡ዲበ፡ገሐፍት፡ Ex. 29, 3; ታነብር፡ርእሶ፡ውስተ፡ዘሌሌከ፡ 29, 17; ውስተ፡ደይን፡አንበሮሙ፡ Judae 6; አንበሩ፡ሰፍንገ፡ዲበ፡ሕለት፡ Joh. 19, 29; Matth. 27, 37; in specie: *manum imponere*, እደ፡ c. ላዕለ፡ vel ዲበ፡ Ex. 29, 10. 15; Lev. 1, 4; Asc. Jes. 6, 5; Matth. 9, 18; al.; አንብሮ፡እድ፡ χειροθεσία *impositio manuum* Lit. Joh.; ጸሎተ፡አንብሮ፡እድ፡ Genz. f. 22. c) *apponere:* አንበረ፡ለከ፡እሳተ፡ወማየ፡ Sir. 15, 16; 1 Reg. 9, 24. d) *reponere:* Ex. 2, 2; ይትጌበር፡ዘያነብር፡ Prov. 6, 8; Kuf. 3; Hen. 89, 71; coll. Luc. 19, 21. 22. e) *deponere:* Act. 4, 35; 1 Reg. 10, 25; in specie vestes, i. e. *ponere* vel *exuere* Joh. 13, 4; Lev. 16, 23; Gen. 38, 19; አንበረት፡አልባሰ፡መበልናሃ፡ Kuf. 41. f) *admovere, advertere:* አንበሩ፡በክሳዱ፡መጥባሕተ፡ Enc. Nah. 28; ላዕሌሆን፡አንበርኩ፡ልብየ፡ Kuf. 25; etiam (omisso እደ፡) *manum admovere* i. e. *aggredi* alqm (ἐπιτίθεσθαι) Did. ed. Platt p. 53. g) *attribuere:* ዘክብረ፡ያነብር፡ሎቱ፡ (*sibi*) Prov. 12, 9. h) *facere* (שִׂים): ወአንበረ፡ወርቀ፡ከመ፡እብን፡ 2 Par. 1, 15. i) *constituere* alqm: ያነብር፡ነገሥተ፡ወይስዕር፡ Dan. 2, 21; vel alqd: እመበ፡ዘነሥአ፡እመጻሕፍተ፡ሐሰት፡እንተ፡አንበርዋ፡ከሓድያን፡ወአብአ፡ኀበ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ F. N. 2. 3) *manere facere* i. e. *retinere, detinere* alqm, Philem. 13; Ex. 9, 28. 4) *habitare facere* Ps. 112, 8; Hen. 22, 4. 45, 5; አነብረክሙ፡ውስተ፡ብሔርክሙ፡ Jer. 7, 7. 12, 15. 39, 37. a) *cohabitare facere* i. e. *uti:* እመበ፡ብእሲ፡ዘአንበረ፡ዕቅብተ፡ኢይደልዎ፡ከመ፡ይኩን፡በመዓርገ፡ክህነት፡, vel እመበ፡ዘአንበረ፡ዕቅብተ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡አው፡እምድኅሬሃ፡, vel እመበ፡ዘአንበረ፡ዕቅብተ፡ውስተ፡ቤቱ፡ F. M. 8, 1. b) habitare facere affectum in animo i. e. *habere:* አንበርከ፡ጽልሑተ፡ውስተ፡ልብከ፡ Job 11, 14; ኢያንብሩ፡ቂመ፡ውስተ፡ልቦሙ፡ Did. 11. c) *habere* vel *tractare* alqm: አንበርናከ፡ሠናየ፡ ἐχρησάμεθά σοι καλῶς Gen. 26, 29.

አስተናበረ፡ IV, 3 (raro አስተነበረ፡ IV, 1) 1) *suo* quidque *loco ponere, ordine disponere, bene componere* vel *instituere, in ordinem cogere:* አስተናበረ፡ዕፀወ፡ 3 Reg. 18, 33; ቅዳሕ፡ወይኖ፡ወአስተናብር፡ Dan. ap. 13, 11; Ex. 40, 16; 3 Reg. 7, 14; 1 Cor. 12, 18; in republica: በጽምው፡ወበየውሀት፡ለዝሉፉ፡አስተናብር፡ኵሎ፡ Esth. 3 aper.; orationem, Chr. ho. 12 (vid. አስተራትዐ፡); አስተጋብአ፡ (sc. librum) ወአስተናበረ፡ምዕራፋተ፡ (sc. libri), Abush. in proleg. 2) *stabilire, constituere:* አስተናበረ፡አድባረ፡ወአውግረ፡ Lit. 176, 1; id., sed አስተነበረ፡ Macc. f. 10; አበው፡አስተናበሩ፡ቀኖናሆሙ፡ F. M. 13.

ንቡር፡ part. 1) *sedens:* ትዜሀር፡ንቡረከ፡ውስተ፡ቤትከ፡ 4 Reg. 14, 10; 1 Cor. 14, 30; Org.; ይሰክቡ፡ንቡረ፡ *dormiunt sedentes* Reg. Pach. 2) *positus*, Luc. 24, 12; Joh. 2, 6. 20, 6;

Ex. 29, 23; Jer. 24, 1: **መልዕልተ፡ኵሉ፡ሰማያት፡መንበርከ፡ንቡር፡** Asc. Jes. 7, 22. 8, 7; **ሀለዉ፡ንቡራን፡መልዕልተ፡አርእስቲሆሙ፡** 2 Par. 4, 12. a) *impositus:* **አርዑት፡ዘንቡር፡ዲበ፡መትከፍቶሙ፡** Jes. 9, 4. b) *repositus*, Luc. 12, 19; Asc. Jes. 8, 14. 26. 9, 24. 11, 40. c) *constitutus* vel *usu receptus* F. N. 12 (vid. sub **ቀዳሲ፡**). d) **ንቡረ፡እድ፡** *cui manus sunt impositae* i. e. *manuum impositione consecratus* vel *ordinatus* Lit. 170, 1; V. S. (Praeterea **ንቡረ፡እድ፡** appellatur *antistes ecclesiae laicus*, Axumae, vid. Bruce I p. 521; Rüpp. II p. 267; d'Abbadie Cat. p. 109, et aliorum oppidorum, d'Abb. Cat. p. 87.). 3) *manens, durans:* **ንቡር፡ጌጋይክሙ፡** μένει Joh. 9, 41. a) *is qui est:* **እስመ፡ንቡር፡ውስተ፡አፉሆሙ፡መጥባሕት፡** Prov. 12, 18; **ዘንቡር፡ውስተ፡ዝንቱ፡አንቀጽ፡** *id quod est* (i. e. *scriptum legitur*) *in hoc capite*, F. N. 37. b) *perseverans:* Maria **ኮነት፡ንብርተ፡ትሰምዕ፡ቃለ፡እግዚእነ፡** Phlx. 3. 4) a) *habitans, incolens:* **ንቡራን፡ውስተ፡ምድር፡** Jer. 47, 9 var.; Jes. 18, 3 var.; Num. 22, 11. b) *habitatus:* Zach. 7, 7; Jes. 18, 3 var.

ንብረት፡ n. act. et subst., m. et fem. 1) *sessio* Ps. 138, 1; **ንብረቶሙ፡ወተንሥኦቶሙ፡** Thren. 3, 62; **ንብረቱ፡በየማንከ፡** Genz. f. 115; Mavâs. nr. 53. In specie: *sessio episcopi* vel *patriarchae* i. e. administratio: **ኑኀ፡ንብረቱ፡** Cat. Cod. Bibl. Bodl. p. 14; **፲፫ዕለተ፡እምንብረቱ፡ዲበ፡መንበሩ፡** Phlx. 15. 2) *positio:* **ንብረተ፡ከዋክብት፡** ἀστέρων θέσεις Sap. 7, 19. 29; Cant. 4, 9. a) *situs:* **ናሁ፡ንብረታ፡ለዛቲ፡ሀገር፡ሠናይት፡** 4 Reg. 2, 19. b) *dispositio, modus:* **ንብረተ፡መናቅዕቲኪ፡** ῥυθμοὶ μηρῶν Cant. 7, 2. c) *impositio manus:* **ንብረተ፡እድ፡** Ssal. Req.; etiam nomen orationis liturgicae: **ወእምድኅሬሁ፡ትብል፡ንብረተ፡እድ፡** Genz. f. 62 (aliâs: **ጸሎተ፡አንብሮ፡እድ፡**). d) *institutio, constitutio:* **አዝማድ፡ዘበንብረት፡** (opp. et consanguineis et affinibus et propinquis spiritualibus) ex. gr. collactanei vel pupilli F. N. 24, 2; **አበ፡በንብረት፡ዘውእቱ፡ሐፃኒ፡** F. N. 32. 3) a) *stabilitas:* **ሰአሉ፡በንብረተ፡ንግሥ፡ወኑኀ፡መዋዕሊሁ፡** (sie beteten für) Jsp. p. 316. b) *substantia, res:* **ኀላፊ፡ውእቱ፡ንብረተ፡ዝ፡ዓለም፡** 1 Cor. 7, 29. 33; Col. 2, 20; Clem. f. 201. 254. c) *status, conditio:* **ሠናየ፡ኮነ፡ንብረቶሙ፡ለሕዝብ፡** Act. 24, 3; **ንብረተ፡ነፍስየ፡ወሥጋየ፡በእዴሁ፡እኁዝ፡** Enc. Hed. 6. d) *vivendi ratio, vita:* **ንብረትየ፡ዘበንእስየ፡** βίωσις Act. 26, 4; **በላዕለ፡ውሉዱ፡ያስተርኢ፡ንብረቱ፡ለሰብእ፡** Sir. 11, 28; βίος **ንብረቱ፡ከመ፡ዘኢኮነ፡ሕያወ፡** Sir. 40, 29; **ኀዳጥ፡ውእቱ፡ወማሕዘን፡ንብረትነ፡** Sap. 2, 1. 4. 15; Prov. 5, 9; **በብዝኀ፡ንብረት፡** Job 12, 12; **ከመ፡በዕሩፍ፡ወበጽምው፡ይኩን፡ንብረትነ፡** 1 Tim. 2, 2; Clem. f. 239; **ንብረተ፡ዓለም፡** αἱ τοῦ βίου πραγματεῖαι 2 Tim. 2, 4; ζωή Job 7, 1. e) *victus, (facultates):* **ይኩን፡እምጠለ፡ምድር፡ንብረትከ፡** Kuf. 26; Marc. 12, 44 rom.; δίαιτα Job 5, 3. 24; βίος Cant. 8, 7; **ኀልዮ፡ንብረት፡** Clem. f. 254 (Sorgen für den Unterhalt). 4) *habitatio, commoratio:* **በቀዳሚ፡ንብረቶሙ፡** 4 Reg. 17, 25; **ንብረቶሙ፡ውስተ፡ገዳም፡** Chr. ho. 6; **ዘኢኮነ፡ምስለ፡ሰብእ፡ንብረቱ፡** 4 Esr. 3, 50; Dan. 2, 11; δίαιτα **ረሰይኩ፡ሎቱ፡ገዳመ፡ንብረቶ፡** Job 39, 6; **ዘአልቦ፡ንብረተ፡ዘኀበ፡መሰዮ፡ይበይት፡** Sir. 36, 31; κατάσχεσις 1 Par. 4, 33; **ቤተ፡ንብረቶሙ፡** Judith 9, 13.

ነባር፡ n. ag. i. q. **ነባሪ፡** *verna*, Job 19, 16.

ነባሪ፡ n. ag., sing. et coll., Pl. **ነበርት፡** 1) *milites praesidiarii, praesidium*, 2 Reg. 8, 6. 2) *manens, stabilis:* **ማኅደር፡ነባሪ፡** (sc. beatorum) Genz. f. 91. 3) *habitator incola:* **ነበርተ፡ኢየሩሳሌም፡** (i. e. **እለ፡ይነብሩ፡ኢ"፡**) var. Jer. 42, 13; vel *inquilinus* Kuf. p. 165; at plerumque *verna, famulus domesticus, servus, familia:* sing. οἰκέτης Sir. 7, 20. 10, 25. 30, 39; Gen. 9, 25; Rom. 14, 4; **ነባሪከ፡ዘይትቀነይ፡ለከ፡** Sir. 4, 4; δοῦλος Gal. 3, 28. 4, 1; coll. οἰκέται (familia) Sir. 6, 11; 1 Petr. 2, 18; θεράποντες **ነባሪከ፡** Prov. 27, 25 (cfr. Job 19, 16), θεράπαιναι Job 31, 31; δοῦλοι 2 Reg. 9, 10; 1 Cor. 12, 13; Tit. 2, 9; 1 Tim. 6, 1; Eph. 6, 5; σώματα Gen. 34, 29. 36, 6.

ኑባሬ፡ subst. 1) *dispositio:* **ኀድግ፡ኀሊና፡ዘበምድር፡ወዕድዎሙ፡ለከዋክብት፤ሥነ፡ሥርዐቶሙ፡ወኑባሬሆሙ፤እምዝንቱ፡ኵሉ፡ተልዒልዐከ፡** (sic pro **ተልዒለከ፡**) **በልቡናከ፡** Deg. 2) *institutio, constitutio:* **ተዘምዶ፡ዘኑባሬ፡** (opp **ተዘምዶት፡ጠባይዓዊ፡**; vid. **ንብረት፡**) F. N. 52. 3) *sedis collocatio:* **ሰላም፡እብል፡እንተ፡ኮንከ፡ነጻሬ፤ገቢሮ፡እምላክ፡ማእከለ፡እንስሳ፡ኑባሬ፤ዕንባቆም፡ነቢይ፡** (*quod vidisti Deum sedem collocare inter animalia*; coll. Hab. 3, 2) Enc. Hed. 3.

አንባሪ፡ n. ag. (II, 1) *ponens:* **አንባርያነ፡ቃል፡** *qui sententiam ponunt* (vel *ponunt* in genere vel *dicunt*), F. N. p. 6.

መንበር፡ subst., m. et fem., Pl. **መናብርት፡** 1) *sedes* i. e. *sedile, sella, solium, thronus, cathedra, tribunal*, δίφρος 1 Reg. 1, 9. 4, 13. 28, 23; Job 29, 7; Prov. 9, 14; καθέδρα 1 Reg. 20, 25; Ps. 1, 1; Matth. 21, 12; Marc. 11, 15; **መንበረ፡ምስማክ፡** Herm. p. 2; 4 Reg. 18, 16; συμψέλλιον Herm. p. 7; **መንበሩ፡(ለመጸር፡)** Cant. 3, 10; θρόνος regnantium 2 Reg. 7, 13; Jes. 9, 7. 14, 9; Jer. 1, 15; Job 12, 18; Sir. 10, 14. 24, 4; **ዘይነብር፡ላዕለ፡መንበረ፡መንግሥት፡** 40, 3; Luc. 1, 32. 52; Apoc. 4, 4; **መንበረ፡ምኵናን፡** θρόνος ἀρχῆς Prov. 16, 12; Dei Jes. 6, 1. 66, 1; Ps. 9, 4. 46, 8; Matth. 5, 24. 23, 32; Apoc. 1, 4; judicum Ps. 121, 5. 93, 20; **መንበረ፡ፍትሕ፡** *tribunal* F. N. 43, 6; magistri Matth. 23, 2; episcopi, patriarchae F. N. 4; Sx. a) „locus sacratior in adyto seu sanctuario, quem Graeci θρόνον vocant“ Lud. sine auct. b) nomen unius ex (novem) ordinibus angelorum Col. 1, 16; Asc. Jes. 8, 8. 9; Clem. f. 61. 102. c) *judices* regni Abyssinici, quorum singuli **መንበር፡** (vel amh. **ወምበር፡**, **ወንበር፡**) appellantur, Lud. lex. Amh. c. 71; Isenb. lex. p. 32. 149. d) *munus, officium:* **መንበረ፡ቀሳውስት፡** Syn. in Lud. comm. hist. p. 314 n. 46. 2) *basis, fundamentum*, βάσις Ex. 30, 18. 38, 26. 39, 8; Lev. 1, 16. 4, 7; Deut. 12, 27; **መናብርት፡** ספות (*paterae*, at Aeth. intellexit *limina*) Jer. 52, 19 vrs. nov. 3) *sedes* i. e. *habitatio, domicilium, mansio*, (aliâs **ምንባር፡**): Apoc. 18, 2; Kuf. 10; Asc. Jes. 2, 12.

ምንባር፡ subst., plerumque m., Pl. **ምንባራት፡** 1) *locus*, a) in quo quid positum est, τόπος: **ኰኵሕ፡ይበሊ፡በውስተ፡ምንባሩ፡** Job 14, 18. 27, 21; **እምከመ፡አንበርዎ፡ኢይትሐወስ፡እንከ፡እምንባሩ፡** Jes. 46, 7; 4 Esr. 5, 31 (an: *status?*). b) *ubi quid reponitur, apotheca:* **ምንባራተ፡ንዋያተ፡ሐቅል፡** ὁπλοθῆκαι *armamentaria* 2 Par. 32, 27. c) ubi quis habitat *sedes, mansio, habitatio, domicilium*, Gen. 10, 30. 14, 12. 18, 33; Ex. 16, 29; **ገበርኪ፡ምንባራቲኪ፡ውስተ፡ኵሉ፡መርሕብ፡** Hez. 16, 31; Nah. 3, 10. 2) *basis, fundamentum, sustentaculum, pes*, Lev. 1, 15. 4, 18; 4 Reg. 16, 17; **ምንባረ፡መቅጹት፡** χυτρόποδες Lev. 11, 35. 3) *sedes, sella, cathedra* (aliâs **መንበር፡**); 1 Reg. 20, 18; 4 Reg. 16, 18; **ጊርጊስ፡በንእሱ፡የሐውር፡ኀበ፡ምንባረ፡ማእምራን፡ከመ፡**

ይትመሀር፡እምኔሆሙ፡ Jsp. p. 328 (nisi malueris secundum n. 1, c interpretari).

መንበርት፡ subst., m. et fem. 1) *status, conditio* (vid. **ንብረት፡**): **እምነግህ፡እስከ፡ሰርከ፡ትትዐለው፡መንበርት፡** μεταβάλλει καιρός Sir. 18, 26. 2) *vita:* **እመኒ፡ኖኁ፡መንበርቶሙ፡ውስተ፡ምድር፡** ἐάν τε γὰρ μακρόβιοι γένωνται Sap. 3, 17. 3) *victus*, Luc. 8, 14; 1 Joh. 2, 16. 3, 17; Marc. 12, 44 Platt; Did. 14; **ተሀየይ፡ለመንበርትከ፡ሥጋዊት፡ወአስተሐምም፡ለመንበርትከ፡መንፈሳዊት፡** Phlx. 76.

አናብርት፡ vid. sub **ዐንበር፡**

ነበርጻው፡ subst. morbi species, *inflammatio? febris?* Kuf. p. 84 (v. **ነበጽራው፡**); Vers. lat. p. 27 exhibet *febris* [cfr. نُفْضَة; an **በረጸ፡**?].

ነበስባስ፡ *micatus* vid. sub **በስበሰ፡**

ነበበ፡ I, 1 [نَبَّ et نَبْنَبَ *mutivit, fremuit* caper; vicina sunt נבא (**ነበየ፡**) et **ነብሐ፡**] Subj. **ይንብብ፡** 1) raro: *murmurare, fremere, strepere* (sicut הָגָה; amh. **ነበበ፡** *sonare*, Isenb. p. 105): **መሰንቆ፡ይነብብ፡** 1 Cor. 14, 7 rom.; **ከመ፡ርግብ፡እነብብ፡** Jes. 38, 14. 2) plerumque: *loqui*, (ſprechen; differt a **ነገረ፡** sicut ſprechen a reden), abs. Job 2, 13. 6, 4. 7, 11 (opp. tacere); 13, 13; **እንበለ፡ትንብብ፡ጠይቅ፡** πρὶν ἢ λαλῆσαι μάνθανε Sir. 18, 19; **ንብብ፡ለእመ፡አብሖከ፡** 35, 7; Jes. 1, 2; **እንዘ፡ይነቡ፡** 65, 24; **እግዚ"፡ነበበ፡በአፉሁ፡** 25, 8; 4 Esr. 3, 29; **ቃል፡ዘይነብብ፡** 4, 21; c. Acc. rei: Ex. 4, 12; Deut. 18, 20—22; **ኢትሚጥ፡ብጽዓቲከ፡ዘነበብከ፡** Sir. 7, 14; **ይነቡ፡ሐሰተ፡እምከርሦሙ፡** Jes. 8, 19. 21; **አፉሁ፡ለእግዚ"፡ነበበ፡ከመዝ፡** 24, 3. 59, 4. 13; Ps. 5, 6. 57, 1; **ሶበ፡አኅለቀ፡ነቢበ፡ዘንተ፡ነገረ፡** 4 Esr. 5, 1; Matth. 5, 11; Job 2, 9; **ብዙኀ፡ትነብብ፡** 11, 2; **ነቢበ፡ብዙኀ፡ነገር፡** 34, 37; c. Acc. prs. (*alloqui*): Lev. 16, 1. 17, 1. 18, 1; Num. 26, 1; 1 Reg. 26, 6; Ps. 2, 5; Hez. 3, 16. 21, 1; Jes. 28, 11; Dan. 8, 18; **ይንብቡኒ፡** 4 Esr. 10, 3; c. dupl. Acc.: **ይንብቡኒ፡ቃለ፡** 2 Esr. 9, 4; **ዘይነብበኒ፡** τί λαλήσει ἐν ἐμοί Hab. 2, 1. a) *loquendi facultate praeditum esse* Ps. 113, 15; Matth. 9, 33 Platt; **ሕፃናት፡ዘዓመት፡ይነቡ፡ወይትናገሩ፡** 4 Esr. 4, 23. b) *sermone* i. e. *ratione praeditum esse:* **በርእስ፡የኀድር፡ነቢብ፡ወአእምሮ፡** τὸ λογιστικόν (*ratiocinandi facultas*) Chr. Ta. 5; **ማይ፡ዘኢይነብብ፡** (ἄλογον) 4 Esr. 4, 55. c) *loqui lingua*, c. **በ፡**, ut: **ይነብቡ፡በነገረ፡ከናዓን፡** Jes. 19, 18; **ይንብብ፡በልሳን፡እንተ፡ኃስተርኢ፡** Kuf. p. 51; Act. 2, 4; Asc. Jes. 8, 20. d) *diserte loqui, orare, eloquentem esse*, Ex. 4, 14; **ዘይክል፡ነቢበ፡** δυνατὸς ἐν γλώσσῃ Sir. 21, 7; **ዐቃቤ፡ነቢብ፡** ῥήτωρ *orator* Act. 24, 1. e) *multa loqui, fabulari, loquacem esse:* **መንፈስ፡ነቢብ፡** πνεῦμα πολυρρῆμον Job 8, 2; at plerumque adjecto **ብዙኀ፡** vel **አብዝኀ፡**, ut: **ነቢበ፡ብዙኀ፡ነገር፡** Job 34, 37; **ዘይጸልእ፡ብዙኀ፡ነቢበ፡** Sir. 19, 6; **ለዘያበዝኅ፡ነቢበ፡ይትቄጥዕዎ፡** 20, 8; Job 4, 2. f) **አዕበየ፡ነቢበ፡** *fastuose loqui* 2 Reg. 19, 29. g) *blande compellare, benigne alloqui:* **ንብብዋ፡ውስተ፡ልባ፡** Jes. 40, 2; Matth. 25, 36. 39. h) **ነቢብ፡** nonnumquam i. q. *sermo, verba, dicta:* 4 Esr. 8, 26. 29; Ps. 18, 2—4. 118, 9. 17. 25. 28; **ነቢቡ፡** Org. 3) i. q. **አንበበ፡**, sc. a) *meditari:* **ነበቡ፡ከንቶ፡** ἐμελέτησαν κενά Ps. 2, 1. b) *legere* Hen. 13, 7. c) *cantare* Dan. 3, 24 var. (vid. **አንበበ፡**).

አንበበ፡ II, 1 1) *sonare* vel *strepere facere* i. e. a) vocem edere ad canendum i. e. *canere, cantare, recitare, hymnum celebrare:* **ከመ፡ይዘምሩ፡ወያንብቡ፡** ᾄδοντες 1 Par. 6, 31; **እለ፡ያነብቡ፡በጸናጽል፡** ἀποφθεγγόμενοι 25, 1; **ይሴብሑ፡ወያነብቡ፡** ὑμνῳδοῦντες 25, 6; ὑψῶσαι ᾠδήν 2 Esr. 3, 12. 22, 46; ὑμνεῖν Dan. 3, 24; **አነብብ፡ወእሴብሕ፡** Judith 16, 13; **እገኒ፡ወአነብብ፡** Sir. 51, 11; Matth. 26, 30; Marc. 14, 26; c. **ለ፡** alicui: **አነብብ፡ለስምከ፡** Jes. 25, 1. α) *praecinere, cantum praeire:* **አንበበ፡ዮዲት፡በዛቲ፡ስብሓት፡በኀበ፡ኵሎሙ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡ወአውሥኡ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡በይእቲ፡ስብሓት፡** Judith 15, 14. β) *alta voce clamare, jubilare:* **ያነብቡ፡ደቂቀ፡አሮን፡ወይነፍሑ፡በቀርነ፡ዝብጦ፡** ἀνέκραγον Sir. 50, 16. b) *legere* scripta, libros, c. Acc. Kuf. 2. 32; **ስእኑ፡አንብቦታ፡ለመጽሐፍ፡** Dan. 5, 8; Jes. 29, 11. 12; 4 Reg. 5, 7. 19, 14; Hen. 81, 1; Matth. 12, 3; 2 Cor. 3, 15; Apoc. 1, 3; c. **ውስተ፡** vel **በ፡** libri Matth. 12, 5. 21, 42; Deut. 17, 19. α) *legere aliquo audiente, recitare, praelegere:* **አንብብ፡ዘነገረ፡** Jer. 3, 12. 11, 6; **አንቢበከ፡ይእተ፡መጽሐፈ፡** 28, 63; Bar. 1, 14; Luc. 4, 16; Act. 15, 21; c. **በኀበ፡** prs.: **አነብብ፡በኀበ፡ብዙኃን፡** Job 31, 36; Bar. 1, 3; c. **ለ፡**, ut: **ያንብቡ፡ሎቱ፡** Esth. 6, 1; c. **በቅድመ፡** prs.: Hen. 89, 63; 2 Esr. 4, 23; c. **ውስተ፡እዝነ፡** Jer. 43, 6. 10. β) *studere literis*, μελετᾶν: **አንብብ፡መጽሐፎ፡** Sir. 6, 37; Ps. 1, 2; c. **በ፡** Ps. 118, 70. c) *meditari* (הָגָה), μελετᾶν, **በአንብቦትየ፡** Ps. 38, 4. 76, 5. 118, 16; **አነብብ፡ለከ፡** ἐμελέτων εἰς σέ Ps. 62, 7. 2) *loqui facere* a) *loquendi facultatem restituere* vel *praebere:* **ለበሃማን፡ያነብቦሙ፡** Marc. 7, 37. b) *verba suggerere* alicui, *inspirare, dictare*, c. Acc. prs. et rei Marc. 13, 11; Asc. Jes. 4, 21. c) *proclamare, praedicare* publice, alqm vel alqd, c. Acc. Matth. 26, 13; Did. ed. Platt p. 106 lin. 5.

ተነበ፡ III, 1 1) *recitari* a) *cantando; hymno celebrari:* **እምነግህ፡ይትነበብ፡ቅድሳቱ፡** ἀπὸ πρωῒ ἠχεῖν τὸ ἁγίασμα Sir. 47, 10. b) *legi, praelegi:* **በእንተ፡ጸሎት፡ዘይትነበብ፡ዲበ፡ማይ፡** (super aquam baptismatis) Did. 40; **ኵሉ፡መክናት፡ዘተነበት፡ውስቴታ፡ዛቲ፡ጸሎት፡** Kedr f. 16. 17; Lit. 161, 3. 162, 2; c. **በቅድመ፡** Hen. 89, 71. 97, 6; Sx. Teq. 9; **ዘተነበ፡ቅድመ፡ንጉሥ፡** 2 Par. 34, 24. 2) *enuntiari, dici:* **ዘኢይትነበብ፡** τὰ ἄδηλα, *ineffabilia* Ps. 50, 7.

ተናበበ፡ III, 3 *colloqui, sermonem conferre;* 4 Esr. 4, 23 var.; c. Acc. prs.: **ተናገሮ፡ወተናበቦ፡** Enc. Haml. 3; c. **ምስለ፡** prs.: **እስመ፡መላእክት፡ተናበቡ፡ምስለ፡አይሁድ፡** οἱ ἄγγελοι ὡμίλησαν τοῖς Ἰουδαίοις Chr. ho. 1; c. Acc. vel **በ፡** vel **በእንተ፡** rei et c. **በበይናት፡** pers.: **ተናበቡ፡በበይናቲሆሙ፡ብዙኀ፡ተስእሎታተ፡ወአውሥኦታተ፡** Cyr. f. 3; **ኢይትናበቡ፡በበይናቲሆሙ፡በነገረ፡ስላቅ፡ወኀፍረት፡** F. N. 10, 6; Org. 4. a) *dicere contra* alqm i. e. *accusare* eum: **መንፈስ፡እግዚ"፡ይትናበብ፡በላዕሌከ፡** Macc. f. 25. b) *dicere pro* aliquo i. e. *causam defendere* alcjs, *patrocinari*, παρακαλεῖσθαι, c. **በእንተ፡** clientis Deut. 32, 36; Ps. 89, 15. 134, 14; Org. 6; poetice c. dupl. Acc. *patrocinando impetrare* alicui alqd: **ተናበብዮ፡ዳኅና፡** (incolumitatem ei impetra) Lud. ex Enc. Mij. 3. c) in genere: *loqui, dicere* (sc. ad alios; sicut **ተናገረ፡**), ut: **ኢይደሉ፡ለባሕታዊ፡ተናብቦ፡ቃለ፡ስርግው፡** Phlx. in epilogo.

ንቡብ፡ part. *recitatus, lectus*, Lud. sine auct.

ንባብ፡ (raro **ንበብ፡** ut Matth. 10, 14 rom.; Lud.), subst., plerumque m., 1) *loquela, sermo:* **ንባበ፡ አፉሆሙ፡** Kuf. 23; Prov. 4, 4. 20 (ῥήσεις); **ተወከፍ፡ ንባበ፡ ዚአየ፡** (λόγους) 4, 10; **ድምፀ፡ ንባቦሙ፡** Sap. 1, 9; Koh. 5, 6. 10, 12. 20; 4 Reg. 19, 4; **ንባብ፡ ዕሩዕ፡** ῥῆμα ἀργόν Matth. 12, 36; **በአብዝኆ፡ ንባቦሙ፡** πολυλογίᾳ (*multiloquio*) 6, 7; **ንባበ፡ እግዚ"፡** Kuf. 8. a) sermo i. e. *rumor* Kuf. p. 70. b) i. e. *eloquium*, λαλιά **ንባብኪ፡ አዳም፡** Cant. 4, 3. c) id quod dicitur in oratione, *summa, argumentum:* **ንባበ፡ ኵሉ፡ ነገር፡** Koh. 12, 13; **ዘንተ፡ ንባበ፡ ኀለዩ፡** (ταῦτα ἐλογίσαντο) Sap. 2, 21. d) *causa:* **ዘይቀውም፡ ለንባበ፡** (v. **ለነቢብ፡**) **ባዕድ፡** ὁ προεστὼς ἀλλοτρίας κρίσεως Prov. 26, 17. e) **ቀዳሚ፡ ንባብ፡** *praefatio*, Lud. auct. Greg. 2) *loquendi facultas* et *ratio* (λόγος, Vernunft): Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; **ሕፃናት፡ እለ፡ አልቦሙ፡ ንባበ፡** παῖδες ἀλόγιστοι Sap. 12, 25.

ንብት፡ n. act. *lectio, oratio:* **በተሊወ፡ ንብቱ፡** ἐπὶ τῷ ὕφει τῆς ἀναγνώσεως Epist. Euseb. ad Carp. in N. T. rom.; **በመተልወ፡ ንብቱ፡** *secundum tenorem lectionis* (vel *orationis*) *ejus*, Herm. p. 110.

ነባቢ፡ n. ag., fem. **ነባቢት፡**, Pl. m. **ነባብያን፡** 1) *loquens*, ut: **ነባብያን፡ ሐሰተ፡** 1 Tim. 4, 2 Platt; **ልሳን፡** est **ነባቢት፡ ዘታወጽእ፡ ቃለ፡** (die Sprecherin) Fal. f. 9. a) *orator, praedicator* (,ubi de scriptis agitur: *auctor*): Enc. Genb. 17 (Lud.); **ሰላም፡ ለአሞጽ፡ ነባቤ፡ ቃሉ፡ ለኤሎሄ፡** (qui verbum Dei praedicavit) Enc. Pag. 5; **ነባቤ፡ ድርሳን፡** (*praedicator* vel *auctor homiliarum*) Enc. Jac. 29; crebro **ነባቤ፡ መለኮት፡** *theologus*, epitheton Joannis Apostoli, Sx. Masc. 29; Marci, Lit. 160, 4; Gregorii Nazianzeni, Haim. Ab. b) *locutor*, α) *loquax, garrulus, multiloquus*, πολύλαλος Herm. p. 43. β) *linguatus* idemque vel *rixosus* vel *obtrectator*, γλωσσώδης Prov. 21, 19; Ps. 139, 12; Sir. 8, 3. 9, 18; **ብእሲት፡ ነባቢት፡** 25, 20; **ልሳን፡ ነባቢት፡** γλῶσσα τρίτη 28, 15; Kid. f. 17. 20. γ) *gloriosus, jactabundus, magniloquus, vaniloquus:* **ብእሲ፡ ነባቢ፡ ወመስተሐቅር፡** κατοιόμενος καὶ καταφρονητής Hab. 2, 5; ἀλαζών Prov. 21, 24; 2 Tim. 3, 2. 2) loquendi facultate et ratione praeditus i. e. *intelligens, rationalis, rationabilis:* **ነባብያን፡** φρόνιμοι 2 Cor. 11, 19; **ቅኔ፡ ነባቢ፡** λατρεία λογική Rom. 12, 1 Platt; 1 Petr. 2, 2 Platt; F. M. 29, 3; Lit. 161, 2. 4; Christi **ሥጋ፡ ማሕየዊ፡** et **ደም፡ ነባቢ፡** Lit. Epiph.; **ነፍስ፡ ነባቢት፡** Lit.; **ገነት፡ ነባቢት፡** hortus λογικός, Org.

አንባቢ፡ n. ag. (II, 1) 1) *lector:* **አንባብያኒሁ፡ ለዝንቱ፡ መጽሐፍ፡** N. T. rom. f. 28, 4; Catal. Bibl. Bodl. p. 74; Phlx. in subscr.; Ssal. Req. 2) *anagnostes:* **አናጕንስጢስ፡** exponitur **አንባቢ፡** F. N. 8.; Cyr. f. 1.

ምንባብ፡ subst., Pl. **ምንባባት፡** *locus lectionis* a) *pulpitum anagnostae:* **ምንባበ፡ መጻሕፍት፡ ይኩን፡ አትተ፡ ሕቀ፡ እምሥዋዕ፡** Kid. f. 6. b) *lectio, pericope*, crebro in titulis N. T. rom., ut: **በሕፃናት፡ ምንባብ፡** *lectio in festum infantium* Matth. 2, 13. 6, 1 al., et in aliis libris, ut: **ተፈጸመ፡ ምንባብ፡ ዘወርኃ፡ ሰኔ፡** Sx. Sen. 30; **መጻሕፍተ፡ ምንባብ፡** *libri qui publice leguntur* Lit. 164, 4; **አርእስተ፡ ምንባባት፡** περιοχαί Epist. Eus. ad Carp. (in N. T. rom.); **አርእስተ፡ ምንባብ፡ ዘይትነበብ፡ ላዕለ፡ ምውታን፡** Genz. f. 56.

ንብቲራ፡ n. prgr. sc. νιπτῆρα in Acc. i. e. *pelvis*, (*pellurium, mallurium*), Joh. 13, 5; **ንብቲራ፡ ወውስቴታ፡ ማይ፡** Phlx. 129; F. N. 14; M. M. f. 93; Sx. Haml. 8. — *Voc. Ae.*: **ንብቲራ፡ ብ፡ ብርት።**

ነብዐ፡ I, 1 [נָבַע ܢܒܰܥ نَبَعَ *scaturivit*] i. q. **አንብዐ፡**; in Cod. Abb. LV Jer. 26, 5 occurrit **ይነብዑ፡** pro **ይነትዑ፡**

አንብዐ፡ II, 1 1) *lacrymari, illacrymari:* **አነብዕ፡ እመ፡ ርኢኩ፡ ሰብአ፡ ሕሙመ፡** Job 30, 25; **ታነብዕ፡ ዐይን፡** Sir. 34, 13; **ያንብዓ፡ አዕይንቲክሙ፡** Jer. 9, 18; **አንብዐ፡ ታነብዕ፡ ዐይንየ፡** 13, 17 var.; Jsp. p. 334; **ኢታንብዕ፡** Hez. 24, 16; Joh. 11, 35; **አንብዐ፡ በመንፈሱ፡** (ἐνεβριμήσατο) 11, 33. 38 rom. 2) *lacrymari facere:* **ዐይኖ፡ ያነብዕ፡ ለከ፡ ጸላኢከ፡** Sir. 12, 16.

አንብዕ፡ subst., plerumque m., Pl. **አናብዕ፡** (quamquam raro occurrit, ut Enc. Jac. 6), *lacryma* et *lacrymae*, Ps. 6, 6. 41, 3. 125, 6; Jes. 25, 8. 38, 5; **ፈልፈለ፡ አንብዕ፡** Jer. 9, 1; **ይውሕዝ፡ አንብዕ፡** 13, 17. 14, 17; Thren. 1, 2. 2, 18; Mal. 2, 13; Koh. 4, 1; Job 7, 11 (v.). 17, 7; **ዘድጕጸ፡ ዐይኖ፡ ያወርድ፡ አንብዐ፡** Sir. 22, 19. 32, 18; Hen. 95, 1; Act. 20, 19. 31; 2 Tim. 1, 4; **በአንብዕ፡ ውዑይ፡** (mit heißen Thränen) Chr. Ta. 31.

አንበዘ፡ *deficere animo* vid. sub **ዐንበዘ፡**

ነቢይ፡ subst., m., Pl. **ነቢያት፡**, passim **ነብያት፡** [נָבִיא ܢܒܺܝܳܐ نَبِىّ] 1) *propheta*, Num. 12, 6; Deut. 13, 2. 18, 15; Jud. 6, 8; 1 Reg. 9, 9; Matth. 11, 9. 14, 5. 21, 26; Luc. 7, 39; Ps. 104, 14; Jes. 29, 10; Jer. 2, 30. 4, 9. 14, 13 (v. **ነብያት፡**). 23, 13 seq.; Thren. 2, 14 (v. **ነብያት፡**); 4 Reg. 10, 19; Hez. 13, 4 seq.; Sir. 36, 20; 4 Esr. 7, 34; Hebr. 11, 32; al.; **ሐሳዊ፡** vel **ሐሳዌ፡ ነቢይ፡** *pseudopropheta* Jer. 6, 13; **ሐሳውያን፡ ነቢያት፡** 2 Petr. 2, 1; 1 Joh. 4, 1; **ውሉድ፡** vel **ደቂቀ፡ ነቢያት፡** *prophetarum filii* i. e. *discipuli* Asc. Jes. 6, 3; 3 Reg. 20, 35; 4 Reg. 2, 3. 5, 7; **ዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ነቢያት፡** οἱ δώδεκα προφῆται Sir. 49, 10; **፲ወ፪ ደቂቀ፡ ነቢያት፡** *duodecim prophetae minores* Sx. Nah. 30; Haml. 13; **፲ወ፪ ደ"፡ ነቢያት፡ ንኡሳን፡** Haml. 4. 2) Pl. **ነቢያት፡** in antiquioribus, **ናብያት፡** et **ኖብያት፡** in recentioribus codicibus (quae nominis pronuntiatio novata videtur, ut a **ነቢያት፡** *prophetae* melius distinguatur): *nuntii* i. e. *res nuntiatae* vel *res gestae, quae memoriae proditae sunt, historia:* **ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ነቢያት፡** (v. **መ"፡ ኖብያቲሆሙ፡ ለነገሥት፡ ይሁዳ፡**) 3 Reg. 14, 29, vel **ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ነቢያት፡ መዋዕሊሆሙ፡ ለነገሥት፡ ይሁዳ፡** 15, 7. 23. 31. 16, 5. 14. 20. 27; 4 Reg. 1, 18. 8, 23 (**ው"፡ መ"፡ ነቢያቲሆሙ፡ ለነገሥት፡ ይሁዳ፡**); 10, 34. 13, 8. 12. 14, 15. 18. 28. 15, 6. 11. 15. 21. 31. 36. 16, 19. 20, 20. 21, 17. 25. 23, 28; 1 Esr. 1, 35. 40. 2, 18. 6, 20; **ውስተ፡ መጻሕፍተ፡** (**ነቢያት፡** vel) **ኖብያት፡ ዘአበዊከ፡** 2 Esr. 4, 15. 19. 6, 1. 22. 23; **አሐዱ፡ መካን፡ ኀበ፡ ሀለዉ፡ ኖብያት፡** (v. **ነቢያት፡**) τόπος εἰς ἐν ᾧ ὑπεμνηματίσετο 1 Esr. 6, 22; Esth. ap. 1; Esth. 2, 23; **መጻሕፍተ፡ ተዝካር፡ ዘኖብያት፡ ዘመዋዕል፡ ትካት፡** 6, 1.

ነቢይት፡, nonnumquam **ነቢት፡** (Luc. 2, 36 Platt; 4 Reg. 22, 14 var.) et **ነቢየት፡** (Jud. 4, 4 F) et **ነቢእት፡** (Luc. 2, 36 rom.), subst., fem., *prophetissa* Jud. 4, 4; 4 Reg. 22, 14; 2 Esr. 16, 14; 2 Par. 34, 22; Jes. 8, 3 var.; Luc. 2, 36; Apoc. 2, 20; **ዚብላ፡ ነቢይተ፡ ዚአሆሙ፡ ለዕልዋን፡** *Sibylla prophetissa infidelium*, Did. 25.

ኖብያት፡ vid. sub **ነቢይ፡**

ነቢያዊ፡ adj. rel., *propheticus*, fem. **ነቢያዊት፡** *prophetica, prophetissa:* **ብእሲት፡ነቢያዊት፡** (v. **ነቢይት፡**) Jes. 8, 3; Ex. 15, 20; **ሴቴንዋ፡ነቢያዊት፡** Sx. Hed. 2.

አነበየ፡ II, 2 (denom.) 1) *prophetam constituere* alqm: **ለሐጌ፡ነቢይ፡ዘአነበይኮ፤ትርሲተ፡ቤት፡ዘአርአይኮ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *prophetare:* **ሆሴዕ፡ተነበየ፡በእንተ፡ሃይማኖቶሙ፡ለደቂቀ፡እስራኤል፡ወአነበየ፡ወይቤ፡** Sx. Jac. 26.

ተነበየ፡ III, 2 1) *prophetam agere, se talem simulare,* Lud. e Syn. 2) *prophetam fieri, prophetare, vaticinari:* Luc. 1, 67; Matth. 7, 22; **ፈጸሞ፡ተነብዮ፡** 1 Reg. 10, 13. 19, 20 seq.; **ተነበይ፡** Am. 7, 12; Joel 3, 1; Jer. 11, 21. 14, 13. 23, 25 seq.; 36, 26; Sir. 46, 20. 47, 1; 2 Esr. 5, 1; **ቃለ፡ትንቢት፡እንተ፡ተነበየት፡** ἡ ἄνωθεν ψῆφος Cyr. ad Th. f. 10; c. c. Acc. rei: **ይትኔበዩ፡ዐመፃ፡** Jer. 5, 31. 32, 16. 34, 8. 11; **ይትኔበዩ፡ሕስወ፡** Sap. 14, 28; c. **በ፡** rei, ut: **ይትኔበዩ፡ለክሙ፡በሐሰት፡** Jer. 34, 12; **ተነበየ፡በትንቢት፡መለከታዊት፡** Sx. Jac. 15; c. **ለ፡** prs. *alicui:* **ተነበይ፡ሎሙ፡ዘ፡ነገረ፡** Jer. 32, 16. 34, 8; Hez. 11, 4. 13, 17; c. **ላዕለ፡** prs. *contra:* Hez. 4, 7. 29, 2. — Inf. **ተነብዮ፡** vel **ተነብዮት፡** a) *charisma* vel *munus prophetiae:* **ተለዎ፡እምነ፡ሙሴ፡ተነብዮት፡** Sir. 46, 1. b) *prophetia, vaticinium* et *vaticinia:* **ነቢያት፡እለ፡ያወዕኡ፡ተነብዮ፡ልሳኖሙ፡** Jer. 23, 31; Sir. 24, 33; **ትሜህር፡ተነብዮት፡** 39, 1; 1 Tim. 1, 18; 2 Petr. 1, 20; Apoc. 22, 7.

ተነባዪ፡ n. ag. *prophetiae operam dans, prophetans:* **ብእሲ፡ተነባዪ፡** Jsp. p. 377.

ትንቢት፡ subst., m. et fem., Pl. **ትንቢያት፡**, etiam **ትንብያት፡** *prophetia, vaticinium, prophetae liber:* **ነበበ፡በትንቢት፡** Kuf. 8; **መንፈሰ፡ትንቢት፡** Kuf. 31; **ወይነግሩ፡በትንቢቶሙ፡** Sir. 44, 3; **ሶበ፡ሰምዑ፡ዘንተ፡ትንቢተ፡** 2 Par. 15, 8; Asc. Jes. 1, 6. 6, 5; Matth. 13, 14; **በእንተ፡እላ፡ራእያት፡ወትንቢያት፡** Asc. Jes. 11, 41; **እንዘ፡ታነቡ፡ወትጼልዩ፡እምነ፡መዝሙራት፡ወትንቢያት፡ወኦሪት፡** F. N. 19; Deus **ፈጻሚ፡ትንብያት፡** Lud. e Ssal. Req.

ነበጠ፡ inus., arab. نَبَطَ *scaturivit, emanavit*; hinc Lud. repetiit **አንበጣ፡**, „quia locustae e terra quasi emanant“ vel prorepunt, assentiente Ges. in thes. p. 256.

አንበጣ፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. **አናብጥ፡** [amh. id.] *locusta, locustae* (sec. Lud.: locusta aethiopica maxima; vid. Lud. hist. Ae. I, 13 n. 16, et Harris II. Anh. p. 38); a) sing., Lev. 11, 22; Koh. 12, 5; Ex. 10, 19. b) coll.: Ex. 10, 4 seq.; Deut. 28, 38; Kuf. 48; Jud. 6, 5; 3 Reg. 8, 37 (βροῦχος); 2 Par. 6, 28; Jes. 33, 4. 40, 22; Jer. 26, 23. 28, 14; Joel 1, 4. 2, 25; Am. 7, 1; Nah. 3, 15; Prov. 24, 62; Ps. 77, 51. 104, 32; 2 Par. 7, 13; Sir. 43, 17; Judith 2, 20; Sap. 16, 9; Apoc. 9, 3. 7; Marc. 1, 6; Matth. 3, 4; Clem. f. 249. c) Pl. Num. 13, 33; Apoc. 9, 7 Platt. — Aliae locustae species sunt **ደጎብያ፡**, **አናኵዕ፡**.

ነበጽራው፡ vid. sub **ነበርጻው፡**

ነተ፡ subst., m., *coccum, coccinum, textile coccineum,* nonnisi in Exodi libri quadam parte (ab alio interprete translata) occurrit: Ex. 25, 4 (vid. annot.). 26, 1, 31. 36. 27, 16. 28, 5. 8. 15. 29. 31, 4; in reliquis Pentateuchi partibus usurpatum est **ለይ፡** q. v. [Primitus in genere *textile* — coll. **ዘፈቀ** —, deinde *speciem quandam textilium* significasse videtur, Abyssinis ab alia gente, probabiliter ab Aegyptiis petitam. Unde nescio an conjicere liceat, etiam nomen illud obscurum **ለይ፡**, de quo supra c. 54 fusius disputavi, non a colore sed e certo texendi (**ለወየ፡**) genere petitum esse nec primitus quidquam aliud nisi *textilium speciem* quandam significasse.].

ነተነ፡ inus., ut videtur, proprie *tendere* [cfr. נָתַן יָתַן مَتَنَ (**መትን፡**) **ቀታን፡ቲን፡**].

አስተንተነ፡ IV, 1 1) *intente* vel *assidue occupatum esse* re vel *versari in* ea (an: *se dedere* rei?), c. c. **በ፡** rei: **ባርክ፡ዲበ፡እለ፡ያስተነትኑ፡በዕጣን፡ወቍርባን፡** Lit. 164, 4 [Lud. hoc verbum a נָתַן repetiit et perperam *obtulit liberaliter* interpretatus est]; c. **ለ፡** et Infin.: **ለተልእኮ፡ምሥዋዕ፡ዘጽህቀ፡ወዘአስተንተነ፡** Enc. Sen. 18; c. Acc. rei: semper vigilantes et precantes **እንዘ፡ያስተነትኑ፡ኩነቶሙ፡ዘኀለፈ፡ወለዘኒ፡ይመጽእ፡** (fortwährend mit ihrem früheren und künftigen Zuſtand ſich beſchäftigend) Gad. Kar. 2) *assidue intentum* in alqd vel *occupatum* re *tenere* alqm, ut animum: **እለ፡ይገብሩ፡ትርፋተ፡በሥጋቲሆሙ፡ባሕቲቱ፡ወኢያስተነትኑ፡ነፍሳቲሆሙ፡ውስተ፡ተጋድሎተ፡ኀሊናት፡ኢይበጽሑ፡ኀበ፡ንጽሐ፡ልብ፡** Phlx. 186.

ናታኒም፡, **ናቲኒም፡**, **ናታናውያን፡**, **ናቲናዊያን፡**, **ናትና"፡** n. prgr. ναθινίμ i. e. נְתִינִים (Deo *data* vel *subdita*) *mancipia templi*, 2 Esr. 2, 70. 7, 7. 8, 20. 17, 72.

ነትዐ፡ I, 1 [נָטָה et *tetendit, expandit,* et *inclinavit, deflexit*; نَطَّ et *extendit* et *abiit, fugit;* ܢܛܐ *inclinavit* lanx librae] Subj. **ይንታዕ፡**, *nutare, inclinari in fugam* (weichen), *fugere:* **ከመ፡ይስተዩ፡ወይንትዑ፡ወይመምዑ፡እምገጸ፡ኵናት፡** (ἐξεμοῦνται) Jer. 32, 2; **ወይነትዕ፡ሰብእ፡ይእቲ፡ብሔሮ፡** καὶ ἄνδρ. — διώξεται Jes. 13, 14; **ነትዑ፡** ἔκλινεν ὁ πόλεμος 1 Reg. 4, 2; φεύγειν Lev. 26, 17. 36; Deut. 28, 7; Jos. 8, 6. 15. 10, 11; Jud. 20, 42; **ነትዑ፡ወጐዩ፡** 20, 45; 1 Reg. 14, 22. 23, 5; Jer. 26, 5; **ከመ፡ዘይነትዕ፡በውስተ፡ቀትል፡** Sir. 40, 6. — *Voc. Ae.:* **ጐየ፡ነፈጸ፡** (sic) **ተድኅለ፡ነትዐ፡ብ፡ሸሸ ።**

አንትዐ፡ II, 1 *in fugam conjicere, fugare,* Lev. 26, 8. 17; Deut. 1, 44. 9, 3; Jos. 7, 4; **አንትዐ፡አዕራረ፡** Chr. Ta. 27; **አንትዕዎሙ፡ወተለውዎሙ፡** Jsp. p. 275. 292. 355.

አንታዒ፡ n. ag. *in fugam conjiciens,* d'Abb. e suo Cod. CXLV.

ነትዕ፡ subst., Pl. **አንትዕት፡**, *tentorium, operimentum tentorii* [coll. نِطْعٌ, نِطَاعٌ]: **አንትዕት፡ዘማእስ፡** (διφθέραι δέρματα) Ex. 39, 21. — *Voc. Ae.:* **አንትዕት፡ዘ፡ነቆች፡** (v. **ነትአች፡**).

ኖትያዊ፡ *nauta* vid. sub literis **ነወተ**.

ነተገ፡ et **ነትገ፡** I, 1 [נָתַק *avellit;* نَتَكَ نَتَقَ نَتَخَ quibus *extrahendi* et *detrahendi* vis inest; ܢܬܓ *detrimento affecit*] Subj. **ይንትግ፡** 1) **ነተገ፡** *detrahere, demere,* c. **እምነ፡**, Ex. 30, 15 in F; Deut. 4, 2; **እምውስቴቶሙ፡ኢይትከሀል፡ነቲግ፡** Koh. 3, 14. 2) **ነተገ፡** et **ነትገ፡** a) *decrescere, imminui, deficere, exhauriri, exarescere:* **ነትገ፡ማይ፡** (v. **ነተገ፡**) κεκόπακε τὸ ὕδωρ Gen. 8, 8. 7 var.; **ኢነተገ፡አንብዕየ፡** οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων Act. 20, 31; ለዘንትገ፡ትክቶሃ፡ M. F.; መዋዕል፡አኀዙ፡ይንትጉ፡እም ፲ወ፱ኢዮ“፡ Kuf. p. 84; አልቦ፡ዘይዌስክ፡ዘእንበለ፡ዘይነትግ፡ *nihil accrescit quod non decrescat*, Chr. Ax. b) *deficere, desistere, desinere, cessare*, absol.: እንበለ፡ትንትጊ፡ Sx. Genb. 6 Enc.; ዘርእ፡ወማእረር፡ኢይንትግ፡ Kuf. p. 24; c. Acc. Inf. ኢይነትግ፡ (v. ያነትግ፡)ፈሪየ፡ Jer. 17, 8; c. እምን፡ rei Hen. 23, 2; ኢነትጉ፡እምአርዐት፡ቅኔ፡ Kuf. p. 137. c) *absumi* Gal. 5, 12 Platt.

አንተገ፡ II, 1 1) a) *imminuere, deminuere*, c. Acc. ejus, quod minuitur, ዘኢያነትግ፡ትእዛዘ፡እግዚ“፡ Clem. f. 86. b) *demere, detrahere, omittere:* አልቦ፡ከመ፡ያንትጉ፡ οὐκ ἔστιν ἐλαττῶσαι (opp. προςθεῖναι) Sir. 18, 6; ይሜህሩ፡ክልአ፡ወያነትጉ፡ወይዌስኩ፡ Kid. f. 37; c. እምን፡ ejus, quod minuitur: ኢታንትግ፡እምኔሁ፡ቃለ፡ Jer. 33, 2; Deut. 4, 2 var.; Ex. 30, 15; ዘወሰክነ፡ወዘአንተግነ፡ N. T. rom. f. 157, 2. 2) *intermittere, cessare, desinere*, Kuf. p. 24; ወታንትግ፡ዛቲ፡መቅሠፍት፡እምሕዝብየ፡ παύσεται 1 Par. 21, 22; c. c. Acc. rei vel Inf.: ኢታንትግ፡እከየ፡ላዕለ፡ሰብእ፡ (sic diabolus homini suadet) Clem. f. 226; አንተጉ፡እንከ፡ሐኒጸ፡ሀገር፡ Kuf. 10; Jer. 17, 8 var.; Luc. 7, 45; Eph. 1, 16; c. እንዘ፡, ut: እለ፡ኢያነትጉ፡እንዘ፡ይሴብሑ፡ Kid. f. 4; c. እምን፡ rei Hen. 23, 2 var.

ተነትገ፡ III, 1 *deminui, decrescere*, de aqua Gen. 8, 1. 5. 7. 11; de febri, Lud. sine auct.

ንቱግ፡ part. 1) *demtus, exemtus:* Filius ኢንቱግ፡ወኢብዑድ፡እምህላዌ፡አቡሁ፡ M. M. f. 2; ከመ፡ኢይኩኑ፡ንቱጋነ፡እማኅበር፡ Enc. Masc. 11. 2) is de quo quid demtum est, *mancus, imperfectus:* ንቱጋነ፡ (v. ንትጋ፡) ይከውኑ፡ ἀτέλεστα Sap. 3, 16; Hen. 77, 2; እግዚ“፡ደለወከ፡ወረከበከ፡ሕጹጸ፡ወንቱገ፡ (sec. Dan. 5, 27) Jsp. p. 275; አኮ፡መፍትው፡ከመ፡ንኅድግ፡ቤተ፡እግዚ“፡ሕጹጸ፡ወንቱገ፡ p. 330; ኩኑ፡ምሉኣነ፡ወአኮ፡ንቱጋነ፤ኩኑ፡ፍጹማነ፡ወአኮ፡ሕጹጻነ፡ Genz. f. 154.

ንትግ፡ subst. i. q. ንትጋ፡, ut: Deus Adamum creavit, ከመ፡ይምላእ፡ስብሓቲሁ፡ውስተ፡ንትገ፡ዚአከ፡ (sc. Satanae, archangeli lapsi) Macc. f. 23

ንትጋ፡ subst., Pl. ንትጋት፡ 1) *defectus, lacuna*, sensu physico et ethico, ὑστέρημα 2 Cor. 8, 13; Deus Sarae liberis carenti dedit ወልደ፡መላኤ፡ንትጋ፡ Teb. Tab. 20; ኵሉ፡ነገርነ፡ረትዐ፡ (alle unſere Angelegenheiten ſind in Ordnung) ዘእንበለ፡ሕጸት፡ወዘእንበለ፡ንትጋ፡ Jsp. p. 330; ዘእንበለ፡ሕጸጽ፡ወንትጋ፡ Enc. Masc. 3; Ter 22; ethice Phlx. 135 et Pl. ንትጋት፡ Phlx. 152. 2) *intermissio, cessatio:* እንበለ፡ንትጋ፡ *indesinenter* Enc. Genb. 1; Lud. ex Enc. Ter 29; አፍቅርኒ፡እንበለ፡ንትጋ፡ III Sal. Mar. 13; *intermissum* i. e. *intervallum:* ሰላም፡ለበዓለ፡ጌና፡ለዘኢኮነ፡ንትጋ፤እምልደተ፡ክርስቶስ፡ caet., Enc. Tachs. 28.

ንትገት፡ n. act. i. q. ኑታጌ፡ Lud. e Syn.

ኑታጌ፡ subst. 1) *defectus:* Trinitatis personae ኢይትሌዐሉ፡በፍድፋዴ፡ወኢየሐጽጹ፡በኑታጌ፡ M. M. f. 52; ኢሀሎ፡ኑታጌ፡ስብሐት፡ላዕለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ (si cum Patre et Filio comparatur) f. 20; c. c. እምን፡, ut: Apollinaris animam Christi negans ይሜህር፡ኑታጌ፡እምጠባይዕ፡ f. 113. 2) *intermis-* ሰላም፡ለቈመቱ፡ዘአልቦ፡ኑታጌ፡እስከ፡ተመሰለ፡እግሩ፡ከመ፡እግረ፡ነጌ፡ Enc. Jac. 25. (Lud. 26).

ትንታግ፡, etiam ተንታግ፡, (m.), Pl. ትንታጋት፡ *titio, torris*, δαλός, Zach. 3, 2; ትንታግ፡ (v. ተንታግ፡)እሳት፡ 12, 6; Am. 4, 11; ተንታጋት፡ (v. ትንታጋተ፡ዕፀው፡) Jes. 7, 4; አዐቢ፡ዕፀወ፡ትንታጋቲሃ፡ Hez. 24, 9; በብዝኀ፡ትንታጉ፡ለእሳት፡ይበዝኅ፡ፍሕሙ፡ Sir. 11, 32.

ንተፈ፡ I, 1 et 2 [نَتْف *traxit, attraxit*, نَتَفَ *traxit, evulsit*; (cfr. נֵתַח *frustum*, נִתַּח *in frusta dissecare*, cum נָתַק نَتَخَ *avulsit, evulsit*)] 1) divellere i. e. *discerpere, dilacerare:* calumniatores, እለ፡ይነትፉ፡በመጥባሕተ፡ልሳኖሙ፡ሥጋ፡ቢጾሙ፡ Reg. Pach.; Christus ዘማእሰረ፡ኀጢአት፡ይኔትፍ፡ተአስረ፡በአጽርቅት፡ (sc. infans) M. M. f. 369. 2) *in frusta dissecare* (נִתַּח), Kuf. 14.

ተነትፈ፡ III, 1 et **ተነተፈ፡** III, 2 *divelli, discerpi, dilacerari, dilaniari:* አብድ፡ኢይሣየጥ፡አሣእነ፡እስከ፡ይትነተፍ፡እገሪሁ፡ Fal. f. 44; ይስሐብዎ፡በአሕባል፡እስከ፡ይትነተፍ፡ሥጋሁ፡ Sx. Ter 15; Sen. 4; እስከ፡ይትነተፍ፡መለያልዩሁ፡ Sx. Hed. 18; ወተነትፈ፡ሥጋሆሙ፡ Sx. Haml. 5; እስከ፡ይትኔተፍ፡ሥጋሆሙ፡ M. M. f. 186; በእኩይ፡እንዘ፡ይትነዘነዝ፡ወእንዘ፡ይትኔተፍ፡ወይትኔዘር፡ Kid. f. 41.

ንቱፍ፡ part. *discerptus, laceratus*, Lud. sine auct.

ንትፈት፡ n. act. *discerptio, laceratio:* ንትፈተ፡ሥጋሁ፡በኑጺን፡ Enc. Mag. 6 (in Actis hujus diei: ቀሠፍዎ፡መቅሠፍተ፡ዐቢየ፡ወሠጠቁ፡ሥጋሁ፡በመጥባሕት፡).

ንታፌ፡ subst. *distractio, vellicatio* animi, qui variis sollicitudinibus distentus quasi divellitur, περισπασμός Koh. 2, 23. 5, 13.

ንኅለ፡, rarius **ነኅለ፡** (etiam per ሀ et ሐ) I, 1 [significatione respondet عار; etymo ad radices חָלַל ܚܠ خَلّ حَلّ, quibus significatus *perforandi* et *solvendi* inest, referendum videtur] Subj. ይንኅል፡, 1) *corruere, collabi, dirui*, de monte: ደብር፡ዘንኅለ፡ወወድቀ፡ ὄρος πίπτον διαπεσεῖται Job 14, 18; de aedificiis, muris, al.: ከመ፡ሀገር፡ዘንኅለ፡ጥቅማ፡ Prov. 25, 28; ንኅለ፡ላዕሌሁ፡አረፍተ፡ጸወንከ፡ Jes. 25, 12; ንኅለ፡ (v. ነኅለ፡)አረፋቲሃ፡ Jer. 27, 15. 40, 4; ንኅለ፡ጠፈር፡ላዕሌሁ፡ Phlx. 81; እምቅድመ፡ይንኅል፡ዝቅጽር፡ሣልሳይ፡ Jsp. p. 360. 333. 2) *ruinis stratum, devastatum esse*, de urbe: አህጉሪሃ፡ይንኅል፡ Hez. 29, 12 (ἠρημωμένων); ንኅለ፡ሀገረ፡መቅደስከ፡ (aliis መዝበረ፡) Jes. 64, 10.

አንኅለ፡ II, 1 1) *destruere, diruere, subvertere, demoliri*, muros, aedificia al.: Hez. 26, 4; Jer. 28, 58 var.; ያንኅልዋ፡ለጥቅመ፡ሞአብ፡ Jes. 15, 1. 9, 11; አብያተ፡ጸኣልያን፡ያንኅል፡እግዚ“፡ Prov. 15, 25; Job 20, 19; አጽዋነ፡ Thren 2, 2; ፈቀደ፡ጢጦስ፡ያሐር፡ኀበ፡ቅጽር፡ከመ፡ያንኅሎ፡ Jsp. p. 358; Mich. 5, 10; መሠረታተ፡ 1, 6; Clem. f. 77; አህጉረ፡ Jer. 4, 7; Inf. verb.: አንኅሎ፡አብያተ፡ጣዖታት፡ Sx. Genb. 22 Enc.; trsl.: አንኅሎሙ፡በመዐቱ፡ለጽኑሳን፡ κατέστρεψεν Job 24, 22; አንኅለ፡ሥጋሁ፡በጾም፡ወበጸሎት፡ Sx. Mag. 19 2) *dejicere:* እምሀየ፡አንኅለከ፡ Jer. 29, 17

ተንኅለ፡ III, 1 *destrui, dirui, subverti:* ariete ተንኅለ፡ምታር፡ዐቢይ፡ (sc. muri) Jsp. p. 358; ቅጽር፡ዘተንኅለ፡ p. 370; ወእምዝ፡ተንኅለት፡ወበድወት፡ (sc. ecclesia S. Petri) Sx. Jac. 1.— Voc. Ae.: ተነሥተ፡ተንኅለ፡ዘ፡ፈረሰ፡

ንኁል፡ part. *dirutus, destructus, collapsus:* አረፍት፡ንኁል፡ Ps. 61, 3; አረፋት፡ንኁላት፡ 2 Par. 32, 5; peccatorum meorum montem ከመ፡ጥቅመ፡ባቢል፡ረስዩ፡ንኑለ፡ III Sal. Mar. 24.

ንኅል፡ subst. *destructio, ruina*, Lud. e Cant. Mar.

ንኅለት፡ n. act. et subst. *destructio, ruina:* ንኅለተ፡ቅጽር፡ Jsp. p. 298. 357. 359; ከመ፡የርሕቡ፡ውእቱ፡ንኅለተ፡ p. 358.

ንኅረ፡ I, 1 [נָחַר; سنْ نَخَرَ نَعَرَ خَرَّ خَرْخَرَ, vid. etiam ሕንቅርት፡] *sonum emittere per nares, rhonchissare, stertere:* ኖመ፡ወንኅረ፡ Jon. 1, 5.

ምንኅር፡ vel **መንኀር፡** (Lud. መንኅር፡ emendare voluit) subst. 1) *antlia, haustrum* [cfr. نَاعُورَةٌ, ܢܥܘܪܐ] ከመ፡መንኀር፡ v. ምንኀር፡በእኩ፡ውስተ፡ገነት፡ (ὑδραγωγός) Sir. 24, 30. 2) *follis*, Th. Petr. ad Jon. 1, 5. — *Voc. Ae.* (ad Sir.): ምንኀር፡ዘ፡ፋፋታ፡ (v. ፈፍሐት፡)ምንጭይሂ፡ይ፡; *aliud:* ውሒዝ፡ምንኅር፡ፈለግ፡ተከዚ፡ዘ፡ፈሳሽ ።

ንንዶራት፡ n., ut videtur, peregrinum et corruptum, sive *pedicae, compedes* sive *pondera* a pedibus suspensa: አዘዘ፡ይደዩ፡ውስተ፡ክሣዶሙ፡ጋጋተ፡ወንንዶራተ፡ውስተ፡እገሪሆሙ፡ወይሰድዎሙ፡ውስተ፡ቤተ፡ሞቅሕ፡ Sx. Tachs. 12.

ነነዌ፡ 1) n. pr. urbis *Ninive.* 2) In Computo ecclesiastico *Ninive* significat Dominicam proximam ante Septuagesimam ecclesiae Romanae (vid. Scaliger p. 699); Abush. 27; Lud. comm. hist. p. 386; al.

ንእሰ፡ I, 1 [amh. አነሰ፡; نَزُرَ *parvum effecit;* hebr. נַעַר *puer*, Ewald Lehrb. der hebr. Sprache, VI Ausg. 1855 p. 66; distinguenda ab hac radice videntur نعس ܢܥܣ נוּשׁ אָנַשׁ, quae potestatem *imbecillitatis* habent] (*parvum*) *minorem* vel *minimum esse* vel *fieri, minui:* ዘይንእስ፡ ὁ μικρότερος Matth. 11, 11 Platt; ዘይንእስ፡ብርሃን፡ ὁ φωστὴρ ὁ ἐλάσσων Gen. 1, 16; 1 Reg. 9, 21; ንእሰት፡መንፈስነ፡ Hen. 103, 9; c. c. እምነ፡, ut Marc. 4, 31; እምኵሉ፡አዕዋፍ፡ትንእስ፡ንሀብ፡ Sir. 11, 3; ኵሉ፡እኪት፡ትንእስ፡እምእኪት፡ብእሲት፡ 25, 19; vel c. Acc.: ዘይንእሶ፡ *qui eo minor est* Matth. 11, 11 rom. a) natu, annis: እኅትክን፡እንተ፡ትንእስ፡ νεωτέρα Hez. 16, 46; Gen. 19, 31 seq.; Matth. 2, 16; Luc. 15, 12; ውእቱ፡ይንእስ፡እምነ፡እኁሁ፡ Gen. 48, 14; እለ፡ይንእሳኪ፡ Hez. 16, 61; Gen. 19, 38. 25, 23. b) numero: Hen. 90, 4; ወኢፈጸመ፡በሢመቱ፡ዓመተ፡አላ፡ሐይወ፡ዘይንእስ፡እምኔሃ፡ Sx. Mij. 3. c) dignitate (inferior) Hebr. 7, 7; Lud. Comm. hist. p. 502 n. 38.

አንእሰ፡ II, 1 1) *parvum* vel *minorem reddere*, a) (si quid donare vis, da cito,) ወለእመኒ፡አንእስከ፡ዐቢይ፡ውእቱ፡ *etiamsi id* (sc. donum) *parvum fecisti* (i. e. paulum dedisti), *magnum* (multum) *erit*, Fal. f. 57. b) verbis *minuere, extenuare, detrectare:* ኢያዐረፈ፡ያንእስ፡ኀቤሁ፡ነገረ፡አስትሮብሎስ፡ *non desiit res Aristobuli apud eum detrectare*, Jsp. p. 307; አኮ፡ከመ፡ዘንክሕድ፡ወዘናንእስ፡ *non tamquam* (id) *negaturi vel detrectaturi* Kid. f. 36. 2) *inferiorem* vel *minorem aestimare* vel *dicere:* እመበ፡ዘያንእስ፡አከለ፡ወልድ፡ (sc. Filii nati) እምነ፡ወልድ፡ክቡር፡ (sc. Filii glorificati) በእንተ፡ተሠግዎቱ፡ውጉዝ፡ውእቱ፡ Fid. Jac. Bar.; Lud. comm. hist. p. 505. n. 51.

ተነአሰ፡ (an ተንእሰ፡?) III, 1 *minorem, minimum aestimari:* እምውስተ፡እለ፡ይትነአሱ፡ 4 Reg. 18, 24.

አስተንእሰ፡ IV, 1 etiam **አስተናእሰ፡** IV, 3 1) *parvum, exiguum, parum aestimare* alqd, Num. 16, 9. 13; Jos. 22, 17; ታስተንእሲኑ፡ (v. ታስተና"፡)ዘዘሞኪ፡ Hez. 16, 20. 2) *minorem* vel *inferiorem habere* alqm aliquo: በኑ፡እምኔነ፡ዘያስተንእሶ፡ለወልድ፡እምኂሩተ፡አብ፡ τῆς τοῦ πατρὸς ἡμερότητος κατόπιν ἰέναι τὸν υἱόν, Cyr. c. Pall. f. 95. 3) *humilem reddere*, እንዘ፡ታስተንእስ፡ርእሰከ፡ *te submittens*, Chr. Ta. 30; እስመ፡ታስተንእስ፡ቃለ፡ *quia humilem sermonem profers*, Lud. e Mss. Colb. 4) *exiguam dignitatem attribuere* alicui, *humiliter sentire* de alqo: እሉሰኬ፡አስተናእሱ፡ (v. አስተነአሱ፡) ላዕለ፡ክርስቶስ፡ μικρὰ καὶ οὐκ ἀξιόληπτα φαῖεν ἂν εἶναι Χριστῷ Cyr. c. Pall. f. 85.

ንኡስ፡ part. *parvus, minor:* ደብር፡ንኡስ፡ Ps. 41, 8; ቀርን፡ንኡስ፡ Dan. 7, 8 seq.; ንእስት፡ሐመር፡ Act. 27, 17 rom.; ኆዋኆው፡ንኡሳን፡ Hen. 36, 2; ላህም፡ንኡስ፡ Gen. 18, 7; ቈናጽል፡ንኡሳን፡ Cant. 2, 15; ሕፃን፡ንኡስ፡ Jes. 11, 8. 6 var.; Asc. Jes. 11, 8; 3 Reg. 11, 17; ፲ወ፪ንኡሳን፡ነቢያት፡ Can. Ap. 55 (76). a) aetate, annis: (*puer, adolescens*) νέος Ex. 33, 11; Num. 14, 23; Gen. 19, 4; νεώτερος Gen. 44, 20; 2 Par. 22, 1; Tob. 1, 4; Jer. 1, 6; ንኡስ፡አነ፡በመዋዕልየ፡አንትሙሰ፡ልሂቃን፡ Job 32, 7; Sir. 51, 13; ንኡሳት፡ *adolescentulae, juvenculae* Tit. 2, 4; 1 Tim. 5, 2. 14; ለንኡሳት፡መበለታት፡ኢይደልዎን፡ሢመት፡ Did. 14. In specie ንኡስ፡ክርስቲያን፡ vel ንኡሰ፡ክ"፡ sunt *catechumeni, audientes, novitioli:* Gal. 6, 6; Const. Ap. 52 al. (vid. etiam Lud. comm. hist. p. 307 n. 24. 25); Chr. Ta. 13; Did. 4. 33; በእንተ፡ንኡሰ፡ክርስቲያን፡እለ፡ይፈቅዱ፡ይጠመቁ፡ Did. 39; ከመ፡ናለብዎሙ፡ለሐዲሳን፡እለ፡ነሥኡ፡ጥምቀተ፡ወናጽንዕ፡አልባቢሆሙ፡ለንኡሰ፡ክርስቲያን፡ Did. 25; quamquam in aliis locis haud satis liquet, annon *neophyti, novitii* (vid. ሐዲስ፡) interpretandi sint, ut Lit. 174, 4; Kid. f. 18. 24; F. M. 4, 2. b) numero: ንኡስ፡መርዔት፡ Luc. 12, 32 Platt. c) ordine, auctoritate, potentia: Matth. 10, 42. 18, 6; ንኡሳን፡ Job 3, 19; ለንኡስኒ፡ወለዐቢይኒ፡ Sir. 29, 23; Jes. 9, 14; Jer. 6, 13. 38, 34. 49, 1. d) vi, momento: ነገር፡ንኡስ፡ 1 Reg. 20, 2. 22, 15; ኀጢአት፡ንእስት፡ F. M. 2, 11.

ነአስ፡ adj. fem. (a ንኢስ፡ deperdito) *parva, minor:* ንህብ፡እንዘ፡በአካል፡ነአስ፡ Deg.; ነአስ፡መርዔት፡ Luc. 12, 32 rom.; in specie: *minor aetate*, i. e. *puella, adolescentula* ወለት፡ነአስ፡ 4 Reg. 5, 2; 4 Esr. 3, 64; ነአስ፡ድንግል፡ Org.; Enc. Tachs. 29.

ንእስ፡ subst. 1) *infantia, pueritia, adolescentia, juventus:* νηπιότης Hez. 16, 43; እምንእሱ፡ Sir. 30, 12; Hos. 2, 5; እምንእሶሙ፡ ἐκ παιδίου Jes. 46, 3; νεότης: ኀጢአተ፡ንእስየ፡ Job 13, 26; ብእሲተ፡ንእስከ፡ Prov. 5, 18; እምንእስየ፡ Gen. 48, 15; Matth. 19, 20; Ps. 70, 18; Job 31, 18; Sir. 6, 18. 25, 3. 42, 9; Jes. 47, 12. 54, 6; Jer. 2, 2. 3, 24. 25. 22, 21; በንእሶሙ፡ Job 24, 5. 36, 14; παρθενία Jer. 3, 4; ዘበኀይለ፡ንእስ፡ተወልደ፡ 4 Esr. 3, 66. 2) i. q. ናእስ፡ *parvitas*, Cyr. c. Pall. f. 87 var.

ናእስ፡ (ነአስ፡ Lit. 160, 3) subst. 1) *parvitas, pusillitas:* ut: doni Chr. Ta. 30; gubernaculi Jac. 3, 4; ne episcopus aliam sedem appetat በእንተ፡ራሕበ፡ብሔር፡ (provinciae vel dioeceseos) ወናእሰ፡ዚአሃ፡ F. N. 5; ናእሰ፡ (v. ንእሰ፡)ነፍሱ፡ μικροψυχία *pusillanimitas*, Cyr. c. Pall. f. 87; ነአሰ፡ልብ፡ Lit. 160, 3; ናእሰ፡ልብ፡ Ssal. Req. 2) *aetas natu minoris* Gen. 43, 33 var.

ነአሳት፡ subst. *ordo* vel *conditio natu minoris* Gen. 43, 33.

ንእስና፡ subst. *infantia, pueritia,* infantis triennis Enc. Ter 15.

መንእስ፡ part., Pl. **መንእሳን፡**, *minor, inferior:* **አነ፡ ጴጥሮስ፡ መንእስ፡ በሥጋ፡ ወዐዚዝ፡ በመንፈስ፡** Clem. f. 150; **ደቂቅከሙ፡ መንእሳን፡** *natu minores* (opp. **መላህቅት፡**) Kebr. Nag. n. 72.

ንስቲት፡ (ut videtur pro **ንእስቲት፡**, terminatione *it* e **ንእስት፡** formatum) 1) parvitas i. e. *adolescentia* Lev. 22, 13. 2) *paulum, paululum, aliquantulum.* Christus **አሥረቀ፡ ንስቲተ፡ መለኮቶ፡** *divinitatem suam paulum effulgere fecit* Lit. Orth. a) de spatio: **ንስቲተ፡ ኀሊፍየ፡ እምኔሆሙ፡** Cant. 3, 4; Act. 27, 28. b) de tempore: **ነበረት፡ ንስቲተ፡** Judith 13, 9 (*paulisper*); Hen. 52, 5; **እምድኅረ፡ ንስቲት፡** Genz. f. 84. c) **ንስቲተ፡ ከመ፡ ተረፎሙ፡ ወይዌግሩኒ፡** *non multum abest, quin* Ex. 17, 4; **ኅደግዎ፡ እንዘ፡ ንስቲት፡ ኢይመውት፡** Sx. Nah. 5. α) **ንስቲተ፡** *paene,* παρὰ μικρὸν Hez. 16, 47. β) **በበንስቲት፡** *paulatim, sensim:* Act. 18, 23 Platt; 26, 28 rom.; **ኢወሀብኩ፡ በአሐዱ፡ ጊዜ፡ አላ፡ በበ፡ ንስቲት፡** Org. 3) Adjectivi instar nominibus substantivis apponitur a) *paulum, exiguum:* **ንስቲት፡ ጥበብ፡** Koh. 10, 1 (cfr. Hen. 63, 1. 6). b) *aliquot, pauci:* **አምጽእ፡ ንስቲተ፡ በለሰ፡** Rel. Bar. c) *parvus, parvulus, pusillus, exiguus,* de rebus: **ሀገር፡ ንስቲት፡** Koh. 9, 14; Gen. 19, 20; **ን"፡ መክፈልት፡** μικρὰ μερίς Prov. 15, 16; Hez. 17, 6; 1 Reg. 2, 19; Jac. 3, 5; **ንስቲት፡ መሶብ፡** Enc. Genb. 6; de animalibus: **በግዕት፡ ንስቲት፡** 2 Reg. 12, 3; de hominibus (sc. de pueris et feminis): **ሕፃን፡ ንስቲት፡** Jes. 11, 6 (v. **ንኡስ፡**); Cant. 8, 8; Kuf. 30. d) de tempore: *brevis,* **ከመ፡ የሀበሙ፡ ዕረፍተ፡ ንስቲተ፡** Hen. 63, 1. 6.

ናእት፡ vid. sub **ኔአ፡**

ንአከ፡ (**ነአከ፡**) I, 1 [i. q. **ንሀከ፡**] *gemere:* **ይንእኩ፡ ዲቤክሙ፡** Hen. 96, 2.

I. **ናእክ፡** subst. *gemitus,* Hen. 102, 5; **ኀደገኒ፡ ውስተ፡ ናእክ፡** ἔταξάς με ἐν ὀδύναις Job 30, 22; (libera me a fletu) **ወእምብዙኅ፡ ናእክ፡** Ssal. Req.

II. **ናእክ፡** subst. [אֲנָךְ, أَنُكٌ, آنُكٌ, vid. Ges. thes. p. 125 et in ejusdem Appendice p. 71] 1) *plumbum* sive *nigrum* sive *album, stannum,* μόλιβδος et κασσίτερος, Sir. 47, 18; **ዐረር፡ ወናእክ፡** Num. 31, 22; Hez. 22, 18 seq.; 27, 12; Hen. 52, 8. 65, 8. 67, 4; **እብነ፡ ናእክ፡** λίθος κασσιτέρινος Zach. 4, 10; **ወአሴስል፡ ኵሎ፡ ናእከኪ፡** (כָּל־בְּדִילָיִךְ) Jes. 1, 25 vrs. nov. 2) in specie: *perpendiculum plumbeum* (βολίς): **ወገሩ፡ ናእከ፡ ዐረር፡ ኀበ፡ ባሕር፡** Act. 27, 28 rom.

III. **ናእክ፡** subst., secundum Lud. *macula* vel *pollutio:* **ንጹሕ፡ ዘእንበለ፡ ናእክ፡ ወደነስ፡** Ssal. Req. — *Voc. Ae.:* **ናእክ፡ ብ፡ ቅልቅል፡**

ንእደ፡ I, 1 [fortasse primitus *extollere,* coll. نَمَا، نَتَأَ، نَهَدَ, quibus vis *turgendi* et *eminendi* inest] Subj. **ይንአድ፡** (etiam **ይንእድ፡** 2 Reg. 10, 3 annot.) *laudare, collaudare, (praedicare, celebrare),* ἐπαινεῖν, δοξάζειν, c. c. Acc. pers. vel rei: Ps. 144, 4; 2 Reg. 10, 3; **ይንእድዎኑ፡ ለጕድብ፡** Jes. 10, 15; **ይንእድዎ፡ ሎቱ፡ ምግባሮ፡** Sir. 13, 23. 21, 15; **እንበለ፡ ትጠይቆ፡ ለሰብእ፡ ኢትንእዶ፡** 27, 7; Tit. 2, 10 (κοσμεῖν); Luc. 16, 8; 2 Cor. 9, 2; **ርቱዕሰ፡ ንንእዶሙ፡ ለእልክቱ፡** Chr. Ta. 2; **ትንእድ፡ ርእሰከ፡** Joh. 8, 13; Hebr. 5, 5; **ይንእዱ፡ ርእሶሙ፡ ከመ፡ ዘጠቢባን፡ እሙንቱ፡** Herm. p. 97; etiam Sir. 39, 34 si quidem pro (**ለኵሉ፡ ዕለቱ፡**) **ይነድእ፡** legitur **ይንእዶ፡**; c. **በ፡** rei: Sir. 9, 17; **ለነዳይ፡ ይንእድዎ፡ በጥበቢሁ፡** 10, 30. 27, 23; **ይንእድዎ፡ ቦቱ፡** 30, 2; 1 Cor. 11, 22; 1 Tim. 5, 10; Deg.: vel c. **እንበይነ፡** Sir. 10, 30 seq.; **እስመ፡** Luc. 16, 8. a) abs. de homine moroso et tetrico: **እንዘ፡ ኢይንእድ፡** συγκεκυφὼς μελανίᾳ Sir. 19, 26. b) *testimonium bonum reddere* de aliquo: **ይንእድዎ፡** ἐμαρτυρεῖτο Act. 16, 2. 22, 12; 1 Tim. 3, 7.

አንአደ፡ II, 1 *laudandum curare* alqm: **አኮ፡ በአንእዶ፡** (v. **በንእዶ፡**) **አቡከ፡ ዘፈነወ፡ ዳዊት፡ ኀቤከ፡** 1 Par. 19, 3.

ተንእደ፡ III, 1 *laudari (,praedicari, celebrari):* **ሰላም፡ ለሥዕርተ፡ ርእስኪ፡ ዘተንእደ፡ ጽፍሮሁ፤ ለአቡኪ፡ በከናፍሪሁ፡** III Sal. Mar. 2; **ዘተንእዱ፡ በበአስማቲሆሙ፡** Sx. Hed. 22; **ኢይኩን፡ አሐዱሂ፡ ቀሲስ፡ ዘኢተንእደ፡ በስምዐ፡ ፫፡ ዕደው፡** F. N. 6.

ንኡድ፡ part. *laudatus, vir bonae et integrae famae,* Lud. auct. Greg.

ንእደት፡ n. act. *laus:* **ኅሢሦ፡ ክብረ፡ ወንእደተ፡ በእንተ፡ ንጽሑ፡** Can. Sard. 11.

ንኩል፡ part. *titubans* (*vertigine correptus,* vid. **አንከለለ፡**): **ስኩር፡ ወንኩል፡** Lud. e Mss. Colb.

ነከላል፡ vid. sub **ከለለ፡**

ነከረ፡ rad. inus., cui potestas *peregrini* et *ignoti* infuit, coll. derivatis radicum נכר, ܢܟܪ, نكر.

አንከረ፡ II, 1 1) *peregrinum, novum, insolitum, mirum putare* vel *invenire* alqd vel alqm: **ኢታንክርዋ፡ ለመከራ፡** μὴ ξενίζεσθε τῇ πυρώσει 1 Petr. 4, 12; **አልቦ፡ ዘአንከርኩዎ፡ ወኢምንተኒ፡** ich habe nichts befremdliches an ihm gefunden 1 Reg. 29, 3. 2) *mirari, admirari;* abs.: Gen. 43, 33; Ex. 28, 36; Ps. 47, 5; Job 21, 5; Sir. 43, 24; Sap. 11, 15; Tob. 6, 18. 11, 15; Jes. 14, 16. 52, 5. 14; Jer. 4, 9; Dan. 3, 24; 4 Esr. 2, 2; Matth. 8, 10. 27; **ወዝኒ፡ አኮ፡ ለአንክሮ፡** 2 Cor. 11, 14; c. c. Acc.: 2 Reg. 16, 11; **አንከርዎ፡ ዐበይት፡** Job 18, 20; **ወያነክርዎ፡ ብዙኃን፡** Sir. 11, 13; Jes. 41, 23; Apoc. 13, 3; **አንከርኩ፡ ዘንተ፡ ራእየ፡** Dan. 8, 27; **አንከሩ፡ ሥና፡** Judith 10, 19. 11, 20; **አንክሩ፡ መንክረ፡** Hab. 1, 5; **ያነክሩ፡ ዕበዮ፡** Chr. ho. 22; c. **እምነ፡**, ut: **ኢታንክር፡ እምዝንቱ፡** Chr. Ta. 17; Herm. p. 76; Sx. Haml. 10; **አንከሩ፡ እምድኅነቱ፡** Sx. Haml. 24; Enc. Mij. 20; Jsp. p. 326; **አንከሩከ፡ በሓውርት፡ እምነ፡ ፍካሬ፡ ቃልከ፡** Sir. 47, 17; vel c. **በእንተ፡** Hen. 26, 6; **አንከሩ፡ በእንተ፡ ኵሉ፡** Job 42, 11; **ያነክሩ፡ በእንቲአሁ፡ ብዙኃን፡** Jes. 52, 14 (ἐκστήσονται); vel c. **በ፡**, ut: **አንከረ፡ በሕይወቱ፡** Sx. Mag. 14; **ኢታንክር፡ በምግባር፡** Koh. 5, 7; vel seq. **እፎ፡**, ut: Gal. 1, 6; **አንከሩ፡ እፎ፡ ገብአት፡** Judith 13, 13; vel seq. **እመ፡** 1 Joh. 3, 13; vel seq. **ከመ፡**, ut: **አንከሩ፡ ከመ፡ ረድአ፡** 2 Par. 26, 15; vel **እስመ፡** Joh. 3, 7; Luc. 11, 38. In specie nota phrasin: **አንከረ፡ ገጸ፡** ἐθαύμασε πρόσωπον αὐτοῦ (i. e. cum *nimis suspexit* ejusque partibus studuit) Job 22, 8;

አንከሮ፡ገጾ፡ Prov. 18, 5. 3) *respicere, rationem habere, curare:* ወዓዲ፡ኢያንከረከ፡ Sir. 13, 5; ኢያንከሩኒ፡ οὐ προςεποιήσαντό με Job 19, 14. 4) *sensu percipere, sentire* sc. si quid novi vel insoliti alicui accidit: ኢያንክር፡ οὐ μὴ αἰσθηθῇ Job 40, 18; ይእዜ፡ትሬእዩኒ፡ወይእዜ፡ታንክሩኒ፡ αἰσθηθήσεσθε Jes. 33, 11; ወአንከረት፡ርእሳ፡ከመ፡ሐይወት፡እምደዌሃ፡ ἔγνω Marc. 5, 29. — *Rad. Abb.:* አንከረ፡ዘ፡አደነቀ።

ተነክረ፡ III, 1 1) *alienum se praebere* vel *esse, alienari*, Ps. 57, 3. 2) *admirationi esse, mirandum* vel *admirabilem esse* vel *se praebere*, Ex. 15, 21; Ps. 138, 5; ተነክርኩ፡በአዕይንተ፡ኀያላን፡ Sap. 8, 11; ይትነከር፡እምኀበ፡መላእክት፡ *cum admiratione suspicitur ab angelis*, Org. 3; ይትነከር፡ዝንቱ፡እምነ፡ዝኩ፡ *hoc magis mirandum est quam illud*, Chr. Ta. 11. 3) *improbari, reprobari:* ዘያስተፌግዕ፡ነፍሶ፡ይትነከር፡ καταγνωσθήσεται Sir. 19, 5.

ተናከረ፡ III, 3 *alienum fieri* vel *esse, alium ab alio* vel *alicui*, c. c. Acc. Ps. 37, 12; ተናከሩ፡ለሕይወተ፡ክርስቶስ፡ *alienus fuit a vita Christi*, Enc. Sen. 7. a) *aversum esse* alicui, *aversari, repudiare:* ተናከርዎ፡ለዝ፡ቤት፡ Jer. 19, 4; ተናክሮ፡እትናከሮሙ፡ ἀντιτάξομαι αὐτοῖς Hos. 1. 6; ኢይኩነኒ፡ለተናክሮ፡ Jer. 17, 17; ተናክሮቶሙ፡ለእለ፡ይገብሩ፡ኀጢአተ፡ Job 31, 3. b) *deficere* ab aliquo, *deserere:* አኀውየ፡ተናከሩኒ፡ ἀπ' ἐμοῦ ἀπέστησαν Job 19, 13; ኀደግዎ፡ለእግዚ"፡ወተናከርዎ፡ Hos. 5, 7; Kuf. p. 3; Hez. 14, 7. c) *abnegare, renuntiare:* ከመ፡ንትናከሩ፡ለኀጢአት፡ Tit. 2, 12; ተናከሩ፡ለዛቲ፡ዓለም፡ Enc. Ter 11.

አስተናከረ፡ IV, 3 *mirum* sive *admirandum* sive *alienum censere* alqd: philosophi ያስተናክሩ፡ሥነ፡ባህሎሙ፡ τεθαυμάκασι τὸ καλλιεπές Cyr. c. Pall. f. 65; Photinos ዘአስተናከሩ፡ለመለኮተ፡ወልድ፡ M. M. f. 56.

ንኩር፡ part. *mirus, mirabilis, admirabilis:* ወንኩር፡ሥነ፡ላሕዩ፡ Jsp. p. 272. 346; ብርሃን፡ንኩር፡ p. 275; ንክርት፡ክብር፡ Cyr. c. Pall. f. 78; Sx. Haml. 11; ንኩረ፡አርአያ፡ *mirabilis figurâ*, Lud. e Mss. Colb.

ነኪር፡ adj., fem. ነክር፡ et ነኪርት፡, Pl. m. ነኪራን፡, fem. ነኪራት፡, c. ነክርት፡ (2 Par. 18, 29) 1) *peregrinus, extraneus, alienigena, alienus:* ብእሲ፡ነኪር፡ Deut. 17, 15; ምድር፡ነኪር፡ Ex. 2, 22; ሕዝብ፡ነኪር፡ Sir. 33, 3; ነኪራን፡አሕዛብ፡ Hez. 28, 7; ሕዝብ፡ነኪራን፡ Jes. 18, 2; አንስት፡ነኪራት፡ 2 Esr. 10, 10; Jsp. p. 281; ክልእ፡ነኪር፡ትምህርት፡ Hebr. 13, 9. Usurpatur a) substantive: ነኪር፡ Deut. 15, 3. 23, 21; 3 Reg. 8, 41; 2 Par. 6, 32; Ps. 68, 11; Prov. 27, 2; Job 19, 13; Sir. 11, 34. 21, 25; Jes. 43, 12; Kuf. 16; ፀሩ፡ወነኪሩ፡ Col. 1, 21; ነኪርት፡ ἀλλοτρία Prov. 5, 10. 7, 5. 23, 33; F. N. 45; ነኪራን፡ Job 17, 3; Jer. 6, 12; Thren. 5, 2; 3 Joh. 6; *alienae religioni addicti* Lit. 174, 4. b) substantive et collective: Gen. 31, 15, et neutraliter (*peregrinum*), quare statui constructo subjungi solet, ut: በብሔረ፡ነኪር፡ *in terra peregrini* i. e. *peregrina*, Bar. 3, 10; ውሉደ፡ነኪር፡ Ps. 17, 49; Kuf. 15; አማልክተ፡ነኪር፡ Jer. 1, 16; Kuf. 1; Gen. 35, 2; Jos. 24, 23; አሕዛበ፡ነኪር፡ Sir. 39, 4; ሀገረ፡ነኪር፡ Jud. 19, 12; ንዋየ፡ነኪር፡ Sir. 29, 22; ወይነ፡ነኪር፡ Jer. 2, 21; አንስተ፡ነኪር፡ 2 Esr. 10, 10. 23, 27; እለ፡ይለብሱ፡አልባሰ፡ነኪር፡ Zeph. 1, 8. 2) *alienus a* i. e. *qui non pertinet ad*, ነኪር፡ግብር፡ ξένον τι 1 Petr. 4, 12 Platt; c. c. እምነ፡, ut: Eph. 2, 12. 4, 18; ነኪራነ፡ኮኑ፡እምይእቲ፡ፍኖት፡ 1 Petr. 4, 4; Prov. 3, 16; ነኪር፡እመንግሥተ፡እግዚ"፡ Lud. e Vit. Sam. 3) *alius, mutatus, diversus:* አልበሰኒ፡አልባሰ፡ነኪርተ፡ (v. ነክርተ፡) 2 Par. 18, 29; ርእይዎ፡ከመ፡ነኪር፡ተወለጠ፡ገጻ፡ Judith 10, 7; seq. እምነ፡, ut: ከመ፡ዘነኪር፡ራእዩ፡እምሰብእ፡ Jes. 52, 14; ነኪር፡ውእቱ፡እምኵሉ፡ (διαφέρον) Dan. 7, 19. 4) *inauditus, mirus, mirabilis, admirandus:* Jes. 28, 21 (ἀλλότριος); ነኪር፡ግብሩ፡ለእግዚ"፡ Sir. 11, 4. 39, 20. 43, 2; ነኪር፡ለልብ፡ዝናሙ፡ 43, 18. 25; ነኪር፡ይእቲ፡ለአዕይንቲነ፡ Ps. 117, 22; Marc. 12, 11; Matth. 21, 42 rom.; ውእቱ፡ነኪር፡ለእመ፡ድኅነ፡ Sir. 16, 11; ነኪር፡ከመ፡ተዐቢ፡ 43, 8; subst.: በሕይወቱ፡ገብረ፡ነኪረ፡ τέρατα Sir. 48, 14.

ነኪራዊ፡ adj. rel., *alienus, extraneus*, Asc. Jes. 11, 19; clerici non habeant ብእሲተ፡ነኪራዊተ፡ Can. Nic. 4.

ነክሩ፡ subst., *miratio*, nec non: *res mira, miraculum:* ቅቡእ፡በቅብአተ፡ነክሩ፡ ἐξαιρέτῳ τινὶ χρίσει, Cyr. c. Pall. f. 73; በነክሩ፡ተወልደ፡ παραδόξως τεχθείς f. 67. 68; በቃለ፡ማሕሌት፡ዘነክሩ፡ Enc. Ter 14; ሚጠተ፡ብርሃናት፡ነክሩ፡ Enc. Haml. 21.

መንክር፡ part. et subst., f. መንክርት፡, Pl. መንክራት፡ 1) *mirus, mirabilis, admirabilis*, Ex. 15, 11; Ps. 92, 6; Kuf. 36; ገበርከ፡መንክረ፡ግብረ፡ Jes. 25, 1; Asc. Jes. 8, 26. 9, 6; በእንተ፡መንክር፡ዳኅናሁ፡ Sap. 5, 2. 19, 5; መንክርት፡ Cyr. ad Th. f. 1; መንክርት፡ልደት፡ M. M. f. 369; Ssal. Req.; አኮ፡መንክር፡እመ፡ *haud mirandum est, si* Prov. 6, 30; አመንክር፡አእምሮ፡ልቡናሁ፡ለጳውሎስ፡ *o miram Pauli intelligentiam* Chr. ho. 10. 2) *res mirabilis, miraculum:* ናሁ፡እግዚ"፡ይገብር፡መንክረ፡ Jes. 62, 11; Ps. 97, 1; Matth. 21, 42; Joh. 9, 30; 4 Esr. 9, 7; θαυμάσια መንክር፡ Ps. 25, 7; 39, 7. 104, 2; ተአምር፡ወመንክር፡ Kuf. 48; Jes. 8, 18; Dan. 6, 27; Asc. Jes. 3, 20; Matth. 24, 24; Joh. 4, 48; Act. 2, 22. 43. 4, 30. 5, 12 al.; መንክራት፡ Job 5, 9; Asc. Jes. 4, 10; ክቡራት፡ወመንክራት፡ Job 34, 24. 42, 3; ገብረ፡ተአምራተ፡ወመንክራተ፡ዐበይተ፡ Sx. Teq. 1; ጎርጎርዮስ፡ገባሬ፡መንክራት፡ *Gregorius thaumaturgus* Sx. Hed. 21. — Formam nominis መንክር፡ *miraculum* Lud. affert ex Org.; formam መነክር፡ θαυμαστός equidem inveni Jes. 3, 3 in Cod. Laur.

መንክራዊ፡ adj. rel. *miraculosus, mirificus:* ጎርጎርዮስ፡መንክራዊ፡ (*thaumaturgus*) Phlx. 234; ቅድስተ፡ቅዱሳን፡ (templi) ክነት፡መንክራዊት፡ Chr. ho. 32; ዕንቍ፡መንክራዊ፡ Lud. e Libr. Myst.

ነከሰ፡ sine dubio i. q. ነሰከ፡, ܢܟܬ et amh. ነከሰ፡ *mordere*.

መንከስ፡ subst. *maxilla, mandibula:* ዐጽመ፡መንከስ፡ σιαγών Jud. 15, 14—17; ተዐቀቡ፡እምልሳናቲክሙ፡እስመ፡ተቃትሎቱ፡ለብእሲ፡ማእከለ፡መንከሱ፡ውእቱ፡ Fal. f. 31. — *Voc. Ae.:* መንከስ፡ዘ፡መንጋጋ።

ነከበ፡ ut videtur i. q. ነቀፈ፡, Kuf. p. 121 var. (vid. sub ንቅፈት፡).

ነከበ፡ rad. inus., c. q. نَكَبَ *deflexit*.

መንከቢያት፡ vel መንኩብያት፡ subst. Pl., *alae* seu *axillae* corporis humani [coll. مَنْكِبٌ *locus, ubi brachium cum scapula conjunctum est*]: አሰረቶ፡መንከቢያቲሁ፡ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν Luc. 2, 7. 12; **ዘኢኮነ፡ሥጋ፡** (ἀσώματος) **በእደ፡ሰብእ፡ይጠበለል፤ዘይበትክ፡ማእሰሮ፡ለኀጢአት፡ተአስረ፡መንኮብያቲሁ፡** σπαργάνοις ἐμπλέκεται Cyr. ad Reg. f. 28; **መዝራዕቱ፡** (sc. Antichristi) **የማናይ፡ቀጢን፤እገሪሁ፡ጸፋሕት፤** (sic) **መንኩብያቲሁ፡ጽንጽዋት፡** Kid. f. 5; ut videtur etiam *plica inguinalis:* **መንኩብያት፡ዘእግሩ፡ጽንጽዋት፡** Kid. f. 31 (si quidem lectio sana est). — *Voc. Ae.:* **መንኩብያቲሁ፡ዘ፡አውራዒቱ፡**

ኔከታ፡ vid. sub **ኔቆታ፡**

ነክነከ፡ quadrl. I [i. q. **ናሕንሐ፡**] *quatere, ex-, suc-, concutere:* **ረከቡ፡ርእሰ፡ምዉት፡ወነክነከ፡አባ፡ሲኖዳ፡በበትሩ፡እንዘ፡ይብል፡ተንሥእ፡አምዉት፡** Sx. Tachs. 11; **ነሠቱ፡አናቅጺሃ፡ወነክነኩ፡አዕማዲሃ፡** M. M. f. 185; **አጋንንት፡እኩያን፡እለ፡ይሰርሩ፡በነፋሳት፡ወይነክንኩ፡ነፍሳተ፡እምሥጋ፡ግብተ፡** Genz. f. 33.

ተነክነከ፡ III, 1 *quati, concuti:* **ዐምደ፡ሃይማኖት፡ዘኢይትነክነክ፡እምነይለ፡ነፋሳት፡** M. M. f. 96. 221; Org. 1.

ንክኑክ፡ part. *concussus*, Lud. sine auct.

ንክናኬ፡ subst. *concussio, quassatio:* **አዕማድ፡እለ፡ኢይጸኑ፡በንክናኬ፡** M. M. f. 312.

ነክዕ፡ subst., secundum Ludolfi Gregorium *locusta minor*; hucusque nonnisi in Pl. **አናኵዕ፡** vel **አናኳዕ፡** repertum; ei respondent 1) ἐρυσίβη *rubigo:* **ይእዜ፡ይበልዖ፡አናኵዕ፡ለርስቶሙ፡** Hos. 5, 7; Deut. 28, 42; 3 Reg. 8, 37; Joel 1, 4; Ps. 77, 51; Hen. 76, 9—11; quamquam incertum est, annon interpretes Ae. τὴν ἐρυσίβην *locustae speciem* interpretati sint. 2) *locustae species*, vel locustae (seu *grylli gregarii*) forma sc. *bruchus* vel *attelabus*, κάμπη Am. 4, 9; Joel 2, 25; ἀκρὶς καὶ βροῦχος **አናኵዕ፡ወአንበጣ፡** 2 Par. 6, 28; Jes. 33, 4 var.; Macc. f. 10 (vid. sub **ቃህም፡**); Hen. 76, 9—11. — [Arabice أَنْكَعُ *rubicundus*]. — *Voc. Ae.:* **አናኵዕ፡ዘ፡አንበጣ፡ገልገል፡**; *aliud:* **ዘ፡ፌንጣ፡**; *aliud:* **ዘ፡ፈረፌንጣ፡**

ነከየ፡ I, 1 [ܢܟܐ, נָכָה, نَكَعَ نَكَى] *laedere, nocere*, c. c. Acc.: **ወአልቦ፡ዘይነክዮ፡** οὐ μὴ κακοποιήσουσι Jes. 11, 9. 65, 25; **ዐናብስት፡ኢነከይዎሙ፡** Abush. 50; **አልቦ፡ዘይነክየኒ፡ለእመ፡ወሀብክዎ፡መንፈቀ፡** οὐ βλάπτομαι Tob. 12, 2; Marc. 16, 18; Luc. 4, 35. 10, 19.

አንከየ፡ II, 1 1) *damno afficere, detrimentum inferre*, c. Acc. prs. 1 Cor. 8, 8. 2) *detrahere, deminuere, demere*, c. **እምነ፡**, ut: **እመ፡አንከይከ፡እምሲሳየ፡ነፍስከ፡ወአፍአምከ፡ለነዳይ፡** Jes. 58, 10; Deut. 13, 1.

ተነከየ፡ III, 1 (etiam **ተነክየ፡** Dan. 6, 23 var.) *laedi, violari, detrimentum capere, damnum vel jacturam facere:* **ወኢተነከየ፡ወኢምንተኒ፡** Dan. 6, 23; 1 Cor. 15, 52; Herm. p. 62; **አልቦ፡ዘትትነከይ፡አንተ፡በአበደ፡ዚአሁ፡** Sir. 22, 13; **አልቦ፡ዘይትነከይ፡** Job 5, 24; **ወኢይትነከይ፡መለኮቱ፡** (sc. hac doctrina) Cyr. c. Pall. f. 86; **ፈርሀ፡ከመ፡ኢትዐራዕ፡አው፡ከመ፡ኢትትነከይ፡ተጋምዶ፡ክርስቲያናዊት፡** Phlx. 15.

ንኩይ፡ part. *laesus, damno affectus*, Phlx. 115. 129.

ንከይ፡ subst. *noxa, damnum, detrimentum, jactura*, opp. **በቍዔት፡** Phlx. 172.

ንከየት፡ et **ንኬት፡** n. act. *laesio, noxa, damnum, detrimentum:* **ዘእንበለ፡ንከየት፡እመንገሌሁ፡** (ohne Beſchädigung von ſeiner Seite i. e. ohne daß es von ihm beſchädigt wurde) F. N. 35; **ዘወደየ፡እሳተ፡ውስተ፡ሀገር፡አው፡በሐቅል፡እንዘ፡የኀሥሥ፡ንከየተ፡ሰብእ፡ዚአሃ፡** 50, 6; **ዘእንበለ፡ንኬት፡** M. M. f. 288; **ዘየመጽእ፡ንከየተ፡ካልኡ፡** F. N. 37.

ነካዪ፡ n. ag. *nocens, noxius, damnosus:* **ረኃብ፡ወጽምእ፡ነካይያን፡** F. N. 43, 4; **ደዌ፡ሥጋ፡ፍጥረታዊት፡ነካዪት፡** Gad. Kar.

ንክፉት፡ vid. sub **ንቅፈት፡**

ነዋ፡ *ecce* vid. supra col. 630 sub **ና፡**

ኖለወ፡ quadrl. inus., cui comparandum est נִהֵל Pi. *ducere*, spec. aquatum, pastum; נַהֲלֹל *pascuum*.

ኖላዊ፡ subst. m., Pl. plerumque **ኖሎት፡** (pro **ኖለውት፡**), rarius **ኖላውያን፡** (Hen. 89, 59. 63—65. 90, 1) et **ነዋልው፡** (Gad. T. H.); *pastor:* **ኖላዌ፡አባግዕ፡** Gen. 4, 2. 13, 7. 8; **ሰብአ፡ኖሎት፡** 43, 32; **ኖሎተ፡እንስሳ፡** 46, 32; Num. 32, 4; Kuf. 41; 4 Reg. 10, 12; Koh. 12, 11; Job 1, 16. 24, 2; Sir. 18, 13; Jer. 28, 23; **ንዋየ፡ኖሎት፡ዘኖላዊ፡አብድ፡** σκεύη ποιμενικὰ ποιμένος ἀπείρου Zach. 11, 15; Matth. 9, 36. 25, 32. 26, 31; Marc. 5, 14; Luc. 2, 8; Joh. 10, 11 seq.; trsl. de pastoribus vel rectoribus populi politicis vel spiritualibus: Jer. 2, 8. 3, 3. 6, 3. 18. 22, 22; Jes. 63, 11; Hez. 34, 2 seq.; Ps. 79, 1; Hen. 89, 61 seq.; 1 Petr. 2, 25. 5, 4; Eph. 4, 11; Hebr. 13, 20; Clem. f. 91 seq.

ኖላዊት፡ subst. fem., *pastrix:* **ኖላዊተ፡አጣሊ፡** Lud. e Vit. Sam.

ተኖለወ፡ quadrl. III, 1 *pastoris munere fungi, ducere et custodire gregem*, c. c. Acc.; plerumque trsl., ut: **ተኖለዎሙ፡** Lit. Jac. Sar.; **ምሕረትከ፡ይትኖለወኒ፡በኵሉ፡መዋዕለ፡ሕይወትየ፡** Kedr f. 2; Fal. in proleg.; **ተኖለወኒ፡** (Cod. Tubing.: **ተኖልወኒ፡**) **በፍጽም፡ወዕቀበኒ፡በከዋላ፡** Enc. Ter 25; **በተኖልዎ፡ወአስተሐምሞ፡** (κηδόμενος ἡμῶν) Chr. Ta. 33; c. **እምነ፡** (i. e. *custodire a*), ut: **አንሰ፡ኮንኩ፡አዐቅበከ፡ወእትኖለወከ፡እምዘ፡የኀሥሥ፡ሥራዊከ፡** Jsp. p. 338.

ተኖላዊ፡ n. ag. *pastor, custos*, et trsl. *rector, patronus:* **ምጽዋት፡ተኖላዊት፡ይእቲ፡ለገባሪሃ፡** ἡ ἐλεημοσύνη προστάτις ἐστὶ τῶν ἐργαζομένων αὐτήν Chr. Ta. 32; **ተኖላዊሆሙ፡ለጸላእት፡ክርስቶስ፡** Abt. Ap. 49 (48).

ኖመ፡ I, 1 [נוּם ܢܘܡ نَامَ] Subj. **ይኑም፡**, 1) *dormire, dormitare* (κοιμᾶσθαι, καθεύδειν, ὑπνοῦν): Ps. 40, 9. 120, 4; Koh. 4, 11. 5, 11; **ኖምኩ፡** Job 7, 4; **ኢይነውሙ፡** Jes. 5, 27. 43, 17. 65, 4; Prov. 4, 16; 1 Reg. 26, 12; **ኖመ፡የዕቶብ፡ንዋመ፡** Kuf. 27; **ያፈቅሩ፡ነዊመ፡** φιλοῦντες νυστάξαι Jes. 56, 10; Matth. 8, 24. 9, 24. 13, 25; Act. 20, 9; **ኢንኑም፡እላ፡ንንቃህ፡** 1 Thess. 5, 6. 2) *obdormire* i. e. *vita defungi* vel *defunctum esse:* Gen. 47, 30; **ከመ፡ይኑሙ፡ንዋመ፡ዘለዓለም፡** Jer. 28, 39; Kuf. 10. 23. 36; Deut. 31, 16; Job 14, 12. 21, 13. 26; **እለ፡ይነውሙ፡ውስተ፡መሬተ፡ምድር፡** Dan. 12, 2; 2 Par. 9, 31; 1 Cor. 15, 6; **እለ፡ኖሙ፡ክርስቲያን፡ጻድቃን፡** Did. 31; Lit. 164, 4. — *Voc. Ae.:* **ደቀሰ፡ኖመ፡ብ፡ተኘ፡**

ነወመ፡ I, 2 *graviter dormire:* **እንዘ፡ይኔውም፡ሳአል፡ውስተ፡ለንጸኔ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

አነመ፡ et **አኖመ፡** II, 1 1) *dormire facere, somnum afferre, sopire, soporare:* **ምንት፡ያነውመከ፡** Jon. 1, 6; Luc. 22, 46; **አነመቶ፡** (v. **አኖመቶ፡**) Jud. 16, 14. 19; Kuf. 31. 2) *obdormire facere,* de moribundis: **አነሞሙ፡** (v. **አኖሞሙ፡**) **ለኵሎሙ፡ነገሥት፡** Jes. 14, 18; Nah. 3, 18; **አኑመኒ፡** (Impert.) **በሰላም፡** Deg.

ተነወመ፡ III, 2 *somnis se dedere, dormiendo operam dare* (de somniatoribus): (**ነቢያት፡**) **እለ፡ይትኔወሙ፡ሐላሚያን፡** νυστάζοντες νυσταγμὸν αὐτῶν Jer. 23, 31; **ይትኔወሙ፡** (v. **ይነውሙ፡**) **ውስተ፡በአታት፡ሐላምያን፡** Jes. 65, 4.

ንዉም፡ vel **ንውም፡** part. *dormiens, sopitus* (somno), Cant. 5, 2; 1 Thess. 5, 10; Phlx 98; **እስመ፡ሰብአ፡አይሁድ፡ኮኑ፡ንዉማነ፡በእንተ፡ድኩሞሙ፡ወረኃቦሙ፡** Jsp. p. 371.

ንዋም፡ subst., plerumque m., *somnus,* Koh. 5, 11. 8, 16; **አንቅሆ፡እምዐቢይ፡ንዋም፡ለዘ፡ይነውም፡** (ὕπνου βαθέως) Sir. 22, 7; **ጥዑይ፡ንዋም፡** ὕπνος ὑγιείας 34, 20; **ያሰርር፡ንዋመ፡** 34, 1; **ያኀልቅ፡ንዋመ፡** 34, 2; **ጥዕመኒ፡ንዋምየ፡** Jer. 38, 26; **ኢጥዒኩ፡ንዋመ፡** Rel. Bar.; Prov. 6, 4. 24, 48; Ps. 131, 4; Matth. 1, 24; Luc. 9, 32 rom.; Act. 20, 9; de somno mortis Job 14, 12; Hen. 91, 10. 92, 3; **ንዋመ፡ሞት፡** Joh. 11, 13; M. M. f. 92; **ይቤ፡ጠቢብ፡ሞት፡ንዋም፡ነዊኅ፡ወንዋም፡ሞት፡ኅዳጥ፡** Genz. f. 83; de somno peccati Rom. 13, 11; **ሕማመ፡ንዋም፡** *morbus somnolentiae* sive *lethargus,* Lud. e Ssal. Req.

ነዋሚ፡ n. ag. 1) *somnolentus, dormitator:* **ኵሉ፡ነዋሚ፡** ὑπνώδης Prov. 23, 21. 2) *dormiens* (i. q. **ንዉም፡**): **ሰመዩሙ፡ለምውታን፡ነዋምያን፡እስመ፡ውእቶሙ፡ይትነሥኡ፡ከመ፡ንዉማን፡ሶበ፡ነቅሁ፡** Genz. f. 83; **ነዋምያን፡** Chr. Ta. 14.

ምንዋም፡ subst. *dormitorium,* Lud. auct. Greg.

ነወረ፡ rad., cui Lud. נִבֵּל et נְבָלָה, nec non نَبَرَ (*reprehendit*) comparavit, sed quaeritur, annon ad نَارَ referendum sit, sc. نَارٌ *ignis,* نَارَ *cauterio notavit* (نُورَةٌ *cauterium*); II id.; III *conviciatus est,* amharice: **ነወረ፡** *to be shameful, infamous* (Isenb. p. 105). Improbabilis est sententia Gesenii in thes. p. 408. — Stirpis I, 1 *macula aspersum esse* exemplum legitur Phlx. 31, sc.: **የኀፍሩ፡ወየኀስሩ፡ወይነውሩ፡**, sed emendator quidam, ut qui hanc formam reprobaret, rasurâ mutavit: **ወይነወሩ፡** quod sine dubio **ወይትነወሩ፡** legendum voluit.

አነወረ፡ II, 1 1) *notam inurere, macula aspergere, labem imponere, maculare, notare,* c. c. Acc.: **መተረ፡እግሮ፡** (sc. sacerdotis) **እስከ፡አነወሮ፡** Jsp. p. 322; **አነወርከ፡ክብረከ፡** ἔδωκας μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου Sir. 47, 20; 2 Cor. 6, 3 et 8, 20 Platt; **ኢያነውሮ፡ለብእሲ፡ወኢያሐጽጾ፡ከመ፡ይትአዘዝ፡ለዘ፡ይኄይል፡እምኔሁ፡** (obedientia labem non imponit homini) Jsp. p. 360. 2) *vitium irrogare* alicui, *vitio vertere, vituperare, exprobrare, conviciari,* c. c. Acc. pers.: **እለ፡አነወርዎ፡ወመነንዎ፡** οἱ μωμησάμενοι αὐτόν Sap. 10, 14; **ከሀን፡ኢይሜልቅ፡ሰብአ፡ወኢያነውር፡መኑሂ፡ዘበ፡ላዕሌሁ፡ነውረ፡ሥጋ፡እንዘ፡ይብል፡አንተ፡ዕዉር፡አው፡ጽሙም፡** F. M. 32, 6, vel c. **ለ፡** prs.: **ለምንት፡ያነውር፡አረጋዊ፡ለብሐታን፡እለ፡ያነውኁ፡ሥዕርተ፡** Phlx. 40; abs. **ኢትሕሚ፡ወኢታንውር፡** μὴ κατηγόρει, μὴ συκοφάντει Chr. Ta. 13.

ተነውረ፡ III, 1 *macula aspergi, vituperari* alqm, *vitio verti* alicui: milites **ይትነወሩ፡እምከመ፡ነትዑ፡** Phlx. 4.

ንዉር፡ vel **ንውር፡** part. *maculatus, vituperabilis, vitiosus:* **ማእደ፡እግዚ"፡ንዉር፡ውእቱ፡** ἠλισγημένος Mal. 1, 7. 12.

ነውር፡ subst., plerumque m., Pl. **ነውራት፡**, *macula, nota,* (*naevus*), *labes, vitium:* a) sensu physico: σπῖλοι lapidum Herm. p. 80; ligni, ut: **ዕፀው፡ዘአልቦ፡ነውረ፡** Kuf. 21; corporis Lev. 21, 20. 21. 22, 20; Deut. 15, 21; **ወራዙት፡እለ፡አልቦሙ፡ነውረ፡** Dan. 1, 4; Cant. 4, 7; **ነውረ፡ሥጋ፡** F. M. 32, 6; **ነውራት፡** Fal. f. 30; F. N. 33, 3; **አብዕልተ፡ነውራት፡** *vitio corporis laborantes* F. M. 20, 5; **ዘበ፡ነውረ፡** διεφθαρμένος Mal. 1, 14; πάθος Prov. 25, 20. b) sensu ethico: **ይገብር፡ለከ፡ነውረ፡በዘአልብከ፡** ἐπιθήσει μῶμον Sir. 11, 31; **ርሕቀ፡እምኵሉ፡ነውራት፡** *abstinuit omnibus rebus vituperandis* F. M. 6, 3; **የኀብእ፡ነውረ፡** Prov. 25, 2; **ነውር፡ቦቱ፡ዘከመ፡ሰራቂ፡ወጕያዪ፡ወዘይሠይን፡ላዕለ፡መንጸፉ፡** F. N. 33, 3; **ዘአልቦ፡ነውረ፡** *immaculatus* Hez. 28, 15; Ps. 65, 14; Tit. 2, 8; Hebr. 9, 14.

ኖራ፡ subst. ut videtur amh., i. q. نُورَةٌ *calx,* Lud. sine auct.

መናረት፡ et **መራናት፡** *candelabrum* vid. sub **መ"፡**, c. 188.

ናቀት፡ *camela* vid. supra c. 646.

ኖብያት፡ *nuntii, historia* vid. sub **ነቢይ፡**

ኖትያዊ፡ n. prgr. sc. ναύτης [sicut نُوتِيٌّ], Pl. **ኖትያት፡** (vel **ኖቲያት፡**) et **ነዋትያት፡** (Did. ed. Platt p. 93) 1) *nauta, homo nauticus:* **ኖትያዊ፡** κυβερνήτης Chr. Ta. 16 et 24; Org. 3; **ወፈርሁ፡ኖትያት፡** Jon. 1, 5; 3 Reg. 9, 27; Apoc. 18, 17; Act. 27, 27. 28, 11; Chr. Ta. 34; Clem. f. 129. 192. 2) *nauticus, navalis:* **መልሕቀ፡ኖትያዊ፡**, Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* **ኖትያት፡ዘ፡ኅዳፍያት ።**

ኖኀ፡ I, 1 [potestas radicis prima fuisse videtur *protendi, extendi,* sive ſich ſtrecken, unde נוּחַ ſich hinſtrecken quiescendi causa i. e. *quiescere,* نَائِيَةٌ *terra longinqua;* vicina: نَحَا *tetendit* alqm versus, نَحْوٌ et نَاحِيَةٌ *tractus,* nec non نَاهَ *eminuit, elata fuit res*] Subj. **ይኑኅ፡** 1) *extendi, protendi:* **ኖኃ፡አዕጹቅየ፡** ἐξέτεινα κλάδους μου Sir. 24, 16. 2) *longum* vel *longiorem esse* vel *fieri, diuturnum esse, in longum se producere* vel *protrahi, prolixum fieri;* de tempore: **ይነውኅ፡መዋዕለ፡ሕይወቱ፡** Koh. 8, 13; Deut. 4, 40. 5, 30; **እመኒ፡ኖኀ፡መንበርቶሙ፡ውስተ፡ምድር፡** Sap. 3, 17; **ኖኀ፡ደዌሃ፡** Jsp. p. 272; **ሶበ፡ኖኀ፡ፀብእ፡** p. 349; **ሶበ፡ኖኀ፡ነገር፡ማእከሌሆሙ፡** (*colloquium eorum*) p. 291; si omnia enumeraremus, **ናሁ፡ይነውኅ፡ነገር፡** F. M. 27, 7; **በእፎ፡ዕለት፡እምዕለት፡ትነውኅ፡** Sir. 36, 7; Hen. 72, 9. 3) *procerum, altum* vel *altiorem esse* vel *fieri, eminere:* **ኖኅኩ፡ከመ፡በቀልት፡** Sir. 24, 14; **ወኖኀ፡ቆማ፡** Hez. 19, 11. 31, 14; **ኖኀ፡ሥርዎ፡** 31, 5 Hen. 26, 3; c. **እምነ፡** compar.: 1 Reg. 10, 23; **፩ይነውኅ፡እምካልኡ፡** Dan. 8, 3; **ኖኀ፡እምሥዕርትየ፡ጌጋይየ፡** Ps. 37, 4; Genz. f. 6; Ps. 71, 16; c. Acc. et rei comparatae et mensurae: **ዘይነውኆ፡ከዕበዩ፡** Sir. 50, 2. 4) *residere, requiescere* (sicut נוּחַ): **ይነብር፡ይኀድር፡ወይኑኅ፡** Lit. Joh.; M. M. f. 308; **ኢየረምም፡ወኢይነውኅ፡** 4 Esr. 2, 46 var.

አንኅ፡ (pro **አነኅ፡**), rarius **አኖኅ፡**) II, 1; Impf. **ያነውኅ፡**, Subj. **ያኑኅ፡** et **ያንኅ፡**, 1) *tendere, ex-, protendere:* (si frater tuus in undas delapsus est,) **አንኅ፡ እዴከ፡ ወአውፅኦ፡ ሎቱ፡** et **አንኅ፡ ኀቤሁ፡ ምርጉዘከ፡** Phlx. 113; **አንኅ፡ አዕጹቂሁ፡** Hez. 17, 6. 2) *longum facere, prolongare,* **አንኂ፡ አሕባሊኪ፡** Jes. 54, 2; **ላዕለ፡ መኑ፡ አኖኀክሙ፡ ልሳነክሙ፡** Jes. 57, 4 (vrs. alt.). a) de tempore: *producere, prorogare:* **ኢታኑኅ፡ መዐተከ፡** Ps. 84, 5; **ያነውኅ፡ ለከ፡ ዕድሜከ፡** Sir. 29, 5; seq. **መዋዕለ፡** sive *vitam alcjs longius producere:* **አዕጹቂሃ፡ ያነውኅ፡ መዋዕለ፡ ሕይወት፡** Sir. 1, 20. 30, 22; **አንኅ፡ መዋዕሊሆሙ፡** Lit. Greg.´, sive *vitam suam producere* i. e. *longaevum esse, diu vivere* Deut. 17, 20; Jos. 24, 29; Sir. 3, 6. b) de sermone: *producere eum, longum* vel *prolixum esse in eo,* **እለ፡ ያነውኁ፡ ጸሎተ፡** Luc. 20, 47; **አንኀ፡ ነገረ፡** Act. 20, 7 Platt; **ኢይትከሀለኒ፡ አንኖ፡ ነገር፡** Chr. ho. 9. c) de animo, α) longum facere animum i. e. *patientem esse, iram differre:* **ትዕግሥት፡ ወአንኖ፡ መንፈስ፡** Chr. Ta. 30; **አነውኅ፡ መንፈስየ፡ ላዕሌሆሙ፡** Sx. Pag. 3; **ይትዐገሥ፡ ወያንኅ፡ መንፈሶ፡ ላዕሌሃ፡** F. M. 12, 2; **መንፈሰ፡ አኒኖ፡ ወትዕግሥተ፡ ገድሎ፡ አገዚኦ፡** Enc. Jac. 12. β) *longius* vel *altius spiritum ducere:* **ነፍስየ፡ አኖኅኩ፡** εἵλκυσα πνεῦμα Ps. 118, 131. d) de capillis: *promittere,* Num. 6, 5; 1 Cor. 11, 15; **ኢታንኅ፡ ሥዕርተ፡ ርእስከ፡ አላ፡ ቅርጽ፡** Did. 1; Kid. f. 23; **አንኖቱ፡ ለሥዕርት፡** F. N. 51; Phlx. 40. e) *longe amovere, longinquum facere:* **ያነውኅ፡** (v. **ያነውኖ፡**) **እግዚ"፡ ለሰብእ፡** μακρυνεῖ Jes. 6, 12. f) ad significanda adverbia *longe* et *diu:* **ከናፍረ፡ ዐመፃ፡ አንኅ፡ አርሕቆ፡ እምኔከ፡** μακρὰν ἄπωσαι Prov. 4, 24; **አንኆ፡ ነቢረ፡** *diu mansit,* Enc. Nah. 4. 3) *procerum* vel *altum facere, exaltare, in altum tollere:* **አነውኖ፡ ለዕፅ፡ ኀጺር፡** Hez. 17, 24. 21, 26; **አኖኅዎ፡ ጥቀ፡** (**ሐኒጸሙ፡ ለማኅፈድ፡**) Jsp. p. 375; Num. 32, 36; **አንኆ፡ ቤቶ፡** Ob. 3; Prov. 17, 16; Job 19, 6; **ከመ፡ ያንኅ፡** (v. **ያኑኅ፡**) **ቀርኖሙ፡ ለሕዝቡ፡** Sir. 47, 5. 11; **ሞገድ፡ እንተ፡ ይዘብጣ፡ ነፋስ፡ ወያነውኃ፡** Jac. 1, 6; **ያነውኅ፡ መዋዕሊነ፡ እምከርሠ፡ እምነ፡** Sir. 50, 22.

ተነውኀ፡ III, 2 *se in altius tollere* vel *efferre:* **ገሥጾ፡ ለዐርከከ፡ እንበለ፡ ይትነዋኅ፡ መዐተ፡** πρὶν ἢ ἀπειλῆσαι Sir. 19, 17; (annum jejunet,) **ከመ፡ ፍጹመ፡ ይኩን፡ ኀሊናሁ፡ እንዘ፡ ለኵሉ፡ ነፍስ፡ ኢይትኔዋኅ፡** Kid. f. 15.

ኑኅ፡ subst., plerumque m., 1) *longitudo,* μῆκος a) spatii: Gen. 6, 15. 13, 17; Ex. 25, 10. 23. 27, 9; Deut. 3, 11; Kuf. 13; Zach. 2, 2. 5, 2; **ኑኁ፡ ምድር፡** Job 11, 9 (var.); Judith 7, 3; Hez. 40, 18. 20. 41, 2 seq.; 45, 1; 2 Par. 3, 3; Apoc. 21, 16; Eph. 3, 18; **ኢይትዐወቅ፡ ኑኃ፡ ወግድማ፡ ወኢቆማ፡** Clem. f. 50. b) temporis: **ወይከውን፡ ኑኃ፡ ለይእቲ፡ ሰዓት፡ ከመ፡ ፫ዓመት፡** 4 Esr. 6, 16; **አልቦ፡ ኑኅ፡ ሕይወቶሙ፡** Kuf. 29; **ኑኅ፡ መዋዕል፡** μῆκος βίου i. e. *longaevitas* Prov. 3, 2. 16, 17; Hen. 10, 9; **መጠነ፡ ኑኅ፡ አዝማን፡ እስከ፡ ንሥተቶ፡ መቅደስ፡** *per totum temporum spatium* Jsp. p. 294; **በኑኅ፡** vel **ኑኅ፡** i. e. *per* vel *per totum* (sc. spatium), ut: **በኑኅ፡ ሰዓት፡** Ps. 55, 2; **በኑኅ፡ ሌሊት፡** Jsp. p. 382, al.; **ኑኅ፡ ፫ዕለት፡** *per triduum* Enc. Teq. 5; Enc. Tachs. 10; cfr. Hen. 71, 17. c) orationis: **ኅዲገ፡ ኑኅ፡ ነገር፡** *orationis longitudine praetermissa* Cyr. ad Th. f. 8. d) patientiae: **ሚመጠነ፡ ኑኅ፡ ትዕግሥቱ፡ ለእግዚ"፡** M. M. f. 38. 2) *proceritas, altitudo,* ut: corporis humani Kuf. 29; Am. 2, 9; 1 Reg. 9, 2; statuae Dan. 3, 1; columnae 2 Par. 3, 15; arboris Dan. 4, 17; **ስማዕ፡ ጸሎቶሙ፡ ውስተ፡ ኑኅ፡ ሰማይ፡** Genz. f. 21; 4 Esr. 4, 10; **ወትትሐነጽ፡ ሀገር፡ በኑኃ፡** Jer. 37, 18; **በኑኃከ፡** Hez. 31, 2; **በኑኅ፡ መዋዕልየ፡** ἐν τῷ ὕψει τῶν ἡμερῶν μου Jes. 38, 10. 3) Kuf. p. 15 sensus nominis **ኑኅ፡** dubius est.

ነዋኅ፡ et **ነዊኅ፡** adj., fem. **ነዋኅ፡**, Pl. m. **ነዊኃን፡** et **ነዋኃን፡** (Hen. 1, 6), fem. **ነዋኃት፡**, c. **ነዋኅት፡** 1) *longus:* **ሐብል፡ ነዋኅ፡** Jes. 5, 18; **አሕባል፡ ነዊኃን፡** Hen. 61, 1. a) de tempore: **ነዋኅ፡ ሕይወት፡** Dan. 7, 12; **ለነዋኅ፡ መዋዕል፡** Ps. 20, 4. 92, 7; Jes. 34, 10; Thren. 5, 20; Bar. 3, 14; **ለጕንዱይ፡ መዋዕል፡ ወለነዋኅ፡ ዓመታት፡** Hez. 12, 27; **ንዋም፡ ነዊኅ፡** Genz. f. 83. b) de animo i. e. *patiens:* **ነዊኀ፡ መንፈስ፡** Chr. Ta. 32. c) de oratione: Marc. 12, 40; Luc. 20, 47. d) adv. **ነዋኀ፡** *diu,* ut: **ዘርአ፡ ዘነዋኀ፡ የሐዩ፡** Jes. 53, 10; **ዘእንበለ፡ ይነስሑ፡ ነዋኀ፡** Clem. f. 236; **ጸለየ፡ ነዋኀ፡** Sx. Masc. 1; Kuf. p. 82. 2) *longinquus:* **እስከ፡ ነዋኅ፡ ብሔር፡** Mich. 4, 3; **እስመ፡ ነዋኅ፡ ኀበ፡ አምሰጠከ፡** Sir. 27, 20; **እስከ፡ ነዋኅ፡** εἰς μακρὰν 24, 32. Hinc **ነዋኀ፡** vel **ነዊኀ፡** adv. *longe, procul:* Job 18, 17. 18; **ነዋኀ፡ ጐዩ፡** Jes. 22, 3; **ነዋኀ፡ ይርሕቁ፡ እምኔየ፡** 29, 13; Matth. 15, 8; Jer. 2, 5; Gen. 44, 4; Marc. 7, 6 (**ነዊኀ፡** et **ነዋኀ፡**); **ርሑቃን፡ ነዋኀ፡** Joel 4, 8; **ይበጽሕ፡ ነዊኀ፡** Hen. 32, 4. 3) *procerus, altus, elatus, excelsus:* **አሕዛብ፡ ነዋኃት፡** v. **ነዊኃን፡** Jes. 18, 2; **ሕዝብ፡ ዐቢይ፡ ወነዋኅት፡** Deut. 9, 2; **ከነ፡ ነዊኀ፡ በቆሙ፡** (staturâ) Sx. Genb. 13; **ይሬኢ፡ ኵሎ፡ ነዋኀ፡** πᾶν ὑψηλὸν ὁρᾷ Job 41, 25; **ኵሉ፡ ነዋኅ፡ ወልዑል፡** Jes. 2, 12; Hez. 21, 26; Ps. 137, 7; **መንበሩ፡ ነዋኅ፡ ወልዑል፡** Jes. 6, 1; **ውስተ፡ ርእስ፡ ነዋኅ፡** 17, 6; **ዕፅ፡ ነዋኅ፡** Gen. 12, 6; Sir. 50, 10; **ነዋኅት፡ አዕዋም፡** Jes. 37, 24; **ነዋኅ፡ ጥቅም፡** Apoc. 21, 12; **ደብር፡ ነዊኅ፡** Hen. 25, 3; Jes. 14, 13. 28, 4. 40, 9. 57, 7; Jer. 2, 20. 3, 6; Job 40, 15; Matth. 4, 8; **አርእስተ፡ አድባር፡ ነዋኃት፡** v. **ነዋኅት፡** Judith 5, 1; Ps. 94, 4; Gen. 7, 19; Hen. 1, 6; Kuf. 5. a) de voce: **ትጸውዕ፡ በነዋኅ፡ ስብከት፡** Prov. 9, 3. b) de animo: **ነዋኀ፡ መንፈስ፡** Chr. Ta. 19 (vid. sub **ርሒብ፡**). c) *altus* i. e. *profundus:* **ግብ፡ ነዋኅ፡** Lud. e Vit. Greg. Arm. — *Voc. Ae.:* **ነዋኅ፡ ዘ፡ ረጋርም** ።

ኑኀት፡ n. act. 1) *longitudo:* **ይትዓረይ፡ ቦቱ፡ ሌሊት፡ ምስለ፡ መዓልት፡ በኑኀት፡ ወኅጽረት፡** Abush. 14. 2) dilatio poenae i. e. *patientia,* Hen. 13, 6 (ubi in margine codicum quorumdam annotatum legitur **ትዕግሥት፡**).

ኖን፡ nomen literae alphabeti Hebraici XIV^{ae}, Ps. 118, 105; Thren. 1, 14. 2, 14. 3, 39. 4, 14; ubi de psalmis agitur, siglo **ኖን፡** Ps. 118, 105—112 notatur.

ነዋ፡ vid. sub **ና፡** c. 630.

ኔዎን፡ n. prgr. sc. νέων i. e. *novarum* sc. frugum, ut: **በወርኀ፡ ኔዎን፡** ἐν ἡμέραις νέων Sir. 50, 8; **በአውራኀ፡ ኔዎን፡** 24, 25.

ንዋይ፡ subst., plerumque m. [vicina sunt אֳנִי *navis,* إِنَاءٌ et آنِيَة *vas*] coll. et sing., Pl. **ንዋያት፡** 1) *vas* et *vasa:* Ps. 30, 16; Rom. 9, 21; Luc. 8, 16; 4 Esr. 9, 37; Kuf. 7; Ruth 2, 9; **ንዋየ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡** Jer. 34, 13; Dan. 1, 2; Jes. 52, 11; **ንዋየ፡ ልሕኵት፡** Lev. 14, 5. 15, 12; Jer. 39, 14; **ንዋየ፡ ለብሐ፡** Ps. 2, 9; Sir. 27, 5; **ንዋየ፡ ጽቡር፡** Enc. Jac. 30; **ን"፡ ወርቅ፡** Ex. 12, 35; Sir. 50, 9; Kuf. 48; 2 Tim. 2, 20; **ን"፡ ብሩር፡** Judith 12, 1. 15, 11; **ንዋየ፡ ማእድ፡** Sx. Genb. 17; Sen. 13; **ንዋያት፡** Jer. 31, 15 seq. vrs. nov. a) **ንዋየ፡ ውስጥ፡** vasa interioris i. e. *intestina, viscera,* Ex. 29, 17; Lev. 1, 9;

Kuf. 21. 49; etiam ንዋያተ፡ከርሥ፡ Enc. Tachs. 23. b) ንዋየ፡ኅሚዕ፡ i. e. כְּלֵי גֹמֶא Jes. 18, 2 vrs. nov., *navigia papyracea.* 2) *instrumentum* vel *instrumenta:* በንዋይ፡ዘቀተለ፡ብእሲ፡በቱ፡ቢጸ፡ይትቀተል፡ Kuf. 4; Jes. 54, 16; ንዋየ፡መዐት፡ Jer. 27, 25. a) de hominibus, quibus Deus quasi instrumentis utitur Act. 9, 15; ዘንቱ፡እኁ፡ይከውን፡ንዋየ፡ኅሩየ፡ Sx. Teq. 20; Hed. 9. b) *instrumenta musica*, ut: ንዋየ፡መዝሙር፡ Ps. 70, 24; ንዋየ፡ተውኔት፡ Dan. 3, 7; ንዋያተ፡ማሕሌት፡ F. M. 32, 7. 3) *supellex, utensilia, apparatus:* Ex. 25, 9; Lev. 15, 4. 6; ንዋየ፡ዕፅ፡ 15, 12; ንዋየ፡ማእስ፡ 13, 49; Jer. 30, 7. 31, 12; Marc. 3, 27. 11, 16; Luc. 17, 31. a) ንዋየ፡ሐቅል፡ (Feldgeräthe) *arma* Koh. 9, 18; Jer. 26, 3. 28, 12; Judith 6, 12; Hez. 26, 11; Gen. 27, 3; 1 Reg. 21, 8; Rom. 6, 13; Luc. 11, 21; etiam ንዋየ፡ፀብእ፡ F. M. 17, 6; in specie ን"፡ሐቅል፡ θυρεός (*scutum*) et θυρεοί Cant. 4, 4; Ps. 45, 9; Eph. 6, 16; Hez. 27, 11 (ubi Gr. φαρέτραι habet). b) ንዋየ፡ናዐዌ፡ *apparatus venationis* Kuf. 26; ንዋየ፡ኖሎት፡ Zach. 11, 15. c) *armamenta* varia, ut: navis Act. 27, 19 rom.; plaustrorum 1 Reg. 8, 12; jumentorum Kuf. 11. 4) *sarcinae, impedimenta* exercitus: Jes. 10, 29; 1 Reg. 10, 22; Judith 7, 2; Ex. 10, 10. 24; Num. 32, 16—26. 5) *res*, ut: ንዋይ፡ዘኢያስተርኢ፡ πράγματα οὐ βλεπόμενα Hebr. 11, 1; in specie: *res quas quis possidet, bona, opes, fortunae, facultates, copiae, divitiae, pecunia:* τὰ αὐτοῦ ንዋይሁ፡ Gen. 32, 24. 31, 1. 46, 1; τὰ ἴδια ንዋይከ፡ Sir. 11, 34; τὰ ὑπάρχοντα Gen. 25, 5; Ruth 4, 9; Job 2, 3. 15, 29. 17, 3; Esth. 8, 7; Tob. 1, 20; Judith 8, 10. 16, 24; Prov. 11, 4; Ps. 108, 10; Luc. 8, 3; ጽሩቅ፡ንዋይየ፡ ὑλώδης λίαν Job 29, 5; ἀποσκευή Gen. 43, 8; Num. 32, 16. 17. 24. 26; ንዋያቲሁ፡ Gen. 14, 12; χρήματα Job 6, 20; Sir. 10, 8. 14, 3. 5. 29, 5. 40, 13; Marc. 10, 23; ንዋያት፡ *opes* F. N. 16; χρυσίον Sir. 34, 5. 6; ንዋየ፡ዝዓለም፡ *mammona* Matth. 6, 24 rom.; ንዋየ፡ልቃሕ፡ χρήματα ἀλλότρια Sir. 21, 8; δάνος 29, 4; ንዋየ፡ማሕፀንትከ፡ *res tibi creditae* 41, 19. — *Voc. Ae.:* ንዋይ፡ዘ፡ከብት፡, *aliud:* ንዋየ፡ውስጥ፡ብ፡የሆድ፡እቃ።

ኑግ፡ subst. (amh.), *melanthion, nigella; Voc. Ae.:* መለንስ፡ዘ፡ኑግ፡; *aliud:* መለንስ፡ኑግ፡ከሚን፡ብ፡ተልበ፡ፌጸጊ።

ነዓ፡ particula excitandi *veni, age*, quae Imperativi instar flexionem personalem admittit, sc. Sing. m. ነዓ፡ (et ንዓ፡ Marc. 10, 21 rom.), f. ንዒ፡ (Ruth 2, 14; Gen. 19, 32; Cant. 2, 10. 4, 8; Joh. 4, 16), Pl. m. ንዑ፡, f. ነዓ፡ (Matth. 28, 6; Jes. 27, 11, var. ናዓ፡) [vid. gramm. § 160, a; Ges. thes. p. 833; Ewald hebr. Sprachl. p. 225; amharice sonat ና፡, ኒ፡, ኑ፡] 1) *veni, venite*, ከርታሰ፡ንሥእ፡በእዴከ፡ወነዓ፡ καὶ ἦκε Jer. 43, 14; ነዓ፡ወረሲ፡ ἐλθὼν ἀπάντησον Judith 3, 4; Matth. 9, 18; ነዓ፡እግዚኦ፡ ἔρχου Κύριε Apoc. 22, 20; Luc. 7, 8; Cant. 2, 10; ተጋብኡ፡ወንዑ፡ συνάχθητε καὶ ἥκατε Jes. 45, 20; Matth. 14, 28; 4 Esr. 13, 62; c. c. adv. vel Acc. vel praep. loci: ንዒ፡ዝየ፡ወብልዒ፡ Ruth 2, 14; Joh. 4, 16; ነዓ፡ኀቤየ፡ δεῦρο πρός με 1 Reg. 17, 44; 4 Esr. 3, 26; Sir. 24, 19; Jes. 48, 16; ነዓ፡ኀቤየ፡ሀገረ፡ኒቆጵልዩን፡ Tit. 3, 12; ንዑ፡ውስተ፡ Num. 12, 4; Matth. 22, 4; ነዓ፡አንተ፡እምድርከ፡ውስተ፡ምድር፡እንተ፡አርእየከ፡ Kuf. 12. 2) *age, agite* (δεῦρο, δεῦτε, ἄγε, לֵךְ, נָא) seq. Imperativo et Jussivo vel Voluntativo: ንዑ፡ትልዉኒ፡ Matth. 4, 19. 19, 21; ነዓ፡አዕርፍ፡ Dan. 12, 13; ንዑ፡ብልዑ፡ Jes. 56, 9; Prov. 9, 5; Jud. 16, 18; ንዑ፡ንትዋቀሥ፡ Jes. 1, 18. 2, 3; Jer. 11, 19. 18, 18; 2 Esr. 12, 17; Gen. 11, 3. 4. 7. 19, 32.

ንዑልት፡, v. ነዓውልት፡ (Pl.), v. ኖዕልወት፡ subst. fem., *fratria quam levir uxorem ducit, leviri uxor:* ረስያ፡ንዑልተከ፡ (יַבֵּם אֹתָהּ, ἐπιγάμβρευσαι αὐτήν) Kuf. p. 142. [Nescio an nomen a נַעַל *calceus* derivare et ad perantiquum illum ritum, quo quis si rem tamquam propriam vindicabat calceum suum in eam projiciebat (Ps. 60, 10; Ruth 4, 7. 8; Deut. 25, 9), provocare liceat: explicaveris *conjugem calceo projecto tamquam propriam vindicatam.* Sed obsoletum videtur nomen, et ut de forma nominis ita de significatione Aethiopes ipsi haesitant]. — *Voc. Ae.:* ነዓውልት፡ዘ፡ዋርሻ፡ v. ዋርሳ።

ነዐወ፡ I, 1 [נוּעַ *vagatus est;* نَاعَ *commotus est, petiit, quaesivit*] Subj. ይንዐው፡ 1) *venari, feras captare:* ነዐው፡ሲተ፡ Gen. 27, 3; Kuf. 26. 37; c. c. Acc.: Gen. 25, 28; Lev. 17, 13; ነዐውከኑ፡ዐናብስተ፡መስዐ፡ Job 38, 39; ወይነዕውዎሙ፡ Jer. 16, 16; Ps. 58, 3. 93, 21; ከመ፡ይንዐው፡አራዊተ፡ Sx. Hed. 18; ኢይንዑ፡አራዊተ፡ Phlx. 53; ከመ፡ይንዐው፡ሀየላተ፡ Gad. T. H.; ከመ፡ይንዐወነ፡መንግሌሁ፡ *ut nos captet ad se* Chr. ho. 5; etiam de feris venantibus feras: Num. 23, 24; Nah. 2, 12; ዐንበሳ፡ይንዑ፡ዘይበልዕ፡ከማሁ፡ኀጢአትኒ፡ትንዕዎሙ፡ለእለ፡ገብርዋ፡ Sir. 27, 10; Org. 1; trsl.: Ps. 139, 12; Sir. 27, 10. 2) *aucupari, insidiari, avide inhiare:* ንዒወ፡ነዐዉኒ፡ዐርየ፡ከመ፡ዖፍ፡ Thren. 3, 51; ድብ፡እንተ፡ትንዑ፡ ἄρκος ἐνεδρεύουσα 3, 10; ዘይንዕወከ፡ ὁ ἐνεδρεύων Sir. 28, 26; ብእሲ፡ኃጥእ፡ይንዕዋ፡ለነፍስ፡ εἰς αἷμα ἐνεδρεύει 11, 32; ይጸንሕ፡ወይንዑ፡ Ps. 9, 30; Luc. 11, 54; ይንዕወከ፡ ἀπειλεῖ σοι Gen. 27, 42; ኢይንዐወኒ፡ዐርየ፡ከመ፡ይንዑ፡ገደላ፡ Enc. Masc. 30. — *Voc. Ae.:* ነዐወ፡ብ፡አደነ።

ተንዕወ፡ III, 1 *venatione capi, insidiis captari:* መዋኢ፡ተሞአ፡ወነዓዊ፡ተንዕወ፡ M. M. f. 134.

ንዕወት፡ n. act. *venatio:* ለእመቦ፡ዘይሜህር፡ንዕወተ፡አው፡ቀትለ፡አው፡ፀብአ፡ Const. Ap. 27; F. N. 33, 4; መክነ፡ንዕወት፡ F. N. 47; 1 Reg. 20, 20 E (ubi interpres pro צֵדָה legit צִדָּה).

ነዓዊ፡ n. ag., Pl. ነዓዊያን፡ (ነዓውያን፡) et ነዐውት፡ 1) subst. *venator, auceps:* Gen. 10, 9. 25, 27; 1 Par. 1, 10; ነዓዌ፡አራዊት፡ Phlx. 53; ለምንት፡ኮንከ፡ነዓዌ፡አራዊት፡ Gad. T. H.; እፌኑ፡ብዙኃነ፡ነዓዊያነ፡ Jer. 16, 16; እለ፡ይንዕዉ፡ነዐውት፡ Hos. 5, 2; Enc. Mij. 28. 2) adj. *venatorius:* መሥገርት፡ነዓዊት፡ Ps. 90, 3 (c. Lud. annot.); 123, 6; Genz. f. 86. — *Voc. Ae.:* ነዓዊ፡ዘ፡ሐዳኝ።

ናዕዌ፡ (sec. Lud. pro ንዓዌ፡) et ናዐዌ፡ subst., *venatio, captura:* Gen. 27, 30; Lev. 17, 13; እምናዓዊሁ፡ (pro እምናዐዌሁ፡) Kuf. p. 97 ann. 2; ንዋየ፡ናዐዌ፡ p. 94.

ምንዓው፡ subst. *locus venationis* 1 Reg. 24, 3.

ነዘሀ፡ I, 1 sine dubio i. q. نَزُهَ *avertere* vel *cohibere semet* ipsum ab inhonesto: ንዘሁ፡ (v. ነስሑ፡ et ንቅሁ፡) ἐκνήψατε Joel 1, 5 in Cod. Laur.

ንዘሀላል፡ vid. sub ዘሀለለ፡

ነዝሐ፡ I, 1 sive *lambere*, sive *carpere*, c. Acc.: pulverem, de serpente, Gad. Ad. f. 16, si quidem lectio sana est.

ነዝሐ፡ *spargere* et **ነዝሐ፡** *evellere* vid. sub **ነዝኀ፡**

ነዘረ፡ I, 1 [coll. زَرَّ *momordit, vellicavit*] *mordere* Mich. 3, 5 var.

ነዘረ፡ I, 2 *mordere, discerpere* dentibus: **እለ፡ይኔዝርዎሙ፡** (v. **ይነዝርዎሙ፡**) **በስነኒሆሙ፡** Mich. 3, 5; **እንዘ፡ይኔዝሩ፡በስነኒሆሙ፡** Hen. 86, 5. — *Voc. Ac.:* **ይኔዝርዎ፡ዘ፡ይቈነጽልዎ** ።

ተነዘረ፡ III, 2 *morderi, dilaniari* dentibus, Kid. f. 41 (vid. sub **ነዝነዘ፡**).

መንዝር፡ *spurius* vid. sub **መ"፡** c. 191.

ንዚራ፡ vid. sub **ዕንዚራ፡**, **ዐንዘረ፡**

ነዝራዊ፡ n. prgr. 1) *Naziraeus* (seu *devotus*) Jud. 13, 5. 7; Sx. Mag. 30 Enc. 2) *Nazarenus, Christianus:* Marc. 10, 47; **ሕዝበ፡ናዝራዊያን፡** Act. 24, 5; **ኢየሱስ፡ናዝራዊ፡ አምላክሙ፡ለናዝራዊያን፡** M. M. f. 50.

I. **ነዝኀ፡** I, 1 [נָזָה (نَزَا) *saliit*, Hiph. *sparsit*; نَضَحَ et نَضَخَ *conspersit*; vid. **ነስነሰ፡**] *spargere, re-, con-, aspergere*, potissimum de ritu aspersionis sacro (*libare*): c. c. Acc. liquidi quod spargitur, (vel c. **እምነ፡**, **እምውስተ፡** partitivo): **ነዝኀ፡ወይነ፡**, **ነዝኀ፡ደመ፡** Kuf. 6; 2 Par. 29, 22; **ወነዝኆ፡(ለማይ፡) ለእግዚ"፡** 1 Par. 11, 18 (ἔσπεισε); et c. **ውስተ፡** vel **ላዕለ፡** vel **ቅድመ፡** rei vel loci, quae asperguntur: **ነዝኀ፡ወይነ፡ውስተ፡እሳት፡** Kuf. 7; Lev. 4, 6. 17. 5, 9. 8, 11. 30. 16, 14 seq.; Num. 19, 18; c. Acc. rei vel pers., quae aspergitur: Ex. 24, 8; Lev. 14, 7; Num. 19, 19; **እነዝኀክሙ፡በማይ፡ንጹሕ፡** Hez. 36, 25; 2 Par. 29, 24; Ps. 50, 8; Hebr. 9, 19; c. dupl. Acc. Num. 8, 7.

አንዝኀ፡ II, 1 *spargere* vel *aspergere facere:* **ኢያንዝኀ፡ላዕሌሁ፡ማየ፡መንዝኅ፡** Num. 19, 13; **ጸጋ፡እንተ፡ታንዝኆሙ፡ለቅዱሳን፡** Phlx. 89 (si quidem lectio sana est); locus, quem Lud. affert, Enc. Tachs. 5 corruptus videtur.

ተነዝኀ፡ III, 1 1) *spargi, prosilire*, de liquido: **ተነዝኀ፡ደማ፡ኀበ፡አረፍት፡** 4 Reg. 9, 33; **ተነዝኀ፡ደሞሙ፡ውስተ፡አልባስየ፡** Jes. 63, 3 vrs. alt.; Lev. 6, 20. 2) *conspergi, aspergi:* Num. 19, 20; Hebr. 9, 12 (rom.), 22; Chr. ho. 16; **ደም፡እንተ፡ተነዝኀት፡በቲ፡ነፍሳቲነ፡** Chr. ho. 27

ንዙኅ፡ part. *conspersus, aspersus:* **ንዙኅ፡በደም፡** Chr. ho. 16; Apoc. 19, 13

ንዝኀት፡ n. act. *respersio, conspersio, aspersio:* **ንዝኀተ፡ደም፡** Hebr. 12, 24; 1 Petr. 1, 2; Did. 1; Mavâs. n. 70.

መንዝኅ፡ et **መንዛኅ፡** (Org. Edz.) subst. 1) *respersorium* vel *aspergillum*, Lud. 2) *aspersio* **ማየ፡መንዝኅ፡** ὕδωρ ῥαντισμοῦ Num. 19, 9. 13. 20. 21

ምንዛኅ፡ (pro **መንዛኅ፡**) subst. i. q. **መንዝኅ፡** 1) *instrumentum quo conspergitur, res quae aspergendo inservit:* **ፕፒሩላይ፡ምንዛኅ፡ደም፡** Lud. ex Org. 5 (cfr. Hebr. 9, 19). 2) *aspersio:* **ማየ፡ምንዛኅ፡** Org. **ማየ፡ምንዛኅ፡ጽሉይ፡** (sc. aqua baptismalis) M. M. f. 202; **ማየ፡ምንዛኅ፡ዘርግዘተ፡ገቦሁ፡** M. M. f. 132.

II. **ነዝኀ፡** I, 1 *evellere* i. q. **ነዝዐ፡** Jud. 16, 14 var.

ምንዙኅ፡ *delicatus* vid. sub **መዝኀ፡** c. 211.

ነዝነዘ፡ quadrl., ut videtur *vexare*, coll. amh. **ነዘነዘ፡** *to urge, constrain, to vex* (Isenb. p. 106); an نَخَزَ, نَخَسَ?

ተነዝነዘ፡ III, 1 *vexari:* **በእኩይ፡እንዘ፡ይትነዘነዝ፡ወእንዘ፡ይትኔተፍ፡ወይትኔዘር፡በነዋኀ፡ዝነኔ፡** Kid. f. 41.

ነዝዐ፡ I, 1 [نَزَعَ נָזַע; vicinum **ነጸየ፡**] *evellere:* **ነዝዐ፡መቃክለ፡እምነ፡ዐረፍት፡** Jud. 16, 14.

ነዘዘ፡ rad. inus., cui primitus potestas *saliendi, insiliendi* infuisse videtur, cfr. praeter **ነዝኀ፡** etiam نَزَّ, نَزَقَ I et III et نَزَكَ.

አመንዘዘ፡ quadrl. II (denom.) *insultare, insectari, proscindere probrose dictis, injuria et maledictis lacessere:* **ይእኀዝ፡ያመነዝዝ፡ደቀ፡ወአዋልደ፡** τύπτειν Luc. 12, 45 rom.; **ገብር፡እኩይ፡ያስተቄጥዕ፡ፈቃደ፡እግዚኡ፡ወያመነዝዝ፡ኵሎ፡ንዋየ፡ቤት፡ወይዘብጥ፡ደቂቀ፡ወአዋልደ፡** Clem. f. 205; **አመንዘዝክዎሙ፡** ἐπόρθουν Gal. 1, 13; **ይኬርዕዎሙ፡በውስተ፡አናቅጽ፡ወያመነዝዝዎሙ፡** κολαβρισθείησαν Job 5, 4; Luc. 11, 53 (ἀποστοματίζειν)?; **ወመሪረ፡ሐዘነ፡ያቴክዝዎ፡ወያመነዝዝዎ፡** (καὶ ἀκούσας ἀνεστέναξε πικρά) Sir. 25, 18; ὀνειδίζειν Ps. 34, 8; Hez. 34, 29.

ምንዙዝ፡ part. *probris, contumeliis laesus*, Lit. Joh.; **ኅሩያን፡ምንዙዛን፡በቅድሜሆሙ፡ወከመ፡ሥኡባን፡ይሰመዩ፡በማእከሌሆሙ፡** Kid. f. 4.

ናዘዘ፡ I, 3 (nisi malueris quadrl. I; forma **ትነዝዝ፡** 4 Esr. 10, 55 ed. Laur. lapsu calami scripta videtur) *solari, consolari, solatio erigere* [hoc verbum mihi nunc (secus atque in gramm. § 78) cum radicibus **ዐዘዘ፡**, **አዘዘ፡** وَعَزَ (vid. de iis Ges. thes. p. 610) componendum videtur; in specie cfr. عَزَّى II *consolatus est*, proprie: firmavit] παρακαλεῖν, παραμυθεῖσθαι, c. Acc. prs. Job 2, 11. 4, 3; Koh. 4, 1; **ናዝዝዎን፡** Jes. 35, 4; **ኀጣእኪ፡ዘይናዝዘኪ፡** Jes. 51, 18; Thren. 1, 2; Ps. 68, 25; **ናዘዝተኒ፡** Ps. 93, 19; 1 Thess. 2, 11. 5, 14; Phil. 2, 1; **ናዘዝከሁ፡ለልበ፡አመትከ፡** (ἐλάλησας ἐπὶ καρδίαν τῆς δούλης σου) Ruth 2, 13; Kuf. 27; **ከመ፡ይናዝዎ፡** (pro **ይናዝዝዎ፡**) Kuf. 34; c. **በእንተ፡** *de*, ut: **ኢይናዝዎሙ፡** (pro **ኢይናዝዝዎሙ፡**) **በእንተ፡ዘሞተ፡** Jer. 16, 7; 1 Par. 19, 2; vel c. **እምነ፡** rei Gen. 5, 29; Kuf. 4.

ተናዘዘ፡ III, 3 1) *se consolari, consolationem admittere:* **እትናዘዝ፡** Jes. 21, 2; 1 Cor. 14, 3; Org. 5; c. **በእንተ፡** *de* Hez. 32, 31; Kuf. 34; 4 Esr. 10, 27. c. **በ፡** *ab:* ut: **ሶበ፡ይላሕዉ፡ይትናዘዙ፡ብየ፡** *consolationem a me* (vel *meam*) *admittunt* Job 29, 25. 2) *se invicem consolari, mutuas inter se blanditias admittere:* **ወይትናዘዙ፡ክልኤሆን፡እምቃለ፡መጽሐፍት፡** Lud. (e Relatione de Maria); (leones cum non laedebant.) **አላ፡ይትናዘዙ፡ምስሌሁ፡ከመ፡አባግዕ፡ምስለ፡ኖላዊ**

ሀ'ሙ፡ Sx. Pag. 1. 3) amharice: *confiteri peccata* i. q. aethiopice ተናሐየ፡

ናዛዚ፡ n. ag. *solator, consolator, paracletus*, Kid. f. 6; Genz. f. 90 et 113; ጰራቅሊጦስ፡ብሂል፡ናዛዚ፡ብሂል፡ M. M. f. 328; fem. ናዛዚት፡ Lit. 170, 4.

ኑዛዜ፡ subst., m. et fem. 1) *consolatio, solatium*, Job 6, 25; Sap. 3, 18; Rel. Bar.; Org. 7; ናዘዝከ፡ኑዛዜ፡መንፈሳዊተ፡ Genz. f. 29; ሠናየ፡ኑዛዜ፡ (v. ኑዛዜየ፡) ትናዝዘኒ፡ Kuf. p. 134. 2) *confessio peccatorum* coram sacerdote cum absolutione, መጽሐፈ፡ኑዛዜ፡ *formula confessionis* (Beichtbuch), Cod. Mus. Brit. IX, 2, d; XVIII, 2; XLVIII, 4; LVII, 11.

መናዝዝ፡ part. *consolator*, Chr. ho. 27; መናዝዛን፡ለእኪት፡ παρακλήτορες κακῶν Job 16, 2. 13, 4 var.; Genz. f. 67 (vid. መናሕይ፡).

መናዛዚ፡ (sec. Lud. መናዝዚ፡) part. c. term. adj. i. q. መናዝዝ፡, Phlx. 142; f. መናዛዚት፡, de lingua Fal. f. 9; መናዝዚት፡ Lud. ex Org.

ነዘፈ፡ i. q. نَزَفَ *exhausit* puteum, vid. etiam ነዐፈ፡

ተነዝፈ፡ III, 1 *exhaustum, evacuatum esse*: ተነግፈ፡ወተነዝፈ፡ (v. ወተገድፈ፡) ἐκτιναγμὸς καὶ ἀνατιναγμός Nah. 2, 10 in Cod. Laur.

ነየ፡, ነዮ፡ caet. *en me, cum* caet. vid. sub ና፡ c. 630.

ኒል፡ subst. sc. नील n., نِيل *indigofera tinctoria, color indicus*: ብንተ፡አዕይንቲሁ፡አዝረቅ፡ከመ፡ኒል፡ Sx. Haml. 8; Hed. 21 (vid. sub ዐለለ፡). — *Voc. Ae.*: ኒል፡ (v. ኔል፡) ብ፡ቀለም ።

ነይሩዝ፡ n. prgr. sc. نوروز et نيروز *primus anni dies* apud Persas: ወረሰዩ፡ነይሩዘሙ፡ዘውእቱ፡ቀዳሚ፡ዓመቶሙ፡በሠርቀ፡ተውት፡ Abush. 8.

ኔአ፡ rad. inus., e. q. نَاءَ *non bene coctus, crudus fuit*, de carne. Hinc

ናእት፡ subst., m. et fem., *panis infermentatus* (fermento non corruptus) vel *azymus*; ኅብስት፡ናእት፡ (per apposit.) Ex. 29, 2; ዳፍንት፡ናእት፡ Gen. 19, 3; Lev. 2, 4. 5; ኅብስተ፡ናእት፡ (per st. c.) Lev. 8, 26; ጸራይቀ፡ናእት፡ Ex. 29, 2; Jud. 6, 19. 20; plerumque absol. ናእት፡ *azyma*: ናእተ፡ትበልዑ፡ Ex. 12, 8. 13, 6 seq.; 23, 15; Jos. 5, 11; Hez. 45, 21; 1 Esr. 1, 10; ዶፈንተ፡ናእተ፡ 1 Reg. 28, 24; ለውእቱ፡ናእት፡ Jud. 6, 21; በዓለ፡ናእት፡ *festum azymorum* Kuf. 49; Lev. 23, 6; 2 Esr. 6, 22; trsl.: ናእት፡አንትሙ፡ *azyma* vel *azymi estis* 1 Cor. 5. 7.

ነደለ፡ rad., quae amharice significat *perforare*.

ንድለት፡ subst., Pl. ንድላታት፡, *caverna, hiatus*, Hen. 96, 2.

መንዳል፡ *mantile* vid. sub መ"፡ c. 194.

ነድሐ፡ I, 1 [נָדַח הִדִּיחַ נִדָּח; vicinum ነድአ፡ q. v.] *trudere, terere, impellere*: ወነድሐ፡ላህም፡ (v. ወግዐ፡) *bos cum feriit* 2 Reg. 6, 6: lectiones aliae sunt: ወነድሐ፡ለላህም፡ *trusit* vel *impulit bovem* (in Cod. S), vel ወነድሐ፡ላህም፡ *bos eam* (arcam) *impulit* sc. ad lapsum (apud Lud.). — *Voc. Ae.*: ነድሐ፡ዘ፡ወጋው ።

ነደቀ፡ I, 1 [amh. idem] Subj. ይንድቅ፡, *struere, con-, exstruere, aedificare*, c. c. Acc., ut: urbem Gen. 4, 17. 10, 11. 11, 4. 8 (ነዲቆታ፡); Ex. 1, 11; ἐπαύλεις Num. 32, 16; domos Deut. 20, 5; Hen. 99, 13; ኢለነዲቅ፡አብያተ፡ Jer. 42, 9; muros Judith 1, 2; altaria Gen. 8, 20; Num. 23, 1; Jos. 22, 29; 1 Reg. 7, 17; sepulchra Matth. 23, 29; ይነድቁ፡ላዕሌሁ፡ትእምርተ፡ Hez. 39, 15; ነደቀ፡ተባዕተ፡በዐውዳ፡ περιῳκοδόμησαν αὐτὴν τετραπέδοις λίθοις κύκλῳ Jer. 52, 4; c. በ፡ materiae Deut. 27, 5. 6; Judith 1, 2; trsl.: Gen. 2, 22; ነደቀ፡ላዕሌየ፡ Thren. 3, 7; etiam *reaedificare, restaurare* Am. 9, 11.

ተነድቀ፡ III, 1 *strui, exstrui, aedificari*: ሶበ፡ተነድቃ፡እልክቱ፡እብን፡ Herm. p. 78. 79. 80; ኬብሮን፡ተነድቀት፡ Num. 13, 22. 21, 27; Luc. 4, 29; c. እምን፡ materiae Hen. 71, 5; *reaedificari* Deut. 13, 17.

ንዱቅ፡ part. *exstructus*, Num. 21, 20 (λελαξευμένος); እንበለ፡ንዱቅ፡ቤት፡ወእንበለ፡ሕኑጽ፡ማኅደር፡ Enc. Jac. 28.

ንድቅ subst., plerumque m., *compactura, structura, aedificium, latericium, murus*: ማእከለ፡ንድቀ፡አእባን፡ ἀνὰ μέσον ἁρμῶν λίθων Sir. 27, 2; Herm. p. 81 seq.; ይትሐነጽ፡ቤተ፡እግዚ"፡በንድቅ፡ክቡር፡ Tob. 14, 5; ከመ፡ንድቀ፡ክረምት፡ሕንጻሁ፡ Sir. 21, 8; ሀገረ፡ንድቅ፡ πόλεις ἐπαύλεων Num. 22, 39; ቅጽረ፡ንድቅ፡ οἰκοδομή Sir. 22, 16; ንድቅ፡ οἰκοδομαί Marc. 13, 1. 2; 4 Esr. 9, 27. 10, 67. 68; ንድቅ፡ጽኑዕ፡ዘቦቱ፡ቅጽረ፡ Macc. f. 24; ንድቀ፡ማኅፈድ፡ *latericium turris* (opp. lignis) Jsp. p. 375; in Belsazari palatio angelus scripsit ዲበ፡ንድቀ፡ምንባር፡ p. 275; አጻብዒሁ፡ (sc. scribentis) ወዕአ፡እምንድቅ፡ ibid.

ንድቀት፡ n. act. *aedificatio, architectura*: inter varia quaestuum concessorum genera recensetur ንድቀት፡ F. N. 23.

ነዳቂ፡ n. ag., Pl. ነደቅት፡ *structor, aedificator, architectus*: ነደቅተ፡እብን፡ οἰκοδόμοι λίθων 1 Par. 22, 15; ነደቅተ፡አረፍት፡ 14, 1; ነደቅት፡ 1 Esr. 6, 4; 2 Esr. 14, 18; 4 Reg. 12, 11; Ps. 117, 21; Matth. 21, 42; Hierosolyma coelestia, አንተ፡አንተ፡ለሊከ፡ኬንያሃ፡ወገባሪሃ፡ወነዳቂሃ፡ Genz. f. 104; Lit. Joh.; Org.

መንደቅ፡ et **መንድቅ፡** subst., 1) *structura muralis, latericium*, Deut. 4, 49; Syn. f. 395 (vid. እስኪት፡). 2) *materia* structurae, Hen. 99, 13.

ነደበ፡ rad. inus., quae primitus potestatem *impellendi* et *adigendi* (נָדַב, نَدَبَ) habuit, deinde in significatum *urgendi, in angustias compellendi* (bedrängen; cfr. نَدْبٌ *negotium grave, periculum*) abiit, unde quondam derivarunt መንደብ፡ *periculum, calamitas, afflictio* (ut in n. pr. باب المندب).

አመንደበ፡ quadrl. II (denom.; semel tantum legi ኢመንደበሙ፡ Dan. 3, 26 apocr. in uno codice, sed lapsu calami scriptum videtur pro ኢያመንደበሙ፡) *premere, in angustias redigere, opprimere, vexare, affligere, in calamitatem* vel *periculum adducere* (plerumque θλίβειν et ἐκθλίβειν), c. Acc.: Kuf. 38; 3 Reg. 8, 37; Ps. 17, 42. 42, 2; ያመነድብ፡ነፍሳተ፡ Prov. 12, 13; Sap. 5, 1; ሶበ፡አመንደብዎ፡ፀሩ፡ Sir. 46, 16; Job 24, 24. 36, 15; አመነድበሙ፡ Jer. 10, 18; Zeph. 1, 17; Hen. 100, 7; 2 Cor. 11, 26 (κίνδυνοι); Kid. f. 3.

ተመንደበ፡ III, 1 *in angustias redigi, vexari, affligi; calamitatibus premi; difficultatibus, gravibus malis circumventum esse; in periculo versari, periclitari:* **ተመንደብኩ፡ በኵለሄ፡** στενά μοι πάντοθεν 2 Reg. 24, 14; Dan. ap. 1, 22; στενοχωρεῖσθαι 2 Cor. 4, 8; στενάζειν **ይትመነደቡ፡ ከመ፡ ዘይመውት፡** Jes. 59, 10; Thren. 1, 8; Hez. 5, 15; θλίβεσθαι 1 Reg. 28, 15; Ps. 17, 7. 21, 11; Job 20, 22; Sir. 37, 4; Jes. 8, 22. 57, 13; **እመ፡ ተመንደብከ፡** κακὰ ἐὰν ὑπαντήσῃ σοι Sir. 12, 17; **ዘብዙኀ፡ ተመንደበ፡ ብዙኀ፡ ይትሜነይ፡** (legas **ይትሜየን፡**) Sir. 31, 11. 12; **ይትመነደቡ፡** ἐν τῇ ἀπορίᾳ αὐτῶν Jes. 5, 30; **ለእመ፡ ተመንደብከ፡** ἐν καιρῷ ἐπαγωγῆς Sir. 2, 2; **ተመንድቦ፡** Enc. Genb. 6; κινδυνεύειν Sir. 31, 13; Jes. 28, 13; Luc. 8, 23; 2 Cor. 11, 26; **ተመንደበ፡ ሐመሮሙ፡ ከመ፡ ይሰበር፡** Jon. 1, 4; Hen. 101, 4; **ዘተመንደቡ፡ እምዑጋ፡ ለማዕበለ፡ ባሕር፡** Enc. Masc. 12; c. **በ፡** Koh. 10, 9.

ምንዱብ፡ part. *afflictus, in angustias redactus, calamitatibus* vel *difficultatibus pressus, periculis circumventus:* **ኵሉ፡ ምንዱብ፡** πᾶς ἐν ἀνάγκῃ 1 Reg. 22, 2; ἀδύνατος Job 30, 25; ἐν θλίψει 1 Reg. 24, 20; **ምንዱበ፡ ይነብር፡** στενάξει πλανώμενος Sir. 36, 30; **ምንዱባን፡** στενοχωρούμενοι Jes. 28, 20; τεθραυσμένος 58, 6; **ምንድብት፡** ἐκπεπιεσμένη Zeph. 3, 19.

ምንዳቤ፡ subst., m. et fem., Pl. **ምንዳቤያት፡** et **ምንዳብያት፡**, *angustia, afflictio, vexatio, difficultates, calamitas, res adversae, mala gravia, periculum:* **በምንዳቤ፡** ἐν ἀνάγκαις Prov. 17, 17; **መጽአ፡ ምንዳቤ፡** Job 27, 9. 36, 19; **ዕለተ፡ ሕማም፡ ወምንዳቤ፡** Zeph. 1, 15; Hen. 1, 1; **መዋዕለ፡ ምንዳቤ፡** χρόνος στενός Jer. 37, 7; στενοχωρία Esth. 1 apocr.; Jes. 30, 6; Rom. 2, 9. 8, 35; στεναγμός Ps. 6, 6; θλῖψις Ps. 76, 2. 85, 6. 90, 15. 101, 2; 1 Reg. 26, 24; Jer. 6, 24; Jon. 2, 3; Jes. 26, 16; **ሕማም፡ ወምንዳቤ፡** Job 15, 24; **ምንዳቤ፡ ወመቅሠፍት፡** 21, 17; Sir. 2, 11; Kuf. 17. 23. 47; Matth. 13, 21. 24, 9; **አመ፡ ምንዳቤከ፡** ἐν κακοῖς Sir. 12, 8. 29, 4; Jer. 2, 27. 28. 11, 12. 15, 11. 16, 19; **መዋዕለ፡ ምንዳቤኪ፡** τῆς ταπεινώσεως Esth. 4, 8; **አመ፡ ዕለተ፡ ምንዳቤሆሙ፡** τῆς ἐπισκοπῆς Jes. 10, 3; **ምንዳቤ፡ ፍኖት፡** *pericula itineris* Syn.; **ምንዳቤያት፡** Macc. f. 24; **ምንዳብያት፡** Chr.; Ssal. Req.; de *persecutione* ecclesiae Sx. Mag. 13 al.

ነድአ፡ I, 1 [نَدَأَ *egit, propulit, compulit* camelos; نَدْأَةٌ *multitudo pecorum*; vid. etiam **ነድሐ፡**; amh. **ነዳ፡**] *agere,* c. Acc., ut: gregem, jumenta, Gen. 32, 20; 1 Reg. 10, 3; Jes. 11, 6 (var. pro **የሐስስሎሙ፡**); Herm. p. 57. a) *agitare* vel *impellere* ad proficiscendum: **ይንድኡ፡ እንስሳሆሙ፡** ἀναζευξάτωσαν Ex. 14, 15; **ነድአት፡ ሰረገላቲሃ፡** ἔζευξε τὰς ἁμάξας αὐτῆς Judith 15, 11. b) *abigere* jumenta per vim rapta, *deducere* captivos: Jud. 18, 21; **ማህረኩ፡ ወነድኡ፡ ምህርኮሙ፡ ገመለ፡** caet. 1 Par. 5, 21; **ወይነድእ፡ እንስሳሆሙ፡** Dan. 11, 24; **እለ፡ ይነድኡ፡ መርዔተ፡ ዘኢኮነ፡ ሎሙ፡** F. N. 49; **ወነድእዋ፡ ምስለ፡ ወለታ፡** Judith 10, 17; **ነድእዎን፡ ምስለ፡ ሕዝብ፡ ባቢሎን፡** Rel. Bar. c) *exigere:* **ዘይነድኦሙ፡** ἐξελαύνων Zach. 9, 8. d) trsl.: *agere,* ut: **ይነድእ፡ ቃለ፡ ኀበ፡ ሥርዌ፡** ἐπὶ τὸ πρωτότυπον ἄγει τὸν λόγον (*ad exemplar primitivum deducit orationem*) Chr. ho. 33. — At pro **ለኵሉ፡ ዕለቱ፡ ይነድእ፡** πάντα ἐν καιρῷ εὐδοκιμηθήσεται Sir. 39, 34 **ይንእዶ፡** legendum videtur.

ተነድአ፡ III, 1 *agi, agitari, im-, propelli, abigi:* **ኵሉ፡ ዘይትነዳእ፡ በበትር፡** Lev. 27, 32; Hen. 60, 15. 16; **አሕማር፡ በኀይለ፡ ነፋስ፡ ይትነዳእ፡** Jac. 3, 4; **እንዘ፡ ትትነዳእ፡ (ታቦት፡ ኖኅ፡) በሞገደ፡ ማያት፡** M. M. f. 123; trsl.: **ቦእለ፡ በፍትወት፡ ዝሙት፡ ይትነድኡ፡** hom. Sever. in Cyr. f. 122.

አስተንድአ፡ IV, 1 (Did. ed. Platt p. 32) et **አስተናድአ፡** IV, 3 *sibi ab aliis exigere* vel *abigere facere* alqd i. e. *aliena ad se rapere:* **ዘአስተናድአ፡ ወነሥአ፡ ዘስርቅ፡** πλεονασμὸν ἔλαβε Hez. 18, 13; **ኢያስተናድአ፡ ወኢሄደ፡** ἅρπαγμα οὐχ ἥρπασε 18, 16; **ያስተናድኡ፡ ወይነሥኡ፡ ዘስርቅ፡** τόκον καὶ πλεονασμὸν ἐλάμβανον 22, 12; Did. 5 (ed. Platt p. 32).

ነዳኢ፡ n. ag., Pl. **ነዳእት፡** *is qui agit, adigit, exigit, exactor:* **ነዳእተ፡ ገባር፡** Ex. 3, 7; Macc. f. 11; **ገዘኩ፡ ነዳእቶሙ፡** Ex. 5, 13.

መስተናድእ፡ part. (IV, 3) *aliena ad se rapiens, iniqui lucri studiosus,* **መስተናድኣን፡** Jes. 1, 23.

ነድየ፡ et **ነደየ፡** (Lev. 25, 25. 35) I, 1 [proprie: *vagum, profugum esse* (נָדַד, נוּד), deinde: *inopem, bonis expulsum*] Subj. **ይንዲ፡**, *inopem, egenum, pauperem esse* vel *fieri, ad inopiam redigi,* Lev. 25, 25. 35; Jud. 6, 6; Ps. 33, 11; **ይነዲ፡** Prov. 32, 21; **ከመ፡ ኢትንዲ፡** 20, 13 var.; **ከመ፡ ነዲይየ፡ ኢይስርቅ፡** Prov. 24, 32; **ነዲይኒ፡ ወብዒልኒ፡** Sir. 11, 14; **ቦኑ፡ ኵሎሙ፡ ይነድዩ፡ በሀኬቶሙ፡** Chr. Ta. 11; c. **እመነ፡** privativo (vid. **ነዳይ፡**): **እምብዕል፡ ይነድዩ፡** πλούτου ἐνδεεῖς γίνονται Prov. 11, 16.

አንደየ፡ II, 1 1) *pauperare, inopem reddere, ad egestatem redigere,* c. Acc.: Jud. 14, 15; **አንደየ፡ ርእሶ፡** 2 Cor. 8, 9; **ብሶይ፡** (Sanctus) **አንደየ፡ ርእሶ፡ በእንተ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡** Deg.; Ssal. Req.; **እግዚ"፡ ያነዲ፡ ወያብዕል፡** 1 Reg. 2, 7; Ep. Jer. 34; Clem. f. 170. 2) dicendo *detrectare, extenuare* alqm, ut: **ዘርከዩቶሙ፡ ወአንደዩቶሙ፡ ወአንወሮቶሙ፡ ወአሕጸጾቶሙ፡** Phlx. 141, al.

ተነድየ፡ (Lud. **ተነደየ፡**) *ad inopiam redigi,* Lud. sine auct.

ንዱይ፡ part. *ad inopiam redactus, pauper, pauperculus:* Lud. e Mss. Colb.; (**ክርስቶስ፡**) **ኮነ፡ ንዱየ፡ በእንተዝ፡ ብዕልነ፡** Cyr. de r. fid. f. 56; **ንዱይ፡ ወድኩም፡ ሥርዐት፡** τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου f. 55.

ነዳይ፡ adj., fem. **ነዳይት፡** (Marc. 12, 43; Jsp. p. 279; Did. 17. 18), Pl. m. **ነዳያን፡** (rarius **ነዳይያን፡** tamquam a **ነዳዩ፡**), f. **ነዳያት፡** (Ruth 3, 10), *pauper, egenus, inops:* Koh. 4, 13. 9, 15; Job 29, 12. 36, 6; Ps. 68, 34. 69, 6; Tob. 2, 2. a) crebro subst.: Ex. 22, 24; Deut. 15, 4; Ps. 9, 19. 67, 11. 71, 12. 13; Jes. 3, 15. 10, 2. 14, 30. 58, 7; Sir. 4, 1. 4; **ነዳይ፡ ዕቡይ፡** πτωχὸς ὑπερήφανος 25, 2; **ነዳይ፡ ጠቢብ፡** 10, 23. 13, 18. 19; **ነዳይ፡ ጥዑይ፡** 30, 14. 31, 25; Matth. 11, 5. 26, 9; Jac. 2, 3. 5. b) c. c. **በ፡** rei: **ነዳያን፡ በንዋይ፡ ብዑላን፡ በሃይማኖት፡** Sx. Jac. 30; vel c. **እምነ፡** vel per st. c. (vid. infra sub litera c.). c) trsl.: **ነዳያን፡ በመንፈስ፡** Matth. 5, 3; **ነዳየ፡ አእምሮ፡** ἐνδεὴς φρενῶν Prov. 7, 7. 15, 21; F. N. 43, 12; **አሕዛብ፡ በመዋዕለ፡ ትክት፡ ነዳይያን፡ እምቃለ፡ እግዚ"፡ ግዩራን፡ በሕገ፡ ኦሪት፡** M. M. f. 13. d) Jud. 11, 3 ἄνδρες κενοί (*egeni et nequam*) **ሰብአ፡ ነዳያን፡**; Matth. 12, 7 ἀναίτιοι **ነዳያን፡**

ንድየት፡ et **ንዴት፡** (etiam **ነዴት፡** Deut. 28, 20 FH), n. act. et subst., m. et fem., *paupertas, egestas, inopia:* Prov. 6, 11. 24, 31; Job 36, 8. 21; Sir. 13, 24; Ps. 106, 10;

Deut. 28, 20; Tob. 4, 13; 2 Cor. 8, 9; trsl.: **ንዴተ፡አእምሮ፡** ἔνδεια φρενῶν Prov. 6, 32. 10, 21.

አንዳዪ፡ n. ag. (II, 1) *pauperans, egenum faciens:* **አፍቅሮ፡ንዋይ፡አንዳይሁ፡ለብእሲ፡ውእቱ።** Fal. f. 33.

ነደደ፡ et **ነደ፡** I, 1 [amh. id.; referendum videtur ad נָצַת; an, mutatis literis *n* et *l*, ad لَظِيَ לָהַט ܠܗܛ?] Subj. **ይንድድ፡** et **ይንደድ፡** *ardere, ardescere, exardescere, flagrare, accensum esse:* **ነደደ፡እሳት፡ላዕሌሆሙ፡** Num. 11, 1; Jes. 33, 14; 4 Esr. 6, 37; Ps. 17, 10. 38, 4. 77, 25; **ነበልባል፡ዘነደ፡** vel **ዘነደደ፡** φλὸξ ἐξαφθεῖσα Hez. 20, 47; **እንዘ፡ትነድድ፡እሳተ፡ምሥዋዕ፡** Lev. 6, 2; **እሳት፡ዘይነድድ፡** Job 31, 12; Hen. 14, 17. 19; Hebr. 12, 18; **እሳት፡ትነድድ፡ውስተ፡ከርሡ፡** Sir. 40, 30; **እመ፡ነፋሕከሃ፡ለፍሕም፡ትነድድ፡** 28, 12; **እቶን፡ዘይነድድ፡** Sir. 43, 4; Jes. 48, 10; **ነፍስ፡መዐትም፡ዘይነድድ፡ከመ፡እሳት፡** Sir. 23, 16; **ይነድድ፡መዐቱ፡** Jes. 30, 27; Jer. 7, 20; **ይንደድ፡** v. **ይንድድ፡** 21, 12; Ps. 2, 13; **ትነድድ፡አዕጽምትየ፡** Job 30, 17; **በእንተዝ፡ይነድድ፡ፍቅር፡ከመ፡እሳት፡** Sir. 9, 8; **ነዱ፡** v. **ነደዱ፡በፍትወቶሙ፡** Rom. 1, 27; c. Acc. pers. (sensu Dativi): **ይነድደነ፡ልብነ፡** (*nobis*) Luc. 24, 32. 2) *comburi* igne: **መሥዋዕት፡ይነድድ፡ኵሉ፡** ὁλόκαυτος ἔσται Lev. 6, 16; **ይነድድ፡ሐሠር፡በአፍሐመ፡እሳት፡** Jes. 5, 24.

አንደደ፡ II, 1 1) *accendere, incendere, inflammare,* ignem Ex. 35, 3; Kuf. 50; Sir. 28, 11; Jer. 7, 18. 21, 14; Judith 7, 5; Luc. 22, 55; **ነበል፡ዘአንደድክሙ፡** Jes. 50, 11; Thren. 2, 3; ligna Lev. 6, 5; Jes. 44, 15; fornacem Hos. 7, 4; Dan. 3, 19; altare Mal. 1, 10; urbem Prov. 29, 8; absol.: **ኢየአክል፡ሊባኖስ፡ለአንድዶ፡** εἰς καῦσιν Jes. 40, 16; **አንድድ፡ታሕቴሁ፡** Hez. 24, 5; Enc. Teq. 25 (Lud.); trsl.: **ያነድዶሙ፡ወይን፡** Jes. 5, 11. 2) *torrere* i. e. *coquere* panem: **ወያነድድ፡** (v. **ወያበስል፡**) **ቦቱ፡ኅብስቶ፡** καύσαντες ἔπεψαν ἄρτους Jes. 44, 15. 3) *comburere, cremare,* Lev. 6, 23; **ዳእሙ፡ንዋየ፡ሐቅል፡ያነዱ፡በእሳት፡** Hez. 39, 10; **ዘመንፈቆ፡አንደደ፡በእሳት፡** Jes. 44, 16. 30, 30; **ለአንድዶቶሙ፡** Matth. 13, 30.

ተናደደ፡ III, 3 *se invicem incendere, mutuo fervore ardere:* **ትትናደድ፡ሐሩረ፡አፍቅሮ፡ውስተ፡ነፍሱ፡** Phlx. 106; **ወትቈርር፡ተናድዶቶሙ፡** (seu: ignis mutui amoris) Phlx. 5.

ንዱድ፡ part. 1) *accensus, ardens,* Enc. Tachs. 19; non ignem sacrificalem Deus poscit, **አላ፡ኩን፡ንዱደ፡በእሳተ፡መንፈስ፡**(**ቅዱስ፡**)**ከመ፡ታውዕያ፡ለፍትወት፡እኪት፡** Chr. Ta. 11. 2) *inustus, adustus:* **ንዱዳነ፡ልብ፡** κεκαυστηριασμένοι τὴν ἰδίαν συνείδησιν 1 Tim. 4, 2.

ነድ፡ subst., plerumque m., *flamma:* Gen. 15, 17; Kuf. 14; Num. 21, 28; Ps. 96, 3; Hos. 7, 4; 4 Esr. 2, 56; Jer. 31, 45 vrs. nov.; **በአምጣነ፡ዕፀ፡ለእሳት፡የዐቢ፡ነዱ፡** Sir. 28, 10; **ቃሉ፡ከመ፡ነድ፡ያውዒ፡** (ὡς λαμπάς) 48, 1; **ከመ፡ኢተዐይ፡በነዶሙ፡** 8, 10; crebro: **ነደ፡እሳት፡** Sir. 21, 9. 38, 28; Act. 7, 30; 2 Thess. 1, 8; Hebr. 1, 7; Apoc. 1, 14.

ንዳድ፡ subst., amh. magis quam aeth., *febris (maligna),* Cod. Mus. Brit. LXXX, 1; d'Abbadie Catal. p. 48; M. F.

ንደት፡ n. act., *ardor, flamma:* **ከመ፡ንደተ፡እሳት፡** Ex. 24, 17; **ይቈርር፡ዘውስተ፡ልቡ፡ንደት፡** (sc. irae) Jsp. p. 337.

ነዳዲ፡ n. ag. *ardens:* **አፍሐመ፡እሳት፡ነዳዲ፡** Enc. Masc. 6; **ማኅቶት፡ነዳዲ፡** Enc. Tachs. 28; **ፍትወት፡ነዳዲት፡** F. N. 21, 5; **ሰማያ፡ንበበ፡ግዘት፡እምልሳንከ፡ነዳዲ፡** Enc. Tachs. 6.

አንዳዲ፡ n. ag. (II, 1) *accendens, incendiarius:* **አንዳዴ፡እሳት፡** F. N. 50, 6; Th. Petr.; trsl.: **አንዳዴ፡ሐሳውያን፡ሐሳዌ፡ስምዕ፡** Prov. 6, 19 var.

ምንዳድ፡ subst. *locus ubi ignis accenditur,* ut *focus, culina, caminus, fornax:* Jes. 30, 14 gloss.; Ex. 27, 9—15, ubi interpres ἱστία (**መንጦላዕት፡** in C) tamquam ἑστία vertit; Reg. Pach.; **ምንዳደ፡እሳት፡ዘቤተ፡ብለኔ፡** Sx. Tachs. 5; **ምንዳደ፡ብለኔ፡** Sx. Jac. 13; Sen. 7; **ወደይዎሙ፡ውስተ፡ምንዳደ፡እሳት፡ወአውዐይዎሙ፡ዲበ፡ዐራተ፡ኀጺን፡** Sx. Hed. 22; si quibus est **ሐጹር፡** communis, **ኢይደልዎ፡ለ፩ከመ፡ይግበር፡እቶነ፡አው፡ምንዳደ፡ብለኔ፡ኀበ፡ገቦ፡ሐጹር፡በዘይነክያ፡እሳቱ፡** F. N. 37.

መንድድ፡ subst., Pl. **መናድድ፡**, ut videtur *materia, qua accenditur* vel *inflammatur:* **አዘዘ፡ያንድዱ፡እቶነ፡ወይደዩ፡ውስቴቱ፡መናግንተ፡ጽህርት፡ወመፈልሕተ፡** (sic) **እሳት፡ፒሳ፡ወፓፒሬ፡ወሥብሐ፡ወመዓረ፡ግሬ፡ወአፍለጢስ፡ወከባሪት፡ወኵሎ፡መናደደ፡** (sic pro **መናድደ፡**) **ጽህርት፡** Macc. f. 2.

ነደፈ፡ I, 1 [amh. id.; primitus: *propulit* (نَدَفَ *propulit* jumentum; נָדַף *dispulit, fugavit*); vicina דָּפָה, دَفَعَ; cfr. etiam نَدْب *jaculatio teli*] Subj. **ይንድፍ፡** 1) *jaculari, emittere* tela: **ኢይነድፍ፡ውስቴታ፡ሐጸ፡** Jes. 37, 33; plerumque omisso Accusativo teli: **ይነድፉ፡** Jer. 6, 23. 26, 9; Ps. 77, 12; **ንድፍ፡** 4 Reg. 13, 17; **ነዲፍ፡በይምን፡ወበፅግም፡** 1 Par. 12, 2; **የሐንጽ፡እንተ፡ኀበ፡ይነድፉ፡** βελοστάσεις Hez. 21, 22; **ተምህረ፡ተጽዕኖ፡ወነዲፈ፡ቀስት፡** Sx. Sen. 29; de ictu pyroboli, in Libris historicis Aethopico-Amharicis. 2) *jaculari* alqm, *telo ferire* vel *icere* vel *transfigere* alqm, c. Acc. prs.: **ንድፍ፡ጸላኤ፡** Kuf. 38; **ስቁ፡ቀስተክሙ፡ወንድፍዋ፡** τοξεύσατε ἐπ' αὐτήν Jer. 27, 14; **ኢትትሀከዩ፡ነዲፎታ፡** ibid.; 27, 29; **ነደፈኒ፡ውስተ፡ኵልያትየ፡በአሕጻሁ፡** Thren. 3, 13; 3 Reg. 22, 34; 2 Reg. 18, 14; 1 Reg. 31, 3. 3) *pungere,* de insectis: **ነደፉክሙ፡ከመ፡ንህብ፡** Deut. 1, 44; **ነደፉ፡አፍራስ፡** Sx. Ter 18; de scorpione Apoc. 9, 5. 10; **ብእሲት፡ትትሜሰል፡ዐቅራበ፡ዘይነድፍ፡ሰብአ፡** Fal. f. 17.

አንደፈ፡ II, 1 *telo feriri* vel *transfigi jubere* alqm, **በሐጽ፡** Enc. Haml. 25 (Lud.).

ተነድፈ፡ III, 1 *feriri, ici, percuti, transfigi* telo, *ictu vulnerari:* **ከመ፡ይጔጕእ፡ዘተነድፈ፡ይምላኅ፡ሐጸ፡** Sir. 19, 12; **ሀየል፡ዘተነድፈ፡ወተሀይጸ፡ክብዶ፡** Prov. 7, 23. 26, 18 var.; **ተነደፍኩ፡** τέτρωμαι 3 Reg. 22, 34; trsl.: **ተነዲፎሙ፡በፍቅሩ፡** Jsp. p. 273; Cant. 2, 5.

ተናደፈ፡ III, 3, *jaculando petere:* **ተመየጥከ፡ምንጻረ፡ትትናደፈነ፡ለእመ፡ሞእነ፡** ἐκ δὲ τῶν ἐναντίων κατατοξεύεις τοὺς νενικηκότας Cyr. hom. f. 110 (Mansi IV. 1340).

አስተናደፈ፡ IV, 3 *fundamenta jacere,* c. Acc. fundamenti: 1 Cor. 3, 10; Org. 1; **አንኀለ፡ሄሮድስ፡መቅደሰ፡እስከ፡መሠረቱ፡ወአስተናደፈ፡መሠረታቲሁ፡በምጣኔ፡ቀዳሚ፡** Jsp. p. 330; **ማኅፌድ፡ዘአስተናደፉ፡ጠቢባን፡መሠረታ፡** 1 Sal. Mar. 18. — *Voc. Ae.:* **አስተናደፈ፡ዘ፡አስተካከለ።**

ንዱፍ፡ part. *ictus, percussus, transfixus* telo, *vulneratus ictu:* **ንዱፍ፡በሐጽ፡** Enc. Ter 25; **ንድፍት፡አነ፡በፍቅሩ፡** Cant. 5, 8; Jsp. p. 326.

ንድፈት፡ n. act. *jaculatio, jactus teli* vel *ictus, vulnus telo inflictum,* τόξευμα Prov. 25, 18; **ሐመ፡ፈድፋደ፡እም**

ንድፈት፡ 1 Reg. 31, 3 E; ቍስለ፡ንድፈቱ፡ 3 Reg. 22, 35 var.; ሀለው፡ይትፌወስ፡ንድፈቶ፡ኀበ፡ነደፍዎ፡ሶርያ፡ 4 Reg. 9, 16.

ነዳፊ፡ n. ag., Pl. **ነዳፍያን፡** et **ነደፍት፡**, *jaculator, sagittarius*, Gen. 21, 20; Kuf. 17; ሐጸ፡መስተቃትል፡ነዳፊ፡ Jer. 27, 9; Am. 2, 15; ነዳፍያን፡ Jes. 21, 17; Jer. 28, 27; ረከብዎ፡ነዳፍያን፡በነዲፍ፡ 1 Par. 10, 3; ነደፍት፡ 1 Reg. 31, 3; 1 Par. 12, 2; 2 Par. 14, 8.

ምንዳፍ፡ subst. *spatium jactus, teli jactus*, Gen. 21, 16; መጠነ፡አሐቲ፡ምንዳፈ፡ሐጽ፡ Kuf. 17; στάδιον Herm. p. 20.

ነጌ፡ subst., Pl. **ነጌያት፡** [नाग m.] *elephas, elephantus*: ወዕአ፡ኀቤሁ፡ንጉሥ፡ሀንድ፡ምስለ፡ብዙኃን፡ነጌያት፡ Jsp. p. 283; ነጌያተ፡ብርት፡ p. 232; Hen. 86, 4. 87, 4; Hos. 10, 4 (in loco corrupto); ቀርነ፡ነጌ፡ *cornu* (i. e. *dens*) *elephanti* sive *ebur* Hez. 27, 6. 15; 2 Par. 9, 21; Apoc. 18, 12; ዘቀርነ፡ነጌ፡ *eburneus* Am. 3, 15. 6, 4; 2 Par. 9, 17; 3 Reg. 10, 18. 22, 39; Cant. 5, 14. 7, 5; Herm. p. 7 (ubi ኖጌ፡ pro ነጌ፡ scriptum est). — *Voc. Ae.*: ነጌ፡ዘ፡ዘኽን፡ v. ዘክን፡ v. ዘኖን፡ v. ዘሆን፡

ነግሀ፡ I, 1 [נָגַהּ, ܢܓܰܗ, amh. ነጋ፡] *illucescere, lucere*: ነግሀ፡ብሔር፡ *dies jam illustris est* Act. 2, 15 rom. (vid. ብሔር፡).

አንግሀ፡ II, 1 *mane facere* alqd, *mane proficisci* vel *venire, prima luce* vel *ante lucem facere* alqd, ሖራ፡ወአንግሃ፡ጥቀ፡ሐዊረ፡ Marc. 16, 2; ምንተ፡አንጋህከ፡ገዪሰ፡ዝየ፡ τί ὀρθρινὸς ὧδε ἐλήλυθας; Herm. p. 52; ሖሩ፡በኵሉ፡ሌሊት፡ወአንግሁ፡ላዕለ፡ቂሳርያ፡ (*et mane ad Caesaream venerunt*) Jsp. p. 347; totam noctem inde a vespero docens አንግሀ፡ Gal. T. II.; ያንግሁ፡ሌሊተ፡ Kid. f. 26 (vid etiam አሌለየ፡).

ነግህ፡ subst. *prima lux, diluculum, multum mane, tempus matutinum*: ማእዜ፡ነግህ፡ይከውን፡ (ὄρθρος) Prov. 23, 35; ነግህ፡ብሔር፡ Act. 2, 15 Platt. a) እምነግህ፡ *a mane*: እምነግህ፡እስከ፡ሰርክ፡ Ex. 18, 13; Ruth 2, 7; Sir. 18, 26; Jes. 38, 13. b) ለነግህ፡ *ad mane* Ex. 12, 10. c) በነግህ፡ *mane, bene mane*: Matth. 20, 1; Marc. 11, 20; Koh. 10, 16. 11, 6; Kuf. 31. d) ነግህ፡ id.: Ex. 16, 7; Ps. 54, 19; Kuf. crebro; ነግህ፡በጽባሕ፡ Kuf. 42. e) distributive: *singulis matutinis* (*quovis die, in dies*): በበ፡ነግህ፡ Ex. 16, 21; 2 Par. 13, 11, vel ነግህ፡ነግህ፡ Ex. 36, 3; 2 Reg. 13, 4; ይኩንኒ፡ለነግህ፡ነግህ፡ (v. ለነግህ፡ነግህ፡) 4 Reg. 16, 15.

ንግሀት፡ n. act. *profectio matutina; quaevis actio, quae antelucanis horis fit*, Lud. auct. Greg.

ነገለ፡ rad. inus. quae, permutatis literis *l* et *d*, cum نَجَلَ נָגַד *conspicua, manifesta fuit res* convenire videtur, collato جَلَّ *conspicuam, manifestam fecit rem* (sicut ነገደ፡ et נֶגֶד arabice نَجْل pronuntiatur).

መንገል፡ subst. *pars rei conspicua* vel *adversa*; non usitatur nisi in Acc. et st. c., sc. **መንገለ፡**, et praepositionis conjunctionisve vim habet; pronomina suff. per ê sibi subjungit (gramm. § 166. 167): A) **መንገለ፡** praep. 1) *versus, ad, in*: መንገለ፡ጽባሕ፡ Gen. 2, 8. 12, 8; ይኔጽር፡መንገለ፡ፍኖት፡ 1 Reg. 4, 13; መንገለ፡ምድር፡ Jon. 1, 13; Jer. 37, 21; Hez. 21, 2; Jes. 10, 26. 49, 22; Hen. 24, 2; መንገሌነ፡ 1 Par. 13, 3; ይመይጥ፡እግዚ"፡ምሕረቶ፡መንገሌነ፡ Judith 8, 30; Matth. 4, 13; Marc. 1, 16; Rom. 15, 24; aliâs creberrime; ፄወወኒ፡መንገሌሁ፡ Rom. 7, 23; feritatem leonum vertit መንገለ፡የውሀት፡ (in mansuetudinem), Lud.; በቅድሜኪ፡ወመንገለ፡ድኅሬኪ፡ Enc. 2) *juxta*: ኢታቅሞ፡መንገሌከ፡ Sir. 12, 12; Matth. 13, 1; መንገለ፡ገበሆሙ፡ Ruth 2, 14. 3) *ad* i. e. *quod attinet ad* (hinſichtlich, rückſichtlich): መድሎተ፡ንዋየ፡ቅድሳት፡ዘመንገለ፡ወርቅኒ፡ወዘመንገለ፡ብሩር፡ 1 Par. 28, 14. 17; ያዕቆብ፡ጻድቅ፡መንገለ፡ሥጋ፡እኁከ፡ (dein Bruder dem Fleiſche nach) Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ዝኒ፡አኮ፡ዘመንገለ፡እግዚ"፡ዘእነግር፡ κατὰ θεόν 2 Cor. 11, 17; ዘመንገለ፡ትስብእቱ፡, ዘመንገለ፡መለኮቱ፡ τὸ ἀνθρώπινον, τὸ θεϊκόν Cyr. ad Th. f. 24. B) Componitur cum aliis praepositionibus 1) በመንገለ፡ (in parte directa ad i. e.) *versus, juxta, praeter, ad, in*: በመንገለ፡ገጽኪ፡ Jer. 13, 26; በመንገለ፡የማን፡ወበመንገለ፡ፀጋም፡ Hez. 21, 16; በመንገለ፡ደወል፡ Num. 20, 23; በመንገለ፡ማእከሉ፡ Ex. 36, 31; Hen. 34, 2; Marc. 4, 1. 2) ለመንገለ፡ a) *versus, ad*: ለመንገለ፡መስዕ፡ Gen. 13, 14; Deut. 2, 3; Jer. 3, 12; Dan. 8, 4. 9; Zach. 14, 8; Hez. 40, 44; 1 Esr. 4, 58. b) *ad* i. e. *quod attinet ad*, (*erga, apud, de*): Hebr. 2, 17; Rom. 4, 2; ንለቡ፡ለመንገለ፡ክርስቶስ፡ (wir wollen einſehen in Bezug auf Chriſtus), Cyr. ad Th. f. 16. 3) እምነ፡መንገለ፡ vel እመንገለ፡ *a parte*, ut: Augustus mandavit, ከመ፡ይጹሩ፡ሎቱ፡ (Herodi) እክለ፡እመንገለ፡የብስ፡በአግማል፡ወእመንገለ፡ባሕር፡በአሕማር፡ Jsp. p. 329. a) *versus, ad* vel *a*: እመንገለ፡አዜብ፡ κατὰ νότου 1 Reg. 13, 5; Jud. 2, 9; Num. 8, 2; Gen. 13, 11; 4 Esr. 9, 38. b) *ratione habita, quod attinet ad*, (*a, de*): እኅትየ፡ይእቲ፡እመንገለ፡አቡየ፡ Gen. 20, 12; ቅሩባኒሁ፡ለክርስቶስ፡እመንገለ፡ሥጋሁ፡ Chr. ho. 5; እመንገለ፡ወንጌልሰ፡ κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον Rom. 11, 28; ኢየሐጽጽ፡እምኤነ፡እመንገለ፡ሃይማኖት፡ F. M. 27, 8. 4) እንተ፡መንገለ፡ a) *juxta, praeter*, παρά Num. 20, 19. b) *versus* Jos. 8, 2. 4. 11. 13. c) per regionem i. e. *per* Num. 25, 8; Matth. 12, 1. d) circa regionem i. e. *circa* Apoc. 15, 6. 5) ኀበ፡መንገለ፡ *versus*, Luc. 22, 56 rom. C) Conj. a) መንገለ፡ (pro መንገለ፡ዘ፡) *quo versus, quorsum*: መንገለ፡ፈለሱ፡ *quo transmigraverunt* Enc. Hed. 8; መንገለ፡ተግሕሠ፡ Lud. ex Enc. Genb. 19; መንገለ፡ትፈቅድ፡ፍና፡ Enc. Genb. 20; etiam: *quocumque in loco*, ut: መንገለ፡ተከዕወ፡ (ubicumque effusus est), Lud. b) እመንገለ፡ዘ፡ ex adverso ejus quod i. e. *secus ac*, ut: አአምር፡ከመ፡አንተ፡አሠነይከ፡ለነ፡እመንገለ፡ዘትኄሊ፡ከመ፡አንተ፡አሕሠምከ፡ለነ፡ Jsp. p. 291.

ንግመጥስጢ፡ n. prgr. sc. αἰνιγματισταί *aenigmatum poëtae* Num. 21, 27.

ነግሠ፡ I, 1 [נָגַשׂ *adegit, exegit*; نَجَشَ *agitavit, compulit*; נֹגֵשׂ *tyrannus*] Subj. **ይንግሥ፡** nec non **ይንገሥ፡**, 1) *regnare, regem* vel *reginam esse, imperium tenere*: እመ፡ገብር፡ነግሠ፡ Prov. 24, 57; ብየ፡ (*per me*) ነገሥት፡ይነግሡ፡ 8, 15; ኢይነግሥ፡እንከ፡ንጉሥ፡በደማስቆ፡ Jes. 17, 3; ይነግሥ፡ንጉሥ፡ Jer. 23, 5; አመ፡ነግሠ፡በሱሳ፡ (ἐβασίλευσεν) Esth. 1, 2; ይእቲ፡ትንግሥ፡ 2, 4; ነጊሥ፡ Koh. 4, 14; ንገሥ፡ Ps. 44, 5; 1 Cor. 4, 8; እግዚ"፡ነግሠ፡ Ps. 92, 1. 96, 1; ወይነግሥ፡ብሔር፡ዘትሬኢ፡ይእዜ፡ሙስና፡ 4 Esr. 3, 4; እምቅድመ፡ይንግሡ፡ተንባላት፡በግብጽ፡ Enc. Ter 8; c. c. ለ፡ Kuf. 38; 1 Reg. 8, 9. 11; Jud. 9, 8 seq.; Matth. 2, 22; ይነግሥ፡ለኪ፡

እግዚ"፡ Jes. 52, 7; ዘይነግሥ፡ለኵሉ፡ ὁ παντοκράτωρ *omnipotens* Jer. 39, 14. 19. 40, 11; Bar. 3, 1; vel c. ላዕለ፡ 1 Reg. 10, 1. 23, 17; Ps. 46, 8; Kuf. 35; Esth. 1, 1; Luc. 1, 33; vel c. ዲበ፡ 1 Par. 18, 14; raro c. Acc., ut: ዘነግሠ፡መንግሥተ፡ከላዴዎን፡ Dan. 9, 1. 2) *regem fieri, regnum adipisci* Gen. 36, 33 seq.; 2 Reg. 2, 10. 15, 10. 16, 8; 3 Reg. 15, 1; Jer. 44, 1; 1 Par. 29, 28.

አንገሠ፡ II, 1 *regem* vel *reginam constituere*, c. Acc. regis et c. ለ፡ vel ላዕለ፡ populi: ንጉሥ፡ዘአንገሡ፡ Hez. 17, 16; ናንግሥ፡ሎሙ፡ወልደ፡ጣብሔል፡ Jes. 7, 6; Jer. 44, 1; Job 34, 30; ከመ፡ያንግሥዎ፡ 1 Par. 11, 10. 29, 22; ከመ፡ያንግሡከ፡ሎሙ፡ 2 Esr. 16, 6; ዘአንገሥኩከ፡ላዕሌሆሙ፡ 2 Par. 1, 11; Joh. 6, 15; nonnumquam addito Acc. ንጉሠ፡, ut: አንገሥዎ፡ሎሙ፡ንጉሠ፡ Jud. 9, 6; 1 Reg. 8, 22. 12, 1; passim omisso Acc. ናንግሥ፡ለነ፡ Num. 14, 4; 1 Reg. 8, 19; ኢያነግሡ፡ወኢይስዕሩ፡ Ep. Jer. 33. a) *reginam creavit* rex uxorem, vid. Lud. lex. amh. c. 53. b) *proregem constituere, praeficere regis vice* Act. 7, 10 rom. c) trsl.: *regnare* vel *dominari facere*: ኃጢአቱ፡ለ፩አንገሠቶ፡ለሞት፡ Rom. 5, 17. 21. 6, 12; ናንግሥ፡ለፍቅር፡ላዕሌነ፡ Chr. Ta. 19.

ንጉሥ፡ subst. (formâ part.); Pl. ነገሥት፡ (forma mutuata a ነጋሢ፡ q. v.), Pl. Pl. ነገሥታት፡ 1) *rex*: Gen. 14, 1 seq.; 17, 6. 26, 8. 36, 31. 40, 1 seq.; Ex. 1, 8 seq.; Jos. 12, 1 seq.; Jud. 4, 2; Reg.; aliis in locis innumeris; ንጉሥ፡ጻድቅ፡ይነግሥ፡ Jes. 32, 1; ነገሥተ፡አሕዛብ፡ 14, 32. 60, 10; አዋልደ፡ንጉሥ፡ Jer. 48, 10; ገብረ፡ንጉሥ፡ Joh. 4, 46. 49; ቤተ፡ንጉሥ፡ Luc. 7, 25; በእንተ፡ነገሥት፡ F. N. 44; ንጉሥ፡ዐቢይ፡ ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας Jes. 36, 13; Judith 2, 5; ንጉሠ፡ነገሥት፡ Dan. 2, 47; Hez. 26, 7, quo eodem titulo etiam Reges Aethiopiae insigniuntur; de Deo: Ps. 5, 2. 43, 6. 46, 7. 73, 13. 109, 6; Sir. 51, 1; ንጉሠ፡ኵሉ፡ነገሥት፡ παμβασιλεύς 50, 15; ንጉሠ፡ሰማይ፡ 1 Esr. 4, 58; c. ለ፡, ut: ንጉሥ፡ለተግባር፡ βασιλεῦ πάσης κτίσεως Judith 9, 12; ነገሥታት፡ Lit. 160, 3; ዓመታተ፡ነገሥታተ፡አክሱም፡ Chr. Ax.; *Imperator* (*Augustus*) Romanorum: ቄሳር፡ንጉሥ፡ Luc. 2, 1; ንጉሥ፡ Act. 25, 21 Platt; Sx. crebro, ut Mag. 13; Enc. Ter 7, al. 2) Sed etiam duces inferioris ordinis hoc nomine appellantur: *rector, princeps, dux, praefectus, tyrannus, satrapa*, al.: ነገሥት፡ ἡγούμενοι Sir. 17, 17; ἄρχων እሜር፡ንጉሠ፡ብሔር፡ 2 Par. 18, 25; τετράρχης Matth. 14, 1; Luc. 9, 7; ነገሥት፡ στρατηγοί Jer. 28, 57; τύραννοι Dan. 3, 2; τακτικοί 6, 2; ነገሥተ፡ሠራዊት፡ χιλίαρχοι Num. 31, 48. 52; ነገሥተ፡ሕዝብ፡ Deut. 1, 15; de praefectis provinciarum, Sx., ut Mag. 2; ነገሥተ፡አሕማር፡ *navarchi* (*rectores navium*) Hen. 101, 4. 9.

ንግሥት፡ subst., fem. (a ንጉሥ፡), Pl. ንግሥታት፡ *regina*, Ps. 44, 11; Dan. 5, 10; Esth. 1, 9; 2 Esr. 12, 6 var.; ንግሥተ፡ሳባእ፡ 3 Reg. 10, 1; 2 Par. 9, 1; Matth. 12, 42; ንግሥታተ፡ፋርስ፡ Macc. f. 11; Cant. 6, 8; de regina apium: አንኅብ፡ይፀንሱ፡በምዕር፡ሶበ፡ዐንዘረት፡ንግሥቶን፡ Lud. e Libr Myst.; de *Imperatrice* Romanorum: እሌኒ፡ንግሥት፡ Mavâs. n. 7; Sx. Genb. 9; Enc. Teq. 5.

ንግሥ፡ subst., plerumque m., *regimen* vel *imperium regium, dignitas regia*: ከነ፡መከበበ፡ንግሡ፡ለዳዊት፡፵ዓመተ፡ 1 Par. 29, 27; በእንተ፡ኵሉ፡ንግሡ፡ለዳዊት፡ 29, 30; ወከነ፡ንግሡ፡ለኢዮሳፋት፡በሰላም፡ 2 Par. 20, 30. 29, 21; በመዋዕለ፡ንግሡ፡ vel ዜና፡ንግሡ፡ላዕለ፡ዮናናውያን፡ J. p. 287; ሶበ፡ጸንዐ፡ንግሡ፡ p. 276; Org.; መኑ፡ያአምር፡በዝንቱ፡መዋዕል፡ንግሠኪ፡ Esth. 4, 14.

ነጋሢ፡ n. ag., (f. ነጋሢት፡), Pl. c. ነገሥት፡ (vid. sub ንጉሥ፡), f. ነጋሥያት፡ 1) *rex* (f. *regina*), i. q. ንጉሥ፡, sed rarius usitatum et sublimiori potius graviorive orationi reservatum: ሕየው፡ (v. ሕያው፡) አበ፡ነጋሢ፡ *vivas* (*vivat*) *rex* 1 Reg. 10, 24; 2 Reg. 16, 16; 3 Reg. 1, 25. 34. 39; 4 Reg. 11, 12; 2 Par. 23, 11; ወልደ፡ነጋሢ፡ 2 Reg. 13, 4; ቤተ፡ነጋሢ፡ Hos. 5, 1; እግዚ"፡ነጋሢ፡ Enc. Teq. 23; ነጋሥያት፡ (v. ነገሥት፡) ሐፃንያቲኪ፡ Jes. 49, 23; ነጋሢያት፡ Jer. 36, 2. a) Regem Aethiopiae olim ነጋሢ፡ compellatum esse, ex illa formula ሕየው፡አበ፡ነጋሢ፡ elucet, quae non potest non ex Abyssinorum usu loquendi in Bibliorum versionem esse translata, cfr. nomen اَلنَّجَاشِى, quo Arabes regem Aethiopum appellare solent. b) *Imperator, Caesar, Augustus* Romanorum: Matth. 22, 21; Marc. 12, 14; Luc. 20, 24; Joh. 19, 12 rom.; Act. 25, 8. 21. 2) *rector, dominator, dynasta*: ነጋሢ፡አኃዜ፡ ὁ κρατῶν Sap. 14, 19; ኢይትዐበይ፡ረድእ፡ላዕለ፡መምህሩ፡ወኢወዓሊ፡ላዕለ፡ነጋሢ፡ Did. 5; cfr. amh. ነጋሽ፡, Lud. Hist. Ae. II. 17, 3.

ንጉሣዊ፡ adj. rel. 1) *regius, regalis*: ግብር፡ንጉሣዊ፡ *res regiae* Chr. ho. 26; አርአያ፡ንጉሣዊ፡ F. N. 9; ሥርዐተ፡ኵነኔ፡ሥጋዊት፡ንጉሣዊት፡ Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 29 (e F. N.); ሕግ፡ንጉሣዊ፡ Lud. e Mss. Colb. 2) *Melchita*: ንጉሣዊያን፡ M. M. f. 50 (i. q. መለከዊያን፡ q. v. supra c. 151).

መንግሥት፡ subst., m. et fem., Pl. መንግሥታት፡ *regnum* a) terra regi subjecta cum incolis: Num. 32, 33; 1 Reg. 24, 21; Dan. 2, 37. 7, 23; Jes. 7, 8. 19, 2 (νομός) vrs. nov.; Judith 2, 12; Esth. 9, 20; Koh. 4, 14; 4 Esr. 12, 16. 21—59; እለ፡መንግሥት፡ Ex. 19, 6; Jer. 10, 25 (γενεαί); ለኵሉ፡መንግሥቱ፡ πᾶσι τοῖς ὑπ᾽ αὐτόν 1 Esr. 3, 1; ἔθνος 6, 32; ለኵሉ፡መንግሥታተ፡ምድር፡ Deut. 28, 25; Jer. 24, 9; መንግሥታት፡ዐበይት፡ 35, 8; 2 Par. 17, 10; Matth. 4, 8; Apoc. 17, 18; መንግሥተ፡ሰማያት፡ Matth. 5, 3 seq.; መንግሥተ፡እግዚ"፡ Marc. 4, 11. 30; Matth. 6, 10 (nonnumquam መንግሥት፡ pro መንግሥተ፡ሰማያት፡, Lud. e Mss. Colb.). b) *potestas* vel *dignitas regia, imperium regium*, Jes. 9, 7; Dan. 4, 28. 5, 26—28; መንግሥት፡ትትፋለስ፡እምሕዝብ፡ለሕዝብ፡ Sir. 10, 8; Ps. 144, 12. 13; መንግሥታ፡የሀብ፡ንጉሥ፡ለካልእት፡ብእሲት፡ Esth. 1, 19; ዐረፍክሙ፡ላዕለ፡መንግሥትየ፡ (i. e. *majestati meae*) Lud. ex Hist. VII Puer.; አመ፡፲ወ፬ዓመተ፡መንግሥቱ፡ለሕዝቅያስ፡ Jes. 36, 1; Dan. 1, 1. 6, 28; Gen. 14, 1; ዘእንበለ፡መንግሥት፡ ἀβασίλευτος Prov. 24, 62; ዐቃቤ፡መንግሥት፡ διάδοχος τοῦ βασιλέως 2 Par. 26, 11. c) *familia regis, progenies regia, rex* (vulgo: *majestas*): እምዘመደ፡መንግሥት፡ Jer. 48, 1; Dan. 1, 3; እምውሉደ፡መንግሥት፡ Hez. 17, 13; ኵሉ፡ዘርአ፡መንግሥት፡ 2 Par. 22, 10; ውስተ፡ጻድቃት፡ምስማዓተ፡መንግሥት፡ኢይሰማዕ፡ሥሕጸታት፡ Cyr. ad Th. f. 7. d) crebro statui constructo subjungitur ad exprimendum adjectivum *regius*: በዓል፡ከመ፡በዓለ፡መንግሥት፡ 1 Reg. 25, 36; መንበረ፡መ"፡ 2 Par. 9, 17; ምስጢረ፡መ"፡ Tob. 12, 7. 11; ቤተ፡መ"፡ *sedes regia* Am. 7, 13; አብያተ፡መንግሥት፡ *regia* Nah. 2, 6; ቤተ፡መንግሥታ፡ Esth. 1, 9; Dan. 4, 27.

ነገረ፡ I, 1 [amh. id.; vicina videntur קָרָא, قَرْقَرَ, كَرَّ (كَرِيرٌ), غَرْغَرَ, جَرْجَرَ. አንጎርጎረ፡], Subj. ይንግር፡, 1) *loqui* vel *dicere* (reden; differt a ነበበ፡ sicut reden a ſprechen), Ps. 39, 8; Hen. 84, 1; Lud. ex Hom. Joh.; እለ፡ይነግሩ፡እምአፉሆሙ፡ድንቀተ፡ *qui subito dicunt* (aus dem Stegreife reden) hom. Sever. in Cyr. f. 122; c. Acc. prs.: ንግሮሙ፡ለአግብርቲከ፡ሱርስተ፡ወኢትንግረነ፡ዕብራይስጥ፡ Jes. 36, 11; ኢትንግሩነ፡ μὴ λαλεῖτε ἡμῖν Jes. 30, 10; ወነገሮ፡ፈርዖን፡ለዮሴፍ፡ወይቤሎ፡ Gen. 41, 17; Lev. 4, 2. 7, 23. 11, 2. 12, 2. 15, 2; Deut. 1, 6; ንግሮሙ፡ለደቂቀ፡እስራኤል፡ Hez. 33, 2; Jer. 11, 2; Matth. 12, 46; Luc. 24, 32; Act. 4, 1. 2; al. sexcenties; etiam *alloqui*, ut Act. 13, 43. 22, 2. 28, 20; c. ለ፡ prs. Hen. 27, 5; c. Acc. rei: ዘታአምር፡ንግር፡ λάλησον Job 34, 33; ዘርእያ፡አዕይንቲከ፡ንግር፡ λέγε Prov. 25, 7; Hen. 14, 2; Joh. 7, 17. 12, 50. 16, 13; Rom. 15, 18; ለምንት፡ትነግር፡ሕግየ፡ (warum redeſt du von meinem Geſez) Ps. 49, 17; Deut. 6, 7; c. dupl. Acc. Ex. 4, 30; Deut. 1, 1. 6, 6; Jer. 45, 1; Dan. 10, 15; Joh. 14, 10. 15, 3; Marc. 2, 2; c. Acc. prs. et በእንተ፡ rei vel pers.: Act. 4, 2; 3 Reg. 2, 19; ንግርዮ፡ለንጉሥ፡በእንቲአየ፡ Esth. 4, 8; 4 Esr. 3, 49; Dan. ap. 1, 5 (seq. ከመ፡); Act. 1, 3. 2) *indicare, nuntiare, (referre, narrare, enarrare)*, c. Acc. rei et c. ለ፡ vel Acc. pers.: Gen. 24, 28. 37, 9; 1 Reg. 10, 15; ፈሪሀየ፡ከመ፡እንግርክሙ፡ዘእኄሊ፡ Job 32, 7. 12, 7. 27, 11; Jes. 5, 5; Dan. 3, 32. 10, 14. 11, 2; Esth. 4, 7; Ps. 2, 6. 18, 1; Sir. 22, 8. 43, 24; Hen. 13, 8. 65, 3; 4 Esr. 8, 70. 9, 42; Act. 13, 41. 15, 3; Matth. 12, 48; Joh. 4, 25. 5, 15. 16, 13. 14; መኑ፡ይክል፡ነጊረ፡ምሕረቶ፡ጥንቁቀ፡ ἐκδιηγεῖσθαι *enarrare* Sir. 18, 5; c. Acc. prs. et በእንተ፡ rei: ነገርዎ፡ለኖኅ፡በእንተ፡አጋንንት፡ Kuf. 10. 40. a) *enuntiare, sermone vulgare*: ዘንተ፡ነገረ፡ንግር፡ወዘንተ፡ነገረ፡ኅባእ፡ 4 Esr. 14, 5; Jud. 14, 15; እስከ፡ይነግር፡ቃለ፡ዘሰምዐ፡ Sir. 19, 11; Act. 23, 22. b) *fateri, confiteri*: ኢትኅፈር፡ነጊረ፡ጌጋይከ፡ Sir. 4, 26; ንግር፡ኀጣውኢከ፡ Jes. 43, 26; Dan. ap. 1, 11; 1 Joh. 1, 9; Ps. 31, 5. 37, 19; መቅድመ፡ይንግር፡ድውይ፡ኀጣውኢሁ፡ለካህን፡ጥንቃቄ፡ Kedr f. 39. c) *deferre, prodere* (anzeigen, angeben): ዘርእየ፡ወኢነገረ፡ Kuf. 4; ነጊረ፡ንነግሮ፡ኵሎ፡ዘነገረ፡ለንጉሥ፡ Jer. 43, 16. d) *testari* contra alqm: ንግሩ፡ብየ፡ vel ላዕሌየ፡ 1 Reg. 12, 3. e) *pronuntiare, praedicare*, Ps. 9, 11. 70, 18. 144, 11; Act. 18, 25. f) *annuntiare* (revelando), *praenuntiare, praedicere*, Jes. 43, 12; ነገሮሙ፡ኵነኔሁ፡ Sir. 17, 12. 48, 25; ወአንተኒ፡እምከመ፡ነገርከ፡ለኃጥእ፡ከመ፡ይኅድግ፡ፍኖቶ፡ (προαπαγγείλῃς) Hez. 33, 9; ዘያቀድም፡ነጊረ፡ ὁ προλέγων Jes. 41, 26; 2 Cor. 13, 2; አቅደምኩ፡ነጊሮተክሙ፡ Gal. 5, 21; 1 Thess. 3, 4. 4, 6. g) raro: *dicere* i. e. *jubere*: ዘእንበለ፡እንግርከ፡ Asc. Jes. 7, 21.

አንገረ፡ II, 1 *loqui* vel *nuntiare facere*, Lud.; in specie: *proclamare jubere* Chr. L. Atk. f. 23.

ተነግረ፡ III, 1 1) *dici*: በቀኖና፡ዘተነግረ፡ቀዳሚ፡ *in canone qui dicitur primus* Clem. f. 128; Hen. 17, 4; በከመ፡ተነግረ፡ *sicut* (supra) *dictum est* Kid. f. 21. 2) *nuntiari, narrari, an-, e-, pronuntiari*: እገብር፡ግብረ፡ዘይትነገር፡ለትውልደ፡ትውልድ፡ Judith 8, 32; እንተ፡ቀዲሙ፡ተነግረ፡በኀበ፡እግዚእነ፡ Hebr. 2, 3; ዝንቱ፡በሀል፡ቀዲሙ፡ተነግረ፡ (*praenuntiatum est*) Chr. ho. 5; seq. Subj.: ተነግረ፡ይእስርክሙ፡ (*pronuntiatum est, ut vos vinciat*) Hen. 14, 5; ዘኢይትነገር፡ *ineffabilis* Kid. f. 15; ዘኢይትነገር፡ኂሩቱ፡ Mavâs. n. 17.

ተናገረ፡ III, 3 1) *colloqui, confabulari, sermocinari*: Ruth 4, 1; ኢይክሉ፡ተናግሮ፡እንዘ፡ይበልዑ፡ Reg. Pach.; c. ምስለ፡ Gen. 18, 27; Joh. 4, 27; Prov. 23, 31 (ὁμιλεῖν τινί). a) *sermonem conferre*, vel *communicare* de re cum alqo, c. Acc. rei: ተናገረ፡ምስሌሆሙ፡ምስጢረ፡ምክሩ፡ Judith 2, 2; 4 Esr. 1, 3; ምስለ፡ብእሲ፡ጻድቅ፡ዘልፈ፡ተናገር፡ምክረከ፡ Sir. 37, 12; Luc. 24, 17 (c. በበይናት፡). b) *sermone celebrare* alqd., c. በ፡ rei: ከመ፡ይትናገሩ፡በዕበየ፡ግብሩ፡ Sir. 17, 9. 44, 8. 15; c. Acc. rei: Luc. 1, 65. c) *sibi invicem indicare* vel *confiteri* alqd: ኢተናገሩ፡በበይናቲሆሙ፡ዘውስተ፡ልበሙ፡ Dan. ap. 1, 10. 14. 2) *loqui cum* aliquo vel alicui, c. ምስለ፡ prs.: Ex. 20, 19; Kuf. 3. 12. 43; Dan. 9, 22; Apoc. 10, 8. 4, 1; c. ኀበ፡ prs., ut: ጸሎት፡ይእቲ፡ተናግሮተ፡ሰብእ፡ኀበ፡እግዚ"፡ F. N. 14; Ex. 4, 16; c. Acc. prs.: Gen. 45, 12; Ex. 6, 29. 40, 1; Dan. 1, 19; Asc. Jes. 7, 6. 7; ኀፍረት፡ተናግሮ፡ብእሲተ፡ባዕድ፡ Sir. 41, 21; Matth. 12, 46. 47; Marc. 5, 36; Luc. 1, 22; ደገምኩ፡ተናግሮታ፡ 4 Esr. 10, 26; c. Acc. rei: ሠናየ፡ይትናገረከ፡ λαλήσει σοι καλά Sir. 13, 6; Hen. 91, 3; 1 Reg. 18, 23; Deut. 23, 7; Gen. 50, 21. 37, 4; Joh. 8, 20; c. በ፡, ut: ኢትትናገር፡ምስለ፡ብእሲት፡በዘ፡ታቀንአ፡ Sir. 37, 11; c. በእንተ፡ Jud. 14, 7; Gen. 34, 3. a) *alloqui*, ut: ተናገሩ፡ለምድር፡ Job 12, 8. b) *addicere, promittere* Marc. 14, 11; Luc. 22, 5. c) *sententiam dicere* de aliquo: ተናገሮ፡ቅስተ፡ Jer. 46, 5 vrs. nov. d) *loqui* cum aliquo de femina vel *alloqui* eam i. e. *uxorem petere* eam: c. በ፡ feminae Cant. 8, 8; c. በእንተ፡ Jud. 14, 7; c. Acc. 1 Reg. 25, 39. 3) in genere: *loqui*: እለ፡ይትናገሩ፡በታሕተ፡ምድር፡ Jes. 19, 3; ተናግሮ፡ Koh. 3, 7 (opp. tacere); Ps. 37, 15; Hen. 10, 1. 13, 5. 14, 2. 84, 1; Joh. 7, 46; c. Acc. rei: ኢተናገርክሙ፡ጽድቀ፡ Job 42, 7; Jer. 9, 5; ኀጢአተ፡ተናገረት፡ልሳንክሙ፡ (μελετᾶν) Jes. 59, 3; Hen. 13, 10. 14, 7. 27, 2; Matth. 10, 19. 20; c. በ፡ rei Deut. 11, 19 vel verbi Hen. 67, 9; c. በ፡ linguae: እትናገር፡በዕብራይስጥ፡ Kuf. 12. 43; vel c. Acc. linguae: ይትናገሩ፡ክንፈረ፡አሐዱ፡ወልሳነ፡፩ Kuf. 3; 2 Esr. 23, 24; de inanimatis usurpatur: Hebr. 12, 24; Apoc. 1, 12. a) *diserte loqui, disserere, orare*: ኢይክል፡ተናግሮ፡ Jer. 1, 6. Act. 18, 25; c. ኀበ፡ Ex. 4, 16. b) ተናገረ፡ውስተ፡ልበን፡ *benigne eas allocutus est* (consolandi causa) Kuf. 29.

አስተናገረ፡ IV, 3 1) *loqui facere, loquendi facultatem praebere*: መንፈስ፡እግዚ"፡ዘያስተናግረኒ፡ Job 27, 3; Christus አስተናገረ፡በሃማን፡ Syn. f. 311, vel አፈ፡በሃማን፡ Lud. e Ssal. Req.; Sancti አስተናገሩ፡ምውተ፡ M. M. f. 48; እለ፡ያስተናግሩ፡በመቃብር፡ (omisso Acc.) 2 Par. 35, 19 var. a) *disertum reddere*: አኮ፡ዓመታት፡ዘያስተናግራ፡ Job 32, 8. b) *loquacem, lingua promtum facere*: ለኵሉ፡በከብድ፡ያስተናግሮሙ፡(ወይን፡) 1 Esr. 3, 20. 2) „*loqui pro* aliquo, ut videtur", Lud. e Ssal. Req.

ነገር፡ subst., m., rarius fem., Pl. ነገራት፡ (verba, dicta, res) et አንጋር፡ (linguae), *sermo*, 1) ratio loquendi i. e. *lingua, dialectus, locutio* (Sprache): ይነብቡ፡በነገረ፡ከነዓን፡ Jes. 19, 18. 36, 13; Gen. 10, 5. 11, 1. 7. 9; ነገረ፡ፋርስ፡ Dan. 1, 4; Esth. 3, 12; እለ፡ካልእ፡ነገሮሙ፡ ἀλλόφωνοι Hez. 3, 6; ደቂቆሙ፡ነገረ፡አዛጦን፡ይትናገሩ፡ወኢያአምሩ፡ነገረ፡ይሁዳ፡ 2 Esr. 23, 21; 1 Cor. 13, 1. 14, 39; Clem. f. 86; ዘይሜህሮ፡ለዖፍ፡ነገረ፡ሰብእ፡ f. 6; διάλεκτος Esth. 9, 26; λαλιά Matth. 26, 73; አንጋር፡ Org.; በአንጋረ፡ኵሉ፡በሐውርት፡ M. M. f. 329. 2) id quod quis loquitur (Rede), a) *oratio, verba*, etiam *verbum* (ῥῆμα, quatenus est *effatum, sententia*): Gen. 29, 12. 31, 18; Deut. 1, 1; 1 Reg. 17, 29; ሰበ፡ሰማዕኩ፡

ዘንተ፡ነገረ፡ 2 Esr. 15, 6; Jer. 7, 23; አንብብ፡ዘነገረ፡ 3, 12; ነገረ፡ኪዳን፡ 11, 1. 3; ነገረ፡መጽሐፍ፡ λόγοι βιβλίου Jes. 29, 18; Koh. 5, 1; Ps. 18, 4; φθόγγος 18, 4; በኵሉ፡ነገረ፡ጥበብ፡ Dan. 1, 20; ነገረ፡ማሕሌት፡ Ps. 136, 3; ነገረ፡ኀፍረት፡ αἰσχρολογία Col. 3, 8; ነገረ፡ስላቅ፡ Sir. 23, 13; ኢታውጽእ፡ነገረ፡ዘሰማዕከ፡ 19, 10. 21, 17; ውስተ፡ነገረ፡ባዕድ፡ኢትብእ፡ 11, 8; ማኅለቅቱ፡ለነገር፡ συντέλεια λόγων 43, 27; Luc. 23, 9; Matth. 7, 24. 26. 10, 14; Joh. 4, 42; 1 Thess. 4, 18; Act. 4, 4; 1 Cor. 1, 17; ነገረ፡ሕይወት፡ 1 Joh. 1, 1; (Hen. 90, 38); Act. 13, 26; ነገረ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡ Matth. 13, 19; በነገር፡ (opp. በኀይል፡ወበመንፈስ፡) 1 Thess. 1, 5; 4 Esr. 9, 6; ነገር፡ሠናይት፡ λόγοι καλοί Prov. 16, 24; እስከ፡እስእሎ፡ለእግዚ"፡አሐተ፡ነገረ፡ Rel. Bar.; ነገራት፡ 1 Reg. 17, 23; Hen. 99, 2; ነገራት፡እኩያት፡ 104, 10; Asc. Jes. 4, 21. 6, 4. α) *mandatum* Gen. 24, 9; ኮነ፡ነገር፡በቤተ፡ንጉሥ፡ከመ፡ይትበቀል፡ Judith 2, 1. β) *effata, mandata, promissa, vaticinia divina:* ነገር፡ዘበእንተ፡ሞአብ፡ Jes. 15, 1. 16, 13. 17, 1. 22, 1 al.; ነገራተ፡ሕይወት፡ λόγια ζῶντα Act. 7, 38 rom.; ነገራተ፡እግዚ"፡ Chr. ho. 10; ካህናት፡ይዕቀቡ፡ነገራተ፡እግዚ"፡ Clem. f. 210. b) *relatio, enarratio, sermocinatio, interpretatio:* ጸሐፍ፡ኵሎ፡ነገረ፡ፍጥረት፡ Kuf. 2; መጽሐፈ፡ነገሩ፡ለጦቢት፡ Tob. 1, 1; Act. 11, 22; 1 Cor. 1, 18; ἐξήγησις Sir. 21, 16; ኵሎ፡ነገረ፡መጽሐፍ፡ πᾶσαν διήγησιν θείαν 6, 35; ኢታስትት፡ነገረ፡ጠቢባን፡ 8, 8; 4 Esr. 12, 23. 28. 35. 13, 30; Clem. f. 128; በቀዳሚ፡ነገርየ፡ ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ 2 Tim. 4, 16. c) *meditatio* (sicut *secum loqui* i. e. *meditari*): ነገረ፡ሌሊት፡ μελέτη νυκτερινή Job 33, 15. d) *loquela, garritus:* ነገሩ፡ለዘብዙኅ፡ይምሕል፡ λαλιὰ πολυόρκου Sir. 27, 14; Koh. 3, 18; ነገረ፡ከንቱ፡ ματαιολογία *vaniloquentia* 1 Tim. 1, 6; ብዝኀ፡ነገር፡ πολυλογία *multiloquium* Prov. 10, 19; ነገር፡ብዙኅ፡ Koh. 6, 11 (vid. አብዛኂ፡ et መብዝኂ፡); ብዙኅ፡ነገር፡ *loquax* Lud. Comm. hist. p. 320 n. 62. e) *confabulatio, colloquium,* nec non *id de quo confabulantur:* በብዙኅ፡ነገር፡ πολλῇ ὁμιλίᾳ Prov. 7, 21; Luc. 24, 17; ኵሉ፡ነገሩ፡ተያፍን፡ውብዕሬ፡ Sir. 38, 25. f) *fabula, dicterium, proverbium, id quod in ore vulgi est:* Sir. 47, 17 (παραβολαί); ረሰይከኒ፡ነገረ፡ለአሕዛብ፡ ἔθου με θρύλλημα ἐν ἔθνεσι Job 17, 6; διήγημα 2 Par. 7. 20; ኮንክሙ፡ነገረ፡ለልሳን፡ ἀνέβητε λάλημα γλώσσῃ Hez. 36, 3. 23, 10; παραβολή Ps. 68, 14; ነገረ፡እገብራ፡ለመድኅኒትከ፡ ἀκουστὴν ποιήσω τὴν σωτηρίαν σου Jes. 52, 7. g) *rumor, fama* Matth. 28, 15; Luc. 4, 14. 5, 15; Joh. 21, 23; Marc. 1, 28; 3 Reg. 10, 6; እኩየ፡ነገረ፡ሰምዓ፡ Jer. 30, 12. 3) id de quo sermo est, a) *res,* Gen. 24, 50. 30, 31. 34, 14; ለእመሰ፡ከመዝ፡ውእቱ፡ዝንቱ፡ነገር፡ εἰ οὕτως ἐστί Gen. 43, 11. 44, 7; Jud. 19, 24; 1 Reg. 20, 2. 22, 15; ክልኤተ፡ነገረ፡ Prov. 24, 30; በእንተ፡ሠላስ፡ነገር፡ 24, 56; Matth. 26, 58; ኅጡእከ፡አንተ፡አሐተ፡ነገረ፡ *unum tibi deest* Phlx. 3; ትእምርተ፡ነገር፡ Lud. Comm. hist. p. 484 n. 4; ወዘሰ፡ነገረ፡ሞት፡ *quod autem mortem attinet* 4 Esr. 6, 51; በእንተ፡ነገረ፡ጣዖት፡አኤዝዘክሙ፡ (*de rebus ad idola pertinentibus*) Kuf. 36; በእንተ፡ነገረ፡ዐበር፡ Kuf. 40; creberrime in Jsp. et in aliis libris ex Arabico translatis; ከመዝ፡ነገራቲሁ፡ *ita res ejus se habebant* Lud. e Libr. Myst. b) *res gesta, factum:* ምንትኑ፡ነገሩ፡ዘኮነ፡ τί τὸ γεγονὸς ῥῆμα 1 Reg. 4, 16; Job 1, 22; Gen. 15, 1. 39, 7; Esth. 2, 1; Luc. 1, 65; 3 Reg. 11, 41. 15, 7. c) *causa* (forensis) 2 Cor. 13, 1; Deut. 19, 15. d) *aliquid:* Gen. 18, 14; Deut. 17, 1. 22, 14; Luc. 1, 37.

ነጋሪ፡ n. ag. *narrator, commemorator, praedicator,* Lud. sine auct. (amh. ነጋሪት፡ *tympanum*).

መንግር፡, መነግር፡, መናግር፡ part. *manifestator, revelator* 1 Reg. 28, 6.

ተናጋሪ፡ n. ag. (III, 3) 1) *loquens, orator:* ተናጋርያን፡ዕሩዐ፡ Kid. f. 23 (vid. sub መስተሀብብ፡); diaconi ne sint ተናጋርያነ፡በ፪ልሳን፡ F. N. 7, 1; ጎርጎርዮስ፡ተናጋሬ፡መለከት፡ (i. e. *theologus*) Sx. Ter 30; ልሳን፡ተናጋሪት፡ይእቲ፡ዘይትአመር፡ባቲ፡ኵሉ፡ግብር፡ Fal. f. 9. 2) *rationalis,* λογικός: ነፍስ፡ተናጋሪት፡ Cyr. ad Th. f. 12; ad Reg. f. 31; ኵሉ፡ክርስቲያናዊ፡ነባቢ፡ወተናጋሪ፡ Kedr f. 29.

መስተናግር፡ part. *collocutor, patronus causae, intercessor:* (ካህን፡)ይኩን፡መስተናግረ፡ምስሌከ፡ (sc. cum Deo) ከመ፡ይርዐይ፡ሕዝበከ፡ Kid. f. 15; Deus est ዐርክ፡መሃይምናን፤መስተናግር፡ለጻድቃን፤ወማኅደር፡ለንጹሓን፡ f. 17; Lud. e Ssal. Req.

ነገርጋር፡ *volutatio, jectigatio* vid. sub ገርገረ፡

ነጐርጓር፡ *murmuratio* vid. sub ጐርጐረ፡

ነጌብ፡ n. prgr. sc. Ναγέβ i. e. נֶגֶב *plaga australis,* in specie: *pars Palaestinae australis,* Jos. 12, 8; Hez. 20, 46. 47. 21, 4; Jer. 13, 19 var.; 39, 44. 40, 13; Ob. 19.

ናጌብ፡ n. spurium, e mala lectione haustum: etenim 4 Esr. 4, 54. 58, ubi Vulg. *aqua congregata* habet, Aethiops exhibet ማየ፡ናጌብ፡ (an pro ምግባእ፡?); inde hoc nomen in aliis libris receptum est, ut: እምቅድመ፡ይዕመቅ፡ማየ፡ናጌብ፡ M. M. f. 27; Deus አውጽኦሙ፡ለዘመደ፡አዕዋፍ፡እማየ፡ናጌብ፡ f. 67.

ነኀጋው፡ vid. sub ኀገወ፡

ነግዐ፡ rad. inus., quae cum נָקָה نَقِيَ *purus fuit* comparanda videtur: inde Arabes derivarunt نِقْيٌ (pars rei purior meliorque i. e.) *medulla,* نَقَا *medullam exemit* (de مُخّ et مَكّ autem vid. መቍዐል፡ c. 182.).

አንጕዕ፡ (passim አንጉዕ፡) subst. (gramm. § 113), m., *medulla:* አንጕዑ፡ (v. አንጉዑ፡)ይትከዐው፡ Job 21, 24; አዕጽምቲሁ፡ይመልእ፡አንጕዐ፡ (v. አንጉዐ፡) 33, 24; ውስተ፡አንጕዕክሙ፡ ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν Jac. 4, 1. a) *optimum* vel *praestantissimum* cujusvis generis: ትበልዑ፡አንጕዓ፡ለምድር፡ Gen. 45, 18. b) *pinguedo, adeps:* πιότης Ps. 62, 6; στέαρ 72, 7. — *Voc. Ac.:* አንጕዕ፡ዘ፡ቀልጽም፡; *aliud:* አንጕዕ፡ዘ፡በ፪ማእከል፡አገዳ ።

አንጕዐ፡ II, 1 *emedullare,* medullae exsugendae causa *confringere ossa:* ያነጕዕ፡ (v. ያስተነጕዕ፡)አገዳሆን፡ Zach. 11, 16; የሐርዕ፡ወያነጕዕ፡ወዘተርፈ፡ይከይድ፡በእግሩ፡ Macc. f. 16 (e Dan. 7, 7).

አስተናጕዐ፡ IV, 3 i. q. II, 1, ut: ያስተናጕዕ፡ሥብሖሙ፡ Num. 24, 8; Zach. 11, 16 var.; trsl. (i. q. *debilitare*): መሪር፡ማኅቶተ፡ብርሃን፡ለሰራቂ፡እስመ፡ያስተርኢ፡ዐመፃሁ፤መሪር፡ንጽሐ፡ሥጋ፡ለዘማዊ፡እስመ፡ያስተናጕዖ፡ፍትወተ፡ዝሙት፡ M. M. f. 187.

ነጌ፡ *elephas* vid. supra c. 685.

I. **ነገደ፡** I, 1 [amh. id.; potestas radicis prima in *trahendo* (جرّ) est; inde propagatur significatus *proficisci*, in specie de agmine in longum protracto et de itinere in longinquum extenso, sicut germ. ziehen, vid. etiam Ges. thes. p. 826 sub rad. נָגַד] Subj. **ይንግድ፡**, *peregre abire* vel *proficisci*, *peregre esse*, *peregrinari*, *iter facere*, ἀποδημεῖν Matth. 21, 33. 25, 14. 15; Marc. 12, 1; 2 Cor. 5, 9; **ኢይክል፡ ነጊደ፡** *non possum iter facere* Kuf. 31; **እለ፡ ይነግዱ፡ በባሕር፡ ወበየብስ፡** Kid. f. 18; c. Acc. loci, quo tenditur Luc. 15, 13. 20, 9; **ብእሲ፡ ዘነገደ፡ ርሑቀ፡ ፍኖተ፡** Fal. f. 38; c. **እምነ፡** loci, unde disceditur: **ሶበ፡ ይነግድ፡ እምብሔሩ፡** Prov. 27, 8; 2 Cor. 5, 6 Platt. a) *peragrare*, c. Acc. terrae: **ነገድነ፡ ገዳመ፡ በድው፡** Sap. 5, 7; **አንሶሰዉ፡ ወነገዱ፡ ብሔረ፡ በድው፡** 11, 2. b) trsl.: *procul discedere* ab aliquo, ut: **ነገዱ፡ እምኔየ፡** ἀπεπήδησαν ἀπ' ἐμοῦ Hos. 7, 13. c) in specie: *negotiandi* vel *mercandi* causa, *mercaturam facere* 2 Par. 8, 16; **እለ፡ ይነግዱ፡** ἔμποροι 3 Reg. 10, 15; ἀγοράζων **ዘይነግድ፡** Sir. 37, 11; c. **በ፡** mercis, ut: **ነገደ፡ በመክሊት፡** Sx. Teq. 27 (e Matth. 25). d) *iter facere navi*, *navigare*, c. **በ፡** vel **ውስተ፡** aquae, ut: **ነገደ፡ ውስተ፡ ባሕር፡** Jsp. p. 318; **እለ፡ ይነግዱ፡ በባሕር፡ ወበየብስ፡** Kid. f. 18; **እንዘ፡ ይፈቅድ፡ ይንግድ፡ ውስተ፡ ሞገዳት፡** Sap. 14, 1; vel c. Acc. aquae: **እለ፡ ይነግድዋ፡ ለባሕር፡** Sir. 43, 24; Jes. 42, 10; **ዘይነግድ፡ በሐመር፡ ባሕረ፡** Kuf. 50; abs.: **ዐርገ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ ይንግድ፡ ምስሌሆሙ፡** Jon. 1, 3; Act. 27, 2 Platt; c. Acc. loci, quo tenditur: **ነገደ፡ ቆጵሮስ፡** Act. 15, 39; **ነገደ፡ ሶርያ፡** Act. 18, 18 rom.; **ነገደ፡ መርሶ፡** Enc. Genb. 26; **መርሶ፡ አሕማር፡ በጽንፈ፡ ባሕር፡ ለነጊድ፡** Jsp. p. 280; etiam de nave praedicatur, ut: **ረከበ፡ ሐመረ፡ ዘይነግድ፡ ብሔረ፡ ተርሴስ፡** Jon. 1, 3. e) *peregrinando loca sacra adire* (wallfahrten), ut: **ነገደ፡ ኢየሩሳሌም፡ ፱ጊዜ፡** Sx. Masc. 18.

ናገደ፡ I, 3 *peregrinari*, Matth. 25, 14 rom.; Luc. 20, 9 rom.

አንገደ፡ II, 1 *protrahere*, *in longinquum differre*: **ኢታንግዲ፡ ዕለተ፡ ፍዳ፡** Sx. Ter 2 Enc.

ተነግደ፡ III, 1 *peregre advenire*, *hospitem advenire*: **ሥራዌ፡ ረሲዓን፡ ይትነገድ፡ እምርሑቅ፡** ὄλεθρος ἀσεβέσιν ἐπιξενωθήσεται Prov. 21, 7.

ተናገደ፡ III, 3 1) *hinc illinc proficisci*, *peregrinari*, *hospitari*: **ተናግዶቱ፡ ለአብርሃም፡** Lit. 170, 4; **እለ፡ ይትናገዱ፡ አኀው፡** οἱ ἐπιξενούμενοι ἀδελφοί II Can. Ap. 39. 2) *negotiandi causa peregrinari*, *mercaturam facere*: **ዕደው፡ ጽሑፋን፡ ወሠየጥ፡ እለ፡ ይትናገዱ፡ ወያመጽኡ፡ ሎቱ፡** 2 Par. 9, 14; **ሥርዐተ፡ ተናግዶ፡ ወረባሕ፡** F. N. in proleg. (p. 4); **ምጽዋት፡ ተናግዶ፡ አምላካዊት፡ ረባሒት፡ ይእቲ፡** F. N. 16.

ንግድ፡ subst. 1) *peregrinatio*, *profectio*, *iter*, *discessus*: **ለእመ፡ ሖረ፡ ውስተ፡ ንግድ፡ አው፡ ውስተ፡ ብሔር፡ ርሑቅ፡** F. M. 13; abitus, Lud. ex Enc. Tachs. 15; discessus e vita Enc. Jac. 7. 2) *mercatura* 2 Esr. 20, 31 var.

ነግድ፡ subst., coll. et sing., Pl. **ነግዳን፡** (de Plur. **አናግድ፡** vid. sub **እንግዳ፡**) *peregrinus*, *advena*, *hospes*, coll.: **ፈላስያን፡ ንሕነ፡ በቅድሜከ፡ ወነግድ፡** 1 Par. 29, 15; Eph. 2, 19; sing.: Gen. 23, 4; 2 Reg. 12, 4; Ps. 38, 16. 68, 11; **ብእሲ፡ ነግድ፡** Koh. 6, 2; Job 31, 32; Hebr. 11, 13; Matth. 25, 35. 38; Pl. **ፍቅረ፡ ነግዳን፡** Sx. Teq. 21; **ነግዳን፡ እምነ፡** Eph. 2, 12; **አፍቀረ፡ ነግደ፡** *hospitalem esse* 1 Petr. 4, 9; **መፍቀሬ፡ ነግድ፡** *hospitalis* Tit. 1, 8; 1 Tim. 3, 2; **መፍቀሪተ፡ ነግድ፡** Clem. f. 108; **አፍቅሮ፡ ነግድ፡** *hospitalitas* Rom. 12, 13; **ተቀብሎ፡ ነግድ፡** id. Hebr. 13, 2; **ከመ፡ ይትወከፉ፡ ነግደ፡** Clem. f. 181; **ቤተ፡ ነግድ፡** Sx. Nah. 15; Chr. Ta. 10; **ዐቃቤ፡ ነግድ፡** *caupo* vel *stabularius* Luc. 10, 34. 35; **ባዕለ፡ ቤተ፡ ነግድ፡** Sx. Nah. 15.

ነገድ፡ subst. i. q. **ነግድ፡**, Enc. Haml. 7. 25; Lit. Greg. (hospes in hoc mundo).

ንግደት፡ n. act. *peregrinatio*, a) *profectio*, *iter*, Ps. 120, 8; F. N. 37; Abush. 47; in specie de peregrinatione sacra, ut: **ንግደተ፡ ኢየሩሳሌም፡** Gad. T. II., et de profectione mortuorum ex hoc mundo in illum, Genz. f. 87; **ይኩን፡ ንግደቱ፡ ኀቤከ፡ ዘእንበለ፡ ፍርሀት፡** f. 105. b) *commoratio in terra peregrina*, Rom. 16, 23 Platt; Phlx. 159. c) *mercaturae faciendae causa* Phlx. 165.

ነጋዲ፡ n. ag. 1) *peregrinator*, *viator*: Jud. 19, 17 var.; **ነጋድያን፡** (opp. **ሀሌዋን፡**) F. N. 37; Gen. 37, 25 var. (ὁδοιπόροι); **ነጋድያን፡ ኢየሩሳሌም፡** *qui Hierosolyma peregrinantur*, Lud. 2) *mercator*, *institor*: **ነጋዲ፡ ለተማይጦ፡** Org. 4; **ብእሲ፡ ነጋዲ፡** Phlx. 1; **ነጋዲ፡ ወረብሓዊ፡** Chr. Ta. 16; Kebr. Nag. n. 22; Jsp. p. 292; Sx. Haml. 25; Enc. Masc. 18.

ነጋዲት፡ subst. coll. (gramm. § 120, a) *caterva viatorum*; deinde etiam de singulis viatoribus, ut: **ርእዮ፡ ለገዘኡ፡ ብእሲ፡ ነጋዲት፡** Jud. 19, 17.

ንግድና፡ subst. *peregrinatio*, *commoratio in terra peregrina* Phlx. 159.

መንገድ፡ (raro **መንግድ፡**), m. et fem., 1) *via publica*. Num. 21, 22; **ኢትሑሩ፡ መንገደ፡** Jer. 6, 25; **ኢኮነ፡ መንገዱ፡** 10, 23; **ጥቃ፡ መንገድ፡** παρὰ τὴν ὁδόν Matth. 20, 30; Kuf. p. 100; **ይመርሖሙ፡ ፍኖተ፡ መንገድ፡ ዘኢይትአመር፡** Sap. 18, 3; **መንገድ፡ ዘሐሠር፡** via straminis i. e. *via lactea* in coelo, Lud. (ex auct. Kircheri in Supplemento Prodromi et Lexici Copt. p. 560). 2) *iter*, *profectio*, *peregrinatio*, ἀπαρτία Ex. 40, 30; ἀποδημία Herm. p. 55; ἔξοδος Prov. 24, 42; ὁδοιπορίαι 2 Cor. 11, 26; **ዘየሐውር፡ መንገደ፡** Kuf. p. 166; **ምስለ፡ መስተኀይል፡ ኢትኅበር፡ መንግደ፡** (v. **መንገደ፡**) Sir. 8, 15; πλοῦς *navigatio* Act. 27, 9 rom.; **ምርዋጸ፡ ብእሲ፡ እንተ፡ ይእቲ፡ መንገደ፡ ቀዳሚት፡ ሰንበት፡** *iter sabbathi* Act. 1, 12 rom.; **ጸሎተ፡ መንገደ፡ ሰማይ፡** (inscriptae sunt preces, quae pro moribundis vel mortuis fiunt) Genz. f. 19. 3) *mercatura*: **ብእሲ፡ ስእነ፡ ከመ፡ ይሲሲ፡ እሞ፡ እመሂ፡ በመንገድ፡ ወእመሂ፡ በግብር፡ ዘይገብሩ፡ ሰብአ፡ ዓለም፡** Clem. f. 219.

እንግዳ፡ subst. (gramm. § 137, 5), coll., deinde sing., Pl. **አናግድ፡**, *peregrini*, *hospites*, *advenae*; a) coll.: ξένοι 1 Reg. 9, 13; Matth. 27, 7; 2 Cor. 5, 6 Platt; Kid. f. 17, al.; **ዘይከውን፡ እንግዳ፡ በውስቴትክሙ፡** Rel. Bar.; **ማኅደረ፡ እንግዳ፡** *hospitium* II Can. Nic. 77. b) Sing. **እስመ፡ እንግዳ፡ አነ፡** εἰμὶ ξένη Ruth 2, 10; 2 Reg. 15, 19; Matth. 25, 44; Fal. f. 57; Enc. Masc. 23. c) Plur.: **አናግድ፡** F. N. 16; **ጸሊአ፡ አናግድ፡** μισοξενία (*inhospitalitas*) Sap. 19, 13; **አክብሮ፡ አናግድ፡** Fal.

እንግዳዊ፡ adj. rel. *qui ad peregrinos spectat*, Lud. e Mss. Colb.

አእንገደ፡ quadrl. II (denom.) *hospitem excipere*, *hospitio accipere* alqm: **ወበእንቲአሃ፡ አእንገዱ፡ ሰብእ፡ መላእክተ፡ እንዘ፡ ኢያአምሩ፡ እሙንቱ፡** Chr. ho. 33 (ex Hebr. 13, 2); aliud exemplum vid. sub **አስተኀበበ፡**

ተአንገደ፡ III, 1 1) *peregre abire* vel *esse, peregrinari, iter facere:* **ውስተ፡ተአንግዶ፡** *in peregrinatione* (ξενιτεία) Sap. 18, 3; **እለ፡ሖሩ፡ወተአንገዱ፡** Lit. 164, 3; **ጥበብ፡ዐርክ፡ይእቲ፡በውስተ፡ተአንግዶ፡ወሞገስ፡ይእቲ፡በውስተ፡ጉባኤ፡** Fal.; **ባዕልሰ፡በዓለ፡ቤት፡ውስተ፡ተአንግዶ፡ወነዳይሂ፡እንግዳ፡በቤቱ፡** f. 57; Org. 2; ὁ Λόγος **ተአንገደ፡ምስለ፡ያዕቆብ፡** (Gen. 28—33) H. A. n. 2; M. M. f. 141. 2) *hospitio excipi, hospitem esse, deversari* apud alqm: **ሶበ፡ተአንገደ፡እግዚ"፡ውስተ፡ቤተ፡አብርሃም፡** (Gen. 18) Sx. Nah. 26; **እለ፡ተአንገዱ፡ኀቤሆሙ፡** ξένοι Sap. 19, 13; Org. 1.

II. **ነገድ፡** subst., m. et fem. (ut Gen. 49, 16; Jos. 7, 14), Pl. **አንጋድ፡**, rarius **አናግድ፡** (F. M.; Gad. Ad.), Pl. Pl. **አንጋዳት፡** (Lud. e Mss. Colb.) [נֶגֶד, نَجْل] *gens, stirps,* ut: **ሐጹጻነ፡አናግድ፡** *stemmata* Gad. Ad. f. 199 seq. a) *propago, proles:* **ነገዳ፡** τὰ τέκνα αὐτῆς Dan. ap. 1, 30. b) *genus, prosapia, familia universa,* φυλή 1 Reg. 10, 21; Gen. 24, 38; Kuf. 41; Num. 36, 1. 12; δῆμος Num. 4, 24. 26, 5. 36, 6. Jos. 7, 14. c) *tribus,* φυλή Gen. 49, 16; Ex. 2, 1. 31, 2; Num. 2, 5 seq.; 10, 15 seq.; 13, 2 seq., 36, 1. 7; Ruth 3, 11. 4, 10; Jos. 15, 1; **በትረ፡ነገድ፡** 1 Reg. 9, 21; Org. 2; Sir. 45, 25; **በበአንጋዲክሙ፡** 1 Esr. 1, 4; Ex. 36, 21; Act. 26, 7 rom.; Phil. 3, 5; Luc. 2, 36; γένος Lev. 21, 13. d) *natio* Gen. 10, 32; Dan. 3, 29; Apoc. 13, 7; **ዝንቱ፡ሕዝብ፡ወነገድ፡** τὸ ἔθνος τοῦτο Hagg. 2, 14; λαός Mich. 7, 14. e) genus i. e. *sectatores, asseclae, haeresis:* **አናግደ፡ሲሞን፡መሠርይ፡**, **አናግደ፡መቅዶንዮስ፡** al., F. M. 27, 7.

ነጐድጓድ፡ *tonitrus* vid. sub **ጐድጐደ፡**

ነገፈ፡ I, 1 [נָפַץ *decussit* נֶפֶץ *decussio,* נָגַף نَقَفَ *percussit;* in lingua Amh. usitatur **አረገፈ፡** *to beat out, to shake off,* Isenb. p. 49] Subj. **ይንግፍ፡** 1) *excutere, decutere,* pulverem Matth. 10, 14; Marc. 6, 11; Luc. 9, 10; Act. 13, 51; vestem: **ነገፍኩ፡ጽንፈ፡ልብስየ፡** et **ከመዝ፡ለይንግፎ፡እግዚ"፡ለኵሉ፡ብእሲ፡** 2 Esr. 15, 13; Act. 18, 6; **ይንግፍ፡አልባሲሁ፡ወጸበለ፡አሣእነ፡እገሪሁ፡** F. M. 12, 2; manum Act. 28, 5 Platt; **ኵሉ፡ዘቀተሎ፡ነገፈ፡እዴሁ፡** Sir. 22, 2; folia arboris: (quicumque eam praeterit) **ይነግፍ፡ቈጽላ፡** Fal. f. 64; vitam 4 Esr. 14, 10. a) trsl.: **ነገፎሙ፡ለግብጽ፡ማእከለ፡ባሕር፡** Ex. 14, 27; 2 Esr. 15, 13. b) seq. **ላሐ፡** *deponere luctum, se consolari, consolationem admittere,* παρακαλεῖσθαι, Gen. 37, 35; **ነጊፎ፡ላሐ፡** 38, 12; **ንግፍ፡ላሐከ፡** Sir. 38, 17. 23; Jer. 38, 15; omisso **ላሐ፡** Kuf. p. 124. 2) *dejicere,* de arbore cujus folia decidunt: **ዕፀ፡ጠርቤንቶስ፡እንተ፡ነገፈት፡ቈጽላ፡** Jes. 1, 30.

አንገፈ፡ II, 1 1) *facere ut* alqd *excutiatur* vel *decutiatur* vel *decidat* e manu alcjs, vel ut *abjiciat* alqd, c. dupl. Acc.: **አንግፎ፡መጥባሕቶ፡እምእዴሁ፡** Hez. 30, 22; **ያንግፎሙ፡ውስተ፡ምድር፡ከ፡ያንጥዮሙ፡** (v. **ያገድፎሙ፡**) Jes. 41, 2; **ናሁ፡አነ፡አንግፈክሙ፡ንዋየ፡ሐቅልክሙ፡** Jer. 21, 4. 2) *facere ut* alqs *dimittat* vel *reddat* rem vi raptam i. e. *eripere* vel *excutere* alicui alqd, *liberare* alqm, c. dupl. Acc.: **አንገፍክዎሙ፡እማእከለ፡ጥረሲሆሙ፡ዘመሠጡ፡** Job 29, 17; 1 Reg. 30, 18; c. Acc. prs. vel rei raptae: **እምእደ፡ኵናት፡ያነግፈከ፡** (λύσει σε) Job 5, 20. 6, 23 (ῥύσασθαι); Jes. 42, 22 (ἐξαιρεῖσθαι); **በከመ፡ያነግፍ፡ኖላዊ፡እምአፈ፡ዐንበሳ፡እገረ፡** (ἐκσπάσῃ) Am. 3, 12; **ያነግፈኪ፡እምእደ፡ፀርኪ፡** Mich. 4, 10; Dan. 3, 17; Jes. 60, 16; Ps. 30, 1. 36, 42. 58, 1. 68, 18; Luc. 4, 19; Clem. f. 160. 236; omisso Acc.: **አንግፉ፡እምእደ፡ዘመሠጠ፡** Jer. 21, 12. 3) *facere ut* alqs *deponat luctum* i. e. *consolari* alqm, vel seq. **ላሐ፡**, ut: **አንገፍዎ፡ላሐ፡** Gen. 24, 67. 37, 35; 2 Reg. 10, 2, vel omisso **ላሐ፡** ut 2 Reg. 13, 39. 4) i. q. I, 1 *excutere, decutere,* Act. 28, 5 rom. (si quidem lectio sana est).

ተነግፈ፡ III, 1 1) *excuti, decuti,* Nah. 2, 10; Ps. 108, 22; **ቈጽል፡ዘይትነገፍ፡እምነፋስ፡** (κινούμενον) Job 13, 25; **ከመ፡ሐሠር፡ይትነገፍ፡አቅሥቲሆሙ፡** Jes. 41, 2. 2) *decidere, defluere,* de foliis, floribus, fructibus: Deut. 28, 40; Ps. 1, 4; Hez. 47, 12; **ተነግፈ፡ቈጽሉ፡** Jer. 8, 13; Jes. 6, 13. 64, 6; Sir. 14, 18; 1 Petr. 1, 24. 3) *folia sua dejicere, foliis nudari* (ſich entlauben): **ዕፀው፡ዘኢይትነገፉ፡** Hen. 3. — *Voc. Ae.:* **ተነግፈ፡ዘ፡ረገፈ፡** ።

ተናገፈ፡ III, 3 *sibi* vel *a se excutere* alqd (decutiendo se disjungere ab alio), c. Acc. rei: **ተናገፍ፡ጸበለኪ፡** Jes. 52, 2; **ተናገፉ፡ለመዋቲት፡ሕይወት፡** 4 Esr. 14, 10; Elias qui in coelos ascendit **ሕይወተ፡ዓለም፡በተናግፎ፡** Enc. Tachs. 1.

ንጉፍ፡ part. *excussus, decussus, deciduus,* Hen. 3; **ጽጌ፡ንጉፍ፡** Enc. Teq. 12; **ወንጉፈ፡ለይኩን፡** 2 Esr. 15, 13.

ነግፍ፡ subst. *excussum, deciduum:* **ነግፍ፡** (v. **ንጋፍ፡**) **ዘያመጽእ፡ነፋስ፡** χνοῦς φερόμενος Jes. 29, 5.

ንጋፍ፡ subst i. q. **ነግፍ፡**, q. v.

ንግፈት፡ n. act. *excussio,* Lud. sine auct.

ነጋፊ፡ n. ag. *excussor,* Lud. sine auct.

አንጋፊ፡ n. ag. (II, 1) *liberator* (oppressi) Jsp. p. 302.

መንገፊ፡ part. c. term. adj. *is qui deponere facit* luctum, ut: **መንገፊ፡ለላሕየ፡** (*consolator meus*), Org. 4.

ነጥረ፡ (sec. Lud. **ነጠረ፡**) I, 1 [نَضِرَ] *coruscare, scintillare, fulgere,* **ነጥረ፡እሳት፡ነፍጥ፡እምንጌያት፡ብርት፡** Jsp. p. 232; **መብረቅ፡ዘይነጥር፡** Tab. Tab. 76; Org. 1.

ንጥር፡ (sec. Lud. in Addendis etiam **ነጥር፡**) subst., Pl. **አንጥር፡** 1) *scintillae, fulgur, fulgor, fulgetrum:* **ወረደ፡እምሰማይ፡ዝናም፡ዐቢይ፡ከመ፡ንጥረ፡እሳት፡** Jsp. p. 353; **ሞቱ፡በንጥረ፡መሬት፡ወሐመድ፡** („mortui sunt — aedificatores turris Babylonicae — flamma e pulvere et cinere emersa“) Lud. e Libr. Myst.; **ንጥር፡ዘእመብረቅ፡ስብሐት፡አይሕአ፡** Org.; Christus **ዳግመ፡ይመጽእ፡በግርማ፡መለኮቱ፡በንጥረ፡መብረቅ፡** Ath. de Trin.; **ንጥረ፡መባርቅት፡ያንበሰብሱ፡** M. M. f. 55; **አንጥረ፡መባርቅት፡** M. Tom. 2) ut videtur i. q. نَضْر *aurum* et *argentum:* **ነሥአ፡ዲናረ፡ወርቅ፡እምንጥረ፡አበዊሁ፡** (parentum) Sx. Tachs. 10.

ናጥሩን፡ subst. *nitrum* [نَطْرُونٌ i. q. נֶתֶר]: **ዐዘቅተ፡ናጥሩን፡** Sx. Teq. 13.

ነጥበ፡ (sec. Lud. **ነጠበ፡**) I, 1 [נטף نطب نطف; vic. **ነጠፈ፡**, nec non **አንጸፍጸፈ፡** q. v.] Subj. **ይንጥብ፡**, *stillare, destillare:* **ተከዕወ፡ወነጥበ፡** (Lud.: **ወነጠበ፡**) **ደሙ፡** Enc. Teq. 19; **መጽለወ፡ሥጋሁ፡** (sc. ascetae) **ወከነ፡ከመ፡ምድር፡ይቡስ፡ወአሐቲ፡ዕለተ፡ከዐወ፡ላዕሌሁ፡ምልአ፡ከፈ፡ማየ፤**

ኢነጥበ፡ ዘእንበለ፡ ንስቲት፡ እምብዝኀ፡ ይብሰተ፡ ሥጋሁ፡ Sx. Masc. 27; F. N. 13 (vid. sub **አቈረረ፡**).

ነጥብ፡ subst., m. et f., 1) *gutta, stilla:* **ከመ፡ ነጥበ፡** (v. **ነጠብጣበ፡**) **ማሕየብ፡** Jes. 40, 15; **ከመ፡ ነጥበ፡** (v. **ነጠብጣበ፡**) **ጠል፡** Sap. 11, 23; **ነጥበ፡ ጠል፡ አሐቲ፡** Lud. e Mss. Colb.; **ዘኢሶጠ፡ ላዕለ፡ አባሉ፡ ምንተኒ፡ ነጥበ፡ ማይ፡** F. M. 14, 10. 2) *punctum:* **ሕብሩ፡ ጸሊም፡ ዘበ፡ ነጥበ፡ ከመ፡ ብሩር፡ ጽሩይ፡** Lud. comm. hist. p. 209 n. 7; Voc. Ae. a) in mathematica: **ነጥብ፡ ጽኑዕ፡ ዘኢይትፈለስ፡** *punctum fixum immobile* Abush. 37; **ይእቲ፡ ነጥብ፡** ibid.; **ነጥበ፡ ዕሪና፡** *punctum aequinoctiale* ibid. b) in re literaria significat „quaterna illa puncta (፡፡) periodos terminantia, quae saepe quinque rubris augentur“, Lud.

ንጥበት፡ n. act. et subst. *stillicidium, stilla, gutta:* **ንጥበተ፡ ደሙ፡** M. M. f. 26; **ኢትትዔረይ፡ ንጥበተ፡ ተድላሃ፡** (sc. voluptatis coelestis) **አሐቲ፡ ከመ፡ ተድላ፡ ዓለም፡ በምልአ፡** Chr. Ta. 28.

ምንጣብ፡ subst. *stillicidium,* Lud. sine auct.

አንጠብጠበ፡ quinql. II [si non quadrl. V a **ጠብጠበ፡**, coll. **ጸፍጸፈ፡**; amh. id.] 1) intrs.: *destillare, stillare, stillatim* vel *guttatim defluere,* de fluidis: Ps. 71, 6; 2 Reg. 21, 10; **ዘያንጠበጥብ፡ እምላዕሉ፡ ይሰቀሩ፡ ለእብን፡** Herm. p. 44; trsl.: **ወኢያንጠበጥብ፡ መዐትየ፡ ላዕለ፡ ኢየሩሳሌም፡** 2 Par. 12, 7. 2) trs.: *stillare, guttatim demittere,* **ደመናት፡ አንጠብጠቡ፡ ማየ፡** Jud. 5, 4; **ደመናት፡ አንጠብጠቡ፡ ዓሣ፡** Enc. Sen. 29; omisso Acc. Ps. 67, 9; **ትሬእየነ፡ ናንጠበጥብ፡ ሀፈ፡ ዘእምበእስ፡** ὀργῆς ἡμᾶς καταστάζοντας τὸν ἐκ τῆς μάχης ἱδρῶτα Cyr. ho. f. 110 (Mansi IV. 1340). 3) caus.: *stillatim infundere.* M. F.

ነጠብጣብ፡ subst., m. et f., 1) *stillicidium:* **ነጠብጣበ፡ ዝናም፡** σταγόνες ὑετοῦ Job 36, 27; 4 Esr. 9, 15; Lit. Epiph.; in specie pluviae vel roris: Ps. 64, 11. 71, 6; **ሕንበበተ፡ ነጠብጣብ፡** βῶλοι δρόσου Job 38, 28. 2) *stilla, gutta* (plerumque f.); **ከመ፡ ነጠብጣበ፡ ማሕየብ፡** Jes. 40, 15; 4 Esr. 4, 64; **ነጠብጣበ፡ ጠል፡** Sap. 11, 23; **ከመ፡ አሐቲ፡ ነጠብጣበ፡ ማይ፡ ውስተ፡ ነቅዐ፡ ማየ፡ ባሕር፡** Sir. 18, 10; **አሐቲ፡ ነጠብጣበ፡ አንብዕ፡** Clem. f. 244; **ዘንተ፡** (hominem) **ፈጠርከ፡ በንስቲት፡ ነጠብጣብ፡ ዘይትዐቄር፡ ውስተ፡ ማሕፀን፡** Did. 38; Jsp. p. 290. 3) *metallum quod facile liquefit* i. e. *plumbum* sive *nigrum,* sive *album,* sive *stannum* (σταγών) Hen. 52, 2. 6. 65, 7. 67, 4; ut videtur *metallum liquefactum* Hen. 67, 6.

ነጠነ፡ rad. spuria, ut videtur. **ከመ፡ ንጠይቅ፡ መጻሕፍተ፡ ቅድሳቲከ፡ ዘይትነጠን፡ በቅድሜከ፡** Lit. 161, 3; nescio an legendum sit **ዘይትነበብ፡** *quae leguntur.*

ነጥዐ፡ rad. quae, cum radd. **ነዝኀ፡**, **ነዝዐ፡**, **ነጸየ፡**, in specie cum نزع נָזַע componenda, *evellere* vel *avellere* significasse videtur.

አንጥዐ፡ II, 1 *avellere facere* vel *abrumpere* Matth. 9, 16 Platt; Marc. 2, 21 rom.

ነጠየ፡ rad. inus.; componenda videtur cum لَطَى *affixus fuit,* لَطِيَ *gravavit,* لَطَّ *adhaesit* non recedens, *institit, ursit;* نَصَّ II *instando ursit* (ejusdem familiae sunt لَثَّ, لَصَّ al., לָחַץ אָלַץ; נָחַץ نَحَصَ al.).

አንጠየ፡ II, 1 *moleste* vel *importune urgere, defatigare, molestum* vel *oneri esse, negotium facessere,* c. c. Acc. prs.: κόπους παρέχειν τινί Luc. 11, 7. 18, 5; Gal. 6, 17; **አልበ፡ ዘያነጥዮ፡** ὁ παρενοχλῶν αὐτόν Jer. 26, 27; **ኢታንጥዮሙ፡ ለቤተ፡ ያዕቆብ፡** (ὀχλαγωγήσῃς) Am. 7, 16; **አንጠይዎ፡ ከመ፡ አሆ፡ ይብልዎ፡** Jsp. p. 308. 315; herba mala **ያነጥዮ፡ ለሐረሳዊ፡** Clem. f. 212; **ዘያነጥዮሙ፡ በኵሉ፡** (**ለአቡሁ፡ ወለእሙ፡**) f. 160; M[illegible] f. 2; **ፈድፋደ፡ አንጠየኒ፡ እስመ፡ ከልአኒ፡ ሲሳይየ፡ ወዐራዝየ፡** Clem. f. 220. — *Voc. Ae.:* **አንጠየኒ፡ ወአስርሐኒ፡ ዘ፡ አደከመኒ፡**; al. al.: **አጽሐበ፡ አንጠየ፡ ዘ፡ አስቸገረ፡፡**

አንጣዪ፡ n. ag. *molestus, importunus:* **በእንተ፡ ፍርፋራተ፡ ኅብስት፡ ትሰምዮ፡ አንጣዩ፡ ለእኁከ፡** (fratrem, sc. mendicantem) Chr. Ta. 11 (ἐπιδέτης exhibet Graecus).

መንጠዪ፡ part. c. term. adj., id. q. **አንጣዪ፡**, ut: **መንጠዪ፡ አንተ፡** αὐθάδης εἶ Herm. p. 55.

መንጥያዊ፡ part. c. term. adj. *molestus:* Phlx. 100: Lud. e Mss. Colb.

መንጢጥ፡ *turtur* vid. sub **መ፡**, c. 195. 196.

ነጠፈ፡ I, 1 [vicinum **ነጥበ፡**] 1) *colare* (stillando), *ex-, percolare,* Matth. 23, 24; Tab. Tab. 35. 2) *defaecare, a scoriis purgare, liquare:* **ይነጥፍዎ፡ ለወርቅ፡ ውስተ፡ እሳት፡** Sx. Genb. 2; **ይነጥፎሙ፡ ለደቂቀ፡ ሌዊ፡** Mal. 3, 3. — *Voc. Ae.:* **ይነጥፉ፡ ብ፡ ያርማሉ፡፡**

ተነጥፈ፡ III, 1 *percolari, defaecari, a scoriis purgari, liquari:* **ኢዮብ፡ ተፈተነ፡ ወተነጥፈ፡ ዘከመ፡ ይፈትንዎ፡ ወይነጥፍዎ፡ ለወርቅ፡ ውስተ፡ እሳት፡** Sx. Genb. 2; Org. 3.

ንጡፍ፡ part. *colatus, liquatus, a scoriis purgatus, defaecatus, purus:* de vino **ወይን፡ ንጡፍ፡** II Abt. 2; de metallis: **ወርቅ፡ ንጡፍ፡** 2 Esr. 2, 69; **ወርቅ፡ ጽሩይ፡ ወንጡፍ፡** 2 Par. 4, 20. 21; Apoc. 3, 18; Jsp. p. 287; **ብሩር፡ ጽሩይ፡ ወንጡፍ፡** Ps. 11, 7; de aliis rebus, ut: **ጽሩይ፡ ወንጡፍ፡ እምወርቅ፡** Deg.; **ኅሊና፡ ንጡፍ፡** Lud. ex Enc. Nah. 13; (vid. etiam **ንቱፍ፡**).

መንጠፍት፡ subst. (cfr. مِنْطَبٌ) *colum, cribrum:* **ውስተ፡ መንጠፍት፡ ይጥሕል፡ ሐሠር፡** ἐν σείσματι κοσκίνου διαμένει κοπρία Sir. 27, 4.

ኒጺሎቦናስ፡ vel ‟**ቦናስ፡** n. prgr. corruptum, ut videtur ἀκόλουθος *acoluthus* (unus ex ecclesiae ordinibus minoribus). Did. 1 (ed. Platt p. 1). Vid. Bickell, Geſch. des Kirch. R. I. 163.

እንጻንጺ፡ vid. sub **እ**‟**፡**

ነጸለ፡ [נָצַל نَصَلَ], ut videtur *avellere, evellere, eximere.*

ተነጽለ፡ III, 1 *evulsum* vel *abruptum excidere* e suo loco (i. q. نصل): **እንዘ፡ ይገዝም፡ ሠርዌ፡ ተነጽለ፡ ማኅፄሁ፡ ወወድቀ፡ ውስተ፡ ማይ፡** 4 Reg. 6, 5. — *Voc. Ae.:* **ተነጽለ፡ ዘ፡ ተነቀለ፡፡**

ነጽሐ፡ I, 1 [amh. **ነጻ፡**; נָצַח (Ges. thes. p. 904); نصح *purus, sincerus fuit;* vic. نَصَعَ, وَضَأَ, وَضُحَ, nec non זָכַךְ זָכָה] Subj. **ይንጻሕ፡** *purum, mundum esse* vel *fieri, se pur-*

gare. a) sensu physico et levitico: **ንጽሑ፡ወወልጡ፡አልባሲከሙ፡** Kuf. 31; Jes. 66, 17; Prov. 25, 4; Lev. 12, 4 (**ለንጺሖታ፡**). 8. 14, 2. 8. 20. 53; **እንበለ፡ትንጻሕ፡** 18, 19; Num. 19, 19; **ከመ፡ትንጻሕ፡ምድር፡** Hez. 39, 13; Marc. 1, 42 (**ንጻሕ፡**); Matth. 8, 3. b) sensu ethico: α) *purum* i. e. *insontem esse* vel *fieri:* **ነጻሕኩ፡** Job 9, 30; **መኑ፡ይነጽሕ፡እምርስሐት፡** 14, 4; **እምኀጢአት፡** 15, 14; **ኢትክል፡ምድር፡ነጺሐ፡እምደም፡** Kuf. 21; Hez. 24, 13; **ወትነጽሑ፡እምርኵስክሙ፡** 36, 25; Jos. 22, 17; Ps. 18, 14. 50, 8; Hen. 10, 22; Jer. 13, 27; etiam: **ይነጽሕ፡ጌጋይየ፡** Job 7, 21. β) *impunem esse* vel *fieri:* **ኢትነጽሕ፡** οὐ μὴ ἀθωωθῇς Jer. 29, 13; 1 Reg. 26, 9; Prov. 6, 29; οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται 28, 20; **ነጺሐ፡ኢትነጽሑ፡** καθάρσει οὐ μὴ καθαρισθῆτε Jer. 32, 15. γ) *se purgare* a suspicione: **በምንት፡ንነጽሕ፡** τί δικαιωθῶμεν Gen. 44, 16.

አንጽሐ፡ II, 1 1) *purum* vel *mundum facere, purgare, emundare* a) sensu physico et levitico Ps. 39, 9; **አንጻሕኩ፡እደውየ፡** Job 9, 30; Luc. 11, 39; Matth. 3, 12; **ትክል፡አንጽሖትየ፡** 8, 2; Lev. 14, 11. 15, 13. 19, 23; Num. 8, 6. 7; Deut. 32, 43; Jos. 5, 5; 2 Par. 29, 17; Hez. 43, 26; **ማየ፡አንጽሖ፡** ὕδωρ ἁγνισμοῦ Num. 8, 7; **ለአንጽሖቱ፡** Lev. 15, 13. α) *purgando auferre, exterminare:* **ያነጽሕ፡ደመ፡እማእከሎሙ፡** Jes. 4, 4; 1 Cor. 5, 7; Jos. 17, 15. β) seq. Acc. Inf.: *pure* i. e. *prorsus* vel *nihilo relicto* facere alqd, ut: demetere, colligere, **ኢታንጽሑ፡ዐጺደ፡ገራህትክሙ፡** Lev. 19, 9; **ዐጻደ፡ወይንከ፡ኢታንጽሕ፡ቀሢመ፡** 19, 10. γ) *purum conservare* alqd, ut: **ያንጽሕ፡ርእሶ፡እምነ፡ወይን፡** Num. 6, 3. δ) *purgando consecrare* vel *lustrare:* Ex. 29, 36. 37; **ሶበ፡አንጽሑ፡ርእሶሙ፡ሕዝብ፡** Jud. 16, 18; Deut. 26, 13; Num. 6, 2 (seq. **ለ፡** Dei); Joh. 11, 55; Act. 21, 24; **አንጽሑ፡መሥዋዕተክሙ፡** 4 Reg. 10, 20. b) sensu ethico: **አነጽሖሙ፡እምኵሉ፡ኀጢአቶሙ፡** Jer. 40, 8; 1 Joh. 1, 7; Hebr. 9, 14; Eph. 5, 26; Jac. 4, 8; 1 Petr. 1, 22; Kuf. 1. 22; Ps. 50, 3; **ለእመ፡አንጻሕከ፡ምግባሪከ፡** Job 22, 3; **ምጽዋት፡ያነጽሕ፡እምኵሉ፡ኀጢአት፡** Tob. 12, 9; **ከመ፡ያንጽሑ፡ርእሶሙ፡** Kuf. 34; **መኑ፡ዘያነጽሖ፡ርእሶ፡** Job 25, 4; 2 Tim. 2, 21; 1 Joh. 3, 3. α) *purgando delere:* **አበሳከ፡ያነጽሐከ፡** (*tibi*) Jes. 6, 7; Hebr. 1, 3. β) seq. **ርእሶ፡** *se purum* vel *castum et sanctum servare:* 2 Cor. 7, 1; **በአንጽሖ፡ርእሶን፡እምዝሙት፡** (σωφροσύνη) 1 Tim. 2, 9. 3, 11; Tit. 1, 8. 2, 6; **አንጽሖ፡** ἁγνεία (*castitas, sanctimonia*) 1 Tim. 4, 12 rom. 2) *purum, mundum, insontem declarare* vel *habere,* sensu levitico Lev. 12, 7. 13, 6. 14, 48; Act. 10, 15. 11, 9; sensu ethico Rom. 5, 16; **እምአንጻሕከኒ፡እምኀጢአትየ።** Job 10, 14; **ከመ፡ኢታንጽሖ፡ለጊጉይ፡** (δικαιοῦν) Sir. 42, 2; **አንጽሐ፡ርስቶ፡** ἐδικαίωσε τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ Esth. 10, 3 apocr.; **አንጽሖ፡ኢያነጽሐከ፡** ἀθῷον οὐκ ἀθωώσω σε Jer. 26 28 vrs. nov.; Sap. 1, 6; Joel 4, 21.

ተነጽሐ፡ III, 1 1) *se purgare:* **ተነጻሕ፡እምኀጣይኢከ፡** Herm. p. 8. 2) *purgari, purgando amoveri:* **ደመና፡ዘተነጽሐ፡እምሰማይ፡** νέφος ἀποκαθαρθὲν ἀπ᾽ οὐρανοῦ Job 7, 9. (At Lit. 169, 1 quem locum Lud. affert ad **ተነፅኀ፡** referendum videtur).

አስተናጽሐ፡ IV, 3 1) *inter-, ex-, de-, repurgare,* c. Acc. et rei purgandae et rei removendae a) sensu physico vel levitico: α) agrum vel vineam: **ለዐጸደ፡ወይን፡ኢይከርይዋ፡ወኢይገምድዋ፡ወኢያስተናጽሕዋ፡ዳእሙ፡ይበቍል፡ውስቴታ፡ ሦክ፡** Did. 31; *eruncando* herbam malam: **ከመ፡ብእሲ፡ጠቢብ፡ዘያስተናጽሕ፡ሦከ፡እምገራህቱ፡** Did. 39. β) *interputando* vites Joh. 15, 2. γ) *lustrando* locum immundum Sx. Mag. 13. δ) *detergendo* sordes: Christus **ኀፀበሙ፡ለአርዳኢሁ፡ወመዝመዘ፡እገሪሆሙ፡በለንጽ፡ወአስተናጽሐ፡ርስሐተ፡ሰኳንዊሆሙ፡በእደዊሁ፡** M. M. f. 142. ε) seq. Acc. Inf. *pure* i. e. *exacte* vel *nihilo relicto* facere alqd: **ከመ፡ታስተናጽሕ፡ቀሢመ፡** Deut. 24, 20; Lev. 19, 10 in C. b) sensu ethico: **ያሜክርዎ፡ወያስተናጽሕዎ፡እምአበሳሁ፡** Kebr. Nag. n. 115. 2) *purum declarare* alqd, Act. 10, 15 rom. 3) *dilucidare, declarare, explanare* alicui alqd, Ex. 18, 16.

ንጹሕ፡ part. et adj. A) 1) *purus, mundus* a) sensu physico: de vestibus Koh. 9, 8 (λευκός); Zach. 3, 5; Matth. 27, 59; **ይለብሱ፡ንጹሐ፡** Apoc. 15, 6; aqua Job 11, 15; Hebr. 10, 23; corpore loto Joh. 13, 10; **በኵሉ፡ጊዜ፡ኩን፡ንጹሐ፡በሥጋከ፡** Kuf. 21; vasis Matth. 23, 26; loco Lev. 4, 12. 6, 4; coelo: **ሰማይኒ፡ኢኮነ፡ንጹሐ፡በቅድሜሁ፡** Job 15, 15; astris 25, 5; metallis Ex. 25, 23. 29; oleo Ex. 27, 20; **ዕጣን፡ንጹሕ፡** Lit. 174, 1; etiam laevis i. e. *nitidus:* **ኰኵሕ፡ንጹሕ፡** λεοπετρία Hez. 26, 14. b) sensu levitico: Lev. 7, 19. 10, 10. 11, 36. 37. 13, 13 seq.; **ንጹሓት፡** 14, 4; Gen. 7, 2 seq.; Kuf. 49; Jes. 65, 5; 1 Reg. 20, 26. 21, 5; Rom. 14, 20; Tit. 1, 15; **ንጹሓን፡እምአንስት፡** 1 Reg. 21, 4; Apoc. 14, 4; **ነበረት፡ንጽሕታ፡ውስተ፡ትዕይንት፡** Judith 12, 9. c) sensu ethico: **ንጹሕ፡አነ፡በምግባርየ፡** Job 11, 2; **ንጹሕ፡እምኀጢአት፡** Prov. 20, 9; Sir. 34, 8; Tob. 3, 14; **እምውስተ፡ርኩስ፡ምንተ፡ይወጽእ፡ንጹሕ፡** Sir. 31, 4; Koh. 9, 2; Ps. 11, 7. 18, 10; **ልብ፡ንጹሕ፡** 50, 11; Gen. 20, 5; 1 Tim. 1, 5; **ንጹሓነ፡ልብ፡** Matth. 5, 8; **ንጹሕ፡እደዊሁ፡** Ps. 23, 4; Joh. 15, 3. 2) *immaculatus, integer, incorruptus, immunis a vitio* (ἄμωμος, ἄμεμπτος), de animalibus Ex. 29, 1; Lev. 4; Num. 28; de rebus Hebr. 8, 7; de hominibus (ethice) Phil. 2, 15. 3, 6; Luc. 1, 6; Eph. 1, 4. 5, 27; Gen. 17, 1; Job 1, 1. 12, 4. 3) *castus, sanctus,* ἁγνός, Prov. 15, 26; 2 Cor. 11, 2; Jac. 3, 17; 1 Joh. 3, 3; σεμνός 1 Tim. 3, 8 (2, 2. 3, 4); **ይኩኑ፡ንጹሓነ፡እምዝሙት፡** 1 Tim. 2, 2; Clem. f. 118; in specie est epitheton Angelorum, Apostolorum, Sanctorum, Sx., al. crebro. 4) *insons, innocens:* Job 22, 30; Ps. 17, 28; Jer. 2, 35; Dan. ap. 1, 53; **ነፍስ፡ንጹሕ፡** Jer. 2, 34; **ደም፡ንጹሕ፡** 7, 6. 22, 3; 1 Reg. 19, 5; **ንጹሕ፡እምደም፡** Matth. 27, 24; Act. 18, 6. 20, 26; Dan. ap. 1, 46; **ንጹሕ፡አንተ፡እምነ፡መሐላ፡** Gen. 24, 8. 5) *nitidus* i. e. *hilaris, serenus:* **በንጹሕ፡ገጽ፡** Job 33, 26. — B) 1) **ኮነ፡ንጹሐ፡** creberrime usitatur pro **ነጽሐ፡**, ut Lev. 14, 8. 9 seq. 2) Et **ንጹሕ፡** et **ንጽሕት፡** crebro pro subst. adhibetur, ut: **ዘየሐውር፡በንጹሕ፡** πορευόμενος ἄμωμος Ps. 14, 2; (cfr. Gen. 20, 6 et 5); **በንጹሕ፡** ἐν σεμνότητι 1 Tim. 2, 2. 3, 4 rom.; **ይዕቀቡ፡ሥጋሆሙ፡በንጹሕ፡** Clem. f. 118; **ንጽሕት፡** σεμνότης Herm. p. 15; ἁγνεία p. 91. 3) **ንጹሐ፡** adverbialiter usurpatur: **ዘየሐውር፡ንጹሐ፡** Prov. 20, 7; **ነበረ፡ጠቢብ፡ንጹሐ፡** (v. **በንጹሕ፡**) **ይትለአክ፡** Sir. 10, 25; Lud. e Lit.

ንጽሕ፡ subst., 1) *purificatio, purgatio,* **መዋዕለ፡ንጽሐ፡**, **ደመ፡ንጽሐ፡** Lev. 12, 4—6; Kuf. 3; Luc. 2, 22. 2) *puritas:* **ንጽሐ፡ነፍስ፡ወአኮ፡ንጽሐ፡ሥጋ፡** Lit. 173, 3; **ንጽሐ፡እደዊከ፡** Job 22, 30; Ps. 17, 23. 27; **ያገብእ፡ለከ፡ንጽሐከ፡** Job 22, 25; **ሃይማኖተ፡ንጽሕ፡** Asc. Jes. 3, 21. In specie: a) *castitas, continentia, temperantia,* opp. **ዝሙት፡** Fal. f. 23; ἐγκράτεια Act. 24, 25; **በንጽሕ፡** σωφρόνως

Tit. 2, 12; ንጽሕ፡ወጥበብ፤ጽድቅ፡ወጽንዕ፡ σωφροσύνη φρόνησις δικαιοσύνη ἀνδρεία Sap. 8, 7. b) *integritas, innocentia* 1 Thess. 2, 10. 3, 13. 5, 23. c) *sanctimonia:* Phil. 1, 17; 1 Petr. 3, 2; 2 Cor. 6, 6. 7, 11; 1 Tim. 4, 12. 5, 2; Phil. 4, 8. 3) raro: *nitor* a) *serenitas* coeli, καθαριότης Sir. 43, 1. b) *majestas, splendor* regis Ps. 88, 43.

ንጽሐት፡ n. act. *puritas, purgatio:* አልቦ፡ክቡር፡በኀበ፡እግዚ"፡ከመ፡ንጽሐተ፡ልብ፡ Phlx. 15.

ንጽሕና፡ subst. *puritas, integritas, innocentia, sanctimonia, castitas:* ንጽሕና፡መንፈስ፡ Lit. 173, 3. 171, 1; Phlx. 102. 163; Kedr f. 12; Macc. f. 25; ይኄይስ፡ንጽሕና፡ምስለ፡ንዴት፡እምብዕል፡ምስለ፡ዝሙት፡ Fal. f. 70.

መንጽሒ፡ part. c. term. adj., f. መንጽሒት፡ *purgator, purgatorius, purgativus:* ማይ፡መንጽሒ፡ዚአነ፡ (sc. aqua baptismalis) Kid. f. 13; ከመ፡ይኩን፡መንጽሒ፡ርስሐት፡ Kedr f. 9; Christi ሥጋ፡ወደም፡መንጽሒ፡ኀጢአት፡ Enc. Mag. 14; Christus ዘኮንከ፡ለዘለምጽ፡መንጽሒ፡ Kid. f. 12; መንጽሒ፡ኃጥአን፡ Org.; መንጽሒት፡ Org.; etiam *purgando extermi*[illegible]: ንስሓ፡አንተ፡ይእቲ፡መንጽሒቶሙ፡ለኃጥአን፡እምነ፡መሃይምናን፡ Phlx. 167.

ነጽሐ፡ *discutere, prosternere* vid. sub ነፅኀ፡

ነጸረ፡ I, 2 [amh. id.; نَظَرَ id.; נָצַר ܢܛܰܪ (نطر) *custodivit, observavit*] 1) *spectare, intueri* a) absol.: በከመ፡አዕይንቲከ፡ይኔጽሩ፡ βλέπουσι Jer. 49, 2; ከመ፡መዋቲን፡ትኔጽር፡ወትሬኢ፡ Job 10, 4; ነጽር፡ወርኢ፡ኀሳረነ፡ Thren. 5, 1; Hen. 14, 25; Rom. 11, 8. α) *spectatorem esse* (zuſehen): አበዊሆሙ፡ይኔጽሩ፡ Kuf. 5. β) *speculari:* ዘይኔጽር፡ ὁ σκοπός 2 Reg. 13, 34. b) c. Acc. vel c. variis praepositionibus α) *aspicere, inspicere,* c. Acc.: Marc. 14, 67; ኢነጸርክዋ፡ለድንግል፡ Job 31, 1; ነጽረነ፡ Jes. 64, 9; Ps. 12, 3. 103, 33; ዘይኔጽር፡ደመና፡ Koh. 11, 4; ነጺርየ፡ገጸክሙ፡ Job 6, 28; ኢይኔጽር፡ምግባሮሙ፡ለኃጥአን፡ 21, 16; Hen. 22, 2. 81, 1; ነጽሮቶ፡ 89, 31; 4 Esr. 8, 31. 34; c. ውስተ፡ Jes. 5, 30. β) *conspicere* Hen. 21, 7. γ) *circumspicere:* ነጽሪ፡ዐውደኪ፡ Clem. f. 104; Jes. 60, 4. δ) *oculos convertere in* alqm vel alqd: ነጸረ፡ለፌ፡ወለፌ፡ Ex. 2, 11; Hen. 39, 14; c. ኀበ፡, ut: ይኔጽራ፡አዕይንቲሁ፡ኀበ፡ቅዱስ፡እስራኤል፡ Jes. 17, 7. 66, 2; Hos. 3, 1; Ex. 33, 8; Act. 3, 4; Chr. ho. 7; ኢንኔጽር፡ኀበ፡ዝየ፡ Chr. Ta. 16; c. ውስተ፡, ut: ነጽር፡ውስተ፡ሰማይ፡ Kuf. 14; Ruth 2, 9; Gen. 15, 5; Ps. 39, 6. ε) *suspicere:* ነጸረ፡ሰማየ፡ (ἀναβλέψας εἰς) Luc. 9, 16; Dan. ap. 1, 35; Jes. 8, 21. 22; ስእንኩ፡ነጽሮ፡ኀበ፡እግዚ"፡ሰማየ፡ 38, 14. 51, 6. ζ) *despicere:* ትኔጽሩ፡ላዕለ፡ውስተ፡ሰማይ፡ወታሕተ፡ውስተ፡ምድር፡ Jes. 8, 21. 22; እምሰማይ፡ Lit. 170, 3; Deut. 26, 15. η) *oculis prosequi, retro respicere:* ነጸረ፡ድኅሬሁ፡ 1 Reg. 24, 9; Gen. 19, 17. 26. θ) *spectatorem adesse* rei: ከሀናት፡ኢይኔጽሩ፡ተውኔተ፡ወኢዘፈነ፡ F. M. 32, 7. ι) *cum voluptate intueri* alqd: c. Acc. Job 10, 4. κ) *prospicere super* alqd, *perlustrare,* c. መልዕልተ፡ Hen. 32, 1; c. ዲበ፡ Koh. 2, 11. λ) *contemplari, observare:* እለ፡ያሰግሉ፡ለኪ፡ወይኔጽሩ፡ሰማየ፡ οἱ ἀστρολόγοι οὐρανοῦ Jes. 47, 13. μ) de rebus inanimatis: *spectare regionem,* ut: ልሳን፡እንተ፡ትኔጽር፡መንገለ፡ሰሜን፡ Kuf. 8; Hez. 11, 1; አንቀጽ፡ዘይኔጽር፡ደቡበ፡ Hez. 8, 3. 9, 2; Prov. 16, 25. ν) *ex adverso esse* alicui, c. ለ፡ Hen. 41, 7 (vid. ተናጸረ፡). 2) a) *respicere, curare, rationem habere,* c. Acc. 1 Reg. 16, 7; Ps. 12, 3; c. ውስተ፡ Ps. 73, 21; c. በ፡, ut: ነጺሮ፡በናእሰ፡መዋዕሊሁ፡ወልህቅናሁ፡ *respectu habito sive adolescentiae sive senectutis ejus* F. M. 10, 3. b) *animum attendere* vel *advertere ad* alqd, προσέχειν, ንባበ፡ዚአየ፡ነጽር፡ Prov. 4, 20. 5, 1. 3. 17, 4; c. ውስተ፡ Ps. 69, 1. c) *considerare, deliberare* (نظر c. في): ሰአልዎ፡ከመ፡ያስተጋብእ፡ማኅበረ፡ከመ፡ይነጽሩ፡በእንተ፡ክሕደቶሙ፡ለእሉ፡፫ከሓድያን፡ Sx. Jac. 1. — *Voc. Ac.:* ነጸረ፡ወርእየ፡ዘ፡ሐየ፡; *aliud:* ነጸረ፡ርእየ፡አስተሐየጸ፡ብ፡ተመለከተ ።

አንጸረ፡ II, 1 *oculos* vel *faciem convertere:* አንጸሩ፡መንገለ፡ሰዶም፡ Gen. 18, 16; እስመ፡ኀበ፡አንጸረ፡ይወጽእ፡ ἀλλ' ἢ κατ' εὐθὺ αὐτῆς ἐξελεύσεται, i. e. *in adversum* vel *via recta* Hez. 46, 9; sursum (*suspicere*) Lit. 172, 3.

ተናጸረ፡ III, 3 1) *sese invicem intueri* vel *aspicere,* c. በበይናት፡ vel ምስለ፡, ut: ወእምዝ፡ተናጸሩ፡ንጉሥ፡ወመገብት፡በበይናቲሆሙ፡ ἔβλεπον εἰς τὸν ἕτερον 1 Esr. 4, 33; Joh. 13, 22. a) explorandi causa: ተናጸሩ፡ክልኤሆሙ፡ ἀνετάζοντες ἀλλήλους Dan. ap. 1, 14. b) obnitendi vel inquirendi causa, *adversis oculis intueri* alqm: ኢንጉሥ፡ወኢመስፍን፡ተናጽሮ፡ኢይክል፡ምስሌከ፡እንዘ፡የሐምየከ፡በእንተ፡እለ፡ኰንንኮሙ፡ ἀντοφθαλμῆσαι Sap. 12, 14. c) *e regione* alcjs vel *exadverso esse* (situm, positum): ገጸን፡ይትናጸራ፡በበይኖን፡ Ex. 25, 20; ትትናጸሩ፡በበይናቲክሙ፡ κατέναντι ἀλλήλων Am. 4, 3; ወይትናጸሩ፡ገጾሙ፡ Hez. 1, 8; አንቀጸ፡ዐጸድ፡ውሣጢ፡ይትናጸር፡ምስለ፡አንቀጽ፡ሰሜናዊ፡ 40, 23; συστοιχεῖν (*parallelum esse*) Gal. 4, 25. d) *coram* aliquo *esse* vel *stare,* c. Acc.: tres viri, ዘኢይትናጸሮሙ፡ተቃኒዎ፡ወቀንአት፡ Lud. comm. hist. p. 504 n. 48; ቃሎሙ፡ጽዱቅ፡ዘኢይትናጸር፡ሕሳዌ፡ወጽልሑት፡ Lud. e Mss. Colb. 2) *cavere,* seq. እምነ፡ Kuf. p. 121 (Vrs. Lat.: *attendant ab ipsis*).

ነጻሪ፡ n. ag. *spectator, conspector, videns:* actor ይገብር፡ብዙኀ፡ግብረ፡በዘ፡ይትፌሥሑ፡ነጻሪያን፡ Chr. Ta. 16; ነጻሬ፡ነገር፡ *contemplator rerum* Lud. e Lit. Mss.; አዕይንት፡ነጻሪት፡ተዐውር፡ Genz. f. 88; *is qui videt visiones* (vates) Enc. Hed. 3.

ንጻሬ፡ subst., m. et fem., 1) *intuitus, aspectus:* ዘእንበለ፡ፈቲው፡በንጻሬ፡ (sc. mulieris) F. M. 14, 8; Org. 1; ሠናየ፡ንጻሬ፡ *pulcher aspectu* Lud. e Mss. Colb. 2) *prospectus:* ዘይፈቅድ፡ከመ፡ይንሣእ፡ንጻሬ፡እምነ፡ጎሩ፡ (sc. obstruendo luminibus ejus) F. N. 37. 3) *obtutus, visus, oculus* (Blick): Christus ተወልደ፡እምድንግል፡ከመ፡ልደተ፡ንጻሬ፡እምዐይን፡ወከመ፡ልደተ፡እምሳለ፡መልክዕ፡እመጽሒት፡ Fid. Jac. Bar.; ንጻሬ፡አዕይንት፡ I Sal. Mar. 6; ንጻሬ፡ዘይሬኢ፡እምርሑቅ፡ተኀትመ፡ (sc. morte) Genz. f. 146; ኀጢአ፡ንጻሬ፡ ἀορασία Sap. 19, 16; ከሡተ፡ንጻሬየ፡ Chr. ho. 2; ፈታሒ፡ይኩን፡ድኍኑ፡ምስማዕ፡ወንጻሬ፡ F. N. 43, 1; አልዕል፡ንጻሬከ፡ወልበከ፡ኀበ፡ሰማይ፡ Phlx. 110.

መንጸር፡ subst. *id quod aspicitur, regio ex adverso sita, facies rei spectantibus objecta;* a) alii nomini subjunctum significat *ex adverso situs, in adversum,* ut: ዴዴ፡ዘመንጸር፡ πύλη ἡ ἀπέναντι Hez. 10, 19; ንሑር፡እንተ፡መንጸር፡ ἐπ' εὐθεῖαν (*recta via*) Gen. 33, 12. b) adv. መንጸረ፡ α) *ex adverso, in adversum, recta via:* ዘይቀውም፡መንጸረ፡ Marc. 15, 39; ኢሖረ፡መንጸረ፡ቅድሜሁ፡ Num. 21, 1.

β) *coram, in conspectu:* አስተርአየ፡ መንጸረ፡ ὤφθη ἐναργῶς Cyr. ad Th. f. 24; አውሥአሙ፡ መንጸረ፡ αὐτήκουσαν ἐναργῶς f. 11. γ) *manifesto, evidenter:* መንጸረኬ፡ አበሳ፡ ውእቱ፡ ከፊል፡ ለ፪ Cyr. ad Th. f. 23. c) መንጸረ፡ praepos., *ex adverso, e regione* Ex. 19, 2; Jos. 8, 14; ገዘንቱ፡ መንጸረ፡ ገዘንቱ፡ Kuf. 8; Marc. 12, 41; እመንጸረ፡ (v. እምአንጸረ፡) ይእቲ፡ ዕፅ፡ 4 Esr. 14, 1.

አንጻር፡ subst. (ut videtur Pl. a Sing. deperdito), Pl. አንጻራት፡ (Kuf. p. 56), proprie: *conspectus;* usurpatur pro 1) adv.: አንጻረ፡ *ex adverso,* ነበረት፡ አንጻረ፡ Kuf. p. 66, ann. 15. 2) praep. a) *ex adverso, in regione,* ἀπέναντι Gen. 25, 9; Judith 7, 18; አንጻርየ፡ Hez. 40, 2; κατέναντι Marc. 13, 3; 2 Par. 6, 12; Ex. 32, 5; ἐξεναντίας Ex. 14, 2; አንበሮሙ፡ አንጻራቲሆሙ፡ በበገጾሙ፡ Kuf. p. 56; ኅደረ፡ አንጻረ፡ ኬብሮን፡ Kuf. 19; κατὰ πρόσωπον Gen. 33, 18. b) *versus:* አንጻረ፡ ኢየሩሳሌም፡ Dan. 6, 10; Gen. 12. 8. c) *adversum, obviam:* አብርሃም፡ ይረውጽ፡ አንጻሬሆሙ፡ Kuf. 11. 3) aliis praepositionibus subjungitur: መንገለ፡ አንጻረ፡ ቤቱ፡ κατέναντι οἰκίας αὐτοῦ 2 Esr. 13, 10; ውስተ፡ አንጻረ፡ ሀገር፡ Gen. 34, 20; በአንጻሬሆሙ፡ *in conspectu eorum,* ἐναντίον αὐτῶν 2 Par. 7, 6; Ps. 22, 6 (ἐξεναντίας); እምአንጻርየ፡ *e conspectu meo* Cant. 6, 5; እምአንጻረ፡ ይእቲ፡ ዕፅ፡ (*e regione arboris*) 4 Esr. 14, 1 var.; ኅበ፡ አንጻረ፡ ፀሩ፡ *adversus hostes suos* Lit. 174, 2.

ምንጽርና፡ subst. *contrarium, ratio contraria:* ወንሕነኒ፡ ንትመየጦሙ፡ በተስእሎ፡ ውስተ፡ ምንጽርና፡ እንዘ፡ ንብል፡ μεταστήσομεν καὶ ἡμεῖς τὴν τῆς ἐρωτήσεως δύναμιν εἰς τὸ ἔχον ἐναντίως Cyr. c. Pall. f. 83.

ነጸረ፡ *dirumpere, discutere* vid. sub ነፀረ፡

ነጸሩር፡ *dolores* vid. sub ፀረረ፡

ነጸየ፡ I, 1 [נָצָה, نَصَا et نصا; amh. ነጨ፡] Subj. ይንጺ፡ *vellere, evellere:* ነጸይኩ፡ ሥዕርተ፡ ርእስየ፡ ወሥዕርተ፡ ጽሕምየ፡ ἔτιλλον 2 Esr. 9, 3; 1 Esr. 8, 68; ለምንትኬ፡ ይነጽዩ፡ ሥዕርተ፡ ርእሶሙ፡ Chr. Ta. 4; ኢይንጺ፡ ሥዕርተ፡ ርእሱ፡ F. N. 22. 45.

ተነጽየ፡ III, 1 *velli, evelli:* ዘተነጽየ፡ እምጽሕሙ፡ Enc. Masc. 7 (vid. Lud. hist. III, 8 n. 21).

ተናጸየ፡ III, 3 *se invicem vellicare;* sed M. M. f. 17 passive usurpatur *vellicari,* sc. ዲዮስቆሮስ፡ (sc. Alexandrinus, de quo vid. Sx. Masc. 7) ቀናኢ፡ በእንተ፡ ሃይማኖት፡ ዘተመልኀ፡ ጥረሲሁ፡ ወተናጸየ፡ በመብዝኅተ፡ ጽሕሙ፡; legendum videtur ተነጽየ፡

ንጹይ፡ part. *evulsus:* ንጹይ፡ ጽሕሙ፡ Sx. Masc. 8.

ነጸፈ፡ I, 1 [amh. id., sed intrans.; vic. videntur ጸፍጸፈ፡, صفّ, رصف (Hebraei frequentant רִצֵּף)], *sternere, substernere,* c. Acc. rei substratae, ut: ነጸፉ፡ አልባሲሆሙ፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ Matth. 21, 8; 4 Reg. 9, 13; ቈጽለ፡ Marc. 11, 8; ሠቀ፡ ወሐመደ፡ ነጸፉ፡ ሎሙ፡ Esth. 4, 3; Hez. 27, 30; ዘርቤታተ፡ ነጸፍኩ፡ Prov. 7, 16; Did. 2; ህየ፡ ነጸፍኪ፡ ምስካቢኪ፡ Jes. 57, 7; Judith 12, 15; ንነጽፍ፡ ሎቱ፡ ዐራተ፡ 4 Reg. 4, 10; in specie: *lectum sternere,* ut: ነጸፈ፡ ሎቱ፡ 1 Reg. 9, 25.

አንጸፈ፡ II, 1, ut videtur i. q. I, 1 *sternere* (si non *sternere jubere*): ተጠይሮ፡ ወአንጽፎ፡ ሐመድ፡ ወፍሬ፡ ዕፀው፡ ወሐመር፡, et paulo infra: ዘይጤየር፡ ዲበ፡ አንጽፎ፡ ሐመድ፡ ወፍሬ፡ ዕፀው፡ ወኅጠታተ፡ ዘገዖል፡ F. N. 46 (superstitionis genus).

ተነጽፈ፡ III, 1 1) *sibi sternere* vel *substernere:* ተነጸፍከ፡ ምስሓገ፡ በታሕቴከ፡ Jes. 14, 11. (Lud. in lex. interpretatur *stratum tibi factum est*). 2) *sterni, substerni:* ውስተ፡ ጽልመት፡ ተነጽፈ፡ ምስካብየ፡ Job 17, 13; ምስካብ፡ ተነጽፈ፡ በደም፡ Judith 9, 3; 4 Esr. 8, 63; ገነተ፡ ትፍሥሕት፡ ኅበ፡ ተነጽፈ፡ ዕረፍት፡ ኅበ፡ ተሰርገወት፡ ምድረ፡ ገነት፡ በሥነ፡ ጽጌያት፡ Clem. f. 171; Enc. Teq. 24.

ንጹፍ፡ part. *stratus:* ፍኖተ፡ ሀካያን፡ ንጹፍ፡ በአሥዋክ፡ Prov. 15, 19; ጽርሕ፡ ንጹፍ፡ ወርሱይ፡ Marc. 14, 15; ምስካብ፡ ንጹፍ፡ Enc. Mag. 8; ወንጹፍ፡ ጸፍጸፉ፡ (ለታዕካ፡ መንግሥት፡) በሕብረ፡ ወርቅ፡ ወብሩር፡ Macc. f. 3; ውስጡ፡ ንጹፍ፡ በእብን፡ ሰንፔር፡ λιθόστρωτος (*pavitus*) Cant. 3, 10.

ነጽፍ፡ subst. *stratum, stratura:* ወወደዩ፡ ሎቱ፡ ነጽፈ፡ ዘደረከኖ፡ (λῶμα) Ex. 36, 40.

መንጸፍ፡ subst., m. et fem., Pl. መናጽፍ፡ et መንጸፋት፡ 1) *stratum, lectus, stragulum:* στρωμνή Hez. 27, 7; ሰረገላት፡ ወመናጽፍ፡ ሠናያት፡ (στρωμνὴ ἁπαλή) Chr. Ta. 2; ነጸፈ፡ ሠናየ፡ መንጸፈ፡ Chr. Ta. 25; monachus ይሰክብ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ዘእንበለ፡ መንጸፍ፡ Sx. Masc. 14; F. N. 15; Kedr f. 63; ዐራታት፡ ወመንጸፋት፡ F. N. 17; እሞሙ፡ (sc. mortuorum) ይእቲ፡ ምድር፡ እምትክት፡ ወይእዜሰ፡ ኮነት፡ መንጸፈ፡ ለአብድንቲሆሙ፡ Genz. f. 74; መንጸፈ፡ ድንግልና፡ τὰ παρθένια Deut. 22, 15. 17; Hez. 21, 26 ubi Graecus κίδαριν exhibet, alii libri መንጸፍ፡, alii መጽነፍት፡ i. e. מִצְנֶפֶת habent. 2) *saccus, vestis cilicina:* አእትት፡ መንጸፈ፡ እምሐቌከ፡ Jes. 20, 2; መንጸፍ፡ ወብልባሌ፡ 22, 12; ለብሰ፡ መንጸፈ፡ 37, 1. 3) *subiculum, stratum infimum:* ሳጥናኤል፡ ሊቀ፡ መላእክት፡ (e coelo dejectus) ኮነ፡ መንጸፈ፡ ደይን፡ M. M. f. 205; ወድቀ፡ ዲያብሎስ፡ እምኑኀ፡ አርያም፡ ውስተ፡ መንጸፈ፡ ደይን፡ ibid.; diabolus በእንተ፡ ትዕቢቱ፡ ኮነ፡ መንጸፈ፡ ለኵሉ፡ ወተመነነ፡ እምቅዱሳን፡ መላእክት፡ Clem. f. 264.

ምንጻፍ፡ subst. *locus ubi sternitur:* ደቂቀ፡ ገሃነም፡ ክኑ፡ ምጥዋነ፡ ለምንጻፈ፡ ደይን፡ M. M. f. 15.

ነጽፈ፡ *deficere, exarescere* vid. sub ነፅፈ፡

ነፀረ፡ (etiam per ጸ) I, 1 et 2 [vid. ሠጸረ፡ et طرّ] *dirumpere, abrumpere, discutere:* ለጽኑሳት፡ ነፀሮን፡ (v. ሠጸሮን፡) ἀνέρρηξεν 4 Reg. 15, 16; ነፂረ፡ እኔፅራ፡ ለመንግሥትከ፡ እምነ፡ እዴከ፡ διαρρήξω 3 Reg. 11, 11. 31; ትነጽር፡ (v. ትኔጽር፡, v. ትሜጽር፡) ሕፃናቲሆሙ፡ τὰ νήπια αὐτῶν ἐνσείσεις 4 Reg. 8, 12. — *Rad. Abb.:* ነጸረ፡ ዘ፡ ለየ።

ነፀረ፡ *aspicere, intueri* vid. sub ነጸረ፡

ነዐነ፡ (etiam ነጾነ፡) I, 1 [significatu, fortasse etiam etymo convenit cum נָתַץ et רָטַשׁ ندس; vic. نطح (נגח), لطس لطم al.] Subj. ይንዐን፡ (Ps. 105, 27) 1) *contundere, discutere, diffringere:* ወይነዕኑ፡ ውሉዶሙ፡ በቅድሜሆሙ፡ ῥάξουσι Jes. 13, 16; እነዕነክሙ፡ ῥάξω ὑμᾶς Jer. 23, 33. 39; ይነዕኑ፡ አንቀቅሆሙ፡ Jes. 28, 6; እነዕን፡ ኀይለ፡ ነገሥት፡ διαρρήξω Jes. 45, 1; Judith 9, 8; ይንዕኑክሙ፡ Matth. 7, 6;

Clem. f. 115; συντρίβειν Jud. 14, 6; ነፀኁ፡ ገዘከተ፡ መሳብከተ፡ ἐξετίναξαν Jud. 7, 19. 20; ነፃኀከኒ፡ ἔπαισας Job 10, 8. 2) *disjicere, prosternere, terrae allidere* vel *impingere, dejicere, destruere*: እነፅኆሙ፡ Jud. 16, 20; ἐκτινάσσειν Ps. 135, 15; እስመ፡ ነፂኆ፡ ነፅኀዎሙ፡ Nah. 2, 3; ከመ፡ ይንፅኆሙ፡ ለኃጥኣን፡ እምኔሃ፡ Job 18, 13; ἐδαφίζειν ወይነፅኁኪ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Jes. 3, 26; Judith 16, 4; Ps. 136, 12; Hos. 10, 14; ነፀኃ፡ እግዚ"፡ ለወለተ፡ ድንግል፡ Thren. 1, 15; ῥήσσειν Marc. 9, 18; Luc. 9, 42; κατέῤῥαξας Ps. 88, 43. 101, 11; ከመ፡ ኢይንፅኃዎሙ፡ አሕዛብ፡ Joel 2, 17; ῥίπτειν ነፀኆ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Dan. 8, 7; Luc. 4, 35; καταῤῥίπτω Thren. 2, 1; ἀποῤῥίπτειν Hos. 11, 1; ነፃኀክዎሙ፡ ለዐቡያን፡ በሞት፡ κατέσπασα Zeph. 3, 6; ይነፅኀዎ፡ ለሥንከ፡ ውስተ፡ ሞት፡ στρώσουσι Hez. 28, 7; ወነፀኆ፡ ለዐንበሪ፡ በተግሣጹ፡ Job 26, 12; καταβάλλειν Job 16, 9. 14; Hez. 6, 4; ትነፅኆሙ፡ ለአህጉር፡ ጽኑዓት፡ Jes. 26, 5; እነፅኆሙ፡ በኲናት፡ Jer. 19, 7; እነፅኆሙ፡ በዐውሎ፡ Hez. 13, 13; ሶበ፡ ነፀሕዎ፡ (ለላህም፡) ለጠቢሕ፡ ወለደት፡ በግዐ፡ Jsp. p. 377.

አንፅኀ፡ II, 1 *dejicere, destruere*, murum Jer. 28, 58 (si quidem lectio sana est).

ተነፅኀ፡ III, 1 1) pass. a) *dejici, projici, sterni, prosterni*: ብዙኀ፡ አብድንቲሆሙ፡ ዘይትነፃኀ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ በሐውርት፡ Am. 8, 3; ይትነፅኁ፡ በውስተ፡ ፍናው፡ አህጉሪሆሙ፡ Judith 7, 14; 1 Cor. 10, 5; Lit. 169, 1; Pisidia ዲበ፡ ምድር፡ ትትነፃኀ፡ Kid. f. 5. b) *corruere, concidere*: ፍጡነ፡ ትትነፃኀ፡ ውስተ፡ ገጸ፡ ገዳም፡ Hez. 29, 5; Act. 5, 5. 26, 14 rom.; ሰማይ፡ ይትነፃኀ፡ Hen. 83, 3. c) *prostratum jacere*: እለ፡ ይትነፅኁ፡ (v. ተነፅኁ፡) ውስተ፡ ኵሉ፡ ፍናዋት፡ ከመ፡ ሐምለ፡ ቁብእ፡ ዕቡር፡ (καθεύδοντες) Jes. 51, 20; ረከቦ፡ ለአቡሁ፡ ተነፂኆ፡ Jsp. p. 280. 2) refl. a) *se projicere* vel *praecipitare*: ተነፅኀት፡ ለሊሃ፡ እመክን፡ ልዑል፡ ዲበ፡ ምድር፡ ከመ፡ ትሙት፡ ወኢሞተት፡ Jsp. p. 336. b) *se prosternere*: አሜሃ፡ ተነፅኀ፡ አበ፡ ሕፃን፡ ወሰገደ፡ ታሕተ፡ እግረ፡ አባ፡ ዘይኑን፡ Sx. Jac. 3.

ንፅኀት፡ n. act. *strages, ruina*: ይቀሥፎ፡ ለዐቢይ፡ ቤት፡ በድቀት፡ ወለንኡስ፡ ቤት፡ በንፅኀት፡ Am. 6, 11.

ነፅኀ፡ *purum esse* vid. sub **ነጽሐ፡**

አንዐወ፡ *arescere* vid. sub **ዐንዐወ፡**

ነፀፈ፡ et **ነዐፈ፡** I, 1 [Arabes frequentant نَزَفَ *exhaustus fuit, defecit* (vid. **ነዘፈ፡**); نَشَفَ *absorptus est, evanuit* (coll. نَشَّ) et نَضَبَ *descendit in terram aqua et disparuit*] Subj. ይንዐፍ፡ et ይንፀፍ፡, *deficere, exarescere, exsiccari, fluere desinere, disparere* (versiegen), de fluidis, ut de aqua, fluviis, fontibus: ይነፅፍ፡ ማየ፡ ዮርዳንስ፡ Jos. 3, 13; ነፀፈ፡ 3, 16; ይነፅፍ፡ ማይ፡ Jes. 15, 6; ነዐፈ፡ Jer. 31, 34 var.; ወነፀፈ፡ (v. ወነፍጸ፡) ማየት፡ እመልዕልተ፡ ምድር፡ Kuf. p. 23; ይነፅፍ፡ አፍላግ፡ Jes. 19, 5. 6; ይንዐፍ፡ v. ይንፀፍ፡ 44, 27; ፈለግ፡ ይነፅፍ፡ ወይየብስ፡ Job 14, 11; ከመ፡ ኢይንፅፉ፡ ዐዘቃቲከ፡ Prov. 4, 21; Jes. 58, 11; Jer. 18, 14; Marc. 5, 29; ፈልፈል፡ ዘኢይነፅፍ፡ Org. 1; de lacrymis Jer. 14, 17.

አንዐፈ፡ II, 1 1) *exarescere* vel *deficere facere, exsiccare*: ያነፅፍ፡ እግዚ"፡ ባሕረ፡ ግብጽ፡ Jes. 11, 15. 50, 2. 51, 10; Jer. 28, 36; አንዐፍኩ፡ ማየ፡ Jes. 37, 25; ያነፅፍ፡ ዐዘቃቲሁ፡ Hos. 13, 15; ያነፅፎሙ፡ ለኵሉ፡ አፍላግ፡ Nah. 1, 4. 2) *destillare facere, guttatim effundere*: ያነፅፎ፡ ደሞ፡ ኀበ፡ ምሥዋዕ፡ (v. ያንዐፈዕፍ፡, vid. Lev. 5, 9) Lev. 1, 15, vid. **ዐፍዐፈ፡**

ንዑፍ፡ part. *exsiccatus, aqua carens*: ከረዩ፡ ሎሙ፡ ዐዘቅተ፡ ንዑፈ፡ λάκκους συντετριμμένους Jer. 2, 13; ዐዘቅት፡ ንፅፍት፡ πηγαὶ ἄνυδροι 2 Petr. 2, 17.

ነዐፍዓፍ፡ *stillicidium* vid. sub **ዐፍዐፈ፡**

ናፊል፡ n. prgr. sc. Ναφηλείμ נְפִלִים, נְפִילִים i. e. *gigantes* Kuf. p. 31, etiam **ናፊዴም፡** p. 31 (graecis literis Λ et Δ permutatis).

ነፈረ፡ I, 1 [ܢܦܰܪ? *ebullivit*; نَفَرَ *inflammatus fuit* oculus *et intumuit*; vic. فَارَ] *aestuare, bullare, effervescere*: አነብሬ፡ ዲበ፡ አፍሓም፡ እስከ፡ ይነፍር፡ ወእስከ፡ ይሰቄር፡ ጽሀርቱ፡ Hez. 24, 11.

አንፈረ፡ II, 1 *fervefacere*, M. F. (saepius).

ተነፍረ፡ III, 1 *fervefieri*, M. F.

ነፈርዓጽ፡ *saltatio, exsultatio* vid. sub **ፈርዐጸ፡**

ነፍሰ፡ I, 1 [נָפַשׁ ܢܦܫ نفس] *spirare, flare*, de vento: ፬ ነፋሳት፡ ነፍሱ፡ (v. pro ይነፍኑ፡) Dan. 7, 2; ነፋሳት፡ ይነፍሱ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Hen. 76, 1.

አንፈሰ፡ II, 1 1) *exhalare, exspirare*: አራዊት፡ ዘያነፍሱ፡ እሳተ፡ ዘይነፍኁ፡ ወይልህቡ፡ θῆρες πυρπνόον φυσῶντες ἆσθμα Sap. 11, 19. 2) *respirare, recipere animam, recreari, requiescere*: ዐቢየ፡ ግብረ፡ ፈጸምከ፡ ወአንፈስከ፡ Sir. 7, 25; ኢያንፈስኪ፡ οὐκ ἐνεπίπλω (v. ኢጸገብኪ፡) Hez. 16, 28; በእብሬትኪ፡ አንፈሱ፡ ሕዝበ፡ ኢትዮጵያ፡ Enc. Hed. 12; c. እምነ፡ rei, ut: አንፈሳ፡ እምኔከ፡ 4 Esr. 11, 55; ፈጸመ፡ ስምዖ፡ (martyrium) ወተከለለ፡ ወአንፈሰ፡ እምገዘ፡ ዓለም፡ M. M. f. 19; አንፈሰት፡ እምገዘ፡ ዓለም፡ (post obitum) f. 70; አንፍሶ፡ *recreatio* Lit. Joh. 3) *respirare facere*, a) *explere animum* alcjs: አንፈስክምዎ፡ በእደዊክሙ፡ ለእግዚ"፡ Ex. 32, 29; አነፍስ፡ ቅንአትየ፡ እምኔኪ፡ ወአሀርፍ፡ Hez. 16, 42. b) *recreare, reficere, refocillare, requiescere facere*: ሐዘነ፡ ልብነ፡ አንፍስ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; et: ምሕላነ፡ አንፍስ፡ እምሐዘን፡ ibid.; Simeon አስተብቍዖ፡ ለሕፃን፡ (sc. Jesulum) ከመ፡ ያንፍሶ፡ እምገዘ፡ ዓለም፡ ወበይእቲ፡ ዕለት፡ ኖመ፡ በሰላመ፡ እግዚ"፡ M. M. f. 70. — Voc. Ac.: አንፈሰ፡ ብ፡ ደሰ፡ አሰ"።

አስተንፈሰ፡ IV, 1 1) *respirare* a) *spiritum ducere, anhelare*: ዘያስተነፍስ፡ *animatus* (i. e. *vivus*) Genz. f. 152; ሶበ፡ ያስተነፍስ፡ εὔψυχος (*animatus* i. e. *animosus*) Prov. 24, 66. b) ut videtur *odorari* Lit. 170, 3. c) *animam recipere, recreari*: ከመ፡ ያስተንፍስ፡ ወልደ፡ አመትከ፡ ἀναψύξῃ Ex. 23, 12. d) *spirare* i. e. *aestum remittere*: እስከ፡ ሶበ፡ ታስተነፍስ፡ ዕለት፡ Cant. 2, 17. 4, 6. 2) *inspirare, inflare*: እግዚ"፡ ዘአስተንፈሰ፡ ቦቱ፡ ነፍሰ፡ Sap. 15, 11; መጽሐፍተ፡ ሐሰት፡ ዘአስተንፈሰ፡ ሰይጣን፡ ውስተ፡ አፉሆሙ፡ M. M. f. 50; መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ዘአስተንፈሰ፡ ቦሙ፡ (ለነቢያት፡) በአስትንፋሰ፡ አፉሁ፡ f. 268. 3) *recreare, reficere*: አስተንፈስኪ፡ ለልብየ፡ Lud. e Mss. Colb.

አስተናፈሰ፡ IV, 3 1) *spiritu ducere* vel *attrahere* alqd: **ከመ፡ ይክህል፡ አጼንዎ፡ ዘያስተናፍስ፡** Clem. f. 4. 2) *respirare facere* i. e. *recreare, refocillare* Chr. Ta. 5 (vid. sub **ሰንቡሰ፡**).

ነፍስ፡ subst., f. et m., Pl. **ነፍሳት፡** *anima, animus* 1) *halitus, spiritus:* **አምጣነ፡ ሕያው፡ አንተ፡ ወሀለወት፡ ነፍስከ፡** πνοή Sir. 30, 29; Job 27, 3; Jes. 38, 16; **ነፍሱኒ፡ ፍሕም፡ ይእቲ፡** Job 41, 13; Act. 17, 25; Ps. 118, 31; **እስከ፡ ነፍስ፡ ደኃሪት፡** *usque ad extremum spiritum* Lit. 173, 1. 2) *anima* i. e. *vis vitalis, vita:* **ነፍሰ፡ ኵሉ፡ ሕያው፡** Job 12, 10; **ሀለወት፡ ነፍሱ፡ ላዕሌሁ፡** Act. 20, 10; **አልጸቀት፡ ትፃእ፡ ነፍሳ፡** Gen. 35, 18; **ትግባእ፡ ነፍሱ፡ ላዕሌሁ፡** 3 Reg. 17, 21; **ትሕዮ፡ ነፍስየ፡** Gen. 12, 13; **ሐይወት፡ ነፍስከ፡** 1 Reg. 1, 26. 17, 55; **ለትሙት፡ ነፍስየ፡** Jud. 16, 30; **ነፍሶሙ፡ መጠዉ፡** *reddiderunt animam* i. e. *exspiraverunt* Enc. Hed. 3; Luc. 23, 46; **መጠወ፡ ነፍሰ፡ በእንተ፡** Sir. 7, 20 vel **ህየንተ፡** 29, 15; **የኀሥሥዋ፡ ለነፍሱ፡** Matth. 2, 20; **ቀታሌ፡ ነፍስ፡** Hez. 18, 10; Matth. 19, 18; **ይቀትሎ፡ ነፍሶ፡** Deut. 22, 26; Gen. 9, 4. 5; Lev. 17, 14; Deut. 19, 21; **ዕቀቡ፡ ነፍሰክሙ፡** Deut. 4, 15; Ps. 3, 2. 68, 1; Matth. 6, 25. 10, 28; 20, 28; Marc. 3, 4. 10, 45; Luc. 12, 22; Hebr. 4, 12; **ነፍስ፡ ነባቢት፡** *anima rationalis* Lit. Chr.; **እስመ፡ ፪ነፍሳት፡ ሀለዋ፡ ኀበ፡ ሰብእ፤ አሐቲ፡ መንፈሰ፡ ሕይወት፡ ዘወፅአት፡ እምአፉሁ፡ ለእግዚ"፡ ወኢትትኄለቍ፡ ምስለ፡ ጠባይዕ፡ ወኢትመውትኒ፤ ወአሐቲሰ፡ ደመ፡ ነፍስት፡ ይእቲ፡ እምጠባይዕ፡ ወይእቲሰ፡ መዋቲት፡** Org. (vid. sub **ዐብረ፡**). a) **ዘነፍስ፡** *anima praeditum, animatum, animans* opp. **ዘአልቦ፡ ነፍስ፡** *inanimatum* 4 Esr. 4, 55; **ኵሉ፡ ዘነፍስ፡** πᾶσα σάρξ *omnes mortales* Jes. 40, 5. 49, 26. 66, 16. 23; Hez. 21, 5; Sir. 14, 17. 17, 4; Rom. 3, 20. b) **ዘነፍስ፡** ψυχικός *animalis* (opp. rationalis et spiritualis) 1 Cor. 2, 14. 15, 44. c) *anima* (a corpore separata) *mortuorum, manes:* **ከመ፡ ታዕርፍ፡ ነፍሱ፡** Sir. 38, 23; Job 14, 22; **ትረከቡ፡ ሕይወተ፡ ዘለዓለም፡ ወክፍለ፡ ምስለ፡ ነፍሳተ፡ ጻድቃን፡ በመንግሥተ፡ ሰማያት፡** Did. 34; Hen. 22, 3. 9. 11 seq.; Apoc. 6, 9. 20, 4; 1 Petr. 3, 19. 3) *animus* (ψυχή et πνεῦμα, etiam καρδία et θυμός): Ps. 6, 3; 41, 2. 85, 3. 103, 1. 138, 13. 142, 10; Koh. 6, 3. 7. 7, 28; **ኵሉ፡ ነፍስ፡ ይደነግፅ፡** Jes. 13, 7. 19, 3 (πνεῦμα). 42, 5 (πνεῦμα); Gen. 27, 4; 1 Reg. 1, 15. 20, 4; Matth. 11, 29. 26, 38; Luc. 1, 46; 1 Thess. 5, 23 (πνεῦμα); **በፍትወተ፡ ነፍሶሙ፡** Judae 19; **አፍቅሮ፡ እምነፍስከ፡** Sir. 7, 21; **በኵሉ፡ ነፍስከ፡** 6, 26. 7, 29; Deut. 4, 29; Matth. 22, 37; καρδία Sir. 37, 13. 38, 20; **ነፍስ፡ ጠቢብ፡** ψ. πεπαιδευμένη 26, 14; **ነፍስ፡ መስተዓግሥት፡** ψ. ἐγκρατής 26, 15; **ነፍስ፡ እንተ፡ ትፈርሆ፡ ለእግዚ"፡** πνεῦμα φοβουμένων 31, 14; **ነፍሳተ፡ አራዊት፡** θυμοὶ θηρίων Sap. 7, 20. 4) *animans:* **ኵሉ፡ ነፍሰ፡ ሕይወት፡** Gen. 1, 21. 9, 12. 15; **ነፍስ፡ ሕያው፡** 9, 10; Lev. 11, 10. a) in specie *homo, persona:* Lev. 4, 27. 5, 1. 2; Act. 3, 23; **ነፍስ፡ ሕዝንት፡** Sir. 4, 2; **ነፍስ፡ መፀትም፡** 23, 16; **ነፍስ፡ እንተ፡ ተኀሥሥ፡** Thren. 3, 26; **ነፍሳቲነ፡** (v. **ነፍስትነ፡**) αἱ ἰδέαι ἡμῶν Dan. 1, 13; in censu populi: Gen. 46, 27; Deut. 10, 22; Kuf. 44; Act. 2, 41. 7, 14; **ኵሉ፡ ነፍሳት፡ ዘአትረፈ፡** Jer. 50, 6; **ወኢአሐቲ፡ ነፍስ፡** Judith 10, 13; **፸፻ነፍስ፡** ὀνόματα Apoc. 11, 13. b) de *mancipiis:* **በነፍሰ፡ ሰብእ፡** Hez. 27, 13; Apoc. 18, 13. c) de *mortuo* vel *cadavere:* **ነፍስ፡ እንተ፡ ሞተት፡** Lev. 21, 11; Num. 6, 6; **ነፍስ፡** Lev. 21, 1; **ምስለ፡ ነፍሰ፡ ሕፃን፡** Enc. Jac. 11. d) *spiritus* coelestes vel *daemones:* Hen. 69, 22; **ነፍሳት፡ ርኩሳት፡ ወአጋንንት፡** Hen. 99, 7. 15, 12. 69, 12; coll. **እምነፍስ፡ አጋንንት፡** Jac. 3, 15. 5) cum pron. suff.: *ipse* (quamquam rarius usitatum), ut: **ከመ፡ ኢታውድቅ፡ ነፍሰከ፡** εἰς πτῶσίν σου Sir. 4, 22; Job 4, 20; Rom. 13, 9; **መጠወ፡ ነፍሶ፡ ለሞት፡** Lit. Chrys.

ነፋስ፡ subst., plerumque m. (f. Act. 27, 14 Platt), Pl. **ነፋሳት፡** (Matth. 8, 26 ed. Platt. perperam praebet **ነፋስት፡**) 1) *ventus* Kuf. 10; Ps. 1, 5. 17, 46. 103, 4; Koh. 11, 4; Job 4, 21. 13, 25. 15, 30. 21, 18; 37, 9; Prov. 8, 27; Jes. 40, 24; Jer. 22, 22; Matth. 7, 25, 27. 14, 24; Eph. 4, 14; **ነፋስ፡ ዐቢይ፡** Job 1, 19; 4 Esr. 13, 1; **ነፋስ፡ ኀያል፡** Jes. 11, 15; Jer. 18, 14; **ቈሪር፡ ነፋስ፡ ይነፍኅ፡** Sir. 43, 20; Dan. ap. 3, 26; **ነፋሰ፡ መርቄ፡** Jer. 28, 1; **ነፋሰ፡ ዐውሎ፡** Job 21, 18; **ነፋሰ፡ ደዌ፡** ἀνεμοφθορία 2 Par. 6, 28; **ነ"፡ ጽባሓዊ፡** Sir. 43, 16; **ዐረባዊ፡** 43, 17; Hen. 18, 1—5; Hen. 76. 77; **እምከመ፡ መጽአ፡ ነፋስ፡** Sir. 22, 18; **ዘይዴግን፡ ነፋሰ፡** Sir. 31, 2; **አይኑ፡ ዘነፋስ፡** Clem. f. 32; **አውፅአ፡ ነፋሳተ፡ እመዛግብቲሆሙ፡** Jer. 10, 13 vrs. alt.; 4 Esr. 11, 2; **፬ነፋሳት፡** Dan. 4, 2; Jer. 25, 15. 2) *aër, aurae,* ἀήρ Sap. 5, 11. 12; **ነፋስ፡ ዘፍጡን፡ ይነፍኅ፡** ταχινὸς ἀήρ 13, 2. 15, 15; Act. 22, 23; **ምስለ፡ ነፋስ፡ ነበበ፡** εἰς ἀέρα λαλεῖ 1 Cor. 14, 9; **መኰንነ፡ ርእየተ፡ ነፋስ፡** Eph. 2, 2; **ዘይሰርር፡ ውስተ፡ ነፋሳት፡** Clem. f. 3. 19; homo creatus est e **መሬት፡ ቱሱሕ፡ በእሳት፡ ወነፋስ፡ ወማይ፡** f. 60; vid. **ጠባይዕ፡**

ነፍስት፡ subst. (proprie: *animatum*), plerumque m., sing. et coll., 1) *corpus* Job 20, 25; **ሥጋ፡ ነፍስቱ፡** σάρκες τοῦ σώματος 41, 14; Prov. 5, 11; **አዕፅምት፡ ወነፍስት፡** 34, 1; **ነፍስትነ፡** αἱ ἰδέαι ἡμῶν Dan. 1, 13. 15; σῶμα 5, 21. 10, 6; Hez. 1, 11; Hen. 15, 8. 16, 1; Matth. 6, 25; Luc. 11, 34. 12, 4. 23; **ከመ፡ ነፍስተ፡ በድን፡ ሥጋሁ፡** Rom. 4, 19. 6, 6. 12; **እምዘንቱ፡ ነፍስትየ፡ መዋቲ፡** 7, 24; 8, 3 seq. (σάρξ); σώματα Rom. 1, 24. 12, 1; μέλη Rom. 6, 13; Jac. 3, 6; **እንዘ፡ ከመ፡ በድን፡ ነፍስቶሙ፡** Hebr. 11, 12; 1 Cor. 12, 14 seq.; 15, 35 seq.; **ደመ፡ ነፍስት፡** Org. 1; *venter:* **ኢይክበድከ፡ ነፍስትከ፡** Sir. 34, 19. 2) verecunde: *pudenda,* a) *anus, podex:* Deut. 28, 27; 1 Reg. 5, 9 seq.; 6, 4. 17. b) *genitalia,* in specie viri: **ከተማ፡ ነፍስት፡** Gen. 17, 11. 14. 24; **ከተማ፡ ሥጋ፡ ነፍስት፡** 17, 23. 25; Kuf. 15; Lev. 12, 3; **ቈላፋን፡ ነፍስቶሙ፡** Jer. 9, 25. 26; Lev. 15, 3 seq.; **ዘይዜሙ፡ በነፍስተ፡ ሥጋሁ፡** Sir. 23, 16; **እለ፡ ዐቢይ፡ ነፍስቶሙ፡** μεγαλόσαρκοι Hez. 16, 26; **እለ፡ መጠነ፡ ነፍስተ፡ አድግ፡ ነፍስቶሙ፡** 23, 20.

ነፍሳዊ፡ adj. rel. *ad animam* vel *animum pertinens, animalis, spiritualis:* **ሕማማት፡ ነፍሳዊት፡** Phlx. 192; opp. **ሥጋዊ፡** Phlx. 3 (vid. sub **ክቡታዊ፡**); **ተደምሮ፡ ዘመድ፡ ይትከፈል፡ ኀበ፡ ፪ክፍል፡ ነፍሳዊ፡ ወሥጋዊ፡** F. M. 5, 2; homicidae (ut qui animam a corpore sejungat) **ይደልዎ፡ ኵነኔ፡ ነፍሳዊ፡ ወሥጋዊ፡** 4, 1.

ነፋሳዊ፡ adj. rel. *ventosus* Lud. e Th. P.; *ad aërem pertinens, aërius:* **ጠባይዕ፡ ነፋሳዊ፡** Fal. f. 16 (vid. sub **አንሳሕስሐ፡**), et f. 82 (ubi pro **ነፍሳዊ፡** legendum videtur **ነፋሳዊ፡**).

መንፈስ፡ subst., m. et f., Pl. **መንፈሳት፡** et **መናፍስት፡**, *spiritus,* τὸ πνεῦμα, 1) *halitus, spiritus,* Hen. 14, 2. 108, 9; πνοή Gen. 2, 7. 7, 22; **ይሁቦሙ፡ መንፈሰ፡ ለሕዝብ፡** Jes. 42, 5; **መንፈሰ፡ ገጽነ፡** πνεῦμα προςώπου ἡμῶν Threu. 4, 20; **በመንፈሰ፡ ከናፍሪሁ፡** Jes. 11, 4; Ps. 134, 17. 2) *ventus* Gen. 8, 1; Ex. 15, 10; Num. 11, 31; Ps. 10, 7. 106, 25. 147, 7. 148, 8; **መንፈስ፡ ዘይትፋጸይ፡** Sap. 17, 17; Joh. 3, 8; Hebr. 1, 7; Hen. 70, 3. 3) *anima, vis vitalis, vita:* **አልቦ፡**

መንፈስ፡ውስቴቶሙ፡ Jer. 10, 14; Kuf. 6; Koh. 3, 19. 21. 12, 7; Jes. 57, 16; መንፈሰ፡ኵሉ፡ዘሕያው፡ ψυχή Sir. 16, 30; ትግእ፡እምላዕሌሁ፡መንፈሱ፡ 4 Esr. 6, 51; ወፅአት፡መንፈሱ፡ Matth. 27, 50; ሥጋ፡ዘአልቦ፡መንፈስ፡ Jac. 2, 26; Gen. 1, 20; 4 Esr. 1, 5; መንፈሰ፡ሕይወት፡ Hez. 37, 5. 9 (fem.); ይፈዲ፡መንፈሰ፡ፍዳ፡መንፈስ፡ Ex. 21, 23; ዘቀተለ፡መንፈሰ፡ Num. 35, 15. 30; ገብአት፡መንፈሱ፡ Jud. 15, 19; 1 Thess. 5, 23 ψυχή (ነፍስ፡ πνεῦμα); ኵሉ፡ዘመንፈስ፡ πᾶν τὸ ἐμπνέον Jos. 10, 28. 30. 37. 39. 40; anima i. e. *animans*, *homo*, in censu populi, ut: ኵሉ፡መንፈስ፡ዘያዕቆብ፡ዘቦአ፡ውስተ፡ግብጽ፡ ፸ መንፈስ፡ Kuf. 44. 4) *animus*, *spiritus* hominis, quatenus eo continentur affectus et commotiones, voluntas, intellectus, sentiendi agendique ratio: መንፈሰ፡ኵሉ፡ሰብእ፡ Job 12, 10; 1 Cor. 5, 5; Matth. 26, 41; Rom. 8, 16; Ex. 23, 9; ሐመት፡መንፈስየ፡ጥቀ፡ 4 Esr. 12, 8; የሐዝኖ፡መንፈሱ፡ Kuf. 34; መንፈስ፡ትክዝት፡ Bar. 3, 1; Matth. 5, 3; Luc. 1, 47; Rom. 1, 9; እኑኁ፡መንፈሰ፡ vid. sub እኑኁ፡(ኖኀ፡); ሐይወት፡መንፈሳ፡ Kuf. 31. 43; Ps. 50, 13; እሁበሙ፡መንፈሰ፡ሐዲሰ፡ Hez. 11, 19. 36, 26; Eph. 4, 23; መንፈሰ፡ቀንእ፡ Num. 5, 14; መንፈሰ፡ዘሙት፡ Hos. 4, 12; መንፈሰ፡ሐሰት፡ Zach. 13, 2; መንፈሰ፡የውሀት፡ Gal. 6, 1; 1 Joh. 4, 1—3; በአሐዱ፡መንፈስ፡ወበአሐዱ፡ነፍስ፡ Phil. 1, 27; መንፈሰ፡ነቢብ፡ Job 8, 2; ለአኀልፎ፡መንፈሱ፡ Kuf. 26; 4 Esr. 14, 43; ወአርአየ፡በመንፈሰ፡ዚአሁ፡ 1 Par. 28, 12; opponitur corpori et animae, ut Rom. 8; 1 Petr. 4, 6; ሥጋ፡ዘመንፈስ፡ σῶμα πνευματικόν 1 Cor. 15, 44; ለሲስዮ፡ነፍሳት፡ወሥጋት፡ወመናፍስቲሆሙ፡ Lit. Joh. 5) *spiritus* a) *divinus* (plerumque m.; passim f. ut: 1 Joh. 4, 2; ወመንፈስከ፡እንተ፡ትጼልል፡ 4 Esr. 4, 41 var.): መንፈሰ፡እግዚ"፡ Matth. 3, 16. 12, 18; Luc. 4, 18; መንፈስ፡ቅዱስ፡ (non ቅድስት፡) Ps. 50, 12. 142, 12; Jes. 63, 10; Matth. 1, 18. 3, 11. 12, 32 al.; መልአከ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Asc. Jes. 3, 15; እግዚ"፡መንፈስ፡ውእቱ፡ Joh. 4, 24; መንፈሰ፡ትንቢት፡ Kuf. 31; መንፈሰ፡ጥበብ፡ Deut. 34, 9; Jes. 11, 2; Sir. 39, 6; 4 Esr. 3, 28 (fem.); መንፈሰ፡ኀይል፡ 2 Tim. 1, 7 al. b) *natura incorporalis, angeli, daemones, genii:* መናፍስት፡ንጹሓት፡ለባውያት፡ወቀጠናት፡ Sap. 7, 23; መንፈሳት፡ Hen. 39, 12; እግዚአ፡መናፍስት፡ Hen. 38, 2 seq.; ኵሉ፡መንፈስ፡ወኵሉ፡መልአክ፡ Kuf. 1; ኵሉ፡መንፈስ፡ዘይትለአክ፡ Kuf. 2; ሰብዐቱ፡መንፈስ፡ Apoc. 1, 4; Hebr. 1, 14; genii naturae rerum praepositi Hen. 60, 16 seq.; Kuf. 2; መንፈስ፡እኩይ፡ Tob. 6, 8; 1 Reg. 16, 14. 15. 19, 9; መንፈስ፡እኩያን፡ Kuf. 10; መናፍስት፡ርኩሳን፡ Matth. 10, 1. c) *spiritus* vel *animae mortuorum* (postquam e corpore discesserunt): Hebr. 12, 23; Hen. 22, 3. 5. 103, 3. d) *spectrum* (ut videtur), πνεῦμα Luc. 24, 37. 39. — *Voc. Ae.:* መንፈስ፡ብ፡ረቂቅ፡ሥልጣን፡ሽሽግ፡ይ፡

መንፈሳዊ፡ adj. rel. *spiritualis:* Hen. 15, 4. 6. 7; 1 Petr. 2, 5; Lit. 160, 2; ኀጢአት፡መንፈሳዊያት፡ (i. e. quibus Spiritus S. et spiritualis Christianorum vita violatur) F. M. 5, 2; ፍትሕ፡መንፈሳዊት፡ (i. e. jus ecclesiasticum vel canonicum) 4, 2; ኵነኔ፡መንፈሳዊ፡ (poenae sp. vel ecclesiasticae) 19, 3; ማሕሌት፡መንፈሳዊት፡ (opp. profanum) 32, 7; አዋልድ፡መንፈሳውያት፡ (sacerdotis sc. omnes mulieres parochiae ejus) 6, 1; ተዋስቦ፡መንፈሳዊ፡ (matrimonium hominum sponsione baptismali junctorum) 5, 2.

እስትንፋስ፡ subst., m. et f., *spiratio, respiratio, spiritus, halitus*, πνοή, Ps. 17, 18. 32, 6; Clem. f. 145; Sap. 2, 2; እነግረክሙ፡እስትንፋሰ፡ቃልየ፡ Prov. 1, 23. 11, 13 var.; 20, 27. 24, 12; Hen. 108, 10; እስትንፋሱ፡ሀለወት፡ላዕሌሁ፡ Asc. Jes. 6, 11; Jsp. p. 283; ሰላም፡ለእስትንፋስኪ፡ I Sal. Mar. 16; Lit. 173, 4; እስከ፡ደኃሪት፡እስትንፋስ፡ *ad extremum usque spiritum* Lit. 164, 3; Sx. Genb. 11; መንፈሰ፡እስትንፋስ፡ Kuf. 2.

ነፈቀ፡ I, 1 [amh. id.; vicina sunt فَقَّ et فَكَّ ܦܩܰ בָּקַע በቀወ፡ al.; in specie cfr. ܢܦܰܩ *exiit*; نَفِقَ *exiit* e latibulo, *defecit*; نَفَقَ *vendibilis fuit* (de merce veno exposita); III *hypocritam egit*] Subj. ይንፍቅ፡ 1) *diffindere, dissecare:* Ps. 135, 13; ነፈቀ፡በሕረ፡በቅድሜሆሙ፡ ἔῤῥηξας 2 Esr. 19, 11; ኀለየ፡ከመ፡ይንፍቆሙ፡ (בקע) 2 Par. 32, 1; ንንፍቆሙ፡ Jes. 7, 6 vrs. nov.; ነፈቆን፡ (sc. hostias) እማእከል፡ Kuf. 14. 2) *dividere*, in specie *bifariam* vel *bipartiri:* Ps. 16, 14; ነፈቆ፡ (v. ናፈቆ፡) ለሕዝብ፡ክልኤ፡ትዕይንተ፡ Gen. 32, 8. 33, 1; ተዋሕዶ፡አምላክ፡ወሰብእ፡ለ፪ነፈቀ፡ Enc. Masc. 7.

ናፈቀ፡ I, 3 1) *dividere* Gen. 33, 1 F; Jes. 30, 28 var.; Canaan ዘይናፍቅ፡መንግሥተ፡እምደቂቀ፡ሴም፡ (qui regni Semitici partem abripit) Kbr. Nag. n. 9; in specie *in duas partes, dimidiare*, Gen. 32, 8 F; ኢይናፍቁ፡መዋዕሊሆሙ፡ *ad dimidium perducent dies suos* Ps. 54, 27. 2) *ambiguum esse* animo, *inconstantem esse, haesitare, dubitare*, in specie: *hypocritam agere, simulatorem* vel *incredulum esse*; ኢንናፍቅ፡ *ne dubitemus* Jsp. p. 381; ኢናፈቀ፡በእንተ፡መልእክተ፡ንጉሥ፡ p. 302; እንዘ፡ንናፍቅ፡እመ፡ውእቱኒ፡ (*dubitans, an sit*) Kid. f. 34; ተአመነ፡ወኢናፈቀ፡ Rom. 4, 19. 20; Matth. 14, 31. 28, 17; Jac. 1, 6; ሰአሎ፡እንዘ፡ኢትናፍቅ፡ Herm. p. 37; Sir. 1, 28; ኢትትወላወል፡ወኢትናፍቅ፡ 2, 2; ልብ፡ዘይናፍቅ፡ καρδίαι δειλαί 2, 12; ὁ ἀσθενῶν (opp. πιστεύων) Rom. 14, 2; ዘይናፍቅ፡ *hypocrita* (ὁ ὑποκρινόμενος) Sir. 35, 15. 36, 2; δίψυχος Jac. 4, 8; Herm. p. 38. 72; ናፍቆ፡ ὑποκρίσεις 1 Petr. 2, 1; διψυχία Herm. p. 5; ናፍቆት፡ διχοστασίαι p. 17; እመቦ፡ዘይናፍቁ፡ወይክሕዱ፡ሃይማኖቶሙ፡ Kedr f. 77.

አናፈቀ፡ II, 3 *scrupulum injicere* alicui, *ad incredulitatem* vel *hypocrisiam inducere* alqm, c. Acc.: አናፈቆ፡እንከ፡ወአህጉልከሁ፡ Phlx. 56.

ተነፍቀ፡ III, 1 1) pass. *diffindi, dissecari, dividi*, (vid. Jer. 46, 2 sub ተናፈቀ፡); ይትነፈቅ፡ διαιρεθήσεται Jes. 30, 28; ይትነፈቅ፡እስራኤል፡ለክልኤ፡ 1 Reg. 15, 29; Org. 4. 2) refl.: *sibi dividere* vel *discernere*, crinem: ተነፍቀት፡ሥዕርታ፡ διέταξε τὰς τρίχας Judith 10, 3.

ተናፈቀ፡ III, 3 1) *alium ab alio dividi* vel *se dividere in partes:* ተናፈቆሙ፡ውስተ፡መርበዕተ፡ማኅፈድ፡ Kuf. p. 136; ቦኑ፡ተናፈቀ፡ክርስቶስ፡ μεμέρισται 1 Cor. 1, 13; Cyr. de r. f. f. 34; Ps. 54, 23; ተናፈቀ፡ልቦሙ፡ ἐμέρισαν καρδίαν αὐτῶν Hos. 10, 2; ተናፈቀት፡ (v. ተናፈቁ፡) ሀገር፡ Jer. 46, 2, sed Graecus habet ἐῤῥάγη et lectio primaria ተነፍቀት፡ fuisse videtur; in specie a) *in duas partes:* ኢይትናፈቁ፡እንከ፡ለክልኤ፡ሕዝብ፡ Hez. 37, 22; ተናፈቀ፡ምኵናንከ፡ γενέσθαι δίχα τυραννίδα Sir. 47, 21. b) *in partes* i. e. *factiones scindi* vel *discedere, dissidere:* መንግሥት፡እንተ፡ትትናፈቅ፡በቢናቲሃ፡ Matth. 12, 25; Marc. 3, 24—26; Luc. 11, 17; Joh. 7, 43. 9, 16; Act. 14, 4. 2) *secum* vel *inter se dubitare:* ተናፈቁ፡ሰብእ፡ Lud. ex Enc. Mag. 12 (sed in exemplari Tub.: ናፈቁ:).

ንፉቅ: part. 1) *scissus, fissus, divisus, bifidus:* እንስሳ፡ዘንፉቅ፡ሰኰናሁ፡ወሥጡቅ፡ጽፍሩ፡ Lev. 11, 3—7. 26; Deut. 14, 6—8; መንግሥቱ፡ንፉቅ፡ውእቱ፡ Dan. 2, 41; in specie ንፉቅ: appellatur is, qui superius labrum fissum habet, Lud. auct. Greg. 2) i. q. ኑፉቅ: 1 Cor. 8, 10 Platt; 2 Cor. 4, 4. 6, 14. 15 Platt; ንፉቃን፡ሃይማኖት፡ 2 Tim. 3, 8; ውሂበከ፡ኢትናፍቅ፡እስመ፡ንፉቅ፡እምእግዚአብሔር፡ይርሕቅ፡ Gad. T. H.; አርዮስ: (Arius) ንፉቅ: M. M. f. 56.

ኑፉቅ: part. (I, 3) *ambiguus* animo, *dubitans, incredulus, simulator, hypocrita:* ኑፉቀ፡ልብ፡ ἀσθενής 1 Cor. 8, 10 rom.; Phlx. 233; Hebr. 3, 12; 2 Cor. 3, 9. 6, 14 ant.; ኑፉቃን: δίψυχοι Herm. p. 94; Arius ኑፉቀ፡ሃይማኖት፡ M. M. f. 20.

ነፍቅ: et **ንፍቅ:** subst., m. et f., Pl. ነፍቃት: (Lud. e Vit. Greg.), *arca, cista, scrinium, loculus,* θίβις Ex. 2, 3—6. Kuf. 47; arca Noae ንፍቀ፡ታቦት፡ Hebr. 11, 7; Matth. 24, 38 rom.; Luc. 17, 27; in specie: *loculus sepulchralis* (σορός, σωρός) Gen. 50, 26; Jos. 8, 29; Luc. 7, 14; ውእቱ፡ውስተ፡ንፍቁ፡ (ነፍቁ:) ይትገባህ፡ Job 21, 32. — *Voc. Ae.:* አስከሬን፡መግነዝ፡መዝገብ፡ታቦት፡ንፍቅ፡ፌሎን፡ብ፡ሳፅን፡

ንፍቅ: subst. 1) *dimidium, dimidia* vel *media pars:* እመት፡ወንፍቃ፡ Ex. 25, 17 (vid. ann.). 26, 16; እስከ፡ንፍቀ፡ሌሊት፡ Act. 20, 7 Platt; Kid. f. 7. 2) „Gradum inferiorem denotat in officio ecclesiastico", sc. ንፍቀ፡ዲያቆን፡ *subdiaconus* Lit. 162, 1. 166. 1; ከመ፡ኢይትዐበይ፡ንፍቀ፡ዲያቆናት፡ወአናጉንስጢስ፡ላዕለ፡ዲያቆናት፡ Clem. f. 173. 182. 188 (vid. ዲያቆን:); scripturae compendio ንፍቅ: Lit. 172, 2; ንፍቀ፡ቀሲስ፡ Lit. 160, 1 vel ንፍቀ፡ካህን፡ Lit. 161, 3 (*subsacerdos* vel *subpresbyter* sec. Lud., i. e.) *presbyter* vel *sacerdos assistens* (coadjutor) cfr. Lit. 172, 4.

ንፍቃ: subst. *dimidium, dimidia pars:* እምንፍቃሃ፡ለዲድረክም፡ Ex. 30, 15; ንፍቃ፡ሌሊት፡ Lud. e Mss.

ንፍቀት: subst. *schisma, haeresis, secta,* Act. 28, 22 rom.

ናፋቂ: n. ag. (I, 3) 1) divisor i. e. *dissolutor unitatis* seu *auctor dissidii:* Cain appellatur ናፋቂ፡መንግሥት፡ Kebr. Nag. n. 7. 2) *dubitator, incredulus:* ኢትኩን፡ናፋቂ፡ወእመን፡ Joh. 20, 27; ኢኮንኩ፡ናፋቂ፡በእንተ፡ዝንቱ፡ራእይ፡ Act. 26, 19 rom.

ኑፋቄ: subst. 1) *divisio, dissectio, discretio:* ዘእንበለ፡ኑፋቄ፡ወብዕድና፡ Cyr. ad Th. f. 19; እለ፡እንበለ፡ኑፋቄ፡ ἀδιάκριτοι *indiscreti* Prov. 25, 1. 2) *dubitatio, simulatio, hypocrisis, incredulitas, haeresis:* διαλογισμοί 1 Tim. 2, 8; Phil. 2, 14; διψυχία Herm. p. 38; πρόσκομμα Rom. 14, 20 Platt; ዘእንበለ፡ኑፋቄ፡ልብ፡አመንክሙ፡ብየ፡ Kid. f. 3; ዘእንበለ፡ኑፋቄ፡ ἀνυπόκριτος Rom. 12, 9; 1 Tim. 1, 5; Jac. 3, 17; Enc. Mag. 22.

መንፈቅ: subst. *dimidium, dimidia* vel *media pars:* መንፈቀ፡ንዋዩ፡ Tob. 8, 21. 12, 2; እምዕፁብ፡ለእመ፡መንፈቀ፡ፈደየከ፡ Sir. 29, 6; ሰማርያ፡መንፈቀ፡ኀጢአትኪ፡ኢአበሰት፡ Hez. 16, 51; መንፈቀ፡ነገደ፡ማናሴ፡ Num. 32, 33; Jos. 14, 2; Marc. 6, 23; Luc. 19, 8; ይሠዕርከ፡እመንፈቅከ፡ πρίσαι σε μέσον Dan. ap. 1, 59; መንፈቀ፡እመት፡ Ex. 25, 10. 17; በመንፈቀ፡መዋዕሊሁ፡ Jer. 17, 11; Ps. 101, 25; መንፈቀ፡ዓመት፡ *semestre* Dan. 7, 25; 4 Esr. 13, 46; መንፈቀ፡ወርኅ፡ Kuf. 14. 15; መንፈቀ፡ሰንበት፡ Dan. 9, 27; መንፈቀ፡ሌሊት፡ Ruth 3, 8; Jes. 59, 10; Matth. 25, 6 rom.; መንፈቀ፡ሰዓት፡ Apoc. 8, 1; ሠለስ፡መዋዕል፡ወመንፈቅ፡ 11, 9. 11; de hominibus: ወይፄወዉ፡መንፈቀ፡ሀገር፡ Zach. 14, 2. — Bis ponitur መንፈቅ፡—መንፈቅ: i. e. *pars altera — altera* Kuf. p. 6; Jes. 44, 16. 19; Dan. 2, 33. 41. 42; Rom. 9, 21; ኮነ፡መንፈቅነ፡ንትቀነይ፡ወመንፈቅነ፡በንዋየ፡ሐቅል፡ 2 Esr. 14, 16. 2) *pars:* እለ፡ይኄንኑ፡መነፈቀ፡ፈለገ፡ግብጽ፡ μέρος Jes. 7, 18; Act. 14, 4; Matth. 16, 14.

መናፍቅ: part. *schismaticus, haereticus:* ዕልዋን፡ወመናፍቃን፡ Clem. f. 128; F. M. 26, 3; αἱρετικοί Can. Laod. 8; በእንተ፡ዘይበውእ፡ውስተ፡ሕግነ፡እመናፍቃን፡ስምሣጢ፡ Lud. e Syn.; Org. 2.

ነፍኀ: vel **ነፍሐ:** I, 1 [נָפַח ܢܦܰܚ نفخ et نفح; amh. ነፋ:] Subj. ይንፋኅ: *flare, spirare,* de vento: ይነፍኅ፡ነፋስ፡ጽባሓዊ፡ Sir. 43, 16. 20; 4 Esr. 4, 4; Apoc. 7, 1 (c. ውስተ:); Matth. 7, 25; Joh. 3, 8; Hen. 34, 2. 3; de igne: እሳት፡ዘይነፍኅ፡ወይልህብ፡ Sap. 11, 19; ላህበ፡እሳት፡ይነፍኅ፡እምኔሁ፡ Sir. 43, 4. a) *spirando* vel *flando emittere:* ይነፍኅ፡መንፈሶ፡ Ps. 147, 7 ann. (non est quod cum Ludolfo ያነፍኅ: emendemus). b) *flando excitare, sufflare:* እመ፡ነፋኅከሃ፡ለፍሕም፡ትነድድ፡ Sir. 28, 12; እደዊሁ፡እሳተ፡ይነፍኃ፡ Job 20, 10. c) *flando dispergere* vel *disjicere:* ነፋኅክዎ፡ Hagg. 1, 9; Mal. 1, 13. d) *flando movere* vel *agere* Hen. 72, 5. e) *afflare, insufflare,* c. Acc.: 3 Reg. 17, 21; እምከመ፡ነፍኆሙ፡ነፋስ፡ Jes. 40, 24; Job 4, 21; ተሀውኩ፡ከመ፡ዕፀ፡ገዳም፡ሶበ፡ይነፍኖ፡ነፋስ፡ Jes. 7. 2; c. ላዕለ: 4 Esr. 11, 2; እነፍኅ፡ላዕሌከ፡ Hez. 21, 31. 37, 9. f) *inflare, afflare, inspirare:* c. Acc. et ዲበ: vel ላዕለ: Gen. 2, 7; Hen. 82, 7; 4 Esr. 1, 5; Christus ነፍኀ፡ላዕሌሆሙ፡መንፈሰ፡ቅዱሰ፡ Clem. f. 234; ነፍኀ፡ላዕሌነ፡ወይቤ፡ንሥኡ፡ሀብተ፡መንፈስ፡ f. 45; Joh. 20, 22. g) *inhalare:* ለእመ፡ኢረከቡ፡ማየ፡ (sc. ad manus lavandas) ይንፍኁ፡እደዊሆሙ፡ F. N. 14. h) *perflare, perspirare:* ንፋሕ፡ገነትየ፡ διάπνευσον Cant. 4, 16. i) *inflare* vel *sufflare* i. e. *tumefacere:* ዝንቱ፡ማይ፡ (Num. 5) ይነፍኅ፡ከ‌ሎ፡ሥጋሃ፡ F. N. 24, 6. k) *inflare* buccinam, tuba *canere* vel *clangere, buccinare,* c. Acc. instrumenti: Jos. 6, 9; Jud. 3, 27; ንፍኁ፡ቀርነ፡ Hos. 5, 8; Joel 2, 1; Jes. 44, 23; Jer. 4, 5. 6, 1; Ps. 80, 3; c. በ: instrumenti: Jos. 6, 4 seq.; 2 Par. 5, 13; Zach. 9, 14; ይነፍኅ፡በቀርን፡ዐቢይ፡ Jes. 27, 13; Sir. 50, 16; c. Acc.: *signum canere,* ነፍኀ፡በቀርን፡ትእምርተ፡ለሰራዊት፡ Hez. 33, 3.

አንፍኀ: II, 1 *flare facere,* Ps. 147, 7 ex emendatione Ludolfi; in specie *buccinam inflari* seu *tuba cani jubere* 2 Reg. 18, 16. 20, 1. 22.

ተነፍኀ: III, 1 *flari, spirari,* in specie a) *afflari:* ተነፍኀ፡ላዕሌሁ፡ (sc. ለአዳም:) መንፈሰ፡እግዚ" Macc. f. 20. b) *inflari* buccinam, *cani* tuba: እስከ፡ይትነፋኅ፡ቀርን፡ Job 39, 24. 25; Jes. 44, 23; ይትነፋኅ፡ቀርን፡፫ጊዜ፡በአፈ፡ሚካኤል፡ Clem. f. 156. c) *inflari* vel *sufflari* i. e. *intumescere, turgescere,* sensu physico, ut: ዘተነፍኀ፡ከርሡ፡ M. F.; superbiâ: ትትነፋኅ፡ላዕሌነ፡ ἐξογκούμενος Cyr. hom. f. 110; ተነፍኆ፡ልብ፡ Jsp. p. 301. 303; Chr. Ta. 29; Form. Conf.; etiam ተነፍኆ: Jsp. p. 293.

ንፉኅ: part. *flatus,* in specie: a) *conflatus:* ሥዕል፡

ነጌያት፡ዘብርት፡ንፉኅ፡ Jsp. p. 283; Jer. 52, 23 var. b) *inflatus, tumens:* ዕቡየ፡ዐይን፡ወንፉኅ፡ልብ፡ M. M. f. 56; ንፉኃን፡ 1 Cor. 5, 2; Col. 2, 18 rom.

ንፍኀት፡ n. act. *flatus*, venti Act. 27, 40 rom.; Jer. 52, 23 var.; ፈትለ፡ሣሬት፡ኢይክል፡ተዐግሦ፡ንፍኀተ፡ነፋስ፡ Chr. Ta. 34. a) *afflatus, inspiratio:* ተውህበ፡ንፍኀተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Clem. f. 243; ንፍኀተ፡እስትንፋሰ፡አፉሁ፡ Org. 2; ነሥአ፡እመንፈስ፡ቅዱስ፡ንፍኀተ፡ Enc. Haml. 7; M. M. f. 3 (vid. ንሥአት፡). b) *inflatus, inflatio*, tubae, buccinae: 1 Thess. 4, 16; 1 Cor. 15, 52; Clem. f. 157; Macc. f. 19; Lit. Jac. Sar.

ነፋኂ፡ n. ag. *inflans* instrumenta: ነፋኄ፡ቀርን፡ *cornicen* vel *tubicen* 2 Esr. 14, 18; Clem. f. 96; Lud. comm. hist. p. 502. n. 39; ነፋኄ፡ዕንዚራ፡ወተውኔት፡ F. M. 34, 1.

ነፍነፈ፡ quadrl. I [נוּף, הֵנִיף *conspergere*, נֹפֶת *sparsio, destillatio*; نَفَّ *effudit* nubes aquam] *rorare, roris instar stillare*, de pluvia tenui: ዝናም፡ኢነፍነፈ፡እንከ፡ዲበ፡ምድር፡ Ex. 9, 33; ኢለከፎ፡ዝናም፡ዘነፍነፈ፡ Enc. Hed. 29.

ንፍንፍ፡, ነፍኒፍ፡, ንፍኒፍ፡ subst. *tenuis pluvia, guttae, roratio:* ወረደ፡ጠል፡ከመ፡ነፍኒፈ፡ዝናም፡ Gad. T. H.; ኀሊፎ፡ዝናም፡ተረፈ፡ነፍኒፍ፡ (v. ንፍንፍ፡) 4 Esr. 2, 58. 59; ነፍኒፈ፡ሌሊት፡ ψεκάδες νυκτός Cant. 5, 2; Org.; ያርሕሶሙ፡ ነፍኒፍ፡ወጠለ፡ገዳም፡ Job 24, 8; ወይኩን፡በን(v. ነ)ፍኒፎሙ፡ለዝንቱ፡ሕዝብ፡ Mich. 2, 11.

ነፈየ፡ I, 1 [נוּף Hiph.; נָפָה *cribrum, ventilabrum*; نَفَا] Subj. ይንፊ፡, *cribare, cribro subcernere*, M. F.

ተነፍየ፡ III, 1 *cribrari*, Lud. sine auct.

ንፉይ፡ part. *cribratus*, Lud. sine auct.

መንፌ፡ subst., Pl. Pl. መንፌያታት፡, *cribrum, colum:* ይጸውር፡ማየ፡በመንፌ፡ (miraculum Sancti cujusdam) Gad. T. H.; ዐቂሩ፡ማየ፡በመንፌ፡ወኢተከዕወ፡ማይ፡ M. M. f. 48; Gad. Za Mich.; monachorum pars conficit መንፌያታት፡ Phlx. 189. — *Voc. Ae.:* መንፌ፡ብ፡ወንፊት፡

መንፈት፡ subst. (amh.) *flabellum* Chr. Ax. f. 90 (vid. መንፈያ፡ apud Isenb. p. 34).

ናፈዶም፡ vid. sub ናፈል፡

ነፈገ፡ amh. *avarum, nimis tenacem esse.*

ንፍገት፡ subst. *avaritia, tenacitas:* ንፍገት፡ለነዳይ፡ ውሂብ፡ለበዕል፡ Form. Conf.

ትንፉግ፡ vid. sub ት፡ c. 564.

ነፍጥ፡ subst. 1) *naphtha:* ዐይን፡ዘታንቅዕ፡ነፍጠ፡ Jsp. p. 273; ወነፍጥኒ፡ይወዕእ፡ላዕለ፡ገጸ፡ማይ፡ ibid.; p. 283. 375. 2) *bombarda, sclopetum* (cfr. نَفَّاطٌ), crebro in libris hist. Amh. Aeth., ut: Lusitani ነደፍዎ፡ለግራኝ፡በነፍጥ፡ Chr. Ax. — Vid. etiam ሞግአ፡

ነፍጸ፡ I, 1 [vid. נָפַץ in Ges. thes. p. 899] Subj. ይንፍጽ፡, *dissipari, diffugere*, 1) *dilabi*, de aqua Kuf. p. 23 ann. 12; *dispergi*, de palea ventilata Lud. sine auct. 2) *aufugere, fugere:* ነፍጸ፡ንዋም፡እምአዕይንትየ፡ Gen. 31, 40; ነፍጸ፡ሕዝብ፡ πέφυγεν ὁ λαός Ex. 14, 5. 25; Hen. 86, 6. 89, 16. 49 (c. እምነ፡). 90, 19; አይቴ፡ትነፍጹ፡ 102, 1; Org. 3; ነፍጸ፡እምገጸ፡ሰብእ፡ Enc. Mij. 10. 3) *evadere, effugere*, Hen. 10, 3. — Schol. Voc. Ae. vid. sub ነትዐ፡

አንፈጸ፡ II, 1 1) *abigere, fugare:* ወአንፈጸ፡እግዚ"፡ንዋመ፡እምኔሁ፡ Esth. 6, 1; etiam: አንፈጸ፡ቀራንብቲሁ፡እምንዋም፡ወኢይዴቅስ፡ *abegit cilia sua a somno* M. M. f. 71; ሰደዶሙ፡ወአንፈጸሙ፡ Sap. 17, 9; ዕልዋኒነ፡መሐጽ፡ወአንፍጽ፡ Cod. Mus. Brit. 54, 7; ብርሃኑ፡ያነፍጾሙ፡ለአጋንንት፡ Gad. Kar.; Org. 2; signo manu dato abigere alqm, ut: ሚጠት፡ገጸ፡ወአንፈጸት፡በአጻብዒሃ፡ Sx. Hed. 17. 2) *eventilare* frumentum ita ut palea dispergatur, Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* አንፈጸ፡ዘ፡ጸረጸረ።

ነፋጺ፡ n. ag. *profugus, fuga elapsus, fugitivus:* ገብአ፡እምኀበ፡ከነ፡ነፋጼ፡ *eo rediit unde aufugerat* Enc. Genb. 11; ኢያትረፈ፡ነፋጼ፡ለዝክር፡ Enc. Haml. 20. — Hinc fem.

ነፋጺት፡, coll. (gramm. § 120, a), *quidquid e clade superstes est, fuga elapsi, fugitivi*, nec non *fugitivus* (ut Jos. 10, 30), ζωγρεία Num. 21, 35; Deut. 2, 34. 3, 6; διαπεφευγότα Jos. 8, 22. 10, 28. 30. 33; ነፋጺተ፡ኢያትረፈ፡እምውስቴቶሙ፡ Macc. f. 7.

አ፡ litera alphabeti Aethiopici decima et tertia, quae አልፍ፡ appellatur.

አ፡ particula quae, ubicumque verba alicujus sive per legatum sive per literas ad aliquem missa referuntur, vel singulis vel praecipuis orationis vocabulis annecti solet (gramm. § 162); certe librarios Abyssinos post singula quamquam longioris orationis verba ad nauseam usque eam repetere non taedet; impressorum autem librorum editores eam vel parcius adscribere vel omnino omittere maluerunt. Exempla invenies Gen. 32, 5 seq.; 38, 25. 45, 9—11. 50, 4. 5; Num. 20, 14—20. 21, 21 seq.; 22, 5 seq.; Deut. 2, 27—29; Jos. 22, 16 seq.; Jud. 2, 1—3. 9, 7—20. 11, 12 seq.; 1 Reg. 15, 17 seq.; 2 Reg. 2, 5—7; 3 Reg. 21, 9; Jes. 36, 4 seq.; Esth. 4, 8—17; 2 Esr. 5, 7 seq.; 7, 11 seq.; 16, 6 seq.; Judith 3, 2 seq.; 4, 7; Am. 7, 10; 4 Esr. 11, 43 seq.; Joh. 1, 19; Apoc. 2 et 3 rom. (vid. etiam 4 Esr. 2, 24). Ubi hoc አ vocabulo in ă desinenti annectitur, hanc vocalem ă supprimere licet, ut ምሕረትክአ፡ pro ምሕረትከአ፡ 2 Reg. 2, 5; ሥጋይአ፡ pro ሥጋየአ፡ 19, 13 (in cod. S). 12, 27. 28; Luc. 14, 17 rom.; ዘወድቅአ፡, ዘስሕትአ፡ Did. ed. Platt p. 28 lin. 2; rarius illa ă prolongatur, ut መንገላአ፡ Num. 20, 19 ann.; praepositiones autem, quae primitus in ê desinebant, nonnumquam hanc ê ante አ፡ resumunt, ut ኀቤአ፡ Jos. 10, 4 ann.; መንገሌአ፡ Num. 20, 19 ann. — De pronunciatione hujus አ፡ Antoine d'Abbadie haec mihi communicavit: „les lecteurs soigneux ne le prononcent pas et se contentent de faire sentir cet አ par l'intonation générale seulement.“

አ፡ interjectio a) *dolentis: heu*, e. q. አሁ፡, plerumque annexa interjectioni አ (sc. አአ፡), q. v. b) *acclamantis: heus* (!, הוֹי) Zach. 2, 6 ubi Cod. Laur. አአተዩ፡, recentiores ጕዩ፡ praebent, sed legendum est አአ፡ጕዩ፡ ὦ ὦ φεύγετε.

ኢ፡ particula negandi [hebr. אִי; utrum **አይ፡** Ex. 4, 10 ejusdem particulae negativae forma antiquior an pron. interrog. sit, dubium videtur]. Non absolute ponitur (vid. **አከ፡**, **አልቦ፡**), sed negandis sive enunciationibus sive singulis nominibus adhibetur. Verbo nominive, cui vim negativam tribuit, praefigi solet, ut: **ኢይገብሩ፡**, sed accedente particula enclitica eam a suo verbo vel nomine separare licet, ut: **ወኢሂ፡ ትትቄሰክ፡ ወኢሂ፡ ተሐጽጽ፡** Sir. 42, 21; 1 Reg. 15, 29; Rom. 8, 7 Platt, **ኢኬ፡ ትዘሀሩ፡** Mich. 1, 10 (Cod. Laur.); Genz. f. 88. Vim negativam tribuit 1) enunciationi a) simplici: *non*, *haud*, et praedicato praefigitur, ut: **ኢያውሥአ፡** (pro **ኢአውሥአ፡** gramm. § 48, 5) **ኢየሱስ፡ ቃለ፡** Matth. 15, 22; Ps. 1, 1; **ኢያድኅነኪ፡ አምላክኪ፡** Ps. 3, 2. 6. 5, 5. 7, 13; Matth. 5, 20. 6, 15; **ኢታአምሩኑ፡** Matth. 15, 17; Gen. 18, 24; **ዓዲሁ፡ አንትሙኒ፡ ኢለባውያን፡ አንትሙ፡** Matth. 15, 16; rarius alii sententiae parti, quae emphaseos causa praedicato praemissa est, praefigitur, ut: **ኢሰማየ፡ የዐርጉ፡ ወኢምድረ፡ ይበጽሑ፡** Hen. 45, 2; quamquam tum ante praedicatum vel pron. rel. **ዘ፡** interponere amant, ut: **አመ፡ ኢበዝንቱ፡ ደብር፡ ወኢበኢየሩሳሌም፡ ዘይሰግዱ፡** Joh. 4, 21 Platt; vel particulam **ኢ፡** repetere Joh. 4, 21 rom.; Hen. 21, 7. 68, 5; Gen. 31, 38; **ኢሊተ፡ ኢይኩን፡ ወኢላቲ፡** 3 Reg. 3^b, 26; Asc. Jes. 8, 7; **ኢኬ፡ ንዋይ፡ ኢይበቍዕ፡** vel **ኢኬ፡ አብ፡ ኢይቤዙ፡ ወልዶ፡** Genz. f. 88; etiam **ወኢሂ፡ ኢይክሎ፡** Rom. 8, 7 Platt; enunciationum earum, in quibus vel praedicatum vel copula subjecti et praedicati omissa sunt, exempla sunt: **ገብረ፡ እኩየ፡ ወባሕቱ፡ ኢከመ፡ ነገሥተ፡ እስራኤል፡** 4 Reg. 17, 2; **ወኢጽንዐ፡ ሰማይ፡ ላዕሌሁ፡** Hen. 18, 12. b) prohibitivae vel dehortatoriae: *ne*, seq. Subjunctivo, **ኢይኩንከ፡ ዕፁበ፡** Gen. 21, 12. 37, 21; Ex. 23, 2; Lev. 19, 11; Deut. 15, 19. 20, 3. 4; Jud. 13, 7. 14; Matth. 14, 27. 24, 23; et **ከመ፡ ኢ፡** seq. Subj.: Gen. 19, 19. 14, 23. 24, 8. 26, 7. 27, 45; Num. 16, 29. 2) nominibus, a) Infinitivis: **ኢለነጺቅ፡ አብያተ፡ ወኢለነቢር፡ ህየ፡** Jer. 42, 9; Matth. 19, 18; Apoc. 13, 10; 1 Cor. 7, 1. 19; **በእንተ፡ ኢዐቂቦቱ፡ ላቲ፡** F. N. 29. b) cuivis nomini et abstracto et concreto (lat.: *in*-): **ኢሕዝብየ፡** Hos. 1, 10; **ኢአማኒ፡** *incredulus* F. N. 24, 5; **ኢምሒክ፡ ሥጋ፡** ἀφειδία σώματος Col. 2, 23 Platt; **ኢዘምዎ፡** ἐγκράτεια 2 Petr. 1, 6; **ኢአሚኖቶሙ፡** ἀπιστία αὐτῶν Matth. 13, 58; **በኢያእምሮ፡** 22, 29; **በኢድልወትነ፡** *ob indignitatem nostram* Chr. ho. 16. 3) a) Ubi enunciationis negativae pars aliqua e pluribus membris copula **ወ፡** conjunctis composita est, ante singula membra **ኢ፡** repetere amant (*nec — nec*): **በሓውርት፡ ኀበ፡ ኢያአምሩ፡ ኢእሙንቱ፡ ወኢአበዊሆሙ፡** Jer. 9, 16. 28, 62; Rom. 8, 38. 39; Deut. 28, 36; Lev. 21, 18—20; Hen. 12, 6. 68, 5; **ኢይከውኑ፡ ዐዚዛነ፡ ወኢልዑላነ፡** 38, 4; **ኢይንሣእ፡ ኢፈትለ፡ ወኢቶታነ፡** Gen. 14, 23. 31, 38; Deut. 23, 20; Jud. 1, 27; Luc. 9, 3; **ኢተግሕሣ፡ ኢለየማን፡ ወኢለፀጋም፡** 1 Reg. 6, 12; 3 Reg. 3^b, 26. b) etiam ubi primo loco aliae negationes (atque **ኢ፡**) positae sunt, ut: **አለ፡ አልቦሙ፡ አብ፡ ወኢእም፡ ወኢአዘዚ፡** F. N. 24, 3; in specie ubi praepositioni **ዘእንበለ፡** *sine*, plura nomina subjuncta sunt, alterum tertiumve non per **ወ፡** sed per **ወኢ፡** annectere solent: **ዘእንበለ፡ ነፍስ፡ ወኢነሶሳው፡** Sap. 15, 5; **ዘእንበለ፡ ምክንያት፡ ወኢአበሳ፡** *absque causa et culpa* F. M. 12, 2; **ዘእንበለ፡ ነጽሮ፡ መልክዐ፡ ብእሲት፡ ወኢሁከት፡ ዘኀሊና፡** 14, 1; Lit. 163, 4. 166, 4. c) **ወኢ፡** vel **ወኢሂ፡**, **ወኢ—ሂ፡**, **ወኢ—ኒ፡** *nec, neque* Ps. 1, 6; Matth. 6, 26. 28. 7, 6. 12, 32; Luc. 20, 36; 1 Reg. 15, 29; Matth. 10, 24; **ኢ፡—ወኢ፡**, **ወኢ፡—ወኢ፡**, **ኢሂ፡—ወኢሂ፡**, **ኢ—ኒ፡—ወኢ—ኒ፡** *nec—nec* Joh. 4, 21; Matth. 5, 34—36; 2 Thess. 2, 2; 1 Reg. 27, 9; Sir. 42, 21; Apoc. 7, 16; **ኢመኑ፡** vel **ወኢመኑሂ፡** *nemo*, **ኢምንት፡**, **ወኢምንት፡**, **ወኢምንትሂ፡** *nihil* vid. **መኑ፡** et **ምንት፡**; **ወኢአሐዱ፡** *ne unus quidem, nullus* vid. sub **አሐዱ፡**; **ኢ፡—ኵሉ፡** vel **ኵሉ፡ ኢ፡** *nullus, nihil* vid. **ኵሉ፡**; **ኢ፡—ጥቀ፡** vel **ጥቀ፡—ኢ፡** *ne—quidem* vid. sub **ጥቀ፡**; **ኢ፡—እንከ፡** *non amplius* vid. sub **እንከ፡**; **ዓዲ፡ ኢ፡** *nondum* vid. sub **ዓዲ፡**; **ግሙራ፡ ኢ፡** et **ኢ፡—ግሙራ፡** *numquam* vid. sub **ግሙራ፡**

ኦ፡ n. prgr. sc. litera alphabeti graeci ω, ut: **አነ፡ ውእቱ፡ አልፋ፡ ወኦ፡** Apoc. 1, 8. 21, 6. 22, 13.

ኦ፡ interj. inseparabilis 1) dolentis et gementis: *o, ah, eheu, proh*, **ኦሞት፡** Sir. 41, 1. 2; **ኦምድር፡** 4 Esr. 6, 38; **ኦከናፍር፡ ዘካህናት፡ ናሁ፡ አርመምን፡ ሞት፡** Genz. f. 75; seq. **እምነ፡**, ut: **ኦእምኔከ፡ ሞት፡ ዘነሣእከ፡ ነፍሳቲሆሙ፡** Macc. f. 20; **ኦእምዝንቱ፡ መልአክ፡** Genz. f. 47; **ኦእምዝንቱ፡ ሞት፡ ዘሥሉጥ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡** f. 75; etiam seq. interjectione **አ፡**, ut: **ኦአ፡** ὢ ὤ Num. 24, 23; **ኦአ፡ ዕለት፡** v. **ኦአ፡ ለዕለት፡** ὢ ὢ ἡμέρα Hez. 30, 2. 2) minantis: *vae*, **ኦኖሎት፡** ὢ ποιμένες Jer. 23, 1; **ኦሀገረ፡ ደም፡** Hez. 24, 6. 3) mirantis: *o, proh, hem, papae*, Rom. 11, 33; **ኦዘክርስቶስ፡ አፍቅሮተ፡ ሰብእ፡** Deg.; **ኦትሕትና፡ ዘእንበለ፡ ዐቅም፡** ibid.; seq. **ለ፡**, ut: **ኦለዛቲ፡ ጥበብ፡ ሐዋርያዊት፡** βαβαὶ τῆς συνέσεως τῆς ἀποστολικῆς Chr. ho. 1, al.; seq. **እምነ፡**, ut: **ኦእምኅሊና፡** *o commenta* Cyr. c. Pall. f. 85. 4) acclamantis: *o* (nota Vocativi) Act. 1, 1. 13, 10. 27, 31 rom.; Gal. 3, 1; Jac. 2, 20; Luc. 9, 41. 12, 20. 19, 17; Gen. 4, 23. Quibusdam nominibus suffigitur (§ 142), ut: **እግዚኦ፡**, **ብእሲቶ፡** q. v.; **እሞ፡** Org.; Kuf. p. 92; eademque etiam **ኦ፡** praefixum ferunt, ut: **ኦብእሲቶ፡** Matth. 15, 28; Joh. 2, 4; Chr. Ta. 15. — *Voc. Ae.*: **ኦአ፡ ብ፡ ዎዎ፡ ሆይሂ፡ ይ፡**

አሀ፡ interj. dolentis et gementis: *ah, heu, eheu, proh*, **አሀ፡ አሀ፡ አሀ፡** (אֲהָהּ) Hez. 4, 14 (v. **ሐሰ፡**); Lud. Comm. hist. p. 41; seq. **ለ፡**, ut: **አሀ፡ አሀ፡ ለደምፀ፡ ቅኔሆሙ፡** Genz. f. 46 (vid. sub **ቅኔ፡** c. 447); seq. **እምነ፡**, ut: **አሀ፡ አሀ፡ እምዛቲ፡ ኀፍረት፡** Chr. Ta. 11; **አሀ፡ እምዛቲ፡ ሕሠም፡** (ὢ τῆς) Chr. Ta. 15.

ኦሆ፡ (**እሆ፡** Herm. p. 33. 34) adv. a) concedentis: *immo, utique, esto*, **ኦሆ፡ እንከ፡ አበስኩ፡ አነ፡ አማን፡** καὶ δὴ ἐπ' ἀληθείας ἐπλανήθην Job 19, 4. b) annuentis et obsequentis: *praesto sum, ita faciam, bene*, al. (opp. **እንብየ፡**), ut: Gen. 17, 19 (ναί). 21, 24. 37, 13; Ex. 8, 6. 10, 29; 1 Esr. 9, 10 (οὕτως); **ወይቤሉ፡ ኦሆ፡ ናገብእ፡ ሎሙ፡** 2 Esr. 15, 12; Kuf. 15; Matth. 21, 30; Clem. f. 28; ἐν ἐμοί Jud. 6, 13. 15; ἆ ἆ Jud. 6, 22 (at dubium videtur, annon lectio primaria **አሀ፡** fuerit). — Hinc orta est phrasis usitatissima a) **ኦሆ፡ ብሀለ፡** *obtemperare, obsequi, annuere, morem gerere, obsecundare, indulgere, veniam dare*: **ኢትበልዎ፡ ኦሆ፡ ለፍትወቱ፡** (ὑπακούειν) Rom. 6, 12; **ኦሆ፡ ይቤሎ፡** 4 Reg. 16, 9; Sir. 13, 9; 4 Esr. 10, 26; Jac. 4, 7 (ὑποτάγητε); **ወኦሆ፡ ኢይቤ፡** ἠπείθησε 4 Reg. 5, 16; Jac. 5, 6 rom.; Jac. 3, 3 (πείθεσθαι, de equis praedicatur); **ኦሆ፡ ብሂልየ፡ ለመማክርትየ፡** πυθομένου μου τῶν συμβούλων Esth. 3 apocr.; **ኦሆ፡ በልነ፡** συγκατάθου τιμὴν Dan. ap. 1, 20; **አሆ፡በሎ፡** συγγνώμην ἔχε Sir. 3, 13; Eph. 4, 2; **አሆ፡ብሂሎት፡** *obsequium*, ut: **በእንተ፡አሆ፡ብሂሎቱ፡ወትሕትናሁ፡** Phlx. 129; *indulgentia*, μακροθυμία vel ἀνοχή Rom. 2, 4. 3, 26; **አሆ፡ባሂሊ፡** *obsequens, tractabilis* Jac. 3, 17; Phlx. 99; Deg. b) **አሆ፡አበለ፡** *persuadere:* Matth. 27, 20; 4 Esr. 3, 59; Jsp. p. 290; Sx. Tachs. 5. — *Voc. Ae.:* **አሆ፡ብ፡ቢ፫** ።

አህቡይ፡ *simiae* vid. sub **ሆባይ፡** c. 9.

አል፡ adv. negandi [אַל] obsoletum, nonnisi cum praep. **በ፡** seq. pron. suff. compositum reperitur, sc. 1) Sing. III p. **አልቦ፡** vel **አልቦቱ፡** m., **አልባ፡** vel **አልባቲ፡** f., II p. **አልብከ፡** m., **አልብኪ፡** f., I p. **አልብየ፡**; Pl. III p. **አልቦሙ፡** m., **አልቦን፡** vel **አልቦንቱ፡** f., II p. **አልብክሙ፡** m., **አልብክን፡** f., I p. **አልብነ፡** *non est penes eum, te, me* vel *ei, tibi, mihi* i. e. *non habere;* c. c. Acc. vel Nom. rei, qua quis caret (gramm. § 176 h): **አልብየ፡ምተ፡** Joh. 4, 7. 8, 49; **ኃይል፡አልብየ፡** Ps. 68, 2; 1 Reg. 21, 4; **አልብነ፡ክፍለ፡** 2 Reg. 20, 1; Matth. 14, 17; 1 Joh. 1, 8; Act. 8, 21; Matth. 6, 1. 16, 8; 1 Cor. 11, 22; 2 Cor. 6, 10; Jos. 22, 25; **ዘአልቦ፡ክንፈ፡** Lev. 11, 10; Matth. 9, 36. 13, 6. 22, 24. 25; **አልቦቱ፡ውሉደ፡** Num. 27, 4. 9. 10. 11; **ሀገር፡ዘአልባ፡ጥቅመ፡** Prov. 25, 28; Jac. 3, 8; **እንተ፡አልባቲ፡ኍልቍ፡** Ps. 39, 16; **እለ፡አልቦሙ፡ልበ፡** 48, 10. 12; Judith 5, 23; **ለእመ፡ቦንቱ፡ቅጽረ፡ወለእመ፡አልቦንቱ፡** Num. 13, 19; c. **ለ፡** vel sine **ለ፡** ejus, qui habet, ut: **ለዐርክ፡ምእመን፡አልቦ፡ተውላጠ፡** Sir. 6, 15; **ወሐናሰ፡አልባቲ፡ውሉደ፡** 1 Reg. 1, 2; Matth. 8, 20; **አልቦሙ፡ኍልቍ፡ዘመዶሙ፡** Judith 5, 10; Hen. 25, 4. a) abs.: **አልቦ፡** *nihil habet* Matth. 13, 12; **ይኄይሰከ፡ተሀሉ፡እንዘ፡አልብከ፡እምተሀሉ፡እንዘ፡ብከ፡** Lud. e Vit. Dan. b) **አልቦ፡** seq. subst. crebro vicem adjectivorum negativorum explet (*in-*): **ዘአልቦ፡አሰር፡** ἀνεξιχνίαστος Job 34, 24; **እንተ፡አልባቲ፡ኍልቍ፡** *innumerabilis* Ps. 39, 16; **ዘአልቦ፡ኀጢአት፡** ἀναμάρτητος Joh. 8, 7; **ወአልቦሙ፡ምሕረት፡** ἀνελεήμονες Rom. 1, 31; **ዘአልቦ፡ሐሜት፡** ἀνέγκλητος Tit. 1, 7; Gen. 37, 24; Jud. 16, 7; Hen. 26, 3. 4. 5. 39, 6. 40, 1. 2) **አልቦ፡** vel **አልቦቱ፡** *non est, non datur* vel *reperitur, deest,* c. c. Nom. vel Acc. rei vel pers., quae non est: **አልቦ፡ባዕድ፡** 1 Reg. 21, 9; **አልቦቱ፡ዝየ፡ዘማ፡** Gen. 38, 21. 22. 47, 4. 13; Ex. 10, 14. 12, 30; Num. 20, 5; Ps. 5, 10. 13, 1. 35, 1. 37, 3; Rom. 3, 10. 11. 18; Hen. 18. 12; c. **ለ፡** ejus, cui non est: Num. 20, 2; Matth. 13, 5. a) **አልቦ፡ዘ፡** α) *nullus, nemo:* **አልቦ፡ዘይቀብሮሙ፡** Jer. 7, 33; Ps. 6, 5. 13, 2. 21, 11. 70, 12; **አልቦ፡ዘይሬእየኒ፡** Sir. 23, 18; **አልቦ፡ለዘ፡አዘዘ፡ይግበሩ፡ኀጢአተ፡** Sir. 15, 20; Apoc. 3, 8; **አልቦ፡ገብር፡ዘይክል፡** Luc. 16, 13. 23, 53; neque hac constructione Subjunctivus prohibetur, ut: **አዘዝኩ፡ከመ፡አልቦ፡ዘይልክፍኪ፡** Ruth 2, 9; 3 Joh. 7; Gal. 6, 17; Col. 2, 16. β) *nihil:* **ያእምር፡ከመ፡አልቦ፡ዘይኄይስ፡እምፈሪሀ፡እግዚ"፡** Sir. 23, 27; Matth. 5, 13. 10, 26. 17, 20; **አልቦ፡ምንትኒ፡ዘይትኀባእ፡እምኔሁ፡** Job 34, 21; **ከመ፡አልቦ፡ዘይፆንቱ፡ለፍኖት፡** Marc. 6, 8; Luc. 3, 13. γ) *non est ut* i. e. simpliciter *non* vel *ne:* **አልቦ፡ዘይነብር፡ውስቴቶሙ፡ሰብእ፡** Jer. 4, 29; **አልቦኑ፡አባ፡ዘአትረፍከ፡በረከተ፡ሊተኒ፡** Gen. 27, 36; **አልቦ፡ሰብእ፡ዘይርአይኪ፡** *vir ne te videat* Ruth 3, 3; Gen. 45, 24. b) **አልቦ፡አመ፡** *numquam* Jud. 19, 30; Matth. 9, 33 rom.; 21, 16. 42; **አልቦ፡ግሙራ፡አመ፡** Hen. 24, 4; **አልቦ፡አመ፡ኢ፡** *numquam non* Lit. Orth. c) **አልቦ፡ኀበ፡** *nusquam:* **አልቦሙ፡ኀበ፡ይትኀብኡ፡** (non habent ubi se abdant i. e.) *nusquam se abdere poterunt* Sir. 17, 15. 3) Absolute ponitur: *non, minime, nequaquam* a) ubi respondetur ad quaestionem: Num. 22, 30; Zach. 4, 13; Joh. 1, 21; Matth. 13, 29. b) ubi aliquid recusatur vel abnuitur: Gen. 18, 15. 19, 2. 23, 5. 42, 10. 12; Ex. 10, 25; 1 Reg. 8, 19; Ruth 1, 13; Tob. 10, 9; Matth. 5, 37 (opp. **እወ፡**); 2 Cor. 1, 17; Jac. 5, 12. c) in enunciationibus (interrogationibus) disjunctivis: **ከመ፡ይርአይ፡እመ፡ይሤርሖ፡ፍኖቶ፡ወለእመሂ፡አልቦ፡** Gen. 24, 21. 42, 16; Ex. 16, 4; Num. 11, 23; Marc. 12, 14.

እል፡ articulus arabicus, أَلْ, quem in quibusdam nominibus e sermone arab. haustis servarunt Aethiopes, ut: **እልሑት፡** (vid. supra c. 117), **እልቆሞስ፡** (c. 419), al.

እላ፡ (i. e. *allâ*) particula adversativa [simili modo composita atque إِلَّا, gramm. § 168, 6] a) plerumque praevia negatione: *sed,* Gen. 3, 5. 17, 15. 40, 23; Num. 10, 30. 11, 20; Deut. 7, 5. 9, 4. 5; Prov. 23, 31. 24, 8; Jer. 50, 3; Sir. 24, 34; Judith 2, 13. 12, 2. 13, 20; Hen. 5, 2. 4; 4 Esr. 6, 23. 25; Asc. Jes. 7, 15. 8, 5. 7; Matth. 5, 15. 17. 6, 13. 9, 13. 24. 10, 20. 34. 15, 11. 16, 12. 17. 22, 30; Joh. 1, 13. 3, 16 al.; post *non tantum* **እላ፡—ሂ፡** vel **እላ፡—ኒ፡** *sed etiam* Deut. 29, 14; 1 Petr. 2, 18 Platt, vel **እላ፡—ዓዲ፡** Act. 26, 29, vel **እላ፡** Joh. 11, 52; Act. 19, 26. b) sine praevia negatione: *sed, at, verum enim vero* (crebrius **ወባሕቱ፡**) Gen. 48, 19. Num. 14, 21; Asc. Jes. 7, 21; **እላ፡ባሕቱ፡** Cyr. c. Pall. f. 72; Lud. ex Hist. VII Puer.

እለ፡ pron. rel. Pl. vid. sub **ዘ፡**
እላ፡ pron. dem. Pl. f. vid. sub **ዝ፡**
እሉ፡ pron. dem. Pl. m. vid. sub **ዝ፡**

አሌ፡ interj. dolentis vel minantis: *vae* [אַלְלַי; אַלְלַי أَلْ אַלְלַי; vid. etiam **ወይሌ፡**] seq. praep. **ለ፡**, sc. I p. S. **አሌ፡ሊተ፡** Mich. 7, 1; Jes. 6, 5 var.; Jer. 1, 6. 4, 31 (**አሌ፡ሊተ፡አነ፡**). 15, 10; Job 10, 15. 19, 5; 1 Cor. 9, 16 et **አሌልየ፡** Lud. e Vit. Dan.; Pl. **አሌለነ፡** vel **አሌ፡ለነ፡** Jer. 4, 13. 6, 4; II p. S. m. **አሌ፡ለከ፡** Num. 21, 29 FH; f. **አሌ፡ለኪ፡** Koh. 10, 16; Jer. 13, 27; Matth. 11, 21; Pl. m. **አሌ፡ለክሙ፡** vel **አሌለክሙ፡** Sir. 41, 8; Matth. 23, 13—29; III p. S. m. **አሌ፡ሎቱ፡** Koh. 4, 10; Jer. 22, 18 var., plerumque **አሌሎ፡** Hab. 2, 6. 9; Hos. 9, 12; Jes. 1, 4. 3, 11. 28, 1; Jer. 22, 18; Sir. 2, 12. 13; Matth. 18, 7; etiam **አሌ፡ሎ፡ለሞተ፡ዐማፂያን፡** Job 31, 3; f. **አሌላ፡** Jes. 3, 9. 18, 1. 29, 1; Jer. 28, 2; Mich. 7, 1; Nah. 3, 1; Hez. 24, 9; Apoc. 12, 12; Pl. m. **አሌ፡ሎሙ፡** Jes. 1, 24. 5, 8. 11. 18—22; Sir. 2, 14; Judith 16, 17; Apoc. 8, 13 Judae 11; f. **አሌሎቶን፡** Hez. 13, 18, vel **አሌሎን፡** Ps. 30, 21; Marc. 13, 17; vel **አሌ፡ሎን፡** Matth. 24, 19. — *Voc. Ae.:* **አሌሎ፡ዘ፡ወይ፡ለሕንሰ** ።

ኤሎሂ፡ n. prgr. i. e. vel אֱלֹהַי *Deus* seq. Gen., 1 Reg. 1, 11 vel אֱלֹהַי *Deus meus* Matth. 27, 46; Marc. 15, 34; poëtice: *Deus* in genere, ut: **ሰላም፡ለእሞጽ፡ነቢዩ፡ቃሉ፡ለኤሎሂ፡** Enc. Pag. 5.

እለሴ፡ subst. dubiae significationis, fortasse *admissarius* (coll. **እለሴ፡** *male ass* Isenb. lex. amh. p. 112): **ምልአተ፡ከርሥ፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡ከመ፡እለሴ፡ፈረስ፡ወከመ፡ሐራውያ፡ዘገዳም፡** Macc. f. 24.

ኢሉሊ፡ vid. sub **አይሉል፡**

ኤላም፡ n. prgr. αἰλάμ (אֵילָם) *vestibulum* in specie templi, *porticus:* Hez. 8, 16. 40, 6 seq.; 2 Par. 3, 4; 3 Reg. 6, 7. 7, 3. 43. — *Voc. Ae.:* **ኤላም፡ዘ፡ድርገት፡መውረጃ ።**

ኤልሳ፡ n. prgr. sc. ἄλση *luci, nemora*, Did. ed. Platt p. 48; Voc. Ae., ubi inter nomina idolorum enumeratur **ኤልሳ፡**

እልሶድስ፡ n. prgr. ἀλσώδεις, ab ἀλσώδης *nemorosus* Hez. 27, 6.

አለስትዮ፡ vid. sub **ሐለስትዮ፡** c. 67.

ኤሎቄ፡ n. prgr. sc. ἕλιξ (Dat. ἕλικι) *palmes vitis*, quod interpres tamquam n. pr. interpretatus est: **ዕፀ፡ኤሎቄ፡** Gen. 49, 11; M. M. f. 53.

አሊቄ፡, **አሌቄ፡**, **ኤሌቄን፡**, **ኤሌቅ፡** n. prgr., ἁλυκή sc. θάλασσα, *salsum* sc. mare i. e. mare mortuum, Jos. 15, 2; Num. 34, 3. 12; Deut. 3, 17; Gen. 14, 3. 8. 10.

እለ፡ቄጥሩ፡ vel **ኤሌቄጥሩ፡** n. prgr., ἤλεκτρον, *electrum* Hez. 1, 4. 27. 8, 2. — *Voc. Ae.:* **እለ፡ቄጥሩ፡ዘ፡ዖፍ፡ዘራብዕ፡ርእሱ፡** (!!).

አልቦ፡ *non est, non habet* vid. sub **አል፡** c. 717.

እልባልተሪቦን፡ n. prgr. corruptum sc. πάτερ ἡμῶν *Pater noster* c. Artic. arab.: **ጸለየ፡በቅድሜሆሙ፡እልባልተሪቦን፡ዘውእቱ፡አቡነ፡ዘበሰማያት፡** Sx. Mag. 27.

አልባስጥሮስ፡ et **አልበ"፡** n. prgr. sc. ἀλάβαστρος *alabaster*, Marc. 14, 3; Luc. 7, 37.

እልታኅ፡ vid. sub **ለትኍ፡** c. 46.

አለቲኖን፡ n. prgr. sc. ἀληθινός *verus*, Lit. 158, 4.

አሎን፡ n. prgr. sc. (θάλασσα τῶν) ἁλῶν, mare *salsum* i. e. mortuum: **ባሕረ፡አሎን፡** Jos. 3, 16. 12, 3; **ቈላተ፡አሎን፡** 2 Reg. 8, 13 E; etiam **ኤሎን፡** Gen. 14, 3.

እሎንቱ፡ m., **እላንቱ፡** f. Pl. pron. dem. vid. sub **ዝንቱ፡**
እሊአሁ፡, **እሊአከ፡**, **እሊአየ፡** pron. possess. vid. sub **ዘ፡**
እልኩ፡, **እልኰቱ፡**, **እልክቱ፡** pron. dem. Pl. vid. sub **ዝኩ፡**

ኤሌዎን፡ vid. sub **ኤልያስ፡**

ኤልዩ፡ n. prgr. sc. Ἐλιούδ, nomen *gigantum* cujusdam generis, Kuf. p. 31.

ኤልያስ፡ n. prgr. sc. ἐλαία (Gen. ἐλαίας) *olea, oliva* Deut. 8, 8; Kuf. p. 66; Hen. 10, 19; Rom. 11, 17. 24 ant.

ኤሌዎን፡ n. prgr. sc. ἐλαιῶν *olivarum* (*oliveti*) sc. mons, Luc. 19, 29. 21, 37.

አልያጦን፡ vel **ኤሊዬጦን፡** n. prgr. sc. ἁλιαίετος (in Acc.), *aquila marina*, Lev. 11, 13; Deut. 14, 12. — *Voc. Ae.:* **ኤልያጦን፡ዘ፡ዘማች፡አሞራ፡**; sec. Lud.: **ሀቡብ፡ውኃጥ፡** (de quo vid. ejus Lex. Amh. c. 48).

አለደ፡ I, 2 [in caeteris linguis frequentantur كلز كلد كلت לקט ܠܩܛ لقط; vid. **ከለሰ፡**] *legere, colligere*, lapides Gen. 31, 46; stipulam Ex. 5, 12; mannam Num. 11, 8; coturnices 11, 32; ligna Num. 15, 32; **ጳውሎስ፡አሊዶ፡ብዙኀ፡ዕፀ፡** Act. 28, 3 rom.; aes Deut. 8, 9; flores et fructus, Lud. ex Enc.; *conquirere* homines, ut: (Salome, soror Herodis) **አለደቶን፡ውስተ፡ፍኖት፡ለብዙኃት፡አንስት፡ይጽአላሃ፡ለማርያም፡** (quae contumeliis vexarent Mariam) Jsp. p. 327. — *Voc. Ae.:* **አለደ፡ዘ፡ከመረ ።**

ተአለደ፡ III, 2 *colligi, congregari, coacervari*, **ይትኤለድ፡** M. M. f. 24; **ውስተ፡አሐተኔ፡ኀበ፡ተአለዱ፡** Enc. Genb. 18; **እንዘ፡ትትኤለዱ፡** Enc. Mij. 1; **ይትአለዱ፡ወይትጋብኡ፡ኵሎሙ፡እስራኤል፡** 2 Reg. 17, 11; **ወአንትሙሰ፡ናሁ፡ተአለደ፡ውስቴትክሙ፡ኵሉ፡ነውር፡** Jsp. p. 372.

እሉድ፡ part. *collectus:* **ዕፀው፡እሉዳን፡** Gad. T. H.

አላድ፡ subst. *moneta, numisma*, **አላደ፡ዲናር፡** Matth. 22, 19; „Aethiopibus in specie est dimidium unciae“, Lud. auct. Greg.; sec. Isenb. p. 113: „half a dollar, worth half an ounce of silver“.

አላዲ፡ n. ag. *compilator:* **አላዲሁ፡ለዝንቱ፡መጽሐፍ፡** F. N. 15.

እላዴ፡ n. act. *lectio, collectio*, **እላዴ፡ብርዕ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7.

ምእላድ፡ subst., Pl. **ምእላዳት፡** locus ubi quid colligitur, *collectaculum, receptaculum*, aquae Gen. 1, 9; **ምእላዲሆሙ፡ለማያት፡** Kedr f. 12; **ምእላዳት፡** aquae Clem. f. 25; Const. Ap. 60 (65); **ወምእላደ፡ገበርክሙ፡ማእከለ፡፪አረፍት፡** Jes. 22, 11 vrs. nov.; *cisterna* Jer. 28, 36 vrs. alt. (πηγή); *congeries, acervus* Lud. e Lit. Mss.; liber compilatus, d'Abbadie Cat. p. 164.

አለዳስ፡ vel **አላዳስ፡** vel **አለዶስ፡** n. prgr., ut videtur, proprie Ἑλλάδος (ab Ἑλλάς, quam terram aliâs nominant **ኤላድ፡** Jes. 66, 19; **ኤልዳ፡** Act. 20, 2 rom.; Enc. Genb. 9; vel **ኤለዳ፡** Act. 20, 2 Platt), ut: **ለአህጉር፡ወለአሕዛብ፡ወለሕዝብ፡ወለምድር፡ወለባሕር፡ወለአለዶስ፡ወለፀር፡ወለኵሉ፡ዓለም፡** N. T. rom. in Proleg.; at Abyssini, etiam antiquiores, in loco modo laudato *insulam* vel *insulas* interpretantur (*Voc. Ae.:* **አላደስ፡ዘ፡ደሴት፡**), neque dubium videtur, quin hunc sensum huic vocabulo subjecerint auctores librorum Kbr. Nag. et M. M., ut: **ገብሩ፡ሕገ፡ለኀሩያነ፡መንግሥት፡ወለእለ፡ውስጥ፡ወለእለ፡አፍአ፡ወለሕዝብ፡ወለአላዳስ፡ወለአህጉር፡ወለበሓውርት፡** Kbr. Nag. n. 92; **በባሕር፡ወየብስ፡በአሕቁል፡ወአለዳስ፡** M. M. f. 60.

ኢላጢ፡ v. **ኢሌጢ፡** n. prgr. sc. ἐλάτη, *abies* Hez. 31, 8.
ኢላጢኑስ፡ v. **ኤላጡኑስ፡** ἐλάτινος *abiegnus* Hez. 27, 5.

እልፍ፡ subst. et n. numer., plerumque m., Pl. **አእላፍ፡**, Pl. Pl. **አእላፋት፡** [אֶלֶף أُلُفٌ أَلْفٌ]; rem numeratam plerumque appositione sibi conjungit. 1) *mille, numerus millenarius*, χίλιοι, χιλιάς, sed hoc sensu vocabulum non usurpatur, nisi ubi indefinite loquuntur: **እስከ፡ እልፍ፡ ትውልድ፡** Deut. 5, 10. 7, 9; **አሐዱ፡ እምእልፍ፡** Sir. 6, 6; Job 9, 3; **እልፍ፡ መዛግብተ፡ ወርቅ፡ ዐበይት፡** Sir. 41, 12; **እለ፡ ይውሕዱ፡ የአክሉ፡ እልፈ፡** Jes. 60, 22; **አእላፍ፡ ወርቅ፡ ወብሩር፡** Ps. 118, 72; χιλιάδες **አእላፍ፡** Ex. 34, 7; Num. 31, 5; Deut. 33, 17; 1 Reg. 23, 23; Jer. 3, 21 (ubi interpres χιλίων pro χειλέων legit). 39, 18; Mich. 5, 1; Ps. 83, 10; **አእላፈ፡ አእላፋት፡** Dan. 7, 10; **ርእሳነ፡ አእላፋት፡** χιλίαρχοι 1 Par. 13, 1; 2 Par. 1, 2; **ርእሰ፡ እልፍ፡** 1 Par. 15, 25. 27, 1. 29, 6; **መላእክተ፡ አእላፍ፡ ወአምአት፡** 28, 1. 2) ubi numeros accuratius definiunt: *decem millia, myrias*; ejus character est ፼፡; 1 Reg. 18, 7. 8; **ክልኤቱ፡ እልፍ፡ ወኀምሳ፡ ምእት፡** Hez. 45, 1; **ሠለስቱ፡ እልፍ፡ ብእሲ፡** 1 Reg. 4, 10; **ቀተለ፡ እልፈ፡ ብእሴ፡** Jud. 1, 4; Luc. 14, 31; Matth. 18, 24; **ዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ እልፍ፡** Jon. 4, 11; **ስሳ፡ እልፍ፡ አጋር፡** Sir. 16, 10; **ስሳ፡ እልፍ፡** (v. **አእላፍ፡**) **አጋሬን፡** 46, 8; **ሠላስ፡ እልፍ፡** Enc. Genb. 25; **ይቀትል፡ ብዙኀ፡ አእላፈ፡** Dan. 11, 12; Mich. 5, 7; Deut. 33, 17; Ps. 90, 7; **መጽአ፡ በአእላፍ፡ ኅይሎሙ፡** Judith 16, 3; Ps. 3, 6; Hebr. 12, 22; **አእላፍ፡** (v. **አእላፈ፡**) **አባግዕ፡** Dan. ap. 3, 16; **ይበርህ፡ እምአእላፈ፡ አእላፍ፡ ፀሐይ፡** Sir. 23, 19; Apoc. 5, 11; Gen. 24, 60; Hen. 40, 1. 71, 8; Lit. 163, 4.

ትእልፊት፡ subst. *decem millium multitudo*: **መጽአ፡ በትእልፊት፡ ቅዱሳን፡** Hen. 1, 9. 21, 6; **ትእልፊተ፡ ትእልፊት፡** *decies millies dena millena* Hen. 14, 22. 40, 1. 60, 1; **ትእልፊተ፡ አእላፋት፡** μύριαι μυριάδες Dan. 7, 10; Hen. 71, 8. 13; Lit. 163, 4.

ትእልፍት፡ i. q. **ትእልፊት፡**, ut: Judaei **ኦሪተ፡ ተወክፉ፡ ወትእልፍተ፡ ሠናያት፡ ረከቡ፡** μυρίων ἀγαθῶν ἀπήλαυσαν, hom. Rhegini in Cyr. f. 109.

ምእልፊት፡ subst. i. q. **ትእልፊት፡**, ut: **ምእልፊተ፡ አእላፍ፡** Ps. 67, 18; Org. 7; Acc. adv.: **ምእልፊተ፡** χιλιοπλασίως Deut. 1, 11; ἐν μυριότητι *decem millibus modis* Sap. 12, 22.

አሌፍ፡ nomen literae alphabeti Hebraici primae, Ps. 118, 1; Thren. 1, 1. 2, 1. 3, 1. 4, 1; ubi de psalmis agitur, siglo **አሌፍ፡** Ps. 118, 1—8 notatur, ut: **ወእምዝ፡ ትብል፡ አሌፍ፡ እስከ፡ ላሜድ፡** Genz. f. 63; **አሌፍ፡ እስከ፡ ታው፡** (i. e. Ps. 118), Kedr f. 4.

አልፋ፡ nomen literae alphabeti Graeci primae: Chr. ho. 9; Reg. Pach.; Apoc. 1, 8. 21, 6. 22, 13; inde passim Christo ceu cognomentum tribuitur I Sal. Mar. 5; **ክርስቶስ፡ አልፋ፡** Enc. Ter 24; **በሥምረቱ፡ አልፋ፡** Enc. Mag. 12; et Spiritui S.: **ሰላም፡ ለርደትከ፡ ጰራቅሊጦስ፡ አልፋ፡** Enc. Genb. 18.

አሎፍሊ፡ et **ኢሎፍሊ፡** n. prgr. sc. ἀλλόφυλοι (*alienigenae*) i. e. *Philistaei*, Jud. 3, 3 seq. (c. annot.); Ps. 59, 9. 82, 6. 107, 10; 1 Reg. 4, 1. 5, 1; etiam **አሎፊል፡** Jud. 3, 31; **አሎፍል፡** Jud. 13, 1. 14, 1 seq.

ኢሎፍላዊ፡ adj. *Philistaeus* 1 Reg. 10, 5. 17, 8. 10.

አሐ፡ subst. *boves, vaccae* Luc. 14, 19 rom. (**አልህምት፡** Platt); „vox Tigrensis est" Lud. [cfr. [illegible] *bos, vacca*]

አሐር፡ subst. dubium, *aries*: **አሐረ፡ በግዕ፡** κριὸς ἐκ προβάτων (in pluribus codicibus; in alio codice a me inspecto: **አሐጉረ፡**, sine dubio pro **አሕኵረ፡** pro **አሕናግ፡** a **ሐርጌ፡**) 2 Esr. 10, 19. [Si lectio sana est, nescio an comparare liceat רָז].

አሐቲ፡ *una* vid. sub **አሐዱ፡**

አሐዝ፡ አሕዝ፡ vid. sub **አኀዘ፡**

አሐደ፡ rad. inus. (quamquam Rad. Abb. exhibent: **አሐደ፡ ዘ፡ ፩ አደረገ፡**), vid. **ወሐደ፡**

አሐድ፡ subst., Pl. **አሐዳት፡** *unio*; **አሐዳት፡** *uniones* seu numeri ab uno usque ad decem, Abush. 11. — Hinc

አሐዱ፡ n. numer., f. **አሐቲ፡** (pro **አሐድቲ፡**), Acc. m. **አሐደ፡**, f. **አሐተ፡** (gramm. § 158); raro c. pron. suff., ut: **አሐድነ፡** Macc. 10, 37 Platt (**አሐደነ፡** rom.), *unus, -a, -um*; ejus character est ፩; [אֶחָד سم أَحَدٌ; amh. inserta nasali **አንድ፡**]: **እግዚ"፡ አሐዱ፡ ውእቱ፡** Deut. 6, 4; Rom. 3, 30; **ውእቱ፡ አሐዱ፡ ውእቱ፡ በሕቲቱ፡** 1 Esr. 4, 7; Jes. 51, 2; **አሐዱ፡ ውእቱ፡ ኄር፡** Matth. 19, 17; **ኖላዌ፡ አሐደ፡** Hez. 34, 23; Gen. 1, 9. 2, 24. 11, 6; **አሐተ፡ ቃለ፡** Job 9, 3; **አሐቲ፡ ነጠብጣበ፡ ማይ፡** Sir. 18, 10; **በአሐቲ፡ ዕለት፡** Gen. 27, 45. 33, 13. 34, 16. 40, 5, al.; **ዕሥራ፡ ወአሐተ፡ ዕለተ፡** Dan. 10, 13; 3 Reg. 15, 10; Gen. 32, 23; **ዘአሐዱ፡ ቀርኑ፡** *monoceros* Ps. 21, 22; seq. **እምነ፡**, ut: **ኩን፡ ከመ፡ አሐዱ፡ እምኔሆሙ፡** Sir. 35, 1; Lev. 13, 2; Ps. 81, 7; Luc. 15, 15; Marc. 8, 28; vel **እምውስተ፡** Marc. 9, 17; 1 Reg. 9, 3; (an etiam per st. c.? **አሐተ፡ ጸራይቀ፡ ናእት፡** Num. 6, 19). a) passim: *primus*, in numerandis annis, ut: **እስከ፡ አሐቲ፡ ዓመተ፡ መንግሥቱ፡** Dan. 1, 21; 3 Reg. 16, 23; cfr. Apoc. 9, 12. b) *singuli, unusquisque* vel *quisque*, ፩፩ Gen. 40, 5; Ex. 32, 27. 35, 21; Num. 13, 2. 16, 17; Jes. 6, 3; Jer. 19, 9. 22, 8. 27, 16. 38, 30; Jos. 3, 12; Asc. Jes. 3, 27; Jac. 1, 14; vel **ለለ፩፩** vel **ለለ፩** Ex. 12, 4. 18, 16; Luc. 4, 40; vel **በበ፩** vel **በበ፩፩** 4 Esr. 11, 20; Num. 34, 18; Joh. 8, 9. 21, 25. c) *aliquis, quidam*, τίς Job 1, 1; **አሐተ፡ ጽድቀ፡** ῥῆμά τι ἀληθινόν Job 4, 12; Tob. 2, 4; Gen. 38, 1. 39, 11; Ex. 2, 1; Num. 22, 41; Luc. 1, 5. 10, 38. 13, 23; Joh. 11, 1; εἷς **አሐተ፡ ዕለተ፡** 1 Reg. 27, 1; Gen. 21, 15. 22, 2; εἷς τις Marc. 14, 47; Luc. 22, 50; ὁ Ruth 2, 3; 2 Reg. 17, 17; etiam ubi Graecus nec articulum nec τίς habet Gen. 38, 2; Ex. 2, 15; 2 Reg. 23, 11; 4 Reg. 6, 26. d) in enunciationibus negativis: *ullus, quisquam*, **እንበለ፡ ምክንያት፡ አሐዱ፡** Enc. Mag. 3; vel cum negatione: *nullus, nemo* Matth. 10, 29; Luc. 12, 6; plerumque **ወኢአሐዱ፡** (οὐδὲ εἷς, *ne unus quidem*) Matth. 10, 29. 27, 14; 1 Joh. 1, 5; Ex. 10, 15; Num. 16, 15; 1 Reg. 14, 36; **ወኢአሐተኒ፡** Sir. 42, 20. e) *idem*: **እምአሐዱ፡ አፍ፡** ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος Jac. 3, 10; Gen. 40, 5; vel *unus idemque*, ut: **እለ፡ አሐዱ፡ ቃሎሙ፡** μὴ διλόγους 1 Tim. 3, 8. f) *unus-alter, alter-alter, alius-alius* α) ፩-፩ Ex. 17, 12. 28, 10; Lev. 5, 7; Deut. 21, 15; Jud. 16, 29; 1 Reg. 10, 3; Matth. 20, 21. 24, 41; **ይትዌለጥ፡ ፩እም፩** Hen. 24, 2; Asc. Jes. 10, 29. 31; **አሐቲ፡ እምአሐቲ፡** Koh. 7, 27. β) ፩-**ካልኡ፡** Ps. 11, 2; Matth. 24, 40. 41; Ex. 1, 15. 18, 3. 4; Ruth 1, 4; **አሐዱ፡ ምስለ፡ ካልኡ፡** Sir. 16, 28; **ሶበ፡ አሐዱ፡ የሐንጽ፡ ወካልኡ፡ ይነሥት፡** Sir. 31, 28. 29. g) *unicus* (alias **ዋሕድ፡**): **አሐቲ፡ አነ፡ ለአቡየ፡** (μία, μονογενής) Tob. 3, 10. 15. h) **ኮኑ፡ አሐደ፡** *unus* *sunt* vel *facti sunt* Joh. 17, 21. 22; **ወ፩ ይከውን፡ዘርኦሙ፡ምስለ፡ውሉደ፡ሰብእ፡** Hen. 39, 1. i) f. **አሐቲ፡** pro neutro usurpatur: *unum*, **ከመ፡ይግበር፡አሐተ፡እምእላንቱ፡ኵሎን፡** Hez. 16, 5; **አሐተ፡ሰአልኩ፡** Ps. 26, 7. k) **አሐተ፡** α) *semel*, ut: **አሐተ፡ለዓመት፡** Kuf. 6; Jud. 6, 39. 16, 18. 28. β) *unâ*, *simul:* SS. Trinitas, **ዘአሐተ፡ይሰገድ፡** (quae simul adoratur), Org. 1. l) affixo **ኒ፡**, sc. **አሐተኒ፡** *in unum*, *unâ*, vid. sub **ኒ፡** c. 630.

እሑድ፡ n. temporale, Pl. **እሑዳት፡**, *primus hebdomadis dies*, *feria prima*, *dominica:* **በዕለተ፡እሑድ፡** Act. 20, 7; Apoc. 1, 10; **በበእሑድ፡** 1 Cor. 16, 2; **ለጸቢሐ፡እሑድ፡** Matth. 28, 1; **በእሑድ፡ሰንበት፡** Marc. 16, 2; Luc. 24, 1; **ናክብር፡እሑደ፡ሰንበተ፡** Did. 38; **ሰንበተ፡እሑድ፡** Lud. Comm. hist. p. 239 n. 8; **በእሑዳት፡** F. M. 1, 4; F. N. 19; **ኵሎ፡ለያልየ፡እሑዳት፡** F. M. 10, 3; **በለያልየ፡እሑዳት፡** Phlx. 83.

አመ፡ vel **አሚ፡** particula temporis; forma **አሚ፡** antiquitus usitatior erat (ut in N. T. rom. Matth. 11, 22. 17, 22. 19, 28; Luc. 11, 31; Herm. p. 52), posthac **አመ፡** communi usu recepta est, nisi quod ante pron. suff. forma **አሚ፡** semper conservata est. [De etymo vid. gramm. § 64, b; Hupfeld in Zeitſchrift für die Kunde des Morgenlandes Bd. II p. 139; Ewald in Göttinger Gelehrte Anzeigen 1857 p. 1884.]. A) Adv. rel. temporis: *quo*, *qua*, *quibus*, *quum*, ut: **ውእቱ፡አሚረ፡አመ፡ኀልቁ፡ብዙኃን፡** Jes. 30, 25. 26; **ከመ፡ትካት፡አመ፡** (*ut olim quum*) Job 29, 3 seq.; **በእንታክቲ፡ዕለት፡አመ፡ይነብሩ፡ሕዝብየ፡በሰላም፡ትትነሣእ፡** Hez. 38, 14. 18; **ዕለት፡አመ፡ወለደተኒ፡እምየ፡** Jer. 20, 14; Joh. 4, 21; Marc. 6, 21. 14, 12. a) **አመ፡ዕለት፡** (pro **ዕለተ፡አመ፡** per attractionem, nisi hanc phrasin e lit. C, 1 interpretari malueris) *quo die* Gen. 3, 5; Koh. 12, 3; Jer. 7, 22. 11, 4; 4 Esr. 10, 62; Kuf. 3; **አመ፡ዕለተ፡ይድኅዕ፡** Sir. 3, 31; Ex. 32, 34; **አመ፡መዋዕለ፡** *quibus diebus* 2 Reg. 7, 11. 11, 1; **አመ፡መዋዕለ፡ትጼለው፡** Sir. 18, 25; **እምአመ፡ዕለት፡** *ex quo die* Lev. 6, 13; 2 Reg. 13, 32. b) **አልቦ፡አመ፡** *numquam*, *nondum*, ut: Job 4, 7; **ይነቅህ፡ዓለም፡ዘአልቦ፡አመ፡ነቅሀ፡** 4 Esr. 5, 32 (deest in ed. Laur.); plura exempla vid. sub **አልቦ፡**; **ኢአመ፡** *numquam*, Lud. e V. S. c) **በአመ — በአመ፡** *modo — modo* 2 Reg. 11, 25. B) Conj. 1) **አመ፡**(**አሚ፡**) *quo tempore*, *tum quando*, *quum*, *ubi*, c. Perf.: Gen. 16, 16. 20, 13; **ከመ፡አመ፡ወፅኡ፡እምነ፡ግብጽ፡** Jes. 11, 16; **አመ፡ልህቁ፡** Jer. 2, 2. 21, 1; Bar. 1, 2 (ἐν τῷ καιρῷ ᾧ); Ps. 50 tit.; 67, 8. 125, 1; Matth. 12, 3; Luc. 2, 21. 22. 42. 4, 25. 6, 3 al.; c. Perf. i. e. Fut. exacto: Gen. 40, 14. 50, 24; Num. 15, 2; **አመ፡ኀልቀ፡፸ዓመት፡** Jer. 36, 10; **አመ፡ሞትኩ፡ቅብረኒ፡** Tob. 4, 3; Joh. 8, 28; Rom. 11, 27; c. Imprf. i. e. Fut.: Gen. 50, 25; Hez. 33, 12 (ᾗ ἂν ἡμέρᾳ); Sir. 2, 14; Matth. 19, 28. 25, 31; Luc. 9, 26; 1 Petr. 1, 7; c. Imprf. i. e. Latinorum Imprf. vel Praes.: Gen. 11, 10. 35, 1; Ex. 5, 13; Ps. 113, 1; Prov. 8, 27; Tob. 12, 12. 14, 2; **አመ፡ይፈጥሮ፡ለእጓለ፡እመሕያው፡ይእቲ፡አሚረ፡ይኤገዝ፡** Sir. 18, 7; in sententiis nominalibus Gen. 40, 13; **አመ፡ሕያው፡ውእቱ፡** 2 Par. 10, 6; passim: *dum*, 1 Reg. 25, 16; Luc. 1, 8. 2, 2; **አመ፡ትጼሎ፡ይከውን፡ከማከ፡** Sir. 6, 11; **ዘአመ፡ይጼንስ፡ኢየሐዝን፡አመ፡ይጼለው፡እሮ፡ያስተፌሥሕ፡** 10, 31; 1 Tim. 1, 3. 2) Composita a) **እምአመ፡** (vel **እምነ፡አመ፡**) *ex quo*, c. Perf. Job 31, 18; Jes. 44, 7; Jer. 7, 25; Bar. 1, 19; Hez. 28, 14; 2 Esr. 15, 14; Asc. Jes. 7, 12; 1 Reg. 8, 8; Gen. 11, 10; Ex. 5, 23; Jud. 19, 30; 2 Petr. 3, 4; c. Impf.: **እምአመ፡ይወፅኡ፡እምከርሠ፡እሞሙ፡እስከ፡አመ፡ይትቀበሩ፡** Sir. 40, 1. b) **እስከ፡አመ፡** *dum*, *usque dum*, *donec*, c. Perf.: **እስከ፡አመ፡ኮነ፡** 2 Esr. 15, 14; c. Imprf. Gen. 39, 16; Kuf. 11; 1 Reg. 22, 3; Ruth 1, 13; Matth. 16, 28. 18, 34 (**እስከ፡አሚ፡**). c) **ለአመ፡** *in id tempus quo:* **ታስተዴሉ፡ገጸከ፡ለአመ፡የዐግትዋ፡ለኢየሩሳሌም፡** Hez. 4, 7; **ተዐገሡኒ፡ለአሚ፡እትነሣእ፡** Zeph. 3, 8. d) **እንተ፡አመ፡** *si quando*, *quandocumque* seq. Impf. Sir. 19, 28. e) **ዘአመ፡** *quod* (erat) *tum quum* Ps. 3 lit.; **ዘአመ፡ንኡስ፡አጥባትኪ፡** Hez. 23, 21; Marc. 8, 19. C) Praep. 1) **አመ፡** (v. **አሚ፡**) *tempore*, *in*, Abl. temporis: **አመ፡ምንዳቤሆሙ፡** Jer. 2, 27; Ps. 32, 19; **አመ፡ትፍሥሕቱ፡** Sir. 22, 23. 6, 12. 12, 8. 29, 2; **አመ፡ማእረረ፡ሥርናይ፡** Judith 2, 27; **አሚ፡ፍዳ፡** Luc. 11, 31 rom.; 1 Cor. 11, 24 rom.; ante nomina temporis: **አሚ፡ዕለተ፡ደይን፡** Matth. 11, 22. 17, 23; **አመ፡ዐሡር፡ወኀሙስ፡ዕለት፡** Ex. 16, 1; **አመ፡ዕለተ፡እኪት፡** Sir. 11, 25; **አመ፡መዋዕለ፡ጸጋብ፡** 18, 25; Jes. 9, 4; Ps. 77, 12; **አመ፡ዕለተ፡እጼውዐከ፡** *eo die quo* i. e. *quo die* Ps. 55, 10 (vid. supra sub A, a); **አመ፡፲ወ፫ዓመት፡መንግሥቱ፡** Jer. 1, 2; 4 Esr. 1, 1; Dan. 1, 1. 3, 1. 8, 1; Hez. 8, 1; ante nomina personarum, ut Luc. 4, 27. 2) composita a) **እመአመ፡** *ex tempore*, *abhinc*, *inde a:* Lev. 25, 27; **እምአመ፡መዋዕለ፡ኢዮስያስ፡** Jer. 43, 2; **እምአሚ፡ቀዳሚት፡ዕለት፡** Hagg. 2, 15. 18; **ጻድቃን፡ዘእምአመ፡አዳም፡** Asc. Jes. 9, 7; Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10; pronomini rel. postpositum **ዘእምአመ፡** *inde ab eo quo* Lev. 25, 17; Judith 12, 18. b) **እስከ፡አመ፡** *usque ad tempus*, *usque ad:* **እስከ፡አሚ፡ሞቱ፡ለሄሮድስ፡** Matth. 2, 15; Lev. 25, 28; Kuf. 4; **እስከ፡አመ፡ሙሴ፡** Org. c) **ለአመ፡** *in tempus*, *in:* **ለአመ፡ረኃብ፡** Gen. 41, 36; Ex. 19, 11; **መድኀኒትነሰ፡ለአመ፡ምንዳቤነ፡ውእቱ፡** Jes. 33, 2. 3) Pron. suffixa assumit, ut a) **እምአሚከ፡** *ex quo tu es* Job 20, 4; **እስከ፡አሚሁ፡** *usque in ejus tempus* Kuf. p. 62. b) in specie pron. suff. III p. S. m. et f., sc. **አሚሁ፡** vel **አሚሃ፡** *tunc*, *tum*, τότε, **አሚሁ፡** Job 19, 29. 28, 27. 38, 21; **ወአሚሁሰ፡** Dan. ap. 13, 32; Gen. 42, 21; Marc. 15, 42 rom.; Herm. p. 5; **ዘአሚሁ፡** ὃ τότε Rom. 6, 21; **አሚሃ፡** Gen. 7, 6; Ps. 50, 20. 125, 2. 3; Koh. 2, 15. 8, 10; Job 3, 13. 20, 7; Jes. 44, 8; Asc. Jes. 4, 18. 8, 14. 9, 17. 18. 11, 35; Tob. 12, 12; Prov. 2, 5; Matth. 2, 17. 9, 15; Luc. 13, 1; **እምአሚሃ፡** *inde ab eo tempore* Matth. 4, 17. 16, 21. 26, 16; Clem. f. 224; **እስከ፡አሚሃ፡** *usque in illud tempus* Kuf. 33; **እስከ፡ዝየ፡ወአሚሁ፡** Dan. 7, 28. — [Ordo significationum quem proposuimus, invertendus erit ei, qui **አመ፡** (ab **እም፡** i. e. **ዓም፡**) primitus substantivum, significans *tempus*, fuisse censuerit].

እመ፡ (raro **እም፡**, vid. infra annot.), conj. [אִם, أ, إِنْ] et cum praep. **ለ፡** composita **ለእመ፡** (gramm. § 170, 1 et § 205) A) conditionalis, 1) in conditione simplice, ubi utrum aliquid fiat factumve sit an non, in medio relinquitur (quare differt a **ሶበ፡** c. 355) *si*, *quodsi:* c. c. Perf., sive actio praeterita significatur: Sir. 22, 21; Job 8, 4. 31, 9; Dan. ap. 1, 54; Col. 2, 20; 1 Tim. 5, 10; sive praesens vel futura Gen. 28, 20. 21. 44, 22; Ex. 10, 4. 21, 2 seq.; Jud. 16, 6; 1 Reg. 16, 2; 1 Esr. 4, 31; Ps. 49, 13; Job 9, 3. 11, 12; Sir. 4, 6. 11, 10; Jes. 57, 8; Jer. 4, 1. 33, 15. 45, 17. 18; Hez. 33, 13; Dan. ap. 1, 22; Matth. 16, 26; Rom. 7, 3; 1 Joh. 1, 6; c. Imprf.: Gen. 15, 5; Ex. 30, 33; **እመ፡ታፈቅሩ፡ለጥበብ፡ዕቀብ፡ትእዛዘ፡** Sir. 1, 26. 4, 16. 6, 32. 12, 1; Jer. 45, 21; Matth. 27, 43; Act. 18, 15;

1 Cor. 7, 9; 2 Cor. 2, 2; 1 Petr. 2, 20; in enunciatione nominali: 1 Reg. 21, 4; **እመሰ፡ነቢያት፡እሙንቱ፡ወበሙ፡ቃለ፡እግዚ"፡** Jer. 34, 15; Sir. 22, 23; Matth. 19, 10. 27, 42. 2) Rarius **እመ፡** usurpatur in ea conditione, in qua alqd sumitur quod nec factum est nec facile fiet: **ውእቱ፡ነኪር፡ለእመ፡ድኅነ፡** Sir. 16, 11; c. **እም፡** in apodosi: 1 Cor. 12, 17; **እፎመ፡እምጸንዐ፡በቅድሜከ፡እመ፡ለሊከ፡ኢፈቀድከ፡** Sap. 11, 26; **እመ፡ነበርኩ፡ድኅሬክሙ፡እምዐብየ፡ሐዘንየ፡** (si vobis superstes essem, magna esset aegritudo mea) Jsp. p. 366; **እመ፡ንጉሥ፡ተቀትለ፡ምስሌሆሙ፡እምአዕረፈ፡** (*si interfectus fuisset*) ibid.; **ለእመ፡ፈቀደ፡ከመ፡ይንሣእ፡መኑ፡እምከልኦ፡ለንጉሥ፡** Gad. Lal. 3) a) c. negatione: *si non*, *nisi*, Ex. 4, 1; Gen. 29, 8; Prov. 4, 16; Sir. 31, 6; Matth. 18, 3. 34. 26, 42; Marc. 11, 26; Joh. 5, 47. 10, 37. b) **እመሰ፡** *si* (*re vera*), *si* (*quidem*): Ps. 7, 3. 4; Job 8, 4; Jer. 34, 15; Matth. 4, 3. 6. 26, 39. 27, 40; Marc. 10, 21; Joh. 18, 23; Rom. 6, 5; Col. 3, 1; etiam **እመሰ፡ — ሁ፡** Matth. 14, 28. c) **ወእመሰ፡** *si autem*, *sin* Jer. 49, 13; Ps. 27, 1; Joh. 18, 23; Matth. 12, 28. d) **ለእመቦ፡ዘ፡** *si forte*, ut: **ለእመቦ፡ዘአበስከ፡ኢትድግም፡** Sir. 21, 1; deinde *forsan* (*ne forte*, *si forte*, *si quo modo* seq. Subj.; vielleicht daß), ut: **ለእመቦ፡ዘይኄልዩ፡ደቂቅየ፡እኩየ፡ላዕለ፡እግዚ"፡** μή ποτε Job 1, 5; crebrius **እመቦ፡** (vel **ለእመቦ፡**) **ከመ፡**, c. Imprf., Jer. 43, 7 (ἴσως); 28, 8 var.; Luc. 13, 9; c. Subj. Kuf. p. 57. 150; Jer. 28, 8; Rom. 1, 13. 11, 14 (εἴ πως); Phil. 3, 11. e) Insertis particulis interrog. **ሁ፡** et **ኑ፡** dubii aliquid in sententiam conditionalem infertur, ut Num. 22, 20; Matth. 14, 28; Act. 16, 15. f) *etsi*, *etiamsi*, *quamvis*, *licet*; raro **እመ፡** vel **ለእመ፡** nudum, ut Luc. 18, 4; Col. 2, 5; Ps. 45, 2; Koh. 6, 3; plerumque **እመሂ፡** vel **እመኒ፡**, **ለእመሂ፡** vel **ለእመኒ፡**, Jer. 4, 30. 14, 12; Job 8, 15; Matth. 26, 33. 35; Luc. 11, 8; 2 Esr. 11, 9; Jes. 1, 18. 5, 9. 32, 19; Esth. 4, 16; Sir. 30, 4. 41, 9; Ps. 22, 4. 49, 13; Hen. 100, 5; Joh. 11, 25. g) pronominibus interrogativis praepositum **እመ፡** pronomina rel. indefinita efficit, ut *-vis*, *-libet*, *-cumque*: **ወእመ፡ሚመጠነ፡ኀሠሠ፡** *quantumvis quaesierit* Koh. 8, 17; **ወለእመኒ፡መኑ፡ኮነ፡** ὅστις ἂν ᾖ Gal. 5, 10 ant. 4) in locutionibus disjunctivis, a) in quibus duae pluresve res vel actiones sumuntur, α) **እመ፡ — ወእመ፡** *sive — sive* Koh. 5, 11; **ለእመ፡ — ወለእመ፡** Ex. 19, 13. β) plerumque **እመሂ፡ — ወእመሂ፡**, **እመኒ፡ — ወእመኒ፡**, vel **ለእ"፡** caet., cum ubi singulae enunciationes disjunguntur, ut: Luc. 20, 5. 6; Rom. 6, 16; Phil. 1, 21; Am. 9, 2. 3; Ps. 138, 7. 8; tum ubi singula vocabula, ut: Gen. 31, 39; Ex. 21, 18. 22, 5. 6. 8; Lev. 1, 10. 3, 1. 13, 52. 57; Num. 5, 6. 15, 3; Koh. 12, 14; Jes. 30, 21; Jer. 49, 6; 4 Esr. 9, 37; Sir. 37, 18. 42, 4; Matth. 5, 37; Rom. 2, 9; Phil. 1, 18. 20; 1 Cor. 3, 22; Jac. 5, 12. γ) rarius **እመሂ፡ — እው፡** Clem. f. 91; Sx. Mag. 4. δ) quare ut in sententiis conditionalibus **እመሂ፡** Ex. 22, 9 vel **ወእመሂ፡** 22, 5. 6. 23, 4, vel **ወእመኒ፡** Tob. 6, 8; Lev. 17, 3 ita in aliis quoque, ut Matth. 12, 25; Num. 15, 3. 19, 18 graeco ἤ *sive*, *vel* respondet; item **ወለእመ፡** Hen. 59, 2. b) in quibus duo contraria sumuntur, α) **ወእመ፡አኮሰ፡** vel **ወእመ፡አኮ፡**, crebro contractum in **ወእማእኮ፡**, *si vero non* i. e. *sin minus*: Gen. 24, 49. 30, 1; Ex. 32, 32; Jos. 22, 22; Jud. 9, 20; 1 Reg. 2, 16; 3 Reg. 20, 6; 4 Reg. 5, 17; Jer. 11, 21; Ps. 49, 23; Dan. ap. 13, 12; Matth. 6, 1; Marc. 2, 21; Luc. 14, 32; Hebr. 10, 2; quare β) **ወእመ፡አኮ፡** vel **ወእመ፡አኮሰ፡** respondet graeco ἤ *aut*, *vel*: Gen. 24, 40. 33, 13; Job 7, 2. 30, 24; Jes. 17, 6; 2 Par. 6, 28; Luc. 2, 24; Jac. 3, 12; et γ) **እማእኮ፡** vel **ወእመአኮ፡ — ወእማእኮ፡** *aut — aut* Gen. 13, 9. 24, 49; Lev. 1, 14; Jos. 24, 15; Jes. 7, 11; Matth. 6, 24. 12, 33; Luc. 16, 13. 5) Rarius **እመ፡** usurpatur a) in formulis jurandi ellipticis, ut: **እመ፡አኮ፡** (i. e. אִם־לֹא) Num. 14, 28. b) tamquam particula temporis *quando*: **ወሶበ፡የሐውሩ፡የሐውር፡ወእመ፡ቆሙ፡ይቀውም፡** Hez. 1, 21. c) post varia verba, ubi ad significationem *quod* vel *ut* inclinat, ut: **አኮ፡መንክር፡እመ፡ተእኅዘ፡** Prov. 6, 30; **ምንተ፡እፈቅድ፡ለእመ፡ወድአት፡ነደት፡** Luc. 12, 49. B) **እምከመ፡** vel **ለእምከመ፡** vid. sub **ከመ፡**

C) Particula interrogativa: *an*, *num*, *utrum*, 1) rarius in interrogatione directa: 3 Reg. 19, 2; Jer. 47, 14; **ለእመ፡ይድኅን፡** (v. **ይድኅንሁ፡**) Hez. 17, 15. 2) creberrime in obliqua, et post verba explorandi et dubitandi, a) sive **እመ፡** vel **ለእመ፡** nudum, sive adjecto **ሁ፡** vel **ኑ፡**, ut: **ርኢ፡እመ፡ትረክብ፡** Ps. 138, 23. 13, 3; Cant. 6, 11. 7, 13; Jon. 3, 9; Thren. 1, 12; Jer. 2, 10 seq.; 5, 1. 20, 10; Luc. 6, 7; 1 Cor. 7, 16; 1 Joh. 4, 1; Act. 10, 18; **ከመ፡አእምር፡ለእመሁ፡** 2 Cor. 2, 9; Matth. 26, 63; Mal. 1, 8; **ለእመ፡ኑ፡** Gen. 37, 14; **እመ፡ኑ፡** Tob. 5, 9. 8, 12. b) *utrum-an*: **እመ፡(ለእመ፡) — ወለእመሂ፡አልቦ፡** Gen. 24, 21. 42, 16; Ex. 16, 4; Num. 11, 23; **ለእመ፡ኑ፡ — ወለእመ፡ኢ፡** Gen. 27, 21; **እመ፡ — ወለእመሂ፡ኢ፡** 37, 32; Ex. 17, 7; **ለእመ፡ — እው፡** Act. 23, 9. c) **እመቦ፡ከመ፡** *an forte* Jer. 21, 2; 1 Thess. 3, 5. d) rarius *an*, ubi interrogatio nulla praemissa est: **ወእመቦ፡** ἦ Job 9, 26.

D) **እመ፡** vel **እም፡** ἄν vid. mox sub **እም፡** — Pro **እመ፡** nonnumquam occurrit **እም፡**, cum verbo proxime sequenti conjunctum: **ዘእምገበርኩ፡** *quod si fecero* Matth. 19, 16; Sir. 28, 12 (in uno libro, a me inspecto).

እም፡ inseparabilis et **እመ፡** particula conditionalis et optativa; forma **እም፡** in communi usu recepta est, forma **እመ፡** passim, maxime in libris vel editionibus antiquioribus occurrit, ut in ed. Rom. N. T. Marc. 13, 20; Joh. 11, 21; Hebr. 4, 8; Rom. 4, 14; Jud. 9, 29; 2 Reg. 18, 12; 4 Esr. 3, 54. 7, 20; Job 3, 13; Jes. 48, 19; Ob. 5, al. 1) part. conditionalis, sc. ἄν, usitata in apodosi enuntiationis conditionalis ejus, in qua id, quod non factum est nec facile fiet, sumitur, sive protasis a scriptore addita sit sive omissa. a) protasi addita: **እምኄየሰነ፡ሶበ፡ኢተፈጠርነ፡** *melius esset nobis, si non creati essemus* 4 Esr. 2, 23; Job 14, 13; **ሶበ፡ፈቀድከ፡እምወሀብኩ፡** εἰ ἠθέλησας, ἔδωκα ἄν Ps. 50, 17; ita fere semper in apodosi ea, cujus protasis conjunctione **ሶበ፡** notata est, vid. exempla sub **ሶበ፡** c. 355 allata (gramm. § 205, 2); rarius in ea apodosi, cujus protasis conjunctione **እመ፡** vel **ለእመ፡** regitur, vid. sub **እመ፡** A, 2 (col. 725). b) protasi omissa: **እምአስተገበርክዎ፡** Matth. 25, 27. 26, 9. 16, 26; Gen. 21, 7. 31, 29; **ወእምአብደረ፡ትሙት፡** *mallet eam mori* Tob. 6, 13; 4 Esr. 3, 54; **እመኢሰረቁኑ፡ዘየአክሎሙ፡** Ob. 5. c) Nota locutionem: **ሕቀ፡ከመ፡ዘእም ..፡** seq. Perf., *haud multum abfuit quin*, vid. sub **ሕቀ፡** c. 98. 2) Nota optativi: a) raro **እም፡** nudum, ut: **እምፈተውኩ፡ለልየ፡እትጉርሀይ፡** εἰ γὰρ ὄφελον δυναίμην ἐμαυτὸν χειρώσασθαι (*optarem*) Job 30, 21. b) crebrius post **መኑ፡** *quis?* ut: **መኑ፡እምወሀበኒ፡** τίς δῴη Num. 11, 29; Jud. 9, 29; **መኑ፡እምጸሐፈ፡ለዝ፡ነገርየ፡** Job 19, 23. 29, 2. 31, 35; **መኑ፡እምከፈለኒ፡** Org. 2; (plura exempla vid. sub **መኑ፡** c. 187). c) nonnumquam **እም፡** seq. Perf. *si! o si!* idem valet quod *debebat*, ut: **እምነሣእከ፡** *si sumsisses* i. e. *sumere debebas* Matth. 25, 27; unde explicanda videtur d) locutio: **ዘእም . . ፡** seq. Perf. *qui debebat . . . .*, seu *tantum abest ut — ut*, vel *loco ejus quod:* **ዘእምአፍቀሩኒ፡አስተዋደዩኒ፡** ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν (*qui me diligere debebant, me accusarunt*) Ps. 108, 3; **ዘእምትቤሉ፡** ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς Jac. 4, 15; **ያኀስረከ፡ዘእምአክበረከ፡** ἀντὶ δόξης ἀποδώσει ἀτιμίαν Sir. 29, 6; Job 4, 3. 4.

እም፡ praep. insepar. vid. sub **እምነ፡** col. 191.

እም፡ *mater* vid. sub **አመመ፡**

እምሔው፡ (etiam per **ሄ** et **ኄ**) subst. m., f. **እምሔውት፡** (et **እምሔት፡**?), Pl. c. **እምሔዋት፡** et **እምሔዋን፡** et **አማሑት፡** (nonnumquam **እምሔውት፡** pro Plur. f.) 1) *avus, avia* a) sensu proprio: **እምሔው፡** πάππος Chr. ho. 26; Hen. 83, 3; Jsp. 321. 334; Enc. Mij. 7 (ubi **ኢያቄም፡** avus salvatoris nominatur); **እምሔውት፡** μάμμα 2 Tim. 1, 5; **ሐና፡እምሔውት፡እምላከ፡በሥጋ፡** Sx. Hed. 11; **እምሔውቱ፡ዘአቡሁ፡** *avia ejus paterna* F. N. 42, 2; **እምሔዋን፡ዘአብ፡** et **ዘእም፡** *avi paternus* et *maternus* F. N. 42, 6; **ወላድያን፡ወእምሔዋን፡** F. N. 24, 2. 42, 4; **እምሔዋት፡** *avus et avia* F. N. 52. 42, 3; F. M. 5, 3; **እማት፡ወእምሔውት፡** *matres et aviae* F. N. 24, 2. b) in genere: *proavus, proavia* (*abavus, atavus*, al.), *progenitor,-trix, propator:* Jsp. p. 275 (ubi Nebucadnezar **እምሔው፡** Belsazaris nominatur); **አሮን፡እምሔወ፡ቀደምቶሙ፡** 2 Esr. 7, 5; προπάτωρ Chr. ho. 12; **እምሔውየ፡** Hen. 60, 8. 65, 2; **እግዚ"፡ይቤሎሙ፡ለእምሔው፡ወለእምሔውት፡ቀዳማውያን፡ብዝኁ፡ወተባዝኁ፡** F. N. 24, 1; **እማሑቶሙ፡** Ex. 10, 6. 2) *altor,-trix, nutritor, nutrix, tutor,-trix:* ἐπίτροπος Gal. 4, 2; **ወነገሥት፡አማሑትኪ፡** ἔσονται βασιλεῖς τιθηνοί σου Jes. 49, 23. — *Voc. Ae.:* **ሔው፡** (sic) **እማሁት፡** (sic) **ብ፡አያት።**

አመመ፡ rad. inus., a quo **እም፡** derivatur.

እም፡ subst. f., Pl. **እማት፡** [אֵם ܐܶܡܳܐ أُمٌّ] *mater*, tam hominum Gen. 32, 12. 43, 29. 44, 20; Ex. 2, 8. 20, 12. 21, 15. 17; Lev. 20, 9. 17; Jud. 8, 19. 9, 1. 3. 14, 9. 16; Matth. 2, 11. 13. 10, 35. 12, 48. 49, al., quam animalium Ex. 34, 26; Lev. 22, 27; Deut. 22, 6; Jer. 15, 10; Pl. Ruth 1, 8; Jer. 16, 3; Thren. 2, 12 (ubi pro **ለእማቲሆን፡** emendandum videtur **እማቲሆን፡**); 5, 3; Hen. 60, 24; Voc. Sing. **እሞ፡** Org.; Kuf. p. 92 (v. **እሙ፡**), et **እም፡** 3 Reg. 2, 20 (v. **እሙ፡**); **ዘአልቦ፡እመ፡** ἀμήτωρ Hebr. 7, 3; **እኁሁ፡ወልደ፡እሙ፡** ὁμομήτριος *uterinus* Gen. 43, 29. a) **እመሕያው፡** (v. **እመ፡ሕያው፡**) *mater vivi* i. e. *viventium*, in locutione **እጓለ፡እመሕያው፡** usitatum, vid. sub **እጓል፡** b) varie transfertur, ex. gr. in terram, quae est **እመ፡ኵሉ፡** Sir. 40, 1; in feminam, quae populum suum tuetur Jud. 5, 7; in virtutes vel vitia, quae sunt matres sectatorum, ut: **ለጥበብ፡እመከ፡ረሰይከ፡** 4 Esr. 13, 59; in causam rei, ut: **ፍትወት፡ሥሥዕት፡ዘብዕል፡እመ፡ኵሎን፡ኀጣውእ፡እኩያት፡ይእቲ፡** F. M. 18, 1; F. N. 24, 1 (vid. sub **ኀሳር፡**); in urbem vel coetum vel gentem, quae cives continent et tuentur: **እምነ፡ጽዮን፡** Ps. 86, 5; Gal. 4, 26; Apoc. 17, 5; Jes. 50, 1; Hos. 4; 5; **እመ፡አህጉር፡** *metropolis* M. M. f. 19 (Nicaea **እመ፡አህጉር፡ዘቢታንያ፡**). c) mater spiritualis est α) *susceptrix* vel *testis* baptismi: **እሙ፡መንፈሳዊት፡እንተ፡ተወክፈቶ፡በጥምቀት፡** (*quae eum in baptismo suscepit*) II Can. Nic. 24 (23). β) *abbatissa:* **እመ፡ምኔት፡** Sx. Masc. 17; Hed. 10, al. γ) ecclesia, ut Clem. f. 203, al.

እመት፡ subst., f. et m. [אַמָּה ܐܰܡܬܳܐ, [illegible]; vid. etiam Ges. thes. p. 110] Pl. **እመታት፡** *cubitus, ulna*, 1) pars brachii anterior: **እደዊሃ፡ትሰፍሕ፡ዲበ፡ዘይበቍዕ፡ወእመታ፡ታጸንዕ፡ለፈትል፡** Prov. 29, 37; Did. 3; **ሰላም፡ለእመታትኪ፡** I Sal. Mar. 23; **መላጼያት፡ዘእመት፡** (tormenti genus) Sx. Ter 15. 2) mensura: Matth. 6, 27; **ኑኁ፡በአምጣነ፡እመት፡ኬንያ፡** 2 Par. 3, 3; Ex. 25, 10. 17; numeralibus jungi solet intercedente **በ፡**, ut: **ዕፅ፡ዘ፶በእመት፡** Esth. 5, 14; Gen. 6, 15; Ex. 26, 2. 27, 1; Kuf. 5; Hez. 40, 5 seq.; **ዝንቱ፡አምጣነ፡ምሥዋዕ፡በእመታት፡** 43, 13; **ኑኁ፡ዕሥሩ፡በእመት፡** Zach. 5, 2; Dan. 3, 1; Jer. 52, 21 vrs. nov.; Judith 1, 2—4; Hen. 7, 2; Joh. 21, 8; distinguuntur **እመተ፡ሰብእ፡ወእመተ፡መልአክ፡** Apoc. 21, 17; de **እመተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡** vid. Clem. f. 55; Gad. Ad. — *Voc. Ae.:* **እመት፡ብ፡ክንድ።**

አመረ፡ rad. inus., quae primitus significavit *eminuit* (vid. אָמִיר et Ges. thes. p. 119), deinde *conspicuus, clarus fuit* (vid. **አሚር፡**); inde propagantur significationes aeth. *ostendere, cognoscere, scire*, hebr. et syr. *dicere, jubere*, arab. *jubere, imperare.*

አመረ፡ I, 2 1) *monstrare, ostendere, significare, indicare*, **ይኤምር፡በእግር፡ወይኤምር፡በቅጽበተ፡አጻብዕ፡** σημαίνει, διδάσκει Prov. 6, 13; impudicarum est **አምሮ፡በአጻብዒሆን፡በሥሒቅ፡** F. M. 34, 8; c. Acc. prs., alicui, ut: **ይኤምሮሙ፡በእዴሁ፡** ἦν διανεύων αὐτοῖς Luc. 1, 22; **ወአመሮ፡በእዴሁ፡ከመ፡ይነጽር፡ድኅሬሁ፡** Jsp. p. 284; **አመረኒ፡በ፪ትእምርት፡** *significavit mihi duobus signis* Did. 29; c. **ላዕለ፡** vel **ኀበ፡** rei (hinweiſen auf etwas): **እስመ፡ዝ፡** (*nam hoc*) **ይኤምር፡ላዕለ፡ሞተ፡እንትያከስ፡** Jsp. p. 287; **አዕይንት፡እለ፡አመሩ፡ኀበ፡ዮሐንስ፡** Kedr f. 17. a) *signum dare* tuba (aliâs **ተአመረ፡**): **ተአምሩ፡በቃለ፡ቀርን፡** Jer. 4, 5; (v. **ተአመሩ፡**). b) *significare* vel *indicare* alqua re alqd, c. dupl. Acc.: **ይኤምር፡ርእሶ፡ለከይሲ፡ኀሊና፡ቀዳሚት፡እንተ፡ያከውስዋ፡ሰይጣናት፡** Phlx. 37, vel c. Acc. et **ለኀበ፡**, ut: **አመረ፡ባሕረ፡ለኀበ፡ሥርዐተ፡ብሕትውና፡ወዐውሎታተ፡ለኀበ፡መከራት፡** (*mari significavit vitam solitariam, procellis tentationes*) Phlx. 28. 2) indicare vel significare alicui, i. e. *notum facere* alicui, *edocere* alqm, c. dupl. Acc., γνωρίζειν Ps. 24, 4; **ይኤምረከ፡ፍኖቶ፡** Prov. 22, 19; 2 Petr. 1, 16 (ubi Platt **አእመርነ፡** habet); Hen. 7, 1; Kuf. 2; c. Acc. prs.: **አምሮ፡ለጻድቅ፡** Prov. 9, 9; **ሶበ፡ታአምሩ፡ስሕተተ፡ወዳኅፀ፡እምኔየ፡አምሩኒ፡** Jsp. p. 300; seq. Subj. Matth. 3, 7. 3) *demonstrare*, ut: **ይኤምር፡ከመ፡** seq. Indic., Chr. (crebro). — *Voc. Ae.:* **አመረ፡ዘ፡አመለከተ፡**

አእመረ፡ II, 1 *cognoscere, nosse, scire* 1) *percipere, videre, animadvertere, sentire*, seq. **ከመ፡** c. Ind.: **አእመረ፡ዳዊት፡ከመ፡መጽአ፡ሳኦል፡** εἶδεν ὅτι 1 Reg. 26, 3; Gen. 3, 7; Jud. 6, 22; Marc. 5, 30; seq. pron. interrg. Ex. 2, 4; c. Acc. prs. et rei 1 Reg. 26, 12; Ps. 34, 9; Matth. 9, 4; Luc. 8, 46. 9, 47; Joh. 6, 61; abs. Matth. 12, 15. 24, 50; Gen. 19, 33; Cant. 6, 12. 2) *comperire, percontari, rescire:* **ከመ፡የአምር፡ሰላሞሙ፡** Kuf. 34; 1 Reg. 17, 56. 23, 22; Gen. 9, 24; Ruth 3, 4; Matth. 9, 30; c. **በኀበ፡** prs. Gal. 3, 2; Marc. 15, 45; **አእመሩ፡ኀበ፡አቡሁ፡ወይቤልዎ፡ምንተ፡ትፈቅድ፡** Sx. Sen. 30; seq. **ከመ፡** Act. 23, 27. a) experiendo cognoscere alqd i. e. *experiri:* **ኢየአምር፡ነገረ፡እኩየ፡** Koh. 8, 5;

Job 21, 19; Rom. 7, 7; 2 Cor. 5, 21. b) *animadvertere* vel *curare* alqd Gen. 39, 6; Hebr. 3, 10; **አእምሮ፡ አእምር፡ መንፈሰ፡ መራዕይከ፡** Prov. 27, 23; martyres **ኢያእመርዎ፡ ለሕማመ፡ ስምዕ፡** Org. 3) *cognoscere, intelligere, agnoscere:* **አእምሬ፡ ወርእዩ፡ ዘከመ፡** 1 Reg. 25, 17; seq. **ከመ፡**, ut: **አእመረ፡ ዳዊት፡ ከመ፡ ሞተ፡ ሕፃን፡** 2 Reg. 12, 19; 1 Reg. 3, 20; Jes. 45, 6; Jer. 16, 21; Hez. 2, 5; 4 Esr. 9, 1; Matth. 21, 45. 24, 32; Joh. 4, 1. 6, 69. 7, 17; **አእመርነ፡ ከመ፡ ንሰብሖ፡** *cognovimus cum nobis laudandum esse* Hen. 63, 4; c. Acc. rei vel pers.: **አእሚሮ፡ ምግባሮሙ፡ መጠዎሙ፡ ውስተ፡ ጽልመት፡** Job 24, 14; Matth. 22, 18; **አእመርነ፡ ኀጢአተነ፡** Jer. 14, 20; **አእምሪ፡ ዐመፃኪ፡** Jer. 3, 13; Num. 22, 23; Joh. 8, 32; **ንዴግን፡ ከመ፡ ናእምሮ፡ ለእግዚ"፡** Hos. 6, 3; Joh. 13, 35. 17, 3; **አእምር፡ ርእስየ፡ ከመ፡ መሬት፡ ወሐመድ፡ አነ፡** Job 42, 6; c. **በ፡** notae (*ex*, vel Abl.): **በዝንቱ፡ ታአምሩ፡ ከመ፡** Ep. Jer. 22; Num. 16, 28; 1 Esr. 4, 22; 1 Joh. 3, 16. 4, 2; Joh. 13, 35; vel c. **በእንተ፡** 1 Joh. 2, 3; vel c. **እምነ፡** fontis Dan. 9, 2; Rom. 1, 20 ant. In specie: a) *agnoscere:* Gen. 12, 7. 8; 1 Reg. 26, 17; Job 2, 12. 6, 15; Joh. 1, 10; Marc. 7, 24. b) *dignoscere,* Gen. 3, 5; Deut. 1, 39; 1 Cor. 11, 29; c. Acc. et **እምነ፡** 3 Reg. 3^b, 9. c) *discere,* c. **እምነ፡** *ab* aliquo Ps. 118, 152; Matth. 11, 29. 24, 32. d) *cognoscere* mulierem vel virum, euphemistice de consuetudine et familiaritate sexuum (*concumbere*): **አእመራ፡ ለብእሲቱ፡** Gen. 4, 1; 1 Reg. 1, 19; Matth. 1, 25; **ኢታአምር፡ ብእሴ፡** Gen. 24, 16. 19, 8; Num. 31, 17; Jud. 11, 39. 4) *mente capere, comprehendere, intelligere, perspicere:* **ታአምርኑ፡ ዘታነብብ፡** Act. 8, 30; Marc. 4, 13; Joh. 12, 16. 13, 12; Prov. 2, 5. 9. 8, 5; **ኢከሀሉ፡ አእምሮቶ፡ (ለሕልም፡)** Kuf. 40. 5) *cognovisse, nosse,* c. Acc. rei: **ዘያአምር፡ ልበ፡** Job 7, 20; **ታአምር፡ ልበ፡ ወኵልያተ፡** Jer. 20, 12; **አልቦ፡ ዘያአምር፡ መኑ፡ መቃብሮ፡** Deut. 34, 6; Ps. 43, 23. 68, 7. 23. 103, 20; **በኢያእምሮ፡ መጻሕፍት፡** Matth. 22, 29; Marc. 10, 19; **ታአምሩ፡ ፍኖተ፡** Joh. 14, 4; c. Acc. prs.: Gen. 29, 5; Ex. 1, 8; Jes. 1, 3. 45, 5. 63, 16; **እለ፡ የአምሩ፡ ርእሶሙ፡** Prov. 13, 10; **ሕዝብ፡ ዘኢታአምር፡ ትካት፡** Ruth 2, 11; Jer. 1, 5; Matth. 25, 12; Marc. 14, 71; Joh. 1, 49. 10, 15. 16, 3; **ናአምረከ፡ መኑ፡ አንተ፡** Marc. 1, 24; c. Acc. pers. seq. **ከመ፡**, ut: **አነ፡ አእመርኩከ፡ ከመ፡ እኩይ፡ አንተ፡** Jes. 48, 4; Joh. 5, 42; Act. 26, 5. In specie a) de *amicis* et *familiaribus,* qui sese invicem norunt: **እለ፡ የአምሩኒ፡** οἱ γνωστοί μου (*noti*) Ps. 87, 8; **ዘያአምሮ፡ ለምታ፡** γνώριμος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς Ruth 2, 1; Job 20, 7. 42, 11. b) **ቀደመ፡** vel **አቅደመ፡ አእምሮ፡** *praenovisse, ante cognovisse,* προγινώσκειν Rom. 11, 2. 8, 29. 6) *scire,* cum negatione *nescire, ignorare,* c. Acc. rei, 1 Reg. 22, 15; **ምንተ፡ ታአምር፡ ዘኢናአምር፡ ንሕነ፡** Job 15, 9; **እለ፡ ታአምሩ፡ ፍትሐ፡** Jes. 51, 7; Ps. 34, 13. 138, 1. 4; Koh. 9, 5; Matth. 13, 11. 20, 22; Luc. 22, 60; Joh. 18, 4; Rom. 10, 3; c. **በ፡** 2 Reg. 17, 19; c. **ለ፡**, ut: **ያአምር፡ ሊተ፡ ዘውስተ፡ አርያም፡** ὁ δὲ συνίστωρ μου ἐν ὑψίστοις Job 16, 19; (Matth. 6, 32); seq. pron. interrg., ut Gen. 21, 26; Ex. 32, 1; Jos. 2, 4. 5; 1 Reg. 25, 11; Matth. 12, 7; Joh. 7, 27; Apoc. 3, 3; seq. **ከመ፡** Jos. 8, 14. 16, 20; Tob. 3, 14; 1 Par. 29, 17; 1 Reg. 14, 3. 20, 3; Joh. 21, 24; Rom. 2, 2. 3, 19. 7, 14; 1 Joh. 3, 14. 15; seq. **እስመ፡** ut Hen. 98, 8; c. Acc. prs. et seq. **ከመ፡**, ut: **ምስለ፡ ብእሲ፡ ዘታአምር፡ ከመ፡ ቦ፡ ሃይማኖተ፡** (quem scis habere fidem) Sir. 37, 12; Luc. 4, 41; omisso objecto Ex. 16, 15; Gen. 4, 9. 48, 19; Ps. 72, 11; seq. Inf. (in Acc.): **ታአምሩ፡ ሠናየ፡ ሀብተ፡ ውሂበ፡** Luc. 11, 13; Jac. 4. 17; Koh. 10, 15; Jes. 8, 4; **ኢያአምሩ፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡** Jer. 4, 22; **ኢያአምር፡ አክብሮ፡ ዐቢይ፡** Job 34, 19. Nonnumquam a) *scire* i. q. *didicisse, peritum, scitum, gnarum esse,* c. Acc., ut: **አእመረ፡ ብሔረ፡**, **ፍኖተ፡** Tob. 5, 5. 6; **እለ፡ የአምሩ፡ ሰቆቃወ፡** Am. 5, 16; **ዘያአምር፡ መጽሐፈ፡** ἐπιστάμενος γράμματα Jes. 29, 11; **ታአምርኑ፡ ጽርዐ፡** Act. 21, 37; c. Inf. (in Acc.) Matth. 16, 3; **አልብነ፡ ዘየአምር፡ ገዚመ፡ ዕፀው፡** 3 Reg. 5, 6. b) **አቅደመ፡ አእምሮ፡** *praescire* Ps. 36, 13; **ያቀድም፡ አእምሮ፡ ተአምራተ፡** Sap. 8, 8; Gal. 3, 8. c) nonnumquam significat *scientia imbutum esse, sapere* (vid. **ማእምር፡**, **አእምሮ፡**); **ኢያእመረ፡** *inscium, imprudentem esse*, ut: **ኢየአምሩ፡** Jes. 45, 20; Ps. 72, 11. 81, 5; **በኢያእምሮ፡** *imprudenter, ignorantia, errore, involuntarie:* Koh. 5, 5. 10, 5; Gen. 43, 12; Lev. 4, 2. 5, 17. 22, 14; Num. 35, 11; Rom. 8, 20. — Inf. **አእምሮ፡** et **አእምሮት፡** vid. infra. — *Voc. Ae.:* **አእመረ፡ ዘ፡ አወቀ፡**

አእመረ፡ II, 2 i. q. **አመረ፡**, *significare, indicare, edocere, enarrare, demonstrare,* c. **ኀበ፡**, ut: **አኮ፡ ዘያኤምር፡ ኀበ፡ ባሕርይሁ፡ ዘእምአብ፡** οὐκ οὐσίας δηλωτικόν ἐστι τῆς κατὰ πατέρα Chr. ho. 1; **ያኤምር፡ በዝንቱ፡ ኀበ፡ በአትን፡ ውስተ፡ ሰማያት፡** Chr. Ta. 19; seq. **ከመ፡**, Chr. ho. 14; F. N. in proleg.; Perf. **አአመረ፡** quod exspectaveris nusquam legi, sed **አእመረ፡** passim, ut 2 Petr. 1, 16 Platt, et Inf. **አእምሮ፡** 4 Esr. 10, 47; fortasse etiam Luc. 2, 17.

ተአምረ፡ III, 1 1) *se cognoscendum praebere, nosci, cognosci, agnosci, dignosci, notum esse, innotescere:* **ተአመርኩ፡ ሎሙ፡** ἐγνώσθην αὐτοῖς Hez. 20, 5; Ex. 2, 25. 25, 22; **ተአምረ፡** ἐγνώσθη Koh. 6, 10; **አልቦ፡ ዘተአምረ፡ ዘገብአ፡ እምሲኦል፡** Sap. 2, 1; 4 Esr. 4, 12; **ልበ፡ ንጉሥ፡ ኢይትአመር፡** Prov. 25, 3; Rom. 7, 13; 1 Petr. 1, 20; **ከመ፡ ኢይትአመር፡** (*ut ne cognosceretur*) Asc. Jes. 10, 24. 11, 17; Rom. 1, 20; Asc. Jes. 7, 27; **ውስተ፡ ልበ፡ አብድ፡ ኢትትአመር፡ ጽድቅ፡** διαγινώσκεται Prov. 14, 33; c. **በ፡** notae 4 Esr. 8, 42, vel c. **እምነ፡**, ut: **ልበ፡ ጠቢብ፡ ይትአመር፡ እምአፉሁ፡** Prov. 16, 23; Sir. 26, 9; **ዘኢይትአመር፡** *ignotus* vel *qui cognosci non potest*, ut: **አራዊት፡ እለ፡ ኢይትአመሩ፡** θῆρες ἄγνωστοι Sap. 11, 19; **ልበ፡ ንጉሥ፡ ኢይትአመር፡** ἀνεξέλεγκτος Prov. 25, 3; Act. 17, 23; Deus **ኢኮነ፡ ስዉረ፡ ዘኢይትአመር፡ ዳእሙ፡ ጥዩቀ፡ አእመርናሁ፡** Did. 33; **ኀይላት፡ ዘኢተአምሩ፡** Jer. 40, 3. 2) *sese invicem agnoscere* Gen. 45, 1 (nisi III, 3 legere malueris). 3) sibi invicem indicare vel designare alqd i. e. *convenire* de signo: **በከመ፡ ተአምረ፡** (v. **ተአመረ፡**) **ምስለ፡ ዳዊት፡ ለስምዕ፡** 1 Reg. 20, 35. 4) *signum dare* (aliâs III, 2), ut: **እመ፡ ኢተአምረ፡ በቃለ፡ ቀርን፡** Hez. 33, 6.

ተአመረ፡ III, 2 1) i. q. **ተአምረ፡** n. 1: *se cognoscendum praebere, apparere,* Ex. 29, 42. 30, 6. 36. 2) *promulgari, indici:* **እንበለ፡ ይትአመር፡ ለኵሉ፡ ሥጋ፡ ለአሰንብቶ፡** Kuf. p. 10. 3) denom. a **ትእምርት፡** a) *signum dare:* **ትትኤመሩ፡ በመጥቅዕ፡** Num. 10, 9; **ተአመሩ፡ በቃለ፡ ቀርን፡** Jer. 4, 5; c. pron. suff. (sensu Dativi): **እትኤመሮሙ፡** σημανῶ αὐτοῖς Zach. 10, 8; **አንብሮ፡ ኀበ፡ ይትኤመሩ፡** θὲς αὐτὸν ἐπὶ σημείου (σ;) Num. 21, 8. 9. b) *signum, omen captare:* **ዘይትኤመር፡ በአጽብዕ፡ አው፡ በአሕጻ፡** Kedr f. 65; Did. ed. Platt f. 48. 4) i. q. **ተአምረ፡** n. 3, q. v.

ተአመረ፡ III, 3 *sese invicem agnoscere,* si quidem Gen. 45, 1 pro **ይትአመር፡** legendum est **ይትኣመር፡**

እሙር፡ part. 1) *clarus, illustris, pellucidus* (cfr. **አሚር፡**): **ከመ፡ ደመናት፡ ወነፋሳት፡ ወዝናማት፡ እሙራት፡ በመዋዕለ፡ ማእረር፡ ኢይበቍዑ፡** ἐπιφανέστατα Prov. 25, 14 vrs. ant. 2) *notus, cognitus:* **እሙረ፡ ይከውን፡ ለኵሉ፡ እስመ፡** Hen. 97, 2; **ከመ፡ እሙረ፡ ይኩን፡ በልብየ፡ ፈቃድከ፡** Rel. Bar.; **ወይእቲ፡(ሀገር፡)እምርት፡ እስከ፡ ይእዜ፡** Jsp. p. 273; **መቃብረ፡ ጴጥሮስ፡ ወጳውሎስ፡ ወዮሐንስ፡ ወቶማስ፡ እሙራን፡ ወከሡታን፡** Chr. ho. 26; c. **ለ፡** pers.: **ወትከውን፡ ግብጽ፡ እምርተ፡ ለእግዚ"፡** Jes. 19, 21, vel c. **በኀበ፡**, ut: **እምርት፡ ይእቲ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡** Sap. 4, 1; Zach. 14, 7; Prov. 16, 2; **ቀትል፡ በመጥባሕት፡** (i. e. sica) **ኢኮነ፡ እሙረ፡ በኀበ፡ አይሁድ፡ ቅድመ፡ ውእቱ፡ አዝማን፡** Jsp. p. 347; c. **በ፡** nominis (i. e. مَعْرُوفٌ بِ): **ዮሐንስ፡ በመጽሐፈ፡ ራእዩ፡ ዘእሙር፡ በአቡቀለምሲስ፡** Abush. 20; F. N. prolg. (et in aliis libris ex Arabico versis). a) *agnoscibilis, noscibilis*, c. **በ፡** notae 1 Joh. 3, 10; c. **እምነ፡**, ut: **እምብርሃነ፡ አዕይንቲከ፡ እሙር፡ አንተ፡** Rel. Bar. b) *bene notus, insignis:* **ሀገር፡ እምርት፡** οὐκ ἄσημος πόλις Act. 21, 39; **ብእሲ፡ ዘእሙር፡ በኀይል፡ ወጽንዕ፡** Jsp. p. 347. 3) significatus vel notatus i. e. *certus, constitutus, status:* **በእምርት፡ ዕለት፡** ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ Ps. 80, 3; **እስከ፡ ዕድሜ፡ እሙር፡** Jsp. p. 281; Hen. 78, 9; **በበዓላት፡ እሙራት፡** F. M. 10, 3; **በዓላት፡** vel **መዋዕል፡ እሙራት፡** *festa solemnia*, Lud. e Syn.; **በእምርት፡ ዕለት፡ በዓልነ፡ ንዑ፡ ንትፌሣሕ፡** Mavâs. n. 47; **በበሰዓቱ፡ እሙራን፡** Clem. f. 250; etiam *certus* i. e. *quidam*, ut Hen. 74, 4; **እሙራን፡ ሰብእ፡** τινές Cyr. d. r. f. f. 58 (*Voc. ad Cyr.* male: **እሙር፡ ዘ፡ ረሲዕ፡**); sine dubio etiam 2 Petr. 3, 16 ant.

አሚር፡ subst., m. et f., 1) [proprie: perspicuus, clarus, vid. **እሙር፡** n. 1; non est, quod hoc nomen cum Ludolfo ex ἡμέρα vel ex ϩⲙⲉⲣⲓ repetamus] *sol:* **በእግረ፡ አሚር፡** ὑπὸ ἀκτίνων ἡλίου Sap. 2, 4. (Etiam in Voc. Ae. **አሚር፡** inter nomina solis enumeratur). 2) *dies*, sed nonnisi in quibusdam locutionibus usitatum, ut a) **ኵሎ፡ አሚረ፡** α) *toto die, totum diem* Jes. 28, 24. 65, 2; Thren. 3, 14; Ps. 34, 32. 55, 1. 72, 14. β) *singulis diebus, quotidie* Jer. 20, 8; Esth. 2, 11. 3, 4; Tob. 10, 7; Dan. ap. 1, 8; Hez. 46, 13; 4 Esr. 9, 42; 4 Reg. 25, 30; Job 1, 4; **ኵሎ፡ አሚረ፡ እንተ፡ ጸብሐት፡ ክዕበ፡ ለለዕለት፡** καθ' ἡμέραν ἐνδελεχῶς δίς Sir. 45, 14; Luc. 19, 47; Hebr. 3, 13. γ) **ዘኵሉ፡ አሚር፡** *quotidianus* Lev. 23, 37; Num. 4, 16. b) **ይእተ፡ አሚረ፡** vel **ውእተ፡ አሚረ፡** *illo* vel *eo die, tum, tunc*, de tempore futuro: **ይእተ፡ አሚረ፡** ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ Jes. 2, 11. 20. 3, 7; Jer. 5, 18. 37, 8. 38, 1 (ἐν τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ); Joel 4, 1; Hez. 38, 18; Matth. 24, 30; **ውእተ፡ አ"፡** Jes. 7, 20. 17, 4. 19, 18. 31, 7. 52, 6; Jer. 3, 16. 4, 9; Zach. 14, 4; Ps. 145, 3; Dan. 12, 1 (ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ); τότε Ps. 95, 12; Jes. 65, 25; Judith 6, 6; **ይ"፡ አ"፡** Sir. 18, 7 (in apodosi enunciationis temporalis); de praeterito: **ው"፡ አ"፡** Eph. 2, 12; Hez. 40, 1; Sir. 48, 19; **ይ"፡ አ"፡** 1 Reg. 6, 15. 27, 6. 28, 20; τότε Gen. 13, 7; Sir. 50, 17. c) **እምይእቲ፡ አሚር፡** *inde ab illo die* 2 Esr. 5, 16, vel **እምይእተ፡ አሚረ፡** 1 Esr. 6, 19; 1 Reg. 16, 13 annot.; 30, 25; 4 Reg. 2, 22. d) **እስከ፡ ውእተ፡ አሚረ፡** *usque in illum diem* Dan. 12, 1. 3) *primus dies:* **አመ፡ ዐሡሩ፡ ወአሚሩ፡** *undecimo die* (mensis) Kuf. 29; secundum Ludolfum etiam *primus dies* seu *calendae mensis*, ut: **አመ፡ አሚሩ፡** (i. q. **አመ፡ ፩**) **ለሐምሌ፡** (in literis ad Ludolfum datis).

እማሬ፡ subst., pl. **እማርያት፡**, *monstratio, significatio, demonstratio, indicium, ostentum:* personae S. Trinitatis **ኢያስተርአዩ፡ ለንጻሬ፤ ወኢይትሌበዉ፡ ለእማሬ፡** M. M. f. 52; **ዕንባቆም፡ ነቢይ፡ ወልደ፡ ዳክር፡ ነገደ፡ ጎሬ፤ ሥራዌ፡ ዘሕዝበ፡ አይሁድ፡ እንዘ፡ ይኤምር፡ እማሬ፤** Enc. Hed. 3; (retributiones terrenae non sunt retributio ipsa) **አላ፡ እማሬ፡ ባሕቲቱ፡ ወምሳሌ፡ ዘኵነኔ፡** Chr. Ta. 5; **እማርያት፡** *demonstrationes* F. N. 43, 6; testator **ይጽሐፍ፡ ውስቴታ፡** (in testamento) **እማሬ፡ ዕለታ፡** F. N. 41, 1; **ዜና፡ እማሬ፡** (ostentorum vel prodigiorum) **ዘአስተርአየ፡ በእንተ፡ ንስተተ፡ መቅደስ፡** Jsp. p. 377.

አእምሮ፡ vel **አእምሮት፡** m. et f., Inf. (II, 1), crebro Substantivi instar usurpatur: 1) *cognitio, scientia:* **አእምሮ፡ እግዚ"፡** Jes. 11, 9; **አእምሮ፡ ጥበብ፡** ἐπιστήμη συνέσεως Sir. 17, 7; Rom. 1, 19; 2 Petr. 2, 20; 1 Cor. 8, 1. 12, 8; **እምኢያእምሮ፡ ውስተ፡ አእምሮ፡ አማን፡ አግብአሙ፡** Lud. e Syn.; **ኢያእምሮ፡** *inscitia, ignorantia* Rom. 1, 21; vid. etiam supra sub **አእመረ፡** n. 6, c. 2) *intelligentia, intellectus, sapientia, disciplina:* γνῶσις Koh. 1, 16. 17. 9, 10; σύνεσις Job 12, 13; Sir. 15, 3; Jes. 11, 2; Prov. 1, 7. 2, 2. 3; αἴσθησις Prov. 15, 14. 22, 12; **ተዐውቆ፡ ወአእምሮ፡** αἴσθησις καὶ ἔννοια 1, 4; **ጥበብ፡ ወአእምሮኒ፡** σοφία καὶ παιδεία Sir. 1, 27; Jer. 3, 15 var.; Dan. 1, 17; **አእምሮቱ፡ ለእግዚ"፡** Rom. 11, 33; **ኵላ፡ አእምሮቶሙ፡** Kuf. p. 84.

አእምሮታዊ፡ adj. rel. *intellectualis:* **ጠባይዕ፡ አእምሮታዊ፡** Lud. comm. hist. p. 484, n. 3.

ማእምር፡ part. 1) *sciens, scitus, gnarus, peritus*, 1 Reg. 2, 3; **ማእምረ፡ ልብ፡** καρδιογνώστης Act. 1, 24; **ማእምረ፡ ኅቡአት፡** Org.; **ማእምራን፡ ለገቢረ፡ ሠናይ፡** Koh. 4, 17; **ማእምራነ፡ ቃል፡** συνετοὶ ἐν λόγοις Sir. 18, 29. a) *eruditus, doctus* Jsp. p. 328, al. b) in malam partem: *divinator, hariolus, vates, magus, fatidicus*, οἱ γνῶσται **ማእምራን፡** 1 Reg. 28, 3. 9; 4 Reg. 21, 6; γνωρισταί 23, 24; στοχαστής Jes. 3, 2, Χαλδαῖοι Dan. 2, 2; γαζαρηνοί 4, 3. 5, 15; **ኢትኩን፡ ማእምረ፡ ትእምርታት፡** Lud. comm. hist. p. 315 n. 50. 2) *intelligens, sapiens, prudens*, Deut. 1, 13. 15; 1 Reg. 18, 14; Job 34, 2 (ἐπιστάμενοι); Koh. 9, 11 (συνετοί); Sir. 3, 29. 9, 15; Prov. 10, 19 (νοήμων). 17, 12. 12, 16 (πανοῦργος). 13, 1. 14, 15. 24. 22, 3; 12, 23 (συνετός); Matth. 11, 25. 3) qui novit alqm, *familiaris, amicus, notus:* **ማእምርነ፡** ὁ γνώριμος ἡμῶν Ruth 3, 2; Ps. 54, 14; Sir. 6, 5 (φίλος).

ትእምርት፡ subst., m. et f., Pl. **ተአምር፡** (crebro **ተአምር፡** scriptum), rarius **ትእምርታት፡**, Pl. Pl. **ተአምራት፡**; Pl. **ተአምር፡** crebro pro Singulari usurpatur (gramm. § 141); 1) *signum* a) *nota, indicium:* Matth. 16, 3. 26, 48; Rom. 4, 11; 1 Cor. 14, 22; **ርእዩ፡ ትእምርቶ፡ ለዓለም፡** Sir. 42, 18; **ምንት፡ ትእምርቱ፡ ለዕድሜሁ፡** 4 Esr. 4, 14. 3, 1; Marc. 13, 4; Lev. 13, 2 seq.; 14, 36 seq.; Gen. 1, 14; Sir. 43, 6. 7; **ትእምርታት፡** *notae* (rei inventae) F. N. 40. b) *insigne:* **ትእምርተ፡ ኪዳንየ፡** Gen. 9, 12 seq.; Kuf. 15; Ex. 31, 13. 17. c) *monumentum:* Ex. 13, 9. 16; Jos. 4, 6; Hez. 39, 15; Jes. 19, 20. 55, 13; **ትእምርቱ፡ ለበዓል፡** στήλη τοῦ Βάαλ Num. 22, 41; **ትእምርተ፡ መዊእ፡** τὸ τρόπαιον *tropaeum* Chr. Ta. 5. d) *monitorium* Num. 17, 3. 25. 26, 10; Deut. 6, 8. 28, 46. e) (*signum militare* i. e.) *vexillum:* Num. 2, 2; **ይገብር፡** (v. **ያነሥእ፡**) **ትእምርተ፡ ለአሕዛብ፡ ርሑቃን፡** Jes. 5, 26. 11, 12; **ንሥኡ፡ ትእምርተ፡** Jer. 6, 1. f) *bellicum, classicum,* *signum tuba datum:* ነፍኁ፡በቀርን፡ትእምርተ፡ለሰራዊት፡ Hez. 33, 3; Jos. 6, 8; Lev. 25, 11 seq.; Num. 29, 1. g) *signum coeleste, astrum, sidus, constellatio:* ፀሓይ፡ወተአምር፡ Hen. 48, 3. 8, 3; Kuf. 4. 8; ሰገደ፡ለኵሉ፡ተአምረ፡ሰማይ፡ 2 Par. 33, 3. 5; Jer. 10, 2; μαζουρώθ Job 38, 32 var. h) *miraculum, prodigium, portentum, monstrum,* Ex. 4, 8. 9. 7, 3. 9. 11, 9; Num. 14, 11; Deut. 4, 34. 6, 22. 7, 19. 26, 8. 29, 2; Kuf. 48; Ps. 85, 16. 95, 3; Dan. 6, 27; እገብር፡ተአምረ፡በሰማይ፡ Joel 3, 3; Hen. 36, 4; 4 Esr. 8, 71. 9, 1. 6; ይትወለድ፡ትእምርት፡እምአንስት፡ (*monstrum*) 3, 12; Sir. 45, 3; Asc. Jes. 11, 18; Matth. 24, 3. 24. 30; Marc. 16, 17. 20; Act. 2, 22. 43. 4, 30; Apoc. 12, 1. 13, 13. i) *imago* vel *typus* rei futurae Jes. 8, 18; Hez. 4, 3; ትከውን፡ለሙ፡ትእምርተ፡ Hez. 24, 27; ትእምርተ፡ልደቱ፡ (sc. Christi) Enc. Tachs. 16; Matth. 12, 39. k) *documentum, argumentum,* α) in genere: Luc. 2, 12; 2 Thess. 3, 17; Job 21, 29; ወትእምርተ፡ዝንቱ፡እስመ፡ (hoc demonstratur eo quod) Chr. (crebrius); seq. ከመ፡ Ex. 3, 12. β) in specie: quo divina alcjs auctoritas confirmatur vel propheticum; Deut. 13, 2. 3; 1 Reg. 2, 34. 10, 1; Jes. 7, 11. 37, 30; Jer. 51, 29; Joh. 2, 18. 6, 30. l) *vestigium:* ሶበ፡ዘበጠ፡(ለኀጺን፡)ነሃቢ፡በሰፌልያ፡ይትረከብ፡ትእምርተ፡ዝብጠት፡በኀጺን፡ Fid. Jac. Bar. m) *siglum,* F. N. in prolg. n) *figura, nota, characteres:* ትእምርተ፡መስቀል፡ Enc. Mij. 9; ትእምርተ፡መጻሕፍት፡ (characteres superstitiosi) Lud. ex Org. 2; fortasse Hen. 68, 1. o) በትእምርት፡ *significanter, distincte,* ubi de canendo et sonando agitur: 1 Cor. 14, 7. 8; Jos. 6, 8. 2) *demonstratio, explicatio,* δήλωσις Lev. 8, 8; fortasse Hen. 68, 1. — *Voc. Ae.:* ትእምርት፡ብ፡ምልክት፡

ተአማሪ፡ n. ag. *ominum captator* vel *interpres,* ተአማርያን፡ F. N. 45.

አምሴር፡ et **አምሺር፡**, etiam **ማሺር፡** n. mensis Aegyptiorum VI, ⲙⲉⲭⲓⲣ, ⲙ̅ϣⲓⲣ, cui የካቲት፡ Abyssinorum respondet, Abush. 8; Voc. Ae.

አመት፡ subst. f., Pl. አእማት፡ [in caeteris quidem linguis אָמָה ܐܡܬܐ أَمَةٌ, unde ት primitus notam feminini fuisse constat; sed in lingua Ae. ት pro radicali habitam esse, e Pluralis formatione elucet, gramm. § 136, 2] *serva, ancilla,* ለሠይጥ፡ገብር፡ወአመት፡ Kuf. 11; አግብርት፡ወአእማት፡ Gen. 32, 6; Job 31, 13; Jes. 24, 2; አእማት፡ 14, 2. 56, 6; Gen. 12, 16. 16, 1 seq. 21, 10. 29, 24; Ex. 21, 7. 20; Kuf. 50; Ruth 2, 13; Tob. 3, 7; Joh. 18, 17; Act. 2, 18; F. N. 42, 12; አመት፡እንተ፡ትነብር፡ዲበ፡ማሕረፅ፡ Ex. 11, 5; in colloquio cum nobilioribus mulier se dicit አመትከ፡ Ruth 2, 13. 3, 9; 1 Reg. 1, 11. 18. 25, 27. 28, 21. 22; 2 Reg. 14, 15; Luc. 1, 38. — *Voc. Ae.:* አመት፡ዘ፡ገረድ፡; *aliud:* አመት፡ዘ፡ሴት፡ባርያ።

እመት፡ *cubitus* vid. sub እመመ፡

አሜቴስጢኖስ፡, **አሜቴሶጥስ፡**, **አሜቴስጦን፡**, **አሜተስጦን፡** n. gemmae prgr., sc. ἀμέθυστος, *amethystus,* Apoc. 21, 10; Ex. 28, 19. 36, 19 (in C pro ክርክዴን፡) Hez. 28, 13. Scholion Voc. Ae. vid. in Lud. Comm. hist. p. 209 n. 7.

አምኀ፡ I, 2 [componendum videtur cum وَمِقَ *amavit, dilexit*] 1) *osculari* (sicut φιλεῖν), ut: epistola perveniens ad eum ተአምኆ፡ሊተ፡እእዳዊሁ፡ህየንተ፡አፉ፡ዚአየ፡ (osculetur meo nomine manus ejus vice oris mei), Lud. Comm. hist. p. 43 n. 49; cfr. ተአምኆ፡ et አምኃ፡ 2) *dilectionis et venerationis significationem dare* alicui, *salutare* alqm (non tantum ሰላም፡ dicendo, sed „cum aliqua honoris praefatione et corporis vel capitis inclinatione vel cum muneris alicujus oblatione vel cum osculo,“ et amplexu ut inter familiares Lud.) a) familiares, amicos, sive praesentes, sive per literas vel nuntios Ex. 18, 7 (προσεκύνησεν); ἀσπάζεσθαι Luc. 1, 40; Hen. 71, 14; Rom. 16, 3—16. 21—23; Phil. 4, 21. 22; 2 Thess. 3, 17; Tit. 3, 15; 1 Petr. 5, 13. b) alios, reverentiae causa, Asc. Jes. 6, 4. c) principes, reges: Herodes አምኆ፡ለአውግስጦስ፡ወይቤሎ፡ Jsp. p. 325; ፈነዎሙ፡ኀበ፡ሰሎሞን፡የአምኅዎ፡ 3 Reg. 5, 1; Matth. 4, 9; etiam de peregrinantibus, qui loca sacra visitantes salutant, Lud. Comm. hist. p. 302 n. 4. 3) *salutationis causa munus offerre* alicui, *munere oblato salutare* alqm, c. dupl. Acc.: Herodes አዘዘሙ፡ለኵሎሙ፡ዐበይቱ፡ከመ፡የአምኅዎ፡ (sc. Herodis filium) ንዋየ፡በከመ፡ክሂሎቶሙ፡ Jsp. p. 334; ይኤምኅዎ፡ሎቱ፡ወርቀ፡ Sx. Mij. 6; እለ፡ይኤምኁከ፡ወርቀ፡ Enc. Mag. 29.

ተኣምኀ፡ III, 3 (plerumque ተአምኀ፡ scriptum) *osculari* vel *consalutare inter se, sese invicem salutare:* ተአምኁ፡ወተሓቀፉ፡ 1 Esr. 4, 47; Ex. 18, 7; Tob. 5, 19; Hen. 81, 7; ተአምኁ፡በበይናቲክሙ፡በአምኃ፡ቅድሳት፡ ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ Rom. 16, 16; 1 Petr. 5, 14; inde de osculo pacis quo sese excipiunt Christiani, Lit. 164, 1; Did. 12, al. 2) *osculo excipere, salutare* alqm, c. Acc., καταφιλεῖν Ex. 4, 27; 2 Reg. 15, 5; Luc. 7, 45; Herm. p. 86; ተቀበሎሙ፡ወተአምኆሙ፡ 1 Par. 12, 17; ἀσπάζεσθαι Matth. 5, 47; Luc. 1, 41; Marc. 12, 38; ተአምኆሙ፡በአምኃ፡መንፈሳዊት፡ Gad. T. H.; ተአምኆ፡ *salutatio, salutationes* Matth. 23, 7; etiam c. Acc. rei, quae quasi salutatur Hebr. 11, 13. 3) salutare i. e. *valedicere* alicui: ዘይፈቱ፡ድንግልና፡ይትኣማኅ፡ኵሎ፡ጥሪቶ፡ውሂበ፡ለምስኪናን፡ Kid. f. 28.

አስተአምኀ፡ IV, 3 *facere ut* alqs *salutet* alqm, in specie: *valedicere facere* alqm: አስተኣሚኆከ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ትብል፡ጸዋት፡በእንተ፡ድውያን፡ caet. i. e. (eum sc. mortuum) *ecclesiae valedicere faciens dices* caet. (allocutio est ad sacerdotem) Genz. f. 15.

እሙኅ፡ part. *salutatus,* Lud. sine auct.

አምኃ፡ subst., fem. et m., 1) *osculatio, osculum,* φίλημα Rom. 16, 16; 1 Thess. 5, 25; 1 Petr. 5, 14; ከመ፡ንትአማኅ፡በበይናቲነ፡በአምኃ፡ቅድሳት፡ Lit. 164, 1. 2) *salutatio,* ἀσπασμός, እፎኑ፡ዘከመዝ፡አምኃ፡ Luc. 1, 29; አምኃ፡ዘአምኀ፡በቲ፡አቡ፡ለወልድ፡ Kedr f. 16. 3) *munera, dona, munus,* quae offeruntur salutationis vel venerationis causa: Gen. 32, 14. 43, 11; Kuf. 42; 1 Reg. 25, 27; 4 Reg. 5, 15; Jes. 60, 14; አምኃ፡ወሀብት፡ Jer. 47, 5 var.; Matth. 2, 11; Mavâs. n. 27; in specie quae offeruntur a) sponsae ejusve parentibus et consanguineis Gen. 24, 53; F. N. 24, 3. b) principi, regi, Deo: 1 Reg. 10, 27; 3 Reg. 10, 25; 4 Reg. 16, 8; አምጽኡ፡ሎቱ፡አምኃ፡ 2 Par. 17, 5. 26, 8; Ps. 44, 14. 71, 10. 75, 11; Jes. 18, 7. 39, 1. 66, 20; ያመጽኡ፡አምኃ፡ለንጉሠ፡ሰማይ፡ Tob. 13, 11; Jsp. p. 325 seq. c) judici (corruptionis causa):

አምኑ፡ወሕልያን፡ Sir. 20, 29; **ኢትንሣእ፡ሕልያነ፡ወአምኑ፡ሰብእ፡** Kuf. 21. — Scholion Voc. Ae. vide supra sub **መሀና፡** c. 145.

እማኄ፡ subst. *salutatio*, in literis a Gregorio ad Ludolfum datis, ut in Lud. Comm. hist. p. 35 n. 28.

አምነ፡ I, 1 [אָמַן; أَمِنَ, ܗܰܝܡܶܢ; de potestate radicis prima vid. Ges. thes. p. 113. 114.] Subj. **ይእመን፡** (**ይእምን፡** Joh. 1, 7 rom.?) 1) *verum esse* vel *inveniri*, *compleri*, *confirmari*, Luc. 1, 1. 2) *fidem habere* alicui, *confidere*: **ዘፍጡነ፡የአምን፡** ὁ ταχὺ ἐμπιστεύων Sir. 19, 4; c. **በ፡** prs. Ps. 41, 7. 16; Jes. 28, 16; c. **በላዕለ፡** Ex. 19, 9; c. Acc. prs.: Joh. 2, 24; 2 Tim. 2, 13; **ኢትእመንዎሙ፡ለአኀዊክሙ፡** Jer. 9, 4 (vid. III, 1); **ለእመ፡ኢክንክሙ፡ምእመናነ፡በዲበ፡ ውኁድ፡ መኑ፡የአምነክሙ፡በላዕለ፡ብዙኅ፡** Chr. Ta. 3; seq. **ከመ፡**, ut: **አምንዎሙ፡ከመ፡እሙንቱ፡** caet. 2 Esr. 23, 13. 3) *credere* a) sensu communi, c. Acc. rei: **ብእሲት፡ተአምን፡ኵሎ፡ነገረ፡ዘትሰምዕ፡** Clem. f. 6; 2 Par. 9, 6; **የዋህ፡የአምን፡ኵሎ፡ነገረ፡** Prov. 14, 15; Job 4, 12; omisso Acc. Kuf. 37. 43; Ex. 4, 9; Joh. 20, 25. 29; c. **ለ፡** prs.: 1 Joh. 4, 1; c. Acc. prs.: **ኢአምኖሙ፡** Jer. 47, 14; Tob. 2, 14; Dan. ap. 1, 41; Ex. 4, 1; Gen. 45, 26; 1 Cor. 11, 18; c. dupl. Acc.: **መኑ፡አምነነ፡ቃለነ፡** Jes. 53, 1; Gen. 42, 20; Luc. 1, 20; Rom. 10, 16; seq. **ከመ፡** Thren. 4, 12; Ex. 4, 5; Jes. 43, 10; Job 9, 16; Jac. 2, 19; 1 Joh. 5, 1; Rom. 10, 9; **ልቃሕ፡ዘይቀውም፡ላዕለ፡አሚኖቱ፡ባሕቲቱ፡** *fide sola* (non pignore) *interposita* F. N. 27. b) sensu theologico: absol. Jes. 7, 9; Rom. 3, 3; Matth. 21, 22; Marc. 16, 16; c. **በ፡** prs. vel rei Joh. 2, 11. 5, 24. 12, 36. 44. 1, 12; Act. 9, 42; Rom. 1, 5. 10, 10. 11; 1 Joh. 3, 23; Marc. 1, 15; Joh. 4, 50; c. Acc. prs. Gen. 15, 6; Kuf. 14; **ከመ፡ይእመንዎሙ፡ለነቢያቲከ፡** Sir. 36, 21; Asc. Jes. 4, 7; **በአሚነ፡እግዚ"፡** Act. 16, 34; Rom. 3, 22 rom.; **አሚን፡** vel **አሚኖት፡** *fides*: **ጻድቅ፡በአሚን፡የሐዩ፡** Hab. 2, 4; Rom. 1, 17. 4, 11. 8, 24. 9, 32; Matth. 9, 29 rom.; Hebr. 6, 12; Gal. 3, 23; **ዛቲ፡አሚን፡** *haec fides* Did. 1; **ኢአሚን፡** *incredulitas* Rom. 3, 3; Lit. 169, 1; **ኢአሚኖቶሙ፡** Matth. 13, 58; **ርትዕት፡አሚን፡** Enc. Hed. 13; *ad fidem converti* 1 Cor. 3, 5 Platt; Act. 18, 8. 4) *verum dicere* i. e. *confiteri*, *profiteri*, *fateri*, a) sensu communi: Jos. 7, 19; **አምነ፡ወኢክሕደ፡** Joh. 1, 20; **አምኑ፡ወተከሥቱ፡** ὁμολογήσαντες ἀνήγγειλαν Esth. 1 apocr.; seq. **እስመ፡**, ut Jsp. p. 335, vel **ከመ፡**, ut: **አአምነከ፡ከመ፡ኵሎ፡ትክል፡** Job 40, 9; c. Acc. rei et **ለ፡** prs.: **እንዘ፡የአምኑ፡አበሳሆሙ፡ፍጹመ፡ለመምህራኒሆሙ፡** Clem. f. 230; 1 Joh. 1, 9. b) sensu theologico, sc. Deum, Christum, fidem veram confiteri: c. Acc. prs.: Apoc. 3, 5; **ዘአምነኒ፡በገጸ፡ሰብእ፡አአምኖ፡አነኒ፡በገጸ፡አቡየ፡** Did. 25; vel c. **በ፡**, ut: Matth. 10, 32; Luc. 12, 8; Apoc. 3, 5; seq. **ከመ፡** Rom. 10, 9; absol.: **አመንከ፡ሠናየ፡አሚነ፡** 1 Tim. 6, 12, 13; **እለ፡አምኑ፡** *confessores* (distincti a martyribus) Const. Ap. 24. c) *praedicare*, *celebrare* Deum, ἐξομολογεῖν, c. Acc., ut: **መኑ፡የአምነከ፡** Ps. 6, 5. 29, 12; c. **በ፡**, ut: **እመኑ፡በእግዚ"፡** Jer. 40, 11; **አምነ፡ቦቱ፡** Tob. 14, 2; absol. Job 8, 21 var.; **አሚን፡ወቃለ፡ስብሐት፡** Jes. 51, 3; Ps. 41, 5. 94, 2; sacrificia, quae ὁμολογίαι (נְדָבָה) dicuntur, **ዘበአሚንክሙ፡** Deut. 12, 6; **ዘበአሚኖትክሙ፡** 12, 17. 5) *securitatem promittere*, *fidem dare* alicui (آمَنَ), c. Acc. prs., Jsp. p. 378; Titus captivos Judaeorum Romam deduxit **ዘእንበለ፡ዘአምኖሙ፡** (*exceptis iis, quibus securitatem promiserat*) p. 379.

አእመነ፡ II, 1 1) *credere facere* i. e. a) *persuadere*, c. Acc.: **ንሕነ፡ናእምኖ፡** ἡμεῖς πείσομεν αὐτόν Matth. 28, 14; Act. 14, 19 rom. 18, 4. b) *ad fidem* (Christianam) *convertere*: c. Acc. prs.: **ዘብዙኀ፡አሕዛበ፡አእመነ፡** Deg.; Clem. f. 108. 234; Enc. Masc. 17; Haml. 30; c. **በ፡** numinis: **አእመኖ፡በስመ፡ኢየሱስ፡** Sx. Hed. 14; c. **እምነ፡**, ut: **እለ፡አእመነ፡እምክሕደት፡** *quos ab incredulitate ad fidem convertit* Clem. f. 114. 2) *confiteri facere*, a) *adigere* alqm *ad confessionem*: Herodes **አእመኖሙ፡ለዕደው፡እለ፡ፈነዎሙ፡** Jsp. p. 321. b) *praedicare* vel *celebrare facere*: **ወያአምን፡ከናፍሪሆሙ፡** Job 8, 21 var.; **ለዘረከበ፡** (**ለጥበብ፡**) **ታአምኖ፡ወታፈርሆ፡** τῷ εὑρόντι αὐτὴν δώσει ἐξομολόγησιν Sir. 18, 28. — De loco Asc. Jes. 3, 5 dubito.

ተአምነ፡ et **ተአመነ፡** III, 1; A) refl. 1) *fidum* vel *verum se praebere*: **ተአመነ፡ምስሌነ፡ምሕረቱ፡** Sir. 50, 24. 2) *fidere*, *confidere*, *fiduciam* vel *spem ponere* in alqo, *fidem habere* alicui, *fretum esse*, *sperare*, c. c. **በ፡**, ut: **ተአመንኩ፡በዕንቍ፡** Job 31, 24; **መኑ፡ተአመነ፡በእግዚ"፡ወተኀፈረ፡** Sir. 2, 10. 11, 21. 35, 24; Jes. 30, 12; Jer. 17, 5 (ἐλπίδα ἔχει ἐπί). 31, 11; **ተአመነ፡በጽድቁ፡** Hez. 33, 13; Ruth 2, 12; Ps. 43, 8. 59, 12. 118, 66; Gal. 5, 10; Phil. 2, 24; Philem. 21; c. Acc.: 2 Thess. 3, 4; Ps. 77, 26; **ኢይትአመና፡ለሕይወቱ፡** Job 24, 22. 4, 18. 15, 15; **ተአመንዎ፡** πιστεύσατε αὐτῷ Sir. 2, 8. 4, 16; **እንተ፡ትትአመን፡መዛግብቲሃ፡** Jer. 30, 4; **ኢትትአመኖ፡ብዙኀ፡** Sir. 6, 7; **እለ፡ኪያሆሙ፡ተአመነ፡** Jes. 30, 32; c. Acc. et **በ፡**, ut: **ኢትትአመንዎሙ፡በሕይወቶሙ፡** μὴ ἐμπιστεύσῃς τῇ ζωῇ αὐτῶν Sir. 16, 3; Ps. 77, 36; seq. **ከመ፡** c. Ind. vel Subj., ut: **ተአመኒ፡ከመ፡እገብር፡ፈቃደኪ፡** Kuf. 25; Job 11, 18; **ተአሚንየ፡ከመ፡ብዙኀ፡ረድኤት፡ብየ፡** 31, 21; **ትትአመኖ፡ከመ፡ያእቱ፡ተግባረ፡ማእረርከ፡** 39, 12; Ps. 26, 19; Rom. 2, 19; Phil. 2, 19 (ἐλπίζω). 24; absol.: Sir. 2, 6; **ነአምን፡ወንትአመን፡** Lit. 165, 3; **ተአምኖትየ፡** Ps. 83, 9. 3) *credere*, **ሃይማኖት፡እንተ፡ባቲ፡ተአመነ፡** (v. **ተአምነ፡**) 4 Esr. 9, 8; c. Acc. rei: **ኢትትአመን፡ኵሎ፡ቃለ፡ዘነገሩከ፡** Sir. 19, 15; **ዘይትአመን፡ሕልመ፡** (v. **በሕልም፡**) 31, 2; c. **በ፡**, ut: **ተአመኑ፡በመስቀል፡** Asc. Jes. 3, 18. 19; Jon. 3, 5; Rom. 4, 5; Enc. Jac. 13; seq. **ከመ፡** Rom. 4, 18; absol. Rom. 4, 19; **ተአምኖ፡** *fides* Hebr. 11, 4 seq. 4) *sibi persuadere*, *persuasum habere*, seq. **ከመ፡** c. Ind. vel Subj., Rom. 8, 38. 14, 14; **እትአመነክሙ፡ከመ፡ትፈጽሙ፡** Rom. 15, 14; Hebr. 6, 9. 5) *bono* et *confidenti animo esse*, *nihil sibi timere*, *securum esse*: **ኢይትአመኑ፡** Job 29, 24; **ተአመኒ፡** θάρσει Tob. 7, 17; Judith 11, 1; Matth. 9, 2. 22. 14, 27; Ex. 14, 13; Kuf. 50; 4 Esr. 6, 72; **ይነብር፡ተአሚኖ፡** Sir. 4, 15; Jes. 14, 6. 32, 18. 47, 8; Jer. 23, 6; seq. Acc. (*ab* alqua re securum esse): **ነፍስ፡አከ፡ትትአመን፡ወዲቀ፡ለአብሶ፡** Jsp. p. 382. 6) *fateri*, *pro-*, *confiteri*, c. Acc.: Hebr. 3, 1; **እንዘ፡ይትአመኑ፡ኀጣውኢሆሙ፡** Matth. 3, 6; Marc. 1, 5; Jac. 5, 16; **ተአመነ፡ኀጢአቶ፡** F. M. 6, 3; **አመ፡ተአመነ፡ጌጋዮ፡** Clem. f. 123; c. **በ፡**, ut: **ተአመነ፡በጌጋዩ፡** f. 124; F. N. 39 (vox forensis). a) **ዘይትአመኑ፡** *confessores* (distincti a martyribus) Const. Ap. 54. b) *praedicare*, *celebrare*: **እትአመን፡በስምከ፡** ἐξομολογοῦμαι τῷ ὀνόματί σου Sir. 51, 1; **በኵሉ፡ዘገብረ፡እትአመን፡ቦቱ፡** 47, 8. c) *professione facta tradere* vel *donare* alicui alqd (vox forensis),

c. በ፡ rei et ለ፡ prs.: F. N. 39, 2. 3. 7) *fidei* alicujus *concredere* vel *committere* vel *credere*, c. Acc. rei et ውስተ፡, ut: በእንተዝ፡ ይትአመኑ፡ ሰብእ፡ ነፍሶሙ፡ ውስተ፡ ዕፅ፡ ሕጹጽ፡ Sap. 14, 5; c. Acc. prs. et በ፡ rei: Rom. 3, 2 rom.; 1 Thess. 2, 4; c. ላዕለ፡ rei Tit. 1, 3; c. ለ፡ rei (muneris) Lit. 163, 2; *potestatem dare* alicui 1 Tim. 1, 12 (τῷ ἐνδυναμώσαντί με).

B) Pass. 1) *credi*: Christus ዘተሰብከ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ ወተአምነ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ወዐርገ፡ በስብሐት፡ Cyr. ad Th. f. 8; 1 Tim. 3, 16 (ተአመነ፡); seq. Acc. Inf., 1 Reg. 3, 21. 2) *ad fidem converti*, 1 Cor. 3, 5 ant. 3) *fidum haberi*, c. በኀበ፡ ab alqo, 1 Reg. 27, 12. 4) *concredi, committi*, 1 Tim. 1, 11 rom. 5) *concreditum accipere, fidei* vel *arbitrio commissum habere* alqd, *auctoritate* vel *plena potestate* rei *ornatum esse*: ወንጌል፡ ዘአነ፡ ተአመንኩ፡ በቱ፡ 1 Tim. 1, 11 Platt; c. ላዕለ፡ rei, ut: በእንተ፡ ተአምኖ፡ ኤጲስቆጶስ፡ ላዕለ፡ ንዋየ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Can. Ap. 31; Abt. Ap. 39; c. ዲበ፡, ut: ተአመነ፡ ዲቤሆሙ፡ Lud. e Vit. Greg. Arm.; seq. Subj.: ሰላም፡ ለመቃርስ፡ በእለስክንድርያ፡ ዘተአመነ፤ (v. ዘተአምነ፤) መርዔተ፡ ክርስቶስ፡ ይርዐይ፡ Enc. Masc. 4.

ተአመነ፡ III, 2 *confidere, fiduciam ponere*: ኢይትኤመንዎሙ፡ (v. pro ኢይትአ"፡) ለእለ፡ አስሐትዎሙ፡ Jes. 10, 20.

አስተአመነ፡ IV, 1 *fidem facere, credere facere, confirmare*: 1 Cor. 13, 7; እንዘ፡ ያስተአምነነ፡ ዮሐንስ፡ ይጽሕፍ፡ Cyr. ad Th. f. 20; ወበግብሩ፡ ያስተአምን፡ ዘንተ፡ ከመ፡ አማን፡ („*opere ipso verbis suis fidem faciens*") f. 24; ሰይጣን፡ ያስተአምን፡ ሎሙ፡ በግብሩ፡ *Satanas iis* (divinatoribus) *fidem efficit opere suo* (i. e. ut homines iis credant) Clem. f. 187; ወያስተአምን፡ ዘንተ፡ እንዘ፡ ይብል፡ *et credibile hoc facit* vel *confirmat dicens* Cyr. c. Pall. f. 88.

እሙን፡ part. 1) *fidus, fide dignus*, de rebus, πιστός Ps. 18, 8. 110, 7; Hos. 5, 9; 1 Tim. 1, 15. 3, 1. 4, 9; Tit. 3, 8; Act. 13, 34; ይኩን፡ እሙነ፡ ስመ፡ ዚአከ፡ 2 Par. 1, 9 (πιστωθήτω); 3 Reg. 8, 26. 2) *verus*, ἀληθής, ἀληθινός, Gen. 41, 32; Job 6, 3. 25. 36, 4; Jes. 41, 26; እሙን፡ ሕልሙ፡ Dan. 2, 45. 6, 12; Or. Az. (Dan. 3,) 3; እሙን፡ ቃል፡ ዘሰማዕኩ፡ 2 Par. 9, 5; 1 Joh. 2, 8. 27; Joh. 4, 37; እሙነ፡ ኮነ፡ *verum fuit* vel *inventum fuit*: እሙነ፡ ኮነ፡ ምክረ፡ ትካት፡ Jes. 25, 1; Deut. 17, 4. 22, 20; 2 Cor. 7, 14. 3) *confisus, securus*: የሐውር፡ እሙነ፡ πεποιθώς Prov. 10, 9. 4) *fidei concretum habens*: እሙን፡ ዲበ፡ ንዋየ፡ ግብር፡ 1 Par. 9, 31. 5) Adv. እሙነ፡ a) *vere, reverâ* 1 Reg. 22, 7; Deut. 17, 4. 22, 20; አማን፡ ተወልደ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፤ እሙነ፡ ልህቀ፡ ወእሙነ፡ በልዐ፡ ወእሙነ፡ ሐመ፡ H. A. n. 6; etiam እሙን፡, ut: ከልአ፡ እሙን፡ ውእቱ፡ ዘዚአከሙ፡ ንጉሥ፡ Lud. e V. S. b) *secure* Prov. 10, 9.

አማን፡ adj. 1) *fidus*: እመ፡ አማንኑ፡ ውእቱ፡ ለሐዊር፡ ምስሌከ፡ εἰ πιστὸς τοῦ πορευθῆναι μετὰ σοῦ Tob. 5, 9. 2) *verus*: እመ፡ አማነ፡ ኮነ፡ ወጥዩቀ፡ ነገሩ፡ Deut. 13, 15; እመሰ፡ አማንኬ፡ 4 Reg. 10, 15; አማነ፡ ረሰይክሙ፡ ለነ፡ ዘነገርናሁ፡ 2 Cor. 7, 14. a) subst. *verum, veritas*: ይውኅድ፡ ዘምሳሌ፡ እምአማን፡ Cyr. c. Pall. f. 97. b) c. pron. suff.: አማንክሙኑ፡ ኢታመልኩ፡ (*veritasne vestra est? non adorabitis?* i. e.) *an vere non adorabitis?* Dan. 3, 14; አማንየ፡ እብለከ፡ Sx. Haml. 8. 3) adv. *vere, revera, re ipsa, sane, profecto, recte*, a) አማነ፡, ut: እስመ፡ አማነ፡ ለአከኒ፡ እግዚ"፡ Jer. 33, 15. b) plerumque አማን፡, ἀληθῶς Ex. 33, 16; 3 Reg. 8, 27; 2 Par. 6, 18; Jer. 35, 6; Joh. 7, 26. 8, 31. 17, 8; Matth. 14, 33; Luc. 9, 27; 1 Joh. 2, 5; ἀληθινῶς Sir. 41, 24; ἐπ' ἀληθείας Dan. 2, 8. 47; Job 19, 4; Jes. 37, 18; ὄντως Jer. 3, 23. 10, 19; Asc. Jes. 9, 23; 4 Esr. 8, 41. 43. 10, 10; Matth. 4, 6; Ps. 7, 11; እስመ፡ አማን፡ ከማሁ፡ ውእቱ፡ Judith 11, 10; ναί Gen. 42, 21; ὀρθῶς Dan. ap. 1, 55. 59; ἀμήν Joh. 6, 32; Matth. 5, 18. 24, 2 Platt; አማን፡ ትቤ፡ *verum* (v. *recte*) *dixisti* Cyr. c. Pall. f. 65; Gen. 42, 16. c) በአማን፡ ut Kuf. 1. 31; Sir. 42, 8; 1 Tim. 5, 3; Act. 10, 34 (ubi in ed. Platt. lapsu calami በአምን፡ scriptum est). d) ዘበአማን፡ *qui vere est, verus*, ἀληθής Prov. 1, 3; Ps. 68, 17; Joh. 1, 48; ἀληθινός 1 Joh. 2, 8; Joh. 17, 3. — *Voc. Ae.*: አማን፡ አማን፡ ዘ፡ እውን፡ እውን፡ (v. ኡን፡ ኡን፡).

አሚን፡ 1) Inf. vid. sub አምነ፡. 2) passim pro አሜን፡ exscriptum (أَمِين) ut Apoc. 3, 14; Enc. Hed. 15 (sec. Lud.; in exemplari Tub. አሜን፡); Masc. 10 (in exempl. Tub.).

አሜን፡ adv. prgr., sc. ἀμήν, אָמֵן, *certo, profecto, ita sit, fiat!* γένοιτο γένοιτο አሜን፡ ወአሜን፡ Num. 5, 22; Deut. 27, 15 seq.; Judith 13, 20; ἀμήν 2 Esr. 15, 13. 18, 6; Tob. 8, 8; Matth. 5, 18 rom. 6, 13. 24, 2 rom.; Joh. 6, 32 rom.; Rom. 1, 25. 15, 33. 16, 27; Gal. 1, 5; Apoc. 1, 7 rom.; 5, 14. 7, 12. 19, 4 al.; በቃለ፡ አሜን፡ (v. አሚን፡) አድመዑ፡ ወግብሩ፡ በዓለ፡ Enc. Masc. 10; in fine orationum et librorum ter repetere solent አሜን፡ Abyssini.

እምነት፡ n. act., Pl. እምነታት፡ *fides* a) quae creditur, *religio*: ዘወለጠ፡ እምነተ፡ ክርስቲያን፡ Can. Ant. 1; እምነት፡ ዘመስቀለ፡ ክርስቶስ፡ Enc. Masc. 17; እምነታት፡ *fidei* vel *religionis genera* (ab orthodoxa discrepantia) Chr. Ta. 8. b) *confessio*: Christus ሊቀ፡ ካህናት፡ ዘእምነትነ፡ ἀρχιερεὺς τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Cyr. c. Pall. f. 85 (Hebr. 3, 1). c) qua quis credit, *fiducia*: Lit. Jac.; ማሕፀንት፡ ንዋይ፡ ይእቲ፡ ዘይሁባ፡ አማሕፃኒ፡ ለዘያመሐፅኖ፡ ከመ፡ ይዕቀባ፡ ሎቱ፡ ወይእቲኬ፡ እምነት፡ ዘአማሕፃኒሃ፡ ዘያነብሩ፡ ኀበ፡ ዘያመሐፅኖ፡ F. N. 29.

አማኒ፡ n. ag., Pl. አማንያን፡ 1) *verus, sincerus*: አማኒት፡ ἀνυπόκριτος Jac. 3, 17. 2) *credens, fidelis, ad fidem conversus* (sensu theologico): ሕዝብ፡ አማንያን፡ Act. 24, 27 rom.; ብእሲ፡ አማኒ፡ ዘዘመወ፡ በብእሲት፡ ኢአማኒት፡ F. M. 6, 15; ኢአማኒ፡ *incredulus* Matth. 17, 17; ምታ፡ ኢአማኒ፡ F. M. 5, 12. 3) *confessor* (aliàs ተአማኒ፡): አበ፡ ኖብ፡ አማኒ፡ Sx. Sen. 28.

አማናዊ፡ adj. rel. (ab አማን፡), *verus, qui vere est* (opp ficticius, adulterinus): አምላክ፡ አ"፡ F. M. 6, 1; በቃሉ፡ አማናዊት፡ 2, 5; Lud. comm. hist. p. 238 n. 5; ድንግልና፡ አማናዊ፡ ድንጋሌ፡ ነፍስ፡ ይእቲ፡ Chr. Ta. 28.

ምእመን፡ et **ማእመን፡** (መእመን፡ in antiquioribus libris et editionibus) et ማእምን፡ part., f. ማእምንት፡ et ማእመንት፡, Pl. m. "ናን፡, f. "ናት፡ 1) a) *confidens, credens* (cui significationi proprie forma activa ማእምን፡ convenit): ዕደው፡ ምእመናን፡ በኀይሎሙ፡ ἄνδρες πεποιθότες ἐν ἰσχύι αὐτῶν Judith 2, 5; አዋልድ፡ ምእመናት፡ (ἐν ἐλπίδι) Jes. 32, 9; baptizandus ይትአመን፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ምእመን፡ በአብ፡ ወበወልድ፡ ወበመንፈስ፡ ቅዱስ፡ F. N. 3; ዘምእመን፡ በስምከ፡ Genz. f. 81. b) sensu theolog.: *fidelis* vel *pius Christianus*: Syn.; ብእሲት፡ ማእምንት፡ F. N. 21, 5; ማእምን፡ et ማእምንት፡ Kid. f. 19; ምእመናን፡ et ምእመናት፡ F. M. 5, 11. 2) *fidus*, *fide dignus*, *fidelis* (cui significationi proprie forma passiva ምእመን፡, ማእመን፡ convenit) πιστός, maxime de personis: Num. 12, 7; Deut. 7, 9; 2 Reg. 23, 1; Kuf. 17. 21; Sir. 44, 20. 48, 22; Jes. 55, 3; Dan. 6, 4; Prov. 17, 6. 20, 6; Matth. 24, 45. 25, 21. 23; Luc. 19, 17; 2 Thess. 3, 3; 1 Tim. 1, 12; 1 Petr. 4, 19; 1 Joh. 1, 9; de nuntio Prov. 25, 13; teste Jes. 8, 2; Jer. 49, 5; amico Sir. 6, 14 seq.; urbe (i. e. ejus incolis) Jes. 1, 21. 26; rarius de rebus: 1 Thess. 1, 5; Ps. 88, 36; Jes. 22, 23. 25; F. N. 16 (vid. sub ረበሐ፡); c. c. ለ፡ (alicui, erga alqm) Hebr. 3, 2; c. pron. suff.: ወእግዚአብሔርኒ፡ ይከውኖ፡ ምእመኖ፡ ወያስተፌሥሖ፡ Sir. 36, 3; እስመ፡ ይእቲ፡ (ነፍስከ፡) እምኵሉ፡ ምእመንከ፡ οὐ γάρ ἐστί σοι πιστότερος αὐτῆς Sir. 37, 13. a) passim subst.: *firmum praesidium*, *protector*, *defensor*: ውእቱ፡ ምእመኑ፡ ἀντιστήριγμα Sir. 31, 18; ምእመን፡ ኀይሉ፡ ὑπερασπισμός 31, 19; ὑπερασπιστής Ps. 17, 3. 33. 26, 2. 27, 9. 11. 113, 17. b) *fide dignus* i. e. *credibilis*, Herm. p. 103.

ተአማኒ፡ n. ag. (III, 1) 1) *fidelis*, *credens*: qui sacramento communicat, sit ተአማኔ፡ F. M. 26, 8; ኢይትከሀሎ፡ ለሰብእ፡ ይኩን፡ ተአማኔ፡ ለእመ፡ ኢያግሐሠ፡ ርእሶ፡ እምግዕዘ፡ ልማድ፡ πιστός Chr. ho. 22. 2) *confitens*, *profitens*, a) *confessor* (distinguendus a martyre): ተአማንያን፡ F. N. 20; Enc. Sen. 23. b) *professione facta tradens* vel *donans*, F. N. 39, 3 (vid. ተአምነ፡ n. 6, c).

ሃይማኖት፡ *fides*, **መሃይምን፡** *fidelis* vid. supra c. 14.

እምነ፡ praep. *ex*, *a* vid. supra c. 191.

እሙንቱ፡ *ii*, **እማንቱ፡** *eae* vid. sub ውእቱ፡

አማኑኤል፡ n. prgr. Ἐμμανουήλ, *Emmanuel*, Matth. 1, 23; Cyr. ad Th. f. 16; Lit. (crebro); Sx. Ter 6.

አምአ፡ *victorem reddere* vid. sub ሞአ፡ c. 205.

እማእከ፡ *aut* vid. sub እመ፡ c. 726.

አሜከላ፡ subst. „*rubi* vel *sentis* genus, in Dembea fruticans“ Lud.; in Bibliis aliisque libris haud raro obvium: *tribuli*, *sentes*, *herba mala*, τρίβολοι, አሥዋክ፡ ወአሜከላ፡ Gen. 3, 18; Kuf. 3; ሦክ፡ ወአሜከላ፡ Hos. 10, 8; Herm. p. 57; Clem. f. 14; Hez. 28, 24; Hebr. 6, 8; Herm. p. 57; Clem. f. 14; አሜከላ፡ Prov. 22, 5; Matth. 7, 16; Chr. ho. 10 (masc.); χόρτος Jes. 32, 13; βάτος Luc. 6, 44; βολίδες አሜከላ፡ ለገበዋቲክሙ፡ Num. 33, 55. — *Voc. Ae.*: አሜከላ፡ ዘ፡ ሦክ፡ ዘዋስማ ።

አምዐ፡ pro አምዕዐ፡ *ad iram concitare* vid. sub መዐዐ፡ c. 208.

አምገ፡ *deinde* vid. sub እምነ፡ c. 193 et sub ገ፡

አሠረ፡ *ligare*, *vincire* vid. sub አሰረ፡

አሠር፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. አሠራት፡ [إِثْرٌ et أَثَرٌ *vestigium*; ܐܬܪܐ *locus*, nec non אֲשֻׁר *gressus*] *vestigium* cujusvis generis et *vestigia*: አሶኪ፡ አሠረ፡ ዕደው፡ ወአንስት፡ Dan. ap. 13, 20; አሠረ፡ ምንትኑ፡ ዝንቱ፡ 13, 19; አሠረ፡ ንስር፡ ዘይሰርር፡ Prov. 24, 54; አሠረ፡ እግዚ“፡ Job 11, 7; ለከይደ፡ አሠሮሙ፡ Kuf. 21; ትሉ፡ አሠሩ፡ Sir. 6, 27; 1 Petr. 2, 21; Rom. 4, 12; ኀሥሣ፡ አሠሩ፡ Sir. 14, 22; አሠረ፡ ፍኖት፡ Job 9, 26; Rom. 11, 33; አሠረ፡ ቀላይ፡ Job 38, 16; ታስተሐይጹ፡ አሠረ፡ ምድር፡ Kuf. 42; አሠረ፡ ዕበዩ፡ መኑ፡ ያእምር፡ ἐξιχνιάσει (*investigare*, *pervestigare*) Sir. 18, 4; ረከበ፡ አሠረ፡ ስብሐቲሁ፡ 18, 6. 42, 18: ኢረከበ፡ አሠሩ፡ 24, 28; *investigabilis*: ዘአልቦ፡ አሠር፡ vel አሠረ፡ Job 5, 9. 34, 24; 4 Esr. 9, 21; Eph. 3, 8; ደምሰሰ፡ አሠርየ፡ *delevit vestigium* (viae) *meum* Job 30, 13; Jes. 3, 12. a) *planta* pedis: እደ፡ (*ubi*) ኬደ፡ አሠረ፡ ውሉደ፡ ሰብእ፡ Kuf. 32; Deut. 11, 24. b) *gressus*: አሠሩ፡ ለብእሲ፡ τὰ διαβήματα Prov. 20, 24. c) *semita*, *callis*, *via trita*, τρίβος, Jes. 30, 11; Prov. 1, 15; 3, 17; አሠር፡ ጽኑዕ፡ Sap. 14, 3; ንሖር፡ በአሠሩ፡ Mich. 4, 2; ናሁገ፡ አሠር፡ ዘአቅጻዕነ፡ Job 5, 27; አሠር፡ ንጹሕ፡ ዘእንበለ፡ አሥዋክ፡ Lit. Epiph.; Hen. 56, 6. 61, 9. d) *signum*, *nota*: አሠሩ፡ ለልብ፡ ፍሡሕ፡ ገጽ፡ ብሩህ፡ Sir. 13, 26; Org. 2; አሠረ፡ ደም፡ Enc. Masc. 3; አርአየኒ፡ አሠረ፡ ቅንዋት፡ ወአሠረ፡ ርግዘት፡ ዘገበሁ፡ F. N. 19. e) *reliquiae*, *rudera*: rex ርእየ፡ አሠረ፡ ደዌ፡ ዲበ፡ ገጹ፡ (sc. Patriarchae) Sx. Haml. 24; አሠራት፡ *rudera* (c. fem. adj.) F. N. 19. — *Voc. Ae.*: አሠር፡ ብ፡ ፍለጋ፡

እራሕ፡ subst. (etiam per ኅ፡), f. et m., Pl. እራሓት፡ [ad رَاحٌ, رَاحَةٌ, quibus potestas *lati*, *ampli* et *aequalis* (flach) inest, referendum videtur] *palma* manus cum *carpo*, καρπός, እራሐ፡ ሰፍሐት፡ ለነዳይ፡ Prov. 29, 38; Did. 3; እራሓተ፡ እደዊሁ፡ 1 Reg. 5, 4; τὰ ἴχνη τῶν χειρῶν 4 Reg. 9, 35; ሰላም፡ ለእራሓቲከ፡ I Sal. Mar. 24; precantium est አንሥአተ፡ እደዊነ፡ እንዘ፡ ስፉሓት፡ እራሓቲሆን፡ F. N. 14; አንስት፡ ትሰፍሕ፡ እደዊሃ፡ ወእራሓ፡ ለውጊብ፡ Clem. f. 190; እራሕ፡ ዘይምን፡ Enc. Masc. 14; እራሐ፡ መዝራዕት፡ Lud. e Mss. Colb. a) *manus*: ኵሉ፡ ውስተ፡ እራሕነ፡ (dicit Deus) Clem. f. 49. 51; በእራሑ፡ ፈጠረ፡ ኵሎ፡ f. 218. b) *planta* pedis: ኢገብረ፡ (Pachomius) አሣእነ፡ ለእራሐ፡ እግሩ፡ Sx. Genb. 14 Enc. — *Voc. Ae.*: እራሕ፡ ዘ፡ መበላ፡ እጅ፡ (v. ሙበያእጅ፡).

አረሚ፡ (etiam አረሚይ፡ Zach. 9, 13 var.) subst., plerumque coll., rarius Pl. አረሚያን፡ vel አረምያን፡; primitus *Aramaei*, deinde postquam nomina pr. Ἕλληνες et ܐܪ̈ܡܝܐ in significatum *gentilium* abierunt, et *Hellenes* et *gentiles* significat: a) *gentiles*, *ethnici*, *pagani*, τὰ ἔθνη አረሚ፡ Rom. 9, 24. 30; Matth. 10, 5 rom.; 18, 17 Platt; 1 Thess. 4, 5 Platt; ἐθνικοί Herm. p. 39; ኢእምንዎ፡ ለአረሚ፡ Clem. f. 108. 196; አረሚያን፡ Jer. 10, 2 var. b) *Hellenes*: Joh. 7, 35. 12, 20; Rom. 1, 14; 1 Cor. 1, 22—24; መጥባሕተ፡ አረሚ፡ Jer. 26, 16. 27, 16; Zach. 9, 13; Ἑλληνισταί እለ፡ እምአረሚ፡ Act. 6, 1, et አረሚ፡ 9, 29. — *Voc. Ae.*: አረሚ፡ ኵሎሙ፡ ዮናናውያን ።

አርማይ፡ subst. coll. *gentiles*, *Hellenes* (gramm. § 140, 4), Rom. 10, 12 rom.

አረማዊ፡ vel **አረማይ፡** adj. rel. *gentilis*, *Hellen* Matth. 18, 17 rom.; Rom. 1, 16. 2, 9. 3, 9. 10, 12; አረማይ፡ 1 Thess. 4, 5 et 1 Cor. 5, 1 rom.; Clem. f. 136; fem. አረማዊት፡ Marc. 7, 26; F. M. 5, 12; ብእሲት፡ ተንበላዊት፡ አው፡ አረማዊት፡ Syn. f. 397; አረማውያን፡ Jer. 10, 2; Dan. 10, 20. 11, 2; Jes. 9, 12; Clem. f. 226.

አርማስቆስ፡ n. prgr., sc. ὁρμίσκος, *monile parvum, torques,* Cant. 1, 10. 7, 2. — *Voc. Ae.:* **አርማስቆስ፡ ብ፡ ዘሬት፡ የብር፡ ዘንግሂ፡ ይ፡**

አረረ፡ I, 1 [vicinum **አረየ፡**, אָרָה] Subj. **ይእረር፡** et **ይእርር፡**, *decerpere, metere, demetere, colligere;* τρυγᾶν **አረርኩ፡ ከርቤ፡** Cant. 5, 1; plerumque fruges, θερίζειν, ἀμᾶν, abs. Matth. 6, 26. 25, 24. 26; Joh. 4, 36. 38 (**ትእረሩ፡** v. **ትእርሩ፡**); Ps. 125, 6; **ዝራዕ፡ ወእረር፡** 4 Reg. 19, 29; **ትዘርኡ፡ ወተአርሩ፡** Jes. 37, 30; Mich. 6, 15; c. Acc. frugum: Jes. 17, 5. 10 var.; **እርሩ፡ ፍሬ፡ ሕይወት፡** Hos. 10, 12; Deg.; **ትዘርዑ፡ ሥርናየ፡ ወተአርሩ፡ አስዋከ፡** Jer. 12, 13; Luc. 19, 21. 22; 2 Cor. 9, 6; Gal. 6, 7; crebro trsl.: **ከመ፡ ትእረሩ፡** (v. **ትእርሩ፡**) **ለከ፡ ምስብዒተ፡** Sir. 7, 3; **የአርር፡ እከየ፡** Prov. 22, 8; Job 4, 8; Hos. 8, 7; c. Acc. agri (*messem agri colligere*): **ገራህተ፡ ዘኢኮነ፡ ዚአሆሙ፡ አረሩ፡** Job 24, 6; **አረሩ፡ ብሔረ፡ ፊንቆን፡** ἐκαρπίσαντο Jos. 5, 12; frugum instar colligere: **ለወርቅ፡ በ፡ ብሔር፡ እምኀበ፡ የአርርዎ፡** Job 28, 1. — *Voc. Ae.:* **አረረ፡ ዘ፡ አጨደ፡**

አአረረ፡ II, 1 *metere* vel *demetere jubere* alqm alqd, c. dupl. Acc. 1 Reg. 8, 12; 1 Esr. 4, 6 var.

ተአረ፡ vel **ተአረረ፡** III, 1 (Perf. nondum repertum), *decerpi, demeti:* **ሐረገ፡ ወይን፡ እንተ፡ በሠሉስ፡ ትትገመድ፡ ወትትአረር፡** Deg.

ትእሪር፡ subst. *fruges demessae, messis* Num. 12, 12 annot.; M. M. f. 288.

ማእረር፡ subst., m. et f., 1) *messis* a) actio demetendi et tempus messis: Gen. 8, 22; Kuf. 6; Lev. 19, 9; Ruth 1, 22. 2, 21. 23; Jes. 9, 3. 18, 5; Mich. 7, 1; Am. 4, 7 (τρυγητός); 9, 13; Prov. 25, 13. 26, 1; **ተማበረ፡ ማእረርከ፡** Job 39, 12; **መዋዕለ፡ ማእረር፡** Sir. 24, 26. 50, 8; 4 Esr. 2, 36; Joh. 4, 35; Matth. 13, 30; Marc. 4, 29; **ዐውደ፡ ማእረር፡** ἅλων θερινή Dan. 2, 35; trsl. 4 Esr. 2, 44. b) *fruges demetendae* vel *demessae:* Jer. 5, 16; **ማእረር፡ ወቀሥም፡** Jes. 16, 9. 17, 5; γεννήματα, **ምድር፡ ትሁብ፡ ማእረራ፡** Zach. 8, 12; Hez. 36, 30; καρποί Jer. 38, 12; Job 5, 26 var.; trsl.: **ማእረረ፡ ምግባሮሙ፡** Jes. 3, 10; Matth. 9, 37; Luc. 10, 2; Apoc. 14, 15. c) tempus messis i. e. α) *aestas:* **ክረምት፡ መበው፡ ማእረር፡ ሐጋይ፡** Kuf. 2; **ክረምት፡ ወማእረር፡ ወሐጋይ፡** Sir. 36, 9; **ዐውደ፡ ማእረር፡** ἅλων θερινή Dan. 2, 35; θέρος Matth. 24, 32; Marc. 13, 28; Luc. 21, 30. β) cui includitur *ver:* ἔαρ Num. 13, 20; **በለሰ፡ ማእረር፡** τὰ σῦκα τὰ πρώϊμα Jer. 24, 2. 2) *vindemia, messis pomorum:* **ማእረረ፡ ወይን፡** Sir. 30, 25; **በመዋዕለ፡ ማእረረ፡ ቀሥም፡** 24, 27; τρυγητός Jes. 24, 13; Joel 4, 13.

አሩሩይ፡ vid. sub **አርአረ፡**

አርሲ፡ መትሪጳ፡, **አርሲመትሪጳስ፡**, **አርሳይ፡ መትርያድስ፡** n. prgr. ἀρχιμανδρίτης *archimandrita*, Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 27; **አባ፡ ሲኖዳ፡ አርሲ፡ መትሪጳ፡** (v. **አርሲመትሪጳስ፡**) **ዝብሂል፡ ርእሰ፡ በሕታውያን፡ ውእቱ፡** Sx. Haml. 7.

አርስስ፡ vel **አርሲስ፡** n. prgr. sc. αἵρεσις *haeresis*, deinde *haeretici:* **ዕልዋን፡ ዘይሰመዩ፡ አርስስ፡ በነገረ፡ ጽርእ፡** II Abt. 43; II Can. Nic. 34; **አርሲስ፡** M. M. f. 164. 277; Pl. **አርሲሳን፡**, ut: **ሰብአ፡ ዕልዋን፡ አርሲሳን፡** Sx. Sen. 18.

አርሶን፡ vel **አርሶስ፡** n. prgr. sc. ἄρσις (ἄρσιν Acc.) *onus:* **ጾዋሬ፡ ዕፀ፡ አርሶን፡** 3 Reg. 3^a, 3. 20; **ጾዋረ፡ አርሶን፡** 5, 15; 4 Reg. 8, 9; 3 Reg. 11, 28. — *Voc. Ae.:* **አርሶን፡ ዘ፡ ፀርብ፡**

አርሳይ፡ መትርያድስ፡ vid. sub **አርሲ፡ መትሪጳ፡**

አርሳይስሮስ፡ n. prgr. ἀρχιερεύς, M. M. f. 201.

አርስጣላብ፡ n. prgr. sc. ἀστρολάβος *astrolabium* Sx. Teq. 6.

አርቄውቲኖን፡ vel "**ኖስ፡** n. prgr. ἀρκευθίνων, ab ἀρκεύθινος *juniperinus* 3 Reg. 6. 29. — *Voc. Ae.:* **አርቴውቄኖን፡** (sic) **ዘ፡ ዋንዛ፡**

አርቦት፡ (v. **አረባት፡**) n. prgr. arboris cujusdam: **ቄጽር፡ ዘስሙ፡ አርቦት፡** Kuf. p. 77 (sine dubio corruptum, fortasse ex ἄρκευθος).

አረቦን፡ (etiam **አረቦ፡**, **አራቦን፡**) n. prgr. sc. ἀῤῥαβών (עֵרָבוֹן) *arrhabo, arrha, pignus* 2 Cor. 1, 22. 5, 5; Eph. 1, 14; **ሀበሙ፡ አረቦ፡ ክርስቶስ፡ ዘውእቱ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡** Clem. f. 215; arrha, qua emtio firmatur F. N. 33; **አረቦን፡ ዘፍኅረት፡** *arrha sponsalitia* F. N. 24, 3. — *Voc. Ae.:* **አረቦን፡ ዘ፡ ርጅት፡** (v. **አርጅት፡**); *aliud:* **አ"፡ ብ፡ መያገር፡**

ኦሪት፡ subst., plerumque f., n. prgr. sc. אוֹרַיְתָא, توراة (i. e. תּוֹרָה) 1) *lex Mosaica* universa, νόμος Jes. 8, 16; **ትትገደፍ፡ ኦሪት፡ እምካህን፡** Hez. 7, 26; Judith 11, 12; 4 Esr. 2, 34. 14, 23; Rom. 2, 23. 3, 19. 4, 15. 7, 7. 12; Gal. 3; Hebr. 7, 19; **ዳግም፡ ኦሪት፡** δευτερονόμιον Deut. 17, 18; **ኦሪተ፡ ሙሴ፡** 2 Esr. 3, 2; Dan. 9, 11; Dan. ap. 1, 3; **ዘጽሑፍ፡ ውስተ፡ ኦሪተ፡ ሙሴ፡** Bar. 2, 2; **መጽሐፈ፡ ኦሪተ፡ ሙሴ፡** 2 Esr. 18, 1 seq.; **መጽሐፈ፡ ሕገ፡ ኦሪት፡** 2 Esr. 18, 3; **ሕገገ፡ ኦሪት፡** Rom. 4, 13—15; Gal. 2, 16; **ሕገ፡ ኦሪት፡** Rom. 2, 27; **ሊቃነ፡ ኦሪት፡** νομοδιδάσκαλοι *doctores legis* Luc. 5, 17; **መምህረ፡ ኦሪት፡** Act. 5, 34. 2) Nomine **ኦሪት፡** appellantur singuli *Octateuchi* Aethiopici libri sc. Pentateuchus et libri Josuae, Judicum, Ruth, vid. in mea Octateuchi editione titulos singulis libris inscriptos nec non in ejusdem Apparatu critico p. 159; et supra sub **ብሔር፡** n. 2. ζ (c. 493).

ኦሪታዊ፡ adj. rel. 1) *ad legem Mosaicam sive ad ejus praecepta* vel *instituta pertinens:* **ኦሪታዊት፡ ጠረጴዛ፡** Enc. Tachs. 3. 2) *legi Mosaicae addictus*, M. M. f. 27; **ኦሪታውያን፡ ቀድሙ፡ ወወንጌላውያን፡ ድኅረ፡** Enc. Nah. 10.

ኤርትራ፡ vel **ኢ"፡** n. prgr. sc. ἐρυθρά sc. θάλασσα i. e. *erythraeum seu rubrum* sc. mare: **ባሕረ፡ ኤርትራ፡** Ex. 10, 19. 13, 18. 15, 4. 23, 31; Jos. 4, 23; Ps. 105, 8. 22; 2 Esr. 19, 8; Judith 5, 13; Sap. 19, 7; Hen. 32, 2. 77, 6; Hebr. 11, 29; Kuf. 8. 9.

አርቶዶክሳዊ፡ vel **አርቶዶክስያዊ፡** n. prgr., sc. *orthodoxus*, Lit. Epiph.; F. N. 43, 2; Abush. 47; **ሃይማኖት፡ አርቶዶክሳዊት፡** Fid. Jac. Bar.; **አርቶዶክሳውያን፡** Sx. Mag. 13.

አርቶዶክስያ፡ n. prgr., sc. *orthodoxia* M. M. f. 209.

አርአረ፡ rad. inus., cui (comparato أَرَّ *vocem edidit*) nescio an significatus *alta voce clamare, jubilare* tribuendus sit.

አራራይ፡ subst. (ut videtur, pro **አርአራይ፡**) est unus e *tribus canendi modis,* quibus Abyssini in cantandis suis hymnis liturgicis utuntur (vid. **ዕዝል፡** et **ግዕዝ፡**), Deg. (crebro); **፫ዜማ፡ዘውእቱ፡ግዕዝ፡ወዕዝል፡ወአራራይ፡** Sx. Genb. 11; Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 36 annot. d; d'Abbadie Cat. p. 99. 119; Villoteau in description de l'Egypte t. XIV p. 271 seq. — Accuratior ut horum modorum ita omnium musices sacrae vocum technicarum definitio adhuc desideratur.

አርኩባት፡ *cameli* feminae vid. sub **ረከበ፡** c. 305.

አረወ፡ rad. inus., sine dubio cognata cum **አረየ፡** et **አረረ፡**, *carpere, decerpere.*

አርዌ፡ subst., m. et f., coll. et sing., Pl. **አራዊት፡** 1) *bestia, fera, animal:* **ልበ፡አርዌ፡ተውህበ፡** Dan. 5, 21; **በኵ፡አራዊት፡** Job 37, 7; Marc. 1, 13. a) bestiae terrestres (distinguuntur a volatilibus) Sir. 17, 4; **አራዊተ፡ምድር፡** 1 Reg. 17, 44; **አራዊተ፡ገዳም፡** Jes. 18, 6; Jer. 15, 3. 16, 4. 19, 7. 34, 5; Judith 11, 7; Gen. 2, 19. 9, 2; **አርዌ፡ገዳም፡** θηρία τῆς γῆς Jer. 7, 33. b) ferae (agrestes, silvestres, rapaces, noxiae): **አርዌ፡ዐዋግ፡** Kuf. 34; **አርዌ፡እኩይ፡** Gen. 37, 33; Jes. 35, 9 (πονηρά θηρία); Hez. 5, 15. 34, 25; **አራዊተ፡ምድር፡** Ex. 23, 29; Job 39, 15; Sir. 39, 30; **አራዊተ፡ሐቅል፡** et **ገዳም፡** Job 5, 22. 23; vel **ሕለት፡** Ps. 67, 33; **አርዌ፡ገዳም፡** Jes. 13, 21; **አራዊተ፡ገዳም፡** Dan. 4, 22; Hez. 34, 28; Ps. 103, 12. 21; distinguuntur ab **እንስሳ፡** (pecore, jumentis quadrupedibus) Gen. 1, 24. 26. 6, 19; Kuf. 2—4; Job 41, 16; Jes. 46, 1; Judith 11, 7; Act. 10, 12. 11, 6. c) *belluae* majores: Jes. 5, 29; Dan. 7, 4—7; **እሉ፡፬አራዊት፡ዐበይት፡** 7, 17; Job 40, 10; Apoc. 11, 7. 13, 1; **አርዌ፡ሐሪስ፡** *monoceros* Job 39, 9. d) *reptilia:* ἑρπετά **አርዌ፡** Hab. 1, 14; **አራዊት፡** Jes. 16, 1; **አራዊተ፡ገዳም፡ወአራዊተ፡ምድር፡** τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ τὰ ἑρπετὰ τῆς γῆς Hos. 4, 3. e) *insecta:* **አራዊት፡ደቂቅ፡ዘይሰርር፡** Const. Ap. 52; Enc. Jac. 5; **አራዊት፡ደቃውቅ፡** Lud. e Libr. Myst. 2) in specie **አርዌ፡** et plerumque **አርዌ፡ምድር፡** est *serpens, anguis, aspis, draco* [coll. حَيَّةٌ, חִוְיָא ܚܘܝܐ]: **አርዌ፡እኩይ፡** ὄφις Sir. 21, 2; **አርዌ፡ዐቢይ፡** δράκων μέγας Apoc. 12, 3. 13, 11; **ግበበ፡አራዊት፡** Jer. 9, 11; ὄφις **አርዌ፡ምድር፡** Gen. 3, 1; Kuf. 3; Ps. 57, 4. 139, 3; Prov. 24, 54; Am. 5, 19; Jes. 27, 1; Koh. 10, 8. 11; Sir. 12, 13. 25, 15; Matth. 7, 10; ὄφεις Num. 21, 6 seq.; **አራዊተ፡ምድር፡ዘይሰርር፡** Jes. 14, 29; Jer. 8, 17; ἀσπίς Job 20, 14; Jes. 11, 8. 30, 6. 59, 5; Ps. 57, 4. 139, 3; Rom. 3, 13; δράκων Ex. 7, 9. 10; Job 20, 16; Sir. 25, 16. a) Primi Aethiopiae regis nomen **አርዌ፡** fuisse traditur vid. Lud. hist. aeth. II, 2, 14. III, 3, 5—7; Zeitſchrift der Deutſchen morg. Geſellſchaft Bd. 7, p. 341. b) Duobus in locis V. Testamenti interpretes vocem Graecam ἀσπίς, ἀσπιδίσκη *scutum, scutulum* interpretati sunt **አርዌ፡** *serpens,* ut: **አራዊተ፡ዘወርቅ፡** Job 41, 6; Ex. 28, 13. 14 (ubi serpentum imagines intelligunt). c) At quid **አርዌ፡** Ex. 28, 33 (ubi Graecus μίτρα habet) significet, haud liquet. — *Voc. Ae.:* **ከይሲ፡አርዌ፡ብ፡አብብ።**

አአርወየ፡ quadrl. denom. II *ferum reddere, efferare:* **ያአረውዮ፡ለየዋህ፡ከመ፡ድብ፡ኀራስ፡ወይሬስዮ፡ከመ፡ሐራውያ፡ሐቅል፡** M. M. f. 71.

ተአርወየ፡ III, 1 *efferari, furere, saevire, immanem esse* vel *fieri:* Deus **ረሰዮ፡** (Nebucadnezarem) **አርዌ፡ገዳም፤ ገሠጸ፡በተአርውዮ፡ወአንበሮ፡በተአንስሶ፡** M. M. f. 60; **ይትአረወዩ፡ከመ፡ዐናብስት፡** Jer. 28, 38; ἀγριανθήσεται Dan. 11, 11; **ለነሳሒ፡ኢይደልዎ፡ይትመዓዕ፡ወኢይትአርወይ፡** οὐκ ὀργίζεσθαι οὐδὲ ἀγριαίνειν Chr. Ta. 31; **ኖላዊ፡ዘይትአረወይ፡** ἄγριος τῇ ἰδέᾳ Herm. p. 57; Jsp. p. 307; c. c. **ላዕለ፡** *contra* alqm: Dan. 8, 7 var.; **እመኒ፡ተአርወየ፡ላዕሌከ፡ከመ፡ነምር፡ አከሞስስ፡አንተ፡** ὅταν ἀγριαίνῃ, σὺ γέλα Chr. Ta. 22; vel c. Acc. prs.: Herodes **ቀነየ፡ኵሎ፡አሕዛበ፡እለ፡ኮኑ፡ይትአረወይዎሙ፡ለአይሁድ፡** Jsp. p. 319.

አስተአረወ፡ (ut Ludolfo emendandum videbatur **አስተአርወየ፡**) IV, 1 *efferare:* **ያስተአርዎ፡ለልባዌ፡** Lud. e Mss. Colb.

እርዉይ፡ part. *efferatus, immanis, saevus;* praedicatur de Herode qui infantes interemit, M. M. f. 159.

ኤራዕ፡ n. prgr., nomen *lunae* (sine dubio יֶרַח), Hen. 78, 2; Voc. Ae.

አርዑት፡ *jugum* vid. sub **ረዐወ፡** c. 309.

እራዝ፡ vid. sub **ራዝ፡** c. 312.

አርዝ፡ subst., m. et fem., sing. et coll. [amh. id.; אֶרֶז ܐܪܙܐ أَرْزٌ] *cedrus* arbor, Num. 24, 6; 2 Par. 1, 15; Ps. 28, 5. 36, 37. 71, 16. 103, 18. 148, 9; **ላዕለ፡ኵሉ፡አርዘ፡ሊባኖስ፡ነዋኅ፡ወልዑል፡** Jes. 2, 13. 14, 8; **ነዋኅት፡** (v. **ነዋኃት፡**) **አርዝ፡** 37, 24. 41, 19; Jer. 22, 7. 23; Zeph. 2, 14; Am. 2, 9; Zach. 11, 1; Hez. 17, 22; **አርዝ፡ዐቢይ፡** 17, 23. 27, 5; Pl. **ዕፀወ፡አርዝ፡** 3 Reg. 4, 29; **ዘአርዝ፡** *cedrinus* Cant. 1, 17; Jer. 22, 14; **ዕፀ፡አርዝ፡** ξύλον κέδρινον Num. 19, 6; 2 Reg. 5, 11; **ዕፀወ፡አርዝ፡** 1 Par. 14, 1. — (Secundum Ludolfum etiam: *quaevis arbor procera;* at vid. Bruce III p. 312).

አረየ፡ I, 1 [אָרָה *carpsit, decerpsit;* vicinum **አረረ፡**; vid etiam **አረወ፡**] Subj. **ይእሪ፡**, *legere, colligere, conquirere,* spicas Ruth 2, 2. 3. 7. 15. 17—19; Lev. 19, 9. 23, 22; **ከመ፡ዘየአሪ፡ድኅረ፡ዘይቀሥም፡** Sir. 30, 25; herbas (carpendo) 4 Reg. 4, 39; Matth. 13, 28, 29; pisces Matth. 13, 48; homines Jud. 20, 45; de avibus, quae grana legunt, Kuf. p. 47; *legendo purgare* 2 Reg. 4, 6.

አርያም፡ *coelum summum* vid. sub **ረየመ፡** c. 313.

አርያሬስ፡ et **አ"፡** n. prgr. conflatum ex אוּר et חֶרֶס; est nomen *solis* Hen. 78, 1; maluistis mori **እምታስግዱ፡ብርክ፡ለአርያሬስ፡** Enc. Hed. 4; **ሰላም፡ለአንጣዎስ፡በሃይማኖቱ፡ዘአጽደለ፤እምነ፡አርያሬስ፡ወእብላ፡** Enc. Nah. 17; Voc. Ae.

አርዮብ፡ subst., nomen sideris, sc. 1) ut videtur, *Orion:* **ከዋክብተ፡ሰማይ፡ወእለ፡አርአዮ፡** in Cod. Laur.; **ወእለ፡አርዮብ፡** in Cod. recentioribus, καὶ ὁ Ὠρίων Jes. 13, 10 (e qua lectionis variantia conjicere licet, nomen ipsum Aethiopicum e

Gr. ὠρίων ortum esse). 2) Deinde in genere: *sidus splendidum et lucidum*, ut: እስመ ፡ ይቤ ፡ ኣነብር ፡ መንበርየ ፡ መልዕልተ ፡ አርዮብ ፡ ወአዐርግ ፡ ውስተ ፡ ምጽንዓት ፡ (Jes. 14, 13) M. M. f. 7. 27; ትጸድል ፡ እምሥነ ፡ አርዮብ ፡ Org. 4; ጸዳሎሙ ፡ ለአብያዝ ፡ እለ ፡ አርዮብ ፡ Org. 7. — *Voc. Ae.*: አርዮብ ፡ ዘ ፡ ኮከበ ፡ ጽባሕ ፡ (Lud.: „Mercurius vel Jupiter planeta vel alia quaedam stella coruscans.").

አርዴብ፡ n. prgr. اِرْدَبّ *mensura magna aridorum* apud Aegyptios (i. e. ⲉⲣⲧⲟⲃ ἀρτάβη) *artaba*, Abush. 50. (vid. አርጣቦስ፡).

አሮድዮን፡ n. prgr. sc. ἐρωδιός *ardea*, Lev. 11, 19; Deut. 14, 16 (vid. etiam ሄሮድያኖስ፡ col. 8). — *Voc. Ae.*: አሮድዮን ፡ ዘ ፡ ሑዶር ፡ v. ሑጻር ፡

አረገ፡ I, 1 [amh. አረጀ፡; etymon obscurum est; dubito an cum rad. אָרַךְ *longus fuit*, vel cum أَرْجَأَ *distulit* componi possit] *senescere, consenescere*, Lud. e V. S. (et አረገት ፡ ሳሬ ፡ ex Enc. Nah. 26, sed exemplar Tub. meliorem lectionem አረጊት ፡ ሳሬ ፡ praebet).

አረጋዊ፡ et **አረጋይ፡** adj. rel. et subst., f. አረጋዊት፡, አረጋይት፡, አረጊት፡ Pl. m. አረጋውያን፡ et plerumque c. አእሩግ፡ *grandaevus, senex, vetulus, vetula, anus*; m. Gen. 43, 27. 28; Hen. 32, 6; Lev. 9, 1; አረጋዊ ፡ ዘበርሥአቱ ፡ ይትሉ ፡ ገዘሙተ ፡ Sir. 42, 8; አረጋዊ ፡ ዘማዊ ፡ 25, 2; ልሂቅ ፡ ምስለ ፡ አረጋዊ ፡ Jer. 6, 11; Asc. 2, 9; አረጋይ ፡ Gen. 19, 31; Asc. Jes. 6, 7; Rel. Bar.; Enc. Tachs. 8; f. አረጋዊት ፡ Phlx. 54; Sx. Mij. 8; አረጋይት ፡ መበለት ፡ Sx. Hed. 22; አረጊት ፡ Sx. Tachs. 15; Haml. 19; Mij. 8 Enc.; Chr. ho. 23; አረጊት ፡ ዘድክምት ፡ ፈድፋደ ፡ Fal. f. 19; Pl. መነከሳት ፡ አረጋውያን ፡ Sx. Tachs. 8; Ter 25; Hed. 3.; አእሩግ ፡ Kuf. 23; Prov. 17, 6; Sir. 6, 34. 25, 20 (πρεσβύτεροι); 8, 9. 25, 4 (γέροντες); Jes. 20, 4 (πρεσβῦται). 47, 6; Thren. 2, 21; ሊቃኒ ፡ ወአእሩግኒ ፡ Job 15, 10; አእሩግ ፡ ወሊቃውንት ፡ Zach. 8, 4; Ps. 118, 100. a) *seniores, senatus*, አእሩግ ፡ Ex. 3, 18. 4, 29; Lev. 9, 1; 1 Par. 15, 25; Judith 15, 8. b) *senior* vel *prior* monachorum Phlx. 146; ይቤ ፡ አኑ ፡ ለአረጋዊ ፡ 147. 155. c) *patriarcha*, አረጋዊ ፡ ዐቢይ ፡ Gad. Ad. f. 200.

እርግና፡ subst. *senectus, grandaevitas*: ለእመ ፡ ሞተ ፡ በእርግናሁ ፡ Phlx. 4 (opp. ውርዝውና ፡). 83; F. N. 16; Lud. e Ssal. Req.

ኦሬጋ፡ n. prgr. sc. ὄρυξ (in Acc.) *oryx* Deut. 14, 5. — *Voc. Ae.*: ኦሬጋ ፡ ዘ ፡ ጋፍራት ፡ (v. ጅራት ፡) ቀጭን ፡

ኦርጋኖን፡ (non ኦርጋኖን፡) n. prgr., sc. ὄργανον (أَرْغُنُون), *organum* i. e. *instrumentum musicum*, ὄργανον 1 Par. 6, 32, in specie *fides* Gen. 4, 21; Org. 1; አጽንዐ ፡ አውታረ ፡ ኦርጋኖን ፡ Vit. Jac. Serug.; ኦርጋኖን ፡ ውብዕዘ ፡ Sx. Masc. 18. — *Voc. Ae.*: ኦርጋኖን ፡ ወዕንዚራ ፡ ዘ ፡ በገና ፡ — Nomine ኦርጋኖን ፡ ማርያም ፡ ድንግል ፡ inscriptus est liber Aethiopum satis notus, in laudem Mariae virginis compilatus, de quo videre licet Lud. hist. III, 4, 47 et comm. hist. p. 346; Bruce I p. 542; Catalog. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 51. 52; Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. Ox. p. 35; d'Abbadie Catal. p. 3. 96. 138. 139. 199; Zeitſchrift der deutſchen morgenl. Geſellſchaft I p. 39; XVI p. 554 et 555; in aliis quoque Europae bibliothecis exstat.

አርጣቦስ፡ vel **አርጠባስ፡** n. prgr. sc. ἀρτάβη *artaba*, mensurae genus, medimnum Atticum et choenicas tres capiens, Dan. ap. 13, 3 (vid. etiam አርዴብ፡). — *Voc. Ae.*: አርጣቦስ፡ (v. አርጠባስ፡) ኢፍ፡ (v. ኢን፡) ዘ ፡ ቁለምሸሽ ፡

አረፈ፡ rad. inus.; arab. أَرَفَ *terminum posuit*.

አረፍት፡ subst., m. et f., Pl. አረፋት፡, 1) *paries*, τοῖχος, አረፍት ፡ ጽንንት ፡ Ps. 61, 3; ምራግ ፡ አረፍት ፡ Job 33, 24; Sir. 14, 24. 22, 17; አረፍት ፡ ይሴውረኒ ፡ 23, 18; አረፍት ፡ እንተ ፡ ገየሩ ፡ Jes. 16, 11. 38, 2. 59, 10; Act. 23, 3; አረፋት ፡ (templi) 2 Par. 3, 7; altaris Ex. 30, 3; Lev. 5, 9; አረፍተ ፡ ማእከል ፡ μεσότοιχον Eph. 2, 14; *intergerinus*: ይንሥት ፡ አረፍተ ፡ እንተ ፡ ጽልእ ፡ እማእከለ ፡ ሰብእ ፡ እንተ ፡ ነበረት ፡ በዕልወተ ፡ አዳም ፡ Clem. f. 215. 2) *murus, moenia*, τεῖχος, አንሥአነ ፡ ለነ ፡ አረፍተ ፡ ውድቅተ ፡ Sir. 49, 13; Kuf. 46; ኵሉ ፡ አረፍት ፡ ቀዋም ፡ Jes. 2, 15. 8, 7. 24, 23; አረፍት ፡ ወጥቅም ፡ 26, 1. 36, 11. 56, 5; የሐንጹ ፡ አሕዛብ ፡ አረፋቲኪ ፡ 60, 10; Jer. 15, 20. 28, 12; Hez. 26, 9 seq.; 1 Reg. 31, 10; አረፋቲሃ ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ ተነሥተ ፡ 2 Esr. 11, 3; Ex. 14, 22; Job 6, 10; Ps. 50, 19; 2 Cor. 11, 33; Hebr. 11, 30; አረፍተ ፡ ጥቅመ ፡ ሀገር ፡ ὀχυρώματα τείχους Jes. 22, 10; Jer. 1, 15; 4 Reg. 25, 10; አረፋት ፡ ἐπάλξεις Jes. 54, 12. — *Voc. Ae.*: አረፍት ፡ ዘ ፡ ግድግዳ ።

እስላም፡ vid. sub ሰለመ፡ c. 323.

እስሐትያ፡ *nix, pruina, grando* vid. c. 331.

እስመ፡ conj. relativa et causalis, quam Abyssini certe inferioris aetatis tamquam ስመ፡ pronuntiant (Lud. gramm. aeth. p. 13), perraro ስመ፡ scribunt (ut Dan. 2, 20 in Cod. Curz.), ut videtur e quibusdam pronominibus conflata (sc. ስ፡ vel እስ፡ — ut אֵשׁ in אֲשֶׁר et in amhar. ስለ፡ — et መ፡; accurate respondet ὅτι, vid. gramm. § 64, b). 1) relative a) ad objectum vel subjectum, de quo agitur, indicandum: ὅτι, כִּי, *quod* vel Acc. c. Inf., daß (quamquam ከመ፡ vel ዘ፡ multo crebrius usitata sunt): እኩየ ፡ ኮነ ፡ እስመ ፡ ከመዝ ፡ ገብረ ፡ Gen. 38, 10; 4 Reg. 17, 4; post verba dicendi et sentiendi: Dan. ap. 1, 21; Hen. 98, 6; ይትአመር ፡ እስመ ፡ Sap. 16, 28; አእምር ፡ እስመ ፡ Sx. Pag. 5; Hen. 98, 8; crebro in Phlx., Jsp., ut: ጽሒፍ ፡ እስመ ፡ Phlx. 59; አምነት ፡ (*confessa est*) እስመ ፡ Jsp. p. 335; ተብህለ ፡ እስመ ፡ p. 328; ርእየ ፡ እስመ ፡ p. 330; 1 Par. 10, 7; ኢተርስዑ ፡ እስመ ፡ 2 Petr. 3, 8. b) post verba affectuum intransitiva, ad causam affectuum significandam, *quod* (daß), ut: ያደምመኒ ፡ እስመ ፡ Chr. Ta. 15; vel post አንከረ ፡ Luc. 11, 38; Joh. 3, 7; መንክር ፡ Joh. 9, 30; ነስሐ ፡ 1 Reg. 15, 11; ሐዘነ ፡ Hen. 89, 67. 102, 5; አእኰተ ፡ Joh. 11, 41; ተፈሥሐ ፡ Hen. 89, 58; Kuf. 17. 22; ፈርሀ ፡ Gen. 45, 5; ተምዕዐ ፡ Luc. 13, 14. c) ad explicandum pron. demonstr. praemissum, ut: ምንትኑ ፡ ዝነገር ፡ እስመ ፡ ይኤዝዞሙ ፡ Luc. 4, 36; Joh. 3, 19; 1 Joh. 3, 16. 4, 9; Luc. 10, 20. 2) indicandae causae et rationi: *quod, quia, quoniam, cum, nam, enim, etenim*, ὅτι (innumeris in locis, ut) Gen. 5, 24. 6, 7. 13. 8, 9. 9, 6. 12, 10. 13, 8. 21, 12; Jes. 8, 10. 9, 6; Matth. 5, 3—12.

34—36. 7, 13; አኀዘ፡ይሔሶን፡እስመ፡ኢነስሑ፡ Matth. 11, 20; ንእዶ፡እስመ፡ከመ፡ጠቢብ፡ገብረ፡ Luc. 16, 8; በእንተ፡ዝንቱ፡እስመ፡ Joh. 10, 17. 16, 19; በእንተ፡ምንት፡እስመ፡ Rom. 9, 32; διότι Jes. 8, 4. 9, 4; Hez. 20, 38; Luc. 1, 13. 2, 7. 21, 28; Rom. 1, 19. 21. 3, 20; ἀφ' οὗ Jes. 43, 4; ἀνθ' ὧν vel οὗ Job 36, 15; Hez. 20, 24. 28, 2; Luc. 19, 44; 2 Thess. 2, 10; ἐπεί Matth. 18, 32. 27, 6; ἐπειδή Matth. 21, 46; Luc. 11, 6; ἐπείπερ Rom. 3, 30; εἴπερ Rom. 8, 9; γάρ (innumeris in locis, ut) Gen. 2, 5. 7, 4. 18, 15. 19, 30. 21, 20; Matth. 1, 20. 21. 2, 2. 5. 6. 13. 20 al.; καὶ γάρ Gen. 16, 13; 2 Cor. 13, 4. a) Ei sententiae, cujus causam vel rationem indicat, praemittere licet እስመ፡ cum sua sententia, ut: Ex. 1, 21. 2, 3; Deut. 7, 7; Jud. 15, 2; Job 4, 5; Matth. 1, 19. 13, 6. 22, 25; Luc. 1, 1. b) ubi ejusdem sententiae plures rationes afferuntur, እስመ፡ repetere licet Sir. 19, 20; Ps. 21, 11; Koh. 7, 22. c) explicative: *enim*, *nempe*, *scilicet* (nämlich): Matth. 4, 18. 19, 12; Marc. 7, 3; Rom. 9, 8 (τοῦτ' ἔστιν).

አሰር፡ *vestigium* vid. sub **አሠር፡**

አሰረ፡ (etiam **አሠረ፡**) I, 1 [amh. id.; אָסַר ܐܣܰܪ أَسَرَ; vicin. אָזַר]. Subj. ይእስር፡ 1) *ligare, al-, de-, col-, religare, nectere, annectere, jungere, adstringere, constringere:* Ex. 14, 25; ተአስሮን፡ Hez. 37, 17. ኢትዐምር፡አሲረ፡ክልኤቱ፡ኀጣይአ፡ Sir. 7, 8; c. Acc. et ውስተ፡ Gen. 38, 28. 49, 11; ተአስር፡እብነ፡ውስቴታ፡ Jer. 28, 63; Rel. Bar.; Jos. 2, 21; Jud. 15, 4; vel በ፡ Lev. 8, 7 (συνέσφιγξεν); Matth. 18, 6, vel c. ምስለ፡, ut: አሰረ፡ኀሊናሁ፡ምስለ፡እግዚ" Phlx. 24. a) manipulos, sarcinas: እስርዎሙ፡ከላስስተ፡ Matth. 13, 30; እለ፡ የአስሩ፡ከላስስተ፡ Judith 8, 3; የአስሩ፡ጾረ፡ዐቢየ፡ Matth. 23, 4. b) currui jumenta: 1 Reg. 6, 10; Jes. 5, 18. c) *contexere:* አሰርከኒ፡አዕጽምትየ፡በአሥራው፡ Job 10, 11. d) *cingere:* እስሩ፡ሐቌክን፡ Jes. 32, 11. e) *obligare* i. e. *obturare* 1 Petr. 2, 15; አአስር፡ልሳነከ፡ Hez. 3, 26. f) *contignare, contabulare* 3 Reg. 6, 14. g) *ligare*, sensu spirituali vel ecclesiastico: Matth. 16, 19; Chr. Ta. 4. h) *obligare* vel *fascinare* incantatione: አምሕለክሙ፡ወአአስረክሙ፡ Ssal. Req. 2) *vincire, devincire, vinculis adstringere:* Gen. 42, 24; Jud. 15, 12 seq.; Jes. 3, 10; አሰሮ፡በመዋቅሕት፡ኀጺን፡ Jer. 46, 7 vers. nov.; 52, 11; Ps. 149, 8; ሞቃሕኩክ፡ወአሰርኩክ፡ Hez. 3, 25. 4, 8; Kuf. 5; እስሮ፡በእዴሁ፡ወእገሪሁ፡ Hen. 10, 4. 12. 13, 1. 14, 5. 22, 11; አሰሮ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ Hen. 88, 1; Dan. 3, 21; ቀደመ፡አሲሮቶ፡ለኀያል፡ Matth. 12, 29; አሲሮሙ፡ Matth. 27, 2; Apoc. 20, 2.

አእሰረ፡ II, 1 *ligare* vel *vincire jubere*, Lud. sine auct.

ተአስረ፡ III, 1 1) *ligari, alligari, colligari:* Lit. 172, 1; ተአስረት፡ከርሥየ፡ከመ፡ዝቅ፡ Job 32, 19; c. በ፡, ut: ተአስረት፡ነፍስ፡በሥጋ፡ Jsp. p. 381; ነፍሰ፡ዮናታን፡ተአስረት፡በነፍሰ፡ዳዊት፡ (*affixa erat*) 1 Reg. 18, 1. a) *coërceri* 2 Tim. 2, 9. b) *obligari, obstringi*, ተአሰርኩ፡በመንፈስየ፡ Act. 20, 22. 2) *vinciri, vinculis adstringi, captivum fieri:* Hen. 10, 14. 21, 4; Kuf. p. 21; Sap. 17, 2; ከመ፡ከልብ፡ዘየሐውር፡ለተአስሮ፡ Prov. 7, 22; Judae 6; 2 Reg. 3, 34; c. በ፡ vinculi Hen. 69, 28; Job 18, 8 var.; ይትአሰሩ፡በመዋቅሕት፡ Jes. 43, 14; ይጼወኑ፡ወይትአሰሩ፡ 24, 22. 3) *se ipsum ligare* vel *vincire*, vel *se vinciri sinere:* ተአስረ፡ለሊሁ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ Act. 21, 11; ተአሰሩ፡ (Imprt.) Jsp. p. 378.

አስተአሰረ፡ (vel **አስተአሰረ፡**) IV, 3 *contignare, contabulare*, 3 Reg. 6, 14.

እሱር፡ part. 1) *ligatus, alligatus, colligatus*, Matth. 21, 2; Marc. 11, 2; ንዋይ፡ዘኢኮነ፡እሱረ፡ማእሰር፡ላዕሌሁ፡ Num. 19, 15; እሱራን፡እሙንቱ፡ከመ፡ጾረ፡ኵስሕ፡ Jes. 46, 1; እሱረ፡መንኮብያቲሁ፡ Luc. 2, 12; c. c. በ፡ rei ut: ነፍስ፡እስርት፡በሥጋ፡ Jsp. p. 381; ከናፍር፡ጠቢባት፡እሱራን፡በአእምሮ፡ Prov. 15, 7; fuit እሱረ፡አእዳው፡ወአእጋር፡በእግረ፡ፈረስ፡ Sx. Sen. 6 Enc.; እመ፡ኮንከ፡ኦብእሲ፡እሱረ፡በብእሲትከ፡ኢትኅሥሥ፡ተፈልጦታ፡ F. N. 24, 1; vel c. ምስለ፡, ut: እመ፡ኮንከ፡እሱረ፡ምስለ፡ብእሲትከ፡ 24, 5. a) *alligatus* i. e. *affixus, suspensus:* ነፍሱ፡እስርት፡እመንፈሰዝ፡ (tamquam: *suspensa ab anima ejus*) Kuf. 43 (vid. ተአስረ፡ n. 1; aliâs ስቁል፡). b) *obligatus, obstrictus:* እስርት፡ይእቲ፡በሕግ፡ Rom. 7, 2; 1 Cor. 7, 39; ብእሲት፡ዘእስርት፡በሕግ፡ (opponitur concubinae) F. N. 25. c) *ligatus*, sensu spirituali vel ecclesiastico, Matth. 16, 19; Chr. Ta. 4. d) *intextus, inclusus:* ልቡጥ፡በወርቅ፡ወእሱር፡በወርቅ፡ Ex. 28, 20. 36, 20. e) *illigatus*, ἐνδεδεμένος, seq. በ፡ 1 Reg. 25, 29; seq. ውስተ፡ Sir. 22, 16. 2) *vinctus, vinculis adstrictus*, Hen. 21, 3; Dan. 3, 23. 24; ይፈትሕ፡ዘእሱር፡ 5, 12; Apoc. 9, 14; ኵሉ፡እሱራነ፡ምድር፡ δέσμιοι Thren. 3, 33 var.; ዘእሱር፡እዴሁ፡ዘየማን፡ Sir. 21, 19.

አሰር፡ subst. *ligamen* Sir. 7, 8 var. (vid. sub **አድረገ፡**).

እስረት፡ n. act. et subst. 1) *ligatio, vinctio, constrictio:* አሰርዎሙ፡ክቡደ፡እስረተ፡ Macc. f. 2; በእንተ፡እስረቱ፡በሐብል፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ውሂብ፡እምድኅረ፡ስኢል፡እስረተ፡እድ፡ውእቱ፡ወውሂብሰ፡ዘእንበለ፡ይስአል፡ፈቲሐ፡እድ፡ውእቱ፡ Fal. f. 13; sensu spirituali: ተውህበ፡መበሕት፡ይፍታሕ፡ለዘይደልዎ፡ፍትሐተ፡ወይእስር፡ለዘይደልዎ፡እስረተ፡ F. M. 2, 11. 2) *fascis, fasciculus*, Ex. 12, 22.

አሳሪ፡ n. ag. *is qui ligat* vel *vincit, vinctor*, Lud. e Syn.; አግዐዘነ፡ለኵልነ፡እማእሰረ፡ኀጢአት፡ዘአሰረነ፡አሳሪ፡ Genz. f. 115.

ማእሰር፡ et **ማእስር፡** et **ማእሰርት፡** (Ex. 14, 25) subst., m. et f., Pl. መኣስር፡, rarius መኣስርት፡ (Sir. 6, 30) et ማእስራት፡ (Hen. 54, 4); Pl. Pl. መኣስራት፡ Hen. 54, 4 annot.) 1) *vinculum, ligamen*, δεσμός, δεσμοί, ማእስር፡ Jud. 15, 13; Koh. 7, 26; ታውጽኦሙ፡ለሙቁሓን፡እማእሰር፡ Jes. 42, 7; ፍታሕ፡ኵሎ፡ማእሰረ፡ዐመፃ፡ (συνδέσμους) Jes. 58, 6. 9; Job 38, 31. 39, 5; Sir. 28, 19; መኣስርቲሃኒ፡ሰርጐ፡ያክንት፡ 6, 30; መኣስር፡ Ps. 2, 3. a) *vincula, lora, frena* jugi, currus, jumenti: በተኩ፡ማእሰረ፡ Jer. 5, 5; ማእሰረ፡ሰረገላቲሆሙ፡ ἡνίαι Nah. 2, 4; Hos. 11, 4; Ex. 14, 25. b) *catena* Hen. 54, 3 (ubi መኣስርት፡ vel ማእሰርት፡ኀጺን፡ emendandum videtur). 4. c) *funis, funiculus* Hen. 61, 3. d) *ligatura* vasis Num. 19, 15. e) varie transfertur: ተፈትሐ፡ማእሰረ፡ልሳኑ፡ Marc. 7, 35; ማእሰረ፡ሰላም፡ Eph. 4, 3; ማ"፡ፍቅር፡ Hos. 11, 4; ማ"፡ተፍጻሜት፡ Col. 3, 14; matrimonii: ማእሰረ፡ተዋስቦ፡ይትፈታሕ፡ F. M. 12, 5; ማእሰረ፡ተዋስቦ፡ኢይትፌጸም፡ዘእንበለ፡በሀልዎተ፡ካህናት፡ F. N. 24, 4. f) *vincula spiritualia* vel *ecclesiastica* (e Matth. 16, 19) Chr. Ta. 4; ማእሰረ፡ግዘት፡ (excommunicationis) ibid.; ውእቱ፡ታሕተ፡ማእሰር፡ M. Tom. 2) vox architectonica: *compages, contignatio, contabulatio* (vid. mox sub መስእርት፡): መሠንየ፡ማእሰር፡ (v. መስአር፡) ዘእሱር፡ውስተ፡ቅጽረ፡ንድቅ፡ ἱμάντωσις ξυλίνη ἐνδεδεμένη εἰς οἰκοδομήν Sir. 22, 16; መኣስርት፡ ἔνδεσμοι

3 Reg. 6, 14; **ወማእሰሩ፡በዕፀ፡ብሔር፡** 1 Esr. 6, 24 (δόμου ξυλίνου). 3) *obligatio, votum abstinentiae* (אִסָּר): **ኵሉ፡ማእሰረ፡መሐላ፡** Num. 30, 14; Gad. Ad. f. 71. 4) *fasciculus* 1 Reg. 25, 29.

መስእርት፡ et **መስአር፡** (transpositis literis pro **ማእስርት፡** et **ማእሰር፡**) subst., *compages, contignatio, contabulatio, laquearia, lacunar* (vid. **ማእሰር፡** n. 2): **አወርድ፡እብነ፡ጸላዕት፡ውስተ፡መስእርቲሆሙ፡** εἰς τοὺς ἐνδέσμους αὐτῶν Hez. 13, 11; **መስአር፡** Sir. 22. 16 (vid. sub **ማእሰር፡** n. 2); Cant. 1, 17. — *Voc. Ae.*: **መስእርት፡ዘ፡አልጋ፡**

አሶርዮን፡ et **አሳርዮን፡** et **አሰርዮን፡** n. prgr., sc. ἀσσάριον, quasi *as minutus*, (*teruncius*), monetae genus, Matth. 10, 29; Luc. 12, 6. — *Voc. Ae.*: **አሰርዮን፡ዘ፡ገብያ፡** (!).

አስቶሎብ፡ n. prgr. et sine dubio corruptum pro **አስቶሎብ፡** i. e. *astrolabium*: **ገብረ፡በጥበብ፡መጽሐፈ፡አስቶሎብ፡ወራእየ፡ከዋክብት፡ወመዳልወ፡ፀሓይ፡** Kbr. Nag. 72.

አስቄጥስ፡ non *asceta* (Lud.), sed n. pr. deserti *Scetici* est.

አስቀጢን፡ n. prgr., sine dubio corruptum, ut videtur *stacte*, Abush. (vid. sub **ሐነጠ፡** c. 110).

እስቁፍ፡ (**ዕስቁፍ፡** Lud.) n. prgr., sc. forma arabica (أُسْقُفّ) vocis *episcopus*, Enc. Teq. 23; Nah. 29. — *Voc. Ae.*: **እስቁፍ፡ዘ፡ቄስ፡ገበዝ፡**

አስበንያ፡ vid. **አሶንያ፡**

እሳት፡ subst., m. et f. [אֵשׁ, אֶשָּׁא אֶשָּׁתָא, أُتُّ] *ignis:* Gen. 22, 6. 7; Num. 21, 28. 31, 23; Ps. 20, 9. 38, 4. 57, 8. 77, 25. 69; Jes. 26, 11. 33, 14; Sir. 16, 6. 27, 5; **እሳት፡በላዒ፡** 30, 30; Kuf. 36; Job 15, 34; **በልዐቶ፡እሳት፡** 22, 20; **እሳት፡ዘይነድድ፡** 31, 12; Kuf. 1; **እሳት፡እንተ፡ትነድድ፡** Sir. 3, 30; **ለእሳት፡ይቀድም፡ይጠይስ፡ተነ፡ጢሱ፡** 22, 24; **በእምጣነ፡ዕፀ፡ለእሳት፡የዐቢ፡ነዱ፡** 28, 10; **ያነድዳ፡ለእሳት፡** 28, 11; **ዘኢይጠፍእ፡እሳት፡** 28, 23; Jes. 66, 24; Matth. 3, 10. 12. 7, 19; Luc. 12, 49. 22, 55; **ነደ፡እሳት፡** Hebr. 1, 7; **እሳት፡ንስቲት፡ጥቀ፡** Jac. 3, 5; **እሳተ፡እሳት፡** Hen. 14, 22; ignis Dei, a coelo delabens, Gen. 19, 24; Ex. 9, 23; Lev. 10, 2; Job 1, 16; Luc. 9, 54; ignis irae Dei Deut. 4, 24. 32, 22; Ps. 17, 10; Jes. 66, 16; **ገሃነመ፡እሳት፡** Matth. 5, 22. 18, 9; Marc. 9, 47; **ዐዘቅተ፡እሳት፡** Apoc. 20, 10; **እሳት፡ዘለዓለም፡** Matth. 18, 8. 25, 41; **እሳተ፡መለኮት፡** Lit. 170, 1. a) in Gen. positum vel st. constructo subjunctum: *igneus*, ut: **ሰረገላ፡ዘእሳት፡** 4 Reg. 2, 11; **ሰይፈ፡እሳት፡** Gen. 3, 24; **አእባነ፡እሳት፡ቀይሕ፡** Hez. 28, 14 vrs. nov.; Hen. 17, 3—5. b) *ignis* i. e. *incendium*: **ፈቀዱ፡ያድኅኑ፡አማልክቲሆሙ፡እማእከለ፡እሳት፡** Kuf. 12. c) de ignis cultu divino (Persarum) vid. Clem. f. 32; **እምውእቱ፡ጊዜ፡ሰገዱ፡ሰብአ፡ሰገል፡ለእሳት፡** f. 33.

እሳታዊ፡ adj. rel. *igneus*, Phlx. 186; Jsp. 287; **ሳውዳ፡ዘውእቱ፡ጠባይዕ፡እሳታዊ፡** Fal. f. 82; **እሳታውያን፡** *ignei* i. e. angeli Lit. 170, 1; Gad. Kar.

አስታር፡ n. prgr. sc. *stater* (aliàs **ሰጥጢሩ፡** q. v.), arab. إِسْتَار. *Voc. Ae.*: **አስታር፡ዘ፡፲ወ፪ወቄት፡ወቦ፡አለ፡ይ፡መጠነ፡መክሊት፡፡** — At lectio **እስመ፡ኢይሁብ፡አስታረ፡** (v. **አስታር፡**, v. **ዐሥራተ፡**) **ሞገስ፡** οὐ γὰρ ἐδόθη αὐτῷ παρὰ Κυρίου χάρις Sir. 37, 21 non potest non esse corrupta (pro **እግዚ"፡ሞገሰ፡**?).

ኢስታኦስ፡ et **ኢስታዎስ፡** n. prgr. sc. εἷς Θεός, *unus Deus*. Sx. Hed. 19; Mij. 30.

አስትዓ፡ *munus, donum* vid. sub **ሰትዐ፡** c. 364.

አሶንያ፡ n. prgr. et corruptum *lunae*, Hen. 78, 2; Voc. Ae. (in quo et forma **አስበንያ፡** et **አሶንያ፡** inter nomina lunae recensetur).

እስከ፡ conj. et praep. [conflata ex **እስ፡** i. e. עַד et **ከ፡**; gramm. § 64]; forma ejus in antiquioribus libris et editionibus usitata est **እስኬ፡** (ut Am. 6, 14. 8, 12 in cod. Laur.; Matth. 15, 31 rom.; Gen. 35, 20 F). — A) conj. 1) **እስከ፡** a) *donec, dum, usque dum, quoad*, c. c. Perf. Ruth 1, 19; **እስከ፡ተፈጸመ፡፲ወ፩ዓመተ፡ንጉሥ፡** Jer. 1, 3. 43, 23; c. Imprf. Ruth 3, 18; Ps. 17, 41. 109, 2. 131, 5; 4 Esr. 10, 7; Jes. 6, 11. 26, 20. 55, 11. 62, 1. 65, 6; Asc. Jes. 8, 10; **እስከ፡እሬኢ፡** Jon. 4, 5; **እስከ፡ትረሥእ፡** Sir. 6, 18; **እስከ፡ትበጽሕ፡ለሞት፡** 4, 28; Job 7, 19; Gen. 27, 44. 28, 15; Deut. 28, 21; c. Subj. Tob. 14, 5. b) *adeo ut, ita ut, ut*, c. Imprf. Dan. 3, 19; 4 Esr. 10, 39; **እስከ፡ይለክፉ፡** 2 Par. 3, 11; **ይሰርሕ፡እስከ፡ያገርር፡ተያፍኒሁ፡** Sir. 38, 26; Matth. 27, 14; Marc. 4, 1; 1 Cor. 13, 2 Platt; in specie post **ጥቀ፡**, ut: **ተሠነየት፡ጥቀ፡እስከ፡ታስሕት፡ዐይኖሙ፡ለኵሉ፡ዕደው፡** Judith 10, 4; **ተከዘት፡ጥቀ፡እስከ፡ትፈቱ፡ትትኀነቅ፡** Tob. 3, 10; 2 Reg. 13, 2; c. Subj. Gen. 16, 10; 1 Cor. 13, 2 var. c) post **ሐሰ፡ሊተ፡** *absit!* sequitur **እስከ፡**, ut Gen. 44, 17 (alia exempla vid. c. 90 sub **ሐሰ፡**). 2) componitur cum aliis conjunctionibus: a) **እስከ፡አመ፡** *usque quo, dum, donec, quoad*, c. Perf. Jer. 1, 3; Tob. 1, 21. 2, 10; Cant. 3, 5 (*quamdiu*); c. Imprf. Ruth 2, 21; Ps. 122, 3; **እስከ፡አመ፡ይመውት፡** Sir. 23, 17. 9, 12. 46, 9; Jes. 22, 14; Judith 12, 4; Matth. 2, 13. (vid. alia exempla sub **አመ፡** c. 724.). b) **እስከ፡ሶበ፡** α) id. q. **እስከ፡አመ፡**; c. Perf.: **እስከ፡ሶበ፡ቀርበ፡** Kuf. 37; Matth. 2, 9; c. Imprf. Matth. 5, 18. 26; Koh. 2, 3; Prov. 4, 18; Jes. 55, 10. β) *ita ut, ut*: Matth. 8, 24. 28. 13, 2. 54. 15, 31, al. B) Praep.; pronomina suffixa non assumit. 1) **እስከ፡** a) de termino: *usque ad, usque in, tenus*: α) spatii: **እስከ፡አጽናፈ፡ምድር፡** Ps. 2, 8. 45, 8; **እስከ፡ምድር፡** 146, 6; Am. 6, 14. 8, 12; Gen. 14, 14; Deut. 1, 7. 19. 20; **ይበጽሕ፡እስከ፡ክሳድ፡** Jes. 8, 7; Ps. 68, 1; Matth. 11, 23. 26, 58; Joh. 2, 7; Act. 1, 8. 17, 15; **እምላዕሉ፡እስከ፡ታሕቱ፡** Matth. 27, 51; ante adverbia: **እስከ፡ቅሩብ፡** Kuf. p. 39; **እስከ፡ዝየ፡** Luc. 23, 5. β) temporis: **እስከ፡ዛዕለት፡** Jer. 51, 6. 22; **እስከ፡መንፈቀ፡ሌሊት፡** Judith 12, 5; **እስከ፡ዮም፡** Gen. 26, 33. 50, 23. Ex. 20, 5; Lev. 15, 5; Matth. 1, 17. 13, 30. 26, 29. 27, 45; **እስከ፡ይእዜ፡** Koh. 4, 2; Matth. 11, 12; Joh. 2, 10; **እስከ፡ማእዜኑ፡** Matth. 17, 17; Joh. 10, 24; **እስከ፡ዝንቱ፡** Lev. 26, 18. 23; **እስከ፡ውእቱ፡አሚረ፡** Dan. 12, 1 (vid. sub **አሚር፡**). γ) ordinis: Matth. 11, 13. 20, 8. 22, 26; Joh. 8, 9; **እምከሀን፡እስከ፡ሐሳዊ፡ነቢይ፡** Jer. 6, 13; Gen. 44, 12; Jos. 6, 21; **ከማሁ፡ገብረ፡እስከ፡ስብዕ፡** 4 Reg. 4, 35; Matth. 18, 21. δ) gradus: 2 Reg. 23, 19;

Marc. 6, 23 (vid. **እስከ፡ለ፡** et **እስከ፡** Adv.); **እመቦ፡ዘአጥረየ፡ እስከ፡መርፍእሂ፡** (i. e. nihil possideat, ne acum quidem) Reg. Pach. b) de tenore temporis: α) *per*, ut: **እስከ፡፫ዓመት፡** ἔτη τρία Dan. 1, 5; **እስከ፡፵ዓመት፡** Hez. 29, 11; Gen. 42, 17; Hen. 72, 9; Num. 11, 20. β) *intra* vel *post*: **እስከ፡ክልኤ፡ ዓመት፡አነ፡አገብእ፡** ἔτι δύο ἔτη καὶ ἐγώ Jer. 35, 3; Gen. 40, 13; Jon. 3, 4; Matth. 26, 2; Joh. 4, 35; **እስከ፡ሠሉስ፡ መዋዕል፡** εἰς τρεῖς ἡμέρας 2 Esr. 10, 8. 2) componitur cum aliis praepositionibus: a) **እስከ፡ለ፡** *usque ad* vel *in*: **እስከ፡ለሞት፡** Jon. 4, 9; **እስከ፡ለመዊት፡**(**ሐመ፡**) 2 Par. 32, 24; Jes. 38, 1; Matth. 26, 38; Asc. Jes. 10, 8; Tob. 14, 3; **እስከ፡ለዓለም፡** Jes. 44, 7. b) **እስከ፡ኀበ፡** *usque ad* Asc. Jes. 10, 8; 2 Reg. 6, 6; Jud. 18, 13; Apoc. 14, 20 Platt (vid. sub **ኀበ፡** c. 594.). c) **እስከ፡ውስተ፡** *usque intro in* Marc. 14, 54; **እስከ፡ቅድመ፡** *usque ante* Jud. 19, 10; **እስከ፡አመ፡** *usque in tempus* Matth. 2, 15 (vid. sub **አመ፡** c. 724.); **እስከ፡እምድኅረ፡** *usque post* Gen. 17, 19. C) raro Adv.: *adeo* Jos. 6, 21; omnia persolvere debebis **እስከ፡ጥቀ፡ግማሰ፡ኀብስት፡ ዘሄድከ፡** Clem. f. 269.

እስከኔ፡ vel **እስከነ፡** i. q. **እስከ፡** (vid. sub **ኔ፡** et **ነ፡** c. 630). 1) conj.: Hen. 89, 5; Chr.; **እስከኔ፡ጕየ፡** Phlx. 30. 2) praep.: Mal. 1, 11; 1 Par. 13, 9; Ps. 49, 2. 112, 3; Ex. 13, 2; Jud. 15, 14; 2 Reg. 10, 4. 3) c. pron. suff.: **እስከኔሁ፡** *usque in eum* Kuf. p. 9 ann. 10; *usque eo* Chr. ho. 4; Sx. Jac. 16.

እስኩ፡ particula [quam etiam nunc, sicut in gramm. § 64, b, cum Hupfeldio (in Zeitſchrift für die Kunde des Morgenlandes II. p. 142) e radicibus pronominalibus conflatam censeo, collata part. hebr. אֵפוֹ, cui significatu respondet **እስኩ፡**, nec non **ሰ፡** et **ሶ፡** c. 321] δή 1) *profecto igitur*: **እምከመ፡ሰማዕክሙ፡ ቃለ፡ቀርን፡ . . . እስኩ፡እመ፡ኢትገንዩ፡ወኢትሰግዱ፡ለምስል፡በጊዜሃ፡ይወድዩክሙ፡ውስተ፡እቶን፡እሳት፡** Dan. 3, 15; Hen. 65, 7. 2) *tandem quaeso*, in interrogatione: **እምከመ፡ ሰማዕክሙ፡ቃለ፡ቀርን፡ . . . ወእስኩ፡ለምንት፡ኢትሰግዱ፡** Dan. 3, 15 var. 3) plerumque in sententiis exhortativis: δή, *tandem*, *-dum*, *quaeso*, *sane*; sive praemissum sive postpositum verbo: a) c. Subj. prs. tert.: **እስኩኬ፡ለይምጻእ፡** ἐλθέτω (אַל־ נָא יָבֹא) Jer. 17, 15; **እስኩኬ፡ያድኅኑከ፡** Jes. 57, 13; **ይዜንዉከ፡እስኩ፡ወይንግሩከ፡** 19, 12; **እስኩ፡ይቁሙ፡** στήτωσαν δή 47, 13. b) c. Imperat.: **እስኩ፡ኩን፡እኩየ፡** γενοῦ δὴ σκληρός Job 22, 21; **እስኩ፡በሎሙ፡** Hez. 28, 9; **እስኩ፡ ፍታሕ፡ለሊከ፡** Clem. f. 208. 266; **እስኩ፡ኀሊ፡ወጠይቅ፡ከመ፡መሐሪ፡ውእቱ፡** f. 268; **ንግረኒ፡እስኩ፡** Gen. 24, 23; Job 5, 1. 13, 8. 35, 14; **ስደኒ፡እስኩ፡ውስተ፡ደወሎሙ፡** 38, 20. 40, 5; **ቁሚ፡እስኩ፡በሥራያቲኪ፡** Jes. 47, 9; Hagg. 1, 5; Mal. 1, 8; 4 Esr. 2, 39; Act. 4, 19; Rom. 2, 3; Hebr. 12, 3; Jac. 1, 22; Chr., al. — *Voc. Ae.*: **እስኩ፡ብ፡እስኪ።**

አሰከ፡ rad. incertae significationis, fortasse componenda cum عسق عسك חָשַׁק *adhaesit*, חָשַׁק *ligavit*, *alligavit*; secundum Fürstium in Hebr. und Chald. Handwörterbuch p. 148 אָשַׁךְ *ligare*, *complicare*, *contexere* (coll. وشّح أشاح, et شكل אֶשְׁכֹּל حسكلة); Ludolfus, assentiente Gesenio in thes. p. 158, nomen אֶשֶׁךְ et **እስኪት፡** a **ሰከየ፡** (quasi *testis*, *testiculus*) derivandum censuit, at ut significatione verbi **ሰከየ፡**, ita Pluralis forma **አሰከት፡** refutatur haec conjectura.

እስኪት፡ subst., f. et m., Pl. **አሰከት፡** (sec. Lud. **አሳከት፡?**), fortasse proprie: *pensile* [אֶשֶׁךְ ܐܫܟܐ *testiculi*] i. e. *pudenda viri*, *scrotum*, *testiculi*, *testiculus*, *penis*: **ደቂቀ፡ፋርስ፡ እለ፡መጠነ፡ነፍስተ፡አድግ፡ነፍስቶሙ፡ወከመ፡እስኪተ፡ፈረስ፡እስኪቶሙ፡** αἰδοῖα Hez. 23, 20; **ዘአሐቲ፡እስኪቱ፡** μονόρχις Lev. 21, 20; **ክልኤሆን፡አሰከቲሁ፡** Deut. 25, 11; **ዘሞተ፡እስኪቱ፡በሥራይ፡** M. F.; **ሠጠቁ፡መላእክት፡እስኪቶ፡ለማር፡ኤልያስ፡ሊቀ፡ምኔት፡መነኮሳይያት፡ሶበ፡ኮነ፡ምስሌሁ፡በሀየ፡ፍትወት፡** Phlx. 25; **ለእለ፡ይዜምዉ፡በእንስሳ፡ይትመተር፡እስኪቶሙ፡** F. M. 7, 5; F. N. 48; **መትሩ፡እስኪቶ፡** Enc. Tachs. 1; Sen. 7; Fal. f. 12 (vid. sub **ሕንብርት፡** c. 108); **ብእሲ፡ዘይፌኑ፡እስኪቶ፡ውስተ፡መንደቅ፡አው፡ውስተ፡ምድር፡አው፡ኀበ፡ስቍረት፡አው፡ውስተ፡እዴሁ፡ወይወጽእ፡እምኔሁ፡ፍትወት፡** Syn. f. 395 (de onania). — *Voc. Ae.*: **ምትፋይ፡** v. **ንትፋይ፡ዘ፡እስኪት፡**

አስካል፡ *uva* vid. sub **ሰከለ፡** c. 378.

አስኬማ፡ n. prgr. sc. σχῆμα 1) *habitus*, *species*: Christus **ነሥአ፡አርአያ፡ገብር፡ወኮነ፡በአምሳለ፡ሰብእ፡በአስኬማሁ፡** ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος καὶ σχήματι Cyr. c. Pall. f. 67. 68 (e Phil. 2, 7. 8). 2) *stola* vel *vestis monastica* [ܐܣܟܝܡܐ], in specie ea quam ab angelis Antonio monachorum principi allatam (quare saepius *angelica* nominatur), ab eoque successoribus, monachorum praesulibus, traditam esse ferunt tamquam insigne praesulum (vid. Lud. hist. Ae. III, 3, 18—24): **አልበሶ፡ምንኵስና፡ወአስኬማ፡** vel **አልበስዎ፡አስኬማ፡** Sx. Masc. 18, al. crebro; etiam **አስኬማ፡ዘመላእክት፡** ibid.; **ዳንኤል፡አስኬማ፡መላእክት፡ዘለብሰ፡** Enc. Hed. 16; Genb. 17; Ter 22 (vid. **ፌቃር፡**); angelus ei (sc. **አባ፡ሲኖዳ፡**) attulit **አስኬማ፡ዘኤልያስ፡ነቢይ፡ወቅናተ፡ዮሐንስ፡መጥምቅ፡** Sx. Haml. 7.

አስኩሮኒ፡ vid. sub **ሰከረ፡** c. 380.

እስክሬን፡ et **አስክሬን፡** et **አስከሬን፡** (etiam per **ሥ**), Pl. **˝ናት፡**, n. prgr. sc. *scrinium* vel *arca*, *loculus*, *fiscus*: **ይላሕዉ፡አስክሬናት፡** (v. **አስኬራናት፡**)**ሰርጕኪ፡** αἱ θῆκαι τοῦ κόσμου Jes. 3, 26; γλωσσόκομον Joh. 12, 6. 13, 29; **መባአ፡አስክሬን፡ይሁዳ፡የዐቅብ፡** Did. 29; **መጋቤ፡አስክሬን፡** (*scriniarius regis*, Lud. e) Syn. — *Voc. Ae.*: **አስክሬን፡ብ፡ሳዕን፡**

እስኪት፡ vid. sub **አሰከ፡**

አሰወ፡ rad. inus. c. q. אֲסָא, ܐܣܐ, أسا *mederi*, *sanare*.

አሶት፡ subst. (Lud. substituit **አሶት፡**), 1) *medela*, *sanatio*, etiam *ars medendi*: **እስመ፡በ፡ጊዜ፡ይከውን፡አሶት፡በእዴሆሙ፡** (sc. medicorum) εὐωδία Sir. 38, 13; 1 Cor. 12, 9. 28. 30 (et **አሶት፡** et **ጸጋ፡አሶት፡** χάρισμα ἰαμάτων); **ኀለይኩ፡ቅድስና፡ዘነቢያት፡ወአሶተ፡ዘሐዋርያት፡** Org. 7; **መንፈሰ፡አሶት፡ዘበሐዋርያት፡** M. M. f. 322. 2) In libris amharico-aethiopicis (i. q. **ሕይወት፡** σωτηρία): *salus*, *salvatio*, ut Chr. L. Atk. f. 9. (Ludolfi Gregorius „ajebat respondere amh. **አቴት፡** *fortuna*“). — *Voc. Ae.*: **አሶት፡ዘ፡ሥልጣን፡**

አሰየ፡ nonnumquam i. q. **ሐሰየ፡** c. 95.

አሰየ፡ rad. inus., referenda ad radices אֻשְׁשׁ אָשְׁיָה, أُسّ أَسَى, quarum nomina derivata *imum* rei (sive fundamentum, columen, sive vestigium, reliquias, excrementa, res sequiores utensilium, ut إِسّ, أُسّ, أُسِى, etiam آسّ) significant.

ትእሲት፡ subst., ut videtur, proprie *sedimentum*, deinde *recedanea* metalli i. e. *scoriae*: **እስመ፡ኮንክሙ፡ኵልክሙ፡አሐደ፡ትእሲተ፡** εἰς σύγκρασιν μίαν Hez. 22, 19 (in scholio marginali adscriptum est **ዘሕል፡**).

አሰድ፡ i. e. الأَسَد *leo*, nomen sideris, Abush. 3; Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4.

አስጳዳቶስ፡ et "**ዳጦስ፡** n. prgr. sc. ἀσπάλαθος, *aspalathus*, nomen spinae candidae, cujus radix in unguentis adhiberi solet, Sir. 24, 15; Org. 6.

አስፋሊጦ፡ vel "**ሊጦስ፡** vel "**ሊጣ፡** vel **አስፈሊጥ፡** n. prgr. sc. ἄσφαλτος *asphaltus* i. e. *bitumen* Ex. 2, 3; Kuf. 10. 47; Macc. f. 2 (**አፍለጢስ፡** sic); **አስፈሊጥ፡** Sx. Tachs. 2. — *Voc. Ae.*: **አስፈሉጡ፡ዘ፡ሰሊጥ፡** (inter plantarum nomina!).

አስፈር፡ nomen morbi vid. sub **ሰፈረ፡** c. 405. — Ibidem addendum est

አስፋር፡ n. prgr. sc. أَصْفَر *flavus*: **ወንጹፍ፡ጽፍጻፉ፡በሕብረ፡ወርቅ፡ወብፋር፡ወያክንት፡ወአክደር፡አስፋር፡ወበሕብረ፡ያክንት፡ወሚላት፡** Macc. f. 3.

አስፈሬዳ፡, etiam **አስፋሬዳ፡**, **አስፈሪዳ፡**, **አስፋሪዳ፡**, **አስፈሪድ፡**, **አስፈሬድ፡**, n. prgr., m. et f., Pl. "**ዳት፡**, σπυρίς (Gen. -ίδος), *canistrum*, *fiscina*, *sporta*, Matth. 15, 37; Marc. 8, 8; Act. 9, 25; Gad. T. H.; Clem. f. 105; Phlx. 30. 189; σκάφη Dan. ap. 13, 33; **አስፈሬዳት፡** 1 Par. 12, 40, ubi interpres pro παλάθας legisse videtur καλάθους. — Pro *loculo* vel *sarcophago* usurpatum esse **አስፈሪዳ፡** in Vit. Dan., ait Lud. — *Voc. Ae.*: **አስፈሬዳት፡ዘ፡ቓል**; *aliud*: **ከፈር፡ወአስፈሬዳት፡ዘ፡እንቅብ** ።

እስፍንቱ፡ *quot?* vid. sub **ሰፈነ፡** c. 406.

አቅላሚዶን፡ n. prgr. i. e. κληματίδων a κληματίς *sarmenta*, M. M. f. 53 (vid. **ቀለምጢዳ፡** c. 412).

አቅሌስያ፡ n. prgr. sc. ἐκκλησία *ecclesia*, Deg.

አቅሞንስ፡ n. prgr., ut videtur *hegumenos* ecclesiae: **ክርሱ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ዘውእቱ፡አቅሞንስ፡** M. M. f. 326.

አቃን፡, **እቃን፡**, **አቃኒ፡** n. prgr. ὁ ἄκα., *spina*, *dumus*, *vepres*, 4 Reg. 14, 9; 2 Par. 25, 18 (ubi textus LXX vulg. ἀκχούχ exhibet), v. **አከዛ፡**

አቃኒም፡ *hypostasis* vid. sub **ቀነመ፡** c. 443.

አቃጥስ፡ n. prgr. gemmae, sc. ἀχάτης *achates*, Ex. 28, 19 (v. **አከጥስ፡** q. v.).

አቃጣን፡, **አቃጠን፡** n. prgr. locustae cujusdam speciei, sc. ὁ ἀττάκης *attacus* (חַרְגֹּל) Lev. 11, 22 (v. **አጠቀን፡** in cod. G).

አብ፡ subst., [אָב, אַבָּא, أَبَتْ, أَبٌ] m., st. c. et Acc. **አበ፡** (ut: Gen. 44, 19. 20; **አልብነ፡አበ፡** Thren. 5, 3; **ዘአልቦ፡አበ፡** ἀπάτωρ Hebr. 7, 3; Matth. 3, 9; Sir. 3, 2; quamquam Matth. 19, 29 Platt exhibet **አበ፡**), ante pron. suff. **አቡ፡** in Nom. (Gen. 24, 23. 31, 5—7. 38, 11. 44, 25. 31. 32. 45, 18. 19. 47, 5. 6; Ex. 2, 16. 18; Deut. 22, 15. 16), **አባ፡** in Acc. (ut: **አባሁ፡** Gen. 2, 24; Lev. 19, 3; Sir. 3, 3 seq.; Mal. 1, 6; Mich. 7, 6; Prov. 10, 1. 15, 20; Matth. 19, 5; **አበ፡** pro **አባሁ፡** praebent duo libri a me inspecti Prov. 24, 52; **አባሃ፡** Sir. 22, 5; **አባሆሙ፡** Marc. 1, 20; Rom. 4, 17; **አባከ፡** Ex. 20, 12; Deut. 5, 16; Eph. 6, 2; **አባኪ፡** Jos. 2, 18; Ruth 2, 11; **አበኪ፡** Tob. 11, 16 in uno libro a me inspecto; **አባየ፡** Joh. 8, 49), sed etiam **አቡ፡** (vid. gramm. § 154, d; ut: **አቡሃ፡** Deut. 21, 13; Jud. 15, 6; **አቡሆሙ፡** Gen. 4, 21; **አቡኪ፡** Jos. 2, 18 ann.; **አቡየ፡** Joh. 8, 19. 15, 24; **አቡነ፡** Jud. 18, 19), in Vocat. **አባ፡** (ut: Kuf. 11; Gen. 22, 7. 27, 18. 44, 32; 4 Reg. 2, 12. 13, 14; Tob. 5, 1. 11, 10. 12, 2; Matth. 11, 25; vel **አቡየ፡** Sir. 23, 1. 4; **አባ፡ወአቡየ፡** ἀββᾶ ὁ πατήρ Marc. 14, 36; Gal. 4, 6; Rom. 8, 15); Pl. **አበው፡**, *pater* a) *parens*, *genitor*, ut 1 Reg. 9, 3; Ps. 103, 13; Jer. 6, 21; Matth. 2, 22. 4, 21; Luc. 1, 17; Eph. 6, 4, aliis in locis innumeris; **አበወ፡ሥጋ፡** et **አበው፡ሥጋውያን፡** (opp. spiritualibus) Chr. ho. 29. b) Pl. **አበው፡** (non tantum *patres* sed etiam) *parentes* i. e. *pater et mater*: Hebr. 11, 23; Reg. Pach.; Sx. Mag. 27; Nah. 15; Const. Ap. 34. c) *progenitor*, *auctor generis*, *majores*, ut: **አበ፡ብዙኅ፡አሕዛብ፡** Gen. 17, 4. 19, 37. 22, 21; Matth. 3, 9; **አበ፡ኵልነ፡** Rom. 4, 16; **አበዊነ፡** Sir. 44, 1; **አበዊክሙ፡** Zach. 1, 5; Ps. 38, 16. 44, 18; Matth. 23, 30. 32; **ርእሰ፡አበው፡** Act. 2, 29; **አበ፡አበው፡** *patriarcha* Chr. ho. 25; **አበው፡ቀደምት፡** Act. 7, 8. d) *altor* vel *tutor*, qui patris instar beneficiis de aliis bene meretur: Ps. 67, 5; Jes. 9, 6 vrs. alt.; 22, 21; **አነ፡ውእቱ፡አበ፡ምስኪናን፡** Job 29, 16. e) de Deo, patre hominum, in specie Christi et Christianorum: Jes. 63, 16. 64, 8; Tob. 13, 4; Deut. 32, 6; 2 Reg. 7, 14; Matth. 6, 9. 11, 27. 24, 36; Hebr. 12, 9; Eph. 4, 6; Rom. 1, 7; 1 Cor. 1, 3, al.; **አቡነ፡ዘበሰማያት፡** „*pater noster*", ut: **ወትብል፡ኪርያላይሶን፡ወአቡነ፡ዘበሰማያት፡** Genz. f. 52. f) *patris* nomine honorifice compellantur α) magistri, prophetae, sacerdotes Jud. 17, 10. 18, 19; 4 Reg. 2, 12. 6, 21. 13, 14; Matth. 23, 9; et in libris Christianis sacerdotes episcopi al. patres spirituales appellantur, ut: **አበ፡መንፈስ፡የዐቢ፡እምአበ፡ሥጋ፡** Genz. f. 148; Did. 8 β) *abbas* monachorum, sive **አብ፡** ut Phlx., sive **አበ፡ምኔት፡** Kedr f. 79, al. γ) annis provectiores, seniores, ut 1 Joh. 2, 13. 14; magistratus, senatores, ut Act. 7, 2. 22, 1; seniores gentium vel familiarum, ut: **አሉ፡መላእክተ፡ቤተ፡አበዊሆሙ፡** 1 Par. 7, 2; **መላእክተ፡አበዊሆሙ፡** 2 Esr. 18, 13, et rex ipse, in formula **ሕያው፡** vel **ሕየው፡አበ፡ነጋሢ፡** (vid. supra sub **ነጋሢ፡** c. 688.; sec. Lud. in lex. c. 350: **ሕ"፡አበ፡ነ"፡**). g) **አበ፡ደም፡** consanguineorum maximus, cujus vindicta sanguinis est i. e. *sanguinis ultor* vel *vindex*, Num. 35, 12. 19. 21. 25. 27; Deut. 19, 6. 12; Jos. 20, 5; 2 Reg. 14, 11. h) *possessor*, *dominus*: **አበ፡ላህም፡** Ex. 21, 35; (coll. **አበጉንባሕ፡** sub **ጉንባሕ፡**). i) *auctor*, ut: **አቡሃ፡ለሐሰት፡** Joh. 8, 44; ubi de libris agitur: *prototypum*, *ar-*

chetypum (exemplar) libri: N. T. rom. f. 157 (sub finem Actorum).

አባ፡ subst. (sicut אַבָּא) 1) Vocat. vocis **አብ፡**, vid. sub **አብ፡** 2) titulus honorificus patriarcharum, episcoporum, abbatum, doctorum, monachorum, eremitarum, creberrime in Sx., ut **አባ፡ ሆር፡** Sen. 29; **አባ፡ ኪሮስ፡** Haml. 8; **አባ፡ ዮሴፍ፡** Genb. 19, al.; monachus salutatur: **ዳኅንኑ፡ አባ፡**, respondet: **እወ፡ ዳኅን፡** Gad. T. H.

አባዊ፡ adj. rel. *ad patrem pertinens, paternus*: **ሶበ፡ በጽሐ፡ ጊዜ፡ ተራኅርኆተ፡ ሣህል፡ አባዊት፡ ላዕለ፡ ልሕኵት፡ አዳማዊት፡** Fid. Jac. Bar.; f. **አባዊት፡** *una e proavis* vel *majoribus*, Gad. Ad. f. 187.

አብና፡ subst. *dignitas patris, necessitudo paterna, paternitas* (Vaterſchaft): **እስመ፡ አብ፡ ይሰመይ፡ አበ፡ በእንተ፡ አብናሁ፡** Chr. ho. 2; Deo patri convenit **ክዊን፡ ወላዲ፡ ወአብና፡** Fid. Jac. Bar.; M. M. f. 20; **ዝምዶተ፡ አብና፡ ወወልድና፡** F. N. 42, 6.

አበውና፡ subst. (ab **አበው፡**) *dignitas parentum, necessitudo paterna*, F. N. 10, 6.

አብ፡ vel **ኤብ፡** nomen mensis Hebraeorum quinti, sc. אָב *Ab*: **አብ፡ ዘውእቱ፡ ወርኀ፡ ኃምስ፡** Jsp. p. 342; **ኤብ፡** *Voc. Ae.*

እቤ፡ *dixi* vid. sub **ብህለ፡**

አበለ፡ rad. inus., cui potestatem *compacti, firmi, carnosi, robusti* infuisse e vicinis אָבַר (unde rabbinica אֶבְרָא אֵבְרָא אֵבָר *membrum, os ossis* derivantur) et هَبْرٌ *caro*, هَبِرَ *carnosus fuit* (nec non هَبِلَ et هَبَلَ, أَبِلَ et ipsum إِبْلٌ) comprobatur (vid. Ges. thes. p. 18 et 19).

አባል፡ subst., m. et f., Pl. **አባላት፡**, nec non **አእባል፡** (in Phlx.) 1) *caro, frustum carnis*: **መጥባሕት፡ ወአከ፡ እንተ፡ አባል፡** μάχαιρα καὶ οὐ σαρκίνη Prov. 24, 23; **ገመዱ፡ መሌሊቶሙ፡ ከመ፡ ሥጋ፡ ውስተ፡ ጽህርት፡ ወከመ፡ አባል፡ ውስተ፡ መቅፀት፡** (κρέα) Mich. 3, 3; Hez. 24, 4. 2) *membrum* corporis (sive vivum sive desectum), 1 Cor. 12, 26; Matth. 5, 29. 30; Jac. 3, 5; medicus amputat unum **አባል፡** caetera sanaturus Cyr. f. 102; **መተሮ፡ ለበግዕ፡ በበ፡ አባላቲሁ፡** Lev. 8, 20; **በበ፡ አባሉ፡** κατὰ μέλος Hez. 24, 6; **አባላት፡ እንተ፡ ባቲ፡ ትከውን፡ ኀጢአት፡** Phlx. 7; **አእባለ፡ ሥጋቲሆሙ፡** Phlx. 3; nonnumquam **አባል፡** collective, ut: **ውስተ፡ አባልየ፡** ἐν τοῖς μέλεσί μου Rom. 7, 23; Eph. 5, 30; Christus **ዘፈወሰ፡ አባለ፡ ሙስና፡** Did. 25. a) transl.: 1 Cor. 6, 15; **አንትሙሰ፡ ፍጹም፡ አባሉ፡ ለክርስቶስ፡ ወውሉዳ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡** Did. 10; **ብእሲት፡ አባሉ፡ ለብእሲ፡** Did. 15. b) in specie: *membrum genitale*, viri: **አባለ፡ ዘርእ፡** Phlx. 7. 230; (sacerdos) **ኢይኩን፡ ዕሩቀ፡ አባል፡ ቅድመ፡ ገጸ፡ መኑሂ፡** F. M. 32, 3. 5; Gen. 49, 10 (μηροί); feminae Deut. 28, 57 (μηροί). 3) passim: *corpus*: **እንዘ፡ ንስቲት፡ አባል፡ አንቲ፡** Lit. 172, 1 (si quidem lectio sana est); Christus **ለብሰ፡ አባለ፡** Enc. Tachs. 15; deinde poetice: *persona* vel (c. pron. suff.) *ipse*, ut: **ሰላም፡ ለክሙ፡ ለዮልዮስ፡ አባሉ፡ ፤ ዩንያስ፡ እኁሁ፡ ወቴዎድሮስ፡ እጓሉ፡ ፤** (salus vobis, sc. corpori vel personae Julii, Junio ejus fratri, Theodoro filio) Enc. Masc. 22; **ሰላም፡ ለገብረ፡ ክርስቶስ፡ ዘአንደየ፡ አባሎ፡ ፤ በዴዴ፡ አበሁ፡ አክልብት፡ እስከነ፡ ለሐሱ፡ ቍስሎ፡ ፤** Enc. Teq. 14.

አበለ፡ *dicere facere* vid. sub **ብህለ፡**

እብላ፡ n. prgr. et corruptum, nomen *lunae* Hen. 78, 2; Enc. Nah. 17 (vid. **አርያሬስ፡**); Voc. Ae.

አቦሊ፡ (**አበሊ፡**, **አቦሊ፡**) n. prgr. sc. ὀβολός, *obolus* (sexta pars drachmae), 1 Reg. 2, 36; Ex. 30, 13; **ዕሥራ፡ አቦሊ፡ ለአሐቲ፡ ዲድረክም፡** Lev. 27, 25; Num. 3, 47; **በሰቅሎ፡ ዘቅዱስ፡ ፳ አቦሊ፡ ውእቱ፡** 18, 16. (In locis Octateuchi laudatis equidem, Ludolfum secutus, **አቦሊ፡** substitui, sed Abyssini **አቦሊ፡** scribere solent). — *Voc. Ae.*: **አቦሊ፡ ዘ፡ ድሪም፡ ቀመትሂ፡ ይ፡**; *aliud*: **አቦሊ፡ ዘ፡ ዘከፈልዎ፡ ለድሪም፡ ኀበ፡ ፳**; *aliud*: **አሞሌ ።**

አብለሊት፡ *cardui species* vid. sub **በለለ፡** c. 486.

አብሐ፡ *veniam dare* vid. sub **ቦሐ፡** c. 523.

አባሞ፡, **አብሞ፡**, **አበሜ፡**, **አበሚ፡** n. prgr. sc. ἄμωμον, *amomum*, nomen aromatis fragrantis, unguentum optimum praebentis, Apoc. 18, 13; קִדָּה *casiae* species (ἶρις *herba aromatica*) Ex. 30, 24, et Hez. 27, 19 vrs. nov. (**አበሜ፡**). — *Voc. Ae.*: **አበሜ፡ ዘ፡ አምሳሉ፡ ከመ፡ ጽጌ፡ አደይ፡ ሀሎ፡ በግብጽ፡ ቀበርቾሂ፡ ይ፡**

አብረ፡ rad. inus., quae neque cum **ዐብረ፡** neque cum אָבַל, sed cum كَبِرَ *grandaevus fuit* (vicinae sunt אָבַר et גָּבַר) componenda videtur.

እቤር፡ (passim per **ዐ**; sec. Lud. etiam **አቤር፡**) subst., f. [vid. gramm. § 129, a], Pl. **እቤራት፡**, 1) *grandaeva, anus*, de Elisabetha, Lud.; **እቤረ፡ መበለት፡** (χήρα) *anus vidua* Luc. 21, 2; **መበለት፡ እቤር፡** F. M. 5, 7. At plerumque 2) *vidua*, χήρα Ex. 22, 21; Ps. 67, 5. 131, 16; Job 22, 9. 24, 3. 27, 15. 29, 13; Sap. 2, 10; Jes. 1, 17. 9, 17. 10, 2; Jer. 5, 28. 7, 6. 22, 3. 29, 12; Zach. 7, 10; Hez. 22, 7; Luc. 18, 3. 21, 3; Act. 9, 39; 1 Tim. 4, 7. 5, 3. 4; **እቤር፡ ብእሲት፡** Sir. 32, 17; *vidua ecclesiastica* 1 Tim. 5, 9; pro *monacha* vel *moniali*, quae modo dicta erat **ድንግል፡**, Lud. e Vit. Dan.

እቤራዊ፡ vel **"ራይ፡**, adj. rel., f. **እቤራዊት፡** vel **"ራይት፡** *grandaeva, anus, vidua*: **እምከ፡ እቤራዊት፡** Hen. 32, 6; **መዐንዝርት፡ እቤራይት፡** Sx. Masc. 18; M. M. f. 88; **ብእሲት፡ እቤራዊት፡** Lud. e Vit. Dan.

እብራዊ፡ adj. dubiae auctoritatis: in loco Sir. 26, 2 pro γυνὴ ἀνδρεία εὐφραίνει τὸν ἄνδρα αὐτῆς Aethiops habet **ብእሲት፡ ዕብራዊት፡ ያስተፌሥሕ፡ ምታ፡**; jam vero cum *Hebraea* vix sensum aptum praebeat, quaeritur, annon **እብራዊት፡** legendum et e rad. אָבַר derivandum sit: *fortis*.

አባር፡ (an **አባሬ፡**?) subst., *aculei, spinae* [إِبْرَةٌ Pl. إِبَارٌ]: **ዕፀ፡ ግረት፡ እንዘ፡ ቈጽለ፡ ዕፁ፡ ኢይትነገፍ፡ ወአባሪሁኒ፡ ኢይጸድፉ፡** M. M. f. 48.

አበርበሬ፡ *urtica* vid. sub **በርበረ፡** c. 504.

አብረክሲስ፡ vel **አብርክሲስ፡** n. prgr. sc. πράξεις i. e. *Actus*

Apostolorum, liber N. T. [ابركسيس] F. N. 2. 5; Lud. e Mss. Colb. (aliâs **ግብረ፡ሐዋርያት፡**).

አበሰ፡ I, 2 [etymo convenit cum خَبُثَ, significatu cum אָשֵׁם, أَثِمَ, sicut **ሐሠመ፡** etymo cum أَثِمَ, significatu cum خَبُثَ; quamquam Arabes etiam sub أَبَسَ similes quasdam significationes habent] *crimen committere, peccare*, ἀσεβεῖν, ἀνομεῖν, ἀδικεῖν, plerumque ἁμαρτάνειν, Ex. 32, 33; Lev. 4, 2. 22. 27; Ps. 105, 6; Job 1, 22. 7, 20. 10, 3. 33, 9. 34, 10. 35, 6; Koh. 2, 25. 7, 20; Sir. 38, 15; Prov. 13, 21; Jes. 21, 3. 24, 5. 59, 13; Hez. 3, 21; **አብሶ፡አበሰት፡** Thren. 1, 8; **ኢይደግሙ፡አብሶ፡** Hen. 5, 8; Matth. 27, 4; Joh. 5, 14. 9, 3; Rom. 5, 14; 1 Joh. 1, 10. 3, 6; **አቢሶሙ፡** 2 Petr. 2, 4; **ኢአበሰ፡ወኢገገየ፡ግሙራ፡** Job 34, 8; Sir. 49, 4 (πλημμελίαν ἐπλημμέλησαν); Thren. 3, 41; Rom. 3, 23; c. c. Acc. peccati: **አበስኩ፡ዐቢየ፡ጌጋየ፡** Job 31, 33; **ሰማርያ፡መንፈቀ፡ኀጢአትከ፡ኢአበሰት፡** Hez. 16, 51; c. **በ፡** instrumenti: **ኢተአብስ፡በቃልከ፡** Sir. 35, 12; **እመ፡አበስነ፡እመሂ፡በቃል፡አው፡በምግባር፡ወእመሂ፡በኀሊና፡ኅድግ፡** Genz. f. 95; c. **ለ፡** ejus, in quem peccatur: **ኢተአብስ፡ለሀገርከ፡** Sir. 7, 7; **ዘአበሰ፡ሊተ፡ አበሰ፡** Jes. 21, 2. 42, 24; Jer. 8, 14. 47, 3; Dan. 9, 8; Gen. 40, 1; Ps. 50, 5; Matth. 6, 12; vel c. **ላዕለ፡** ejus rei vel personae, in qua peccatur: Lev. 5, 16; 1 Reg. 19, 4; Prov. 8, 36; **አበሱ፡ላዕለ፡ሕግየ፡** Hos. 8, 1; Esth. 1, 16; **ዘይገብር፡ኀጢአተ፡ይኤብስ፡ላዕለ፡ነፍሱ፡** Sir. 19, 4 (πλημμελήσει). 10, 29; 1 Cor. 6, 8; vel c. **ዲበ፡** Act. 25, 8 Platt; vel c. **በ፡**, ut: Hen. 7, 5; **ዳዊት፡እመ፡ይኤብስ፡በብእሲተ፡ኦርዮ፡** Did. 10; Luc. 15, 18. 21; 1 Cor. 6, 18; c. **ምስለ፡** *cum* aliquo: **መላእክት፡አበሱ፡ምስለ፡አዋልደ፡ሰብእ፡** Kuf. 4; c. **እምነ፡**, ut: **አበስከ፡እመሐላ፡** (peccasti contra jusjurandum i. e. mutando j.) Kuf. 37.

አአበሰ፡ II, 2 *peccati reum facere*, **አንተ፡ታኤብስ፡ምድረ፡** Kuf. p. 85.

አቡስ፡ part. *criminis* vel *peccati reus, improbus, maleficus*, φαῦλος Prov. 13, 6; **አቡሳነ፡ልብ፡** M. M. f. 5; alapis percussus est **ከመ፡አቡስ፡** Enc. Mag. 27; Lit. Chr.

እብሰት፡ n. act. *peccatio, improbitas*: **ተእኅዘ፡ልማደ፡እብሰት፡ወርስዐት፡** τὸ ἀσεβὲς ἔθος Sap. 14, 16.

አባሲ፡ n. ag., Pl. **አባስያን፡**, *peccator, criminis* vel *peccati reus*, Lit. 161, 4; Genz. f. 22; **ኃጥእ፡ወአባሲ፡** Org.; **አባስያን፡** Hen. 22, 13; c. c. Acc. criminis: **አባሲ፡ዝንቱ፡ሕዝብ፡አበሳ፡ዐቢየ፡** Ex. 32, 31.

አበሳ፡ subst., m. et f., Pl. **አበሳት፡**, *crimen, peccatum et peccata, improbitas, culpa peccando contracta*: **ኢይደግሙ፡አበሳ፡** Hen. 5, 8; 4 Esr. 8, 31; ἁμαρτία Lev. 4, 3; Koh. 5, 5; 1 Joh. 5, 16; **አበሳ፡ሞት፡** Kuf. 33; **አበሳ፡ዘበኢያእምሮ፡ገገይከ፡** Kuf. 22; ἁμαρτίαι Jes. 6, 7; **ይዌርዎን፡ውስተ፡ባሕር፡ለአበሳነ፡** Mich. 7, 19; ἀδικία 1 Joh. 1, 9; **አልብየ፡አበሳ፡** Job 34, 6; ἀνομία Ps. 31, 5; 1 Joh. 3, 4. 5, 17; Marc. 1[illegible]; παράπτωμα Rom. 5, 17. [illegible] Ps. 102, 10; Hebr. 8, 12. 10, 17; ἀδικίαι Dan. 9, 24; παραπτώματα Marc. 11, 25. 26; Matth. 6, 14; ὀφειλήματα Matth. 6, 12. Pl. **አበሳት፡** nonnisi in libris inferioris aevi, ut: **ወዘይመስሉ፡ለዝንቱ፡እምአበሳት፡** F. M. 6, 1; Chr. Ta. 9; **ገበርያነ፡አበሳት፡** F. N. in proleg.; **አበሳት፡** F. N. 50, 7.

መአብስ፡ part. *criminis reus, peccator, improbus, maleficus*: ἔνοχος Ex. 34, 7; Num. 14, 18; c. **በ፡**, ut: **መአብስ፡በኵሉ፡** ἔνοχος πάντων Jac. 2, 10; **መአብስ፡በኵለ፡ጌጋይ፡** Org.; c. **ላዕለ፡**, ut: **መአብስ፡ውእቱ፡ላዕለ፡እግዚእነ፡** F. N. 13; ἄνομος 1 Reg. 24, 14; ἁμαρτωλός Deut. 29, 18; **መአብሳን፡** Hen. 108, 2; κατάκριτοι (condemnationi addicti), hom. Procli in Cyr. f. 120.

አባስ፡ n. prgr. sc. *abbas* monachorum, Reg. Pach. (pluries).

አብስልዋጥስ፡ vel "**ጢስ፡** n. prgr., ut videtur, *absolutio, absolutionis formula*, ut: **አብስልዋጥስ፡ይትበሀል፡በዜማ፡ግንዘት፡** Genz. f. 51. 124.

አብስልዲስ፡ (F. N. 8, 3) et Pl. **አቡሊድሳውያን፡** (F. N. 9, 3) n. prgr. et corruptum, sc. ψάλτης, *psaltes* (aliâs **መዘምር**).

አብስልጢስ፡ et **አብስለጤስ፡**, sec. Lud. i. q. **አብጥሊስ፡** q. v.

አቡ፡ቀለምሲስ፡ vel **አቡቀለምሲስ፡** n. prgr. corruptum sc. ἀποκάλυψις i. e. *Apocalypsis* Joannis, liber N. T., ut: **ራእየ፡ዮሐንስ፡አቡቀለምሲስ፡** Sx. Tachs. 1; **ዮሐንስ፡ጸሐፊ፡ወንጌል፡ወአቡቀለምሲስ፡ዘርእየ፡ውስተ፡ደሴተ፡ፍጥሞ፡** Sx. Ter 4; at aliis in locis, ut in subscriptione Apocalypsis in N. T. rom. et Plattiano, Abyssini hoc nomen cognomentum Joannis interpretati esse videntur.

አበቅቴ፡, Pl. **አበቅቴያት፡**, prgr. sc. ἐπακτή *epacte* (*adjecta*), vox technica, cujus in computo paschali usus est (vide Ideler Handbuch II, p. 239 seq.); **አበቅቴ፡ዐሐይ፡** Abush. 23; **አበቅቴ፡ወርኅ፡** Abush. 25; **አበቅቴያት፡** Abush. 31; Demetrius XII Patriarcha Alex. **ሠርዐ፡ሐሳበ፡አበቅቴ፡** (vel **ሐሳበ፡አገዛማን፡ዘስሙ፡አበቅቴ፡**) Sx. Teq. 12.

አበቢ፡ *fluctus, unda* sec. Castellum (أُبَابٌ).

አቢብ፡ n. prgr. sc. أُبِيبُ i. e. ⲉⲡⲏⲡ vel ⲉⲡⲓⲫ, nomen mensis Aegyptiorum undecimi (Julius), Abush. 8; Voc. Ae.

እብን፡ [אֶבֶן, ܐܒܢܐ], m. et f., sing. et coll., Pl. **አበን፡** et **አእባን፡**, Pl. Pl. **አእባናት፡**, 1) *lapis*, Gen. 11, 3. 31, 45; Ex. 7, 19. 15, 5. 17, 12; **እብን፡ዐበይት፡** Deut. 27, 2; **ዐበይት፡እብን፡ወሠናያት፡** 3 Reg. 6, 2 **እብን፡ዐቢይ፡** 1 [illegible] 6, 14; **እብነ፡አሐተ፡** 7, 12; **ንሕንጽ፡በእብን፡** Jes. 9, 10. 28, 16; Job 14, 19; Zach. 12, 3; Ps. 117, 21; Sir. 6, 21. 27, 25; Matth. 4, 6. 7, 9; 1 Petr. 2, 4; **አበን፡** Sir. 21, 10; Lev. 14, 42; Deut. 27, 5. 6; Jos. 4, 7. 8; Ps. 101, 15; **አእባን፡** Koh. 10, 9; **አእባን፡ዐበይት፡** Jer. 50, 9; **ዝንቱ፡አእባን፡** 50, 10; Matth. 3, 9. 4, 3. 27, 60; **ዘያሰግሉ፡በአእባን፡** Clem. f. 178; **አእባናት፡** Sx. Jac. 9; **እብነ፡መከራ፡** Sir. 6, 21; **እብነ፡ሞጸፍ፡** Zach. 9, 15; **አእባነ፡ወርቅ፡** *lapides auriferi* Sx. Genb. 8; st. constructo subjunctum vel in Gen.: *lapideus*, ut **ልበ፡እብን፡** Hez. 11, 19; **ጽላት፡ዘእብን፡** Ex. 32, 15; Jos. 5, 2; Joh. 2, 6; Apoc. 9, 20. a) *lapis pretiosus, gemma*: **እብን፡ክቡራት፡በበሕበሪሆሙ፡** 1 Par. 29, 2; **እብነ፡ሰርድዮን፡** Ex. 25, 7. 28, 9; **እብነ፡ሰንፔር፡** Job 28, 6; 1 Cor. 3, 12. **አእባነ፡ህንደኬ፡** *gemmae Indicae* Macc. f. 25; **እብነ፡አድማስ፡**

adamas Lit. 172, 2; Macc. f. 25; **እብነ፡ፌውስ፡** *lapis collyrii* (cfr. Apoc. 3, 18) i. e. *stibium*, ut: **በእብነ፡ፌውስ፡ኵሕሉኒ፡ዐይነ፡** Enc. Tachs. 24; Hen. 18, 7. b) **እብነ፡በረድ፡** *lapis grandinis* vel *grando* Jos. 10, 11; Sir. 43, 15. 46, 5; Hez. 38, 22; Kuf. 48; Hen. 14, 9. 10; **እብነ፡አስሐትያ፡** 71, 5; etiam *crystallus* (**እብነ፡በረድ፡**) Org., id. fortasse in locis Henochi modo commemoratis. c) *lapides ponderis, pondus:* **እበን፡** Lev. 19, 36 in CG; **እብነ፡መዳልው፡** Hez. 5, 1; **አእባነ፡ቍናማት፡** Prov. 16, 11. d) **እብነ፡ኰኵሕ፡** σμυρίτης λίθος *smyrites* Job 41, 6. 2) *saxum, rupes,* πέτρα Job 22, 24; **እብን፡ጽኑዕ፡** Jes. 5, 28; Ps. 60, 2; **እብን፡ኰኵሕ፡** Deut. 8, 15; Rom. 9, 33; πετροβόλος Job 41, 19. — *Voc. Ae.:* **እብን፡ብ፡ድንጊያ፡**

አበነ፡ (denom.) *in lapidem converti, lapidem fieri,* Lud. sine auct.

አእበነ፡ II, 1 *in lapidem convertere:* **እግዚ"፡አእበና፡ወሚጠ፡ሀላዌሃ፡ለከዊነ፡ሐውልት፡** (sc. Lothi uxorem) M. M. f. 60.

እብን፡ n. prgr. sc. إِبْن *filius*, passim obvium, ut in **እብነ፡እልሐኪም፡** (filius sapientis i. e. Salomonis, rex Aethiopiae), Kbr. Nag.

ኢብን፡ n. prgr. sc. ἶβις (in Acc.), *ibis*, avis Aegyptiaca, Lev. 11, 17; Deut. 14, 16. — *Voc. Ae.:* **ኢብን፡ዘ፡የመስቀል፡ዎፍ፡** (vid. Isenb. lex. p. 25).

አብኑስ፡ (أَبْنُوس) subst. ἔβενος *ebenus*, Gad. Ad. f. 149.

አብአ፡ *introducere* vid. sub **ቦአ፡** c. 525.

አበው፡ *patres*, **አበዊ፡** *paternus* vid. sub **አብ፡** c. 754.

አባዊ፡ subst. [amh. **አባይ፡** „the Abyssinian Nile, the Blue river" Isenb. p. 124; أُبَابٌ *fluxus ingens, fluctus, unda*] proprie: fluvius, amnis, deinde *Nilus* Abyssinicus (*Astapus*), de quo vid. Lud. hist. I, 8, 8 seq.; comm. hist. p. 118, et itineraria varia.

አበየ፡ I, 1 [primitus *animi impetum* vel *voluntatis intentionem* (coll. أَبَّ) significat, sive propensae: אָבָה *voluit*, sive aversae: أَبَى **አበየ፡** *noluit*] Subj. **ይእበይ፡** 1) *nolle, recusare, denegare, negare* alicui alqd, *abnuere, aspernari, detrectare:* **አበዩኒ፡** Act. 16, 37. 21, 14; c. Acc. rei: **ኢየአቢ፡ስእለተከ፡** Kuf. 35; περιΐστασο 2 Tim. 2. 16; παραιτοῦ 2, 23; 1 Tim. 4, 7; οὐκ ἀνέχεσθαι 2 Tim. 4, 3; Herm. p. 45, b; c. Acc. Inf.: Ex. 8, 17. 10, 3. 4; **ትአብዩ፡ትእዛዝየ፡ሰሚዐ፡ወሕግየ፡** 16, 28; Num. 22, 14; 1 Reg. 28, 23; 2 Reg. 2, 23. 13, 9; Ps. 77, 13; **አበየት፡ሰሚዖቶ፡** Esth. 1, 12. 3, 4; Jes. 30, 9. 42, 24; Jer. 3, 7; **አበዩ፡ተምህሮ፡** 5, 3; Zach. 7, 13; Marc. 15, 23; Matth. 2, 18; **አበየ፡ገዳም፡ተውህቦ፡ለምድር፡** Kuf. 42; **አበዩ፡አይድዖ፡** οὐκ ἐδυνάσθησαν ἀναγγεῖλαι 2 Esr. 2, 59; seq. **ለ፡** c. Inf. 2 Reg. 23, 17; seq. **ከመ፡ኢ፡**, ut: **ኢይእበዩ፡ባዕል፡ከመ፡ኢይጠመቅ፡ምስለ፡ነዳይ፡** F. N. 3; seq. Acc. prs. (*alicui negare alqd*): Gen. 39, 8; **እመ፡ጸውዐከ፡ኢትእበዮ፡** Sir. 13, 9; **ዘአበዮ፡** 31, 25; Matth. 18, 30; Marc. 6, 26; Luc. 18, 4; c. Acc. prs. et Acc. Inf.: Gen. 24, 41; **አበዮሙ፡ነጊፈ፡ላሑ፡** Gen. 37, 35; **አልቦ፡ዘየአብዮ፡ተኰንኖ፡** Jes. 22, 22. 2) *nolle obtemperare, non obedire, repugnare, resistere, reniti, contumacem esse,* **ዘየአቢ፡ይእበይ፡** ὁ ἀπειθῶν ἀπειθείτω Hez. 3, 27; c. Acc. mandati: **ከመ፡የአቢ፡ትእዛዘ፡ንጉሥ፡** Esth. 3, 4; **አበዩ፡ኵሎሙ፡ትእዛዘ፡ንጉሥ፡** Judith 1, 11. 2, 6; Dan. 3, 12; Rom. 13, 2; **ከመ፡ኢይእበዩ፡ሥርዐተ፡** Dan. 6, 8; c. Acc. prs. vel rei Hebr. 12, 25 (παραιτεῖσθαι); Herm. p. 34. 35. 45; c. **ለ፡** prs.: **ለ፩እምኔሆሙ፡ኢትእበይ፡** μηδετέρῳ ἀπειθήσῃς Prov. 24, 21; Luc. 16, 13; c. **እምነ፡** mandati: **እመሰ፡ዘአበየ፡እምቃልከ፡ይኩን፡ሕሩመ፡** Clem. f. 85; **እመሰ፡አበየ፡እምዝንቱ፡** (wenn er ſich aber deſſen weigert) F. M. 12, 2.

ተእበየ፡ (Lud.: **ተአበየ፡**) III, 1 *recusari, rejici,* ut: **ፍቅሩ፡ለእግዚእነ፡ኢይትአበይ፡** *amor domini nostri non est recusabilis*, Lud. ex Hom. Gabr.

ተአበየ፡ III, 3 *sibi invicem repugnare, se invicem aspernari:* **ይትአበዩ፡በበይናቲሆሙ፡** ἀλλήλοις ἀντίκειται Gal. 5, 17.

እብደ፡ I, 1 [potestas radicis prima est in *deerrando* et *vagando*; inde oriuntur 1) *ferum et a consuetudine alienum evasit* animal أَبَدَ; *mente alienari, insanire* **እብደ፡**; *efferari, rabere* أَبِدَ عَبِدَ **እብደ፡ሀርበደ፡**; 2) *desertum esse* أَبِدَ (vic. **በድወ፡**, بَدَا); 3) *oberrare, amitti* אָבַד أَضَّ; 4) *perire* אָבַד أَضَّ **በድበደ፡** بَادَ] Subj. **ይእበድ፡** 1) *oberrare, profugere, vagari* 1 Reg. 25, 10. 2) mente errare vel capi i. e. a) *insanire, amentem esse* vel *fieri:* **እብደ፡** ἐξέστη Marc. 3, 21; **ተእብዲ፡** μαίνῃ Act. 12, 15. 26, 24. b) *stultum esse* vel *fieri, imprudenter agere, errorem committere:* **የእብዱ፡መላእክተ፡ጣኔዎስ፡** μωροὶ ἔσονται Jes. 19, 11; Rom. 1, 22; 1 Cor. 1, 23; Clem. f. 189; **እምኔከሙ፡ኢየእብድ፡** (ἀσυνετώτερος) Job 13, 2; **እስመ፡እብዱ፡ኖሎት፡** ἠφρονεύσαντο Jer. 10, 21; Tit. 3, 3 (ἦμεν ἀνόητοι); Luc. 6, 11; κορήσουσι Deut. 31, 20; **ኢትእበድ፡** μὴ ἀγνόει Hos. 4, 15; **እብደ፡ዐቢየ፡እበደ፡** 1 Reg. 14, 24. 3) *efferari, furere, furore corripi* vel *exsultare, saevire, rabiosum esse* vel *fieri:* **አበድኩ፡** 2 Esr. 9, 3 var.; **እብደ፡መራዕይ፡** Marc. 5, 13; **የእብዱ፡ኵሎሙ፡እለ፡ነሰከሙ፡(ከልብ፡እቡድ፡)ኅቡረ፡ምስሌሁ፡** Did. 6; c. **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** *contra* vel *in* alqm: Act. 26, 11 Platt; 19, 16; **እብዱ፡ላዕሌሁ፡** M. M. f. 53; ἐξηγριάνθη πρὸς αὐτόν Dan. 8, 7.

አእበደ፡ II, 1 1) *amentem* vel *stultum reddere, infatuare, decipere:* **አኮ፡አእበዳ፡እግዚ"፡ለጥበበ፡ዝዓለም፡** 1 Cor. 1, 20; **ያእብድዎሙ፡(አጋንንት፡ለሰብእ፡)** Kuf. 10; Act. 8, 11; **ኢታእብደኒ፡** (v. **ታስተእብደኒ፡**) μὴ πλάνα με Tob. 10, 7; **አእብዶት፡** Ssal. Req. 2) *ad insaniam adigere, in furorem* vel *rabiem agere, furiosum reddere:* Luc. 8, 29; **ለምንት፡ታእብድ፡(ሰይጣን፡)ሰብአ፡** Gad. T. H.

አስተአበደ፡ et **አስታእበደ፡** IV, 1 *pro stulto habere* i. e. *contemnere, illudere, ludibrio habere, decipere* alqm, *imponere* alicui, καταφρονεῖν **እስመ፡አስተአበድኪ፡ጥቀ፡** Jer. 2, 26; **ለአስተእብዶ፡** ἐμπαιγμονῇ 2 Petr. 3, 3; ἐξαπατῆσαι **አስተእብዶ፡** v. **አስታእብዶ፡** Ex. 8, 25; c. Acc. prs. vel rei: 1 Tim. 4, 12; Rom. 2, 4 (c. Acc. prs. et **በ፡** rei); **ኢያስተእብዱ፡ወኢያስተአክዩ፡ትእዛዘ፡እግዚ"፡** Clem. f. 124; μυκτηρίζειν Gal. 6, 7; καταβραβεύειν Col. 2, 18; πλανᾶν Tob. 10, 7.

እቡድ፡ part. 1) *ferus, saevus, furiosus, rabidus,* de bestiis, ut: **ከልብ፡ እቡድ፡** Did. 6; **ኮነ፡ እቡደ፡ ከመ፡ ሐራውያ፡** Gad. T. H.; de rebus: **ሞገዳት፡ ባሕር፡ እቡዳት፡** κύματα ἄγρια Judae 13. 2) *insanus, vesanus, vecors:* **እቡዳት፡** ἄγριαι Herm. p. 84; **እቡድ፡ (እሱር፡ በሰናስል፡)** Gad. T. H.; ἐπίληπτος 1 Reg. 21, 14 et 15 var.; **እቡድ፡ ሐማ፡** ὁ ὑπερήφανος Ἀμὰν Esth. 4 aper. 3) raro: *amens, stultus:* **ብእሲት፡ አብድት፡** Prov. 9, 13 (ἄφρων); **እምንጉሥ፡ እቡድ፡ ይኄይስ፡ ገብር፡ ጠቢብ፡** Lud. e Mss. Colb.

እበድ፡ (sec. Lud. etiam **አብድ፡** e V. S.) subst., m. et f., 1) *amentia, vecordia, dementia, stultitia, insipientia, ignorantia, ineptiae,* ἀπόνοια Sir. 22, 13; ἄνοια 2 Tim. 3, 9; ἀφροσύνη Job 1, 22. 4, 6; Prov. 9, 6. 18, 13 var.; Koh. 2, 12; **እበዲከ፡** et **እበድከ፡** Sir. 23, 14; Ps. 37, 5. 68, 7; Marc. 7, 22; **ኢትግበሩ፡ ዘተ፡ እበደ፡** Jud. 19, 23; 2 Reg. 13, 12; Deut. 22, 21; μωρία **እበዲሁ፡** Sir. 20, 31. 41, 15; **አብድሰ፡ እበደ፡ ይነብብ፡** Jes. 32, 6; 1 Cor. 1, 18. 21; **ነገረ፡ እበድ፡** Eph. 5, 4; 2 Tim. 2, 23; πλάνος Job 19, 4; **በእበደ፡ ርኵሶሙ፡** Jer. 16, 18 vrs. nov.; λῆρος Cyr. ad Th. f. 10; **እበደ፡ ደቂቅ፡** μειρακιώδης ἀβελτερία, ibid.; Arabes **በመዋዕለ፡ እበድ፡** (جاهلية) Abush. 2. 2) *insania, furor, rabies,* μανία Act. 26, 24 rom.; **ዝንቱ፡ አሚን፡ እበድ፡ ውእቱ፡** (μανία) Cyr. ad Th. f. 15; ἀγριότης Herm. p. 45.

አብድ፡ adj. et subst., m. et f. (ut 4 Esr. 10, 8, pro **አብድት፡**), Pl. m. **አብዳን፡**, f. **አብዳት፡** 1) *stultus, amens, demens, stupidus, insipiens, imprudens, imperitus, ineruditus, disciplinae expers,* de personis: ἄφρων Koh. 4, 13. 10, 3; Job 5, 2; Prov. 6, 12. 24, 9; Sir. 22, 13. 27, 11. 31, 1; Jer. 17, 11; Ps. 13, 1; Luc. 12, 20; 2 Cor. 11, 16; **አብዳን፡** Koh. 4, 17; Jer. 4, 22; 2 Reg. 13, 13; Luc. 11, 40; Rom. 2, 20; 2 Cor. 11, 19; **ወለት፡ አብድ፡** Sir. 22, 3; 4 Esr. 10, 8; **አብዳት፡** Job 2, 10; μωρός Sir. 20, 31. 21, 14 seq.; 22, 11. 27, 13; Dan. ap. 1, 48; Deut. 32, 6; Ps. 93, 8; Matth. 7, 26. 23, 17; **አብዳት፡** 25, 2. 3; ἀσύνετος Sir. 22, 15. 27, 12; **አብዳነ፡ ልብ፡** Ps. 75, 4; Rom. 1, 31; ἡττώμενος ἐν συνέσει Sir. 19, 24; ἀνόητος Prov. 15, 21. 17, 28; Rom. 1, 14; Gal. 3, 1; ἀπαίδευτος Sir. 6, 20. 8, 4. 10, 3. 51, 23; Prov. 5, 23. 15, 12. 24, 8; **ሕዝብ፡ አብዳን፡** Jes. 26, 11; Zeph. 2, 1; ἄνους Hos. 7, 11; ἄπειρος Zach. 11, 15 (cfr. Rom. 1, 28); ἰδιώτης 1 Cor. 14, 23; 2 Cor. 11, 6; raro de rebus, ut: **ዘይኄሊ፡ አብድ፡ ውእቱ፡** ἃ λογιεῖται ἀφροσύνη ἐστί Koh. 10, 3. 2) rarius (i. q. **እቡድ፡**) *insanus, vesanus, furiosus, rabidus,* μωρός Matth. 5, 22; ἄγριος Herm. p. 44; **እመኒ፡ በምክንያተ፡ ጋኔን፡ ዘያጌብር፡ ዝንቱ፡ አብድ፡ ውእቱ፡ .... አው፡ በተማስኖ፡ ናላሁ፡ በደዌ፡ ወዝንቱ፡ ዝንጉዕ፡ ውእቱ፡** F. N. 32; de bestiis: **አብድ፡ ከልብ፡ ዘነሰከ፡** M. F.; tyrannus saevus comparatur cum **አብድ፡ ሐራውያ፡** Enc. Nah. 23. — *Voc. Ae.:* **አብድ፡ ዘ፡ ሰነፍ፡ የዋሂ።**

አበዲ፡ *stultus,* (poëtice): **ማርያም፡ መጥበቢተ፡ ዓለም፡ አበዲ፡** Cod. Mus. Brit. LVII, 9; **ልቡ፡ አበዲ፡** Enc. Tachs. 6.

ማእበዲ፡ part. c. term. adj. *impostor, praestigiator* (ut videtur), Kid. f. 3.

መስተአብድ፡ part. *contemtor, illusor, irrisor:* **ዕደው፡ መስተአብዳን፡** καταφρονηταί Zeph. 3, 4; ἐμπαῖκται 2 Petr. 3, 3; F. N. 43, 12.

አበድቢድ፡ adj. *stultulus, ineptus:* **በአበድቢዳት፡ ቃላት፡ ይትቃሐዉ፡** ψιλαῖς ῥημάτων ἐπαυχοῦσι κομψείαις, Cyr. c. Pall. f. 65. — *Voc. Ae.:* **አበድቢዳት፡ ዘ፡ ሰነፍነት፡**

አበዶን፡ n. prgr. ἀβαδδών i. e. אֲבַדּוֹן *perditio, locus perditionis, orcus,* Prov. 27, 20 vrs. alt.; Apoc. 9, 11.

አባጉንባሕ፡ vid. sub **ጉንባሕ፡**

አብጥሊስ፡, etiam **አብጠሊስ፡**, **አብስልጢስ፡** vel "**ጥስ፡**, Pl. **አብጥሊሳት፡**, etiam **በጥልሳት፡** n. prgr., sc. *titulus* (ex arab. التطلسات corruptum, ut luculenter demonstravit Lud. comm. hist. p. 329. 330; vid. **ተጥላሳት፡** c. 573) vel *canon:* **አብጥሊስ፡ ብ፡ ቀኖና፡ በልሳነ፡ ጽርእ፡**, et **ፍክሬ፡ አብጥሊስ፡ አው፡ በጥልሳት፡ ቀኖና፡ ውእቱ፡ በልሳነ፡ ጽርእ፡** Lud. e Syn. — In specie a) vocatur **አብጥሊሳት፡** una ex variis, quae apud Abyssinos circumferuntur, Canonum Apostolicorum collectionibus, Syn. f. 102—126; et ejusdem alia recensio f. 171—178. 198—215 (vid. Lud. comm. hist. p. 330 seq.); cfr. varios tractatus, libro Synodi annexos, f. 314—398, quorum singuli **ግጽው፡ ወሥርዐት፡ - - አብስልጢስ፡** (v. **አብጥሊስ፡**) **ቀኖና፡** inscripti esse solent. b) collectio quaedam Statutorum Regum, quae in F. N. excerpta sunt, et **ተጥላሳት፡** (in Cod. Ox., vid. Cat. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 27) vel **አብጥሊስ፡** (in Cod. Frcf.) appellantur, F. N. in proleg.

አታማን፡, etiam "**ማን፡** et "**ሞን፡** n. prgr. sc. Ἀθανίν (i. e. יֶרַח הָאֵתָנִים) *mensis Hebraeorum septimi* (aliâs **ታስሪ፡**) 3 Reg. 8, 2; Sx. Sen. 23.

አቴር፡, **አቲር፡** i. q. **ነቴር፡** q. v.; Abush. 8; Voc. Ae.

አትሮንስ፡, rarius **አትሮኖስ፡** et **አትራኖስ፡** n. prgr. sc. θρόνος *thronus, sedes, cathedra,* a) regis 3 Reg. 10, 9. 18. b) Dei, Enc. Hed. 8. c) patriarchae seu episcopi, Enc. Hed. 30. d) anagnostae (*suggestus, pulpitum*): M. M. f. 325; Sx. Mag. 13: F. N. 8, 4; ἄμβων Can. Laod. 15. e) in genere: *thronus, cathedra supina,* **መንበረ፡ አትሮንስ፡** Hen. 24, 3; Reg. Pach. (vid. **ደበርቢር፡**).

አትራክስ፡ n. prgr. gemmae, sc. ἄνθραξ *carbunculus* Tob. 13, 17; Sx. Masc. 16.

አተተ፡ I, 1 [Quaeritur, an cum شَتَّ *separavit, dispersit; separatus fuit,* شَطَّ *distitit* componi possit?] Subj. **ይእትት፡** 1) *a-, re-, submoveri, auferri, tolli, abripi:* **ከመ፡ ይእትት፡ እምኔክሙ፡** ἵνα ἀρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν 1 Cor. 5, 2; **የአትት፡ ኵሉ፡ ግላ፡ እምኔክሙ፡** περιαιρεῖται 2 Cor. 3, 16; ἀνῃρέθη Dan. 7, 11; ἀρθήσονται 7, 18; 4 Esr. 4, 19; **አተቱ፡** (v. **አተዉ፡**) **ዕደው፡ ጻድቃን፡** αἴρονται Jes. 57, 1; **ከመ፡ ኢትእትት፡** ἐξαρθῇς Prov. 20, 13; **ከመ፡ ይእትት፡** (v. **ይአትት፡**) **ነፍስ፡** Hez. 17, 17; **የአትቱ፡ ኵሎሙ፡ በሞት፡** Kuf. p. 32. 2) *se removere, recedere, abire, perire, evanescere:* **አተቱ፡ እምርትዕ፡** (v. **ተአተቱ፡**) ἡ ἀλήθεια ἦρται Jes. 59, 15; **ወይእትት፡ ሥልጣኖሙ፡ እምኵሉ፡ መካናት፡** Kedr f. 16; **አእምሮ፡ ዘኢየአትት፡** Lit. 161, 3. 168, 2; **ተአትት፡ ኵላ፡ አእምሮቶሙ፡** Kuf. 23.

አእተተ፡ II, 1 *amovere, removere, submovere, amoliri,* *auferre, tollere,* c. Acc. rei vel pers.: **ታአትቶ፡ለገጹ፡** ὤσας αὐτόν Job 14, 20; **አእትት፡ርስሐተ፡** ἐκδύσῃ ῥυπόν 11, 15; **ታአትትኑ፡ሕማሞሙ፡** 39, 3; **ያአትቱ፡ኵሎ፡ጽሕሞሙ፡** Jer. 31, 37; **ኢአትት፡ጥቅሞ፡** Jes. 5, 5; **አእተትከኑ፡ብርሃኖሙ፡ለኃጥኣን፡** Job 38; 15; **አእተተ፡ኵሎ፡ኀጢአተ፡ርኩስ፡** Sir. 49, 2; Jes. 6, 7; Zeph. 3, 15; c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **አነ፡ ኢአትተከ፡እምገጸ፡ምድር፡** Jer. 35, 16; **ርኵሰ፡እምነ፡አፉሁ፡** 4, 1; **አእትቱ፡እምፍኖት፡እብነ፡** Jes. 62, 10. 1, 25. 3, 1; **ኢያአትት፡አዕይንቲሁ፡እምጻድቅ፡** Job 36, 7; **አክሊለ፡እምርእስ፡** 19, 9; **አእትት፡እምኔየ፡እዴከ፡** 13, 21. 3, 10; **ሰላመ፡እምሕዝብ፡** Jer. 16, 5; Ps. 118, 22. 39; **ኀጢአተ፡እምነ፡** Rom. 11, 26. 27: **መንጻፈ፡እምሐቌ፡** Jes. 20, 2; **ልብሰ፡እምኔሁ፡** Clem. f. 5; vel c. **እምላዕለ፡**, ut: **አእትት፡አልባሰ፡ርሱሐ፡እምላዕሌሁ፡** Zach. 3, 4; vel **እምቅድመ፡** Jes. 1, 16; vel **እማእከለ፡** Thren. 1, 15; Hez. 14, 8. a) omisso Accusativo, ἀπαλλάσσειν Job 9, 12. b) vitam, animam, hominem *de medio tollere* i. e. *interimere:* Luc. 23, 18; **ከመ፡ያእትቶሙ፡ወከመ፡ይሠርዎሙ፡** Kuf. 16; **ኢያእተተ፡ዘርአሙ፡** Sir. 47, 22; Jes. 48, 14; **ሕይወተ፡ረሲዓን፡ያአትት፡** Prov. 10, 3; Ps. 39, 19. c) omisso Accusativo vehiculi: *solvere, provehi* Luc. 5, 4. d) in arithmetica: *deducere, detrahere,* ut: **እምዘተረፈከ፡፩ አእትት፡** Comp. eccl.

ተአተተ፡ III, 1 et 2 1) refl. *se amovere* (ſich entfernen) i. e. *procul ire, discedere, abscedere, recedere,* **ኢትትኤተቱ፡ወርሑቀ፡ኢትሖሩ፡** Ex. 8, 24; **ተአተተ፡ሕቀ፡እምሆየ፡** Matth. 26, 39; Marc. 14, 35; **ኢይትአተቱ፡እምኔሁ፡** Hen. 14, 23; Stephanus **ኢተአተተ፡ወኢተዐደወ፡እምነ፡ዚአሁ፡ዐቅም፡(አላ፡ሥርዐተ፡ዲያቆን፡ዐቀበ፡)** Mavâs. n. 12; etiam *desistere* vel *absistere* incepto, seq. **እምነ፡** Jsp. p. 272. 2) pass.: *a-, re-, submoveri, auferri, tolli:* **ተአተተ፡እምኔየ፡በትር፡** Job 9, 34; Jer. 4, 1 var.; **ሶበ፡ጥቀ፡ይትሌዐል፡ሰማይ፡ ወይትአተት፡** 38, 37. 39, 40 var.; **ይትአተት፡በትረ፡ግብጽ፡** Zach. 10, 11; Act. 8, 33. — *Voc. Ae.:* **ተአተተ፡ዘ፡ረሐቀ።**

እቱት፡ part., f. **እትት፡**, *remotus, amotus, sejunctus, distans,* **ረከበት፡እብነ፡እቱተ፡እምውስተ፡አፈ፡መቃብር፡** ἠρμένον Joh. 20, 1; **ወእቱት፡አረፍተ፡ቤቱ፡** διάστημα ἐν τῷ τοίχῳ Hez. 41, 6; f. **እትት፡** Enc. Ter 21; **ምንባበ፡መጻሕፍት፡ይኩን፡እቱተ፡ሕቀ፡እምነ፡ምሥዋዕ፡** Kid. f. 6; c. **እምነ፡** et c. Acc. spatii: Act. 1, 12; Herm. p. 20. — Adv. **እቱተ፡** *separatim, seorsum:* **ይኑም፡እቱተ፡እምነ፡ብእሲቱ፡** F. M. 14, 9; Clem. f. 176 (vid. sub **ቀሠፈ፡** c. 422); **ትንብር፡ምስሌየ፡እቱተ፡** ἐχόμενός μου καθήσῃ 1 Esr. 4, 42; **እለ፡ይነብሩ፡እቱተ፡ምስለ፡ንጉሥ፡** Esth. 1, 14.

እታቴ፡ subst. *amolitio,* Lud. sine auct.

አእታቲ፡ n. ag. *qui aufert* vel *removet* alqd, Ssal. Req.

እቶን፡ subst., plerumque m., Pl. **እቶናት፡** [אַתּוּנָא אַתּוּן أَتُّونٌ, a rad. تَنَّ *fumavit* (**ተነነ፡**), vid. Ges. thes. p. 1512] *clibanus, furnus, fornax, caminus,* κλίβανος Gen. 15, 17; Kuf. 14; 4 Esr. 2, 55; **እቶናት፡** Ex. 7, 28; **ብሱል፡በእቶን፡** Lev. 2, 4; 11, 35. 26, 26; **ከመ፡እቶን፡ዘአንደዱ፡ለኀቢዝ፡ኅብስት፡** Hos. 7, 4. 6. 7; Ps. 20, 9; κάμινος Gen. 19, 28; Ex. 9, 8; Num. 25, 8; **እቶነ፡ኀጺን፡** Deut. 4, 20; Jer. 11, 4; Jes. 48, 10; Dan. 3, 6; Job 41, 11; Sir. 43, 4; Hen. 54, 6; Matth. 13, 50; **እቶነ፡ገሃነም፡** 4 Esr. 6, 1; **እቶነ፡እከይ፡** Prov. 16, 30; **ለእመ፡ ገብረ፡አሐዱ፡እቶነ፡ዘየዐርግ፡እምኔሁ፡ጢስ፡** F. N. 37; **በዓለ፡እቶን፡** *faber fornacarius* F. N. 23. 36 (ubi varia opificum genera enumerantur).

አተወ፡ I, 1 [אָתָה אֲתָא أَتَا et أَتَى] Subj. **ይእቱ፡** (raro **ይአተው፡** ut 4 Reg. 6, 22 var.), Imprt. **እቱ፡** (raro **አተው፡**, ut 2 Reg. 14, 8), *domum* (vel *in patriam*) *venire* vel *ire* vel *abire* vel *reverti, revenire,* abs. Ruth 1, 11; Jes. 37, 37; **እቱ፡** 2 Reg. 15, 19. 19, 14; **ለእመ፡ዳኅነ፡አቶክሙ፡** Tob. 5, 16; **አቲዎሙ፡** ἡνίκα ἀπέτρεχεν Dan. ap. 1, 7; **እስከ፡ማእዜ፡ትትመየጥ፡ወማእዜ፡ተአቱ፡** 2 Esr. 12, 6; Luc. 19, 13. 23, 48; **ይጐንዲ፡አቲወ፡** Matth. 24, 48; **እትዊ፡** Ruth 1, 15; c. Acc. domi vel patriae: **እቱ፡ቤተከ፡** Num. 24, 11; Kuf. 43; Ruth 1, 8; 1 Reg. 2, 20; **ይእቱ፡ብሔሮ፡** Jes. 13, 14; **የአትዉ፡ጽዮንሃ፡** Jes. 35, 10. 51, 11; Act. 8, 39; etiam c. Acc. viae: **አተወ፡ፍኖቶ፡** ᾤχετο εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ Jer. 35, 11; c. **ውስተ፡** domi vel patriae: 1 Reg. 8, 22; 2 Reg. 14, 8; **ንእቱ፡ኵልነ፡ውስተ፡ብሔርነ፡** Jer. 28, 9; Ruth 1, 7; 1 Par. 16, 43; c. **ኀበ፡** prs.: Ruth 1, 15. 3, 16. 17; 4 Reg. 6, 22; c. **እምነ፡** loci: Gen. 30, 16; Num. 31, 14; Ruth 4, 3; vel c. **እምኀበ፡**, ut: **ወአተወ፡እምኀበ፡መዝብር፡** Jer. 19, 14. a) *redire* in possessionem suam i. e. *recuperare* eam, Lev. 25, 10. 13. b) transl. de morientibus: **ተአቱ፡መቃብሪከ፡** Job 5, 26; **እቱ፡ኀበ፡ሕዝብከ፡** Deut. 32, 50; item de pie defunctis, qui in patriam coelestem abeunt: **አተዉ፡በሠናይ፡ስም፡** Lit. Joh. (ſind heimgegangen). c) de animalibus, qui *se recipiunt* in lustra, cavernas, nidos Ps. 103, 23. d) raro: *venire, ingredi* in genere, ut: **ንፈቅድ፡ወንፈቱ፤ከመ፡ . . . ውስተ፡ማኅበርነ፡እምሰማይ፡ትእቱ፤** Enc. Masc. 10. — *Voc. Ae.:* **አተወ፡በአ፡ዘ፡ገበ።**

አእተወ፡ II, 1 1) de personis: a) *domum* (vel *in patriam*) *reducere* vel *deducere* alqm; ut exercitum Judith 1, 13; uxorem: **አእትዋ፡ኀበ፡አቡከ፡** Tob. 7, 12; exsules: **ያአትዎሙ፡ብሔሮሙ፡** Jes. 14, 2; **አአትዎሙ፡ውስተ፡ብሔሮሙ፡** Jer. 16, 15; **እንዘ፡ይትፌሥሑ፡አእትዎሙ፡** 38, 9. b) *sinere* vel *jubere* alqm *domum redire:* **አእተወኒ፡ነነዌ፡** (v. **ውስተ፡ነነዌ፡**) Tob. 1, 22. 2) de rebus: a) *importare, invehere:* **ኵሎ፡ጾረ፡ያአትዉ፡ኢየሩሳሌም፡** 2 Esr. 23, 15. 20, 31 var. b) *domum introducere* alqd, Deut. 22, 2. c) *domum referre* vel *reportare* alqd, Num. 31, 53; Ruth 2, 18; **ኵሎ፡ ታአትዉ፡ለአንስት፡ወትሁብዎን፡** 1 Esr. 4, 22. 24; lucrum e mercatura 2 Par. 8, 18. α) responsum referre: **እስከ፡ያአትዉ፡ሎሙ፡መጽሐፈ፡** 1 Esr. 6, 6. β) *invehere* frumenta, messem in horrea, Deut. 14, 22; 2 Reg. 9, 10; Hagg. 1, 6; **ዘዘርአ፡ሰድሰ፡ያእቱ፡ሥልሰ፡** Jes. 5, 10; **ከመ፡ያእቱ፡ለከ፡ ተግባረ፡ማእረርከ፡** Job 39, 12. γ) *redire facere* vel *reddere,* ut vectigal: **ያአትዉ፡ጸባሕተ፡ለንጉሥ፡** ἀναφέρουσι τοὺς φόρους 1 Esr. 4, 6.

እትወት፡ et **እቶት፡** n. act. et subst. 1) *reditus, reversio* (domum): **በንግደትከ፡ወበእትወትከ፡** Ps. 120, 8; Kedr f. 29; **ቡሩክ፡ይኩን፡ውፍረትክሙ፡ወእትወትክሙ፡** Genz. f. 154; in Acc. temporis: **እትወቶ፡እምሐቅል፡** Marc. 15, 21; Luc. 23, 26. 2) *reditus* agri i. e. *proventus, fructus:* **በአምጣነ፡እትወት፡እክለ፡ገራህት፡** Lev. 27, 16; **እትወቱ፡** τὰ γεννήματα αὐτῆς Hez. 48, 18; **በእቶተ፡አክማሪሁ፡** Macc. f. 9.

ምእታው፡ subst. 1) *locus quo quis redire solet* vel *redit* a) *sedes, domicilium:* **ወምእታዊሁ፡አርማቴም፡** 1 Reg. 7, 17. b) *solum natale, origo:* **ምእታወ፡አፍራሲሁ፡እምነ፡ግብጽ፡**

ἔξοδος 3 Reg. 10, 28. 2) *reditus*, Ps. 18, 7; ከመ፡ይኩን፡ ምእታውኮሙ፡ኀበ፡መላእክት፡ Herm. p. 5; ምእታዊሆሙ፡ (impiorum) ውስተ፡ፈለገ፡ሲኦል፡ Clem. f. 242.

አኅ፡ *ah, heu* vid. sub **አህ፡**

እኁ፡ *frater* vid. sub **አኀወ፡**

አኀለ፡; ተአኀለ፡ dubiae significationis, var. pro **ተተሐለ፡** q. v.

እኂል፡, እኄል፡, እኄላ፡, etiam **ሒላ፡, ኄላ፡**, subst. *massa ficuum* vel *palmularum* (dactylorum) *aridarum compressa*, παλάθη, ፪፻እኂለ፡በለስ፡ 1 Reg. 25, 18 (c. varr.); **እኂለ፡ተመርት፡** 30, 12 c. varr. [An primitus *massa rotunda* vel *conglobata*, sicut כִּכָּר, ܟܟܪܐ? A **ኄላ፡** c. 14 distinguendum videtur].

አኀረ፡ I, 2 vel **አእኀረ፡** II, 1 [i. q. أَخَّرَ, אֵחַר, ܐܰܚܰܪ, vid. **ድኅረ፡**] *differre, retardare*: ከተማ፡ዐውድከ፡ኢታእኅር፡ var. ትእኅር፡ Ex. 22, 28.

አኃሪ፡ adj. *posterior*, ὀπίσθιος Ex. 26, 27.

አኀርው፡ *perforatus* vid. sub **ኀርው፡, ኀረወ፡** c. 588.

እኅት፡ *soror* vid. post **እኅው፡**

አኀቲር፡ n. mensis Aegyptiorum, i. q. **ኀቲር፡** q. v.; Voc. Ae.

እኅው፡ vel **እኁ፡** (passim **እኍ፡** pro **እኁ፡**) subst., m., [אָח ܐܰܚܳܐ أَخٌ], st. c. et Acc. **እኅወ፡** vel **እኆ፡** (ut **እኅወ፡አቡሁ፡** Kuf. p. 35; Gen. 24, 29. 43, 6. 44, 19), quamquam pro st. c. **እኁ፡** cum pron. suff. seq. **ለ፡** usurpare amant, ut Joh. 1, 41; ante pron. suff. **እኁ፡** in Nom. (**እኁየ፡** Matth. 12, 50. 18, 21; Luc. 6, 42; **እኁነ፡** 2 Cor. 12, 18; Phil. 2, 25; **እኁከ፡** Matth. 5, 23. 7, 3; **እኁኪ፡** Esth. 5, 1; **እኁክሙ፡** Gen. 42, 15. 34; Jud. 9, 18; et **እኍክሙ፡** Apoc. 1, 9 Platt; **እኁሁ፡** Gen. 22, 23. 24, 15; Jud. 1, 13. 3, 9; **እኁሃ፡** Gen. 28, 5. 29, 10; **እኁሆሙ፡** Jud. 9, 24), **እኋ፡** vel **እኅዋ፡** in Acc. (ut: **እኅዋሁ፡** vel **እኋሁ፡** Kuf. 11; Jer. 38, 34; Ps. 48, 7; Matth. 10, 21; Marc. 13, 12; Hebr. 8, 11; **እኋከ፡** Ex. 28, 1; **እኅዋክሙ፡** Gen. 42, 20 c. ann.; **እኋሆሙ፡** Ps. 37, 21), sed etiam **እኁ፡** (ut **እኁሁ፡** Jes. 9, 19; **እኁሆሙ፡** 2 Reg. 3, 30; **እኁከ፡** Deut. 25, 3; **እኁየ፡** Philem. 16; **እኁነ፡** 2 Cor. 8, 22), Pl. **አኀው፡** (ut Gen. 42, 8; Sir. 25, 1; 2 Par. 21, 2; Matth. 4, 18. 5, 47. 12, 47. 48. 13, 55. 19, 29. 20, 24. 22, 25. 23, 8; Luc. 18, 29; Act. 3, 22) *frater*, ut Marc. 1, 16. 19. 3, 31. 6, 18. 10, 29. 12, 19. 13, 12; Gen. 43, 3. 29. 44, 20, al. creberrime. a) *agnatus, cognatus, consanguineus, affinis*, ut Gen. 13, 8. 14, 16. 29, 15; Ex. 32, 27; Lev. 10, 4; Jes. 9, 19; Tob. 7, 11. 10, 12. 11, 1; Org. 2, ubi Salomo rex frater Mariae virginis vocatur (Lud.). b) *contribulis, popularis*, ut Num. 16, 10; Deut. 15, 2. 18, 15. 25, 3; Act. 2, 29. 37. 7, 2. 23; Rom. 9, 3; Hebr. 7, 5; de populis cognatis Num. 20, 14; Am. 1, 11. c) *socius, amicus*, 2 Esr. 15, 10. 14; Gen. 19, 7; 2 Reg. 1, 26. 20, 9; etiam de maritis et sponsis Esth. 5, 1; Cant. 1, 13. 15. d) eidem religioni vel religiosorum ordini addicti et fraterno amore conjuncti, α) Christiani Matth. 23, 8; Act. 9, 17. 11, 12; Rom. 1, 13. 7, 1. 4, al.; **አኀው፡ፍቁራን፡** Chr. ho. (crebro). β) monachi, Phlx. creberrime, F. N. 10, al. c) *quivis alius homo, alius, alter (proximus)*, Gen. 9, 5; **ይቀትል፡ብእሲ፡እኁሁ፡** Jes. 19, 2; Matth. 5, 22. 7, 3. 18, 15. 21.

እኅት፡ subst., f., Pl. **አኃት፡**, raro **እኅታት፡** (Phlx. 11), *soror*, Gen. 20, 5. 12. 25, 20. 29, 12. 30, 1; Lev. 18, 9. 12. 13; 2 Reg. 13, 2 seq.; **እኅተ፡አኃትኪ፡** Hez. 16, 45; Job 1, 4 (**አኃት፡**); Matth. 19, 29; Marc. 10, 29. 30; Joh. 11, 1. 3. 5. a) *cognata, consanguinea*: Gen. 24, 60; Job 42, 11; Tob. 7, 11; Matth. 13, 56; **ሰሎሜ፡እኅታ፡ለማርያም፡** Sx. Genb. 25 (rectius: consobrina Mariae, ibid.). b) *socia, amica*, in compellanda sponsa Cant. 4, 9 seq.; uxore Kuf. 27; Tob. 5, 21. 8, 4; trsl.: **ብላ፡ለጥበብ፡እኅተ፡ዚአየ፡** Prov. 7, 4. c) eidem religioni vel religiosarum ordini addicta, α) Christiana Matth. 12, 50; Rom. 16, 1; 1 Cor. 7, 15; 1 Tim. 5, 2; Jac. 2, 15. β) monacha: Phlx.; **አኃት፡** Sx. Mag. 26, al.

እኅውና፡ subst. *necessitudo fraterna, fraternitas*: inter monachos non intercedit **መዓርገ፡አበውና፡ዳእሙ፡መዓርገ፡እኅውና፡** F. N. 10, 6.

ተአኀወ፡ III, 1 (si non **ተአኀወ፡** III, 3) 1) *fraterno* vel *sororio vinculo inter sese junctos esse, fratrem esse* vel *fieri* alcjs: **አትናቴዎስ፡ወኢራኒ፡ዘተአኀዉ፡** Enc. Hed. 3; Christus **ኢፈቀደ፡ይትአኀዎሙ፡ለኪሩቤል፡** Org. 6; **ተአኃዎት፡ መንፈሳዊት፡** (inter monachos intercedens) F. N. 10, 6. 2) *fraterno affectu sese amplecti, amorem fraternum colere* a) de consanguineis: **አልቦ፡ገቢር፡ምስሌከ፡ተአኃዎ፡** Kuf. 37. b) de Christianis: **ተአኃዎ፡** φιλαδελφία 2 Petr. 1, 7. c) de hominibus: **ተአኃዎ፡ምስለ፡ኵሉ፡** (allgemeine Bruderliebe) Syn. f. 315. 3) *foedus amicitiae jungere, amicitiam* vel *pacem colere* c. alquo: **በከመ፡ተአኀውከ፡ምስለ፡** ἐφιλίασας 2 Par. 20, 37; **ምስለ፡ኵሉ፡ሰብእ፡ተአኀዉ፡** εἰρηνεύοντες Rom. 12, 18; c. Acc. pers. 1 Thess. 5, 13 ant.; **ተአኃዎ፡** *amicitia* Fal. f. 16, al. — Voc. Ae.: **ተአኀወ፡ዘ፡ተፋቀረ።**

አስተአኀወ፡ IV, 1 (si non **አስተአኀወ፡** IV, 3), *fraterna necessitudine jungere*: (auctor libri M. M. haereticum **ፍልብያኖስ፡** ita compellat:) **እፎ፡ከፈልከሁ፡(ለክርስቶስ፡)ወእፎ፡አመንተውከሁ፡ለዋሕድ፡ወአስተአኀውከሁ፡ለአሐዱ፡አካል፡** (i. e. unam personam in duas, fraterno foedere junctas, dissecuisti) M. M. f. 297.

ታእኃ፡(ተእኃ፡) et **ተእኃ፡** et **ታእኃ፡** subst., 1) a) *consanguinitas* vel *necessitudo fratrum*, Kuf. p. 135 ann. 6; b) pro concreto: *fratres, cognati*, Gen. 19, 12. 2) *foedus fratrum* i. e. a) *amicitia*, φιλία, **ሰዐረ፡ታእኃሁ፡** Sir. 22, 20; **ታእኃሆሙ፡ለአዕርክት፡** 25, 1. 27, 18; **ያረትዕ፡ተእኃሁ፡** 6, 17; **ታእኃ፡** et **ተእኃ፡** Prov. 19, 7. 25, 10. b) pro concreto: *amici*, **ታበዝኅ፡ታእኃሁ፡** πληθυνεῖ φίλους αὐτοῦ Sir. 6, 5; **ለምስኪኖሙ፡ወለተእኃሆሙ፡** (v. **ወለተእኃዎሙ፡**, nam **ተእኃ፡** e **ተእኃው፡** ortum est) Esth. 9, 22.

አኀዘ፡ I, 1 [אָחַז ܐܚܕ أَخَذَ; amh. **ያዘ፡**] Impf. **ይአኅዝ፡** (I pers. Sing. passim **አኅዝ፡** pro **እአኅዝ፡** ut Ps. 17, 41; Cant. 7, 9; 1 Reg. 22, 15 in uno libro), Subj. **ይእኅዝ፡** (Matth. 21, 46. 26, 55; Marc. 12, 12. 14, 1; Joh. 7, 30 in ed. rom.; Gen. 18, 19 FH.), plerumque **የአኅዝ፡** (vid. eosdem locos in ed. Platt.; Am. 3, 5; Hez. 21, 11; Jer. 19, 3; 1 Reg. 3, 11, al.; at forma **የአኅዝ፡** Ps. 15, 6. 34, 9 intempestiva Ludolfi emendatione nititur), Imprt. አኅዝ፡ (Kuf. 10. 17. 26; Sir. 6, 27; Tob. 6, 4, al.), Inf. እኂዝ፡, እኂዞት፡. 1) *prehendere, com-, apprehendere*, abs. Job 9, 19; Am. 3, 5; c. c. Acc.: Jes. 4, 1; Jud. 16, 3; አኀዞ፡ ወሰዐሞ፡ Prov. 7, 13; አኀዘት፡ ሥዕርተ፡ ርእሱ፡ Judith 13, 7; አኀዝ፡ ለውእቱ፡ ዓሣ፡ ἐπιλαβοῦ Tob. 6, 4; Matth. 14, 31; Luc. 23, 26; Apoc. 1, 17; ትእኅዞሙ፡ ከመ፡ ነምር፡ Sir. 28, 23; c. Acc. prs. et c. Acc. membri: አኀዝከኒ፡ እዴየ፡ Ps. 72, 23; አኀዛ፡ እዴሃ፡ Tob. 7, 12, vel c. በ፡ membri: Asc. Jes. 7, 3; Hez. 8, 3; Gen. 19, 16; Deut. 25, 11; 4 Esr. 10, 44; c. c. በ፡ rei vel pers.: አመ፡ አኀዝኩ፡ በእደዊሆሙ፡ Jer. 38, 32; ከመ፡ የአኀዝ፡ በእዴሁ፡ Hez. 21, 11. a) timor, terror, calamitas, dolor, morbus *prehendit* i. e. *corripit* alqm: Ex. 15, 14. 15; ምምዓ፡ ይእኅዝ፡ Prov. 19, 15; Ps. 17, 5. 47, 6; አኀዘ፡ ሕማም፡ Jer. 27, 43; ይእኅዞሙ፡ ማሕምም፡ ከመ፡ እንተ፡ ትወልድ፡ Jes. 13, 8. 21, 3. 33, 14; አኀዘኒ፡ ምንዳቤ፡ Jer. 6, 24; Judith 15, 2; አኀዘ፡ ለኢዮብ፡ ዝልጋሴ፡ Job 2, 7; ግርማ፡ እግዚ"፡ አኀዘኒ፡ 31, 23; ignis *corripit* alqd Ex. 22, 5. b) *comprehendere, deprehendere* alqm *captivum*: Deut. 22, 18; አኀዝዎ፡ ሕያዎ፡ 1 Reg. 15, 8. 19, 14; 4 Reg. 10, 14; Gen. 44, 4; Kuf. 10; Jer. 2, 26. 27, 9. 33, 8. 52, 9; Judith 10, 12; Asc. Jes. 3, 12; Dan. ap. 1, 39. 13, 21; Matth. 26, 55; Luc. 22, 54; Act. 1, 16. 12, 3. 4. c) *capere*, Job 5, 13; Ps. 34, 9; venando Kuf. p. 94. 95; piscando Luc. 5, 5; ኢያመስጥ፡ እምእኂዞቱ፡ (v. እምእኅዞቱ፡) Job 31, 23. d) *capere* radices: ዘእንበለ፡ የአኀዝ፡ ሥርወ፡ ወኀይለ፡ Kuf. 37; አኀዘ፡ ሥርወ፡ Herm. p. 64. 65. 2) *prehensum tenere, tenere*: Gen. 25, 26; አኀዝዮ፡ ለሕፃን፡ በእደዊኪ፡ Kuf. 17; አኀዝኩከ፡ በእዴየ፡ Jes. 42, 6. 41, 10; ይእኅዝ፡ ሐቌሁ፡ Jer. 37, 6; አኀዛ፡ ወኢትኅድጋ፡ Sir. 6, 27; እኂዝ፡ Koh. 2, 3; Hen. 56, 2; ከመ፡ ኵሉ፡ የአኀዝ፡ እዘኒሁ፡ Jer. 19, 3; 1 Reg. 3, 11. a) *tenere* memoria, animo Hen. 94, 5. b) *continere, coërcere*: ኢይእኅዙ፡ ልሳኖሙ፡ ἀκρατεῖς γλώσσῃ Prov. 27, 20; ዘይእኅዝ፡ ኵሎ፡ ፍጥረተ፡ τὸ συνέχον τὰ πάντα Sap. 1, 7; Gen. 18, 19 FH. c) *occupare, potiri, possidere, dominari, obtinere*, raro c. በ፡ rei Hen. 60, 8; plerumque c. Acc. Kuf. 8. 25; ይእኅዙ፡ ምድረ፡ Prov. 8, 16; እለ፡ ይእኅዝዋ፡ ለምድር፡ Hen. 38, 4. 48, 8. 62, 3; እግዚእ፡ ዘኵሎ፡ ይእኅዝ፡ ὁ παντοκράτωρ Rel. Bar.; Lit. 160, 1; መኑ፡ አኀዘ፡ ኵሎ፡ አጽናፈ፡ ምድር፡ Prov. 24, 27; ዘአኀዞ፡ ጋኔን፡ *daemoniacus* Clem. f. 178; Marc. 3, 30; Luc. 8, 26 in tit.; abs. *dominari* Asc. Jes. 4, 12; እኂዝ፡ *potentia, dominatio* Lit. 159, 4. 160, 1; Genz. f. 67. d) *detinere, retinere, inhibere*: ኢተአኀዙኒ፡ Gen. 24, 56; Job 34, 14; ትክልኑ፡ ተአኀዛ፡ ለትርያ፡ ከመ፡ ኢትሑር፡ Job 38, 31; Dan. ap. 13, 19. 3) *incipere, coepisse*, በዝንቱ፡ ዓመት፡ አኀዘ፡ ዐባር፡ ውስተ፡ ምድር፡ (si non: *obtinuit*) Kuf. 24; c. እምነ፡ ab aliqua re Num. 1, 2. 26, 2; Ex. 12, 18; Matth. 20, 8; c. Acc. (alqd.), ut: አኀዙ፡ ዐብአ፡ Jsp. p. 357; seq. verbo finito asyndeto: አኀዝ፡ ኈልቍ፡ Num. 4, 22; plerumque seq. Subj. verbi: አኀዘ፡ ይግበር፡ Gen. 2, 3. 6, 1. 11, 6; 1 Reg. 3, 2. 22, 15; 2 Par. 3, 1; 2 Esr. 4, 4. 5, 2; 1 Esr. 4, 1; Tob. 7, 14. 10, 4; 4 Esr. 1, 14. 15. 3, 29. 9, 29. 10, 3; Marc. 14, 19; Matth. 4, 17; vel seq. Imprf. 4 Esr. 8, 21; Kuf. p. 41, lin. 1; p. 47 ann. 4; Gen. 44, 11 FH; Ex. 4, 10 annot.; Matth. 26, 22. 37 rom.; vel seq. ከመ፡ c. Subj.: አኀዘ፡ ከመ፡ ይሕንጽ፡ 2 Par. 3, 3. 34, 3; vel seq. እንዘ፡ c. Indic., Hen. 86, 5. 88, 2; vel seq. ለ፡ c. Inf. ይእኅዙ፡ ለአቅሞ፡ ቃል፡ Hez. 13, 6; አኀዙ፡ ይጼውዉ፡ ወለሠይጥ፡ Kuf. p. 45. 4) *recipere, accipere*, Hen. 17, 4; በእኂዝ፡ ሥጋሁ፡ ወደሙ፡ ለክርስቶስ፡ Clem. f. 131. 5) *pignus capere* vel *pro pignore capere* alqd ab aliquo, c. Acc. pers. Job 22, 6; c. Acc. rei Job 24, 3; ኢይደልዎ፡ ለካህን፡ ከመ፡ ይትወሐስ፡ ፩ኒ፡ ወየአኀዝ፡ ንዋየ፡ F. N. 27. — *Voc. Ae.*: አኀዘ፡ ወጠነ፡ ዘ፡ ጀመረ፡

አእኀዘ፡ II, 1 1) *prehendere jubere* alqm, *tenendum dare* alicui alqd, Matth. 27, 29 rom. 2) tenere i. e. *observare jubere* alqm alqd, Gen. 18, 19 C. 3) *pignori dare, oppignerare*, c. dupl. Acc., Ex. 22, 25.

ተእኅዘ፡ III, 1 1) *comprehendi, capi*, de hominibus Matth. 4, 12; እመ፡ ተእኅዘ፡ ተእኅዘ፡ ዘይሰርቅ፡ Prov. 6, 30; ተእኅዝከ፡ Prov. 6, 2 var.; ይትአኀዙ፡ በሐብለ፡ ንዴት፡ Job 36, 8; ተእኅዘ፡ በመሥገርት፡ Jer. 31, 44; de avibus Koh. 9, 12; piscibus Luc. 5, 6; de urbibus: ሶበ፡ ተእኅዘት፡ ኢየሩሳሌም፡ Jer. 46, 1 vrs. nov. 2) *teneri* a) *prehensum*: ዘገሰሰ፡ ፒሳ፡ ይትአኀዝ፡ ቦቱ፡ Sir. 13, 1. b) *captivum* Hen. 21, 20. c) *contineri, inhiberi*: በልጓም፡ ይትአኀዙ፡ Hen. 60, 15; ተእኅዛ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ከመ፡ ኢ፡ Luc. 24, 16. d) *retineri, cohiberi*: አስራብ፡ ሰማይ፡ ተእኅዘ፡ Gen. 8, 2; Kuf. 5. e) *tenere, obtinere* (intrs.): ተእኅዘ፡ ልማደ፡ እብሰት፡ ወርስዐት፡ Sap. 14, 16; ወትትአኀዝ፡ ኵሉ፡ ግብረ፡ ዐመፃ፡ Hen. 91, 6 (in mea editione verbum ወትትአኀዝ፡ errore omissum, ante ኵሉ፡ inserendum est). f) *retineri* i. e. *continuari*: ተእኅዘተ፡ ጾም፡ እስከ፡ ምሴት፡ Phlx. 29. 3) a) *pro pignore sibi capere* alqd, c. Acc.: ኢትትአኀዝ፡ ማሕረፀ፡ Deut. 24, 6. 10. b) *pignore obstringi, adigi ut pignus det* (haften für etwas): አብ፡ ኢይትአኀዝ፡ በዕዳ፡ ልቃሑ፡ ወልዱ፡ ለእመ፡ ኢኮነ፡ ዘተለቅሐ፡ በትእዛዙ፡ ዚአሁ፡ F. N. 27.

ተአኀዘ፡ III, 3 sese invicem prehendere i. e. 1) a) *confinem esse, contingere, attingere*, συνάπτειν, c. ምስለ፡ Jos. 19, 11; c. ላዕለ፡ 19, 22; c. በ፡ 19, 26. b) *coagmentatum, commissum esse* 3 Reg. 7, 15. 2) a) *pugna congredi, adoriri, aggredi* (angreifen), *aciem instruere*, συνάπτειν, παρατάσσεσθαι, ተአኀዙ፡ ይትቃተሉ፡ 2 Reg. 10, 8; ምስለ፡ Gen. 14, 8; c. Acc. Jos. 11, 5; Jud. 20, 20; Ex. 17, 9; 1 Reg. 4, 2. 7, 10; Ps. 151, 6; *pugnam* vel *bellum capessere* contra alqm: ኢትትአኀዙ፡ ቀትለ፡ ምስሌሆሙ፡ Deut. 2, 19. b) *verbis aggredi* alqm, *concertare, disputare* cum aliquo, c. Acc., Act. 17, 18 (συνέβαλον).

አስተአኀዘ፡ IV, 1 1) *capessere* vel *aggredi jubere* alqm alqd i. e. *permittere* alicui negotium: ወአስተአኀዘ፡ ኢዮአዳ፡ ኵሎ፡ ግብረ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ በእደ፡ ካህናት፡ ἐνεχείρισεν 2 Par. 23, 18. 2) *facere ut contineatur* i. e. a) *adhaerescere facere*: ዕፀ፡ ሳቤቅ፡ ዘያስተእኅዝ፡ በግዐ፡ ምስለ፡ አቅርንቲሁ፡ M. M. f. 213. b) *contingere facere* res: አሌ፡ ሎሙ፡ እለ፡ ያስተእኅዙ፡ (v. ያስተአኀዙ፡) ቤተ፡ ምስለ፡ ቤት፡ συνάπτοντες Jes. 5, 8; Did. 1. c) *connectere, conserere* Ex. 28, 28 C sec. textum hebr. (vid. IV. 3). 3) *facere ut capessatur pugna* 3 Reg. 20, 14 var. (vid. sub IV 3). 4) a) *oppignerare* alqd: ለእመ፡ አስተአኀዘ፡ ብእሲ፡ ንዋየ፡ ብእሲት፡ ዘእንበለ፡ ምክሩ፡ ኢይደሉ፡ እኂዝ፡ F. N. 24, 5. b) *pro pignore accipere* alqd, c. Acc., Abt. 19. c) *pignus deponere* vel *cautionem dare* judicii causa, Gen. 31, 37 var.

አስተአኀዘ፡ IV, 3 1) *facere ut corripiat* ignis alqd i. e. *inferre* vel *subjicere* ignem rei: ለእመ፡ ዐርጉ፡ ሮም፡ መልዕልተ፡ ማኅፈድ፡ አስተአኀዝ፡ እሳተ፡ ውስቴቱ፡ Jsp. p. 375 (exspectaveris IV, 1). 2) *facere ut sese invicem contineant,* a) *contingere facere,* Jes. 5, 8 var.; ከመገ፡ አስተአኀዘ፡ ኅምስተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያናት፡ እምአሐቲ፡ ኰኵሕ፡ Gad. Lal. b) *connectere, conserere,* Ex. 36, 29; M. M. f. 15 (vid. sub **አሰንሰለ፡** c. 368). c) *coagmentare, contabulare,* 3 Reg. 7, 14. 6, 15. 3) *facere ut capessant pugnam:* መኑ፡ ያስተአኀዝ፡ (v. ያስተእኅዝ፡) ቀትለ፡ 3 Reg. 20, 14. 4) *sese invicem pignore obstringere,* Gen. 31, 37.

እኁዝ፡ part. 1) a) *comprehensus, captus,* δεδεμένος Act. 10, 11 Platt; ውስተ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡ ኀበ፡ ሀሎ፡ ዮሴፍ፡ እኁዝ፡ ህየ፡ Kuf. p. 139. b) *detentus, haerens,* Gen. 22, 13. c) *contentus:* እስመ፡ ዓለም፡ ወኵሉ፡ ዘውስቴታ፡ እኁዝ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ ለእግዚ"፡ Did. 25; Lit. 171, 2; Org. 2. d) *conjunctus, connexus,* Ex. 36, 29; Trinitas እኁዝ፡ በሐብለ፡ አምልኮት፡ Syn. in Proleg. (Lud.). e) *occupatus, possessus, obsessus,* Ps. 15, 6; እኁዛን፡ አጋንንት፡ Marc. 3, 11. 2) *tenens* (sicut אָחַז אֶת et أَخَذَ بِ): ኵሎሙ፡ እኁዛን፡ አስይፍት፡ Cant. 3, 8; ሱራፌ፡ እኁዝ፡ ሰይፍ፡ Org. 5; ሊቃናት፡ እኁዛን፡ መዓጥን፡ Org. 3; c. c. Acc. rei Hen. 56, 1. 3) *contingens, contiguus, continens, continuus:* ወእኁዝ፡ ክንፊሆሙ፡ ለለ፩፩ Hez. 1, 8. 23; እንዘ፡ እኁዛን፡ ምስሌሆሙ፡ 10, 16; ከመ፡ ኢይኩኑ፡ እኁዛን፡ 41, 6; 3 Reg. 7, 17. 35.

እኂዝ፡ Inf. *potentia, dominatio* vid. sub **አኀዘ፡**

አኅዝ፡ et **አኀዝ፡** subst., plerumque m., 1) *pignus,* Gen. 38, 17. 18. 20; Deut. 24, 10—13; አልብየ፡ አኀዝ፡ Job 34, 31; አግብአ፡ አኅዘ፡ (v. አኅዘ፡) ዕዳሁ፡ Hez. 18, 7 seq.; 33, 15; Jsp. p. 364. 373; Chr. ho. 26; F. N. 27 (crebro). 24, 5. 2) *nota arithmetica, signum numeri* [etiam per ሐ scriptum; etymon nondum elucet], Epist. Eusebii ad Carp. in N. T. rom. Proleg.; ዮዳ፡ ዘ፡ የውጣ፡ ዝውእቱ፡ አምሳለ፡ ዐሥርቱ፡ (፲) አኀዝ፡ ርቱዕ፡ ውእቱ፡ እንበለ፡ ጸኒን፡ Voc. Ae.

እኅዘት፡ n. act. 1) *apprehensio, comprehensio:* ወከነት፡ ስምዐ፡ እኅዘትየ፡ Job 16, 7. 8; 31, 23 var.; እኅዘትከ፡ (sc. Christi) በመጣብሕ፡ ወበአብትር፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *occupatio, possessio,* κατάσχεσις Hez. 46, 16. 18. 3) *dominium, dominatio:* Deus Filius Patri par est በእኅዘት፡ ወሥልጣን፡ (posthac በምልክና፡ ወሥልጣን፡) Chr. ho. 2.

አኃዚ፡ n. ag., Pl. **አኃዝያን፡**, 1) *apprehensor, comprehendens, capiens:* እደ፡ ሞት፡ አኃዚ፡ Enc. Mag. 12; አኃዜ፡ አኀዝ፡ (etiam አኃዚ፡) *pignerator* F. N. 27. 2) *continens:* አኃዜ፡ ነፍሱ፡ እምነ፡ ፍትወታት፡ F. N. 6. 3) *potitus:* ለእመ፡ በወርቅ፡ ለዛቲ፡ ሢመት፡ አኃዜ፡ ኮነ፡ εἰ διὰ χρημάτων τῆς ἀξίας ταύτης ἐγκρατὴς γένηται II Can. Ap. 27. 4) *potens, dominator, potestate praeditus:* ነጋሢ፡ አኃዚ፡ ὁ κρατῶν Sap. 14, 19; እንዘ፡ ነገሥት፡ ወመኳንንት፡ ወእንዘ፡ አኃዝያን፡ እሙንቱ፡ በዲበ፡ ምድር፡ [illegible] f. 4. Deus አኃዜ፡ ኵሉ፡ ὁ παντοκράτωρ 1 Par. 11, 9. 17, 7 al.; Clem. f. 208, al.; Lit. 159, 1.

መአኀዝ፡ vel **መአኀዝት፡** (Hez. 48, 21; sine dubio pro **ማእኀዝ፡** collato Subjunctivo stirpis I, 1 ይእኀዝ፡ et የአኀዝ፡), subst., Pl. መአኅዝት፡ et መአኅዝ፡, nec non መአኅዛት፡ (et መአኀዛት፡) 1) *ansa vel uncus,* quibus quid apprehenditur, quum tollitur, εὐρεῖς መአኅዝት፡ Ex. 38, 4. 10. 24. 2) *junctura, commissura, id quo* duae pluresve res *continentur sive coagmentantur,* 3 Reg. 7, 15 (τὰ ἐξεχόμενα). 16 (τὰ προσέχοντα); ecclesiae Lalibelae exstructae sunt sine ጸቡር፡ (maltha) ለመአኅዝቲሆን፡, Gad. Lal. 3) *ornamenta* illa, calicis speciem referentia, aliaque, quibus scapi vel brachia candelabri sacri quasi inclusa sunt (Einfaſſungen): መአኅዝ፡ κρατῆρες Ex. 25, 31. 33. 34 (v. መእኀዝ፡); መአኅዝት፡ (v. መእኅዛት፡) ἐνθέμια 38, 16; גביעים Ex. 37, 17. 19 sec. text. Hebr. in Cod. C (Octat. P. II. p. 92.); item *funda* seu *pala* gemmarum (Einfaſſung) Ex. 28, 11 C. 4) *fundus occupatus, possessio:* መእኀዝ፡ ሀገር፡ κατάσχεσις πόλεως Hez. 45, 6. 7; መእኀዝተ፡ ሀገር፡ 48, 21. 5) i. q. ምእኃዝ፡ q. v.

ምእኃዝ፡ (etiam ማእኀዝ፡ et መእኀዝ፡) subst., locus ubi res contingunt, i. e. *confinium, conterminum;* inde in Acc. et st. c. ምእኃዘ፡ praep. *juxta, proxime,* ἐχόμενον, ut: ምእኃዘ፡ ጎልጎል፡ (v. መእኀዘ፡) Deut. 11, 30; 3 Reg. 1, 9. 9, 26; እስከ፡ ማእኀዘ፡ ኤዶም፡ Num. 34, 3; πλησίον Jos. 12, 9.

አነ፡ pron. pers. I Sing. *ego,* Pl. **ንሕነ፡** *nos* (gramm. § 148, c); አነ፡ cum particula ሰ፡ in አንሰ፡ concrescit (gramm. § 171): አነ፡ አጸንዐከ፡ Gen. 15, 1; እትገፋዕ፡ አንሰ፡ እምኔከ፡ Gen. 16, 5. 8; Koh. 2, 1. 12; ብየ፡ አንሰ፡ ብዙኀ፡ Gen. 33, 9; ወአንሰ፡ 1 Reg. 25, 25; Jer. 2, 21. 11, 19; አንሰኬ፡ Jes. 49, 25; Matth. 3, 11. 14. 5, 22; Joh. 4, 14; አነ፡ ጥበብ፡ አኅደርኩ፡ ምክረ፡ Prov. 8, 12; ከማሁ፡ ንገብር፡ ንሕነ፡ Ex. 32, 31; 3 Joh. 12; in sententiis nominalibus: አነ፡ ውእቱ፡ እግዚ"፡ Gen. 15, 7. 3, 10. 4, 9; ወለተ፡ ባቱኤል፡ አነ፡ 24, 24. 50, 19; እስመ፡ አኀው፡ ንሕነ፡ 13, 8. 29, 4. 42, 31; Jud. 19, 18; Marc. 5, 9; እስመ፡ አነ፡ ኄር፡ አነ፡ Matth. 20, 15; ወንሕነ፡ ምንት፡ ንሕነ፡ Ex. 16, 7. 8.

I. **እን፡** particula demonstrativa (cognata cum ና, ነው፡, ነዩ፡ c. 630.) obsoleta, cujus propria vis *en, ecce* (hie, da) fuisse videtur; occurrit 1) እንከሙ፡ *en vobis* i. e. *accipite* λάβετε Matth. 26, 26. 2) in particulis compositis እንከ፡, እንጋ፡ quas videre licet suo quamque loco.

II. **እን፡** negatio *non est* (אֵין) non occurrit nisi in vocabulis compositis እንብየ፡, q. v. suo loco, et እንዳዒ፡ q. v. sub የድዐ፡

ኢን፡ n. prgr. sc. εἶν i. e. הִין, *mensura liquidorum* apud Hebraeos, sextam partem Bathi seu duodecim Logos continens; plerumque f., Ex. 29, 40; Lev. 23, 13; Num. 15, 4 seq.; 28, 5 seq.; ሳድስተ፡ እዴሃ፡ ለኢን፡ Hez. 4, 11.

አነመ፡ I, 1 [אֶרֶב أَرَبَ (أَرَمَ *constrinxit*), vid. Ewald, Erklärung der großen phönikiſchen Inſchrift von Sidon 1856 p. 29] Subj ይእንም፡ (raro ይእነም፡), *texere (intertexere, intexere),* ὑφαίνειν, c. Acc. Ex. 36, 11 C; 37, 21 (ይእነም፡; v. ይእንም፡ C sub 38, 23 sec. Hebr.); ይክል፡ አኒመ፡ ሚላተ፡ 2 Par. 2, 14; ፈትለ፡ ሣሬት፡ ተአንሙ፡ Jes. 59, 5; አነምዎ፡ (ለገርዜን፡) III Sal. Mar. 17; c. በ፡ Ex. 35, 35; abs.: 4 Reg. 23, 7; Job 7, 6. 38, 36; አኒም፡ ወሰፊየ፡ አልባስ፡ F. N. 23; *contexere* tabernaculum; Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* አነመ፡ ብ፡ ፈተለ፡ ሰራዒ፡ ይ፡

አእነመ፡ II, 1 *texere jubere, texendum curare:* አእነመ፡ ሳዕሊሁ፡ አምሳለ፡ ኪሩቤል፡ 2 Par. 3, 14; ያእንሙ፡ ሣሬተ፡ Jes. 59, 5 (in cod. Laur.)

ተአንመ፡ III, 1 *texi, intertexi, intexi*, Ex. 28, 17. 35, 35; Deut. 22, 11; Did. 1; hom. Procli in Cyr. f. 119; c. **ውስቴቱ** Ex. 36, 17; *concinnatum* vel *contextum fuit* **ደብተራ፡** (tentorium), Lud. ex Org.

እኑም፡ part. *textus, intertextus, intextus*, Ex. 36, 31; Joh. 19, 23 Platt; **ሜላት፡ዘእኑም፡በወርቅ፡** Gad. T. H.; **መንጦላዕት፡ዘሜላት፡እኑም፡በፈትለ፡ወርቅ፡** Jsp. p. 340; Clem. f. 186. — *Voc. Ae.*: **እኑም፡ዘ፡ስፉሕ፡**

እንመት፡ n. act. et subst. *textus, textura, tela, contextus, ars textrina*, Ex. 28, 8; ὕφασμα Ex. 36, 17. 29; Lev. 19, 19; Joh. 19, 23 rom.; Lit. 173, 3; **ልብስ፡ግሩም፡ዘቀጢን፡ፍትሉ፡ወሠናይ፡እንመቱ፡** Asc. Jes. ed. Laur. p. 80; **እንመተ፡ሣሬት፡** Chr. Ta. 34; συνυφή Ex. 36, 28; F. N. 23.

አናሚ፡ n. ag., Pl. **አነምት፡** et **አናምያን፡**, *textor*, 1 Reg. 17, 7; 1 Par. 11, 23. 20, 5; **ግብረ፡አናሚ፡** I Sal. Mar. 23; **ኮነ፡አናሜ፡አልባሳት፡ቀጠንት፡ወሰንዱናት፡ክቡራት፡** Sx. Genb. 14; Lit. 170, 3; **አናምያነ፡አልባስ፡** Lud.

እንሞ፡ subst. *textile*, Ex. 28, 28.

ማእነም፡ subst. *opus textorium*, etiam *textrina*: **ይትአነም፡በማእነም፡** Ex. 28, 17; **ሊቀ፡ኬንት፡ዘማእነም፡** 37, 21; **ግብረ፡ማእነም፡** 26, 1. 31. 28, 6. 28. 36, 10. 11. 15. 30.

ምእናም፡ subst. *textrina, jugum textorium* Ex. 26, 1. 31. 28, 6 CG; **ግብረ፡ምእናም፡** Chr. ho. 2; **ማርያም፡ምእናም፡ግሩም፡** ho. Procli in Cyr. f. 119 (vid. supra sub **ምሕን፡** c. 159); Lit. 170, 3; Genz. f. 116; Kedr f. 30; Lit. 160, 4.

አነመ፡ *dormire facere* vid. sub **ኖመ፡**

አነሰ፡ rad., unde in linguis Semiticis vocabula varia, *hominem, virum, feminam* significantia derivari solent, vid. Ges. thes. p. 86.

አንስት፡ subst. f., coll., raro sing., Pl. **አእኑስ፡**, *quidquid feminei est sexus, femina, feminae* 1) *femina* opp. mari vel masculo, a) de hominibus: **ተባዕት፡ወአንስት፡** Gen. 1, 27; 1 Reg. 27, 9; Lev. 27, 3 seq.; Marc. 10, 6; Gal. 3, 28; **ብእሲት፡ኅሩስ፡ለእመ፡ኮነት፡እመ፡** (mater) **ተባዕት፡** aut **እመ፡አንስት፡** Clem. f. 246. b) de animalibus: Gen. 6, 20; Lev. 3, 1; **አፍራስ፡አንስት፡** 3 Reg. 10, 26; Am. 6, 12; **ዶርሆ፡ተባዕት፡ዘየሐውር፡ውስተ፡አንስት፡** Prov. 24, 66; **አእዱግ፡አእኑስ፡** Job 1, 3. 14. 42, 12; **አፍራስ፡አእኑስ፡** 2 Par. 9, 25. 2) *mulieres, feminae* cujusvis aetatis et conditionis (pro Plurali vocis **ብእሲት፡** frequentatur): **ዘይትወለድ፡እምነ፡አንስት፡** Sir. 10, 18; **ስታይ፡ወአንስት፡ያስሕቶ፡ለጠቢብ፡** 19, 2; **ዕድ፡ወአንስት፡** Deut. 31, 12; Jes. 19, 16; Matth. 11, 11. 14, 21. 15, 38; Act. 5, 14. 8, 3; 1 Cor. 7, 27; **ቤተ፡አንስት፡** *gynaeceum* vid. sub **ቤት፡**; c. fem. Pl., ut: **ጠባባት፡አንስት፡ሐነጻ፡አብያተ፡** Prov. 14, 1; Ruth 1, 4; Jer. 6, 12. 7, 18. 14, 16. 48, 16; **ይበልዓኑ፡አንስት፡ፍሬ፡ከርሦን፡** Thren. 2, 20; Job 38, 36; Sir. 28, 15. 47, 19; Dan. ap. 13, 20; 1 Tim. 2, 9; 1 Petr. 3, 1; Matth. 27, 55; Luc. 23, 27. 55; statui constr. subjunctum vel in Genit.: *muliebris*, ut: **ሰርጐ፡አንስት፡** Judith 12, 15; Pl. (a poëta usurpatur): **ሰላም፡እብል፡ለአእላፍ፡ሠላስ፤፻፺ወ፹፱ምስለ፡፱አእኑስ፤** Enc. Nah. 11 (10 sec. Lud.). [Errat Lud., qui in suo lexico **አንስ፡** *homo*, Pl. **አእኑስ፡** statuit; **አንስ፡** enim non occurrit, **አእኑስ፡** autem nonnisi *feminas* significat].

አንስቲያ፡ vel **አንስትያ፡** subst. coll. (gramm. § 140, IV), 1) *mulieres, feminae*; usurpari solet pro **አንስት፡**, ubicumque pronomina suffigenda sunt, ut 1 Reg. 22, 19; Judith 4, 10. 11; Jer. 18, 21. 51, 9; Rom. 1, 26. 2) in specie: *maritae, uxores, conjuges*, (etiam *concubinae*); vicem Pluralis vocis **ብእሲት፡** obit, ut: Kuf. 5; Hen. 7, 1. 15, 5. 7. 19, 2; 4 Esr. 10, 33; Gen. 6, 18. 30, 26. 32, 23; Ex. 32, 2; 1 Reg. 25, 43; 2 Reg. 2, 2; **፯፻አንስቲያሁ፡** 3 Reg. 11, 1; Jer. 8, 10. 36, 23. 42, 8; **ምስለ፡አንስትያ፡ቢጾሙ፡ይሰክቡ፡** Hez. 22, 11; Matth. 19, 8; Eph. 5, 25. 28.

አንስቲያዊ፡ vel **አንስትያዊ፡** vel **"ታይ፡** vel **አንስታዊ፡** (Hen. 54, 8 var.), adj. rel. *femineus*, Hen. 54, 8. 60, 7. 85, 3; Lud. e Libr. Myst.

እንስሳ፡, **ተአንሰሰ፡** vid. sub **ሶሰወ፡** c. 386.

አንቄ፡ (sec. Lud. etiam **አንቄት፡**) subst., m., (sec. Gregorium Lud.) *accipiter*, [cfr. أَنُوق; an dictus a sonis, quos edit? אָנַק أَنَّ enim significat *gemere*], Sx. Ter. 30; Arius appellatur **አንቄ፡ወተኵላ፡ርኁብ፡** Sal. Nic. 9; Arius est **አንቄ፡** columbis orthodoxis Sx. Mag. 22; Hed. 29 Enc.; Mag. 22 Enc. — *Voc. Ae.*: **አንቄ፡ዘ፡ሾተላይ፡**; *aliud*: **አንቄ፡ብ፡ጸረ፡ጋርግራ፡ዕብራ፡።**)

አንቃል፡ *pediculus* (*pediculi?*) Lud. e Libr. Myst. (vid. sub **ቀኊማል፡**).

እንቍራ፡ *cellae favorum* vid. sub **ነቄረ፡** c. 645.

አንቃስ፡ *coenum, lutum* vid. sub **ነቀሰ፡** c. 645.

አንቆቅሆ፡ *ovum* vid. sub **ቀውቅሀ፡** c. 455.

እንቍብት፡ vid. **ንቍብት፡** c. 646.

እንቋዕ፡ interj. laetantis et exsultantis: *eia, evax, aha, euge*, εὖγε, **እንቋዕ፡እንቋዕ፡ላዕለ፡ኵሉ፡አማልክት፡** Hez. 6, 11; I Sal. Mar. 15; equo tribuitur Job 39, 25; in specie interj. ejus, qui de casu inimici exsultat Job 31, 29; Hez. 26, 2; 36, 2; Ps. 34, 24. 28. 39, 21. 69, 4. — *Voc. Ae.*: **እንቋዕ፡ዘ፡እንኊ**; *aliud*: **እ"፡ብ፡እሶ፡እንኳዕ፡እውጪ።**

አንቀጽ፡ vel **አንቀዕ፡** *porta, janua* vid. sub **ነቀዐ፡** c. 649.

እንቢ፡ al., particula nolentis et renuentis, composita ex II **እን፡** et praep. **በ፡** c. pron. suff. Usu receptae sunt hae formae: 1) c. suff. I pers. (Sing.): **እንቢ፡** et plerumque **እንብየ፡** *non* (*est*) *in me* i. e. *nolo, recuso*; **እንብየ፡ብሂል፡** (opp. **አሆ፡ብሂል፡**) *nolle, abnuere, recusare*, ut: **ወትቤሊ፡እንብየ፡ኢይሰምዕ፡** Jer. 22, 21; 3, 19 var.; Matth. 21, 29; Jac. 4, 7; **እንቢ፡በል፡** Lud. ex Hom. Joh. et e Libr. Myst.; c. Acc. rei: **ለእመ፡ይቤሉ፡እንብየ፡ዘንተ፡ነገረ፡** Jes. 8, 20 vrs. nov. 2) c. suff. II p. S. et Pl.: **እንብከ፡** vel **እንቢከ፡**, **እንቢክሙ፡** *ne* (*sit*) *in te, vobis!* i. e. *noli, nolite; absit a te, vobis!*, ut: **ይቤሉ፡እንብከ፤ኢትበሎሙ፡አሆ፡** μὴ ἀκούσῃς καὶ μὴ θελήσῃς 3 Reg. 20, 8; **እንብከ፡** (v. **እንቢከ፡**)**እግዚኦ፡** κόπασον δή Am. 7, 5; **እንቢክሙ፡** 1 Reg. 2, 24. [Amh. **እምቢ፡**].

እንበል፡ *clitellae, ephippium* vid. sub **ሕንበል፡** c. 107.

እንበለ፡ [compositum ex **እም፡** *si* et **በል፡** (i. e. בַּל *non*) in st. c., gramm. § 57, ut proprie significet *nisi*] et **ዘእንበለ፡** [proprie: *quod si non* vel *nisi*] conj. et praep. A) Conj. 1) *nisi, praeterquam*, post sententias negativas. a) sequente nomine: **ኢታገምር፡ፍኖተ፡ዘእንበለ፡አሐተ፡** (v. **አሐቲ፡**) **ኪዳተ፡እግረ፡ብእሲ፡** 4 Esr. 5, 7. 9, 27; **አልቦ፡ዘአትረፉ፡ሊተ፡እንበለ፡ሐናሃ፡** Tob. 1, 20; **ኀበ፡መኑ፡እንከ፡እኔጽር፡ዘእንበለ፡ኀበ፡የዋህ፡** Jes. 66, 2; **ምንተ፡ይፈቅድ፡እግዚ"፡ዘእንበለ፡ዘርእ፡** (v. **ዘርእ፡**) Mal. 2, 15; Kuf. 27; Dan. 6, 7. 12; Jos. 22, 29; Ex. 3, 19; Matth. 5, 13. 12, 4; Marc. 6, 8; Luc. 4, 26; **ዘእንበለ፡አመ፡** Marc. 9, 9; **እንበለ፡ሶበ፡** Ex. 33, 16. b) sequente verbo: **ዘእንበለ፡እግዚ"፡ወሀቦ፡ኢይክል፡ፈክሮ፡** Gen. 41, 16; **ይልህቅኑ፡ሐመልማል፡ዘእንበለ፡ይሰቀይዎ፡** (v. **ይሰቀይ፡**) Job 8, 11; **የሐውሩኑ፡፪ኅቡረ፡ዘእንበለ፡** (v. **እንዘ፡ኢ፡**) **ይትራአዩ፡** Am. 3, 3; seq. Subj.: **ዘእንበለ፡ይገልፍዎ፡** 1 Tim. 5, 19; Matth. 5, 32. Nota etiam **ዘእንበለ፡አመ፡ኢቀደመ፡አሰሮቶ፡** Matth. 12, 29, ubi aut **ዘእንበለ፡**, aut **አመ፡ኢ፡** superfluum videtur. c) seq. **ዘ፡** *nisi quod* Num. 23, 13; Koh. 3, 12. 22. d) **እንበለ፡ዳእሙ፡** *excipe tamen, non autem* (negatione non praemissa) Sir. 22, 22; 2 Reg. 2, 10; vel *sed nonnisi* (negatione praemissa) Act. 27, 22. 2) *nisi* nonnumquam idem est quod (ohne daß) *ita ut non, quin*, vel Part. cum negatione, vel *quamvis non*; seq. Imprf., **አሐቲ፡እምኔሆን፡ኢትወድቅ፡ዘእንበለ፡ያእምር፡አቡክሙ፡** Matth. 10, 29; seq. Subj.: **ዘእንበለ፡ይደረር፡** ἄδειπνος Dan. 6, 18; Matth. 22, 12; Lud. Comm. hist. p. 335; **ዘረወ፡ምጽዋተ፡እንበለ፡ያትርፍ፡ጥሪተ፡ብዕሉ፡** Enc. Ter 26; Mag. 29; **እንበለ፡ትግበር፡ጌጋየ፡** (**ተቀትለት፡**) Enc. Genb. 30. 3) seq. Subj. *ne forte*, μήποτε, **እንበለ፡ትፍተው፡** (paulo infra **ከመ፡ኢትምክን፡**) Sir. 42, 9. 4) seq. Subj. *priusquam, antequam*, ut: **ንግበር፡ለነ፡ስመ፡እንበለ፡ንዘረው፡** (proprie: *si non volumus* dissipari i. e. *ut ne* posthac dissipemur i. e. *priusquam* caet.) Gen. 11, 4. 48, 5; Ex. 1, 19; Jos. 2, 8. 3, 1; Ps. 118, 67; Job 10, 21; Prov. 8, 24. 18, 13; Koh. 12, 1 seq.; Jes. 44, 7. 66, 7; Jer. 1, 5; Tob. 14, 15; 4 Esr. 4, 2—13. 8, 24. 9, 19; **እንበለ፡ትስማዕ፡ኢታውሥእ፡** Sir. 11, 8. 14, 13. 18, 19 seq.; Hen. 83, 2; Matth. 1, 18. 26, 34; Rom. 9, 11, al. Passim *nondum — quum*, ut: **እንበለ፡ይስክቡ፡ሰብእ፡ዐገቱ፡** Gen. 19, 4. 24, 15. 5) *sed*, post sententias negativas: Mal. 2, 6; Hez. 3, 5; ἀλλά Zach. 4, 6; Ps. 43, 5; Matth. 7, 21. 9, 12. 16, 23. 19, 6. 11. 20, 28, al.; ἀλλ' ἤ Deut. 4, 12; Matth. 20, 23; Luc. 12, 51. a) seq. **ዳእሙ፡** *quin potius* Rom. 9, 32; Hez. 15, 4; Jer. 9, 24; Dan. ap. 13, 5. b) seq. **ዘ፡** *nisi quod* i. e. *quin potius*, Ps. 117, 17. 130, 3; Num. 16, 30. B) Praep.; ante pron. suff. formam **(ዘ)እንበሌ፡** assumit, ut: **እንበሌየ፡** al.; alias forma **እንበሉ፡** obsoleta est nec nisi raro occurrit (ut Matth. 15, 38). 1) *praeter, extra, excepto:* Gen. 14, 24. 39, 9. 41, 40; Num. 26, 65; 1 Reg. 27, 1. 30, 17; 2 Reg. 12, 3; Jes. 26, 13; Koh. 2, 24; Judith 8, 6; Matth. 14, 17; Marc. 5, 37. 8, 14. 11, 13. 12, 32; 1 Cor. 2, 2. 8, 4; Act. 8, 1; 2 Esr. 17, 67; Gen. 46, 26; Matth. 14, 21. 15, 38; **በበአርብዓ፡ዘእንበለ፡አሐቲ፡** (*minus una*) 2 Cor. 11, 24. 2) *sine, absque:* **እንሰ፡አሐውር፡እንበለ፡ወልድ፡** Kuf. 14; **ኢይክሉ፡ዕደው፡እንበለ፡አንስት፡** 1 Esr. 4, 17; **ዘእንበሌሆሙ፡ኢይትከሀል፡ነቢረ፡ሀገር፡** Sir. 38, 32; **ዘእንበለ፡ንጉሥ፡** οὐκ ὄντος βασιλέως Hos. 3, 4; Jes. 28, 1; **ዘእንበለ፡ወርቅ፡** 55, 1; **እንበለ፡ሢጥ፡** Sir. 51, 25; Job 6, 6. 24, 7. 31, 39; οὐ μετά Jer. 17, 11; Dan. 2, 34; Matth. 13, 34; Luc. 6, 49; Joh. 15, 5; Phil. 2, 14; Hebr. 4, 15; **ዘእንበለ፡መባሕት፡** F. N. 4; inscio et invito aliquo Gen. 41, 44; Jes. 36, 10; Jer. 51, 19; Joh. 1, 3. a) crebro adhibetur exponendis Graecorum adjectivis vel adverbiis negativis et privativis, ut: ἄτεκνος **ዘእንበለ፡ውሉድ፡** Sir. 16, 3; ἀνέγκλητος **ዘእንበለ፡ነውር፡** 1 Cor. 1, 8; **ዘእንበለ፡ዐስብ፡**, **ዘ"፡ሲሳይ፡** ἀμισθί, ἀσιτί Job 24, 6; ἀνελεημόνως 6, 21, al. b) seq. Inf. Matth. 15, 20. 3) *prius quam, ante:* **ዘእንበለ፡ጊዜከ፡** Koh. 7, 17; **ዘእንበለ፡ቅጥቃጤ፡** πρὸ συντριβῆς Prov. 18, 12. — Ubi praepositioni **ዘእንበለ፡** plura nomina subjunguntur, posteriori negatio **ኢ፡** praemitti solet, ut: **ዘእንበለ፡ክልአት፡ወኢጽርዐት፡** Lit. 163, 4 (alia exempla vid. sub **ኢ፡**).

አንበሳ፡ *leo* vid. sub **ዐንበሳ፡**

እንበይነ፡ *ob, propter, de* vid. sub **በይነ፡** c. 537.

አንበጣ፡ *locusta* vid. sub **ነበጠ፡** c. 659.

አንተ፡ (passim **አንታ፡** scriptum, Herm. p. 7 seq.) pron. p. II Sing. m., f. **አንቲ፡**, Pl. m. **አንትሙ፡**, f. **አንትን፡** *tu, vos:* **አንተ፡ትቤ፡** Matth. 26, 25. 3, 14; Gen. 4, 12. 17, 9. 23, 6: Deut. 5, 24; **አንቲኒ፡ዓዲ፡እምሰአልኪዮ፡** Joh. 4, 10; Ruth 1, 15; Jes. 52, 1; **ኩኑ፡አንትሙ፡ፍጹማነ፡** Matth. 5, 48. 6, 9. 26; **ኢትፍርሃ፡አንትንሰ፡** 28, 5; ante Vocativum: **አንተ፡ወልደ፡እጓለ፡እመሕያው፡** Hez. 2, 3; Gen. 33, 9; **ወአንቲኒ፡** Matth. 2, 6; **አንትሙ፡ዕደው፡** 1 Esr. 3, 17; Act. 27, 31 rom.; **አንትን፡አንስት፡** Did. 3; 1 Petr. 3, 1; in sententiis nominalibus: **ዕራቅከ፡አንተ፡** Gen. 3, 11. 9; **መኑ፡አንተ፡** 27, 32. 24, 23; Ps. 24, 5; Matth. 5, 11. 7, 11. 27, 11; **አንተ፡ውእቱ፡ዔሳው፡** Gen. 27, 21; Matth. 5, 14. 16, 16; Luc. 3, 22; **አንትሙ፡ኢለባውያን፡አንትሙ፡** Matth. 15, 16; Jud. 12, 5.

እንተ፡ pron. rel. f. Sing. *quae*, et nota Genitivi vid. sub **ዘ፡**

እንተ፡ (i. e. **እንት፡** in Acc. et st. c.) vice praepositionis fungitur, sed pronomina suffixa non admittit (gramm. § 166, 19; § 167, 2). 1) de loco et spatio a) *in, ad, versus, a* (vel variis nominum casibus latine vertendum), ut: **እንተ፡አይ፡ፍኖት፡ሐረ፡** (qua via, welchen Weg) 3 Reg. 13, 12; Jac. 2, 25; Matth. 2, 12; **ኢይክል፡መኑሂ፡ኀሊፈ፡እንተ፡ይእቲ፡ፍኖት፡** Matth. 8, 28; **እንተ፡የብስ፡** Ex. 15, 19; **እንተ፡መንጸር፡** Gen. 33, 12; **ሀለወ፡እንተ፡ክልኤ፡ገቦሁ፡** (in vel ab altero ejus latere) 1 Reg. 23, 26; Ex. 32, 15; **እንተ፡ዐውዱ፡** (in circuitu ejus i. e. *circum undique*) Sir. 45, 9; **እንተ፡ውስጡ፡** *intrinsecus* Hez. 1, 27; 2 Par. 3, 4; Matth. 7, 15. 23, 27. 28; **እንተ፡አፍኣ፡** *extrinsecus* Judith 13, 1; Jer. 21, 4; Kuf. 5; Gen. 6, 14; Matth. 23, 25; **እንተ፡ኵለሄ፡** *undique et ubique* Job 19, 10; Jer. 27, 29; **እንተ፡በዕድ፡** ἄλλοθεν *aliunde* Esth. 4, 14; **እንተ፡ክልኤቲ፡** *bifariam* Lev. 11, 3; **እንተ፡ገጸ፡ደቡብ፡** *a parte septentrionis* Kuf. 38; **እንተ፡ምዕራበ፡ግብጽ፡** *ad occidentem Aegypti*, Lud. e Vit. Baam.; **እንተ፡የማንየ፡** *ad dextram meam*, Org.; **እንተ፡ኀበ፡** (v. **ኀበ፡እንተ፡**) **ኢተሐዘበከ፡** ὅπου (*ubi vel unde*) Sir. 19, 27; Jud. 1, 25 (vid. **ኀበ፡**). b) *per:* **ይበውኡ፡እንተ፡መስኮት፡** Joel 2, 9; Cant. 5, 4; Jer. 9, 21; **ይሔውጽ፡እንተ፡መሳክቲሃ፡** Sir. 14, 23; Cant. 2, 9; Gen. 26, 8;

1 Reg. 19, 12; **ሮጸ፡እንተ፡መርሕበ፡ሀገር፡** Esth. 4, 1; **ኀለፈ፡እንተ፡ገዳም፡** Jes. 21, 1; Jud. 11, 17; **ሐሩ፡ባኡ፡እንተ፡አናቅጽየ፡** Jes. 62, 10; Jer. 17, 20—27; **ሐረት፡እንተ፡አውሎና፡ርቱዐ፡** Judith 10, 11; Joh. 10, 1; Marc. 2, 23. 10, 1; Matth. 7, 13. 12, 43; **ኢየኀልፍ፡እንተ፡ሀየ፡ርኩስ፡** Jes. 35, 8; Judith 4, 7; Dan. ap. 13, 13. 2) Transfertur a) ad tempus, α) *per* vel Acc., ut: **እንተ፡ምዕር፡** ὥραν Sir. 12, 15; **እንተ፡ቀዲሙ፡** *antea, prius* Kuf. 13; **ለእንተ፡ምዕር፡** (auf einmal) Sir. 18, 26. β) adverbiis vel conjunctionibus temporalibus praemittitur: **እንተ፡ይእዜኒ፡ዓዲ፡** ἔτι νῦν (auch dieſesmal noch) Ex. 10, 17; **እንተ፡አመሰ፡** (v. **ከመሰ፡**) καὶ ἐάν (ſo oft als aut ſo bald als) Sir. 19, 28; **እንተ፡ሶበ፡** (id.) Ps. 17, 4 (at in exemplis **እንተ፡ጊዜ፡** et **እንተ፡ጸብሐት፡** a Ludolfo allatis **እንተ፡** pron. rel. f. est). b) ad rationem et modum: *more, sicut*, vel Abl., ut: **ሐሩ፡እንተ፡እግር፡** πεζῇ *pedibus* Marc. 6, 33; **ዘእንበለ፡ይቅረብዋ፡እንተ፡** (v. **ከመ፡**) **ብእሲ፡ወብእሲት፡** Tob. 3, 8. α) in specie post **ከመ፡**, ut: **ሠርዐኒ፡እግዚ"፡ከመ፡እንተ፡አበሁ፡ለፈርዖን፡** (*constituit me quasi patrem*) Kuf. 43; Joh. 1, 32. β) **እንተ፡ባሕቲቱ፡** *seorsum, separatim*, κατ' ἰδίαν Matth. 14, 13. 23 (vid. sub **ባሕቲት፡** c. 497.). 3) Variis praepositionibus praemittitur, ut subtiliora significationum discrimina iis injiciat: a) **እንተ፡ኀበ፡** α) *praeter*: (**ኀለፈ፡**)**እንተ፡ኀቤሃ፡** Jer. 19, 8. β) *per*: **ያመጽኦሙ፡እንተ፡ኀበ፡አንቅዕተ፡ማይ፡** διὰ πηγῶν ὑδάτων ἄξει αὐτούς Jes. 49, 10; **ኢየኀልፍ፡እንከ፡እንተ፡ኀቤኪ፡ቈላፍ፡** διελθεῖν διὰ σοῦ 52, 1; etiam ubi causa efficiens vel instrumentum significatur: **እንተ፡ኀቤየ፡** δι' ἐμοῦ Jes. 54, 15; Joh. 14, 6. b) **እንተ፡ማእከለ፡** *per mediam* rem, Kuf. p. 35. 159; **እንተ፡ማእከለ፡ቀላይ፡**(**አኀለፎሙ፡**) Jes. 63, 13; Judith 11, 19; Sap. 10, 18. c) **እንተ፡ዲበ፡** *super, trans, desuper, per*: **እምጻእ፡ኀቤከ፡እንተ፡ዲበ፡ማይ፡** ἐπὶ τὰ ὕδατα Matth. 14, 28; Hen. 32, 2; **ርእሶ፡ይወግሩ፡እንተ፡ዲበ፡አረፍት፡** διὰ τοῦ τείχους 2 Reg. 20, 21; **ተሐውር፡እንተ፡ዲበ፡ኵሉ፡** χωρεῖ διὰ πάντων Sap. 7, 24. d) **እንተ፡ላዕለ፡** *super, per* Num. 20, 17. 20; Ps. 41, 10. e) **እንተ፡መንገለ፡** *juxta, praeter, per, versus, circa* vid. sub **መንገለ፡** c. 686. f) **እንተ፡ድኅረ፡** *a tergo, pone* Matth. 9, 20; Cant. 2, 9. g) **እንተ፡ውስተ፡** *per mediam* rem: **ወወፅአ፡ሐጹ፡እንተ፡ውስተ፡ልቡ፡** 4 Reg. 9, 24. 30; Joel 4, 17. h) **እንተ፡ቅድመ፡** *a parte antica* Ex. 34, 6; Jos. 8, 14.

በእንተ፡ (compositum e **በ፡** et **እንተ፡**) praep., quae ante pron. suff. formam **በእንቲአ፡** (de qua vid. gramm. § 167, 2. 150, b) assumit, ut: **በእንቲአየ፡**, **በእንቲአሁ፡**(**በእንቲ፡** Jes. 29, 22 in Cod. Laur. nonnisi errore calami pro **በእንተ፡ዝንቱ፡** scriptum videtur); 1) *quod attinet, de* (in specie post verba animadvertendi et dicendi): **ወበእንተሰ፡ይእቲ፡ዕለት፡አልቦ፡ዘያእምራ፡** Marc. 13, 32; 1 Cor. 7, 1. 16, 1. 12; **ኵሉ፡ዘበእንቲአየ፡** Luc. 22, 37. 24, 27; **ዘበእንቲአሁ፡** *quod ad eum attinet* Enc. Masc. 7; **ምንተ፡እሬሲ፡በእንተ፡ወልድየ፡** 1 Reg. 10, 2; Act. 15, 6; Jud. 21, 7; Gen. 17, 20. 24, 9; Hen. 25, 2; **ሰማዕኩ፡በእንቲአከ፡** Gen. 41, 15; **ሐሰወ፡በእንቲአሁ፡** Lev. 5, 22; **እትናገር፡ኀበ፡አቡየ፡በእንቲአከ፡** 1 Reg. 19, 3; Jer. 21, 2; Ps. 90, 11; **ነገር፡በእንተ፡** Jes. 15, 1; Matth. 17, 13; Hebr. 1, 7. 8. 11, 22; 1 Thess. 5, 1; Hen. 1, 3; **ጸርሐ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ኀበ፡ፈርዖን፡በእንተ፡እክል፡** Gen. 41, 55. In titulis vel inscriptionibus capitum crebro **በእንተ፡ከመ፡** *de eo quod* vel **በእንተ፡ዘከመ፡**, ut Matth. 14, 22 tit.; 17, 1 tit.; 26, 17 tit.; **በእንተ፡ከመ፡መፍትው፡አንስት፡ይትአዘዛ፡ለእምታቲሆን፡** Did. 3; **ተግሣጽ፡በእንተ፡ከመ፡ኢመፍትው፡ይቅበጹ፡ተስፋ፡** Chr. Ta. 9. 2) *ob, propter, causa, gratia*: Matth. 5, 10. 11. 10, 18. 39. 18, 13; Marc. 3, 5. 4, 17. 6, 17. 26. 7, 29; Joh. 3, 29. 4, 39. 7, 13. 11, 15. 12, 9; Act. 28, 20; Rom. 4, 25; Gen. 12, 3. 13. 20, 11. 18. 30, 27. 39, 5. 43, 18; Ex. 18, 8; Deut. 4, 21; 2 Reg. 9, 1. 13, 2; Job 42, 8; **በእንቲአሃ፡**(**ለኀጢአት፡**)**ኵልነ፡ንመውት፡** Sir. 25, 24; **በእንቲአሁ፡የኀስሩ፡** 41, 7; **በእንቲአክሙ፡** Jes. 43, 14. 52, 5; Jer. 15, 4; **በእንቲአየ፡** Jon. 1, 12; **በእንተ፡ምንት፡** *cur, quare, quam ob rem?* Jer. 9, 12; Matth. 17, 19, al.; **በእንተዝ፡** vel **በእንተ፡ምንት፡** *ideo, propterea* Matth. 19, 5; Prov. 17, 17; Ps. 1, 6; Jes. 65, 13; Jer. 8, 10. 9, 15 al.; **በእንተ፡ዘ፡** *propterea quod, quia, quoniam* Lev. 16, 1; Judith 8, 9; Hen. 13, 2 al. a) de pretio: *pro* Gen. 29, 18. 20; **ኢትህጕል፡ዐርከከ፡በእንተ፡ወርቅ፡ቀይሕ፡** Sir. 7, 18; **ተባአስ፡በእንተ፡ጽድቅ፡** Sir. 4, 28. b) *in gratiam* alcjs vel *pro* alqo (ὑπέρ), Rom. 8, 32. 9, 3; Tit. 2, 14; 1 Joh. 3, 16; Job 1, 5; 1 Reg. 7, 5; Esth. 4. 8; Hen. 15, 2. c) in formulis obtestandi et adjurandi: *per* (um — willen), ut Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **በእንተ፡ማርያም፡ንዑ፡ባርኩነ፡** *per Mariam* (sc. obtestor vos, vel: *in gratiam Mariae*) *agite benedicite nobis*, Enc. Masc. 21. 3) etiam de causa efficiente (vid. **እንተ፡ኀበ፡**): *per*, διά c. Gen., **ተዘከር፡ከመ፡በእንቲአሆሙ፡ተወለድከ፡** Sir. 7, 28; **ብዙኃን፡ተሀጕሉ፡በእንተ፡ወርቅ፡** 8, 2; Rom. 5, 2. 11, 36; 1 Cor. 8, 6; Gal. 1, 1; Hebr. 1, 2 rom.; **በእንተ፡ወልዱ፡ይቀውም፡** διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ βαστάζεται Herm. p. 90; **እለ፡ተጸውዑ፡በእንቲአሁ፡** οἱ κεκλημένοι ὑπ' αὐτοῦ ibid.

ከመ፡እንተ፡ vid. sub **እንተ፡** n. 2, b, α.

አንተለ፡ rad. quadrl., componenda cum עָצֵל ܥܛܠ عطل V, عصل II, vid. Hupfeld exerc. Ae. p. 27.

ተአንተለ፡ III, 1 (*taedet*), *taedio fessum, pertaesum, impatientem esse* vel *fieri, indignari, fastidire*: **ኢተአንተለት፡ሎቱ፡ነፍሱ፡** Kuf. p. 68; **ኢይትአነተል፡በቃለ፡አፉሁ፡** p. 70; **ከመ፡ኢይትአንተሉ፡ወኢይበሉ፡ክብደነ፡** Clem. f. 180. 220; **ጸምአ፡ወኢተአንተለ፡** Org.; Enc. Genb. 6; **ኢይኩን፡ምዩጠ፡ገጽ፡እምስእለትየ፡እንዘ፡ይትአነተል፡በእንተ፡ኀጣውእየ፡** Org. 4; **አንጐርጐሩ፡ወተአንተሉ፡** ἠγανάκτουν Sap. 12, 27; c. Acc. rei vel pers.: **ኢትትአንተል፡ተግሣጸ፡እግዚ"፡** μὴ ὀλιγώρει παιδείας Prov. 3, 11; Deus **ተአንተለ፡ጸሎቶ፡** (sc. Pharisaei, Luc. 18, 11) Clem. f. 94; **ያፈጥን፡ለረድኤትየ፡ወኢይትአነተለኒ፡** Jsp. p. 326; **ተአንትሎ፡** *taedium, fastidium* F. N. 43, 4; *impatientia* Enc. Mij. 28; Nah. 6 (cod. Tub.). — *Voc. Ae.*: **ተአንተለ፡ብ፡ተታተለ።**

ተአንተልተለ፡ id.; **እንዘ፡ይትኤዘዝ፡በኢተሀይዮ፡ወኢተአንተልትሎ፡** Lud. ex Enc. Nah. 6 (at in Sx. Tub. **ተአንትሎ፡**).

መተአንተል፡ዘ፡መንጐርጓር፡, Voc. Ae. (i. e. *impatiens, fastidiosus*).

አንተለም፡ *mensurae genus*, Lud. e Libr. Myst.

አንቲአየ፡, "**ከ፡**, al. vid. sub **ዝ፡**
አንትኩ፡ f. *illa* vid. sub **ዝኩ፡**
አንታክቲ፡ f. *illa* vid. sub **ዝክቲ፡** sub **ዝኩ፡**

አንኅ፡ *longum* et *altum facere* vid. sub **ኖኀ፡**

እንከ፡ particula consecutiva [composita ex I **እን፡** et **ከ፡**, gramm. § 62, c et 64; **ከ፡** autem e forma pleniore extenuatum videtur, coll. **ኬ፡**; frustra Schrader de linguae Ae. indole p. 29 **እንከ፡** ex **እንተ፡ከ፡** contractum esse conjecit], postpositiva, nec nisi emphaseos causa (ut Matth. 12, 26 rom.) vel ubi vocibus encliticis **ሰ፡** et **ኬ፡** aucta est (sc. **እንከሰ፡** Jes. 57, 12; 2 Tim. 4, 8 vel **እንከሰኬ፡** Prov. 1, 31; Matth. 19, 6) primum orationis locum obtinet. 1) de consecutione causali: *igitur*, *itaque*, *ergo*, (nun, alſo), οὖν Matth. 7, 11. 10, 32. 21, 40. 22, 28. 45; Rom. 11, 1. 11. 22 al. ἄρα, **ታአምር፡እንከሰ፡** Job 38, 21; Matth. 7, 20. 22, 25 (*nimirum*; thesi propositae firmandae exemplum infert, sicut Graeci nonnumquam voce ἄρα utuntur); in sententiis interrogativis: Job 17, 15; **በቀለኑ፡እንከ፡ትትቤቀላኒ፡** Joel 4, 4; **ወአይቴኑ፡እንከ፡አምላከ፡ጽድቅ፡** Mal. 2, 17; **መኑ፡እንከ፡** Jes. 36, 20. 46, 5. 57, 6; **በውስተ፡ርስተ፡መኑ፡እንከ፡አኅድር፡** Sir. 24, 7; Matth. 12, 26. 13, 27. 56. 19, 7. 27, 22; Rom. 2, 21. 3, 1. 27. 4, 1; et cohortativis: **ኅፈሩ፡እንከ፡ቃልየ፡** τοιγαροῦν Sir. 41, 16; Ep. Jer. 14; Hebr. 4, 1; Matth. 6, 31. 9, 38. 10, 16. 24, 42; Rom. 5, 1. a) **እንከሰ፡** (ſo — denn) *igitur*, *jam*, *jam vero*; οὖν, δή, **ግበሩ፡እንከሰ፡ሕጎ፡** Esth. 1, 13; 1 Reg. 22, 23; Gen. 16, 2. 17, 18. 18, 21. 29, 19. 21; **ፈንወኒ፡እንከሰ፡** Tob. 10, 7; Ruth 1, 12; 4 Esr. 3, 25; Hen. 16, 4; **ንኅድጋ፡እንከሰ፡** Jer. 28, 9; Jes. 57, 10; **እንከሰ፡እወቅስ፡** 57, 12; et **እንከሰኬ፡** τοιγαροῦν Prov. 1, 31. b) in apodosi sententiarum conditionalium, sive **እንከ፡**, ut **አእመርኩ፡እንከ፡ከመ፡** Dan. 2, 9; Jud. 16, 11; sive **ወ — እንከ፡** Jud. 16, 7. c) **ወ — እንከ፡** (und nun, und ſo) duas enuntiationes ita conjungit, ut posteriorem e priori consequi significet (sicut ו consec. et فَ); **ወያአምር፡እንከ፡ኵሉ፡** Sir. 23, 27; 1 Reg. 17, 46; Ex. 6, 7. 7, 5; **ኢታውጽእ፡ነገረ፡ዘሰማዕከ፡ወተአመን፡እንከ፡ከመ፡ሕሡም፡አልቦ፡ዘይረክበከ፡** Sir. 19, 10; **ወወድቀ፡እንከ፡** Matth. 18, 26; 4 Reg. 11, 20; Hen. 86, 6. 93, 3. 2) de consecutione temporali: *adhuc*, *porro*, *amplius*, *diutius*; passim, ubi temporis praesentis ratio habetur: *nunc*, *jam*, vel ubi temporis futuri: *in reliquum* sive *posterum*; ἔτι Gen. 31, 14; **ኀደገት፡እንከ፡ብሂሎታ፡** ἐκόπασε τοῦ λαλῆσαι πρὸς αὐτὴν ἔτι Ruth 1, 18; **አሐተ፡እንከ፡** ἔτι τὸ ἅπαξ τοῦτο Jud. 16, 18; **በኑ፡ለግሙራ፡አረምም፡እንከ፡** Jes. 42, 14; **እምይእዜ፡እንከ፡** Ex. 5, 7; 1 Reg. 27, 1; 4 Reg. 12, 7; **ወተከልአ፡ሕዝብ፡እንከ፡አብእ፡** Ex. 36, 6; Jer. 3, 1; **ትሬኢ፡እንከ፡ዘየዐቢ፡ኀጢአተ፡** Hez. 8, 6; **እንከ፡ዓዲ፡** Jes. 5, 4; **ወእምዝ፡እንከ፡** καὶ τότε Esth. 2, 13; τὸ λοιπόν Hebr. 10, 13; 2 Tim. 4, 8; **ወይጸርኅ፡እንከ፡** Kuf. p. 15; **አእመርኩ፡እንከሰ፡** 1 Reg. 26, 21; **ይብል፡እበልዕ፡ወእንከሰ፡እፈግዕ፡** καὶ νῦν Sir. 11, 19; 4 Esr. 10, 48. Crebro componuntur a) **ኬ፡ — እንከ፡** *igitur — jam*, *ergo — nunc* vel *in posterum* (alſo — nun), potissimum in exhortationibus, ut Ep. Jer. 22; Jes. 50, 11; Matth. 3, 8. 6, 31. 10, 26. 22, 9. 17; sed etiam aliâs ut Matth. 5, 13; Rom. 3, 31 ant. b) **ኢ፡ — እንከ፡** *non amplius*, *non diutius*, οὐκέτι, μηκέτι, Job 7, 8; Koh. 9, 5; Sir. 11, 23. 24. 13, 4. 27, 16; Ps. 9, 42. 82, 4; Jes. 2, 4. 14, 8. 54, 9. 62, 8; Jer. 3, 16. 22, 10; Hez. 16, 42. 36, 15; Mal. 2, 2; Ex. 5, 10; Jud. 13, 21; 4 Reg. 12, 8; **እንከሰኬ፡ኢኮኑ፡** Matth. 19, 6. 21, 19; Joh. 14, 30; **አልቦ፡ — እንከ፡** Marc. 11, 14; Apoc. 22, 5; **አኮ፡ — እንከ፡ዘ፡** Jes. 60, 19; **ስእኑ፡እንከ፡ኀቢኦቶ፡** Ex. 2, 3. — *Voc. Ae.*: **እንከ፡ዘ፡እንግድየ፡**

አንከሶ፡, አንክሶ፡, አንክስ፡, አንኮስ፡ n. prgr. 1) sc. ὄνυξ i. e. *onyx marinus*, *unguis odoratus* (שְׁחֵלֶת) Sir. 24, 15 (**አንክስ፡** v. **አንከሶ፡** v. **አንክሶ፡**). 2) Hoc vocabulum Aethiopes in usu receperunt, at aliud odoramenti genus idque vernaculum intelligendum esse interpretantur, sc. *zibetum* (زَبَادْ) i. e. *odoratum* felis zibetae *excrementum*, Org. 3) *felis Aethiopica*, *viverra zibeta*, Lud.; Harris II p. 143 et Anh. p. 50. 51. — *Voc. Ae.*: **አንከሶ፡** (v. **አንኮስ፡**) **ዘ፡ጽርኝ፡** v. **ጥርኝ።**

አኒክዮን፡, አኔክዮን፡, አንክዮን፡ n. prgr. sc. ὀνύχιον, *onychites*, *onyx* gemma Ex. 36, 20; Hez. 28, 13.

እንዘ፡ conj. [compositum ex **እን፡** et **ዘ፡**; (non ex **እንተ፡ዘ፡** Schrader de linguae Ae. indole p. 29), vid. gramm. § 170, 5; in caeteris linguis maxime respondet ܟܕ] a) *cum*, *dum*, vel pron. rel. vel Part. vel Gerund. (Latinorum), indem: **ወድቀ፡እንዘ፡ይቀውም፡** ἔπεσεν ἑστηκώς 1 Reg. 28, 20; Gen. 3, 8; Zach. 6, 1; **እንዘ፡አልቦ፡ዘያድኅን፡** μὴ ὄντος λυτρουμένου Ps. 7, 2; Matth. 1, 18. 20; **አውሥአኒ፡እንዘ፡ይብል፡** *dicens* vel *dicendo* Hen. 25, 3; **እንዘ፡ይብሉ፡** λέγοντες 2, 2. 13. 17, 20; **እንዘ፡ይትአመኑ፡** ἐξομολογούμενος 3, 6. 6, 7; Jac. 1, 6; 1 Petr. 3, 6, al. sexcenties; **ብፁዕ፡ብእሲ፡እንዘ፡ጠቢብ፡ውእቱ፡ዘሞተ፡** ὃς ἐν σοφίᾳ τελευτήσει Sir. 14, 20; **አብድ፡እንዘ፡ይፈርህ፡** ἔμφοβος 19, 24; **ሶበ፡አንተ፡እንዘ፡ሰብእ፡አንተ፡ትትቄየም፡ሰብአ፡ዘከማከ፡** 28, 3; Gen. 4, 8; Ps. 21, 9. 48, 12; ita creberrime ad subjungendas eas enunciationes, in quibus status vel conditio alcjs describitur: **እንዘ፡አንተ፡ውእቱ፡ሳኦል፡** καὶ σύ al. 1 Reg. 28, 12; **እንዘ፡እግዚ"፡ኀደገከ፡** καὶ Κύριος 28, 16; Gen. 18, 1; Ex. 12, 11; Jud. 8, 11; **እንዘ፡ሀሎኩ፡እነብር፡** Hez. 8, 1; Zach. 2, 3; post verba sentiendi, ut: **ርእዮ፡ለይስሐቅ፡እንዘ፡ይትዌነይ፡** εἶδε τὸν Ἰσαὰκ παίζοντα Gen. 26, 8; **ረከቦሙ፡እንዘ፡ይነውሙ፡** εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας Matth. 26, 40; Hen. 41, 2; Marc. 14, 58 al., et post verba incipiendi et desinendi Hen. 85, 10. 86, 5. 87, 1; **አኅለቀ፡እንዘ፡ይነግር፡** Jer. 50, 1. (Singularis est constructio **ለአመ፡አድኅነፀት፡እንዘ፡ምሱለ፡** Ex. 21, 23). b) *cum*, *dum* i. e. *quamdiu*, *dum adhuc*, während: Gen. 29, 26. 34, 25; 1 Reg. 2, 27. 3, 2. 14, 19; 2 Reg. 3, 35; 3 Reg. 1, 22; Zach. 14, 12; **እንዘ፡ትነብብ፡** ἔτι λαλοῦντός σου Jes. 58, 9. 65, 24; Jer. 40, 1; **እንዘ፡ዓዲነ፡ሕያዋን፡** Thren. 4, 17; **እንዘ፡ሕያው፡ውእቱ፡** Sir. 30, 5. 28; **እንዘ፡ዓዲ፡እትናገር፡** Asc. Jes. 9, 33; 4 Esr. 9, 12, 42. 10, 44; Rom. 5, 6. c) *quum* i. e. in oratione adversativa *licet*, *quamvis* (da doch, während): Jos. 17, 14; **እንዘ፡ሰብእ፡አንተ፡ወኢኮንከ፡እግዚ"፡** Hez. 28, 2; Ruth 1, 21; **እለ፡እንዘ፡ቦሙ፡አዕይንተ፡ኢይሬእዩ፡** Jes. 43, 8; Jer. 2, 11; 2 Esr. 15, 18; Kuf. p. 121; 4 Esr. 8, 67; Matth. 7, 11; Joh. 21, 11; 1 Petr. 1, 8. 2, 10; Hebr. 11, 11. 12. d) cum negatione: *cum non*, *quamvis non*, *nec tamen* (ohne daß); **ቦ፡ዘይስሕት፡እንዘ፡ኢይፈቅድ፡እምልቡ፡** Sir. 19, 16; **እንዘ፡ኢታስተምሕር፡ሰብአ፡ዘከማከ፡እፎ፡ትስእሎ፡ይስረይ፡ለከ፡ኀጢአተከ፡** 28, 4; Prov. 6, 7; 4 Esr. 1, 34; Deus **ኀደረ፡ላዕሌኪ፡** (sc. Maria) **እንዘ፡ኢየዐርቅ፡ህላዌሁ፡** Org.

አነጻ፡ subst., plerumque m. [significatione convenit cum جَلْد, fortasse etiam etymo, quatenus جَلُدَ *durus fuit*, *robustus*, *alacer fuit*, جُمِدَ *concrevit* (**ሐመደ፡**); (ܓܡܕ.) جَمُدَ *duro animo ac* [illegible] جلذ terra salebrosa, علد durus fuit. كلذ terra dura, كَنُودٌ *sterilis*, *avarus*, ejusdem familiae esse videntur; de permutatione literarum palatalium et አ vid. etiam አለደ፡ et አበረ፡] 1) *cutis*, *pellis*, *tunica*; corporis humani, ut Jer. 38, 2 var.: M. M. f. 43; Sx. Haml. 5 (vid. sub ተገዝሕቀ፡); አንዳ፡ ገጹ፡ Enc. Genb. 3; አንዳ፡ ሥጋሁ፡ Jsp. p. 299; Sx. Tachs. 6; bestiarum: ዘባሒ፡ ይገዝሕቅ፡ አንዳ፡ እምዲበ፡ ሥጋ፡ Chr. ho. 7; አንዳ፡ ላህም፡ ርጡብ፡ Gad. T. H.; መገዝሬዕት፡ በአንዳሁ፡ Num. 6, 19 (an legit ἀνεφοδόν?); aliarum rerum, ut granorum frumenti Macc. f. 5 (ubi እንዳ፡ scriptum legitur); pomorum: አንዳ፡ ትፋሕ፡ Jsp. p. 340 (vid. sub ዘሐቀ፡). 2) *pellis*, *corium*: አልበሶሙ፡ (Adamum et Evam) እግዚ"፡ አንዳ፡ ማእስ፤ ዘውእቱ፡ (hoc significat allegorice) አንዳ፡ ዘመልዕልተ፡ ሥጋነ፡ ልብሰ፡ ሐዘን፡ ወሕማም፡ Clem. f. 7; ይኩን፡ ልብሰቱ፡ እምአንዳ፡ ማእስ፡ ዘእንስሳ፡ f. 22; ዝቅ፡ ዘአንዳ፡ Sx. Haml. 25. 3) *segmentum corii*, *lorum*: በሐብለ፡ አንዳ፡ ተአስሩ፡ Sx. Teq. 17; ዘበጦ፡ በአንዳ፡ ላህም፡ F. N. 47; ዘቀሠፈ፡ አሐደ፡ እምአግብርቲሁ፡ በአንዳ፡ አው፡ በበትር፡ ibid.; እንዘ፡ ይቀሥፍዎ፡ በይቡስ፡ አንዳ፡ Enc. Mag. 7. — *Voc. Ae.*: ጠብደን፡ አንዳ፡ ብ፡ የላም፡ ደበ።

እንድቅትዮን፡ vel **እንዲቅትዮን፡** n. prgr. sc. *indictio*, vox technica chronologiae (de qua vid. Ideler Handbuch II p. 354 seq.), Comp. eccl.

አንደባሬ፡ vid. sub ደበረ፡

እንዳዒ፡ *nescio* vid. sub የድዐ፡

እንጋ፡ particula opinandi et dubitandi [semel tantum sc. Mich. 6, 6 in uno codice, እንገ፡ scriptam inveni; composita est ex I እን፡ et ጋ፡, quod (sicut ኄ፡ q. v.) e כֹּה vel כָּה emollitum videtur; significatione maxime convenit cum فَ]. Proprie consecutionem significat, sicut እንከ፡, sed levior est vi et emphasi, et ab illa differt sicut ἄρα ab οὖν; usurpatur, ubi quis aliquid e verbis proxime praecedentibus vel e rebus factisve satis notis natura sua sequi opinatur vel cum dubitatione quadam conjicit. 1) Raro extra interrogationem: a) *igitur* (*inde vix dubium est quin*, nun doch wohl): እንጋ፡ በጽሐት፡ ላዕሌክሙ፡ መንግሥት፡ እግዚ"፡ Matth. 12, 28. b) *puto*, *opinor*: እስመ፡ እሙንቱኒ፡ እንጋ፡ ሶበ፡ ስሕቱ፡ τάχα Sap. 13, 6. c) *nimirum*, *utique*, እንጋ፡ ኵሉ፡ የኀሥሡከ፡ *nimirum omnes te quaerunt* (hoc ipse conjicere poteras) Marc. 1, 36. 2) Creberrime in sententiis interrogativis, dubitativis, optativis, sed nonnisi raro primum orationis locum tenet (ut Matth. 17, 26); plerumque uni verbo duobusve postponitur: a) *igitur* (*nonne sequitur?* so denn also? nun wohl(?), ἄρα (ἆρα), ut: ይፈልጠኒኑ፡ እንጋ፡ እግዚ"፡ እም ሕዝቡ፡ Jes. 56, 3; በከኑ፡ እንጋ፡ ተዬውሆሙ፡ ለአሕዛብ፡ Jer. 4, 10; እደግምኑ፡ እንጋ፡ ርእየ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ Jon. 2, 5; Ps. 57, 11. 72, 13. 138, 10; Matth. 17, 26. 18, 1. 19, 25. 27. 21, 45; Act. 21, 38; etiam Jes. 24, 6 (በእንተ፡ ዝንቱኑ፡ እንጋ፡ ተውኅጠሙ፡ ምድር፡) et 28, 8 ubi Aethiops ἄρα pro ἀρά legit; nec non aliis in locis, ubi Graecus ἄρα non habet, ut: በምንትኑ፡ እንጋ፡ (v. እንገ፡) እረክበ፡ ለእግዚ"፡, እረክቦኑ፡ እንጋ፡ በመሥዋዕት፡ Mich. 6, 6; Ps. 30, 28; Matth. 8, 27. b) *putas? an sperare licet?* (wohl? voraussichtlich?): ወእፎ፡ እንጋ፡ በአድያም፡ ገብሩ፡ πῶς οἴει ἐχρήσαντο; Esth. 9, 12; አሐዩኑ፡ እንጋ፡ እስከ፡ እማንቱ፡ መዋዕል፡ (ubi Vulg. habet: *putas vivo usque* . .) 4 Esr. 2, 60; Job 7, 13. 27, 10; ቦሁ፡ እንጋ፡ ዘይትነባእ፡ እምኔየ፡ Jer. 39, 27; Luc. 18, 8; Marc. 8, 16; Rom. 3, 8. 11, 12. c) *forte? an? numquid? quaeso*, — *nam?* (wohl, etwa?): እንዳዒ፡ እንጋ፡ ለእመ፡ ቦኑ፡ (*nescio an forte quis sit?*) Rom. 5, 7; አነሁ፡ እንጋ፡ እግዚኦ፡ μήτι Matth. 26, 22; እስመሁ፡ እንጋ፡ *an forte quia?* Marc. 8, 16; እፎኑ፡ እንጋ፡ Sir. 49, 11; Deut. 28, 67; መኑ፡ እንጋ፡ Sir. 34, 9. 10; ማእዜ፡ ይጸብሕ፡ ሊተ፡ እንጋ፡ Job 7, 4. — *Voc. Ae.*: እንጋ፡ ዘ፡ እስኪ፡ ወይ፡ ይሆንሂ፡ እንኪያሂ፡ ቦኑሂ፡ ይ፡; *aliud*: እንጋ፡ ዘ፡ በ፪ ወይ፡ ይኆን።

አናግንስጢስ፡ (etiam **አናግስጢስ፡** Clem. f. 87) n. prgr. sc. ἀναγνώστης *anagnosta*, *lector* in ecclesia, Const. Ap. 14; Kid. f. 22; F. M. 31, 3; F. N. 8; etiam pro Pl. usurpatur, ut Lit. 175, 1; Kid. f. 8; Clem. f. 87; quamquam ad formandum Pl. et Sing. fem. አናግንስጢሳዊ፡ usurpatur.

አናግንስጢሳዊ፡ adj. rel. et subst., ut: **አናግንስጢሳውያን፡** *anagnostae* F. N. 8, 5; et **አናግንስጢሳዊት፡** *lectrix* Const. Ap. 53.

አንጕዕ፡ *medulla* vid. sub ነግዐ፡

እንግድአ፡ *pectus* vid. sub ገዶአ፡

አንጢዲቆማርጦስ፡ et "**ማርያጦስ፡** n. prgr. sc. *Antidicomarianitae*, nomen sectae: አንጢ"፡ እለ፡ እሙንቱ፡ ፀረ፡ ማርያም፡ M. M. f. 81.

እንጳንጴ፡ (v. **እንጳጴ፡** Job 7, 5) et **አንጳዓንጴ፡** (Kuf. p. 158) vel **እንጳእንጴ፡** (Lud. e Ms. Colb.) subst. *pustulae*, *ulcera*, qualia in cute hominis *elephantiasi* morbo correpti exoriuntur: ኀለቁ፡ እንዘ፡ ኢሐክክ፡ ጼውበ፡ ወእንጳንጴ፡ Job 7, 5; እኩይ፡ ቍስል፡ ዘውእቱ፡ ይፈልሐ፡ አንጳዓንጴ፡ Kuf. p. 158 cod. A (cfr. Ex. 9, 9. 10). [Forma nominis primaria ejusque etymon haud satis liquet; tamen ad familiam radicum בעה, بَعْبَعَ, (unde אֲבַעְבֻּעֹת et talm. בּוּעָה) et نَقَعَ *pustulas contraxit* potius quam ad عَفِنَ *computruit*, نَخَّ *mucuit* referendum videtur]. — *Voc. Ae.*: ዝልጋሴ፡ እንጳጴ፡ ብ፡ ቍስለ፡ ሥጋ፡; *aliud*: እንጳንጴ፡ ዘ፡ ቍስለ፡ ሥጋ፡ ዝልጋሴኒ፡ ይ፡

አንጸዋ፡ et **አንጼዋ፡** (**አንጸዋ፡** Lev. 11, 29 var.), subst., Pl. **አናጼት፡** [fortasse rectius ዐንጸዋ፡ scribendum, si quidem cum عَضَا et عِظْيَوْطَة componendum est] *mus*, Lev. 11, 29; አንጸዋ፡ Reg. Pach.; ለእመ፡ አማሰነ፡ አንጼዋ፡ ምንተኒ፡ F. N. 36; sacra altaris vasa caute custodiant, ከመ፡ ኢይርከቦሙ፡ አንጸዋ፡ አው፡ ጥንቁር፡ Kedr f. 89; Pl. 1 Reg. 5, 6. 6, 1 seq.; Jes. 66, 17 var. — *Voc. Ae.*: ሐንጸዋ፡ ዘ፡ ሐይጽ፡; *aliud*: አንጸዋ፡ ብ፡ አይጽ፡ (vid. Isenb. lex. p. 133).

አንፍ፡ subst. [أَنْف, אַף], Pl. **አእናፍ፡**, Pl. Pl. **አእናፋት፡**, *nasus*, *nares*, a) አንፍ፡ hominis Cant. 7, 5. 9; Jes. 37, 29; 4 Reg. 19, 28; Ps. 113, 14; Hez. 23, 25; ለእመ፡ ዐጸርከ፡ አንፈከ፡ Prov. 24, 68; bestiarum Job 40, 19. 20. 41, 11; Prov.

11, 22. b) Pl. አእናፍ፡ *nares sive nasus hominis*, ut: ሰላም፡ ለአእናፍኪ፡ I Sal. Mar. 10, sive plurium, ut: ይትመተሩ፡ አእናፊሆሙ፡ F. N. 48; F. M. 5, 3; vel Pl. Pl. አእናፋት፡ Num. 11, 20. — *Voc. Ae.*: አንፍ፡ ብ፡ አፍ፡ ንጫ፡ (Isenb.: አፍንጫ፡).

ማእንፍ፡ subst., nonnisi in Pl. መኣንፍት፡ repertum, *trybliu m, patella, scutella*, መኣንፍት፡ τρυβλία Ex. 25, 29 (መጸብኅ፡ C). — *Voc. Ae.*: መኣንፍት፡ ዘ፡ ዐውድ፡ [Quae scholiastae interpretatio me inducit, ut መኣንፍት፡ pro መኣፍንት፡ ad אָפַן *circumdedit*, אוֹפָן *rota* referendum conjecerim. Aliud etymon equidem haud video].

ኦኦ፡ *oh, ah, proh* vid. sub ኦ፡ c. 716.

አኮ፡ partic. neg. [sine dubio composita e ከ፡ (i. e. כֹּה, כָּה *sic, ita*) et አ፡ (*non*), quod e pleniori quadam forma (ut አን vel አል) extenuatum videtur; aliam conjecturam habet Ewald Lehrb. der hebr. Sprache 1855 p. 692], vi gravior est quam ኢ፡, et ad neganda singula sententiarum verba adhibetur: *non, nequaquam, neutiquam*, praemisso ወ፡ *nec, neque*: a) in sententiis imperfectis: አንተ፡ ወአኮ፡ አነ፡ Job 34, 33; ሶበ፡ አኮ፡ በእንቲአሁ፡ 42, 8, ወአኮ፡ ረኃበ፡ እክል፡ Am. 8, 11; Zach. 4, 6; አኮ፡ በቤዛ፡ Jes. 45, 13. 48, 1; Jer. 2, 27. 10, 24. 21, 10; Ps. 21, 6. 113, 9; Hen. 1, 2. 15, 2. 30, 1; Matth. 26, 5. b) in sententiis nominalibus: ሶበ፡ አኮ፡ እግዚ"፡ ምስሌነ፡ Ps. 123, 1. 2; አኮ፡ ሠናይ፡ ይደቅ፡ ጻድቅ፡ በቅድመ፡ ረሲዓን፡ Prov. 25, 26. 27; Job 32, 10; Sir. 10, 23; Hebr. 13, 14; Matth. 14, 16. 19, 10. c) in sententiis integris, ubi vis negationis in unum potissimum nomen cadit, frequentatur አኮ፡ — ዘ፡, *non* (est) *qui* vel *quod*, ut: አኮ፡ እምድር፡ ዘይወፅእ፡ ጻማ፡ *non* (*est quod*) *e humo nascitur molestia* Job 5, 6; አኮ፡ ሰብእ፡ ዘይዘልፈኒ፡ *non* (est) *homo* (*qui*) *me convincit* 21, 4; ርእዩ፡ ከመ፡ አኮ፡ ለባሕቲትየ፡ ዘጻመውኩ፡ Sir. 24, 34; አኮ፡ ብዙኃን፡ እለ፡ ያአምርዋ፡ 6, 22. 37, 28; Jes. 28, 27. 38, 18; አኮ፡ ሊተ፡ ዘሦዕከ፡ አባግዒከ፡ 43, 23. 58, 5; Num. 11, 19; Gen. 3, 4. 11. 4, 7. 45, 8; Matth. 4, 4. 7, 21. 9, 24. 16, 11. 19, 11; Marc. 13, 7; Rom. 1, 21. 9, 29. d) አኮ፡ — ባሕቲቱ፡ vel አኮ፡ ከመ፡ seq. ኒ፡, vel አላ፡ vel ዓዲ፡ vel ወዓዲ፡ vel ዓዲ፡ — ኒ፡ vel ሂ፡ *non tantum — sed etiam*, ut: አኮ፡ ሰብእ፡ ባሕቲቱ፡ ዘይትቀነይ፡ ሎቱ፡ አራዊት፡ ገዳምኒ፡ ወእንስሳ፡ caet. Judith 11, 7; 4 Esr. 1, 21; Matth. 4, 4; Joh. 5, 18 (alia exempla habes sub ባሕቲት፡ c. 497). e) ወእመ፡ አኮ፡ vel ወእመ፡ አኮሰ፡ vel ወእማእከ(ሰ)፡ α) *si vero non, sin minus* Jer. 47, 5; Tob. 8, 12; Dan. ap. 1, 24. β) *aut*, et repetitum *aut — aut* vid. sub እመ፡ c. 724. f) አኮኑ፡ vel አኮሁ፡ *nonne, annon?* አኮኑ፡ ቦቱ፡ ተወከልኩ፡ Job 6, 13; አኮኑ፡ ኀይሉ፡ ያፈርህክሙ፡ 13, 11. 1, 10. 22, 2. 5. 31, 15; Sir. 14, 15; አኮኑ፡ በዕፅ፡ ጥዕመ፡ ማይ፡ 38, 5. 47, 4; አኮኑ፡ ዛቲ፡ ባቢሎን፡ Dan. 4, 27; Ruth 3, 2; Jes. 42, 24; Mal. 1, 2; Ps. 107, 12; አኮኑ፡ ሰማርያ፡ Mich. 1, 5; አኮሁ፡ አነ፡ ዘአወልድ፡ Jes. 66, 9; Matth. 5, 46. 6, 25. 18, 33; አኮኑ፡ ነዳያን፡ እሙንቱ፡ ἴσως πτωχοί εἰσι Jer. 5, 4. α) In interrogatione iterata, cujus pars prior responsionem negativam, posterior affirmativam postulat, posteriori praemittitur አኮኑ፡ *nonne e contrario?* (nicht vielmehr?) i. e. *immo, immo vero, quin etiam*: Jes. 28, 25. 36, 12; Hez. 34, 2; Jer. 3, 1. 33, 19; ኪያየኑ፡ ያምዕዑኒ፡ አኮኑ፡ ለርእሶሙ፡ 7, 19; Luc. 17, 8; አኮኑ፡ ፍኖትክሙ፡ ኢኮነ፡ ርቱዐ፡ (nonne i. e.) *immo vero via vestra non est recta* Hez. 18, 29; 4 Esr. 3, 60; quare passim pro ἀλλά ponitur, ut: አኮኑ፡ ኀጢአትክሙ፡ ይቀውም፡ Jes. 59, 2; Rom. 7, 19 rom. β) i. q. καὶ γάρ *etenim* (— ja doch) Rom. 11, 1; 1 Cor. 5, 7. g) rarius (praedicato praemissum) ad negandam enunciationem integram adhibetur: ዘአኮ፡ ንፈርሆሙ፡ ለደቂቀ፡ እስራኤል፡ Judith 5, 23; Ps. 105, 23; Hen. 104, 5; ግዕዘሙ፡ ለረሲዓን፡ አኮ፡ አዳም፡ Prov. 12, 26. 18, 5. h) emphaseos causa iteratur: አኮ፡ አኮ፡ በቅብእ፡ ዶነስ፡ III Sal. Mar. 2. i) አኮ፡ ኢ፡ affirmat: 2 Thess. 3, 9; አኮ፡ ኢያእሚረከ፡ οὐκ ἀγνοῶν Sap. 12, 10.

I. **አከለ፡** inus. i. q. אָכַל ܐܶܟܰܠ أَكَلَ *edere*.

እክል፡ subst., plerumque m., Pl. እክላት፡ (quamquam raro), [אֹכֶל, أُكْلٌ] 1) *cibus, esca*, a) hominum, βρώματα Gen. 41, 35. 42, 7. 10; Lev. 11, 34; Deut. 2, 6. 28; Sir. 36, 23; Judith 11, 12; 1 Cor. 10, 3; σῖτα ጕርዔ፡ እክለ፡ ይጥዕም፡ Job 12, 11; Act. 7, 12; ἄρτος, ἄρτοι (*panis*) Gen. 43, 32. 49, 20; Ex. 2, 20; Num. 21, 5; Ruth 1, 6; ብልዒ፡ እክለኪ፡ 2, 14; 2 Reg. 9, 7; 4 Reg. 25, 3; Koh. 9, 11; Job 6, 6. 28, 5; እክል፡ ወማይ፡ Sir. 29, 21; Jes. 3, 1. 33, 16. 55, 10. 58, 7; Jer. 5, 17. 52, 6; Hez. 12, 18. 19; Ps. 40, 10. 103, 16; Tob. 1, 10. 2, 5; Marc. 3, 20. 7, 2. 5; Luc. 14, 1. 15, 17. b) bestiarum, *pabulum*: χορτάσματα Gen. 24, 25. 32. 42, 27. 43, 24; Jud. 19, 19. 2) in specie: *frumentum, fruges, far, proventus* agrorum, σῖτος, አይቴ፡ እክል፡ ወወይን፡ Thren. 2, 12; Gen. 42, 25; Deut. 14, 23. 15, 14; Jos. 5, 11. 12; Jes. 25, 10; Jer. 38, 12; Act. 7, 12; γεννήματα Gen. 41, 34; Lev. 26, 4; Deut. 14, 22. 26, 10. 28, 4. 32, 13; እክለ፡ ማእረር፡ Jes. 29, 1; Luc. 12, 18; ἐκφόρια Deut. 28, 33; ኀጣአ፡ እክል፡ *inopia frugum* vel *caritas annonae* Lev. 26, 26; ኀጢአ፡ እክል፡ Org. 1; እእሪ፡ እክለ፡ συνάξω ἐν τοῖς στάχυσι Ruth 2, 2; እክላት፡ *frumenta* Abush. 47; passim pro frugum specie, ut κριθή (*hordeum*) Apoc. 6, 6 rom.; እክለ፡ ስገም፡ Ruth 3, 15; ዐውደ፡ እክል፡ ἅλων τῶν κριθῶν Ruth 3, 2; πυροί (*triticum*): ሀሎ፡ ውስተ፡ ዐውደ፡ እክል፡ 1 Par. 21, 20. a) ዐውደ፡ እክል፡ ἅλων *area* Num. 18, 27; Hos. 9, 1 al. (vid. ዐውድ፡). b) ቀዳሜ፡ እክል፡ πρωτογεννήματα, *primitiae* Ex. 23, 16. 34, 26; Lev. 2, 14.

II. **አከለ፡** I, 1 [proprie: *capacem esse, capere, continere, complecti*, vid. ኣክል፡ et ማእከል፡; vicina sunt הֵכִיל כִּלְכֵּל *cepit, continuit* (de vase), كال ܟܳܠ *mensus est*, كَيَّلَ, ከለየ፡ መከሊት፡, nec non ከሀለ፡; amh. አከለ፡ significat: *to amount to, to be equal, alike*] Subj. ይእክል፡ v. ይኣክል፡ (Num. 11, 22), 1) complecti i. e. *efficere* vel *explere summam* (de numerabilibus; betragen, ſich belaufen auf): እለ፡ ይውኅዱ፡ የአክሉ፡ እልፈ፡ ὁ ὀλιγοστὸς ἔσται εἰς χιλιάδας Jes. 60, 22; ወየአክሉ፡ ገነውቱ፡ ለቤል፡ ፸ καὶ ἦσαν ἱερεῖς τοῦ Βὴλ ἑβδομήκοντα Dan. ap. 13, 10; vel *pervenisse ad* (de tempore): እንዘ፡ አከለት፡ ፲ አውራኀ፡ Kuf. 41. a) crebro: *esse circiter, fere, plus minus*, c. c. Acc. vel Nom. rei numeratae, ወኵሉ፡ ሕዝብ፡ የአክሉ፡ ፼ ብእሲ፡ v. ብእሲ፡ πᾶς ὁ λαὸς ἦν ὡς δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν 1 Reg. 14, 22; Ex. 39, 3. 7; Jos. 7, 4. 21; Jud. 9, 49. 20, 31; Luc. 3, 23; Joh. 6, 10; Act. 1, 15. b) etiam impersonaliter አከለ፡ vel የአክል፡ (es beträgt) i. q. *circiter, fere, ferme, circa*, ut: ወነበሩ፡ ሀየ፡ የአክል፡ ዐሠርተ፡ ዓመተ፡

Ruth 1, 4; 1 Reg. 7, 2; Jud. 3, 29. 2) capacem esse i. e. (hinreichen) *sufficere, satis esse*, c. c. ለ፡ rei (*ad*), ut: ኢየአክል፡ኵሉ፡መሥዋዕት፡ለመዐዛ፡ሠናይ፡ Judith 16, 16; ኢየአክል፡ሊባኖስ፡ለአንድዶ፡ Jes. 40, 16; c. Acc. pers. (*alicui*): 4 Esr. 12, 50; ኢአክሎሙ፡ስሕተት፡ Sap. 14, 22; ዘየአክሎሙ፡ τὰ ἱκανὰ αὐτοῖς Obad. 5; ዘየአክለኒ፡ τὰ αὐτάρκη Prov. 24, 31; Deut. 3, 26; Hebr. 13, 5; 2 Cor. 12, 9; Matth. 6, 34; 1 Petr. 4, 3; seq. ዘ፡ *quod* (daß): Gen. 30, 15. 33, 15; Hez. 34, 18; Jsp. p. 334. a) አከለኒ፡ *satis habeo, contentus sum*: Sir. 11, 23. 24; ዘኅዳጥ፡የአክሎ፡ *qui paucis contentus est* Sir. 34, 19; አከሎሙ፡ወተርፎሙ፡ Ex. 36, 7; Phil. 4, 18; 1 Tim. 6, 8; ከመ፡ይእክሎሙ፡ Num. 11, 22. b) ubi de spatio dicitur, *sufficere* i. e. *capere*: ዘሰማይ፡ኢየአክሎ፡ (ἀρκέσουσι, יְכַלְכְּלוּךָ) 3 Reg. 8, 27; Gen. 13, 6. c) *suppeditare*, c. Acc. prs.: እለ፡የአክሎሙ፡ኀይሎሙ፡ Sir. 44, 6 (κεχορηγημένοι ἰσχύϊ). d) *parem, idoneum esse, suppetere*: እስመ፡ውእቱ፡ (sc. regis imperium) ይበቍዕ፡ወየአክል፡ለኵሉ፡ F. M. 19, 2; እምኢአክልኩ፡እጹር፡ *indignus essem qui portarem*, Lud. comm. hist. p. 497, n. 16. 3) *satis habere* vel *valere* opibus, pecunia: እመ፡ኢየአክል፡ለሤጠ፡በግዕ፡ Lev. 5, 7; እመ፡ኢተአክል፡ለበግዕ፡ 12, 8; ዘየአክል፡ውስተ፡እዴሁ፡ Sir. 29, 1 (nisi in his tribus locis II, 1 legere malueris). — *Voc. Ae.*: የአክል፡ዘ፡የበቃ ።

አእከለ፡ II, 1 *satis habere*: አእከልኩ፡ Sir. 11, 19; ከመ፡አእኪልየ፡ (v. ጸጊብየ፡) ኢይኩን፡ሐሳዌ፡ Prov. 24, 32; 2 Cor. 11, 9; c. ለ፡ prs. (für einen): ያአክል፡ለኵሉ፡ዘጸውዐ፡ Rom. 10, 12; c. ለ፡ rei: አእከለ፡ለቤዝወቱ፡ Lev. 25, 26; seq. Inf. (Acc.) inservit significando adverbio *satis*, ut: ሶበ፡አእከለ፡ተምህሮ፡መዝሙረ፡ዳዊት፡ *postquam satis didicit*, Gad. Kar., vel በ፡ c. Inf., ut: ወአእከሉ፡በርእይ፡ *satis viderunt* Sap. 13, 7.

ተአከለ፡ (si non ተአክለ፡) III, 1 *contentum esse* re, *satis habere* (ſich genügen laſſen, ſich begnügen): ኀደግነ፡ብዕለ፡ቃላቲሆሙ፡ለአበው፡ተአኪለነ፡ hom. Sev. in Cyr. f. 105; c. በ፡ rei: መፍትው፡ሰ፡ተአኪለነ፡በእለ፡ቀደሙነ፡መምህራነ፡ትምህርት፡ወዘቅዱሳን፡ማየ፡ተረዊየነ፡ናክብር፡በአርምሞ፡ ἔδει μὲν ἀρκεῖσθαι ταῖς τῶν προλαβόντων διδασκάλων μυσταγωγίαις τιμῆσαι al., hom. Cyr. f. 107.

ተአከለ፡ III, 3 *se idoneum* vel *parem praebere alicui* i. e. *aemulari* alicui, *certare* inter sese: ኢትትአከል፡እንዘ፡ነዳይ፡አንተ፡ምስለ፡ባዕል፡ μὴ παρεκτείνου πλουσίῳ Prov. 23, 4.

አስተአከለ፡ IV, 1 *suppeditare, sufficere*: በአስተአክሎ፡ *in* vel *cum sufficientia* Deut. 8, 9.

እኩል፡ part. *sufficiens*: እንዘ፡ጥቀ፡እኩል፡ዕድሜ፡መዋዕል፡ለበጺሕ፡ Epist. Synod. ad Joann. Ant. in Cyr. f. 113.

አካሊ፡ n. ag. *sufficiens, idoneus*: ለእመ፡ኮኑ፡ሰማዕታቲሁ፡ኢአካልያነ፡ይትኀሠሥዎ፡ከመ፡ይወስክ፡ለአጠይቆ፡ F. N. 43, 7.

አካል፡ subst., m. et f., Pl. አካላት፡ 1) id cui ambitus et capacitas vel concretio convenit i. e. *corpus, statura*: አሕማር፡ዘመጠንዝ፡አካሎን፡ τὰ πλοῖα τηλικαῦτα ὄντα Jac. 3, 4; ንህብ፡እንዘ፡በአካል፡ነኣስ፡ Deg.; Christus infans ልህቀ፡በአምጣን፡ወበአካል፡ hom. Epiph. Cypr. in Cyr. f. 117; ሶበ፡ርእየ፡መኰንን፡ናእሰ፡አካሉ፡ Sx. Teq. 25; in specie *justa statura* vel *magnitudo* hominis adulti: Act. 27, 28 rom.; እስከ፡ይበጽሕ፡ወሬዛ፡ለመጠነ፡አካል፡ F. N. 24, 2; ለእመ፡ኢበጽሐ፡አካለ፡ፍጻሜሃ፡ et ፍጻሜ፡መጠነ፡አካል፡ ibid. 2) *substantia, hypostasis, persona*, de rebus etiam: *natura*; ὑπόστασις Ps. 38, 7. 138, 14; de personis Trinitatis earumve hypostasi: በከመ፡አብ፡ህልው፡በአካሉ፡ወወልድኒ፡ከማሁ፡ ὥσπερ ὁ πατὴρ ἐνυπόστατος οὕτω καὶ ὁ υἱός Chr. ho. 2; ፪ገጽ፡በበአካሎሙ፡ δύο πρόσωπα διῃρημένα κατὰ τὴν ὑπόστασιν Chr. ho. 3; ዘኢየአምን፡ከመ፡ውእቱ፡ (ዘተሰቅለ፡) ፩አካል፡እም፫አካላት፡ H. A.; አካላቲሁ፡ (ለእግዚ"፡) ዘውእቶሙ፡አብ፡ወወልድ፡ወመንፈስ፡ቅዱስ፡ F. M. 22, 5. 27, 7; እግዚ"፡ዘይሤላስ፡በአካላት፡ Cat. Bibl. Bodl. Ox. p. 16; de hominibus: ሶበ፡ርእየ፡አካሎሙ፡ (als er ſie perſönlich kennen lernte) Jsp. p. 310; de arboribus: ዕፀው፡ዘይፈሪ፡ዕሩየ፡ፍሬሁ፡ይሁብ። አኮሁ፡በበአካሉ፡ይፈሪ፡ Kid. f. 38.

ማእከል፡ subst. (id quod continetur re i. e.) *medium, media pars, medius locus*: እስመ፡ይነሥእዎ፡እማእከል፡ *nam tollunt cum de medio* Jes. 57, 2; 2 Thess. 2, 7 Platt; እሙንቱ፡ከመ፡ሠርዌ፡ይውዕዩ፡በማእከል፡ Ep. Jer. 54; Lev. 11, 3. 7; Gen. 15, 10; ያንቀዕከ፡እማእከልከ፡ Dan. ap. 1, 55; Hez. 28, 18; መተሮ፡ማእከሎ፡ኀበ፡ለምለሙ፡ Hez. 17, 4; ውስተ፡ማእከለ፡ሰማይ፡ ἐν μεσουρανήματι Apoc. 19, 17; በማእከል፡ Rom. 5, 20. a) In Genitivo: *medius*, ut: አዕማደ፡እለ፡ማእከል፡ *columnae* (medii i. e.) *mediae* Jud. 16, 29; መክፈልተ፡ሀገር፡ዘማእከል፡ Hez. 48, 22; አረፍተ፡ማእከል፡ Eph. 2, 14; idem est ዘበማእከል፡ *qui in medio* i. e. *medius* Hen. 74, 5. b) In Acc. ማእከለ፡ *in medio* vel *medium*, Asc. Jes. 7, 14. 19. 24. 29; Marc. 3, 3; Apoc. 3, 16 rom. c) In specie α) de tempore: ማእከለ፡መዋዕል፡ μεσότης χρόνων Sap. 7, 18; β) *centrum*: ዝንቱ፡መካን፡ማእከለ፡ምድር፡ውእቱ፡ Clem. f. 28; ያንብርዎ፡ለሥጋየ፡ውስተ፡ማእከለ፡ምድር፡ f. 10. 27. γ) *truncus* corporis (abscisis capite manibus pedibus) 1 Reg. 5, 4. δ) ማእከለ፡አፍላግ፡ *regio media* inter fluvios i. e. *Mesopotamia* Gen. 24, 10. 27, 43. 28, 2. 5. — Acc. ማእከለ፡ frequentatur pro praepositione.

ማእከለ፡ praep. cui pron. I et II pers. crebrius per *ê*, pron. III p. crebro sine *ê* affigi solet, (gramm. § 167. 3): 1) ማእከለ፡ a) *in media* (*re*), vel post verba motus *in mediam* (*rem*): ሐነጽኩ፡ማኅፈደ፡ማእከሎ፡ Jes. 5, 2; ሶቤሃ፡ይሠርቅ፡ማእከለ፡ጽልመት፡ብርሃንከ፡ 58, 10; Gen. 2, 9. 3, 3. 37, 7; ማእከላ፡ Hez. 14, 14. 16. 21, 20; ማእከሌኪ፡ Zach. 2, 11. 8, 3; Matth. 14, 24; Luc. 17, 11. 22, 55; ማእከለ፡ሌሊት፡ Matth. 25, 6; post verba motus Ex. 14, 23; 1 Reg. 9, 14; ወወረውዋ፡ማእከለ፡መስፈርት፡ Zach. 5, 8. b) ubi refertur ad plures: *inter*, Gen. 23, 10; Ps. 54, 17; እንዘ፡የሐውሩ፡ማእከለ፡፪አድባር፡ Zach. 6, 1; ይሰርር፡ማእከለ፡ሰማይ፡ወምድር፡ Apoc. 8, 13; መሐላ፡እግዚ"፡ተርፈ፡ማእከሎሙ፡ Ex. 22, 10; እዘርዎሙ፡ማእከለ፡አሕዛብ፡ Kuf. 1; Hen. 39, 5; Matth. 10, 16. 13, 25. 18, 2. 20; Joh. 1, 26. 20, 19; 1 Thess. 2, 7; ኢይትናገር፡ነገረ፡ኀፍረት፡ኢማእከለ፡ሥዩማን፡ወኢማእከለ፡ሕዝባውያን፡ F. N. 9. α) iteratur, ut: ፈለጠ፡እግዚ"፡ማእከለ፡ብርሃን፡ወማእከለ፡ጽልመት፡ Gen. 1, 4. 16, 14. 26, 28. 30, 36; Ex. 14, 20; Lev. 10, 10. 26, 46; Num. 30, 17; Deut. 17, 8; Jes. 59, 2; Hen. 41, 8. β) ማእከለ፡—ለ፡ id., ut: ማእከለ፡ሐረስ፡ወለዐጺድ፡ Kuf. p. 107. 2) Componitur cum aliis praepositionibus: a) በማእከለ፡ α) *in media* (*re*): በማእከሌኪ፡ ἐν σεαυτῇ Job 38, 11; Jes. 12, 6; Zach. 2, 5; Hez. 2, 10; Sir. 24, 1; በማእከለ፡ሌሊት፡ Lev. 23, 5. β) *inter*: 1 Reg. 10, 10. 16, 13; Ps. 21, 15. 23. 103, 13; Matth. 14, 6.

b) ውስተ፡ማእከለ፡ *in media (re)* vel *in mediam (rem)*, Apoc. 22, 2; Num. 19, 6. c) እንተ፡ማእከለ፡ *per mediam (rem)*: Gen. 15, 17; Ps. 135, 14; Jer. 41, 18; Sap. 10, 18; Judith 11, 19. d) እምነ፡ማእከለ፡ vel እማእከለ፡ *e media (re), e medio*: ፃኡ፡እምነ፡ማእከላ፡ Jes. 52, 11; Gen. 48, 12; Ex. 7, 5. 25, 22; Num. 8, 14. 27, 4; Deut. 4, 15; 4 Reg. 11, 2; እማእከሌሆሙ፡ Jsp. p. 322.

ማእከላዊ፡ et **ማእከላይ፡** adj. rel. 1) *medius* a) de spatio; Hez. 42, 5; 3 Reg. 6, 10; 4 Reg. 20, 4; 4 Esr. 11, 5. 33; Hen. 18, 8; ማእከላይት፡ 76, 6; ማእከላይ፡ማኅደር፡ (arcae Noae) Clem. f. 23; ፍኖት፡ማእከላይ፡ *media via* i. e. *mediocritas* Chr. ho. 2. b) de tempore et aetate: ወልዱ፡ማእከላዊ፡ (opp. natu maximus et minimus) F. M. 11, 2; quem episcopum constituant, ኢይኩን፡ልሂቀ፤ዘማእከላይ፡ዓመት፡፡ Kid. f. 6; Did. ed. Platt p. 16; አበው፡ቀደምት፡ወአበው፡ማእከላውያን፡ወአበው፡ደኃራውያን፡ Fid. Jac. Bar. c) de gradu: *mediocris*, Phlx. 4; እግዚ"፡ይቤለከ፡ከመ፡ትጸመድ፡ወትትጋደል፡በገድል፡ማእከላይ፡ከመ፡ኢይድክም፡ሥጋከ፡ Sx. Genb. 18; *medium tenens* inter frigidum et calidum i. e. *tepidus* Apoc. 3, 16 Platt. 2) *mediator, intercessor*, ut: Christus ማእከላይሁ፡ለእግዚ"፡ወለሰብእ፡ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, Cyr. ad Th. f. 12 et 23.

ማእከልና፡ subst. *medietas* (gradus): ለእመ፡ሞተ፡ፍጹም፡በእርግናሁ፡ወማእከላዊ፡በማእከልናሁ፡ወወጣኒ፡በውርዝውናሁ፡ Phlx. 4.

አማእከለ፡ II quadrl. (denom.), *medium locum tenere, in medio esse*, 2 Thess. 2, 7 rom.

ሀይከል፡ *templum* (quod ejusdem radicis est; proprie: *aedes amplae, capaces*) vid. sub ሀ፡ c. 15.

አክሊሮስ፡ n. prgr. κλῆρος, κληρικός, *clericus*, ut videtur: ለእመ፡ሰረቀ፡አክሊሮስ፡ዘውእቱ፡ቀይስ፡ገበዝ፡ንዋያተ፡ምሥዋዕ፡ F. M. 17, 6 (e Canon. Basilii).

አክርስምንቶን፡ (Lud. comm. hist. p. 209 n. 8) et **አርክርሲምቶን፡** (Voc. Ae.), n. prgr. corruptum gemmae χρυσόλιθος, *chrysolithus*, aliâs ክርሲሞቶን፡ (Hez. 28, 13) q. v.

አክሪግልዮን፡ n. prgr. sc. χοιρογρύλλιος *choerogryllius* i. e. *mus jaculus* (aliâs ኪሮግርሊዮስ፡ vel "ዮን፡ q. v.): ግሔያት፡ወቅራዲናት፤አግሪግልዮን፡ወበዕዳን፡አራዊት፡እለ፡ያፈቅሩ፡በሊዐ፡አሕማላት፡ G. T. H.

አክራጦን፡ n. prgr. sc. ἄκρατον i. e. *merum* (sc. vinum): አክራጦን፡ዘአልቦ፡ቱስሕት፡ hom. Epiph. Cypr. in Cyr. f. 117; Org. — *Voc. Ae.*: አክራጦን፡ዘ፡ዘቢብ፡ (!).

አክሲማሮስ፡ n. prgr. sc. ἑξαήμερον, i. e. Basilii homiliae IX in Hexaëmeron, Abush. 14.

አኰተ፡ rad. inus., neque in aliis linguis obvia; quod in gramm. p. 42 proposui etymon, reprobandum est.

አአኰተ፡ II, 1 1) *laudibus celebrare, laudare, praedicare, honorem reddere* alicui, c. Acc. pers.; homines, ut: አአኰትዎ፡ጥቀ፡ ἐπῄνεσαν Judith 6, 20; ብእሲት፡እንተ፡ኢታአኵቶ፡ለምታ፡ μακαριεῖ Sir. 25, 23. 10, 29 (δοξάζειν); 1 Petr. 2, 14; Deum: አአኵቶ፡ለእግዚ"፡ δόξασον Sir. 32, 10; ሚመጠነ፡ንክል፡አአኵቶቶ፡ 43, 28. 30; Jos. 7, 19; Marc. 2, 12; አአኵተከ፡ εὐλογῶ σε Jes. 12, 1; αἰνέσατε αὐτῷ Jer. 20, 13; ᾔνεσαν Dan. ap. 1, 63; ὑμνεῖν Dan. 3, 23; 2 Esr. 10, 11; ὑψοῦν Ps. 29, 1. 2) in specie pro beneficiis acceptis: *gratias agere (benedicere)*, 1 Tim. 4, 3. 4; 1 Thess. 5, 18; Kuf. 23; Hen. 41, 7. 47, 2. 69, 24; c. Acc. pers., *alicui*, ut Deo: አአኵቶ፡ለፈጣሪከ፡ εὐλόγησον Sir. 35, 13; Tob. 12, 6; Dan. 2, 19; εὐχαριστεῖν Judith 8, 25; Matth. 26, 27; Rom. 1, 21; 1 Tim. 4, 3. 4; Phil. 1, 3; 1 Thess. 2, 13; 4 Esr. 8, 69. 9, 45; ጸሊዮ፡ወአአኰቶ፡እግዚአብሔርሃ፡ Sx. Nah. 14; አአኰቶ፡ Marc. 8, 6; Lit. 164, 2; hominibus: Luc. 17, 16; Rom. 16, 4; አአኵቶ፡ለዘጸገወከ፡ Fal. f. 57; ፈቀደ፡ፌስጦስ፡ያአኵትዎ፡አይሁድ፡ Act. 25, 9; c. በእንተ፡ rei Rom. 1, 8; Eph. 5, 20; seq. ዘ፡ *quod* Luc. 18, 11; *gratulari* 1 Reg. 25, 14. — *Voc. Ae.*: አአኰተ፡ዘ፡አመሰገነ፡ (a ገነ፡).

ተአኵተ፡ III, 1 *laudibus celebrari, laudari, praedicari, in honore esse* vel *haberi, benedici, gratiam capere* vel *consequi*, Ps. 112, 3; ይትአኰት፡በአናቅጽ፡ምታ፡ Prov. 29, 48; 4 Esr. 8, 59; c. በኀበ፡ prs.: ትትአኰቲ፡በኀቤሁ፡ Judith 12, 13; Rom. 2, 29; 4 Esr. 8, 58; ይትአኰት፡በኀበ፡መኳንንት፡ θαυμασθήσεται Sir. 38, 3; vel c. እምኀበ፡ Matth. 6, 2; እምኀበ፡መላእክት፡ተአኵተ፤እምኀበ፡ሰብእ፡ተወደሰ፡ Lit. Chr.; vel c. እምነ፡, ut: Christus እመላእክት፡ተአኵተ፡ Kid. f. 13; ብእሲ፡ኄር፡ብዙኀ፡ይትአኰት፡ εὐλογηθήσεται Prov. 28, 20; 4 Esr. 7, 29.

እኩት፡ (vel **እኵት፡**) part. *gratiarum actione celebratus, laudatus*: እኩት፡እግዚ"፡ χάρις τῷ θεῷ Rom. 6, 17. 7, 25; 2 Cor. 2, 14; 1 Cor. 10, 13 (πιστός?); αἰνετὸς Or. Az. (Dan. 3 ap.) 2; ክቡር፡ወእኩት፡ Kuf. 35; እኩትኒ፡አንተ፤ቡሩክኒ፡አንተ፤ልዑልኒ፡አንተ፡በመልዕልተ፡ሰማያት፡ Mavâs. n. 24.

አእኳቲ፡ (etiam **አኳቲ፡**) n. ag. *gratus, qui gratiam referre, honorem* vel *laudem reddere solet*: Tab. Tab. 90. 93; Daniel ከነ፡ብእሴ፡ትሑተ፡ወአእኳቴ፡እግዚ"፡ Chr. Ta. 26; Phlx. 190. 240.

አኰቴት፡ subst., m. et f., 1) *laudatio, laus, gloria*: ያመጽኡ፡አኰቴተ፡ለቤተ፡እግዚ"፡ αἴνεσιν Jer. 17, 26; ከመ፡ተሀቡ፡አኰቴተ፡ለስምየ፡ δόξαν Mal. 2, 2; ወሀበት፡ለእግዚ"፡አኰቴተ፡ወስብሐ፡ Kuf. 25; Ps. 47, 1. 65, 1. 144, 3; Phil. 1, 11; δόξα Sap. 8, 10; ኢይደመሰስ፡አኰቴትኪ፡እምልበ፡እጓለ፡እመሕያው፡እንዘ፡ይዜከሩ፡ Judith 13, 19; κλέος 1 Petr. 2, 20. 2) *gratiarum actio, gratiae, gratia*: Hen. 41, 7. 69, 24; Apoc. 7, 12; ወአኰቴተ፡አልብከ፡ *neque gratiam reportabis* (und du haſt keinen Dank) Sir. 29, 25; በእንተ፡አኰቴቱ፡ለመርዶክዮስ፡ ὑπὲρ τῆς εὐνοίας M., Esth. 2, 23. 6, 4; አኮ፡ሊተ፡አኰቴት፡ σὺ τῇ ἐμαυτοῦ χάριτι Tob. 12, 18; እንበለ፡አኰቴት፡ይከውን፡ቅኔነ፡ Judith 8, 23; መበልታት፡ይንሥአ፡ዘተጸገዋ፡በአኰቴት፡ Did. 20; እለ፡አልቦሙ፡አኰቴት፡ ἀχάριστοι *ingrati* 2 Tim. 3, 2; ሕጸተ፡አኰቴት፡ *animus ingratus* (at in LXX: ἀπιστία) Sap. 14, 25; አብእ፡ለእግዚ"፡በከመ፡አኰቴቱ፡ κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ Sir. 32, 12; ይብል፡ከሀን፡ጸሎተ፡አኰቴት፡ *dicet orationem gratiarum actionis* Lit. 159, 3. a) መሥዋዕተ፡አኰቴት፡ vel (መሥዋዕት፡) በእንተ፡አኰቴት፡ *sacrificium eucharisticum* (זֶבַח הַתּוֹדָה) Lev. 7, 12. b) *eucharistia*: እምድኅረ፡ተመጠወ፡አኰቴተ፡ Kid. f. 10. c) አኰቴተ፡ቍርባን፡ *oratio eucharistica* vel *liturgica*, (*anaphora*), ut: አኰቴተ፡ቍርባን፡ዘቅዱስ፡ዮሐንስ፡አፈ፡ወርቅ፡ Lit. Chr., al

አኰቴ፡ (Lud. Comm. hist. p. 45 n. 52) et **አኮቴ፡** (ut: **አኮቴ፡ ለመንፈስ፡ ቅዱስ፡** M. M. f. 11) subst. *gratiarum actio.*

ማእኰት፡ et **ማእኮት፡** subst. 1) *donum gloriae* vel *glorificationis*: **ሀብ፡** (sc. da mortuo) **እግዚኦ፡ ማእኰተ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ በዕበየ፡ ሣህልከ፡ ወምሕረትከ፡** Genz. f. 26 (paulo infra: **ክድና፡ - ለነፍሱ፡ - በልብሰ፡ ምሕረትከ፡ ከመ፡ ትትአኰት፡ ወትሰብሕ፡ በኀበ፡ ሰብእ፡ ወመላእክት፡**). 2) *potestas beneficii loco et gratiae oblata* (Vergünſtigung): **ውበየ፡ ማእኰተ፡ እምኀበ፡ ዘፈጠረኒ፡ ከመ፡ እለ፡ አስሐትክዎሙ፡ ይትወደዩ፡ ምስሌየ፡ ውስተ፡ እሳት፡** ait Satanas, Macc. f. 22. — *Voc. Ac.* ad Macc.: **ማእኰት፡ ዘ፡ ማኑታ፡** (de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 15). 3) *praestantissimum* (id. fere quod מֶגֶד): **ንግሥት፡ ወመኳንንት፡ እለ፡ ይበልዑ፡ ማእኮተ፡** Clem. f. 160; Vis. Bar.; **መኳንንቲሆሙ፡ በላዕያነ፡ ማእኰት፡** Macc. f. 9.

አኰት፡ vel **ዐኰት፡** subst. *muscae* vel *tabani* species, *sciniphes, muscae caninae*, σκνίψ Sap. 19, 10; κυνόμυια Ps. 77, 50. 104, 29. — Secundum Lud. significat *locustae parvae* genus, quod vulgo **ደቂቀ፡ አንበጣ፡** vocatur. — *Voc. Ac.*: **አኰት፡ ዘ፡ ቈንጣጭ፡ ዘምብ፡**; *aliud*: **አኰት፡ ጽንጽንያ፡ ብ፡ የውሻ፡ ንብ፡**; *aliud*: **አኰት፡ አናኵዕ፡ ዘ፡ ፌንጣ፡**

አከወ፡, unde **ታእካ፡** vel **ታዕካ፡** vid. sub **ዐከወ፡**

አከየ፡, rarius **ኣከየ፡** (Lev. 13, 8 C; 4 Esr. 8, 35) I, 1 [praeter كَيْكَا et مُكَوْكَى *in quo nihil boni, nequam* conferendum videtur كَاى *verbis dolore affecit* ضَأَى *increpavit, reprehendit*] Subj. **ይእከይ፡** (Kuf. p. 86), *malum* vel *pravum esse*, et comparative *pejorem* vel *deteriorem esse* vel *fieri*, c. c. **እምነ፡** vel Acc. ejus quo quis pejor est, etiam c. Acc. ejus, cui quid malum est; a) physice (*noxium* vel *perniciosum esse* vel *fieri*, übel, ſchlimm ſein): **አከየት፡ ይእቲ፡ ሕብር፡** *in pejus mutata est* Lev. 13, 8; **አልቦ፡ ርእስ፡ ዘየአኪ፡ እምርእሰ፡ አርዌ፡ ምድር፡** Sir. 25, 15; **እምኵሉ፡ ቍስል፡ የአኪ፡ ቍስለ፡ ልብ፡** 25, 13; **ምንት፡ የአኪ፡ እምነ፡ ዐይነ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡** 34, 13; 4 Esr. 8, 35; Matth. 27, 64; Joh. 5, 14; **ሐይው፡ የአክዮ፡ እምነ፡ መዊት፡** Sir. 22, 11; *idem, viliorem esse*: **ዘየአክዮ፡** ἀνάξιος αὐτοῦ Sir. 25, 8. b) ethice: **ፈድፋደ፡ አከዩ፡** *pejores facti sunt* Herm. p. 93; 1 Tim. 5, 8; 2 Petr. 2, 20; Kuf. p. 86; **እምኵሉ፡ እኪት፡ ተአኪ፡ እኪተ፡ ብእሲት፡** Sir. 25, 13; Matth. 12, 45; **እለ፡ የአክይዎ፡** Luc. 11, 26.

አእከየ፡ II, 1 1) *male agere, improbe agere*: **ያአኪ፡** κακοποιεῖ Prov. 11, 15; Jer. 10, 5; Kuf. p. 20. 2) *malum reddere, depravare*, ut animum alius: Satanas **አእከየ፡ ልበ፡ አይሁድ፡ ላዕለ፡ ክርስቶስ፡** Org. 2; vel animum sive mores suos, ut: **አእከዩ፡ ልበሙ፡** Sir. 16, 10; Kuf. p. 54 annot. 2; Dan. 11, 27; **አእከዩ፡ ግዕዘ፡** (ob rhythmum finalem pro **ግዕዞሙ፡**) Enc. Haml. 24; vel actionem sive facinora sua: **ኢያአኪ፡ ግቢረ፡** Kuf. p. 93; **አብዝኁ፡ አእከዮ፡ ምግባሪሁ፡** p. 127. In specie: a) *affligere*: **ያአክያ፡ ለልብከ፡** κακώσει καρδίαν σου Koh. 7, 22. b) *aegrum reddere*: **ያአኪ፡ ዐይኖ፡ ላዕሌከ፡ እኁከ፡** Deut. 15, 9. 3) *male facere* alicui, *male habere* alqm, c. **ላዕለ፡** prs., Herm. p. 97; c. **ዲበ፡** prs.: **ለአእከዮ፡ ዲቤከ፡** Kuf. p. 52; c. Acc. prs.: **ለአእከዮቱ፡** Koh. 8, 9.

አስተአከየ፡ IV, 1 1) *male habere* alqm: vae illis, qui **ያሐምሙ፡ ወያስተአክዩ፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡** Lud. e Vit. Theoph. 2) *male agere*, Kuf. p. 95. 3) *sibi malum censere* i. e. *ut malum reprobare* alqd, Lud. e Syn. (vide sub **አሠነየ፡** n. 2, d), nisi hoc exemplum ad IV, 3 referre malueris.

አስተአከየ፡ IV, 3 (quamquam fere ubique **አስተአከየ፡** scriptum est; at Subj. non **ያስታእኪ፡** sed **ያስተአኪ፡** formatur), pro malo i. e. vili habere, sive *vilipendere, contemnere, dehonestare, dedecorare*, c. Acc., μυκτηρίζειν vel φαυλίζειν Jes. 37, 22; **ያስተአኪ፡ ተግሣጸ፡ አቡ፡** Prov. 15, 5; ἀτιμάζειν Deut. 27, 16; Sir. 3, 13; **ኢታስተአክዮ፡ ለሰብእ፡ በርሥአቱ፡** 8, 6. 10, 13; ἐξουθενεῖν Luc. 23, 11; καταφρονεῖν Hab. 1, 13; Prov. 23, 22; Herm. p. 35; **ከመ፡ ያስተአክዩኪ፡ ሰብእ፡** Jer. 29, 16; Inf. verb. **አስተአክዮሙ፡** καταφρονήσαντες Sap. 14, 30; βδελύσσειν **ኢታስተአክዮ፡ ለሰብእ፡ እንበይነ፡ ሕሠሚሁ፡** Sir. 11, 2.

እኩይ፡ (etiam **እኵይ፡**) part. et adj., f. **እኪት፡** (rarius **እኪይት፡** ut in Herm.; 4 Esr. 14, 16 L), A) Adj. *malus* 1) *vilis, futilis, foedus* aspectu: Matth. 7, 17. 18; Jer. 24, 3; Lev. 27, 10; Num. 13, 19; Deut. 15, 21; Gen. 41, 3. 2) *noxius, perniciosus, malignus*, de morbis, vulneribus, ulceribus: Lev. 13, 3. 4. 7; **እኩይ፡ ደዌ፡** Koh. 5, 15; Deut. 28, 35. 59; Apoc. 16, 2; bestiis rapacibus: Gen. 37, 33; Sir. 12, 13. 21, 2 (ὄφις); Tit. 1, 12; aliis rebus 4 Reg. 4, 41; Rom. 14, 20; **ተዘከር፡ ከመ፡ እኩይ፡ ዐይን፡ ሰብእ፡** Sir. 34, 13; Jac. 3, 8. 3) *adversus, molestus, gravis, sinister, miser*: **ነገር፡ እኩይ፡** Ex. 33, 4; **ጽልመት፡ እኪት፡** σκότος δεινόν 2 Reg. 1, 9; **ቅኔ፡** et **ኵነኔ፡ እኩይ፡** σκληρός Jes. 19, 4; **እኩይ፡ ሞት፡ ሞታ፡** Sir. 28, 21; **እኪት፡ ኀሳር፡** 5, 14; **ድቀቶሙ፡ ለሰብእ፡ ኃጥኣን፡ እኩይ፡** Prov. 1, 18; **ዕለት፡ እኪት፡** Koh. 7, 14; Job 21, 30; Ps. 48, 5; **መዋዕል፡ እኩይ፡** Koh. 12, 1; Eph. 5, 16. 6, 13; 2 Tim. 4, 18; Gen. 47, 9; **እኪተ፡ መዋዕል፡** σκληρὰ ἡμέρα 1 Reg. 1, 15. 4) ethice: *pravus, nequam, malignus, improbus*; de personis: **ብእሲ፡ እኩይ፡** πονηρός Ps. 139, 1; 2 Reg. 4, 11; **እኩያን፡** Ps. 5, 5; Jes. 53, 9; Matth. 5, 45. 12, 34; **ትውልድ፡ እኪት፡** 12, 45; κακός Koh. 9, 2; Prov. 3, 31; Matth. 21, 41. 24, 28; φαῦλος Prov. 29, 9; **ብእሲት፡ እኪት፡** 5, 3; Joh. 3, 20; σκληρός Jes. 48, 4; λοιμός 2 Par. 13, 7; 1 Reg. 25, 17; ἀσεβής Sir. 12, 6. 16, 1; **እኩያን፡ ልማድ፡ ወግዕዝ፡** Rom. 1, 29; **መንፈስ፡ እኩይ፡** 1 Reg. 16, 15; **ጋኔን፡ እኩይ፡** Jud. 9, 23; Luc. 7, 21; de Satana Matth. 13, 19. 38; Eph. 6, 16; de rebus, ut: **ልብ፡ እኩይ፡** (σκληρά) Sir. 3, 26. 27; Gen. 6, 5; **በእኪት፡ ዐይን፡** (ἀναιδεῖ) 1 Reg. 2, 29; **እኩይ፡ ፍኖትከ፡** Job 4, 6; Prov. 2, 12; **ዘእኩይ፡ ምግባሩ፡** Joh. 3, 20; **ነገር፡ እኩይ፡** Gen. 39, 9; **ኀሊና፡ እኩይ፡** Marc. 7, 21; **ፍትወት፡ እኪት፡** Col. 3, 5; **ትምክሕት፡ እኪት፡** Jac. 4, 16; **ስም፡ እኩይ፡** *nomen malum* i. e. *mali* Sir. 6, 1; Deut. 22, 19; Luc. 6, 22. — **እኩይ፡ በኀበ፡** Gen. 28, 8 vel **በቅድመ፡** 1 Reg. 29, 7; Gen. 35, 22. 38, 7 vel **ላዕለ፡** Koh. 2, 17 idem est quod *displicens* alicui.

B) Subst. sive **እኩይ፡** sive **እኪት፡** *malum*, Pl. **እኩያት፡**; 1) ethice a) *pravum, malitia*, **እኩይ፡** Jer. 13, 23; Jes. 5, 20. 7, 16; Ps. 33, 14. 15; Rom. 12, 9; **እኪት፡** 1 Petr. 3, 11; Luc. 6, 45; Gen. 8, 21; Jud. 20, 13; Sir. 17, 7; **ኵሉ፡ እኪት፡ ትንእስ፡ እምእኪት፡ ብእሲት፡** πᾶσα κακία 25, 19; **ብዙኀ፡ እኪተ፡ ትሜህር፡ አጽርዖት፡** 30, 37. 39, 4; Ps. 35, 4. 96, 11; 4 Esr. 2, 36. b) malum quod quis facit, loquitur, sentit: **ገብሩ፡ እኩየ፡ በቅድሜየ፡** Jes. 66, 4; Ps. 33, 17; Joh. 5, 29; Matth. 27, 23; Rom. 3, 8; **ይነቡ፡ ኵሎ፡ እኩየ፡** Matth. 5, 11; Joh. 18, 23; **ትኄልዩ፡ እኩየ፡** Matth. 9, 4; **ይፈድዩኒ፡**

እኩየ፡ Ps. 7, 4; ገቢረ፡እኪት፡ Lev. 5, 4; ገበርተ፡እኪት፡ Phil. 3, 2; Gen. 44, 4; ኢትግበሩ፡ለእኪት፡ወኢይርከቡከ፡ እኩይ፡ Sir. 7, 1; እስመ፡፪እኩያተ፡ገብሩ፡ሕዝብየ፡ Jer. 2, 13. 2) malum quod cui accidit: *res adversae, calamitas, miseria, infortunium,* እኩይ፡ዐቢይ፡ Koh. 2, 21; Sir. 7, 1; Jer. 18, 8. 39, 42; እኪት፡ Gen. 19, 19. 44, 34; Koh. 6, 1; Ps. 39, 16; Sir. 11, 14. 25. 22, 26; Jes. 45, 7; Jer. 4, 6. 6, 1. 11, 11. 51, 35; ለእኪትክሙ፡ (*ut male sit vobis*) Jer. 7, 6; Jac. 4, 3; በመዋዕለ፡እኩያት፡ Ps. 36, 20. C) Adv. እኩየ፡ *male* Lit. Jac.; በእኩይ፡ *male,* ut: እስከ፡ይጠወይ፡ ሥጋሁ፡በእኩይ፡ Sx. Mag. 17; *dolose* Kuf. 29; ተናገሩ፡ ምስሌሆሙ፡በእኩይ፡ Kuf. 30. — *Voc. Ac.:* እኩይ፡ሕሡም፡ ብ፡ቢስ ።

እከይ፡ subst., m. et f., Pl. እከያት፡ 1) *mala indoles* rei, *futilitas:* ዘኢይትበላዕ፡በእከዩ፡ Jer. 24, 2. 2) *malitia, pravitas, improbitas, facinus malum:* እከየ፡ልብ፡ 1 Reg. 17, 28; እከየ፡ልቡ፡ ἡ πονηρία αὐτοῦ Sir. 12, 10. 14, 9; እከይየ፡ Job 13, 26; አኮኑ፡ብዙኅ፡እከይከ፡ 22, 5; እከይሆሙ፡ Jud. 20, 34; እከዩሂ፡ (v. እከይሂ፡) የዐልዎ፡ለራእይ፡ Sir. 25, 17; እከይሁ፡ v. እከዩሁ፡ 14, 7; ይኄይስ፡እከዩሁ፡ (v. እከይሁ፡) ለብእሲ፡እምኒ፡ኂሩታ፡ለብእሲት፡ 42, 14; እከዮሙ፡ Ps. 7, 10; Jer. 1, 16; Nah. 3, 19; Gen. 6, 5; Ex. 32, 12; Matth. 22, 18; Marc. 7, 22; Rom. 1, 29; 1 Petr. 2, 1; Gal. 1, 4; κακία Jer. 3, 2. 18, 8; ሄኖክ፡ይጽሕፍ፡ኵሎ፡እከዮሙ፡ Kuf. 4; ምግባረ፡እከይ፡ Hebr. 10, 22; እከየ፡ምግባረ፡እደዊሁ፡ Jes. 3, 11; Jer. 23, 3; Jac. 3, 16; እከያት፡ Hen. 96, 4; Jsp. p. 339; ኵሉ፡እከያቲሁ፡ዘቅድም፡ Enc. Sen. 24. 3) *malum, afflictio, vexatio, miseria* Sap. 3, 2; Matth. 6, 34; እከየ፡ልብ፡ *tristitia* Koh. 7, 4.

እከዮስ፡ n. prgr. sc. ἄξιος, *dignus:* post orationem consecrationis (ordinationis) episcopi ይበሉ፡እከዮስ፡ይደልዎ፡ይደልዎ፡ Kid. f. 7; Sx. Teq. 9. 20.

አካጥስ፡, **አኪጢን፡** (**አኪጤን፡**), **አስከጢን፡**, **አከጤ፡**, **አከዲን፡**, **አከጥስ፡** al. (vid. አቃጥስ፡) n. prgr. gemmae, sc. ἀχάτης *achates,* Ex. 36, 19. 28, 19 var.; Hez. 28, 13; Lud. e Libr. Myst. — *Voc. Ac.:* አካጥስ፡በአሪት፡ አከዲን፡በሕዝቅኤል፡; vid. Lud. Comm. hist. p. 210 n. 9.

አከፊ፡ var. pro አውከፊ፡, q. v. sub ወከፈ፡

አው፡ conjunctio disjunctiva [או ܐܘ أَوْ], 1) *aut, vel, -ve:* Gen. 44, 8. 19; Lev. 5, 2—4. 6. 21. 22. 7, 21. 10, 9. 12, 6. 13, 24. 29. 17, 3. 21, 2. 3; Num. 19, 16. 35, 23; Deut. 13, 2—4. 17, 2. 3; 1 Reg. 12, 3. 20, 26. 21, 8; Job 3, 15. 7, 2; Jer. 23, 33; Tob. 6, 8; Judith 5, 3; 4 Esr. 5, 4; Jac. 2, 15. 4, 13. 15; Apoc. 14, 9; ፳፫አው፡፴ Joh. 6, 19; Matth. 18, 16; Act. 25, 6; Jos. 7, 3; etiam praemissa copula ወ፡, sc. ወአው፡ Reg. Pach. a) Iteratur bis: አው፡ — አው፡ *vel — vel, aut — aut:* 2 Reg. 2, 21; 3 Reg. 3, 42; አው፡ሠምዐ፡አው፡ዘይት፡ F. M. 17, 6; ንግሩኒ፡አው፡ትሠወዑ፡አው፡አነሥእ፡ላዕሌክሙ፡ጥብጣቤ፡ሐብል፡ Macc. f. 2; ter *vel — vel — vel, sive — sive — sive* 1 Cor. 14, 6; quater 1 Petr. 4, 15; quinquies Deut. 14, 26. b) ወአው፡ *sin minus* (oder aber) 2 Reg. 17, 6. 2) in interrogatione: *an?* a) አው፡ Job 7, 12; Num. 11, 22; Jos. 5, 13; Jer. 2, 14. 31. 5, 22; Tob. 5, 12. b) ወአው፡ 2 Reg. 19, 35. c) አው፡ — ኑ፡ Job 15, 7; Ex. 2, 14. 10, 7; 1 Reg. 24, 15; 4 Esr. 1, 32. 2, 52. 10, 16; Luc. 12, 41. d) አው፡ ቦኑ፡ 1 Reg. 12, 3; 2 Reg. 19, 42. e) አው፡አልቦ፡ *necne? annon?* Marc. 12, 14. — *Voc. Ac.:* አው፡ወሚመ፡ብ፡ወይ ።

እወ፡ particula affirmantis [إِي] *sane, profecto, utique, etiam,* ναί, ኢትቤ፡እወ፡አእመርክዎን፡ Jer. 48, 7; Matth. 11, 9. 26; Luc. 10, 21. 12, 5; Phil. 4, 3; Philem. 20; Apoc. 1, 7. 14, 13. 22, 20; Deg. a) in responsione: *ita, sic, etiam, maxime,* Gen. 43, 29; Kuf. 42; ቦኑ፡ቃል፡እምእግዚ"፡ወይቤሎ፡እወ፡ቦ፡ Jer. 44, 17; Dan. 3, 24; እወ፡ጻኅን፡ Dan. ap. 13, 17; Tob. 7, 5; 4 Esr. 2, 3; 1 Reg. 9, 12. 26, 17 var. b) in rogatione et optatione: *utique* (o ja doch), እወ፡እግዚኦ፡ ναί Judith 9, 12; እወ፡እግዚኦ፡ፍትሐሙ፡ Genz. f. 69; እስእለከ፡እወ፡ማሕሌታይ፡ሚካኤል፡ Rel. Bar.

አውል፡ subst. [آل], exhalatio terrae humida, *vapor, nebula,* ጠል፡ወአውል፡ δρόσος καὶ νιφετός Dan. ap. 3, 45; Deus pluviam retinebit, ወትተርፍ፡ምድር፡ባሕቲታ፡እንበለ፡ ጠል፡ወአውል፡ Clem. f. 155; trsl.: odor vestimentorum vestrorum ከነዚ፡አውሉ፡ („exhalatio suavis" sec. Lud.) ወምሕረተ፡ Lud. e Vit. Pachom. — *Voc. Ac.:* አውል፡ሀበ፡ዘ፡ጤዘ ።

አውልዕ፡ subst., *olea sylvestris, oleaster,* arbor Abyssiniae vernacula, altissima, robustissima (vid. Harris I. 285. 364; II Anh. p. 31 de ወይራ፡); አውልዐ፡ገዳም፡ ἀγριέλαιος Rom. 11, 17. 24; ጽንዑ፡ከመ፡ጽንዐ፡አውልዕ፡ δρῦς Am. 2, 9; ዕፀ፡አውልዕ፡ M. M. f. 48; ተክሉ፡ወይነ፡ወዕፀ፡አውልዕ፡ Gad. Za Mich.; አውልዕ፡ tamquam exemplum arboris robustae M. M. f. 131. — *Voc. Ac.:* አውልዕ፡ዘ፡ደረቅ፡ዌራ፡ v. ወይራ፡ [Nomen አውልዕ፡, quamquam አውልዕ፡ (i. e. ወይራ፡) Abyssinis pariter atque Hebraeis אַלּוֹן אֵלָה tamquam exemplum arboris robustissimae usitatur, tamen ex *olea* ἐλαία potius quam e radice אול derivandum videtur].

አውሎግያ፡ et **አውለጊያ፡** n. prgr. εὐλογία, *eulogia;* sive *oblationes* Christianorum ab episcopo vel sacerdote *benedictione consecratae,* Const. Ap. 35; ኅብስተ፡አውሎግያ፡ Kid. f. 28.

አውስት፡ (etiam ዐውስት፡) subst., nomen avis rapacis, ut videtur *vultur,* γύψ Job 39, 27; Hen. 89, 10. 90, 2. 11. 13. 16. 96, 2. — *Voc. Ac.:* ንስር፡ወአውስት፡ወፊንክስ፡ዘ፡አሞራ፡; *aliud:* አውስት፡ብ፡የጥምብ፡አሞራ ።

አዊት፡ vel **አዌት፡** nomen, quo festum Joannis Baptistae (secundum Synaxarium mensis Senê die XXX° celebrandum), sc. nativitatis, ab altero ejus festo, sc. decollationis, distinguere solent Abyssini [etymon et significatus non liquent]: በዓል፡ዘስሙይ፡ ውእቱ፡ዮሐንስ፡አዊት፡ Abtel. Ap. 3; ዘአዌት፡ዮሐንስ፡ Cod. Mus. Brit. XXX, 58 (vid. Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 36 ann. a) et XXIX, 65.

አውናን፡ n. prgr. propr. sc. Αὐνάν אוֹנָן (vid. Gen. 38, 9): inde አውስበ፡አውናን፡ *onania,* Form. Cont

---

አከ፡ i. q. ሀከ፡ q. v

አውከከ፡ forma amharizans, *agitare, perturbare:* **ወየአወክክሙ፡** (pro **ወየሀውክሙ፡**) **ለአሕዛብ፡** Job 12, 23 in pluribus libris Mss.

አውክሰረያ፡ n. prgr. sc. αὐξάρια, ut: **አውክሰረያ፡ዘአፍሪቂያ፡** (Africae), e Syn., communius **ስንክሳር፡** Lud.

አውኪያኖስ፡ n. prgr. sc. ὠκεανὸς *oceanus* Sx. Haml. 8.

አውየወ፡ vid. sub **ዐውየወ፡**

አዒ፡ vocula, semel tantum in Bibliis obvia, scilicet **አዒ፡** (v. **ነዓ፡**) **ወሑር፡** βάδιζε ἄπελθε Ex. 4, 19. — *Voc. Ae.:* **ዐዒ፡ብ፡ስማዕ፡**; eandem expositionem Ludolfus a suo Gregorio accepit. [Interjectio sicut أَىْ, أَيَا, هَيَّا, عَاىْ, al., esse et *heus, age!* significare videtur].

አዘለ፡ rad., quae in Rad. Abb. exponitur **ጐለመሰ፡** *ad robur juventae pervenire,* coll. أَزَرَ *robustus evasit, firmitatem acquisivit.*

አዛል፡ subst. *vir fortis, strenuus:* **ብሕ፡አዛል፡ዘኢይፌርህ፡ሞተ፡በቅድመ፡ቀታልያን፡** Sx. Haml. 8. — *Voc. Ae.:* **ያርብሕ፡ዐዚዝ፡አዛል፡ዘ፡ኀያል፡**; *aliud:* **አዛል፡ብ፡ታላቅ፡**

እዝል፡ *quidam contandi modus* vid. sub **ዕዝል፡**

አዘረ፡ vid. sub I et II **ዐዘረ፡**

አዚራን፡ i. q. **ሐዚራን፡** (vid. supra c. 120), mensis Syrorum tertius, cui respondet Abyssinorum **ሰኔ፡**, Voc. Ae.

አዘበ፡ inus.; أَزَبَ *fluxit aqua,* coll. زَابَ זוב ذَبَّ.

አስተአዘበ፡ IV, I *mingere:* **ዘያስተአዝብ፡ኀበ፡አረፍት፡** 1 Reg. 25, 22. 34; 3 Reg. 21, 21; 4 Reg. 9, 7. 8; Macc. f. 14.

አዙብ፡, **አዛብ፡**, **አዞብ፡** subst. [אֵזוֹב, Ges. thes. p. 57] *hyssopus,* ὕσσωπος, Ex. 12, 22; Ps. 50, 8; Lit. 158, 1; at ἡδύοσμον, *mentha* Matth. 23, 23 et Luc. 11, 42.

አዜብ፡ (pro **አዝየብ፡**, أَزْيَبُ *vulturnus, auster*) subst., plerumque m., 1) *auster* ventus, (*Africus, Vulturnus*), νότος, **ነፋሰ፡አዜብ፡** Ex. 10, 13; **አዜብ፡** Job 38, 24; Ps. 77, 30; Hen. 36, 1. 77, 1; Luc. 12, 55; Act. 27, 13; λίψ Jes. 43, 6. 2) *auster* i. e. *regio australis, meridies:* νότος Job 37, 17; Judith 2, 23; Dan. 11, 5; Ps. 125, 5; 1 Reg. 13, 5. 27, 10. 30, 1; Hen. 36, 1; Matth. 12, 42; λίψ Gen. 13, 14; Ex. 37, 7; Num. 2, 10. 34, 3; Jos. 15, 1.

አዜባዊ፡ adj. rel. *australis*, Lud. e Lib. Myst.

እዝኅ፡ subst. [referendum videtur ad rad. أَذَّ, هَذَّ *secuit* (i. e. חדד, חזז), unde أَذُوذٌ هَذُوذٌ *acutus*] *silex, pyrites,* πέτρα, ἀκρότομος, **እብነ፡እዝኅ፡** Jos. 5, 2; **መጣብሕ፡ዘእዝኅ፡** 21, 40; Ps. 113, 8; **አንሥአ፡እዴሁ፡በእዝኅ፡** Job 28, 9; **ኰኵሐ፡እዝኅ፡** Sap. 11, 4. — *Voc. Ae.:* **እዝኅ፡እብን፡ብልጭትጊ፡ዘ፡ብልጭት** ።

እዝን፡ subst., m. et f., Pl. **እዘን፡** et **አእዛን፡** [אֹזֶן, أُذْنٌ et أُذُنٌ] *auris,* Ex. 29, 20; Lev. 8, 23. 14, 14. 21, 18; Koh. 1, 8. 12, 9; **እዝን፡ነገረ፡ይፌልጥ፡** Job 12, 11. 34, 3. 4, 12. 13, 1. 29, 11. 31, 30; Prov. 2, 2. 5, 1; Ps. 93, 9; Sir. 16, 5; **አንበበ፡ውስተ፡እዝነ፡ሕዝብ፡** (i. e. *audiente populo*) Ex. 24, 7; Matth. 10, 27; **ይብሉኪ፡ውስተ፡እዝንኪ፡** Jes. 49, 20; Ex. 11, 2; Luc. 12, 3; **ቀዲሙ፡ሰማዕኩከ፡በእዝንየ፡** Job 42, 5; **ሰምዓ፡እዘኒሆሙ፡** Sir. 17, 13; **አጽመሙ፡እዘኒሆሙ፡** Jes. 6, 10; **አእዛን፡** Hez. 24, 26. 40, 4; Ex. 32, 3; Matth. 11, 15. 13, 9. 15. 16; Jac. 5, 4. — *Voc. Ae.:* **አእዛን፡ብ፡ጆሮች** ።

ማእዝን፡, **ማእዘን፡**, **ማእዝንት፡**, **ማእዘንት፡** subst., m. et f., Pl. **መኣዝን፡**, rarius **መኣዝንት፡** (Did. 31), *extrema pars* vel *extremitas* rei, i. e. a) *lacinia, ora* vestis, Act. 10, 11 rom.; Deut. 22, 12. b) *vertex, prominens* (montis): **ውስተ፡ማእዘንት፡** ἐν κέρατι Jes. 5, 1. c) *angulus,* γωνία, **ውስተ፡ማእዘንተ፡ገነት፡** Dan. ap. 1, 38; **እምነ፡ማእዘንት፡እስከ፡ማእዘንት፡** Judith 1, 3; 2 Esr. 13, 19 seq.; **መኣዝነ፡መራሕብት፡** Matth. 6, 5; **አርባዕቱ፡መኣዝነ፡ዓለም፡** Gen. 2, 10; Apoc. 7, 1; tentorii, domus Ex. 26, 23 seq.; Job 1, 19 (**ማእዝን፡** et **ማእዘን፡**); Prov. 7, 8. 21, 9. 25, 24; **ይቄሙ፡ውስተ፡አሐቲ፡ማእዝን፡እመኣዝኒሃ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡** F. M. 6, 14; Kedr. f. 81; **በማእዝነ፡ቤት፡** (i. q. *in occulto* **በኅቡእ፡**) Chr. Ta. 31; Act. 26, 26; **አንቀጸ፡ማእዝንት፡** (v. **ማእዘንት፡**) Zach. 14, 10; Jer. 38, 38; **እስከ፡ማእዘንተ፡ዴዴ፡አፍራስ፡** 38, 40. α) **እብነ፡ማእዘንት፡** *lapis angularis* 1 Petr. 2, 6; Jes. 28, 16 gl.; Hen. 18, 2; Clem. f. 265; **ርእሰ፡ማእዘንት፡** (*lapis*) *extremus angularis* Ps. 117, 21; 1 Petr. 2, 7; **ኢይነሥኡ፡እምኔከ፡እብነ፡ለማእዘንት፡** Jer. 28, 26; etiam omisso **እብን፡**, ut: **መኑ፡አስተኃደረ፡መኣዝኒሃ፡** (v. **ማእዝኒሃ፡**) ὁ βαλὼν λίθον γωνιαῖον ἐπ' αὐτῆς Job 38, 6. β) **ርእሰ፡ማእዝንት፡** *angulus supremus* i. e. *pinna,* templi Luc. 4, 9. γ) trsl.: *principes* populi (פִּנּוֹת, Eckmänner): **መኣዝኒሆሙ፡ለእስራኤል፡** 1 Reg. 14, 38.

አዘዘ፡ *validum, fortem esse* vid. sub **ዐዘዘ፡**

አዘዘ፡ I, 2 [significatione tantum non etymo differt ab **ዐዘዘ፡** עזז عَزَّ وَعَزَ; at fere ubique per **አ** scriptum invenitur, litera **ዐ** frequentissimo usu detrita et in **አ** extenuata] 1) *potentem esse, dominari:* **ከመ፡የአዝዝ፡ወይትኌየል፡ዲበ፡ምድር፡** Hen. 52, 4; c. Acc., κατακυριεύειν Matth. 20, 25. 2) *imperare, jubere, mandare, praecipere, edicere,* abs. ut: **አነ፡እኤዝዝ፡ወአነ፡አመጽኦሙ፡** Jes. 13, 3; Ps. 32, 9; **በአሐዱ፡ቃል፡አዚዞከ፡** Sap. 12, 9; c. c. **ለ፡** prs. Gen. 26, 11; Kuf. 2; Ex. 1, 22. 29, 43; plerumque c. Acc. prs.: Gen. 2, 16. 7, 9. 21, 4. 44, 1; **አኅለቀ፡አዝዞቶሙ፡** 49, 33; Ex. 7, 10. 20; 1 Reg. 20, 29; Matth. 15, 35. 17, 9. 26, 19. 27, 10; (παραγγέλλειν) 1 Thess. 4, 2. 11; 2 Thess. 3, 4; c. Acc. rei: Gen. 47, 11; Ex. 35, 4; Num. 30, 2; c. dupl. Acc. Jer. 1, 7. 7, 31; **ነገር፡ዘአዘዞ፡እግዚ"፡ይንግር፡** 33, 8; Gen. 7, 5; Deut. 15, 15; Prov. 6, 3; 4 Esr. 1, 8; Matth. 28, 20; c. **በእንተ፡** rei (*de*): Kuf. 19; Ps. 90, 11; **በእንተ፡ዝሙት፡አብዝኀ፡አቡየ፡አዝዞትየ፡** Kuf. 25; 2 Reg. 14, 8. 17, 23; Matth. 4, 6; c. **በ፡** rei (in libris ex Arabico translatis): **ፈታሒ፡የአዝዞሙ፡ለሳእከኒሁ፡በፈሪሀ፡እግዚ"፡** F. N. 43, 3; **አዘዘ፡በአብጽሖተ፡ቃሬ፡** Jsp. p. 339; seq. Subj. verbi: **መኑ፡አዘዘከሙ፡ትሕንጹ፡** 2 Esr. 5, 3; **አዘዘ፡ያብእዋ፡** Judith 12, 1; Kuf. 5; Gen. 50, 2; Lev. 7, 36; Num. 13, 30; Matth. 14, 19. 28. 15, 35. 18, 25; seq. **ከመ፡** c. Subj.: 2 Esr. 14, 22; Kuf. 2; Deut. 6, 24; Marc. 13, 34; seq. **ለ፡** et Inf., ut: **አንተ፡ውእቱ፡ዘትኤዝዝ፡ለበዊእ፡**

ወለወጺአ፡ 1 Par. 11, 2. a) አዘዘ፡ከመ፡ኢ፡ seq. Subj. *vetare* Gen. 3, 17. 28, 6; Jes. 5, 6; vel ኢአዘዘ፡ከመ፡ seq. Subj., F. N. crebrius, ut 43, 12; Cyr. f. 116 (vid. sub ኀርመት፡ c. 587). b) passim sine mentione mandati i. q. *mandata dare alicui*, *cum mandatis mittere* alqm, c. Acc. prs.: Am. 9, 4; Ps. 41, 11. 132, 4; አዘዝከ፡ዐቃቤ፡ላዕሌየ፡ Job 7, 12; እኤዝዝ፡እኪተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ዓለም፡ Jes. 13, 11; Ps. 47, 2; አዝዝ፡ለነ፡በሙ፡ *mitte nobis ea* Lit. 159, 4. c) in specie: *extrema mandata dare* familiae suae, *testamentum facere*, *testamento legare*, Kuf. 21; Gen. 49, 33; Gad. Ad.; አዘዘ፡በእንተ፡ቤቱ፡ 2 Reg. 17, 23; ordinem monachorum initurus የአዝዝ፡እምቅድመ፡ምንኵስናሁ፡በእንተ፡ንዋዩ፡ዘከመ፡ፈቀደ፡ F. N. 10; est vox technica forensis in F. N.: አዝዞ፡ይኩን፡ (*testamentum fiat*) በጽሒፍ፡ወዘእንበለ፡ጽሒፍ፡ 41, 1; c. Acc. ejus quod quis legat: በእንተ፡ዘይኤዝዝ፡ኪያሁ፡ 41, 4; c. ለ፡ ejus, cui quis quid legat: 24, 5. 41, 3; c. በ፡ opum, de quibus quis testatur vel disponit: ዘይኤዝዝ፡በንዋይ፡ F. N. 41. 3) *subjicere* alicui alqd, *subigere*, c. Acc. et ለ፡, Hebr. 2, 5 rom.; 2 Reg. 22, 35.

ተአዘዘ፡ III, 2 1) pass. a) *juberi*, ወተአዘዘ፡ውእቱ፡ዐንበሪ፡ Jon. 2, 11; c. Acc. rei et በኀበ፡ vel እምኀበ፡ *ab* aliquo: ኀሊ፡ዘተአዘዝከ፡ Sir. 3, 22; Luc. 3, 13; ተአዘዝክሙ፡በኀቤነ፡ 1 Thess. 4, 1; ወድአ፡ተአዘዘ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ Dan. ap. 1, 55; Ex. 37, 19. α) *jussu* alcjs *legari* ad alqd vel *praefici* rei: ዕደው፡እለ፡ተአዘዙ፡ውስተ፡ሕንጻ፡ Herm. p. 80. β) *jussu mitti*, c. በ፡ *contra* alqm: ሶበ፡ተአዘዘ፡በሙ፡ስነነ፡አክይስት፡ Sap. 16, 10. γ) *jussu tradi*, c. ውስተ፡ *in*: ተአዘዘ፡ወድአ፡ውስተ፡እደ፡ኀጺን፡ ἐντέταλται ἤδη εἰς χεῖρας σιδήρου Job 15, 22. b) *praecipi*, *statui*: በአዝማን፡ዚአሆሙ፡እለ፡ተአዘዙ፡ሎሙ፡ Hen. 80, 6; ሥርዐት፡ዘተአዘዘ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ Lit. Jac.; seq. Subj., Kuf. p. 15. c) *testamentum fieri*, *testamento legari*: ኢይትኤዘዝ፡ሎሙ፡ F. N. 42, 13. 2) refl. (*imperio*) *parere*, *obedire*, *obtemperare*, c. ለ፡ alicui: Koh. 10, 19; ዘረከበ፡ዘይትኤዘዝ፡ሎቱ፡ Sir. 25, 9; አሶቢ፡ዘኢይትኤዘዝ፡ለቃልከ፡ Judith 16, 14; Deut. 17, 12; Tit. 3, 1; Marc. 4, 41; Luc. 8, 25. 17, 6; አንትን፡አንስት፡ተአዘዛ፡ለአምታቲክን፡ Did. 3; abs. Phil. 2, 8; ተአዝዞት፡ *obedientia* Rom. 5, 19; Philem. 21; እለ፡ኢይትኤዘዙ፡ *inobedientes* Tit. 1, 10; seq. Subj. verbi: ተአዘዘ፡ይሖር፡ Hebr. 11, 8.

እዙዝ፡ part. 1) a) *jussus*: እዙዝ፡ውእቱ፡ከመ፡ያጥፍእ፡ *jussus erat delere* Judith 3, 8; (አንተ፡) እዙዝ፡ለከሢተ፡ትምህርት፡ Enc. Tachs. 18. b) *praeceptus*, *mandatus*, *statutus*: ሀበ፡ክፍሎ፡ዘእዙዝ፡ለከ፡ Sir. 7, 31; በከመ፡እዙዝ፡በኀበ፡እግዚእን፡ Did. 7; ወዓጺ፡እዙዝ፡ውስተ፡ሕግ፡ Did. 10; በከመ፡እዙዝ፡በእንቲአሆሙ፡ Kuf. 5; ዕለት፡እዝዝት፡ይእቲ፡ Kuf. p. 162. α) ኢእዙዝ፡ *vetitus*: ዘኢእዙዝ፡ውስተ፡ሕግ፡ Did. 15; Macc. f. 17; (መብልዕ፡) ዘኢእዙዝ፡በውስተ፡ሕግ፡ Clem. f. 249. β) *testamento legatus*: ዘእዙዝ፡ሎቱ፡ *is cui testamento legatum est* (alqd) F. N. 41, 1. 5. 2) *obediens*, *obtemperans*: ሳኦል፡ሶበ፡ኮነ፡እዙዘ፡ለእግዚ"፡ኮነ፡እግዚ"፡ያመውኦ፡ Jsp. p. 361.

ኣዛዚ፡ n. ag. 1) *potens*, *potestate praeditus*: ረሰየከ፡እግዚ"፡ኣዛዚ፡ለኵንኔየ፡ Jsp. p. 366. 2) *curator*: orbi, እለ፡አልቦሙ፡አብ፡ወኢእም፡ወኢኣዛዚ፡ F. N. 24, 3. 3) *testator*, (*testatus*): F. N. 41 (pluries).

ትእዛዝ፡ subst., f. et m., Pl. ትእዛዛት፡, 1) *potestas*, *imperium*: እስመ፡በትእዛዝ፡ውእቱ፡ቃሉ፡ ἐν ἐξουσίᾳ Luc. 4, 32. 36; አግነዮሙ፡ለትእዛዘ፡ሮም፡ Jsp. p. 313; ሜጠሙ፡ለትእዛዘ፡ሮም፡ *redegit eos sub imperium Romanorum* p. 312; ይወጽኡ፡እምትእዛዝነ፡ p. 324; i. q. *officium* (episcopi) Lud. Comm. p. 331 n. 93. 2) *praeceptum*, *mandatum*, *edictum*, *statutum*, *jussus*: ዛቲ፡ትእዛዝ፡ ἐντολή Mal. 2, 1; ዘንተ፡ትእዛዘ፡ 2, 4; Deut. 30, 11; Rom. 7, 8. 9; 1 Tim. 6, 14; 1 Joh. 2, 7. 3, 23; Marc. 12, 28; ተውህበ፡ትእዛዝ፡ Kuf. 3; ወፅአ፡ትእዛዝ፡እምኀበ፡ንጉሥ፡ δόγμα Dan. 2, 13; ከመዝ፡ውእቱ፡ትእዛዘ፡መጽሐፍ፡ዘወሀበ፡ διάταγμα 2 Esr. 7, 11; በትእዛዘ፡እግዚ"፡ διὰ προστάγματος Κυρίου Num. 33, 38; Jos. 21, 40; διὰ λόγου 1 Petr. 1, 23; κατ᾽ ἐπιταγήν 1 Tim. 1, 1; θέλημα 1 Tim. 4, 3; παραγγελία 1 Tim. 1, 5. 18; crebro ትእዛዝ፡ collective: ወሀበ፡ትእዛዘ፡ቅድሜሁ፡ ἐντολάς Sir. 45, 5. 32, 2. 35, 24; ኵላ፡ትእዛዝየ፡ Num. 15, 40; ኵሎን፡አላንቱ፡ትእዛዝ፡ Asc. Jes. 1, 7; Eph. 2, 16; 1 Joh. 2, 3. 4; ἐντάλματα Jes. 55, 11; προστάγματα 26, 9; μαρτύρια Ex. 25, 16. 21; መጻሕፍተ፡ትእዛዝ፡ 40, 18; Pl. ትእዛዛት፡ Koh. 12, 13; ዐቂበ፡ትእዛዛቲሁ፡ለእግዚ"፡ Sir. 23, 27; Kuf. 22; ትእዛዛተ፡ሰብእ፡ Jes. 29, 13; Ps. 118, 16; Matth. 5, 19. 19, 17; ትእዛዛት፡ሐዋርያት፡ *constitutiones Apostolorum*, Syn. a) *lex* vel *regula* naturae rerum insita, Hen. 2, 1. 72, 2. 73, 1. b) *quod promissione statutum est*, (*promissio*), ἐπαγγελία Am. 9, 6; Hebr. 4, 1; Did. ed. Platt p. 50 l. 4; p. 106, l. 2 cum annot. c) *testamentum*, α) sensu biblico: ታቦት፡እንተ፡ትእዛዝ፡ Ex. 39, 15; 1 Par. 28, 18; 2 Par. 5, 2; Ex. 27, 21. β) sensu forensi: በእንተ፡ትእዛዝ፡ወጽሒፈቱ፡ F. N. 41, 1; በእንተ፡ጽሒፈ፡ትእዛዝ፡ዘንዋይ፡ ibid. 3) passim i. q. ተአዝዞ፡ i. e. *obedientia*: 1 Reg. 15, 22 S; በትእዛዙ፡ለጽድቅ፡ ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας 1 Petr. 1, 22; ἀκοαί 2 Reg. 23, 23.

ተአዛዚ፡ n. ag. 1) *jussus*, *mandato instructus*, *praefectus*: ተአዛዚ፡ዲበ፡ሕዝብ፡ Hen. 20, 5; Michael archangelus ተአዛዚ፡ለትፍሥሕት፡ወለኑዛዜ፡ Enc. Jac. 12. 2) ተአዛዚ፡ሎቱ፡ (ex Arabismo) i. q. ዘእዙዝ፡ሎቱ፡ *is cui quid testamento legatum est* F. N. 41, 5. 3) *obediens*, *obsequens*, *obtemperans*, *se subjiciens* imperio alcjs: Deg.; Lud. Comm. hist. p. 320 n. 62; ረድኡ፡ወተአዛዚሁ፡ Enc. Teq. 19; ወትከውን፡ተአዛዚተ፡ለከ፡ Fal. f. 14; ተአዛዝያን፡ F. N. 7, 1; ኢተአዛዚ፡ *inobediens*, Lud.; filius Herodis ዘኮነ፡ተአዛዚ፡ለሮም፡ወመፍቀሬ፡ሎሙ፡ Jsp. p. 341; አይድዮ፡ከመ፡ውእቱ፡ተአዛዚ፡ሎቱ፡ (*se se ei subjecturum esse*) p. 313.

አይ፡ pron. interrog. adj. [أَيّ, אֵי], m. et f., Pl. አያት፡ 1) interrg, in quaestionibus directis et indirectis, a) adj.: *qui? qualis? (uter?)*: አይ፡ብሔር፡ማኅደሩ፡ለብርሃን፡ (ποίᾳ Job 38, 19; አእምሩ፡አይ፡ፍኖት፡ሠናይ፡ Jer. 6, 16; adv. interrg. ኑ፡ annexo auctum: አይኑ፡ዘርእ፡ክቡር፡ Sir. 10, 19; አይኑ፡መጽሐፈ፡ኅድጋቲሃ፡ Jes. 50, 1; አይኑ፡ሕዝብ፡ 4 Esr. 1, 33; Matth. 22, 36; suo substantivo postpositum: ወያእምሩ፡መናብርት፡አይ፡ዚአሆሙ፡ Asc. Jes. 9, 12; praedicati loco positum: አይኑ፡ውእቱ፡መዋቲ፡ዘይነጽሕ፡ Job 4, 17; አይ፡ውእቱ፡ዝንቱ፡ወርኅ፡ Rel. Bar.; አይ፡ይእቲ፡ፍኖተ፡ሲኦል፡ 4 Esr. 2, 14. 15; Acc.: አየ፡ፍኖተ፡ (v. ፍኖት፡) ኀለፈ፡ 2 Par. 18, 23; አየኑ፡ቤተ፡ተሐንጹ፡ሊተ፡ Jes. 66, 1; አየ፡ኀጢአተ፡ገብሩ፡ Rel. Bar.; Act. 7, 49; Genit.: ዘአይ፡አምላክ፡ *qualis Dei?* Cyr. de r. fid. f. 41; praemissis praepositionibus: በአይ፡አደው፡ Cyr. ad Th. f. 9; በአይ፡እምእላንቱ፡እሣህሎሙ፡ Jer. 5, 7; በአይ፡ፍኖት፡ Sir. 30, 40; Matth. 21, 24;

24, 42; Rom. 3, 27; በአይ፡ልሳን፡ንክል፡ነጊረ፡ግብረቶን፡ Gad. Lal.; Clem. f. 46. 56; በአይ፡ፍና፡ τίνα τρόπον Cyr. c. Pall. f. 97; ለአይ፡ወለማእዜ፡መዋዕል፡ 1 Petr. 1, 11; እምአይ፡ሕዝብ፡ Tob. 5, 9. 11; በእንተ፡አይ፡ኀጢአት፡ Hen. 21, 4; በታሕተ፡አይ፡ዕፅ፡ Dan. ap. 1, 54; Pl. Matth. 19, 18; አያተ፡ሥሕጻታተ፡ Cyr. c. Pall. f. 66; c. pron. suff.: አያቶሙ፡ይኄይሱ፡ *qui eorum sunt meliores?* Phlx. 1. b) *quid? qualis res?* አይ፡ይከውን፡እምዝ፡ወእምዝ፡ Koh. 11, 6; በአይ፡ *quare?* ዘይብሎ፡ለአቡሁ፡ምንተ፡ወለድከኒ፡ወለእሙኒ፡በአይ፡ማሕምምኪ፡ Jes. 45, 10. c) adv. አይ፡ *quomodo?* Ex. 4, 10 (si non: *qualis* ego?). 2) indef. *quicumque, qualiscumque, quilibet, quisquis,* (*utercumque*); a) አይ፡, ut: ውስተ፡አይ፡መካን፡ሀሎ፡ *in quocumque loco fuerit* Genz. f. 155; ኵሉ፡አሕላም፡በአይ፡ገጽ፡ከነ፡ *omnia somnia qualiacumque sint* Kedr f. 73. b) አይሂ፡ — vel አይኒ፡, ut: አይሂ፡ዘተምዐ፡ *quicumque irascitur* Phlx. 54; በእንተ፡አይኒ፡ኀጢአት፡ዘከነት፡ Phlx. 37. 171 (vid. sub ታሕጻጽ፡). c) *ullus* in sententiis negativis: ወኢበአይ፡መንግሥት፡ 3 Reg. 10, 20. — Vid. አይቴ፡, እፎ፡, እስፍንቱ፡።

አይሉል፡ n. mensis Hebraeorum sexti (Septembris), sc. אֱלוּל Ἐλούλ, 2 Esr. 16, 15 (v. ኢሎሊ፡ et ኢሉሊ፡); Voc. Ae.

ኤመ፡(ዔመ፡) rad. inus. incertae potestatis; in Rad. Abb. ኤመ፡ exponitur መሠገ፡

ምእያም፡ (v. ምዕያም፡) subst. *caula,* Hen. 86, 2. — *Voc. Ae.:* ምዕያም፡ዘ፡የላምብረት፡; *aliud:* አፍአ፡ምዕያም፡መርሕብ፡ብ፡ሜዳ፡

አየር፡ n. prgr., m. et f., Pl. አየራት፡, ἀήρ *aer, aura, aether,* 1 Thess. 4, 7 Platt; Asc. Jes. 8, 1. 12. 9, 1. 10, 30; Clem. f. 101; equites ignei apparuerunt በአየረ፡ሰማይ፡ Jsp. p. 287. 377; አዕዋፍ፡ዘውስተ፡አየር፡ይሰርሩ፡ Fal. f. 66; መልዕልተ፡አየር፡ Prov. 9, 12 gl.; ተመልአት፡አየር፡እምነ፡መላእክት፡ Sx. Genb. 19; Hed. 27; አየር፡ጽሕወ፡ከነ፡ ἀὴρ ἦν καθαρός Chr. ho. 23; Pl. አየራት፡ Lit. 172, 1; Lit. Chr.; Lit. Orthd.; ሐውዘ፡አየራት፡ Genz. f. 138; Simon Magus ዐርገ፡ውስተ፡አየራት፡ M. M. f. 1; Org. 2; Joannes Evangelista ይኄጽር፡አየራተ፡ Deg.

ኢዮር፡ n. prgr. sc. ἀήρ إِيَار, *aether:* Org. 1 („ubi intelligitur unum e septem coelis, altissimo (i. e. አርያም፡) proximum“ Lud.); Rel. Bar.; Deus ዘዲበ፡ኢዮር፡መንበሩ፡ Mavâs. n. 17; ከመ፡ከዋክብት፡ዘኢዮር፡ይበዝኀ፡ኀጢአትየ፡ Form. Conf.

አየራዊ፡ adj. rel. *aërius, aetherius:* መብረቅ፡አየራዊ፡ Tab. Tab. 60.

አየር፡ nomen mensis Hebraeorum secundi (Maji), אִיָּר, Voc. Ae

ኤሰ፡ I, 1 [i. q. أَيِسَ *mollis, lenis fuit; desperavit;* يَئِسَ (יָאַשׁ) *desperavit;* يَأْس *phthisis* morbus] *tabescere, liquescere:* አአይስ፡በሕማም፡ውኁፉረ፡ ἐν ὀδύναις πέφυρμαι Job 30, 14; ነፍስየ፡ተዐነብዘ፡ወተአይስ፡ልብየ፡ σπαράσσεται ἡ καρδία Jer. 4, 19. — *Voc. Ae.* ad Jobum: የአይሰከ፡ዘ፡ይብእሰከ፡; *Rad. Abb.:* ዐየሰ፡ዘ፡ዘበረ።

ኢያስጲስ፡, **ኢያስጲድ፡**(“ጴድ፡), **ኢያስጲን፡** n. prgr. scil. ἴασπις (c. suis casibus), *iaspis* gemma, Ex. 28, 18. 36, 18 C; Apoc. 21, 18. 19; ዕንቈ፡ኢያስጲድ፡ 4, 3; ኢያስጲን፡ Hez. 28, 13.

አይቁና፡ vel **አይቆና፡** n. prgr. sc. εἰκών (Acc. εἰκόνα), *icon, imago* (picta): apparuit ipsi እምአይቁናሃ፡ (v. “ቆናሃ፡) ወጺአ፡ (de icone Mariae egrediens) Enc. Tachs. 21.

ኢዮቤል፡(ኢዩቤል፡) n. prgr. sc. Ἰωβήλ יוֹבֵל 1) *jubilum:* አቅርንት፡ዘኢዮቤል፡ Jos. 6, 4 (κερατίναι τοῦ Ἰωβήλ); መጣቅዕት፡ዘኢዮቤል፡ σάλπιγγες τοῦ Ἰωβήλ, 6, 6. 2) *annus jubili* vel *jubilaeus,* Kuf. creberrime, ubi occurrunt formae ኢዮቤል፡, ኢዮቤላት፡, ኢዮቤላታት፡, ኢዮቤልዮን፡, ኢዮቤልዩ፡, ኢዮቤልዮታት፡, “ዩታት፡, ኢዮቤልው፡, ኢዮቤልዉ፡, ኢዮቤልውሳት፡ al.

አይቴ፡ adv. interrg. [compositum ex አይ፡ q. v., et ቴ፡ gramm. § 62, a. 63, b. 161, a., sicut أَيْنَ אַיִן ex *ai* et *na*], quod semel አይተ፡ scriptum inveni in Cod. Laur. Jes. 16, 8. A) interrg., crebro ኑ፡ et መ፡ annexo auctum, usitatum in interrogationibus directis et indirectis, 1) a) *ubi?* አይቴ፡አንተ፡ Gen. 3, 9; አይቴ፡ሀሎከ፡ Job 38, 4. 28, 12; Jes. 10, 3. 33, 18. 36, 19. 37, 13. 51, 13; Jer. 2, 6. 28; አይቴኑ፡መርዔት፡ 13, 20; ሰብአ፡ኢይርአዩክሙ፡አይቴ፡አንትሙ፡ 43, 19. 44, 19; Thren. 2, 12; ተመሀር፡አይቴ፡ውእቱ፡ጥበብ፡ወአይቴ፡ውእቱ፡ኀይል፡ Bar. 3, 14; Zach. 1, 5; Ps. 41, 3. 78, 10; Matth. 2, 2; Joh. 1, 39. 7, 11. 8, 19 al.; አይቴመ፡ *ubinam?* Hez. 13, 12; አይቴኑመ፡ Jer. 17, 15. α) በአይቴ፡ *ubi?* Jud. 20, 3; Ruth 2, 19; Jer. 43, 17; Matth. 2, 4. 26, 17; Marc. 14, 12. β) ኀበ፡አይቴ፡ *ubi?* ut: nemo novit, ኀበ፡አይቴ፡ይከውን፡ Sx. Teq. 6. b) *quo?* አይቴ፡ተሐውር፡ Zach. 2, 2; አይቴ፡ይወስዳ፡ 5, 10; Hen. 41, 5. 46, 5; Ps. 138, 6; Judith 10, 12; Asc. Jes. 7, 3; Gen. 37, 30. α) ኀበ፡አይቴ፡ *quorsum? quo?* ኀበ፡አይቴ፡ (v. እንተ፡አይቴ፡) ናነብሮ፡ለዋሕድ፡ ὅποι ποτὲ θήσομεν τὸν μονογενῆ; Cyr. c. Pall. f. 84. β) እንተ፡አይቴ፡ id., ibid. c) እምአይቴ፡ *unde?* Job 1, 7. 28, 12; እምአይቴኑ፡ Sir. 37, 3; Jes. 41, 24. 49, 21; Tob. 7, 3; Judith 12, 3; Asc. Jes. 11, 14; Ps. 120, 1; 4 Esr. 3, 24; Jon. 1, 8; 1 Reg. 25, 11; Num. 11, 13; Gen. 16, 8; እምነ፡አይቴ፡ 29, 4; Matth. 15, 33. 21, 25; etiam: እምአይቴ፡ሀገር፡አንተ፡ *unde* (urbis) *gentium es?* Sx. Nah. 20. d) እስከ፡አይቴ፡ *usque quo?* (bis wohin?) Asc. Jes. 9, 1. 2) በአይቴ፡ *qui? quomodo?* ποῦ Prov. 11, 31; 1 Petr. 4, 18; በአይቴ፡ይትዓረክ፡መቅጹት፡ምስለ፡ጽህርት፡ τί Sir. 13, 2. 17. 31, 4; በአይቴ፡ታአምረኒ፡ πόθεν Joh. 1, 49; Matth. 9, 15 Platt. B) indef., sive adjecto sive omisso ሂ፡ vel ኒ፡, *uspiam, quopiam, usquam;* in sententiis negativis: ኢትግእ፡እምህየ፡ወኢአይቴ፡ 3 Reg. 3, 36; ወኢበአይቴሂ፡ 10, 12; ወኢበአይቴኒ፡ 4 Reg. 5, 25. — *Voc. Ae.:* አይቴ፡ዘ፡ወዴት፡።

አይኅ፡ subst. [vicinum est ይኅአ፡, አይኅአ፡ *de coelo delabi;* vid. etiam quae Ewald Jahrbuch der bibl. Wiſſenſchaft VII.

p. 3 de nominibus diluvii Semiticis observavit] *diluvium* a) magnum illud Noae tempore factum: Gen. 7, 6. 10, 1; 2 Petr. 2, 5; Matth. 24, 38; Clem. f. 69; Did. 12; Hen. 10, 22; 4 Esr. 1, 12; **እምነ፡ማይ፡ዘአመ፡አይኅ፡** ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπὶ Νῶε Jes. 54, 9; **ማየ፡አይኅ፡** Gen. 6, 17; Kuf. 4; Sir. 40, 10. 44, 18; Luc. 17, 27. b) in genere: **በአይኅ፡** ἐν κατακλυσμῷ Dan. 9, 26; **በፍኖተ፡አይኅ፡** Nah. 1, 8; **ይመጽእ፡ዝናም፡ከመ፡አይኅ፡** ὑετὸς κατακλύζων Hez. 13, 11; **ማየ፡አይኅ፡** Sir. 21, 13. 39, 22; Ps. 28, 9. c) de **አይኅ፡ዘነፋስ፡** vel **አይኅ፡ነፋስ፡** *diluvio ventorum* (Windfluth) fabulantur in suis libris ut Arabes ita Abyssini, Clem. f. 32; Gad. Ad.

ኤኅ፡ I, 1 denom., *diluvio obrui:* **ከማሁ፡ከዐበ፡ሶበ፡ተአይኅ፡** (v. **ተአይኅ፡**)**ምድር፡አድኅኖቶ፡ጥበብ፡** caet., κατακλυζομένην γῆν Sap. 10, 4; **አመ፡ተአይኅ፡ዓለም፡** Machb. Meem. 17. — *Voc. Ae.:* **ተአይኅ፡ዘ፡ተተክሎስ፡** (v. **ተተክሉሰው፡**)!

ተአይኅ፡ III, 1 *diluvio obrui* Sap. 10, 4 var.

አየነ፡ ut videtur i. q. أَنَ *commode, placide, tranquille se habuit.*

ተአየነ፡ III (1 an 2?) *commode* vel *bene vivere:* **ወእመ፡ትቤለኒ፡ምንት፡ውእቱ፡ተድላ፡እብለከ፡ተአይኖ፡ሥጋ፡ፈድፋደ፡ወሲሰዮቱ፡ሐሊብ፡ወመዓረ፡ወአዕርፎቱ፡እምጻማ፡** πολλὴ ζωή, φησί, τῇ σαρκί, γάλα καὶ μέλι τῇ σαρκί, εἰρήνη τῇ σαρκί, Chr. ho. 13.

አየነ፡ *dispicere* vid. sub **ዐየነ፡**

አየየ፡ *segregari, alienari* vid. sub **ዐየየ፡**

አየየ፡ rad., quae non cum **አይ፡** *qualis?* sed cum أَسَا *aequavit, concordavit* (et שָׁוָה ܫܘܳܐ سَوِيَ III, *aequalis, par, similis fuit*) componenda videtur.

ተአየየ፡ III, 1 *aequalem, aequabilem, comparabilem esse, comparari, aequiparare:* Christus unitus est **እም፪ አለ፡ኢይትአየያ፡ዘውእቱ፡መለኮት፡ወትስብእት፡** Cyr. ad Th. f. 16; **አማንኑ፡ከመ፡ለብሒል፡መርገመ፡ኮነ፡ወኀጢአተ፡ከማሁ፡ይትአየይ፡ነገር፡ዘይብል፡ኮነ፡ሥጋ፡** (συνεισκρίνεται) Cyr. c. Pall. f. 68; **ኵሉ፡ክብር፡ኢይትአየይ፡ምስሌሃ፡** Cyr. ad Th. f. 7; **ዘመንገለ፡ሰብእ፡ክቡር፡ወልዑል፡ወኢይትአየይ፡** (*et incomparabilis est*) **ምስለ፡ካልእ፡በልዕልናሁ፡** f. 1.

አያዊ፡ adj. *aequalis:* **ዘአያዊ፡ዘዕሩይ፡ምስሌከ፡** Lud. c Ssal. Req.

አያይ፡ adj. et subst. 1) *aequalis, par, socius:* **ሰላም፡ለጎርጎርዮስ፡ወለአብድሬጦስ፡አያዩ፡** Enc. Masc. 24; Ter 1. 2) *similitudo, species, imago:* Athanasius **ኮነ፡ሐዋርያዌ፡በኵሉ፡አያዩ፡** Enc. Genb. 7; **ወበ፡ላዕሌሁ፡ዘሕብረ፡በረድ፡አያየ፡** Enc. Haml. 27; **ተወለጠ፡አያዩ፡** Enc. Haml. 16. — *Voc. Ae.:* **አያይ፡ዘ፡አምሳል፡**

አያት፡ (i. e. **አይያት፡** tamquam ab **አይይ፡**) et **አያያት፡** (ab **አያይ፡**) subst., *aequalitas, similitudo:* **አልቦ፡አያት፡ግብራት፡ውስቴቱ፡** *nulla ei inest aequalitas cum creaturis* Cyr. ad Th. f. 10; **ሢመትክሙ፡ድልው፡ወሥኑይ፡ዘእምኀበ፡እግዚ"፡ይመስል፡አያተ፡ዚአሁ፡ዘበምድር፡ክብርክሙ፡** f. 6. a) *ratio similis* vel *eadem:* **በዝኬ፡አያት፡ንለቡ፡** κατὰ τὸν ἴσον τρόπον, *simili* vel *eadem ratione intelligamus,* Cyr. ad Th. f. 16; non ita, **አላ፡በካልእ፡አያት፡ይነግር፡** ἀλλὰ ἕτερόν τι παρὰ τοῦτο δηλοῖ, Cyr. c. Pall. f. 68. b) passim **አያተ፡** in st. c. exponendum est adverbiis *pariter ac, instar:* **ዘንተ፡ኵሎ፡ተዐገሠ፡** (Christus) **አያያተ፡** (Lud.: **በአያያተ፡**) **ገብር፡** (*servi instar*) Syn. f. 312; **በአያተ፡እላንቱ፡** (ad similitudinem horum — verborum i. e.) *pariter, simili modo* Cyr. c. Pall. f. 68. c) *simile quid, res similis* vel *similes:* **ወአያቶሙሰ፡ንነግር፤ኢኮነ፡በአስተጠናቅቆ፡** (*simile quid* i. e.) *idem fere dicimus, non exacte idem,* Cyr. c. Pall. f. 97; **ጣዕሙ፡ከመ፡አያተ፡** (v. **ኢያተ፡**, **ኢያያተ፡**) **መዓር፡** (ὡς ἐγκρὶς ἐν μέλιτι) *sicut res* (*melli similes* i. e.) *mellitae* Ex. 16, 31; aqua **ወጣዕሙ፡ከመ፡አያያተ፡መዐር፡** Gad. T. H.; **ይፈደፍድ፡ጣዕሙ፡እምኵሉ፡አያያተ፡መዐር፡ዘበምድር፡** Clem. f. 171. — *Voc. Ae.:* **አያት፡ዘ፡አምሳል፡አብነትሂ፡ይ፡**; *aliud:* **አያይ፡ዘ፡ልፍዕ፡**(?**ልፍስ፡**?), inter plantarum nomina (sine dubio ad Ex. 16, 31).

እድ፡ subst., m. et f., Pl. **እደው፡** et **አእዳው፡** [יָד, ܐܺܝܕܳܐ, يَدٌ (etiam أَدٌ), amh. **እጅ፡**; vid. etiam **ውእደ፡**] Sing. **እድ፡** pronomina suff. per ê sibi annectit, ut **እዴየ፡**, **እዴሆሙ፡**, caet. (gramm. § 154, d), 1) *manus* (cum brachio), Gen. 3, 22. 5, 29. 8, 9. 22, 10. 37, 27. 38, 28. 40, 21. 41, 42. 48, 17; Ex. 4, 4. 29, 9. 10; Lev. 1, 4. 21, 19; Deut. 4, 28. 9, 15. 11, 18. 19, 21; Jud. 3, 15. 21; Koh. 2, 11. 9, 10. 11, 6; Job 30, 21; Hez. 2, 9; Ps. 90, 12; **ውስተ፡እዴሁ፡ፍሕም፡** Jes. 6, 6; **ደይ፡እዴከ፡ላዕለ፡እዴየ፡** Gen. 24, 2; **ዘእሱር፡እዴሁ፡ዘየማን፡** Sir. 21, 19; Matth. 3, 12. 5, 30. 8, 3, alias sexcenties; **ጸሐፍኩ፡በእዴየ፡** *manu propria* Philem. 19; **ጸሐፈ፡ክታበ፡በእዴሁ፡** Sx. Jac. 9; **ሰፍሐ፡እደ፡ለነዳይ፡** Sir. 7, 32. 14, 13; Pl. **አእዳው፡** maxime in libris inferioris aetatis, ut I Sal. Mar. 21; F. M. 26, 8; Org. 1, quamquam passim etiam in Bibliis, ut Jer. 31, 37. In specie significatur manu a) fides: **ወሀቡ፡እደ፡ይስድዱ፡አንስቲያሆሙ፡** 2 Esr. 10, 19; **መጥወኒ፡እዴከ፡ወመጠዎ፡እዴሁ፡** 4 Reg. 10, 15. b) dexteritas: **በከመ፡እዴሁ፡ከማሁ፡ክብሩ፡** Sir. 38, 1. c) auxilium et instrumentum: 2 Reg. 3, 12; **እደ፡እግዚ"፡ሀለወት፡ምስሌሁ፡** 2 Esr. 7, 6; **ኢይጸምዋ፡እደው፡ባቲ፡** Thren. 4, 6; **ዘእንበለ፡እድ፡** Dan. 2, 34; Act. 11, 21; inde **በእደ፡** vel **በእደወ፡** *per, ope, opera* alcjs: **ተፈነወ፡ቃል፡በእዴየ፡** Kuf. 12; Deut. 33, 3 **ዘነገረ፡እግዚ"፡በእደ፡ኤርምያስ፡** Jer. 44, 2; Hagg. 1, 1; 1 Reg. 28, 17; Act. 5, 12; 1 Petr. 2, 5; **አምኑ፡በእደዊሃ፡** (*ad fidem perducti sunt per eam*) Sx. Masc. 27; Hed. 26; Genb. 3 Enc. d) ductus, unde **ላዕለ፡እደ፡** vel **ዲበ፡እደ፡** (على يد) *sub auspiciis, ductu* alcjs: 1 Petr. 1, 21 Platt; **ወአምነ፡ጢሞቴዎስ፡ዲበ፡እደዊሁ፡ለጳውሎስ፡** Sx. Ter 23. 27. e) possessio: **አልብየ፡ውስተ፡እዴየ፡** Kuf. 41; Lev. 5, 7. 11. 12, 8. f) *vis et potestas:* **ውስተ፡እዴሁ፡ኵሉ፡ሕያው፡** Job 12, 10. **ኵሉ፡በእደ፡እግዚ"፡** Kuf. 12; Sap. 3, 1; Ps. 118, 109; **ወሀብኩክሙ፡ውስተ፡እዴክሙ፡** Gen. 9, 2. 14, 20; Ex. 4, 21; **አወድቀ፡ውስተ፡እዴሆሙ፡** Jud. 15, 18; Sir. 2, 18; **አትሕቲ፡ርእሰኪ፡ታሕተ፡እዴሃ፡** Gen. 16, 9; **አድኅነኒ፡እምነ፡እዴሁ፡** 32, 12; Matth. 17, 22; Joh. 3, 35. 10, 28; 2 Cor. 11, 33; etiam ante nomina bestiarum rerumque inanimatarum: **ውስተ፡እደ፡ኵናት፡** Jer. 18, 21; Ps. 21, 21. 48, 16. 62, 9. 88, 47; 1 Reg. 17, 37. g) robur, potentia: **በእድ፡ጽንዕት፡** Ex. 6, 1; Deut. 4, 34; **እድ፡ጽቡስ፡** Sir. 25, 23; **ኵሉ፡እድ፡ይደክም፡** Jes. 13, 7. 2) a) *brachium* hominis, βραχίων Job 31, 22 (ubi ὤμοις **መዝራዕት፡**); **ከመ፡ድጕልማ፡ውስተ፡እደ፡የማን፡** Sir. 21, 21; **አውቃፍ፡ለእደዊሃ፡** Gen. 24, 22. b) *armus bestiarum, manus* quarumdam bestiarum: βραχίων Ex. 29, 22 (at 29, 27 **መዝራዕት፡**); χείρ **ዘየሐውር፡በእደዊሁ፡** Lev. 11, 27; **ላጽቄት፡ዘበእደዊሁ፡የሐውር፡** Prov. 24, 63. 3) *manus* arte factae vel *brachia* arte facta: a) *manubrium:* **እደ፡መንሥግ፡** Cant. 5, 5. b) *manica,* α) vinculum manus: **በእደ፡ሰናስለ፡ኅጺን፡** ἐν χειροπέδαις σιδηραῖς Ps. 149, 8; β) *chirotheca,* vel tegumentum digitorum: **ገብሩ፡አምሳለ፡እድ፡ወአጻብዕ፡ዘኅጺን፡** Sx. Haml. 5; **በእደወ፡ኅጺን፡እንዘ፡ይጸፍዕ፡ገጸ፡** Enc. Genb. 25. c) *axis* rotae, 3 Reg. 7, 17. 19. d) ut videtur, *specillum:* **እድ፡ዘኅጺን፡ዘየሐትት፡ዘውስተ፡ከርሥ፡** (cruciatus instrumentum) Sx. Ter 15. e) *monumentum* (quatenus manus instar indicat alqd) 2 Reg. 18, 18. f) *brachia* (fulcra lateralia) solii 3 Reg. 10, 19. g) *prominentia* 3 Reg. 7, 21. 4) *pars* (sicut יָד): **፲እድ፡**, **፱እድ፡** δέκα μέρη, ἐννέα μέρη 2 Esr. 21, 1; **የኀልቅ፡ክልኤ፡እድ፡ወይተርፍ፡ሣልስት፡እዴሃ፡** Zach. 13, 8. 9; Hen. 72, 12. 28; Gen. 47, 24; Ex. 16, 36; 4 Esr. 4, 47; **ብርሃኑ፡ዚአሁ፡፯እደ፡ያበርህ፡እምዘወርኅ፡** (septies lucidior erit quam) Hen. 72, 37; numeralia ordinalia in st. c. voci **እድ፡** praeponi solent, ut: **ሣልስተ፡እዴሃ፡ለምድር፡** *tertia* (*partis* i. e.) *pars terrae* Apoc. 8, 7. 9. 11, 13; Lev. 5, 11; 2 Reg. 18, 2; 4 Reg. 11, 5. 6; **ውስተ፡ሣልስተ፡እደ፡መንግሥትየ፡** Dan. 5, 7; 4 Esr. 4, 46; **ለገዝኩ፡ሳብዕተ፡እድ፡** 4, 54., 58, quamquam etiam occurrit: **ራብዕት፡እዴሃ፡ለምድር፡** Apoc. 6, 8 rom.; 8, 9 rom.; Zach. 13, 8 al.; in Acc.: **ትሰቲ፡ሳድስተ፡እዴሃ፡ለኢን፡** Hez. 4, 11. 5, 2. — 5) *latus:* **መንገለ፡እደ፡ማየ፡ባሕር፡** Kuf. 8; **በእደ፡ባሕር፡** Kuf. 10; **በእደ፡አበሁ፡** Kuf. 7. (vid. **ወእደ፡** et **ውእደ፡**). 6) *locus,* deinde in st. c. relative usurpatur, (quamquam **ወእደ፡** vel **ውእደ፡** magis frequentatur), a) **እደ፡** *quo loco, ubi,* ut: **እደ፡እውዕል፡ወእበይት፡** Lud. ex Org. b) **በእደ፡** id., ut: **በኵሉ፡መክናት፡በእደ፡ገብሩ፡** Kuf. p. 62. c) **እምእደ፡** *e loco ubi,* ut: **መጽአ፡ኀቤሃ፡፮ወሬዛ፡እምእደ፡** (v. **እምውእደ፡**) **ይትኀባእ፡** Dan. ap. 1, 37 (vid. **ወእደ፡** et **ውእደ፡**). — Locus Asc. Jes. ed. Laur. p. 80, ubi Laurentius **እድ፡** *longitudo* vertit, dubius videtur (an: duodecim palmas et quatuor . . . . latus?)

እድ፡ *viri* vid. sub I **ዐደወ፡**

እዳ፡ *debitum, aes alienum* vid. sub II **ዐደወ፡**

አድል፡ vel **አደል፡** (etiam per **ዐ፡**), subst., nonnisi in Pl. **አእዳል፡** repertum, *indumentum, tunica:* **አእዳለ፡ማእስ፡** Kuf. 3; Gen. 3, 21 (χιτῶνας δερματίνους). — *Voc. Ae.:* **አእዳል፡ወማእስ፡ዘ፡ቍርበት ።**

I. **አደመ፡** inus., i. q. אָדַם *rubuit,* أَدِمَ *fuscus evasit.*

አዲም፡ (adj. et) subst. [أَدِيم], *pellis rubro colore infecta, corium:* **ማእሰ፡በግዕ፡ግቡረ፡አዲም፡** δέρματα κριῶν ἠρυθροδανωμένα Ex. 39, 21 (vid. **መሓን፡**); **ቅናት፡ዘአዲም፡** ζώνη δερματίνη 4 Reg. 1, 8; Matth. 3, 4; Marc. 1, 6; Syn. f. 293; Deg.; **ቅናታቲሆሙ፡አዲም፡** Reg. Pach.

አዳማዊ፡ adj. rel. *rufus:* **አርዌ፡ዐዋግ፡አዳማዊ፡** (ex Apoc. 12, 3) Lud. Comm. hist. p. 495 n. 8.

አዳም፡ n. pr. hominis protoplasti (אָדָם), *Adam,* Gen. 2, 16 seq.; Deut. 32, 8; Kuf.; Macc. f. 11.

አዳማዊ፡ adj. rel. *humanus:* **ልሕኵት፡አዳማዊት፡** Fid. Jac. Bar.

II. **አደመ፡** rad., quam S. Bochart in Hieroz. II. 489 cum עֵדֶן composuit, alii (ut Ges. in thes. p. 24), cum e *rubro* in *pulchrum* facilis sit transitus, ad אָדַם *rubuit* referendam censent, (sive quia *rubrum* est *pulchrum,* sive quia rubor faciei vitalis *gaudentis, amantis, arridentis, voluptate affecti* est sicut pallor solliciti, desiderantis) coll. amh. **ደምግቡ፡**

አደመ፡ I, 2 *jucundare* alqm i. e. *placere* alicui, a) *delectare, voluptate afficere,* c. Acc. pers.: **ሥን፡ወላሕይ፡ይኤድማ፡ለዐይን፡** (ἐπιθυμεῖν) Sir. 40, 22; **ቍርባንክሙ፡ኢይኤድመኒ፡** οὐχ ἥδυνάν με Jer. 6, 20; **ብእሲትየ፡ተአድሞ፡ለካልእ፡ብእሲ፡** ἀρέσαι Job 31, 10. b) *gratum esse* vel *probari* alicui, ἀρέσκειν, **እንተ፡አደመቶ፡እምኔሆን፡ብእሲት፡** Esth. 2, 4; **ሶበ፡ተፈሥሑ፡በአድሞ፡ሥነ፡ላሕዮሙ፡** (τερπόμενοι) Sap. 13, 3; **ይሬኢ፡እግዚ“፡ወኢይኤድሞ፡** Prov. 24, 18; Sir. 48, 22; Lev. 26, 34; Gen. 24, 26; 2 Reg. 3, 19; Ps. 49, 22; **አደሞ፡ለንጉሥ፡ዝንቱ፡ነገር፡** Esth. 1, 21; Hebr. 13, 16; 3 Joh. 2; 1 Cor. 2, 14 (δέχεσθαι); Matth. 14, 6; Luc. 11, 48; passim c. **ቅድመ፡** pers., ut: **አደመ፡ቃሎሙ፡ቅድሜሁ፡** Judith 7, 16; crebro c. Acc. et **ቅድመ፡** ejusdem pers.: **ምድር፡አደመቶ፡ቅድሜሁ፡** (*terra ei placuit coram ipso*) Kuf. 10; **አደሞ፡ቃላ፡በቅድሜሁ፡** Judith 11, 20; Jud. 14, 1. 3; 1 Reg. 18, 20. 26 (ηὐθύνθη); 1 Joh. 3, 22 Platt. c) *placet, videtur, libet:* **በከመ፡ይኤድመከ፡ግበር፡ምስሌየ፡** Tob. 3, 6; **ዘከመ፡አደሞ፡** Jer. 18, 4; **አደሞ፡ቅድሜሁ፡ወሤመ፡** Dan. 6, 1; seq. Subj.: **አደመኒ፡ቅድሜየ፡እንግር፡** Dan. 3, 32, vel seq. **ከመ፡** c. Subj.: **ኵሎ፡ዘኀለየ፡ወአደሞ፡ለሰሎሞን፡በነፍሱ፡ከመ፡ይግበር፡** 2 Par. 7, 11 (ἠθέλησεν). — At Cant. 7, 7 **አደምኪ፡** a Ludolfo emendatum est pro **አዳምኪ፡**

ተአደመ፡ 2 Par. 20, 37 ad **ተዓደመ፡** referendum videtur, q. v.

አስተአደመ፡ IV, 2 et 1 1) *jucundum* vel *gratum censere* alqd, *delectari* re, *laudare* et *probare,* c. Acc.: **እግዚ“፡ኢያስተኤድሞ፡** (v. **“አድሞ፡**) **ለሀጕሎሙ፡ለሕያዋን፡** τέρπεται Sap. 1, 13; **አኮ፡ኵሉ፡ዘያስተአድም፡ኵሉ፡ነፍስ፡** οὐ πᾶσα ψυχὴ ἐν παντὶ εὐδοκεῖ Sir. 37, 28; **ኀፍረት፡አስተአድሞ፡ብእሲተ፡ባዕድ፡** 41, 20; Kuf. p. 67. 148; **ኵሉ፡ያስተኤድማ፡ወያበድርዋ፡** 1 Esr. 4, 19; **ኢያስተአደምኩ፡ስቴሁ፡ለንጉሥ፡** οὐκ ἐδόξασα συμπόσιον βασιλέως Esth. 4 apcr.; **አየ፡እም ፱ግብራት፡ትዌድስ፡ወታስተኤድም፡** Chr. ho. 27; M. M. f. 59. 2) *libenter velle* alqd, *complacere:* **ወባዕድኒ፡ዘአስተአደሙ፡በፈቃዶሙ፡** πάρεξ τῶν ἑκουσίων 2 Esr. 1, 6. 3) *jucundum* vel *delectabilem reddere,* Lud. ex Org. 4.

እዱም፡ part. *placens, gratus:* **ሶበ፡ሖረ፡በፍኖት፡ርእየ፡እዱመ፡ብእሴ፡ለቢሶ፡አልባሰ፡ጸዐዳ፡** Jsp. p. 280; **እዱመ፡ዜና፡** Lud. Comm. p. 495, n. 6.

አዳም፡ adj., m. et f. 1) *jucundus, amoenus, suavis, placens, venustus:* **ከመ፡ማይ፡ቈሪር፡አዳም፡ለነፍስ፡ጽምእት፡** Prov. 25, 25; **አዳም፡አጥባትኪ፡እምወይን፡** Cant. 1, 2. 10. 4, 10; **ዕፅ፡አዳም፡** Kuf. 3; Hen. 24, 5; **ምድር፡አዳም፡** Kuf. 13; **ወራዙት፡ዘአዳም፡አርአያሆሙ፡** Jsp. p. 310; **በሥነ፡መልክዓ፡አዳም፡** Enc. Ter 11; **ቃልኪ፡አዳም፡** Cant. 2, 14; Sir. 15, 9; **አዳም፡መዝሙረ፡እስራኤል፡** 2 Reg. 23, 1; Ps. 132, 1;

subst.: ጥቀ፡ አዳምኪ፡ *admodum est jucundum tuum* i. e. *suavitas* vel *gratia tua* Cant. 7, 7. 2) *gratus, acceptus, venerabilis, bonus:* ነገር፡ አዳም፡ σεμνός Prov. 15, 26; አኮ፡ አዳም፡ ἀνεπιεικής 12, 26; ወአኮ፡ አዳም፡ οὐδὲ ὅσιον 18, 5; ሞገስ፡ አዳም፡ χάρις ἀγαθή 22, 1; በልብ፡ ፍሡሕ፡ ወአዳም፡ 2 Par. 7, 10; vir bonus አዳመ፡ ዝክር፡ ወዜና፡ Enc. Haml. 21; ἀρεστός Dan. 6, 18; ወኮነ፡ አዳመ፡ ዝንቱ፡ ነገር፡ በቅድመ፡ ንጉሥ፡ 2 Par. 30, 4. 3) Adv. አዳመ፡ *grate, bene, eleganter:* ዘአዳመ፡ የሐውሩ፡ εὐόδως Prov. 24, 64; አቅፈለት፡ በወርቅ፡ ወበዕንቍ፡ ኪያሁ፡ (ለመስቀል፡) አዳመ፡ Enc. Masc. 18; ቤትከ፡ ዘተሐንጸት፡ አዳመ፡ Enc. Haml. 14.

መአድም፡ part. (I, 2), f. መአድምት፡, *placens, delectans* (reizend, einnehmend), *voluptate afficiens:* እለ፡ ሠናይ፡ ራእዮሙ፡ ወመአድም፡ ሥኖሙ፡ Chr. Ta. 17; ሥንከሙ፡ መአድም፡ Enc. Hed. 26; ብእሲ፡ ቀይሕ፡ መአድም፡ ገጹ፡ Gad. T. H.; መአድምት፡ ብእሲት፡ Gad. T. H.; Org. 1; ምግባርኪ፡ መአድመ፡ ዜና፡ Enc. Nah. 16; መዐርዒር፡ ነገር፡ ወመአድም፡ ንባብ፡ Sx. Hed. 27.

አደመ፡ *definire* vid. sub ዐደመ፡

አድማስ፡ n. prgr. sc. ἀδάμας, *adamas* gemma: Am. 7, 7. 8; ከመ፡ ቅጽረ፡ አድማስ፡ Rel. Bar.; እብነ፡ አድማስ፡ Macc. f. 25; Lit. 172, 2; መላዬ፡ ኆጻውንት፡ አድማስ፡ Enc. Hed. 12. — *Voc. Ae.:* አድማስ፡ ዘ፡ የደንገያ፡ ንጉሥ፡

አዶናይ፡ n. prgr. sc. אֲדֹנָי *Dominus*, nomen Dei, አዶናይ፡ እግዚ"፡ Hez. 5, 5, al.; 1 Reg. 1, 11; Genz. f. 10; Enc. Tachs. 29, al.

አዶናዊ፡ adj. rel. dominicus i. e. *divinus:* ንትቀበል፡ መርዓዊ፡ አዶናዌ፡ Deg.

አዳር፡ (etiam አዴር፡) n. *mensis Hebraeorum duodecimi* (Martii), Ἀδάρ אֲדָר, Esth. 3, 7 seq.; 2 Esr. 6, 15; 1 Esr. 7, 5 (ei substitui solet in Mss. ኀዳር፡ q. v.); አዴር፡ Voc. Ae.

እደው፡ Pl. ab እድ፡ *manus* vid. sub እድ፡ c. 798.

አደወ፡ I, 1 (an 2?) *verrere, everrere, scopis purgare:* ወነሥአ፡ ደናግል፡ ማእድወ፡ ወአደዊ፡ ወአውፅአ፡ ኵሎ፡ መሬተ፡ እምዐውደ፡ ማኅፈድ፡ Herm. p. 85. [Vicinum videtur አደፍ፡ q. v.; significatione quidem convenit טֵאטֵא; quaeritur annon potestas radicis prima sit in *propellendo, abigendo*, coll. נדח הדף دأب al. (vid. etiam דָּדָה et נָדָה ad illustrandam significationum derivationem)].

እዱው፡ part. *scopis purgatus*, Matth. 12, 44; Luc. 11, 25; Herm. p. 82.

አዳው፡, rarius አደው፡, subst., Pl. አዳዋት፡ [vid. አደፍ፡], *purgamenta, quisquiliae, sordes, stercus;* σκύβαλα Phil. 3, 8; κόπρος አዳው፡ v. አደው፡ v. አዳዋት፡ Jes. 30, 22; አንቀጽ፡ ዘኀበ፡ ይከዕዉ፡ አደወ፡ v. አዳወ፡ 2 Esr. 12, 13. 13, 13 var.; ይከውን፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ በኀቤሁ፡ ከመ፡ አዳዋት፡ ወኵስሕ፡ Chr. Ta. 18; ኢይደውግሩ፡ አዳዋተ፡ caet., F. N. 37. — *Voc. Ae.:* አዳው፡ ወጽንጉን፡ ዘ፡ ጕድፍ፡ ።

ማእድው፡ subst. *scopae*, Herm. p. 85

አደወ፡ *transire* vid. sub ዐደወ፡

አድግ፡ subst. m., f. አድግት፡ et እድግት፡, Pl. አእዱግ፡ [حَدَجَ *onere clitellisve impositis constrinxit et oneravit;* هَوْدَجٌ i. q. حِدْجٌ] proprie: *jumentum* onerarium vel clitellarium, i. e. *asinus, -a,* ὑποζύγιον Ex. 4, 20. 23, 4. 5. 12; Jud. 1, 14; Job 24, 3; 2 Petr. 2, 16; ὁ et ἡ ὄνος Gen. 22, 3. 5. 24, 35. 45, 23. 49, 11; Jud. 5, 10. 15, 16; 1 Reg. 8, 16; 2 Reg. 16, 2; Sir. 30, 33; Judith 2, 17; Jes. 21, 7; πῶλοι Jud. 10, 4. 12, 14; አድግት፡ et እድግት፡ Kuf. 18; Ex. 13, 13; Num. 22, 21 seq.; 2 Reg. 19, 26; Matth. 21, 2 seq.; አእዱግ፡ አእኑስ፡ Job 1, 3. 42, 12. a) አድገ፡ ገዳም፡ *onager, asinus agrestis* vel *sylvestris* (vid. ሐለስትዮ፡): Job 24, 5; Jes. 32, 14; Hen. 89, 11. b) አድገ፡ መረብ፡ *pelecanus onocrotalus* vid. sub መረብ፡ c. 166. c) ማሕረፀ፡ አድግ፡ μύλος ὀνικός vid. sub ማሕረፅ፡ c. 90. [Alia asini nomina caeteris gentibus Semiticis usitata, ut אָתוֹן חֲמוֹר, Aethiopibus deperdita sunt.] — *Voc. Ae.:* አድግ፡ ብ፡ አሕያ፡ (coll. ⲉⲓⲁ, ⲉⲉⲓⲱ).

አደፍ፡ subst. [amh. እድፍ፡; vic. አዳው፡] *purgamenta, sordes:* ግብ፡ ዘምሉእ፡ አደፈ፡ ወፅዒ፡ Sx. Haml. 1.

አገለ፡, ተአገለ፡ *defraudare, vim inferre,* vid. sub ዐገለ፡

አገለ፡ rad. c. q. עֵגֶל, incertae potestatis, de qua videas varias conjecturas in Ges. thes. p. 989 (etiam p. 283), Fürst Handwörterbuch II p. 110.

እጕል፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. እጐል፡, Pl. Pl. እጐላት፡ [עֵגֶל ܥܶܓܠܳܐ عِجْل *vitulus;* amh. ገልገል፡ *pullus*] *foetus, soboles, proles, natus, pullus* omnis generis, a) raro hominum (pro እጓል፡), ut: እጕለ፡ ማውታ፡ Joh. 14, 18 rom.; እጐሊሆን፡ τὰ παιδία αὐτῶν Thren. 4, 10; rex mortuus est ወኀደገ፡ እጐሊሁ፡ ውሉደ፡ ንኡሳነ፡ Macc. f. 15. b) plerumque bestiarum, collective: እጕለ፡ አልህምት፡ *vituli* Deut. 32, 14; እጕለ፡ መራዕይ፡ 28, 51; Job 20, 17; እ"፡ ሐራጊት፡ *agni* Ps. 28, 1; *pulli capreolorum* Cant. 4, 5. 7, 4; እ"፡ ዐናብስት፡ *scymni* vel *catuli leonum* Job 4, 11; Ps. 103, 22; Sing.: እጕለ፡ ጠሊ፡ Kuf. p. 124; Plur.: τέκνα τῶν τραγελάφων እጐሊሆሙ፡ Job 39, 4; Jer. 14, 5; leonis Nah. 2, 12; Hez. 19, 2; camelorum Gen. 32, 16; vituli boum 1 Reg. 6, 7; Jes. 11, 7 var.; Pl. Pl. እጐላቲሆሙ፡ (v. እጓላቲሆሙ፡) sc. boum et ursorum, Jes. 11, 7. c) serpentum vel viperarum proles: እጐሊሆሙ፡ Jes. 14, 29; Thren. 4, 3. d) in specie: avium; collect.: እጕለ፡ አዕዋፍ፡ Job 5, 7; Jes. 43, 20; እጕለ፡ ቋዓት፡ Ps. 146, 10; እጕለ፡ ርግብ፡ Lev. 5, 7. 12, 6. 8; Luc. 2, 24; እ"፡ አንስርት፡ Prov. 24, 23. 52; Plur.: እጐሊሆሙ፡ (ለቋዓት፡) Job 38, 41; Jes. 16, 2; ከመ፡ ርግብ፡ ምስለ፡ እጐሊሃ፡ 60, 8; Ps. 83, 3; ተሐፅን፡ ውስተ፡ መሬት፡ እጐሊሃ፡ ᾠά Job 39, 14; νεοσσιά 39, 27; Jer. 29, 17; Ob. 4; ከመ፡ ዖፍ፡ ትከድን፡ እጐሊሃ፡ Deg.

እጐልት፡, rarius እጕልት፡, subst., f., sing. et coll., Pl. እጐላት፡ et እጕላት፡, etiam እጓላት፡ [עֶגְלָה] *vitula, juvenca,* Lev. 22, 27; Num. 19, 2 seq.; Deut. 21, 3 seq.; Jud. 14, 18; 1 Reg. 16, 2; እጐልት፡ እምውስተ፡ አልህምት፡ Jes. 7, 21. 15, 5; Jer. 26, 20; Hos. 10, 11; Hebr. 9, 13 (እጕልት፡ rom.);

cum nominibus numeralibus: Gen. 32, 16; Num. 7, 17; collective: Hen. 85, 8; Joel 1, 17; **እጐልተ፡ባሳን፡** Am. 4, 1; Gen. 33, 13 var.; Pl. **እጐላት፡** 1 Reg. 6, 7; Gen. 33, 13 var.; Hen. 86, 4; **እጕላት፡** Gen. 33, 13; **እጓላት፡** Ps. 67, 13; 1 Reg. 6, 7 var. — *Voc. Ae.*: **እጐልት፡ዘ፡ጊደር፡**

እጓል፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. **እጓላት፡** (quamquam rarius occurrit), *foetus, proles, suboles, progenies, pulli* et *pullus, natus*, 1) bestiarum, a) quadrupedum, ut: armentorum et pecoris (*vitulus, agnus*) Lev. 22, 27. 28; **እጓለ፡ላህም፡ሥቡሕ፡** δάμαλις νομάς (*juvencus*) 1 Reg. 28, 24; **እጓለ፡ዐናብስት፡** σκύμνοι λέοντος Jer. 28, 38; Jes. 5, 29; σκύμνος *catulus* 30, 6. 31, 4; Am. 3, 4; Ps. 16, 12; Prov. 24, 65; **ዕዋል፡እጓለ፡እድግት፡** Matth. 21, 5; Pl. **እጓላት፡** Jes. 11, 7 var. b) serpentum vel viperarum: **እጓለ፡አራዊተ፡ምድር፡** ἔκγονα ἀσπίδων Jes. 30, 6. c) avium: **እጓለ፡ዖፍ፡** Deut. 22, 6; Prov. 24, 52 var.; abs.: **እጓል፡** νοσσιά Jes. 10, 14; Pl. **እጓላት፡** *pulli* (columbarum) Reg. Pach. 2) hominum: a) **እጓል፡** *foetus, proles, natus*: βρέφος, de foetu uteri Luc. 1, 41; παιδίον **ትረስዕኑ፡ብእሲት፡እጓላ፡** Jes. 49, 15; υἱός **ጎቶልያ፡ርእየት፡ከመ፡ሞተ፡እጓላ፡** 2 Par. 22, 10; **እጓልከ፡ሐይው፡** ὁ υἱός σου ζῇ Cyr. d. r. fid. f. 64; poëtice, ut: **ሱሲ፡እጓለ፡ጴጥሮስ፡** Enc. Haml. 21; Jac. 28. b) **እጓለ፡ማውታ፡** *pupillus, -a, pupilli, -ae*, vid. sub **ማውታ፡** c. 204. c) Tritissima est phrasis **እጓለ፡እመሕያው፡** (i. e. **እመ፡ሕያው፡** ut Num. 23, 19; Luc. 21, 26 rom.) *proles matris vivi* i. e. *viventium* (sive Evae Gen. 3, 20) i. e. α) *homo, mortalis* (בֶּן־אָדָם, ܒܪܢܫܐ), ἄνθρωπος Gen. 1, 27; Job 7, 1; Jer. 10, 14. 17, 5; Ps. 48, 21; Rom. 2, 1. 9, 20, al.; υἱὸς ἀνθρώπου Num. 23, 19; Ps. 8, 5; Job 16, 21; Jer. 30, 11, al.; ἀνήρ Jes. 2, 9. 5, 15; Jer. 14, 9, al. β) *homines, mortales, genus humanum*, ἄνθρωποι Job 7, 20. 28, 13; Sir. 2, 18. 15, 14. 17, 30. 32. 23, 19. 25, 1. 36, 10; 1 Petr. 4, 2. 6, al.; υἱοὶ ἀνθρώπων 1 Reg. 26, 19; 2 Par. 6, 30; Jes. 52, 14; Ps. 10, 4. 11, 2. 9. 32, 13. 52, 3. 144, 12. 145, 2, al.; inde **ደቂቀ፡እጓለ፡እመሕያው፡** οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων Ps. 4, 3. 11, 9; Eph. 3, 5, al.; et **ወልደ፡እጓለ፡እመሕያው፡** υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου Ps. 79, 18; Hez. 2, 1 seq. (per totum librum); Dan. 7, 13; in N. T. de Christo, ut Matth. 8, 20. 9, 6. 10, 23. 12, 8 al.

እጓለ፡እመሕያዊ፡ adj. rel. *ad genus humanum pertinens, humanus*: **ፍጥረት፡** (natura) **እጓለ፡እመሕያዊ፡** Phlx. 1; **በከመ፡ምግባረ፡መላእክት፡መንፈሳዊያን፡ይትሌዐል፡እምግባረ፡እጓለ፡እመሕያዊያን፡** Phlx. 3; **ዘርእ፡እጓለ፡እመሕያዊት፡** (sperma genitale hum.) F. M. 11, 1.

እገሌ፡ (pro **እገላይ፡** vel **እገሊ፡**), adj. et subst., f. **እገሊት፡** [amh. id.; terminatione adjectivorum *âi* vel *î* formatum est nomen ex **እገል፡**, quod equidem cum أَجْل *agmen boum, populi*, جَوْل *grex, agmen*, جِيل *hominum agmen, gens* componere haud dubito (de vicinitate radicum אגל et גלל גרל cfr. etiam إِجْل et גְּלָל *causa*, אֶגְלֵי־טָל *guttae roris*), ita ut **እገሌ፡** proprie significet *unus e circulo* vel *agmine, caterva* al.] *quidam, certus quidam*, cujus nomen ignoratur vel reticetur, ὁ δεῖνα (פְּלֹנִי, ܦܠܢ, فُلَانٌ et فُلَانِيٌّ) a) de personis: **ኀበ፡እገሌ፡** Matth. 26, 18; **እገሌ፡እምቤተ፡እገሌ፡ውእቱ፡** ὁ δεῖνα ἐκ τῆς οἰκίας τῆς τοῦ δεῖνός ἐστιν Chr. ho. 5; **እገሌ፡ገብርከ፡** Chr. Ta. 24; in Acc. **እገሌሃ፡** 4 Esr. 6, 51 L; Sx. Genb. 21; **እገሌ፡ወእገሊት፡** Chr. ho. 11 (at Macc. f. 22 **ወእገሌት፡**); **ፈለጥከኒ፡እምአመትየ፡እገሊት፡** Jsp. p. 333; in Vocativo: **ሰማዕከኑ፡ኦእገሌ፡** Jsp. p. 337; **ኢትትአመን፡ኦእገሌ፡ትሕትናሁ፡** p. 338. 341; in Liturgiis aliisque libris, in quibus formulae dicendi praescribuntur, pro nominibus propriis inter legendum addendis **እገሌ፡** vel **እገሊት፡** inscriptum esse solet, ut: **በእንተ፡ንጉሥነ፡እገሌ፡** *pro rege nostro N. N.*, Lit.; **አንተ፡እገሌ፡** *tu N. N.*, Kid. f. 22; **አይቴ፡ሀለዉ፡እገሌ፡ወእገሊት፡** Genz. f. 4. 50 al. b) de rebus; ita quidem usurpatur, ut m. **እገሌ፡** nomini in st. c. posito subjungatur, ex. gr.: **ሤጥኩ፡በሤጠ፡እገሌ፡** (um den und den Preis) F. N. 33, 3; **ረሳዕነ፡ግብረ፡እገሌ፡** (wir haben das und das vergeſſen) Gad. Ad. f. 133; f. **እገሊት፡** autem adjectivi instar suo nomini apponatur: **ሖር፡ኀበ፡እገሊት፡ሀገር፡** Phlx. 3.

እገሌያዊ፡ adj. rel. *certus quidam*, de rebus usitatur (sicut فُلَانِيٌّ): **እዘዘ፡ከመ፡ኢያንብሩ፡ውስተ፡መካን፡እገሌያዊ፡** (aliâs: **እሙር፡**) F. N. 29.

አግሥጦስ፡ n. mensis Romanorum, *Augustus*: **አግሥጦስ፡ወርኀ፡ለሮማውያን፡** Gad. T. H.

እግር፡ subst., f. et m. [רֶגֶל, ܪܶܓܠܳܐ, رِجْلٌ; in dialecto Mandaeorum ܐܓܪܐ; in dialecto Arabum vulgari إِجْر; quamquam etiam radicis **ረገለ**: vestigium superest in **ሰረገላ፡** q. v.], Pl. **እገር፡** rarius **አእጋር፡**, 1) *pes*: **ኢየኀልፍ፡እንተ፡ህየ፡እግረ፡ሰብእ፡ወእንስሳ፡** Hez. 29, 11; bestiarum Matth. 7, 6; **ከልኤ፡እግር፡** Am. 3, 12; **ርቱዕ፡እገሪሆሙ፡** Hez. 1, 7; **ዘአርባዕቱ፡እግሩ፡** vel **እገሪሁ፡** *quadrupes* Ex. 9, 9; Lev. 11, 23; **ዘብዙኅ፡እገሪሁ፡** *multipes* Lev. 11, 42; hominum: **ኪደተ፡እግረ፡ብእሲ፡** 4 Esr. 5, 7; **ከመ፡እግር፡ሙቁሕ፡** Sir. 21, 19; **እ"፡ዕዉስ፡** 25, 23; Job 13, 27. 18, 8. 31, 7; Matth. 4, 6. 10, 14; **ወይቀውማ፡እገሪሁ፡** Zach. 14, 4; **እገሪሆሙ፡ይረውጻ፡** Prov. 1, 16; **ወድቀ፡ውስተ፡እገሪሃ፡ለዮዲት፡** Judith 14, 7; Job 33, 11; Jer. 12, 5; Ps. 17, 36. 72, 2; Cant. 5, 3; **ኀበ፡እገሪሁ፡** *ad pedes ejus* Ruth 3, 4. 7. 8; **አእጋር፡** Job 13, 27; Sap. 14, 11; Prov. 6, 18; 2 Reg. 19, 24; **በእግር፡** *pede* Matth. 14, 13; Act. 20, 13 Platt; Ps. 65, 5; **በእግሩ፡** Jud. 4, 15. 17; **በእገሪሆሙ፡** 2 Reg. 15, 16; **እንተ፡እግር፡** id. Marc. 6, 33; Act. 20, 13 rom.; **በእግረ፡ዚአየ፡** *in pedibus* i. e. *vestigiis meis* Gen. 30, 30; **በእግረ፡ደቂቅ፡** *pedibus* i. e. *gressibus puerorum* Gen. 33, 14; **ዘበእግር፡** *pedes* Judith 7, 2. 2) Varie transfertur: a) *pes* sellae Herm. p. 19; literae M. M. f. 246 (vid. sub **ስሑብ፡**). b) *imum* rei: **ቃሰከበ፡ለግኑዝ፡ኀበ፡እግረ፡ቃብት፡** Genz. f. 69. c) *pes*, nomen mensurae, ut: **ለጽላሎት፡በግንበት፡፳ወ፩እግር፡ወመንፈቀ፡እግር፡**, in Appendice Codicis Cyrilli (Ethiopic Ms. Nr. 3 in the library of the Eastindia House), creberrime. d) „*pes* clavis: **እግረ፡መራኁት፡**, Mss. Colb., incertum quid sibi velit“ Lud. e) *radius* solis: **በእግረ፡አሚር፡** ὑπὸ ἀκτίνων ἡλίου Sap. 2, 4; **እገሪሃ፡ለፀሓይ፡** Hen. 75, 4. 106, 5. 10; **በረቀ፡ሥጋሆሙ፡ከመ፡እግረ፡ፀሓይ፡** Macc. f. 2; Lud. e Mss. Colb. [cfr. पाद; alii Semitae frequentant קֶרֶן]. f) **እግረ፡ሐመር፡** *prora* Act. 27, 30 rom. (**ርእሰ፡ሐመር፡** *puppis* 27, 29) si quidem lectio bona est. — *Voc. Ae.*: **አእጋር፡ብ፡እግሮች፡**

አጋር፡ et **አጋሪ፡** n. ag., Pl. **አጋራን፡** et **አጋርያን፡**, *pedes*, *copiae pedestres:* Ex. 12, 37; Num. 11, 21; Jud. 5, 15. 20, 2; 2 Reg. 8, 4; **፲፻ አጋር፡ብእሲ፡** 4 Reg. 13, 7; **አጋራን፡** Judith 2, 5; **አጋሮሙ፡** 7, 20; **አጋርያን፡** 2, 19. 22. 7, 2; **ስሳ፡እልፍ፡አጋር፡** Sir. 16, 10; **ስሳ፡እልፍ፡አጋራን፡** 46, 8.

አጋራዊ፡ adj. rel. *pedester*, 2 Reg. 8, 4 var.

አጋዘን፡, **አጋዜን፡** subst., (ut videtur n. amh.) *antilopum species* (*strepsiceros capensis*), Chr. Ax. f. 89; M. F.; vid. Lud. lex. amh. p. 103; Isenb. lex. amh. p. 135; Bruce III p. 103; Harris I p. 295. II, 44; Anh. p. 49.

እግዚእ፡ *dominus* vid. sub **ገገአ፡**

አግዮስ፡ n. prgr. sc. ἅγιος, *sanctus*, Lit. 158, 4; Genz. f. 134, al.

አግያ፡ n. prgr. sc. ἁγία, *sancta*, Haim. Ab. (vid. sub **መስጠ፡**); **አግያ፡ሶፍያ፡** nomen ecclesiae Constantinopolitanae celeberrimae, Sal. ad 318 Nic. 8.

አገደ፡ rad. inus., quae primitus *ligandi* potestatem habuit (אֵגֶד גִּיד, إِجَادٌ, أَكَّدَ, עָקַד **ዐቀደ፡**), deinde in significatum *firmi* et *robusti* abiit (عُكْدَةٌ عَكِدَ أَكَّدَ مُوجَدٌ).

አገዳ፡ subst., m. et f., sing. et coll., 1) in corpore brutorum *crus* et *armus:* σκέλος Hez. 24, 4; **ዘቦ፡አገዳ፡መልዕልተ፡እገሪሁ፡** (de pedibus saltatoriis locustae) Lev. 11, 21; βραχίων, ut: **አገዳሁ፡ዘየማን፡** Lev. 7, 32. 33. 34. 8, 25. 9, 21. 10, 14. 15; **ያነኰዕ፡አገዳሆን፡** ἀστραγάλους (*talos*) Zach. 11, 16. 2) in corpore humano *crus* (aliàs **ቍይጽ፡**), *tibia:* **ተሰብረት፡አሐቲ፡አገዳ፡እግሩ፡** Gad. T. H.; **ተሰብረ፡አገዳ፡እግሩ፡** Sx. Nah. 24; Enc. Jac. 14 (vid. sub **ተኬሰ፡**). — *Voc. Ae.:* **አገዳ፡ዘ፡ታለቅ፡እግር፡ዛል፡** (vid. Lud. lex. amh. c. 64 sub **እግር፡**).

አጥሮብሎን፡ in Voc. Ae. obvium e **ስጥሮቢሎን፡** corruptum est, q. v.

አጥርስክ፡ n. prgr., sine dubio corruptum ex ἐνθρονιστική, vid. Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 19, annot. a.

አጠቀ፡ *arcte accingere* vid. sub **ዐጠቀ፡**

አጠቀን፡ n. prgr. *attacus*, vid. sub **አቃጠን፡**

አጥቁ፡ n. prgr. *paries ligneus*, Lud. auct. Greg.

ኢጥያ፡ n. prgr. ἰτέα, [illegible] **ዕፅ፡ዘስሙ፡ኢጥያ፡** [illegible]

አጵልዮን፡ (Platt), **አጳሉን፡** (rom.) n. prgr. ἀπολλύων, *exterminans* Apoc. 9, 11.

አጳሉን፡ et **አጵሉን፡** n. prgr. *Apollo* deus, Sx. Hed. 18; Jac. 23; Enc. Nah. 10, al.

አጴልዮጤን፡ n. prgr. sc. ἀπηλιώτης (in Acc.), *subsolanus* (ventus), *plaga orientalis*, Judith 7, 18.

ኤጴሙስ፡ vel **ኤጴሞስ፡** Ex. 28, 7; **ኤጳሚዳ፡** (Acc.) Ex. 25, 7; **ኤጴሞሳት፡** (Pl.) Ex. 36, 11. 14 in C, n. prgr. sc. ἐπωμίς *superhumerale.* — *Voc. Ae.:* **ሎግያ፡ወኤጴሞስ፡ቀሚስ፡እምእግር፡እስከ፡ርእስ፡ዘእኁዝ፡በቍልፍ፡**

ኤጳሚድስ፡, **ኤጲሚዴስ፡**, **ኤጴማዳስ፡** al., n. prgr. sc. ἐπωμίδες (τῆς θύρας vel τοῦ πυλῶνος) i. e. *latera* (portae vel vestibuli, [illegible]) Hez. 40, 48. 41, 2 seq.

ኤጳሚዳ፡ጳዴሬ፡ (i. e. ἐπωμίδα, ποδήρη) „auctor Organi lect. 2 gemmam quandam candescentem esse putavit", Lud.; *Voc. Ae.:* **ኤጴሚድር፡** (v. **ኤጴሞዳ፡**)**ዘ፡እብን፡በረድ፡**።

አጳርጌ፡ et **አጳርጊ፡**, n. prgr. sc. ἀπαρχή, ἀπαρχαί i. e. *primitiae* oblatae, ut: **አጳርጌ፡** i. e. **ቀዳምያተ፡ፍሬ፡** Kid. f. 28; **አጳርጌ፡ባሕቲቱ፡ይበልዕ፡** Apoc. Mar. Joh.; Vis. Bar. (**አጳርጊ፡**); Sx. Jac. 25.

አጳርግዮን፡ et **አጳሮግዮን፡** n. prgr. gemmae cujusdam, ut: **በዕንቈ፡አጳሮግዮን፡** Deg.; Org. 6.

ኤጲስ፡ቆጶስ፡ (rarius **ኤጲስቆጶስ፡**), Pl. **ኤጲስ፡ቆጶሳት፡**, n. prgr. sc. ἐπίσκοπος, *episcopus*, (ecclesiae) Did. 4 seq.; Syn., al. creberrime; **ሊቀ፡ኤኢስ፡ቆጶሳት፡** *archiepiscopus*, Phlx., al., **ንኡሳን፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡** *episcopi minores* i. e. *chorepiscopi*, Can. Ant. 8 (10).

ኤጲስ፡ቆጶስና፡ subst. *munus episcopale, episcopatus*, ut: Can. Ap. 52; II Can. Ap. 73; Phlx. 15; F. N. 5; **እምድኅረ፡ኤጲስ፡ቆጶስናሁ፡** *postquam episcopus factus est* F. N. 42, 11.

አጳይዶን፡ et **ኤጳይዶን፡** n. prgr. sc. ἐπαοιδοί (in Gen.), *incantatores*, Dan. 4, 6 (aliàs **ሰብአ፡ሥራይ፡**); in *Voc. Ae.* inter Satanae nomina recensetur.

ኤጳጳ፡ n. prgr. sc. ἔποψ (in Acc.), *upupa* Lev. 11, 19 (in Deut. 14, 17 **ጌጳጳ፡** q. v.). — *Voc. Ae.:* **ኤጳጴ፡** (v. **ሂጳጳ፡**) **ብ፡ታለቅ፡አሞራ፡ዘኢይሰርር፡በክንፍ፡አላ፡ይረውጽ፡በእግር፡**

አጲፍ፡ i. q. **አቢብ፡** (ⲉⲡⲏⲫ) q. v.; Voc. Ae.

ኤጲፋንያ፡ n. prgr. *epiphania, festum epiphaniorum*, Syn. crebro, ut III Const. Ap. 4; **በዓለ፡ኤጲፋንያ፡በዘ፡ቦቱ፡አርአየ፡እግዚ"፡ስብሐተ፡መለኮቱ፡በውስተ፡ጥምቀት፡በቅድመ፡ዮሐንስ፡በፈለገ፡ዮርዳኖስ፡** Did. 29; Sx. Ter 11; **ኤጲፋንያ፡ሣልሲት፡ዘተጠምቀ፡ባቲ፡ዘኢተጠምቀ፡ትክት፡** Enc. Ter 13. — In N. T. rom. etiam **ኤፒፋንያ፡** scriptum legitur, ut Luc. 2, 40; 2 Cor. 2, 16.

አፍ፡ *os* vid. sub **አፈወ፡**

ኢፍ፡ et **ኤፍ፡** n. prgr., sc. οἰφί (אֵיפָה) *Epha*, nomen mensurae Hebraeorum, tria sata continentis; decem Epha conficiunt Corum: **መስፈርተ፡ኢፍ፡** vel **ኤፍ፡** Lev. 5, 11; Num. 5, 15. 15, 4 seq.; 28, 5 seq.; 1 Reg. 1, 24. 25, 18; Ruth 2, 17; **ኢፈ፡ጽድቅ፡** Hez. 45, 10 vrs. nov.; Acc. **ኤፈ፡** Jes. 5, 10 vrs. nov. — Scholion vid. sub **አርማቦስ፡**

እፎ፡ adv. interrog., [compositum ex **እ፡** (i. e. אי **አይ፡**) et **ፎ፡** (i. e. פֹה), sicut كَيْفَ, אֵיכָה al.; gramm. § 64, 6; § 161, a]; tam interrogantis quam exclamantis (sive admirantis sive deplorantis) est; ubi interrogantis est, nonnumquam suffixo adv. ኑ፡ et መ፡ intenditur; etiam praepositionem በ፡ sibi praepositam patitur. 1) *quomodo?* እፎ፡ትጠብብ፡ Sir. 25, 3; እፎ፡ትስእሎ፡ 28, 4; Koh. 4, 11; Ps. 10, 1; እፎ፡ትብል፡ Job 33, 13; Jes. 19, 11; Jer. 2, 21. 23; Matth. 23, 33; Luc. 10, 26; Joh. 9, 10. 26; Herm. p. 50; እፎ፡ኮነት፡ዘማ፡ሀገረ፡ጽዮን፡ Jes. 1, 21. 14, 4. 12; Koh. 2, 16; Jer. 9, 19. 27, 23; Thren. 1, 1; 2, 1; Hez. 26, 17; ኢታአምርኑ፡እፎ፡ኀደጋሁ፡ለአቡከ፡ Tob. 11, 1; 4 Esr. 1, 30; Prov. 4, 19; 1 Reg. 24, 11; Ruth 2, 11; Hen. 5, 1; Asc. Jes. 11, 32; ወእፎ፡ይክል፡ Matth. 12, 29; 1 Reg. 16, 2; እፎኑ፡እንጋ፡ናዐብዮ፡ Sir. 49, 11; እፎኑመ፡ ἀλλὰ πῶς ἂν Job 11, 5; እፎኑመ፡እንከ፡ Rom. 3, 6; እፎ፡እንከ፡ Matth. 12, 26. 22, 43; Joh. 6, 42; Jer. 8, 8; Ep. Jer. 49; Jes. 36, 9; እፎ፡ምንተ፡ πῶς ἢ τί Matth. 10, 19; ዝኬ፡እፎ፡ οὗτος δὲ τί Joh. 21, 21. 2) *quam, quantopere, quantum, quanto!* ኦሞት፡እፎ፡መሪር፡ዝክርከ፡ Sir. 41, 1; እፎ፡ዐቢይ፡ቤተ፡እግዚ"፡ Bar. 3, 24; Hen. 21, 8; Num. 24, 5; Marc. 10, 23. 24; እፎ፡ተሰባሕከ፡ኤልያስ፡ Sir. 48, 4; (in Enc. ob rhythmum finalem: በስብሐቲከ፡ኤልያስ፡ተሰባሕከ፡እፎ፤); እፎ፡ብዙኀ፡እምገብረት፡ፍሬ፡ 4 Esr. 2, 40; πόσῳ Sap. 13, 3. 4; ጽልመትከ፡እፎ፡ πόσον Matth. 6, 23. 3) *qui? quo pacto? quid quod? qui fit ut? cur?* a) sive እፎ፡ nudum, ut: 4 Esr. 1, 29; Asc. Jes. 11, 24. 26; ወእፎ፡ኢታአምሩ፡ Luc. 12, 56; 1 Reg. 20, 27; Jer. 30, 14; διὰ τί Judith 5, 4; እፎመ፡ Ex. 2, 18; ter repetitum Enc. Teq. 15 (vid. sub ከዋው፡). b) sive በእፎ፡, ut: በእፎ፡ዕለተ፡እምዕለት፡ትነውኅ፡ διὰ τί Sir. 36, 7. 51, 24; በእፎ፡ጾምነ፡ወኢርኢከነ፡ τί ὅτι Jes. 58, 3; Hez. 18, 19; 2 Esr. 12, 2. 3; በእፎ፡ኢዐቀብከ፡ 3 Reg. 3, 43; Marc. 2, 18. c) sive እፎ፡ዘ፡ vel በእፎ፡ዘ፡, ut: ወእፎኑመ፡ዘይብል፡መጽሐፍ፡ Rom. 4, 3; እፎ፡ዘኢይትመዓዕ፡ (διὰ τί) Job 21, 4; Matth. 16, 11; Marc. 8, 21; Asc. Jes. 9, 11; በእፎኬ፡ዘ፡ Matth. 21, 25. d) sive እፎ፡ከመ፡ vel በእፎ፡ከመ፡ seq. Indic., ut Gen. 44, 4; Ex. 1, 18. 3, 3; 2 Reg. 16, 17; እፎ፡ከመ፡ነግሠ፡አዶንያስ፡ 3 Reg. 1, 13; በእፎ፡ከመ፡ 4 Reg. 1, 16; seq. Subj. 1 Reg. 20, 2. 4) in syllogismis, a) *quanto magis?* α) እፎ፡ nudum: ποσαχῶς; Sir. 10, 31. β) እፎ፡እንከ፡ Prov. 15, 11; Esth. 9, 12 (v. እፎ፡እንጋ፡). γ) እፎ፡ፈድፋደ፡ Matth. 7, 11; Asc. Jes. 8, 25; Rom. 11, 15 Platt. δ) እፎኬ፡ፈድፋደ፡ Deut. 31, 27; እፎ፡እንከ፡ፈድፋደ፡ Matth. 6, 30; Rom. 5, 9. 10. 15. 11, 24; Hebr. 9, 14. 10, 29. 12, 9. b) *quanto minus?* α) እፎ፡ 4 Esr. 2, 21; Ex. 6, 12. β) እፎኬ፡ Job 4, 19. 9, 14; Gen. 44, 8; Did. 12. γ) እፎ፡እንከ፡ Kuf. 43; Jes. 20, 6; Hebr. 2, 3. 5) Componitur ዘከመ፡እፎ፡ a) *qualis?* Matth. 8, 27 rom.; ሕቱ፡ዘከመ፡እፎ፡ውእቱ፡ግዕዙ፡ወልማዱ፡ Did. 10; Num. 13, 18—20; Jac. 1, 24 (ὁποῖος); Haim. Ab. (vid. sub አስተኀለፈ፡). b) *quantus?* 1 Joh. 3, 1. c) *quomodo se habens?* ከመ፡ያርእዮ፡በአይ፡መከን፡ሀሎ፡ወዘከመ፡እፎ፡ውእቱ፡ Genz. f. 155. d) *quomodo?* ነጽርኬ፡ዘከመ፡እፎ፡ይትዋረድ፡ Chr. Ta. 1; vid. etiam ከመ፡-እፎ፡ Hen. 3. — In loco 4 Reg. 2, 14 ወእፎ፡ e Gracco ἀφφώ (אַף־הוּא) transformatum est.

እፎፎ፡, እፉፎ፡, እፈፎ፡, እፈእፎ፡ adv. [cfr. אֵיכָכָה] saepe usurpatur in Cyr., rarius in aliis libris, pro simplice እፎ፡, *quomodo?* ut: እፈእፎ፡ Cyr. c. Pall. f. 75 (in Cod. Tub.; in Cod. Lond. እፉፎ፡); በል፡እፎፎ፡ (v. እፉፎ፡) φράσαις ἂν ὅπως, *dic, quomodo?* f. 78; እፈፎ፡ f. 79. 81. 88, al.; እፎፎኬ፡ፈድፋደ፡ *quanto magis?* Const. Ap. 52.

እፎያዊት፡ subst. (proprie f. adjectivi እፎያዊ፡ *qualis*, cujus exemplum nondum reperi) *qualitas* [cfr. ܐܝܟܢܳܝܽܘܬܳܐ, אֵיכוּת, كَيْفِيَّةٌ], ut: exponas nobis እፎያዊተ፡ተቃትሎ፡ወመዊአት፡ Phlx. 110.

አፍለጢስ፡ vid. sub አስፉሊጠ፡

አፈር፡ subst., ut videtur amh., [i. q. עָפָר], *pulvis, humus sicca*, M. F.

አፌር፡, አፍር፡, አፌር፡ n. prgr. pr. regionis, *Ophir*, unde aurum petebant: ወርቀ፡አፌር፡ c. varr. Job 28, 16; Ps. 44, 11; አፉር፡ in Ep. Greg. (Lud.). — Sine dubio aliud ejusdem regionis nomen est አፌዝ፡ ᾿Ωφάζ, ut: ወርቀ፡አፌዝ፡ Dan. 10, 5.

አፍኒን፡ vel **አፍንን፡** n. prgr. sc. אוֹפַנִּים *rotae* (Hez. 1. 10), nomen ordinis archangelorum, *Ophanim:* Hen. 61, 10 et 71, 7 (ubi equidem in mea editione absque auctoritate librorum Mss. አፍኒን፡ scripsi); etiam pro Sing. usurpatur, ut: አፍኒን፡ሊቀ፡መላእክት፡፩እም፲ሊቃናት፡ Sx. Hed. 8.

አፍአ፡ et **አፍአ፡** *foris* vid. sub አፈወ፡

አፈከ፡ rad. inus., e. q. أَفَكَ *invertit*, הָפַךְ *vertit, evertit, convertit.*

አፉኪያ፡ (v. አፍኪያ፡) subst. coll., *circuli, annuli*, διατόνια Ex. 35, 10.

አፈወ፡ rad. inus., e. q. פָּאָה (פָּצָה, vid. ፈዐወ፡) فَاهَ, al. (vid. Ges. thes. p. 1085), cui potestas *flandi* et *efflandi* inest.

አፍ፡ subst., m., rarius f., Pl. አፈው፡, Pl. Pl. አፈዋት፡ [פֶּה, فَمٌ فِمٌ فِيهٌ فَاهٌ فُوهٌ, ܦܽܘܡܳܐ], in st. c. et in Acc. አፈ፡; c. pron. suff. አፉየ፡, አፉከ፡, አፉሁ፡ caet. (ut Ps. 5, 10. 9, 29. 16, 5; Jer. 51, 17; Apoc. 10, 9), in Acc. አፉሁ፡ (Matth. 5, 2; Apoc. 13, 6; Act. 10, 34 Platt; 1 Tim. 5, 18), አፉሃ፡ (Apoc. 12, 16 Platt), etiam አፈከሙ፡ (Prov. 8, 33 var.), at plerumque per *û*, ut: አፉየ፡ (Job 33, 2; 4 Esr. 9, 29; Jud. 11, 35), አፉከ፡ (Jud. 11, 36; Sir. 22, 22), አፉክሙ፡ (Job 19, 5), አፉሁ፡, አፉሃ፡ (Hen. 56, 8. 106, 3; Gen. 4, 11 ann.), አፉሆሙ፡ (Job 29, 9; Sir. 20, 16, al.), 1) *os* (oris), tam brutorum (*rictus, rostrum*): ተፈጸመ፡አፈ፡ኵሉ፡አራዊት፡ Kuf. 3; Dan. 6, 18. 20; Ps. 21, 22; Job 41, 12; Num. 22, 28; Gen. 8, 11; Matth. 17, 27; quam hominum: ውስተ፡አፈ፡በላዒ፡ Nah. 3, 12; Marc. 7, 15; አብቀዉ፡አፉሆሙ፡ላዕሌየ፡ Ps. 21, 13; Hez. 2, 8; Jes. 9, 12; በስዕመተ፡አፉሁ፡ Cant. 1, 2; አፈ፡ረትዓን፡ይመልእ፡ሠሐቀ፡ Job 8, 21; አልቦሙ፡መንፈስ፡ውስተ፡አፉሆሙ፡ Ps. 134, 17; ያበቊ፡አፉሁ፡እስከ፡እዘኒሁ፡ Sir. 21, 5; instrumentum loquendi (στόμα, etiam γλῶσσα) Ex. 4, 11. 15; ቃለ፡አፉከ፡ Job 15, 6; Sir. 21, 26; Job 32, 5; Jes. 49, 2. 59, 21; Sir. 40, 30; ለአብዳን፡ውስተ፡አፉሆሙ፡ልቦሙ፡ Sir. 21, 26; ዘወጽአ፡እምአፉነ፡ Jer. 51, 17; አፈ፡ረሲዓን፡ Prov. 10, 6. 11. 31; አፈ፡ነኪር፡ወአኮ፡አፈ፡ዚአከ፡ 27, 2; Dan. 4, 28; ይነብብ፡አፍ፡ Matth. 12, 34; Jes. 9, 17; ከሠትኩ፡አፉየ፡ Job 33, 2; Sir. 15, 5; Matth. 5, 2; ፈታሕኩ፡አፉየ፡ Jud. 11, 35; ይፈጽም፡አፉሆሙ፡ Sir. 20, 29; ዘየዐቅብ፡አፉሁ፡ Prov. 13, 3; ትነሥእ፡በአፉከ፡ሥርዐትየ፡

Ps. 49, 17; **ታዐብዩ፡አፉክሙ፡** Job 19, 5; Sir. 20, 15. 22, 22; **ያሐሥሙ፡አፉሆሙ፡ላዕሌየ፡** 20, 16; **አፍ፡ጥዑም፡** γλῶσσα εὔλαλος Sir. 6, 5; **በአፍ፡ርኩስት፡** Hen. 5, 4; **አፍ፡እኩይ፡** Prov. 4, 24; **በአሐዱ፡አፍ፡** Rom. 15, 6. Nota etiam **አፈ፡ወርቅ፡** χρυσόστομος (cognomen Joannis Patriarchae Constantinopolitani) ut F. M. 2, 11 al. a) **አፈ፡በአፍ፡** *os* (*ore*) *ad os* (i. e. coram, nemine intercessore), ut: **ይትናገሮ፡አፈ፡በአፍ፡** Jer. 39, 4; Num. 12, 8; 2 Joh. 12; 3 Joh. 14. b) **በአፈ፡** vel **እምአፈ፡** *ex ore* alicujus (eo dictante): **ጸሐፈ፡ባሮክ፡በአፈ፡** (v. **እምአፈ፡**) **ኤርምያስ፡ኵሎ፡ቃለ፡** Jer. 43, 4. 51, 31; **እምአፉሁ፡አይድዐኒ፡ኤርምያስ፡ዘኵሎ፡ነገረ፡** 43, 18. c) **እምአፉሁ፡** *ex ore suo* i. e. oratione extemporali: **እለ፡ይነግሩ፡እምአፉሆሙ፡ድንቀተ፡ወኢቀደሙ፡ጽሒፈ፡** Hom. Severiani in Cyr. f. 122; vel: e mente sua, ut: **ይጌሥጸሙ፡ኵሎ፡አሚረ፡፩ጊዜ፡እመጻሕፍት፡** (e Bibliis) **ወ፩ጊዜ፡እምአፉሁ፡** Sx. Genb. 30. d) **አፍ፡** nonnumquam idem est quod **ቃለ፡አፍ፡** i. e. *verbum, sermo, jussus* al., ut: Ps. 48, 13; Deut. 19, 15; Matth. 18, 16; Koh. 8, 2; **ኵሉ፡ይቁም፡በአፈ፡ዚአሆሙ፡** (sc. episcoporum) Clem. f. 227; **አልቦሙ፡ስርየት፡ዘእንበለ፡በአፉሆሙ፡ለእለ፡ሐመዩ፡** (nulla iis remissio est, nisi intercessione eorum, quibus maledixerunt) f. 230. e) *os* alcjs i. e. *orator* vel *interpres* alcjs: Ex. 4, 16; **ትከውን፡ከመ፡አፉየ፡** Jer. 15, 19. — Cfr. **አፈ፡ንጉሥ፡** in Isenb. lex. amh. p. 137. — Etiam ubi de *ore* plurium agitur, non Pl. **አፈው፡**, sed Sing. **አፍ፡** frequentant, ut Kuf. 3; Hebr. 11, 33; Dan. 6, 18; Apoc. 9, 18 al. 2) Varie transfertur: a) *os, ostium, orificium*, ut: maris **መንገለ፡አፉሃ፡ለባሕር፡ዐቢይ፡** Kuf. 8; abyssi **አፈወ፡አንቀዕተ፡ቀላይ፡** Kuf. 5; fluminum Hen. 17, 8; vallis Hen. 53, 1; foveae Jer. 31, 28; Dan. 6, 17; putei Gen. 29, 2. 3; Ex. 21, 33; 2 Reg. 17, 19; cavernae Jos. 10, 18; sepulchri Marc. 15, 46; fornacis: **ከመ፡ጢስ፡ይወፅእ፡እምአፈ፡እቶን፡** Macc. f. 24; sacci Gen. 42, 27; vasis Joh. 2, 7; cophinorum, **አፈዋት፡** Gad. T. H; uteri Hen. 62, 4; orificium vestimenti, quod collum circumdat, περιστόμιον Ex. 28, 28; Ex. 36, 31 C; **አፈ፡መልበስየ፡** Job 30, 18. b) *acies* gladii (cum bestia rapace comparati): **በአፈ፡ሰይፍ፡** Kuf. 34; **በአፈ፡ኀጺን፡** Judith 2, 27; Jos. 10, 28 seq.; 1 Reg. 15, 8; **አፈ፡ኲናት፡** Hebr. 11, 34; **አፈ፡መጥባሕት፡** Enc. Masc. 11; **መላጺ፡በሊኅ፡ዘክልኤ፡አፉሁ፡** (δίστομος, *anceps*) Sir. 21, 3; Prov. 5, 4; Ps. 149, 6; Apoc. 1, 16; **ዘክልኤቱ፡አፈዊሃ፡** Jud. 3, 16. c) *caput* clavae: **ድንቡስ፡ከቡድ፡እንተ፡አፉሁ፡ኀጺን፡** Enc. Sen. 27. d) *initium*, ut: aurorae, **አፈ፡ጽባሕ፡** i. e. *primum diluculum*, ὄρθρος Gen. 19, 15; **በአፈ፡ጽባሕ፡** τὸ πρωΐ 3 Reg. 17, 6; **ዕቅበተ፡ሌሊት፡እንተ፡አፈ፡ጽባሕ፡** Ex. 14, 24; **እንተ፡አፈ፡ጽባሕ፡** *primo diluculo* M. M. f. 105; vel: mortis, ut: **በአፈ፡ሞት፡** *in extremis, in agone*, Lud. sine auct.

አፍአ፡ et **አፍኣ፡** adv. (ut videtur, ab **አፍ፡** propagatum: *os* i. e. *ostium versus*, vid. gramm. § 163, 2) *forás, foris, extra*; foras Gen. 15, 5. 19, 17. 24, 29. 39, 12. 15. 18; Jud. 19, 25; 2 Reg. 13, 17; Ps. 40, 7; Matth. 5, 13; **እለ፡አስተዋሰበ፡አፍአ፡** Jud. 12, 9; foris, ut: **አፍአ፡ይቀውም፡** Sir. 21, 23; Deut. 24, 11; Kuf. 7; Gen. 24, 31; Matth. 12, 46; (Deus ait:) **አልብነ፡ይምን፡ወኢዕግም፡ወአልብነ፡ውሣጤ፡ወኢአፍአ፡** Clem. f. 47. a) Praepositiones assumit, sc. α) **በአፍአ፡** vel **በአፍኣ፡** *foris* Jer. 6, 11. 9, 21; **እንተ፡በአፍአ፡ተወልደት፡** Lev. 18, 9; Gen. 9, 22. β) **እምአፍአ፡** *foris, extrinsecus*: Sir. 21, 24; Jer. 10, 17; Gen. 7, 16; **አንስተ፡ነሥአ፡ለደቂቁ፡እምነ፡አፍአ፡** Jud. 12, 9; Marc. 7, 15. γ) **እስከ፡አፍአ፡** *forás, extra*, 1 Reg. 9, 26. δ) **እንተ፡አፍአ፡** *a parte exteriori, foris, extrinsecus*: **ዐጸወ፡ደብተራ፡እንተ፡አፍአ፡** Judith 13, 1; Matth. 23, 25—28, al. (vid. infra). b) Usurpatur pro praepositione *extra*, si quidem locus extra quem quid est, additur α) sive interposita praepositione **እምነ፡**, ut: **አፍአ፡እምነ፡ኆኅት፡** Jos. 2, 19; Deut. 23, 13; Ex. 33, 7; Kuf. 2. 49; Job 2, 8; **ይገድፍዎ፡አፍአ፡እምአንቀጽ፡** Jer. 22, 19; Judith 6, 11; Hebr. 13, 13; **በአፍአ፡እምነ፡** Hebr. 13, 11. 12; **እንተ፡አፍአ፡እምጥቅም፡** ἔξωθεν τοῦ τείχους Jer. 21, 4. β) sive ea omissa, ut: **ይቁም፡አፍአ፡አናቅጽ፡** F. M. 5, 8; **በአፍአ፡ሀገር፡** Enc. Ter 14. γ) sive pronomine suffixo: **በአፍአሃ፡ለኢየሩሳሌም፡** Jer. 11, 6. 28, 4; **እምአፍአሁ፡** Job 1, 10; Ex. 25, 11; **በአፍአኒ፡** Thren. 1, 20; **እምአፍአሃ፡** Hez. 7, 15; **እንተ፡አፍአሃ፡** Gen. 6, 14; Apoc. 5, 1; Matth. 23, 25—28; **ዘንቱሰ፡ውስጡ፡ጽቡር፡ወአፍአሁ፡ብርት፡** Dan. ap. 13, 7; **ጽሕፍት፡ይእቲ፡ውስጣኒ፡ወአፍአሃኒ፡** Hez. 2, 10. δ) *extra* i. e. *citra, absque*: **በአፍአ፡ነቀልቃል፡ወተሀውኮ፡** Lud. e Mss. Colb. c) Statui constructo vel notae Genitivi subjunctum vel praemisso pron. rel. significat *extraneus*, ut: **ሰብአ፡አፍአ፡** *extranei* Jsp. p. 377; **ጥበብ፡ዘአፍአ፡** (sc. philosophia, opp. doctrina Christiana) Sx. Masc. 7; **ኀበ፡እለ፡አፍአ፡** 1 Thess. 4, 12; Marc. 4, 11. — *Voc. Ae.*: **አፍአ፡ዘ፡ሜዳ።**

አፍኣዊ፡ adj. rel. 1) *exterior, extimus*: **ቅጽር፡አፍኣዊ፡** 2 Par. 32, 5; **ጽልመት፡አፍኣዊ፡** Phlx. 88 (aliâs **ጸናፊ፡**). 2) *externus*: **በአርአያ፡አፍኣዊ፡** F. M. 16, 3; **ኢይሰርገዋ፡አንስት፡ሰርጐ፡አፍኣዌ፡** (1 Petr. 3, 3) F. M. 34, 8; **ኢትጽንኑ፡መንገለ፡ፍኖተ፡ሕገጋት፡አፍኣዊት፡** F. M. 18, 1. 3) *extraneus, is qui foris est*, ut: **አፍኣዊያን፡** (aliâs **ዓለማውያን፡**, opp. ascetis) Phlx. 5; clerici ne potent **ምስለ፡ሰብእ፡አፍኣውያን፡** (i. e. cum infidelibus) F. M. 32, 1; **እመቦ፡ዘኮነ፡ውጉዘ፡ምስለ፡አፍኣውያን፡** (sc. haereticis, Judaeis, ethnicis) F. N. 13.

አፈው፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. **አፈዋት፡** [cfr. فُوهٌ, فَوْعَةٌ, فَوْغَةٌ, أَفْعَاءٌ] *aroma, odor suavis, odoramentum* (ἀρώματα, ἡδύσματα), Gen. 37, 25; Ex. 30, 23. 34; **አግማል፡ይጸውሩ፡አፈዋተ፡** 3 Reg. 10, 2. 25; 4 Reg. 20, 13; Kuf. 16; Esth. 2, 12; **ቀድሙ፡አፈዋት፡** Hez. 27, 22; 1 Par. 9, 29. 30; 2 Par. 9, 1. 16, 14; Cant. 1, 3. 3, 6. 4, 16. 5, 1; **አፈወ፡ቅብእ፡ጥዑመ፡** (Acc.) Koh. 10, 1; **ኵሉ፡አፈው፡** Hen. 31, 3; **እሉ፡አፈው፡** 32, 1; Marc. 16, 1; Luc. 23, 56; **አፈወ፡ሃይማኖት፡ነአልድ፡ምስለ፡ፍሬ፡ምግባር፡ጥዑም፡** Enc. Masc. 25.

አፍዖት፡ *viperae* vid. sub **ፈዐወ፡**

አፈየ፡ i. q. אָפָה أَفَى *coquere* panem, ut videtur.

እፉይ፡ part. *coctus*, de pane: Christus est **አምላክ፡ዘእንበለ፡ዐመፃ፤ ሰብእ፡ዘእንበለ፡ኀጢአት፤ በግዕ፡ንጹሕ፡ዘእንበለ፡ርስሐት፤ ላህም፡መግዝእ፡ዘእንበለ፡ነውር፤ ኅብስት፡እፉይ፡ዘእንበለ፡ግማኔ፤ ሞጻሕት፡ወይን፡ዘእንበለ፡ማሕል፤** M. M. f. 33. — At in *Voc. Ae.*: **ዕፉይ፡ዘ፡ስቡሕ፡** (an ab **ሀፈየ፡** i. e. عَفَا, عَفْوَة?).

አፍዮማክን፡ (vel **አፍ"፡**) n. prgr. sc. ὀφιομάχης (חַרְגֹּל),

ophiomachus, locustarum species, Lev. 11, 22. — *Voc. Ae.*: **አፍዮማክን፡ብ፡አሸን፡** (v. **ሐሸን፡**, q. v. in Lud. lex. amh.)

ኤፉድ፡ n. prgr. sc. ἐφούδ (אֵפוֹד), *superhumerale* (aliâs ἐπωμίς), vestimentum sacerdotum Hebraeorum, 1 Reg. 2, 18. 28. 14, 3. 30, 7; Ex. 28, 4. 6 in C; 35, 8 in C; **ኤፉዲ፡ ጸሎት፡ወዕጣን፡** Sap. 18, 21; Lud. comm. hist. p. 494 n. 4. — *Voc. Ae.*: **ኤፉድ፡ወሱራፌን፡** (i. e. תרפים) **ዘ፡ሐር፡ወገረት፡**።

ኤፒፋንያ፡ vid. sub **ኤጲፋንያ፡**

ከ፡ litera alphabeti Aethiopici decima et quarta, quae **ከፍ፡** vel **ካፍ፡** nominatur.

ከ፡ pron. Sing. II prs. m., et nominibus et verbis suffixum.

ኪ፡ pron. Sing. II prs. f., et nominibus et verbis suffixum.

ኬ፡ particula (inseparabilis) suffixa [sine dubio e forma pleniore, ut כֵּן, extenuata, vid. gramm. § 64, b. § 169, 1]; antecedenti literae **ግ**, vocali destitutae, assimilare licet literam **ከ**, ut **እኅድጌ፡** pro **እኅድግኬ፡** Gen. 33, 15; at **ዑቅኬ፡** Job 1, 8. Proprie: *sic*, *ita* i. e. 1) *igitur*, a) conclusive vel consecutive: *ergo*, *itaque*, οὖν Matth. 5, 19. 23. 48. 6, 2. 8. 9. 34. 7, 12. 24. 10, 31 al.; **በዝኬ፡አእምሩ፡** Ep. Jer. 28; ἄρα Sap. 5, 6; Luc. 11, 20; 1 Cor. 15, 14. 18; Gal. 2, 21; **ናሁኬ፡** ἄρα οὖν Rom. 9, 16. 18; ὥστε Matth. 12, 12. 19, 6. 23, 31; Marc. 10, 8 al.; τοίνυν 1 Cor. 9, 26; Sap. 1, 11; etiam ubi Graecus particulam respondentem non exhibet, ut: **እመኬ፡ አቡክሙ፡አነ፡** Mal. 1, 6; **እመሰኬ፡** Job 8, 4; **እመኬ፡** 9, 29; **ዮምኬ፡** Tob. 6, 11; **ሰማዕኩኬ፡** Jer. 23, 25; nec non cum **እንከ፡** componitur, ut: **ኬ፡እንከ፡** Matth. 3, 8. 6, 31. 10, 26; Rom. 3, 31; Gal. 3, 29; **እፎኬ፡** *quanto minus* vel *quanto magis!* vid. sub **እፎ፡** b) adhibetur recipiendae orationi (in epanalepsi), *igitur*, *inquam*, ut: **ከመዝኬ፡ውእቱ፡ቤቶሙ፡ለዐማፅያን፡ ወዝኬ፡ውእቱ፡ግዕዘሙ፡** Job 18, 21; **ከማሁኬ፡** Sir. 18, 16; 4 Esr. 6, 35; **አኮኬ፡ዘንተ፡ጾመ፡** Jes. 58, 6; Matth. 1, 17; Rom. 11, 5. c) inservit nectendis sententiis, (ubi ad novi quid proceditur, quod cum iis quae antea dicta sunt quodam consequentiae vel successionis vinculo junctum est), *jam*, *jam vero*, *porro* (quare ad vim particulae **ኒ፡** et Graecae δέ prope accedit), ut: **ወእመኬ፡** ἐὰν δέ Gen. 18, 28. 30; **ወእቤሎ፡ዝኬ፡ማኅፈድ፡ምንት፡ውእቱ፡** ὁ δὲ πύργος, φημί, τίς ἐστιν (postquam quid sit ἡ πέτρα καὶ ἡ πύλη explicitum est p. 87) Herm. p. 88^b; **ወእቤሎ፡እሉኬ፡ደናግል፡መኑ፡እሙንቱ፡** ibid. 2) *sane*, *quidem*, *utique*, *vero*, ut: **ርእዩ፡እመ፡ይዌልጡ፡አሕዛብ፡ አማልክቲሆሙ፡እንዘኬ፡** (v. **እንዘ፡ኬ፡**) **ኢኮኑ፡አማልክተ፡** Jer. 2, 11. Crebro usurpatur a) ad distinguenda vocabula ea, in quae vis orationis cadit: **አንቲኒኬ፡ዘመውኪ፡** καὶ σύ *tu vero* Jer. 3, 1; Jac. 4, 12; **አነኬ፡ውእቱ፡** ἐγώ εἰμι Jes. 43, 25. 48, 17; **ሶቤሃኬ፡** τότε 58, 9. 10; **ዝኬ፡** 1 Tim. 2, 3 rom.; **ወይንኬ፡አልቦሙ፡** Joh. 2, 3; **ሠናይኬ፡ቃለ፡እግዚ"፡** Jes. 39, 8; advenientes salutantur: **ሠናይኬ፡ምጽአትክሙ፡** Sx. Nah. 14; **ውእቱኬ፡** Herm. p. 88^a; quare cum particula **ሰ፡** (ejusdem fere potestatis) componi solet: **አንሰኬ፡ወ—ሰ፡** ἐγὼ μέν — ὁ δέ Matth. 3, 11; Asc. Jes. 8, 11; **አንትሙሰኬ፡** ὑμεῖς δέ Matth. 23, 8; **ይእዜሰኬ፡** Jes. 14, 15; Rom. 3, 21. 7, 17; **አሬትሰኬ፡** Rom. 5, 20. b) ad intendendam orationem, vim praecedentis vocis augendam: *vero*, *quaeso*, ut: **ናሁኬ፡** 1 Reg. 23, 3; Job 1, 12; Jes. 7, 14; **ነዋኬ፡** 1 Par. 11, 1. 17, 1; in specie in adhortationibus, δή, ut: Ps. 93, 8; Asc. Jes. 3, 10; **ዑቅኬ፡** Job 1, 8; **እስኩኬ፡** Jes. 57, 13; Jer. 17, 15; **ስማዕኬ፡** Job 37, 1; Jes. 39, 5; **ኅልይዎኬ፡** Mal. 1, 1; **አርምምኬ፡** Am. 6, 10.

ከሃ፡ከሀከ፡ *ibi* vid. sub **ከሐ፡**

ከሀለ፡, raro **ከሀለ፡** (ut Herm. p. 32; 1 Esr. 5, 37 var.) I, 1 [יָכֹל, בְּהַל; vicinum est **አከለ፡** q. v.], Imprf. raro **ይከሀል፡** (ut 1 Reg. 26, 25), plerumque **ይክል፡** (gramm. § 92), Subj. **ይክሀል፡**, *posse*, *valere* (*pollere*), c. c. Acc. rei: **ትክል፡ኵሎ፡** Job 10, 13. 42, 2; **ምንተ፡ይክል፡** 21, 15; **ዘዘንተ፡ገብረ፡ኵሎ፡ይክል፡** Sir. 50, 29; Gen. 13, 16; Luc. 12, 26; **ኢይክል፡ሢመታተ፡ መንታ፡** *non possum officium duplex* (sc. sustinere) Enc. Mij. 21; c. Acc. Inf.: **ኢይክል፡ቀዊመ፡** Thren. 1, 14; **መኑ፡አነ፡ከመ፡ እክሀል፡ሐኒጸ፡ሎቱ፡ቤተ፡** 2 Par. 2, 6; Ps. 139, 11; Gen. 15, 5. 19, 19. 31, 35. 44, 1. 45, 3; Num. 22, 37; Tob. 1, 15; Hen. 4; 4 Esr. 6, 77. 7, 14. 15; **ይክሀሉ፡ሐይወ፡** 8, 9. 10, 70. 13, 49; Matth. 22, 46; Jac. 1, 21. 2, 14. 3, 12; 2 Cor. 13, 8; Eph. 3, 18; Hebr. 11, 19; nonnumquam c. pron. suff., ad objectum verbi subjuncti relato, ut: **ኢይክልዎሙ፡ለሕዝብ፡ተበቀሎቶሙ፡** *non possunt eos* sc. *populum punire* Judith 11, 10; 4 Esr. 3, 50; rarius c. **ለ፡** seq. Inf., ut: **ኵሎ፡ዘትክል፡እዴከ፡ለገቢር፡** Koh. 9, 10, vel c. Subj. verbi: Dan. 2, 26; Asc. Jes. 9, 37; seq. **ከመ፡** c. Subj.: Hen. 93, 11; abs.: **በአምጣነ፡ትክል፡** *quantum potes* (*pro virium ratione*) Sir. 9, 14. 10, 28. 14, 11. 43, 30; **በከመ፡ክሂሎትነ፡** Sx. Sen. 12; **በዕድ፡ዘይክል፡** δυνάμενος ἄλλος Ex. 4, 13; **ክሂል፡** vel **ክሂሎት፡** *potentia*, ut: **ሥልጣን፡ወክሂል፡** Ssal. Req.; **ሰብሕዎ፡በክሂሎቱ፡** Ps. 150, 2. a) *efficere posse* (vermögen, durchſetzen): **ገበርኪ፡ዘንተ፡እኩየ፡ወክሀልኪ፡** Jer. 3, 5; **ወክሂለኒ፡ትክሀል፡** 1 Reg. 26, 25; Herm. p. 32. b) *posse* per legem i. e. (dürfen), *licet* alicui: **ኢይክሉ፡ገቢረ፡ጸስካ፡በአህጉሪሆሙ፡** Kuf. 49; Gen. 43, 32. 44, 34; Deut. 12, 17. 16, 5. 17, 15; Rom. 9, 20. c) *a se impetrare posse ut*, **ኢክሀሉ፡ተናግሮቶ፡ቃለ፡ሠናየ፡** Gen. 37, 4; 1 Joh. 3, 9; Joh. 8, 43. d) *ferre*, *sustinere*: **ኢይክል፡በሕቲትየ፡ክሂሎተክሙ፡** φέρειν Deut. 1, 9; ὑποφέρειν Prov. 18, 14. e) *praevalere*, *superare*: c. Acc. prs., Gen. 32, 26; **ኢይክሉከ፡** Jer. 1, 19. 15, 20; Ps. 128, 2; Jud. 16, 5; 1 Reg. 17, 9; Rom. 8, 31; c. **ምስለ፡** pers. i. e. *praevalere pugnando cum* aliquo Gen. 32, 29; Hos. 12, 3. 4. f) *potestatem habere* alcjs, c. **ላዕለ፡**, ut: Satanas a Deo petiit, **ከመ፡የሀብ፡ክሂለ፡ላዕሌሁ፡(ለኢዮብ፡)ወላዕለ፡ኵሉ፡ንዋዩ፡** Sx. Genb. 2.

አክሀለ፡ II, 1 *potentem* vel *valentem facere* alqm, i. e. a) *vires*, *potentiam*, *facultatem praebere* alicui, c. Acc. prs.: **ከመ፡ያክሀሎ፡** Herm. p. 47; **እግዚ"፡አክሀሎሙ፡** Phlx. 172; seq. **በ፡** rei, ut: **ኵሎ፡እክል፡በዘውእቱ፡አክሀለኒ፡** (ἐνδυναμοῦν) Phil. 4, 13; **እግዚ"፡አክሀለነ፡በኵሉ፡ዘንፈቅድ፡** Jsp. p. 330; seq. **ለ፡** c. Inf., ut: **ያክሀልክሙ፡እግዚ"፡ለገቢረ፡ኵሉ፡ፈቃዱ፡** Genz. f. 154; seq. Subj. verbi: **ኢታክሀሎሙ፡ለዐርን፡ይቅትሉን፡** Jsp. p. 278. b) *praevalere facere*, *superiorem reddere* alqm aliquo, c. Acc. et **በ፡**, ut: **ኅጢአትነ፡አክሀለት፡ዐረ፡ብነ፡** Jsp. p. 352; c. dupl. Acc.: **አነ፡አክሀልኩከ፡ኪያሃ፡(ለሀገር፡)** p. 366.

ተክህለ፡ III, 1 1) *possibile esse, fieri posse, posse* seq. verbo passivo vel intransitivo: **ኢይትከሀልዎ፡**, **ኵሉ፡ ይትከሀል፡** Matth. 19, 26; c. c. Nom. vel Acc. Inf.: **እምእደ፡ ዚአከ፡ ጐይይ፡ ኢይትከሀል፡ ወኢይደሉ፡** Sap. 16, 15; **ኢይትከሀል፡ ረቲዐ፡** Koh. 1, 15; Dan. 5, 16 var.; Marc. 6, 5; Hebr. 6, 18 rom.; seq. **ለ፡** c. Inf.: **ኢይትከሀል፡ ለኈልቆ፡** (*non potest numerari*) Koh. 3, 14; c. Subj. verbi: **ኢይትከሀል፡ ከመ፡ ዘ፡ ይኩን፡** Ex. 8, 22; 4 Esr. 10, 68; Hen. 9, 5; Jac. 3, 11; Hebr. 5, 11. 6, 4—6; seq. **ከመ፡** c. Subj. 4 Esr. 9, 33; c. **በኀበ፡** pers. Matth. 19, 26; c. **ለ፡** pers. Hebr. 6, 18 rom.; c. Acc. pers. (*possibile est* alicui i. e. *potest* aliquis): **ኵሉ፡ ይትከሀለከ፡** Job 42, 2; **በከመ፡ ይትከሀለከ፡** Sir. 38, 11; **ኢተክህሎሙ፡ በዊአ፡ ውስተ፡ ሀገር፡** 2 Reg. 17, 17; Ps. 140, 8; Rom. 12, 18; Marc. 6, 5. 2) a) *potentiâ superare* alqm: **ኢትሕትት፡ ዘይትከሀለከ፡** μὴ ἐξέταζε τὰ ἰσχυρότερά σου Sir. 3, 21. b) impersonaliter: **ኢተክህሎ፡ ላዕሌሃ፡** *ei non obtigit potentia super eam* (mulierem) i. e. *eam* (resistentem) *superare non potuit*, Sx. Masc. 21 (bis).

ተካሀለ፡ III, 3 sibi invicem ita praevalere ut alter alteri cedat i. e. *convenire cum* aliquo *de* re: Ex. 21, 30; c. **ምስለ፡** prs. et **በ፡** rei: Matth. 20, 2. 13.

ከሃሊ፡ n. ag., f. **˝ሊት፡**, Pl. m. **ከሃልያን፡**, *potens, validus:* **ጽኑዕ፡ ወከሃሊ፡** δυνατὸς ἰσχύϊ Ruth 2, 1; **ዘኮነ፡ ከሃሌ፡ በቃሉ፡ ወበምግባሩ፡** Luc. 24, 19; **ከሃሌ፡ ኵሉ፡** *omnipotens* Sap. 7, 23; Org. 3; c. **ላዕለ፡**, ut: **ከሃሊ፡ አንተ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡** Sap. 11, 24; c. **ለ፡**, ut: **ንሕነ፡ ከሃልያን፡ ለውላጤሁ፡** (i. e. *possumus mutare illud*) Jsp. p. 330; seq. Acc., ut: **ከሃሊ፡ አነ፡ ተጽናሶሂ፡ ወተደልዎሂ፡** Phil. 4, 12; seq. **ከመ፡** et Subj., ut: **መሥዋዕት፡ ከሃሊት፡ ከመ፡ ያስተስሪ፡** θυσία δυναμένη ἐξιλεώσασθαι τὸν πατέρα Chr. ho. 17.

ተከሃሊ፡ n. ag. (III, 1) *possibilis:* **እስመ፡ ቅኔ፡ መዝሙርሰ፡ ተከሃሊት፡ በኵሉ፡ ጊዜ፡** Phlx. 238.

ኲሒላ፡ et **ኲሔላ፡** subst., Pl. **ኲሒላት፡** vel **ኲሔላት፡** [cum significatus primus et genuinus haud satis certus sit, de etymo equidem nihil statuerim, quamquam a تَهَل facile derivari posse videtur] *quisquiliae, purgamenta, sordes, scoriae,* περικαθάρματα Pl. 1 Cor. 4, 13; Ps. 70, 8 contra auctoritatem Graeci et Hebraei; **ወይከውን፡ ከመ፡ ኲሒላ፡ በውስተ፡ ገዳም፡** (LXX: ὡς ἀγριομυρίκη ἐν τῇ ἐρήμῳ; Hebr. כְּעַרְעָר) Jer. 17, 6. — Ludolfus has significationes exhibet: „*hilum, res nauci et nihili.* 2) *bulla.* 3) *sordes sub unguibus latentes*, auct. Greg.; Pl. *purgamenta*". — *Voc. Ae.*: **ኲሔላ፡ ብ፡ የጸፍር፡ አደፍ፡ ዕፉርሂ፡ ይ፡ ፉደት፡ ኪስ፡ አላማሂ፡ ይ፡**; *aliud*: **ኲሔላ፡ ዘ፡ ጉመይ፡ አምሳለ፡ ቀበሮ፡ ወበ፡ ዘ፡ ጕድጓድ፡**; *aliud*: **ኲሔላ፡ ዘ፡ መስከ** ።

ከህን፡ subst. m. [כֹּהֵן ܟܳܗܢܳܐ كَاهِن], Pl. **ከህናት፡** (gramm. § 133, a) *sacerdos* Dei veri Gen. 14, 18; Israelitarum Ex. Lev. al. sexcenties; Matth. 8, 4. 12, 4 al.; **ጋይራስ፡ ከህን፡ ለዳዊት፡** 2 Reg. 20, 25; **ይከውነኒ፡ ከህነ፡** Ex. 40, 11; Jud. 17, 10; **ከህን፡ ዐቢይ፡** *summus sacerdos* Num. 35, 25; Zach. 3, 1; Judith 4, 6. 15, 8; Sir. 50, 1; **ከህን፡ ዘየዐቢ፡ እምአኀዊሁ፡** Lev. 21, 10; **ሊቀ፡ ከህናት፡** id., Lev. 4, 3; Hebr. 2, 17. 4, 14; **ሊቃነ፡ ከህናት፡** Matth. 2, 4. 16, 21; **፳ወ፬ከህናት፡ ሰማይ፡** (πρεσβύτεροι Apoc. 4, 4. 10) Sx. Hed. 24; *sacerdos* vel *presbyter* Christianorum, Syn.; F. N. 6; Genz. f. 36—48, al.; **ርእሰ፡ ከህናት፡** *archipresbyter* F. N. 4; **ንፍቀ፡ ከህን፡** Lit. 161, 3 i. q. **ንፍቀ፡ ቀሲስ፡** q. v. — Pl. **ከህናት፡** etiam pro abstracto usurpatur *classis* vel *collegium sacerdotum* 1 Reg. 2, 36; 1 Par. 29, 22 var.

አክህነ፡ II, 1 *sacerdotem constituere* alqm: **ያክህኖሙ፡** II Can. Nic. 66.

ተክህነ፡ III, 1 *sacerdotem constitui* vel *esse, sacerdotio fungi, sacra peragere*, de sacerdotibus Israelitarum et Christianorum: **ለተክህኖ፡ ሊተ፡** Hez. 44, 13; Lit. 165, 4; **ይርዐይ፡ መርዔተ፡ ወይትከሀን፡** Kid. f. 7; Clem. f. 210; Kedr f. 74; **ተክህኖ፡** Clem. f. 210; Lit. 172, 4; **እፎ፡ ተኀረይከ፡ ለተክህኖ፡** M. M. f. 31.

ክህነት፡ subst. *sacerdotium, munus sacerdotale:* Ps. 98, 6; 1 Petr. 2, 5; **ተኀርየ፡ ዘርአ፡ ሌዊ፡ ለክህነት፡** Kuf. 30; **ሳዶቅ፡ ተሠይመ፡ ውስተ፡ ክህነት፡** (v. **ከህናት፡**) 1 Par. 29, 22; **ሰዐርዎሙ፡ እምክህነቶሙ፡** 2 Esr. 2, 62; **አኅደግዎ፡ ክህነቶ፡** 1 Esr. 5, 39; **ግብረ፡ ክህነት፡** Luc. 1, 8; **ዐቢይ፡ ክህነት፡** *munus summi sacerdotis* Sir. 45, 24; Christianorum: **ኢይግበር፡ ሕዝባዊ፡ ግብረ፡ ክህነት፡** Did. 16; **ኢይሠየም፡ ለክህነት፡** Kedr f. 78; Org. 1. a) in Genitivo positum: *sacerdotalis*, ut: **አልባስ፡ ዘክህነት፡** Ex. 39, 19. 35, 19; Kuf. 32; **ሕዝበ፡ ክህነት፡** Kuf. 33. b) sacerdotium i. e. *sacerdotes, populus sacerdotalis:* **ይኩን፡ መንግሥተ፡ ወክህነተ፡ ወሕዝበ፡ ቅዱሰ፡** Kuf. p. 64 (at legendum videtur **ዘክህነት፡**, cfr. 1 Petr. 2, 5). c) pro σαββατισμός usurpatur Hebr. 4, 9 rom.

ክህነታዊ፡ et **ከህናታዊ፡** (a **ከህናት፡**) adj. rel. *sacerdotalis:* **መልእክት፡ ክህነታዊት፡** F. N. 10, 6; **ሀብት፡ ከህናታዊት፡** Phlx. 15.

ከል፡ *mâlum* vid. sub **ከወለ፡**

I. **ከለለ፡** rad. inus., cui significatus *absolvendi, perficiendi* inerat (vid. Ges. thes. p. 688).

ኵል፡ subst. [כֹּל ܟܽܠ, كُلّ], proprie: *universitas* (Geſammtheit): **ወለኵልሂ፡** *et universum* i. e. *omnia*, Asc. Jes. 4, 18 (siquidem lectio sana est). — In exemplo **ስርጉት፡ በኵል፡ ሥን፡ ወላሕይ፡**, a Lud. ex Org. allato, **ኵል፡** manifesto errore pro **ኵሉ፡** scriptum est. — Usitatur 1) annexis pron. suff., vid. **ኵሉ፡** 2) annexa particula **ሂ፡**, vid. **ኵልሂ፡** vel **ኵለሂ፡**

ኵሉ፡ i. e. **ኵል፡** c. pron. suff. III p. m. Sing. (gramm. § 157, 2) Acc. **ኵሎ፡** (i. e. **ኵለ፡** et **ሁ፡**). A) Refertur ad res multas, individua multa, et latine redditur *omnis*. Quam ubi significationem habet, pron. suff. secundum genera et numeros variare licet, ut f. S. **ኵላ፡**, Pl. m. **ኵሎሙ፡**, f. **ኵሎን፡**, quamquam plerumque **ኵሉ፡** sine ulla mutatione nominibus f. et m., Sing. et Pl., apponitur. Sed ubi *omnes* ad pers. II vel I Pl. refertur, harum personarum pronomina voci **ኵል፡** suffigantur necesse est, ut: **ኵልነ፡**, Acc. **ኵለነ፡** *nos omnes*, **ኵልክሙ፡** m., **ኵልክን፡** f., Acc. **ኵለክሙ፡**, **ኵለክን፡** *vos omnes*. 1) *omnis, omnes*, a) abs. (vel substantive): **ከመ፡ ተቀትል፡ ኵለነ፡** Ex. 16, 3; **አበ፡ ኵልነ፡** Rom. 4, 16; **ብዙኀ፡ ንስሕት፡ ኵልነ፡** Jac. 3, 2; Jes. 64, 8; **ኵልነ፡ ኃጥአነ፡ ንሕነ፡** Sir. 8, 5; 4 Esr. 10, 9. 10; **ኵልክሙ፡** Jes. 14, 29. 22, 1; 1 Reg. 10, 24; Ps. 2, 10; Matth. 23, 8; **እመሂ፡ ኵሎሙ፡ ሀለዉከ፡** Matth. 26, 33. 27, 22; Joh. 6, 45; crebro etiam **ኵሉ፡** *omnes*, ut

Gen. 16, 12; 1 Petr. 2, 17; Marc. 1, 37; Matth. 26, 70; Joh. 1. 7. 2. 15 al., et *omnia* Matth. 8, 33. 19, 27; Marc. 4, 11; Koh. 6, 6; Hen. 5, 2; 1 Reg. 16, 4; 1 Petr. 4, 7 al. b) adjectivi instar alii nomini apponitur (plerumque praepositum, rarius postpositum): α) sive utrumque in Sing.: **ኵሉ፡ ሰብእ፡** Matth. 10, 22; Joh. 5, 23; **እነግር፡ ኵሎ፡ ስብሓቲከ፡** Ps. 9, 1; **ኅድጋ፡ ለኵሉ፡ ርስሐት፡** Jac. 1, 21; **ኵላ፡ እከይ፡** 1 Petr. 2, 1; **ኵሎ፡ ንዋዮሙ፡** Gen. 12, 5; **ኵሉ፡ እኪት፡ እንተ፡** 50, 15; **አይድዖሙ፡ ዘኵሎ፡ ቃለ፡** Ex. 19, 7; **ኵላ፡ ትእዛዝየ፡** Num. 15, 40; **ኵሉ፡ ሕዝብ፡** Matth. 24, 9; **ኵሎ፡ አምሳለ፡** Marc. 4, 13. β) sive utrumque in Pl.: **ኵሎሙ፡ ኃጥአን፡** Ps. 144, 21; Matth. 27, 1; Marc. 7, 3; **ለኵሎን፡ ኀጣውእ፡** 1 Petr. 4, 8; Matth. 25, 7. γ) sive **ኵሉ፡** solum in Pl.: **ኵሎን፡ በረከት፡** Kuf. p. 96; **ኵሎሙ፡ ይእቲ፡ ትውልድ፡** Num. 32, 13; Matth. 1, 17. 10, 30. δ) sive **ኵሉ፡** solum in Sing. (in specie ante nomina inanimatorum et rerum): **ኵሉ፡ መዋዕሊሁ፡** Gen. 5, 5; **ኵሉ፡ ቀላያት፡** Gen. 7, 11. 9, 10; **ኵሉ፡ ዕፀው፡** Luc. 21, 29. 24, 27; **ኵሉ፡ አሕዛብ፡** 24, 47; Marc. 4, 31. 6, 33. 7, 19. ε) cum adjectivis et pronominibus: **ኵሉ፡ ነዋኅ፡** πᾶν ὑψηλόν Job 41, 25; **ምስለ፡ ዝንቱ፡ ኵሉ፡** Jes. 5, 25; Joh. 15, 21; **ነገርዎ፡ ኵሎ፡ እንተ፡ ረከቦሙ፡** Gen. 42, 29; Ex. 3, 16; Gen. 7, 22; Ps. 2, 13; Col. 3, 17 al. 2) *omnis* i. e. *quivis, unusquisque*, (jeder): **ለኵሉ፡ ነፍስ፡** Gen. 9, 10. 17, 12; **ኵሉ፡ ዐራት፡** Lev. 15, 4; **ኵሉ፡ ለባዊ፡** Sir. 18, 28; **አተወ፡ ኵሉ፡ ውስተ፡ ርስቱ፡** Judith 16, 21; **ያስተርኢ፡ ለዐይነ፡ ኵሉ፡ ወያአምር፡ ኵሉ፡** Kuf. 1; Hen. 2, 1; Luc. 3, 5. 9; **ኵሉ፡ ዘሰአለከ፡** 6, 30. 47; 1 Joh. 3, 9; ἕκαστος 1 Cor. 7, 20; Matth. 16, 27; Luc. 2, 3. 6, 44; etiam **ኵሉ፡ ኵሉ፡** *omnes et singuli* Enc. Haml. 27. a) *ullus, quicumque* Deut. 4, 25. 17, 1. 27, 21; Kuf. p. 166, l. 12; cum negandi particula: *nullus, nihil* Ex. 12, 16. 48; Lev. 3, 17; Jud. 13, 4; 2 Reg. 18, 13; 1 Cor. 1, 29. b) *omnis generis, quilibet, varius*, Act. 13, 10; Col. 1, 9; Rom. 15, 13; Matth. 4, 23. 9, 35. 3) **ኵሉ፡** *universum, universitas rerum:* **አምላከ፡ ኵሉ፡** Kuf. 22; **እግዚአ፡ ኵሉ፡** Lit.; **እንተ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡** *catholica*, ut: **ቅድስት፡ እንተ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡** Cyr. ad Reg. f. 28; Clem. f. 112. 120. 131; Genz. f. 92. B) Refertur ad rem unam, continuam, et latine vertitur: *totus*. Quam ubi significationem habet, nonnisi formas **ኵሉ፡** et **ኵላ፡** adhibere licet, eaeque nonnisi cum nominibus Sing. componuntur. (Ad nomina Pl. vel ad personas I et II Sing. et I, II, III Pl. relata, vox *totus* nomine **ኵለንታ፡** c. pron. suff. exprimitur). Exempla: **ውስተ፡ ኵሉ፡ ምድር፡** Gen. 9, 19. 11, 1; **ኵሉ፡ ሕዝቦሙ፡** 19, 4; **ኵሎ፡ በግዖ፡** Ex. 29, 18; Ps. 32, 8. 65, 3; 1 Reg. 14, 23; **ኵሉ፡ ሥጋሁ፡** Jac. 3, 2; **ኵሉ፡ ሕንጻ፡** Eph. 2, 21; **ኵላ፡ ኢየሩሳሌም፡** Matth. 3, 5; Marc. 11, 18; **በኵሉ፡ ልብክሙ፡** Deut. 4, 29; Ps. 110, 1; **ኵላ፡ ሌሊተ፡** 1 Reg. 15, 11. 19, 24; Ex. 10, 13. C) Adverbialiter usurpatur a) **ኵሉ፡** *prorsus:* **ኵሉ፡ ለምዕር፡ ወግብተ፡** διὰ τάχους ἐξάπινα Sir. 11, 21; cfr. **ኵሉ፡ ዘከመ፡** 4 Reg. 16, 11. b) **በኵሉ፡** α) *omnino, prorsus* ὅλως Job 21, 23. β) *quaqua, ubique, omnifariam:* πάντῃ Act. 24, 3; Kuf. 4; **በኵሉ፡ ኀበ፡** *ubicumque* Kuf. 27; Ex. 10, 23; Lev. 23, 31; item **ውስተ፡ ኵሉ፡ ዘ፡** Jos. 1, 9.

ኵልሄ፡ et **ኵለሄ፡** (i. e. **ኵል፡** et **ሄ፡**, q. v. col. 3) adv. 1) Absolute, sine praepositione praemissa: *quoquo versus, ex omnibus partibus, ubivis, ubique;* a) **ኵልሄ፡** Marc. 16, 20 rom.; **ላዕለ፡ ምድር፡ ኵልሄ፡** Ex. 10, 13; tamquam Subjectum usurpatum est: **ምሉእ፡ እምኔሁ፡ ኵልሄ፡** *plenum est eo* (quoquoversus i. e.) *universum*, Hom. Jac. Sar. b) **ኵለሄ፡** Job 2, 2; **ወኵለሄ፡ ተሐረትም፡** Sir. 22, 5; 1 Tim. 4, 15 rom.; **ተሐውር፡ ኵለሄ፡ ኀበ፡ ፈነውኩከ፡** *quocumque* Jer. 1, 7; **ኀበ፡ ታንሶሱ፡ ኵለሄ፡** *ubicumque ambulat* Enc. Haml. 26. 2) Praemissis praepositionibus: a) **በኵልሄ፡** vel **በኵለሄ፡** *ubique:* Luc. 9, 6; Marc. 16, 20 Platt; Act. 24, 3; Rom. 16, 19; Hebr. 13, 4; **አዐቀብከ፡ በኵለሄ፡** Kuf. 27. 32; Sir. 22, 6. 50, 22; **በኵልሄ፡** v. **በኵለሄ፡** Jes. 42, 22; Judith 9, 2; Sap. 2, 9; Clem. f. 8; **በኵልሄ፡ ኀበ፡** *ubicumque:* Ex. 40, 32; Lev. 3, 17. 7, 26. b) **እንተ፡ ኵለሄ፡** vel **ኵልሄ፡** *ab omni parte, circumcirca:* Job 19, 10; **እንተ፡ ኵልሄ፡** (v. **ኵለሄ፡**) **ይነድፍዋ፡** Jer. 27, 29. 31, 31; Org. c) **እምኵልሄ፡** vel "**ለሄ፡** *undique*, Sir. 51, 7; Jer. 20, 9; Dan. ap. 1, 22; Hen. 28, 3; Marc. 1, 45; Ex. 28, 24; d) **ውስተ፡ ኵለሄ፡** *quoquoversus:* **አንሶሰወ፡ ውስተ፡ ኵለሄ፡** Enc. Genb. 26.

ኵላዊ፡ adj. rel. *universalis, communis*, Phlx. 134.

ኵለንታ፡ subst. *totum, universum* (gramm. §. 157, 2); non nisi subjunctis pronominibus suff. usurpatur, et latine vertitur 1) *totus;* quoad constructionem, a) suam substantivi vim retinet, ut: **ኵለንታየ፡ ተመስወ፡** (non: **ተመሶኩ፡**) *totum meum* i. e. *ego totus* Hen. 60, 3; **ኵለንታከ፡ ኢየሀሉ፡** (non: **ተሀሉ፡**) **ኀበ፡ ነኪርት፡** Prov. 5, 20; **ኵለንታሃ፡ ለዛቲ፡ ምድር፡** Gen. 13, 15; **እንተ፡ ኵለንታሆሙ፡ ምሉኣን፡** Apoc. 4, 8; **ወኵለንታሁ፡ በወርቅ፡ ወበዕንቍ፡** Esth. 5 apocr.; **ተቅዋመ፡ ማኅቶት፡ ዘኵለንታሃ፡ ዘወርቅ፡** Zach. 4, 2. b) adjectivi instar alii nomini apponitur: **ኵለንታሃ፡ ሌሊተ፡** Ex. 14, 20. 19, 5. 18; 4 Reg. 10, 21; **ክቡብ፡ ኵለንታሃ፡** 2 Par. 4, 2; Gen. 14, 10; Matth. 5, 30; Apoc. 6, 12; et ubi Subjecti vice fungitur, Praedicatum numerum et personam et genus pronominis ei suffixi sequitur: **ወትከውን፡ ኵለንታከ፡ ብሩህ፡** Luc. 11, 36; **ኵለንታኪ፡ ሠናይት፡** Cant. 4, 7; **ትጠፍእ፡ ኵለንታሃ፡** Jer. 27, 13; Judith 4, 7; **እንተ፡ ማሰነት፡ ኵለንታሃ፡** Hez. 38, 8; Gen. 25, 25; Ex. 4, 6; Hen. 27, 1. 2) *universus, cunctus:* **እስመ፡ መልአ፡ መቅሠፍታ፡ ላዕለ፡ ኵለንታሃ፡** εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῆς Hez. 7, 12.

ኵለንታዊ፡ adj. rel. *ad totum pertinens* (vulgo: *totalis*); hinc **ኵለንታዊት፡** subst. (*totalitas*) *tota persona:* Maria **ኀደገ፡ ግብራቲሁ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ ወመጽአት፡ ምስለ፡ ኵለንታዊታ፡ ኀበ፡ ዓለም፡ ከልእ፡** Phlx. 3.

II. **ከለለ፡** I, 2 [كَلَّ II, ܟܠܠ; כָּלַל; vic. גלל et חול] 1) *coronare*, c. Acc. prs.: **ከለላሃ፡**, et **እንዘ፡ ይኬልልዋ፡** Judith 15, 13; c. **በ፡** rei Ps. 102, 4; c. dupl. Acc.: Ps. 8, 6; **እምዕበየ፡ ግርማሁ፡ ዘከለሎ፡** (sc. Deus Adamum) Clem. f. 4; **ምድረ፡ ጽጌ፡ ወፍሬ፡ ከለልከ፡** Deg.; *coronam victoriae tribuere* alicui, Org. 2. 2) *coronae instar cingere, circumdari, circumstare:* **ወይኬልልዎ፡ ወየዐውድዎ፡** κυκλόθεν αὐτοῦ στέφανος ἀδελφῶν Sir. 50, 12; angeli **ሶበ፡ ርእይዎ፡** (Christum) **ተወሊዶ፡ ከለልዎ፡ እንዘ፡ ይብሉ፡ ስብሐት፡ በአርያም፡** καταγεραίρειν, Cyr. ad Th. f. 8; Lit. 166, 1; Ps. 5, 14; **ግሩማን፡ የዐውድዎ፡** (Deum) **ወሱራፌል፡ ይኬልልዎ፡** Mavâs. n. 14; Jsp. p. 372; Hom. Joh.; Ssal. Req.

ተከለለ፡ III, 2 1) *coronari*, c. Acc. rei: Hebr. 2, 9; **ኢየሱስ፡ በእንተ፡ ሕማመ፡ ሞት፡ ስብሐተ፡ ወክብረ፡ ተከለለ፡** Cyr. ad Th. f. 17; **ተከለለ፡ ገጹ፡ ብርሃነ፡** Sx. Jac. 21; in specie de martyribus (corona victoriae coelesti coronatis), M. M. f. 19; Sx. Masc. 18; Teq. 25 al. crebro. 2) *tamquam corona cingi*, ut: alis, Org.; c. Acc. rei: Israelitae ተከለሉ፡በፍኖቶሙ፡ደመና፡ Jsp. p. 367.

ክሉል፡ part. *coronatus, tamquam corona cinctus* vel *circumdatus*: በስብሐት፡ልዕልት፡ክሉል፡ውእቱ፡፡ (Christus), Cyr. ad Th. f. 18; ክሉል፡በትርሲተ፡ብርሃን፡ (sc. martyr) Enc. Tachs. 8; Lit. Orth.; ክሉል፡በጌራ፡መዊእ፡ Enc. Ter 23; ቤት፡ክሉል፡በአክዋል፡ዘአርሞን፡ወዐውዱ፡ቤቱ፡ትኩል፡አምፍሬያተ፡ገነት፡ Macc. f. 3; etiam de re circumdata praedicatur, ut: አክሊሉኒ፡ይኩን፡ክሉለ፡መልዕልተ፡ርእሱ፡ F. M. 31, 5.

ክላሌ፡ subst. (n. act.) *coronatio*: ክላሌ፡ክብር፡ወስብሐት፡ይደሉ፡ለባሕቲቱ፡ Chr. ho. 4; Org.; in specie: martyrum Enc. Nah. 9; quare nonnumquam i. q. *victoria martyris*, ut: ኀይለ፡ክላሌሆሙ፡ Enc. Hed. 7.

አክሊል፡ subst., m. et f., Pl. አክሊላት፡ [ܟܠܝܠܐ, إِكْلِيل] *corona, diadema*, አክሊላት፡ውስተ፡ርእሶሙ፡ Kuf. 16; አእተተ፡አክሊልየ፡እምርእስየ፡ Job 19, 9; Judith 3, 7; አክሊለ፡ትፍሥሕት፡ታስተቄጽለከ፡ Sir. 6, 31; ወድቀት፡አክሊለ፡ርእስነ፡ Thren. 5, 16; አክሊል፡ዘሦክ፡ Marc. 15, 17; regia 2 Reg. 1, 10 (βασίλειον); 1 Par. 10, 2; Ps. 20, 3; Sir. 11, 5 (διάδημα); Clem. f. 30 (de Nimrodo); አክሊሎሙ፡ለአእሩግ፡ብዙኅ፡ትምህርት፡ Sir. 25, 6; አክሊለ፡ጥበብ፡ወትፍሥሕት፡ 15, 6; አክሊለ፡ክብር፡ 35, 2; አክሊለ፡ስብሓት፡ 47, 6 (διάδημα); Prov. 1, 9. 12, 4; Jes. 22, 17. 28, 1. 3 (fem.). 5. 62, 3; Jer. 13, 18; Thren. 2, 15; Hez. 16, 12; 2 Tim. 4, 8; Apoc. 2, 10; Jac. 1, 12; አክሊላት፡ Zach. 6, 11; Apoc. 4, 4; Asc. Jes. 7, 22. 8, 26. 9, 10; martyrum: አክሊለ፡ስምዕ፡ Chr. Ta. 11; Deg.; ነሥአ፡አክሊለ፡ (i. q. ተከለለ፡) Sx. Masc. 7; Org.; አክሊለ፡መዊእ፡ጸጉዩ፡ Org. a) *cidaris, tiara, mitra, infula*, sacerdotis Israelitarum, κίδαρις in Cod. C Ex. 28, 4; 35. 36, 36 et Lev. 16, 4; μίτρα Lev. 8, 9; sacerdotum Christianorum F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡); Kedr. f. 1 (vid. sub ቀሚጽ፡) b) *corona* i. e. *taenia*, στεφάνη Jer. 52, 18. c) *sertum* vel *catenula*, χαλαστά 2 Par. 3, 5.

ተክሊል፡ subst. (i. e. تَكْلِيل) *coronatio* (sponsi et sponsae, vid. Tertull. de cor. mil. C. 13; de virgg. vel. C. 11; Chrysost. hom. 9 in I Tim.) i. e. *nuptiae et consecratio nuptialis*: ሶበ፡ተዋሰቡ፡በጸሎተ፡ተክሊል፡ F. M. 5, 17; ለእመ፡ሀለወቶ፡ለ፩እምእመናን፡ዕቅብት፡ያውስባ፡በጸሎተ፡ተክሊል፡ወእመ፡አኮ፡ይሰዶዳ፡ 8, 1; እምቅድመ፡ይግበሩ፡ሎቱ፡ተክሊለ፡, et እምድኅረ፡ተክሊል፡ 12, 5; በጊዜ፡ተክሊል፡ F. N. 24, 4; ዕለተ፡ተክሊል፡ *dies nuptialis* Abush. 50; super eos qui secundo vel tertio matrimonium ineunt ne recitent በረከተ፡ተክሊል፡አላ፡ጸሎተ፡አስተስርዮ፡ F. N. 24, 1; መጽሐፈ፡ተክሊል፡, (liber quo formulae orationis nuptialis continentur) d'Abbadie Cat. p. 210.

ከልሐ፡ I, 1 et 2 [non tam ad ጸርኀ፡ ጠርአ፡ quam ad כרז (mand. ܟܠܚ), (ܟܠܚ أَ قَلَحَ قَلَحَ?) referendum videtur] Subj. I, 1 ይክላሕ፡, *clamare, exclamare, proclamare, vociferare*, (βοᾶν, κράζειν). ከልሕ፡ et ከላሕ፡ Jes. 40, 6. 9; ከልሕ፡በኀይልከ፡ 58, 1; ኵላ፡ምድር፡ትኬልሕ፡ 14, 7. 31, 4; ከልሐ፡በዐቢይ፡ቃል፡ 36, 13; ኢይኬልሕ፡ወኢይጠርእ፡ 42, 2. 11; ይክልሕ፡ et ይኬልሕ፡ 44, 5. 52, 5 (ὀλολύζετε); ዘእንበለ፡ይክልሑ፡ 65, 21; ከልሑ፡ Jer. 22, 20; Hez. 9, 1; Zach. 1, 14. 17. 7, 13; Hab. 1, 2; Dan. ap. 1, 46. 3, 4; Ps. 65, 16; ሰራሕኩ፡በከልሖ፡ 68, 4. 130, 3; Luc. 1, 42 (ἀνεφώνησε). 19, 40; Joh. 12, 13 rom. a) *acclamare, inclamare*: ይኬልሑ፡፩፩ምስለ፡ካልኡ፡ Jes. 6, 3; ይኬልሕ፡ላዕሌሆሙ፡ Kuf. 11. b) de hominibus alta voce cantantibus: ከመ፡ይርአይ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ወይክላሕ፡በውስቴታ፡በቃለ፡መዝሙር፡ Gad. Za Mich.; ክላሕ፡በኀይል፡ሃሌሉያ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7. c) de bestiis, ut leone: Jes. 31, 4; de daemonibus 34, 14; de tonitru: ይኬልሕ፡ቃለ፡ነጐድጓድ፡ M. M. f. 12; de inanimatis, ut: Apostoli ከልሑ፡ከመ፡ቀርን፡ Lit. Joh. — *Voc. Ac.*: ዐውየወ፡ከልሐ፡ወውዐ፡ዘ፡ጫኸ፡፡

ተከልሐ፡ III, 2 (an 1?) *clamari, proclamari*, Lud. ex Org. 4.

አስተከልሐ፡ IV, 3 (*cantando*) *sibi invicem acclamare facere*: Abba Jared ይኬልሕ፡በቃለ፡መዝሙር፡ዘኢሰምዑ፡ቀዲሙ፡ - - ወአስተከልሐ፡ደቂቃ፡በዜማ፡ሐዲስ፡ለሀገረ፡አዜብ፡ Gad. Za Mich.

ከልሕ፡ subst. *clamor*, Lud. e Ssal. Req.

ክላሕ፡ subst. *clamor, vociferatio*: ክላሕ፡ዐቢይ፡ተለዐለ፡ Jsp. p. 277; Enc. Mag. 4; ሰምዐ፡ክላሐ፡ሰብእ፡ Jsp. p. 280. 356; ክላሕ፡ወጽራሕ፡ Ssal. Req.; ክላሖሙ፡ለሰይጣናት፡ Sx. Masc. 13; clamor lugubris: ያፈደፍዱ፡ክላሐ፡ዘእንበለ፡ኀፍረት፡ Chr. Ta. 4.

ክላሒ፡ n. ag. *clamator, clamosus*, (*latrator*): ብእሲት፡ክላሒት፡ወነባቢት፡ታነሥእ፡መዋግደ፡ዘዐብእ፡ Fal. f. 52; ኢትቅረብ፡ኀበ፡ብእሲት፡መስተጋእዝት፡ወክላሒት፡ f. 64.

ክለሚዳ፡, ክላሚዳ፡ n. prgr., Pl. ክለሚዳት፡, χλαμύς *chlamys*, Matth. 27, 28. 31; χλαῖνα (*laena*): ክዑበ፡ክለሚዳ፡ገብረት፡ለምታ፡ Prov. 29, 40; Did. 3; ያለብስዎ፡ክለሚዳተ፡ወደርከኖ፡ (ὑάκινθον καὶ πορφύραν) Jer. 10, 9.

ከለሰ፡ rad. inus., e. q. كَلَزَ كَلَدَ *congessit, collegit* (vid. አለደ፡).

ክልስስት፡ subst., m. et fem., Pl. ክልስስታት፡ et ክላስስት፡, *manipulus* frugum, *merges*, δράγμα, Lev. 23, 10—12; Deut. 24, 19; ክልስስት፡ et ክላስስት፡ Jer. 9, 22; Mich. 4, 12; 2 Esr. 23, 15; Gen. 37, 7; ክላስስት፡ Gen. 41, 47; Hos. 8, 7; Ps. 125, 8; እለ፡የአስሩ፡ክላስስተ፡ Judith 8, 3; Matth. 13, 30; ክልስስታት፡ Ruth 2, 7. 15; Jud. 15, 5 (e quo loco Lud. formam ክላስስታት፡ i. e. Pl. Pl. affert). — *Voc. Ac.*: ክላስስት፡ዘ፡ነዶ፡፡

ኬልቄዶን፡ n. prgr. sc. χαλκηδών 1) *chalcedonius*, gemma Apoc. 21, 19. 2) nomen urbis, *Chalcedon*.

ከልብ፡ subst., m., Pl. ከለባት፡, አክልብት፡, አክላብ፡, Pl. Pl. አካልብት፡ [כֶּלֶב ܟܰܠܒܳܐ كَلْبٌ] *canis*, Jes. 66, 3; Koh. 9, 4; Prov. 7, 22. 26, 11; Tob. 5, 17; 1 Reg. 17, 43. 24, 15; ርእሰ፡ከልብ፡ 2 Reg. 3, 8. 9, 8. ከልብ፡ገብአ፡ዲበ፡ቅያኡ፡ 2 Petr. 2, 22; ከልብ፡እቡድ፡ Did. 6; ከለባተ፡መራዕይየ፡ Job 30, 1; Jes. 56, 10; ከለባት፡ይቤጽልዎሙ፡ Jer. 15, 3; ከለባት፡ብዙኃን፡ Ps. 21, 17; 3 Reg. 22, 38; Phil. 3, 2; Matth. 7, 6; Marc. 7, 27. 28 (ubi ed. rom. ከልባት፡ habet); Luc. 16, 21; አካልብት፡ Jes. 56, 10 var.; Sir. 13, 18; Sx.; አክላብ፡ Apoc.

22, 15; Hen. 89, 42. 90, 4; **አክሉብት፡** Hen. 89, 10; trsl. de *scorto virili* Deut. 23, 9; Apoc. 22, 15.

ተከለበ፡ (denom.) *canis naturam induere*, Lud.

ተከልቦትና፡ subst. (ex Inf. **ተከልቦት፡**) *indoles canina, natura canina*, Lud. comm. hist. p. 506, n. 54.

ከልበኔ፡ et **ከልበኔን፡** n. prgr., sc. χαλβάνη *galbanum*, Sir. 24, 15; Hen. 31, 1 (c. varr.); Org. 6.

ከልአ፡ I, 1 [ܟܠܳܐ id.; כָּלָא *inclusit, retinuit, denegavit*; كَلَأَ II *retinuit*; I *custodivit*; vid. etiam **ከልከለ፡**] Subj. **ይክላእ፡**, 1) *arcere*: **አብሬም፡ይክልአሙ፡** (sc. aves) Kuf. 14. 2) *cohibere, retinere*, c. Acc.: **ከሊአ፡መንፈስ፡** Koh. 8, 8; **ከልአ፡ዝናመ፡እምሰማይ፡** Job 12, 15; **በቃለ፡እግዚ"፡ከልአ፡ለሰማይ፡** Sir. 48, 3; Hez. 31, 15; **ኢትክልአሙ፡** Jes. 43, 6; Ps. 39, 12; c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **እምፍኖተ፡ዐመፃ፡ከላእኩ፡እግርየ፡** Ps. 118, 101; Hen. 100, 2. 3) *prohibere*, a) *impedire, avertere* Hen. 41, 9; c. Acc.: **ከልአሙ፡** Num. 11, 28; 1 Reg. 25, 7; 4 Esr. 1, 11; Asc. Jes. 9, 3. 4; c. Acc. prs. et **እምነ፡** rei, ut: **ክላእ፡ልሳነከ፡እምእኩይ፡** Ps. 33, 14; c. dupl. Acc.: **ከልእዎሙ፡ለሕዝብ፡ጌጋየ፡** κωλῦσαι λαὸν ἀπὸ ἁμαρτίας Sir. 46, 7; 2 Petr. 2, 16; **ይክልእዎ፡ትድምርተ፡** Can. Sard. 15; c. Acc. seq. **ከመ፡ኢ፡** c. Subj.: 1 Reg. 25, 33; Rom. 3, 3; **ይክልአ፡ከመ፡ኢያንቀልቅል፡** Chr. ho. 11; seq. **ኢ፡** c. Subj. verbi: 1 Thess. 2, 16; Thren. 4, 18; Jes. 28, 9; **አኀዘ፡ለንጉሥ፡ወከልአ፡ኢይባእ፡** (v. **ይባእ፡**) Dan. ap. 13, 19; c. Acc. Inf.: Hen. 63, 10; c. Acc. prs. et Acc. Inf.: **እመ፡ከላእክዎ፡(ለሰማይ፡)አውርዶ፡ዝናም፡** 2 Par. 7, 13; **ኢትክልአ፡ነቢበ፡ቃሉ፡ለዘይትናገር፡** Sir. 4, 23; 2 Esr. 6, 8; **ከመ፡ይክልእዎሙ፡ኀሊፈ፡** Judith 4, 7; Jud. 15, 1; Matth. 19, 14. b) *recusare, denegare* alicui alqd, c. Acc. rei et **እምነ፡** prs.: Ps. 88, 33; **አነኑ፡ከላእኩ፡እምኔከ፡ፍሬ፡ከርሥከ፡** Kuf. 28; **ኢይክልእ፡ምሕረቶ፡እምገብሩ፡** Kuf. 45; c. Acc. prs. et **እምነ፡** rei: Koh. 2, 10. 6, 2; c. dupl. Acc.: Ps. 20, 2; Gen. 30, 2; Prov. 24, 30; **ኢትክልአ፡ለነዳይ፡ሕይወቶ፡** Sir. 4, 1. 4) *vetare*, c. Acc. prs.: Am. 2, 12; c. Acc. rei: 1 Tim. 4, 3; c. dupl. Acc.: **ዘከልአሙ፡** Judith 11, 12; Gen. 3, 11; c. Acc. prs. seq. **ኢ፡** c. Subj. verbi: Luc. 5, 14. 8, 51; Marc. 11, 16; **ዘከላእከ፡ኢይባኡ፡** Thren. 1, 10; vel seq. **ከመ፡ኢ፡** c. Subj.: Act. 5, 28; **እግዚ"፡ከልአ፡ከመ፡ኢይእበይ፡** F. N. 27.

ተከልአ፡ III, 1 A) Pass. 1) *arceri* i. e. *coërceri, includi*: **ይትከላእ፡ውስተ፡ብክይ፡ወሐቅየ፡ስነን፡** Clem. f. 183. 2) *cohiberi, retineri*: **እመ፡ተከልአ፡ዝናመ፡ሰማይ፡** 3 Reg. 8, 35; Hen. 80, 3. 100, 11; *intermitti*: **ተከልአ፡ዐብእ፡፳ዕለተ፡** Jsp. p. 359. 3) *prohiberi*: Lit. 173, 2; c. **እምነ፡** rei: **ይትከላእ፡እምቍርባን፡** (sc. a communione sacramenti) F. M. 12, 2; **ይትከላእ፡እምቍርባን፡፪ዓመተ፡** 6, 13; Kedr f. 65; seq. Inf. verbi: Ex. 36, 6; Hen. 100, 12; **ይትከላእ፡ተመጥዎ፡ቍርባን፡** II Abt. 10; **ኢይትከላእ፡ተደምሮ፡ምስለ፡ማኅበር፡ወኢእምነሢአ፡ቍርባን፡** F. M. 6, 6; seq. **ከመ፡ኢ፡** c. Subj., Hen. 100, 11. a) *vetari*: **ተከልአኒ፡ገቢር፡** (vetitus sum facere) Kid. f. 14. b) *prohiberi ad tempus* a munere: **ይትከላእ፡እምተልእኮ፡፲ዓመተ፡** F. M. 6, 6; distinguitur a **ተመትረ፡** *removeri*, ut: (clericus) **ይትከላእ፡ወእመ፡አበየ፡ይትመተር፡** F. M. 12, 1. B) Refl., *se avertere* i. e. *aversari, repudiare, abstinere*, c. **እምነ፡** rei: **ዘይትከላእ፡እምትግሣጽ፡** ὃς ἀπωθεῖται παιδείαν Prov. 15, 32; **ወልድ፡ዘይትከላእ፡እምዐቂበ፡ትምህርተ፡አቡ፡** 19, 27; **ተከልአ፡እምጽእለት፡** ἀποστρέφεσθαι λοιδορίας 20, 3; **በእንተ፡ዘይትከላእ፡እምተዋስቦ፡ኀልዮ፡ከመ፡ይእቲ፡ሕርምት፡** F. M. 9; **ትእዛዝ፡ላዕለ፡ምእመናን፡በምልአሙ፡ውእቱ፡ተከልኦ፡እምአንስቲያሆሙ፡ኵሎ፡ለያልየ፡እሑዳት፡ወበእሙራት፡በዓላት፡** F. M. 10, 3.

ክሉእ፡ part. *prohibitus*, a) *impeditus* Kedr f. 64. b) *vetitus*: **ቀቲለ፡እምኍልቄ፡ዐበይት፡ኀጣውእ፡እለ፡ክሉአት፡ወውጉዛት፡በልብ፡ወበሕግ፡** F. N. 47.

ክልአት፡ n. act., Pl. **ክልአታት፡**, *prohibitio, impedimentum*: **ዘእንበለ፡ክልአት፡** Genz. f. 67 (vid. sub **ማኅለፍት፡**); Lit. 163, 4; Deus **ወሃቢ፡ዘእንበለ፡ክልአት፤ጸጋዊ፡ዘእንበለ፡ደንጽዎ፡** Lit. Epiph.; **አልቦ፡ክልአት፡ለሞትነ፡** ἀναποδισμός Sap. 2, 5; **ዘእንበለ፡ምሕረት፡ወኢክልአት፡** ἀπαραίτητος 16, 16; **ክልአታት፡** *impedimenta* (Abhaltungen) Phlx. 55. (At Prov. 19, 13 **ክልአት፡** est lectio corrupta pro **ከልእት፡**).

ከላኢ፡ n. ag. *arcens, prohibens*, Lud. sine auct.

መክልእ፡ part. *arcens, prohibitor, impeditor*: **ይቀውሙ፡ቅድመ፡ንጉሥ፡መክልኣን፡እለ፡ኢያበውሑ፡ከመ፡ኢይቅረብ፡መኑሂ፡** M. M. f. 169; **ወባሕቱ፡ብዙኃን፡መክልኣን፡** 1 Cor. 16, 9.

መክልኢ፡ part. c. term. adj., id., ut: **ፍና፡መክልኢት፡** Phlx. 169.

መክላእ፡ subst. *impedimentum*, Lud. auct. Greg.

ክልኤ፡ subst. [c. terminatione Dualis (gramm. § 131) formatum e **ክልእ፡** i. e. כֶּלֶא, proprie: *seclusio, sejunctio, separatio*, deinde *res separata*, unde כִּלְאַיִם *duae res diversae*, Ges. thes. p. 684; كِلَا كِلْتَا *ambo*] 1) n. num., femininis, rarius masculinis junctum (gramm. § 158): *duo, duae*; ejus character est ፪; usurpatur absolute: **ክልኤ፡ይሄልዉ፡** Matth. 24, 40. 18, 16. 19, 6; et aliis nominibus appositum: **ክልኤ፡አንስት፡** Hez. 23, 2; 1 Reg. 1, 2 var.; **ክልኤ፡እጐላት፡** 6, 7; Gen. 29, 16; **ክልኤ፡ደቂቅ፡** Gen. 10, 25; **ክልኤ፡ባሕታዊያን፡** Tob. 8, 17; **ክልኤ፡ዘይት፡** Zach. 4, 3; **ክልኤ፡አብትር፡** 11, 7; Asc. Jes. 11, 6. 7; Hez. 35, 10; Matth. 2, 16. 14, 17. 19. 18, 8. 9. 22, 40. a) *par* (*jugum*): **ክልኤ፡አእዱግ፡** 2 Reg. 16, 1. b) **ለክልኤ፡** *bifariam, dis-*, ut: **ተወሥረ፡ለክልኤ፡** Asc. Jes. 5, 14; Marc. 15, 38. c) passim respondet: *duplex*, δισσός, ut: **በክልኤ፡ልብ፡** ἐν καρδίᾳ δισσῇ Sir. 1, 28; **መላጼ፡በሊኅ፡ዘክልኤ፡አፉሁ፡** (cujus ora duo i. e.) δίστομος 21, 3; **ዘክልኤ፡ልቡ፡** δίψυχος Jac. 1, 8; episcopus **ኢይኩን፡ዘክልኤ፡ልቡ፡ወዘክልኤ፡ልሳኑ፡** Did. 4; **ድንግልናኪ፡ክልኤ፡ዘውሣጤ፡ወ(ዘ)አፍአ፡** Enc. Mij. 21. 2) *ambo, uterque*, a) **ክልኤ፡አጥባትኪ፡** Cant. 7, 4; Ex. 29, 13; **ምስለ፡ክልኤ፡አዋልዲሃ፡** Dan. ap. 1, 15; **ክልኤ፡ደቂቆ፡** Gen. 48, 1. b) c. pron. suff. α) abs.: **ክልኤሆሙ፡** ἀμφότεροι Tob. 5, 17; **ወፅአ፡ክልኤሆን፡ኅቡረ፡** Judith 13, 10; 2 Esr. 17, 2; Hebr. 11, 12; Matth. 9, 17; **ክልኤነ፡** 1 Reg. 20, 42; 3 Reg. 3, 18; de rebus; **ክልኤሆሙ፡እምውስተ፡አፍ፡ይወጽኡ፡** Sir. 28, 12. 20, 25. 30. 41, 14; **ይእዜ፡ይመጽኡ፡እሉ፡ክልኤሆሙ፡ላዕሌኪ፡** Jes. 47, 9. β) aliis nominibus appositum: **ክልኤሆሙ፡ደቂቁ፡** Tob. 1, 21; **ክልኤሆን፡እራሓተ፡እደዊሁ፡** 1 Reg. 5, 4; Lev. 3, 4; Gen. 19, 15; Luc. 5, 7; Matth. 20, 21. — Pro **ክልኤሆሙ፡** passim reperitur **ክልኤዎሙ፡**, ut Zach. 6, 13 Cod. Laur.

ክልኤቱ፡ m. (raro f. ut Matth. 10, 29), **ክልኤቲ፡** f., n. num., Acc. **ክልኤተ፡** (gramm. § 158), *duo, duae*, abs.: Matth. 18, 20. 24, 41. 5, 41; Gen. 44, 27; **ክልኤቱ፡ እምኔክሙ፡** Matth. 18, 19; Marc. 16, 12; **ክልኤተ፡ አውራኅ፡** Jud. 11, 37; appositum aliis nominibus: **ደቂቁ፡ ክልኤቱ፡** 1 Reg. 1, 3; **ወካልኣን፡ ክልኤቱ፡ ዕደው፡** 28, 8; Matth. 8, 28. 9, 27; 1 Tim. 5, 19; **ክልኤቲ፡ አንስት፡** Zach. 5, 9; **ክልኤቲ፡ ኀጣውእ፡** Sir. 7, 8; **ክልኤተ፡ አባግዐ፡** Jes. 7, 21; Gen. 1, 16; **ክልኤተ፡ ዕደወ፡** 1 Reg. 10, 2; **ዐሥርተ፡ ወክልኤተ፡ አሕዛበ፡** Gen. 17, 20; Matth. 10, 10. 25, 22; **ክልኤቱ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ ያመጽእዋ፡ ለኀጢአት፡** δύο εἴδη Sir. 23, 16; **እሉ፡ ክልኤቱ፡ ይጸንሑኪ፡** δύο ταῦτα Jes. 51, 19; **ውስተ፡ መዝሙር፡ ዘክልኤቱ፡** *in psalmo secundo* Act. 13, 33. a) repetitum vel praefixo **በበ፡**, **ለለ፡**, *bini:* **ክልኤተ፡ ክልኤተ፡** Gen. 7, 2. 3; **በበክልኤቱ፡** Gen. 45, 22; Marc. 6, 7; Luc. 10, 1. b) passim respondet: *duplex, anceps, bipartitus:* **ኵሉ፡ በበ፡ ክልኤቱ፡ አሐዱ፡ አሐዱ፡ በበዚአሁ፡** Sir. 36, 15; **ዘክልኤቱ፡ ቃሉ፡** δίγλωσσος Sir. 6, 1. 25, 14. 28, 13; **ኃጥእ፡ ዘክልኤቱ፡ ግዕዙ፡** Sir. 2, 12; **በክልኤቱ፡ ልብ፡** 1, 28 var.; **ወእንተ፡ ክልኤቲ፡ ውእቱ፡** Lev. 11, 3; **ተሠጠ፡ ወክልኤተ፡ ኮነ፡** Matth. 27, 51. — [Amh. **ሁለት፡**].

ካልእ፡ adj. (forma part.), f. **ካልእት፡**, Pl. **ካልኣን፡** m., **ካልኣት፡** f., 1) *diversus*, 1 Tim. 5, 25; c. **እምነ፡**, ut: **ሕጎሙ፡ ካልእ፡ እምነ፡ ኵሉ፡ አሕዛብ፡** (ἔξαλλος) Esth. 2, 8; F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡**); Hen. 40, 2. 2) *alius*, a) indefinite: α) absolute, ut: **ይዘግብ፡ ለባዕድ፡ ወካልእ፡ ይፌግዕ፡ በንዋዩ፡** Sir. 14, 4; **አልቦ፡ ካልእት፡ እንተ፡ ከማየ፡** Jes. 47, 10; Matth. 19, 9. 26, 71; **ካልኣን፡** Matth. 16, 14. 20, 3. 6. 21, 8; pro neutro: **ቦ፡ ዘያደሉ፡ ለገጽ፡ እንዘ፡ ካልእ፡ ውስተ፡ ልቡ፡** Sir. 19, 27. β) alii nomini appositum: **ወትከውን፡ ካልአ፡ ብእሴ፡** 1 Reg. 10, 6; **ለካልእ፡ ብእሲ፡** Gen. 29, 19; **ካልአ፡ ሕልመ፡** 37, 9. 43, 22; Deut. 20, 5. 6; Matth. 2, 12. 13, 14. 31; Rom. 7, 23; 1 Cor. 15, 40. 41; Gal. 1, 6; **ካልኣን፡ ዐቀብት፡** Matth. 21, 41. 22, 4; **ይልበሱ፡ አልባሰ፡ ካልኣተ፡** Hez. 44, 19; **ካልአ፡ ሰቡዐ፡ መዋዕለ፡** Lev. 13, 33; Matth. 25, 16. 17; seq. **ዘእንበለ፡** (*praeter*) Gen. 26, 1. b) ut **ካልእ፡** definiatur (ὁ ἄλλος), plerumque pron. suff. annectunt, ut: **ወካልእታሂ፡ ማርያ፡** καὶ ἡ ἄλλη Μαρία Matth. 27, 61. 28, 1; **ካልኣኒሁ፡ አርዳእ፡** Joh. 20, 25; Matth. 5, 39. 8, 9. 10, 23. 12, 13, vel pron. demonstr. addunt, ut: **ዝኩ፡ ካልእ፡ ረድእ፡** Joh. 20, 2. 3. 4. 8; rarius, maxime in Pl., omittunt, ut Joh. 21, 8. 3) *secundus:* Gen. 1, 8; Ex. 16, 1; Num. 1, 1; Zach. 1, 1; Hagg. 1, 1; Job 42, 14; Dan. 2, 1; 4 Esr. 6, 57; Luc. 12, 38; Apoc. 21, 19; ubi absolute (alii nomini non appositum) usurpatur, pronomine suff. definitur: **ወወፅአ፡ ካልኡሂ፡** 4 Esr. 11, 14; Matth. 22, 26; nota etiam: **ካልእታ፡ ዐለወቶ፡ ለምታ፡** (secunda i. e.) *secundo* (τὸ δεύτερον) Sir. 23, 23. 4) *alter*, Luc. 5, 7; Gen. 17, 21; ubi absolute usurpatur: **ካልኡ፡**, ut Matth. 21, 30. 22, 39; **ካልእ፡ ኢዮርብዓም፡** Jerobeam II 4 Reg. 13, 13; crebro: **አሐዱ፡** — **ወካልኡ፡** *alter—alter:* **ሶበ፡ አሐዱ፡ ይድኅር፡ ወካልኡ፡ ይረግም፡** Sir. 34, 29; Hen. 33, 1; Jer. 24, 2; Ps. 11, 2; Matth. 6, 24; Luc. 17, 35. 23, 39. 40. 5) *socius, amicus, collega, quivis alius* quocum vivimus, *proximus, frater*, (sensu biblico, vid. **ቢጽ፡**): **ካልእየ፡** ἑταῖρε Matth. 20, 13. 22, 12. 26, 50; **ኵሲ፡ ካልኡ፡ ለዳዊት፡** Χουσὶ ὁ ἑταῖρος Δαυίδ 2 Reg. 15, 37; (vid. Epil. N. T. rom., ubi Paulus III pontifex Romanus **ካልኡ፡ ለጴጥሮስ፡** vocatur); **ወለኵሎሙ፡ ካልኣኒሁ፡** Kuf. 37; **ካልኣትየ፡** αἱ συνεταιρίδες μου Jud. 11, 37. 38; **ካልእትኪ፡** ἡ σύννυμφός σου Ruth 1, 15; ὁ πλησίον σου **ካልእከ፡** 1 Reg. 28, 17; Lev. 18, 20. 19, 16. 17; Jac. 4, 12; **ካልእታ፡** Jer. 9, 20; Cant. 5, 2; ἀδελφός Lev. 25, 25; πολίτης Hebr. 8, 11; φίλος Jer. 9, 5, al.

ካልኣዊ፡ (et **ክልኣዊ፡**), adj. rel., f. **ካልኢት፡** *secundus*, Phlx. 165. 191. — Ubi de diei divisione in horas caet. agitur, **ካልኢት፡** (etiam **ክልእት፡**) est $\frac{1}{60\times60}$ pars diei (vid. **ኪክሮስ፡**) Abush. 11 seq.

ክልአ፡ *exuere* vid. sub **ክልዐ፡**

ክልክለ፡ quadrl. I. [amh. id.; reduplicatum e **ክልአ፡**] *retinere, remorari*, Lud. e Ssal. Req.; alibi **ክለከ፡**, Lud.

ተክልክለ፡ III, 1 *impediri, detineri:* **ጺሒ፡ ፍኖቶ፡ ዘእንበለ፡ ክልአት፡ ወኢተክልክሎ፡** (absque impedimento et remoratione) Genz. f. 105; **ኢይትከለከል፡** Gad. Kar.

ክልዐ፡(**ክልአ፡**) I, 1 [vic. **ቀልዐ፡** et alia verba sub **ቀልዐ፡** memorata] Subj. **ይክላዕ፡**, *exuere, detrahere, deponere* vestes, calceos: **ኢትክልዑ፡ አልባሲየ፡** Lud. e Vit. Dan.; **ክላዕኩ፡ ክዳንየ፡ ዘእትዐጸፍ፡ ወወገርኩ፡** Vit. Dan.; **ክልዐ፡ አልባሲሁ፡ ወለብሰ፡ ሠቀ፡** ibid.; **ክላዕ፡ አሣእኒከ፡ እምእገሪከ፡** Clem. f. 169 (bis); vincula, Vit. Sam. [Lud. hujus verbi significatum definivit: *mutavit, alteravit; mutavit vestes* i. e. *exuit*; at *mutandi* significatus nullo exemplo probatur].

ክልዐ፡ *prohibere* vid. sub **ክልአ፡**

ክለየ፡ rad. inus., c. q. كَالَ *mensuravit* frumentum; *ponderavit* numos (כּוּל, ܟܰܝܶܠ; vid. **አክለ፡**).

መክሊት፡ subst., m. et f., Pl. **መካልይ፡** (etiam **መካሊ፡**, Lud. e Vit. Pach.), raro **መክሊት፡** (ut Esth. 1, 7 var.), *talentum*, τάλαντον Ex. 39, 1 seq.; **ነሥአ፡ ፲ወ፪መክሊተ፡ ብሩረ፡** 4 Reg. 5, 5. 15, 19; **መካልየ፡ ወርቅ፡ ፲፻፻፡** 1 Par. 22, 14. 29, 7; **መጠነ፡ ፻መክሊተ፡ ብሩር፡** 2 Esr. 7, 22; 1 Esr. 4, 51 seq.; Esth. 1, 7. 3, 9; Tob. 1, 14. 4, 20; **መክሊተ፡ ዐረር፡** Zach. 5, 7; Matth. 18, 24. 25, 15—28; **በረድ፡ ዘመጠነ፡ መካልይ፡** χάλαζα ταλαντιαία Apoc. 16, 21; **መክሊተ፡ ጥጥ፡**, **መክሊተ፡ ኀጺን፡** F. N. 36. — *Voc. Ae.:* **መክሊት፡ ዘ፡ ፲ወ፪፻ወቄት፡**; *aliud:* **ዘ፡ ፲ወ፪** (v. **፲፱**) **ወቄት፡ ፳ወ፪ዘንትርጊ፡ ይ፡** (In Chr. L. Atk. f. 18 narratur, Fasilidam regem Petro cuidam (clerico Europaeo) viaticum dedisse **፪፻መካልየ፡ ወርቅ፡**; Gregorius Ludolfi ait, talentum duodecimam partem minae apud ipsos censeri).

ኵሊት፡ subst., m. et f., Pl. **ኵልያት፡** et **ኵለያት፡**, [כִּלְיָה ܟܘܠܝܬܐ كُلْيَةٌ], *ren* Ex. 29, 13. 22; Lev. 3, 4. 10. 15. 4, 9. 7, 4. 8, 16. 25; Kuf. 21; **ረገዘኒ፡ ውስተ፡ ኵልያትየ፡** Job 16 13; Thren. 3, 13; *renibus* attribuuntur varii *animi motus et affectus:* **ዘይፈትን፡ ልበ፡ ወኵልያተ፡** Jer. 11, 20. 17, 10; Ps. 7, 10. 25, 2; Apoc. 2, 23; **ርሑቅ፡ አንተ፡ እምነ፡ ኵልያቲሆሙ፡** Jer. 12, 2; **አንተ፡ ፈጠርከ፡ ኵልያትየ፡** Ps. 138, 12; **ገሠጻኒ፡ ኵልያትየ፡** 15, 7; 4 Esr. 3, 42; **ይትሀወክ፡ ኵልያቲሁ፡ እምዝቲ፡ ቃል፡** Hen. 68, 3. — *Voc. Ae.:* **ኵልያት፡ ዘ፡ ኵላሊት፡**

ከሓ፡ et **ከሐ፡**, **ከሓከ፡** et **ከሐከ፡**, **ከሐከ፡**, (nec non **ከሕከ፡** 2 Reg. 2, 13 var.; 3 Reg. 20, 40 var.; et **ክሕከ፡** Matth. 24, 23 rom.), etiam per **ሀ፡**, adv. pronominale (gramm. § 62, b; 160, b) 1) *illuc, illic;* **ዝርዎ፡ከሐ፡** ἐκεῖ Num. 17, 2; **ሑር፡ከሐከ፡** Gen. 19, 9; **ረሐቁ፡ከሐከ፡** (v. **ከሐ፡**) 1 Reg. 14, 9; Matth. 26, 36; Jac. 2, 3; **ነዋ፡ዝየ፡ወነዋ፡ከሐከ፡** Luc. 17, 23; Marc. 13, 21; Matth. 24, 23; **እስከ፡እትመየጥ፡ለፌ፡ወከሐከ፡** (v. **ወከሕከ፡**) 3 Reg. 20, 40; subjungere licet praepositionibus: a) **በከሐ፡** vel **በከሐከ፡** *illic,* Hebr. 7, 8; **በዝ፡ዓለም፡ወበከሐከ፡በኀበ፡እግዚ"፡** Did. 14; **በከሃከ፡** (in illo mundo) Genz. f. 1. 3 seq. b) **ኀበ፡ከሐ፡** *illuc:* Matth. 17, 20. c) **እምከሓ፡**, **እምከሐከ፡**, **እምከሐከ፡** *illinc, ab illa parte:* Jos. 8, 22; 2 Reg. 2, 13; Apoc. 22, 2. 2) *ultra, ulterius, supra, amplius* (i. q. הָלְאָה ܠܗܠ, et הָלְאָה): **ብጹሓን፡፴ዓም፡ወከሐከ፡** ἀπὸ τριακονταετοῦς καὶ ἐπάνω 1 Par. 23, 3. 24. 27; id ultra vel supra quod quid est, additur α) interjecta praepos. **እምነ፡**, ut: **ወከሐከ፡እምኔሁ፡** καὶ ἐπέκεινα Num. 32, 19; **መለኮት፡ዘእምኵሉ፡ልብ፡ከሐከ፡** ὁ θεὸς ὁ παντὸς ἐπέκεινα νοός Cyr. ad Th. f. 10; **በመንክር፡ወከሐ፡እምልብ፡ውእቱ፡** ξένως τε καὶ ὑπὲρ νοῦν Cyr. c. Pall. f. 77; **ከመ፡እሞት፡ከሐከ፡ውእቱ፡** ὅτι θανάτου κρείττων Cyr. ad Th. f. 24; **ተኀሥሦት፡እምጥንቃቄ፡ከሐከ፡** *disquirere* ὑπερμέτροις ἀκριβείαις, f. 13; **ወዓዲ፡ዘእምዝ፡ከሐከ፡** εἰ χρὴ τούτων τὰ ἐπέκεινα λέγειν (*et ut his amplius quiddam addam*) f. 9. β) nulla praep. interposita (voce **ከሓ፡** ipsa praepositionis vices explente): *ultra, trans:* **አሐውር፡ከሓ፡ዝየ፡** Matth. 26, 36 rom.; **፩እምለፌ፡ድንጋገ፡ፈለግ፡ወ፩እምከሐ፡ድንጋገ፡ፈለግ፡** (v. **እምከሐከ፡በድንጋገ፡**) Dan. 12, 5. — *Voc. Ae.:* **ከሀ፡ብ፡እዝየ፤ ከሐከ፡ብ፡ወድያ ።**

ኩሓ፡ et **ኵሓ፡** subst., Pl. **ኩሓት፡** *salix* arbor, ἰτέα, Lev. 23, 40; **ከመ፡ኩሓ፡** (v. **ኲሓ፡**) **ዘኀበ፡ሙሓዘ፡ማይ፡** Jes. 44, 4; Kuf. p. 65; Pl. Ps. 136, 2. — *Voc. Ae.:* **ኩሓ፡ ዘ፡ኽያ ።**

ኰሐለ፡ I, 1 [כָּחַל ܟܚܰܠ, كَحَلَ] Subj. **ይኵሕል፡**, *illinere, oblinere* oculos, in specie *tingere* vel *fucare* stibio, c. Acc. prs. vel oculorum, et c. **በ፡** rei: **ኰሐሎ፡ለአቡሁ፡በሐሞት፡** Sx. Masc. 16; **በእብነ፡ፈውስ፡ኰሐሉኒ፡ዐይነ፡** (*stibio tingite mihi oculos*) Enc. Tachs. 24; **እመበ፡ብእሲ፡ዘይበውእ፡ውስተ፡ምሥዋዕ፡መዓልተ፡አው፡ሌሊተ፡ወይነሥእ፡** (*aufert*) **እምውስቴቱ፡ምንተኒ፡ይኵሕልዎ፡በኀጺን፡ርሱን፡** F. N. 49; c. dupl. Acc.: **ለዘተወልደ፡ዕዉረ፡አሕየዎ፡ክርስቶስ፡ኰሐሎ፡አዕይንቲሁ፡ጽቡረ፡** Syn. f. 311; **ወሐሞቶሰ፡ይኵሕልዎ፡ለብእሲ፡** Tob. 6, 9; **ኰሐሎ፡ገዝኰ፡ሐሞተ፡** (**ለአቡሁ፡ውስተ፡**) **አዕይንቲሁ፡** 11, 10; c. **ውስተ፡** oculorum et Acc. rei: **አንተሰ፡ኰሐሎ፡ገዝኰ፡ሐሞተ፡ውስተ፡አዕይንቲሁ፡** Tob. 11, 7.

ተኰሕለ፡ et **ተኰሐለ፡** III, 1 1) Refl.: *sibi illinere* vel *oblinere* oculos, *sibi tingere* vel *fucare* stibio, c. dupl. Acc.: **እመኒ፡ተኰሐልኪ፡ኵሕለ፡አዕይንተኪ፡**. Jer. 4, 30; c. Acc. oculorum: **ይትኀፀባ፡ወይትኰሐላ፡አዕይንቲሆን፡** Hez. 23, 40; **ተኰሕለት፡አዕይንቲሃ፡** 4 Reg. 9, 30; Apoc. 3, 18; **በተኰሕሎቶን፡** F. M. 34, 8; Hen. 8, 1; **ተኰሕሎ፡** (Inf.) Did. 3. 2) Pass.: *oblini, illini:* **ሶበ፡ተኰሕለ፡** Tob. 11, 7; **አዕይንቲከ፡ሥን፡ዘኢተኰሕለ፡** *oculi tui pulchritudo non fucata,* Lud.

ኵሕል፡ subst. *collyrium, stibium,* στίμι Jer. 4, 30 (vid. **ተኰሕለ፡**); **አዕይንት፡እለ፡ስርግዋን፡በኵሕል፡** Genz. f. 27; **ብንተ፡አዕይንቲሁ፡ከመ፡ኵሕል፡ወጸሊም፡ጽሕሙ፡** Sx. Haml. 8; **አድባሪተ፡ኵሕል፡የኀልቁ፡በብሌን፡ወከማሁ፡ዕድሜሁ፡ለብእሲ፡በዕለታት፡** Prov. Th. Petr. n. 19; Pl. **ኵሕላት፡** Th. Petr. (De collyrio vid. Lud. comm. hist. p. 107; Isenberg sub **ኵል፡** p. 139; Ges. thes. p. 676. 1094).

ኵሕሠ፡(**ኵሕሰ፡**) I, 1 *inflammari, exulcerari,* (*saniosum fieri* Lud.): **ኵሕሠ፡ጸልዕከ፡** ἐφλέγμανεν ἡ πληγή σου Nah. 3, 19 [Neque significatus neque etymon ex hoc uno loco satis elucent. F. Tuch de Aeth. linguae sonorum propr. quibusdam p. 17 comparandum censet כַּחַשׁ *macies*].

ከሐከ፡ *illic* vid. sub **ከሐ፡**

ከሐከሐት፡ vel **ከሐከሐት፡** Hen. 32, 3 vox obscura et dubia est. *Rad. Abb.* praebent **አንከሐከሐ፡ዘ፡ፈተፈተ፡** (cfr. كَعْكَعَ *commiscuit agitando*), quare nescio an illi nomini significatum *mixtura versicolor, varietas* tribuere liceat.

ክሕደ፡ I, 1 [amh. **ካደ፡**; جَحَدَ, כָּחַשׁ, vic. כָּחַד vid. Ges. thes. p. 675] Subj. **ይክሐድ፡**, 1) *negare* id quod verum est, *infitiari;* abs.: Gen. 18, 15; Matth. 26, 70. 72; Luc. 8, 45; Joh. 1, 20; c. Acc. rei, ut: rem inventam F. N. 45. a) *recusare, ne,* seq. **ኢ፡** c. Subj. verbi Hebr. 11, 24. b) *abnegare, denegare* alqm (i. e. negavit quis, se novisse alqm.), c. Acc.: **ይክሕዱከ፡** Sap. 16, 16; Matth. 10, 33. 26, 34; Marc. 14, 27. 2) in specie: negare eum vel id, cui quis obedientiam vel fidem debet, i. e. a) *infidelem esse, non credere* Act. 19, 9. b) *inobedientem* vel *contumacem esse, rebellare:* **ኢይክሕድ፡** οὐκ ἀπειθῶ Jes. 50, 5; c. Acc.: **ዝንቱ፡ወልድ፡ይክሕደነ፡** Deut. 21, 20; **እለ፡ኢይክሕድዎ፡** Sap. 1, 2; Jes. 59, 13 (ἀπειθεῖν); c. **በ፡** rei: **እስመ፡ክሕድክሙ፡በዝንቱ፡ነገር፡** Jes. 30, 12. c) *fidem* alicui datam *fallere, perfide agere, perfide violare* vel *deserere, deficere, desciscere,* abs.: **ክሕድነ፡** ἀπέστημεν Dan. 9, 9; c. Acc. prs. vel rei: **ክሕዱኒ፡** κατεφρόνησέ μου Hos. 6, 7; **ክሕዱኒ፡ቤተ፡እስራኤል፡** ἠθέτησεν Jer. 3, 20; **ክሒደ፡ትክሕደኒ፡** Jes. 48, 8; **እምተጥቡብ፡ወትክሐድ፡ሕገ፡ለእግዚ"፡** παραβαίνειν Sir. 19, 24; **ክሕዱ፡ኪዳነ፡** ἤλλαξαν Jes. 24, 5; 4 Esr. 5, 11; ἀρνεῖσθαι Tit. 1, 16; **ኢይክል፡ክሒደ፡ርእሶ፡** *non potest* (se ipsum negare i. e.) *a se ipso desciscere* 2 Tim. 2, 13; **ክሕደ፡መሐላ፡** F. M. 22, 9; **እምጽኡ፡ላዕሌነ፡መሐላ፡ዘኢንክል፡ክሒደ፡** Judith 8, 30; c. **ለ፡** 1 Thess. 4, 8; c. **በ፡** prs. vel rei: **ክሕደት፡በእግዚ"፡** Sir. 23, 23; Jos. 7, 11; 1 Joh. 2, 22. 23; c. **እምነ፡** Tob. 1, 4 (ἀπέστη); c. **እምውስተ፡** Deut. 9, 12 (παρέβησαν). d) in specie: *abnegare* Deum Christum, *abjurare* fidem Christianam, *apostatam fieri:* **ክሕደ፡ሃይማኖቶ፡** 1 Tim. 5, 8. 12; **ክሒዶ፡ስመ፡እግዚእነ፡ኢየሱስ፡** F. M. 16; Sx. ut Masc. 13; Syn., crebro.

አክሐደ፡ II, 1 1) *falsi* vel *mendacii arguere* alqm, *negare alqm verum dicere, contradicere,* c. Acc. prs.: **ኢአምንዎን፡ወአክሐድዎን፡** Luc. 24, 11; **ይቤ፡መኑ፡አክሐደከ፡** ναί. πῶς γὰρ οὔ; Cyr. c. Pall. f. 93; mulier narravit nobis rem eandem, **ወአክሐድናሃ፡** Kid. f. 34; **ዘፈቀደ፡ለያክሕድ፡** *qui vult, contradicat* (φιλόνεικος) 1 Cor. 11, 16. 2) *ad defectionem sollicitare, a fide avertere, ad apostasiam* *inducere*, c. Acc.: Deut. 1, 28. 13, 14; Herm. p. 31. 33; c. Acc.: et **እምነ፡** Deut. 7, 4; **ትዕቢት፡ ያክሕዶ፡ እምነ፡ ፈጣሪሁ፡** Sir. 10, 12.

ተክሕደ፡ III, 1 *negari, abnegari*: **እለ፡ ኵሎሙ፡ ይትከሐዱ፡ ወይትሀጐሉ፡** Hen. 52, 8 (si non i. q. יִכָּחֲדוּ).

ተካሐደ፡ III, 3 (quamquam fere ubique **ተከሐደ፡** scriptum), *alterum alterius dicta negare* i. e. a) *contradicere, opponere, impugnare, in controversiam vocare, in dubium revocare*: **ኢትትካሐድ፡ በእንተ፡ ጽድቅ፡** μὴ ἀντίλεγε τῇ ἀληθείᾳ Sir. 4, 25; c. Acc.: 1 Esr. 6, 31 var.; **ቦኑ፡ እንከ፡ ዘትትካሐደኒ፡ በዝ፡ ነገርየ፡** *anne quid habes quod huic meo dicto objicias?* Cyr. c. Pall. f. 70; **ትፈቅድኑ፡ ንትካሐዶሙ፡ ለቃላተ፡ ዚአከ፡ በነገሬቶሙ፡ ለዕልዋን፡** (ut infidelium objectiones tuis dictis opponamus) f. 68; **ተካሕዶ፡** ἀντίστασις i. e. *sententiae contrariae oppositio* (in disputatione) f. 68; **እፎ፡ እንከ፡ ይትካሐዱ፡** πῶς ἂν ἐνδοιάσειέ τις Cyr. de r. fid. f. 63; Gal. 3, 15; Act. 13, 46 rom. b) *disceptare, disputare, altercari*: **ትትካሐዱ፡** (ἔριδες ἐν ὑμῖν) 1 Cor. 1, 11; 2 Petr. 2, 3; c. **በእንተ፡** causae Act. 18, 15; **ተካሕዶ፡** *altercatio* Ssal. Req.

አስተካሐደ፡ vel **አስተከሐደ፡** IV, 1 1) *inducere* alqm *ut neget* vel *abneget*, c. dupl. Acc.: **ከመ፡ ያስተክሕዶ፡** (Satanas Adamum) **ጸጋ፡ እግዚ"፡ እንተ፡ ነበረት፡ ላዕሌሁ፡** Clem. f. 5. 2) (an IV, 3?) *falsi* vel *mendacii arguere, fide non dignum censere*: **ቶማስ፡ አስተካሐዶሙ፡ ለአኀዊሁ፡** M. M. f. 68.

ክሕድ፡ subst. *negatio, infitiatio*, a) *id quod fidei* vel *verae religioni contrarium est* (Unglaube), *haeresis, impietas*: αἵρεσις **ክሕድ፡ ዘሕርትምና፡** 2 Petr. 2, 1; Act. 24, 5; Enc. Masc. 17; ut ethnicos converteret **እምፍኖተ፡ ክሕድ፡** Enc. Ter. 6; **ትምህርተ፡ ክሕድ፡** Enc. Mij. 14; **እለ፡ ይገብሩ፡ ክሕደ፡** (Lud.: **ክሐደ፡**) **በላዕለ፡ ክርስቶስ፡ አምላክ፡** Enc. Jac. 8. b) fides et inobedientia denegata (Untreue), *perfidia, inobedientia, rebellio*, ἀπείθεια Herm. p. 91; **እስመ፡ ኵሉ፡ ክሕድ፡ ምግባሪሆሙ፡** Kuf. p. 85. c) *contradictio*, α) *altercatio, contentio, contentionis studium*: ἀντιλογίαι **ክሕድ፡** (v. **ጋእዝ፡**) Prov. 18, 18; Judae 11; ἐριθεία Jac. 3, 14; **እለ፡ ደወዩ፡ ክሕደ፡** νοσοῦντες ἀπαιδευσίαν Cyr. ad Th. f. 22. β) *disceptatio, controversia, dubitatio* vel *dubium* (Widerrede): **ዘእንበለ፡ ክሕድ፡** χωρὶς πάσης ἀντιλογίας Hebr. 7, 7; ἄνευ λόγου 1 Petr. 3, 1; προηγουμένως (unläugbar, *sine controversia*) Cyr. ad Th. f. 8; ἀναμφιλόγως Cyr. c. Pall. f. 78; **አልቦ፡ ክሕድ፡ በዝንቱ፡** οὐκ ἔστι ἀμφίλογον Cyr. de r. fid. f. 53. γ) *offensio, scandalum*: **ያመጽኡ፡ ክሕደ፡ ላዕለ፡ ትምህርትክሙ፡** Rom. 16, 17; **እብነ፡ ክሕድ፡** 1 Petr. 2, 8

ክሐድ፡ i. q. **ክሕድ፡**, Lud. ex Enc. Jac. 8 (ubi Cod. Tub. **ክሕድ፡** exhibet).

ክሕደት፡ n. act. *abnegatio* a) *infidelitas* (sensu theologico, Unglaube), *impietas*, status ejus qui ad Christum non conversus est, Clem. f. 114; F. M. 5, 12; al. b) *perfidia, rebellio*: **ክሕደቶሙ፡ ዘክሕዱ፡** ἀθετήματα 3 Reg. 8, 50; Lit. 166, 3. c) *abjuratio fidei, apostasia*, Kedr f. 78; **መጽሐፈ፡ ክሕደት፡** *libellus abjurationis* (Christi, quem quis jussu Satanae scripsit eique tradidit) Enc. Masc. 13 (Lud. perperam: liber magiae).

ክሓዲ፡ n. ag., Pl. m. **ክሓድያን፡**, *abnegator* i. e. a) *infidelis* (ungläubig), *impius, inobediens, legis violator, rebellis, contumax, perfidus*: **መላእክቲኪ፡ ክሓድያን፡** ἀπειθοῦσι Jes. 1, 23; Num. 20, 10; Tit. 1, 16; **ኢትኩኑ፡ ክሓድያን፡ በእግዚ"፡** ἀποστάται Num. 14, 9; 4 Esr. 1, 28. 6, 74; παραβάτης Jac. 2, 9; **ወልድ፡ ክሓዲ፡** Deut. 21, 28; ἀντιλέγων **ሕዝብ፡ ዐላውያን፡ ወክሓድያን፡** Jes. 65, 2; Rom. 10, 21; οἱ ἐξ ἐριθείας Rom. 2, 8; ὑπεναντίοι Hebr. 10, 27; in specie: omnes qui ad Christi veram fidem non conversi sunt (ut pagani, Judaei, Muhammedani, haeretici) F. M. 5, 11; Clem. f. 114; Sx. Masc. 13. 18, al. crebro. b) qui a Christiana fide defecit, *apostata, abnegator Christi*, F. N. 20; F. M. 16, al.

መስተካሕድ፡ part. (ad III, 3) *contentiosus, disputator, altercator*, Herm. p. 109; in specie de rebus ad veram fidem pertinentibus, a) *haereticus*, Tit. 3, 10; M. M. f. 51. b) *infidelis*, ἄπιστοι Chr. ho. 13.

ከመ፡ adv. rel., praep., conj. [כְּמוֹ, כְּמָא, ܐܰܟܡܳܐ, كَمَا; gramm. § 63, a. 64, b], A) Adv. rel. I) integrae sententiae praemissum: 1) **ከመ፡** a) comparative: *ut, sicut, quemadmodum*, α) sive addito correlato (*sic, ita*): Sir. 3, 15; 10, 2; **ከመ፡ ይፈቱ፡ ኅጽው፡ — ከማሁ፡** 20, 4; Jes. 62, 5; Jer. 3, 20; Hen. 28, 2; Eph. 5, 24; Col. 3, 13; 1 Thess. 5, 2; β) sive omisso: Jes. 64, 2; Jer. 50, 12; Deut. 28, 29; Gen. 41, 2; Jud. 7, 5; Am. 2, 13; **ከመ፡ ምስለ፡ አንስት፡** Lev. 18, 22; **ከመ፡ አመ፡ ንስቲታ፡** 22, 13; Matth. 6, 12; 2 Cor. 11, 3. γ) in specie: **ከመ፡ — ከመዝ፡** *quo* (*magis*) — *eo* (major) Hen. 67, 9. b) raro in oratione obliqua: *quomodo* vel *quam*, Hen. 41, 1. 2, 1; **ነኪር፡ ከመ፡ ተዐቢ፡ ዕፁብ፡ ከመ፡ ያስተበሬ፡** Sir. 43, 8. c) rarissime in exclamatione: *quam!* Hen. 32, 5. 2) **በከመ፡** i. e. **በ፡** et **ከመ፡** (καθώς, fere crebrius usitatum, quam **ከመ፡** ὡς), a) comparative: *ut, sicut, quemadmodum* α) addito correlato: Gen. 6, 22. 18, 5; **በከመ፡ ብዙኀ፡ ትነብብ፡ ከማሁ፡ ትሰምዕ፡** Job 11, 2. 31, 15; Prov. 17, 3; Jes. 10, 11. 14, 24; 4 Esr. 10, 18. 19; Hen. 5, 2; Matth. 24, 38. 39; Luc. 11, 30. 17, 26. 24, 24; Joh. 3, 14. 5, 21. 15, 4; 2 Cor. 10, 7; Gal. 6, 22. β) omisso correlato: Gen. 7, 9. 33, 14. 41, 13. 54. 44, 2; Ex. 8, 9. 27; Jos. 8, 8. 27; Ps. 102, 11. 12; Matth. 6, 10. 8, 13; Marc. 10, 1; Rom. 9, 25; Hebr. 3, 11; 2 Cor. 8, 6. γ) in specie: **በከመ፡ — ከማሁ፡** *quo magis — eo magis* Hos. 10, 1. 11, 2. b) raro: *quomodo*, ut Hen. 5, 1. 3) **ዘከመ፡** et **ከመ፡ እንተ፡** et **እንተ፡ ከመ፡** (i. e. pron. rel. et **ከመ፡**) a) *sicut, quemadmodum*: **ኵሎ፡ ዘከመ፡ ትቤልኒ፡ እገብር፡** Ruth 3, 5; 1 Reg. 16, 4; **ኵሉ፡ ዘከመ፡** κατὰ πάντα ὅσα 4 Reg. 16, 11; Gen. 27, 4; Jos. 9, 23; 4 Esr. 10, 61; Hen. 1, 1. 12, 4. 27, 4, 5; **ዘከመ፡ መሀርኩክሙ፡ ከማሁ፡ ተዓቀቡ፡** 1 Cor. 11, 2; **ከመ፡ እንተ፡ ታስተጋብእ፡ ዶርሆ፡** Matth. 23, 37. 24, 27. — Nonnumquam **ከመዘ፡**, vid. infra sub B. I. 2. — b) *quomodo*: **ታአምር፡ ዘከመ፡ ገብሩ፡** Kuf. 10; Ruth 3, 4; **ነገርክዎሙ፡ ዘከመ፡ ረድአኒ፡** 2 Esr. 12, 18; Jes. 38, 3; Ps. 9, 13; 2 Reg. 14, 3; Hen. 9, 6; Joh. 12, 49; 1 Thess. 1, 9; **ኵሉ፡ ምክሩ፡ ዘከመ፡ ያጠንቅቅ፡ ኀሪወ፡ ማኅተም፡** Sir. 38, 27 seq.; epexegetico: Ex. 18, 8; Zeph. 2, 8; 2 Esr. 12, 17; Hen. 9, 6. c) De **ዘከመ፡ እፎ፡** (et **እንተ፡ ከመ፡ እፎ፡** Num. 13, 18) vid. sub **እፎ፡** II) Singulis nominibus praemissum Praepositionis vice fungitur (nam rarissimae sunt tales constructiones qualis est **እንግሪክ፡ ከመ፡ ብእሲ፡** 4 Esr. 10, 48 var.). Ubi pronomina suffiguntur, forma primaria **ከማ፡** recipitur (gramm. § 167, 2), ut: **ከማየ፡** Jes. 45, 21. 47, 10; **ከማነ፡** 14, 10;

ከማከሙ፡ Job 12, 3; ከማክን፡ 4 Esr. 2, 45; ከማከ፡ Ps. 44, 9. 88, 9; ከማሁ፡ Ex. 9, 18; 1 Reg. 20, 30; ከማሃ፡ Jer. 37, 7; ከማሆሙ፡ Hebr. 4, 11. 1) ከመ፡ a) *ut, sicut, instar, tamquam*, vel per adj. *similis* vertendum: Gen. 3, 5. 9, 3. 13, 16. 22, 17; Lev. 19, 18; Deut. 4, 32; Jos. 10, 2; Jud. 8, 18. 9, 36; Ps. 1, 3. 5; 1 Reg. 25, 36; Matth. 10, 16. 21, 46; Luc. 17, 24; 2 Cor. 6, 8. 9; 1 Petr. 1, 14. 19. 24. 2, 2. 5. 16; Apoc. 1, 10 al.; post verba comparandi Matth. 14, 5; vid. መሰለ፡ c. deriv.; ὅμοιος ሰብእ፡ ዘከማከ፡ Sir. 28, 3. 4. 30, 4; Ps. 44, 9; Job 35, 8; ዘከማሁ፡ ὁ ἴσος αὐτῷ Job 41, 3; ዐበይ፡ ይእቲ፡ ዕለት፡ ወአልቦ፡ ዘከማሃ፡ Jer. 37, 7. b) raro: *circiter*, Matth. 14, 21 (aliâs መጠነ፡, የአክል፡). 2) በከመ፡ *secundum* (de norma et convenientia), *juxta, pro*, κατά, Lev. 18, 3; Num. 14, 19; (በከመ፡ ስሙ፡ ከማሁ፡ እበዲሁ፡ 1 Reg. 25, 25); 2 Reg. 22, 21; Ps. 7, 9. 17, 23. 27. 27, 5. 6. 50, 1. 2. 102, 10; Prov. 26, 4. 5; Job 34, 11; Jer. 6, 19; በከመ፡ ቃልከሙ፡ Jer. 49, 4; ጥበብ፡ በከመ፡ ስማ፡ ይእቲ፡ Sir. 6, 22; በከመ፡ ክብሩ፡ ያገብኡ፡ ሎቱ፡ ፍትሐ፡ 8, 14. 11, 26; Hebr. 5, 6. 10; Apoc. 22, 12. 3) ዘከመ፡ et ከመ፡ እንተ፡ *secundum, juxta, ad modum*: እመ፡ ብከ፡ ብእሲተ፡ ዘከመ፡ ነፍስከ፡ Sir. 7, 26; Gen. 5, 3; Ps. 19, 4; 1 Reg. 13, 14; Act. 13, 22; ከመ፡ እንተ፡ ወይጠል፡ 1 Par. 12, 8; Ex. 21, 9. B) Compositum cum I) Pron. rel.: ከመዘ፡ et ከመ፡ እንተ፡ 1) a) sequente integra sententia: *quasi, tamquam si*: Gen. 19, 14; ወኮነ፡ ከመ፡ ዘአልቦ፡ ዘቦአ፡ *et erat quasi nihil intrasset* 41, 21. 42, 30; Jud. 14, 6; ከመ፡ ዘይረድአከ፡ ያቴሕት፡ ርእሶ፡ ታሕተ፡ ሰኰናከ፡ Sir. 12, 17; ከመ፡ ዘይሥሕቅ፡ ምስሌከ፡ የሐትተከ፡ 13, 11. 20, 15 (c. Perf.); እመኒ፡ ሞተ፡ አቡሁ፡ ከመ፡ ዘኢሞተ፡ 30, 4; Act. 3, 12; Jac. 2, 12; Herm. p. 97. b) sequentibus singulis nominibus: *tamquam*, Num. 14, 15; አስተርአየ፡ ለነ፡ (Deus) ከመ፡ እንተ፡ ንስር፡ ዐቢይ፡ Rel. Bar.; ረሰይዎ፡ (ለእብን፡) ከመ፡ እንተ፡ ማዕጸ፡ ibid.; ነሣእኩክሙ፡ ከመዘ፡ ክንፈ፡ ጕዘ፡ (sumsi vos tamquam si essent alae i. e. tamquam super alas) Ex. 19, 4; Luc. 22, 52; ከመ፡ ዘሰሬቂ፡ (non ˝ቄ፡) ትዴግኑ፡ (ejus instar qui latro est i. e. *tamquam latronem persecuturi*) Matth. 26, 55. 2) i. q. ዘከመ፡ *sicut, quemadmodum*: ከመ፡ ዘ፡ -- ከማሁ፡ Prov. 27, 19; ይጼልዩ፡ ኀቤሁ፡ ከመዘ፡ ኀበ፡ አማልክት፡ Jes. 45, 20. II) cum Pron. demonstr. (ዝ፡) et Pron. pers. suff. III p. (ሁ, al.). Qua compositione circumscribitur 1) adj. *talis, tale, talia*, sc. a) simplice ከመ፡ seq. pronomine. α) ከማሁ፡, τοιοῦτος 1 Cor. 15, 48; Job 8, 13. 19; በእንተ፡ ከማሁ፡ διὰ τοῦτο Ex. 15, 23. β) ከመዝ፡ vel ከመ፡ ዝንቱ፡ Gen. 41, 38; አኮ፡ ከመዝ፡ ነገሩ፡ ዘከመ፡ ትብል፡ 2 Esr. 16, 8; Job 8, 2. 18; 4 Esr. 6, 4; Matth. 19, 10; 1 Cor. 7, 7. b) plerumque praemisso pron. rel., α) ዘከመዝ፡ *talis*: መጸልእ፡ ዘከመዝ፡ ብእሲ፡ Sir. 20, 15; ሕዝብ፡ ዘከመዝ፡ Jer. 9, 9; Matth. 9, 8. 18, 5; Marc. 4, 33; Act. 22, 22; 1 Cor. 5, 11; passim ዘ፡ vel ዝ፡ secundum genera et numeros variatis: እንተ፡ ከመ፡ ዛቲ፡ ብእሲተ፡ γυναῖκα τοιαύτην Judith 12, 12; እንተ፡ ከመዝ፡ Sir. 23, 24; ለእለ፡ ከመዝ፡ τοιούτων Matth. 19, 14; 1 Cor. 16, 18; Phil. 2, 29; 2 Thess. 3, 12; ለዘከመ፡ እሉ፡ Marc. 10, 14; 1 Cor. 16, 16; passim ከመዝ፡ ad omnia genera numerosque relato: ዘከመዝ፡ τοιούτους Joh. 4, 23; τοιαῦτα Job 16, 2; እንዘቦ፡ ውስቴቶሙ፡ ዘከመዝ፡ አንስት፡ Judith 10, 19; ዘከመዝ፡ ተአምረ፡ Joh. 9, 16; ዝሙት፡ ዘከመዝ፡ 1 Cor. 5, 1; οὕτως Matth. 6, 30. β) at ዘከማሁ፡ aut: *similis ei* (vid. sub A. II, 1, a) aut: *qualis* Ex. 10, 14; Marc. 9, 3. 13, 19; Act. 16, 18. 2) adv. a) ከመዝ፡ et ከማሁ፡ *hoc* vel *eodem modo, ita, sic, pariter*, α) ከማሁ፡ in sententiis correlativis: Gen. 6, 22. 18, 5; Ps. 102, 13; Matth. 12, 40. 13, 40. 24, 27. 37; Rom. 5, 18. 19. 6, 19; Luc. 11, 2; etiam omisso correlato relativo: Sir. 18, 16. 22, 24; Luc. 17, 10. 21, 31; Jac. 2, 17. 3, 5. β) ከመዝ፡ et ከማሁ፡ relatum ad antecedentia: Ex. 6, 9; ከመዝ፡ ወከመዝ፡ ረሰየኒ፡ Jud. 18, 4; ኢኮነ፡ ከመዝ፡ 1 Reg. 20, 2; ከመ፡ ከመዝ፡ ውእቱ፡ Job 9, 2; 1 Reg. 23, 17; ከመዝ፡ ይቤ፡ እግዚ˝፡ Jer. 4, 3 al.; Matth. 3, 15. 5, 12. 19; Marc. 15, 39; Luc. 22, 26; Rom. 1, 32. 2, 2. 12, 16 (at Graece: τὸ αὐτό); ወከማሁ፡ ብእሲትኒ፡ Sir. 23, 22; ወከማሁ፡ ὁμοίως 24, 11; Jos. 6, 15; Gen. 1, 6. 9; Matth. 12, 45; Luc. 9, 15. 17, 10. 21, 31. γ) ከመዝ፡ et ከማሁ፡ relatum ad sequentia: ከመዝ፡ Gen. 10, 1. 36, 1. 41, 1; Hen. 14, 8; Matth. 1, 18. 6, 9; ከማሁ፡ Matth. 2, 5; seq. ከመ፡ vel እስከ፡ *ut* (daß) Matth. 5, 16; 1 Petr. 3, 1; (ከመዝ፡ — እስከ፡) Joh. 3, 16. δ) de እምጣነ፡ — ከማሁ፡ *quo magis — eo magis* vid. እምጣነ፡ col. 224; adde በእምጣነ፡ — ከማሁ፡ Sir. 3, 18. 16, 12; de በከመ፡ — ከማሁ፡ id., vid. supra A I 2 a γ. ε) ምስለ፡ ከመዝ፡ *hoc non obstante* Jes. 15, 7; Am. 4, 9; vid. ምስለ፡ col. 175. b) ከመዝ፡ *tam, tantopere*: ከመዝ፡ ፍጡነ፡ οὕτω ταχέως Gal. 1, 6; ከመዝኑ፡ አብዳን፡ አንትሙ፡ 3, 3; ከመዝ፡ ጠቢብ፡ 1 Cor. 6, 5; 1 Joh. 4, 11. c) ከማሁ፡ in responsione: *sic*, 4 Esr. 5, 9 (soloecismus videtur). d) in interrogatione: ከመዝኑ፡ *sicne? num ita?* Ex. 2, 14; Matth. 26, 40; Marc 7, 18; Joh. 18, 22. C) Conj. I) ከመ፡ 1) conj. relativa, quae Objecto (vel Subjecto) de quo agitur indicando vel alii praecedentis sententiae complemento annectendo inservit (ὅτι, daß), seq. Indic. Respondet a) Latinorum Acc. (Nom.) c. Inf., post verba sentiendi et declarandi, al.: ርእየት፡ ከመ፡ ሠናይ፡ ዕፅ፡ Gen. 3, 6; ርእዩ፡ ከመ፡ በዝኁ፡ 6, 2. 16, 4. 5; አእመረ፡ ከመ፡ ተነትገ፡ ማይ፡ 8, 11; 2 Reg. 12, 9; ሰምዐ፡ ከመ፡ ተፄወወ፡ Gen. 14, 14. 29, 33; መኑ፡ አይድዐከ፡ ከመ፡ ዕሩቅከ፡ አንተ፡ Gen. 3, 11. 12, 18. 31, 20; ይእመኑከ፡ ከመ፡ አስተርአየከ፡ Ex. 4, 5; Job 9, 16; Jac. 2, 19—22; መሐለ፡ ከመ፡ ኢያአምር፡ Matth. 26, 72; ተዘከር፡ ከመ፡ መሬት፡ ንሕነ፡ Ps. 102, 14; ትጤይቅ፡ ከመ፡ Job 5, 25; ይመስለኒ፡ ከመ፡ Hen. 106, 6; ኀለየ፡ ከመ፡ ጸውዖ፡ 1 Reg. 3, 8; ኢትሰፈዉ፡ ከመ፡ ተሐይዉ፡ Hen. 9, 8. 10; ሐሰወት፡ ከመ፡ ሠሐቀት፡ Kuf. 16; ኮኑ፡ ሰማዕተ፡ ከመ፡ ኢይጸድቁ፡ Rom. 3, 22; ዝንቱ፡ ትእምርቱ፡ ከመ፡ ይገብር፡ እግዚ˝፡ ዘንተ፡ ነገረ፡ Jes. 38, 7; ከመ፡ ያስተርእዩ፡ ከመ፡ ጾሙ፡ Matth. 6, 16. 18; ተዐውቀት፡ ከመ፡ ፀንሰት፡ Kuf. 41; ተብህለ፡ ከመ፡ Phlx. 72. α) Passim Subjectum sententiae subjunctae a verbo sententiae principalis tamquam Objectum attrahitur, ut: ሰምዕዎ፡ ከመ፡ ሀሎ፡ ውስተ፡ ቤት፡ Marc. 2, 1; Matth. 25, 24. 26; Gen. 1, 4. 6, 2. 12, 14. 49, 15 (vid. gramm. § 190). β) Ubi post verba sentiendi et declarandi ከመ፡ c. Subj. verbi sequitur, e C, I, 3, c illustrandum est. γ) Sicut ὅτι (כִּי ; إِنَّ), ከመ፡ recitationi verborum alterius inservit (vel orationi directae praemittitur): Lev. 14, 35; Jos. 5, 6; 2 Reg. 21, 17; Matth. 2, 23. 21, 16. b) *quod*, α) ad indicandam causam (quamquam minus frequentatum quam እስመ፡) post verba affectuum: ይትፌሣሕ፡ ከመ፡ ትጠፍኡ፡ Deut. 28, 63; አንከሩ፡ ከመ፡ ረድአ፡ 2 Par. 26, 15; et alia, ut: አስተዋደየኒ፡ ከመ፡ ቀበርክዎሙ፡ Tob. 1, 19. β) crebro post እፎ፡, sc. እፎ፡ ከመ፡ *quî (est,) quod* i. e. *quomodo evenit ut* vid. sub እፎ፡ 2) conj. consecutiva, ὥστε *ut, ita ut*, a) seq. Indic.: ያንኀሎን፡ ለአህጉረ

ከ፡ከመ፡አልበ፡ዘይነብር፡ውስቴቶን፡ Jer. 4, 7; Jac. 2, 5; Phil. 3, 10 Platt; Hebr. 10, 36; Gen. 32, 21. b) plerumque seq. Subj. verbi: Gen. 22, 14; መኑ፡አነ፡ከመ፡እሑር፡ Ex. 3, 11; Lev. 18, 18; Num. 22, 28; Jos. 10, 14. 22, 16; Jud. 14, 3; 1 Reg. 3, 11. 15, 29. 17, 43. 20, 1. 22, 8; 4 Reg. 5, 7; Ps. 8, 5; Job 10, 6; Judith 5, 23; ውኅድ፡አንቲ፡ከመ፡ትኩኒ፡ Mich. 5, 1; ከመ፡ያድኅና፡እግዚ"፡ለኢየሩሳሌም፡ Jes. 36, 20; Jer. 45, 18; 4 Esr. 2, 10; Hebr. 6, 10; post verba efficiendi, ut: እሬስየከ፡ከመ፡ይፃእ፡ Gen. 17, 6; Jes. 42, 24. 3) conj. finalis, ἵνα, ὅπως, *ut*, et ከመ፡ኢ፡ *ne*, *ut ne*: Gen. 1, 15. 2, 10. 19. 4, 11. 42, 2. 46, 34; Ex. 8, 6. 18. 9, 29; Lev. 17, 5; Ps. 9, 14; Jon. 1, 6; 2 Esr. 3, 10; 1 Petr. 3, 3; 1 Joh. 1, 4; Rom. 3, 19; Phil. 3, 8; 1 Tim. 1, 15; ከመ፡ኢ፡ Ex. 7, 14; Lev. 10, 6; Deut. 19, 6. 20, 18; 1 Reg. 31, 4; Ps. 16, 6; Jes. 48, 5. 9; Hez. 31, 14; Apoc. 18, 4. 20, 3. a) in specie post verba volendi, jubendi, rogandi, promittendi, sperandi, permittendi, cogendi, al., ut: አዘዘነ፡ከመ፡ንግበር፡ Deut. 6, 4; ይቤ፡ከመ፡ይቅትልዎ፡ 1 Reg. 19, 1; ተከሥተ፡ሎቱ፡ከመ፡ይግበር፡ Kuf. 32; አደሞ፡ከመ፡ይግበር፡ 2 Par. 7, 11; በኑ፡እፈቅድ፡ከመ፡ይሙት፡ Hez. 18, 23; አኅሠሥ፡ከመ፡እግበር፡ Kuf. 21; ኀለየ፡ከመ፡ይቅትል፡ Asc. Jes. 1, 12; አስተብቍዕዎ፡ከመ፡ይልክፉ፡ Matth. 14, 36; ይስእሉ፡ከመ፡ይኩኖሙ፡ Hen. 13, 6; መሐለ፡ከመ፡የሀብ፡ Matth. 14, 7; አሰፈወ፡ከመ፡ Sap. 17, 8; Jud. 2, 3; vid. ተከየደ፡; ይሴፈዉ፡ከመ፡ይሕየዉ፡ Hen. 10, 10; ትትአመን፡ከመ፡ያእቱ፡ Job 39, 12; Ps. 26, 19; Rom. 15, 14; Hebr. 6, 9; ኢያብሖ፡ከመ፡የአብሱ፡ Sir. 15, 20; Num. 22, 13; አጌብሮ፡ከመ፡ይስግድ፡ Asc. Jes. 5, 8; ይደሉ፡ከመ፡ትስረዩ፡ 2 Cor. 2, 7; ኢይከውኖ፡ከመ፡ይግባእ፡ Deut. 24, 4; ይኄይሰከ፡ከመ፡ይትሀጐል፡ Matth. 5, 29. b) post verba potentiae et impotentiae Hen. 93, 11; Apoc. 11, 6; ስእነ፡ከመ፡ይሴሲ፡እሞ፡ Clem. f. 219; pavendi: አርመምኩ፡ፈሪህየ፡ከመ፡እንግር፡ዘእኄሊ፡ Job 32, 7; ኢይደነግፁ፡ከመ፡ይዕርፉ፡ 2 Petr. 2, 10; audendi: ተኀበለ፡ከመ፡ይንሣእ፡ F. M. 3, 5; incipiendi, repetendi: አኀዘ፡ከመ፡ይሕንጽ፡ 2 Par. 3, 3; ኢይደግም፡ከመ፡እፈኑ፡ Hen. 10, 22. c) etiam post ea verba, quae alias ከመ፡ cum Indic. postulant, ከመ፡ c. Subj. sequitur, si quidem significatur non quid sit vel fiat, sed quid fieri oporteat: ይእዜ፡አእመርነ፡ከመ፡ንሰብሖ፡ (*nobis cum celebrandum esse*) Hen. 63, 4. 58, 5; ተፈሥሐ፡ከመ፡ይግበር፡ (er freute ſich zu thun) Deut. 28, 63; ተኀለየ፡ውስተ፡ልብከ፡ከመ፡ታሕንጽ፡ሊተ፡ቤተ፡ 2 Par. 6, 8. d) ከመ፡ኢ፡ *ne* post verba timendi, prohibendi: እፈርህ፡ከመ፡ኢይምጻእ፡ Gen. 32, 12. 24, 9; Sir. 29, 7. 42, 9; 2 Esr. 16, 3; Gen. 47, 18; Ex. 32, 12; Kuf. p. 95 (seq. Indic.); መንንከዎ፡ከመ፡ኢይንግሥ፡ 1 Reg. 16, 1; ከልአከኒ፡ከመ፡ኢይባእ፡ 25, 33. 34; Act. 5, 28; Matth. 12, 16; ኢያበውሖ፡ከመ፡ኢይቅረብ፡ M. M. f. 169. e) ከመ፡ et ከመ፡ኢ፡ est nota jussivi vel optativi: 1 Cor. 9, 7; እንኩሙ፡ከመ፡ይኩን፡ቀኑየ፡ Kuf. 43; ከመ፡ኢታሕዝና፡ Tob. 10, 12; Jud. 21, 1. — Annotandum est, quod Lud. in lex. c. 392 affert: „particula haec repetita certitudinem aliquam significare videtur: ከመ፡ከመ፡ቀርበ፡ et mox ከመ፡ከመ፡በጽሐ፡ *quod certo venisset*“ Org. 4. — II) እምከመ፡, rarius ለእምከመ፡ et ለእመ፡ከመ፡ [e qua forma illud እም፡ non praepositionem እምን፡ sed conjunctionem conditionalem እመ፡ censendam esse satis elucet] conj. conditionalis et temporalis, frequentatissima, 1) *si* (sed fere ubique inclinans ad significationes *quum*, *quando*, *quoties*, *simulac*), rarius εἰ, ut Rom. 6, 8. 8, 17. 25, saepius ἐάν, (seq. Imprf.) ut: እምከመ፡ታበውእ፡ *si* (i. e. *quotiescumque*) *offers* Matth. 5, 23; Rom. 10, 9; ἐὰν μή Dan. 2, 5. 6; seq. sententia nominali Matth. 6, 22; Joh. 11, 57; seq. Perf.: እምከመ፡ገሰስኩ፡ *si tetigero* Matth. 9, 21. 21, 24; Joh. 8, 36. 12, 32. 13, 35; Rom. 7, 2; 1 Thess. 3, 8; 1 Reg. 20, 9; Job 7, 9; እምከመ፡አንበርዎ፡ ἐὰν θῶσιν Jes. 46, 7. 58, 9; ለእምከመ፡ Rom. 4, 5 ant. 2) *cum*, *quum*, *quando*, *quotiescumque*, plerumque c. Perf. Ex. 33, 9 (ὡς δ'ἄν); ἡνίκα δ'ἄν 2 Cor. 3, 16; ἐκάθισας-μὴ ἀνοίξῃς Sir. 34, 12; Num. 21, 8. 9 (ὅταν); እምከመ፡እቤሎ፡ ἐν τῷ εἰπεῖν με Hez. 33, 8. 14; 1 Reg. 16, 16; እምከመ፡ርእዩከ፡ ἰδόντες σε Job 38, 17; ὁπότε ἐάν Tob. 7, 11; ὅταν Jes. 30, 15. 57, 13; Tit. 3, 12; ለእምከመ፡ንዋየ፡ረኪብከ፡ ἐν χρήμασιν Sir. 37, 6; ለእመ፡ከመ፡ (v. ለእምከመ፡) ተጸነሰ፡ ἀπὸ ἐνδείας 20, 21; 4 Esr. 6, 51. 3) *quamdiu*, *donec*, c. Perf.. ἡνίκα ἄν Gen. 30, 42; Jes. 55, 6. 4) *simul ac*, *ubi* vel *ut primum*: Gen. 12, 12 (ὡς ἄν); Lev. 14, 34; 2 Esr. 16, 3; እምከመ፡ሰምዑ፡ ἀκούσαντες Deut. 2, 25; Job 14, 10; ለእምከመ፡ቦቱ፡ዘገረሞ፡ Sir. 22, 18; ἐν τῷ ἀποθανεῖν 10, 11; Jes. 51, 14; 4 Esr. 9, 35—37; Matth. 21, 40; saepius ubi Graecus καὶ consecutivum habet, ut: እምከመ፡ሠረቀ፡ፀሐይ፡ያየብሶ፡ለሣዕር፡ ἀνέτειλε καὶ ἐξήρανε Jac. 1, 11; 1 Petr. 1, 24; Nah. 3, 17; Ps. 103, 23; Sir. 30, 9.

ከመ፡ adv. [gramm. § 64, 6; 150, c; 162]; ejus vis non in ከ፡ sed in መ፡ niti videtur (ከ፡ tenuius pronuntiato ከ፡), et potestate fere cum vocula መ፡ (q. v. col. 141) convenit, sed fortius et gravius est. 1) *fere*, *propemodum*: ከመ፡እንተ፡ጸብሐተ፡ *fere quotidie* Gen. 39, 10; ሎቱ፡ያስዖዝዝ፡ከመ፡እግሩ፡ (propemodum vel paululum) ἐπέσκαζε Gen. 32, 32 (at ὃ ἐνάρκησεν 32, 33 simplice ዘአስዖዘዘ፡ versum est). 2) Pronominibus vel adverbiis pronominalibus postpositum vim quamdam distinguendi et restringendi („vim identitatis“ Lud.) habet: *-dem*, *-met*, *idem*, *ipse* (eben, gerade): እመሂ፡ትልህቁ፡አነ፡ከመ፡ውእቱ፡ ἐγώ εἰμι (*ego idem sum*, nec mutatus) Jes. 46, 4; ወአንተሰ፡አንተ፡ከመ፡ σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ Hebr. 1, 12; አንተ፡ከመ፡ዘታወፅኦሙ፡ *tu* (neque alius quidam) *cras educens eos* 2 Reg. 5, 2; አነ፡ከመ፡ወአልበ፡እንተ፡ከማየ፡ *ego* (sola) *nec ulla mihi similis* Zeph. 2, 15; እምቅድመ፡ዓለም፡ወእስከ፡ለዓለም፡አንተ፡ከመ፡ *ante saeculum et usque in saeculum tu idem* (es) Ps. 89, 2. 92, 3. 101, 28; ገብሩ፡ዘእጸልእ፡ኪያሁ፡ከመ፡እገብር፡ gerade das *id ipsum* (nec aliud quidquam) Rom. 7, 15; ኪያሃ፡ከመ፡መሥዋዕተ፡ለግሙራ፡ *eadem semper sacrificia* Hebr. 10, 11; Phil. 2, 2; Matth. 26, 44; ከማሁ፡ከመ፡ *itidem*, (*et ipsi*) Gen. 46, 34; ὡσαύτως *eodem modo* Deut. 15, 17; Matth. 20, 5. 21, 36; Asc. Jes. 11, 28; Phil. 1, 30; ዘንተ፡ከመ፡ *hoc ipsum* 1 Thess. 3, 4; Ps. 61, 11; አመ፡ከነ፡ሀየ፡ከመ፡ሀለውኩ፡ ἡνίκα ἐγένετο, ἐκεῖ ἤμην (*ibi*, *in ipso loco*, *aderam*) Jes. 48, 16. 3) *nonnisi*, *modo*, *tantummodo*, *solum* (אַךְ): ከማሁ፡ከመ፡ውእቱ፡ *non est nisi illis similis* (nequaquam iis superior) 1 Reg. 17, 36; 2 Cor. 10, 18; ሕያዋን፡ከመ፡ይበርክቱ፡ (non mortui) Clem. f. 259; Gen. 27, 38; Lev. 21, 14; Marc. 7, 19; Matth. 5, 47; እሙንቱሰ፡እምከንቱ፡ውስተ፡ከንቱ፡ከመ፡ *ii autem nonnisi a vanitate in vanitatem* (ἐπὶ τὸ αὐτό, יחד) Ps. 61, 9; ለጊዜሁ፡ከመ፡ውእቱ፡ *temporalis tantum est* Matth. 13, 21 rom. a) ንስቲተ፡ከመ፡ተርፈሙ፡ወይዌግሩኒ፡ *paulum tantum abest quin* (me lapident) Ex. 17, 4. b) አኮ፡ከመ፡ seq. ዓዲ፡ vel አላ፡ *non modo* —

sed etiam Matth. 4, 4. 21, 21; Asc. Jes. 10, 5; vel እኮ፡ ባሕቲቶ፡ ከመ፡ — ዳእሙ፡ ዓዲ፡ Joh. 5, 18. 13, 9. — *Voc. Ae.*: ከመ፡ ብ፡ እንዴሁ፡; *aliud:* ጽመ፡ ወከመ፡ (vid. Marc. 7, 19) ዘ፡ እንዴኽ፡ ዝምብሎ ።

ከሙ፡ pron. Plur. II pers. m., et nominibus et verbis suffixum.

ኬማ፡ n. prgr., sc. כִּימָה i. e. *plejades, vergiliarum sidus*, Am. 5, 8 vrs. nov.

ከሞል፡ subst., nomen arboris cujusdam ignotum: ቀነውዎ፡ ውስተ፡ ሥጋሁ፡ ፪ወ፱ወ፫ቅንዋተ፡ ዲበ፡ ዕፀ፡ ከሞል፡ Sx. Masc. 11; Ter 12; ሀለዉ፡ ሀየ፡ (in Aegypto circa urbem እስሙናይ፡) ዕፀው፡ ከሞል፡ ወሰገዱ፡ ሎቱ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ (sc. Jesulo infanti) ወኮኑ፡ ድኑናነ፡ እስከ፡ ዛቲ፡ ዕለት፡ Sx. Genb. 24; in Actis Susannae presbyterorum alter respondet: ታሕተ፡ ዕፀ፡ ከሞል፡ (σχῖνος Dan. ap. 1, 54), alter: ታሕተ፡ ዕፀ፡ ጽርዮን፡ (πρῖνος 1, 58) Sx. Masc. 28. — *Voc. Ae.*: ከሞል፡ ዘ፡ እሻ፡ (እሾ፡?)

ከሜሌዎን፡ n. prgr. χαμαιλέων *chamaeleon* Lev. 11, 30. — *Voc. Ae.*: ገላሜዎስ፡ (v. ገለሜዎስ፡) ብ፡ እስስት፡

አክማማት፡ vid. sub ከከማት፡

ከመረ፡ (i. q. جمر II. IV; עָמַר) *coacervare, cumulare*, Ex. 8, 10 FH (at lectio ከመሮ፡ sensum bonum non praebet et corrupta videtur).

ክምር፡, rarius **ከምር፡** subst., m. et f., Pl. **አክማር፡** [חֹמֶר] *acervus, cumulus*, ut frumenti, mergitum: Job 5, 26 (m.); ያዐብያ፡ ለክምረ፡ እክሉ፡ Sir. 20, 28; Ruth 3, 7; Ex. 22, 5; ከመ፡ ክምረ፡ እክል፡ Zeph. 2, 9; Jud. 15, 5; በእቶተ፡ (i. e. በእትወተ፡) አክማሪሁ፡ Macc. f. 9; granorum M. M. f. 48; stramenti, foeni: ከመ፡ ክምረ፡ ሐሠር፡ ከማሁ፡ ማኅበሮሙ፡ ለኃጥኣን፡ στυππεῖον συνηγμένον Sir. 21, 9; ranarum mortuarum Ex. 8, 10; occisorum: ወኮነ፡ ክምረ፡ አብድንቲሆሙ፡ Gad. T. H.

ከሚር፡ nomen dubiae auctoritatis: እመ፡ ዘራእከ፡ ሥርናየ፡ ተአርርኑ፡ ስገመ፤ ወእመ፡ ዘራእከ፡ ከሚረ፡ ተአርርኑ፡ ተልቤ፡ Macc. f. 5. Legendum videtur ከሚን፡ (q. v. infra).

ክምር፡ i. e. خَمْرٌ *vinum*; *Voc. Ae.*: ክምር፡ ዘ፡ የወይን፡ ጻጅ፡ ።

ከመሰ፡ i. q. كَمَسَ *austerus fuit* (כָּמַשׁ *flaccidum esse, marcere*, sine dubio proprie de *contrahendo* et *corrugando*). Hinc propagatum est

አክሞሰሰ፡ quinquel. II, Imprf. et Subj. **ያክሞስስ፡** [potestatem deminutivi habet: *subausterum esse*; etiam in كَلَحَ *austerum vultum habuit*, V *subrisit* utraque significatio copulata est] 1) paululum adducere vultum, vel severitatem minuere i. e. *leviter objurgare* alqm, c. Acc. prs.: ወያክሞስሶሙ፡ (Salomo) በየውሀት፡ ለአብዳን፡ Kebr. Nag. 22. 2) severitatem minuendo *subridere, leniter ridere et arridere*: ጠቢብሰ፡ እምዕጹብ፡ ያክሞስስ፡ ከናፍሪሁ፡ μόλις ἡσυχῇ μειδιάσει Sir. 21, 20; አክሞሰሰ፡ Sx. Tachs. 5. 7; እንዘ፡ ያክሞስስ፡ Sx. Jac. 2; Asc. Jes. 5, 3; አክሞስስ፡ በኅቡእ፡ γελᾷ, μὴ φανερῶς Chr. ho. 22 (vid. ተአርወየ፡); Gad. T. H.; ወአክሞሰሰ፡ ወልድየ፡ ውስተ፡ ገጸ፡ ዮሴፍ፡ Lud. e Vit. Theoph.; c. በእንተ፡ rei: አክሞሰሰ፡ በእንተ፡ ድክሞሙ፡ (Abba Pachomius subrisit ob defatigationem daemonum) Lud. e Vit. Pach.

ክሙሳስ፡ (an ክሞሳስ፡?) subst. *severitas mitior* (milder Ernſt), Did. ed. Platt p. 44 (c. annot.).

ከሚን፡, **ከሚን፡**, **ካሚን፡**, **ከሙን፡**, **ከሜን፡** n. prgr. κύμινον [כַּמּוֹן ܟܡܘܢܐ كَمُّون] *cuminum*, Matth. 23, 23; Jes. 28, 25. 27; ወኮነ፡ ኢይበልዕ፡ ዘእንበለ፡ ኅብስት፡ ወጼው፡ ምስለ፡ ከሙን፡ ወሐምል፡ ዘኢያበስልዎ፡ በእሳት፡ Sx. Haml. 24; Macc. f. 5 (vid. sub ከሚር፡); inter suffimenta enumeratur: ከርቤ፡ ወሚዓ፡ ወሎዛን፡ ወስንድሪስ፡ ወከሜን፡ ወጥፉሕ፡ ወሜዓር፡ (sic) Sx. Haml. 8. — *Voc. Ae.*: ከሚን፡ ዘ፡ ፌዖ፡; *aliud:* መለንስ፡ ኑግ፡ ከሚን፡ ብ፡ ተልባ፡ ፌጸሂ ።

ከሠተ፡ I, 1 [i. e. كَشَطَ (قَشَطَ) *dimovit, sustulit* rem *alteram tegentem*; vicin. كَشَفَ (ቀፈጸ፡) *detexit, revelavit*] Subj. **ይክሥት፡** 1) *retegere, detegere, nudare*, omisso Acc.: Ruth 3, 4. 7; seq. Acc. tegumenti: ክነፊሃ፡, ክዳነ፡ አቡሁ፡ Kuf. 33; ግልባበ፡ Jes. 47, 2; tectum Gen. 8, 13; etiam *volvendo amoliri* alqd ab aliqua re Marc. 16, 3; seq. Acc. prs. vel rei obvelatae: Dan. ap. 1, 32; ከሠተ፡ ኀፍረተ፡ አቡሁ፡ Kuf. 33; Lev. 18, 6 seq.; Deut. 23, 1. 27, 20; ገጸ፡ 2 Cor. 3, 18; ትክሥት፡ ምድር፡ ደማ፡ Jes. 26, 21. 2) *aperire, patefacere*: fiscellam Ex. 2, 6; puteum Ex. 21, 33; መዛግብተ፡ Kuf. 42; Sir. 43, 14; Hen. 46, 3; in specie a) os suum Matth. 5, 2; Ps. 38, 13; Jes. 53, 7; Kuf. 25; Sir. 24, 2; Job 3, 1; 4 Esr. 9, 29; os alicujus Hez. 3, 27; labra sua Job 11, 5. 32, 20; alcjs Ps. 50, 15; oculos suos Kuf. 17; Job 27, 19; Gen. 48, 10 (ከሠቶት፡); Hen. 89, 28; alcjs Joh. 9, 26; ትክሥት፡ አዕይንተ፡ ዕዉራን፡ Jes. 42, 7; aurem alcjs Jes. 50, 5; τὸν νοῦν እግዚ"፡ ይክሥት፡ ልበ፡ ለሰብእ፡ Job 33, 16; Luc. 2, 35. b) librum, literas: Jes. 37, 14; Hez. 2, 10; 2 Esr. 6, 1. 18, 5; Dan. 7, 10; Apoc. 5, 2. 3. 20, 12; ወከሠቶ፡ መጽሐፈ፡ Luc. 4, 17. 3) trsl.: a) *revelare* arcana, mysteria, (de revelatione divina), c. Acc. rei et ለ፡ prs.: Dan. 2, 22. 28; Ps. 97, 3; 4 Esr. 10, 53; Hen. 48, 7; Matth. 11, 25. 27. 16, 17; 1 Cor. 2, 10; Gal. 1, 16. b) *manifestum facere, patefacere, expromere*, c. Acc. rei: ቃሉ፡ ለሰብእ፡ ይክሥት፡ ፍትወተ፡ ልቡ፡ Sir. 27, 6; Hen. 61, 5; Jes. 52, 10; እክሥት፡ ምረረ፡ ነፍስየ፡ Job 7, 11; c. Acc. rei et ለ፡ prs.: Ps. 36, 5; ለከ፡ ከሠትኩ፡ ቅሥትየ፡ Jer. 20, 12. c) *evulgare, prodere* alqd: Prov. 11, 13; ለእመ፡ ከሠትከ፡ ምክሮ፡ Sir. 22, 22. 27, 16. 21; ኅፍረት፡ ከሢተ፡ ምክረ፡ ዐርክከ፡ 41, 23; Jos. 2, 20; alqm Matth. 1, 19. — *Voc. Ae*: ከሠተ፡ ዘ፡ ገለጸ ።

ተከሥተ፡ III, 1 1) Refl. *se retegere* vel *nudare*, Kuf. p. 15. 30; 2 Reg. 6, 20. 2) Pass. a) *retegi, detegi*: ግላ፡ 2 Cor. 3, 14; ተከሥተ፡ ሰኰናኪ፡ Jer. 13, 22; አልቦ፡ ክዱን፡ ዘኢይትከሠት፡ Marc. 4, 22; ይትከሠት፡ መሠረታቲሃ፡ Hez. 13, 14; Ps. 17, 17. b) *aperiri, patefieri*: መቃብራት፡ ተከሥተ፡ Clem. f. 218; Matth. 27, 52; አፉ፡ Luc. 1, 64; እዘን፡ Marc. 7, 35; አዕይንት፡ 1 Reg. 14, 27. 29; ተከሥቶ፡ Asc. Jes. 9, 37; Matth. 9, 30. 20, 33; Joh. 9, 10; ልብ፡ Act.

2, 37; **መጻሕፍት፡** 4 Esr. 4, 22; Hen. 47, 3. c) trsl. α) *revelari* (de revelatione divina): **ኢተከሥተ፡ሕግ፡እስከ፡አሚሃ፡** Kuf. 33; **ተከሥተ፡ሎቱ፡ከመ፡ይግበር፡** Kuf. 32; 1 Reg. 3, 7; Dan. 2, 19. 10, 1; Jes. 31, 1; Hen. 52, 5; 1 Cor. 14, 30. Eph. 3, 5. β) *manifestum fieri, patefieri, apparere:* **ተከሥተት፡ምሕረትየ፡** Jes. 56, 1; **ኅቡአት፡ኢተከሥቱ፡ለከሙ፡** Hen. 16, 3. 38, 3; **ምድር፡ተከሥተት፡** Hen. 89, 8; 2 Thess. 2, 3. 8.

ክሡት፡ part., f. **ክሥት፡** 1) *retectus, detectus, nudatus:* **ወክሡት፡ገጽየ፡** Tob. 2, 9; 4 Esr. 1, 1; **ርእሱ፡ክሡተ፡ይኩን፡** Lev. 13, 45; 1 Cor. 11, 5; **ሲኦል፡ክሡት፡ቅድሜሁ፡** γυμνός Job 26, 6. 2) *apertus, patefactus:* **ንዋይ፡ክሡት፡** Num. 19, 15; **መቃብር፡** Ps. 5, 11; Rom. 3, 13; **አፍ፡** Hez. 29, 21; 2 Cor. 6, 11; **እዘን፡** Jes. 42, 20; **ይኩና፡ክሡታተ፡እዘኒከ፡ወአዕይንቲከ፡** 2 Esr. 11, 6; **አዕይንት፡** Kuf. 22; Asc. Jes. 6, 11; Hen. 1, 2; **መጽሐፍ፡** Apoc. 10, 2. 3) trsl.: *revelatus, manifestus, palam factus, apertus, ingenuus:* Rom. 1, 19; Hebr. 4, 13; Hen. 9, 5; **ተወልደ፡እምኅቡእ፡ውስተ፡ክሡት፡** Deg.; **ክሡተ፡ኮነ፡ስሙ፡** Marc. 6, 14; Ex. 2, 14; **ዘለፋ፡ክሡት፡** Prov. 27, 5. — Adv. **ክሡተ፡** *aperte, palam, manifesto, ingenue:* ἐν τῷ φανερῷ Matth. 6, 4. 18; φανερῶς Marc. 1, 45; παῤῥησίᾳ, **ክሡተ፡ተናገረ፡** Joh. 7, 13; Act. 2, 29; 1 Thess. 2, 2.

ክሥተት፡ n. act., Pl. **ክሥተታት፡** 1) *detectio*, i. e. *nudatio:* **ክሥተታተ፡ኅፍረቶን፡** (vid. Lev. 18) Can. Laod. 29. 2) *revelatio* i. e. *patefactio:* **ክሥተታተ፡ሲኖዶስ፡ዘሐዋርያት፡** *revelationes Canonum Apostolorum* (Lud.: *apertiones* i. e. *prolegomena?*), Syn. (in Lud. Comm. hist. p. 305 n. 17).

ከሣቲ፡ n. ag. *detector, revelator, manifestator*, c. c. Acc.: Deus **ለኢዮኤል፡ክብረ፡ሞትከ፡ከሣቲ፡** (qui Joëli gloriam mortis tuae revelasti), Cod. Mus. Brit. LIV, 7; per st. c.: **ክርስቶስ፡ከሣቴ፡ብርሃን፡** Deg.; **ከሣቴ፡ጽድቅ፡** (veritatis) Enc. Jac. 27; Constantinus **ከሣቴ፡መስቀል፡** Sx. Ter 7.

መክሥት፡ subst. *apertura, apertio:* **መክሥተ፡አፉሁ፡ከመ፡መልአከ፡እግዚ"፡** (Das Aufthun ſeines Mundes war wie das eines Engels) Sx. Teq. 21; Christus est **መምህር፡መክሥተ፡አፉሁ፡መዐዛ፡ዕጣን፡** M. M. f. 305; Org. 2.

ኰሠኰሥ፡, **ኰሥኰሥ፡**, (**ኰሥኵሥ፡**), **ኰሣኵሥ፡**, (**ኵሣኵሥ፡**) (etiam per **ሰ**) adj., Pl. **"ሣን፡** [fortasse referendum ad نقش vel رقش] *varius, variegatus, versicolor, punctis vel maculis interstinctus:* Gen. 30, 32—39. 31, 10. 12 (c. varr.); Kuf. 28; **አፍራስ፡ኰሥኰሣን፡** (v. **ኰሳኵሳን፡**) Zach. 1, 8; **አፍራስ፡ኰሠኰሥ፡** (v. **ኰሳኵሳን፡**), 6, 3; **ኰሠኰሣን፡** 6, 7. **አምሳለ፡ወርቅ፡ንገብሩ፡ለኪ፡ኰሳኵስ፡ዘብሩር፡** μετὰ στιγμάτων τοῦ ἀργυρίου Cant. 1, 11; **ዖፍ፡ኰሣኵሥ፡** (v. **ኵሳኵስ፡**) Clem. f. 223. 225. — Voc. Ac.: **ኰሳኵስ፡ዘ፡ዝጕርጕር፡** (vid. **ዝንጕርጕር፡** apud Isenb.).

ኵሥኵሥ፡ *urceus* vid. sub **ኵስኵስ፡**

ከሣድ፡ *collum* vid. sub **ክሳድ፡**

ኩራ፡ *poculum, scyphus* vid. sub **ከወረ፡**

ከርሀ፡ i. q. كَرِهَ *aversatus fuit, abhorruit;* IV *invitum adegit* (أكره, كرّه); הִכְרִיחַ *coëgit.*

ኵርህ፡ subst. *aversatio, animus invitus*, **በኵርህ፡** *invitus, invite, per vim*, 1 Petr. 5, 2; **በፈቃድ፡ወኢበኵርህ፡** F. M. 1, 3; Christus **ሐመ፡በፈቃዱ፡ወአኮ፡በኵርህ፡** Chr. ho. 33.

ኪራለይሶን፡ vid. **ኪርያላይሶን፡**

ክሬሎሶፎቢ፡ vid. sub **ክርስቲሎቢ፡**

ከርም፡, etiam **ክርም፡**, subst. (i. q. كَرْم *uva, vitis*, coll. כֶּרֶם) *vitis:* **አስተጋብኡ፡ዕፀወ፡ከርም፡ወአንደዱ፡እሳተ፡** Sx. Nah. 10 (in aliis locis similibus legitur **ሐረገ፡ወይን፡** tamquam materia ignis facile inflammabilis, ut Sx. Haml. 5); locum **ዐይነ፡ከርም፡**, quo Maria Elisabetham gravidam visitatura perrexit, Lud. affert e Ssal. Req.

ከረመ፡ et **ከርመ፡** I, 1 [كَرَمَ *pluviam profudit* nubes; deinde: *beneficus, generosus fuit;* **ክረምት፡** *tempus pluvium* i. e. *hiems;* hinc denominatur **ከረመ፡**] Subj. **ይክርም፡** et **ይክረም፡** 1) *hibernare, hiemare,* **አጥባዕኩ፡እክረም፡ህየ፡** Tit. 3, 12; 1 Cor. 16, 6; **ከረመ፡ውስተ፡ይእቲ፡ደሴት፡** Act. 28, 11 Platt; **መርሶ፡ኢይደሉ፡ይክርሙ፡ውስቴቱ፡ክረምተ፡** Act. 27, 12 Platt; **ንጉሥ፡ከረመ፡በደምብያ፡** et **ንክርም፡** Chr. Ax.; Chr. L. Atk. f. 24. 2) *annotinum esse, vetustum esse*, de vino: **እመ፡ከረመ፡ስትዮ፡በትፍሥሕት፡** Sir. 9, 10.

አክረመ፡ II, 1 1) *hiemem efficere, hibernum tempus dare:* Deus **ያክርም፡በበዓመት፡** Act. 14, 17. 2) *hiemem transigere, hibernare, hiemare:* **ለአክርሞ፡** Act. 27, 12 rom.; 28, 11 rom.

ክረምት፡ subst., m. et fem., Pl. **ክራማት፡**, et **ክረማት፡** et **አክራም፡**, 1) *pluvia* Ps. 146, 8; **እመ፡ክረምት፡** ἐν ἡμέραις ὑετοῦ Hez. 1, 28. 2) *tempus pluvium* (anni), *hiems:* χειμών **ዝናመ፡ክረምት፡** Job 37, 5 (vid. **ዝናም፡**); Cant. 2, 11; **አስሐትያ፡ክረምት፡** Sap. 16, 29; **መጥዕለ፡ክረምት፡** Prov. 27, 15; 2 Esr. 10, 9; **ክረምት፡ብሒር፡** 10, 13; 1 Esr. 9, 11; **በክረምት፡** Matth. 24, 20; 2 Tim. 4, 21; **ወክረምት፡ውእቱ፡** Joh. 10, 22; **እግዚ"፡ያስተጼሉ፡ክረምተ፡ለምድር፡ዘያበቍል፡ሣዕረ፡ውስተ፡አድባር፡** Deg.; **መዋዕለ፡ክረምት፡** ἡμέραι θερισμοῦ (ut quibus alvei fluviorum impleti sint) Jos. 3, 15; opp. **ሐጋይ፡**, ut: 4 Esr. 6, 8; Hen. 2, 3; Gen. 8, 22; Kuf. 6. 29; **በክረምት፡ወበሐጋይ፡** ἐν θέρει καὶ ἐν ἔαρι Zach. 14, 8; Ps. 73, 18; **ክረምት፡ወማእረር፡ወሐጋይ፡** Sir. 36, 9; **ክረምት፡ወመጸው፡ወማእረር፡ወሐጋይ፡** Kuf. 2; **በኵረ፡በለስ፡ዘክረምት፡** πρώϊμος Hos. 9, 10; μαζουρώθ Job 38, 32; **አክራም፡** *hiemes* (vid. sub **ክንትሮሳት፡**) M. M. f. 127. 3) *annus*, Hen. 3; Gen. 12, 4; Ex. 21, 2. 23, 10; **ሐይወ፡ኢዮብ፡፻ወ፵ክረምተ፡** Job 42, 16; **ኍልቈ፡መዋዕሊሁ፡ምእት፡ክረምት፡** Sir. 18, 9; **እጕልት፡እንተ፡ሠለስቱ፡ክረምታ፡** τριετής Jes. 15, 5; Dan. 5, 31; Asc. Jes. 1, 1; Kuf. 40; Hez. 1, 1; 3 Reg. 13, 38; 4 Reg. 8, 17. 11, 21. 12, 1; Rom. 4, 19; 1 Tim. 5, 9; Luc. 2, 42; **ሰብዓ፡ክራማት፡** Ps. 89, 10, **ዘአብዝኁ፡ክራማተ፡** Job 32, 8. 10; 4 Esr. 12, 24; Ex. 30, 14 c. var.; **ክራማት፡** et **ክረማት፡** 4 Reg. 8, 26. 10, 36. 20, 6; Hen. 10, 10. 80, 2; **አክራም፡** Sx. Masc. 1; Ter 6; Org. 5.

ክራሚ፡ n. ag. et adj., 1) *annotinus*, de frugibus: **እክል፡ክራሚ፡** Lev. 25, 22; **ትበልዑ፡ክራሜ፡ወክራሜ፡ክራሚ፡** (*annotinum et bimum*) Lev. 26, 10; Deg.; Org. 2. 2) *vetustus* in genere, de vino, παλαιός Luc. 5, 39; **ወይን፡ዘከረሚ፡ዐርክ፡ዘቀዳሚ፡** *vinum vetus est amicus primus*, Prov. Th. Petr. IX (Lud. Comm. hist. p. 560).

ክረምታዊ፡ adj. rel. *hiemalis, hibernus*, Lud. e Mss. Colb.

ምክራም፡ subst. *hibernaculum, domicilium hibernum, (castra) hiberna*: **ንጉሥ፡ይነብር፡ውስተ፡ቤተ፡ምክራም፡** Jer. 43, 22; **ቤተ፡ምክራም፡ወቤተ፡ሐጋይ፡** Am. 3, 15; de copiis militaribus: **ገብሩ፡ምክራመ፡ውስተ፡** - - Chr. Ax.

መስከረም፡ subst. nomen mensis Abyssinorum primi (mensis pluvius, annive initium), cui respondet Aegyptiorum ⲐⲰⲞⲨⲦ; incipit XXIX° Augusti sec. Cal. Jul., X° Septembris sec. Cal. Greg.: **ውእቱ፡ርእሰ፡ዓመታት፡ዘግብጽ፡ወዘኢትዮጵያ፡** Sx. Masc. 1; **ዮዲት፡ሞተት፡አመ፡፳መስከረም፡** Judith 16, 23 (absque auctoritate Graeci, vid. Sx. Masc. 10.)

ከረረ፡ rad. inus., cui potestas *in orbem eundi* infuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 715).

ከሪር፡, **ኰሪር፡** (**ከሩር፡**, **ከሬር፡**, **ኬሩር፡**) subst., *collis (rotundus)*, **ለአድባር፡ወለአውግር፡ወለከሪር፡** (v. **ኰ**″)**፡ወለቈላት፡** νάπαις Hez. 6, 3; **ከሪር፡** (v. **አውግር፡**) βουνοί Hez. 36, 4. 6 (v. **ከሬር፡**, **ኬሩር፡**). — *Voc. Ae.*: **ከሪር፡** (v. **ከሩር፡**)**ዘ፡ይረቅ፡ምድር፡** (vid. scholion ad **ኰኵሕ፡**).

ከርሥ፡ subst., plerumque f., Pl. **ከርሣት፡** [כְּרֵשׂ ܟܪܣܐ *venter*; كِرْشٌ *ventriculus animalis* ruminantis; de etymo vid. Ges. thes. p. 717] 1) *venter*, κοιλία, γαστήρ, a) animalium et hominum, **ሕንብርተ፡ከርሡ፡** Job 40, 11; Cant. 7, 3; Ps. 43, 27; Joh. 7, 38. α) *venter cum intestinis* Lev. 3, 3. 9 seq.; Job 16, 16. 30, 27; Jer. 4, 19. β) venter quatenus cibo repletur, *stomachus, abdomen*, Job 15, 2. 35; Ps. 16, 14; **ኵሉ፡እክል፡ይትበላዕ፡ወይወርድ፡ውስተ፡ከርሥ፡** Sir. 36, 23; **እንበይነ፡ከርሡ፡** 37, 5; Matth. 12, 40. 15, 17; 1 Cor. 6, 13; Apoc. 10, 9. 10; Rom. 16, 18; Phil. 3, 19; **ርኅብት፡ከርሥየ፡ወነደት፡ከመ፡እሳት፡** Clem. f. 222; **ዶርሆ፡እንዘ፡ይበልዕ፡በበ፡አሐዱ፡** (grana singula) **ይመልእ፡ከርሦ፡** Prov. (Lud.); trsl.: **እምከርሠ፡ሞት፡** ἐκ κοιλίας ᾅδου Sir. 50, 5. b) inanimorum, α) *alveus, uterus, cavum* rei concavae, ut navis: **ከርሠ፡ሐመር፡** Jon. 1, 5; arcae: **አንብርዎ፡ውስተ፡ከርሣ፡ለታቦት፡** Deut. 31, 26; vasis Lev. 11, 33. β) *media pars* rei: episcopus **ይቁም፡ውስተ፡ከርሠ፡ምሥዋዕ፡** *stet ad medium altaris*, II Can. Nic. 63; **ከርሠ፡ባሕር፡** Enc. Mag. 30; **በውሳጤ፡ከርሣ፡ለማየ፡ዮርዳኖስ፡** Enc. Masc. 11. γ) ut videtur: *pars rei crassior*, **ወከርሠ፡ንድቁ፡፯በእመት፡** Chr. Ax. 2) In specie a) *uterus* feminae: sive **ከርሠ፡እም፡** Koh. 5, 14. 11, 5; Job 38, 8; Sir. 40, 1; Jes. 46, 3. 49, 1; Matth. 19, 12; Luc. 1, 15, sive **ከርሥ፡** Gen. 25, 22. 23; Ruth 1, 11; Ps. 21, 9; Job 3, 11. 31, 15. 38, 29; Jes. 44, 2; Luc. 1, 41. 42. 2, 21. 11, 27. 23, 29; **ፍሬ፡ከርሥ፡** Kuf. 28; **ብዑዓት፡ከርሣት፡እለ፡ጾሩሆሙ፡** Sx. Ter 3. b) *interiora* hominis, *imum pectus*, ut quibus affectus animae tribuantur: Job 32, 18; Thren. 1, 20; Jes. 16, 11; Ps. 50, 11; Cant. 5, 4; Jer. 4, 19; **ከርሥየኒ፡ተሀውከት፡ላቲ፡ወኀሠሠታ፡** Sir. 51, 21. — *Voc. Ae.*: **ከርሥ፡ብ፡ሆድ፡**።

ክሪሶ፡ቶሎቤ፡ (Apoc. 21, 20 rom.), **ክርስቲሎቤ፡** (Apoc. 21, 20 Platt; Enc. Genb. 8), **ክሬሎሶቶቤ፡** (Org. 2) n. prgr. corruptum, sc. χρυσόλιθος *chrysolithus* gemma

ክርሲሞቶን፡ vel **ክርሴሞቶን፡** n. prgr. corruptum, sc. χρυσόλιθος *chrysolithus* gemma, Hez. 28, 13. — *Voc. Ae.*: **እብን፡ዘሕብረ፡ወርቅ፡አርከርሴምቶን፡ክርስቲሎቤ፡፩እብን፡** (vid. **አክርስምንቶን፡**).

ክርስቶስ፡ n. prgr. sc. Χριστός, *Christus*, Dan. 9, 25; Matth. 26, 68. 27, 22; Marc. 1, 34. 9, 41. 14, 61; Luc. 3, 15, al. sexcenties.

ክርስቶሳዊ፡ adj. rel., *Christianus*: **ስብከት፡ክርስቶሳዊት፡** Phlx. 41; **አኀው፡መፍቀርያን፡ወፍቁራን፡ቅዱሳን፡ወክርስቶሳውያን፡** Kedr f. 47; Lit. 164, 3; Pl. *Christiani*, (substantive), ut: **ንጉሣዊያን፡ወአኮ፡ክርስቶሳዊያን፡** (aliâs **ሰብአ፡ክርስቶስ፡**) M. M. f. 50; **ተስፋ፡ክርስቶሳዊያን፡** Haim. Ab.; Sx. Hed. 19; al.

ክርስቲያን፡ subst. Pl. (Sing. non usitatur) *Christiani* Act. 11, 26; **ከነ፡አበዊሁ፡ክርስቲያነ፡** Sx. Nah. 5. — De **ንኡስ፡** et **ዐቢይ፡ክርስቲያን፡** vid. **ንኡስ፡** et **ዐቢይ፡** — Tritissima est vox composita **ቤተ፡ክርስቲያን፡** (*domus Christianorum*), Pl. **ቤተ፡ክርስቲያናት፡** (ut Act. 8, 1. 16, 5 rom.), at plerumque **አብያተ፡ክርስቲያናት፡**, m. et fem., *ecclesia* a) aedes, ut: **ትኩን፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ኑኃ፡መንገለ፡ምሥራቅ፡ወክልኤ፡ሐዋራት፡ውስተ፡ገበዋቲሃ፡በአምሳለ፡ሐመር፡** Did. 12. b) coetus fidelium: Asc. Jes. 3, 16; Apoc. 1, 4. 11. 2, 1 seq.; Act. 8, 3; Matth. 16, 18. 18, 17; Did. 3. 4; **አብያተ፡ክርስቲያናት፡በመዋዕሊሁ፡ርቱዓን፡** Sx. Mag. 24; **ከመ፡ይዕቀብ፡ቤተ፡ክርስቲያኖ፡** (sic) Sx. Mag. 2; al.

ክርስቲያናዊ፡ adj. rel., *Christianus*; usurpatur adjective et substantive: 1 Petr. 4, 16; Phlx. creberrime; Org. 2; **ኮነ፡ክርስቲያናዌ፡** *Christianus factus est* Sx. Hed. 7, al.; **ረሰዮ፡ክርስቲያናዌ፡** Sx. Masc. 7, al.; **ብእሲት፡**″**ዊት፡** Sx. Sen. 19; ″**ዊት፡** (subst.) Kid. f. 22; Kedr f. 81.

ክርስትና፡ subst. 1) *Christianismus, religio Christiana*, F. M. 2, 10; **ክሕዶ፡ክርስትናሁ፡** Sx. Ter 6; **ጥምቀተ፡ክርስትና፡** Cyr. f. 108; F. M. 22, 5; Chr. ho. 20; **አጥመቅዎ፡ጥምቀተ፡ክርስትና፡** Sx. Teq. 15. 2) *baptismus* (ut quo homines in coetum Christianorum et communionem Christi recipiantur): **ዘተሐበየ፡ውሉዶን፡በክርስትና፡** F. N. 5; **በዕለተ፡አብእዎ፡ክርስትና፡ሰመይዎ፡ስሞ፡ፍሥሓ፡ጽዮን፡** Sx. Nah. 24; **ስመ፡ክርስትናሃ፡** (nomen ejus Christianum seu baptismale) erat Eupraxia, Chr. L. Atk. f. 36. 3) *Christianitas* i. e. *populus Christianus*, Lud. ex Enc. Ter 6 (ubi Cod. Tub. exhibet: **ክርስቲያን፡** *Christiani*).

ክርስቱን፡ forma part., *in religionem Christianam receptus, Christianus factus*: **ዘይሜህር፡፩ገጸ፡** (i. e. unam personam Dei) **ኢጥሙቅ፡ወኢቅቡእ፡ወኢክርስቱን፡ውእቱ፡** M. M. f. 4. 71.

ክሪስ፡ጲራስስ፡ vel **ክርስጵራስስ፡** n. prgr. sc. χρυσόπρασος, *chrysoprasus* gemma, Apoc. 21, 20; **ክርጵራስስ፡** *Voc. Ae.*

I. **ከረበ፡** rad. inus., c. q. حَرَبَ in مِحْرَابٌ, vic. حَرَمَ, **ሐረመ፡**

ምኵራብ፡ subst., m. et f., Pl. **ምኵራባት፡** (ut F. M. 34, 7; Phlx. 243; Clem. f. 270.) et **መኳርብት፡** (ut Did. 25), *templum, delubrum, fanum* a) ethnicorum: **ውስተ፡ምኵራበ፡አይሁድ፡ወአረሚ፡** Clem. f. 128; **ሐነጸ፡ምኵራበ፡ዐቢየ፡ለዙሐል፡** Jsp. p. 273; **ምኵራበ፡አማልክት፡** Enc. Mag. 28. b) Judaeorum, α) sive templum Hierosolymitanum, Matth. 24, 1. 26, 55. 27, 5; F. M. 32, 7; Clem. f. 218. β) sive alia: **በመኳርብቲሆሙ፡** (v. **በምኵራባቲሆሙ፡**) Am. 8, 3; Clem. f. 270. γ) in specie: *synagoga*, Matth. 4, 23. 6, 2. 10, 17; Marc. 3, 1; Luc. 4, 15. 20; Act. 15, 21; Chrys. f. 6; **በዓለ፡ ምኵራብ፡** *festum synagogae* Ex. 34, 22; M. M. f. 263 (vid. sub **በድር፡**). δ) *synagoga* passim i. q. *Judaei, coetus Judaeorum*: **ሕዪሃ፡ ለመርዓትከ፡** (i. e. ecclesiae Christianae) **ወኀዳጋቲሃ፡ ለእንተ፡ ኀደጋ፡ ምኵራብ፡** (ejus, quam repudiasti, synagogae) Lit. Joh.; **ዘአቅተለቶ፡ ምኵራብ፡** Enc. Masc. 8.

ኵርበት፡ subst., Pl. **ኵርበታት፡**, (proprie, ut videtur, *prohibitio*, deinde *prohibitorium*) *amuletum*, a) φυλακτήρια i. e. *ligamenta precatoria* Judaeorum (טוֹטָפוֹת, תְּפִלִּין), Matth. 23, 5. b) *pittacia, schedae, membranae, ligamenta magica* (formulis vel characteribus superstitiosis signata) quae corpori suspenduntur vel circumligantur: **ዘየአስር፡ ላዕሌሁ፡** (sibi) **ኵርበታተ፡** F. N. 11, 3; **ኵርበታተ፡ ኢታንብር፡ ውስተ፡ ሥጋከ፡** Syn. f. 283; **በእምኔሆሙ፡ ገብርያን፡ ኵርበት፡** Gad. T. II.; **ገብርያን፡ ኵርበታት፡** F. N. 46; Clem. f. 164; Org. 2. — *Voc. Ae.*: **ኵርበታት፡ ዘ፡ ብርኣኔ፡ ክታባዊ፡ ይ፡**; *aliud*: **ኩራቢታ፡ ብ፡ ብራና፡ ረቅዒ፡ ይ፡**; *aliud*: **ኵርበት፡** (sic! an pro **ምኵራብ፡**?) **ዘ፡ ሀይከል፡** [Lud. in lex. statuit significationem primariam: *species artis magicae*, quare Rödiger in Ges. thes. Indic. جِرْفَةٌ huic voci comparandam censuit].

II. **ከረበ፡** rad. inus., e. q. כָּבַר *constrinxit, plexit, texuit* et כָּבַל كَبَلَ (vid. Ges. thes. p. 656), et transpositis literis كَرَبَ *torsit* funem, *adstrinxit*; أُكْرِبَ *textus est*, כְּלוּב *corbis, cavea*; vid. etiam **ከፈር፡**

ክረብ፡ subst., *corbis, sporta (viminea), qualus*, κάρταλλος, **ሚጥ፡ እዴከ፡ ከመ፡ ዘይቀሥም፡ ውስተ፡ ክረብ፡** Jer. 6, 9 (ubi glossa marginalis addita est: **ሳዕር፡ አምሳለ፡ ቀፎ፡**); Rel. Bar.; dedit ei **ክረብ፡ ወይን፡ ከመ፡ ይምላእ፡ ቦቱ፡ ማየ፡**, neque exstillavit aqua (miraculo), Sx. Tachs. 23. — *Voc. Ae.*: **ክረብ፡ ዘ፡ መሶብ፡**

III. **ከርቤ፡** subst. [vicinum videtur غَرْبٌ *lacrymarum fluxus*, غُرُوبٌ *lacrymae*, cfr. עָרַף, רָעַף quibus significatio stillandi inest] *myrrha*, Ex. 30, 23; Ps. 44, 10; Cant. 3, 6. 5, 1. 5; Kuf. 16; Hen. 29, 2; Matth. 2, 11; Marc. 15, 23; Joh. 19, 39; Clem. f. 8; al.

ኪሩብ፡ vel **ኪሩብ፡**, n. prgr., m. et f., Χερούβ, *Cherub*, angelorum species, Ex. 25, 19; Num. 7, 89; 3 Reg. 6, 22; Hez. 9, 3 seq.; 10, 1. 28, 14. 41, 18; Enc. Ter 9; Pl. **ኪሩቤን፡** vel **ኪሩቤን፡** Χερουβίμ, *Cherubim* Ex. 25, 18. 20. 22. 26, 1. 31. 37, 3. 5. 38, 6, et **ኪሩቤል፡** (gramm. § 82) Gen. 3, 24; 3 Reg. 6, 21; Jes. 37, 16; Ps. 17, 12. 79, 2; Sir. 49, 8; Hen. 14, 11. 61, 10; Hebr. 9, 5.

ኪሩባዊ፡ adj. rel. *Cherubicus, Cherubinus*: **መንበር፡ ኪሩባዊ፡** Kedr f. 16; Lit. 172, 1; **መልአክ፡ ኪሩባዊ፡** Sx. Mag. 13; **ሰላም፡ ለክሙ፡ (፬ እንስሳ፡) ኪሩባውያን፡ አፍራሱ፡ (ለእግዚ"፡)** Enc. Hed. 8.

ክርታስ፡ n. prgr., m. et f., Pl. **ክርታሳት፡** χάρτης *charta*, a) i. e. *papyrus*, scribendo inserviens: **ንሣእ፡ ክርታሰ፡ ወጸሐፍ፡ ኵሎ፡** Clem. f. 46; **ንሣእ፡ ክርታሰ፡ መጽሐፍ፡** Jer. 43, 2 seq.; **ጠማረ፡ ክርታስ፡** Jes. 8, 1; 2 Joh. 12; Hen. 69, 9; **አምጽእ፡ ክርታሰ፡ ወማየ፡ ሕመት፡** Rel. Bar. b) *literae, liber, volumen*, Jer. 43, 6. 14. 20—32; **ተጠውመ፡ ከመ፡ ክርታስ፡** (βιβλίον) Apoc. 6, 14. c) *scheda, schedula*: **አብጽሐ፡ ለነ፡ ክርታሰ፡ መጽሐፍክሙ፡** τὴν χάρτην (i. e. epistolae) Cyr. f. 115; **ኢታርእዮሙ፡ ዘንተ፡ ክርታሰ፡ ዘጸሐፍኩ፡ ለከ፡** Clem. f. 151; **ጸሐፉ፡ አስማቲሆሙ፡ ውስተ፡ ፲ ክርታስ፡ ንኡሳት፡** (schedulae in sortitione adhibitae, Looszettel) Sx. Mij. 3; **ይእቲ፡ ክርታስ፡**, **እሉ፡ ክርታሳት፡** Sx. Ter 16; schedula magica Sx. Masc. 7. 13. — *Voc. Ae.*: **ክርታስ፡ ጠማር፡ ዘ፡ ክታብ፡**

ክርተሰ፡ quadrl. I (denom.) *chartae mandare* vel *inscribere*: **ለከእከ፡ (ለቃል፡) በመልክአ፡ ጽሕፈት፡ ወከርተስከ፡ በክርታስ፡** Haim. Ab.; Cat. Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 77a.

ኵርናዕ፡ subst., Pl. **ኵርናዓት፡**, etiam **ኩር"፡**, [a radice כָּרַע, cui vicina est כָּנַע, unde כְּרָעַיִם ܟܪܥܐ *crus, tibia*, كُرَاعٌ *pars cruris tenuior; pes locustae*, vid. Dietrich ſemitiſche Wortforſch. p. 175. 310] 1) *ulna, cubitus, brachium*, ἀγκών Job 31, 22; **ኵርናዐ፡ እዴ፡** Hez. 13, 18; **በታሕተ፡ ኵርናዓቲክሙ፡** βραχιόνων Hez. 13, 20; **ሰላም፡ ለመዛርዒኪ፡ ወለኵርናዕኪ፡** I Sal. Mar. 22; **ሰላም፡ ለኵርናዕክሙ፡ ወለእመትክሙ፡** Lud. ex Enc. Patriarch.; gestabat **ውስተ፡ ኵርናዓቲሃ፡** Sx. Mag. 20. 2) *pes locustae et leonis*, ut videtur: **ወኵርናዕቲሆሙ፡** (v. **ወኩርናዓቲሆሙ፡** v. **ወኵርናዓቲሆሙ፡**) **ዘእጓለ፡ ዐናብስት፡** (ubi Graecus habet: αἱ μύλαι αὐτοῦ σκύμνου Joel 1, 6 (nescio an lectio corrupta sit, vid. **ክርክረ፡**). — *Voc. Ae*: **ኵርናዕ፡ ዘ፡ ኸርንዕ፡** v. **ክርን**።

ኮሬ፡ ኤጲስቆጶስ፡ n. prgr. χωρεπίσκοπος, *chorepiscopus*, F. N. 4; etiam **ኮር፡ ኤጲ"፡** M. M. f. 326; et **ኮሬ፡ አቢስ፡ ከበስ፡** F. N. 7, 3. 9, 2.

ኩሩኪ፡ subst. [ܟܘܪܟܝܐ, כּוּרְכְּיָא, كُرْكِيٌّ] *grus* avis, F. N. 44, 2 (vid. sub **ሬዛ፡** c. 312).

ክርክረ፡ i. q. كَرْكَرَ *convertit molam, contudit in grossiores partes* grana (quamquam in Voc. Ae. **ወሠረ፡** voce **ከረከረ፡** explicatur).

መክርክር፡ part. *molens, molaris*: **ጥረስ፡ መክርክር፡** (v. **መጥሥርት፡**) μύλας τομίδας Prov. 24, 37.

ኵርኵረ፡ rad., cui conferas كَرْكَرَ II *rotatus, volutatus fuit*, et כָּרַר (**ከረረ፡**), כִּרְכֵּר, ܟܪܟܪ, al., vid. Ges. thes. p. 715.

አንኵርኵረ፡ V 1) intr. *volvi, volutari, rotari, in-, ad-, pro-, devolvi, volvendo amoveri*, Hen. 18, 15; Zach. 9, 16; **ልሙጽ፡ ዘያንኰረኵር፡** Hen. 22, 2; Jud. 7, 13; **ያንኰረኵር፡ መንኰራኵር፡ ውስተ፡ ዐዘቅት፡** Koh. 12, 6; Inf. **አንኵርኵሮ፡** ibid. (var.); **እኪት፡ ፍትወት፡ እምአይቴ፡ አንኵርኵኪ፡** ἐνεκυλίσθης Sir. 37, 3; **ድምፀ፡ ጸዋልዕት፡ እለ፡ ያንኰረኵሩ፡ በግርማ፡** Sap. 17, 17; ἀποκεκύλισται Marc. 16, 4; Luc. 24, 2. 2) trs. *volvere, volutare, ad-, pro-, devolvere*, **ዘያንኰረኵር፡ እብነ፡ ላዕሌሁ፡ ያንኰረኵር፡** Prov. 26, 27; Jos. 10, 18; 1 Reg. 14, 33; Matth. 27, 60. a) *volvendo amoliri* Matth. 28, 2. b) *supervolvendo* vel *rotando deprimere* alqd: **እነ፡ አንኰረኵረክሙ፡ በታሕቴክሙ፡ ከመ፡ ያንኰረኵር፡ ሰረገላ፡ ብርዐ፡** Am. 2, 13

ተንኰርኰረ፡ *volvi, de-, provolvi*, Lud. auct. Greg.

ንኰርኰር፡ et **ንኰርኳር፡** subst. *rotatio, circumversio, turbo*, **በንኰርኳረ፡ነፋስ፡** Hen. 52, 1; **ዘአዕረጎ፡ለሄኖክ፡በንኰርኰረ፡ነፋሳት፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **እፎኬ፡አርመሙ፡ ንኰርኳረ፡መበርቅት፡ወኢያውዐዩከ፡** M. M. f. 32.

መንኰራኵር፡ (raro **መንኵራኵር፡**) subst., m. et f., sing. et coll., Pl. **መንኰራኵራት፡** 1) *rota*, τροχός, Koh. 12, 6; Prov. 20, 26; Ps. 82, 12; Hez. 1, 16; **መንኰራኵረ፡ሰረገላ፡** Jes. 28, 27. 41, 15; Sir. 36, 5; figulus **ያዐውድ፡መንኰራኵሪሁ፡በእገሪሁ፡** Sir. 38, 29; τροχοί 2 Reg. 24, 22; 3 Reg. 7, 17—19; **መንኰራኵረ፡ሰረገላቲሆሙ፡** Jes. 5, 28; Nah. 3, 1; Hez. 23, 24. 26, 10; **ከመ፡ድምፀ፡መንኰራኵር፡ዐበይት፡** Clem. f. 11. a) passim pro *curru*, ut: **በመንኰራኵር፡** ἐν ἁμάξαις Jes. 25, 10; **አስይፍት፡መንገን፡በሊኃት፡ዘመንኰራኵር፡** *falces curruum falcatorum* Enc. Masc. 5; inter ecclesiae cathedralis Axumiticae vasa recensentur ፯፻፹ **መንኰራኵራት፡**, Chr. Ax. (vid. etiam Isenb. lex. p. 33). b) *rota* vel *rotae* i. e. genus tormentorum: **እምዝ፡አምጽአ፡መኰንን፡መንኰራኵራተ፡ዘብርት፡ወአኬድዎ፡(ለቅዱስ፡)** Sx. Jac. 13; **ወደይዎ፡(ለቅዱስ፡)ውስተ፡መንኰራኵራት፡ዘርቡብ፡ታሕቴሁ፡አፍሓመ፡እሳት፡** Sx. Tachs. 12; Hed. 22; **አዘዘ፡ከመ፡ይስቅልዎ፡(ለቅዱስ፡) ውስተ፡መንኰራኵር፡ወይኰንንዎ፡** Ter 1. 2) trsl.: *orbita, (semita, via)*, τροχιαί Prov. 2, 15. 4, 11. 26. 5, 6. 21; Hebr. 12, 13; ἄξονες Prov. 2, 9. 9, 12.

ኵርኵር፡ vid. **ቈርቈር፡**

ከርከንዱ፡ subst. [كَرْكَدَّنٌ et كَرْكَدَنٌ et كَرْكَنْدٌ] *rhinoceros, unicornis*, Ps. 28, 6 vrs. nov. (vid. annot. Lud. ad hunc locum); cfr. plura de hac bestia in Bocharti hierozoico III p. 319.

ከሪከንዱ፡ subst. [كَرْكَنْدٌ] *gemma rubino* seu *carbunculo similis*, Hez. 27, 16 vrs. nov. (hebr. כַּדְכֹּד). — Vid. **ከርከዴን፡**

ከርካዕ፡ subst., sing. et coll., *nux* [videtur a rotunditate dicta, vid. **ከረረ፡**; **ኰርኰረ፡**] a) fructus: *nux juglans*, sine dubio etiam *amygdala, amygdalum*, τὰ κάρυα Gen. 43, 11; Kuf. 42; Num. 17, 23; Hen. 31, 2; Const. Ap. 39. b) arbor, *nux, amygdalus*: **ገነተ፡ከርካዕ፡** κῆπος καρύας Cant. 6, 11; **ዘከርካዕ፡** καρύϊνος *nuceus* Gen. 30, 37; Jer. 1, 11; **ይጸጊ፡ከርካዕ፡** ἀνθήσῃ τὸ ἀμύγδαλον Koh. 12, 5; **ዕፀ፡ከርካዕ፡** Org. 2. c) Obscurus est locus Jer. 52, 21 vrs. nov., ubi legitur **ወማዘፉ፡፩ አጸብዕ፡ዘከርካዕ፡** (hebr. נָבוּב *cavus*); an *nucalis, nuci similis* ob rotunditatem et concavitatem? (Vid., quomodo καρυωτά interpretati sint Ex. 38, 16). — *Voc. Ae.*: **ከርካዕ፡ዘ፡ሎሚ፡** (sic!).

ከርከዴን፡ n. prgr. 1) καρχηδόνιος, *carchedonius* gemma, *rubini* vel *carbunculi* species, Jes. 54, 12 (כַּדְכֹּד, LXX ἴασπις, Symm.: καρχηδόνιος); Ex. 36, 19 ἀμέθυστος (אַחְלָמָה; in C **አሜቴስጢኖስ፡**); Deg. — Vid. **ከሪከንዱ፡** 2) At in Sx. Ter 6: **ገብረ፡ሞኀ፡መጥቀዐ፡ሕምዕዐ፡ከርከዴን፡በዘ፡ቦቱ፡ይጠቅዕ፡** tamquam nomen *ligni* cujusdam *pretiosi*, sine dubio *rubri*, fortasse *ligni Santalini* usurpatur. (Vid. etiam quae de אַלְמֻגִּים disputaverunt Buxtorf in lex. talm. c. 102, et Ges. in thes. p. 93).

ኰርዐ፡ I, 1, rarius I, 2 [قَرَعَ *percussit, contudit* caput fuste] 1) *percutere caput* alcjs pugnis, fustibus; *colaphum infringere* alicui, *pugnis contundere* alqm: κεφαλαιοῦν Marc. 12, 4; κολαφίζειν Matth. 26, 67; Marc. 14, 65; Did. 29; 2 Cor 12, 7; τύπτειν **ይኰርዕዎ፡በሕለት፡ርእሶ፡** Matth. 27, 30; Marc. 15, 19; κολαβρίζειν Job 5, 4; κονδυλίζειν, **ይኰርዑ፡አርእስተ፡ነዳያን፡** Am. 2, 7. 5, 11; σφακελίζειν Deut. 28, 32. 2) trsl.: *contundere, vi opprimere*, **እለ፡ይኰርዕዎሙ፡** (v. **ይኵርዕዎሙ፡**) **ለእቤራት፡ወለእጓለ፡ማውታ፡** (καταδυναστεύειν) Mal. 3, 5; Hen. 96, 8.

ተኰርዐ፡ III, 1 pugnis vel fustibus *percuti in capite, colaphizari, pugnis contundi*: 1 Cor. 4, 11; **ተኰርዐ፡ርእሶ፡በበትረ፡ሕለት፡** M. M. f. 129; Christe, **በበትረ፡ሕለት፡ተኰራዕከ፡** Lit. Jac. Sar.; **በእንተ፡ርእስከ፡በበትረ፡ሕለት፡ዘተኰርዐ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7.

ኵርዐት፡ n. act. *percussio capitis, plaga pugno inflicta*: **ኵርዐቶሙ፡ለደቂቀ፡ዐሞን፡** κονδυλισμός Zeph. 2, 8; **ዘመልታሕትከ፡ጽፍዐተ፡ወዘርእስከ፡ኵርዐተ፡** Sx. Tachs. 27.

ከረዘ፡ i. e. כְּרַז ܟܪܙ كَرَزَ *proclamare.*

ተክሪዝ፡ i. e. تَكْرِيزٌ (Inf. verbi كرز II) *proclamatio* vel *promulgatio* clerici (muneri praeficiendi): **አንበረ፡እዴሁ፡ሊቀ፡ጳጳሳት፡** (Alexandriae) **ዲበ፡ርእሰ፡ፍሬ፡ምናጦስ፡** (Frumentii) **ወጸለየ፡ላዕሌሁ፡ጸሎተ፡ተክሪዝ፡ዘሢመተ፡መጥረብሊጥ፡** M. M. f. 48; **ኤጲስ፡ቆጶስ፡ብዉሕ፡ሎቱ፡ከመ፡ይስፋሕ፡እዴሁ፡ለተክሪዝ፡ቀሳውስት፡ወዲያቆናት፡** M. M. f. 326.

ከሩዝ፡ vel **ክሩዝ፡** n. prgr. sc. *crux*; **ከሩዝ፡ዘ፡መስቀል፡**, Voc. Ae. (vid. etiam **ሰሊብ፡**). — *Rad. Abb.*: **ከረዘ፡ዘ፡ሰቀለ፡** (sed caveas, ne **ተክሪዝ፡** ex hoc scholio explanare velis).

ከረየ፡ I, 1 [כָּרָה כְּרָא كَرَا, كَرَى, al.; vid. Ges. thes. p. 671] Subj. **ይክሪ፡** (raro **ይክረይ፡** Lud. ex Hist. VII Puer.; Imperat. **ክረይ፡** Clem. f. 223), *fodere*, 1) sensu proprio (graben): a) *fodere, effodere, defodere* α) rei in terra occultae quaerendae causa: abs. ut: **በሀየ፡ከረየ፡** Clem. f. 225; **ከረይኩ፡ወነሣእኩ፡** Jer. 13, 7; (Matth. 6, 19), vel c. Acc. rei, sive: *fodiendo invenire*: **ከረዩ፡ንዋየ፡ልሕኵት፡** Sx. Jac. 30, sive *fodiendo elicere*: **ይክሪ፡ለርእሱ፡እከየ፡** Prov. 16, 27; **ብእሲ፡መዐትም፡ይክሪ፡ጋእዘ፡** Prov. 29, 22. β) foveam, puteum, sepulcrum al.; **ከረየ፡ምድረ፡** Matth. 25, 18; **ዘይክሪ፡ግበ፡** Prov. 26, 27; Ps. 7, 16; Koh. 10, 8; Sir. 27, 26; Zach. 3, 9; **አዕመቁ፡ከሪየ፡ግበ፡** Jer. 30, 8 var.; **ከረየ፡ዐዘቅተ፡** Kuf. 24; Gen. 21, 30. 26, 15 seq.; Jes. 51, 1; Jer. 2, 13; Ex. 7, 24 (omisso Accus.); **ከረየ፡መቃብረ፡** Tob. 8, 9; **ከረይኩ፡** (omisso Acc.) **ወቀበርክዎ፡** 2, 7; **መቃብር፡ዘከረየ፡ለርእሱ፡** Kuf. 45; Jsp. p. 368; **ከረየ፡ምክያደ፡** Marc. 12, 1. b) *perfodere* parietes, muros al.: **ይቤለኒ፡ክሪ፡ውስተ፡አረፍት፡ወከረይኩ፡** Hez. 8, 8; c. Acc.: **ክሪ፡አረፍተ፡** 12, 5; **ይክሪ፡አብያተ፡በጽልመት፡** Job 24, 16; Luc. 12, 39; **እለ፡ይክርዩ፡አብያተ፡** (fures) F. M. 17, 7; omisso Acc. (einbrechen): **ከረየ፡ወሰረቀ፡ቤተ፡ነዳይ፡** Clem. f. 226; Matth. 6, 19; **ከሪዮ፡** Ex. 22, 1. c) *pastinare, repastinare*: **ኢይክርዮ፡** Jes. 5, 6; **ከረየ፡ታሕቴሁ፡** Herm. p. 53. d) *suffodere*, diruendi causa Hen. 89, 66. e) *incisiones facere*: **ኢይላሕውዎሙ፡ወኢይክርዩ፡ሎሙ፡** (für ſie) Jer. 16, 6. 2) *fodicare* (ſtechen), a) *fodere, effodere* oculos

Hen. 90, 2. b) trsl.: *fodere* i. e. *incitare* alqm *ad lasciviam*, *ferociam*: ፈሐል፡ ኢይክርየኒ፡ Sir. 23, 6; በእኪት፡ ዕለት፡ ይከሪ፡ ጽጋብ 11, 27; ከረያ፡ ጽጋብ፡ Hez. 16, 49; Deut. 32, 15. — *Voc. Ae.*: ከረየ፡ ወደነየ፡ ዘ፡ መሐሰ፡; *aliud*: ከረየ፡ ዘ፡ መሐሰ፤ ደነየ፡ ዘ፡ አጐደጐደ ።

አክረየ፡ II, 1 *fodiendum curare*: አክረይኩ፡ ሎቱ፡ ምክያደ፡ Jes. 5, 2; Luc. 20, 9; ዐዘቅተ፡ Ex. 21, 33; ወደዩ፡ ሥጋሁ፡ ውስተ፡ ገራውህ፡ ዘአበው፡ አክረዩ፡ (sc. sepulcro) Sx. Ter 15.

ተከርየ፡ III, 1 a) *fodi*: እስከ፡ ይትከረይ፡ ግብ፡ ለኃጥኣን፡ Ps. 93, 13; Vis. Bar.; መቃብር፡ ኢይትከረይ፡ ለከሙ፡ Hen. 98, 13. b) *perfodi*, de pariete, domo Matth. 24, 43 Platt. c) *suffodi*, diruendi causa, Hen. 89, 67; አህጉር፡ ዘመዝበረ፡ ወማሰነ፡ ወተከርየ፡ Hez. 36, 35.

ክሩይ፡ part. *fossus*, Lud., (ክሪት፡ Jer. 44, 16 non fem. participii — tamquam ዐዘቅት፡ ክሪት፡ — sed χερέθ est).

ክርየት፡ n. act. et subst. 1) a) *fossio*: ክርየተ፡ መቃብር፡ Hez. 39, 15 var. b) *perfossio* parietum: ለእመ፡ ተረክበ፡ ሰራቂ፡ ውስተ፡ ክርየተ፡ ቤት፡ F. N. 47. 2) *fossa*, si quis juxta domum suam facit ክርየተ፡ ሐው፡ ግበ፡ F. N. 37.

ክራዪ፡ n. ag., Pl. ክረይት፡ et ክራይያን፡, *fossor* Lud. e Libr. Myst.; in specie: sepulcrorum (*vespillo*): ክረይተ፡ መቃብር፡ Hez. 39, 15; ክራይያን፡ F. N. 41, 1.

መክርይ፡ subst., Pl. መክርያት፡ *pala*, *bipalium*, *spatha*: አኀዘ፡ መክርየ፡ በእደዊሁ፡ Sx. Genb. 28; jussit rex ይክረዩ፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ በአት፡ በመክርይ፡ ዘወርቅ፡ Lud. ex Hist. VII Puer.; ሶበ፡ ተነጥአ፡ መጥበሕት፡ ለክሳዶሙ፡ ይምትሩ፤ መክርያቲሆሙ፡ ወሀቡ፡ ለሐራ፡ Enc. Masc. 11.

መክሬት፡ subst., id., Lud. e Vit. Dan.

ኪርያላይሶን፡ vel ኪርያ፡ ላይሶን፡ n. prgr. Κύριε ἐλέησον (*Domine miserere*), Genz. f. 52; Kedr f. 9; F. N. 44, 4; etiam ኪራላይሶን፡ Lit. 159, 4.

ኰርያቍ፡ vel ኪርያቅ፡ n. corruptum mensis Aegyptiorum quarti Choiak ϪΟΙΑΚ, Voc. Ae.

ከራድርዮን፡ Lev. 11, 19 et ከራድዮን፡ Deut. 14, 18; Enc. Mij. 23, est n. prgr. sc. χαραδριός (in Acc.), *charadrius*, avis in hiatibus amnium et ad ripas degens. — *Voc. Ae.*: ከራድዮን፡ ዘ፡ ዖፍ፡ ጸዐዳ፡ ዘይነብር፡ በግብጽ ።

ክርዳድ፡ subst., plerumque m., *zizania*, *herba inutilis* ut *lolium*, *cardui*, *urticae*, ζιζάνια Matth. 13, 25—30. 36—40 (nota ንእርዮን፡ 28, እስርዎሙ፡ 30); ክርዳድ፡ ዘያውዕዩዎ፡ በእሳት፡ Clem. f. 112; ዲበ፡ ሠናይ፡ ሥርናይ፡ ኢትኅድጎ፡ ለክርዳድ፡ ይበቍል፡ Kid. f. 16; በኵረ፡ መላኪ፡ ይምላኑ፡ ክርዳደ፤ እምሰማይ፡ ወረደ፤ Deg.; κνίδη ህየንተ፡ ሥርናይ፡ ክርዳድ፡ ይብቍለኒ፡ Job 31, 40; ክርዳድ፡ ወሦክ፡ Phlx. 236; ስቴ፡ ክርዳድ፡ M. M. f. 333 (vid. አንከለለ፡); in Mss. Colbertinis conjungitur cum absinthio et amarities illi tribuitur, Lud. — *Voc. Ae.*: ክርዳድ፡ ብ፡ እንግርዳድ፡ (*lolium temulentum*, vid. Harris II Anh. p. 23).

ክርዱድ፡ part. *herba inutili obductus* vel *depravatus*: ክርዱዳን፡ ልብ፡ ወክርዱዳን፡ ኅሊና፡ ወክርዱዳን፡ ንባብ፡ ወክርዱዳን፡ ትምህርት፡ እለ፡ ይትከሐዱ፡ ትንሣኤ፡ ሙታን፡ M. M. f. 333.

ኪሮግርሊዮስ፡ vel ክሮግርሊዮን፡ vel ኪሮግልዮን፡ n. prgr. χοιρογρύλλιος, *choerogryllius* i. e. *mus jaculus* (שָׁפָן), Lev. 11, 6; Deut. 14, 7. — *Voc. Ae.*: ኪሮግልዮን፡ (v. ከራግልዮን፡) ዘ፡ ሐሳማ፡ (v. አሳማ፡; de quo animali vid. Rüppell II. 217; Isenberg sub ሀሰማ፡).

ኰርኳኔ፡ subst. [cfr. كَرَّ cum derivatis] *circulus* a) *circuitus*, ut: በኰርኳኔ፡ ትዕይንት፡ κύκλῳ τῆς παρεμβολῆς Ex. 16, 13. b) *cohors*, *aula*: አዘዝዎ፡ ይንበር፡ በዴዴ፡ ቅጽር፡ ወበኰርኳኔ፡ ንጉሥ፡ παρὰ τὰ πρόθυρα τῶν βασιλείων Chr. Ta. 13; ሶበ፡ ትበውእ፡ ውስተ፡ ኰርኳኔ፡ ንጉሥ፡ εἰς βασίλεια εἰσιών Chr. Ta. 15. c) *cohors*, *comitatus principis*: ፩ እምውስተ፡ ኰርኳኔሁ፡ (τάξις, cohors satellitum) Chr. Ta. 4. d) *corona*, *coetus* hominum, Enc. Teq. 25. — *Voc. Ae.*: ኰርኳኔ፡ ዘ፡ መከማቻ፡; *aliud*: ዘ፡ የዱለት፡ ማያ፡; *aliud*: ኰርኳኔ፡ መድበል፡ እንግልጋ፡ ብ፡ ዱለት ።

ኅረጺት፡ subst. (amh. ክረጢት፡; خُرْص) *marsupium*, *crumena* F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡).

ኰራፒታ፡ (v. ኰረፒታት፡) n. prgr. γραφίς (in Dat.: γραφίδι) *stylus*, *penicillus*, Hez. 23, 14 (in glossa exponitur ቀለም፡).

ከሴል፡ n. prgr. mensis Hebraeorum noni, Χασελεῦ כִּסְלֵו, Zach. 7, 1; (vid. ሴከሉ፡ c. 378); Enc. Jac. 15; Voc. Ae.

ከሲላ፡ n. prgr. sc. כְּסִיל *Orion*, sidus coeleste, Am. 5, 8 vrs. nov.

ኰስሐ፡ I, 1 (denom. a ኵስሕ፡), Subj. ይኵሳሕ፡, *excrementa egerere*, *cacare*: non edam hoc terrenum ፋሲከ፡ ዘበቱ፡ በሊዐየ፡ እኰስሕ፡ ወሰቲይየ፡ እሥይን፤ ዳእሙ፡ እውዕል፡ ፋሲከ፡ ሰማያዌ፡ ዘአልቦቱ፡ ኵስሕ፡ ወኢሥንት፡ Cod. Bibl. Bodl. XXVIII (in historia Claudii); ተሀውከ፡ ከርሡ፡ ለአርዮስ፡ (Arii) ወሖረ፡ ኀበ፡ ሙጻእ፡ ኵስሕ፡ ከመ፡ ይኵሳሕ፡ ወወጽአ፡ አማዑቱ፡ Sx. Nah. 18.

አኵስሐ፡ II, 1 *stercus edere*, *excrementa egerere*, *cacare*: አኵስሑ፡ እልኩ፡ አዕዋፍ፡ ውዑየ፡ ውስተ፡ አዕይንትየ፡ Tob. 2, 10; Sx. Masc. 16; ተሀውከ፡ ከርሡ፡ (Arii) ወወጽአ፡ ጽምሚተ፡ ወሖረ፡ ውስተ፡ ዐጸደ፡ ምኵሳሕ፡ ወነበረ፡ ከመ፡ ያኵስሕ፡ M. M. f. 20; ከመ፡ መዝብር፡ ዘኵሉ፡ ያኰስሕ፡ (v. ″ስሐ፡) ውስቴቱ፡ Jer. 19, 13.

ኵስሕ፡ subst. [كَسَحَ *verrit* domum, كُسَاحَةٌ *purgamentum*: vic. כְּסֻחָה כִּיחַ كَحَّ] (*purgamenta*) *stercus*, *excrementa*: ይበልዑ፡ ኵስሐ፡ ἀκάθαρτα φάγονται Hos. 8, 13. 9, 3; እስራን፡ እሙንቱ፡ ከመ፡ ጾረ፡ ኵስሕ፡ (φορτίον κοπρίας?) Jes. 46, 1; excrementa hominum: 4 Reg. 18, 27; ከመ፡ ይብልዑ፡ ኵስሐሙ፡ Jes. 36, 12; ኵስሐ፡ ሰብእ፡ Hez. 4, 12. 13; avium: ኵስሐ፡ ርግብ፡ 4 Reg. 6, 25; equorum, jumentorum: ኵስሐ፡ አፍራስ፡ Sx. Teq. 9; በልዑ፡ ኀጠተ፡ ወዕጼ፡ ዘሀሎ፡ ውስተ፡ ኵስሐ፡ አፍራስ፡ ወእንስሳ፡ Jsp. p. 368; ሙጻእ፡ ኵስሕ፡ vel መካነ፡ ኵስሕ፡ *latrina* Sx. Nah. 18. — *Voc. Ae.*: ኵስሕ፡ (v. ኵስ፡) ዘ፡ ሐር፡ (v. ″ኀርእ፡).

ምኵሳሕ፡ subst. *sterquilinium, latrina:* **ዐጸደ፡ምኵሳሕ፡** M. M. f. 20.

ኰሰረ፡ I, 1 i. q. **ኰስተረ፡** q. v.

ከሰበ፡ I, 1 [e familia radicum a קֵץ et גז incipientium late propagata, cfr. חצב, קצב, כסס, كسف] Subj. **ይክስብ፡** *circumcidere* **ትክስቡ፡ቍልፈተክሙ፡**, **ከሰበ፡ሥጋሁ፡** Kuf. 15. 16; **ከመ፡ይክስቡ፡ውሉዶሙ፡** Kuf. 20.

አክሰበ፡ II, 1 *circumcidendum curare:* **ለአክስቦ፡** M. M. f. 128.

ተከስበ፡ III, 1 1) *sibi circumcidere:* **ተከሰብዎ፡ኵሎ፡ሮሰ፡** Kuf. 15. 2) *circumcidi:* **ዘኢተከስበ፡** Kuf. 15. 16; M. M. f. 141; Abraham **ኢኀፈረ፡ከሚተ፡ዕርቃኑ፡ለተከስቦ፡** M. M. f. 24.

ክሱብ፡ part. *circumcisus*, Kuf. 15; M. M. f. 127.

ክስበት፡ n. act. *circumcisio*, Kuf. 15. 17 (etiam **ወአልቦ፡ክስበተ፡መዋዕል፡** p. 60 ita explicare licet *nec est circumcisio temporalis;* in Vers. Lat. deest).

ኰስተረ፡ quadrl. I, rarius **ኰሰረ፡** I, 1 [nescio an حَسَرَ *retexit, decorticavit, scopis purgavit,* قَشَرَ *decorticavit,* خَشَرَ *mundavit* a quisquiliis, comparare liceat] a) *depurgare, repurgare,* amoliendo rudera, pulverem, purgamenta, al.: **ኰስተሩ፡መካነ፡ጎልጎታ፡** Sx. Mag. 10; **ኰስተረ፡ወግረ፡** Sx. Teq. 18; Titus priusquam milites ad oppugnanda moenia admoveret, **አዘዘ፡ከመ፡ይኰስትሩ፡ዐውደ፡ሀገር፡ወያልምጹ፡ገጻጕጸ፡እምፍኖት፡ወይድፍኑ፡ግበባተ፡ወያስተዓርዩ፡ወይጺሑ፡ፍኖተ፡ወኢይትዐቀፉ፡በምንትኒ፡** Jsp. p. 358; **ቀዲሐ፡ማየ፡ወኰስትሮ፡ኵስሐ፡አፍራስ፡** Sx. Teq. 9. b) *emundare, scopis purgare* domum: Judas Maccabaeus **አዘዘ፡ይኰስትሩ፡መቅደሰ፡** Jsp. p. 294. 311; **ኰስተረ፡አብያተ፡ማይ፡** Enc. Jac. 21; jusserunt, **ኵሉ፡ዘይኰስር፡ቤቶ፡ይግድፍ፡ጕድፎ፡ውስተ፡ጎልጎታ፡** Sx. Mag. 10 (sed mox **ኰስተረ፡**). c) *verrere:* **ይኰስሩ፡አፍሓመ፡በእደዊሆሙ፡** Vis. Bar. d) *circum-, interpurgare, putare* arbores: **ኵሉ፡ዕፅ፡ዘያስተሓምሙ፡ቦቱ፡ወይዋሕይዎ፡እንዘ፡ይኰስትሩ፡ዐውዶ፡** τῶν δένδρων ὅσαπερ ἂν χειρῶν γεωργικῶν καὶ τῆς ἄλλης ἐπιμελείας ἀπολαύσαντα Chr. ho. 20. — *Voc. Ae.:* **ጼሐ፡ኰስተረ፡ቀጸወ፡ዘ፡ጸረገ፡**; *aliud:* **ኰስተረ፡ዘ፡ቀጸወ፤ጼሐ፡ዘ፡ጸረገ ።**

ተኰስተረ፡ III, 1 *emundari, putari:* **ቤት፡ዘኢተኰስተረ፡** M. M. f. 203; **እስመ፡በቍላት፡ይትኰሰተሩ፡በእደ፡መስተገብራን፡** Chr. ho. 12.

ኵስቱር፡ part. *emundatus, scopis purgatus*, Luc. 11, 25.

ኵስትር፡ subst. *purgatio*, quae fit scopis, Lud. e Libr. Myst.

ኰስታሪ፡ n. ag. *purgator;* f. **ኰስታሪት፡ቤተ፡ክርስቲያን፡**, N. T. rom. in Epilogo, f. 225, b.

ምኵስታር፡ subst. *purgamentum, quisquiliae, sordes:* vorant cinerem **ወይልሕሱ፡ምኵስታረ፡ቤት፡** Lud. e Mss. Colb.

መኵስትር፡ subst. 1) *scopae* Lud. 2) *emunctorium* candelae, Lud. ex auct. Greg. (vid. Lud. lexicon in Addendis).

ኵስኵስ፡ vel **ኵስኵስት፡** (Lud.) subst., (nonnisi in Pl. repertum) Pl. Pl. **ኰሳኵሳት፡**, *urceus, guttus aquarius,* (sec. Ludolfi Gregorium: vasis genus, quo aqua manibus superfunditur), ξέσται Marc. 7, 4. 8; Judaei **እለ፡ኢይጥዕሙ፡እክለ፡ዘእንበለ፡ያጥምቁ፡ኵሎ፡አሚረ፡ዓረታተ፡ወኰሳኵሳተ፡ወአጽሕልተ፡ወጽዋዓተ፡ወመንበራተ፡የኀፅቡ፡ወያነጽሑ፡በማይ፡** Did. 31. [Etymo cognatum videtur cum **ቀሡት፡** et vocibus sub **ቀሡት፡** allatis; adde قَازُوزَةٌ; Lud. comparavit כּוֹס].

ኰሰኰስ፡ *versicolor* vid. sub **ኰሠኰሥ፡**

I. **ኰሰየ፡** I, 1, rarius I, 2, Subj. I, 1 **ይኵሲ፡** [referendum videtur ad familiam radicum חָצָה, קָצָה כָּסַח al., late propagatam] I) intrs. *saucium esse:* **ሉቃስ፡ዐቃቤ፡ሥራይ፡ወንጌላዊ፡ፈውስ፡ለቍስለ፡ልብየ፡እስመ፡ትኵሲ፡** (sc. **ልብየ፡**) **በእንተ፡ብሂለ፡ቃል፡ወመጽአ፡መልአክ፡ዘይጼንዖ፡** (quia de hoc verbo — Luc. 22, 43 — comprehendendo anxius est animus), M. M. f. 99. II) trs.: 1) *dividere, discindere:* **ንከፍሎ፡ወንኰስዮ፡ለአማኑኤል፡እምህላዌሁ፡ዘውእቱ፡ሕይወት፡** ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν εἶναι ζωὴν ἐκπέμψομεν τὸν ᾿Εμμανουήλ, Cyr. ad Th. f. 16. 2) trsl.: a) *rescindere, dissolvere, diluere, tollere* sententiam: **እለሰ፡ይብሉ፡አኮ፡ቃል፡ዘኮነ፡ሥጋ፡ወኢተወልደ፡በሥጋ፡እምብእሲት፡ይኰስይዋ፡ለአሚን፡** ἀναιροῦσι τὴν οἰκονομίαν Cyr. c. Pall. f. 69; **እለ፡ይመክሩ፡ኰስየ፡ልደቱ፡** τὸ ἀναιρεῖν πειρᾶσθαι τὴν τοῦ λόγου γέννησιν f. 70; **እለ፡ይፈቅዱ፡ይኰስይዋ፡** (I, 2) **ለትንሣኤ፡** τοῖς ἀναιρεῖν ἐθέλουσι τὴν ἀνάστασιν f. 71. 98; **ኰሰይከ፡ለሃይማኖት፡** ἀνατρέψαι τὴν πίστιν hom. Rhegini in Cyr. f. 109; **እኅቱ፡በኀይለ፡ሥራይ፡እንተ፡ፍጥረታት፡ትኵሲ፡** (i. e. *vi incantationis vim naturarum irritam facit*) Enc. Mij. 26 (vid. Acta hujus diei). b) *refellere, refutare, vitii arguere* alqm, c. Acc. prs.: **በብዙኅ፡ይኰስዮሙ፡ቃላተ፡ዘቅዱሳት፡መጻሕፍት፡** Cyr. ad Th. f. 11; c. **ለ፡** prs.: **ዝሰ፡ነገር፡ብሂሎቱ፡** (talia verba dicere) **ኢኮነ፡ሠናየ፡አላ፡ባሕቱ፡ይኵሲ፡ለእለ፡የአምኑ፡ከመዝ፡** (sed tantum diluit iis, qui ita credunt, sc. fidem eorum, i. e. eos refellit) f. 13; **እስመ፡ይኵሲ፡ሎቱ፡ልደቶ፡** Cyr. c. Pall. f. 69. — *Voc. Ae.:* **ይኵሲ፡ዘ፡ይከፍል፡ወቦ፡ዘ፡ያቀልል፡**; Voc. ad Cyr.: **ይኵሲ፡ዘ፡ይከፍል፡ይጠፍእሂ፡ይትበሀል፤ኰሰይነ፡ዘ፡ዘለፍነ፤ይኰስይዎ፡ዘ፡ያቀልልዎ ።**

ተኰስየ፡ III, 1 1) *dissolvi, discindi* (si non: *imminui*): Spiritus S. **ቅድው፡ዘኢይማስን፤ጥቡብ፡ዘኢይረስሕ፤ባሉሒ፡ዘኢይትከላእ፤ብቍዕ፡ወመፍቀሬ፡ሰብእ፡ዘኢይትኰሰይ፤ከሃሌ፡ኵሉ፡ወዋኒ፡ኵሉ፡** hom. Severiani in Cyr. f. 125. 2) *refelli:* **እስመ፡ኢንትወከፍ፡ዘይክል፡ተኰስዮ፡** *non admittamus* (τὸ κατασίνεσθαι πεφυκός, proprie: nihil quod detrimentum afferre solet) *quod refelli potest*, Cyr. ad Th. f. 15.

ኵስየት፡ v. **ኵሲት፡** subst. *rescissio, dissolutio:* hoc est fidei negatio **ወኵስየት፡** (v. **ወኵሲት፡**) **ዘቅዱሳት፡መጻሕፍት፡** ἀνατροπὴ τῶν θείων κηρυγμάτων, Cyr. c. Pall. f. 73.

II. **ኰሰየ፡** (an **ኰስየ፡**?) I, 1 [Arabes habent قِرْيٌ, قِرْبٌ *cognomen;* an cum יחשׂ componendum?] *ejusdem familiae esse* cum aliquo, *idem nomen habere* cum aliquo, c. Acc.: **ቅሩብ፡ዘይኰስዮ፡** ὁ ἀγχιστεύων ὁ ἐγγίζων αὐτῷ Lev. 25, 25. 26.

መኵሲ፡ (e **መኵስይ፡**), subst., st. c. **መኵሴ፡**, 1) *nominis aequalitas:* (alter est **በአማን፡** φύσει καὶ ἀληθῶς filius Dei,) **ወካልእሰ፡በመኵሴ፡ወልድ፡ተሰምየ፡ወልዶ፡** ὁμονύμως τῷ θεῷ υἱός, Cyr. ad Th. f. 8. 2) concr., m. et f., *cognominis:* **ዳንኤል፡ብፁዕ፡መኵሴ፡ዳንኤል፡ነቢይ፡** Enc. Tachs. 7;

Enc. Jac. 20; ሶፍያ፡ አንጌቤናይት፡ እስመ፡ አኑ፡ መኰሲሃ፡ Sx. Masc. 5.

ተመኰሰየ፡ quadrl. III, 1 (denom.), *cognominem esse* alicui, *eodem nomine nominari* cum alqo, Satanas ይትመኰሰይ፡ ዐንበሳ፡ Lib. Myst. (ex 1 Petr. 5, 8); c. c. ምስለ፡, ut: ተመኰሰዩ፡ መልከ፡ ጼዴቅ፡ ወኢያሱ፡ (Josua) ምስለ፡ ክርስቶስ፡ በጸዊረ፡ ስም፡ ወአኮ፡ በአማን፡ M. M. f. 228; c. Acc.: ሰላም፡ ለሱስንዮስ፡ በምግባር፡ ወተሰምዮ፤ ለእጓለ፡ ጴጥሮስ፡ ሱሲ፡ ዘተመኰሰዮ፡ (qui Susio, filio Petri, cognominis est) Enc. Haml. 21.

ክሳድ፡ et **ክሣድ፡** subst., m. et f. [قَسْوَدٌ *crasso collo praeditus*; Aramaei frequentant קְדָל ܩܕܳܠ *cervix* (قَذَالٌ *occiput*); quae omnia nescio an e rad. קָדַד *se incurvavit* (coll. قُذَّةٌ *postica pars capitis*) propagata sint] Pl. ክሳዳት፡ et ክሳውድ፡ (passim ክሳውድ፡ scriptum), *collum, cervix*; animalium, ut equi Job 39, 19, cameli Jud. 8, 21, crocodili Job 41, 13; avis Lev. 1, 15; Rel. Bar.; hominum Kuf. 43; Gen. 41, 42. 45, 14; ሐቀፎ፡ ክሳዶ፡ 46, 29; Sir. 6, 24; Prov. 3, 3; Cant. 1, 10. 4, 4; Dan. 5, 16; Matth. 18, 6; Luc. 15, 20; እስከ፡ ክሳድ፡ Jes. 30, 28; አዘዘ፡ ይምትሩ፡ ክሳዶ፡ Jsp. p. 321; መጠወ፡ ክሳዶ፡ ለሰይፍ፡ Enc. Masc. 28; Rom. 16, 4; አንተ፡ ታበውእ፡ ክሳደከ፡ ታሕተ፡ አርዑት፡ Kuf. 37; Jes. 10, 27; Jer. 34, 1. 9; ገምጽ፡ ክሳዶሙ፡ Sir. 7, 23; አትሕቱ፡ ክሳዶሙ፡ Kuf. 38; አትሕቱ፡ ክሳደክሙ፡ ወተሰከምዋ፡ ጸራ፡ Sir. 51, 26; ያደንኖ፡ ለክሳድ፡ 30, 35; ዘአግዘፈ፡ ክሣዶ፡ 16, 11; Job 15, 25; Jes. 48, 4; ጽኑዐ፡ ክሳድ፡ σκληροτράχηλος Prov. 29, 1; ክሳድከ፡ ጽኑዕ፡ Deut. 31, 27; ክሳድ፡ ይቡስ፡ Kuf. 1; ክሳዳት፡ Deut. 33, 29; Jos. 10, 24; Jud. 8, 21; ክሳውድ፡ Thren. 5, 4; Hen. 98, 12; Kuf. 31; Org. — *Voc. Ac.*: ክሳድ፡ ዘ፡ ሐንገት፡ (v. አንገት፡).

ክበሎ፡ subst. [כָּבַל كَبَلَ *compedibus constrinxit*; vic. كَلَبَ; vid. etiam ክንበሎ፡] *ansula, circulus*: ወትገብር፡ ውስተ፡ ፬ መሳብክቲሃ፡ (legas: መሳምክቲሃ፡, sc. ለታቦት፡) ፬ ክበሎ፡ Kebr. Nag. 17. (vid. Ex. 25, 11).

ክብረ፡ (ክበረ፡, Lud. e Vit. Sam.) I, 1 [كَبُرَ c. deriv.; vid. Ges. thes. p. 657] Subj. ይክበር፡ *magni aestimari*, 1) *honorari, celebrari, gloriosum, illustrem, honoratum esse*, μεγαλύνεσθαι Prov. 8, 16; ወክብረ፡ ወተለዐለ፡ ሰሎሞን፡ 2 Par. 9, 22; ὑψοῦσθαι Job 36, 7; ይክብር፡ ነዳይ፡ በጥበቢሁ፡ Sir. 11, 1; በዘይክብር፡ በአትሕቶ፡ ርእሱ፡ Sir. 20, 11; ἐπαινεῖσθαι Ps. 43, 10. 104, 2; δοξάζεσθαι, Ps. 36, 21; በክብረ፡ አቡሁ፡ ይክብር፡ ሰብእ፡ Sir. 3, 11; እለ፡ ክብሩ፡ በመዋዕሊሆሙ፡ 44, 7; ክበርከ፡ Jes. 43, 4; ይክብሩ፡ ዐበይትኒ፡ ወመላእክትኒ፡ Sir. 10, 24; ይትሌዐል፡ ወይክብር፡ Jes. 52, 13; 4 Esr. 9, 31; ብክሙ፡ ይክበር፡ ዘርእ፡ አብርሃም፡ Kuf. 31; ዘበኀቤሁ፡ ሀለዎሙ፡ ይክበሩ፡ 4 Esr. 6, 72; ከመ፡ ይክበሩ፡ Sir. 38, 6. 46, 12; Deut. 33, 16. Comparative: *honoratiorem, gloriosiorem esse* aliquo, c. c. እምነ፡ Num. 22, 15; 2 Reg. 23, 19; ውእቱ፡ ይክብር፡ እምኔሆሙ፡ Dan. ap. 1, 4; Gen. 34, 19; Hen. 41, 5; vel c. Acc.: Luc. 14, 8. 2) *pretiosum, pretiosiorem esse*: ክብረት፡ ነፍስየ፡ በአዕይንቲከ፡ 1 Reg. 26, 21; 4 Reg. 1, 13; ዘይውኅድ፡ ይክብር፡ ወይቴሐት፡ ዘይበዝኅ፡ 4 Esr. 6, 33; seq. እምነ፡ Koh. 10, 1.

አክበረ፡ II, 1 1) *magni aestimare, honorare, honore prosequi* vel *afficere, suspicere* alqm: አክብር፡ አባከ፡ ወእመከ፡ Ex. 20, 12; Tob. 4, 3. 10, 12; Kuf. 7. 35; Sir. 3, 3 seq.; 7, 27; Mal. 1, 6; ኀደገት፡ አክብሮታ፡ ለእግዝእታ፡ Gen. 16, 4; 1 Tim. 6, 1; maritum Kuf. 36; medicum Sir. 38, 1. 3; regem 1 Petr. 2, 17; ዘኢያአምር፡ አክብሮ፡ ዐቢይ፡ Job 34, 19; አክብሮሙ፡ ለካህናቲከ፡ θαύμαζε Sir. 7, 29; Aegyptii ያከብርዎሙ፡ ለውሉደ፡ እስራኤል፡ Kuf. 46; ገጸ፡ ሊቃናት፡ ኢያከበሩ፡ Thren. 5, 12; Matth. 27, 9; Deum Prov. 7, 1; 1 Reg. 2, 30; Marc. 7, 6; c. ለ፡ prs. 1 Petr. 2, 17 rom.; c. በ፡ rei ut Sir. 3, 8; 1 Tim. 6, 1 al.; festum: አክበረ፡ በዓለ፡ Syn. (Lud.). 2) *honoratum reddere, glorificare, ad gloriam et dignitatem evehere*: እግዚ"፡ አክበረከ፡ ἐδόξασε Jes. 55, 5; Rom. 8, 30; ὕψωσε Jes. 63, 9; ἐμεγάλυνε 2 Par. 1, 1; χάριν διδόναι 1 Petr. 5, 5; አክበረ፡ እግዚ"፡ አበ፡ ላዕለ፡ ውሉዱ፡ Sir. 3, 2; Dan. 2, 6; Joh. 12, 26.

ተከብረ፡ III, 1 *honorari, honore affici, magni aestimari*, Cyr. d. r. fid. f. 63, al.; አንስት፡ ይትከበራ፡ (በእንተ፡ ማርያም፡) δοξάζονται, hom. Procli in Cyr. f. 119.

ተካበረ፡ III, 3 *mutuo honore sese prosequi, se invicem honorare*, Rom. 12, 10.

ክቡር፡ part. *magni aestimatus* 1) a) *honoratus*: ዘርእ፡ ክቡር፡ ἔντιμον (opp. ኅሱር፡) Sir. 10, 19; Ps. 48, 12. 21. 71, 14. 138, 16; Act. 5, 34; Luc. 7, 2; Judith 16, 21. b) *gloriosus, magnificus*: ዐቢይ፡ ውእቱ፡ ወክቡር፡ ፈድፋደ፡ Judith 16, 13; Ps. 98, 3; Jes. 13, 19; ስሙ፡ ክቡር፡ 59, 19; ሕዝብ፡ ክቡር፡ Sir. 24, 12; ὑψηλός 2 Par. 7, 21; de veste Sir. 27, 8; ክቡራት፡ *res gloriosae*, Ex. 34, 10; Job 5, 9; ክቡራት፡ ወመንክራት፡ Job 34, 24. c) *spectatus et honestus, nobilis, amplus, illustris, procer* (vornehm): ἔνδοξος Sir. 10, 22. 11, 6. 48, 6; Jes. 5, 14. 10, 33; ἔντιμος Jes. 3, 5; Job 34, 19: εὐγενής Luc. 19, 12. d) *conspicuus, celebratus, inclytus* (berühmt): ስሙ፡ ክቡር፡ Sir. 44, 8; ዕደው፡ ክቡራን፡ 44, 1; 1 Reg. 9, 6; ሀገር፡ ክብርት፡ Hez. 26, 17; ክቡረ፡ ስም፡ Enc. e) *venerandus* Hebr. 13, 4; ክቡር፡ ጳጳስነ፡ Lit. 164, 2; Lit. Jac. 2) *pretiosus, carus*: ክቡር፡ ውእቱ፡ ቃል፡ ዘእግዚ"፡ 1 Reg. 3, 1; ክቡር፡ ደሙ፡ 1 Petr. 1, 19; ክብርት፡ ይእቲ፡ እምዕንቍ፡ Prov. 3, 15. 29, 28; ፍሬሃ፡ ለምድር፡ ክብርት፡ Jac. 5, 7; በኀቤየ፡ ክቡራን፡ አዕርክቲከ፡ Ps. 138, 16; Jes. 43, 4; ደቂቀ፡ ጽዮን፡ ክቡራን፡ Thren. 4, 2; ዕንቍ፡ ክቡር፡ Ps. 18, 11; Sir. 35, 5; 1 Cor. 3, 12; Hen. 24, 2; ኵሉ፡ ክቡራት፡ πᾶν ἔντιμον Job 28, 10; አልባስ፡ ክቡራት፡ Org. 2.

ክብር፡ subst., plerumque m. (f., ut: ንክርት፡ ክብር፡ Cyr. c. Pall. f. 78), 1) *gloria, honor*: δόξα, rarius Dei, ut: ክብርየ፡ Jes. 42, 8; Jer. 13, 11; (aliâs ስብሐት፡), plerumque hominum: Gen. 45, 13; Num. 23, 21. 22; Ps. 3, 3. 111, 3; Koh. 6, 2. 10, 1; Sir. 4, 13; ኀሣር፡ ወክብር፡ 5, 13; Jes. 17, 4. 60, 19; Thren. 2, 11; Zach. 2, 5; 4 Esr. 10, 36; ትትቀበር፡ በክብር፡ Kuf. 32; Luc. 14, 10; Joh. 5, 44; virgo violata ወድቀት፡ እምክብራ፡, ተላሐ፡ እምክብራ፡ Clem. f. 246. a) *nobilitas*: በእንተ፡ ክብረ፡ ዘመዱ፡ Sx. Pag. 1. b) *dignitas, praestantia*: ሶበ፡ ኢሰገደ፡ ለክብሩ፡ Enc. Mij. 18; ክብረ፡ ቀሲስ፡ ላዕለ፡ ካልኣን፡ (praestantia sacerdotis super alios) Can. Nic. 18. 2) *magnificentia, splendor*, Gen. 31, 1; ክብር፡ ዘዝ፡ ዓለም፡ Asc. Jes. 3, 25. 7, 19 seq.; ኵሉ፡ ክብሩ፡ ለሰብእ፡ ከመ፡ ፍሬ፡ ሣዕር፡ Jes. 10, 6; ክብሮሙ፡ ለከዋክብት፡ Sir. 43, 9;

ልብሰ፡ክብር፡ Sir. 6, 29. 31; Jes. 3, 18; Chr. Ta. 28; መንግሥታት፡ወክብሮሙ፡ Matth. 4, 8. 6, 29.

አክባሪ፡ n. ag. (II, 1) *honorem, dignitatem, gloriam afferens:* እስመ፡እሙንቱ፡መልክአ፡እግዚ"፡አክባሪት፡ለኵሎሙ፡ሰብእ፡ Phlx. 87.

ተክባሪ፡ n. ag. (III, 1) *qui magni aestimatur* vel *honoratur*, Lud. e Syn.

ከበሮ፡ subst. [كَبَرٌ] *tympanum* et Pl. *tympana*, Gen. 31, 27; Ex. 15, 20; Jud. 11, 34; 1 Reg. 10, 5; ዘበጠ፡ከበሮ፡ 21, 13; 1 Par. 13, 8; 1 Esr. 5, 2; Judith 3, 7. 16, 1; Jes. 5, 12. 24, 8. 30, 32; ንሥኢ፡ከበሮኪ፡ Jer. 38, 4; Dan. 3, 10; Ps. 80, 2. 149, 3; ዘባጥያት፡ከበሮ፡ 67, 27; አንሥኡ፡ከበሮ፡ ἠχήσατε Hos. 5, 8; νάβλαι 2 Par. 5, 12. 29, 25. — Vid. Description de l'Egypte, II. éd., t. XIII p. 543.

ከባሪት፡ subst. [גָּפְרִית ܟܒܪܝܬܐ كِبْرِيتٌ] *sulphur*, Macc. f. 2.

ክብርታዊ፡ adj. rel. *sulphureus, sulphuratus:* ይንሣእ፡ሙዳየ፡ልሕኵት፡ወይደይ፡ውስቴቱ፡ማየ፡መሪረ፡ክብርታዊተ፡ወይንሣእ፡መሬተ፡ F. N. 24, 6 (cfr. Num. 5, 17).

ከበሰ፡ rad., cui potestas *contorquendi* et *convolvendi* inesse videtur (coll. كَفِسَ VII *contortus fuit;* قَفَدٌ *convolutio cidaris*).

ተከብሰ፡ III, 1 refl. *sibi crines redimire vitta, substringere* vel *religare reticulo,* ጸፈረት፡ርእሳ፡ወተከብሰት፡ ἐδήσατο τὰς τρίχας αὐτῆς ἐν μίτρᾳ Judith 16, 8 (glossa marginalis: የራስ፡ሽልመት፡).

ክብስ፡ subst. *redimiculum, reticulum crinale, vitta* (an *crines torti?*): ወውስተ፡መከነ፡ሠርጓ፡ዘክብስ፡ (v. ዘክብሶ፡) ሥዕርታ፡ወደየት፡ሐመደ፡ στρεπτῶν τριχῶν αὐτῆς Esth. 4, 17 apcr. (lin. 22 in ed. Tischendorfiana II); Jes. 3, 20 var. — *Voc. Ae.:* ክብሶ፡ብ፡ሰርመዶ፡ጭራ፡ሻሽ፡ይ፡; *aliud:* ክብሶ፡ልብሰ፡አንስት፡ጋዝሂ፡ውእቱ፡ (inter nomina vestium).

ከበሳ፡ subst. id.: ከበሳሆን፡ (v. ክብሶሆን፡, v. ክበሳቲሆን፡) Jes. 3, 20. (Secundum Lud.: *dextralia, armillarum genus,* cum τὰ περιδέξια hac voce exposita esse censeret).

ኩብስ፡ subst. [vid. ኩብሽ፡ Lud. lex. amh. c. 67; vicina videntur ቀበወ፡, حَبِنَ, كبا ut in كَابٍ *inflatus, tumidus*] *tumor pedum, aqua intercus:* አዝልፎ፡ስክር፡ያመጽእ፡ነቀጥቃጠ፡ወጥፍአተ፡ልብ፡ወኩብሰ፡ወሞተ፡ግብተ፡ወፈጸንተ፡ F. N. 50.

ከበበ፡ I, 1 [كَبَّ *convolvit, in glomos collegit* fila, ܟܒܟܒܐ *glomus,* كُبَّةٌ id., *agmen, turba, caterva;* praeterea videas ከውከበ፡, ከወወ፡, ከውከወ፡] Subj. ይክብብ፡, 1) *in orbem circumsistere, orbis instar cingere, circuire,* c. Acc.: jussit duodecim sacerdotes, ከመ፡ይቁሙ፡ከቢቦሙ፡እሳተ፡ከመ፡አረፍት፡ Gad. T. H.; ርእዩ፡ (Maria) ለዳዊት፡ምስለ፡ኵሎሙ፡ማኅበረ፡ነቢያት፡ወነፍሳተ፡ጻድቃን፡ከቢቦሙ፡ከመ፡አረፍት፡ Sx. Jac. 16; Christus ሐዋርያቲሁ፡ከበበ፤እግረ፡አርዳኢሁ፡ኀፀበ፤ኮኖሙ፡እመ፡ወአበ፤ወመሀሮሙ፡ጥበበ፡ Mavâs. n. 52. 2) i. q. II, 1 2 Par. 11, 1 var.

አክበበ፡ II, 1, *integrum* vel *totum colligere* (vid. ከበብ፡, መክብብ፡; si non *convertere* i. e. *retro vertere:* coll. כב c. deriv.): ከመ፡ያግብእ፡ወያግርር፡ወያክብብ፡ (v. ወይክብብ፡) መንግሥቶ፡ τοῦ ἐπιστρέψαι τὴν βασιλείαν 2 Par. 11, 1.

ተከበበ፡ III, 1 *in orbem circumagi, rotari,* Hen. 108, 4.

ከቡብ፡ part. *rotundus:* 2 Par. 4, 2 var.; አእባን፡ከቡባት፡ወልሙጻት፡ Cyr. f. 110; (እብን፡)ክብብት፡ Herm. p. 9. 81; ከመ፡ዐይነ፡ማኅተም፡ከቡብ፡ Lud. ex Enc. Patr. 15.

ከቢብ፡ adj., Pl. ከብብት፡, id., (አእባን፡)ከብብት፡ Herm. p. 13. 81.

ከበብ፡ subst. 1) *rotunditas, circulus, orbis, gyrus:* ወከበብ፡ (v. ወከቡብ፡) ኵለንታሃ፡ στρογγύλη κυκλόθεν 2 Par. 4, 2; ከበቡ፡ከመ፡ፀሓይ፡ Hen. 14, 18. 18, 4. 72, 4. 78, 3. 4; Lit. 171, 2; ይቁሙ፡ካህናት፡ከበቡ፡ለምዉት፡ Genz. f. 36. 2) *globus* vid. ከባብ፡ 3) *glomus:* ከበበ፡አፍትልት፡ Chron. Ax. 4) *summa,* ex numeris redacta (vid. መክብብ፡): ከበበ፡ሢጡ፡ Lev. 27, 23.

ከባብ፡ et **ከበብ፡** subst., Pl. ከባባት፡ (v. ከበባት፡ 1) *orbis, circulus:* ወከባብ፡ዐውዳ፡ 3 Reg. 7, 10; ቀጸላ፡ከባብ፡ዐውዳ፡ 7, 21; ከባበ፡ (v. ከበበ፡ et ከባበ፡) ጥውዮ፡ ἀσπιδίσκαι (quam vocem male intellexit interpres: *fibula serpentis formam referens; Voc. Ae.:* ከበበ፡ጥውዮ፡ዘ፡የቀሚስ፡ቍልፍ፡) Ex. 36, 23. 26. 2) *globus, sphaera, sphaerula:* ከባበ፡ (v. ከበበ፡) ርእስ፡ σφαιρωτῆρες Ex. 25, 31—36; ከባባቲሁ፡ (v. ከበባቲሁ፡) καρυωτά Ex. 38, 16 (cfr. Jer. 52, 21 sub ከርካዕ፡ c. 839).

አክባብ፡ subst. Pl. (a ክብብ፡?) vid. sub አስባብ፡ c. 359.

መክብብ፡ subst. 1) *circulus, circumferentia,* Lud. e Libr. Myst. 2) *globus, corona, circulus* i. e. *concio, coetus, caterva:* Asc. Jes. 6, 14; ኵኑ፡መክበበ፡አሕዛብ፡ Kuf. 27; በመክበበ፡ማኅበሮሙ፡ለቅዱሳን፡ Org. 4. 3) *summa:* ፷፻ወ፸፪ ኮነ፡መክበበ፡ኍልቆሙ፡ 1 Par. 7, 5; ወኮነ፡ኍልቆሙ፡በመክበቦሙ፡፷፪ 26, 8; ወኮነ፡መክበበ፡አጻብዒሁ፡፳ወ፬ 20, 6; ወኮነ፡መክበበ፡ንግሡ፡ለዳዊት፡፵ዓመተ፡ 29, 27; 2 Par. 1, 14. 2, 17. 9, 13. 11, 1; ወኮነ፡ኵሉ፡ድሙር፡ወመክበቡ፡ 2 Esr. 17, 66. a) *universitas, totum:* መክበበ፡ሥጋ፡ (mox ኵሉ፡ሥጋ፡) *totum corpus,* Phlx. 12. b) *corpus:* መክበበ፡መጻሕፍት፡ዘብሉይ፡ተዐልዋ፡እምዕብራይስጢ፡ኀበ፡ግዕዝ፡ M. M. f. 49.

መክብብ፡ part. (II, 1) 1) a) *id quod alqd circumdat, quo quid includitur:* እብነ፡ሶም፡በበመክበቡ፡ λίθον σέαμ καὶ πληρώσεως 1 Par. 29, 2. b) trsl.: *is qui chorum concludit, in quo absolvuntur* omnia: Joannes Baptista መክበበ፡ነቢያት፡ Lud. e Libr. Myst.; Petrus መክበባ፡ለስምዐ፡ሃይማኖት፡ Enc. Jac. 1 (sc. Patriarcha Alexandrinus ዘአውገዞ፡ለአርዮስ፡; in Actis vocatur ተፍጻሜተ፡ሰማዕት፡). — Caeterum haec tria exempla etiam ad መክብብ፡ subst. referre licet. — 2) *is qui coronam* i. e. *coetum* vel *ecclesiam congregat, concionator, ecclesiastes,* Koh. 1, 1. 12. 7, 27. 12. 8. 9; hoc nomine inscriptus est liber biblicus Koheleth, ἐκκλησιαστής, ecclesiastes. — *Voc. Ae.:* መክብብ፡ዘ፡ሹም ።

መክብብት፡ subst., var. pro ማኅብብት፡ (q. v. col. 599), Ps. 8 tit.

ከበተ፡ I, 1 [vic. ኀብአ፡] Subj. ይክበት፡ 1) *abdere, occultare (a conspectu abstrahere)* alqm: እስመ፡እግዚ"፡ከበቶ፡ μετέθηκεν αὐτόν Gen. 5, 24; Hebr. 11, 5; Hen. 71, 5; ከበተት፡

ርእሳ፡ περιέκρυβεν ἑαυτήν Luc. 1, 24. 2) *celare:* እመ፡ አበስኩ፡ ዐቢየ፡ ጌጋየ፡ ወከበትኩ፡ Job 31, 33; ይከብት፡ ነገረ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ 38, 2; ይኄይስ፡ አብድ፡ ዘየኀብእ፡ እበዲሁ፡ እምጠቢብ፡ ዘይከብት፡ ጥበቢሁ፡ Sir. 20, 31. 41, 15; ኢትከብቱ፡ Jes. 44, 8; Jer. 27, 2; ዘየኀብኡ፡ ወይከብቱ፡ Rom. 2, 16; ኢንክል፡ ከቢቶቶ፡ ἀρνήσασθαι Act. 4, 16. — *Voc. Ae.:* ከበተ፡ ዘ፡ ሸሸገ፤ ኀብአ፡ ዘ፡ ደፈነ፡; *aliud:* ከበተ፡ ብ፡ ደፈነ፡ ሸሸግዪ፡ ይ፤ ኀብአ፡ ሰወረ፡ ብ፡ ሸሸገ።

ተከብተ፡ III, 1 1) *abdi, occultari:* ተከብተ፡ ሄኖክ፡ Hen. 12, 1; ከመ፡ ትትከበት፡ መንፈስየ፡ 71, 1. 2) *celari, occultum esse, latere:* አልቦ፡ ኅቡእ፡ ዘይትከበት፡ Marc. 4, 22; 1 Tim. 5, 25; ኢይትከበት፡ እከዮሙ፡ Job 18, 5; ስእነ፡ ተከብቶ፡ λαθεῖν Marc. 7, 24; Luc. 8, 47.

ከቡት፡ part. *occultus, abditus, celatus, arcanus, clandestinus:* መድፍን፡ ከቡት፡ Sir. 20, 30; Jes. 45, 3; ጥበብሰ፡ ከቡት፡ ወመዝገብ፡ ዘኢያስተርኢ፡ Sir. 41, 14; Hos. 13, 12 var.; Prov. 27, 5 var.; ኅቡእ፡ ወከቡት፡ (*abstrusus*, Lud.) 1 Cor. 2, 7; አንቀጽ፡ ከቡት፡ (geheime Thüre) Jsp. p. 375. — Adv. ከቡተ፡ *occulte, clam,* Jsp. p. 316; Phlx. 4; Enc. Hed. 15.

ክብተት፡ n. act. *occultatio,* Lud. ex auct. Greg.

ከባቲ፡ n. ag. *occultator, celator, opericus:* ከባቲሁ፡ ለከሡት፡ Li[illegible]173, 3; አምላክ፡ ከባቲ፡ አበሳ፡ (i. e. condonans) Genz. f. 71; Mavâs. n. 69.

ከበታ፡ subst. *indoles latens, res occulta:* በመንክራቲሁ፡ ያርኢ፡ ከበታሁ፡ τοῖς θαύμασιν ἐδείκνυ τὸ κρυπτόμενον, Cyr. f. 103. 112.

ከቡታዊ፡ adj. rel. *arcanus, occultus:* በከመ፡ በውስተ፡ ፍጥረት፡ ትኄይስ፡ ነፍስ፡ እምሥጋ፡ ከማሁ፡ ሥርዐት፡ ከቡታዊመ፡ ነፍሳዊ፡ ይኄይስ፡ እምነ፡ ሥርዐት፡ ግሁድ፡ ሥጋዊ፡ Phlx. 3.

ክብካብ፡ subst. *nuptiae, solemnia nuptiarum,* γάμος, γάμοι Joh. 2, 1; Luc. 12, 36; Matth. 22, 2 seq.; ገብረ፡ ክብካበ፡ Gen. 29, 22; መዋዕለ፡ ክብካብ፡ Esth. 9, 22; አመ፡ ክብካብ፡ ἐν τῷ νυμφῶνι Tob. 6, 14; ቤተ፡ መርዓ፡ ወክብካብ፡ F. M. 32, 7; ክብካበ፡ መርዓ፡ Org.; Clem. f. 105; በከመ፡ መርዓዊ፡ ይትፌሣሕ፡ በውስተ፡ ክብካቡ፡ f. 256; Mavâs. n. 49. — *Voc. Ae.:* ክብካብ፡ ዘ፡ ሰርግ፡. [De etymo variae sese praebent conjecturae, certi nihil].

ክብደ፡ I, 1 [כָּבֵד id.] Subj. ይክበድ፡, rarius ይክብድ፡ (ut 1 Reg. 3, 2; 2 Reg. 13, 25 var.), *gravem esse,* et comparative *graviorem esse,* seq. እምነ፡ compar.: ምንት፡ ይክብድ፡ እምነ፡ ዐረር፡ Sir. 22, 14; Prov. 27, 3; ይክብድ፡ እምኆጻ፡ ባሕር፡ Job 6, 3; c. pron. suff.: *gravare* alqm vel *nimis gravem esse alicui,* ut: ጾር፡ ክብደኒ፡ Clem. f. 180; Sir. 6, 21; Ex. 18, 18; ክብዳ፡ ኀጢአታ፡ Jes. 24, 20; 4 Esr. 6, 43. a) *gravatum* vel *oneratum esse:* ይክብደኒ፡ ርእስየ፡ ወኢጥዒኑ፡ ንዋመ፡ Rel. Bar.; ወኢይክበድከ፡ ነፍስትከ፡ ውስተ፡ ምስክብከ፡ Sir. 34, 19. b) *graviter incumbere* alicui, c. ላዕለ፡ Ps. 31, 4. 37, 4; 1 Reg. 5, 6. c) *ingravescere* i. e. *nimis vehementem fieri,* ክብደ፡ ደዌሁ፡ 3 Reg. 17, 17; c. ዲበ፡ prs.: ክብደ፡ ቀትል፡ ዲበ፡ ሰኦል፡ 1 Par. 10, 3 (alias ጸንዐ፡). d) *molestum esse, oneri esse,* c. pron. suff. (*alicui*): ከበድኩከ፡ εἰμὶ ἐπὶ σοὶ φορτίον Job 7, 20; c. ላዕለ፡ prs. 2 Reg. 13, 25. 14, 26. e) *ingravescere* i. e. *crescere, augescere* 4 Esr. 14, 42. f) *gravem* i. e. *hebetem esse* vel *fieri, hebescere,* de oculis Gen. 48, 10; Kuf. 27; 1 Reg. 3, 2; Marc. 14, 40. g) *obdurescere, indurari,* de animo: ትክብድ፡ ነፍስየ፡ ላዕሌሆሙ፡ Zach. 11, 8; ክብደ፡ ልቡ፡ Ex. 7, 14. 8, 11. 9, 7.

አክበደ፡ II, 1 1) *gravem facere:* አክበድኪ፡ አርዑቶሙ፡ ፈድፋደ፡ Jes. 47, 6; አክብዶ፡ (*ci*) ገንዶሬቲሁ፡ Sir. 30, 38. a) c. Acc. rei et ላዕለ፡ vel ዲበ፡ prs.: *grave* quid vel *nimis grave imponere* alicui: እዴየ፡ ኢያከብድ፡ ላዕሌከ፡ Job 33, 7. 23, 2; 2 Esr. 15, 16; Act. 15, 19; ኢታክብድ፡ ላዕሌሁ፡ ጾረ፡ ከቡደ፡ Clem. f. 180; ይደሉ፡ ከመ፡ ያክብዱ፡ ቀኖና፡ ላዕሌሁ፡ F. M. 16, 4; እለ፡ ያከብዱ፡ ዲበ፡ አግብርቲሆሙ፡ ቀኔ፡ እኩየ፡ Did. 21. b) *molestum facere:* አክበድክሙ፡ ላዕሌየ፡ ነገረክሙ፡ Mal. 3, 13. c) *cumulare* (*in molem*): በኢያእምሮ፡ ያከብድ፡ ነገሮ፡ Job 35, 16. d) *vehementem facere:* አክበደ፡ ተከዘ፡ ሙሴ፡ ጥቀ፡ Num. 16, 15. e) *hebetare, indurare,* cor suum Ps. 4, 3; 1 Reg. 6, 6; Ex. 8, 28; aliorum Ex. 10, 1: አክብዶ፡ ኅሊና፡ *tarditas animi* (ad preces) Org. 2) a) *gravare, onerare* alqm: አክበደ፡ ብረኪየ፡ Thren. 3, 7; (ሥጋ፡) ያከብዳ፡ ለነፍስ፡ Sap. 9, 15; ኢታክብዱ፡ ልበክሙ፡ በስታይ፡ Luc. 21, 34; Clem. f. 254. b) *molestiam exhibere, oneri esse* alicui, እንዘ፡ ንክል፡ አክብዶ፡ ከመ፡ ሐዋርያተ፡ ክርስቶስ፡ ἐν βάρει εἶναι 1 Thess. 2, 6; c. ላዕለ፡ prs. 2, 9; 2 Cor. 12, 16; 1 Tim. 5, 16.

አስተክበደ፡ IV, 1 et **አስተካበደ፡** IV, 3 1) *nimis grave* vel *intolerabile censere* alqd sibi: ለእመ፡ አስተዐጸበ፡ ወአስተክበደ፡ ንስሓሁ፡ ዘወሀብዎ፡ ካህናት፡ Clem. f. 259; ይቴክዝ፡ ወያስተካብድ፡ ፍኖተ፡ መንሱት፡ δυςφόρητον ποιούμενος τοῦ πειρασμοῦ τὴν ἔφοδον Cyr. c. Pall. f. 87; አስተካበደ፡ ሐሚመ፡ ibid. 2) *grave onus imponere, onere imposito gravare:* episcopus poenitentibus cedat ወኢያስተካብድ፡ ላዕሌሆሙ፡ Did. 6; አስተክብዶ፡ (Inf.) Did. ed. Platt p. 34; ኢያስተክብድ፡ ዲቤሆሙ፡ p. 41 (quibus in locis Platt significatum *graviter incumbere, asperum et immitem se praebere* statuit).

ክቡድ፡ part. et adj. f. ክብድ፡ (Deut. 30, 11 FH; at in Acc. ክብድተ፡ ibid.) 1) *gravis:* ጾር፡ ክቡድ፡ Sir. 21, 16. 40, 1; Ps. 37, 4; Matth. 23, 4; ክቡድ፡ እብን፡ Prov. 27, 3; ኢታንሥእ፡ ክቡደ፡ *grave quid* Sir. 13, 2; ጾረት፡ ክቡደ፡ Thren. 1, 9; አንቀጽ፡ ዐቢይ፡ ወክቡድ፡ Jsp. p. 376; ብእሲ፡ ክቡድ፡ 1 Reg. 4, 18; trsl. de rebus, quae oneris instar deprimunt: ቀኖና፡ ክቡድ፡ F. M. 23, 9; ክቡድ፡ ቅኔሆሙ፡ 2 Esr 15, 18; ጌጋይ፡ ክቡድ፡ Act. 25, 7. a) *numerosus* Ps. 34, 21; Num. 20, 20; Nah. 2, 9. b) *vehemens:* ክቡድ፡ ሕማም፡ Sir. 31, 2; ክቡድ፡ ድቀት፡ Nah. 3, 3; ብዓው፡ ክቡድ፡ *somnus gravis* M. M. f. 333. c) *gravis* i. e. *magni momenti:* ሰላም፡ እብል፡ ለተአምሪሁ፡ ክቡድ፡ Enc. Nah. 14. d) *molestus, oneri* ክቡድ፡ ወዕጹብ፡ δύσχρηστος Jes. 3, 10; ክቡድ፡ ውእቱ፡ ለነ፡ Sap. 2, 12. e) *difficilis, arduus,* Deut. 30, 11; 1 Joh. 5, 3; f) *gravitate iners, impeditus,* እደዊሁ፡ ለሙሴ፡ ክቡድ፡ Ex. 17, 12; አዕይንቲሆሙ፡ ክቡዳት፡ (somno graves) Matth. 26, 43; ዘክቡድ፡ ልሳኑ፡ Hez. 3, 5. 2) *oneratus, onustus:* ክቡዳን፡ ጾር፡ Clem. f. 201. 233.

ክበድ፡ subst., Pl. ክበዳት፡ 1) *gravitas, pondus:* እምክበደ፡ ቅኔ፡ አቡከ፡ 2 Par. 10, 4; ክበደ፡ ጾርነ፡ አቅልል፡ Mavâs. n. 70; ግድፉ፡ እምላዕሌከ፡ ክበደ፡ እኩለ፡ እመሕያው፡ 4 Esr. 14, 12; ክበደ፡ ንዋም፡ Lit. Jac.; ክበዱ፡ ለጸበሕት፡ *gravitas tributi* Enc. Jac. 7. a) *vehementia* Hen. 63, 10. b) *amplitudo:* ክበዳ፡ ለስብሐቲከሙ፡ Enc. Genb. 4. 2) *onus,* Apoc. 2, 24;

Matth. 20, 12; 4 Esr. 6, 82; ὄγκος Hebr. 12, 1; ለምንት፡ ይከውን፡ ክበደ፡ ገብርከ፡ ላዕለ፡ እግዚእየ፡ 2 Reg. 19, 35. Pl. ክበዳት፡ *onera* i. e. *servitutes* (praediorum) F. N. 37. 3) *moles*: ክበዶሙ፡ τὸ βάρος αὐτῶν Judith 7, 4. In locis Ps. 47, 3. 12. 121, 7; Thren. 2, 5 Aethiops βάρεις (*turres, palatia*) perperam ክበድ፡ *molem* interpretatus est.

ክብደት፡ n. act., Pl. ክብደታት፡, *gravitas, molestia, difficultas*: ከመ፡ ያቅልል፡ እምኔሁ፡ ክብደታተ፡ Phlx. 165.

መክበድ፡ subst. *moles*, Thren. 2, 5 var. (pro ክበድ፡ βάρεις).

ክብድ፡ subst., m. et f., [כָּבֵד ܟܰܒܕܳܐ كَبْدٌ *jecur*, كَبِدٌ *venter* cum ejus partibus, *jecur*; de etymo vid. Ges. thes. p. 655] 1) *viscus* ventris, in specie a) *jecur*, ἧπαρ, Prov. 7, 23; Tob. 6, 5—8; 1 Reg. 19, 13; Ex. 29, 13. Kuf. 21. α) ክብድ፡ እንተ፡ ትንእስ፡ *jecusculum* i. e. ὁ λοβὸς ὁ ἐπὶ τοῦ ἥπατος Lev. 3, 4. 10. 15. 7, 4. β) πάντα διὰ ταλάντων ποιεῖ λαλεῖν (magnificentius loqui facit) Aethiops reddidit ለኵሉ፡ በክብድ፡ ያስተናግሮሙ፡ 1 Esr. 3, 20 (ubi በክብድ፡ *jecore* i. e. *ex intimo sensu menti* (ልብ፡) oppositum esse videtur: von der Leber weg). b) *ventriculus* vel *stomachus*: 1 Tim. 5, 23. 2) *venter*: Gen. 22, 9; Lev. 11, 42; አስከቡኪ፡ ውስተ፡ መሬት፡ በክብድኪ፡ (v. ከርሥ፡) Jes. 51, 23; አስከብዎ፡ ውስተ፡ ክብዱ፡ ዲበ፡ ዐራት፡ ኀጺን፡ Sx. Masc. 11; ገዚፍ፡ ዐምድ፡ ዘአንበሩ፡ ዲበ፡ ክብዱ፡ Enc. Pag. 1 (in Actis hujus diei: ውስተ፡ ከርሡ፡). — *Voc. Ae.*: ክብድ፡ ብ፡ ጉበት፡ (v. ግቦት፡). 3) ሕብረ፡ ክብድ፡ *color viscerum* vel *jecoris*, quidquid hoc colore tinctum est, i. e. *purpureum, purpura*, Num. 4, 7. 13; Ex. 35, 25. 36, 9. 10. 32. 37. 37, 3. 5; in C pro ሜላት፡ Ex. 25, 4 al. (vid. annot. ad 25, 4); pro ፐፔሩ፡ 35, 6 (vid. annot.); pro ደረከኖ፡ Num. 4, 6. — *Voc. Ae.*: ሕብረ፡ ክብድ፡ ብ፡ ሌታቀን፡ (v. ሊታ፡ ቀን፡) ግምጃ ።

ኩቶሊክ፡ (Lud.: ካቶሊክ፡) n. prgr. *catholicus, catholica* (καθολικός): ሃይማኖት፡ ኩቶሊክ፡ እንተ፡ ይእቲ፡ ሐዋርያዊት፡ Athan. de Trin.; episcopum Ephesi ያከብርዎ፡ በስም፡ ዐቢይ፡ ዘኩቶሊክ፡ ዘውእቱ፡ ስመ፡ ሊቃናት፡ F. N. 4; Catholicus Orientis, Enc. Teq. 9 (vid. sub ተንበል፡).

ከተመ፡ rad., cui vicina est ኀተመ፡ (חָתַם خَتَمَ) *claudere, clausum tenere, signare, concludere* et كَتَمَ *continere, celare*.

ተከትመ፡ III, 1 *aliena veste induta latere velle*: testimonio ne admittatur ዘይትሜሰል፡ በአርአያ፡ ዘኢኮነ፡ አርአያሁ፡ ከመ፡ ካህን፡ ዘይትከተም፡ አው፡ ዘይለብስ፡ አልባሰ፡ ሐራ፡ F. N. 43, 12.

ክትመት፡ n. act., ut videtur i. q. ኅትመት፡ *obsignatio*: (Abba Macarius ait:) ትሕትና፡ (ውእቱ፡) ክትመተ፡ ሐራዊ፡ ክርስቶስ፡ Phlx. 152.

ከተማ፡ subst., m. et f., Pl. ከተማት፡ 1) *extremum, summum, extremitas, summitas* rei, a) *extremum, finis*: ውስተ፡ ከተማ፡ ምድር፡ ἐπ᾽ ἄκρα γῆς Prov. 17, 24; ከተማ፡ በትሩ፡ Gen. 47, 31; 1 Reg. 14, 27; Hebr. 11, 21; ከተማተ፡ አብትር፡ Lud. e Mss. Colb.; ከተማ፡ ነፍስት፡ *glans* membri Gen. 17, 11. 23. 25. 34, 24; Ex. 4, 25; ከተማ፡ እድ፡, እግር፡ Lev. 14, 14; ከተማ፡ አጽባዕተ፡ እድ፡, እግር፡ Ex. 29, 20; Lev. 8, 23; ከተማ፡ እዝን፡ *auricula* Ex. 29, 20; Lev. 8, 23; ከተማ፡ ዕርፍ፡ Kuf. p. 48. b) *summum, apex, vertex, fastigium*: ከተማ፡ ሥዕርቶሙ፡ κορυφὴ τριχός Ps. 67, 23; ከተማሁ፡ ለደብር፡ Ex. 19, 20. 24, 17; Hen. 17, 2; ላዕለ፡ ውስተ፡ ከተማ፡ አቍጽል፡ (arboris) Macc. f. 20. c) *cuspis*: ኵናት፡ ዘሠላስ፡ ከተማት፡ Phlx. 5. d) trsl.: *primitiae*: ከተማ፡ ዐውድከ፡ ἀπαρχαὶ ἅλωνος Ex. 22, 28. 2) In lingua Aethiopico-amharica ከተማ፡ „vulgo vocantur *castra regia* scil. *summa*“ (Lud.), crebro in Annalibus Regum Abyssiniae, ut: ገብሩ፡ ከተማ፡ በ . . . Chr. L. Atk. f. 14; ሰብአ፡ ከተማ፡ homines qui castra regia sequuntur, Lud.

ተንከተም, subst., m. et f., *pons* (sine dubio proprie: id quo hiatus occluditur, vel agger quo fluctus intercluduntur vel coërcentur): 2 Reg. 23, 21 (διαβάθρα); ገብረ፡ ተንከተመ፡ ዲበ፡ ባሕር፡ Sx. Mag. 28; ተበትከት፡ ተንከተም፡ ዘውስተ፡ ባሕር፡ Sx. Nah. 12; trsl.: ማርያ፡ ተንከተመ፡ እግዚ"፡ ኮነት፡ ኀበ፡ ሰብእ፡ Θεῷ πρὸς ἀνθρώπους γέφυρα, hom. Procli in Cyr. f. 119; ማርያም፡ ተንከተመ፡ ኵሉ፡ ስእለታት፡ Genz. f. 157; (አማርያም፡) ከመ፡ ትኩኒ፡ ተንከተመ፡ ለውሉደ፡ ሰብእ፡ ለሕይወት፡ ዘለዓለም፡ Laud. Mar. — *Voc. Ae.*: ተንከተም፡ ዘ፡ ድልድይ፡ ሐመርኒ፡ ይትበሀል፡; *aliud*: ተ"፡ ብ፡ ድልድይ፡ ወመሰላል፡; *aliud*: ተንከተም፡ አርማስ፡ ሐመር፡ ዘ፡ መርከብ ።

ከተረ፡ *suffire* vid. sub III ቀተረ፡

ከተረ፡ ዘ፡ ዐቀመ፡ Voc. Ae.; ከተረ፡ ዘ፡ ከለከለ፡ Rad. Abb., sine dubio i. q. I ቀተረ፡

ካታር፡, ከትር፡, ኮታሬት፡, ካታሬት፡, ኵቴሬት፡ n. prgr. sc. χωθάρ, χωθαρέθ i. e. כֹּתֶרֶת, Pl. כֹּתָרוֹת *capitulum* columnae, 4 Reg. 25, 17; 2 Par. 4, 12; Jer. 52, 22 vrs. nov. — *Voc. Ae.*: ኮታሬት፡ ዘ፡ መደብ ።

ከተበ፡ inus., i. q. כָּתַב ܟܬܰܒ كَتَبَ *scribere*.

ክታብ፡ subst., Pl. ክታባት፡ 1) *liber, exemplar libri*: ተብህለ፡ በክታብ፡ ዐረቢ፡ Cat. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 74. 2) plerumque: *libellus*: a) *syngraphus, diploma, literae*: clericus ዘየሐውር፡ ኀበ፡ ንጉሥ፡ ዘእንበለ፡ የአዝዞ፡ ዘይሠይሞ፡ (sc. episcopus) በቃሉ፡ ወበክታቡ፡ F. N. 5. 9; ጸሐፈ፡ ሎቱ፡ ክታበ፡ በእዴሁ፡ ከመ፡ ይትአዘዙ፡ ሎቱ፡ ኵሎሙ፡ መኳንንት፡ Sx. Jac. 9; ክታበ፡ መልእክት፡ *libellus epistolaris* Enc. Masc. 7. (Lud.: Jac. 7); ጸዋሬ፡ ክታብ፡ *tabellarius*, Lud. b) *scheda magica, pittacium* superstitiosis literis signatum: እለ፡ ይጽሕፉ፡ ክታባተ፡ በምክንያተ፡ ፈውስ፡ F. M. 15.

ክታቢ፡ n. ag. i. q. كَاتِبٌ *scriba*, Pl. ክታብያን፡ Sx. Jac. 8.

ክታን፡ subst. 1) i. q. ክዳን፡ *tunica* 2 Reg. 13, 18 E. 2) *linum, linteum* [כִּתָּן ܟܬܳܢܳܐ كَتَّانٌ كَتَنٌ id. (at ቍጥን፡ قُطْنٌ *bombyx*); dictum a *tegendo* vel *vestiendo* vid. ከደነ፡], ልብሰ፡ ክታን፡ opp. ሜላት፡ Chr. Ta. 28 (ἱμάτιον λιτόν opp. σηρικά); ለቢሰ፡ ክታን፡ Fal. f. 67 (vid. sub አግዘፈ፡); ግንዘተ፡ ሥጋኪ፡ በመዋጥሐ፡ ክታን፡ I Enc. Mar. 38. — *Voc. Ae.*: ክታን፡ ዘ፡ ልብሰ፡ መንግሥት፡ ዘግብጽ፡ በፍታኒ፡ ሰንዱንኒ፡ ውእቱ ።

ከተፈ፡ *constringere, arcte ligare*, Lud. cfr. كتف (כְּתַף).

ክቱፍ፡ part. *stricte ligatus, constrictus*, Lud.

ኵትፌት፡ vel **ኲትፌት፡** n. act. et subst., Pl. **ኵትፌታት፡**, *constrictio, vinculum:* **ኲትፌተ፡እደዊሁ፡፪ቱ፡** sc. Christi F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡**); ut videam Christum **ውስተ፡ኀሳር፡ዘኵትፌታተ፡መስቀል፡** Phlx. sub fin.

ከን፡ pron. II pers. f. Pl. verbis et nominibus suffixum.

ከነሰ፡ *congregare*, i. q. כָּנַס ܟܢܰܫ (كنس).

አክነሰ፡ II, 1 (in ecclesiam) *ad sacra obeunda convocare*, Mavâs. n. 13 (vid. sub **ሆበይ፡**).

ተከንሰ፡ III, 1 *ad sacra obeunda* (in ecclesia) *congregari, concioni ecclesiasticae interesse, communione sacrorum* (vel *ecclesiastica*) *junctum esse:* poenitentes **ይባኡ፡ወይትከነሱ፡** Clem. f. 160; **ይባእ፡ወይትከነስ፡ወይቅረብ፡** f. 161; Kid. f. 10; venefica **አልቦ፡ተከንሶ፡ወተደምሮ፡ምስለ፡ሕዝብ፡** Clem. f. 120; **ተከንሶ፡** κοινωνία (*communio ecclesiastica*) II Can. Ap. 27; **ይትከነስ፡** κοινωνείτω ibid. 13; **ይትከነሱ፡ምስሌሁ፡** αὐτῷ κοινωνοῦντες, ibid. 28. — *Voc. Ae.:* **ይትከነስ፡ዘ፡የኀብር፡**; *aliud:* **ተሳተፈ፡ተሐወለ፡ተቶስሐ፡ተከንሰ፡ዘ፡ተቀላቀለ ።**

ከንሰት፡ n. act. *sacrorum communio, communio ecclesiastica:* **ምስለ፡እለ፡ከመ፡ዝ፡የአምኑ፡አኀብር፡ከንሰተ፡** M. M. f. 350.

ከናሴ፡ subst. *conventus sacrorum causa factus, communio ecclesiastica:* **አመ፡ገበርከ፡** (Christe) **በታቦር፡ምስለ፡ሐዋርያት፡ከናሴ፡** Sx. Nah. 13; **የሀብዎ፡ንስሓሁ፡፲ሱባዔ፡ይጹም፡ወእምድኅሬሁ፡ይረክብ፡ከናሴ፡ምስለ፡ሕዝብ፡መሃይምናን፡** Clem. f. 239.

ከኒሳ፡ subst., f., ([illegible] [illegible] كَنِيسَة) *congregatio, coetus congregatus:* **ሰላም፡ለጉባኤክሙ፡ውስተ፡አሐቲ፡ከኒሳ፡** *synodo vestrae in una congregatione* (non: in unum templum, Lud.) Enc. Tachs. 12; Hed. 11.

ከንበሎ፡ subst. (Lud.: **ከንበል፡** calamistrum, instrumentum concinnandis capillis aptum) *crinale, fibula crinalis* [vid. **ከበሎ፡**], S. Tecla **ወሀበቶ፡ለዐጻዊ፡ቤታ፡ከንበሎሃ፡ዘወርቅ፡** Sx. Masc. 27. — *Voc. Ae.:* **ከንበሎ፡ዘ፡የወርቅ፡ጌባል፡**; *aliud:* **ዘ፡ወለበ ።**

ከንቱ፡ nom., ubique munitum (sicut **ኵሉ፡**, gramm. § 157, 2) suffixo *ú*, [etymon incertum; nescio an referendum sit nomen ad خَوَّن خان]; in Acc. **ከንቶ፡**; in st. c. c. pron. suff. **ከንቶ፡** 1) Substantive: *inane, vanum, vanitas, inanitas,* **ፈጠረት፡ዓለመ፡እምነ፡ከንቱ፡ዘአልቦቱ፡ገጸ፡** ἐξ ἀμόρφου ὕλης Sap. 11, 18; **ከንቱ፡ይረክቡ፡** κενά Job 34, 19. 7, 16; **ከመ፡ይኅሥሥ፡ከንቶ፡** μάταια Jes. 45, 19; **ሕልም፡ወሰገል፡ወመቅሰም፡ከንቱ፡ኵሉሙ፡** Sir. 31, 5; εἶδος Sir. 25, 2; ματαιότης Koh. 1, 1. 2, 11. 4, 7. 6, 11; **ከንቱ፡ከንቱ፡** 12, 8; Ps. 61, 9; Rom. 8, 20; **እለ፡ይትዌከሉ፡በከንቱ፡ወበሐሰት፡** Jes. 28, 17. 59, 4; **ነገረ፡ከንቱ፡** ῥήματα κενά Job 6, 6; **አውራኀ፡ከንቱ፡** 7, 3; Eph. 5, 6; **ልበሙ፡ከንቱ፡** Ps. 5, 10; Jer. 10, 15; Jes. 1, 13; **ነቢያት፡ርእዩ፡ከንቶ፡** Thren. 2, 14; 4 Esr. 2, 28; Jer. 2, 5; **እለ፡ይትናገሩ፡ከንቶ፡** κενολόγοι Jes. 8, 19; **ንግድና፡ዘንቱ፡ኵሉ፡ከንቶ፡** Clem. f. 260; **ይከውን፡ከንቶ፡ኀይለ፡መንፈስክሙ፡** Jes. 33, 11; **ከንቶ፡ከነ፡** ματαιωθήσεται Judith 6, 4; 4 Reg. 17, 15. a) α) *inutile, nequam:* **ነገረ፡ከንቱ፡** ῥήματα ὧν οὐ δεῖ Job 15, 3; *nocens:* **ከመ፡ቆዕ፡ከንቱ፡ለስነን፡** βλαβερός Prov. 10, 26. β) *irritum, cassum:* **ከንቱ፡ላሕይኪ፡** Jer. 4, 30. γ) de *idolis* utpote vanis et nihil valentibus Lev. 17, 7; 3 Reg. 16, 26; 4 Reg. 17, 15; Am. 2, 4. b) Quamquam **ከንቱ፡** in st. c. alias non occurrit, tamen passim pron. suff. annectuntur ad formam **ከንቶ፡** (sive Nom. sit sive Acc.), ut: **ከንቶሙኬ፡ግብጽ፡** (v. **ከንቶኬ፡**) Jes. 30, 7 cod. Laur.; **ግብጽ፡እለ፡ከንቶሙ፡** (*Aegyptii qui vani sunt*) 31, 2 Laur., **በከንቶሙ፡** ἐν τοῖς ματαίοις αὐτῶν 3 Reg. 16, 26; **አስሐቶሙ፡ከንቶሆሙ፡ዘገብሩ፡አበዊሆሙ፡** Am. 2, 4. 2) Adjectivi instar substantivo apponitur: *vanus, inanis,* **ከንቶ፡ነገረ፡** μάταιον λόγον Prov. 24, 31; **ከንቶ፡ምግባሪሁ፡ይሴልጥ፡** 22, 8; **ሰገለ፡ከንቶ፡ነገርክሙ፡** Hez. 13, 7; **እለ፡ያመጽኡ፡ነገረ፡ከንቶ፡** 13, 19; 1 Tim. 6, 20. 3) Adv., sive **ከንቱ፡** et **ከንቶ፡** sive **በከንቱ፡** et **ለከንቱ፡** a) *incassum, frustra;* **ከንቱ፡** v. **ከንቶ፡ያመልኩኒ፡** μάτην Jes. 29, 13; **ከንቱ፡** v. **ከንቶ፡ተሰፈወ፡** 29, 8; 4 Esr. 9, 25; Ps. 72, 13 (ματαίως); Matth. 15, 9; **በከንቱ፡** Mal. 1, 10; **ለከንቱ፡** ut: **ጻመውኩ፡ለከንቱ፡** Job 2, 9. 39, 16; Jes. 22, 1. 45, 18; Jer. 18, 15. 26, 11; Ps. 88, 46; Gal. 2, 2. 21; Phil. 2, 16; 1 Thess. 3, 5; 2 Cor. 6, 1. b) *inaniter, sine causa, temere,* **በከንቱ፡** Ps. 3, 7. 68, 5; Thren. 3, 51; Joh. 15, 25; **ለከንቱ፡**, ut: **ጻላኢ፡ይከውኖ፡ለከንቱ፡** Sir. 20, 23. c) *gratis* (חִנָּם), δωρεάν, **በከንቱ፡** Job 1, 9; Jes. 52, 3. 5; Jer. 22, 13 vrs. alt.; Ex. 21, 2; Rom. 3, 24; 2 Cor. 11, 7; Apoc. 21, 6. 22, 17. — *Voc. Ae.:* **ከንቱ፡ብ፡ቢላሽ ።**

ኵናት፡ vel **ኲናት፡** *telum, hasta* vid. sub **ከየነ፡**

ከንትሮሳት፡ et **ከ"፡** n. Pl. prgr., ut videtur *quadrantes annorum*, M. M. f. 347 (vid. sub **ረብዐ፡**); Deus **ዘያስተባሪ፡አክራመ፡በሐጋይ፡ወመጸወ፡በጸዳይ፤ከንትሮሳቲሆሙ፡ዘገብረ፡በዝ፡ይትዔረይ፡** M. M. f. 127.

ከነነ፡ inus. sc. كَنَّ *tegere.*

መክኑን፡ i. e. مَكْنُون *occultus, ignotus:* **እልመክኑን፡ዝብሂል፡ኀቡእ፡** Sx. Teq. 6 (ex Act. 17, 23).

ከኑን፡ vel **ክኑን፡** n. mensis Syrorum IX et X (ܟܳܢܽܘܢ كَانُونْ) i. e. Decembris et Januarii: **ከኑን፡ዳግማይ፡** Sx. Ter 10; Voc. Ae.

ኰነነ፡ I, 2 [propagatum e radice כּוּן **ከነ፡**, sicut כּוֹנֵן ܟܰܢ al., vid. Ges. thes. p. 665] 1) *judicare:* **ይትኳነእ፡እግዚ"፡ለኰንኖ፡** Jes. 3, 13; **በመዋዕለ፡ይኴንኑ፡መሳፍንት፡** Ruth 1, 1; **ይደልዎን፡ኰንኖ፡ለሢበት፡** Sir. 25, 4; Matth. 7, 1. 2; Joh. 5, 30; c. Acc. prs.: Gen. 18, 25. 19, 9; Ex. 18, 13. 22. 26; 1 Reg. 7, 16. 17; Hez. 36, 19; Ps. 9, 8. 71, 2. 4. 95, 10; Matth. 19, 28; Joh. 18, 31; Act. 24, 6; Rom. 3, 6. 14, 9; 2 Tim. 4, 1; c. Acc. causae vel judicii: Ex. 18, 22; **ኰንንከ፡እግዚኦ፡ኵነኔ፡ነፍስየ፡** Thren. 3, 57; **ዘይኴንን፡ጽድቀ፡** 1 Petr. 2, 23; Ps. 57, 1; c. dupl. Acc.: Deut. 16, 18; 1 Reg. 25, 39; c. **በ፡** normae: **በኑ፡እግዚ"፡ይኴንን፡በዐመፃ፡** (v. **ዐመፃ፡**) Job 8, 3: **በጽድቅ፡** Ps. 9, 8. 66, 4. 71, 4; **በሕግ፡** Act. 23, 3. a) (*jus alcjs tueri et*) *vindicare* alqm ab aliquo: 1 Reg. 24, 13. 16; **ኰንነኒ፡እምዐድውየ፡** Luc. 18, 3; **ኰንኒ፡ትዕይርትየ፡እምእዴሁ፡ለናባል፡** 1 Reg. 25, 39. b) *condemnare, damnare.*

ኰነና፡ ለኀጢአት፡ Rom. 8, 3; Joh. 8, 10. 11; c. ለ፡ poenae, ut: ኰነንዎ፡ ዘኒ፡ ለሞት፡ ወዘኒ፡ ለመቅሠፍት፡ 1 Esr. 8, 24; Luc. 24, 20; seq. Subj. verbi: ኰነንዋ፡ ትሙት፡ Dan. ap. 1, 41. c) *punire:* 1 Petr. 2, 14; c. በ፡ poenae: ይኴንንዎ፡ በሞት፡ Matth. 20, 18; Marc. 10, 33; Deus ኰነኖ፡ ለዘካርያስ፡ በአርምሞ፡ Hom. Jac. Sarug. (Lud.); ከመ፡ ይኰንንዎሙ፡ በዐጸፌ፡ ምክያጻት፡ Sx. Masc. 18. d) in specie: *tormentis* vel *supplicio afficere, torquere, excruciare,* martyres, ut: ኰነንዎ፡ ኵነኔ፡ ዐቢየ፡ Sx. Masc. 11; በብዙኅ፡ ኵነኔ፡ እምድኅረ፡ ኰነንዎ፡ Enc. Nah. 11; al. creberrime. 2) *principatum gerere, dominari, imperium tenere,* Job 3, 14; ኰነኑ፡ በመንግሥቶሙ፡ Sir. 44, 3; Jes. 32, 1; c. Acc.: Jes. 14, 9; እንዘ፡ እኴንኖሙ፡ ነበርኩ፡ Job 29, 25; Sir. 4, 15; እንተ፡ ትኴንን፡ በሐውርተ፡ ἄρχουσα ἐν χώραις Thren. 1, 1; 1 Esr. 4, 3; ብዙኃ፡ አሕዛበ፡ ኰኒንየ፡ πολλῶν ἐπάρξας ἐθνῶν Esth. 3 apcr.; Deut. 15, 6; Gen. 1, 26; Rom. 5, 14; እለ፡ እኩየ፡ ኵነኔ፡ ይኴንንዎሙ፡ Jes. 19, 4. a) *regere:* Gen. 1, 18; ለኰንኖ፡ መዓልት፡ ወሌሊት፡ Kuf. 2; Jud. 16, 31; 1 Reg. 8, 5. 6. b) *imperare* Ex. 19, 10. c) *potestatem habere* rei: ዘነፍሰ፡ ይኴንን፡ ὃς ἔχει ἐξουσίαν τοῦ φονεῦσαι Sir. 9, 13; ኢትኴንን፡ ርእሳ፡ Job 31, 26. d) *possessionem habere* rei, *occupare, tenere:* ኰነናሆሙ፡ εἰς κατάσχεσιν ἡμῖν Hez. 36, 2; Gen. 17, 8; Num. 13, 2.

አኰነነ፡ II, 2 1) a) *judicem constituere* alqm.: ኢያኴንንዎሙ፡ Sir. 38, 33. b) *condemnationem adsciscere* alicui, 2 Cor. 3, 9 Platt; c. Acc. Herm. p. 108. 2) *principatum deferre, potestatem dare* alicui, *dominum, principem constituere, praeficere* alqm: ምኵናንየ፡ ኀበ፡ አኰነነኒ፡ Sir. 24, 11; c. dupl. Acc.: አኮ፡ ለከንቱ፡ አኰነንዎ፡ መጥባሕተ፡ Rom. 13, 4; አኴንኖ፡ ምኵናኒከ፡ Jes. 22, 21; ለወልድከ፡ ወለብእሲትከ፡ ኢታኰንኖሙ፡ ንዋየከ፡ Sir. 30, 28. 17, 2; አኰነኖሙ፡ ለኵሎሙ፡ አይሁድ፡ Dan. 3, 30; Ps. 135, 8. 9; c. Acc. et ላዕለ፡ Ps. 104, 19; Joh. 17, 2; vel c. ውስተ፡ Kuf. 40; seq. ለ፡ c. Inf.: 2 Cor. 13, 11.

ተኰነነ፡ III, 2 1) *judicari,* Ps. 9, 20; Joh. 3, 18; Matth. 7, 1. 2; Apoc. 20, 12; Act. 4, 9; 1 Cor. 11, 31; Jac. 2, 12. a) refl.: *in jus adire,* 2 Reg. 15, 2. 6; Dan. ap. 1, 6. b) *condemnari,* Rom. 5, 18; Hebr. 2, 15 Platt; 11, 7; ተኰንኖ፡ 1 Cor. 11, 32. c) *puniri:* እመኒ፡ ተኰነኑ፡ κολασθῶσι Sap. 3, 4. 14, 10; ኅጺጠ፡ ተኰኒኖሙ፡ παιδευθέντες 3, 5; እንዘ፡ ይትኴነን፡ τιμωρούμενος Prov. 22, 3; c. በ፡ causae: Herm. p. 25; Hen. 38, 1; Apoc. 9, 20; c. Acc. poenae: ከመ፡ ይትኰነን፡ ሞተ፡ Deut. 21, 22; መዊተ፡ Ex. 21, 15 seq.; seq. Subj. verbi, Hebr. 2, 15 rom.; c. በ፡ poenae vel instrumenti, Marc. 3, 29; ይትኰነን፡ በሰይፍ፡ F. M. 6, 12; F. N. 47; በአፈ፡ መጥባሕት፡ Enc. 2) *potestati* alcjs *subjectum esse, imperio obnoxium esse, servire, parêre,* c. ለ፡, ut: ዘሊተ፡ ይትኴነን፡ οἱ ὑποτεταγμένοι Esth. 3 apcr., ከመ፡ አልቦ፡ ዘይትኰነን፡ ሎሙ፡ Jes. 40, 23; Rom. 13, 1; Hebr. 13, 17; 1 Petr. 2, 18. 3, 22; c. ቅድመ፡, ut: ከመ፡ ይትኰነኑ፡ ቅድመ፡ ሰይጣን፡ Kuf. 10. — *Voc. Ac.:* ተኰነነ፡ ዘ፡ ተገዘ ።

ተኳነነ፡ III, 3 1) se invicem judicare i. e. *controversiam dirimere, litem componere, sibi invicem reconciliari,* de pluribus: Luc. 23, 12; ተደመሩ፡ ክልኤሆሙ፡ ወተኳነኑ፡ ወገብሩ፡ ሰላመ፡ በበይናቲሆሙ፡ Jsp. p. 297; Kuf. p. 106; c. ምስለ፡ Matth. 5, 24; Did. 10; c. Acc. (*cum* aliquo, vel *alicui*) Jud. 21, 15. 2) *lege agere, litigare:* die dominica ኢይግበሩ፡ ቅስተ፡ ወተኳንኖ፡ F. N. 19; ይብጽሑ፡ ለተኳንኖ፡ F. N. 43, 4. — *Voc. Ac.:* ተኳነኑ፡ ዘ፡ ተዋቀሱ፡; *aliud:* ተኳነነ፡ ዘ፡ ፪ ተፈራረደ፡ ተዓረቀ ።

ኵኑን፡ part. *judicatus* a) *condemnatus:* ዝንቱ፡ ኢኮነ፡ ርቱዐ፡ ሃይማኖቱ፡ አላ፡ ኵኑነ፡ እምቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ Cyr. ad Th. f. 15. b) *punitus, supplicio affectus:* በእንተ፡ ኵኑናን፡ ሰማዕታቲከ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ኵኑን፡ በፍልሐተ፡ ቅጥራን፡ Sx. Ter 27; ኵኑን፡ በርስኑ፡ ለላህበ፡ ብርት፡ Sx. Masc. 23.

ኵነት፡ n. act. (pro ኵንኑት፡) *judicatio, damnatio:* ኅድግ፡ ኵነቶሙ፡ ለጸላእትከ፡ ወሶቤሃ፡ ትመውኦሙ፡ Chr. Ta. 25.

ኵነኔ፡ subst., m. et f. (ut Job 9, 19; Hen. 91, 15), Pl. ኵነኔያት፡ 1) *judicium,* Deut. 16, 18; Koh. 11, 9; Job 9, 19; Asc. Jes. 4, 18; Joh. 5, 22. 27; Rom. 2, 2. 13, 2; Judae 15; ከመ፡ ትግበሩ፡ ላዕሌሆሙ፡ ኵነኔ፡ Hen. 95, 3; Kuf. 30; አመ፡ ኵነኔ፡ ዐቢይ፡ በላዕሌሆሙ፡ Hen. 22, 4; ኵነኔ፡ ትትገበር፡ እምትጉሃን፡ 91, 15; Kuf. 21; ይገብር፡ ኵነኔ፡ ለነዳያን፡ Ps. 139, 13. a) *condemnatio* Rom. 5, 16. 8, 1; ኵነኔ፡ ሞት፡ Sir. 41, 2. 3; Matth. 5, 21; Luc. 23, 40. b) *poena, supplicium,* Jer. 31, 21; ዐሥሩ፡ ኵነኔ፡ ዐበይት፡ ወፀዋጋት፡ Kuf. 48; ተመጠዉ፡ ኵነኔሆን፡ Judae 7; Marc. 12, 40; Luc. 20, 47; Rom. 13, 2; Act. 8, 33; ኵነኔሆሙ፡ ለረዐይት፡ Kuf. 20; ሞት፡ ኵነኔሁ፡ Jer. 33, 11; Ex. 22, 18; Gen. 26, 11; Rom. 1, 32 rom.; ኵነኔሆሙ፡ ሥጋዊ፡ F. M. 7, 5; ወበዕድ፡ ኵነኔያት፡ ibid. 7, 3; ኵነኔ፡ ገሃነም፡ Matth. 23, 33; ኵነኔ፡ ነደ፡ እሳት፡ (in inferis) Clem. f. 108. 244; ኵነኔያት፡ ዘለዓለም፡ Asc. Jes. 1, 3; supplicia martyrum Enc. Nah. 11; Hed. 6, al. c) *causa (forensis),* ቀሊል፡ ኵነኔ፡ Ex. 18, 22. 26; Thren. 3, 57. d) *crimen, culpa:* ኵነኔ፡ ሞት፡ ዝንቱ፡ Kuf. 33; አልቦ፡ ኵነኔ፡ ሞት፡ ላዕለ፡ ዝብእሲ፡ Jer. 33, 16; ኵነኔሃ፡ Jer. 28, 9. 2) *id quod justum* vel *legitimum est, jus:* δικαίωμα Num. 31, 21; Deut. 4, 1. 6; 1 Reg. 8, 9. 10, 25; Ruth 4, 7; ግበሩ፡ ኵነኔየ፡ ወፍትሕየ፡ Lev. 25, 18. 26, 3; Job 34, 27; Luc. 1, 6; Rom. 1, 32; ነገሮሙ፡ ኵነኔሁ፡ κρίματα Sir. 17, 12; Jer. 8, 7; ኵነኔሃ፡ ለዛቲ፡ ዕለት፡ Kuf. 2; ተዘከር፡ ኵነኔሁ፡ ለልዑል፡ διαθήκην Sir. 28, 7; κρίσις Matth. 12, 18. 3) *potestas,* ἐξουσία Matth. 28, 18; ውስተ፡ እዴሁ፡ ለእግዚ"፡ ኵነኔሃ፡ ለምድር፡ Sir. 10, 4.

ኵናኔ፡ subst. (instrumentum) *judiciale,* vulgo *rationale,* τὸ λογεῖον (τῆς κρίσεως) Ex. 28, 24 (vid. ምኵናን፡).

ኰናኒ፡ n. ag. *judex, condemnator, vindex:* መኑ፡ ረሰየከ፡ ኰናኔ፡ ሎቱ፡ Phlx. 118; ፈታሒ፡ ወኰናኒ፡ Chr. ho. 2; lex Mosaica est ሕግ፡ ኰናኒ፡ F. M. 4, 1.

ኵነናዊ፡ adj. rel. *judicialis:* ኵነናዊ፡ መኰንን፡ Lud. e Ssal. Req.

መኰንን፡ (መኵንን፡ Lud. ex Enc. Haml. 12) part., f. መኰንንት፡ (Sap. 7, 12), Pl. መኳንንት፡ (errore calami መኩንንት፡ Asc. Jes. 6, 17; in Mss. passim መኴንንት፡), 1) *judex* Ex. 2, 14; Deut. 17, 9. 12; መኰንነ፡ ጽድቅ፡ Kuf. 1; Jer. 11, 20; Ps. 7, 12; ኢትፍቅድ፡ ከዊነ፡ መኰንነ፡ Sir. 7, 6. 8, 14. 9, 13. 32, 15. 41, 18; Sap. 6, 1; 2 Esr. 10, 14; Dan. ap. 1, 41; Matth. 5, 25; Luc. 18, 2; መኰንነ፡ ዐመፃ፡ 18, 6; Act. 24, 10; Jac. 4, 12. 5, 9; de judicibus Israelitarum qui inde a Josua usque in Saulum principatum tenuerunt (aliâs መሳፍንት፡) Sir. 46, 11; 2 Reg. 7, 11. 2) *princeps, dominator, praefectus, dux, primus, praeses, satrapa, tyrannus, magistratus,* al.: መኰንነ፡ ምድር፡ Kuf. 30;

Asc. Jes. 10, 29; ἄρχων መኰንነ፡ ለይሁዳ፡ Jer. 22, 30; መኳንንት፡ Judith 8, 11; Dan. 3, 2; Koh. 10, 7; Matth. 9, 18; Luc. 23, 13; ἡγούμενος Sir. 10, 20; መኰንነ፡ ለሀገር፡ 10, 3; 1 Reg. 25, 30; Jer. 20, 1; Hez. 46, 2 seq.; Hebr. 13, 7; መኰንንቶሙ፡ ይእቲ፡ Sap. 7, 12; ἡγεμόνες Jer. 28, 57; δυνάστης Prov. 14, 28; μεγιστᾶνες Sir. 8, 8. 11, 1. 20, 28; Jer. 14, 3; 1 Esr. 3, 1; τύραννοι Prov. 8, 16; Sir. 11, 5; σατράπαι Dan. 6, 4. 6; ἔπαρχοι 1 Esr. 8, 64; τοπάρχαι Dan. 3, 27; ἐπίσκοποι Jes. 60, 17; ἐξουσιάζοντες Koh. 7, 19; Rom. 13, 1 seq.; መኰንን፡ ለ፲፻ χιλίαρχος Ex. 18, 21; ἑκατόνταρχος 2 Reg. 18, 1; Hen. 69, 3; ወእሙንቱ፡ ይከውኑ፡ መኳንንቲከሙ፡ αὐτοῖς εἰς κατάσχεσιν Hez. 36, 12.

ምኵናን፡ subst. 1) *locus* a) *judicii* i. e. *tribunal, forum, praetorium*, βῆμα Rom. 14, 10; κριτήριον Ex. 21, 6; 1 Cor. 6, 2; ውስተ፡ ግሩም፡ ዐውደ፡ ምኵናንከ፡ (Dei) Clem. f. 273; ሀለዎሙ፡ ይቁሙ፡ ቅድመ፡ ምኵናን፡ እግዚ"፡ Macc. f. 20; በእንተ፡ ሰማዕታት፡ እለ፡ ይወስድዎሙ፡ ኀበ፡ ምኵናን፡ Did. 25; πραιτώριον Phil. 1, 13; Matth. 27, 27; Marc. 15, 16; Joh. 18, 28; vid. etiam Kuf. p. 147. b) *locus poenae*, ubi condemnati coërcentur, Asc. Jes. 1, 3; Hen. 27, 2. 2) *territorium jurisdictioni* vel *potestati* alcjs *subjectum, ditio, provincia, dominium, praefectura, imperium*, ደወለ፡ ምኵናኑ፡ 2 Reg. 4, 2; ἐξουσία በኢየሩሳሌም፡ ምኵናንየ፡ Sir. 24, 11; Jes. 39, 2; አኮኑ፡ ዐቢይ፡ ንጉሥ፡ በምኵናኒሁ፡ 1 Esr. 4, 28; Dan. 3, 33. 4, 31; Ps. 113, 2; Luc. 4, 6; κυρεία Dan. 6, 26. 11, 3. 4; τυραννίς ተናፈቀ፡ ምኵናኒከ፡ Sir. 47, 21; δεσποτεία Ps. 144, 13; κατάσχεσις Gen. 47, 11; Lev. 25, 24; Ps. 2, 8; Zach. 11, 14; ἀρχή Dan. 7, 14; መንበረ፡ ምኵናን፡ θρόνος ἀρχῆς Prov. 16, 12; ትሰዐር፡ እምግብከ፡ ወእምኵናንከ፡ στάσις, οἰκονομία Jes. 22, 19. 21; 4 Esr. 12, 22. a) *thronus principis*, Deut. 17, 18. b) *sedes principis*, Jos. 11, 10; አህጉረ፡ ምኵናኑ፡ Hez. 25, 9. c) *principes, magistratus* Thren. 2, 2 (v. መኳንንት፡ ἄρχοντες). d) *subjecti*, ምኵናኒከ፡ ይኩኑከ፡ ὑπήκοοι Deut. 20, 11. 3) *instrumentum judiciale, rationale*: ምኵናን፡ ዘፍትሕ፡ λογεῖον τῆς κρίσεως Ex. 28, 26 (vid. ኵናኔ፡).

ክነየ፡ rad. inus., cui potestas *tegendi* (כנן كَنَّ, גנן جَنَّ, كَنَا *significarit* alqd *nomine improprio*) inerat; in specie comparandum est جَنَا *falso accusavit*, V *praetextum falsamque quaesivit causam*.

ምክንያት፡ subst., m. et f. 1) *causa falsa, praetextus, species, simulatio, tergiversatio, ambages*: 1 Thess. 2, 5; Marc. 12, 40 rom.; Luc. 20, 47; Deut. 22, 14. 17; ምክንያተ፡ ሐሰት፡ προφάσεις ψευδεῖς Hos. 10, 4; ምክንያተ፡ የኀሥሥ፡ Prov. 18, 1; Dan. 6, 4 seq.; Ps. 140, 4; Sap. 14, 14; ኢነሀቦሙ፡ ምክንያተ፡ ለሕዝብ፡ Clem. f. 199; mendicanti ሀብ፡ ዘመፍትው፡ ወኢታብዝኅ፡ ምክንያተ፡ Chr. ho. 11. 2) *excusatio*: inquisitus ኢረከበ፡ ምክንያተ፡ ሎቱ፡ Jsp. p. 321. 339. 3) *occasio, causa* vel *materia data, locus*, ἀφορμή, ምክንያተ፡ ከንከሙ፡ ለሕዝብ፡ Hez. 5, 7; ሀብ፡ ለጠቢብ፡ ምክንያተ፡ Prov. 9, 9; Rom. 7, 8; 1 Tim. 5, 14; 2 Cor. 11, 12; ከመ፡ ይርከቡ፡ ምክንያተ፡ ላዕሌሁ፡ Joh. 8, 6; τόπος ኢተሁብ፡ ምክንያተ፡ ለዘይረግመከ፡ Sir. 4, .5; ወምክንያተ፡ ነገሩ፡ እስመ፡ . . Jsp. p. 277; ገብኑ፡ ምክንያተ፡ ተርኅዎታ፡ ለሀገር፡ p. 365; F. M. 7, 1. 4) *causa, ratio, (auctor)*, αἰτία Sap. 14, 27; ከሠተ፡ ሎሙ፡ ምክንያተ፡ እንተ፡ በእንቲአሃ፡ ይመውቱ፡ 18, 18; አክብር፡ አባከ፡ ወእመከ፡ እስመ፡ እሙንቱ፡ ምክንያተ፡ ልደትከ፡ F. N. 11; እንበለ፡ ምክንያት፡ F. M. 12, 2; በእንተ፡ ዝንቱ፡ ምክንያት፡ ibid. 5, 1; ሐተቶሙ፡ ምክንያተ፡ ደዌሃ፡ Jsp. p. 272; በምክንያተ፡ ትዕግሥት፡ Clem. f. 118; Catal. Cod. Mus. Brit. p. 11.

አመክነየ፡ quadrl. II (denom.) 1) *causari, praetendere, praetexere, tergiversari, speciem prae se ferre, praetextum quaerere*: ያመክኒ፡ ሀከይ፡ ወይብል፡ προφασίζεται Prov. 22, 13; Ps. 140, 4; Matth. 23, 13; ኢያመክኒ፡ ለበሊዕ፡ Did. 4; ያመክኒ፡ በአንብቦ፡ መጽሐፍ፡ *lectionem scripturae praetendit* Sx. Tachs. 9; አመክንዮ፡ *causa ficta, species falsa* Lit. Orth.; Enc. 2) *excusatione uti, excusare* alqd, *excusationem quaerere*: interroga eum, ለእመ፡ ዘተርፈ፡ ቦቱ፡ ምክንያት፡ ዘያመክኒ፡ በእንተ፡ ርእሱ፡ Jsp. p. 339; ተወከፈ፡ እግዚ"፡ አመክንዮቶ፡ F. M. 4, 1; ምንተ፡ ታመክንዩ፡ ወታወሥእዎ፡ ለእግዚ"፡ Did. 12. 3) *occasionem captare, ansam quaerere* vel *invenire*: Clem. f. 6; ይምትሩ፡ አመክንዮታቲሃ፡ (sc. ለኀጢአት፡) F. M. 2, 11.

ተመክነየ፡ III, 1 *praetextu, excusatione uti*: እስመ፡ ዕልዋን፡ ይትመክነዩ፡ በዝንቱ፡ ስም፡ (sc. nomen Christianum) ከመ፡ ይኒጥዎሙ፡ ለየዋሃን፡ Chr. Ta. 8; አየ፡ ምክንያተ፡ ንትመከነይ፡ እስመ፡ አልብነ፡ ፍርሀት፡ (quam excusationem securitatis nostrae afferemus?) Chr. ho. 10; እመቦ፡ ዘተጸውዐ፡ ኀበ፡ ጉባኤ፡ ኢያስተቃልል፡ ለበጺሕ፡ ወኢይድኅር፡ ዘእንበለ፡ ለእመ፡ ተጻደቆ፡ ተመክንዮት፡ ዕዉቅ፡ (manifesta excusationis causa) ወይጽሐፍ፡ መልእክተ፡ እንዘ፡ ይነግር፡ ተመክንዮቶ፡ F. N. 5.

ተመካነየ፡ III, 3 *prava machinari* contra alqm: ተመካነየ፡ ላዕሌሁ፡ ሰይጣን፡ (Lud.: ተመክነየ፡) Sx. Jac. 3.

ክንፍ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. ክነፍ፡ et አክናፍ፡ [כנף ܟܢܦܐ ܟܢܦ كَنَفٌ] 1) *ala*, ሰፍሐ፡ ክነፊሁ፡ Job 39, 26; Koh. 10, 20; ይበቍል፡ ክነፊሆን፡ Jes. 40, 31; Dan. 7, 4; Ps. 54, 6. 138, 8; 4 Esr. 11, 1; Matth. 23, 37; ዘዐቢይ፡ ክነፊሁ፡ Hez. 17, 3; angelorum Jes. 6, 2; Hez. 1, 5 seq.; Apoc. 4, 8; ነሥኡ፡ ሎሙ፡ ክንፈ፡ Hen. 61, 1; naves እለ፡ ቦን፡ ክንፈ፡ Jes. 18, 1; venti Ps. 17, 12. 103, 4; trsl.: ለምጽዋት፡ ቦቱ፡ አክናፍ፡ ዘወርቅ፡ Chr. Ta. 32; alae Dei (quibus homines tegit et tuetur) Ruth 2, 12; Ps. 16, 9. 35, 8. 56, 2; አክናፈ፡ እግዚእ፡ Hen. 39, 7. 2) *pinna* piscis Lev. 11, 9—12; Deut. 14, 9. 10. 3) *ora* a) vestis, *lacinia*, ከሠተት፡ ክነፊሃ፡ Kuf. 33. b) terrae, *extremum*: ክንፈ፡ ምድር፡ Job 37, 2. 38, 13; እምአርባዕቱ፡ ክነፊሃ፡ ለምድር፡ Jes. 11, 12; vallium Hen. 30, 3.

ክንፈፍ፡ vel **ክንፊፍ፡** subst. *ora, limes, margo*, Hen. 30, 3 in Cod. Abb. LV (pro ክነፍ፡ meae editionis). — *Voc. Ae.*: ድንጋግ፡ ወጽንፍ፡ ሐይቅ፡ ወክንፈፍ፡ ዘ፡ ፬ጻር፡; *aliud*: ክንፈፍ፡ ዘ፡ ወሰን፡

ክንፈር፡ subst., f. et m., Pl. ከናፍር፡ (etiam ከናፍርት፡ sec. Lud.) [a *tegendo* (כנף) dictum] 1) *labium, labrum*: ክንፈሩ፡ ታሕታይ፡ Kid. f. 5; ከናፍር፡ Cant. 4, 3. 11. 5, 13; Prov. 5, 2. 6, 2; ከናፍር፡ ልሙጻት፡ 10, 18; ከናፍረ፡ ሐሰት፡ 8, 7; Koh. 10, 12; Job 8, 21; ይከሥት፡ ከናፍሪሁ፡ 11, 5. 15, 6. 27, 4; Ps. 21, 7; Sir. 12, 16; ሠናይ፡ ሞገሰን፡ ለከናፍረ፡ ጠቢብ፡ 21, 16. 20; 4 Reg. 19, 28; Jes. 6, 5. 59, 3; ንሥኢ፡ ሰቆቃወ፡ በከናፍርኪ፡ Jer. 7, 29. 17, 16; Mal. 2, 6. 7; Hebr. 13, 15; 1 Petr. 3, 10; trsl. (pro *lingua*): ይትናገሩ፡

፩ከንፈረ፡ወ፩ልሳነ፡ Kuf. 3; 1 Cor. 14, 21. 2) *ora*, *limbus*, *margo*, aulaei Ex. 26, 4. 10; mensae Ex. 25, 24. 25 C; poculi: ኢይምላእ፡ጽዋዐ፡ውስተ፡ከንፈሩ፡ F. N. 13; 2 Par. 4, 5; maris aenei 3 Reg. 7, 11; 2 Par. 4, 5; fluvii 4 Reg. 10, 33; maris Jud. 7, 12: Kuf. 8.

ከንፈፍ፡ vid. post ከንፍ፡

ኮኢሶ፡, ኮኢሳ፡, ኮኢስ፡, ኰኢስ፡, ኰኢሲ፡ al., n. prgr. sc. χοεῖς (a χοεύς *congius*) *congii* (mensura liquidorum, sex continens sextarios), 3 Reg. 7, 24. — *Voc. Ae.*: ኰኢስ፡ (v. ኰዒስ፡)፡ ሕንስራ፡ (v. እንስራ፡, v. ሐንከላ፡).

ኳኳ፡ v. ኳኰ፡ (v. ኼኼ፡) n. prgr. sc. κόκκος, *coccum*, *coccinum*, (*puniceum*): እመኒ፡ከነ፡ኀጢአትክሙ፡ከመ፡ ኳኳ፡ (v. ኳኰ፡) ὡς φοινικοῦν Jes. 1, 18; Chr. Ta. 12 (ubi idem locus repetitus est). (Perperam Lud. significatum *corvus* conjecit). — *Voc. Ae.*: ኳኳ፡፡በርኖስ፡

ኮክ፡, ኮክሕ፡ *malum persicum* vid. sub ከወከ፡

ኰኵሕ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. ከዋክሕ፡ (Lud. e Ssal. Req.) [pro ኰሕኵሕ፡ a rad. כוח vel כחח *durum*, *firmum esse*, unde כֹּחַ *vis*, *robur*; vicinum أَوْكَخ *terra lapidosa*] *rupes*, *petra*, *saxum*, Hen. 22, 1. 26, 5; πέτρα Num. 20, 8 seq.; Job 14, 18. 22, 24; ግበበ፡ኰኵሕ፡ 30, 6; Jes. 31, 9; ኰኵሕ፡ጽኑዕ፡ 33, 16. 48, 21. 50, 7; ኰኵሕ፡ጽንዕት፡ 51, 1; Hez. 3, 9; Ps. 26, 10. 113, 8; ኰኵሕ፡ልሙጽ፡ Sir. 40, 15; Hez. 26, 4; ኰ"፡ንጹሕ፡ 26, 14; Matth. 7, 24. 16, 18; Luc. 8, 6. 13; 1 Cor. 10, 4; πέτραι Jes. 2, 10; Am. 6, 12; Judith 16, 15; ἀκρότομος Sir. 48, 17; እብነ፡ኰኵሕ፡ Job 38, 38; እብነ፡ኰኵሕ፡ λίθος σμυρίτης Job 41, 6; ላዕለ፡ኰኵሕ፡ ἐπὶ τῶν λίθων Jer. 18, 3. a) in Genit.: *lapidosus*, *saxosus*, ut: ገራህት፡ኰኵሕ፡ Clem. f. 212 (vid. Luc. 8, 6). b) እብን፡ኰኵሕ፡ πέτρα ἀκρότομος Deut. 8, 15. — *Voc. Ae.*: ኰኵሕ፡፡ብ፡ ደረቅ፡ምድር፡ደንጊያዒ፡; *alind*: ኰ"፡፡ደረቅ፡ብልትሒት፡ ይትበሀል፡ (vid. አገዛ፡).

ከከማት፡, ከከማት፡, ኮከማት፡, ኮከማት፡ subst. Pl. (a ከከም፡, ከከም፡), *caldaria*, (*in quibus calefit aqua*), 3 Reg. 7, 26. 31 θερμάστρεις vel θερμαστρεῖς (sec. Theodoretum i. q. οἱ θερμαντῆρες ἐν οἷς ὕδωρ θερμαίνειν εἰώθαμεν), hebr. כִּיֹּרִים; Jer. 52, 18 vrs. nov. (יָעִים, *palac* cineri removendo). — At in Kebr. Nag. n. 17 አከሊላት፤አከማማት፡ (e Jer. 52, 18) exscriptum est. — *Voc. Ae.*: ኮከማት፡፡ሐንከላ፡መቀጸዒ፡ ይ፡; *aliud*: ኮከም፡ብ፡አንከላ፡ (sec. Isenb. p. 126 a hollowed gourd used for liquids). — De etymo videas, quae ad ሐምሐም፡ (c. 75) annotavimus.

ኪክሮስ፡ et ኬክሮስ፡ n. prgr. (apud Isenb. p. 75 ቂቅሮስ፡), Pl. ኪክሮሳት፡, sine dubio κίρκος *circus* i. e. *sexagesima diei pars* (quae dividitur in 60 ካልኢት፡, 60 × 60 ሣልሲት፡ 60 × 60 × 60 ራብዒት፡, 60 × 60 × 60 × 60 ኃምሲት፡; vid. etiam Ideler Handbuch I. p. 82), Abush. (creberrime); Deus ዘይኌምሶን፡ለኪክሮሳት፡ሰዐታት፡ከመ፡ይኩና፡መዓርገ፡ጸሎታት፡ M. M. f. 347.

ከወለ፡ I, 2 [تَكَيَّلَ et تَكَلَّى *constitit in postrema acie in proelio*; كَيُّول *postrema aciei pars*] *agmen claudere*: እለ፡ይኬውሉ፡ οἱ οὐραγοῦντες Jos. 6, 9.

ተከወለ፡ III, 2 *agmen claudere*, *posteriorem esse*, *a tergo sequi* vel *stare*: Jos. 6, 9 var.; ይትኬወል፡እምኔነ፡ (in membro parallelo ይዴኀር፡እምኔነ፡, sc. post nos natus) M. M. f. 64. 263; እለ፡ይትኬወሉ፡እምድኅረ፡መስቀል፡ (qui pone crucem stabant) M. M. f. 103.

ከወላ፡ et ከዋላ፡ (et ከዋል፡ et ከወል፡) 1) subst. *pars posterior* vel *postica* rei, Jos. 8, 2. 14; Joel 2, 3; ተኖለወኒ፡ (Lud.; ተኖልወኒ፡ Cod. Tubing.) በፍጽም፡ወዕቀበኒ፡በከዋላ፡ Enc. Ter 25. a) ከወላ፡ሐመር፡ *puppis* Marc. 4, 38. b) *extremum agmen*: በከዋላሁ፡ (opp. በፍጽም፡) Joel 2, 20; ነዐቅብ፡ፍጽመ፡ወከዋላ፡ 2 Esr. 14, 16. 2) Acc.: *pone*, *a parte postica*, *post*, a) adv. የሐውሩ፡ከወላ፡ (v. ከዋላ፡) 1 Reg. 29, 2; ወከወለ፡ (sic) ብዙኃን፡አሕዛብ፡ከመ፡ማይ፡ይደምፁ፡ Jes. 17, 12 in Cod. Laur.; ዘኮነ፡እምድሜጥሮስ፡ከዋላ፡ (*qui Demetrio fuit posterior*, sc. tempore) Enc. Tachs. 8; ከዋለ፡ *postea*, *posthac* Enc. Teq. 1. b) praep.: ከወላ፡ (v. ከዋለ፡) ደብተራ፡ Ex. 26, 12. — *Voc. Ae.*: ድኅረ፡ከዋላ፡ብ፡ኋላ፡

ኮል፡ (rarius ኰል፡) subst., Pl. አከዋል፡ [dictum a rotunditate (גַּל גִּיל جال al.); cfr. etiam ሰፈር፡ኮል፡ et ሰፈርጎል፡ c. 405] 1) *malum* (pomum), *fructus malo similis*, ኮል፡ μῆλα Cant. 7, 9; ይሰወጥ፡በአንፍየ፡ጼናክሙ፡ኮል፡ (odor vester malorum instar fragrans) Enc. Masc. 25; ኮለ፡ወርቅ፡ μῆλον χρυσοῦν Prov. 25, 11; አከዋል፡ Cant. 2, 5; አከዋል፡ዘአርሞን፡ Macc. f. 3; Deg. (vid. sub ስዱቅ፡); ቀርፍተ፡ኮል፡ M. F.; ቀብአ፡ጽጌ፤ለአንፈ፡ኵሉ፡ዘይጼኑ፡ኮለ፡ Enc. Mag. 17; ኮለ፡ሐቅል፡ μῆλα μανδραγορῶν Gen. 30, 14—18. 2) *malus* arbor, ኮል፡ et ኰል፡ Joel 1, 12; Cant. 2, 3. 8, 5; ዕፀ፡ኮል፡, Org. — *Voc. Ae.*: ኮል፡፡እንኮይ ።

ኮለለ፡ quadrl. inus., cui vicinum est sive חול حال sive גַּל גִּיל.

አንኮለለ፡ (አንኰለለ፡) V 1) intrs. *vertigine circumagi*, ሐመር፡እንተ፡ታንኮልል፡ማእከለ፡ዐውሎ፡ Sir. 36, 2; de ebrio: ከመ፡ዘአንኮለሎ፡ (v. ዘአንኰ"፡) ደም፡ Jes. 19, 14. 2) trs. *vertigine circumagere*, *vertiginem facere*: ብፃው፡ከበድ፡ዘያንኮልሎ፡ለድማሕ፡ከመ፡ስቴ፡ከርዳድ፡ዘውስተ፡እደ፡መያሲ፡ M. M. f. 333; ወአንኮለላ፡ (v. ወአንኰለላ፡) Jer. 31, 26. — *Voc. Ae.*: ያንኮልሎ፡፡ያዞረው ።

ነኮላል፡ subst. 1) *vertigo*: አኀዘኒ፡ነኮላል፡ወሕማም፡ከመ፡እንተ፡ትወልድ፡ Jer. 8, 21; እምትንታኔ፡ዘነኮላለ፡ጊጋይ፡ Org. 4; እስመ፡በነኮላለ፡ጊጋይ፡ልብየ፡ዐንበዘ፡ከመ፡ዘሰትየ፡ወይነ፡መስየገዘ፡ ibid. 2) ut videtur *cirrus*: ኢታንኅ፡ሥዕርተ፡ርእስከ፡ወኢትሕዕኖ፡ወኢትቅብኦ፡ዕፍረተ፡ወኢትኅድጎ፡ስፉሐ፡ወኢፍቱለ፡ወኢጽፉረ፡ወኢትረሲ፡ለከ፡ድንጉዘተ፡ወነኮላለ፡አላ፡ላጽዮ፡ F. N. 51.

ንኩል፡ part. *vertigine laborans*, vid. sub ነከለ፡

ከሠ፡ inus. i. q. ኈሠ፡ (vid. etiam ከሰ፡).

አከሠ፡ (v. አከሰ፡) II, 1 *commiscere*: ወአከሡቶ፡ወሰጠት፡ዲበ፡ርእሱ፡ Marc. 14, 3. — *Voc. Ae.*: አከሰት፡፡ያሸነው፡

ተከውሠ፡ III, 1 *commisceri*: personae Trinitatis ኢይትከወሡ፡በቱሳሔ፡ወኢይትፈለጡ፡በቡዓዴ፡ M. M. f. 52.

ከረ፡ rad. inus., vicina radicibus **ከረረ፡**, **ከርከረ፡**, **ኰርኰረ፡**, كَوَّرَ *spirali forma cidarim obvolvit* capiti, حار II (حَوَّرَ).

ተከወረ፡ III, 2, ut videtur, *gubernaculum* (quo navis circumvertitur) *regere, clavum tenere, gubernare navem:* **ኖትያት፡ እለ፡ ይትኬወሩ፡ ውስተ፡ ባሕረ፡ ዓለም፡ ፲ወ፪ ሐዋርያት፡** M. M. f. 21; **መዋግድ፡ እለ፡ ያሰጥሙ፡ ሐመረ፡ ልቡ፡ ለዘኢይክል፡ ጸቢተ፡ ውስተ፡ ቀላየ፡ መጻሕፍት፡ ወለዘ፡ ኢይትኬወር፡ በመቃድፊ፡ ኦሪት፡ ወነቢያት፡ ወበመቃድፊ፡ ወንጌል፡ ወሐዋርያት፡** M. M. f. 108.

ኩሬ፡ subst., f. et m., Pl. **ኩሬት፡** [dictum a *rotunditate* et *cavitate*, quos significatus etiam in كور copulatos habes] 1) *poculum, calix, scyphus,* κόνδυ Gen. 44, 2. 9; Kuf. 42; **ተመልአ፡ ማየ፡ በኩሬ፡ ሐዲስ፡** Kedr f. 1; ei superfuderunt **ምልአ፡ ኩሬ፡ ማየ፡** Sx. Masc. 27; **ኩሬት፡** Sx. Hed. 7; **ይመልእሙ፡ በኩሬቲሆሙ፡ ማየ፡** Sx. Sen. 24 [cfr. etiam قَرْوٌ; in caeteris linguis frequentant כּוֹז כּוּר]. 2) *phiala, cantharus:* **ወይከውን፡ ጸሀሬት፡ ዘቤተ፡ እግዚ"፡ ከመ፡ ኩሬት፡** φιάλαι Zach. 14, 20; cinerem thuribulorum indant in **ኩሬ፡ ወለለምልአቱ፡** cum in fluvium effundant Kedr f. 88. — *Voc. Ae.:* **ዐይግ፡ ኩሬ፡ ፡ብ፡ የተከማቸ፡ ወሀ ።** (Secundum Ludolfi Gregorium **ኩሬ፡** est *cantharus*, ex quo in **ገይብ፡** *scyphos* infunditur, minor quam **ጋን፡**).

ከውር፡ subst. [כּוּר ܟܘܪܐ كُورٌ, a כּוּר vel גּוּר *aestuare*] *fornax* (in qua metalla excoquuntur et liquantur): **አፈትን፡ ዘሐለኪ፡ በከውር፡** Jes. 1, 25 var.; **በከመ፡ ይትፈተን፡ በከውር፡** (v. **በምንሃብ፡**) **ወርቅ፡ ወብሩር፡** Prov. 17, 3; Hez. 22, 20. 22; **ይትዌለጥ፡ ወርቅ፡ ውስተ፡ ከውር፡ ኀበ፡ ብሩር፡** Fid. Jac. Barad.; Enc. Teq. 5. — *Voc. Ae.:* **ከውር፡ ወሕንቅርት፡ ዘ፡ መፍልሐ፡ ወርቅ ።**

ከሰ፡ inus. i. q. **ሐሰ፡**

አከሰ፡ II, 1 1) *commovere, agitare, concitare:* **አነ፡ እግዚ"፡ ዘአከውሳ፡ ለባሕር፡** ταράσσων Jes. 51, 15; **አከስከ፡** (v. **አኰስከ**) **ለባሕር፡** 4 Esr. 1, 19; **ሰይጣናት፡ ያከውሱ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ ብዙኀ፡ እከያተ፡** Phlx. 30. 37. 2) *commiscere* vid. sub **አከሠ፡**

ተከውሰ፡ III, 1 1) *commoveri, agitari, concuti, perturbari:* **ትትከወስ፡ ባሕር፡ በምልኣ፡** βομβήσει 1 Par. 16, 32; **በማእከሌኪ፡ ይትከወስ፡ ማዕበልኪ፡** συντριβήσεται Job 38, 11; **ይትከወስ፡ ማየ፡ ባሕር፡** ταραχθήσεται Jes. 24, 14. 17, 12; σαλευθήσεται Ps. 95, 11. 97, 8; **አድባር፡ ተከውሱ፡** Jud. 5, 5; Judith 16, 15; 2 Reg. 22, 8; **ይትከወስ፡ ኀይለ፡ ሰማያት፡** Marc. 13, 25; Luc. 21, 26; Clem. f. 72; **እስከ፡ ነፍስየ፡ ትትከወስ፡** 4 Esr. 4, 40; **እምብዙኀ፡ ፍርሀት፡ ይትከወስ፡ ወይትሀወክ፡ ነፍሳት፡** Clem. f. 70; **ተከውሰት፡ ከርሥየ፡** Thren. 1, 20; Mich. 7, 17. 2) *commisceri* vid. sub **ተከውሠ፡** — *Rad. Abb.:* **ተከውሰ፡ ዘ፡ ተናወጸ፡**

ተካወሰ፡ III, 3 *huc illuc commoveri* vel *agitari*, Ps. 95, 11 var.; Jes. 17, 12. 24, 14 var.; **ይትካወስ፡ ማዕበልኪ፡** (o mare) **በማእከሌኪ፡** Lit. Epiph.; animus laetitia **ተካወሰ፡** Lud. e Libr. Myst.; **እምዘመነ፡ መንሱት፡ ወሁከት፡ ወወርኀ፡ ተካውሶ፡** (**ተከውሶ፡** in Cod. Tubing.) Enc. Mij. 22.

ኮነ፡ I, 1 [proprie: *erectum stare*, vid. Ges. thes. p. 665; كَانَ *exstitit, accidit, fuit*] Prf. 1 pers. Pl. **ኮነ፡** (Jes. 1, 9. 63, 19. 64, 6 al.), Subj. **ይኩን፡** (**ይኵን፡** passim), Imprt. **ኩን፡** (**ኵን፡**) 1) *accidere, evenire, fieri* (geſchehen): **ዘከመ፡ ኮነ፡** τὸ γεγονός Esth. 4, 4. 7; **ይንገሩ፡ በበይነ፡ ዘኮነ፡** Judith 15, 1. 4; 4 Esr. 14, 24; **ለእመ፡ ከዊነ፡ ኮነ፡ ከመዝ፡ በመዋዕሊክሙ፡** Joel 1, 2; Jer. 2, 10; **ኀጢአት፡ ዘይከውን፡ ውስተ፡ ምድር፡** Kuf. 4; Hen. 50, 1; Rom. 3, 24; **በከመ፡ ነበብኩ፡ ከማሁ፡ ይከውን፡** Jes. 14, 24; **ዘእንበለ፡ ይኩን፡** 48, 5; Sir. 48, 25; **ዘእምይእዜ፡ ይከውን፡** Jes. 48, 6; **ዘሀሎ፡ ይኩን፡** ἃ δεῖ γενέσθαι Dan. 2, 28; **እምኀበ፡ እግዚ"፡ ኮነት፡ ዛቲ፡** Matth. 21, 42; Marc. 12, 11; **ዘኮነ፡** τὴν αἰτίαν Matth. 27, 37; c. pron. suff. (pro Dat.): **ኮነነ፡ በከመ፡ ፈከረ፡** Gen. 41, 13; **በከመ፡ ኢተሐዘብኩ፡ ኮነኒ፡** Tob. 8, 16; saepe in locutione hac: **ወኮነ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ ኀበ፡ አብራም፡** Gen. 15, 1; 1 Reg. 3, 1; Jes. 2, 1. 14, 28; Am. 1, 1; saepe pro hebr. וַיְהִי vel וְהָיָה, sive seq. **ወ፡** sive omisso, ut: Gen. 12, 11. 22, 1. 26, 32; 1 Reg. 18, 1; 1 Par. 18, 1. 19, 1. 20, 6; **ወይከውን፡ ይእቲ፡ አሚረ፡** Jer. 5, 18 al.; **ለይኩን፡ ለይኩን፡** *fiat! fiat!* Kuf. 33; Jer. 11, 5; Ps. 88, 51. 105, 47; **ለይኩን፡ በከመ፡ ትቤ፡** Dan. ap. 13, 9. a) *evadere, ratum fieri, impleri*, de votis, promissis, vaticiniis, Joh. 14, 29; 1 Thess. 3, 4; **ዝኵሉ፡ ይከውን፡ ፍጡነ፡** Jes. 14, 1; **በግብር፡ ይከውን፡ ዘነበበ፡** Tob. 14, 8; 1 Reg. 9, 6; 3 Reg. 13, 32. b) *absolvi, confici*, Apoc. 12, 10; **እምዝ፡ አብእዎሙ፡ ውስተ፡ መቃብሪሆሙ፡ ወትብል፡ ፫ ጸዋት፡ ወትጸርኅ፡ ፱ ጊዜ፡ እስከ፡ ይከውን፡** (bis es vorüber iſt, sc. sepultura) Genz. f. 40. 131. c) *contingere* i. e. *succedere* alicui (e voto), Dat. vel pron. suff.: **ወኢኮነ፡ ሎቱ፡** Jsp. p. 322; **ወኢኮኖሙ፡** p. 328. 363. 2) *fieri* (werden) a) *exsistere, oriri, gigni* Gen. 1, 3. 6. 14; Ps. 32, 9; Judith 16, 14; Jud. 11, 39; **ወኮነ፡ ጋእዝ፡** Gen. 13, 7. 26, 1; 1 Reg. 14, 15; Matth. 8, 24; **ኢይኩን፡ እንከ፡ ፍሬ፡ እምውስቴትኪ፡** 21, 19; Hen. 65, 7; **ኵሉ፡ ኮነ፡ እመሬት፡** Koh. 3, 20; **ኢየሱስ፡ ዘኮንከ፡ እምቤተ፡ ይሁዳ፡** Enc. Mar. b) *obtingere* (zu Theil werden) c. Dat. vel pron. suff.: **ወኮኑ፡ ሊተ፡ እምኔሃ፡ ፫ ውሉድ፡** Phlx. 3; **ኢትከውነክሙ፡ ሰላም፡** Hen. 5, 4. 5. 10, 10. 12, 6. 13, 1. 2; Koh. 2, 22. 6, 3; Marc. 4, 11. c) *fieri alqd, converti in alqd* (zu etwas werden), c. c. Acc. praedicati (passim c. pron. suff. Dat.): **ብርሃንከ፡ ጽልመተ፡ ኮነከ፡** Job 22, 11; **እምከመ፡ ሞተ፡ ሰብእ፡ ይከውን፡ ክፍለ፡ ዕፄ፡** Sir. 10, 11; **እግዚ"፡ ረዳኢየ፡ ኮነኒ፡** Jes. 50, 7; Ex. 4, 4; **ኮነ፡ ነዳፌ፡** Gen. 21, 20. 26, 12; Joel 3, 4; **ኮንኪ፡ ብእሲተ፡** Hez. 16, 7. 19, 3. 37, 19; Jes. 10, 17; 34, 9. 63, 10 (ἐστράφη); Sir. 6, 28; **በሀርከ፡ ዘጸላኤ፡ ይከውነከ፡** (μετατιθέμενος) 6, 9. 37, 2 (τρεπόμενος); **ዘሌሊተ፡ መዓልተ፡ ይከውኖ፡** 38, 27; Deut. 28, 23; Ps. 103, 21; Joh. 16, 20; Apoc. 16, 19; crebro in locutione: **ወኮኖ፡ ብእሲቶ፡** Gen. 24, 67. 28, 9 al.; **መንፈቀ፡ ሌሊት፡ ከዊኖ፡** Ruth 3, 8; Matth. 8, 16; **አቅደመ፡ ስምዐ፡ ከዊኖ፡ እስጢፋኖስ፡** Mavâs. n. 4; **ኢትፍቅድ፡ ከዊነ፡ መኰንነ፡** Sir. 7, 6; c. **ለ፡** praed.: Gen. 2, 7; **ናሁ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ ኮኖሙ፡ ለጽእለት፡** Jer. 6, 10; vel c. **ውስተ፡**, ut: **ይእቲ፡ ኮነት፡ ውስተ፡ ርእሰ፡ ማእዘንት፡** 1 Petr. 2, 7; c. **ከመ፡** (*fieri instar* alcjs i. e. ei *similem*), **ኮኑ፡ ከመ፡ አእዱገ፡ ገዳም፡** Job 24, 5; Jer. 15, 18; **ኮኑ፡ ከመ፡ ዘኢተፈጥሩ፡** Sir. 44, 9; Jes. 1, 9; Ps. 37, 15. α) alqs factus est alqd i. e. *accidit ei* alqd, *expertus est* alqd: **ኢያእመረት፡ ዘኮነ፡ ምንተ፡** Act. 5, 7; Ex. 32, 1; **እለ፡ ከመዝ፡ ኮኑ፡** Hebr 10, 33; Marc. 5, 16; **ምንተ፡ ኮንኪ፡** Gen. 21, 17; 1 Reg. 1, 8; Ps. 113, 5; Dan. ap. 1, 26; 4 Esr. 9, 42. 10, 45; **ምንተ፡**

ኮንክሙ፡ይእዜ፡ Jes. 22, 1; ኮንኩ፡ከመ፡ Mich. 7, 1; Num. 17, 5. β) *vertitur* alicui alqd in rem, vel ei *imputatur tamquam:* ይከውነከ፡ጌጋየ፡ነቢበ፡ብዙኀ፡ነገር፡ λογισθήσεται Job 34, 37; ጥበበ፡ይከውኖ፡ (v. ይትሐሰብ፡ሎቱ፡) Prov. 17, 28; Lev. 17, 4; Rom. 2, 26. 4, 3; Jac. 4, 17. 3) *esse*, raro i. q. *exsistere* (daſein, vorhanden ſein), ut: Gen. 6, 4; እስመ፡ኢኮኑ፡ ደቂቃ፡) ὅτι οὐκ εἰσίν Jer. 38, 15 (v. ኢሀለዉ፡); Matth. 2, 18; plerumque ad copulandum subjectum et praedicatum, quod ubi nomen (subst. vel adj.) est, in Acc. poni solet (quamquam passim Nominativus occurrit, ut in locutione Gen. 2, 18; ኢኮነ፡ሠናይ፡ ወኢኮነ፡አዳም፡ትኩን፡ታቦተ፡እግዚ"፡ኀበ፡ባዕድ፡ 1 Par. 15, 2). Crebro usurpatur, ubi enunciationis copula pronominalis variis de causis non sufficit, ut: ኩን፡መሐሬ፡ Tob. 14, 9; ትከውኖ፡ከመ፡መጽሄት፡ዘሐልት፡ Sir. 12, 11; ይከውኑ፡ዘእምላክ፡ Hen. 1, 8. 10, 21; እመ፡ጠቢበ፡ኮንከ፡ለርእስከ፡ጠቢበ፡ትከውን፡ለቢጽከ፡ Prov. 9, 12; Jes. 1, 18; ምድር፡ከመ፡ገነት፡ትፍሥሕት፡ኮነት፡ Hez. 36, 35; ኢይክል፡ኵሎ፡ ከዊነ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Sir. 17, 30; በከዊነ፡ሕዝቡ፡ቅዱስ፡ Kuf. 22; Gen. 25, 32; (ubi ignominia te afficiunt, Deum invoca) ወሶቤሃ፡ይትዌለጥ፡ኀሳርከ፡እምከዊነ፡ኀሳር፡ኀበ፡ከዊነ፡ክብር፡ Chr. Ta. 21; ከመ፡ኢኮነ፡ውእቱ፡ክርስቶስሃ፡ Joh. 1, 20; Hebr. 12, 8; Gen. 42, 31. 34; Deut. 8, 3; Hez. 18, 29. 28, 2; እኮኑ፡ጽልመት፡ይእቲ፡(ዕለት፡)ወኢኮነት፡ብርሃነ፡ Am. 5, 18; ተቀብረ፡በሀገረ፡ዳዊት፡ወኢኮነሰ፡ውስተ፡መቃብረ፡ነገሥት፡ 2 Par. 21, 20; 4 Esr. 10, 40; ኢኮነ፡ከመዝ፡ Jer. 5, 12; 1 Par. 21, 24; ወኮነ፡አይኅ፡ላዕለ፡ምድር፡አርብዓ፡ዕለተ፡ Gen. 7, 11; 1 Reg. 11, 8; Gen. 5, 5. 8. 11. 17, 1. 7, 6; ዘይከውን፡ *is qui futurus est* Sir. 48, 25; ዘይመጽእ፡ወዘይከውን፡በደኃሪት፡ Jes. 41, 23; Hen. 71, 15. 16. a) Aliis verbis praemittitur α) ኮነ፡ Imperfecto verbi, ad significandum Imperfectum Latinorum: ኮነ፡ይገብር፡ *fuit conficiens* i. e. *conficiebat* Gen. 4, 22; Hen. 12, 3; ኮነ፡ይገይይ፡ወትረ፡ Chr. ho. 28; ኮነ፡ያወትር፡ Phlx. 1; ኮነ፡ያመልክ፡ Kuf. p. 46. β) ኮነ፡ Perfecto, ad significandum Perfectum vel Plusquamperfectum Latinorum: ኮንኩ፡ ኢነበብኩ፡ቃለ፡ጽድቅ፡ Herm. p. 26; አስቴር፡ዘኮነ፡ አክሶይሮስ፡አውሰባ፡ Jsp. p. 277; እስከ፡ፍጻሜሁ፡ለዘ፡ኮኑ፡ወጠኑ፡ p. 311, al. (maxime in libris ex Arabico translatis). γ) ይከውን፡ vel ይኩን፡ Imperfecto vel Subjunctivo, ut: ይኩኑ፡ያምልኩ፡ *adoraturi sint* Hen. 10, 21. b) *est alicui* res i. e. *habet* rem (einem gehören), c. ለ፡ prs., ut 1 Reg. 27, 6; Lev. 25, 28. 30; ማእዱ፡ለከ፡ትኩን፡ Kuf. p. 113; ኵሉ፡ንዋዩ፡እምድኅረ፡ምንኵስናሁ፡ይከውን፡ለምኔት፡ F. N. 10. c) *esse in rem* vel *rei* (zu etwas dienen, gereichen), c. ለ፡ rei: Gen. 1, 14. 15; ወይከውን፡ፍሬሁ፡ለሲሳይ፡ወቈጽሉ፡ለፈውስ፡ Hez. 47, 12; Job 27, 14; c. pron. suff. (pro Dat.) i. e. *alicui*, ut: ወይኩንከ፡ለዐጸደ፡ወይን፡ 4 Reg. 5, 26; vel c. Acc. rei et pron. suff. (pro Dat.): ወትከውኖ፡ዕቅፍተ፡ 1 Reg. 18, 21; አሮን፡ይኩንከ፡ነቢየ፡ Ex. 7, 1; Gen. 17, 8; 1 Reg. 2, 28; ኢይከውነከ፡ምክሐ፡ (v. ለምክሕ፡) Sir. 3, 10; etiam c. ከመ፡ rei (*pro, loco*): ኩኖ፡ለእጓለ፡ማውታ፡ከመ፡አቡሁ፡ Sir. 4, 10. d) *versari in* aliqua re, c. በ፡, ut: በሣልሲት፡ዓመት፡ይኩን፡ (poenitens) በጾም፡ወበጸሎት፡ F. M. 5, 8; ዘኮነ፡በሐዊረ፡ፍኖት፡ F. M. 32, 1; cfr. ከመ፡እኩን፡ቦቱ፡ ἵνα εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ Phil. 3, 9. e) *constare* α) manere, firmum esse: በቃሉ፡ይከውን፡ ኵሉ፡ σύγκειται Sir. 43, 26; ነገር፡ዘተናገርክሙ፡ኢይከውን፡ (v. ኢይቀውም፡) ἐμμείνῃ Jes. 8, 10. β) de pretio, c. Acc.: ኮነ፡ርእሰ፡አድግ፡፶ሰቅለ፡ብሩር፡ *caput asini erat quinquaginta siclis* 4 Reg. 6, 25; c. በ፡, ut: መስፈርተ፡ስንዳሌ፡በሰቅል፡ትከውን፡ 7, 1. f) ዘኮነ፡ vel ዘኮነ፡ከዊኖ፡ (v. ከዊን፡) *quicumque fuerit, quicumque* vel *ullus* (irgendwelcher): ዘኮነ፡ Lev. 21, 17; ዘኮነ፡ንዋይ፡ πᾶν σκεῦος Num. 35, 20; Deut. 24, 10; ጠዐም፡እከለ፡ዘኮነ፡ 4 Esr. 3, 25; በዘ፡ኮነ፡ከዊኖ፡ ὅ τι οὖν ἂν ᾖ Ex. 22, 8; ዘይቀሥጥ፡እምቤተ፡እግዚ"፡ዘኮነ፡ከዊነ፡ Clem. f. 161. 170; ወእመኒ፡በዘኮነ፡ከዊኖ፡ምግባረ፡እኩይ፡ (sive quocumque facinore malo) f. 112. 115. 133. 239. 255; እመኒ፡ገብር፡አው፡ሐራዊ፡አው፡ነዳዊ፡ወዘኮነ፡ከዊኖ፡ Chr. Ta. 15. 4) Significatui *esse* significationes quaedam secundariae et speciales admiscentur: a) est i. e. (factum est quod fieret necesse erat) *satis est, sufficit*, Gen. 38, 23; c. pron. suff. (pro Dat.: *alicui*): ኮነከ፡አከለከ፡ ἱκανούσθω σοι Deut. 3, 26; Luc. 22, 38 rom.; ይኩንክሙ፡ለክሙ፡ Num. 16, 3; ይከውንክሙ፡ (እምይእዜ፡) 3 Reg. 18, 29; seq. Inf. in Nom. vel Acc.: ኮነክሙ፡ዐሪግ፡ 3 Reg. 12, 28; ኮነክሙ፡ዐዊዶቶ፡ Deut. 2, 2; seq. Subj. verbi 4 Esr. 10, 10 (quae loci interpretatio magis placet, quam *est quod*); vid. ክንየ፡ (sub ክን፡). b) *fieri potest:* እፎ፡ይከውን፡ነቢብ፡እምኀበ፡ዘአልቦ፡ልሳን፡ Clem. f. 56. c) *est alicujus, meum, tuum, decet* alqm, seq. pron. suff. vel ለ፡ pers.: ኢኮነ፡ለክሙ፡አእምሮ፡ፍትሕ፡ Mich. 3, 1; ኢኮነ፡ለክሙ፡ታእምሩ፡መዋዕለ፡ወአዝማነ፡ Act. 1, 7; ኢኮነ፡ለነ፡ወለክሙ፡ዘነሐንጽ፡ቤተ፡አምላክነ፡ 2 Esr. 4, 3; ኢይከውነከ፡ከመ፡ትዕጥን፡ 2 Par. 26, 18. d) *permissum est, licet* (ἔξεστι, ἔστι): ገብረ፡ዘኢይከውን፡ Hez. 18, 18. 22, 9; c. pron. suff. (pro Dat.) vel ለ፡, ut: ኵሉ፡ይከውነኒ፡ 1 Cor. 6, 12; እስመ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡ኢኮነ፡ለክርስቲያን፡ Clem. f. 188; seq. Inf. sive in Acc., ut: ዘኢይከውን፡ገቢረ፡ Matth. 12, 2. 10. 12. 22, 17; Deut. 22, 19; Kuf. 33. 49, sive praemisso ለ፡, ut: ዘኢይከውኖሙ፡ለበሊዕ፡ Luc. 6, 4; Matth. 12, 4; Esth. 4, 2; Judith 11, 13; Lev. 4, 2. 13. 22. 27. 11, 39. 17, 13. 25, 29, sive praemisso እምነ፡ (negativo): 1 Reg. 25, 17; seq. Subj. verbi: ኢይከውን፡ንደዮ፡ Matth. 27, 6; Hebr. 13, 10; 2 Esr. 4, 14; Deut. 22, 29; Kuf. 49; seq. ከመ፡ c. Subj. verbi: Deut. 24, 4; Rel. Bar. e) *expedit, conducit:* ለከ፡ይከውነከ፡ ትሕምም፡ወለቤትከኒ፡ σοὶ συμφέρον ἐστὶ θλιβῆναι, Herm. p. 61.

ክን፡ subst. *sufficientia*, (vid. ኮነ፡ *n.* 4, a) non usitatur nisi cum pron. suff., ut: ክንየ፡ (i. q. ኮነኒ፡) *sufficit mihi, satis habeo:* ስእነት፡ብሂለ፡ክንየ፡ Prov. 24, 50; ኢይብሉ፡ክንየ፡ 24, 51; ክንየ፡ 3 Reg. 19, 4. — *Voc. Ae.:* ክንየ፡ዘ፡በቃኝ።

ኩነት፡ (ኵነት፡ passim) n. act. et subst., Pl. ኩነታት፡ (ኵ"፡) 1) *ortus*, እግዚ"፡ያእምር፡ኀሊና፡ሰብእ፡እምቅድመ፡ኩነቶ፡ Chr. ho. 3; astrorum Hen. 43, 2. 2) *status, conditio*, ut: ኩነት፡ብሒር፡ Gad. Kar. 3) *ens* (Weſen): Deus ገባሬ፡ኵሉ፡ ኩነታት፡ Fid. Jac. Bar.; Deus ዘይሤለስ፡በኩነታት፡ዘውእቱ፡ ፫አካላቲሁ፡ ibid.

ክዋኔ፡ subst. (Pl. ክዋንያት፡ vid. sub ክዋኒ፡) 1) *ortus, generatio:* እምጥንተ፡ክዋኔሃ፡ ἀπ' ἀρχῆς γενέσεως Sap. 6, 24; ገባሬ፡ክዋኔሆሙ፡ ὁ γενεσιουργὸς αὐτῶν 13, 5; (Photinus docet:) ለፎ፡እማርያም፡ክዋኔሁ፡ለወልድ፡ M. M. f. 41. 2) *essentia, natura:* ኀሊና፡ፍጡር፡ይኄሊ፡አእምሮ፡ክዋኔሁ፡(ለእግዚ"፡)ወባሕቱ፡ይስእን፡ Phlx. sub fin.; Deus አልቦ፡ማኅለቅተ፡ክዋኔሁ፡ Lit. Epiph.; personae S. Trinitatis ዘኢይትአመር፡ክዋኔሆሙ፡ Org.; ክዋኔ፡ዐሓይ፡ Fid. Jac. Bar. 3) *status, conditio, qualitas:* F. M. 5, 7; በእንተ፡ክዋኔ፡ተመጣዌ፡ቍርባን፡ 26, 8; ክዋኔ፡ንዋይ፡ዘይሠየጥ፡ (qualitas mercis quae venditur) F. N. 33.

ከዋኒ፡ n. ag., f. **ከዋኒት፡** 1) *fiens, eveniens, oriens,* Genz. f. 89; **ዘአዘዝከ፡ከዋኒተ፤ወአእመንከ፡ሐዋርያተ፤በመስቀልከ፡ረከብነ፡ሕይወተ፡** Mavâs. n. 7. 2) **ከዋኒት፡** et **ከዋኒት፡**, Pl. **ከዋንያት፡** *ens* (Wesen): **ርእየ፡፪ከዋንያተ፤አሐቲ፡በየማነ፡ቤት፡ወአሐቲ፡በፀጋመ፡ቤት፤ወይቤ፡እግዚእነ፡ትሬእዩኑ፡አርአያ፡ -- ወተመይጠ፡ኀበ፡ከዋኒት፡ወይቤላ፡ -- በጊዜሃ፡ቀነጸት፡ከዋኒት፡ወነበበት፡ከመ፡ሰብእ፡** (caet., posthac ter **ከዋኒት፡** scriptum est) Sx. Nah. 30.

ከዋኒት፡ i. q. **ሐዋኒት፡** Act. 28, 15 Platt, vid. sub **ሐኖት፡** c. 109.

መካን፡ subst., m. et f. (ut Ex. 3, 5; 1 Esr. 8, 75; Jsp. p. 328), Pl. **መካናት፡** [مَكَانٌ] *locus,* τόπος Gen. 1, 9. 2, 21. 13, 3. 14. 22, 3. 28, 11; Ex. 3, 5; Lev. 4, 12. 6, 4. 18. 13, 28. 33. 14, 40; Num. 18, 31. 22, 26; **በዛቲ፡መካን፡ቅድስት፡** 1 Esr. 8, 75; Ps. 25, 8. 36, 38. 102, 15; **መካነ፡እንተ፡ኀበ፡ግዕዛ፡ኢትሑር፡ሀየ፡** Prov. 4, 15; **ከመ፡ኢይቁም፡ውስተ፡መካንከ፡** Sir. 12, 12; **እሁበሙ፡በቤትየ፡መካነ፡ዘይሰመይ፡** Jes. 56, 5; Dan. 2, 35; **መካን፡ዘለዓለም፡** Tob. 3, 6; **መካነ፡ደይን፡** Kuf. 10; **መካን፡ኀበ፡እቀውም፡** 4 Esr. 4, 33; **መካን፡ኅቡእ፡** 12, 43; Hen. 17, 1. 2; **መካናት፡ብሩሃን፡** 17, 3; **መካናት፡ሠናያት፡** 22, 1; Act. 7, 49; **ክልኤ፡መካናት፡አሐቲ፡ለሕይወት፡ወአሐቲ፡ለሞት፡** (pro *viis*) Lud. comm. hist. p. 315 n. 48. a) *spatium* Jud. 20, 36; **እስመ፡አልቦሙ፡መካነ፡** Jer. 7, 32; Luc. 2, 7; **ራሕበ፡መካናቲሆሙ፡** Hen. 43, 2. b) *locus* i. e. *occasio:* **እንዘ፡ትሁብ፡ኪያሆሙ፡መካነ፡ለንስሓ፡** ἐδίδους τόπον μετανοίας Sap. 12, 10. c) *locus habitationis, regio, terra, sedes:* Gen. 19, 12; Ex. 3, 8; **በዝንቱ፡መካን፡** Jer. 47, 2; **ለዛቲ፡መካን፡** 49. 18. 22; Joh. 14, 2. 3; **መካናት፡** Asc. Jes. 3, 27; Lit. 176, 3. d) *plaga:* **እምአርባዕቱ፡መካን፡** Matth. 24, 31. e) *locus* vel *caput* libri, Luc. 4, 17. f) in arithmetica: *locus* i. e. *numerus*, Abush. 11 (vid. sub **ደመረ፡**). g) Acc. et st. c. **መካነ፡** *in loco* Num. 9, 17; *loco* i. e. *pro* Deut. 2, 12; Rom. 11, 17. — *Voc. Ae.:* **መካን፡ዘ፡በታ፡** ።

ኮክ፡ subst. (i. q. **ኆኅ፡** q. v.) 1) *prunum, malum Persicum;* varie scribitur: **ኩኹ፡** (sec. Lud. **ኹኩ፡**) Const. Ap. 39; **ኰኹሕ፡** F. N. 17. 2) *prunus* arbor: **ፍሬሁ፡ለኮክህ፡** M. F.

ከውከበ፡ rad. inus., vid. **ከበበ፡**, **ከወወ፡**, **ከውከወ፡**

ኮከብ፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. **ከዋክብት፡** [כּוֹכָב ܟܰܘܟܒܳܐ كَوْكَبٌ], *stella (sidus, astrum)*: Matth. 2, 2. 9; Apoc. 8, 10. 11; **ሰብዐቱ፡ኮከብ፡** 1, 16; **ትሬእዩ፡በኮከበ፡ሰማይ፡** Jes. 47, 13; **ከመ፡ኮከበ፡ሰማይ፡** Kuf. 24; Gen. 22, 17; Sir. 44, 21; Hebr. 11, 12; **ከዋክብት፡** Gen. 1, 16. 15, 5; Job 3, 9. 9, 7; Jes. 13, 10. 45, 12; **ከዋክብት፡ኢኮኑ፡ንጹሓነ፡** Job 25, 5; **ከዋክብተ፡ሰማይ፡** στρατιὰ τοῦ οὐρανοῦ Jer. 19, 13; Ps. 135, 9. a) **ኮከበ፡ጽባሕ፡** *phosphorus* Job 11, 17. 41, 9; Sir. 50, 6; Jes. 14, 12; 1 Reg. 30, 17; Ps. 109, 4; Apoc. 2, 28; Clem. f. 4; **ከዋክብተ፡ጽባሕ፡** Job 9, 9; **ኮከበ፡ምዕራብ፡** *hesperus* Sx. Jac. 2; **ኮከበ፡ምሴት፡** id., Lud. e Ssal. Req.; **ከዋክብት፡እለ፡ጽኑዓን፡** *stellae fixae* Abush. 37; **ኮከብ፡ዘቦቱ፡ዘነብ፡** *stella crinita, cometes,* Chr. L. Atk. f. 23; **ዐምደ፡ብርሃን፡** vel **ዐምደ፡ዘኮከብ፡** id., Lud.; **ኮከብ፡መስሕት፡** ἀστέρες πλανῆται Judae 13 rom. (Platt: **ከዋክብት፡ጽልሙታን፡**). b) **ረአይያነ፡ኮከብ፡** *astronomi et astrologi* Hen. 8, 3; Clem. f. 128; vel **ረአይተ፡ኮከብ፡** Kid. f. 24; Abush. 44. c) trsl. Num. 24, 17; Antonius **ኮከበ፡ገዳም፡** Sx. Ter 22; martyres Nagranenses **ከዋክብተ፡ናግራን፡** Enc. Hed. 26; **አቡቂር፡ወዮሐንስ፡ከዋክብት፡ዘለእስክንድርያ፡** Enc. Jac. 6.

ከወወ፡ inus., cui conferas **ከበበ፡** et **ከውከወ፡**

ከዋው፡ adj., ut videtur 1) *volubilis, (teres)*: **እብን፡ከዋዋት፡** (λίθοι ἕτοιμοι) Jos. 4, 3. Hinc derivaveris a) *velox, agilis* (Lud.): **አእጋሪሁ፡ከዋዋት፡** (in Sx. Tubing. **ከዐዋት፡** minus bene) Enc. Teq. 15. b) *glaber* (, *fallax*): Satanas seduxit Evam **በጠዋይ፡ቃል፡ወበከዋው፡ነገር፡** Macc. f. 23. — *Voc. Ae.:* **ከዋው፡ብ፡ቀሊል፡** (v. **ቀሊለ፡እግር፡**); *Rad. Abb.:* **ከወወ፡ዘ፡ቀለለ፡** — At 2) nescio an in his duobus locis significatio *curvus* melius quadret: etenim Macc. f. 23 copulatum est **ከዋው፡** cum **ጠዋይ፡**, et Enc. Teq. habet: **መጠነ፡ዓመታት፡፶እስከ፡ተፈጸመ፤አእጋሪሁ፡ከዋዋት፡እመ፡በጸሎት፡ቆሙ፤እሮ፡እሮ፡እሮኑ፡ኢደክሙ፡** (pedes stando per quinquaginta annos incurvati, cfr. [illegible]).

ከውከወ፡ rad. inus., cui potestas *circumvolvendi* vel *rotandi* infuisse videtur (vid. **ከበበ፡**, **ከውከበ፡**, **ከወወ፡**).

አንከከወ፡ V i. q. **አንኮርኮረ፡**, Voc. ad Cyr.

መንከኪት፡ subst. *axis*, **ከመ፡መንከኪት፡እንተ፡ተዐውድ፡** ὡς ἄξων στρεφόμενος Sir. 36, 5.

ከፈ፡ inus., cui potestas *curvi* inerat, vid. כף כָּפַף, ܟܦܦ et كاف cum derivatis.

አከፈ፡ (an **አከወፈ፡**?) II, 1 re aliqua incurvata vel cava, ut *vola, spatha* al. *excipere* alqd (vel *haurire*): **ገልዐ፡በዘ፡ያከውፉ፡ማየ፡ኅዳጠ፡** (v. **ያወክፉ፡** et **ያዌክፉ፡**) ἐν ᾧ ἀποσυριεῖς (ἀποσυρεῖς) ὕδωρ μικρόν Jes. 30, 14.

ከፅሴ፡ subst. *fimus, merda* [جَعْسٌ *merda, stercus,* تَعْس *lutum foetidum*], κόπρος (τοῦ μόσχου) Lev. 4, 11. 8, 17. 16, 27; Num. 19, 5; **ከፅሴ፡ዕጐልት፡** (σποδός) Hebr. 9, 13. — *Voc. Ae.:* **ከፅሴ፡ዘ፡ስምበር፡** v. **ሰንበር፡**; *aliud:* **ከፅሴ፡ዘ፡ፈርስ፡**

ከፅበ፡ rad. inus., cui *duplicandi* vis infuisse videtur, proprie *inflectendi* vel *retorquendi*, cognata cum **ከበበ፡**, كَبْكَبَ كَبَّ (collato כָּפַל כְּפָלַיִם cum כָּפַף كَفَّ, vid. sub **ከፈለ፡**), ⲕⲱⲃ.

ከፁብ፡ part. *duplex, (ex duobus filis contortus)*: **ልብሰ፡እንተ፡ከፁብ፡ፈትሉ፡ዘለይ፡** Sir. 45, 11; **ከፁብ፡ከለሚዳ፡ገብረት፡ለምታ፡** Prov. 29, 40; Did. 3; **ነት፡ከፁብ፡**, **ቢሶስ፡ከፁብ፡** κόκκινον διπλοῦν, βύσσον κεκλωσμένην Ex. 25, 4. 26, 31. 36. 28, 15. 29. 35, 6; **ሚላት፡ከፁብ፡** 36, 9. 10. 12. 32. 37, 3. 5; **ለይ፡ከፁብ፡** Lev. 14, 4; **በዓሉ፡ከመ፡ይግበሩ፡ከፁብ፡** Enc. Ter 1. — *Voc. Ae:* **ከፁብ፡ዘ፡ዳግመ፡ዘተፈትለ** ።

ከዕብ፡ adj. 1) *alter, secundus,* **ወከዕቡ፡** ὁ δεύτερος 1 Par. 3, 1. 15. 8, 1. 23, 19; **እመቃብሪሁ፡ቀዳሚ፡ውስተ፡መቃብር፡ከዕብ፡ .... እንዘ፡አፍለስዎ፡ሕዝብ፡** Enc. Teq. 6 in specie nominatur **ከዕብ፡** ordo secundus alphabeti Aeth. qui desinit in *û*. 2) *socius, amicus* (cfr. **ከልእ፡**): **ሰላም፡ለአውጋንዮስ፡ወለአውጋንድሮስ፡ከዕቡ፡** Enc. Mag. 14. 3) *duplum* i. e. *duo:* **ያስተዋጽኡ፡ሎቱ፡ሲሳዮ፡ስንዳሴ፡ዕሥራ፡ወከዕበ፡በመ**

ስፈርተ፡አርጣበስ፡ Dan. ap. 13, 3; **ክዕበ፡እመት፡** Ex. 25, 10. 17; **ክዕበ፡እመት፡** δίπηχυ Num. 11, 31.

ክዕበ፡ adv. 1) *duplum* i. e. a) *duo*, praemissum nominibus mensurarum: **ወእኤልሂ፡ክዕበ፡በእመት፡** τὸ αἰλεῦ πηχῶν δύο Hez. 40, 9; **ኑኁ፡ክዕበ፡በእመት፡** 41, 22; 4 Reg. 7. 16; **ክዕበ፡ለይእቲ፡መስፈርት፡ሰገም፡በአሐቲ፡ሰቅል፡** 7, 18. b) *dupliciter* Job 42, 10 var. 2) *bis*: **ክዕበ፡ወሥልሰ፡** δὶς καὶ τρίς Sir. 13, 7; Judith 13, 8; Judae 12; Luc. 18, 12; **ክዕበ፡ለለ፡ዕለት፡** Sir. 45, 14; **ክዕበ፡ለዓመት፡** II Can. Ap. 35; **ምስለ፡ክዕበ፡ስሱ፡አንስት፡** (i. e. duodecim) Sx. Nah. 15. 3) *iterum, rursus, secundo:* **ምዕረ፡ወክዕበ፡** *semel atque iterum* 2 Esr. 23, 30; Phil. 4, 16; 1 Thess. 2, 18; Deut. 9, 13; πάλιν Jes. 23, 16. 25, 8; Jer. 43, 15; Dan. 2, 10; Rom. 15, 11; Hebr. 1, 6; Marc. 2, 1; ἔτι Jes. 14, 1; *vicissim, etiam:* **ከማሁ፡ክዕበ፡** οὕτω καί Rom. 5, 18.

ክዕበት፡ subst. i. q. **ክዕበት፡**, Sir. 20, 10 var.; 50, 2 var.; Zach. 9, 12 var.

ክዕበት፡ subst. 1) *duplum*: **ወሀበ፡እግዚ"፡ለኢዮብ፡ክዕበተ፡ኵሉ፡ንዋዩ፡እምቀዲሙ፡** (v. **ክዕበ፡ኵሎ፡ንዋዮ፡**) Job 42, 10; **ቦ፡ዘይሁብከ፡ወክዕበቶ፡** (v. **ወክዕበቶ፡**) **ይትፈደየከ፡** Sir. 20, 10; **ዘይነውኆ፡ክዕበቶ፡** (v. **ክዕበቶ፡**) *duplo* Sir. 50, 2; **ክዕበተ፡ኀጢአታ፡** Jes. 40, 2; **እፈድዮሙ፡ክዕበተ፡ዐመፃሆሙ፡** Jer. 16, 18; Zach. 9, 12; Ex. 16, 5. 22. 22, 3; Gen. 43, 12; **በአተ፡ክዕበት፡** τὸ σπήλαιον τὸ διπλοῦν Gen. 23, 9 seq.; 25, 9; Kuf. 19; **ትከውን፡ዕለት፡ክዕበተ፡ሌሊት፡** Hen. 72, 14. 2) *duae partes* Hen. 72, 10. 3) praemittitur aliis nominibus numeralibus, ut latinum *-plum, -plex* significetur: **ይፍዲ፡ህየንተ፡ዘሰረቀ፡፭ክዕበተ፡** *quincuplex* F. M. 17, 6; **፬ክዕበተ፡** (Acc.) *quadruplum*, ibid. 17, 7. 3) Adv. **ክዕበተ፡** a) *duplum, duplo magis, dupliciter:* **ለይኩን፡ክዕበተ፡ላዕሌየ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ዘዲቤከ፡** 4 Reg. 2, 9; **ክዕበተክሙ፡** *duplo magis quam vos* Matth. 23, 15. b) *bis:* **ክዕበተ፡ምክዕቢተ፡** (v. **ምክዕቢት፡**) Apoc. 18, 6; **ክዕበተ፡ሱባዔ፡ሰየፍት፡** (i. e. XIV) Enc. Genb. 14; **ክዕበተ፡ዐሥሩ፡** Enc. Nah. 1; **ክዕበተ፡፳** Enc. Tachs. 14.

ክዕባዊ፡ adj. rel., f. **ክዕቢት፡**, *alter, secundus*, **ክዕባዊ፡** Lud. e Mss. Colb.; Phlx. 88; **ክዕቢት፡** Phlx. 48. 65.

ምክዕቢት፡, rarius **መክዕቢት፡** vel **መክዕብት፡** (Jer. 17, 18 var.: Sap. 11, 13 var.), **ምክዒቢት፡** (Sir. 2, 12, var.), **መክዐቢት፡** (Did. ed. Platt p. 117), subst., Pl. **ምክዕቢታት፡** (Hen. 93, 10), 1) *duplum:* **በምክዕቢተ፡ቅጥቃጤ፡ቀጥቅጦሙ፡** Jer. 17, 18; 1 Tim. 5, 17; Did. ed. Platt p. 117; Deut. 21, 17. a) pro adjectivo: *duplus*, **ምክዕቢት፡ውእቱ፡ኀይሎን፡** Herm. p. 32. 35. 94. b) adv. **ምክዕቢተ፡** α) *dupliciter, bifariam:* Sir. 22, 5; **ኵሉ፡መክዕቢተ፡፩፩ቅድመ፡ካልኡ፡** 42, 24; Sap. 11, 13; Clem. f. 203; **ትሠርዕዎ፡ምክዕቢተ፡** Lev. 24, 6; 4 Reg. 10, 8; **ኃጥእ፡ዘክልኤቱ፡ግዕዙ፡ወምክዕቢተ፡የሐውር፡** Sir. 2, 12; 2 Reg. 10, 9. β) *secundo, iterum*, Jes. 61, 7 var. γ) *bis*, Hez. 45, 13; Apoc. 9, 16. 2) Aliis nominibus numeralibus additum, significat *-plum, -plex, -pliciter:* **ወኮነ፡ምእተ፡ምክዕቢተ፡** *et factum est ei centuplum* Gen. 26, 12; **፯ምክዕቢታተ፡ትምህርት፡** *septuplus* Hen. 93, 10; Matth. 19, 29; Marc. 10, 30; Luc. 8, 8; 2 Reg. 24, 3; Hen. 91, 16; **ክዕበተ፡ምክዕቢተ፡** Apoc. 18, 6; **ብዙኀ፡ምክዕቢተ፡** *multipliciter* Luc. 18, 30.

አክዕበተ፡ quadrl. II (denom. a **ክዕበት፡**) *duplicare:* **ወአክዕበተ፡ሎቱ፡** Job 42, 10 var.

አመክዐበ፡ quadrl. II (denom.) *duplicare, iterare:* **አመክዕባ፡ለኩናት፡** διπλασίασον ῥομφαίαν Hez. 21, 14; **አኀዙ፡ያመክዕቡ፡ላዕሌሁ፡ጸመ፡ወጸሎተ፡** F. M. 3, 7; **አመክዐብኪ፡ፍናወኪ፡** δευτερῶσαι Jer. 2, 36.

ተመክዐበ፡ quadrl. III, 1 1) *duplicari, duplo augeri:* **ወይትመክዐብ፡መዋዕለ፡ሕይወቱ፡** Sir. 26, 1; **ከመ፡ኢይትመክዐብ፡ሀጕልክሙ፡** Chr. Ta. 24; F. M. 6, 6; **በህየ፡ይትመክዐብ፡ሎቱ፡** (duplex praemium dabitur) Chr. Ta. 5; Lit. 161, 4; Mavâs. n. 61; Org. 5. 2) *multiplicari:* **ወተመክዐበ፡ለከ፡** (semen tuum) **ቦዘምእት፡ወዘስሳ፡ወዘሠላሳ፡** Lud. e Vit. Joh. Camae. — *Voc. Ac.:* **ተመክዐበ፡ዘ፡ተረበ፡**

አማዕከበተ፡ quinquel. II, *duplicare:* **ወአማዕከበተ፡ሎቱ፡** Job 42, 10 var.

I. **ኵዕንት፡** subst. „*molestia, afflictio*“: „nihil germinabit in terra vestra **ዘእንበለ፡ጻማ፡ወኵዕንት፡** nisi labor et molestia“, sic quidem Lud. e Vit. Theoph.

II. **ኵዕንት፡** subst., species *radicum tuberosarum*, quae comedi possunt (vid. Isenb. lex. amh. p. 143 sub **ኵእንቲ፡**): **በጽሐ፡ውስተ፡ደብር፡ዘአልቦ፡ዘይነብር፡ውስቴታ፡ዘእንበለ፡ኵዕንት፡ወቆቅሕ፡ወማይ፡ብዙኀ፡ወሶቤሃ፡ኀለየ፡ወይቤ፡ሶበ፡እወፍር፡ኀበ፡ኵዕንት፡ይጸርዕ፡ግብርየ፡ወአልብየ፡ረድእ፡ዘያእቱ፡ሊተ፡** (quare avibus **ቆቅሕ፡** vivere praeoptat, quamquam monachus) Sx. Tachs. 13.

ክዐወ፡ I, 1 [Ges. in thes. p. 1177 comparavit צָנָה *inclinavit* vas effundendum, at potestas radicis non in *evacuando* sed in *fundendo* est, sicut in سَكَبَ et صَبَّ] Imprf. **ይክዑ፡**, Subj. **ይክዐው፡** Imprt. **ክዐው፡** *fundere, effundere, profundere, superfundere*, c. Acc. liquidi: **ደመና፡ዝናመ፡ውስተ፡ምድር፡ይክዑ፡** Koh. 11, 3; **ፈለግ፡ውስተ፡ባሕር፡ይክዑ፡ማዮ፡** Hen. 77, 5. 6; Kuf. 8; aquam Ex. 4, 9; 1 Reg. 7, 6; oleum (c. **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** *super*) Ex. 29, 7; Lev. 2, 1. 6; Gen. 35, 14; jusculum Jud. 6, 20; lacrymas Hen. 95, 1; sanguinem Deut. 12, 16. 24; Ex. 29, 12; Lev. 1. 5. 11. 4, 7. 18; crebro: sanguinem hominum (i. e. *caedem committere*) Gen. 9, 6; Kuf. 6. 7; **ለክዒወ፡ደመ፡ሰብእ፡** Kuf. 11; Sir. 8, 16; Jes. 59, 7; Jer. 22, 17; Rom. 3, 15; **እመ፡ኢክዐውክሙ፡ደመ፡ንጹሐ፡** Jer. 7, 6; **ኢትክዐዉ፡ደመ፡ንጹሐ፡** 22, 3; **ደም፡ዘክዐዉ፡** Hez. 36, 18; Ps. 78, 3; semen (sperma): **ክዐወ፡ዘርአ፡ውስተ፡ምድር፡** Kuf. 41; Gen. 38, 9; Arius **አማዑተ፡ከርሡ፡ክዐወ፡ከመ፡ዐፍዕ፡ዘላህም፡** Enc. Nah. 18; trsl.: **ንክዐው፡ነገሮሙ፡** Gen. 11, 7; **ንክዐው፡ልሳናቲሆሙ፡** Kuf. 10; **እክዑ፡እምነ፡መንፈስየ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ዘሥጋ፡** Joel 3, 1; **ክዐወ፡ላዕሌሁ፡ምሕረቶ፡** Gen. 39, 21; **ክዐው፡መዐተከ፡ላዕለ፡አሕዛብ፡** Jer. 10, 25; Thren. 2, 4; Hez. 20, 13. 22, 31; **ክዐዉ፡ልበክሙ፡ቅድሜሁ፡** Ps. 61, 8; 1 Reg. 1, 15; **ምስለ፡ገዐር፡ወክዒወ፡ልብ፡** Chr. Ta. 31; **እክዑ፡ቅድሜሁ፡ስእለትየ፡** Ps. 141, 2. 101 tit.; **ክዐዉ፡ኀይለ፡ላዕለ፡ኢየሩሳሌም፡** Jer. 6, 6; c. Acc. vasis Apoc. 16, 1 seq.; etiam intrs.: aqua *superfundit* (se) i. e. *inundat* Hen. 89, 4. — *Voc. Ac.:* **ክዐወ፡ዘ፡አፈሰሰ፡**

አክዐወ፡ II, 1 *fundere* vel *effundere facere:* **ያክዑ፡ደመ፡** Sir. 27, 15.

ተክዕወ፡ III, 1 *fundi, se effundere, effundi, profundi, superfundi,* **ይትክዐው፡ዝናም፡እምውስተ፡ደመና፡**

Job 36, 27; ተከዕወ፡ሳዕለ፡ምድር፡ 38, 38; ተከዕወ፡ማይ፡ላዕለ፡ርእስየ፡ Thren. 3, 53; ፈለግ ፡ይትከዐው፡ውስተ፡ባሕር፡ Hen. 17, 5; Deut. 8, 7; ጽሙ፡ይትከዐው፡ Macc. 7, 19; ወወይኒ፡ይትከዐው፡ Matth. 9, 17; ይትከዐው፡ደም፡ Kuf. 6; Gen. 9, 6; Ps. 78, 11; Hen. 9, 1; ይትከዐው፡ደሙ፡እምውስተ፡ቍስሉ፡ 3 Reg. 22, 35; trsl.: መዐትየ፡ወመቅሠፍትየ፡ ተከዕወ፡ላዕለ፡ዝብሔር፡ Jer. 7, 20; Hen. 49, 1: 62, 2; ተከዕወ፡ሞገስ፡እምከናፍሪከ፡ Ps. 44, 3; ተከዕወ፡ ለምእመናን፡ ሰላም፡ብዙኅ፡ Enc. Haml. 26; ተከዕወ፡ውስተ፡ምድር፡ክብርየ፡ Thren. 2, 11; ተከዕወት፡ነፍስየ፡በላዕሌየ፡ Job 30, 16; Ps. 41, 4. a) *confundi:* ተከዕዉ፡ συγχυθέντων Sap. 10, 5. b) *diffundi* Lev. 13, 22. 23. 27 seq. c) *circumfundi* (überlaufen), de liquidis vel aridis in vase superabundantibus, Gad. T. Haim. d) *evacuari, exinaniri:* ይትከዐው፡መዋዕል፡ ἐκκενωθήσονται καιροί Dan. 9, 25. e) *profluvio* vel *effusione* seminis, sanguinis *laborare:* ዘይትከዐዎ፡ (sc. ዘርኡ፡እምነፍስቱ፡) Lev. 15, 2 seq.; 22, 4; ዘይትከዐው፡ዘርኡ፡ Clem. f. 177; ብእሲት፡እንተ፡ይትከዐዋ፡ደም፡ Lev. 15, 19. f) poëtice: *exstingui:* ዮም፡ተከዕወ፡ጸዳሉ፡ለዋከ፡ Enc. Genb. 10.

ከዑው፡ part. *effusus, profusus:* ማይ፡ከዑው፡ M. M. f. 104; እንዘ፡ከዑው፡አማዑቱ፡ (Arii) f. 20; በመዐት፡ከዑው፡ Hez. 20, 33. 34.

ከዕወት፡ n. act. *effusio, profusio, profluvium,* Org. 1; ከዕወተ፡ደም፡ Hen. 94, 9; ከዕወተ፡ደማ፡ ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς Lev. 20, 18.

ከዓዊ፡ n. ag., Pl. ከዓውያን፡ *effusor, profusor:* ከዓዌ፡ደም፡ውእቱ፡ Lev. 17, 4; Jsp. p. 354; ከዓውያነ፡ደም፡ Chr. ho. 24.

ምክዓው፡ subst., Pl. ምክዓዋት፡ 1) *locus effusionis* a) quo quid effunditur: ምክዓወ፡ማይ፡ዘኵሉ፡ቀላይ፡ Hen. 17, 7; ምክዓወ፡ሐመድ፡ Lev. 4, 12; 2 Esr. 13, 13 var. b) unde quid effunditur, *effluvium* seminis Kedr f. 72. 2) *guttus,* ምክዓዋት፡ Num. 4, 14 C.

ኪያ፡ pron., non nisi cum pronominibus suffixis usitatum [gramm. § 65. 150, a.]; plerumque verbo (in Acc.), rarius praepositioni subjunctum vel subjecti loco positum. 1) a) *ipse,* in Nominativo: መኑ፡ውእቱ፡ዘመሐለ፤ንብሎ፡ወልድ፡ውእቱ፤ ወእመ፡ትቤለኒ፡አልቦ፡እብለከ፡እወ፡ውእቱ፡ኪያሁ፡ μάλιστα μὲν γὰρ αὐτός Chr. ho. 11; Hen. 67, 11; in Acc.: ጸውዮ፡ኪያሁኒ፡ውስተ፡በዓል፡ Tob. 9, 2; ኪያሁ፡ αὐτοῦ (ihn ſelbſt) Job 1, 12. b) *idem,* plerumque addito መ፡ vel ከመ፡ vel ሰ፡, ut: ኪያሃመ፡ፍኖተ፡የሐውሩ፡ τὴν αὐτὴν ἐρχόμενοι τρίβον Cyr. c. Pall. f. 66; ከመ፡ኪያሁ፡ከመ፡ተኀልዩ፡ τὸ αὐτὸ φρονεῖν Phil. 2, 2; ኪያሃ፡ከመ፡መሥዋዕተ፡ Hebr. 10, 11 Platt; ኪያሁሰ፡ Matth. 5, 47; eo omisso: ኪያሁ፡መንፈሰ፡ነሢኦሙ፡ Enc. Genb. 18. 2) Ei pronomini, cui praefixum est, vim quandam addit, eique distinguendo vel restringendo inservit: ዘኪያሃ፡አፍቀረ፡አፍቀረ፡ሕይወቶ፡ Sir. 4, 12. 14. 25, 11. 31, 15; ኪያሁ፡ኀረየ፡ *eum* (non alium quendam) 45, 4; ኪያየኑ፡የኀሥሡ፡ Jes. 58, 2; በኑ፡ኪያየ፡ኢትፈርሁ፡ Jer. 5, 22; ኪያከ፡ Ps. 21, 5; ኪያክሙ፡ Hen. 5, 6; Prov. 8, 4; ኪያሆሙ፡ ἐκείνους Hez. 32, 31; ኪያሃ፡ፈቀድኩ፡ Ps. 118, 35; ኪያሁ፡ ταῦτα Phil. 4, 9; Matth. 10, 40; (Joannes interrogatus, an Christus esset, ait) ኢኮንኩ፡ኪያሁ፡ *is* (*hic*) *non sum* Deg.; በኀይል፡ኢኮነት፡ኪያሃ፡ (der Kraft nach iſt es nicht ſie — ſondern eine andere) Chr. ho. 17; ኪያሆኒ፡ (*eos quoque*) ይወስዱ፡ባቢሎን፡ Jer. 34, 18; Ruth 4, 5; ኪያሁኒ፡ዘቦ፡ *eum quoque quem habet* Prov. 19, 4; ኪያሁኒ፡ወኪያሆን፡ *et eum et eas* Lev. 20, 14; ወኪያሃሰ፡ *eam autem* Dan. ap. 1, 40; ኪያሁ፡ባሕቲቶ፡ *eum solum* Matth. 4, 10; እፎ፡እንከ፡ፈድፋደ፡ኪያክሙ፡ 6, 30. Crebro idem pronomen et voci ኪያ፡ et verbo suffixum occurrit: ባርከኒ፡ኪያየኒ፡ Gen. 27, 34; ኪያየ፡ያጸምእዎኒ፡ወይሰምዑ፡ Job 29, 21; እፎ፡እንከ፡ኪያነ፡ያድኅኑነ፡ Jes. 20, 6; Jer. 2, 13. 7, 19; Asc. Jes. 10, 28; Rom. 11, 21. 3) Sine emphasi usurpatur a) ubi pronomen (Objectum verbi) verbo vel praedicato suffigere non possunt vel nolunt, ad circumscribendum Accusativum pronominis pers. (sicut אֵת et إِيَّا): እለ፡ኪያሃ፡ቦሙ፡ *qui eam habent* Ps. 93, 15; በእንተ፡ፈጢሮትየ፡ኪያሆሙ፡ Gen. 6, 7; ወወሀበ፡ (sc. ለወለቱ፡)ኪያሃ፡ (pro ወወሀባሃ፡) Jos. 16, 10. b) pro pronomine ውእቱ፡, ubi substantivis apponitur: *is, ille,* ut: ዘሀለወ፡በኪያሆን፡መዋዕል፡ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις Judith 4, 6. 6, 15. 8, 1 (v. በውእቶን፡); ኪያሃ፡ሌሊተ፡ Ex. 12, 42; Jos. 12, 6; Hen. 89, 70. 77. c) ad pron. relativum pronomine personali complendum: ነዋ፡አምላክነ፡ዘኪያሁ፡ተወከልነ፡ ἐφ᾽ ᾧ Jes. 25, 9; እለ፡ኪያሆሙ፡ተአመነ፡ 30, 32.

ኪያህክ፡ n. mensis Aegyptiorum quarti, sc. ⲬⲞⲒⲀϨⲔ vel ⲔⲞⲒⲀⲔ Choiak: Abush. 8; ወኪያህክ፡ይሰመይ፡ማኅኑን፡ወዓዲ፡ይሰመይ፡ሰዋዋ፡ (?) ibid.

ኪስ፡ i. q. كِيس (כִּיס) *crumena, loculus numorum:* ፈትሐ፡ኪሰ፡ወአውጽአ፡ባሕርየተ፡ Jsp. p. 370.

ከይሲ፡ subst. (proprie adj. a ከይስ፡), m., Pl. አክይስት፡ (contracte አኪስት፡ Hen. 20, 7; nec non አክይስት፡ Lit. 176, 4), *draco, serpens,* δράκων Ps. 73, 14. 15. 90, 13. 103, 28: Am. 9, 3; Hez. 29, 3. 32, 2; Jes. 27, 1. 28, 34; Job 26, 13. 40, 20 seq.; Dan. ap. 13, 23 seq.; አክይስት፡ Job 4, 10. 38, 39; ፪ አክይስት፡ዐበይት፡ Esth. 1 aper.; Jer. 27, 8; Thren. 4, 3; Sap. 16, 10; Mich. 1, 8; Ps. 148, 7; βασιλίσκος Ps. 90, 13; ከይሲ፡ተጠብለለ፡ውስተ፡ክሳዱ፡ Sx. Haml. 24. a) *diabolus:* በምክረ፡ከይሲ፡ርጉም፡ Lit. Chrys.; Enc. Nah. 5. b) litera graeca ξῖ paronomasiâ quâdam ከይሲ፡ vocatur, Reg. Pach. — *Voc. Ae.:* ከይሲ፡ዘ፡ሕብብ፡ (v. እብብ፡). [Etymon idoneum praebent كَاسَ (كَوْس) et تَحَيَّزَ *se convolvit serpens,* حَاسَ *i contorsit* funem; minus congruum mihi nunc videtur, nomen a كَاسَ *astutum esse* repetere].

I. **ከየነ፡** rad. inus., cui nescio an potestas *transfigendi* et *perfodiendi* infuerit, collato ቀነወ፡; voci ኲናት፡ respondent חֲנִית قَنَاةٌ קָנֶה; (si quidem verbi Arabici قَانَ i. e. II ከየነ፡ significatus specialis *cudit ferrum* non primarius sed derivatus est).

ኲናት፡ (crebro ኵናት፡; in Codice Musei Britannici 1 Sam. 2, 33. 34. 13, 19. 15, 33 ኵይናት፡ scriptum), subst., m. et f., Pl. ኵያንው፡ et ኲያንው፡, nec non ኲናታት፡ *telum* in genere (quatenus opponitur *armis*) a) *hasta, lancea* (secundum Ludolfum *hasta* brevior quam ረምሕ፡) λόγχη Joh. 19, 34; 1 Reg. 17, 7; በኲያንዊሆሙ፡ Hez. 26, 8. 39, 9; 2 Esr. 14, 16; Job 16, 13. 41, 17; δόρυ 1 Reg. 13, 19. 17, 45.

19, 9. 10. 26, 7; 2 Reg. 2, 23; ኲያንዊከሙ፡ Jer. 26, 4; Judith 7, 10; 1 Par. 12, 34; 3 Reg. 10, 16; ኲናታት፡ 14, 26; σειρομάσται 3 Reg. 18, 28. b) *jaculum*, ζιβύνη Jer. 6, 23; Jes. 2, 4; Judith 1, 15; ብእሲ፡ኲናት፡ δεξιολάβοι Act. 23, 23 rom.; ἐγχειρίδιον Jer. 27, 42. c) *mucro, gladius, ensis, ferrum*, ῥομφαία Sir. 26, 28. 39, 30. 40, 9; Jes. 66, 16; Jer. 49, 16; ኲናት፡በሊኅ፡ Hez. 5, 1. 21, 9 seq.; Mich. 4, 3; Joel 4, 10; 1 Reg. 15, 33; Judith 7, 14. 8, 19. 9, 2; Ps. 21, 21. 75, 3; μάχαιρα Gen. 31, 26; Jes. 3, 25. 13, 15. 21, 15. 31, 8. 41, 2. 65, 12; Jer. 14, 12. 15, 2. 20, 4; ኲናት፡ዐቢይ፡ 32, 24. 41, 17; Hez. 28, 7; Luc. 21, 24; σίδηρος Job 5, 20. 20, 24. d) *arma*, ὅπλα ኲያንው፡ 2 Par. 23, 9; θυρεός Ps. 34, 2; ኲናታት፡ 2 Par. 11, 12; ሰብአ፡ሐጽ፡ወሰብአ፡ኲናት፡ (θυρεοὶ καὶ πέλται) Hez. 23, 24. — *Voc. Ac.*: ኲናት፡ብ፡ጾር።

II. **ከየነ፡** rad. inus., cui vis *formandi* et *fabricandi* inerat; vicina sunt قَانَ קוּן قنا קָנָה כּוּן.

ኪን፡ subst., m., 1) *ars, ars operosa, opificium, artificium*: τέχνη Apoc. 18, 22; ዘእንበለ፡ኪን፡ Sap. 14, 4; በሥነ፡ኪኑ፡ εὐμαθῶς 13, 11; opificis Act. 18, 3 rom.; ኪነ፡ዕንቍ፡ Ex. 35, 33; ዘቦቱ፡ኪነ፡በወርቅ፡ 1 Par. 22, 15. 16; ኢትትማከር፡ምስለ፡አብድ፡እንበይነ፡ኪን፡ Sir. 37, 11; ከመ፡ይጥበቡ፡በኪኖሙ፡ 38, 34. 39, 1; ኪን፡ዘሕንጸት፡ *architectura* Jsp. p. 330; monachorum alii ያአምሩ፡ኪነ፡ወተማባረ፡ Gad. Za Mich.; ተምህረ፡ኪነ፡እድ፡ለሲሳየ፡ዕለቱ፡ Phlx. 1; ኪነ፡ሥራይ፡ *ars magica* Clem. f. 253; Did. 32. 2) *ars* i. e. *techna, dolus, fraus*: ርእዩ፡ኪኖ፡ወምግባሮ፡ለሰይጣን፡ Did. 32, al. 3) *artificium, opus arte factum, machina*: ይብሎኑ፡ኪን፡ለኬንያሁ፡ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι Jes. 29, 16; Judaei አውዐዩ፡ጦግዐ፡ኀጺን፡ወኵሎ፡ኪነ፡ዘንዋየ፡ዐብእ፡ Jsp. p. 358. 359.

ኪነት፡ subst., Pl. **ኪነታት፡** 1) *ars, opificium*, ኪነታት፡ (variae opificum artes) Phlx. 3. 2) *opus arte factum, machina*: ኪነተ፡ንዋየ፡ዐብእ፡ Jsp. p. 358. 359 (ubi pro Plurali vocis ኪን፡ usurpatum videtur); ይሜርር፡ኪነቶ፡ Lud. e Mss. Colb.

ኬንያ፡ subst., m. (et f.?, quamquam τεχνῖτις ኬንያ፡ Sap. 7, 21 tamquam masc. construitur), coll. et sing., Pl. ኬንያት፡, ኪነት፡, ኬነት፡, ኬናት፡ (de ኬነውት፡ vid. ኬናዊ፡) *artifex, opifex* cujusvis generis, τεχνίτης, τεχνῖται Cant. 7, 2; Sir. 9, 17. 45, 11; Jer. 10, 9; 1 Par. 22, 15; Sap. 7, 21; Deut. 27, 15; 3 Reg. 7, 2; Apoc. 18, 22; ኬንያ፡ኅርወት፡ Ex. 28, 11; ὁ πλάσας Jes. 29, 16; de gubernatore navis ኬንያ፡ጠቢብ፡ Clem. f. 128; unguentario Ex. 30, 35; ኬንያ፡ሥዕል፡ (pictor), Lud.; de Deo Hebr. 11, 10; Enc. Masc. 5; nec non de Jesu (Lud. ex) Enc. . .; Pl. ኪነት፡ (v. ኬነት፡ et ኬናት፡) Jer. 24, 1. 36, 2 (c. iisdem varr.); Sap. 14, 2; Act. 19, 24. 25; ኪነተ፡ዕፅ፡ Kuf. 11; ኵሉ፡ኪነት፡ (v. ኬነት፡) ሐሕማር፡ Apoc. 18, 17; ኬነት፡ዘማእነም፡ (v. ኪነት፡) Ex. 37, 21; Ex. 38, 23 hebr. in C (Comment. p. 94); 4 Reg. 24, 14. 16; Enc. Genb. 1; ኬንያት፡ Lud. ex Enc. Hed. 16. — *Voc. Ac.*: ፊማ፡ኬንያ፡ዘ፡ጠቢብ; *aliud*: ኬንያ፡ፊማ፡ጠቢብ፡ሐኪም፡ብ፡ብልሕ፡

ኬናዊ፡ adj. rel., Pl. ኬነውት፡, *artificiosus, opifex*, ኬነውት፡, Sx. Masc. 5.

ተኬነወ፡ III, 1 (denom.) 1) *arte conficere, artificiose fabricari*: ተኬነዉ፡ኵልክሙ፡እለ፡ትስሕቱ፡ τεχνάσασθε Jes. 46, 5; Hez. 28, 12 var.; c. Acc. rei, Sap. 14, 2; ተኬነዎ፡ሠናየ፡ወገብሮ፡ 13, 11; በተኬንዎ፡ምግባር፡ 13, 10; Deus ዘዐቢይ፡በተኬንዎቱ፡ውኂያል፡በምግባሩ፡ Lit. 161, 1; አልባስ፡ብሩህ፡ዘኢተኬነወ፡እደ፡እጓለ፡እመሕያው፡ 173, 3; ተኬንዎ፡ *opus artificiosum*, Org. 1. 2) *artem adhibere, machinari*, Ex. 22, 7. 10; ዘይትኬነው፡ (paulo antea: ዘይገብር፡ፈውሰ፡) ለመቲረ፡ዘርእ፡ (sc. ne femina concipiat vel pariat) F. M. 11, 3.

I. **ኬደ፡** I, 1 [amh. ሔደ፡; كَدِيدٌ *terra calcata*; كَدَّ *durum fuit* solum (proprie: tundendo vel calcando)] Subj. ይኪድ፡ *calcare*, a) viam, locum *eundo, incedendo; terere*: abs.: ኀበ፡ኬደ፡ ἐν βήμασιν αὐτοῦ Sir. 45, 9; ብሔር፡ኀበ፡ኢኬደ፡ (እግረ፡) ሰብእ፡ Jer. 2, 6; c. Acc.: ኬዱ፡ፍኖተ፡ Job 22, 15. 28, 8; ፍኖተ፡ረሲዓን፡ኢትኪድ፡ Prov. 4, 14; ለከይደ፡አሠሮሙ፡ Kuf. 21; ኢትድግሙ፡እንከ፡ከይደ፡ዐጸድየ፡ Jes. 1, 12; Hen. 4. 56, 6; c. ዲበ፡ Hen. 1, 4. 46, 7. 71, 1; c. ውስተ፡ Hen. 45, 5; c. ላዕለ፡ Apoc. 10, 2. b) argillam: ኬዱኒ፡ከመ፡ጽቡር፡ Job 30, 19; Jes. 41, 25. c) in torculari, Apoc. 14, 20 rom.; torcular 19, 15. d) *terere, triturare* frumentum: ይከይድዋ፡ለሞአብ፡ከመ፡ዘይ(v. ያ)ከይድዎ፡ለእክል፡በመንኰራኵር፡ Jes. 25, 10; ይከይድዎን፡ለአህጉር፡በኲናት፡ ἀλοήσουσι Jer. 5, 17; 2 Esr. 23, 15 var. e) calcando *conterere, conculcare, proterere, proculcare*, 4 Reg. 9, 33. 13, 7; Ps. 55, 1. 56, 4. 91, 13. 138, 10; ዘተርፈ፡ሣዕረ፡ትከይዱ፡ Hez. 34, 18; Dan. 7, 19. 8, 7; Jes. 5, 5. 10, 6. 14, 25. 22, 18; Job 39, 15; ነዳይ፡እመ፡ወድቀ፡ይከይድዎ፡ቢጹ፡ Sir. 13, 21; Hen. 96, 5; ከመ፡ትኪዶሙ፡ Kuf. 31; Hos. 5, 11.

አኬደ፡ II, 1 *calcare* vel *conculcare facere* a) *eundo, incedendo*, c. dupl. Acc.: መጽያሕተ፡ዘኢይሬእዩ፡አከይዶሙ፡ Jes. 42, 16; ያከይድ፡አፍራሲሁ፡መርሕቢከ፡ Hez. 26, 11; c. Acc. et ውስተ፡, ut: አኬድከ፡ውስተ፡ባሕር፡አፍራሲከ፡ Hab. 3, 15 var.; c. Acc. καταπατεῖν Jes. 16, 8. 9 (nisi hoc exemplum ad n. b referendum fuerit). b) uvas, olivas, vinum (*torculare*), Jud. 9, 27; ኢያከይዱ፡ወይነ፡ውስተ፡ምክያድ፡ Jes. 16, 10; Jer. 31, 33; 2 Esr. 23, 15; Apoc. 14, 20 Platt. c) frumentum, *triturare, terere*; praedicatur non tantum de homine, qui jumentorum tribulorumve ope utitur, ut: ያከይድ፡ዘርአ፡ሰዊት፡ Jes. 17, 5. 28, 27; ያከይዱ፡እክለ፡ወወይነ፡ (v. ይከይዱ፡) 2 Esr. 23, 15; ለእመ፡አኬድከ፡እክለ፡ገራህትከ፡ Deut. 24, 19; አኪድዮሙ፡ (ወለተ፡ጽዮን፡) Mich. 4, 13; 1 Tim. 5, 18; 1 Cor. 9, 9. 10; sed etiam de jumentis ipsis: ላህም፡ዘያከይድ፡ Deut. 25, 4.

ተከይደ፡ III, 1 *calcari, teri, conculcari, proteri*: ውስተ፡መከን፡እንተ፡ኢተከይደት፡ ἐν ἀβάτοις Sap. 11, 2; ይትከየድ፡ (ሕዝብ፡) Jes. 18, 7; Hen. 99, 2; መቅደስ፡ውኂይል፡ተከይደ፡ Dan. 8, 13; አርዌ፡ተከይደ፡ወከይሲ፡ተቀትለ፡ Kid. f. 25.

ተካየደ፡ III, 3 1) *sese invicem calcare* vel *conculcare*: እስከ፡ይትካየዱ፡በበይናቲሆሙ፡ Luc. 12, 1. 2) *simul* vel *per vices* (alio sequente alium) *conculcare* alqd, c. Acc. rei: Apoc. 11, 2; Judith 6, 4; 4 Esr. 8, 67 var.

ክዩድ፡ part. *calcatus, conculcatus, protritus*, ሕዝብ፡ክዩዳን፡ (v. ክያዳን፡) καταπεπατημένος Jes. 18, 2; ክይድት፡በደምኪ፡ሐዮኪ፡ (var. pro ጽንቅቅት፡) πεφυρμένη Hez. 16, 22.

ክያድ፡ adj. id., Jes. 18, 2 (var.).

ኪደት፡ n. act. *calcatio*, Lud. ex Enc. Mag. 11; a) *conculcatio* Jes. 22, 5. b) *vestigium* pedis: ፍኖታ፡ ኢታገምር፡ ዘእንበለ፡ አሐቲ፡ ኪደተ፡ ብእሲ፡ 4 Esr. 5, 7.

ከያዲ፡ n. ag. *conculcans*, *proterens*, Herm. p. 109.

መከየድ፡ et **መክየድ፡** subst., m. et f., Pl. **መካይድ፡** 1) res in quam quis pedem ponit, a) *scabellum*, ὑποπόδιον, መከየደ፡ እገርየ፡ Jes. 66, 1; Thren. 2, 1; Ps. 98, 5. 109, 2; Jac. 2, 3; Matth. 5, 35. 22, 44; Act. 7, 49; Hebr. 1, 13. 10, 13; Hen. 84, 2; ἐπίβασις Ps. 103, 4. b) *suggestus* (Tritt): ወቆመ፡ ዕዝራ፡ ላዕለ፡ መከየድ፡ (v. መክየድ፡) ዘዕፅ፡ ἐπὶ βήματος ξυλίνου 2 Esr. 18, 4; 1 Esr. 9, 42. 2) a) *planta* pedis, *vestigium* (sec. Lud.: *calx*, *calcaneus*): ሰላም፡ ለሰኰናኪ፡ ወለመከየድኪ፡ (v. ወለመከ"፡) እለ፡ ሖሩ፡ ውስተ፡ . . . I Sal. Mar. 32; በማእከለ፡ መካይደ፡ እገሪሁ፡ ወፅአ፡ ቍሰል፡ (sc. quia justo diutius steterat) Gad. T. Zion; ፍቅርከ፡ ሠረጸ፡ ውስተ፡ ልብየ፡ ወከነ፡ ሥረዊሁ፡ እስከ፡ መካይድየ፡ Org. 5; መካነ፡ መከየደ፡ እገርየ፡ ὁ τόπος τοῦ ἴχνους τῶν ποδῶν μου Hez. 43, 7; passim διαβήματα (vid. ሰኰና፡) Ps. 16, 6. 17, 40. 39, 3. 139, 5; ዲበ፡ ኢዶምያስ፡ እሰፍሕ፡ መካይድየ፡ ἐκτενῶ τὸ ὑπόδημά μου Ps. 59, 9. 107, 10. b) *pes*, quatenus est mensura: F. N. 37 (vid. ምክያድ፡). c) *basis* columnae: ዲበ፡ መከየደ፡ (v. ምክያደ፡) ብሩር፡ Sir. 26, 18; Ex. 37, 4. 7. 9 seq.; 37, 15; Num. 3, 36. 37; altaris Ex. 38, 23. — *Voc. Ac.*: መከየድ፡ ብ፡ ፅዒማ፡

ምክያድ፡ (raro **መክያድ፡**) subst., Pl. **ምክያዳት፡** 1) *locus* pedibus *calcatus*, *res conculcata* (מִרְמָס): ወይከውን፡ ምክያደ፡ ἔσται εἰς καταπάτημα Jes. 5, 5 var.; Thren. 2, 8; Hen. 56, 6. 2) locus in quo calcatur alqd i. e. a) trituratur frumentum, *arca*, ἅλων 1 Par. 13, 9; Kuf. 40; ምክያደ፡ እክል፡ 3 Reg. 21, 1; ዐውደ፡ ምክያድ፡ Deut. 16, 13. b) ubi calcantur uvae, olivae al., *torcular*, *lacus torcularis*: ληνός Sir. 30, 25; Jes. 63, 2; Jer. 31, 33; Matth. 21, 33; Apoc. 14, 19. 20. 19, 15; ምክያደ፡ ወይን፡ Num. 18, 27. 30; Deut. 16, 13; ምክያዳት፡ Jer. 46, 10 vrs. nov.; Joel 1, 17; F. N. 18; ὑπολήνιον Hagg. 2, 16; Jes. 16, 10; προλήνιον Jes. 5, 2. 3) a) *pes* vel *basis* rei: ያዐርጉ፡ ደመ፡ ውስተ፡ ምክያዱ፡ ለምሥዋዕ፡ Kuf. 49; አዕማደ፡ ወርቅ፡ እለ፡ ይቀውሙ፡ ዲበ፡ ምክያደ፡ (v. መክያደ፡) ብሩር፡ Sir. 26, 18. b) *vestigium*, *planta*: አሠረ፡ መክያደ፡ ብእሲ፡ Sx. Tachs. 10. c) *pes*, quatenus est mensura, ፲ወ፪ምክያደ፡ እግር፡ F. N. 37 (ubi ምሥጋረ፡ እግር፡ *passus* est). — *Voc. Ac.*: ምክያድ፡ ዘ፡ ዐውድማ፡; *aliud*: ም"፡ ዘ፡ የወይን፡ ዐውድማ፡ ማኀበቢ፡ ውእቱ፡ ።

II. **ኬደ፡** rad. inus., quae vicina est radicibus عَهِدَ *stipulatus est*, *spospondit*, *foedus pepigit*, *addixit*, עוּד et (עֵדֻ) עֵדוּת, vid. Ewald, die Alterthümer des Volkes Israel, II Ausg. 1854. p. 142.

አኬደ፡ II, 1 *contestari*: አኬድኩ፡ ሰማዕተ፡ (v. አያድኩ፡) διεμαρτυράμην μάρτυρας Jer. 39, 10. 25 (አስምዕ፡ ሰማዕተ፡ 39, 44).

ተካየደ፡ III, 3 1) *obtestari* alqm, *stipulari* ab aliquo, c. Acc. prs.: ተካየዶሙ፡ በእደ፡ ነቢያት፡ διεμαρτύρατο ἐν τῷ Ἰσραήλ 4 Reg. 17, 13; ዅሉ፡ ኪዳነ፡ ዘተካየዶሙ፡ ኢዐቀቡ፡ 17, 15. 2) *foedus ferire* vel *pangere*, *pacisci*, *pactionem facere*, c. ምስለ፡ vel Acc. prs., et c. Acc. foederis: ተካየድነ፡ ምስለ፡ ሞት፡ ἐποιήσαμεν συνθήκας Jes. 28, 15; ተካየዱ፡ ዮናታን፡ ወዳዊት፡ ኪዳነ፡ 1 Reg. 18, 3; Deut. 7, 2; ይትካየድከ፡ ምስሌከ፡ ኪዳነ፡ Job 40, 23; ተካየዶሙ፡ ኪዳነ፡ እግዚ"፡ 4 Reg. 11, 4; Kuf. 6; Hez. 17, 13; Deut. 7, 2; 1 Par. 11, 3; crebro de foedere a Deo cum hominibus facto: ኪዳነ፡ ዘለዓለም፡ ተካየዶሙ፡ Sir. 17, 12; Hos. 2, 20; Jer. 41, 18; 2 Esr. 10, 3; Ps. 88, 4; Kuf. 14. 48; sc. ከመ፡ c. Subj., ut: ተካየደ፡ ምስሌሁ፡ ለዓለም፡ ከመ፡ ኢያጥፍእ፡ ማየ፡ አይኅ፡ ለዅሉ፡ ነፍስ፡ Sir. 44, 18; Kuf. 6. 3) *spondere*, *polliceri*, *promittere*, *promissa facere*, c. Acc. prs. et Acc. rei vel seq. ከመ፡ c. Subj.: ተካየዶ፡ ኪዳናተ፡ ብዙኃተ፡ Sx. Mij. 23; Masc. 8; ተካየዳ፡ ከመ፡ የሀባ፡ Sx. Masc. 2; ተካየዶ፡ ከመ፡ ያውስቦ፡ ወለቶ፡ Sx. Mij. 23; vel c. በ፡ rei ut: እንዘ፡ ሀሎ፡ በሐመር፡ አስተርአዮ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ወናዘዞ፡ ወተካየዶ፡ በትፍሥሕት፡ ዘለዓለም፡ Sx. Masc. 8; (በውስተ፡ ሐመር፡ ክርስቶስ፡ አመ፡ ተካየዶ፡ in nave ubi Chr. ei promissa fecit, Enc. Masc. 8); ተካየዶሙ፡ በመንግሥተ፡ ሰማያት፡ Sx. Sen. 29; Haml. 1; vel c. ለ፡ prs., ut: ተካየደ፡ ለከ፡ እግዚ"፡ Enc. Nah. 16.

አስተካየደ፡ IV, 3 1) *foedus jungere inter* alqs: አስተካየደ፡ ዮዳሔ፡ ኪዳነ፡ ማእከለ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ ወማእከለ፡ ቤተ፡ ንጉሥ፡ 4 Reg. 11, 17. 2) *pactione facta promittere* alicui, c. Acc. prs.: አስተካየድክዎ፡ ለእግዚ"፡ ከመ፡ ኢይትላጸቅ፡ ለካልእ፡ ብእሲ፡ Sx. Sen. 12.

ኪዳን፡ subst., m. et f., Pl. **ኪዳናት፡** 1) *stipulatio*, *testamentum*, μαρτύρια 4 Reg. 17, 15 (vid. ተካየደ፡ n. 1); ኪዳን፡ ዘጽኑዕ፡ διαθήκη Gal. 3, 15; መጽሐፈ፡ ኪዳን፡ (sc. Herodis moribundi) Jsp. p. 340; መጽሐፈ፡ ኪዳን፡ ዘእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ inscriptus est libellus Aethiopicus (exstat in Bibliotheca Stuttgartiensi et in Abbadiana Cod. LI. XC. CIC); Maria ornatur epitheto ኪዳነ፡ ምሕረት፡ (*testamentum gratiae* vel *misericordiae*), ut: ሰላም፡ ለኪ፡ ኪዳነ፡ ምሕረት፡ II Sal. Mar.; d'Abbadie Catal. p. 87; etiam de libris V. et N. Testamenti: ኪዳን፡ ብሊት፡ ወሐዳስ፡ Org. 5. 2) *foedus*, *pactum*, διαθήκη, et hominum et Dei: ኪዳንክሙ፡ ዘምስለ፡ ሲኦል፡ Jes. 28, 18; Job 40, 23; Hez. 17, 13; Deut. 7, 2; ዛቲ፡ ይእቲ፡ ኪዳኖሙ፡ እንተ፡ ኀቤየ፡ Jes. 59, 21; ነገረ፡ ኪዳን፡ Jer. 11, 2 seq.; ሕገ፡ ኪዳኑ፡ ለእግዚ"፡ Sir. 39, 8; Sap. 12, 21; Deut. 4, 31; ትእምርተ፡ ኪዳን፡ Gen. 9, 12 seq.; ኪዳነ፡ ጼው፡ Kuf. 21; እሠይም፡ ለከ፡ ኪዳነ፡ Ex. 34, 10; Gen. 17, 2; 2 Par. 16, 3; አነ፡ ሤምኩ፡ ኪዳነ፡ ኀበ፡ አበዊከ፡ Jer. 41, 13; እሁብ፡ ኪዳነ፡ ምስሌክሙ፡ Gen. 9, 9; Kuf. 15; አቀውም፡ ኪዳነ፡ ምስሌከ፡ Gen. 6, 18. 9, 11. 17; Kuf. 15; አቀመ፡ ሎቱ፡ ኪዳነ፡ ሰላም፡ Sir. 45, 24. 44, 21; ኪዳነ፡ ተካየድኩ፡ ምስለ፡ Ps. 88, 4; ኪዳን፡ እንተ፡ ተሠርዐት፡ ሎሙ፡ Kuf. 30; እለ፡ ቦኡ፡ ውስተ፡ ኪዳን፡ Jer. 41, 10; ዐቀበ፡ ኪዳነ፡ Dan. 9, 4; ከሐዱ፡ ኪዳነ፡ Jes. 24, 5; vel ነሠተ፡ Kuf. 15, vel ኀደገ፡ ibid., vel መነነ፡ Kuf. 21; አይሁድ፡ እለ፡ መነኑ፡ ኪዳናተ፡ Did. 33. 3) *promissum*, *pollicitatio*: ግበሩ፡ በከመ፡ ኪዳንክሙ፡ Sx. Teq. 19; ኪዳናቲከ፡ Teq. 8; ተካየዶሙ፡ ኪዳናተ፡ ከመ፡ ይክሐድዎ፡ ለኢየሱስ፡ Sx. Hed. 26; Mij. 23; Masc. 8; Haml. 1, al. creberrime.

ከደረ፡ inus. i. q. كَدِرَ *impurus*, *turbidus fuit*.

አክደር፡ adj. i. q. أَكْدَرُ *fuscus*: ወንጸፉ፡ ጸፍጸፉ፡ በሕብረ፡ ወርቅ፡ ወብሩር፡ ወያክንት፡ ወአክደር፡ (ወ)አስፉር፡ Macc. f. 3.

ከደነ፡ I, 1 [amh. id., hujus verbi vestigia quaedam in caeteris linguis relicta sunt sub כתן (vid. ከተነ፡) et كتن

Subj. ይከድን፡ 1) *tegere, obtegere, operire, cooperire,* a) alqm vel alqd, c. Acc.: አንበጣ፡ይከድን፡ገጸ፡ለምድር፡ Ex. 10, 5; ከደኖሙ፡በሕር፡ 14, 27. 21, 33; Ps. 103, 10; Num. 9, 15. 16, 33. 22, 5; Sir. 24, 3; ፍርሀት፡ከደነኒ፡ Hen. 14, 13; Ps. 43, 17; ከደኖሙ፡ንዋም፡ Enc. Mag. 8 (Lud.); c. ውስተ፡ ut: ከደኑ፡ውስተ፡ኵሉ፡ገጸ፡ምድር፡ Judith 7, 18; c. ዲበ፡; ut: አምጽኡ፡እብነ፡ወከደኑ፡ዲበ፡አፈ፡ግብ፡ Dan. 6, 17. b) alqm vel alqd aliqua re, in specie veste, c. Acc. et በ፡, ut: ከደነት፡ኀፍረታ፡በቈጽል፡ Kuf. 3; በክልኤ፡ይከድኑ፡ገጾሙ፡ Jes. 6, 2; Hez. 1, 11; ይከድንዎሙ፡በሜላት፡ Ep. Jer. 11; Ex. 40, 3; እከድን፡ኵሎ፡ገጸ፡ምድር፡በእግረ፡ኀይልየ፡ Judith 2, 7; c. dupl. Acc. Luc. 8, 16; Hen. 10, 5. 54, 5; ከደኑኒ፡እብነ፡ Thren. 3, 52; 2 Reg. 20, 12; 3 Reg. 1, 1; ትከድኖሙ፡ክዳነከ፡ Hez. 5, 3; Jes. 61, 10; Ruth 3, 9; Jud. 4, 18; omissa re, qua tegitur: Gen. 9, 23 (v. ከደኑ፡); እንተ፡ኢትክል፡ኀፍረታ፡ከዲኖታ፡ (v. ከዲነ፡) Sir. 26, 8; ፈጺሞሙ፡ከዲነ፡ዘቅድሳት፡ Num. 4, 15; Ex. 26, 13. 14. c) *velare* faciem, *obtegere, claudere* oculos, aures: ወይከድንዋ፡ገጸ፡መደልዋን፡ Job 9, 24; ከደኑ፡አዕይንቲሆሙ፡ ἐκάμμυσαν Jes. 6, 10. 29, 10. 33, 15; Matth. 13, 15; ከደኑ፡እዘኒሆሙ፡ συνέσχον Act. 7, 57. d) *complicare* vel *convolvere* librum, Luc. 4, 20. e) *operire* peccatum Jac. 5, 20; i. e. *condonare* Ps. 84, 2. 2) *occultare, celare:* ከናፍር፡ልሙጻት፡ይከድና፡ጽልአ፡ Prov. 10, 18; ዘይከድን፡አበሳሁ፡ 28, 13. 3) *protegere,* Ps. 120, 5; ከደነኒ፡ታሕተ፡ጽላሎተ፡እዴሁ፡ Jes. 49, 2. 58, 8; Ps. 16, 9.

አክደነ፡ II, 1 *tegendum* vel *operiendum curare,* Lud. e 2 Reg. 20, 12.

ተከድነ፡ (ተከደነ፡ Gen. 24, 65 H) III, 1 1) Refl. a) *sibi tegere, operire, velare,* c. Acc. rei: ተከድነት፡ገጸ፡ Gen. 24, 65; 2 Reg. 19, 4; 3 Reg. 21, 4; ተከድኖ፡ይትከደኑ፡አርእስቲሆሙ፡ Hez. 44, 20; Apoc. 3, 18. b) *se tegere, se vestire, indui,* c. Acc. tegumenti: እስመ፡አልበሙ፡ክዳነ፡ጸላዐ፡ተከድኑ፡ πέτραν περιεβάλοντο Job 24, 8; ምንተ፡ንትከደን፡ Matth. 6, 31; absol.: ትትከደኑ፡ወኢትመውቁ፡ Hagg. 1, 6; c. በ፡ rei: Hen. 5, 1. 2) Pass. a) *tegi, operiri:* ይትከደን፡በጽልመት፡ Koh. 6, 4; Hen. 89, 3 et 89, 1; ተከድኑ፡ታሕተ፡ከፈር፡ Lith. Orth.; c. Acc. rei: ወቤተ፡እግዚ"፡መልአ፡ወተከድነ፡ደመና፡ 2 Par. 5, 13. b) *protegi, occultari:* ተከደነ፡በሐሰት፡ σκεπασθησόμεθα Jes. 28, 15; Ps. 60, 4; ከመ፡ትትከደኑ፡እምዕለተ፡መዐት፡ Zeph. 2, 3. c) *operiri* i. e. *obcaecari,* de oculis, Gen. 48, 10.

ክዱን፡ part. 1) *tectus, obtectus, protectus, opertus, velatus:* ክዱን፡እብን፡ዲቤሁ፡ Joh. 11, 38; ክዱን፡እምዝናም፡ወፀሐይ፡ Hez. 40, 43; ምስዋር፡ዘክዱን፡ዲበ፡መርጡል፡ Kedr f. 16; Lit. Joh. 2) *occultus, celatus, arcanus:* Matth. 6, 4 rom.; 10, 26; Marc. 4, 22; 2 Cor. 4, 3; Hen. 98, 6; በክዱን፡ ἐν τῷ κρυπτῷ Rom. 2, 29; ዘክዱን፡ μυστήριον Dan. 2, 47; ባህለ፡መጻሕፍት፡ክዱን፡ (non ክዳን፡, quod Lud. habet) Enc. Ter 9.

ክዳን፡ subst., plerumque m., Pl. ክዳናት፡ 1) *tegumentum, operimentum,* σκέπη Job 24, 8; ክዳን፡በዘ፡ይትገለበቡ፡እምጠል፡ Jes. 4, 6; ክዳነ፡ዐዘቅት፡ 2 Reg. 17, 19; ከሠተ፡ክዳነ፡አበሁ፡ Kuf. 33; ከሠተ፡ክዳናተ፡ወልዱ፡ Kuf. 41. a) *velum, aulaeum,* καταπέτασμα Ex. 37, 16; δέῤῥεις ክዳናት፡ Jer. 10, 20. b) *stragulum:* ክዳንከ፡ዘታሕተ፡ገቦከ፡ στρῶμα, Prov. 22, 27; μαχβάρ 4 Reg. 8, 15. 2) *indumentum* Jes. 63, 2; ክዳናት፡ Chr. Ta. 18. a) *amiculum* ἀναβολή Hez. 5, 3. b) in specie: *tunica,* χιτών, Gen. 37, 3. 31. 32; ከደነኒ፡ክዳነ፡ሐሜት፡ Jes. 61, 10; 2 Reg. 13, 18; Matth. 10, 10 Platt; Luc. 3, 11. 6, 29; ክዳናት፡ Act. 9, 39.

ክድነት፡ n. act. et subst. *tegumentum,* ኢይክሥት፡ክድነተ፡አቡሁ፡ Kuf. 33.

ከዳኒ፡ n. ag., Pl. ከደንት፡ 1) *tegens, tector,* ልብሰ፡ጽድቅከ፡ይኩነኒ፡ከዳኔ፡ Enc. Mag. 1; ከዳኔ፡ልብስ፡ (qui vestibus tegit) Lud. e Greg. Carm.; ከደንተ፡ሰቀላ፡ σκηνοποιοί (vela tabernaculis conficientes) Act. 18, 3 rom. 2) *protector:* Deus ለመበለት፡ከዳኒ፡ Kid. f. 17.

መክደን፡, etiam መክድን፡ et መክድንት፡ subst., Pl. መከድንት፡ et መከድን፡ et መክደንታት፡, *tegumentum, operimentum:* መክደን፡ለአዕይንት፡ Phlx. 222; አልቦ፡ሣዕር፡ለመክደኖን፡ (sc. ecclesiarum) Gad. Lal.; κάλυμμα vel κατακάλυμμα tentorii: Ex. 39, 21. 40, 17; Num. 3, 25. 31. 4, 10; Ex. 35, 10 C; መክደንታት፡ Ex. 39, 34 hebr. in C. a) መከድኑ፡ (v. መክደኒ፡ et መክድኒ፡) አርእስት፡ዘኀጺን፡ περικεφαλαῖαι *galeae* 2 Par. 26, 14. b) *amiculum:* indutus erat አምሳለ፡መክደን፡ re መ"፡ simili, Phlx. 136.

ምክዳን፡ et **መክዳን፡** subst., *tegumentum,* Num. 4, 8. 14; Ex. 35, 17 C; Ex. 39, 34 hebr. in C.

ከደዋ፡ subst., nomen metalli seu lapidis pretiosi, accuratius nondum definiendum: ፫ዕንቍ፡ diversorum colorum, sc. ዘወርቅ፡ወብሩር፡ወከደዋ፡ Chr. Ax. f. 95; ወርቅ፡ወከደዋ፡ወብሩር፡ወክልኤን፡አዕናቍ፡ሀለዉ፡ይትረከቡ፡ (Axumae) እስከ፡ዮም፡ ibid.

ኽጥሚ፡ subst. i. e. خِطْمِيّ *althaea* herba Job 6, 6 (vid. ሐረፋ፡ c. 90). — *Voc. Ae.:* ከጥሜ፡ብ፡የጐመንዘር፡ቅቤ፡

ኪጥሮገውሎስ፡, **ኬጥሮ፡ጋውሎስ፡** n. prgr., Pl. "ሎሳት፡, χυτρόγαυλος *cymbium, lavacrum,* 3 Reg. 7, 24. 29. — *Voc. Ae.:* ኬጥሮጋውሎስ፡ብ፡ታላቅ፡ጋን፡; *aliud:* ዘ፡መስፈርት፡ዘያገምር፡፵ኵኢሰ።

ኬፋ፡ (ኪፋ፡, ኬፋስ፡) n. prgr. sc. κηφᾶς i. e. ܟܺܐܦܳܐ *petra,* deinde n. pr. Petri apostoli, Joh. 1, 43; 1 Cor. 1, 12. 15, 5; Clem. f. 86; Enc. Masc. 25; Maria እብነ፡ኬፋስ፡አንቲ፡ Org. 2.

ከፍ፡ vid. sub **ከፈፈ፡**

ከፈለ፡ I, 1 [amh. id.; כָּפַל *duplicare, bis complicare:* كَفَلَ *duplum,* vid. ቀፈለ፡] Subj. ይክፍል፡ 1) *dividere, partiri,* c. Acc. rei et Acc. partium, ትክፍል፡ደወለ፡መሥልስተ፡ τριμερεῖς Deut. 19, 3; ክፍልዋ፡ለምድር፡ሰብዐተ፡ክፍለ፡ Jos. 18, 6; ከፈልዋ፡ለምድር፡፫መክፈልተ፡ Kuf. 8; ከፈለ፡ሰራዊቶ፡፪ክፍለ፡ Jsp. p. 364; c. ለ፡ partium Jud. 7, 16. 9, 43; vel c. ኀበ፡, ut: ይክፍልዋ፡ለመዓልት፡ኀበ፡፫መክፈልት፡ F. N. 10, 6; ትክፍሎ፡ለገዘንቱ፡ኀበ፡፲፡ Abush., vel c. በበ፡, Abush. (crebro). a) *separare, arcere:* ትክፍል፡ሕዝበ፡ይዐውድዋ፡ ἀφοριεῖς τὸν λαὸν κύκλῳ Ex. 19, 12. b) *distinguere:* ከመ፡ይክፍል፡ማእከለ፡ቅዱስ፡ወዘኢኮነ፡ቅዱስ፡ διαστέλλειν Hez. 42, 20. c) *dissecare:* አበሳኬ፡ውእቱ፡ከፈል፡ለ፪ እስመ፡፩ውእቱ፡ኢየሱስ፡ διατέμνειν Cyr. ad Th. f. 23; እኂዘ፡መጥባሕተ፡ለዕደው፡እንዘ፡

ይክፍሎ፡ (adversarium dissecans) Enc. Ter 19. 2) *distribuere, dispertiri,* διαμερίζειν Deut. 32, 8; Hez. 45, 1; Hen. 41, 8; ይክፍል፡ምድረ፡በሤጥ፡ Dan. 11, 39; ይክፍሎ፡ለማይ፡ዘከመ፡ፈቀደ፡ Job 37, 9; c. ውስተ፡ loci: አንበሮሙ፡ወከፈሎሙ፡ውስተ፡አህጉር፡ 2 Par. 9, 25; Gen. 49, 7; c. ማእከለ፡ pers.: ይክፍሉ፡ማእከለ፡ክልኤሆሙ፡ዕሩየ፡ F. N. 41, 3; Hen. 60, 15; Kuf. 9; Num. 31, 27; c. ለ፡ pers.: ከፈለ፡ኵሎ፡ዘበ፡ጥሪቶ፡ለክልኤሆሙ፡ Kuf. 36; Judith 16, 24; Prov. 19, 14; c. Acc. prs.: Jos. 1, 6; Luc. 12, 13; Marc. 6, 41; vel ላዕለ፡ pers.: ፈቀድኩ፡ከመ፡እክፍላ፡(ለመንግሥትየ፡)ላዕለ፡፫ውሉድየ፡ዕሩየ፡ Jsp. p. 364; Genz. f. 156. a) *tribuere, attribuere, assignare* alicui alqd, c. Acc. pers.: በከመ፡ከፈሎ፡ Rom. 12, 3; 1 Cor. 7, 17; Hen. 27, 4; መኑ፡እምከፈለኒ፡ከመ፡እኩን፡ Org. 1; c. dupl. Acc.: ርስትየ፡ዘከፈልክዎ፡ለሕዝብየ፡ Jer. 12, 14; Hebr. 7, 2; 2 Petr. 1, 1. b) *donare, largiri*, c. Acc. rei: Act. 2, 45; c. dupl. Acc.: ከመ፡እክፍሎሙ፡ጥሪተ፡ለእለ፡ያአምኑኒ፡ Prov. 8, 21; ክፍሎ፡መንፈሰ፡ጸጋ፡ Const. Ap. 22. c) *participem facere* alqm alcjs, c. Acc. pers. et ምስለ፡ 2 Cor. 6, 15. 3) ut videtur, intrs.: *competere, contingere* alicui, c. Acc. pers.: Matth. 22, 8; ትረስዮሙ፡ከመ፡ይክፍሎሙ፡አክሊሎሙ፡ Lud. ex Lit. Joh.; fortasse etiam Hen. 27, 4.

አክፈለ፡ II, 1 pro አቅፈለ፡ Ex. 38, 18 F. H.

ተክፍለ፡ III, 1 1) Pass. a) *dividi:* ወተክፍሉ፡ማያት፡በይእቲ፡ዕለት፡ Kuf. p. 6; መንጦላዕት፡ምዕራብ፡ተክፍለ፡ለ፪ Clem. f. 218; ተደምሮ፡ዘመድ፡ይትከፈል፡ኀበ፡፪ክፍል፡ነፍሳዊ፡ወሥጋዊ፡ F. M. 5, 2; ዝንቱ፡ጾታ፡ይትከፈል፡ለኀበ፡ብዙኅ፡ክፍል፡ F. M. 22, 2. 25, 1; በጽሑ፡ውስተ፡ፈለገ፡ጤግሮስ፡ወተክፍለ፡ሎሙ፡ማይ፡ወዐደዉ፡ Sx. Jac. 11; ልብ፡ይትከፈል፡ Lith. Chr.; ዘኢይትከፈል፡ *individuus* Org. 3. b) *distribui*, Gen. 10, 25; Hen. 41; 1. 3. 4. 60, 12. 13. c) *tribui, donari:* መንፈስ፡ዘተክፍለ፡ለሊከሙ፡ Sap. 15, 16 (quamquam hunc locum etiam e nr. d explicare licet). d) *distributione accipere:* ከመ፡እትከፈል፡ክበዳ፡ለስብሓቲክሙ፡ Euc. Genb. 4. 2) Refl. vel Recpr. *inter se dividere* vel *distribuere*, c. Acc. rei: ተከፈልዋ፡በበ፡ነገድክሙ፡ Num. 33, 54; Sir. 14, 15 var.; 46, 9 var.: ይትከፈልዎ፡ Job 40, 25 var.; *distribuere* alicui alqd Lev. 25, 46 var.

ተካፈለ፡ III, 3 1) *inter se dividere* vel *distribuere, cum aliis* vel *inter plures dividere*, c. Acc. rei: ኵሎ፡ተግባረከ፡ይትካፈሉ፡ (v. ይትካፈሉ፡) መዋርስቲከ፡ Sir. 14, 15. 46, 9; ተካፈሉ፡ምድርየ፡ Joel 4, 2; Mich. 2, 4; Ex. 21, 35; Num. 32, 18; Jos. 14, 5; 2 Reg. 19, 29; Matth. 27, 35; Marc. 15, 24; እለ፡ይትካፈሉ፡በርበረ፡ vel ምህርከ፡ Jes. 9, 3; Judith 9, 4; Prov. 16, 19; Ex. 15, 9; Ps. 59, 6. 67, 13; ከመ፡ይትካፈሉከሙ፡ Hez. 25, 4; Jes. 14, 2; trsl.: ይትካፈሉ፡አብዳን፡እከየ፡ Prov. 14, 18; omisso objecto: ከመዝ፡ትትካፈሉ፡ Hez. 48, 29; c. ለ፡ pers.: አኀዙ፡ይትካፈሉ፡ሎሙ፡ (sibi, inter se) ምድረ፡ Kuf. 8; Ps. 21, 19; c. Acc. pers. (i. e. *cum* vel *inter*) Num. 32, 19; c. ምስለ፡ pers.: ዘይትካፈል፡ምስለ፡ሰራቂ፡ Prov. 29, 24. 2) *participare* alqd i. e. *participem fieri* rei, c. dupl. Acc., Apoc. 18, 4.

አስተካፈለ፡ IV, 3 et አስተከፈለ፡ IV, 1 *distribuendum dare* alqd, *dividere* vel *distribuere* alqd inter plures, c. dupl. Acc., ምድር፡ዘአስተከፈለከ፡እግዚ"፡ Deut. 19, 3; ዛቲ፡ምድር፡እንተ፡ታስተካፍልዎሙ፡ለሕዝበ፡እስራኤል፡ Hez. 48, 29; Num. 34, 17; ሶቤ፡አስተከፈሎሙ፡ኵሎ፡ምድረ፡ለደቂቁ፡ Sx. Ter 6; c. Acc. pers.: ከመ፡እሙንቱ፡ያስተካፍልዎሙ፡ለአኀዊሆሙ፡ 2 Esr. 23, 13.

ክፉል፡ part. *divisus:* እንዘ፡፩ክፍሉ፡ውስተ፡ብዙኅ፡ክፉል፡ πολυμερής Sap. 7, 22; ዘክፉል፡ጽፈሪሁ፡ Deut. 14, 7; ልሳናት፡ክፉላት፡ Act. 2, 3 Platt; Haim. Ab. n. 14.

ክፍል፡ subst., plerumque m., Pl. ክፍላት፡ et አክፋል፡ 1) *divisio*, vox technica arithmeticae, Abush. 11 seq.; ዘመጽአ፡ vel ዘወጽአ፡እምክፍል፡ quod efficitur divisione (vel: quotus), ibid. 2) *pars:* Joh. 19, 23; Jos. 18, 6; ክፍል፡ et ክፍላት፡ Hen. 60, 12; ኵሉ፡በበክፍሉ፡ምግባረ፡ሰብእ፡ Hen. 90, 41; ሠጠጠ፡(ለመጽሐፍ፡)በበክፍል፡ Sx. Teq. 9; ፬ክፍለ፡ዓመት፡ Hen. 82, 4. 11; pars diei Hen. 72, 10; ለዐሠርቱ፡ክፍል፡ተሠርዐ፡ዓለም፡ 4 Esr. 14, 9; ክፍላት፡ (in quas regnum divisum est) Jsp. p. 347; de partibus i. e. sectis populi Judaeorum (Pharis., Sadd., Ess.) Jsp. p. 300. 3) *pars rata, portio* (quae alicui obtigit), μερίς, Gen. 14, 24. 43, 34. 47, 27; Lev. 7, 33. 35; Num. 18, 20; Deut. 12, 12; 1 Reg. 1, 4. 5. 9. 23. 24; Sir. 7, 31. 14, 9; እስራኤል፡ኮነ፡ክፍለ፡እግዚ"፡ 17, 17; ክፍልየ፡እግዚ"፡ Thren. 3, 24; Ps. 118, 57; ክፍለ፡ቈናጽል፡ይኩኑ፡ Ps. 62, 9; ክፍለ፡ዕፄ፡ Sir. 10, 11; እንዘ፡ይፌንዉ፡ክፍለ፡ለቢጾሙ፡ Esth. 9, 19; 2 Esr. 18, 10; ዘረከበ፡ክፍለ፡በትንሣኤ፡ ὁ ἔχων μέρος ἐν (*qui habet partem in*) Apoc. 20, 6; አልብከ፡ክፍለ፡ምስሌየ፡ Joh. 13, 8; Lud. Comm. hist. p. 328 n. 79; መፍቀሬ፡አፈድፍዶ፡ክፍል፡ *qui portionem praeter alios praecipuam habere amat*, p. 319 n. 60; ዝንቱ፡ውእቱ፡አክፋሊሆሙ፡ Jos. 19, 51; passim *sors:* Hen. 103, 3. 67, 1; Lud. Comm. hist. p. 495 n. 8. 4) *sectio, classis, ordo,* διαιρέσεις, ክፍል፡ et ክፍላት፡ 1 Par. 26, 1. 12. 27, 1 seq.; sunt ፫ክፍለ፡መሐላ፡ (tria genera juramenti) F. M. 22, 5. 5, 2 (vid. ተከፍለ፡); መዓርገ፡ክህነት፡ትትከፈል፡ለኀበ፡ብዙኃን፡ክፍላት፡ F. M. 25, 1; in specie a) *sectio libri, caput, capitulum, lectio:* አስተጋብአ፡ሎሙ፡ክፍላተ፡በዘዚአሁ፡ጾታሁ፡እምኵሉ፡ገብኤ፡ቀኖናት፡ F. M. 1, 2; ክፍል፡ቀዳማዊ፡ይትከፈል፡ኀበ፡፫፡አክፋል፡ F. N. 24, 1; አክፋል፡እንተ፡ትትነበብ፡ላዕለ፡መቃብራት፡ Genz. f. 135; ክፍላት፡ F. N. 12. b) *pars* vel *caput* materiae tractandae: እግዚእን፡አስተጋብአ፡ሥርዐተ፡ፍድፋዴ፡ዓለማውያን፡ላዕለ፡፫ክፍል፡ (hat den Vorzug der Weltlichen in 3 Punkten zuſammengefaßt) Phlx. 4, al.

ክፍለት፡ n. act. *divisio, sectio:* ውእቱመ፡እግዚ"፡ወሰብእ፡ዘእንበለ፡ክፍለት፡ ὁ αὐτὸς θεός γε ἐμοῦ καὶ ἄνθρωπος Cyr. c. Pall. f. 68; ዘእንበለ፡ፍልጠት፡ወዘእንበለ፡ውላጤ፡ወኢክፍለት፡ Haim. Ab. n. 16; በበክፍለቶሙ፡ለካህናት፡ διαιρέσεις 2 Par. 8, 14.

ክፋሊ፡ n. ag. *divisor, distributor:* Luc. 12, 14; Josua ኮነ፡ክፋሊ፡ለሕዝብ፡ Gad. Kar.; ክፋሊ፡ንዋይ፡ (inter haeredes) Sx. Mij. 28.

ኩፋሌ፡ (ኵፋሌ፡) subst. 1) *divisio, partitio:* ኩፋሌ፡መዋዕል፡ Kuf. 6; ኩፋሌ፡መዋዕላት፡ vel መጽሐፈ፡ኩፋሌ፡ inscriptus liber Jubilaeorum, a me editus, citatur Can. Ap. 55; Abt. Ap. 81. 2) *distributio:* ኩፋሌ፡ኅብስት፡ (sc. panis eucharistici) Kedr f. 28. 3) *disjunctio:* ለይኩን፡ዝንቱ፡ኩፋሌ፡ማእከሌክሙ፡ Abush. 47.

ክፍላዊ፡ adj. rel., ut videtur *ex parte* (theilweiſe), Phlx. 44.

መክፈልት፡ (መክፈል፡ 1 Par. 11, 14 in Cod. Abb. CXLI), subst., m. et f., Pl. መክፈላታት፡ 1) *pars*, Kuf. 8; ናሁ፡ዝ፡መክፈልተ፡ፍኖቱ፡ Job 26, 14; Apoc. 16, 19; በብዙኅ፡

መክፈልት፡ πολυμερῶς Hebr. 1, 1; ረከቦሙ፡ መክፈልቶሙ፡ ἀπὸ μέρους Rom. 11, 25; ዘንቱ፡ ገጽ፡ ይትከፈል፡ ኀበ፡ ፳መክፈልታት፡ F. N. 5; M. M. f. 15; ፬መክፈልተ፡ ዓመታት፡ Hen. 82, 11, et መክፈልት፡ simplex καιροί Lev. 23, 4. 2) *pars rata, portio* (quae alicui obtigit): μερίς መክፈልትየ፡ እምኵሉ፡ ስራሕየ፡ Koh. 2, 10. 21; ትኄይስ፡ ንስቲት፡ መክፈልት፡ μικρὰ μερίς Prov. 15, 16; Jer. 10, 16. 12, 10; ምስለ፡ አራዊት፡ መክፈልቱ፡ Dan. 4, 12; Ps. 49, 19; ከመ፡ ንርከብ፡ ኅዳጠ፡ መክፈልተ፡ ውስተ፡ ደብረ፡ መቅደስከ፡ Jes. 63, 18. 57, 6; Sir. 24, 12; Matth. 24, 51; Luc. 10, 42; Col. 1, 12; መክፈልተ፡ ገራህት፡ Ruth 4, 3; κλῆρος Mich. 5, 2; κληρονομία Mal. 1, 3; Num. 26, 54 seq.; 36, 2 seq.; Jos. 19, 2. 10 seq.; መክፈልታት፡ Hez. 45, 7. a) c. c. በ፡ rei: Koh. 9, 6, vel c. ውስተ፡ Act. 8, 21; vel per st. c.: መክፈልተ፡ ሠናይ፡ ኢያምሥጥከ፡ Sir. 14, 14. b) *sors:* ዘውእቱ፡ መክፈልቱ፡ ለኃጥእ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ Job 20, 29. 27, 13; κλῆρος Sir. 25, 19. c) *munus:* ሀብት፡ ወመክፈልት፡ Const. Ap. 48. — *Voc. Ae.:* መክፈልት፡ ዘ፡ ክፍያ ።

ክፈር፡ subst., plerumque m., Pl. አክፋር፡ [non cum כְּפוֹר *crater* componendum, sed ad rad. כָּבַר et vic. (vid. sub ከረበ፡), quibus *plectendi* et *texendi* potestas inest, referendum videtur] 1) *cophinus, corbis, canistrum,* κανοῦν Gen. 40, 16—18; Num. 6, 15. 17. 19; κόφινος Jud. 6, 19; Ps. 80, 6; Marc. 8, 19; Sx. Genb. 10. 2) mensurae genus, *modius,* μόδιος, Matth. 5, 15; Marc. 4, 21; Luc. 11, 33; sancti ii qui mortui sunt ወተከድኑ፡ ታሕተ፡ ክፈር፡ Lit. Orth. — *Voc. Ae.:* ክፈር፡ ወአስፉሬዳት፡ ዘ፡ እንቅብ፡ (vid. etiam Isenb. lex. p. 144 sub ክፈር፡).

ኵፋር፡ et **ኩፋር፡** subst., (m.) nomen vestimenti episcopalis, ut videtur, *infula* [a כָּפַר كفر غفر (ܚܦܐ) *tegere,* coll. ܚܘܦܪܐ et ማዕፈርት፡]: Demetrius patriarcha ሰፍሐ፡ ኩፋሮ፡ ወነሥአ፡ በእዴሁ፡ እምእሳት፡ ወረሰዮ፡ ውስቴቱ፡ Sx. Teq. 12; አንበሩ፡ ለእሳት፡ ውስተ፡ ኵፋሩ፡ Sx. Mag. 12 (ubi eadem res narratur); rex Abyssiniae dona dedit ለጳጳስ፡ ወለእጬጌ፡ ወአሰርገዎሙ፡ ኩፋረ፡ ወዝናረ፡ ወልብሰ፡ ቀጠንተ፡ Chr. L. Atk. f. 34.

ክፉር፡ subst. i. q. كَافُورٌ (कर्पूर m. n.) *camphora,* Jsp. p. 340.

ክፍአ፡ vel **ክፍዐ፡** I, 1 [كَفَّ *detritos aetate dentes habuit* amela; كُفَّ بَصَرُهُ *occaecatus fuit visus* ejus; كَمِهَ *caecus fuit, caligavit* oculus; كَهُمَ *hebes fuit;* amh. ክፉ፡ *deformem, foedum, malum esse*] Subj. ይክፋእ፡, *hebetem* vel *obtusum esse* vel *fieri, obtundi,* de oculis: አዕይንትየ፡ ክፍዓ፡ ለርእይ፡ Kuf. 26; ዘክፍአ፡ ርእየቱ፡ Chr. Ta. 14; dentibus: ይክፋዕ፡ ስነ፡ አክይስት፡ Genz. f. 105; cornibus: እስመ፡ ክፍኡ፡ እሉ፡ አቅርንት፡ (κατέαξαν) Zach. 1, 21.

አክፍአ፡ II, 1 *hebetare, obtundere, retundere:* ነጸሮ፡ ብርሃኑ፡ ያክፍእ፡ ዐይነ፡ ἀμαυροῖ Sir. 43, 4; ሙብረቅ፡ ዘበአንበልበሉ፡ ያክፍዕ፡ ዐይኖ፡ ለዘይኔጽሮ፡ M. M. 146; ያክፍእ፡ ነገሮ፡ *aciem verborum ejus retundit,* Cyr. (de Melch.) f. 129.

ተክፍአ፡ III, 1 *hebetari, obtundi, retundi:* ወይትክፋእ፡ ሦኩ፡ ለዲያብሎስ፡ ἀπαμβλῦναι τοῦ διαβόλου τὸ κέντρον, Epist. Cyr. ad Joann. in Cyr. f. 115; እመሰ፡ ግንጽሊተ፡ ደረሰዎ፡ ለምስጢር፡ ይትክፋእ፡ ጸጋሁ፡ ለምስጢር፡ hom. Severiani in Cyr. f. 105.

ክፍአት፡ n. act. *hebetudo,* deinde *deformitas* (e lingua Amh.): mors ኢይምሕክ፡ ላሕየ፡ በእንተ፡ ርእየቱ፡ ወኢሕሡመ፡ ኢይሜንን፡ በእንተ፡ ክፍአቱ፡ አላ፡ ያስተጋብእ፡ ኵሎ፡ Genz. f. 149.

ክፈየ፡ inus., cui comparaveris كَفَّ *panniculo obvolvit, praetextum* serici *addidit;* كُفَّةٌ *ora, fimbria* vestis.

መክፎ፡ subst. *fascia* praecingendis linteis: ነሥአ፡ መክፎ፡ ለንጺ፡ (rom., ለንጽ፡ Platt) λαβὼν λέντιον Joh. 13, 4. — *Voc. Ae.:* መክፎ፡ ለንጽ፡ ትብልያ፡ ብ፡ ወገረት፡ (de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 73).

ክፈፈ፡ rad. inus., cui potestas *incurvandi* et *concavandi* inerat, vid. Ges. thes. p. 705.

ካፍ፡ n. prgr. sc. כַּף 1) vola manus et *planta pedis:* ወበሙ፡ ካፍ፡ ከመ፡ ከፈ፡ ላህም፡ Hez. 1, 7 vrs. nov. 2) nomen literae alphabeti hebraici undecimae, Ps. 118, 81; Thren. 1, 11; 2, 11. 3, 31. 4, 11; Chr. ho. 3; ubi de psalmis agitur, siglo ካፍ፡ Ps. 118, 81—88 signatur.

ኩፍ፡ n. prgr. sc. خُفٌّ, Pl. አክፋፍ፡ *ocrea:* እስመ፡ እሉ፡ ኅጽዋን፡ ኮኑ፡ ያስተሣእንዎ፡ ለንጉሥ፡ ኩፈ፡ ወወደዩ፡ ውስቴቱ፡ አክይስተ፡ ከመ፡ ይንስክዎ፡ ለንጉሥ፡, et mox: ወነሥአ፡ ንጉሥ፡ አክፋፈ፡ ወረከበ፡ ውስቴቶሙ፡ አክይስተ፡ Jsp. p. 277. (Sec. Lud. in lex. amh. c. 68 ኩፍ፡ est species *calcei* (ጫማ፡) arabici e corio, qui nostro more totum tegit pedem).

ወ፡ litera alphabeti Aethiopici decima quinta, quae ወዌ, ዋዌ፡ nominatur, ut: ሆህያት፡ ቤት፡ ወዋዌ፡ Chr. ho. 1.

ወ፡ conj. inseparabilis praefixa [וְ ܘ, وَ فَ] 1) copulativa: *et, -que, atque;* copulandis et verbis et sententiis inservit, neque graeco καί, τε tantum sed etiam δέ crebro respondet, ut Matth. 2, 1. 3 al. a) passim: *et — quidem,* Gen. 35, 7. b) *cum:* ከመ፡ ይሑር፡ ውእቱ፡ ወዕቅብቱ፡ ut iret (is et concubina ejus) cum concubina sua Jud. 19, 9; Ruth 1, 1. c) ubi enunciationi principali enunciationes secundariae, quibus status vel conditio alcjs describitur, subjunguntur, usurpatur vel ወ፡ simplex Act. 18, 7; Hen. 14, 24; Jud. 16, 15; vel ወ — ሰ፡ 1 Reg. 16, 1. 24, 12. 26, 5; Gen. 18, 8. 34, 30 (gramm. § 200, 1). d) *etiam, quoque,* potissimum in sententiis negativis (*nec*) Ex. 7, 23; Deut. 2, 5; 1 Reg. 22, 23; 2 Reg. 17, 12. 13; ወኢአሐዱ፡ Rom. 3, 12; 1 Reg. 14, 36; Jos. 10, 8; Ex. 14, 28; Ps. 13, 2; ወኢመኑ፡ Lev. 16, 17; ዲበ፡ ወኢምንት፡ Job 26, 7. e) ወ — ወ፡ *et — et* Kuf. p. 70 lin. 1; Gen. 33, 1; ወኢ፡ — ወኢ፡ *nec — nec* 1 Reg. 27, 9. 28, 6; Joh. 4, 21 et 8, 19 rom.; አላ፡ ወ — ኒ፡ *sed etiam* Chr. Ta. 28 (vid. ተደንገለ፡). f) *vel,* ἤ Sap. 11, 18; Prov. 7, 23; 1 Reg. 26, 10; Ex. 21, 27; Jes. 50, 2; Matth. 5, 17. 36. 6, 31. 7, 16; Act. 1, 7; 1 Tim. 5, 4 rom. 19; ሠለስተ፡ ሰሌዳ፡ ወአርባዕተ፡ Jer. 43, 23. 2) consecutiva: *et statim, tum, ut, igitur,* ዓዲ፡ ሰቡዕ፡ መዋዕል፡ ወአመጽእ፡ Gen. 7, 4;

ከመ፡ሰማዕከ፡ሕልመ፡ወፈከርከ፡ 41, 15; ሶበ፡ይኔጽር፡ወይሬኢ፡ *cum suspiceret (statim) videbat* 29, 2. 28, 20. 21; Hen. 52, 5; ወአእሚሮሙ፡ወመጽኡ፡ Act. 17, 13. 19, 1; ቅረበኒ፡ወእግስስከ፡ *ut te tangam* Gen. 27, 21. 42, 18. 49, 1; Deut. 9, 14; Ps. 49, 8; ሚመጠነ፡ትሁቡኒ፡ወአነ፡ለክሙ፡አገብኦ፡ Matth. 26, 15; ኢትግበሩ፡ለእኪት፡ወኢይርከበከ፡እኩይ፡ *ne* Sir. 7, 1; ወአይድዐኒ፡ *dic mihi igitur* Jud. 16, 13; Hen. 95, 2. 3) adversativa: *autem, sed*, Gen. 2, 16. 17. 27, 22. 31, 6. 7; Ruth 1, 21; Hen. 5, 6; Matth. 7, 3. 16, 26. 24, 6. 26, 41; Joh. 3, 8; ኢትኩን፡ነፋቄ፡ወእመን፡ (Platt: አላ፡እመን፡) 20, 27. — Vid. etiam ሂ፡, ኒ፡, ሰ፡, እመ፡, አው፡, ሚመ፡, ኑ፡

ወሀበ፡ I, 1 [יָהַב ܝܗܒ وَهَبَ] Impf. ይሁብ፡, Subj. የሀብ፡, Imprt. ሀብ፡ (gramm. § 93), *dare*, abs.: ውሂብ፡ Koh. 5, 4; ቃል፡ሠናይ፡ይኄይስ፡እምውሂብ፡ Sir. 18, 16. 17; Jud. 8, 25; Act. 20, 35; c. Acc. rei: Matth. 16, 26. 19, 7; Jac. 5, 18; ኢታጕንዲ፡ውሂቦታ፡ Koh. 5, 3; ይኄይስ፡ውሂበ፡ምጽዋት፡እምነ፡ .. Tob. 12, 8; Ps. 77, 24; c. ለ፡ pers.: ሀብ፡ለጻድቅ፡ Sir. 12, 4; Matth. 5, 42; c. Acc. rei et ለ፡ pers.: Ps. 113, 25; Gen. 12, 7. 26, 3; c. Acc. pers.: ውሂበኒ፡ሀቦ፡ Deut. 15, 10; c. dupl. Acc.: Gen. 1, 29. 3, 12. 24, 35. 29, 28. 30, 6; Jos. 15, 19; Jud. 1, 15; Ruth 2, 18. 3, 17; Hez. 36, 26; Ps. 20, 3. 131, 4; አሀበ፡ዐስበ፡ Tob. 5, 3; ኢትሀበ፡ምክንያተ፡ Sir. 4, 5; ወሀብዎ፡ይብትሩሁ፡ Judith 15, 11; ሀቦ፡ክፍሎ፡ Sir. 7, 31; Matth. 4, 9. 14, 8. 16, 19; Joh. 4, 14 seq.; 6, 37. 17, 2 al. sexcenties; እሁበከ፡ስእለተከ፡ Clem. f. 53; seq. Subj.: ለአዳም፡በሕቲቱ፡ወሀበ፡ይክድን፡ኀፍረቶ፡ Kuf. 3; Ruth 1, 9; 2 Tim. 2, 7 rom.; Apoc. 3, 21; Marc. 10, 37; c. Acc. praedicati: ምድር፡እንተ፡ይሁበከ፡ርስተ፡ Deut. 4, 21, vel c. ለ፡, ut: እሁበከ፡አሕዛበ፡ለርስትከ፡ Ps. 2, 8. a) *largiri, munificum esse:* ዘይምሕር፡ወይሁብ፡ Prov. 11, 26; Sir. 18, 18. 20, 13—15; et sensu juridico *donare* F. N. 26 (ubi agitur በእንተ፡ሀብት፡ወወሃቢ፡ወዘይሁብዎ፡ሎቱ፡ወንዋይ፡ዘይሁቡ፡ኪያሁ፡). b) *exhibere, tribuere, praestare:* ሀቡ፡አኰቴተ፡ለእግዚ"፡ Ps. 67, 37; Deut. 32, 3; Apoc. 4, 9. 19, 7. c) *tradere*, Hen. 82, 1; Gen. 8, 2; ወሁብክዎ፡መጽሐፈ፡ውስተ፡እዴሃ፡ Jer. 3, 8; Ps. 15, 10; ኢትሁብ፡አፉከ፡ለአበሳ፡ Koh. 5, 5; የሀብ፡ነፍሶ፡ቤዛ፡ብዙኃን፡ Matth. 20, 28; Marc. 12, 9; Joh. 10, 29. d) c. በ፡ pretii, *commutare* Hen. 5, 6. e) fructum *dare* i. e. *ferre, reddere*, Gen. 4, 12; Lev. 25, 19; Ps. 1, 3; Matth. 13, 8; vel odorem *emittere* Cant. 2, 13. 7, 14. f) *edere*, ut vocem: ወሀበ፡ቃሎ፡ Am. 1, 2; Ps. 45, 6. 76, 16; ነጐድጓድ፡ወሀበ፡ቃለ፡ Enc. Nah. 16; miracula Ex. 7, 9; Act. 2, 19. g) dare ore alqd i. e. *precari* benedictionem, salutem: ከመ፡የሀቦሙ፡በረከተ፡እግዚ"፡በከናፍሪሁ፡ Sir. 50, 20; ወሀቦሙ፡ቡራኬ፡ vel ወሀቦሙ፡ሰላመ፡ Sx. Mag. 13; vel *docere* Act. 7, 38; Joh. 17, 8. h) *concedere, permittere, potestatem dare:* ኢወሀበ፡ከመ፡ይትመየጥ፡ 1 Reg. 18, 2; ኢፈቀደ፡የሀብ፡ምኅላፈ፡ Num. 20, 21; Hen. 63, 1; የሀብዎ፡ኀስሐ፡ Clem. f. 160. i) *facere, constituere:* እሁብ፡ኪዳነ፡ምስሌክሙ፡ Gen. 9, 9; Kuf. 15; Joh. 7, 19. k) passim ex Hebraismo: *ponere, indere*, ut: ቀስቶ፡ወሀበ፡ውስተ፡ደመና፡ Kuf. 6; ፍርሀተክሙ፡እሁብ፡ኀበ፡ኵሉ፡ዘውስተ፡ምድር፡ ibid.; ዘሕያው፡የሀብ፡ሠናየ፡ውስተ፡ልቡ፡ Koh. 7, 3; ወሀብኩ፡ልብየ፡ውስተ፡ኵሉ፡ፍጥረት፡ (animum advertere) 8, 9. l) መኑ፡ይሁበኒ፡ *quis mihi dabit! utinam! utinam haberem!* መኑ፡ይሁበኒ፡አእምሮ፡ Job 23, 3; Ps. 13, 11. 54, 6; መኑ፡ይሁበኒ፡አዕይንትየ፡ከመ፡ይኩና፡ Hen. 95, 1, vel መኑ፡እምወሀበኒ፡ከመ፡ይትነበዩ፡ Num. 11, 29; Deut. 5, 26; መኑ፡የሀበኒ፡ዕረፍተ፡ Hen. 63, 5. m) ሁብ፡, ሀቡ፡, ሀባ፡, (nonnumquam seq. pron. suff.) *age, agite! quaeso*, ሀቡ፡ንበል፡ εἴπωμεν 1 Esr. 3, 5; ሀቡነ፡ንረድ፡ (καὶ νῦν ἐπί) 4 Reg. 3, 23; ሀቡኬ፡ንግበእ፡ Kbr. Nag. n. 2; ሁበኬ፡ንትኀሠሥ፡በአይ፡ፍኖት፡ተወልደ፡ δὴ οὖν Cyr. c. Pall. f. 67; f. 80; ባሕቱ፡ሐቀ፡ሀባ፡ናመክሮን፡ Herm. p. 64; ሁብ፡ንፍትኖን፡ et ሀባ፡ንፍትኖን፡ p. 82.

አውሀበ፡ II, 1 *dandum curare*, c. dupl. Acc., Num. 24, 11.

ተውህበ፡ III, 1 1) *dari*, c. c. ለ፡ prs.: ወልድ፡ተውህበ፡ለነ፡ Jes. 9, 6; ለነ፡ተውህበት፡ምድር፡ Hez. 33, 24; ይትወሀብ፡ለነፍስየ፡ስእለታ፡ Esth. 7, 3; ሕግ፡ዘተውህበ፡ለሙሴ፡ 1 Esr. 1, 6; Joh. 1, 17; Jac. 1, 5; Apoc. 9, 1. 13, 5; Matth. 28, 18; አበየ፡ዝናም፡ተውህቦ፡ለምድር፡ Kuf. 42; c. Acc. pers.: Matth. 7, 7. 11, 27 (c. በኀበ፡ *a*); Hen. 5, 8; ለመልአክ፡ተውህበ፡ኀይል፡ Asc. Jes. 9, 39; Num. 8, 19; መዋዕል፡እለ፡ተውህባከ፡ Koh. 9, 9; ተውህበ፡ለዓሌ፡ዐቢይ፡ 10, 6; c. Acc. praed.: ተውህበ፡መብልዐ፡ለአንስርት፡ Job 15, 23; Num. 18, 6; Hen. 5, 8; ከመ፡ትትወሀብ፡ብእሲተ፡ሎቱ፡ Kuf. 30; c. Nom. ejus cui datur et c. Acc. ejus quod datur: ሥጋኪ፡ (o Maria) እማንቱ፡ (sc. አህጉራተ፡ዓለም፡) ተውህባ፡ (corpus tuum iis datum est) Enc. Ter 21. a) *tradi:* ተውህበ፡ትትወሀብ፡ዛሀገር፡ውስተ፡እዴ፡ .... Jer. 41, 2; ተውህበ፡ለሞት፡ነፍሱ፡ Jes. 53, 12; *subdi:* ተውህቡ፡ታሕተ፡እደዊሁ፡ Kuf. 11. b) *concedi, permitti:* ተውህበኒ፡ወሰባሕኩ፡አነሂ፡ Asc. Jes. 8, 17; seq. Subj.: Asc. Jes. 9, 39; Apoc. 7, 2. 13, 15; vel seq. ከመ፡ c. Subj.: Apoc. 13, 7. 2) a) *se dare* vel *tradere:* በፈቃዱ፡ዘተውህበ፡ለሕማም፡ወገድል፡ Enc. Ter 14. b) recipr.: *sibi invicem dare*, ut: ante communionem sacramenti ሕዝብ፡ይትወሀቡ፡በበይናቲሆሙ፡ሰላመ፤ ብእሲ፡ለብእሲ፡ወአንስት፡ለአንስት፡ Kid. f. 8. 24.

አስተዋሀበ፡ IV, 3 *pensare* vel *persolvere*, damni alicui restituendi causa, c. Acc. rei Ex. 21, 31.

ውሁብ፡ part. *datus*, Num. 3, 9.

ሁብት፡ subst., f. et m., Pl. ሁብታት፡ *donum*, Gen. 25, 6; Num. 3, 9. 8, 16. 19; 1 Reg. 18, 25 (pro sponsa parentibus ejus oblatum); Koh. 3, 13. 4, 17; Prov. 6, 35. 21, 14; ሁብትከ፡ለከ፡ይኩንከ፡ (v. ትኩንከ፡) Dan. 5, 17; Matth. 7, 11; Rom. 5, 17; Phil. 4, 17; Jac. 1, 17; ሁብተ፡ጸጋሁ፡ Eph. 3, 2; በሠናይ፡ሁብቱ፡ (ejus beneficio) Sx. f. 1, al.; ሁብታተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Phlx. 174; etiam *donatio* F. N. 26.

ወሃቢ፡ n. ag. 1) *dator, qui dat* vel *dare solet:* Jac. 1, 5; Herm. p. 25; ወሃቢሃ፡ለሕግ፡ νομοθέτης Jac. 4, 12; Deus ወሃቤ፡ሕይወት፡ Kid. f. 16; Kedr f. 14; ወሃቤ፡ብርሃን፡ I Sal Mar. 5; እግዚ"፡ወሃቤ፡ዕሤት፡ወመክፈልት፡ለዘ፡ገብረ፡ፈቃዶ፡ Jsp. p. 381. 2) *largitor, munificus, liberalis, donator:* ብእሲ፡ፍሡሕ፡ወወሃቢ፡ Prov. 22, 8; ከነ፡ብእሲ፡ልሑየ፡ወጽኑዐ፡ወወሃቤ፡ Jsp. p. 314; *donator* (sensu juridico) F. N. 26.

ሁብሀብ፡ subst. *donum, merces:* ብእሲት፡ዘማዊት፡እንተ፡ትነሥእ፡ሁብሀብ፡በኀበ፡ምታ፡ παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς λαμβάνουσα μισθώματα Hez. 16, 32 et M. M. f. 90 ubi hic idem locus repetitus est. (At Hez. 16, 31. 33 μισθώματα versum est ደነስ፡). Dubitaveris quidem annon hoc nomen ad ሐበበ፡ حَبَّ (אָהַב) *amare* referendum sit, sed analogia ut vocis אֶתְנַן ita nominis interpretibus vexatissimi הַבְהָבִים etymon a nobis propositum commendatur. — *Voc. Ae.*: **ሁብሁብ፡ዘ፡መሐሊ፡**; *aliud*: **ሁ"፡ዘ፡መሐበይ፡**

ዋሀውሀ፡ rad. quadrl. inus. (etiam per **ኀ** et **ሐ**), cui vicina sunt بَهَا et بَهِىَ *venustate* et *decore nituit*, بَهْبَهَ II *honoratus est, superbivit* (cfr. etiam **ወከየ፡**).

ተዋሀውሀ፡ III, 1 *nitere, nitore conspicuum esse, hilarem esse*, Hen. 108, 13. 14; in coelis **ጻድቃን፡ትፍሥሕት፡ይትፌሥሑ፡ወይትወሀውሁ፡** (in alio codice **ይትበሀውሁ፡**) **በአዝማን፡ዘአልቦ፡ኍልቍ፡** Deg.; **ደቂቃ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ይዕቀቡ፡ሥርዐታ፡ወይትወሀውሁ፡ውስቴታ፡ወያሠንዩ፡ግበሪሃ፡** Clem. f. 203; in coelis **ይትወሀውሁ፡በኵሉ፡ክብር፡ወፍሥሓ፡ዘእንበለ፡ጻማ፡ወሕማም፡** f. 260. — *Voc. Ae.*: **ተወሀውሀ፡** (sic) **ብ፡ተከፋፈተ፡**; *Voc. Ae.* ad Hen.: **ይትወሀውሁ፡ዘ፡ይትፌሥሑ፡**

ውሀዋኔ፡ subst. *nitor*, (faciei i. e.) *hilaritas*, ἱλαρότης Prov. 18, 22; τὸ ἱλαρὸν αὐτοῦ 19, 22.

ተዋሀውሀ፡ *obambulare* vid. sub **ዋሕውሐ፡**

ዋላ፡ subst. amh. (vid. **ውዕላ፡**) *ibex, rupicaper* [יָעֵל, وَعْل; vid. etiam Lud. et Isenb. lexx. amh.]: **ዋላ፡ዘውእቱ፡ሀየል፡** Chr. Ax. f. 89.

ዊልስጢ፡ n. prgr., ni fallor ψάλται (pro **ውስልጢ፡**) *psaltae* vel *cantores* ecclesiae, Kid. f. 12, ubi de cantu psalmorum agitur et ex ordine memorantur **ደናግል፤ደቂቅ፤ዊልስጢ፤አናጕንስጢስ፤ንፍቀ፡ዲያቆናት፤ቀሳውስት፡**

ወልብ፡ subst. *fetus* avium, *ova*, **ከመ፡ተረፈ፡ወልብ፡** καταλελειμμένα ὠὰ Jes. 10, 14 (in uno codicum a me inspectorum; in caeteris **እንቆቅሆ፡**). [Cfr. وَالِبَة].

ውልበት፡ብ፡ምንጭር፡ጉንጭና፡ጉንጭኒ፡ይ፡ in Voc. Ae. (lapsu calami?) pro **ሕልበት፡** scriptum est, q. v.

ወልተወ፡ quadrl. I *scuto protegere*, Lud. sine auct. [Etymon incertum; an a πέλτη? sicut **ዲብተረ፡** a διφϑέρα].

አወልተወ፡ II *armare* alqm, *arma induere* alicui: **ይደልወነ፡ከመ፡ናወልቱ፡ነፍሳቲነ፡** χρὴ καϑοπλίσωμεν ἑαυτούς Chr. Ta. 5.

ተወልተወ፡ III, 1 *se armare, armis indui, armari*, c. **በ፡** armorum: **በንዋየ፡ሐቅል፡ተወልቲዎሙ፡** καϑωπλισμένοι ὅπλοις Jer. 26, 9; **ተወልተው፡በፈሪሀ፡እግዚ"፡** καϑοπλισάμενος τὸν φόβον Herm. p. 45; 1 Petr. 4, 1; **ንትወለተው፡በንዋየ፡ሐቅል፡ዘሃይማኖት፡** Chr. Ta. 22; c. Acc. armorum: **ከመ፡ንትወልተው፡ወልታ፡ጽድቅ፡እምየማን፡ወእምፀጋም፡** Chr. Ta. 5 (e 2 Cor. 6, 7); **ንትወለተው፡ሃይማኖቶሙ፡** (**ለሰማዕታት፡**) Mavâs. n. 70.

ወልታ፡ subst. (m.), Pl. **ወላትው፡** (**ወልታት፡** Jsp. p. 309), *scutum, clypeus* (,*pelta*), *arma* in genere, *armatura*, ϑυρεός, ϑυρεοί 2 Esr. 14, 16; 1 Par. 12, 8; **ወላትው፡** 2 Par. 9, 15. 23, 9; ἀσπίς Sap. 5, 20; πέλται Hez. 27, 10 var.; ὅπλον, ὅπλα Ps. 5, 14. 45, 9. 75, 3; Hab. 3, 11; Hez. 39, 9; **ወልታ፡አእምሮ፡** Prov. 14, 7; **ወልታ፡ብርሃን፡** Rom. 13, 12; **ወልታ፡ጽድቅ፡** 2 Cor. 6, 7; Herm. p. 45; **ወላትዊሁ፡** Jer. 50, 10; Nah. 2, 4; **ወላትው፡ይበርቅ፡** 3, 3; Mich. 4, 13 (τὰς ὁπλὰς perperam intellecto et verso); **ይጸውሩ፡ወላትወ፡** Kuf. 37; πανοπλία Eph. 6, 11; σκέπη **ወልታ፡ጽኑዕ፡** Sir. 6, 14. 29; **ወልታ፡ኀሳር፡** Jes. 30, 3. — *Voc. Ae.*: **ወልታ፡ብ፡ጋሻ፡አግሬ፡**; *aliud*: **ዘ፡እግሬ፡**; *aliud*: **ወላትው፡ብ፡ወግሮች፡**; *aliud*: **ወልታ፡ዘ፡ገረገሬ፡** (v. **ገረንገሬ፡**).

ውልትው፡ part. *scuto obtectus, armatus*, Lud. sine auct.

ውልታዊ፡ subst. *armatus, armatura*, ὅπλα Chr. Ta. 5.

ምውልታው፡ subst. *locus tutus*, Lud. ex Org. 5.

ወልወለ፡ rad. inus., cui comparanda sunt בָּלַל ܒܰܠܒܶܠ بَلْبَلَ *commiscere, confundere*, II *commoveri*, נִבְהַל *perturbatum, terrore perculsum esse, trepidare*, בַּלָּהָה, ܒܠܗܳ al.

አወልወለ፡ (et **አወላወለ፡**) II *perturbare, consternare*, **ወያወለውላ፡** (v. **ያወላውላ፡** et **ያስተወላውላ፡**) **ለምክረ፡ልቡ፡ከመ፡ዘይነትዕ፡በውስተ፡ቀትል፡** τεϑορυβημένος Sir. 40, 6.

ተወልወለ፡ III, 1 *agitari*, a) *trepidare, trepide festinare*, Jud. 20, 41 var. (ἔσπευσαν). b) *ambiguum esse* animo, *titubare* mente (Lud.): **ኅሊና፡ዘይትወለወል፡** Org.; **ዘይትወለወል፡በኅሊና፡** ibid.; beatus **ዘኢይትወለወል፡ኅሊናሁ፡እምኀልዮትከ፡** ibid.

ተወላወለ፡ III, 3 1) alium cum alio commoveri vel perturbari i. e. *tumultuarie festinare*: **እንስሳ፡እንዘ፡ይትወላወል፡ወያንሶሱ፡ውስቴቱ፡** ζώων ἐμπεριπατούντων (sc. in flammas vel flammis) Sap. 19, 20; **አእጋር፡እለ፡ይትወላወላ፡ለገቢረ፡እኩይ፡** ἐπισπεύδοντες Prov. 6, 18; **ኢትትወላወል፡** (**አመ፡ተመንደበከ፡**) μὴ σπεύσῃς Sir. 2, 2; Jud. 20, 41; **ከመ፡ኢትትወላወል፡በደኃሪ፡መዋዕል፡** (Laur.: **ትትወለድ፡** male) 4 Esr. 4, 37 (ubi Vulg. *properare* exhibet). 2) *huc illuc agitari* i. e. a) *turbari* mente: **ዝንጉዓን፡እለ፡ይትወላወሉ፡** τοῖς μαινομένοις τοῖς περιφερομένοις Chr. Ta. 23. b) *fluctuare, titubare, haesitare* animo, *dubium esse*, Ps. 76, 2 vrs. nov. (ubi emendator תָּפִיק pro תָּפוּג interpretatus esse videtur); **እንበለ፡ተወላውሎ፡** *sine haesitatione* Lud. ex Epist. Greg.; **ይትወላወሉ፡በእንቲአሆሙ፡** *in dubio sunt de iis* (sc. sintne mortui an vivi) F. N. 42, 13.

አስተወላወለ፡ IV, 3 1) *celeriter motitare*: **ወውእቱ፡ገጸ፡አስተወላወለ፡** (v. **ገጸ፡ያስተላውል፡**) ἐτάραξε (קִלְקַל) Koh. 10, 10. 2) *consternare, perturbare*, Sir. 40, 6 var (vid. sub **አወልወለ፡**).

ውልዉል፡ part. *agitatus, perturbatus*, „*inconstans, ambiguus*“, Lud. sine auct.

ውልውል፡ subst. *agitatio* quaevis, ut: **ውልውለ፡ነፋስ፡** *agitatio venti*, Lud. e Libr. Myst.

ውልዋሌ፡ subst. *commotio* vel *perturbatio* animi, *trepidatio, festinatio*: **ውልዋሌ፡ወሑሰተ፡ነፍስ፡** Phlx. 54; **በውልዋሌ፡** (v. **በውላውሌ፡**) Kuf. p. 164; **በደመ፡በግዕ፡ዘበልዕዎ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡በውልዋሌ፡አመ፡ሌሊተ፡ፀአቶሙ፡እምግብጽ፡** M. M. f. 93 (cfr. בְּחִפָּזוֹן Ex. 12, 11). — At *Voc. Ae.* ad Kuf. perperam: **ውልዋሌ፡ዘ፡ጽባሕ፡የቀረበ፡አፊ፡ጽባሒ፡ውእቱ፡**; *aliud*: **ውልዋሌ፡ዘ፡ኅብረት፡** ።

መትወላወላት፡ subst. Pl. (a **መትወላወል፡**, si quidem lectio sana est) *res perturbantes, turbulentae*: monachus **ኢይ**

ሖር፡ ውስተ፡ ሀገር፡ ወኢይባእ፡ ውስተ፡ አብያት፡ ከመ፡ ኢይምላእ፡ ራእዩ፡ ወእዘኒሁ፡ እምነ፡ መትወላወላተ፡ ዝንቱ፡ ዓለም፡ Phlx. 113. (Vocabulum et significatu et sonis simile vid. c. 52 sub ለወለ፡).

ወለደ፡ I, 1 [יָלַד; ܝܠܶܕ; وَلَدَ] Subj. ይለድ፡, Imprt. ለድ፡, 1) *parĕre* a) de feminis (hominibus), abs.: ወሊድ፡ Koh. 3, 2; Gen. 3, 16. 17, 17. 18, 13. 20, 17. 30, 3; Jud. 13, 2; እንተ፡ ትወልድ፡ *parturiens, puerpera* Lev. 12, 7; Kuf. 3; Jes. 21, 3; Jer. 6, 24. 8, 21; Sir. 48, 19; ዕለተ፡ ወሊዶታ፡ Luc. 2, 6; ሶበ፡ ታለጽቅ፡ ትለድ፡ Joh. 16, 21; Luc. 1, 57; plerumque seq. Acc.: Gen. 4, 1. 2. 16, 11; ዘወለደት፡ እምከርሣ፡ Jes. 49, 15; Matth. 1, 21. 23. 25; Luc. 1, 31. 57. 2, 7 al. crebro; c. ለ፡ patris (*cui* filius natus est): ወለደት፡ ሎቱ፡ ወልደ፡ Hos. 1, 3; Kuf. 4; Gen. 6, 4. 17, 21. 21, 3. 29, 34; ኢወለደት፡ ሎቱ፡ Gen. 16, 1; በዲበ፡ auctoris (patris): ብእሲት፡ እንተ፡ ትወልድ፡ ወራሴ፡ በዲበ፡ መሐዛ፡ Sir. 23, 22 vel c. በላዕለ፡ 23, 23. b) de bestiis: Gen. 30, 39. 31, 8; Jer. 14, 5. c) de avibus: አስተጋብአት፡ ዘኢወለደት፡ Jer. 17, 11. d) trsl. ወለድክሙ፡ ዐመፃ፡ Jes. 59, 4; Ps. 7, 15; ኢታእምር፡ ዘትወልድ፡ ሰኒታ፡ Prov. 3, 28; Jac. 1, 15. 2) *gignere, procreare, generare, progignere:* a) de viris (hominibus): ኢወሊድ፡ ἀτεκνία Sap. 4, 1; ኢይወልዱ፡ ለመርገም፡ οὐδὲ τεκνοποιήσουσιν εἰς κατάραν Jes. 65, 23; ለዱ፡ ደቂቀ፡ ወአዋልደ፡ Jer. 36, 6; Gen. 4, 18. 5, 4 seq.; 3 Reg. 1, 6; Jes. 1, 2; Jer. 16, 2; Sir. 41, 9; Hen. 6, 2; Matth. 1, 2 seq.; c. በኀበ፡ mulieris: ይወልድ፡ በኀበ፡ ዘማት፡ Clem. f. 133. b) de Deo: Prov. 8, 25; Ps. 2, 7; Deut. 32, 18. c) spiritualiter: *regenerare*, sive de Deo (qui homines regenerat) 1 Petr. 1, 3; sive de hominibus (qui alios regenerant): Philem. 10; 1 Cor. 4, 15; addito ዳግመ፡, ut: sacerdotes ዳግመ፡ ወለዱክሙ፡ እማይ፡ ወእመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Clem. f. 228. d) de terra, plantis: ምድር፡ ትወልድ፡ ሣዕረ፡ Hebr. 6, 7; ወርቀ፡ ወብሩረ፡ 4 Esr. 6, 28; Hen. 65, 8; 4 Esr. 2, 39 var. e) trsl.: ቍጥዓ፡ ወመዐት፡ ይወልዱ፡ ክሒደ፡ Chr. ho. 6; Chr. Ta. 29 (vid. sub ዕሩቅ፡).

አውለደ፡ II, 1 1) *parere facere:* seq. Acc. feminae, a) *prolem dare* sterili, አኮኑ፡ አነ፡ ዘአወልዳ፡ Jes. 66, 9. b) *parturientem adjuvare*, Ex. 1, 16. 2) *facere ut pariatur* i. e. a) *facere ut nascatur:* Ex. 1, 16. b) *nativitatem attribuere* alicui, *nativum censere* alqm: (dicunt:) ኢመፍትው፡ ውስተ፡ ጻዕረ፡ ወላዲት፡ ናውልዶ፡ ለእግዚ"፡ ቃል፡ Cyr. ad Th. f. 9. c) *gignere*, de patre: Hen. 15, 4; አዳም፡ አውለደ፡ ሴትሃ፡ Jsp. p. 271 (crebro).

ተወልደ፡ III, 1 1) *nasci:* ተወሊዶ፡ Matth. 2, 1. 4. 26, 24; Joh. 9, 2. 19; Hebr. 11, 23; Jer. 16, 3; Job 39, 1; Hez. 28, 13; ወልድ፡ ጻድቅ፡ ይትወለድ፡ ለሕይወት፡ Prov. 11, 19; መዋዕልየ፡ ዘእምአመ፡ ተወለድኩ፡ Judith 12, 18; ዕለተ፡ ተወለድከ፡ (*dies natalis tuus*) Sir. 23, 14; Jer. 20, 14; ቀዳሚ፡ ተወልዶ፡ vel ቀዲመ፡ ተወልዶ፡ *primogenitura* Kuf. 24; ዘቀደመ፡ ተወልዶ፡ *primogenitus* Kuf. 26; c. c. ለ፡ patris, Gen. 21, 5. 24, 24; 1 Par. 2, 3; Hen. 6, 1; etiam: እስመ፡ ሕፃን፡ ተወልደ፡ ለነ፡ Jes. 9, 6; c. እምነ፡ matris: 1 Par. 2, 3; 4 Esr. 3, 12; Luc. 1, 35; መዋቲ፡ ዘይትወለድ፡ እምአንስት፡ Job 14, 1. 15, 14; ተወልዱ፡ እምከርሠ፡ እሞሙ፡ Matth. 19, 12; ዘተወልደ፡ እምሥጋ፡ Joh. 3, 6; et viri: ወእምኔሁ፡ ኵሉ፡ ጻድቃን፡ ተወልዱ፡ 4 Esr. 1, 13 var.; 4, 64; et causae: ኢተወለድነ፡ እምዝሙት፡ Joh. 8, 41; c. እምላዕለ፡ matris: Matth. 1, 16. 20; vel viri Rom. 9, 5; 4 Esr. 4, 15; vel c. በላዕለ፡ mulieris, Hen. 15, 5. a) *natum esse e Deo:* እምእግዚ"፡ ተወልዱ፡ Joh. 1, 13. 3, 6; 1 Joh. 3, 9. b) *regenerari:* 1 Petr. 1, 23; ዘኢተወልደ፡ ዳግመ፡ Joh. 3, 3. 7; እለ፡ ተወልዱ፡ ዳግመ፡ በቅድስት፡ ጥምቀት፡ Clem. f. 95. c) *gigni*, de Filio Dei: ቃል፡ (ὁ Λόγος) ዘበአማን፡ ተወልደ፡ ወኢተገብረ፡ Cyr. f. 119. 2) de rebus: *nasci, gigni, oriri*, 4 Esr. 2, 38; ይትወለድ፡ ብሩር፡ እምጸበለ፡ ምድር፡ Hen. 65, 7; በተከሕዶ፡ ይትወለድ፡ ለነ፡ በቍዕ፡ Cyr. c. Pall. f. 68; እምስክር፡ ይትወለድ፡ ምርዐት፡ ወገዘሙት፡ Clem. f. 139; እምልብ፡ ይትወለድ፡ ኵሉ፡ ኀጢአት፡ F. M. 2, 11; እምዛቲ፡ ግብር፡ ይትወለድ፡ ቀትል፡ F. M. 24, 1; Enc. Masc. 11; ሰዐል፡ ይትወለድ፡ እምነ፡ ቍር፡ Lud. ex auct. Gregorii. 3) *prolem nancisci, liberos suscipere*, Gen. 30, 3.

ተዋለደ፡ III, 3 *mutua procreatione sese augere, liberos procreare, progenie numerosum fieri:* እመኒ፡ ተዋለድክሙ፡ ለመርገም፡ ትወልዱ፡ Sir. 41, 9 var.; Luc. 20, 34; τεκνογονεῖν 1 Tim. 5, 14; Gen. 30, 3 var.; in coelis ኢይትዋለዱ፡ Gad. T. H. a) de bestiis et avibus: *pullos procreare, fetum fundere, nidulari:* ይትበዝኁ፡ ወይትዋለዱ፡ Job 39, 4; Ps. 143, 16; ውስተ፡ አዕጹቂሁ፡ ተዋለዳ፡ ኵሉ፡ አዕዋፍ፡ ወበታሕቴሁ፡ ተዋለደ፡ ኵሉ፡ አርዌ፡ ገዳም፡ Hez. 31, 6; νοσσοποιεῖν Jer. 13, 22; ἐννοσσεύειν Ps. 103, 18. b) *procreatione gigni, liberos gigni:* ወተዋለዱ፡ (v. ወተወልዱ፡) እምኔሆሙ፡ አሕዛብ፡ 4 Esr. 1, 14; Gen. 19, 31.

አስተዋለደ፡ IV, 3 *facere ut fetum fundant* vel *progenie augeantur*, Deut. 28, 11. 30, 9.

ውሉድ፡ part. *natus, filius:* Gen. 17, 16. 18, 10. 14. 49, 22 var.; ወትከውን፡ ከመ፡ ውሉደ፡ ልዑል፡ Sir. 4, 10; ዘያፈቅር፡ ውሉዶ፡ (v. ወልዶ፡) 30, 1; Cant. 5, 10; Ps. 88, 22; Luc. 15, 21 rom.; Hebr. 12, 6; Did. ed. Platt p. 89 l. 14; p. 90 l. 6; p. 122 l. 1 (vid. annot.); Pl. ውሉዳነ፡ ልሂቃን፡ ሰብእ፡ *filii patriciorum* Sx. Sen. 3.

ወልድ፡ subst. m., Pl. ውሉድ፡ 1) *filius, natus*, Matth. 1, 20—25. 7, 9. 10, 37. 13, 55. 17, 55; Jes. 9, 6; Ex. 22, 28; Sir. 30, 1 seq., al. sexcenties; ወልደ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Matth. 11, 19. 25, 31; ወልደ፡ እግዚ"፡ Matth. 4, 3. 6. 8, 29; ወልድ፡ Filius (Dei) Matth. 11, 27. 28, 19 al.; Pl. ውሉድ፡ *filii* (opp. አዋልድ፡) Jes. 60, 4; Jer. 5, 17; Matth. 21, 28 (quamquam pro *filiis* ደቂቅ፡ (vel ደቅ፡) magis frequentatur). 2) *proles* utriusque generis, Apoc. 12, 5; ከመዝ፡ ውእቱ፡ ፍትሑ፡ ለወልድ፡ እመ፡ ኮነ፡ ተባዕተ፡ አው፡ አንስተ፡ F. N. 24, 3; maxime in Pl. ውሉድ፡ *liberi* Gen. 30, 1. 32, 12; Jes. 57, 5; Sir. 3, 2. 7, 23; ብዙኀ፡ ውሉድ፡ 16, 1; ይኄይስ፡ መዊት፡ ዘእንበለ፡ ውሉድ፡ 16, 3; ኀፍረት፡ ለአቡሆሙ፡ ውሉድ፡ አብድ፡ (v. አብዳን፡) 22, 3. 30, 30; Matth. 2, 18. 7, 11; ውሉድ፡ ተባዕት፡ 1 Par. 23, 22; ውሉደ፡ እግዚ"፡ Rom. 8, 14; Joh. 11, 52; ውሉደ፡ ሰብእ፡ Koh. 2, 3. 3) a) *nepos:* ወልደ፡ ወልድ፡ Pl. ውሉደ፡ ውሉድ፡ Prov. 13, 22; Ps. 127, 7; Ex. 34, 7; ደቂቀ፡ ወልድከ፡ Deut. 6, 2; vel ወልድ፡ 2 Reg. 19, 24; Gen. 29, 5. b) ወልደ፡ እኁሁ፡ *fratruelis* Gen. 14, 14; Cant. 5, 9; ወልደ፡ እኅቱ፡ *filius sororis* Gen. 29, 12. 13; Act. 23, 16. c) in genere: *progenies, posteri:* ውሉደ፡ አዳም፡ Sir. 40, 1; ለውሉደ፡ ውሉድ፡ ወለዓለመ፡ ዓለም፡ 24, 33; ዮሴፍ፡ ወልደ፡ ዳዊት፡ Matth. 1, 20. 3, 9; Luc. 3, 8; Act. 13, 33; ውሉደ፡

እስራኤል፡ Ex. 20, 22. 24, 5. 4) Varie transfertur: a) seq. Genitivo temporis: ከዊኖ፡ወልደ፡፴ወ፪ዓመት፡ *triginta duos annos natus* 2 Par. 20, 31. 21, 5. 22, 2; Kuf. 11. b) seq. Genitivo loci: Matth. 23, 37 (*incolae*); Ps. 17, 49; ወልደ፡ቤት፡ *verna* οἰκογενής Gen. 17, 12; Koh. 2, 7. c) ወልደ፡ሞት፡ *mortis* vel *capitis reus* 1 Reg. 20, 31; *subjectus, obnoxius* Eph. 2, 3; 2 Thess. 2, 3; Luc. 16, 8. d) *particeps, praeditus, imbutus:* ውሉደ፡መንግሥት፡ Matth. 8, 12. 13, 38; ወልደ፡ሰላም፡ Luc. 10, 6; ውሉደ፡ብርሃን፡ Luc. 16, 8; ውሉደ፡ሕይወት፡ 20, 36; ውሉደ፡ጥበብ፡ 7, 35; ወልደ፡ኀይል፡ 1 Reg. 18, 17; ውሉደ፡ጥምቀት፡ Org. e) *alumnus, discipulus, addictus*, Ex. 2, 10; ወልድየ፡ Sir. 4, 1. 11, 10. 14, 11; Matth. 9, 2; Marc. 2, 5; ውሉደ፡ነቢያት፡ Asc. Jes. 6, 3; Act. 3, 25; 1 Tim. 1, 2; Philem. 10; Matth. 13, 38; ወልደ፡አቡነ፡ተክለ፡ሃይማኖት፡ Enc. Haml. 19; monachi *filii* abbatis, Phlx.; ውሉደ፡አርጤምስ፡ *Dianam colentes*, Enc. 5) *adolescens, juvenis, puer*, 1 Reg. 2, 21. 26; Gen. 34, 19; Joh. 6, 9; Act. 7, 58. 20, 9. 23, 17. 18, al.; ወልድ፡እኁየ፡ Cant. 1, 13. 14 seq. 6) *famulus, servus:* Gen. 24, 2. 5. 41, 12; Ruth 2, 5; 1 Reg. 9, 8. 20, 35. 30, 13; 2 Reg. 9, 9, al.

ልድ፡ subst. i. q. ወልድ፡; non nisi seq. ቤት፡ usitatum, sc. ልደ፡ቤት፡ οἰκογενής *verna* Jer. 2, 14; Kuf. p. 54 et 59; Gen. 17, 23. (dubium an 17, 12).

ወለት፡ (pro ወለድት፡) subst. f., Pl. አዋልድ፡ 1) *filia*, Gen. 6, 1 seq.; 11, 29. 24, 23. 24; Ex. 2, 1. 5; Lev. 18, 10 seq.; Job 42, 13; Jer. 5, 17. 16, 2; በከመ፡እም፡ከማሁ፡ወለታ፡ Hez. 16, 44; Sir. 22, 3; Matth. 9, 18. 10, 35. 37. 2) a) *neptis:* ወለተ፡ወልድከ፡አው፡ወለተ፡ወለትከ፡ Lev. 18, 10; አዋልደ፡አዋልዲሁ፡ Gen. 46, 7; ሰሎሜ፡ወለተ፡ማጣት፡ Sx. Genb. 25. b) *nurus* Ruth 1, 11—13. 2, 22. c) *oriunda e progenie alcjs*, Gen. 24, 3. 27, 46. 28, 6; Num. 25, 1; Jud. 11, 40; አዋልደ፡ሕዝብየ፡ Jer. 6, 26; Luc. 1, 5. 13, 16. 3) Varie transfertur: a) seq. Gen. temporis: ይእቲ፡ወለተ፡፲ወ፪ዓመት፡ *duodecim annos nata* Kuf. 30. b) seq. Gen. loci: *incola, oriunda e*, Luc. 23, 28; Cant. 1, 5 seq.; Gen. 34, 1. c) *alumna:* ቦቱ፡ወለት፡እንተ፡ሐፀና፡ Esth. 2, 7. d) *discipula*, vel *filia*, in compellatione: Ps. 44, 12; Judith 13, 18; Matth. 9, 22; Marc. 5, 34; Luc. 8, 48. e) *filiae urbis* i. e. *vici* minores in ejus ditione siti ex eaque pendentes: ቁናት፡ወአዋልዲሃ፡ 1 Par. 2, 23; Jud. 1, 27. 4) *puella, adolescentula, mulier:* ወለት፡ድንግል፡ Sir. 20, 4; Ruth 2, 5; Judith 12, 13; 3 Reg. 1, 2; Ex. 2, 8; Deut. 22, 23—29; Jud. 19, 3 seq.; Cant. 6, 8. 9. In specie praedicatur de urbibus vel gentibus: ወለተ፡ጽዮን፡ Jes. 10, 32. 37, 22. 62, 11; ድንግል፡ወለተ፡ግብጽ፡ Jer. 26, 11; ወለተ፡ሕዝብየ፡ 8, 22. 14, 17; Matth. 21, 5; Joh. 12, 15. 5) *famula, ancilla, serva:* Ex. 2, 5; Ruth 2, 8. 22 seq.; Esth. 4, 4. 16; Judith 10, 2. 5; Dan. ap. 1, 15; Matth. 26, 69; Luc. 12, 45.

ልደት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ልደታት፡ 1) *partus, nativitas, generatio*, ዕለተ፡ልደቱ፡ *dies ejus natalis* Matth. 14, 6; ልደተ፡ረሲዓን፡ለሞት፡ Prov. 11, 19; በልደቱ፡እምብእሲት፡ Cyr. c. Pall. f. 69; ከመ፡ዕለተ፡ልደታ፡እምከርሠ፡እማ፡ Hos. 2, 17; ሰላም፡ለልደትከ፡እማርያም፡ Enc. Mij. 29; ዘኢይትዐወቅ፡ልደቱ፡ ἀγενεαλόγητος Hebr. 7, 3; ኢያእምርዋ፡ለልደቱ፡ Jes. 53, 8; inter eum et fratrem matris ejus intersunt ፫ ልደታት፡ F. N. 42, 10; ቀዳሚ፡ልደት፡ *primogenitura* Kuf. 24. 26. 37; እምልደተ፡ክርስቶስ፡በ፲፻ወ፭፻ዓመት፡ *anno MD post Christum natum*, Chr. f. 150; ሐሳበ፡ልደት፡ *genethliologia*, Stat. ap. 16. a) በዓለ፡(ዕለተ፡)ልደቱ፡ለክርስቶስ፡ Did. 29, vel በዓለ፡ልደት፡ Sx. Tachs. 29, vel ዘልደት፡ nudum Mavâs. n. 27, *festum nativitatis Christi.* b) ዳግም፡ልደት፡ *regeneratio* Tit. 3, 5; Clem. f. 227; παλιγγενεσία Matth. 19, 28. c) *generatio, progenies, gens, stemma, stirps:* ከመዝ፡ውእቱ፡ልደቶሙ፡ለደቂቀ፡ኖኅ፡ Gen. 10, 1. 25, 19. 36, 1; መጽሐፈ፡ልደት፡ βίβλος γενέσεως Matth. 1, 1; በከመ፡ልደቶሙ፡ κατὰ πατριὰς αὐτῶν 1 Par. 6, 62 seq.; በልደቶሙ፡ κατὰ γενέσεις αὐτῶν 7, 4; ወኮነ፡ኍልቈ፡ልደቶሙ፡ 7, 9; ሤመ፡ዲበ፡ልደቱ፡ ἐπὶ τὴν πατριὰν αὐτοῦ 11, 25; ልደተ፡ዓለም፡ αἱ γενέσεις τοῦ κόσμου Sap. 1, 14; Herm. p. 91^b. d) ኦሪት፡ዘልደት፡ *Genesis liber* (Pentateuchi). 2) in genere: *ortus, origo:* ከመ፡ልደተ፡ንጸሬ፡እምዐይን፡ወከመ፡ልደተ፡አምሳለ፡መልክእ፡እመጽሄት፡ Fid. Jac. Bar.; ልደተ፡ወርኅ፡ *novilunium*, Comp. Eccl.

ወላድ፡ adj. fem., *multos partus edens, fecunda*, 1 Reg. 2, 5 var.

ወላዲ፡ n. ag., f. ወላዲት፡, Pl. m. ወላድያን፡ vel ″ዲያን፡, *parens, genitor, -trix* 1) m. a) *pater*, ወላዲሃ፡ Sir. 22, 4; ትፈዲ፡ኀጢአተ፡ወላዲ፡ውስተ፡ሕፅነ፡ውሉዶሙ፡ Jer. 39, 18; Phil. 2, 22; 1 Joh. 5, 1; Lit. 172, 3. b) *auctor:* Deus ወላዴ፡ሕይወት፡ Prec. Mat.; ወላዴ፡ሥን፡ ὁ τοῦ κάλλους γενεσιάρχης Sap. 13, 3. 2) f. *mater:* ወላዲትክሙ፡ Jer. 27, 12; ወላዲተ፡አምላክ፡ *Deipara* (Maria), Cyr. ad Reg. f. 26; Lit. 164, 2, al. 3) Pl. ወላድያን፡ a) *patres* Deut. 24, 16. b) *parentes* (pater et mater), F. M. 27, 5. 6; F. N. 24. (vid. etiam ተወላዲ፡).

ወልድና፡ subst. *ratio* vel *dignitas filii* (Sohnſchaft): ዝምደተ፡አብና፡ወወልድና፡ F. N. 42, 6; Chr. ho. 2 et 4.

መወልድ፡ (pro መወልድት፡; መውልድ፡ Asc. Jes. 11, 14 si quidem lectio sana est) part. f., Pl. መወልዳት፡, *obstetrix* Gen. 38, 28; Ex. 1, 15—21; መወልዳት፡ F. M. 23, 2; F. N. 24, 6.

መወልዲት፡ Hen. 106, 3. 11; F. N. 24, 6; Enc. Ter 24; et መውለዲት፡ Lud. ex Org. 1, part. c. term. adj., id. q. መወልድ፡

ሙላድ፡ subst., Pl. ሙላዳት፡ 1) *locus natalis, patria:* ብሔረ፡ሙላድኪ፡ Ruth 2, 11; ምድረ፡ሙላዱ፡ Jer. 22, 10 vrs. alt.; *locus* vel *tempus ortus* sideris, ሙላዳት፡ Hen. 72, 1. 2) *generatio, genitura:* ማሕፀነ፡ሙላድ፡ M. M. f. 28; ዘርአ፡ሙላድ፡ *semen genitale* f. 36. 3) *progenies, gens, cognati*, γένεσις Gen. 5, 1; Lev. 20, 18; Num. 9, 10. 10, 30. 13, 28.

ሚላድ፡ n. prgr. sc. مِيلَادٌ *tempus natale*, d'Abbadie Cat. p. 72.

ተወላዲ፡ n. ag. (III, 1) *is qui nascitur, natus:* አይቴኬ፡ሀሎ፡ገዘየ፡ፍቱር፡ወላዲ፤ወአይቴ፡ሀሎ፡ዘመድ፡ወላዲያን፡ወተወላዲ፡ Genz. f. 88; አብ፡ወላዲ፡ወኢተወላዲ፤ወልድ፡ተወላዲ፡ወኢወላዲ፡ Ath. de Trin.

ትውልድ፡ (pro ትውልድት፡; in libris antiquioribus etiam ተውልድ፡, vid. Octat. Ac., P. II p. 5; passim ቱልድ፡ ut Gen. 15, 2 F.), subst., m. et f., Pl. ትውልዳት፡ 1) *progenies*, et bestiarum, ut: ትውልደ፡ቃማስት፡ Jes. 14, 29; Matth. 3, 7. 12, 34. 23, 33, et hominum Jud. 1, 10; ትውልደ፡ሕርቱማን፡ Jes. 57, 4; ትውልድ፡እኩይ፡ ἔκγονον κακόν Prov. 24, 34; ትውልደ፡ዘመድየ፡ ὁ οἰκογενής μου Gen. 15, 2. 3; ትውልደ፡

ምድር፡ αὐτόχθονες *indigenae* Ex. 12, 48; ኵሉ፡ ትውልድ፡ ዘሥጋ፡ ወደም፡ Sir. 14, 18; ትውልደ፡ ከርሥከ፡ Jes. 48, 19. 2) *gens, stirps, familia, stemma, cognati:* ትውልዶሙ፡ αἱ πατριαὶ αὐτῶν 1 Par. 4, 27; በኵሉ፡ ትውልዶሙ፡ κατὰ γενέσεις αὐτῶν 1 Par. 7, 2; Ruth 4, 18; συγγένεια Ex. 6, 14, 15. 3) *homines eadem aetate degentes, genus hominum, aetas* hominum (Generation, Menſchenalter): ራብዕ፡ ትውልድ፡ Gen. 15, 16. 50, 23; ሣልስት፡ ወራብዕት፡ ትውልድ፡ Ex. 20, 5; Job 42, 16; Epist. Jer. 2; Koh. 1, 4; እምይእቲ፡ ትውልድ፡ Jer. 8, 3; Gen. 7, 1; Kuf. 46; Ex. 1, 6; Ps. 11, 8; Marc. 8, 12. 13; Hen. 1, 2; ትውልድ፡ እንተ፡ ትመጽእ፡ Ps. 21, 34. 77, 4. 7. 10; ለብዙኅ፡ ትውልድ፡ Jes. 24, 22. 13, 20 var.; በትውልዶሙ፡ Kuf. 2; ለትውልደ፡ ትውልድ፡ Sir. 39, 9; Jes. 13, 20. 34, 10. 17. 51, 8. 59, 12. 60, 15. 61, 4; Dan. 3, 33; Joel 4, 20; Ex. 3, 15; Ps. 44, 19; ለትውልዳት፡ እስከ፡ ለዓለም፡ Hen. 82, 2; ትውልዳት፡ F. N. 24, 2; Enc. Jac. 6.

ወለገ፡ inus., i. q. وَلَجَ *intravit* domum, latebram, *se recepit.*

ልገት፡ subst., m. et f., Pl. ልገታት፡, *tugurium, tuguriolum, umbraculum, casa:* ልገት፡ ዐቃቢ፡ ቀምሕ፡ Jes. 1, 8. 24, 20; Ps. 78, 1; Mich. 1, 6. 3, 12; ልገታት፡ ቈላት፡ Hagg. 1, 4; ገብረ፡ ሎቱ፡ ልገተ፡ Jon. 4, 5; pastorum F. N. 37. — *Voc. Ae.:* ልገት፡ ብ፡ ጎገር፡

ወለጠ፡ I, 2 [بَدَّلَ; amh. ለወጠ፡] *mutare, com-, per-, immutare,* c. Acc., ut: vestes suas: ወልጡ፡ አልባሲክሙ፡ Kuf. 31; Gen. 35, 2, vestes alcjs Gen. 41, 14; Jer. 52, 33; Ps. 101, 28 (ἑλίξεις); Enc. Genb. 11; nomen alcjs 4 Reg. 24, 17; ወለጥዎሙ፡ አስማቲሆሙ፡ Dan. 1, 7; mercedem alcjs Gen. 31, 7; amicum: ኢትወልጥ፡ ዐርከ፡ Sir. 7, 18; deos Jer. 2, 11; ኢትወልጥ፡ ግዕዘከ፡ μὴ ἀλλάξῃς σεαυτόν Sir. 30, 29; ይዌልጥ፡ ዓመታተ፡ ወመዋዕለ፡ Dan. 2, 21. 7, 25; እመ፡ ይዌልጥ፡ ሐራውያ፡ ማእሶ፡ ወጸጕርኒ፡ ከመ፡ ጸምር፡ Kuf. 37; ልቡ፡ ለሰብእ፡ ይዌልጦ፡ ገጾ፡ Sir. 13, 25; ይዌልጥ፡ ኀሊናሁ፡ ንዋመ፡ ሌሊት፡ Sir. 40, 5; Rom. 1, 23; ወለጥከ፡ ለማይ፡ መሪር፡ ወረሰይከ፡ ጥዑመ፡ Kedr f. 12; Hen. 45, 4. 5. 74, 4; nox et dies ኢይወልጡ፡ ሥርዐቶሙ፡ Kuf. 6; ዘእንበለ፡ ሚጠት፡ ወወልጦት፡ Org.; c. c. በ፡ alius rei: ኢትዌልጦ፡ በበግዕ፡ Ex. 13, 13; Lev. 27, 10; Prov. 6, 35; Ps. 105, 21; ሕዝብየ፡ ወለጡ፡ ክብሮሙ፡ በዘኢይበቍዖሙ፡ Jer. 2, 11. a) *mutare* i. e. *violare:* ኢትወልጥ፡ ቃለከ፡ Sir. 7, 14; ወልጦ፡ ቃል፡ 41, 18; ወለጡ፡ ሥርዐተ፡ ἤλλαξαν τὰ προστάγματα Jes. 24, 5; ይዌልጥ፡ ፍትሐ፡ ταράξει κρίσιν Job 34, 12; አርኰስክምዎ፡ ወወለጥክምዎ፡ ወኢያክበርክምዎ፡ (ለመቅደስ፡) Jsp. p. 372. b) *describere* vel *transscribere* librum, Lud. sine auct.

ተወለጠ፡ III, 2 *mutari, com-, per-, immutari, transformari:* እፎ፡ ተወለጠት፡ Jer. 31, 39; ኢይትዌለጥ፡ Mal. 3, 6; Ps. 101, 28; Hebr. 1, 12; እመ፡ ይትዌለጥ፡ ሥርዐተ፡ መዓልት፡ ወሥርዐተ፡ ሌሊት፡ Jer. 40, 20 vrs. alt.; ይትዌለጥ፡ ኀይሎሙ፡ ለመላእክት፡ Jes. 41, 1; ተወለጠ፡ ርእየተ፡ ገጹ፡ Dan. 3, 19; Judith 10, 7; Jes. 29, 22; Hen. 39, 14; ተወለጠ፡ ገጾሙ፡ ወጸልመ፡ Jer. 37, 6; Lev. 13, 3. 17 seq.; Hen. 67, 11; መንፈስየ፡ ተወለጠ፡ Hen. 71, 11; ተወለጠ፡ ወኮነ፡ ከመ፡ መልአክ፡ Asc. Jes. 9, 30; ተወልጦቱ፡ 3, 13; ይትዌለጥ፡ ልቦሙ፡ 4 Esr. 4, 31; c. እምነ፡ formae prioris: ይትወለጥ፡ ልቡ፡ እምሰብእ፡ Dan. 4, 13; Job 37, 4; c. ኀበ፡ *in* alqd: ተወለጠ፡ ፍሥሓሆሙ፡ ኀበ፡ ሐዘን፡ Sx. Teq. 14. a) *transfigurari:* Marc. 9, 2; Matth. 17, 2; 1 Cor. 15, 51. 52. b) *transferri ad* alium, c. ለ፡, ut: ይትዌለጥ፡ አብያቲሆሙ፡ ለካልኣን፡ Jer. 6, 12. c) *habitum* vel *vestitum* suum *mutare:* Herodes ያንሶሱ፡ ማእከለ፡ ሰብእ፡ ተወሊጦ፡ (explorandi causa) Jsp. p. 328. d) *diversum esse,* c. እምነ፡, Hen. 24, 2. 33, 1.

ተዋለጠ፡ III, 3 1) *permutatione cum* aliquo *uti, permutatione acquirere* alqd: በእንተ፡ ተዋልጦ፡ Ruth 4, 7; in specie καταλλάσσειν *reconciliare* alqm sibi per alqm (permutatione innocentis cum reo admissa): እግዚ"፡ ተዋለጠ፡ ዓለመ፡ በክርስቶስ፡ 2 Cor. 5, 19; ቦቱ፡ ተዋለጠነ፡ δι' αὐτοῦ κατηλλάγμεθα τῷ πατρί Cyr. c. Pall. f. 97; ይእዜ፡ ተዋለጠክሙ፡ በሥጋሁ፡ ወሞቱ፡ ibid. (at Col. 2, 15 rom. absque sensu bono). 2) *vario modo a se invicem diversum esse:* በእንተ፡ ምክንያተ፡ ተዋልጦ፡ ጠባይዕ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ propter varietatem naturae vel indolis humanae, F. M. 1, 3.

ውሉጥ፡ part. *mutatus, immutatus, varius, diversus:* ወልድ፡ ውሉጥ፡ Hen. 106, 5; በቀኖናት፡ ውሉጣት፡ F. M. 1, 3; Christus ኢውሉጥ፡ እምኔነ፡ ዘእንበለ፡ ኀጢአት፡ hom. Epiphanii in Cyr. f. 117.

ወላጢ፡ n. ag. *mutator,* Lud. sine auct.

ውላጤ፡ n. act. et subst. *mutatio, immutatio, commutatio:* ንሕነ፡ ክሃልያን፡ ለውላጤሁ፡ (sc. ለመቅደስ፡, templum mutare sc. in melius) Jsp. p. 330; Clem. f. 49; Deus est ውፁእ፡ እሚጠት፡ ወእምውላጤ፡ ἀμείνων τροπῆς Cyr. ad Th. f. 10; ἀλλοίωσις (ሚጠት፡ τροπή) ibid.; μετάστασις (ብዕድና፡ τροπή) f. 15; ሚጠት፡ ወውላጤ፡ τροπὴ καὶ ἀλλοίωσις, Cyr. c. Pall. f. 67; Litt. 166, 4; Haim. Ab.

መወልጥ፡ part., Pl. መወልጣን፡, is qui permutationem numorum vel mercium facere solet, i. e. *numularius, argentarius,* Matth. 21, 12; Marc. 11, 15; Joh. 2, 14; F. M. 19.

ተውላጥ፡ subst., Pl. ተውላጣት፡ 1) *mutatio, immutatio* (Veränderung), Hen. 67, 2. 9; si hieme coelum nubibus tegitur, putamus ከመ፡ ተውላጥ፡ ዘረከበ፡ (ለሰማይ፡) Chr. Ta. 16. a) *vicissitudo,* παραλλαγή Jac. 1, 17; ተውላጣት፡ Chr. Ta. 32. b) *diversum, contrarium:* exspectabamus rixas cessaturas esse ወኮነ፡ ነገሩ፡ በተውላጠ፡ ዝንቱ፡ sed res evenit e contrario Jsp. p. 306. 2) *res quae permutatur* cum alia vel *qua compensatur* alia, *pretium:* τὸ ἄλλαγμα Lev. 27, 10. 33; ἀντάλλαγμα: ኢይደልዎ፡ ብሩር፡ ተውላጣ፡ Job 28, 15; ለዐርክ፡ ምእመን፡ አልቦ፡ ተውላጠ፡ Sir. 6, 15; ረሰይኩ፡ ለከ፡ ተውላጠከ፡ ግብጸ፡ Jes. 43, 3; σταθμός አልቦቱ፡ ተውላጠ፡ ነፍስ፡ መስተዐግሥት፡ Sir. 26, 15; Jos. 7, 21; Ps. 48, 8; ባሕርይ፡ ዘኢይትረከብ፡ ተውላጡ፡ Enc. Ter 21; በተውላጥ፡ ἐν ἀλλάγματι *permutando* (merces) 3 Reg. 10, 28; በተውላጥ፡ *cum compensatione* Jes. 9, 5. a) በተውላጠ፡ vel ተውላጠ፡ i. q. *pro:* ፈደየኒ፡ በተውላጡ፡ እኪተ፡ *pro eo* (sc. bono) Jsp. p. 324; ተውላጠዝ፡ *pro hoc* p. 333; ተለዐለ፡ ሞገሰ፡ ስሙ፡ ተውላጠ፡ ጻማሁ፡ *pro labore ejus* Enc. Nah. 16; Ter 25; ተውላጠ፡ ሴሰይዎ፡ *pro eo quod eum cibaverant,* Enc. Mag. 8. b) ተውላጠ፡ ዓለም፡ *metallum* vel *metalla* Hen. 8, 1.

ወለጥ፡ nomen dubiae auctoritatis et significationis: arcum tetendit, sagittam imposuit, paravit ወለጠ፡ ወመቅልዐ፡ Gad. Ad. f. 127 (an *missile,* βολίς?).

ወሐሰ፡ rad. inus., cui nescio an comparare liceat آسَ *donavit, mutuum rependit*, X *petiit mutuum* (vic. وَسَّى); amh. **ዋሰ፡** *proxeneta uti*, **ተዋሰ፡** *sponsorem, vadem, proxenetam esse* vel *fieri*.

አውሐሰ፡ II, 1 *commodare* alicui alqd, c. Acc. pers. (alicui) vel rei (alqd): Ex. 11, 3. 12, 36; ei qui sui juris est **ይደልዎ፡ ከመ፡ ያውሕስ፡ ንዋዮ፡** F. N. 28.

ተውሕሰ፡ et **ተወሐሰ፡** III, 1 1) Refl.: *commodato accipere, mutuari* alqd, c. Acc. rei et **እምነ፡** vel **እምኀበ፡** pers.: **ለእመ፡ ተውሕስከ፡ እምኀበ፡ ቢጽከ፡** Ex. 22, 13. 11, 2 var.; 12, 35 var.; **ተወሐሲ፡ ለኪ፡ ንዋየ፡ ልሕኵት፡ እምኀበ፡ ጎርኪ፡** (v. **ተዋሐሲ፡**) 4 Reg. 4, 3; **ለእመቦ፡ ዘተወሐሰ፡ እንስሳ፡** F. N. 28; **ለእመ፡ ተውሕሰ፡ ብእሲ፡ እምቢጹ፡ እንስሳ፡** F. N. 45; **ኢይደልዎ፡ ለካህን፡ ከመ፡ ይትወሐስ፡ ፩ኢ፡ ወየአኀዝ፡ ንዋየ፡** F. N. 27. 2) Pass.: *commodari* alicui; **ንዋይ፡ ዘይትወሐስ፡ ለእመ፡ ነበረ፡ ውስተ፡ እዴ፡ ፩፻ዓመተ፡** F. N. 37; c. Acc. prs.: **እስመ፡ አልቦ፡ ዘይትወሐሰክሙ፡** Clem. f. 274.

ተዋሐሰ፡ III, 3 *commodato sumere* vel *accipere, mutuari* ab alqo: **ተዋሐሲ፡ ለኪ፡ ንዋየ፡ ልሕኵት፡ እምኀበ፡ ጎርኪ፡** 4 Reg. 4, 3; **ተዋሕሶት፡** F. N. 27 (vid. sub **አስተቃለለ፡**).

አስተውሐሰ፡ IV, 1 et **አስተዋሐሰ፡** IV, 3 *commodato petere, rogare ut commodetur*: **አስተውሐሱ፡** (v. **አስተዋሐሱ፡**) **እምግብጽ፡ ንዋየ፡ ብሩር፡** Ex. 12, 35. 3, 22. 11, 2.

ሕስት፡ subst. *commodum, commodatum*: F. N. 28; **ሕስትሰ፡ ነሢእ፡ በቍዔት፡ ውእቱ፡ ዘእንበለ፡ ቤዛ፡ በገጽ፡ እሙር፡** ibid.; **ዘኢትትዐቀብ፡ ዐይኑ፡ ምስለ፡ በቍዔታት፡ ዘባቲ፡** (quod inter usum non idem ipsum conservatur) **ዘከመ፡ ዲናራት፡ ወጠፉልሐ፡ ብሩር፡ ወዘይሰፈር፡ ወይትሜዘን፡ ልቃሕ፡ ውእቱ፡ ወአኮ፡ ሕስት፡** ibid.; **በከመ፡ ልብሰ፡ ሕስት፡ ከማሁ፡ ብዕሎሙ፡ ለኃጥአን፡ በቅድመ፡ እግዚ"፡** Macc. f. 10.

ዋሕስ፡ subst. *commodum, mutuum*: **ነሣኢ፡ ዋሕስ፡** (opp. **በዓለ፡ ንዋይ፡**) F. N. 27 (ubi de mutuo agitur); **በዋሕስ፡** *ratione commodi* vel *mutui* F. N. 32.

ውሕሰት፡ n. act. et subst. *commodatio* et *commodum*: **አንብሮ፡ ማሕፀንት፡ አው፡ ውሕሰት፡ አው፡ አኀዝ፡** F. N. 39.

ወሓሲ፡ n. ag. *commodator, commodans* Ex. 22, 13.

አውሓሲ፡ n. ag. (II, 1) *commodator, commodans*, Ex. 22, 13 var.; F. N. 28 (passim). 45.

ተወሓሲ፡ n. ag. (III, 1) *commodatus, commodatum*, F. N. 29.

ትውሕስት፡ subst., Pl. **ትውሕስታት፡** *commodum, commodatum*: **በእንተ፡ ትውሕስታት፡ ወሢጥ፡ ወተዓስቦ፡** F. N. 43, 7.

ወሐከ፡ I, 2 [non cum Ludolfo ad הוֹכִיחַ, sed ad **ሐከከ፡** حَكَّ *scabit, fricuit*, V *lacessivit* c. بِ, referendum videtur] *lacessere, irritare, ad iram incitare*, c. Acc. prs.: **ውሒኮ፡ ወሐክሙ፡ ለፀሬ፡ እግዚ"፡** παροργίζειν 2 Reg. 12, 14; ἐζήλωσε 4 Reg. 10, 18; παροξύνειν **ይዌሕክ፡ ለፈጣሪሁ፡** Prov. 14, 31. 17, 5; **ወሐክ፡** (Imprt.) **ለዐርክከ፡** Prov. 6, 3; Ps. 9, 25. 77, 45. 46; Num. 14, 11; Jes. 37, 23; Bar. 4, 7; **እስመ፡ ወሐክዎ፡ ለአፉሁ፡** παρεπίκρανα Thren. 1, 18; **አነ፡ አእምር፡ ወሕኮትከ፡** v. **ውሒኮትከ፡** v. **ውሕኮትከ፡** ἐρεθισμός Deut. 31, 27; Kuf. 15; Rom. 1, 32 rom. — *Voc. Ae.*: **ወሐከ፡ ዘ፡ አነሣሣ፡**

ተወሐከ፡ vel **ተውሕከ፡** III, 2 *lacessi, irritari*: **ወይትዌሐኩ፡** (v. **ወይትኄፈሩ፡**) **በኵሉ፡ ኀይሎሙ፡** Mich. 7, 16, ubi Graecus καταισχυνθήσονται habet.

ወሓኪ፡ n. ag. *irritator*, Lud. sine auct.

ውሕኮት፡ n. act. *lacessitio, irritatio*, Deut. 31, 27 var.

ዋሕውሐ፡ *nitere* vid. sub **ዋህውሀ፡**

ዋሕውሐ፡ quadrl., vid. **ወሐየ፡**

ተዋሕውሐ፡ III, 1 *obambulare, obire, ambire*: **እለ፡ ቀዲሙ፡ የዐይሉ፡ ገዳመ፡ ወአድባረ፡ ወድኀረ፡ ይትወሐውሑ፡ በአዕጻደ፡ ነገሥት፡** M. M. f. 185; **ወይመጽኡ፡ ኀዕበ፡ ማኅበረ፡ ነቢያት፡ ወጻድቃን፡ ይሰግዱ፡ ላቲ፡ ወይትወሐውሑ፡ በቅድሜሃ፡** Sx. Genb. 21. — *Rad. Abb.*: **ተወሀውሀ፡** (sic) **ዘ፡ ተመላለሰ፡**

ውሕዘ፡ I, 1 [وَنَعَ *fluxit* aqua (זוּב **ወሳ፡**), نَذَعَ id.; vid. etiam **ተከዜ፡**] Impf. **ይውሕዝ፡**, Subj. **የሐዝ፡** (raro **ይውሐዝ፡** 4 Esr. 8, 14 Laur.), *fluere, manare*: **ይውሕዝ፡ ማይ፡** Jes. 30, 25; Hen. 17, 5. 39, 5; **የሐዝ፡** Am. 5, 24; **ፈለግ፡ ዘይውሕዝ፡** Jes. 32, 2; Ps. 45, 4; Apoc. 22, 2; Joh. 7, 38; **ሀፉ፡ ይውሕዝ፡ ውስተ፡ ጽሕሙ፡** 1 Reg. 21, 13; **ዕፍረት፡ ዘይውሕዝ፡** Ps. 132, 2; Cant. 4, 16; de lacrymis Jer. 13, 17. 14, 17; **የሐዝ፡ ማየ፡ ቀራንብቲክሙ፡** 9, 18; lacte uberum 4 Esr. 8, 14; **አመ፡ ይውሕዝ፡ ቅብዕ፡ ውስተ፡ ፍናውየ፡** Job 29, 6. a) *profluere*, de profluvio mulierum, **ብእሲት፡ እንተ፡ ደም፡ ይውሕዛ፡** (ei) Marc. 5, 25; Clem. f. 177. b) *affluere, redundare*: c. Acc. rei, **እደውየ፡ ይውሕዛ፡ ከርቤ፡** Cant. 5, 5; **ምድር፡ እንተ፡ ትውሕዝ፡ ሐሊበ፡ ወመዓረ፡** Ex. 3, 8. 13, 5; Sir. 46, 8; Jer. 11, 5. 39, 22; **ዐይንየ፡ ውሕዘት፡ ማየ፡** Thren. 1, 16 var.

አውሐዘ፡ II, 1 *fluere* vel *manare facere, effundere*; **አውሕዝ፡ ማየ፡ በብሔረ፡ ጽምእ፡** Jes. 41, 18. 42, 15. 43, 19. 20; Ps. 77, 19. 23. 104, 39; **ዐይንየ፡ አውሐዘት፡ ማየ፡** Thren. 1, 16; **አውሐዘ፡ አንብዐ፡** Enc. Hed. 21; **ደመናት፡ ያውሕዙ፡ ጠላተ፡** Prov. 3, 20; Hen. 89, 2; **ለእመ፡ አውሐዘ፡ እግዚ"፡ አስራበ፡ እክል፡ እምሰማይ፡** 4 Reg. 7, 2; **ለውእቱ፡ ውሒዝ፡ ዘአውሐዘ፡ አርዌ፡ እምነ፡ አፉሁ፡** Apoc. 12, 16; **ጴጥሮስ፡ ወጳውሎስ፡ አውሐዙ፡ ምህሮ፡ ወንጌል፡** Org. 2. — *Voc. Ae.*: **አውሐዘ፡ ዘ፡ አምነረ።**

ውሑዝ፡ part. *fluens, manans*: **አንብዕ፡ ውሕዝት፡** Phlx. 110.

ውሒዝ፡ (Infin. et) subst., plerumque m., Pl. **ውሒዛት፡** et **ወሓይዝት፡** (in Voc. Ae. etiam **ሓይዝት፡**), *fluctus, torrens, rivus, fluvius, flumen*, χειμάῤῥους Job 6, 15; Jer. 29, 2; **ውሒዘ፡ በድው፡** Am. 5, 24; Ps. 17, 5. 109, 8; **ውሒዛት፡** et **ወሓይዝት፡** Koh. 1, 7; καταράκτης Jer. 36, 26; διῶρυξ **ከመ፡ ውሒዘ፡ ማይ፡** (v. **ሙሐዘ፡ ማይ፡**) **ዘይወጽእ፡ እምነ፡ ተከዚ፡** Sir. 24, 30; ποταμός Jes. 48, 18; **ውሒዝ፡ ኀያል፡** 59, 19. 66, 12; Jer. 26, 7; Apoc. 12, 15. 16; **ወሓይዝት፡** Matth. 7, 25. 27; **ውሒዝ፡ ዐቢይ፡** ὕδατος πολλοῦ Jes. 17, 13; **ውሒዘ፡ ማይ፡** Jer. 18, 14; **ከመ፡ ውሒዛተ፡ ማይ፡** ὁρμὴ ὕδατος Prov. 21, 1; Kid. f. 5; **ወሓይዝተ፡ አፍላግ፡** Lit. Chr.; **ውሒዛ፡ ለፈለገ፡ ዮርዳኖስ፡** Enc. Teq. 19; Lud. hist. Ae. I, 8 n. 33. — *Voc. Ae.*: **ውሒዝ፡ ዘ፡ ፈሳሽ፡**; *aliud*: **ሓይዝት፡ ዘ፡ ምንጭ፡**

ውሕዘት፡ n. act. *fluxus, fluxio*: **ውሕዘቱ፡ መንገለ፡ ሰሜን፡** Hen. 26, 2; **በውሕዘተ፡ አንብዕ፡** Reg. Pach.; **ወቆመ፡ ሶቤሃ፡ ውሕዘተ፡ ደማ፡** Luc. 8, 44.

ሙሓዝ፡ (plerumque **ሙሐዝ፡** scriptum) subst., (m.), Pl. **ሙሓዛት፡**, *alveus, rivus, fossa, canalis, aquaeductus,* διέξοδος Ps. 1, 3. 106, 33. 35; Jer. 17, 8; **ኢትገብር፡ሎቱ፡ሙሓዘ፡ለማይ፡** Sir. 25, 25. 50, 8; χειμάῤῥους Cant. 6, 11; **ሙሓዘ፡ማይ፡** Job 38, 31; **ሙሓዘ፡ማየ፡ግብጽ፡** (נַחַל מִצְרַיִם) Kuf. 10; διῶρυξ **ወከነኒ፡ዝክቱ፡ሙሓዝየ፡ከመ፡ተከዚ፡ወፈለግየኒ፡ከነኒ፡መጠነ፡ባሕር፡** Sir. 24, 31; Jes. 33, 21; **የኀድሩ፡ውስተ፡ሙሓዛት፡ማይ፡** Jer. 38, 9; **ሙሓዘ፡ማይ፡** παραῤῥέον ὕδωρ Jes. 44, 4; ὑδραγωγός Jes. 36, 2; 4 Reg. 20, 20; **ሙሓዘ፡ማይ፡እምባሕረ፡ምስር፡እስከ፡ቍልዝ፡** (i. e. مصر et قلزم) ab Hadriano factus Abush. 47.

ወሐየ፡ I, 1 (etiam per **ሀ** et **ኀ**) [vid. **ዋሕውሐ፡**; وَخَى *tetendit, profectus fuit;* cum وَحَى *revelavit* frustra hoc verbum composuit Lud.] *circumire, obire, ambire:* **እመ፡ወሐይኩ፡** (v. **ዋሔኩ፡**) **ኆኅተ፡ቤታ፡** ἐγκάθετος ἐγενόμην ἐπὶ θύραις αὐτῆς Job 31, 9.

ዋሐየ፡ I, 3 1) *obambulare, circumvagari,* **ይስሐቅ፡ይዋሒ፡ውስተ፡ገዳም፡** διεπορεύετο Gen. 24, 62; **እለ፡ይዋሕዩ፡** οἱ περικυκλοῦντες Job 30, 4. 31, 9 var. 2) in specie, *obire perlustrandi causa, lustrare, inspicere, invisere, visitare, recognoscere:* **የሐውር፡ይስሐቅ፡ወይዋሒ፡ዋሬዎ፡** Kuf. p. 79; Marc. 4, 27; Chr. ho. 20 (vid. sub **ኰስተረ፡**); **እለ፡ይፈቅዱ፡ዋሕየ፡** (Inf.) **ወምርዳየ፡** οἱ τῆς προστασίας δεόμενοι Chr. Ta. 24; **ውቱረ፡ይዋሕየኒ፡ነጸራር፡** Job 30, 15; **ዋሕዮሙ፡** (episcopo) **ለኀጥአን፡መዓልተ፡ወሌሊተ፡** Clem. f. 215; Act. 15, 36 rom.; in specie de Deo, qui homines perlustrat puniendi causa (sicut פָּקַד): *punire, animadvertere in* alqm, abs. vel c. Acc. pers. vel rei, ἐπισκέπτεσθαι, **እስመ፡ይዋሒ፡** ἐπισκοπὴ γὰρ ἔσται Jes. 29, 6; **በዝኑ፡ኢይዋሒኑ፡** Jer. 9, 9. 25. 11, 22. 13, 21. 23, 12. 37, 20. 51, 13; Thren. 4, 22; **ዋሕይ፡ወሐተታ፡** ἐπισκοπή Sap. 19, 14; **እዋሕያ፡በበትር፡ለኃጢአቶሙ፡** Ps. 88, 32; **እዋሕዮሙ፡** Zach. 10, 3; Ex. 32, 34; Job 34, 9. — *Voc. Ae.:* **ይዋሒ፡** (v. **ይውሒ፡**) **ዘ፡ይጠብቅ፡**; *aliud:* **ይዋሕዩ፡ዘ፡ይጎበኘው፡**; *aliud:* **እዋሕያ፡ብ፡አሳዝናታለሁ፡** ።

አስተዋሐየ፡ IV, 3 *visendi* vel *inspiciendi causa frequentare* alqd: **ዘያስተዋሕያ፡ለእኩይ፡ይትሀጐል፡ባቲ፡** (var. pro **ያስተዋዕያ፡**) Prov. 19, 9.

ዋሒ፡ part. *perlustrans, inspiciens:* **ከሃሊ፡ኵሉ፡ወዋሒ፡** (pro **ወዋሕየ፡**) **ኵሉ፡** Cyr. f. 125 (vid. sub **ተኰሰየ፡**), si quidem lectio sana est.

ወሐደ፡ rad. eadem, quae יָחַד *unitus est* (vicinae sunt **አሐደ፡**, **በሐተ፡**).

አዋሐደ፡ II, 3 *unire* numeros, ut: **በበ፩ ታዋሕድ፡** *singulis unum adde*, Lud. e Comp. Aeth. (si quidem lectio sana nec **ታውሕድ፡** ab **አውሐደ፡** legendum est).

ተውሕደ፡ vel **ተወሐደ፡** III, 1 *uniri, unum esse vel fieri:* matrimonio **ይትወሐዱ፡ክልኤሆሙ፡ይኩኑ፡፩ ሥጋ፡** F. N. 24, 4; **ኅቡ፡ተወሐደ፡ወተሰውጠ፡ቦቱ፡** (sc. in elementa vel cum elementis eucharistiae) **ክርስቶስ፡** F. M. 26, 7; **እግዚ"፡ዘይትወሐድ፡በመለኮት፡ወይሜልስ፡በአካላት፡** Catal. Bibl. Bodl. p. 16; Lud. Comm. hist. p. 502 n. 38.

ተዋሐደ፡ III, 3 *inter sese uniri, adunari, in unum conjungi:* qui baptizatus est **ኅቡ፡ተዋሐደ፡ምስለ፡ክርስቶስ፡** F. M. 5, 1; Christi **ተዋሕዶቱ፡ውስተ፡ሥጋ፡** σαρκὸς ἀνάληψις Chr. ho. 3; **እግዚ"፡ዘይሜልስ፡ወይትዋሐድ፡** Catal. Bibl. Bodl. p. 81; **እግዚ"፡ዘይሜልስ፡በአካሉ፡እንዘ፡ተዋሕዶ፡ያጸንዕ፡በመለኮቱ፡ውኑይሉ፡** I Sal. Mar. 1; **ተዋሕዶ፡አምላክ፡ወሰብእ፡እመ፡ለ፱ነፈቀ፡** Enc. Masc. 7; **አሚን፡ተዋሕዶት፡አምላክዊት፡** (unitatis divinae vel Dei) F. N. 46; **ተዋሕዶት፡** ὁμιλία (familiaritas et amicitia) ho. Theodoti in Cyr. f. 102; **ተዋሕዶትከ፡** (tibi unitum esse sc. amicitiâ) Jsp. p. 294; Serveus Antiochenus ad Joannem Alexandrinum literas dedit **በእንተ፡ተዋሕዶ፡** de unione ecclesiarum restituenda, Abush. 50.

አስተዋሐደ፡ IV, 3 (**አስተወሐደ፡** IV, 1, Lud. e Mss. Colb.), *unire, unitum* vel *unione conjunctum declarare* alqd: Deus in Deuteronomio proclamans **፩ውእቱ፡እግዚ"፡ዘንተ፡ኢይቤ፡ያጽርዕ፡ትሥልስተ፡መለኮት፡አላ፡ከመ፡ያስተዋሕድ፡ዕምረተ፡ሥላሴ፡** M. M. f. 12.

ዋሕድ፡ part. et adj. [יָחִיד وَاحِد], f. **ዋሕድ፡** (pro **ዋሕድት፡**) 1) *unicus, unigenitus,* 4 Esr. 3, 36. 4, 65; **ትቀትል፡ወልዳ፡ዋሕደ፡** Jsp. p. 368; **ቦቱ፡ወለተ፡ዋሕደ፡** (Platt: **ዋሕድተ፡**) Luc. 8, 42; in specie de Filio Dei unigenito Joh. 1, 14. 3, 16; 1 Joh. 4, 9; Cyr. ad Th. f. 8 seq. (creberrime); Lit. 159, 1; Did. crebro; **ክርስቶስ፡ዋሕድ፡** Enc. Jac. 4. 2) *paucus,* vid. sub **ዋኅድ፡**

ዋሕድና፡ subst. *unitas, singularitas,* Lud. sine auct.

ውሕደ፡ *paucum esse* vid. sub **ውኅደ፡**

ወሠረ፡ I, 1 et 2 [נָסַר נְשַׂר أشر وشر نشر *serravit,* نشر *incidit, dissecuit*] Subj. I, 1 **ይውሥር፡** et **ይሥር፡** et **ይሠር፡**, *serrare, serra secare* vel *dissecare,* **ይትሌዐልኑ፡ሞሠርት፡ዘእልበ፡ዘይወሥሩ፡** (v. **ዘይዌ"፡**) **ቦቱ፡** Jes. 10, 15; **ረሰይኩከ፡ከመ፡መንኰራኵረ፡ሰረገላ፡ዘየሐርስ፡ወይወሥር፡** (v. **ወይዌ"፡**) 41, 15; c. Acc.: **ወሠረ፡ዕፀ፡** Sap. 13, 11; **ወሠርዎን፡በሞሠርተ፡ኀጺን፡ለዕንሳት፡** Am. 1, 3; 1 Par. 20, 3; **ወሠሮ፡ለኢሳይያስ፡በሞሠርተ፡ዕፅ፡** Asc. Jes. 5, 1. 11. 11, 41; Hebr. 11, 37 Platt; Did. 29; **ይውሥርዎ፡በሞሠርት፡** Sx. Mij. 23; **ይውሥሩ፡** Tab. Tab. 56; **ይሥራ፡** (v. **ይሠራ፡**) **ለከርሥኪ፡** Num. 5, 21. 22. 27 (ubi interpres πεπρησμένος et πρησθήσεται tamquam πεπρισμένος et πρισθήσεται vertit). — *Voc. Ae.* **ወሠረ፡ዘ፡ከረከረ፡**

ተወሥረ፡ III, 1 et **ተወሠረ፡** III, 2 *serrari, serra secari* vel *dissecari,* Asc. Jes. 1, 9. 5, 2. 6. 13. 14; **እስከ፡ተወሠረ፡ለክልኤ፡**, 5, 14; **እለ፡በሞሠርት፡ተወሥሩ፡** Enc. Teq. 17.

ተዋሠረ፡ III, 3 *serram cum aliquo trahere,* Lud. sine auct.

ውሡር፡ part. *serra dissectus,* Lud sine auct.

ወሣሪ፡ n. ag. *serrator, serram ducens,* Lud. sine auct.

ሞሠርት፡ et **ሞሠር፡** (Did. ed. Platt p. 79 lin. 6) subst., m. et f., Pl. **መዋሥር፡** et **መዋሥርት፡** *serra* Jes. 10, 15; Am. 1, 3; 1 Par. 20, 3; Asc. Jes. 5, 1. 11; Sx. Mij. 23; **መዋሥርት፡** Hebr. 11, 37 Platt; Did. 29; **መዋሥርተ፡ዕፅ፡** Syn. f. 336; **ሠጠቁ፡ሥጋሁ፡በመዋሥረ፡ኀጺን፡በእሳት፡ዘአርሰንዎ፡** Sx. Haml. 25; **ጥረሲሁ፡መዋሥርት፡** τομίδες (var. pro **መከርከር፡**) Prov. 24, 37. — *Voc. Ae.:* **ሞሠርት፡ዘ፡መጋዝ፡** v. **መጋዝ፡**

ምሣር፡ subst., Pl. **ምሣራት፡** *ascia, scalprum, securis, securis bipennis,* **ዘገብሮ፡ጸራቢ፡በምሣር፡** Jer. 10, 3 var.;

ይመትሩ፡ መጣብሒሆሙ፡ ለምሣር፡ (v. ለማሕረስ፡) Jes. 2, 4; ምሣረ፡ ጸራቢ፡ ዘጸረበ፡ ግልፎ፡ Sx. Mij. 26; σκέπαρνον Jes. 44, 12; ጸረቦሙ፡ በምሣራት፡ ኀጺን፡ 1 Par. 20, 3; ከመ፡ ምሣር፡ (at in ed. Platti ሞሠር፡) ዘይሜጽር፡ Did. 10. (De ምሳር፡ vid. etiam Lud. lex. amh. c. 12 et Isenb. p. 24; formae ምሣር፡ cfr. ምራቅ፡ a ወረቀ፡).

ወሠቀ፡ *tendere* vid. sub **ወሰቀ፡**

ወሥአ፡ rad. inus., quae cum وَسْوَسَ, وَشْوَشَ *mussitare et* وَشَى *susurronem egit, detulit* componenda videtur.

አውሥአ፡ III, 1 1) *loqui, verba facere,* ኢታውሥእ፡ ሕሡመ፡ በአፉከ፡ λαλήσεις Jes. 58, 13; ሙሴ፡ ያወሥእ፡ ወእግዚ"፡ ይሠጠዎ፡ (ex Ex. 19, 19) Org. 6. 2) plerumque *respondere,* sexcenties, ut Matth. 25, 37; Joh. 1, 26. 49—51. 2, 19. 3, 3 seq.; አውሢአ፡ ይቤሎሙ፡ Matth. 12, 39; አውሢአከ፡ ፈጽም፡ ቃለከ፡ ሶቤሃ፡ Sir. 35, 8; ዘእንበለ፡ ትስማዕ፡ ኢታውሥእ፡ 11, 8; እለ፡ ሰምዕዎ፡ ጥበቦ፡ ወአውሥኦቶ፡ Luc. 2, 47; c. Acc. prs.: Joh. 2, 18. 4, 17. 7, 52; ኢያውሥእዎ፡ እንከ፡ ለኢዮብ፡ Job 32, 1; ጸዋዕኩክሙ፡ ወኢያውሣእክሙኒ፡ Jer. 7, 13; raro c. ለ፡ prs., ut: አወሥአከ፡ ለከ፡ ወለ፫ አዕርክቲከ፡ Job 35, 4; c. Acc. rei: ምንተ፡ ዘአወሥእ፡ አነ፡ Job 39, 34; ኢያአምር፡ ዘያወሥእ፡ Sir. 20, 6; Marc. 15, 4; c. dupl. Acc.: አውሥአ፡ ሠናየ፡ ቃለ፡ Sir. 4, 8; Job 32, 3; አልቦ፡ ዘክህለ፡ አውሥኦቶ፡ ቃለ፡ Matth. 22, 46. 27, 14; c. ለ፡ *ad* alqd, ut: ዘአውሥአ፡ ለእንተ፡ ነበበ፡ Job 32, 12. a) ex usu loquendi biblico: *loqui coepisse, exordiri sermonem:* Deut. 27, 14; Cant. 2, 10; Matth. 11, 25. 28, 5; Luc. 14, 3. b) *exaudire* vocantem et rogantem: Job 5, 1; እግዚ"፡ ያወሥእ፡ ስእለቶ፡ ለትኩዝ፡ Fal. c) *respondere* judici et inquisitori i. e. *rationem reddere:* ከመ፡ ታውሥኡ፡ ቃለ፡ ለዘይሴአለክሙ፡ በእንተ፡ . . . 1 Petr. 3, 15; ይሁብ፡ አውሥኦ፡ በእንተ፡ ኵሉ፡ ዘገብረ፡ Koh. 12, 7 (gloss.); anima ad judicium Dei vocabitur, ከመ፡ ታውሥእ፡ ቃለ፡ በእንተ፡ ዘገብረት፡ በዲበ፡ ምድር፡ Clem. f. 262. d) *respondere cantando, antiphonam cantare:* ወአውሥኡ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ በይእቲ፡ ስብሓት፡ ὑπεφώνει Judith 15, 14; Deg. (vid. ሞሣእ፡). e) de montibus *voce resonantibus:* Sap. 17, 18 (vid. sub ድምፅ፡).

ተዋሥአ፡ III, 3, raro **ተወሥአ፡** III, 1 (ut 4 Esr. 9, 20 Laur.; Act. 9, 29 rom.) *obloqui, contradicere, opponere sermonem:* ተዋሥኦቶሙ፡ Kuf. 1; ከመ፡ ትትዋሣእ፡ በመዐት፡ ቅድመ፡ እግዚ"፡ θυμὸν ἔρρηξας Job 15, 13. 16, 3; Jes. 50, 5; Ps. 93, 4; c. ለ፡ prs.: ምንተ፡ አነ፡ ከመ፡ እትዋሣእ፡ ለእግዚእየ፡ ἀντεροῦσα Judith 12, 14; Gen. 44, 16; c. Acc. prs.: Job 16, 3; ዘይትዋሥአኒ፡ ἀντιστήσας μοι Job 41, 2; ተዋሥኦቶ፡ ለንጉሥ፡ Esth. 1, 17. 18; Jos. 17, 14; አልቦ፡ ዘይትዋሥአኒ፡ Jes. 10, 14; 4 Esr. 9, 20; ἀνταποκρίνεσθαι Rom. 9, 20; እንዘ፡ ኢትትዋሥእዎሙ፡ ἀναμφισβήτως 1 Esr. 6, 29; c. Acc. rei: Gen. 44, 16; ኢተዋሣእኩ፡ ቃለ፡ Hom. Jac. Sar. a) *altercari, disputare:* እመኒ፡ ፈቀደ፡ ይትዋሣእ፡ κριθῆναι αὐτῷ Job 9, 3; ኢትትዋሣእ፡ በኀበ፡ ጸሐፊ፡ μὴ ἐξαναστῇς Sir. 8, 11; c. Acc. prs.: መኑ፡ ውእቱ፡ ዘይትዋሥአኒ፡ ὁ κρινόμενός μοι Jes. 50, 8; c. ምስለ፡ συζητεῖν Act. 9, 29 rom.; ከመ፡ እትዋሣእ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡ ἐλέγχων κύριον Job 39, 34. b) *redarguere, refellere,* ኢይትዋሣእ፡ በነገር፡ οὐ κατὰ τὴν λαλιὰν ἐλέγξει Jes. 11, 3; በተዋሥኦትከ፡ ተሞአ፡ ዐላዊ፡ Euc. Jac. 3 (Lud.). c) *disputando demonstrare,* c. Acc. prs. (alicui): ለእመ፡ ኢተዋሣእከኒ፡ ኢየአምነከ፡ Lud. ex Hom. Jac. Sar. d) *causam suam defendere, se excusare:* ከመ፡ ኢንርከብ፡ በዘ፡ ንትዋሣእ፡ Rom. 1, 20 ant.; በምንትኑ፡ ትትዋሥአ፡ ለመኰንን፡ ጽድቅ፡ Rom. 2, 1.

አውሣኢ፡ n. ag. (II, 1) *respondens, rationem reddens:* አንትሙ፡ አውሣእያን፡ በእንቲአሆሙ፡ (müßt euch über ſie verantworten) F. N. 5.

ተዋሣኢ፡ n. ag. (III, 3) 1) *opponens verbum, contra dicens:* ሶበ፡ ይትዋሣእ፡ ተዋሣኢ፡ (wenn Jemand einwendet) Chr. ho. 27. 2) *oblocutor, objurgator,* ተዋሣኤ፡ ነገር፡ (ἀπηνὴς καὶ αὐθάδης) Chr. Ta. 4; Lud. e Vit. Dan.

ሞሣእ፡ subst., (Sing. mihi nondum occurrit), Pl. **መዋሥእት፡** *responsoria, antiphonae,* cantus ecclesiastici, quae in singulis dierum festorum aliorumque solemnium sacris celebrandis cantantur, ut: Lit. 158, 1; Genz. f. 46. 47. 70—73; antiphonarum libri exstant in Bibl. Musei Brit. Cod. XXIX. XXX; Bibl. Tubingensi (M. a. IX. 24); d'Abbadiana Cod. LXXXVII.

ሣእሣእ፡ subst. *eloquium, dicendi ars et gratia, facundia, eloquentia:* ሣእሣአ፡ ቃልክሙ፡ φθέγμα ῥήματος Job 6, 26; ሞገሰ፡ ቃሉ፡ ወሣእሣአ፡ አፉሁ፡ Luc. 4, 22. 20, 26; ሣእሣአ፡ ጣዕመ፡ ቃሎሙ፡ Macc. f. 20; ጥበብ፡ ለርእይ፤ አዳም፡ ለሰሚዕ፤ ጥዑም፡ ለአፍ፤ ሣእሣእ፡ ለከናፍር፤ ላሕይ፡ ለአዕይንት፡ Clem. f. 175; ሣእሣአ፡ አፉሁ፡ ወጣዕመ፡ ቃሉ፡ Sx. Mij. 22; Kbr. Mag. n. 22. — *Voc. Ae.:* ሣእሣእ፡ ዘ፡ ስብቅል፡

ሥእሡእ፡ part. *facundus:* ከናፍሪሁ፡ ጥዑም፡ ወአፉሁ፡ ሥእሡእ፡ Lud. e Ssal. Req.

ሣእሥአ፡ verb. quadrl. I in Voc. Ae. laudatur, sc. ሣእሥአ፡ ዘ፡ ቀልጥፍጥፍ፡ ያለ፡; *Rad. Abb.:* ሣእሥአ፡ ዘ፡ ቀለፈጠ፡

ወርሐ፡ transpositum e **ረውሐ፡**; **መዋርሕት፡** pro **መራውሕት፡** q. v. col. 306, in Voc. Ae. explicatur **መስተናፈሻ፡**

ወረሰ፡ I, 1 [amh. id., יָרַשׁ ܝܺܪܶܬ وَرِثَ] Subj. **ይረስ፡** 1) a) *heredem esse,* F. N. 42; Gal. 4, 30; Gen. 21, 10; Num. 27, 11; Jud. 11, 2. b) c. Acc. prs.: *heredem esse* alicui, *bona alcjs hereditate consequi:* Gen. 15, 2. 3. 4; Kuf. 14; F. N. 42. c) *hereditate accipere* alqd, c. Acc. rei et እምነ፡ pers., ut: ንዋይ፡ ብዙኅ፡ ዘወረሰት፡ እምታ፡ Sx. Pag. 3; በእንተ፡ ዘይወርስ፡ ብእሲ፡ እምብእሲቱ፡ ወብእሲት፡ እምብእሲሃ፡ F. N. 42, 3. 2) ex usu loquendi biblico a) *accipere* vel *nancisci* alqd tamquam partem assignatam vel destinatam alicui: ይወርስ፡ ክብረ፡ Sir. 4, 13; ይወርስ፡ ስመ፡ ዘለዓለም፡ 15, 6; Hebr. 1, 4; ሕይወተ፡ ዘለዓለም፡ ይወርስ፡ Matth. 19, 29. 25, 34; Marc. 10, 17; 1 Cor. 6, 10. 15, 50; Hebr. 6, 17; Tit. 3, 7; Apoc. 21, 7. b) *occupare* alqd loco alcjs vel id quod alius possedit, *potiri* (sive possessor rem reliquerit sive vi e suis bonis expulsus fuerit): ከመ፡ ይረሳ፡ ለምድር፡ Kuf. 17; Gen. 15, 8; Lev. 20, 24; Deut. 4, 22; ከመ፡ ኢይረስዋ፡ ለምድር፡ Jes. 17, 14. 49, 8. 53, 12. 57, 13 (ubi Cod. Laur. ይዋርሱ፡ exhibet); 65, 9; Ps. 36, 36. 43, 4. 81, 8. 82, 11; ይወርስዎሙ፡ አብያቲሆሙ፡ Hez. 7, 24; አወርሶሙ፡ 35, 10; Hen. 5, 7; Matth. 5, 5; gens Muhammedis ይወርስ፡ ኵሎ፡ መንግሥታተ፡ ምድር፡ ወያስተጋብእ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ Clem. f. 78.

አውረሰ፡ II, 1 1) *hereditatem* vel *possessionem rei* *dare* vel *assignare* alicui, c. dupl. Acc.: Deut. 1, 38; Jos. 17, 14; Jud. 11, 24; 1 Reg. 2, 8; 2 Reg. 7, 1; 2 Par. 6, 25; **ያወርሶ፡እግዚ"፡ለይሁዳ፡መክፈልቶ፡** Zach. 2, 12; Ps. 77, 60; **ሕገ፡ዘያሐይዎሙ፡አውረሶሙ፡** Sir. 17, 11. 44, 21. 46, 1; 4 Esr. 6, 33. 2) *hereditatem relinquere* alicui, c. Acc. rei et **ለ፡** prs.: **ታወርስ፡መርገመ፡ለቤታ፡** Sir. 23, 26; **ከመ፡ትረሱ፡ምድረ፡ወእምድኅሬክሙ፡ኒ፡ታወርሱ፡ለደቂቅክሙ፡እስከ፡ለዓለም፡** 1 Par. 28, 8.

ተወርሰ፡ III, 1 1) Refl. *hereditate nancisci, sibi occupare* alqd, quod alius possedit, Jos. 18, 2; c. Acc. rei: **ወተወርሱ፡ምድሮሙ፡** Num. 21, 35; Deut. 2, 21. 31. 4, 47. 9, 1. 4. 12, 2. 17, 14. 18, 14. 19, 1; Jos. 1, 11 (c. annot.). 12, 1; Jud. 1, 18. 11, 21. 22; **ተወርሶ፡** Ps. 5 tit. 2) Pass. *hereditate obtingere* alicui: **ከመ፡ኢትትወረስ፡ለካልኣን፡** *ne aliis obtingat*, Enc. Sen. 16 (Lud.).

ተዋረሰ፡ III, 3 1) *hereditatem cum aliis partiri, hereditatem accipere*, sive cum aliis, ut F. N. 42; **ኢይበኡ፡ውስተ፡ተዋርሶ፡** *hereditatem ne adeant* F. M. 5, 3; sive solum, ut: **ተዋረሶሙ፡** (v. **ተዋረሶ፡**) **ኵሉ፡ንዋዮሙ፡** Tob. 14, 13; **ኢይትዋረሱ፡ኤጲስ፡ቆጶስና፡** Lud. comm. hist. p. 313; **ለተዋርሶ፡ዘኢይበሊ፡** εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον 1 Petr. 1, 4. 2) sorte *assignatum nancisci* alqd, *occupare* rem, quam alius possedit, *potiri* rei, abs.: Jos. 14, 2; Jes. 34, 17; c. Acc. rei: Gen. 15, 7. 22, 17; Lev. 14, 34; Deut. 32, 47; vid. annot. ad Jos. 1, 11; **ተዋረሱ፡ኵሎ፡ደወሎሙ፡** Judith 5, 15.

አስተዋረሰ፡ IV, 3 *hereditatem distribuere* vel *assignare, heredem instituere* alqm rei, c. c. Acc. pers. vel rei, etiam c. **ለ፡** pers.: **አመ፡ያስተዋርሶሙ፡ንዋዮ፡ለደቂቁ፡** Deut. 21, 16; **እምርስቱ፡ያስተዋርስ፡ለውሉዱ፡** Hez. 46, 18; **አስተዋርስ፡ንዋየከ፡** Sir. 30, 32. a) c. negatione: *exheredare* alqm, **መበሕት፡ለአቡሁ፡ከመ፡ኢያስተዋርሶ፡ርስተ፡ዚአሁ፡** F. M. 20, 4. b) in genere: *possessionem* (sorte) *distribuere*, Num. 34, 18; Jos. 13, 7. 32. 14, 1; **እዴሁ፡አስተዋረሶሙ፡** Jes. 34, 17.

ዋርስ፡ part. act. *heres*, Matth. 21, 38 Platt; i. q. *successor* Enc. Hed. 30.

ርስት፡ subst., m. et f., Pl. **ርስታት፡**, *hereditas, heredium, patrimonium*, **በእንተ፡ርስት፡** F. N. 42; **ርስታት፡** F. N. 27; **ወሀቦን፡አቡሆን፡ርስቶን፡** Job 42, 15; Num. 27, 7 seq.; 36, 4 seq.; Ruth 4, 5. 6; Jer. 12, 7; Sir. 9, 6. 41, 6; Tob. 6, 12; Matth. 21, 38; Luc. 12, 13. 20, 14; in genere: *portio* hereditate vel sorte vel beneficio *assignata, possessio*: Ps. 2, 8. 15, 5. 6; Jos. 18, 7. 19, 31; Jud. 18, 1; 3 Reg. 8, 53; **እስራኤል፡ርስትየ፡** Jes. 19, 25. 57, 6 (κλῆρος). 63, 17; Joel 4, 2; Kuf. 33; Sir. 24, 12; **እሁበክሙ፡በርስት፡** Ex. 6, 8; Eph. 1, 14. 18; Hebr. 9, 15. 11, 8.

ወራሲ፡ n. ag., Pl. **ወራስያን፡**, *heres*, Matth. 21, 38 rom.; Gal. 4, 1. 7; Luc. 20, 14; Hebr. 1, 2. 11, 7; **ብእሲት፡ዘትወልድ፡ወራሲ፡** Sir. 23, 22; F. N. 41; **ወራስያኒሁ፡** F. N. 46; Rom. 8, 17. **ወራስያኒሃ፡ለምድረ፡ሕያዋን፡** ([illegible] 196. **ወራስያኒ፡ክቡር፡** Jsp. p. 290; **ወራሲ፡ጠባይዓዊ፡** *heres naturalis* F. N. 42, 3.

አውራሲ፡ n. ag. (II, 1) *hereditatem relinquens, testator* (Erblaſſer), F. N. 41, 4. 42, 13.

ሞረስ፡ (Lud.), nonnisi in Pl. repertum, part. pass. (II, 1), m., Pl. **መዋርስት፡** 1) *heres institutus*, a) *heres*: **ኵሉ፡ተግባርከ፡ይትከፈሉ፡መዋርስቲከ፡** Sir. 14, 15; Jer. 8, 10; Mich. 1, 15. b) *coheres*: Rom. 8, 17; Eph. 3, 6; **ሰብአ፡መዋርስቲከ፡** Hez. 11, 15; (אַנְשֵׁי גְאֻלָּתֶךָ) vrs. nov.; etiam singulariter usurpatur: tyrannus **መዋርስት፡ሰይጣን፡** Lud. e Vit. Barb. 2) id quod heredi datur, *hereditas, possessio sorte assignata*, κλῆροι Gen. 49, 14; Ps. 67, 14.

ተዋራሲ፡ n. ag. (III, 3), *heres*: **ተዋራሲ፡ስሙ፡** Enc. Teq. 13.

I. **ወረቀ፡** I, 1, rarius I, 2 [יָרַק רָקַק, تَفَّ, רוֹק, رِيقٌ]; Subj. I, 1 **ይውርቅ፡**, *spuere, exspuere, in-, ad-, conspuere*: **ለምንት፡ዘኢወረቀ፡አበ፡መታሬ፡** (per sexaginta annos) Phlx. 10; **ኵሉ፡ዘርእየኪ፡ይወርቅ፡** (v. **ይዌርቅ፡**) **እምኔኪ፡** (v. **ላዕሌኪ፡**) ἀπὸ σοῦ Nah. 3, 7; **ወረቀ፡ምድረ፡** (v. **ውስተ፡ምድር፡**) χαμαί Joh. 9, 6; c. Acc. sputi: **ኢይውርቅ፡ምራቆ፡ዲበ፡ምድር፡ዘእንበለ፡ላዕለ፡ልብሱ፡** Kedr f. 87; **ኢይውርቅ፡ምራቆ፡** F. N. 12; c. **ውስተ፡** alcjs, ut: **እንዘ፡ይወርቁ፡ውስተ፡ገጹ፡** Did. 29; **ኢይትሀከዩ፡ወሬቀ፡ውስተ፡ገጽየ፡** Job 30, 10; vel **ላዕለ፡**, ut Lev. 15, 8; Matth. 27, 30; **ወረቀ፡ላዕለ፡መቅደስ፡** Jsp. p. 297; c. Acc. prs. vel rei: **ይወርቅዎ፡** (v. **ይዌርቅዎ፡**) Marc. 10, 34. 14, 65; Luc. 18, 32; **እመ፡ወረቃ፡** (**ለፍሕም፡እንተ፡ትነድድ፡**) **ትጠፍእ፡** Sir. 28, 12. — *Voc. Ac.*: **ቂአ፡ወወረቀ፡ዘ፡ተፋ፡**።

ረቅ፡ subst. *sputum*: **በረቀ፡አፋሆሙ፡** Lud. e Mss. Colb.

ርቀት፡ n. act. *sputio*, Org. 1.

ምራቅ፡ subst. (m.), *sputum, saliva*, τὰ σίελα 1 Reg. 21. 13 var.; πτύελος Job 7, 19; πτύσμα Joh. 9, 6; **ኢሜጥኩ፡ገጽየ፡እምኀፍረተ፡ምራቅ፡** ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων Jes. 50, 6; 4 Esr. 4, 64; **ለእመ፡መጽአ፡ምራቅ፡** (in os) Phlx. 10; Org.; Clem. f. 107. 207; Kedr f. 87; F. N. 12; ante preces matutinas lavemur aqua **ወለእመ፡ኢረከብነ፡ማየ፡ንግበር፡ውስተ፡እዴነ፡ምራቀነ፡ወንኅትም፡ቦቱ፡ገጸነ፡** F. M. 14, 10.

II. **ወረቀ፡** inus., sc. יָרַק *viruit*, وَرِقَ *fronduit* arbor (יֵרָקוֹן *flavedo*, أَوْرَقُ *fuscus*, وَرِقٌ *pecunia signata, numi*).

ወርቅ፡ subst., plerumque m., 1) *aurum* (a colore flavo dictum): **ወርቅ፡ንጹሕ፡** Ex. 25, 31; Job 28, 1; **ወርቅ፡ጽሩይ፡** 28, 19; **ወርቅ፡ፍቱን፡** Prov. 8, 10; Gen. 2, 11. 12; Jes. 13, 17. 60, 6; Hez. 27, 12; Ps. 67, 14; Sir. 2, 5. 47, 18; Apoc. 3, 18. 18, 12 al., **ወርቅ፡ቀይሕ፡** Sir. 7, 18; **ወርቀ፡በሕር፡** Job 41, 21; **ወርቀ፡ኦፌር፡** 28, 16; **ወርቀ፡ዐረብ፡** Ps. 71, 15. a) in Genit.: *aureus*, ut Gen. 24, 22. 53; Ex. 3, 22; **ንዋየ፡ወርቅ፡** Job 28, 17; **አዕማደ፡ወርቅ፡** Sir. 26, 18; **በዘወርቅ፡ይስተዩ፡** ἐν χρυσώμασι 1 Esr. 3, 6; vel *aurifer*, ut: **አእባነ፡ወርቅ፡** Sx. Genb. 8. b) **እብን፡** (**ዕንቍ፡**) **ዘሕብረ፡ወርቅ፡** *chrysolithus* Ex. 28, 20. 36, 20. 2) *pecunia*, ἀργύριον Sir. 29, 10; Jes. 48, 10. 55, 1; Jer. 39, 10. 25; Zeph. 1, 11. Am. 2, 6; Prov. 7, 20; Gen. 23, 9. 42, 25. 47, 14; **ወርቀ፡ሤጥ፡** Lev. 25, 50. 51; 3 Reg. 21, 2; Matth. 25, 18. 27. 28, 12; Luc. 9, 3. 3) *numus aureus*, Num. 7, 14 seq.; 4 Reg. 5, 5 (coll. Gen. 24, 22); Org. in fine.

ወርቃዊ፡ adj. rel. *aureus*, **ኍልቍ፡ወርቃዊ፡** *numerus aureus*, (alias **መጥቅዕ፡** q. v.), Lud. ex auct. Gregorii.

ወርኅ፡ subst., m. et f., Pl. **አውራኅ፡**, Pl. Pl. **አውራኃት፡** (Lud. e Mss. Colb.), [יֶרַח et יָרֵחַ أَرَّخَ تَوْرِيخٌ تَارِيخٌ **ታሪክ፡**; de etymo vid. Ges. thes. p. 630] 1) *luna*, Cant. 6, 10; m.

Job 25, 5; Joel 3, 4; Hez. 32, 7; Jes. 13, 10; Sir. 43, 6; Apoc. 6, 12; fem. Apoc. 8, 12; Job 9, 7. 31, 26; ወርኅሰ፡በከመ፡ስሚ፡ይእቲ፡ Sir. 43, 8; የሐጽጽ፡ልቡ፡ከመ፡ወርኅ፡ 27, 11; Matth. 24, 29; Act. 2, 20; Hen. 73; ወርኅ፡ምልእት፡ *luna plena* vel *plenilunium* Sir. 50, 6; ሠርቀ፡ወርኅ፡ *novilunium* 1 Reg. 20, 5; Jes. 1, 14 (vid. sub ሠርቅ፡). 2) plerumque m., *mensis*, Ex. 12, 2. 13, 4. 19, 1; በኃምስ፡ወርኅ፡ Jer. 1, 3; Luc. 1, 26; ለለወርኅ፡በወርኁ፡ Jes. 66, 23 var.; ፲ወ፪ ወርኅ፡ δωδεκάμηνον Dan. 4, 26; አውራኅ፡ Job 39, 2; አውራኅ፡ክልኤ፡ Asc. Jes. 11, 6. 7; 1 Reg. 27, 7; Gen. 38, 24; Ex. 2, 2; Hebr. 11, 23; Apoc. 11, 2; አመ፡ዐሠርቱ፡ወአሐዱ፡አውራኅ፡ Deut. 1, 3; በአውራኅ፡እሙራት፡ Hen. 78, 9; ሠለስተ፡አውርኅ፡ (pro አውራኅ፡) Act. 7, 20 rom. et 19, 8 rom.; ኵሎን፡አውራኅ፡ F. N. 36. a) *novilunia* አውራኅ፡ (v. አሥሀርት፡) Hos. 2, 13. b) menses astrorum Hen. 33, 3. 72, 1. c) ወርኅ፡ሀላል፡ vel ወርኅ፡ወርኃዊ፡ vel ሠርቃዊ፡ *mensis lunaris* opponitur ወርኅ፡ፀሓይ፡ vel ወርኅ፡ፀሓያዊ፡ *mensi solari*, Abush. 3) *tempus* in genere, Luc. 1, 57; maxime apud poëtas: በወርኅ፡ቀላውዴዎስ፡ Enc. Mij. 15; ዘመነ፡መንሱት፡ወወርኅ፡ተከውሶ፡ Enc. Mij. 22; Haml. 26; በወርኅ፡ምግቡ፡ለያሬድ፡ Tab. Tab. 11. — *Voc. Ae.*: ወርኅ፡ዘ፡ጨረቃ።

ወርኃዊ፡ adj. rel. 1) *lunaris*: ዓመት፡ወርኃዊ፡ Abush.; Comp. Eccl. in Lud. Comm. hist. p. 388 n. 19; ወርኅ፡ወርኃዊ፡ Abush. 2) *lunaticus*, Matth. 4, 24; ወርኃውያን፡ (“ዊያን፡) Clem. f. 233; M. M. f. 105.

ወርአ፡ rad. inus., cfr. ورأ *repulit, impedivit* (وراء *quod pone est*), ورى II *occultavit*.

ሞራእ፡ et **ሞርእ፡** subst., m. et f., st. c. ሞራአ፡ et ሞርአ፡, Pl. መዋርእት፡ *subligaculum, succinctorium*; Jer. 13, 1 seq.; Clem. f. 7; Gen. 3, 7; Kuf. 3; Org. 1; Enc. Genb. 8.

ወረወ፡ I, 1 et 2 [רמה] Subj. I, 1 ይውሩ፡ *jacere, conjicere, in-, e-, de-, pro-, abjicere, praecipitare*, ወርዎ፡እብን፡ Koh. 3, 5; አሕባለ፡ወረዊ፡ሊተ፡ Ps. 15, 6; ይዌርዊ፡አልባሲሆሙ፡ Act. 22, 23; ወርዊኒ፡ (v. ውርዊኒ፡) ውስተ፡ባሕር፡ Jon. 1, 12; Gen. 37, 24; Ex. 15, 1; ትዌርዋ፡ውስተ፡ፈለግ፡ Jer. 28, 63. 48, 5; ይዌርዎን፡ውስተ፡ቀላየ፡ባሕር፡ለአበሳነ፡ Mich. 7, 19; መሬትኪ፡ውስተ፡ቀላየ፡ባሕር፡ይዌሩ፡ Hez. 26, 12; Kuf. 48; እስመ፡ገደፍዎ፡ወወረውዎ፡ውስተ፡ብሔር፡ ἐξεῤῥίφη καὶ ἐξεβλήθη εἰς τὴν γῆν Jer. 22, 28. 26; ወረዎ፡(በድኖ፡)ውስተ፡መቃብረ፡ደቂቀ፡ሕዝብ፡ Jer. 33, 23; ይውርውዎሙ፡ Dan. 3, 20 var.; ከመ፡ይውርዎሙ፡ (v. ይወርዎሙ፡)ማእከለ፡ባሕር፡ Kuf. p. 160; ትዌርዎሙ፡ማእከለ፡እሳት፡ Hez. 5, 4; ወወረውዋ፡ማእከለ፡መስፈርት፡ Zach. 5, 8; እዌሩ፡ላዕሌሆሙ፡መሥገርትየ፡ Hos. 7, 12; አኮ፡በጽድቅነ፡ዘንዌሩ፡ሣህለነ፡ቅድሜከ፡ Dan. 9, 18; se ipsum: ወረወ፡ነፍሶ፡እመልዕልተ፡ሉዓሌ፡ወሞተ፡ Jsp. p. 375; projicere leoni alqm Enc. Tachs. 12 (Lud.); *jaculari*: ይዌሩ፡አፍሓመ፡እሳት፡ Job 41, 10. — *Voc. Ae.*: ወረወ፡ደርበየ፡ብ፡ወረወረ።

ተወርወ፡ III, 1 et **ተወረወ፡** III, 2 1) Refl. *se dejicere* vel *conjicere* vel *praecipitare*, ተወረው፡ታሕተ፡ Matth. 4, 6. 21, 21; ተወርዊ፡ላዕሌሆሙ፡ውስተ፡እሳት፡ Jsp. p. 376; trsl.: ፈቃዱ፡ተወርወት፡ኀበ፡ዐጸደ፡ወይን፡ (voluntas ejus conjecta est in vineam i. e. vineam habere voluit) Enc. Tachs. 1. 2) Pass. *conjici, projici*, Lud. ex Enc. Hed. 18; ተጋብኡ፡ውስተ፡አህጉር፡ጽኑዓት፡ወንትወረ፡ህየ፡ ἀποῤῥιφῶμεν ἐκεῖ Jer. 8, 14.

ውርው፡ part. *conjectus, pro-, in-, dejectus*: ቆብዑ፡ውርውት፡ዲበ፡መታክፍቲሁ፡ Phlx. 56.

ወራዊ፡ n. ag. *jaculator*: ወራዌ፡ረምሕ፡ Phlx. 208.

ወረዋት፡ subst. Pl. (sec. Lud. a ወረው፡) *jacula*, Lud. e Libr. Myst.

ወራውሬ፡ subst., nomen lapidis pretiosi, cui respondet a) πάριος *parius, marmoris* species, ዕንቈ፡ወራውሬ፡ 1 Par. 29, 2. b) *topazius*, Apoc. 21, 20; Ex. 36, 17. Forma ወራውር፡ occurrit Macc. f. 3. — Scholion Voc. Ae. vid. in Lud. Comm. hist. p. 210.

ወርዕ፡ subst., fortasse pro ወዕር፡ i. e. وَعْر *difficilis, salebrosus et asper* locus, mons (יַעַר *silva*): ወእምዝ፡ወጽኡ፡በሌሊት፡እምይእቲ፡ደብር፡እንዘ፡ኢያእምሩ፡ፍኖተ፡ወበጽሑ፡ውስተ፡ወርዕ፡ወእንዘ፡የኀሥሡ፡ፍኖተ፡ኀጥኡ፡ Gad. Kar. (quamquam etiam radicem ወዐረ፡ Aethiopes habent).

ወርዘወ፡ quadrl. I *adolescere, juvenescere, adolescentem* vel *juvenem esse* vel *se praebere*: Christus ልህቀ፡በበሕቅ፡ወወርዘወ፡በአምጣነ፡ብእሲ፡ M. M. f. 63; እስከ፡ወርዘወ፡በአምጣነ፡ብእሲ፡ Org.; ወርዘውኩ፡ወረሣእኩ፡ Ps. 36, 26; አመ፡ወርዘወ፡ Gad. Lal., ጽናዕ፡ወወርዙ፡በእንተ፡ሕዝብ፡ዚአነ፡ 1 Par. 19, 13.

አወርዘወ፡ II *adolescentem educare, ad adolescentiam perducere* alqm: ኢያወርዘውኩ፡ οὐκ ἐξέθρεψα νεανίσκους (v. ኢያልሀቁ፡ወራዙተ፡) Jes. 23, 4.

ተወርዘወ፡ III, 1 *ad adolescentiam perduci, juvenilem vigorem recipere*: a Michaële archangelo sanatus abiit, እንዘ፡ይትወረዘው፡በኀይለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Gad. T. Haim.

ውርዙው፡ part., f. ውርዝውት፡ vel ውርዝት፡ *adultus, juvenilis*: ውርዝውት፡ *adulta* i. e. *nubilis* F. M. 5, 17; ውርዝዋት፡ *adultae*, II Can. Ap. 4; ብእሲት፡ውርዝት፡ Sx. Genb. 20; ውርዝዋት፡አንስት፡ Did. 14; ደናግል፡ርሱያት፡ወስርግዋት፡ወውርዝዋት፡በሃይማኖት፡ Mavâs. n. 62; etiam de rebus, ut: (liberos in matrimonium date) ከመ፡ኢይዕብአሙ፡ፍትወት፡ዝሙት፡ውርዝውት፡ Did. 22.

ወሬዛ፡ subst. m., Pl. ወራዙት፡ (ወረዙት፡ 4 Esr. 10, 34 perperam scriptum est), *adolescens, juvenis*, Jes. 13, 18. 62, 5; Jer. 1, 7; Koh. 4, 15. 10, 16; Sir. 35, 7; ልሂቅ፡ወወሬዛ፡ Hez. 9, 6; ወሬዛ፡ወሕፃን፡ 1 Par. 29, 1; 2 Par. 13, 7; Matth. 19, 20. 22; ወራዙት፡ Gen. 25, 27; Jer. 9, 21. 28, 3. 30, 15; Thren. 2, 21. 5, 13; Jes. 9, 17. 20, 4; Job 29, 8; Dan. 1, 4; Kuf. 23; Tit. 2, 6; Marc. 14, 51; nonnumquam adjectivi instar apponitur alii nomini: ወልድ፡ወሬዛ፡ Dan. ap. 1, 45; Act. 20, 9; etiam de bestia usurpatur: ወሬዛ፡ሀየል፡ νεβρὸς ἐλάφων (cervus adolescens) Cant. 2, 9. 17. 8, 14. — *Voc. Ae.*: ወሬዛ፡ዘ፡ጐልማሳ፡

ወሬዛዊ፡ adj. rel. *juvenilis, adolescentulus*: ወሬዛዊት፡ድንግል፡ F. N. 5 et 10, 8.

ውርዙት፡ subst., m. et f., (Did. p. 122 lin. 1 exhibet Platt ወርዙት፡, sed p. 130 lin. 11 ው“፡) *adolescentia, juventus*, Koh. 11, 9. 10. 12, 1; Prov. 2, 17. 24, 54; Ps. 42, 4. 102, 5; 1 Tim. 4, 12; **እምውርዙትከ፡** Kuf. 37; **እምነ፡ውርዙትየ፡** Sap. 8, 2; **በውርዙቱ፡** Sir. 30, 11 (opp. **ንእስ፡**); **ኀለፈ፡ውርዙቱ፡** 4 Esr. 14, 8. 3, 68; **እንዘ፡ሀለዉ፡በኀይለ፡ውርዙቶን፡** Did. 14; **ፍትወተ፡ውርዙት፡** 2 Tim. 2, 22; **መዋዕለ፡ውርዙቶሙ፡** Hen. 10, 17.

ውርዛዌ፡ subst. *juventus, adolescentia:* **መዋዕለ፡ውርዛዌ፡** Sap. 2, 6; Chr. Ta. 7; F. N. 43, 2; Deus **አልቦ፡ርሥእን፡ለውርዛዌሁ፡** Lit. Epiph.; Enc. Nah. 26.

ውርዝውና፡ subst., id., Chr. Ta. 7; Phlx. 4; F. N. 5; Enc. Mij. 3.

ወረደ፡ I, 1 [amh. et יָרַד id.; وَرَدَ plerumque significatus speciales habet] Subj. **ይረድ፡**; Imprt. **ረድ፡**, *descendere*, Ex. 19, 24; Jes. 47, 1; Ps. 17, 11; Matth. 24, 17; Marc. 1, 10; **ወሪዶት፡** Hen. 63, 10; Joh. 4, 49; c. **እምነ፡** loci: **ጐንደየ፡ወረደ፡እምደብር፡** Ex. 32, 1; Judith 10, 10; **እምነ፡ሰረገላ፡** Jud. 4, 15; **እምሰማይ፡** Matth. 28, 2; Joh. 1, 32; **እመስቀል፡** Marc. 15, 30; **ረዲ፡እምነ፡ክብርኪ፡** Jer. 31, 18; c. **እምዲበ፡** Ex. 19, 14; Matth. 14, 29; c. **እምውስተ፡** Gen. 24, 64; c. **እምላዕለ፡** 1 Reg. 25, 23; c. **በ፡** scalae Gen. 28, 12; c. **ውስተ፡** loci: **ሑር፡ረድ፡ውስተ፡ቤተ፡ንጉሥ፡** Jer. 22, 1; Cant. 6, 2; Gen. 12, 10. 46, 3. 4; Ex. 19, 18; 2 Reg. 11, 10; Marc. 13, 15; Joh. 6, 16; c. Acc. loci: **ወወረደ፡ቤተ፡ንጉሥ፡** Jer. 43, 12; **እለ፡ተሐውሩ፡ትወርዱ፡ብሔረ፡ግብጽ፡** Jes. 30, 2. 31, 1. 52, 4; **ወረዱ፡ሲኦል፡** (v. **ሲኦለ፡**) Bar. 3, 19; Jon. 1, 3; Joh. 2, 12; Act. 7, 15; raro c. **ለ፡** (*versus*) loci, Luc. 10, 30 (cfr. Act. 8, 26); c. **ኀበ፡** pers. (*ad*): Joh. 1, 52; Act. 10, 21. 14, 11; c. Acc. viae qua quis descendit, Luc. 10, 31, vel loci *per* quem descendit, Asc. Jes. 10, 8; c. **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** *super* alqm, Luc. 3, 32; Joh. 1, 33; *irruere* super alqm Jos. 11, 7. De rebus inanimatis a) *defluere, decidere, delabi, deferri, demitti:* **ደም፡ዘይወርድ፡ውስተ፡ምድር፡** Luc. 22, 44; pluvia de coelo Jes. 55, 10; Matth. 7, 25; **እንዘ፡ማይ፡ይረድ፡ውስተ፡ቀላይ፡** Kuf. 5; **ይወርድ፡ጠል፡** Num. 11, 9; **ንቅዕ፡ዘይወርድ፡እምደብር፡** Deut. 9, 21; Ps. 71, 6. 132, 3; **እሳት፡እምሰማይ፡** Luc. 9, 54; **በረድ፡እምሰማይ፡** Apoc. 16, 21; Hen. 18, 11. 101, 2; **በከመ፡ወረደ፡መዐትየ፡ላዕለ፡** . . . ἔσταξε Jer. 49, 18; **ወረደ፡ዕፃ፡ላዕለ፡ዮናስ፡** (*cadere*) Jon. 1, 7; Esth. 3, 7; **ልብሰ፡መትከፍት፡ዘይወርድ፡ውስተ፡ክልኤሆን፡መታክፊሁ፡** Ex. 36; 11; **ፍርሀት፡ወረዓድ፡ወረደ፡ላዕሌሁ፡** ἐπέπεσεν Luc. 1, 12. b) *desidere* Ps. 103, 9. c) *deorsum tendere*, de terminis, Num. 34, 11. 12; Jos. 17, 9. 18, 13.

አውረደ፡ II, 1 *descendere facere*, i. e. 1) ubi refertur ad homines, a) *deducere*, **አውርዶሙ፡ኀበ፡ማይ፡** Jud. 7, 4; **አወርዶሙ፡ቈላተ፡ዮሳፍጥ፡** Joel 4, 2; Hen. 69, 4; Act. 9, 30; in specie de viis, quae deorsum ducunt, 2 Esr. 13, 15; **ኀበ፡** Prov. 5, 5 vel **ውስተ፡** 7, 27, vel **ለ፡** Act. 8, 26. b) *demittere:* **አውረዶሙ፡በሐብል፡እንተ፡መስኮት፡** Jos. 2, 15; 1 Reg. 19, 12; Jer. 45, 6; Marc. 2, 4; mortuum a cruce Marc. 15, 46. c) *deorsum mittere, detrudere, dejicere:* 1 Reg. 2, 6; **አውረዶሙ፡ለነገሥት፡ውስተ፡ሞት፡ወለክቡራን፡እምነ፡ዐራታቲሆሙ፡** Sir. 48, 6; **አውረድዎሙ፡ውስተ፡ምድር፡ለመሳፍንት፡** Thren. 2, 10; Dan. 3, 20. 2) ubi refertur ad res: a) *deorsum ferre, deportare*, Gen. 37, 25. b) *deducere*, Gen. 42, 38. 44, 29. 31. c) *demittere*, Gen. 24, 18. 46; Num. 4, 5; **አውረደ፡እሳተ፡እምሰማይ፡** Sir. 48, 3; Apoc. 13, 13; **እግዚ"፡ያወርድ፡ጠለ፡ወዝናመ፡ላዕለ፡ምድር፡** Kuf. 12; **አውረደት፡አንብዐ፡** Sir. 32, 18; **ነበብኩ፡ወኢይኔስሕ፤አውረድኩዋ፡ወኢይትመየጥ፡እምኔሃ፡** Jer. 4, 28. d) in specie: demittere manum i. e. *extendere, immittere, inferre, admovere manum*, **አውረደ፡እዴሁ፡ወነሥአ፡** 4 Reg. 6, 7; **ኢትቅድም፡አውርዶ፡እዴከ፡** Sir. 34, 18; c. **ላዕለ፡** pers. (cui vis inferatur): Gen. 37, 22; Kuf. 18; 1 Reg. 26, 9; 2 Reg. 1, 14, al. c) *dejicere, deorsum jacere*, ancoram Act. 27, 28; **እለ፡ያወርዱ፡መሣግሪሆሙ፡ውስተ፡ፈለግ፡** Jes. 19, 8; ἔβαλεν Apoc. 8, 5; **ታወርዶን፡እስከ፡ምድር፡** Jes. 26, 5. f) *deponere* vestem 1 Reg. 18, 4; Hez. 44, 19. g) *exponere sarcinas* e nave Act. 21, 3 Platt.

ተወርደ፡ III, 1 (si non **ተወረደ፡** 1) Pass.: a) *deponi, dignitate moveri*, Lud. e Syn. b) *superveniri, opprimi:* **ኀለየ፡ከመ፡ብሔር፡ትትወረድ፡** τὴν πόλιν ἁλῶναι Cyr. ad Th. f. 7 (siquidem lectio sana est). 2) Refl. *se demittere* (ſich herablaſſen): **ተወርዶቱ፡ለእግዚ"፡ኀበ፡ከዊነ፡ሰብእ፡** M. M. f. 155; **በተወርዶ፡** f. 95; **ለቀሲስ፡ብዉሕ፡ሎቱ፡ከመ፡ይትወረድ፡ኀበ፡መልእክተ፡ክህናት፡እለ፡እምታሕቴሁ፡** f. 95.

ተወረደ፡ III, 2 a) *super se demissum habere* daemonem i. e. *obsessum esse daemone, insanire, furere, divinare*, de prophetis falsis: **ኵሉ፡ሰብእ፡ዘይትዌረድ፡** (v. **ዘይትዋረድ፡**) παντὶ ἀνθρώπῳ μαινομένῳ Jer. 36, 26; **ነቢያትኒ፡ይትዌረዱ፡** (v. **ይትዋ"፡**) **ለበዓል፡** ἐπροφήτευον τῇ βάαλ Jer. 2, 8; de homine cupiditatis insania agitato: **በፍትወተ፡ነፍሳ፡ትትዌረድ፡** ἐπνευματοφορεῖτο 2, 24.

ተዋረደ፡ III, 3 1) *se demittere* vel *submittere* (ſich herablaſſen) ad alqm: **ነጽርኬ፡ዘከመ፡እፎ፡ይትዋረድ፡**(**ጳውሎስ፡**)**ውስተ፡ንባብ፡በበንስቲት፡** (sc. ad intellectum lectorum descendens) Chr. ho. 2; seq. **ምስሌሆሙ፡** *ad eos* Chr. ho. 8; **ርኢክኑ፡ከመ፡ዝንቱ፡ሕገ፡ተዋርዶ፡** ὁρᾷς ὅτι συγκατάβασις ἦν (sui ad nostrum captum demissio) ibid.; **ኢትረሲኬ፡ጽእለተ፡ተዋሪዶቶ፡** μὴ οὖν τὸ εἶδος τῆς εὐτελείας ὕβριν νομίσῃς, ho. Theodoti in Cyr. f. 102; **እስመ፡ተዋርዶ፡ኢያጹእል፡** ibid.; **ተዋሪዶ፡** (ubi se submisit) **በትስብእቱ፡** f. 104; **ይደሉ፡ከመ፡ይትዋረድ፡ሎቱ፡እምቀኖና፡በአቅልሎ፡** (ut se ad eum demittat levatione poenitentiae impositae) Kedr f. 55. 68. 2) *se demittere super* alqm i. e. *obsidere*, de daemone: **ወለት፡እንተ፡ይትዋረዳ፡ጋኔን፡** Act. 16, 16. 3) *obsessum esse daemone, insanire, furere, divinare* (i. q. **ተወረደ፡**) Jer. 2, 8. 36, 26 (vid. sub **ተወረደ፡**). — *Voc. Ae.:* **ይትዋረዳ፡ዘ፡ያስተአብዳ፡**; *aliud:* **ይትዋረዱ፡ዘ፡ይሸበሽቡ፡**

አስተዋረደ፡ IV, 3 e superiore ordine *in inferiorem detrudere* alqm: qui Melchisedecum Spiritum S. fuisse censent, **ያስተዋርድዎ፡ውስተ፡እምጣነ፡ገብር፡** (in gradum servi) **ለመንፈስ፡ቅዱስ፡** Cyr. de Melch. f. 128.

ውሩድ፡ part. *delapsus, demissus:* **ውሩድ፡ግልባቤሃ፡ውስተ፡ገጻ፡** Herm. p. 21.

ርደት፡ n. act. a) *descensio, descensus*, Asc. Jes. 3, 13. 9, 15; **ርደቱ፡ውስተ፡ሲኦል፡** 4, 21; Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **ርደቱ፡ለወልድ፡እምሰማይ፡** Clem. f. 7; **ተዘከር፡እግዚኦ፡ርደትከ፡ዲበ፡ምድር፡በእንተ፡ፍቅረ፡ሰብእ፡** Genz. f. 26; Org. 1 b) *delapsus:* **ከመ፡ርደተ፡ንስር፡** ὅρμημα ἀετοῦ Deut. 28, 49; **ከመ፡ርደተ፡አንበጣ፡ርደቱ፡** (sc. **ለበረድ፡**) Sir. 43, 17; **ርደት፡ዝናማት፡** Sx. Hed. 12.

ሙራድ፡ (raro **ምውራድ፡**, ut 3 Reg. 7, 15 in Cod. A), subst. 1) *locus declivis, dejectus, descensus:* τὸ κατάφερές Jos. 7, 5; κατάβασις 10, 11; **ሙራደ፡ደብር፡** 8, 24; Jud. 1, 16; 1 Reg. 25, 20; 2 Reg. 13, 34; **ሙራደ፡ዐቀብ፡ዘደብረ፡ዘይት፡** Luc. 19, 37; **ይውሕዝ፡ከመ፡ማይ፡ውስተ፡ሙራድ፡** Jes. 30, 28; **ሙራደ፡ፍኖተ፡ኤማት፡** Hez. 48, 1; Gad. T. Haim. 2) *gradus descensionis* (Abſtufung): **እምድኅረ፡መዓርገ፡ውሉድ፡ይረሱ፡መዓርጎሙ፡ለውሉደ፡ውሉድ፡በበሙራዶሙ፡** (descendendo gradatim) **መዓርግ፡እምድኅረ፡መዓርግ፡** F. N. 52. 3) *opus pensile*, 3 Reg. 7, 15.

ወርድ፡ et **ወረድ፡**, subst. *latitudo* [amh. id.; Isenb. comparandum censet عَرْضٌ] εὖρος Ex. 28, 16. 36, 16; F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡**); Asc. Jes. p. 80.

ወሰቀ፡ (etiam per **ሠ**) I, 1 et 2 [vid. **መሰከ፡**, nec non נָשַׁק; crebrius usitatur quam **መሰከ፡**] Imprt. I, 1 **ስቅ፡**, *tendere arcum, imponere nervo* sagittam: **ወሰቀ፡ቀስቶ፡** Kuf. 38; **እለ፡ወሰቁ፡አቅስስቲሆሙ፡** Jer. 4, 29; Thren. 2, 4. 3, 12; Ps. 10, 2. 36, 14. 63, 3; 2 Par. 18, 33; **ወሰቁ፡ልሳኖሙ፡ከመ፡ቀስት፡ለሐሰት፡** Jer. 9, 3; **ስቁ፡ቀስተክሙ፡ወንድፍዋ፡** 27, 14; **ወይወስቁ፡** (v. **ወይዌስቁ፡**) **ቀስተ፡** 1 Par. 8, 40; Ps. 77, 12; **ወይዌስቅ፡ቀስቶ፡** Jer. 28, 3; Ps. 57, 7; **ወሰቀ፡ወመሰከ፡ቀስቶ፡** 4 Reg. 9, 24; **ወተረ፡ቀስቶ፡ወወሰቀ፡ቀስቶ፡** ἐντείνων ἐνέτεινας τόξον σου Hab. 3, 9; **ምስክ፡ቀስተከ፡ወወስቅ፡ሐጸከ፡ወወሰቀ፡ዮአስ፡ወመሰከ፡ቀስቶ፡** 4 Reg. 13, 16 (at vid. quae ad **መሰከ፡** annotata sunt).

ተወስቀ፡ III, 1 *imponi in arcu* intenso sagittam, Lud. sine auct.

ውሱቅ፡ part. *tensus, intensus*, de arcu: **ውሱቅ፡አቅስስቲሆሙ፡** Jes. 5, 28; **ውሱቃን፡አቅስስቲሆሙ፡** 21, 15.

ውሱቅ፡ i. q. **ዕሱቅ፡** vid. sub **ዕሱቅ፡**

ወሰበ፡ rad. inus., quam jam Ludolfus recte composuit cum יָשַׁב ثِبْ (وثب, ex dialecto Himjaritarum).

አውሰበ፡ II, 1 *secum cohabitare facere* i. e. 1) *ducere uxorem, in matrimonium ducere*, sive adjecto **ብእሲተ፡** sive omisso: **አውሰበ፡ብእሲተ፡** Gen. 25, 1; Ruth 1, 11; **ኢታውስብ፡ብእሲተ፡** Jer. 16, 1; **ዘአውሰበ፡ብእሲተ፡ኄርተ፡** Sir. 36, 29. 25, 8; **አውሰብክዎን፡** Hez. 23, 4; 1 Reg. 25, 42; Matth. 5, 32. 19, 9. 22, 24; Luc. 20, 34; 1 Cor. 7, 28. 33; F. M. 5, 2; **እለ፡ያወስቡ፡ዳግመ፡ይኩኑ፡ውፁኣነ፡እምሕግ፡** Did. 14; **እለ፡ያወስቡ፡ራብዐ፡** ibid. 2) *nubere*, sive adjecto **ብእሲ፡** sive omisso: **አውሰበት፡ካልአ፡ብእሴ፡** Jer. 3, 1; Num. 36, 6. 8. 11; Deut. 24, 2. 25, 5; Ruth 1, 13; Jer. 3, 1; 1 Tim. 5, 9; 1 Cor. 7, 28; **አውስቦ፡** Ruth 1, 12; **እምድኅረ፡አውሰበት፡** Sir. 42, 9; **እንተ፡አውሰበት፡** *nupta*, **እንተ፡ኢያውሰበት፡** *innupta* 1 Cor. 7, 34. 3) in genere: *matrimonio jungi*, 1 Cor. 7, 29; **እለ፡ኢያውሰቡ፡** Kuf. 44; **አውስቦ፡** *matrimonium* Hebr. 13, 4; **አውስቦ፡ክልኤቱ፡** *bigamia*, Syn.; **በእንተ፡ፍኅረት፡ወሕጼ፡ወአውስቦ፡** F. N. 24. 4) *concumbere, concubare*, **አውስቦ፡በ፪ሌሊት፡፫ጊዜ፡**, **አውስቦ፡እንስሳ፡**, **አውስቦ፡አውናን፡** (*onania*), Form. Conf.

ተወስበ፡ III, 1 *in matrimonium duci, nubere:* **ለእመ፡ተወስበት፡** F. M. 5, 7; c. **ለ፡** viri: **ለእመ፡ተወስበት፡ለብእሲ፡** F. M. 5, 12; F. N. 24, 1; Jsp. p. 323.

ተዋሰበ፡ III, 3 *connubium contrahere, matrimonio jungi:* **ትትዋሰቡ፡ምስሌሆሙ፡** Jos. 23, 12; Matth. 22, 30. 24, 38; Ruth 1, 13 var.; F. M. 5, 17; **ተዋስቦ፡ሕርምት፡** *connubium* vel *matrimonium illicitum* F. M. 5, 11—17; **እሉን፡ተዋስቦታት፡** 5, 17.

አስተዋሰበ፡ IV, 3 1) *in matrimonium dare* sive filium sive filiam, *connubio* vel *matrimonio jungere*, filiam *nuptum dare* vel *collocare* alicui, *maritare*, Ex. 21, 7 (omisso **ወለተ፡**); Jud. 12, 9; **አውሰቡ፡እምውስተ፡አዋልዲሆሙ፡ወአስተዋሰቡ፡ደቂቆሙ፡** 2 Esr. 9, 2. 12; c. Acc. et **ምስለ፡** 2 Esr. 20, 30; **ለብእሲ፡ጠቢብ፡አስተዋስባ፡** Sir. 7, 25; **አስተዋሰብዋ፡ለ፯ዕደው፡** Tob. 3, 8. 6, 14; **አነ፡ፈቀድኩ፡ከመ፡አስተዋስብ፡ወለተከ፡ለወልደ፡እስክንድር፡** Jsp. p. 335; filium sive filiam F. M. 5, 2; **በግብር፡** (per vim) **ያስተዋስብዎ፡** F. M. 6, 8; **ፈቀዱ፡አበዊሁ፡ከመ፡ያስተዋስብዎ፡ሎቱ፡ብእሲተ፡** Sx. Mag. 27; **አስተዋሰብዎ፡ዘእንበለ፡ፈቃዱ፡** ibid. 2) matrimonium jungere benedictione i. e. *benedicere matrimonio*, de sacerdote, Kedr f. 66; Syn.

ውሱብ፡ part. *matrimonio junctus*, a) de femina: *nupta, marita*, **ትኩን፡እምኍልቈ፡መበለታት፡ውሱባት፡** F. M. 5, 12; **አንስት፡ውሱባት፡** 6, 13; **ውሱባት፡** Did. ed. Platt p. 95; **ውስብት፡** Kedr f. 62; F. N. 48. b) de viro et femina: *mariti, maritus et marita, conjuges*, **ማእከለ፡ውሱባን፡ወደናግል፡ሀሎ፡ፍልጠት፡ክሡት፡** F. N. 10; **ውሱባን፡** F. N. 24, 1; **እንዘ፡ውእቶሙ፡ውሱባን፡** (*conjuges*) F. M. 9, 4.

አውሳቢ፡ n. ag. (II, 1) *qui uxorem ducit* vel *duxit*, *maritus*, F. N. 48 (opp. **ውስብት፡**).

ተዋሳቢ፡ n. ag. (III, 3) *matrimonium initurus* vel *matrimonio jungendus:* **እመ፡ከነ፡አሐዱ፡እምተዋሳብያን፡ድንግለ፡** F. N. 24, 5.

ሰብሳብ፡ subst., m. et f. (ut F. M. 9, 4), *matrimonium, conjugium, connubium:* Sap. 14, 24; Org. 4; **ሰ"፡ብዉሕ፡** F. M. 5, 3; **ዝሙት፡ኢኮነ፡ሰብሳበ፡ወኢይትኌለቍ፡በሰብሳብ፡** F. M. 5, 8; **ቀዳሚ፡ሰብሳብ፡ንጹሕ፡በኀበ፡እግዚ"፡** Did. 14; **ሰብሳብ፡ዘሕግ፡** (legitimum) Kedr f. 78; **ቀኖና፡ሰብሳብ፡** Clem. f. 89. 106; **ዘተደመረ፡ምስለ፡ብእሲት፡በሥርዐተ፡ሰብሳብ፡አው፡በካልእ፡** (legitime vel illegitime) F. M. 5, 2; **ሰብአ፡ሰብሳብ፡** *mariti* vel *conjuges* F. M. 10; **እለ፡ውስተ፡ሰብሳብ፡** (id.) Macc. f. 17.

ውስተ፡ *in* vid. sub **ወሰጠ፡**

ወሰነ፡ I, 2 [non tam ad وَزَنَ אָזַן **መዘነ፡**, quam ad وَسَمَ *signo notavit*, כּוּן, (an سَنَّ?) referendum videtur] *definire, destinare, terminare, determinare, circumscribere:* **አኮ፡ጻሀቅከ፡ወትጋህከ፡በዓለም፡ዘይዌስከከ፡እምዘወሰኖ፡ለከ፡ፈጣሪከ፡ወኢተሀክየትከ፡ዘያሐጽጸከ፡እምዘዐቀመ፡ለከ፡** Fal. f. 27; Deus **ይዌስን፡በኖኃ፡ባሕረ፡** Lit. Orth.; Apostoli **ሠርዑ፡ወወሰኑ፡በቀኖናሆሙ፡** (**ከመ፡** seq. Subj.) Abush. 39; tempus, locum, rationem, al., F. N. crebro; **ወስን፡ሊተ፡መካነ፡ዘአኅድር፡ውስቴቱ፡** Sx. Mag. 27.

ተወሰነ፡ III, 2, rarius **ተወስነ፡** III, 1 *definiri, praestitui, terminari, determinari:* **ዕድሜ፡እንተ፡ተወስነ፡ሎቱ፡** Enc. Ter 23; **መካን፡ዘተወሰነ፡**, **ዕድሜ፡ዘተወሰነ፡** F. N. 28; **መጠን፡ዘተወሰነ፡** F. N. 36; **ባሕረ፡ጸጋኪ፡** (o Maria) **ኢይትዌሰን፡በኖኃ፡** Enc. Sen. 21; **ባሕረ፡ቍልዝም፡ዕሙቅ፡**

ዘኢይትዌሰን፡መስፈርቱ፡ (immensum) Tab. Tab. 29; Dei bonitas ዘኢይትወሰን፡ Lud. ex Org. 2; ተወሰነ፡ወተፈትሐ፡ላዕለ፡ኵሎሙ፡ምእመናን፡ (definitum et omnibus fidelibus praescriptum est) F. M. 10, 3.

ተዋሰነ፡ III, 3 *confinem, conterminum esse*, c. Acc.: ኤማት፡እንተ፡ትትዋሰና፡ Zach. 9, 2 var.

ውሱን፡ part. *definitus, praefinitus, determinatus*: ኵሉ፡ሥሩዐ፡ወዕቁመ፡ወውሱነ፡ግበሩ፡ 1 Cor. 14, 40 Platt; ተዐደወ፡ጊዜ፡ዘውሱን፡ሎቱ፡ F. M. 10, 1. 27, 4; እግዚ"፡ረሰየ፡ለከሙ፡ውስተ፡ዓለም፡መዋዕለ፡ውሱነ፡ (sc. vitae) Jsp. p. 290; መካን፡ውሱን፡ F. N. 28; Abush. crebro; መዓርጋት፡ዘውሱን፡ሎቱ፡ F. M. 4, 2.

ወሰን፡ subst. (m.) *terminus, limes, finis, fines*, loci, terrae, ditionis: Num. 34, 6—9; Jos. 13, 8. 22, 25; Ps. 103, 10; አመ፡ያነብር፡ወሰነ፡ (v. ዐቅመ፡) ለባሕር፡ Prov. 8, 29. 15, 25; ገበርኩ፡ላቲ፡(ለባሕር፡) ወሰነ፡ Job 38, 10; Jer. 5, 22; እስከ፡ወሰንከ፡ሰደዱከ፡ Obad. 7; ወሰን፡ሰሜናዊ፡ Hez. 48, 1 seq.; ዘይትዐደዉ፡ወሰነ፡ μετατιθέντες ὅρια Hos. 5, 10; ተዐደዉ፡ኃጥኣን፡እምወሰኖሙ፡ Job 24, 2; temporis: አልቦ፡ለዝ፡ሕግ፡ወሰነ፡መዋዕል፡ Kuf. 13. 16. 49; ጊዜ፡ወሰነ፡ምስያታት፡ Kuf. 49; Chr. ho. 19 (vid. ውሳኔ፡).

ወሳኒ፡ n. ag. *definitor, determinator*: Deus ፈጣሬ፡አዝማን፡ወወሳኔ፡ዓመታት፡ M. M. f. 36; Deus est ወሳኔ፡ሀልዎታት፡ከመ፡ኢትትዐደው፡እምዘአዘዘ፡ συνέχων τὰ γεγονότα Chr. ho. 2.

ውሳኔ፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ውሳንያት፡ vel ውሳኔያት፡, 1) *definitio*, a) *praescriptum*: ዝንቱ፡ውሳኔ፡ሕግ፡ይደሉ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ F. M. 5, 5; ውሳኔያተ፡ሕግ፡ Gad. Kar.; እመቦ፡ዘተዐደወ፡ላዕለ፡ዝንቱ፡ግብር፡እምውሳንያት፡ዘወሰኑ፡ሎቱ፡ F. M. 5, 3; ውሳንያት፡እንተ፡ወሰንዋ፡አበው፡ቀደምት፡ Fid. Jac. Bar.; ውሳኔ፡ሥጋዊ፡ (definitio poenae corporalis) F. M. 5, 3. b) pretii (in emtione et venditione) F. N. 33. c) *finitio* notionis, verbi (Definition): በእንተ፡ውሳኔ፡ፍኅረት፡ F. N. 24, 3; በእንተ፡ውሳኔ፡አውስቦ፡ 24, 4. 2) *determinatio, terminatio, circumscriptio, finis*: ውሳንያተ፡አምዳር፡ vel ምድር፡ (agrorum) F. N. in Proleg. et F. N. 27; ለሕገ፡አሪት፡ቦቱ፡ወሰን፡ወለዛቲሰ፡(ሕግ፡) አልብቱ፡ውሳኔ፡ Chr. ho. 19; በጺሐት፡በምዕር፡ኀበ፡ውሳኔ፡ (ad finem pervenit) Chr. ho. 13.

ወሰከ፡ I, 2 [وَسَقَ *congessit*] *addere, adjicere, accumulare*, c. Acc. rei additae, crebro omisso Acc., et c. ላዕለ፡ ejus cui additur: Lev. 5, 16. 24. 27, 13; Deut. 4, 2. 13, 1. 19, 5; 1 Reg. 12, 19; 3 Reg. 12, 14; in arithmetica, Abush. 11 seq.; vel c. በላዕለ፡, ut: ኃጥእ፡ይዌስክ፡ኀጢአተ፡በላዕለ፡ኀጣውኢሁ፡ Sir. 3, 27; vel c. ዲበ፡ Apoc. 22, 18; ይዌስክ፡ዓዲ፡ዲቤሁ፡ Sir. 21, 15; ከመ፡ኢትወስክ፡እንከ፡ዲበ፡ (v. በዲበ፡) ኀጣውኢከ፡ Job 34, 37; Ps. 70, 15; Kuf. p. 118; vel c. በዲበ፡ Ps. 68, 32; Jes. 38, 5; እንዘ፡ትዌስኩ፡ኀጢአተ፡በዲበ፡ኀጢአት፡ Jes. 1, 5. 30, 1; vel c. ውስተ፡, ut: ወውስቴቶሙ፡ (v. እምውስቴቶሙ፡) ኢይትከሀል፡ወስክ፡ Koh. 3, 14; vel c. እምነ፡ Fal. f. 27 (vid. sub ወሰነ፡); Ps. 60, 6; vel c. እምውስተ፡ Koh. 3, 14 var., vel c. እምዲበ፡ Matth. 6, 27, absol. Koh. 2, 26; Hen. 41, 5; c. pron. suff. *alicui*: Ps. 68, 32; Gen. 29, 33; Marc. 4, 25; ወስኮሙ፡እግዚኦ፡እኪተ፡ πρόσθες αὐτοῖς κακά Jes. 26, 15; ወሰኩከ፡በዲበ፡ዓመታቲከ፡ዐሠርተ፡ወኀምስተ፡ዓመተ፡ 38, 5; Ps. 119, 3; Lev. 26, 21. a) *addendo augere, adaugere*, c. Acc. rei: Lev. 26, 18; 4 Esr. 9, 41; ባዕል፡ይዌስክ፡አዕርክተ፡ Prov. 19, 4; እሙንቱ፡ወሰኩ፡እኪተ፡ Zach. 1, 15; c. dupl. Acc. (alicui alqd): ወሰከ፡ክብረ፡ለአሮን፡ Sir. 45, 20; ወሰከ፡ዓመቲሁ፡ለንጉሥ፡ 48, 23; Prov. 3, 2; Luc. 17, 5; passim: *progressus facere in re*: ጠቢብ፡ይዌስክ፡ጥበበ፡ σοφὸς σοφώτερος ἔσται Prov. 1, 5; quotidie ይዌስክ፡ግብረ፡ምንኵስና፡ (in rebus monasticis) Lud. e Vit. Sam. b) seq. verbo *addere facere* alqd, i. e. α) *porro, amplius facere*: ኢትዌስክ፡ከመ፡ተሀብከ፡ኀይላ፡ Gen. 4, 12. β) *magis* vel *vehementius facere* alqd, seq. Inf.: ይዌስክ፡ተወክፎ፡ προσθήσει τοῦ δέχεσθαι Prov. 9, 9; ወወሰከ፡ዓዲ፡ፈሪሆቶ፡ለእግዚ"፡ Tob. 14, 2; Kuf. 19; seq. verbo finito: ወሰከ፡ተቀየሞ፡ Luc. 3, 20. — *Voc. Ac.*: ወሰከ፡ዘ፡ጨመረ፡

ተወሰከ፡ III, 2 1) a) refl. *se adjicere* i. e. *adjungere*, ይትዌሰኩ፡ዲበ፡ፀርነ፡ Ex. 1, 10; ኢትትወሰክ፡ውስተ፡እለ፡ብዙኃ፡ 23, 2; ምስለ፡ጳውሎስ፡ተወሲኮ፡ *Paulo adjunctus* (in itinere) Enc. Genb. 30. b) pass.: α) c. Nom. rei adjectae: *addi, adjici*: Kuf. p. 118; seq. ውስተ፡, ut: ወይትዌሰኩ፡ውስቴቶሙ፡ፈላስያን፡ Jes. 14, 1; ወዓዲ፡ተወሰከ፡ውስቴቱ፡ነገር፡ብዙኅ፡ Jer. 43, 32; ወተወሰከ፡ውስተ፡ቤተ፡እስራኤል፡ Judith 14, 10; seq. ኀበ፡ Num. 27, 13 (20, 26); 3 Reg. 14, 20; እለ፡ተወሰኩ፡ኀቤሁ፡ Hez. 37, 16; c. ምስለ፡ Hen. 82, 20; c. pron. suff. ejus, cui additur: ይትዌሰክ፡ኀሳሩ፡ Sir. 21, 12; ይትዌሰከከ፡ዓመታተ፡ሕይወት፡ Prov. 9, 11; Matth. 6, 33. β) imperson. c. በ፡ rei adjectae, Hen. 78, 4. γ) c. Nom. ejus, cui additur, et Acc. rei additae i. e. *augeri* re: ተወሰኩ፡ዕበየ፡ፈድፋደ፡ προσετέθη μοι μεγαλωσύνη Dan. 4, 33; ኢሂ፡ትትዌሰክ፡ Sir. 42, 21; Hen. 62, 10. δ) in genere: *augeri, crescere, augescere, increscere*, Asc. Jes. 11, 31; ለለዕለቱ፡ይትዌሰክ፡ሕማሙ፡ Jsp. p. 340; ወከኑ፡ሰራዊተ፡ሮም፡ይትዌሰክ፡ለለኵሉ፡ዕለት፡ p. 349; ወርኀ፡ታኅሣሥ፡መዓልቱ፡፱ሰዓት፡ወእምዝ፡ይትዌሰክ፡ (sc. diei longitudine) Sx. Tachs. 1. 2) refl. *sibi adjicere* vel *addere*: ኢይትዌሰኩ፡ Jes. 10, 20; ተወሰከ፡ሠናየ፡እምነ፡ዜና፡ዘዜነዉኒ፡ 3 Reg. 10, 7.

ውሱክ፡ part. 1) *additus, adjectus*, Abush. crebro; ተብህለ፡ከመ፡ሀሎ፡በአሐቲ፡እምዘመደ፡አንስት፡ዐጽም፡ውሱክ፡ውስተ፡ኀፍረተ፡ሥጋሃ፡ለብእሲት፡ዘይከልእ፡ተራክቦ፡ምስሌሃ፡ለአቅሞ፡ዘርእ፡ F. M. 12, 11. 2) *auctus*: በጸሎት፡ዘተግሀ፡ወበአስተብቍዖት፡ውሱክ፡ Enc. Haml. 1.

ውሳኬ፡ subst. *additio, adjectio*, ውሳኬ፡ዲበ፡ . . . F. N. 40. a) *incrementum*: ውሳኬ፡መልእክት፡ Sx. Teq. 9. b) *nimium*: ወዝውእቱ፡ሥርዐተ፡ውሳኬ፡ ἰδοὺ τὸ πλέον (Dieß iſt der Fall, wo es heißt: zu viel!) Chr. Ta. 8. c) Pl. ውሳካት፡ (a ውሳክ፡?) *adjectiones*: ጠፈሮንሂ፡ቀመሮንሂ፡ውሳካቲሆን፡ (ecclesiarum) አብን፡ Gad. Lal. (si quidem lectio sana est).

ተውሳክ፡, subst., Pl. ተውሳካት፡ *id quod additur* vel *adjicitur, additamentum, adjectamentum*: ዘእንበለ፡ተውሳክ፡ወኢሕጸት፡ Jsp. p. 296; Abush. crebro (Sing. et Pl.); ተውሳካት፡ F. N. 34; vos decem ወተውሳክክሙ፡ ፰ et octo vobis additi, Lud. ex Enc. Mag. 4; ወሰከ፡ብዙኀ፡ተውሳካተ፡ (ad templum ejusve typum) Jsp. p. 330. a) nomen festi, sc. diei octavi tabernaculorum, Kuf. p. 118 (in Vers. Lat. p. 40 *retentatio*, עֲצֶרֶת). b) ἐπίθεμα (*operculum*) Ex. 25, 17. c) *pars* rei, libri, materiae *sequens* vel *addita* (Fortſetzung): F. M. 2.

d) *augmentum*, *incrementum*, Lud. ex Lit. Orth. e) ad significandum *plus*, *supra*, ut: ait እንግሥኑ፡ ፲ ዓመታተ፡ ወይቤሎ፡ እወ፡ ፳ ዓመተ፡ ወ፴ ዓመተ፡ ወተውሳከ፡ (*et plus*, *et supra*) ወይቤሎ፡ ሚመጠን፡ ተውሳኩ፡ Jsp. p. 329. f) *nimium*, *cumulus*, *abundantia*: በእንተ፡ ተውሳከ፡ መብልዕ፡ ወመስቴ፡ F. M. 14, 1; ለእመ፡ ፈቀደ፡ ፈጽሞ፡ ጽድቅ፡ አው፡ ተውሳከ፡ ትሩፋት፡ (opera bona superabundantia) F. M. 33, 6. g) *appendix*: እጽሕፍ፡ ነገረ፡ ተውሳከ፡ Voc. Ae.

ወስይድ፡ pro ወሳይድ፡ i. e. وَسَائِد (a وِسَاد) *cervicalia*: በወስይድ፡ ዘሚላት፡ Jsp. p. 340 (vid. sub አስተየግዐ፡).

ወሰደ፡ I, 1 [fortasse primitus *ponere*, שִׂים, יָבַד] Subj. ይውስድ፡ (Kuf. p. 155; Jsp. p. 334) et ይስድ፡ (Gen. 27, 10 ann.; Ps. 42, 3; Ex. 3, 8. 21, 6; 1 Esr. 6, 18), at plerumque ይሰድ፡, Imprt. ስድ፡ (Gen. 42, 19. 43, 11; Ex. 33, 12; Job 38, 20) et ሰድ፡ (Dan. ap. 13, 34; Mal. 1, 8; 3 Reg. 22, 26), *ducere* et *ferre* cum compositis (bringen), 1) *ducere*: ፍኖት፡ እንተ፡ ትወስድ፡ ውስተ፡ ሀጐል፡ Matth. 7, 13. 14; c. Acc. pers. et ኀበ፡ pers.: ወሰድዋ፡ ኀበ፡ ፈርዖን፡ Gen. 12, 15; Num. 31, 12; c. ውስተ፡ loci: ወሰድናሁ፡ ውስተ፡ ገነተ፡ ኤዶም፡ Kuf. 4; ስደኒ፡ እስኩ፡ ውስተ፡ ደወሎሙ፡ Job 38, 20; crebro c. Acc. loci: ይስዳኒ፡ ደብረ፡ መቅደስከ፡ Ps. 42, 3; ወሰዱከ፡ ቤተ፡ ፈርዖን፡ Kuf. 47; Hez. 32, 9; ወሰደኒ፡ ኢየሩሳሌም፡ 8, 3; Judith 6, 10. 14; Jer. 24, 1. a) *abducere*, *deducere*, ut: supplicio afficiendum Dan. ap. 1, 45; captivos Ps. 136, 4; ይወስዶሙ፡ ለመኳንንተ፡ ምድር፡ Job 12, 17; Jes. 20, 4; c. Acc. et ኀበ፡ pers.: 3 Reg. 22, 26; Jer. 44, 14; c. Acc. loci: ወሰድዎሙ፡ ብሔረ፡ ፋርስ፡ በግብር፡ Jes. 52, 4; Luc. 12, 11; ኀበ፡ አልቦ፡ ረድኤተ፡ ይወስደከ፡ Sir. 8, 16. b) *perducere*, Ex. 33, 12; Ps. 77, 59. c) *inducere*, *adducere*: ከመ፡ እስዶሙ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ሠናይት፡ Ex. 3, 8; Jer. 3, 14; ይስዶ፡ እግዚኡ፡ ቤተ፡ ምኵናን፡ Ex. 21, 6; etiam de rebus, ut: non sponte hoc facimus አላ፡ ግብር፡ (necessitas) ይወስደነ፡ ኀበ፡ ገዘንቱ፡ Chr. Ta. 4; praemissa syllogismi ይወስድ፡ ኀበ፡ ገዘንቱ፡ Abush. 2) *ferre*: ገልዕ፡ በዘ፡ ይወስዱ፡ እሳተ፡ Jes. 30, 14; c. Acc. et ለ፡ (alqd alicui): Dan. ap. 13, 33. 34; Marc. 15, 1; Gen. 43, 11; 1 Reg. 9, 7; vel c. ኀበ፡ *ad* Jes. 30, 6, vel c. ውስተ፡ 1 Reg. 5, 1, vel c. Acc. loci: ወሰዶ፡ ብሔረ፡ ከነዓን፡ Hez. 17, 4; Jes. 39, 6; Dan. 1, 2. a) *afferre*: Gen. 27, 10; Tob. 1, 6. b) *offerre*: c. Acc. et ለ፡, Mal. 1, 8; አፍቀረ፡ ወሲደ፡ ለጣዖት፡ Hos. 8, 9 var.; ያፈቅሩ፡ ወሲደ፡ ሐፍሠ፡ ዘቢብ፡ Hos. 3, 1 var. c) *efferre*: ይወስድዎ፡ ውስተ፡ መቃብሩ፡ Job 21, 32; Act. 5, 9. 10. d) *secum ferre*, Gen. 42, 19; ከመ፡ ይውስዱ፡ አዕጽምቲሆሙ፡ Kuf. p. 155. e) *tollere*: ወሰደኒ፡ ውስተ፡ አየር፡ ዘሳብዕ፡ ሰማይ፡ Asc. Jes. 9, 1. f) *auferre*, *tollere*, Ps. 101, 25; ἐξῶσαν εἰς Jer. 27, 6; አይቴ፡ ይወስዳ፡ መስፈርተ፡ ἀποφέρουσι Zach. 5, 10; Apoc. 21, 10; ወሰደኒ፡ መንፈስ፡ ገዳመ፡ Apoc. 17, 3; 3 Reg. 18, 12; ወሰድዎ፡ ውስተ፡ ሕዕነ፡ አብርሃም፡ Luc. 16, 22. g) *immittere*: ኢትሰድ፡ ልበከ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ነገር፡ Koh. 7, 21.

ተወስደ፡ III, 1 *abduci*, *deduci*, Lud. e Lit. Jac.

ወሰጠ፡ rad. inus, وَسَطَ *in medio fuit.*

ውስጥ፡ subst. 1) *medium*, *intimum*, *internum*, *interius*, *interiora*, hominis: በውስጥየ፡ Ps. 108, 21. 142, 4; ደንገፀኒ፡ ልብየ፡ በውስጥየ፡ Genz. f. 5; Marc. 7, 21; Matth. 23, 25; በውስጡ፡ Job 21, 24; rei, ut: ውስተ፡ ውስጡ፡ ለመንጦላዕት፡ Lev. 16, 2. — Nota በውስጤየ፡ Ps. 38, 4. — a) *penetrale*: ትበውእ፡ እምውስጥ፡ ለውስጥ፡ ταμιεῖον 2 Par. 18, 24. b) ንዋየ፡ ውስጥ፡ *intestina* Lev. 1, 13 seq.; Kuf. 49; Sap. 12, 5 al. c) internum orationis i. e. *sensus*, *sententia* ejus, Lud. auct. Greg. 2) Adv. a) ውስጠ፡, raro ውስጥ፡ (ut Jes. 22, 11), *intus*, *intrinsecus*, *intra*, Gen. 39, 11; ወደዩን፡ ውስጠ፡ Ex. 40, 18; ይኔጽር፡ ውስጠ፡ 2 Par. 4, 4; ወቦአ፡ ውስጠ፡ ኀበ፡ ንጉሥ፡ 29, 18; Joh. 8, 3. 20, 26; Matth. 26, 58; seq. እምነ፡ *intra*, *introrsum*: ውስጠ፡ እምነ፡ መንጦላዕት፡ Lev. 16, 12; እለ፡ ውስጥ፡ እምነ፡ ἐσώτερον Jes. 22, 11; ውስጠ፡ (v. ውስጥ፡) እምኔከሙ፡ 4 Esr. 14, 36. b) c. pron. suff.: ውስጡ፡, ውስጣ፡ *intrinsecus*, *introrsum*: ዝንቱሰ፡ ውስጡ፡ ጽቡር፡ Dan. ap. 13, 7; ጽሕፍት፡ ይእቲ፡ ውስጣኒ፡ ወአፍአሃኒ፡ Hez. 2, 10. c) በውስጥ፡ *intus* Act. 5, 23; Lit. Orth.; Chr. Ax. f. 89. d) እምውስጥ፡ *intrinsecus* Marc. 7, 23, vel እምውስጡ፡ Job 1, 10, vel እምውስጣ፡ Hez. 7, 15. e) እንተ፡ ውስጥ፡ Lit. 173, 3 vel c. pron. suff. *intus*, *intrinsecus*, *introrsum*, *intra*: Gen. 6, 14; እንተ፡ ውስጡ፡ 2 Par. 3, 4; Hez. 1, 27; Eph. 3, 16; እ"፡ ውስጣ፡ Apoc. 5, 1; እንተ፡ ውስጦሙ፡ Matth. 7, 15. 23, 27; እንተ፡ ውስጥከሙ፡ 23, 28.

ውስተ፡ praep., suffixis pronominibus ውስቴት፡, ut: ውስቴቱ፡, ውስቴታ፡ al. (gramm. § 167, 4). I) ውስተ፡ simplex, *in medio* vel *in medium* alcjs i. e. 1) ad significandum a) commorationem in loco: *in* (ἐν), Matth. 2, 16; መሥኤ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ 3, 12; ይነብሩ፡ ውስተ፡ ጽልመት፡ 4, 16; ውስተ፡ ሐመር፡ 4, 21; እለ፡ ውስተ፡ ቤት፡ 5, 15; ውስተ፡ ሰማያት፡ 6, 20; ሰርዌ፡ ዘውስተ፡ ዐይንከ፡ 7, 3. 8, 6; ሞቱ፡ ውስተ፡ ማይ፡ 8, 32; ውስተ፡ ኵሉ፡ ብሔር፡ 9, 31. 11, 8. 12, 40. 13, 19. 27. 44; ውስተ፡ አፉሁ፡ Mal. 2, 6; ውስተ፡ እደ፡ እግዚ"፡ Koh. 9, 1; Jos. 2, 6. b) in superficie rei: *in*, *super*, (an, auf), ኢሀለወ፡ ውስተ፡ መከኑ፡ 1 Reg. 20, 25. 27; ይኩኑ፡ ውስተ፡ ጠፈረ፡ ሰማይ፡ Gen. 1, 14; ይብዝኑ፡ ውስተ፡ ምድር፡ 1, 22; Ps. 72, 9; ዘበቈለ፡ ውስቴቱ፡ Hez. 17, 9; ቅናተ፡ ሰንፔር፡ ውስተ፡ ሐቌሁ፡ 9, 2; ይሰክቡ፡ ውስተ፡ ዓራታት፡ Am. 6, 4; Luc. 22, 21; Matth. 11, 16. c) propinquitatem et viciniam: *in*, *ad*, እንዘ፡ ሀለውኩ፡ ውስተ፡ አጥባተ፡ እምየ፡ Ps. 21, 9; 3 Reg. 13, 28; እመ፡ ነበርከ፡ ውስተ፡ ማእድ፡ Sir. 34, 12; ነበረት፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ Gen. 38, 21; Tob. 11, 4; Matth. 6, 5; ውስተ፡ አፍላግ፡ ነበርነ፡ Ps. 136, 1; Joh. 15, 4; Apoc. 1, 13. d) ubi ad multitudinem refertur: *inter*, ከመ፡ ዐንበሳ፡ ውስተ፡ እንስሳ፡ Mich. 5, 7; ሳኦልሂ፡ ውስተ፡ ነቢያትኑ፡ 1 Reg. 10, 11. 12; ኢይትኈለቍ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ Num. 23, 9. 2) ad significandam motionem a) *in* (εἰς אֶל): ሖረ፡ ውስተ፡ ግብጽ፡ Matth. 2, 14. 20. 22; ውስተ፡ እሳት፡ ይትወደይ፡ 3, 10. 12; ነሥአ፡ ውስተ፡ ሀገር፡ 4, 5. 18. 5, 20. 25. 6, 13. 7, 13. 8, 23. 9, 1. 17. 10, 5. 12, 9. 11 al. sexcenties; አግብአሙ፡ ውስተ፡ እደ፡ 1 Reg. 12, 9; ጸሐፎ፡ ውስተ፡ መጽሐፍ፡ 1 Reg. 10, 25; ሐወጸት፡ ውስተ፡ መቃብር፡ Joh. 20, 11; ጸውዐከሙ፡ እምጽልመት፡ ውስተ፡ ብርሃን፡ 1 Petr. 2, 9; Matth. 22, 9. b) *in*, *super*, *ad*: ይወርድ፡ ከመ፡ ጊሜ፡ ውስተ፡ ሣዕር፡ Deut. 32, 2; ኢይዕረጉ፡ ውስተ፡ ደብር፡ Ex. 19, 12; Jos. 2, 6; እመ፡ ዐርጉ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Am. 9, 2; ይወድቅ፡ ውስተ፡ ምድር፡ 3, 5; ይዘብጡከሙ፡ ውስተ፡ መላትሒከሙ፡ Mich. 4, 14; ወረድከ፡ ውስተ፡ ደብረ፡ ሲና፡ 2 Esr. 19, 13; ሢሞሙ፡ ውስተ፡ ጠፈር፡ Gen. 1, 17; Matth. 24, 16. c) *versus*: አልዐለ፡ በትሮ፡ ውስተ፡

ሰማይ፡ Ex. 10, 13; ትኔጽሩ፡ላዕለ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Jes. 8, 21; እዘርዎሙ፡ውስተ፡ኵሉ፡ነፋሳት፡ Hez. 5, 10 d) *inter:* ኢትዝርኡ፡ውስተ፡ሦክ፡ Jer. 4, 3; Gen. 40, 13; 4 Esr. 10, 23; Matth. 8, 32. 13, 7. e) in specie usurpatur post verba α) addendi et conjungendi: *ad*, *cum*, ይትዌሰኩ፡ውስቴቶሙ፡ፈላስያን፡ Jes. 14, 1; Koh. 3, 14; ኢደመሮን፡ውስተ፡አባግዐ፡ላባ፡ Gen. 30, 40; Ex. 30, 9; ይቶስሑ፡ማየ፡ውስተ፡ወይን፡ Jes. 1, 22. β) praeficiendi: አኮነኖ፡ውስተ፡ኵሉ፡ግብጽ፡ Kuf. 40; ውስተ፡ብዙኅ፡እሠይመከ፡ Matth. 25, 21; Gen. 41, 41; እለ፡ተአዘዙ፡ውስተ፡ሕንጻ፡ Herm. p. 80. γ) mutandi, faciendi, fiendi, *in:* ሥሐቅክሙ፡ሚጥዎ፡ውስተ፡ላሕ፡ Jac. 4, 9; እሬስየከ፡ውስተ፡ሕዝብ፡ዐቢይ፡ Ex. 32, 10; Deut. 9, 14; ይእቲ፡ኮነት፡ውስተ፡ርእሰ፡ማእዘንት፡ 1 Petr. 2, 7. II) Componitur cum aliis praepositionibus: 1) በውስተ፡ in medio alcjs i. e. a) *in, intus in:* በውስተ፡ባሕር፡ Matth. 8, 24; በውስተ፡ዛቲ፡ሀገር፡ 10, 23. 28. 11, 20. 21. 23; በውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ 26, 13; በውስተ፡እስራኤል፡ 9, 33; በውስተ፡ገራውሀ፡ 1 Reg. 6, 13; በውስተ፡ቤቱ፡ Gen. 9, 21. 11, 28; ትትኀፀብ፡በውስተ፡ተከዚ፡ Ex. 2, 5; 4 Esr. 9, 31; በውስተ፡ሞት፡ Ps. 6, 5; Hen. 54, 6. b) *in, super,* በውስተ፡ምስካብየ፡ Dan. 4, 2. 10; በውስተ፡ርእሰ፡ደብር፡ Num. 20, 28; Matth. 18, 19; በውስተ፡ምሥዋዕ፡ Enc. Haml. 8. c) *inter:* Ex. 15, 11; Jud. 14, 3; Dan. 1, 19; Joel 4, 2; Mal. 1, 11; Matth. 23, 34; በውስተ፡ምሳሓት፡ 23, 6. d) passim post verba accipiendi: *ex*, (cfr. በኀበ፡), እብላዕ፡በውስተ፡እዴሃ፡ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς 2 Reg. 13, 6; ንስማዕ፡በውስተ፡አፉሃ፡ Gen. 24, 57. 2) እምውስተ፡ *e medio* i. e. a) *ex:* ይዌውዑ፡እምውስተ፡አድባር፡ Jer. 31, 3; Job 36, 27; ዘይወፅእ፡እምውስተ፡አፍ፡ Matth. 15, 11. 19. 17, 5. 26, 27; Joh. 20, 2; Gen. 1, 11; Lev. 1, 1; እምውስቴታ፡ይትገበር፡ Ex. 25, 31. 36. 30, 2. b) *de, a:* ወረደት፡እምውስተ፡ገመላ፡ Gen. 24, 64; ያሴስል፡ሐመደ፡እምውስተ፡ምሥዋዕ፡ Lev. 6, 3; Jes. 6, 6; አሣእኒክሙ፡ኢበልየ፡እምውስተ፡እገሪክሙ፡ Deut. 29, 4; ወድቀ፡እምውስተ፡መንበሩ፡ 1 Reg. 4, 18; Matth. 21, 8. c) *ex, inter* (ubi de parte multitudinis agitur): እስመ፡እምውስቴትነሂ፡ቦ፡ዘይረሥእ፡ Sir. 8, 6; አልቦ፡እምውስቴቶሙ፡ዘየዐብዮ፡ 10, 24; Hez. 5, 4; ዘእምውስቴቱ፡ κατὰ μέρος Prov. 29, 11; 4 Esr. 6, 34; Matth. 12, 11. 18, 12. 20, 26. 23, 34; Act. 1, 34; 1 Cor. 6, 5. 15, 12; Apoc. 11, 5. 3) እንተ፡ውስተ፡ *per medium, per:* ወፅአ፡ሐጹ፡እንተ፡ውስተ፡ልቡ፡ 4 Reg. 9, 24; Mich. 2, 13; ሐወጸት፡እንተ፡ውስተ፡መስኮት፡ 4 Reg. 9, 30; Joel 4, 17.

ውሳጢ፡ et **ወሳጢ፡** adj. *interior, intimus:* ወሳጢ፡ዐጸድ፡ Marc. 15, 16 rom.; አንቀጽ፡ውሳጢ፡ Hez. 8, 3. 40, 9; ዐጸድ፡ውሳጢ፡ 10, 3; 3 Reg. 7, 36; Jer. 20, 2 var.; መዛግብት፡ውሳጥያን፡ 1 Par. 28, 11; አዕይንተ፡ልብነ፡ውሳጥያት፡ Lit. 169, 1; ይፍልጥ፡ወሳጢ፡ወቀሡፋዊ፡ቤተ፡መቅደስ፡ Ex. 26, 33.

ውሳጢት፡ et **ወሳጢት፡** (fem. a ውሳጢ፡) subst. *penetrale, conclave interius, cubiculum,* penetrale tabernaculi s. vel templi Ex. 26, 33; Hebr. 9, 7; ταμιεῖον Jud. 16, 9. 12; Cant. 3, 4. 8, 2; ውሳጢተ፡ውሳጢት፡ 3 Reg. 22, 25; ቦአ፡ወሳጢተ፡ (v. ውሳ"፡) Gen. 43, 30; ውስተ፡ውሳጢተ፡ጽርሕ፡ 4 Reg. 9, 2. — Pl. ውሳጥያት፡ vid. sub ውሳጢ፡

ውስጣይ፡ adj. i. q. ውሳጢ፡, Gad. Lal.

ውሳጣዊ፡ et **ውሳጣይ፡** adj. rel. *interior, intimus, internus:* ውሳጣይ፡ገዳም፡ Phlx. 136; እንተ፡ውሳጣይ፡ኆኅት፡ 2 Par. 23, 20; ሕዋሳት፡ውሳጣውያት፡ Fal. f. 53; አእምሮተ፡መጻሕፍት፡ duplex est, sc. ውሳጣዊት፡ዘትሰመይ፡መንፈሳዊት፡ወአፍኣዊት፡እንተ፡ትሰመይ፡ሰብአዊት፡ Phlx. 234.

ውሳጤ፡ subst., Pl. ውሳጥያት፡ 1) *pars interior* rei: በውሳጤ፡ሀገር፡ወአፍኣሃ፡ Jsp. p. 355; Marc. 15, 16 Platt; Esth. 4, 11; እምውሳጤሁ፡ወእምአፍኣሁ፡ Ex. 25, 11; ኵሉ፡ውሳጥያቲሁ፡ለደቡብ፡ *terrae septentrionis interiores* Kuf. 9; virginitas duplex ዘውሳጤ፡ወዘአፍኣ፡ Enc. Mij. 21. 2) in specie: *penetrale, conclave interius, cubiculum,* 2 Par. 22, 11; Koh. 10, 20; ቦአ፡ውስተ፡ውሳጥያተ፡ጽርሑ፡ 3 Reg. 20, 30; Ex. 7, 28; ውስተ፡አብያት፡ወውስተ፡ውሳጥያት፡ Jes. 42, 22; Hez. 8, 12; Luc. 12, 24; ὑπερῷα Ps. 103, 14.

ወቅሐ፡ rad. inus., cui vicinae sunt وكى *religavit et constrinxit* utrem, أحكأ et حكأ *constrinxit* nodum.

ሞቅሕ፡ subst., Pl. መዋቅሕት፡ 1) *vinculum, compes, catena,* δεσμός, δεσμοί, ሰበርኩ፡መዋቅሕቲክሙ፡ Lev. 26, 13; Jer. 2, 20. 37, 8; Dan. 4, 12; Sir. 6, 25; መዋቅሕቲሃ፡ዘብርት፡ 28, 20; አሕመምዎሙ፡በመዋቅሕት፡ Jes. 22, 3; Phil. 1, 7; πέδαι Sir. 6, 29; እምነ፡መዋቅሕቲከ፡ዘእዴከ፡ Jer. 47, 4; κλοιοί በመዋቅሕት፡ይትአሰሩ፡ Jes. 43, 14; κημός Hez. 19, 9; ἅλυσις 2 Tim. 1, 16; Apoc. 20, 1; Act. 12, 7; Marc. 5, 3. 4; መዋቅሕተ፡ኀጺን፡ Jer. 46, 7 vrs. nov. 2) *carcer, custodia, vincula,* φυλακή Ps. 141, 10; አንበሮሙ፡ vel ወደዮሙ፡ውስተ፡ሞቅሕ፡ Gen. 40, 3. 42, 17; Matth. 5, 25; በውስተ፡ሞቅሕ፡ 14, 10 rom.; Apoc. 2, 10. 20. 7; ሀለው፡ውስተ፡ሞቅሕ፡ Kuf. 39; በዐጸደ፡ሞቅሕ፡ ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς Jer. 39, 2. 45, 13; ቤተ፡ሞቅሕ፡ domus custodiae vel vinculorum i. e. carcer: Kuf. 39; Gen. 39, 20. 21. 40, 3; 4 Reg. 17, 4; Koh. 4, 14; Jes. 42, 7; Hen. 18, 14; Matth. 11, 2. 14, 3.

ሞቅሐ፡ quadrl. I (denom.) 1) *vincire, vinculis constringere, catenas injicere,* መኑ፡ውእቱ፡ዘይሞቅሐ፡ለእዴየ፡ Job 17, 3; ወሰድዎ፡ሞቂሖሙ፡ብሔረ፡ግብጽ፡ Hez. 19, 4; ሞቅሕዎ፡በመዋቅሕት፡ 19, 9; Nah. 3, 10; Jud. 16, 21; 4 Reg. 25, 7; Luc. 8, 29; ሞቅሕዎ፡በኀጺን፡ Sx. Mij. 20; አዘዘ፡ይደዩ፡ጋጋ፡ውስተ፡ክሳዱ፡ወይሞቅሕዎ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ Sx. Hed. 26. 2) *in carcerem includere, in vincula* vel *custodiam conjicere:* Gen. 39, 20; Kuf. 39; 3 Reg. 22, 27; Hez. 3, 25; Matth. 14, 3; Marc. 6, 17; Act. 5, 25. 12, 4; Hebr. 11, 36.

አሞቅሐ፡ II *in vincula conjici jubere, in custodiam dare:* Matth. 18, 30; Act. 8, 3 rom.; 26, 10 rom.

ተሞቅሐ፡ III, 1 1) *vinciri, vinculis* vel *catenis constringi:* እገሪከ፡ኢተሞቅሓ፡ 2 Reg. 3, 34; ዘኢተሞቅሐ፡በማእሰሩ፡ Sir. 28, 19. 2) *in vincula conjici, in carcerem includi, in custodiam dari:* 2 Tim. 2, 9; Hebr. 13, 3 Matth. 25, 36; Sap. 17, 2; ተሞቂሖከ፡ Matth. 25, 44; Luc. 23, 19; ተሞቂሖ፡ *in vincula conjectus* Sx. Mag. 6 Enc.; Jsp. p. 287; ተሞቅሐ፡ Jes. 10, 4 vrs. alt.; ኢያሕዝኖ፡ተሞቅሖ፡ወመንሱት፡ Sir. 13, 12; 2 Cor. 6, 5; ወለጠ፡ልብሰ፡ተሞቅሖቱ፡ Jer. 52, 33.

ሙቁሕ፡ part. 1) *vinctus, vinculis constrictus:* እግር፡ሙቁሕ፡ Sir. 21, 19; ሙቁሓን፡እደዊሆሙ፡ Jes. 45, 14 እለ፡ሙቁሓን፡እደዊሆሙ፡በሰናስል፡ Job 36, 8; Act. 12, 6 Platt

2) *in vincula conjectus, carcere inclusus, in custodia habitus, captivus:* Jer. 36, 2; **ሙቁሓን፡** (v. **ሙቃሓን፡**) Jes. 14, 17. 42, 7. 49, 9; Jer. 24, 1; Ps. 68, 38. 101, 21; 4 Esr. 13, 19; Philem. 1; 2 Tim. 1, 8; Hebr. 13, 3; Eph. 3, 1; Matth. 25, 39. 27, 15. 16; **እለ፡ሙቅሕታት፡ትንብር፡ነፍሶሙ፡** (Platt minus bene: **ሙቁሕታ፡**) 1 Petr. 3, 19.

ሞቃሒ፡ n. ag. *vinctor; qui in vincula conjicit:* **ሰገደ፡ሞቃሒ፡ለሙቁሓን፡** Chr. Ta. 26.

ሙቃሔ፡ n. act. et subst., 1) *vinctura, constrictio,* Org. 1; **ሙቃሔ፡ጽኑዕ፡** (c. firma) Enc. Masc. 6; Tachs. 27; **ዘፈታሕከ፡እሙቃሔ፡እግሩ፡ወእዱ፡** Tab. Tab. 55. 2) *vincula captivitatis* (Gefangenſchaft): **አመ፡ሙቃሔሁ፡** Sx. Genb. 19; **ውስተ፡ሙቃሔሁ፡ኢኀደጎ፡** Sap. 10, 14.

ወቀሠ፡ vel **ወቀሰ፡** I, 1, Subj. **ይውቅሥ፡** et **ይውቀሥ፡**, *contradicere litigando,* a) *verba opponere, litigare, redarguere, causam suam defendere, pro defensione loqui:* **እወቅሥ፡ቅድመ፡እግዚ"፡** (v. **እትዋቀሥ፡**) ἐλέγξω Job 13, 3; **ኢያረምም፡አፉየ፡እንዘ፡እወቅሥ፡** 23, 4; c. Acc. pers.: **አኀዘ፡ይውቅሣ፡** (v. **ይውቀሣ፡**) *coepit litigare cum ea* Jsp. p. 326; c. Acc. verborum, quae pro defensione opponuntur: **ምንተ፡ንብል፡ወምንተ፡ንወቅሥ፡** Kuf. 43; Rom. 2, 15; **ትወቅሥ፡ነገረ፡ከንቱ፡** Job 15, 3; c. **በ፡** verborum: **አልብነ፡በዘ፡ንወቅሥ፡** (Platt: **ንትዋቀሥ፡**) **በእንተዝ፡ሀከክ፡** Act. 19, 40; c. **ለ፡** eorum, quos quis alloquitur: **ፈቀደ፡ይውቀሥ፡** (Platt: **ይውቅሥ፡**) **ለዐውድ፡** ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ Act. 19, 33. 25, 8. 22, 1. b) *litigando probare* alqd: **እወቅሥ፡ዘዚአየ፡ጽድቅየ፡ወዘዚአኪ፡ጌጋየኪ፡** Jes. 57, 12. c) *in jus vocare, ad rationem reddendam compellare* alqm, c. Acc., Did. ed. Platt p. 58 [significatione convenit cum הוֹכִיחַ; fortasse etiam etymo; at ܚܣܕ cum **ሐሰ፡** componendum videtur].

ተወቀሠ፡ (an **ተወቅሠ፡**?) III, 1 *redargui, reprehendi:* si clericus munus suum deseruit, **ይትወቀሥ፡እምሰብአ፡ሀገር፡** (quo fugit) **እስከ፡አሆ፡ይቤ፡ወይትመየጥ፡ኀበ፡መንበሩ፡** F. N. 5.

ተዋቀሠ፡ III, 3 *litigare, disputare, altercari, contradicere litigando:* **ምንተ፡ትብል፡ተዋቀሥከ፡** Job 35, 2; ἀνταπεκρίθη 16, 8; κρίθητι **ተዋቀሥ፡** 35, 14; **ንዑ፡ንትዋቀሥ፡** διελεγχθῶμεν Jes. 1, 18; κριθῶμεν 43, 26; Ps. 36, 35; Num. 29, 13; c. **ምስለ፡** pers. Job 39, 32; c. Acc. pers.: Act. 9, 29 Platt; 13, 8. 15, 2. 17, 2. 18, 4. 6; **አልቦ፡ዘይትዋቀሰከ፡** Job 11, 3; Jer. 2, 9. 35; **ኢክህለት፡ተዋቅሦተክሙ፡** Dan. ap. 1, 57; **ተዋቀሥዋ፡ለእምክሙ፡** Hos. 2, 4; Mich. 6, 2; Hez. 22, 2; Luc. 21, 15; Rom. 8, 33; c. **በ፡** rei Luc. 2, 34; c. **በእንተ፡** causae: Joel 4, 2; Hen. 1, 9. a) *causam suam defendere, rationem reddere:* **እትዋቀሥ፡** (v. **እወቅሥ፡**) **ቅድመ፡እግዚ"፡** Job 13, 3; **አበእከ፡ቅድሜከ፡ይትዋቀሥ፡** Job 14, 3. b) c. **ለ፡** pers.: *causam* alcjs *tueri, defendere* alqm, *patrocinari* alicui: **ኵሉ፡ይትዋቀሥ፡ለእኁሁ፡** Jes. 41, 6; Rom. 8, 26. 27. 8, 34; Hebr. 7, 25. c) *in jus ire, causam suam judicandam proponere* alicui, c. **በኀበ፡** judicis: 1 Cor. 6, 1; F. N. 43, 9; **እለ፡ይትዋቀሡ፡በኀበ፡አናቅጽ፡** Jes. 29, 21; vel *jus suum petere* ab alqo: **ሶበ፡ይትዋቀሡ፡በኀቤየ፡** Job 31, 13. d) c. dupl. Acc.: *litigando exprobrare* alicui alqd: Deus **ተዋቀሣ፡ሞተ፡ነቢያት፡** Enc. Masc. 8.

አስተዋቀሠ፡ IV, 3 *litigare facere* vel *sinere* i. e. a) *ad litem agendam admittere* alqm, *judicium dare* vel *reddere* alicui, c. Acc. pers.: Act. 18, 14; **ሶበሁ፡ያስተዋቅሥዎ፡ለሰብእ፡ምስለ፡እግዚ"፡** Job 16, 21. b) *judicium exercere, jus dicere, dijudicare,* **ኣስተዋቅሥ፡ማእከለ፡በግዕ፡ወበግዕ፡** Hez. 34, 17. 20. 22. c) *in judicium vocare,* c. Acc. pers.: Act. 25, 20 rom.; **ኣስተዋቅሦሙ፡ለኵሉ፡አሕዛብ፡** Joel 4, 12; **መኑ፡መኰንን፡ዘይበጽሕ፡ኀቤከ፡ለአስተዋቅሦ፡** (v. **ለተዋቅሦ፡**) **በእንተ፡ሰብእ፡ዐማፅያን፡** Sap. 12, 12.

ቅሥት፡ rarius **ቀሥት፡**, subst., m. et fem., 1) *contradictio, litigatio, controversia, altercatio:* ἀντιλογίαι Prov. 17, 11; Hebr. 6, 16; **ቀሥተ፡ጊጉይ፡** Sir. 11, 9; **የዐሥየከ፡ቅሥተ፡** (v. **ቀሥተ፡**) **ወአስናን፡** 29, 5; **በቈላተ፡ቀሥት፡** Joel 4, 14; **ማይ፡ዘቅሥት፡** Num. 20, 13; Ps. 105, 32. 2) *vindicatio juris sui, defensio:* **ቅሥተ፡** (v. **ቀሥተ፡**) **አፉየ፡** ἔλεγχος Job 13, 6; ἀπολογία Phil. 1, 7 Platt; 1 Cor. 9, 3; 2 Cor. 7, 11; **ንግር፡ቅሥተከ፡** ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν Act. 26, 1. 24, 10. 3) *lis, causa, dica:* **ይእዜ፡እነግር፡ቅሥትየ፡ሎሙ፡** Jer. 4, 12; **ቅሥተ፡ይትዋቀሦሙ፡ለአሕዛብ፡** 32, 17; δίκη Job 29, 16; Ps. 34, 26; δικαίωμα **እስመ፡ለከ፡ነገርኩ፡ቅሥትየ፡** Jer. 11, 20; κρίσις Mich. 6, 2; **ዘቦ፡ቅሥተ፡ወተስናን፡** 2 Reg. 15, 4; **ኢመፍትው፡ትግበሩ፡ቅሥተ፡በሰንበተ፡ክርስቲያን፡አላ፡ዳእሙ፡ሰላመ፡ወፍትሕሰ፡ይኩን፡በባዕዳን፡መዋዕል፡** Did. 10. 4) *judicium,* ἀντίῤῥησις Koh. 8, 11; et *sententia judicis:* **ተናገሮ፡** (ei) **ቅሥተ፡** Jer. 46, 5 vrs. nov. (hebr. 39, 5).

ወቃሢ፡ n. ag. *litigans, litigiosus:* **ወቃሥያን፡ዘእንበለ፡ፍትሕ፡** Macc. f. 9; **ላዕለ፡ወቃሢ፡ይደሉ፡ለአቅሞተ፡ሰማዕት፡** *litigantis* (si non: *causidici, defensoris*) *est testes producere,* F. N. 39.

ወቀሣ፡ subst. *causae defensio, apologia,* Lud. sine auct. (vid. Isenb. sub **ወቀሳ፡**).

ሙቃሥ፡ subst., m. et f., 1) *locus* litigationis i. e. *judicii, forum:* **ይመጽእ፡አብ፡ወወልድ፡ወመንፈስ፡ቅ"፡ከመ፡ይኰንን፡ሕያዋነ፡ወሙታነ፡በ፡፩ዐውድ፡ወበአሐቲ፡ሙቃሥ፡** M. M. f. 2; **ዐውደ፡ሙቃሥ፡** f. 286. 2) *provincia jurisdictionis:* in Deo **አሐዱ፡ክብር፡ወመንግሥት፡ወምኵናን፡ወሙቃሥ፡** Ssal. Req. (Lud.: *patrocinium*).

መስተዋቅሥ፡ part. (IV, 3) *judicium exercens, in judicium vocans:* nomen *Josaphat* in Voc. Ae. explicatur **መስተዋቅሥ**።

ወቀረ፡ I, 1 et 2 [وَقَرَ *fidit,* وَقِيرٌ *scrobs magna,* قَارَ *excîdit orbiculatim,* קוּר *fodere,* نَقَرَ *excavavit, excavando insculpsit;* vic. **ነቈረ፡** et **ሰቈረ፡**] Subj. I, 1 **ይውቅር፡** et **ይቀር፡**, Imprt. **ውቅር፡** et **ውቀር፡** et **ቀር፡** et **ቅር፡**, *excavare, excidere, caedere, edolare,* **ወቀረ፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ግበበ፡ብዙኃነ፡** 2 Par. 26, 10; Num. 21, 18; Deut. 6, 11; **ወቁር፡** Gad. Lal.: **ዘይወቅርዎ፡ወዘይጸርብዎ፡** ibid.; in lapicidina **እንዘ፡ይወቅር፡** (**አእባነ፡**) **ረከበ፡አእባነ፡ወርቅ፡** Sx. Genb. 8; **ርእይዋ፡ለኰኵሕ፡ጽንዕት፡እንተ፡ወቀርክሙ፡** Jes. 51, 1; **መከነ፡ዘወቀረ፡ሎቱ፡** Sap. 13, 15; lapides 3 Reg. 6, 3; **ይውቅርዎን፡** Herm. p. 81; **ውቅሮን፡** p. 84; **ንቀር፡እብነ፡** Jes. 9, 10 var.; **ወቅር፡ለከ፡ክልኤ፡ጽላተ፡** (v. **ውቀር፡** et **ቀር፡**) Ex. 34, 1. 4; **ቅር፡ለከ፡ክልኤ፡ጽላተ፡** Deut. 10, 1. 3.

አውቀረ፡ II, 1 *excavandum* vel *excidendum curare:* **አውቀረ፡ኰኵሐ፡በኀጺን፡** ὤρυξε Sir. 48, 17; **አውቀርከ፡ለከ፡ዝኀረ፡ውስተ፡ኰኵሕ፡** Jes. 22, 16; Matth. 27, 60; Luc. 23, 53; Gad. Za Mich.

ተወቅረ፡ III, 1 *excavari, excidi, caedi:* **ተወቅረ፡ዴዴሁ፡** Herm. p. 76; **እብን፡ዘኢተወቅረ፡** Jos. 8, 33; 3 Reg. 6, 11; **ዘእንበለ፡ይትወቀሩ፡** Herm. p. 11. 13; **ጽኑዓን፡እማንቱ፡ለተወቅሮ፡** p. 81; **ተስእኑ፡ተወቅሮቶን፡** p. 83.

ውቁር፡ part. *excisus, edolatus, caesus,* **እብን፡ውቁር፡** 4 Reg. 12, 12; 3 Reg. 6, 2. 7, 48; Jes. 27, 9; 1 Par. 22, 5 (absque auct. Gr.); Lev. 14, 42; Num. 23, 14; **እበን፡እለ፡ኢኮና፡ውቁራተ፡** Deut. 27, 6.

ወቃሪ፡ n. ag., Pl. **ወቀርት፡** *lapicida,* Herm. p. 84; **ወቀርተ፡እብን፡** 2 Reg. 5, 11; 2 Par. 2, 2; **ወቀርተ፡እብን፡ወፈሐቅት፡** 1 Par. 22, 2; **ወቀርት፡** λατόμοι 2 Reg. 3, 3. 5, 15; 2 Esr. 3, 7.

ውቅሮ፡ subst. 1) *opus excisum* vel *excavatum, opus lapicidae:* **ዐዘቅተ፡ውቅሮ፡** 2 Esr. 19, 25; Deut. 6, 11; **ቤት፡ዘውቅሮ፡** Sap. 13, 15; **ርእስ፡ዘውቅሮ፡** Deut. 3, 27; **እብነ፡ውቅሮ፡** 4 Reg. 22, 6; Jer. 38, 39; Judith 1, 2. 2) in specie *lapides caesi,* **ንሕንጽ፡ውቅሮ፡** Jes. 9, 10 var.; **አረፍተ፡ዘኢኮነ፡በውቅሮ፡** 3 Reg. 6, 33; **ወዐውዱ፡፫ጸቃ፡ዘኢኮነ፡ውቅሮ፡ወ፩ጸቃ፡በውቅሮ፡** 7, 49; **ማእዳተ፡ዘእብን፡ውቅሮ፡** (sic) Hez. 40, 42. 43.

ሞቀርት፡(**ሞቀር፡** sec. Lud.) subst., Pl. **መዋቅር፡** *instrumentum lapicidarum* (caedendis lapidibus), **መዋቅረ፡እብን፡** Lud. e Vit. Dan.

ወቃት፡ pro **አውቃት፡** i. e. أَوْقَات Pl. a وَقْت *temporis partes, tempora:* **ዓመታት፡ወወቃት፡** Sx. Genb. 23.

I. **ወቅዐ፡** I, 1 [وَقَعَ *percussit, cudit,* مِيقَعَة *malleus,* al.; وَكَ *percussit, tutudit*] 1) *tundere, con-, pertundere:* **እንዘ፡ይወቅዕዎ፡ናላ፡** (ei cerebrum vel cranium) Enc. Sen. 19. 2) in specie: *excutere, tundere fustibus* spicas (vid. Isenb. lex. p. 148 sub **ወቃ፡**): **በሙቃዕ፡ይወቅዕዎ፡** var. (pro **በበትር፡ይዘብጥዎ፡**) Jes. 28, 27.

ሙቃዕ፡ subst. *fustis tundendis spicis* (Dreſchflegel), Jes. 28, 27 var.

መቅዓት፡ subst. (insolitae formae, sine dubio pro **ሞቃዕት፡**) *clavae* vel *pistilli* genus, Sx. Ter 15 (vid. sub **መብልኅ፡**), si quidem lectio sana est.

II. **ወቅዐ፡** I, 1 *excoriavit* [vid. נקע et **ወቀየ፡**; cfr. **ነቀበ፡**], **ይወቅዕዎ፡** ἐκδείραντες Lev. 1, 6

I. **ወቀየ፡** rad. inus., cui conferas II **ወቅዐ፡** (sine dubio etiam لَحَا *amputavit* arborem; *excoriando separavit* pellem a corpore).

አውቀየ፡ II, 1 *amputare, desecare, abscidere, (abscindere):* **ኢያወቅዩ፡ርእሶ፡** οὐ διελεῖ Lev. 5, 8; **አወቂ፡ቍልፈተ፡ልበሙ፡** Kuf. 1; gladio **አውቀዩ፡ክሳዶ፡በአሐቲ፡ዝብጠት፡** Macc. f. 7; **አዘዘ፡ያውቅዩ፡ልሳና፡እምጕንዱ፡** Sx. Masc. 5; trsl.: Rom. 11, 22. — Scholion *Voc. Ae.* vid. sub **መተረ፡**; *aliud:* **አውቀየ፡ዘ፡ቈረጸ፡**

ተወቅየ፡ III, 1 *amputari, abscidi, desecari:* **በሰይፍ፡ተወቅየ፡** (detruncatus est) Enc. Mij. 27; Abraham **ኢፈርሀ፡ሕማመ፡ተወቅዮ፡ቍልፈተ፡ነፍስቱ፡** M. M. f. 24; **ጕንዱ፡ሃይማኖት፡ዘኢይትወቀይ፡** f. 1

ውቁይ፡ part. *amputatus, abscisus:* **አርዮስ፡** (Arius) **ውቁይ፡በሰይፈ፡መርገም፡** Enc. Nah. 18.

ሞቀይ፡ vel **ሞቀይት፡** subst., nonnisi in Pl. **መዋቅይ፡** *repertum, cisorium, cultellus:* **መዋቅየ፡አምትንት፡ወሥርው፡** Sx. Ter. 15 (vid. sub **መብልኅ፡**).

II. **ወቀየ፡** I, 2 ut videtur i. q. وَقَى I et II *servavit, custodivit:* morituro Deus misit Sanctos, **ከመ፡ይናዝዝዎ፡ወይወቅይዎ፡ፍልሰቶ፡** Sx. Teq. 20.

ውቅየት፡ subst., Pl. **ውቅየታት፡** et **ውቅያት፡**, vestimenti genus, ut videtur *feminalia:* rex iis dedit **ከበራተ፡አልባሳተ፤ ከበራተ፡ቀማይሳተ፡ወውቅየታተ፡ሠናያተ፡** Chr. L. Atk. f. 22; martyrum membra singula involucris ferreis induxerunt, iisque fecerunt **አሣእነ፡ብርት፡** usque ad **አቍያጺሆሙ፡ወገብሩ፡ውቅያተ፡ኀጺን፡ዘአምሳለ፡ግላ፡** Sx. Haml. 5. — *Voc. Ae:* **ውቅየት፡ዘ፡ሰናፊል።**

ወቄት፡ subst. i. q. وُقِيَّة *uncia:* **፯ወቄተ፡ወርቅ፡** N. T. rom. in Praef.; **ከነ፡ሤጠ፡ሐልቅ፡** (auri) **፴አሞሌ፡**, **ወወቄት፡ለ፩ብዕራይ፡** Chr. Ax. „Secundum hoc pondus — sc. **ወቄተ፡ወርቅ፡** vel **ወቄት፡** — omnes summae numerantur et pretia rerum majora in Aethiopia aestimantur. Continet autem uncia hodie **፲ድሪም፡** decem drachmas, per quas procul dubio intelligitur certa quaedam moneta. Dimidium unciae vocatur **አላድ፡** et continet quinque **ድሪም**": Lud.

ውቅያኖስ፡ n. prgr., sc. ὠκεανός (vid. **አውኪያኖስ፡**) *oceanus,* **ባሕረ፡ውቅያኖስ፡** Jsp. p. 316; Org. 1.

ወቅፍ፡ (et **ውቅፍ፡**) subst., Pl. **አውቃፍ፡**, Pl. Pl. **አውቃፋት፡** [وَقْف *armilla,* coll. נקף נִקְפָּה; vid. etiam **ንቍበት፡**] 1) *armilla, brachiale,* ψέλιον **ወቅፍ፡** (v. **ውቅፍ፡**) Num. 31, 50; **አውቃፍ፡** Gen. 24, 22; Hez. 23, 42; **ወደይኩ፡አውቃፋተ፡ውስተ፡እደዊኪ፡** 16, 11; περιδέξια Ex. 35, 22; χλιδῶνες Jes. 3, 20, **አውቃፋት፡** Judith 10, 4; manus Mariae **ኢነሥሣ፡አውቃፈ፡ብሩር፡ወወርቅ፡ለስርጋዌሆን** III Sal. Mar. 33. 2) *annulus:* **፬አውቃፋት፡** in C Ex. 37, 13. 27 al., sec. text. Hebr. — *Voc. Ae.:* **አውቃፍ፡ዘ፡አምባር።**

ወባ፡ n. prgr. sc. وَبَآء vel وَبَا *pestilentia:* **ሕማመ፡ወባ፡** Jsp. p. 308. 371.

ወበሎ፡(**ወቦሎ፡** sec. Lud.) n. prgr. *obolus* Ex. 30, 13 F. (v. **አቦሊ፡**).

ወተረ፡ I, 1 [יֶתֶר ܝܬܪܐ وَتَر *chorda, nervus;* vicina sunt יתר وَتَنَ] *nervum adducere* vel *intendere,* in specie arcus **ወተረ፡ቀስቶ፡ወወሰቀ፡ቀስቶ፡** Hab. 3, 9; Ps. 7, 13

አውተረ፡ II, 1 1) *intendere, attendere,* oculos: **አወትር፡አዕይንትየ፡ላዕሌሆሙ፡** στηριῶ Am. 9, 4; **ኢታውትር፡ዐይነከ፡ኀቤሃ፡** μὴ ἐπιστήσῃς τὸ σὸν ὄμμα πρὸς αὐτήν Prov. 9, 18; **ዘያወትር፡** (v. **ያስተዋትር፡**) **አዕይንቲሁ፡ይኄሊ፡ጠዋየ፡** 16, 30; **እመ፡አውተርከ፡ዐይነከ፡ኀቤሁ፡** 23, 5; manum **ኢታውትር፡እዴከ፡ለእንተ፡ኢኮነት፡እንቲአከ፡** Prov. 5, 20 var. a) *intentius facere* alqd **አውተረ፡ጸልዮ፡** Luc. 22, 44

b) *contendere, tendere ad* alqd, *vires intendere in re*, c. **ለ፡** rei: **ያወትር ፡ ለመንግሥት ፡ ወይፈርህ ፡ እምገሃነም ፡** Phlx. 4; c. Acc. rei: **ኢታውትር፡ስማዔ፡እምሰብእ፡** Phlx. 242. 2) *continuare, in-, per-, constare, perseverare, assiduum esse*, (anhalten), seq. Acc.: **ኤልያስ፡ኮነ፡ያወትር፡ህድአተ፡ውብሕታዌ፡** Phlx. 1; **አውትሮ፡ጸሎት፡** (perseverare in precando) Chr. Ta. 9; **ያወትሩ፡ብሕትውና፡** Phlx. 55; seq. Acc. Inf.: **ጳውሎስ፡ኢያውትረ፡ነጊረ፡ትሕትናሁ፡** (non semper de humilitate sua loquitur) Chr. ho. 2; seq. Subj. verbi: **እንዘ፡ያወትሩ፡ይሕየዋ፡በንጽሕ፡** Phlx. 11. — *Voc. Ae.*: **አውተረ፡አገዘለፈ፡አንኀ፡ዘ፡አረዘመ ፡፡**

አስተዋተረ፡ IV, 3 *intendere* alqd in alqd, in specie: oculos *rigide defigere*, **ዘያስተዋትር፡** (v. **ዘያወትር፡**) **አዕይንቲሁ፡** Prov. 16, 30.

ውቱር፡ part. *intentus, contentus*; hucusque non nisi in Acc. repertum **ውቱረ፡** adv. *continenter, continue* a) de tempore: **አአይስ፡በሕማም፡ውቱረ፡ይዋሕዩኒ፡ነጸሩር፡** Job 30, 14. 15. b) de spatio: **ይከድንዋ፡በወርቅ፡ውቱረ፡** πάντοθεν Hebr. 9, 4.

ወትር፡ subst. (m.), Pl. **አውታር፡**, 1) *nervus, chorda*: **አውታር፡ሐዳስት፡** νευραί Jud. 16, 7 seq.; χορδή Nah. 3, 8; **ቃለ፡አውታረ፡መሰንቆ፡** Hez. 23, 42; Clem. f. 16; Fal. f. 54; **መዝሙር፡ዘዐሠርቱ፡አውታሪሁ፡** Ps. 32, 2. 91, 3. 143, 10. 150, 4. 2) *funiculus, filum*: Ex. 35, 17 in C (מֵיתָרִים); **አውታረ፡ሣሬት፡** ἱστὸς ἀράχνης Jes. 59, 5 var. — *Voc. Ae.*: **አውታሪሁ፡** (sc. **ለመሰንቆ፡**)**ዘ፡ጋርማቶች ፡፡**

ወትር፡ subst. *tenor, spatium temporis continuum* vel *perpetuum*, a) in Genitivo **ዘወትር፡** *perpetuus, sempiternus, quotidianus, jugis*: **ፍርየታ፡ዘወትር፡** κάρπωμα ἐνδελεχισμοῦ Ex. 29, 38; **ሀበነ፡ዘወትር፡ጸሎተነ፡** Kid. f. 12; **በከመ፡ልማድ፡ዘወትር፡** vel **ልማደ፡ወትር፡** Chr. ho. 16; **ዋዜማ፡ዘዘወትር፡** (quotidianus) Deg. (crebro). b) **ለወትር፡** *in perpetuum* vel *quovis die* Ex. 29, 38. 42. c) **በወትር፡** *perpetuo*, διὰ παντός, Cyr. ad Theod. f. 9. d) **ወትረ፡** α) *perpetuo, assidue, jugiter, semper*: διὰ παντός Matth. 18, 10; Act. 10, 2 Platt; Jes. 30, 29; **ወትረ፡መዓልተ፡ወሌሊተ፡** 16, 3. 58, 11; Hez. 3, 9; εἰς τέλος Ps. 102, 9; ἀδιαλείπτως 1 Thess. 1, 2. 5, 17; ἐπιμελῶς **ወትረ፡ይጌሥጽ፡** Prov. 13, 24; Kuf. 6. β) *quotidie*: **ሰንበተ፡ወትረ፡** *sabbathi die quovis* vel *vulgari (communi)* Matth. 12, 1 tit. (rom.); Luc. 4, 31 tit. (rom.). γ) *frequenter, saepe*, πυκνότερον Act. 24, 26; πλεονάκις Jes. 42, 20. e) **ወትረ፡ጾም፡** vid. Scaliger Comp. Ae. p. 677. 702.

መውትሬ፡ part. II, 1 *assidue intentus, assiduus*: **እስመ፡ኮነ፡ውእቱ፡ጻድቀ፡ወመውትሬ፡ለህድአት፡** Phlx. 15.

ወትን፡, **አውታን፡** i. e. أَوْثَان (e وَثَنٌ) *idola*, Abush. 6 (vid. sub **ቀይጡን፡**).

ወተገ፡ I, 1 (an 2?) *effugere, evadere, aufugere*: **እለ፡ወተጉ፡እምነ፡ሞአብ፡** οἱ φυγάδες Μωάβ (scholion: **የሸሹ፡አታዱበቱ፡**) Jes. 16, 4; **ወተገ፡ኵሉ፡በሐውርት፡** ἀνεχώρησε Jer. 4, 29.

ወኅየ፡ rad. spuria a Lud. recensita: *splendorem subito edere, emicare* e Jes. 29, 5; at verbis **እስመ፡ይዋሒ፡** 29, 6 respondet ἐπισκοπὴ γὰρ ἔσται, quare vid. sub **ዋሒየ፡**

ውኅደ፡ I, 1 [hanc radicem nunc non ad **ወሐደ፡** (collato وَحُدَ *singularis, incomparabilis fuit*) sed ad מְעַט et **ኅጠጠ፡**, **ኅዳጥ፡** (quae vid. supra c. 622) retulerim] Subj. **ይውኅድ፡**, *deminui, imminui, minorem esse* vel *fieri* a) plerumque numero: *paucos fieri* vel *esse*, **ውኅዱ፡** ὠλιγώθησαν Koh. 12, 3; 4 Reg. 14, 26; Ps. 11, 1. 106, 39; ἠλαττώθημεν **ውኅድነ፡** Jer. 51, 18; Hen. 103, 9; **ብዝኁ፡ወኢትውኅዱ፡** μὴ σμικρυνθῆτε Jer. 36, 6; **ኢይውኅዱ፡** 37, 19; **ትውኅድ፡ምድር፡** Hos. 4, 3; **ዓመተ፡ረሲዓን፡ይውኅድ፡** Prov. 10, 27; **እለ፡ይውኅዱ፡የአክሉ፡እልፈ፡** Jes. 60, 22; 4 Esr. 6, 32; **እመ፡ውኅዱ፡ኀምስተ፡** (um 5) Gen. 18, 28; c. **እምነ፡** comparativo: **ይውኅድ፡ኵሉ፡ሥብሕ፡እምነ፡ቍርባንከ፡** Judith 16, 16; **ሚመተ፡ክህነቱ፡ይውኅድ፡እምዓመት፡** Jsp. p. 323; seq. verb. fin.: **ዘውኅደ፡አፍቀረኒ፡** (qui *paulum* vel *minus* me dilexit) Luc. 7, 47 rom. b) rarius de gradu: *minorem* vel *inferiorem esse*, seq. **እምነ፡**, **ዝውዳሴ፡ይውኅድ፡እምክብርክን፡** κατόπιν ἔρχεται Cyr. ad Reg. f. 25; **ይውኅድ፡ዝምሳሌ፡እምአማን፡** Cyr. c. Pall. f. 97; **እምክብረ፡ቅዱሳን፡ይውኅድ፡ኵሉ፡ነገር፡** ἐλάσσων ἐστί, hom. Cyr. f. 103.

አውኀደ፡ II, 1 *deminuere, imminuere, paucos reddere, ad paucitatem redigere*, c. Acc.: Ps. 88, 44; **ታውኅዶን፡ለኀጣውኢከ፡** ἐλαττώσεις ἁμαρτίας Sir. 28, 8; **ቅንአት፡ወመዐት፡ያውኅዱ፡መዋዕለ፡ሕይወት፡** 30, 24; **በቅንአቱ፡አውኀዶሙ፡** ὠλιγοποίησεν αὐτούς Sir. 48, 2; Hen. 103, 15; c. Acc. et **ለ፡** alqd alicui: Ps. 106, 38; Num. 26, 54. a) *pauca habere*: **አውኅዶ፡ጥሪት፡** Phlx. 29; **ታውኅዱ፡ኀይለ፡እምቀደምትክሙ፡** vires minores habetis (vel: viribus minores estis) quam majores vestri 4 Esr. 3, 67. b) seq. Acc. Inf., ad significandum *paulum, non multum, pauca*: **አዘዘ፡ያውኅዱ፡አንድዶ፡እምታሕተ፡መቅጹት፡** (ne multum succendant) Jsp. p. 289; **ዘአውኀዱ፡አልዶ፡** qui pauca collegerunt, Num. 11, 32. c) **በአውኅዶ፡** *paucis*, ut: **አከ፡በአብዝኆ፡አላ፡በአውኅዶ፡** Lit. 170, 1. d) *remittere de* re, seq. **እምነ፡**, ut: **ሰአልዎ፡ያውኅድ፡እምነ፡ብዙኅ፡ሥቃዩ፡** Enc. Haml. 16.

ውኁድ፡ part., f. **ውኅድ፡**, *paucus, exiguus, minimus*: **አንሰ፡ውኁድ፡አነ፡በኍልቍየ፡** Gen. 34, 30; **ውኁድ፡መዋዕለ፡ሕይወትየ፡** Job 10, 20. 8, 7; **ጥሪትከ፡እመኒ፡ውኁድ፡ወእመኒ፡ብዙኅ፡** Sir. 42, 4; **ውኁድ፡ዳእሙ፡ዘርኢነ፡ግብሩ፡** 43, 32; Apoc. 3, 8; Luc. 12, 48; ὀλιγοστός **ውኁድ፡አንተ፡እስራኤል፡** Jes. 41, 14; Am. 7, 2; **ውኅድ፡** Mich. 5, 1; **ውኁደ፡ረሰይኩከ፡** Obadj. 2; **እሬስዮሙ፡ውኁዳነ፡** Hez. 29, 15; **ውኁዳን፡** 4 Esr. 6, 20. 8, 2. 6. 10, 72; Judith 9, 11; Ps. 16, 14. 104, 11; Matth. 7, 14; pauciores (nimis pauci) Ex. 12, 4; **ዘእንበለ፡ውኁዳት፡መካን፡** (exceptis locis paucis) Kuf. p. 153. a) in st. c.: **ውኁደ፡ሃይማኖት፡** ὀλιγόπιστος Matth. 14, 31; **ውኁዳነ፡ምሕረት፡** (exigui misericordia i. e. exiguae misericordiae) Lud. e Vit. Theoph. b) neutr.: *paulum, haud multum*, **ውኁደ፡ጻመውኩ፡** Sir. 51, 27; **አክአብ፡ውኁደ፡ተቀንየ፡ለበዓል፡ወኢዩሰ፡ብዙኀ፡ይትቀነይ፡ሎቱ፡** 4 Reg. 10, 18; Luc. 7, 47.

ዋኅድ፡ part. act. 1) *paucus, exiguus* Herm. p. 74^{a} bis; p. 80^{a}, siquidem lectio sana est. 2) *unicus* vid. sub **ዋሕድ፡**

ውኅድ፡ subst. *paucitas*: **ውኅዶን፡ለመዋዕልየ፡** Ps. 101, 24.

ውኅደት፡ n. act. *defectus, paucitas, exiguitas*: **ውኅደተ፡ሕዝብ፡** ἐν ἐκλείψει λαοῦ Prov. 14, 28; **በውኅደተ፡አጥርዮ፡** Phlx. 29; Abush. 39; **ውኅደት፡** F. N. 39.

ውኅደ፡ *unitum esse* vid. sub **ወሐደ፡**

ውኅጠ፡ et **ወኅጠ፡** (Num. 21, 28. 26, 10 FH; Jes. 9, 12) I, 1 [amh. **ዋጠ፡**; Arabes habent حَطَّ (حتّ) *descendit*, II *comedit*; غَاطَ *demersus fuit*, II *deglutivit*] Subj. **የኅጥ፡**, *vorare, devorare, deglutire*, de hominibus, cibos: **ይፈቅድ፡ የኅጣ፡** Jes. 28, 4; salivam **እውኅጥ፡ ምራቅየ፡** Job 7, 19; pilum: **ዘይውኅጥ፡ ሥዕርተ፡** Prov. 23, 7; alia: Matth. 23, 24; Apoc. 10, 10; abs.: os **ብቅው፡ ለውኂጥ፡** Org. 1; **እመቦ፡** (si quis) **ዘጥዕመ፡ ወኢውኅጠ፡** Clem. f. 256; de bestiis: **ወውኂጠ፡ ነቅዐ፡** Dan. ap. 13, 27; **አዘዘ፡ ዐንበሪ፡ የኅጦ፡ ለዮናስ፡** Jon. 2, 1; Tob. 6, 3; **ውኅጥዎሙ፡** Gen. 41, 4; Ex. 7, 12; Hen. 86, 5. 87, 1; 1 Petr. 5, 8; de iis, quae bestiis comparantur: 4 Esr. 11, 35. 39; Num. 21, 28; **ውኅጠ፡ ሞተ፡ ወኀየለ፡** Jes. 25, 8; in specie a) de terra homines devorante vel absorbente: Num. 16, 30. 32. 34. 26, 10; **ውኅጠ፡ ምድር፡** Job 8, 18; Jes. 24, 6. b) de aquis: *absorbere*, Ps. 68, 18. 19. c) de hominibus, homines quasi devorantibus: **ነኅጦ፡ ሕያዎ፡** Prov. 1, 12; Ps. 123, 2; vel *absumentibus* Ps. 34, 28. 13, 8; **እለ፡ ይውኅጥዎሙ፡ ለሕዝብየ፡** Jes. 16, 8; **እለ፡ ወኅጥዎሙ፡** (v. **ይውኅጠሙ፡**) **ለእስራኤል፡** Jes. 9, 12. 16; Jer. 28, 34; Thren. 2, 16; vel bona hominum *consumentibus* Marc. 12, 40; Luc. 20, 47.

ተውኅጠ፡ III, 1 *deglutiri, devorari, absorberi*: **ዘኢይትወኅጥ፡** Job 20, 18; Hen. 89, 58; in aqua Hen. 83, 4. 89, 5.

ኅጠት፡ *granum* (quod Lud. huc traxit) vid. sub **ኅጠጠ፡**

ወነየ፡ rad. inus., quae componenda videtur cum ܗܢܐ הֲנָא *commodum, utilitatem, voluptatem percipere* e re, ܗܢܝܐ *utilitas, oblectatio*, هَنِئَ *lactatus fuit* re, *utilitatem cepit* e cibo; هَنَا *ludicrum* et *lusus* (collato أَنَ *commode se habuit*; **አየነ፡**).

ተወነየ፡ III, 2 (*oblectari*) *ludere*: **ደቂ፡ ወአዋልድ፡ ዘይትዌነዩ፡** (v. **ዘይትዋነዩ፡**) παίζοντες Zach. 8, 5; **እለ፡ ይትዌነዩ፡ በእሳት፡** Nah. 2, 4; c. **ምስለ፡** Gen. 21, 9. a) *jocando*: Gen. 26, 8. b) *saltando* et *canendo*: Ex. 32, 6; Jud. 16, 25. 27; **እንዘ፡ ይትዌነያ፡ በመሰንቆ፡** Jud. 21, 21. 23; Jer. 38, 4 var. c) *libidinem explendo* in aliquo, c. Acc. pers.: Jud. 19, 25. 20, 5.

ተዋነየ፡ III, 3 *ludere*: **ደቂቆሙ፡ ይትዋነዩ፡** Job 21, 11; Zach. 8, 5 var.; Gen. 21, 9 var.; Jes. 33, 4; **እንዘ፡ ይትዋነይ፡ ወይዘፍን፡** Kuf. 17; c. Acc. ludi: **ቌርቌሳዊ፡ ዘይትዋነይ፡ ቌርቌሰ፡** Const. Ap. 62; c. Acc. rei: **ተዋነዮ፡ ከመ፡ ዖፍ፡** Job 40, 24. a) *jocando*: **እምከመ፡ ተዋነይከ፡ ምስሌሁ፡** Sir. 30, 9; Gen. 26, 8 var. b) armis: 2 Reg. 2, 14. c) *saltando* et *canendo*: **ማኅበር፡ እለ፡ ይትዋነዩ፡** Jer. 38, 4; 1 Esr. 5, 3; 1 Par. 13, 8; 2 Reg. 6, 5; Ex. 32, 6 var. d) *illudere, ludibrio habere*, c. Acc. pers.: **ተዋነዩኪ፡** Jer. 2, 16; c. **በ፡** (vexando alqm lasciviae indulgere): **ተዋነዩ፡ በአዕዋፈ፡ ሰማይ፡** Bar. 3, 17.

ተውኔት፡ subst. m. et f. 1) *oblectatio, voluptas, libido*, Hen. 67, 8. 10. 10, 15. 2) *oblectamentum*: **ከመ፡ ኢይረስይዎ፡ ተውኔተ፡ ለአሕዛብ፡** ἐπίχαρμα τοῖς ἔϑνεσιν Judith 4, 12. 3) *ludus* vel *lusus* cujusvis generis: **ተውኔት፡ ወማሕሌት፡** Rom. 13, 13 Platt; **የሐውር፡ ውስተ፡ ተውኔት፡ ወዘፈን፡** Clem. f. 127. 146; sacerdotes **ኢይንጽሩ፡ ተውኔተ፡ ወኢዘፈነ፡** F. M. 32, 7; **በተውኔት፡ ዘይትረከብ፡** (ubi Graecus habet κύβοις σχολάζων) II Can. Ap. 40; in specie: a) *musica, saltatio, chorus*: **ቃለ፡ ተውኔት፡** φωνὴ παιζόντων Jer. 37, 19; μουσικὰ **ተውኔት፡** Dan. 3, 10. 15; ϑωδαϑᾶ 2 Esr. 22, 27; χοροί Ex. 32, 19; **ንዋየ፡ ተውኔት፡** *instrumenta musica* Dan. 3, 7; **ንዋያተ፡ ማሕሌት፡ ዘተውኔት፡** F. M. 32, 7. b) *theatrum, scena*: **መካነ፡ ተውኔት፡** τὸ ϑέατρον Act. 19, 29 Platt; **ሰብአ፡ ተውኔት፡** *scenici* Const. Ap. 62; clerici ne adeant **ኀበ፡ ቤተ፡ ተውኔት፡** F. M. 32, 2; Tit. Ap. 32; Christiani ne adeant **ቤተ፡ ተውኔት፡** Did. 27. 4) *illusio, ludibrium, ludicrum*, παιγνία Jer. 29, 17; **ተውኔቶሙ፡** ἐμπαιγμός Sap. 12, 25; παίγνιον Sap. 15, 12; **ኀያላን፡ ተውኔቱ፡** Hab. 1, 10.

ተዋናዪ፡ n. ag. *lusor, scenicus*, f. **ተዋናዪት፡** *scenica*, Const. Ap. 62.

መስተዋኒ፡ part. *histrio, scenicus*, **መስተዋንያን፡** Lud. e Syn.

ወንጌል፡ n. prgr., m. et f., Pl. **ወንጌላት፡**, εὐαγγέλιον *evangelium*, Matth. 9, 35; **ዛቲ፡ ወንጌል፡** Marc. 14, 9; **ይሰበክ፡ ዝወንጌለ፡ መንግሥት፡** Matth. 24, 14. 26, 13; Rom. 1, 16; 1 Tim. 1, 11; 1 Petr. 4, 17; Apoc. 14, 6; **ብስራተ፡ ወንጌል፡ ዘቅዱስ፡ ማርቆስ፡** Cod. Mus. Brit. VIII, 2, d; **በከመ፡ ይቤ፡ ወንጌል፡ ቅዱስ፡** Sx. Sen. 24; **ወንጌል፡ ዘማቴዎስ፡**, **ዘማርቆስ፡** al.; **ጸሎተ፡ ወንጌል፡ ወአቡነ፡ ዘበሰማያት፡** Kedr f. 57; **ጸሎተ፡ ወንጌል፡ እግዚ"፡ እግዚአ፡** Genz. f. 54. 60; **ወንጌል፡** *evangelia* opponitur Paulo et Apostolo (i. e. epistolis Pauli caeterorumque Apostolorum); **፬ወንጌላት፡** Cod. Mus. Brit. VIII, 1; Cod. Bibl. Bodl. X, 1; nonnumquam **ወንጌል፡** pericopam vel lectionem Evangelii significat.

ወንጌላዊ፡ adj. rel. 1) *evangelista*, 2 Tim. 4, 5; Act. 21, 8 rom.; **ወንጌላውያን፡** Cyr. c. Pall. f. 84; **፬ወንጌላውያን፡** Lit. 164, 2; **ዘወንጌላውያን፡ ትምህርት፡** εὐαγγελικὴ παράδοσις Cyr. ad Reg. f. 26. 2) *evangelicus*: **ሃይማኖት፡ ወንጌላዊት፡** ἡ πίστις ἡ εὐαγγελική Chr. ho. 31; **ጸሎት፡ ወንጌላዊት፡** Phlx. 171. 3) *evangelio addictus, Christianus*, opp. **አሪታዊ፡** (Judaeo) M. M. f. 27; Euc. Nah. 10; **ሕዝበ፡ ወንጌላውያን፡** Lud.

ውእቱ፡ pron. pers. III p., subst. et adj., f. **ይእቲ፡** (passim **ይኢቲ፡** scriptum, ut in Herm. crebro), Pl. m. **ውእቶሙ፡** vel **እሙንቱ፡**, f. **ውእቶን፡** vel **እማንቱ፡** [הוא ܗܘ هُوَ; gramm. § 65. § 148.], Acc. sing. **ውእተ፡**, **ይእተ፡** (quamquam passim etiam **ውእቱ፡ ይእቲ፡** pro Acc. ponitur, ut Matth. 27, 31. 48 rom.); nonnumquam **ውእቱ፡**, **እሙንቱ፡** etiam pro fem. ponitur (ut: **አንቲ፡ ውእቱ፡ ዳግሚት፡ ቀመር፡** Lud. ex Enc. Mar.; **እሉ፡ ደናግል፡ መኑ፡ እሙንቱ፡** Herm. p. 88; **አዋልድ፡ ቢጸን፡ እሙንቱ፡** p. 15). 1) subst. a) *is, ea, id*, Matth. 1, 21. 3, 11. 5, 4—9. 8, 17. 24. 11, 14. 12, 27. 50. 14, 2; Luc. 2, 50; Apoc. 18, 6; Gen. 3, 12. 4, 20. 21. 10, 8. 13, 1. 15, 4. 19, 37. 38. 33, 3; Jud. 7, 4. 11, 38; **ወውእቱሰ፡** Sir. 49, 11; **ያእምሩከ፡ እሙንቱኒ፡ ከመ፡ አእመርናከ፡ ንሕነ፡** Sir. 33, 5; **እሙንቱ፡** et **ውእቶሙ፡** Hez. 25, 4; **ውእቱ፡ ዘይነብር፡** Apoc. 5, 1; Hen. 15, 4; **ለዝላፉ፡ ነበረ፡ ዘውእቱ፡** ἀεὶ μεμένηκεν ὅπερ ἦν Cyr. ad Th. 18; al. sexcenties. b) α) *ipse*: **የኀድግ፡ ኵሎ፡ ለባዕድ፡ ወይመውት፡ ውእቱ፡** Sir. 11, 19; **ዘሥርዐ፡ መሥገርተ፡ ውእቱ፡ ይሠገር፡ ቦቱ፡** 27, 26; Jes. 63, 9; **መኑ፡ ዝንቱ፡ ዘምድረ፡ ለብሰ፡ ውእቱሰ፡ ሰማያዊ፡ ውእቱ፡** (qui terram induit quamquam ipse coelestis est) Kid. f. 14; seq. **ሂ፡** vel **ኒ፡** *et ipse* Gen. 27, 31; Luc. 1, 36; Matth. 20, 10. 27, 57. β) *idem*, adjecto **ሙ፡**, ut: **ከመ፡ አሐዱ፡ ይትለበ፡ ወውእቱሙ፡**

(ut unus intelligatur et idem) Cyr. ad Th. f. 20; **ወውእቱሙ፡ እስከ፡ ለዓለም፡** Cyr. ad Th. f. 23; **ወውእቱሙ፡ ውእቱ፡** f. 15; post pron. rel.: **ዘውእቱ፡** *qui idem* vel *idem qui* Matth. 10, 4; Hen. 40, 8. 2) In sententiis nominalibus usurpatur a) pro Subjecto: *is est*, ut: **ውእቱ፡ ኤልያስ፡** αὐτός ἐστιν ’Ηλίας Matth. 11, 14. 16, 20; **እመ፡ ተባዕት፡ ውእቱ፡** Ex. 1, 16; **እስመ፡ ነቢይ፡ ውእቱ፡** Gen. 20, 7. 25, 21. 26, 7. 9. b) pro Praedicato: **አነ፡ ውእቱ፡** ἐγώ εἰμι Matth. 14, 27. 26, 46; **አነ፡ ይእቲ፡ ወአልቦ፡ እንተ፡ ከማየ፡** Jes. 47, 8. 10. c) pro copula (vel verbo substantivo), sive Subjectum sit persona tertia: **ተዓይነ፡ እግዚ"፡ ይእቲ፡ ዛቲ፡** Gen. 32, 3. 9, 18. 19. 17, 10. 40, 12. 41, 26; Ex. 2, 6; **እሉ፡ እሙንቱ፡ አማልክቲከ፡** 32, 5; **እሉ፡ ውእቶሙ፡ ኅሩያን፡** Num. 1, 16. 31, 16; **እሙንቱ፡ ውእቶሙ፡ ለአማስኖ፡** Kuf. p. 41. 42; **እንተ፡ ይእቲ፡ ኬብሮን፡** Gen. 35, 27; **ዘውእቶሙ፡ ሴም፡ ወካም፡ ወያፌት፡** Gen. 5, 32; **አይቴ፡ ውእቱ፡ ቅንአትከ፡** Jes. 63, 15; **ቦኑ፡ ውእቱ፡ ገብር፡ ያዕቆብ፡** Jer. 2, 14; **ገዘውእቱ፡ ነገር፡ ዘነበበ፡** 37, 4; **መኑ፡ ውእቱ፡ እግዚእነ፡** Ps. 11, 4. 108, 26; Hen. 40, 8. 52, 3; **ውእቱ፡ እኁየ፡ ውእቱ፡** Matth. 12, 50. 20, 16. 21, 10; 1 Joh. 3, 10; sive persona prima vel secunda: **አነ፡ ውእቱ፡ እግዚ"፡** Ps. 80, 9; Hez. 11, 12. 14, 8; Jes. 41, 10. 49, 23; Gen. 45, 3; **አንተ፡ ውእቱ፡ ዔሳው፡** Gen. 27, 21; **አንተ፡ ውእቱ፡ ዘትኤዝዝ፡** 1 Par. 11, 2; **አኮኑ፡ አንትሙ፡ እሙንቱ፡ ትውልደ፡ ሐርቱማን፡** Jes. 57, 4; **አንትሙ፡ ውእቱ፡ ብርሃኑ፡ ለዓለም፡** Matth. 5, 14. 3) adj. a) *is, ille, hic;* relatum ad ea, quae modo memorata erant: **ውስተ፡ እሙንቱ፡ ሰብእ፡** Gen. 6, 3; **እምይእቲ፡ ዐዘቅት፡** 29, 2; **ውእተ፡ አምኃሁ፡** 43, 15; **ውእተ፡ አልባሰ፡** Ex. 40, 12; **ነሥኡ፡ ኵሎን፡ ውእቶን፡ አህጉረ፡** Num. 21, 25; **በውእቶን፡ መዋዕል፡** 22, 4; Deut. 1, 16; **ለውእቶሙ፡ አሕዛብ፡** 9, 5; **ይእቲ፡ ብእሲት፡** Jer. 3, 1; **በይእቲ፡ ሰዓት፡** Apoc. 11, 13; **ይእቲ፡ ዕለት፡** Jer. 26, 10; **ይእተ፡ መጽሐፈ፡** Jes. 37, 14; 1 Reg. 19, 24; Matth. 7, 22; Luc. 10, 12. b) quare creberrime adhibetur pro articulo Graecorum definito (ὁ ἡ τό), ut Gen. 11, 8; **ውእተ፡ ሳህመ፡ ዘገብረ፡** 18, 8. 19, 5. 28, 11. 29, 2. 3. 32, 7. 43, 17; Ex. 34, 1; Lev. 14, 42; Num. 14, 37; 1 Reg. 6, 12; **ነሣእኩ፡ ውእተ፡ ጽዋዐ፡** Jer. 32, 3. 39, 12; Tob. 6, 14. 16; Dan. ap. 13, 27; Jon. 2, 11; Hez. 1, 13; 2 Esr. 12, 1; Apoc. 4, 4. c) passim: *idem*, ut: **ነበርነ፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ ከርሥ፡** ἐν τῇ αὐτῇ κοιλίᾳ Job 31, 15; **እምውእቱ፡ ጽቡር፡** ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ Sap. 15, 8; **በይእቲ፡ ዕለት፡** Deut. 21, 23.

ወእደ፡ et **ውእደ፡** [**ወእደ፡** etiam in libris sequioris aetatis frequentius scribitur quam **ውእደ፡**; cum **እድ፡** *manus, pars, latus, locus* componendum videtur; amh. **ወደ፡** significat *versus* et **ወዴት፡** est interrog. *ubi?*] st. c. a **ወእድ፡** vel **ውእድ፡**, quod proprie *latus, locus* significare videtur. Usurpatur 1) praefixis praepositionibus, sc. a) **በወእደ፡** vel **በውእደ፡** *ad latus, juxta:* Kuf. p. 44, annot. 10; Deut. 32, 51. b) **ኀበ፡ ውእደ፡** *ad*, ut: **ሶበ፡ መጽአ፡ ማር፡ እልለኒስ፡ እምሶርያ፡ ኀበ፡ ውእደ፡ እንጦንዮስ፡** Phlx. 227. c) **መንገለ፡ ወእደ፡** *ad latus rei versus:* **መንገለ፡ ወእደ፡ ማየ፡ በሕር፡** Kuf. p. 38 annot. 10 et 14 (v. **መንገለ፡ እደ፡**). 2) In Acc. et st. c., adv. rel.: *ubi, ubicumque*, Kuf. p. 54 ann. 4; p. 100 lin. 16; p. 105 ann. 8; p. 117 lin. 15; cf. Koh. 1, 7. 11, 13; Prov. 14, 4; **ወእደ፡** (v. **ኀበ፡**) **ትበዝኀ፡ ጽድቅ፡ ኀይል፡ ብዙኀ፡** 15, 6; crebro in titulis capitum libri Jobi, ut: **ወእደ፡** (v. **ኀበ፡**) **ተናገረ፡ በልዳዶስ፡** Job 8, 1; **ወእደ፡** (v. **ኀበ፡**) **ተናገረ፡ ኢዮብ፡** 9, 1. 11, 1. 12, 1 seq.; **ምኔት፡ ውእደ፡ ለሊሁ፡ ይነብር፡** Reg. Pach. a) c. praep. **እምነ፡** sc. **እምውእደ፡** *unde, inde ubi:* **መጽአ፡ ኀቤሃ፡ ፩ወሬዛ፡ እምውእደ፡ ይትኀባእ፡** Dan. ap. 1, 37. b) **በ፡ ውእደ፡** indef.: *alicubi, uspiam*, ut: **እመቦ፡ ወእደ፡ ጐንደየ፡** ὅταν που χρονίζῃ Prov. 29, 39; **ቦ፡ ውእደ፡ ይቤ፡** (est ubi i. e.) *alicubi ait*, M. M. f. 378.

ወከለ፡ rad. inus., quae sicut **ተከለ፡** proprie *figere, infigere* significare videtur, deinde sicut وَكَلَ et تَكِلَ rem suam *committere* alteri, اِتَّكَلَ *fiduciam posuit.*

ተወከለ፡ III, 2 *fiduciam* vel *spem ponere* in alqo, *fretum esse, fidere, confidere* alicui, c. c. **በ፡** pers. vel rei: Ps. 55, 4; Prov. 16, 20. 28, 25; **ሀሉ፡ ተወኪለከ፡ በእግዚ"፡** 3, 5; Dan. 3, 28; **ተወከልኪ፡ በሐሰት፡** Jer. 13, 25. 17, 7; Jes. 8, 14. 11, 10. 17, 7. 30, 12. 36, 4 seq.; Job 6, 13. 20. 27, 8; **ተወከል፡ ቦቱ፡** Sir. 2, 6; Kuf. 20; 4 Esr. 8, 35; Eph. 1, 12; Rom. 15, 12; Phil. 3, 4; c. **ዲበ፡** Hen. 94, 8; c. Acc.: **ተወከልናሆሙ፡** Jes. 20, 6; **ዘኪያሁ፡ ተወከልነ፡** 25, 9. 26, 4. 32, 2; Ps. 5, 13. 15, 1. 54, 27; **በተወከሎ፡ መጻሕፍት፡** Rom. 15, 4.

አስተወከለ፡ IV, 2 *confidere facere*, 1 Cor. 13, 7.

ውኩል፡ part. 1) *confisus, fretus:* **ጻድቅ፡ ከመ፡ ዐንበሳ፡ ውኩል፡** Prov. 28, 1. 11, 15 var.; **ውኩላነ፡ ኢይረሲክሙ፡ በእላንቱ፡ ቃላት፡** 2 Par. 32, 15; Org.; c. c. **በ፡**, ut: **ሰይጣን፡ ውኩል፡ በዝንቱ፡ ግብር፡** Can. Nic. 4; c. **ዲበ፡**, ut: **ውእቱ፡ ኮነ፡ ውኩለ፡ ዲበ፡ ምግባሩ፡** Phlx. 154. 2) *sibi commissum* vel *creditum habens* alqd: **መላእክት፡ እለ፡ ውኩላን፡ ብነ፡** οἱ πιστευθέντες ἡμᾶς ἄγγελοι (angeli quibus nos crediti sumus) Chr. Ta. 23.

ትውክልት፡ et **ቱክልት፡** subst. *confisio, fiducia, spes certa*, plerumque ἐλπίς, Jes. 28, 4. 31, 2; Jer. 36, 11; Thren. 3, 18; 2 Par. 35, 26; **ሃይማኖት፡ ወትውክልት፡ ወተፋቅሮ፡** 1 Cor. 13, 13; **ትውክልተ፡ ተስፋ፡** ἐλπὶς ἐπαγγελίας Act. 26, 6; **አኅደግዎ፡ ትውክልቶ፡** Mich. 2, 8; Job 15, 32 (ubi Gr. τομή habet); c. c. **በ፡** Phil. 3, 4 Platt (πεποίθησις); c. **ላዕለ፡** Ps. 72, 27. 145, 4; Mavâs. n. 43; **በእንተ፡ ሕጸተ፡ ትውክልቱ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡** Jsp. p. 303; nonnumquam *is in quo fiducia ponitur:* **ቱክልታ፡ እግዚ"፡** 1 Tim. 5, 5; Ps. 39, 6.

ወክሐ፡ I, 2 *tumultuari, clamorem edere:* **ወይዌክሑ፡ ወይዌውዑ፡ ኵሉ፡ ሰራዊተ፡ መንግሥት፡** (qui caeremoniae coronationis regis intersunt) Chr. Ax. f. 90. — *Voc. Ae.:* **ዐውየወ፡ ከልሐ፡ ወውዐ፡ ነቀወ፡ ጥሕረ፡ ጸርኀ፡ ጠርዐ፡ ወክሀ፡ ብ፡ ጮኸ፡** [Vicinum videtur **ወክተ፡**].

ተዋክሐ፡ III, 3 *rixari, altercari, jurgari, contendere* inter se: pueri **እለ፡ ይትዋክሑ፡** Const. Ap. 52; **ተዋክሑ፡ በበይናቲሆሙ፡** ἐγένετο φιλονεικία ἐν αὐτοῖς Luc. 22, 24; **ማኅበረ፡ አጋንንት፡ እለ፡ ይትዋክሑ፡** Gad. T. H.; c. Acc. pers.: **ማኅቶት፡ ይትዋክሖ፡ ለፀሐይ፡** λύχνος ἡλίῳ φιλονεικεῖ; hom. Cyr. f. 108; c. **ምስለ፡** pers., Cyr. ad Th. f. 11. [Hoc verbum Lud. cum נָכַח composuit; at ipse significationem *vociferando contendere* (vid. I, 2) affert].

ወክሕ፡ subst. *contentio, rixa, tumultus:* φιλονεικία Epist. Joann. Ant. in Cyr. f. 114; **ወክሕ፡ ብዙኅ፡** Asc. Jes. 3, 22; **ዮሐንስ፡ አህድአ፡ ወክሐ፡** N. T. rom. in Proleg.;

episcopus ne sero in ecclesiam veniat ከመ፡ ኢይኩን፡ ሀኬከ፡ ወወከሐ፡ በተሳልሞ፡ ዚአሁ፡ Clem. f. 175.

ወክሕ፡ subst. *contentio, rixa*, Tit. 3, 9 Platt.

ተዋካሒ፡ n. ag. *in controversiam vocans, pertinaciter negans*: መኑ፡ እንከ፡ ተረፈ፡ ተዋካሒ፡ እስመ፡ አምላክ፡ ውእቱ፡ መንፈስ፡ ho. Severiani in Cyr. f. 126.

ወከበ፡ ut videtur i. q. وَكَبَ *assidue incubuit* negotio: በኢወኪቦቶሙ፡ Asc. Jes. 3, 24. — At in *Voc. Ae.* ad Jes. explicatur ወኪብ፡ ዘ፡ አምሳል፡ (*similem esse*).

ወከተ፡ I, 1 *clamare, vociferari*: ከመ፡ ኢይውክቱ፡ Jos. 6, 10 var. [vid. ወከሐ፡].

አውከተ፡ II, 1 *clamorem edere, vociferari*: ከመ፡ ኢያውክቱ፡ Jos. 6, 10.

ተዋከተ፡ III, 3 *inter se vociferari, tumultuari*: ኢትትዋከቱ፡ እስከ፡ ንሠወጥ፡ ኀቤክሙ፡ ἡσυχάζετε Ex. 24, 14; ሰብአ፡ ተዋክቶ፡ („viri vociferationis") Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.*: ኢትትዋከቱ፡ ዘ፡ ኢታስተላክሱ።

አውከከ፡ *aberrare, evagari* vid. sub ዐውከከ፡

አውከከ፡ *perturbare* vid. sub አከ፡ c. 791.

ወከዐ፡ vel **ወከአ፡** rad. dubiae significationis, sec. Voc. Ae. *fessum esse* [coll. יגע].

አውከዐ፡ vel **አውከአ፡** II, 1 *defatigare*. አውከኡኒ፡ እሉ፡ መስሕታን፡ Macc. f. 2. *Voc. Ae.*: አውከዑኒ፡ ዘ፡ አደከሙኒ፡

ዋከየ፡ I, 3, si non quadrl. I, *refulgere, splendere* [cui nescio an باج V *splenduit, emicuit* fulmen, بَوْج *coruscatio fulminis* (بَيْج, وَمْج, [illegible]) componere liceat (coll. ዋጋ፡ pro ዋካ፡; vid. etiam ዋህውሀ፡)]: እምበዝኁ፡ ብርሃኑ፡ (ለዝ፡ ፀሓይ፡) ዋከየት፡ ሀገር፡ Gad. T. Haim. — *Voc Ae.*: በረቀ፡ ተሰብሐ፡ ዋከየ፡ ብ፡ አበረ፡

አዋከየ፡ II, 3 1) *resplendere facere, collustrare, splendorem affundere*, c. Acc.: ከዋክብት፡ ዘአዋከዩ፡ ኵሎ፡ አድያማተ፡ Gad. T. H.; c. Dat.: ሰላም፡ ለሥንኪ፡ ዘአዋከየ፡ መብረቃ፡ (cujus fulgor) ለብሒረ፡ ጽልመት፡ ወጣቃ፡ Enc. Mag. 20. 2) *splendere, fulgere*, instar gemmae vel fulguris, Lud. ex Org. 4; ፀሓይ፡ ዘያዋኪ፡ (lectio falsa pro ዘኢያአኪ፡) Sap. 18, 3.

ውኩይ፡ part. *splendens, splendidus, fulgens*: Enc. Ter 29 (20 sec. Lud.); ልብሰ፡ ብርሃን፡ ውኩይ፡ Gad. T. Haim.; ትንቢቱ፡ ለምልክያስ፡ ውኩይ፡ ከመ፡ ፀሓይ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7.

ዋካ፡ (v. ዋጋ፡) subst. 1) *splendor, fulgor*: እስመ፡ ፈድፋደ፡ ዋካሁ፡ (v. ዋጋሁ፡) σφόδρα ὡραῖον ἐν τῷ αὐγάσματι αὐτοῦ Sir. 43, 11; ኢጸዳል፡ ወኢዋካ፡ 4 Esr. 6, 14; ብርሃን፡ ዘያንጸበርቅ፡ ዋካሁ፡ [illegible] ርእየ፡ ዋካ፡ ወኢርእየ፡ ማኅቶተ፡ Org. 4; ecclesia ዋካ፡ ይእቲ፡ ወብርሃን፡ Deg. 2) *splendor repercussus*: እስመ፡ ዋካ፡ ብርሃን፡ ይእቲ፡ ዘቀዳማዊ፡ ἀπαύγασμα φωτὸς ἀϊδίου Sap. 7, 26.

ወከፈ፡ inus., denominatum videtur a כַּף كَفّ *vola manus*, vid. etiam ከፈ፡

አውከፈ፡ II, 1 1) *excipere* (manu) alqd: አውከፈት፡ አንብዐ፡ ወለታ፡ ἀπεδέξατο τὰ δάκρυα τῆς Ξ. Tob. 7, 16 (v. አከፈት፡ cum glossa marginali ማሰሰት፡ *abstersit?*); ገልዕ፡ በዘ፡ ያወክፉ፡ (v. ያዌክፉ፡, v. ያከውፉ፡) ማየ፡ ኅዳጠ፡ Jes. 30, 14 (vid. አከወፈ፡). 2) *in se recipere* alqd, ut mandatum exsequendum (auf ſich nehmen, ſich anheiſchig machen), seq. ከመ፡ c. Subj., ut: አውከፉ፡ አይሁድ፡ ላዕሌሆሙ፡ ወለዘርአሙ፡ ከመ፡ ኢይፍልሱ፡ Esth. 9, 27.

አወከፈ፡ II, 2 *excipere* Jes. 30, 14 var. (vid. II, 1).

ተወከፈ፡ III, 1 et **ተወከፈ፡** III, 2 I) Refl. *suscipere, accipere*, al. 1) homines: a) *excipere* alqm hospitem: Hebr. 11, 31; Matth. 10, 40. 41. 25, 35; 1 Tim. 5, 10. b) *suscipere* alqm Luc. 2, 58; benigne Matth. 18, 5. α) sustentandi et opitulandi causa: ἀναλήψομαι Jes. 46, 4. 63, 9; ἀντιλαμβάνεσθαι Jes. 49, 26. 63, 5; ተወከፍ፡ ቢጸከ፡ Sir. 29, 20; ἐπιλαμβάνεσθαι 4, 11; προσλαμβάνεσθαι Rom. 15, 7. β) in specie: *suscipere in baptismo* alqm, (quod sponsoris est): ዕድ፡ ኢይትወከፍ፡ ወለተ፡ በጥምቀት፡ II Can. Nic. 24; F. M. 5, 2 al. c) *accipere* i. e. *gratum habere, adsentire*, c. Acc.: ተወከፈቶ፡ ነፍስየ፡ προσεδέξατο αὐτόν Jes. 42, 1; እትዌከፈከ፡ (v. እትወከፈከ፡) 45, 4; Matth. 11, 14; እለ፡ ይትዌከፍዎ፡ ለአርጌንስ፡ οἱ φρονοῦντες τὰ Ὠριγένους, Cyr. ad Reg. f. 28. 2) res, a) *accipere*, α) praecepta, consilia, i. e. *aurem praebere, obtemperare, assentire*, c. Acc.: ኢተወከፍክሙ፡ ተግሣጽየ፡ Jer. 2, 30. 39, 33; ይትወከፍ፡ እዝንክሙ፡ ቃለ፡ አፉሁ፡ Jer. 9, 20; ተወከፉ፡ ቃልየ፡ ወሕግየ፡ Zach. 1, 6; ለተወክፎ፡ Prov. 1, 3. 2, 1; ዘይትዌከፍ፡ ትምህርተ፡ 16, 17. Luc. 8, 13; Act. 8, 14. 11, 1; 1 Cor. 2, 14; 1 Tim. 4, 9; ተወከፍ፡ ቃለ፡ አመትከ፡ Judith 11, 5; ኢተወከፈ፡ ነገሮሙ፡ Jsp. p. 325. 382; omisso Acc., c. እምነ፡ pers.: *obtemperare alicui*, ut: አይሁድ፡ ይትኤዘዝዎ፡ ወይትዌከፉ፡ እምኔሁ፡ Jsp. p. 309; ኢተወከፈ፡ እምኔሆሙ፡ p. 313. β) *admittere, acceptare*: episcopi ይትወከፉ፡ ንስሓሆሙ፡ ለእለ፡ ይትመየጡ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ Did. 12; ጳጳስ፡ ኢይትወከፍ፡ ውዴተ፡ ላዕለ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ F. N. 4. γ) *benigne excipere* preces, dona, sacrificia alcjs: ዘጸለየ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ ይትዌከፎ፡ Job 33, 26; Ps. 6, 9; ተወከፍኒ፡ እምእዴሁ፡ ቍርባነ፡ Kuf. 4; c. Acc. pers. et rei: ኢይትዌከፎሙ፡ መባኦሙ፡ ለረሲዓን፡ Sir. 31, 23; Ps. 140, 2. b) *suscipere* i. e. *subire, tolerare*: Jes. 28, 10; እኪተ፡ ኢንትዌከፍ፡ ὑποίσομεν Job 2, 10; ተወከፍ፡ ኵሎ፡ ዘመጽአከ፡ Sir. 2, 4; ዘይትዌከፍ፡ ርትዐ፡ Jes. 26, 3; Hebr. 10, 31; cruciatus, Enc. Haml. 2; convicia, Haml. 12. c) *recipere*: በእንተ፡ ኍልቈ፡ መጻሕፍተ፡ አምላካውያት፡ ዘእዙዝ፡ ተወክፎቶን፡ ኀበ፡ (v. ውስተ፡) ቤተ፡ ክርስቲያን፡ F. N. 2; ይትዌከፎሙ፡ εἰσδέξεται πρὸς αὐτόν (recipit in se) Hab. 2, 5. II) Pass. *excipi, accipi, suscipi, recipi*: ከመ፡ ኢይትወከፍ፡ ከሀን፡ ነኪር፡ ዘእንበለ፡ መጽሐፈ፡ መበሕት፡ Lud. comm. hist. p. 311; መዐዛ፡ ሠናይ፡ ዘይትዌከፍ፡ ቅድሜሁ፡ Kuf. p. 9; c. Acc. vel Dat. ejus, a quo quid benevole accipitur: ኢይትወከፎ፡ ለዘ፡ አብአ፡ Lev. 7, 18; ኢታብእ፡ ሎቱ፡ ሕልያነ፡ እስመ፡ ኢይትወከፍ፡ (v. "ከፎ) ለከ፡ Sir. 32, 14; ለዘይጼመዎ፡ በጽድቅ፡ ይትወከፍ፡ (v. "ከፎ፡) ሎቱ፡ 32, 20.

ተዋከፈ፡ III, 3 *benigne excipere alqm eique praebere quod voluit*: ይትዋከፈከ፡ (v. ይሁበከ፡) ተምኔተከ፡ Job 22, 27 (si quidem lectio bona est).

ውኩፍ፡ part. 1) *acceptus, gratus*: አእመርን፡ ከመ፡ ውኩፍ፡ ስእለትከ፡ Jsp. p. 308; መባእ፡ ውኩፍ፡ p. 372; ኢይኩን፡ ውኩፈ፡ ቍርባኖሙ፡ F. M. 21, 4; Chr. Ta. 11; Org. 1.

2) *receptus:* **በእንተ፡ኍልቈ፡መጻሕፍት፡ውኩፋት፡** F. N. 2; **ጉባኤያት፡** (concilia) **ውኩፋት፡** F. N. 51.

ውክፌ፡ n. act. *susceptio, acceptio:* **ያአምሩ፡ውክፌ፡ነገሩ፡ብዙኀ፡ጊዜያት፡** sciunt verbum ejus saepenumero acceptum i. e. ei obtemperatum esse, Jsp. 308.

ሙክፍ፡ subst. *receptaculum*, locus ubi quid suscipitur vel recipitur, Lud. ex Org. 3.

ተወካፊ፡ n. ag. *susceptor, excipiens, accipiens:* Deus **ለድውያን፡ተወካፊ፡** Kid. f. 22. 13; **ተወካፌ፡ነግድ፡** Did. 10; **ተወካፌ፡ንስሓ፡** qui poenitentiam (impositam) suscipit i. e. subit F. M. 1, 6; **ተወካፌ፡ጥቡብ፡** Lud. e Mss. Colb.

መስተወክፍ፡ vel **መስተዋክፍ፡** part. *se invicem excipiens*, "**ዋክፋን፡** vel "**ወክፋን፡** διαδεχόμενοι 1 Par. 26, 18.

ዋው፡ nomen literae alphabeti Hebraici sextae, Ps. 118, 41; Thren. 1, 6. 2, 6. 3, 15. 4, 6; ubi de psalmis agitur, siglo **ዋው፡** Ps. 118, 41—48 notatur.

ወውዐ፡ I, 2 [e **ወዕውዐ፡**, coll. وَغًى وَعًى *clamores*, وَغَى *tumultus*, وَعْوَاعٌ *strepitus, tumultus, latratus*] *alta voce clamare, vociferari, magnum clamorem edere* vel *tollere:* **ወውዑ፡** κηρύξατε Hos. 5, 8; **ወውዐ፡በዐቢይ፡ቃል፡** Dan. ap. 13, 18; de leonibus: **ወውዑ፡ላዕሌሁ፡** Jer. 2, 15; de multitudine hominum *tumultuantium:* Ps. 82, 2; **ቃለ፡እለ፡ይዌውዑ፡እምውስተ፡አድባር፡** Jer. 31, 3; **በውውዓ፡ብዙኃን፡አሕዛብ፡ወውዑ፡** Jes. 13, 4; in specie a) de clamore *bellico:* **ይዌውዕ፡ዲበ፡ፀሩ፡** Jes. 42, 13; Joel 4, 14; Jos. 6, 5 seq.; Jud. 6, 34; 1 Reg. 17, 52; **ወውዐ፡ሎቱ፡** 2 Reg. 21, 17. b) de clamore *jubilantium:* 1 Reg. 4, 5; **ወውዑ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡በዐቢይ፡ቃል፡** Judith 14, 9. 16, 11; **ይወውዑ፡አድባር፡በፍሥሓ፡** Jes. 44, 23. c) *ululantium:* Jes. 15, 8. 16, 7; **ወውዕ፡ወዐውዩ፡** Hez. 21, 12. d) *clangorem edere:* angeli **ወውዑ፡በዕንዚራቲሆሙ፡** Lud. ex Hom. Jac. Sarug.

ውውዓ፡, rarius **ወውዓ፡**, subst., plerumque m. (praefixo **ወ፡** et libri Mss. crebro **ወውዓ፡** pro **ወውውዓ፡** exhibent) *clamor magnus*, a) *tumultus, vociferatio tumultuantium*, Jes. 13, 4; **ውውዓሆሙ፡ለብዙኃን፡** (ψόγος) Jer. 20, 10. 27, 46; **ውውዓ፡ኮነ፡** Matth. 25, 6. b) *clamor bellicus:* Job 39, 25; Jos. 6, 20; Am. 1, 14; Zeph. 1, 16; Jer. 6, 23; **ውውዓሆሙ፡ለሰብአ፡አፍራስ፡** Jer. 4, 29; **ውውዓ፡ቀትል፡** Jer. 4, 19. 27, 22. c) *jubilum* 1 Reg. 4, 6; Lud. e Vit. Dan. d) *ululatus*, Zeph. 1, 10; Jer. 31, 5.

ውዋዒ፡ subst. *vociferatio*, jubilantis ut: **ሰላም፡እብል፡በቃለ፡ስብሓት፡ወውዋዒ፡** Enc. Tachs. 6; Enc. Haml. 5.

ውዕላ፡ (v. **ወዓላ፡**) subst. [יָעֵל ܝܥܠܐ وَعِلٌ *ibex*; vid. **ዋላ፡** c. 883] πύγαργος, *pygargus, damae* vel *dorcadis species*, (דִּישׁוֹן) Deut. 14, 5; sec. Lud. *mas capreae*, (**ተባዕት፡ወይጠል፡**). — *Voc. Ae.:* **ውዕላ፡ብ፡በኽር ።**

ወዐለ፡ et **ውዕለ፡** I, 1 [amh. **ዋለ፡**; vicinum est nomen עוֹלָם (**ዓለም፡**), de quo vid. H. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache, VI Ausg. p. 91; etiam יחל חול et גיל] Subj. **የዐል፡**, Imprt. **ዐል፡** 1) *morari, manere, commorari:* **ንዋዕል፡** v. **ንውዕል፡ውስተ፡ፍኖት፡እንዘ፡ነሐውር፡** Gen. 33, 14; **ነበረ፡ትዕይንት፡ወውዕለ፡** (v. **ወዐለ፡**, var. pro **ውዑል፡**) **እስከ፡አመ፡ሐይዉ፡** ἡσυχίαν εἶχον αὐτόθι καθήμενοι Jos. 5, 8; **በአ፡የዐል፡** καταλῦσαι Luc. 19, 7; **ወኔረ፡ዐል፡** (v. **ከመ፡ትንበር፡ኄረ፡**) καὶ σῴζου Prov. 6, 3; **ኀቡረ፡ወዐሉ፡** *cohabitaverunt* Enc. Masc. 29; **ወዐለ፡ቅድሜሁ፡ሞት፡** (lictoris vel stipatoris instar, vid. **ወዓሊ፡**) τρέχει Job 41, 13. 2) in specie: *diem agere* vel *transigere, per diem facere* alqd, *interdiu commorari, opus diurnum facere* (vid. **ዕለት፡**), **ከመ፡የዐል፡** Cod. Bibl. Bodl. XXVIII; **እለ፡ይውዕሉ፡በስታይ፡** (v. **ውስተ፡ስታይ፡**) Jes. 5, 11; **ዘኀቤሁ፡ወዐልኩ፡ዮም፡** Ruth 2, 19; **ወይውዕል፡በይምን፡** Koh. 1, 6 var.; **ወዐሉ፡ኀቤሁ፡ይእተ፡ዕለተ፡** Joh. 1, 40; **ወዐለ፡በሐሩረ፡ፀሓይ፡** Fal. f. 50; **ይውዕሉ፡ውስተ፡ግበቢሆሙ፡** Ps. 103, 23; c. Acc. loci: **እስመ፡ወዐለ፡ገዳመ፡ኀበ፡እለ፡** .. Judith 8, 3; Luc. 19, 5; seq. **እንዘ፡**, ut: **ወወዐሉ፡ይእተ፡ዕለተ፡እንዘ፡ይትናገሩ፡** Gad. T. H.; vel seq. Imprf., ut: **ቤትኩ፡ወወዐልኩ፡እጸብት፡** 2 Cor. 11, 25; homo **ይውዕል፡ወይትቀነይ፡እስከ፡ይመሲ፡** Ps. 103, 24; **ይወፍር፡ሰብእ፡ውስተ፡ተግባሩ፡ወይውዕል፡ወይትቀነይ፡እስከ፡ይመሲ፡** Macc. f. 3. 3) *agere* diem festum (in lingua Amharico-Aethiopica): **እውዕል፡ፋሲካ፡** Cod. Bibl. Bodl. XXVIII (vid. sub **ኰስሐ፡**).

አውዐለ፡ II, 1 1) *diem transigere facere*, **ስብሐት፡ለከ፡(እግዚ"፡)ዘአውዐልከነ፡ኵሎ፡ኑኀ፡ዕለት፡** Deg. 2) unum et alterum diem detinere i. e. *in custodiam dare, in custodia attinere*, (in Haft oder Verwahrung nehmen): **አውዐልዎሙ፡ውስተ፡ቤተ፡ሞቅሕ፡** Act. 5, 18; Macc. f. 2; **አውዐልዎ፡ውስተ፡ሙዓል፡** Num. 15, 34, vel **አውዐልዎሙ፡ሙዓለ፡** Act. 4, 3; vel *custodiendum dare*, ut: **አውዐሉ፡አፍራሲሆሙ፡ውስተ፡አህጉረ፡አድያም፡** Act. 23, 32 rom. 3) *stationem agere* (proprie de militibus, deinde de militia Christiana): **እስመ፡አውዕል፡እፈቅድ፡**, **ምንት፡ውእቱ፡አውዕሎ፡** Herm. p. 52. 53.

ውዑል፡ part. *commorans, diem transigens*, Jos. 5, 8.

ዕለት፡ subst., plerumque f., Pl. **ዕለታት፡** 1) *temporis spatium* (Zeitdauer), *tempus:* **በዕለተ፡ምንዳቤ፡** ἐν καιρῷ θλίψεως Sir. 2, 11; Jer. 14, 8; **በዕለት፡ኀሬት፡** Jes. 49, 8; 1 Thess. 5, 1; **ኀጸረ፡ዕለትየ፡ከመ፡** .. ἐκλείψει με ὁ χρόνος Hebr. 11, 32 Platt; **ዕለተ፡ነግህ፡ወሰርክ፡** Kuf. 6. 2) *dies*, opp. nocte: Hen. 72, 22. 24; Apoc. 8, 12; Gen. 1, 5. 14. 18. 7, 4. 17; Ex. 24, 18; **ዕለታት፡ወለያልይ፡** Lit. 167, 1; (crebrius **መዓልት፡**); quatenus est pars temporis (mensis, anni, al.): **ዕለተ፡ሞት፡**, **ዕለተ፡ልደት፡** Koh. 7, 1. 8, 8; Gen. 27, 2; 1 Reg. 26, 10; Job 3, 1. 2; **ዮም፡በዛቲ፡ዕለት፡** Jer. 1, 18; **እስከ፡ዛቲ፡ዕለት፡** Jer. 11, 7; **በይእቲ፡ዕለት፡** Gen. 7, 13; **አሐተ፡ዕለተ፡** 1 Reg. 27, 1; **በአሐቲ፡ዕለት፡** Jes. 9, 14; **ኵሎ፡ዕለተ፡** ὅλην τὴν ἡμέραν Thren. 1, 13. 3, 3; **በእፎ፡ዕለት፡እምዕለት፡ትነውኅ፡** Sir. 36, 7; **ዕለት፡እንተ፡ኀለፈት፡** 4 Esr. 2, 9; **ዕለተ፡ቀትል፡** Koh. 8, 8; **ዕለተ፡በዓል፡** Thren. 2, 22; **ዕለተ፡መንሱት፡** Job 21, 30; **ዕለተ፡ሡናይት፡** et **እኪት፡** Sir. 11, 25; **ቀርበት፡ዕለተ፡እግዚ"፡** Jes. 13, 6; **ዕለት፡እኪት፡** Jer. 17, 17; **ዕለተ፡ኢየሩሳሌም፡** Ps. 136, 9; **ዕለተ፡በረድ፡** 2 Reg. 23, 20; **ዕለት፡ዐባይ፡** Judae 6; Apoc. 6, 17; **ሰቡዐ፡ዕለታተ፡** 1 Reg. 11, 3; **አመ፡ዕለተ፡ዐሡሩ፡ወረቡዑ፡** Lev. 23, 5; **በዕለተ፡ሳምንት፡** Kuf. p. 59. a) crebro in st. c. integrae enunciationi praeponitur: **ኢትርግም፡ዕለተ፡ተወለድከ፡** Sir. 23, 14; Gen. 40, 20; **በዕለተ፡እጼውዐከ፡** (eo die quo) Ps. 19, 10; Lev. 7, 15. 16; Judith 2, 10; Jer. 11, 7. 41, 13; Thren. 3, 56; **እምዕለተ፡ትበልዑ፡** (inde ab eo die quo) Kuf. 3; **እምዕለተ፡ከደነ፡ኀፍረቶ፡** ibid.; **አመ፡ዕለተ፡** (quo die) **ይድኅዕ፡** Sir. 3, 31; Ps. 137, 4 (vid.

አመ፡). b) *de die in diem*: እምዕለት፡ዕለት፡ v. ዕለተ፡ Jes. 58, 2; 1 Par. 16, 23; ዕለት፡ v. ዕለተ፡እምዕለት፡ 2 Petr. 2, 8; Kuf. 49; እምዕለት፡ለዕለት፡ Ex. 13, 10; በኵሉ፡መዋዕሊሆሙ፡ዘዘለለዕለት፡ዕለተ፡ 1 Par. 16, 37. c) *quotidianus*: ሲሳይ፡ዘለለዕለትነ፡ 2 Esr. 15, 18; Matth. 6, 11; Ex. 5, 13. d) በዕለቱ፡ πρὸς ἡμέραν Ex. 14, 27; ዛቲ፡ዕለት፡ *hodie* 1 Par. 29, 5; እምይእተ፡ዕለተ፡ *inde ab ea die* Dan. ap. 1, 64 (vid. እምነ፡ c. 194).

ወዓሊ፡ n. ag., sing. et coll., Pl. ወዐልት፡ et ወዓልያን፡ *stator, apparitor, stipator, satelles, viator, lictor, miles*: πράκτωρ Luc. 12, 58; ὑπηρέται ወዓሊ፡ Matth. 26, 58; Joh. 7, 32; ወዓልያን፡ Marc. 14, 54; ῥαβδοῦχοι Act. 16, 35. 38; ὑπηρέται τοῦ βασιλέως Dan. ap. 3, 22 (ወዓሊ፡ et ወዓልያን፡); λειτουργοί ከመ፡መልአከ፡አሕዛብ፡ከማሁ፡ወዓሊሁ፡ Sir. 10, 2; ኢይትዐበይ፡ረድእ፡ላዕለ፡መምህሩ፡ወኢወዓሊ፡ላዕለ፡ነጋሢ፡ Did. 5; cf. παρατρέχοντες ወዐልት፡ 4 Reg. 11, 6; ἄγγελοι (regis) 1 Reg. 19, 11; Num. 24, 12; 3 Reg. 22, 13; ἄρσις 2 Reg. 11, 8; ἑκατόνταρχοι vel χιλίαρχοι 1 Reg. 8, 12; τριστάτης 4 Reg. 9, 25. 15, 25; στρατιῶται ወዐልት፡ Act. 21, 35; συστρατιώτης ዘምስሌየ፡ወዓሊ፡ Phil. 2, 25; Macc. f. 1; Clem. f. 220. 269; crebro in Sx.; *minister* (Aufwärter) prophetae: ወዓልየ፡ረሰይኩከ፡ 3 Reg. 19, 20. 21. — Voc. Ae.: ወዓሊ፡ቍልዔ፡ዘ፡ሎሌ፡

ሞዐልት፡ (in libris Mss. vel impressis antiquioribus, ut Marc. 4, 27 rom.; Jes. 34, 10 cod. Laur.; Am. 8, 9 cod. Laur.) et plerumque **መዓልት፡** subst., m. et f., Pl. **መዋዕል፡**, Pl. Pl. **መዋዕላት፡** 1) In Sing. a) *dies*, opp. nocte: Ps. 73, 17; Job 17, 12; ዘሌሊት፡መዓልተ፡ይከውኖ፡ Sir. 38, 27; Zach. 14, 7; Acc. መዓልተ፡ *interdiu, die, per diem*: Ex. 13, 21. 22; Ps. 1, 2; Jes. 21, 12. 34, 10. 60, 11; 4 Esr. 9, 42; Job 5, 14; Luc. 18, 7, Marc. 4, 27; መዋዕለ፡አርብዓ፡ወአርብዓ፡ለያልየ፡ Matth. 4, 2. b) *tempus diurnum*, in specie *meridianum, meridies*, sive ቀትረ፡መዓልት፡ Sir. 35, 16, vel መዓልተ፡ቀትር፡ Am. 8, 9, vel ብርሃነ፡መዓልት፡ Jes. 58, 10; sive መዓልት፡ absolute: ይወድቁ፡መዓልተ፡ከመ፡ዘመንፈቀ፡ሌሊት፡ Jes. 59, 10; በጊዜ፡መዓልት፡ Jer. 15, 8; Ps. 36, 6. 54, 19; Gen. 43, 16. 2) In Plur. a) *tempus* (χρόνος, καιρός): ተዘከር፡መዋዕለ፡ረኃብ፡አመ፡መዋዕለ፡ጽጋብ፡ Sir. 18, 25; ለነዋኅ፡መዋዕል፡ εἰς πολὺν χρόνον Jes. 34, 10; መዋዕል፡ወአዝማን፡ Act. 1, 7; Marc. 13, 33; Matth. 2, 7; Thren. 1, 15; Dan. 2, 21; በእማንቱ፡መዋዕል፡ Gen. 38, 1; ይእተ፡አሚረ፡ወበውእቱ፡መዋዕል፡ Jer. 3, 17; በመዋዕለ፡ምንዳቤሆሙ፡ 15, 11. 37, 7. በዝ፡መዋዕል፡ 16, 21; ብዙኀ፡መዋዕለ፡ Ep. Jer. 2; መዋዕለ፡ኅዳጠ፡ Prov. 7, 12. በኍንዳይ፡መዋዕል፡ Jes. 49, 1; ኍንዳየ፡መዋዕለ፡ 27, 10; ነበረ፡መዋዕለ፡ Act. Jes. 11, 21. b) *dies* (multo saepius frequentatum quam ዕለታት፡): አሐተ፡ዕለተ፡ወሰኑየ፡መዋዕለ፡ Sir. 38, 17; አሐቲ፡ዕለት፡ሰኑየ፡መዋዕለ፡ከነት፡ 46, 4. በትእዛዘ፡እግዚ"፡ኵሉ፡መዋዕል፡ይትፌለጥ፡ 33, 8. በእማንቱ፡ሠሉስ፡መዋዕል፡ 2 Esr. 10, 9; 1 Reg. 28, 1. 2; Gen. 21, 34. 22, 1. 27, 44; ውኁድ፡መዋዕል፡ Apoc. 12, 12; ብዙኀ፡መዋዕለ፡ Jer. 44, 16. መዋዕል፡እኩያት፡ Job 30, 26. 1 Petr. 3, 10. መዋዕለ፡ማእረር፡ Sir. 24, 16; መዋዕለ፡ሕይወትከ፡ 30, 32. በአምሳለ፡መዋዕለ፡ዓለም፡ 50, 25. Jes. 63, 11. በኵሉ፡መዋዕል፡ 65, 9. Jer. 20, 7. በውእቱ፡መዋዕል፡ Jer. 3, 16. መዋዕለ፡ግብር፡ (opp. sabbatis) Hex. 10, 1. ርእሰ፡መዋዕል፡ Hex. 10, 1. 71, 10. መዋዕላት፡ 71, 10. በከልኤት፡መዋዕላት፡ 1 M. 1. 4, ለለመዋዕል፡ ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας 1 Reg. 1, 3; መሥዋዕቶሙ፡ዘበበመዋዕል፡ 1 Reg. 20, 6; in st. c. integrae enunciationi praepositum (sicut ዕለተ፡), ut: በመዋዕለ፡ተወልደ፡ዮሴፍ፡ diebus quibus (vel: tempore quo) natus est Kuf. 28; በመዋዕለ፡ትኤብስ፡ትነስሕ፡ Sir. 18, 27. — Abyssini quadriennii singulos annos nomine quaternorum Evangelistarum insignire solent, ut መዋዕለ፡ማርቆስ፡ cet., vid. Scaliger p. 688; Lud. hist. III, 6. 98; comm. p. 439; Rüppell II. p. 34.

ምውዓል፡ et **ሙዓል፡** subst. *custodia*, locus ubi comprehensi custodiuntur: Gen. 39, 20 (c. var.); Num. 15, 34; 2 Reg. 20, 3; Act. 4, 3. (In loco Jes. 13, 6 de quo Lud. haesitat, ሙዓለ፡ሴሬት፡ e መአስሴሬት፡ Μασερέθ corruptum videtur).

መዓልታዊ፡ adj. rel. *diurnus* vel *meridianus*: ፀሓይ፡መዓልታዊ፡ Tab. Tab. 82.

መዋዕልና፡ subst., nonnisi praemisso ብሉየ፡ repertum, sc. ብሉየ፡መዋዕልና፡ *aeternitas* Dei (n. abstr. a ብሉየ፡መዋዕል፡ antiquus dierum i. e. aeternus, e Dan. 7, 9), Haim. Ab. n. 24 (cfr. እጓለ፡ማውትና፡ c. 204).

ወዐረ፡ i. q. وَعُرَ *asper, salebrosus fuit* locus (vid. ወርዐ፡), *difficilis fuit* alicui quaestio. II *perturbavit* alqm in oratione. V *perturbatus* vel *attonitus fuit* in oratione (cfr. وَعَّرَ V).

ተወዐረ፡ vel **ተውዕረ፡** III, 3 *obstupescere* ob alqd, *mente comprehendere non posse* alqd, c. Acc. rei: እትዌዐር፡ጥበበ፡ ho. Theodoti in Cyr. f. 111.

ዋዕር፡ part., m. et f., *difficilis intellectu, paradoxus*: ወአማን፡ነኪር፡ወዋዕር፡ውእቱ፡ዘክርስቶስ፡ምስጢር፡ καὶ παράδοξον ἀληθῶς ἐστὶ τὸ Χριστοῦ μυστήριον Cyr. c. Pall. f. 70; ውስተ፡ቅድስት፡ወመንክርት፡ወዋዕር፡በአማን፡ልደት፡ ἁγία καὶ τεθαυμασμένη καὶ παράδοξος ἀληθῶς ἀπότεξις f. 71; ከነ፡ዋዕረ፡ወነኪሩ፡ ξένον παράδοξον f. 86; ነኪሩ፡ዋዕር፡ πρᾶγμα παράδοξον hom. Cyr. f. 105. — Voc. Ae.: ዋዕር፡ዘ፡ዕፁብ፡ልውጥ፡ይ፡

ትውዕርት፡ subst. *paradoxia, ratio incomprehensa* vel *incredibilis*: በትዕውርቱ፡ (legas: በትውዕርቱ፡) ወበመንክሩ፡ለዘክርስቶስ፡ምስጢር፡ κατὰ τὴν τοῦ θαύματος ὑπερβολήν, Cyr. c. Pall. f. 70.

ውዕየ፡ I, 1 [in caeteris linguis deest, ni forte وغى *arsit* eadem stirpe oriundum est] Impf. ይውዒ፡, Subj. የዐዪ፡ (pro ይዕዪ፡ quod passim occurrit ut F. N. 24, 1; semel inveni ይውዐይ፡ Sir. 8, 10 in cod. Abb. XXXV) 1) *uri, comburi, concremari, conflagrare, igne consumi*: Ex. 3, 2. Num. 17, 2; Jes. 6, 24; 4 Esr. 10, 32. 14, 23; ኢይውዕይ፡አልባሲሁ፡ Prov. 6, 27. 28; Jes. 1, 31. 5, 24. 9, 18. 47, 14; Job 3, 17; ከመ፡ኢተዐይ፡በነዶሙ፡ Sir. 8, 10; ውዒኩ፡ (v. ውዒኩ፡ in cod. Laur.) Jes. 27, 4. 2 Petr. 3, 10; Apoc. 8, 7; ሣክ፡ኀጢአት፡የዐይ፡ Lit. Orth.; ውዕየ፡ (Inf.) ሥጋሆሙ፡ Hen. 67, 9; crebro additur በእሳት፡, ut: እናቅጺሃ፡ውዕዩ፡በእሳት፡ 2 Esr. 11, 3; Jer. 4, 26. 46, 17; Jes. 1, 7. 64, 11. ውዕየ፡በእሳት፡ከብርነ፡ 64, 11. በእሳት፡የዐይ፡ Kuf. 32. ወውዕየ፡በማእከለ፡እሳት፡ Kuf. 12. 2) Rarius a) *ardere, fervere*: ምድር፡ትውዒ፡እሙቀተ፡ፀሓይ፡ Hen. 4; ማኅቱ፡ይውዒ፡በእሳት፡ 14, 12. 78, 11. ውዕየ፡ልብየ፡ Ps. 72, 21 ልበ፡አበዊሆሙ፡ውዕየ፡ ([illegible]) Esr. 1, 2. ሰላም፡

ለመላትሒኪ፡በእንተ፡እንብዕ፡እለ፡ውዕያ፡ III Sal. Mar. 9. b) *incendi, succendi:* እመ፡ውዕየ፡ቤተ፡አማልክት፡ ὅταν ἐμπέσῃ πῦρ εἰς οἰκίαν Ep. Jer. 54; እስከ፡በሕቁ፡ይውዒ፡ Dan. 3, 19. c) *inflammari:* ይጸንሑ፡ለእመሁ፡ይውዒ፡እምሕምዘ፡አርዌ፡ Act. 28, 6 rom.

አውዐየ፡ II, 1 1) *comburere, concremare, cremare, consumere* (de igne): አውዐይናሃ፡በእሳት፡ 1 Reg. 30, 14; አውዐይዎሙ፡በህየ፡ 31, 12; 3 Reg. 16, 18; Lev. 4, 12. 21; Jud. 9, 49. 12, 1; Kuf. 20. 30. 31. 41; ታውዕዮሙ፡በዘኢይጠፍእ፡እሳት፡ Sir. 28, 23. 49, 6; Jer. 7, 31. 21, 10. 41, 2. 43, 32. 52, 13; Ps. 73, 8; ከልአሙ፡አውዕዮተ፡መቅደስ፡ Jsp. p. 376; እሳት፡ያውዒ፡ቤተ፡ Job 15, 34. 1, 16; Jes. 43, 2; መቅሠፍት፡መዐቱ፡ታውዒ፡ኵላ፡ምድረ፡ Jes. 9, 19. 2) *urere, adurere, inurere:* ፀሐይ፡ኢያውዒከ፡ Ps. 120, 6; Hen. 72, 4; ኅጠተ፡ስናፔ፡ሶበ፡ጥዕማ፡ብእሲ፡ታውዕዮ፡ Did. 14; ዐቃብያነ፡ሥራይ፡ (medici) ሶበ፡ይፈቅዱ፡በጢሐ፡ወአውዕዮ፡በእሳት፡ ὅταν τέμνωσιν, ὅταν καίωσιν Chr. Ta. 30. — *Voc. Ae.:* አውዐዩ፡ዘ፡ተኰሰ፡።

አስተዋዐየ፡ IV, 3 *inflammare, incendere:* ዘያስተዋዕያ፡ለእከይ፡ (v. ዘያስተዋሕያ፡) ὃς δ'ἂν ἐκκαύσῃ κακίαν Prov. 19, 9.

ውዑይ፡ part., f. ውዒት፡ 1) *ardens, fervens, fervidus, incensus:* ከርሥየ፡ትፈልሕ፡ውዑየ፡ Job 32, 19; አኰስሑ፡አዕዋፍ፡ውዑየ፡ውስተ፡አዕይንትየ፡ Tob. 2, 10; ነፋስ፡ውዑይ፡ καύσων Hez. 17, 10. 19, 12; በአንብዕ፡ውዑይ፡ Chr. Ta. 31; ውዑይ፡ፍቅር፡ Org. 1; ውዑይ፡ፍልሐቱ፡ Lud. ex Enc. Nah. 7. 2) *ustus, adustus, inustus:* ውዑየ፡ነድ፡ Enc. Nah. 24; ውዑየ፡ኅሊና፡ κεκαυστηριασμένος τὴν συνείδησιν II Can. Ap. 48. 3) *concrematus, combustus:* ይከውኑ፡ውዑያነ፡ Jes. 33, 12; ውዒት፡በእሳት፡ Ps. 79, 17.

ዋዕይ፡ subst. 1) *incendium:* ይከውኑ፡ሕዝብ፡ከመ፡ዋዕየ፡እሳት፡ Jes. 9, 19; ኢትበጽሖሙ፡ወኢዋዕዩ፡ለእሳት፡ Sir. 28, 22; ከመ፡ዋዕየ፡ሦክ፡ዘገዳም፡ Jes. 33, 12; ጢሰ፡ዋዕዮሙ፡ 4 Esr. 13, 16; ከመ፡ይትፈነው፡ውስተ፡ዋዕይ፡ Hen. 10, 6. 100, 9. 2) *ardor, fervor, aestus:* Act. 28, 3 rom.; ዋዕየ፡ፀሐይ፡, ዋዕየ፡ኰነሐ፡ Hen. 4; Luc. 12, 55 rom.; እንበልበለ፡ዋዕዩ፡ (sc. solis) Enc. Teq. 21; ዋዕየ፡መዓልት፡ Bar. 2, 25; እስከ፡የኀልፍ፡ዋዕይ፡ (sc. diei vel meridiei) F. N. 10, 6; ይትዌለጥ፡ዋዕዮሙ፡ለእልክቱ፡እንቅዕት፡ Hen. 67, 11; ዋዕይ፡በፍትወት፡ πυροῦσθαι 1 Cor. 7, 9 Platt; ዋዕየ፡ፍትወት፡ (concupiscentiae) F. M. 6, 8.

ዕየት፡ subst. *adustio* corporis, *locus corporis adustus:* Jes. 14, 11 (v. ውዕየት፡); Ex. 21, 25 (v. ውዕየት፡); Lev. 13. 28.

ውዕየት፡ n. act. et subst. 1) *ustio, combustio, incendium:* ውዕየተ፡ሀገር፡ Apoc. 18, 18; 4 Esr. 12, 51; ውዕየተ፡ቤተ፡እግዚ"፡ Abush. 20; ይከውን፡ለውዕየት፡ Jes. 5, 5 var.; 9, 5 var.; በውዕየተ፡እሳት፡ 2 Petr. 3, 10; ἐμπυρισμός Num. 11, 3; Deut. 9, 22. 2) *adustio* corporis, *locus corporis adustus:* Jes. 14, 11 (v. ዕየት፡); Ex. 21, 25 (v. ዕየት፡); Lev. 13, 24. 25. 28. 3) *ardor, fervor, aestus* animi, cupiditatum: ውዕየት፡ዘፍትወት፡ F. N. 24, 1; በውዕየተ፡ልብ፡ (mit Inbrunſt) Enc. Haml. 6; Jsp. p. 279; legas hos psalmos በልባዌ፡ወበውዕየተ፡ነፍስ፡ Phlx. 163; etiam ውዕየት፡ absol. (Inbrunſt) Kedr f. 75.

መውዕይ፡ vel መውዒ፡ part. (II, 1), et መውዕዪ፡ c. term. adj., *comburens:* እሳት፡መውዕይት፡ Phlx. 65; እሳት፡መውዕዪት፡ Phlx. 173.

ዋዜማ፡ subst. [cfr. ዜማ፡], *modus quidam cantandi hymnos* ecclesiasticos, nec non *hymnus hoc modo cantatus,* (d'Abbadie in Catal. p. 99 interpretatur: chant de Vigiles), Deg. crebro (vid. Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 36. 37); እምድኅረ፡ፍጻሜ፡ዋዜማ፡ Gad. T. H.; semel inveni ወይዜማ፡ in Deg.

I. **ወዘረ፡** verb. prgr. sc. وَزَرَ *opplevit* rimam: ወወዘሩ፡ኵሎ፡ንድቀ፡ማኅፈድ፡በዕፅ፡ *obduxerunt* murum ligno, Jsp. p. 375.

II. **ወዘረ፡** i. q. وَزَرَ *portavit, sustinuit* onus; *Vezirus fuit.*

አስተውዘረ፡ IV, 1 *Vezirum constituere* alqm: እስመ፡አክስይሮስ፡አስተውዘረ፡ብእሴ፡ዘይብልዎ፡ሀማን፡ Jsp. p. 277.

ወዚር፡ subst. *Vezirus* i. e. vicarius principis: ሶበ፡ተሠይመ፡ሀማን፡ወዚረ፡ለአክስይሮስ፡ Jsp. p. 277.

ወዘነ፡, unde ሚዛን፡, vid. sub መዘነ፡

ወዘፈ፡ rad., quam Lud. e ܐܘܙܦ *mutuatus est,* وَزَفَ III *aequales* cum aliquo *impensas fecit* illustravit.

ተወገዘፈ፡, ut: እምተወገዘፎቶኒ፡ „*de acceptione mutui* dedit eis aurum", sic quidem Lud. e Mss. Colb. (dubito, an recte?)

ትውገዝፍት፡ passim pro ትገዘውፍት፡ scriptum occurrit, q. v. sub ዘወፈ፡

ወይ፡ interj. [وَيْ, وَا, ܘܝ] *heu, eheu, proh, vae!* ኢይብልዎ፡ወይ፡እግዚእ፡ወወይ፡እኁየ፡ ὦ ἀδελφέ, οἴμοι κύριε Jer. 22, 18; ወይ፡እግዚእየ፡ οὐαὶ κύριε 3 Reg. 12^b, 19; seq. ላዕለ፡, ut: ወይ፡ (v. ወይሌ፡) ላዕለ፡ናባው፡ Jer. 31, 1; ወይ፡ላዕሌከ፡አእኍ፡ Genz. f. 90; seq. ለ፡, ut: ወይ፡ሎሙ፡ ὦ οἱ Prov. 2, 13; ወይኬ፡ለነ፡ Thren. 5, 16; ወይ፡ሊተ፡አሌ፡ሊተ፡ Chr. Ta. 23; ወይለኪ፡ Matth. 11, 21; ወይልየ፡ vae mihi! Lud. e Vit. Theoph.

ወይሌ፡ subst. et interj. [وَيْلٌ et وَيْلَ, vid. ወይ፡ et አሌ፡] *casus adversus, calamitas, infortunium, vae!* ወይሌ፡በዲበ፡ወይሌ፡ Hez. 7, 26; ወይብል፡መጽሐፉ፡ላሕ፡ውብከይ፡ወወይሌ፡ 2, 10; መጽሐፈ፡ሐሜት፡ዘኢከንከ፡መጽሐፈ፡ወይሌ፡ Enc. Mag. 29; ኢሳይያስ፡ነቢይ፡ይሁቦሙ፡ወይሌ፡ለሰከርያን፡ወይቤ፡አሌሎሙ፡ F. N. 50; ለመኑ፡ወይሌ፡ወለመኑ፡ሀከክ፡ Prov. 23, 29; ወይሌ፡ለ፡ οὐαὶ ἐπί Jer. 10, 19. 29, 6 var.; ወይሌ፡ላዕለ፡ናባው፡ 31, 1 var. — *Voc. Ae.:* ብከይ፡ሰቆቃው፡ላሕ፡ወይሌ፡ዘ፡ሐዘን፡; *Rad. Abb.:* ወይለወ፡ዘ፡አለቀሰ፡

ወይን፡ subst., plerumque m., Pl. አውያን፡ [יַיִן وَيْنٌ; de etymo vid. varias etymologorum conjecturas in Ges. thes. p. 587; G. Curtius Grundzüge der griech. Etymologie 1858. I. p. 357] 1) *vitis, vinea:* ተከሉ፡ወይነ፡ Ps. 106, 37; Kuf. 7; Jes. 5, 2 seq.; ተክልክሙ፡ወይነ፡መፍትወ፡ Am. 5, 11; Marc. 12, 1. 2; Enc. Teq. 30; አልቦ፡ዘርአ፡ወይን፡ Kuf. p. 85; ያዐርፉ፡ኵሎሙ፡ታሕተ፡ወይኖሙ፡ Mich. 4, 4; Zach. 3, 10; ἄμπελος Jes. 16, 8. 9 (fem. et m.). 36, 16; Jer. 6, 9; Thren. 2, 6;

Jud. 9, 12. 13; Ps. 127, 3; ἀμπελών Jes. 5, 4. 5. 16, 10; Jer. 5, 17. 42, 9; ከመ፡ያሥኒ፡ወይኖ፡ Abush. 50; አልቦ፡አስካል፡ውስተ፡ወይን፡ Jer. 8, 10; ዕፀ፡ወይን፡ Hez. 15, 2; Org. 1; ጸገየ፡ወይን፡ Cant. 6, 11; ቈጽለ፡ወይን፡ Jes. 34, 4; ወይን፡ይሁብ፡ፍሬሁ፡ Zach. 8, 12; ዐሥርተ፡ምእተ፡ወይነ፡ Asc. Jes. 7, 23; አውያን፡ጸገዩ፡ Cant. 2, 13; Deg.; Kuf. p. 52; Hen. 10, 19. *Vinea* vel *vinetum* aliâs dicitur ዐጸደ፡ወይን፡, ut: Gen. 9, 20; Jes. 5, 1. 24, 7; Jer. 12, 10; Cant. 1, 6. 14; Luc. 20, 15. 16; አዕጻደ፡ወይን፡ 1 Reg. 8, 14; Jes. 36, 17 al. 2) *vinum*, Num. 6, 3. 4; Gen. 14, 18. 19, 32. 49, 11; Ex. 29, 40; ገብረ፡ወይነ፡እምፍሬ፡ Kuf. 7; Koh. 9, 7. 10, 19; Ps. 4, 8; Jes. 5, 22; Hez. 27, 18; Sir. 34, 25—31; Marc. 15, 23; Matth. 27, 34; ከመ፡ይትረከብ፡ወይን፡ውስተ፡አስካል፡ Jes. 65, 8; ወይን፡ሐዲስ፡ Sir. 9, 10; Matth. 9, 17; ማእረረ፡ወይን፡ Sir. 30, 25; ወይን፡ (sacramentale) ይኩን፡ቀይሐ፡ወኀሩየ፡ Kedr f. 89; ጻዕፊ፡ወይን፡ Gad. T. II.; ስክረ፡ወይን፡ 1 Reg. 25, 37 (1, 14. Gen. 9, 24); አውያን፡ጽሩያት፡ Lud. e Mss. Colb.; etiam *vinum* factitium, *igne confectum:* (ሚስ፡)ወይን፡ዘግቡር፡በእሳት፡ Abtel. Ap. 3.

አውየነ፡ II, 1 (denom.) *vinum efficere, in vinum convertere:* ከመ፡ታውይን፡ማየ፡ Sx. Ter 13 (Lud.: 12); አውይኖተ፡ወይን፡ Deg.

ወይጠል፡ subst., m. et f., Pl. ወይጠላት፡ *caprea*, δορκάς Deut. 12, 15. 14, 5. 15, 22; 2 Reg. 2, 18; Prov. 6, 5; Jes. 13, 14 (m.); Cant. 2, 9. 17 (fem.). 4, 5. 7, 4. 8, 14 (fem.); Act. 9, 36 Platt; δορκάδες 1 Par. 12, 8; 3 Reg. 3ᵃ, 16; ወይጠል፡ወቶራ፡ወሀየላት፡ Macc. f. 5; Pl. ወይጠላት፡ Reg. Pach. — Voc. Ae.: ወይጠል፡ብ፡ፌቆ፡; *aliud:* ዘ፡ፌቆ፡በኸርጊ።

ወደሰ፡ I, 2 [הוֹדָה, أَدِبَ?] *laudare, collaudare, commendare*, c. Acc., αἰνεῖν, ἐπαινεῖν, Koh. 8, 15; Cant. 6, 9; ምታ፡ወደሳ፡ Prov. 29, 46; ጥበብ፡ትዌድስ፡ነፍሳ፡ Sir. 24, 1; ብዙኃን፡ይዌድስዎ፡እንበይነ፡ጥበቢሁ፡ Sir. 39, 9. 10; ንወድሶሙ፡ለዕደው፡ክቡራን፡ 44, 1; Asc. Jes. 10, 22; እለ፡ይዌድስዋ፡ οἱ δοξάζοντες αὐτήν Thren. 1, 8; ἐγκωμιάζειν ይወድስከ፡አፈ፡ነኪር፡ Prov. 27, 2. 21; συνιστάναι ንወድስ፡ርእሰነ፡ 2 Cor. 3, 1. 5, 12; ወድሶት፡ Org.; Deum Hen. 61, 9. 11; mortuum Genz. f. 13.

አውደሰ፡ II, 1 (?) *laudare facere*, Lud. sine auct.

ተወደሰ፡ III, 2 *laudari, collaudari:* Koh. 8, 10; Ps. 9, 24; Org. 1; በተወድሶቶሙ፡ለጻድቃን፡ Prov. 29, 2; c. በኀበ፡ ab alqo, ut: ተወድሶ፡በኀቤክሙ፡ 1 Cor. 4, 3; አፈ፡ጠቢብ፡ይትዌደስ፡በኀበ፡ሰብእ፡ Prov. 12, 8; አብደሩ፡ተወድሶ፡በኀበ፡ሰብእ፡ወአኮ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Did. 25; ተወድሶ፡በከንቱ፡ *vana gloria*, Lud. Comm. hist. p. 306 (e Syn.).

ውዱስ፡ part. *laudatus, laudandus, laudabilis, laude dignus, celebratus:* ንበር፡ምስለ፡ኄራን፡ከመ፡ትኩን፡ውዱሰ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Fal. f. 48; እግዚ"፡ውዱስ፡በውዳሴ፡ወስቡሕ፡በስባሔ፡ M. M. f. 197; ዛቲ፡ይእቲ፡መሥዋዕት፡ወድስት፡ Chr. Ta. 11; ወውእቱ፡ውዱሰ፡ግዕዝ፡ Jsp. p. 309; Saulus rex ኢኮነ፡ሥሙረ፡በኀበ፡እግዚ"፡ወኢውዱሰ፡ግብር፡ p. 351; ወዝ፡እምግባሩ፡ውድስት፡ዘዘከርናሂ፡ (o facinoribus ejus haec quae memoravimus laude digna sunt) p. 329; Org.; በእንተ፡ትንቢቱ፡ውዱስ፡ለሰፎንያስ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ኮነ፡ነሃቢ፡ወርቅ፡ወብሩር፡ወውዱስ፡ውእቱ፡በግብረ፡እደዊሁ፡ Sx. Haml. 10

ወዳሲ፡ n. ag. *laudator, encomiastes*, Lud. sine auct.

ውዳሴ፡ n. act. et subst., Pl. ውዳስያት፡ *laudatio, laus, laudes, praeconium, (encomium):* Sir. 44, 1 in tit.: ውዳሴ፡እግዚ"፡ Sap. 15, 19; 1 Petr. 1, 7; ኵሉ፡ዘነገርነ፡ዝውዳሴ፡ይውኅድ፡እምክብርክን፡ Cyr. ad Reg. f. 25; Jsp. p. 320. 352; ዝክረ፡ጻድቃን፡ምስለ፡ውዳሴ፡ μετ᾽ ἐγκωμίων Prov. 10, 7; ለከ፡ስብሐት፡ወውዳሴ፡ምስለ፡አቡከ፡ኄር፡ወመንፈስ፡ቅ"፡ Mavâs. n. 21; ፍቅረ፡ውዳሴ፡ከንቱ፡ κενοδοξία *vanae gloriae cupiditas* Chr. Ta. 27; ውዳስያት፡ ἐγκώμια Chr. Ta. 27; Org. 1.

መወድስ፡ part. (I, 2) *laudans, laudatorius*, de orationibus, ut: ድርሰትየ፡ዘውእቱ፡መወድስ፡ Chr. L. Atk. f. 20; in specie: *oratio laudatoria* vel *laudatio* mortui, ut: ሶበ፡ይመውት፡በንጹሕ፡ትብል፡አሌፍ፡ (i. e. Ps. 118, 1—8) ወመወድሱ፡ዕዝል፡በ፫ሃሌ፡ሉያ፡ Genz. f. 13. 14.

ምውዳስ፡ subst. *locus laudationis*, Lud. e Syn.

ተውዳስ፡ subst. *laudatio, celebratio*, Lud. e Mss. Colb.

ወድቀ፡ I, 1, raro ወደቀ፡ (ut Ex. 4, 25 FH; Num. 14, 5 FH) [amh. id.; vid. etiam ደደቀ፡; arab. وَدَقَ significatum specialem *decidit stillando* pluvia habet; communi Arabum verbo وَقَعَ respondet Aeth. አይኅአ፡] Subj. ይደቅ፡, 1) *cadere, labi*, de animatis: ነዳይ፡እመ፡ወድቀ፡ይከይድዎ፡ቢጹ፡ Sir. 13, 21; ከመ፡ኢይደቅ፡በቱ፡ 22, 27; Koh. 4, 10; Ps. 36, 25; Hen. 48, 4; Rom. 11, 11; Apoc. 18, 2; ወድቁ፡ዐቢየ፡ድቀተ፡ቅድመ፡ፀሮሙ፡ Judith 8, 19; ወድቀ፡ዲበ፡ምድር፡ Job 1, 20; Joh. 18, 6; Act. 9, 4; ወደቁ፡ውስተ፡እገሪሁ፡ Apoc. 1, 17; Gen. 50, 1; ወድቁ፡በገጸሙ፡ Matth. 17, 6; Dan. 8, 17; Asc. Jes. 7, 21; Hez. 3, 23; ዘወድቀ፡ዲበ፡እብን፡ Matth. 21, 44; ይወድቅ፡ድኅሬሁ፡ Gen. 49, 17; ወድቀ፡እምውስተ፡መንበሩ፡ 1 Reg. 4, 14; de inanimatis Koh. 11, 3; c. ውስተ፡ et ዲበ፡ Matth. 13, 4—8. 21, 44; Ex. 4, 25; Lev. 11, 32; Hen. 90, 4; ወድቀ፡ላዕሌሆሙ፡ማኅፈድ፡ Luc. 13, 4; ደቁ፡ላዕሌነ፡ 23, 30. a) *decidere, delabi, defluere*, ut de flore Job 14, 2; ፍሬ፡ይወድቅ፡ 15, 30; Jac. 1, 11; foliis Jes. 34, 4; ወድቀ፡እምሰማይ፡ከከብ፡ Jes. 14, 12; Matth. 24, 29; Apoc. 6, 13; ዘወድቀ፡እምነ፡ከልስስታት፡ Ruth 2, 7; Act. 12, 7; ፍርፋራት፡ዘይወድቅ፡እማእድ፡ Matth. 15, 27; (ዖፍ፡)ትወድቅ፡ውስተ፡ምድር፡ 10, 29; ወዲቅ፡እመከናት፡ልዑላት፡ Phlx. 172. b) *incidere:* ውስተ፡ግብ፡ Matth. 15, 14; Sir. 27, 26; Ps. 7, 16; ከመ፡ኢትደቅ፡ውስተ፡መሥገርታ፡ Sir. 9, 3. 13; 1 Tim. 3, 6; ውስተ፡እሳት፡ Matth. 17, 15; *incidere* i. e. *impingi* in rupem, de navigantibus, Act. 27, 29 Platt; trsl.: ይወድቅ፡ውስተ፡እዴሁ፡ Kuf. 36; 1 Par. 21, 13; Sir. 2, 18; ለእመ፡በኵሉ፡ወደቀ፡ኢትደቅ፡ውስተ፡እደ፡ጸላእትከ፡ 25, 14; Dan. ap. 1, 23; ከመ፡ኢይደቅ፡ውስተ፡ሞት፡ Job 33, 24; ውስተ፡መንሱት፡ 1 Tim. 6, 8; ውስተ፡ኀጢአት፡ Sx. Pag. 4. c) *excidere, elabi:* ወድቀ፡እምእዴሁ፡ጸሕብ፡ Jer. 18, 4; 2 Petr. 3, 17; de abortu Hen. 69, 12; trsl.: excidere re i. e. eam *amittere*, ut: ወደቅሙ፡እምጸጋሁ፡ Gal. 5, 4; virgo vitiata ወድቀት፡እምክብራ፡ Clem. f. 246. d) *incidere in alqm* i. e. eum *invadere*, ei *supervenire*, c. ዲበ፡ prs.: Koh. 9, 12; Hen. 13, 8; c. ላዕለ፡, ut: ወድቀ፡ላዕሌሁ፡ድንጋጺ፡ Kuf. 14; 1 Reg. 26, 12; Ps. 68, 12; de sorte quae cadit in alqm Lev 16, 9. 10. e) *intercidere, irritum cadere:* አልቦ፡ዘይወድቅ፡እምኔሆሙ፡ Herm. p. 103; አልቦ፡ዘይወድቅ፡እምነ፡

ቃልየ፡ Judith 6, 9; Ruth 3, 18; 1 Reg. 3, 19. f) *concidere, collabi, corruere:* ይወድቅ፡ገበሃ፡ Num. 5, 27; Hez. 23, 3; de domo Matth. 7, 25; Luc. 6, 49; Act. 15, 16; Job 1, 19; Jes. 64, 11; ደብር፡ዘንሕለ፡ወወድቀ፡ Job 14, 18; ጥቅም፡ወአረፍት፡ዘወድቀ፡ Kuf. 46; Jes. 24, 23. g) *cadere* vel *concidere* vel *occidere* interfectum in bello vel absumtum morbo, calamitate: 1 Par. 21, 14; 2 Reg. 18, 7; 3 Reg. 8, 33; Ex. 32, 28; Jud. 20, 44. 46; Job 33, 18; ይወድቁ፡በኵናት፡ Jes. 13, 15; Kuf. 5. 10; Hen. 14, 6. h) trsl.: *cadere, labi* peccato vel in peccatum: Rom. 11, 22. 14, 4; 1 Cor. 10, 12; Apoc. 2, 5; ለእመ፡ወድቀ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡በዝሙት፡ Kedr f. 80; እመበ፡ወድቀ፡ዐርክ፡ምስለ፡ዐርኩ፡ f. 82; በሥምረቱ፡ለሥጋ፡ኢወድቀ፡ Enc. Mag. 9. i) *concumbere, concubare* c. ምስለ፡, ላዕለ፡, በ፡, ut: ዘይወድቅ፡ምስለ፡ብእሲት፡ Syn. f. 393; ብእሲ፡ዘቦቱ፡ብእሲተ፡ወወድቀ፡ላዕለ፡ብእሲ፡ተባዕት፡ f. 394; ዘወድቀ፡በእንስሳ፡ ibid. 2) Nonnumquam verbis reflexivis vel passivis interpretandum est: a) *se prosternere, procidere,* ut Gen. 17, 3. 17; Hen. 62, 9. 63, 1; Matth. 2, 11. 18, 26. b) *demitti,* de facie Gen. 4, 6; de animo 1 Reg. 17, 32. c) *excuti, excussum excidere,* de dente, Enc. Masc. 7. d) *privari* (vid. n. 1, c), *removeri, (deponi):* ትደቅ፡እምኵሉ፡መዘግብተ፡ንዋያቲሃ፡ F. M. 8, 2; ይደቅ፡እምሢመቱ፡ II Abtel. 5; clericus ይደቅ፡እመዓርጊሁ፡ F. M. 6, 1; ይደቅ፡እመዓርጊሃ፡ለቅድስት፡ቤተ፡ክ"ን፡ Clem. f. 204.

አውደቀ፡ II, 1 1) a) *cadere sinere* Marc. 7, 28; 1 Cor. 13, 8. b) *excidere sinere,* Num. 35, 17. 18. c) decidere sinere i. e. *demittere* faciem 1 Reg. 1, 19; animum: ኢታውድቁ፡ልበክሙ፡ 2 Esr. 18, 10. 2) *cadere facere* vel *jubere:* ያወድቅ፡ርእሶ፡ Prov. 13, 3; ለብዙኃን፡አውደቆሙ፡ትዕቢተ፡ልቦሙ፡ Sir. 3, 24; ኢታውድቀ፡ (ne te cadere faciat) 28, 26; ጽዋዐ፡መዐቱ፡ዘያወድቀኪ፡ Jes. 51, 17; አውደቀነ፡ ἔπαισας Jer. 14, 19. a) *jacĕre, dejicere, projicere,* Num. 35, 20; አውደቀት፡በድኖ፡እምነ፡ምስክቡ፡ Judith 13, 9; Hen. 90, 9. 99, 16; አውደቆ፡ውስተ፡ማዕምቅ፡ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς Apoc. 20, 3; muros, ut: አውደቀ፡አረፋቲሃ፡ለጌት፡ 2 Par. 26, 6; 2 Reg. 20, 15; አብያቲሆሙ፡ለዐበይት፡አውደቀት፡ Sir. 28, 14; አውደቀ፡አህጉረ፡ጽኑዓተ፡ Jes. 25, 2. b) *caedere* arbores: ከመ፡ታውድቂ፡ኵሎ፡ዕፀ፡ Hez. 21, 10. c) *prosternere, occidere, caedere* gladio, *in fugam convertere:* Dan. 8, 7; 1 Reg. 4, 3; አውደቅዎ፡በሰይፍ፡ 2 Par. 32, 21; Sir. 26, 28; ቀተሎሙ፡ለኢሎፍሊ፡ወአውደቆሙ፡ 1 Par. 18, 1. 19, 18. d) *incidere facere:* ይፈቅድ፡ያውድቀ፡ውስተ፡እዴሆሙ፡ Kuf. 48; ይመክር፡ውስተ፡ግብ፡ያውድቅ፡ Sir. 12, 16. e) *concidere facere,* Num. 5, 21. f) *deprimere:* አውደቆ፡ልቦ፡ 1 Reg. 24, 6; ፈቀደ፡ከመ፡ያውድቅ፡ተመክሖቶሙ፡ወትዕቢቶሙ፡ Chr. ho. 12. g) *cadere* vel *labi facere* in peccatum vel peccato: ሰይጣን፡አውደቃ፡ (eam) በፍትወተ፡ዝሙት፡ Clem. f. 221; ያወድቅዎ፡በዝሙት፡ Lud. e Vit. Baamini. h) *excidere facere* vel *jubere* alqm a munere (*amovere*): በእንተ፡ምክንያት፡እንተ፡ታወድቆ፡ለቀሲስ፡እመዓርጊሁ፡ F. N. 6, 5; ሕገ፡ክርስቶስ፡ታወድቆ፡እመዓርገ፡ክህናት፡ F. M. 20, 4.

ተወድቀ፡ III, 1 *dejici:* ቈጽለ፡ጥኃት፡ኢይትወደቅ፡ዘእንበለ፡ፈቃድየ፡ Clem. f. 271.

ተዋደቀ፡ III, 3 *dilabi, dissolvi:* ሶበ፡ቀሠፍዎ፡ሥጋሁ፡ተበጽለ፤እስከ፡ተዋደቀ፡በበክፍል፡ክፍለ፡ Enc. Haml. 25.

ውዱቅ፡ part. *qui cecĭdit, lapsus, jacens, collapsus:* Deut. 21, 1; Jud. 3, 25. 19, 27; 1 Reg. 5, 3; ናሁ፡ሆሎፌርኔስ፡ውዱቅ፡ውስተ፡ምድር፡በድኑ፡ Judith 14, 18; ረከብዎ፡ውዱቀ፡ወምዉተ፡ Rel. Bar.; አንሥአ፡ለነ፡አረፍተ፡ውድቅተ፡ Sir. 49, 13. a) *cadens, casurus:* አረፍት፡ውድቅት፡ τεῖχος πίπτον Jes. 30, 13. b) *lapsus* peccato vel in peccatum: ሀበሙ፡ንስሓ፡ለውዱቃን፡ Clem. f. 108; episcopus ያንሥኦሙ፡ለውዱቃን፡ Did. 6; Deus est መንሥኤ፡ውዱቃን፡ Macc. f. 17. c) *qui excĭdit* munere, *expulsus, amotus:* ውዱቅ፡እማዕርጊሃ፡ለቅድስት፡ቤተ፡ክ"ን፡ Clem. f. 143. 192.

ድቀት፡ subst., f. et m., Pl. ድቀታት፡ *casus, lapsus, ruina, (exitium),* hominis: Luc. 2, 34; ድቀት፡ትጸንሖ፡ Job 15, 23; ነፅኅኒ፡ድቀት፡በዲበ፡ድቀት፡ Job 16, 14; ድቀተ፡ጸላኢየ፡ 31, 29; Sir. 25, 7; ያድኅን፡ሥጋሁ፡እምድቀት፡ Job 33, 17; እለ፡ይትፌሥሑ፡በድቀቱ፡ለጻድቅ፡ Sir. 27, 29; ጽዋዐ፡ድቀትኪ፡ Jes. 51, 22; Jer. 8, 12 vrs. alt.; 29, 22 (v. ድንቀት፡); ይከውኑ፡ለድቀት፡ኀሱር፡ Sap. 4, 19; καταστροφή Prov. 1, 18; Job 27, 7; muri, aedium, urbis: Ps. 143, 17; Matth. 7, 27; Hez. 26, 15; Kuf. 10; 4 Esr. 10, 62; Jes. 30, 14; διάπτωσις Jer. 19, 6. a) *clades, caedes:* Ex. 30, 12; Jes. 51, 19. b) nomen morbi, παραπληξία (an *apoplexia?*) Deut. 28, 28. c) *lapsus* peccantis: ታንሥእ፡እምድቀቱ፡ከመ፡ኢይማስን፡ Did. 6. d) *casus* i. e. *res fortuita, subita,* (Zufall vid. ድንቀት፡): እስመ፡መተረ፡ግብረት፡ድቀታት፡እለ፡ያርሕቃ፡እምእግዚ"፡ Phlx. 1. e) *casus,* i. e. *eventum:* ወናሁ፡ይከውን፡በብሉይ፡ድቀታት፡በእንተ፡ምግባር፡ሥጋዊ፡ es gibt im A. T. Fälle leiblicher Werke (im Gegenſaz gegen geiſtliche) Phlx. 54.

ውድቀት፡ n. act. *casus, lapsus:* በእንተ፡ውድቀተ፡ሳዶቅ፡ካህን፡ (wie S. niederfällt) Kbr. Nag. n. 57.

ሙዳቅ፡ subst., Pl. ሙዳቃት፡ 1) *locus casus* vel *lapsus* (Fallort) Hen. 60, 13. 2) *ruina, casus* Hen. 100, 6.

ድንቀት፡ subst. (inserta nasali formatum e ድቀት፡) *casus* Jer. 29, 22 var.; deinde *res fortuita* vel *subita* (Zufall), et in Acc. ድንቀተ፡ *casu, forte, improviso, subito,* N. T. rom. in Prol. (ubi pro ድንተተ፡ legendum est ድንቀተ፡); ድንቀተ፡ግብተ፡እንዘ፡ኢታእምር፡ improviso repente, ea nesciente, Clem. f. 177; በጽሑ፡ኀበ፡ሰራዊተ፡ዳሬ፡እምቅድመ፡ጽብሕ፡ድንቀተ፡ Jsp. p. 275; d'Abbadie Cat. p. 196; እለ፡ይነግሩ፡እምአፉሆሙ፡ድንቀተ፡ *(ex tempore)* ወኢቀደሙ፡ጽሒፈ፡ Cyr. f. 122. — *Voc. Ae.:* ድንቀት፡ዘ፡ድንገት፡

ወድአ፡, etiam ወድዐ፡ I, 2 [arab. وَدَعَ (وَدَأ) *posuit; sivit, missum fecit, omisit*] 1) *perficere, finire, consummare, absolvere:* ወዲአ፡መዋዕል፡ *consummatio (finis) dierum* Kuf. p. 121; crebro usurpatur ad significandam actionem vere perfectam (gramm. § 88), quam Latini sive Perfecto nudo, sive adverbiis *jam, modo, dudum* notant; c. c. Inf.: ዘወድአ፡ተኀፅቦ፡ ὁ λελουμένος Joh. 13, 10 rom., vel c. Acc. nominis actionis: ወድአት፡ርሥእታ፡ 4 Esr. 3, 64 Laur.; plerumque c. verbo finito, a) eoque asyndeto, sc. α) Perf.: እለ፡ወድኡ፡ሞቱ፡ οἱ ἤδη ἀποθανόντες Koh. 4, 2; ወዳእኩ፡ጸናዕኩ፡ Job 20, 7; ወድአ፡አእመረ፡ οἶδε ἤδη 23, 10; ወድአ፡ተአዘዘ፡ Dan. ap. 1, 55; Num. 17, 12. 22, 29; 2 Tim. 2, 18; Matth. 5, 28; Luc. 11, 7. 12, 49; Act. 4, 3; 1 Joh. 2, 8 Platt; 4, 3; ወዳእነ፡ግእገዘናሆሙ፡ προῃτιασάμεθα Rom. 3, 9; πάλαι Matth. 11, 21; ወዳእነ፡ሞትነ፡ ἀπεθάνομεν Rom. 6, 2; Lev. 10, 16; nec non inverso verborum ordine: ተአዘዘ፡ወድአ፡ ἐντέταλται ἤδη Job

15, 22; 4 Esr. 13, 24 Laur.; **እቤ፡ወዳእኩ፡** 1 Reg. 25, 34; Marc. 6, 35. β) Imprf.: 2 Thess. 2, 7 Platt; Matth. 3, 10. b) rarius interjecta copula **ወ፡**, ut: **ወድአ፡ወገብረ፡** προέθετο Rom. 3, 25 Platt; Phil. 3, 12 Platt; 1 Joh. 2, 8 rom.; **ወዳእኩ፡ወብዐልኩ፡** Hos. 12, 8. 2) *absumere, consumere, totum consumere:* **እሳት፡ዘይዌድእ፡ውእቱ፡** Deut. 9, 3; **ሕያው፡ነፍስከ፡ከመ፡ኢትዌድእ፡አመትከ፡ዘሀለወ፡ምስሌሃ፡** Judith 12, 4; Ex. 12, 4. 9; **ነጸረ፡ንጉሥ፡ዘወድኡ፡ማእደ፡** Dan. ap. 13, 18. — *Voc. Ae.:* **ወድአ፡ዘ፡ፈጸመ፡ቀርበሂ፡ይ፡**; *aliud:* **ወድአ፡ዘ፡ፈ.ጀ።**

ተወድአ፡ III, 2 1) *perfici, absolvi, consummari, ad finem perduci:* **እስከ፡ይትዌዳእ፡ኵሉ፡እከይ፡** Hen. 100, 5; **ይትዌዳእ፡ዕለተ፡ሕይወቶሙ፡** 56, 4. 38, 6; **ይትዌዳእ፡ዓለም፡** Lud. e Libr. Myst. 2) *absumi, consumi* ἐξαναλωμεθα Num. 17, 27; Hen. 99, 12; Hen. 78, 8. 14; **መዛግብተ፡እክል፡ወሥርናይ፡ይትወዳእ፡** (III, 1?) **በፃሄ፡ወበነቀዝ፡** Macc. f. 10. 3) *deficere, evanescere,* de aqua Hen. 30, 1; **ተወድአ፡ወርቅነ፡** ἐκλέλοιπεν Gen. 47, 18; **ፍሥሓ፡ዘኢይትዌዳእ፡** Kid. f. 13.

ውዳኤ፡ n. act. *consummatio, perfectio,* Phlx. 221.

ወደየ፡ I, 1 [יָדָה et יָדַד *jecit;* vicinum est **ወደደ፡**; vid. in Ges. thes. p. 565] Subj. **ይደይ፡** (raro **ይውዲ፡** ut Enc. Tachs. 25 ob rhythmum finalem), Imprt. **ደይ፡** (quamquam etiam formae **ውዲ፡** Genz. f. 157; Sx. Ter 27, et **ውደይ፡** Herm. p. 81 occurrunt), 1) *jacere, projicere:* **ኢትደዩ፡ባሕርየክሙ፡ቅድመ፡አሕርው፡** Matth. 7, 6; **ኢትደይ፡ዕቅፍተ፡ቅድመ፡ዕዉር፡** Lev. 19, 17. 2) *injicere,* ἐμβάλλειν, ἐπιβάλλειν, Matth. 10, 34; Hen. 10, 4. 5. 54, 2. 5. 6; **ወደይዎ፡ውስተ፡ግበ፡ዐናብስት፡** Dan. ap. 13, 31; Jer. 20, 2; Gen. 40, 2; Kuf. 39; Luc. 12, 5; **ወደዩ፡ቤተ፡ሞቅሕ፡** Kuf. 39; **ንደይ፡ዕፀ፡ውስተ፡ኅብስቱ፡** Jer. 11, 19; **ልጓመ፡** seq. **ለ፡** vel **ውስተ፡** Jac. 3, 2. 3; manum alicui, ut: **ኢትደይ፡እዴከ፡ላዕለ፡ወልድ፡** Gen. 22, 12; oculos (*conjicere* in alqm): **ወደየት፡አዕይንቲሃ፡ላዕለ፡ዮሴፍ፡** Gen. 39, 7; ignem: **ዘወደየ፡እሳተ፡ውስተ፡ሀገር፡** F. N. 50, 6; somnum alicui c. **ላዕለ፡** Kuf. 3; **መርበብተ፡ውስተ፡ባሕር፡** Matth. 4, 18. 3) *immittere, indere:* **ደይ፡እዴከ፡ውስተ፡ሕፅንከ፡** Ex. 4, 6. 7; **ወደዮን፡ውስጠ፡** 40, 18. 25, 21; Num. 4, 10; **ውስተ፡ሙዳይ፡ኢትወዲ፡** Deut. 23, 26; Jer. 39, 14; 4 Esr. 9, 37; Matth. 27, 6; Marc. 7, 33; Joh. 20, 25; **ወደዩ፡እብነ፡ውስተ፡ንድቅ፡** Herm. p. 9; **ይወዲ፡እዴሁ፡ውስተ፡ግበ፡አርዌ፡ምድር፡** Jes. 11, 8; **እወዲ፡ዝማማተ፡ውስተ፡አንፍከ፡** Jes. 37, 29; **ዘይወዲ፡ርእሶ፡ታሕተ፡አርዑት፡** Jer. 34, 9; Hen. 48, 9. 78, 13; 2 Esr. 13, 3 (vid. **ወደደ፡**). a) de liquidis: *infundere, inspergere,* ut: **ውዲ፡ማየ፡ጸሎት፡ዲበ፡መቃብሩ፡** Genz. f. 157; **ወደዩ፡(ለወይን፡)ውስተ፡ንዋይ፡** Kuf. 7; Matth. 9, 17; **ወይነ፡ኂሩትከ፡ውዲ፡ወቶስሕ፡ውስቴቱ፡** Sx. Ter 27; **ወዲየ፡ወይነ፡ውስተ፡ጽዋዐ፡ማህው፡** Org. 2. b) trsl.: α) alqd in animum alcjs, ut: Ps. 4, 8; **ወደየ፡ውስተ፡ልበሙ፡ፍርሀተ፡** Sir. 17, 8; **እወዲ፡ቃልየ፡ውስተ፡አፉከ፡** Jes. 51, 16. 59, 21; Jer. 1, 9; **እወዲ፡ሕግየ፡ውስተ፡ልበሙ፡** Jer. 38, 33. β) *subjicere, suggerere* alicui alqd: **ወደየ፡እግዚ"፡ውስተ፡ልብየ፡** 2 Esr. 17, 5; **ወደየ፡ሰይጣን፡ውስተ፡ልቡ፡ወይቤ፡** Sx. Jac. 5; **ወደየ፡ውስተ፡አፉሁ፡ንባበ፡** Kuf. 8. γ) immittere alqd in animum suum i. e. *mandare animo, menti:* **ደዩ፡ቃሎ፡ውስተ፡ልብከ፡** Job 22, 22; **ኢትደዮ፡ውስተ፡ልብከ፡** Sir. 31, 6; Prov. 6, 21. c) radices i. e. *agere,* **ወደየ፡ሥርወ፡** 4 Esr. 8, 47. 4) *imponere* alqd rei, seq. Acc. et **ዲበ፡** vel **ላዕለ፡** vel **ውስተ፡** rei, ut: **ወይወዲ፡ዲቤሁ፡ስኂነ፡** Lev. 2, 1. 15; Kuf. 6; **ወይወድዩ፡እሳተ፡ላዕለ፡ምሥዋዕ፡** Lev. 1, 7; Num. 16, 18; Lev. 8, 7; **እወዲ፡እዴየ፡ዲበ፡አፉየ፡** Job 39, 34; Marc. 5, 23; Hen. 67, 2; **እመ፡ወደይከ፡ማዕጸ፡ወመንሥገ፡ውስተ፡** (v. **ላዕለ፡**) **አፉከ፡** Sir. 28, 25; vel c. **ለ፡**, ut: **ወደየ፡ለከናፍሪሁ፡ማዕጸ፡እብን፡** Sx. Masc. 16. a) de rebus, quae sparguntur et funduntur: *spargere in* vel *super* alqd, *allinere:* **ወደየት፡ሐመደ፡ውስተ፡ርእሳ፡** Judith 9, 1; Jer. 6, 26, vel **ዲበ፡ርእስ፡** Esth. 4, 1; Job 2, 12; **ትወዲ፡ደመ፡ውስተ፡አቅርንት፡** Ex. 29, 12; Lev. 4, 7. 18. 14, 14. b) de tegumentis capitis, annulis et similibus rebus: *imponere, inducere, induere* (aufſezen, anlegen): **ሕልቀተ፡ውስተ፡እድ፡** Gen. 41, 42; Hez. 23, 42; **ወደየ፡ጌራ፡መድኀኒት፡ውስተ፡ርእሱ፡** Jes. 59, 17; 1 Reg. 17, 38; **ደዩ፡ሰበነ፡ንጹሐ፡ዲበ፡ርእሱ፡** Zach. 3, 5; Ex. 29, 6. — *Voc. Ae.:* **ወደየ፡ዘ፡ዶለ፡**

አውደየ፡ II, 1 *immittendum* vel *indendum curare,* Ex. 30, 4.

ተወድየ፡ III, 1 *injici, immitti, indi, imponi:* **ተወድየ፡ውስተ፡ሞቅሕ፡** Asc. Jes. 2, 13; Hen. 56, 3; Matth. 3, 10. 5, 25. 6, 30; Joh. 3, 24; **ገሪፍ፡እንተ፡ተወድየት፡ውስተ፡ባሕር፡** Matth. 13, 47; **ዘይትወደይ፡ውስቴቱ፡ለአስከሬን፡** Joh. 12, 6; 4 Esr. 9, 37; Hen. 78, 7. 10; **ኢተወድየ፡ላዕሌሃ፡አርዑት፡** Num. 19, 2; Hen. 60, 9; *reponi* in horreum, Lit. Orth.; de liquidis: *infundi* Lev. 11, 34.

አስተዋደየ፡ IV, 3 *objicere crimen, calumniari, criminari, accusare,* διαβάλλειν, ἐνδιαβάλλειν, **ዮጊ፡በጽልእ፡አስተዋደይዎ፡** Sir. 19, 15; Dan. 6, 24; **ኢኀደጉ፡አስተዋድዮቶሙ፡** Dan. ap. 3, 22; Ps. 70, 14; καταμαρτυρεῖν **ሐሰተ፡አስተዋደዩኒ፡** Dan. ap. 1, 43; **ሐሰዊ፡አስተዋድዮታ፡** 1, 49; Matth. 26, 62; κατηγορεῖν Matth. 12, 10. 27, 12; Kuf. 48; Asc. Jes. 3, 5. 10; c. **ኀበ፡** *apud* alqm: **አስተዋደየኒ፡ኀበ፡ንጉሥ፡** Tob. 1, 19; Dan. 3, 8; Ps. 31, 6. 108, 19; vel **ቅድመ፡** Kuf. 1; Apoc. 12, 10; c. **በ፡** causae: Tit. 1, 6; F. N. 6; seq. **ከመ፡** c. Perf., Tob. 1, 19 vel **እስመ፡**, ut: **ናስተዋድየኪ፡እስመ፡ረከብነ፡** Dan. ap. 1, 21. — *Rad. Abb.:* **አስተዋደየ፡ዘ፡አጸላ።**

ወዳዪ፡ n. ag. *is qui injicit:* diabolus **ወዳዪ፡እከይ፡ወጽልእ፡ማእከለ፡ሰብእ፡** Lud. e Syn.

ውድየት፡ n. act. *immissio, infusio:* **ከመ፡ውድየተ፡ወይን፡ሐዲስ፡በሐዲስ፡ዝቅ፡** Sx. Hed. 17.

ውዴት፡, rarius **ውድየት፡**, n. act. et subst., f. et m., *objectatio criminis, criminatio, calumnia, accusatio:* διαβολή Prov. 6, 24; διαβουλίαι Ps. 5, 12; διαβούλια Ps. 9, 23; **ውዴት፡እኪት፡** Gen. 37, 2; **ውዴት፡ዘሐሰት፡** Ex. 23, 1; **መጽሐፈ፡ውዴት፡** 2 Esr. 4, 8; episcopus **ኢይስማዕ፡ውዴተ፡ሐሰት፡ላዕለ፡ካልእ፡** Did. 4; **ኢይስማዕ፡ነገረ፡ውዴት፡በኀበ፡ብእሲ፡እኩይ፡ዘይነብብ፡ሐሰተ፡ላዕለ፡ካልኡ፡** Did. 5; **በዓለ፡ውዴት፡** *delator, calumniator, sycophanta* F. N. 5; Esther vicit **መልአከ፡ውዴት፡** (i. e. Hamanum) Enc. Tachs. 24; **ውድየት፡** F. N. 6, 5; **በእንተ፡ውዴት፡** (sive vero sive falso) F. N. 50, 4.

ሙዳይ፡ subst., (m.), Pl. **ሙዳያት፡** (Gad. Lal.) et **መዋዲት፡** (Kuf. p. 146), *vas* quodlibet, cui quid imponi vel infundi potest, *receptaculum:* ἄγγος Deut. 23, 26; ἀγγεῖα Matth. 13, 48; **ሙዳየ፡ቀርጠሎን፡** Deut. 26, 4; **ሙዳየ፡ዒረግ፡**, Am. 8, 1; **ሙዳየ፡በለስ፡** (quod antea **ከረበ፡** dictum erat) Rel. Bar. **ሙዳየ፡ዘቢብ፡** 1 Reg. 25, 18; **ዕፍረት፡ዘተሰውጠ፡እሙዳይ፡**

ውስተ፡ሙዳይ፡ Clem. f. 153; ኵሉ፡ሙዳየ፡ማዮሙ፡ Judith 7, 20; Noah in arca sua fecit ሙዳየ፡ማይ፡ወመዛግብተ፡ለሲሳይ፡ Clem. f. 19; in specie ሙዳየ፡ምጽዋት፡ *arca eleemosynarum* 2 Esr. 10, 6. 13, 30; 2 Par. 24, 8 seq.; Marc. 12, 41 seq.; Joh. 13, 29.

ሞደይ፡ subst. *compositio, concinnatio:* ሞደዩ፡ለዕጣን፡ σύνθεσις Ex. 35, 28.

መስተዋድይ፡ part. (IV, 3) nonnumquam መስተዋዲይ፡ scriptum, *calumniator, criminator, accusator:* διάβολος Esth. 7, 4. 8, 1; κατήγορος Apoc. 12, 10; Asc. Jes. 5, 2; ጻድቅ፡መስተዋድየ፡ርእሱ፡ Prov. 18, 17; መስተዋድያን፡ Act. 23, 30; Sx. Hed. 8; Jsp. p. 332.

ወደደ፡ I, 1 [vic. ወደየ፡, quamquam وَتَدَ et وَطَدَ similes quosdam significatus habet] *indere, inserere:* ወደዱ፡መዓፁቲሃ፡ 2 Esr. 13, 3 var. pro ወደዩ፡ (quod 13, 6 omnes mei codices praebent).

አውደደ፡ II, 1 1) *immittere, inserere, indere, (includere)*, አግበረ፡፬፻ጸናጽለ፡ወአውደዶ፡ዲበ፡መሣግር፡ 2 Par. 4, 13; አውደድዎ፡ (gemmam) ውስተ፡ወርቅ፡ Ex. 36, 13; trsl.: አውድድ፡ውስተ፡ሥጋየ፡ፈሪሆተከ፡ Ps. 118, 120. 2) *inducere, obducere:* ወለቤት፡ዐቢይ፡አውደዶ፡ወአጽንዖ፡በዕፀው፡ዘግብት፡ 2 Par. 3, 5.

ተወደ፡ (an ተወደደ፡?) III, 1 *immitti, inseri, indi,* Ex. 25, 15.

ተዋደደ፡ III, 3 *committi, concinne conjungi, coaptari* vel *apte coagmentari:* በኀበ፡እግዚ"፡ትትዋደዱ፡ብእሲት፡ለብእሲ፡ ἁρμόζεται Prov. 19, 14; ወተዋደደ፡ኵሉ፡አረፍት፡ 2 Esr. 14, 6 (hebr. Neh. 3, 28); Eph. 4, 16 Platt. a) *congruere:* ኢትትዋደዶ፡ለአብድ፡ከናፍር፡መሃይምንት፡ Prov. 17, 7; Col. 2, 19 ant.; አላ፡ተዋደደ፡ወተደለወ፡ዝንቱ፡ስም፡ለዘበሥጋ፡ተወልደ፡ ἥρμοσε δὲ τοῦτο τὸ ὄνομα μόνῳ τῷ al., Cyr. c. Pall. f. 67. b) *bene compositum esse:* ductu et auspiciis Simeonis Hasmonaei ሠናየ፡ንብረቶሙ፡(ለአይሁድ፡) ወተዋደደ፡ Jsp. p. 298; ሰበ፡ተዋደደ፡ትእዛዙ፡ (imperium ejus) p. 298; hostibus devictis ተዋደደ፡ነገርነ፡ወረትዐ፡መንግሥትነ፡ p. 309.

አስተዋደደ፡ IV, 3. 1) *immittere, apte inserere* alqd in alqd, Num. 4, 6. 8. 10. 11. 2) *bene committere* vel *componere, concinnare* vel *aptare* res inter se: ሀሎኩ፡እንዘ፡አስተዋድድ፡ ἁρμόζουσα Prov. 8, 30; ዘእንበለ፡ያስተዋድድ፡እግዚ"፡ምቅዋመ፡አድባር፡ወአውግር፡ Macc. f. 23; Lit. 171, 3; Deus አሠነየ፡ለነ፡ወአስተፍሥሐ፡መንግሥተነ፡ወአስተዋደደ፡አህጉሪነ፡ወሥልጣነነ፡ላዕለ፡ብዙኃን፡አሕዛብ፡ Jsp. p. 329. 3) in specie: *harmonice concinnare, temperando* voces *harmoniam efficere:* Ps. 151, 2; አስተዋድዶ፡መዝሙረ፡ማሕሌት፡ Enc. Jac. 8; አስተዋደደ፡መዝሙራተ፡ Clem f. 232.

ውዱድ፡ part. *immissus, inditus,* 3 Reg. 6, 32. a) *inclusus:* ውስተ፡ውጽበ፡ወርቅ፡ዕንቈ፡ሰርድዮን፡ውዱድ፡ Prov. 25, 12. b) *infixus, stabilis:* አድባር፡እለ፡ውዱዳን፡ ὄρη μόνιμα Gen. 49, 26.

ድድ፡ subst., m. et f., Pl. ድዳት፡, 1) *commissura, compages,* σύμβλησις Ex. 26, 24; ἁρμογή lapidum Herm. p. 9. 11. 13. 14. 77. 78. 2) id cui quid a) immittitur, vel superstruitur, i. e. *cubile, basis, fundamen:* ድደ፡መሠረት፡ Col. 1, 23; ዐምድ፡ወድድ፡ ἑδραίωμα 1 Tim. 3, 15; βάσεις columnarum Jer. 52; 17 (v. ዳድ፡ et ዶድ፡ sic!); Clem. f. 90; ጽኑዕ፡መሠረት፡ድዳ፡ (sc. ecclesiae) f. 109; Deus omnipraesens ይጸውር፡ድደ፡ወይነብር፡ጠፈረ፡ Lith. Orth.; ድድ፡እንተ፡ተመሥረተት፡ዲበ፡ኰኵሕ፡ Org. 7; መሠረተ፡ሃይማኖት፡ወድደ፡አሚን፡ Org. 4; ድደ፡ንጹሕ፡ወመሠረተ፡ቅድስና፡ Org. 3; መስቀል፡ est ዐምዳ፡ወድዳ፡ለቤተ፡ክ"ን፡ Deg.; አነዳሁ፡ዘሐቍ፡ወሌለዩ፡እምነ፡ድዱ፡ (quatenus corpus tamquam subiculum cutis est) Enc. Genb. 8; ድዳት፡ለምሥዋዕ፡ παράθεμα Ex. 38, 24 (nisi hoc exemplum ad n. 1 referre malueris). b) includitur vel imponitur, ut *funda, pala,* vel *calathus:* ከለ፡ወርቅ፡ውስተ፡ድደ፡ብሩር፡ ἐν ὁρμίσκῳ σαρδίου Prov. 25, 11. — *Voc. Ae.:* ድድ፡ብ፡የግድግዳ፡ራስ ።

መዋድድ፡ subst. Pl. (forma Sing. nondum reperta), *uncini, fibulae,* ἀγκύλαι Ex. 37, 17. 38, 18. 20. 39, 6.

ወደፈ፡ rad. inus., cui nescio an primitus potestas *dependendi* infuerit, collatis verbis עָדַף وَطِفَ هَدِبَ.

ወዲፈት፡ subst., Pl. ወዲፋት፡ *lacinia:* ይጠበልልዎ፡ውስተ፡ (v. በ፡) ወዲፈት፡ (v. "ፋት፡) በድኖ፡ወይገድፍዎ፡ Jer. 22, 19; habitabat veste nulla induta ወዘእንበለ፡ወዲፎት፡ (sic) ወአነዳ፡ላህም፡ Gad. T. Haim. — *Voc. Ae.:* ወዲፋት፡ዘ፡ጨርቅ ።

ወግ፡ subst., in Libris Historiae Abyssin. crebro obvium, est amh. i. q. aeth. ሕግ፡

ዋግ፡ subst. *rubigo* frumenti, Lud. auct. Greg.

ወገረ፡ I, 1 et 2 [amh. ወገረ፡ *lapidare;* vestigium hujus verbi habent Aramaei in יְגַר ܝܓܪܐ *acervus* lapidum] Subj. I, 1 ይውግር፡ et ይግር፡, Imprt. ውግር፡ et ግር፡ et ገር፡ 1) *jacere, conjicere, projicere,* c. Acc. rei jactae: ዘይወግር፡እብነ፡ላዕሌሁ፡ትወርድ፡ዲበ፡ርእሱ፡ Sir. 27, 25; ንሣእ፡እብነ፡ወገር፡ላዕለ፡ Herm. p. 44; ወገሩ፡ናእከ፡ዐረር፡ኀበ፡ባሕር፡ Act. 27, 28; ወገሩ፡አብትሮሙ፡ Ex. 7, 12; ግርዎ፡ውስተ፡ተከዚ፡ Ex. 1, 22; Apoc. 18, 21; ወገሮ፡ውስተ፡እሳት፡ Jer. 43, 23; ይወግሩ፡ርእሶ፡እንተ፡ዲበ፡አረፍት፡ 2 Reg. 20, 21; ወወገረ፡(አሕባለ፡, v. በአሕባል፡) ኀበ፡ኤርምያስ፡ Jer. 45, 11. a) *objicere* alqm bestiis: ወወገርዎ፡ለዐናብስት፡ Sx. Pag. 1. b) *dejicere* Hen. 88, 3. c) trsl.: *conjicere* vel *adjicere* oculos ad alqm: ዘያስተሓይጽ፡ለድንግል፡ወይወግር፡ዐይኖ፡ከመ፡ያርኵሳ፡ Clem. f. 163. 2) a) *lapidibus petere* alqm, lapides *conjicere* in alqm, c. Acc. pers., ወገሮ፡በስባረ፡ማሕረፅ፡ Jud. 9, 53; ወገሮሙ፡እግዚ"፡በእብነ፡በረድ፡ Jos. 10, 11; ዘወገሮን፡ለአዕዋፍ፡ βάλλων λίθον ἐπὶ πετεινά Sir. 22, 20; ለእመ፡ርኢከ፡ከልበ፡ኀደገ፡እግዚኡ፡ወተለወከ፡ገሮ፡በአእባን፡ Fal. f. 17. b) *lapidibus obrutis necare, lapidare* alqm, sive adjecto በእበን፡ Ex. 17, 4. 21, 28; Lev. 20, 2; Num. 14, 10; Deut. 17, 5. 22, 24; Hez. 16, 40; ለይገሩ፡በእብን፡ Joh. 8, 7; sive omisso Ex. 8, 22; 3 Reg. 21, 10; Joh. 8, 59; Matth. 21, 35. 23, 37; Luc. 13, 34. 3) in specie: *thura jacere* i. e. *suffire* Deo vel diis: ut Lit. 161, 1; መኰንን፡ኀሠሠ፡ከመ፡ይክሐዶ፡ለክርስቶስ፡ወይውግር፡ዕጣነ፡ለጣዖታት፡ Sx. Mag. 6; Mij. 15; ከመ፡ውእቱ፡ይወግር፡ዕጣነ፡ለአማልክት፡ Mij. 23; Genb. 25; Hed. 25. — *Voc. Ae.:* ወገረ፡ዘ፡ጠሐለ፡; *Rad. Abb.:* ወገረ፡ዘ፡አሳረገ፡ (ab አረገ፡).

ተወግረ፡ III, 1 et 2 *lapidibus obrutis necari, lapidari*, Ex. 19, 13. 21, 32; Joh. 8, 5; ለተወግሮቱ፡ በእብን፡ Kuf. 33.

ተዋገረ፡ III, 3 *sese invicem lapidibus petere* vel *lapidare*, Act. 14, 5.

ውጉር፡ part. *jactus, dejectus:* ረከቦሙ፡ ለጣዖታት፡ ውጉራነ፡ ወስቡራነ፡ Sx. Mag. 17.

ወግር፡ subst., f. et m., Pl. **አውግር፡**, Pl. Pl. **አውግራት፡** [יְגַר [illegible]], *tumulus, collis, clivus*, ዛቲ፡ ወግር፡ Gen. 31, 52; Kuf. 38; βουνός Ex. 17, 10; Jes. 2, 14; νάπη Deut. 3, 29; ወግረ፡ ኃጥአን፡ ὄρος ἀσεβῶν Jes. 28, 21; Luc. 3, 5; *acervus* ruderum: ወከነ፡ ወግረ፡ ዐቢየ፡ ውእቱ፡ ጕድፍ፡ Sx. Mag. 10; Pl. አውግር፡ Jes. 2, 2. 10, 18. 44, 23. 65, 7; Mich. 4, 1; Jer. 14, 6; Hez. 6, 3; Ps. 64, 13; Luc. 23, 30; አውግር፡ ልዑላት፡ Jes. 30, 25; Hen. 1, 6. a) in specie: *delubra in collibus exstructa* (בָּמוֹת) Israelitarum, Jer. 13, 27 al.; 3 Reg. 3^b, 3; 2 Par. 14, 3. 15, 17 al. b) *scopuli* maris: ባሕር፡ ዐቢይ፡ ወርሒብ፡ ወባቲ፡ አውግራትኒ፡ ወአድባራት፡ Chr. Ta. 34. — *Voc. in Jes.:* ወግር፡ ዘ፡ ደፈር፡

ውግረት፡ n. act. *jactus, conjectus:* Org. 1; ተኰነኑ፡ ምዕረ፡ በውግረት፡ ወምዕረ፡ በንድፈተ፡ አሕጻ፡ Sx. Haml. 5; ከነ፡ ዐብአ፡ ማእከሌሆሙ፡ በንዋየ፡ ሐቅል፡ ወበውግረተ፡ አእባን፡ ወበሞጸፍ፡ ወበአሳት፡ Jsp. p. 356; ውግረተ፡ እብን፡ Clem. f. 170; Kedr f. 77; F. N. 50, 3; ቀተለ፡ በውግረተ፡ እብን፡ ወእመሂ፡ በኀጺን፡ Clem. f. 239; ውግረተ፡ ዕጣን፡ *suffitus*, ut: ኢተደመረ፡ በውግረተ፡ ዕጣን፡ ለአማልክት፡ Sx. Hed. 25. — ወገረት፡ ዘወርቅ፡ ornamenti genus, affert Lud.

ወጋሪ፡ n. ag., Pl. **ወገርት፡**, *is qui jacit* vel *conjicit:* ወገርተ፡ አእባን፡ Gad. Kar.

ምውጋር፡ et **ሙጋር፡** subst. *spatium jactus* i. e. spatium quoad homo lapidem projicere potest: መጠነ፡ ሙጋረ፡ (v. ምውጋረ፡) እብን፡ Luc. 22, 41; Sx. Nah. 14.

ሞገር፡ subst. conjectus thuris i. e. *suffitus*; hinc ዕጣነ፡ ሞገር፡ quo nomine appellatur carminis genus undecim versibus constans, vid. Lud. gramm. Ae., Lib. VII.

ሞገርት፡ subst. *funda, ballista*, 1 Reg. 14, 14.

ወገሰ፡ rad. inus., de cujus significatu primario non constat (an c. q. [illegible] [illegible]?).

ሞገስ፡ subst., m. et f. (ut Jac. 4, 6), *gratia*, χάρις, a) *favor, benevolentia*, Act. 2, 47. 4, 33; ጸጋሆሙ፡ ለአብዳን፡ አልባቲ፡ ሞገስ፡ Sir. 20, 13. 24, 17; ከመ፡ ሞገስ፡ ይኩን፡ ውስተ፡ ክሳድከ፡ Prov. 3, 22. 22, 1; Koh. 10, 12; ረከበ፡ ሞገሰ፡ *consecutus est favorem* alcjs seq. ቅድመ፡ vel በቅድመ፡ Kuf. 4; Gen. 32, 6. 33, 8. 10. 39, 4; Ruth 2, 10; 1 Reg. 20, 3; Esth. 8, 5 vel seq. ኀበ፡ et በኀበ፡ pers., ut Ruth 2, 2; Ex. 33, 12. 13; Deut. 24, 1; Sir. 42, 24; Luc. 1, 30; ወሀበ፡ ሞገሰ፡ *conciliavit ei favorem apud* seq. በኀበ፡ pers.: Gen. 39, 21. 43, 14 vel ቅድመ፡ et በቅድመ፡ Ex. 3, 21. 11, 3. 12, 36. α) Dei, Jac. 4, 6; 2 Petr. 1, 2. β) παῤῥησία Hebr. 10, 19. 35; Eph. 3, 12. b) *suavitas, venustas, elegantia, decor:* ገጽከ፡ ምሉእ፡ ሞገሰ፡ χαρίτων μεστόν Esth. 5, 2; Prov. 10, 32; ሞገሰ፡ ፍቅራ፡ ያረውየከ፡ 5, 19; ሞገሳ፡ ለብእሲት፡ ያስተፌሥሖ፡ ለምታ፡ χάρις Sir. 26, 13. 35, 10; ሠናይ፡ ሞገሶን፡ ለከናፍረ፡ ጠቢብ፡ 21, 16; አልቦ፡ ሞገሰ፡ ቃሉ፡ 20, 19; Ps. 44, 3; Luc. 4, 22; Herm. p. 109. α) *suave* quid vel *jucundum:* ፍሬሁ፡ ሞገስ፡ ጥቀ፡ ለርእየ፡ ገጽ፡ Hen. 24, 5. β) *decus:* Agathon አክሊላ፡ ወሞገሳ፡ ለሀገረ፡ ትንሣ፡ (corona et decus urbis Tensae) Enc. Masc. 14.

ሞገሳዊ፡ adj. rel. *gratiosus, plenus gratia:* ሐዋርያት፡ ንጹሓን፡ ሞገሳውያን፡ Lit. 162, 2.

ሞገሰ፡ quadrl. I (denom.), ut videtur, *favere, propitium esse:* ቂርቆስ፡ አልቦ፡ ዘይሞግሶ፡ አክሊለ፡ ነሥአ፡ Deg.; በኀይለ፡ ትዕግሥቱ፡ ሕፃን፡ (sc. ቂርቆስ፡) ለሰይጣን፡ አርአዮ፡ ዕበሶ፤ ብፁዕ፡ ቂርቆስ፡ አልቦ፡ ዘይሞግሶ፤ Mavâs. n. 61.

አሞገሰ፡ II 1) *gratia* vel *favore afficere*, አሞግሳ፡ Zach. 4, 7; Lit. 171, 3. 2) *gratum* vel *suave facere* alqd, Cyr. c. Pall. f. 65 (vid. sub መጠን፡ c. 222).

ተሞገሰ፡ III, 1 *gratia affici, favorem consequi, gratiam inire* apud alqm: ብፁዕ፡ አባ፡ ዮሐኒ፡ ፈድፋደ፡ ኀየሰ፡ ተሞገሰ፤ ዘበላዕሉ፡ ሕይወተ፡ ወረሰ፡ Mavâs. n. 13; ርእሰ፡ እግዚእ፡ ገሰሰ፡ ውእቱ፡ ዮሐንስ፡ (Christum baptizans) ተፈሥሐ፡ ወተሞገሰ፡ n. 68; እመ፡ በመንፈሱ፡ ለኢየሱስ፡ ንትሞገስ፡ ወንጼውዖ፡ ለእግዚ"፡ አቡነ፡ εἰ ἐν πνεύματι Ἰησοῦ παῤῥησίαν ἔχομεν πατέρα καλεῖν τὸν θεόν Cyr. de r. fid. f. 33; c. እምነ፡ pers., ut: ተሞገሰ፡ እምእለ፡ ቅድሜሁ፡ Kebr. Nag. n. 14.

መሞግስ፡ part. *benevolus, benignus*, f. **መሞግስት፡** Org.

ወገበ፡ rad. inus., وَجَبَ *cecidit* res, (وَجْبَة *casus, res accidens*) وَثَبَ *subivit, ingruit, supervenit*.

አውገበ፡ II, 1 *improviso invadere, irruere, incidere* in alqm, *subito supervenire* (überrumpeln, überraſchen), c. Acc. pers.: እስመ፡ ታወግቦሙ፡ ዕለት፡ እኪት፡ Mich. 2, 3; አውገበተኒ፡ 4 Esr. 10, 39 var.; አውገብዎሙ፡ ወወረዱ፡ ላዕሌሆሙ፡ ἐξάπινα Jos. 11, 7; ἐξαίφνης Luc. 9, 39; absol.: እለ፡ ይፈቅዱ፡ ያውግቡ፡ ወይትሜሰሉ፡ ከመ፡ ኄራን፡ (welche — mit Neuerungen — überraſchen wollen und ſich dabei den Schein der Frömmigkeit geben) Cyr. ad Reg. f. 27. — *Voc. Ae.:* አውገበ፡ ዘ፡ አስኰረረ፡

ግብት፡ subst. *accidens improvisum, casus subitus* vel *repentinus:* እመሰ፡ ግብት፡ ውእቱ፡ Num. 35, 22. a) *temeritas:* ኀጢአት፡ ዘግብት፡ (opp. ዘልማድ፡) F. M. 2, 11; et in Genitivo: *temere* vel *recens inventus, fortuitus, adventicius*, ut: ዐርክ፡ ግብት፡ (opp. ዐርክ፡ ዘትካት፡) φίλος πρόσφατος Sir. 9, 10; አምላክ፡ ግብት፡ θεὸς πρόσφατος Ps. 80, 8; Deut. 32, 17; 2 Par. 23, 17. 24, 18. b) Adv. በግብት፡ (Lud. comm. hist. p. 497 n. 14) et plerumque ግብተ፡ α) *subito, repente, improviso*, 4 Esr. 3, 6. 10, 38. 39; 2 Petr. 3, 10; ኢይኩነኒ፡ ግብተ፡ ሞት፡ Clem. f. 223; ἄφνω Koh. 9, 12; Jer. 4, 20. 28, 8; Prov. 1, 27; ἐξαίφνης Job 1, 19; Hab. 2, 7; Jer. 6, 26. 15, 8; Luc. 2, 13; ἐξάπινα Sir. 11, 21; Jes. 48, 3; Ps. 63, 4; Num. 4, 20; ἐξαπίνης Jes. 47, 11; ἀφνίδιος 1 Thess. 5, 3; παραχρῆμα Jes. 30, 13; ἄωρος Prov. 11, 30. β) *nuper, recenter*, προσφάτως Judith 4, 3. 5; Hebr. 10, 20. — *Voc. Ae.* ግብተ፡ ድድቀ፡ ብ፡ ድንቀት ።

ግብታዊ፡ adj. rel. *subitus, repentinus, improvisus* ሞተ፡ በሞት፡ ግብታዊ፡ Chr. L. Atk. f. 23.

ሞገት፡ vid. sub ሞገድ፡ sub ወገደ፡

ወግአ፡ (etiam **ወግዐ፡**) I, 1 [amh. **ወጋ፡**; נָגַח, وَجَأَ] Subj. **ይውጋእ፡** (Hen. 89, 43) 1) *ferire* cornu, *arietare*: **ወጋእክሙ፡ ከመ፡ አስዋር፡** Jer. 27, 11; **በሐኰ፡ ይወግእ፡ በአቅርንቲሁ፡** Dan. 8, 4; Hez. 34, 21; Hen. 86, 5; **ለእመ፡ ወግአ፡ ላህም፡ ብእሴ፡** Ex. 21, 28; 3 Reg. 22, 11; 2 Par. 18, 10; *petulcum esse* Ex. 21, 29. 2) *pungere, icere, transfigere*: **በኲያንው፡ ወግአኒ፡ ወረገዘኒ፡** Job 16, 13; **ወግአኒ፡ ሦክ፡** Ps. 31, 4; ἐκκεντεῖν Apoc. 1, 7; Zach. 12, 10 var.; Jud. 9, 54. 3) *contundere, pulsare, confodere, percutere, percellere*: **ትወግኦሙ፡ ለአፍላግከ፡** ἐκεράτιζες Hez. 32, 2; hostes Ps. 43, 7; κατακεντεῖν Judith 16, 12; ἐκκεντεῖν Jos. 16, 10; κατακόπτειν Jos. 10, 10; τιτρώσκειν Deut. 1, 44.

ተወግአ፡ III, 1 *feriri, ici, pungi, perfodi*: **በአሥዋክ፡** Ssal. Req.; **ተወግአ፡ በ፩ሙጋእ፡** Chr. Ax.

ተዋግአ፡ III, 3 *sese invicem ferire* vel *perfodere*: **ይትዋግኡ፡ በኲናት፡** Cod. Mus. Brit. XVIII n. 10.

ውጉእ፡ part. 1) *ictus, perfossus*: **እለ፡ ውጉኣን፡ በኲናት፡** Jes. 14, 19. 2) *tusus, contusus*: **ቅብእ፡ ዘዘይት፡ ውጉእ፡** (Acc.) Ex. 27, 20; Lev. 24, 2; Macc. f. 15; Kuf. 16.

ወግእ፡ videtur n. pr. esse 4 Reg. 23, 8.

ውግአት፡ n. act. *ictus, punctio*: **ውግአተ፡ ሦክ፡** Enc. Ter 3; nomen morbi (vid. Isenberg sub **ውጋት፡**), Chr. L. Atk. f. 29.

ወጋኢ፡ n. ag. *petulcus*, Ex. 21, 36; F. N. 45.

ሙጋእ፡ subst. *ictus*: **ተወግአ፡ በ፩ሙጋእ፡** Chr. Ax.

ሞግእ፡ et **ሞጋእ፡**, subst. m. et f., Pl. **መዋግእ፡**, 1) *mortarium, pila*: **ይጎድእዎ፡ ውስተ፡ ሞግእ፡** Lud. e Libr. Myst. 2) *aries* (machina bellica, Sturmbock, Mauerbrecher): Pompejus jussit **ከመ፡ ይትክሉ፡ ሞግአ፡ ኀጺን፡ ላዕለ፡ ቅጽር፡** Jsp. p. 311. 349; **አብጽሐ፡ ሞግአ፡ ኀጺን፡** p. 358. 370; etiam **ሞግእ፡** p. 358 et **ሞግአ፡ ነፍጥ፡** p. 349, et **ሞጋአ፡ ኀጺን፡ ዘነፍጥ፡** p. 370; **ተከለ፡ መዋግአ፡ ዘነፍጥ፡** p. 365.

ወግዐ፡ I, 1 [cum عَجَا potius componendum videtur quam cum نَجَعَ *bene profecit* edenti cibus; *potandam praebuit* aquam salubrem camelo; IV *lactavit* pullum; نُجُوعُ ٱلصَّبِيِّ *alimentum* infantis; vid. **ገዐት፡**] Subj. **ይውጋዕ፡**, *lacte alere, lac bibendum praebere*, c. dupl. Acc.: **ትፈቅዱ፡ ሐሊበ፡ ይውግዑክሙ፡** Hebr. 5, 12; 1 Cor. 3, 2. — *Voc. Ae.*: **ወግዮ፡ ብ፡ ጋተው፡**

ተወግዐ፡ III, 1 *lac bibendum* vel *sugendum accipere, lacte ali*: **ኵሉ፡ ዘይትወጋዕ፡ ሐሊበ፡ ሕፃን፡ ውእቱ፡** Hebr. 5, 13; **እለ፡ ከልእዎሙ፡ ኢይትወግዑ፡ ሐሊበ፡** Jes. 28, 9.

ውግዐት፡ n. act. legitur in Voc. Ae., sc.: **ርውየት፡ ዘ፡ ውግዐት፡**

ወገዘ፡ rad. inus., quae sicut وجز ad familiam radicum גזז, גזח, גזם, גזע, גזר al. referenda primitus significatum *secandi, amputandi* habuisse videtur.

አውገዘ፡ II, 1 1) *excommunicare, interdicere, anathematizare*: **ወኪያሁኒ፡ ያወግዝዎ፡ እምነ፡ ማኅበሩ፡** 2 Esr. 10, 8 vrs. alt.; **አውገዝዎሙ፡ እስከ፡ ዛቲ፡ ዕለት፡** 1 Par. 4, 41; **ብእሲ፡ ዘአውገዘ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡** Can. Nic. 7. 2) *exsecrari, diris devovere*, Hen. 6, 5; **እለ፡ ታወግዙ፡ ግዘታተ፡ ከመ፡ ኢይፍትሑ፡** 95, 4; in specie: diabolum, ut: **ዘይፈቅድ፡ ይጠመቅ፡ ይምሀርዎ፡ ያውግዝ፡ ሰይጣነ፡ ወይእመን፡ በክርስቶስ፡** Did. 39; **አወግዘከ፡ ሰይጣን፡ ወኵሎ፡ ምግባራቲከ፡** ibid.; **አውገዘ፡ ለከይሲ፡** Enc. Jac. 2.

ተወግዘ፡ III, 1 *excommunicare*: **ካህን፡ ዘተወግዘ፡** Abt. Ap. 10; II Abt. 10; Lud. comm. hist. p. 331 n. 91; M. M. f. 216.

ተዋገዘ፡ III, 3 1) *sese invicem diris devovere* vel *excommunicare*, Hen. 6, 4. 2) *se amovere desperando* vel *abalienare animum* ab aliquo: **እስመ፡ ግዘተ፡ እትዋገዝ፡** (v. **እትዋገዝ፡**) **በኵሉ፡ መዋዕለ፡ ሕይወቱ፡** ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐτῷ 3 Reg. 11, 34; **ከመ፡ እትዋገዝ፡ ለልብየ፡** τοῦ ἀποτάξασθαι τὴν καρδίαν μου Koh. 2, 20.

ውጉዝ፡ part. 1) *excommunicatus, diris devotus*: **ርጉም፡ ወቅዉም፡ ወውጉዝ፡** Clem. f. 145. 150. 159. 160 al.; Kedr f. 8; **ውጉዘ፡ ለይኩን፡** ἔστω ἀνάθεμα Cyr. ad Reg. f. 29; 1 Cor. 12, 3. 16, 22; Gal. 1, 8; Asc. Jes. 5, 9; **ኢትከውን፡ ውግዝተ፡** Zach. 14, 11. 2) *interdictus, poena cautus* vel *sancitus*, F. N. 47 (vid. sub **ክሉእ፡**). — *Voc. Ae.*: **ውጉዝ፡ ዘ፡ ልዩ።**

ወግዝ፡ vel **ግዝ፡** subst. *res diris devota* vel *interdicta, anathema*: **ዘዐለወ፡ በወግዝ፡** (v. **በግዝ፡**) ἠθέτησεν εἰς τὸ ἀνάθεμα 1 Par. 2, 7.

ውግዘት፡ n. act. *excommunicatio, interdictio*: **ዘክልእዎ፡ ቍርባነ፡ በእንተ፡ ውግዘት፡** II Abt. 9 et 27; **ኢይፍታሕ፡ እምኔሁ፡ ውግዘቶ፡** (ne exsolvat eum ab excommunicatione) II Can. Nic. 6; M. M. f. 382.

ግዘት፡ subst., Pl. **ግዘታት፡**, *excommunicatio, anathematismus, exsecratio, dirae*: II Can. Nic. 30; Kedr. f. 8; Catal. Cod. Mus. Brit. p. 19; M. M. f. 51. 216; Enc. Genb. 12; **ንበበ፡ ግዘት፡** Enc. Tachs. 6; **እለ፡ ታወግዙ፡ ግዘታተ፡** Hen. 95, 4; in loco 3 Reg. 11, 34 est n. act. ad **ተዋገዘ፡**, q. v.

ወገደ፡ rad. inus. e. q. נָגַד *fluxit* (نَجَدَ *fluxit* corpus sudore).

ሞገድ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. **መዋግድ፡** et **ሞገዳት፡**, Pl. Pl. **መዋግዳት፡** [significatu respondet مَوْجٌ] *unda, fluctus*: **ሞገድ፡ እንተ፡ ኀለፈት፡** Job 11, 16; 4 Esr. 9, 15; Ps. 41, 10; Hen. 101, 4; Matth. 8, 24; Marc. 4, 37; Act. 27, 41; Org. 4; **ተሀውኩ፡ ኵሉ፡ መዋግዲሁ፡** (**ለባሕር፡**) 4 Esr. 13, 1; Sap. 14, 3; Act. 27, 15 rom.; **ውስተ፡ ብዙኅ፡ ሞገዳት፡** Prov. 23, 34; **ውስተ፡ ሞገዳት፡ ዐዋጋት፡** Sap. 14, 1; Jac. 1, 6; Judae 13; Matth. 14, 24; **መዋግዳት፡** Clem. f. 11; **ዝናመ፡ ሞገድ፡** ὑετὸς λάβρος Prov. 28, 3; trsl.: **እምነ፡ አፉሁ፡ መዋግደ፡ እሳት፡ ወፅአ፡** 4 Esr. 13, 11. 14; **ሞገደ፡ ሥቃያት፡ ኀለፉ፡ ላዕሌሁ፡** Lud. ex Enc.; **ሞገደ፡ ጽልመት፡** Lud. e V. S.; **አዝማነ፡ ዓለም፡ መዋግደ፡ ኮኑ፡** „tempora saeculi vicissitudinibus obnoxia sunt“ Lud. ex Org. 3. — *Voc. Ae.*: **ሞገድ፡ ዘ፡ አዝዋሪ።** — Huc eodem referendum videtur **ሞገት፡** (quasi esset مَوْجَةٌ), quod legitur Esth. ap. 3; **አስተናብር፡ ኵሎ፡ ዘሊተ፡ ይትኴነን፡ ዘእንበለ፡ ድንጋጼ፡ ከመ፡ ዘሞገት፡ ሠረዐየ፡ ኵሎ፡** (ἀκυμάντους).

አሞገደ፡ quadrl. II (denom.) *fluctuum aestum excitare, undare facere*: **በባሕር፡ አውግረትኒ፡ ወአድባረት፡ እለ፡ ያሞግዱ፡ ወየሀውኩ፡** χαλεπωτάτην ζάλην ἐπεγείρουσι, Chr. Ta. 34.

ወጥሐ፡ rad., cui primitus potestas *expandendi, aequaliter disponendi* infuisse videtur, coll. طَحَّ طَحَى et **ሰጥሐ፡**

ወጥሐ፡ I, 2 1) *in struem congerere* vel *cumulare, struere, struendo coacervare,* (רָבַד), στοιβάζειν, ἐπιστοιβάζειν, **ወጣሕከ፡ዕፀወ፡ዲበ፡እሳት፡** Sir. 8, 3; Lev. 1, 7; **ይዌጥሑ፡ዝክተ፡ዘገመዱ፡ወርእሶ፡ወሥብሖ፡ላዕለ፡ዕፀው፡** 1, 8. 12. 6, 5; 3 Reg. 18, 33; **ወጥሕዎሙ፡ምክዕቢተ፡** θέτε αὐτὰς βουνοὺς δύο 4 Reg. 10, 8; trsl.: **ይዌጥሕ፡ሎሙ፡ፍዳሆሙ፡ቅድሜሆሙ፡** (Laur.: **ይወጥሕ፡** I, 1 et **ፈቃዶሙ፡**) 4 Esr. 12, 38. 13, 41. 2) *superstruere, imponere,* **ትዌጥሕ፡ተድባበ፡ዲበ፡ታቦት፡** Ex. 25, 21. — *Voc. Ae.:* **አለደ፡ጐነኮ፡ወጥሐ፡ዘ፡ከመረ፤ወጥሐ፡ሰጥሐ፨**

ተወጥሐ፡ III, 2 (ut videtur), *in struem cumulari, coacervari:* **ረድ፡ተወጣሕ፡ምስለ፡ዕፀው፡ትፍግዕት፡** Hez. 31, 18; Num. 11, 31.

ተዋጥሐ፡ III, 3 *alium super alium strui* vel *accumulari:* **አሐቲ፡ውስተ፡ካልእታ፡ይትዋጣሕ፡** M. M. f. 277.

ውጡሕ፡ part. 1) *in struem congestus* vel *cumulatus, accumulatus, coacervatus:* Jos. 2, 6; Jud. 15, 5; **ዕፀው፡ውጡሕ፡** Jes. 30, 33 (vid. etiam Inscript. Axumit. Rüppell. II l. 20). 2) *complicatus* (zuſammengelegt), διπλοῦς Ex. 36, 16.

ሞጣሕት፡ subst., m. et f., Pl. **መዋጥሕ፡**, raro **ሞጣሕታት፡** (F. N. 8, 3), ein Tuch 1) *linteamen, linteum, linteolum,* ὀθόνη, ὀθόνιον, **መዋጥሕየ፡** Hos. 2, 7; Luc. 24, 12; Joh. 19, 40. 20, 5; Act. 10, 11. 11, 5. 2) *velamen, indumentum* (exterius), *amictus,* περιβόλαιον Jud. 8, 26; Ps. 101, 28; Jes. 59, 17. 18; Hez. 16, 13. 27, 7; Hebr. 1, 12; 1 Cor. 11, 15. a) *velum muliebre,* θέριστρον Gen. 24, 65. 38, 14; Jes. 3, 23. b) *peplum,* Lud. e V. S. c) vestimentum clericorum (sec. Lud. lex. c. 10 — sub voce **ሂጶዲጤን፡** — vestis sacerdotalis a tergo dependens): *orarium, stola,* Kedr f. 1 (vid. sub **ቀሚጽ፡**); Can. Laod. 24 (23); F. N. 8, 3. d) *pallium* episcopi, patriarchae: **ሰላም፡ለአክርጺኑ፡** (Patriarchae Alex.) **ድኅረ፡ከላድያኖስ፡ዘቆመ፤ሞጣሕተ፡ጳጳሳት፤ይትዐጸፍ፡በፈትለ፡ሃይማኖት፡እኑመ፤** Enc. Jac. 5. — *Voc. Ae.:* **መዋጥሕ፡ዘ፡ነጭ፡ሐር፨**

አሞጥሐ፡ quadrl. II (denom.), „*velare indumento* (exteriore)“, Lud. sine auct.

ተሞጥሐ፡ III *se amicire* vel *amiciri indumento* exteriore, ut pallio, al., c. Acc. amictus: **ተሞጥሐ፡ሞጣሕተ፡ፍዳ፡** περιεβάλετο Jes. 59, 17. 18; (anima mortui ait:) **በጸሕኩ፡ኀበ፡ዘይለብስ፡ልብሰ፡ፍዳ፡ወይትሞጣሕ፡ሞጣሕተ፡በቀል፡** Genz. f. 13; **ንትሞጣሕ፡ሞጣሕተ፡ብርሃን፡** Chr. Ta. 17; Org. 4.

ሙጣሕ፡ n. act. *actio velandi* vel *amiciendi,* Cod. Mus. Brit. LV, f. 3.

ወጥሰ፡ I, 1 [cfr. وَطِيسٌ *fornax*] *exardescere,* Gad. Ad. f. 138.

ወጠሰ፡ I, 2 *accendere, incendere* Gad. Ad. f. 139.

ወጠነ፡ I, 1 et 2, raro **ወጥነ፡** I, 1 (Sx. Mag. 13, si quidem lectio sana est) [بَدَأَ بَدَا], Subj. I, 1 **ይውጥን፡** (ut F. M. 2, 11; Chr. ho. 4; Jsp. p. 363, al.), raro **ይጠን፡** (M. M. f. 211), *initium facere, coepisse, incipere, inchoare, exordiri, aggredi,* Ps. 76, 10; seq. Subj.: **ዘይዌጥን፡ይርዳእ፡** Prov. 13, 12; **ትዌጥን፡ትትቀተሎሙ፡** Jes. 27, 8; Kuf. p. 21; Hen. 13, 10; Luc. 1, 1; vel seq. **ከመ፡** c. Subj., ut: **ወጥነ፡ከመ፡ይቀድስ፡** Sx. Mag. 13; Phlx. 48; seq. **እንዘ፡** Hen. 85, 10. 89, 15; seq. **ወ፡** c. verbo finito Hen. 61, 4; seq. Acc. Inf.: **ወጠነ፡ጸውዖ፡ስመ፡እግዚ"፡** Kuf. 4; **ንዌጥን፡ጽሒፈ፡** Cod. Mus. Brit. XXIX; **እምቅድመ፡ትውጥኑ፡ዐሊወ፡** Jsp. p. 363, vel seq. **ለ፡** c. Inf., ut: **ይዌጥኑ፡ለገቢር፡** Kuf. 1; **ይዌጥን፡ለገቢረ፡ሠናይ፡** Phlx. 4; seq. **በ፡** c. Inf.: **ንዌጥን፡በጽሒፈ፡መጽሐፍ፡** Fal. f. 1; seq. Acc. rei: Gal. 3, 3; **ወጠንዋ፡** (sc. portam aedificandam) 2 Esr. 13, 1 var.; **ኢብዉሕ፡ሎቱ፡** (sc. diacono) **ከመ፡ይውጥን፡ጸሎተ፡ቤተ፡ክ"ን፡** F. M. 31, 2; **ሰይጣን፡ወጠነ፡ዘንተ፡ኀጢአተ፡** F. M. 3, 2; **ንጠንኬ፡ዘለፉ፡** M. M. f. 211; **ከመዝ፡አኀዘ፡ይውጥን፡ሕንጻሆን፡** Gad. Lal.; **ወጠነ፡ለክሙ፡ግብረ፡ሠናየ፡** Phil. 1, 6; **ጢሞስ፡ፈቀደ፡ይውጥን፡ሎሙ፡ሰላመ፡** Jsp. p. 356; c. **በ፡** vel Acc. rei, a qua incipiunt: **ይውጥን፡በቀዳማይ፡** F. N. 43, 4; **ወውጥን፡ሕዋረ፡ማእከላዌ፡** Sx. Mag. 13; omisso objecto: **እምዝ፡ወጠነ፡ንጉሥ፡ባቢሎን፡ዲበ፡ኢየሩሳሌም፡** (sc. bellum) Hez. 24, 2.

አወጠነ፡ II, 2 *inchoare facere, initium dare:* **ተአምኖ፡ያዌጥን፡ወተወክሎ፡ይፌጽም፡** Org. 3.

ተወጥነ፡ III, 1 et **ተወጠነ፡** III, 2 *initium fieri, incipi, inchoari, coeptum esse:* **ተወጥነ፡ዝንቱ፡መጽሐፍ፡** Catal. Cod. Bibl. Bodl. p. 80; Kebr. Nag. n. 92; **ግብአተ፡ሀገር፡በእደ፡ፀር፡ተወጥነ፡** (terra in manus hostium tradi coepta est) **በመንግሥተ፡ልብነ፡ድንግል፡** Chr. L. Atk. f. 7; **ሃይማኖት፡እንተ፡እምአብ፡ተወጥነት፡** (v. **ትዌጥን፡**) **ወኀበ፡ወልድ፡ትበጽሕ፡ወበመንፈስ፡ቅ"፡ትትፌጸም፡** Cyr. f. 122; **ተግሣጽ፡ትትዌጠን፡እምአስተሐምሞ፤ድኅሬታሰ፡ውዳሴ፡ወፍሥሓ፡ወእቱ፡** Chr. ho. 30; **ሐሳብ፡ይትዌጠን፡እምጥንተ፡ተውት፡** Abush. 47.

ውጡን፡ part. 1) *inchoatus, inceptus,* Lud. sine auct. 2) *novitius, tiro* (Anfänger): **ውጡናን፡** (opp. **ፍጹማን፡**) Phlx. 90. 100 (aliâs **ወጣንያን፡**).

ጥንት፡ subst. *initium, principium, primordium, exordium,* de tempore, spatio et quavis re: **ዘአልቦ፡ጥንተ፡መዋዕሊሁ፡** Hebr. 7, 3; Chrys. creberrime; **ጥንት፡ወማኅለቅት፡** Jes. 19, 15; **እምጥንቱ፡እስከ፡ተፍጻሜቱ፡** Koh. 3, 11; Sir. 36, 16; 4 Esr. 14, 24; Act. 11, 4; Luc. 1, 3; **አኀዙ፡እምጥንት፡** Num. 1, 2. 26, 2; **አልብነ፡ጥንት፡ወኢተፍጻሜት፡** (Deus loquitur) Clem. f. 47; **ጥንተ፡ኵሉ፡** Sap. 14, 27; **ርኢኩ፡ዐቢየ፡ማዕምቀ፡ጽልመት፡ዘአልቦ፡ጥንት፡ወኢተፍጻሜት፡** Clem. f. 53; **በጥንተ፡ነገር፡ወበደኃሪቱ፡** Chr. Ta. 13; *primitiae* (ἀπαρχή) Rom. 16, 5.

ውጥንት፡ n. act. *inceptio, initium,* ut: Sir. 39, 4 var.; **ውጥንቱ፡ለሐሳበ፡የዝዶዝሮድ፡በቀዳሚ፡መንግሥቱ፡** Abush.; **ለእመ፡ኢፈጸሙ፡ውጥንቶሙ፡በሠናይ፡** Chr. Ta. 24; **ውጥንተ፡አዕበእ፡** Phlx. 44; in specie *tirocinium, initia vitae institutae:* **እመ፡ክነ፡ሞቱ፡** (sc. novitii) **በውጥንቱ፡** Phlx. 4; **በውጥንቱ፡** Phlx. 20.

ወጣኒ፡ n. ag., Pl. **ወጠንት፡** 1) *inceptor, inchoator,* Deus **ወጣኒ፡ወፈጻሚ፡** Mavâs. in subscr.; Tab. Tab. 34; Lit. 172, 4; **ወጠንት፡** Ssal. Req.; Sir. 39, 4 var. 2) *tiro, novitius:* **መም"ለኪ፡ፍጹም፡**, **መ"፡ማእከላዊ፡**, **መ"፡ወጣኒ፡** Phlx. 4. 48. 65.

ውጣኒ፡ subst. *inceptio, exorsus, initium,* Phlx. 65; **ውጣኒሁ፡ለጾም፡** Abush. 38; al.

ወጽሐ፡ rad. inus., cui vicina sunt שָׁפַךְ *fudit*, נָסַךְ *fudit, libavit* (vid. etiam I **ሰበከ፡**).

አውጽሐ፡ II, 1 1) *infundere*, ut vinum in poculum: **አውጻሕክ፡ሎቱ፡ወይነ፡** Mich. 2, 11. 2) *libare, libationem effundere* numini: **አውጽሐ፡በደመ፡አስከል፡** Sir. 50, 15; Ex. 25, 29; plerumque c. Acc. libationis et **ለ፡** numinis: Num. 28, 7; 2 Reg. 23, 16; **ሞጻሕተ፡ናወጽሕ፡ላቲ፡** Jer. 51, 17. 19. 7, 18. 19, 13; Jes. 57, 6; **ሶበ፡ኀደግነ፡አውጽሖ፡ሞጻሕተ፡** Jer. 51, 18; c. **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** rei: Gen. 35, 14; Ex. 30, 9. 3) *stillas* per rimas *intromittere* vel *transmittere, stillare:* **ያወጽሕ፡ቤት፡** στάξει οἰκία Koh. 10, 18.

ተዋጽሐ፡ III, 3 *infundi* rei i. e. *se immiscere:* **እስመ፡ተዋጻሕከ፡በምግባር፡እኩይ፡** συνανεφύρης ταῖς πραγματείαις πονηραῖς, Herm. p. 6.

I. **ሞጻሕት፡** subst., Pl. **መዋጽሕ፡** et **መዋጽሕት፡** 1) *libamentum, libatio*, **ሞጻሕት፡** Gen. 35, 14; Ex. 29, 40. 41. 30, 9; Lev. 23, 18; Num. 28, 7 seq.; Kuf. 14; Jes. 57, 6; Jer. 51, 17 seq.; Joel 1, 13; Hez. 45, 17. 2) *patera* vel *phiala libatoria, vas spondeum*, σπονδεῖον, **አንሥአ፡እዴሁ፡በሞጻሕት፡** (v. **በሞጽሕት፡**) Sir. 50, 15; **መዋጽሕት፡** 1 Esr. 2, 12; Num. 4, 7; **መዋጽሕ፡** Ex. 38, 12; **ቤተ፡መዋጽሕት፡** Ex. 25, 29; ψυκτῆρες **መዋጽሕት፡** 2 Esr. 1, 9; **መዋጽሕ፡** κύαθοι Ex. 25, 29 C.

ጸሕጸሕ፡ subst. *stillicidium, stillae* per rimas *transmissae:* **ጸሕጸሕ፡ያወጽእ፡ለብእሲ፡እምቤቱ፡በመዋዕለ፡ክረምት፡** σταγόνες Prov. 27, 15; **ጸሕጸሕ፡ይሰድዶ፡ለብእሲ፡እምቤት፡** 19, 13 (deest in LXX). — *Voc. Ae.:* **ጸሕጸሕ፡ዘ፡የተገን፡ወሐ፡**

II. **ሞጻሕት፡** subst., Pl. **መዋጽሕት፡**, ut videtur, *trabs, lignum:* **ሞጻሕተ፡** (v. **መዋጽሕተ፡**, v. **መዋጽፍተ፡**) **ቤትነ፡ዘአርዝ፡** δοκοί Cant. 1, 17. [Qui vocabuli significatus si primarius et genuinus est, ad aliam quandam radicem **ወጽሐ፡** referendum videtur, sive eam cum יצע *sternere* (יָצוּעַ *contignatio*) sive cum יצב *statuere, sistere* composueris]. — *Voc. Ae.:* **መዋጽሕት፡ብ፡አውያት፡**; *aliud:* **አውያተ፡ቤት፡**

ወጸበ፡ rad., fortasse eadem quae عَصَبَ; *Rad. Abb.:* **ወጸበ፡ዘ፡ሰሬ፡**

ውጽብ፡, sec. Lud. **ወጽብ፡**, subst., Pl. **አውጻብ፡**, Pl. Pl. **አውጻባት፡**, *inauris:* **ውጽበ፡** (v. **ውጽበ፡**) **ወርቅ፡** ἐνώτιον Prov. 25, 12; **አውጻብ፡** Ex. 35, 22; **አውጻባት፡** (στραγγαλίδες, ut videtur) Jud. 8, 26.

ውጽበ፡ subst. *ornamentum narium et aurium, inauris* (sicut נזם): **ከመ፡ውጽበ፡ወርቅ፡ውስተ፡አንፈ፡ሐራውያ፡** Prov. 11, 22; **ውስተ፡ውጽበ፡** (v. **ውጽበ፡**) **ወርቅ፡ዕንቈ፡ሰርድዮን፡** Prov. 25, 12. — *Voc. Ae.:* **ውጽበ፡ዘ፡ሻሽል፡**; *aliud:* **ውጽበ፡ዘ፡ስንጥ፡**

ወጽአ፡ *exire* vid. sub **ወፅአ፡**

ወጽአ፡ vel **ወጽዐ፡** I, 1 et 2 [an componendum cum وَضَأَ, وَضُحَ, coll. بَيَّسَ?] *praevalere, vincere, superiorem esse* in proelio, Ex. 17, 11 (c. var.). — *Voc. Ae.:* **ይዌጽእ፡ዘ፡ያሸንፍ፡**

ተወጽአ፡ III, 1 et 2 *superari, inferiorem esse* in proelio, Ex. 17, 11. — *Voc. Ae.:* **ተወጽአ፡ዘ፡ተሸበረ፡ተሸነፈ፡**

ወጸፈ፡ *funditare* vid. sub **ወ0ፈ፡**

ወዕኀ፡ rad. inus., cui conferas **መኀዐ፡**

ተወዕኀ፡ III, 2 *dolores parturientis pati* vel *sentire:* **ወይትዌፃኅ፡ከመ፡ማሕምም፡እንተ፡ትወልድ፡ሕፃነ፡** Sir. 19, 11; Chr. Ta. 21; Org. 1.

ትውዕኅት፡ subst., *dolores* (parturientis) *vehementissimi* (?), Kedr f. 59, sed locus corruptus videtur.

ወፅአ፡ et **ወጽአ፡** I, 1 [amh. **ወጣ፡** et **ወጻ፡**; יָצָא, وَضُؤَ; vid. etiam **ጼአ፡**] Subj. **ይፃእ፡**, Imprt. **ፃእ፡**, *exire, egredi*, Gen. 14, 17. 24, 11. 25, 25; Jud. 3, 24; **ወፅአት፡ነፍሱ፡** 4 Reg. 9, 27; **ፃኢ፡** Cant. 3, 11; **ፃኡ፡** Dan. 3, 26; **ወፂአን፡** Dan. ap. 1, 19; c. **እምነ፡** loci, Matth. 8, 28. 13, 1. 15, 22; Act. 13, 43; Apoc. 18, 4; Gen. 8, 19; Ex. 9, 29; Jos. 8, 22; Jud. 11, 31; **ወፃእኩ፡እምከርሠ፡እምየ፡** Job 1, 21; **ወፂእየ፡እምከርሥ፡** 3, 11; **እምቤተ፡ሞቅሕ፡ዘይወፅእ፡** Koh. 4, 14; vel **እምውስተ፡** Gen. 9, 10; Matth. 15, 11. 18, vel **እማእከለ፡**, ut: **ፃኡ፡እማእከለ፡ባቢሎን፡** Jer. 27, 8; Jes. 52, 11; vel **እንተ፡ውስተ፡** *per*, ut: **ወፅኡ፡እንተ፡ውስተ፡አናቅጽ፡** Mich. 2, 13; 4 Reg. 9, 24; c. **እምኀበ፡** pers.: Kuf. 21 (v. **በኀበ፡**); Gen. 47, 10; Ex. 8, 26. 9, 33. 10, 6; 2 Reg. 13, 9; vel **እምቅድመ፡** Gen. 4, 16. 41, 46; vel **እምነ፡** et **እምላዕለ፡** (si quis antea fuit in aliquo vel super alqm) Marc. 1, 25; Matth. 12, 43. 17, 18; seq. **አፍአ፡** *foras:* Matth. 10, 14; Apoc. 3, 12; **ትፃእ፡አፍአ፡** Judith 13, 3. 14, 2; seq. Acc. loci: **ንፃእ፡ሐቅለ፡** Cant. 7, 12; Gen. 27, 3; Sir. 8, 16; Jer. 6, 25; **እመሂ፡ወፃእኩ፡ገዳመ፡** Jer. 14, 18; vel seq. praepositionibus, ut **ውስተ፡** Jos. 16, 2; **ላዕለ፡** 15, 3; **ኀበ፡** Lev. 16, 18; Gen. 19, 6; Ex. 2, 11; Matth. 3, 5; **ይጽብቱ፡ወይፃኡ፡ለሐይቅ፡** Act. 27, 43. a) *egredi* vel *proficisci* in bellum: **ዘይወፅእ፡ፀብአ፡** Num. 26, 2; 1 Reg. 28, 1; Deut. 28, 7; 1 Reg. 8, 20. 26, 20; Ps. 67, 8; etiam: *egredi* portis contra hostem obsidentem (Ausfall machen) Jsp. p. 358. b) *emigrare*, Gen. 10, 11. 12, 1. 4. 24, 5; Ex. 34, 18; Ruth 1, 7. c) *procedere:* **እምኀበ፡እግዚ"፡ወፃእኩ፡** Joh. 16, 27. 28. 17, 8; Spiritus S. **ዘይወፅእ፡እምኀበ፡አብ፡** 15, 26 (vid. **ሠረጸ፡**). d) *prodire:* **እምውእቱ፡ጢስ፡ወፅአ፡አንበጣ፡** Apoc. 9, 3. 13, 1; Act. 28, 3. e) *exoriri, progigni:* **እምኔኪ፡ይወፅእ፡ንጉሠ፡ይሁዳ፡** Mich. 5, 1; Matth. 2, 6; Gen. 15, 4. 35, 11; 2 Reg. 7, 12. 16, 11; Num. 12, 12. f) *evadere, liberum exire:* **ይወፅእ፡እምኵሉ፡** Koh. 7, 18; 1 Cor. 10, 13; Lev. 25, 41. 54; Ex. 21, 3; 1 Reg. 14, 41; **ወፃእክሙ፡እምኦሪት፡** Gal. 5, 18; Rom. 6, 14; etiam *evadere* i. e. *fieri*, ut: **ፈረስ፡ዘኢተረየፀ፡ይወፅእ፡እኩየ፤ወልድ፡ዘኢተገሠጸ፡ይወፅእ፡ገዘሉፈ፡** Sir. 30, 8. g) *discedere, decedere, excedere, recedere:* **ይወፅኡ፡እምኔኪ፡እለ፡አማሰኑኪ፡** Jer. 49, 17; **እመ፡ወፅአ፡ቀታሊ፡አፍአ፡ውእተ፡አድዋለ፡** Num. 35, 26. α) ab aliquo i. e. *desciscere:* **እምእግዚ"፡ኢወፅኡ፡** ἀπὸ θεοῦ οὐκ ἀπέστησαν Herm. p. 72. β) i. e. *dissentire:* sermo noster **ኢይወፅእ፡እመንፈሳዊ፡መጽሐፍ፡** Cyr. c. Pall. f. 68. γ) a vel e consuetudine, statu, lege, officio: **ኢትፃእ፡እምልማድከ፡** Phlx. 78; **ዘይወፅእ፡እምንኵስና፡** (austreten) F. M. 5, 2; **ዘይወፅእ፡እምዓለም፡** Phlx. creberrime (de monachis); **ይወፅኡ፡እምሕገ፡ክርስቲያን፡** Did. 6; **እምሕግ፡** Did. 4; **ወፂእ፡እምሃይማኖት፡** F. M. 6, 14. δ) *cedere* possessione: Luc. 14, 33. h) *excludi, privari* re: **ወፅአ፡እምኵሉ፡ጥበብ፡** πάσης σοφίας ἐστερήθη

Sir. 37, 21; virgines stultae quinque እለ፡ወፅአ፡እምከብካብ፡ዘበሰማያት፡ Did. 4. i) *emanare, profluere, scaturire:* Hen. 14, 19. 31, 1; Gen. 2, 10; Ex. 17, 6. k) *oriri*, de sole, astris: ወፅአት፡ፀሓይ፡ውስተ፡ምድር፡ Judith 14, 2; እስከ፡ይወፅኡ፡ከዋክብት፡ 2 Esr. 14, 21. l) *exire*, de sorte: ዛቲ፡መክፈልት፡ወፅአት፡ለሴም፡በዕፁ፡ Kuf. 8. m) *effici, colligi*, in arithmetica, Abush.; de reditibus et proventibus annuis: ዘይወፅእ፡ግብር፡ Lud. e suo Comm. hist. p. 303 n. 10 (ubi ዘያወፅእ፡ scripsit). n) *provenire, progerminare:* Job 5, 6; Jes. 11, 1. o) *effici, proficisci:* ኵሉ፡ዘይወፅእ፡እምነ፡ወይን፡ Jud. 13, 14; እምነ፡በላዒ፡ወፅአ፡መብልዕ፡ 14, 14; 1 Reg. 24, 14. p) *exardescere, erumpere:* ለእመ፡ወፅአ፡እሳት፡ Ex. 22, 5; ወኢትፃእ፡ከመ፡እሳት፡መዐትየ፡ Jer. 4, 4; de lepra Lev. 13, 22, 27. q) *excidere:* ኢትርሳዕ፡ዘንተ፡ነገረ፡ወኢይፃእ፡እምነ፡ልብከ፡ Deut. 4, 9. r) *evanescere:* ወፅአ፡መዐዛሁ፡ Kuf. 21. s) *emitti:* ወፅአ፡ትእዛዝ፡እምኀበ፡ቄሳር፡ Luc. 2, 1; Ps. 18, 4. t) *efferri, pronuntiari:* ዘወፅአ፡እምአፉኪ፡ 1 Reg. 1, 23; Jes. 48, 3; Num. 30, 3. 32, 24; Jos. 6, 10; Jud. 11, 36; Matth. 4, 4. u) „de scriptura non transscripta ajunt በከመ፡ወፅአ፡ቀዳሚ፡ sicut e calamo effluxit“, Lud.

አውፅአ፡ II, 1 *exire facere* vel *jubere*, ut Gen. 48, 12; a) *educere:* አውፅአ፡አፍአ፡ Gen. 15, 5; አውፅኦሙ፡ኀቤነ፡ 19, 5. 38, 24; አውፅአነ፡እምድረ፡ግብጽ፡ Ex. 13, 14. 16, 6. 18, 1; Deut. 17, 5; አውፅእዎሙ፡ኀበ፡አንቀጽ፡ 22, 24; Ps. 67, 7; አውፅአኒ፡ውስተ፡መርሕብ፡ Ps. 17, 22; Marc. 1, 12. 8, 23; Luc. 24, 50. b) *ejicere, expellere:* አውፅእዎሙ፡አፍአ፡እምገጹ፡ ἐξέβαλον Ex. 10, 11. 11, 1. 33, 2; Gen. 3, 23. 21, 10; አውፅኦሙ፡እምነ፡ምድሮሙ፡ Sir. 47, 24; Prov. 22, 10. 27, 15; አውፅኦ፡ (Inf.) Koh. 3, 6; daemones Matth. 12, 24 seq.; Marc. 7, 26; uxorem matrimonio Lev. 21, 7; Sir. 7, 26; እንተ፡አውፅእዋ፡ ἐκβεβλημένη Hez. 44, 22; alqd, ut: ተፋቅሮ፡ታወፅእ፡ለፍርሀት፡ 1 Joh. 4, 18. c) *emittere, dimittere:* አውፃእከን፡ዕራቆን፡ለእቤራት፡ ἐξαπέστειλας Job 22, 9; uxorem 1 Esr. 9, 36 (ἀπέλυσαν); እመ፡አድምዐተከ፡ (sc. ኀጢአት፡) ኢታወፅአከ፡ Sir. 21, 2. d) *eripere* alqm 2 Reg. 22, 49; Ps. 142, 13; *liberare* 1 Petr. 2, 24. e) *efferre, foras efferre* alqd, Am. 6, 10; Ex. 12, 46; Gen. 14, 18; Deut. 24, 11; Act. 5, 6. f) *producere*, homines ex utero: ታወፅአኒ፡እምከርሠ፡እምየ፡ Job 10, 18; muscas e terra Ex. 8, 14; plantas, animalia Gen. 1, 12. 20; 4 Esr. 7, 17; folia, fructus Num. 17, 23; Gen. 40, 10; Cant. 2, 13; Ps. 103, 16. g) *extrahere, educere* alqd vel alqm, Matth. 7, 4; Ex. 4, 6. 7; አውፅኡ፡እምአስቲሆሙ፡እምላዕለ፡አዕፅምቲሆሙ፡ (ἐξέδειραν) Mich. 3, 3; ኣወፅአ፡መጥባሕትየ፡እምነ፡ቀቀበ፡ Hez. 21, 3; alqm Am. 9, 2; animam Ps. 103, 30. α) *expromere:* አውፅአት፡ርእሰ፡እምነ፡ጽፍንታ፡ προελοῦσα Judith 13, 15; Gen. 24, 53; Luc. 10, 35. β) *exuere, deponere* vestes Cant. 5, 3. h) *eruere* oculos: አውፅአ፡አዕይንቲሁ፡ Jer. 52, 11; Jud. 16, 20; 1 Reg. 11, 2; Matth. 5, 29. 30. i) *efferre* i. e. α) *proloqui:* አውፅአ፡ቃለ፡ Koh. 5, 1; Job 15, 13 (እምአፍ፡); ነገረ፡እምልብ፡ Job 8, 10; Prov. 10, 13. β) *in vulgus efferre, evulgare:* ያወፅእ፡ቃለ፡ Koh. 10, 20; አውፅአ፡ስመ፡እኩየ፡ሊተ፡ Job 31, 30; Deut. 22, 14; Luc. 6, 22; ዘያወፅእ፡ምክረ፡ቢጹ፡ μὴ συντηρῶν Sir. 13, 12; ኢታውፅእ፡ቃለ፡ዘሰማዕከ፡ 19, 7. 10. 12; ኀፍረት፡አውፅኦ፡ነገር፡ዘሰማዕከ፡ 41, 23. k) *edere, emittere* librum, F. N. p. 6. 7. l) *exserere*, linguam Herm. p. 21; penem Hen. 86, 4. m) *emittere* sanguinem venis: ኢያወፅእ፡ደመ፡ M. Tom.; *elicere* humorem ex lapide, Enc. Haml. 30; *emittere* liquorem, ut: ubera puellae አውፅኡ፡ሐሊበ፡ Hom. Chrys. n) *absistere facere, removere:* ዘኢያውፅአ፡ለጽድቁ፡እምነ፡እግዚእየ፡ Gen. 24, 27; c. Acc. et እምላዕለ፡ Sir. 30, 23 (ἀπόστησον). o) *expendere, erogare:* ዘአባእከ፡ወአውፃእከ፡ Sir. 42, 7; እለ፡ታወፅኡ፡ወርቀ፡ወብሩረ፡እምቍናማቲክሙ፡ Jes. 46, 6 (vid. አስተዋፅአ፡) p) *excipere, excerpere:* ከመ፡ያቀልል፡አውፅአ፡ትእዛዝ፡ Lud. Comm. hist. p. 305 n. 16.

አስተውፅአ፡ vel **አስተወፅአ፡** IV, 1 et crebrius **አስተዋፅአ፡** IV, 3 1) *expendere, erogare:* 4 Reg. 12, 15; Marc. 5, 26; 2 Cor. 12, 15; ወአሐውር፡አስተዋፅእ፡ምጽዋተ፡ ἐδαπάνων αὐτά Tob. 1, 7; አስተውፅኦ፡ (v. አስተዋፅኦ፡) ለመድፍንከ፡በእንተ፡ትእዛዙ፡ለልዑል፡ Sir. 29, 11; እለ፡ኢያስተዋፅኡ፡ብዕሎሙ፡በሠናይ፡ ὁ κακῶς τῷ πλούτῳ κεχρημένος Chr. Ta. 2; ለእመቦ፡ምንትኒ፡ዘአጥረይነ፡ናስተዋፅእ፡በዘይደሉ፡ ibid. a) *impendere, insumere*, c. ላዕለ፡ pers.: ዘአስተወፃእከ፡ (v. "ዋ"፡) ላዕሌሁ፡ Luc. 10, 35; Chr. Ta. 10; c. ለ፡ pers. vel rei: ወያስተዋፅኡ፡ሎቱ፡ኵሎ፡አሚረ፡ሲሳዮ፡ስንዳሌ፡፲፪ Dan. ap. 13, 3; Sap. 13, 12. b) *conferre, collationem facere:* Ex. 38, 26 hebr. in C (Octat. in Comm. p. 95); Act. 11, 29; 2 Cor. 9, 13; c. ለ፡ pers. Rom. 15, 26. c) *pendere tributum* 4 Reg. 15, 20. d) *expendere* alicui alqd i. e. *exsolvere:* procurator ያስተዋፅእ፡ለ፡ pupillo, quidquid opus est F. N. 32. e) *expendere fructum* vel *usuram* pecuniae: pecunia ይኩን፡ለውሉዳ፡ (feminae) መዝገበ፡ዕቁበ፡ሎሙ፤ ባሕቱ፡አስተዋፅአቱ፡ታሕተ፡እዴሃ፡ F. M. 8, 2. f) አስተዋፅኦ፡ Syn.; አስተዋፅኦታት፡ F. N. 32 *expensa, impensa, sumtus.* 2) *exigere* tributum: ያስተዋፅእ፡ሎቱ፡ጸባሕተ፡ Sx. Sen. 4. 3) *ejicere* unum post alium, *jactum facere* mercium: ወአስተዋፅኡ፡ወገደፉ፡ውስተ፡ባሕር፡ንዋዮሙ፡ ἐκβολὴν ἐποιήσαντο Jon. 1, 5. 4) *producere:* Deus Pater አብ፡ለመርድአ፡ግብር፡ዘወለዶ፡ለወልድ፡ወአብ፡ለአስተዋፅኦ፡ኪን፡ወተግባር፡ዘደመረ፡ህላዌ፡መንፈስ፡ቅ"፡ውስተ፡ህላዌሁ፡ M. M. f. 52. 5) *excerpere:* ከመ፡ያስተዋፅኡ፡መጽሐፈ፡ፍትሕ፡እምብሉይ፡ወሐዲስ፡ F. N. p. 2 (vid. etiam Catal. Cod. Ac. Bibl. Bodl. p. 25). 6) sortem exire facere ex hydria i. e. *sortiri* 1 Reg. 14, 42 var. 7) *efficere summam* e calculis: አስተወፅአ፡ሐሳበ፡እምነ፡ .. Abush. 54. 8) *ad exitum perducere:* ዕለት፡እንተ፡አስተውፅኦ፡ (v. "ዋ"፡) ይእቲ፡ ἐξόδιον Deut. 16, 8.

ውፁእ፡ part. *egressus* i. e. a) *oriundus* 2 Reg. 16, 23. b) *alienatus:* ልብ፡ውፁእ፡ νοῦς ἐξεστηκώς Cyr. c. Pall. f. 67. 77. c) *excedens:* ውፁእ፡እምኍልቍ፡ Ps. 151 in tit. d) *destitutus* re, *expers* rei: ውፁኣን፡እምሃይማኖት፡ ἀπὸ πίστεως κενοί Herm. p. 95; ውፁኣን፡እምጽድቅ፡ ἀπεστερημένοι τῆς ἀληθείας 1 Tim. 6, 5; ኢውፁኣን፡ነገሮሙ፡እምጽድቅ፡ Cyr. c. Pall. f. 84; ውፁኣን፡እምጽድቅ፡ οὐχ ὅσιοι Ps. 42, 1; ἀνόσιοι 1 Tim. 1, 9; 2 Tim. 3, 2; ንከውን፡ውፁኣነ፡እምሕይወት፡ዘለዓለም፡ Did. 25; ኮነ፡ውፁአ፡እምጸጋሁ፡ Macc. f. 5. e) *qui recessit, descivit ab* aliquo (abtrünnig), vel *qui excessit, transgressor:* ሕዝብ፡ውፁኣን፡እምእግዚ"፡ Jes. 8, 19; Herm. p. 26; ረሲዓን፡ወውፁኣን፡እምሕግ፡ Kid. f. 6; ውፁኣን፡እምሕገ፡ቀኖና፡ Clem. f. 195. 189; παραβάτης νόμου Jac. 2, 11. f) *alienus a re, contrarius:* (ሕዝብ፡) ነኪር፡ወውሉጥ፡ወውፁእ፡እምነ፡ሕገ፡ዚአነ፡ διαγωγὴν νόμων ξενίζουσαν παραλλάσσειν Esth. 3. aper.; ውፁእ፡እምጽድቅ፡ ταῖς ἀληθείαις ἀλλότριος Esth. 8 aper.; ዝንቱ፡ዘተኅሥሠ፡ውፁእ፡

እምሕግ፡ወኢመፍትው፡ Clem. f. 8; ዘውፁእ፡እምፍጥረት፡ *naturae contrarius* Kedr f. 62.

ውፃእ፡ adj. fem. *expulsa* i. e. divortio dimissa, Lev. 21, 14.

ፀአት፡ n. act. et subst., f. et m., *exitus, egressus:* በፀአትከ፡እምነ፡ሴይር፡ Jud. 5, 4; Ps. 28 tit.; ፀአቶሙ፡ (i. q. ወፂአሙ፡) Ex. 5, 20; ፀአተ፡ያወፅአክሙ፡ Ex. 11, 1; በበአትከ፡ወበፀአትከ፡ Deut. 28, 6; 2 Par. 1, 10; 1 Reg. 29, 6; ከመ፡ፀአተ፡አስሐትያ፡በማእረር፡ Prov. 25, 13; ተፈሥሑ፡ግብጽ፡በፀአቶሙ፡ (*emigratio*) Ps. 104, 36; እምድኅረ፡ፀአቶሙ፡ለአዳም፡ወለሔዋን፡እምውስተ፡ገነት፡ Clem. f. 8. a) *discessus, decessus:* ሶበ፡በጽሐ፡ጊዜ፡ፀአቱ፡እምዝንቱ፡ዓለም፡ Clem. f. 16; ትትፌሣሕ፡ነፍስ፡ኄርት፡በፀአታ፡እምሥጋ፡ Jsp. p. 381. b) *prolatio, pronuntiatio:* እምፀአተ፡ቃሉ፡ Dan. 9, 25; ወኢአሐተ፡ፀአተ፡ቃል፡እምአፉየ፡ Org. c) *ortus, origo:* እምሀገረ፡መንፍ፡ፀአቱ፡ Enc. Nah. 11. d) *exitus* i. e. *exodium, finis*, Lev. 23, 36. e) *elatio funeris*, ἐκφορά, ወኢገብረ፡ሕዝብ፡ፀአተ፡ቀበረ፡ዚአሁ፡በላዕሌሁ፡ 2 Par. 21, 19. f) *ejectio, expulsio*, ἀποβολή Rom. 11, 15. g) *emanatio, effusio* sanguinis Fal. f. 16 (vid. sub አንሳሕስሐ፡).

ወፃኢ፡ n. ag. *egrediens:* በእንተ፡ብዙኃን፡በዋእያን፡ወወፃእያን፡ Phlx. 122.

አውፃኢ፡ n. ag. (II, 1) 1) *is qui educit* vel *eduxit:* Deus አውፃኢሁ፡ለአብርሃም፡እምከለዴዎን፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; *is qui producit* vel *produxit* (in lucem): አውፃኢሁ፡ለዝ፡እንተ፡ውስጥ፡ Lit. 173, 3. 2) *editor* libri: አውፃኢሃ፡ለዛቲ፡መጽሐፍ፡ Fal. f. 54.

መውፅኢ፡ part. c. term. adj. (instrumentum) *idoneum ad eruendum:* መውፅኤ፡ዐይን፡ Sx. Ter 15 (vid. sub መበልኀት፡).

ሞፃ፡ subst. *munus* vel *donum quod abeunti datur* (*expiationis* causa, vid. ሞፃእት፡ n. d), 1 Reg. 6, 3. 4. 8. 17.

ሞፃእት፡ (minus bene ሙፃእት፡) subst. *exitus* a) termini Num. 34, 4; Jos. 15 seq.; Kbr. Nag. n. 92; viae: ሙፃእታ፡ (v. ሙፃኢታ፡) ለፍኖት፡ Sir. 21, 10. b) *finis:* ሞፃእቱ፡ለቀሥቶሙ፡ Hebr. 6, 16. c) *discessus* Hebr. 13, 7. d) *amolitio* i. e. *expiatio:* ቤተ፡ሞፃእት፡ (v. ሙፃእት፡) οἶκος ἐξιλασμοῦ 1 Par. 28, 11 (at ቤተ፡ስርየት፡ 28, 20).

ሙፃእ፡ subst., Pl. ሙፃኣት፡ 1) *locus unde quid exit, exitus, egressus*, Jes. 37, 28; አልቦ፡ሙፃእ፡እምነ፡ማእከሎሙ፡ οὐκ ἦν διαφυγεῖν ἐκ μέσου αὐτῶν Judith 7, 19; inferna እንተ፡አልባቲ፡ሙፃእ፡እስከ፡ለዓለም፡ Clem. f. 91. 95. 180. a) *ortus* siderum Ps. 18, 6; Hen. 33, 5. 73, 3; ሙጻኣት፡ Hen. 35. b) *fontes* aquarum: ከመ፡ዘይደፍን፡ዐዘቅተ፡ወያማስን፡ሙፃእ፡ማይ፡ Prov. 25, 26; አስተርአየ፡ሙፃኣተ፡ማያት፡ 2 Reg. 22, 16. c) *os, ostium* fluvii, Kuf. 8. d) *porta:* ሙፃኣቲሁ፡ Hez. 43, 11. e) *finis:* ሙፃኢታ፡ለፍኖት፡ Sir. 21, 10 var.; ἐξόδιον ገብረ፡ሙፃእ፡ 2 Par. 7, 9. f) ሙፃእ፡ኵስሕ፡ *latrina* Sx. Nah. 18 (vid. sub ኰስሐ፡). 2) *pompa elationis* funeris (vid. ፀአት፡): ገብሩ፡ሎቱ፡ሙፃእ፡ቀበር፡ዐቢይ፡ጥቀ፡ 2 Par. 16, 14.

ፃእፃእ፡ subst. (m.), sing. et coll., 1) *abortus, embryo, fetus* [cfr. צֶאֱצָאִים, ضِئْضِئ *proles*] ἔκτρωμα Num. 12, 12; Job 3, 16; 1 Cor. 15, 8 Platt; ዝብጠታተ፡ፃእፃእ፡በማሕፀን፡ Hen. 69, 12; ብእሲት፡ዘትሰቲ፡ፈውሰ፡ከመ፡ታድኅፅ፡ፃእፃአ፡እማሕፀና፡ F. M. 4, 4. 6, 14; ፃእፃእ፡ንኡስ፡በውስተ፡ከርሥ፡ Lud. Comm. hist. p. 315 n. 50. 2) *sumtus, expensa, impensae, impendium:* Luc. 14, 28; Herm. p. 54; 4 Reg. 12, 11. 12; አብኡ፡እመዝገብ፡ለፃእፃአ፡ግብር፡ .... 2 Esr. 2, 69; የሀብዎሙ፡እምቤተ፡ንጉሥ፡ለፃእፃኦሙ፡ 6, 4. 8; እንዘ፡መጠነ፡ዝ፡ፃእፃኡ፡ 15, 18; 1 Esr. 5, 44. 6, 24. 29; ዘላዕሌሁ፡ፃእፃአ፡ቤቱ፡ ἦν διοικητὴς καὶ ἐκλογιστής Tob. 1, 22. — *Voc. Ae.:* ፃእፃእ፡ብ፡ሽል፡ጭንጋፍ፡

ፃእፅአ፡ quadrl. I et **አፃእፅአ፡** II (denom.) *sumtus suppeditare, mercedem dare* pro opera praestita: ወእምኔሁ፡ይፀእፅኡ፡ (v. ያፀእፅኡ፡) ለነደቅት፡ወለጸረብት፡ ἐμισθοῦντο 2 Par. 24, 12.

ወፅአ፡ *vincere* vid. sub ወጽዐ፡

ወፀፈ፡ I, 1 et 2, etiam per ጸ, [وَضَفَ] *funditare*, a) *funda projicere* lapides 1 Reg. 17, 49; ትዌፅፍ፡አእባነ፡ Gad. T. H. b) *funda* (i. e. lapide funda misso) *petere* alqm: ወፀፎ፡በእብን፡ወኄጾ፡ውስተ፡ፍጽሙ፡ Sir. 47, 4; Ps. 151, 7.

ተወፅፈ፡ III, 1, sine dubio etiam **ተወፀፈ፡** III, 2 *funditari*, a) *funda projici*, 1 Reg. 25, 29. b) *funda peti* vel *prosterni*, Ex. 19, 13.

ወፃፊ፡ n. ag., Pl. ወፃፍያን፡ et ወፀፍት፡ *funditor:* ወፃፍያን፡በሞፀፍተ፡እብን፡ 1 Par. 12, 2; Jud. 20, 16; ወፀፍት፡ወነደፍት፡ πελτασταὶ καὶ τοξόται 2 Par. 14, 8. 17, 17.

ሞፀፍ፡ (minus bene ሞፃፍ፡), rarius ሞፀፍት፡, subst., Pl. መዋፅፍት፡ 1) *funda:* ሞፀፍተ፡እብን፡ Jud. 20, 16; ሞፀፍ፡ Jud. 9, 7; Ex. 19, 13; 1 Reg. 17, 40. 50. 25, 29; ዘይወዲ፡እብነ፡ዲበ፡ሞፀፍ፡ Prov. 26, 8; እብነ፡ሞፀፍ፡ Zach. 9, 15; ሞፃፍ፡ var. in 1 Reg. 17, 40. 50. 25, 29; መዋፅፍተ፡እብን፡ 2 Par. 26, 14; Cant. 4, 4; ሰብአ፡ሞፀፍ፡ *funditor* vel *funditores* Judith 6, 12; 4 Reg. 3, 25. 2) Praeterea መዋጽፍት፡ vel መዋፅፍት፡ est vox architectonica, ut videtur, *tigna, trabes*, δοκοί Cant. 1, 17 (var. pro መዋጽሕት፡); Lalibela ecclesias suas aedificavit እኮ፡በአሕባል፡ዘይጠፍሮን፡ወእኮ፡በመዋጽፍት፡ወበሣዕር፡ዘይከድኖን፡ Gad. Lal.; vel ዘእንበለ፡ዕፅ፡ወመሬት፡ወዘእንበለ፡አሕባለ፡ጠፈር፡ወመዋጽፍት፡ ibid.; መዋጽፍት፡ዘዕፅ፡ ibid. — *Voc. Ae.:* ሞጸፍ፡ዘ፡ወንጭፍ፡; *aliud:* ሞጸፍ፡ብ፡በድል፡ነገድ።

ወፈለ፡ vid. sub ፈወለ፡

ወፈረ፡ I, 1 [referendum videtur ad בַּר ܒܪܳܐ بَرٌّ *campus, rus*, أَبَرَّ; etiam بَرَزَ *exivit in campum*] Subj. ይውፍር፡ etiam ዮፈር፡, Imprt. ውፍር፡ et ፈር፡, *rus ire, in agros exire* vel *excurrere, per agros* vel *campos deambulare, ruri esse:* ወፈሩ፡ሕዝብ፡ 2 Esr. 18, 16; ጸግወነ፡ሰላመ፡ኑፈር፡ወንእቱ፡ Deg.; seq. Acc. loci: ወፈረ፡ሐቅለ፡ Dan. ap. 13, 33; ገዳመ፡ 4 Reg. 4, 39; c. ውስተ፡ loci, ut: ሑሩ፡ውፍሩ፡ (v. ወፈሩ፡) ውስተ፡ደብር፡ 2 Esr. 18, 15; ውስተ፡አህጉር፡ Herm. p. 4; c. እንተ፡ *per* Marc. 2, 23; Luc. 6, 1; in specie: operis rustici causa, Luc. 8, 5; Ps. 125, 7; ይወፍር፡ውስተ፡ተግባሩ፡ 103, 24; ወፈረ፡ኀበ፡አቡሁ፡ውስተ፡ማእረር፡ 4 Reg. 4, 18; ሶበ፡እወፍር፡ኀበ፡ዠዕንት፡ Sx. Tachs. 13 (vid. ዠዕንት፡); ወዓዲ፡ይወፍር፡አባግዕ፡በእደ፡ዘይኁልቆን፡ Jer. 40, 13; trsl.: a) *frequentare* alqm agricolae instar agros frequentantis, c. ኀበ፡ pers.: ውፍር፡ (v. ፈር፡) ኀቤሃ፡ (ለጥበብ፡) ከመ፡ዘየሐርስ፡ ὡς ὁ ἀροτριῶν πρόσελθε αὐτῇ Sir. 6, 19; **በኵሉ፡ ነፍስከ፡ ውፍር፡** (v. **ፈር፡**) **ኀቤሃ፡** 6, 26. b) *serpere* vel *diffundi per agros*: **ይወፍር፡ አዕጹቂሁ፡** πορεύσονται οἱ κλάδοι αὐτοῦ Hos. 14, 6 (ubi caveas, ne ex فَرَعَ explices locum). — *Voc. Ae.*: **ወፈረ፡ ዘ፡ ተሰመረ ።**

አውፈረ፡ II, 1 a) *facere ut rus eat* vel *opus rusticum aggrediatur*: Deus **ይገብር፡ ነግሀ፡ ወያወፍሮ፡ ለሰብእ፡ ውስተ፡ ተግባሩ፡** Clem. f. 170. b) *rus educere, pastum agere gregem*. Ps. 77, 52; Joh. 10, 3. c) *in agros* vel *rus efferre* alqd: **ወአውፈረ፡ ሐቅለ፡ ይሰድ፡ ለእለ፡ የዐጽዱ፡** Dan. ap. 13, 33 var.; **ዘያወፍር፡ እክለ፡ ውስተ፡ መቃብር፡** Sir. 30, 18. — *Voc. Ae.*: **አውፈረ፡ ዘ፡ አስማረ፡** (v. **አሠመረ፡**).

ተዋፈረ፡ III, 3 [i. q. تَبَرَّزَ **ተበረዘ፡**] *foras exire* ad exonerandum ventrem, παρασκευάσασθαι 1 Reg. 24, 4.

ወፍር፡ subst., m. et f., 1) *rus, ager, agri, arvum, praedium, fundus*: **ዘይትቀነይ፡ ወፍረ፡** Kuf. 50; **ሐረሳዊ፡ ወወፍር፡** Jer. 28, 23; **ወፍረ፡ ሐረስት፡** Koh. 5, 8; γεώργιον Prov. 6, 7. 9. 12; **ወፍር፡ ዐባይ፡** 16, 32; **ወፍር፡ ዐቢይ፡** 24, 5. 29, 34; ἀγρός 24, 42; Luc. 17, 7; **ዐጸደ፡ ወፍር፡** ἄρουρα 1 Reg. 22, 6; **አዕጻደ፡ ወፍር፡** ἀγρούς 22, 7; Jud. 1, 14. 2) *ager pascuus, pascua*: **ዐብረ፡ ኵሉ፡ ወፍር፡ ዘውስተ፡ ገዳም፡** αἱ νομαὶ τῆς ἐρήμου Jer. 23, 10; **አዕጻዳተ፡ ወፍርን፡** βουκόλια ἡμῶν Judith 3, 3; Am. 6, 4; Jes. 65, 10 (v. **ወፍረ፡ ላህም፡**); Luc. 15, 15. 3) res rustica, *oeconomia*: episcopus **ዘኢይዘሩ፡ ንዋየ፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ ለወፍረ፡ ቤቱ፡** Clem. f. 86.

ወፈር፡ subst. res rustica et domestica, *oeconomia* (i. q. **ወፍር፡** n. 3, si quidem lectio sana est): materfamilias **ትኤዝዝ፡ ወፈሩ፡** Clem. f. 190.

ውፍረት፡ n. act. *actio rus eundi, exitus*: **በኵሉ፡ ይኩን፡ ውፍረትክሙ፡ ወእትወትክሙ፡** Genz. f. 154.

ወፋሪ፡ n. ag., Pl. **ወፋርያን፡**, *qui in campum* vel *rus it*, ex. gr. **ወፋርያን፡ ዕፀው፡** *lignatores* Jos. 9, 25.

ሞፈርት፡ subst., nonnisi in Pl. **መዋፍር፡** vel **መዋፍርት፡** repertum, *instrumentum rusticum, supellex rustica*: **አን፡ ጸራቢ፡ ወነዳፊ፡ ወእገብር፡ መዋፍርተ፡ ወአርዑተ፡ ወመዳልወ፡ ወመንኰራኵረ፡ ወአሕማረ፡ ወመቃድፈ፡ ወታዕካ፡ ንገሥት፡** Sx. Teq. 9; **አነ፡ ጸራቢ፡ ወእጸርብ፡ መዋፍረ፡ ወመናብርተ፡ ወክልኣነ፡** Sx. Genb. 26; **መዋፍርት፡ ዘ(ቦቱ፡) የሐርሱ፡ ወይመልኍ፡ ሦከ፡** ibid.

ሙፋር፡ subst., Pl. **ሙፋራት፡** 1) *agri, praedium rusticum, villa* vel *viculus cum agris*: **በምድሮሙ፡ ወበሙፋሮሙ፡** Hen. 80, 2; **ሙፋራት፡** in CG (pro **አዕጻዳት፡** κῶμαι) Jos. 16, 9. 17, 11. 16. 18, 24. 28. 19, 6. 7. 16. 31. 47. 21, 12. 2) *ager pascuus, pascua*: **ሚጥ፡ ልበከ፡ ለመርዔትከ፡ ወለሙፋረ፡ ዚአከ፡** Prov. 27, 23; Ps. 143, 16; **ሙፋራት፡** in CG (pro **ጺኣት፡** περισπόρια) Jos. 21, 2 seq. (vid. ann. ad hunc locum). 3) *exitus* (in rus vel campum), opp. **ምእታው፡**, Ssal. Req.

ወፈየ፡ rad. inus., وَفَى *integer, completus fuit*, IV *totam dedit* vel *persolvit rem*.

አወፈየ፡ II, 2 in Perf., **ያወፊ፡** II, 2 et **ያውፊ፡** II, 1 in Subj., 1) *tradere, dedere, committere, in potestatem alcjs permittere*, c. Acc. rei: **እመ፡ ይፈቅድ፡ ያወፊ፡ ነፍሶ፡** (sc. Deo) Clem. f. 256; c. **ለ፡** pers.: **ያወፍይዎን፡ ለኀፀወ፡ ንጉሥ፡** Esth. 2, 3; 1 Esr. 2, 10; Luc. 7, 15; **አወፈዮዋ፡** (Mariam) **ለዮሴፍ፡** Vit. Mar.; c. Acc. pers., cui traditur: 4 Reg. 22, 5; c. dupl. Acc.: Asc. Jes. 1, 2; **ያወፍዮሙ፡ ለደቂቀ፡ እስራኤል፡ ኪያሁ፡** Judith 6, 10; Gen. 39, 4. 42, 37; **አወፈዩ፡ ምሕዕና፡** Enc. Masc. 5; c. **ውስተ፡** vel **ላዕለ፡ እዴ፡**, ut: **አብ፡ ኵሎ፡ አወፈየ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡** Joh. 3, 35; Gen. 42, 37; **አወፈይናሆሙ፡ ላዕለ፡ እዴ፡** . . . 2 Esr. 8, 33. 2) *reddere, persolvere*: **ትጌጉእ፡ ምድር፡ ታውፊ፡** (v. **ታወፊ፡**) **ማሕፀንታ፡** 4 Esr. 2, 51; **ታወፍዩ፡ ሐሳበክሙ፡** 2 Petr. 1, 10; **አወፈየት፡ ዕዳ፡ ዘላዕለ፡ ምታ፡** Sx. Sen. 20; Sx. Mag. 17 (vid. sub **ኀቴም፡**). 3) *committere* i. e. *mandare* alicui alqd, c. Acc. prs.: **ወአወፈዮ፡ ከመ፡ ይሕንጽ፡ ቤተ፡** ἐνετείλατο 1 Par. 22, 6. 17.

ተወፈየ፡ III, 2 et 1 1) *tradi*: **ሃይማኖት፡ እንተ፡ እምትካት፡ ተወፈየት፡** ἀρχαιοτάτης πίστεως παράδοσις Cyr. ad Th. f. 12. 2) passiva significatione ad eum cui traditur relata: *traditum* vel *commissum accipere* alqd: **ተወፈያ፡ ለርብቃ፡** Gen. 24, 61; **አመ፡ ተወፈየ፡ መንግሥቶ፡ እግዚ"፡ አብ፡** 1 Cor. 15, 24; Herm. p. 58; **ይትዌፈዩ፡** (v. **ይትወፈዩ፡**) **መጽሐፈ፡** Esth. 10 apcr.; Phil. 4, 18 ant.; **ምድረ፡ ጽጌ፡ ተወፈየ፡ ዐስበ፡** Enc. Teq. 4.

ውፍየት፡ n. act., ut videtur, *acceptio* vel *susceptio*, F. N. 34.

ውፋዬ፡ n. act. *traditio*, Lud. sine auct.

ተውፊት፡ vel **ትውፊት፡** subst. 1) *traditio* (et actio tradendi et id quod traditur): **ዘርትዕት፡ ወእንተ፡ ሐዋርያት፡ ሃይማኖት፡ ትውፊት፡** τῆς ὀρθῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως ἡ παράδοσις, Cyr. ad Th. f. 7; **ተውፊተ፡** (v. **ትውፊተ፡**) **ቅዱሳን፡ መምህራን፡** παράδοσις Cyr. c. Pall. f. 66; **ትውፊቶሙ፡ ለቅዱሳን፡ ሐዋርያት፡** f. 86. 2) *traditio* passive vel *acceptio*: **ትውፊተ፡ መጻሕፍቲሆሙ፡ ከነ፡ አመ፡** . . . . (scripta sua tradita acceperunt quum . . . .) M. M. f. 49.

ወፈጠ፡ *igne torrere* vel *coquere* [אָפָה; مِيفَى *fornax lateraria*; an etiam نَفَثَ et نَفَطَ?], ut lateres, Kuf. p. 43 ann. 5. — *Voc. Ae.*: **ወፈጠ፡ ዘ፡ ተኰሰ፡**

ሞፍጥ፡, **መፍጥ**, **መፈጥ፡** subst., *caminus, fornax*: **ዘከመ፡ የሀውድ፡ ሞፍጠ፡** (c. varr.) καθαρίσαι κάμινον Sir. 38, 30.

ዐ፡ litera alphabeti Aethiopici decima sexta, quae **ዐይን፡** nominatur.

ዒ፡ nomen literae alphabeti Aramaici decimae sextae, Ps. 118, 121; Thren. 1, 16. 2, 16. 3, 44. 4, 16; ubi de psalmis agitur, solo **ዒ፡** Ps. 118, 121—128 signatur (at Genz. f. 53 [illegible]).

ዐለለ፡ I, 2 separare i. e. *distinguere*: Chalifa jussit **ከመ፡ ኢይልበሱ፡ ክርስቲያን፡ ወአይሁዳውያን፡ ልብሰ፡ ጸዐዳ፡ ግሙራ፡ አላ፡ የዐልሉ፡ ልብሶሙ፡ በኂል፡** Sx. Hed. 21 (si quidem lectio sana nec **ያዕልሉ፡** legendum est). — Cfr. **አለለ፡** apud Isenb. p. 112 (**ታለለ፡** to be sprinkled).

አዕለለ፡ II, 1 separare i. e. a) a communi usu et commercio *segregare*, ἀφορίζειν Lev. 14, 46. b) *excommunicare, anathematizare*, (*diris devovere*), ἀναθεματίζειν Num. 21, 2. 3.

ተዐለለ፡ (an **ተዐለ፡**?) III, 1 *anathematizari*: **እጼሊ፡ ከመ፡ አነ፡ እትዐለል፡** Rom. 9, 3.

ዕሉል፡ part. 1) *separatus, segregatus:* κεχωρισμένος Lev. 13, 46; ፩ክፍል፡ (Judaeorum) ይሰመዩ፡ፈሪሳዊያን፡ወትርጓሜሁ፡ለዝ፡ስም፡ዕሉላን፡ Jsp. p. 300. 2) *coloribus distinctus, versicolor:* አልባሰ፡ምሥዋዕ፡ይኩኑ፡ጽዕድዋነ፡ወአኮ፡ዕሉላነ፡በዘዘዚአሁ፡ሕብራት፡ F. M. 31, 5; ኢትሠአን፡አሣእነ፡ዕሉለ፡በማዕለል፡ወኢሕልቀተ፡ወርቅ፡ውስተ፡አጻብዒከ፡ F. N. 11.

ማዕለል፡ subst. *varietas colorum:* F. N. 11 (vid. ዕሉል፡).

ማዕለልት፡ subst. *anathema*, ἀνάθεμα Num. 21, 3. — *Voc. Ae.:* ማዕለልት፡ዘ፡ጉልት።

ዐለመ፡ I, 1 [عَلَمَ] *signare, consignare* literis: በቅድመ፡እለ፡ቆሙ፡ወዐለሙ፡ (v. ተዓለሙ፡) ውስተ፡ይእቲ፡መጽሐፍ፡ γραφόντων ἐν τῷ βιβλίῳ Jer. 39, 12; sumserunt tabulas plumbeas ወዐለሙ፡ውስቴቶን፡ዜናሆሙ፡ Lud. ex Hist. VII Puer.; አበው፡ናሁ፡ዐለሙ፡ወሰመዩ፡ትሕትና፡ (die Demuth) በአስማት፡ሠናያት፡ወትእምርት፡ትርፍት፡ Phlx. 152. — *Voc. Ae.:* ሠዐለ፡ዐለመ፡ብ፡ጻፈ።

ተዓለመ፡ III, 3 ut videtur *subscribere* tabulae, de testibus, Jer. 39, 12 var.

መዓልም፡ n. prgr. i. e. مُعَلِّم *magister*, Chr. L. Atk. f. 17.

ዓለም፡ subst., m. et f. (ut Jes. 14, 17. 34, 1; 4 Esr. 1, 19 var.; Ps. 9, 8. 92, 2), Pl. ዓለማት፡ [עוֹלָם ܥܳܠܡܳܐ عَالَمٌ; de hujus nominis perantiqui etymo vid. Ewald, Lehrb. der hebr. Sprache, VI Ausg. 1855. p. 91] 1) a) *aevum, saeculum, tempus antiquum:* ዓለምነ፡ Ps. 89, 8; Henoch ከነ፡አርአያ፡ለዓለም፡ከመ፡ይነስሑ፡ γενεαί Sir. 44, 16; ቀደምተ፡ዓለም፡ Sir. 2, 10; Job 8, 8; በከመ፡መዋዕለ፡ዓለም፡ Mich. 7, 14; እምዓለም፡ Jer. 2, 20. b) *tempus remotissimum* sive praeteritum sive futurum, *tempus perpetuum, saecula, aeternitas,* αἰών, αἰῶνες, Deus ንጉሠ፡ዓለም፡ Tob. 13, 6; Kuf. 12. 25; እግዚአ፡ዓለማት፡ Hen. 81, 10; በኵሉ፡ዓለማት፡ዘይመጽእ፡ Judae 25; እስከ፡ኵሎን፡ዓለማት፡ Kuf. 22; አበ፡ዓለም፡ Jes. 9, 6 vrs. alt.; እስከ፡መዋዕለ፡ዓለም፡ Jes. 18, 7. α) እምዓለም፡ *ab aeterno* Jer. 7, 7; Hen. 14, 1; Ps. 102, 16, al. β) ለዓለም፡ *in aeternum* vel *perpetuum* Job 7, 16; Jer. 3, 5; Jes. 28, 28 al., vel ለዓለመ፡ዓለም፡ Ps. 9, 5. 40; Sir. 24, 9, vel እስከ፡ለዓለም፡ *usque in aeternum* Kuf. 22; Jes. 32, 14. 44, 7. 45, 17; Jer. 7, 7; Ps. 89, 2. γ) ዘለዓለም፡ *aeternus* vel *perpetuus*, Gen. 21, 33; Job 33, 12. 34, 17; Jes. 51, 11. 54, 8. 61, 7; Hez. 35, 9; Tit. 3, 7 al.; ቍርባኖሙ፡ዘለዓለም፡ (*perpetuum* vel *juge*) Lit. Joh. c) *homines* singulorum *aevorum* vel *saeculorum*, γενεά Ps. 48, 20; ዓለም፡ቀደምት፡ 2 Petr. 2, 5. d) *aeon* vel *saeculum*, quatenus hic aeon aeoni venturo opponitur a Judaeis et Christianis (Weltlauf): 4 Esr. 5, 31—33. 14, 8 seq.; ዝንቱ፡ዓለም፡ Rom. 8, 5. 18. 12, 2; ዝዓለም፡ et ዘይመጽእ፡ዓለም፡ Org. 2) *mundus,* a) *rerum universitas, res creatae,* Gen. 2, 2; እምቅድመ፡ይትፈጠር፡ዓለም፡ Sir. 24, 9; ውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ ἐν ἀμετρήτῳ κτίσει Sir. 16, 17; እምፍጥረተ፡ዓለም፡ Job 3, 18; 4 Esr. 2, 35; Joh. 17, 24; 1 Petr. 1, 20; Hebr. 4, 3; Rom. 1, 20. 8, 20 (κτίσις); laudant eum coeli et terrae ምስለ፡ኵሉ፡ዓለሞሙ፡ (σὺν τῷ κόσμῳ αὐτῶν) Lit. Orth.; እምቅድመ፡ዓለም፡ ἀπ᾽ ἀρχῆς κόσμου Matth. 24, 21; Hen. 41, 4; እምቅድመ፡ዓለም፡ወእስከ፡ለዓለም፡ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος 1 Par. 29, 10; Ps. 89, 2. b) *orbis terrarum:* መልአ፡ኵሉ፡ዓለም፡ማየ፡ Kuf. 5; οἰκουμένη Ps. 9, 8. 18, 4. 92, 2. 95, 10; Jes. 10, 14. 22. 13, 5. 9. 14, 17. 24, 1. 34, 1. 37, 18; Jer. 10, 12; Thren. 4, 12; Luc. 2, 1. 4, 5. 21, 26. 23, 44; ኵሉ፡ዓለም፡ πάσης τῆς γῆς Judith 11, 1; κόσμος Rom. 1, 8. 3, 6; Matth. 4, 8. 26, 13; Clem. f. 153. 168 al. c) passim *incolae terrae, homines:* ኵሉ፡ዓለም፡ Gen. 11, 1; Apoc. 12, 9; Act. 19, 27; Joh. 7, 4. 12, 19. d) *mundus* vel *saeculum* sensu biblico et ecclesiastico, quatenus opponitur α) Deo, rebus divinis, ecclesiae: Joh. 8, 23. 9, 39. 14, 17. 27. 16, 11; 1 Joh. 2, 15. 16; Matth. 18, 7; ፍትወተዝ፡ዓለም፡ Tit. 2, 12; ፍትወታተ፡ወጣዕመ፡ዝዓለም፡ Clem. f. 153. β) vitae monachorum et eremitarum, ut: ነበረ፡ውስተ፡ዓለም፡እምቅድመ፡ይመንኵስ፡፳ዓመተ፤ Sx. Haml. 8; Masc. 14; ፈለሱ፡ገዳመ፡ወመነኑ፡ዓለመ፡ Clem. f. 153.

ዓለማዊ፡ adj. rel. *saecularis, mundanus,* (*terrenus*); F. N.; ብዕል፡ዓለማዊት፡ F. M. 18, 1; ግብራት፡ዓለማዊያት፡ Phlx. 3 seq.; ደብተራ፡ዓለማዊ፡ ἅγιον κοσμικόν (opp. coelesti) Chr. ho. 15. a) *laicus*, opp. clericis: እመሂ፡ካህን፡ወእመሂ፡ዓለማዊ፡ Clem. f. 248; Syn. f. 391. b) opp. monachis: ዓለማውያን፡ (aliâs ውሉደ፡ዓለም፡) Phlx. 3. 5 seq.

ዘለዓለማዊ፡ adj. rel. (a ዘለዓለም፡, vid. sub ዓለም፡ 1, b, γ) *aeternus:* ከመ፡ይትወከፉክሙ፡ውስተ፡ምጽላላቲሆሙ፡ዘለዓለማዊት፡ Phlx. 3.

ዘለዓለምና፡ subst. *aeternitas*, Lud. auct. Greg.

ዐለስ፡(ዓለስ፡) subst. [عَلَس *tritici species duo grana in una vagina habens*] *zea* (*triticum spelta*), σῖτος Luc. 22, 31; Did. 31. — *Voc. Ae.:* ዐለስ፡ዘ፡አጃ።

ዐለቅት፡ subst. f. [עֲלוּקָה, ܥܠܘܩܐ عَلَقَةٌ] *hirudo, sanguisuga*, Prov. 24, 50.

ዐለወ፡ I, 1 [vid. ዐለየ፡ et ለወወ፡; עול, ܥܘܠ, عال] Subj. ይዕሉ፡ (Perf. ዐልወ፡ semel inveni 2 Par. 10, 19 in codice Abbad. CXLI), 1) reflectere, retorquere, *repercutere* sonum: ድምፀ፡ቃል፡ዘአድባር፡መፍርሃን፡እለ፡ያወሥኡ፡ወየዐልዉ፡ድምፀ፡በበይናቲሆሙ፡ Sap. 17, 18. 2) *pervertere, mutare, transformare, depravare,* ዐለዉ፡ልበሙ፡ከመ፡ኢየኀልዩ፡ μετέστησαν τὴν διάνοιαν Jes. 59, 15; ይፈቅዱ፡ይዕልዉ፡ትምህርቶ፡ μεταστρέψαι Gal. 1, 7; ዕልዋ፡እግዚኦ፡ለምክሩ፡ διασκέδασον 2 Reg. 15, 31; የዐሉ፡ለከሙ፡ (v. የዐልወከሙ፡) ማሕላክሙ፡ዘምስለ፡ሞት፡ (ἀφέλῃ) Jes. 28, 18; ድኅረ፡የዐልወከ፡ቃለከ፡ (v. ቃሎ፡) διαστρέψει Sir. 27, 23; እከዩሃ፡የዐልዎ፡ለራእዩ፡ ἀλλοιοῖ τὴν ὅρασιν 25, 17; የሀውከከ፡ወየዐልወከ፡ διαστρέψει σε (sc. statum tuum) 11, 34; ቦእለ፡ረገሙ፡ወአኅሰሮሙ፡ወዐለዎሙ፡ ἀνέστρεψεν ἀπὸ στάσεως αὐτῶν 36, 12. 3) *praevaricari, migrare, transgredi, violare* legem, praecepta, foedus, rarius c. እምነ፡, ut: ዐለዉ፡ፍጡነ፡እምነ፡ፍኖት፡ Ex. 32, 8, vel c. በ፡, ut: ዘዐለወ፡በወግዝ፡ 1 Par. 2, 7; plerumque c. Acc.: ዐለዉ፡ሕገከ፡ παρέβησαν Dan. 9, 11; Rom. 2, 27; παρήλθοσαν Jes. 24, 5. 16; ἀπώσαντο Hez. 20, 13; διεσκέδασται Hab. 1, 4; Ex. 32, 25; ዐለዉ፡ኪዳንየ፡ Hos. 8, 1; ዐሎኪ፡ሥርዐትየ፡ Hez. 16, 59; διεφθείρατε Mal. 2, 8; እለ፡ዐለዉ፡ቃለከ፡ ἀθετοῦντες Jer. 15, 16; Marc. 7, 9; Clem. f. 7. 18. 4) *fidem fallere, perfide agere,* *rebellem* vel *refractarium esse, desciscere, deficere, perfide deserere*, abs.: Ps. 13, 4; Rom. 3, 12; **ዐለውነ፡** ἀπέστημεν Dan. 9, 5; ἀπώσαντο Act. 7, 39 Platt; σκανδαλίζεσθαι Matth. 13, 21. 24, 10; c. Acc. pers.: **ዐሊወ፡ ዐለዊኒ፡ ቤተ፡ እስራኤል፡** ἀθετεῖν Jer. 5, 11; Jes. 1, 2; **ከመ፡ ተዐልዎ፡ ብእሲት፡ ለምታ፡** Jer. 3, 20; **ዐለዎ፡ ሴዴቅያስ፡ ለንጉሠ፡ ባቢሎን፡** 52, 3 vrs. nov.; Judith 14, 18; 2 Par. 10, 19; 3 Reg. 12, 19. 22, 54; Jsp. p. 363; ἀπειθεῖν **ከመ፡ ኢይዕሉከ፡** Sir. 30, 12; Rom. 11, 30. 31; Jes. 36, 5; **ዐለዉኒ፡** ἐφαύλισάν με Judith 11, 2. 14, 5; ἀσεβεῖν **ዐሎክኒ፡** Jer. 3, 13. 2, 8. 29; ἀνομεῖν Jes. 43, 27; **ዐለወቶ፡ ለምታ፡** εἰς ἄνδρα ἑαυτῆς ἐπλημμέλησε Sir. 23, 23; **ዐለዉኒ፡** ἀπέστησαν Jes. 33, 14; **ተዐልዉኒ፡** σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοί Matth. 26, 31; **የዐልዉ፡ ሰብእ፡ አማልክቲሆሙ፡** ἀπαρνήσονται Jes. 31, 7; προδιδόναι Luc. 6, 16; c. Acc. religionis, a qua quis deficit: 1 Tim. 4, 1; **የዐልዉ፡ ሃይማኖቶሙ፡** Clem. f. 154; c. Acc. peccati: **ዐለዉ፡ ማዕሌተ፡ እኩየ፡** Jer. 8, 5; c. dupl. Acc.: **ዐለውዎ፡ ማዕሌተ፡** 4 Reg. 14, 19; **ጊጋዮሙ፡ ዘዐለዉኒ፡** Jer. 40, 8 var.

አዕለወ፡ II, 1 1) *pervertere, depravare, corrumpere*, a) alqd, ut: verba Asc. Jes. 11, 39 (nisi hunc locum e n. 3, b interpretari malueris); religionem: **ሶበ፡ አዕለውዎ፡ ለሃይማኖት፡** Kbr. Nag. n. 113. b) alqm i. e. *ad defectionem seducere*: **ዘአዕለዎሙ፡ ለሕዝብ፡ በምክሩ፡** ἀπέστησε Sir. 47, 23; διασκεδάζειν Ex. 32, 25; διαστρέφειν Luc. 23, 2; ἐκστρέφειν Herm. p. 69. 2) mutare locum i. e. *decedere* (sicut نَأَى) vel *defungi* munere, *abire* officio, c. Acc.: **እለ፡ አዕለዉ፡ ምግበሙ፡ በንጽሕ፡** Lit. Joh.; Lit. Orth.; **አዕሉ፡ እንከሰ፡ ወንትሐሰብ፡ ምግበከ፡** Luc. 16, 2. 3) librum a) *transferre, vertere* e lingua in linguam: M. M. f. 49; F. N. proleg.; **አስተሓመመ፡ አዕልዎቶ፡** (librum Philexii) **ለግዕዝ፡ አቡነ፡ ሊቀ፡ ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ ዘአዜብ፡ አባ፡ ሰላማ፡** Phlx. in subscr.; **አዕለዋ፡** (sc. librum Chrysostomi:) **እምልሳነ፡ ጽርዕ፡ ኀበ፡ ልሳነ፡ ዐረቢ፡** Chrys. in proleg. b) *transscribere, describere*, Kuf. 8. (nisi hunc locum ad n. 3, a referre malueris); **ሁቡኒ፡ መጽሐፈ፡ ከመ፡ አዕልዎ፡** Herm. p. 5; **ፈነውነ፡ ለከ፡** (sc. literas) **አዕሊወነ፡** Cyr. f. 116; (**ከመ፡**) **ያዕልዉ፡ እመጽሐፍ፡ መጻሕፍተ፡** (libros vel exemplaria transscribant e libro) F. N. 51. — (Deut. 25, 1 si pro **አዕሉ፡** (var. pro **ሰአሉ፡**) legitur **አዕለዉ፡**, statuendus erit significatus *transgressorem* vel *reum declarare* alqm.).

ተዐልወ፡ III, 1 1) *perverti*: **አመ፡ ይትዐለዉ፡ ሰብእ፡ ኀየልት፡** διαστραφῶσι Koh. 12, 3. 2) *mutari*: **እምነ፡ ነግህ፡ እስከ፡ ሰርክ፡ ትትዐለው፡ መንበርት፡** μεταβάλλει καιρός Sir. 18, 26. 3) translatum i. e. *traditum accipere* alqd ab aliquo: **ትምህርት፡ ዘመሀርኩክሙ፡ ዘከመ፡ ተዐሎክሙ፡** ὃ καὶ παρελάβετε 1 Cor. 15, 1; **ወተዐልዉ፡ ነቢያት፡ እምኔሁ፡** καὶ προφήτας διαδόχους μετ᾽ αὐτόν Sir. 48, 8. 4) *transferri* vel *verti* e lingua in linguam: **መክብበ፡ መጻሕፍት፡ ዘብሉይ፡ ተዐልዋ፡ እምዕብራይስጢ፡ ኀበ፡ ግዕዝ፡** M. M. f. 49; **እምነ፡ ዐረቢ፡ ለግዕዝ፡ መጻሕፍት፡ ተዐልዋ፡** Enc. Nah. 20 (Lud.: 29), cfr. etiam Lud. Comm. hist. p. 295.

ዕልው፡ part., f. **ዕሉት፡**, 1) *perversus, pravus*, de via: **ለዕልዋን፡ ዕልወ፡ ፍኖተ፡ ይፌኑ፡ ሎሙ፡ እግዚ፡** σκολιὰς ὁδούς Prov. 21, 8; de corde: **ዕሉት፡ ልብ፡** διεστραμμένη Prov. 6, 14; de hominibus: σκολιός, διεστραμμένος Deut. 32, 5; Prov. 21, 8; Ps. 77, 10; Matth. 17, 17; Phil. 2, 15 rom.; στρεβλός 2 Reg. 22, 27; Diocletianus **ንጉሥ፡ ዕልው፡** Enc. Mag. 8. 2) *rebellis, refractarius*: **ዕሉት፡** (מְשֻׁבָה) Jer. 3, 6. 11 vrs. nov.; in specie *haereticus, apostata*: **ዕልዋን፡** αἱρετικοί Can. Ap. 33. 52; II Can. Ap. 60 (vid. etiam Lud. Comm. hist. p. 313 n. 43); II Abt. 43 (vid. **አርስስ፡**); Did.; **ዕልዋነ፡ ሃይማኖት፡** Did. 33; **ዕልዋን፡ ወመናፍቃን፡** Clem. f. 128; **ዕልዋን፡ ወክሓድያን፡ አይሁድ፡** Clem. f. 1.

ዕልወት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. **ዕልወታት፡**, 1) *conversio* (rerum divinitus immissa), *catastropha*: **እስመ፡ ከነ፡ ዕልወተ፡ በኀበ፡ እግዚ፡** μεταστροφὴ παρὰ τοῦ θεοῦ 3 Reg. 12, 15; 2 Par. 10, 15; **እምኀበ፡ እግዚ፡ ከነት፡ ዕልወተ፡ አክዝያስ፡** καταστροφή 2 Par. 22, 7; **ትበጽሖሙ፡ ዕልወቶሙ፡** Job 21, 17. 2) *perversitas, pravitas, rebellio, defectio, transgressio, haeresis, apostasia*: **ንትሉ፡ በዕልወትነ፡** ὀπίσω τῶν ἀποστροφῶν ἡμῶν Jer. 18, 12; Hen. 91, 7; **እስመ፡ ዕልወተ፡ ሕግ፡ ውእቱ፡ ዝግብር፡** Did. 15; Lit. 158, 3; **ዕልወታት፡** αἱρέσεις, Chr. Ta. 8; Lit. 166, 3; **አዝማነ፡ ዕልወታት፡** Enc. Nah. 20; **ድኅረ፡ ኀለፈ፡ ዕልወት፡** Enc. Sen. 22. 3) *descriptum* vel *transscriptum* (*exemplar*), *apographum*: **ሀሎ፡ ኀቤነ፡ ዕልወቱ፡ ለውእቱ፡ መጽሐፍ፡** ἐξ ἀντιγράφων τῶν παρ᾽ ἡμῖν, Epist. Cyr. ad Joann. in Cyr. f. 116.

ዐላዊ፡ n. ag. 1) *perversus, pravus*, Tit. 3, 11; Phil. 2, 15 Platt. 2) *rebellis, refractarius, perfidus, transgressor, defector, proditor*: **ዐላውያነ፡ አዝማዲሆሙ፡** γονεῦσιν ἀπειθεῖς 2 Tim. 3, 2; **ዐላዌ፡ ንጉሢ፡** Joh. 19, 12 rom.; **ሀገር፡ ዐላዊት፡ ወእኪት፡** ἀποστάτις 2 Esr. 4, 12; 1 Esr. 2, 17; **ዐላዊተ፡ ነገሥት፡** 2, 19; in rebus divinis: ἀπειθής **ሕዝብ፡ ዐላዊያን፡** Sir. 16, 6; **መንግሥት፡ ዐላዊት፡** 47, 21; Jes. 30, 9. 65, 2; Rom. 1, 30; **ዐላውያነ፡ ጽድቅ፡** Rom. 2, 8. 15, 31; Hebr. 3, 18; **ዐላውያን፡ እለ፡ ዐለዉ፡ ሕገ፡** ἀθετοῦντες Jes. 24, 16. 33, 1; ἀποστάται 30, 1; Jer. 3, 14; **ከይሲ፡ ዐላዊ፡** (δράκων ἀποστάτης) Job 26, 13; προδόται 2 Tim. 3, 4; ἀνελεήμων (?) Sir. 37, 11; ὁ ἀντικείμενος 2 Thess. 2, 4 (vid. **መምዕላይ፡**). In specie: *haereticus, apostata*, αἱρετικοί Chr. Ta. 4; **ዐላውያነ፡ ሃይማኖት፡** Clem. f. 212; vel **ዐላውያን፡** Clem. crebro. 3) *ad defectionem* vel *rebellionem seducens* (pro **አዕላዊ፡**), Luc. 23, 14.

አዕላዊ፡ n. ag. (II, 1) 1) *rebellionis concitator*, vid. **ዐላዊ፡** n. 3. 2) *translator, interpres* libri, F. N. in subscr. (vid. Cat. Bibl. Bodl. p. 29).

ዐልዋ፡, **ዓልው፡**, **ዓልወ፡** n. prgr., sc. ἀλόη (أَلُوَّة, אהלות) *aloe*, **ዓልወ፡** (Nomin.) Cant. 4, 14; Ssal. Req.; (Acc.) Joh. 19, 39; **ዕፀው፡ ዘዓልዋ፡** Hen. 31, 2; **ዓልው፡** Clem. f. 7. 10. 15; **ዓልዋ፡** Lud. ex Enc. Nah. 29. — *Voc. Ae.*: **ዓልው፡ ዘ፡ ላዳን፡**; *aliud*: **ዓለው፡ ዘ፡ ፍስጥቅ፡**

ዐለየ፡ I, 1 [vid. **ዐለወ፡**, أَبَى] *rebellare, refragari* Act. 7, 39 rom. (at **አበዩ፡** legendum videtur). — *Rad. Abb.*: **ዐለየ፡ ዘ፡ ቀለሰ፡**

ዕሉይ፡ part. *perversus, pravus*: **አእብድ፡ ወዕሉየ፡ ኅሊና፡** Macc. f. 5.

ማዕሌት፡ subst., f. et m., 1) *defectio* a Deo vel lege ejus: **ዐለዉ፡ ማዕሌተ፡ እኩየ፡** Jer. 8, 5; ἀθέτημα 12, 1; **በማዕሌቶሙ፡ ዘዐለዉከ፡** ἀθεσία Dan. 9, 7. 2) *rei publicae conversio, rebellio, seditio, conspiratio*: **ማዕሌተ፡ ሀገር፡** διαβολὴ πόλεως Sir. 26, 5; **ሀገረ፡ ማዕሌት፡** πόλις ἀποστάτις

2 Esr. 4, 15; መልአከ፡ ማዕሌት፡ συστρέμματος 3 Reg. 11, 14; Num. 32, 14; συστροφή Ps. 63, 2; 4 Reg. 15, 15; Act. 23, 12 rom.; σύνδεσμος 4 Reg. 11, 14; Jer. 11, 9 vrs. alt.; ከመ፡ ይኅበር፡ ማዕሌቶሙ፡ Hos. 7, 2; 1 Reg. 22, 13; ማዕሌተ፡ ይገብር፡ ላዕሌከ፡ አሞጽ፡ Am. 7, 11; Hez. 17, 15; 2 Esr. 16, 6; 2 Par. 25, 27. — *Voc. Ae.*: ማዕሌት፡ ዘ፡ መንጂያ ።

ተማዕለየ፡ quadrl. III, 1 (denom.) *rebellionem facere*, c. ለ፡ vel Acc. pers. (*contra*), ut: ተማዕለዩ፡ ሎቱ፡ Macc. f. 2; ሖሩ፡ ከመ፡ ይትማዕለይዎሙ፡ f. 7.

መምዕሊ፡, መምዐሊ፡, መምዕላይ፡, መማዕልይ፡ (መምዐልይ፡) part. (verbi denom.), *subversor reipublicae perfidus, tyrannus, dominus iniquus*: መምዕላይ፡ τύραννος II Can. Ap. 30; de Antichristo Clem. f. 156; ሰበርከ፡ ስነኒሁ፡ ለመምዕላይ፡ ንጉሠ፡ ገሃነም፡ Genz. f. 104; ንጉሥ፡ ዘእንበለ፡ ሕግ፡ ኢንጉሥ፡ ውእቱ፡ አላ፡ መምዕላይ፡ Const. Ap. 50 (sec. Ludolfi codicem መማዕልይ፡); መምዐሊ፡ Sx. Tachs. 12; Nah. 25; መምዐልይ፡ Lud. e V. S.; Pl. መምዕልያን፡ ነገሥት፡ Clem. f. 129. 212; አይቴ፡ ሀለዉ፡ ነገሥት፡ መምዕልያን፡ መዋእያን፡ Genz. f. 119; መማዕልያን፡ Lud. e Syn. — *Voc. Ae*: መምዕላይ፡ ዘ፡ የሚያስወነጅል፡; *Rad. Abb.*: መምዐለ፡ (sic!) ዘ፡ ወነጀለ ።

ዐለገ፡ inus. i. q. عَلَجَ *vicit, superavit in tractandis negotiis*, VIII *certarunt inter sese luctando* (potestas radicis prima in *crassitudine* et *robore* fuisse videtur).

ዕልገት፡ n. act. et subst. *victoria*, et *victoriae* vel *fortitudinis signum* (ut *palma*, *tropaeum*, *spolium* Latinorum; e more Abyssinorum barbaro, de quo vid. Lud. hist. I, 16, 21; Harris I p. 399) *membrum virile* caesi hostis *abscisum*: በመጥባሕትከ፡ ዕልገትከ፡ καύχημα Deut. 33, 29; ያነብሮሙ፡ በዕልገቶሙ፡ መልዕልተ፡ καϑιεῖ αὐτοὺς εἰς νῖκος Job 36, 7; ዘብዙኅ፡ ዕልገቱ፡ πολλοστὸς ἔργοις 2 Reg. 23, 20; ወሎቱሰ፡ አግብአ፡ ሎቱ፡ ዕልገቶ፡ በእልፍ፡ Sir. 47, 6; ወእመ፡ ሞኡ፡ ለንጉሥ፡ ዕልገቶ፡ ያገብኡ፡ 1 Esr. 4, 5; ዕልገተ፡ ቈላፋን፡ ἀκροβυστίας 1 Reg. 18, 25 vrs. nov.; Org. 4; sine me እቅትል፡ ለዘኅሱር፡ ዘአልቦቱ፡ ዕልገተ፡ (sc. „Satanam qui nihil habet quod ei abscindi possit“ Lud. ex) Org. 3. — *Voc. Ae.*: ዕልገት፡ ዘ፡ ሰለባ፡; *Rad. Abb.*: ዐለገ፡ ዘ፡ ሰለበ፡

ዓም፡ subst. m., [عَام] *annus*: በውእቱ፡ ሳብዕ፡ ዓም፡ Lev. 25, 20. 21. 19, 23; Gen. 11, 10; 1 Reg. 4, 15; Ps. 89, 11; በሣልስ፡ ዓም፡ እምዘ፡ ነግሠ፡ Esth. 1, 3. 2, 16; በኵሉ፡ ዓም፡ ወዓመት፡ Kuf. 6; ዓም፡ እምዓም፡ (de anno in annum) Kuf. 32; ዓመ፡ ከመ፡ ዮም፡ Gen. 18, 10; 4 Reg. 4, 16; ለዓሙ፡ Luc. 13, 9.

ዓመት፡ subst., f. et m., Pl. ዓመታት፡ (multo magis frequentatur quam ዓም፡), *annus*: በካልእት፡ ዓመት፡ መንግሥቱ፡ Hagg. 1, 1; በቀዳሚ፡ ዓመት፡ መንግሥቱ፡ Dan. 7, 1; በውእቱ፡ ዓመት፡ Dan. ap. 1, 5; ትመውት፡ በዝንቱ፡ ዓመት፡ Jer. 35, 16; በእሉ፡ ዓመት፡ 3 Reg. 17, 1; እምቅድመ፡ ፪ዓመት፡ ዘድልቅልቅ፡ Am. 1, 1; ምእት፡ ወኀምሳ፡ ዓመት፡ ሎቱ፡ Tob. 14, 11; ዓመታተ፡ ብዙኀ፡ ሐይወ፡ Koh. 6, 3; Prov. 13, 23; ኍልቈ፡ ዓመታቲከ፡ Job 38, 21; Hen. 5, 5; Prov. 4, 10; Gen. 1, 14; Ps. 89, 5; ይዌልጥ፡ ዓመታተ፡ ወመዋዕለ፡ καιροὺς καὶ χρόνους Dan. 2, 21; ዓመት፡ (v. ዓመተ፡) እምዓመት፡ (Jahr für Jahr) Kuf. 32; በበዓመት፡ *singulis annis, quotannis* Job 38, 32; 1 Reg. 7, 16; ለለዓመት፡ id., Jes. 32, 10; Hen. 5, 2; 1 Reg. 1, 7; Ex. 30, 10; ማእረር፡ ዘዘዓመት፡ (*annuus*) Jes. 29, 1; ዘዓመት፡ *anniculus* Lev. 9, 3; Ex. 12, 5; 4 Esr. 4, 23. a) in st. c. integrae enuntiationi praemittitur: በዓመተ፡ እሔውጾሙ፡ ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν Jer. 11, 23. 23, 12. 26, 21. 31, 44. b) in chronologia: *aera, epocha*, ut: ዓመተ፡ ዓለም፡ *aera mundi conditi*, ዓመተ፡ ሰማዕታት፡, ዓመተ፡ ሥጋዌ፡, al., vid. de variis aeris Lud. comm. hist. p. 385—388; Catalog. Cod. Ae. Mus. Brit. in Indice sub voce *Aera*; Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 29.

ዐመቀ፡ I, 1 (quamquam Perf. nusquam inveni) [عَمُقَ עָמֹק ܥܡܩ] Subj. ይዕምቅ፡ et ይዕመቅ፡, 1) *profundum* (*depressum* et *cavum*) *esse* vel *fieri*: እምቅድመ፡ ይዕምቁ፡ ቀላያት፡ Lit. Chrys.; እምቅድመ፡ ይዕመቅ፡ ባሕር፡ M. M. f. 27; toties se prostravit, እስከ፡ የዐምቅ፡ ምድሩ፡ (ኀበ፡ ቆመ፡) ከመ፡ ግብ፡ Gad. T. H.; trsl. (*inexploratum esse*): የዐምቅ፡ እምነ፡ ማየ፡ ቀላይ፡ ምክሩ፡ Sir. 24, 29. 2) *effodere, excavare* (austiefen): የዐምቅ፡ ምድረ፡ በእግሩ፡ ἀνορύσσων Job 39, 21 (sic quidem libri Mss.; at praestat II, 1 ያዐምቅ፡ vel I, 2 ይዒምቅ፡ legere).

ዐመቀ፡ I, 2 vid. sub ዐመቀ፡ n. 2.

አዕመቀ፡ II, 1 *profundum facere*: አዕምቁ፡ ለከሙ፡ ኀበ፡ ትንብሩ፡ Jer. 29, 9; Luc. 6, 48; Org. 1; seq. Acc. Inf.: ጥቀ፡ አዕመቀ፡ ከሪየ፡ ግበ፡ Jer. 30, 8; trsl.: a) አዕምቅ፡ ላሕዎ፡ (betraure ihn tief) Sir. 38, 17 (sed cum LXX ϑέρμανον κοπετόν habeant, አምቅ፡ vel አሙቅ፡ restituendum videtur). b) *altius penetrare*: mens ኢይክል፡ አዕሚቆ፡ ኀልዮ፡ non potest altius penetrando cogitare, Lit. Chrys., Lit. Joh.; Lit. Orth.

ተዐማመቀ፡ quadrl. III, 3 *se altius demittere in res* alcjs: ይቤሎ፡ ለአባ፡ ሙሴ፡ ኢትትዐማመቅ፡ ለሰይጣናት፡ (laß dich nicht zu tief mit den S. ein) Phlx. 20.

ዕሙቅ፡ part. et adj. *profundus* (*altus*): ሰማይ፡ ልዑል፡ ወምድር፡ ዕሙቅ፡ Prov. 25, 3; ግብ፡ ዕሙቅ፡ 22, 14; ማይ፡ ዕሙቅ፡ 18, 4; ዕሙቅ፡ ቀላይ፡ Ps. 68, 2; Sir. 24, 5; Hen. 88, 1; ቈላ፡ ዕሙቅ፡ Hen. 26, 3—5; Jes. 30, 33; mare Ex. 15, 22; puteus Joh. 4, 11; poculum Hez. 23, 32; ዕሙቃት፡ *profunda*, ut: ይከሥት፡ ዕሙቃተ፡ እምጽልመት፡ Job 12, 22. a) de nocte *alta* vel *multa*: ሌሊተ፡ ዕሙቀ፡ Kid. f. 21. b) trsl.: *absconditus, inexploratus, qui investigari non potest*, ዘዕሙቅ፡ Dan. 2, 22; Ps. 35, 6. 91, 5; ይመክሩ፡ ዕሙቀ፡ ምክረ፡ Jes. 29, 15. 31, 6; de corde humano Jer. 17, 9; mysterio Cyr. ad Th. f. 15; ዘዕሙቅ፡ ከናፍሪሁ፡ βαϑύχειλος Hez. 3, 5. — *Voc. Ae.*: ዕሙቅ፡ ዘ፡ ጥልቅ፡

ዕመቅ፡ subst. (m.), Pl. ዕመቃት፡ *profunditas, profundum*, (*altitudo, altum*): Eph. 3, 18; Matth. 13, 5; ዕመቀ፡ ቀላይ፡ Job 11, 8; Hen. 17, 3. 18, 11. 61, 5. 90, 26; ዕመቂሆሙ፡ (Mss.: ዕመቃቲሆሙ፡) ለአብሕርት፡ Lit. 172, 1; ዕመቀ፡ ዕመቅ፡ βαϑὺ βάϑος Koh. 7, 24; trsl.: ዘዕመቀ፡ ልቡ፡ ኢታእምሩ፡ Judith 8, 14; ይመጽእ፡ ሕርትምና፡ ላዕሌኪ፡ ወኢታእምሪ፡ ዕመቂሁ፡ Jes. 47, 11; ዕመቀ፡ እከያት፡ Prov. 18, 3; ዕመቀ፡ ንዴቶሙ፡ 2 Cor. 8, 2; አዕመቂሁ፡ ለብዕለ፡ ጥበቢሁ፡ Rom. 11, 33; ዕመቀ፡ ምስጢር፡ Cyr. ad Reg. f. 26.

ማዕምቅ፡ (etiam ማዕመቅ፡ Lud. ex Org. Edz.) et ማዕምቅት፡, subst., (m.), Pl. መዓምቅ፡ et መዓምቅት፡, Pl. Pl. መዓምቃት፡ (Hen. 89, 7), *profundum, locus profundus*: ማዕምቀ፡ ባሕር፡ Ps. 68, 3. 129, 1; ማዕምቅቲሃ፡ ለምድር፡

Kuf. 5. 48; Jes. 14, 15; Hen. 60, 11; **ማዕምቅተ፡ሲኦል፡** Prov. 14, 12; **መዓምቅተ፡ሲኦል፡** 16, 25; Ps. 62, 9; Lit. 172, 2. a) trsl.: **ዘይኤስሕ፡እማዕምቀ፡ልቡ፡** Clem. f. 83; **ፍቅር፡እማዕምቀ፡ልብ፡** Jsp. p. 326; **እማዕምቀ፡ኅሊና፡** Org. 2; **ማዕምቀ፡ጽባሕ፡** (multum mane) **ዘእንበለ፡ይጻእ፡ኮከበ፡ጽባሕ፡** Kid. f. 7 (vid. **ዕሙቅ፡** n. a). b) *abyssus*, Apoc. 20, 3; Hen. 56, 3. 88, 1. 90, 25. 26; Kuf. p. 32. c) *locus depressus, vallis:* **ኵሉ፡ማዕምቅ፡ይምላእ፡** φάραγξ Jes. 40, 4; Luc. 3, 5; **ይምላእ፡ኵሉ፡መዓምቅ፡** Bar. 5, 7.

ዐምበር፡ subst. i. q. عَنْبَر *ambarum*, species odoramenti, Jsp. p. 340. — Scholion Voc. Ae. vid. sub **ሚዓ፡** c. 214.

ዐምዐም፡(**ዓምዓም፡**), etiam per **አ፡**, subst., [an *colluvies, collectio aquae* ab عَمَّ sicut جَمَّ قَمْقَام?] *palus, stagnum, limus:* **ጽቡረ፡ዐምዐም፡** (v. **ጽንጉን፡**) πηλοῦ βάραθρον Jes. 14, 23; ἀπὸ πηλοῦ ἰλύος Ps. 39, 2. 68, 18; Gad. Ad. f. 196; **ውእቱ፡አውጽአኒ፡** (sc. Jeremiam) **እምውስተ፡ዐዘቅተ፡ዐምዐም፡** Rel. Bar.; **ለኤርምያስ፡እምግበ፡ዐምዐም፡መድኅኒሁ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; **ዐምዐመ፡ኀጢአት፡** Genz. f. 140 (vid. sub **ስጡም፡**). — *Voc. Ae.:* **ሐዝሐዝ፡ረግረግ፡ዐምዐም፡ ዘ፡የቈጠማ፡ወኸ ።**

ዐመደ፡ rad. inus., eadem quae עָמַד *stetit.*

ዐምድ፡ subst., m. et f., Pl. **አዕማድ፡**, Pl. Pl. **አዕማዳት፡** (2 Reg. 8, 8 var.) [עַמּוּד ܥܡܘܕܐ عَمُودٌ عِمَادٌ al.] *columna*, domus, templi: **አቀመት፡፯አዕማደ፡** Prov. 9, 1; Hez. 42, 6; Jud. 16, 26; 3 Reg. 7, 3—7. 39. 40; Jer. 52, 17; Apoc. 3, 12; tabernaculi Ex. 26, 15 seq. 32. 27, 10 seq.; 35, 10; **ዐምደ፡ኀጺን፡** Jer. 1, 18; **ከመ፡አዕማደ፡ወርቅ፡እለ፡ይቀውሙ፡**(**ይቀውማ፡**) ... Sir. 26, 18; **ዐምደ፡ምስማኩ፡ይእቲ፡** 36, 29; **አዕማደ፡መጸር፡** Cant. 3, 10; κίονες 3 Reg. 15, 15; **ገዚፍ፡ዐምድ፡** Enc. Pag. 1; **አቀምዎሙ፡በዐምደ፡ሰኖበር፡ገዚፍ፡** Sx. Haml. 5; **አዕማድ፡ዘንድቅ፡ወአዕማድ፡ዘእብን፡** Chr. Ax. f. 89; **ዐምደ፡ደመና፡** et **ዐምደ፡እሳት፡** Ex. 13, 20. 21. 33, 9. 10; Sir. 24, 4; 2 Esr. 19, 12; Apoc. 10, 1; Hen. 18, 11; columnae coeli et terrae Job 9, 6. 26, 11; Ps. 74, 3; Hen. 18, 3. a) trsl.: Gal. 2, 9; 1 Tim. 3, 15; **ጳጳሳት፡ኒሬን፡ዘይብልዎሙ፡አዕማድ፡** Enc. Ter 6; **ዐምደ፡ሃይማኖት፡** Lud. ex Enc. Pag. 1; detrahas epactem ab **ዐምደ፡ጾም፡ዘውእቱ፡፵ዕለት፡** Abush. 27; b) **ዘዐምድ፡** *stylites*, ut: **አጋቶን፡ዘዐምድ፡** Sx. Masc. 14. c) *obeliscus:* **ዐምደ፡ሀገረ፡ፀሐይ፡** Jer. 50, 13. d) *statua, stele*, Ex. 23, 24. e) *malus* navis: **ዐምድኪ፡** ὁ ἱστός σου Jes. 33, 23; **ሰቀልዎ፡ዲበ፡ዐምደ፡ሐመር፡** Sx. Sen. 19; Haml. 24. f) *scapus* candelabri, Ex. 25, 31. g) *crus* pedis: **አዕማደ፡እገር፡** σκέλη 1 Reg. 17, 6; Deut. 28, 35.

ዐመደ፡ I, 2 (denom.) *columna fulcire* vel *stabilire* alqd [i. q. عَمَدَ I et II]: Deus **ረበበ፡**(**ለሰማይ፡**)**ከመ፡ሠቅ፡ወበነፋስ፡ዐመደ፡** Macc. f. 10; Deus **በኪኑ፡ዐመዶ፡ለሰማይ፡በነፋስ፡** f. 25; **ይዔምድ፡በነፋስ፡** (sc. coelum) Lit. Orth.

ዐምዳዊ፡ adj. rel. *stylites:* **ስምዖን፡ዐምዳዊ፡** Phlx. 46.

ምዕማድ፡ subst., (m.), Pl. **መዓምድ፡** 1) *basis, stylobates*, Ex. 26, 25. 32. 37. 27, 10—18; in C Ex. 26, 19 (pro **ስከትት፡**) et sec. Hebr. Ex. 36, 36 (Octat. Comm. p. 91); Gad. Lal. 2) trsl.: *fundamentum* vel *firmamentum* orationis, **እስመ፡ሐዋርያ፡ሶበ፡ወጠነ፡ነገረ፡ልዑለ፡ወበእንተዝ፡ፈቀደ፡ያስተጸንዕ፡ምዕማዲሁ፡ከመ፡ይትወከፍዎ፡ቃሎ፡** ἐπειδὴ γὰρ μέγα τι καὶ ὑψηλὸν λόγον μέλλῃ λέγειν, προκατασκευάζει αὐτὸ καὶ ποιεῖ εὐπαράδεκτον Chr. ho. 3.

ዐመፀ፡ I, 2 [חָמַס et חָמַץ] 1) *inique agere, injustum, iniquum esse, injustitiam facere:* **ለዐምፆ፡** Ex. 23, 2; **እንዘ፡ይዔምፅ፡** Sir. 19, 25; **ኢተዐምፁ፡** Job 6, 29. 36, 18; **ዐምፆ፡** ἀδικία Sir. 10, 7; **ኢይጸድቅ፡መያሲ፡እምዐምፆት፡** 26, 29; **ዐመፁ፡በፍናዊሆሙ፡** Jer. 3, 21. 9, 5; Jes. 31, 6; Hez. 18, 18; **ኢተዐምፁ፡** μὴ ἀσεβεῖτε Jer. 22, 3; **ዐመፅነ፡** ἠνομήσαμεν Dan. ap. 3, 5; Rom. 3, 5. 9, 14; Hebr. 6, 10; **አፉየ፡ዐመፀ፡እምጽድቅ፡** τὸ στόμα μου ἀσεβήσει Job 9, 20. 2) c. Acc. a) pers.: *injuria afficere*, Gen. 21, 23; Lev. 5, 21; **ይዔምፅዎ፡ለጻድቅ፡** Jes. 5, 23; **በእንተ፡ጌጋዩ፡ዘዐመፀኒ፡** Hez. 17, 20. b) rei: *injuria violare, injuste agere in* re: **ዘይፈቱ፡የዐምፅ፡** (var.: **ያዕምፅ፡** II, 1) **ፍትሐ፡** Sir. 20, 4; **እመ፡ዐመፅኩ፡ፍትሐ፡ገብርየ፡** Job 31, 13; **ኢዐመፅነ፡ኪዳነከ፡** Ps. 43, 19; **እለ፡ይዔምፁ፡መዳልወ፡** Did. 21; Ps. 61, 9; **ዔድከሙ፡ወዐመፅክሙ፡ዐስበሙ፡** Jac. 5, 4. 3) passim: *rebellare*, ut 4 Reg. 9, 14 var., maxime in libris amharico-aethiopicis ut Chr. L. Atk. f. 44.

አዕመፀ፡ II, 1 *injuria violare* Sir. 20, 4 (vid. sub **ዐመፀ፡** n. 2, b).

ተዐመፀ፡ III, 2 *injuria affici:* **ይትዔመፅ፡ከመ፡ሐሳዊ፡** ὡς πλάνος συκοφαντεῖται ho. Procli in Cyr. f. 122.

ተዓመፀ, III, 3 *sibi invicem injuriam inferre:* **ለምንት፡ትትዓመፁ፡በበይናቲክሙ፡** Act. 7, 26; **ኀፍረት፡ተዓምፆ፡ምስለ፡ዐርክከ፡** Sir. 41, 18.

አስተዐመፀ፡ IV, 2 *injuriam inferre:* **አስተዐምፆ፡** (Inf.), Form. Conf.

ዕሙፅ፡ part. *injuria affectus:* **ዘከዐወ፡ደመ፡ዐማፂ፡ሳዕለ፡ደመ፡ዕሙፅ፡** Jsp. p. 302; **ዕሙፃን፡** Phlx. 3.

ዐማፂ፡ n. ag., Pl. **ዐማፅያን፡**, *injustus, iniquus, improbus*, de personis, ἄδικος Job 5, 16. 22. 24, 20; Ps. 9, 24; Sir. 1, 22; 1 Esr. 4, 37; Matth. 5, 45; Luc. 16, 10; Rom. 1, 18; παράνομος Job 27, 7; Dan. ap. 1, 32; Prov. 2, 22. 12, 2; Ps. 70, 5; ἄνομος Jes. 48, 8; Zeph. 1, 3: Prov. 28, 11; Ps. 72, 3; ἀσεβής Jer. 5, 26; ὑβριστής Sir. 32, 23; δόλιος Ps. 108, 1.

ዐመፃ፡ subst., plerumque f., *injustitia, iniquitas, improbitas*, ἀδικία, ἄδικον Job 6, 30. 8, 3. 16, 17; Jes. 60, 18; Jer. 3, 13; Ps. 7, 17. 61, 9; 1 Esr. 4, 37—40; Sir. 7, 2. 10, 8. 17, 14; Hen. 42, 3. 91, 5. 6; 4 Esr. 3, 15; Rom. 1, 18; Act. 1, 18; Luc. 16, 11; **ልህቀት፡ዐመፃ፡ዲበ፡ምድር፡** Kuf. 5; **ዐመፃ፡ወግፍዕ፡** Kuf. 35; ἀνομία, ἄνομον Job 11, 14; Jes. 5, 7. 18; Dan. ap. 1, 28; Ps. 118, 3 seq.; **ኢነሥአ፡ዘዐመፃ፡** πλεονασμόν Hez. 18, 8; **ኢይገብር፡ዐመፃ፡** Jes. 56, 2; Matth. 7, 23; Lev. 19, 35; **ገበርተ፡ዐመፃ፡** Job 34, 8. 22; Marc. 15, 28; Luc. 13, 27. a) in Gen.: *injustus, iniquus* (de personis et rebus): Luc. 18, 6; **መዳልወ፡ዐመፃ፡** Prov. 11, 1; **አኅድግ፡ኵሎ፡መጽሐፈ፡ዐመፃ፡** Jes. 58, 6. b) **በዐመፃ፡** *injuste, inique:* Prov. 1, 11; Lev. 5, 24; Lit. Cyr.

መዐምፅ፡ part., f. **መዐምፅት፡**, *inique agens, injustus, improbus*, Matth. 12, 35; Clem. f. 225; **መዐምፃን፡** Asc. Jes.

3, 24; **መዐምዕት፡** Jes. 23, 12 var.; **ኢትኩን፡መዐምዐ፡ስምዐ፡** (*falsus*) Ex. 23, 1; Prov. 14, 25.

ዓሣ፡ subst., plerumque m., Sing. et coll., Pl. **ዓሣት፡** [de etymo vid. Dietrich ſemit. Wortforſchung p. 271, at pro דָּג et عُثَّة (i. e. **ዕፄ፡**) quae ille comparavit, substituas خِشَاش *reptilia et volatilia*] *piscis*, Tob. 6, 3 seq.; 8, 2; Matth. 7, 10. 17, 27; **በከመ፡ዓሣ፡ሶበ፡ወዕአ፡እማይ፡ይመውት፡** Phlx. 61; coll.: Matth. 14, 17. 15, 34—36; Pl. Gen. 1, 26; Ex. 7, 18; Num. 11, 5; Kuf. 23; Koh. 9, 12; Job 12, 8; Jes. 50, 2; Dan. 2, 38; Hab. 1, 14; Hez. 29, 4. 5; 4 Esr. 4, 54; Hen. 61, 5; Marc. 6, 41.

I. **ዐሠረ፡** I, 2 [عَشَرَ III *societatem inivit*; مَعْشَر *coetus, agmen*] *coetum convocare*, in specie a) *invitare*, ad epulas, Matth. 22, 4. 8; Luc. 14, 16. 17. 24 (Lud.: „fortassis ideo, quod hora diei decima epulae instituerentur apud Aethiopes, sicut nona apud Romanos“). b) ritu sacro *inaugurare* vel *consecrare* bellum: **ዐሥሩ፡ዐብአ፡** ἁγιάσατε πόλεμον Joel 4, 9. — *Voc. Ae.:* **ዐሠረ፡ብ፡ዐደመ፡አቀጸረ፡ይ፡** (vid. scholion ad **ዓሥራት፡**).

ተዐሥረ፡ et **ተዐሠረ፡** III, 1 et 2 *invitari*: **እለ፡ተዐሠሩ፡ውስተ፡ከብካብ፡** Matth. 22, 3; **እለ፡ተዐሥሩ፡ለመርዓ፡** Sx. Teq. 14.

ዕሡር፡ part. *invitatus*, Enc. Jac. 20.

ዐሡር፡ subst. *convivium* vel *tempus convivii* Luc. 14, 17.

ዕሣሬ፡ subst. *invitatio* ad epulas, Lud. sine auct.

II. **ዐሠረ፡** I, 2 [עִשֵּׂר ܥܣܰܪ عَشَرَ; significatus *decem* quomodo cum I **ዐሠረ፡** componendus sit, vid. Ges. thes. p. 1078] 1) *decimam* rei *partem dare*: **ዐሠረ፡እምኵሉ፡** Kuf. 32; **ከመ፡የዐሥር፡** et **ለዐሥሮ፡** ibid.; Hebr. 7, 9; c. Acc. decimae: **ፈጸምከ፡ዐሥሮተ፡ኵሉ፡ዐሥራት፡** Deut. 26, 12; Gen. 28, 22; **ዐሥራተ፡ይዔሥር፡** Macc. f. 15. 2) *decimare* i. e. a) *decimam partem dare* rei, c. Acc. rei: **ዐሠረ፡ኵሎ፡እንስሳ፡ንጹሐ፡** Kuf. 32; Deut. 14, 22. b) *decimam partem sumere* vel *accipere* rei, c. Acc. rei 1 Reg. 8, 17 annot.; et c. Acc. rei et Acc. pers. (*ab aliquo*) 1 Reg. 8, 17. 3) *per decem multiplicare*, Lud. Comm. hist. p. 386.

አዐሠረ፡ II, 2 *decimam partem* rei *dare jubere*, c. dupl. Acc.: **ወአዕጻደ፡ወፍርክሙ፡ያዔሥረክሙ፡** 1 Reg. 8, 17 in Cod. D (quam lectionem in annot. a. l. notare omisimus).

ተዐሠረ፡ III, 2 *decimari* Hebr. 7, 9 nonnisi in textu Plgl.

ዐሥሩ፡ n. num. (i. e. **ዐሥር፡** cum suff. *û*; etiam **ዓሥሩ፡** scriptum), nominibus fem. junctum; ejus character est ፲; *decem*: Lev. 26, 26; Gen. 31, 7; **ዐሥሩ፡መክልየ፡ብሩር፡** Tob. 4, 20; Deut. 4, 13; 2 Reg. 17, 28; Matth. 25, 1; **ዐሥሩ፡ወክልኤ፡** Ex. 36, 21; Apoc. 21, 21; Joh. 1, 40; **ዐሥሩ፡ወአሐቲ፡** Matth. 20, 6. a) Pro suff. *û* etiam alia pron. suff. admittit: **ዐሥሮን፡ቃላት፡** *decalogus* M. M. f. 246; **ዐሥሮን፡ደናግል፡** Deg. b) Forma **ዐሥር፡** nuda raro occurrit, ut: **ሶበ፡ተፈጸመ፡ዓመታት፡ዓሥር፡** Enc. Mag. 8 (ob rhythmum finalem); Enc. Mij. 26.

ዐሠርቱ፡ n. num. (i. e. **ዐሠርት፡** cum suff. *û*), plerumque nominibus m. junctum, Acc. **ዐሠርተ፡**, *decem*: Gen. 14, 4. 32, 23. 37, 2. 9; Ex. 16, 36; Ruth 4, 2; 1 Reg. 1, 8. 25, 5; Jes. 38, 5. 8; **ዐሠርቱ፡ወአሐዱ፡ወርኅ፡** Zach. 1, 7; Hez. 26, 1; **አመ፡ተርፉ፡ዐሠርቱ፡** Am. 6, 9; 4 Esr. 14, 19; Judith 1, 1; Ps. 91, 3; Matth. 9, 20. 10, 1. 20, 24; **ዐሠርቱ፡ምእት፡** *mille* Ps. 104, 7; 2 Petr. 3, 8; Apoc. 11, 3; etiam alia suff. admittit, ut: **ዐሠርቲሆሙ፡** 4 Esr. 3, 60.

ዕሥር፡ n. num., ante nomina mensurarum usitatum, *decem*: Ex. 26, 16. 27, 14; Hez. 40, 11. 41, 2; Hagg. 2, 16; 3 Reg. 7, 3; **ዕሥር፡ወኀምስ፡** Org.

ዓሥር፡ adj. num. *decimus*, Num. 14, 22; **በዓሥር፡ዓመት፡መንግሥቱ፡** Jer. 39, 1; **ዓሥር፡ወአሐዱ፡** 1 Par. 12, 13. 24, 12—16. 25, 18—26; **በዓሥር፡ወኃምስ፡ዓመት፡** 2 Par. 15, 10; **በዓሥር፡ወክልእ፡ዓመት፡** 34, 3. 8; pron. suffixa admittit, ut: **ወዓሥሮሙ፡እነግር፡** Sir. 25, 7.

ዐሡር፡ n. temporale, *decem* vel *decimus* (*dies*): Kuf. 29; Ex. 12, 3; **እምድኅረ፡ዐሡር፡ዕለት፡** Jer. 49, 7; **በዐሡር፡ሠርቅ፡** 52, 4; **ዐሡረ፡ወረቡዐ፡መዋዕለ፡** Tob. 8, 19. 20; **ዐሡረ፡ዕለተ፡** Dan. 1, 12; **ጾመ፡ዐሡር፡** Zach. 8, 19; Apoc. 2, 10. Act. 27, 27.

ዕሥራ፡ n. num. *viginti* (*vicesimus*); ejus character est ፳; Gen. 31, 38; Hagg. 2, 16; **ዕሥራ፡በእመት፡** Zach. 5, 2; **ዕሥራ፡ሰቅል፡** Hez. 4, 10; 1 Par. 24, 17. 25, 29—31; 2 Par. 8, 1; Act. 1, 15; Apoc. 4, 4.

ዓሥራይ፡(**ዓሥራዊ፡**) adj. num., f. **ዓሥሪት፡** (Lud. e Mss. Colb.) *decimus*: **በዓሥራይ፡ወርኅ፡** Hez. 33, 21 var.

ዓሥራት፡ vel **ዐሥራት፡** subst., f. et m., *decima pars* cujuscumque rei, Kuf. p. 42; **ዓሥራተ፡እደ፡ዘርእክሙ፡** 1 Reg. 8, 15; **ወሀበ፡ዓሥራተ፡እዴ፡** Gen. 14, 20. 28, 22; **ዓሥራተ፡እዴሃ፡ለመስፈርተ፡ኢፍ፡** Num. 15, 4; **ዓሥራታ፡ለኢን፡** Ex. 29, 40; Hez. 45, 11; **ዓሥራቲሁ፡ለበት፡** 45, 14; Matth. 23, 23. a) *nomen mensurae* (δέκατον עִשָּׂרוֹן), quae decimam Ephae partem continet: Lev. 23, 17. 24, 5; Num. 15, 9; Num. 28 et 29. b) *decimae* (frugum pecorisve), deinde *tributum*, *munus*, *oblatio* in genere: τὰ ἐπιδέκατα Deut. 14, 23; Lev. 27, 30 seq.; Num. 18, 21 seq.; **ዐሥራቱ፡ለዐሥራት፡** 18, 26; Kuf. 13; **ደገመ፡ዓሥራተ፡ለእግዚ"፡** Kuf. 32; Mal. 3, 8; Am. 4, 4; 1 Reg. 1, 21; 2 Esr. 20, 37. 38; 2 Par. 31, 5. 6; Sir. 32, 11; **ቀዳሚ፡ዓሥራት፡** et **ዳግም፡ዓ"፡** Tob. 1, 7; **ሣልስ፡ዓ"፡** 1, 8; **ዓሥራተ፡እክልነ፡** 5, 14; Hebr. 7, 2 seq.; Lit. 160, 1; ἀπαρχή Ex. 36, 6. 39, 1; Lev. 2, 12. 22, 12; μερίς 2 Par. 31, 4; τὰ ἐπίλεκτα Joel 4, 5. — *Voc. Ae.:* **ዓሥራት፡ዘ፡ቀረጽ፡**

ትዕሥርት፡ subst. 1) *numerus denarius*; distinguuntur **አእላፍ፡ወአምኣት፡ወትዕሥርት፡ወአሐዳት፡** Abush. 11. 2) *decemplex*, *decuplum*, **ትዕሥርተ፡** Dan. 1, 20. 3) *decima pars*: **ወይከውኑ፡ትዕሥርተ፡** Jes. 6, 13.

ዐሥቀ፡ *texere* vid. sub **ዐሰቀ፡**

ዐሥየ፡ *retribuere* vid. sub **ዐሰየ፡**

ዐሪሥ፡ subst. [i. q. عَرِيش] *tabernaculum*, *umbraculum*: **ገብረት፡ላቲ፡ዐሪሠ፡ውስተ፡ናሕሰ፡ቤት፡** σκηνήν Judith 8, 5 (sec. glossam marginalem **ኅገር፡**). — *Voc. Ae.:* **ዐሪሥ፡ዘ፡ጾመ፡በአት፡**

ዐረር፡ subst. [referendum videtur ad غَرَّ *candicavit* (vic. سَتّ, حار, **ሐረረ፡**)] *plumbum album* et *nigrum*, (*stannum*), κασσίτερος et μόλιβος Hez. 22, 18 seq.; 27, 12; Sir. 47, 18; Ex. 15, 10; Num. 31, 22; Jer. 6, 29; Zach. 5, 7. 8; Job 19, 24; **ምንት፡ ይከብድ፡ እምነ፡ ዐረር፡** Sir. 22, 14; 4 Esr. 6, 26—31; Hen. 52, 2. 8.

I. **ዐርቀ፡** et **ዐረቀ፡** I, 1 [vicina sunt עָרָה עֵר עָרַר, quibus significatus *nuditatis* inest; عَرِيَ *nudus et vacuus fuit*] Subj. **ይዕረቅ፡** et **ይዕርቅ፡** 1) *nudum esse, se nudare*, Matth. 25, 36; Did. 25; 1 Cor. 4, 11 rom.; **ዕረቃ፡** (v. **ዕርቃ፡**) γυμναὶ ἔσεσθε Jes. 32, 11; **ዐረቁ፡** (Perf. III p. Pl. m.) Feq. Jas.; seq. **እምነ፡** vestis, ut: Asc. Jes. 9, 9; **ዐረቀ፡** (II p. Sing. m.) **እምነ፡ ልብሰ፡ ኀጢአት፡** Chr. ho. 2. 2) *vacuum esse vel fieri: evacuari* [רִיק]: **ዐርቀ፡ ኵሉ፡ አህጉር፡** ἐγκατελείφθη Jer. 4, 29; **ዐረቀ፡ አናቅጺሃ፡** ἐκενώθησαν 14, 2; **ዐርቁ፡** Mich. 1, 14; **የዐርቃ፡** (**አብያት፡**) Jes. 24, 12 var.; **ዝቃቲ፡ ወይንነ፡ ዐርቀ፡ ወበልየ፡** Jos. 9, 11; seq. **እምነ፡** Cant. 7, 3; trsl.: **ዐረቀት፡ ሃይማኖት፡** κεκένωται ἡ πίστις Cyr. ad Th. f. 9. 3) *orbari, orbum esse, privari*: **ዐርቀት፡ እንተ፡ ሰብዐተ፡ ወለደት፡** Jer. 15, 9 (ἐκενώθη); Filius homo factus est **እንዘ፡ ኢየዐርቅ፡ እመንበረ፡ መለኮቱ፡** Lud. comm. hist. p. 238 n. 3. 4) *deficere, cessare*: **ኢየዐርቅ፡ ህላዌሁ፡** (sc. Christi) **በጽርሐ፡ አርያም፡** M. M. f. 3; Org. 1.

ዐረቀ፡ I, 2 *nudare, exuere veste* alqm: **ኢዐረቅዎን፡** Sx. Hed. 18.

አዕረቀ፡ II, 1 1) *nudare, denudare, exuere veste*, c. Acc. prs.: Apoc. 17, 16; **ያዕርቅዎሙ፡** (sc. baptizandos) F. N. 3; **መልከእከ፡** (o Christe) **አይሁድ፡ ዘአዕረቅዎ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; c. **እምነ፡** vestis: **ኢታዕርቆ፡ እግዚኦ፡ ለእኁነ፡ እገሌ፡ እምልብሰ፡ ጥምቀት፡** Genz. f. 77; c. dupl. Acc.: **አዘዘ፡ ከመ፡ ያዕርቅዎ፡ አልባሲሁ፡** Sx. Jac. 9; Enc. Hed. 11; trsl. a) *privare*: **አዕርቆተ፡ ሰብእ፡** Hen. 102, 9; **አዕሪቆሙ፡ እምነፍሰ፡ ሰብእ፡ ወልቡና፡ ለሥጋ፡** ψυχῆς λογικῆς τὴν σάρκα γυμνώσαντες Cyr. ad Th. f. 13. b) *orbare, nudare* terram incolis: Hen. 84, 5. 2) *detegere, retegere* vestem: **አዕረቁ፡ ከዳነ፡** (sc. altaris) Sx. Teq. 2. 3) *vacuefacere, evacuare, exinanire*: **እቤሎሙ፡ ያዕርቁ፡ ኵሎ፡ መዛግብተ፡** 2 Esr. 23, 9; **ከመ፡ ያዕርቅ፡ ነፍሰ፡ ጽምእተ፡** Jes. 32, 6.

ተዐርቀ፡ et **ተዐረቀ፡** (Gen. 9, 21 FH) III, 1 1) *se nudare, vestes exuere*, Gen. 9, 21; **ትሰክሪ፡ ወትትዐረቂ፡** Thren. 4, 21; **ለእመ፡ ቀሲስ፡ ሰክረ፡ ወተዐርቀ፡ አባሉ፡ በቅድመ፡ ሰብእ፡** F. M. 32, 5; c. **እምነ፡** vestis: **ተዐርቀ፡ እምአልባሲሁ፡** Sx. Teq. 13; c. Acc. vestis: **ተዐርቀ፡ አልባሲሁ፡** Phlx. 30. 2) a) *nudari, denudari, privari*: **ክርስቶስ፡ አኮ፡ ተዐሪቆ፡ እምሥጋሁ፡ ዘእግዚ"፡ ቃል፡ ይትአመን፡** ὁ Χριστὸς οὐ γυμνὸς καὶ καθ' ἑαυτὸν νοεῖται ὁ ἐκ Θεοῦ λόγος Cyr. ad Th. f. 20; **ተዐርቁ፡ እምሠናያት፡ ዘተውህቦሙ፡** Chr. ho. 22; **ተዐርቀት፡ ሀገር፡ እምነ፡ ዕደው፡** Jsp. p. 271; **ከዋክብት፡ እምዕበየ፡ ብርሃኖሙ፡ ተዐርቁ፡** Lit. Greg. b) *orbari, orbum esse*: **መንበር፡** (patriarchae) **ተዐርቀ፡** Abush. 50 (pluries). 3) *evacuari*: **ይትዐረቅ፡ አግዐዚሆሙ፡** Kebr. Nag. n. 113.

ዕሩቅ፡ part. 1) *nudus*, Matth. 25, 38. 44 rom.; Apoc. 3, 17; Jac. 2, 15; **ልብሰ፡ ዕሩቅ፡** Job 22, 6; **ዕሩቃን፡ ዘእንበለ፡ ልብስ፡** 24, 7. 31, 19; Jes. 58, 7; **ዕሩቃን፡** Tob. 1, 17; **ከንኪ፡ ዕርቅት፡** Hez. 16, 7; **ዕሩቀ፡ ርእስ፡** *capite incoperto* F. M. 26, 8; sacerdos **ኢይኩን፡ ዕሩቀ፡ አባል፡ ቅድመ፡ ገጸ፡ መኑ፡** F. M. 32, 3. a) trsl. (*denudatus, carens, destitutus, privatus*): **ዐጽም፡ ዕሩቀ፡ ሥጋ፡** Enc. Ter 29; c. Acc. rei, ut: **እንዘ፡ ዕሩቃን፡ ጥበበ፡** Asc. Jes. 3, 23 (cfr. 26); c. **እምነ፡** rei: Adam et Eva **ከኑ፡ ዕሩቃነ፡ እምጸጋ፡ ዘላዕሌሆሙ፡** Clem. f. 6; **ምድር፡ ዕርቅት፡ እምሰብአ፡ ቀትል፡** (i. e. militibus) Jsp. p. 295; Paulus Samos. statuit Christi naturam humanam **ዕሩቀ፡ እመለከት፡** Enc. Teq. 19. b) *nudus* i. e. *solus* vel *inanis*: **በእንተ፡ ስብሐት፡ ዕሩቅ፡** Phlx. 40. 136. 2) *vacuus*: **መሳብክት፡ ዕሩቃት፡** Jud. 7, 16 var.; **ከርሥ፡ ዕርቅት፡ ኢትወልድ፡ ፍትወተ፡ እኪተ፡** Chr. Ta. 29.

ዕራቅ፡ adj. (subst.) non usurpatur nisi suffixis pronominibus pers.; quae si pronomina Pl. sunt, aut Singulari **ዕራቅ፡** aut Plurali **ዕራቃን፡** vel **ዕራቃት፡** suffiguntur. 1) *nudus*: **ዕራቅየ፡** Gen. 3, 10; Job 1, 21; Ruth 1, 21; **ሖር፡ ዕራቀከ፡ ዘእንበለ፡ አሣእን፡** Jes. 20, 2; Prov. 23, 31; Gen. 3, 11; **የኀድገኪ፡ ዕራቀኪ፡** Hez. 23, 29; **ዕራቁ፡** Koh. 5, 14; Gen. 9, 22; Marc. 14, 51; **ዕራቃኒሆሙ፡** Jes. 20, 4; Gen. 2, 25. 3, 7; **ዕራቃቲሆሙ፡** vel **ዕራቃኒሆሙ፡** Am. 4, 3; Hen. 32, 6; **ዕራቃቲነ፡** 2 Cor. 5, 3; κενός Ps. 7, 4; **ያስተርኢ፡ አዕጽምቲሁ፡ ዕራቁ፡** Job 33, 21. a) i. e. *merus, solus*, vel *inanis*: **ኢትስተይ፡ ማየ፡ ዕራቆ፡** 1 Tim. 5, 23; **ተጠምቀ፡ በማይ፡ ዕራቁ፡** M. M. f. 308. 307; **ዘዕራቃ፡ ክብር፡** *gloriae inanis* Asc. Jes. 3, 28; ψιλός, ut: **ጳውሎስ፡ ሳሚሳጢ፡ ይቤ፡ እስመ፡ ክርስቶስ፡ ሰብእ፡ ዕራቁ፡** F. N. p. 7; Sx. Jac. 1. b) *orbus, destitutus* incolis, Hen. 9, 1. 67, 2. 2) *vacuus, inanis*, κενός: **ንዋይ፡ ዘዕራቁ፡** Herm. p. 43; **አሣጡ፡ ቀሣውቲሆሙ፡ ዕራቆ፡** Jer. 14, 3; 4 Esr. 4, 26; **ዘዕራቁ፡ ለእለ፡ ዕራቆሙ፡** (vacuum vacuis) 5, 25; **ነፍስ፡ ዕራቃ፡** Ps. 106, 9. a) *manibus vacuis*: **ዕራቅኪ፡** Ruth 3, 17; **ዕራቃኒክሙ፡** Ex. 3, 21; **ኢትፌንዎ፡ ዕራቆ፡** Deut. 15, 13; **እንዘ፡ ዕራቁ፡ ውእቱ፡** κόλπῳ κενῷ Job 31, 34. 22, 9; Sir. 29, 9. 32, 6; Luc. 1, 53. 20, 11. 12. b) *re infecta*: **ሐጽ፡ ዘኢይሠወጥ፡ ዕራቁ፡** Jer. 27, 9; **ገብኡ፡ ዕራቃቲሆሙ፡** (v. "**ቃኒሆሙ፡**) Judith 1, 11. c) *vacuum*: **ሰቀላ፡ ለምድር፡ ዲበ፡ ዕራቃ፡** κρεμάζων γῆν ἐπὶ οὐδενός Job 26, 7.

ዕርቀት፡ n. act. *nuditas*, Lud. ex Enc. Haml. 21 (at in Sx. Tub. **ዕርቅት፡** Part. f.).

ዕርቃን፡ subst. (m.) 1) *nuditas* Rom. 8, 35; Deut. 28, 48 var.; **ዕርቃነ፡ ከሳዱ፡** Kuf. 26; **ኢያጽሕበኒ፡ ዕርቃን፡** III Sal. Mar. 17; **እመ፡ አልብነ፡ ልብሰ፡ ለዕርቃንነ፡** Macc. f. 21. 2) *verenda, pudenda*: Gen. 9, 23; Apoc. 3, 18; Org. 1; **ኢይደሉ፡ ከመ፡ ይነጽር፡ ብእሲ፡ ዕርቃነ፡ ብእሲት፡** F. N. 3. 3) *vacuitas, otium*: **ዕርቃኖሙ፡ ለሕፃናት፡ እምኀሊናት፡ ሕሡምት፡** Phlx. 235; in solitudinem se recipiat **ከመ፡ ይኩን፡ ሎቱ፡ ዕርቃን፡ ለገቢረ፡ ኵሉ፡ ትእዛዛት፡ ልዑላት፡** Phlx. 44.

ዕርቅና፡ subst. *nuditas* Deut. 28, 48.

ዕራቃዊ፡ adj. rel. *nudus*, (*solus, inanis*): Apollinaris **ይቤ፡ እስመ፡ ወልድ፡ ኢነሥአ፡ ሥጋ፡ ዘእንበለ፡ ሥጋ፡ እንስሳዊት፡ ዕራቃዊት፡ ዘእንበለ፡ ነፍስ፡ ነባቢት፡** Sx. Jac. 1 (paulo supra **ዕራቅ፡**.

II. **ዐረቀ፡** et **ዐርቀ፡** I, 1 [vicina videntur **ዐረከ፡** et **ዐረየ፡**] 1) intr. **ዐርቀ፡** et **ዐረቀ፡** a) *aequalem, congruum esse*. **ወዐርቀ፡** (v. **ወዐረቀ፡**) **ቆሙ፡ በሕለት፡** καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ ἴσον τῷ καλάμῳ Hez. 40, 5. b) *reconciliari*: **ይመይጥ፡ ሕዝበ፡ ውስተ፡ ንስሓ፡ ከመ፡ የዐርቁ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡** Clem. f. 131 (si quidem lectio sana neque **ይትዓረቁ፡** legendum est). 2) tr. **ዐረቀ፡**, Subj. **ይዕርቅ፡** a) *coaequare, complanare*: **ፍኖ**

ሕ፡ኵሎ፡ማእሰረ፡ዐመፃ፡ወዕርቀ፡ወአርትዕ፡ኵሎ፡ጠዋየ፡ Jes. 58, 6. b) plerumque: *reconciliare* alqm c. alqo, *gratiam componere* inter alqs, c. Acc. dissidentium Act. 7, 26; Eph. 2, 16; **ዑቁ፡ፍጡነ፡ዕርቅዎሙ፡ወግበሩ፡ሰላመ፡ማእከሎሙ፡** Did. 10; c. Acc. et **ምስለ፡**, ut: 1 Cor. 6, 5; Christus **ዐረቀ፡ትዝምደ፡ሰብእ፡ምስለ፡እግዚ"፡**. Did. 33; omisso Obj., c. **ማእከለ፡**, ut: **ዐራቂ፡ዘይፈቅድ፡ይዕርቅ፡ማእከሎሙ፡ወማእከሌሁ፡** Chr. ho. 3; **ዐረቀ፡ማእከሌነ፡ወማእከለ፡ንጉሥ፡** ibid.; abs.: **ይመጽእ፡ዘየዐርቅ፡** (v. **ዘያዐርቅ፡**) Hez. 7, 25; **ዐሬቀ፡** (v. **ዕርቀ፡**) φιλία Prov. 17, 9.

አዕረቀ፡ II, 1 *gratiam restituere:* **ይመጽእ፡ዘያዐርቅ፡** (v. **ዘየዐርቅ፡**) Hez. 7, 25.

ተዐረቀ፡ III, 1 et **ተዓረቀ፡** III, 3 1) *reconciliari, in gratiam redire* cum alqo, absol.: Ex. 21, 22; **ኢይትዓረቅ፡በብዙኅ፡ሀብት፡** Prov. 6, 35; Luc. 12, 58; c. **ምስለ፡** pers.: 1 Cor. 7, 11; **ይትዓረቅ፡ምስለ፡ቢጹ፡** Did. 11; **ለእመ፡አበየት፡ተዓርቆ፡ምስለ፡ምታ፡** F. M. 12, 2; **ተዐረቅነ፡ምስለ፡እግዚ"፡** Chr. ho. 2; revocat peccatores **ከመ፡ይትዓረቁ፡ምስለ፡እግዚ"፡** Clem. f. 173; c. Acc. pers.: Jud. 19, 3. 21, 6. 2) *sibi reconciliare, in gratiam recipere,* c. Acc. pers., Rom. 5, 10 Platt.

አስተዓረቀ፡ IV, 3 (etiam **አስተዐረቀ፡** IV, 1) *gratiam componere* inter alqs: **እለ፡ያስተሳልሙ፡ወያስተዓርቁ፡** Clem. f. 196; c. **ለ፡** pers.: **አስተዐርቅ፡ለእለ፡ተባአሱ፡** Const. Ap. 12; c. Acc. pers.: Chr. L. Atk. f. 31.

ዕርቅ፡, etiam **ዐርቅ፡** (Ex. 21, 22) subst. 1) *reconciliatio, gratiae restitutio, gratia:* **እመ፡ዐርቀ፡** (v. **ዕርቀ፡**) **ተዓረቀ፡** Ex. 21, 22; φιλία **ዕርቅ፡** (v. **ዐሬቅ፡**) Prov. 17, 9; dissidentes **ይገብሩ፡ዕርቀ፡ወሰላመ፡** F. N. 9; **እስከ፡ይገብሩ፡ዕርቀ፡በበይናቲሆሙ፡** F. M. 21, 4; Sx. Sen. 12; **ይግበር፡ዕርቀ፡ማእከሌሆሙ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡** F. M. 12, 2; **ገብረ፡ዕርቀ፡ምስለ፡** (in gratiam rediit cum) Abush. 50. 2) sensu forensi: *transactio, pactio* (Vergleich): judicis est **ገቢረ፡ዕርቅ፡** F. N. 43, 8; **ለእመ፡ገብረ፡ዕርቀ፡ነሢኤ፡ዋሕስ፡ምስለ፡በዓለ፡ንዋይ፡** F. N. 27.

ዐራቂ፡ n. ag. 1) *placabilis, mitis:* **ዐራቂ፡ብእሲ፡** πραΰθυμος ἀνήρ Prov. 14, 30; **ዐራቄ፡መዐት፡** 16, 19. 2) *conciliator, reconciliator, arbiter, transactor, mediator:* sacerdos est **ዐራቂ፡** (inter Deum et homines) F. M. 2, 11; **ዐራቂ፡ይኩነነ፡ወመስተሳልመ፡** Enc. Hed. 26; Christus **ዐራቂ፡ኪዳን፡ሐዲስ፡** διαθήκης νέας μεσίτης Chr. ho. 32; nuptiarum conciliator F. N. 24, 2 (vid. sub **ሐዐየ፡**).

ዕርቃና፡ subst. *gratia restituta, concordia:* **ሰላም፡ወዕርቃና፡ወተሰናእዎ፡** Can. Sard. 14 (si quidem lectio sana est).

ዐራቅይና፡ subst. *conciliatoris* vel *mediatoris munus:* **በዐራቅይናሁ፡ለሊቀ፡ክህነት፡** Chr. ho. 33 (bis).

ዐርበ፡ et **ዐረበ፡** I, 1 [עָרַב ܥܪܰܒ غَرَبَ] Subj. **ይዕረብ፡** et **ይዕርብ፡**, *occidere, obire,* de sideribus: **ዐርበት፡ፀሓይ፡** Jos. 8, 29; **ሶበ፡ዐረበ፡ፀሓይ፡** Tob. 2, 7; Gen. 28, 11; Lev. 22, 7; Jos. 10, 27; **እስከ፡የዐርብ፡ፀሓይ፡** Tob. 2, 4; Jes. 60, 20; Gen. 15, 12; Hen. 2, 1. 71, 11; Marc. 1, 32; **ለከዋክብት፡የዐርብ፡ብርሃኖሙ፡** Joel 4, 15; **ይዕረብ፡** Gen. 15, 17; Jud. 14, 18; **ይዕርብ፡** Ex. 22, 25; 2 Reg. 3, 35; **ዐሪበ፡ፀሓይ፡** 2 Par. 18, 34. Deut. 23, 12. 24, 13; **በዐሪቦቶሙ፡** Org. 1; c. pron. suff. (*alicui*): **ዐረበ፡ፀሓይ፡** (v. **ዐረበ፡ፀሓያ፡**) ἐπέδυ ὁ ἥλιος αὐτῇ Jer. 15, 9.

አዕረበ፡ II, 1 1) *occidere sinere,* Deut. 24, 15; **ኢታዕርብ፡ፀሓየ፡በሰንበት፡እንዘ፡ትጸውም፡** Syn. f. 284. 2) *occidere facere* i. e. ad occasum agere sidera, c. Acc. vel c. **ለ፡**, Hen. 18, 4.

ዐረብ፡ (etiam **ዐራብ፡** Kuf. p. 100 ann. 2), 1) *occidens, plaga occidentalis,* Ps. 49, 2. 74, 6; Jes. 43, 5. 45, 6. 59, 19; Bar. 4, 37; Mal. 1, 11; Hez. 27, 9; Zach. 8, 7; Hen. 23, 1; Matth. 24, 27; λίψ Ex. 27, 9; **መንገለ፡ዐረብ፡ለሞአብ፡** Num. 22, 1; **መንገለ፡ዐረቢሁ፡** Deut. 1, 1; Jos. 5, 10; **ዐረቢሆሙ፡** Judith 1, 7. 2) *Arabia,* Hab. 1, 8; Zeph. 3, 3; Enc. Tachs. 29, al.

ዐርብ፡ subst. [proprie *vespera,* deinde *vespera ante sabbathum* i. e. *feria sexta,* sicut עֲרוּבְתָא ܥܪܽܘܒܬܳܐ] *vigilia sabbathi, parasceue, feria sexta:* **እመ፡ዕለተ፡ዐርብ፡** τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ Ex. 16, 5. 22; παρασκευή Matth. 27, 62; Luc. 23, 54; **በዐርብ፡ዕለት፡** Did. 29; **መዋሥእት፡ዘዐርብ፡ፋሲካ፡** Mavâs. n. 47; Cod. Mus. Brit. XXIX, 47; al.

ዕርበት፡ n. act. *occasus,* solis, Hen. 17, 4; Ex. 17, 12; **ዕርበተ፡ፀሓይ፡** (Acc. temporis) 3 Reg. 22, 36.

ዐረቢ፡ adj. rel. 1) *occidentalis,* Ex. 26, 20. 35. 2) *Arabicus,* ut: **ልሳነ፡ቅብጢ፡ወዐረቢ፡** Sx. Masc. 4; Enc. Nah. 29, al.

ዐረባዊ፡ adj. rel. 1) *occidentalis,* Apoc. 21, 13; **ነፋስ፡ዐረባዊ፡** Sir. 43, 17. 2) *Arabs, Arabicus,* ut: **መጽኡ፡ዐረባውያን፡** Enc. Mij. 9 (Lud.: Mij. 1).

ምዕራብ፡ subst. (m.), Pl. **ምዕራባት፡**, *occidens, occasus, plaga occidentalis,* Ps. 103, 20; Hen. 22, 1. 36, 3. 57, 1. 72, 2 seq.; **እምዕራበ፡ፀሓይ፡** Jes. 9, 12. 11, 11. 45, 6; Bar. 5, 5; Matth. 8, 11; Luc. 13, 29; Pl. **ምዕራባት፡** Hen. 74, 4; **ኮከበ፡ምዕራብ፡** *hesperus* Sx. Jac. 2.

ዐረበት፡ n. prgr. i. e. Ἀραβώθ, Ἄραβα (הָעֲרָבָה), regio arida, quae a mari Galilaeo usque ad sinum Aelaniticum protenditur, 4 Reg. 25, 4. 5.

ዐረቦን፡ *arrha* vid. sub **አረቦን፡** c. 742.

ማዕረብት፡ et **ማዕረብ፡** subst. i. q. מַעֲרָב (ab עָרַב ܥܪܰܒ *miscuit; permutavit* merces) *emporium, locus mercatus,* ἐμπόριον, **ማዕረብቶሙ፡ለአሕዛብ፡** Hez. 27, 3; **ተርሴስ፡እሙንቱ፡ማዕረብኪ፡** (v. **ማዕረብትኪ፡**) 27, 12 vrs. nov. (in glossa marg.: **ነጋድያንኪ፡**); **አራም፡ማዕረብትኪ፡** 27, 16 vrs. nov.

ዐራት፡ (etiam **አራት፡**) subst., m. (ut Job 7, 13) et f. (ut Deut. 3, 11; Luc. 17, 35.), Pl. **ዐራታት፡** [sine dubio i. q. עֶרֶשׂ ܥܰܪܣܳܐ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1074] *lectus, cubile,* κοίτη, κλίνη, Lev. 15, 4. 26; Deut. 3, 11; Kuf. 22. 33. 36; Job 7, 13. 18; Cant. 3, 1. 7; Ps. 6, 6; Esth. 7, 8; Asc. Jes. 6, 2; Tob. 8, 4; **ዐራተ፡ሕማም፡** Ps. 40, 3; **ይነብሩ፡ውስተ፡ዐራተ፡ምስካበን፡** Hez. 23, 41; Ps. 131, 3; Matth. 9, 2; **ዐራታት፡** 2 Reg. 17, 28; Esth. 1, 6; Am. 6, 4; Sir. 48, 6; Did. 31. a) κράββατος *grabatus* Marc. 2, 4 seq.; 6, 55; Joh. 5, 8 seq. b) *feretrum:* 2 Reg. 3, 31; 2 Par. 16, 14; efferebant Herodem **በዐራት፡ዘወርቅ፡ስርግው፡በባሕርይ፡** Jsp. p. 340. c) *lectus* *ferreus*, torquendo inserviens: **ዐራቲ፡ኀጺን፡** Sx. Genb. 19; Haml. 8, al.; **ዐራተ፡ኀጺን፡ልሁብ፡** Enc. Tachs. 9.

ዐረከ፡ inus.; vicina II **ዐረቀ፡** et **ዐረየ፡**; עָרַךְ *struere, componere, comparare.*

ተዓረከ፡ III, 3 1) *amicitiam jungere* vel *contrahere, amicitiam colere, amicitia* vel *familiaritate junctum esse*, c. Acc. pers.: **ኵሉ፡ዘተዓረከ፡** (II p. S.) **ይብል፡ተዓረኩ፡አነኒ፡ባሕቲ፡በዐርክ፡ለስም፡በከ፡ዘይትዓረክ፡** Sir. 37, 1; **እመ፡ትትዓረክ፡ዐርከ፡በመዋዕለ፡ተጽናስከ፡ተዓረክ፡** Sir. 6, 7. 10; **ዘተዓረከ፡ለዕቡይ፡ይከውን፡ከማሁ፡** 13, 1; **ኢትቅበጸ፡በከመ፡ይትዓረከከ፡** 22, 22; **ከመ፡ይትዓረክዎ፡** Judith 15, 12 var.; Jud. 5, 30 var.; **ተዓርኮቶሙ፡** Chr. Ta. 1; c. **ኀበ፡** pers., ut: **ተዓረኩ፡ኀበ፡እግዚ"፡** Sap. 7, 14; Lit. Epiph. 2) *societatem* vel *commercium habere*, κοινωνεῖν, **በአይቴ፡ይትዓረክ፡መቅጹት፡ምስለ፡ጽህርት፡** Sir. 13, 2; **በአይቴ፡ይትዓረክ፡ተኵላ፡ምስለ፡በግዕ፡** 13, 17.

አስተዓረከ፡ IV, 3 *amicum facere* alqm alicui, *amicitiam conciliare* inter alqs: **መኑ፡ያስተዓርክ፡ለነዳይ፡ምስለ፡ባዕል፡** Sir. 13, 18.

ዕሩክ፡ part. **ዕርክት፡**, Pl. f. **ዕሩካት፡** *amicae*; sic quidem legendum videtur Ludolfo Luc. 15, 9 rom. pro **ዓሩካት፡**; at praestat **ዐርክት፡** legere.

ዐርክ፡ (vel **ዓርክ፡**) subst. m., f. **ዐርክት፡** (v. **ዓርክት፡**), Pl. m. **ዐርካን፡**, f. **ዐርካት፡**, c. **አዕርክት፡**, *amicus, amica, familiaris*: Sir. 6, 7 seq.; 7, 12. 19, 13. 14. 22, 20 seq.; 27, 16—18. 37, 1—6; **ዐርክከ፡** Prov. 3, 29. 6, 1. 3. 25, 8—10. 17. 27, 10; **ዐርክክሙ፡** Job 6, 27; Deut. 13, 7; Jer. 9, 4; Luc. 7, 34. 11, 5; Matth. 11, 19; ἑταῖρος 2 Reg. 13, 3; **ዐርከ፡እግዚ"፡** Kuf. 19; **ዐርክ፡ምእመን፡** Sir. 6, 14; **ዐርክከ፡ዘትካት፡** 9, 10; **ዐርክ፡ግብት፡** ibid.; **ዐርክ፡ሐዲስ፡** ibid.; **ኢትወልጥ፡ዐርከ፡** 7, 18; **ዐርክ፡ወማኀፈር፡** 40, 23; fem. **ዐርክት፡**, Esth. 5 apcr.; **እመበ፡ወድቀ፡ዐርክ፡ምስለ፡ዐርክቱ፡** Kedr f. 83; Pl. **ዐርካን፡** Job 32, 1 var.; Luc. 15, 6 rom.; Act. 29, 31; Lit. Orth.; f. **ዐርካት፡** F. N. 42, 13; **ዐርካት፡ዘጥምቀት፡ክርስትና፡** F. N. 48; (etiam Luc. 15, 9 rom. **ዐርክት፡** legendum videtur); **አዕርክት፡** m. Job 2, 11. 19, 13. 32, 1; **ብዙኃን፡ይኩኑከ፡አዕርክተ፡** Sir. 6, 6. 28, 9. 13. 30, 3; **ጸላእትኒ፡አዕርክተ፡ይከውኑ፡** Prov. 15, 28 (16, 7); Jer. 20, 6. 37, 14; Dan. 2, 17; Ps. 87, 19. 138, 16; Joh. 15, 13. 14; Luc. 7, 6; f. Luc. 15, 9; Syn. f. 283 (vid. sub **አስተበውአ፡**). — *Voc. Ac.*: **ማኀፈር፡ዐርክ፡ዘ፡ወዳጅ፡** ።

ዐረዘ፡ I, 2 *vestire* alqm, *vestitum praebere* vel *parare* alicui, c. Acc. pers.: maritus **ይሴስያ፡ወይዔርዛ፡** sc. uxorem, Clem. f. 137; c. dupl. Acc.: **ይዔርዘኒ፡አልባስየ፡ወመዋጥሕየ፡** Hos. 2, 7; **አውጽኡ፡ሎሙ፡ዘይዔርዘሙ፡** 4 Reg. 10, 22; **አልባስ፡ወክዳናት፡ዘዐረዘቶን፡ዶርቃስ፡** Act. 9, 39 Platt. [At amh. **ታረዘ፡** *vestitu carere, nudum esse*, Isenb. p. 118].

ተዐረዘ፡ III, 2 *vestiri, vestibus se amicire, vestitu uti*, c. Acc. vestium: **ልብሰ፡ዚአነ፡ንትዔረዝ፡** Jer. 4, 1; **ሀበኒ፡ዘእበይት፡ወእሴሰይ፡ወእትዔረዝ፡** Clem. f. 220; Org. 1; trsl.: **ተዐረዘ፡ሃይማኖተ፡ክርስቶስ፡** Enc. Sen. 11.

ዕሩዝ፡ part. *vestitus, vestibus ornatus* vel *instructus*: **ኵሎሙ፡እሊአሃ፡ዕሩዛን፡እሙንቱ፡** Prov. 29, 39; Did. 3.

ዐራዝ፡ subst., m. et f., Pl. **ዐራዛት፡** *vestimentum, vestitus* (sec. Lud.: „proprie de indumento interiore"), *indumentum*: **ሲሳይ፡ወዐራዝ፡** Clem. f. 220; 1 Tim. 6, 8; στολή Jes. 9, 5; Gen. 45, 22; Ex. 28, 2; **ዐራዛን፡** (alia earum indumenta) Jes. 3, 23; ἱματισμός Ps. 21, 19; ἀμφίασις Job 24, 7; περιβόλαιον Ex. 22, 26; ἔνδυμα Matth. 6, 28; ἐνδύματα 2 Reg. 1, 24; χιτών Judae 23; **ዐራዘ፡አልባስ፡** et **አልባሰ፡ዐራዝ፡** ἀλλασσόμεναι στολαί 4 Reg. 5, 5. 22; **አባ፡ሙሴ፡ረሰየ፡ቈጽለ፡ሆሳዕና፡ዐራዘ፡** Enc. Masc. 3; **አልባስ፡ወዐራዛት፡** F. N. 10, 6. — *Voc. Ac.*: **ዐራዝ፡ብ፡ልብስ፡**

ዐራዚ፡ n. ag. *qui se vestit* vel *induit*, Lud. ex Enc. Masc. 3 (lectionem Sx. Tub. vid. sub **ዐራዝ፡**).

ትዕርዝት፡ subst. *indumentum, vestimentum*: **ትዕርዝቱ፡** Phlx. 56; **ክነ፡ትዕርዝቶሙ፡አምዕስተ፡አባግዕ፡** Phlx. 89.

ዐረየ፡ I, 2, rarius I, 1 [vic. **ዐረቀ፡** et **ዐረከ፡**] 1) Intr. I, 1 et 2; Subj. I, 1 **ይዕሪ፡** a) *aequum, planum esse* vel *fieri*: **ወይዕሪ፡ምድር፡** εἰς ὁμαλισμὸν τῆς γῆς Bar. 5, 7; **የዐሪ፡ፍኖት፡መብእስ፡** Luc. 3, 5; **አድባር፡ወአውግር፡ይቴሐቱ፡ወአፍላግ፡ወመዓምቅት፡ይዔርዩ፡ወይከውኑ፡መጽያሕተ፡** Macc. f. 5. b) *aequalem, aequabilem esse* vel *fieri, aequari, exaequari*, passim adverbiis *aequaliter, aequabiliter* vertendum: **እስከ፡ይልህቅ፡ወይዔሪ፡ጽሕምክሙ፡** 1 Par. 19, 5; **ይዔሪ፡መዓልት፡ወሌሊት፡አመ፡፳ወ፮ ለወርኁ፡መጋቢት፡** Did. 30; Hen. 73, 3; **ኵሉ፡ዐረየ፡ወኀቡረ፡ዐለወ፡** Ps. 13, 4; Rom. 3, 12; **እስመ፡መልክአ፡ለመልክኡ፡ይዔሪ፡ወአርአያ፡ለአርአያሁ፡** Cyr. ad Th. f. 12. c) *congruere, convenire, consentire*: **ምስለ፡ብሉይ፡ኢየዐሪ፡** Luc. 5, 36; **ዕሩያን፡ምክር፡ለክሒድ፡ወኢይዔርዩ፡ለምክር፡ሠናይ፡** Kid. f. 3; **ሶበ፡ዘመሩ፡ወሶበ፡ዐረዩ፡ኵሎሙ፡በ፩ቃል፡** 2 Par. 5, 13; Ps. 82, 4. 2) Trs. I, 2 a) *exaequare, complanare*: **ዐርዩ፡መጽያሕቶ፡** Jes. 40, 3; Marc. 1, 3; Luc. 3, 4; **እዔርያ፡** (v. **አዔርያ፡**) Zach. 4, 7. b) *unire, conciliare*: **ከመ፡ተዐርዩ፡ልበ፡** ὁμόφρονες 1 Petr. 3, 8; **ዐርዮ፡ግዕዝ፡** ὁμόνοια Herm. p. 36; **ዐርዮ፡** ὁμόνοια Herm. p. 91; **እስመ፡ከነ፡ዐርዮ፡በማእከሎሙ፡** Kuf. 36. c) *idem facere* vel *pati cum* aliquo; passim adverbiis *simul, unà cum* vertendum: **እምከመ፡ዐረይነ፡ሕማመ፡ንዔሪ፡ክብረ፡** Rom. 8, 17; 2 Tim. 2, 11. 12; 2 Cor. 1, 7 rom.; 1 Cor. 11, 32. d) *aequiparare*, ut videtur: **ከመ፡መቅሠፍተ፡ልሳን፡ንዔሪ፡በኵሉ፡እኩይ፡** μάστιξ γλώσσης πᾶσιν ἐπικοινωνοῦσα Sir. 26, 6 var.— *Voc. Ac.*: **ይዔሪ፡ዘ፡ይትአከል፡**; **ዐረዩ፡ዘ፡አስተካከሉ፡** ።

አዐረየ፡ II, 2, in Perf. crebro **አዔረየ፡** scriptum, 1) *exaequare, coaequare, parem et aequalem reddere, aequiparare*, Zach. 4, 7 var.; **ያዔሪ፡ርእሶ፡ምስለ፡እግዚ"፡** Joh. 5, 18; c. dupl. Acc. (*alqm in re*); Deut. 29, 18; **ጳውሎስ፡አዔረየ፡ርእሶ፡ምስለ፡ሐዋርያት፡** ἐξισοῖ τοῖς μαθηταῖς ἑαυτόν Chr. ho. 1; **አዔረዮ፡ምስለ፡አቡሁ፡** Chr. ho. 2; M. M. f. 97; 265 (vid. sub **አማዔረየ፡** c. 169). 2) *aequaliter distribuere*, Lud. comm. hist. p. 312 (sic quidem Lud. in lexico; at in Comm. non **ያዔሪ፡** sed **ይዔሪ፡** scriptum exhibet).

ተዐረየ፡ III, 2 *aequalem* vel *parem fieri* vel *haberi, exaequari, aequiparari*: **በይእቲ፡ዕለት፡ይትዔረያ፡መዓልት፡ምስለ፡ሌሊት፡** Hen. 72, 20; **እምይእዜ፡ተዐረይነ፡** 102, 7; **ተዐርዮ፡** Kuf. p. 64; c. c. **ምስለ፡** Sap. 18, 11; c. **በ፡**, ut: **ሊተ፡** (i. e. *meum est*) **ተዐርዮ፡በእመ፡እሉ፡ውሉድ፡** Jsp. p. 366; c. **ለ፡** Lud. ex Enc. Teq. 6 (at in Sx. Tub. c. Acc.); c. **ከመ፡** Chr. Ta. 28 (vid. sub **ንጥበት፡**); c. Acc.: Ps. 88, 7; **ኢይትዔ**

ረዮ፡ ቈጽርስስ፡ Hez. 31, 8 var.; Job 28, 19; አልቦ፡ ዘይትዔረዮ፡ ለቅንአት፡ Prov. 27, 4; ኢይድልው፡ ይትዐረዮሙ፡ (non dignus qui iis aequiparetur) Jsp. 332.

አስተዐረየ፡ IV, 2 et **አስተዓረየ፡** IV, 3 *aequalem* vel *parem facere, aequiparare*, c. Acc.: ያዕቆብ፡ ያስተዔሪ፡ ንግሠ፡ Hos. 10, 11; c. ምስለ፡, ut: ታስተዔርዮ፡ ምስሌሆሙ፡ Fal. f. 15; Matth. 20, 12; 2 Cor. 6, 14; Chr. ho. 5; vel c. በ፡, ut: ያስተዔርዮ፡ ለአብ፡ በወልዱ፡ Chr. ho. 4; በምንት፡ አስተማስለኪ፡ ወበምንት፡ አስተዔርየኪ፡ Thren. 2, 13; በአምሳለ፡ መኑ፡ ታስተዓርይዎ፡ Jes. 40, 18 vrs. alt. — *Voc. Ae.*: አስተዐረየ፡ ዘ፡ አስተካከለ ።

ዕሩይ፡ part., f. ዕሪት፡ 1) *aequalis, par, idem*, Ex. 26, 24; Lev. 7, 10; 3 Reg. 7, 48; Hez. 41, 8; 4 Esr. 1, 12. 8, 11; Asc. Jes. 8, 16; Act. 11, 17; Apoc. 21, 16; Luc. 6, 34; ዕሩየ፡ ግበሩ፡ ሎሙ፡ τὰ αὐτά Eph. 6, 9; c. c. ለ፡, ut: ዕሩየ፡ ትከውን፡ ለመላእክት፡ Asc. Jes. 8, 15; c. ምስለ፡ crebro in Chr. et Cyr.; አእመረ፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ዕሩይ፡ ምስለ፡ ኵሎሙ፡ አርድእት፡ F. M. 3, 6; Filius ዘዕሩይ፡ ምስለ፡ አብ፡ በመለኮቱ፡ Lit. 163, 3; ዕሩየ፡ መለኮት፡ *coaequalis divinitate*, Lud. 2) በዕሩይ፡ vel ዕሩየ፡ adv. *aequaliter, pariter*, Kuf. p. 64; Jsp. p. 332 (vid. sub ከፈለ፡); መፍትው፡ ለነ፡ ንመጽውት፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ በዕሩይ፡ እንዘ፡ ኢንሌሊ፡ ጽኑሳነ፡ Chr. Ta. 10; Hen. 60, 15; ዕሩየ፡ ተጸልኡ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ረሲዒ፡ ወርስዓኑ፡ ἐν ἴσῳ Sap. 14, 9. 18, 11; ἐξῆς Ex. 10, 1. 2) *conciliatus, concors*: ልበ፡ ኵሉ፡ ዕሩይ፡ ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ Kuf. 43; ከኑ፡ ዕሩያነ፡ በልበሙ፡ ከመ፡ ያፈቅር፡ እኍ፡ እኊሁ፡ Kuf. 46.

ዕሩይ፡ subst. *aequalitas*: ወከመ፡ ዕሩይሁ፡ ለቀዳማይ፡ ነገር፡ ንሌብዎ፡ ለዝንቱኒ፡ τὸν ἴσον τῷ πρώτῳ τρόπον νοήσεις καὶ τοῦτο, Cyr. d. r. fid. f. 52.

ዕርየት፡ n. act. *aequalitas, aequiparatio*, Lud. e Cant. Mar.; ኢይከውን፡ ድልወ፡ ዕርየት፡ ምስለ፡ ባሕታውያን፡ (indignus qui aequiparetur cum anachoretis) Phlx. 3.

ዕርይና፡ et plerumque **ዕሪና፡** subst., *aequalitas*: Abush. 37; τοῦ Λόγου ዕሪና፡ ዘእግዚ"፡ አብ፡ ἡ ἰσότης ἡ πρὸς τὸν πατέρα Cyr. c. Pall. f. 66; ዘኢየአምን፡ በአካላተ፡ ሥሉስ፡ አው፡ ዘኢየአምን፡ ዕሪናሆሙ፡ በባሕርይ፡ ወበአምላክና፡ F. M. 27, 7; ዕሪና፡ መለኮት፡ *coaequalitas divinitatis* (in Trinitate), Lit. Joh.; c. c. ለ፡, ut: ሀሎ፡ ወልድ፡ በአርአያ፡ እግዚ"፡ ወበዕሪና፡ ወበመልክአ፡ ለዘወለዶ፡ Cyr. ad Th. f. 12; እንዘ፡ ሀሎ፡ በአርአያ፡ ወበዕሪና፡ ለአቡሁ፡ ἐν μορφῇ καὶ ἰσότητι τοῦ πατρός Cyr. c. Pall. f. 98; በዕሪና፡ (i. q. ዕሩየ፡) *aequaliter, aequabiliter*: Deus አዘዘ፡ አክብሮቶሙ፡ (sc. patrem et matrem) በዕሪና፡ Jsp. p. 331; እፎ፡ ትከውን፡ ክብር፡ በዕርይና፡ ποῦ ἴση ἡ τιμή Chr. ho. 33; ለይረሱ፡ በዕሪና፡ F. N. 42, 4.

ትዕሪና፡ subst. *exaequatio, aequalitas*, ut: ትዕሪና፡ ዕለታት፡ Abush. 37.

መዐርይ፡ part. *aequans* alqm, *aequalis*: በኀሊናሰ፡ ከኑ፡ መዐርያነ፡ (animo sese aequabant, — neque vero dignitate) Phlx. 1; መዐርይ፡ ውእቱ፡ ምስለ፡ ... Phlx. 229; አንተ፡ (Christe) መሲሑ፡ ወመዐርዩ፡ ለእግዚ"፡ Sx. Tachs. 29.

አማዕረየ፡ quadrl. II (denom.), *coaequare, aequales* (si non: *concordes*) *facere*: Lud. Comm. Hist. p. 386; እወ፡ እግዚኦ፡ ፍታሕ፡ ወአግዕዝ ፤ ቀድስ፡ ወአምዕዝ ፤ አንጽሕ፡ ወአጽሪ ፤ አሠኒ፡ ወአማዕሪ ፤ እሎንተ፡ አግብርቲከ፡ ወአእማቲከ፡ Genz. f. 117.

ዐረየ፡ *colligere* fruges vid. sub **አረየ፡**

ዐረገ፡ *senescere* vid. sub **አረገ፡**

ዐርገ፡ I, 1 [عَرَجَ; vid. etiam Ges. thes. p. 1067] Subj. ይዕረግ፡ et ይዕርግ፡, *ascendere*, (*escendere, conscendere*). a) sensu proprio: Ex. 24, 1; Gen. 28, 12; 1 Reg. 9, 11. 14, 13; Koh. 3, 21; Asc. Jes. 8, 1. 9, 1—3; c. c. variis praepos.: ርቱዐ፡ የዐርግ፡ እምነ፡ ምድር፡ 1 Reg. 28, 14; ሶበ፡ የዐርግ፡ ውስተ፡ መዓርገ፡ ምሥዋዕ፡ Sir. 50, 11; Num. 13, 17; Jud. 4, 12; 9, 48; አዐርግ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Jes. 14, 13; Apoc. 11, 12; ዐርገ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ Joh. 6, 22; Jon. 1, 3; ዲበ፡ ምርክብ፡ Gen. 49, 4; አብሓኵ፡ የዐርጉ፡ ዲበ፡ አጣሊ፡ Gen. 31, 10; Hen. 86, 4; ዐርገ፡ ኀበ፡ አንቀጽ፡ Ruth 4, 1; ዕርግ፡ ኀቤነ፡ Prov. 25, 7; Joh. 20, 17; ገዝየ፡ Asc. Jes. 8, 14; c. Acc. loci: ዘዐረግሙ፡ አንሕስተ፡ Jes. 22, 1; 2 Reg. 18, 24; ዐርገ፡ ሰግላ፡ Luc. 19, 4; ሐመረ፡ Joh. 6, 24; ዐርገ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ Jes. 37, 1; Matth. 20, 18; de sidere ascendente Hen. 72, 5; trsl.: ኈለቈ፡ እምኔሁ፡ ወዐርገ፡ Kuf. 32. b) pergere e regione depressiore in editiorem: Gen. 13, 17. 50, 5. 6; Ex. 33, 1; Jos. 2, 1; Jes. 2, 3. 7, 6; Joh. 12, 20; Act. 8, 31. c) *ascendere* vel *assumi* in coelos: Deus ዐርገ፡ እምኀቤሁ፡ Kuf. 32; Gen. 35, 13; Jud. 13, 20; ዐርገ፡ በሰረገላት፡ ἀναληφθείς Sir. 48, 9; Marc. 16, 19; Mavâs. n. 54. d) de rebus: ዐርገ፡ ጢሱ፡ Apoc. 8, 4. 14, 11; Ps. 17, 10; የዐርግ፡ ንስኍቱ፡ Joel 2, 20; de termino Jos. 15, 15. 16, 1. 18, 12; de fonte Gen. 2, 6; de germine: የዐርግ፡ ፍሬ፡ እምጕንዱ፡ Jes. 11, 1; de clamore, precibus: Jer. 14, 2; Ps. 73, 24; Sir. 32, 20; Act. 10, 4. e) de cogitationibus, quae *ascendunt* in corde i. e. *veniunt* in mentem, *subeunt* animum: ዐርገ፡ ዲበ፡ ኀሊናሁ፡ ከመ፡ ይግበር፡ 2 Par. 24, 4; ዐርገ፡ ዝንቱ፡ ውስተ፡ ልብከ፡ 1, 11; ዐርገኒ፡ (mihi) ኀሊናየ፡ ውስተ፡ ልብየ፡ ወኀለይኩ፡ ከመ፡ ... 1 Par. 28, 2; 4 Esr. 1, 1; ዐርገ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ Jer. 51, 21; Luc. 24, 38. f) de rebus, quae *ascendunt* i. e. *inscribuntur* in libros coelestes: ኢየዐርግ፡ ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ሕይወት፡ Kuf. 36; ኀጢአት፡ ተዐርግ፡ በእንቲአሁ፡ ውስተ፡ መጻሕፍት፡ Kuf. 39. — *Voc. Ae.*: ዐርገ፡ ዘ፡ ኼደ፡ ሰረረ፡ ይ፡; *aliud*: ዐርገ፡ ብ፡ ወጻ ።

አዕረገ፡ II, 1 1) *ascendere* (*conscendere, escendere*) *facere*, alqm: 1 Reg. 28, 15; Jos. 2, 6; ይፈቅዱ፡ ያዕርግዎ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ Joh. 6, 21; አዕረግዎ፡ ለቅዱስ፡ እምውስተ፡ ሐመር፡ Sx. Hed. 28; alqd, ut መዐዛ፡ Kuf. 6; fumum Jud. 20, 38. 2) a) *sursum ducere*: አዕረጎሙ፡ ደብረ፡ ነዋኀ፡ Marc. 9, 2; Matth. 4, 1; ውስተ፡ ደብር፡ Luc. 4, 5; አይቴ፡ ታዐርገኒ፡ Asc. Jes. 7, 3. 4. 8, 8; ያዐርጎሙ፡ እምድር፡ Hos. 2, 2; አዐርገከ፡ ዲበ፡ ምድርየ፡ Hez. 38, 16; Ex. 3, 17; de via, quae sursum ducit Jud. 20, 31. 21, 19. b) *sursum portare* vel *ferre*, 3 Reg. 17, 19; Act. 21, 35; Ex. 19, 8; Hen. 90, 14. 13, 4. c) *sursum trahere* Matth. 13, 48; አዕረገ፡ ደመና፡ እምአጽናፈ፡ ምድር፡ Jer. 28, 16. d) *sursum emittere*: አንቅዕተ፡ ቀላያት፡ ያዐርጉ፡ ማያተ፡ Kuf. 5; vel *s. pellere*: ያዐርጋ፡ ማየ፡ ላዕለ፡ ውስተ፡ ከተማ፡ አቍጽል፡ Macc. f. 20; vel *s. efferre* ከመ፡ ታዐርግ፡ ባሕር፡ ማዕበላ፡ Hez. 26, 3; vel *educere* scalas, Ex. 20, 26. e) *invehere* frumentum in horrea, Kuf. p. 89. f) *sursum ferre* in coelum et *inscribere* in libros coelestes Kuf. p. 110. 115. 3) ascendere facere i. e. altari impositum *offerre* Deo sacrificium, ἀναφέρειν (הֶעֱלָה): Gen. 8, 20; Num. 23, 2. 4; Kuf. 6 seq.; Jes. 57, 6; 2 Par. 29, 29. 32; Jac. 2, 21; 1 Petr. 2, 5; transfertur in preces et laudes:

እለ፡ያዐርጉ፡ጸሎቶሙ፡ለቅዱሳን፡ Tob. 12, 15; ኪያከ፡ይሴብሑ፡ወለከ፡ያዐርጉ፡ስብሓተ፡ Mavâs. n. 17 et 19; Clem. f. 2. a) *adolere* thus: ካህን፡ያዐርግ፡ዕጣነ፡ Lit. 162, 2. 172, 2. b) de *oblatione* (ἀναφορᾶ), sacramenti altaris proprie dicta, qua consecratio fit: Lud. comm. hist. p. 308 (n. 43); Enc. Teq. 2; Lud. comm. hist. p. 239 n. 8.

ዐሩግ፡ part. *ascendens*, in specie *oblatus*, Lit. 160, 2.

ዕርገት፡ n. act. et subst. 1) *ascensio*: die creationis secundo ኮነ፡ዕርገቱ፡ለማይ፡ Clem. f. 3. a) *emersus*: ሰላም፡ለዕርገቱ፡ሥጋሁ፡እምባሕር፤እንዘ፡እብን፡ክቡድ፡ውስተ፡እገሪሁ፡እሱር፡ Enc. Jac. 6. b) *ascensio* vel *assumtio* in coelum, Luc. 9, 51; Asc. Jes. 1, 5; ዕርገተ፡ሰማይ፡ 2, 9; ዕርገቱ፡ለኢየሱስ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Clem. f. 1; festum ascensionis Christi: ዕለተ፡ዕርገት፡ Cod. Mus. Brit. XXIX n. 54; ዋዜማ፡ዘዕርገት፡ Deg.; ዕርገተ፡ኢሳይያስ፡ነቢይ፡ inscriptus est liber Asc. Jes. (a Laurentio editus). c) *oblatio* sacramenti proprie dicta: nemo ecclesia exeat ዘእንበለ፡ይትፌጸም፡ዕርገተ፡ቍርባን፡ F. N. 12 (vid. አዕረገ፡ n. 3, b). d) *suffitio* thuris: ዕርገተ፡ዕጣን፡ Lit. Epiph. 2) *ascensus, locus acclivis*: የዐርጉ፡ውስተ፡ዕርገተ፡አሳኢ፡ κατὰ τὴν ἀνάβασιν Ἀσσεῖς 2 Par. 20, 16 (v. ምዕራግ፡).

ዐራጊ፡ n. ag. *ascensor*: ኤልያስ፡ዐራጌ፡ሰማያት፡ Enc. Tachs. 1.

ማዕርግ፡ subst., m. et f., Pl. መዓርግ፡, Pl. Pl. መዓርጋት፡ 1) *gradus* per quem ascenditur a) sensu proprio: 1 Reg. 5, 5 var.; መዓርግ፡ Ex. 20, 26; 2 Par. 9, 18; መዓርገ፡ምሥዋዕ፡ Sir. 50, 11; Hez. 40, 6. 22 (κλιμακτῆρες); Act. 21, 35; መዓርግ፡ለበዊአ፡ሀገር፡ 1 Reg. 9, 11; መዓርጋት፡ 4 Reg. 20, 9—11; Jes. 38, 8; ማሕሌት፡ዘበመዓርጊሁ፡ Ps. 119 seq. in tit. b) trsl.: α) cognationis, ut: መዓርግ፡ራብዕ፡ F. N. 24, 2; መዓርጋት፡ዘወራስያን፡ F. N. 42, 2. β) astronomicus: ፲፪ወ፴መዓርጋት፤ለለአሐቲ፡ኖኅት፡ (i. e. singulis zodiaci signis) ፴መዓርግ፡ዕሩያን፡ Abush. 4. γ) contignationum Gen. 6, 16; coelorum Asc. Jes. 7, 4. δ) honoris, dignitatis: አቡሊናርዮስ፡ተአመነ፡ከመ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡የሐጽጽ፡እምአብ፡ወወልድ፡በመዓርገ፡እምላክና፡ F. M. 25, 1; በበመዓርጊሆሙ፡ Jsp. p. 323; ወተጋብኡ፡ለሀርቃኖስ፡መዓርገ፡መንግሥት፡ወመዓርገ፡ክህነት፡ p. 300; in specie: clericorum, አዘዝነ፡መዓርገ፡ሢመታት፡ለቤተ፡ክ"ን፡ Did. 1; F. N. et F. M. crebro; መዓርገ፡ክህነት፡ F. M. 6, 1; clericus ይትመተር፡እማዕርጊሁ፡ለቤተ፡ክ"ን፡ Clem. f. 119; Enc. Mij. 21. ε) aliarum rerum: ናሁ፡ሠርዑ፡አበው፡ለክሉድያን፡ብዙኀ፡መዓርጋተ፡ንስሓ፡ F. M. 16, 2; ወካዕበ፡ሠርዐ፡ፍድፋዴ፡ባሕታውያን፡ውስተ፡፫መዓርጋት፡ Phlx. 4. ζ) *ordo, series*: ስፉይ፡በሠላስ፡መዓርገ፡ስፍየት፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195). 2) *scala, scalae* a) Treppe: መዓርግ፡ዘያወርድ፡እምሀገረ፡ዳዊት፡ κλίμακες 2 Esr. 13, 15. 22, 37; 3 Reg. 6, 12. b) Leiter: መዓርግ፡ትክልት፡ውስተ፡ምድር፡ Kuf. 27. 3) *suggestus*: ቆሙ፡ኀበ፡መዓርጎሙ፡ 2 Esr. 19, 4; 2 Par. 6, 13.

ምዕራግ፡ subst., Pl. ምዕራጋት፡ 1) *ascensus, locus clivus* ubi ascenditur, Jos. 10, 10; ምዕራገ፡ሀገር፡ τὸ ἀνάλημμα τῆς πόλεως 2 Par. 32, 5; ምዕራጋት፡ ἀναβάσεις 1 Par. 26, 16; እስመ፡አልቦ፡ምዕራግ፡ለአድባሪሆሙ፡ Judith 7, 10; Thren. 3, 43 (glossa). 2) gradus 1 Reg. 5, 5; ዐቅመ፡ምዕራጉ፡ I Sal. Mar. 27.

ዲረግ፡ (sec. Lud.: ዲርግ፡), subst., *decipula, tendicula, cavea* aucupis [cum accuratior hujus instrumenti descriptio desideretur, de etymo nihil certi statuere licet, quamquam radices sub ሀረከ፡ et ሐረገ፡ laudatae (addito حُرْجٌ *laquei ad capiendas feras*) etymon aptum praebere videntur] ከመ፡ዲረግ፡ዘምሉእ፡አዕዋፈ፡ ὡς παγὶς ἐφεσταμένη πλήρης πετεινῶν (כְּלוּב) Jer. 5, 27; ሙዳየ፡ዲረግ፡ ἄγγος ἰξευτοῦ Am. 8, 1; እስመ፡ፍቅረ፡ወይን፡ተብህለ፡ለሰይጣን፡ዲረጉ፡ I Sal. Mar. 27. — Voc. Ac.: ዲራግ፡ዘ፡ጭግታ።

ዐረፈ፡ rad. inus., quam cum רָפָה *remissus, laxus fuit*, رَفَّهَ *quietavit*, رَفْهٌ *quies* componere haud dubito. — Forma ይዕርፍ፡ Kuf. p. 131 ann. 9 nonnisi lapsu calami scriptum videtur pro ያዕርፍ፡

አዕረፈ፡ II, 1 A) Intrs. 1) *quiescere, requiescere*, Job 3, 13; ከመ፡አዕርፍ፡ሕቀ፡ 10, 20; Jes. 13, 20. 14, 1; Ruth 3, 18; ዘሞተ፡አዕረፈ፡ Sir. 38, 23; Dan. 12, 13; Ex. 23, 12; Jes. 11, 6; Marc. 6, 31. 14, 41; ከመ፡ያዕርፉ፡እምጻማሆሙ፡ Apoc. 14, 13; ዕረፍት፡እንተ፡እምይእዜ፡ያዐርፉ፡ 4 Esr. 6, 68; a vexatione: ያዐርፍ፡እምኵሉ፡እኩይ፡ Prov. 1, 33; Hen. 53, 7; አዕረፈት፡ምድር፡እምነ፡ቀትል፡ Jos. 14, 18. a) *quietem invenire* vel *nancisci*: እነብብ፡ከመ፡አዕርፍ፡ Job 32, 20; በአማንቱ፡መዋዕል፡አዕረፉ፡አይሁድ፡እምነ፡ጸላኢሆሙ፡ Esth. 9, 22; Hen. 95, 1. 103, 13; Philem. 7. b) *quietum* vel *tranquillum se tenere*: Job 11, 19; ኢይክላ፡እንከ፡አዕርፎ፡ Jer. 30, 12; አዕርፉ፡ 29, 6; በቤታ፡ኢያዐርፍ፡እገሪሃ፡ Prov. 7, 11. c) *otiari, feriari*: Gen. 2, 2; Ex. 34, 21; Deut. 5, 14; Hebr. 4, 4. 10; de agro: ኅድጋ፡ታዕርፍ፡ (relinque eum ut cultu vacet) Ex. 23, 11. d) *residere, commorari*: Gen. 8, 9; ታቦት፡አዕረፈት፡ዲበ፡ርእሰ፡ሉባር፡ Kuf. 5; Koh. 7, 9; ያዐርፍ፡ዲቤሁ፡መንፈሰ፡ጥበብ፡ Jes. 11, 2; Num. 11, 25; Luc. 10, 6; Kuf. p. 131; Hen. 2, 3. 60, 25; Org. 1; *accumbere* mensam Apoc. 3, 20. e) *acquiescere*: ታዐርፍ፡በኦሪትከ፡ ἐπαναπαύῃ τῷ νόμῳ Rom. 2, 17. f) *niti, sustineri* Hen. 33, 2. g) *obdormire, obire*: ወአዕረፈ፡ምስለ፡አበዊሁ፡ Sir. 47, 23; አዕረፈ፡በሠናይ፡ርሥእ፡ 1 Par. 29, 28; ዕድሜ፡ለአዕርፎ፡ 2 Tim. 4, 6; አኀዊከሙ፡እለ፡አዕረፉ፡በሃይማኖት፡በክርስቶስ፡ Did. 34; Lit. 164, 2; Sx. crebro; አዕረፈ፡እምዓለም፡ Enc. Pag. 3. 2) *remittere, cessare, desinere*: ኢያዐርፍ፡እስከ፡ይመውት፡ οὐ μὴ κοπάσῃ Sir. 23, 17; Job 6, 7; አዕረፍኩ፡እምእኩይ፡ Jer. 49, 10; ታዐርፍ፡ዘርአ፡ወታዐርፍ፡ዐፂደ፡ Ex. 34, 21; ኢያዕረፈ፡ያንእስ፡ Jsp. p. 307; ሶበ፡አዕረፈ፡እንዘ፡ይነግር፡ Jer. 50, 1. B) Trs. 1) *quiescere sinere* vel *facere, quietem dare* vel *concedere, ad requiem perducere, refocillare, recreare*, Ex. 5, 5; ያረውጾን፡ወኢያዐርፎን፡ Herm. p. 58; ኢናዐርፎሙ፡ μὴ ἀνῶμεν αὐτούς Jer. 27, 7; ἀναπαύειν, ያዕርፍኪ፡እግዚ"፡ዕረፍተ፡ሰራሕኪ፡ 4 Esr. 10, 37; c. Acc. pers. et እምነ፡, ut: ያዐርፈኒ፡እምኵነኔየ፡ Job 23, 7; እምሕማምከ፡ Jes. 14, 3; እምነ፡ዐር፡ Deut. 25, 19. 12, 10; እምኵሉ፡ጸላእቱ፡ 1 Par. 22, 9; 2 Par. 14, 7; አዕረፎ፡እግዚ"፡እምኵሉ፡ዐውዱ፡ Sir. 47, 13; Jos. 21, 42; populum: Ex. 33, 14; Deut. 3, 20; Hebr. 4, 8; singulos (de quiete et corporis et animi): ዘይፈትሖ፡ለእሱር፡ወያዐርፎ፡ለምንዱብ፡ወያሰትዮ፡ለጽሙእ፡ Clem. f. 172; 1 Reg. 16, 16; ያዐርፉ፡ለእሙ፡ Sir. 3, 6; Prov. 29, 17; Matth. 11, 28; Clem. f. 201; አዕርፉ፡ለነፍስየ፡ Philem. 20; ἀνέψυξε 2 Tim. 1, 16; ἀπαλλάξῃ Hebr. 2, 15; Asc. Jes. 4, 15; ጸለየ፡እምደዌ፡እግሩ፡ያዕርፎ፡ (sc. morte)

Enc. Teq. 3; አዕርፍ፡ ነፍሰሙ፡ (sc. mortuorum) ወተሣሀሎሙ፡ Lit. 165, 2; እግዚኦ፡ አዕርፍ፡ አበዊነ፡ ወአኀዊነ፡ እለ፡ ኖሙ፡ Lit. 164, 4. 2) *remittere* vel *cessare facere:* ወያዐርፍዋ፡ ለመዐት፡ Zach. 6, 8. 3) *demittere* vel *deponere* ut quiescat: አዕረፈ፡ ሊተ፡ ፈጣሪየ፡ መንበርየ፡ Sir. 24, 8.

ዕሩፍ፡ part. 1) *quietus, tranquillus:* ዕሩፋን፡ እለ፡ ያረምሙ፡ Hez. 38, 11; Jud. 18, 7. 27; ዕሩፈ፡ ይነብር፡ Jes. 30, 9; ወዝንቱ፡ ይከውን፡ ብእሴ፡ ዕሩፈ፡ 1 Par. 22, 9; Ps. 91, 14; ከመ፡ ይኩን፡ ልብየ፡ ዕሩፈ፡ በላዕሌክሙ፡ 1 Par. 12, 17; ዕሩፈ፡ vel በዕሩፍ፡ *quiete, tranquille:* Asc. Jes. 7, 7; 1 Tim. 2, 2. 2) *otiosus* Ex. 5, 17. 3) *quietem aeternam nactus, pie defunctus*, Enc. Ter 21.

ዕረፍት፡ subst., f. et m., Pl. ዕረፍታት፡, *quies, requies,* Gen. 49, 15; Koh. 6, 5. 9, 17; Ps. 22, 2; በኀቤክሙ፡ አልብየ፡ ዕረፍት፡ Job 21, 34; አልባ፡ ዕረፍተ፡ Thren. 1, 3; መካነ፡ ዕረፍት፡ 4 Esr. 6, 1; በዕረፍት፡ ይሄሉ፡ Sap. 4, 7; ዕረፍተ፡ ኀሠሥኩ፡ Sir. 24, 7; Ruth 3, 1; Matth. 12, 43; ረከበ፡ ዕረፍተ፡ Ruth 1, 9; Sir. 6, 28. 30, 34; Jes. 57, 20; Matth. 11, 29; ውእቱ፡ ይሁበሙ፡ ዕረፍተ፡ Job 34, 29; Jes. 25, 10; ዕረፍተ፡ ስራሕ፡ 4 Esr. 10, 37; ዕረፍት፡ እምኵሉ፡ ሐዘን፡ Genz. f. 33; ንበእ፡ ውስተ፡ ዕረፍቱ፡ Hebr. 4, 1. 3; ፫ ዕረፍታት፡ (tria requiei genera) Chr. ho. 6. a) *respiratio*, ἀνάψυξις Ex. 8, 11. b) *intermissio:* Apoc. 4, 8. 14, 11; እምዝ፡ ኮነ፡ ዕረፍተ፡ ዘሕንጻ፡ Herm. p. 79; ገብሩ፡ ዕረፍተ፡ ለሕንጻ፡ p. 90. c) *decessus in requiem aeternam, obitus:* ሶበ፡ በጽሐ፡ ጊዜ፡ ዕረፍቱ፡ ለአዳም፡ Clem. f. 9; Sx. Ter 11; በዕረፍቱ፡ (tempore obitus ejus) Enc. Sen. 13; በዕለተ፡ ዕረፍትከ፡ ውስተ፡ ብሔረ፡ ተድላ፡ ወፍግዕ፡ Enc. Masc. 21.

ምዕራፍ፡ subst. (m.), Pl. ምዕራፋት፡ 1) *locus quietis, locus quo quis residet, mansio,* κατάπαυσις Deut. 12, 9; Ps. 131, 15; ወይከውን፡ ክቡረ፡ ምዕራፊሁ፡ Jes. 11, 10; ይኤኅዙ፡ ጽድቀ፡ ምዕራፈ፡ 32, 17. 34, 14; ማኅደረ፡ ምዕራፍየ፡ 66, 1; ኢየሩሳልም፡ ሀገረ፡ ማኅደረ፡ ምዕራፊከ፡ Sir. 36, 18; ደብተራ፡ ምዕራፈ፡ ስብሐተ፡ ስምከ፡ Judith 9, 8; ሀገረ፡ ምዕራፍከ፡ κατασκηνώσεως Sap. 9, 8; Hen. 38, 2; μονή Joh. 14, 23; Chr. Ta. 27; ሰላም፡ ለሕፅንኪ፡ ለጥበበ፡ ሰማይ፡ ምዕራፋ፡ III Sal. Mar. 22; ከመ፡ ንኩን፡ ምዕራፈ፡ ስሙ፡ ለሥሉስ፡ Clem. f. 201. a) *statio* Num. 10, 33; ምዕራፋት፡ Hen. 60, 14; ወተብለ፡ ሶበ፡ ታወጽእ፡ ግኑዘ፡ እማኅደሩ፡ ሚም፡ እስከ፡ ሳምኬት፡ ወታዐርፍ፡ ፩ ምዕራፈ፡ ወእምዝ፡ ትብል፡ . . . Genz. f. 63. b) *deversorium:* ዘእንበለ፡ በምዕራፍ፡ ወበፍኖት፡ በግብር፡ አዕሪፎ፡ παρὲξ τοῦ ἐν πανδοχείῳ ἐν ὁδῷ δι' ἀνάγκην καταλύειν II Can. Ap. 49. c) ምዕራፈ፡ መዘርዕ፡ *fulcra brachiorum* sellae, ἀγκῶνες 2 Par. 9, 18. d) *conditorium* pie defuncti, Lud. ex Enc. Ter 3. 2) nomen mensurae viae vel longitudinis, ut *stadium, millarium, lapis:* στάδιον Luc. 24, 13; Joh. 6, 19. 11, 18; Apoc. 14, 20; Herm. p. 20; μίλιον Matth. 5, 41; Kuf. 10; መጠነ፡ ፪ ምዕራፍ፡ Gad. T. H.; ወመጠነ፡ ውእቱ፡ ቅጽር፡ ፵ ወ ፫ ምዕራፍ፡ Jsp. p. 274; ወከነት፡ በአቱ፡ ርሕቀተ፡ ፲ ምዕራፈ፡ Phlx. 55. 3) *sectio* vel *caput* vel *locus* libri, ex. gr. capita librorum biblicorum a nobis recepta ab Aethiopibus appellantur ምዕራፋት፡, vid. Cat. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 1—9; Octat. P. II p. 163. 173; ኢትሌቡ፡ እሎንተ፡ ምዕራፋተ፡ (τούτους τοὺς ψαλμούς) i. e. *haec capita* vel *hos locos* (postquam antea quidam Psalterii loci allegati sunt) Chr. Ta. 4; ወከመዝ፡ ገብረ፡ ውስተ፡ ብዙኅ፡ ምዕራፋት፡ እምነ፡ መልእክቱ፡ (in multis locis epistolae) Chr. ho. 8. — Hoc titulo inscriptus est liber quidam, quo hymni et lectiones in dies festos continentur, vid. Cod. Bibl. Mus. Brit. XXXIII et d'Abbad. Cat. p. 99. 4) *pausa, signum* vel *nota pausae,* ut ፤, ። ·፨·, ። = ።, al., F. M. 2, 11; Kedr f. 52 (vid. sub ሆሄ፡ c. 1).

ምዕራፌት፡ subst., ut videtur, *pallium* prophetae: ኤልሳዕ፡ ሶበ፡ ወረወ፡ ላዕሌሁ፡ ምዕራፌቶ፡ ኤልያስ፡ ኀደገ፡ ዓለመ፡ ወተለዎ፡ Phlx. 5. (Si quidem lectio bona est, equidem ምዕራፌት፡ e ምዕፋሬት፡ transpositum existimaverim).

ዕርፍ፡ subst., f. et m. 1) *cochlear* [غَرَفَ *hausit* aquam manu aliave re]: ግበር፡ እዴከ፡ ላዕለ፡ ዘቲ፡ ዕርፈ፡ መስቀል፡ (*cochlear crucis*) ለሠሪዐ፡ ሥጋሁ፡ ወደሙ፡ Lit. 159, 1. 158, 4; ዲያቆን፡ ኢያጥምቅ፡ ወኢያቅርብ፡ በእዴሁ፡ ዘእንበለ፡ እምጽዋዕ፡ በዕርፈ፡ መስቀል፡ F. M. 31, 2; Graecis appellatur λαβὶς ἁγία, vid. Lud. hist. III, 6, 79; Renaudot lit. orient. I p. 195 seq. 2) *vomer, aratrum,* Kuf. p. 48; ዘያጸንዕ፡ ዕርፎ፡ ὁ κρατῶν ἀρότρου Sir. 38, 25; Luc. 9, 62; ወዕርፈ፡ ወመንኰራኵረ፡ καὶ τὸ ἄροτρον 1 Par. 21, 23; Apostoli እለ፡ ሐረስዋ፡ ለምድር፡ በዕርፈ፡ መስቀል፡ ወዘርኡ፡ መዝገበ፡ ቃልከ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ምድር፡ Mavâs. n. 60; Lit. Joh.; Org. 5. 3) Dubium quid significet ዕርፍ፡ in loco F. N. 33, 4, sc.: latroni ne vendant arma ወኢዕርፈ፡ ለጕሕላዊ ።

ዐረፍት፡ *paries* vid. sub አረፈ፡

ዐሰቀ፡ (etiam ዐሠቀ፡) *texere,* in specie *artificiose* vel e liciis varii coloris *texere* (wirken); referendum videtur ad radd. נָסַךְ סָבַךְ نَسَجَ.

ዕሱቅ፡ part. *intertextus, intextus* coloribus, auro, al., *versicolor* (de vestibus): ልብሰ፡ ሜላት፡ ዘወርቅ፡ ወመረግድ፡ ወዕንቍ፡ ዘብዙኅ፡ ሤጡ፡ ዕሱቅ፡ ውስቴቱ፡ Judith 10, 21; ዕሱቅ፡ (v. ውሱቅ፡) ደርከኖ፡ Hez. 27, 24; Ex. 36, 15. 37. 37, 16.

ዐስቅ፡ subst. *textura artificiosa, vestis varia* vel *versicolor, pretiosa:* አልባሰ፡ ወርቅ፡ ወአልባሰ፡ ዐስቅ፡ τὴν βύσσον σὺν χρυσῷ καὶ ὑακίνθῳ συγκαθυφασμένα Jes. 3, 23; አልባሰ፡ ዐስቅ፡ ἱματισμὸν τὸν ποικίλον Hez. 16, 18. 26, 16; Jos. 7, 21; ክዳን፡ ዘሕብረ፡ ዐስቅ፡ χιτὼν ποικίλος Gen. 37, 3; ክዳኑ፡ ዘዐስቅ፡ 37, 23; ዘበዐስቅ፡ ποικιλτικά Ex. 37, 21; አልባስ፡ ዘተገብረ፡ በዐስቀ፡ ሜላት፡ πορφύρᾳ ἔργῳ ποικιλτοῦ Sir. 45, 10; ቅኑታን፡ ዐስቀ፡ ποικίλματα Hez. 23, 15; ዐስቀ፡ ወሜላት፡ ወሢራይ፡ Hez. 16, 10. 13; ዐስቅ፡ ወሜላት፡ 27, 7. 16.

መዐስቅ፡ (መዓስቅ፡) part. *textor (artificiosus):* መዐስቃን፡ (መዓስቃን፡) ὑφαίνοντες 2 Reg. 21, 19; Sx. Tachs. 23.

ዐስቅ፡ vid. ዐጽቅ፡

ዕስቁፍ፡ *episcopus* vid. sub እስቁፍ፡ c. 749.

I. **ዐሰበ፡** I, 1 [عَسَفَ *pretio conductus* pro aliquo *opus fecit;* عَسْبٌ *pretium locati* admissarii] Subj. ይዕስብ፡, *mercede conducere,* μισθοῦσθαι, c. Acc. pers.: Jud. 18, 4; 2 Reg. 10, 6; 4 Reg. 7, 6; 1 Par. 19, 7; ከመ፡ ይዕስብ፡ ሎቱ፡ እምብሔረ፡ ሶርያ፡ 19, 6; ተዐስብዎ፡ ለነሃቢ፡ Jes. 46, 6; ዐሰቡ፡ ሰብአ፡ ላዕሌየ፡ 2 Esr. 16, 12. 4, 5; Herm. p. 43.

ዐሰበ፡ I, 2 ut videtur *locare:* ለእመ፡ አገበርዎ፡ ለብ

እሲ፡ከመ፡የዐስብ፡ዘይመልክ፡ (proprietatem suam) አው፡ይትዐሰብ፡ምልክት፡ክልኤ፡ F. N. 35.

አዕሰበ፡ II, 1 *conduci jubere* 2 Par. 25, 6 var. (in Cod. Abb. CXLI).

ተዐስበ፡ et **ተዐሰበ፡** III, 1 (crebro ተዓ"፡ scriptum, sed non est quod cum Lud. stirpem III, 3 statuamus) 1) pass.: *mercede conduci, mercedem accipere*, Herm. p. 43. 2) refl. *sibi conducere*, c. Acc., alqm Matth. 20, 1. 7; Deut. 23, 5; Jud. 9, 4; Kuf. p. 133; 2 Par. 25, 6; omisso Acc.: ተዐሰብኩ፡ሊተ፡በ፲ወ፰፡ጠፋልሐ፡ብሩር፡ Hos. 3, 2; alqd: ቤተ፡ዐስብ፡ዘተዐስበ፡ (Platt: ዘተዐሰበ፡) Act. 28, 30 rom.; ዘተዐሰበ፡ምንተኒ፡ F. N. 36; ዘተዐስበ፡ዐጸደ፡ለለኵሉ፡አውራኀ፡በዲናር፡ወኢአመረ፡ኍልቈ፡ኵሎን፡አውራኀ፡ይከውኖ፡ለተዐሳቢ፡እምድኅረ፡፩ ወርኅ፡ ከመ፡ ያብጥል፡ ሥርዐተ፡ ተዐስቦ፡ ibid.; omisso Acc.: ረከበ፡ሐመረ፡ወተዐሰበ፡ ἔδωκε τὸ ναῦλον αὐτοῦ Jon. 1, 3; በእንተ፡ተዐስቦ፡ቤት፡ *de conductione domicilii* F. N. 36; ሥርዐተ፡ተዐስቦ፡ (pactum conductionis) ibid.; Inf. Pl.: በእንተ፡ተዐስቦታት፡ወዐሳብ፡ F. N. 36 in tit. (in Cod. Francof.).

አስተዓሰበ፡ IV, 3 *locare*: ለእመ፡ፈቀደ፡ከመ፡ይሢጥ፡ክፍለ፡ዚአሁ፡አው፡ያስተዓስቦ፡ F. N. 37.

ዐስብ፡ subst. m. et f. (ut 2 Petr. 2, 15; F. N. 36 vid. sub ተዐደመ፡) 1) *merces*, μισθός, mercenarii Gen. 29, 15 seq.; 31, 7 seq.; Lev. 19, 13; Deut. 15, 18. 24, 14; Kuf. 28; Job 7, 2; Jer. 22, 13; Mal. 3, 5; Zach. 8, 10; Matth. 20, 8; Rom. 4, 4; 1 Tim. 5, 18; comitis Tob. 5, 3. 15; nutricis Ex. 2, 9; proditoris Act. 1, 18; ዘእንበለ፡ዐስብ፡ ἀμισθί Job 24, 6. a) *stipendium* militis 2 Par. 25, 6; sacerdotis Num. 18, 31. b) *salarium, honorarium* medici Ex. 21, 19; harioli 2 Petr. 2, 15; interpretis somnii Dan. 2, 6 (δωρεά). c) *portorium*: ዐስበ፡ሐመር፡ Sx. Nab. 30. d) *merces* vel *pretium*, quibus quid conducitur vel locatur: Ex. 22, 14; F. N. 36; ዐስበ፡ኀድረት፡ ibid.; እሁበከ፡ዐስበከ፡ (pro domicilio) Sx. Sen. 12; ቤተ፡ዐስብ፡ Act. 28, 30 rom. e) *quaestus* mercatura factus, Hez. 27, 33 (עִזְבוֹן). 2) *praemium* Koh. 4, 9. 9, 5; Gen. 15. 1; Matth. 5, 12. 46. 6, 1. — *Voc. Ae.*: ዐስብ፡ዘ፡ማያ፤ዕሴት፡ዘ፡ዋጋ።

ዐሳብ፡ n. ag. *mercenarius, mercede conductus*, μισθωτός, μίσθιος, Lev. 19, 13; Deut. 15, 18. 24, 14; Job 14, 6; Jes. 16, 14. 21, 16; Mal. 3, 5; Sir. 31, 27. 37, 11; Tob. 5, 12; Judith 4, 10; Joh. 10, 12; ዐሳብ፡ዘለለ፡ዕለት፡ Job 7, 1; collective Marc. 1, 20; ተዐሳቢ፡ወዐሳብ፡ F. N. 36.

ዐሳቢ፡ n. ag., id., Jes. 28, 1; Jer. 26, 21; F. N. 36.

ዕሳቤ፡ subst. *remuneratio* (Belohnung), Lud. e Mss. Colb.

ዐሳባዊ፡ adj. rel. *mercenarius*, Gad. Kar.; ዐሳባውያን፡ Chr. Ta. 12.

ተዐሳቢ፡ n. ag. (III, 1) *conductor*, F. N. 36.

II. **ዐሰበ፡** inus., i. q. עָזַב *dimisit, reliquit*, عَزَبَ *abfuit, procul fuit* (عَزْبٌ عَزِيبٌ *is qui familia caret, innuptus, caelebs*).

ማዕሰብ፡, **ማዕስብ፡**, **ማዕስብት፡** subst., Pl. መዓስብ፡, Pl. Pl. መዓስባት፡ nec non m.: መዓስባን፡, 1) status hominis conjugo carentis, sive *caelibatus* sive *viduatus*: ኢትዜክርዮ፡ለጽእለትኪ፡ዘአመ፡ማዕሰብኪ፡ (v. ምዕስብናኪ፡) ὄνειδος τῆς χηρείας Jes. 54, 4. 2) a) *caelebs* (m. et f.): ብእሲት፡ማዕስብት፡ ἄγαμος 1 Cor. 7, 34 rom.; ማዕስብ፡ ἔρημος (opp. እንተ፡ባቲ፡ምት፡) Gal. 4, 27; መዓስብ፡ ἀγάμοις 1 Cor. 7, 8 rom.; መዓስብ፡ወመበለታት፡ Did. ed. Platt p. 124; Lit. 175, 1; መበለታት፡ወመዓስባት፡ Kid. f. 18; መዓስብ፡ወእቤራት፡ Clem. f. 110. b) *viduus, vidua*: ንበሪ፡ማዕሰብኪ፡ κάθου χήρα Gen. 38, 11; ማዕስብት፡ Luc. 2, 37 rom. (Platt: ማዕስብ፡); ዘአውሰበ፡ማዕስብተ፡ (scriptum est መዓስብተ፡) F. N. 9, 1; Lud. Comm. hist. p. 311; መዓስበ፡ናዝዝ፡ Prec. Mat.; መዓስበ፡ሐውጽ፡ Lit. 169, 1; አበ፡ድኩማን፡ይኩን፡ወለመዓስባት፡ (in Sx. Tubing.: ወለመዓስባን፡) ቃውመ፡ Enc. Tachs. 14; ረድኤት፡ለመዓስባን፡ወኀይለ፡ትዕግሥት፡ለደናግል፡ Org. 7. In specie 3) *vidua ecclesiastica* (vid. መበለት፡) Did. ed. Platt p. 126 (c. annot.); መነከሳት፡መዓስባት፡ Kid. f. 8; መዓስብ፡ Kid. f. 20—22.

ምዕስብና፡ subst. *caelibatus* et *viduatus*, (*viduitas*): ኢይክሉ፡ምዕስብና፡ Can. Ancyr. 8; ጳጳስ፡ sit caelebs vel unius tantum uxoris vir ከመ፡ሕማማተ፡ዘምዕስብና፡ይጠይቅ፡ Kid. f. 6; χηρεία Jes. 54, 4; Kuf. p. 142; Kedr f. 62.

ማዕሰበ፡ quadrl. I (denom.) *viduum* vel *viduam esse, vitam viduitatis agere*: ሐና፡ወለተ፡ፋኑኤል፡ማዕሰበት፡፹ወ፬ክረምተ፡ Enc. Jac. 8.

ተማዕሰበ፡ III, 1 id., Kuf. p. 142.

መዐስብ፡ i. q. መዐንስብ፡ vid. sub ዐንሰበ፡

ዐሰየ፡ (etiam ዐሠየ፡) I, 1 [quod nescio an cum עָשָׂה *fecit* componi possit] Subj. ይዕሲ፡, (pro meritis) *rependere, retribuere*, a) in bonam partem: *remunerari, gratiam referre*, c. Acc. pers.: የዐስዮሙ፡ለአዕርክቲሁ፡ ἀποδιδόντα χάριν τοῖς φίλοις Sir. 30, 6; ἀποτίσαι Ruth 2, 12; ἀνταποδώσει Ps. 17, 23. 27; Matth. 6, 18; ἀμοιβὰς διδόναι 1 Tim. 5, 4; c. Acc. rei: ትዕሲ፡ዕሴተ፡ሠናየ፡ Lit. Joh.; c. dupl. Acc.: የዐስየከ፡ፍዳ፡ጽድቅከ፡ Job 8, 6. 22, 28; 1 Reg. 2, 20; Ps. 115, 3; እግዚ"፡የዐስየከ፡ሠናይተ፡ Prov. 25, 22; የዐስየከ፡ሙስብዒተ፡ Sir. 32, 13; ምንተ፡ተዐስዮሙ፡ሀየንተ፡ዘገብሩ፡ለከ፡ 7, 28; ምንተ፡ትክል፡ዐስዮቶ፡ለእግዚ"፡ 1 Thess. 3, 9; 2 Tim. 4, 8; Hebr. 12, 11. b) in malam: ዘየዐሲ፡እኩየ፡ሀየንተ፡ሠናይ፡ Prov. 17, 13; የዐስየከ፡ቅሥተ፡ወተስናነ፡በንዋይከ፡ Sir. 29, 5; መርገመ፡ወጽእለተ፡የዐስየከ፡ 29, 6. 11, 31; Deut. 32, 6.

ዐሰየ፡ I, 2 *retribuere*, c. ለ፡ pers. et Acc. rei: መንግሥተ፡ሰማያት፡ላቲ፡ይዔሲ፡እግዚ"፡ Enc. Haml. 25; *gratiose tribuere, donare*: ለነዳያን፡ምጽዋተ፡ወለምስኪናን፡ዘይዔሲ፡ Enc. Masc. 27.

ተዐስየ፡ III, 1 pro meritis *gratiam* vel *praemium accipere, praemio* vel *remuneratione affici*: Luc. 14, 14; Hen. 93, 10; 4 Esr. 6, 72; ትትዐሰዩ፡በከመ፡ገበርክሙ፡ Macc. f. 20; Enc. Mag. 28; c. Acc. praemii: Marc. 10, 30; Luc. 18, 30; Ps. 18, 12; ተዐስየ፡ምሕረተ፡በዝንቱ፡ (pro hac re) Cyr. ad Th. f. 7; ተዐስየ፡ዕሴተ፡ሡምዒ፡ Chr. Ta. 34; c. በኀበ፡ pers. (*ab* alqo) Eph. 6, 8; በኀበ፡እግዚኡ፡ተዐስየ፡ Deg.

ዕሱይ፡ part. *gratia* vel *praemio dignus*, Lud. e Vit. Theoph.

ዕሴት፡, rarius **ዕስየት፡**, subst., f. et m. (ut Ruth 2, 12), Pl. ዕሴያት፡ (Hen. 105, 1), *retributio, remuneratio, praemium, gratia (relata* vel *referenda)*: ይመጽእ፡ (Christus) ለፍዳ፡ኃጥኣን፡ወለዕሴተ፡ጻድቃን፡ M. M. f. 71; እግዚ"፡ያገብእ፡ዕስየተ፡ (ἀνταποδιδούς) Sir. 32, 13; ትረክብ፡ዕሴተከ፡

12, 2; μισθός Matth. 6, 2; 1 Cor. 3, 14; Apoc. 22, 12; Ruth 2, 12; Jes. 40, 10. 62, 11; Jer. 38, 16; Zach. 8, 10; Sir. 2, 8. 11, 22; Ps. 126, 4; 4 Esr. 1, 33. 8, 45; እለ፡ያሀጕሉ፡ዕሴቶሙ፡ Sir. 2, 14; ይረክብ፡ዕሴቶ፡ 37, 26; καρπός Rom. 1, 13; χάρις ትረክብ፡ዕሴተከ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Sir. 3, 18; ዘይፈዲ፡ዕሴተ፡ 3, 31; ዕስየቱ፡ለሰብእ፡ 17, 22; ዕሴቶ፡ለዘተሐበየከ፡ኢትርሳዕ፡ 29, 15; ዕሴተ፡ዘሞአ፡ ἐπινίκιον *praemium victoris* 1 Esr. 3, 5. — *Voc. Ae.*: ዕሴት፡ዘ፡ዋጋ።

ዐሳዪ፡ n. ag. *remunerator*: ከነ፡ዐሳዬ፡ሕይወት፡ለኵሎሙ፡ Hebr. 5, 9; Deg.

ዐቅል፡ n. prgr. sc. عَقْل *ingenium, prudentia*: አንደፊር፡አበ፡ሄሮድስ፡በ፡ውስቴቱ፡ምክር፡ወዐቅል፡ Jsp. p. 306.

ዐቀለ፡ inus. i. q. أَجَلَ *conclusit, continuit, collegit* (مَأْجَلْ *stagnum, piscina*; مَعْقَلَةٌ *fovea* in qua aqua pluviae coërcetur).— *Rad. Abb.*: ዐቀለ፡ዘ፡ደነገገ።

አዕቀለ፡ II, 1 *aquas colligere* in piscina: ሐነጸ፡ወአዕቀለ፡ማየ፡ (v. pro ሐነጸ፡ምዕቃለ፡ማይ፡) Sir. 48, 17. — *Voc. Ae.*: አዕቀለ፡ዘ፡አከማቸ፡

ምዕቃል፡ subst. m. et f., Pl. ምዕቃላት፡ *piscina*, (*lacus, stagnum*): Cant. 5, 12. 7, 5 (λίμναι); ሐነጸ፡ምዕቃለ፡ማይ፡ ᾠκοδόμησε κρήνας εἰς ὕδατα Sir. 48, 17; ምዕቃል፡ et ምዕቃላት፡ κολυμβήθρα Koh. 2, 6; Kuf. 2; ኢንደይ፡ማየ፡ውስተ፡ምዕቃላት፡ Rel. Bar.; ለእመ፡አብሐከ፡፩ከመ፡ታስቲ፡ (sc. እንስሳከ፡) እምዕቃለ፡ዚአሁ፡ F. N. 37; ምዕቃላት፡ ibid. — *Voc. Ae.*: ምዕቃል፡ዘ፡መከማቻ፡ (*Rad. Abb.*: አማዕቀለ፡ዘ፡አከማቸ፡).

ዐቀመ፡ I, 2 et 1 [vicina sunt ሐከመ፡, حَكَمَ *coërcuit, cohibuit, retinuit*, حَقَنَ *retinuit*, عَقَمَ *sterilem reddidit*, عَكَمَ *constrinxit*] 1) *concludere, incarcerare*: ወዐቀመ፡ስምዖንሃ፡በሕሊቶ፡ Kuf. 42 (Vrs. lat.: *ligavit*). 2) *compescere, coërcere, continere, moderari*: ጥዑይ፡ንዋም፡ለዘይዔቅማ፡ (v. ለዘየዐቅማ፡) ለከርሡ፡ (v. ለነፍሱ፡) ὕπνος ὑγιείας ἐπὶ ἐντέρῳ μετρίῳ Sir. 34, 20; ይዔቅም፡ቃሎ፡ οἰκονομήσει τοὺς λόγους αὐτοῦ Ps. 111, 5; ተዐቅም፡አፉከ፡ Lud. e Syn. 3) *modum rei facere* vel *statuere, certis terminis circumscribere, definire, praefinire*; በመስፈርት፡ዘዐቀመ፡ለነ፡እግዚ"፡ 2 Cor. 10, 13; Deo ባሕረ፡ዐቀመ፡ከመ፡ኢትትዐደው፡እምዐቅማ፡ Kid. f. 33; ዐቀመ፡ዕድሜ፡ Eph. 1, 10; Act. 28, 23; ዘዐቀመ፡ለከ፡ Fal. f. 27 (vid. sub ወሰነ፡). — Job 39, 21 pro ወየዐቅም፡ legendum est ወየዐምቅ፡ q. v.

ተዐቀመ፡ III, 2 *coërceri, terminis circumscribi*: ኢይትዔቀም፡ባሕረ፡ጸጋኪ፡ (o Maria) ወኢይትቄሰን፡በጥጸ፡ Enc. Sen. 21.

ዕቁም፡(ዕቍም፡) part. 1) fortasse: *seclusus*, ኪያሁ፡የኀሪ፡ሎቱ፡ሕዝበ፡ዘዕቁም፡ Kuf. p. 72 (Vers. lat.: *in populum sanctum*). 2) *moderatus, temperatus*: ኵሎ፡ሥሩዐ፡ወዕቁመ፡ወውሱነ፡ግበሩ፡ 1 Cor. 14, 40 Platt. 3) *definitus, statutus, constitutus*: ሀሎ፡ዕረፍት፡ኀበ፡ይበውኡ፡ሕዝበ፡እግዚ"፡ሥሩዕ፡ወዕቍም፡ Chr. ho. 6; ዕቁም፡በኵሉ፡ምግባር፡ከመ፡የኀሊ፡ Ex. 31, 3 (abit a Graeco).

ዐቅም፡ subst. 1) *sepimentum, prohibitorium*: ማዕጾ፡ዘዐቅም፡ θύρα περιοχῆς Ps. 140, 3. 2) *modus* a) *ratio virium, proportio*: አኮ፡በአምጣነ፡ዐቅሙ፡ (v. ኀይሉ፡) ዘገብረ፡ከማሁ፡ Jer. 31, 30. b) *mensura*, μέτρον Hez. 40, 10; ኀለት፡ዘዐቅም፡ 40, 3. c) modus quem quis habet in agendo (*moderatio, temperantia, continentia*), α) በዐቅም፡ vel በዐቅሙ፡ *moderate, modeste, temperanter*: ብላዕ፡በዐቅም፡ Prov. 25, 16; Did. 4; Fal. f. 43; በዐቅሙ፡ (v. በዐቅም፡) ብላዕ፡ Sir. 34, 19. 37, 31; ዘይሰትዩ፡በዐቅሙ፡ 34, 27; ሰትየ፡ወይን፡በዐቅሙ፡ወበጊዜሁ፡ 34, 28; ኵሎ፡በጊዜሁ፡ወበዐቅሙ፡ግበር፡ 35, 11; ዐራዙ፡ወሲሳዩ፡ (sc. episcopi) ይኩን፡በዐቅም፡መጠነ፡የአክሎ፡ Did. 7. β) ዘእንበለ፡ዐቅም፡ *immoderate, intemperanter*, ut: ሰቲየ፡ወይን፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡ Clem. f. 118. γ) ዘአልቦ፡ዐቅም፡ *immoderatus, effrenatus*, ἄσωτος 1 Petr. 4, 4; ἀκατάσχετος Jac. 3, 8. d) *definita* vel *justa ratio*: ዐቅመ፡ሠርዐት፡ለልሳና፡ τάξιν ἐστείλατο τῇ γλώσσῃ Prov. 29, 43; በዐቅም፡ κατὰ τάξιν 1 Cor. 14, 40 rom.; ትነብቡ፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡ Job 16, 3. e) *justa aetas, maturitas*: አብጽሓ፡ለወለትከ፡በዐቅማ፡ወዕቀባ፡ Sir. 7, 25. f) modus i. e. *finis* et *terminus*: ባሕር፡ኢትትዐደው፡እምዐቅማ፡ Kid. f. 33; አኮ፡ለዝ፡ሕግ፡ዐቅመ፡መዋዕል፡ Kuf. 6. 30; አልቦ፡ዐቅመ፡ለመለኮትከ፡ Org. 2; divinitas non habet ዐቅመ፡ከመ፡ሰብእ፡ Lit. Cyr.; ዘእንበለ፡ዐቅም፡ *immodicus, infinitus*: ኦትሕትና፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡ Deg.; እንበለ፡መስፈርት፡ወዐቅም፡ Enc. Sen. 13. g) *statio assignata*: sidera ኢይስሕቱ፡ወኢይፌልሱ፡እምነ፡ዐቅሞሙ፡ ἐν φυλακαῖς αὐτῶν Sir. 43, 10.

ዕቅመት፡ n. act. *justa temperatio*, corporis Gad. Ad. f. 93.

ዐቃሚ፡ n. ag. *definitor*, F. N. 18.

ዕቃሜ፡ subst. 1) *statio assignata, munus*: ዕቃሜ፡እለ፡ይትለአከዎ፡ τὴν στάσιν τῶν λειτουργῶν αὐτοῦ 3 Reg. 10, 5. 2) *constitutio, statutum*: discat ሥርዐተ፡እኁው፡ወዕቃሜ፡ Reg. Pach.

ዐቈረ፡ I, 1 [vicina sunt عَجَرَ et multae radices Arab. Syr. et Hebr., ab קב incipientes, quas enumeratas videas in Ges. thes. p. 1062 sub קָבַץ] Subj. ይዕቈር፡, *involvere, constringere, colligare*: መኑ፡የዐቍር፡እሳተ፡ውስተ፡ሕፅኑ፡ ἀποδήσει Prov. 6, 27; Enc. Tachs. 5; Mag. 12; ወአሰርዎ፡ዐቍሮሙ፡ኵሎ፡ወርቀ፡ ἔσφιξαν 4 Reg. 12, 10; የዐቍሮ፡ለማይ፡ዲበ፡ደመና፡ δεσμεύων Job 26, 8; መኑ፡ዐቈረ፡ማያተ፡በልብሱ፡ συνέστρεψε Prov. 24, 27; ለዛቲ፡ገነት፡ (horto comparatur collectio sententiarum) ትጸውራ፡በእንግዳእከ፡ወበልብከ፡ተዐቍራ፡ Fal. (in proleg.); ሕንባባተ፡ሮማን፡በልብሱ፡ዐቍሮ፡ Enc. Ter 13; Deus ይኤዝዝ፡ደመናተ፡ከመ፡ይዕቈሩ፡ወይጾሩ፡ወይሰዱ፡ (sc. ማየ፡) ኀበ፡ዘፈቀዱ፡ያውርዱ፡ Clem. f. 171; የዐቍር፡ማየ፡ (sc. seminis) በማሕፀን፡ Lit. Orth.; passim *retinere, cohibere*: ወሚመ፡ደመናት፡ይክሉኑ፡ዐቍረ፡ዝናም፡ Macc. f. 4; ደመናት፡ይዕቈሩ፡ማያተ፡ Lit.

ተዐቍረ፡ III, 1 *involvi, constringi*, deinde *comprehendi, concipi* a) crebro de conceptione seminis in utero: ዘርእ፡ይትዐቈር፡ውስተ፡ማሕፀነ፡ብእሲት፡ M. M. f. 3; hominem ፈጠርከ፡በንስቲት፡ነጠብጣብ፡ዘይትዐቈር፡ውስተ፡ማሕፀን፡ Did. 38; በእንተ፡ተዐቍሮ፡ዘርእ፡በማሕፀና፡ Chr. ho. 23; ὁ Λόγος በኀይለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ተዐቍረ፡በማሕፀና፡ለድንግል፡ Cyr. c. Pall. f. 73; Lit. 171, 1; ተዐንሰ፡በከርሥ፡እንዘ፡ኢይትዐቈር፡ Lit. Joh. b) trsl.: ዘኢይትዐቈር፡ *incomprehensibilis* Org. 1.

ዕቁር: part. *involutus, colligatus*: **ዕቁር፡ በአልባሲሆሙ**: ἐνδεδεμένα Ex. 12, 34.

ዕቍር: (passim **ዕቁር**: scriptum) subst. (m.), Pl. **ዕቈር**:, 1) *fasciculus* florum, al.: **ዕቍረ፡ ማየ፡ ልብን**: ἀπόδεσμος Cant. 1, 13 et Deg. 2) *sacculus, marsupium, crumena*, μάρσιππος Gen. 42, 27. 35; **ዕቍረ፡ ወርቅ፡ ነሥአ፡ ውስተ፡ እዴሁ**: ἔνδεσμος Prov. 7, 20; Did. 2; **ዕቍር፡ ስቁር**: δεσμός Hagg. 1, 6; **በዕቈሪሆሙ**: Kuf. p. 145.

ዐቃር: subst., nonnisi in Pl. **ዐቃቂር**: [i. e. عَقَّارٌ Pl. عَقَاقِيرُ *planta aromatica* vel *medica*, proprie *radix* أُصٌّ] *medicamentum, pharmacum*, (e radicibus vel plantis decoctis factum), quaevis *materia chemica*: **ዐቃቂረ፡ ፈውስ**: F. M. 1, 4; **በከመ፡ ይትረከብ፡ በውስተ፡ ፈውስ፡ ብዙኃ፡ ዐቃቂር፡ ሠናያት፡ ወ፭ እምኔሆን፡ ይኄይል፡ ለገቢረ፡ ፈውስ**: Chr. Ta. 9; **አዘዘ፡ ይግበሩ፡ ፪ ጌራተ፡ ዘኅጺን፡ ዘቦቱ፡ ቅትራተ፡ ወይምልእዎሙ፡ ዐቃቂረ**: (i. e. materia inflammabili) **ወያርስንዎሙ፡ በእሳት፡ ወይደይዎሙ፡ ውስተ፡ ርእሶሙ**: Sx. Haml. 15; **ገባርያነ፡ ዐቃቂር**: *chemici, pharmacopolae, medicamentarii* al., Sx. Haml. 5, sc. **ወመጽኡ፡ ገባርያነ፡ ዐቃቂር፡ ወአምጽኡ፡ መክሊተ፡ ዐረር፡ ወገንዐ፡ ዐቢየ፡ ዘብርት፡ ወ ፯ ልጥረ፡ ቅብአ፡ ዘሰሊጥ፡ ወደመሩ፡ ውስቴቱ፡ ሥብሐ፡ ወመዓረ፡ ግሩ፡ ወቅብአ፡ ላህም፡ ወዐቃቂረ፡ ብዙኃ፡ ዘያነድዶ፡ ለላህበ፡ እሳት፡ ዘምስለ፡ ቃር፡ ወፒሳ፡ ወተይ፡ ወቅጥራን፡ ወ ፯ ልጥረ፡ እምነ፡ ቀልፎንያ፡ ወልከ፡ ወቀለምጢዳ፡ ወሰጣጽዮን፡ ወዕፀወ፡ ብዙኃ፡ ወአምጽኡ፡ ዐቃቂረ፡ ዘአብሰልዎ፡ ወአምሀውዎ፡ ውስተ፡ ገንዕ**: caet. — *Voc. Ae.*: **አቃቂር፡ ዘ፡ ቍልቋል**:; *aliud*: **አልባስጥሮስ፡ ጽስጥቂስ፡ አቃቂር፡ ዘ፡ ጽፍጥ፡ ሽቱ**።

ዐቅረብ: et **ዐቅሩብ**: subst., m., Pl. **ዐቃርብት**: [עַקְרָב عُقْرُبَانٌ عَقْرَبٌ] *scorpio* a) animal: **ዘይጸብጥ፡ ዐቅረበ**: Sir. 26, 7; **ዐቅሩብ፡ ሶበ፡ ይነድፍ፡ ሰብአ**: Apoc. 9, 5; **ዘነበ፡ ዐቅሩብ**: 9, 10; Luc. 11, 12; Fal. f. 17 (vid. sub **ነደፈ**:); **ዐቃርብት**: Sir. 39, 30; Hez. 2, 6; Deut. 8, 15; Apoc. 9, 3; Luc. 10, 19; Zeph. 2, 14 (ubi LXX habent χαμαιλέοντες καὶ ἐχῖνοι). b) flagelli genus globulis plumbeis cum aculeis incurvis munitum: 3 Reg. 12, 11. 14; 2 Par. 10, 11. c) signum zodiaci: **ዐቅረብ**: et **አልዐቅረብ**:, Abush.; Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4. — *Voc. Ae.*: **ዐቅሩብ፡ ዘ፡ ጊንጥ**።

ዐቃቂር: *pharmaca* vid. sub **ዐቃር**:

ዐቀበ: I, 1 [رَقَبَ] Subj. **ይዕቀብ**:, Imprt. **ዕቀብ**: (forma **ዕቅብ**: 4 Esr. 14, 6 in editione Laur. lapsu calami scripta videtur), 1) *custodire*, c. Acc., 4 Reg. 9, 14; Jes. 21, 12; 1 Reg. 25, 21; Luc. 11, 21; Act. 22, 20; Matth. 27, 36; gregem Luc. 2, 8; Gen. 30, 31; **ከነ፡ የዐቅብ፡ አባግዐ፡ አቡሁ**: Sx. Sen. 4; urbem Ps. 126, 2; portam Judith 13, 11; 3 Reg. 14, 27; Asc. Jes. 10, 24; hortum Gen. 2, 15; c. **እምነ**: *ab* aliquo: **የዐቅብ፡ ገነተ፡ እምአዕዋፍ**: Kuf. p. 13; **ከመ፡ ይዕቀቡ፡ ዘርአሙ፡ እምገጸ፡ ቋዓት**: p. 47. 157; homines: **እለ፡ የዐቅቡኪ**: Jes. 52, 8; **እመ፡ ብከ፡ አዋልደ፡ ዕቀቦን**: Sir. 7, 24; **ለወለትከ፡ አጽንዕ፡ ዐቂቦታ**: 26, 10; 1 Reg. 26, 15. a) absol.: *vigilare, excubias agere*, Judith 7, 5; Jes. 21, 12. 13 var.; Koh. 5, 7; Matth. 28, 4; **ሠገራት፡ የዐቅቡ፡ እንተ፡ ኆለቍ**: Org. b) *tueri, incolumem servare, defendere*: Ps. 11, 8. 120, 5. 8; Prov. 2, 11; Hen. 1, 8; 4 Esr. 6, 68; **ዐቀበ፡ መንፈስየ**: Job 10, 12; Gen. 28, 15. 20; Ex. 23, 20; 1 Reg. 30, 23; Matth. 4, 6; Joh. 17, 12; c. **እምነ**: *ab*: 2 Thess. 3, 3; Ps. 120, 7. 139, 4; Sir. 31, 19. c) custodire alqd i. e. *caute uti, cautionem adhibere* (in Acht nehmen): **ዕቀብ፡ እገሪከ**: Koh. 4, 17; **ዐቂበ፡ ልሳን**: Fal.; **ዘየዐቅብ፡ አፉሁ**: Prov. 13, 3. 21, 23; seq. **ርእስ**: vel **ነፍስ**: i. q. *cavere*: **ዕቀቡ፡ ነፍሰክሙ**: Jer. 17, 21; Deut. 4, 9. 15; **ዐቀብኩ፡ ነፍስየ፡ ከመ፡ ኢይብላዕ**: Tob. 1, 11; **ዕቀቡ፡ ርእሰክሙ፡ እምነ፡ አማልክት**: 1 Joh. 5, 21; **ከመ፡ ይዕቀቡ፡ ነፍሶሙ፡ እምገዘሙት**: Kuf. 7. d) *rationem* vel *curam habere* alcjs, *respicere, colere*: **ዕቀብ፡ እመከ**: μὴ ὑπερίδῃς τὴν μητέρα σου Tob. 4, 3; **ዕቀቢ፡ ያዕቆብሃ**: Kuf. 19; ἐπισκέπτεσθαι Jac. 1, 27; ἐπιμελεῖσθαι Gen. 44, 21; **ዕቀብ፡ ዐርከከ**: στέρξον Sir. 27, 17. 2) *observare, attendere*, abs. Jes. 42, 20; c. Acc. rei: **ዘየዐቅብ፡ ነፋሰ**: Koh. 11, 4; **ዕቀብ፡ ፍናዊሃ**: ἐνεδρεύειν Sir. 14, 22; **ዕቀብ፡ አፈ፡ ንጉሥ**: Koh. 8, 2; **ዘየዐቅብ፡ ተግሣጸ**: Prov. 13, 18; **ዐቀበ፡ ኵሉ፡ ፍናውየ**: Job 33, 11; Ps. 106, 43; in malam partem: *callide attendere, insidiari*, c. Acc. Gen. 3, 15; **ሶበ፡ አበስኩ፡ እምዐቀብከኒ**: Job 10, 14. 3) *servare, observare* praecepta, legem al.: Gen. 17, 9; Ex. 12, 24. 25; Lev. 19, 37; Num. 18, 5; Ps. 102, 17. 118, 5. 8; Jer. 16, 11; **ዕቀቡ፡ ጽድቀ**: Jes. 56, 1. 6; 4 Esr. 6, 67. 9, 31; Sir. 21, 11. 44, 20; **አልቦ፡ ዘይጥዕም፡ እምነ፡ ዐቂበ፡ ትእዛዙ**: 23, 27. 28, 6; Joh. 14, 21; 1 Joh. 2, 3; Apoc. 1, 3. 22, 7; Matth. 19, 17; sabbathum, festum Kuf. 2; Ex. 23, 15. 31, 14; Lev. 19, 30; Joh. 9, 16; foedus Gen. 17, 10; Deut. 7, 9. 12. 4) *servare, reservare, asservare*: **ዐቂብ**: (opp. **አውጽአ**:) Koh. 3, 6; c. Acc.: Jer. 43, 20 var.; Gen. 41, 36; 4 Esr. 4, 60. 12, 37. 13, 33. 14, 51; **ማሕፀንተ**: F. N. 29; 1 Tim. 6, 20; Joh. 2, 10. 12, 7; 2 Petr. 2, 17. a) in animo servare, memoria *tenere*: **ዐቀብኩ፡ ነገሮ፡ በልብየ**: Dan. 7, 28; 4 Esr. 14, 6. 43; **ዐቀበ፡ (ለሕልም፡) ውስተ፡ ልቡ**: Esth. 1 apocr.; Gen. 37, 11; 1 Reg. 21, 12; Sir. 21, 14; Prov. 3, 1. α) peccata (opp. remissione): **ዐቀብከ፡ ሊተ፡ ኀጢአተ፡ ንእስየ**: Job 13, 26; M. M. f. 96. β) *reticere*: **አብድ፡ ኢይክል፡ ዐቂበ፡ ነገር፡ ዘሰምዐ**: Sir. 8, 17. b) *conservare*: **ዐቀብከ፡ ሎቱ፡ ዘንተ፡ ምሕረተ**: 3 Reg. 3, 6; **ዐቀበ፡ መሬዶ**: Am. 1, 11; **ዘዐቀበ፡ ፈሪሀ፡ እግዚ"**: (κρατῶν) Sir. 25, 11; Judae 6; Apoc. 16, 15; Jac. 1, 27; omisso Acc., Eph. 4, 3. — *Voc. Ae.*: **ዐቀበ፡ ዘ፡ ጠበቀ**።

አዕቀበ: II, 1 1) *custodire facere* vel *jubere*, a) *praesidio munire*: **ወአዕቀበ፡ አህጉሪሆሙ**: ἐφρούρησε τὰς πόλεις Judith 3, 6. b) *excubiis custodiendum curare* alqd: **እምወራዙት፡ አዕቀብኩ፡ ኆኅተ**: ἐκ τῶν παιδαρίων ἔστησα ἐπὶ τὰς πύλας 2 Esr. 23, 19. c) *observare* vel *servare facere*, c. dupl. Acc.: Gen. 18, 19; **የዐቅቡ፡ ሕገ፡ እስመ፡ ሀርቃኖስ፡ አዕቀቦሙ፡ ዘንተ**: Jsp. p. 327. 2) *custodiendum tradere*, a) *in custodiam tradere* alqm: **ዘአዕቀቦ፡ ንጉሥ**: ἐν ᾗ κατέκλεισεν αὐτόν Jer. 39, 3. b) *asservandum tradere* vel *committere, custodiae causa deponere*, c. Acc. pers. vel rei vel c. dupl. Acc.: Ex. 22, 6. 11; **አዕቀብክዎ፡ ለገብኤል፡ ዐሠርተ፡ መክሊየ፡ ብሩር**: Tob. 1, 14; **አዋልደ፡ ንጉሥ፡ ዘአዕቀበ፡ ለጎዶልያን**: Jer. 48, 10; **ለዘአዕቀብዎ፡ ብዙኃ፡ ይትኀሠሥዎ፡ ብዙኃ**: Did. 6; vel c. **ኀበ**: pers.: **ብሩር፡ ዘአዕቀብኩ፡ ኀበ፡ ገብኤል**: Tob. 4, 20; vel c. **ውስተ**: loci: **መጽሐፈ፡ አዕቀቡ**: (v. **ይዕቀቡ፡ መሀቡ**:) **ውስተ፡ ቤተ**: .. Jer. 43, 20.

ተዐቀበ: vel **ተዐቅበ**: III, 1 1) Pass. a) *custodiri*: **አነ፡ እትዐቀብ**: Jer. 43, 5; **ይትዐቀብ፡ ከመ፡ ኢይደቅ፡ ውስተ**:

ሞት፡ Job 33, 24; **ከመ፡ትትዐቀብ፡እምኵሉ፡እኩይ፡** Kuf. 21. b) *servari, asservari, reservari,* Gen. 41, 35; Ex. 16, 34; Num. 17, 25; **ይከውን፡ለተዐቅቦ፡** 19, 9; Kuf. 3; **ይትዐቀብ፡ረሲዕ፡ለዕለት፡እኪት፡** Prov. 16, 4; (c. **በኀበ፡** *ab* alqo) Koh. 5, 12; Hen. 45, 2. 69, 23. c) *conservari,* Hen. 69, 25; Matth. 9, 17. II) Refl. 1) *se custodire, se abstinere, sibi cavere, cavere,* seq. **እምነ፡** rei: Ps. 17, 26; **ይትዐቀቡ፡እምነ፡ኵሉ፡ገሙት፡ወርኵስ፡** Kuf. 20; Deut. 23, 10; Jud. 13, 13; Sap. 1, 11; Luc. 12, 1. 15; Clem. f. 188; vel pers.: **ተዐቀብ፡እምነ፡እኩይ፡** Sir. 11, 33; Matth. 7, 15; c. Acc. pers. (*ab* alqo): **ተዐቀቦሙ፡ለአዕርክቲከ፡** Sir. 6, 13; **ተዐቀቦ፡** φύλαξαι ἀπ᾽ αὐτοῦ 12, 11; **ተዐቀብዎሙ፡ለቢጽክሙ፡** Jer. 9, 4; 2 Tim. 4, 15; Luc. 20, 46; Rom. 16, 17; seq. **ከመ፡ኢ፡** c. Subj.: **ተዐቀብኩ፡በመንፈስየ፡ከመ፡ኢየአብስ፡** Kuf. 25; Sir. 22, 13; vel seq. **ኢ፡** c. Subj., ut: Ex. 19, 12; **ተዐቀብ፡ኢያስሕትከ፡** Sir. 13, 8. 29, 20; Gal. 6, 1; sed post **ኢተዐቀበ፡** seq. **ከመ፡** c. Subj., ut: **ኢተዐቀበ፡ከመ፡ይሑር፡** 4 Reg. 10, 31; abs.: **ተዐቀብ፡** Jes. 7, 4; **በተዐቅቦ፡ዐቢይ፡** *cautissime* F. M. 29, 4; **ተዐቅቦ፡** (sive *cautio* sive *abstinentia*) Lud. comm. hist. p. 319. a) nonnumquam additur **ርእሰከ፡** vel **ርእስከ፡**, ut: **ተዐቀብ፡ርእሰከ፡** (v. **ርእስከ፡**) **ኢያስሕትከ፡** Sir. 29, 20; vel **ለርእሱ፡**, ut Gal. 6, 1. b) *cautionem adhibere* c. **በ፡** in re: **ተዐቀብ፡በዕፀ፡መሥዋዕት፡** Kuf. 21; **ተዐቀብ፡በደም፡** ibid.; c. **እምነ፡**, ut: **መፍትው፡ይትዐቀቡ፡በአስተሓምሞ፡እምስጢር፡** (decet caute tractare mysterium) Lud. comm. hist. p. 308; seq. **ከመ፡** c. Subj.: Deut. 24, 8. 2) *se servare,* c. **በ፡** in re; Judae 21; **እመ፡ኢያፍጠነ፡ተዐቅቦ፡በፍርሀተ፡እግዚ"፡** Sir. 27, 3. 3) sibi custodire i. e. a) *observare, attendere* ad alqd vel alqm, c. Acc.: Ps. 129, 3; 1 Reg. 1, 12; 2 Reg. 18, 12; Phil. 3, 17; Hebr. 2, 1; sidera Abush. 3; **በተዐቅቦ፡** μετὰ παρατηρήσεως Luc. 17, 20 (nisi hunc Inf. passive sumere malueris); huc nescio an referendus sit etiam locus **ከመ፡ይትዐቀብ፡ለሕይወቱ፡ከመ፡ዐሳብ፡** ἵνα εὐδοκήσῃ τὸν βίον ὥσπερ μισθωτός Job 14, 6; *providere* 1 Cor. 3, 10. b) *callide observare, insidiari,* παρατηρεῖν, c. Acc. prs.: Marc. 3, 2; Luc. 6, 7. 14, 1; **ዘይትዐቀበከ፡** ὁ ὑποβλεπόμενός σε Sir. 37, 10. c) *sibi observandum* vel *servandum sumere* praeceptum vel ceremoniam: Marc. 7, 4; Gal. 4, 10; **ተዐቀብ፡ዑቃቤ፡ዘአምላክ፡** Kuf. 21.

ተዓቀበ፡ III, 3 *se invicem custodire* vel *tueri:* Romani cum Judaeis foedus fecerunt, **ከመ፡ይትራድኡ፡ኅቡረ፡በየብስ፡ወበባሕር፡ወይትዓቀቡ፡በበይናቲሆሙ፡** Jsp. p. 296.

አስተዐቀበ፡ IV, 1 *facere* vel *monere ut* alqs *caveat* alqd vel alqm: **ወታስተዐቅቦሙ፡እምኔየ፡** (וְהִזְהַרְתָּ אֹתָם מִמֶּנִּי) Hez. 33, 7 vrs. nov.; F. N. 27. (seq. **እምነ፡**).

ዕቁብ፡ part. 1) *custoditus, in custodiam traditus,* 2 Esr. 13, 25; Act. 27, 1 rom.; **ብእሲት፡ዕቅብት፡ለብእሲ፡** Lev. 19, 20; vid. **ዕቅብት፡**; **ዕቁባን፤ዕዉራን፤እለ፡ለምጽ፤ገልጉሳን፡** ne intrent in sanctuarium, Clem. f. 176 (num *morbis contagiosis affecti?* coll. כִּבִּיר, an lapsu calami scriptum pro **ዕቡቃን፡**?). 2) *servatus, reservatus, asservatus:* 1 Petr. 1, 5; 2 Reg. 23, 5; Ex. 12, 6; 1 Petr. 1, 4; 2 Petr. 3, 7 Platt; **መዝገብ፡ዕቁብ፡ለውሉዱ፡** F. M. 8, 2. 3) *observatus,* Org. 3. 4) *attentus, cautus:* **ዕቁበ፡ይትናገር፡** φυλασσόμενος λαλεῖ Prov. 21, 28; **ዘዕቁብ፡በቃሉ፡** Clem. f. 86; **ዕቁበ፡ለይኩን፡** Lit. 164, 1.

ዕቅብት፡ adj. et subst. f. (proprie: part. f.), Pl. **ዕቁባት፡** et **ዕቅብታት፡**, *concubina, pellex,* Gen. 22, 24; **ብእሲት፡ዕቅብት፡** Jud. 19, 1. 2; 2 Reg. 3, 7; Kuf. 33; 1 Esr. 4, 29; 2 Esr. 12, 6; Gal. 4, 22; **አንበረ፡ዕቅብተ፡** F. M. 8, 1; **ዕቁባት፡** Gen. 31, 33. 32, 23; **አንስት፡ዕቁባት፡** 2 Reg. 5, 13. 20, 3; 1 Par. 3, 9; Cant. 6, 8; **ዕቅብታት፡** Jsp. p. 304; F. N. 25 (in quo capite **በእንተ፡ዕቁባት፡** agitur).

ዕቅበት፡ n. act. et subst. 1) *custodia* i. e. custodiendi actus: **እንዘ፡የዐቅቡ፡ዕቅበተ፡ማኅደር፡** φυλάσσοντες τὰς φυλακὰς τῆς σκηνῆς 1 Par. 9, 19; terrae (ne hostis eam invadat) Jsp. p. 347. 2) *conservatio* (Bewahrung) Lit. 167, 1; Deus **መሀረክሙ፡ትእዛዛቲሁ፡ወዕቅበተ፡ሃይማኖቱ፡** Jsp. p. 290. 3) *observatio* astrorum Abush. 37. 4) *attentio, cautio,* Gad. Ad. f. 41. 5) *vigilia* (pars noctis) Ex. 12, 42. 14, 24. — *Voc. Ae.:* **ዕቅበት፡ዘ፡ውሽማ፡**; *aliud:* **ዕቅበት፡ዘ፡እንግዶች፡** (quae scholia quid sibi velint dubium est).

ዐቃቢ፡ n. ag., f. **ዐቃቢት፡**, Pl. m. **ዐቃብያን፡**, c. **ዐቀብት፡** *custos:* Gen. 4, 9; **ዐቃብያነ፡** (v. **ዐቀብተ፡**) **ቤት፡** Koh. 12, 3; **ዐቃቤ፡ኀለት፡** Jes. 27, 4; **መኑ፡ይሠይም፡ዐቃቤ፡ላዕለ፡አፉየ፡** Sir. 22, 27; Ps. 38, 2. 140, 3; **አንትሙ፡ካህናት፡ዐቃብያነ፡ቤተ፡እግዚ"፡** Clem. f. 205; **ካህናት፡ዐቃብያነ፡ሕጉ፡ለእግዚ"፡** f. 207; Petrus **ዐቃቤ፡መራኁተ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡** f. 266; **ዐቀብት፡** Asc. Jes. 3, 14; Act. 12, 6; **ሊቀ፡ዐቀብተ፡ቤተ፡ሞቅሕ፡** Kuf. 39. a) In specie α) **ዐቃቤ፡ሥራይ፡** *medicus, pharmacus,* vid. sub **ሥራይ፡** (c. 245); Tob. 2, 10; Clem. f. 248. 255. β) **ዐቃቤ፡ሥጋ፡** 1 Reg. 28, 2 et **ዐቃቤ፡ርእስ፡**, ut: **ሊቃነ፡ዐቀብተ፡ርእሱ፡** Esth. 2, 21; 1 Esr. 3, 4 *custos corporis, satelles.* γ) **ዐቃቤ፡መንግሥት፡** διάδοχος τοῦ βασιλέως *vicarius regis, procurator regni* 2 Par. 26, 11. δ) **ዐቃቤ፡ሙዳየ፡ምጽዋት፡** *custos arcae eleemosynarum* 2 Esr. 23, 4 et **ዐቃቢ፡** γαζοφύλαξ *thesaurarius* 1 Esr. 2, 10. ε) **ዐቃቤ፡ቀምሕ፡** *c. pomorum* vid. sub **ቀምሕ፡**; adde Sir. 27, 6. ζ) **ዐቃቤ፡ነቢብ፡** *orator* Act. 24, 1. η) **ዐቃቤ፡ነግድ፡** *caupo* Luc. 10, 34. ϑ) **ዐቃቤ፡አልባስ፡** *custos vestiarii* 4 Reg. 22, 14. ι) **ዐቃቤ፡አንስት፡** *c. gynaecei* Esth. 2, 8. 14. κ) **ዐቃቤ፡አንቀጽ፡** *janitor* 1 Par. 9, 17. 23, 5; **ዐቀብት፡** (simplex) F. N. 8, 3. λ) **ዐቃቤ፡ወይን፡** vel **ዐጻደ፡ወይን፡** *vinitor* Marc. 12, 1; Luc. 13, 7; Jes. 1, 8. 24, 20. 61, 5 var.; **ዐቀብተ፡ወይን፡** Jer. 52, 16; Joel 1, 11; **ዐቃቢተ፡ዐ"፡ወ"፡** Cant. 1, 6; **ዐቀብተ፡ዐ"፡ወ"፡** 2 Par. 26, 10. μ) **ዐቃቤ፡ገነት፡** *hortulanus* Joh. 20, 15; Sx. Haml. 25 (vid. **ዐውድ፡**). b) ἐπίσκοπος, *praefectus, episcopus* Jud. 9, 28; 1 Petr. 2, 25. c) *custos* i. e. *tutor:* Deus **ዐቃቢሁ፡ለያዕቆብ፡** Kuf. 35; Deus **ይከውን፡ዐቃቢሁ፡ለሠናይ፡** Kuf. 21; **መልአክ፡ዐቃቢሁ፡** *angelus ejus tutelaris* Gad. Lal.; item de angelo Enc. Mag. 25; Pag. 1. d) *custodiens:* **ብእሲት፡አርማሚት፡ወዐቃቢተ፡ልሳን፡** (linguam compescens) Fal. f. 50.

ዑቃቤ፡ subst., f. et m. 1) *custodia,* φυλακή Job 7, 12. a) *tutela, tuitio:* Behütung M. M. f. 145; **ቀራንብቲኪ፡ንጻሬ፡አዕይንት፡ለዑቃቤ፡** (zum Schuze des Blickes der Augen) I Sal. Mar. 6. b) *cautio, attentio:* **ያንብርዎ፡ለሥጋየ፡በዐቢይ፡ዑቃቤ፡ውስተ፡ማእከለ፡ምድር፡** Clem. f. 10; huc nescio an referendus sit locus: **ይጸልእ፡ድምፀ፡ዑቃቤ፡** μισεῖ ἦχον ἀσφαλείας Prov. 11, 15. 2) *observantia:* **ዑቃቤ፡ሕግ፡** Org. 3; **ዑቃቤ፡ሰንበት፡** M. M. f. 266. 3) *observatio* astrorum: **አስተናበሩ፡ዓመታቲሆሙ፡ወአውራኂሆሙ፡ዲበ፡ዑቃቤ፡ጥንቁቅ፡ዐሓያዊ፡** Abush. 3; **ሰብአ፡ዑቃቤ፡** *observatores* (siderum), ibid. 4) *vigilia* (pars noctis), Kuf. p. 91. 5) *id quod observandum* vel *servandum est,* ut *lex, ritus:* **ተዐቀብ፡ዑቃቤ፡**

ዘአምላክ፡ ልዑል፡ (נַחֲלָה) Kuf. 21; fortasse *bona servanda* Koh. 7, 11 (ubi Ae. pro κληρονομία Graeci ዑቃቤ፡ exhibet).

ዑቃብያዊ፡ adj. rel. *ad observationem* (siderum) *pertinens*, Abush. 3.

ተዐቃቢ፡ n. ag. (III, 1) 1) *attentus, cautus* Phlx. 106. 2) *observans:* ኮነ፡ ተዐቃቤ፡ ለሕገ፡ እግዚ"፡ Sx. Mag. 19.

ማዕቀብ፡, rarius **ማዕቅብ፡**, subst., Pl. መዓቅብ፡ et መዓቅብት፡ (semel reperi መዓቀብት፡), Pl. Pl. መዓቅባን፡, 1) *custodia* i. e. a) *excubiae, statio excubiarum, vigiliae:* ረከብዋ፡ ማዕቀብ፡ (v. መዓቅብ፡ ዘ) ፋርስ፡ προφυλακὴ τῶν Ἀσσυρίων Judith 10, 11. 14, 2. 3; ያነብሩ፡ መዓቅቢሆሙ፡ Nah. 2, 6; መዓቅብ፡ (v. መዓቅባን፡) 3, 12; ያነብሩ፡ መዓቅበ፡ ዲቤከ፡ Hez. 23, 34. 26, 8. 38, 7; አንበርኩ፡ መዓቅበ፡ ሎሙ፡ 2 Esr. 14, 9; Jes. 62, 6; መዓቅብት፡ οἱ φυλάσσοντες 2 Esr. 12, 16; መዓቅብት፡ ሌሊተ፡ ይዑዱ፡ ውስተ፡ ኢየሩሳሌም፡ 17, 3; ሰብአ፡ መዓቅብ፡ *excubitores* 2 Esr. 14, 23; Jud. 1, 24. 7, 19. b) *custodes:* ከመ፡ ማዕቅበ፡ (v. መዓቅበ፡) ሐቅል፡ φυλάσσοντες ἀγρόν Jer. 4, 17. c) *vigiles* Cant. 3, 3. 5, 7. d) *insidiae:* መዓቅበ፡ አጋንንት፡ Lud. e Ssal. Req. 2) locus quo excubias agunt, *statio:* እቀውም፡ ውስተ፡ መዓቅብየ፡ Hab. 2, 1. 3) *id quod custodiendum* vel *observandum est:* የዐቅቡ፡ ደቂቀ፡ እስራኤል፡ መዓቅቢሆሙ፡ ለእግዚ"፡ Num. 9, 19.

ማዕቀቢ፡ part. (II, 1) c. term. adj. *depositor* (qui alqd custodiendum tradit) Ex. 22, 8.

አማዕቀበ፡ quadrl. II (denom.) *custodiae causa deponere, custodiendum tradere* vel *committere*, c. dupl. Acc.: ብእሲተ፡ ዘአማዕቀብዎ፡ (quam ei c. t.) F. M. 5, 14. 5, 17; ብእሲ፡ ዘአማዕቀቡ፡ ኪያሁ፡ (quem ei c. t.) 12, 5; c. Acc. pers. vel rei et በኀበ፡ ejus, cui traditur Sx. Ter 9, vel በ፡ ejusdem, ut: አማዕቀቦሙ፡ በክርስቶስ Sx. Masc. 9.

ምዕቅብና፡ subst. *custodia depositi* vel *commissi, tutela*, nec non *depositum, commissum*, Lud. e Cant. Mich.; Genz. f. 44; በእንተ፡ ምዕቅብና፡ ንዋይ፡ F. N. 29; ይእቲ፡ እኅተ፡ አቡየ፡ በምዕቅብና፡ (Pflegeſchweſter des Vaters) F. N. 24, 2; Clem. f. 111.

ዐቀብ፡ subst. [عَقَبَةٌ עָקֹב; de etymo vid. Ges. thes. p. 1060; amh. ዐቀበት፡] *locus acclivis, clivus:* ዐቀበ፡ ኆፃ፡ ἀνάβασις ἀμμώδης Sir. 25, 20; Jes. 15, 5; Judith 6, 7. 13, 10; 2 Esr. 13, 31; 2 Reg. 6, 2; Num. 34, 4.

ዐቀብ፡ vel **ዐቃብ፡**, subst., Pl. ዐቀብት፡ [عُقَّب?] *spinae, vepres*, Jud. 8, 7. 16; 2 Reg. 23, 6.

ዕቋን፡ subst. *lac spissum, flos lactis, butyrum* [vid. ሐቋን፡ nec non عُجن], βούτυρον Gen. 18, 8; Jud. 5, 25; አዘዘ፡ ከመ፡ ያስትዮሙ፡ (sc. fame enecatos) ሐሊበ፡ ወመዓረ፡ ወዕቋነ፡ እስከ፡ ለሦለመ፡ ጕርዒሆሙ፡ ወአማህቶሙ፡ Jsp. p. 369. — Sec. Lud. i. q. amh. ሐይብ፡. — *Voc. Ae.:* ግብንት፡ ብ፡ ፊግማ፡ ዕቋን፡ ብ፡ አንቋሊት፡; *aliud:* ዕቋን፡ ዘ፡ ፊግማ ።

ዐቀደ፡ i. q. עקד عقد (vic. אגד አገደ፡ اكد et ዐቀጸ፡) *ligare, vincire, constringere, nodare.* — *Voc. Ae.:* ዐቀደ፡ ዐቀጸ፡ ዐነገ፡ ሞቅሐ፡ ከልተፈ፡ ኀመየ፡ ብ፡ አሰረ ።

ዕቁድ፡ part. *ligatus, constrictus:* sedit in carcere ዕቁድ፡ እግር፡ Enc. Mij. 17.

ዐቀድ፡ vel **ዕቀድ፡** subst. dubiae significationis: ፬ አጻብዕ፡ ዘይትረከብ፡ ላዕሌሁ፡ ዐቀዱ፡ (v. ዕቀዱ፡) τεσσάρων δακτύλων τὰ κοιλώματα 3 Reg. 7, 3; utrum *taenia?* an *stria?* (Significatio *capitulum columnae* quam Ludolfus statuit, ab hoc loco plane aliena est, vid. commata 4 seq.).

ዐቅድ፡ subst., vox architectonica, an *fornix, concameratio* (coll. אֲגֻדָּה إِجَادٌ)? ዐቅዶን፡ sc. ecclesiarum, Gad. Lal.

ማዕቅድ፡ subst., Pl. መዓቅድ፡, vox architectonica, an *camera, fornix?* አልበ፡ ጠፈረ፡ ለመዓቅዶን፡ (sc. ecclesiarum Lalibelae saxis excavatarum) ወአልበ፡ ሣዕር፡ ለመከደኖን፡ (sic) Gad. Lal.; ኢይፈቅድ፡ አሕባለ፡ ለመዓቅዶን፡ ibid.

ዐቀጸ፡ I, 2 [proprie: verſchränken, verwickeln; vid. عقص عقش عقط عقف al., nec non ዐቀደ፡] *illaqueare, impedire, intricare* Jud. 11, 35; ሰይጣን፡ ይዔቅጽ፡ በስዊር፡ Phlx. 100.

አዕቀጸ፡ II, 1 1) *laqueis implicare, illaqueare* pedes alcjs, *suplantare*, pede supposito vel laqueo *improvidum prosternere:* συμποδίζειν Gen. 22, 9 (nisi ዐቀደ፡ emendare malueris); Ps. 17, 43. 77, 35; πτερνίζειν Gen. 27, 36; በውስተ፡ ከርሥ፡ አዕቀጸ፡ ለእኁሁ፡ Hos. 12, 3; ኵሉ፡ እኍ፡ አዕቅጾ፡ ያዐቅጽ፡ Jer. 9, 4; σκελίζειν እነ፡ አዐቅጾሙ፡ Jer. 10, 18; ὑποσκελίζειν Ps. 16, 13. 139, 5; Enc. Teq. 24; Genz. 12. 2) trsl. a) *insidiari, defraudare:* ያዐቅጾኑ፡ ሰብአ፡ ለእግዚ"፡ πτερνιεῖ Mal. 3, 8. b) *dolo* vel *fraude detorquere:* አዕቅጸቶሙ፡ እምፍኖተ፡ ጽድቅ፡ Kuf. 1. — *Voc. Ae.:* አዕቀጸ፡ ዘ፡ አሰረ ።

ተዐቅጸ፡ III, 1 *illaqueari, supplantari, de improviso prosterni*, συνεποδίσθησαν Ps. 19, 9; በኀፊረ፡ ሰብእ፡ ይትዐቀጽ፡ ὑπεσκελίσθησαν Prov. 29, 25; ኢይትዐቀጹ፡ በኀጢአቶሙ፡ Kuf. 1; ኵኑ፡ ንቁሓነ፡ ወኢትትዐቀጹ፡ በምንትኒ፡ Jsp. p. 356. — *Voc. Ae.:* ተዐቅጹ፡ ዘ፡ ተተዓተቡ፡ (?); *aliud:* ተዐቅጸ፡ ዘ፡ አኀነበሰ ።

ዕቅጸት፡ n. act. *supplantatio*, ὑποσκελισμός Prov. 11, 3.

አዕቃጺ፡ n. ag. *supplantator;* hoc vocabulo nomen ያዕቆብ፡ exponitur in Voc. Ae.

ዐቀፈ፡ inus., عقف *inflexit* (vic. ዐቀደ፡ et ዐቀጸ፡).

አዕቀፈ፡ II, 1 *impedire, offendiculo* vel *impedimento esse, impedimentum inferre, scandalum praebere*, c. Acc. pers.: ኢያዐቅፈከ፡ ከመ፡ እብነ፡ ዕቅፍት፡ Jes. 8, 14; Rom. 9, 32; እፍላግ፡ ኢያዐቅፈከ፡ Jes. 43, 2 (Cod. Laur.); ከመ፡ ያዕቅፎ፡ τοῦ ἀντικεῖσθαι αὐτῷ Zach. 3, 1; Num. 22, 32 var.; አዕቀፈኒ፡ ሰይጣን፡ 1 Thess. 2, 18; Joh. 6, 61; አዕቅጾ፡ ቢጽ፡ Rom. 14, 21; Gal. 5, 7; c. Acc. rei: ከመ፡ ኢያዕቅፍ፡ ትምህርቶ፡ ለክርስቶስ፡ 1 Cor. 9, 12.

ተዐቅፈ፡ III, 1 1) *implicari, impediri:* ኢይትዐቀፉ፡ በኀጢአት፡ ἐν ἁμαρτίαις οὐκ ἐγκυλισθήσονται Sir. 23, 12; ከመ፡ ኢትትዐቀፍ፡ ጸሎትክሙ፡ 1 Petr. 3, 7. 2) *offendere, (impingere)*, እመ፡ ተዐቅፈ፡ Sir. 13, 23; Tob. 11, 9; Hebr. 12, 13; ዘእንበለ፡ ይትዐቀፉ፡ (v. ትትዐቀፉ፡) እገሪክሙ፡ Jer. 13, 16; እገሪከ፡ ከመ፡ ኢይትዐቀፉ፡ Prov. 3, 23; ከመ፡ ኢትትዐቀፍ፡ በእብን፡ እግሪከ፡ Ps. 90, 12; Matth. 4, 6; ኵሉ፡ አብድ፡ ይትዐቀፍ፡ ቦቱ፡ (sc. በዕፀ፡ ዕቅፍት፡) Sir. 34, 7; ከመ፡ ኢትትዐቀፍ፡ በእብን፡ መንሱት፡ 35, 20. 3) *offendi, (indignari), offensionis causam habere* in re, *scandalizari*, c. በ፡ scandali: ይትዐቀፉ፡ ቦሙ፡ Sir. 23, 8; ይትዐቀፉ፡

ደቂቅ፡በልሂቅ፡ Jes. 3, 5; Asc. Jes. 3, 34; Matth. 11, 6; Luc. 7, 23; Joh. 16, 1; vel c. **በእንተ፡** Marc. 6, 3. — *Voc. Ae.*: **ተዓቀፈ፡ዘ፡ተሰናከለ፡**

ተዓቀፈ፡ III, 3 1) *offendiculum objicere* alicui, *obstare*, c. Acc. pers., Num. 22, 22. 32 (διαβαλεῖν, שׂטן). 2) *alterum alteri scandalum praebere*: **ኢትትዓቀፉ፡በትሕዝብት፡** (durch Mißtrauen) Lud. e Vit. Joann. Cam.

ዕቁፍ፡ part. *offensione affectus* (i. e. is quem alii offendunt): **ወንከውን፡ዕቁፋነ፡ወዕዩራነ፡በቅድመ፡እለ፡ያጠርዩነ፡** εἰς πρόσκομμα Judith 8, 22.

ዕቅፍት፡ subst., Pl. **ዕቅፍታት፡** 1) *offensio* pedis: (**ዘያስተሰግል፡**) **በዕቅፍተ፡እግር፡** (inter alia divinationis genera) Clem. f. 178; *lapsus* offensione pedis effectus: **ዕቅፍቱ፡** ὑποσκέλισμα αὐτοῦ Prov. 24, 17. 2) *causa offensionis* et *lapsus*, *offendiculum*, *scandalum*, πρόσκομμα vel σκάνδαλον, **ኢትደይ፡ዕቅፍተ፡ቅድመ፡ዕዉር፡** Lev. 19, 14; Ps. 68, 27. 139, 6; **የዐቅበከ፡እምዕቅፍት፡** Sir. 31, 19. 39, 24; Judith 5, 20; Hos. 4, 17; **ዕፀ፡ዕቅፍት፡** Sir. 34, 7; **እብነ፡ዕቅፍት፡** Jes. 8, 14; Rom. 9, 32; **ትከውኖ፡ዕቅፍተ፡** 1 Reg. 18, 21; Ex. 23, 33; Jud. 2, 3; **ዕቅፍታት፡** F. N. 5. 3) *remora*, Lud. ex Org. 3.

ማዕቀፍ፡, **ማዕቅፍ፡**, **ማዕቅፍት፡** subst. *causa offensionis* et *lapsus*, *offendiculum*, *scandalum*, Kuf. 1; Ps. 140, 10; **በማዕቅፍ፡ይወድቅ፡** Prov. 10, 8; στραγγαλιῶδες (*perversi* alqd et *tortuosi*) **ማዕቅፍ፡** Prov. 8, 8; **ያመጽኡ፡ማዕቅፍተ፡** Jes. 29, 21; Hen. 56, 7; Matth. 16, 23; Lit. Epiph.; **ማዕቀፍ፡** Enc. Haml. 5.

ማዕቅፋዊ፡ adj. rel. *scandalosus*, Lud. ex Mss. Colb.

ተዐቃፊ፡ n. ag. (III, 1) *qui offenditur* alqa re, Phlx. 243.

I. **ዐበለ፡** rad. incertae potestatis, quamquam e significationibus vocis **ማዕበል፡** radici vim *laborandi* et *fabricandi* infuisse nescio an conjiciendum fuerit.

ማዕበል፡ (crebro **ሙብዐል፡** nec non **ሙብዕል፡** scriptum) et **ማዕበልት፡**, subst., plerumque m., Pl. **መዓብል፡**, **መዓብልት፡** et **ማዕበላት፡** (Hen. 54, 3 var.), crebro **መባዕልት፡** et **መባዕላት፡** scriptum, 1) *instrumentum*, *utensile*: (**ማሕረዕ፡**) **ሙብዐለ፡** (v. **ሙብዕለ፡**) **ነፍስ፡ውእቱ፡** instrumentum animae i. e. ad vitam necessarium Deut. 24, 6; **ሙብዐለ፡** (v. **ሙብዕለ፡**) **ሜከኖት፡** τὰ συγκλείσματα τῶν μεχωνώθ 4 Reg. 16, 17. 2) in specie *instrumentum ferreum* (a fabro ferrario confectum): **አዕይንቲሁ፡ይጤይቅ፡ኵሎ፡አምሳለ፡ሙብዐል፡** ὁμοίωμα σκεύους Sir. 38, 28; **ዘከመ፡ያስተሤኒ፡ሙብዐሎ፡ወምንሀበ፡** ibid.; ut a) ὀδούς *dens* 1 Reg. 13, 21. b) σκεῦος σιδηροῦν **ማዕበለ፡ኀጺን፡** 3 Reg. 6, 11. c) *telum*, *jaculum*, *sagitta*, **መዓብሊሆሙ፡በሊኀ፡** τὰ βέλη ὀξέα Jes. 5, 28; **ማዕበል፡በሊኀ፡ልሳኖሙ፡** βολὶς τιτρώσκουσα Jer. 9, 8; cfr. etiam Ps. 54, 24 ubi Gr. βολίδες habet, Aethiopes autem voci **ማዕበል፡** (quasi *fluctus* significaret) **ያሰጥሙ፡** addiderunt; **ትወጽእ፡ማዕበልት፡** (v. **መዓብልት፡**) **ከመ፡መብረቅ፡** βολὶς Zach. 9, 14. [Cfr. مِعْوَل *instrumentum ferreum acuminatum*, quo saxa finduntur; مِعْبَلَةٌ *cuspis lata et longa*, *sagitta lata cuspide praedita*; مِغْوَل *instrumentum quo perditur*; *cuspis longa*, *ensis tenuis*.]. d) *catenae*, *tormenta*, Hen. 53, 3 seq.; 54, 3; (vid. etiam **ሙብልኅ፡**). — *Voc. Ae.*: **ማዕበል፡ብ፡በለው፡ሰይፍ፡የቦሂ፡ይ።**

II. **ዐበለ፡** inus., componendum cum יָבַל (بَالَ بَلَّ وَبَلَ) *fluere*, *fluctuare*, *undare*.

ማዕበል፡ (et **ማዕብል፡**), subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. **ማዕበላት፡** (Lud. ex Enc.) et **መዓብልት፡** 1) *fluctus*, *unda*, *undae*, (*inundatio*, *diluvium*), κῦμα Job 6, 15; Sir. 29, 18; Jes. 48, 18; κύματα Ps. 41, 10. 64, 7. 106, 25; Job 38, 11; Sir. 24, 6; Jes. 17, 12. 51, 15 (fem.); Jer. 5, 22. 6, 23; Hez. 26, 3; 4 Esr. 2, 25. 27; **ማዕበለ፡ባሕር፡** ῥιζώματα θαλάσσης Job 36, 30; **ደፈኖሙ፡ማዕበል፡** πόντος Ex. 15, 5; **ማዕበል፡ዐቢይ፡** Jon. 1, 11; **ማዕበለ፡ማይ፡** χειμάρρους ἐπικλύζων Jes. 66, 12; Act. 27, 15. 18 rom.; κλύδων Jon. 1, 4; Luc. 8, 24; Enc. Hed. 5; trsl.: **ማዕበላ፡ለቍረ፡ኀጢአትየ፡** Enc. Jac. 13. — *Voc. Ae.*: **ማዕበል፡ዘ፡ፈረሰኛ፡** 2) *cymatium*, κυμάτιον, Ex. 25, 11. 24. 25; **መዓብልት፡** arcae foederis, Kbr. Nag. 17. — *Voc. Ae.*: **ማዕበል፡ዘ፡ሙአብያ፡**

አማዕበለ፡ quadrl. II (denom.) *inundare*, *fluctibus obruere*: **ወያመዐብሎ፡መዋግድ፡** Lit. 172, 1; **ጊዜ፡ያመዐብል፡ላዕሌየ፡ባእስ፡** Enc. Hed. 16; Jsp. p. 292.

ዐብረ፡ I, 1 [צָרַב, חָרֵב, vid. Ges. thes. p. 1066] Subj. **ይዕበር፡** *aridum*, *sterilem esse* vel *fieri*, *exarescere*, *sterilescere*, de terra, **ዐብረ፡ኵሉ፡ወፍር፡ዘውስተ፡ገዳም፡** Jer. 23, 10; de plantis: **ኵሉ፡ይየብስ፡ወየዐብር፡** Jes. 19, 7; **ኢየዐብር፡ወይንክሙ፡** Mal. 3, 11; Apoc. 6, 6; Herm. p. 99; **የዐብር፡ሣዕሩ፡ፍጹመ፡** Prov. 24, 46; **ጽጌሃ፡ኢይትነገፍ፡ወፍሬሃ፡ኢየዐብር፡ወቈጽላ፡ኢይጸመሂ፡** M. M. f. 124; Org. 5; de aquis: **እመበ፡ዘዐብረት፡ዝናመ፡ሰማይ፡** 2 Par. 6, 26; de sanguine: duae sunt animae sc. **ነፍስ፡መዋቲት፡ወነፍስ፡ዘኢይመውት፤ ዘሰ፡ይመውት፡ደም፡ውእቱ። ለእመ፡በተረግዘ፤ ይትከዐው፡ዲበ፡ምድር። ወለእመ፡በደዌ፡ሥጋ፤ የዐብር፡ወበዐባረ፡ዚአሁ፡ይትፈለጥ፡ነፍስ፡** (sc. **ዘኢይመውት፡**) **እምሥጋ፡** M. M. f. 109; de annis: **ዓመታት፡አኀዙ፡ይዕበሩ፡** Kuf. 11.

አዕበረ፡ II, 1 *aridum*, *sterilem reddere*, **ኢየዐብር፡ወይንክሙ፡** Mal. 3, 11 var.

ዕቡር፡ part. *aridus*, *exsiccatus*, *sterilis*: (**ሰዊት፡**) **ቀጢናን፡ወዕቡራን፡** ἀνεμόφθοροι Gen. 41, 6. 7. 27 (cfr. **ይቡሳን፡** 23. 24); **ሐምለ፡ቅብእ፡ዕቡር፡** σευτλίον ἡμίεφθον Jes. 51, 20; **ዐጸደ፡ወይን፡ዕቡር፡** Hez. 17, 6. — *Voc. Ae.*: **ዕቡር፡ዘ፡ደረቅ፡**

ዐባር፡ subst. (m.) *siccitas*, *sterilitas*, *penuria* vel *caritas annonae*: **በዓመተ፡ዐባር፡** ἐν ἐνιαυτῷ ἀβροχίας Jer. 17, 8; **ዐባረ፡ዝናም፡** (v. **ዐባር**) 14, 1; Hen. 80, 5; Kuf. 13. 23. 40; Deut. 28, 22; ἀπορία Hagg. 2, 17; Org. 1.

ዕብሬት፡, **በዕብሬተ፡** *per*, *propter* vid. sub **በረየ፡** c. 507.

ዕብራዊ፡ et **ዕብራይ፡** (Ex. 1, 15) n. prgr., *Hebraeus*, ut: **ዕብራዊት፡**, **ዕብራውያን፡**, **ዕብራውያት፡** Jer. 41, 9; Gen. 39, 14. 17. 40, 15; Phil. 3, 5 al.; Hebr. 1, 1 in tit. Lectione vel interpretatione falsa nituntur hi loci: **ብእሲት፡ዕብራዊት፡** (v. **ብዕራዊት፡**) Sir. 26, 2 ubi Gr. γυνὴ ἀνδρεία habet; **ዕብራዊያት፡** Kuf. p. 157 pro ἅβραι (Vrs. Lat. praebet *puellae*). — Secundum Lud. hist. aeth. III, 4, 18 libri Regum duo, qui aliâs **ዘነገሥት፡፫ወ፬** inscribuntur, titulo **ዘዕብራውያን፡** insigniuntur (quem equidem nusquam legi).

ዕብራይስጥ፡ et **ዕብራይስጢ፡** adv. ἑβραϊστί *hebraice*, ut: **ኢትነግረነ፡ዕብራይስጥ፡** (v. "**ስጢ፡**) ἰουδαϊστί Jes. 36, 11;

4 Reg. 18, 26; ጽሑፋት፡ ዕብራይስጥ፡ Kuf. p. 51; plerumque praemissa a) praepositione በ፡, sc. በዕብራይስጥ፡ vel "ጢ፡ ut Kuf. 12; Apoc. 9, 11. 16, 16; Joh. 5, 2. 19, 13. 20; Act. 22, 2; Luc. 23, 38, vel b) voce ነገረ፡ vel ልሳን፡, ut: በነገረ፡ ዕብራይስጢ፡ 2 Par. 32, 18; Joh. 20, 16; Act. 21, 40. 26, 14; በልሳን፡ ዕብራይስጥ፡ Kuf. 43.

ዕብራይስጣዊ፡ adj. rel. *hebraicus*, Cod. Mus. Brit. VIII, n. 2.

ዐበቅ፡ subst. (m.) *scabiei* vel *leprae* species, ψώρα Lev. 26, 16; ዐበቅ፡ እኩይ፡ (ἕλκος?) Deut. 28, 27; ደዌ፡ ሲሒ፡ ወዐበቅ፡ Macc. f. 14; ኢዮብ፡ አመ፡ አኀዞ፡ ዐበቅ፡ Sx. Masc. 1; Deus ፈታኔ፡ ኢዮብ፡ በደዌ፡ ወበዐበቅ፡ Tab. Tab. 23, [خَوَقٌ *scabies?* an (sicut በከ፡ in quibusdam codicibus Job 4, 5) componendum cum בֹּהַק بَهَقٌ?] — *Voc. Ae.*: ዐበቅ፡ ዘ፡ ሕከክ፡ (v. እከክ፡).

ዕቡቅ፡ part. *scabiosus*, ψώρᾳ affectus Lev. 21, 20. 22, 22; Clem. f. 131.

ዐብየ፡ I, 1 [עָבָה *crassus (densus) fuit*, ܥܒܳܐ *crassus, densus*, وَغُبَ *magnus* et *crassus fuit*; vid. Ges. thes. p. 981] Subj. ይዕበይ፡ 1) *crescere, magnum* vel *majorem fieri*: ዐበይኩ፡ ከመ፡ ጵላጣኖስ፡ Sir. 24, 14. a) de luna: ነኪር፡ ከመ፡ ተዐቢ፡ Sir. 43, 8. b) *adolescere*: ልህቂ፡ ወዐበይኪ፡ Hez. 16, 7. c) *proficere, provehi*: ዐብየ፡ በጸጋ፡ Luc. 2, 52; dignitate: ዐብየ፡ መርዶኬዎስ፡ προήχθη Esth. 2, 21; Gen. 48, 19; opibus: Gen. 26, 13; በበይነዝ፡ ዐብዩ፡ ወብዕሉ፡ Jer. 5, 27. d) de rebus: ዐብየት፡ ሃይማኖትክሙ፡ 2 Thess. 1, 3; ዐብየ፡ ስሙ፡ በኵሉ፡ ምድር፡ Kuf. 11; ይዕበይ፡ ስብሐቲሁ፡ Jes. 42, 21; ወዐብየ፡ ማዕበለ፡ ባሕር፡ Jon. 1, 4; ዐብየ፡ ረኃብ፡ ጥቀ፡ (*ingravescere*) Gen. 47, 13. 2) *magnum esse*: ዐበይከ፡ ፈድፋደ፡ Ps. 103, 1; ዐብየ፡ ገዓሮሙ፡ Gen. 19, 13; ኀጣውኢሆሙ፡ ዐብየት፡ ጥቀ፡ Gen. 18, 20; ምሕረት፡ Ps. 107, 4; ዐብየ፡ ቍስልየ፡ Jer. 15, 18; Thren. 2, 13. a) *magni aestimari*: 1 Reg. 2, 21. 26, 24; Judith 12, 18. b) *magnificari*: 2 Reg. 7, 26; Ps. 19, 5. 3) *majorem* vel *maximum esse* vel *fieri*, seq. እምነ፡, ut Gen. 43, 34; ዐብየት፡ ኀጢአታ፡ ለወለተ፡ ሕዝብየ፡ እምኀጢአተ፡ ሰዶም፡ Thren. 4, 6; ውእቱ፡ የዐቢ፡ እምነ፡ ኵሉ፡ ግብሩ፡ Sir. 43, 28; 2 Reg. 13, 15; Hen. 14, 15; Hebr. 1, 4; Matth. 11, 11. 12, 6. 13, 32; Joh. 1, 51. 4, 12. 5, 20. 13, 16; al.; vel Acc.: የዐብዮ፡ *eo major erit* Gen. 48, 19; አልቦ፡ እምውስቴቶሙ፡ ዘየዐብዮ፡ ለፈራሂ፡ እግዚ"፡ Sir. 10, 24; Hen. 75, 9; absol.: ትሬኢ፡ እንከ፡ ዘየዐቢ፡ ኀጢአተ፡ ἀνομίας μείζονας Hez. 8, 6 seq.; Gen. 1, 16; Hebr. 7, 7; Jac. 3, 1; Matth. 18, 1. 4. 23, 17. 19; Luc. 12, 18; Joh. 19, 11; ዘየዐቢ፡ *majora* 4 Esr. 3, 21. a) potentia, i. e. *praevalere* seq. ላዕለ፡ pers., Kuf. p. 123. b) *potiorem, majoris* vel *maximi momenti esse*: ነፍስ፡ ተዐቢ፡ እምሲሳይ፡ Matth. 6, 25. 12, 41; ወእምኵሉ፡ ዘየዐቢ፡ 4 Esr. 10, 36. c) *natu majorem esse*, Rom. 9, 12; Gen. 10, 21; 1 Reg. 17, 13; መቃርስ፡ ዘየዐቢ፡ (si non *magnus*) Sx. Mag. 27.

አዕበየ፡ II, 1 1) *magnum facere, augere*, Matth. 23, 5; Luc. 1, 58; Gen. 12, 2. 19, 19; አዕበይኩ፡ ጥበበ፡ Koh. 1, 16; ረሲዓን፡ ያዐብዩ፡ ኀሳረ፡ Prov. 3, 35; ያዐብያ፡ ለመዐት፡ Sir. 28, 10; Ps. 17, 54; 2 Tim. 2, 16. a) seq. ገቢረ፡ *magna facinora facere* Ps. 125, 3. 4; vel አዕበየ፡ ከመ፡ ይግበር፡ Joel 2, 21: vel absol.: 1 Reg. 12, 24 vel አዕበየ፡ ምግባረ፡ *magna opera facere* Koh. 2, 4; etiam omisso ምግባረ፡ Koh. 2, 9. b) magnum i. e. *opulentum, potentem reddere*: Gen. 24, 35. 28, 3; ያዐብዮ፡ ወያከብሮ፡ Sir. 11, 13. c) *magnificare, amplificare*: Jos. 3, 7. 4, 14; Ps. 36, 36; ወአዕበዮ፡ እግዚ"፡ ለሰሎሞን፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ 1 Par. 29, 25; Jer. 38, 14 (vid. n. 2, a). d) *magnifacere*: Job 7, 17; Act. 5, 13. e) vocem, clamorem *vehementem facere*: አዕበዩ፡ ጸሪኀ፡ Matth. 20, 31. f) *natu majorem facere* vel *declarare*: ኢይክል፡ አዕብዮቶ፡ Deut. 21, 16. g) አፈ፡ os i. e. *magna loqui (insolenter jactare)*, μεγαλοῤῥημονεῖν: Ps. 37, 17. 54, 13; መጠነ፡ አዕበየ፡ አፉሁ፡ Judith 6, 17; እመ፡ አዕቤከ፡ አፉከ፡ ላዕሌሁ፡ Sir. 22, 22. 20, 15, vel seq. ነቢበ፡ Ps. 11, 3. 4. h) *crescere facere* plantam, Lud. e Ssal. Req. 2) *tollere, extollere, exaltare*: ያዐብያ፡ ለክምረ፡ እክሉ፡ Sir. 20, 28; ታዐቢ፡ እደዊከ፡ ኀቤሁ፡ Job 11, 13. a) laudibus (*magnificare*): አዕብይዎ፡ ለስሙ፡ Sir. 39, 15. 43, 30; Ps. 33, 4. 68, 35; Luc. 1, 46; Act. 19, 17. b) ad dignitatem, potentiam, felicitatem *evehere*: አዕበዮ፡ ንጉሥ፡ ለሐማ፡ Esth. 3, 1; ጥበብ፡ አዕበየቶሙ፡ ለደቂቃ፡ Sir. 4, 11; ታዐብዮ፡ እምነ፡ ቢጹ፡ 15, 5; ያዐብያ፡ ለነፍስከ፡ 31, 20; Phil. 2, 9; እምውስተ፡ መዋዕል፡ ቦ፡ ዘቀደሰ፡ ወአዕበየ፡ 36, 9. c) ርእሶ፡ *se efferre*: ኢታዕቢ፡ ርእሰከ፡ Sir. 1, 30. 4, 7. 6, 2. 11, 4; Luc. 18, 14; Matth. 23, 12. d) ልበ፡ *magnos sibi sumere spiritus, superbire*: ዘያዐቢ፡ ልበ፡ Jes. 10, 12; Jer. 31, 29; አዕብዮ፡ ልብ፡ *fastus* Kuf. 40. e) ምግባሮ፡ *fastuose agere* Joel 2, 20. f) *vocem tollere* seu clamorem: ያዐቢ፡ ቃሎ፡ Sir. 21, 20; ከመ፡ ያዕቢ፡ ቃለ፡ በውውዓ፡ Hez. 21, 22 vrs. nov.

ተዐበየ፡ III, 2 (raro III, 1) *se efferre, se jactare, insolescere, superbire, inflatum esse*, ኢትትዐበዩ፡ μὴ ἐπαίρεσθε Jer. 13, 15; μεγαλύνεσθαι Dan. 8, 25; እስመ፡ ተዐበየ፡ ልብከ፡ ὑψώθη Hez. 28, 2; Ps. 130, 1; ለምንት፡ ይትዔበይ፡ (v. ይትዐበይ፡) መሬት፡ ወሐመድ፡ ὑπερηφανεύεται Sir. 10, 9; Rom. 12, 3; ἐφυσιώθησαν 1 Cor. 4, 18; ኢትትዐበይ፡ በመዋዕለ፡ ተጽናስከ፡ μὴ δοξάζου Sir. 10, 26; Phil. 2, 3; ኢትትዐበይ፡ በቅድመ፡ ንጉሥ፡ μὴ ἀλαζονεύου Prov. 25, 6; c. c. በ፡ rei, qua quis superbit: እለ፡ ይትዔበዩ፡ በወርቅ፡ Zeph. 1, 11; በጥበብከ፡ ኢትትዐበይ፡ Prov. 3, 5; c. ላዕለ፡ *contra* alqm: Ps. 12, 3; ተዐበየ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡ Jer. 21, 26; 4 Esr. 9, 12; ከመ፡ ኢይትዐበይ፡ ንኡስ፡ ላዕለ፡ ዐቢይ፡ Clem. f. 173; *fastidire* alqd, seq. ለ፡ c. Inf., ut: ዲያቆናት፡ ኢይትዐበዩ፡ ለተልእከ፡ ጽኑሳን፡ Did. 17; ኢተዐብዮ፡ *modestia*, Lud. ex Enc. Masc. 23.

አስተዐበየ፡ IV, 2 vel 1 1) *provehere* alqm, *facere ut incrementum capiat* vel *progressus faciat* in re: Nestorie, ዘአስተዐበይኮሙ፡ (ለአይሁድ፡) በኀጢአቶሙ፡ ወዘአንሣእኮሙ፡ በነገር፡ Hom. Rhegini in Cyr. f. 109. 2) *superbum, tumidum, arrogantem reddere, inflare*: አእምሮ፡ ያስተዐቢ፡ (v. ያስተዔቢ፡) 1 Cor. 8, 1; Gad. Kar. ("ዔቢ፡); 1 Cor. 13, 4 Platt.

ዕቡይ፡ part. *superbus, arrogans, insolens, fastuosus, inflatus, (superbia tumens)*, ὑπερήφανος Ps. 17, 30. 88, 11; Job 38, 15. 40, 7; Sir. 3, 28. 11, 30. 23, 8. 27, 15; Sap. 14, 6; Prov. 3, 34; Jes. 13, 11; Jac. 4, 6; συκοφάντης Ps. 71, 4; ὑβρισταί Rom. 1, 30 Platt; አዕይንት፡ ዕቡይ፡ Prov. 24, 36; Jes. 5, 15; ዕቡየ፡ ልብ፡ Prov. 14, 14; ዕቡየ፡ መንፈስ፡ Koh. 7, 8; ዕቡየ፡ ዐይን፡ Ps. 100, 7.

ዕበይ፡ subst., Pl. ዕበያት፡ *magnitudo*, domus Hen. 14, 16; corporis humani F. N. 10; ዕበየ፡ ሣህልከ፡ Ps. 50, 1; Num. 14, 19;

ዕበየ፡ኀይሉ፡ Eph. 1, 19; Ps. 78, 12; ዕበየ፡ስብሐት፡ Ps. 8, 2. 95, 6. 103, 2; Sir. 17, 13. a) *pars major* vel *potior* Kuf. p. 131 lin. 5 et 7. b) magnitudo dignitatis, honoris, potentiae, *amplitudo:* በአምጣነ፡ዕበይከ፡ Sir. 3, 18; Hebr. 7, 4. c) *magnificentia, majestas,* Dei, በከመ፡ዕበይሁ፡ (v. ዕበዩሁ፡) ከማሁ፡ ዕበየ፡ምሕረቱ፡ Sir. 2, 18. 43, 29; Hen. 84, 2; Tob. 13, 6. 7; Ps. 144, 3; Judae 25; Hebr. 1, 3; Dianae Act. 19, 27; regis Dan. 5, 18; በዕበይ፡ወበክብር፡ Enc. Haml. 4. d) *magnalia,* ዕበያቲሁ፡ለእግዚ"፡ Herm. p. 94. 107; ዕበየ፡ግብሩ፡ τὰ μεγαλεῖα τῶν ἔργων αὐτοῦ Sir. 17, 9; ገበሬ፡ዕበይ፡ Enc. Tachs. 29. e) *elatio* et *causa elationis* vel *gloriationis:* ወይከውን፡ፍሥሓ፡ወክብረ፡ወዕበየ፡ለኵሉ፡አሕዛብ፡ Jer. 40, 9; ለዕበይ፡ወለክብር፡ Kuf. 4; አንቲ፡ይእቲ፡ዕበዮሙ፡ለእስራኤል፡ Judith 15, 9.

ዐቢይ፡ adj., f. ዐባይ፡, Pl. m. ዐቢያን፡, f. ዐቢያት፡, c. ዐበይት፡ 1) *magnus*, bestia Ps. 103, 27; Apoc. 12, 3. 14; Joh. 21, 11; እብን፡ዐበይት፡ Deut. 27, 2; Marc. 16, 4; ጥቅም፡ዐቢይ፡ Koh. 9, 14; mons Jes. 57, 7; ሀገር፡ዐባይ፡ Jon. 1, 2; arbor Matth. 13, 22; ብርሃናት፡ዐበይት፡ Gen. 1, 16; domus Jes. 5, 9; Hen. 14, 10; cubiculum Marc. 14, 15; fluvius Gen. 15, 18; mare Num. 34, 6; በረድ፡ዐበይት፡ Jes. 30, 30; Apoc. 11, 19; ዐበይት፡መዋቅሕት፡ 20, 1; መጥባሕት፡ዐቢይ፡ 6, 4; ሕዝብ፡ዐቢይ፡ Gen. 12, 2. 18, 18; ዕሤት፡ዐቢይ፡ Hebr. 10, 35; 1 Tim. 6, 6; Act. 4, 33; Luc. 1, 49; በዓል፡ዐቢይ፡ Luc. 14, 16; Apoc. 19, 17; ተአምራት፡ዐቢያን፡ወስቡሓን፡ Hen. 36, 4; Ps. 91, 5; ዐውያት፡ዐበይት፡ Hen. 85, 6; ግብር፡ዐበይት፡ Kuf. 2; እኪት፡ዐበይት፡ Kuf. 23; ኵነኔ፡ዐበይት፡ Kuf. 48; 1 Reg. 5, 9; መቅሠፍት፡ዐቢይ፡ Job 2, 13; ኀጢአት፡ዐባይ፡ F. M. 6, 1; caet.; raro junctum nominibus temporis, ut: ዐቢየ፡ሰዓተ፡ 1 Reg. 20, 41. a) *vehemens*, ut ventus: Job 1, 19; Jon. 1, 4; Ex. 10, 19; ዝናም፡ዐቢይ፡ 3 Reg. 18, 45; ድልቅልቅ፡ዐቢይ፡ Jer. 10, 22; ማዕበል፡ዐቢይ፡ Jon. 1, 11; ድቀት፡ዐቢይ፡ Matth. 7, 27; ድንጋፄ፡ Marc. 5, 42; fletus Gen. 50, 10; ira Apoc. 12, 12; timor Marc. 4, 41; gaudium Act. 8, 8; tribulatio Matth. 24, 21, al. b) *altus*, de voce በዐቢይ፡ቃል፡ Hez. 9, 1; Dan. ap. 1, 24; Jes. 36, 13; Job 2, 12; በዐቢይ፡ዐዓዕ፡ Sir. 46, 17; 4 Esr. 9, 38. 10, 39; de somno et tranquillitate: ንዋም፡ዐቢይ፡ ὕπνος βαθύς Sir. 22, 7; ዛሕን፡ዐቢይ፡ Matth. 8, 26. c) *gravis, magni momenti:* ዐቢይ፡ዝንገር፡ለነ፡ 2 Esr. 10, 12. 16, 3; 1 Reg. 20, 2. 22, 15; Jes. 49, 6; Gen. 45, 28; አኮ፡ዐቢይ፡ዝንቱ፡ሊተ፡እመ፡አፍቀርከዎ፡ Kuf. 35; ዐቢይ፡ውእቱ፡ሊተ፡እስመ፡ዮሴፍ፡ሕያው፡ Kuf. 43; Matth. 22, 38; Act. 8, 9; 1 Cor. 9, 11; Eph. 5, 32. d) magnum vel magna i. e. *magna facinora, magnalia:* ይገብር፡ዐቢየ፡በኵሉ፡ Sir. 50, 22; ገብረ፡ዐቢያተ፡ Jes. 12, 5; Ps. 105, 22; Job 5, 9. 42, 3. e) *magnus,* de verbis insolentis vel superbi: አፉሁ፡ይነብብ፡ዐቢያተ፡ Dan. 7, 8 seq.; Hen. 5, 4; 2 Petr. 2, 18; ዐቢይ፡ነገር፡ Enc. Teq. 17. f) Adv. ዐቢየ፡ α) *valde* Deut. 26, 5; Sap. 3, 5; Apoc. 17, 6. β) *alta* vel *clara voce:* ስብኩ፡ዐቢየ፡ Jer. 4, 5. 2) de personis, a) *magnus* potentia, dignitate, opibus al.: ንጉሥ፡ዐቢይ፡ Koh. 9, 14; Esth. apcr. 1; Matth. 5, 35; Ex. 11, 3; 2 Reg. 19, 32; 4 Reg. 5, 1; Matth. 5, 19. 20, 26; Luc. 1, 15; Hebr. 4, 14. α) de Deo: Sir. 39, 6; Ps. 34, 31. 39, 22. 46, 2. 69, 5; Tit. 2, 13. β) de sacerdote *summo:* ካህን፡ዐቢይ፡ Num. 35, 25; 4 Reg. 23, 4; Sir. 50, 1 al. γ) *nobilis, procer, primoris, princeps:* ትሑት፡ምስለ፡ዐቢይ፡ Kuf. 23; Job 18, 20. 34, 19; Lev. 19, 15; ዐቢይ፡ወንኡስ፡ Jes. 9, 14; Jer. 6, 13. 38, 34; Gen. 19, 4; δυνάστης Sir. 7, 6; ዐበይተ፡ሰብእ፡ Sir. 8, 1; ዐበይት፡ 11, 6. 25, 5; Jes. 5, 14. 10, 33. 24, 4; Jer. 41, 10; Dan. 3, 2; Ps. 130, 2; Ex. 7, 9. 8, 7 seq.; ዐበይተ፡ተዓይን፡ Num. 16, 2; ዐበይተ፡ነገድክሙ፡ Deut. 29, 9; Matth. 20, 25; ዐቢያን፡ Prov. 8, 16. b) annis i. e. *natu major* vel *maximus:* አንተ፡ዐቢይነ፡ πρεσβύτερος Jer. 39, 8 (crebrius ዘየዐቢ፡). Huc referenda videtur phrasis ዐቢይ፡ክርስቲያን፡ *Christiani* (*adulti* vel *maturi*, opp. ንኡስ፡ክ"ን፡ *catechumenis* vel *neophytis*) Const. Ap. 34; Kid. f. 10; 1 Petr. 3, 21 rom.

ትዕቢት፡ subst., f. et m., *superbia, insolentia, arrogantia, fastus,* ὑπερηφανία, Prov. 8, 13; Ps. 16, 10. 72, 6; Ex. 18, 21; Sir. 10, 7. 12. 13. 18; Jes. 16, 6; Jer. 31, 29; Dan. 4, 34; ኀበ፡ሀለወት፡ትዕቢት፡ሀየ፡ሀሎ፡ኀሳር፡ Tob. 4, 13; Judith 6, 19; Hen. 5, 8; አልበ፡ትዕቢት፡ወአዕብዮ፡ልብ፡ Kuf. 40; Marc. 7, 22; Rom. 12, 16; ὕβρις Jes. 13, 11; ትዕቢት፡ብእሲ፡ያቴሕት፡ Prov. 29, 23; ትዕቢተ፡ኀይሎሙ፡ φρύαγμα Hez. 7, 24; ገብረ፡ትዕቢተ፡ Num. 15, 30; ትዕቢተ፡ልበሙ፡ Sir. 3, 24; ትዕቢት፡ወምክሕ፡ወትዝህርት፡ያማስኖ፡ለባዕል፡ 21, 4; ዑቅ፡ኢትንብብ፡ነገረ፡ትዕቢት፡ 35, 12; ትዕቢትሰ፡ጥንተ፡ኀጢአት፡ይእቲ፡ዘቦአት፡ውስተ፡ፍጥረት፡ እስመ፡ባቲ፡ወድቀ፡ሰይጣን፡ F. M. 3, 1; በትዕቢት፡ Lit. Orth.

ተዐባዪ፡ n. ag. *sese efferens:* ተዐባዪ፡ላዕለ፡ነዳያን፡ F.N. 16.

ዐበየ፡ *nolle* vid. sub አበየ፡

ዑብደ፡ *furere* vid. sub አብደ፡

ዐበጠ፡ I, 2 (an 1? forma Imperfecti nondum reperta est) *vi adigere ad peragendum* alqd, *ad angarias* vel *opus praestandum cogere* [עֲבַד], ἀγγαρεύειν Matth. 5, 41; Did. 35; seq. Subj. verbi Matth. 27, 32; vel seq. ከመ፡ c. Subj. verbi, Marc. 15, 21; Deg. — *Voc. Ae.:* ዐበጠ፡ዘ፡መለሰ፡; *aliud:* ዘ፡ አኀዘ።

ዑተመ፡ inus. i. q. عَتَبَ *iratus fuit, succensuit* (cfr. غَتْمٌ *aestus* et עָתַם in Ges. thes. p. 1084).

መዑትም፡ (etiam መዓትም፡) part. *iracundus, ad iram propensus, ira plenus:* ነፍስ፡መዑትም፡ዘይነድድ፡ከመ፡እሳት፡ ψυχὴ θερμή Sir. 23, 16; θυμώδης 8, 16. 28, 8. 1, 22; Prov. 11, 25. 15, 18; ὀξύθυμος Prov. 14, 17; ὀργίλος Prov. 21, 19; Tit. 1, 7; ἐμπνέων ἀπειλῆς Act. 9, 1; fem. መዑትምት፡ Prov. 21, 19 et Did. 3 (quamquam Platt p. 15 formam መዑትም፡ exhibet); Pl. መዑትማን፡ Prov. 24, 72; መዑትማን፡ዐናብስት፡ θρασεῖς λέοντες Sap. 11, 18; ኢይኩን፡አሐዱ፡እምዘመደ፡ክህነት፡መዑትመ፡ወመፍጠኔ፡መዐት፡ F. M. 21, 3; Lud. Comm. hist. p. 316 n. 51; seq. ለ፡ (*contra*) Clem. f. 119.

ዑተር፡ subst. (m.), coll., [עֲדָשִׁים عَدَسٌ?] *faba,* (*pisum*) κύαμος 2 Reg. 17, 28; ትንሥእ፡ለከ፡ሥርናየ፡ወብርስነ፡ወሰገመ፡ወዑተረ፡ Hez. 4, 9; at ὄλυρα respondet Ex. 9, 32; ዑተር፡ይቡስ፡ Sx. Teq. 30; monachi severunt ዑተረ፡ወሰጉሬደ፡ ወሰመተ፡ለሲሳየ፡ዕለቶሙ፡ Gad. T. H. — Amh. አተር፡ significat *pisum* sec. Isenberg, *pisum sativum*, sec. J. R. Roth in Harris II Anhänge p. 36. — *Voc. Ae.:* ዑተር፡ዘ፡ሽምብራ፡ (*cicer arietinum*, Harris II Anh. p. 36).

ዑተበ፡ I, 1 [vicinum videtur ኀተመ፡, Ges. thes. p. 537]

Subj. **ይዕትብ፡** (F. N. 3) et **ይዕቱብ፡** (Sx. Tach. 19) 1) *signare, obsignare,* σφραγίζειν, alqm Joh. 3, 33; 2 Cor. 1, 22; Eph. 1, 13. 4, 30; **ቤተ፡ክ"ን፡እንተ፡አጥረየ፡** (Christus) **በደሙ፡ወዐተባ፡በዕፀ፡መስቀሉ፡** f. 188. 2) in specie: *signo crucis signare* alqm vel alqd, vel *signum crucis facere:* **ዐተበኒ፡በትእምርተ፡መስቀል፡** Clem. f. 46; **ዐተበት፡ርእሳ፡በትእምርተ፡መስቀል፡** f. 221; **አርስዓ፡ዐቲበ፡ገጾ፡** f. 221; **ዘልፈ፡ጸሀቅ፡ከመ፡ትዕትብ፡ፍጽመከ፡** Const. Ap. 47; **ይዕትብ፡አበሉሙ፡** F. N. 3; **ዐተብኩ፡በአጽባዕትየ፡ላዕለ፡** (digitis signum crucis feci sursum) Clem. f. 254; Lit. 159, 1; F. N. 14; **እንዘ፡የዐትብ፡ላዕሌሆሙ፡** (contra eos sc. daemones, eos fugaturus) Lud. e V. S.

ተዐትበ፡ III, 1 1) *signari, obsignari:* **ከመ፡ይትዐተብ፡ራእየ፡ነቢያት፡** Dan. 9, 24; **ሀባ፡ናሀየ፡ለዛቲ፡ነፍስ፡ዘተዐትበት፡በጥምቀትከ፡ወተቀደሰት፡በደምከ፡** Genz. f. 25; ecclesia **ተቀደሰት፡በደሙ፤ተዐትበት፡በዕፀ፡መስቀሉ፡** Deg. 2) *signari signo crucis:* **በእንተ፡ተዐትቦ፡ፍጽም፡በመስቀል፡** Const. Ap. 47; **ዘይትዐተብ፡ይብል፡አሜን፡** Lud. e Syn. 3) *se signare signo crucis,* Lud. e Vit. Dan.

ዕቱብ፡ part. *signatus, obsignatus:* **እስመ፡ውእቱ፡ዕቱብ፡ነገር፡** Sap. 2, 5; **ዕቱባን፡አንትሙ፡በቅድስት፡ጥምቀት፡** Clem. f. 187. 226; **ምሕልላነ፡ረሲ፡ዕቱበ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7.

ዕትበት፡ n. act. *obsignatio, signatio crucis,* Const. Ap. 39; **ዕትበት፡ይከውን፡ውስተ፡ሥዩም፡በእንተ፡መልእክት፡** F. N. 10, 8.

ዑታቤ፡ subst. *signatio, obsignatio:* **በስመ፡ዚአሁ፡(ለሥሉስ፡)ይደሉ፡ኵሉ፡ዑታቤ፡** M. M. f. 96.

ማዕተብ፡ subst., Pl. **መዓትብ፡**, 1) *sigillum, annulus signatorius:* **ሕልቀተ፡ማዕተብ፡** σφραγίς Sir. 49, 11; **ማዕተብ፡** Hagg. 2, 23; Cant. 8, 6; Enc. Masc. 11; ἀποσφράγισμα Jer. 22, 24; **ማዕተበ፡ለመጽሐፍየ፡** σφραγίς τῆς ἐμῆς ἐπιστολῆς 1 Cor. 9, 2; **ማዕተበ፡ጽድቅ፡** Rom. 4, 11; 2 Tim. 2, 19; **መጽሐፈ፡ማዕተብ፡** *litera sigillo notatae,* συστατικὰ γράμματα II Can. Ap. 31. 2) *signaculum, signum, nota,* ὑπογραμμός, 1 Petr. 2, 21; **ማዕተበ፡ረስን፡** Reg. Pach.; in specie: *signum crucis:* **ዐጽፍ፡ጸሊም፡ዘምሉእ፡ማዕተበ፡** Lud. e Vit. Dan.: **ረሰየ፡ዐውደ፡በአት፡ማዕተበ፡መስቀል፡ዐውደ፡** Phlx. 26; **ምስለ፡መዓትበ፡መስቀል፡** Lud. e Vit. Theoph. 3) Hoc nomine vocatur a) *funiculus* ille *coloratus* (caeruleus isque bombycinus), quem Christiani Abyssini tamquam insigne a collis suspendunt, a Muhammedanis aliisque sese distincturi: **ማዕተብ፡ሐሪር፡ዘሀሎ፡በክሳዱ፡** Enc. Haml. 19; vid. Rüppell I. p. 282; II. p. 24; Harris I. p. 382; II. p. 130; Isenberg lex. p. 30 sub **ማተብ፡** b) „*ligamen brachii,* quo quis tamquam tesserâ suos dignoscit ab alienis, prout in Abyssinia moris. Atque sic explicant Cant. 8, 6. Porro est etiam *brachiale,* quale Rex honoris vel benevolentiae causa ex auro dare solet", Lud. — *Voc. Ae.:* **ማዕተብ፡ብ፡እብንት፡**; *aliud:* **ማዕተበ፡ዘ፡ወገርውን፡**

አማዕተበ፡ quadrl. II (denom.) 1) *signo crucis signare:* manum infantis ei imposuit: **አማዕቲቦ፡በትእምርተ፡መስቀል፡** Gad. T. H. 2) *in formam crucis* i. e. *decussatim ponere* vel *decussare* manus, c. Acc. manuum: **በጊዜ፡ቅዳሴ፡ሶበ፡ያመዐትብ፡እዴ፡** Enc. Tachs. 19 (cfr. Lit. Jac.); **አቅረበ፡ሎቱ፡ዮሴፍ፡፪ደቂቆ፡ኤፍሬም፡ወምናሴ፡ከመ፡ይባርኮሙ፡ወአማዕተበ፡እደዊሁ፡ዲበ፡አርእስቲሆሙ፡** Sx. Nah. 28.

ተማዕተበ፡ III, 1 *signari* vel *notari signo,* Clem. f. 217, in specie: *in crucis formam signari:* (Constantinus M. vidit signum crucis) **በአምሳለ፡ከዋክብት፡በተማዕትቦ፡** Lud. ex Enc. Hed. 8 (at: **ማዕተቦ፡** *signum ejus* in Sx. Tubing.).

ዕንሰራ፡ n. prgr. sc. עֲצֶרֶת (Ἀσαρθὰ عَنْصَرَة) *festum pentecostes* (Josephi Antiq. III, 10, 6): **በዓለ፡ዕንሠራ፡** Jsp. p. 377.

ዐናስር፡ vel **ዐናሶር፡** n. prgr., sc. عَنَاصِر Pl. vocis عُنْصُر *substantia, elementum:* **ደንገፁ፡ኵሉ፡ዐናስረ፡ፍጥረት፡ወአንከሩ፡ኵሎሙ፡ፍጡራን፡** Haim. Ab. n. 8; **ዐናሶር፡** (quatuor) elementa, Gad. Ad. f. 86.

ዐንሰበ፡ rad., dubiae significationis et auctoritatis.

መዐንስብ፡ (**መሀስብ፡** Did. 13) part.; in quibusdam locis significare videtur *hariolum* seu *divinatorem:* **መዐንስባን፡** Const. Ap. 8 (Lud. comm. hist. p. 306); Can. Laod. 35 (lat. 36); (**ረሐቁ፡እምነ፡**) **ተውኔት፡ወአምልኮ፡ጣዖት፡ወማርያን፡ወመዓንስባን፡** (in ed. Platt.: **መዓንስባን፡**) Did. 13; in aliis *incantatorem:* ut: **መዐንስበ፡አራዊት፡ወእመ፡አኮ፡ዐቃቢሆሙ፡** ad baptismum ne admittatur, Kid. f. 23. — *Voc. Ae.:* **መዐንስብ፡ዘ፡መምለኬ፡ጣዖት፡** [De etymo nihil certi statuerim, quamquam ad **ሐሰበ፡** חָשַׁב haud incommode referri posse videtur].

ዐነቀ፡ I, 1 [עָנַק, عَنَقَ IV; عُنُق *collum;* vicinum est **ኀነቀ፡** et **ዐነገ፡** q. v.] Subj. **ይዕነቅ፡** et **ይዕንቅ፡**, 1) *collo* (suo) *circumdare* vel *suspendere* rem, c. Acc. rei: **ብዝጋና፡ይዕነቅ፡** v. **ይዕንቅ፡** 1 Esr. 3, 6; c. **በ፡** vel **ውስተ፡** colli: **ዕንቆ፡ውስተ፡** (v. **በ**)**ክሳድከ፡** Prov. 3, 3; **ዕንቅ፡** (v. **ዕነቅ፡**)**ውስተ፡ክሳድከ፡ጋጋ፡** Sir. 6, 24; **ብዑዕ፡ውእቱ፡ዘጾሮ፡ወዘዐነቆ፡በክሳዱ፡ለዝንቱ፡ጸሎት፡** (i. e. amuletum) Genz. f. 162. 2) *collo circumdari:* **ሰላም፡ለክሳድኪ፡ቃማ፡ንጽሕ፡ዘዐነቀ፡** III Sal. Mar. 18. 3) i. q. **ኀነቀ፡** Nah. 2, 12 var.

አዕነቀ፡ II, 1 *collo alius circumdare* rem, *collo circumdari* vel *suspendi jubere* rem, c. dupl. Acc. et c. **ውስተ፡** colli, ut: **አቡየ፡አዕነቀክሙ፡ጋጋ፡ክቡደ፡** 3 Reg. 12, 11; **አዕነቅዎ፡ባዝግና፡ወርቅ፡** Gad. T. H.; **አዐንቆ፡ባዝግና፡ወርቅ፡ውስተ፡ክሳዱ፡** Dan. 5, 7. 16. 29; Gen. 41, 42; Kuf. 40.

ተዐነቀ፡ III, 1 *collo suo circumdare* rem, c. Acc. rei: **ወይትዐነቅ፡ቀጸላ፡ወርቅ፡** Lud. e Libr. Myst.

ዕንቍ፡ subst., m., coll. et Sing., Pl. **አዕናቍ፡** (proprie: lapis monilium, Geſchmeideſtein, ab **ዐነቀ፡** eodem modo derivatum, quo عِلْق *res pretiosa* ab عَلِقَ *adhaesit*), *gemma,* Gen. 2, 12; Ex. 35, 8; 3 Reg. 10, 2. 10; Jes. 13, 12; **ዕንቍ፡ዘብዙኅ፡ሤጡ፡** Job 31, 24; Prov. 3, 15; **ዕንቍ፡ዘዕጹብ፡ሤጡ፡** Sir. 45, 11; **ዕንቍ፡ሠናይ፡** Hez. 27, 22; **ዕንቍ፡ክቡር፡** Sir. 35, 5. 50, 9; Tob. 13, 16; Ps. 18, 11. 20, 3; Apoc. 17, 4; **ዕንቍ፡ቅዱስ፡** Thren. 4, 1; **ዕንቈ፡ኢያስጲድ፡** Apoc. 4, 3; **ዕንቈ፡ባሕርይ፡** Lud. e Ssal. Req.; **ሰሐባ፡ለጥበብ፡እምአዕናቍ፡** Job 28, 18; Org. 3; **ዕንቆሙ፡** et **አዕናቆሙ፡** Cyr. f. 129; **ዕንቍ፡ዘያኁት፡** ἄνθραξ Jes. 54, 11; Gen. 2, 12; **ዕንቍ፡ዘተሰክዐ፡በፈትለ፡ሜላት፡** Org.; epitheton hominum illustrium: **ቴዎድሮስ፡ዕንቍ፡** Enc. Ter 12; martyres Nagranenses **አዕናቍ፡** Enc. Hed. 26; **እማንቱ፡ዕንቈ፡ባሕርያት፡ክቡራት፡** Sx. Mij. 8.

ማዕነቅ፡ et **ማዕንቅ፡**, subst., f. et m., Pl. **መዓንቅ፡**, *palumbes torquata, turtur,* τρυγών Gen. 15, 9; Lev. 12, 6. 8; Num. 6, 10; Ps. 83, 3; Cant. 1, 10. 2, 12; Jer. 8, 7; Luc. 2, 24; **መዓንቅ፡** Lev. 5, 7. 11. 14, 22. 30. 15, 14. 29; **ከመ፡ማዕንቅ፡እንቲ፡** Jes. 38, 14 (ubi Gr. χελιδών exhibet); Hos. 12, 11 (ubi Gr. χελῶναι habet); **ማርያም፡ዘተመሰልኪ፡ማዕነቀ፡** III Sal. Mar. 18; **ሲላስ፡ረድእ፡ጳውሎስ፡ማዕነቅ፡** Enc. Teq. 15; **ፊቅጦር፡ነቃዊ፡መጽሐፍ፡ማዕነቅ፡** Enc. Hed. 15. — *Voc. Ae.:* **ማዕነቅ፡ዘ፡ቡይት፡**; *aliud:* **ማ"፡ዘ፡ዋነስ፡**

ዕንቍራ፡ *cellae favorum* vid. sub **ነቈረ፡**

ዐንበር፡ et **ዐንበሪ፡** subst., m. (et f.), Pl. **ዐናብርት፡** [عَنْبَر], *bellua marina, cetus, balaena,* κῆτος Job 3, 8. 26, 12; Jon. 2, 1 seq.; Ps. 64, 7; Dan. ap. 3, 56; Matth. 12, 40; Herm. p. 20; Sx. Haml. 25; **ዐንበሪ፡አንስቲያዊት፡** et **ተባዕታይ፡** Hen. 60, 7. 8; **ዐናብርት፡** Gen. 1, 21; Kuf. 2; Job 9, 13; Hen. 60, 7. 9. 24 (In libris Mss. passim **አናምርት፡** pro **ዐናብርት፡** occurrit, vid. sub **ነምር፡**).

ዐንበሳ፡ (crebro **አንበሳ፡** scriptum) subst. m., Pl. **ዐናብስት፡** (formam **አንብስት፡** Lud. ex Enc. Mag. 23 affert, sed vereor ut lectio sana sit) [عَنْبَس ab عَبَس *austerus fuit*] *leo,* Job 4, 10. 28, 8; Sir. 21, 2. 27, 10; Koh. 9, 4; Prov. 28, 15; Jes. 11, 6. 7; 4 Esr. 11, 41; Apoc. 4, 7. 5, 5; **ዐናብስት፡** 4 Reg. 17, 25. 26; Job 4, 11. 38, 39; Jer. 2, 15. 27, 17; Dan. 6, 7 seq.; Hez. 19, 2 seq.; Zach. 11, 3; Hen. 89, 55. 56; **እጓለ፡ዐንበሳ፡** Jes. 30, 6. 31, 4; Gen. 49, 9; **እጓለ፡ዐናብስት፡** Nah. 2, 11. 12; Jes. 5, 29; **እጓለ፡ዐንበሳ፡** est epitheton regum Ela Assbehae et Abrehae Kebr. Nag. f. 90. — Ubi fem. est, **አንስቲያዊት፡** additur, ut: **ዐንበሳ፡አንስቲያዊት፡** *leaena* Sx. Sen. 27.

ዐንበሳዊ፡ adj. rel. *leoninus:* **ሰላም፡እብል፡ለዐንበሳዊ፡አውሎግ፡** (Eulogio, quippe cui leones cibum attulerint) Enc. Jac. 11. — Fem. **ዐንበሳዊት፡** usurpatur pro subst. fem. *leaena* Job 4, 10; Dan. 7, 4; Hez. 19, 2 vrs. alt.; Org. 2.

ተዐንበሰ፡ quadrl. III, 1 (denom.) *leonis naturam induere, leonis instar invadere* alqm, c. **ላዕለ፡**, Lud. Comm. hist. p. 506. n. 54.

ዐንበዘ፡ quadrl. I [ei Dorn de psalt. p. 69 frustra comparavit أَبَسَ, melius W. Wright the book of Jonah 1857 غَبَسَ et غَبِشَ, quibus significatio *obscuri* inest; adde عَمِسَ] *deliquium animi pati* a) *animo linqui* vel *deficere, despondere,* vel de animo: *deficere,* ὀλιγοψυχεῖν **ዐንበዙ፡ሶበ፡ርኅቡ፡** Jud. 8, 4; **ዐንበዙ፡እምሥቃይ፡** 10, 16; **ዐንበዘት፡ነፍሶሙ፡** Judith 7, 19. 8, 9; Jon. 4, 8; Ps. 76, 3; **ኢተዐንብዝ፡ነፍሳቲነ፡** μὴ μικροψυχῶμεν Chr. ho. 26; **ዐንበዘት፡ነፍስየ፡በላዕሌየ፡** καταδολεσχήσει Thren. 3, 20; μαιμάσσει Jer. 4, 19; **የዐንብዝ፡አብድ፡እስከ፡ይነግር፡ቃለ፡ዘሰምዐ፡ወይትዌግኅ፡** ὠδινήσει Sir. 19, 11; **ተዐንብዝ፡ገበእከ፡** Job 4, 5. b) *mente capi,* vel de mente: *insanam fieri,* **ዐንበዘ፡ልቡ፡** Gad. T. H.

ዕንቡዝ፡ part. a) *deliquium animi passus, demissus animo, pusillanimis:* ὀλιγόψυχος **ሰብእ፡ዕንቡዛን፡** Jes. 25, 5. 35, 4. 57, 15; **ብእሲት፡ዕንብዝት፡** 54, 6. b) *captus mente:* Gad. T. H.; **ዕንቡዛን፡ልብ፡ወድንቅዋን፡እገዘን፡** M. M. f. 162; **ገዘሉፍ፡ወዕንቡዝ፡ኢይክልዋ፡** Job 28, 18 absque auctoritate Graeci; *insanus* de mente: **ልቡ፡ሕርቱም፡ወዕንቡዝ፡** Gad. T. H.

ዕንባዜ፡ subst. 1) animi *deliquium, defectus, desponsio,* **ዕንባዜ፡ነፍስ፡** ὀλιγοψυχία Ps. 54, 8; μικροψυχία Chr. ho. 26; **ወይእቲ፡በዕንባዜ፡ልብ፡** Jsp. p. 369; **በሕማመ፡ዕንባዜሃ፡** Kid. f. 4. 2) *defectio mentis, amentia, insania:* **ዕንባዜ፡ስክር፡** M. M. f. 229; **ዕንባዜ፡ልብ፡** F. N. 43, 10; **ጠበ፡እምዕንባዜሁ፡** Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* **ዕንባዜ፡ልብ፡ማጣት።**

ዕንብዝና፡ subst. *animi deliquium* vel *defectus, desponsio:* **እምዕንብዝና፡ነፍሶሙ፡** ὀλιγοψυχία Ex. 6, 9.

ዐኒን፡ n. prgr. *impotentia ad Venerem* (ab عَنَّ): defectus membri quidam **ዘይትበሀል፡እልዐኒን፡ዘውእቱ፡ኀፍረተ፡ሥጋሁ፡ንኡስ፡** F. M. 12, 5.

ዐንዘረ፡ quadrl. I (etiam **አንዘረ፡**) [نَزَّ *sonare, resonare, strepere*]; passim tamquam stirps II, 1 radicis **ነዘረ፡** flectitur; *concentum musicum edere, organum* vel *fides pulsare, tibia cantare,* 2 Reg. 6, 5; **የዐነዝሩ፡ወይሰንቅዉ፡** Job 21, 12; **ዳዊት፡የዐነዝር፡በዕንዚራ፡** 2 Reg. 6, 14; **በብዕዛ፡የዐነዝሩ፡** (v. **ያነዝሩ፡**) **ወይገንዩ፡** 1 Par. 25, 3. 5; **ዐንዘርነ፡** ηὐλήσαμεν Matth. 11, 17. a) *canere* vel *strepere,* de regina apium, Lud. e Libr. Myst. (vid. **ንህብ፡**). b) *concentu laudare* alqm, c. Acc. pers., Enc. Ter 28 (si quidem lectio bona est). — *Rad. Abb.:* **ዐንዘረ፡ዘ፡መታ፡**

ዕንዚራ፡ subst., m. et f., Pl. **ዕንዚራት፡** *instrumentum musicum* et *tibia, fistula* al. et *cithara, lyra, nablium, organon* al.: **ይስዕር፡ኵሎ፡ዕንዚራቲከ፡** τὸ πλῆθος τῶν μουσικῶν σου Hez. 26, 13; συμφωνία Luc. 15, 25; **በዕንዚራ፡** μετὰ αὐλοῦ Jes. 30, 29; 1 Esr. 5, 2; 1 Reg. 10, 5; **ይኔቁ፡ከመ፡ዕንዚራ፡** ὥσπερ αὐλὸς βομβήσει Jer. 31, 36; σύριγξ (ut videtur) Dan. 3, 5; ὄργανον vel ὄργανα Am. 6, 5; 1 Par. 16, 42. 23, 5; 2 Par. 7, 6. 29, 26. 30, 21; Ps. 136, 2. 150, 4; 2 Reg. 6, 5. 14; κιθάρα κινύρα νάβλη 1 Cor. 14, 7; 1 Par. 15, 20. 25, 1; accedunt Jes. 5, 12; 1 Par. 15, 16, al., ubi quid apud LXX respondeat dubium est; **ዕንዚራ፡ስብሐት፡** titulus opusculi cujusdam, Abbadie Cat. p. 139. — Forma **ንዚራ፡** occurrit in F. N., sc.: **እለ፡ይነፍኁ፡ንዚራተ፡** F. N. 23 (si quidem lectio sana est). — *Voc. Ae.:* **አርጋኖን፡ወዕንዚራ፡ዘ፡በገና፡**; vid. etiam schol. ad **መሰንቆ፡** (Vid. Description de l'Egypte, II éd., tom. XIII, p. 538.)

ዐንዛሪ፡ n. ag. *harmonice sonans, concentum edens, psallens:* **ከሀናቲከ፡እለ፡ይሴብሑከ፡በዜማ፡ጥዑም፡ከመ፡ቃለ፡አርጋኖን፡ዐንዛሪ፡** Genz. f. 115; **አይቴ፡ሀሎ፡ልሳንከ፡ዐንዛሪ፡** f. 90. — *Voc. Ae.:* **ዐንዛሪ፡ዘ፡አዝማሪ፡**

መዐንዝር፡ part., f. **መዐንዝርት፡** *musicus, fidicen, citharoedus, tibicen,* Org. 4; **ፊያታዊ፡መዐንዝር፡** Phlx. 42; **ፊልሞን፡መዐንዝር፡ወዝንቱ፡መዐንዝር፡ያስተዛውዖ፡ለአርያኖስ፡መኰንን፡** Sx. Jac. 20; **መዐንዝራን፡** Lud. e Mss. Colb.; **ተዋናዩት፡አው፡መዐንዝርት፡አው፡ዘፋኒት፡** Const. Ap. 62 (63); II Const. Ap. 17; Sx. Masc. 18 (vid. sub **አቤራዊ፡**).

ዐነገ፡ inus., cui comparaverim حَنَجَ *torquere* (vic. **ኀነቀ፡**, **ዐነቀ፡**, عَنَجَ). — *Voc. Ae.:* **ዐነገ፡ዘ፡አሰረ፡**

አዕኑግ፡ subst. Pl. (forma Sing. nondum reperta; sec. Lud. **ዐኑግ፡** vel **ዐንግ፡**) *annuli* sive auribus sive naribus suspensi, *inaures:* ἐνώτια Gen. 24, 22. 35, 4; Jud. 8, 24—26; Hos. 2, 15; Judith 10, 4; Jes. 3, 20; **አዕኑግ፡ ውስተ፡ አንፍኪ፡** v. **እዘንኪ፡** Hez. 16, 12. — *Voc. Ae.:* **አዕኑግ፡ ዘ፡ መንደልት፡**; *aliud:* **አዕኑግ፡ ወድጉልማ፡ ዘ፡ የገሮ፡ ንሮ፡**, v. **ዘ፡ ንሮ፡**።

ዕንጐት፡ subst., Pl. **ዕንጐታት፡**, ut videtur, *mandragora*, μανδραγόραι Cant. 7, 14; **በገነቶሙ፡ ዕንጐታት፡ ተረክቡ፡** Sx. Teq. 28. — (At Gen. 30, 14 seq. μανδραγόραι **ከለ፡ ሐቅል፡** versum est). — *Voc. Ae.:* **ዕንጎታት፡ ብ፡ ትርንጎ፡**። (Nescio an vicinum sit amh. **እንኮይ፡**).

ዐንጉግ፡, **ዐንጐጕ፡** subst., Pl. **ዐንጓጓት፡** vel **ዐንጐጓት፡** et **ዐናጕጕ፡** [عُنْكُجُوج *longo collo praeditus*] *lacerta aquatica* (de qua vid. Lud. hist. Ae. I, 11, 9; comm. p. 160; Rüppell II p. 13), σαύρα Lev. 11, 30; **ዐንጐጓት፡** Lit. 176, 4; **ዐናጕጕ፡** Macc. f. 12; **ተጠምቀ፡ በማይ፡ ዕራቁ፡ ከመ፡ ቈርነነዓት፡ ወዐንጓጓት፡ ወብሒ፡** M. M. f. 308. — *Voc. Ae.:* **ዕንጉግ፡** (v. **ዐንጉግ፡**) **ብ፡ ትንከ፡** — Sec. Lud. **ዐንጐጕ፡** amharice exponitur **አርጃኖ፡** (vid. ejus lex. amh. c. 57).

ዐንበወ፡ quadrl. I [sec. Lud. **አንበወ፡** II, 1 a **ነበወ፡**; sed in quibusdam libris Mss. **ዐንበወ፡** scriptum occurrit, et etymo ad rad. **ዐበወ፡ ዐበበ፡** referendum videtur] *durescere, arescere* (sec. Lud.: *marcescere*): **ዐንቢዖ፡** Ps. 89, 6. — *Voc. Ae.:* **ዐንቢዖ፡ ዘ፡ ከሒ፡** (v. **ኳሒ፡**) **ብሎ፡**; *aliud:* **ዐንበወ፡ ዘ፡ ከረረ፡**

ዐንጸዋ፡ *mus* vid. sub **አንጸዋ፡** c. 780.

መዓንፍት፡ *tryblia* vid. sub **አነፈ፡** c. 781.

ዕንፎራ፡ n. prgr. sc. ἀναφορά 1) *oblatio, anaphora:* **ጸሎተ፡ ዕንፎራ፡ ዘምስጢር፡** Lit. 160, 1 (vid. commentarium Renaudotii ad locum). 2) „Sic etiam vocant *vasculum* quoddam, cujus in consecratione tantum usus est, videtur idem esse ac ἀμφορεύς *amphora*, a duabus ansis sic dicta, servandoque vino olim usurpata", Lud.

ዐከት፡ *sciniphes* vid. sub **አከት፡** c. 787.

ዐከከ፡ rad. incertae potestatis inus.

ማዕክክ፡ subst. (m.), Pl. **መዓክክት፡** (etiam **መዓክካት፡** Pl. Pl.), *pelvis, labrum, crater,* λουτήρ Ex. 31, 9. 38, 26. 27; Lev. 8, 11; Num. 4, 14; 4 Reg. 16, 17; Pl. 2 Reg. 8, 8; 3 Reg. 3, 4; **ማዕክክ፡ ፍሑቅ፡** κρατὴρ τορευτός Cant. 7, 3; I Sal. Mar. 29. — *Voc. Ae.:* **ማዕክክ፡ ዘ፡ ባሬታ፡ ቦ፡ ዘ፡ ከበብ፡**

ዐከወ፡ rad., quae componenda videtur cum עָקָה عكّ عاق عقا *retinuit, detinuit, impedivit* (coll. مَعْقِل ab عَقَلَ).

ታዕካ፡ subst. *castra regia, arx, palatium, sedes regia,* Lit. 174, 4; Kedr f. 38; **ቈስጠንጢኖስ፡ ታዕካ፡ ኀበ፡ ዘሐነጸ፡ ሎቱ፡** (sedem regiam ubi Constantinus aedificavit sibi) Enc. Ter 27; Org. 6; **በከናፍሪሁ፡ ይሬኢ፡ ንጉሥ፡** (glossator addidit: **ታዕካሁ፡**) Prov. 22, 11; **ታዕካ፡ ንጉሥ፡** Abush. 50; **ታዕካ፡ መንግሥት፡ ሰማያት፡** Deg.; Macc. f. 3; **ዘአርያም፡ ታዕካ፡** (palatium coeleste) Cod. Mus. Brit. LIV, 7. Sec. Lud. etiam *sedes proregis.* — *Voc. Ae.:* **ታዕካ፡ ብ፡ ቤተ፡ ንጉሥ፡**

ዓው፡ subst. [ab عَوَى *flexit, torsit*] *flexus, curvatura* (i. e. *acetabulum*) femoris **ዓወ፡ እግር፡** Gen. 32, 33.

ዐውሎ፡ subst., plerumque m., Pl. **ዐውሎታት፡** [ܥܠܥܠܐ vel ܥܠܥܘܠܐ, עִלְעוּלָא *turbo, procella*] *turbo, procella, tempestas turbulenta,* λαῖλαψ Job 21, 18. 38, 1; καταιγίς Ps. 49, 4; Prov. 10, 25; Jes. 5, 28. 17, 13. 21, 1. 28, 15. 17. 18. 57, 13. 66, 15; Sir. 16, 21. 36, 2; etiam **ነፋስ፡ ዐውሎ፡** Luc. 8, 23; Ps. 10, 7; **ዐውሎ፡ ዐቢይ፡ ነፋስ፡** Marc. 4, 37; **ዐውሎሁ፡ ለነፋስ፡ ዐረብዊ፡** Sir. 43, 17; ἄνεμος Sir. 22, 18; **ዐውሎ፡ መርቄ፡** ἄνεμος καύσων Jer. 18, 17; **ዐውሎ፡ ኀያል፡ ያነቅዓ፡** πνεῦμα ἐξαῖρον Hez. 13, 11; θύελλα Deut. 4, 11; Hebr. 12, 18; 4 Esr. 13, 13. 15; Hen. 17, 2. 39, 3; γνόφος Job 9, 17. 27, 20; Joel 2, 2; 2 Par. 6, 1; **ዐውሎ፡ ማይ፡** καταιγὶς ὕδατος Ps. 68, 18; **ተንሥኡ፡ ላዕሌየ፡ ዐውሎታት፡ ወመዋግድ፡ ተለዐሉ፡ ላዕሌየ፡** Phlx. 28. — *Voc. Ae.:* **ዐውሎ፡ ዘ፡ ሐምበላይ፡ ነፋስ፡**; *aliud:* **ዘ፡ እምበሉይት፡**።

ዕዋል፡ subst., m. et f., Pl. **ዕዋላት፡** [a rad. עוּל غال *lactavit;* ܥܝܠܐ עוּל et עַיִר *pullus* asini, equi, cameli] *pullus,* πῶλος Prov. 5, 19 (v. **ዕዋላት፡**); cameli, Lud. e Libr. Myst.; in specie *pullus asini, asellus* (quem Hebraei dicunt עַיִר): **ዕዋለ፡** (v. **እጓለ፡**) **አድግ፡** Zach. 9, 9; 2 Par. 28, 15 (ὑποζύγια); Gen. 32, 16. 49, 11; Matth. 21, 2 seq.; Marc. 11, 2 seq.; Luc. 19, 30 seq.; Joh. 12, 14 (fem.).

ዓም፡, **ዓመት፡** vid. supra c. 955.

ዖመ፡ rad., cui comparanda sunt عَمَّ et غَمَّ *texit* (عَمِيمٌ *plantae longae et perplexae,* عَمَّ I et VIII *longa, luxurians fuit* planta) et עָמַם caligine *texit,* غاب (unde עָבִים غَابٌ أُجُمٌ Dickicht, *densa* arborum).

ዖም፡ subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. **ዖማት፡** et plerumque **አዕዋም፡** *densa arborum* vel *virgultorum, saltus, silva, nemus:* ἕλος vel ἕλη Jes. 19, 6 (*carectum*); **ይበቍል፡ ዖም፡ ውስተ፡ በድው፡** 35, 7. 41, 18. 42, 15; δρυμός, δρυμοί Jos. 17, 15; Koh. 2, 6; Ps. 131, 6; Hez. 20, 46. 47; Jes. 9, 18 var.; 10, 18. 21, 13. 27, 9. 29, 17. 32, 15. 19. 65, 10; Jer. 5, 6. 26, 23. 33, 18; **ዖም፡ ብዙኅ፡** 4 Esr. 2, 24. 9, 24 9, 29. **ተኀብኡ፡ ውስተ፡ ዖም፡** εἰς τὰ ἄλση Jer. 4, 29. **ዖመ፡ ገዳም፡** ἄλσος δρυμοῦ Jer. 33, 18; **ይነብሩ፡ ውስተ፡ ዖም፡** ἐν ὕλαις Job 38, 40; ὕλη Jes. 10, 17; Jac. 3, 5; **አዕዋም፡** Ps. 28, 8; **ነዋኅት፡ አዕዋም፡** ὕψος δρυμοῦ Jes. 37, 24; **ውስተ፡ አዕዋሚሃ፡** Jer. 21, 14; **ዕፀ፡ አዕዋም፡** τὰ ξύλα τοῦ ἀγροῦ Joel 1, 19; Num. 24, 6; **ዖማት፡** Kuf. p. 7. a) *lucus,* deorum Deut. 16, 21; Ex. 34, 13; 2 Par. 14, 3; Kuf. 1. b) *arbores* et *arbor* (densa, opaca, procera): **ዖመ፡ ባሳን፡** δρύες Zach. 11, 2; **ውስተ፡ ዖም፡** ἐν πάσῃ δρυΐ Jer. 2, 34; Kuf. p. 122; **ላዕለ፡ ኵሉ፡ ዖመ፡ ባሳን፡** Jes. 2, 13 var.; **ታሕተ፡ ኵሉ፡ ዖም፡ ዘቦ፡ ጽላሎት፡** ξύλου κατασκίου Jer. 2, 20; **ኵሉ፡ ዖም፡ ጽፉቅ፡** 4 Reg 16, 4; **ታሕተ፡ ኵሉ፡ ዕፀወ፡ ዖም፡** ξύλου ἀλσώδους Jer. 3, 6 **ዖመ፡ ዘይት፡** Lud. ex Org.; in provincia **ከተታ፡** homines **ዖመ፡**

ዐበየ፡ divinis honoribus afficiebant, Gad. T. H.; አዕዋም፡ (fructiferae) Kuf. p. 47; እለ፡ያሰግሉ፡ውስተ፡አዕዋም፡ወአእባን፡ Clem. f. 178.

ዖረ፡ I, 1 [עִוֵּר; ܥܘܰܪ *caecavit*, عَارَ et عَوِرَ *luscus fuit*, de etymo vid. Ges. thes. p. 1006]; Perf. in libris antiquioribus etiam ዐውረ፡ scribitur (ut Jes. 56, 10 in cod. Laur.; scriptio mixta est ዖውረ፡ Matth. 13, 15 rom. et Joh. 12, 40 rom.); Subj. ይዑር፡, *caecum esse* vel *fieri, caecutire*, de hominibus: ዖሩ፡እግብርተ፡እግዚ"፡ Jes. 42, 19. 56, 10; Rom. 11, 7; ተዐውር፡ Act. 13, 11; ይዑሩ፡ Joh. 9, 39 Platt; de oculis: ዖራኒ፡አዕይንትየ፡እምአንብዕ፡ Job 17, 7; Matth. 13, 15 rom.; Joh. 12, 40 rom.; Macc. f. 5; አዕይንት፡ነጸሪት፡ተዐውር፡ Genz. f. 88; ዐዊር፡ ἀποτύφλωσις Zach. 12, 4.

አዖረ፡, rarius አዕወረ፡ (Gen. 19, 11; 4 Reg. 25, 7 var.), rarissime አዐረ፡ (4 Reg. 25, 7 var.) II, 1 Subj. ያዑር፡; in Imprf. etiam II, 2 ያዔውር፡; 1) *effodere, eruere* oculos alcjs: ወአዕይንቲሁ፡ለጼዴቅያስ፡አዖረ፡ Jer. 46, 7 vrs. nov.; አዕወሮ፡ (v. አዖሮ፡) et አዐሮ፡ 4 Reg. 25, 7; Clem. f. 77. 2) *caecum reddere, ex-, occaecare*, c. Acc. hominum vel c. Acc. oculorum et pron. suff. pers. (*alicui* vel *alicujus*): Gen. 19, 11; 1 Joh. 2, 11; አዑሮሙ፡አዕይንቲሆሙ፡ወአዖሮሙ፡ 4 Reg. 6, 18; ሕልያን፡ያዐውር፡አዕይንተ፡ Ex. 23, 8; Deut. 16, 19; አምኃ፡ወሕልያን፡ያዐውሮሙ፡አዕይንቲሆሙ፡ለጠቢባን፡ Sir. 20, 29; Did. 10; አዖረ፡አዕይንተ፡ልብ፡ F. M. 25, 1; ጸላኢ፡አዖረ፡ልበሙ፡ Clem. f. 263. 267; ለልቡ፡አዖሮ፡ሰይጣን፡ Macc. f. 1; ሕልያን፡ያዔውር፡አዕይንተ፡ Did. 4. (Asc. Jes. 7, 17 est locus corruptus).

ተዐወረ፡ III, 2 (rarissime III, 1 ut 4 Esr. 9, 10 Laur.) *se caecum simulare*, Ps. 9, 22. a) *connivere*, c. እምነ፡ pers.: እመ፡ተዐወረ፡አዕይንቲሁ፡እምእሉ፡እለ፡ይገብሩ፡ርኩሰ፡ Kuf. 30; c. Acc. pers., Lev. 20, 4. b) *oculos avertere* ab alqo, *negligere*, seq. እምነ፡, ut: ኢተዐወርከ፡እምኔነ፡ ὑπερεῖδες Sap. 19, 21; ኢትትዐወር፡እምዘርአ፡ቤትከ፡ Jes. 58, 7; c. Acc. rei vel pers.: Gen. 42, 21; Lev. 26, 37; Jos. 1, 5; Judith 8, 20; Esth. 4, 17 apcr. (ὑπερίδῃς τὴν μερίδα σου); ይትዔወር፡ነፍሶ፡ Sir. 14, 8; ይትዔወር፡ቢጾ፡ 29, 14; ኀፍረት፡ተዐውሮቱ፡ለቢጽከ፡ 41, 21. c) *despicere, contemnere, spernere, despicatui habere*, c. Acc. pers., Ps. 21, 18; Num. 5, 19; omisso Acc.: ተዐውሮ፡ተዐወርክሙ፡ Mal. 3, 9; ተዐውሮቶሙ፡ Job 6, 19; in specie: praecepta, foedus, al.: ተዐወሩ፡ኪዳኖ፡ 4 Esr. 5, 24. 9, 10; Num. 22, 18 (παραβῆναι); Luc. 11, 42; ትእዛዘ፡ Clem. (creberrime); etiam omisso ትእዛዘ፡, ut: ኢይባእ፡ውስተ፡ምሥዋዕ፡ወእመሰ፡ተዐወረ፡ከመ፡ይባእ፡ al., Clem. f. 177. — *Rad. Abb.*: ተዐወረ፡ዘ፡ፑል፡አለ።

ዕዉር፡ vel ዕውር፡ part. *caecus* (sensu proprio et translate), Lev. 19, 14. 21, 18; Deut. 28, 29; Job 5, 14; ዕዉራን፡ Job 29, 15; Jes. 29, 18. 35, 5. 42, 16. 18; ሕዝብ፡ዕዉር፡ 43, 8; 59, 10. 61, 1; Ps. 145, 7; Matth. 9, 27. 21, 14; Marc. 8, 22; Joh. 9, 1 seq.; 2 Petr. 1, 9; ብእሲ፡ዘዕውርት፡አሐቲ፡ዐይኑ፡ Sx. Haml. 11; ዕዉረ፡አዕይንት፡ Syn. p. 347; ዕዉረ፡ልብ፡ M. M. f. 22; ዘያጠብብ፡ለዕዉር፡ Clem. f. 172; ዝቅትል፡ (sc. caedes በመጥባሕት፡ i. e. sicâ perpetrata) ተሰምየ፡ሞት፡ዕዉር፡ (sic) Jsp. p. 343.

ዕወር፡ subst. *caecitas*, Deut. 28, 28.

ዑረት፡ n. act. vel subst., *caecitas*, Deut. 28, 28 var.; Enc. Genb. 6: ዑረተ፡ልብ፡ Marc. 3, 5; Rom. 11, 25; Macc. f. 1; በእኪት፡ዑረተ፡ልቡ፡ Did. 2; ዑረተ፡ልብ፡የአኪ፡እምዑረት፡ዐይን፡ Lud. e Syn.

ዐዋር፡ n. ag. vel adj., nonnisi in Pl. ዐዋውርት፡ *caeci*, Matth. 15, 14 rom.; መርሖ፡ዐዋውርት፡ Gad. Za Mich.

ተዐዋሪ፡ n. ag. *neglector, contemtor:* አይቴ፡ለተናስሖት፡ተዐዋርያን፡ (poenitentiae neglectores) Genz. f. 89.

ትዕውርት፡ *paradoxia* pro ትውዕርት፡ vid. sub ወዐረ፡

ዐውስት፡ *vultur* vid. sub አውስት፡ c. 790.

ዖቀ፡ I, 1 [contiguum videtur ዐቀበ፡, an وَقَى?] Subj. ይዑቅ፡ 1) *servare, observare:* ነፍሶ፡ዑቅ፡ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διαφύλαξον Job 2, 6; ዑቅ፡ትእዛዘ፡ወግበር፡ Kuf. p. 77. a) *respicere, attendere, videre, prospicere*, c. Acc. pers. vel rei: ዐቀኒ፡ ἐπιγνῶναί με Ruth 2, 10; εἰδέναι 1 Thess. 5, 12; ዘኢየዐውቅ፡ቤቶ፡ይወርስ፡ነፋስ፡ Prov. 11, 29; βλέπειν Col. 4, 17; diaconi ይዑቅዎሙ፡ለእለ፡አልቦሙ፡ (prospiciant iis qui nihil habent) Lud. comm. hist. p. 321; etiam c. ላዕለ፡ vel ለ፡ pers.: ዑቅኬ፡ላዕለ፡ (v. ለ)ኢዮብ፡ προσέχειν Job 2, 3. b) *cavere* α) alqm vel alqd i. e. *vitare*, c. Acc.: ዑቅዎሙ፡ለከለባት፡ βλέπετε τοὺς κύνας Phil. 3, 2; ዘንተ፡ዑቅ፡ከመ፡ኢታግብእ፡ለወልድየ፡ Gen. 24, 8; seq. እምነ፡ rei, ut: ዑቅ፡ርእሰከ፡ (v. ዑቅ፡)እምእኩይ፡ Sir. 4, 20. β) *providere, videre, cautionem adhibere*, sive addito ርእሰ፡ (proprie: *semet custodire*) sive omisso; absol.: ዑቅ፡ርእሰከ፡ 1 Reg. 19, 2; Deut. 4, 9. 8, 11; Marc. 13, 9; Luc. 17, 3; ዑቅ፡ወተዐቀብ፡ Sir. 13, 13; ዑቁ፡ወለብዉ፡ Did. 3; ዑቁ፡ወኢታዕርዑ፡ 2 Esr. 7, 23; c. በእንተ፡ rei 1 Tim. 4, 16; seq. ኢ፡ cum Subj. verbi (*ne*): Deut. 4, 23. 6, 12. 11, 16. 12, 13. 19. 30; Gen. 24, 6; ዑቁ፡ኢታርኅዉ፡ 2 Esr. 17, 3; Ep. Jer. 4; ዑቅ፡ኢያስሕቱከ፡ Jes. 41, 10; Sir. 21, 1. 29, 24; Luc. 21, 34; Hebr. 12, 25; raro seq. Imprf., ut: ዑቅ፡አልቦ፡ዘትኄሊ፡ Job 1, 8; Matth. 9, 30; seq. ከመ፡ c. Subj. (*ut*): ዑቁ፡ከመ፡ትግበሩ፡ Deut. 27, 1; Hebr. 8, 5; seq. ዮጊ፡ኢ፡ *ne forte* c. Subj., Apoc. 19, 10 Platt. 2) *animadvertere, cognoscere:* ዑቅ፡ከመ፡ „scito, quod“ Lud. e Vit. Pach. [quae verbi አወቀ፡ significatio in lingua Amh. tritissima est; cfr. נָצַר *custodire*, at نَظَرَ ነጸረ፡ *intueri, aspicere*]. 3) intrs.: *notum, manifestum esse* vel *fieri, apparere:* ድኅረ፡የዐውቅ፡እከይሁ፡ (nisi ያዐውቅ፡ ἐκφαίνει τὴν κακίαν legere malueris) Sir. 14, 7; አዕረፈ፡(ያሬድ፡ማሕሌታዊ፡)በሰላም፡ወመቃብሪሁሰ፡ኢተዐውቅ፡ (ni ተዐውቀ፡ legendum est) Sx. Genb. 11; ናሁኬ፡የዐውቅ፡ከመ፡ . . . („elucet“, ni ያዐውቅ፡ „indicat“ interpretandum est) M. M. f. 109.

አዖቀ፡ II, 1 (sec. Lud.: አዕወቀ፡) Subj. ያዕውቅ፡ et ያዕቅ፡; in Imprf. etiam II, 2 (ያዔውቅ፡), 1) *facere ut animadvertat, cognoscat, sciat* alqs.: አዐውቀከ፡ከመ፡ . . . Hez. 35, 12. a) *certiorem facere* alqm, ut: ናሁ፡አዖቁክሙ፡ (I pers. Sing.) ከመ፡ኢይፈቅድ፡ንስቲተ፡ Jsp. p. 372. b) *indicare* vel *declarare* alicui alqd, c. Acc. pers.: 1 Cor. 11, 14; ያዔውቀኒ፡ከመ፡ . . . Cyr. de r. fid. f. 52. 2) *notum* vel *manifestum facere, indicare, ostendere, demonstrare:* ነገርከ፡ያዐውቀከ፡ Marc. 14, 70; Matth. 26, 73; Deus in Christo አዖቀ፡ብርሃነ፡ሐዲሰ፡ለሕዝብ፡ወአግሀደ፡ብርሃነ፡ወሕገ፡ለክርስቲያን፡ III Const. Ap. 4; አዖቁ፡ዕልወቶሙ፡ Jsp. p. 363;

ኢያየቀ፡ፍድፋዴ፡ክብሮሙ፡ (non ostendit excellentiam eorum) Chr. ho. 1; ያዐውቅ፡ትንሣኤሁ፡ Lit. 165, 3; seq. ከመ፡ ὅτι, Hebr. 7, 15; Chr. crebro; ከመ፡ናዐቅ፡ከመ፡ . . . M. M. f. 33.

ተዐውቀ፡ (raro ተዐወቀ፡ ut Jes. 3, 9) III, 1 1) *animadverti, percipi, cognosci, agnosci*, γνωσθήσεται Ps. 87, 13; ከመ፡ይትዐወቅ፡ጽድቁ፡ Mich. 6, 5; Jes. 61, 9; Hez. 39, 7, ተዐውቀ፡ ἐπεγνώσθη Job 6, 17; Thren. 4, 8; ይትዐወቅ፡አምርሑቅ፡ዘይክል፡ነቢበ፡ Sir. 21, 7; Hen. 15, 11; ኢተዐውቀ፡መካኑ፡ εὑρέθη Dan. 2, 35; ዘእንበለ፡ይትዐወቅ፡ (non animadversus) Job 22, 16; ሕልመ፡ሌሊት፡ዘኢይትዐወቅ፡ Job 20, 8; Lit. 162, 1; አኮ፡ዘይትዐወቅ፡ οὐκ εὔγνωστοι Prov. 5, 6; c. በኀበ፡ *ab* aliquo: Prov. 15, 10; ይትዐወቅ፡ስምከ፡በኀቤሆሙ፡ Jes. 64, 2; vel c. pron. suff. (*alicui*): አኮ፡ለኵሉ፡ዘይትዐወቆ፡ብርሃን፡ ἐρατόν Job 37, 20; c. እምነ፡ rei (*qua* vel *e qua* quis agnoscitur vel cognoscitur): እምራእዩ፡ይትዐወቅ፡ሰብእ፡ Sir. 19, 29. 30. 4, 24. 10, 5. 26, 9; Prov. 14, 4; Rom. 1, 20. 3, 20; seq. ከመ፡ Ex. 33, 16. 2) *notum, manifestum, cognitum esse, innotescere, revelari:* እስመ፡ተዐውቀ፡ሥምረቱ፡ለአምላክነ፡ γνωστά ἐστι Bar. 4, 4; ተዐውቀ፡ኵሉ፡ γνωστὰ πάντα Tob. 2, 14; Ps. 75, 1; φανερός ἐστι Gal. 5, 19; Jes. 3, 9. 33, 9; πρόδηλός ἐστι 1 Tim. 5, 24. 25; φανεροὺς γενέσθαι Phil. 1, 13; Gen. 42, 16; ἐσημειώθη Ps. 4, 7; ኢይትዐወቁ፡ጻድቃን፡ወኢኃጥኣን፡ φαίνονται Herm. p. 51; ከመ፡ይትዐወቅ፡ኂሩትከ፡ ἀποφάνῃς δίκαιος Job 40, 3; ኢተዐውቀ፡ኀይሉ፡ οὐκ ἐγνώσθη Jud. 16, 9; ἐπεφάνη Tit. 2, 11; φανεροῦσθαι Hebr. 9, 8; 1 Joh. 1, 2. 3, 2; በደኃሪቱ፡ለሰብእ፡ይትዐወቅ፡ምግባሩ፡ (ἀποκάλυψις) Sir. 11, 27; c. በ፡ rei, qua quid notum vel manifestum fit: Gen. 42, 15. a) *manifestum, evidens, apertum, certum est, constat, apparet* seq. Acc. c. Inf. α) constr. impersonaliter, seq. ከመ፡, ut: Hebr. 7, 7; ተዐውቀኬ፡ገሃደ፡ከመ፡ . . . Cyr. ad Th. f. 24; በዝንቱ፡ይትዐወቅ፡ከመ፡ኢኮኑ፡አማልክተ፡ Ep. Jer. 14; ዘእንበለ፡ይትዐወቅ፡ከመ፡ገብረት፡ዝሙተ፡ F. M. 12, 2; Lud. comm. hist. p. 505 n. 49; c. እምነ፡ pers. (*de* aliquo): ተዐውቀ፡እምኔሆሙ፡ከመ፡ነስሑ፡ F. M. 15, 3. β) personaliter: ትትዐወቅ፡ከመ፡ፈያት፡አንተ፡ 3 Reg. 20, 40; ተዐውቀት፡ከመ፡ዐንሰት፡ Kuf. 41. b) indiciis et testimoniis *probatum esse:* እመሰበ፡ዘተዐውቀ፡አበሳሁ፡በውስተ፡ፍትሕ፡ Did. 10; c. በ፡ pers. (*contra* alqm vel *de* aliquo): ብእሲ፡ለእመ፡ተዐውቀ፡ቦቱ፡ከመ፡ውእቱ፡ይዔምፃ፡ለብእሲቱ፡ F. M. 12, 2. 3) Suffixo pron. pers.: *mente percipere, sentire, sibi conscium esse rei, persuasum habere* alqd: አብደ፡ተቀሢፎ፡ኢይትዐወቆ፡ οὐκ αἰσθάνεται (proprie: ei non percipitur) Prov. 17, 10; ኢተዐውቆ፡ሕማም፡ non sensit dolores, Enc. Mag. 7; ተዐውቀቶሙ፡ኃጢአቶሙ፡ γνωσθῇ αὐτοῖς ἡ ἁμαρτία Lev. 4, 14; Hez. 36, 32; ኢይትዐወቀኒ፡ዘገበርኩ፡እኩየ፡ οὐ σύνοιδα ἐμαυτῷ ἄτοπα πράξας Job 27, 6; 1 Cor. 4, 4; እስመ፡ተዐውቆ፡ቅትለቶሙ፡በሐሰት፡ (ei persuasum erat, causam supplicii eorum esse mendacia) Jsp. p. 334; Infin.: *cognitio, scientia, perspicientia:* αἴσθησις ተዐውቆ፡ Prov. 1, 4. 7. 11, 9; ἐπιγνωμοσύνη Prov. 16, 23; በተዐውቆቱ፡ ἐν αἰσθήσει 3, 20.

ዕዉቅ፡ vel **ዕውቅ፡** part. 1) *notus, certus:* ሢሞሙ፡ኤጲስ፡ቆጶሳተ፡እለ፡ዲበ፡ሢመታት፡ዕዉቃት፡እላ፡ፈነዎሙ፡ይስብኩ፡ውስተ፡ኵሉ፡በሐውርት፡ Sx. Mag. 14; Sal. Req.; al. 2) *familiaris:* ወአንተሰ፡ብእሲ፡ዘከመ፡ነፍስየ፡ማእምርየ፡ወዕዉቅየ፡ Mavâs. n. 44 (coll. Ps. 54, 14).

ዐውቅ፡ subst. (*familiaritas* i. e. pro concreto) *familiaris* m. Ps. 54, 14; fem. Catal. Mus. Brit. p. 54^b.

ዑቀት፡ n. act. *evidentia, manifesta* vel *certa* rei *ratio*, F. N. 33.

የነ፡ inus., sine dubio componendum cum עָנָן غام et غان (غَيْم et غَيْن).

ምዕዋን፡ subst. *septentrio, plaga septentrionalis* (coeli regio obscura, nubilosa): Ex. 26, 18, 35. 27, 11. — At ለዕውኒ፡ Asc. Jes. 4, 18 lectio corrupta est.

ዐውከከ፡ quadrl. I [cfr. عاك عاج et عوج] *aberrare, evagari, recedere, declinare,* እለ፡ዐውከኩ፡ ἀστοχήσαντες 1 Tim. 1, 6; ዐውከኩ፡እምሃይማኖት፡ περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν 1, 19; ዐውከኩ፡እምጽድቅ፡ περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν 2 Tim. 2, 18; Lud. e Mss. Colb.; Enc. Genb. 30. — Ludolfus quidem አውከከ፡ scripsit et stirpem II, 1 radicis ወከከ፡ exposuit, at ut etymon ita subst. ዕውክክና፡ radicem primariam የከ፡ indicant, quamquam Abyssinos ipsos hoc verbum stirpem II, 1 exposuisse ex Enc. Genb. 30 elucet, ubi ርቱዐ፡በኢያውከክ፡ (recte sine aberratione) pro በኢዐውከክ፡ exhibent libri Mss. — *Voc. Ae.:* ዐውከኩ፡ዘ፡አፈገፈጉ፡ወጽኡ፡

ዕውክክና፡ subst. *aberratio, declinatio:* (Paulus in epistola ad Tim. data ait:) እስመ፡በደኃሪ፡አዝማን፡ይርሕቁ፡፩፩ እምሃይማኖት፡ወየሐውሩ፡ድኅረ፡መንፈሰ፡ዕውክክና፡ወድኅረ፡ትምህርተ፡ሰይጣናት፡ Phlx. 243.

ዐውከከ፡ *perturbare* vid. sub አከ፡ c. 791.

ዐዌት፡ vid. sub አዌት፡

ዐውየወ፡ quadrl. I [pro አውየወ፡, a ወይ፡ propagatum, coll. عوى אֲהָהּ; semel sc. Jes. 10, 10 in uno codice formam አውየ፡ inveni] *ejulare, ululare, flebilem clamorem tollere, lamentari, plorare, clamare, vociferari:* ἀλαλάζειν, ὀλολύζειν Am. 8, 3; ዐውየዉ፡ Jes. 13, 6. 15, 2. 3. 65, 14; Jer. 4, 8. 30, 3. 31, 20; ወውዐ፡ወዐውየዉ፡ (v. ወዐውዩ፡) Hez. 21, 12; Marc. 5, 38; κράζειν, βοᾶν, ἀναβοᾶν: ዐውየወ፡በሕቁ፡ Judith 14, 16. 19; Ex. 2, 23; 2 Reg. 13, 19; Job 2, 12; ኢይረክቡ፡ብሔረ፡ኀበ፡አዐውዩ፡ 16, 18. 30, 28; የዐወይዉ፡እምብዝኁ፡መስተዐግላን፡ 35, 9; Jes. 15, 4; ዐውየወት፡በሕማማ፡ 26, 17; Jer. 29, 2; Thren. 3, 8; Marc. 1, 24. 26; Jac. 5, 4; አኀዝኩ፡እብኪ፡ወአዐውዩ፡ Hen. 89, 69; auxilio vocantis, implorantis: Jes. 57, 13; Dan. ap. 1, 24; Job 19, 7. 36, 13; Luc. 18, 38. 39; c. ኀበ፡ pers.: Ex. 8, 8. 14, 10; ነዐውዩ፡ኀቤከ፡ Hab. 1, 2; Ps. 106, 6. 28; Job 38, 41 (de corvis); Jes. 19, 20. 46, 7; ዐውየወ፡ልቦሙ፡ኀበ፡እግዚ·፡ Thren. 2, 18; clamorem tollere Jes. 5, 30. — *Voc. Ae.:* ዐውየወ፡ከልሐ፡ወውዐ፡ዘ፡ጮኸ፡ (cfr. scholion ad ወከሐ፡).

አዐውየወ፡ II, *ululare* vel *lamentari facere:* እንዘ፡ታግዕሩ፡ወታዐወይዉ፡ነዳየ፡ Jes. 58, 4 var.

ዐውያት፡ subst. (semel inveni ዐውያ፡, sc. ጊዜ፡ዐውያከ፡ Jes. 58, 9 in cod. Laur.; caeteri habent: በጊዜ፡ዐውየውከ፡) *ejulatio, ululatio, lamentum, flebilis clamor, ploratus, vociferatio*, Gen 21, 17; Ex. 2, 23; እንሥኡ፡ዐውያተ፡

εἶπον ὦ 4 Reg. 3, 21; οὐαί οὐαί Am. 5, 16; **ቃለ፡ብካይ፡ወቃለ፡ዐውያት፡** Jes. 65, 19; Kuf. 49; Zeph. 1, 10; **ቃለ፡ዐውያቲሃ፡** Jer. 8, 19; Jer. 14, 2; **ይሰምዖ፡ዐውያቶ፡** Sir. 32, 16; **ዐውያቶሙ፡** Ps. 9, 12; **ዐውያተ፡ነዳያን፡** Job 34, 28; Jes. 15, 8. 22, 2; Jer. 18, 22. 20, 16. 32, 22; Ps. 143, 17; **ዐውየወት፡ዐውያተ፡ዐበይተ፡** Hen. 85, 6.

ዐደ፡ I, 1 [עוּד *circumdedit*; عَادَ *vertit, mutavit; reversus est*, II *assuefecit* (عَوَّدَ); vic. أَوِدَ *incurvavit, inflexit*; significationis *continuandi* et *durandi*, quae et ipsa huic radici inerat, vestigium relictum est in **ዓዲ፡** q. v.] Subj. **ይዑድ፡** 1) *se vertere, circumverti*: **ከመ፡መንኰኵት፡እንተ፡ትዐውድ፡** ὡς ἄξων στρεφόμενος Sir. 36, 5; Prov. 26, 14 (vid. sub **ማዕጾ፡**). 2) *circumire, ambire, obire*, **ዖድኩ፡** ἐκύκλωσα Koh. 7, 25; **የዐውድ፡ዐውደ፡** κυκλοῖ κυκλῶν 1, 6; **ዖድኩ፡እንዘ፡አኀሥሣ፡** περιῄειν Sap. 8, 18; **ዖደ፡ዐዋዲ፡** Gen. 41, 43; **የዐውድ፡ይንግር፡ለከ፡ዘወሀበከ፡** Sir. 20, 15; Hen. 21, 1; c. **ለ፡** loci: Hen. 75, 9; **ንዑድ፡ለገዘ፡መኀፈድ፡** Herm. p. 84; c. **ውስተ፡** loci: Gen. 2, 11; **ዖደ፡ውስተ፡ኵሉ፡ደወሎሙ፡** Judith 3, 8; **መዓቅብት፡ይዑዱ፡ውስተ፡ኢየሩሳሌም፡** 2 Esr. 17, 3; c. **እንተ፡ውስተ፡**, ut: **ዖዱ፡እንተ፡ውስተ፡ቈላት፡** ἐκύκλωσαν τὴν φάραγγα Judith 13, 10; c. Acc. loci: Koh. 12, 5; Cant. 3, 2; Gen. 2, 13; Jos. 6, 3; **ዑዲ፡ሀገረ፡** Jes. 23, 16 vrs. nov.; **የዐውድ፡ምሥዋዐ፡** Kuf. 16; **ዖድኩ፡ባሕቲትየ፡አጽናፈ፡ምድር፡** (γῦρον οὐρανοῦ ἐκύκλωσα μόνη) Sir. 24, 5. a) *circumire* locum, ad eum vitandum, Num. 21, 4; Deut. 2, 1. 3 (**ዐዊዶት፡**). b) *obire* i. e. *peragrare*: Job 1, 7; Gen. 12, 6; **እለ፡ፈነወ፡እግዚ"፡ይዑድዋ፡ለምድር፡** Zach. 1, 10; c. **እንተ፡** Matth. 12, 43. c) *circumvagari*: **ሰራሕኪ፡በዐዊድ፡** ταῖς πολυοδίαις Jes. 57, 10; c. Acc. (*per*) 1 Tim. 5, 13 Platt. d) *circumcurrere*: (**አምጣኒሃ፡**)**የዐውድ፡ጥቅማ፡** Jes. 38, 39; **አምጣን፡ዘየዐውዶ፡** (*circuitus, circumferentia, linea circumcurrens*) 3 Reg. 7, 3; Jer. 52, 21 vrs. nov. e) *ambire*, i. e. *quaerere*, 1 Petr. 1, 10. 3) *cingere, circumdari* (*circumstare, circumvenire, circumsedere*), c. Acc.: **ዖድዋ፡** περιεκύκλωσαν αὐτήν Judith 13, 13; Ps. 88, 9. 124, 2; 2 Par. 4, 3; **ዑዳ፡** περιχαράκωσον αὐτήν Prov. 4, 8; **ዖዱ፡ለስነኒሁ፡ግርማ፡** Job 41, 5; Hen. 71, 6. 14, 9. 24, 3; **በሐውርት፡ዘየዐውድዎሙ፡** Sx. Mag. 20. 4) Componitur cum aliis verbis ad significandum *circum-*, ut: **ይዑዱ፡ይትቀፈሉ፡** κύκλῳ κατηργυρωμέναι Ex. 27, 17.

አዖደ፡ II, 1 1) *circumvertere, circumagere*: **ያዐውድ፡መንኰራኵሪሁ፡በእገሪሁ፡** Sir. 38, 29. 2) a) *circumire jubere, circummittere* praeconem: **ከመ፡ያዑድ፡ዐዋዴ፡ቅድሜሁ፡** Jsp. p. 318; omisso **ዐዋዴ፡** (i. e. *proclamari jubere*) Ex. 32, 5. b) *circumducere*, 4 Esr. 6, 61; c. **ውስተ፡** loci: Num. 23, 14; **አዖዱ፡ውስተ፡መርሕበ፡ሀገር፡** Esth. 6, 11; **አዖደኒ፡ውስቴቶሙ፡ምዕዋዳተ፡** Hez. 37, 2; c. Acc. pers. et Acc. viae vel loci: **አዖደኒ፡ፍኖተ፡** Hez. 47, 2; **ኖትያዊ፡ለእመ፡አዖደ፡ሐመሮ፡ኵሎ፡ባሕረ፡** Chr. Ta. 24. c) *circumferre* i. e. *circum circa projicere* funem mensorium: **ዘያዐውድ፡ለኪ፡ሐብለ፡ዲበ፡መክፈልትኪ፡** Mich. 2, 5; **መኑ፡አዖደ፡አሕባለ፡ዲቤሃ፡** Job 38, 5. 3) *circumdare*: **በከተማ፡ርእስየ፡አክሊለ፡ሕይወት፡ያዑዱ፡** (verticem capitis mei corona vitae cingant) Enc. Hed. 28; F. M. 31, 1 (vid. **ዝናር፡**).

ተዐውደ፡ III, 1 *circumagi, circumvolvi*: **አክኑ፡ፍጡነ፡ይረውጽ፡ዐሐይ፡ተዐዊዶ፡ሰማየ፡** 1 Esr. 4, 34.

ዕዉድ፡ vel **ዕውድ፡** part. *circumdatus*: **ዕዉድ፡በወርቅ፡ወእሱር፡በወርቅ፡** Ex. 36, 20; **ዕዉድ፡በሜላት፡ውስተ፡አሕባለ፡ቢስንሶ፡** Esth. 1, 6. a) *cingens*: **ይኩን፡ቀሚስ፡ሰፋየ፡ወዕዉደ፡** et **መዘርዐ፡ቀሚስ፡ይኩኑ፡ዕውዳነ፡** F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡** c. 195). b) *stipatus*: **ፈቃድ፡ዕውድ፡በምግባር፡** (opp. voluntate vana vel inani) Chr. Ta. 16.

ዐውድ፡ subst., plerumque m., Pl. **አዕዋድ፡**, Pl. Pl. **አዕዋዳት፡**, 1) *circuitus, ambitus, circulus* a) usitatur ad significanda Adv. et Praep. *circa*, vid. infra. b) *linea circumcurrens*: **ወዐውዳ፡፴በእመት፡** 2 Par. 4, 2; **አምጣኑ፡ዐውዳ፡** 3 Reg. 7, 10. b) *orbis*: **ዐውደ፡ሰማይ፡** γῦρος Job 22, 14; lunae Org. 1. c) *periodus* anni: **ባርክ፡ዐውደ፡ዓመት፡** Mavâs. n. 68; Enc. Pag. 5; **ተፍጻሜተ፡ዐውደ፡ዓመት፡** Sx. Pag. 6. d) *circulus*: **ዐውደ፡ዐሐይ፡** *circulus solaris* (i. e. spatium duodetriginta annorum, vid. Ideler Handbuch II p. 185) Abush. 23; **ዐውደ፡ወርኅ፡** ibid. (vid. **ቀመር፡**). e) *locus circumjacens*: **ምኔታት፡ዘአዕዋደ፡እለስክንድርያ፡** Phlx. 18. f) *res circumdans* vel *circumdata*: **ዐውደ፡ዐጸድ፡** ἱστία τῆς αὐλῆς Ex. 35, 12 (cfr. 40, 6); **ልብሰ፡ዐውደ፡ዐጸድ፡** 37, 7. 16; **ዐውደ፡ደብተራ፡** παραρύματα 35, 10. g) μῆκος Ex. 36, 16. h) **ዐውደ፡አልባብ፡** *praecordia* (pro corde ipso) Lud. ex Enc. Masc. 27. 2) *area*, a) **ዐውደ፡እክል፡** *area frumentaria* („erat enim rotunda“ Lud.), ἅλων Ruth 3, 2 seq.; Hos. 9, 1; Mich. 4, 12; Jud. 6, 11; Num. 18, 27. 30; 1 Par. 21, 20; Luc. 3, 17; vel **ዐውደ፡ማእረር፡** ἅλων θερινή Dan. 2, 35, vel **ዐውደ፡ምክያድ፡** Deut. 16, 13; vel **ዐውድ፡** Matth. 3, 12; Ex. 22, 28. b) *area torcularia* Ex. 22, 28. c) *area* circumsepta, *fundus*: **ይስሐቅ፡ዐቃቤ፡አዕዋድ፡ዘከነ፡** Enc. Haml. 25 (in Actis hujus diei nominatur **ዐቃቤ፡ገነት፡**); Chrysostomus Eudoxiae, quum mulierculae pauperi **አዕዋዲሃ፡** vi abstulisset, sacris interdixit Sx. Genb. 12; **ዐውደ፡ወይን፡** *vinea* Enc. Mag. 29. d) **ዐውደ፡መብልዕ፡** *coenaculum* vel *refectorium* in monasterio, Lud. e Cant. Chr. 3) *circulus* vel *corona* i. e. a) *consessus*: **ኢነበርኩ፡ውስተ፡ዐውዶሙ፡ለመስተሳልቃን፡** συνεδρίῳ Jer. 15, 17; Ps. 25, 4. b) *concio*, in specie *consessus judicum, conventus*, nec non locus ubi habentur i. e. *forum*, (*comitium, curia, aula, praetorium*): **አምንዎሙ፡ዐውድ፡** ἐπίστευσεν αὐτοῖς ἡ συναγωγή Dan. ap. 1, 41; Jos. 20, 6; **አዕዋዳት፡** συναγωγαί Matth. 23, 6; Marc. 12, 39; συνέδριον Matth. 5, 22. 26, 59; Marc. 14, 55; **አዕዋድ፡** Matth. 10, 17; κριτήριον Dan. ap. 1, 49; **አዕዋዳት፡** Jac. 2, 6 Platt; M. M. f. 332; **ሖረ፡ውስተ፡ዐውድ፡** εἰς κρίσιν Job 9, 32; Deut. 25, 1; Sir. 38, 33 var.; **ነበረ፡ዐውደ፡** *sedit in judicio* vel *judex* Dan. 7, 10. 26; Act. 25, 6; **ነቢሮ፡ዐውደ፡** Macc. f. 2; **እንዘ፡ይነብር፡ውስተ፡ዐውድ፡** (v. **ዐውደ፡**) ἐπὶ τοῦ βήματος Matth. 27, 19; **አምጽእዎ፡ኀበ፡ዐውድ፡** ἐπὶ τὸ βῆμα Act. 18, 12; **ንንሥት፡ዐውደ፡** Act. 19, 39; Jsp. p. 315; **ዐውደ፡ፍትሕ፡** Jsp. p. 315; **ዐውደ፡ምኵናን፡ዘፍትሕ፡** ibid.; **ዐውደ፡ምኵናን፡** Did. ed. Platt p. 102; **ዐውደ፡ቅስት፡** Clem. f. 204; **ዐውደ፡አፒዮ፡** forum Appium Act. 28, 15 rom. c) *concilium, conciliabulum*, ut: conciliabulum Pauli Samosateni, Lud. ex Enc. Teq. 19. — *Voc. Ae.*: **ዐውድ፡ዘ፡በ፪ዙርያ፡ሸጎ፡** (?**ሸሳ፡**?).

ዐውድ፡ usurpatur significandis adverbio et praepositioni *circa*. 1) Vim substantivi integram tenet. a) **ዐውዱ፡** (non **ዐውዶ፡**) **ለውእቱ፡መንበር፡፳ወ፬መናብርት፡** et (circuitus throni i. e.) circa thronum erant . . . Apoc. 4, 4 rom.; **የሐንጽ፡ጥቅመ፡ዐውድኪ፡** (v. **ዐውደኪ፡**) Hez. 26, 8. b) post pron. rel. vel notam Genitivi: **ነጽሪ፡ዘዐውድኪ፡** vide id quod (circuitus tuus i. e.) circa te est Jes. 49, 18; **እለ፡ዐውድክሙ፡** οἱ κύκλῳ ὑμῶν Hez. 36, 3. 7; **አሕዛብ፡እለ፡ዐውድነ፡** 2 Esr. 16, 16; Ps. 88, 8; 1 Reg. 12, 11; **ኵሉ፡ዘዐውዱ፡** (v. **ዐውዶ፡**) Job 1, 10; **ዐሩ፡እለ፡ዐውዱ፡** Sir. 47, 7; Num. 22, 4. c) post praepositiones: **ውስተ፡ኵሉ፡ዐውዱ፡** Ex. 29, 16; **ውስተ፡ዐውድኪ፡** Hez. 28, 23; Lev. 1, 11; Num. 2, 53; Jos. 6, 3; Jud. 7, 21; **በዐውዳ፡** Jer. 6, 3; Apoc. 4, 4 Platt; 5, 11; **እንተ፡ዐውዱ፡** Sir. 45, 9; **ዲቤኪ፡እንተ፡ዐውድኪ፡** Hez. 23, 24; **እምነ፡ዐውዶሙ፡** Jos. 21, 42; Job 18, 11; Sir. 46, 5; Jes. 42, 25; **ኮኑ፡ላዕሌሃ፡እምዐውዳ፡** Jer. 4, 17. 2) In Acc. **ዐውደ፡** a) adv. *circa*, ut Ps. 11, 9, quamquam sine pronominibus suffixis rarius usurpatur. b) praep.: Gen. 35, 5; Ex. 7, 24. 40, 27; Num. 2, 2. 11, 24; Ps. 17, 13. 77, 32. 127, 4; c. pron. suff. (vid. gramm. § 167, 5): Ps. 30, 16. 33, 8; Lev. 1, 5; **ነጽሪ፡ዐውደኪ፡** Jes. 60, 4; **ይቀውሙ፡ዐውዶ፡** 6, 2; **ዐውድየ፡** Job 29, 5; Hez. 1, 4; Zach. 2, 5; Jos. 21, 39; Marc. 3, 34.

ዑደት፡ n. act., Pl. **ዑደታት፡**, *circuitio*, *circuitus*, *circulus*, Koh. 1, 6. a) *orbis*, *ambitus*, *circulatio*, siderum: **ዑደተ፡ከዋክብት፡** Sap. 13, 2; **ዘእንበለ፡ይግበር፡ዑደታተ፡ከዋክብት፡ለአዝማን፡** Macc. f. 23; Ssal. Req.; **ዑደተ፡ፀሓይ፡** Abush. 37; annorum: **ዑደተ፡ዓመታት፡** Sap. 7, 19; **ዑደታተ፡ኢዮቤል፡** M. M. f. 242. b) *processio*, *pompa* in orbem facta (Umzug): **ዑደተ፡የማን፡** (תַּהֲלֻכֹת לַיָּמִין) 2 Esr. 22, 31 vrs. nov.; **ዑደተ፡ሆሳዕና፡** Lud. e Lit. c) *peragratio* (in orbem facta, Rundreiſe) **በዑደተ፡ገዳማተ፡ትግሬ፡** Gad. T. H.

ዐዋዲ፡ n. ag. *circuitor*, a) *praeco*, κῆρυξ Gen. 41, 43; 3 Reg. 22, 36; Dan. 3, 4; Esth. 6, 9; 1 Tim. 2, 7; 2 Tim. 1, 11; Col. 1, 23; βοῶν Jes. 40, 3; Joh. 1, 23; Macc. f. 2; Jsp. p. 318. b) *planus*, *circumcursans*: **ዐዋድያት፡አብያት፡** περιερχόμεναι τὰς οἰκίας 1 Tim. 5, 13 rom.; **ብእሲት፡ዐዋዲት፡ዘኢትከድን፡ኅፍረታ፡** Fal. f. 52. c) **በዓላት፡ዐዋድያት፡** *festa mobilia*, Lud. (in lex. c. 246).

ዕዋዴ፡ subst., Pl. **ዕዋድያት፡** *circuitus*, a) *orbis*, *anfractus*, *circulatio*: luna **ሶበ፡ይፌጽም፡ዕዋዴሁ፡** Abush. 13; **ዕዋድያተ፡ፀሓይ፡** Abush. 37. b) *circulus* vel *cyclus* (i. e. *periodus*), annorum: **፶ወ፯ዓመት፡** sunt **፫ዕዋድያት፡ወለለ፡፩ዐውድ፡፲ወ፱ዓመት፡** Abush. 42.

ምዕዋድ፡ subst., Pl. **ምዕዋዳት፡** *ambitus*, *circuitus*, *circulus*, *orbis*: **ምዕዋዴ፡ቅጽሩ፡እምአንቀጽ፡ለአንቀጽ፡** (Umfang) Jon. 3, 3 vrs. alt.; **እንተ፡ምዕዋዴ፡ቀጸላሁ፡** ὑπὸ τὴν στρεπτὴν στεφάνην αὐτοῦ Ex. 30, 4; **ሠናይ፡ምዕዋዴ፡ቀስት፡** εὔκυκλον τόξον Sap. 5, 22; Deus **ዘይሴብዮን፡ለምዕዋዴ፡ሰንበታት፡** M. M. f. 347 (vid. sub **ሰብዐ፡**); **አያደኒ፡ውስቴቶሙ፡ምዕዋዳተ፡** κυκλόθεν κύκλῳ Hez. 37, 2; etiam *pompa* in orbem facta (Umzug): **መዝሙር፡ዘምዕዋድ፡** (festi palmarum), Deg.

ዑድ፡ subst. i. q. عُودٌ (*lignum*, in specie:) *lignum aloës*: **ቀናንሞስ፡ወሰሊሒት፡ወዑድ፡** Did. 25 (Graecus in Const. Ap. 5, 7 habet ξυλοβάλσαμον).

ዖገ፡ inus., sine dubio i. q. عَوِجَ *curvus*, *distortus fuit*.

ተዐውገ፡ III, 1 (si non **ተዐወገ፡** III, 2), ut videtur, proprie: se i. e. os, oculos, nares distorquere, μυκτηρίζειν, deinde *subsannare*, *irridere*: **ወተዐዊጎሙ፡አይሁድ፡በክርስቶስ፡** κατακερτομούντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων Cyr. ad Th. f. 22; **አይሁድ፡ተዐዊጎሙ፡ይነግሩ፡** κατακερτομοῦντες ἔφασκον Cyr. c. Pall. f. 90; **አይሁድ፡ተዐዊጎሙ፡ለክርስቶስ፡** (κατεπεφύοντο τοῦ Χριστοῦ Mansi IV p. 1249) Cyr. hom. f. 108. — Voc. Ae. ad Cyr.: **ተዐዊጎሙ፡ዘ፡ተዐዊሮሙ፡** [Hinc lumen affunditur obscurae illi voci מָעוֹג Ps. 37, 16 et talmudicae locutioni [illegible], de quibus vid. H. Hupfeld die Pſalmen II. p. 224 seq.].

ዖፍ፡ subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. **አዕዋፍ፡**, Pl. Pl. **አዕዋፋት፡** [עוֹף (عَافَ); de etymo vid. Ges. thes. p. 1002] 1) *volatus*: **እጕለ፡አዕዋፍ፡ያሌዕሉ፡ዖፈ፡** νεοσσοὶ γυπὸς τὰ ὑψηλὰ πέτονται Job 5, 7. 2) *alites*, *animalia volucria* cujusvis generis, in specie *aves*, deinde *ales*, *animal volucre*, *avis*, coll.: Gen. 1, 21; **ዖፍ፡ዘይሰርር፡** ὄρνεα πετόμενα Jes. 31, 5; Koh. 10, 20; Prov. 9, 12; Apoc. 18, 2; Sing.: **ከመ፡ዖፍ፡እንተ፡ታመሥጠክ፡እምእዴክ፡** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **እጼውዖ፡ለዖፍ፡እምጽባሕ፡** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρουθίον (*passer*) Thren. 3, 51. 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **ሐቀፊ፡**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3. 15, 10. 11; Lev. 1, 14; **ዘወገሮን፡ለአዕዋፍ፡** Sir. 22, 20; **እምኵሉ፡አዕዋፍ፡ትንእስ፡ንህብ፡** 11, 3; **አዕዋፍ፡ምስለ፡ዘመዱ፡የኀድር፡** 27, 9. 43, 17; **አዕዋፈ፡ሰማይ፡** Jer. 7, 33; Matth. 6, 26. 8, 20. 13, 32; στρουθία Tob. 2, 10; Jer. 8, 7. 10, 22; Matth. 10, 29; στρουθοί Jer. 30, 11; **ቢጸን፡ለአዕዋፍ፡** Job 30, 29; **እጕለ፡አዕዋፍ፡** Jes. 43, 20; Pl. Pl. Sir. 17, 4; Gen. 8, 19; Apoc. 19, 17 rom. — **ዖፍ፡ባሕታዊ፡** στρουθίον μονάζον Ps. 101, 8 in Voc. Ae. exponitur **ጉጉት፡** — **ዖፈ፡መስቀል፡** sec. Lud. „avis, quae circa festum Crucis mense Septembri Aethiopiam frequentat“, sec. Isenberg p. 25 „a certain red and beautiful bird“, vid. scholion ad **ኢብን፡** — **ዖፈ፡ያሬድ፡** *upupa*, Lud. auct. Greg. (vid. Lud. lex. c. 381 sub **ኢጳጳ፡**). — Quatenus **ዖፍ፡** significat *ales*, *alatus*, etiam angelis attribuitur, ut: **ሚካኤል፡ዖፍ፡** Enc. Genb. 25; **አዕዋፈ፡ገነት፡ሰማይ፡** dicuntur Patres beati, Lud. ex Enc. Patr.

ዐዛል፡ *vir fortis* vid. sub **አዛል፡**

ዕዝል፡ (etiam **እዝል፡**) subst., *unus e tribus cantandi modis*, qui in decantandis hymnis sacris vel ecclesiasticis usitati sunt (distinguuntur enim **፫ዜማ፡ዘውእቱ፡ግዕዝ፡ወዕዝል፡ወአራራይ፡** Sx. Genb. 11); accuratior ejus descriptio desideratur; Villoteau in Description de l'Égypte tom. XIV ait: **ግዕዝ፡** pour les jours de férie; **ዕዝል፡** pour les jours de jeûne et de carême, pour les veilles de fêtes et pour les cérémonies funèbres; **አራራይ፡** aux principales fêtes de l'année. (E qua descriptione, comparatis nominum **ግዕዝ፡** et **አራራይ፡** significationibus, si quid conjicere licet, **ዕዝል፡** ad *vocem* cantantium *demissam* et *compressam* [ذَلَّ? عُزِلَ?] spectare videtur). Deinde etiam *hymnus hoc modo cantandus* **ዕዝል፡** nominatur. Crebro occurrit in Hymnologiis et libris liturgicis, ut: **ዕዝል፡ዘንግሀ፡** Deg.; **ዕዝል፡ዘእግዚእትነ፡ማርያም፡** ibid.; **ሀየንተ፡ዕዝል፡ዘንግሀ፡ግዕዝ፡** ibid.; **ዕዝል፡ዘሙታን፡** ibid.; Genz. f. 13 (vid. sub **መወድስ፡**); **ትብል፡በዜማ፡ዕዝል፡ሃሌ፡ሉያ፡ሃሌ፡ሉያ፡ሃሌ፡ሉያ፡** f. 101; Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; al.

ምዕዛል፡ subst., ut videtur *cantus secundum modum* **ዕዝል፡**, Deg.

አስተዐዘለ፡ IV, 1 *vocem secundum modum* **ዕዝል፡** *modulari:* **ይበል፡በአስተዐዝሉ፡**, Deg.

ምዕትዝላ፡ (etiam **ሙትዕዝላ፡**) n. prgr. sc. أَلْمُعْتَزِلَة (ab اعتزل *se separavit*) *secta eorum qui se ab aliis separaverunt*, nomen (sectae Islamiticae satis notae,) quo Pharisaei appellari solent in Jsp. p. 300.

ዐጀም፡ n. prgr. sc. عَجَم *barbari*, *Persae*, Abush. (crebro); Voc. Ae.

I. **ዐዘረ፡** rad., dubiae significationis.

ተዐዝረ፡ III, 1 sec. Lud. *irruere*, *impetum facere*, *vi adoriri*, fortasse rectius: *spargi*, *se diffundere* vel *superfundere* **ተዐዝሩ፡ ላዕለ፡ሌሒ፡** ἐξεῤῥίφησαν ἐν Λεχί (וַיִּנָּטְשׁוּ בַּלֶּחִי) Jud. 15, 9. (an i. q. غَزُرَ *copiosus*, *multus fuit?*) — *Voc. Ae.*: **ተአዝሩ፡ ዘ፡ተወራኙ።**

II. **ዐዘረ፡** inus., sine dubio componendum cum زَرَّ ذَرَّ ذَرَا ذَرَّ quibus significatus *radios spargere* inest (amh. **ተዘረዘረ፡** i. q. aeth. **ተበረጸ፡** Voc. Ae.).

ማዕዘር፡, **ማዕዝር፡** et **ምዕዛር፡** subst., Pl. **መዓዝር፡**, *splendor radians*, *radii splendentes*, *nimbus splendens*, **ማዕዘርየ፡** (v. **ምዕዛርየ፡**) Ex. 33, 23 (LXX exhibent τὰ ὀπίσω μου); columba Spiritus S. **ወክነፊሁ፡ዘማዕዝረ፡ፀሐይ፡** M. M. f. 50; **እንተ፡ሠረቀ፡ማዕዘሩ፡** (Lud.: **ምዕዛሩ፡**; cujus splendor ortus est) Enc. Mag. 5; **መዓዝረ፡ስብሐት፡** superfusi sunt faciei Adami, M. M. f. 346; **መዓዝረ፡ፀሐይ፡** M. M. f. 28. — *Voc. Ae.*: **ምዕዛር፡ለንጻስ፡ብ፡ብርሃን፡**

ተማዕዘረ፡ quadrl. III, 1 (denom.) *radiante splendore collustrari:* baptizatorum ora splendebant, **እስመ፡በሡራኒ፡ ገጹ፡ለጰራቅሊጦስ፡ተማዕዘሩ፡** Gad. T. H.

ዐዘቅ፡ i. q. عَزَقَ *fidit* terram, עָזַק *terram rastro fodit.*

ዐዘቅት፡ subst., f. et m., Pl. **ዐዘቃት፡** et **ዐዘቅታት፡** 1) *puteus; cisterna*, Kuf. 16. 24; φρέαρ Gen. 16, 14. 21, 19. 29, 2; Prov. 5, 15; Jer. 14, 3; Ps. 68, 19; Luc. 14, 5; Joh. 4, 11. 12; λάκκος Gen. 37, 24; Ps. 87, 4. 6; Koh. 12, 6; 2 Reg. 17, 18. 19. 23, 15. 16; **ዐዘቅት፡ዘውቅሮ፡** Dan. 6, 11; 2 Esr. 19, 25; **ቤተ፡ዐዘቅት፡** οἰκία τοῦ λάκκου Jer. 44, 16; πηγή Cant. 4, 12; Prov. 5, 16. 18; **ከመ፡ዐዘቅት፡ዘኢይነዕፍ፡ማዩ፡** Jes. 58, 11; Joh. 4, 6; **ዐዘቅት፡ንዕፍት፡** 2 Petr. 2, 17; καταράκτης Jer. 20, 2 seq.; **ዐዘቃት፡** Gen. 26, 15; Lev. 11, 36; Num. 24, 17; Jes. 51, 1; Judith 8, 31; Prov. 4, 21; **ዐዘቅታት፡** 1 Reg. 13, 6; Jes. 36, 16 var. 2) *fovea* vel *lacus*, **ዐዘቅት፡** (v. **ግበ፡**) **ዐናብስት፡** Dan. 6, 7 seq.; **ዐዘቅተ፡እሳት፡** λίμνη πυρός Apoc. 19, 20. 20, 10. 3) *lacuna* lacunaris: **ዐዘቅታተ፡ጠፈር፡** χῶραι 3 Reg. 7, 41. 42; Spiritus S. descendit sicut columba **ወእሳት፡ተደብተረ፡ውስተ፡ዐዘቃተ፡ጠፈሩ፡ለቤተ፡ክ"ን፡** M. M. f. 66. — *Voc. Ae.*: **ዐዘቅት፡ዘ፡የተመሐስ፡ወኸ፡**; *aliud:* **ዘ፡ የወሀ፡ጉድጓድ፡።**

ዐዘበ፡ I, 2 et **ተዐሀበ፡** III, 2 (etiam per **አ**), ut videtur *opitulari:* **ነጸርኩ፡እመቦ፡ዘይዔዝበኒ፡** (v. **ዘይትዔዘበኒ፡**) **ሰብአ፡ወአልቦ፡** ἐμβλέπων εἰς ἀντίληψιν ἀνθρώπων καὶ οὐκ ἦν Sir. 51, 7. (Sed incerta est haec significatio neque ex aliis linguis probari potest, — עָזַר enim huc non referre licet; etiam עָזַב Ex. 23, 5 aliter exponendum videtur. — An *vindicare*, *defendere*, coll. ذَبْذَبَ?]

ዐዘበ፡ IV, 1 *mingere* vid. sub **አዘበ፡**

ማዕዘንት፡ *angulus* vid. sub **አዘነ፡**

ዐዘዘ፡ I, 2 [עזז, عَزَّ; vid. **አዘዘ፡**] *validum*, *fortem*, *robustum esse* vel *fieri*, a) *invalescere:* **ዐዘዘኒ፡** (mihi) **ማይ፡እስከ፡ነፍስየ፡** Or. Jonae 6 (in Psalterio Ludolfi p. 528). At Ex. 14, 24 **አዘዘ፡** συνέταξε (non **ዐዘዘ፡** *invaluit*, Lud.) legendum est. b) *viribus firmari*, *vires recolligere*, Hen. 81, 6. — Lud. in lexico statuit 2) *corroborare*, *confirmare*, at ut **አዝዝ፡ለነ፡በሙ፡** Lit. 159, 4 (quem locum in lexico), ita **ዘይኤዝዝ፡ትፍሥሕተ፡ለኵሉ፡ምድር፡** Ps. 47, 2 (quem locum in sua Psalterii editione huc refert) ad **አዘዘ፡** *jubere* referendum est.

አስተዐዘዘ፡ IV, 2 *vires suas confirmare*, *fortem se praestare:* **ወምንትኑ፡መዋዕልየ፡ከመ፡ታስተዐዝዝ፡** (v. **ታስየዝዝ፡**) **ነፍስየ፡** ὅτι ἀνέχεταί μου ἡ ψυχή Job 6, 11.

አስየዘዘ፡ *torpidum facere* et *torpere* vid. c. 391.

ዕዙዝ፡ part. *validus* a) *potens:* **ዕዙዘ፡መንግሥት፡** Lit. Orth. b) *ingens*, *grandis*, *vehemens*, *copiosus:* **ጕዩ፡ውስተ፡ዕዙዝ፡ደብር፡** Macc. f. 1; **ወበረድሰ፡ብዙኅ፡ጥቀ፡ወዕዙዝ፡** Ex. 9, 24; **አንበጣ፡ብዙኅ፡ጥቀ፡ወዕዙዝ፡** 10, 14. c) adv. **ዕዙዘ፡** *valde*, *vehementer* Ex. 1, 7.

ዐዚዝ፡ adj., f. **ዐዛዝ፡** 1) *validus*, *fortis*, *potens*, *strenuus:* κραταιός de Deo Prov. 23, 11; **ዐዚዛን፡** Sap. 6, 9; Hen. 38, 4; **ነገሥት፡ዐዚዛን፡** Hen. 38, 5. 62, 1; Lit. 164, 4; **ብእሲት፡ዐዛዝ፡** γυνὴ ἀνδρεία Prov. 12, 4; **መንፈስ፡ዐዚዝ፡** πνεῦμα ἡγεμονικόν (*principalis*) Ps. 50, 13; Did. 10; **በዐዚዝ፡ረድኤቱ፡** Enc. Mag. 11; **አምላክ፡ዐዚዝ፡ወክቡር፡** Abush. 20. 2) *carus*, *summe venerandus*, *eximius:* **ዐዚዝ፡ቴዎፊሎ፡** κράτιστε Luc. 1, 3; maxime in libris ex Arabico translatis, ut Abush.; **ከመ፡ትኩን፡ክቡረ፡ወዐዚዘ፡ስም፡** Jsp. p. 350.

ዕዘዝ፡ subst., plerumque m., 1) *robur*, *potentia*, *fortitudo*, *virtus:* **ለኀይለ፡ዕዘዝ፡መዝራዕትከ፡** Sap. 11, 22; κράτησις Sap. 6, 3 (v. **ትእዛዝ፡**); ἀσφάλεια Prov. 8, 14; ἀνδρεία 21, 30; Chrys. crebro; Org. 1; **ቶማስ፡ዘአርአየ፡ዕዘዘ፡** (sc. miraculis editis) Enc. Jac. 2; *efficacia*, Lud. ex Enc. Teq. 19; *vis*, *vehementia* pluviae, Org. 2. 2) *honor*, *gloria*, *dignitas*, maxime in libris ex Arabico translatis: **ሞት፡በዕዘዝ፡ይኄይስ፡ እምሐይው፡በኀሳር፡** Jsp. p. 380. 382; **ዕዘዝክሙ፡ወሰርጎ፡ ክብርክሙ፡** p. 364; **ኀስሩ፡እምድኅረ፡ዕዘዝ፡** p. 367; **እመ፡ አውዐይኩ፡ለመቅደስ፡ይትአተት፡ዕዘዘሙ፡** p. 376.

ዒለ፡ I, 1 et **ዐየለ፡** I, 2 (quamquam equidem Perf. nonnisi **ዒለ፡** inveni), Subj. I, 1 **ይዒል፡** [عال (عَيْلَ) *peragravit* regionem; *pauper* (proprie: vagus, bonis expulsus) *fuit*] *circumerrare*, *per-*, *oberrare*, *palari*, *vagari*, *pervagari*, *vagum et profugum esse*, de bestiis Job 38, 41. 39, 8; de hominibus (in specie de iis qui domo emigrarunt, ex hominum commercio vel in desertum secesserunt): **በውስተ፡በድው፡ኀበ፡**

ዒልክሙ፡ በበ፡ መራዕይክሙ፡ Hos. 13, 5. 6; Hebr. 11, 37; 4 Esr. 6, 54. 66; c. **እምነ፡** viae (*aberrare*): **ወኢየዐይሉ፡ እምኔሃ፡ (ለፍኖት፡)** Jer. 38, 9; vel c. **ውስተ፡** viae: **ኢትኅድገኒ፡ እዒል፡ ውስተ፡ ፍኖት፡** Sx. Sen. 4; c. Acc. loci: **ዒልኩ፡ ገዳመ፡** Herm. p. 20; **እንዘ፡ ይዒይል፡ አድባረ፡ ወአውግረ፡** Sx. Tachs. 10 et Mij. 6; c. **ውስተ፡** loci: **የዐይል፡** (v. **ይዒይል፡**) **ውስተ፡ ገዳም፡ ይትረዐይ፡** Job 39, 8; Ps. 10, 1; **ዒሉ፡ ውስተ፡ ገዳም፡** Jes. 16, 8; **የዐይሉ፡ ውስተ፡ አድባር፡** 22, 5; Gen. 34, 15; Hebr. 11, 34; de anachoretis: **አበው፡ ቅዱሳን፡ እለ፡ ዒሉ፡ ውስተ፡ አድባር፡ ወበአታት፡** Genz. f. 69; Org.; Enc. Masc. 2; **ንዒል፡ ውስተ፡ አድባር፡ ወበአታት፡ ወግበበ፡ ምድር፡** Deg.; de animo: **የዐይል፡ እንተ፡ ነተለኪ፡** Lit. 172, 1; de inanimatis: **ከመ፡ ኢይርከብ፡ ቂም፡ መካነ፡ በውስቴትነ፡ አላ፡ ይዒል፡ ውስተ፡ መካነ፡ በድው፡** Chr. Ta. 19; trsl.: **ውስተ፡ ኀልዮ፡ ኀጢአት፡ ከመ፡ ኢይዒል፡** Ssal. Req. — *Voc. Ae.*: **ዔለ፡ ዘ፡ ዘረ።**

አዒለ፡ II, 1, in Imperf. etiam II, 2 *oberrare* vel *vagari facere*: **አዒሎሙ፡ ውስተ፡ ገዳም፡** Num. 32, 13; **አዒልዎ፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ ሀገር፡** (per illam terram) Sx. Mag. 11; c. Acc. loci vel viae: **አዒሎሙ፡** (v. **ያዒይሎሙ፡**) **ፍኖተ፡ እንተ፡ ኢያእምሩ፡** Job 12, 24.

ተዐየለ፡ III, 2 *circumvagari, huc illuc errare*: **አሐተ፡ ዕለተ፡ እንዘ፡ ይትዔየል፡ ውስተ፡ በድው፡** Sx. Ter 29.

ዒለት፡ n. act. *vagatio, erratio*, (*secessio* in desertum), Lud. sine auct.

ዐያል፡ et **ዐያሊ፡** n. ag. *vagus, palans, errabundus*: **እንዘ፡ ዐያለ፡ የሐውሩ፡** περιπατοῦντες ἐν ταῖς ἀνοδίαις Herm. p. 14; **ከመ፡ ንህብ፡ ዐያሊት፡ ከማሁ፡ አባ፡ ዮሐንስ፡ ዘዒለ፡ (ውስተ፡ ገዳም፡)** Deg.; **ዐያሊ፡** *errabundus* Gad. Ad. f. 73.

ምዕያም፡ *caula* vid. sub **ምእያም፡** c. 795.

ዐየረ፡ I, 2 [עָרָה عَرِيَ *nudus fuit* (vid. **ዐርቀ፡**); *nuditas* (Blöße) autem facile transfertur in *vitium* et *imbecillitatem*; quare عَارٌ *opprobrium*, عَيَّرَ *opprobrio affecit*] sive *exponere* i. e. objicere, in discrimen offerre (sicut הֶעֱרָה), sive *probro afficere* i. e. contemnere, vilem habere animam vel vitam (sicut חֵרֵף, Ges. thes. p. 523): **ዘዐየረ፡ ነፍሶ፡ ለሞት፡** ὠνείδισε ψυχὴν αὐτοῦ εἰς θάνατον Jud. 5, 18.

ተዐየረ፡ III, 2 (etiam III, 3 si quidem Jac. 1, 5 rom. lectio sana est) *probro afficere, exprobrare, conviciari*, ὀνειδίζειν, c. Acc. pers.: Jes. 37, 4. 23; **እንዘ፡ ይትዔየር፡ ለእግዚ"፡** 2 Par. 32, 17; Tob. 3, 7; Ps. 68, 12. 73, 19. 78, 13; Rom. 15, 3; c. **በ፡** vel **በእንተ፡** causae: Jud. 8, 15; 1 Petr. 4, 14; abs.: clericus **ኢይትዐየር፡ እንዘ፡ ይብል፡ አዕወር፡ አጽሙም፡ አሐጹጽ፡ አንበር፡ አዐጋሚዊ፡ አሀከይ፡ ወዘተርፉ፡ ትዕይርታተ፡** F. N. 9. a) *improperare, exprobrare* alicui beneficia, Jac. 1, 5. b) **ዘይትዔየር፡ በክብረ፡ ርእሱ፡** „qui superbit gloria sui ipsius cum aliorum injuria et contemtu" Lud. ex Org. 3.

ዕዩር፡ part. *probro affectus*: **ንከውን፡ ዕዩራነ፡** εἰς ὄνειδος Judith 8, 22.

ትዕይርት፡ subst., Pl. **ትዕይርታት፡** *probrum, convicium, opprobrium, exprobratio*, ὄνειδος, ὀνειδισμός 4 Esr. 10, 43; Tob. 3, 4; **ትዕይርተ፡ ይከውኑ፡** 3, 10. 13; Judith 9, 2; 2 Par. 32, 20; Ps. 68, 12. 78, 13; Rom. 15, 3; Hebr. 11, 26. 13, 13; **ትዕይርታት፡** F. N. 9 (vid. sub **ተዐየረ፡**); ἀπειλαί (*insultationes, minae*) Act. 4, 29 rom.

መዐይር፡ part. *murarius, caementarius*, 4 Reg. 12, 12 sec. Lud. (at mei libri exhibent **መገይር፡** q. v.).

ዒር፡ n. prgr. sc. εἴρ עִיר *vigil, custos*, epitheton angelorum Dan. 4, 10.

ዐይን፡ subst., f. et m., Pl. **አዕይንት፡** [עַיִן ܥܰܝܢܳܐ عَيْنٌ] 1) *oculus*, Ex. 21, 24; fem. Job 7, 7. 13, 1. 16, 20. 29, 11; Sir. 16, 5; Matth. 5, 29; m. Koh. 1, 8. 4, 8; Matth. 6, 22. 23. 20, 15; Luc. 11, 34; (ad sensum) Job 24, 15; Sir. 14, 9. 10. 23, 19 al.; **በፍሡሕ፡ ዐይን፡** Sir. 32, 10; **በሠናይ፡ ዐይን፡** 32, 12; **ከመ፡ እኩይ፡ ዐይነ፡ ሰብእ፡** 34, 13; **አዕይንቲሃ፡ ድኩም፡** Kuf. 28; 1 Reg. 16, 12; **ትደዊ፡ አዕይንቲሃ፡** Gen. 29, 17; **ሚጥ፡ ዐይነከ፡ እምነ፡ ብእሲት፡ ሠናይት፡** Sir. 9, 8. 4, 1; **ይኔጽሩ፡ አዕይንቲሁ፡** Jes. 17, 7; **ተሀይዳ፡ አዕይንቲሁ፡** Judith 16, 9; **ከደኑ፡ አዕይንቲሆሙ፡** Matth. 13, 15; **ከሠተት፡ አዕይንቲሃ፡** Kuf. 17; **ፈትሐ፡ አዕይንቲሃ፡** Gen. 21, 19; **አንሥኡ፡ አዕይንቲሆሙ፡** Matth. 17, 8; **አልዐለ፡ አዕይንቲሁ፡** Gen. 13, 10; **ከብዱ፡ አዕይንቲሁ፡** 1 Reg. 3, 2; **ታነብዕ፡ ዐይንየ፡** Jer. 13, 17; **ተሀውከት፡ ዐይንየ፡** Ps. 30, 11; **ይቀጽብ፡ በዐይን፡** Prov. 6, 13; **ቅድመ፡ አዕይንቲከ፡** 2 Reg. 11, 25. a) **ዐይነ፡ በዐይን፡** *oculo ad oculum*: **ይትሬአዩ፡ ዐይነ፡ በዐይን፡** Jer. 39, 4; Jes. 52, 8; Num. 14, 14. b) **ለዐይነ፡** *sub oculo* alcjs i. e. *coram* alqo: **ለዐይንከ፡** Sir. 27, 23; Matth. 6, 1 Platt; 22, 5; Luc. 16, 15 (coll. **አዕይንቲከ፡ ለአዕይንቲሁ፡ ይሬእያ፡** Jer. 41, 3); Enc. Haml. 7. c) **ዐይን፡ ሕሙም፡** vel **ሐማሚ፡** *oculus aeger* vel *invidus* Luc. 11, 34 rom.; Matth. 20, 15; eundem sensum habet **ያእኪ፡ ላዕሌከ፡ ዐይኖ፡** *invidebit tibi* Deut. 15, 9; **በዐይን፡ እኪት፡** ἀναιδεῖ ὀφθαλμῷ 1 Reg. 2, 29; **ዐይን፡ ዕቡይ፡** *oculus superbus* Prov. 24, 36; **ዕቡየ፡ ዐይን፡** Ps. 100, 7; **ዘይሬእዮሙ፡ ለሕዝብ፡ በዐይን፡ ሕጹጽት፡** *qui homines* (oculo vel obtutu exiguo intuetur i. e.) *ut multum infra despectat* F. N. 5. d) **ሰብአ፡ ዐይን፡** vel (omisso **ሰብእ፡**) **ዘዐይን፡** (2 Reg. 13, 34) homo vel homines oculorum i. e. α) *explorator, -es, speculator, -es*, σκοπός, σκοποί, κατάσκοπος, -οι, Gen. 42, 9; Num. 13, 2 seq.; Kuf. 42; Jos. 2, 1 seq.; 1 Reg. 26, 4 var.; Kuf. 42; Jer. 6, 17; Hez. 33, 6; Judith 7, 7; Sir. 11, 30. 37, 14; Phil. 3, 14; Jac. 2, 25; τερατοσκόποι Zach. 3, 8. β) *custos* vel *inspector* (ἐπίσκοπος), ex. gr. beneficii testamento legati, F. N. 18. e) Etiam **ዐይን፡** *oculus* vel **አዕይንት፡** *oculi* (sicut عَيْنٌ) dicitur α) *speculator, explorator* 1 Reg. 26, 4; 2 Reg. 10, 3. β) *insidiator*, ἐπίβουλος, 1 Reg. 29, 4. f) **ብንተ፡ ዐይን፡** *pupilla oculi* vid. sub **ብንት፡** c. 518. g) **ቅጽበተ፡ ዐይን፡** *nutus oculi* i. e. *momentum* temporis vid. sub **ቅጽበት፡** c. 475.

2) Vario transfertur oculus: a) *examen* bilancis (cfr. عَيْنٌ): **ከመ፡ እንተ፡ ታገብእ፡ ዐይነ፡ መዳልው፡ እሙንቱ፡** ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ Jes. 40, 15; 4 Esr. 1, 35. b) *species* vel *imago insculpta, sculptura* sigilli: **ዐይነ፡ ማኅተም፡** γλύμμα σφραγῖδος Ex. 28, 11. 21; Sir. 38, 27. 45, 11. c) dubius est sensus vocis **ዐይን፡** Ex. 36, 31, ubi Gr. ὦα habet (an *circulus* oculo similis?). d) in libris ex Arabico translatis **ዐይን፡** seq. Gen. significat *ipse ille* (sicut عَيْنٌ), ut: **እመ፡ ኢተረክበ፡ ዐይኑ፡** (sc. rei furto allatae) **ያገብእ፡ አምሳሊሁ፡** F. N. 35 aliud exemplum vid. sub

ሕስት፡ c. 891. e) ዐይነ፡ወርቅ፡ oculus vel species auri i. e. *icterus* (*morbus regius* q. d.), Lud. 3) *fons*, Ex. 15, 27; Jac. 3, 11; Deus አቀመ፡አዕይንቲሁ፡ለተከዚ፡ 4 Esr. 13, 46 et Deg.; fortasse Hen. 21, 7; trsl.: ተመክሮ፡ዐይነ፡ተመርሖ፡ውእቱ፡ Fal. f. 55. — Eodem referendum est ዐይነ፡ምድር፡ oculus terrae i. e. *cavum* ut talpae, mustelae, Lud. auct. Greg. (cfr. etiam Isenberg lex. amh. sub ዐይን፡).

ዐየነ፡ I, 2 (denom.) 1) *oculos intendere, intente contemplari:* በዕጹብ፡እመ፡ዐየነ፡ንረክብ፡ምግባረ፡ዘውስተ፡ምድር፡ μόλις εἰκάζομεν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς Sap. 9, 16; እለ፡ዐየኑ፡ምጽአተ፡እግዚእ፡ („praeviderunt" Lud. e) Libr. Myst. 2) *dispicere, circumspicere* (mente): ይዔይኑ፡ሎሙ፡ዘይሁብዎሙ፡ Lev. 19, 20; Ex. 21, 31; 2 Cor. 10, 12 Platt. — At *Rad. Abb.*: ዐየነ፡ዘ፡ፈየነ፡ („se hâta" d'Abb.) et ቀዘነ፡ (cfr. ዐይነ፡ምድር፡ Isenb. lex. p. 154).

ተዐየነ፡ III, 2 *intente intueri, speculari*, c. Acc.: ወእምዝ፡ከነ፡ሳዕሌሁ፡ፈተና፡ሰይጣን፡እንዘ፡ይትዔየኖ፡ዘልፈ፡እመ፡ይፈርህ፡ወይጸንዕ፡ Gad. Kar.; በጽንዕ፡ይትዔየነኒ፡ ibid. — *Voc. Ae.*: ተዐየነ፡ዘ፡ጠበቀ፡

ተዐየነ፡ III, 1 proprie: fontem sibi quaerere vel circa fontem considere i. e. 1) *tentoria ponere, castra locare*, Num. 2, 2 seq.; 1 Reg. 4, 1. 13, 5. 17, 1. 2. 28, 4; 1 Par. 11, 15; Judith 7, 18; Ps. 33, 8; እለ፡ይቀድሙ፡ተዐይኖ፡ Num. 2, 3. 2) *obsidere, circumsedere* urbem, c. ላዕለ፡ urbis 2 Par. 32, 1; 4 Reg. 25, 1; ሶበ፡ኖኀ፡ተዐይኖ፡ላዕለ፡ሀገር፡ Jsp. p. 367; vel c. Acc.: Luc. 19, 43; ወተዐየና፡ለሀገር፡ወዐገታ፡ Jsp. p. 304. 3) *turmatim convenire, congregari*, (vid. ትዕይንት፡ n. 3), Enc. Hed. 19. — *Voc. Ae.*: ተዐየነ፡ዘ፡ከተመ፡

ዕዩን፡ part. *dispectus* i. e. *selectus*, Lev. 16, 12.

ትዕይንት፡ subst., m. et f., Pl. ትዕይንታት፡ et plerumque ተዓይን፡ (semel inveni ተዓይንት፡ Jes. 22, 6 in cod. Laur.) 1) *castra, tentoria*, ut nomadum ita militum, παρεμβολή Gen. 32, 22; Ex. 32, 19. 26. 33, 7. 11; Lev. 14, 8; Num. 4, 5. 15; 1 Reg. 4, 3 seq.; 4 Reg. 7, 4 seq.; Judith 12, 7. 14, 19; Ps. 105, 17; Apoc. 20, 9; Pl. Gen. 32, 3; 1 Reg. 17, 1. 28, 1; ትዕይንታት፡ 1 Par. 9, 18; σκηναί ትዕይንት፡ Num. 24, 6. 2) *tentorium, tabernaculum*, Judith 5, 22. 12, 9; 1 Par. 15, 1; Ex. 25, 9; 4 Reg. 7, 8; Pl. a) *tentoria:* ተዓይን፡ Num. 24, 5; Ps. 86, 1; Jer. 30, 7; Judith 15, 1; ትዕይንታት፡ 1 Par. 5, 10. b) *castra* 1 Reg. 28, 5; Judith 13, 10; Sir. 48, 21; Jes. 8, 8; Ps. 26, 5. c) *vici* vel *pagi* nomadum, ἐπαύλεις 1 Par. 4, 33. 3) a) *exercitus, copiae:* Ex. 14, 19. 20; Jud. 8, 10; 1 Reg. 17, 46. 28, 19; 4 Reg. 7, 6; ትዕይንታቲሆሙ፡ለኢሎፍሊ፡ተዐየኑ፡ 1 Par. 11, 15; ተዓይንት፡ (v. ትዕይንት፡) ጸባኢት፡ Jes. 22, 6; Hen. 1, 4. b) *multitudo congregata, agmen, turba:* ትዕይንቶሙ፡ለእለ፡ቆሬ፡ συναγωγή Sir. 45, 18; Ps. 105, 18; Num. 16, 5; ተዓይነ፡አሕዛብ፡ብዙኀ፡ Hez. 26, 7; Gen. 33, 8. 50, 9. c) *coetus, conventus*, συναγωγή, populi Israelitarum Lev. 16, 5. 19, 2. 22, 18; Num. 14, 1. 10. 20, 2. 4; ተዓይነ፡ክርስቶስ፡ *coetus Christianorum*, Enc.; ትዕይንቱ፡ለሆር፡ i. e. socii Hori, Enc. Haml. 12; በውስተ፡ትዕይንትከ፡ ἐν τῇ συνεδρείᾳ σου (*consessus, concilium*) Judith 11, 9. d) *chorus*, Chr. ho. 34 (vid. sub ቃና፡ c. 447). — *Voc. Ae.*: ትዕይንት፡ዘ፡ከተማ፡ v. መከማቻ፡

ሀየነ፡ *commode se habere* vid. sub አየነ፡

ዐየየ፡ *aequare* vid. sub አየየ፡

ዐየየ፡ I, 1 [عَيَّ *haesitavit* in re, ei *perficiendae impar fuit*, عَيِيَ *ignoravit*, غَوَى *erravit*; vic. עָוָה عَوَى *flexit, torsit*] Subj. ይዕየይ፡ 1) *errare, aberrare:* ወየዐይይ፡እንተ፡በኀሊሄ፡ Lit. Mar. Mss. (N. T. rom. f. 172, 1 exhibet የዐይል፡እንተ፡ኀሊሄ፡); anima mea ad cogitandum peccata ከመ፡ኢትዕየይ፡ Lud. e Ssal. Req. (vid. ዔለ፡). 2) *mente errare, ignorare, non intelligere:* በአይ፡ፍና፤እስመ፡ዐየይኩ፡ τίνα τρόπον; συνίημι γὰρ ἥκιστά γε, Cyr. c. Pall. f. 97; Syn. f. 355. — (Lud. addit: 3) *diversus, distinctus fuit*, at vid. sub ዕዩይ፡).

ተዐየየ፡ „*abduci, seduci* a recta via", Lud. e Syn. (at vid. sub ዕዩይ፡).

ዕዩይ፡ part. *mente alienatus, amens, insipiens, delirans:* ኦዘእንበለ፡ልብ፡ዕዩይ፡ኢለበውከ፡ምስጢረ፡ ὦ ἀνόητε καὶ βδελυρώτατε οὐ συνῆκας τὸ μυστήριον Cyr. ho. f. 108; ዘእምባሕር፡ወእሞት፡ዕዩይ፡ ὦ θαλάσσης καὶ θανάτου ἀνοητότερε, ho. Rhegini in Cyr. f. 109; እሬእየክሙ፡ከመ፡ዕንቡዛን፡አንትሙ፡ወዕዩያነ፡ኀሊና፡ ὅτι κεχήνατε καὶ ἐξεπλάγητε Chr. Ta. 3; ኦእምኀሊና፡ዘአቤር፡ልቡና፡ዕዩይ፡ ὢ φρενός γραοπρεποῦς Cyr. c. Pall. f. 85; ኦአብድ፡ወዝንጉዐ፡ልብ፡ወዕዩየ፡ኀሊና፡ Syn. f. 347 (ter); ኦዕዩይ፡ወዕልው፡ f. 346; ኦዕዩይ፡ወከሓዲ፡ ibid. — [Lud. exhibet 1) *schismaticus*, Syn.; (at Syn. p. 346 quamvis ዕዩይ፡ cum ዕልው፡ et ከሓዲ፡ junctum sit tamen ዕዩይ፡ aliter exponendum videtur, nec non de significatione verbi ተዐየየ፡ a Lud. statuta dubito). 2) *distinctus, diversus* (at in exemplo ex Org. 3 ab eo allato: ዕዩየ፡ግጻዌ፡ዘእንበለ፡ፍልጠት፡ወዕሩየ፡መለከት፡ vox ዕዩየ፡ scribenda est እዩየ፡ et exponenda *aequalis*)].

ዐይግ፡ (etiam አይግ፡) subst., m. et f., Pl. አዕያግ፡, Pl. Pl. አዕያጋት፡ (formam አዕይጋት፡ a Pl. አዕይግት፡ inveni Jsp. p. 318, si quidem lectio sana est), *palus, stagnum:* በአሐቲ፡ዐይገ፡ማይ፡ Hen. 89, 23; ውእቱ፡ዐይገ፡ማይ፡ 89, 24—26; I Sal. Mar. 27; አዕያግ፡ ἕλη Ex. 7, 19. 8, 1; አዕያጋተ፡ማይ፡ συναγωγὴ ὑδάτων Lev. 11, 36; ዝናም፡መልአ፡ኵሎ፡አዕይጋተ፡ዘሀሎ፡ኀቤሆሙ፡ Jsp. p. 318. — *Voc. Ae.*: ዐይግ፡ክሬ፡ብ፡የተከማቸ፡ወሀ።

ዐይገን፡ et **ዐይጋን፡** (etiam per አ፡) subst. [i. q. אַגָּן إِجَّانَةٌ et إِجَّانَةٌ] *pelvis, labrum, urceus*, λεκάνη, ዐይገነ፡ዐቢይ፡ Jud. 5, 25. 6, 38; quotidie bibebant ፬፻ ዐይጋነ፡ወይን፡ Gad. Ad. f. 190. — (Sec. Lud.: *vas junceum* ita contextum, ut lac in eo servari possit, *mulctrum junceum*; huic Ludolfi definitioni Dietrich ſemit. Wurzelſ. p. 21 suam de etym. conjecturam superaedificat). — *Voc. Ae.*: ዐይገን፡ዘ፡ቀጀ።

ዕዴ፡ *vir, mas* vid. sub I ዐደወ፡

ዕዳ፡ *debitum* vid. sub II ዐደወ፡

ዓዲ፡ adv. [ut videtur, primitus Adj. (gramm. § 163, 2), terminatione *î* formatum ex ዓዴ፡ i. e. עוֹד, quod proprie *continuationem* et *iterationem* significans in Adv. abiit; de radice ejusque significationibus vid. supra ዖደ፡] 1) ratione habita temporis praeteriti: *adhuc, etiamnum* (*etiamtum*), Gen. 43, 27; Ps. 77, 34. 138, 17; ዓዲ፡ብየ፡ነገር፡ኀቤየ፡ Job 36, 2;

plerumque cum pronominibus suffixis ad Subjectum enunciationis relatis: **ዓዲሆሙ፡ሕዝብ፡ይሠረዉ፡** ἔτι ὁ λαὸς κατεφθείρετο 2 Par. 27, 2; **እንዘ፡ዓዲነ፡ሕያዋን፡ንሕነ፡** Thren. 4, 17; **እዴ፡እግዚ"፡ዓዲሃ፡ልዕልት፡** Jes. 5, 28; **ወልድየ፡ዓዲሁ፡ደቂቅ፡ውእቱ፡** 1 Par. 22, 5; **ዓዲየ፡ጽኑዕ፡አነ፡** Jos. 14, 11; Gen. 18, 12. 43, 28. 44, 14. 45, 3; Ex. 4, 18; Lev. 18, 18. 19; Jud. 6, 24. 19, 11; 1 Reg. 13, 7; Jes. 29, 8; Act. 9, 1. a) cum particula negativa: *adhuc non*, *nondum*, **መዋዕል፡እለ፡ዓዲ፡ኢበጽሐ፡** Jes. 7, 17; **ዓዲ፡ኢኀልቀ፡ዕድሜሁ፡** Dan. 8, 17; 4 Esr. 4, 42; 1 Reg. 3, 3. 7; Koh. 4, 13; Joh. 7, 8; Matth. 16, 9; vel c. pron. suff.: **ዓዲየ፡ኢነሣእኩ፡** Phil. 3, 13; Rom. 5, 13; Hebr. 9, 8; Hen. 89, 25. b) nonnumquam **ዓዲ፡** pronomine (neutr.) suff. **ሁ፡** augetur: **ዓዲሁ፡ኢትሌብዉኑ፡** adhuc non intelligitisne? Matth. 16, 9 (aliter 15, 16 ubi **ሁ፡** nota interrog. est); **እስከ፡ዓዲሁ፡ኢ፡** *usque adhuc non* i. e. *nondum* Chr. ho. 4. 2) ratione habita temporis futuri: *adhuc*, *porro*, *amplius*, *diutius*: **ተዐገሡ፡ዓዲ፡ኅሙሰ፡መዋዕለ፡** Judith 8, 30; **ተዐገሠኒ፡ዓዲ፡ኅዳጠ፡** Job 36, 2; Gen. 7, 4; **ዓዲ፡ኅዳጥ፡ወይቄርር፡** Jes. 10, 25; **ዓዲ፡ኅዳጠ፡** 28, 10; Ps. 36, 10; **ዓዲ፡እስከ፡፷ወ፭ዓመት፡ትጠፍእ፡መንግሥት፡** Jes. 7, 8; **እፎ፡ዓዲ፡** (v. **እንከ፡**) **ትቄስሉ፡** Jes. 1, 5; **ዓዲ፡እሬድአከ፡** 44, 2. 54, 3; Jer. 2, 9. 39, 15. 43; 2 Reg. 6, 22; **እንከ፡ዓዲ፡** Jes. 5, 4. a) cum negatione pro **ዓዲ፡ኢ፡** frequentant **ኢ፡እንከ፡** b) nonnumquam *iterum*, *rursus* (noch einmal), Gen. 29, 35. 30, 7. 37, 9. 38, 4. 5. 3) de accessione rei alcjs ad alqd: *adhuc*, *praeterea*, *insuper*, *etiam*: **ወወለደት፡ዓዲ፡፪ደቂቀ፡** Kuf. 4; **ይዌስክ፡ዓዲ፡ዲቤሁ፡** Sir. 21, 15; Gen. 2, 19; 1 Reg. 2, 21; Ex. 5, 8. 11, 1; 2 Cor. 8, 22 Platt; εἶτα Sap. 14, 22; οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καί 2 Cor. 8, 19; **፪ዕደው፡ወዓዲ፡አንስት፡** Enc. Genb. 14; crebro **ወዓዲ፡** Sir. 39, 12; Koh. 4, 17; Ps. 8, 7; Asc. Jes. 8, 1; Gen. 30, 15; Hebr. 7, 15; 1 Tim. 5, 13; F. N. 15. a) seq. **ሂ፡** vel **ኒ፡**, *etiam*, *adeo* (ſogar): **ወዓዲ፡ኪያሁኒ፡ይመስለከ፡ከመ፡ዘበዲበ፡ምድር፡ረከብከ፡** Sir. 29, 6; Phil. 4, 16; Ps. 15, 7; Act. 21, 28. b) *tamen* (noch immer): Luc. 14, 22; **ወዓዲ፡ኢ፡** Jes. 57, 10. c) *imo*, *imo vero*, *potius* (vielmehr): **ኢታጠንቅቁ፡ፈጽሞ፤ዓዲ፡የዐቢ፡እምኵሉ፡ዝንቱ፡** Sir. 43, 30; Eph. 5, 11 rom.; Herm. p. 104b; **አላ፡ዓዲ፡** Matth. 18, 22; **ዘእንበለ፡ዓዲ፡** 27, 24. d) in specie post *non tantum* usitatur **ዓዲ፡** *sed etiam*, sive **ዓዲ፡** simplex, ut Matth. 21, 21; Phil. 2, 12; 1 Thess. 1, 8; 2 Cor. 7, 7. 9, 12, sive **ዓዲ፡ — ኒ፡** vel **ሂ፡** vel **ወዓዲ፡ — ኒ፡** Phil. 2, 27; 1 Thess. 1, 5. 2, 8; Joh. 13, 9; Rom. 4, 12 sive **አላ፡ዓዲ፡** Act. 26, 29; Phil. 1, 29; vel **ዳእሙ፡ዓዲ፡** Joh. 5, 18 (vid. **በሕቲት፡** et **ዳእሙ፡** et **ከመ፡**). — *Voc. Ae.*: **ዓዲ፡ዘ፡አሁን።**

ዐደል፡ *tunica* vid. sub **አደል፡** c. 799.

ዐደመ፡ *rubere* et **ዐደመ፡** *placere* vid. sub **አደመ፡** c. 799. 800.

ዐደመ፡ I, 2 [vicina sunt עָדַן, عِدَّانٌ ثَمَّ, عَدَّ et מוֹעֵד יָעַד] *diem vel tempus (certum) constituere vel praefinire*, *definire*: **እኮኑ፡ዐደምከ፡ዕድሜ፡** seq. Subj. Dan. 6, 12. 6, 7 var.; c. Acc. prs. (*alicui*): Ex. 8, 5; **እምዐደምከኒ፡** τάξῃ μοι χρόνον Job 14, 13; 1 Esr. 9, 12; **ዐድሞሙ፡ዕድሜ፡** Dan. 6, 7 var.; **እስከ፡፸ሰንበታት፡ዐድሞሙ፡ለሕዝብከ፡** Dan. 9, 24 (Imperat.): **ዐድሞሙ፡ይእዚኒ፡ከመ፡ይስደዱ፡** 2 Esr. 10, 3. a) *tempus dare*, (*comperendinationem largiri*): **ከመ፡የዐድሞ፡** ὅπως χρόνον δῷ αὐτῷ Dan. 2, 16; **እዒድመከሙ፡ኅዳጠ፡መዋዕለ፡** Lud. ex Hist. VII Puer. b) *certo tempore venire jubere*, *convocare*, *invitare*: **ወዐደመ፡ሮብዓም፡ኵሎ፡መላህቅተ፡** συνήγαγε 2 Par. 10, 6. 12. 18, 5. c) *constituere* i. e. *destinare* alqd rei vel ad rem: **ወመደልዋን፡ይዒድምዎ፡ለልበሙ፡ለመዐት፡** ὑποκριταὶ καρδίᾳ τάξουσι θυμόν Job 36, 13. — *Voc. Ae.*: **ዐሠረ፡ዐደመ፡ዘ፡አቀጸረ፡** (v. **አቃጸረ፡**).

አዕደመ፡ II, 1 id.; in specie i. q. **ዐደመ፡** n. c: **መድልዋን፡ያዐድምዎ፡ለልበሙ፡በመዐት፡** Job 36, 13 var.

ተዐደመ፡ III, 2 *constitui*, *definiri*, *praefiniri*, de tempore: **በመዋዕል፡ዘተዐደመ፡** F. N. 24, 2; de aliis rebus, ut: **ዐስብ፡ዘተዐደመት፡** F. N. 36.

ተዓደመ፡ III, 3 *sibi invicem condicere*, *constituere inter se* alqd, *convenire inter se* de re: **ሶቤሃ፡ተዓደሙ፡ጊዜ፡** τότε κοινῇ συνετάξαντο καιρόν Dan. ap. 1, 14; **ተዓደሙ፡እስከ፡ሠርቀ፡ዓሥር፡ወርኅ፡ይግበሩ፡ከመዝ፡** 1 Esr. 9, 16; **በከመ፡ተደመርከ፡ወተዓደምከ፡ምስለ፡አካዝያስ፡** 2 Par. 20, 37.

ዕድሜ፡ subst., plerumque m., Pl. **ዕድሜያት፡**, *tempus constitutum* vel *condictum*, *praefinitum*, 2 Reg. 20, 5; 4 Esr. 4, 14. 8, 71. 9, 1. 5; **ሄሮድያኖስ፡ያአምር፡ዕድሜሁ፡** Jer. 8, 7; 1 Thess. 5, 1; **በዕድሜሁ፡** Sir. 39, 16; Rom. 5, 6; Luc. 1, 20; **እስከ፡ዕድሜሆሙ፡** Dan. 7, 12; **በመዋዕለ፡ዕድሜሁ፡** Jes. 30, 8; Tob. 10, 1; **በዕድሜ፡መዋዕሊሁ፡** εἰς χρόνον τακτόν Job 12, 5; **አኮ፡ለዕድሜ፡መዋዕል፡** Org.; **በበ፡ዕድሜሁ፡** Jer. 5, 24; Jes. 60, 22; **በጽሐ፡ዕድሜሁ፡** Dan. 7, 22; Jer. 27, 26; Ps. 101, 14; Jes. 8, 22; **ወሀብክዎ፡ዕድሜ፡** 2 Esr. 12, 6; Ex. 9, 5; Job 14, 5; **ለጽልመት፡አዘዘ፡ዕድሜሁ፡** Job 28, 3; **አገዝገ፡ዕድሜከ፡** στῆσον τὸν ὁρισμόν Dan. 6, 8; **ሀቀሙ፡ዕድሜ፡መዋዕል፡** Act. 28, 23 rom.; **ኢኀልቀ፡ዕድሜሁ፡ለራእይ፡** Dan. 8, 19; **ያነውኅ፡ለከ፡ዕድሜከ፡** et **ያስተኀልፍ፡ዕድሜሁ፡** Sir. 29, 5; **ወርኅ፡ዕድሜሁ፡ውእቱ፡ለኵሉ፡** Sir. 43, 6; **ዕድሜ፡ሐዘን፡** (tempus luctus constitutum) F. N. 24, 2. a) *finis*, πέρας Hez. 7, 2. 6. b) **ዕድሜያት፡** *dies festi* (מוֹעֲדִים) Hez. 46, 11 vrs. nov.

ዑድር፡ n. prgr. sc. عُذْر *excusatio*, Jsp. p. 288; **ነገሮ፡ዑድሮ፡ወተወከፎ፡ፍምፍምዮስ፡** (Pompejus) p. 310. 333; **አልብከሙ፡ዑድር፡** p. 371; **ኢሌተ፡ዑድር፡ለኢሕይዎትከሙ፡** p. 377.

I. **ዐደወ፡** rad. inus., quae significasse videtur *calidum*, *robustum*, *fortem esse*, coll. آدَ (أَيْدٌ), أَدٌّ vel أَدٌ *robur*, nec non أَدَا et أَدَى.

ዕድ፡ subst. m., coll., Pl. **ዕደው፡**, (*vir*), *viri* (pro Singulari frequentant **ብእሲ፡** q. v.): **ቀድመ፡ዕደው፡ወአንስቶሙ፡** 1 Esr. 9, 40; 2 Esr. 18, 3; 1 Reg. 27, 11; Ex. 36, 6; Deut. 31, 12; Lit. 167, 3; Pl. **ዕደው፡** Jos. 7, 5. 10, 18; Ruth 4, 2; Zach. 8, 23; Hez. 14, 1. 3; Jer. 4, 3. 4. 48, 15. 51, 15; Prov. 29, 2; Judith 10, 4; 2 Esr. 8, 13. 14; **ማኅበረ፡ዕደው፡ወአንስቶሙ፡** 2 Esr. 18, 2; **አንትሙ፡ዕደው፡** 1 Esr. 3, 17; Rom. 1, 27; Marc. 6, 44; Act. 8, 3; Luc. 22, 63; **ዕደው፡ጠቢባን፡** Sir. 26, 28; **ዕደው፡ኃጥኣን፡** 41, 8; **ዕደው፡ክቡራን፡** 44, 1; **ዕደው፡ብዑላን፡** 44, 6; **ዕደው፡ኀያላን፡ወመስተቃት**

ላን፡ Jer. 48, 16; ዕደወ፡ሞት፡ 2 Reg. 19, 28; ዕደወ፡ደም፡ Ps. 25, 9 (at Ps. 54, 27. 138, 18 exhibent ዕድወ፡ደም፡ *hostes sanguinolenti*, quamquam primitus sine dubio ዕደወ፡ደም፡ legebatur; cfr. etiam Ludolfi annot. ad Ps. 72, 5); ዕደወ፡ስም፡ Gen. 6, 4. a) *mares, masculi:* ፳ዕደው፡ ἀρσενικά 2 Esr. 8, 13. 14; ምስለ፡ዕደው፡ εἰκόνες ἀρσενικαί Hez. 16, 17. b) *mariti:* ዕደዊን፡ Jer. 51, 19; Col. 3, 19. c) *viri fortes, strenui:* ኩኑ፡ዕደወ፡ 1 Reg. 4, 9.

II. **ዐደወ፡** rad. inus., quam equidem cum أَدَّى II *persolvit* componere haud dubito.

ዕዳ፡ subst. [أَدَاءٌ; de formatione nominis vid. gramm. §107, β] 1) *res persolvenda, debitum, aes alienum:* Matth. 18, 27; ለመኑ፡እፈዲ፡ዕዳ፡ Jes. 50, 1; Deut. 24, 10; ትትፌደዩ፡ዕዳክሙ፡ Jes. 58, 3; 2 Esr. 20, 31; አግብአ፡አኀዘ፡ዕዳሁ፡ Hez. 18, 7 seq.; እመኒ፡መጽአኒ፡ዕዳ፡ si venerit mihi debitum (i. e. exigatur a me) Lud. ex Org. a) passim cum Genitivo ejus, cui quid debetur: ንቅንዮ፡ለነዳይ፡በዕዳነ፡ Am. 8, 6; Deut. 24, 11; ዕዳሁ፡ውእቱ፡ Rom. 4, 4 (Platt: ይደልዎ፡). b) በዓለ፡ vel በዕለ፡ዕዳ፡ *creditor*, δανειστής 4 Reg. 4, 1; Jes. 24, 2; Ps. 108, 10; Luc. 7, 41; አብዕልተ፡ዕዳ፡ F. 24, 3. c) ብእሴ፡ዕዳከ፡ *debitor tuus*, Deut. 24, 11; vel እለ፡ይፈድዩ፡ዕዳ፡ Luc. 16, 5 seq. d) ዘይፈዲ፡ዕዳሁ፡ *obaeratus* 1 Reg. 22, 2. e) መጽሐፈ፡ዕዳ፡ *libellus debiti, chirographum:* መጽሐፈ፡ዕዳየ፡ዘይፈድዩኒ፡ συγγραφή Job 31, 35; χειρόγραφον Col. 2, 14; Clem. f. 101; Christus ይደመስስ፡መጽሐፈ፡ዕዳነ፡ Deg. 2) in libris inferioris aetatis: *culpa, reatus*, ut: si quis coactus jurat አልቦ፡ላዕሌሁ፡ዕዳ፡ F. M. 22, 4; manustupratio onaniae similis est ዳእሙ፡ይጸንዕ፡ (gravior est) ዕዳሃ፡ለዛቲ፡ኀጢአት፡ F. M. 13; ሶበ፡ኢሰተይክሙ፡ዝናመ፡ትምህርት፡እምኢኮንክሙ፡ዕዳ፡ Chr. ho. 10; etiam *poena solvenda:* ይቤሎሙ፡ናሁ፡ረሰይኩ፡ዕዳሃ፡ (mulieris) ላዕሌክሙ፤ግበሩ፡ባቲ፡በከመ፡ትፈቅዱ፡ Jsp. p. 327; መጽሐፈ፡ዕዳ፡ „*epigraphe reatus*, quae condemnatis affigitur quo causa poenae innotescat", Lud. auct. Greg. 3) *solutio, compensatio:* si quis amiserit rem commodatam, ይደልዎ፡ዕዳ፡ F. N. 28. 36.

ዕዳዊ፡ adj. rel. *ad rem debitam pertinens:* ዕዳውያን፡ ut videtur *debitores* F. N. 27.

III. **ዐደወ፡** I, 1 [עָדָה עֲדָא ܥܕܳܐ عَدَا] Subj. ይዕዱ፡ (nonnumquam ይዕደው፡ in libris antiquioribus, ut 4 Esr. 14, 14 Laur.; Jes. 47, 2 Cod. Laur.), *transire, transgredi, transscendere. (sc) trajicere, (transfretare, superare)*, c. Acc. fluminis, maris: Kuf. 29; Gen. 32, 11; Num. 32, 29. 30; Deut. 4, 21; Jos. 3, 14 seq.; 2 Reg. 17, 22; Jes. 16, 8. 23, 2; እመኒ፡ዐዶከ፡ማየ፡ 43, 2; ዕደዊ፡ v. ዕድዊ፡አፍላገ፡ 47, 2; Jer. 31, 22; Bar. 3, 30; Judith 2, 24; Hebr. 11, 29; regionis Deut. 2, 7; c. ውስተ፡ fluminis 2 Reg. 17, 24; c. እንተ፡ 1 Reg. 14, 4 (6); c. ማዕዶተ፡ Gen. 32, 23; c. እምነ፡ loci (quem vel trans quem quis transit): ዐዲዎን፡እምትዓይን፡ διελθοῦσαι τὴν παρεμβολήν Judith 13, 10; እስከ፡ዐደዉ፡እምነ፡ደማስቆ፡ ἕως οὗ παρῆλθον Δαμασκόν 15, 5; absol.: Matth. 9, 1. 14, 34; ዐደወ፡ማዕዶተ፡ Marc. 5, 21; c. ውስተ፡ loci, quem quis transeundo petit: ዕድዉ፡ውስተ፡ደሴት፡ Jer. 2, 10; ዐደወ፡እሞት፡ውስተ፡ሕይወት፡ Joh. 5, 24; 1 Joh. 3, 14; Clem. f. 205. 255. 267; c. ኀበ፡ pers. (*ad* alqm), Luc. 16, 26. a) de rebus, quae transmittuntur vel transeunt per alqd: Ex. 26, 28. b) *transmigrare* ex hoc mundo in illum, 4 Esr. 14, 14. c) *transgredi* terminum praescriptum (crebrius III, 1), ut: እምወሰን፡ Lit. Epiph. d) *transire* i. e. *excedere* modum, *superare* (antecellere): ዘብዙኀ፡እመስፈርት፡የዐዱ፡ (quod multum mensuram excedit) Enc. Masc. 28; እምሕብረ፡ብረሌ፡የዐዱ፡ (antecellit) Lud. e Carm. Greg. (Comm. hist. p. 38 § 37).

አዕደወ፡ II, 1 *trajicere, traducere, transmittere*, c. Acc. prs. vel rei, et c. Acc. vel ውስተ፡ loci: Gen. 32, 24; Num. 32, 5; Jos. 7, 7; 2 Reg. 19, 15. 18; አዕደወኒ፡ውስተ፡ማይ፡ Hez. 47, 3 var.; አዕደዎሙ፡ባሕረ፡መፍርሀ፡ Sap. 10, 18.

ተዐደወ፡ (ተዐድወ፡ Jer. 41, 18 var.) III, 1 1) *transire, transgredi, transscendere, transilire:* እትዐደዋ፡ለአረፍት፡ Ps. 17, 32; gradum 1 Reg. 5, 5; fluvium Kuf. p. 106; ዘይትዐዶ፡ወሰነ፡ Hos. 5, 10; alqm: ድኅኒ፡ወንትዐደውኪ፡ Jes. 51, 23; Kuf. p. 106. a) *pertransire:* ጸሎት፡ነዳይ፡ትትዐዶ፡እምደመና፡ νεφέλας διῆλθε Sir. 32, 21. b) *litora transire, redundare*, de mari: ኢትትዐደዊ፡እምወሰንኪ፡ Job 38, 11; ኢይትዐደው፡ Jer. 5, 22. c) *superare* (übertreffen): ተዐደውኪ፡ኵሎን፡ ὑπερῆρας πάσας Prov. 29, 47; ንጹሕ፡ዘንጽሐ፡ሐሊብ፡ይትዐዶ፡ Enc. Ter 15 (Lud.: 16); ዘስብሐቲሁ፡ይትዐደው፡እምኵሉ፡ Asc. Jes. 9, 27. d) *transgredi* vel *superare* vivendo annum (überleben, überſchreiten): ኢይትዐደው፡ዘንተ፡ዓመተ፡በሕይወት፡ Kuf. 35; ዘተዐደወ፡፴ዓመተ፡ F. N. 5. e) *transgredi, migrare* terminum statutum, leges, praecepta al.; c. c. እምነ፡, ut: ተዐደዉ፡ኃጥአን፡እምወሰኖሙ፡ Job 24, 2; ተዐደዉ፡እምፍኖቱ፡ Kuf. 5. 20; Hen. 2, 1; ዘተዐደወ፡እምሥርዐትነ፡ Clem. f. 204; c. Acc.: Matth. 15, 2; Num. 14, 41. 24, 13; እለ፡ተዐደዉ፡ኪዳንየ፡ Jer. 41, 18; abs.: Hen. 5, 4. f) *inique tractare, injuriam facere, offendere* (ſich vergehen an einem), c. Acc. pers.: καταδικάζειν Jac. 5, 6; c. ላዕለ፡ pers., ut: እመቦ፡ዘተዐደወ፡ላዕለ፡ንጉሥ፡እመኒ፡በቃል፡ወእመኒ፡በምግባር፡ Clem. f. 251. 2) *praeterire, praetergredi*, Ex. 23, 5; Kuf. 49; c. Acc.: Ex. 12, 23; Deut. 2, 8; Job 9, 11. a) *impune transmittere, remittere* peccatum, παραβιβάζειν 2 Reg. 12, 13; ይትዐዶ፡አበሳሆሙ፡ ὑπερβαίνειν Mich. 7, 18; Lit. Epiph.; Lud. ex Enc. Nah. 22. b) *currendo praetergredi* i. e. *antevenire* alqm, 2 Reg. 18, 23.

ዕድው፡ (part. et) subst., Pl. ዕድዋን፡ (qui e regione ulteriore i. e. ex adverso est alicui, *adversus*, Gegner) *adversarius* [عَدُوٌّ]: ይከውነከ፡ዕድወ፡ κατὰ σοῦ Sir. 6, 12; ἐξ ἐναντίας μου Ps. 37, 11; Col. 2, 14; ዘኢኮነ፡ምስሌየ፡ዕድውየ፡ውእቱ፡ κατ' ἐμοῦ Matth. 12, 30; Luc. 9, 50; Did. 12; ἀντίδικος Prov. 18, 17; Matth. 5, 25; Luc. 12, 58. 18, 3; ἐχθρός Prov. 6, 1; ዕድወ፡ነፍስየ፡ Enc. Mag. 12; ዕድዋን፡ ἀντίδικοι Jer. 27, 34; 4 Esr. 3, 36; ዕድዋኒነ፡ (in disputatione) Cyr. c. Pall. f. 72; Enc. Masc. 21. — In libris Mss. passim ዕድው፡ cum ዕደው፡ *viri* perperam permutatur. — *Voc. Ac.:* ዕድው፡ዘ፡በዓለ፡ጋራ።

ዕደው፡ vel ዕዱ፡ subst., ut videtur *transitus*; nonnisi in Pl. ዕደዋት፡ τὸ ἄμφοδον *bivium* (sec. Lud.) Marc. 11, 4 repertum.

ዕድወት፡ n. act. *transgressio, praevaricatio:* ዕድወቱ፡ለአዳም፡ Cyr. c. Pall. f. 88; ዕድወተ፡ቀዳሚ፡ብእሲ፡ f. 70.

ዐዳዊ፡ n. ag., Pl. ዐደውት፡, *transgressor, praevaricator:* ዐደውት፡ሕግ፡ Lud. e Mss. Colb.

ተዐዳዊ፡ n. ag. (III, 1) *transgressor, praevaricator*, ተዐዳዌ፡ሕግ፡ παράνομος Sap. 3, 16; ተዐዳዌ፡ትእዛዝ፡ Macc. f. 23; fem. ተዐዳዊት፡ሕግ፡ F. N. 24, 5.

ማዕዶት: (rarissime **ማዕዶ:**) subst., m. et f., Pl. **መዓድው:** 1) *regio ulterior* trans flumen vel mare vel montem vel aliam regionem sita, *ripa opposita*, nec non in genere *ripa*, *litus*: **ማዕዶተ: ዮርዳኖስ:** Jos. 8, 23; Num. 21, 13 32, 19; Jos. 18, 7; 2 Esr. 4, 17; 1 Reg. 31, 7; Matth. 4, 15. 25; Luc. 8, 22; **ነገሥት: እለ: ማዕዶተ: ባሕር:** Jer. 32, 8. 22, 20; **ዘማዕዶተ: ዶብረ: አሱር:** Kuf. 8; **ውስተ: ማዕዶተ: ዶቂቀ: ሀሞን:** Jer. 48, 10; Hen. 18, 10; **በጺሖ: ማዕዶተ:** εἰς τὸ πέραν Matth. 8, 28; Marc. 4, 35; 1 Reg. 26, 13; trad.: Lit. 170, 3; χεῖλος Gen. 41, 17; Deut. 3, 12; ἕλος Ex. 2, 3; ἄχει Gen. 41, 2. a) adv. **ማዕዶተ:** ἐκ τοῦ πέραν *e regione* Num. 21, 11. b) praep. **ማዕዶተ:** *trans*, *ultra*: Gen. 32, 23. 50, 10; Jos. 2, 10; 1 Reg. 30, 10; 2 Esr. 12, 7; Matth. 19, 1. 2) *transitus* i. e. a) *vadum* Jud. 3, 28; Jer. 28, 32; **መዓድው:** M. M. f. 362. b) *fauces montium* 1 Reg. 14, 4. 1. c) *transitio*: **ዋዜማ: ዘማዕዶ:** Cod. Mus. Brit. XXIX, 2. 22 (Catal. p. 35 ann. *d*).

ምዕዳው: subst. *locus transitus*, *trajectus*, *vadum*, Org. 4; Jud. 3, 28 CG; **አልብየ: ምዕዳወ: ዘእንበለ: በተንከተመ: ሃይማኖት:** M. M. f. 391.

ዐደወ: *evertere* vid. sub **አደወ:**

ዐደደ: inus.

አዕደደ: II, 1 „*renovavit*, *duplicavit*“ (Lud., qui עָדַד comparavit): **ብርሃን: ዘአዕደዶ: ለጽልመት:** Lud. e Lit. Joh. (exemplar meum exhibet **ዘሰደዶ:**).

ዕደድ: subst. „*duplatio*, *abjectio*, *reprobatio*“ (Lud.): Judas Ischariota **አፍቀረ: ዕደደ:** Lud. e Cant. Chr. 12, 1.

ዐጌ: subst., Pl. **ዐጌያት:** et **ዐግያት:** [يَقَقٌ *gossypium?*] *linum*, *linteum*: **ልብስ: ዘተአንመ: በፀምር: ወበዐጌ:** Deut. 22, 11; Lev. 13, 48; Prov. 29, 31. a) statui constr. subjunctum vel **ዘዐጌ:** *lineus*, *linteus*: **ሐብለ: ዐጌ:** Hez. 40, 3 vrs. nov.; **ሞርአ: ዐጌ:** Jer. 13, 1; **ልብሰ: ዐጌ:** Lev. 6, 3. 13, 47. 52. 16, 4; Hez. 44, 17; **ዘዐጌ:** 44, 18; Ex. 28, 38; **ለብሰት: አልባሰ: ዐግያት:** Judith 16, 8; **ዐጌያት:** vestes linteae Macc. f. 22. b) *carbasus*: **ሥኑይ: ወርጉፍ: በሜላት: ወበዐጌ: ንጹሕ:** Esth. 1, 6. — *Voc. Ae.*: **ዐጌ: ዘ: ጥጥ::**

ዕኅል: *proles* vid. sub **እኅል:**

ዕገሌ: *quidam* vid. sub **እገሌ:**

I. **ዐገለ:** I, 1 ut videtur *exstruere* (an *muro* vel *pariete cingere?*): (**አዘዘ:**) **ይዕግልዎ:** (**ለቤተ: መቅደስ:**) **እንተ: ሠለስቱ: ዐግለ:** (v. **ዐግላ:**) **እብን: ወአንተ: አሐቲ: ዐግለ: ዕፅ:** καὶ δόμοι λίθινοι κραταιοὶ τρεῖς, καὶ δόμος ξύλινος εἷς 1 Esr. 6, 4.

ዐግል: (v. **ዐግላ:**) subst. *strues* lapidum lignorumve in pariete exstruendo, (an *paries*, *maceria?*), 2 Esr. 6, 4. [Referendum [illegible] ad حال [illegible] جُول ، حَالٌ [illegible] (in rad. [illegible]) et *parietem* et [illegible] significat].

II. **ዐገለ:** inus., arab. عَجِلَ *festinavit*, III et V *cito et properanter in antecessum cepit*.

ተዐገለ: III, 2 [vel **ታገለ:**] [illegible] alqd i. e. 1) *fraudare*, *defraudare*, *fraude et injuria subtrahere alicui alqd* (beeinträchtigen, übervortheilen), c. Acc. pers.: συκοφαντεῖν **ዘይትዔገል: ነዳየ:** Prov. 14, 31. 22, 16; **ናሁ: አንብዕ: ለእለ: ይትዔገልዎሙ: ወአልቦ: ዘይናዝዞሙ: እምእደ: እለ: ይትዔገልዎሙ:** Koh. 4, 1; Lev. 19, 11; πλεονεκτεῖν 1 Thess. 4, 6; 2 Cor. 7, 2. 12, 17; Hab. 2, 9; **ይትዔገሉ: ባዕል: ለነዳይ:** νομαὶ πλουσίων πτωχοί Sir. 13, 19; **ተዐገልዎሙ: ኃጥአን:** Job 24, 6; κριθῆναι Matth. 5, 40; c. **ለ:** pers. Luc. 3, 14; abs.: Org. 1. 2) *injuste et violenter opprimere*, *vim inferre*, c. Acc. pers.: καταδυναστεύειν: **አልቦ: ዘተዐገሎ: ወኢመኑሂ:** Sir. 48, 12; Sap. 2, 10; Ex. 1, 13; 1 Reg. 12, 3. 4; Job 29, 12; Jer. 7, 6. 22, 3. 27, 33; Jac. 2, 6; Act. 10, 38; στερεωτέρων αὐτοῦ Ps. 34, 12; ἐπηρεάζειν Luc. 6, 28; Kuf. 47. a) *vim afferre feminae*, *per vim violare*, *vi comprimere*, *stuprare*: **ብእሲትየኒ: ትትዔገለኒ: በቤትየ:** βιάζῃ Esth. 7, 8; Kuf. 39; 4 Esr. 10, 33; F. M. 6, 8. b) *vi adigere*. **ይትዔገልዎ: ከመ: ይሑር:** Kuf. p. 134. c) *cum altero*: **ተዐገለ: ለነጊአ: መንግሥት: እምእኁሁ:** Jsp. p. 309. d) *exprimere* vel *extorquere* (vi vel fraude) alicui alqd, c. Acc. rei, ut: **ለአመ: ተዐገለ: ልብሰ:** F. N. 35.

ዕጉል: (**ዕጕል:**) part. *vi* vel *fraude raptus* vel *exactus*: **ተዐጋሊ:** si poenae luendae impar est **ያግብእ: ንዋየ: ዕጕል: እምተዐጋሊ: ኵለንታሁ:** F. N. 35; **ለአመ: ተወለጠ: ዐይነ: ዕጕል:** si (*species rapti mutata* i. e.) *raptum ipsum non conservatum est* ibid.

ትዕግልት: subst., f. et m., 1) *fraudatio*, *defraudatio*, *lucrum iniquum*, *lucri iniqui cupiditas*, *avaritia*, συκοφαντία Ps. 118, 134; Koh. 4, 1. 5, 7. 7, 7; **ወይነ: ትዕግልት:** Am. 2, 8; πλεονεξία Jer. 22, 17; Ps. 118, 36; **ዘይትዔገል: ትዕግልተ: እኩየ:** Hab. 2, 9; Rom. 1, 29; Eph. 5, 3; 2 Petr. 2, 14; Luc. 12, 15; Marc. 7, 22; **በትዕግልት:** Jud. 5, 19; Org. 1. 2) *oppressio*, *violentia*, *injuria*, *exactio violenta*, καταδυναστεία: **ኵሉ: ትዕግልት: ውስቴታ:** Jer. 6, 6; Am. 3, 9; Hez. 22, 12; ἀδικία Ps. 71, 14; βία 2 Esr. 5, 18; F. N. 35.

ተዐጋሊ: n. ag. (III, 2) *defraudator*, *oppressor*, *exactor violentus*, Clem. f. 82; F. N. 35; c. Acc. rei: **ንጉሥ: ነዳየ: አእምሮ: ጸባሕተ: ዐቢየ: ተዐጋሊ: ይከውን:** Prov. 28, 16. a) *stuprator*, F. M. 6, 8. b) **ተዐጋልያን: አበዊክሙ:** 1 Petr. 1, 18 rom. locus corruptus est.

መስተዐግል: part. (IV, 2) *defraudator*, *oppressor*, *avarus*, *sycophanta*: **እምብዝኆሙ: ለመስተዐግላን: የዐወይዉ: ወይግዕሩ: እመዝራዕተ: ብዙኃን:** Job 35, 9; πλεονέκτης Eph. 5, 5; Herm. p. 59; **መስተዐግላን:** 1 Cor. 5, 10. 6, 10; diabolus **መስተዐግል:** Org. 2.

ዐገሠ: (etiam **ዐገሰ:**) rad. inus., عَجَسَ *retinuit*, *remoratus est*; V *continenter petiit et prosecutus est rem*, *continenter decidit* pluvia (anhalten).

ተዐገሠ: III, 2 1) *se continere*, *abstinere*, abs.: **ለአመ: ኢይክሉ: ተዐግሦ:** εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται 1 Cor. 7, 9. 9, 25. **ዘይኄሊ: ከመ: ይትዐገሥ:** Clem. f. 118. **ዶናግል: ወመነኮሳት: ይትዔገሥ: ወእመሰ: ኢክህሉ: ተዐግሦ: ለያውስቡ:** f. 136; **ተዐግሦ:** *continentia*, *abstinentia* Did. 14; c. **እምነ:** rei: **ተዐገሥ: እምፍትወት: እኩይ:** ἀπὸ τῶν ὀρέξεών σου κωλύου Sir. 18, 30; ἐγκρατεύεσθαι ἐπί τινος Herm. p. 35 seq. a) *se tenere* vel *continere* [illegible] **ተዐገሠ:** Gen. 43, 31. 45, 1; Kuf. 43; **እትዔገሥ:** ἀνέξομαι Jes. 42, 14. b) seq. Acc. vel

በ፡ affectus, membri: *continere, cohibere*, ut: **ተዐገሣ፡ለመዐት፡** Sir. 1, 23; **ዘኢይትዔገሥ፡በከናፍሪሁ፡** ἄστεγος χείλεσιν Prov. 10, 8. 2) *perdurare, perseverare, constantem esse:* **ተዐገሥ፡** καρτέρησον Sir. 2, 2; Job 2, 9; **ተዐገሥ፡ምስሌሁ፡** διάμενε αὐτῷ 22, 23. 6, 8. 12, 15; Hen. 5, 4; **ተዐገሡ፡ዓዲ፡ኀሙሰ፡መዋዕለ፡** διακαρτερήσωμεν Judith 7, 30; **እልቦ፡ዘይትዔገሥ፡ወይነብር፡ለዝሉፉ፡** οὐκ ἔστιν ὑπομονή 1 Par. 29, 15; c. **በ፡** *in* re: **እመ፡ተዐገሡ፡በሥርዐትየ፡** Jes. 56, 4. 6; Rom. 2, 7; c. Acc. pers. (*alicui* vel *cum* alqo): **እለ፡ይትዔገሡኒ፡** οἱ ἀντεχόμενοί μου Jes. 57, 13. 3) *manere, (patienter) exspectare:* **ተዐጊሦ፡** ἐπισχών Gen. 8, 10. 12; **ተዐገሥ፡እንከ፡እንግርከ፡** ἐπίσχες Job 18, 2; Act. 12, 15; c. Acc.: **ተዐገሠኒ፡** στῆθι κατ' ἐμέ Job 33, 5; μεῖνόν με 36, 2; **እለ፡ይትዔገሥዎ፡** οἱ ἐμμένοντες αὐτῷ Jes. 30, 18; ὑπομένοντες αὐτόν Thren. 3, 25; Ps. 36, 9. 36. 144, 9; **ዘይትዔገሦ፡ለእግዚ"፡** Sir. 28, 1; c. **በ፡** Ps. 129, 5. a) *cunctari* Hen. 93, 3. b) *morari, differre:* **ቀኖና፡ይቤ፡ሶበ፡ተወልደ፡ሕፃን፡ጥዑየ፡ይትዐገሡ፡አጥምቆቶ፡** F. M. 27, 3; **ይትዐገሥዎ፡ለወልድ፡** (baptizandum) **እስከ፡፵ወለወለት፡እስከ፡፹መዋዕል፡** 27, 2. 4) *patientem (longanimem) esse, patienter ferre, tolerare:* **ይትዔገሥ፡መንፈሱ፡** Kuf. 19; ὑπομένειν Job 6, 11. 7, 3. 14, 14; μακροθυμεῖν Job 7, 16; Sir. 2, 4; Hebr. 6, 15; Jac. 5, 8; Lit. Orth.; c. **ለ፡** rei: **ለሕማምክሙ፡ተዐገሡ፡** Rom. 12, 12; Hebr. 12, 7; c. **ለ፡** pers.: Col. 3, 13 rom.; c. Acc. pers.: **ይትዔገሦሙ፡እግዚ"፡** ἐμακροθύμησεν ἐπ' αὐτοῖς Sir. 18, 11; **ለነዳይ፡ተዐገሦ፡** 29, 8; 1 Thess. 5, 14; Matth. 18, 26; ἀνέχεσθαί τινος Matth. 17, 17; Jes. 46, 4; 4 Esr. 7, 38; **ተዐገሥክሙ፡ዓመፃተ፡ብዙኀ፡** εἵλκυσας ἐπ' αὐτούς 2 Esr. 19, 30. a) *sustinere* rem molestam: 1 Thess. 3, 1; Hen. 60, 4; c. Acc. rei: **መኑ፡ይትዔገሣ፡ለዕለተ፡ምጽአቱ፡** Mal. 3, 2; **ተዐግሦት፡** Hen. 68, 2. 90, 41; c. **በ፡** rei: **ኢይክል፡ተዐግሦ፡በፍኖት፡** Kuf. 31. b) *perferre, sufferre, pati, perpeti* dolores, mala, al.: 4 Esr. 5, 18. 6, 63. 70; Ps. 68, 10. 119, 6; Prov. 14, 17; Hebr. 12, 2. 3; 1 Petr. 2, 19; 1 Cor. 10, 13; 2 Tim. 3, 11; Jac. 1, 12.

አስተዐገሠ፡ IV, 2 1) caus.: *impellere* vel *hortari ad* a) *continentiam, abstinentiam:* **አቡሃ፡ኮነ፡ያስተዔግሣ፡ወኢክህለት፡ትትዐገሥ፡**(**እምፍቅር፡** ob amorem) Sx. Masc. 13. b) *constantiam, patientiam* vel *constantem et patientem facere:* 1 Cor. 13, 4. 7; **ተስፋ፡ያጸንዕ፡ወያስተዔግሥ፡** Chr. ho. 10; **እሞን፡ያስተዔግሦን፡ወትብሎን፡ጽንዓ፡** Sx. Masc. 7; **ያስተዔግሦሙ፡በበይናቲሆሙ፡** Sx. Sen. 27. 2) refl.: *constanter* vel *patienter sustinere* vel *perferre:* **በጽንዕ፡ያስተዐግሥ፡መንሱታተ፡** κατανδρίζεσθαι πειρασμῶν Cyr. c. Pall. f. 87.

ዕጉሥ፡ part. 1) *constans:* **ዕጉሥ፡ወጽኑዕ፡** Jsp. p. 288. 366. 2) *patiens, tolerans, (longanimis), perpessus,* Kuf. 19; **ዕጉሠ፡መንፈስ፡** ibid.; μακρόθυμος Sap. 15, 1; Prov. 16, 32; **መምህር፡የዋህ፡ወዕጉሥ፡** Did. 6; **ጉንደዩ፡ዕጉሣኒሆሙ፡** (ſie warteten geduldig) Sx. Mag. 13; **ዕጉሥ፡ዘእንበለ፡መዐት፡** Lit. Epiph.; **ዕጉሠ፡ኵሉ፡ሥቃይ፡** Enc. Ter 20; **ዕጉሣን፡ሕማም፡** Enc. Masc. 11; **ጊዮርጊስ፡ዕጉሠ፡መከራት፡ኵላ፡** Enc. Sen. 19.

ትዕግሥት፡ subst., f. et m., Pl. **ትዕግሥታት፡** 1) *abstinentia, continentia, temperantia,* ἐγκράτεια Herm. p. 6. 15; **እመቦን፡ትዕግሥት፡** Did. 14; Clem. f. 118; **ዘይገብር፡ትዕግሥተ፡** f. 238. 2) *exspectatio, mora,* F. M. 27, 2; **ዕድሜ፡ዘትዕግሥት፡** F. N. 40; (vid. Rom. 2, 4. 3, 26 ἀνοχή). 3) *constantia, patientia, (longanimitas), tolerantia* ὑπομονή Job 14, 19; Sir. 16, 13; Ps. 38, 11; Jac. 1, 3. 4; Apoc. 14, 12; Rom. 5, 3; Hebr. 6, 12; Matth. 10, 22; Luc. 21, 19; 4 Esr. 5, 37. 7, 30. 9, 12; **ትዕግሥተ፡መንፈስ፡** καρδία εὐγενείας αὐτοῦ Koh. 7, 7; μακροθυμία Jes. 57, 15; Prov. 25, 15; Hebr. 6, 12; Rom. 9, 22; Gal. 5, 22; 1 Tim. 1, 16; ἀνοχή (Dei) Rom. 2, 4. 3, 26; **በእንተ፡ትዕግሥታተ፡ነፍሳት፡ናስተበቍዕ፡ከመ፡** . . . Kid. f. 18; constantia martyris Sx. Hed. 4. (Job 34, 7 **ዘይሰትያ፡ለትዕግሥት፡ከመ፡ማይ፡** πίνων μυκτηρισμὸν ὥσπερ ὕδωρ est locus corruptus, sive errore interpretis sive lectione mala).

ተዐጋሢ፡ n. ag. (III, 2) 1) *continens, abstinens:* **ተዐጋሢ፡እምዕርሬት፡** F. N. 10. 2) *constans, patiens:* Titus milites admonet **ኩኑ፡ጽኑዓነ፡ወኅያላነ፡ወተዐጋሥያነ፡ወማእምራነ፡** Jsp. p. 356; **ተዐጋሥያን፡** patientes Chr. Ta. 30; Lud. ex Enc. Mij. 26.

መስተዐግሥ፡ part. (IV, 2) 1) *continens, abstinens, sibi temperans:* ἐγκρατής Tit. 1, 8; **ነፍስ፡መስተዐግሥት፡** Sir. 26, 15; Herm. p. 3; **መስተዐግሣን፡መሃይምናን፡** (distinguuntur a **ሕዝባውያን፡** et **ደናግል፡** ecclesiae) Kid. f. 18. 2) *patiens, (longanimis),* μακρόθυμος Koh. 7, 8; Prov. 14, 29. 15, 18. 17, 27; fem. **መስተዐግሥት፡** 4 Esr. 10, 23; seq. **ለ፡** rei 10, 21; Kid. f. 4; de Deo Nah. 1, 3; 4 Esr. 7, 38; Ps. 7, 12.

ዕጕሥታር፡ et **ዕጕሥታር፡** (etiam per **ስ**) subst., (m.), nomen *herbae* vel *plantae amarissimae, aloë, absinthium* vel simile quid [fortasse pro **ዕጕትሣር፡** ex **ዕጕት፡** *amaritudo* (coll. أُجَاجٌ et عُقَاقٌ) et **ሣዕር፡** *herba;* simile plantae veneniferae nomen **ምርቈትሣር፡** affert Rüppell II p. 17]: **እፎ፡ኮንኪ፡ዕጕሥታረ፡** εἰς πικρίαν Jer. 2, 21; **ጸገብክዎ፡ለዕጕሥታር፡** 15, 17; **አስተዮሙ፡ማየ፡ዕጕሥታር፡** ὕδωρ πικρόν 23, 15; ἄψινθος Apoc. 8, 11; Herm. p. 30; Clem. f. 198. 199; **በከመ፡ያማስኖ፡ዕጕሥታር፡ለጣዕመ፡መዓር፡ከማሁ፡ያማስኖ፡ግዕዝ፡እኩይ፡ለምግባረ፡ሠናይ፡** Fal. f. 40; **ብከይ፡መሪር፡እምዕጕሥታር፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; **ደመ፡ዕጕሥታር፡** M. M. f. 29. 108. — Lud. ait: „planta est, quam Aethiops meus ita ac *aloen* descripsit". — *Voc. Ae.:* **ዕጕሥታር፡ዘ፡እሬት፡**

ዐገተ፡ I, 1 [vicinum videtur عَوِجَ *curvus fuit,* II *curvavit, flexit;* vid. **የገ፡**] Subj. **ይዕግት፡**, *circumvenire, circumsedere, circumstare, cingere,* c. Acc.: **ዕግትዎ፡ለንጉሥ፡** 4 Reg. 11, 8; Ex. 14, 27; Ps. 3, 6. 16, 11. 17, 6. 34, 3. 47, 11. 117, 10—12; Hez. 5, 17. 19, 8; **ናሁ፡ማይ፡ዐገተኪ፡** Nah. 3, 14; Jes. 30, 32; **ዐገቱክሙ፡ኵናት፡ዐርክሙ፡** Jer. 6, 25. 20, 10. 27, 14; Judith 7, 19; Job 1, 17. 19, 12; **ዐገተከ፡መሣግር፡** 22, 10; Sir. 46, 16. 51, 7; Kuf. 34; Joh. 10, 24; in specie: a) *castris, obsidione:* Koh. 9, 14; Jes. 29, 3; **የዐግቱ፡አፍራስ፡አናቅጺኪ፡** 22, 7; Jer. 39, 2; **ዐገቱ፡ሀገረ፡** 52, 7; Mich. 4, 14; Jos. 10, 5; 3 Reg. 20, 1; Luc. 21, 20; Apoc. 20, 9. b) *insidiis,* ἐνεδρεύειν Jud. 9, 32. 16, 2; Jos. 8, 2. 4. 11. 12; 2 Par. 13, 13. c) Ex. 13, 18 κυκλοῦν *circumducere* interpres male interpretatus est **ዐገተ፡** *circumvenire.* — *Voc. Ae.:* **ዐገተ፡ብ፡ከበበ፡**

አዕገተ፡ II, 1 *circumvenire facere,* Jer. 26, 5 var.

ተዐግተ፡ III, 1 *cingi, circumveniri, circumsederi:*

ተዐግተት፡ሀገር፡ 3 Reg. 16, 18; ዝንቱ፡መዓር፡ተዐግተ፡በንህብ፡ Enc. Sen. 12.

ተዓገተ፡ III, 3 *catervatim circumvenire* alqm, ut videtur: ወወፅኡ፡ወተዓገትዎሙ፡እንተ፡መንገለ፡ዐቀበ፡ደብር፡ (κατὰ σπείρας male intellecto et verso) Judith 14, 11 (v. ወዐገትዎሙ፡).

ዕጉት፡ part. *circumventus, cinctus*, Ps. 54, 10; እስመ፡እነ፡ዕጉት፡በዝንቱ፡ሞቅሕ፡ Act. 28, 20 rom.

ዕግተት፡ n. act. *circumsessio* a) *circummunitio*: ወሰበ፡ጸንዐ፡ላዕሌሆሙ፡ዕግተት፡ወፅኡ፡በሌሊት፡ Jsp. p. 297; ሶበ፡ኖኀ፡ዕግተት፡ p. 376. b) *insidiae*, quibus quis circumvenitur: ለእመ፡አእመረ፡ገብር፡ዕግተተ፡በእንተ፡ሀይዶተ፡እግዚእቱ፡ወኢረድኦ፡ያውዕይዎ፡ F. N. 48.

ማዕገት፡ subst., m. et f., 1) *circumscriptio*: እማዕገት፡ከሒክ፡ውእቱ፡መለኮት፡ ἀνώτερον περιορισμοῦ τὸ θεῖον (circumscriptione superior) Cyr. ad Th. f. 14. 2) *conclusio, conclusura, conclusi aliquid*: ውስተ፡ማዕገቶሙ፡ ἐν συγκλεισμῷ αὐτῶν Mich. 7, 17; ከመ፡ማዕገት፡ συγκλειστόν 3 Reg. 7, 14. 3) circumsessio i. e. vel *obsessores* vel *circumvenientes*: ወፈነወ፡ (v. ፈነዉ፡)ማዕገተ፡ላዕለ፡ሕዝብ፡ (v. ኤዶምያስ፡) περιοχήν, Ob. 1. 4) *insidiae* quibus alqm circumveniunt: Jud. 9, 25. 20, 33; Ps. 139, 10. 5) *quaevis res qua cingitur* capiendus, ut *indago, cassis, plagae*: ይሠገር፡በማዕገትየ፡ ἐν τῇ περιοχῇ μου Hez. 12, 13; አጠፍአ፡እምድር፡ለማዕገትከ፡ θήραν Nah. 2, 13. 3, 1; Prov. 11, 8; Hos. 9, 13; ከመ፡እምሠጠት፡ምጻቍ፡እምነ፡ማዕገት፡ ἐκ παγίδος Sir. 27, 20; Enc. Ter 12; ማዕገተ፡ዕቅፍት፡ Ps. 68, 27; መሥገርተ፡ማዕገቶሙ፡ Ps. 123, 5.

ዐጣርድ፡ n. prgr. sc. عُطَارِد *Mercurius* deus: ወሰመይዎ፡ለ፩እምኔሆሙ፡መሽተሪ፡ወለካልኡ፡ዐጣርድ፡ (ex Act. 14, 12) Chr. Ta. 26.

ዐጠሰ፡ i. q. عَطَسَ עָטַשׁ (amh. አነጠሰ፡ Isenberg p. 108) *sternutare*.

ዕጠስ፡ et ዕጣስ፡ subst. *sternutatio, sternutamentum* πταρμός Job 41, 9; ዕጠስ፡ (v. ዕጣስ፡)ወሀኬት፡ (ubi Gr. habet χασμώμενος — oscitans — καὶ κνώμενος) Chr. Ta. 27. — *Voc. Ae.*: ዕጠስ፡ዘ፡ቅንድብ፡ (pessime).

ዐጠቀ፡ I, 1 [pro አጠቀ፡, vid. ጦቀ፡; طَوْق *torques, res alteram cingens*] Subj. ይዕጥቅ፡, *adstringere, accingere, arcte cingere* (sibi vel) *cingi*, c. Acc. cinguli vel vestis et ውስተ፡ corporis: ዕጥቆ፡ውስተ፡ሐቌከ፡ Jer. 13, 1. 2; እለ፡የዐጥቁ፡ቅናተ፡መንግሥት፡ cf. τὴν ἁλουργίδα περικείμενοι Chr. Ta. 20; ገብሩ፡ሎሙ፡ሞረአ፡ዘየዐጥቁ፡ Clem. f. 7; ዐጠቃ፡ለኀጢአት፡ከመ፡ቅናት፡ዘይቀንት፡ M. M. f. 29; ዐጢቆን፡ሰናፊለ፡ Chr. L. Atk. f. 23; omisso Acc.: የዐጥቁ፡ (sic legas pro ያዐጥቁ፡) ለረዊጽ፡እምከመ፡ተንሥኡ፡እምስካቦሙ፡ Macc. f. 10. — Exempla a Lud. c. 381 allata sub ጦቀ፡ II, 1 referenda sunt. — *Voc. Ae.*: ዐጠቀ፡ቀንተ፡ገለደ፡ብ፡ታጠቀ።

አዕጠቀ፡ II, 1 *accingere* vel *adstringere* alicui alqd, c. dupl. Acc.: አዕጠቁኒ፡ኀይላተከሙ፡ (Lud.: በኀይ"፡)ወአቅንቱኒ፡ለዐብእ፡ Enc. Tachs. 14; c. Acc. pers.: አዕጠቆ፡ውስተ፡ሐቌሁ፡ Lud. e Libr. Myst.

ዐጠነ፡ I, 1 [עָתַר ܥܛܪ عَطَرَ; vicinum קִטֵּר قَطَرَ, II ቀተረ፡] Subj. ይዕጥን፡ (raro ይዕጠን፡ ut Jer. 11, 13 var.) *suffire, suffimentum adolere, suffumigare*, Ex. 30, 7. 8; Jer. 51, 15; Luc. 1, 9; Lit. 161, 3 seq.; c. ለ፡ numinis: ሦዑ፡ወዐጠኑ፡ለአጋንንት፡ Jes. 65, 3. 7; Jer. 7, 9. 11, 12. 13. 51, 3; ሶበ፡ኀደግነ፡ዐጢነ፡ለንግሥተ፡ሰማይ፡ 51, 18; 3 Reg. 11, 7; c. Acc. suffimenti: Kuf. 3. 4. 16; ዐጢነ፡ዕጣን፡ Kuf. 50; Ex. 40, 25; 1 Reg. 2, 28; ከመ፡ይዕጥን፡ዕጣነ፡ 2 Par. 2, 4. 26, 16. 18; c. Acc. loci vel rei odoribus suffitae (beräuchern): ተዐጥን፡መቃብረ፡በትእምርተ፡መስቀል፡ Genz. f. 40; መንበረ፡ልዑል፡የዐጥኑ፤ወቃለ፡ፈጣሪ፡ይሰምዑ፤ብፁዓን፡ካህናት፡ጽርሐ፡አርያም፡የኀድሩ፡ Mavâs. n. 20; Lit. 161, 1; ካህን፡ይዕጥን፡ወንጌለ፡፫ጊዜ፡ 162, 4.

ተዐጥነ፡ III, 1 *suffiri, suffumigari*, Lud. sine auct.

ዕጡን፡ part. *suffitus, suffumigatus*: ዕጥንታ፡ከርቤ፡ τεθυμιαμένη σμύρναν Cant. 3, 6.

ዕጣን፡ subst., plerumque m., Pl. ዕጣናት፡ 1) *suffimentum, odoramentum*, in specie (*incensum*), *thus*: θυμίαμα Gen. 43, 11; Prov. 27, 9; Lev. 10, 1. 16, 12; Num. 16, 7; Ps. 140, 2; Jes. 1, 13. 43, 24; Jer. 51, 21; Mal. 1, 11; Kuf. 3. 4; Apoc. 8, 4; ዕጣን፡ዘቅታሬ፡ Ex. 30, 7; ዕጣን፡ቅድው፡ 30, 35; ዕጣናት፡ Jes. 39, 2; 1 Par. 28, 18; Apoc. 8, 3; አፈው፡ወዕጣን፡ λιβανωτὸς καὶ ἀρώματα 1 Par. 9, 29; ገበርተ፡ዕጣን፡ወአፈው፡ 9, 30; Lit. 164, 3; vid. ወገረ፡ዕጣን፡ sub ወገረ፡; ጸሎተ፡ዕጣን፡ (oratio incensi) Lit. 161, 1 (vid. Renaudot liturg. I. p. 200 seq.); d'Abbadie Cat. p. 59. 85; ዕጣን፡ሞገር፡ vid. sub ሞገር፡ (c. 937). 2) *suffitio, suffitus*: በጊዜ፡ሰዓተ፡ዕጣን፡ Luc. 1, 10; መሥዋዕት፡ዘዕጣን፡ Ex. 30, 1; Luc. 1, 11.

ዕጥንት፡ n. act. et subst. *suffitio, suffitus*, Ex. 30, 8.

ምዕጣን፡ subst. *locus suffitus* (suffitionis): ምሥዋዕ፡ዘምዕጣን፡ Lev. 4, 7.

ማዕጠንት፡ (raro ማዕጠን፡), subst., m. et f., Pl. መዓጥን፡, መዓጥንት፡ et ማዕጠንታት፡ 1) *thuribulum*, πυρεῖον Lev. 10, 1. 16, 12; መዓጥንት፡ Num. 4, 14. 16, 6 seq.; Sir. 50, 9; መዓጥን፡ 4 Reg. 25, 15; θυμιατήριον Hez. 8, 11; 2 Par. 26, 19; ማዕጠንተ፡ወርቅ፡ Apoc. 8, 3; መዓጥን፡ Org. 3; M. M. f. 1; ማዕጠንታት፡ Sx. Ter 21; Mij. 10; Ssal. Req. 2) *altare suffitus*, Ex. 40, 5. 24; Hebr. 9, 4.

ዐጠፈ፡ rad., cui vis *texendi* inerat: عَطَفَ *complicuit*, עָטָה *texit, vestivit*, ܥܛܦ *indutus est* (عِطَاف *pallium*); cfr. ዐጸፈ፡

ዕጡፍ፡ part. *textus*, deinde subst. *textum, textura*: ሠርዌ፡ዕጡፍ፡ (v. ዐጡፍ፡ et ዕጡፉ፡)ዘመዓስቃን፡ 2 Reg. 21, 19 var.; ከመ፡ዕጡፈ፡ዐምር፡ዘአልጸቁ፡ይምትርዎ፡ Jes. 38, 12. — *Voc. Ae.*: ዕጡፈ፡ዐምር፡ብ፡የከረረ፡ብዝት፡; *aliud*: ዕጡፈ፡ዐምር፡ዘ፡ሸፍን፡ጸጕር፡; *aliud*: ዕ"፡ዐ"፡ዘ፡ጸጕር፡

ዐጥፍ፡ subst. *textus, textura*, ሠርዌ፡ዐጥፍ፡ዘመዓስቃን፡ 2 Reg. 21, 19.

ዐጽም፡ *os* vid. sub ዐዕም፡

ዐጸረ፡ I, 1 [עָצַר عصر id.] *premere, exprimere*: አስከለ፡

Gen. 40, 11; ዐጸሮ፡ለውእቱ፡ፀምር፡ Jud. 6, 38; ሶበ፡የዐጽርዋ፡ትገብር፡ደመ፡አስካል፡ Macc. f. 20. a) nasum *vi emungere*: ለእመ፡ዐጸርከ፡አንፈከ፡ይወጽእ፡ደም፡ ἐὰν ἐκπιέζῃς μυκτῆρας Prov. 24, 68. b) *apprimere* alqd alicui (exprimendi causa): አስተርከቡ፡ወዐጸሩ፡ውስተ፡አፉሁ፡ Joh. 19, 29. (Lud.: 2) *coëgit*, *adegit*, at exempla ab eo allata ad አጸረ፡ i. e. ጸረ፡ II, 1 referenda sunt).

ዐጸረ፡ I, 2 *prelo* vel *torculari comprimere, torquere*: አዘዘ፡ይኰንንዎሙ፡በዐጺረ፡ምክያዳት፡ Sx. Masc. 18; አብእዎ፡ውስተ፡ምስካበ፡ኀጺን፡ወዐጸርዎ፡ Sx. Genb. 19; et Subj. የዐጽር፡ ibid. Sen. 4. (vid. sub ኅንበዝ፡ c. 602). — *Voc. Ae.*: ዐጸረ፡ዘ፡ዐመቀ፡

ተዐጽረ፡ III, 1 *premi, exprimi*: uva ተዐጽረ፡ Macc. f. 5; ዘተዐጽረ፡እምአስካለ፡ወይን፡ F. M. 26, 1.

ዐጺር፡ subst. *succus expressus*: ኢይሰቲ፡እንከ፡እምዝንቱ፡ዐጺረ፡ፍሬ፡ወይን፡እስከ፡አመ፡እሰትዮ፡ሐዲሰ፡ (e Matth. 26, 29) M. M. f. 7.

ዐጻሪ፡ n. ag. *tortor*: ንጉሥ፡ከሓዲ፡ዐጻሬ፡ሰማዕታት፡በምክያድ፡ Enc. Masc. 18.

I. **ዐጽቅ፡** subst., m. et f., Pl. አዕጹቅ፡, Pl. Pl. አዕጹቃት፡ [عِذْقٌ; semel scriptum inveni ዐስቅ፡ Jer. 24, 2 var.] 1) *ramus, ramulus, sarmentum, palmes*, ኢሥርዎሙ፡ወኢዐጽቆሙ፡ κλῆμα Mal. 3, 19; ዐጽቀ፡ቄጽል፡ Kuf. 16; κλάδος Matth. 24, 32; κλῆμα Joh. 15, 2 seq.; አዕጹቅ፡ στέλεχος Job 14, 8; Dan. 4, 8. 9; Hez. 17, 6; Kuf. 16; Gen. 40, 10; Sir. 1, 20; አዕጹቂሃ፡ኢይፈርዩ፡ 23, 25; ኖኃ፡አዕጹቂየ፡ 24, 16. 14, 26. 40, 15; ውስተ፡አዕጹቂሃ፡ Jes. 17, 6. 55, 12; Jer. 11, 16; Matth. 21, 8; Sx. Masc. 14; አዕጹቃት፡ Sx. Genb. 19; Masc. 14; አዕጹቃተ፡ወይን፡ Sx. Masc. 1. 2) *rami arte facti*, i. e. *brachia* candelabri Ex. 38, 14. 15, vel *scapus cum brachiis*, Num. 8, 4. 3) *racemus*, uvarum: ቄላተ፡ዐጽቅ፡ φάραγξ βότρυος Num. 13, 23; Deut. 1, 24. a) *racemus uvarum passarum*: ፻ ዐጽቀ፡ዘቢብ፡ σταφίδες 2 Reg. 16, 1. b) *fasciculus* (aliâs: *massa*) *ficuum* (aridarum): ንሣእ፡ዐጽቀ፡በለስ፡ παλάθην ἐκ συκῶν Jes. 38, 21; 4 Reg. 20, 7; ክልኤ፡አዕጹቀ፡በለስ፡ δύο καλάθους συκῶν Jer. 24, 1. (Legitne interpres παλάθας an κλάδους?).

አዕጸቀ፡ II, 1 (denom.) *palmites agere* vel *germinare*, Herm. p. 50 (at nescio an ተዐጽቀ፡ *se applicare, adhaerescere* legendum sit, Zeitſchrift der Deutſchen morg. Geſellſchaft Bd. XV, p. 118).

II. **ዐጽቅ፡** subst., ut videtur *murus cingens, sepimentum* [coll. ܥܶܙܩܬܳܐ *annulus* (nequaquam ab *insculpendo* dictus, Ges. thes. p. 1013) עִזְקָא *annulus* cujusvis generis; vicina videntur سُور חַיִץ]: ዐጽቀ፡ዐጸድ፡ τὰ τείχη τὰ πρῶτα Herm. p. 70 bis; p. 71.

ዐጸበ፡, rarius **ዐጽበ፡** (Gen. 35, 16) I, 1, etiam per ፀ, [עָצַב; עֶצֶב *labor gravis et molestus, dolor*; عصب VII; origo est in *duritia* et *firmitate*, cfr. radices permultas ab עץ ضَ عص غص ዐጽ et ዐፅ፡ incipientes; at صَعُبَ vid. sub ጽሕበ፡] Subj. ይዕጽብ፡ et ይዕጸብ፡ 1) *durum, difficilem, arduum, molestum esse* vel *difficiliorem* al. *esse*: ዘየዐጽብ፡ (opp. ዘይቀልል፡) Luc. 12, 26; c. pron. suff. (pro Dat.): Ex. 18, 22; ኢይዕጸበከ፡ (v. ኢይዕጽበከ፡) ዝንቱ፡ነገር፡ቅድመ፡አዕይንቲከ፡ 2 Reg. 11, 25; የዐጽብ፡ወሊድ፡ Hen. 62, 4; ወዐጸበ፡ለሐማን፡ዝንቱ፡ኵሉ፡ (Amano molestum vel ingratum erat) Jsp. p. 277; ዐጸበሙ፡ጽምእ፡ማይ፡ p. 349. 2) *molestiis* vel *doloribus laborare*: ሶበ፡የዐጽብ፡ሙሴ፡ያወርድ፡እደዊሁ፡ Ex. 17, 11; ዐጸበት፡ሶበ፡ትወልድ፡ Kuf. p. 119; Gen. 35, 16; Hen. 62, 4. 3) *gravem* vel *graviorem* i. e. *majoris momenti esse* Luc. 12, 23. 4) *durum* i. e. *mirum esse* vel *videre* alicui, c. Acc. prs., Act. 25, 27 rom. 5) *opus, necesse, necessarium esse*, c. pron. suff. (pro Dat.) *alicui*: Act. 28, 10 rom.; ሶበ፡ዐጸበሙ፡ለሰትየ፡ማይ፡ Sx. Nah. 3; Gad. Ad. f. 43. 44. 77.

አዕጸበ፡ II, 1 1) *indurare, obfirmare*, animum alcjs Rom. 9, 18. 2) *difficiliorem, molestiorem facere*: tempore foederis novi daemones አዕጸቡ፡ተቃትሎ፡ (bellum sc. hominum contra peccatum) Phlx. 217.

ተዐጸበ፡ et **ተዐጽበ፡** III, 1 1) *durum, molestum, difficilem videri* alicui, c. pron. suff. (pro Dat.) *alicui*: Deut. 1, 17. 15, 18. 2) *aspere se gerere, difficilem esse*: diaconus in ecclesia et viros et feminas custodiat ከመ፡ኢይኩን፡በኀቤሆሙ፡ሁከተ፡ወኢይትዐጸብ፡ወኢይትቀጸብ፡ ፩ እምውስቴቶሙ፡ወኢይኑም፡ Const. Ap. 52; ተዐጽቡ፡ምስሌነ፡ (Vrs. Lat.: *difficiles fuerunt nobiscum*, [illegible]) Kuf. p. 89 (e Gen. 26, 20).

አስተዐጸበ፡ IV, 1 (ut videtur, quamquam passim አስተዓጸበ፡ scriptum) 1) *durum, difficile, arduum, molestum putare* alqd (sibi vel aliis), Clem. f. 259 (vid. sub አስተከበደ፡); አስተዐጸቡ፡(ሰብአ፡ሮም፡)ዘገብሩ፡አይሁድ፡ Jsp. p. 370; ዘያስተዐጸቡ፡ይቀልለከ፡ (sc. Deo) Deg. 2) *graviter ferre, gravari, tergiversari, asperum se praebere*: ዘያስተዐጽብ፡ለተምህሮ፡ ὁ σκολιάζων τοῦ μαθεῖν Prov. 17, 16; c. Acc. rei: Hebr. 12, 5 rom. (ὀλιγώρει); Job 5, 17 var. (ἀπαναίνου); ኢያስተዐጸብ፡ንትፌተ፡ሥጋሁ፡ Enc. Mag. 6; እንዘ፡ኢታስተዐጽቡ፡ ἄνευ γογγυσμῶν 1 Petr. 4, 9. 3) *mirum* vel *incredibile putare* alqd, *demirari*, c. Acc.: Act. 26, 8 rom.; ከመ፡ይትናጸሩ፡በበይናቲሆሙ፡ወያስተዐጽቡ፡ፍጥረቶሙ፡ Clem. f. 61; ነበሩ፡እንዘ፡ያስተዐጽቡ፡ግብረ፡እግዚ“፡ Gad. T. H. c. እምነ፡ pers.: አንከር፡ወአስተዐጽብ፡እምኔክሙ፡እስመ፡... Abush. 20. 4) *gravibus difficultatibus circumventum esse*, Lud. e Ssal. Req.

ዕጹብ፡ part. et adj. 1) *durus, asper*: ግብር፡ዕጹብ፡ ἔργα σκληρά Ex. 1, 14; Deut. 26, 6; ጽኑዕ፡ወዕጹብ፡መዐት፡ለእግዚ“፡ ἰσχυρὸν καὶ σκληρόν Jes. 28, 2; ትእዛዝ፡ዕጹብ፡ γνώμη ἀναιδής Dan. 2, 15; de verbis: Jes. 8, 12; ዕጹብ፡ዜና፡ Jes. 21, 2; አውሥአሙ፡ቃላተ፡ዕጹባተ፡ 2 Par. 10, 13; ይትናገሩ፡ዕጹባተ፡ Hen. 27, 2; de factis: ዕጹባተ፡ገብረ፡ Gen. 49, 3; consiliis: እለ፡መከሩ፡ዕጹባተ፡ Judith 9, 13. a) de homine: *immitis, austerus* Luc. 19, 21. b) de sorte *adversa*: ዕጹብ፡ይረክበኒ፡ Job 9, 20; Ps. 59, 3. c) de bestiis: *ferus, ferox*, አዘዘ፡ይእስርዎ፡ውስተ፡አገሪሆሙ፡ለአፍራስ፡ዕጹባን፡ዘእንበለ፡ይትለጐም፡ Sx. Sen. 6. 2) *gravis*, a) *molestus, oneri*: Gen. 21, 11. 12; ክቡድ፡ወዕጹብ፡ δύσχρηστος Jes. 3, 10; በኀበ፡ጠቢብ፡ዕጹብ፡አስተሐቅሮ፡ φρόνιμος βαρυνθήσεται ἀτιμίᾳ Sir. 21, 24. 25. 29, 28; ዝቲ፡ዕጽብት፡ σκῶλον τοῦτο Ex. 10, 7; በግብር፡ዕጹብ፡ *ex necessitate* vel *coactus* F. 26, 5. b) *vehemens*: ለእመ፡ዕጹብ፡ኮነ፡ሕማሙ፡ Clem. f. 256. c) *gravitate impeditus*: ዘዕጹብ፡ልሳኑ፡ Hez. 3, 6. d) de pretio: ዘዕጹብ፡ሤጡ፡ πολυτελής *pretiosus* Sir. 45, 11; 1 Par. 15, 27; Marc. 14, 3. al. 3) *difficilis, arduus*: Dan. 2, 11; ዕጹብ፡ሰአልከ፡ 4 Reg. 2, 10; Marc. 10, 24; Hebr. 5, 11; Joh. 6, 60;

ዕጹብ፡ ለተናግሮ፡ Sap. 17, 1; **ግብር፡ ዕጽብት፡ ለገቢር፡** Phlx. 3; **ዕጹብ፡ ቀሊል፡ ለከ፡** Deg.; **አእምሮታ፡ ለዛቲ፡ ዕጽብት፡ ላዕለ፡ ሰብእ፡** Phlx. 170. 4) *difficilis intellectu, mirandus, mirus, stupendus:* **ዕጹብ፡ ኀይሉ፡** θαυμαστή Sir. 43, 29. 48, 14; **ሀየ፡ ዕጹብ፡ ግብሩ፡ ወነኪር፡** 43, 25; **ገብረ፡ ዕጹበ፡ ላዕሌሆሙ፡** τέρατα 45, 19; **ዕጹብ፡ ለዐይን፡ ሥኑ፡ ጽዕዱ፡** ἐκθαυμάσει 43, 18; Lit. 170, 3; **ዕጹብ፡ ከመ፡ ያስተባሪ፡** Sir. 43, 8; **ዕጹብ፤ ይመስሎ፡ ዝንቱ፡ ለጦብያ፡** (*mirum!*) Tob. 7, 2; **ያማስን፡ ዕጹበተ፡** θαυμαστὰ διαφθερεῖ Dan. 8, 24. 5) *difficultatibus circumventus:* **ዕጹባን፡** Org. 1. 6) a) **እምዕጹብ፡** vel **በዕጹብ፡** *difficulter, aegre, vix:* **እምዕጹብ፡** μόλις Sir. 21, 20. 26, 29. 29, 6 (seq. **እመ፡**). 32, 7; Prov. 11, 31; Act. 27, 8 Platt; Rom. 5, 7; 1 Petr. 4, 18; μόγις Luc. 9, 39; δυσκόλως Matth. 19, 23; **በዕጹብ፡** Sap. 9, 16; Act. 14, 18. 27, 8 rom.; Macc. f. 2. b) **ዕጹበ፡** *duriter, moleste:* **ጻመወ፡ ወተጋደለ፡ ዕጹበ፡** Enc. Teq. 4.

ዕጸብ፡ subst. 1) *duritas, asperitas, gravitas:* **ዕጸበ፡ ግብሮሙ፡** Ex. 6, 9; **ዕጸቢሁ፡ ለሞት፡** σκληρότης 2 Reg. 22, 6; **ዕጸቡ፡ ለኵነኔ፡** Hen. 68, 2. 2) *difficultas, molestia, necessitas:* **እግዚ"፡ ረስዮ፡ ለዕጸብየ፡ ቀሊለ፡** Tab. Tab. 35; **ዕጸብ፡ ንዴቱ፡** F. M. 17, 6; Org. 4; **እመበ፡ ዘክሕዶ፡ በእንተ፡ ንዴት፡ ወዕጸብ፡** F. M. 16, 3; **ዘይምሕል፡ በእንተ፡ ግብረ፡ ዕጸብ፡** 22, 4.

ዕጽበት፡ n. act., Pl. **ዕጽበታት፡** *difficultas:* **በእንተ፡ ዕጽበተ፡ ህድአት፡** Phlx. 2; **ዕጽበተ፡ ተቃትሎ፡** 106; **ዕጽበታት፡** 115.

ዐጸብ፡ subst. 1) *duritia, asperitas, gravitas,* Org. 2; **ዐጸበ፡ ምንዳቤሆሙ፡** Genz. f. 88. 2) *necessitas:* **ንግደት፡ ርሕቅት፡ እንተ፡ ከነት፡ በእንተ፡ ዐጸብ፡** F. N. 24, 3; **ለእመ፡ ኮነ፡ ህየ፡ ዐጸብ፡** (necessitate urgente) F. N. 3. a) *inopia:* **ሶበ፡ ረከቦሙ፡ ዐጸብ፡** ἐνδεεῖς γενόμενοι Sap. 16, 3; **ለእለ፡ በሙ፡ ዐጸብ፡** N. T. rom. f. 157, 2; **ዐጸብ፡ አበ፡** *inopia archetypi*, ibid. b) *difficultas, angustiae, calamitas:* **በእንተ፡ ዐጸብ፡ መዋዕል፡** Kedr f. 80; **ፍቁር፡ አማናዊ፡ ይትአመር፡ በጊዜ፡ ዐጸብ፡** Prov. Th. P.

ዕጽብና፡ subst., Pl. **ዕጽብናት፡**, *molestia, vita molesta:* **ዕጽብና፡ ዐቢይ፡ ውስተ፡ ዛቲ፡ ገዳም፡** Sx. Teq. 20; **ዕጽብናተ፡ ገዳም፡** Sx. Ter 17.

ዐጸብጸብ፡ adj. *durior; satis durus:* **ተናገረ፡ ምስሌሆሙ፡ ዐጸብጸበ፡** Kuf. p. 145 ann. 2 (Vrs. Lat.: *dure locutus est*). — *Voc. Ae.:* **ዐጸብጸብ፡ ዘ፡ ቀጠና ።**

I. **ዐጸወ፡** I, 1 [עָצָה Ges. thes. p. 1057, et variae aliae radices, ab עץ incipientes, quae e significatu *firmitatis* ductae vel *ligare, constringere* (ut عَضَبَ עָצַב عَصَبَ) vel *claudere* (ut עָצַר עָצַם) significant] Subj. **ይዕጹ፡**, rarius **ይዕጸው፡** 1) *claudere, occludere, obserare* januam, portam Gen. 19, 6. 10; Jud. 3, 23; Kuf. 37; **ዕጸዊ፡ ኆኅተ፡ ላዕሌኪ፡** 4 Reg. 4, 4. 33; **ዕጽዉ፡** (v. **ዕጸዉ፡**) **ወቀትሩ፡ ኆኃቲሃ፡** 2 Esr. 17, 3; **ይዕጽዉ፡ ኆኅተ፡ ገነት፡** Dan. ap. 1, 17. 18; Job 3, 10; **ዕጹ፡ ኆኅተከ፡** Jes. 26, 20; Matth. 6, 6; Luc. 13, 25; **አልቦ፡ ዘይክል፡ ዐጺዎታ፡** Apoc. 3, 8; arcam Gen. 7, 16; Kuf. 5; tabernaculum Judith 13, 1; omisso Acc.: **ከመ፡ ዐጸወ፡ ላዕለ፡ ሰብእ፡ መኑ፡ ያርኁ፡** Job 12, 14; **ለእመ፡ ዐጸወ፡ ውእቱ፡ አልቦ፡ ዘያርኁ፡** Jes. 22, 22; Apoc. 3, 7; aditum Judith 5, 1; coelum Deut. 11, 17; Apoc. 11, 6; os: **እምቅድመ፡ ይዕጽወኒ፡ ሞት፡ አፉየ፡** Genz. f. 139; Dan. 6, 18; uterum: **ዐጸዋ፡ እግዚ"፡ ማሕፀና፡** 1 Reg. 1, 5; Gen. 20, 18, et omisso **ማሕፀን፡** Gen. 16, 2 (**ዐጸወኒ፡**); **መንግሥተ፡ ሰማያት፡** Matth. 23, 14; c. **ላዕለ፡** *post* alqm Jud. 3, 23. 9, 51; 4 Reg. 4, 4. 23; Job 12, 14; vel *super* alqo: **ዐጸወ፡ ላዕሌሁ፡ በማኅተም፡** (rom.: **ማኅተመ፡**) Apoc. 20, 3; c. **እምነ፡** *ante* alqm vel *praecludere* alicui: Job 3, 23; **የዐጹ፡ ምሕረቶ፡ እምኔሁ፡** 1 Joh. 3, 17. a) *praecludere, obstruere:* **ዐጸዉ፡ አፍላገ፡ በብዝኆሙ፡** ἐνέφραξε Judith 16, 3; **ሐነጸ፡ ወዐጸወ፡ ፍኖትየ፡** Thren. 3, 9. b) *includere* vel *concludere:* **ዕጽዎ፡ ለዝ፡ ነገር፡** Dan. 12, 4; 2 Reg. 6, 10; in specie: *in carcerem* vel *in custodiam tradere:* Kuf. 10. 42; **ከመ፡ ትዕጽዎ፡** δώσεις αὐτὸν εἰς τὸ ἀπόκλεισμα Jer. 36, 26; Ep. Jer. 17; Am. 1, 6; Hen. 67, 4; Luc. 3, 20; in manus alcjs includere i. e. *tradere in potestatem* ejus, 1 Reg. 17, 46. 26, 8; Ps. 77, 55. 68. c) *excludere:* virgines stultae fores pulsabant **እስመ፡ ዐጸዎን፡** (e Matth. 25, 10) Kid. f. 41. — (Luc. 4, 25 rom. **ዐጽወ፡ ሰማይ፡** lapsu calami pro **ተዐጽወ፡** scriptum videtur).

አዕጸወ፡ II, 1 *claudere* vel *praecludere* vel *obstruere* vel *excludere jubere:* Luc. 13, 25 rom.; **ወአዕጸወ፡ አንቀዕተ፡** ἐνέφραξε 2 Par. 32, 4; **ወያዐጽወከሙ፡ አፍአ፡ እምነ፡** . . . Herm. p. 16.

ተዐጽወ፡ III, 1 (raro **ተዐጸወ፡** ut Kuf. p. 42 ann. 11) 1) refl. *se includere:* **ተዐጸው፡ ማእከለ፡ ቤትከ፡** Hez. 3, 24. 2) pass. *claudi, occludi,* **ይትዐጸው፡ ኆኅት፡** Koh. 12, 4; Jes. 60, 11; Mal. 1, 10; Matth. 25, 10; Apoc. 21, 25; **ተዐጽወ፡ አናቅጸ፡ ግብጽ፡** Kuf. 46; **ተዐጽወ፡ አብያት፡** Jes. 24, 10; **ተዐጽዉ፡ አህጉር፡** Jer. 13, 19. a) *concludi, includi:* 1 Reg. 23, 7; **ሶበ፡ ተዐጽዉ፡ ክልኤሆሙ፡** Tob. 8, 4; **ኢይትዐጸው፡ አሠርከ፡** Prov. 4, 12; Ps. 67, 33; Hen. 10, 13. 69, 28; Kuf. 10; Jes. 24, 22. b) *excludi:* virgines stultae flebant **እስመ፡ ተዐጽዋ፡** Kid. f. 41. c) *praecludi,* c. pron. suff. (pro Dat.): **ኢተዐጽወተኒ፡ ዛቲ፡ ፍሥሓ፡** 2 Cor. 11, 10; c. **ላዕለ፡** prs.: Hen. 80, 7. — *Voc. Ae.:* **ተዐጽወ፡ ዘ፡ ተዘጋ ።**

ዕጽው፡ part., f. **ዕጹት፡** (et **ዕጽውት፡** Cant. 4, 12), a) *clausus, occlusus:* **ናሁ፡ ዕጽው፡ ኆኅተ፡ ገነት፡** Dan. ap. 1, 20; Hez. 44, 1. 2; Jos. 2, 5; **አብያት፡ ዘዕጽዋን፡** 4 Esr. 3, 49; Jes. 24, 12 Cod. Laur.; **መዛግብት፡ ዕጽዋን፡** Hen. 41, 4; **ገነት፡ ዕጹት፡** Cant. 4, 12; **ምድር፡ እንተ፡ ዕጽው፡ መናስግቲሃ፡** Jon. 2, 7. b) *conclusus, inclusus:* **ነፍሳት፡ ዘዕጽዋት፡ ውስቴቶን፡** 4 Esr. 3, 49; **መስቴማ፡ እሱር፡ ወዕጽው፡** Kuf. 48; **ዕጽው፡ ወኅቱም፡ ነገሩ፡** Dan. 12, 8.

ዕጽወት፡ n. act. *inclusio, conclusio:* **እስከ፡ የኀልቅ፡ መዋዕለ፡ ዕጽወትከ፡** Hez. 4, 8. 5, 2 var.

ዐጻዊ፡ n. ag., f. **ዐጻዊት፡** (Lud. e Vit. Dan.), Pl. m. **ዐጸውያን፡**; plerumque **ዐጸውት፡** *janitor, ostiarius,* sive addito **ኆኅት፡**, ut: **ዐጸውያነ፡ ኆኅትው፡** Lit. Greg.; sive omisso, ut Marc. 13, 34; Joh. 10, 3; monasterii, Gad. T. H.; **ዐጸውት፡** 4 Reg. 7, 11; 2 Par. 23, 19; 2 Esr. 2, 70. 17, 1; 1 Esr. 1, 15. 7, 9; **ዐጸውተ፡ ሲኦል፡** Job 38, 17 et 26, 13; inter ordines minores ecclesiae F. N. 8. — Passim forma **ዐጸውንት፡** (tamquam ab **ዐጸውያን፡**) irregularis occurrit, ut 1 Esr. 7, 9 var.

ማዕጾ፡, rarius **ማዕጹት፡**, et **ማዕጾት፡** (Lud. e Mss. Colb.), subst., m. et f., Pl. **መዓጹት፡**; rarius **መዓጽው፡** (M. M. f. 312; Org.), Pl. Pl. **መዓጽዋት፡** (Lud. e Mss. Colb.) 1) *janua, fores, valvae:* **ማዕጾ፡** θύρα Ep. Jer. 58; **ከመ፡ ማዕጾ፡ እንተ፡ ተዐውዶ፡ ውስተ፡ ድርኵኵታ፡** Prov. 26, 14; **ድርኵኵተ፡ ማዕጾ፡** Zach. 12, 2; Sir. 28, 25; **ድኅረ፡ ማዕጾ፡** Jes. 57, 8; Jer. 30, 9;

Ps. 140, 3; በአ፡እንዘ፡ዕጹው፡ማዕጹት፡ Cyr. f. 120; ማዕጾ፡ ዐቢያን፡ዘአናቅጽ፡ Chr. Ax. f. 89; መዓጹት፡ 1 Reg. 23, 7; 3 Reg. 6, 29. 7, 36; 4 Reg. 12, 13; Hez. 38, 11. 41, 23 seq.; መዓጹት፡ (v. ማዕጹት፡) ወመናስግት፡ Job 38, 10; መዓጹት፡ ዘቅድመ፡ገጹ፡ 41, 5. 2) *sera, claustrum:* ሰበረ፡ማዕጾ፡ Kuf. 39; σανίς Cant. 8, 9; በከናፍሪሁ፡ማዕጾ፡እብን፡ወደየ፡ Enc. Masc. 16; መዓጹት፡ κλεῖθρα 2 Esr. 13, 3. 13. 3) *clausura* cordis i. e. *pericardia:* እሠጥቅ፡ማዕጾ፡ልበሙ፡ Hos. 13, 8 (vrs. nov., סְגוֹר); oculorum i. e. *nictus:* ማዕጾተ፡ዐይን፡ („dum oculi vicissim clauduntur et aperiuntur") Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* ማዕጾ፡ዘ፡መዝግያ፡መቆለፍያ፡; *aliud:* ዘ፡ሳንቃ፡።

II. **ዐጸወ፡** [חצב, קצב] *abscidere, concīdere,* ut videtur, συνέκοψε 4 Reg. 16, 17.

ዐጸወ፡, **ተዓጸወ፡** *sortiri* vid. sub **ዐፀወ፡**

ዐጸደ፡ *metere* vid. sub **ዐፀደ፡**

ዐጸድ፡ subst. m. et f. [أَصِيدٌ et وَصِيدٌ *area anteliminaris,* وَصِيدَةٌ et أَصِيدَةٌ et أَسِدَةٌ *caula, septum,* مُوصَدٌ *cortina, velamen;* potestas radicis prima *in cingendo* fuisse videtur, coll. ኀጸደ፡, عَصَدَ عَسَدَ *inflexit, torsit,*] Pl. አዕጻድ፡, Pl. Pl. አዕጻዳት፡ 1) *area* quaevis *circumsepta* a) *area, impluvium, chors,* αὐλή 2 Reg. 17, 18; ኀበ፡አረፍተ፡ዐጸድ፡ Tob. 2, 9; በዐጸደ፡ሞቅሕ፡ Jer. 39, 2. 40, 1; ውስተ፡አዕጻዳቲሆሙ፡ 2 Esr. 18, 16. b) *vestibulum, atrium,* α) tabernaculi sacri, templi: Ex. 27, 9 seq.; 37, 7 seq.; 3 Reg. 6, 33; 4 Reg. 21, 5; Kuf. 49; Jes. 1, 12; Jer. 19, 14. 33, 2; Hez. 8, 7; Ps. 28, 2. 83, 1. 95, 8; Apoc. 11, 2; αἴθριον Hez. 40, 14. 15. β) regiae vel palatii, 3 Reg. 7, 45. 46; ውስተ፡ዐጸደ፡ቤተ፡ መንግሥት፡ Esth. 1, 5; Marc. 14, 66. 68; quare γ) *aula* regum vel principum: አብአከ፡ውስተ፡ዐጸደ፡መንግሥት፡ Kuf. 47; በውስተ፡ዐጸዱ፡ Esth. 2, 19; አለ፡ውስተ፡ዐጸደ፡ ንጉሥ፡ 3, 1; Dan. 2, 49; Matth. 26, 3. 58; Enc. Sen. 5; አዕጻደ፡ነገሥት፡ M. M. f. 185 (vid. sub ተዋሕውሐ፡). c) *villa, vicus, pagus, tentoria* nomadum, quaevis *habitatio* circumsepta (cum possessione): κώμη Jer. 30, 14; ትስዑ፡አህጉር፡ወአዕጻዳቲሆን፡ κῶμαι Jos. 15, 32 seq.; 21, 12; Num. 32, 42; 2 Esr. 16, 2; 1 Esr. 4, 50. 5, 45; 1 Par. 27, 25; 2 Par. 13, 19. 28, 18; Matth. 10, 11; ἐπαύλεις Num. 31, 10. 32, 16; Judith 15, 7; 2 Esr. 22, 28. 29; σκηνή Gen. 12, 8. 13, 3. 26, 25; σκηνώματα Ps. 119, 5; በበ፡አዕጻዲሆሙ፡ πανοικί Ex. 1, 1. d) *septum, caula, pascuum, habitatio* bestiarum: አዕጻዳተ፡መራዕይ፡ ἐπαύλεις ποιμνίων Jes. 65, 10; አዕጻደ፡አባግዕ፡ Jer. 40, 12; አዕጻደ፡ላህም፡ βουκόλια βοῶν Joel 1, 18; Deut. 7, 13. 28, 4; Sx. Masc. 30 (vid. sub ዳቤላ፡); አዕጻዳተ፡ወፍር፡ βουκόλια Am. 6, 4; Joh. 10, 1; ዐጸደ፡ሰገኖ፡ αὐλὴ στρουθῶν Jes. 34, 13. e) *ager, praedium, rus, fundus:* አዕጻዳት፡ ἀφορίσματα Num. 35, 3 seq.; ἀγροί 4 Reg. 8, 3; 2 Esr. 23, 10; Marc. 5, 14; ἀγρός ዐጸድ፡ Judith 8, 3; 4 Esr. 9, 17; crebro ዐጸደ፡ወፍር፡, ut Jes. 65, 10; 1 Reg. 22, 6. 7 (vid. ወፍር፡); in specie α) ዐጸደ፡ወይን፡ *vinea* Koh. 2, 4; Prov. 9, 12; Jes. 5, 1; Jer. 39, 15; Job 24, 6; Sir. 24, 17; Matth. 20, 1; Marc. 14, 32 (vid. ወይን፡); quod passim pro ἄμπελος (*vitis*) ponitur Gen. 49, 11; Ps. 79, 9. 15. β) ዐጸደ፡ሐምል፡ *hortus, viridarium:* 3 Reg. 21, 2; Koh. 2, 4; Joh. 18, 1; πρασιά Sir. 24, 31 (plura vid. sub ሐምል፡). γ) ዐጸደ፡ቅብእ፡ *olivetum* 4 Reg. 5, 26; 2 Esr. 15, 11. 19, 25; vel ዐጸደ፡ዘይት፡ Deut. 6, 11. f) ዐጸደ፡እክል፡ *area* frumentaria, ἅλων 4 Reg. 6, 27 (aliâs ዐውደ፡እክል፡). g) *area* i. e. *circus, arena, campus,* ubi alqd agitur: ዝዓለም፡ውእቱ፡ዐጸደ፡ገቢር፡ወዘይመጽእሰ፡ዐጸደ፡ዕሤት፤ዓለምኒ፡ዐጸደ፡ጻማ፡ወድካም፡ወዘይመጽእኒ፡ዐጸደ፡ፍግዓ፡ወዕረፍት፡ Jsp. p. 380; ዐጸደ፡ስምዕ፡ Enc. Mij. 30 (vid. sub ዳቤላ፡). 2) *velum, aulaeum, cortina;* de aulaeis quibus atrium tentorii sacri cinctum erat, ἱστίον Ex. 27, 9 seq.; 37, 7 seq. (aliâs አልባሰ፡ዐጸድ፡ Num. 3, 26. 4, 26); de velis tabernaculi sacri, αὐλαία Ex. 26, 1 seq. 37, 1. 2. 40, 17; in C Ex. 36, 8 seq. (Octat. P. II. p. 90); vel cujusvis tentorii Jes. 54, 2 (vid. supra n. 1, c ዐጸድ፡ *tentorium*); Judith 14, 14. — *Voc. Ae.:* ዐጸድ፡ዘበ፪ቤታ፡ (an ቦታ፡?) ዙርያ፡; *aliud:* አዕጻዳት፡ብ፡ፈርጅ፡

ዐጸፈ፡ I, 1 (etiam per ፀ), [vid. ዐጠፈ፡; arabice respondet etiam ضَعَفَ] 1) Subj. ይዕጽፍ፡ *complicare, duplicare,* ἐπιδιπλώσεις Ex. 26, 9. 2) Subj. ይዕጸፍ፡ (sine dubio a Perf. ዐጽፈ፡) *se amicire* veste: ዐጸፌ፡ (var. pro ተዐጸፌ፡) ዐጽፈ፡ ጽድቅ፡ Bar. 5, 2.

ተዐጽፈ፡ et **ተዐጸፈ፡** (Ps. 72, 6) III, 1 *se amicire, amiciri,* plerumque περιβάλλεσθαι, ፈትለ፡ሣሬት፡ዘኢይበቍዕ፡ ለተዐጽፎ፡ Jes. 59, 6; c. Acc. vestis: ተዐጸፌ፡ዐጽፈ፡ጽድቅ፡ Bar. 5, 2; ትትዐጸፍ፡አልባሲሃ፡ Judith 10, 7; 2 Reg. 13, 18; Ps. 108, 18; ልብስ፡ቀጢን፡ዘይትዐጸፍ፡ካህን፡ Sir. 50, 2; Asc. Jes. 2, 10; Marc. 14, 51; Joh. 21, 7; Act. 12, 8; ይትዐጸፍ፡ ደመና፡ Apoc. 10, 1; trsl.: ይትዐጸፍ፡ርትዐ፡ውስተ፡ገቦሁ፡ Jes. 11, 5; Ps. 72, 6; Enc. Pag. 1; c. በ፡, ut: ንትዐጸፍኬ፡አኀውየ፡በዝንቱ፡ Chr. Ta. 34; ስምዖን፡በመንፈሰ፡ትንቢት፡ ዘተዐጽፈ፡ Enc. Teq. 21; ut videtur, etiam *sibi circumvolvere* vel *obvolvere,* tiaram: ይትዐጸፍ፡ሚላተ፡ κίδαριν βυσσίνην 1 Esr. 3, 6.

ዕጹፍ፡ et **ዑጹፍ፡** part. 1) *plicatus, complicatus, duplicatus, -plex* ብሶስ፡ዕጹፍ፡ βύσσος κεκλωσμένη Ex. 26, 1; ንት፡ዕጹፍ፡ ibid. 27, 9; እስመ፡ዕጹፍ፡ውእቱ፡ ὅτι διπλοῦν ἔσται Job 11, 6; etiam Ex. 28, 16 pro ዐጽፍ፡ legendum videtur ዕጹፍ፡ διπλοῦν; ዕጹፍ፡፫ምዕራተ፡ τρὶς δίς Hez. 41, 6 vrs. nov.; ክልኤ፡ዕጽፍት፡ *duplex* Kuf. p. 26 [cfr. እጽፍ፡ apud Isenb. p. 136]. 2) *amictus:* ዑጽፍት፡ περιβεβλημένη Ps. 44, 11. 15; ዑጹፍ፡ወስርግው፡በ . . .: Chr. Ta. 32. — *Voc. Ae.:* ዑጽፍት፡ዘ፡የተገናጸፈች፡

ዐጽፍ፡ subst. (m.), Pl. አዕጽፍት፡ et ዐጽፋት፡, *amictus:* et *amiculum, pallium, stola,* et *tunica* (in specie *longior et amplior*), ἐπενδύτης 1 Reg. 18, 4; 2 Reg. 13, 18; περιβόλαιον Ps. 103, 8; ልብስየ፡ወዐጽፍየ፡ (בִּגְדִי) 2 Esr. 9, 3 vrs. nov.; Hen. 14, 20; στολή, ወዳዊትኒ፡ቅኑት፡በዐጽፍ፡ዘዕጹብ፡ ሤጡ፡ 1 Par. 15, 27; 2 Par. 23, 13; ልቡሳን፡አዕጽፍት፡ (v. ዐጽፋት፡) 18, 9; διπλοΐς Job 29, 14; Bar. 5, 2; Ps. 108, 28; 1 Reg. 2, 19. 28, 14; χιτῶνες Ex. 35, 19. 36, 35; ἐπωμίς (*humerale*) Ex. 35, 8. 27; Sir. 45, 8; ዲበ፡ዐጽፈ፡ልብሱ፡ ἐπὶ ποδήρους ἐνδύματος (*talaris*) Sap. 18, 24; ዘዐጽፈ፡ትጉሃን፡ ዐጽፉ፡ Enc. Ter 17; አዕጽፍት፡ብርሃናት፡ Lit. 168, 3; ዐጽፍ፡ጸሊም፡ዘምሉእ፡ማዕተብ፡ („de tunica monachali", Lud. e) Vit. Dan.; de veste in genere: በርሶማ፡ትርሲተ፡ዓለም፡ዘገ

ደፈ፤ እስከ፡ ኢያጥረየ፡ ዐጽፈ፡ Enc. Pag. 5. (De **ዐጽፍ፡** Ex. 28, 16 vid. **ዕጹፍ፡**).

ዑጻፌ፡ subst. *amictus*, Enc. Haml. 21 (vid. sub **ተረሰዩ፡**).

ማዕጸፍ፡ vel **ማዕጸፍት፡** subst., non repertum nisi in Pl. **መዓጽፍት፡**, *amictus*, *vestimentum*, M. M. f. 326 (de vestimentis clericorum sacris).

ዐፅም፡ subst. (etiam **ዐጽም፡**), m. et f., Pl. **አዕፅምት፡** [עֶצֶם, عَظْمٌ; amh. **አጽንት፡** et **አጥንት፡**] *os* (ossis): Gen. 2, 23; Ex. 12, 46; Num. 9, 12; Luc. 24, 39; Joh. 19, 36; **ዐፅመ፡ ሰብእ፡** Num. 19, 16; Hez. 39, 15; **አዕፅምት፡** vivi Job 2, 5. 19, 11. 30, 17. 33, 19. 21; Ps. 6, 2. 31, 3. 21, 14. 18; **አንቀልቀለ፡ ኵሉ፡ አዕፅምትየ፡** Jer. 23, 9; Sir. 28, 17; Hen. 25, 6; mortui Ex. 13, 19; Jos. 24, 32; Kuf. 35. 46; Jer. 8, 1; Hez. 37, 1 seq.; Sir. 49, 10. 15. a) **ዐፅመ፡ ርእስ፡** *cranium*, *calvaria*, ut: **ዐፅመ፡ ርእሰ፡ ምዉት፡** Enc. Ter 29. b) **ዐፅመ፡ ገቦ፡** *costa* Gen. 2, 21; Kuf. 3; **አዕፅምተ፡ ገበዋቲሁ፡** Job 40, 13; Sir. 30, 12; Org. c) **ዐፅመ፡ ዘባን፡** *spina dorsi* 1 Reg. 4, 18 var.; Ps. 128, 3 var.; vel **አዕፅምተ፡ ዘባን፡** Job 40, 13. d) **ዐፅመ፡ መንከስ፡** *os maxillae* vel *mandibulae* Jud. 15, 15; sec. Lud. etiam **ዐፅመ፡ አፍ፡** e) **ዐፅመ፡ እግር፡** *tibia*, Lud. ex Enc. f) **ዐፅመ፡ እንግድዓ፡** *sternum*, *os pectorale*, Lud. ex Enc. g) **ዐፅመ፡ ሥጋ፡** *sceletum* Enc. Teq. 6.

ዐፀወ፡ (etiam **ዐጸወ፡**) rad. inus., cui potestas *duritiei* et *firmitatis* inerat, vid. Ges. thes. p. 1056.

ዕፅ፡ subst., m. et f., Pl. **ዕፀው፡** (raro **አዕፀው፡** Lud.), Pl. Pl. **ዕፀዋት፡** (de **ዕፃት፡** vid. **ዕፀት፡**) [עֵץ, עֵצָה, عِضٌ عِضَاهٌ عَضًا, عِيصٌ عَضَاضٌ, probabiliter etiam عُودٌ] 1) *arbor*, Gen. 18, 4. 8; Kuf. 3; Koh. 11, 3; Job 14, 7. 24, 20; Ps. 1, 3. 4; Jer. 17, 8; Dan. 4, 7. 11; Hen. 24, 4; Matth. 3, 10. 7, 17. 12, 33; ἐλάτη Gen. 21, 15; δρῦς 2 Reg. 18, 9; 3 Reg. 13, 14; **ዕፅ፡ ይቡስ፡** Sir. 6, 3; Jes. 56, 3; **ዕፀ፡ ሕይወት፡** Gen. 2, 9; Jes. 65, 22; 4 Esr. 8, 62; Apoc. 22, 2; **ዕፀ፡ ዘይት፡** Sir. 24, 14. 50, 10; Ps. 51, 8; **ዕፀ፡ ጤርባንጦስ፡** Sir. 24, 16; **ዕፀ፡ ቄድሮስ፡** et **ቄጽሮስ፡** 24, 13. 50, 10; **ዕፀ፡ ቄጽርስስ፡** Job 40, 12; **ዕፀው፡** Hen. 3; Gen. 1, 12. 29; Jud. 9, 8 seq.; Ps. 103, 18; **ዕፀወ፡ መዐዛ፡** Hen. 24, 3; **ዕፀወ፡ ገዳም፡** Kuf. 13; **ዕፀው፡ ዘይፈርዩ፡** Koh. 2, 5; **ዕፀወ፡ ዖም፡** Jer. 3, 6. 13; **ዕፀዋተ፡ ዘይት፡** Deut. 28, 40. 42; Judae 12. 2) *frutex*, *arbuscula*, Job 30, 4; Deut. 33, 16; Marc. 12, 26; Luc. 20, 37; **ኀበ፡ አልቦ፡ ዕፅ፡** ἄβατος Job 38, 27; Jer. 2, 6; **ዕፀው፡** φυτά Sap. 7, 20. 3) *patibulum*, *crux*, Deut. 21, 22. 23; Gen. 40, 19; Jos. 10, 26; Esth. 7, 9. 10; Gal. 3, 13; Act. 5, 30. 10, 39; **ዕፀ፡ መስቀል፡** Clem. (crebro); **ዕፅ፡** Lit. 4) *fustis*, *pertica*, *contus:* 1 Reg. 14, 14; Matth. 26, 47; Luc. 22, 52; **ዘይትከል፡ ዕፀ፡ ዲበ፡ ፍጽሙ፡ ወያነብር፡ ሕፃነ፡ መልዕልቴሁ፡** (κοντός) Chr. Ta. 16; *hastile:* **ዕፀ፡ ኲናት፡** 1 Reg. 17, 7; 2 Reg. 21, 19; **ዕፀ፡ ረምሒ፡** 1 Par. 20, 5. 5) *lignum*, Jes. 60, 17; Jer. 3, 9; 1 Cor. 3, 12; **ዕፅ፡ ዘኢይነቅዝ፡** Ex. 25, 10. 13 seq.; **ዕፀ፡ ጽኍድ፡** Lev. 14, 4; **ዕፀ፡ መሥዋዕት፡** Kuf. 21; **በአምጣነ፡ ዕፁ፡ ለእሳት፡ የዐቢ፡ ነዱ፡** Sir. 28, 10; Gen. 22, 9; Deut. 19, 5; **ዕፀ፡ ወይን፡** φρύγανα Act. 28, 3 rom.; **ዕፀ፡ ዕቅፍት፡** ξύλον προσκόμματος Sir. 34, 7. **ዕፀው፡** Deut. 4, 28. a) statui constr. subjunctum vel **ዘዕፅ፡** *ligneus:* **ንዋየ፡ ዕፅ፡** Lev. 11, 32; **ጋጋ፡ ዘዕፅ፡** Jer. 35, 13; Apoc. 9, 20; 2 Tim. 2, 20. b) in specie **ዕፀው፡** *ligna* ad comburendum caesa: **ዕፀው፡ ውጡሕ፡** Jes. 30, 33; Koh. 10, 9; **ወጣሕከ፡ ዕፀወ፡ ዲበ፡ እሳት፡** Sir. 8, 3; Jer. 5, 14; **ዕፀው፡ ጽኑዓን፡** Kuf. 21; Gen. 22, 3; Lev. 1, 7; vel ad aedificandum Hen. 67, 2. c) *instrumentum ligneum:* πάσσαλος Deut. 23, 14; **ዕፀዊሆሙ፡ ለአልህምት፡** τὰ σκεύη τῶν βοῶν 2 Reg. 24, 22; **ዕፀ፡ ኀጺን፡** *manubrium* securis Deut. 19, 5; in specie d) i. q. العُودُ *cithara*, *lyra*, F. M. 32, 7 (vid. sub **ተላሀየ፡**). 6) *sors* („quia lignis vel surculis per notas quasdam discretis certoque modo dispositis sortem legere solebant" Lud.): **ዛቲ፡ መክፈልት፡ ወፅአት፡ በዕፁ፡ ለሴም፡** Kuf. 8. 10; **ወረደ፡ ዕፁ፡ ላዕለ፡ ፲ ወ፬ ለሠርቀ፡ ወርኅ፡ አዳር፡** Esth. 3, 7; Jon. 1, 7 var.; **እስመ፡ ሎሙ፡ ረከቦሙ፡ ዕፅ፡** 1 Par. 6, 54. 24, 5. 7. 25, 9; Lev. 16, 8—10. Num. 26, 55. — *Voc. Ac.:* **ዕፅ፡ ብ፡ ዱር፡**

ዐፅ፡ *sterilitas* vid. sub **ዐፀፀ፡**

ዕፀት፡ subst., f. et m., Pl. **ዕፀታት፡** et **ዕፃት፡** 1) *frutex* Ex. 3, 2—4; Jer. 17, 8 var.; **ዕፀት፡ ልምልምት፡** Enc. Tachs. 29. 2) *arbor:* **ዕፀት፡ ነዋኅ፡** Deut. 11, 30; **ዕፀታት፡** Apoc. 7, 1. 3: **ዕፃት፡** Herm. p. 50.

ተዐፀወ፡ ዘ፡ እንጨት፡ ሆነ፡ i. e. *arborem fieri*, Rad. Abb.

ተዓፀወ፡ III, 3 *inter se sortes conjicere* vel *sortiri inter se:* Matth. 27, 35; **ንዑ፡ ንትዓፀው፡ ወተዓፀዉ፡** Jon. 1, 7; 2 Esr. 20, 34; 1 Par. 24, 31; **መፍትው፡ ከመ፡ ንትዓፀው፡ በበ ፪ እምኔነ፡ ወዘወፅአ፡ ቦቱ፡ ዕፃ፡ ለቀቲል፡ ይቅትል፡ ካልኦ፡** Jsp. p. 352; **ንትዓፀው፡ ዕፃ፡** Sx. Nah. 14; 1 Par. 24, 6; **ተዓፀዉ፡ ዕፃ፡ ዘሰዓት፡ በበአብሬቶሙ፡** 25, 8; c. **ዲበ፡** rei (quae in sortem conjicitur): Ps. 21, 19; Joel 4, 3; Luc. 23, 34; **ተዓፀዉ፡ ዲበ፡ ዐሩገዝየ፡** Did. 29; c. Acc. rei: **ትትዓፀውዋ፡ ርስተ፡ ለከሙ፡** Hez. 47, 22.

አስተዓፀወ፡ IV, 3 *sorti committere* duos pluresve inter se, *sortes conjicere* vel *sortiri* inter duos pluresve; abs.: **ዕፀው፡ ዘቦቱ፡ ያስተዓፁ፡** Lev. 16, 8; **አስተዓፀወ፡ ዕለተ፡ እምዕለት፡ ወወርኀ፡ እምወርኀ፡** Esth. 3, 7; c. Acc. eorum, de quibus sors consulitur: 1 Reg. 14, 42; Act. 1, 26.

ዕፃ፡ subst. *sors:* **መክፈልት፡ ዘኢወፅአ፡ በዕፃሁ፡** Kuf. 9; 1 Par. 24, 6. 31. 25, 8; 1 Reg. 14, 42. 40 ann.; Prov. 18, 18 var.; **ወወረደ፡ ዕፃ፡** (v. **ዕፅ፡**) **ላዕለ፡ ዮናስ፡** Jon. 1, 7; **ወበጽሐ፡ ዕፃ፡ ዲበ፡ ማትያስ፡** Act. 1, 26. 8, 21 rom.

ዑፃዌ፡ et **ዕፃዌ፡** subst. (n. act.) *sortitio*, Kuf. 8. 9. 10; **መጽሐፈ፡ ዑፃዌ፡** Kuf. 9; **በጽሐ፡ በዑፃዌ፡** M. M. f. 102; **አመ፡ አንበሩ፡ ዑፃዌ፡** (als ſie eine Verloſung anſtellten) Sx. Mij. 3; Org. 1.

ዐፀየ፡ et **ዐፅየ፡** I, 1 (etiam per **ጸ፡**; denominatum videtur) *verminare*, *vermiculari*, *vermes producere*, *putrescere* **ዐፅየ፡** (v. **ዐፀየ፡**) **ወጼአ፡** Ex. 16, 20; **ይጸይኡ፡ ወየዐፅዩ፡** Jer. 15, 3; **ዐፀየት፡ ዕየትከ፡** Jes. 14, 11 var.; **ዐፂዮ፡ ሞተ፡** Act. 12, 23; **ዐፅየ፡ ልሳኑ፡** (Perf.) M. M. f. 19; **ዘበጦ፡ መልአከ፡ እግዚ"፡ ለአግረጺስ፡ ወዐፀየ፡ ወሞተ፡** Jsp. p. 343; ulcus tuum si celaveris **የዐፂ፡ እስከ፡ ይጼእ፡** Phlx. 208. — *Voc. Ac.:* **ዐፀየ፡ ዘ፡ ተላ።**

ዕፄ፡ subst., plerumque m., Sing. et coll., Pl. **ዕፄያት፡** et **ዕፀያት፡** [עָשׁ, عُثَّةٌ *tinea*] *vermis*, *vermiculus* cujusvis generi a) qualis in putredine crescit: Ex. 16, 24; Sir. 10, 11; **ፍዳሆሙ፡ ለኃጥአን፡ ዕፄ፡** 7, 17; **ይፈኑ፡ እሳተ፡ ወዕፄ፡ ውስተ፡ ሥጋ**

ሆሙ፡ Judith 16, 17; **ዕፄሆሙ፡ ዘኢይነውም፡** Jes. 66, 24; Marc. 9, 44 seq.; **ዕፄያት፡** vel **ዕፀያት፡** Job 2, 9. 7, 5. 17, 14. 21, 26; Jes. 14, 11; Hen. 46, 6. b) in stercore et fimo: **በልዐ፡ ኅጠተ፡ ወዕፄ፡ ዘሀሎ፡ ውስተ፡ ኰስሐ፡ አፍራስ፡** Jsp. p. 368. c) qualis plantas arrodit: Jon. 4, 7; Deut. 28, 39. d) *teredo:* Prov. 12, 4. e) *tinea,* σής, **ብልዐተ፡ ዕፄ፡** Job 4, 19; **ዕፄ፡ ወሙስና፡** σῆτες καὶ σκώληκες Sir. 19, 3. f) *eruca:* **ዘአትረፈ፡ ዕፄ፡ በልዐ፡ አንበጣ፡** κάμπη Joel 1, 4. 2, 25; Enc. Genb. 11. g) de „fetu apium, dum favis adhuc continetur“, Lud. ex Org. 5. h) vermis auricularius: **ዕፄ፡ ሰበ፡ ይበውእ፡ በእዝን፡** M. F. i) trsl., de homine contemto et infirmo: Job 25, 6; Ps. 21, 6. — *Voc. Ae.:* **ዕፄ፡ ዘ፡ ትል፡**; *aliud:* **ዕፄ፡ ብ፡ ትል፤ ፃፄ፡ ብ፡ ብል።**

ዐፀደ፡ et **ዐጸደ፡** I, 1 [קָצַר عَضَدَ *secuit, cecidit;* حَصَدَ ܚܨܰܕ *messuit*] Subj. **ይዕፅድ፡** *metere, demetere,* c. Acc., gramen: **ዕፅድ፡ ሣዕረ፡** Prov. 27, 24; Ps. 128, 6; frumentum, messem: **የዐፅዱ፡ ሥርናየ፡** 1 Reg. 6, 13; **ማእረር፡ በጺሐ፡ ለዐፂድ፡** 13, 21; Ex. 23, 16. 34, 22; Lev. 23, 10. 25, 5; c. Acc. agri Lev. 19, 9; absol.: Ruth 2, 9; Deut. 16, 9; Ex. 34, 21; Koh. 11, 4; Apoc. 14, 15; **ማእከለ፡ ሐረስ፡ ወለዐፂድ፡** Kuf. 29; **ዘየዐፅድ፡** *messor* Joh. 4, 36; Ruth 2, 3 seq.; Jer. 9, 22; Dan. ap. 13, 33; **ዐፂድ፡** 4 Esr. 9, 17 var. — *Voc. Ae.:* **አረረ፡ ዐፀደ፡ ብ፡ አጨደ።**

ተዐፅደ፡ et **ተዐፀደ፡** (Apoc. 14, 16 rom.) III, 1 *meti, demeti:* **እመ፡ ኢተዐፅደ፡ ዘተዘርአ፡** 4 Esr. 2, 37; Apoc. 14, 16; Jac. 5, 7; Kid. f. 5.

ዐፃዲ፡ n. ag., Pl. **ዐፀድ፡** (pro **ዐፀድት፡**) et **ዐፃድያን፡** (Org.), *messor,* Matth. 13, 30. 39; Jac. 5, 4; Cyr. d. r. fid. f. 43.

ማዕፀድ፡ et **ማዕፅድ፡** subst., plerumque m., Pl. **መዓፅድ፡**, *falx,* δρέπανον a) messoria: Deut. 23, 25; Jer. 27, 16; Zach. 5, 1; 1 Reg. 13, 20. 21; Marc. 4, 29; Apoc. 14, 14 seq. b) vinitoria Joel 4, 10; Mich. 4, 3; Jes. 18, 5; Herm. p. 61; **መዓፅድ፡** Jes. 2, 4. — *Voc. Ae.:* **ማዕፀድ፡ ዘ፡ ማጭድ።**

ዐፀድ፡ *area* vid. sub **ዐጸድ፡**

ዐፀፀ፡ vel **ዐፀ፡** [غَضَّ *oppressit, deminuit* de quantitate, ܥܘܨܐ *oppressio,* coll. أَضَّ أَصَّ عَضَّ] *injuriam inferre,* c. Acc. pers., Ex. 21, 10 (dubium utrum I, 1 an 2?).

ዐፅ፡ (etiam **ዓፅ፡** scriptum) subst. (proprie: *duritas,* coll. عَضّ, عَوِيصٌ عَاصٍ. Dubitari possit, annon **ዐፅ፡** a radice **ዐፀወ፡** derivandum sit, sed nullum inveni locum, quo haec conjectura firmetur; nam in loco **ወኢብያትኒ፡ ዕፅዋተ፡ ዕራቁ፡ ይትኀደጋ፡ ወይትሀጐሉ፡** Jes. 24, 12 cod. Laur., sufficit interpretatio vocis **ዕፅዋት፡** *clausae* vid. 24, 10.) *sterilitas, ariditas,* deinde *terra inculta et desolata, regio vasta, difficilis et salebrosa:* **በብሔረ፡ ዐፅ፡** ἐν γῇ ἀπείρῳ Jer. 2, 6; **ምድረ፡ በድው፡ ወዐፅ፡** γῆ ἄνυδρος καὶ ἄβατος 28, 43; **ከመ፡ ኢይኩን፡ ምድር፡ ዐፀ፡** ἔρημος Ex. 23, 29; **ረሰይዋ፡ በድወ፡ ወዐፀ፡** Jer. 12, 10; **ከመ፡ ትኩን፡ ዐፀ፡** 29, 14. 18. 21; **ይኩን፡ ዐፀ፡ ዘለዓለም፡** 30, 11. 32. 1. 21. 33, 18; **ዐፅ፡ ይእቲ፡ እምሰብእ፡ ወእምእንስሳ፡** 39, 43. 51, 6. 22; Did. ed. Platt p. 36; **ኮነት፡ በድወ፡ ወዐፀ፡** Macc. f. 13.

ዐፈረ፡ inus., כָּפַר *texit, operuit, oblevit,* ܥܦܰܪ (ܥܘܦܪܐ *tegumentum* ܡܥܦܪܐ *cidaris*); غَفَرَ *texit, obtexit; imbuit tinctura,* كَفَرَ (vid. etiam **ቀፈረ፡**, **ኀፈረ፡**, **ከፈረ፡**).

ዕፍረት፡ subst., m. et f., Pl. **ዕፍረታት፡**, *unguentum* pretiosum, ut *myrrhinum, balsaminum* al., (ab *oblinendo* dictum), μύρον Matth. 26, 7. 12; Marc. 14, 3; Luc. 7, 37; Cant. 1, 3. 2, 5; Ps. 132, 2; Prov. 27, 9; Jes. 25, 7; Judith 10, 3; **ዕፍረት፡ ቅድው፡** Am. 6, 6; **ዕፍረት፡ ምዑዝ** Sap. 2, 7; **መዐዛ፡ ዕፍረት፡** Jer. 25, 10; Jes. 3, 24 var.; **ዕፍረት፡ ዘቅድው፡** ἔργον μυρεψοῦ Sir. 49, 1; μυρισμός Judith 16, 7; **ዕፍረተ፡ ትፍሥሕት፡** ἄλειμμα εὐφροσύνης Jes. 61, 3; ἀλάβαστρος 4 Reg. 21, 13; **ዕፍረት፡ ቅድው፡** σμύρνα ἐκλεκτή Sir. 24, 15; **ቅብእ፡ ዕፍረት፡** ἐλαίῳ σμυρνίνῳ Esth. 2, 12; **ዕፍረታት፡** Cant. 4, 14; **ማርያም፡ እንተ፡ ዕፍረት፡** (Matth. 26) quo epitheto distinguatur ab aliis Mariis, Deg.; **ልሳን፡ ዕፍረት፡** epitheton Pauli apostoli Enc. Teq. 13; Herm. p. 109.

ማዕፈርት፡ subst., Pl. **ማዕፈርታት፡** *tegimen capitis,* ut *cidaris, mitra, tiara:* κίδαρις Ex. 28, 35. 36. 29, 5. 9 (cfr. ܡܥܦܪܐ, nec non **ኰፋር፡** c. 879 et **ማኅፈሪት፡** c. 627.) — *Voc. Ae.:* **ማዕፈርት፡ ዘ፡ መሸፈኛ፡ ዘአራስ፡**

ዘ፡ litera alphabeti Aethiopici decima septima, quae **ዘይ፡** nominatur, cuique respondet ز et ذ.

ዝ፡ pron. demonstr. m. (gramm. § 62 et 146, 1, a), f. **ዛ፡**, Acc. m. **ዘ፡**, f. **ዛ፡**, Pl. m. **እሉ፡**, f. **እላ፡** et **እሎን፡** (ut Did. 17; Phlx. 126; al. vid. infra), *hic, haec, hoc.* Formae Sing. rarius seorsum scribuntur, ut Gen. 42, 28; **ዘ፡ ነገረ፡** Jer. 7, 23; **እስከ፡ ዛ፡ ዕለት፡** 3, 25; Kuf. p. 100; plerumque verbo aut antecedenti aut sequenti annectuntur, ut: **ኢይትከሀልዝ፡** Matth. 19, 26; **ለዝ፡** 8, 9; **ምስለዛ፡** 12, 41; **ዝሕዝብ፡** 15, 8; **ዛትውልድ፡** 24, 34; **ወዝኩን፡** 21, 4; **ዝሰ፡** 27, 47; **ዛኒ፡** 26, 13; **ዝኑ፡** Gen. 43, 29. Et absolute (substantivi instar) usurpatur, ut: **ዝውእቱ፡ ወልድየ፡** Matth. 3, 17; Ex. 3, 15; **ዘገብረት፡ ዛኒ፡** Matth. 26, 13; **እምአይቴ፡ መጽኡ፡ እሉ፡** Jes. 49, 21; Prov. 26, 22; **እምእላ፡** Ps. 89, 11; **እሎን፡ በአማን፡ ዐበይት፡ ኀጣውእ፡** F. M. 7, 1; **አእትቶ፡ ለዝ፡** Luc. 23, 18; Joh. 6, 27 al.; et aliis nominibus junctum (adjectivi instar), plerumque praemissum: **እመ፡ ገብረ፡ ዘቃለ፡** Kuf. 30; Ex. 2, 9; **በዛ፡ በትር፡** 7, 17. 10, 6; **እሉሰ፡ ዕደው፡** Sir. 44, 10; Gen. 43, 16; Jes. 36, 11; **እላ፡ ራእያት፡** Asc. Jes. 11, 41; Gen. 21, 29; Hen. 22, 3; **እሎን፡ አብያተ፡ ክር"ናት፡** Gad. Lal.; **በእሎን፡ መዋዕላት፡** F. M. 4, 2; **እሎን፡ ተዋስቦታት፡** F. M. 5, 17. 10, 1; **ግብር፡ ዘኵሉ፡** πάντα ταῦτα Sir. 32, 7; **እሉ፡ ኵሎሙ፡** 38, 31; **እሉ፡ ክልኤሆሙ፡** τὰ δύο ταῦτα Jes. 47, 9; **እሉ፡ ክልኤቱ፡** 51, 19; **እሉ፡ ሠለስቱ፡** Sir. 26, 5; **በእላ፡ ሠለስቱ፡** 25, 1; ante pron. rel.: **ምንትኑ፡ ዝ፡ ዘገበርከ፡** Gen. 12, 18; Matth. 13, 20; **እሉ፡ እለ፡ ተርፉ፡** Zach. 8, 6. 11; Kuf. 30; Jes. 37, 4; Judae 10; **እሉ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡** Sir. 44, 7. a) Pro neutro usurpatur **ዝ፡**, ut Koh. 1, 10. 2, 10. 3, 13. 9, 3; Sir. 40, 8; Gen. 12, 18; **ዘየዐቢ፡ እምዝ፡** ἰσχυρότερα τούτων Sir. 16, 5; Rom. 6, 10; **በዝ፡ በሕቲቱ፡** Gen. 34, 22; **ወምስለ፡ ዝኒ፡** ἐν πᾶσι τούτοις Ps. 77, 36; et f. **ዛ፡** (quamquam rarius), ut: **ጸሐፍዛ፡** Ex. 17, 14, vel Pl. **እሉ፡**, ut: **በእንተ፡ ዝንቱ፡ ወበእንቱ፡ እሉ፡** Thren. 5, 17. b) **ዝ፡ — ዝ፡** *hic — ille, unus — alter:* Koh. 3, 19. 6, 5; **ዝኒ፡ ወዝኒ፡** 1 Esr. 8, 24; **ወተደመ**

ሩ፡እሉ፡ምስለ፡እሉ፡ Kuf. 20; etiam ዝኒ፡ — ዝክቱኒ፡ Jes. 44, 5; ዝኩ፡ — ዝ፡ Jos. 8, 22. c) α) እምዝ፡ *post hoc* vel *haec* i. e. *deinde, tum, tunc, deinceps*, crebro, ut Gen. 35, 21; 1 Reg. 7, 2. 8, 1. 24, 6. 30, 1; 2 Esr. 16, 1; Judith 5, 20 (καὶ ἐγένετο). 12, 10; Job 2, 1; Jes. 10, 12 (καὶ ἔσται); Jer. 3, 16. 5, 19. 12, 16. 21, 7. Matth. 2, 7. 4, 1. 5. 10. 11; Joh. 8, 11. β) ከመዝ፡ *talis, tale* et *ita, sic* vid. sub ከመ፡ c. 827. γ) እንበይነዝ፡ vel በበይነዝ፡ vel በእንተዝ፡ *ob hoc, propterea, ideo* vid. sub በይነ፡ c. 537 et በእንተ፡ c. 775. δ) በዝ፡ *hoc loco, hic*, Lit. d) ዝ፡ adverbialiter sumendum videtur: *nunc, jam*, ኅድግዝ፡ Luc. 22, 51. — Vid. ዝንቱ፡, ዝኩ፡, ዝክቱ፡. ዝየ፡

ዘ፡ pron. rel. et conj. rel. (gramm. § 147. 169, 5). A) Pron. rel.: Sing. m. ዘ፡, f. እንተ፡, Pl. c. እለ፡ *qui, quae, quod*. 1) De constructione hujus pronominis (vid. gramm. § 201. 202). a) Formae pronominis secundum numeros et genera variantur, ut: ኢየሱስ፡ዘተብህለ፡ክርስቶስ፡ Matth. 1, 16; ምድር፡እንተ፡ኢክነት፡እንቲአከ፡ Kuf. 10; Gen. 12, 1; 1 Joh. 1, 5; አጥባት፡እለ፡ኢሐፀና፡ Luc. 23, 29; ቢጾሙ፡እለ፡ውስተ፡ካልእ፡ሐመር፡ 5, 7; sed ubicumque nomen, ad quod pron. rel. referatur, praemissum est, ዘ፡ simplex (tamquam nota relationis generalis) sufficere potest, ut: አንስትያ፡ዘኀረዩ፡ (quas) Gen. 6, 2; አባግዕ፡ዘአልቦ፡ኖላዊ፡ Num. 27, 17; Hen. 18, 6. (De እንተ፡ *qui* pro ዘ፡ vid. infra sub B, 2). b) Pronomen relativum in Accusativo positum esse, aut e contextu subintelligitur, ut: ቃል፡ዘይቤሎሙ፡ Joh. 2, 22; ዐጸደ፡ወይን፡ዘወሀበ፡ለዮሴፍ፡ Joh. 4, 5; Act. 2, 22; aut pronomine sive verbo sive notae Accusativi suffixo notatur: እብን፡እንተ፡መነንዋ፡ Matth. 21, 42; አሕዛብ፡እለ፡አውፅኦሙ፡ Act. 7, 45; አምላክነ፡ዘኪያሁ፡ተወከልነ፡ Jes. 25, 9. Genitivus pronomine ei nomini, a quo Gen. pendet, suffixo notatur, ut: አመት፡እንተ፡ስማ፡አጋር፡ *ancilla* (quae nomen ejus i. e.) *cujus nomen Agar* Gen. 16, 2; ሕዝብ፡እለ፡ኢትሰምዕ፡ነገሮሙ፡ Deut. 28, 49. Praepositiones pronomini relativo α) vel (sicut in aliis linguis Semiticis) postponuntur eaeque pronomine suffixo (ad idem nomen ad quod pr. rel. refertur relato) munitae: ምድር፡እንተ፡ውስቴታ፡ነበረ፡ *terra* (quae in ea i. e.) in *qua habitaverat* Gen. 37, 1. 30, 26; Ex. 4, 17; ዘመጻእከ፡ኀቤሁ፡ *ad quem venisti* Ruth 2, 12. β) vel (quamquam rarius) praemittuntur: ወኵሉ፡ውስተ፡ዘወድቀ፡በድኖሙ፡ καὶ πᾶν ἐφ' ὃ ἂν ἐπιπέσῃ Lev. 11, 32; በኵሉ፡በዘአመከሮ፡ Kuf. p. 67; ሰይፍ፡በዘይቀትለነ፡ Ex. 5, 21. 23, 27. 28, 4. 34, 33. 35; Gen. 31, 32. 43, 22; ጽንዕ፡በዘ፡ይትዌከሉ፡ረሲዓን፡ Prov. 21, 22; Jes. 50, 5; Jer. 51, 14; Hez. 12, 2; Matth. 2, 7; Joh. 1, 33. γ) denique et praemittuntur et pron. suffixo munitae postponuntur: በዘበቱ፡ Num. 4, 26; Ex. 30, 36. 17, 5; Ps. 31, 1; Apoc. 15, 1; 2 Petr. 1, 4. — Pronomini relativo, ubi ratione modo dicta complementum pronominis suffixi adjectum est, passim ለ፡ praefigitur, quo illud pronomen suff. ad pron. rel. referendum esse significetur: ለእለ፡ውስቴቶሙ፡ሀሎከ፡ ἐν οἷς σὺ εἶ Ex. 34, 10; ወቦ፡ለዘወሀቦ፡ *et erat cui dedit* Matth. 25, 15; አልቦ፡ለዘየኀፍሮ፡ *nemo est quem vereatur* (ne interpreteris: *nemo est qui eum vereatur*) Clem. f. 201. c) Praepositiones longiores quae secundum legem sub b, β dictam praeponendae erant, pronomini relativo postponere licet: ዘእምነ፡ (= እምነ፡ዘ፡) [illegible]; እለ፡እምኀበ፡ Ps. 72, 3; እንተ፡ኀበ፡ Gen. 17, 4; ዘኀበ፡ Lev. 11, 40. 18, 3; ዘእምአመ፡ 25, 27. d) Pron. rel. nonnumquam in Accusativo loci et temporis, ponitur: መካን፡እንተ፡ ὁ τόπος ἐν ᾧ Ex. 3, 5; ፳ዓመት፡ዘ፡ ἐν οἷς Gen. 45, 6; Ex. 6, 28; Num. 1, 1. 7, 1. Lev. 25, 50; Ps. 89, 17. e) Enunciationem relativam ei nomini, cui apposita est, postponere non necesse est sed etiam praemittere licet, ut: ኢትእርዩ፡ዘወድቀ፡እክለ፡ Lev. 19, 9. 18, 5; Num. 21, 13; Deut. 1, 18. Nec raro illud nomen attractione in enunciationem relativam transmittitur: ዛቲ፡ይእቲ፡ዳግሚትየ፡ዘጸሐፍኩ፡መጽሐፈ፡ (pro መጽሐፍ፡) 2 Petr. 3, 1; Herm. p. 99; Matth. 8, 10. 10, 11; Jud. 17, 2; Ex. 17, 1; Ps. 36, 26 (plura vid. gramm. § 201). 2) De significatione pronominis. a) Pron. rel., ubi nomen ad quod referatur non memoratum est exponitur α) *is qui, ejus qui, ei qui* al.: ብፁዓን፡እለ፡ይላሕዉ፡ *beati ii qui lugent* Matth. 5, 4; ምንተ፡እረግም፡ዘእግዚ"፡ኢረገሞ፡ (eum quem) Num. 23, 8; ደመ፡ዘቀተለ፡ (ejus qui) Num. 23, 24; ዕሤተ፡እንተ፡ገበርኩ፡ሠናይተ፡ praemium ejus quod feci boni Sir. 20, 16; ዘእለ፡ *eorum qui* Asc. Jes. 3, 1; ለእለ፡ይፈቅዱ፡ይትፈወሱ፡አሕየዎሙ፡ (eos qui) Luc. 9, 11; ምስለ፡እለ፡ሞቱ፡ (cum iis qui mortui sunt) Ruth 1, 8; እእሪ፡እክለ፡ኀበ፡እለ፡ረከብኩ፡ሞገሰ፡ (apud eos apud quos) 2, 2. β) *quicumque, quisquis*, Matth. 5, 39. 41. 10, 33. 18, 4. 18. 23, 12; Jac. 1, 25; Ex. 30, 29, al.; (vid. ዘከነ፡ c. 864); በዘፈቀድከ፡ኰንን፡ኪያየ፡ (quocumque modo volueris) Enc. Haml. 6; et duplicatum ዘዘ፡ Ex. 35, 5. At plerumque ኵሉ፡ዘ፡, ut: ኵሉ፡ዘታሕተ፡ሰማይ፡ Job 41, 2; ኵልክሙ፡እለ፡ πάντες ὅσοι Jes. 66, 10; Matth. 14, 36; al. crebro. γ) *si quis:* ዘርኢከ፡እምውስቴቶሙ፡ጠቢበ፡ትልዎ፡ τίς σοφός; αὐτῷ προσκολλήθητι Sir. 6, 34; ዘኪያሃ፡አፍቀረ፡አፍቀረ፡ሕይወቶ፡ Sir. 4, 12. 14. 15. δ) *qualis:* እመ፡ትገብር፡ሠናየ፡አእምር፡ለዘ፡ትገብር፡ τίνι Sir. 12, 1; ምንዳቤ፡ዘኢኮነ፡እምቅድመ፡ዓለም፡ οἵα Matth. 24, 21; mos ዘኢኮነ፡እምቅድመዝ፡ Org. ε) de ለእለ፡ *quot, quotcumque* vid. sub ለለ፡ col. 25. b) ዘ፡ crebro pronomine Latinorum neutro exponendum est: አልቦሙ፡ዘይበልዑ፡ non habebant quod ederent Marc. 8, 1; Matth. 10, 27. 11, 4. 12, 2. 13, 17 al.; rarius እንተ፡ pro neutro usurpatur, ut: አድኅነኒ፡እምእንተ፡እፈርህ፡ ῥῦσαί με ἐκ τοῦ φόβου μου Esth. 4 aper. c) ዘኒ፡ — ዘኒ፡ *alius — alius* Rom. 12, 6—8; ናሁ፡እሉኒ፡ — ወእሉኒ፡ Jes. 49, 12. d) de ቦ፡ዘ፡ vel ቦ፡እለ፡ *quidam, et* ቦዘ፡ — ቦዘ፡ *alius — alius* vid. ቦ፡ c. 481. e) de አልቦ፡ዘ፡ *nullus, nihil* vid. sub አልቦ፡ c. 717. f) de ከመ፡ዘ፡ *quasi, tamquam* et ዘከመ፡ *sicut* vid. sub ከመ፡ c. 827. g) ወዝኒ፡ዘ፡ 4 Reg. 18, 22; Dan. 4, 20; et plerumque ወዘ፡ *quod autem ad id attinet quod* Gen. 41, 32; ወዘኒ፡ይቤ፡ Dan. 4, 23; Hebr. 12, 27; ወዘሰ፡ነገረ፡ሞት፡ *quod autem ad mortem attinet* 4 Esr. 6, 51. B) Conj. rel. 1) ዘ፡ a) *quod* (ὅτι) α) ad complendam et exponendam notionem antea brevius significatam: ምንትኑ፡ውእቱ፡ዝንቱ፡ዘአፍጠንከ፡ረኪበ፡ Gen. 27, 20. 12, 18; Num. 16, 9. 13. 20, 5; Jud. 13, 18; Ruth 3, 10; Marc. 1, 27. 4, 41; Luc. 8, 25. β) post interrogationem, ubi causa interrogationis exponitur: ምንት፡ኮንከ፡ዘተማሕፀንከ፡በምሥዋዕ፡ τί γέγονέ σοι ὅτι πέφευγας 3 Reg. 2, 29; Gen. 31, 26. 36; Ps. 113, 5. 6; Jes. 22, 1. γ) *eo quod:* አሕየውኪ፡ነፍሰኪ፡ዘአፍጠንኪ፡ወሪደ፡ σπεύσασα Judith 10, 15. δ) post verba impersonalia: ኢአከለክሙኑ፡ዘረዐይክሙ፡ Hez. 34, 18, Gen. 33, 15; ምንት፡ይበቍዐኒ፡ዘነሣእኩ፡ 4 Esr. 6, 42. 7, 18. 21 ይለወኒ፡ዘአሐመምከኒ፡ [illegible] ይመስለክሙኑ፡ዘሐሰተ፡ይብል፡ Jac. 4, 5; Dan. ap. 13, 6; Joh. 11, 31; Matth.

5, 17; Gen. 31, 31. 35. ε) *quod, quia:* **ንስሐ፡እግዚ"፡ዘአንገሦ፡** 1 Reg. 15, 35; **አአኰተከ፡ዘኢረሰይከኒ፡** Luc. 18, 11; **ሴልየ፡ዘርሕቀ፡** Ps. 119, 5. ζ) Ubi enunciationis pars quaedam cum negatione emphatice praemissa est, ejus praedicatum ope conjunctionis **ዘ፡** adjicere amant: *non est quod*, ut: **ኢኮነ፡እንበይነ፡ዝሙት፡ዘእነሥአ፡** Tob. 8, 7; **አኮ፡በኅብስት፡ክመ፡ዘየሐዩ፡ሰብእ፡** Matth. 4, 4. 16, 11; Gen. 4, 7; nec non: **አኮ፡ዘሞተት፡** (non est quod i. e.) *nequaquam mortua est* Matth. 9, 24; Gen. 3, 11; et **አልቦ፡ዘትትጋአዙ፡በፍኖት፡** Gen. 45, 24. η) **ቦ፡ዘ፡** vel **ቦኑ፡ዘ፡** *num est quod?* Jud. 4, 20; Gen. 19, 12. 43, 7; Matth. 11, 3 (vid. **ቦ፡** c. 482) et **አልቦኑ፡ዘ፡** *nonne est quod?* Gen. 27, 36. ϑ) **እፎ፡ዘ፡** *quomodo est quod* vid. sub **እፎ፡** c. 807. ι) **ሕቀ፡ክመ፡ዘእም፡** *haud multum abfuit quin* vid. sub **ሕቀ፡** c. 98. b) *cum, si*, Matth. 6, 30. 7, 11.

2) **እንተ፡** a poëtis pro **ዘ፡** usurpatur: *quod*, ut: **ሰላም፡ለከ፡እንተ፡ነበርከ፡ዕቁደ፡** Enc. Mij. 17; **ሰላም፡ለበርኂስስ፡ክመ፡ያርኁ፡ወይዕጹ፤እንተ፡አድምዐ፡ሢመተ፡ለእግዚ"፡ውስተ፡አንቀጹ፡** Enc. Mag. 1; **ሰላም፡ለዮሐንስ፡ወአቡቂር፤እንተ፡ነበሩ፡ኅቡአ፡በእለ፡እስክንድርያ፡ሀገር፤** Enc. Haml. 4; **ሰላም፡ለአቃርዮስ፡እንተ፡ደለዎ፡ርእይ፤** Enc. Tachs. 29; al. creberrime. Sed aliis in locis pro pron. rel. masc. **ዘ፡** usurpatum videtur (vid. Lud. in lex. c. 363), ut: **ሰላም፡እብል፡ለብእሲ፡ምእመን፤እንተ፡ይሰመይ፡ኀልያን፡** Enc. Haml. 10; **(ሰላም፡)ለረድአ፡ጳውሎስ፡ቲቶ፡እንተ፡አፍቀሮ፡** (sc. Paulus) Enc. Tachs. 18; al. (**እንተ፡** duarum syllabarum poëta maluit quam **ዘ፡** monosyllabum. Si quis **እንተ፡** idem quod **እንዘ፡** esse putaverit, opponendum videtur, quod nulla ratio conspicua est, cur poëta **እንዘ፡** uti noluerit). 3) **ዘ፡** cum praepositionibus compositum, sc. a) **በዘ፡** α) *cum, dum:* **ወለደት፡ሎቱ፡ወልደ፡በዘረሥአ፡** Gen. 24, 36; Asc. Jes. 3, 2; Rom. 4, 6; 1 Reg. 30, 3; *quamvis* Gen. 40, 15. β) *ut* (*quo* c. Subj.), sive consecutivum sive finale, plerumque seq. Impf.: 2 Thess. 1, 4 rom. (ὥστε); **ለምንት፡ትትናገር፡በዘ፡ይሰምዑ፡ሕዝብ፡** 4 Reg. 18, 26; **በዘ፡ይረክበክሙ፡እኩይ፡** τοῦ κακῶς εἶναι ὑμῖν Jer. 7, 10; **ገብሩ፡በዘ፡ያምዕዑኒ፡** 11, 17; **በዘ፡ይትናዘዙ፡** εἰς παράκλησιν 16, 7. 20, 8; **ሀቡሙ፡ልበ፡በዘ፡ያአምሩኒ፡** τοῦ εἰδέναι 24, 7. 26, 10. 39, 39. 42, 8; Thren. 1, 15; Judith 12, 8; Hez. 15, 3; Lev. 17, 11; Apoc. 21, 15; rarius seq. Subj., ut Gen. 46, 5. γ) *pro eo quod*, Hez. 16, 52. b) **እምዘ፡** α) *ex quo* (tempore): **እምዘ፡ተወልደ፡** Kuf. 35; **እምዘ፡ተፄወውነ፡** Hez. 33, 21; Num. 33, 1. β) *postquam, (ubi, quum):* **እምዘ፡ጌሠ፡** Dan. 6, 19; Gen. 24, 22; Ex. 19, 1; Num. 9, 1. 11, 25; Deut. 2, 16; 2 Reg. 12, 21; Hen. 6, 1; Matth. 11, 1. 20, 8, al. c) α) **በእንተ፡ዘ፡** *pro eo quod* vel *propterea quod* Marc. 1, 44; Gen. 6, 6. 29, 7; Hen. 13, 2. β) **ህየንተ፡ዘ፡** *loco ejus quod* (*cum*) Jos. 24, 20; Kuf. 18. γ) **እንበይነ፡ዘ፡** *ideo quod* Enc. Sen. 7.

ዘ፡ nota Genitivi (gramm. § 145. 186). 1) Sicut pron. rel. **ዘ፡**, ita notam Genitivi **ዘ፡** secundum genera et numeros eorum a quibus pendet nominum variare licet, sc. Sing. m. **ዘ፡**, f. **እንተ፡**, Pl. c. **እለ፡**, ut: **ዕፀ፡በለን፡እንተ፡ላሕ፡** Gen. 35, 8. 2, 4; **መኃትው፡እለ፡ወርቅ፡** Apoc. 1, 20; Jac. 5, 14; at plerumque **ዘ፡** post nomina utriusque generis et numeri usurpatur. 2) Ejus usus potissimus hic est: a) ubi nomen regens statum constructum non admittit, ut: **ማርያ፡እንተ፡ያዕቆብ፡** Maria Jacobi Matth. 27, 56. 2, 5; **ዘመኑ፡እንተ፡** cujus es tu? 1 Reg. 30, 13; vel duos Genitivos sibi subjunctos habet (quorum alter statu constr., alter nota **ዘ፡** significatur), ut: **ብእሲትከ፡እንተ፡ንእስከ፡** uxor tua juventutis tuae Mal. 2, 14; **አዋልዲሃ፡እለ፡ሐቅል፡** Hez. 26, 8; Gen. 30, 14. 38, 14. 44, 2. 45, 13; Jud. 6, 25; Matth. 26, 28; **ኦዘክርስቶስ፡አፍቅሮተ፡ሰብእ፡** Deg.; vel Genitivus alia voce interjecta a suo nomine sejunctus est, ut: **በዕለት፡ዐባይ፡እንተ፡ኵነኔ፡** Hen. 10, 6. 72, 2; vel ad nomen statui constr. subjunctum aliud additur, ut: **መራኁተ፡ሞት፡ወዘሲኦል፡** Apoc. 1, 18. 17, 5; **አብያቲከ፡ወዘዐበይትከ፡** Ex. 10, 6; Jes. 65, 7; Tob. 3, 5; Jud. 15, 5; Gen. 30, 37; Hen. 41, 5. b) ubi nomen cui Genitivus subjunctus est vel reticere vel non repetere libet: **ይከውኑ፡ኵሎሙ፡ዘአምላክ፡** omnes erunt Dei Hen. 1, 8; Ps. 61, 11; Gen. 50, 19; Marc. 9, 41; 1 Cor. 3, 23; **ላህም፡ለእመ፡ወግአ፡ዘካልኡ፡** (i. e. bovem *alius*) Ex. 21, 35; **ቃል፡ቃለ፡ያዕቆብ፡ወእደው፡እለ፡ዔሳው፡** Kuf. 26; Gen. 44, 30. 48, 22; Matth. 28, 3. 3) Praeterea de significatione voculae **ዘ፡** notanda sunt haec: a) Usurpatur de materia, e qua quid factum est α) *ex:* **ምሕራማቲኪ፡ገብሩ፡ዘቀርነ፡ነጌ፡** ἐξ Hez. 27, 6; **ግበር፡ለከ፡ታቦተ፡እንተ፡ዕፅ፡** ἐκ ξύλων Gen. 6, 14; Ex. 25, 13 annot.; 27, 3. β) substantivis materiae praepositum adjectiva materiae efficit: **ጽላት፡እለ፡እብን፡** Ex. 34, 4; **ዘዕፅ፡** Jer. 35, 13; **ዘብሩር፡**, Num. 7, 13; **ዘጸጕረ፡ገመል፡** Marc. 1, 6; al. b) Crebro (sicut ذو) simul vim pronominis demonstrativi in se continet: *is qui est* alcjs i. e. *pertinens ad* alqm vel alqd, *praeditus, possidens.* α) **ለክሙ፡ለእለ፡ብሔረ፡ሮሜ፡** Rom. 1, 15; **በእንተ፡እለ፡ጌዴዎን፡** Hebr. 11, 32; **እምነ፡እለ፡ሳኦል፡** *ex hominibus* i. e. *servis Sauli* 1 Reg. 21, 7; **እለ፡ኢዩ፡** 4 Reg. 9, 17; Ex. 38, 22; **ኵሎሙ፡እለ፡ቤቱ፡** Kuf. 16; **ምስለ፡እለ፡አዛርያ፡** Dan. ap. 3, 25; **ዕደው፡እለ፡ዳታን፡ወአቤሮን፡** Sir. 45, 18; **አኮ፡ክመ፡ዘበለስ፡ዘትገብሩ፡** τὸ τῆς συκῆς Matth. 21, 21. 16, 23. 22, 21. β) **ዘለምጽ፡** *lepra praeditus* vel *affectus* i. e. leprosus Matth. 8, 2. 10, 8; **ዘጋኔን፡** 4, 24. 9, 32; **ዘሢበት፡** Lev. 19, 32; **ዘሕብር፡** Gen. 31, 8; **ዘጽድቅ፡** Lev. 19, 36; **እለ፡ዐመፃ፡** Hen. 95, 7; **ዘሥጋ፡** Gen. 6, 17. 7, 15; **ዘነፍስ፡** Jes. 40, 5. 49, 26; **ዘመንፈስ፡** Jos. 10, 28. 30; Gen. 7, 22; al. 4) Nota Genitivi **ዘ፡** ubi duplicatur, sc. **ዘዘ፡**, vim distributivam nanciscitur, ut Gen. 24, 22; plura exempla vid. sub **ዚአሁ፡**

ዚአየ፡, **ዚአከ፡**, **ዚአሁ፡** al., **እንቲአየ፡**, **እንቲአከ፡** al., **እሊአየ፡** al. sunt tres formae notae Genit. cum suffixis pron. pers., proprie *mei* (ad Sing. m. relatum **ዚአየ፡**, ad f. **እንቲአየ፡**, ad Pl. **እሊአየ፡**), *tui, sui* vel *ejus* (gramm. § 150, b); vice pronominum possessivorum funguntur: *meus, tuus, noster, vester, suus* vel *ejus, eorum*, nonnumquam *proprius*, et crebro usurpantur, cum ubi Genitivus pronominum personalium postulatur separatus neque alii nomini subjunctus, tum pro pron. suff., si quidem orationis vis quaedam in pronomen intenta est. 1) Formae dictae plerumque ponuntur nudae, a) ubi pron. poss. Subjectum (Joh. 3, 30; Marc. 4, 10) vel Praedicatum enunciationis est: **ኵሉ፡ዘታሕተ፡ሰማይ፡ዚአየ፡ውእቱ፡** Job 41, 2; **እንተ፡ኢኮነት፡እንቲአከ፡** quae non tua est Kuf. 10; **ዚአየ፡ውእቱ፡አፍላግ፡** Hez. 29, 3. 18, 4. 35, 10; Jes. 29, 2. 43, 1; **ክመ፡እሊአከ፡ንሕነ፡** Sap. 15, 2; Hab. 2, 8; Ps. 59, 7; Ex. 19, 5; Matth. 6, 13; Rom. 8, 9. b) ubi statui constructo vel praepositioni subjunctum est: **ኅዲገ፡ዚአየ፡** τὸ καταλιπεῖν σε ἐμέ Prov. 2, 16. 19; **በአበደ፡ዚአሁ፡** Sir. 8, 15; **ለሊሁ፡ይረግም፡ነፍሰ፡እንቲአሁ፡** 21, 27; Prov. 4, 2. 20. 5, 1. 10; **አዐቅብ፡ነፍሰ፡እንቲአሁ፡** 16, 17; Hen. 5, 4. 10, 11; Matth. 2, 2. 6, 33; Jac. 1, 14 Platt; **ዐውደ፡ዚአሁ፡** Hen. 47, 3;

ወከነ፡ ስብሐቲነ፡ ከመ፡ ዚአሆሙ፡ Asc. Jes. 8, 17; **እምዚአየ፡** ἐκ τοῦ ἐμοῦ Joh. 16, 14; **ውስተ፡ ዚአሁ፡** εἰς τὰ ἴδια 1, 11; **ዐቢይ፡ እምነ፡ ዚአሆሙ፡** μείζων τῆς αὐτῶν Jos. 19, 9; **ለእሊአሁ፡** Gen. 14, 14; Num. 16, 5; Joh. 13, 1. c) nec non α) ubi suo nomini ad quod pertinet praemissum est: **እንቲአየ፡ ልብ፡** ἐμὴ καρδία Prov. 23, 14; **እንቲአሆሙ፡ ሕይወቶሙ፡** Hen. 38, 6. β) vel post nomen pronomine suff. praeditum, ubi hoc pronomen emphaseos causa repetendum est: **ወዓዲ፡ ነፍሶሂ፡ እንቲአሁ፡** vitam suam sui ipsius Luc. 14, 26. 5, 23. γ) aliâs quoque, ut: **በአተ፡ ከዕበት፡ እንቲአሁ፡** (pro **በ"፡ ከ"፡ በአተ፡ እ"፡**) Gen. 23, 9. 2) Rarius formae **ዚአየ፡**, **ዚአከ፡** al. pron. rel. **ዘ፡** praemittitur: *qui mei*, *tui* al. *est* i. e. *meus*, *tuus*, ut: **ዘዚአየ፡ ምክር፡** ἐμαὶ βουλαί Prov. 1, 30; **እወቅስ፡ ዘዚአየሂ፡ ጽድቅየ፡ ወዘዚአኪሂ፡ ጌጋየኪ፡** Jes. 57, 12; **ዝሰ፡ ኵሉ፡ ዘዚአየ፡** Jes. 66, 2, 4 Esr. 9, 34; Gen. 31, 43; maxime ubi neutro *meum*, *tuum* al. exponendum est, ut: **እለ፡ ዘዚአሆሙ፡ ይዘርዑ፡** τὰ ἴδια σπείροντες Prov. 11, 24; **ዘዚአከ፡** τὰ σά Gen. 33, 9; Sir. 13, 5. 3) **ዚአሁ፡**, **ዚአሃ፡** al. a) praemisso **ለለ፡** vel **ዘዘ፡** vim distributivam nanciscitur: *suus cujusque* vel *cuique*, *varius*, *multimodus*, *varii generis*, **ዘለለ፡ ዚአሁ፡ ሕማሞሙ፡** *quorum morbi sui cujusvis* i. e. *varii erant* Matth. 4, 24; **አልበሶሙ፡ ኀይለ፡ ዘዘዚአሆሙ፡** καθ᾽ ἑαυτούς Sir. 17, 3; **በበአምሳለ፡ ገጹ፡ ያርእየከ፡ ዘዘ፡ ዚአሁ፡** 31, 3; **ብእሲ፡ ዘዘዚአሁ፡ ሖረ፡ በፍኖቱ፡** Jes. 53, 6; Act. 2, 4; **ውስተ፡ መለያልዩ፡ ዘዘዚአሆሙ፡** Hez. 37, 7; **ቃሎሙ፡ ዘዘዚአሆሙ፡** 1 Esr. 3, 8; 4 Esr. 4, 48—51; Gen. 34, 25; **ዘዘ፡ ዚአነ፡** 43, 21; **ዘዘዚአክሙ፡** 37, 7; Rom. 12, 4; διάφορος Lev. 19, 19; Rom. 12, 6; Hebr. 9, 10; ποικίλος Tit. 3, 3; Hebr. 2, 4; Jac. 1, 2; 1 Petr. 1, 6; Ex. 35, 35; **ዘዘዚአሁ፡ ትምህርት፡** ποικιλτικὴ ἐπιστήμη Job 38, 36. b) praemisso **ዘዘ፡** (sc. nota Genitivi duplicata) vim reciprocationis nanciscitur, et cum verbis *dirimendi* junctum significat: *ab invicem*, *alius ab alio*, **ይፈልጦሙ፡ ዘዘዚአሆሙ፡** Matth. 25, 32; **ተፋለጡ፡ ዘዘዚአሆሙ፡** Act. 15, 39; **አስተራሐቅዎሙ፡ ዘዘዚአሆሙ፡** Dan. ap. 1, 51.

ዘሀለለ፡ quadrl. inus., referendum ad familiam late propagatam radicum זָלַל ذَلَّلَ ܙܠ ذَلْ ذَلَّلَ ذَالَ, quae primitus *pendulum esse*, *laxum dependere* significabant; in specie cfr. ܙܠ *lascive egit*, *luxuriatus est*, זֹלֵל liederlich, ذَاهِل *obliviosus*, *socors*; Amharenses habent **ዘለለ፡** *salire et jocari*.

አንዘሀለለ፡ V 1) intrs. a) *languescere*, *emolliri*, *dissolvi*: **ኢታንዘሀልል፡ ሶበ፡ ገሥጸከ፡** μὴ ἐκλύου ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος (Hebr. 12, 5) Chr. ho. 29; **አልባስ፡ ቀጠንት፡ ይመስጥ፡ ለነፍስ፡ ወይሬስያ፡ ታንዘሀልል፡** ἐκλύει ψυχὴν καὶ διακλᾷ καὶ διαχεῖ Chr. Ta. 29. b) *dissolutum esse*, α) *socordem esse*: **አንዘሀለሎታ፡ ለነፍስ፡** ῥᾳθυμοῦσαν καὶ ὑπτίαν γενομένην Chr. ho. 29. β) *lascivire*, *luxuriari*: **አንዘሀለሉ፡ በአብዝኆ፡ መባልዕ፡** ἐν πλησμονῇ ἄρτων ἐσπατάλων Chr. Ta. 29. γ) *luxuriae et desidiae deditum vagari*: **ዘያንዘሀልል፡ ምስለ፡ አብዳን፡** ὁ συμπεριφερόμενος ἄφροσιν Prov. 13, 20. 2) trs. *emollire*, *dissolvere*: **መፍትው፡ ለነ፡ ኢንረስዮ፡ ለሥጋ፡ ዘእንበለ፡ ረባሕ፡ ወኢናንዘሀልሎ፡ በተፈግዖ፡** ἄχρηστον ποιεῖν μηδὲ ἐκλῦσαι αὐτὸ τῇ τρυφῇ Chr. Ta. 29. [Lud. statuit: **አንዘሀለለ፡** *ineptivit*, *nugatus est*, *vanitatibus deditus fuit*, exemplo nullo allato].

ንዝሀሉል፡ et **አንዝሀሉል፡** part. *dissolutus* (liederlich, et *negligens*, *socors*, et *libidinosus*, *prodigus*, *nequam*): inobediens erat et **ተደመረ፡ ምስለ፡ አኑው፡** (monachis) **ንዝሀሉላን፡** Phlx. 104; opp. **ተዐቃቢ፡** Phlx. 106; de sacerdotibus malis, Apoc. Mar. Joh.; filius **እመ፡ ከነ፡ ንዝሀሉለ፡** (unordentlich) **በግብሩ፡** F. N. 24, 3; qui rem suam familiarem dissipat **ዝንቱ፡ እንዝሀሉል፡ ውእቱ፡ በሥርዐቱ፡ ወንዋዩ፡** et in custodiam committendus est **ከመ፡ ከዐበ፡ ንዝሀሉለ፡ ኢይኩን፡ በሃይማኖቱ፡** F. N. 32.

ንዝሀላል፡, rarius **ነዘሀላል፡**, subst. *vita dissoluta*, *animus dissolutus* a) *languor*, *desidia*, *ignavia*: **ሀኬት፡ ወንዝሀላል፡** (ὄκνος) Chr. Ta. 27; **ሀኬት፡ ወንዝሀላል፡** νωθής Chr. ho. 32; **ንዝሀላል፡ ወትዝኅርት፡** non decent anachoretam Phlx. 5. b) *lascivia*, *heluatio*, *nequitia*, *animus cupiditatibus agitatus*: viduae ecclesiasticae **ኢይሑራ፡ ውስተ፡ ሐውዘ፡ መባልዕት፡ ወንዝሀላል፡** Did. 14; **ነዘሀላለ፡** (v. **ንዝሀላለ፡**) **ፍትወት፡** ῥεμβασμὸς ἐπιθυμίας Sap. 4, 12. c) *animi levitas*, *temeritas*, *vanitas* (Leichtſinn, Leichtfertigkeit), spec. in loquendo: **እለ፡ ወድቁ፡ ውስተ፡ ንዝሀላል፡** εἰς τὸ ῥᾴθυμον (verfallen in leichtſinnige Reden) Cyr. c. Pall. f. 76; si pugnam detrectaveris **ናሁ፡ ተበየነ፡ ንዝሀላልከ፡** Jsp. p. 282; **ነዘሀላል፡** („nugae scurriles") Lud. ex Org. 5.

ነዘሀሊል፡ v. **ንዝሀሊል፡** adj. *dissolutus*, *ganeo*, *heluo*: **ነዘሀሊል፡** (v. **ንዝ"፡**) **ብእሲ፡** ὃς κατασπαλᾷ Prov. 29, 21.

መንዘሀልል፡ et **መንዝሀልል፡** part. *dissolutus* a) *ignavus*, *socors*, *languidus*: **በእንተ፡ ሀካያን፡ ወመንዝሀልላን፡** νωθρότεροι Chr. ho. 3; **ሀካይ፡ ወመንዘሀልል፡** ῥᾴθυμος Chr. ho. 32; **ሀዩይ፡ ወመንዝሀልል፡** Phlx. 135. b) *libidinosus*, *nequam*, *ganeo*, *heluo*, *nebulo*: **መንዝሀልል፡** ne sacerdos constituatur Clem. f. 85, nec diaconus Kid. f. 17; **መንዘሀልል፡ ወሰካሪ፡ ወተላዊዩ፡** F. M. 34, 1; **ውስተ፡ ቤተ፡ ሐኖት፡ ዘውእቱ፡ ቤተ፡ ዘማውያን፡ ወመንዘሀልላን፡** F. M. 32, 1; **ኢይሑር፡ ኅበ፡ መካናት፡ ዘይትጋብኡ፡ ውስቴቶን፡ መንዘሀልላን፡ ወእለ፡ ይሰክቡ፡ ተባዕተ፡ ወአብዛኅያን፡ ሠሐቅ፡** 34, 2; **ወልድ፡ መንዘሀልል፡ ዘይዘብጥ፡ ወላድያኒሁ፡ ወይፀርፎሙ፡** F. N. 42, 13.

ዘሀረ፡, **ተዝሀረ፡** *gloriari* vid. sub **ዘኀረ፡**

ዝሁራ፡ et **ዝሆራ፡** subst. i. q. زُهَرَة nomen *Veneris stellae*, **ዝሁራ፡** Jsp. p. 273; **ዝሆራ፡ ኮከብ፡** Sx. Jac. 25; **ሐነጹ፡ ምኵራበ፡ በሀየ፡ በስመ፡ ኮከብ፡ ዝሁራ፡** Sx. Mij. 3.

ዘለለ፡ inus., cui vis *vacillandi* et *nutandi* infuisse videtur, coll. זָלַל (זַלְזַל, زَلْزَلَ ܙܠܙܠ תַּלְתַּלִּים זַלְזַלִּים) an *tollendi?* (coll. דָּלַל et דָּלָה, vid. Ges. thes. p. 957. 1504).

መዝለል፡ et **ምዝላል፡** subst *vimen*, *pertica*, *vectis tenuior*: **ጾርዎ፡ በመዝለል፡** (v. **በምዝላል፡**) ἐπ᾽ ἀναφορεῦσι Num. 13, 23. — *Voc. Ae.*: **ምዝላል፡ ዘ፡ የወይን፡ ሰንሰ፡**

ዘልሐ፡ I, 1 [i. q. ܕܠܚ; دَلَحَ דָּלָה vel דְּלָה (in Targ. Jes. 30, 14)] vicina דָּלָה ܕܠܐ دَلَا] *haurire*, *exhaurire*: **ማይ፡ ዕሙቅ፡ ውስተ፡ ልበ፡ ብእሲ፡ መምክር፡ ወብእሲ፡ ጠቢብ፡ ይዘልሖ፡** ἐξαντλήσει αὐτήν Prov. 20, 5. (At Rad. Abb.: **ዘልሐ፡ ዘ፡ ጠመቀ፡**).

ዘልገሰ፡ quadrl. I *scabie ulcerosa*, in specie *elephantiasi corripi* vel *laborare*: Diocletianus **ዘልገሰ፡ ኵለንታሁ፡ ወፀዕየ፡ ልሳኑ፡** M. M. f. 19.

ዝልጋሴ፡ subst. [fortasse propagatum e زلع vel سلع *fissuris laboravit*, سَلَعٌ *lepra*] *scabies* vel *leprae species maligna, elephantiasis*: **ዝልጋሴ፡እኩይ፡** ἕλκος πονηρόν Job 2, 8; **ዝልጋሴ፡ወለምጽ፡** F. N. 4. 24, 2. 5. 7; ut convalescam **እምቍስለ፡ዝልጋሴ፡ኀጣውእ፡** Org. 6; **ደወየት፡በዝልጋሴ፡** Lud. e Vit. Sam. (Lud. exponit: morbi foedi genus, fortassis species luis venereae). — *Voc. Ae.*: **ዝልጋሴ፡እንጻንጼ፡በከ፡ብ፡ቍስለ፡ሥጋ።**

ዝልጉስ፡ part. *scabie ulcerosa*, in specie *elephantiasi, affectus*, a) de ovibus (*scabiosus*): Did. 6 (ed. Platt p. 38); **እመርዔት፡አባግዕ፡ቦ፡ዘይከውን፡ጥዑየ፡ወቦ፡ዝልጉስ፡** ψώρας ἀναπέπλησται Chr. Ta. 17; **ኖላዊ፡አባግዕ፡ሶበ፡ይሬኢ፡አሐቲ፡ዝልግስት፡አፉሃ፡ወለእመ፡ኢከልአ፡ፍጡነ፡ይከውና፡ኵሎሙ፡ዝልጉሳነ፡** (sic) Clem. f. 100. 112. b) de hominibus: **ዝልጉሳን፡(ኢይበኡ፡ውስተ፡ምሥዋዕ፡)** Clem. f. 176; **ዝልጉስ፡ወዘለምጽ፡** (at Gr. habet γονοῤῥυὴς καὶ λεπρός) 2 Reg. 3, 29.

I. **ዘለፈ፡** inus. i. q. זָלַף זָלֵף ܙܠܦ (ذرف) *stillavit.*

ዝሉፍ፡ part. *stillans* (liquor) i. e. στακτὴ *stacte*, Hez. 27, 16.

II. **ዘለፈ፡** rad., cui potestas *procedendi* et *praecedendi* nec non *properandi* inest, coll. زَلَفَ, سَلَفَ, سُلْفَةٌ. (Vis radicis prima in *fluendo* et *labendo* — vid. I **ዘለፈ፡** — fuisse videtur, cfr. دَلَفَ, إِذْرَعَفَّ cum ذرف et زرف).

አዝለፈ፡ II, 1, rarius **አዘለፈ፡** II, 2 *continuare, pergere, perseverare, perpetuare*, c. c. Acc. rei vel Inf.: **ዘአዝለፈ፡ትዕግሥቶ፡** ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος Matth. 10, 22. 24, 13; Marc. 13, 13 (ubi ed. rom. **አዘለፈ፡** habet); **ዘያዘልፍ፡ሐሰተ፡** (pertinax mendacii) F. M. 23, 1; **ሶበ፡አዝለፈ፡ጸሎተ፡** Phlx. 51; **ዘአዝለፈ፡ዘንተ፡ኀጢአተ፡** F. M. 10, 3; **ለእመ፡አዝለፍነ፡ዐቂበ፡** Hebr. 3, 14; **ከመ፡ያዝልፉ፡ገቢረ፡ትሩፋት፡** F. M. 2, 2; **ኢያዝልፍ፡ምሂረ፡በቃል፡ባሕቲቱ፡አላ፡ይኩኖሙ፡አርአያ፡** 2, 11; **አዘለፍነ፡ነጸሮታ፡** Chr. Ta. 8; c. **ላዕለ፡** seq. Inf., ut: **አዝለፈ፡ላዕለ፡ገቢረ፡እኩይ፡** Chr. Ta. 7; seq. **እንዘ፡**, Phlx. 63 (vid. sub **ደፍዐ፡**). (Job 39, 13: **ሰገኖ፡ዘታዘልፍ፡ወትነብር፡** absque auctoritate Graeci et sine sensu bono). — *Voc. Ae.*: **አውተረ፡ወአዝለፈ፡ዘ፡አረዘመ።**

ተዘለፈ፡ III, 1 (an 2?) ut videtur *temeritate rapi* vel *perturbari* (vid. **ዝሉፍ፡** n. 2, b): **እመ፡ተዘከርኩ፡ተዘለፍኩ፡** ἐσπούδακα Job 21, 6.

ዝሉፍ፡ part. 1) *continuus, perpetuus*, sed non nisi adverbialiter: *perpetuo, in perpetuum (aeternum), ad finem usque, prorsus, plane*, **ዝሉፈ፡** Ex. 21, 6, et plerumque **ለዝሉፉ፡** (gramm. § 163, 2) Ex. 27, 21; διὰ παντός Lev. 11, 42; εἰς τέλος 1 Par. 28, 9; Ps. 9, 6. 19. 73, 1; Hez. 22, 30; Dan. 2, 34; Judith 7, 30; Job 20, 7; Sir. 10, 13; καθόλου Hez. 17, 14; εἰς τὸ λοιπόν Judith 11, 3; ἐνδελεχῶς Sir. 20, 26; εἰς τὸν αἰῶνα vel ἕως αἰῶνος Sir. 11, 33. 24, 9; 4 Esr. 7, 10. 8, 35. 9, 21; et **እስከ፡ለዝሉፉ፡** Job 23, 3. 2) de hominibus a) *pertinax, pervicax, obstinatus*: ἄτακτος 1 Thess. 5, 14; ἀνυπότακτοι **ዝሉፋን፡እለ፡ኢይትኤዘዙ፡** Tit. 1, 6; 1 Tim. 1, 9; **ኢትኩን፡ዝሉፈ፡በልሳንከ፡** μὴ ἐνέδρευε τῇ γλώσσῃ σου Sir. 5, 14; castiga filium, **ከመ፡ኢይኩን፡ዝሉፈ፡** Did. 22; **ዝሉፍ፡ለይትገሠጽ፡** Kid. f. 9. b) celeriter procedens i. e. α) *praeceps, temerarius*: προπετής 2 Tim. 3, 4; προαλής Sir. 30, 8. β) *audax, insolens*, **ዝልፍት፡** θρασεῖα Sir. 22, 5; **ነፍስ፡ዝልፍት፡** ψυχὴ τολμηρά 19, 3; ὑπερήφανος Rom. 1, 30; **ኀቡላን፡ወዝሉፋን፡** τολμηταὶ αὐθάδεις 2 Petr. 2, 10; λαπιστής Sir. 20, 7. — (Job 28, 18 **ዝሉፍ፡ወዕንቡዝ፡** pro μετέωρα καὶ γαβίς).

ዘልፍ፡ subst. *perpetuitas, tempus perpetuum* vel *sempiternum*. Usitatum est 1) ad formanda adverbia: a) **ዘልፈ፡** α) *continenter, perpetuo, indesinenter, semper*, εἰς τέλος Gen. 46, 4; διὰ παντός Ex. 25, 30; Ps. 15, 8; Sir. 23, 10. 27, 11; Jes. 30, 29. 49, 16. 52, 5. 57, 16; ἐνδελεχεῖς Sir. 17, 19; ἀδιαλείπτως Rom. 1, 9; 1 Thess. 2, 13; πάντοτε Matth. 26, 11; Marc. 14, 7; Luc. 15, 31. 18, 1; Phil. 2, 12; 1 Thess. 1, 2; εἰς τὸν αἰῶνα Ps. 102, 9; Judae 25; **ዘልፈ፡ለለዕለቱ፡** Ex. 16, 5; **ኢ፡** — **ዘልፈ፡** *numquam*, **ዘኢይጸመሂ፡ዘልፈ፡** Lud. ex Enc. Teq. 14. β) *antea semper* vel *solito more* (gewöhnlich): **እለ፡ይሬእይዎ፡ዘልፈ፡** οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον Joh. 9, 8 rom.; Asc. Jes. 7, 2; **በከመ፡ይገብር፡ዘልፈ፡** καθὼς ἦν ποιῶν ἔμπροσθεν Dan. 6, 10; διόλου Dan. ap. 13, 13; **ከመ፡ዘልፈ፡** καθάπερ καθ' ἡμέραν Judith 13, 3; καθὼς χθὲς καὶ τρίτης ἡμέρας Dan. ap. 1, 15; 1 Reg. 19, 7 var. γ) *pluries, multoties, saepe, crebro*: πολλαχῶς Hez. 16, 26; πλεονάκις Ps. 128, 1. 2; πολλοῖς χρόνοις Luc. 8, 29; πολλάκις Phil. 3, 18; Marc. 5, 4. 9, 22; Joh. 18, 2. b) **ለዘልፍ፡** *in perpetuum*; *perpetuo* Num. 9, 16; Lev. 24, 3; **መሥዋዕት፡ለዘልፍ፡** Hez. 46, 15; **ዘለዘልፍ፡** Ex. 30, 8; **ኢያዐርፍ፡ለዘልፍ፡** (*numquam*) Enc. Mij. 23. c) **ከመ፡ዘልፍ፡** *ut semper, ut solitus erat* (wie gewöhnlich) Jud. 16, 20; 1 Reg. 19, 7. 20, 25. 2) ad formanda adjectiva: *perpetuus, jugis, sempiternus, creber*, sc. statui constr. vel notae Genitivi subjunctum, ut: **ሕግ፡ዘዘልፍ፡** Hez. 46, 14; **መሥዋዕተ፡ዘልፍ፡** 2 Esr. 3, 5. 20, 33; **መሥዋዕት፡ዘዘልፍ፡** Judith 4, 14; **ሠናያት፡ዘዘልፍ፡** *bona aeterna* Lud. ex Enc. Patr.; vel **ዘለዘልፍ፡** Ex. 30, 8; **በእንተ፡ደዌከ፡ዘዘልፍ፡** διὰ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας 1 Tim. 5, 23.

ዘላፍ፡ et **ዝላፍ፡** (**ዘለፍ፡** 4 Esr. 9, 21 Laur., lapsu calami scriptum?) subst. i. q. **ዘልፍ፡**; usurpatur **ለዘላፉ፡** vel **ለዝላፉ፡** (gramm. § 163, 2) a) *in perpetuum, (aeternum), sempiternum, perpetuo*, **ለዘላፉ፡** Num. 18, 19; Jos. 4, 6. 8, 28; Sir. 24, 9 var.; Did. ed. Platt p. 59; **ለዝላፉ፡** 2 Reg. 3, 1; Job 20, 28; Sir. 23, 26. 28, 16; Hebr. 7, 3 rom.; Marc. 3, 29 rom.; Org. 2. 3. b) *prorsus, plane*: Job 6, 9; Hez. 20, 15. 17, 14 var. c) *deinde semper*: καὶ ἐπάνω 1 Reg. 16, 13; **እምይእቲ፡ዕለት፡ወለዝላፉ፡** καὶ ἐπέκεινα Dan. ap. 1, 64.

ዝልፈት፡ n. act. *continuatio, perpetuitas, pertinacia*: **በእንተ፡ዝልፈተ፡ትዝኅርቶሙ፡** Phlx. 199; Lud. e Mss. Colb.

ዘልፋዊ፡ adj. rel. *perpetuus, sempiternus*, Th. P.

አዝላፊ፡ n. ag. *perseverans, assiduus, constans*: **ይኩኑ፡አዝላፍያነ፡ጾም፡ወጸሎት፡** F. N. 10, 6; **ለእመ፡ኮንከ፡አዝላፌ፡ለገቢር፡** . . . Phlx. 226.

መዝለፊ፡ part. c. term. adj. *perseverans, assiduus, pertinax*: mulier **መዝለፊት፡ተፀምዶ፡** F. N. 10, 8; **ኩኑ፡ለጸሎት፡መዝለፍያነ፡** F. N. 14; **መዝለፌ፡ስክር፡ወእከይ፡** F. N. 5.

ትዝልፍት፡ subst. *pertinacia, obstinatio, temeritas, nimia festinatio*: ἀπαιδευσία hom. Rhegini in Cyr. f. 109; **አኮ፡በሀከከ፡ወትዝልፍት፡** μηδὲν προπετὲς πράττειν Act. 19, 36; **በእንተ፡ትዝልፍቱ፡** διὰ τὴν προπέτειαν αὐτοῦ II Can. Ap. 61.

III. **ዘለፈ፡** I, 1 (raro I, 2 ut Rom. 14, 22 rom.) Subj. **ይዝልፍ፡** [amh. id.; etymon nondum liquet, cum primariae significationis exempla nulla supersint; nescio an componenda sit radix cum ثَرَبَ et ثَلَبَ] *arguere*, 1) *reprehendere, corripere, corrigere, admonere*, c. **ለ፡** pers.: Hen. 13, 10; Sap. 12, 2; c. Acc.: Kuf. 4. 15. 23; **ኢትዝልፎሙ፡ለእኩያን፡**, **ዝልፎ፡ለጠቢብ፡** Prov. 9, 8; **ዘይዘልፍ፡ፍኖተ፡** 28, 23; Sap. 1, 3; Job 39, 32; Hab. 1, 12; Hen. 89, 64; Tit. 1, 9; Judae 22; Luc. 3, 19 rom.; **ፊያታዊ፡ዘየማን፡ዘለፈ፡ርእሶ፡በጊዜ፡ሞቱ፡** Phlx. 54. 2) *coarguere, redarguere, convincere*, **ይዘልፈከ፡ቃለ፡አፉከ፡ወአኮ፡አነ፡** Job 15, 6. 21, 4; Hen. 96, 4; Num. 35, 30; 1 Tim. 5, 19; Hebr. 10, 28; Rom. 14, 22; c. **ማእከለ፡** *dijudicare inter* Gen. 31, 37.

ተዘለፈ፡ III, 1 et 2 refl. et pass. 1) *se ipsum reprehendere* vel *arguere*: **ተዘለፍኩ፡** ἐφαύλισα ἐμαυτόν Job 42, 6. 2) *redargui, convinci*: **በእለ፡ይዜለፉ፡ወይትመወኡ፡** Cyr. f. 104. — (De loco Job 21, 6 vid. II **ዘለፈ፡** III, 1). 3) i. q. **ተዛለፈ፡** n. 2. q. v.

ተዛለፈ፡ III, 3 1) *jurgari, argutari*: **ኢትዛለፍ፡በማእከለ፡ሊቃውንት፡** μὴ ἀδολέσχει Sir. 7, 14; **ለማርያም፡እኅተ፡ሙሴ፡ሶበ፡ተዛለፈት፡አውዐእዋ፡እምትዕይንት፡** Did. 31 (ni **ተዘለፈት፡** legere malueris). 2) *arguere, coarguere, redarguere, convincere*, **እምድኅረ፡ተዛለፉ፡በስምዕ፡ከመ፡ቀታሊ፡ነፍስ፡ውእቱ፡** Clem. f. 248; c. Acc. pers.: **አነ፡እዛለፎሙ፡** ἐγὼ μάρτυς Jer. 36, 23; **ይዛለፍኪ፡እከይኪ፡** 2, 19; Jes. 11, 4; **እመ፡ተዛለፍዎ፡በስምዕ፡** Clem. f. 123; Matth. 12, 27 rom.; seq. **ከመ፡** Jac. 2, 9; c. **በ፡** rei 2 Petr. 2, 16; c. **በእንተ፡** rei Joh. 8, 46. 16, 8; 4 Esr. 12, 38; vel c. dupl. Acc. 4 Esr. 12, 36. 13, 41 Laur. (In his locis omnibus sicut 12, 39 Laur. quidem **ተዘለፈ፡** III, 1 praebet, sed mei codices **ተዛለፈ፡** exhibent). 3) *reprehendere, objurgare, corripere, corrigere, castigare*, c. Acc.: **ይዛለፎሙ፡ለብዙኃን፡አሕዛብ፡** Jes. 2, 4; **በተዛልፎቱ፡** ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος Prov. 3, 11; Ps. 38, 14. 140, 6; Lev. 19, 17; Num. 25, 24 (παραδειγματίζειν) Hen. 14, 3; Tit. 2, 15; **በእንተ፡ተዛልፎተ፡ዘይነብቡ፡ዘኢመፍትው፡** Lud. Comm. hist. p. 305.

ዝልፈት፡ n. act. *reprehensio, objurgatio, castigatio, refutatio*: **እለ፡ይጸልኡ፡ዝልፈተ፡** Prov. 15, 10; **ለዝልፈተ፡አበሳሆሙ፡** Sap. 1, 9; M. M. f. 17.

ዘላፍ፡ et **ዘላፊ፡** n. ag. *reprehensor, correptor, redarguens*: **ኤልያስ፡ዘላፊ፡ሕገ፡ለቤተ፡አክዓብ፡** Enc. Jac. 28; **ዘላፊ፡** Jer. 6, 10 var.

ዘለፋ፡ subst. (sec. Lud. passim **ዘላፋ፡** scriptum), m. et f., 1) *reprehensio, objurgatio, correctio, admonitio*, Num. 5, 18; Ps. 72, 14; Prov. 1, 23; **ዘለፋ፡ከሡት፡** 27, 5; ἔλεγξις Job 23, 2; Sir. 41, 4; Hen. 14, 1; Joh. 8, 9; **አንብብ፡ዘለፋ፡ርእስየ፡** Org.; **ዘለፋ፡ኀጣውእ፡** ibid. 2) *redargutio, refutatio*, γαυρίαμα (*argutiae?*) Job 13, 12; **ንጽሕፍ፡እንከ፡ዘለፋሁ፡ለንስጥሮስ፡** M. M. f. 27.

ትዝልፍት፡ subst. *redargutio, argumentum*: **ትዝልፍተ፡ኀሊና፡ስሑን፡** ἀδρανοῦς διανοίας ἔλεγχος, Cyr. c. Pall. f. 93.

መዝለፊ፡ part. c. term. adj. *redarguens*: **ኮነ፡መዝለፌ፡** (v. **መዝላፊ፡**) **ኀሊናነ፡** Sap. 2, 14; formam **መዝላፊ፡** Lud. affert e Mss. Colb.

መዝላፍ፡ subst. *argumentum quo redarguitur*, Sap. 2, 14 var. (si quidem lectio bona est).

ዝሕለ፡ et **ዘሐለ፡** I, 1 Subj. **ይዝሐል፡** et **ይዝሕል፡**, *rubiginem trahere, rubigine* vel *aerugine obduci*, Jac. 5, 3; **ዘሐሉ፡** Jer. 6, 28 var.; **ሀጕል፡ወርቅከ፡እምትሀጕል፡ዐርክከ፡ወእምይዝሐል፡** (v. **ይዝሕል፡**) **ውስተ፡መድፍን፡** Sir. 29, 10. — *Voc. Ae.*: **ዝሕለ፡ዘ፡ዘሀገ፡** v. **ዛገ ።**

ዝሑል፡ part. *rubigine obductus, rubiginosus, aeruginosus, corruptus* (de metallis): **ጸሀርት፡ዝሕልት፡** Hez. 24, 6; **መጽሒት፡ዝሕልት፡** Sir. 12, 11; Fal. f. 29; **ኵሎሙ፡ዝሑላን፡** διεφθαρμένοι Jer. 6, 28; Judaei **ዝሑላነ፡አእምሮ፡** ἀναίσθητοι Chr. ho. 33.

ዛሕል፡ subst. *rubigo, aerugo, ferrugo*: **ከመ፡ዛሕለ፡ብርት፡እከዩ፡ልቡ፡** Sir. 12, 10; Ep. Jer. 11; **አንተ፡ኢሑብረትዋ፡ዛሕላ፡** Hez. 24, 6. 11. 12; Jac. 5, 3. a) an etiam *scoriae?* **እፌትን፡ዛሕለኪ፡በከውር፡ወአሤስል፡ኵሎ፡ናእከኪ፡** Jes. 1, 25. b) trsl.: *corruptela*, Org. 2; **መቃርስ፡ዕንቍ፤ዛሕለ፡ኀጢአት፡ዘኢያደመኖ፡** Enc. Haml. 22. [De etymo nihil certi habeo; nescio an radici (**ሰሐለ፡**) سحل vicina sit, rubigine a *detergendo* dicta].

ዙሐል፡ subst. (vid. **ዙሐል፡**) i. q. زُحَلُ *Saturnus* planeta, Jsp. p. 273; **ኮከብ፡ዙሐል፡** Sx. Sen. 12.

ዝሕነ፡ (etiam **ዝኅነ፡**; sec. Lud. **ዘሐነ፡**) I, 1 [an سكن שׁכן?] 1) *tranquillum esse* vel *fieri, sedari*, de fluctibus: **ዝሕነ፡** ho. Acacii in Cyr. f. 105; **ዝሕነ፡ማዕበል፡** M. M. f. 16; Org. 3. 2) *requiescere, securum fieri*: infirmus **ሶበ፡ረከበ፡ዐቃቤ፡ሥራይ፡ይትፌወስ፡እምሕማሙ፡ወይዝሕን፡እምደዌሁ፡** Gad. Kar.

አዝሐነ፡ II, 1 *tranquillare, sedare*: Christus **አዝሐና፡ለባሕር፡በተግሣጸ፡ነፋሳት፡** M. M. f. 25; Christe **ዘአዝሐንከ፡እምኔነ፡ማዕበላተ፡ውኂዛተ፡መናፍስት፡ርኩሳን፡** Kid. f. 11.

አስተዝሐነ፡ IV, 1 vel **አስተዛሐነ፡** IV, 3 *ad tranquillitatem perducere*: **ውስተ፡ዘመድኀን፡መርሶ፡እንዘ፡ታስተዝሕኑ፡** (v. **ታስተዛሕኑ፡** Cod. Tub.) **ንግሥ፡ለሐመርየ፡** Enc. Pag. 1.

ዝሑን፡ part. *tranquillus, lenis, securus*: **ዝሑን፡መርሶ፡** εὔδιος λιμήν hom. Cyr. f. 104; **ነፋስ፡ዝሑን፡** Chr. Ta. 34; **እንዘ፡ዝሑናን፡ንሕነ፡እምትንሣኤ፡መዋግድ፡** M. M. f. 262. trsl.: **በትእዛዝ፡ዝሑናት፡** ἡμερωτάτοις νομίμασιν Cyr. ad Th. f. 1.

ዛሕን፡ subst. (m.) *tranquillitas, tranquillum, malacia*: **ዛሕን፡ዐቢይ፡** γαλήνη μεγάλη Matth. 8, 26; Marc. 4, 39; Luc. 8, 24 (ubi ed. rom. **ዛሐን፡** exhibet); **ባሕር፡አርመመት፡ሶቤሃ፡ዐቢየ፡ዛሕነ፡** Deg.; **በዛሕን፡** *in tranquillo* γαληνῶς, ho. Procli in Cyr. f. 119; **ነቢር፡ምስለ፡ጠቢባን፡ሰላም፡ወዛሕን፡ወሀዲእ፡ውእቱ፡** Fal.; Clem. f. 192; **መርስ፡ወዛሕን፡ጥዑይ፡** Chr. Ta. [illegible]; **መርሶ፡ዛሕን፡** Chr. Ta. [illegible]; **ኀዶፊኒ፡ውስተ፡ዛሕን፡ወመርስ፡** Enc. Hed. 10. — *Voc. Ae.*: **መርስ፡ዘሕን፡ዘ፡ጸጥ፡ማለት፡**

ዝሕነት፡ n. act. *tranquillitas, serenitas*: **በዝሕነት፡መንግሥትክሙ፡** ἐπὶ τῆς ὑμετέρας γαληνότητος Cyr. ad Th. f. 1.

መዝሕን፡ part. (II, 1) *tranquillator, sedator*, Org. 3.

ዘሐቀ፡ I, 1 [سحج ذحج ذحق] Subj. **ይዝሐቅ፡** *decorticare, decoriare, glubere, deglubere, detrahere cutem* **ሀቢኒ፡መጥባሕተ፡እዝሐቅ፡ባቲ፡አንዳ፡ትፉሕ፡** Jsp. p. 340, **ዘባሒ፡ይዝሕቅ፡አንዳ፡እምዲበ፡ሥጋ፡** Chr. ho. 7; **ሰብአ፡**

ህንዴኬ፡ ዘሐቁ፡ አንጻሁ፡ ለቶማስ፡ M. M. f. 43; Jsp. p. 289; አዘዘ፡ መኰንን፡ ይሥትሩ፡ ሥጋሁ፡ ወይገዘሐቁ፡ አምእስቲሆሙ፡ Sx. Teq. 25; Genb. 11; Tachs. 8; al. crebro. — *Rad. Abb.*: ዘሐቀ፡ ዘ፡ አቈማጻ፡ አወፃ ።

ተገዘሐቀ፡ III, 1 *deglubi, decoriari* Gad. Ad. f. 18 (vid. sub **ተልሕጸ፡**); **ተገዘሐቀ፡ አንጻሆሙ፡** Sx. Haml. 5.

ገዘሑቅ፡ part. *decoriatus, degluptus:* **ማእስ፡ ገዘሕቅት፡** Sx. Genb. 26; homo **ገዘሑቀ፡ ማእስ፡** Enc. Jac. 13.

ምግዘሓቅ፡ (scriptum **ምግዘሐቅ፡**) subst. (locus ubi decoriant) *carnificina*, (si non *scalprum* quo decoriant): alii martyrium subeunt **ውስተ፡ አስኳተ፡ ሀገር፡ ወቦ፡ እለ፡ በምግዘሐቅ፡ ወቦ፡ እለ፡ በመንኰራኵር፡** M. M. f. 186.

I. **ዛሕዘሐ፡** quadrl., ut videtur *superfundi* (coll. سَحَّ *effudit, profudit, defluxit e loco superiore;* تَسَحْسَحَ id.). — *Rad. Abb.*: **ዛሕዘሐ፡ ዘ፡ ጠብጠበ፡ አለ ።**

ገዘሕዙሕ፡ part. *superabundans, exundans:* **መስፈርት፡ ምሉእ፡ ወገዘሕዙሕ፡ ወንሕኑሕ፡** Luc. 6, 38; **ትስረይ፡ ለቶ፡ ኄጋዩ፡ ገዘሕዘሕት፡ ወምልእት፡** Kedr f. 2.

ገዘሕዛሔ፡ subst. *exundatio, exuberantia*, Lud. sine auct.

II. **ዛሕዘሐ፡** dubiae significationis; occurrit **አዛሕዘሐ፡** II, sc. **ወያዘኀዘኀኒ፡ በሕቁ፡ ማእስየ፡** (in uno libro, var. pro **የሐገዘኒ፡** et **ያሐገዝኒ፡** q. v.) Job 30, 30.

ዘም፡ et **ዘሞ፡** n. prgr. sc. ζωμός, *jus, jusculum*, Hez. 24, 10 et 8 (var. pro **ደም፡**); Jud. 6, 19. 20.

ዜማ፡ *sonus, melos* vid. sub **ዘይመ፡**

ዘመመ፡ i. q. زَمَّ ܦܣܬ *constringere, capistrare* (vic. נֶזֶם et **ፀመመ፡**).

ገዘማም፡ subst. [زِمَامٌ ܦܣܬܳܐ] Pl. **ገዘማማት፡** *circulus* vel *annulus naribus bestiarum alligatus, funiculus annexus annulo per nares trajecto, capistrum:* **ተማሣጽ፡** sit tibi **ልጓም፡** et **ገዘማም፡** Fal. f. 27; Pl. usitatur pro Sing.: **ትወዲ፡ ሎቱ፡ ገዘማማተ፡ ውስተ፡ አንፉ፡** φορβαίαν Job 40, 20; **እወዲ፡ ለከ፡ ገዘማማተ፡ ውስተ፡ አንፍከ፡** φιμόν Jes. 37, 29; Org. 1. — *Voc. Ae.*: **ገዘማም፡ ዘ፡ መሽነግ፡**; *aliud:* **ገዘማማት፡ ብ፡ ስናጋ ።**

ዘመመ፡ *percelli, perturbari* Lud. affert e Mss. Colb. (An i. q. בִּזָּה?).

I. **ዘመረ፡** rad. cognata cum **ዜመ፡** زَمْزَمَ al. (vid. Hupfeld in Zeitſchrift für die Kunde des Morgenlandes Bd. III. 1840. p. 394 seq.); in specie cfr. זמר ܙܡܪ زَمَرَ, etiam ذَبَرَ et زَبَرَ.

ዘመረ፡ I, 1 i. q. **አገዘመረ፡** n. 1. q. v.

ዘመረ፡ I, 2 *cantare, ad modos instrumenti musici* vel *instrumento canere*, fere non nisi de cantu sacro: **ይዜምሩ፡ በአቅርንት፡** σαλπίζοντες ταῖς σάλπιγξι 1 Par. 15, 24; **ቀደሙ፡ ዘምሮ፡ ለእግዚ"፡ በአቅርንት፡** 2 Par. 29, 27. a) in specie *psallere, psalmos cantare:* **እዜምር፡ ለከ፡** εὐλογῶν μετὰ ψαλτηρίου Jes. 38, 20; ψάλλειν Ps. 9, 2. 12, 6. 67, 4. 104, 2; 4 Reg. 3, 15; Hen. 48, 5; 1 Cor. 14, 15; Jac. 5, 13; Rom. 15, 9; **ሶበ፡ ዘመሩ፡** ἐν τῷ ψαλτῳδεῖν 2 Par. 5, 13; **ይዜምሩ፡ በመሰንቆ፡** 1 Reg. 16, 16; c. **በ፡** psalmi: Apoc. 5, 9; **ውእቱ፡ ገዘማሬ፡ ዘከኑ፡ ይዜምሩ፡ ቦቱ፡** Sx. Hed. 7; (**ከመ፡**) **ይዘምሩ፡ በጊዜ፡ ተመጥዎ፡ ቍርባን፡ ኵሎሙ፡ ምእመናን፡** F. N. 13; **ቦ፡ እመላእክት፡ ዘይዜምር፡ ወቦ፡ ዘይቄድስ፡** Clem. f. 61; **ስብሐት፡ ወዘምሮ፡** Clem. f. 12. b) *cantando laudare* alqm: **ኀለያሁ፡ ወዘመራሁ፡ በበረከተ፡ እግዚ"፡** Sir. 47, 6.

አገዘመረ፡ II, 1 1) *solemniter pronuntiare, sancte profiteri, publice praedicare:* **ሃይማኖተ፡ መስቀል፡ በዐውድ፡ አገዘመረ፡** Enc. Teq. 5; **እንዘ፡ ታዘምር፡** (var. **ትዘምር፡** Cod. Tub.) **ሃይማኖተከ፡ በዐውድ፡** Enc. Ter 18. 2) *provocare* vel *appellare* (ab aliquo) *ad* alqm, c. **በ፡**, ut: **አገዘመረ፡ ወልደ፡ እግዚ"፡ በአቡሁ፡ ሰማያዊ፡ ወይቤ፡ ኢያእመርክሙኑ፡ ከመ፡ ዘውስተ፡ ቤተ፡ አቡየ፡ ሀሎኩ፡** M. M. f. 39 (e Luc. 2, 49); c. **ኀበ፡**, ut: **ሶበ፡ ለሊሁ፡ አገዘመረ፡ ኀበ፡ ነጋሢ፡** Act. 25, 25 rom.; c. **ለ፡** Act. 28 19 rom.; **ለሊሁ፡ አገዘመረ፡ ይሑር፡ ኀበ፡ ነጋሢ፡** 26, 32 rom.

ተዘመረ፡ III, 1 (an 2?) sibi (i. e. sui defendendi causa) solemniter pronuntiare vel invocare alqm sive testem sive judicem, *provocare ad* alqm a) *testimonii causa laudare* vel *memorare* auctorem vel dicta ejus, *auctoritate* alcjs *uti:* **ያቀውሙ፡ ቃላቲሆሙ፡ ተዘሚሮሙ፡ እምቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡** τὸν οἰκεῖον ἐμπεδοῦσι λόγον ἐξ αὐτῆς ἑλόντες τῆς θεοπνεύστου γραφῆς Cyr. c. Pall. f. 67; c. Acc.: **እላ፡ ፪ ቃላተ፡ ተዘመርነ፡ እንዘ፡ ትእልፌት፡ ዘከመዝ፡ ወፈድፋደ፡ ውስተ፡ ቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡** Cyr. f. 116. b) *appellare* vel *provocare ad* judicem superiorem, c. Acc. pers. Act. 25, 11 rom.; c. **ኀበ፡** pers. et Acc. rei cujus causa provocatur (*vindicare sibi* alqd ab alqo): **ተዘመረ፡ መድኀኒቶ፡ ኀበ፡ ነጋሢ፡** Act. 25, 21; c. **በ፡** nominis, ut: **ተዘመር፡ በስመ፡ ዚአሁ፡** Lud. e Syn.

ገዘሙር፡ part. et subst., is ad quem testimonii causa provocatur i. e. *testis, auctor:* **ገዘሙረ፡ ቃላትየ፡ ነቢይ፡ ኤርምያስ፡** Cyr. f. 106; **ለገዘንቱ፡ ገዘሙር፡ ጳውሎስ፡** (hujus rei testis est P.) f. 118; **ወገዘሙር፡ ጳውሎስ፡ እንዘ፡ ይብል፡** καὶ μαρτυρήσει λέγων ὁ Π., Cyr. c. Pall. f. 69; **ገዘሙረ፡ ህላዌ፡ ዘዚአሁ፡ ኮነ፡ ከመ፡** propria ejus natura προςμεμαρτύρηκεν ὅτι f. 76.

ዘማሪ፡ n. ag. *psaltes, psalmorum cantator:* **ዘማሪ፡ ዳዊት፡** ψάλλων, Cyr. c. Pall. f. 88. 94.

ገዘማሬ፡ subst., m. et f., Pl. **ገዘማሬያት፡** *psalmodia, hymnus sacer, psalmus:* **ገዘማሬ፡ መላእክት፡ ቅዱሳን፡** Phlx. 195; Sx. Hed. 7 (vid. sub **ዘመረ፡**); Deg. (crebro); d'Abbadie Cat. p. 99; **ዘምሩ፡ በአልባቢክሙ፡ ገዘማሬያተ፡ ወስባሔያተ፡** F. M. 32, 7.

መዘምር፡ part. (I, 2), Pl. m. **መዘምራን፡**, f. **መዘምራት፡**, *psaltes, psalmicen, cantor ecclesiasticus, psalmista:* **መዘምራን፡** ψαλτῳδοί 1 Par. 15, 27; Sir. 47, 9. 50, 18; ψάλλοντες Ps. 67, 27; **መዘምራን፡ ወመዘምራት፡** ᾄδοντες καὶ ᾄδουσαι 2 Esr. 2, 65. 17, 1. 68; **በከመ፡ ይቤ፡ መዘምር፡** (auctor psalmi) M. M. f. 196; ψάλται ecclesiae christianae: II. Can. Ap. 64; F. N. 8; Did. 16; F. M. 15, 3; Jared **መዘምር፡** Deg.

መገዘሙር፡ (**ምገዘሙር፡** Act. 13, 1 rom.) subst. (m.), [מִזְמוֹר ܡܙܡܘܪܐ مَزْمُور], coll. et Sing., Pl. **መገዘሙራት፡**, sed etiam **መዘሙር፡** (Phlx. 237 al.; et **መዘምርት፡** Asc. Jes. 4, 21 bis, si quidem lectio sana est), 1) *psalmus, psalmi, hymnus* vel *oda sacra*, ψαλμός in titulis singulorum Psalmorum; Job 30, 31; Judith 16, 1; **መገዘሙረ፡ መሰንቆክሙ፡** Am. 5, 23; Act. 13, 33;

ᾠδή Apoc. 5, 9; ψαλμοί **በመዝሙር፡** Jes. 66, 20; Ps. 94, 2; 1 Cor. 14, 26; Eph. 5, 19; ᾠδαί Sir. 47, 17; 2 Esr. 22, 36; **መዝሙረ፡ ጽባሕ፡** Genz. f. 72. 73; **መጽሐፈ፡ መዝሙር፡** *liber psalmorum* vel *psalterium* Luc. 20, 42; Act. 1, 20 vel **መዝሙር፡** Luc. 24, 44; vel **መጽሐፈ፡ መዝሙራት፡ ዘዳዊት፡** vid. editionem Psalm. Lud. 2) *psalterium, instrumentum quo psallitur:* Sir. 40, 21; Ps. 32, 2. 48, 4. 80, 2. 91, 3. 149, 3. 150, 3. 151, 2; Hez. 33, 32; Sap. 19, 17 (ubi var. **መዝመር፡** invenitur); **መዝሙር፡** νάβλαι 3 Reg. 10, 12; 4 Esr. 10, 28. 3) *chorus psallentium*, cf. ἱεροψάλται **መዝሙር፡** 1 Esr. 5, 27. 45 (at **ካህናት፡ መዝሙር፡** 8, 5. 22); **መዝሙረ፡ ነቢያት፡** χορός 1 Reg. 10, 5. 10.

መዝመር፡ *psalterium* vid. sub **መዝሙር፡**

ምዝማር፡ subst. locus ad quem testimonii causa provocatur, *testimonium, auctoritas:* **ዘእምቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ ምዝማር፡** αἱ ἐκ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς ἀποδείξεις Cyr. ad Reg. f. 26; f. 28 (vid. sub **አስተማጽአ፡**); Cyr. f. 106; **ብዙኃ፡ ምዝማረ፡ ብየ፡** M. M. f. 65.

መዝምር፡ subst. (vid. **መሥመር፡**) *versus* in libro, Lud. ex Syn.

II. **ዘመረ፡** i. e. سمر *colorem fuscum habuit.*

አዝመር፡ subst. (i. e. أسمر *fuscus*) *purpura*, Apoc. 18, 12. 16. — *Voc. Ae.:* **አዝመር፡ ዘ፡ ማኅበስ ።**

ዘመረግድ፡ *smaragdus* vid. sub **መረግድ፡** c. 170.

ዘመን፡ subst. (m.), Pl. **አዝማን፡**, rarius **ዘመናት፡** (*tempora anni*), Pl. Pl. **አዝማናት፡** [זְמָן زَمَن et زَمَان [illegible]] *tempus, tempus statutum,* χρόνος Koh. 3, 1; Act. 27, 9; καιρός Gen. 1, 14; Hen. 72, 1; Apoc. 11, 18. 22, 10; **ዘመን፡ ወአዝማን፡ ወመንፈቀ፡ ዘመን፡** 12, 14; **መዋዕል፡ ወአዝማን፡** Act. 1, 7; **እምቅድመ፡ መዋዕል፡ ወኵሉ፡ አዝማን፡** Clem. f. 48; **እምቅድመ፡ መዋዕል፡ ወአዝማናት፡** Lit. Chrys.; **ደኃሪ፡ ዘመን፡** 4 Esr. 14, 4; **በአዝማን፡ እለ፡ እሙራን፡** Hen. 75, 4. 5; **በውእቱ፡ አዝማን፡** Hen. 80, 3. 6; **ዘመነ፡ ኦሪት፡**, **ዘመነ፡ ወንጌል፡** Lud.; **እስከ፡ ዘመኑ፡** *ad tempus quoddam, aliquamdiu* Tob. 14, 4, vel **እስከ፡ ዘመን፡** Hen. 90, 1. 5; **በዘመኑ፡** *tempore suo* Ex. 34, 18; Lev. 26, 4; **ኵሉ፡ በበ፡ ዘመኑ፡** Hen. 2, 1; **እጸንሕ፡ አነ፡ እምዘመን፡ ዘመነ፡** *de die in diem* Enc. Sen. 11. a) *vices:* **ሠለስተ፡ ዘመነ፡** τρεῖς καιρούς Ex. 23, 17. 34, 23; Deut. 16, 16. b) *aetas* hominis (Lebenszeit) Enc. Nah. 4. c) *aevum, saeculum:* **ሰብአ፡ ዘመኑ፡** homines temporis illius Jsp. p. 308; **ሰብአ፡ አዝማናት፡** p. 273; **ሊቃውንት፡ ዘመን፡** seniores qui posthac suo quisque tempore erunt F. M. 13. d) *tempora anni:* **ዘመናት፡** Abush. 4. 6 al. (vid. sub **ሐጋይ፡**). e) *tempestas:* **ለእመ፡ ዘመን፡ እንሥአት፡ ሞገዳ፡** Enc. Pag. 1. — (2 Reg. 22, 3 interpres καιρός pro κέρας legisse videtur).

ዘመናዊ፡ adj. rel. *temporalis:* **መብልዕ፡ ማሳኒ፡ ወዘመናዊ፡** F. N. 9; **ትፍግዕት፡ ዘመናዊት፡ ወኅላፊት፡** Chr. ho. 26; **ሕይወት፡ ዘመናዊት፡** (opp. **ዘለዓለም፡**) Abush. 38.

ዘመወ፡ I, 2 (**ይዜምዉ፡** I, 1 Sx. Mij. 25 lapsu calami scriptum videtur); semel inveni **ዘነወ፡** (Kuf. p. 121 ann. 18) [vid. **ዘነየ፡**, זָנָה زنا زنى; amh. **ዘማ፡**] *scortari, fornicari, stuprum facere, moechari, adulterare,* πορνεύειν, ἐκπορνεύειν Gen. 38, 24; Jer. 3, 6; 1 Cor. 6, 18. 10, 8; μοιχεύειν, μοιχᾶσθαι Ex. 20, 13; Jer. 5, 7. 7, 9; Hez. 23, 43; Matth. 5, 28. 19, 9; Luc. 16, 18; Rom. 2, 22; c. **ምስለ፡** pers.: Jer. 3, 8; Hez. 16, 26. 30; F. M. 5, 3; c. **በ፡** pers.: Lev. 20, 10; Num. 25, 1; Kuf. 39; Jer. 36, 23; Hez. 16, 16; c. **በድኅረ፡** Kuf. 7; **ዝሙት፡ ዘዘመዉ፡ ትጉሃን፡** Kuf. 7; **ኢዘምዎ፡** ἐγκράτεια *castitas* 2 Petr. 1, 6; **ኢዘምዎት፡** Gal. 5, 23. a) usurpatur de omnibus libidinibus naturae repugnantibus: **ዘምዎት፡ ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲ፡** F. M. 7, 1; **እለ፡ ይዜምዉ፡ ተባዕት፡ ምስለ፡ ተባዕት፡ ወአንስት፡ ምስለ፡ አንስት፡** 7, 4; **ዘዘመወ፡ በእንስሳ፡** 7, 1. 2; **ብእሲ፡ ዘይዜሙ፡ በነፍስቱ፡ ሥጋሁ፡** Sir. 23, 16; c. Acc.: **ዘዘመወ፡ ተባዕተ፡** F. M. 7, 1. 3. b) transfertur (ex usu loquendi biblico) α) ad idololatriam: c. **በ፡** numinis: **ዘመወት፡ በዕፀው፡ ወበእብን፡** Jer. 3, 9 vel gentilium: **አንቲኒ፡ ዘመውኪ፡ በብዙኃን፡ ኖሎት፡** Jer. 3, 1; c. **ድኅረ፡** numinis quod sectantur: Ex. 34, 16; Lev. 17, 7; c. **እምነ፡** Dei a quo deficiunt: Ps. 72, 26; Hos. 4, 12. 9, 1; Hez. 23, 5; vel **እምድኅረ፡** Hos. 1, 2; abs.: **ኵሎሙ፡ እለ፡ ኢዘመወ፡ ልበሙ፡** Sir. 46, 11; Apoc. 2, 14. β) ad commercia populorum gentilium inter se: Apoc. 17, 2.

አዘመወ፡ II, 2 *ad stuprum seducere, ad scortandum pellicere, scortari facere* vel *sinere:* Lev. 19, 29; Ex. 34, 16; 2 Par. 21, 13; Apoc. 2, 20; **አዘመውከ፡ ለብእሲተ፡ ካልእከ፡** Did. 1; meretrix ait: ignis in me ardet **ወያዜምወኒ፡ ዘእንበለ፡ ፈቃድየ፡** Gad. T. H.; *impudicitiae maculam aspergere* alicui Deut. 22, 21. 23, 3.

ዝሙት፡ subst., f. et m., *scortatio, fornicatio, stupra, adulterium, impudicitia, libidines:* πορνεία Gen. 38, 24; Kuf. 7; Sir. 26, 9; Matth. 15, 19; 1 Thess. 4, 3; Act. 15, 20; **ዝሙት፡ ብእሲት፡ ምስለ፡ ብእሲት፡** F. M. 7, 1; **ዝሙት፡ ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ ወበእንስሳ፡** ibid.; **ቤተ፡ ዝሙት፡** πορνεῖον (*domus meretricia, lupanar*) Hez. 16, 39; **ትርሲተ፡ ዝሙት፡** εἶδος πορνικόν (ornatus *meretricius*) Prov. 7, 10; *incestus* 1 Cor. 5, 1; adulterium Matth. 19, 9; Joh. 8, 3; Rom. 7, 3; ἀσέλγειαι 1 Petr. 4, 3; 2 Petr. 2, 2; Judae 4; trsl. de idololatria: Jes. 47, 10. 57, 9; Jer. 2, 20. 3, 2. 9; Hez. 16. 23, 8; Apoc. 2, 21; de commercio cum populis gentilibus: Nah. 3, 3. 4; Apoc. 17, 2.

ዘማ፡ subst. f., Pl. **ዘማት፡** *scortum, meretrix, adultera, moecha,* πόρνη Gen. 34, 31. 38, 15; Lev. 21, 14; Deut. 23, 18; Jer. 3, 3; Hez. 23, 43; Sir. 9, 6. 19, 2; **ብእሲት፡ ዘማ፡** Prov. 5, 3; Hos. 1, 2; Hebr. 11, 31; **፪ አንስት፡ ዘማት፡** 3 Reg. 3^{b}, 16. 22, 38; Prov. 29, 3; Joel 4, 3; **ከመ፡ ማሕሌት፡ ዘዘማት፡** Jes. 23, 15; **ዘርአ፡ ዘማውያን፡ ወዘማት፡** Jes. 57, 3; **ኀደሩ፡ ቤተ፡ ዘማት፡** Jer. 5, 7; Luc. 15, 30; **በከመ፡ ይገብሩ፡ አንስት፡ ዘማት፡** Did. 3; Clem. f. 163; μοιχαλίς **በቀለ፡ ዘማት፡** Hez. 16, 38. 23, 45; trsl.: Jes. 1, 21; **ዛቲ፡ ትውልድ፡ ዘማ፡ ወኃጥእት፡** Marc. 8, 38; **ዘማ፡ ሠናይት፡ ወፍሥሕት፡** Nah. 3, 4; **ዘማ፡ ዐባይ፡** Apoc. 17, 1. 5. 15.

ዘማዊ፡ n. ag., f. **ዘማዊት፡**, Pl. m. **ዘማውያን፡**, f. **ዘማውያት፡** 1) m. *scortator, fornicator, adulter, moechus:* **ብእሲ፡ ዘማዊ፡** πόρνος Sir. 23, 17; κύων Deut. 23, 18; F. M. 5, 1; **ዘማውያን፡** 1 Cor. 5, 9; 1 Tim. 1, 10; Apoc. 22, 15; F. M. 5, 8—10; μοιχός Job 24, 15; **አረጋዊ፡ ዘማዊ፡** Sir. 25, 2; **ዘማውያን፡** Jer. 57, 3; Sap. 3, 16; Jac. 4, 4; etiam *libidine percitus* vel *insaniens*, θηλυμανής, de equis: **አፍራስ፡ ዘማው**

የን፡ Jer. 5, 7. 2) f. *meretrix, fornicatrix, moccha, adultera, impudica* Prov. 5, 20; Kuf. 41; Kid. f. 23; F. M. 5, 1; ዘማውያት፡ Matth. 21, 31; F. M. 34, 8; μοιχαλίς Prov. 18, 22; Rom. 7, 3; Joh. 8, 3; ትውልድ፡ዘማዊት፡ Matth. 12, 39.

ዝሙና፡ subst. *scortatus, scortatio*, Kuf. p. 121 ann. 18.

ዘመደ፡ rad., cui significatus *jungendi* et *copulandi* inerat, coll. צֶמֶד ضُمٌّ ضَمَدَ ፀመደ፡ (ܨܡܕ).

ተዘምደ፡ III, 1 *propinquitatis vinculis conjunctum* vel *cognatum esse*: እሉ፡እለ፡ይዘመዱ፡ወይሰናሰሉ፡እስመ፡ተወልዱ፡እምአበው፡ወእምሐሌውያን፡ F. N. 24, 2; ለእመ፡ዘመወ፡ምስለ፡ክልኤት፡ዘተዘመድ፡ cum aliis quae (ei) cognatae sunt F. M. 5, 3; ተዘምዶት፡ *cognatio* F. N. 10, 6, vel ተዘምዶ፡, ut: ከነ፡ተዘምዶ፡መንፈሳዊ፡ማእከሌሆሙ፡ F. N. 24, 2.

አስተዛመደ፡ IV, 3 *inter se copulare* Abush. 37; in specie *propinquitatis vinculis*, ተሰምዮት፡በመንፈስ፡ዘያስተዛምድ፡ምስለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ከመ፡ተዘምዶት፡ሥጋዊ፡ያስተሳትፍ፡ምስለ፡ሥጋ፡ F. N. 51.

ዘመድ፡ subst. (m.), Pl. አዝማድ፡ *cognatio, familia, stirps, genus, cognatus, cognati, consanguinei, proximi*, συγγένεια ዘመድ፡ Gen. 12, 1; Ex. 6, 16. 19; Ruth 2, 3; Jes. 38, 12; vel አዝማድ፡ Ruth 2, 1; Luc. 1, 61; Act. 7, 14; τὸ γένος ዘመድ፡ Tob. 5, 12; Act. 17, 29; vel አዝማድ፡ Jer. 36, 32. 43, 31; Tob. 6, 12; Act. 7, 13; γενεά አዝማድ፡ Gen. 31, 3; συγγενής ዘመደ፡ዚአየ፡ትከውን፡ 1 Esr. 4, 42; ዘመድከ፡ይእቲ፡ Lev. 18, 14. 20, 20; አዝማዲከ፡ውእቱ፡ Tob. 6, 11; Luc. 1, 36; Joannes Bapt. fuit አዝማዱ፡ለክርስቶስ፡በሥጋ፡ Lud. e Vit. Theoph.; συγγενεῖς አዝማድ፡ Rom. 9, 3. 16, 7. 11; Dan. ap. 1, 63; οἱ ἐγγύτατοί μου አዝማድየ፡ Job 6, 15. 19, 14; Ps. 14, 4. 37, 12; οἰκεῖοι 1 Tim. 5, 8; ዘእምባዕድ፡ዘመድ፡ ἀλλογενής *alienigena* Lev. 22, 12. 13. Cognatorum varia genera haec sunt: አዝማድ፡ዘበሥጋ፡ vel እምከዊነ፡ትውልድ፡ (*consanguinei*); አዝማድ፡እመንገለ፡ተዋስቦ፡ (*affines*); አዝማድ፡እመንገለ፡ሕግ፡ (spirituales); አዝማድ፡ዘበንብረት፡ (q. v.) F. N. 24, 2. a) οἱ γονεῖς *parentes* አዝማድ፡ Matth. 10, 21; Joh. 9, 18—22; Col. 3, 20; Dan. ap. 1, 3; ዘመዱ፡ያስተኀፍር፡ Prov. 29, 15; socer et socrus እምይእዚሰ፡ዘመድኪ፡ Tob. 10, 12. b) *majores, patres*: γονεῖς አዝማድ፡ Judith 5, 8; πρόγονοι Sir. 8, 4; 1 Tim. 5, 4. c) *progenies* Sir. 45, 13. d) *genus ejusdem aetatis* (Geſchlecht, Generation), γενεά Ex. 17, 16. e) *gens*, ἔθνη Gen. 10, 32; ኵሉ፡ዘመደ፡እስራኤል γένος Jos. 4, 14. f) *genus humanum*: ዘመደ፡እጓለ፡እመሕያው፡ 4 Esr. 7, 42; ዘመደ፡መዋቲ፡ 8, 40; coll. Gen. 11, 6. g) *genus* vel *species* (Gattung, Art), animatorum et inanimatorum: γένος በበዘመዱ፡ Gen. 1, 11. 12. 21. 24. 25. 7, 14; Kuf. 3; ዘንተ፡ዘመደ፡፲ግብረ፡ Kuf. 2; እንስሳ፡በበዘመዱ፡ Sir. 43, 25; እምኵሉ፡ዘመደ፡ዓሣ፡ Matth. 13, 47; ኵሉ፡ዘመደ፡መብልዕ፡ Gen. 40, 17; ክልኤ፡ዘመድ፡ዘቲ፡በዓል፡ (duplicis generis) Kuf. 6; *quod ejusdem generis* vel *speciei est*: አዕዋፍ፡ምስለ፡ዘመዱ፡የኀድሩ፡ πρὸς τὰ ὅμοια αὐτοῖς Sir. 27, 9; ኵሉ፡እንስሳ፡ያፈቅር፡ዘመዶ፡ τὸ ὅμοιον αὐτῷ 13, 15. h) *genus* vel *familia* i. e. *ordo*: Act. 4, 6; ኢይኩን፡፩እምዘመደ፡ክህናት፡መዐትመ፡ F. M. 21, 3.

ዝምደት፡ n. act. *cognatio* (i. q. ተዘምዶ፡): ዝምደት፡ዘኢትትፌጸም፡ cognatio imperfecta (ex. gr. fratres vel sorores ex altero tantum parente) F. N. 42, 6; ዝምደት፡እምሐዊን፡ኅበ፡ (cum) ወልደ፡ምዉት፡ (sc. ወልድ፡) ዝምደተ፡አብና፡ወወልድና፡ ibid.

ትዝምድ፡ (pro ትዝምድት፡) subst. *cognatio, genus, stirpes, familiae, progenies*: exi እምነ፡ምድርከ፡ወእምነ፡ትዝምድከ፡ Kuf. 12. 25; እሉ፡ትዝምደ፡ያዕቆብ፡ Kuf. 39; ኄሩተ፡ትዝምድ፡ εὐγένεια Sap. 8, 3; ἔκγονα Prov. 23, 18; in specie *genus* vel *genera ejusdem aetatis* (i. q. ትውልድ፡) ኵሉ፡በበ፡ትዝምዱ፡ኵሎ፡መዋዕለ፡ Kuf. 5; ውስተ፡ትዝምዶሙ፡ vel በኵሉ፡ትዝምዶሙ፡ Kuf. 6; Lud. Comm. hist. p. 323 n. 71.

ትዝምድና፡ subst. *cognationis gradus* vel *ratio*, F. N. 52; ትዝምድና፡ዘውሉድ፡ F. N. 42, 6.

I. **ዘርቅ፡** subst. [سَرَجَ *mentitus fuit*, aliâs שׁקר] *fucus, verba fucata et vana, lenocinium*: ወእመኒ፡ነገረ፡ዘርቅ፡ (v. ትምይንት፡) አምጽአት፡ለከ፡ λόγοις τοῖς πρὸς χάριν Prov. 7, 5; Did. 2; ነገረ፡በከ፡ወዘርቅ፡ Sx. Masc. 28; ነገረ፡ዘርቅ፡ Org. 5 et 7; ኀሊና፡ነገረ፡ዘርቅ፡ዘኢይደሉ፡ለክርስቲያን፡ Form. Conf. — *Voc. Ae.*: ዘርቅ፡ዘ፡ግዕዚ፡

II. **ዘርቀ፡** i. e. زَرِقَ *caeruleus fuit* (oculus).

አዝረቅ፡ adj. i. e. أَزْرَقُ *caeruleus*: ብንተ፡አዕይንቲሁ፡አዝረቅ፡ (scriptum est አቅረዝ፡) ከመ፡ኒል፡ Sx. Haml. 8; አልባስ፡ዘሕብረ፡አዝረቅ፡ Abush. 50.

III. **ዘረቀ፡** i. e. زَرَقَ *petivit hasta* مِزْرَاقٌ *appellata*.

ምዝራቅ፡ subst. i. e. مِزْرَاقٌ *hasta brevis, jaculum*: ደርበዮ፡በምዝራቅ፡ውስተ፡ከርሡ፡ወቀተሎ፡ Jsp. p. 284.

ዘርብ፡ subst. *piper*, Lud. auct. Gregorii.

ዘረበ፡ inus., vic. ጸረበ፡ ضَرَبَ.

ዘርብ፡ድኅንየ፡ብ፡የበገና፡መምቻ፡ cfr. مِضْرَابٌ *plectrum*.

መዝረብ፡ subst. *malleus*: Jael sumsit መትከለ፡ወመዝረበ፡ Abush. 47. — *Voc. Ae.*: ሰፌልያ፡መዝረብ፡ብ፡መዶሻ ።

ዘርበናት፡ subst. Pl., sine dubio a ዘርበን፡ i. q. زَرْبُول *calcei partibus posterioribus elatis instructi*: እሉ፡እሙንቱ፡እለ፡ቀዲሙ፡የሐርምዎ፡ለአሣእን፡ወድኅረሰ፡የሐውሩ፡በዘርበናት፡ወበቆጸናት፡ M. M. f. 185.

ዘርቤት፡ subst. i. q. زِرْبِيَّةٌ, Pl. ዘርቤታት፡, *tapes, tapetum* (utrimque villosum): ዘርቤታተ፡ነጸፍኩ፡ዘእምግብጽ፡ ἀμφιτάποις Prov. 7, 16; Did. 2; ነጸፈት፡ዘርቤታተ፡ወአልባሳተ፡ደርከኖ፡ውስተ፡ዐራት፡ Sx. Jac. 13. — *Voc. Ae.*: ዘርቤት፡ዘ፡ብሳጥ፡ v. ብስጥ፡

ዘራት፡ v. ዛራት፡ subst. *camelopardalis* [زَرَافَةٌ] Deut. 14, 5. (Vid. Lud. hist. I, 10 n. 33; et Lud. lex. amh. sub ዠራት፡ c. 79).

ዘርአ፡ I, 1 [rarius ዘርዐ፡; זרע ܙܪܥ زرع ذَرَأَ; vid. ዘረወ፡ et ዘርዘረ፡] Subj. ይዝራእ፡ 1) *semen spargere, seminare, serere, conserere*, abs.: Koh. 11, 4; ዘሪእ፡ Jes. 28, 24;

Lev. 25, 11. 20; Ps. 125, 6; Jud. 6, 3; Matth. 6, 26. 13, 3. 4; ዘይዘርእ፡ *sator* Matth. 13, 3; Joh. 4, 36. 37; c. Acc. seminis: Jes. 28, 25; ዘርአ፡ ኢትዝርኡ፡ Jer. 42, 7; Hagg. 1, 6; Matth. 13, 24. 25; c. ዲበ፡ vel ውስተ፡ terrae: በጽሐ፡ ጊዜ፡ ዘርእ፡ ለዘሪእ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Kuf. 11; ኢትዝርኡ፡ ለክሙ፡ ውስተ፡ ሦክ፡ Jer. 4, 3; Gen. 26, 12; Matth. 13, 31; c. Acc. agri: Lev. 25, 3; Ex. 23, 10; Gen. 21, 33. 47, 23; Ps. 106, 37; Hez. 36, 9; a) trsl.: እዘርኦሙ፡ ለእስራኤል፡ Jer. 38, 27; ዘርኡ፡ ነፋሰ፡ ወአረሩ፡ ዐውሎ፡ Hos. 8, 7; ዘይዘርእ፡ ሑበለ፡ የአርር፡ እከየ፡ Prov. 22, 8; Job 4, 8; Marc. 4, 14; Gal. 6, 8. b) *semen immittere* feminis, *seminare, fecundare:* ከመ፡ ኢትዝሩእ፡ ዘርአከ፡ ላዕሌሃ፡ Lev. 18, 20; Hen. 15, 5. c) *semen spargere* dicitur de planta ipsa: Gen. 1, 11 var.; Lev. 11, 37 var.; Deut. 29, 22 var. 2) *spargere, dispergere, disseminare:* ዘርአ፡ ውስቴታ፡ ጼወ፡ Jud. 9, 45; διασπείρειν Deut. 32, 8.

ተዘርአ፡ III, 1 1) *seri, seminari, conseri,* de semine: ዘርእ፡ ዘይዘሩእ፡ (v. ዘይዘርእ፡) Lev. 11, 37; Gen. 1, 11. 12. 29 (ተዘሪአ፡); Deut. 29, 22; Matth. 13, 19 seq.; Marc. 4, 15 seq.; de agro: ምድር፡ ዘኢይዘሩእ፡ Jer. 2, 2; Jes. 19, 7; Num. 20, 5. a) trsl.: 4 Esr. 9, 34; ቃል፡ ዘተዘርአ፡ Jac. 1, 21. b) de animatis: ኀቡረ፡ ተዘሩእነ፡ ማእከለ፡ ከርሥኪ፡ Kuf. 35. 2) *spargi, dispergi,* de fluidis Hen. 60, 16. 21; ተዘርኡ፡ διεσπάρησαν Gen. 9, 19.

ዝሩእ፡ part. *satus, seminatus, consitus,* Org. 5; ለአመ፡ ዐቀብነ፡ አበሳሁ፡ ለዘይትገነይ፡ ለነ፡ ኮነት፡ ዝርእት፡ ውስተ፡ ኰሸሔ፡ M. M. f. 96; ገራህት፡ ዝሩእ፡ Sx. Genb. 19.

ዘርእ፡ subst. (m.), Pl. አዝርእት፡ 1) *satio, sementis:* Ex. 34, 21; በጽሐ፡ ጊዜ፡ ዘርእ፡ Kuf. 11; Gen. 8, 22; Lev. 26, 5; Am. 9, 13; ዘርእ፡ ወማእረር፡ Kuf. 6. 2) *semen* cujusvis generis: Gen. 1, 11. 12. 29. 47, 19. 23; Lev. 11, 37. 26, 16; Ps. 125, 7; Koh. 11, 6; 4 Esr. 9, 35; Matth. 13, 24 seq.; 1 Cor. 15, 38. 3) quae ex semine oriuntur, *satum, seges, olus, viride, herba sativa:* ዘርእ፡ ምድር፡ σπέρματα Dan. 1, 16; γεννήματα Cant. 6, 11; ሐመልማለ፡ ዘርእ፡ χλοὴ σπόρου Sir. 40, 22; Hen. 80, 2; 1 Reg. 8, 15; Lev. 27, 30; አዝርእት፡ σπέρματα Matth. 13, 32; ፍሬያተ፡ አዝርእት፡ καρποί Sap. 16, 22; ርኢ፡ ከመ፡ ሠርዐ፡ አዝርእቲሃ፡ (ለገራውሁ፡) Rel. Bar. 4) a) *semen virile, sperma,* Dan. 2, 43; Lev. 15, 3. 18, 20. 23; ከዐወ፡ ዘርአ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Kuf. 41; F. M. 13. b) *proles, soboles* Kuf. 41; Gen. 3, 15. 4, 25. 17, 7. 8. 38, 8. 9; Jes. 43, 5. 61, 9; Ps. 36, 30. 111, 2; እንሥእ፡ ዘርአ፡ ለእኁከ፡ Kuf. 41; ዘርአ፡ ብእሲ፡ 1 Reg. 1, 11; Pl. አዝርእት፡ *posteri* Act. 7, 6 rom.; Gal. 3, 16; F. N. 42, 10; Epil. Evang. Joh. in N. T. rom. α) *stirps, gens, genus:* Ps. 68, 42; እምዘርአ፡ ሜዶን፡ Dan. 9, 1; ዘርእ፡ ቅዱስ፡ 2 Esr. 9, 2. β) proles singularum aetatum sese excipientium, *aetas:* ፲ወ፬ አዝርእት፡ (14 Generationen) M. M. f. 161.

ዘራኢ፡ n. ag. *sator, seminator,* Jes. 55, 10; 2 Cor. 9, 10; ሰይጣን፡ ዘራኤ፡ እኪት፡ ውስተ፡ ልበ፡ ሰብእ፡ Clem. f. 97; trsl.: ዘራኤ፡ ነቢብ፡ σπερμολόγος (disseminator loquelae) *locutulejus, garrulus* Act. 17, 18.

መዝርእ፡ subst., Pl. *cophini, corbes* Matth. 14, 20. 16, 9 („fortasse ferendis seminibus“ Lud.). — *Voc. Ac.:* መዝርእ፡ ዘ፡ ላዳን፡

መዝራእት፡ *brachium* vid. sub መዝራዕት፡

መዝርእ፡ *velum* vid. sub መዝርዕ፡

ዘርከየ፡ quadrl. 1 [an a كرى?] *probro afficere, exprobrare, conviciari, calumniari, improperare,* fere ubique ὀνειδίζειν, ይዘረክየከ፡ Sir. 6, 9. 29, 28; Ps. 43, 18; ትትቄናደዩ፡ ብየ፡ ወትዘረክዩኒ፡ Job 19, 5; ዘይዘረክዮ፡ ለዐርኩ፡ Sir. 22, 20. 22. 20, 15; አብድ፡ ይዘረኪ፡ ወኢያአኵት፡ 18, 18; ኅፍረት፡ ዘርክዮቱ፡ ለዐርክከ፡ 41, 22; Herm. p. 98; ወሀበ፡ ባዕል፡ ለነዳይ፡ አፍእምቶ፡ እንዘ፡ ይዘረክዮ፡ Clem. f. 174; ዘርክዮ፡ ጸላኢ፡ Lit. 168, 4; ከመ፡ ይጽዐላሃ፡ ወይዘርክያሃ፡ በእንተ፡ ዝሙት፡ Jsp. p. 327. — *Voc. Ac.:* ይዘረኪ፡ ዘ፡ ይሰድብ።

ተዘርከየ፡ III, 1 id.: ወትዘረክዩኒ፡ Job 19, 5 var.; ተዘርክዮ፡ *verba probrosa* Jsp. p. 350.

ዘርካዪ፡ n. ag. *conviciator, exprobrator,* Lud. sine auct.

ዝርክይና፡ subst. *convicium, exprobratio* Clem. f. 174.

ዘረወ፡ I, 1, rarius I, 2 [זָרָה זְרִי ذرا; vicinum ዘርአ፡ et ዘርዘረ፡] Subj. I, 1 ይዝሩ፡ 1) *spargere, dispergere, dissipare,* Matth. 25, 24. 26; ዘረዎ፡ (ለሐመድ፡) ውስተ፡ ሰማይ፡ Ex. 9, 10; እዘሩ፡ ኀፍረተ፡ ውስተ፡ ገጽክሙ፡ Mal. 2, 3; እዘሩ፡ (v. እዜሩ፡) አብድንቲክሙ፡ ላዕለ፡ ምስለ፡ አማልክት፡ Lev. 26, 30; 2 Reg. 16, 13; ይዘርዎ፡ ለበረድ፡ πάσσει Sir. 43, 17; διασπείρειν, διασκορπίζειν, c. Acc. rei vel pers.: Gen. 11, 9; Jes. 24, 1. 41, 46; Ps. 52, 7; Job 18, 15; nubem 37, 10; ዝርዉ፡ Dan. 4, 11; Jer. 13, 14. 23, 1. 2. 28, 20 seq.; Zach. 1, 21; Joh. 10, 12; Luc. 1, 51; እዘሩ፡ አብድንቲሆሙ፡ ውስተ፡ ፍናው፡ Jer. 14, 16; ከመ፡ እዝርዎሙ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ Hez. 20, 23; Jer. 9, 16; Lev. 26, 33; እዘርዎሙ፡ ማእከለ፡ አሕዛብ፡ Kuf. 1; እዘርዎሙ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ነፋሳት፡ Hez. 5, 10; ራብዐቶ፡ ትዘሩ፡ በነፋስ፡ 5, 2. a) ዘረኪ፡ ፍናዊኪ፡ διέχεας *dispersisti vias tuas* i. e. *circumvagata es* Jer. 3, 13. b) ዘረዎሙ፡ ለአሕዛብ፡ ውስተ፡ ትዕይንቶሙ፡ ወውስተ፡ ማኅፈዶሙ፡ al. *dispersit* i. e. *huc illuc dimisit* Judith 7, 32. 2) *dissipare* opes a) in malam partem: *prodigere, disperdere,* ዘረኪ፡ ወርቅየ፡ Hez. 16, 36; Luc. 15, 13. 16, 1; Did. 10; ዘሪዎቱ፡ ንዋየ፡ ለመብልዕ፡ ወመስቴ፡ F. M. 17, 4; ዘኢይዘሩ፡ ንዋየ፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ ለወፍረ፡ ቤቱ፡ Clem. f. 86. b) in bonam partem: *effundere, liberaliter erogare, dilargiri,* ዝሩ፡ እክለከ፡ ላዕለ፡ መቃብረ፡ ጻድቃን፡ Tob. 4, 17; ዘረወ፡ መክፈልተ፡ ንዋዩ፡ ላዕለ፡ አብያተ፡ ክር"ት፡ Phlx. 1; 2 Cor. 9, 9; ለነዳያን፡ ዘረወ፡ (ንዋዮ፡) Enc. Ter 11. 26. 3) *ventilare, ventilando segregare:* ዘረወ፡ ኢምእመናን፡ እምነ፡ ጉባኤ፡ Enc. Haml. 5. — *Voc. Ac.* ዘረወ፡ ዘ፡ በተነ።

ተዘርወ፡ III, 1 *se dispergere, dispergi, dissipari, diffundi,* Jes. 11, 12. 33, 3; Tob. 14, 4; Gen. 10, 18; Ps. 21, 14. 67, 1; Joh. 16, 32; Matth. 26, 31; ጽጌያት፡ ዘተዘርወ፡ 4 Esr. 3, 47; እምሀየ፡ ተዘርዉ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ አህጉሪሆሙ፡ Kuf. 10. 3; Sir. 48, 15; Esth. 9, 19; ተዘርዉ፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡ Joel 4, 2; Hez. 34, 6 seq.; ወርቆሙ፡ ይዘሮ፡ ውስተ፡ መርሕብ፡ 7, 19; de lepra quae se diffundit, Lev. 13, 55. 14, 39; de pugna 1 Reg. 14, 23; 2 Reg. 18, 8.

ዝርው፡ part., f. ዝርውት፡ *sparsus, dispersus, dissipatus:* ሐመዱ፡ ኢቶን፡ ዝርው፡ ፤ማየ፡ ሙስና፡ ከሰው፡ M. M. f. 104; እስመ፡ ተሰመይኩ፡ ዝርውተ፡ Jer. 37, 17; 2 Par. 18, 16; Jac. 1, 1; episcopus ያስተጋብኦሙ፡ ለዝርዋን፡ Did. 6; ረሰይኩክሙ፡ ዝርዋነ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ Mal. 2, 9; 1 Reg. 30, 16; 3 Reg. 22, 17; Deut. 28, 25; ዝርወ፡ ዐፅም፡ *cujus ossa dispersa sunt* Lud. Comm. hist. p. 505 n. 51.

ዝሩት፡ subst. (proprie part. f.), *dispersio* linguarum Gen. 11, 9 (ubi Gr. σύγχυσις habet).

ዝርወት፡ n. act., Pl. **ዝርወታት፡** *dispersio, dissipatio:* **ኅልቀ፡ዝርወቶሙ፡** Dan. 12, 7; **ዝርወተ፡ልሳን፡** (Gen. 11, 9) M. M. f. 329. a) pro concreto: *dispersi* (sicut διασπορά) Ps. 146, 2; **ወዝርወተ፡እስራኤል፡ከመ፡ትሚጠሙ፡** Jes. 49, 6; **ከመ፡ዝርወታቲነ፡ንትጋባእ፡** (ut nos dispersi colligamur) Const. Ap. 39. b) trsl. de *animo* alienis rebus *distracto:* **አስተጋብእ፡ኅሊናነ፡እምዝርወት፡** Phlx. sub finem.

ዘራዊ፡ n. ag., f. **ዘራዊት፡** 1) *dispersor, dissipator:* **ዘራዊ፡መርዔቱ፡ለእግዚ"፡** Clem. f. 172; c. Acc.: **ዘራዊት፡አንቲ፡ሊተ፡ንዋየ፡ሐቅል፡** Jer. 28, 20 var. 2) *prodigus, profusus:* **ዘራዌ፡ንዋይ፡** F. N. 34; **ዘራዊ፡በአስተዋጽኦታት፡** F. N. 32.

ዘርዐ፡ *serere* vid. sub **ዘርአ፡**

I. **ዘርዐ፡** i. e. שָׂרַע شَرَعَ *extendit, protendit* (vid. **ሠርዐ፡**).

መዝርዕ፡ subst. f. et m., Pl. **መዛርዕ፡** [i. q. **ሥራዕ፡**, شِرَاع, amh. **ሸራዓ፡**] *velum navis:* **ወናሁ፡መዝርዐ፡ሐመር፡ሠናይት፡ወጽሬት፡** τὰ ἱστία ἔχουσα καθαρά Chr. Ta. 34; **ንስፋሕ፡መዝርዐ፡ሐመርነ፡እንተ፡ይእቲ፡ኅሊናነ፡** δεῖ τείνειν τὰ ἱστία τοῦτ᾽ ἔστιν τὴν προαίρεσιν ib.; vid. **ላኅልኅ፡** c. 46; **ለትኩን፡እንከ፡ለነኒ፡መዛርዒኒ፡ንጽሕተ፡ወጽሬተ፡** Chr. Ta. 34.

II. **ዘርዐ፡** i. e. זרע ذرع *expandere.*

መዝራዕት፡ subst., m. et f., nonnumquam coll., Pl. **መዛርዕ፡**, [זְרוֹעַ אֶזְרוֹעַ ܕܪܳܥܳܐ ذِرَاع] *brachium, (lacertus, brachium cum humero):* βραχίων Jes. 9, 22. 15, 2. 40, 11; Dan. 2, 32; **ተመጠውክዎ፡ዲበ፡መዝራዕትየ፡** Hos. 11, 3; **ታጸንዕ፡መዝራዕተከ፡** Hez. 4, 7; Ps. 17, 37. 88, 11. 21; **መዝራዕተ፡እደዊሆሙ፡** Gen. 49, 24; Cant. 8, 6; **ሰላም፡ለመዛርዒኪ፡ወለዘርናዕኪ፡** I Sal. Mar. 22; **መዛርዕ፡እለ፡ሥጋ፡** 2 Par. 32, 8; ὦμος Job 31, 22 (ubi βραχίων **እድ፡** versum est); imago roboris et potentiae satis frequens: Ex. 6, 1. 6; Ps. 97, 2; Hez. 30, 20—25; **በመዝራዕት፡ልዑል፡** v. **ልዕልት፡** Jer. 21, 5; **ልዑል፡መዝራዕትከ፡** Jes. 26, 11. 51, 5. 52, 10. 63, 5; **ዘዐቢይ፡መዝራዕቱ፡** Job 26, 2. 35, 9. 38, 15. 40, 4; Luc. 1, 51. a) *armus* bestiarum: βραχίων Ex. 29, 27; Num. 6, 19; Deut. 18, 3; ὦμος Hez. 24, 4. b) *manica* (Aermel) vestis: **መዛርዐ፡ቀሚሱ፡** F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡** col. 195). c) **ምዕራፈ፡መዛርዕ፡** *fulcra brachiorum*, ἀγκῶνες sellae 2 Par. 9, 18. d) *brachium* i. e. *sinus* maris, Act. 27, 39 rom. — *Voc. Ae.:* **መዝራዕት፡ብ፡ማኸል፡አገዳ፡**; *aliud:* **ብ፡ወርች፡**።

ዘርዘረ፡ quadrl. I [ذَرَّ ذَرْذَرَ; vicinum **ዘረወ፡** et **ዘርአ፡** et **ዘርዐ፡**] 1) *dispergere, dissipare,* Hen. 103, 15. 2) trsl.: *discutere, dissolvere,* ut consilium: **ዘርዝር፡ምክሮሙ፡** Jsp. p. 278; **ሰአለ፡ከመ፡ይዘርዝር፡እግዚ"፡ምክሮሙ፡ለዐላውያን፡** Sx. Tachs. 9.

ተዘርዘረ፡ III, 1 1) *dispergi, dissipari:* Hen. 89, 75. 90, 33; discipuli de resurrectione colloquentes aiunt: **ይትከሀሉኑ፡ዘማሰነ፡ወዘተዘርዘረ፡ሐይወ፡** Kid. f. 36. 2) *discuti, dispelli, disjici:* **ይዘርዝር፡ኵሉ፡ፍጥረታተ፡** (genera) **ሕምዝ፡** Lit. 169, 1; Kid. f. 9; de morbis, Lud. e Ssal. Req.; **ሰበ፡ጸለየ፡ቅዱስ፡ማእከለ፡እሳት፡ተዘርዘረ፡ውእቱ፡እሳት፡ወወዕአ፡ቅዱስ፡እምኔሁ፡** Sx. Hed. 19. 3) *discerpi* (coll. شَرْشَرَ): **አዘዘ፡ይሥትርዎሙ፡በአጽፋረ፡ኀጺን፡ከመ፡ይዘርዝሩ፡ሥጋሆሙ፡** Sx. Tachs. 12. (Quas Lud. statuit significationes *enervari, hebescere, irritum esse,* impropriae sunt).

ዝርዙር፡ part. *sparsus, dispersus, disjectus, discerptus:* **ኢትግበር፡ሥዕርተከ፡ፍቱሐ፡ወዝርዙረ፡** (*passus* vel *sparsus*) **ወኢዕፉረ፡** F. N. 11; **ዝርዙር፡** *discerptus* a leone Sx. Masc. 18.

ዝርዚቅ፡ et **ዘርዜቅ፡** subst. [comparandum videtur ܙܪܘܩܐ *annulus*, quamquam etiam زَرَّ זַרְזֵר *constringendi* significationem habet] *opus concatenatum* (*hamis refertum* Lud.): **ከመ፡ዝርዚቅ፡** (v. **ዘርዚቅ፡**) **ዘወርቅ፡** ἔργον ἁλυσιδωτὸν χρυσίου Ex. 28, 22. — *Voc. Ae.:* **ዘርዜቅ፡ዘ፡ቀማጥር፡ዘይመስል፡መንፌ**።

ዘረየ፡ i. q. **ዘረወ፡** *dispergere, dissipare:* **ለሰባልዮስ፡ይዘርዩ፡ወለአርዮስ፡ይሰድዱ፡** Lud. ex Enc. Tachs. 24, et exemplar Tub. exhibet **ይዝርዎ፡** et **ይሰድዱ፡**

ዝቅ subst., plerumque m., Pl. **ዝቃት፡** [زِقٌّ] *uter (scorteus), culeus:* Job 13, 28; Ps. 32, 7. 77, 16. 118, 83; **ዝቀ፡ማይ፡** Kuf. 17; **ዝቀ፡ወይን፡** 1 Reg. 10, 3. 16, 20; Jos. 9, 2; Job 32, 18; Jer. 13, 12; **ዝቃት፡** Jos. 9, 11; Matth. 9, 17; **ይመልኡ፡ኆፃ፡ውስተ፡ዝቃት፡** θυλάκους ἄμμου πληρώσαντες Chr. Ta. 19. — *Voc. Ae.:* **ዝቅ፡ዘ፡ሰን፡ረወታት፡**; *aliud:* **ዝቅ፡ብ፡የማስ፡ጋን፡**; *aliud:* **ዝቅ፡ዘ፡የወሀ፡አቆማዳ**።

ዝብል፡ subst. [ܙܒܠܐ זֶבֶל زِبْل] *fimus, stercus:* contaminabant urbem **እንዘ፡ይገብሩ፡ውስቴታ፡ኵስሐ፡ወዝብለ፡ወኵሎ፡ምግባረ፡ፁግ፡** Macc. f. 14. (Secundum Ludolfi Gregorium significat **ዝብል፡** 1) omne *instrumentum* sive *ferreum* sive *aeneum.* 2) *squama ferri.*) — *Voc. Ae.:* **ዝብል፡ዘ፡ፊስ**።

ዘብሐ፡ I, 1 [זבח ܕܒܰܚ ذَبَحَ; vid. **ጠብሐ፡**] Subj. **ይዝባሕ፡** 1) *mactare:* **ዘብሑ፡ጸቢሓ፡ጠሊ፡** Kuf. 34. 2) in specie *mactare ad sacrificandum, immolare, sacrificare,* rarius in bonam partem (de hostiis Deo oblatis, vid. **ሦዐ፡**): Ex. 29, 28. 34, 25; **ዘብሐት፡ዘዚአሃ፡ጥብሐ፡** Prov. 9, 2; Lit. Epiph.; **ዘቢሕ፡መሥዋዕት፡** Prov. 16, 5; crebrius in malam partem: Hos. 4, 13; **ይዘብሑ፡ውሉዶሙ፡ለአጋንንት፡** Kuf. 1; Ps. 105, 35; Jes. 57, 5; Hez. 23, 39; Clem. f. 246; **መሥዋዕቶሙ፡ለአብዳን፡ይዘብሑ፡** Kuf. 22; 1 Cor. 8, 1; Clem. f. 249; **ዘብሑ፡በህየ፡ለአማልክት፡** Hez. 20, 28; F. M. 16, 5.

ዝቡሕ፡ part. *immolatus,* in specie *quod Diis idolisve immolatum est, idolothytum,* sive adjecto **ለአማልክት፡** vel **ለጣዖት፡**, ut Act. 15, 29; 1 Cor. 8, 10. 10, 28; Apoc. 2, 14; Did. 33, sive omisso: Macc. f. 8; qui fidem suam abnegaverit **ወበልዐ፡ዝቡሓቲሆሙ፡** (sc. gentilium) **ወዘብሐ፡ምስሌሆሙ፡** F. M. 16, 5; Ananias Azarias Misael **ኢፈቀዱ፡ከመ፡ይብልዑ፡እምዝቡሓት፡በዕዳን፡ዘእንበለ፡ዝቡሓት፡ደቂቀ፡እስራኤል፡** Sx. Genb. 10.

ዝብሕ፡ subst. (Pl. **ዝብሓት፡**, si quidem Ex. 29, 28 emendatur) *sacrificium* vel *victima,* in specie diis oblata: **ዝንቱ፡**

ዝቡሑ፡ ለአማልክት፡ F. N. 23; ይዝቡሑ፡ ሎቱ፡ ዝቡሐ፡ Jsp. p. 273; ዝቡሕ፡ ለአምልክ፡ εἰδωλόθυτον Syn. f. 102.

ዝብሐት፡ n. act., Pl. **ዝብሐታት፡** *immolatio, mactatio, sacrificium:* Ex. 29, 28 (nisi ዝብሓት፡ emendare malueris); ይስሐቅ፡ ተቤዘወ፡ በዝብሐተ፡ በግዕ፡ M. M. f. 59; ዝብሐተ፡ በግዕ፡ ለእግዚ"፡ Org. 1; ዝብሐታት፡ θυσίαι Chr. ho. 13. 17.

ዘባሒ፡ n. ag. *mactator, immolator,* Chr. ho. 7 (vid. መዝብሕ፡).

መዝብሕ፡ (seu similis quaedam forma) subst., nonnisi in Pl. መዛብሕ፡ repertum, *hostia, victima* (ut videtur): ውብሂሎቱሰ፡ ስጡሕ፡ (τετραχηλισμένα) አምጽአ፡ ዘንተ፡ እምሥርዐተ፡ መዛብሕ፡ ዘመሥዋዕት፡ እስመ፡ ዘባሒ፡ ይዝሕቅ፡ አንዳ፡ እምዲበ፡ ሥጋ፡ .... Chr. ho. 7.

ዘበረ፡ rad., cognata radici ሰበረ፡ *frangere* q. v.

ዝብርት፡ subst., Pl. **ዝብርታት፡** [زُبْرَةٌ] *fragmentum, segmentum:* ዝብርታተ፡ ኀጺን፡ βῶλοι σιδήρου Sir. 12, 15.

መዝበር፡ et **መዝብር፡** subst., Pl. **መዛብርት፡** [Ges. in thes. p. 318 hoc nomen cum derivatis ad מִדְבָּר retulit, sed obstat usus loquendi; መዝብር፡ enim ejusque derivata non de regionibus aridis et sterilibus sed de aedificiis et urbibus destructis usurpantur] *ruina, rudera, quidquid est destructum, dirutum,* deinde etiam *vastatum, desolatum:* ከመ፡ ቤት፡ መዝብር፡ ὡς οἶκος ἠφανισμένος Sir. 21, 18; ይትሐነጽ፡ መዝብርከ፡ αἱ ἔρημοι Jes. 58, 12; Lud. ex Enc. Masc. 16; ንሕንጽ፡ መዝበሩ፡ Mal. 1, 4; Hez. 35, 15. 36, 2; አገብሮን፡ ለአህጉሪክሙ፡ መዝብረ፡ Lev. 26, 31; ትነብሪ፡ አህጉረ፡ መዝብር፡ (v. መዝበረ፡) Jes. 54, 3; 4 Esr. 3, 4; ይከውን፡ መዝብረ፡ (v. መዝበረ፡) Jes. 5, 9. 17, 9 (ἐγκαταλελειμμέναι); Jer. 2, 31. 22, 6; Job 8, 14 var.; 15, 28 var.; መዛብርተ፡ (v. መዝበረ፡) ይከውን፡ መኀፍዲክሙ፡ (v. ማኅፈድክሙ፡) Hez. 6, 6.

መዝበረ፡ quadrl. I (denom.) *destructum, dirutum, eversum, vastatum, desolatum esse:* መዝበረ፡ ኵሉ፡ አህጉር፡ Jes. 24, 10. 61, 4; መዝበርኪ፡ ወወድቂ፡ ወማሰንኪ፡ 49, 19; Jer. 29, 14; Dan. 9, 17; ቤትየ፡ ይመዘብር፡ Hagg. 1, 4; Hez. 35, 14; Judith 5, 18; 3 Reg. 18, 32; in locis Jes. 6, 11. 17, 1. 2. 32, 13 libri Mss. alii መዝበረ፡ alii ተመዝበረ፡ exhibent.

አመዝበረ፡ II *destruere, diruere, evertere, desolare:* አህጉረ፡ ጽኑዓተ፡ አመዝበረት፡ Sir. 28, 14; ያማስኖ፡ ወያመዝብሮ፡ ነኪር፡ Jes. 1, 7. 24, 1; Jer. 19, 12; ግፍዕ፡ ያመዘብር፡ አብያተ፡ ወያሐጽጽ፡ መዋዕለ፡ Fal. f. 39.

ተመዝበረ፡ III, 1 i. q. መዝበረ፡, ut: Jes. 6, 11 var.; 17, 1. 2 var.; 32, 13 var.; ወተሐንጻ፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ ዘተመዝበሩ፡ Sx. Mag. 27.

ምዝቡር፡ part. *destructus, dirutus, ruinosus:* ይትኀደግ፡ አህጉር፡ ምዝቡረ፡ Jes. 24, 12; 4 Esr. 3, 4 var.; Job 8, 14 var.; አንኅለ፡ ኵሎ፡ አብያተ፡ ጣዖታት፡ ወረሰዮሙ፡ ምዝቡራነ፡ Sx. Sen. 4; nonnumquam መዝቡር፡ Job 8, 14 var.; 15, 28 var.; f. መዝብርት፡ *locus ruinosus* Lud. affert e V. S.

መዝቡር፡, **መዝብርት፡** vid. sub ምዝቡር፡

መዝበሪ፡ n. ag. *destructor* (?) Lud. sine auct.

ምዝባሬ፡ subst. *destructio, eversio, ruina:* ምዝባሬ፡ ዳግም፡ ዘቤተ፡ መቅደስ፡ Abush. 19; ምዝባሬ፡ ሀገርሙ፡ Machb. Me'em. 11; ante pron. suff. etiam ምዝባር፡, ut: ኢየሩሳሌም፡ ዘተሐንጸ፡ ምዝባሩ፡ Enc. Masc. 16 (posthac ምዝባሬሃ፡).

ተመዝባሪ፡ n. ag. (III, 1) *destructus, ruinosus,* Tab. Tab. 102.

ዘቢብ፡ subst. [زَبِيبٌ] *uvae passae* Num. 6, 3. 4; 1 Reg. 25, 18; 2 Reg. 26, 1; Hos. 3, 1.

ዘባን፡ subst. (m.) Pl. **ዘባናት፡** [dictum ab *eminendo:* زَابِنَةٌ *collis* in valle; زُبُّونَةٌ *collum,* coll. ዲበ፡, ደብር፡, زَبْيَةٌ *locus terrae altior;* زَبَا *portandum suscepit;* زُبْرَةٌ *dorsi pars inter scapulas,* دُبُرٌ دُبْرٌ *tergum, postica pars*] 1) *dorsum, tergum,* νῶτος, νῶτον, ተሰብረ፡ ዘባኑ፡ (v. ዐፅመ፡ ዘባኑ፡) 1 Reg. 4, 18; አዕፅምተ፡ ዘባኑ፡ Job 40, 13; መጠውኩ፡ ዘባንየ፡ ለመቅሠፍት፡ Jes. 50, 6; Hez. 1, 18; Job 15, 26; Gen. 49, 8; ሰላም፡ ለዘባንኪ፡ I Sal. Mar. 20; ያገብእ፡ ድኅረ፡ ዘባኑ፡ Sir. 21, 15; ሜጡ፡ ዘባኖሙ፡ Zach. 7, 11; Jer. 31, 39; Ps. 80, 6; ሜጡ፡ ዘባኖሙ፡ ኀቤየ፡ Jer. 2, 27. 39, 33; አመይጠክሙ፡ ዘባነክሙ፡ Mal. 2, 3; ዘባኖሙ፡ መንገለ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ τὰ ὀπίσθια Hez. 8, 16; ዘባናት፡ Gen. 9, 23; Ps. 68, 28; Hez. 10, 12; Rom. 11, 10; Lit. 171, 2. a) de inanimatis: በዘባነ፡ ባሕር፡ እንዘ፡ ይሰፍሕ፡ ልብሶ፡ Enc. Masc. 18. b) *latus:* በዘባነ፡ ባሕር፡ ἐπὶ νώτου θαλάσσης Num. 34, 11. 15; Jos. 18, 16. 18. 2) *cauda,* οὐρά Job 40, 12; ማእሰ፡ ዘባኑ፡ 40, 26. 3) *limbus* vestis [coll. زِئْبِر زُوبَر]: ዘባኑ፡ ለልብስ፡ λῶμα ὑποδύτου Ex. 36, 32. — *Voc. Ae.:* ዘባን፡ ዘ፡ ጀርባ ።

ዘባናዊ፡ adj. rel. *dorsualis,* Lud. e Mss. Colb.

ዘብዘበ፡ quadrl. I [ذَبْذَبَ ذَبَّ; amh. ዘበዘበ፡ *vexavit*] *repellere, prohibere* (ut videtur): ሰበከ፡ በሀየ፡ በወንጌለ፡ ኢየሱስ፡ ወዘብዘብዎ፡ ወወሰድዎ፡ እምኵሉ፡ አህጉሪሆሙ፡ Sx. Mag. 11.

ዘበየ፡ I, 2 ut videtur *emere* [illegible] ይፌንዎ፡ እለ፡ እስክንድርያ፡ ይሢጥ፡ ሎሙ፡ ግብረ፡ ወይዘቢ፡ ሎሙ፡ መፍቅዶሙ፡ Reg. Pach.

ዝብድ፡, **ዝብዳ፡**, **ዝብድው፡** subst., Pl. **ዘባድው፡** [سَبَد *cilicium*] *pellis hispida, vestis pellicea, cilicium:* ዝብዳ፡ ጠሊ፡ Lud. affert ex 1 Reg. 19, 13 (at libri a me inspecti ክብደ፡ ጠሊ፡ exhibent); ይለብስ፡ ዝብድወ፡ ጠሊ፡ δέρα αἴγειον Herm. p. 23. 57; ዝብድወ፡ ጠሊ፡ Chr. ho. 28 (ad Hebr. 11, 33) crebro; በዝብድወ፡ ጠሊ፡ ወበሐሜላት፡ Deg.; አልባሲሁ፡ ዘዝብድወ፡ ጠሊ፡ Sx. Ter 22; Enc. Haml. 21 (Lud. 20); ዘለብሰ፡ ዝብድወ፡ Can. Gangr. 12; ለኤልያስ፡ ኢሀለዎ፡ ዘእንበለ፡ ፩ዝብድ፡ Chr. Ta. 18; ዘባድወ፡ ጠሊ፡ Hebr. 11, 37; ዘባድው፡ monachorum, Reg. Pach. — *Voc. Ae.:* ዝብድ፡ ዘ፡ ዐጽፍ፡; *aliud:* ዝብድ፡ ዘ፡ ዐጽፍ፡ ወሐሜላትኒ፡ ውእቱ ።

ዘበጠ፡ I, 1 [cfr. ኀፈጠ፡ et radices sub ኀፈጠ፡ comparatas; dubium an etiam שׁבט خبط huc referendum sit] Subj. **ይዝብጥ፡** *verberare, percutere, plagas infligere, ferire, pulsare,* c. Acc.: ለእድግ፡ ዝብጦ፡ ῥάβδος ὄνῳ Sir. 30, 33; Num. 22, 23 seq.; በበትር፡ ይዘብጠከ፡ Jes. 10, 24; Prov. 23, 13. 14; ዝብጦ፡ ለወልድከ፡ παίδευε 19, 18; ዘይዘብጥ፡ አባሁ፡ ወእሞ፡ Ex. 21, 15. 2, 11; Kuf. 4. 47; Jes. 58, 4; Jer. 44, 15; Matth.

21, 35. 24, 49; Act. 18, 17; avis illa ይዘብጥ፡ ገበዋቲሁ፡ በክነፊሁ፡ Clem. f. 225; c. Acc. et ላዕለ፡ vel ውስተ፡ vel ዲበ፡ membri: ዘበጠ፡ላዕለ፡ቍየጹ፡ Jsp. p. 328; ይዘብጡክሙ፡ ውስተ፡መላትሒክሙ፡ Mich. 4, 14; ነሥአ፡እብነ፡ወዘበጠ፡ ዲበ፡ድማሑ፡ወቀተሎ፡ Clem. f. 9; omisso Accusativo c. ዲበ፡ vel ውስተ፡, ut: Ps. 128, 3̃; ዝብጥ፡ዲበ፡ . . Am. 9, 1; Judith 13, 8; absol.: ዘአፍጠነ፡እዴሁ፡ለዘቢጥ፡ Kedr f. 79; 1 Tim. 3, 3 Platt; ዘኢይዘብጥ፡ μὴ πλήκτης Tit. 1, 7; ካህን፡ዘይዘብጥ፡ Syn. vid. Lud. Comm. hist. p. 311. a) *caedere, ferire* gladio Matth. 26, 51; Luc. 22, 50; ዘበጠት፡ውስተ፡ክሣዱ፡ ክዕበ፡በኀይላ፡ወመተረት፡ርእሶ፡ Judith 13, 8. b) baculo *excutere* (*triturare*) frumentum vel legumina: ῥαβδίζειν Ruth 2, 17; Jud. 6, 11; τινάσσειν Jes. 28, 27. c) *pulsare* vel *tundere*, malleo: ዘይዘብጥ፡በሰፌልያሁ፡ Jes. 41, 7; ariete: ተከሉ፡መዋግዐ፡ዘነፍጥ፡ከመ፡ይዝብጡ፡ቦቶን፡ቅጽረ፡ Jsp. p. 365. d) malleo percutere et *ducere* metallum, ἐλαύνειν Ex. 25, 12; Jes. 41, 7. e) trsl.: *verberare* i. e. *agitare, concutere*, ut: ሐመር፡ዘይዘብጥዋ፡መዋግድ፡ወነፋሳት፡ Clem. f. 128; Apoc. 6, 13; Jac. 1, 6. f) *excutere* ignem, ἐκτινάσσειν Dan. ap. 3, 25. g) *decutere* fructus arboris: ወፍሬ፡ዘይጠን፡ዘበጠ፡ Lud. ex Enc. Masc. 3. h) *pulsare* tympanum 1 Reg. 21, 13; chordas plectro: ትነሥኢ፡መሰንቆ፡ወትዘብጥ፡ Jes. 23, 16; Gen. 4, 21; ይቤ፡ለመሰንቃዊ፡ዝብጥ፡መሰንቆከ፡ Fal. f. 54.

ተዘብጠ፡ III, 1 *verberari, percuti, pulsari, percelli*: ሥልሰ፡ተዘበጥኩ፡በአብትር፡ (ait Paulus) ho. Severiani in Cyr. f. 123; ስገም፡ተዘብጠ፡ (sc. grandine) Ex. 9, 31. 32; ከበሮ፡ ዘይዘበጥ፡ 1 Cor. 13, 1 Platt; ኅሊና፡ይዘበጥ፡ mens percellitur. Lit. Chr.

ተዛበጠ፡ III, 3 *se invicem verberare* vel *pulsare, pugnis certare*: እለ፡ይትላሀዩ፡ወይዛበጡ፡ወይትጋደሉ፡ i. e. ἀθληταί Chr. Ta. 19.

አስተዛበጠ፡ IV, 3 *ad mutuam verberationem* vel *pulsationem, ad pugilatum* vel *certamen incitare*, ut bestias: እመቦ፡ብእሲ፡ዘይመይጦ፡ፍትወቶ፡ውስተ፡ነጽሮ፡ማሕሌት፡አው፡ይትመሀር፡ቀትለ፡አው፡ይትጋደሉ፡አው፡ያስተዛብጡ፡አባግዐ፡ወዶርሆ፡ምስለ፡ካልኡ፡ II Const. Ap. 24; III Const. Ap. 13.

ዝቡጥ፡ part. *verberatus, percussus*, Sap. 5, 11; ዝቡጥ፡በአርእስተ፡ኀጺን፡ Enc. Ter 1.

ዝብጠት፡ n. ag. et subst., f. et m., Pl. ዝብጠታት፡ 1) *verberatio, percussio, verber, plaga, ictus*, F. N. 47; ዝብጠት፡ወቅጥቃጤ፡ διακοπὴ καὶ συντριβή Prov. 6, 15; πληγαί Prov. 20, 30. 29, 15; ሞተ፡ፊልጶስ፡በውእቱ፡ዝብጠት፡ Jsp. p. 280; ዘበጦ፡በሰይፍ፡አሐተ፡ዝብጠተ፡ p. 292; ይደልዎ፡ ፴ ዝብጠት፡ p. 301; ተዘከር፡ዘንተ፡ዝብጠተ፡ዘዘበጥኩከ፡ p. 328; አንበር፡አፉየ፡ላዕለ፡ዝብጠታቲሆሙ፡ (sc. vulneratorum) p. 367; Hen. 69, 6. 12; Org. 4; Phlx. 191. 2) *ictus* vel *pulsus mallei*, Fid. Jac. Bar. 3) *pulsatio* instrumenti musici: ከመ፡ዝብጠተ፡መሰንቆ፡ወዕንዚራ፡ Macc. f. 20; Org. 3.

ዝብጦ፡ subst. *opus malleo ductum* vel *extensum* (*ductile*): ቀርነ፡ዝብጦ፡ σάλπιγγες ἐλαταί Sir. 50, 16; Ps. 97, 7; Num. 10, 2; ሰሌዳት፡ዘዝብጦ፡ Num. 17, 3; ወላትው፡ዘወርቅ፡ዝብጦ፡ 2 Par. 9, 15; 3 Reg. 10, 16. 17; ንዋየ፡ወርቅ፡ ዝብጦ፡ ὁλοσφύρητον Sir. 50, 9.

ዘባጢ፡ n. ag., f. ዘባጢት፡ 1) *verberans, percussor, verberator*: Num. 35, 21; Deut. 25, 11; ዘኢዘባጢ፡ μὴ πλήκτης 1 Tim. 3, 3 rom. 2) *pulsator* instrumenti musici: ደናግል፡ ዘባጥያት፡ከበሮ፡ *tympanistriae* Ps. 67, 27; Mavâs. n. 62.

መዝበጥ፡ subst. 1) *verberatio, verbera*: መዝበጥ፡ (v. ዝብጠት፡) ወተግሣጽ፡ πληγαὶ καὶ ἔλεγχοι Prov. 29, 15. 2) (pulsabulum), *epistomion* tubae, ut videtur, Gad. Ad. f. 149.

ዛቲ፡, ዛተ፡ *haec, hanc* f. s. pronominis ዝንቱ፡, q. v.

ዘትር፡ subst. [referendum videtur ad שָׂתַר شَتَرَ ሠተረ፡ quibus primitus vis *findendi* inest; inde propagatur *erumpere, scaturire* vid. ነቅዐ፡] 1) *scaturigo*: Deus ዘአንቅዐ፡ዘትረ፡ ማይ፡እመንከሰ፡አድግ፡ለሶምሶን፡ M. M. f. 114 (e Jud. 15, 19). 2) *favus* (si non: *id quod redundat e favo*): ዘትረ፡መዓር፡ κηρίον τοῦ μέλιτος 1 Reg. 14, 27. 3) *cremor* lactis: ዘትረ፡ሐሊብ፡ Lud. ex Org. 2.

I. ዘኀረ፡ I, 1 [زَخَرَ *elatus fuit et multum se extendit, exundavit, bullivit; gloriatus est*; Lud. scripsit ዘሀረ፡, quare Ges. in thes. p. 408 זהר زهر comparandum censet, at scriptio ዘኀረ፡ et in libris Mss. frequentior et rectior est] *gloriari*: ኢይዝኀር፡ ኀያል፡በኀይሉ፡ Jer. 9, 23 var.; Rom. 11, 18 var.; Sir. 11, 4 var.

ተዘኀረ፡ et ተዝኀረ፡ III, 2 1) *gloriari, se jactare, superbire*: ተዘኀረት፡ልብከ፡ ὑπερηφανία Ob. 3; ἐγκαυχᾶσθαι Ps. 73, 5; καυχᾶσθαι Ps. 93, 3; ተዝኀረ፡ ἐμεγαλαύχησε Sir. 48, 18; ተዘኅሩ፡ዐርየ፡ ἐμεγαλύνθη Thren. 1, 9; ትዜኀር፡ ἐνδοξάζεσθαι 4 Reg. 14, 10; ተዝኀራ፡አዋልደ፡ጽዮን፡ ὑψώθησαν Jes. 3, 16; እምከመ፡ሰተይከ፡ኢትዘኀር፡ μὴ ἀνδρίζου Sir. 34, 25; c. በ፡ rei: ኢትዘኀር፡ (v. ኢትዝኀር፡) በሥነ፡አልባሲከ፡ Sir. 11, 4. 38, 25; እለ፡ቦሙ፡ይዜኀሩ፡ Jes. 20, 5; Jer. 9, 23; Hez. 28, 17; Gal. 6, 14; c. ላዕለ፡ (*contra* alqm): ተዘኀሩ፡ላዕለ፡ብሔርየ፡ Zeph. 2, 8; Rom. 11, 18 Platt; *fastidire*, seq. ከመ፡ኢ፡, ut: ተዝኀሩ፡ከመ፡ኢይግበርዋ፡ Exp. Fid. Nic. 2) *aemulatione effervescere, rixari* (ambitiose): ተዝኀርኪ፡ (v. ተዘኀርኪ፡) ዲበ፡ (v. ላዕለ፡) ሕዝብየ፡ παροξύνθης Jes. 47, 6; እስመ፡ይዜኀሩ፡በኀሊናሆሙ፡ ὅτι ἐρεῖς εἰς διαλογισμόν Ps. 138, 19; እምከመ፡ትትቃንኡ፡ወትዜኀሩ፡ ζῆλος καὶ ἔρις 1 Cor. 3, 3 rom.

ዝኁር፡ part. 1) *gloriosus, jactabundus, arrogans, insolens*: κενόδοξος Gal. 5, 26; ὑπερήφανος Jes. 2, 12; 2 Tim. 3, 2; ደቂቀ፡ዝኁራን፡ υἱοὶ ἀλαζόνων Job 28, 8; ኢትኩኑ፡ ዝኁራነ፡ Did. 7. 2) *rixosus, protervus*, Rom. 1, 29; ἐρεθιστής Deut. 21, 18.

ዝኁራዊ፡ adj. rel. *vanae gloriationis studiosus*, Phlx. 223.

ትዝኅርት፡ subst., f. et m., 1) *gloriatio, jactantia, fastus, insolentia, ambitio, nimia sui admiratio*: ትዕቢት፡ወምክሕ፡ወትዝኅርት፡ያማስኖ፡ለባዕል፡ Sir. 21, 4; καύχημα Zach. 12, 7; 1 Cor. 5, 6; ὕβρις Jes. 9, 9. 13, 11; ὑπερηφανία 1 Reg. 17, 28; Ps. 73, 24; Hez. 7, 20; Am. 8, 7; Rom. 12, 3; ለብዙኃን፡አስሐቶሙ፡ትዝኅርቶሙ፡ ἡ ὑπόληψις αὐτῶν Sir. 3, 24; αὐθαδία Jes. 24, 8. 2) *rixa, contentio, certandi libido*, Sir. 28, 11; ἔρις 40, 9; ἐριθεία Phil. 1, 17.

II. ዝኅር፡ et ዝኁር፡ subst., m. et f., Pl. ዝኅራት፡ [ad ዘከረ፡ (vid. Ex. 14, 11), non ad ذخر i. e. ደኀረ፡ referendum] *monumentum sepulchrale, sepulchrum*, μνημεῖον, አውቀ

ርከ፡ ለከ፡ ዝኀረ፡ (v. ዝኁረ፡) ውስተ፡ ከኰሕ፡ Jes. 22, 16; 2 Esr. 12, 3. 5; Ex. 14, 11 (var. ዝክር፡); Matth. 23, 29; Joh. 19, 41; τάφος Job 6, 10; እምውስተ፡ ዝኀርክሙ፡ (v. ዝኁ"፡) Hez. 37, 13; Kuf. 36; ዝኁር፡ (pro ዝኁር፡) M. M. f. 25; ዝኀር፡ ሐዲስ፡ ዘአውቀረ፡ Gad. Za Mich.; ዝኀራት፡ ይትረኀዋ፡ ho. Rhegini in Cyr. f. 109; ንፍቀ፡ ዝኀር፡ Enc. Jac. 9. — *Voc. Ac.*: ዝኀር፡ ዘ፡ መቃብር ።

III. **መዝኀርት፡** subst. *ebenum* lignum, Lud. auct. Greg. [referendum ad שׁחר *nigrum esse*].

ዘነመ፡ I, 1 (semel inveni **ዘነመ፡** Macc. f. 5^{a}) Subj. **ይዝንም፡** [referendum videtur ad זָרַם, זֶרֶם, vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache. VI Ausg. § 32, d; vid. etiam **ሠረመ፡**] *pluit*: ሶበ፡ ይዘንም፡ Sir. 40, 13; Jes. 30, 23; Matth. 16, 3; Jac. 5, 18; ዝናም፡ ኢዘንመ፡ ውስተ፡ ምድር፡ 3 Reg. 17, 7; Apoc. 11, 6; Jac. 5, 17; Kedr f. 41; ዘንመ፡ በይእቲ፡ ሌሊት፡ ዐቢይ፡ ዝናም፡ Jsp. p. 318; ዝናም፡ ኢዘንመ፡ በውእቱ፡ ዓመት፡ p. 330; ኢዘንመ፡ ላዕሌሆሙ፡ ዝናም፡ Macc. 5^{b}. a) de rore: ለእመ፡ ኢዘነመ፡ ላዕሌሆሙ፡ ጠለ፡ አርሞንኤም፡ Macc. f. 5^{a}, et de aliis rebus, quae pluviae instar cadunt: ዘንመ፡ እሳት፡ Luc. 17, 29; ይዘንም፡ መሣግር፡ ላዕለ፡ ኃጥኣን፡ Ps. 10, 7. b) de grandine: በረድ፡ ይዘንም፡ *grandinat* Ps. 67, 15, et nive: ይዘንም፡ በረድ፡ *ningit* Sir. 43, 13. c) *fundere pluviam*: ወትዘንም፡ (ደመና፡) ዐቢየ፡ ዝናመ፡ 4 Esr. 2, 57; Jes. 5, 6 var. d) *pluvia rigare*: ከመ፡ ይዝንም፡ (ዝናም፡) ብሔረ፡ ኀበ፡ አልቦ፡ ሰብእ፡ Jes. 38, 26.

አዝነመ፡ II, 1 1) *pluere facere* vel *jubere*, de Deo: ኢያዝነመ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Gen. 2, 5; Kuf. 12; ያዘንም፡ ከመ፡ ዝናም፡ ኀያል፡ Jes. 30, 30; Jer. 14, 22; Ep. Jer. 52; አዘንም፡ ውስተ፡ ገጸ፡ ኢሐቲ፡ ሀገር፡ Am. 4, 7; ያዘንም፡ ለክሙ፡ ጸዳየ፡ ወመፀወ፡ Joel 2, 23; seq. ዝናመ፡ Matth. 5, 45. a) *grandinare facere*: አዘንም፡ በረደ፡ Ex. 9, 18; አዝነመ፡ ላዕለ፡ ሕዝብ፡ Sir. 46, 6. b) alias res *pluviae instar demittere*: እሳተ፡ ወትየ፡ Gen. 19, 24; Hez. 38, 22; መና፡ Ps. 77, 28. 2) *pluviam demittere* vel *fundere*, de nube: እኤዝዝ፡ ደመና፡ ከመ፡ ኢያዝንም፡ (v. ኢይዝንም፡) ላዕሌሁ፡ Jes. 5, 6.

ተዘንመ፡ III, 1 *pluvia rigari*: አንቲ፡ ምድር፡ እንተ፡ ኢትዘነሚ፡ Hez. 22, 24.

ዝናም፡ subst. m. et f. (ut 2 Par. 6, 26; Hen. 100, 12), Pl. **ዝናማት፡** *pluvia*: Gen. 7, 4; Ex. 9, 33; Deut. 11, 17; 1 Reg. 12, 17. 18; Ps. 104, 30; Koh. 11, 3; Prov. 5, 10; 4 Esr. 2, 58; Hen. 2, 3; Jer. 14, 4; Judith 8, 31; Act. 14, 17; Hebr. 6, 7; ዝናመ፡ ክረምት፡ Hez. 34, 26; Job 37, 5; ይትከዐው፡ ዝናም፡ እምውስተ፡ ደመና፡ Job 36, 27; ደመና፡ ዝናም፡ Sir. 32, 26; Jes. 18, 4; ሶበ፡ ይወርድ፡ ዝናም፡ እምሰማይ፡ Jes. 55, 10; ዝናመ፡ ረከበ፡ 4 Esr. 8, 49; ዝናመ፡ ተወን፡ ወመፀው፡ ὑετὸς πρώϊμος καὶ ὄψιμος Jer. 5, 24; ዝናመ፡ ክረምት፡ ዘቀዳሚ፡ ወዘድኃሪ፡ Hos. 6, 3; ዝናመ፡ ጸዳይ፡ ወመፀው፡ Zach. 10, 1; ዝናም፡ ብዙኅ፡ Enc. Hed. 25; ዝናማት፡ Kuf. 12; ወረዱ፡ ዝናማት፡ Clem. f. 24; ዝናማት፡ እሙራት፡ Prov. 25, 14; ባርክ፡ ነፋሳተ፡ ሰማይ፡ ወዝናማተ፡ Lit. 164, 4; Kedr f. 14; Enc. Haml. 10. a) *imber*: ኀያል፡ ዝናም፡ Job 38, 25—28; ዝናመ፡ ሞገድ፡ Prov. 28, 3; ዝናም፡ ከመ፡ አይኅ፡ Hez. 13, 11; Matth. 7, 25. 27; ዝናመ፡ ድምሳሴ፡ (sc. diluvii) Enc. Ter 6. b) *tempus pluvium (hiems)*: ስድስተ፡ ወርኀ፡ ዝናም፡ Kuf. 12; ማእከለ፡ ጸዳይ፡ ወዝናም፡ Kuf. 29. c) *casus nivis, ningor*: ነኪር፡ ለልብ፡ ዝናሙ፡ Sir. 43, 18. d) *ros*, δρόσος, አኮኑ፡ ዝናም፡ ያቈርር፡ ለመርቄ፡ Sir. 18, 16. ዝናም፡ እምከመ፡ ወረደ፡ 43, 22.

ዝናር፡ n. prgr. sc. ζωνάριον (زُنَّار ܙܘܢܪܐ), Pl. **ዝናራት፡** *cingulum*, ut: precanti praeceptum est ቅኒት፡ ሐቌ፡ በዝናር፡ በከመ፡ ይቤ፡ እግዚእነ፡ ለይኩን፡ ሐቌክሙ፡ ቅኑተ፡ F. N. 14; in specie cingulum clericorum, ut: ኢይቅንቱ፡ ሐቌሆሙ፡ ዲያቆናት፡ በዝናር፡ በጊዜ፡ ጸሎት፡ እስመ፡ እሙንቱ፡ ግዑዛን፡ F. N. 7, 4; subdiaconus ከመ፡ ያዑድ፡ ዝናረ፡ ላዕለ፡ ክሳዱ፡ ወኢይግበር፡ ዝናረ፡ ላዕለ፡ ፩መትከፍቱ፡ F. M. 31, 3; ዝናራት፡ ዘውእቶሙ፡ ፌቃር፡ F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡** c. 195).

ዘነብ፡ subst., Pl. **አዝናብ፡** [זָנָב ܕܘܢܒܐ ذَنَب] *cauda*, animalium Ex. 4, 4; ዘነበ፡ ከልብ፡ Prov. 26, 17; Apoc. 9, 10. 12, 4; ዘነበ፡ አፍራስ፡ Sx. Masc. 22; አዝናብ፡ Apoc. 9, 19; Jud. 15, 4; ምቱረ፡ ዘነብ፡ Lev. 22, 23; cometae, Chr. L. Atk. f. 23; trsl.: ርእስ፡ ወዘነብ፡ Jes. 9, 14. 19, 15; Deut. 28, 13. — *Voc. Ac.*: ዘነብ፡ ዘ፡ ጋርራት፡ (v. ጅራት፡).

ዘናቢር፡ subst., Pl. (i. q. زَنَابِيرُ a زُنْبُورٌ vel زِنْبَارٌ) *crabrones, vespae*: አመ፡ መጽአ፡ ንጉሠ፡ ፋርስ፡ ኀበ፡ ሀገረ፡ ንጽቢን፡ ወዐገታ፡ አምጽአ፡ ቅዱስ፡ (sc. Jacobus Nisibensis) ላዕለ፡ ሰራዊቱ፡ ደመና፡ ዘናቢር፡ ወትንንያ፡ ወነደፍዎሙ፡ ለአፍራሲሆሙ፡ Sx. Ter 18.

ዝንቱ፡ pron. demonstr. (vid. **ዝ፡**), f. **ዛቲ፡**, Acc. m. **ዘንተ፡**, f. **ዛተ፡**, Pl. m. **እሎንቱ፡** f. **እላንቱ፡**, Acc. m. **እሎንተ፡** f. **እላንተ፡** (gramm. § 146, 1, a), rariores sunt formae Pl. m. **እሉንቱ፡** (Jer. 49, 2 Cod. Abb. LV; Luc. 3, 8 rom.; Herm. p. 69^{a}), Acc. **እሉንተ፡** (Jes. 49, 21; Did. ed. Platt p. 5); Pl. f. **እላንቲ፡** (Cyr. f. 106. 109), *hic haec hoc*: ዝንቱ፡ ሕልም፡ Gen. 37, 6; ዝንቱ፡ ሕዝብ፡ Marc. 7, 6; ይፀርፍ፡ ዝንቱሰ፡ Matth. 9, 3; ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ኦሪት፡ 7, 12; ዛቲ፡ ትውልድ፡ Marc. 8, 12. 12, 43; አኮ፡ ዘንተ፡ Joh. 18, 40; ዘንተ፡ ነገረ፡ 19, 8; ዛተ፡ ሌሊተ፡ Ruth 3, 13; Marc. 4, 13; እሎንቱ፡ Gen. 31, 38; Hen. 5, 8; እሎንተ፡ 1 Par. 9, 22; Jes. 49, 21; Matth. 10, 5. 13, 53; እላንቱ፡ ግብ፡ Gen. 37, 20; Zach. 5, 10; እላንቱ፡ ኵሎን፡ Hez. 16, 5; እላንተ፡ Gen. 21, 30; Ruth 3, 17; Jes. 10, 10; Asc. Jes. 11, 39. a) monstrando: *hicce, iste*, ut: ዝንቱ፡ ይስማዔል፡ Gen. 17, 18. 24, 65. 38, 28; Ex. 32, 31; Jud. 5, 5; Ps. 103, 26; Cant. 8, 5; Jes. 63, 1; Luc. 7, 44. 22, 59. b) contemtim: *iste*, ut 1 Reg. 10, 27; ምንትኑ፡ ዝንቱ፡ Sir. 13, 23. c) crebro usurpatur pro neutro Latinorum: ምንት፡ ዝንቱ፡ Ruth 3, 16; Jes. 47, 7. 48, 1; Jer. 9, 12; Ps. 41, 4; 4 Esr. 6, 23. 13, 33—36. 42; Luc. 24, 21; 1 Joh. 1, 4; እሎንተ፡ ταῦτα Jer. 5, 25; Hen. 5, 1; እላንተ፡ Asc. Jes. 11, 36; Hen. 82, 1. d) ubi de tempore agitur, passim *jam* vertere licet: ናሁ፡ ዝንቱ፡ ፲ዓመት፡ 1 Reg. 29, 3; ናሁ፡ ዓሥር፡ ዝንቱ፡ *ecce jam decima vice* Num. 14, 22. 22, 32; Jud. 16, 15; ናሁ፡ ሣልስከ፡ ዝንቱ፡ Num. 22, 28. 24, 10; 2 Cor. 13, 1. e) *hic — ille*, *unus — alter*, *alius — alius*: ዝንቱ፡ — ዝንቱ፡ Ps. 74, 7. 8; እምዝንቱ፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ ይትፋለስ፡ ሕልም፡ Sir. 31, 3; ዝንቱ፡ በሩካ፡ ወውእቱኒ፡ በሩካ፡ ወዝንቱ፡ ምስለ፡ ዝንቱ፡ ኮነ፡ ለቅዳሴ፡ Kuf. 2; ዝንቱ፡ ምስለ፡ ዝንቱ፡ alius cum alio Kuf. 3; ይትቃተሉ፡ ዝንቱ፡ ለዝንቱ፡ Kuf. 5; vel ዝንቱ፡ — ዝኩ፡ sive ዝክቱ፡ *hic — ille* Sir. 39, 16. 21. 34; Dan. 2, 43 (vid. ዝኩ፡).

f) cum praepositionibus: α) **በእንተ፡ዝንቱ፡** *ideo, hanc ob causam, propterea* Jes. 49, 4. 50, 7. 59, 9; Zach. 1, 16, (vid. **በእንተ፡**), vel **እንበይነ፡ዝንቱ፡**, vel **በበይነ፡ዝንቱ፡** (vid. c. 537). β) **በዝንቱ፡** *hoc in loco, hic* Enc. Teq. 1. γ) **እስከ፡ዝንቱ፡** *hucusque* Hen. 14, 24.

ዘናና፡ subst. (ut videtur, amh.) *lapis* „boum fronti in Aethiopia alligatus quo illius allisione a fuga deterreantur" Lud. auct. Greg.; at vid. scholion ad **መልሕቅ፡**

ዘነወ፡ *scortari* vid. sub **ዘመወ፡**

ዘነየ፡ inus., vic. **ዘነወ፡** et **ዘመወ፡**, vid. Ges. thes. p. 423.

ዝንየት፡ et **ዝኔት፡** subst. *effusio seminis virilis, semen effusum* a) concubitu (legitimo), κοίτη σπέρματος Lev. 15, 17. b) scortatione: **ከዐዉ፡ዝንየቶሙ፡** (v. **ዝኔቶሙ፡**) **ዲቤሃ፡** πορνείαν Hez. 23, 8. c) *pollutione nocturna* sive *diurna*: **እመቦ፡ዘወድቀ፡በዝንየት፡ወበሕልም፡ይትከላእ፡እምቍርባን፡ኪያሃ፡ዕለተ፡** Kedr f. 70; **እመቦ፡ዘወጽአ፡ዝንየት፡ወውእቱ፡እንዘ፡ንቁህ፡ይትገሐሥ፡እምቍርባን፡፪ዕለተ፡** ibid.; **ዝኔት፡በኀሊና፡ርኩስ፡** (**በ፡** *ob*) f. 72; **እመቦ፡ዘይትከዐው፡ዝኔት፡ለዝሉፉ፡** ibid.

ዘንግዐ፡ quadrl. I [amh. **ዘነጋ፡**; inserta nasali formatum e **ዘግዐ፡** (vid. **ዝጋዔ፡** pro **ዝንጋዔ፡**) i. e. שׁגע Pu. *furore agi, vesanum esse* (شجّع in quibusdam derivatis); vic. שָׁגָה שָׁגַג **ሰኮየ፡** *errare* et נָשָׁה *oblivisci*] 1) *mente alienari, delirare*: **ዘንግዐኒ፡ልብየ፡** 4 Esr. 10, 51; **ኢጥዒኩ፡ንዋመ፡ወይዘነግዐኒ፡ልብየ፡** Rel. Bar.; **ሐዘንኩ፡ጥቀ፡እስከ፡ይዘነግዕ፡ኅሊናየ፡** Epist. Gregorii ad Lud. 2) *aliena loqui, delirare* vel *ineptire* in loquendo: **ሰበ፡አከ፡ከመዝ፡እምእቤ፡ዘንጋዕከ፡** Rel. Bar.; **ከመ፡አብድ፡እዘንግዕ፡** 2 Cor. 11, 17. 23 (παραφρονῶν). a) *blaterare*, βαττολογεῖν Matth. 6, 7. b) *barbare loqui*, 1 Cor. 14, 11.

አዘንግዐ፡ II 1) *alienare mentem* alcjs, *delirare facere*: **አብዝኆ፡መጻሕፍት፡ያዘነግዕ፡ልበ፡** εἰς μανίαν περιτρέπει Act. 26 24 Platt. 2) *pellicere* vel *decipere* alqm (bethören): **አዘንግዓ፡ልበ፡** λαλήσω ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς Hos. 2, 16.

ዝንጉዕ፡ (**ዝንጕዕ፡** passim) part. *delirus, vecors, desipiens, ineptus, stupidus, stolidus, imbecillus* mente: **ዝንጉዓን፡** μαινόμενοι Chr. Ta. 23 (vid. sub **ተወላወለ፡**); **ዝንጉዕ፡አይሁዳዊ፡** παραφρονῶν Ἰουδαῖος Cyr. ad Th. f. 23; **ዝንጕዓን፡** ἀσύνθετοι Rom. 1, 31; **አአብድ፡ወዝንጉዕ፡** Clem. f. 271; **አብዳን፡ወዝንጉዓን፡** f. 186; **ዝንጉዐ፡ልቡና፡** Lud. Comm. hist. p. 502 n. 37; **ዝንጉዓን፡እለ፡አልቦሙ፡ልብ፡** F. N. 24, 3; episcopus constituendus **ኢይኩን፡ዕዉረ፡ወኢጽሙመ፡ወኢዝንጉዐ፡** F. N. 5; cujus cerebrum morbo laesum est nominatur **ዝንጉዕ፡** F. N. 32 (vid. sub **አብድ፡** c. 761).

ዝንጋዔ፡ (et **ዝጋዔ፡**) subst. 1) *vesania, vecordia, delirium*: παραφρόνησις **ዝንጋዔ፡** (in Cod. Laur.: **ዝጋዔ፡**) Zach. 12, 4; **መንፈስ፡ዝንጋዔ፡** Hos. 9, 7 gloss.; μανία Chrys. passim. 2) *stoliditas*: **ዝንጋዔ፡ትዕቢት፡** Lud. e Mss. Colb. 3) *ineptiae, deliramentum, hallucinatio*: λῆρος Cyr. ad Th. f. 15; Luc. 24, 11; Cyr. f. 139. 4) etiam *causa* α) *abalienationis* vel *aberrationis mentis*: **ውብዙኅ፡ምዝማሬ፡ብየ፡በእንተ፡ሀላዊሁ፡ለመንፈስ፡ቅዱስ፡እምቅድመ፡ጥምቀት፡ወልድ፡ወበሕቱ፡ኅድጉ፡ከመ፡ኢይኑኅ፡ነገር፡ወኢይኩን፡ዝንጋዔ፡ለሰማዕያን፡** M. M. f. 65. 101. β) *ineptiarum*: hunc librum ne patefacias malis **ከመ፡ኢይኩን፡ነገርየ፡ዝንጋዔ፡በቅድሜሆሙ፡** Clem. f. 151.

ዘንጐጐ፡ quadrl. I [i. q. زَغْزَغَ *debilem reddidit* sermonem ut sensus percipi non possit; *ludibrio habuit*; frustra comparavit Dorn de psalt. aeth. p. 69 جحّ, Tuch de Aethiopicae linguae sonorum proprietatibus quibusdam p. 15 זגג] 1) *susurrare, mussitare*: mortuum ex ecclesia ad sepulchrum efferens suffies incensum **ወትዘነጕጕ፡ወታነብዕ፡አንብዐ፡በመስፈርት፡በለሐሳስ፡** Genz. f. 14. 2) *subsannare, irridere, cavillari, verbis illudere, ludibrio habere*, c. Acc.: **ይዘነጕጉኒ፡** εἰς χλευασμόν Jer. 20, 8; ἐκμυκτηρίζειν Luc. 23, 35; ὀνειδίζειν Matth. 5, 11. 27, 44; Marc. 15, 32; Jes. 65, 7; Prov. 20, 4; **ማርያም፡ትዘነጕጓ፡ለእመ፡ሄሮድስ፡** Jsp. p. 323; **ከመ፡ኢይዘንጐጐኑ፡** p. 324; Kid. f. 40; c. **በ፡** vel **በእንተ፡** *ob*: **ይዘነጕጐኑ፡በኀጢአ፡ሕግ፡** Sap. 2, 12; **ይዘነጕጕዎሙ፡በእንተ፡ዘጐዩ፡** Jsp. p. 357.

አዘንጐጐ፡ II *cavillationi* vel *ludibrio* aliorum *dare* vel *subjicere, deridendum exponere*: **አዘንጐጕክሙ፡ነፍሳቲክሙ፡** (vos ipsos) Jsp. p. 371; **በእለ፡ይክሕዱ፡ወያዘነጕጉ፡ህሉተ፡ሥርዐተ፡** (mysterium verum) M. M. f. 378 (in appendice); Lud. ex Hist. VII Puer.

ተዘንጐጐ፡ III, 1 *cavillationi* vel *ludibrio esse, derideri*, Deut. 32, 36.

ዝንጉግ፡ part. *cavillationi obnoxius, irrisus, ignominiosus*: **ከመ፡ዝንጉግ፡ኢትኩን፡** ἐπονείδιστος Prov. 25, 10. 18, 1.

ዝንጓጌ፡, passim **ዘንጓጌ፡** (Prov. 18, 1 var.; 19, 6, var.) subst. *subsannatio, cavillatio, irrisio, ludibrium, ignominia*, ὄνειδος Gen. 30, 23; Prov. 18, 3. 19, 6; Dan. ap. 3, 9; Luc. 1, 25; **ቃለ፡ዝንጓጌ፡** 27, 11; **በባእስ፡ወበዝንጓጌ፡ይፌንዎሙ፡** μαχόμενος καὶ ὀνειδίζων Jes. 27, 8; **ነገረ፡ዝንጓጌ፡** παραβολὴ ὀνειδισμοῦ Sap. 5, 3; ὀνείδη Prov. 3, 31; **ኢይረክበ፡ዝንጓጌ፡** 1 Par. 17, 9; Kuf. 24; Jsp. p. 290. 325. 350; causa cavillationis vel ignominiae: **ዘይከውን፡ዝንጓጌ፡** ἐπονείδιστος Prov. 18, 1. — *Voc. Ae.*: **ዝንጓጌ፡ዘ፡መሸማጠጥ፡**

ዝንፍ፡ vid. **ጽንፍ፡**

ዝእብ፡ subst., m. et f., Pl. **አዝእብት፡** [זְאֵב ܕܐܒܐ ذِئْب *lupus*; vid. quae ad **ተኵላ፡** annotavimus c. 566] *hyaena* (in Abyssinia frequentissima, vid. Rüppell I p. 227; Harris II Anh. p. 51): **ግበ፡ዝእብ፡** σπήλαιον ὑαίνης Jer. 12, 9; ὗς Deut. 14, 8; ὕες **አዝእብት፡** 3 Reg. 21, 19. 22, 38; **አዝእብት፡** ὑαίνῃ Sir. 13, 18; **ዝእብ፡** fem., Sx. Genb. 6; **እሙ፡ዝእብ፡** Lud. e Libr. Myst. — At in locis Hen. 89, 10. 55 ubi praeter **አዝእብት፡** etiam **አጽዕብት፡** memorantur et **ተኵላት፡** desiderantur, nescio an **ዝእብ፡** significet *lupus?* — *Voc. Ae.*: **ዝእብ፡ዘ፡ጋርብ፡** v. **ጅብ፡**

ዘእንበለ፡ vid. sub **እንበለ፡** c. 773.

ዚአሁ፡, **ዚአከ፡**, **ዚአየ፡** al. vid. sub **ዘ፡** c. 1032.

ዝኩ፡ et **ዝኩቱ፡** pron. demonstr. *ille, iste* (gramm. § 146, 1, b). Compositum est ex **ዝ፡** et **ኩ፡**, quare nonnumquam particula brevissima **ሰ፡** inter **ዝ፡** et **ኩ፡** inseritur, ut: **ዳኅንኑ፡**

ዝሰኩ፡ አቡክሙ፡ Gad. Za Mich.; ዝሰኩ፡ ዘምስሌከ፡ Deg. — 1) Ejus formae sunt a) α) Sing. ዝኩ፡ m., raro f. (Ex. 1, 17; ዝኩ፡ አንስት፡ Herm. p. 84^b); Acc. ዝኮ፡ (Apoc. 1, 12 Platt; Rom. 7, 15. 19 Platt; Hen. 89, 44. 51; Gen. 27, 17 var.; Hez. 23, 32 var.; 1 Reg. 9, 24; Zach. 11, 13; Tob. 9, 5 var.; Dan. 8, 16; Jer. 13, 4), vel ዝኩ፡ (Gen. 27, 17; 4 Reg. 2, 21; Hez. 23, 32; Tob. 9, 5); f. እንትኩ፡ (Hen. 85, 5; Marc. 11, 21 rom.; እንትኩ፡ ራእይ፡ እንተ፡ ርእየ፡ Gad. Kar.); Acc. እንትኩ፡ vel እንትኮ፡ vel እንተኩ፡ Prov. 15, 18. β) Pl. c. እልኩ፡ (Hen. 9, 8. 89, 1; Ex. 7, 12; Matth. 25, 7. 8; 1 Thess. 5, 6; 1 Cor. 14, 28). b) α) Sing. ዝኩቱ፡ et plerumque ዝክቱ፡ m. (Luc. 20, 35 rom.; Gen. 9, 6; Ex. 32, 1; Ruth 4, 1; 1 Reg. 2, 26 al. crebrò), Acc. ዝኩተ፡ vel ዝክተ፡ (Gen. 27, 16; Ex. 34, 1; Lev. 1, 8. 14, 7; Num. 5, 18. 25; Deut. 1, 19; Jos. 21, 40; Sir. 39, 34; Jac. 4, 15; ዝኩተ፡ Org.); f. እንታክቲ፡ Hen. 85, 6; Ruth 2, 6; Ex. 2, 8; 1 Reg. 1, 26; Hez. 36, 35. 38, 14; 4 Esr. 3, 38; Marc. 11, 21; Jac. 4, 13; Rom. 8, 18), Acc. እንታክተ፡ nondum reperi. β) Pl. c. እልኩቱ፡ vel እልክቱ፡ (Luc. 13, 4 rom.; 2 Cor. 3, 1. 8, 14; Matth. 25, 11; Apoc. 6, 1; Gen. 18, 28. 19, 9; 1 Par. 19, 5. 24, 5; Dan. ap. 1, 34; Job 6, 16; Sir. 49, 4 al.; እሉኩቱ፡ Marc. 12, 9 rom.); Acc. እልክተ፡ (Hen. 89, 43. 60); f. etiam እላክቱ፡ Jos. 4, 11. 2) Usurpatur a) ad demonstranda remotiora: *ille*, *iste*, ἐκεῖνος, ut: እንታክቲ፡ ምድር፡ Hez. 36, 35; በእንታክቲ፡ ዕለት፡ 38, 14; Zach. 2, 4; Dan. 8, 16; አብትረ፡ እልኩ፡ Ex. 7, 12; Gen. 19, 9; Deut. 1, 19; 1 Joh. 2, 6; Matth. 21, 40. 22, 7. 25, 7. 19. 26, 29. 27, 63; ዝኩ፡ ዘ፡ Rom. 14, 15. α) opponuntur ዝ፡ vel ዝንቱ፡ *hic*, *alter* et ዝኩ፡ vel ዝክቱ፡ *ille*, *alter*, ut: ለእሉ፡ መንገለ፡ እልክቱ፡ 1 Par. 24, 5; 2 Reg. 19, 7; 3 Reg. 3^b, 25; Jes. 41, 5; Dan. 2, 43; Hez. 33, 5; Sir. 39, 16. 21. 34; 4 Esr. 8, 54. 55; Jac. 4, 15; vel እልክቱ፡ — እሉ፡ Jos. 8, 22; rarius ዝክቱ፡ — ዝክቱ፡ ἡ μὲν — ἑτέρα δέ Sir. 14, 18; ዝኩቱ፡ — ውእቱ፡ *iste* — *ille* Org. 2. β) *ille* i. e. *futurus*, *venturus*: እንትኩ፡ τὴν μέλλουσαν Prov. 15, 18; Rom. 8, 18; Luc. 20, 35; 4 Esr. 8, 55. γ) contemtim: Gen. 37, 19; Ex. 32, 1; Jud. 9, 38. b) ad demonstrandam personam vel rem modo memoratam et notam: *is*, ut: ህየንተ፡ ደመ፡ ዝክቱ፡ ἀντὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ Gen. 9, 6; ኵሎሙ፡ እልክቱሰ፡ Sir. 49, 4; ዝኩ፡ ዘ፡ *is qui* Apoc. 5, 7; Rom. 11, 21; ዝኩ፡ ዘይለብስ፡ Hez. 10, 7; 1 Reg. 9, 17; Jes. 44, 16; Job 34, 17; እልክቱ፡ እለ፡ Job 6, 16; quare creberrime articulo Graecorum definito ὁ ἡ τό respondet: Gen. 18, 28. 19, 1. 27, 16; Ex. 1, 17. 2, 8. 5, 13. 34, 1; Ruth 4, 1; 1 Reg. 1, 26. 2, 26. 3, 1. 11, 4. 21, 9; 1 Par. 19, 5; Hez. 3, 13. 17, 3. 23, 32. 30, 22; Jer. 13, 4. 6. 39, 11; Dan. 8, 7. 8; Zach. 1, 13. 14. 4, 4. 5. 11, 13; Jon. 4, 7; Tob. 6, 14. 8, 2; Jes. 38, 6. 44, 14. 47, 9; Job 34, 17; ለዝኩ፡ ዘመጽአ፡ τὸν ἥκοντα Esth. 4, 15; Apoc. 1, 12. 6, 1. 10, 8, al. sexcenties. c) Pro neutro Latinorum accipitur: Jac. 4, 15; እላ፡ ባሕቲ፡ ጠይቅ፡ ዝክተ፡ ዘይብሉ፡ Cyr. c. Pall. f. 69; Ruth 2, 17; Rom. 2, 1. 7, 15.

ዘከመ፡ vid. sub ከመ፡ c. 826.

ዘከረ፡ I, 1 [זָכַר ܕܟܰܪ ذَكَرَ; vid. etiam ዝኅር፡] Subj. ይዝክር፡ (semel in uno codice Jes. 64, 9 reperi ይዝከር፡) 1) *meminisse*, *recordari*, *reminisci*, *memorem esse*, c. Acc.: Ps. 8, 5; ኢይዝክሩ፡ እንከ፡ ስሞ፡ Jer. 11, 19; 2 Reg. 14, 11. 19, 19; 3 Reg. 17, 18; Ex. 23, 13; Hen. 69, 14; 2 Cor. 7, 15; Matth. 26, 13; c. Acc. et ለ፡ pers. alqd alicui i. e. in commodum ejus: Ps. 19, 3. 24, 7, vel in detrimentum alcjs: Ps. 78, 8; Jes. 64, 9. 2) *memorare*, *mentionem facere*: ስሞ፡ ለቅዱስ፡ ኢትዝክር፡ ሶበ፡ ትምሕል፡ Sir. 23, 9; Jer. 11, 19; Ps. 82, 4; አልቦ፡ ዘይዘክሮሙ፡ (v. ዘይዜ"፡) እንከ፡ Zach. 13, 2; ኵሎ፡ ዘዘከርነ፡ M. M. f. 33 al.; ዘአቅደምነ፡ ዘክሮታ፡ በጥንቱ፡ ዝቲ፡ መጽሐፍ፡ F. M. 2, 11; Lud. Comm. hist. p. 305 n. 18.

ዘከረ፡ I, 2 1) *memorem facere* alqm, *in memoriam revocare*, *monere*, c. Acc. et በእንተ፡ Gen. 40, 14; c. dupl. Acc.: እዜክረከ፡ ኵሎ፡ Kuf. p. 118; seq. ከመ፡, ut: ዘክሮሙ፡ ከመ፡ ይትአዘዙ፡ Tit. 3, 1; 2 Tim. 2, 14; በዘክሮ፡ 2 Petr. 1, 13. 3, 1. 2) *memorare*, *mentionem facere*: Zach. 13, 2 var.

አዘከረ፡ II, 2 1) *memorem facere*, *in memoriam revocare*, *monere*, c. Acc. pers.: አዘክሩ፡ ሕዝበ፡ Jer. 4, 16; c. Acc. pers. et በእንተ፡ rei Gen. 40, 14; c. Acc. rei: Num. 5, 15; Hez. 21, 23. 24; Lit. 173, 4; c. Acc. rei et ለ፡ pers.: በቃለ፡ ዚአሁ፡ በዘአዘከረ፡ ሎቱ፡ መሐላ፡ አበው፡ Sap. 18, 22; አዘክሪ፡ (o Maria!) ሊተ፡ ተዝካረ፡ ኪዳንኪ፡ I Sal. Mar. 14; c. dupl. Acc.: 1 Cor. 4, 17; 2 Petr. 1, 12 Platt; Joh. 14, 26; Clem. f. 81; አዘክሩ፡ እሳተ፡ ገሃነም፡ Sx. Jac. 3; c. ኀበ፡ pers.: Lit. 173, 4. 2) *memorare*, a) *memoriae prodere*: ወነዋ፡ አዘከረ፡ የሴፍ፡ ወልደ፡ ክርዩን፡ ከመ፡ . . . Abush. 20. b) *mentionem facere*, c. Acc. rei, Abush. 30.

ተዘከረ፡ III, 1 *reminisci*, Ps. 9, 12. 6, 5. (Significatum *memorari* Lud. in lex. e Ps. 15, 4 probare conatus est, at in sua psalmorum editione aliam lectionem et interpretationem exhibet).

ተዘከረ፡ III, 2 1) *reminisci*, *recordari*, *meminisse*, *memorem esse* (magis frequentatur quam I, 1): c. Acc. rei vel pers.: Gen. 8, 1. 9, 15. 19, 29. 30, 22. 40, 14. 23. 42, 9; Ex. 13, 3. 32, 13; Lev. 26, 45; Num. 11, 5; Deut. 9, 27; 1 Reg. 1, 11. 19; Ps. 105, 4. 43. 136, 9; Jes. 43, 18. 25. 46, 8. 9. 64, 5. 65, 17. 66, 9; Jer. 2, 2; Thren. 1, 7; Hez. 16, 22; Koh. 5, 19. 9, 15. 11, 8. 12, 1; Sir. 18, 24. 23, 10; እለ፡ ይዜክሩ፡ እኩየ፡ μνησίκακοι Prov. 12, 28; Matth. 26, 75 al.; Inf.: ተዘክሮ፡ እከይ፡ Lit. 164, 1; Deut. 7, 18; c. ለ፡ pers. (in commodum vel detrimentum alcjs): Apoc. 18, 5; Gen. 50, 15; Hez. 18, 24; Jer. 38, 34; Sir. 3, 15; vel c. Acc. rei et pers. (alqd alicui) Gen. 40, 13; c. በእንተ፡ *de* re: Hebr. 11, 22; Hen. 104, 1; ተዘከረ፡ በእንተ፡ ብሩር፡ Tob. 4, 1; seq. ከመ፡ Deut. 5, 15. 15, 15. 16, 12; Job 4, 7; Sir. 7, 28. 8, 5. 14, 12; seq. Subjunctivo: ኢተዘከረ፡ ይግበር፡ (sibi faciendum esse) Ps. 108, 14. 2) *in memoriam revocari* vel *memorari*: Ps. 108, 13.

ዝኩር፡ part. 1) *memor* Kuf. p. 27. 2) *memoratus* a) cujus mentio facta est: ቀኖና፡ ዘዝክርት፡ F. M. 27, 7; Abush. 12. b) *memoriae proditus*, cujus recordamur: መምህር፡ ዝኩር፡ ዲበ፡ መሥዋዕት፡ (in diptychis) Sx. Sen. 24; Org. 2. 3) memoriâ et famâ *celebratus*: አቡ፡ ዝኩር፡ (aliâs ስሙዕ፡) Phlx. 242.

ዝክር፡ subst. (m.), *memoria*, *recordatio*, *mentio*, μνήμη, Koh. 1, 12. 2, 16. 9, 5; ንስዐሮ፡ ዝክሮ፡ እምድር፡ Prov. 1, 12: μνημόσυνον Deut. 32, 16; Sir. 10, 17. 39, 9; ርጉመ፡ ይኩን፡ ዝክራ፡ Sir. 23, 26; ሙሴ፡ ዘቡሩክ፡ ዝክሩ፡ 45, 1; Enc. Masc. 8; Sir. 49, 1; ይጥዕም፡ እምነ፡ መዓር፡ ዝክርየ፡ 24, 20; Ps. 33, 17; μνεία ይትፌሥሑ፡ በዝክረ፡ እግዚ"፡ Bar. 5, 5; ከመ፡ ኢይርከቡ፡ ዝክረ፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡ Hez. 25, 10; Asc.

Jes. 7, 24. a) *nomen memoriale:* ዝክረ፡ቅድሳቱ፡ Ps. 29, 4. 96, 13; Ex. 3, 15. b) *sacrificium memoriale*, sive ቍርባነ፡ ዝክር፡ Lev. 6, 8, sive ዝክር፡ Lev. 2, 2. 9. 16. c) *commemoratio* vel *laudatio* ὕμνησις Ps. 70, 8. 117, 14. d) *monumentum sepulchrale* (vid. ዝኅር፡) Ex. 14, 11. e) *fama* Sx. Jac. 14 (vid. sub ዜና፡).

ዝክረት፡ n. act., Pl. ዝክረታት፡ *monitio, suggestio:* malae cogitationes ascendunt in corde እምዝክረታት፡ሰይጣናት፡ እኩያት፡ Phlx. 137.

መዘክር፡ part. (II, 2) 1) *in memoriam revocans, monitor* Lit. 173, 4. 2) *memoriae prodens, commentariorum scriptor, commentariensis*, ὑπομνηματογράφος 1 Par. 18, 15 var.; ὁ ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων 2 Reg. 8, 16; ὁ ἀναμιμνήσκων 20, 24; 4 Reg. 18, 18. 37. (Amharice መዘክር፡ „orator causae apud Regem“ Lud. lex. amh. c. 78).

ተዝካር፡ subst. 1) *memoria, recordatio:* Ps. 144, 7; ተዝካረ፡ገብረ፡ለስብሓቲሁ፡ 110, 4; Kuf. 6; Jes. 23, 18; ግበሩ፡ተዝካርየ፡ 32, 10; ወበሕቱ፡ግበር፡ሎቱ፡ተዝካሮ፡ Sir. 38, 23; ዘይሁብ፡ስኂነ፡ለተዝካርየ፡ Jes. 66, 3; ጸሐፍዘ፡ለተዝካር፡ Ex. 17, 14; Ps. 67 tit.; 69 tit. a) *signum memoriale:* Ex. 13, 9. 28, 12. b) *sacrificium memoriale:* Lev. 5, 12; አነ፡አባእኩ፡ተዝካረ፡ስእለትክሙ፡ቅድሜሁ፡ለቅዱስ፡ Tob. 12, 12; vel *donum memoriale* Lit. 160, 1. 2) *res memoriae prodita:* ጸሐፈ፡መጽሐፈ፡ተዝካር፡ Mal. 3, 16; ወጽሑፍ፡ ውስቴታ፡ተዝካር፡ ὑπόμνημα 2 Esr. 6, 2. a) *liber memoriarum, commentarius:* ተዝካረ፡ኖብያት፡ (ἔγραψε τοὺς λόγους τούτους εἰς) μνημόσυνον Esth. ap. 1; ጸሐፌ፡ተዝካር፡ ὑπομνηματογράφος Jes. 36, 3; Asc. Jes. 6, 17. b) *libellus memorialis, conscriptio, tabulae:* ተዝካረ፡ስእለት፡ከመ፡እጽሐፍ፡ሎሙ፡ Hen. 13, 4; si consilii habendi causa conveniunt, ይጽሐፉ፡ተዝካረ፡ነገር፡ (Protokoll) F. N. 51. 3) a) *festum in memoriam* alcjs *celebratum* Lev. 23, 24; Luc. 22, 19; ንግበር፡ ተዝካሮ፡ለእስጢፋኖስ፡ Mavâs. n. 12; ተዝካረ፡ዕረፍቱ፡ያብዕሉ፡ Enc. Ter 15; ዕለተ፡ተዝካር፡ Lud. e Can. Laod. 51; ዝንቱ፡ዘይትነበብ፡በኵሉ፡ተዝካረ፡ምውታን፡ለለዓመቱ፡ Genz. f. 144; መፍትው፡ንግበር፡ተዝካሮሙ፡ለምውታን፡በዕጣን፡ ወበመሥዋዕት፡ f. 147. b) *commemoratio*, creberrime in Sx., ut: ተዝካረ፡በዓሉ፡ለመልአክ፡ሚካኤል፡ Hed. 12; ተዝካሮሙ፡ለ፳ወ፬ካህናት፡ሰማይ፡ Hed. 24; al.

ተዘካሪ፡ n. ag. *bene memor*, Kid. f. 22.

ተኪዚር፡ ut videtur, nomen corruptum e ተዝኪር፡ vel تذكير, Enc. Jac. 9, vid. sub ዴር፡

ዝኵቱ፡ et **ዝክቱ፡** vid. sub ዝኩ፡

ዘውሀር፡ n. prgr., si quid video i. q. جَوْهَر (quare rectius ጐውሀር፡ scripseris), Pl. ዘዋህር፡ *gemma:* ጥልግ፡ወክይ፡ (sic) ወወራውሬ፡ወዘውሀር፡ውብሉር፡ (ubi *gemmae species* quaedam intelligenda videtur) Kbr. Nag. 17; huc referendum videtur exemplum a Ludolfo ex Org. 6 allatum: ዘዋርሕ፡ (pro ዘዋህር፡) ዘእምአዕናቊ፡ሀንጻኬ፡ዘያበርሀ።

ዘረ፡ I, 1 [i. q. דּוּר دَارَ *circumivit, gyrum egit, conversus fuit*] *vertigine laborare:* ርእስየ፡ይዘውር፡ Lud. auct. Greg.

ዘወረ፡ I, 2 *perennare, perdurare, permanere* [cfr. דּוּר دَهْر دال]: ይዜውሩ፡ (v. ይዜወሩ፡) ከመ፡አባግዕ፡ዘለዓለም፡ μένουσι Job 21, 11; ነፍስ፡ዝልፍት፡ኢትዜውር፡ (v. ኢትዜወር፡) ἐξαρθήσεται Sir. 19, 13; c. Acc. pers. (*alicui* vel *apud alqm*): ጸጋሁ፡ለእግዚ“፡ትዜውሮሙ፡ለጻድቃን፡ δόσις κυρίου παραμένει εὐσεβέσι Sir. 11, 17.

አዘረ፡ II, 1 *vertiginem facere* alicui, c. Acc.: ያዘውሮሙ፡ አዕይንቲሆሙ፡ለጠቢባን፡ (v. ያዐውሮሙ፡) i e. *caliginem offundit* Sir. 20, 29.

ተዘወረ፡ III, 2 *perennare, diuturnum esse*, Job 21, 11 var.; Sir. 19, 13 var. — *Voc. Ae.:* ይዜወሩ፡ዘ፡ይመላለሱ፡; *Rad. Abb.:* ተዘወረ፡ዘ፡ተጠበቀ፡

ዘውር፡ subst. 1) *gyrus, orbis, circulus:* ስዱኒ፡ሀገረክሙ፡ሀገረ፡ሣልሲት፡ራማ፡ዘዐጸዱ፡ዘውራ፡ምጡቅ፡ Sal. 318 Nic. 12; ሰረገላሁ፡ (Dei) በረድ፡ወራሕበ፡ዘውሩ፡በእሳት፡ሕጹር፡ Lit. Greg. 2) *limbus* (ut videtur): ይኩን፡ዘውረ፡አክሊሉ፡ስፉሕ፡ወስፉየ፡በሠላስ፡መዓርጋተ፡ስፍየት፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195).

ዘዋርሕ፡ vid. sub ዘውሀር፡

ዘዐ፡ rad. inus., cui Lud. comparavit شاع, שׁעה vel ܫܥܐ, שִׂיחַ, tres radices bene distinguendas. Et شاع quidem i. e. ذاع *palam evasit, divulgatus est* a *dissipando* propagatum est (coll. ذاح ذرّح II et ذوع), unde *diffundere animum* duxeris; ܫܥܐ autem, cujus derivata significatu cum ዘዐ፡ haud male concordant, ab *oblinendo* petitum est (vid. Ges. thes. p. 1458; Bernstein lexidion ad Kirschii chrestom. p. 534); at significatu propius ad nostram radicem accedit שִׂיחַ vel שׂוּחַ (talmudice סוּחַ).

ተዛውዐ፡ III, 3 *sermonibus oblectari, sermocinari, confabulari* (ſich unterhalten): ምስለ፡መሰንቃዊት፡ኢትዛዋዕ፡ μὴ ἐνδελέχιζε μετὰ ψαλλούσης Sir. 9, 4; ኢትንበሩ፡ምስሌሆሙ፡በመስቴ፡ወኢታብዝኁ፡ምስሌሆሙ፡ተዛውዖ፡ Jsp. p. 332; ዘፈቀድኩ፡እምእሉ፡ኵሎሙ፡ (*quemcumque horum* librorum *voluerim, is*) ይዛዋዕ፡ምስሌየ፡ወእዛዋዕ፡ምስሌሁ፡ Fal.; c. በ፡ rei (*de*): ተዛውዖ፡ምስለ፡እኁው፡በቃለ፡መጻሕፍት፡ትጥዕሞሙ፡ለለባውያን፡እምኵሉ፡ጣዕማት፡ Fal. f. 35; c. ላዕለ፡ *contra:* Ps. 68, 15 (ἀδολεσχεῖν). a) *secum colloqui, meditari*, ἀδολεσχεῖν Gen. 24, 63; Ps. 54, 2. 76, 3; ተዛዋዕኩ፡ምስለ፡ልብየ፡ 76, 6; c. በ፡ rei (*de*) Ps. 76, 12. 118, 15. 23. 27. b) *fabulari, garrire, nugari:* ኢታእምርዎኑ፡ዝብእሲ፡ከመ፡በከ፡ይዛዋዕ፡ τὴν ἀδολεσχίαν αὐτοῦ 4 Reg. 9, 11; ተዛውዖ፡ደቂቅ፡ παίδων μικρῶν μῦθοι Chr. Ta. 11. c) *lascivire, petulantem esse:* ኢይዛዋዕ፡አዕይንትየ፡ οὐκ ἐμετεωρίσθησαν Ps. 130; 1; sponsa ዘታንገረግር፡በተዛውዖ፡ *quae jactitat se lascive* vel *petulanter*, Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* ተዛዋዕኩ፡ዘ፡ተጫወትሁ፡።

አስተዛውዐ፡ IV, 3 *oblectare* confabulando, cantando, ludendo al. alqm.: ፊልሞን፡መዐንዝር፡ከነ፡ያስተዛውዖ፡ለአርያኖስ፡መኰንን፡ Sx. Jac. 20.

ዝዊዕ፡ vel **ዝውዕ፡** part. *lascivus, petulans:* አዕዩየ፡ኀሊና፡ወዝውዐ፡ልብ፡ Syn. f. 347; paulo post: አዕዩይ፡ወዝውዕ፡ ibid.

ዘውዕ፡ (passim ዛውዕ፡ scriptum) subst. *sermones inanes* vel *ludicri, nugae, fabulae; lascivia, petulantia*, ἀδολεσχίαι Ps. 118, 85; ዘውዐ፡ነገር፡ዘይፌጥሩ፡ γενεαλογίαις ἀπεράντοις 1 Tim. 1, 4 Platt; ነገረ፡ዘውዕ፡ Lud. e Ssal. Req.; አውግረ፡ዘውዕ፡ (v. ዛውዕ፡) βωμοὶ τοῦ γέλωτος Am. 7, 9; አመበ፡ዘይትረከብ፡በሠሐቅ፡ወበዛውዕ፡ይገሥጽ፡ዲያቆን፡ወይ

ረስዮሙ፡ ያርምሙ፡ (sc. inter sacra celebranda) Did. 12; poenitens se removeat a rebus mundanis እንዘ፡ ኢያበዝኀ፡ ሠሐቀ፡ ወዘውዐ፡ Clem. f. 239; **ዘውዕ፡** inter notas impiorum enumeratur Kid. f. 16; baptizandus dicat: እክሕደከ፡ ሰይጣን፡ ወኵሎ፡ ሥልጣነከ፡ ወኵሎ፡ ዛውዐከ፡ ወኵሎ፡ ፍትወተከ፡ ወኵሎ፡ ምግባረከ፡ f. 26; Asc. Jes. 2, 7.

መስተዛውዕ፡ part. (IV, 3), f. "ውዕት፡ *oblectans, lascivus, scurrilis:* vidua ecclesiastica ኢትኩኒ፡ ኀሊና፡ መስተዛውዕት፡ Kid. f. 21; homo መስተዛውዕ፡ ne sit in ecclesia f. 18.

ገርውዝ፡ n. prgr. sc. اَلْجَوْزَاءُ *astrum et signum geminorum* (aliâs ገውስ፡ q. v.), sc. አልገርውዝ፡ Abush. 4.

ዘውግ፡ subst. [ζεῦγος זוּג ܙܘܓܐ زَوْج] Pl. አዝዋግ፡ (Lud.) 1) *par, (jugum)* i. e. *duo* vel *bini:* ዘውገ፡ መዓንቅ፡ ζεῦγος τρυγόνων Lev. 5, 11; Luc. 2, 24; ዘውገ፡ አልባስ፡ Jud. 17, 10; ወዘውግ፡ እሙንቱ፡ ἐζυγωμένα 3 Reg. 7, 43; vid. Jos. 8, 29 annot. 2) *par* i. e. a) *aequalis,* sive ዘዘውግ፡ Lev. 27, 10; sive ዘውግ፡ *aequales* Hen. 72, 37; ሰላም፡ ለሥዕርቲ፡ ርእስኪ፡ ዘፈትለ፡ ሜላት፡ ዘውጋ፡ I Sal. Mar. 3; ወእመኒ፡ ዘውጎ፡ (Acc.) ἤ τι τοιοῦτο II Can. Ap. 65; ዘውገ፡ ጠሊ፡ N. T. rom. f. 100, b. b) *socius, collega:* ዘውገ፡ ነቢያት፡ Lud. e Cant. Sam.

ዘገ፡ I, 1 et **ዛወገ፡** I, 3 *parem* vel *aequalem* vel *socium esse* alicui, c. Acc.: ሰብእ፡ ምስለ፡ ዘይዘውጎ፡ (v. ዘይዛውጎ፡) ይትሉ፡ τῷ ὁμοίῳ αὐτοῦ προσκολληθήσεται ἀνήρ Sir. 13, 16.

ተዛወገ፡ III, 3 1) *se adjungere* vel *consociare* vel *consociari* alicui, c. Acc.: ዘይሬዕያ፡ ወይዛወጋ፡ ለሙስና፡ ይጼዕል፡ አባሁ፡ Prov. 28, 7; ዛቲ፡ መጽሐፍ፡ ታስተፌሥሕ፡ ለዘተዛወጋ፡ ወለዘነበረ፡ ምስሌሃ፡ Fal.; ተዛውጎ፡ *consociatio* Lud. ex Enc. Nah. 17. 2) consociatum vel consociandum esse alicui i. e. a) *parem, aequalem, similem esse,* vel *sequi:* c. ምስለ፡, ut: ዛቲ፡ ኀጢአት፡ ትዛወግ፡ ምስለ፡ ዘይከዑ፡ ... F. M. 13; c. Acc.: በከየ፡ መሪረ፡ ወእምድኅረ፡ ብከይ፡ ገብረ፡ በዘይዛወጎ፡ ለግብር፡ καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἑξῆς τοῦ κλαυθμοῦ ποιεῖ Chr. Ta. 13; ሰላም፡ ለአስናንኪ፡ ሐሊብ፡ እጐልት፡ ዘተዛወጋ፡ (sc. albedine) III Sal. Mar. 13. b) *copulari, attribuendum esse, attribui:* ኵሉ፡ ዘንገብር፡ ይዛወግ፡ ኀቤክሙ፡ ወትምክሕቱ፡ ይትመየጥ፡ ላዕሌክሙ፡ Jsp. p. 330; ዜና፡ አይሁድ፡ ዘይዛወግ፡ ለዮሴፍ፡ ወልደ፡ ኮርዮን፡ Jsp. in tit.

አስተዛወገ፡ IV, 3 *copulare, adjungere, adjicere, sequi facere,* c. Acc. et ምስለ፡ M. M. f. 85; vel Acc. et በ፡, ut: abrumpit ተግሣጸ፡ ወያስተዛውጎ፡ በቃለ፡ ተስፉ፡ (promissionem) Chr. ho. 8, al. passim.

ዘወፈ፡ rad., incertae significationis; arabice زَفَّ, زَفْزَفَ, زَافَ (زَيْف) de *incessu fastuoso* dicuntur.

ተዘወፈ፡ III, 2 (etiam **ተዛወፈ፡** III, 3) *sui ipsius amore et admiratione tumere, superbia elatum esse, gloriari:* φυσιώσεις 2 Cor. 12, 20 rom.; ኢይዘወፍ፡ (Subj.; v. ኢይዘወፍ፡) ባዕል፡ በብዕሉ፡ Jer. 9, 23.

ትዝውፍት፡ (etiam ትውዝፍት፡ passim scriptum) subst. *admiratio sui, fastus, arrogantia, superbia,* Gal. 5, 20; ὑψηλοφροσύνη Herm. p. 36; ትውዝፍት፡ Clem. f. 141. 218.

ዝዕላ፡ subst., nomen ornamenti vestis, *limbus* vel *clavus vestis?* an *fimbria?* [زِيرٌ, זֵר?]: ሥራዕ፡ ሎሙ፡ ቀዋብዕተ፡ ዘአልቦ፡ ዝዕላ፡ ዘከመ፡ ደቂቅ፡ Reg. Pach.

ዝዕሚ፡ subst., nonnisi repertum in Pl. ዝዓምይ፡, dubiae significationis, fortasse *fimbria, cirrus,* nam respondere videntur κόσυμβοι Jes. 3, 18. [Ludolfus hoc verbum sub አመየ፡ posuit et vocabulo μηνίσκους respondere censuit; at ዘ፡ praepositum quid sibi velit? Mihi ዝዓምይ፡ eodem modo formatum videtur quo ገማዕይ፡ a ግምዒ፡; fortasse transpositum est e ዘማዕይ፡].

ዘዘ፡ vid. sub ዘ፡ c. 1032.

ዝየ፡ adv. (gramm. § 160, b) 1) ዝየ፡ nudum a) *hic, hoc loco:* Gen. 22, 5; Deut. 29, 14; Jud. 4, 20. 19, 9; Ps. 131, 15; Matth. 12, 6. 41. 42. 14, 17. 17, 4. 26, 36; Hebr. 13, 14; ምንት፡ አቀመከሙ፡ ዝየ፡ Jes. 52, 5. b) *huc:* ምንት፡ መጻእከ፡ ዝየ፡ Jes. 22, 16; 57, 3; Gen. 15, 14; Ex. 3, 5; Jos. 18, 6. 8; Jud. 18, 3; 4 Esr. 10, 5. 67; Asc. Jes. 8, 12. 13; Matth. 8, 29. 14, 18. 2) Praepositiones sibi praemissas fert: a) በዝየ፡ *hic, hoc loco:* Gen. 19, 12. 40, 15; Jud. 18, 3; Hez. 8, 9; 4 Esr. 10, 25; Matth. 17, 4; ተፈጸመ፡ በዝየ፡ ሲራክ፡ Sir. in subscr. b) እምዝየ፡ vel እምነ፡ ዝየ፡ *hinc:* Gen. 37, 17; Deut. 9, 12; Ruth 2, 8; Jer. 2, 36; Jac. 4, 1. c) እስከ፡ ዝየ፡ *usque huc:* Job 38, 11; 1 Reg. 7, 12; እስከ፡ ዝየ፡ ኵነኔ፡ ሞአብ፡ Jer. 31, 47 vrs. nov. (hebr. 48, 47); እስከ፡ ዝየ፡ ነገረ፡ ኤርምያስ፡ 51, 64 (sec. text. hebr.). d) ኀበ፡ ዝየ፡ *ad haec, in hunc* (mundum): ኢንኤጽር፡ ኀበ፡ ዝየ፡ Chr. Ta. 16. 3) Opponuntur: ዝየ፡ et ከሐከ፡ *hic — illic, huc — illuc:* Matth. 24, 23; Marc. 13, 21; Hebr. 7, 8; Jac. 2, 3; በህየ፡ — በዝየ፡ *in illa — in hac* (*vita*) Clem. f. 238. 266; እምዝየ፡ ወእምዝየ፡ *hinc illinc* Hen. 89, 24. 43. — (Vid. ለፌ፡).

ዛይ፡ litera alphabeti Hebraeorum VII^a^, (זַיִן, talmudice זֵי), Ps. 118, 49; Thren. 1, 7. 2, 7. 3, 19. 4, 7. Ubi de psalmis agitur, siglo ዛይ፡ Ps. 118, 49—56 notatur.

ዜመ፡ inus. i. q. زَمَّ *strepuit, resonavit, tinnivit,* زَمْزَمَ, vic. הום הָמָה هَمْهَمَ.

ዜማ፡ subst., plerumque m., Pl. ዜማት፡ [vid. ዋዜማ፡] 1) *sonitus,* ut *bombus* vel *susurrus* apium, Org. 5. 2) in specie: *sonus canorus* et *suavis, cantus modulatus, modulatio, modus canendi, melos,* (vid. etiam Iseub. p. 155 sub ዜማ፡): አዕዋፍ፡ ዘሠናይ፡ ዜማሆሙ፡ ὀρνέων ἦχος εὐμελής Sap. 17, 17; እስመ፡ በከመ፡ ስመ፡ መዝሙር፡ ይትዌለጥ፡ በአእምሮ፡ ቃለ፡ ዜማሁ፡ ወይኄሉ፡ ዘልፈ፡ ርቱዐ፡ ውስተ፡ ዜማሁ፡ 19, 17; ዝብጠተ፡ መሰንቆ፡ ወሰንዜሩ፡ እለ፡ በሙ፡ ሠናየ፡ ዜማ፡ Macc. f. 20; angeli laudant Deum ዘዘዚአሁ፡ በጥዑም፡ ዜማ፡ ማሕሌት፡ Clem. f. 61; ይሴብሕዎ፡ በሠናይ፡ ዜማ፡ ወማሕሌት፡ f. 2. 5; ድምፀ፡ ዝንቱ፡ ተውኔት፡ ወጥዑም፡ ዜማሁ፡ (sc. musicae Cainitarum) Clem. f. 16; ኅብረተ፡ ዜማ፡ *harmonia* Org. 4; ዜማ፡ ግንዘት፡ *melos funebre* Genz. f. 44. 51; ዜማ፡ ሐዘንዚን፡ *modi lugubres* f. 36; በዜማ፡ ሐዘን፡ id., f. 99; distinguuntur ዜማ፡ ግዕዝ፡, ዕዝል፡, አራራይ፡ (vid. c. 1002 sub ዕዝል፡); Pl. ዜማት፡ Genz. f. 44.

ዘየቄነ፡ (pro **ድየቄነ፡**) quadrl. I *diaconi munere fungi* II, Can. Nic. 79 (72), vid. sub **ቀሰሰ፡** c. 433.

ዘይት፡ subst., m. et f., [זַיִת ܙܰܝܬܳܐ زَيْتٌ; de etymo vid. Ges. thes. p. 407] 1) *olea, oliva* arbor, sive **ዘይት፡** Jes. 24, 13; Hab. 3, 17 (fem.); **ክልኤ፡ዘይት፡** Zach. 4, 3; **ተክለ፡ዘይት፡ሐዲስ፡** Ps. 127, 4; **ትተክሊ፡ዘይተ፡** Mich. 6, 15; Rom. 11, 17 seq.; sive **ዕፀ፡ዘይት፡** Gen. 49, 11; Jud. 9, 8; Jer. 11, 16; Ps. 51, 8; Kuf. 13; Apoc. 11, 4; **ፆመ፡ዘይት፡** Org.; **ዕፀወ፡ዘይት፡** 1 Par. 27, 28; **ዕፀዋተ፡ዘይት፡** Deut. 28, 40; nonnumquam coll. *oleae, olivetum*, ἐλαιών, **ዘይት፡** Ex. 23, 11; Deut. 24, 21; 1 Reg. 8, 14; Jer. 5, 17; **አዕጻደ፡ዘይት፡** Deut. 6, 11; Jos. 24, 13; **ደብረ፡ዘይት፡** mons oliveti, Act. 1, 12; Matth. 21, 1. 2) *oliva* fructus Jac. 3, 12; **ሕንበበተ፡ዘይት፡** Jes. 17, 6; **ቅብአ፡ዘዘይት፡** Ex. 27, 20. 3) *oleum*, olivarum Lit. 164, 4 (ubi **ዘይት፡** a **ቅብእ፡** distinguitur), in genere: **ዘይት፡ዘቀንዲል፡** Sx. Tachs. 7; **ዘይተ፡ማኅቶት፡** Enc. Haml. 30; **ይውሕዝ፡እምኔሁ፡ነቅዐ፡ዘይት፡ወዕፍረት፡** Sx. Teq. 29; **በከመ፡ይትረአይ፡ዘይት፡በውስተ፡ማህው፡** Sx. Teq. 27. 4) „Sic quoque vocatur *medium temporis quadragesimalis*, μεσονηστεία, Mitfaſten" Lud. e Scal. de Emend. temp. p. 696.

ዘይቶን፡ subst. i. q. زَيْتُون (olivetum) *oleae*: **ዘይቶን፡ወሆሳዕና፡** oleae et palmae Sx. Masc. 3; **ፍሬ፡ዘይቶን፡** Enc. Masc. 3.

ዜነ፡ i. e. زَانَ II *ornavit, compsit*.

መዘይን፡ i. e. مُزَيِّن (*ornans* i. e.) *tonsor* barbae et capillorum: **መዘይነ፡ንጉሥ፡** Jsp. p. 334.

ዜነወ፡ quadrl. [denominatum videtur ab **እዝን፡**, sicut أَذَّنَ I et IV *certiorem fecit*] 1) *certiorem facere, nuntiare, annuntiare, denuntiare, nuntium perferre*: ἀναγγέλλειν, ἀπαγγέλλειν, c. Acc. pers.: 1 Reg. 19, 19. 23, 1; Kuf. 34; Jes. 7, 2; **ኢትዜንዉኒ፡** Jes. 30, 10; **መጽኡ፡እዜኑከ፡** Job 1, 15 seq.; **ዜንውዎሙ፡ለበሓውርት፡** Am. 3, 9; **ዘይዜንዎ፡** Job 1, 14. 16; Jer. 4, 15; Koh. 10, 14; Matth. 2, 8; c. **ለ፡** pers.: Marc. 5, 14; Jes. 28, 9; c. Acc. rei: **ዘኒ፡ኀለፈ፡ወዘኒ፡ይመጽእ፡ውእቱ፡ይዜኑ፡** Sir. 42, 19; **ዘሰማዕከ፡ዜኑ፡** Jes. 21, 6; **ለመኑ፡ዜነውነ፡ዜና፡** 28, 9; **መኑ፡ይዜኑ፡ዘትክት፡** 41, 26. 43, 9; Ps. 21, 34. 144, 4; Matth. 8, 33; c. dupl. Acc.: Ruth 2, 11; **ዜንውዮ፡ዘንተ፡ነገረኪ፡** Judith 10, 16; Ps. 43, 1. 2; 1 Reg. 19, 18; 2 Reg. 18, 21; Act. 15, 4; c. Acc. pers. et **በእንተ፡** rei vel pers.: **እለ፡ኢዜነውዎሙ፡በእንቲአሁ፡** Jes. 52, 15; Esth. 6, 2; (Hebr. 11, 32 Platt); seq. pron. interrog.: **ይዜንዉከ፡ወይንግሩከ፡ምንተ፡መከረ፡እግዚ"፡** Jes. 19, 12; vel seq. **ዘከመ፡** Act. 15, 4; (Marc. 5, 16); seq. **ከመ፡** ὅτι 2 Reg. 18, 19; omisso objecto: **ዜንዉ፡በይሁዳ፡** Jer. 4, 5. 16; **ዜንዉ፡ውስተ፡** . . . Jer. 31, 20; **ትዜንዉ፡በመጥቅዕ፡** διαγγελεῖτε σάλπιγγος φωνῇ Lev. 25, 9. a) *laeta nuntiare*, εὐαγγελίζεσθαι, **ዘይዜንዋ፡ለጽዮን፡** Jes. 40, 9; **ዘይዜኑ፡ሠናየ፡ዜና፡ሰላም፡** 52, 7; **ይዜንዉ፡መድኀኒተ፡ዘእምኀበ፡እግዚ"፡** 60, 6; Jer. 20, 15; **ይዜንዉ፡ሰላመ፡** Nah. 2, 1; Luc. 2, 10; 1 Thess. 3, 6. b) *narrare, enarrare*, διηγεῖσθαι, Gen. 24, 66; Marc. 5, 16; Hebr. 11, 32; **ኢይክል፡ዜንዎተክሙ፡በእንተ፡ስብሐቲሁ፡** Hen. 14, 16. c) *enuntiare, indicare*: Koh. 10, 20; **ዘከመ፡ዜነዎ፡ለንጉሥ፡በእንተ፡፪ኀፅዋኒሁ፡** Esth. 6, 2. d) *praenuntiare*: Jes. 46, 10; **ዜነዉኒ፡ዜና፡ነቢያት፡ከመ፡ይመጽእ፡ወልድ፡** Deg. 2) *interrogare, percontari, sciscitari* de valetudine vel salute alcjs (denom. a **ዜና፡**, Erkundigung einziehen), c. Acc. pers. et **በበይነ፡** vel **በእንተ፡** rei, ut: **ዜነውዎ፡በበይነ፡ሰላም፡** 1 Reg. 30, 21; 2 Reg. 8, 10; vel c. dupl. Acc.: 1 Reg. 10, 4; **ወረድነ፡ንዜንዎሙ፡ዳኅናሆሙ፡** 4 Reg. 10, 13. — *Voc. Ae.*: **ዜነወ፡አይድዐ፡ዘ፡ነገረ፡**

ተዜነወ፡ III, 1 1) *nuntium accipere, laeto nuntio exhilarari*: **ነዳያን፡ይዜነዉ፡** Matth. 11, 5 Platt. 2) *nuntiari, narrari*: **ተዜንዎት፡** *annunciatio* facta, Lud. e Ssal. Req.; **ዕበየ፡ዝንቱ፡ጸድቅ፡ሰበ፡ተዜነወ፡** Enc. Mij. 7.

ተዜያነወ፡, rarius **ተዘያነወ፡** (quam formam equidem nusquam nisi in Ludolfi operibus inveni, plerumque ab ipso emendatam) III, 3 1) *sibi invicem* vel *inter se annuntiare*, c. Acc. rei: Ps. 95, 2; 1 Par. 16, 23. 2) *sibi invicem narrare* vel *enarrare* alqd, *sermones conferre, sermocinari, colloqui*: **እንዘ፡ይዜያነዉ፡፫ዕለተ፡** Chron. Ax. f. 95; **ተዘያኖኩ፡ምስለ፡ልብየ፡** Lud. e Cant. Mich. 5; c. Acc. rei: **እንዘ፡ይዜያነዉ፡ዕበያቲሁ፡ለእግዚ"፡** Sx. Jac. 3; c. **በእንተ፡**, ut: **ሶበ፡ንዜያነው፡በእንተ፡፩፡ብእሲ፡** ἡμῖν περὶ ἀνθρώπου διαλεγομένοις Chr. ho. 1; c. **በ፡** rei, ut: **ዜናነ፡ይነብር፡ለዓለም፡ወይዜያነው፡በቱ፡ትውልድ፡እምድኅረ፡ትውልድ፡** Jsp. p. 369. 3) *se invicem interrogare de* valetudine, salute, c. Acc. rei: **ተዘያነዉ፡ዳኅናሃ፡ለኢየሩሳሌም፡** Ps. 121, 6; vel *interrogare alqm de . . .*, et *sibi invicem narrare*, c. Acc. et **በበይነ፡** 1 Reg. 30, 21 var. 4) Sec. Lud. etiam passive, *mutuis sermonibus celebrari*, **ዕበየ፡ዝንቱ፡ጸድቅ፡ሰበ፡ተዘያነወ፡** Enc. Mij. 7 (at Cod. Tub. exhibet **ተዜነወ፡**).

ዜና፡ subst., m. et f., Pl. **ዜናት፡** 1) *nuntius* i. e. res nuntiata: **ዛቲ፡ይእቲ፡ዜና፡** 1 Joh. 1, 5; **ዜና፡ሠናይ፡** Prov. 12, 25. 25, 25; **በእንተ፡ዜና፡ዘይመጽእ፡** Hez. 21, 7; Ruth 2, 11; Jes. 28, 9. 52, 7; **እምድኅረ፡በጽሐ፡ዜና፡ቅትለቱ፡** Sx. Teq. 9. a) *nuntius laetus*: Luc. 2, 10; 2 Reg. 18, 22; **ወጻእነ፡ከመ፡ንስብክ፡ዜና፡ወንጌል፡ቅዱስ፡ውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡** Clem. f. 103. 166; **ብእሲ፡ዜና፡** *laeta annuntians* 2 Reg. 18, 20; **ሰብአ፡ዜና፡** Nah. 2, 1; (**በዓል፡**) **ዘዜና፡ዘገብርኤል፡** (*festum*) *annuntiationis Gabrielis*, Cod. Mus. Brit. XXIX, n. 38. b) pro concreto: *nuntius*, **መጽአ፡ዜና፡ኀበ፡ሳኦል፡** ἄγγελος 1 Reg. 23, 27; **ወዝንቱ፡ዜና፡መጽአ፡** εὐαγγελιζόμενος 2 Reg. 18, 26. c) **ዘተኀጥአ፡ዜናሁ፡** *de quo nuntius desideratur* vel *deest* (Verſchollener) F. N. 42, 13; divortium permittitur **በእንተ፡ተኀጥአ፡ዜና፡** F. M. 12, 7. d) *praenuntiatio*: **ፈጻሚ፡አምሳል፡ወዜና፡** impletor typorum et praedictionum, Enc. Jac. 8. 2) *fama* a) *rumor*, ἀκοή 2 Reg. 13, 30; **ዜና፡ኄራት፡** φήμη ἀγαθή Prov. 15, 30; **ይሰምዕ፡ዜና፡** ἀγγελία Jes. 37, 7; **ወተሰምዐ፡ዜናሆሙ፡እስከ፡ርሑቅ፡ብሔር፡** 2 Par. 26, 15. b) *existimatio, nomen*: **ንግሥተ፡ሳባእ፡ሰምዐት፡ዜናሁ፡ለሰሎሞን፡** ὄνομα 2 Par. 9, 1; **ሕሡም፡ዜና፡** II Abt. 39; **ተሰምዐ፡ዜናሁ፡ወዝክሩ፡ሠናይ፡** Sx. Jac. 14; **ሠናይ፡ዜና፡በኂሩት፡ወበንጽሕ፡** („bona fama probitatis et castitatis" Lud. e) Vit. Sam. 3) in specie *nuntius de valetudine* vel *salute* alcjs, quare passim vertere licet *res* alcjs vel *quomodo alqs se habeat*: **ተስእሎሙ፡ዜናሆሙ፡** πῶς ἔχετε Gen. 43, 27; **ከመ፡ይስማዕ፡ዜናሃ፡ለአስቴር፡ዘከመ፡ሀለወት፡** Esth. 2, 11; **አነ፡እልእክ፡ኀበ፡አቡከ፡ከመ፡ይንግርዎ፡ዜናከ፡** Tob. 10, 8; **ዜናሆሙ፡ንሣእ፡** 1 Reg. 17, 18; **ከመ፡ታእምሩ፡ዜናየ፡** Phil. 1, 12. 2, 19; Eph. 6, 22. 4) *narratio, res novae, res gestae, historia, res*: Deus nos edocuit **በእንተ፡ እላንቱ፡ ፪ ዜናት፡** F. M. 3, 3; **በከመ፡ ተጽሕፈ፡ በዜናቲሆሙ፡ ለቅዱሳን፡** Phlx. 194; **ንጽሕፍ፡ ዜናሁ፡ ለአፈ፡ ወርቅ፡** Chr. f. 1; **ዜናሆሙ፡ ለእለ፡ ነግሡ፡ እምድኅረ፡ ዠርኽ፡** Jsp. p. 276; **ዜናሁ፡ ለእስክንድር፡** p. 279; **ዜና፡ አይሁድ፡** Jsp. in tit. (vid. sub **ተዘወገ፡**); *enarratio, expositio*, ut: **ዜና፡ ሃይማኖት፡** Cat. Mus. Brit. p. 23^a.

ዜናዊ፡ n. ag. 1) *nuntius, annuntiator:* 2 Reg. 18, 26 var.; 2 Petr. 2, 5; Christus **ዜናዊ፡ ዘነገረነ፡ ጥበበ፡** Kid. f. 11; Gabriel archangelus **ዜናዊ፡** Kedr f. 22 vel **ዜናዌ፡ ትፍሥሕት፡** Genz. f. 63; Christus **ዜናዌ፡ ትፍሥሕት፡** Deg.; *evangelista* Act. 21, 8 Platt. 2) *rerum scriptor, historiarum auctor:* **ዜናውያን፡ ወጽዱቃውያን፡** Phlx. 16.

መዜንው፡ part. *nuntius, annuntiator:* **ከመ፡ ንኩን፡ መዜንዋነ፡ ኄራነ፡** Kid. f. 36; (**ዛቲ፡ መጽሐፍ፡**) **መዜንው፡ ዘያስተፌሥሕ፡ ትከውን፡ ለከ፡** Fal. in proleg.

ዚጋር፡ i. e. زِيج *tabula astronomica*, Pl. **አዝያጋር፡**, ut: **ሰብእ፡ አዝያጋር፡** auctores tabularum astronomicarum, Abush. 11.47.

ዚጋ፡ subst. (amh.) *pauper, egenus* (vid. Lud. lex. amh. c. 79): **ንበበ፡ ለነዳይ፡ ወግዩር፡ ወዚጋ፡ አስተቃለልኩ፡ ወንበበ፡ በዕል፡ አልዐልኩ፡** Form. Conf.

ዠድይ፡ i. e. جَدْى *capricornus*, signum coeleste: **እልዠድይ፡** Abush. 4; etiam **ሽዲ፡** scriptum, Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4.

ዛጐል፡ subst. [amh. **ዛጐል፡** seashell, Isenb. p. 158; שַׁבֹּלֶת חֲבַצֶּלֶת?] *concha, conchula:* **እለ፡ ይትዋፈሉ፡ በሐመድ፡ ወፍሬ፡ ዕፀው፡ ወዛጐል፡** F. N. 11, 1; **ዘይጤየር፡ ዲበ፡ አንጽሮ፡ ሐመድ፡ ወፍሬ፡ ዕፀው፡ ወኅጠታት፡ ዛጐል፡** F. N. 46.

ዘጐለ፡ inus.

ተመዝጐለ፡ quadrl. III, 1; significatio incerta est, fortasse *schismatis auctorem esse, dissidiis et factionibus perturbare* [[illegible]?]: Christus **ለአርድእት፡ እንዘ፡ ይምዕድ፡ ሰላመ፡ እንቲአየ፡ አኀድግ፡ ለክሙ፡** (Joh. 14, 27) **ከመ፡ ወኢመኑ፡ ኀበ፡ ካልኡ፡ ኢይትመዘጐል፡ በሥርዐት፡ ሠናየ፡ አምልክ፡ እለ፡ ዕሩየ፡ ዘበአማን፡ ያርእዩ፡ ስብሐተ፡** M. M. f. 382; **አንትሙ፡ ለእመ፡ ወሃቢ፡ ሰላም፡ ክሕድክሙ፡ ሰላመ፡ እምቤተ፡ ክር"ን፡ ሰደድክሙ፤ እምአመ፡ እንከ፡ አንትሙ፡ ገባእክሙ፡ ሰላምሰ፡ ርሑቀ፡ ቆመ፡ ወኵሉ፡** (sic) **ይትመዘጐል፡ ቃለ፡** (sic) **በበይናቲሆሙ፡ በሃይማኖት፡** (in rebus ad fidem pertinentibus) **ወመልአት፡ ኵሉ፡ ምድር፡ ውግዘተ፡** ibid. (si quidem lectio sana est).

ዘግሐ፡ (etiam per **ሀ፡**) I, 1 [amh. **ዘጋ፡** *claudere et texere;* pertinet ad familiam radicum סָכַךְ *sepsit*, سَكَّ *obstruxit* portam, صَكَّ *clausit* ostium, سَجَنَ סָגַר ܣܓܰܪ ܣܟܰܪ (**ሠገረ፡**) ܐܓܪ زجر al.; vid. **ዘግዐ፡**] Subj. **ይዝጋሕ፡** 1) *claudere, occludere:* **ዝጋሕ፡** (v. **ዕጹ፡**) **ኆኅተ፡** Dan. ap. 13, 11; **ዘግሐ፡ ኆኅተ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡** 2 Par. 28, 24; **ዘጊሐሙ፡** Cyr. f. 129 (vid. sub **ቀምጠረ፡**); **ይዘግሑ፡ መዛግሐ፡ ወአብያቲሆሙ፡** Kid. f. 4. 2) *excludere*, Gal. 4, 17. 3) *includere* vel *concludere, concludendum tradere:* **ዘግሐሙ፡ ወሞቅሐሙ፡** Sx. Mag. 13; **ኢዘጋሕከኒ፡ ውስተ፡ እደ፡ ፀርየ፡** Ps. 30, 10; Genz. f. 99; Rom. 11, 32; Gal. 3, 22.

ተዘግሐ፡ III, 1 1) *concludi, includi*, **በመዋቅሕት፡** Lud. ex Enc. Mag. 13; **ተዘግሐ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡** F. N. 20; **ሰበ፡ ወዕኡ፡ እምነ፡ ተዘግሖቶሙ፡** Phlx. 164. 2) *secludi, se secludere:* **የኀሥሡ፡ ተዘግሖ፡ ውስተ፡ ጸማዕታት፡** Phlx. 241; distinguuntur **ፍኖተ፡ ምንኵስና፡**, **ፍኖተ፡ ስምዕ፡ በዐውደ፡ ነገሥት፡**, **ፍኖተ፡ ተዘግሖ፡ በውስተ፡ ገዳም፡** Gad. Kar.

ዝጉሕ፡ part. 1) *clausus, occlusus:* **ቤተ፡ ሞቅሕ፡ ንሱግ፡ ወቅቱር፡ ወዝጉሕ፡** Act. 5, 23; **አንቀጸ፡ መቃብር፡ ዝጉሕ፡** I Sal. Mar. 40. 2) *inclusus* vel *seclusus* in monasterio: **ዝጉሕ፡ ውስተ፡ ምኔት፡** Phlx. 133; **ውእቱ፡ ዝጉሕ፡** Phlx. 191.

ዝጉሓዊ፡ adj. rel. (in claustro degens i. e.) monachus *coenobita* (Kloſtermönch): **ወውእቱ፡ ሥርዐተ፡ ትሩፋን፡ ዘዝጉሓውያን፡ ወፈላስያን፡ ወገዳማውያን፡** Phlx. 1; in deserto Scetico degunt **ገዳማውያን፡ ወፈላሲያን፡ ወዝጉሓውያን፡ ወተባሕታውያን፡** Phlx. 62.

ዝግሐት፡ n. act., Pl. **ዝግሐታት፡** *inclusio, conclusio:* **ኢታግብእ፡ አኀዊከ፡ ዘበሥጋ፡ ኀበ፡ ማእሰርት፡ ወዝብጠት፡ ወዝግሐት፡ ወሥቃይ፡** Phlx. 191; **በዝግሐታት፡ መዋቅሕት፡ አመንደብዎ፡** (sc. Joannem Apost.) M. M. f. 44. 194; **ዝግሐታት፡ መዋቅሕት፡** Lit. Orth.

መዝግሕ፡ subst., Pl. **መዛግሕ፡** et **መዛግሕት፡** 1) *claustrum, repagulum:* **ኀበ፡ ብዙኅ፡ በዋኢት፡ በመዝግሕ፡ አንብር፡** Sir. 42, 6; βάλανος Jes. 30, 9 (ubi μοχλὸς **መንስግ፡**); **መዛግሕተ፡ ድንግልና፡ ኢበተከ፡** παρθενίας κλεῖθρα οὐ διέῤῥηξεν ho. Procli in Cyr. f. 122; **ይዘግሑ፡ መዛግሐ፡** Kid. f. 4. 2) *fibula* (*brachialis, armilla*): χλιδών 2 Reg. 1, 10. 8, 7 (in loco 2 Reg. 1, 10 scholion marginale codicis E hoc legitur: **አምባር፡ ቦ፡ ወገረት፡**).

ዝግራ፡ subst. perdix *meleagris* (guinea fowl, Isenb.), Voc. Ae.

ዘገበ፡ I, 1 [contiguum videtur radici **ዘግሐ፡** ut proprie significet *includere;* an a **ገብአ፡** propagatum?] Subj. **ይዝግብ፡**, *colligere, coacervare, recondere, reponere, condere*, c. Acc., ut fruges in horrea: συνάγειν Gen. 41, 48. 49; Kuf. 40; Luc. 12, 17. 18; opes, bona: Deut. 6, 11; Job 5, 5; **ከመ፡ ጽቡር፡ ወርቀ፡ ዘገበ፡** ἑτοιμάζειν Job 27, 16; **የዐውድ፡ ባዕል፡ ከመ፡ ይዝግብ፡ ንዋየ፡** Sir. 34, 3. 47, 18; Jes. 39, 6; περιπεποίημαι 1 Par. 29, 3; **ዘይዘግብ፡ መዝገበ፡** ἀποθησαυρίζων Sir. 3, 4; θησαυρίζειν Matth. 6, 19 seq.; **ሠናየ፡ መዝገበ፡ ትዘግብ፡ ለከ፡** Tob. 4, 9; **ይኄይስ፡ ውሂበ፡ ምጽዋት፡ እምዘጊቦቱ፡ ለወርቅ፡** Tob. 12, 8; alia: **ይዘግቡ፡ ለርእሶሙ፡ እኩየ፡** Prov. 1, 18. 2, 7; **ዝግብ፡ ለምጽዋት፡ ውስተ፡ አብያቲከ፡** σύγκλεισον Sir. 29, 12; 4 Esr. 4, 13; Am. 3, 10; 1 Tim. 6, 19 ant.; omisso Acc. **ይዘግብ፡ ለባዕድ፡** Sir. 14, 4; Ps. 38, 10.

ተዘግበ፡ III, 1 *recondi, coacervari:* **ብዕል፡ ዘይዘገብ፡ በዐመፃ፡** Job 20, 15; **ይዘገብ፡ ለጻድቃን፡ ብዕለ፡ ረሲዓን፡** Prov 13, 22; **በኀቤከ፡ ተዘግበተ፡ ጥበብ፡** Job 15, 8; Hen. 50, 2; Org. 3.

ዝጉብ፡ part. *repositus, reconditus, coacervatus:* **ኃጢአቱ፡ ለኤፍሬም፡ ዝጉብ፡** Hos. 13, 12 var.; **ዝጉባት፡ ለእሳት፡** 2 Petr. 3, 7; Matth. 13, 44 rom.; Org.

መዝገብ፡, raro **መዝግብ፡** (Lud. ex hom. Jac. Sar.), plerumque m., Pl. **መዛግብት፡**, *thesaurus* a) *opes reconditae* vel *collectae* Tob. 4, 9; **ብከ፡ መዝገብ፡ ዘሥዩም፡ ለከ፡ ኀበ፡ ልዑል፡** 4 Esr. 6, 50; **ረከበ፡ መዝገበ፡** Sir. 6, 14; **መዛግብተ፡ ወርቅ፡** 29, 11. 41, 12; 3 Reg. 14, 26; 4 Reg. 24, 13; Jes. 2, 7; **መዛግብት፡**

ኅቡእ፡ ወክቡት፡ 45, 3; መዛግብት፡ ዐበይት፡ Prov. 15, 16; Matth. 6, 19 seq.; Marc. 10, 21. b) *promptuarium, apotheca, horreum, armarium, receptaculum, cella, cista, arca*, Gen. 41, 34. 56; Am. 8, 5; Joel 1, 17; Mal. 3, 10; ἀποθῆκαι Deut. 28, 5. 17; Jer. 27, 26; Matth. 3, 12; Luc. 3, 17. 12, 18. 24; θησαυρός 3 Reg. 15, 18; Jes. 39, 2; **አርኀወ፡ እግዚ"፡ መዝገበ፡** Jer. 27, 25; **ይከሥት፡ መዛግብቲሁ፡** Sir. 43, 14; Matth. 2, 11. 12, 35. 13, 52; ταμιεῖα Prov. 3, 10; **ያርኀዉ፡ መዛግብቲሆሙ፡ ለአብያት፡** τὰ κρυπτὰ τῶν οἴκων Jes. 22, 9; **መዝገበ፡ ንጉሥ፡** γαζοφυλάκιον Esth. 3, 9; **ቤተ፡ መዝገብ፡** Dan. 1, 2; **ቤተ፡ መዛግብት፡** (ecclesiae) Chr. Ax. f. 89; **መዝገበ፡ በረድ፡** Job 38, 22; ventorum Jer. 10, 13; Ps. 134, 8; Hen. 41, 4. 69, 23; **መዝገበ፡ ሕይወት፡** 4 Esr. 8, 64; **ውስተ፡ መዛግብቲሃ፡ ለጥበብ፡** Sir. 1, 25; etiam de *amphora*: **፻መዛግብተ፡ ወይን፡** ἕως οἴνου βατῶν ἑκατόν 2 Esr. 7, 22. — Scholion Voc. Ae. vid. sub **ነፍቅ፡**

ዘግባ፡ subst. (m.), Pl. **ዘግባት፡** (etiam **ዘገባት፡**; at **ዘግበት፡** et **ዘግብት፡** quod passim reperitur suspicionem lectionis malae movent), nomen variarum arborum coniferarum, *cedrus, cupressus, taxus, (juniperus, pinus)*, κέδρος, **እመ፡ ወድቀ፡ ዘግባ፡** Zach. 11, 2 (at **አርዝ፡** 11, 1); Ps. 91, 12; **ከመ፡ ዘግባ፡ ዘሊባኖስ፡** Mavâs. n. 3; 2 Par. 25, 18; **ዕፀወ፡ ዘግባት፡** (v. **ዘግብት፡** et **ዘግበት፡**) 1 Par. 22, 4. 14; 2 Par. 2, 3; **ፈለገ፡ ዘግባት፡** χειμάῤῥους Κέδρων 2 Par. 29, 16; **ውስተ፡ ቤተ፡ ዘግባት፡** (v. **ዘገባት፡**) ἐν οἴκῳ κεδρίνῳ 1 Par. 17, 1. 6 (ubi quidam codices **መዛግብት፡** et **ዘግብት፡** exhibent); **ዕፀወ፡ ዘግባት፡** ξύλα κέδρινα καὶ ἀρκεύθινα καὶ πεύκινα 2 Par. 2, 8; δρῦς 1 Par. 10, 12; **ዕፅ፡ ዘግባ፡** ξύλον δίδυμον Jos. 8, 29 (legendum videtur **ዕፀ፡ ዘውግ፡**); **ዘግባ፡ ይትመላኅ፡ እምሥርዊ፡** Macc. f. 5; Lud. ex Enc. Mag. 30. — Sec. Lud. **ዘግባ፡** „Aethiopibus arbor est *cupresso* similis, ramis et foliis adeo densis, ut solem pariter et pluviam arceant, non tamen erecta est aeque ut cupressus“; vid. etiam Harris II p. 86 et 𝔄𝔫𝔥. p. 26, ubi *taxus elongata* explicatur.

I. **ዘገነ፡** I, 1 [denominatum videtur a **ዝግን፡**, cfr. **ዝግኝ፡** one handful, as much as one can hold in the hollow of one hand, Isenb. p. 159; *pugillus* Lud. lex. amh. c. 79; nomen **ዝግን፡** autem nescio an a **ዘገነ፡** i. e. سجن *claudere* (vid. **ዘግሐ፡**) repetendum sit] *pugillo comprehendere*: **ይዘግን፡ እምኔሁ፡ ምልአ፡ ሕፍኑ፡** δραξάμενος Lev. 2, 2. 5, 12; Num. 5, 26.

II. **ዘገነ፡** inus., quod cum **ገነየ፡** potius quam cum شَكَمَ *remuneratus fuit donum pro dono* (שׂכר شكر) composuerim (vid. etiam **መሰገነ፡** et **አመሰገነ፡**, quod Isenb. p. 26 a **ገነነ፡** derivat).

አመዝገነ፡ quadrl. II (denom.) *retribuere beneficium, gratiam referre, remunerari* alqm *praemio* vel *dono* vel *beneficium gratiis* seu *dono*, c. Acc. pers.: **ንጉሥ፡ ዐማፂ፡ እመ፡ ገበርከ፡ ሠናየ፡ ኢያመዝግነከ፡ ወለእመ፡ አበስከ፡ ይቀትለከ፡** Fal. f. 80; **ሑር፡ ኀበ፡ ከሀን፡ ወአመዝግኖ፡** Jsp. p. 286; c. Acc. beneficii pro quo gratiae referendae sunt: **ኢያመዝገነ፡ ጽጋዌነ፡ ላዕሌሁ፡** Jsp. p. 326; abs.: **ሠናይ፡ ሀልዎቶሙ፡ ለሰብእ፡ ዘያመዝግኑ፡** Fal. f. 37; **አመዝግኖ፡** *remuneratio*, Fal.

ተመዝገነ፡ III, 1 *praemio, gratia, beneficio affici, palmam accipere*, 2 Cor. 8, 12; 1 Cor. 13, 3 rom. (καυχήσωμαι); **አልቦ፡ ዘይትመዘገን፡ ከመ፡ ምግባረ፡ ትሩፋት፡** Chr. ho. 10; **ሰላም፡ ለሐር፡ ኀበ፡ እግዚአ፡ ዘተመዝገነ፡** Enc. Haml. 12.

ምዝጉን፡ part. *gratia* vel *beneficio affectus*, Lud. sine auct.

ምዝጋና፡ subst. *praemium, gratia, beneficium* pro re bene gesta vel beneficio vel officio praestito: χάρις Luc. 17, 9; Clem. f. 92; **ኢታዕርዕ፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡ እስመ፡ ገባሬሁ፡ ኢየኀጥእ፡ ምዝጋና፡ በውስተ፡ ዓለም፡** Fal. f. 57; in specie *praemium certaminis* vel *victoriae, palma*: βραβεῖον 1 Cor. 9, 24; **ኢይከውኖ፡ ምዝጋና፡** οὐ στεφανοῦται 2 Tim. 2, 5; ὄνομα 2 Reg. 23, 18. 22; καύχημα 1 Cor. 9, 15. 16; Rom. 4, 2; **ከመ፡ ይርከቡ፡** (martyres) **ምዝጋና፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ በእንተ፡ ዘአምንዎ፡** Macc. f. 19; **በመንግሥተ፡ ሰማያት፡ አድምዐ፡ ወነሥአ፡ ምዝጋና፡** Enc. Mag. 14; **አክሊለ፡ ምዝጋና፡** Lud. ex Enc.

አመዝጋኒ፡ n. ag. *gratus, gratiam referens*: **ሰብእ፡ አመዝጋንያን፡** Fal. f. 24.

ዘግዐ፡ nescio an idem sit quod **ዘግሐ፡**

ዝጉዕ፡ part., f. **ዝግዕት፡** *seclusa* femina, ut videtur, ob menstrua: **ብእሲት፡ ዝግዕት፡** Syn. f. 393; **ቀንኑ፡ ላዕለ፡ ብእሲት፡ ዝግዕት፡ ዘበአት፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ ቅድመ፡ ትትኀፀብ፡ ፯ዕለተ፡ ትጹም፡** f. 395.

ዘጋደየ፡ rad., amh. **ዘጋጀ፡** to prepare, make ready, arrange, Isenb. p. 159.

ተዘጋደየ፡ III, 3 sec. Lud. *decernere* vel *statuere cum aliis* (fortasse rectius: *sese parare* vel *expedire*): **ተሰከተዩ፡ ወተዘጋደዩ፡ ለመዊት፡** Lud. e Ssal. Req.

ዘጼ፡ subst. „arboris nomen: *ebenum* esse videtur“ Lud.; **ዕፅ፡ ጸሊም፡ ዘይብልዎ፡ ዘጼ፡ በግዕዝ፡** Lud. e Libr. Myst. (Vid. Isenb. p. 159 sub **ዘጺ፡**). At in lex. Amh. exhibet Lud. **ዛጺ፡** per aphaeresin pro **አዛጺ፡** *ebenum, lignum thyinum*.

ዝፉል፡ vid. sub **ፉል፡** in scholio.

I. **ዘፈር፡** subst. (m.), Pl. **አዝፋር፡** [شَفِيرٌ شَفْرٌ شُفْرٌ *extremitas, ora* cujuslibet rei, ܣܦܪܐ *ripa, litus*] 1) *ora, extremitas* vestimenti: **ዘፈረ፡ ልብሱ፡** (aliâs: **ጽንፈ፡ ልብሱ፡**) Hagg. 2, 12. 2) *fimbria*, κράσπεδον Matth. 9, 20 rom.; 14, 36; **ዘፈረ፡ ልብሱ፡ አንቅዕተ፡ ደም፡ አይበሰ፡** Clem. f. 233. a) *fimbria comata, peniculamenta*: Num. 15, 38. 39; Deut. 22, 12; **አዝፋር፡** Matth. 23, 5; **አዝፋሪሁ፡ ለልብስ፡** Gad. T. H.; **በአዝፋረ፡ ወርቅ፡** ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς Ps. 44, 15; κρωσσοί Ex. 28, 24. 36, 22. b) *syrma*: **ይስሕባ፡ አስፋረ፡ አልባሲሆን፡** Org. 2 (ex Jes. 3, 16). — *Voc. Ae.*: **አዝፋር፡ ዘ፡ ዘርፍ ።**

II. **ዘፍራ፡** i. e. صَفْرَاءُ 1) „*cholera* (vid. sub **ሰፍራ፡** c. 405). 2) accipitur etiam pro *flavo* seu *crocco* colore“, Lud. auct. Greg.

ዝፍት፡ subst. (i. e. זֶפֶת ܙܦܬܐ زِفْتٌ) *pix, resina arboris pinus*: **አዘዘ፡ ይቅብኡ፡ ሥጋሁ፡ ተየ፡ ወዝፍተ፡ ወይደይዎ፡ ውስተ፡ እቶን፡ እሳት፡** Sx. Hed. 27; **ነሥአ፡ ዳንኤል፡ ዝፍተ፡ ወጸጉረ፡** Sx. Mag. 23 (Dan. ap. 13, 27); Jsp. p. 375; **ተይ፡**

ወዝፍት፡ M. M. f. 348. — *Voc. Ae.:* ዝፍት ፡ ዘ ፡ ያልተጸመቀ፡

ዘፈነ፡ I, 1 [زَفَنَ *saltavit*, coll. صغن (de equo), ضغز ضفر طفر] Subj. **ይዝፍን፡**, *saltare:* **ዘፈነ፡** Koh. 3, 4; **እንዘ፡ይትዋነይ፡ወይዘፍን፡** Kuf. 17; 2 Reg. 6, 16; **ይዘፍኑ፡በሀየ፡አጋንንት፡** Jes. 13, 21; Matth. 11, 17. 14, 6; **ተንሥኡ፡ይዝፍኑ፡** 1 Cor. 10, 7; **ይዝፍን፡** F. M. 32, 7; **ይዘፍና፡** παίζουσαι τοῖς ποσὶν Jes. 3, 16: **ይዘፍኑ፡አድባር፡ከመ፡ሐራጊት፡** Hen. 51, 4; **አኀዙ፡ይዝፍኑ፡በማሕሌተ፡እግዚአሙ፡** Gad. T. H.

አዝፈነ፡ II, 1 *saltare facere:* **ያዘፍን፡አፍራሰ፡(እንዘ፡) ዘዐነዝር፡ሎሙ፡በዕንዚራ፡** Sx. Teq. 9.

ዘፈን፡ subst. *saltatio, saltatus, chorus:* Koh. 3, 4 var.; **የሐውር፡ውስተ፡** (er geht zu) **ተውኔት፡ወዘፈን፡** Clem. f. 127. 146. 167; **ስካር፡ወዘፈን፡ወመርዘመ፡ርእስ፡** f. 199; **እለ፡ይፀብእሙ፡ሰይጣን፡በነገረ፡ዘፈን፡ወተውኔት፡** f. 232; Did. 27; **ከሀናት፡ኢይነጽሩ፡ተውኔተ፡ወኢዘፈነ፡** F. M. 32, 7.

ዘፍን፡ subst., id. q. **ዘፈን፡**; Macc. f. 8; Pl. **ዘፍናተ፡ተውኔት፡** ibid.

ዘፋኒ፡ n. ag., f. ‟**ኒት፡**, Pl. **ዘፋንያን፡** m., ‟**ያት፡** f., *saltator, saltatrix, saltationis amans:* Can. Laod. 53; Org. 3; **ዘፋንያን፡** F. M. 2, 11. 32, 7; **ኢትኩኑ፡ዘፋንያነ፡** Did. 7; **ዘፋኒት፡** Fal. f. 51; **ዘፋኒት፡አቅረበት፡ጸሕለ፤ሄሮድስ፡ለዮሐንስ፡ርእሶ፡አምተረ፡** Mavâs. n. 68.

ምዝፋን፡ subst., Pl. **ምዝፋናት፡** *locus saltandi,* **ምዝፋናት፡** Abt. 50; II Abt. 50; Can. Laod. 25; **ዘበልዐ፡በቤተ፡ምዝፋናት፡** F. N. 9.

I. **ዘፍዘፈ፡** quadrl. I, videtur ambaricum esse, *fermentare*, M. F.

II. **ዘፍዘፈ፡** i. e. زَفْزَفَ *expandit alas* se demittens avis; صَفَّ *alas extendit* in volatu avis, vid. etiam **ሰፈፈ፡** (amh. **ዘፈፈ፡** et **ዘፈዘፈ፡** *latum et crassum esse*).

አንዘፍዘፈ፡ V *expandere* alas: **ኪሩቤል፡እንዘ፡ያንዘፈዝፉ፡ክነፊሆሙ፡ዲበ፡ምሥሃል፡** M. M. f. 214; **መላእክተ፡እግዚ‟፡ያንዘፈዝፉ፡ክነፊሆሙ፡ላዕሌሁ፡ወለለ፡፮፮ እምኔሆሙ፡ይቤሉ፡በበይናቲሆሙ፡ኀድጉኒ፡እሑር፡ወእንብር፡ክንፍየ፡ላዕሌሁ፡** Sx. Teq. 20.

የ፡ litera alphabeti Aethiopici XVIII, quae **የመን፡(የማን፡)** appellatur.

የ፡ pron. I pers. Sing. nominibus suffixum.

ዬ፡, etiam **ዩ፡** sec. Lud., interjectio a) mirantis: *heu, eia!* **ዬ፡መስቀል፡ጻገየ፡** Deg.; **አንፈርዐጹ፡ሰብአ፡ሰገል፡ረኪቦሙ፡ሕፃነ፡መድኅኒነ፡ዘተወልደ፡ለነ፡ዬ፡ዬ፡ዬ፡ዬ፡ዬ፡ዬ፡መንክር፡** Deg. b) dolentis et miserantis: *heu, ah, au, proh!* Deg. (crebro); **ዬ፡ዬ፡ዬ፡አማኑኤል፡አምላክነ፤ዬ፡ዬ፡ዬ፡ኢየሱስ፡መድኅኒነ፤ዬ፡ዬ፡ዬ፡ክርስቶስ፡ንጉሥነ፤ዩ፡ዩ፡ዩ፡** (in meo exemplari: **ዬ፡ዬ፡ዬ፡**) **አውረድዎ፡እምዕፅ፤** Lit. Chrys.

ይሁዳ፡ n. pr. 1) viri: *Juda* Gen. 29, 35, al. 2) tribus Israeliticae: Num. 1, 24 al. 3) regni Israelitarum australis regno Ephraimitarum septemtrionali oppositi: 3 Reg. 15, 7 al. 4) terrae et gentis Israeliticae inde ab exilio Babylonico: *Judaea* et *Judaei*, Matth. 2, 22. 3, 5. 4, 25; Marc. 1, 5 al. Hinc denominantur

አይሁድ፡ subst. 1) *Judaei* Jer. 33, 2. 39, 12. 45, 19. 47, 11 seq.; Dan. ap. 1, 4; Dan. 3, 30; Esth. 3, 6; Joh. 4, 9; Rom. 9, 24; Gal. 2, 14; Apoc. 2, 9. 2) *Judaeus*, poëtice: Enc. Haml. 5.

አይሁዳዊ፡ et **አይሁዳይ፡**, adj. rel. et subst., *Judaeus* et *Judaicus:* Ex. 21, 2; Zach. 8, 23; Esth. 3, 4. 5, 9; Joh. 18, 35; Rom. 1, 16. 2, 9. 3, 9; Sx. Nah. 14; Org. 1; **አይሁዳይ፡** Syn. f. 350 seq.; fem. **አይሁዳዊት፡** Act. 16, 1. 24, 24; Kedr f. 62; Pl. **አይሁዳውያን፡** *Judaei* Sx. Hed. 21.

ይሁድና፡, **ይሁዳና፡**, **አይሁድና፡** (Lud.), subst. *Judaismus*, ut: **ይሁድና፡** (v. **ይሁዳና፡**) **ዘአይሁድ፡** Cyr. c. Pall. f. 66; ho. Severiani in Cyr. f. 123.

ተይሁደ፡ vel **ተየሁደ፡** III, 2 et 1 *Judaeum esse* vel *fieri, ad Judaismum se convertere, Judaeorum more vivere, judaizare:* **ተይሁደ፡ንጉሥ፡** Dan. ap. 13, 28; Rom. 2, 28. 29; **ተይሁዱ፡** 3, 1; Gal. 2, 14; **እለ፡ዘክርስትና፡ገጸ፡ይሬስዩ፡(ለ) ርእሶሙ፡ወበኅሊናሆሙ፡ይትዬሁዱ፡** ἰουδαΐζουσαν διάνοιαν ἔχοντες Cyr. f. 108.

ትይሁድና፡ subst. *Judaismus, Judaicae religionis sectatio*, M. M. f. 183; Enc. Genb. 17.

የማን፡ subst. (videtur f. a **የሚን፡**), [יָמִין ܝܰܡܺܝܢܳܐ يَمِين يَمَنٌ] 1) plerumque fem., manus *dextra* Jes. 9, 20 var.; 41, 10. 13. 48, 13. 63, 12; Thren. 2, 3; 4 Esr. 1, 6; Dan. 12, 7; Cant. 2, 6; Ps. 88, 14. 117, 16; **ብእሲ፡ዘክልኤሆሙ፡እደዊሁ፡የማን፡** Jud. 3, 15; Matth. 6, 3. 27, 29. 2) pars *dextra, latus dextrum:* **ልቡ፡ለጠቢብ፡ውስተ፡የማኑ፡** Koh. 10, 2; Gen. 48, 13; Jud. 3, 16; **መንገለ፡የማነ፡ምሥዋዕ፡** Luc. 1, 11. a) **ለየማን፡** *dextrorsum* Deut. 28, 14; Jes. 54, 3; Num. 20, 17; 1 Reg. 6, 12; 2 Reg. 2, 19. 21; vel **የማነ፡** Gen. 13, 9. 24, 49. b) **በየማን፡** *a dextra*, Ex. 14, 22; Ps. 15, 8. 109, 1; 2 Esr. 18, 4; Asc. Jes. 7, 14. 24. 27. 29; Matth. 20, 21. 25, 33. 27, 38 Platt; Rom. 8, 34; vel **እምየማን፡** Deut. 33, 2. c) Nomini alii in Genitivo subjunctum significat *dexter*, ut: **ዐይንከሙ፡እንተ፡የማን፡** 1 Reg. 11, 2; Matth. 5, 29; **እገሩ፡እንተ፡የማን፡** Lev. 14, 14; **ገቦሁ፡ዘየማን፡** Jud. 3, 21; **አገዳሁ፡ዘየማን፡** Lev. 8, 25; Matth. 5, 39; **እደ፡የማን፡** Sir. 21, 21. 49, 11; **እዴሁ፡ዘየማን፡** Sir. 21, 19; Jer. 22, 24; Hez. 39, 3; Apoc. 1, 16; **እዴሁ፡እንተ፡የማን፡** Gen. 48, 14. 17. 18; Matth. 5, 30; idem est **ዘእምየማን፡** 2 Cor. 6, 7.

ይምን፡ subst. 1) *pars dextra, latus dextrum:* **ኀበ፡ይምነ፡ሐመር፡** Joh. 21, 6; **ዘይምናሆሙ፡** Zach. 12, 6; **እምይምን፡** Ex. 14, 29; **በይምንኪ፡** Hez. 16, 46; Matth. 27, 38 rom.; Lit. 171, 2. a) **ይምነ፡** *dextrorsum:* Asc. Jes. 7, 9; **እንዘ፡ይሰርር፡ይምነ፡ወፅግመ፡** Clem. f. 225; **ይምና፡ለበድኑ፡ሥጋሁ፡** *ad dextram* cadaveris ejus, Lud. ex Enc. Teq. 6. b) *dextra* manus: **በንዲፍ፡በይምን፡ወበፅግም፡** 1 Par. 12, 2. 2) *plaga australis:* Koh. 1, 6.

ይሙን፡ part., nonnisi in Acc. **ይሙነ፡** adv. (tüchtig i. e. *probe, valde, perquam:* **ብዙኀ፡ይሙነ፡** εἰς πλῆθος πολὺ 2 Par. 9, 9; **እስመ፡አኀሰርዎሙ፡ይሙነ፡** σφόδρα 1 Par. 19, 5; **ይሙነ፡** (v. **እሙነ፡**) **አበስኩ፡** 21, 8; **ይሙነ፡** (v. **የማነ፡**, v. **እሙነ፡**) **ይከብደኒ፡** 21, 13. — *Voc. Ae.:* **ይሙን፡ብ፡እጅግ፡ብዙኂ፡** (i. e. **ብዙኀ፡**) **ይ።**

የማኒ፡ et **የማናዊ፡** et **የማናይ፡** adj. rel. 1) *dexter*: **እለ፡ ክልኤሆን፡ እደዊሆሙ፡ የማንያን፡** (v. **የማናውያን፡**) Jud. 20, 16; duxit eum **የማናዊ፡ ፍኖት፡** Enc. Tachs. 5; **ዐይኑ፡ የማናይ፡** Kid. f. 5; **ነደፎ፡ የማናየ፡ ገቦሁ፡** Sx. Nah. 17; **የማኒት፡** (**ዐይን፡**) Clem. f. 153. 2) *qui nonnisi dextra* (manu) *uti potest*: **የማናይ፡** et **ፀጋማይ፡** ne constituatur sacerdos, Clem. f. 85.

ያርብሕ፡, **ይርባሕ፡** *gigas* vid. sub **ረብሐ፡** c. 286.

ያስቢስ፡ i. q. **ኢያስጲስ፡** *iaspis*, vid. c. 796.

ይቤ፡ *dixit* vid. sub **ብህለ፡**

የብሰ፡ I, 1 [יָבֵשׁ ܝܒܶܫ يَبِسَ] Subj. **ይይበስ፡**, Imprt. **ይበስ፡**, *siccum* vel *aridum esse* vel *fieri*, *siccescere*, *exarescere*, *arescere*, de terra Gen. 8, 14; Kuf. 5; pane Jos. 9, 10; plantis: Job 4, 21. 8, 12; **ሣዕር፡ ውብርዕ፡ ዘይየብስ፡** 13, 25; **ይየብስ፡ ተክሎሙ፡ በዲበ፡ ምድር፡** 24, 19; Jes. 15, 6. 19, 7. 37, 27; Ps. 36, 2; **የቢሶ፡** 89, 6. 101, 5. 12. 128, 5; **ከመ፡ ኢይይበስ፡ ሥረዊሆሙ፡** Rel. Bar.; Matth. 13, 6. 21, 20; 1 Petr. 1, 24; **የብሰ፡ ማእረረ፡ ምድር፡** Apoc. 14, 15; de fluidis: **ፈለግ፡ ይነፅፍ፡ ወይየብስ፡** Job 14, 11; Sir. 40, 13; Jes. 19, 5; **ይበሲ፡** Jes. 44, 27; Apoc. 16, 12; de ossibus: **አዕፅምቲነ፡ የብሱ፡** Hez. 37, 11; de vi vitali: Ps. 21, 16. a) de homine qui exaruit siti et fame: Num. 11, 6; Hen. 96, 6; senectute: **ዘረሥአ፡ ወየብሰ፡** Lud. e Vit. Mar.; pudore Jes. 37, 27. b) *torpere*, *torpescere*, de manu: 3 Reg. 13, 4; Matth. 12, 10; Marc. 3, 1; **የብሰ፡ እዴሁ፡ በመጥባሕት፡** προσεκολλήθη πρὸς τὴν μ. 2 Reg. 23, 10; de homine terrore perculso et moribundo: **ወውእቱ፡ የብሰ፡ ከመ፡ እብን፡** 1 Reg. 25, 37.

አይበሰ፡ II, 1 *siccare*, *exsiccare*, *arefacere*, fluida: Jos. 2, 10. 4, 23. 5, 1; **አየብሶሙ፡ ለአፍላግ፡** Jes. 50, 2; **አይበስኪ፡ ማየ፡ ቀላይ፡** 51, 10; Judith 5, 13; 4 Esr. 8, 27; Ps. 73, 16; **አይቢሰከ፡ ነቅዐ፡ ማዮሙ፡** Enc. Hed. 21; terram: **ያየብሳ፡ ለምድር፡** Job 12, 15; **በቀትሩ፡ ያየብስ፡ ብሔረ፡** Sir. 43, 3; Jes. 42, 14; plantas: **ለሥርወሂ፡ ያየብሶ፡ ነፋስ፡** Job 15, 30; Jes. 42, 15; **አየብስ፡ ዕፀ፡ ርጡበ፡** Hez. 17, 24. 19, 12; Jac. 1, 11; **አይብሱ፡ ፍሬሃ፡** Jer. 27, 27; carnem Num. 11, 32; folia, radices, fructus, ut: **ያየብስዎ፡ በፀሓይ፡** M. F.; *vim* vel *humorem vitalem consumere* hominis Marc. 9, 18.

ይቡስ፡ part. *siccus*, *aridus*, *exsiccatus*: **ይብስት፡ ባሕር፡** Ex. 14, 29; **ምድር፡ ይቡስ፡** (opp. mari) Hebr. 11, 29; (opp. humectato) Jud. 6, 37—40; sterilis (opp. irriguo) Num. 13, 20; Hen. 26, 4; **ዕፅ፡ ይቡስ፡** Sir. 6, 3; Jes. 56, 3; Hez. 17, 24. 20, 47; Hen. 3; Luc. 23, 31; **ሐሠር፡ ይቡስ፡** Jes. 9, 18; **ጸጒ፡ ይቡስ፡** Zeph. 2, 2; de spicis: ἀνεμόφθορος Gen. 41, 23. 24; de ossibus, Hez. 37, 2; de pane: Jos. 9, 3; **ኅብስት፡ ይቡስ፡ ወጌው፡** Kedr f. 65; Phlx. 74; Sx. Teq. 1. a) **ይቡስ፡** *aridum* vel *siccum* i. e. *terra sicca* Jos. 3, 17. b) *torpens*, *torpidus*, de manu: Luc. 6, 6. c) *tabe confectus* Joh. 5, 3. d) *durus*, *rigidus*: **ክሳድ፡ ይቡስ፡** Kuf. 1; **ይቡሳነ፡ ልብ፡** Hen. 5, 4. — (Pro **በዝብጠት፡ ይቡስ፡** quod Lud. emendavit et *percussione aridae* i. e. *scuticae* vertit, legendum est **በዝ" ፡ ድቡስ፡** Enc. Sen. 27).

የብስ፡ subst., m. et f., 1) *aridum* vel *siccum* i. e. *terra* vel *continens* (opp. aquae, fluviis, mari): Gen. 1, 9. 10. 7, 22; Ex. 4, 9. 14, 16. 21. 22; Kuf. 2; Ps. 65, 5. 94, 5; Asc. Jes. 4, 18; 4 Esr. 4, 58; **እለ፡ የኀድሩ፡ የብሰ፡** Hen. 37, 5. 38, 1. 40, 6; Matth. 23, 15; **በየብስ፡ ወበባሕር፡** Jsp. p. 296; **አድለቅለቀት፡ የብስ፡** (contremuit terra) Enc. Teq. 6; **እንተ፡ የብስ፡** *per siccum* i. e. *sicco pede* Jos. 4, 22; Ex. 15, 19. 2) *siccitas*, *ariditas*, Hen. 76, 5. 6. 82, 19.

ይበስ፡ subst. *siccitas*, *ariditas*: **ይበሰ፡ ኅብስት፡** Lud. ex Enc. Nah. 19 (at Cod. Tub. exhibet **ይቡሰ፡ ኅብስት፡**).

ይብሰት፡ n. act. 1) *exarescendi actus*: **ሐዘንከ፡ በእንተ፡ ይብሰተ፡ ሐምሐም፡** Sx. Masc. 25. 2) *ariditas*, *siccitas*: **ይብሰተ፡ ኅብስት፡** Phlx. 74; **በይብሰተ፡ ጌጋይ፡ እግዚአ፡ አባላትየ፡ ሐሙ፤ ይትከዐው፡ በላዕሌየ፡ ለምሕረትከ፡ ዝናሙ፡** Enc. Nah. 29.

የበበ፡ I, 2 et 1 [יָבַב ܝܰܒܶܒ أَبَّ; vicinum **በበየ፡**, nec non נבב] *jubilare*, *laetum clamorem edere*, *ovare*: **የበቡ፡** (v. **ቃለ፡ ወሀቡ፡**) φωνὴν ἔδωκαν Thren. 2, 7; **ትየብብ፡** (v. **ትቤቢ፡**) prae lascivia Jer. 2, 23; cruce inventa **የበበት፡ እሌኒ፡** Deg.; **ቦ፡ እመላእክት፡ ዘይዜምር፡ ወቦ፡ ዘይቄድስ፡ ወቦ፡ ዘይዌድስ፡ ወቦ፡ ዘያአኵት፡ ወቦ፡ ዘይሴብሕ፡ ወቦ፡ ዘይባርክ፡ ወቦ፡ ዘይየብብ፡** Clem. f. 61; **የበበ፡** ἀλαλαγμός Ps. 88, 15; c. **ለ፡** pers. (alicui): Ps. 26, 11. 32, 3. 46, 1. 65, 1. 94, 1. 2; c. Acc. pers. (*jubilo celebrare* alqm): **ለየበቦትኪ፡** Org. 3; c. Acc. jubili: **ውዳሴ፡ ዚአኪ፡ አህጉራተ፡ ዓለም፡ የበባ፡** Enc. Ter 21. — *Voc. Ae.*: **የበበ፡ ዘ፡ እልል፡ አለ ።**

ይበቤ፡ subst. *jubilatio*, *jubilum*, *laetus clamor*, ἀλαλαγμός Ps. 43, 14; σημασία 2 Esr. 3, 12; 1 Par. 15, 28; Macc. f. 24; **ዐርገ፡ እግዚ"፡ በይበቤ፡ ወእግዚእነ፡ በቃለ፡ ቀርን፡** Mavâs. n. 54; **ማርያም፡** (Mosis soror) **በይበቤ፡ ትዘብጥ፡ ከበሮ፡** n. 64.

ይኅአ፡ rad., sine dubio cognata cum وَقَعَ *cecidit* (vid. etiam **ኤኅ፡**).

አይኅአ፡ II, 1 (pluviae instar) *decidere*, *descendere* de coelo: **ጸለየ፡ ጸሎተ፡ ጊዮርጊስ፡ ወአውረደ፡ እምሰማይ፤ አይኅአ፡ እሳተ፡ ላዕለ፡ ኵሎሙ፡ ሰብአ፡ ነገሥት፡** Mavâs. n. 51; de fulmine, rore, Org. 2; crebro de Deo Filio: **እምሰማያት፡ እምሕፅነ፡ አብ፡ አይኅአ፡** H. A. n. 1; Genz. f. 72; Mavâs. n. 8; **አይኅአ፡ ቃል፡ እምሰማያት፤ ወረደ፡ ዲበ፡ ምድር፡** Deg.; **እምኅበ፡ አብ፡ እምሰማያት፡ አይኅአ፡** Org. 5. — *Voc. Ae.*: **አይኅአ፡ ዘ፡ ወረደ፡ መጻኢ፡ ይ፡**

ይእቲ፡ *ea*, *illa* vid. sub **ውእቱ፡**

ይእዜ፡ adv. (gramm. § 160, b) *hoc tempore*, *nunc*, *jam*, Gen. 22, 12. 26, 22; Ex. 5, 5; Num. 22, 4. 24, 17; Jos. 5, 14; Jud. 8, 2. 11, 7. 17, 13; Jes. 33, 10. 11. 36, 8. 43, 22; 4 Esr. 9, 15; Ps. 11, 5. 19, 6; Luc. 6, 21; Act. 17, 30; Matth. 3, 15; Joh. 8, 40. 52. 11, 22. 12, 27; 1 Joh. 4, 3; Gal. 1, 23; 1 Petr. 2, 10; **ይእዜኒ፡ ወዘልፈኒ፡** Judae 25; **ወይእዜሰ፡** νυνὶ δέ Job 7, 21. 30, 1; Rom. 3, 21. 6, 22. 7, 6. 17. a) α) *modo* (ſo eben) 2 Reg. 17, 20; Matth. 9, 18; **እለ፡ ይእዜ፡ ተወልዱ፡** ἀρτιγέννητα 1 Petr. 2, 2. β) *statim*, *illico*: **ኢይክል፡ ይእዜ፡ ኀቤክሙ፡ ወሪደ፡** 2 Esr. 16, 3; **ይእዜ፡ ፍጡነ፡** Jer. 34, 13 (gloss.). γ) jam i. e. *mox*, *brevi*: Jes. 49, 19; Mich. 7, 10 al. δ) ubi de tempore futuro agitur, nonnumquam i. q. *tunc*, ut: Mich. 5, 3; Hen. 38, 4. 50, 5; 4 Esr. 6, 49. ε) cum negatione: *nondum* Hebr. 2, 8, et *non amplius* Jes.

29, 22. b) ዘይእዜ፡ *qui nunc est* sive *praesens:* Judith 9, 5; 4 Esr. 6, 65. 69. 7, 10; Gal. 4, 25; 2 Tim. 4, 10. c) cum praep. α) እስከ፡ ይእዜ፡ *usque ad hoc tempus, hucusque, adhuc:* Gen. 46, 34; Koh. 4, 2; Ps. 70, 18; Rom. 1, 13; Phil. 1, 5. β) እምይእዜ፡ *inde ab hoc tempore, amodo* Gen. 29, 32. 48, 6; Ex. 18, 11; 1 Reg. 27, 1; Jes. 48, 6. 59, 21; Ps. 112, 2; Sir. 11, 23; Luc. 5, 10. 19, 42; Joh. 12, 31; *in posterum* Gal. 6, 17 (τοῦ λοιποῦ); vel *ab illo tempore* 4 Esr. 6, 49. 61; Hen. 38, 4. 50, 5. γ) እንተ፡ ይእዜኒ፡ ዓዲ፡ *etiam hac vice* Ex. 10, 17. d) creberrime ወይእዜኒ፡ (וְעַתָּה, und nun), de quovis consecutionis genere: *nunc autem, jam vero, ergo, igitur:* νῦν οὖν, καὶ νῦν Gen. 31, 13. 29; Num. 22, 11; Jud. 16, 10; Ruth 3, 11; 1 Reg. 8, 5. 9, 6. 15, 3; 2 Par. 1, 9; Judith 8, 12. 13; 2 Esr. 9, 12. 10, 11; Ps. 2, 10; Jes. 2, 5. 10. 40, 25. 28. 43, 1. 64, 8; τοίνυν Jes. 27, 4; ἄρα οὖν Rom. 8, 12; τοιγαροῦν 1 Thess. 4, 8; ὥστε Rom. 7, 4. 12; Phil. 4, 1; τὸ λοιπόν Phil. 3, 1. 4, 8; 1 Thess. 4, 1. — *Voc. Ae.:* ይእዜ፡ ዘ፡ በ፫ አሁን፡ ዘሬም፡ እንግዴኽ።

የካቲት፡ subst., nomen *mensis* Abyssinorum *sexti*, qui XXVI° Januarii sec. Cal. Jul., VII° Februarii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Aegyptiorum ⲙⲉⲭⲓⲣ respondet.

ያክንት፡ n. prgr. 1) gemma sc. a) ὑάκινθος *hyacinthus* Apoc. 21, 20; Hen. 71, 2. b) ያክንት፡ ቀይሕ፡ *hy. ruber* i. e. *carbunculus,* ἄνθραξ Hez. 28, 13; Ex. 36, 18. c) ያክንት፡ ጸሊም፡ *hy. niger* i. e. *sapphirus,* σάπφειρος Hez. 28, 13; Ex. 36, 18. — *Voc. Ae.:* ሰርድዮን፡ በኦሪት፡ ወበቀለምሲስ፤ ያክንት፡ በሕዝቅኤል፤ ሕብሩ፡ በሜቴ፡; *aliud:* ከመ፡ ፍሕም፡ ያክንት፡ ቀይሕ፡; vid. scholion ad ሰንፔር። 2) vestis genus sc. ὑάκινθος, *purpura caerulea,* (panni, vestes, fila hac purpura tincta): Ex. 25, 4. 26, 1. 31. 36. 28, 5. 27. 29. 31, 4. 35, 6; Sir. 6, 30. 45, 10; Hez. 16, 10 vrs. alt.; 2 Par. 2, 7. 3, 14; ሕብረ፡ ያክንት፡ Ex. 25, 5. — *Voc. Ae.:* ያክንት፡ ዘ፡ ተሳውሬ፡ (!).

የውሀ፡ I, 2 et 1 [vicina videtur נָאָה *decet,* أَنَى; يَأْيَأَ *benigne et humaniter tractavit*] Imprf. ይየውህ፡ I, 1 et ይዩውህ፡ I, 2; Subj. et Imper. nonnisi ይየውህ፡ et የውህ፡ I, 2; 1) *placidum, mitem, lenem, comem, clementem esse* vel *se praebere* erga alqm, *leniter habere, placide loqui, blandiri, blandimentis uti:* ሀሎ፡ ዘይጠብብ፡ ለነፍሱ፡ ወይዩውሁ፡ (v. ወየዋሁ፡) በቃሉ፡ Sir. 37, 22; መኳንንት፡ ይየውሁ፡ εἰρηνικοὺς λόγους ἐλάλησε Mich. 7, 3; c. Acc. pers.: እንዘ፡ ይትጋነይ፡ ለከ፡ ወይየውህከ፡ Job 40, 22; ይዩውህከ፡ (v. ይየ"፡) λαλήσει σοι καλά Sir. 13, 6; ያደክም፡ ቃለ፡ ወይየውህከ፡ (v. ወይዩ"፡) 29, 5; የውሃ፡ ለነፍስከ፡ ἀγάπα τὴν ψυχήν σου 30, 23; እትጋነያ፡ ላቲ፡ ወእየውሃ፡ ἱκέτευον αὐτήν Job 19, 17; ትየውሆሙ፡ (Deus) ለኃጥአን፡ ወትመይጦሙ፡ በብዝኁ፡ ምሕረትከ፡ Did. 36. 2) a) *permulcere, lenire, solari, placare:* እንዘ፡ ይየውሃ፡ በቃል፡ ሠናይ፡ παρεκάλει αὐτὴν λόγοις εἰρηνικοῖς Esth. 5 aper.; እንዘ፡ ይየውህዋ፡ παρεκάλει αὐτήν Esth. 5, 2; የውህ፡ παρακάλεσον 2 Tim. 4, 2; የውሆ፡ παράκλησις Jes. 28, 29; መዐተ፡ ንጉሥ፡ መልአከ፡ ሞት፡ ወብእሲ፡ ጠቢብ፡ ይየውሆ፡ ἐξιλάσεται Prov. 16, 14. b) *persuadere,* πείθειν Act. 14, 19 Platt; በየውሆ፡ ἐν πειθοῖς 1 Cor. 2, 4; አምጽኦሙ፡ እንዘ፡ ይዩውህዎሙ፡ ἤγαγεν αὐτοὺς οὐ μετὰ βίας Act. 5, 26. c) *pellicere, decipere, fallere:* በከኑ፡ አንጋ፡ ትዩውሆሙ፡ (v. ትየ"፡) ለሕዝብ፡ ἀπατᾷν Jer. 4, 10; ይዩውሁ፡ (v. ይየ"፡) ነፍሰሙ፡ Hez. 13, 18; ኢትየውህዋ፡ ለነፍስክሙ፡ Jer. 44, 9 var.; ኢይየውህከ፡ Sir. 13, 8; Sap. 14, 24; ዘይዩውህ፡ ለከንቱ፡ κενὴ ἀπάτη Col. 2, 8. d) *blandiri, adulari:* ይዩውሃ፡ 1 Esr. 4, 31; ኢየዋህናክሙ፡ 1 Thess. 2, 5.

አየውሀ፡ II, 2, in Imperf. etiam II, 1 *blandimentis permulcere* vel *pellicere:* አየውህዎ፡ (sc. ut ad defectionem eum seducerent) Sx. Mij. 28; አየውሃ፡ Job 19, 17 var.

ተየውሀ፡ III, 1 et 2 1) *lenem, mitem, comem se praebere* erga alqm, *blandiri,* ኢትሥሐቅ፡ ሎን፡ ወኢትትየውሆን፡ Sir. 7, 24; እትየውሃ፡ Job 19, 17 var.; በተየውሆ፡ Rom. 16, 18 Platt; Col. 2, 18 Platt. 2) *sibi persuaderi pati, blandimentis falli:* አከ፡ ከመ፡ ሰብእ፡ ዘይትዩዋህ፡ (v. ዘይትየ"፡) እግዚ"፡ Num. 23, 19; በተየውሆ፡ 1 Cor. 2, 4 Platt. — *Rad. Abb.:* ተየውሀ፡ ዘ፡ ተሞኘ፡

ተያውሀ፡ III, 3 *inter se lenitate, comitate, blanditiis uti:* ተያውሆ፡ Rom. 16, 18 rom.; Col. 2, 18 rom.

ይዊህ፡ (ይውህ፡) part. *mitis, lenis:* ይዊሃን፡ Lud. e Matth. 5, 5 Mss.; Acc. ይዊሀ፡ adv. *leniter, comiter* Asc. Jes. 7, 7.

የውህ፡ adj., i. q. የዋህ፡, ut: የውሃን፡ (v. የዋሃን፡) ἄκακοι Prov. 8, 5; πραεῖς Ps. 36, 11 var.; Sir. 10, 14 var.; ταπεινοί Sir. 10, 15 var.

የዋህ፡ adj., m. et f. (vid. የዋሂ፡), 1) *comis, mitis, lenis, mansuetus, placidus, pacatus* (ſanft, ſanftmüthig), de hominibus, πραΰς, Num. 12, 3; Matth. 11, 29. 21, 5; fem. እመሰ፡ የዋህ፡ ይእቲ፡ ወሠናይ፡ ቃላ፡ Sir. 36, 28; Pl. የዋሃን፡ Ps. 36, 11; Sir. 10, 14; Job 24, 4; Jes. 26, 6; Joel 4, 11; Tit. 3, 2; de actione: በየዋህ፡ ኰነኔ፡ ይኴንን፡ Jes. 11, 4; ἥσυχος ብእሲ፡ የዋህ፡ Sir. 25, 20; የዋህ፡ adv. *comiter* Asc. Jes. 7, 7. 2) *modestus, humilis, submissus* (sensu Christiano, demüthig), de hominibus, ταπεινός Jes. 66, 2; የዋሃን፡ Sir. 10, 15; de corde Ps. 50, 18; fem. ብእሲት፡ የዋህ፡ γυνὴ σιγηρά Sir. 26, 14. 3) *simplex, sincerus, candidus, integer, probus, innocens, pius:* ἄκακος Job 2, 3. 8, 20. 36, 5; Prov. 1, 4. 8, 5 var. 14, 15; Rom. 16, 18; Hebr. 7, 26; በግዕ፡ የዋህ፡ Jer. 11, 19; Enc. Jac. 25; ἀκέραιος Matth. 10, 16; Phil. 2, 15; ἁπλοῦς በየዋህ፡ ልብ፡ 1 Par. 29, 17; ἰδιώτης Act. 4, 13; ὅσιος Ps. 85, 2; የዋህ፡ ልብ፡ Prov. 22, 11; εὐλαβής Luc. 2, 25. Substantive sumitur: የዋህ፡ ርግብ፡ ወጥበበ፡ አርዌ፡ *simplicitas columbae,* Lud. ex Enc. — *Voc. Ae.:* የዋህ፡ ብ፡ ገር።

የዋሂ፡ adj., nonnisi in f. የዋሂት፡ repertum: *mansueta, placida, proba, innocens:* በግዕ፡ የዋሂት፡ Enc. Genb. 20 ርግብ፡ የዋሂት፡ ἥμερος Chr. Ta. 32; ብእሲት፡ የዋሂት፡ እምአከይ፡ F. N. 10, 8.

የውሀት፡ (የውሃት፡) subst. (vid. etiam የዋሃት፡) 1) *comitas, lenitas, humanitas, mansuetudo,* ἐπιείκεια Sap. 2, 19. 12, 18; በየውሀት፡ ተናገረኒ፡ Asc. Jes. 7, 6; πραότης, πραΰτης Sir. 1, 27. 4, 8. 10, 28. 45, 4; Col. 3, 12; 1 Cor. 4, 21; 2 Cor. 10, 1; Gal. 5, 23. 6, 1; Eph. 4, 2; 1 Tim. 6, 11 rom.; 2 Tim. 2, 25; Jac. 1, 21. 3, 13; 1 Petr. 3, 16; opponitur ዑገት፡ leonis, Lud. ex Enc. Tachs. 12. 2) *simplicitas, integritas, sinceritas, probitas, pietas,* ἁπλότης 2 Cor. 11, 3; Herm. p. 8; በየውሀት፡ ἁπλῶς Prov. 10, 9; ተተኄገሥ፡ በየ

ውሀት፡ Job 2, 9; ἁπλοσύνη Job 21, 23; ἀκακία Job 27, 5. 31, 6; Ps. 36, 39; Herm. p. 6; Kuf. 19. 36. 41; ὁσιότης Eph. 4, 24.

የዋሀት፡ (የዋሃት፡) subst. (a **የዋህ፡** derivatum, sicut **የውሀት፡** a **የውህ፡**) id. q. **የውሀት፡**, ut πραΰτης Ps. 44, 6. 89, 12. 131, 1; ἠπιότης Herm. p. 98; ἁπλότης Herm. p. 6; ἀκακία Ps. 7, 9. 25, 1. 11. 40, 13. 77, 78. 83, 13. 100, 3; Herm. p. 101; Job 2, 9 var.; Chr. Ta. 17 al. (In libris Mss. recentioribus **የውሀት፡** magis usitatum est quam **የዋሃት፡**; vid. etiam Ludolfi annot. ad Ps. 7, 9).

ይዋሄ፡ subst. *lenitas, mansuetudo, modestia, simplicitas, probitas:* **ይዋሄ፡ወሀድአት፡ወአርምሞ፡** Jsp. p. 284; πραότης Chr. Ta. 28; simplicitas columbae Org. 1; **በፍርሀት፡ወበይዋሄ፡** μετ' εὐλαβείας Chr. ho. 2.

የውሀና፡ subst. (virtus ejus qui **የውህ፡** est, ut) *lenitas, humanitas,* **ከመ፡በየውሀና፡ንሕዮ፡** ἐπιεικῶς ζῶμεν Cyr. c. Pall. f. 82; Cyr. f. 111. — Prov. 22, 11 in uno codice inveni formam **የውሀንት፡**, scil.: **ያፈቅር፡እግዚ″፡የውሀንተ፡ልብ፡** ὁσίας καρδίας (v. **የዋህ፡ልብ፡**); mihi **ን፡** lapsu calami scriptum videtur, nec est, quod hujus unius exempli causa terminationem **ንት፡** pro **ና፡** sumamus.

ዮም፡ proprie subst. *dies* [יוֹם ܝܰܘܡܳܐ يَوْمٌ], frequentatur pro Adv. *hodie, hoc die,* σήμερον Gen. 21, 26. 24, 42. 30, 32. 31, 43. 40, 7. 41, 9; Ex. 14, 13; Ruth 2, 19. 4, 10; Sir. 20, 15. 38, 22; Prov. 7, 14; Ps. 2, 7; Jes. 58, 4; Jer. 1, 10; Judith 6, 2; Jac. 4, 13; Hebr. 13, 8; Matth. 6, 11. 30. 16, 3; Luc. 13, 32. 33; **ዛቲ፡ዕለት፡ዮም፡** ἡ σήμερον ἡμέρα Jes. 37, 3; **ዮምሰ፡ዕለት፡ቅድስት፡ይእቲ፡** 2 Esr. 18, 9; **ዮም፡በዛቲ፡ዕለት፡** 1 Reg. 12, 5. 17, 10; Act. 20, 26; **በዕለተ፡ዮም፡** Enc. Haml. 15; **ሠላሳ፡መዋዕል፡ዮም፡** (triginta dies sunt hodie i. e.) triginta jam diebus Esth. 4, 11; **ዮም፡ስሳ፡ወስድስቱ፡ዓመት፡ከነ፡እምአመ፡** ... Rel. Bar.; **ደወይኩ፡ሠሉስየ፡ዮም፡** 1 Reg. 30, 13; Marc. 8, 2. a) α) *hac nocte* Gen. 30, 15. 16; Matth. 27, 19. β) *hoc tempore, nunc* 1 Reg. 12, 17. 25, 10; Deut. 1, 39; νῦν Mal. 3, 15; Gen. 27, 36; ἐν τῷ νῦν καιρῷ Rom. 3, 26; **ዮምኒ፡በዝ፡መዋዕል፡** 11, 5. b) cum praep. α) **ለዮም፡** *huic* vel *hujus diei:* **ንጉሥ፡ለዮም፡ወጌሠመ፡ይመውት፡** Sir. 10, 10; *in hunc diem* 1 Cor. 10, 11 rom., *in hoc tempus* Hebr. 9, 9 rom. β) **እምዮም፡** *ex hoc die* Judith 8, 29. γ) **እስከ፡ዮም፡** *usque ad hodiernum diem* vel *ad hoc tempus* Gen. 19, 38. 21, 26. 32, 5. 35, 20; Sir. 47, 7; Hez. 2, 3; Matth. 11, 23. 24, 21. 27, 8. 28, 15. δ) **ቅድመ፡ዮም፡** *ante hoc tempus,* Hom. Jac. Sarug. — *Voc. Ae.:* **ዮም፡ዘ፡ዛሬ።**

ዮጊ፡ particula incertae originis et conj. (gramm. § 169, 10) 1) *forsitan, forsan, num forte, an forte,* ἆρα in sententia nominali Gen. 20, 11. 26, 9; seq. Indic.: Luc. 11, 20; **ዮጊ፡ኢኮነ፡ሠናየ፡** μὴ ἀρεστὸν ἔσται; Lev. 10, 19; **ገሥጾ፡ለዐርክከ፡ዮጊ፡ኢገብረ፡** μή ποτε οὐκ ἐποίησεν Sir. 19, 13. 14; Tob. 8, 10. 10, 2; **በኢያእምሮ፡ኮነ፡ዮጊ፡** Gen. 43, 12; 1 Reg. 9, 5. 20, 26; 3 Reg. 18, 27; 4 Esr. 8, 49. 10, 51; τάχα Philem. 15; **ዮጊ፡ኢትክል፡** et **ዮጊ፡ታደሉ፡ለገጸ፡ዐቢይ፡** μὴ οὐκ et μή ποτε Sir. 7, 6; **መኑ፡ያአምር፡ዮጊ፡በዝንቱ፡መዋዕል፡ንግሥኪ፡** τίς οἶδεν εἰ εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον ἐβασίλευσας (ni **ነገሥኪ፡** legendum fuerit) Esth. 4, 14. 2) *ne forte* (timendum est ne, fieri potuerit ut) seq. Imprf. (μή ποτε seq. Subj.): Gen. 3, 22. 27, 12. 38, 11. 50, 15; Ex. 13, 17. 34, 15; Deut. 4, 19; 2 Reg. 17, 16; Judith 5, 21; Hen. 65, 3; Luc. 14, 8; perraro seq. Subj., ut **ገሥጾ፡ለዐርክከ፡ዮጊ፡ኢይግበር፡** Sir. 19, 13 var. 14 var.; post verba timendi Hen. 6, 3; 2 Cor. 11, 3; et cavendi Deut. 8, 12—14; Apoc. 22, 9; seq. Subj. Apoc. 19, 10 Platt. 3) *utique, sane,* poetice: **እምትሡዒ፡ለአማልክት፡ወእምዕጣን፡ታዕርጊ፤ተመትሮ፡ከሳድ፡አብደርኪ፡ወኀረይኪ፡ዮጊ፤** Enc. Genb. 6. — *Voc. Ae.:* **ዮጊ፡ዘ፡በ፫ እንደሆን፡እንሆ፡አሁን።**

የውጣ፡ n. prgr. sc. ἰῶτα 1) nomen literae Graecae ι, fem., Matth. 5, 18; **ቀዳሚ፡ስሙ፡ለኢየሱስ፡የውጣ፡በኍልቈ፡፲** Did. 8 (ed. Platt p. 60); **የውጣ፡እንተ፡ይእቲ፡ቀዳሚተ፡ስሙ፡ለኢየሱስ፡** Laud. Mar. Hinc 2) m. usurpatur pro *nomine Jesu* ipsius, ut: **መርቆሬዎስ፡ሰማዕተ፡የውጣ፡** Enc. Masc. 18. 3) Deinde cum ι i. e. ፲ signum numeri *denarii* sit, **የውጣ፡** pro *decem* usurpant poëtae, rhythmi finalis causa: **ፈጸማ፡ለትእዛዘ፡አብ፡ቀዲሙ፡ዘዜነወነ፡በየውጣ፡** i. e. in decalogo; Enc. Ter 25; Maria **ፈጻሚተ፡ቃላት፡የውጣ፡** Enc. Nah. 16. — „Hinc sumit auctor Encomii Mariae (Laud. Mar.) occasionem, illam cum Sancto Sanctorum comparandi, quia in hoc tabulae Decalogi (Jotae) repositae, illa autem Jesum (Jotam) in utero gestaverit“ Lud.

ዮድ፡ litera alphabeti Hebraeorum X^{a}, Ps. 118, 73; Thren. 1, 10. 2, 10. 3, 29. 4, 10. Ubi de psalmis agitur siglo **ዮድ፡** Ps. 118, 73—80 notatur, ut: **በመዝሙር፡ዮድ፡** M. M. f. 9. — Deinde **ዮዳ፡** i. q. **የውጣ፡** *Voc. Ae.* (vid. sub **አኀዘ፡** c. 769).

የድዐ፡ rad., sc. יָדַע ܝܺܕܰܥ *scivit, novit.*

አይድዐ፡ II, 1 *indicare, nuntiare, narrare, exponere, dicere,* c. Acc. rei: ἀναγγέλλειν, ἀπαγγέλλειν, Ps. 18, 1. 50, 16; Jes. 41, 1. 45, 19; διηγεῖσθαι Ps. 144, 5. 6; **ኢያይድዐት፡ብሔራ፡** ὑπέδειξε Esth. 2, 20; Hen. 10, 7, **መፍትወ፡አየድዕ፡** ἐρῶ Prov. 8, 6; omisso Acc.: Ps. 39, 8; c. **ለ፡** pers.: Ps. 18, 2; Hen. 10, 11. 12, 4; Sir. 35, 4; vel c. **ኀበ፡** pers.: Ex. 19, 9; plerumque c. Acc. pers.: Ruth 2, 19; Job 12, 7; Koh. 6, 12; 1 Reg. 22, 8. 22; Matth. 28, 7 (εἶπον); c. dupl. Acc.: Kuf. 1. 4; 1 Reg. 3, 18; Jer. 43, 13. 49, 3; γνωρίζειν Dan. 2, 5. 6. 4, 4; δηλοῦν Ex. 6, 3; Ps. 50, 7; ἐρεῖς Ex. 19, 6. 7; εἶπεν Ruth 3, 16; **ዘንተ፡አየድዐክሙ፡** λέγω Prov. 24, 38; Hen. 106, 12; seq. **ከመ፡** Hen. 94, 10; 1 Reg. 22, 8; c. Acc. pers. et **በ፡** rei (ex Arabismo): **አይድዖ፡በምጽአቱ፡** Sx. Hed. 9. a) *eloqui, expromere:* **ኢታይድዕ፡ቃለከ፡በኵሉ፡ዘሐተትከ፡** Sir. 35, 4; **እንዘ፡ባዕድ፡ይነግር፡ኢታይድዕ፡ቃለከ፡** μὴ ἀδολέσχει 35, 9. b) *notum facere, manifestum reddere:* **ኢታይድዕ፡አበሳከ፡ዘስሕትከ፡** μὴ ἀποκάλυπτε Sir. 19, 8. α) *indicare solutionem aenigmatis* Jud. 14, 12—14. β) *fateri, confiteri,* ἐξαγορεύειν Lev. 26, 40. γ) *prodere, deferre,* c. dupl. Acc.: **ይእቲ፡አይድዐቶ፡ለንጉሥ፡ምክሮሙ፡** ἐνεφάνησε Esth. 2, 22; c. **በእንተ፡** rei Deut. 13, 10; Jos. 2, 14. — *Voc. Ae.:* **ዜነወ፡አይድዐ፡ዘ፡ነገረ፡**

ተየድዐ፡ III, 1 *notum* vel *manifestum fieri, indicari, nuntiari, dici, exponi:* **ከመ፡ይትየዳዕ፡ስምየ፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡** Ex. 9, 16; **ተየድዐ፡ነገሩ፡ውስተ፡ሀገር፡** Jsp. p. 286; **ቃለ፡ዚአየ፡ተየድዐ፡በኀበ፡እግዚ″፡** εἴρηνται ὑπὸ θεοῦ

Prov. 24, 69; indicari Org. 1; **በከመ፡ ተየድዐ፡ ወተነግረ፡ በ፲ወ፱ አንቀጽ፡** Abush. 39.

እንዳዒ፡ i. e. **እን፡** (אֵין) *non est* et **ዳዒ፡** *scientia* vel *cognitio mea* (cfr. דַּע et דַּעַת); est phrasis ex antiquissimis temporibus conservata (gramm. § 163, 3). 1) *nescio*: οὐκ οἶδα 2 Cor. 12, 2. 3; Job 9, 21; **እንዳዒ፤ እግዚ"፡ ያእምር፡** F. N. 9; quis captivos dimisit? respondent **እንዳዒ፡** (nescimus) Gad. T. H. 2) *nescio an, fortasse, quis novit annon, num forte? ne forte*: **እንዳዒ፡ ኢያእመርነ፡ ከመ፡** . . μὴ γνόντες οὐ γνωσόμεθα Jer. 13, 12; plerumque seq. **እመ፡**, **ለእመ፡**, **እመኑ፡**, ut: μή τι Joh. 4, 29; τάχα Rom. 5, 7; ἄραγε Act. 11, 18; εἰ Act. 23, 9; **እንዳዒ፡ እመበ፡ ዘኀለይከ፡** Herm. p. 3; post verba metuendi: Gal. 4, 11; 2 Cor. 11, 3; **እንዳዒ፡** *ni fallor* Lud. ex Enc. Jac. 25. — *Voc. Ac.*: **እንዳዒ፡ ዘ፡ እንዷእ ።**

ዮጊ፡ vid. supra c. 1075.

ዩፌን፡ rad. inus., vid. **ተይፌን፡** c. 571.

ደ፡ litera alphabeti Aethiopici XIXa, quae **ድንት፡** vel **ደንት፡** appellatur.

ደሀለ፡ vid. sub **ደሐለ፡**

ደለለ፡ rad. inus., cui primitus (vid. **ደለወ፡**) potestas *penduli* inerat, vid. Ges. thes. sub דָּלָה p. 340 et תָּלָה p. 1504. — *Rad. Abb.*: **ደለለ፡ ዘ፡ ከፈከፈ፡**

ድሉል፡ part. *pampinatus* (cfr. دَلَّلَ, תַּלְתַּלִּים; nec non דַּלַּת רֹאשֵׁךְ Cant. 7, 6, ubi LXX πλόκιον κεφαλῆς habent), de capillis: *crispatus*, **ድምድማሁ፡ ድሉል፡** βόστρυχοι αὐτοῦ ἐλάται Cant. 5, 11; **ሥዕርተ፡ ርእስኪ፡ ድሉላት፡** Org. 6; **ላሕይት፡ ይእቲ፡ ብእሲት፤ ድምድማሃ፡ ድሉል፡ ወቈናዝዒሃ፡ ፍቱል፡** Gad. T. H. — Ludolfi Gregorius illos locos de caesarie more Abyssinorum *in orbem quasi crispata* accipiebat. — At in loco Enc. Tachs. 8, quem Lud. affert, pro **በርሥእን፡ ድሉል፡ አዕረፈ፡** legendum est **ጥሉል፡** — *Voc. Ac.*: **ድሉል፡ ዘ፡ ጉተና፡**; *aliud*: **ድሉል፡ ዘ፡ ጥቅል፡**

ድላሊ፡ subst. *caesaries crispata*, **ርእሱ፡ ወርቅ፡ ቈፋዝ፡ ወድላሊሁ፡ ጸሊም፡ ከመ፡ ቋዕ፡** M. M. f. 8 (e Cant. 5, 11).

ዲሎሶን፡ vel **ዴሎሶን፡** n. prgr., sc. δήλωσις *manifestatio* (אוּרִים); usurpatur de illo sacerdotis summi ornatu, cujus ope vaticinabatur: **ልብሰ፡ ዴሎሶን፡** 1 Esr. 5, 40; **ካህን፡ ዘይለብስ፡ ዲሎሶን፡** 2 Esr. 17, 65. — *Voc. Ac*: **ዲሎሶን፡ ዘ፡ ኩፋር፡**; *aliud*: **ዘ፡ ቀሚስ ።**

ደለቅለቀ፡ quinquel., e **ደለቀ፡** formatum, cui conferenda sunt دَلِقَ *commota est res, vacillavit*, nec non دلق (V) et دَلَقَ *exagitavit* (deinde *turbavit* aquam, דָּלַח).

ድልቅልቅ፡ subst. m. et f. (ut Jsp. p. 325), Pl. **ድልቅልቃት፡** 1) *commotio, concussio, agitatio vehemens*, σεισμός Jes. 15, 5; Jer. 10, 22; **ውስተ፡ ባሕር፡** Matth. 8, 24; **ድልቅልቀ፡ ሰረገላሁ፡** Jer. 29, 3; συσσεισμός Nah. 1, 8. 2) in specie: *terrae motus* vel *tremor*: Am. 1, 1; Zach. 14, 5; Hez. 3, 12. 37, 7; Jes. 29, 6; 4 Esr. 1, 20. 9, 2; Matth. 28, 2; Act. 16, 26; Clem. f. 31; Jsp. p. 324. 325; **ዐበይት፡ ድልቅልቃት፡** Apoc. 6, 12 rom.; motus vel tremor *coelorum* Hen. 60, 1. (Pro **ድልቅ፡** 4 Esr. 4, 19, quod Laur. exhibet, omnes mei libri praebent **ድልቅልቅ፡**).

አድለቅለቀ፡ II 1) *commoveri, concuti, tremere, contremiscere, vacillare*, de coelo, terra, montibus, fundamentis, locis: **ያድለቀልቅ፡ ሰማይ፡ ወምድር፡** Joel 4, 16; Jes. 24, 18; Jer. 8, 16. 27, 46; Ps. 17, 9. 45, 2. 3. 81, 5; Sir. 16, 18. 19. 22, 16. 43, 16; Act. 4, 31; **አድለቅለቁ፡ አድባር፡ እምኔሁ፡** Nah. 1, 5; 4 Esr. 10, 39; **ታድለቀልቅ፡ ሰማየ፡ ሰማያት፡ ድልቅልቀ፡ ዐቢየ፡** Hen. 60, 1; de aliis rebus: Jes. 17, 4. 19, 1; de hominibus, angelis: **አኀዙ፡ ይርዐዱ፡ ወያድለቅልቁ፡ እምኔሆሙ፡** Hen. 86, 6. 1, 5; etiam de **ድልቅልቅ፡** ipso praedicatur: **አድለቅለቀ፡ ዐቢይ፡ ድልቅልቅ፡** Act. 16, 26. 2) *commovere, concutere, contremiscere facere*: Ps. 28, 7. 59, 2. 98, 1; Job 9, 5. 6; Jes. 10, 14; Hagg. 2, 6; Hebr. 12, 26; 4 Esr. 1, 19; **ለእመ፡ አድለቅለቀ፡ ድልቅልቅ፡ መካነ፡** 4 Esr. 4, 19 var.; *movere* alqd loco, c. Acc. et **እምነ፡** Apoc. 2, 5.

ደለወ፡ rad.; e prima significatione *pendendi* (**ደለለ፡**) propagantur *pendĕre facere* i. e. *pendĕre, librare* (**ደለወ፡**); demittere urnam in puteum i. e. *haurire* (دَلَا דָּלָה).

ደለወ፡ I, 1, Subj. **ይድሉ፡**, I) Trans.: *librare, pendĕre, ponderare*, c. Acc.: **እለ፡ ትደልውዎ፡ በመዳልው፡** Jes. 46, 6; **ትደልዎ፡** Hez. 5, 1; Job 6, 2; Dan. 5, 27; **ደሊውየ፡** 1 Esr. 8, 56; Sir. 16, 25; **እመ፡ ደለውከ፡ በመዳልው፡ ቃለከ፡** 28, 25; **ድሉ፡ በመዳልው፡ ኀጣውኢነ፡** 4 Esr. 1, 35. 2, 7. a) *appendĕre*: **ወደለዉ፡ ዐስበየ፡** Zach. 11, 12; **ደለውኩ፡ ሎቱ፡ ወርቆ፡** Jer. 39, 10; **ደለውኩ፡ ሎሙ፡ ወርቀ፡ ወብሩረ፡** 2 Esr. 8, 25 seq.; 1 Esr. 8, 55; 2 Reg. 18, 12; 3 Reg. 20, 39 var. b) *perpendere* 4 Esr. 6, 34. c) *aggravare*, Lud. ex Hom. Chrys. II) Intrs.: libratum, statera quasi comparatum (vid. etiam Sap. 7, 29 sub **ተደለወ፡**) i. e. 1) *aequum esse, aequare*, c. Acc.: **አይደልዎ፡ ብሩር፡ ተውላጣ፡** οὐ σταθήσεται ἀργύριον ἀντάλλαγμα αὐτῆς Job 28, 15. 2) *congruum, commodum, aptum, idoneum esse*, c. **ለ፡** vel Acc.: **ይገብር፡ ዘዘዚአሁ፡ ዘይደሉ፡ ለመልእክተ፡ ኵሉ፡** Sap. 15, 7. a) *utilem, fructuosum esse, conducere, expedire*, συμφέρειν, **ኢይደልዎ፡ ለአብድ፡ ተድላ፡** Prov. 19, 10; **አኮ፡ ኵሉ፡ ዘይደልዎ፡** Sir. 37, 28; Deut. 23, 7; ἀγαθόν μοι Ps. 118, 71; **ሰምሮ፡ ሎቱ፡ ተግባሩ፡ ወደለዎ፡ ብሔር፡** Luc. 12, 16; c. neg.: ἀσύμφορον, ἄχρηστον εἶναι, ut: **ከመ፡ ብሒእ፡ ኢይደልዎ፡ ለቍስል፡** Prov. 25, 20; Herm. p. 34. 50; **ፍሬሆሙ፡ ኢይደሉ፡ ለበሊዕ፡** Sap. 4, 5. b) *bonum* vel *jucundum esse* sensibus: **እንዘ፡ ይደሉ፡ ለከናፍርየ፡** ἱκανούμενος χείλεσι (munbenb) Cant. 7, 10; **ትደልዎሙ፡ እመባልዕት፡ ሠናያት፡** Hen. 82, 3. 3) *decet, convenit, par, aequum est, debetur, dignus sum*, c. c. Nomin. rei et c. **ለ፡** pers. vel c. pron. suff.: **ለከ፡ ይደሉ፡ ስብሐት፡** πρέπει Ps. 64, 1. 32, 1; Eph. 5, 3; Tit. 2, 1; 1 Tim. 2, 10; Hebr. 7, 26; **ኵሉ፡ ዘይደሉ፡ ሊተ፡** καθήκει Hos. 2, 7; Rom. 1, 28; ὡραῖον, **ይደልዎን፡ ኵነኔ፡ ለሢበት፡** Sir. 25, 4. 5; καλόν, **ኢይደልዎ፡ ብዒል፡** Sir. 14, 3; ἄξιος crebro: Matth. 10, 11—13. 37; 1 Tim. 5, 17. 18; 1 Cor. 11, 27. 29; **ዘሎቱ፡ ይደሉ፡ ቤት፡** αὐτοῦ ἄξιον οἴκημα Sap. 13, 15; Job 11, 6; **አብእ፡**

መባአ፡ለእግዚ"፡በዘይደልወከ፡ Sir. 14, 11; Col. 1, 10; Luc. 3, 8; ἱκανός Matth. 3, 11; praeterea: 4 Esr. 7, 39. 8, 58; ኵሉ፡ዘይደልዎ፡ወዘኢይደልዎ፡ *dignus et indignus* 14, 50; ዘይደልዎ፡ጵጵስና፡ qui episcopatu dignus est Did. 4; Lud. Comm. Hist. p. 309; ለእሉ፡ኵሎሙ፡ይደሉ፡ፍትሐ፡ሞት፡ F. M. 4, 2; etiam seq. Acc. Infinitivi: ይደልዎሙ፡መክፈልተ፡ዚአሁ፡ከዊነ፡ (v. ከዊን፡) Sap. 1, 16; ሰላም፡ለከ፡በርተሎሚዎስ፡አቡነ፤ዘደለወከ፡በርትዕ፡ኤጲስ፡ቆጶሰ፡ከዊነ፤ Enc. Tachs. 11; vel c. ለ፡ et Inf.: ደለዎ፡ለርእይ፡ (v. ርእይ፡) dignus fuit qui videret Enc. Tachs. 29; seq. ከመ፡ c. Subj. verbi: ይደልዎ፡ከመ፡ይንሣእ፡ ἄξιόν ἐστι λαβεῖν Apoc. 5, 12; Matth. 8, 8 Platt; 4 Esr. 2, 34 var.; ይደሉ፡ከመ፡ኢይቅረብ፡ዘእንበለ፡ይነስሕ፡ F. M. 4, 3; crebrius seq. Subj.: Matth. 3, 11. 15; Act. 22, 22; Apoc. 5, 2; 1 Cor. 6, 2; ዓዲ፡ይደልወክሙ፡እንጽር፡እንከሰ፡መሥዋዕተ፡ Mal. 2, 13; Esth. 7, 4; 4 Esr. 2, 34. 10, 13. 4) *oportet, debeo, meum tuum ejus est, mereor, reus sum*, seq. ለ፡ pers. vel pron. suff. et c. Nomin. rei: ከመ፡ይቅትሉ፡ነፍሰ፡ዘኢይደሉ፡መዊተ፡ ἃς οὐκ ἔδει ἀποθανεῖν Hez. 13, 19; vel c. ለ፡ et Inf., ut: Luc. 17, 10; ብእሲ፡ቀታሌ፡ነፍስ፡ዘይደሉ፡ለሞት፡ (qui mortis reus est) F. M. 4, 2; seq. Subj. verbi: ይደልወነ፡ንመጡ፡ ὀφείλομεν τιθέναι 1 Joh. 3, 16; Act. 27, 21 rom.; Chrys. crebro; vel seq. ላዕለ፡ pers. et Nomin. rei: ደለወት፡ላዕሌሁ፡ደይን፡ (reus est judicio) Phlx. 54; ዘይደሉ፡ላዕሌሁ፡ቀትል፡ F. N. 27 (vid. sub ተድኅነ፡); ዝንቱ፡ውሳኔ፡ሕግ፡ይደሉ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ (dieſe Beſtimmung liegt allen ob, sc. zu erfüllen) F. M. 5, 5; ይደሉ፡ላዕሌሆሙ፡ተፈልጠ፡ F. M. 10, 2; vel seq. Subj.: F. M. 10, 4 vel seq. ከመ፡ c. Subj.: F. M. 26, 7. — *Voc. Ae.*: ደለወ፡ዘ፡ተገብወ፡ ።

ደለወ፡ I, 2 *pendĕre, librare*: ይዴልዎ፡በመዳልው፡ Jes. 41, 7 var.

አድለወ፡ II, 1 I) *ponderari* vel *appendi jubere*: ታደሉ፡ሊተ፡መክሊተ፡ 3 Reg. 20, 39. II) 1) *aptum, idoneum, dignum facere, praeparare*: ዘንተ፡ሕዝበ፡አድሉ፡ለነሢአ፡ምስጢርከ፡ Lit. 172, 4. 2) facere id quod conducit, probatur, placet alicui (es einem recht machen) plerumque seq. ለ፡ pers., a) in bonam partem α) *placere, probari*, ἀρέσκειν, ለእግዚ"፡አድልዎ፡ኢይክሉ፡ Rom. 8, 8. 15, 1. 2. 3; 2 Tim. 2, 4; δόξαν λαμβάνειν παρά τινος Joh. 5, 41. β) *satisfacere, obsequi, favere*, πειθαρχεῖν τινί Act. 5, 29; c. ለ፡ vel Acc. rei: አድልዉ፡ለጽድቅ፡ Rom. 12, 9; ዘያደሉ፡ለእኩይ፡ πονηρευόμενος Sir. 19, 26; አድለውኩ፡ለገጽኪ፡ 1 Reg. 25, 35; Mal. 1, 8; እንዘ፡ያደሉ፡ሥምረተ፡አምላክ፡ (obtemperans voluntati Dei) Org. γ) *vereri, revereri, honorem habere* alicui: ዘአድለወ፡ለእግዚኡ፡ δεδοικὼς τὸν κύριον αὐτοῦ Job 3, 19. 7, 2. 26, 13; ዘይፈቅድ፡ያድሉ፡ለዘፈነዎ፡ ὁ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν Joh. 7, 18. 12, 43 (ni sec. α interpretari malueris); absol.: ኢታድሉ፡በኀፍረት፡በእንተ፡ነፍስከ፡ περὶ τῆς ψυχῆς σου μὴ αἰσχυνθῇς Sir. 4, 20. δ) *commodum esse, gratificari* alicui: ከመ፡ያድሉ፡ለቢጹ፡ Sir. 19, 25. b) in malam partem, α) *favorem, gratiam, laudem captare* alcjs, *adulari, nimis admirari, contra jus et fas respicere* alqm, *temere favere* alicui, *partium studio duci*: በአድልዎ፡ይገብርዋ፡ለኀጢአት፡ Sir. 27, 1; Rom. 2, 28; 1 Tim. 5, 21; ኢታድሉ፡ለሰብእ፡እንበይነ፡ላሕዩ፡ Sir. 11, 2. 42, 12; ለአድልዎ፡ከንቱ፡ εἰς ἀρετὰς ματαίων Esth. 4 apcr.; ዘበልሳኑ፡ያደሉ፡ γλωσσοχαριτῶν Prov. 28, 23; in specie *in judicando*, ኢያደሉ፡በውስተ፡ፍትሕ፡ Jes. 11, 3; creberrime seq. ለገጽ፡, ut: ኢያደሉ፡ለገጽ፡ οὐ προσωποληψία Rom. 2, 11; Eph. 6, 9; Matth. 22, 16; Joh. 7, 24; Gal. 2, 6; Mal. 2, 9; Sir. 4, 22. 7, 6; Job 13, 10; ኢያአምር፡አድልዎ፡ለገጽ፡ 32, 22; Ps. 81, 2; Kuf. 23. 30; Lev. 19, 15; raro seq. ላዕለ፡ገጽ፡, ut: እለ፡ያደልዉ፡ላዕለ፡ (v. ለ)ገጽ፡ Jes. 9, 14. β) *hypocritam esse* vel *agere, hypocrisin exercere*: 1 Tim. 5, 7; Rom. 14, 1; Jac. 2, 4; Gal. 2, 13; አድልዎ፡ *hypocrisis* Matth. 23, 28; Luc. 12, 1; Herm. p. 36.

ተደልወ፡ et **ተደለወ፡** III, 1 1) *ponderari, librari, pendi*: በመዳልው፡ተደልወ፡ዓለም፡ 4 Esr. 2, 46; Hen. 41, 1. 43, 2. 2) librando comparari et *comparari* in genere: ሰበ፡ተደልወት፡ (v. ተደለወት፡)ምስለ፡ብርሃን፡ συγκρινομένη Sap. 7, 29.

ተደለወ፡ III, 2 1) a) *se parare* vel *praeparare* vel *expedire*: ተደሎ፡ Hez. 38, 7; Ex. 19, 15; Jer. 26, 14; seq. ለ፡ rei: ተደለዉ፡አሕዛብ፡ለፀብእ፡ ἡτοιμάσθη πᾶν ἔθνος εἰς πόλεμον Esth. 1 apcr.; ተደለዉ፡ለተሀውኮ፡ ibid.; Judith 5, 1; seq. ከመ፡ c. Subj.: ተደለው፡ከመ፡ትሑር፡ Tob. 5, 17; Apoc. 8, 6. b) *parari, praeparari*: ይዴለው፡ Prov. 8, 35; ተደለወ፡ሎቱ፡ክንፈ፡ንስር፡ 23, 5; ወተደለወ፡ወተፈጸመ፡ኵሉ፡ቅኔ፡ 2 Par. 8, 16; Hen. 54, 4. 5; 4 Esr. 8, 62; Apoc. 16, 12; ተደሊዎ፡ 1 Reg. 26, 4. c) *destinari, constitui, dignum haberi* (Lud.): Aaron ለደብተራ፡መርጡር፡ተደለወ፡ Org. 4. 2) sibi parare vel paratas habere res ad vivendum vel fruendum i. e. a) *commode, jucunde, bene beateque vivere, omnibus rebus abundare, fortunatum* vel *locupletem esse, prospere agere*: ባዕድ፡ይዴሎ፡በንዋዩ፡ዚአሁ፡ ἕτεροι ζήσονται ἐν τοῖς αὐτοῦ Job 18, 19; አመ፡ትዴሎ፡ ἐν ἀγαθοῖς σου Sir. 6, 11; አመ፡ይዴለው፡ ἐν πλούτῳ (opp. ይጼነስ፡) 10, 31. 18, 25; ከመ፡ትደለው፡አመ፡ተድላሁ፡ 29, 2; ሕይወቱ፡ለዘይዴለው፡ ζωὴ αὐτάρκους 40, 18; እለ፡ከብሩ፡በመዋዕሊሆሙ፡ወተደለዉ፡በሕይወቶሙ፡ 44, 7; περισσεύειν Phil. 4, 12; ዐቢየ፡ይዴለዉ፡ μεγάλα εὐεργετηθήσονται Sap. 3, 5; Hen. 94, 4; እንዘ፡በኵሉ፡ይትፌሣሕ፡ወይዴሎ፡ εὐθηνῶν Job 21, 23; እንዘ፡ይዴለው፡በኵሉ፡ εὐοδουμένῳ ἐν πᾶσιν Sir. 41, 1; Ps. 36, 7; እንዘ፡እትፌሣሕ፡ወእዴሎ፡ εὐθαλῶν Dan. 4, 1. b) *in deliciis vivere, vitam mollem et delicatam* vel *voluptariam agere, voluptatibus frui, luxuriari*: እምትደለው፡ወትትፈጋዕ፡ (Subj.) በንዋየ፡ነኪር፡ ἢ ἐδέσματα λαμπρὰ ἐν ἀλλοτρίοις Sir. 29, 22; τρυφᾶν, σπαταλᾶν Jac. 5, 5; 2 Petr. 2, 13; ἡδοναί Luc. 8, 14 rom.; ἀπόλαυσιν ἔχειν Hebr. 11, 25; 1 Cor. 7, 30 rom. (ubi pro ይዴልዉ፡ legendum est ይዴለዉ፡); ተደልዎ፡ወተሐውዞ። Enc. Hed. 10.

አስተደለወ፡ IV, 2 (rarissime IV, 1 ut Ps. 20, 12) et **አስተዳለወ፡** IV, 3 (formae IV, 2 et 3 in libris Mss. promiscue usurpantur) 1) *parare, praeparare, instruere, apparare, comparare*, plerumque ἑτοιμάζειν, ἑτοιμάζεσθαι, c. Acc. rei, c. ለ፡ pers. (alicui), c. ለ፡ finis et temporis: materiam aedificando 1 Par. 29, 2. 16 al.; ዕፀ፡ Esth. 5, 14; አሕጻ፡ Ps. 10, 2; Jer. 28, 11; gladium Hez. 21, 11; laqueum Ps. 56, 8; arcum, venenum Ps. 7, 13. 14; sacrificium Zeph. 1, 7; hostias Num. 23, 1. 29; viam Matth. 3, 3; cibum Kuf. 2. 50; Judith 12, 19; Ps. 64, 10; Job 38, 41; Gen. 27, 14; ሥንቀ፡ለፍኖት፡ Tob. 5, 17; ያስተዴሉ፡ለዓለም፡መፍቅዶ፡ Sir. 39, 31; ቃህም፡በሐጋይ፡ያስተዴሉ፡ሲሳዮ፡ Prov. 6, 8; Did. 13; ናስተ

ዳሉ፡ ለከ፡ ትብላዕ፡ ፍሥሐ፡ Matth. 26, 17; ብዙኀ፡ Luc. 10, 40. 41; ዘውእቱ፡ አስተዳለወ፡ ባዕድ፡ ይበልዖ፡ Job 15, 28; ማእደ፡ Prov. 9, 2; dona Gen. 43, 25; domum, conclave Gen. 24, 31; Tob. 7, 15. 11, 2; መንበሮ፡ Ps. 102, 19; ሎሙ፡ ሀገረ፡ Hebr. 11, 16; አስተዳሉ፡ ደቂቀከ፡ ይቅትልዎሙ፡ Jes. 14, 21; አስተዳሉ፡ ነፍሰከ፡ ለሕማም፡ Sir. 2, 1; ያስተዴልዉ፡ ልበሙ፡ 2, 17; አድኀኖተ፡ Luc. 2, 31; sibi laudem Ps. 8, 3; መንግሥቶ፡ 2 Reg. 7, 12; ዘያስተዴሉ፡ (v. "ዳሉ፡) ሐሰተ፡ ይመስል፡ ከመ፡ ዘያስተዴሉ፡ ነፋሳተ፡ Prov. 9, 12; ያስተዴሉ፡ ጋእዘ፡ παρασκευάζει μάχας 15, 18; አስተዳሊወከ፡ ዘትነብብ፡ Sir. 36, 4; ያስተዳሉ፡ ሊተ፡ (sc. verba certando) Jes. 44, 7; uxorem alicui Gen. 24, 14. 44; ለዓለም፡ አስተዴሉ፡ ዘርአከ፡ Ps. 88, 4; ገጾሙ፡ ለጊዜ፡ መፀት፡ Ps. 20, 12; ታስተዴሉ፡ ገጸከ፡ ለአመ፡ .. Hez. 4, 7; omisso Acc.: Luc. 9, 52; አስተዳሎን፡ ንዕረግ፡ Act. 21, 15. a) Nonnumquam *parare* i. q. *creare, facere:* 4 Esr. 8, 69. 9, 19; Kuf. 2; Prov. 3, 19. 8, 27; Ps. 146, 8; vel *constituere* Job 28, 27. b) „Passive accipi *videtur* in Hom. Chrys.:“ ተወልደ፡ ወአስተዳለወ፡ (Christus) ዘኢይትዐወቅ፡, Lud. (?). 2) a) *pro dignitate tractare, in honore habere* alqm: አስተዳልዋ፡ δὸς αὐτῇ τιμήν Sir. 10, 28; ዘኢያስተዴልዋ፡ (v. "ዳ"፡) ለነፍሱ፡ τὸν ἀτιμάζοντα τὴν ζωὴν αὐτοῦ 10, 29. b) *benigne facere* alicui, *commodam et bonam vitam praebere* alicui, c. Acc.: አስተዳልዋ፡ ለነፍስከ፡ εὖ ποίει σεαυτόν Sir. 14, 11.

ድልው፡ part., f. ድሉት፡ (ድልውት፡) 1) *ponderatus, libratus:* Esth. 1, 7; ቃለ፡ ጠቢባን፡ ድሉት፡ (v. ድልውት፡) በመዳልው፡ Sir. 21, 15. 2) a) *dignus*, c. ለ፡ rei vel pers.: ድልዋን፡ ሎቱ፡ ἀξίους ἑαυτοῦ Sap. 3, 5; ዘኢኮነ፡ ድልወ፡ ላቲ፡ F. N. 24, 3; in st. c.: ድልወ፡ ዕርየት፡ Phlx. 3 (vid. sub ዕርየት፡); seq. Subj. verbi: በእንተ፡ ዘረሰዮ፡ ድልወ፡ ይባእ፡ Jsp. p. 281; abs.: F. M. 25, 3; fortasse etiam Hen. 21, 2. Adv. ድልወ፡ Lud. Comm. hist. p. 324 n. 71, vel በድልው፡ *digne, pro dignitate:* ዘተኀርየ፡ በድልው፡ Enc. Ter 30. b) *decens, conveniens:* እፎ፡ ኮነ፡ ድልወ፡ (wie ſollte es ſich ziemen?) Hom. Jac. Sarug.; ድልዋተ፡ (v. ድልወተ፡) ነበብከ፡ ἄριστα ἔφης Cyr. c. Pall. f. 71. 3) *paratus, praeparatus, instructus, promtus:* ድልው፡ መንበርከ፡ Ps. 92, 3. 32, 14; 3 Reg. 8, 43. 49; 4 Esr. 9, 21. 13, 40; Gen. 1, 2; ድልው፡ ኅብስት፡ ἕτοιμος ἄρτος Sap. 16, 20; ድልው፡ ኵሉ፡ ፍናዊከ፡ Judith 9, 6; ኵሉ፡ ድልው፡ Matth. 22, 4; በዓልየ፡ ድልው፡ 22, 8; እለ ኮኑ፡ ድልዋት፡ 25, 10; ድሉት፡ Apoc. 22, 1; ጊዜ፡ ዚአክሙ፡ ድልው፡ Joh. 7, 6; ubi de personis praedicatur, suff. pers. admittit: ድልዋኒክሙ፡ ሀልዉ፡ Matth. 24, 44; 1 Petr. 3, 15; ይጸንሑ፡ ድልዋኒሆሙ፡ Ex. 19, 11; c. ለ፡ pers. (alicui): Matth. 25, 41; Clem. f. 194; c. ለ፡ rei: ኵሉ፡ ድልው፡ ለመሥዋዕት፡ ለገቢር፡ Kuf. p. 114; Apoc. 9, 7; ዘድልው፡ ለክብር፡ ዘለዓለም፡ Sir. 49, 12; c. ለ፡ temporis: Ex. 31, 2; c. ለ፡ seq. Inf.: Kuf. p. 161; Abba Johanni erat ወትረ፡ ድልው፡ ለመዊት፡ Mavâs. n. 13; Rom. 9, 22; seq. Subj. verbi: 1 Petr. 4, 5; c. ከመ፡ seq. Subj.: Hen. 66, 1; 1 Petr. 1, 5. 3, 15. 4) *bene paratus, prospero successu praeditus:* ለምንት፡ ፍኖተ፡ ኃጥኣን፡ ድሉት፡ ὁδὸς ἀσεβῶν εὐοδοῦται Jer. 12, 1 (vid. ተደለወ፡ nr. 2, a).

ድልው፡ subst. exhibet Lud. e Ssal. Req.: Maria ዘኮንኪዮ፡ ድልወ፡ ለማኅደር፡ በምጽአቱ፡ et *dignitas* pro adj. *digna* interpretatur, at probabilius est, auctorem vel scribam adj. m. pro adj. f. posuisse.

ደልው፡ n. prgr. sc. اَلدَّلْو *aquarius*, signum coeleste: እደልው፡ Abush. 4 (vid. ደላዊ፡).

ድልወት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ድልወታት፡ 1) *pondus* (gravitas) Gen. 24, 22; Ex. 30, 34; Jud. 8, 26; 1 Reg. 17, 5; 2 Reg. 14, 26; 2 Esr. 8, 34; 1 Esr. 8, 62. 2) *dignitas:* F. N. 5; በጽድቅ፡ ተኰነኑ፡ ዘከመ፡ ድልወተ፡ እከዮሙ፡ Sap. 19, 12; c. neg.: *indignitas:* በኢድልወትነ፡ *quamquam indigni sumus* Chr. ho. 16; እስመ፡ ለነ፡ ኢኮነ፡ ድልወተ፡ ልደትነ፡ Rel. Bar.; አንተ፡ እንዘ፡ አኮ፡ ድልወት፡ ሊተ፡ አድኀንከኒ፡ Did. 7; አኮ፡ ድልወትየ፡ ከመ፡ ትባእ፡ Matth. 8, 8 rom.; አኮ፡ ድልወት፡ ሊተ፡ አንቃዕዱ፡ Did. 7; Pl. ድልወታት፡ dignitates i. e. gradus dignitatis vel honoris, F. N. 9, 2. 3) *decentia, convenientia:* ድልወተ፡ (v. ድልዋተ፡) ነበብከ፡ ἄριστα ἔφης Cyr. c. Pall. f. 71.

ደላዊ፡ n. ag. 1) *librator, ponderator, libripens*, ደላውያን፡ φυλάσσοντες σταθμόν 4 Reg. 25, 18. 2) *aquarius*, signum coeleste (Lud.: *libra*, perperam): ደላዊ፡ vel ደለዊ፡ Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4 (vid. ደልው፡).

ተድላ፡ subst. 1) *paratio, praeparatio*, ἑτοιμασία Ps. 88, 14; κατόρθωσις Ps. 96, 2. 2) *convenientia, congruentia, decorum:* እስመ፡ ከመዝ፡ ተድላ፡ ውእቱ፡ እፈጽም፡ πρέπον ἐστὶ πληρῶσαι Matth. 3, 15 rom. a) *decus, honor:* 4 Esr. 10, 64; ተድላ፡ ዚአሁ፡ የኀሥሥ፡ δόξαν Joh. 7, 18. 8, 50; በተድላ፡ ἐν εὐπρεπείαις Job 36, 11. b) *dignitas* Hen. 89, 44; ረሰይከነ፡ ተድላነ፡ Lud. Comm. hist. p. 325 n. 73; Lit. 165, 4. 3) *commodum:* ተድላ፡ ርእስየ፡ συμφέρον 1 Cor. 10, 33. 4) *affluentia rerum bonarum, fortunae, prosperitas, felicitas:* መዛግብቲሆሙ፡ እምላእ፡ ተድላ፡ ἀγαθῶν Prov. 8, 21; ከመ፡ ትደለው፡ አመ፡ ተድላሁ፡ (opp. ተጽናሱ፡) Sir. 29, 2; εὐθηνία Ps. 29, 7. 5) *vita commoda* vel *laeta* vel *jucunda, amoenitas, laetitia, jucunditas, voluptas, deliciae:* τρυφή Prov. 19, 10; አክሊለ፡ ተድላ፡ 4, 9; ገነተ፡ ተድላ፡ Gen. 3, 23; Kuf. p. 7; ኢያፍትከ፡ ተድላሆሙ፡ ለረሲዓን፡ εὐδοκία Sir. 9, 12; ረሲ፡ ፍግዐ፡ ወተድላ፡ ውስተ፡ ገጻ፡ ለምድር፡ Lit. 164, 4; ፍሥሐ፡ et ተድላ፡ Org. 1; መንግሥተ፡ ሰማያት፡ ፈለሰ፡ ወሖረ፡ በተድላ፡ Enc. Tachs. 8; ሐናጺ፡ ለንጋድያን፡ ማኅደረ፡ ተድላ፡ Enc. Masc. 7.

መድሎት፡ subst. (m.), Pl. መዳልው፡ 1) *pondus* a) quo ponderatur (*pondo, libra*): በመድሎተ፡ ሰቅል፡ Ex. 39, 2; Jes. 40, 12; በመድሎት፡ ἐν σταθμῷ Lev. 26, 26; 3 Reg. 7, 32; ፴ በመድሎተ፡ ልጥር፡ *triginta pondo* (sc. auri) Enc. Mij. 3. b) quod res ponderata habet: 3 Reg. 10, 16. 17; ወተረክበ፡ መድሎተ፡ ውእቱ፡ አክሊል፡ መክሊተ፡ 1 Par. 20, 2; በመድሎት፡ ዘዲድርክሚ፡ ፩ Job 42, 11. c) *pretium, aestimatio* ለሥኑ፡ አልቦ፡ መድሎተ፡ σταθμὸς Sir. 6, 15; አልቦቱ፡ መድሎት፡ ለነፍስ፡ ጠባብ፡ ἀντάλλαγμα Sir. 26, 14. 2) Pl. መዳልው፡ *libra, bilanx, trutina, statera*, Lev. 19, 35. 36; Deut. 25, 13. 15; Job 6, 2; ገብረ፡ ነፋሳተ፡ በመዳልው፡ 28, 25; ቆምኩ፡ በመዳልወ፡ ጽድቅ፡ 31, 6; Ps. 61, 9; Hen. 41, 1. 43, 2; Sir. 16, 25. 21, 25. 28, 25. 42, 4; በመዳልው፡ ἐν σταθμῷ; 42, 7; እለ፡ ይትጌበሩ፡ መዳልወ፡ Jes. 19, 10 (ζυγὸν pro ζῦθον); 28, 17. 40, 12; መዳልወ፡ ዐመፃ፡ et መዳልወ፡ ተምያን፡ Mich. 6, 11; Prov. 11, 1; መዳልው፡ ዐቢይ፡ ወንኡስ፡ 20, 10; በ፪ መዳልው፡ 4 Esr. 2, 7; Apoc. 6, 5; እብነ፡ መዳልው፡ Hez. 5, 1; ዐይነ፡ መዳልው፡ Jes. 40, 15; 4 Esr. 1, 35 (vid. ዐይን፡). a) ገዳመ፡ አስቄጥስ፡ (desertum Sceticum) ዘበ

ትርጓሜሁ፡ መዳልወ፡ አልባብ፡ (sc. ϣⲱⲓ - ϩⲏⲧ *bilanx cordium*) Sx. Teq. 20; መዳልወ፡ አልባብ፡ ተሰምየት፡ እስከ፡ ዮም፡ ደብሩ፡ (sc. S. Macarii) Enc. Mag. 27. b) መዳልወ፡ ፀሐይ፡, an *horologia solaria?* Kbr. Nag. n. 72 (vid. sub አስቆሎብ፡ c. 749).

መድሉት፡ subst. *pondus*, 1) *pretium*: አልባቲ፡ መድሉት፡ ነፍስ፡ ጠባብ፡ (v. መድሎት፡) ἀντάλλαγμα Sir. 26, 14. 2) *modus justus et conveniens* (ut videtur): turrem Babyl. aedificaverunt sine መድሉት፡ Gad. Ad. f. 175.

መድልው፡ et **መደልው፡** part. 1) *judex iniquus*, κριταί መደልዋን፡ Job 9, 24; ረበናት፡ መደልዋን፡ Dan. ap. 1, 5 (bis); Tit. 1, 12 rom. (ubi interpres pro Κρῆτες ἀεί legisse videtur κριταί). 2) *placendi cupidus, simulator, hypocrita*: መደልዋን፡ (sic quidem in Lud. lex.; at in Psalmis impressum est መዳልዋን፡) ἀνθρωπάρεσκοι Ps. 52, 7; ὑποκριτής ብእሲ፡ መደልው፡ Job 34, 30; Matth. 6, 2. 5. 16. 7, 5. 15, 7. 22, 18. 23, 13; Jac. 2, 4. — *Voc. Ae.*: መደልው፡ ዘ፡ ግብዝ፡

መድለዊ፡ part. c. term. adj. *hypocrita*, Lud. comm. hist. p. 319 (at in lexico Lud. exhibet መድላዊ፡ *judex iniquus*).

አመድለወ፡ II, denom. *hypocritam agere*; sic quidem *Rad. Abb.*: አመድለወ፡ ዘ፡ አስገበዘ፡

ደለገ፡ I, 1 ut videtur, *acrem, animosum, strenuum esse* [videas annon ad دلق? דָּלַק *arsit, flagravit* (quod ab Hebrais ad *ardorem hostis persequentis* et ab Arabibus ad *vehementiam incurrentis* transfertur) referendum sit; hebr. דלג significat *saliit*]: ሰብእ፡ እለ፡ ይደልጉ፡ ውስተ፡ ቀትል፡ Kuf. p. 133 var. — *Voc. Ae.*: ደለገ፡ ወተኀበለ፡ ዘ፡ ተደፋፈረ፡ v. ደፋፈረ፡ (Falsum videtur, quod Lud. habet: ዳለገ፡ *pessum ivit*, auct. Gregorii, neque huc quadrat, quod exhibent *Rad. Abb.*: ደለገ፡ ዘ፡ ለበሰ፡; an دجل?).

ተደለገ፡ (ni ተደልገ፡) III, 1 *acrem, animosum, strenuum se praebere*, Kuf. p. 133; ዐደው፡ ኀያላን፡ ወእለሂ፡ ይደለጉ፡ p. 160. (Non huc quadrat, quod Rad. Abb. exhibent: ተዳለገ፡ ዘ፡ ተወራወረ፡ et ተመክከተ፡).

ድልጕማ፡ vid. sub ድጕልማ፡

ዳሌጥ፡, etiam **ዳሌት፡** litera alphabeti Hebraeorum IV^{a}, Ps. 118, 25; Thren. 1, 4. 2, 4. 3, 9. 4, 4. Ubi de psalmis agitur, siglo ዳሌጥ፡ Ps. 118, 25—32 notatur.

ደሐለ፡ (etiam per ኀ፡) inus., i. q. دَحَلَ *recessit, fugit, se abdidit* et *timuit*, دَحِلَ *latuit*, ܕܚܠ *timuit* (vic. זָחַל, دخل, زحل).

ተድሕለ፡ III, 1 *se auferre, se recipere, recedere, se subducere*: Act. 27, 30 Platt; ያሳይ፡ (ንጉሥ፡) እመንግሥቱ፡ ዓለም፡ ዘተድሕለ፤ መንግሥተ፡ ሰማያት፡ ያደምዕ፡ Enc. Masc. 9; Christus ምድረ፡ ግብጽ፡ እምሄሮድስ፡ ተድሕለ፡ Enc. Mij. 8; ፍኖት፡ ውሉደ፡ አዳም፡ ዘኢሐሩ፡ ዳእሙ፡ አመ፡ ተድሕሉ፡ ወጐዩ፡ est aenigma in Cod. Mus. Brit. LXXII propositum (ejus solutio: iter in illum mundum). — *Voc. Ae.*: ተድሕለ፡ ዘ፡ አገለለ፡; aliud scholion vid. sub ነትዐ፡

ደሐረ፡ I, 1 [sec. Lud. cognatum cum ድኅር፡ *pars posterior*, quare Lud. statuit significationem primam *posthabuit*. In N. T. rom. per ሐ፡ scriptum esse solet. Amh. ዳረ፡ significat *foras dare* i. e. *nuptum dare*, filiam. Arabicum دَحَرَ *repulit, abegit* dubium an non ad familiam radicum דחק דחף דחה al. referendum sit] Subj. ይድሐር፡, *repudio dimittere, repudiare* uxorem: ድሒረ፡ ብእሲቶ፡ Matth. 19, 3 tit.; 19, 9; Marc. 10, 4. 5. 11; Luc. 16, 18; ዘይድሕር፡ ብእሲቶ፡ ዘእንበለ፡ ትዘሙ፡ Clem. f. 119; ኢይድሐር፡ ብእሲ፡ ብእሲቶ፡ Did. 33; II Can. Nic. 72. — *Voc. Ae.*: ደኀረ፡ ዘ፡ በ፪ መረቀ፡ (i. e. ደኀረ፡) ፈታሂ፡ (v. ፈትሐሂ፡).

ድሑር፡ part. in f. **ድሕርት፡** *dimissa, repudiata*: ዘአውሰበ፡ ድሕርተ፡ አርኰሰ፡ ሥጋሁ፡ Did. 33; M. M. f. 245.

ደሐረ፡ *bene precari* vid. sub ደኀረ፡

ድሕር፡ *pars posterior* vid. sub ድኅር፡

ድሕንጻ፡ vel ˮፃ፡ subst. [referendum ad ደጐጸ፡] *pecten* vel *plectrum* quo fides pulsantur, Org. 2; እብል፡ ሰላመ፡ በልሳንየ፡ ድሕንጻ፤ መሰንቆ፡ መዝሙርከ፡ ዘቲ፡ እንተ፡ ያስተፌሥሕ፡ ድምፃ፤ Enc. Teq. 27; አፎጢኖስ፡ ኮንከ፡ ዕንዚራሁ፡ ለመንፈስ፡ ሰይጣን፡ — — ወኮንከ፡ መሰንቆሁ፡ ለመንፈስ፡ ሐሰት፡ ወደጐጽከ፡ በድሕንጻሁ፡ M. M. f. 41. (Vid. de eo Description de l'Egypte, éd. II, t. XIII p. 538). — *Voc. Ae.*: ድሕንጻ፡ ብ፡ የበገና፡ መምቻ፡; *aliud*: መሰንቆ፡ ዘ፡ ኀራር፤ ድሕንፃ፡ ዘ፡ ዘይዘብጡ፡ ቦቱ፡ ኀራረ።

ድሕከ፡ I, 1 [دَجَّ *serpsit, leniter incessit*, دَحَجَ *protraxit per terram* rem] 1) *repere, reptare, humi prorepere* (idem fere quod زحف, kriechen, rutſchen; Lud. exposuit *claudicavit*), de hominibus usu pedum prohibitis, ut infantibus: በድሒክ፡ ውስተ፡ መርሕብ፡ (Jesulus alios infantes aequabat) M. M. f. 98; claudis: ሐንካስ፡ ድሕከ፡ እስከ፡ ይበጽሕ፡ ኀበ፡ አባ፡ ሳሙኤል፡ Lud. e Vit. Sam.; octodecim annos ይድሕክ፡ ወይስእል፡ ibid. a) *adrepere*: ቀሠፍዎ፡ (martyrem) በአብትር፡ ወድሕከ፡ ዲበ፡ ምድር፡ ወረገዮ፡ ለመንበረ፡ ጣዖታት፡ ወገፍትኦሙ፡ Sx. Haml. 10. b) *sursum reptare, erepere* (emporklettern) 1 Reg. 14, 13 var. 2) *labi, labare* in sermone: ይድሕክ፡ በነቢበ፡ ፊደላት፡ Chr. Ta. 27 (vid. ተላዐልዐ፡),

አድሐከ፡ II, 1 *repere facere, sursum erepere facere*, (ከመ፡ ብእሲ፡ ዘያዐርጎ፡ ለሕፃን፡ ንኡስ፡ ኀበ፡ መካን፡ ልዑል፡) ወእምዝ፡ በበንስቲት፡ ያድሕክ፡ እስከ፡ ያበጽሖ፡ ኀበ፡ ፋሴክ፡ ውስተ፡ አየረ፡ ሰማይ፡ Chr. ho. 1.

ደሐየ፡ inus., ut videtur *comminuere, conterere*, coll. praeter دقّ et دكّ etiam دَحَّ [illegible]. — *Voc. Ae.*: ሐረዐ፡ ሐደየ፡ (sic! legendum videtur ደሐየ፡) ብ፡ ፈጨ።

መድሒ፡ subst. *meta, lapis molaris superior*: መድሒ፡ ማሕረፅ፡ ἐπιμύλιον Deut. 24, 6; እመ፡ ኮነ፡ ሰማይ፡ መድሒ፡ ወምድርኒ፡ ማሕረፅ፡ tamen non timebo, Org. 3. (Lud. hoc nomen ad ደኀየ፡ *excavare* retulit et inde ductum censuit, quod meta *cavat* catillum). — *Voc. Ae.*: መድሒ፡ ዘ፡ መጅ።

ደሐየ፡ *excavare* vid. sub ደኀየ፡

ድሕፀ፡ *lapsare* vid. sub **ድኅፀ፡**

ደሐፈ፡ rad. quam cum דָּחַף *protrusit*, *propulit* composuerim. **ዳሕፍ፡** subst. ut videtur *protrusio*, *expulsio*, *expilatio*: **ኢየመሥጥ፡ ኃጥእ፡ እምነ፡ ዳሕፍ፡** ἐν ἁρπάγμασιν Sir. 16, 13.

ደም፡ subst. (m.), Pl. **ደማት፡** [דָּם ܕܡܳܐ دَمٌ] *sanguis*, Gen. 9, 4—6. 37, 26. 31. 42, 22; Ex. 7, 20. 21. 12, 7. 24, 6; Lev. 12, 4. 7. 20, 18; Marc. 5, 25. 29; Matth. 26, 28; Apoc. 8, 7. al. sexcenties; **ሥጋ፡ ወደም፡** Sir. 14, 18; Matth. 16, 17; Hebr. 2, 14; Rom. 7, 14; **እምነ፡ ዘደም፡** Joh. 1, 13 (gramm. § 186, a, δ); Pl. **ደማቲሆሙ፡ ወደምየ፡** sanguis eorum et meus Jsp. p. 364; **በእንተ፡ ክዒወ፡ ደማቲሆሙ፡** Phlx. 130; **ርቱዕ፡ ንክዐው፡ ደማቲነ፡ በእንተ፡ ክርስቶስ፡** Chr. Ta. 5; **ደማቲሆሙ፡** sc. agnorum paschalium, Abush. 14. a) *sanguis effusus*: Deut. 17, 8; Matth. 23, 35; Apoc. 19, 2; αἵματα **ደም፡** Jer. 2, 34; Hos. 4, 2; Sir. 22, 24; **ደም፡ ንጹሕ፡** Jer. 7, 6; 1 Reg. 19, 5; Deut. 19, 10; **ብእሲ፡ ደም፡** homo *sanguinolentus* Ps. 5, 7; **ዕደወ፡ ደም፡** Ps. 25, 9. 54, 27; **ሀገረ፡ ደም፡** Hez. 24, 9; **አበ፡ ደም፡** *vindex sanguinis effusi* vel caedis Num. 35, 12. 27 (vid. **አብ፡**). b) **በልዐ፡ ደመ፡** *sanguinem edit* Deut. 12, 23; Hez. 33, 25 vrs. nov., vel **በልዐ፡ ምስለ፡ ደም፡** *edit* (carnem) *unâ cum sanguine* 1 Reg. 14, 32; Hez. 33, 25. c) **አውፅአ፡ ደመ፡** *sanguinem venis emisit* M. Tom., vel **አፍትሐ፡ ደመ፡** Kedr f. 86. d) *sanguis*, ubi de cognatione et consanguinitate agitur: **ዘተርፈ፡ እምነ፡ ደሞሙ፡ ለአለ፡ ያርብሐ፡** Jos. 13, 12; F. M. 5, 3 (vid. **ደመረ፡**); **ተደምሮ፡ በደም፡** sociatio sanguinis (illicita) F. M. 5, 1. e) *temperamentum sanguineum*, quod dicunt, Fal. f. 16 (vid. sub **አንሳሕስሐ፡**). f) *sanguis* i. e. *succus*: **ደመ፡ አስካል፡** i. e. *vinum* Gen. 49, 11; Deut. 32, 14; Sir. 39, 26. 50, 15; **ደመ፡ ዕጕሥቋር፡** *absinthium* M. M. f. 29. 108.

ደማሊ፡ vel **ደማሌ፡** n. prgr. sc. δάμαλις *vitula juvenca*, cujus sub specie Israelitae auctore Jerobeano Deum colebant: **ሦዑ፡ ለበዓል፡ ወለደማሊ፡** Tob. 1, 5; Sx. Masc. 16; Cod. Mus. Brit. LV f. 3.

I. **ደምሐ፡** I, 1 ut videtur *inesse*, *inhabitare* [coll. دمق *inseruit* rem rei, دَمَجَ *ingressa* seu *immissa* res in rem ei *firmiter inhaesit*], c. Acc.: **ኢታእምርኑ፡ እግዚአ፡ አልበበ፡ ሰብእ፡ ዘአንተ፡ ትደምሖ፡ ኀሊናነ፡** hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 112. — *Voc. Ae.*: **ትደምሕ፡ ዘ፡ ትመልክ ።**

II. **ደምሐ፡** rad. inus., دَمَحَ *eminuit*, *elatus fuit* (طَامِحٌ *altus*, *elatus*; et denom. دَمَّحَ *caput demisit*; دَمَحَ *confregit caput*).

ድማሕ፡ subst. *vertex* a) capitis: Ps. 7, 17; Kuf. 22; **አኀዘ፡ መልአክ፡ በድማሑ፡** Dan. ap. 13, 36; Hez. 8, 3. 17, 19; **ሰከረ፡ እምሐሩረ፡ ወይን፡ አንተ፡ ተሀርግ፡ ዲበ፡ ድማሑ፡ ይሬኢ፡ ኵሎ፡ ወኢያእምሮ፡** Phlx. 106; **ሥዕርተ፡ ድማሕ፡** *capilli verticis* (Scheitel) Org.; **ሥዕርተ፡ ድማሕየ፡** (v. **ድማየ፡**) ἡ κόμη μου Job 16, 12; nec non **ድማሕ፡** ipsum pro κόμη usurpatum est Job 38, 32. b) cujusvis rei, ut montis, throni Hen. 6, 6. 18, 8. 89, 29. 32. — *Voc. Ae.*: **ድማሕ፡ ዘ፡ አራስ ።** (Vid. etiam **ድምድማ፡**).

መዳምሕ፡ *cyathi* vid. sub **ደምኅ፡**

ደመመ፡ inus. i. q. דָּמַם *siluit*, *obstupuit* (de vicinis vid. Ges. thes. p. 344).

አድመመ፡ II, 1 *stupefacere*, *obstupefacere*: **አድመሞሙ፡ ግብሩ፡** Jsp. p. 280; **ፈድፋደ፡ ያደምመኒ፡ እስመ፡ . . .** Chr. Ta. 15.

ተደመ፡ III, 1 et **ተደመመ፡** III, 2 *stupere*, *stupescere*, *obstupescere*, *mirari*: 3 Reg. 10, 5; **አንከረ፡ ወተደመ፡** Jsp. p. 376; **ታነክር፡ ወትዴመም፡** Chr. Ta. 28; **ዐቢየ፡ ተደመምኩ፡** Apoc. 17, 6; Matth. 12, 23; Marc. 6, 51; Act. 8, 13 (**ተደመ፡** rom., **ተደመመ፡** Platt); **እንዘ፡ ይዴመሙ፡ ጥቀ፡** θαμβούμενοι Sap. 17, 3; **ዘበተደሞ፡** ἐκστάσεως (ubi interpretamentum **ከመዘ፡ ውእቱ፡ በካልእ፡** additum est) Ps. 30 tit.; **ተደመ፡ ድማመ፡ ዐቢየ፡ ጥቀ፡** Kuf. 26; c. c. **እምነ፡**, ut: **ተደሙ፡** (v. **ተደመሙ፡**) **እምነ፡ ሥና፡** ἐθαύμασαν Judith 10, 7. 23; **ተደሙ፡ እምነ፡ ደቂቀ፡ እስራኤል፡ በእንቲአሃ፡** 10, 19; Sx. Hed. 2; c. **በ፡** Matth. 7, 28; c. **በእንተ፡** Lev. 26, 32; Sap. 5, 2.

ድማም፡ subst. *stupor* Kuf. 26.

መድምም፡ part. et subst. 1) stupefaciens i. e. *stupendus*, *admirabilis*: **እስመ፡ መድምም፡ አንተ፡ እግዚኦ፡** θαυμαστός Esth. 5, 2; Tob. 12, 22; **መድምም፡ ውእቱ፡ ሥና፡ ፈድፋደ፡ ቅድሜሆሙ፡** Judith 10, 14. 11, 8; **መድምም፡ ኀይሉ፡** 16, 13; Jud. 13, 18; Apoc. 15, 3. 2) subst., coll. et Sing., Pl. **መድምማት፡** *res stupenda*, *miraculum*, *facinus stupendum* vel *mirabile*, Ps. 118, 18; Ex. 3, 20. 7, 3. 11, 9. 10; **ገበኩ፡ ተአምር፡ ወመድምም፡ ዐበይት፡** Deut. 29, 2; **ገበርከ፡ ኵሎ፡ መድምመ፡ ዘመትሕተ፡ ሰማይ፡** Esth. 4 apocr.; **መድምማት፡** Enc. Mag. 12.

ድመት፡ subst., m. et f., [ܕܰܡܬܳܐ et دِمٌّ], Pl. **ድመታት፡** *felis*, *catus*, *aelurus*, αἴλουροι **ድመት፡** Ep. Jer. 12; **ድመት፡** (m.) Sx. Mag. 16; Org. 1; **ጸጕረ፡ ድመት፡** M. F.; **ዐናብስት፡ ኮኑ፡** (mansueti) **ከመ፡ ድመታት፡** Sx. Mag. 23; se abjecit **ውስተ፡ ማዕበለ፡ ባሕር፡ ከመ፡ ይብልዖ፡ ዓሣት፡ ወዐናብርት፡ ወድመታት፡** Sx. Teq. 7. — *Voc. Ae.*: **ሲመት፡ ብ፡ ድመት፡**

ደመረ፡ I, 2 [primus significatus in *inserendo* est; hujus vestigia habes sub دَمَرَ ſich eindrängen, دمق دمج **ደምሐ፡**; primitus differre videtur a **ፀመረ፡**] 1) *inserere*, *immittere*, *indere*, *inferre*: **ኢትደምሩ፡ ውስቴቱ፡ ዕጣነ፡ ዘካልእ፡ ቀታሬሁ፡** ἀνοίσεις Ex. 30, 9; **ትዴምር፡ ኍጻዳተ፡ ውስተ፡ መማሥጥ፡** Ex. 26, 11; Deus Pater **ኢደመረ፡ መለኮቶ፡ በትስብእትነ፡** (sicut Filius) M. M. f. 328; Christus **ደመረ፡ ሥጋነ፡ ውስተ፡ ትድምርተ፡ መለኮተ፡ ዚአሁ፡** Deg.; **ደምር፡ ነፍሳቲሆሙ፡ ውስተ፡ ሕፅነ፡ አብርሃም፡** Lit. 166, 3; **ደመረ፡ ውስተ፡ መጽሐፍ፡** in librum intulit vel inscripsit, Org. 3. 2) *admiscere*, *commiscere*, *confundere*, res fluidas: **ይዴምሩ፡ ደመ፡ ምስለ፡ ደም፡** μίσγουσι Hos. 4, 2; Luc. 13, 1; vel alias res, ut: oves ovibus Gen. 30, 40 (c. Acc. et **ውስተ፡**); **ኵሎ፡ ይዴምሩ፡ መዋዕለ፡ ቅዱሳተ፡ ርኩሳተ፡** Kuf. p. 28. 3) *conjungere*, *copulare*, *consociare*: **ደምር፡ አዕጻደ፡ አሐተ፡ ምስለ፡ ካልእታ፡ በኍጻዳት፡** Ex. 26, 6. 9; 2 Cor. 6, 14; Christus **ደመረ፡ ሥጋነ፡ ምስለ፡ መለኮቱ፡** Deg.; Christus reputatus est inter impios **ከመ፡ ይደምረነ፡ ምስለ፡ ጻድቃን፡** Lit. Joh.; **ደሚረከ፡ ትሁበሙ፡ ለኵሎሙ፡** *conjunctim* dabis omnibus, Lit. 165, 4. a) *commiscere* vel *consociare* matrimonio sanguinem: **እምበ፡ ዘደመሩ፡**

ደመ፡ምስለ፡ደም፡በአውስቦ፡እመሂ፡አበው፡ምስለ፡ውሉድ፡ . . . F. M. 5, 3. b) *communicare:* ኢትደምር፡ንዋየከ፡ምስለ፡ዘይኄይለከ፡ወይብዕለከ፡ Sir. 13, 2. 4) in arithmetica: a) *multiplicare,* c. Acc. et በ፡, ut: ትዴምሮ፡ለመከን፡ቀዳማዊ፡ (i. e. numerum priorem) በ ፫፻፶ ወ ፬ ወዘበጽሐ፡እምነ፡ትድምርት፡ውእቱኬ፡ዕለታት፡ዘመከን፡ቀዳማዊ፡ Abush. 11. b) *addere, numeros in summam colligere:* ፴ወ፩ ወ፳ወ፱ ለእመ፡ደመርከ፡ክልኤሆሙ፡ይከውኑ፡ ፷, Comp. Eccl. — Voc. Ae.: ደመረ፡ዘ፡ጨመረ።

ተደመረ፡ III, 2 Refl. et Pass. 1) *misceri, commisceri, admisceri, immisceri* de liquidis Hen. 54, 8; de aliis rebus: ኢይዴመር፡ኀጺን፡ምስለ፡ልሕኵት፡ Dan. 2, 43; ውስተ፡ፍሥሓ፡ኢይዴመር፡ሐዘን፡ προςμίγνυται Prov. 14, 13; plerumque de hominibus: ዘተደመረ፡ብዙኃ፡ ἐπίμικτος πολύς Ex. 12, 38; በበይናቲሆሙ፡ 14, 20; ላዕለ፡እለ፡ይዴመሩ፡ማእከላ፡ ἐπὶ τὸν σύμμικτον Jer. 27, 37; c. በ፡ vel በውስተ፡ ἀναμεμίχθαι ἐν Esth. 3 apocr.; c. ምስለ፡ Num. 11, 4; 4 Reg. 14, 14; Hez. 27, 16. 17; Jer. 32, 6. 10; Ps. 105, 34; ኤፍሬም፡ተደመረ፡ምስለ፡አሕዛብ፡ Hos. 7, 8; ተደመሩ፡ምስለ፡ዘማውያን፡ συνεφύροντο Hos. 4, 14; Hez. 22, 6. a) in specie: *corpora miscere* vel *commiscere, concumbere:* መሐዛንኪ፡እለ፡ተደመርኪ፡ምስሌሆሙ፡ Hez. 16, 37; ወቦአ፡ወተደመረ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ 1 Par. 7, 23; Hen. 7, 1; 1 Cor. 5, 9; Org. 2; ተሠርዐ፡ይትከልኡ፡ (conjuges) እምተደምሮ፡በመዋዕለ፡ትክቶ፡ F. M. 10, 1. b) *immisceri* rei: ዘይዴመር፡ምስለ፡ኀጢአቱ፡ Sir. 12, 14; ኢትደመሩ፡በጌጋዮሙ፡ Hez. 20, 18. 2) *conjungi, copulari, consociari,* de rebus Ex. 26, 10; 4 Esr. 13, 14; de hominibus: ተደመሩ፡ብከሙ፡ሰብእ፡ παρεισέδυσαν Judae 4 Platt; c. ምስለ፡ Ex. 23, 2; Hen. 105, 2; ሶበ፡ይዴመር፡ምስለ፡ጻድቃን፡ Prov. 11, 15; 4 Esr. 6, 50; ዘእንበለ፡ይደመሩ፡ምስለ፡ዐር፡ Kuf. 46; ዘይዴመር፡ምስሌሆሙ፡ τοῖς προστεθειμένοις ἐπ᾽ αὐτῶν Esth. 9, 27; c. Acc. pers. (alicui): ዘይጠመቅ፡ይዴመሮ፡ትፍሥሕት፡ጸጋ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Phlx. 165. a) *uniri,* de unione naturarum in Christo: እም ፪ ሀላዌ፡ተደመረ፡፩ክርስቶስ፡ Cyr. ad Th. f. 15; ἑνοῦσθαι (opp. συναφθῆναι) Cyr. c. Pall. f. 76; de unione sacramentali, Lit. 160, 2. b) *commercium, societatem, communionem inire* vel *habere* cum alqo: ተደመረ፡ኢዮሳፍጥ፡ምስለ፡አካዝያስ፡ 2 Par. 20, 35; ኢይደመር፡መኑሂ፡እምእመናን፡ምስለ፡ሰብአ፡ሥራይ፡ F. M. 15, 1; ዘተደመረ፡ምስሌሆሙ፡አው፡ተሳተፎሙ፡ ibid.; cum haeretico, Can. Ant. 1; Lud. Comm. hist. p. 331 (e Syn.); ተደምሮ፡ምስለ፡እግዚ"፡ውስተ፡ጸሎት፡ Phlx. 52; ተደምሮ፡ምእመናን፡ communio fidelium F. M. 6, 6. c) *matrimonio, nuptiis jungi* vel *conjungi, connubium inire:* Hen. 19, 1; አንስት፡ይደመሩ፡ምስለ፡አዋልደ፡ሰብእ፡ Kuf. 4; ተደመሩ፡እሉ፡ምስለ፡እሉ፡ Kuf. 20; Clem. f. 22; Dan. 11, 6; ተደምሮ፡ዘመድ፡ይትከፈል፡ኀበ፡፪ክፍል፡ነፍሳዊ፡ወሥጋዊ፡ F. M. 5, 2. 3; ተደምሮ፡በደም፡ (sociatio vel mixtio sanguinis i. e.) matrimonium inter consanguineos F. M. 5, 1.

ተደማመረ፡ stirps amharizans (vid. ተመያየጠ፡) *corpora commiscere:* ተባዕት፡ወአንስት፡ዘይደማመሩ፡ Phlx. 155.

ድሙር፡ part. 1) *mixtus, commixtus, admixtus,* de liquidis Matth. 27, 34; ባሕር፡ድምርት፡በእሳት፡ Apoc. 15, 2; እሳት፡ምስለ፡ደም፡ 8, 7; de aliis: ኀጺን፡ድሙር፡ምስለ፡ (v. ውስተ፡) ልሕኵት፡ Dan. 2, 41; ድሙረ፡ጽጋይ፡ Ex. 28, 14; de personis: ድሙራንኪ፡ ὁ σύμμικτός σου Nah. 3, 17; Hez. 27, 27; ኵሉ፡ቤተ፡እስራኤል፡ድሙራን፡ኵሎሙ፡ብርት፡ወሀረረ፡ .. 22, 18. 2) *conjunctus,* a) *conglutinatus, cohaerens:* ኢኮኑ፡ድሙራነ፡ዝንቱ፡ምስለ፡ዝንቱ፡ προςκολλώμενοι Dan. 2, 43. b) *contextus, concretus, continuus:* ድሙራት፡ ἐξ αὐτοῦ Ex. 28, 8. c) *communis:* Act. 2, 44. d) in arithmetica: *summatim computatus, additus,* ወኮነ፡ኵሉ፡ድሙር፡ወመከብቡ፡ . . . . 2 Esr. 17, 66; 1 Esr. 2, 13; Abush. 47; Lud. Comm. hist. p. 304 n. 14; Chr. Ax. f. 89. e) ድሙረ፡ adv. *mixte, conjunctim,* Lud.

ድማሬ፡ subst. 1) *consertio, contextio* Ex. 26, 10. 28, 28; etiam Ex. 36, 31 C. 2) *conjunctio,* a) συνάφεια *connexio* naturarum Christi, Cyr. ad Reg. f. 30; sed plerumque b) *unitio, unio* (sec. doctrinam orthodoxorum), ἕνωσις, ut: ድማሬ፡ዘሀላዌ፡ጽድቅ፡ ἕνωσις ἡ κατὰ φύσιν ἀληθής Cyr. ad Reg. f. 30; በድማሬ፡ትእዛዝ፡ καθ᾽ ἕνωσιν οἰκονομικήν Cyr. d. r. fid. f. 35. 38; ድማሬ፡ውኁባሬ፡ Lit. 171, 3 sec. Lud. e Mss.; Christus እንዘ፡ኢይዘሮ፡እምድማሬሁ፡ለአብ፡ Lud. e Lit. c) *communio, unanimitas:* ሀበነ፡ለኵልነ፡ድማሬ፡እንዘ፡ንትሜጠው፡እምቅድሳቲከ፡ Kid. f. 10. 3) *commixtio* corporum, *concubitus:* Org. 4.

ትድምርት፡ subst. 1) *commixtio, confusio:* ቃብት፡ተገብረት፡በአምሳለ፡ቤተ፡ክር"ን፡ዘአልቦ፡ውስቴታ፡ትድምርተ፡ተባዕት፡ምስለ፡አንስት፡ (sed sexus a sexu separatus est) Clem. f. 23; ዘእንበለ፡ቶስሐ፡ወኢትድምርት፡ Lit. 166, 4. 2) *conjunctio, consociatio* a) *unitio* vel *unio* naturarum Christi, ἕνωσις, σύνοδος, σύνδρομος, Cyr. ad Th. f. 8. 12; ነፍሱ፡እንተ፡ለብሳ፡በትድምርት፡ ἡ ἑνωθεῖσα αὐτῷ ψυχή f. 15; በትድምርት፡ዘትሥጉት፡ καθ᾽ ἕνωσιν οἰκονομικήν f. 20; Cyr. c. Pall. f. 76 (opp. ልጽቀት፡ et ቅርበት፡ Nestorianorum); unio mystica: Lit. 166, 1; ከመ፡ይትቀደስ፡ሥጋነ፡በትድምርተ፡ሥጋሁ፡ (Christi) Org. 2. b) *communio* fidelium: ትድምርተ፡ምእመናን፡ Abt. Ap. 28; F. M. 6, 6; ይሰደዱ፡እምትድምርተ፡ምእመናን፡ወእምነሢአ፡ቍርባን፡ F. M. 8, 1. c) *commercium, societas:* ይትዐቀቡ፡እምትድምርተ፡እኩያን፡ሰብእ፡ Did. 33. d) *conjugium:* ትድምርተ፡ብእሲ፡ወብእሲት፡ Did. 33; Clem. f. 89; ትድምርተ፡አውስቦ፡ Lud. ex Hom. de nativ. Christi. 3) in arithmetica: a) *multiplicatio* Abush. 11. b) *additio,* Abush. 47.

ደመሰ፡ inus., دَمَسَ *obscurae et densae fuerunt* tenebrae, *obliteratus fuit,* طَمَسَ et دَرَسَ id. (etiam دَمَرَ *perdidit*); vid. ደመነ፡

ተደምሰ፡ III, 1 *deleri,* Kuf. p. 24 ann. 3 (ni lapsu calami scriptum est).

ደሙስ፡ adj. *obscurus, nubilus:* በደሙስ፡ሰማይ፤በብሩህ፡ሰማይ፡ Kedr f. 3. — Voc. Ae.: ደሙስ፡ዘ፡ሐቃም።

ደምሰሰ፡ quadrl. I *exstinguere, delere,* a) *obliterare,* vestigia: ደምሰሰ፡አሠርየ፡ Job 30, 13; ይደመስሱ፡አሠረ፡አገሪሆሙ፡ Jes. 3, 12; literas, rem scriptam: Col. 2, 14; afflavit ውስተ፡ክርታስ፡ወደምሰሰ፡ኵሎ፡ዘጽሑፍ፡ውስቴታ፡ Sx. Sen. 12; nomen e libro Jsp. p. 340; Ex. 32, 32. 33; in specie: peccata (*oblivioni tradere*), አነኬ፡ዘእደመስሶን፡ለኀጣውኢከ፡ Jes. 43, 25. 44, 22. 53, 11; ደምሰሰ፡ሎቱ፡እግዚ"፡ኀጣውአ፡ Sir. 47, 11; Jer. 18, 23; Ps. 50, 2. b) *perdere* (vertilgen), personas vel res: Gen. 6, 7. 19, 13. 14. 29; Lev. 20, 3. 5; Kuf. 5; Hez. 25, 7; Judith 9, 10; Ps. 118, 87; Hen. 83, 8;

4 Esr. 7, 43; nomen Ps. 9, 5; Deut. 9, 14, terras, urbes Sir. 10, 16; Hen. 76, 4; Deut. 12, 2.

አደምሰሰ፡ II *exstinguendum* vel *delendum curare:* **በተነበዮቱ፡አደምሰሰ፡ጌጋዮሙ፡ለሕዝቡ፡** Sir. 46, 20.

ተደምሰሰ፡ III, 1 1) *deleri, exstingui* a) *obliterari,* Apoc. 3, 5; **ይደመሰሱ፡እመጽሐፈ፡ሕያዋን፡** Kuf. 30; Hen. 108, 3; Ps. 68, 33; **ጽዕሉ፡ኢይደመሰስ፡** Prov. 6, 33; peccatum Act. 3, 19; Ps. 108, 13; 1 Reg. 3, 14; **ኢይደምሰስ፡ነገርየ፡እምልብክሙ፡** Hen. 94, 5. b) *perdi,* Kuf. 6; **ተደምሰሱ፡እምነ፡ምድር፡** Kuf. 5; Gen. 7, 23. 17, 14; Lev. 7, 21—27; Sir. 39, 9. 47, 22; Hen. 54, 9; **ትደምሰስ፡ስሙ፡** Ps. 108, 12; Sir. 41, 11; Num. 27, 4; **ብዕል፡ዘይዘገብ፡በዐመፃ፡ይደመሰስ፡** Job 20, 15; Sir. 40, 12; **በእንተ፡ተደምስሶቱ፡ለዝ፡ዓለም፡** Asc. Jes. 1, 5. 2) *sese invicem exstinguere* vel *perdere:* **ተደምሰሱ፡ሰብእ፡በበይናቲሆሙ፡** Jsp. p. 356.

ድምሱስ፡ part. *deletus, exstinctus,* Ssal. Req.

ደምሳሲ፡ n. ag. *exstinctor, obliterator:* Deus **ደምሳሴ፡አበሳየ፡** Kedr f. 43.

ድምሳሴ፡ n. act. et subst. 1) *obliteratio:* **ደመ፡ክርስቶስ፡ዘይትከዐው፡ለድምሳሴ፡ኀጣውእ፡ዓለም፡** M. M. f. 94. 2) *exstinctio, pernicies, exitium:* Ex. 17, 14; 2 Petr. 3, 7; Hen. 76, 5. 9; Jsp. p. 276. 277; M. M. f. 53; **ማየ፡ድምሳሴ፡** (sc. diluvium) Enc. Ter 6.

መደምስስ፡ part. *exstinctor, perditor:* **መልአክ፡መደምስስ፡** ὁ ἐξολοθρεύων 1 Par. 21, 15.

ደመቀ፡ I, 1 [دمق *contudit* lapide, دمك *contrivit* rem molendo] *contundere, conterere:* **ይደምቆ፡** λικμήσει αὐτόν Matth. 21, 44; Jes. 41, 16; **በውግረተ፡እብን፡ደመቀ፡ሥጋሁ፡** Sx. Teq. 4; **ደመቆ፡መልታሕቶ፡** διήλωσε Jud. 5, 26; **እብን፡ለእብን፡ሶበ፡ይደምቆ፡ይወፅእ፡እሳት፡** λίθος πρὸς λίθον τριβόμενος πῦρ ἀφίησι Chr. ho. 19. — *Voc. Ae.:* **ጸቀወ፡ደመቀ፡ብ፡ሜፈለቀ ።**

ተደምቀ፡ III, 1 *contundi, conteri,* Lud. sine auct.

ድሙቅ፡ part. 1) *contusus, contritus,* Lud. sine auct. 2) aliam significationem habet in Fek. Jas., ubi legitur: illo tempore mercatura haerebit **ወይትኀጣእ፡ቅድው፡ወድሙቅ፡አልባስ፡** (an a صبغ *tinctus?*).

ደመቅ፡ et **ደምቅ፡** subst. *pulvis:* **ወትገብር፡ደቃቀ፡ወደመቀ፡** (v. **ወደምቀ፡**) λεπτὰ ποιήσῃς καὶ λικμήσῃς Jes. 30, 22.

ድምቀት፡ n. act. *contusio,* Lud. sine auct.

ድሙት፡ *felis* vid. post **ደመመ፡**

ድማኅ፡ *vertex* vid. sub **ድማሕ፡**

ደምኀ፡ inus., videtur cognatum cum **ጠመቀ፡**, **ጠምዐ፡**, **ጸብኀ፡**, quibus vis *immergendi* et *intingendi* inest (cfr. etiam amh. **መጥመቅያ፡** a **ጠመቀ፡**).

መድምኅ፡, **መድምኅት፡** vel similis formae subst., nonnisi in Pl. repertum **መዳምኅት፡** et **መዳምኅ፡**, *scyphus, cyathus, patera,* (*cochlear?*): **መዳምሒ፡** σπονδεῖα Ex. 25, 29 C (ubi FH **ቤተ፡መዋጽሕት፡** habet); **መዳምኅ፡** et **መዳምኅት፡** (מִזְרָקוֹת) Jer. 52, 19 vrs. nov.; **መዳምኅት፡ዘቤተ፡ምሥዋዕ፡** (ubi Gr. ἐσχάρα τοῦ θυσιαστηρίου, Hebr. מִזְרָקוֹת habet) 2 Par. 4, 11; 3 Reg. 7, 36 vrs. nov.; κύαθοι Ex. 38, 12; Num. 4, 7; diaconi est **መጥዎ፡ደሙ፡ለክርስቶስ፡በመዳምኁ፡ወይን፡ዘውእቱ፡መንክ፡** M. M. f. 325. — *Voc. Ae.:* **መዳህምት፡** (sic pro **መዳምኅት፡**) **ዘ፡ዕርፈ፡መስቀል ።**

ደመነ፡ I, 2 [vic. **ደመሰ፡**, nec non טָמַן ܛܡܰܢ ܛܡܰܪ طمر al.] 1) *obnubilare,* in specie vultum suum i. e. *tetricum* vel *moestum facere:* **ደምኖ፡ገጾ፡** (aliâs **ቈጸረ፡ገጾ፡**) κατήφεια Chr. Ta. 29; **እምከመ፡ቦእ፡ውስተ፡እዝኑ፡ለሰብእ፡ነገረ፡ሕሡም፡ይዴምን፡ገጾ፡** Clem. f. 198; etiam omisso **ገጽ፡**, ut: **ሶበ፡ዘርከዮ፡፩ኢደመነ፡** Phlx. 67. 2) *nubilum* vel *obscurum fieri* vel *esse, nubilare, obscurari, obnubilari, obfuscari:* **መጽሐት፡እንተ፡ኢትዴምን፡** ἀκηλίδωτον Sap. 7, 26; **ዐሐየ፡ጽድቅ፡ዘኢይዴምን፡** Cyr. ad Reg. f. 29; **ዝንቱ፡ውእቱ፡ክብር፡ዘበአማን፡ወሥን፡ዘኢየኀልፍ፡ወጸዳል፡ዘኢይዴምን፡** Chr. Ta. 9. a) *obduci, colligi,* de nube: **ደመና፡ዘይዴምን፡መንገለ፡ዐረብ፡** Luc. 12, 54. b) *nubilum* vel *tetricum fieri,* de vultu: **ሶበ፡ተሐዝን፡ልብ፡ይዴምን፡(ገጽ፡)** σκυθρωπάζει Prov. 15, 13. — (Ex Enc. Nah. 1 Lud. affert **ደመነ፡** obscuratus i. e. *mortuus est;* at **ደሚና፡** vel **ደሜና፡** illius loci n. pr. est, ut elucet ex Actis diei). — Scholion *Voc. Ae.* vid. sub **ረሰሐ፡**

አደመነ፡ II, 2 *obnubilare, obscurare, obfuscare,* margaritam sordibus M. M. f. 16; Enc. Haml. 22 (vid. sub **ዛሕል፡**); **እፎ፡አደመና፡እግዚ"፡ለወለተ፡ጽዮን፡** ἐγνόφωσε Thren. 2, 1. a) nubem vel *nubes obducere* vel *colligere:* **ሶበ፡አዴምን፡ደመናየ፡** ἐν τῷ συννεφεῖν με νεφέλας Gen. 9, 14 var. b) *nubilum obducere* vultui, *tetricum reddere* vultum alcjs: **ብእሲት፡መንጐራጕሪት፡ታዴምን፡ገጸ፡ምታ፡** Fal. f. 52; adversitas **ያዴምኖ፡ለገጽ፡ከመ፡ጸለሎ፡መቅጹት፡** Org. 2.

ተደምነ፡ III, 1 *contectus fuit* ignis absente hero, ne interim arderet, Lud. ex Enc. Nah. 19.

ተደመነ፡ III, 2 *obnubilari, obscurari, obfuscari:* **ብርሃንኪ፡ተደመነ፡** Apoc. 18, 14; **ጸዳል፡ዘኢይዴመን፡** Chr. Ta. 23; **ብርሃን፡ማኅቶትን፡ዘኢይዴመን፡** M. M. f. 84.

ድሙን፡ part. *nubilus, obscurus, fuscus,* et de vultu *tetricus, moestus:* **ዐሐይ፡ያቅየሐይሕ፡ድሙን፡** πυρράζει στυγνάζων Matth. 16, 3; **ከነ፡ገጹ፡ድሙነ፡ወሕብሩ፡ጽንሑየ፡** (i. e. **ጽምሑየ፡**) Phlx. 164.

ደመና፡ subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. **ደመናት፡** *nubes, nubila,* (Gewölk et Wolke) νέφη, νεφέλαι: **ደመና፡** Koh. 11, 3. 4; Job 20, 6; **እስከ፡ደመና፡** (v. "**ናት፡**) Sir. 13, 23. 32, 20; **እኤዝዝ፡ደመና፡ከመ፡ኢያዝንም፡** Jes. 5, 6. 14, 14. Dan. ap. 3, 50; **በደመና፡ሰማይ፡** Dan. 7, 13; Hen. 2, 3; 1 Thess. 4, 17; νέφος, νεφέλη Job 7, 9. 22, 14. 26, 8; **ይዘርዎ፡ለደመና፡በብርሃኑ፡** 37, 10. 38, 34; Sir. 50, 6; **ደመና፡ቀሊል፡** Jes. 19, 1. 44, 22; **ደመና፡ዐቢይ፡** Hez. 1, 4; Jer. 4, 13; Gen. 9, 13—16; 4 Esr. 2, 57; Hen. 39, 3. 41, 4; **ደመና፡እንተ፡አልባቲ፡ዝናም፡** Judae 12; **ደመና፡ብርህት፡** Apoc. 14, 14; Matth. 17, 5; Act. 1, 9; **ደመና፡ዝናም፡** Sir. 32, 26; Jes. 18, 4; **ደመና፡ምሴት፡** νέφος ὄψιμον Prov. 16, 15; **ጊዜ፡ደመና፡** tempus nubilum Org.; **ዐምደ፡ደመና፡** Sir. 24, 4; Ex. 33, 9. 10; **ቀስተ፡ደመና፡** *iris* Apoc. 10, 1; Sap. 5, 22 (vid. sub **ቀስት፡**); Pl. **ደመናት፡** Ps. 17, 14. 134, 7; Prov. 25, 14; **ደመናት፡ያውሕዛ፡ጠላተ፡** 3, 20. 8, 28; Jes. 45, 8; Jer 10, 13; Sir. 32, 21; **ይሰርሩ፡ደመናት፡ከመ፡አዕዋፍ፡** 43, 14. 15; Koh. 12, 3; **መንፈሰ፡ደመናት፡** Kuf. 2; Hen. 18, 5. 41, 4; Matth. 24, 30. a) *aër* i. e. *nubes:* **ሳሕወ፡ደመና፡**

χαῦνος ἀήρ Sap. 2, 3; **ጽጌ፡ደመና፡** ἄνθος ἀέρος 2, 7. b) *nubes* i. e. multitudo copiosa: **ደመና፡ቋዓት፡** Kuf. 11; **ደመና፡ዘናቢር፡ወትንንያ፡** Sx. Ter 18; coll. Hebr. 12, 1. c) *nimbus, velamen tenue:* **ቃል፡** (ὁ Λόγος) **ዘመጽአ፡በደመና፡ድንግል፡ዐጽፉ፡** Enc. Pag. 3.

ድማኔ፡ subst. *obscuratio, fuscitas, nubilum:* **ሰማይ፡ንጽሕት፡ይእቲ፡ወኢይረክባ፡ርስሐት፡ወኢድማኔ፡** Chr. Ta. 16; opp. **ብርሀ፡** Org. 5.

ደመንሚን፡ adj. *obscurior, satis obscurus:* **ለብዙኃን፡ዝነገር፡ደመንሚነ፡ይመስል፡** ho. Severiani in Cyr. f. 125. — *Voc. Ae.:* **ደመንሚን፡ዘ፡ጨለማ፡** — At *aliud Voc.* habet: **ደመንሚን፡** v. **ደመንማም፡ዘ፡ቤተ፡መዘግብት፡**

ደምዐ፡ inus., quod nescio an cum **ደምሐ፡** componendum sit.

አድምዐ፡ II, 1 *assequi, adipisci, nancisci, consequi,* c. Acc. rei: Job 3, 22 (κατατυγχάνειν); 17, 1 (τυγχάνειν); **ኢያደምዕ፡ፍትወቶ፡** 20, 20; Rom. 11, 7 (ἐπιτυγχάνειν); Hebr. 6, 15; Herm. p. 37; creberrime in Chrys., Sx. aliisque libris; **በድኅሬ፡ያደምዑ፡ኀይለ፡እምጸጋ፡ዲበ፡ፍጥረቶሙ፡** Phlx. 83; c. Acc. pers.: **እመሰ፡አድምዐተከ፡** (sc. **ኀጢአት፡**) **ኢታወጽአከ፡** Sir. 21, 2; **ጽዕልት፡ብእሲት፡ለእመ፡አድምዐት፡ብእሴ፡ኄረ፡** Prov. 24, 58; Phil. 3, 11; Act. 17, 27; omisso Acc.: Job 23, 9 (κατέσχον); **እለ፡አድምዑ፡** κτησάμενοι Zach. 11, 5. — *Voc. Ae.:* **አድምዐ፡ዘ፡አገኘ፡አደመቀኒ፡ይ፡** (vid. etiam scholion ad **ረከበ፡**).

ድምድማ፡ subst. [e **ድማሕ፡** formatum videtur, nec est quod ad طم (i. e. **ዐመመ፡**) *nectere, torquere* crines recurramus], plerumque m., Pl. **ድምድማት፡**, *coma, caesaries, capillus* (Haupthaar): **ለእመ፡አብቈለ፡ድምድማ፡** 1 Cor. 11, 14; Hen. 106, 2; **ድምድማ፡ርእስክሙኒ፡** Hez. 24, 23; Cant. 5, 2. 11; Gad. T. H. (vid. **ድሉል፡**); **ቈናዝአ፡ወድምድማተ፡ርእስ፡** Form. Conf. (si quidem lectio sana est). — *Voc. Ae.:* **ድምድማ፡ዘ፡እራስ፡**; *aliud:* **ድ"፡ዘ፡አናት፡ወበ፡ዘ፡ወሰነ፡ርእስ።**

ደምፀ፡ I, 1 [געשׁ] Subj. **ይድምፅ፡** et **ይድመፅ፡**, *sonare, resonare, strepere, fremere, tonare,* de inanimatis: **ይደምፅ፡ማዕበሉ፡** ἠχήσουσι Jer. 5, 22; Jes. 17, 12; Ps. 45, 3. 76, 16; Luc. 21, 25; **ይደምፅ፡ከመ፡ዐቢይ፡ዐዓዕ፡** Sir. 40, 13; **ዘእንበለ፡ይድመፅ፡** (v. **ይድምፅ፡**) **ድምፀ፡ነጐድጓድ፡** 4 Esr. 4, 5; **ይደምፅ፡እግሩ፡በቃለ፡ዐዓዕ፡** Sir. 45, 9; **ይደምፅ፡ሰቆቃው፡** Koh. 12, 5 var.; **ይደምፅ፡ብከይ፡**, **ፍሥሐ፡** Ps. 29, 6; hymnus **ደምፀ፡እምአፍ፡** Org. 1; etiam de hominibus: **ዘኢይደምፅ፡** strepitum non edens i. e. ἡσύχιος 1 Petr. 3, 4; **መጽአ፡እንዘ፡ኢይደምፅ፡** Lit. Epiph.; Org.; **በቃለ፡አሚን፡ወትፍሥሕት፡ደምፁ፡** Ps. 41, 5; **ደምፀት፡ሀገር፡** resonavit sc. strepitu 3 Reg. 1, 45. In specie a) de rumore: Org. 2; **ደምፀት፡ኵሉ፡ሀገር፡በእንቲአሆን፡** rumore resonavit Ruth 1, 19. b) *strepitu conturbari:* **ኢትደምፅ፡** οὐ πτοηθήσῃ Job 11, 16. — (**ይደምጽ፡** Kuf. p. 36 ann. 7 lapsu calami pro **ይገምጽ፡** scriptum videtur).

አድመፀ፡ II, 1 *strepere* vel *sonare* vel *resonare facere:* **አነ፡እግዚ"፡ዘአደምፃ፡ለማዕበላ፡** Jes. 51, 15; Jer. 5, 22 var.; **እማቱ፡ያደምፃ፡ቃለ፡ሰቆቃው፡** Sap. 18, 10; Abba Salama **ለብሔረ፡እግዓዚ፡አድያሚሃ፡አድመፅከ፡** Deg.; Org. 3; omisso Acc.: **ከመ፡ያድምፁ፡ልዑለ፡** τοῦ ἀκουσθῆναι ποιῆσαι 1 Par. 15, 19; **በአድምፆ፡ይቀንጹ፡** ἐπὶ σκοπὸν ἁλοῦνται (legendum videtur **በአድምዖ፡**) Sap. 5, 22; Enc. Masc. 10 (vid. sub **አሚን፡**).

ድሙፅ፡ part. *sonans,* Lud. ex Enc. Haml. 15.

ድምፅ፡ (raro **ደምፅ፡**) subst., plerumque m., Pl. **ድምፃት፡**, *sonus, sonitus, fremitus, strepitus, murmur,* aquarum, undarum: Ps. 64, 7; Jes. 5, 30; Jer. 6, 23. 28, 42; Hez. 1, 24; tonitru **ድምፀ፡** (v. **ደምፀ፡**) **ዐዓው፡መኑ፡ያእምር፡** Job 26, 14. 37, 1; **በዐቢይ፡ዐዓዕ፡ገብረ፡ድምፀ፡ቃሉ፡** Sir. 46, 17; foliorum vento agitatorum Lev. 26, 36; pedum 3 Reg. 18, 41; alarum complosarum Hez. 1, 24; Clem. f. 13 (vid. **ዶርሆ፡**); flagelli Nah. 3, 2; mallei Sir. 38, 28; equorum, curruum: **ድምፀ፡ሩጸተ፡አፍራሲሁ፡** Jer. 8, 16. 28, 42; Mich. 1, 13; Hez. 3, 13; Apoc. 9, 9; rei cadentis: **ድምፀ፡ድቀቶሙ፡** Jer. 29, 22; bestiarum **ድምፀ፡አራዊት፡ወዘአዕዋፍ፡ንቃወ፡ለበወ፡ያዕቆብ፡** Enc. Mij. 17; **ድምፀ፡አፍራስ፡** Gad. Th. (vid. **ቃቄር፡**); tubae Hebr. 12, 19; nablii III Sal. Mar. 15; multitudinis: Ex. 32, 17. 18; Jes. 21, 7; Dan. 10, 6; Hez. 1, 24; Luc. 18, 36; clamantium, gementium, minitantium, murmurantium, al., ut exactoris Job 3, 19; **ኢይሰምዕ፡ድምፀ፡ዘይትጌረም፡** μέμψιν 39, 7; Jes. 30, 17; **አልቦ፡ቃል፡ወአልቦ፡ድምፅ፡** 3 Reg. 18, 26; **ድምፀ፡ግርማ፡** φωνὴ φόβου Jer. 37, 5; **ሰማዕኩ፡ድምፀ፡ኤፍሬም፡እንዘ፡ይግዕር፡** 38, 18; **ድምፀ፡ነጐርጓር፡** θροῦς γογγυσμῶν Sap. 1, 10; **ድምፀ፡ዑቃቤ፡** ἦχος ἀσφαλείας Prov. 11, 15; **ድምፀ፡ቃል፡** 4 Esr. 10, 39; **ድምፀ፡ጸሎት፡ሐዋዝ፡** Enc. Teq. 6; Pl. **ድምፃት፡መደንግፃት፡** Phlx. 116. a) *echo:* **ድምፀ፡ቃል፡ዘአድባር፡መፍርሃን፡እለ፡ያወሥኡ፡ወየዐልዉ፡ድምፀ፡በበይናቲሆሙ፡** Sap. 17, 18. b) *rumor,* **ድምፀ፡ነገር፡** ἀκοή Matth. 14, 1 rom.; **ድምፃሰ፡ሰማዕነ፡** τὸ κλέος Job 28, 22; **ድምፀ፡ንባቦሙ፡** λόγων αὐτοῦ ἀκοή Sap. 1, 9 (cfr. etiam Job 37, 1; Jer. 38, 18).

መድምፅ፡ subst. „lapis sic dicitur, quo charta pergamena in Aethiopia laevigatur“ Lud. auct. Greg. [sec. Lud. proprie: „resonare faciens“, quod parum probabile videtur. Rectius comparabis vel دلص vel دمث].

ደምጻዊ፡ vid. sub **ደንጻዊ፡**

ዳር፡, **ዴር፡**, **ዱር፡** vid. omnia sub **ዶረ፡**

ዶር፡ vid. sub **ደረረ፡**

ዶርሆ፡ vid. sub **ደወርሀ፡**

ድርሀም፡ (**ድርኃም፡**) n. prgr. sc. δραχμή (دِرْهَم amh. **ድሬም፡**), Pl. **ደራህም፡** et **ድርሀማት፡** 1) proprie *drachma* Graecorum, *denarius* Romanorum, numus argenteus: Enc. Jac. 5; Act. 19, 19 Platt; **ደራህም፡ዘሐልያን፡** F. M. 25, 1; deinde 2) numus *aureus:* χρυσοῦς **ድርሀም፡** 2 Esr. 17, 70 var.; **ድርሀማት፡** 17, 71 var.; F. N. 39; **መጠነ፡ወርቀ፡ድርሀም፡** Clem. f. 8. — Vid. **ድሪክሚ፡**

ደሮም፡ n. prgr. sc. דָּרוֹם *plaga australis* Hez. 20, 46.

ድርማንቅ፡ et **ደርማንቅ፡** n. prgr. (دُرْمُوك et دُرْنُوك *genus vestium* vel *tapetis*), Pl. **ድርማንቃት፡**, *feminalia,* περισκελῆ

Ex. 28, 38; in C (pro ቃስ፡) Ex. 36, 36 et Lev. 16, 4; ድርማንቅ፡ (v. ደርማንቅ፡) ዘዐጌ፡ ይኩን፡ ላዕለ፡ ሐቌሆሙ፡ Hez. 44, 18; Enc. Sen. 19; ድርማንቃት፡ σαράβαρα Dan. 3, 21; Deg.; at Ex. 28, 4 ድርማንቅ፡ ዘብእሲ፡ ዘሐቌ፡, ubi Gr. κίδαρις habet (Lud. interpretem κίδαρις pro *fascia* in genere sumsisse et *fasciam cruralem* exposuisse censet). — *Voc. Ae.*: ድርማንቅ፡ ዘ፡ ልበ፡ ልበ።

ደረረ፡ inus., incertae significationis; at cum radici דהר דור דרר vis *circumeundi*, *gyrum agendi* insit, videas annon **ተደረ፡** proprie significet *in gyrum accumbere*.

ተደረ፡ III, 1 et **ተደረረ፡** III, 2 *coenare*, δειπνεῖν: እምድኅረ፡ ተደሩ፡ Luc. 22, 20; 1 Cor. 11, 25; እንዘ፡ ይዴረሩ፡ Joh. 13, 2; ሶበ፡ አኅለቁ፡ ተደሮ፡ Tob. 8, 1; 4 Esr. 14, 47; ዘእንበለ፡ ይደረር፡ ἄδειπνος Dan. 6, 18; ለእመ፡ ነበርከ፡ ትደረር፡ ውስተ፡ ማእደ፡ መኳንንት፡ Prov. 23, 1; ኢትደረር፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ መታሒ፡ μὴ συνδείπνει 23, 6; c. Acc. cibi: ምንተ፡ ተደረርከ፡ τί ἐδείπνησας Herm. p. 86; Luc. 17, 8. — In loco ከመ፡ ዘይተክል፡ ደብተራሁ፡ ወየኀድር፡ ወይዴረር፡ ከማሁ፡ ኮነተኒ፡ ነፍስየ፡ በላዕሌየ፡ Jes. 38, 12 ወይዴረር፡ tamquam interpretamentum additum est, nec in libris antiquioribus legitur.

ድራር፡ subst. *coena*: ምሳሕ፡ አው፡ ድራር፡ ἄριστον ἢ δεῖπνον Luc. 14, 12; በድራር፡ ወእመኒ፡ በምሳሕ፡ Kid. f. 28; ዘአሕጸጸ፡ ድራሮ፡ ይበይት፡ ጥዑየ፡ ሥጋሁ፡ Fal. f. 56. a) *tempus coenae*, poetice: ይጸውም፡ ድራረ፡ Lud. ex Enc. Masc. 30. b) *agape* primitivae ecclesiae, Const. Ap. 36. c) *vigilia* (vid. Lud. lex. amh. c. 82) diem festum praecedens: ዘማኅትው፡ ዘድራረ፡ ጾም፡ (ut videtur) *in vigiliam introitus jejunii* (quadragesimalis) Cod. Mus. Brit. XXXII f. 2 (pro quo etiam ዘማኅትው፡ ዘድራራ፡ ጾም፡ legitur in aliis codicibus); ጾመ፡ ድራረ፡ ልደት፡ et ጾመ፡ ድራረ፡ ጥምቀት፡ (Nativitatis et Epiphaniorum) praecipitur in F. N. 15. — *Voc. Ae.*: ድራር፡ ብ፡ እራት፡; *aliud*: ድራር፡ ወሰባጥ፡ (vid. ሥባጥ፡) ዘ፡ ኅራት፡ መታረብ።

ደረረ፡ i. e. دَرَّ *clare luxit, radiavit.*

ዶር፡ n. prgr. sc. دُرّ *margaritae*: ታቦት፡ ዘዶር፡ አንተ፡ ይእቲ፡ እግዝእትነ፡ ማርያም፡ Lit. Mar. Mss. (deest in impressa); ወማእከሌሆሙ፡ ታቦት፡ ዶር፡ ዘስርጉት፡ በሡራኄ፡ ጸዳል፡ Org. 3 („ubi felix beatorum status in coelo describitur" Lud.; perperam Lud. *arcam generationis* interpretatur). — *Voc. Ae.*: ዶር፡ ብ፡ እሳተ፡ መለኮት፡ ወርቅኒ፡ ይ፡

ደረሰ፡ I, 1 [דָּרַשׁ ܕܪܫ دَرَسَ; vid. Ges. thes. p. 356. 357] Subj. **ይድርስ፡** 1) librum vel lectionem, postquam lecta sunt, *tractare* exegetice vel homiletice i. e. *commentari* vel *interpretari*, *explanare oratione*, *disserere*, c. Acc. lectionis interpretandae: እፈቱ፡ አነ፡ ዘይእዜ፡ ተነበ፡ በወንጌል፡ አድርስ፡ ለክሙ፡ hom. Severiani in Cyr. f. 122; መጻሕፍተ፡ ሕግ፡ ደረሰ፡ Enc. Genb. 27; vel c. Acc. interpretationis: ቀሲስ፡ (lectione lecta) ይድርስ፡ ድርሳነ፡ ዘመፍትው፡ Kid. f. 12. 2) *commentari*, *conscribere*, *componere* libros, orationes sacras, carmina: ደረሱ፡ በእንተዝ፡ ወጸሐፉ፡ λογίδια ἅπαντα περὶ τούτων συγγράφοντες Cyr. ad Th. f. 8; c. Acc. libri: Cyrillus ደረሰ፡ ፲ወ፪ ቃላተ፡ ወከሠተ፡ ውስቴቶሙ፡ ሃይማኖተ፡ ርትዕተ፡ ወእምድኅሬሆሙ፡ ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ወተግሣጻተ፡ ወመልእክታተ፡ Cyr. f. 2; ዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ ዘደረሰ፡ Abushaker, in Proleg.; ቅዳሴ፡ ዘደረሰ፡ ሀርያቆስ፡ Lit. 170, 1; ደረሰ፡ ድርሳነ፡ Enc. Tachs. 8.

ተደርሰ፡ III, 1 *conscribi*, *componi* de libro F. N. 45.

ድርሰት፡ n. act. et subst., Pl. **ድርሰታት፡**, *commentatio*, *conscriptio*, in specie *poëma*, *carmen* (ex pluribus strophis constans), *versus*: ነቢቤ፡ ዝንቱ፡ ድርሰት፡ ፵ወ፪ Cat. Cod. Mus. Brit. p. 54^{b}; ድርሰትየ፡ ዘውእቱ፡ መወድስ፡ Chr. Lik Atk.; ድርሰታተ፡ ማሕሌት፡ Org.; ማሕሌተ፡ ድርሰት፡ Epist. Gregorii in Lud. Comm. hist. p. 38 n. 37.

ደራሲ፡ n. ag., Pl. **ደራስያን፡** 1) *interpres* libri, *exegeta*, *commentator*: ደራስያን፡ ἐξηγηταί Cyr. ad Th. f. 11. 2) *auctor* libri vel poëmatis, ut: Gregorius በዓለ፡ መንክራት፡ ወደራሲ፡ ቅዳሴያት፡ Abush. 50. 3) *doctor academicus*, quare ቤተ፡ ደራስያን፡ *academia*: አብ፡ ብሩታዎስ፡ (Atheniensis) ኮነ፡ ፩እምነ፡ ማእምራን፡ ወመማክርት፡ ወጠቢባን፡ ዘውስተ፡ ሀገረ፡ አቴና፡ et unus e numero አረጋውያን፡ ወመምህራን፡ እለ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ደራስያን፡ Sx. Mij. 21.

ድርሳን፡ subst., m. et f., Pl. **ድርሳናት፡** *tractatus*, *dissertatio*, *libellus*: ድርሳን፡ በእንተ፡ ሰንበት፡ ዘደረሰ፡ ርቱዐ፡ ሃይማኖት፡ Lud. (e libro Conciliorum Romano); Cat. Cod. Mus. Brit. p. 21^{b}; in specie exegeticus vel homileticus, *explanatio* vel *interpretatio*, *homilia*, *oratio sacra*, *commentatio* ad divinarum rerum studium excitandum conscripta (erbauliche Betrachtung): አባ፡ ኤፍሬም፡ ሶርያዊ፡ ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ብዙኃተ፡ ፈድፋደ፡ Sx. Haml. 15; አባ፡ ሲኖዳ፡ ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ብዙኃተ፡ ወተግሣጻተ፡ ወቃላተ፡ በቍዔት፡ Sx. Haml. 7; ድርሳን፡ ዘአባ፡ ያዕቆብ፡ ዘስሩግ፡ ዘደረሰ፡ በእንተ፡ እለ፡ ኖሙ፡ ከሀናት፡ ወዲያቆናት፡ Genz. f. 74; Cyr. f. 102 seq.; Cat. Mus. Brit. p. 31. 48; qui in ecclesia non attentus est ይሜንን፡ ቃለ፡ እግዚ" ፲ ቃለ፡ ድርሳን፡ Clem. f. 176; ድርሳን፡ ዘገብርኤል፡ ሊቀ፡ መላእክት፡ Cat. Mus. Brit. p. 48; ድርሳነ፡ ማርያም፡, al., vid. d'Abbadie Cat. p. 226.

ምድራስ፡ subst., Pl. **ምድራሳት፡** 1) *expositio*, *interpretatio*, *exegesis*: ምድራሳት፡ ἑρμηνεία 1 Cor. 14, 26; presbyter ዘውእቱ፡ ሥሉጥ፡ ላዕለ፡ ቀድሶ፡ ወቍርባን፡ ወላዕለ፡ ምህሮ፡ ወላዕላ፡ ምድርሳት፡ (sic) ወአስተስርዮ፡ ኃጣውእ፡ M. M. f. 326. 2) *tractatus*, *dissertatio*: ዛቲ፡ መጽሐፈ፡ ምድራስ፡ M. M. f. 332.

ድርስ፡ n. prgr. sc. δρῦς *quercus*, arbor Kuf. 13. 16; etiam in Gen. δρυός ድርዮስ፡ Kuf. 31, et Dat. δρυΐ ድራይ፡ Kuf. 14. — Scholia Voc. Ae. vid. sub በሉጥ።

ደርሰኔ፡ n. prgr., sec. Lud. „medicaminis species vel tale quid", fortasse i. q. amh. ዳርሲን፡ et ዳርሲኒ፡ i. e. دار صينى. دار چيني *cinnamomum*: ምቱረ፡ ልሳኖ፡ ኀበ፡ ሀላዌሁ፡ አግብአ፡ ሶበ፡ ደርሰኔ፡ ወመሀረ፡ ቀብኦ፡ Lud. ex Enc. Ter 5

ዱሬቆን፡ „*unum ex septem coelis*"; sextum esse ait auctor Libr. Myst. et scribit **ዳሬቆን፡**, Lud. — Vid. **ድርቱቆን፡**

ደርበየ፡ quadrl. I [דָּרְבָן *stimulus*, דָּרְבֹן *aculeus*, دَرَبَ *acuit*] 1) *jaculando infigere*: ደርበያ፡ ለኩናቱ፡ ውስተ፡ አረፍት፡ 1 Reg. 19, 10. 2) *jaculari*, *emittere* vel *jacere tela*, c. በ፡ teli: ይደረብዩ፡ በአሕጻት፡ Phlx. 100; c. Acc. teli: ደርብዩ፡ ኵያንው፡ ኢይክህሉኒ፡ Macc. f. 14; ከመ፡ ብእሲ፡ ዘይደረቢ፡ ኲናተ፡ ይወግዮ፡ ለዘተፈነወ፡ ኀቤሁ፡ Chr. Ta. 22; etiam *incutere gladium* vel *vibrare* contra alqm: እሜጥዎ፡ ኲናትየ፡

(ῥομφαίαν) ወይደረብያ፡ ላዕለ፡ ግብጽ፡ Hez. 30, 24. 3) telo *ferire, configere* alqm: ይደረብዩኪ፡ በኲያንዊሆሙ፡ Hez. 26, 8 var.; 28, 7 var.; ለደርብዮቱ፡ Enc. Hed. 7. — *Voc. Ae.*: ደርበየ፡ ዘ፡ ወጋ ።

ተደራበየ፡ III, 3 *ferire* alqm telo, gladio: ወራዙቲነ፡ ተደራበይዎሙ፡ ἐτίτρωσκον αὐτούς Judith 16, 12; ይደራብዩከ፡ በኲያንዊሆሙ፡ Hez. 28, 7. 30, 11.

ድርቱቆን፡ n. prgr. *nomen coeli secundi* (ab infra) Clem. f. 3.— *Voc. Ae.*: ድርቱቁን፡ ዘ፡ ሰማይ ። (Vid. ዱራቆን፡).

ድርንቅ፡ v. **ድርናቅ፡** subst. [amh. ድርጭት፡; num i. q. coturnix, ὄρτυξ, ورتاج, वर्त्तिका? an دُرَّاجَة *attagen?*] *coturnix*: ብዙኀ፡ ድርናቅ፡ v. ድርንቅ፡ Sap. 19, 12 (aliâs, etiam Sap. 16, 2 ፍርፍርት፡).

ደረከ፡ I, 1 [דָּרַךְ دَرِبَ *calcavit* (de contiguis vid. Ges. thes. p. 351); inde ደረከ፡ calcatum i. e.] *asperum, durum* (cfr. دَرْق), deinde *trucem, saevum esse*: ትዕወግ፡ እምሕምዘ፡ አፍዖት፡ ወትደርክ፡ እምተኰላ፡ (Origenes compellatur) M. M. f. 198.

አድረከ፡ *connectere* vid. sub አድረገ፡

ድሩክ፡ part. *asper, durus, saevus, trux, immitis*, raro physice, ut: ማእሰር፡ ድሩክ፡ Enc. Teq. 21; plerumque ethice: ወዒሳው፡ ውእቱ፡ ብእሲ፡ ድሩክ፡ ወሐቃላዊ፡ ወጸኋር፡ Kuf. p. 71; ወኵሉ፡ ግብሩ፡ ድሩክ፡ ibid.; σκληρός Matth. 25, 24; Koh. 7, 17; ድርክት፡ ከመ፡ ሲኦል፡ ቅንአት፡ Cant. 8, 6; ኢሰምዐ፡ እምአፉሃ፡ ቃለ፡ ድሩክ፡ Kuf. p. 132; Hen. 5, 4; ልሳን፡ ድሩክ፡ ወዐይን፡ ምዑክ፡ Enc. Hed. 5; opp. ርኅሩኅ፡ Lud. ex Enc. Hed. 10; de equo *effrenato*: ፈረስ፡ ኀያል፡ ወድሩክ፡ δυσήνιος Chr. Ta. 31.

መድረክ፡ subst., m. et f., *limen*, deinde etiam *postis, vestibulum*: 3 Reg. 6, 32; መድረከ፡ ኖኃቱ፡ βαθμοὺς θυρῶν αὐτοῦ Sir. 6, 36; ኀበ፡ መድረከ፡ ኖኃትክሙ፡ πρὸ τῶν θυρῶν Jac. 5, 9; παρὰ τὴν θύραν Jud. 19, 26; πύλη Ex. 27, 16; σταθμός Ex. 21, 6; Deut. 15, 17; ኀበ፡ መድረከ፡ ኖኃት፡ ἐπὶ τῶν φλιῶν 1 Reg. 1, 9; τὸ πρόθυρον Jud. 19, 27; ሶበ፡ ይሬስዩ፡ መድረከሙ፡ ኀበ፡ መድረክየ፡ Hez. 43, 18; መድረከ፡ ኖኃት፡ 46, 3; αἴθριον Hez. 40, 19.

ድርኵኵት፡ subst., Pl. ድርኵኵታት፡ *cardo* in quo vertitur janua („cardines autem in Aethiopia limini superno et inferno sic inserti sunt, ut janua sine ferri adjumento verti possit" Lud.): ከመ፡ ማዕጾ፡ እንተ፡ ተዐውድ፡ ውስተ፡ ድርኵኵታ፡ Prov. 26, 14; እሬስያ፡ ለኢየሩሳሌም፡ ከመ፡ ድርኵኵት፡ ማዕጾ፡ ዘይትሀወክ፡ Zach. 12, 2; 3 Reg. 6, 31; ድርኵኵታት፡ ibid. — *Voc. Ae.*: ድርኵኵት፡ ዘ፡ እግረ፡ ማዕጾ ።

ድራክሜ፡, **ደርክሜ፡** n. prgr., sc. δραχμή, *drachma* nummus (aliâs ድርህም፡ q. v.), ድራክሜ፡ ኢሐቲ፡ Ex. 39, 2; ደርክሜ፡ (v. ድደርኬሜ፡ δίδραχμον) Tob. 5, 15.

ደረክኖ፡ et **ደርክኖ፡** subst. [a radice ረክነ፡ i. e. רקם רגם رقن ductum et cum אַרְגָּמָן أُرْجُوَان cognatum (de ደ vid. gramm. § 73) videtur, et mihi quidem hoc etymon probabilius est quam si quis vocabulum a زرق duxerit] *purpura caerulea* vel *hyacinthina*, ὑάκινθος Ex. 36, 9 (aliâs ያክንት፡). 10. 30. 32. 37. 40. 37, 3. 5; Num. 4, 6. 9. 11. 12. 15, 38; አልባሰ፡ ደርክኖ፡ Hez. 23, 6. 27, 7; ደርክኖ፡ ወሜላት፡ አልባሲሆሙ፡ Jer. 10, 9; ዘሕብረ፡ ደርክኖ፡ Apoc. 9, 17; Enc. Teq. 21 (vid. sub አጽገየ፡). — *Voc. Ae.*: ደርክኖ፡ ዘ፡ ብጫቴ፡ ሐር ።

ድርዕ፡ subst., Pl. አድራዕ፡ [دِرْع] *lorica, thorax, cataphracta* (aliâs: ልብሰ፡ ኀጺን፡), θώραξ 2 Esr. 14, 16; ይለብስ፡ ድርዐ፡ ጽድቅ፡ Sap. 5, 19; Org. 2; ἀσπίς Judith 9, 7 var.; አልባሰ፡ ድርዖሙ፡ μανδύας 2 Reg. 10, 4; ድርዐ፡ እንግድዓ፡ Hen. 8, 1. 52, 8; በድርዐ፡ እንግድዓ፡ ወበጽንዐ፡ ሃይማኖት፡ ወረሱ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡ Deg.; በልብሰ፡ ድርዐ፡ ኀጺን፡ Org. 5; አድራዕ፡ θώρακες 2 Par. 26, 14; Sx. Haml. 15; አድራዕ፡ መስተጽዕናን፡ („*cataphractae* per metonymiam pro) *cataphracti* equites", Org. 6 (sec. Lud.). — *Voc. Ae.*: ድርዐ፡ እንግድዓ፡ ዘ፡ ሐምበል፡; *aliud*: ብ፡ ጽሩር ።

ደርዐ፡ I, 1 (an 2? denom.) *lorica indui*: ሰማዕት፡ ረከቡ፡ ተስፋሆሙ፡ ደሪዖሙ፡ ወተዐጊሦሙ፡ Deg. (si quidem lectio sana est).

ድራይ፡ et **ድርዮስ፡** vid. sub ድርስ፡

ድርያሚን፡ v. **ብርያሚን፡** n. prgr. corruptum pro ድብርያሚን፡ i. e. דִּבְרֵי הַיָּמִים *acta diurna*, nomen libri biblici *Chronicorum* (aliâs ሕጹጻን፡) F. N. 2.

ደርገ፡ I, 1 [vicinum ደረከ፡; e significatu *calcandi* et *gradiendi* (דרג درج يَبِ) proficiscitur *sequi, assequi* (ادرك) et *sese invicem sequi, contineri* (ut طَرْقَةٌ *ordo, series*, دَرَك), *duplicare, obducere* (اطرق, طَرْقٌ) et *complicare, convolvere* (درج I. II. IV)] Subj. ይድረግ፡, *connexum, conjunctum esse inter se, cohaerere*: ወይደርጉ፡ (v. ወይደረጉ፡, v. ወይዴረጉ፡) ፪ δύο συνεζευγμέναι πρὸς ἀλλήλας Hez. 1, 11; ይድረግ፡ ዕሩየ፡ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔσονται ἴσοι Ex. 26, 24.

ዳረገ፡ I, 3 est vox forensis: *delegare* alqm alicui vel ad alqm, a quo solutionem accipiat, *delegationem facere*, c. c. Acc. delegationis, ut: በእንተ፡ ድርጎ፡ ዘይዳርግዎ፡ F. N. 33, 7; Inf. ዳርጎት፡ ibid.; vel c. Acc. ejus qui delegatur et c. ላዕለ፡ ejus ad quem delegatur: ለእመ፡ ዳረገ፡ ሠያጢ፡ ላዕለ፡ ተሣያጢ፡ ብእሴ፡ በንዋይ፡ si venditor delegat virum ad emtorem, a quo solutionem accipiat, ibid. [Amharice ዳረገ፡ significat *stipendium assignare* alicui, vid. Isenb. p. 164].

አድረገ፡ II, 1 *connectere, complicare, jungere, aptare*: ኢትዐምር፡ አሰረ፡ (v. አሲረ፡) ክልኤቱ፡ ኀጣይአ፡ ኀቡረ፡ ኢታድርግ፡ (v. ኢታድርክ፡) μὴ καταδεσμεύσῃς δὶς ἁμαρτίαν Sir. 7, 8; equos currui Org. 7; እኮ፡ በአፍራስ፡ ውስተ፡ ባእስ፡ አድረጎ፡ በአልጓሚሁ፡ οὐχ ἵππον εἰς μάχην ὁπλίσας εὐχάλινον Cyr. ad Th. f. 7. — *Voc. Ae.* ad Cyr.: አድሬጎ፡ ዘ፡ በቍሙ፡ በዘይቤ፡ ደርገ ።

ተደርገ፡ III, 1 et **ተደረገ፡** III, 2 *connecti, conjungi, adjungi*, ይደረጉ፡ v. ይዴረጉ፡ ፪ Hez. 1, 11; ይዴረግ፡ Org.— *Voc. Ae.*: ይዴረጉ፡ ዘ፡ ይገናኙ ።

ተዳረገ፡ III, 3 vox forensis: *delegationem recipere*: ዘይዳረግ፡ F. N. 33, 7; Inf. ተዳርጎ፡ ibid.; vel *delegari* c. ላዕለ፡ *ad* alqm, ibid.

አስተዳረገ፡ IV, 3 *unum alteri jungere, conserere inter se res*, 3 Reg. 7, 14.

ድሩግ፡ part. 1) *connexus, conjunctus, consertus*, Hen. 60, 20. — Adv. **ድሩገ፡** *una, pariter*, Lud. sine auct. 2) vox forensis: *delegatus, assignatus*, ut: **ንዋይ፡ድሩግ፡** vel **ንዋየ፡ድሩግ፡** *pecunia* vel *res delegata* F. N. 33, 7; **ዘድሩግ፡ላዕሌሁ፡** is ad quem delegatum est, ibid.

ደርግ፡ subst. *conjunctio, consertio*, Hen. 33, 3; plerumque adverbialiter a) **በደርግ፡** α) adv. *conjunctim, unà:* Enc. Jac. 11; **ሐወጹ፡ማኅበረነ፡ወባርኩነ፡በደርግ፡** Enc. Tachs. 16. β) praep.: **በደርገ፡** *in confinio* i. e. *ad, in:* **በደርገ፡ዐንቀጸ፡ዐጸድ፡** κατὰ τὴν πύλην τῆς αὐλῆς Ex. 37, 13. b) **ደርገ፡** adv.: *conjunctim, unà, pariter:* **በመለኮቱ፡ወሥጋሁ፡ደርገ፡ይፈውስ፡** θεϊκῶς τε ἅμα καὶ σωματικῶς Cyr. de r. fid. f. 60; **ዐጠነ፡ደርገ፡ምስሌሆሙ፡** Gad. T. H.; **ከመ፡ታዕርፍ፡ነፍሶሙ፡ወይኩኑ፡ደርገ፡ምስለ፡ሊቃናት፡ሰማያውያን፡** Genz. f. 46; Enc. Teq. 13; Mij. 4 (Lud.); Tachs. 12 (Lud.).

ድርገት፡ n. act. et subst., Pl. **ድርገታት፡** 1) *conjunctio, consociatio, congregatio, chorus:* **ከመ፡ያውርሶ፡** (Deus Stephanum Martyrem) **መንግሥተ፡ወድርገተ፡ምስለ፡እለ፡ይነሥኡ፡አክሊለ፡** Clem. f. 159; post resurrectionem iis obtingit **ድርገት፡ምስለ፡መላእክት፡** Cyr. f. 118; **ያብጽሑኒ፡ምስለ፡መላእክት፡ድርገተ፡ዘምሮ፡** (me adducant ad cantum cum angelis consociandum) Enc. Tachs. 12; Deg.; monachi **እለ፡ውስተ፡ብሕትውና፡** distinguuntur ab iis **እለ፡ውስተ፡ማኅበረ፡ድርገት፡** Phlx. 205; **ይብእ፡ኀበ፡ምኔት፡ማኅበረ፡ድርገተ፡አኀው፡** Phlx. 44; **ድርገቶሙ፡ለቅዱሳን፡** ὁ τῶν ἁγίων χορός Cyr. f. 107. 109; **ኅብረት፡ሰቆቃው፡ብከይ፡ማእከለ፡ድርገተ፡ማሕሌት፡** M. M. f. 187; abstr. pro concr.: **ከመ፡እኩን፡ድርገተ፡ውስተ፡ማኅበሮሙ፡** Org. 2. 2) *classis, ordo* (si non دَرَجَة دَرَج *gradus* dignitatis): **ወኵሉ፡ድርገታት፡** Lit. 173, 1; Christus **ዘይሴብሕዎ፡ድርገታተ፡ሐራ፡** (sc. **ሰማያዊ፡**) Deg.

ድርጎ፡ subst. *delegatio, delegatum, assignatum*, F. N. 33, 7 (vox forensis).

ዳራጊ፡ n. ag. (I, 3) *delegator, assignator* (vox forensis) F. N. 33, 7.

ተዳራጊ፡ n. ag. (III, 3) *is qui delegationem recipit*, F. N. 33, 7 (vox forensis).

ድርግሐ፡ vel **ደርግሐ፡** subst. *panni pars*, qua vestis reparatur, *panniculus* novus [a ܪܘܩܥܐ رُقْعَة רֶקַע رُقَع ductum; praefixo **ተ** passivo paulatim in **ደ** transmutato, vid. gramm. § 73]: **ይጠቀብ፡ደርግሐ፡ዐርቀ፡** (Platt: **ድረግሐ፡ልብስ፡**) ῥάκος ἄγναφον Matth. 9, 16; **ይጠቀብ፡ግምደ፡ደርግሐ፡** (Platt: **ግምደ፡ድርግሐ፡**) Marc. 2, 21; **ይጠቀብ፡ግመደ፡ድርግሐ፡ልብስ፡** (Platt: **ግምደ፡ድርግሐ፡ልብስ፡**) Luc. 5, 36. (Ex his lectionibus N. T. rom. forma **ደርግሕ፡** vel **ድርግሕ፡** statuenda videtur, quamquam in quibusdam libris Mss. formam **ድርግሐ፡** reperi Lud. diserte affirmat). — *Voc. Ae.:* **ደርግሐ፡ዘ፡ሐዲስ፡።**

ዳስ፡ subst. [cfr. دَسَّ *abscondidit, abdidit*] *umbraculum, casa, tugurium:* **ዳስ፡ዐፀቢ፡ወይን፡** σκηνή Jes. 1, 8; **ተግበር፡ዳስ፡** σκέπη 16, 3. (Amh. **ዳስ፡** a hut of twigs or brushwood, Isenb. p. 164).

ድስቅን፡ n. prgr. sc. δίσκος, *discus* (vel *patina*), cujus ad administrandum panem sacramentalem usus est: **ኢያቅርብ፡በድስቅን፡ወኢያቅርብ፡በጽዋዕ፡** Can. Neocaes. 13 (aliàs **መሶብ፡**)

ደስክን፡ et **ድስክን፡** subst. *tragelaphus*, Deut. 14, 5 (at sec. Lud. et Voc. Ae. *bubalus*). — *Voc. Ae.:* **ደስክን፡** v. **ደስክኖ፡** v. **ድስክን፡ዘ፡ጎሽ፡**

ደሰየ፡ inus., fortasse i. q. דּוּשׁ (דִּישׁ) دَاسَ *calcavit* terram pedibus.

ደሴት፡ subst., f. et m., Pl. **ደሰያት፡** *insula* Apoc. 1, 9; Act. 27, 4 rom.; 27, 26; **እለ፡ይነብሩ፡ውስተ፡ዛቲ፡ደሴት፡** Jes. 20, 6; **እለ፡ይነብሩ፡ደሴተ፡** 23, 2; **ደሴተ፡ኬጥኤም፡** Jer. 2, 10; **ሰብአ፡ደሴት፡** *insulani* Enc. Jac. 21; **ውስተ፡ደሰያት፡ዘርሑቅ፡** Jer. 38, 10; **እስከ፡ርሑቅ፡ደሰያት፡** Sir. 47, 16; **ደሰያት፡ዐበይት፡፯** Kuf. 8; Hen. 77, 8; **አድለቅለቃ፡ደሰያት፡** Hez. 26, 15; **ደሰያት፡ብዙኃን፡** 27, 3; Jes. 41, 2. 42, 10. 45, 16. 49, 1. 60, 9; Dan. 11, 18; Zeph. 2, 11; Ps. 71, 10. 96, 1; Gen. 10, 5; pro Sing. νῆσος Act. 13, 6. — *Voc. Ae.:* **ደሴት፡ብ፡በባሕር፡ያለ፡ከረብታ፡።**

ዳሲጶዳ፡ n. prgr., sc. δασύπους (in Acc.), *dasypus*, species leporis vel cuniculi: Lev. 11, 5; Deut. 14. 7. — *Voc. Ae.:* **ደስጲዳ፡** vel **ደስጴዳ፡ዘ፡ጽንቸል፡** v. **ጥንቸል።**

ደቀሐ፡ I, a [قَدَحَ קָדַח ثَقَبَ; fortasse etiam דָּקַר] *perforare, terebrare:* **በመድቅሑ፡ደቀሖሙ፡** ἐν τερέτρῳ ἔτρησεν αὐτό Jes. 44, 12.

መድቅሕ፡ subst. *terebra*, Jes. 44, 12 (vid. etiam **መቅድሕ፡** c. 460).

መዳቅሕ፡ subst. Pl.; inter vasa tabernaculi sacri enumerantur **አብሕርት፡ወመዳቅሕ፡ወመሣውር፡ወመዋድድ፡** al., Macc. f. 18; an pro **መቃድሕ፡** *situlae* vel *cochlearia?* an i. q. مَقَادِحُ a مِقْدَحٌ *ferra quibus extunditur ignis?* — *Voc. Ae.* praebet: **መድቃሕ፡** v. **መቅዳ፡ዘ፡ጪሩት፡።**

መድቅሕ፡ subst. (in Mss. passim **መቅድሕ፡**) *encaenia, initiatio* [videas annon a **ደቀሐ፡** *perforare* significatus novus *communi usui aperiendae rei* eodem modo ductus sit, quo *profanare* a חִלֵּל vel حَلَّ. Quod si probatur, statuendum erit, **መድቅሕ፡** antiquitus non de initiatione rerum sacrarum sed profanarum dictum, deinde autem etiam de rebus sacris usurpatum esse, quarum initiatio, ubi consecratione fit, proprie **ቅዳሴ፡** dicitur. Aliud etymon nescio; certe דָּקַר דָּקָה huc non pertinet] domus Deut. 20, 5; moenium 2 Esr. 22, 27; statuae Dan. 3, 2; Org. 4; altaris Num. 7, 10. 84. 88; templi 3 Reg. 8, 63; 2 Esr. 6, 16. 17; 1 Esr. 7, 7; in specie **መድቅሕ፡** *festum encaeniorum* (templi Hierosol.) Joh. 10, 22 rom.; Jsp. p. 294; *initiare* est **ገብረ፡መድቅሐ፡** Deut. 20, 5; 2 Esr. 6, 16. 22, 27.

ደቀሰ፡ I, 2 [Arabes habent دُكَاس *somni cupido*] *dormitare, somnolentum* vel *semisomnem esse, obdormiscere*, νυστάζειν Ps. 118, 28. 120, 3. 4; **ደቀሰ፡ወኖመ፡** 2 Reg. 4, 6; Act. 20, 9; **ደቀሱ፡ኖሎትከ፡** Nah. 2, 18; **ሕቀ፡ትደቀስ፡** Prov. 6, 10; Did. 4; **ኢይደቅሱ፡** Jes. 5, 27; Hen. 13, 7;

Matth. 25, 5; 2 Petr. 2, 3; **ሌሊተ፡ኢይነውሙ፡ወኢይዴቅሱ፡መዓልተ፡** Mavâs. n. 20; ὕπνωσαν Ps. 75, 6; **ደቀሱ፡ውስተ፡ምድር፡** obdormierunt in terra, Hist. VII Puer.; etiam *concumbere:* **ዘይዴቅስ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ወላዕሌሃ፡ትክቶ፡** Syn. f. 394. — *Voc. Ac.:* **ሰከበ፡ደቀሰ፡ዘ፡ተኘ።**

ድቁስ፡ part. *dormitans, semisomnis, somnolentus:* **ዘይነግሮ፡ለድቁስ፡** νυστάζοντι Sir. 22, 8; **ኢድቁስ፡ወኢንዉም፡** M. M. f. 322; Sx. Sen. 30.

ድቃስ፡ subst. *dormitatio, somnus* vel *sopor levis, somnolentia,* Ps. 131, 4; Prov. 6, 4. 24, 48; Sir. 34, 1; Gen. 2, 21; Luc. 9, 32; **ኢጥዕየ፡ድቃስ፡** Rel. Bar.

ምድቃስ፡ subst. *lectus cubicularis:* **ኢይኑም፡ውስተ፡ሠናይ፡ምድቃስ፡አላ፡ውስተ፡ሐመድ፡** Kedr. f. 10.

ደቀቀ፡ I, 1 et 2 [דקק דכך דכא ܕܩ دقّ دكّ et **ደግደገ፡**; amh. **ጠቃ፡** *minutum esse*; aeth. **ጠቀቀ፡** *subtilem esse*] *contundere, conterere, comminuere,* in mortario Num. 11, 8; **ደቁ፡ቅብአ፡** Jer. 47, 10 var.; omisso Acc. de tonitru quasi contundente et contundendo fragorem edente Hen. 59, 2.

አድቀቀ፡ II, 1 id., seq. Acc.: Ex. 32, 20; Deut. 9, 21; Num. 11, 8 var.; Macc. f. 7; **ታደቀቅዮሙ፡** Mich. 4, 13 var.; **ያደቅቆ፡ለኵሉ፡** Dan. 2, 40; Hen. 46, 4; ommisso Acc. Hen. 15, 11.

ድቁቅ፡ part. 1) *contusus, contritus, comminutus:* **ዕጣን፡ዘድቁቅ፡** Lev. 16, 12; Ex. 30, 36. 30, 7 var.; **ድቁቅ፡አግዕልት፡** Jes. 30, 14. 2) *minutus, tenuis,* Ex. 16, 14; Jes. 27, 9; **እንድቅ፡በድቁቅ፡ወአሐንጽ፡በሕጹጽ፤እጠበልል፡በረቂቅ፡ወአነሥእ፡በድኩም፡** (de Deo) Clem. f. 83; de voce *tenui* vel *exili:* **ድቁቅ፡ቃሉ፡** Sx. Nah. 15 (at in Enc. **ደቂቅ፡**).

ደቂቅ፡ adj. et subst. I) Adj., f. **ደቃቅ፡**, Pl. f. **ደቂቃት፡** et **ደቃቃት፡**, c. **ደቃውቅ፡** (quamquam raro, Lud. e Libr. Myst., vid. **አርዌ፡** c. 743) 1) *comminutus, contusus, contritus,* Ex. 30, 7; **ገብሰስ፡ደቂቅ፡** Jes. 27, 9 cod. Laur.; 30, 14 var.; **ትገብር፡ደቃቀ፡** λεπτὰ ποιήσῃς 30, 22; **ጼው፡ደቃቅ፡** Enc. Hed. 1. 2) *minutus, parvus, pusillus, tenuis:* **ክነፍ፡ደቃቅ፡ወቀጠንት፡** 4 Esr. 11, 4; **አስናኒሁ፡ደቃቅ፡ወበሊኃት፡ከመ፡አስናነ፡ከልብ፡** Jsp. p. 280; **ይሣርር፡ዲበ፡ማይ፡ወየሐንጽ፡በደቃቅ፡** (de Deo) Lit. Joh. (vid. **ድቁቅ፡**); **እንስሳ፡ዐበይት፡ምስለ፡ደቃቅ፡** Ps. 103, 27; **አብትር፡ደቃቅ፡** ῥαβδία μικρά Herm. p. 62; **እለ፡ደቃቅ፡ንቅዐቶሙ፡** σχισμὰς μικρὰς ἔχοντες, p. 97; **እለ፡ይፌጽሙ፡ታሕጻጺተ፡ደቂቃት፡ኀጣውእ፡** Clem. f. 146; **አራዊት፡ደቃቅ፡** *insecta* Enc. Jac. 5; **አራዊት፡ደቂቅ፡ዘይሠርር፡** Const. Ap. 52; **አሕባለ፡ሥርው፡ደቃቃት፡** Macc. f. 20; **ደቂቅ፡ቃሉ፡** (vid. **ድቁቅ፡**) Enc. Nah. 15. II) Adj. et plerumque subst.: *parvus aetate, parvulus, adolescens,* f. **ደቂቅት፡** sed nonnisi rarissime usurpatum, ut: **ደቂቅት፡ድንግልት፡** Phlx. 58; est nomen Sing. et Coll.; Pl. autem raro formatur, ut: **ደቃውቅ፡** N. T. rom. f. 113, 2, et Pl. Pl. **ደቃውቃት፡** Kid. f. 10 (vid. infra n. 2, d). 1) Sing.: a) *puer* Jes. 3, 5; 1 Cor. 13, 11; **ወልድየ፡ንዱሁ፡ደቂቅ፡ውእቱ፡** 1 Par. 22, 5. b) *filius* Gen. 19, 38. 2) Coll. a) *parvuli, pueri* cum *puellis, adolescentes:* νήπιοι Ps. 8, 3; **ደቂቅ፡ድኩማን፡** τὰ παιδία ἁπαλώτερα Gen. 33, 13; Matth. 11, 16. 19, 14; **፯ደቂቅ፡** septem pueri (dormientes) Sx. Ter 13; Nah. 20; Enc. Mag. 8; **፫ደቂቅ፡** (Dan. 3) Sx. Teq. 20; Cod. Mus. Brit. XXIX, 24. b) *liberi:* **ከላእነ፡ደቂቅነ፡** μικροὺς ἡμῶν Thren. 4, 18; **ደቂቅየኒ፡** τὰ νήπιά μου Job 31, 10; παιδία, τέκνα Gen. 31, 17; Ex. 10, 2; Jer. 2, 30; Jes. 14, 21; Sir. 3, 2; Act. 21, 5; Rom. 8, 21; 2 Cor. 6, 13; 1 Joh. 3, 2; **ደቂቀ፡ተባዕት፡** 1 Par. 25, 5. c) plerumque: *filii* (opp. filiabus), Gen. 6, 18. 46, 7; **ደቂቀ፡አሮን፡** Lev. 6 et 7; Ruth 4, 15; 1 Reg. 2, 21. 8, 1. 2; Jes. 8, 18. 49, 22. 56, 5; Jer. 7, 31. 14, 16; Hez. 23, 4; Job 42, 13; Sir. 30, 30; Matth. 20, 20. 21; Act. 2, 17, al. creberrime. α) **ደቂቀ፡ደቂቅ፡** vel **ውሉድ፡** *nepotes* Gen. 46, 7; Ex. 10, 2; Deut. 4, 9; Jud. 12, 14; Job 42, 16; 1 Tim. 5, 4. β) *posteri, progenies:* **ደቂቀ፡እስራኤል፡** Ex. 1, 1 seq. (vid. ann. ad Ex. 15, 1 et Oct. P. II p. 58); Act. 7, 16. 37; **ደቂቀ፡እጓለ፡እመሕያው፡** Ps. 11, 9; Eph. 3, 5; **አዳም፡ወደቂቁ፡** Org. γ) *alumni, discipuli, asseclae, sodales:* **ደቂቀ፡ነቢያት፡** 4 Reg. 2, 3. 5. 4, 38; **ደቂቅየ፡** Sir. 3, 1; 1 Joh. 2, 1. 18; **ደቂቀ፡ጥበብ፡** Matth. 11, 19; **ደቂቀ፡ጋኔን፡** 1 Joh. 3, 10; **ደቂቁ፡ለአቡነ፡ተክለ፡ሃይማኖት፡ዘደብረ፡ሊባኖስ፡** Matth. rom. in Epil.; Enc. Genb. 18; **ደቂቁ፡ለመርዓዊ፡** Matth. 9, 15; Eph. 2, 2. δ) *participes* rei, *praediti* re 2 Reg. 13, 28. 17, 10. ε) *cives, incolae:* Ps. 149, 2; Jer. 2, 16; N. T. rom. f. 113, 2; **ደቂቀ፡ሕዝብከ፡** *populares* tui Jer. 17, 19; cfr. **ደቂቅ፡** Hen. 39, 1 (sine dubio pro **ደቂቀ፡ሰማይ፡**). d) *minores:* **፲ወ፪ደቂቀ፡ነቢያት፡** XII prophetae minores, Sx. Haml. 13; Nah. 30; **ደቃውቃት፡** (opp. **ዐቢይ፡ክርስቲያን፡**) *neophyti* Kid. f. 10. e) *famuli, servi* (aliâs **ደቅ፡**): διάκονοι Esth. 2, 2; παιδάρια 2 Reg. 13, 29. 16, 2 al. f) *pulli* animalium Job 39, 3. 16; columbae Phlx. 105.

ደቅ፡ subst., coll. et sing. 1) coll. a) *parvuli, pueri,* Matth. 14, 21. 19, 13; **ረከበ፡ደቀ፡ንኡሳነ፡** 4 Reg. 2, 23. b) *filii:* Gen. 5, 4. 7 seq.; 11, 11. 12; Ex. 18, 5 al. (quamquam **ደቂቅ፡** magis frequentatur). Trsl.: **ደቀ፡ሞት፡ኵልክሙ፡** (i. e. morti destinati) 1 Reg. 26, 16; **ደቆሙ፡ለነቢያት፡** 3 Reg. 20, 35. 2) *famulus, servus,* a) Sing.: **ወሀሎ፡ዳንኤል፡ደቀ፡ጽርሑ፡ለንጉሥ፡** συμβιωτὴς τοῦ βασιλέως *cubicularius* Dan. ap. 13, 2; Act. 12, 20 rom. b) Coll.: Gen. 22, 3. 5; Num. 22, 22; Ruth 2, 9. 15; 1 Reg. 9, 3. 16, 18. 21, 4. 25, 9. 26, 22. 28, 7; 2 Reg. 1, 15. 2, 12. 13 (milites). 21. 4, 12. 13, 29. 16, 2; Jes. 37, 5; Luc. 8, 29 al.; **ደቀ፡ጽርሕ፡** *cubicularii* Jes. 39, 7.

ደቃቅ፡ vid. sub **ደቂቅ፡**

ደቂቃ፡ subst. i. e. دَقِيقَة, Pl. **ደቃይቅ፡** *pars sexagesima gradus astronomici* (Minute), Abush. 54.

ደቂቅና፡ subst. *pueritia, adolescentia,* **በደቂቅናሁ፡** (opp. **በልህቅናሁ፡**) Phlx. 35; **ለማርያም፡ኢከልአ፡ደቂቅናሃ፡** Phlx. 54.

መድቀቅት፡ (sec. Lud. etiam **መድቀቅ፡**) subst. *mortarium, pila,* θυΐα Num. 11, 8 (quamquam Ludolfi Gregorius exponebat *mola,* minor quam **ማሕረፅ**).

ዱቍንዱቍ፡ subst. *securis, bipennis,* πέλεκυς 3 Reg. 6, 11. [Etymon, si quidem a **ደቀቀ፡** petendum est, instrumentum *tundendo* magis vel *minuendo* quam *dolando* idoneum indicat]. — *Voc. Ac.:* **ዱቍንዱቅ፡** v. **ዱንቍንቍ፡** v. **ዱቁዱቍ፡ዘ፡ደንገዐር፡** v. **ደንገጸር፡**

ዱብ፡ *ursus* vid. sub II **ደበበ፡**

ዲበ፡ *supra* vid. sub I **ደበበ፡**

ደበለ ፡ rad. inus., quae, cognata cum دال a significatu *circumeundi* et *circumagendi* profecta deinde significat *conglobare* ut buccellam, placentam (Ges. thes. p. 311 sub דבל), denique *in unum cogere, colligere* (دبل):

ተዳበለ ፡ III, 3 ut videtur *se colligere* vel *recipere*, de exercitu: **ተዳበለ ፡ ዐራዊ ፡ ወተመዊኦ ፡ ጐየ ፡** ho. Theodoti in Cyr. f. 111.

መድበል ፡ subst. *coetus, chorus, conventus, concilium:* **መድበለ ፡ ማኅበር ፡** χοροὶ τῶν παρεμβολῶν Cant. 7, 1; ecclesia Christiana est **መድበለ ፡ ማኅበር ፡** Clem. f. 103; **መድበለ ፡ ቅዱሳን ፡ አኀው ፡** Enc. Sen. 16; ἐν τῇ μεσοπεντηκοστῇ **አዘዙ ፡ (መምህራን ፡) ይግበሩ ፡ መድበለ ፡** Enc. Mij. 17; i. q. *globus* sociorum, ut: **ለእለ ፡ ምስሌሁ ፡ መድበል ፡** Sx. Masc. 9; **ሰላም ፡ ለ ጸንጠሌዎን ፡ መድበሉ ፤ ፻ አምኣት ፡ ወ ፳ እለ ፡ ተጋደሉ ፡** Enc. Teq. 6. — *Voc. Ae.:* **ጉባኤ ፡ እንግልጋ ፡ መድበል ፡ ማኅበር ፡ ብዱላት ፡፡**

መድበለ ፡ quadrl. I (denom.) *se conglobare* i. e. *convenire, concilium habere:* patres **በቍስጥንጥንያ ፡ ዘመድበሉ ፡** Enc. Ter. 15. — *Voc. Ae.:* **አንገለጉ ፡ መድበሉ ፡ ተጋብኡ ፡ ብ ፡ ተከማቹ ፡፡**

አመድበለ ፡ II *concilium habere, conventum instituere:* **ሰላም ፡ ለአንድራኒቆስ ፡** (uni e 72 discipulis) **እብሎ ፤ ውሒዘ ፡ መንፈስ ፡ ዘሰትየ ፡ ምስለ ፡ ሐዋርያት ፡ በአመድብሎ ፤** Enc. Genb. 22 (sec. Lud. 27). — *Rad. Abb.:* **አመድበለ ፡ ዘ ፡ ሰበሰበ ፡፡**

ዳቤላ ፡ et **ደቤላ ፡** subst., m., Pl. **ዳቤላት ፡** et **ደቤላት ፡** 1) mas pecoris caprini et ovilli, a) *hircus, caper:* **ደቤላ ፡ ዘጠሊ ፡** τράγος αἰγῶν Dan. 8, 5 seq., **ዳቤላ ፡ ጠሊ ፡** Kuf. p. 123 (coll. Gen. 37, 31); **ማእከለ ፡ በግዕ ፡ ወበግዕ ፡ ወማእከለ ፡ በሓኵ ፡ ወዳቤላ ፡** (v. **ደ" ፡**) κριῶν καὶ τράγων Hez. 34, 17; **፯ ደቤላት ፡** Kuf. p. 64 (Vrs. Lat.: *hirci*); **አብሓኪ ፡ ወአባግዐ ፡ ወደቤላተ ፡** (Vrs. Lat.: arietes et oves et *hircos*) p. 119. 116 (ubi Vrs. Lat. deest); *aries* autem in libro Kuf. exponitur **በሓኵ ፡** (quod nunc, Versione Latina inspecta, ad **በሓኵ ፡** c. 499 annotare juvat). b) *aries*, Hen. 90, 10 [illegible] 16. 31 (ubi ex **አባግዕ ፡** nascuntur **መሓስዕ ፡** *agni masculi*, qui inde a commate 10 **ዳቤላት ፡** nominantur). — Dubia est significatio in his locis: **ደቤላተ ፡** (v. **ደ" ፡**) **ወአብሓኪ ፡ ወአስዋረ ፡** κριοὺς καὶ μόσχους καὶ τράγους Hez. 39, 18 (at ex Hez. 34, 17 sequi videtur, interpretem non κριοὺς sed τράγους **ዳቤላት ፡** vertisse); **ናሁ ፡ አነ ፡ እፈትሕ ፡ ማእከለ ፡ ደቤላ ፡ ወጠሊ ፡** Did. 6 (ed. Platt p. 40) ex Hez. 34, 17 (ubi quid Vers. Aeth. habeat, videas supra sub nr. a). 2) mas pecoris bubuli, *taurus*, Sx. Mij. 30, ubi refertur, Christianos ecclesiae primitivae Alexandriae aedificasse ecclesiam satis notam **ውስተ ፡ ዐጸደ ፡ አልህምት ፡ ኀበ ፡ ጽንፈ ፡ ባሕር ፡**; in eam irruptione facta Alexandrinos ethnicos Marcum Evangelistam cepisse et laqueum collo ejus injecisse **ወሰሐብዎ ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ ሀገር ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ንስሐቦ ፡ ለዳቤላ ፡ ውስተ ፡ ዐጸደ ፡ ላህም ፡**; deinde in Enc.: **ሰሐብዎ ፡ በአሕባል ፡ ውስተ ፡ ዐጸደ ፡ ስምዕ ፡ ከመ ፡ ዳቤላ ፡**; praeterea M. M. f. 43, ubi legitur: **ማርቆስ ፡ ወንጌላዊ ፡ ሰበከ ፡ በአድያመ ፡ ግብጽ ፡ ወለእስክንድርያ ፡ ሰሐብዎ ፡ ውስተ ፡ ኵሉሕ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ንስሐቦ ፡ ለዳቤላ ፡ ዘላህም ፡ ወተከሰወ ፡ ደሙ ፡ ውስተ ፡ አስኳት ፡** — *Voc. Ae.:* **ዳቤላ ፡ ዘ ፡ የፍየል ፡ አውራ ፡**; **በሓኵ ፡ ዘ ፡ የበግዕ ፡ አውራ ፡** [Hoc vocabulum quondam in libro Das Buch Henoch, überſetzt und erklärt 1853 p. 279 cum amh. **ዳቦል ፡** *catulus* (Isenb. p. 105) composui, et collatis دُبْل دَوْبَل دُوَيْل *asellus*, دَوْبَل *porculus nefrens* proprie *fetum* et *pullos* bestiarum significare censui, a **ደበለ ፡** vel دال eodem fere modo ductum, quo **እጕል ፡**, **እጓል ፡** עֵגֶל a עגל. At usus loquendi supra descriptus non *pullum* vel *juvencum* sed *marem* indicat, quare videas, annon **ዳቤላ ፡** a *coëundo* dictus sit (coll. זבל de hominibus Gen. 30, 20). Plane reprobandum est, quod nonnulli conjecerunt, **ዳቤላ ፡** a δάμαλις ductum esse].

ደብር ፡ subst. m., rarius f. (ut 3 Reg. 16, 24 var.) [huic nomini plerique conferunt ܛܘܪ *mons*, טַבּוּר *locus editus*, טַבּוּר *umbilicus*; sed etiam arab. دُبُر *tergum* ab *eminendo* dictum videtur, et significationes radicum دبر et דבר *pone esse* al. secundariae sunt; vicinum est I **ደበበ ፡**] Pl. **አድባር ፡**, Pl. Pl. **አድባራት ፡** 1) *mons* Gen. 22, 14; Ex. 19, 2 seq.; 24, 12 seq.; Deut. 4, 16; Ps. 2, 6. 14, 1. 23, 3; **ደብር ፡ ነዋኅ ፡** Job 40, 15; Jes. 14, 13. 25, 6; **ደብር ፡ ዐቢይ ፡ ወነዋኅ ፡** 57, 7; Jer. 3, 6; **ደብረ ፡ ዘይት ፡** Zach. 14, 4; **ደብረ ፡ ቅብአ ፡** 2 Reg. 15, 30; Matth. 4, 8. 5, 1. 14. 17, 20. 21, 21 al. crebro; **ደብር ፡ ብዱት ፡** (fem.) Sx. Nah. 13; **አድባር ፡ ነዋኃት ፡** Gen. 7, 19; Ps. 94, 4; Jer. 2, 20; Deut. 12, 2; **አድባር ፡ ነዋኃን ፡** Hen. 1, 6; **አድባር ፡ ነዋኅ ፡** Jes. 14, 13. 30, 25; Job 9, 5. 28, 9; Sir. 43, 16; **አድባረ ፡ እስራኤል ፡** Hez. 6, 2; 2 Reg. 1, 21; 4 Reg. 17, 10; Hen. 18, 6. 24, 2; Apoc. 17, 9 al.; de montibus ignivomis vid. Clem. f. 32. a) in Gen.: *montanus:* ut: **ሣዕረ ፡ ደብር ፡** χόρτος ὀρεινός Prov. 27, 24. b) **ደብር ፡** nonnumquam *montes, montanum, regio montana*, ut Deut. 33, 2; Jos. 17, 16. 20, 7. 21, 11; Jud. 1, 19; 1 Reg. 22, 14; **ደብረ ፡ አሱር ፡** Kuf. 8, et crebrius **አድባር ፡** Jos. 11, 21; **አድባረ ፡ አርሞን ፡** Sir. 24, 13; **አድባረ ፡ አራራት ፡** Kuf. 8; Gen. 8, 4; ἡ ὀρεινή Jud. 1, 9; Jos. 2, 16; **አሕጉረ ፡ አድባር ፡** Jer. 40, 13; Judith 1, 6. 2, 22. 5, 3. c) **ደብረ ፡ ሀገር ፡** 2 Reg. 20, 19 et **ደብረ ፡ አህጉር ፡** *metropolis* Jos. 14, 15. 15, 13. 21, 11; Jes. 1, 26. d) (**በዓል ፡**) **ዘደብረ ፡ ታቦር ፡** *festum transfigurationis* vid. sub **ታቦር ፡**; **ዘደብረ ፡ ዘይት ፡** *dominica montis oliveti* est dominica jejunii quadragesimalis quarta, Cod. Mus. Brit. XXXII (Catal. p. 38); cfr. Lud. Comm. hist. p. 386. 2) *finis, terminus* (cfr. etiam amh. **ደምበር ፡**, nec non aeth. **ደወል ፡**) terrae, regionis: **ደብር ፡** Gad. Ad. f. 167; **አድባር ፡** ὅρια *fines* Gen. 10, 19. 47, 21; Ex. 7, 27. 10, 4. 14. 13, 7. 23, 31; Num. 32, 33; Deut. 3, 16; Mich. 5, 5; Matth. 4, 13; in specie **አድባራት ፡** *dioecesis* episcopi, F. M. 31, 1 al. crebro; Sx. Masc. 13. 3) a) *monasterium* sive *coenobium* (vid. Lud. hist. Ae. III, 3, 40): Reg. Pach.; Sx. Masc. 7; Teq. 1; Mag. 27; **ደብረ ፡ ሊባኖስ ፡** monasterium Abyssiniae celeberrimum; nomina multorum aliorum recenset Lud. lex. Aeth. c. 503; Pl. **አድባር ፡**, ut: **አድባረ ፡ ገዳም ፡** Lud. ex Enc. Jac. 14; plerumque **አድባራት ፡** Gad. T. H.; Abush. 50; Sx. Masc. 7 al. b) *regio monasteriorum*, ubi plura vel multa coenobia sunt, ut: **መዳልወ ፡ አልባብ ፡ ተሰምየት ፡ እስከ ፡ ዮም ፡ ደብሩ ፡** Enc. Mag. 27 (vid. **መድሎት ፡**); **አባ ፡ መቃርስ ፡ ዘደብረ ፡ አስቄጥስ ፡** Sx. Masc. 10. 4) **ደብር ፡**, Pl. **ደብራት ፡** vid. sub **ዳብር ፡**

ዳብር ፡ et **ደብር ፡** subst. (semel **ዳቤራ ፡** Jos. 15, 36 ann.), Pl. **ዳብራት ፡** et **ደብራት ፡** respondet Graeco ἔπαυλις Jud. 10, 4; Jos. 15, 36. 45—60 c. annot. (ubi κῶμαι **አዕጻዳት ፡** translatum est), sive *territorium* (vid. **ደብር ፡** *finis* et *dioecesis*) vel *villa, pagus*, sive *pascuum* ut דֹּבֶר ܕܒܪܐ دَبْر, si quidem a radice דבר in Geez alias haud usitata derivatur, quod difficile videtur).

ደበርቢር ፡ subst. *clivulus* (arte factus), qui dorsi instar eminet idemque *dorsi adminiculum* est (Rückenwand): monachi ይኑሙ፡ እንዘ፡ ኢይሰክቡ፡ (ne cubantes dormiant) አላ፡ ከመ፡ እንተ፡ አትራኖስ፡ ዘንድቅ፡ ይግበሩ፡ ደበርቢረ፡ ወውስቴቱ፡ ይነጽፉ፡ አልባሲሆሙ፡ ወይሰክቡ፡ (dormient) ንቡረ፡ Reg. Pach.

አንደባሩ፡ et **አንዳባሩ፡** nomen formae insolitae, νόθοι, *degeneres, spurii* Hebr. 12, 8 (pro quo Chr. ho. 29 exhibet ነኪራን፡); ወልድ፡ ዘኢተገሠጸ፤ ፈረስ፡ ዘኢተረየፀ፤ አንደባሩ፡ Prov. Th. P. XVIII. [Fortasse a ዱብረወ፡ V i. e. *retrocessit* a genere seu *degeneravit*]. — *Voc. Ae.*: አንደባሩ፡ ዘ፡ ሰነፍ፡ ወበ፡ ዘ፡ ሴሰኛ ።

ዳቤር፡ vel **ዳቢር፡** n. prgr. sc. δαβίρ i. e. דְּבִיר *adytum* (*sanctum sanctorum*) templi Hierosolymitani 3 Reg. 6, 9. 16. 18. 21. 7, 35. 8, 6. 8; 2 Par. 3, 16. 4, 20. 5, 7—9; eodem nomine in Aethiopia ea aedium sacrarum pars, quam vulgo Chorum dicunt, appellatur, vid. Lud. Hist. Ae. III, 6, 20 et Comm. p. 366 n. 5. — *Voc. Ae.*: ዳቤር፡ ወጠረጴዛ፡ ዘ፡ መንበረ፡ ታቦት ።

ዱብራን፡ vel **ደበራን፡** n. prgr. sideris coelestis, sine dubio الدَّبَرَان *hyades* quinque in Tauro (vid. Ideler Unterſuchungen p. 136. 141. 287), in specie, stella lucida in oculo Tauri: ዘገብሮ፡ ለትርያ፡ ወአስተጋብኦን፡ (v. "አሙ፡ et "አ፡) ለዱብራንሂ፡ (v. ለደበ"፡) Job 9, 9 (in quibusdam Codd.); ትክልኑ፡ ተአኀዞ፡ ለትርያ፡ ከመ፡ ኢትሑር፡ ወርኢከኑ፡ ፍኖተ፡ (v. ፍኖቶ፡ ለ)ዱብራን፡ ወሙጻአ፡ Job 38, 31 (in quibusdam Codd.). In utroque loco Aethiops a textu LXX recepto recedit.

ድቡስ፡ et **ድንቡስ፡**, n. prgr. sc. دَبُّوس, Pl. **ድቡሳት፡** et **ድንቡሳት፡**, nec non Pl. Pl. **ደባቢሳት፡**, *clava* vel *tudes* (capite ferreo praedita): አዘዘ፡ ከመ፡ ይዝብጥዎ፡ በድቡሳት፡ ዘኀጺን፡ Sx. Tachs. 8; ይዝብጥዎ፡ በድንቡሳት፡ Sx. Ter 1; ድንቡሳት፡ ዘኀጺን፡ Sx. Haml. 8; ዘበጥዎ፡ በደባቡሳተ፡ (sic est scriptum pro በደባቢሳተ፡) ኀጺን፡ ዲበ፡ አፉሁ፡ Sx. Sen. 27; in Enc. ejusdem diei ድንቡስ፡ ክቡድ፡; ድንቡሳት፡ ዘብርት፡ Sx. Mij. 26; ቀሠፍዎ፡ በድንቡሳት፡ በሊኃት፡ እስከ፡ ተሰብሩ፡ ገበዋቲሁ፡ ወበኡ፡ ውስተ፡ ከርሡ፡ Sx. Mij. 12.

I. **ደበበ፡** inus., cui significationem *eminere* vel *superiorem esse* infuisse ipsa vocabula derivata ostendunt; vicinum est ደብር፡ — *Rad. Abb.*: ደበበ፡ ዘ፡ ዘረጋ ።

ዲበ፡ praep. [sive a ደበበ፡ sive a ዴበ፡ propagata] antiquitus ዲቤ፡ (ut Matth. 14, 26 et 24, 2 rom.; Joh. 12, 15 et 13, 25 rom.) quae forma ante pronomina suff. semper retinetur (gramm. § 167, 3), dein plerumque ዲበ፡ 1) ዲበ፡ simplex: *super, supra, in*, plerumque ἐπί, de statu quietis et de motu (cum ላዕለ፡ multis in locis permutatur, sed proprie ab eo distinguitur, sicut ἐπί auf ab ὑπέρ über, ita quidem, ut ዲበ፡ magis de iis quae in superiore rei parte posita sunt, ei insistunt vel incumbunt, minus de iis, quae rei imminent et super eam suspensa sunt, usurpetur: ዘይወግር፡ እብነ፡ ላዕሌሁ፡ (über ſich) ትወርድ፡ ዲበ፡ (auf) ርእሱ፡ Sir. 27, 25; አዕረፈት፡ በረከት፡ ላዕለ፡ ያዕቆብ፡ ዲበ፡ ርእሱ፡ 44, 23): እብን፡ ዲበ፡ እብን፡ Marc. 13, 2; አግብርት፡ ዲበ፡ አፍራስ፡ Koh. 10, 7; ርእስኪ፡ ዘዲቤኪ፡ Cant. 7, 6; እደውኪ፡ ዲበ፡ ርእስኪ፡ Jer. 2, 36; Apoc. 4, 4; መንፈስ፡ ዚአየ፡ ውእቱ፡ ዘዲቤከ፡ Jes. 59, 21; ይነብር፡ ዲበ፡ መንበር፡ Matth. 19, 28. 23, 2; ያንብርዋ፡ ዲበ፡ ተቅዋማ፡ 5, 15; Joh. 19, 19; ቆመት፡ ዲበ፡ ምድር፡ Dan. 7, 4; ይሰክብ፡ ዲበ፡ ምስካቡ፡ Job 33, 15; 1 Esr. 3, 6; ይርፍቁ፡ ዲበ፡ ሣዕር፡ Marc. 6, 39; እለ፡ የኀድሩ፡ ዲበ፡ የብስ፡ Hen. 54, 9; ይጼዐን፡ ዲበ፡ አድግ፡ Joh. 12, 15; አስመኩ፡ ዲቤከ፡ Hez. 29, 7; ያሰክምዎ፡ ዲበ፡ መታክፍቲሁ፡ Matth. 23, 4; ወድቀ፡ ዲበ፡ ኰኵሕ፡ Matth. 13, 5. 21, 44; ዲበ፡ ዘይወርድ፡ መንፈስ፡ Joh. 1, 33; ዲበ፡ ኰኵሕ፡ አሐንጽ፡ Matth. 16, 18; Eph. 2, 20; ዘይወዲ፡ እብነ፡ ዲበ፡ ሞጸፍ፡ Prov. 26, 8; ንሥኡ፡ አርዑትየ፡ ዲቤክሙ፡ Matth. 11, 29; ሶጠት፡ ዲበ፡ ርእስየ፡ 26, 12; ተክዕወ፡ ዲበ፡ ምድር፡ 23, 35; ወሀብኩ፡ መንፈስየ፡ ዲቤሁ፡ Jes. 42, 1; አፍሓመ፡ እሳት ፡ ታስተጋብእ፡ ዲበ፡ ርእሱ፡ Prov. 25, 22; Rom. 12, 20; ጽሑፍ፡ ዲበ፡ Sx. Ter. 17 (vid. sub ተድባብ፡); እንስሳ፡ ዘሀሎ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Lev. 11, 2; Gen. 1, 28. a) post verba tegendi et vestiendi: ክዱን፡ እብን፡ ዲቤሁ፡ Joh. 11, 38; Hen. 14, 24; Job 39, 19; Joh. 20, 7; de vestibus alicui superindutis: ኢየሀሉ፡ ዲቤሆሙ፡ ፀምር፡ Hez. 44, 17; ሀሎ፡ ዲቤሁ፡ ልብስ፡ ጥቁብ፡ Phlx. 136, vel de tutela, qua quis protegitur Ps. 102, 16. 17; vel precari *pro* alqo Ex. 8, 5. 24. b) de onere, quod est super alqm: ጌጋይነ፡ ወኀጢአትነ፡ ዲቤነ፡ ውእቱ፡ Hez. 33, 10; ከብደ፡ ቀትል፡ ዲበ፡ ሳኦል፡ 1 Par. 10, 3. c) de potestate, qua quis superat alios: ነግሠ፡ ዲበ፡ 1 Par. 18, 14; ሤምኮ፡ ዲበ፡ ኵሉ፡ Ps. 8, 6; 1 Par. 9, 29; Ex. 2, 14; Hen. 20, 5; አመጽእሙ፡ ዲቤኪ፡ ወየዐግቱኪ፡ Hez. 23, 22; Gen. 6, 17; et de praestantia Koh. 1, 16. d) nonnumquam: *per* vel *trans superficiem* rei, darüber hin: Matth. 14, 25; Joh. 6, 19; ሐመር፡ ዲበ፡ ሞገድ፡ እንተ፡ ተሐውር፡ Prov. 24, 54; ፍኖተ፡ አርዌ፡ ምድር፡ ዲበ፡ ኰኵሕ፡ ibid.; ሰፍሐ፡ እዴሁ፡ ዲበ፡ ባሕር፡ Ex. 14, 21; et passim *ad*, *in* vertere licet: እደዊሃ፡ ትሰፍሕ፡ ዲበ፡ ዘይበቍዕ፡ ἐπὶ τὰ συμφέροντα Prov. 28, 37; ከልብ፡ ዘይገብእ፡ ዲበ፡ ቂያኡ፡ Prov. 26, 11; 2 Petr. 2, 22; ነፍኀ፡ ዲበ፡ ገጹ፡ መንፈሰ፡ Gen. 2, 7; ዕፃ፡ በጽሐ፡ ዲበ፡ ማትያስ፡ Act. 1, 26. e) de imminendo et suspendendo rei: (an) *ad*, *in*: ነበረ፡ ዲበ፡ ዐዘቅት፡ Ex. 2, 15; በከየ፡ ዲበ፡ ክሳዱ፡ Kuf. 31; ኢይቢታ፡ ዲበ፡ መሰቅል፡ Joh. 19, 31; ተሰቅለ፡ ዲበ፡ ዕፅ፡ 1 Petr. 2, 24; ረፈቀ፡ ዲበ ፡ እንግድአሁ፡ Joh. 13, 25. 21, 20; ከመ፡ እስልጥ፡ መቅሠፍትየ፡ ዲቤሆሙ፡ ἐν αὐτοῖς Hez. 20, 8. 2) a) de causa: *ob*, *de*, ዲበ፡ ሀጕለ፡ ውሉዶሙ፡ ይግዕሩ፡ Hen. 12, 6; ተፈሥሐ፡ Sir. 23, 3; Hen. 97, 2; በከየ፡ Hen. 95, 1; ሠሐቀ፡ Job 6, 26; ተሳለቀ፡ Gen. 39, 17; Job 6, 27; ተምዐ፡ Ex. 4, 14, al. b) post verba confidendi: Hen. 94, 8. 63, 7. c) *adversus, contra, in*: Matth. 12, 32 rom.; 24, 7; Act. 23, 5. 30 (εἰς); Marc. 3, 29; Hen. 10, 9. 56, 7; Ex. 17, 3 var.; Num. 16, 3; Deut. 15, 9; Ps. 14, 4; Hez. 32, 9. 10; ያነብሩ፡ መዓቅበ፡ ዲቤኪ፡ እንተ፡ ዐውድኪ፡ 23, 24; al. d) addendo et cumulando: *super, insuper, ad*, ይዌስክ፡ ዓዲ፡ ዲቤሁ፡ Sir. 21, 15; Ps. 68, 31. 70, 15; Ex. 1, 10; መቅሠፍት፡ ዲበ፡ መቅሠፍት፡ ወጽልእ፡ ዲበ፡ ጽልእ፡ Kuf. 23 (vid. በዲበ፡); ወዲበ፡ ዝኒ፡ ወሰከ፡ ላዕለ፡ ሥጋሁ፡ ቅሥፈተ፡ Enc. Tachs. 24. II) Componitur cum aliis praepositionibus: 1) በዲበ፡ *super, supra, in* a) post verba commorandi: በዲበ፡ ምድር፡ Matth. 9, 6. 23, 9; Joh. 17, 4; Hen. 12, 5; Ps. 9, 42. 109, 7; Gen. 6, 12; Dan. 2, 10; ቀሡት፡ በዲበ፡ መትከፍታ፡ Gen. 24, 18; በዲበ፡ ምስካቢሆሙ፡ Ps. 149, 5; በዲበ፡ አንሕስት፡ Matth. 10, 27; Ez. 25, 20; በዲበ፡ ሠናይት፡ ለሰብእ፡ ተአዛዚ፡ Hen. 20, 5; ዘነበበ፡ በዲበ፡ ምሥዋዕ፡ 3 Reg. 13, 4. b) adjiciendi et cumulandi: ወሰከ፡ Ps. 68, 32; Jes. 1, 5. 30, 1; Job 34, 37; ደገመ፡ Job 29, 22; ወይሌ፡ በዲበ፡ ወይሌ፡ ወድንጋጼ፡ በዲበ፡ ድንጋጼ፡ Hez. 7, 26;

ድቀት፡ በዲበ፡ ድቀት፡ Job 16, 14; Jes. 28, 10. 57, 19; ሠናይት፡ በዲበ፡ በረከት፡ Sir. 26, 15. 2) እምዲበ፡ a) *desuper* Ex. 19, 3. 14. 25, 22; Matth. 14, 29. b) *super* Matth. 6, 27. 3) እንተ፡ ዲበ፡ a) *trans* et *super* (über—hin, über—hinüber) Hen. 32, 2; Matth. 14, 28; ይወግሩ፡ ርእሶ፡ እንተ፡ ዲበ፡ አረፍት፡ 2 Reg. 20, 21. b) *per:* እንተ፡ ዲበ፡ ኵሉ፡ የሐውር፡ Sap. 7, 24.

ድቡብ፡ subst., amharicum magis quam aeth., *uraniscus portabilis* vel *umbraculum* („a large umbrella, which instead of a canopy the priests carry about in procession" Isenb. p. 166), Genz. f. 40 (vid. sub መርዌሕት፡); ጸዋሬ፡ ድቡብ፡ Chr. Ax. f. 89.

ተድባብ፡ subst. (m.), Pl. ተድባባት፡ 1) *tectum:* ተሞቅሖ፡ መትሕተ፡ ተድባበ፡ ቤት፡ ἐρόφοις κατακλεισθέντες Sap. 17, 2 [coll. amh. ደበደበ፡ tecto tegere domum]. a) *operculum* arcae foederis Israelitarum, aliâs *propitiatorium:* כַּפֹּרֶת Ex. 37, 6 in C (Oct. P. II p. 92); ἱλαστήριον Ex. 25, 17—22. 35, 11 C; ተድባባት፡ Ex. 25, 18 var.; መልዕልቴሃ፡ ለታቦት፡ ተድባበ፡ ወርቅ፡ Org. b) „*uraniscus*, qualis super mensis sacris in Aethiopum templis extensus cernitur", Lud. c) *umbraculum, umbella:* ይትዓገሥ፡ ቍረ፡ ክረምት፡ ወሐሩረ፡ ሐጋይ፡ ታሕተ፡ ሰማይ፡ ዘእንበለ፡ ተድባብ፡ Sx. Haml. 25. 2) a) *corona* vel *lorica*, qua tectum cingitur, στεφάνη Deut. 22, 8. b) *propugnaculum, pinna, lorica pinnata, acroterion* moenium, murorum, aedium: ስቅሉ፡ ውስተ፡ ተድባበ፡ አረፍት፡ ἐπὶ τῆς ἐπάλξεως τοῦ τείχους Judith 14, 1; Cant. 8, 9; ቆሙ፡ ውስተ፡ ተድባብ፡ (sc. turris) Kuf. 37; እንተ፡ ተድባበ፡ ቅጽር፡ Act. 9, 25 Platt; 4 Reg. 6, 26; ተድባበ፡ ዴዴ፡ 2 Reg. 18, 24; ተድባበ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ πτερύγιον Matth. 4, 5; ተድባበ፡ ባሕርይ፡ ዲበ፡ አረፍተ፡ ወርቅ፡ Org. c) ut videtur *acroterion* vel *rostrum* navis: ተምህሩ፡ ይግበሩ፡ ተድባበ፡ አሕማር፡ ወይሴሰዩ፡ እምጻማ፡ እደዊሆሙ፡ Sx. Ter 17; ርእየ፡ ዲበ፡ ተድባበ፡ ፩እምአሕማራት፡ ጽሑፍ፡ (sc. nomen) መክሲሞስ፡ ወደማቴዎስ፡ ibid.; ከኑ፡ ይገብሩ፡ ተድባባተ፡ አሕማራት፡ ወይሴሰዩ፡ በግብረ፡ እደዊሆሙ፡ Sx. Jac. 2. d) *coronamentum prominens*, quo arca foederis cincta erat, κυμάτιον Ex. 38, 2. e) *cancelli* vel *clathri* fenestrae, δίκτυα Cant. 2, 9. — *Voc. Ae.:* ተድባብ፡ ተውሳክ፡ ወታሚርጋብ፡ ዘ፡ ፫ጊ፡ ድባብ ።

መደብ፡ subst. m. et f. [vid. መደብ፡ et መድብ፡ apud Isenb. p. 38, et in nostro lexico scholion ad ሚላትሮን፡ c. 147] *crepido, procursus, ornamentum prominens*, κύκλωμα (חֵיק) Hez. 43, 17; עֲזָרָה 43, 14. 20 in vrs. nov.

II. **ደበበ፡** inus. i. q. דבב دَبَّ *rependo incessit* (vid. ደበወ፡ et ደበየ፡ et ዴፐ፡).

ድብ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. ድባት፡ דֹּב [دُبّ et دُبَّةٌ] *ursus, ursa*, 1 Reg. 17, 34; ድብ፡ ነሬስ፡ 2 Reg. 17, 8; Jes. 11, 7. 59, 11; ድብ፡ ርኁብ፡ Hos. 13, 8; Am. 5, 19 (m.); Sir. 25, 17; ድብ፡ እንተ፡ ትንዑ፡ Thren. 3, 10; Dan. 7, 5 (m. et f.); Apoc. 13, 2; ἄρκοι Sir. 47, 3; Jud. 1, 34; 4 Reg. 2, 24 (v. ድባት፡); ቤተ፡ ዐናብስት፡ ወድብ፡ Sx. Masc. 27; Pl.: ከመ፡ ትፈኑ፡ ድባተ፡ ብዙኃ፡ ወመዐትማነ፡ ዐናብስተ፡ Sap. 11, 18.

ደቡብ፡ subst. (m.) [sec. Lud. „fortassis a sidere ursae (ἄρκτος ድብ፡) dictum"; at etiam Abyssinis ድብ፡ nomen astri coelestis fuisse, nondum probatum est. Nescio an rectius a I ደበበ፡ ducere liceat vocabulum, ut proprie sit *regio elata* vel *alta* (perantiquum enim videtur nomen et ex antiquis Geez populi sedibus traditum). Sed omnia incerta sunt, quare nomen seorsum ponendum videbatur] 1) *septentrio, plaga septentrionalis,* βορρᾶς 4 Reg. 16, 14; 2 Par. 14, 10; Koh. 11, 3; Jes. 14, 13. 31. 41, 25. 49, 12; Jer. 3, 18. 4, 6. 6, 22. 10, 22. 13, 20. 26, 6. 10. 20. 24. 27, 3. 41. 29, 2; Dan. 8, 4; Hez. 8, 3. 5. 9, 2. 26, 7. 32, 30; Joel 2, 20; Zeph. 2, 13; Am. 8, 12; Zach. 2, 6. 6, 8; Luc. 13, 29 rom.; Lit. 175, 4; ደቡበ፡ *septentrionem versus* Lit. 170, 3. (In Oct., Ps. aliisque libris መስዕ፡ vel ምዕዋን፡ frequentari solet). 2) *aquilo* Cant. 4, 16. 3) Abyssinis horum saeculorum sicut ሰሜን፡ (vid. c. 334) in significatum *septentrionalis*, ita ደቡብ፡ in significatum *meridionalis plagae* abiit (vid. etiam Isenb. sub ሰሜን፡ et ደቡብ፡), quae significationum permutatio etiam in libros Bibliorum recentiores passim intrusa est, vid. praeter locos sub ሰሜን፡ allegatos etiam Luc. 13, 29 Platt; Dan. 8, 5 (λίψ); νότος Hez. 40, 24. 27. 44.

ደቡባዊ፡ adj. rel. 1) *septentrionalis:* ደቡባዊ፡ ነፋስ፡ (*aquilo*) ጽኑዕ፡ Prov. 27, 16; Apoc. 21, 13 rom. 2) in codicibus horum saeculorum: *meridionalis*, Hez. 40, 28. 44. 41, 11. 46, 9; Apoc. 21, 13 Platt.

ድቡት፡ vid. sub ደበወ፡

ደብተራ፡ subst., f., rarius m., Pl. raro ደብተራት፡, plerumque ደባትር፡ [ni fallor, est nomen a Graecis petitum, sc. ἡ διφθέρα] 1) *tabernaculum, tentorium:* Jes. 33, 20; Jer. 10, 20; Judith 6, 10. 10, 20. 14, 13; Sx. Haml. 5; ተከለ፡ አብረሃም፡ ደብተራሁ፡ Kuf. 13; Gen. 31, 25; Jes. 38, 12; ይተክሉ፡ ምጽላሎሙ፡ (v. ደብተራሆሙ፡) Jer. 6, 3; ከመ፡ ትትሐነጽ፡ ደብተራሁ፡ Tob. 13, 10; ዘያቀውም፡ ደብተራሁ፡ Sir. 14, 25; ተነሥተ፡ ደብተራየ፡ (v. ደባትር፡) αἱ δέρρεις μου Jer. 4, 20 በደብተራ፡ (v. በደባትር፡) ተኃደሩ፡ Jer. 42, 7 seq.; መትሕተ፡ ደብተራ፡ ሠቅ፡ ὑποκάτω δέρρεων 1 Par. 17, 1; de tabernaculo foederis sacro: Ex. 26, 1 seq.; 33, 7; Lev. 1. 4 al.; Jos. 18, 1; Kuf. 49; Ps. 26, 11. 77, 66; በውስተ፡ ደብተራሁ፡ ቅዱስ፡ Sir. 24, 10. 15; Hebr. 9, 11; Pl. ደብተራት፡ Macc. f. 1. 15; ደባትር፡ Ex. 33, 10; Lev. 23, 43; Hez. 25, 4; Ps. 77, 32; 2 Reg. 11, 11. — *Voc. Ae.:* ደብተራ፡ ዘ፡ ደበና፡ (i. e. tentorium regis, vid. Lud. lex. amh. c. 83); *aliud:* ደብተራ፡ ብ፡ እንደ፡ ሰቀላ፡ ያለ፡ ድንኳን ። 2) „Vulgo etiam sic vocatur *Canonicus*, qui ex Levitis originem ducit, ut putant, quorum officium in templis Aethiopicis est cantare et crotala pulsare" Lud. e Tellez. L. I. c. 39 f. 95; at sec. Isenb. in lex. p. 166, et sec. Harris I p. 269. 360. II p. 104 (ubi modo *debtera* modo *deftera* scriptum est) homo *literatus*, qui nominis significatus et ipse a διφθέραι ductus est (sicut دفتر, دفتردار).

አደብተረ፡ quadrl. II (denom.) *tentorium* vel *tentorio simile facere* alqd, Gad. Ad. f. 53.

ተደብተረ፡ III, 1 *tentorium* vel *tentorio simile fieri*, M. M. f. 66 (vid. sub ዐዘቅት፡); Gad. Ad. f. 52. 53.

ድብቱር፡ part. *factus* vel *positus*, de *tentorio:* in coelis ኀበ፡ ድብቱር፡ ደባትረ፡ እሳት፡ M. M. f. 116.

ደብተራዊ፡ adj. rel. *tabernaculorum contextor, tabernacularius*, σκηνοποιός, de Paulo apostolo, Chr. Ta. 16.

ደበወ፡ inus. [contiguum radici II ደበበ፡ et ደበየ፡ et ዴፐ፡] *revere, commodo modo incedere, obrepere.*

ድቡት፡ subst. [formae ገዙት፡, proprie part. fem.; Lud. hoc nomen sub ደቡት፡ recenset], nonnisi adverbialiter usurpatur sc. በድቡት፡ vel ድቡተ፡ 1) *commode, opportune, tempestive:* ርቱዕ፡በድቡት፡ንግበሮ፡ለነ፡ (rom.: በሀድአት፡) Act. 19, 36; ኵሉ፡ዘበሕጉ፡ወበድቡት፡ወበዐቅም፡ግበሩ፡ 1 Cor. 14, 40 rom.; በድቡት፡ εὐκαίρως 2 Tim. 4, 2; ከመ፡ዘበድቡት፡ወበቀሊል፡ያሐምመከ፡ ἵνα σε ἐλαφροτέρως ϑλίψῃ Herm. p. 61. 2) *repente, improviso:* abiit ድቡተ፡ Sx. Haml. 8; Kedr f. 9; ዐርገ፡ድቡተ፡እንተ፡ክልእ፡ገጽ፡ Gad. T. H.; ጸውያ፡መልአከ፡እግዚ"፡ጊዜ፡መንፈቀ፡ሌሊት፡ወይቤሎ፡ነዓ፡ግእ፡እምዝየ፤ወፅአ፡ድቡተ፡ወአልቦ፡ዘነሥአ፡እምቤተ፡አቡሁ፡ Deg. — *Voc. Ae.:* ድቡት፡ወጽሚት፡ዘ፡ቀስታ፡; *aliud:* ድቡት፡ዘ፡ድልድል፡ወጽሚት፡ዘ፡ቀስታ ።

ደብዕኵል፡ et **ድብዕኵል፡** nec non **ድንብዕኵል፡** subst., Pl. "ኵላት፡ 1) *cavea* vel *carcer* bestiarum majorum: በመዋቅሕት፡ወበደብዕኵል፡ ἐν κημῷ καὶ γαλεάγρᾳ Hez. 19, 9; crebrius in Gad. T. H., ubi in ድንብ"፡ vel ድብ"፡ captivos inclusos esse refertur, et id, quod antea ቀኖ፡ nominatum erat, ድንብ"፡ appellatur; Pl. ድንብዕኵላት፡ ibid. 2) *funis validus* seu *vinculum* quo bestiae majores constringuntur, Lud. ex Org. 1. [Etymon nondum liquet]. — *Voc. Ae.:* ድብዕኵል፡ v. ድንብዕኵል፡ዘ፡የጕማሬ፡መጽመጃ፡; sec. Ludolfi Gregorium: ገሬፍ፡ዘጕማሬ፡ „funes quibus hippopotami capiuntur".

ደበየ፡ I, 1 [vic. ደበወ፡ et II ደበበ፡ et ዴፐ፡] Subj. ይድቢ፡ 1) *obrepere, ex improviso supervenire* (überraſchen), c. Acc.: ይበውኡ፡ላዕሌሆሙ፡ወይደብዮሙ፡ εἰσελεύσονται εἰς αὐτὰ ἀφυλάκτως Hez. 7, 22. 2) *repente invadere, irruere, insilire, irrumpere* in alqm (überfallen, einbrechen), c. Acc.: ደበዩኒ፡እለ፡አልቦሙ፡ምሕረት፡ ἐπέβησάν μοι Job 30, 21; Ps. 37, 11; ንድብዮ፡ 2 Esr. 16, 10 var.; ይደቢ፡አብያተ፡ሰብእ፡ Act. 8, 3 Platt; 17, 5; ኢይከውኖ፡ኅዲገ፡ዘዚአሁ፡በሐውርተ፡ባዕድ፡ይደቢ፡ (sic) καταλείψαντα τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν ἑτέρᾳ ἐπιπηδᾶν, II Can. Ap. 12; ከመ፡ኢይድብያ፡ለቤተ፡ክር"ን፡ M. M. f. 78; etiam de inanimatis praedicatur, ut: እፎ፡ዘኢያንቀልቀሉ፡ (Perf.) መሠረታተ፡አውግር፡ከመ፡ይድብዩከ፡ M. M. f. 31. — *Voc. Ae.:* ደበይዎ፡ዘ፡አስፈገምዎ፡; *aliud:* ይደቢ፡ብ፡ይበረብሩል፡; *Rad. Abb.:* ደበየ፡ዘ፡ዘረፈ።

ተዳበየ፡ III, 3 *irruere* vel *insilire* in alqm: ንዳበዮ፡ 2 Esr. 16, 10 var.

ደባዪ፡ n. ag. *invasor, irruens:* ደባዪ፡በግዕ፡ Epil. Evang. Joh. in N. T. rom.

ዲብዲቆን፡ et **ድብዲቆን፡** n. prgr., sc. δίπτυχον, δίπτυχα i. e. *diptycha* vel *tabellae* episcoporum, sanctorum mortuorum, quales in ecclesiis legi solent: መጽሐፈ፡ዲብዲቆን፡ዘቅዱሳን፡ M. M. f. 295; scribe nomen meum in coelo, ኀበ፡ተለክአ፡ድብዲቆን፡ዘማኅበረ፡ነቢያት፡ Org. 4. (Vid. etiam Lud. Comm. Hist. p. 360).

ደብደበ፡ quadrl. I [ذَبَّ et ذَبْذَبَ] *inquietum esse, inquietudine consumi:* የሐዝን፡ወይደበድብ፡ Phlx. 165; Clem. f. 255; ሶበ፡ይነቅህ፡በጽባሕ፡ኢይደበድብ፡ (v. ይደበድብ፡ sic! v. ኢይበደብድ፡) ነፍስቱ፡ (sic) ἀνέστη πρωῒ καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ Sir. 34, 20.

አደብደበ፡ II *inquietum reddere, sollicitare:* ይቤ፡አባ፡ኢሳይያስ፡ለእመ፡ደደቀ፡ከመ፡አደብደበታ፡ኀጢአት፡ለነፍስ፡ Phlx. 110.

ዲባግ፡ subst., Pl. ዲባጋት፡ i. e. دِيبَاجٌ (دیباه دیبا) *vestis serica versicolor, vestis Attalica, auro intexta:* ሢራያት፡ወዲባጋት፡ወዐጌያት፡ Macc. f. 22; ዲባጋት፡ Chr. Ta. 28; አልባሰ፡ዲባጋት፡ Sx. Masc. 16; Abush. 50; Lud. Comm. hist. p. 496 n. 10; ጸውያ፡ብእሲ፡ባዕል፡ለዲዮጋንስ፡ጠቢብ፡ኀበ፡ቤቱ፡ወክነ፡ስርግወ፡በዲባጋት፡ወብእሲሰ፡ኢክነ፡ግሙጸ፡ Fal. — *Voc. Ae.:* ዲባግ፡ብ፡ኸደዋ፡ v. ከደዋ ።

ደኀለ፡ vid. sub ደሐለ፡

I. **ደኀረ፡** vel **ድኅረ፡** rad. eadem, quae אחר, ܐܚܪ ܐܘܚܪ et ܡܚܪ, أخر, አኀረ፡ (vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache VI. Ausg. p. 91); vicina sunt دَخَرَ posthabitus i. e. *parvus vilisque fuit,* ذَخَرَ *in usum futuri temporis paravit* (etiam دخر VIII), ደሐረ፡

ደኀረ፡ (I, 1 an 2?) relinquere i. e. *permittere* vel *concedere*, seq. Acc. pers. et Subj. verbi: ደኀረክሙ፡ትኅድጉ፡ Matth. 19, 8 (ἐπέτρεψε), ni hoc verbum cum Lud. ad ደሐረ፡ referre malueris.

ደኀረ፡ I, 2 *cunctari:* ከመ፡ይትመየጥ፡ወኢይደኅር፡ Jsp. p. 336; at exspectaveris ወኢይድኅር፡, quare praestat III, 2 ይደኅር፡ legere.

አድኀረ፡ II, 1 1) *retardare, remorari, differre,* c. Acc.: አድኀርክዎ፡እምተበኵሮ፡ Lud. Comm. hist. p. 497 n. 15; አድኀሩ፡ፍትሐ፡ላዕሌሁ፡ (das Gericht über ihn) Jsp. p. 315; እመ፡አድኀርከኒ፡ (i. e. diem mihi prorogas) p. 339. 2) *post se* vel *retro relinquere:* ሞተ፡በሃይማኖት፡ወአድኀረ፡ሰብአ፡ድኅሬሁ፡ Jsp. p. 288; አድኀረ፡መብዝኅተ፡ሰብኡ፡ምስለ፡እኁሁ፡ p. 318.

አደኀረ፡ II, 2 1) *retardare, remorari* alqm: ኢታድኅረኒ፡ለረኪበ፡አኀዊየ፡ Jsp. p. 290; vel alqd 1 Par. 26, 27 var. 2) *posteriorem reddere* alqm: አአብዳን፡እፎ፡አደኀርክምዎ፡ለመለኮተ፡እምላክነ፡ጰራቅሊጦስ፡እምጥንተ፡ሀላዌሆሙ፡ለፍጡራን፡ M. M. f. 64 (opponitur iis, qui originem Spiritus S. inde a baptismo Christi ducunt).

ተድኅረ፡ et **ተደኀረ፡** (Jud. 5, 28 F) III, 2 1) *tardare* (*tardum esse*), *morari, cunctari:* ኢይበድሩ፡ወኢይዴኀሩ፡፩ዕለተ፡ Hen. 74, 12; ተድኅሮ፡መጺአ፡ Kid. f. 19; እንበለ፡ተድኅሮ፡ Enc. Hed. 10; seq. Acc. Inf.: ተደኀረ፡መጺአ፡ Jud. 5, 28; seq. ከመ፡ኢ፡ 2 Reg. 19, 11. a) *sero venire:* እለ፡ይዴኀሩ፡በቅድስት፡ማኅበር፡አፍአ፡ለይቁሙ፡ Kid. f. 19; seq. እምነ፡ rei, quae sero veniendo praetermittitur: እመሂ፡ኤጲስቆጶስ፡ተድኅረ፡እምስብሐተ፡ነግህ፡ Clem. f. 175. b) *non interesse, non comparere* (ausbleiben) seq. እምነ፡, ut: ለእመ፡ነበረ፡ሕዝባዊ፡ሠለስተ፡ሰንበተ፡ድኅሮ፡እምቤተ፡ክር"ን፡ይክልእዎ፡ትድምርተ፡ Can. Gangr. 11; እመ፡ይዴኅር፡እምኔሆሙ፡መጺአ፡ኀበ፡ማኅበር፡ (si conventui nolit interesse) Can. Gangr. 6. 2) *retro relinqui, remanere,* Lit. Greg.; ተድኅረ፡እምኔሁ፡፪ዕለተ፡ (2 Tagereiſen) Jsp. p. 299; ὑστερεῖν Ps. 38, 6; Deus est ፩ዘእንበለ፡ቀዳሚ፡ወ፩ዘእንበለ፡ተዳኅሮት፡ Org. (si lectio bona est, est forma Inf. III, 3). a) *ultimum, postremum, novissimum esse,* 4 Esr. 3, 53; ኢትዴኀሪ፡ Lud. e Matth. 2, 6 Mss. b) *deesse* rei faciendae: ወኢተድኅረ፡፩እምኔሆሙ፡ለገቢረ፡ዝንቱ፡ Jsp. p. 286.

3) *retardari, differri:* ከመ፡ኢይደኅር፡ሐኒጸ፡ቤተ፡እግዚ"፡ 1 Par. 26, 27; ለይደኅር፡ግብሩ፡፫አውራኀ፡ F. N. 5.

አስተደኅረ፡ IV, 2 et **አስተዳኅረ፡** IV, 3 1) *remorari, retardare, differre, procrastinare,* c. Acc. pers.: Gen. 24, 56 var.; et seq. ከመ፡ c. Subj.: ለእመ፡አንተ፡አስተደኅርከ፡ለአስጥሮብሎስ፡ (Aristobulum) ከመ፡ይምጻእ፡ኀቤየ፡ Jsp. p. 322; c. Acc. rei dilatae: ለእመ፡አስተደኅርከ፡ቀቲሎታ፡ p. 327; Lud. Comm. hist. p. 307; ኢያስተደኅር፡ (sc. ጥምቀተ፡) ለጌሰም፡ F. M. 27, 4; ኢያስተደኅሮ፡(ለተጠምቆ፡)እስከ፡ጌሰም፡ F. N. 3. a) *reservare, reponere* (aufſparen): hoc die jejunant ወያስተደኅሩ፡መብልዖሙ፡እስከ፡ይመሲ፡ Abush. 12; Joh. 2, 10 (ubi ed. rom. አስተደ"፡, Platt አስተዳ"፡ habet). b) *cohibere:* አስተዳኅረ፡መዐተ፡ Syn. in Lud. Comm. hist. p. 316. c) *ultimum* vel *supremum ponere,* መኑ፡አስተደኅረ፡መአዝኒሃ፡ ὁ βαλὼν λίθον γωνιαῖον ἐπ' αὐτῆς Job 38, 6 var., et hinc sumtum አስተዳኅረ፡መአዝኒሃ፡ (sc. Deus terrae) Lit. Epiph.; (in utroque loco lapidem angularem supremum intelliges; sed praestat lectio አስተ"ነደረ፡ q. v.). 2) *post se relinquere:* Vespasianus አስተደኅረ፡ወልዶ፡ጢጦስ፡ይዕግቶ፡ለሀገር፡ Jsp. p. 342.

ድኅር፡ subst. 1) *pars rei posterior* vel *postica:* ድኅሬሆሙ፡ (pron. suff. per ê, quasi praep. esset) ለእልክቱ፡አልህምት፡ይኔጽር፡ውስጠ፡ τὰ ὀπίσθια αὐτῶν 2 Par. 4, 4; ገቦሃ፡ዘድኅር፡ i. e. *puppis* (navis) Act. 27, 41 Platt; ዘባን፡አንተ፡ድኅር፡ (opp. እንግድዓ፡አንተ፡ፍጽም፡) Lit. 171, 2. Adverbialiter a) ድኅረ፡ *retro, retrorsum, pone:* Matth. 19, 30; ሚጠ፡ድኅረ፡የማኖ፡ Thren. 2, 3; ገብኡ፡ድኅረ፡ Clem. f. 203. b) ለድኅር፡ vel መንገለ፡ድኅር፡ id.: ይገብኡ፡ለድኅር፡ εἰς τὰ ὀπίσω Cyr. c. Pall. f. 66; ይትመየጥ፡መንገለ፡ድኅር፡ F. M. 27, 9; ከመ፡ኢይሚጥ፡መንገለ፡ድኅር፡ኵሎ፡ዘመጽአ፡ 16, 1. c) እምድኅር፡ *a parte posteriori, a tergo, pone:* Ex. 14, 27. 26, 22. 23; Apoc. 4, 6; እምቅድም፡ወእምድኅር፡ Mavâs. n. 17. d) በድኅር፡ *retro* vel *postremo:* ለዘተረፈ፡ብእሲ፡እምሕዝቡ፡በድኅር፡ Enc. Haml. 25. 2) *finis* 4 Esr. 9, 7 Laur.; *tempus posterum* vel *futurum:* አሰፈወ፡ለድኅር፡ in posterum F. M. 25, 3; አዝማን፡ዘድኅር፡ወእለ፡ኀለፉ፡ Enc. Mag. 12. Adv. a) ድኅረ፡ α) *post, postea, deinde, tum,* ὕστερον Prov. 23, 31; Sir. 27, 23; Matth. 25, 11; Joh. 13, 36; 4 Esr. 6, 69; ἔσχατον Num. 31, 2; μετὰ ταῦτα Joh. 13, 7; Sir. 17, 23; ቅድመ፡ጠይቅ፡ወድኅረ፡ትጌሥጽ፡ καὶ τότε Sir. 11, 7. β) *postremo, tandem:* Matth. 26, 60. 21, 37; Hebr. 12, 11; ἐπ' ἐσχάτῳ Sir. 13, 7. 14, 7. 34, 22. b) እምድኅረ፡ *postea* Matth. 21, 32 Platt. — *Voc. Ae.:* ድኅረ፡ከዋላ፡ብ፡ኋላ።

ድኅረ፡ cum compositis, praep. et conj. I) Praep. 1) loci: a) ድኅረ፡ *pone, post,* (et c. pron. suff. refl. *retro*): አግበእኪ፡ድኅረ፡ዘባንኪ፡ Hez. 23, 35; Sir. 21, 15; ድኅረ፡ማዕጾ፡ Jes. 57, 8; Gen. 9, 23. 18, 10. 19, 26. 33, 2; Num. 10, 25; ያገብኦሙ፡ድኅሬሆሙ፡ለጠቢባን፡ Jes. 44, 25; ገብኡ፡ድኅሬሆሙ፡ Jer. 7, 24. 26, 5; Thren. 1, 13; Joel 2, 14; Prov. 25, 9; Ps. 6, 10; Matth. 4, 19. 10, 38; Phil. 3, 14; የሐውር፡ድኅሬሆሙ፡ Lit. Chrys. b) አንተ፡ድኅረ፡ *pone, a parte posteriori:* Cant. 2, 9; Matth. 9, 20; Luc. 8, 44; Apoc. 12, 15. c) በድኅረ፡ *pone, post:* በድኅሬየ፡ Hez. 3, 12; Zach. 7, 14; Jer. 12, 6; Matth. 15, 23; Marc. 5, 27; ዘመዉ፡በድኅረ፡አዋልደ፡ሰብእ፡ post filias i. e. eas secuti Kuf. p. 31. d) መንገለ፡ድኅረ፡ *partem posteriorem* alcjs *versus* Jud. 18, 12. e) እምድኅረ፡ α) *a post, ne sit* (amplius) *post* 2 Reg. 2, 21; Ps. 77, 76; Matth. 4, 10. 16, 23; ትዜሙ፡ምድር፡እምድኅረ፡እግዚ"፡ Hos. 1, 2. β) *a parte posteriori* alcjs, Apoc. 1, 10; Ex. 14, 9. 19. Nota Ex. 25, 38, ubi interpres τὸν ἐπαρυστῆρα vertit ዘእምድኅሬሃ፡ *pars ejus posterior* („tamquam ab ὕστερος" Lud.). 2) temporis: a) rarius ድኅረ፡ *post:* ድኅሬሁ፡ 4 Esr. 4, 1; Enc. Sen. 4; *postremo post* Marc. 12, 5; 1 Cor. 15, 6; et b) rarissime በድኅረ፡ Hen. 65, 4. c) creberrime እምድኅረ፡ *post:* Gen. 7, 10. 8, 3. 6. 9, 28. 10, 1. 16, 3; Ex. 12, 41; Num. 26, 1; 1 Reg. 11, 1; Matth. 1, 12. 3, 11. 17, 1. 22, 27. 24, 29. 25, 19. 27, 62; Marc. 1, 8; Luc. 1, 24. 9, 28. 15, 13 al. sexcenties; እምድኅረዝ፡ vel እምድኅረ፡ዝንቱ፡ *post haec, postea* Matth. 4, 2. 21, 29; Marc. 16, 14; Joh. 5, 1; Ex. 5, 1; Joh. 2, 12. 6, 1 al.; እምድኅረ፡ሕቅ፡ Marc. 14, 70 et ሕቀ፡ Herm. p. 80 *paulo post;* እለ፡እምድኅሬከ፡ *posteri tui* Sir. 41, 3; እስከ፡እምድኅሬሁ፡ Gen. 17, 19. II) Conj. 1) Raro ድኅረ፡ *postquam:* Enc. Genb. 21; Hed. 7; Ter 21 al. 2) plerumque እምድኅረ፡ seq. Perf.: Gen. 5, 4. 27, 1. 39, 5; Num. 6, 19; Deut. 12, 30; Kuf. 7; Jer. 36, 2; Judith 16, 25; 4 Esr. 9, 13; Matth. 27, 53; Marc. 1, 14. 16, 19 al. creberrime.

ድኅሬተ፡ adv. (Acc. a ድኅሬት፡) 1) *retro, retrorsum, rursum:* 1 Reg. 4, 18; ከመ፡ይደቁ፡ድኅሬተ፡ Jes. 28, 13; Thren. 1, 8; Gen. 9, 23; Jer. 15, 6 gloss.; ኢገብኡ፡ድኅሬተ፡ Lud. ex Enc. Haml. 25. Passim latine adjectivo *retroversus* interpretandum est, ut: የሐርስ፡ድኅሬተ፡ Luc. 9, 62; ገጾሙ፡ድኅሬተ፡ Kuf. 7; እንዘ፡እሡራን፡እሙንቱ፤ እደዊሆሙ፡ድኅሬተ፡ Mavâs. n. 22. 2) *retro* i. e. *a tergo, pone,* 1 Reg. 29, 3 (coll. 2.).

ደኃሪ፡ adj., f. "ሪት፡, Pl. m. ደኃርያን፡ f. ደኃርያት፡, c. ደኅርት፡ 1) Adj. a) *posterior* (opp. priori), de loco: Deut. 34, 2; Zach. 14, 8 var.; Joel 2, 20; de ordine et tempore: Ruth 3, 10; Deut. 24, 3; Apoc. 2, 19; እለ፡ተርፉ፡ቃላተ፡አዝያስ፡ደኅርት፡ወቀደምት፡ 2 Par. 26, 22 al.; ደኃርያን፡ Hen. 37, 2. 3; መጻሕፍት፡ዘቀዳሚ፡ወዘደኃሪ፡ i. e. V. et N. Testamenti, Syn. in Lud. Comm. p. 313. b) *postremus, ultimus, novissimus,* de loco: ደኃርያን፡ Num. 2, 31; de ordine: ደኅርት፡ Matth. 19, 30. 20, 8. 14; ደኃርያት፡ Apoc. 21, 9; de tempore: Jes. 41, 4; Ps. 138, 4; አግሪጳስ፡ውእቱ፡ደኃሪ፡እምእለ፡ነግሡ፡ላዕለ፡አይሁድ፡ Jsp. p. 342; ደኃሪት፡ዕለት፡ *dies novissimus* Clem. f. 97. 105; Joh. 6, 39. 11, 24; እስትንፋስ፡ደኃሪት፡ Lit. 164, 3; በደኃሪት፡ትውልድ፡ Asc. Jes. 11, 38; 1 Joh. 2, 18; በደኃሪ፡መዋዕል፡ Jes. 2, 2; Jer. 23, 20. 25, 18. 37, 24; Dan. 2, 28; 1 Tim. 4, 1; 2 Tim. 3, 1; 2 Petr. 3, 3; 4 Esr. 8, 60. 71; እስከ፡ደኃሪ፡መዋዕል፡ 6, 50; ደኅርት፡ Koh. 1, 11. 4, 16; 2 Esr. 8, 13. 2) Pro Subst. usurpatur a) rarius m. ደኃሪ፡ *novissimum, finis, exitus:* 4 Esr. 9, 5. 7 var.; ደኃሪሃ፡ለፍርሀተ፡እግዚ"፡ጥበብ፡ συντέλεια Sir. 21, 11; ወዘኢ፡ይከውን፡በደኃሪ፡ Jes. 46, 10; ትዝክር፡ዘደኃሪ፡ Lud. e Vit. Barb.; አመ፡ደኃሪ፡ *postremo* Enc. Pag. 5. b) crebro f. ደኃሪት፡ *novissimum, finis, exitus:* ደኃሪት፡ τὰ ἔσχατα Jes. 41, 22; በደኃሪት፡ ἐπ' ἐσχάτου 41, 23; ደኃሪታ፡(ለፍኖት፡) τὰ τελευταῖα αὐτῆς Prov. 14, 12; 4 Esr. 1, 30; Job 23, 8; ደኃሪታ፡(ለሐሰት፡) Sir. 7, 13; ደኃሪቱ፡ለስም፡እኩይ፡ኀሳር፡ 6, 1; sermonis Koh. 10, 13; in specie α) *tempus posterius, sors posterior, finis vitae:* Job 8, 7. 42, 12; 4 Esr. 10, 43; በደኃሪቱ፡ለሰብእ፡ይትዐወቅ፡ምግባሩ፡ Sir. 11, 27; ተዘከሩ፡ለደኃሪትከ፡ 7, 36; አመ፡ትበጽሕ፡ደኃሪትከ፡ 30, 32. 19, 3. 18. 12. 6, 28. 3, 31. 2, 3; Koh. 7, 3; Jes. 47, 7; Jer. 17, 11;

Ps. 38, 5. β) *posteritas, posteri:* **ኢይትርፍ፡ ዘርእ፡ ሎቱ፡ ወደኃሪት፡** Kuf. 7.

ዳኅራዊ፡ vel **ዳኅራይ፡** adj. rel.; f. **ዳኅሪት፡** *postremus, ultimus* Jes. 44, 6 (v. **ደኃራዊ፡**); Org.; *posterior:* Hebr. 10, 9 rom.; **ባሕር፡ ዳኅሪት፡** Zach. 14, 8 in Cod. Laur.

ደኃራዊ፡ et **ደኃራይ፡** adj. rel. 1) *posterior:* Hebr. 10, 9 Platt; 1 Cor. 15, 48; **ሀርቃኖስ፡ ደኃራዊ፡** Jsp. p. 321. 2) *ultimus, postremus, novissimus:* Sir. 24, 28; Jes. 41, 4 var.; 44, 6 var.; Apoc. 1, 17. 22, 13.

ድኅርና፡ subst. *existentia posterior*, opp. **ቅድምና፡** F. N. in prol. (vid. sub **ቅድምና፡**).

II. **ደኀረ፡** I, 1 [in libris Mss. per **ኀ** non per **ሐ** scriptum esse solet. Conjicere potueris, verbum cum I **ደኀረ፡** componendum esse et primitus significasse *ut in posterum alqs bene se habeat* vel *ut superstes sit precari*, sed aliae quoque sese offerunt conjecturae, et cum primarii significatus vestigia nulla sint relicta, etymon in medio relinquimus] Subj. **ይድኀር፡** *bene precari, fausta imprecari, benedicere:* **ሰበ፡ አሐዱ፡ ይድኀር፡ ወካልኡ፡ ይረግም፡** εὐχόμενος Sir. 31, 29; **ኢይረግሙ፡ ወኢይድኀሩ፡** εὐλογεῖν Ep. Jer. 65; Ps. 61, 4; Rom. 12, 14; c. Acc. pers.: **ደኀረኒ፡ ዘይመውት፡** Job 29, 13; **ይድኀሩኒ፡ ስኡናን፡** 31, 19; Ps. 71, 15; **ለጸጋዊ፡ ይድኀርዎ፡ በሥነ፡ ምግባሩ፡** Sir. 34, 23; Rom. 12, 14; 1 Cor. 4, 12; Did. 1; **ይድኀሩኒ፡ አራዊተ፡ ገዳም፡** Jes. 43, 20. — Scholion *Voc. Ae.*: vid. sub **ደሐረ፡**

መድኅር፡ et **መድኀር፡** subst. (m.) *bona precatio, benedictio, benedictum:* **መድኀረ፡ አብ፡** εὐλογία Sir. 3, 9; **መርገም፡ ወመድኀር፡** δυσφημία καὶ εὐφημία 2 Cor. 6, 8; **አቅረብነ፡ ለክሙ፡ መርገመ፡ ወመድኀረ፡** Clem. f. 199; εὔφημα Phil. 4, 8.

ደኀረ፡ *dimittere repudio* vid. sub **ደሐረ፡**

ደኀኀ፡ rad., contigua radici **ደኀየ፡** q. v.

ድኁኅ፡ part. *excavatus, cavus, cavernosus:* **አድባረ፡ ድኁኃን፡** ὄρη κοιλωμάτων Cant. 2, 17. 8, 14; **አቡነ፡ አረጋዊ፡ ዒለ፡ ውስተ፡ አድባር፡ ድኁኃን፡** Deg.; Maria **ወለተ፡ ድኁኃን፡ አድባር፡** Lud. e Cant. Mar. — *Voc. Ae.*: **ድኁኅ፡ ዘ፡ ትሑት፡**

ድኅነ፡ I, 1 [amh. **ዳነ፡**; ni fallor, cum **ደሐለ፡** et radicibus sub **ደሐለ፡** laudatis componendum] Subj. **ይድኀን፡** 1) *salvum evadere* vel *elabi:* 1 Reg. 30, 17; 2 Reg. 1, 3; Job 1, 15; Jer. 48, 15; Gen. 14, 13. 32, 9; Ps. 123, 7; Hen. 52, 7; **ድኅኖ፡ እምባሕር፡** Act. 28, 4; **ድኅነ፡ ጢሞስ፡ በይእቲ፡ ዕለት፡ እምቀትል፡ ፫ጊዜያተ፡** Jsp. p. 357. 2) *salvum* vel *incolumem fieri, servari, liberari:* Hen. 48, 7. 50, 3; 4 Reg. 23, 18; Jer. 8, 20; Jes. 1, 27; **እለ፡ ድኅኑ፡** Jes. 10, 20; **እለ፡ ድኅንክሙ፡** 45, 20; Sap. 16, 7; Job 18, 19. 21, 10. 22, 30; Sir. 31, 15. 46, 8; Ps. 21, 5. 32, 16. 79, 4. 8; **ከመ፡ ይድኀኑ፡** Kuf. p. 161; **አልቦ፡ ድኂን፡** Kuf. p. 145; **ድኀን፡** Gen. 19, 17; **ብፁዕ፡ ዘድኅነ፡ እምኔሃ፡** σκεπασθεὶς ἀπ' αὐτῆς Sir. 28, 19; **ከመ፡ እድኀን፡ እሞት፡** 51, 9; Prov. 15, 24; **ከመ፡ ይድኀኑ፡ እምእደ፡ ኃጥኣን፡** Kuf. p. 86; 2 Esr. 9, 8; **እምዕጹብ፡ ይድኀን፡ ሠያጢ፡ እምኀጢአት፡** Sir. 26, 29; Hen. 103, 13; Enc. Mij. 23; **ልደተ፡ ዓለም፡ ለድኂን፡** σωτήριοι αἱ γενέσεις τοῦ κόσμου Sap. 1, 14; **መዋዕለ፡ ድኂን፡** ἡμέραι φρουραί Esth. 9, 26 seq.; Esth. 10 apcr. a) *liberum* vel *immunem esse* a culpa et poena: **ይድኀን፡ እምኀጢአት፡** Ex. 21, 18; 4 Reg. 10, 9; 1 Petr. 4, 1. b) sensu theologico: *salvari, salutem adipisci* divinam et aeternam, Matth. 10, 22. 19, 25. 24, 13; Joh. 5, 34; Rom. 8, 24; 1 Cor. 1, 18; Eph. 2, 5. 8 al. 3) *incolumem* vel *salvum esse* vel *manere:* **ይእቲ፡ ዕፅ፡ ድኅንት፡** Herm. p. 62.

አድኀነ፡ II, 1 *liberare, servare, eripere, salvare:* **ያድኅን፡ በዕለተ፡ ምንዳቤ፡** Sir. 2, 11; **ስእኑ፡ አድኅኖ፡** Job 4, 20; c. Acc.: Jud. 10, 14; Mich. 4, 10; Jer. 1, 8. 2, 27. 28; Koh. 9, 15; Sir. 29, 17. 31, 13; **አድኅኑ፡ ግፉዐ፡** Jes. 1, 17. 19, 20. 36, 14. 15; **ያድኅኖ፡ እግዚ"፡ ለእስራኤል፡ መድኅኒተ፡ ዘለዓለም፡** 45, 17; Ps. 53, 1. 4; Matth. 8, 25. 14, 30; **አድኅን፡ ርእሰከ፡** 27, 40; Gen. 19, 19; **ነፍሰከ፡** 19, 17; Jer. 31, 6; Hez. 3, 19. 21. 33, 9; c. **እምነ፡**, **እምውስተ፡** Ps. 17, 20. 33, 5. 53, 7. 58, 1. 2. 68, 18; Ex. 14, 30. 18, 9. 10; **አድኅነኒ፡ እምነ፡ ማየ፡ አይኅ፡** Kuf. 7; Job 5, 19. 29, 2. 33, 30; Jer. 20, 13; Sap. 16, 8; Joh. 12, 27; Hebr. 5, 7; **አድኅኖ፡** vel **አድኅኖት፡** *salus:* Ps. 3, 8. 9, 15. 97, 5. a) *libertati restituere, redimere,* Ex. 21, 8; Jes. 41, 14. 43, 1. 44, 23. b) *servare* vel *reservare* 4 Esr. 9, 24. c) sensu theologico: *salvare, salvum reddere,* Matth. 18, 11; Joh. 12, 47; Rom. 11, 14; 1 Cor. 1, 21. 7, 16. 9, 22 al.; **እምኀጣውኢ፡** Matth. 1, 21. d) *culpa liberare* vel *excusare,* Lud. e Vit. Barbarae. d) sensu forensi: fide interposita liberare alqm i. e. *vadem fieri* vel *vadimonium facere* (vid. **ተድኀነ፡** et **መድኅን፡**): **በእንተ፡ ሕቢት፡ ወአድኅኖ ፤ ሎሙ፡ ፪ ፍናዋት ፤ አድኅኖሰ፡ ዘነፍስ፡ ውእቱ፡ ወተሐብዮ፡ ዘንዋይ፡** F. N. 27.

ተድኀነ፡ III, 1 *se vadem dare, vadimonium obire,* c. Acc. pers. pro qua quis vas est, c. **ለ፡** ejus cui vadimonium promittit, et c. **ለ፡** seq. Inf. verbi: **ወመድኅነ፡ ነፍስኒ፡ ይደልዎ፡ ከመ፡ ያምጽእ፡ ዘተድኀነ፡** (eum pro quo se vadem dedit) **ወይኩን፡ ቃለ፡ ዘቲ፡ ተድኅኖ፡ ከመ፡ ይበል፡ ተድኀንኩ፡ ለአብጽሖተ፡ እገሌ፡ ለእገሌ፡ አው፡ ተድኀንኩ፡ ለእገሌ፡ ገጸ፡ እገሌ፡** (pro persona N. N.) **አው፡ ተድኅኖተ፡ እገሌ፡ ላዕሌየ፡** (vel: „*vadimonium pro N. N. meum est*“) F. N. 27; **ኢይደሉ፡ ተድኅኖቱ፡ ለዘ፡ ይደሉ፡ ላዕሌሁ፡ ቀትል፡** ibid.

ድኁን፡ part. 1) *incolumis, sospes, salvus:* Jos. 10, 21 var.; igne non consumti sed inventi sunt **ድኁናነ፡** Enc. Hed. 7. a) sensu physico: α) *integer, sanus:* judex sit **ድኁነ፡ ምስማዕ፡ ወንጻሬ፡** F. N. 43, 1. β) *salubris,* de bestiis Gad. Ad. f. 7. b) sensu theologico: *salvatus, divinam salutem adeptus,* **ኢድኁን፡ አንተ፡ በሞተ፡ ኢየሱስ፡** M. M. f. 127; Deus **ይረስዮ፡** (mortuum) **ምስለ፡ ድኁናን፡** Genz. f. 91. 2) *liber, immunis,* a militia Deut. 24, 5; vituperio: **ድኁን፡ አነ፡ እምሐሜት፡** Chr. ho. 4; **ድኁን፡** (scriptum est **ድኑን፡**) **እምነውር፡** F. N. 43, 1; peccato: **ክርስቶስ፡ ድኁን፡ ውእቱ፡ እምኀጣውእ፡** Chr. ho. 15; culpa: **ድኁን፡ እምዕዳ፡** F. N. 33, 2.

ዳኅን፡ adj. et subst. I) Adj., Pl. **ዳኅናን፡**, 1) *incolumis, bene valens, salvus, sanus, integer, securus,* de personis: Gen. 29, 6; 1 Reg. 25, 6; **ርኢ፡ ለእመ፡ ዳኅናንኑ፡ አኀዊከ፡ ወአባግዒሆሙኒ፡** Gen. 37, 14. 43, 27. 28; monachus compellatur **ዳኅንኑ፡ አባ፡** et respondet **እወ፡ ዳኅን፡** Gad. F. H.; **ዳኅነ፡ ሀሉ፡** ἔρρωσο *vale!* Act. 23, 30 Platt; **ዳኅንኑ፡ አንተ፡** Tob. 5, 14; de familia et opibus: **ዳኅን፡ ቤትከ፡** (εἰρηνεύει) Job 5, 24; Luc. 11, 21; de sigillo: **ዳኅንኑ፡ ማኅተም፡** σῶοι αἱ φραγῖδες

Dan. ap. 13, 17; de veste: ልብስ፡ሕያው፡ወዳኅን፡ Herm. p. 104; de cute corporis Lev. 13, 10. 14. 24; de cadavere integro vel illaeso Enc. Jac. 5. 2) *integer* i. e. *immunis* a culpa et poena: Matth. 23, 16. 18. II) Subst.: *integritas, incolumitas, salus, bona valetudo, securitas:* ዳኅን፡ወሰላም፡ εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια 1 Thess. 5, 3; ወከነ፡ሰላም፡ወዳኅን፡ላዕለ፡ኵሉ፡በሓውርት፡ Gad. T. H.; Clem. f. 272; ዳኅነ፡ይትናገሩ፡ለቢጾሙ፡ εἰρηνικὰ λαλεῖ Jer. 9, 8; Judith 7, 24; crebro a) በዳኅን፡ *in salute* i. e. *salve* vel ad personam relatum *salvus, incolumis, bene valens:* በዳኅን፡ (v. በዳኅና፡) ἐν ὑγιείᾳ Tob. 8, 17. 21. 11, 16. 12, 3; 1 Esr. 5, 2 (μετ᾽ εἰρήνης); μετὰ σωτηρίας Gen. 26, 31. 28, 21; ne unicam quidem horam አሀሉ፡ ዘበዳኅን፡ salvus forem, Org. 5. b) ዳኅነ፡ α) id.: ትነብር፡ዳኅነ፡ (v. ድኅነ፡) ዘእንበለ፡ሐዘን፡ወትካዝ፡ Job 11, 18; ዳኅነ፡ይነብር፡ εἰρηνεύει 15, 21. 16, 12; Sir. 41, 1. 44, 6; ለእመ፡ዳኅነ፡አቶክሙ፡ ὑγιαίνοντες Tob. 5, 16. 21. 22. β) *integre, perfecte:* ወርእየ፡ዳኅነ፡ Marc. 8, 25; ይሬኢ፡ዳኅነ፡ Tob. 11, 7.

ድኅን፡ subst. et adj., id. q. ዳኅን፡, ut: ትነብር፡ድኅነ፡ (var. ዳኅነ፡) Job 11, 18; ድኅናን፡ *incolumes* Jos. 10, 21.

ዳኅና፡, rarius ድኅና፡ (2 Reg. 11, 7 in B), subst., *integritas, incolumitas, salus, bona valetudo:* በዳኅናየ፡ Jes. 38, 20; በእንተ፡መንክር፡ዳኅናሁ፡ ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς σωτηρίας Sap. 5, 2; በዳኅና፡ Tob. 8, 17. 11, 16 var.; ecclesia largitur ሰላመ፡ለርሑቃን፡ወዳኅና፡ለቅሩባን፡ Deg. a) crebro in phrasi: *interrogare* de valetudine vel statu alcjs vel *quomodo valeat, se habeat?* አልቦ፡ዘይስእል፡ዳኅናኪ፡ Jer. 15, 5; ተስእሎ፡በእንተ፡ዳኅናሁ፡ 2 Reg. 11, 7; ይዜንዉከ፡ዳኅና፡ብሔር፡ 1 Reg. 10, 4; Ps. 121, 6; Luc. 14, 32 rom.; etiam በእንተ፡ዳኅና፡ፀብእ፡ 2 Reg. 11, 7. b) Acc. adv.: *salve, secure,* ነበረት፡ሀገር፡ዳኅና፡ ἡσύχασε 4 Reg. 11, 20.

ድኅነት፡ n. act. 1) *servatio, liberatio, sanitatis restitutio:* e periculo Sx. Hed. 21; F. N. 41, 3; venenum bibit nec mortuus est ወእንከሰ፡እምድኅነቱ፡ Sx. Haml. 24; እምአይቴ፡ተሰፈዉ፡አሉ፡ድኅነተ፡ሕፃን፡ πόθεν οὗτοι προσεδόκησαν σῶσαι τὸ παιδίον Chr. ho. 26. 2) *incolumitas, sanitas, integritas:* ድኅነተ፡ልብ፡ወአባል፡ F. N. 4; ድኅነት፡እምደዌያት፡ (Freiheit von Krankheiten) ibid. — De ጾመ፡ድኅነት፡ vid. Scaliger p. 696.

መድኅን፡ part. 1) *servator, liberator, salvator, redemtor, salvificus, securitatem praebens,* ῥυόμενος Jes. 59, 20; Rom. 11, 26; σώζων Zach. 9, 9; σκεπαστής Judith 9, 11; λυτρωτής Ps. 18, 15; σωτήρ Luc. 2, 11; Joh. 4, 42; 1 Joh. 4, 14; Hebr. 5, 9; ውስተ፡ዘመድኅን፡መርሶ፡ Enc. Pag. 1. 2) sensu forensi: *vas,* (vid. አድኀነ፡): ወልቃሕሰ፡ይደሉ፡ከመ፡ይኩን፡በአኀዝ፡አው፡በትሕቢት፡አው፡በመድኅን፡አው፡በመጽሐፍ፡እንተ፡ውስቴታ፡ሰማዕት፡ F. N. 27; መድኅን፡ከን፡ለሙ፡ ibid. 3) subst. *vadimonium:* ወለብእሲት፡ኢይትወከፉ፡እምኔሃ፡መድኅነ፡ወኢተሐብዮ፡ ibid.

መድኀኒ፡ part. c. term. adj., f. መድኀኒት፡ *servator, liberator, salvificus, salutifer,* Jes. 17, 10. 44, 6. 7; መድኀኔ፡ኵሉ፡ Sap. 16, 7; Ps. 41, 7. 16; መድኀኒየ፡ et መድኅንየ፡ Sir. 51, 1; Jes. 12, 2; Ps. 17, 1. 18, 16. 68, 17. 88, 26 al.; መድኀኒነ፡ኢየሱስ፡ Phil. 3, 20; 1 Tim. 1, 1. 2, 3; 2 Tim. 1, 10; 2 Petr. 1, 11; Christus መድኀኔ፡ዓለም፡ Clem. f. 202; በሕማማቲሁ፡መድኀኒት፡ Lit. 160, 2.

መድኀኒት፡ subst., f. et m., መድኀኒታት፡ 1) *conservatio, liberatio, redemtio, salus,* 1 Reg. 11, 9 (σωτηρία); Jes. 33, 2. 6. 20. 40, 5. 46, 13. 51, 6. 52, 10; ጌራ፡መድኀኒት፡ 59, 17. 60, 6. 18; ትረክቡ፡መድኀኒተ፡ለነፍስክሙ፡ Jer. 6, 16; Job 11, 20; Prov. 2, 7. 11, 14; Ps. 11, 6. 13, 11. 87, 1. 110, 8 al.; Judith 8, 17; ብከ፡ትትረከብ፡መድኀኒቱ፡ለእስራኤል፡ Kuf. 31; Luc. 1, 69; Joh. 4, 22; Act. 7, 25; መድኀኒተ፡ነፍስክሙ፡ 1 Petr. 1, 9; ተጋደል፡በእንተ፡መድኀኒተ፡ነፍስከ፡ Sx. Hed. 13; ἀπολύτρωσις Eph. 1, 7. 14; λύτρωσις Luc. 1, 68; ዘይፈቅድ፡መድኀኒተ፡እምኀጣውኢሁ፡ F. M. 2, 5; መድኀኒታት፡ Genz. f. 89 (vid. sub ርክበት፡). a) መሥዋዕተ፡መድኀኒት፡ *sacrificium pro salute* vel *eucharisticum,* σωτήριον vel θυσία σωτηρίου, Am. 5, 22; Kuf. 16. 22, nec non መድኀኒት፡ 1 Par. 21, 26; 2 Par. 7, 7; ይሠውዕ፡ለመድኀኒቱ፡ Sir. 32, 2. 47, 2. b) pro concr. σωτήρ, Jud. 3, 9. 15. 2) *remedium salutare,* φάρμακον σωτήριον Chr. Ta. 27 (vid. sub አሰሳሊ፡); መድኀኒት፡በዘይትፌወስ፡ቍስል፡ Org.

አድኃኒ፡ n. ag. *servator, salvator,* n. pr. esse videtur, Enc. Ter 3.

ደኅየ፡ I, 1 [vid. ድኅኅ፡] 1) *effodere, excavare:* ግበ፡ከረየ፡ወደኅየ፡ λάκκον ὤρυξε καὶ ἀνέσκαψεν αὐτόν Ps. 7, 16; ጸናሒ፡ግበ፡ዘይድኂ፡ III Sal. Mar. 4; ሰሎሞን፡ይቤ፡ግበ፡ከረየ፡ወደኅየ፡ወይወድቅ፡ውስተ፡ግብ፡ዘገብረ፡ Did. 17. 2) *defodere, infodere* (vel *sepelire*): ወይደኅይዎሙ፡ (gloss.: ይቀብርዎሙ፡) ቤተ፡እስራኤል፡፯ወርኀ፡ κατορύξουσιν αὐτούς Hez. 39, 13. — *Voc. Ae.:* ደኅየ፡ዘ፡አገደገደ፡; *aliud:* ዘ፡አጠለቀ፡አገደገደኒ፡; *aliud:* ከረየ፡ወደኅየ፡ዘ፡መሐሰ ።

መድኂ፡ *meta* vid. sub ደሐየ፡

ድኅፀ፡ I, 1 [دَحَضَ] Subj. ይድኀፅ፡, *labi* vel *lapsare in lubrico, pede falli, fallente vestigio cadere* (gleiten, ausgleiten), et in genere: *labi, lapsare:* Jsp. p. 356; ὀλισθαίνειν Prov. 14, 19; ይኄይስ፡ትድኀፅ፡ወትደቅ፡ውስተ፡ምድር፡እምትድኀፅ፡በአፉከ፡ወትደቅ፡በልሳንከ፡ Sir. 20, 18. 14, 1; ከመ፡ኢትድኀፅ፡መንፈስከ፡ውስተ፡ሞት፡ 9, 9; Dan. 11, 34; σφάλλεσθαι Deut. 32, 35; Sir. 13, 22; σαλεύεσθαι de pedibus, vestigiis: Ps. 16, 6. 37, 17. 93, 18; ὑποσκελίζεσθαι Ps. 36, 33; አመ፡ዕለተ፡ይድኅፅ፡ πτῶσις Sir. 3, 31; Mich. 7, 8; trsl.: ትድኅፅ፡ምክሩ፡ Job 18, 7. a) *illabi* i. e. *incidere:* ወኢንድኀፅ፡ውስተ፡ኀጢአት፡ Did. 4. b) *elabi* i. e. *excidere* e re: ከመ፡ኢንድኀፅ፡እምርትዕት፡ሃይማኖት፡ Did. 25. c) *labare* Job 26, 11. d) in parturiendo i. e. *abortum pati:* ወዕኑሳቲሆሙ፡ኢይድኅፃ፡ወይድኅና፡በኀርሶን፡ Job 21, 10.

አድኀፀ፡ II, 1 1) *facere ut* alqs *lapset* in lubrico vel *fallatur pede* et in genere: *labi facere* alqm: sanguis in pavimento አድኀፆ፡ለላእከ፡ Jsp. p. 302; ኢይደግም፡አድኀፆቶሙ፡እግሮሙ፡ 4 Reg. 21, 8; ተዐቀብ፡ኢታድኀፅከ፡ልሳንከ፡ Sir. 28, 26; ኰኵሕ፡ዘያድኀፅ፡ Jes. 8, 14; Deus ait አድኀፅክዎ፡ለዲያብሎስ፡ወነሠትክዎ፡እመንበሩ፡ Clem. f. 56. 2) *abortum facere* i. e. a) *abortire,* sive absol. sive c. Acc. fetus: Ex. 21, 22. 23; ከመ፡ፃእፃእ፡ዘአድኀፀቶ፡ማሕፀን፡እሙ፡ Job 3, 16. b) *abigere* fetum: F. N. 48; ብእሲት፡ዘትሰቲ፡ፈውሰ፡ከመ፡ታድኅፅ፡ፃእፃአ፡እማሕፀና፡ F. M. 4, 4. 6, 14.

ዳኅፅ፡ subst., Pl. ዳኅፃት፡ 1) *lapsus,* ὀλίσθημα Ps. 55, 13; ያመጽኡ፡ዳኅፀ፡ (v. ዳኅፃት፡) ለሕዝብ፡ Dan. 11, 32; sensu ethico i. q. delictum: ዳኅፃት፡ Phlx. 12. 136; ይስረይ፡ኀጢአ

ቱን፡ወዳኅፃቲን፡ P. N. in subscr. (vid. Cat. Bibl. Bodl. p. 29); ዳኅፀ፡ልሳን፡ lapsus linguae, Lud. 2) causa lapsus i. e. *lubricum, impedimentum, offendiculum:* **አቀምከን፡ለእእጋርየ፡ውስተ፡ዳኅፅ፡** (κωλύματι) Job 13, 27; **አቀሞን፡ውስተ፡(ዲበ፡)ዳኅፅ፡ለእገርየ፡** (ἐν ξύλῳ) 33, 11; Jes. 8, 14; **በእንተ፡ዝንቱ፡ዳኅፀ፡ይከውን፡ፍኖቶሙ፡** εἰς ὀλίσθημα Jer. 23, 12. 45, 22; Ps. 34, 7. 3) *abortus*, ἔκτρωμα Koh. 6, 3.

ዱኅፅ፡ subst. *lubricum*, Prov. Th. Petr. p. 20, at Lud. in suo Comm. hist. p. 560 imprimendum curavit **ዳኅፅ፡**; etiam rectius *lapsus* interpretandum videtur.

ድኅፀት፡ n. act. *lapsus*, i. e. delictum, Phlx. 171; Fal. f. 39.

መድኀፅ፡ et **መዱኅፅ፡** subst., *lapsus*: **እሬኢ፡መድኅፀነ፡** v. **መድኅፃኒ፡** 4 Esr. 8, 22.

ምድኅፅ፡ subst. *locus lubricus, lubricum*, Lud. sine auct.

ዲናር፡ n. prgr., sc. δηνάριον *denarius*, Pl. **ዲናራት፡** 1) *numus argenteus* δίδραχμον Matth. 17, 24; **ዲናር፡ስጥጢራ፡** 17, 27; δηνάριον 18, 28. 20, 2 seq.; 22, 19; **አላድ፡ዲናር፡** τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου ibid.; Marc. 12, 14; Luc. 7, 41; Apoc. 6, 6; **በ፮፻ዲናረ፡ብሩር፡** 2 Par. 1, 17; **ዲናራት፡ብሩር፡ወወርቅ፡** Enc. Ter 11. 2) *numus aureus:* χρυσοῖ Gen. 37, 28. 45, 22; **ዲናራት፡** 1 Par. 29, 7; 2 Par. 9, 15; **ዲናረ፡ወርቅ፡** Sx. Teq. 16; **ዲናራት፡ወጠፋልሐ፡ብሩር፡** F. N. 28; Kedr f. 77; **ዲናር፡ግብጻዊ፡** et **ዲናር፡ጢሮሳዊ፡** F. N. 33. — *Voc. Ae.:* **ዲናር፡ዘ፡አላድ፡**; *aliud:* **ብ፡ወቄት ።**

ደነሰ፡ i. q. دَنِسَ *sorduit, spurcus fuit* (ܕܢܣ).

ደነሰ፡ I, 2 (denom. a **ደነስ፡**) *pretium stupri dare*, c. Acc. pers.: **ትዴንሶሙ፡ለመሐዛኒሃ፡** et **ከማሁኬ፡ደነስኪዮሙ፡ለኵሎሙ፡መሐዛኒኪ፡** Hez. 16, 33; **እስመ፡ደነስኪ፡ወኢደነሱኪ፡** (v. **ወኢይዴንሱኪ፡**) 16, 34; **ኢትዴንሲ፡እንከ፡** (var. pro **ኢትዴነሲ፡**) 16, 41.

ተደነሰ፡ III, 2 1) *inquinari, conspurcari, se inquinare:* **ይረኵሱ፡ባቲ፡ወይደነሱ፡** Chr. ho. 31; **እመበ፡ዘአበሰ፡ወተደነሰ፡በዛቲ፡ኃጢአት፡** F. M. 5, 2; **እመኒ፡በቃል፡አበሱ ፤ ወእመኒ፡በገቢር፡ረኵሱ ፤ ወእመኒ፡በክሡት፡ተደነሱ፡** Genz. f. 118. 2) *mercedem meretriciam accipere:* **ኢትዴነሲ፡እንከ፡** Hez. 16, 41.

ድኑስ፡ part. *inquinatus, sordidus, spurcus, impudicus:* Petrus ait **ኢበላዕኩ፡አነ፡ግሙራ፡ርኩሰ፡ወድኑሰ፡** F. N. 23; **ንሕነሰ፡ንሬሲ፡ኵሎ፡ርኩሰ፡ወድኑሰ፡** μύρια τολμῶντες μιαρὰ Chr. Ta. 26; de homine: **ዘማዊ፡ወድኑስ፡** πόρνος ἢ βέβηλος Chr. ho. 33; de cogitato: **ኃሊና፡ድንስት፡** (turpe, impudicum) Phlx. 161. — *Voc. Ae.:* **ድኑስ፡ሥኡብ፡ርሱሕ፡ብ፡አደፋኛ ።**

ደነስ፡ subst., Pl. **ደነሳት፡** 1) *spurcitia, sordes, impudicitia, turpitudo:* **አንጽሐነ፡እምኵሉ፡ደነስ፡ወእምኵሉ፡ርኵስ፡** Lit. 164, 1; **በፍትወተ፡ደነስ፡** (impressum est **ደንስ፡**) 170, 4; Lud. e Cant. Mar.; **ያነጽሕ፡ልበ፡እምደነሳት፡** Phlx. 211. 2) *merces meretricia, quaestus meretricius, pretium stupri:* **ሀበኒ፡ደነስየ፡** Kuf. 41; Hos. 2, 14; Mich. 1, 7; Hez. 16, 31. 27, 15; **ደነሰ፡ዘማ፡** Deut. 23, 19; **ደነሰ፡ዝሙት፡** Mich. 1, 7. — *Voc. Ae.:* **ደነስ፡ዘ፡አደፍ**; *aliud:* **ደነስ፡ዘ፡ዐስበ፡ዝሙት ።**

ደነሳዊ፡ adj. rel. *spurcitiae et turpitudini deditus, impudicissimus*, homo **ደነሳዊ፡** Phlx. 223: qui quartam uxorem ducunt **ይትወደዩ፡ውስተ፡ኵነኔ፡ደነሳውያን፡በርኩስ፡ዝሙት፡** F. N. 24, 5.

ድንቀት፡ *casus, res fortuita* vid. sub **ወድቀ፡**

ደንቀወ፡ quadrl. 1 *surdastrum esse, difficulter audire et percipere* [amh. **ደነቈረ፡** (دَجِرَ *attonitus fuit, confusus fuit in sermone*); وَقِرَ *obsurduit, obmutuit,* وُقِرَ id.]: **ደንቀወ፡እዘኒሆሙ፡** Lit. Orth.

ድንቅው፡ part. *surdaster, tardus ingenio:* **ድንቅዋነ፡እዝን፡** et **ዕንበዛነ፡ልብ፡** M. M. f. 162; **ድንቀወ፡** (scriptum est **ድቀወ፡**) **ኅሊና፡** f. 35; **ኦድንቅው፡** compellatur haereticus, cui persuaderi non potest, f. 14; Acc. adv. **ድንቀወ፡** *difficulter de audiendo:* **በእዘኒሆሙ፡ድንቀወ፡ሰምዑ፡** βαρέως ἤκουσαν Matth. 13, 15; Act. 28, 27. — *Voc. Ae.:* **ድንቅው፡ጽሙም፡ጽሉል፡ብ፡ደንቆሮ ፡**

ድንቃዌ፡ subst. *difficultas audiendi, surditas*, Lud. e Mss. Colb.; Deus **ዐጸዋ፡እዝና፡(ለአርዌ፡ምድር፡)በድንቃዌ፡** M. M. f. 122.

ደንቃዊ፡ vel **ድ"፡** adj. *tardus ingenio, stupidus:* **ነፍሳት፡ደንቃውያት፡** ἁπλουστέρων ψυχαῖς Cyr. c. Pall. f. 66; **ድንቃውያን፡** ἁπλούστεροι hom. Rhegini in Cyr. f. 109.

ድንቡስ፡ vid. sub **ድቡስ፡**

ድንብዕኩል፡ vid. sub **ደብዕኩል፡**

ድንባዝ፡ subst., Pl. **ድንባዛት፡** id quo alqd sustinetur i. e. 1) *vectis*, quo quid portatur, ἀναφορεύς Ex. 25, 14. 15; etiam Ex. 37, 5 sec. Hebr. in C (Oct. P. II p. 92). 2) „in aedificiis *furca* quae trabi supponitur gestando“, Lud. auct. Greg. 3) *sustentaculum, fulcrum* seu simile quid, cui quid imponitur (ut videtur): **ገብረ፡እልክተ፡ዕፀወ፡ሕቍ፡ . . . መሳንቍተ፡ናብሊሳት፡ወድንባዛተ፡ለመሓልይ፡** 2 Par. 9, 11. — *Voc. Ae.:* **ድንባዝ፡ዘ፡ሳንሳ፡**; *Rad. Abb.:* **ደንበዘ፡ዘ፡ደገፈ ።** [an ܕܒܙ?].

ድንትት፡ apud Ludolfum emendandum est **ድንቀት፡**, vid. sub **ወድቀ፡**

ደነነ፡ I, 1 [دَنِنَ *depresso pectore, collo, dorso fuit,* دَنِئَ *gibboso tergo praeditus fuit,* دَنَّا IV *depressit*, vic. دان, nec non **ጸነነ፡**] Subj. **ይድንን፡**, etiam **ይድነን፡** *se inclinare* vel *demittere, corpus incurvare, pronum esse* (ſich bücken): **ደነነ፡ኀበ፡ምድር፡** Joh. 8, 8; **እድንን፡** Marc. 1, 7; **ተለዋ፡ደኒኖ፡** Prov. 7, 22; **ድነኒ፡** (v. **ድንኒ፡**) **ወንትዐደውኪ፡** Jes. 51, 23; honoris et reverentiae causa: **ትደንኑ፡ወትሰግዱ፡ሎቱ፡** Jes. 46, 6; Judith 13, 17; 2 Esr. 18, 6; 1 Reg. 28, 14; **ደነንት፡በገጻ፡ወሰገደት፡** 3 Reg. 1, 31; Ex. 12, 27; Num. 22, 31; **ደነነ፡ውስተ፡ምድር፡ወሰገደ፡** Ex. 34, 8; **ደኒኖ፡ሰዐሞ፡** Kuf. p. 112. a) *se proclinare* spectandi causa per fenestram, Cant. 2, 9. b) *demittere oculos* ob pudorem, de femina, Lud. ex Hom. Mar. — *Voc. Ae.:* **ደነነ፡ብ፡ዝቅ፡አለ ።**

ደነነ፡ I, 2 *incurvo dorso* vel *pronum incedere:* Arsenius **ከነ፡ነዊኀ፡በቆሙ፡ አላ፡ውእቱ፡ ከነ፡ይዴንን፡ በእንተ፡ርሥእናሁ፡** Sx. Genb. 13.

አድነነ፡ II, 1 1) *incurvare, demittere, deorsum flectere:* ዕሚደ፡ አርዑት፡ ያደንኖ፡ ለክሳድ፡ Sir. 30, 35; አደንን፡ ቀፊተ፡ ልብየ፡ Org. 7; feminae እንዘ፡ የሐውራ፡ በፍኖት፡ ያድንና፡ ርእሶን፡ እንዘ፡ ግልቡባት፡ እማንቱ፡ Did. 3; እለ፡ ያደንኑ፡ ርእሰሙ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Did. 33; bestiae አድነኑ፡ አርእስቲሆሙ፡ ወሰገዱ፡ ለአዳም፡ reverentiae causa Clem. f. 4; Lit. 160, 3. 2) omisso objecto: corpus i. e. *se incurvare* vel *inclinare*, de terra Hen. 65, 1; reverentiae causa: አድነኑ፡ ሎቱ፡ Gad. Ad. f. 8; Sx. Hed. 7; Lit. Orth.

ድኑን፡ part. *incurvatus, inclinatus, demissus, pronus*, de arboribus Sx. Genb. 24 (vid. sub ከሞል፡); ሰይጣን፡ ጐየ፡ በኀፍረት፡ ወበኀሳር፡ ድኑን፡ Enc. Jac. 4. (Pro ድኑን፡ እምነውር፡ F. N. 43, 1 legendum est ድኍን፡).

ድናኔ፡ subst. *inclinatio, demissio sui*, Gad. Ad. f. 8.

ምድናን፡ subst. *inclinatio, deflexus*, አኮ፡ ዘቦቱ፡ ለመለኮት፡ መድናን፡ (sic) አትሐቶ፡ ርእሱ፡ ከመ፡ ይንሣእ፡ እምድር፡ ዘኮነ፡ ውስቴታ፡ Lit. 171, 2.

መድንኒ፡ part. c. term. adj. *deprimens, deorsum flectens:* መንኮራኵረ፡ ሰረገላ፡ መድንኔ፡ ክሳድ፡ Sx. Ter. 15.

ደነዘ፡ amharice significat *hebetem, obtusum esse* Isenb. p. 166.

ድንዙዝ፡ part. (a ደንዘዘ፡) 1) *hebes, segnis, socors, tardus*, νωθρός Hebr. 5, 11. 6, 12; ወሀቦሙ፡ እግዚ"፡ መንፈሰ፡ ድንዙዝ፡ πνεῦμα κατανύξεως Rom. 11, 8; ድንዙዛን፡ ልብ፡ Kid. f. 39; Macc. f. 18 (vid. sub ድንጽው፡); ፍካሬሁ፡ (sc. historiae Melchisedeci) ኢኮነ፡ ቀሊለ፡ ወፈድፋደሰ፡ ለእለ፡ ኢይሌብዉ፡ ወኮኑ፡ ድንዙዛነ፡ ለሰሚዕ፡ Cyr. f. 127. 2) *stupens, attonitus:* discipulis terrore humi prostratis ait Christus ኢትኩኑ፡ ድንጉፃነ፡ ወድንዙዛነ፡ Kid. f. 3.

ድንዛዜ፡ subst. *hebetudo, segnities, tarditas:* ድንዛዜ፡ ወሀኬት፡ እምሰሚዕ፡ Chr. ho. 10 (ex Hebr. 5, 11); ሀኬት፡ ወድንዛዜ፡ (poenitentiam agere nolentis) Clem. f. 255.

ደንደር፡ subst. [sine dubio i. q. דַּרְדַּר; vid. ደንዶር፡ apud Isenb. p. 166] *tribulus, spinae* genus: ሰበ፡ ርእየ፡ አንከረ፡ እምብዝኀ፡ አሥዋክ፡ ወደንደር፡ እንተ፡ ቍጽርት፡ (sic legas) ውስቴታ፡ አራዊት፡ Phlx. 136. — Eodem referendum est ደዶር፡ „sorte de mauvaise herbe“, quod d'Abbadie e suo Cod. LXIV mihi communicavit.

ድንግል፡ subst., Pl. ደናግል፡ [radicibus دجّ دجل ܕܓܠ? دحّ دغل omnibus vis primaria *tegendi* et *occulendi* inest; in specie cfr. دَقَلَ *prohibuit, interdixit* et *absconditus fuit*] 1) f. *virgo* Gen. 24, 16; Ex. 22, 15. 16; Jud. 19, 24; 2 Reg. 13, 2; Job 31, 1; Jes. 7, 14. 62, 5; Jer. 2, 32; Hez. 9, 6; Sir. 9, 5; Matth. 1, 23; 2 Cor. 11, 2; creberrime de Maria virgine; ድንግለ፡ እስራኤል፡ Jer. 18, 13; ድንግል፡ ወለተ፡ ባቢሎን፡ Jes. 47, 1; ብእሲተ፡ ድንግለ፡ Lev. 21, 13; Sir. 15, 2; ወለት፡ ድንግል፡ Deut. 22, 23; Sir. 20, 4; ደናግል፡ Jer. 38, 13; Thren. 1, 4; Hez. 23, 3 (ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν); Cant. 1, 3; Ps. 44, 16; Matth. 25, 1; 1 Cor. 7, 25 seq.; አዋልደ፡ ደናግለ፡ Jud. 21, 12; 2 Reg. 13, 18; Esth. 2, 2 (κοράσια ἄφθορα). 2) m. de viris *castus, coelebs:* ዮሐንስ፡ ድንግል፡ (Apostolus) Deg.; ብእሲ፡ ድንግል፡ ወብእሲት፡ ድንግልት፡ F. N. 24, 5. 3) c. *virginitatem professus* vel *professa, vir devotus, virgo devota* vel *monialis:* ለደናግል፡ መሀርሙ፡ (Impert.) ለእለ፡ ኢያውሰቡ፡ ከመ፡ ይዕቀቡ፡ ደናግሌሆሙ፡ (sic) ከመ፡ ብንተ፡ ዐይን፡ Clem. f. 89; በእንተ፡ ደናግል፡ ዕደው፡ Const. Ap. 55; Enc. Teq. 16; ደናግል፡ ንጹሓን፡ Org. 5; ወራዙት፡ ደናግል፡ Lit. 170, 4; Kid. f. 22.

ተደንገለ፡ III, 1 (denom.) *virginitatem servare, in virginitate perseverare, virgineo modo vivere:* coelestis voluptas promissa est non tantum ለደናግል፡ (ταῖς παρθένοις) አላ፡ ወለነፍሳትኒ፡ እለ፡ ተደንገላ፡ ταῖς ψυχαῖς ταῖς παρθένοις Chr. Ta. 28; Maria ዘተደንገለት፡ Enc. Tachs. 20; ዘተደንገለ፡ (de viro) M. M. f. 341; ተደንግሎ፡ *status virginitatis* Chr. Ta. 28; Enc. Mij. 8; Org. 7.

ድንግልት፡ f. part. (ድንጉል፡) *virginalis, virgo:* ደቂቅት፡ ድንግልት፡ Phlx. 58; Kedr f. 62; ቅድስት፡ ወብፅዕት፡ ወድንግልት፡ ኢዮጴራቅስያ፡ Sx. Mag. 26; F. N. 24, 5 (vid. sub ድንግል፡); ነበርኪ፡ ድንግልተ፡ Org. 4; Enc. Haml. 27.

ድንጋሌ፡ subst. *virginitas:* ድንጋሌ፡ ሥጋ፡ et ድንጋሌ፡ ነፍስ፡ (corporalis spiritualis) Chr. Ta. 28; ሰላም፡ ለልደትከ፡ (Christi) መድምም፤ እምድንጋሌ፡ ሥጋ፡ ኅቱም፤ Enc. Jac. 29; ኀይለ፡ ድንጋሌሁ፡ Enc. Mag. 12. — Forma ደናግሌ፡ occurrit Clem. f. 89, sed dubito an sana sit lectio.

ድንግልና፡ subst., f. et m., *virginitas* Jud. 11, 37. 38; በእንተ፡ ምታ፡ ዘድንግልናሃ፡ Joel 1, 8; Luc. 2, 36; 1 Cor. 7, 37; አርኰሰ፡ ድንግልናሃ፡ F. M. 6, 8; Chr. Ta. 28 (vid. sub አማናዊ፡) a) *signa virginitatis* Deut. 22, 14. 15. b) *castitas* vel *coelibatus* viri: ዮሐንስ፡ ቅኑት፡ በድንግልና፡ Deg.; ዐቀበ፡ ኖኅ፡ ርእሶ፡ በድንግልና፡ ፭፻ ዓመተ፡ Clem. f. 19. c) *vita* vel *status hominum* (sive virorum sive feminarum) *virginitatem professarum*, Kid. f. 28; Kedr f. 61.

ድንግልናዊ፡ adj. rel. *virginalis, virgineus:* እም፡ (mater) ድንግልናዊት፡ Org. 2 (de Maria); በዓለ፡ ልደት፡ ድንግልናዊ፡ (sc. Nativitatis Christi) Abush. 39.

ደንጐላ፡, ደንጐለት፡, ደንጐላት፡ subst. *lilium, cnicus* sec. Ludolfi Gregorium; κρίνον, ከመ፡ ጽጌ፡ ደንጐላት፡ Cant. 2, 2; ከመ፡ ጽጌ፡ ደንጐላ፡ ዘቈላ፡ Enc. Jac. 13; ከመ፡ ጽጌ፡ ደንጐለት፡ ዘውስተ፡ ቈላት፡ Deg.; ደንጐላት፡ ibid. — Voc. Ac.: ደንጐላት፡ ዘ፡ ሱፍ፡; v. ዘ፡ የሱፍ፡ አበባ።

ድንጉዝ፡, Pl. **ድንጉዛት፡** *cirrus contortus* crinium vel simile quid, F. N. 51 (vid. sub ነከላል፡ c. 860.).

ድንጋግ፡ subst. [etymon perobscurum est; videas annon cum ጠቃ፡ vel ጥቃ፡ componendum sit, si quidem ደቀቀ፡ ደገገ፡ ደግደገ፡ ጠቀቀ፡ ጠንቀቀ፡ ejusdem familiae sunt] 1) *ora, crepido, ripa, litus*, fluminis Kuf. 8. 45; Jos. 3, 15. 4, 18; 4 Reg. 2, 13 (v. ድጋግ፡); Dan. 12, 5; Hez. 47, 6 seq.; Jes 19, 7 var., ኀበ፡ ድንጋገ፡ ማይ፡ Sir. 24, 14; maris: Kuf. 49; Gen. 22, 17; Ex. 14, 30; Act. 27, 40 rom.; ድንጋግ፡ ዘሐይቅ፡ *ora litoris* Org. 2) *terminus, limes:* quae cogitatio pervenire potest ውስተ፡ ድንጋገ፡ ውዳሴኪ፡ Org. — Voc. Ac. አድያም፡ ከንፈፍ፡ ደወል፡ ሐይቅ፡ ድንጋግ፡ ጽንፍ፡ ወሰን፡ ገበዝ፡ ብ፡ ዳር፡; *aliud:* ድንጋግ፡ ጽንፍ፡ ሐይቅ፡ ከንፈፍ፡ ዘ፡ ፬ ዳር።

ድንጋጌ፡ subst. 1) *ora, crepido, ripa, litus:* κρηπῖδος fluvii 1 Par. 12, 15 var. ወኵሉ፡ ዘይዘራእ፡ ድንጋጌ፡ (v. ድንጋግ፡) ፈለግ፡ Jes. 19, 7; maris: ባሕረ፡ ውቅያኖስ፡ ውሱን፡

በድንጋጌሁ፡ Org. 2) *terminus, limes*: divinitas **ኢይትወሰን፡በድንጋጌሆሙ፡** Org.; **ኢይትረከብ፡አምጣነ፡ድንጋጌሁ፡** („quantitas terminorum ejus“ Lud. ex) Org.

ተደንገገ፡ quadrl. III, 1 *terminari, terminis circumscribi*: Trinitas **ስፍሕት፡በኵለሄ፡ዘኢትደነገግ፡** Athan. de Trin. — *Rad. Abb.*: **ደንገገ፡ዘ፡ደነገገ፡**

ድንጉግ፡ part. *terminatus, terminis circumscriptus*, Lud. e Mss. Colb.; Dei **ኢድንጉግ፡መለኮቱ፡በግብረተ፡ዓለም፡ወኢውሱን፡ስፍሐ፡መንግሥቱ፡በርሕበ፡ሰማያት፡** M. M. f. 322.

ደንገፀ፡ vel **ደንገጸ፡** quadrl. I [amh. **ደነገጸ፡** et **ደነገጠ፡** id.; etymon haud satis conspicuum est; conjeceris si quidem **ደ** formativum est, *collidi, concuti* a נָקַשׁ نقش, vel *commoveri, contremiscere* a نغش vel نغض] 1) *concuti, contremere*, ἐῤῥάγη 3 Reg. 1, 40; ἤχησε 1 Reg. 4, 5; Hen. 1, 6; ἐϑάμβησεν 1 Reg. 14, 15. 2) *mente percelli, attonitum esse, obstupescere, stupere, perturbari animo*, ϑαμβεῖν Marc. 1, 27. 10, 32; **ደንገፁ፡ዐቢየ፡ድንጋጼ፡** ἐξέστησαν Marc. 5, 42; Act. 10, 45; Judith 13, 17; **ደንገፀ፡ነፍሱ፡** ἐξελύϑη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ Judith 14, 6; **ደንገፀት፡ሰማይ፡** Jer. 2, 12; Job 26, 11; **ይደነግፀኪ፡ልብኪ፡** Jes. 60, 5; Ps. 142, 4; c. **በ፡** *ob*: Ex. 18, 9; vel c. **እምነ፡** Luc. 1, 29; 2 Par. 9, 4; Judith 16, 10; vel c. **በእንተ፡** et **በበይነ፡**, ut: **ደንገፁ፡በበይነ፡ዘኮነ፡** Judith 15, 1. 3) *terrore* vel *pavore percelli, perterreri, consternari, expavescere, trepidare*: **ደንገፀ፡ድንጋጼ፡ዐቢየ፡** ἐξέστη Gen. 27, 33; Ex. 19, 18; 1 Reg. 21, 1; Hez. 26, 16; Dan. 2, 1. 3; Jes. 7, 2; **ደንጊፆሙ፡ጐዩ፡** Judith 15, 2; ἐταράχϑη Ps. 54, 2. 4; Ruth 3, 8; Esth. 4, 4; Thren. 2, 11; **ኢትደንግፁ፡** Jes. 8, 12. 24, 19; Joh. 14, 27; κατενύχϑη Lev. 10, 3; Jes. 6, 5; **ኢትደንግፁ፡** μὴ ϑροεῖσϑε Matth. 24, 6; Marc. 13, 7; **ደንገፀኒ፡ነፍስየ፡** ἐφέστηκεν εἰς φόβον Jes. 21, 4; **ኵሉ፡ነፍስ፡ይደነግፅ፡** δειλιάσει Jes. 13, 7; Hez. 5, 15; ἔπτηξαν Job 38, 17; **ኢትደንግፅ፡** μὴ πτοηϑῇς Jer. 1, 17. 17, 18. 23, 4; Am. 3, 6; Ex. 19, 16; de avibus Jer. 4, 25; φοβεῖσϑαι 29, 22; εὐλαβεῖσϑαι Jer. 5, 22; Sir. 26, 5; **ኢትደንግፅ፡ነፍስከ፡** μὴ ἀσϑενείτω ἡ ψυχή σου Jes. 7, 4, al.; 4 Esr. 9, 4. 10; 39; Hen. 62, 5; Kuf. 18. 22; **ደንገፀ፡በኀሊናሁ፡** Kuf. 43; c. **በእንተ፡** Job 36, 34. 37, 4; vel c. **እምነ፡** pers. et rei: Ps. 32, 8 (σαλεύεσϑαι); **እምእሉ፡ሠለስቱ፡ደንገፀኒ፡ልብየ፡** Sir. 26, 5; Jer. 29, 22; Hez. 2, 6; vel **እምቅድመ፡** et **በቅድመ፡** Jer 1, 17. 5, 22; Jes. 64, 2; seq. **ከመ፡** c. Subj.: 2 Petr. 2, 10; de stupore animi in *ecstasi* Act. 11, 5. 22, 17 Platt.

አደንገፀ፡ II *stupefacere, perturbare, percellere, consternare, terrere*: **አደንገፆሙ፡ሜስ፡** Jes. 28, 7; 2 Reg. 22, 5; Ps. 87, 17; Sir. 4, 3; **ኢያደነግፆ፡ሐዘን፡** 14, 1; **ሕልም፡ያደነግፆ፡ለአብድ፡** 31, 1. 5; **አደንገፀኒ፡እበዲከ፡** 47, 20; **ኢያደንገፅዎ፡መላእክት፡** ἐσαλεύϑη 48, 12; πτοήσει Jer. 21, 13. 25, 16; Hab. 2, 17; Job 7, 14 (καταπλήσσειν); 20, 25; **ምንት፡ያደነግፀኪ፡** Asc. Jes. 11, 10; 4 Esr. 10, 45. 4, 28; 2 Thess. 2, 2; Hen. 69, 1.

ድንጉፅ፡ part. *stupore perturbatus, metu perculsus, consternatus, pavidus, trepidus*: τεταραγμένος, Ps. 29, 9; **አህጉር፡ድንጉፃት፡** Jes. 14, 31; ἔκφοβος Marc. 9, 6; Hebr. 12, 21; τρέμων Gen. 4, 12. 14; ubi appositionis vice fungitur, pron. suff. assumit: Act. 2, 6 (συνεχύϑη); 3, 11; (ἔκϑαμβοι); Ps. 56, 5; 4 Esr. 1, 1; **ኀለፉ፡ድንጉፃኒሆሙ፡** ἐξέστησαν ᾤχοντο Jer. 9, 10; **ንበሪ፡ድንግፅተኪ፡** κατανενυγμένη Jes. 47, 5.

ድንጋጼ፡ subst., m. et f., *stupor, pavor* vel *terror repentinus, consternatio, perturbatio, ecstasis*: ϑάμβος Luc. 5, 9; 1 Reg. 26, 12; Koh. 12, 5; Hez. 7, 18; φρίκη Job 4, 14; **ድንጋጼ፡ወድቀ፡ላዕለ፡አብራም፡** Kuf. 14. 30; **ዐቢይ፡ድንጋጼ፡አኀዞሙ፡** ἔκστασις Dan. 10, 7; 1 Reg. 14, 15; Jer. 5, 30; 2 Par. 29, 8; Marc. 5, 42. 16, 8; **ያመጽእ፡ድንጋጼ፡ላዕለ፡አሕዛብ፡** Jes. 41, 2; Rel. Bar.; Sir. 40, 2; φόβος Job 33, 15; Jer. 30, 5; δειλία Ps. 54, 4; πτόησις 1 Petr. 3, 6; **ድንጋጼ፡ልብ፡** ϑραυσμὸς καρδίας Nah. 2, 10; **ዘእንበለ፡ድንጋጼ፡** ἀφόβως *impavide* Prov. 1, 33; *ecstasis* Act. 10, 10.

ድንግፅና፡ id., 1 Reg. 26, 12 var.; 2 Par. 29, 8 var.

መደንግፅ፡ part., f. **መደንግፅት፡** 1) *obstupefaciens, perterrefaciens, stupendus, horribilis, terribilis*: **ወይን፡መደንግፅ፡** οἶνος κατανύξεως Ps. 59, 3; **ያንጐደጕድ፡በፀዓዕ፡መደንግፅ፡** ϑαυμάσια βροντήσει Job 37, 4; **መብረቅ፡መደንግፅ፡** Jsp. p. 353; φρικτός **ዝሙት፡መደንግፅ፡** Jer. 23, 14. 18, 13; **መኳንንተ፡ምድር፡መደንግፃን፡** Sap. 8, 15; ἔκϑαμβος Dan. 7, 7; **መደንግፅት፡** Cant. 6, 4. 10; Jud. 9, 4; **መደንግፅ፡ቃል፡** φοβερὸς λόγος Prov. 12, 25; Ps. 90, 3 (ταραχώδης). 2) subst. *res stupenda* vel *stupendae*: **በመደንግፅ፡ዐበይት፡** Deut. 4, 34.

ደነጸ፡ inus., quod nescio an ad ضَنَّ *tenaci animo adhaesit* rei, *avare pepercit* referendum sit.

ደንጽ፡ subst., (m.) *invidia* et *contentio* vel *rixa* sibi invicem invidentium (vid. **ደንጸወ፡** III, 3): **ምንት፡ውእቱ፡ዝደንጽ፡** Asc. Jes. 7, 11 (coll. 7, 9 et 12); **በደንጽ፡ሀለዉ፡፩ለ፩ይትቃተሉ፡** 10, 29; **ደንጽ፡ዘበኀዳጥ፡** ibid.

ደንጸወ፡ quadrl. I *invidum* et *avarum esse, invidere, avare parcere* (mißgünſtig ſein, geizen): **ኢትደንጹ፡ዐይንከ፡ሶበ፡ትገብር፡ምጽዋተ፡** μὴ φϑονεσάτω Tob. 4, 7; **ይደነጹ፡በውስተ፡ማእድ፡** ἐλλιπής Sir. 14, 10; c. **ለ፡** pers.: **ትደነጹ፡ዐይኑ፡ለእኁሁ፡** βασκανεῖ Deut. 28, 54; c. Acc. pers.: 28, 56; c. **ላዕለ፡** pers. et **በ፡** rei: **ይደነጹ፡ቦቲ፡** (sc. **በመዛግብቲሁ፡**) **ላዕለ፡ነዳያን፡** F. N. 10; **ጸጋዊ፡እንበለ፡ደንጽዎ፡** Lit. Epiph.

ተደናጸወ፡ III, 3 *sibi invicem invidere*, avide vel avare *contendere alium cum alio* de re obtinenda: Org.; **ይደናጸዉ፡ከመ፡አክልብት፡** Gad. T. H. (vid. sub **ቃቈር፡**); **፩ለካልኡ፡ይደናጸዉ፡** Asc. Jes. 7, 9.

ድንጽው፡ part. 1) *qui per invidiam alteri alqd eripere conatur*, Lud. 2) *tenax* (ut videtur): **ድንጽዋን፡አእዛን፡** ἀπερίτμητοι τοῖς ὠσίν Act. 7, 51 rom.; **እንዘ፡ድንጽው፡አእዛኒሆሙ፡** συνέσχον τὰ ὦτα 7, 57 rom.; **ኢትኩኑ፡ድንጽዋነ፡ወድንዙዛነ፡ልብ፡ለአሚን፡** Macc. f. 18 (quo loco vetamur ne **ድንጽው፡** i. q. **ድንዙዝ፡** putemus).

ደንጻዊ፡ et **ደንጸዊ፡** adj. *invidus, avarus, tenax*, βάσκανος **ደንጻዊ፡** (v. **ደንጸዊ፡**, v. **ደምጻዊ፡** in Cod. Abb. XXXV) Sir. 18, 18. 37, 11; **ለደንጻዊ፡ይረግምዎ፡በእከየ፡ግዕዙ፡** 34, 23; **ባዕል፡ደንጻዊ፡** (v. **ደንጸዊ፡**) πλούσιος ψεύστης (?) Sir. 25, 2; κυνικός 1 Reg. 25, 3. — *Voc. Ae.*: **ደንጻዊ፡ወቈቊይ፡ዘ፡ንፉግ** ::

ድንጻዌ፡ subst. *invidia* et *avaritia* Sib.; F. N: 10.

ዳእሙ፡ (etiam **ዳዕሙ፡**) particula [gramm. § 163, 2; دَامَ et دَعَمَ *fulcire*] 1) adseverandi: *profecto, re vera:* ወቡነቤክሙ፡ዳእሙ፡ጠፍአት፡ጥበብ፡ Job 12, 2; εἰ μήν Hez. 36, 5; ዳእሙ፡እመ፡ኢይባርከከ፡ ἦ μήν Job 1, 11. 2, 5; Joh. 9, 27 rom. (ubi Gr. ἤδη habet). 2) restringendi: *nonnisi, tantummodo, solum, tantum* (sive ante sive post eam vocem, ad quam pertinet, positum): እሉኑ፡ዳእሙ፡ደቂቅከ፡ 1 Reg. 16, 11; ዳእሙ፡ኪያክሙ፡አእመርኩ፡ Am. 3, 2; ሶበ፡ያሜኒ፡አመ፡ረስዐ፡ዳእሙ፡ያሜኒ፡ Sir. 14, 7. 49, 4; Judith 4, 7; 4 Esr. 2, 30; አእምሩ፡ዳእሙ፡ γνῶτε μόνον Job 19, 3. 6. 17, 13; ውእቱ፡ዳእሙ፡ባሕቲቱ፡ Sir. 43, 27; ውኁድ፡ዳእሙ፡ዘርኢነ፡ግብሩ፡ 43, 32; ወእሙንቱሰ፡ዳእሙ፡ክልኤሆሙ፡እለ፡ድኅኑ፡ 46, 8; Marc. 5, 36; Luc. 12, 41 rom.; Rom. 3, 30; አኮ፡-ዳእሙ፡ *non tantum* (seq. *sed etiam*) Rom. 13, 5; Phil. 1, 29. 2, 12; 1 Petr. 2, 18; 2 Cor. 7, 7 rom. 3) adversandi a) post sententiam negativam: *sed* (ab initio sententiae positum), 4 Esr. 8, 31—35. 10, 6. 7. 10, 25; Job 32, 9; Jes. 7, 8. 10, 7. 20. 11, 4. 32, 3. 42, 3. 49, 10. 58, 6. 62, 9; Jer. 2, 34. 15, 17. 22, 17; Dan. 2, 30. 9, 18; Judith 10, 16; Gen. 35, 10; Joh. 1, 8; 1 Thess. 2, 4; 2 Thess. 3, 9; 2 Tim. 1, 9 al. crebro; ዳእሙ፡ዓዲ፡ *verum etiam* (praemisso *non tantum*) Joh. 5, 18. b) *contra, potius, immo vero,* (vielmehr; plerumque post eam vocem, ad quam pertinet, positum): ትልዎ፡ዳእሙ፡ Sir. 2, 3; ተአመን፡ዳእሙ፡ 2, 6; ኀሊ፡ዳእሙ፡ 3, 22; ፈንዎሙ፡ዳእሙ፡ Jer. 15, 1; ዘንቱ፡ዳእሙ፡ግብርከ፡ 22, 17; ወይቤሎ፡አልቦ፤ዳእሙ፡ፈንወኒ፡ Tob. 10, 9; δή 4 Reg. 9, 12; ቦኑ፡እፈቅድ፡ከመ፡ይሙት፡ኃጥእ፤ዳእሙ፡ከመ፡ይትመየጥ፡ Hez. 18, 23. 33, 11; Rom. 9, 7; Marc. 4, 17; μᾶλλον Rom. 14, 13. 14. α) crebro ዳእሙ፡ ἀλλ᾽ ἤ *sed tantum, sed potius, quin potius:* Gen. 24, 4; Hez. 36, 22; Jer. 7, 23. 38, 30; Ps. 1, 2. 5; Job 14, 22; vel β) ዘእንበለ፡ዳእሙ፡ Hez. 15, 4; 4 Esr. 13, 11; Jer. 9, 24; Kuf. 41. c) *at, tamen, verum:* ἀλλά Job 1, 12; πλήν Jer. 3, 13. 23; Dan. 2, 6. 4, 12; ዘእንበለ፡ዘበልዑ፡ዳእሙ፡ወራዙት፡ Kuf. p. 55; 2 Reg. 2, 10; δέ Phil. 3, 12; ወዳእሙ፡ Jos. 6, 15; Job 36, 10; Gal. 1, 23; 4 Esr. 10, 49; ante Imperativum: ወይቤሎ፡ዳእሙ፡ቅንት፡ሐቌከ፡ Job 40, 2.

ደከመ፡ I, 1 [amh. ደከመ፡ et ደኸመ፡; ut videtur, proprie: *tenuem et tenerum esse* (vid. II, 1), si quidem e ደቀቀ፡ et ደግደገ፡ eodem modo propagatum est, quo בחר ex خَ et דבר]. Subj. ይደክም፡ et ይድክም፡ 1) *lassum, fessum esse vel fieri, defatigari:* ኢይደክሙ፡ οὐ κοπιάσουσι Jes. 5, 27. 31, 3. 33, 24. 40, 28. 30. 44, 12. 63, 13; አገሪከ፡ይረውጺ፡ወይደክሙከ፡ (v. ወያደ"፡) Jer. 12, 5; ኢይደክምኩ፡እንዘ፡እትልወከ፡ 17, 16. 18, 15; Prov. 4, 12; ደኪሞ፡በሐዊረ፡ፍኖት፡ነበረ፡ Joh. 4, 6. 2) *infirmum, imbecillum, debilem, languidum, remissum esse vel fieri, viribus deficere:* Jud. 16, 6 seq.; አኀዘ፡ይድክም፡ (v. ይድክም፡) 16, 19; ይደክሙ፡ብዙኃን፡ ἀδυνατήσουσι Jes. 8, 15. 29, 4; Jer. 16, 12. 16; Job 28, 4; Ps. 25, 1; Matth. 26, 41; ነፍስየ፡ሰርሐት፡እስከ፡አደክም፡ 4 Esr. 3, 22. 10, 35; ይድክም፡ ἐκλιπέτω Zach. 11, 9; Jes. 46, 2; ኢትድክም፡እምኀበ፡እግዚ"፡በተዛልፎቱ፡ μὴ ἐκλύου Prov. 3, 11; እመ፡ደከመ፡ኀይሉ፡ Sir. 19, 28; Thren. 1, 14; Ps. 30, 13; ኵሉ፡እድ፡ይደክም፡ Jos. 13, 7; Jer. 6, 24. 27, 15. 29, 3; Zeph. 3, 16; 2 Reg. 4, 1; ደከመ፡አዕይንትየ፡በአንብዕ፡ ἐξέλιπον Thren. 2, 11; Jer. 14, 6; Jes. 38, 14; ቃለ፡ወለተ፡ጽዮን፡ደከመ፡ Jer. 4, 31; ደከመት፡ነፍስየ፡ 4 Esr. 12, 8; ደከሙ፡ለዐቂበ፡ቅጽር፡ (infirmiores quam qui custodirent) Jsp. p. 349; ኢደከመት፡እምኀይላ፡ Kuf. p. 126. 3) *infirmum i. e. aegrotum esse vel fieri:* ἐνοχλεῖται Gen. 48, 1; ዘእንበለ፡ትድክም፡ (v. ትድክም፡) πρὶν ἀῤῥωστῆσαί σε Sir. 18, 21.

አድከመ፡ II, 1 1) *tenuem facere, comminuere:* ያደክም፡አድባረ፡ወየሐርዕ፡አውግረ፡ ἀλοήσεις ὄρη καὶ λεπτυνεῖς βουνούς Jes. 41, 15; δαμάζει Dan. 2, 40. 2) *tenerum reddere* (vid. ድኩም፡): ያደክሞ፡ለሥጋሁ፡ከመ፡ዘሕፃን፡ ἁπαλυνεῖ (v. ያለመልሞ፡) Job 33, 25; ያደክም፡ቃለ፡ወይዬውሀከ፡ Sir. 29, 5. 3) *fatigare, defatigare, lassare:* ከመ፡ያደክሞሙ፡ዐቀበ፡ኖጻ፡እገሪሆሙ፡ለአእሩግ፡ከማሁ፡ታደክሞ፡ብእሲት፡ነባቢት፡ለብእሲ፡የዋህ፡ Sir. 25, 20; Jer. 12, 5 var.; ያደክም፡ኀይሎ፡እንዘ፡ይትቀነይ፡ Sir. 38, 30. 4) *infirmare, debilitare, languidum reddere, infringere,* hominem Jud. 16, 5; እግዚ"፡አድከሞ፡ Jer. 26, 15; ያደክም፡እደወ፡ሰብእ፡ 45, 4 var.; ስካር፡ያደክም፡ኀሊና፡ Clem. f. 119; alqd, ut arcum 1 Reg. 2, 4. a) *domare* Marc. 5, 3. b) *comprimere virginem* 2 Reg. 13, 14.

ድኩም፡ part. (passim ድኵም፡) 1) *tener, mollis:* ድኩማን፡ደቂቅ፡ ἁπαλώτερα Gen. 33, 13; de ramo arboris Matth. 24, 32; ልሳን፡ድክምት፡ μαλακή Prov. 25, 15; τρυφερός *delicatus* ድክምት፡ Deut. 28, 56 (vid. ለምለም፡ 28, 54). 2) *lassus, fessus, languidus, infirmus, debilis, imbecillus, invalidus:* እስመ፡ድኩማን፡እሙንቱ፡እስመ፡ፈድፋደ፡ሰትዩ፡ Judith 13, 1; νωθρός Sir. 11, 12; ድኩማን፡እምኀበ፡እግዚ"፡ ἐκλελυμένοι Jes. 51, 20; ἀδύνατοι ድኩማን፡ Job 24, 4; Joel 4, 10; ሖሩ፡ድኩማኒሆሙ፡ ἐν οὐκ ἰσχύϊ Thren. 1, 6; ἀσθενής Job 4, 3. 5, 15; 1 Reg. 2, 4; Prov. 24, 73; Matth. 26, 41; Rom. 6, 19; 4 Esr. 7, 11; 1 Petr. 2, 11 (gloss.); ላእከ፡ዚአሁ፡ድኩም፡ Enc. Ter 16; ልደትኪ፡እማሕፀነ፡ድክምት፡ሥጋ፡ Enc. Genb. 1; መንግሥት፡ድኩም፡ Hez. 17, 14; de fide: ዘድኩም፡ሃይማኖቱ፡ Rom. 14, 1; τὰ ἀσθενῆ στοιχεῖα Gal. 4, 9; de oculis: አዕይንቲሃ፡ድኩም፡ Kuf. 28; de medicamento minus efficace: ፈውስ፡ድኩም፡ Chr. ho. 17.

ድካም፡ subst., Pl. ድካማት፡ 1) *lassitudo, fatigatio,* currentis Enc. Nah. 6; እንበለ፡ድካም፡ *indefessus* Enc. Pag. 2. 2) *infirmitas, imbecillitas, debilitas:* ከመ፡ያእምር፡ድካሞ፡ Job 37, 6; Rom. 8, 26; 1 Cor. 15, 43; ድካመ፡ፍጥረቱ፡ወአእምሮቱ፡ Phlx. 170; ድካመ፡ሃይማኖት፡ (i. q. ኑፋቄ፡) F. N. 9, 1; legis Hebr. 7, 18; Dei 1 Cor. 1, 25; ἀσθενήματα Rom. 15, 1; *debilitatio, enervatio:* ሑጻጼ፡ወድካም፡ Jsp. p. 359. 3) *labor, aerumna* (Mühſal): ዕሜት፡ገድላቲሆሙ፡ወድካማቲሆሙ፡ F. M. 1, 2; fortasse etiam Asc. Jes. 7, 26.

ድክመት፡ n. act. *debilitatio, enervatio:* እምድኅረ፡ርሥአት፡ወድክመት፡ Phlx. 52.

ድክምና፡ subst. *status infirmi, imbecillitas, debilitas:* እንዘ፡ሀለውከኒ፡አንተ፡ለድክምናየ፡መጽንዒ፡ Cod. Mus Brit. LVII n. 6 str. 2.

መድክም፡ part., f. መድክምት፡ *defatigans, molestus* ዛቲ፡ግብር፡መድክምት፡ጥቀ፡ Phlx. 23. 29.

ደኵስበተሪ፡ n. prgr. sc. δόξα πατέρι *gloria Patri*, ut: ወትብል፡ደኵስበተሪ፡፱ጊዜ፡ Genz. f. 128.

ደክተመ፡ quadrl. I [ut videtur permutatis sonis *j* et *k* formatum ex יתם ܝܬܡ يتم] *orbari, orbum esse* vel *fieri:* ለእለ፡ተርፉ፡ድኅሬሆሙ፡ርድአሙ፤ ወለእለሂ፡ደክተሙ፡ሕፃናሙ፡ Genz. f. 126. 134; post mortem patriarchae ደክተመት፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Abush. 50. — *Rad. Abb.*: ደክተመ፡ዘ፡ድሐ፡ሆነ።

አደክተመ፡ II *orbare, orbum reddere,* c. c. Acc. et እምነ፡, ut: አደክተመኒ፡እምአቡየ፡ወእምየ፡ Jsp. p. 278.

ድክቱም፡ part. *orbatus, orbus, orphanus:* ድክቱማን፡ F. N. 24, 3; ድክትምት፡ይእቲ፡እምአቡሃ፡ወእማ፡ Lud. e Mss. Colb.

ደክታም፡ adj. et subst., m. et f., sing. et coll., Pl. ደካትም፡ *orbus, -a, orphanus, orphani,* a) orbatus filiis vel parentibus: fem. M. M. f. 70; ደክታም፡ነፍስየ፡እምእማ፡ወአባ፡ Enc. Tachs. 24; coll.: F. N. 5. 11; Jsp. p. 281; Pl. ደካትም፡ F. N. 33, 4. 41, 5. b) orbatus conjuge: እፎ፡ኢይፈደፍድ፡ሐዘንየ፡እንዘ፡እኔጽር፡አንስቲያሆሙ፡ (sc. filiorum meorum interfectorum) ከዊኖን፡ደክታመ፡ወውሉዶሙ፡እጓለ፡ማውታ፡ Jsp. p. 337.

ድክትምና፡ subst. *orbitas* F. N. 16; a) liberorum: በእንተ፡እጓለ፡ማውትናሆሙ፡ወድክትምናሆሙ፡ Jsp. p. 335. b) parentum: ድክትምናየ፡ (ait mater cujus filius interfectus est) p. 368.

ድኵዕ፡ subst. (m.) *stercus, fimus* (sec. Ludolfi Gregorium: *stercus asininum*): ይከይድዎሙ፡ከመ፡ድኵዕ፡ውስተ፡ገጸ፡ምድር፡ Jer. 8, 2 var.; ተግሣጽ፡ለሕፃን፡ይከውኖ፡ሠናየ፡በከመ፡ያሤንዮ፡ድኵዕ፡ለምድር፡ Fal. f. 61. — *Voc. Ae.*: ድኵዕ፡ዘ፡ፋንድያ።

I. **ደወል፡** subst., plerumque m., Pl. አድዋል፡ [proprie: *orbis, circuitus,* coll. دال et دار cum derivatis] 1) *tractus* vel *regio circumjacens, territorium, fines* (Bezirk, Gebiet): በደወለ፡ዮርዳኖስ፡ ἐν τῇ περιχώρῳ 2 Par. 4, 17; በደወለ፡ (v. አንጻረ፡) ቤቱ፡ ἐξεναντίας οἴκου 2 Esr. 13, 28. 29; τὰ ὅρια Job 38, 20; Judith 1, 5; ኵሉ፡ደወሉ፡ዘዐውዱ፡ Hez. 45, 1; ደወለ፡ቤተ፡ሳሚስ፡ 1 Reg. 6, 12. 10, 2; Matth. 8, 34. 15, 39; Marc. 5, 17; ደወለ፡ጢሮስ፡ Zach. 9, 2; ደወለ፡ኢትዮጵያ፡ Hez. 29, 10; Jos. 15, 1 seq.; 4 Esr. 9, 9; ውስተ፡ደወለ፡ብሔርከ፡ ἐκ μέρους τῶν ὁρίων σου Num. 20, 16; μέρη Matth. 2, 22; Act. 2, 10; ὅριον Judith 15, 4; ደወሎሙ፡ κατασχέσεις αὐτῶν 1 Par. 9, 2; አድዋል፡ Jer. 17, 3 vrs. nov.; Ex. 34, 24; Num. 35, 26. 27; Deut. 2, 18; Matth. 15, 22; እምነ፡አድዋለ፡ብሔሮሙ፡ዘኢየሩሳሌም፡ ἀπὸ τῆς περιχώρου κυκλόθεν εἰς Ἰερουσαλήμ 2 Esr. 22, 28. a) *ditio:* ኵሎሙ፡አይሁድ፡እለ፡ደወለ፡መንግሥቱ፡ οἱ ὑπὸ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν Esth. 3, 6; ውስተ፡ደወለ፡መንግሥቱ፡ 3, 13. b) *regio, terra:* ደወለ፡ፋርስ፡ χώρα Ἀσσυρίων Jes. 7, 18; ደወለ፡ቴማን፡ 37, 12. c) de agro certis finibus circumscripto: አኀዘ፡ደወለ፡ገራህት፡ τὴν μερίδα τοῦ ἀγροῦ Gen. 33, 19. d) Pluribus in locis respondet ὄρος, ὄρη, ὀρεινή quatenus regiones vel terrae tractus montibus tamquam finibus circumscripta sunt (vid. ደብር፡): እንተ፡ደወለ፡ኤፍሬም፡ δι᾽ ὄρους Ἐφραΐμ 1 Reg. 9, 4; በደወለ፡እግዚ"፡ ἐν ὄρει θεοῦ Hez. 28, 14; እምደወልየ፡ወእምድርየ፡ ἐκ τῆς γῆς ἐμῆς καὶ ἐκ τῶν ὀρέων μου Jes. 14, 25; ἡ ὀρεινή Luc. 1, 65. 39. 2) *terminus, limes:* Deut. 19, 14; ኢታፍልስ፡ደወለ፡ገራህት፡ዘአንበሩ፡አበው፡ Prov. 23, 10; ዘይሰርቅ፡ደወለ፡ቢጹ፡ Clem. f. 161; Jes. 19, 19; 4 Reg. 14, 25; አድዋል፡ 1 Par. 13, 5 (Ex. 34, 24). — *Voc. Ae.* አድያም፡ደወል፡ክንፈፍ፡ዘ፡ወሰን።

ተዳወለ፡ III, 3 *confinem, finitimum, vicinum esse,* c. Acc.: እለ፡ይዳወልዎ፡እለ፡ዐውዱ፡ ἐκ πάντων τῶν μερῶν αὐτοῦ κυκλόθεν 3 Reg. 3^{a}, 17.

II. **ደወል፡** subst. (*nola*), *campana* [sine dubio dicta ab *ultro citroque commovendo*, coll. دال VI et VII cum دلدل; Amharenses denominarunt አደወለ፡ *to sound, ring a bell,* Isenb. p. 167]: ደወል፡ዘይነቁ፡ 1 Cor. 13, 1 rom. (vid. Description de l'Egypte ed. II. t. XIII p. 550).

ዱረ፡ inus. i.q. دار דּוּר *in orbem ire,* vid. Ges. thes. p. 330.

ዳር፡ subst. i. q. hebr. דּוֹר, syr. ܕܳܪܳܐ, chald. דָּרָא דָּר (de quo vid. Ges. thes. p. 330) *aetas* hominum: በዳሮሙ፡ εἰς γενεὰς αὐτῶν Ex. 30, 8. 10. 31, 16 (In Cod. C substitui solet ትውልድ፡). Lud. exhibet ዶር፡, quod equidem nonnisi in Cod. H Ex. 30, 10 inveni.

ዶር፡ *margaritae* vid. sub ደረረ፡

ዴር፡ n. prgr. sine dubio i. q. ܕܰܝܪܳܐ دَيْر *monasterium, sacellum:* ሰላም፡ለፍልሰተ፡ሥጋከ፡እንዘ፡ያስተርኢ፡ንፍቀ፡ዝኅር፤ መትሕተ፡፯ጽብን፡ዘታቦተ፡ኪዳን፡አሥጋር፤ ኀበ፡ተሐንጸ፡ተከዚር፡ወኀበ፡ተሣረረ፡ዴር፤ ዮሴፍ፡ፍትወ፡ሥን፡በምልአ፡ሰማያት፡ወምድር፤ Enc. Jac. 9 (Lud. interpretatus est *paries*).

ዱር፡ subst. amh. *silva:* ታሕተ፡ዱር፡ተኀባእኩ፡ Lud. e Libr. Myst.

ዶርሆ፡ in antiquioribus libris passim ዶሮሆ፡, subst., m. et f., Pl. ደዋርህ፡ [transpositis literis propagatum e rad. ደሀረ፡, quae cum דָּהַר, דּוּר, דָּרַר, طار componenda primitus *in gyrum agi,* deinde *volare* significasse videtur; amh. ዶሮ፡] proprie *volucris,* deinde *gallus gallinaceus* et *gallina,* a) m. ዶርሆ፡ተባዕት፡ ἀλέκτωρ Prov. 24, 66; ዶርሆ፡ Matth. 26, 34. 74. 75; Marc. 13, 35. 14, 30; Luc. 22, 34; Joh. 13, 38. 18, 27; በድምፀ፡ክነፊሆሙ፡ለሱራፌል፡ይነቁ፡ዶርሆ፡ Clem. f. 13; መጽሐፈ፡ዶርሆ፡ d'Abbadie Cat. p. 10. b) f., ὄρνις Matth. 23, 37; Luc. 13, 34; ὀρνίθιον Lev. 14, 4—7. 49—53; መጋዝአ፡ደዋርህ፡ 3 Reg. 3^{a}, 16. 4, 23. c) c. generis: rex mactari jussit ፪፻ደዋርህ፡ Gad. T. II.; ሥብሐ፡ዶርሆ፡ M. F.

ዳዊት፡ 1) n. pr. regis Israelitarum *David.* 2) *psalterium,* liber biblicus (ab auctore psalmorum potissimo dictus); ተፈጸመ፡ዳዊት፡ (explicit psalterium) Ps. in subscr. (in ed. Lud. p. 318); ወትደግም፡፻ወ፶ዳዊት፡ Genz. f. 13; ወእምዝ፡ትብል፡ጸሎተ፡ቅዳሕ፡ዘእምዳዊት፡በዜማ፡ግዕዝ፡ f. 123; በዳዊት፡ Clem. f. 125; Gad. Joh.; Gad. Kar., al.

ደወየ፡ I, 1 [دَوِيَ دَاءَ, דוה ܕܘܳܐ?] Subj. ይድወይ፡ *aegrotare, morbo affici, morbo laborare:* Jes. 38, 1. 9; እመሂ፡ደወየ፡ኢይሰሮ፡ሐይወ፡ Job 24, 23; ደወይኩ፡ Dan. 8, 27; 1 Reg. 30, 13; 2 Reg. 12, 15; ደወየ፡እገሪሁ፡ 3 Reg. 15, 23; 4 Reg. 1, 2; 2 Par. 16, 12; Gen. 42, 38; Kuf. 42; Ps. 106, 12; Joh. 4, 46; Phil. 2, 26; Jac. 5, 14; Clem. f. 112;

ይድወይ፡ 4 Esr. 6, 80; Ps. 9, 3; Gen. 42, 4; c. Acc. morbi: ደወየ፡ ደዌሁ፡ እንተ፡ ቦቱ፡ ይመውት፡ 4 Reg. 13, 4; ደወየ፡ ደዌ፡ ንስቲተ፡ Sx. Ter 16; c. ውስተ፡ morbi: ይደውዩ፡ ውስቴታ፡ (sc. ለደዌ፡) Jer. 6, 21. a) trsl.: ደወየ፡ ልብነ፡ ἐγενήθη ὀδυνηρά Thren. 5, 17; ደወየት፡ ኢየሩሳሌም፡ Jes. 3, 8 var.; de morbo incredulitatis: እለ፡ ደወዩ፡ ክሕደ፡ τοῖς νοσοῦσιν ἀπαιδευσίαν Cyr. ad Th. f. 22. b) *laborare:* ልያ፡ ትደዊ፡ አዕይንቲሃ፡ Gen. 29, 17. c) *affligi, male haberi:* ልብ፡ እኩይ፡ ይደዊ፡ κακωθήσεται Sir. 3, 26; ደወዩ፡ ከመ፡ አባግዕ፡ ἐκακώθησαν Zach. 10, 2.

ደወየ፡ I, 2 *morbo afficere:* አሐቲ፡ ብእሲት፡ እንተ፡ ደወያ፡ ጋኔን፡ Clem. f. 107 (si quidem lectio sana est).

አድወየ፡ II, 1 *aegrotum reddere, morbo afficere, morbum afferre,* c. Acc. pers.: እንተ፡ አድወያ፡ ጋኔን፡ Luc. 13, 11; መጽአ፡ ላዕለ፡ ርእሱ፡ ሐሩር፡ ወአድወዮ፡ ወሞተ፡ Judith 8, 3; ለእሉ፡ አድወዮሙ፡ ፍርሀት፡ Sap. 17, 8; omisso Acc.: ያደዊ፡ ብዙኅ፡ በሊዕ፡ Sir. 37, 30; 1 Reg. 2, 10; Deus ያደዊ፡ ወያሐዩ፡ Clem. f. 271. a) *acerbum dolorem efficere:* ይኰንንዎ፡ ኵነኔ፡ ዘያደዊ፡ F. M. 20, 3. b) *morbiferum* vel *insalubrem esse:* ምርዓይ፡ ማዩ፡ ዘያደዊ፡ F. N. 36.

ተደወየ፡ III, 2 *aegrotum se simulare,* 2 Reg. 13, 5. 6.

ድዉይ፡ vel **ድውይ፡** part., f. ድውይት፡, Pl. m. ደዉያን፡ vel ድውያን፡ vel ዱያን፡, *aeger, aegrotus, valetudine affectus, invalidus:* Ps. 6, 2; Prov. 22, 22; ኢትትሀከይ፡ ሐውጾ፡ ድዉይ፡ Sir. 7, 35; Matth. 8, 6; Jac. 5, 15; ዘድዉይ፡ ሥጋሁ፡ Sir. 30, 14; ድውይት፡ Chr. Ta. 29; ድውያን፡ vel ድዉያን፡ Job 4, 4; Judith 9, 11. 16, 11; Hez. 21, 15; Matth. 4, 24; Marc. 6, 13. 56; Joh. 6, 2; በእንተ፡ ድውያን፡ F. N. 21; ዱያን፡ ሕዝብ፡ Rel. Bar.; Act. 19, 12 rom.; Lit. 162, 4; Clem. f. 45. 106. 207 al.; de anima: ነፍስ፡ ድውይት፡ Sap. 17, 8. a) *debilis, imbecillus,* de voce: ድውይ፡ ቃል፡ Koh. 12, 4. b) ቤተ፡ ድውያን፡ *nosocomium,* II Can. Nic. 82 (75); መጋቤ፡ ዱያን፡ *nosocomus,* Lud. e Syn.

ደዌ፡ subst., f. et m., Pl. ደዌያት፡ *aegrotatio, morbus, valetudo adversa,* Ex. 15, 26; Deut. 7, 15; ደዌ፡ እኩይ፡ ውስተ፡ ብረኪከ፡ 28, 35; ከከደ፡ ደዌሁ፡ 3 Reg. 17, 17; ለእመ፡ አሐዩ፡ እምዝቲ፡ ደዌ፡ 4 Reg. 1, 2. 8, 8; ደዌ፡ መሪር፡ ወእኩይ፡ ደዌ፡ ከርሥ፡ 2 Par. 21, 15; እሁብ፡ ደዌ፡ ላዕለ፡ ዝንቱ፡ ሕዝብ፡ Jer. 6, 21; ሐይወ፡ እምደዌሁ፡ Jes. 38, 9; Ps. 15, 3. 40, 3; Koh. 5, 12. 15. 6, 2; Job 33, 19; ደዌ፡ ሲሕ፡ Sir. 30, 17. 34, 20; 4 Esr. 7, 24. 8, 63; በደዌሁ፡ Asc. Jes. 1, 4. 2, 14; Matth. 4, 23. 8, 17. 9, 35. 10, 1; ደዌ፡ ውሳጣዊ፡ M. F.; ደዌያት፡ F. M. 10, 1; Fal. f. 57. a) *morbus* vel *labes* animi: ነበረት፡ ይእቲ፡ ደዌ፡ ውስተ፡ ልብ፡ 4 Esr. 1, 22; ደዌ፡ ጌጋይ፡ Enc. Mij. 2 (in cod. Tub.). b) statui constr. subjunctum: *morbifer, insaluber,* ነፋስ፡ ደዌ፡ ἀνεμοφθορία 2 Par. 6, 28. c) „*affectus quivis malus* vel *malum*", ut: ደዌ፡ ዕርቃን፡ Lud. ex Enc. Mij. 2.

ደዋዪ፡ n. ag. *aegrotans, morbidus,* Sap. 9, 5 (v. ድዉይ፡).

ዱድ፡ n. prgr. (ut videtur), sc. דוד דֹּד *patruus, patris frater* in vers. nov. 1 Reg. 10, 14—16. 14, 50; 2 Reg. 23, 9. 24.

ዳዕሙ፡ *verum, sed* vid. sub ዳእሙ፡

ዳዕሮ፡ subst., nomen *arboris magnae, sycamino similis,* Abyssinicae: ወይጼልሉ፡ ዖመ፡ ዕፀ፡ ዳዕሮ፡ ወአብትረ፡ ልብኔ፡ δένδρα μεγάλα σὺν ῥαδάμνοις καὶ κλῶνες ἀγροῦ Job 40, 17. — In Voc. Ae. explicatur ወርካ፡ (vid. sub ቴናክ፡ c. 563); Isenberg lex. p. 147 exhibet: „ወርካ፡, Tigr. and Dankali ዳዕሮ፡ a large tree in Abyssinia, similar to the sycamore"; praeterea vid. de ዳዕሮ፡ Rüppell I. p. 300; Bruce III p. 93 (Daroo); de ወርካ፡ Harris II Anh. p. 27.

ደይም፡ subst., nonnisi in Pl. አድያም፡ usitatum, Pl. Pl. አድያማት፡ [proprie *circulus, orbis,* coll. دَارَ II. VI. X; vid. ደወል፡] *tractus terrae* vel *regio circumjacens, loca circumjacentia* vel *vicina* vel *finitima:* አድያመ፡ ኢየሩሳሌም፡ κυκλόθεν Ἱερουσαλήμ Jer. 17, 26. 40, 13; በኵሉ፡ አድያሚነ፡ Dan. 9, 16; ኵሉ፡ አሕዛብ፡ ወእለ፡ አድያም፡ Joel 4, 12; አህጉረ፡ አድያማት፡ Lud. ex Marc. 6, 36 Mss.; አህጉር፡ ዘአድያሚሃ፡ Zach. 7, 7; አድያሚሃ፡ αἱ κύκλῳ αὐτῆς χῶραι Hez. 5, 5. 39, 17; Kuf. 13. 45; Asc. Jes. 6, 3; ἡ περίχωρος Esth. 9, 12; 1 Par. 5, 16; Matth. 14, 35; ὅρια Matth. 2, 16. In specie አድያመ፡ ዮርዳንስ፡ *regio Jordani adjacens* (כִּכַּר הַיַּרְדֵּן ἡ περίχωρος): Kuf. 16; Zach. 11, 3 (φρύαγμα); Matth. 3, 5; Luc. 3, 3; etiam አድያም፡ Gen. 13, 12. a) *territorium* urbis cum *vicis* et *pagis, ager suburbanus, suburbia:* κῶμαι, ላዕለ፡ ኵሉ፡ አድያሚሃ፡ Jer. 19, 15; Cant. 7, 12; አህጉር፡ ወአድያሚሆን፡ προάστεια Num. 35, 2 seq. b) *provincia:* አድያም፡ χῶραι 3 Reg. 20, 14; ዘቂሳርያ፡ አድያም፡ (dioecesis Caesareae) Enc. Jac. 15. c) *vicini, finitimi, circumjacentes* (populi, urbes): Jos. 9, 20; Ps. 43, 15. 78, 4; አድያሚሆን፡ τὰς ὁμορούσας αὐταῖς Jer. 27, 40; οἱ πάροικοι αὐτῆς 29, 19. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ደወል፡

ዶር፡ vid. sub ዶረ፡

ድዮስጶራ፡, **ድዮስ፡ጶራ፡**, **ዲዮ"፡** n. prgr., sc. διασπορά *dispersio* et *dispersi* (inter gentes) Jac. 1, 1; M. M. f. 286. — *Voc. Ae.:* ዲዮስጶራ፡ ዘ፡ ዝርዋን፡

ዳይቅ፡ ut videtur n. prgr., sc. דָּיֵק *vallum obsidentium,* sec. alios *turris speculatoria:* ከመ፡ ይሕንጽ፡ ዳይቀ፡ Hez. 21, 22 (hebr. 27).

ዲያቆን፡ n. prgr., m., Pl. ዲያቆናት፡, sc. διάκονος, *diaconus,* Phil. 1, 1; 1 Tim. 3, 8; Lit. 159, 3. 161, 2; Const. Ap. 15; Kid. f. 17; F. M. 31, 2; F. N. 7; Genz. f. 48, al. crebro. a) *archidiaconus:* ሊቀ፡ ዲያቆን፡ F. N. 7, 3; vel ሊቀ፡ ዲያቆናት፡ 7, 4; vel ርእሰ፡ ዲያቆናት፡ F. N. 4; vel አርሺ፡ ዲያቆን፡ Abush. 50; Pl. ሊቃነ፡ ዲያቆናት፡ Clem. f. 208. b) *subdiaconus* ንፍቀ፡ ዲያቆን፡ II Can. Ap. 41; Lit. 162, 1. 166, 1; Kid. f. 22; F. M. 31, 3; Mavâs. n. 52; F. N. 8; vel ንፍቀ፡ ዲያቆናት፡ Clem. f. 173.

ዲያቆናይ፡ adj. rel. (quasi *diaconicus*) *diaconus,* poëtice, ut: እስጢፋኖስ፡ ዲዳቆናይ፤ ምእመን፡ በሰማይ፤ Deg.

ዲያቆናዊት፡, rarius ዲያቆናይት፡ subst. f., *diaconissa,* Const. Ap. 53; II Can. Nic. 81 (74); F. N.; Sx. Nah. 6; ዲያቆናይት፡ F. M. 6, 10; ዲያቆናዊት፡ አንስት፡ *diaconissae* Kid. f. 8; Pl. ዲያቆናውያት፡ F. N. 8, 1 et ዲያቆናይያት፡ F. N. 48; *subdiaconissa* ንፍቀ፡ ዲያቆናዊት፡ Const. Ap. 53.

ዲያቆንና፡ subst. *diaconatus, munus diaconi,* Can. Ancyr. (Sarg.) 8 (p. 183).

ዲቁና፡ et **ዲቍና፡** subst. *diaconatus, munus diaconi,* Kid. f. 20; M. M. f. 17; **ሢመተ፡ዲቁና፡** et **መልእክተ፡ዲቁና፡** F. M. 6, 5; F. N. 7, 2; **ግብረ፡ዲቁና፡** Sx. Teq. 9.

ድያቄን፡ vid. sub **ዝያቄን፡**

ጀይብ፡ i. e. جَيْب *sinus* indusii vestisque, F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡** c. 195).

ዲበ፡ *super* vid. sub **ደበበ፡** c. 1103.

ዲባ፡ *insidiae* vid. sub **ዴፐ፡**

ዲያብሎስ፡ n. prgr., sc. διάβολος *diabolus,* Sap. 2, 24; Matth. 4, 1. 13, 39 al. — *Voc. Ae.:* **ዲያብሎስ፡ብ፡ግም፡** (v. **ግምዕ፡**).

ደየነ፡ I, 2 [דִּין, دَانَ; Amharenses etiam verbum **ዳነየ፡** frequentant, ut: **ይዳንየነ፡ንጉሥ፡** Chr. L. Atk. f. 29] *judicare, punire,* 4 Esr. 13, 41.

ተደየነ፡ III, 2 et 1 *judicari, damnari, condemnari, puniri* tormentis infernalibus: **ዘኢአምነ፡ይዴየን፡** (Platt: **ይደየን፡**) Marc. 16, 16; 4 Esr. 13, 41; **ከመ፡ይደየኑ፡መዓልተ፡ወሌሊተ፡** βασανισθήσονται Apoc. 20, 10; **ዘከመ፡ይደየኑ፡ኃጥኣን፡በኵነኔ፡ነደ፡እሳት፡** Clem. f. 81.

ደይን፡ subst., m. et f. 1) *judicium, damnatio, condemnatio:* **ደይነ፡ንነሥእ፡ለርእስነ፡** κρίσιν ἑλώμεθα ἑαυτοῖς Job 34, 4; plerumque de judicio Dei, quo homines judicat vel condemnat: Ps. 1, 6; **ኢትግበር፡ዘንተ፡ደይነ፡** Gen. 18, 25; Org. 6; Jac. 2, 13; **እንተ፡ተዐቢ፡ደይን፡** 3, 1. 5, 12; Joh. 5, 24; Apoc. 17, 1; Judae 6. 7; 2 Petr. 2, 3; Hebr. 9, 27; 1 Tim. 5, 12; Rom. 3, 8; 1 Cor. 11, 29; **ሄኖክ፡ይጽሕፍ፡ደይነ፡ወኵነኔ፡ዓለም፡** Kuf. 4; **ቀደመ፡ገቢረ፡ደይን፡ወኵነኔሁ፡** 4 Esr. 6, 45. 8, 43. 70; **ደይን፡እምድኅረ፡ሞት፡ይመጽእ፡** 14, 37; **ትንሣኤ፡ዘለደይን፡** Joh. 5, 29; **ትንሣኤ፡ደይን፡** (opp. **ት"፡ሕይወት፡**) Macc. f. 20; **ዕለተ፡ደይን፡** Judith 16, 17; Kuf. 4; Matth. 10, 15. 11, 22; 2 Petr. 3, 7; Clem. f. 120, al. 2) *poena post mortem futura* vel *infernalis, cruciatus infernus, infernum:* **ጢሰ፡ደይኖሙ፡** ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν Apoc. 14, 11; **መከን፡ዘደይን፡** Kuf. 7; **ዐዘቅተ፡ደይን፡** 4 Esr. 6, 1; **ደይን፡ወእሳት፡** 6, 3; **ይጼዐሩ፡ውስተ፡ደይን፡** 9, 10; Clem. f. 92. 115 al.; **አንቀጸ፡ደይን፡** Org. 4.

ደያኒ፡ n. ag. *judex:* Deus est **ደያኔ፡ጽድቅ፡** Phlx. 164; Lud. e Mss. Colb.

መዲና፡ subst. amh. *sedes principis,* ut regis: **ወተገብረ፡መዲና፡በአቶፌር፡** Chr. L. Atk. f. 14; vel Abbunae: **ገብረ፡መዲናሁ፡በጎንደር፡** f. 16.

ዴገነ፡ quadrl. I 1) *persequi, insequi,* hostili modo, Matth. 26, 55; **ዴጊንየ፡** Ex. 15, 9; c. c. Acc. pers.: Gen. 14, 14. 31, 23; Lev. 26, 17; Jos. 11, 8; Jud. 4, 16. 22. 7, 25; 1 Reg. 17, 52. 23, 25. 24, 15. 26, 18; 2 Reg. 2, 24. 17, 1. 20, 6. 24, 13; **ዴገኑ፡ወተለውዎ፡** 20, 7; Jes. 30, 16; Thren. 3, 11. 5, 5; Ps. 7, 5. 17, 41; Subj. **ይዴግን፡** Chr. ho. 11; **ዴግኖሙ፡** Kuf. 43; Gen. 44, 4; Jos. 2, 5. 10, 19; 1 Reg. 30, 8; **ዴግኖቶ፡** 23, 28; **እለ፡ይኤብሱ፡ይዴግኖሙ፡እኩይ፡** Prov. 12, 26. 13, 21; seq. **ድኅረ፡** vel **እምድኅረ፡**, ut: **ዴገነ፡ድኅሬሆሙ፡** Ex. 14, 8; c. Acc. et c. **ድኅረ፡** conjunctim: **ዴገኖ፡ድኅሬሁ፡** Kuf. 29; Ex. 14, 4. 9. 2) *sectari, sequi* quaerendi causa, Luc. 17, 23; Phil. 3, 12. 14; c. Acc. pers.: **ሖረ፡ወዴገኖ፡** 3 Reg. 13, 14; **ዴገኖ፡ወተለዎ፡** 4 Reg. 5, 21; **ኢትዴግኖ፡እንከ፡ወኢትትልዎ፡ድኅሬሁ፡** Sir. 27, 17. 20; Marc. 1, 36; c. Acc. rei (*studere, studiose appetere*): **ለእመ፡ዴገንከ፡ለጽድቅ፡ትረክብ፡** Sir. 27, 8; Jes. 16, 5. 51, 1; Prov. 15, 9; 1 Tim. 6, 11; **ዴግና፡ለሰላም፡** Ps. 33, 15; **ዘይዴግን፡ነፋሰ፡** Sir. 31, 2; **ይዴግንዋ፡ለኦሪቶሙ፡** Rom. 9, 31; **ዴግንዋ፡ለተፋቅሮ፡** 1 Cor. 14, 1; beatus qui **ዴገነ፡አሠረ፡ወንጌል፡** Org.; c. **ኀበ፡** rei: **ይዴግን፡ኀበ፡ሐመልማል፡** ζητεῖ ὀπίσω παντὸς χλωροῦ Job 39, 8; *sectari* alqm i. e. *imitari* Enc. Genb. 17. — *Voc. Ae.:* **ዴገነ፡ወተለወ፡ዘ፡ተከተለ፡**።

አዴገነ፡ II *persequi jubere,* 4 Reg. 14, 19.

ዴጋኒ፡ n. ag. 1) *persecutor:* **ዴጋኔ፡ዐሩ፡** Enc. Mag. 28. 2) *secutor, sectans:* **ኤዎስጣቴዎስ፡አሠረ፡ቶማስ፡ዴጋኒ፡** (Eustathius vestigium Thomae sequens), Deg.

ዳጌን፡ i. q. **ጤገን፡** q. v.

ዴፐ፡ I, 1 [vic. II **ደበበ፡**, **ደበወ፡**, **ደበየ፡**, דבב, دَبَّ *clanculum obrepere*] 1) *insidiari,* c. **ለ፡** pers.: **ዘዴፐ፡ለከ፡ይቀትልከ፡** Jsp. p. 338; **ዴፑ፡በፍኖት፡** p. 356. 373. 2) *insidias ponere, in insidiis collocare:* **ዴፐ፡ሎቱ፡ዕደወ፡ከመ፡የኀይል፡በቱ፡** Jsp. p. 354.

ዲፓ፡, etiam **ዲባ፡** subst. *insidiae,* a) in Acc.: **ነበረ፡ዲፓ፡** (v. **ዲባ፡**) ἐνήδρευσεν *insidiatus est* 1 Reg. 15, 5; **ቆመ፡ዲፓ፡ኀበ፡** . . Jud. 9, 44; femina **ጸንሐቶ፡ዲፓ፡ለንጉሥ፡** Jsp. p. 276. b) **በዲፓ፡**, ut: **ይጸንሕዎ፡ሎቱ፡በዲፓ፡** Jsp. p. 297; **በዲፓ፡መሠጥዎ፡** Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* **ዲፓ፡** (v. **ዲባ፡**) **ዘ፡አርዋ፡**።

ድዱ፡ *compages, basis* vid. sub **ወደደ፡**

ዱድ፡ *patruus* vid. sub **ደወደ፡**

ዴዴ፡ subst. m. et f., Pl. **ዴዳት፡** et **ዴዴያት፡**, raro **ዴድያት፡** et **ዴዳያት፡** [ut videtur, a دَادَ הִדַּדָּה al.; proprie *locus per quem ultro citroque commeant,* amh. **ደጅ፡** Tigr. **ደጌ፡** „door, gate, entry, avenue“ Isenb. p. 168] 1) *ostium* (i. e. „spatium illud per quod ingredimur“ Lud.), *porta:* **ዴዴሃ፡** αἱ πύλαι αὐτῆς Jer. 28, 58; **ሞኅተ፡ዴዴ፡** πρόθυρα τῆς πύλης Hez. 11, 1; **አንቀጸ፡ዴዴ፡ጸናፌ፡** 10, 19; **በአንቀጽ፡ውስተ፡ዴዴ፡ቤተ፡እግዚ"፡** ἐν προθύροις πύλης Jer. 43, 10; **ዴዴ፡አፍራስ፡** 38, 40; **ዴዴ፡ብንያሚን፡** 45, 7; Deut. 5, 14; πύλων 3 Reg. 6, 12; Apoc. 21, 21; **ዴዴ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡** Clem. f. 104; **ዴዳት፡** (v. **ዴዴያት፡**) Deut. 3, 5. 6, 9; **ዴዴያቲሃ፡** (v. **ዴዳቲሃ፡**) Thren. 2, 9; **ኀበ፡አንቀጸ፡ዴዳቲሃ፡ለኵራሲ፡** Jer. 19, 2; Apoc. 21, 21. 2) *propylaeum, vestibulum,* **ነበሩ፡ውስተ፡ቀዳሚ፡ዴዴ፡** (v. **ዴዴ፡አንቀጽ፡**) **ሐዲስ፡** Jer. 33, 10; Luc. 16, 20; **እለ፡ውስተ፡ዴዴ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** Clem. f. 86; in Acc. loci 2 Reg. 11, 9; **ዴዴያት፡** v. **ዴድያት፡** τὰ πρόπυλα Am. 9, 1; **ዴዴያተ፡አንቀጸ፡ኢየሩሳሌም፡** Jer. 1, 15; **በዴዴያተ፡** (v. **በዴዳያተ፡**) **አብያት፡** Hez. 33, 30. — Scholion Voc. Ae. vid. sub **ሞኅት፡**; *aliud:* **ዴዴ፡ዘ፡ሜዳ፡**።

ደዴር፡ vid. sub **ደንደር፡**

ዲድረክም፡, **ዲድርክም፡**, **ዲድርክሚ፡**,“ማ፡ (et **ድድርክማ፡**) n. prgr., sc. δίδραχμον *didrachmum* (numus duas drachmas valens), Ex. 30, 13; Lev. 27, 3—7; Num. 3, 47; Deut. 22, 29; Jos. 7, 21; 2 Esr. 15, 15. 20, 32; Job 42, 11; etiam **ድደርኬሚ፡** Tob. 5, 15 var. — *Voc. Ac.:* ዲድርክም፡ ዘ፡፪ድሪም፡; *aliud:* ሰቅል፡ወገመስ፡ወዲድርክም፡ወጠፋልሐ፡ዘ፡በበ፪ድሪም ።

ዲድስቅልያ፡ subst. prgr. sc. διδασκαλία nomen libri ecclesiastici, „*Didascalia* Apostolorum“, editus a Th. P. Platt, Londini 1834. 4°; Ms. etiam in Bibliotheca Stuttgartiensi exstat. Vid. etiam Lud. Comm. hist. p. 239 n. 8; p. 334 n. 104.

ደደቀ፡ I, 2 (passim etiam I, 1 ni I, 3 emendare malueris) *accidere, incidere, intercidere, casu et fortuito fieri* [cognatum cum ወድቀ፡]: ደደቀ፡በውእቱ፡አዝማን፡ባእስ፡ማእከለ፡አይሁድ፡ወማእከለ፡አርማንያ፡ Jsp. p. 345; እምድኅረ፡፸፰ዓመት፡ደደቀ፡ፀብእ፡ዐቢይ፡ p. 274. 279; ውእቱ፡ረኃብ፡ደደቀ፡በ፲ወ፫ዓመተ፡መንግሥቱ፡ p. 329; እመ፡ደደቀ፡ብጽሐተ፡ነግድ፡ (*si accidit ut hospes adveniat*) Phlx. 74; regem non petivimus አላ፡ደደቀ፡ (*casu factum est*) Jsp. p. 303; multi homines pereunt በደዲቅ፡ (*casu*) ከመ፡ወዲቅ፡እመክናት፡ልዑላት፡ Phlx. 172; ደደቀ፡ሰዓት፡ Lud. e Mss. Colb.; c. Acc. a) *accidere alicui:* ታገብእ፡ውስተ፡እደ፡ዘይዴድቆ፡ (v. ዘይዴደቆ፡) εἰς χεῖρας πτώσεως αὐτοῦ Sir. 4, 19; ለእመ፡ይደድቆ፡ (I, 1) ሞት፡ II Can. Ap. 31; እመበ፡ካህን፡(ዘ)ደደቆ፡በንዋም፡ዘኮነ፡እምዝንየት፡ Kedr f. 73. b) *incidere in alqd vel alqm:* ጽኑዐ፡ልብ፡ኢይዴድቅ፡ (v. pro ኢይዳደቅ፡) ሠናየ፡ σκληροκάρδιος οὐ συναντᾷ ἀγαθοῖς Prov. 17, 20; ወአዘዘ፡ላቲ፡(ለብርሃን፡)ዘደደቃ፡ Job 36, 32 var. c) *cadere in alqm:* ለነሂ፡ይደድቀነ፡ (I, 1) ዝንቱ፡ምሳሌ፡ (in nos quoque cadit haec similitudo) Lud. e Mss. Colb.

ዳደቀ፡ I, 3 *incidere in alqm vel alqd:* ወአዘዘ፡ላቲ፡(ለብርሃን፡)ዘይዳድቃ፡ Job 36, 32 var.; ላሜህ፡ወገረ፡በእብን፡ኀበ፡ድምፅ፡ (i. e. petens locum, unde sonum audierat) ወዳደቆ፡ (casu feriit) ለቃየል፡ማእከለ፡አዕይንቲሁ፡ወቀተሎ፡ Clem. f. 15 (quamquam scriptum est ወደዳቆ፡).

ተደደቀ፡ III, 2 i. q. ተዳደቀ፡, ut: ውስተ፡እደ፡ዘይዴደቆ፡ Sir. 4, 19 var.; Prov. 12, 27 var.

ተዳደቀ፡ III, 3 1) *accidere, incidere, (casu vel forte) supervenire* alicui, c. Acc.: እንተ፡ኢኀለይኩ፡ተዳደቀተኒ፡ Job 3, 25; ከመ፡፩ድድቅ፡ይዳደቆሙ፡ለክልኤሆሙ፡ Koh. 2, 14; በከመ፡ይዳደቆ፡ለአብድ፡ከማሁ፡ሊተኒ፡ይዳደቀኒ፡ 2, 15; እስመ፡ጊዜ፡ወድድቅ፡ይዳደቆሙ፡ለኵሎሙ፡ 9, 11; Prov. 20, 30 (vid. sub ምማቴ፡); ለአብዳን፡ይዳደቆሙ፡ሞት፡ 24, 8; ተዳደቆ፡ድድቅ፡ለውእቱ፡ንዋይ፡ F. N. 41, 5; በእንተዝ፡ምንትኒ፡ርኩስ፡አልቦ፡ዘይዳደቃ፡ Sap. 7, 25; ሶበ፡አልጸቀ፡ዕድሚሁ፡ወተዳደቆ፡ዕለቱ፡ Enc. Jac. 10; ጊዜ፡ተዳደቆ፡መዊት፡ Enc. Sen. 16; ለእመ፡ተዳደቆ፡ግብተ፡ደዌ፡ F. M. 27, 3; ዘተዳደቆ፡ *quod casu ei accidit* F. N. 24, 2; እምተዳድቆቱ፡ለፈለግ፡ a superventu fluminis, Lud. e Mss. Colb. a) *incidere in alqd i. e. casu vel forte nancisci alqd:* ጽኑዐ፡ልብ፡ኢይዳደቅ፡ሠናየ፡ Prov. 17, 20; ልበ፡አብዳን፡ይዳደቅ፡መርገመ፡ 12, 23; ይዳደቅ፡ሕብል፡ለአሥግሮ፡ 12, 27. b) *forte adesse vel intervenire rei:* እለ፡ይዳደቅዋ፡ለድቀቶሙ፡ προσδεχόμενοι τὴν πτῶσιν αὐτῶν Hez. 32, 10. c) *improviso incidere in alqm, forte occurrere, obvium fieri:* ዘይዳደቅ፡ ὁ συναντῶν Prov. 12, 13; ሶቤሃ፡ትዳደቆ፡ 7, 10; Job 36, 32; Luc. 10, 31; Act. 17, 17 rom. d) *casu evenire* vel *accidere* vel *fieri* vel *intervenire:* እስመ፡ሶበ፡ኀለፈ፡ተዳድቆተ፡ስረቱ፡ይሬሲ፡ነፋስ፡ቀሊለ፡ Sap. 5, 11; እስመ፡ኮነ፡ዕለቱ፡ሰንበተ፡ወተዳደቀ፡እምድኅሬሁ፡በዓለ፡እልአንሰራ፡ Jsp. p. 299; liberasset me እመንሱት፡በባሕር፡ወበየብስ፡ወእምዘ፡ይዳደቅ፡እምሰማይ፡ወምድር፡ p. 339; non consulto አላ፡በተዳድቆ፡ግብት፡ (*casu improviso*) F. M. 4, 2. e) *supervenire* hostili modo: ከመ፡ይዳደቅዋ፡ለሀገር፡ Jsp. p. 345; ይመጽአከሙ፡ወይዳደቀከሙ፡ጽልዕ፡ወባእስ፡ውስተ፡ሀገርከሙ፡ ibid. 2) *se objicere* vel *immittere* i. e. *irruere* in pugnam vel bellum: ተዳደቁ፡ኵሎሙ፡ውስተ፡ፀብእ፡ Jsp. p. 358; ኢይደሉ፡ንዳደቃ፡ለፀብእ፡ዘእንበለ፡በትእዛዘ፡እግዚ“፡ p. 351. — *Voc. Ac.:* ተዳደቆ፡ዘ፡ተገናኘው ።

ድድቅ፡ subst. (m.), Pl. ድድቃት፡ *accidens, casus, fors, sors, res fortuita, casus adversus, malum improvisum,* συνάντημα Koh. 2, 14. 3, 19. 9, 2. 3. 11; σύμπτωμα Ps. 90, 6; ተዳደቆ፡ድድቅ፡ለውእቱ፡ንዋይ፡ F. N. 41, 5; ምንዳቤያት፡ወድድቃት፡ Macc. f. 24; libera me እምኵሉ፡ድድቅ፡ዘይጸንሕ፡ለእጓለ፡እመሕያው፡ወእምጼዳንታት፡ al., Org. 3; እምድድቅ፡ዘውስተ፡ማያት፡ Ssal. Req. (nec est quod in his duobus locis cum Ludolfo significatum *cacodaemon* statuamus). — *Voc. Ac.:* ግብተ፡ድድቀ፡ብ፡ድንገት ።

ደደክ፡ subst. *frigus* recreans vel temperatius, (mitius quam ቍር፡ sec. Lud.), *aura frigidula* (Kühle): አስሐትያ፡ወቍር፡ወሐመዳ፡ወደደክ፡ Hen. 76, 12; ዘየዐርግ፡እምኔሁ፡ከመ፡ጢስ፡ውእቱ፡ወስሙ፡ደደክ፡ 60, 18 [vapor congelatus pruinae similis intelligendus videtur]; plerumque opponuntur ደደክ፡ወመርቄ፡ Kuf. 6; Dan. ap. 3, 48; ገነት፡ዘኢየይበሳ፡ነፋስ፡መርቄ፡ወደደክ፡ Enc. Teq. 21; ወምድረ፡ሲምስ፡ኢመርቄ፡ወኢደደክ፡ Kuf. 8. Ab Abyssinis exponitur *regio temperata et clarior*, ubi aurae frigidulae spirant (Lud.). opp. መርቄ፡ (Ebene, Niederung). — *Voc. Ac.:* ደደክ፡ብ፡ደጋ፡; *aliud:* ደደክ፡ዘ፡ደግዓ፤መርቄ፡ዘ፡ቈላ፡አደጎ ።

ደግ፡ vox dubia, vid. sub ደጋን፡

ድጓ፡ subst. (m.) *cantus ecclesiasticus* (Kirchengeſang) cujus auctorem in Abyssinia S. Jaredum fuisse tradunt; hoc ipso nomine inscriptus est liber celeberrimus sub Jaredi nomine circumlatus sive *thesaurus canticorum ecclesiasticorum, in quo canendi modi notis vel signis adscripti sunt* (Kirchengeſangbuch); vid. de hoc libro Catal. Cod. Mus. Brit. p. 36; d'Abbadie Catal. p. 98 (ejus exemplar praestantissimum exstat in Bibliotheca Societatis ad Biblia sacra in Britannia et apud exteras gentes evulganda institutae Londinensi). — De hoc eodem ድጓ፡ in Cod. Bibl. Bodl. XXVIII f. 14^a hoc traditum inveni ወበመዋዕሊሁ፡ለዝንቱ፡ንጉሥ፡ገላውዴዎስ፡ተንሥኡ፡አዛጋር፡ጊራ፡ወአዛጋር፡ሬጉኤል፡ካህናት፡ማእምራን፡ዘማ፡ወወጠኑ፡አውጽኡ፡ምልክት፡ (Noten) ዘድጓ ። [An ضَجّ?]

ድጕልማ፡ et **ድልጕማ፡**, subst. [sine dubio i. q. دُمْلُج *brachiale*] 1) *armilla, brachiale,* χλιδών ድጕልማ፡ et ድልጕማ፡ Sir. 21, 21. 2) ornamenta corporis alia, ut *inauris* *annulus, monile* al.: ሕልቀትየ፡ዘአጽባዕትየ፡ወድጕልማየ፡ Kuf. p. 142 (ubi Vers. Lat. *monile* habet); ከመ፡በዝግና፡ወርቅ፡ውስተ፡ክሳድ፡ወከመ፡ድልጕማ፡ዘውስተ፡አጻብዕ፡ Fal. f. 18. — Lud. interpretatur *inauris.* — *Voc. Ae.*: አዕኑግ፡ድጉልማ፡ (sic) ብ፡ንፎ፡; *aliud*: የገርሮ፡ (sic) ንፎ።

ደገመ፡ I, 1 [amh. id.; de etymo conjecturam habes Gesenii in thes. p. 1490 sub תאם; videas annon verbum referendum sit ad radd. دغم دمق دمج (coll. دِمْجٌ cum دِجْمَةٌ), quibus vis *inserendi* inest, unde *duplicare* facile propagatur] Subj. ይድግም፡, *repetere, iterare, iterum* vel *rursus facere* alqd, c. Acc.: ኢይደግሙ፡አበሳ፡ Hen. 5, 8; ኢታውጽእ፡ቃለ፡ዘሰማዕከ፡ወኢትድግም፡ Sir. 19, 7; ወትደግም፡፻ወ፶ዳዊት፡ Genz. f. 13; plerumque seq. verbo, sive finito asyndeto: ደገመ፡ያዕቆብ፡ቦአ፡ Kuf. 28; Gen. 4, 2. 25, 1; Num. 22, 15; Luc. 20, 11 rom., vel copula ወ conjuncto: ወደገሙ፡ዓዲ፡ወአበሱ፡ Ps. 77, 20; Hen. 91, 6, sive Acc. Infinitivi: Gen. 8, 12; Ex. 8, 25; Num. 22, 25; Jud. 3, 12. 8, 28. 9, 37; 1 Reg. 3, 6. 7, 13. 15, 35. 27, 4; Jes. 11, 11. 29, 14; Thren. 4, 16. 22; 4 Esr. 8, 65. 10, 26 al. crebro; nec non seq. ከመ፡ c. Subj.: Hen. 10, 22; passim omisso Objecto; 3 Reg. 18, 34; ገሥጾ፡ለዐርክከ፡ዮጊ፡ኢገብረ፡ወእመኒ፡ገብረ፡ከመ፡ኢይድግም፡ Sir. 19, 13. 14; ለእመቦ፡ዘአበስከ፡ኢትድግም፡ 21, 1; ለእመ፡ደገምከሙ፡ 2 Esr. 23, 21; 4 Esr. 3, 39. a) *adjicere, addere* c. Acc. et በዲበ፡, ut: ኢደገሙ፡ነገረ፡በዲበ፡ነገርየ፡ Job 29, 22. b) *transscribere*: ደገሞን፡(ለመጻሕፍት፡) Kuf. p. 51. c) *iterum fieri* vel *esse*: ዘኢኮነ፡ከማሁ፡እምፍጥረተ፡ዓለም፡ወኢይደግም፡እንከ፡እምድኅሬሁ፡ Joel 2, 2.

ዳግም፡ (part.) adj., fem. ዳግምት፡ *iteratus, secundus, alter*: ዳግም፡ልደት፡ παλιγγενεσία Matth. 19, 28; Tit. 3, 5; Rom. 8, 39; ዳግም፡ኦሪት፡ δευτερονόμιον Deut. 17, 18; Jos. 8, 34; ኦሪት፡ዘዳግም፡ titulus *Deuteronomii* libri biblici; ዳግም፡ሞት፡ Apoc. 2, 11. 20, 14. 21, 8; ዳግም፡ብእሲ፡ 1 Cor. 15, 47; Ex. 25, 12. 26, 5; Asc. Jes. 7, 18—20. 9, 35—36; ዘይነግሥ፡ዳግመ፡ (qui regnabit secundus) 4 Esr. 12, 18; pron. suff. admittit sicut alia adj. numeralia: 1 Reg. 17, 13; Joh. 4, 54; አዕቀጸኒ፡ናሁ፡ዳግሙ፡ዮም፡ Gen. 27, 36; „nomini proprio additum distinguit homines ejusdem nominis“ (Lud.), ut: ሚናስ፡ዳግም፡ i. e. Minas alter vel secundus (Alexandriae Patriarcha LXI) Enc. Hed. 15; nonnumquam c. pron. suff. *successor ejus*, ut: ሰላም፡ለክልስትያኖስ፡ለዮናክንዲስ፡ዳግሙ፡ Enc. Haml. 3 (nam ክልስትያኖስ፡ሊቀ፡ጳጳሳት፡ዘሮሚ፡ከነ፡ረድእ፡ለዮናክንዲኖስ፡ሊቀ፡ጳጳሳት፡ዘእምቅድሚሁ፡ Sx. Haml. 3). Adv. a) በዳግም፡ α) *secundum, iterum, secunda vice*: ἐκ δευτέρου Hagg. 2, 20; τὸ δεύτερον Judae 5; ἐν τῷ δευτέρῳ Act. 7, 13 rom.; ἔτι Matth. 18, 16. β) *secundo loco* Num. 2, 16. b) ዳግመ፡ *iterum, denuo, rursus, secundo* Joh. 3, 3. 4. 9, 24; Act. 10, 15. 11, 9; Hebr. 9, 28 (ዳግም፡ rom.); Apoc. 19, 3; Matth. 22, 1. 4; Gen. 22, 15; Ex. 10, 28. 14, 13; 1 Reg. 19, 8; Jer. 13, 3. 40, 1; Dan. 2, 7; Hen. 4; δίς Sir. 35, 7; እንከ፡ዳግመ፡ Jer. 3, 1; ዓዲ፡ዳግመ፡ Jud. 13, 9; ዳግመ፡ከዐበ፡ Joh. 8, 8. 21, 16; Matth. 26, 42; ወከዐበ፡የሐውር፡ዳግመ፡የአብስ፡ Sir. 31, 31; ኢ—ዳግመ፡ οὐκέτι *non amplius* Jer. 49, 18; ከመ፡ኢይኩን፡ዳግመ፡አይኑ፡ Kuf. 6; ኢዳግመ፡እንከ፡ 1 Reg. 28, 15.

ዳግማዊ፡ vel ዳግማይ፡ adj. (rel.), f. ʺማዊት፡ vel ʺሚት፡ *secundus, alter*: አባ፡ማርቆስ፡ዳግማዊ፡ (secundus hujus nominis) Sx. Teq. 23; ሚናስ፡ዘለእስክንድርያ፡ዳግማይ፡ Sx. Hed. 15; ንጽሕፍ፡ለክሙ፡ዳግማዌ፡ታሪክ፡ Catal. Bibl. Bodl. p. 73; ዳግማይ፡ Jsp. p. 312. 342; ዳግሚትየ፡ዘጸሐፍኩ፡መጽሐፈ፡ 2 Petr. 3, 1; 2 Joh. in subscr.; ሰማይ፡ዳግሚት፡ Lit. 160, 4; ወልደ፡ዳግማዊት፡ብእሲት፡ (i. e. uxoris) Enc. Masc. 4.

ምድጋም፡ subst., ut videtur *locus* in cantando *repetendus*, Deg.; Cod. Mus. Brit. XXXIII.

ድጐር፡ subst. pars aratri, e. q. دُجْرٌ *bura, lignum super quo vomer alligatur*: ድጐረ፡ዕርፍ፡ Kuf. p. 48 (pluries); Egregori homines docuerunt አርዑተ፡ብዕራ፡ወጸሪበ፡ድጐር፡ Lud. e Libr. Myst.

ደጎብያ፡ et ደገብያ፡ vel ʺቢያ፡, etiam ዶገቢያ፡ subst. (m.), coll. et sing. [convenit cum גֹּב גּוֹבַי جَابِىٌ a rad. גבה جبأ, de quo vid. Ges. thes. p. 256; de ደ formativo vid. gramm. § 73] *locustae* species seu forma, sc. *bruchus* (sec. Lud. Gregorium autem „genus locustarum inter አንበጣ፡ et አናኵዕ፡ medium, fruticibus maxime noxium, maculosum instar tigrinae pellis“; at in Bibliis respondere solet) βροῦχος Joel 1, 4. 2, 25; Nah. 3, 15. 16; 2 Par. 6, 28; Ps. 104, 32; Lev. 11, 22; አሐዱ፡ዶገቢያ፡ v. ደጎብያ፡ βροῦχος εἷς Am. 7, 1; እመቦ፡ዘበልዐ፡አንበጣ፡ወደጎብያ፡አው፡ገመለ፡ al. Clem. f. 249. — *Voc. Ae.*: ደጎብያ፡ብ፡ያንበጣ፡ልጅ፡።

ደገዓሊ፡ vel ደጓዕሊ፡ vel ʺሌ፡ et ደጓዐሌ፡ subst. [sine dubio i. q. דִּקְלָא דֶּקֶל دَقَلٌ] *palmae* species, etiam *palmae lignum* vel *folia* (ut videtur): ነጸፈ፡በግብ፡ (in antro) ቈጽለ፡ደገዓሊ፡ Gad. Joh.; ነሥአ፡ኀዳጠ፡ደጓዕሌ፡ወሠጠቆ፡ወበዕለት፡ካልእ፡አርሐሶ፡ወወጠነ፡ከመ፡ይዕፍሮ፡ Phlx. 48; ዕፍረት፡ዘደጓዕሌ፡ Phlx. 103; ዐፈረ፡ደጓዕሌ፡ Sx. Hed. 16; in antro posuit ታቦተ፡አንጦሊያ፡ደጓዓሌ፡ Gad. T. H.

ደጋን፡ vel ዶጋን፡ adj. (quamquam haud satis certum est, annon Pl. vocis ደግ፡ vel ዶግ፡ sit) *curvus, perversus* vel *inflexus* [cfr. ضَاجَ *inclinavit, declinavit*, V *multos anfractus habuit*, etiam ضَجَّ II (et ضَجَمَ ዐጋም፡)]: እለ፡ፍናዊሆሙ፡ሙብእስ፡ወደጋን፡ (v. ወዶጋን፡) መንኰራኵሮሙ፡ καὶ καμπύλαι αἱ τροχιαὶ αὐτῶν Prov. 2, 15.

ደግደገ፡ quadrl. I *macrum, macilentum esse* [vicinum ደቀቀ፡ et ደከመ፡; دِقٌّ דַּק *subtilis, gracilis*, vid. Ges. thes. p. 348]. — *Voc. Ae.*: ደግደገ፡ዘ፡ከስሐ።

አደግደገ፡ II *emaciare, macilentum reddere, macie conficere* vel *attenuare*: Ps. 28, 6; ምንትኑ፡ከመዝ፡ያደገድገከ፡ 2 Reg. 13, 4; Sx. Mag. 20; ደዌ፡አደግደገ፡ሥጋሁ፡ Jsp. p. 302; ፬ግብር፡ያደገድጉ፡አበለ፤ሐዊረ፡ፍኖት፡ወትጋሀ፡ዘልፈ፡ወጸዊም፡ወጽምእ፡በሐኑር፡ (opp. ያገዝፉ፡) Fal. f. 67.

ድግዱግ፡ part. *macer, macilentus, emaciatus*, Gen. 41, 3 seq. (vid. ann. ad locum), ወእመ፡ርእየክሙ፡ድግዱጋኒክሙ፡ (v. ድግድጋኒክሙ፡) እምእለ፡ቢጽክሙ፡ Dan. 1, 10;

Gad. Ad. f. 35; እስክንድር፡ ድግዱግ፡ መልክኡ፡ Jsp. p. 283; ከነ፡ አባ፡ ብሶይ፡ ድግዱግ፡ ወረቂቅ፡ ሥጋሁ፡ Sx. Haml. 8.

ደገደግ፡, **ደግደግ፡**, **ድግድግ፡**, **ደግዳግ፡** adj. 1) *macer, macilentus*, Gen. 41, 3. 4. 19. 20. 27 c. varr. (vid. ann. ad 41, 3); ድግድጋን፡ Dan. 1, 10 var. — *Voc. Ae.*: ደግደግ፡ ብ፡ ክስ፡ 2) Usurpatur de *die* vel *diei luce adhuc macra* vel *tenui* (cfr. עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל Gen. 29, 7), i. e. *prima lux, diluculum, mane*: እስከ፡ ደገደግ፡ (v. ደግደግ፡ vel ደግዳግ፡) ἕως πρωΐ Ex. 29, 34.

ደግዲግ፡ adj., substantivi instar usurpatum, *prima lux, mane* (vid. ደገደግ፡): እፎ፡ ወድቀ፡ እምሰማይ፡ ኮከበ፡ ጽባሕ፡ ዘበደግዲግ፡ ይሠርቅ፡ ὁ ἑωσφόρος ὁ πρωῒ ἀνατέλλων, hom. Rhegini in Cyr. f. 109. — *Voc. ad Cyr.*: ደግዲግ፡ ዘ፡ ጊዜ፡ ጎሕ፡

ድግዳጌ፡ subst. *macies, macritas*, Enc. Jac. 25 (Lud.: 26).

ደጐጸ፡ I, 1 et 2 [[illegible] *pupugit, confodit; transfixit*; דָּקַר [illegible] *infixit*; دَعَسَ *confodit* hasta; vid. etiam ድሕንጸ፡] Subj. I, 1 ይድጕጽ፡, *pungere, compungere*, (*stimulare*, Lud.), *fodere, configere, icere, ferire*: አሚከላ፡ ለእመ፡ አኀዘከ፡ በእዴከ፡ ይደጕጽ፡ Chr. ho. 10; ይደጕጹኒ፡ κεντοῦσί με Job 6, 4; አሕጻከ፡ ደጐጻኒ፡ Ps. 37, 2; Genz. f. 38; ሐጸ፡ ፍቅርከ፡ ዘደጐጸ፡ ለልብየ፡ Org. 7; ደጐጻኒ፡ በአሕጻሁ፡ Job 30, 14; ዘደጐጸ፡ ዐይነ፡ ያወርድ፡ አንብዐ፡ ὁ νύσσων ὀφθαλμὸν Sir. 22, 19; ዘደጐጸ፡ ልበ፡ ibid.; ይዴጕጹክሙ፡ (v. ይደ"፡) ውስተ፡ አዕይንቲክሙ፡ Jos. 23, 13; ዘይዴጕጽክሙ፡ አዕይንተ፡ σφακελίζων Lev. 26, 16; ዘይዴጕጸኒ፡ v. ዘይደ"፡ 2 Cor. 12, 7; ወወገረ፡ ፩እምኔሆሙ፡ ኢሐዴ፡ ዐጽቀ፡ (palmae) ወደጐጸ፡ ገጸ፡ ንጉሥ፡ Jsp. p. 303; ሰበረ፡ ዕፅ፡ ደጐጸቶ፡ (sc. oculum ejus dextrum) Gad. T. H.; ደጐጸ፡ እንግድዓሁ፡ ibid. a) trsl. α) *vexare*: Hen. 103, 12 (ubi ይደጕጹነ፡ vel ይዴ"፡ emendandum est). β) *pungere* vel *ferire*: hoc verbo ደጐጸሙ፡ በኀቡእ፡ ፍኖት፡ ለኖናፌ፡ እለ፡ ይብሉ፡ πλήττει τοὺς Ἕλληνας ἠρέμα, Chr. ho. 10; ምዕዳን፡ ጽድቅክሙ፡ በሊኅ፡ ሶበ፡ ለልቡ፡ ደጐጸ፡ Enc. Sen. 16. b) *pulsare* plectro fides, M. M. f. 41 (vid. sub ድሕንጸ፡). — *Voc. Ae.*: ደጐጸ፡ ዘ፡ ጐሸመጠ።

ተደጕጸ፡ III, 1 *pungi, fodi*, Lud. sine auct.

አስተዳጐጸ፡ IV, 3, raro **አስተደጐጸ፡** IV, 1, facere ut sese invicem aculeis quasi pungant i. e. *calumniando inimicitias movere* vel *dissidia serere* vel in genere *calumniari, falso criminari*, (*obtrectare*): ያስተዳጕጽ፡ ማእከለ፡ አዕርክት፡ ἐμβάλλει διαβολὴν ἀνὰ μέσον εἰρηνευόντων Sir. 28, 9; እትፌደዮሙ፡ ወአስተዳ(v. ደ)ጕጸሙ፡ (v. በከመ፡ ምግባሮሙ፡) τὰ διαβούλια (τὴν διαβολήν?) ἀνταποδώσω αὐτοῖς Hos. 4, 9; ልሳን፡ ዐማፂ፡ ዘያስተዳጕጽ፡ ኀበ፡ ንጉሥ፡ βασιλεῖ διαβολῆς γλώσσης ἀδίκου Sir. 51, 6; እለ፡ ኢያስተዳጕጻ፡ μὴ διαβόλους 1 Tim. 3, 11. 6, 5.

ድጉጽ፡ part. *punctus, confixus, ictus*, Lud. ex Enc. Sen. 16 (ubi exemplar Tub. ደጐጸ፡ habet).

ድጕጸት፡ n. act. *punctio, ictus*: ዘኢፍጡር፡ እንበለ፡ ሕማም፡ ወእንበለ፡ ድጕጸት፡ ወእንበለ፡ ግሰት፡ (qui feriri non potest) M. M. f. 367.

መድጕጽ፡ (vel **መዴጉጽ፡**) et **መደጐጽ፡** subst. *stimulus*: መድጐጸ፡ v. መዴጉጸ፡ (v. መደጐጸ፡?) ላህም፡ βούκεντρον Koh. 12, 11. — *Voc. Ae.*: መድጐጸ፡ ላህም፡ ዘ፡ አርቃሽ፡ (v. አርቃዕሽ፡).

መስተዳጕጽ፡ part. (IV, 3) et **መስተዳጐጺ፡** part. c. term. adj. *calumniis discordiam serens alensque, calumniator, obtrectator*: ልሳን፡ መስተዳጕጽ፡ ሆከሙ፡ ለብዙኃን፡ (v. መስተዳጐጺ፡) γλῶσσα τρίτη Sir. 28, 14 (at ነባቢት፡ 28, 15): diaconissae ኢይኩና፡ መስተዳጕጻተ፡ F. N. 8, 1. — *Voc. Ae.*: መስተዳጕጽ፡ ዘ፡ የሚያጸላ።

ደፈረ፡ I, 1 [verbum inferioris aetatis; amh. id.; دَفَرَ *trusit in pectore*, مِدْفَر *strenuus, fortis*] Subj. ይድፍር፡ et ይድፈር፡, *audere, audere aggredi, audacem, protervum, irreverentem* et *impudentem esse*; ደፊሮ፡ *cum auderet* Jsp. 275; seq. Subj. verbi: ደፈርከ፡ ትስተይ፡ በንዋየ፡ ቅድሳት፡ Jsp. p. 275, vel seq. ከመ፡ c. Subj.: ኢክኑ፡ አይሁድ፡ ይደፍሩ፡ ከመ፡ ይስዐሩ፡ ክህነ፡ እምሢመቱ፡ እስከ፡ ይመውት፡ Jsp. 322; vel seq. verbo finito: ኢይድፍር፡ ወኢይትናገር፡ መኑሂ፡ Sx. Ter 8; vel seq. Acc. Inf.: ደፈረ፡ ሰትየ፡ በንዋየ፡ ቅድሳት፡ Jsp. p. 275; ከመ፡ ኢይድፈሩ፡ ገቢረ፡ II Abt. 29; vel seq. ለ፡ c. Inf.: ይደፍር፡ ለምሀሮ፡ Phlx. 229; c. Acc. rei: ዘንተ፡ ደፈርከ፡ በትዕቢትከ፡ Macc. f. 6; ሐሰወ፡ ወደፈረ፡ መሐላ፡ Clem. f. 210; c. ላዕለ፡ pers.: ይድፍሩ፡ ላዕለ፡ (ſich erfrechen gegen einen) Chr. ho. 8; ወኢክህለ፡ ፩እምኔሆሙ፡ ይድፍር፡ ላዕሌሁ፡ (sc. leonem) Jsp. p. 273; c. Acc. pers.: peccata sacerdotis qui divulgat, ደፈሮ፡ ለእግዚ"፡ Kedr f. 28; ይሁዳ፡ ደፈረከ፡ Lit. Jac.

አድፈረ፡ II, 1 *audacem, protervum reddere*, Lud. sine auct.

ተደፍረ፡ III, 1 *audaciae* alcjs *obnoxium esse, audacia* vel *protervitate* alcjs *violari*: ግሩም፡ ውእቱ፡ ዘኢይደፈር፡ Lit. 172, 2; ኦእግዚኦ፡ ዘኢትደፈር፡ ይሁዳ፡ ደፈረከ፡ Lit. Jac. ተደፍሮ፡ *audacia, irreverentia*, Lud. e Syn.

ደፋሪ፡ n. ag., Pl. ደፋርያን፡ *audax, protervus, irreverens, insolens* (verwegen, frech): Alexander M. erat ጽኑዕ፡ ወደፋሪ፡ እምንእሱ፡ Jsp. p. 280; ደፋሪ፡ ወኢኀፋሪ፡ Genz. f. 47; ደፋርያን፡ Phlx. 223; Uzzia ሶበ፡ ኮነ፡ ደፋሬ፡ ላዕለ፡ ክህነት፡ II Const. Ap. 8 (in III Const. Ap. 12 legitur: በእንተ፡ ተኀብሎቱ፡ ላዕለ፡ ክህናት፡).

ድፍረት፡ n. ag. *audacia, protervitas, irreverentia, insolentia*, Jsp. p. 275. 343; Kedr f. 60 (opp. ኀፍረት፡); ዝንቱ፡ ይከውን፡ ድፍረተ፡ ወተኀብሎ፡ Chr. Ta. 5; Deus ያሴስል፡ ድፍረተ፡ ዝንጉዓን፡ Const. Ap. 51; በእኩይ፡ ድፍረት፡ Lud. e Vit. Baamini; በድፍረት፡ a) *audacter*: martyr ይትናገሮ፡ ለንጉሥ፡ በድፍረት፡ ዘእንበለ፡ ፍርሀት፡ Sx. Sen. 11. b) *proterve, irreverenter*, qui sumit corpus tuum በድፍረት፡ Lit. Chrys.

ዲፍራን፡ vel **ዴፍራን፡** subst., [[illegible] *cupressus*] *abies* vel similis quaedam arbor, Kuf. p. 77.

ደፈነ፡ I, 1 [دَفَنَ id.; vic. צָפַן ጸፍነት፡ [illegible]] Subj. ይድፍን፡ 1) *operire, cooperire, obtegere, obruere* (καλύπτειν, κατα-, ἐπικαλύπτειν): ጽልመት፡ ደፈና፡ ለምድር፡ Jes. 60, 2; Clem. f. 218; ደፈነኒ፡ ቆብር፡ Job 23, 17; ይደፍነከ፡ ጸበል፡ Hez. 26, 10; Ps. 43, 21; ይደፍኖሙ፡ ዕፄያት፡ Job 21, 26; Jes. 11, 9; እደፍና፡ ለምድር፡ Jer. 26, 8; ደፈነቶ፡ ለምድር፡ ነፍስከ፡ Sir. 47, 15; Ps. 139, 10; ደፈንክምዎ፡ በአንብዕ፡ ለምሥዋዐ፡ እግዚ"፡ Mal. 2, 13; ደፈና፡ ለጽልመት፡ Lud. e Lit. Jac. Sar. (at vid. ደፍዐ፡); Enc. Mag. 8; de aquis quae obruunt alqm Ex. 15, 10; ደፈነከ፡ማይ፡እንዘ፡ትነውም፡ Job 22, 11; κατακλύζειν Jer. 29, 2; trsl.: ደፈነኒ፡ኀጢአት፡ ἡ ἀνομία με βαπτίζει Jes. 21, 4. a) *obruere* vel *obstruere* puteum, foveam: Kuf. 24; Gen. 26, 15; ዘይደፍን፡ዐዘቅተ፡ Prov. 25, 26; አዘዘሙ፡ ይድፍኑ፡ ውእተ፡ መቃብረ፡ Tob. 8, 18; አዘዘ፡ይድፍኑ፡ግበበተ፡ Jsp. p. 358. b) *occultare* Ps. 76, 9. 2) *defodere* sub humo, *abscondere, obruere:* ድፍኑ፡ደመ፡ Kuf. 7; በደፊኖቱ፡(ለደም፡) ibid.; በመሬት፡ ይደፍኖ፡ Lev. 17, 13; ንድፍን፡ ውስተ፡ ምድር፡ ብእሴ፡ Prov. 1, 11; Jer. 13, 7; እመ፡ደፈንኩ፡ወርቅየ፡ውስተ፡መሬት፡ Job 31, 24; Matth. 25, 18; ደፈነቶ፡(ለብሑእ፡)ውስተ፡ሐሪፅ፡ Luc. 13, 21; mortuum Ex. 2, 12. 3) *recondere* (in foveis subterraneis) frumentum: Gen. 41, 34. 4) *condere sub cinere* panem, placentam coquendi causa i. e. panem *subcinericium coquere:* ደፈነት፡ናእተ፡ ἔπεψεν ἄζυμα 1 Reg. 28, 24 (vid. ዳፍንት፡).

ተደፍነ፡ III, 1 *operiri, obrui, abscondi* vel *se abscondere, defodi, (sepeliri),* ተደፍኑ፡ውስተ፡ምድር፡ ἐνεπάγησαν Thren. 2, 9; ዐይንየ፡ ተደፍነት፡ κατεπόθη Thren. 3, 48; ማይ፡ ይደፈን፡በማእከለ፡ምድር፡ Job 14, 19; ንደፈንኑ፡ኅቡረ፡ውስተ፡መሬት፡ 17, 16; ውስተ፡መቃብር፡እስከ፡ ኅቡረ፡ ተደፍኑ፡ Enc. Teq. 19; Genz. f. 75.

ድፉን፡ part. *obrutus, absconditus, defossus,* Jos. 7, 21. 22.

ድፍነት፡ n. act. 1) *sepultura, humatio,* Genz. f. 84; ድፍነተ፡ ምውት፡ ውስተ፡ ምድር፡ ከመ፡ ዘዘርአ፡ ውስቴታ፡ f. 85; እምቅድመ፡ድፍነተ፡ምውታን፡ f. 97. 2) *fornix,* Lud. auct. Greg.

ደፋኒ፡ n. ag. *absconditor, defodiens:* ገብር፡ደፋኔ፡ወርቀ፡እግዚኡ፡ F. N. 9.

ዳፍንት፡ et **ዳፍንታ፡** (quae primitus forma collectivi fuisse videtur) subst. (semel inveni formam ዳፍናት፡ Ex. 12, 39 var.), sing. et coll. *panis subcinericius, orbiculus* vel *placenta* panis sub cinere fervido cocti, ἐγκρυφίας Gen. 18, 6. 19, 3; Ex. 12, 39; Num. 11, 8; Jud. 6, 19; Kuf. 22; 3 Reg. 17, 13. 19, 6; ዳፍንተ፡ (v. ዳፍንታ፡ሰገም፡) ትሴሰይ፡ Hez. 4, 12; ከመ፡ ይግበሩ፡ዳፍንተ፡ (v. "ታ፡) καυῶνας Jer. 7, 18; ግበሩ፡ ኅብስተ፡ወዳፍንተ፤ተብሲለ፡ወጹብኑ፡ Gad. T. II.

መድፍን፡ subst. (m.), Pl. መዳፍንት፡ 1) *thesaurus:* a) sub terra vel alibi reconditus, θησαυρός Job 3, 21; ከመ፡መድፍን፡ክቡት፡ Sir. 20, 30. 29, 11; ረኪበ፡ መድፍን፡ 40, 18; Prov. 2, 4; Matth. 13, 44; Clem. f. 222; Pl. Gen. 43, 23. b) in quo quid reconditur, *promptuarium* Sir. 29, 10. 2) *monumentum sepulchrale,* σκόπελον 4 Reg. 23, 17.

ዶፎኒ፡ n. prgr., sc. ܕܘܦܢܐ *conditorium, capulus, loculus:* ዶፎኒ፡ጸበተ፡ (in aqua) Lud. ex Enc. Mag. 8.

ደፍን፡ vel **ድፍን፡** n. prgr., sc. δάφνη, *laurus,* arbor Kuf. p. 77.

ደፍዐ፡ I, 1 [amh. ደፋ፡; دَفَعَ הָדַף] *trudere, pro-, detrudere, prosternere:* ደፍዐ፡ገጾ፡ (gab ihm einen Stoß auf das Geſicht) Gad. T. II.; አገባሬ፡ብርሃናት፡ዘደፍዓ፡ (Lud.: ዘደፈና፡)ለጽልመት፡ወሰዐሮ፡ለጣዖት፡ Lit. Jac. Sar.; አበ፡ታድሩ፡ወአበ፡ሉቃ፡አዝለፉ፡ሄዓመተ፡እንዘ፡ይደፍዑ፡ኀሊናቲሆሙ፡እስመ፡ከኑ፡ይፈቅዱ፡ፊሊሰ፡እመከኖሙ፡ወከኑ፡ ይብሉ፡እስከ፡ ክረምት፡ ነሐውር፤ ወሶበኒ፡ ይበጽሕ፡ ክረምት፡ ይብሉ፡እስከ፡ሐጋይ፡ነሐውር፡ caet., Phlx. 63; d'Abbadie Cat. p. 195.

መድፍዕ፡ subst. (amh. መድፍ፡) *tormentum bellicum* (Kanone): ግራኝ፡ተአመነ፡በመድፍዕ፡ወበትርክ፡ (confisus est tormentis bellicis et Turcis), Chr. Ax.

ደፍደፈ፡ quadrl. I (amh.) ut videtur *tegere, contabulare:* ይደፈድፉ፡ናሕሰ፡ Chr. Ax. f. 93.

ደፍደፍ፡ subst. *contabulatio (concameratio?)* ደፍደፈ፡ናሕስ፡ Chr. Ax. f. 93.

ዲፓ፡ *insidiae* vid. sub ዴፐ፡

ገ፡ litera alphabeti Aethiopici XX^a^, quae ገምል፡ vocatur.

ጓ፡ particula [cfr. ኬ፡ et ጋ፡ in እንጋ፡] *ita, ita—ne? utique, sane:* አንተኒጓ፡ተሠገርከ፡ከማነ፡ καὶ σύ (ſo biſt denn auch du gefangen) Jes. 14, 10 (in quibusdam codd.); አንተሰጓ፡ አወልድየ፡ሀሎከ፡ምስሌየ፡ኵሎ፡ጊዜ፡ወኵሉ፡ዘዚአየ፡ ለከ፡ ውእቱ፡ (e Luc. 15, 31) Phlx. 3. — *Voc. Ae.:* ጓ፡ዘ፡ከነ፡; *aliud:* ብ፡ከን፡

ገሃሀ፡ vel **ገሀሀ፡** subst. [جَهِيَ illuxit, أَجْهَى IV; et ነግሀ፡] 1) *plenilunium:* ከመ፡ወርኅ፡ምልእት፡ በዕለተ፡ ገሃሀ፡ Sir. 50, 6; ወርኅ፡ተፈጥረ፡ምሉአ፡ ብርሃነ፡ ከመ፡ ዕለተ፡ ገሀሁ፡ Abush. 13; ወርኅ፡ትመልእ፡ በዕለተ፡ ገሀሀ፡ M. M. f. 12; ከመ፡ወርኅ፡ገሀሀ፡ዘምሉእ፡ብርሃኑ፡ Org. 5; ሥኑ፡ለወርኅ፡ገሀሀ፡ Org. 6. 2) *idus:* በቀዳሚ፡ወርኅ፡አመ፡ገሃሁ፡ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ πρώτου μηνός Hez. 32, 17. — *Voc. Ae.:* ገሀሀ፡ዘ፡ነግሀ፡

ጋሀረ፡ quadrl. [vid. ሀግረ፡; conjecturam de etymo vid. in Ges. thes. p. 270 sub גהר].

ተጋሀረ፡ III, 1 *sedulo attentum esse, sollicitum se praebere, intendere animum* rei: ከመ፡ትትገሀረቱ፡ለመፍቅደ፡ልብየ፡ Org. 4.

ጎህነ፡ (etiam **ጎሐነ፡**) rad., quae cum גנן جَنَّ كَنَّ *tegere, obtegere* componenda videtur.

ጕሀን፡ vel **ጕሃን፡** subst. *arcanum, mysterium:* በዓላት፡ በጕሀን፡ (v. በጕሃን፡)ወመሥዋዕት፡በምስጢር፡ μυστήρια καὶ τελεταί Sap. 14, 15. — *Voc. Ae.:* ጕሀን፡ዘ፡ኅቡእ፡

ጕህና፡, si non **ጕሀን፡**, subst., Pl. **ጕህናት፡** *mysterium, arcanum:* Paulus መጋቤ፡ጕህናቲሁ፡ለክርስቶስ፡ ὁ τῶν μυστηρίων αὐτοῦ ταμίας (v. ጕህነቲሁ፡) Cyr. c. Pall. f. 67. — At in loco: ወሕንጻቲሁ፡ (sc. „templi“, ait Herodes templum restauraturus) ይእቲ፡ዘታቀርበነ፡ኀበ፡እግዚ"፡በአእኵቶ፡ማሕሌቲሁ፡ውስቴታ፡በዘ፡ይደምፅ፡ጕህና፡ ኀቤነ፡ Jsp. p. 330 quid sibi velit ጕህና፡, haud liquet. — In Voc. ad Cyr. haec radix cum rad. ገነሐ፡ confunditur, q. v.

አስተጋህነወ፡ quadrl. IV denom. *initiare* alqm *mysteriis, mysteria revelare* vel *exponere* alicui, c. Acc. pers.: ጸዋ

ዕክዎሙ፡ ለነቢያት፡ ከመ፡ ያስተዓህንዉኒ፡ በቃለ፡ ትንቢቶሙ፡ M. M. f. 66.

ገሃነም፡ vel **ገሀነም፡** n. prgr., sc. (γέεννα, גֵּי הִנֹּם) גֵּיהִנָּם جَهَنَّم *gehenna, infernum, tartarus:* **ሥቃያት፡ ዘገሀነም፡** Asc. Jes. 1, 3. 4, 14; **እቶነ፡ ገሃነም፡** 4 Esr. 6, 1; ᾅδης Prov. 1, 12. 15, 11; Koh. 9, 10; γέεννα Matth. 5, 22. 23, 15; Marc. 9, 43; Jac. 3, 6; Apoc. 20, 14. 21, 8.

ገሃነማዊ፡ adj. rel. *infernus, tartareus:* **ላህብ፡ ገሃነማዊ፡** Tab. Tab. 11.

ገሀደ፡ I, 1 [جهد IV *apparuit*, جَهُرَ *palam fuit; vulgavit, revelavit*] manifestum esse, deinde *palam, aperte, publice* vel *libere loqui* vel *agere*, παῤῥησιάζεσθαι, **እግሀድ፡ ቦቱ፡** (v. **አግሀድ፡**) Ps. 11, 6. 93, 1.

አግሀደ፡ II, 1 1) *publicare, e-* vel *divulgare, palam facere, apertum* vel *notum* vel *publicum facere, manifestare:* Matth. 12, 16; Hen. 9, 6. 8; **አግሀድ፡ ሎቱ፡ ፍጻሜ፡ ዘይመጽእ፡** 10, 2; **እስመ፡ በዛቲ፡ ዕለት፡** (sc. epiphaniorum) **አግሀደ፡ እግዚእነ፡ ኢየ"፡ ክር"፡ ርእሶ፡ እስመ፡ ውእቱ፡ ኢያግሀደ፡ ርእሶ፡ ለመኑሂ፡ መጠነ፡ ፴ዓም፡** Sx. Ter 11; Simon Magus **ያግህድ፡ ሕገ፡ ዘስሙ፡ ሲሞናዊ፡** (i. e. Simoniam) Clem. f. 67; Constantinus M. **ያግህድ፡ ርትዕተ፡ ሃይማኖተ፡** f. 74; F. N. 31 (vid. sub **ግዕዛን፡**). 2) *dilucidare, perspicuum facere, demonstrare:* **ጳውሎስ፡ ያግህድ፡ ለነ፡ ምስጢረ፡** (διατρανοῦν) Cyr. c. Pall. f. 82; **ወይእዜሰ፡ አግሀደ፡** (sc. hoc) **በብሂሎቱ፡** Chr. ho. 3; **ያግህድ፡ ሎሙ፡ እምውስተ፡ ዘተአምነ፡ በኀቤሆሙ፡** ἀπόδειξις γίγνεται ἀπὸ τῶν ἤδη πεπιστευμένων Chr. ho. 13; al. crebro. 3) *palam, publice, aperte, libere agere* vel *facere* alqd vel *loqui* vel *profiteri:* **በኀበ፡ አስተርአየ፡ ወአግሀደ፡ ብርያል፡** Asc. Jes. 4, 18; παῤῥησιάζεσθαι Ps. 11, 6 var.; coepit scortari **በኀቡእ፡ ወሰበ፡ ተከሥተ፡ ግብሩ፡ አግሀደት፡ ገቢረ፡ ርኵስና፡ ወኮነት፡ ትዜሙ፡ በገሃድ፡** Sx. Sen. 3; oculi **ነጽሮ፡ እለ፡ አግሀዱ፡** qui libere aspexerunt, Lud. e Syn.; **ሰመ፡ ክርስቶስ፡ አግሀዱ፡** (publice professi sunt) Enc. Masc. 28.

ተግሀደ፡ III, 1 *publicum, manifestum, notum, dilucidum, perspectum, evidentem esse* vel *fieri:* Constantino imperante **ተግሀደ፡ ሃይማኖተ፡ ክርስቶስ፡** (religio publica facta est) M. M. f. 19; legantur libri biblici **መጠነ፡ ይትገሀድ፡** II Can. Ap. 81; **ይትገሀድ፡ ተአምረከ፡ አሚሃ፡** Enc. Haml. 30; **ለእመ፡ ጸንዐት፡ ዛቲ፡ ወተግሀደት፡** (si hoc firmum et dilucidum fuerit) F. M. 2, 11; si quis armatus raptum exit, **ተግሀደ፡ ላዕሌሁ፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ወዕአ፡ በኀሊና፡ ቀቲል፡** F. M. 17, 6; nonnumquam c. Nom. pers. et **በ፡** rei: **ዘተግሀዱ፡ በወፂእ፡ እምትእዛዝ፡** (die bekannt ſind durch Geſezesübertretung) F. N. 18; **ዘተግሀደ፡ በተአምኖቱ፡** (deſſen Zuverläſſigkeit bekannt iſt) ibid.

ግሁድ፡ part., f. **ግህድ፡**, *manifestus, apertus, illustris, evidens, omnibus notus et perspectus:* **ኵሉ፡ ከሡት፡ ቅድሜከ፡ ወግሁድ፡** Hen. 9, 5; **ምግባርየ፡ ዘዐመፃ፡ ግሁድ፡ ቅድሜየ፡** Genz. f. 125; σαφής Cyr. ad Th. f. 9; **ለኵሉ፡ ዕጡቅ፡ ወግሁድ፡ ከመ፡** . . . πᾶσιν ἐναργές f. 24; **ከመ፡ ይሚም፡ በላዕሌሁ፡ ስመ፡ ዐቢየ፡ ወግሁደ፡** ὄνομα μέγα καὶ ἐπιφανές 1 Par. 17, 21; Maria post partum virgo mansit **ወበእንተዝ፡ ግህደ፡ ኮነት፡ ከመ፡ ወላዲተ፡ አምላክ፡ ይእቲ፡** Laud. Mar.

ገሃድ፡ adj. *manifestus, apertus, publicus, perspicuus, evidens:* **ኵሉ፡ ዘገሃድ፡ ብርሃን፡ ውእቱ፡** Eph. 5, 13; **ኢኮኑኑ፡ ገሃደ፡ ይእዜ፡ ከመ፡ ኮነ፡ ከማነ፡** ἆρ’ οὐχὶ προδηλότατον ὅτι Cyr. ad Th. f. 14; **ገሃደ፡ ረሰየ፡** *publicum* vel *palam fecit* alqd, Marc. 3, 12; 4 Esr. 14, 29. 50. a) Adv. **ገሃደ፡** *publice, palam, aperte, libere, manifesto, evidenter:* **ዘገሃደ፡ ተነበይኩ፡** Asc. Jes. 4, 20; **ይትሜከሑ፡ ገሃደ፡** 4 Esr. 6, 72; ἐμφανῶς Prov. 9, 13; Zeph. 1, 9; Ps. 49, 3; ἐν εἴδει Num. 12, 8; γνωστῶς Ex. 33, 13; φανερῶς Joh. 7, 10; opp. **ጽምሚተ፡** 2 Reg. 12, 12; μετὰ παῤῥησίας Act. 4, 31; Prov. 10, 10; Lev. 26, 13; **ኢይመጽእ፡ ገሃደ፡** οὐκ ἔχει παῤῥησίαν Prov. 13, 5; ἐν παῤῥησίᾳ Phil. 1, 20 Platt; Marc. 8, 32; κλαίων (?) Phil. 3, 18; ῥητῶς 1 Tim. 4, 1; **ኦእግዚኦ፡ እመ፡ ዳግም፡ ምጽአትከ፡ ታስተርኢ፡ ገሃደ፡ በስብሐተ፡ መንግሥትከ፡** Genz. f. 33; ἐναργῶς, σαφῶς Cyr. ad Th. f. 12 seq.; **ተዐውቀ፡ ገሃደ፡** f. 24. b) nomen festi *Epiphaniorum:* **ሰላም፡ እብል፡ ለጾመ፡ ዕለት፡ ዋሕድ፡ ፤ ዘስሙ፡ ገሃድ፡ ፤** Enc. Ter 10 (Lud. exhibet **ባህድ፡**, vid. supra c. 486; nescio an primitus scriptum fuerit **ጋህድ፡**).

ግህደት፡ n. act. *ratio aperta, manifesta:* **አብኦ፡** (sc. animam mortui) **በግህደት፡ ውስተ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡** Genz. f. 63; in specie *aperta loquendi ratio:* **ይቀውም፡ ጻድቅ፡ በብዙኅ፡ ግህደት፡** ἐν παῤῥησίᾳ πολλῇ Sap. 5, 1.

ግህድና፡ subst. *aperta ratio* vel *via:* **ረከብነ፡ ንሕነኒ፡ በቱ፡ ግህድና፡ ፍኖተ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡** δι’ αὐτοῦ παῤῥησίαν ἐσχήκαμεν πρὸς τὸν θεόν Cyr. c. Pall. f. 90; **ብነ፡ ግህድና፡ ውስተ፡ በዊአ፡ ቅዱሳን፡** ἔχοντες παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων, ibid.

ጋህግሀ፡ quadrl. I [הָגָה *repulit, removit*, ܓܗܐ *recessit, sedatus est*, جَهْجَهَ II (تَجَهْجَهَ) *recessit, abstinuit*] *cessare facere, cohibere:* **ኀጢአት፡ እንተ፡ አልቦቱ፡ ዘይገሀግሃ፡** ἀκατάπαυστος 2 Petr. 2, 14. — *Voc. Ae.:* **ዘይገሀግሀ፡ ዘ፡ የሚከለክል፡** v. **ያስከለክል።**

ግላ፡ *velamentum* vid. sub **ገለወ፡**

ጋሌ፡ n. prgr., sc. γαλῆ *mustela* (חֹלֶד) Lev. 11, 30. — *Voc. Ae.:* **ጋሌ፡ ዘ፡ ሕባብ፡ ዘ፡ ፱ አፉሁ።**

ጕልሕ፡ *grandior* vel *crassior*, de scripturae ductu, amh. videtur, vid. d’Abbadie Cat. p. III.

ጕልሐ፡ i. q. **ተኈሕለወ፡** q. v. (si quidem lectio probatur), Sir. 41, 22 var.

አስተኈልሐወ፡ vid. sub **አስተኈሕለወ፡**

ገላሜሎስ፡ vel **ገለሜሎስ፡** n. prgr. *chamaeleon* i. q. **ከሜሌዎን፡**; *Voc. Ae.:* **ገ"፡ ዘ፡ ሕስስት፡** v. **እስስት፡**

ገለበ፡ I, 1 [جَلَبَ *traxit*] *piscari:* Christus ad nos venit **እንዘ፡ ንገልብ፡** Kid. f. 34.

ገሉብ፡ subst. *hamus:* Lud. e Libr. Myst. — *Voc. Ae.:* **ገሉብ፡ ዘ፡ መቃጥን።**

መግለብት፡ subst. *hamus* vel *uncus* quo bestia capitur vel trahitur: **ከመ፡ በመልገብት፡** (emendandum est **በመግለብት፡**, vid. sub **ለገበ፡** c. 62) **ወበመዋቅሕት፡ ኀጺን፡ ተሐውር፡** Asc. Jes. 3, 6.

መግለብ፡ subst., sine dubio lapsu calami pro **መግልብ፡** vel **መገልብ፡**, *piscator:* መጸብሓዊ፡ወመግለብ፡, in Praef. N. T. rom. (ግጻዌ፡ሥርዐት፡) c. 2. — *Voc. Ae.:* መግለብ፡ዘ፡ሸሻጊ፡ (! tamquam a ገልበበ፡ derivatum).

ገልበበ፡ quadrl. I [جَلْبَبَ *induit amiculum*, vid. ገለወ፡] 1) *velare, velamento operire, obvolvere, obtegere:* ገልበቡ፡ርእሶሙ፡ Jer. 14, 4; ይገልብብ፡አፉሁ፡ Lev. 13, 45; ይገለብብዎ፡ገጸ፡ Luc. 22, 64; ሥብሕ፡ዘይገለብብ፡ከርሦ፡ Ex. 29, 22; Lev. 3, 3. 9. 14; (አስሐትያ፡)ይገለብባ፡(ለማይ፡) Sir. 43, 20; c. በ፡ rei: እገለብባ፡ለፀሓይ፡በደመና፡ Hez. 32, 7; Ps. 146, 8; እገለብባ፡ለሰማይ፡በጽልመት፡ Jes. 50, 3. 2) *obducere* alqd re, *illinere*, c. Acc. et በ፡, vel c. dupl. Acc.: ወገልበቡ፡ኵሎ፡ዘውስቴቱ፡እምዕፀ፡በነፍጥ፡ብዙኅ፡ Jsp. p. 375; ገልበበታ፡ለንፍቅ፡ፒሳ፡ Kuf. 47.

ተገልበበ፡ III, 1 1) *se velare, se velamento operire* vel *tegere:* 1 Reg. 28, 8; 1 Cor. 11, 6—10; ተገልበበት፡ገጻ፡ Gen. 38, 15; ተገልቢበከ፡ገጸከ፡ Hez. 12, 6. 12; ከዳን፡በዘ፡ይትገለበቡ፡እምጠል፡ Jes. 4, 6; አንስት፡ደናግል፡ኢይትገልበባ፡ርእሶን፡በቤተ፡ክር"ን፡አላ፡ሥዕርቶን፡ያንኃ፡ Kid. f. 23. 2) veste aliena induta se occultare i. e. *aliam speciem induere:* እትገለበብ፡ συγκαλύψομαι 3 Reg. 22, 30.

ግልቡብ፡ part. *velatus, velo opertus:* ግልቡብ፡ርእሱ፡ 2 Reg. 15, 30; እንዘ፡ግልቡባን፡ገጸሙ፡ Hen. 13, 9; 1 Cor. 11, 4; feminae in publico sint ግልቡባት፡ Did. 3.

ግልባብ፡ et **ግልባቤ፡** subst. 1) *velum, velamen, velamentum:* ክሥቲ፡ግልባብኪ፡ v. ግልባቤኪ፡ Jes. 47, 2; ነሥኡ፡ግልባብየ፡ Cant. 5, 7; ከሠተ፡ግልባበ፡ገጹ፡ Sx. Sen. 1; ለብሰት፡ግልባቤ፡ Kuf. 41; Ex. 34, 33—35; Hen. 14, 24; ቀራንብት፡ሥዩማት፡እማንቱ፡ (sc. oculis) ሀየንተ፡ምስዋር፡ወግልባቤ፡ I Sal. Mar. 6. 2) *tegumentum:* ግልባቤ፡ገጹ፡ ἔνδυσις Job 41, 4; እምሐሩረ፡መርቄ፡ወእምቍረ፡ምንዳቤ፤ አክናፌክሙ፡ይኩንኒ፡ግልባቤ፡ Enc. Hed. 13; ግልባቡ፡ Lud. ex Enc. Masc. 21.

ጋላት፡ subst. Pl. [sine dubio n. prgr.] *praetorianus minister* vel *satelles*, ut videtur: አው፡ቦኑ፡ጋላተ፡ሤመነ፡ ἄρσιν 2 Reg. 19, 42 (at ወዓሊ፡ 2 Reg. 11, 8), ubi glossa marginalis quaedam praebet የሸ፡አለቃ፡ i. e. *chiliarches;* passim in historia Petri (Alex. XVII) supplicio capitis affecti: ወእምድኅረዝ፡ተፈነዉ፡ጠርበናት፡ሚትራይቁይ፡ (sic) ዘውእቶሙ፡ጋላት፡በትእዛዘ፡ዲዮግልድያኖስ፡ከሐዲ፡ከመ፡ይምትሩ፡ርእሶ፡ M. M. f. 19; Deg. (vid. sub ማኅፈሪት፡ c. 628); Mavâs. n. 23; etiam munus aulicum esse videtur, nam in Gad. T. H. ገዛእት፡ et ጋላት፡ cibos et potus regis subministrantes commemorantur.

ጐለተ፡ I, 1 et 2, (non tantum Imprf. sed etiam Subj. ubique ይጐልት፡ formatum inveni), *legare* vel *dicare* alqd. (sc. praedia, aedes, bona non moventia) *in pium usum* religionis ergo [ſtiften, Stiftung machen; amh. id.; etymon non liquet] c. sive abs., sive c. Acc. rei legatae et c. ለ፡ ejus in cujus usum legatur, F. N. 18 crebro; F. N. 35; እመ፡ብእሲት፡አውሰበት፡ብእሴ፡እምቅድመ፡ይትፈጸም፡፲አውራኅ፡እምአመ፡ሞተ፡ምታ፡ኢትረስ፡ምንተኒ፡እምንዋዩ፡ወእምዘ፡አዘዘ፡ላቲ፡ (ei testatus est) ኢየሀብዋ፡ወለእመ፡ጐለተ፡ላቲ፡ኢትሰድ፡ F. N. 24, 5; ንሕነ፡ጐለትነ፡ጕልተ፡ለገበዘ፡አክሱም፡ Kbr. Nag. f. 92 seq.; ይጕልቶሙ፡ (sc. agros) ለአብያተ፡ክርስቲያናት፡ Sx. Teq. 23; በጊዜ፡ጐልቶቱ፡ F. N. 18. — E F. N. 18 apparet, tantum bona non moventia ut aedes, praedia ita leganda esse, sive ecclesiis sive pauperibus sive singulis hominibus (ni ignominia ulla affecti sint).

ተጐለተ፡ III, 1 et 2 *in pium usum legari:* ዘተጐለተ፡ሎቱ፡ *quod ei legatum est* et *cui legatum est* alqd, F. N. 18 passim.

ጕልት፡ subst., Pl. **ጕልታት፡** *praedium, fundus* vel *alia res* ad utendum et fruendum *legata* religionis ergo, F. N. 18 passim; Kbr. Nag. f. 92 seq.

ጐላቲ፡ n. ag. *legator* rei in pium usum dicatae, F. N. 18.

ገለወ፡ I, 1 [vic. ገልበበ፡ et ገለበ፡ جلب überziehen, nec non גָּלָה ܓܠܐ جَلَا ausziehen, abziehen; vid. etiam familiam radicum sub ቀልዐ፡ allatarum] Subj. ይግሉ፡ 1) *obducere* alqd re, c. Acc. et በ፡, Ex. 16, 33; ኅሞር፡ዘገለውዎ፡በቈጽለ፡ወርቅ፡ M. M. f. 116; 3 Reg. 6, 15. 2) *velare, obvelare, velo operire:* 2 Cor. 3, 15; Cyr. de r. fid. f. 37. — *Voc. Ae.:* ገለወ፡ወለበጠ፡ዘ፡ሸፈነ፡

ተገልወ፡ III, 1 *obduci, obvelari:* haereticus ዘበሠቀ፡ጽልመት፡ተገልወ፡ M. M. f. 306.

ግላ፡ subst. (m.) *velum, velamentum, tegumentum, involucrum,* κάλυμμα 2 Cor. 3, 14. 16; Cyr. de r. fid. f. 37; Deus ለብርሃን፡ልብየ፡ቀላዔ፡ግላ፡ Tab. Tab. 13; ገብሩ፡ውቅያተ፡ኅጺን፡ዘአምሳለ፡ግላ፡ Sx. Hml. 5; trsl. de *caligine* oculis suffusa (*suffusio*, Lud.): Act. 9, 18 rom.; ጽልመተ፡ግላ፡ Org. 2. — *Voc. Ae.:* ግላ፡ዘ፡ከዳን፡ወቦ፡ዘ፡ግልባቤ፡; *aliud:* ግላ፡ዘ፡መሸፈኛ፡; *aliud:* ግላ፡ብ፡ጨለማ።

ግልወት n. act. *obductio* vel *id quo quid obductum est:* ግልወታ፡ (sc. arcae foederis) በወርቅ፡ Lud. e Libr. Myst.; አመ፡ፄዋዌ፡አወፈየ፡ኤርምያስ፡ኵሎ፡ንዋየ፡ግበሪሃ፡ለደብተራ፡ለሥጠተ፡ኰኵሕ፡ወተመጠዋ፡ክነቶ፡ከመ፡ግልወተ፡ኅጺን፡ M. M. f. 161.

ግለውቃ፡(ግላውቃ፡ገላውቃ፡) n. prgr., sc. γλαύξ (Acc. γλαῦκα) *noctua, ulula,* Lev. 11, 14; Deut. 14, 15. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ለሮን፡ — Sec. Lud. amharice perperam exponitur ገልገል፡አንሳ፡, q. v. in Lud. lex. amh. c. 50.

ገልዕ፡ subst. (m.), Pl. **አግልዕት፡** (etiam **አግዕልት፡** literis transpositis) et **ገልዓት፡** [جَلَعَ *exuit*, vid. radices sub ገለወ፡ laudatas; amh. ገል፡] 1) cortex, crusta, *testa*, ut ovi, limacis, al. (Lud.): Macario sacerdoti stupri insimulato አሰሩ፡ውስተ፡ክሳዱ፡ሐብለ፡ወዲቤሁ፡ሰቀሉ፡ገልዓተ፡ዘአጽለምዎሙ፡በፍሕም፡ወከኑ፡ይስሕብዎ፡ለፌ፡ወለፌ፡ከመ፡አብድ፡ Sx. Mag. 27; አግልዕት፡ ibid. 2) *testa* i. e. *vas figlinum* vel pars ejus: ὄστρακον Job 2, 8; ብሩር፡ዘይትወሀብ፡ምስለ፡ሕብል፡ከመ፡ገልዕ፡ውእቱ፡፡ Prov. 26, 23; Ps. 21, 6; የብሰ፡ሥጋሁ፡ከመ፡ገልዕ፡ Gad. T. H.; ትጽሕፍ፡ኀሊናሃ፡ውስተ፡ገልዕ፡ Sx. Ter 26; ድቁቅ፡አግዕልት፡ vel ገልዕ፡ Jes. 30, 14; ከመ፡ዘያስተጣብቅ፡አግልዕተ፡ Sir. 22, 7. 3) *tabulae ligneae*, quibus libri muniuntur, Lud. auct. Greg.

I. **ገለየ፡** I, 1 sec. Lud. et interpretes Abyssinos: *amputare*, *resecare* ramum vel palmitem, Joh. 15, 6 rom. (ubi ይገይልዎ፡ pro ይገልይዎ፡ scriptum est). — Scholion Voc. Ae. vid. sub ሴለየ፡

II. **ገለየ፡** i. q. جَلَا *relexit, manifestavit*, II *explicuit, declaravit.*

ግልየት፡ n. act. *explanatio, tabula conspectus* (Ueberſicht), Praef. tabulis harm. Evang. praemissa (in N. T. rom.) bis.

ግልያ፡ subst., id.: ወሐሳበ፡እግርሰ፡ነዋ፡ውስተ፡ግልያሁ፡ *et computationem pedum* (mensurae) *vide in conspectu* (vel *tabula conspectus*) *ejus*, in Append. Cod. bibl. Societatis Indiae Orient. Nr. 3 (Cyrilli opera contin.).

ገለደ፡ I, 1 [גֶּלֶד جِلْدٌ ܓܶܠܕܳܐ *cutis, pellis, corium*] *obducere, inducere, consternere* (belegen, überziehen): በቀጠንት፡ገለድኩ፡ምስካብየ ፤ ዘርቤታተ፡ነጸፍኩ፡ ዘእምግብጽ፡ Prov. 7, 16; Did. 2 (ed. Platt p. 11). — *Voc. Ae.:* ገለድኩ፡ዘ፡ጐዘጐዝኩ፡ (sic); *aliud:* አጠቀ፡ቀነተ፡ገለደ፡ብ፡ታጠቀ፡

ገለገ፡ rad. quadrl. pro ገልለገ፡ [גָּלַל جَلَّ], proprie *convolvere, conglobare.*

አንገለገ፡ V 1) *se conglobare, catervatim* vel *turmatim congregari, concurrere, concursum facere, congregari, conventum facere:* ἐφρύαξαν Ps. 2, 1; 2 Reg. 19, 9; Jud. 20, 1; አንገለጉ፡በድኅሬከ፡ Jer. 12, 6; አንገለጉ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ላዕለ፡ኤርምያስ፡ 33, 9; Num. 16, 11; ዘከመ፡አንገለጉ፡ Judith 6, 17. 21; Jer. 43, 6; አንገለግነ፡ዐቢየ፡እንግልጋ፡ 2 Esr. 15, 7. 16, 2. 17, 5; 1 Esr. 5, 46. 49; Act. 15, 6; አንገሊገክሙ፡ Clem. f. 90; 1 Cor. 5, 4; መጽሐፎሙ፡በዘ፡አንገለጉ፡ (var. pro በዘ፡ተኈለቁ፡) 2 Esr. 17, 64. 2) *congregare* concionem: አንገለጉ፡ጾመ፡ (v. pro አንገለጉ፡ወሰበኩ፡ጾመ፡) Jer. 43, 6; fortasse etiam 2 Esr. 15, 7. — *Rad. Abb.:* አንገለገ፡ዘ፡አከማቸ።

እንግልጋ፡ subst., m. et f. 1) *congregatio, coetus, concio, concilium,* ἐκκλησία, Sir. 21, 17. 38, 33; 2 Esr. 15, 7; እንግልጋ፡አሕዛብ፡ Sir. 26, 5; ማእከለ፡ማኅበር፡ወእንግልጋ፡ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας καὶ συναγωγῆς Prov. 5, 14; እለ፡ዐውደ፡እንግልጋ፡ συνεδρείας Judith 6, 1; Prov. 22, 10; ሰላም፡ለክሙ፡ቅዱሳን፡እንግልጋ፡ (vobis sanctis in concilium congressis, sc. episcopis) Enc. Masc. 3. 2) *catervae, turmae, turba:* አእላፍ፡እንግልጋ፡ (sc. angelorum) Enc. Masc. 12; Maria ምስለ፡ብዙኃን፡እንግልጋ፡ (ዐርገት፡ሀገረ፡ዳዊት፡ Luc. 2, 4) Enc. Tachs. 28.

ምንግላግ፡ subst. (Lud. exhibet መንገለግ፡), *turmae, catervae, congregatio, coetus:* ἀνάστημα 1 Reg. 10, 5; ἐκκλησία ምንግላጊሆሙ፡ Judith 6, 16.

ገልገለ፡ quadrl. I nudare, *evacuare:* ወገልገልዋ፡ለሙዳየ፡ምጽዋት፡ καὶ ἐξεκένωσαν τὸ γλωσσόκομον 2 Par. 24, 11.

ተገልገለ፡ III, 1 *evacuari* i. e. *in exilium duci* [جَلَّ i. e. جَلَا גָּלָה]: እስመ፡ገልገላ፡ተገልግሎ፡ትትገለገል፡ Γάλγαλα αἰχμαλωτευομένη αἰχμαλωτευθήσεται Am. 5, 5.

ገለጸ፡ amh., *revelare, retegere.*

ተገለጸ፡ III, 1 *revelari, retegi:* ሶበ፡ይትገለበብ፡ይትረአይ ፤ ወሶበ፡ይትገለጽ፡ይሴወር፡ወኢይጤየቅ፡ (aenigma, cujus solutio est: Mose) Cod. Mus. Brit. LXXII f. 64.

ገለፈ፡ I, 1 [ܓܠܰܦ גָּלַף] Subj. ይግልፍ፡ 1) *sculpere, ex-, insculpere, caelare,* γλύφειν, እለ፡ይገልፉ፡ Jes. 44, 9; ዘይክል፡ገሊፈ፡ 2 Par. 2, 7; c. Acc. materiae: እለ፡ይገልፍዎ፡ለዕፅ፡ Jes. 45, 20; Sap. 13, 13; c. Acc. imaginis et ውስተ፡ vel ላዕለ፡ vel በላዕለ፡ materiae: ይክል፡ገሊፈ፡አምሳለ፡ 2 Par. 2, 14; እለ፡ይገልፉ፡ወየኀርዉ፡ዐይነ፡ማኅተም፡ Sir. 38, 27; Hen. 99, 7; ግልፍ፡ላዕሌሆሙ፡አስማተ፡ Ex. 28, 9 C; ይግልፍዎ፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ Job 19, 24; ገለፈ፡በላዕሌሁ፡በቀልተ፡ወአክሊላተ፡ 2 Par. 3, 5. 7; vel c. dupl. Acc.: Ex. 28, 11; 2) *acu pingere:* ቀጠንት፡ዘያሰረግዎሙ፡በሕብራት፡ዘገለፉ፡በሙ፡ F. N. 23 (vid. ግልፈት፡).

አግለፈ፡ II, 1 *sculpi, ex-, insculpi curare,* 3 Reg. 6, 27. 10, 19.

ተገልፈ፡ III, 1 *sculpi, ex-, insculpi,* Ex. 28, 21; ይትገለፉ፡አናቅጽኪ፡ Jes. 60, 18; ዘተገልፈ፡በሰሌዳ፡ Sx. Masc. 26; *effingi, formari:* ውስተ፡ከርሠ፡እምየ፡ተገለፍኩ፡ሥጋ፡ ἐγλύφην σάρξ Sap. 7, 1 (vid. ግልፈት፡).

ግሉፍ፡ part. *sculptus, ex-, insculptus,* Ex. 36, 13. 21; 3 Reg. 7, 46. 10, 22; እብነ፡ባሕርይ፡ግሉፍ፡፡ Sap. 18, 24; ግሉፍ፡ኪሩብ፡ Hez. 41, 18 23 seq.; Act. 17, 29 Platt; c. ውስተ፡ Ex. 32, 16; 3 Reg. 6, 32; ግሉፍ፡ውስተ፡ጽሌ፡ልበሙ፡ Jer. 17, 1 var.; ጽላት፡ጽሑፍ፡ወግሉፍ፡ Sx. Nah. 20; etiam *scalptus* i. e. *dolatus:* በእብን፡ግሉፍ፡ διὰ λίθων ξυστῶν vel ξεστῶν 1 Esr. 6, 8.

ግልፈት፡ n. act. et subst. 1) *sculptura:* ግልፈተ፡ዐይነ፡ማኅተም፡ Ex. 28, 21. 36, 13. 21; Hez. 41, 25; ወግልፈት፡ላዕሌሃ፡አምሳለ፡ሠርጸ፡ሰንካዕሩር፡ 2 Par. 4, 5. 2) *imago impressa* seu *signatura* F. N. 9 (vid. sub ኅፍጠት፡). 3) *fictio* vel *formatio* hominis in utero Fal. f. 82 (vid. ተገልፈ፡). 4) *pictura* in textili: አልባስ፡እለ፡አልበሙ፡ግልፈተ፡ ἱμάτιον ἁπλοῦν Chr. Ta. 28.

ግልፎ፡ subst. (m.), Pl. ግልፍዋት፡ et ግልፈዋት፡ 1) *opus sculptum, sculptile:* ዕንቍ፡ግልፎ፡ Ex. 35, 8; አማልክተ፡ግልፎ፡ Jes. 44, 17; አርእስተ፡አዕማድ፡ዘግልፎ፡ 3 Reg. 7, 27. 2) *idolum sculptum, simulacrum* (Dei vel deorum sculptile), *statua,* sing. et coll., Kuf. 1. 11; Lev. 26, 1; Deut. 4, 16 Jes. 10, 10. 42, 8. 17. 46, 1; አማልክትየ፡ወግልፎየ፡ገብሩ፡ 48, 5; በግልፎሆሙ፡ Jer. 8, 19. 10, 14; ኵሉ፡ግልፎሃ፡ Mich. 1, 7; Nah. 1, 14; Ps. 77, 64. 96, 7; ኵሎ፡ግልፎሆሙ፡ στήλη 2 Par. 14, 3; ግልፍዋተ፡ኢትግበሩ፡ Kuf. 20; Jes. 10, 10 var.; Sap. 14, 16; ምድረ፡ግልፈዋት፡ይእቲ፡ Jer. 27, 38; ግልፈዋተ፡ጣዖት፡ Org. 4. — *Voc. Ae.:* ግልፎ፡ብ፡የተቀረጸ፡ጣዖት።

ግልፉል፡ vid. sub ግንፉል፡

ግሔ፡ subst., m. et f., Pl. ግሔያት፡, nomen animalis, quod Lud. *cuniculus* interpretatus est, sed rectius *hyrax* (sorex) *Abyssinicus* exponendum videtur (שָׁפָן وَبْر, Klippdachs); ግሔያት፡ χοιρογρύλλιοι (mus jaculus) Ps. 103, 18. Prov. 24, 61. ግሔ፡ Hen. 96, 2; ግሔያት፡ 89, 10 (ubi populum Aethiopum intelligendum esse, in Voc. Ae. annotatur); ግሔያት፡ unà cum ቀራዲት et አክረግልዮን፡ inter animalia olera et herbas derodentia memorantur in Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: ግሔ፡ብ፡ ሽከከ፡ v. አሽከከ፡ de quo vid. Bruce V. p. 145—152; Harris II p. 302 et Anh. p. 50; Lud. lex. amh. p. 103; Isenb. p. 122 (qui minus recte አሽቆቆ፡ scribit); praeterea vid. de שָׁפָן Ges. thes. p. 1467 et libros ibi laudatos; etiam supra c. 605 sub ጎንገረ፡ [De etymo nihil constat, quare nomen sub rad. ገሐየ፡ ponere noluimus, quamquam cum animal pavidum sit, nescio an a [illegible] جَحْجَحَ derivari possit].

ጕሕሉት፡ subst., f. et m., [hoc verbum F. Tuch de Aeth. linguae sonorum proprietatibus p. 17 cum جَحَلَ *conjecit in terram*, E. Schrader de linguae Aeth. indole p. 14 cum ኵሕል፡ *fucus* composuerunt. At cum etiam forma ጕልሐ፡ (vid. ተጓሕለወ፡) et አስተጓልሐወ፡ occurrat, quaeritur, annon *dolosus*, *fallax* proprie sit *glaber*, coll. גלח جلح חלק al.] 1) rarissime in bonam partem: *ars*, *callidum inventum*, ut: ገብረ፡ ኢዮአብ፡ ዘንተ፡ ጕሕሉተ፡ 2 Reg. 14, 20. 2) plerumque in malam partem: *dolus*, *fraus*, *fraudulentia*, *fallacia*, *astutia malitiosa*: Hen. 93, 4. 94, 6; 4 Esr. 4, 32. 5, 22; δόλος Sir. 1, 30. 19, 26; Dan. 8, 25; Ps. 33, 14. 54, 11; Lev. 19, 16; ኃየድዑ፡ ጕሕሉተ፡ Job 12, 7; ትመልእ፡ ከርሦሙ፡ ጕሕሉተ፡ 15, 35; Jer. 5, 27; ጕሕሉት፡ ቃለ፡ አፉሆሙ፡ Jer. 9, 8; Prov. 12, 6; 1 Petr. 3, 10 rom.; ጕሕሉት፡ ወጽልሑት፡ Marc. 7, 22; እለ፡ በጕሕሉት፡ πανοῦργοι Job 5, 12; Jos. 9, 2; ὑπόκρισις Marc. 12, 15; τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ Apoc. 2, 24. a) in Genitivo: *dolosus*, *fraudulentus*, *fallax*, Ps. 11, 2. 119, 3; ልሳኖሙ፡ ዘጕሕሉት፡ ውስተ፡ አፉሆሙ፡ Mich. 6, 12. b) በጕሕሉት፡ *dolo*, *dolose*: Ps. 23, 4; Jes. 9, 5; Gen. 27, 35. 34, 13; Num. 25, 18; Deut. 27, 24; F. N. crebro; ከዒወ፡ ደመ፡ ሰብእ፡ በጕሕሉት፡ Clem. f. 118. 161. — *Voc. Ae.*: ጕሕሉት፡ ዘ፡ እከየ፡ ልብ፡ ሽንግላሂ፡ ይ፡

ጐሕለወ፡ et **ጓሕለወ፡** quadrl. I *dolo uti*, *fraudulentum* vel *fallacem esse*, *dolo* vel *fraude circumvenire*, ዘኢጐሕለወ፡ (Cod. Poc.: ዘኢጓ"፡) በልሳኑ፡ Ps. 14, 3; Rom. 3, 13 rom.; c. Acc. pers.: ጐሕሎክሙ፡ (v. ተጓሕለውክሙ፡) ወአሕመምክሙ፡ πληγῆς δολίας Sir. 22, 22.

ተጓሕለወ፡ III, 1 Imprf. ይትጐሐለው፡ (Num. 25, 18; 2 Petr. 2, 13 Platt), etiam ይትጓሐለው፡ (Herm. p. 38), *dolum moliri*, *dolose* vel *fraudulenter agere*, *dolo* vel *fraude circumvenire*, *fraudare*, *malitiose insidiari*: ተጓሕለወ፡ F. N. 29; በኢተጓሕልዎ፡ *sine dolo* F. N. 36; አሐውርኑ፡ በተጓሕልዎ፡ ወበተጠብቦ፡ Jsp. p. 288; ተቀትለ፡ በተምያኑ፡ ነገር፡ ወበተጓሕልዎ፡ p. 302; Org.; 2 Petr. 2, 13 Platt; c. Acc. pers.: πανουργεύσηται 1 Reg. 23, 22; δόλος 4 Reg. 9, 23; δολιοῦσι Num. 25, 18; πονηρεύεται εἰς Herm. p. 38; numularii qui ኢተጓሕለዊ፡ መነኒ፡ F. M. 19, 1; c. ለ፡ pers.: ወኢተጓሕለው፡ (exspectaveris ወኢትትጓሕለው፡) ላዕ፡ ወኢትኒጣ፡ ለወለታ፡ Sir. 41, 22 (in Cod. Abb. LV: ወኢትጐልሒ፡ ላዕ፡, sic); c. dupl. Acc.: *fraudem* vel *fraudulenta moliri contra* alqm Ps. 82, 3.

አስተጓሕለወ፡ v. **አስተጓልሐወ፡** IV *fraudulenter agere*: ወአስተጓለሐውኪ፡ (sic, v. ወአስተጓሕለውኪ፡) ምስሌሆሙ፡ Jes. 57, 9.

ጕሕልው፡ part. *dolosus*, *fraudulentus*, *fallax*, Ps. 5, 7 var.; መስተመይናን፡ ወጕሕልዋን፡ Chr. ho. 33.

ጕሕላዊ፡, **ጓሕላዊ፡**, **ጐሕላዊ፡** et **ጐሕላይ፡** n. ag. (si non adj. rel. a ጕሕል፡ vel ጐሕል፡, ob formam ጐሕላይ፡) *dolosus*, *fraudulentus*, *fallax*: ὁ δόλιος ጐሕላይ፡ (Cod. Abb. LV) et ጓሕላዊ፡ (Cod. Abb. XXXV) Sir. 11, 29; ጐሕላይ፡ et ጕሕላዊ፡ 11, 31; ጕሕላዊ፡ Ps. 5, 7; እስመ፡ ውእቱ፡ ብእሲ፡ ጕሕላዊ፡ Jsp. p. 320; ሰይጣን፡ ሐሳዊ፡ ወጕሕላዊ፡ ውእቱ፡ F. M. 23, 1; እኩያን፡ ወጕሕላውያን፡ ኖሎት፡ Did. 6; Rom. 1, 29; ጐሕላዊ፡ Fal. f. 75; ጓሕላዊ፡ Chr. Ta. 23; Org. Edz.

ጕሕልያ፡ subst. (vid. gramm. § 133, a annot. 1) sing. et coll., *in fraude et dolo versatus*, ut *furator*, *latro*, *scelestus*, δόλιος Sir. 11, 29; ἐνεδρεύων 11, 31; λῃστής Joh. 10, 1; κακοῦργος 2 Tim. 2, 9; F. N. 33, 4 (vid. sub ዕርፍ፡); λῃσταί Ob. 5; Joh. 10, 8; M. M. f. 97; Enc. Hed. 12.

ግሕሠ፡, etiam **ግኅሠ፡** et **ግሀሠ፡** I, 1 [vis verbi prima in *deflectendo*, *recedendo*, *secedendo* fuisse videtur (sicut in גור et סור); in specie cfr. جَحَرَ et جَحِشَ] Subj. ይግሐሥ፡, Impert. ገሐሥ፡ 1) *devertere* ad alqm, c. ኀበ፡ pers.: Gen. 18, 5. 19, 2. 3; Jud. 4, 18; c. ውስተ፡ loci: Jud. 19, 11; vel seq. adv. loci Jud. 18, 15. 19, 15; Ruth 4, 1; እስመ፡ ጐንደየ፡ ግሒሠ፡ ህየ፡ 4 Reg. 4, 8. 10. 2) honeste: *alvum exoneratum ire*, Lud. sine auct.

አግሐሠ፡ II, 1 1) de personis a) *seducere*, *seorsim ducere*, *solum prendere*, *sevocare* (bei Seite nehmen): አግሐሦሙ፡ እንዘ፡ ባሕቲቶሙ፡ Tob. 12, 6; 2 Reg. 3, 27; 3 Reg. 11, 29; አግሐሦሙ፡ እምፍኖት፡ Matth. 20, 17; Marc. 7, 33. b) *recedere jubere*, *removere* (abtreten lassen): አግሐሦ፡ ኪያሁ፡ μεταστήσας Dan. ap. 1, 56. c) *devertere facere*, c. Acc. et ውስተ፡ 2 Reg. 6, 10; *apud se* i. e. *hospitio excipere*, *ad devertendum invitare*: Luc. 19, 6; Jud. 19, 18. d) *seducere*, *sevocare* i. e. *deflectere facere*, *abducere*, *avertere*, ፍናወ፡ ሕይወት፡ ያግሕሣ፡ እምእኩይ፡ Prov. 16, 17; አግሕሦ፡ Asc. Jes. 2, 4; ያግሕሥከ፡ እምነ፡ ርኵሶሙ፡ Kuf. p. 81. 2) de rebus: a) *seponere*, *reponere*, 4 Reg. 4, 4; Matth. 14, 20. 15, 37. b) *semovere*, *amovere*, *removere*, 2 Reg. 20, 12; እለ፡ አግሕሦ፡ አግሐሠ፡ እግዚ"፡ 1 Par. 5, 25; አግሕሥ፡ እከየ፡ እምሥጋከ፡ ἀπόστησον Koh. 11, 10; *transferre* sedem, familiam alio, Lud. ex Enc. Nah. 23. c) *avertere*: አግሕሥ፡ እገሪከ፡ እምአሠሮሙ፡ ἔκκλινον Prov. 1, 15; ተጋደሉ፡ ለአግሕሦ፡ ጽዕለት፡ እምኔክሙ፡ Jsp. p. 371. d) *flectere* jus: አግሕሦ፡ ጽድቀ፡ በፍትሕ፡ Prov. 18, 5. e) *tollere*, *auferre* utensilia (post usum), abräumen: አስተፋጠኑ፡ ወአግሐሡ፡ ἀπολύειν (v. አስተግሐሡ፡) Judith 13, 1.

ተግሕሠ፡ III, 1, Perf. II pers. ተግሕሥከ፡ et ተገሐሥከ፡; Inf. verb. ተግሐሢ፡, Inf. nom. ተግሕሦ፡ vel ተግሕሦት፡, Imprt. ተገሐሥ፡, sed in Pl. etiam ተግሐሡ፡ (Num. 16, 21. 26. 17, 10 F), A) Refl. 1) *excedere* via, *declinare*, *deflectere*, *recedere*: አንትሙ፡ ተገሐሥክሙ፡ (v. ተግሕሥክሙ፡) እምፍኖት፡ Mal. 2, 8; Job 31, 5. 7; Num. 22, 23; Kuf. 27; ኢተግሕሣ፡ ኢለየማን፡ ወኢለፀጋም፡ 1 Reg. 6, 12; 2 Reg. 2, 19; አልበሙ፡ ተግሕሦ፡ የማነ፡ ወፀጋመ፡ Kuf. 23; c. እምነ፡ pers. Num. 22, 32; 2 Reg. 2, 22; c. እምድኅረ፡ 2, 21; c. እምቅድመ፡ 1 Reg. 19, 10; c. እምኀበ፡ Gen. 42, 24. a) *recedere a lege* vel *praeceptis*: ተግሕሥነ፡ እምትእዛዝከ፡ Dan. 9, 5; Job 23, 11. 34, 27; Ps. 118, 51. b) *declinare* vel *recedere* ab alqo i. e. *deficere*: ኢትትገሐሡ፡ እምኔሁ፡ Sir. 2, 7;

ተግሕሡ፡ ወተፈልጠ፡ እምእግዚኡ፡ ἀπέστη 2 Par. 13, 6. c) *recedere* a peccato i. e. *abhorrere*, *abstinere*: ይትገሐሥ፡ እምኵሉ፡ እኩይ፡ Job 1, 1; Prov. 3, 7; 1 Petr. 3, 11; ተገሐሥ፡ እምነ፡ ዐመፃ፡ ወይትገሐሥ፡ እምኔከ፡ Sir. 7, 2; ἀπέχεσθαι 1 Thess. 5, 22; ተግሕሦ፡ እምእኩይ፡ አእምሮ፡ ውእቱ፡ Job 28, 28. d) *vitare*, *evitare*, *fugere* alqm vel alqd: Rom. 16, 17. 19; 1 Tim. 6, 20; περιΐστασο Tit. 3, 9; παραιτεῖσθαι 1 Tim. 5, 11; ከመ፡ ይትገሐሡከ፡ Lud. e Vit. Sam. e) *devitare*, *effugere* periculum: እመ፡ ኢተግሕሠ፡ ἐὰν μὴ φυλάξηται Hez. 33, 4. 5; ተግሒሦ፡ ἐκκλίνας Prov. 10, 25. 15, 24. 2) *devertere*: (vid. ግሕሠ፡) apud alqm: ተግሕሠት፡ ኀቤሁ፡ እምውስተ፡ ፍኖት፡ Gen. 38, 16. 3) *abscedere*, *discedere*, *secedere*, 3 Reg. 18, 29; 4 Reg. 5, 12; Num. 16, 21. 26. 17, 10; Ps. 100, 5; ይትገሐሥ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ እምብዚኆን፡ Asc. Jes. 3, 26; Matth. 2, 22. 4, 12. 9, 24. 12, 15; Joh. 6, 15; Act. 26, 30; Luc. 20, 20; Asc. Jes. 2, 7. 8. a) *se subducere* Joh. 5, 13; c. እምነ፡ (*alicui*) Hebr. 12, 5. b) *secedere* in desertum i. e. *anachoretam fieri*, Lud. e Vit. Sam. c) *cedere* i. e. *dilabi*, *transire*: ተግሕሡ፡ ማያት፡ እምዲበ፡ ገጸ፡ ለምድር፡ ውስተ፡ መካን፡ ፩ Kuf. p. 7; ተግሕሠት፡ ጽልመት፡ Hen. 89, 8. B) Pass. *removeri*, *semoveri*: ተግሕሠት፡ አፍአ፡ እምትዕይንት፡ ἀφωρίσθη Num. 12, 15; በቱ፡ ይትገሐሥ፡ ማእድ፡ ἀρθήσεται Ex. 25, 28.

ተጋሐሠ፡ III, 3 *recedere* vel *secedere* ab aliis, Lit. 168, 1.

አስተግሐሠ፡ IV, 1 et **አስተጋሐሠ፡** IV, 3 1) *secedere* vel *recedere facere*, *adjuvare ut evadat* alqs: መጽብበ፡ በእኩ፡ ወአልቦ፡ ዘያስተግሕሥ፡ ሊተ፡ Job 30, 28. 2) *removere*, *auferre*, *transferre*, Judith 13, 1 var. (vid. sub አግሐሠ፡); ፈቀድኩ፡ አስተጋሕሥ፡ ዝኩ፡ መዝገበ፡ (ἀποστιβάσαι) Herm. p. 43.

ግሑሥ፡ part. 1) *is qui declinavit*, *recessit*, *discessit*: ዐላውያን፡ እለ፡ ርኁቃን፡ ወግሑሣን፡ እምኔከ፡ Dan. ap. 3, 8. 2) *remotus* a) *semotus*, *segregatus*: ስዱዳን፡ ወግሑሣን፡ ወርኁቃን፡ ወውፁኣን፡ እምቅድስት፡ ቤተ፡ ክርˮን፡ Clem. f. 195; ይኩን፡ ግሑሠ፡ እምቤተ፡ ክርˮን፡ ibid. b) a consuetudine hominum i. e. α) de homine: *solitarius*, *anachoreta*, ነበረ፡ ግሑሠ፡ በውሳጤ፡ ገዳም፡ Enc. Sen. 24. β) de loco: *retractus* (entlegen), ኀበ፡ ግሑሥ፡ መካን፡ Gad. T. Zion; Genz. f. 11. c) *longinquus*, *distans*: ተሰፉ፡ ጻድቃን፡ በእንተ፡ ትንሣኤ፡ (እሙታን፡) ዘግሑሥ፡ እምነ፡ ሐሰት፡ F. N. 22; ሰላም፡ ለመታክፍቲከ፡ እለ፡ ግሑሣት፡ እማንቱ፡ ለጌጋይ፡ እምአርዑቱ፡ III Sal. Mar. 19. d) *expers* rei: ንዴት፡ ግሑሥ፡ እምሐዘን፡ ወትካዝ፡ φροντίδων ἀπήλλακται Chr. Ta. 2.

ግሕሠት፡ n. act. *recessio*, *discessus*, Prov. 20, 30 (vid. sub ምግቱ፡).

ምግሐሥ፡ subst., Pl. ምግሐሣት፡ 1) *declinatio* vel *declinationis locus*: ኀበ፡ አልቦ፡ ምግሐሥ፡ (wo man nicht ausweichen konnte) Num. 22, 26. 2) *secessus* i. e. *latrina* (Abtritt): ምግሐሠ፡ ጽርሑ፡ Jud. 3, 24. 3) instrumentum removendo cineri, *pala* (יָעִים): ምግሐሣት፡ Ex. 27, 3 C; Ex. 38, 3 sec. text. Hebr. in C (Octat. P. II p. 93).

ትግሕሥት፡ subst. declinatio i. e. *excessus*: ትሚንን፡ ትግሕሥቶሙ፡ እምፍኖት፡ ርቱዕ፡ τὴν ἀμετρίαν αὐτῶν Chr. ho. 2 et 9.

ጐሕቈ፡ I, 1 [جَحَقَا *inverso deorsum capite posuit* rem; II *inclinato corpore fuit* senex; גחן; at جَوِقَ *distortus fuit*] *incurvescere*, *curvum* vel *incurvatum esse* vel *fieri*, ut senectute, Luc. 13, 11; እቤራይት፡ ዘጐሕቈት፡ እምአብዝኆ፡ ውሉድ፡ M. M. f. 88; ረሣእኩ፡ ወጐሕቁ፡ Lud. e Ssal. Req.; መካን፡ ዘጐሕቈት፡ ወሞተ፡ ማሕፀና፡ ἐκ μήτρας νεκρᾶς καὶ γεγηρακυίας (*decrepitum esse*) Chr. ho. 25; onere: እለ፡ ጐሕቁ፡ በአምልክ፡ ጣዖት፡ Hom. Jac. Sar. — *Voc. Ae.*: ጐሕቈ፡ ዘ፡ ገርገ፡ (ni ገርገ፡); *Rad. Abb.*: ዘ፡ ጎበጠ።

አጐሐቈ፡ II, 1 *incurvare*, *curvum reddere*: ፍርግያ፡ (Phrygia provincia) ታጐሕቍ፡ ዘባና፡ Kid. f. 5; ትካዝ፡ ያጐሕቍ፡ አባለ፡ ወያዐውር፡ አዕይንተ፡ Fal. f. 47.

ጉሑቍ፡ part. *incurvatus* senectute, *decrepitus*, Lud. auct. Greg.

ጐሐየ፡ inus., quod nescio an cum جَحَا *eradicavit* componere liceat.

ምጕሕያ፡ (ምጕሒያ፡) subst. *herba sterilis*, *herba frugibus noxia* („quae ubi semel irrepserit vix inde eradicari potest“, Lud.): ሦክ፡ ወምጕሕያ፡ χέρσος καὶ ἄκανθα Jes. 7, 23—25; cum አሜከላ፡ conjunctum, Org. 5; ከንቶ፡ በድው፡ ወበቈለ፡ ላዕሌሃ፡ ሦክ፡ ወአሜከላ፡ ወከንቶ፡ ብሒውስ፡ ወምጕሕያ፡ ወከንቶ፡ በድው፡ ወዐዐ፡ Marc. f. 12 (ubi quaeritur annon *terra sterilis* significetur). — *Voc. Ae.*: ሙግሕያ፡ v. ምሕጕያ፡ (sic) ዘ፡ ሙጃ።

ገሐፈ፡ I, 1 [جَحَفَ *manu excepit abripuitque*] *auferre*, *abripere*, de vento et procella: ይግሕፎሙ፡ ዐውሎ፡ Jes. 28, 17 var.; 57, 13 var.; ከመ፡ ጸበል፡ ዘይግሕፎ፡ ነፋስ፡ Sap. 5, 15: Ps. 1, 5.

ተግሕፈ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ግሑፍ፡ part., Lud. sine auct.

ግሕፈት፡ n. act., Lud. sine auct.

ገሐፍት፡ subst. *canistrum*, κανοῦν Ex. 29, 3. 23. 32 (v. መሶብ፡). — *Voc. Ae.*: ገሐፍት፡ ዘ፡ የሥጋ፡ ገበታ።

ገማ፡ subst. i. q. ቃማ፡, *torques*, *monile*: ቀጸላ፡ ወርቅ፤ ኸፍኸፍት፡ ዘወርቅ፤ ገማ፡ ጸዐዳ፡ Lud. e Libr. Myst. (si quidem lectio bona est).

ጊሚ፡ *nebula* vid. sub ጊመ፡

ጐማ፡ et **ጉማ፡** subst. [an i. q. غِنَاء?] *sonus canorus* vel *suavis*, *modi*: ጐማ፡ (v. ጉማ፡) ቃሎሙ፡ ሐዋዝ፡ ወጥዑም፡ Sir. 47, 9; ወይመልእ፡ ኵሎ፡ ቤተ፡ ዕበየ፡ ጐማ፡ (ጉማ፡) ቃሎሙ፡ 50, 18.

ገመል፡ (raro ገምል፡ ut 4 Reg. 8, 9 var.), m., [גָּמָל; ܓܡܠܐ, جَمَل] sing. et coll., Pl. አግማል፡ et ገመላት፡ (Matth. 23, 24 rom.), Pl. Pl. አግማላት፡ *camelus*, Lev. 11, 4; Deut. 14, 7: Gen. 24, 64. 31, 34; Jes. 21, 7; Marc. 10, 25; coll. 1 Par. 5, 21; 4 Reg. 8, 9; ጸጕረ፡ ገመል፡ Matth. 3, 4; Deg.; አግማል፡ Gen. 24, 10. 19. 32 37, 25; Ex. 9, 3; Jud. 7, 12; 1 Reg. 15, 3. 27, 9; 3 Reg. 10, 2; 1 Par. 27, 30; Jes. 30, 6. 60, 6; Jer. 30, 7; Hez. 27, 21; Judith 2, 17; Job 1, 3. 42, 12; አግማላት፡ Jud. 6, 5: 8, 21; camelina carne frui vetantur Christiani Clem. f. 249.

ገመላዊ፡ adj. rel. *camelarius*, ut: **ቄሬል፡ገመላዊ፡** *Cyrillus camelorum possessor* Sx. Tachs. 29; Phlx. 112.

ጋሜል፡ nomen literae alphabeti Hebraici tertiae, Ps. 118, 17; Thren. 1, 3. 2, 3. 3, 8. 4, 3; ubi de psalmis agitur, siglo **ጋሜል፡** Ps. 118, 17—24 notatur.

ገመረ፡ rad. inus. e. q. ܓܡܰܪ גְּמַר (vic. גָּמַל كَمَلَ), primitus: *integrum et perfectum esse.*

አግመረ፡ II, 1 1) *perficere, absolvere, consummare*, etiam ad significandum *plane, prorsus*, ut: **ለእመ፡አግመረ፡ገራህተ፡እንዘ፡ይበልዕ፡** si absolverit agrum depascendo i. e. totum vel plane eum depaverit Ex. 22, 4; **ዘይእኅዝ፡ኵሎ፡ፍጥረተ፡ያገምር፡አእምሮ፡ቃሎሙ፡** Sap. 1, 7; etiam emphatice (supplemento verbi omisso): **ብሑእ፡ዘአግመሮ፡ለሐሪፅ፡** fermentum quod massam perfecit i. e. totam fermentavit, Lit. Joh.; **ይፈቅዱ፡ያግምርዋ፡ለምድር፡ባሕቲቶሙ፡** volunt consummare terram soli i. e. totam occupare soli Jes. 5, 8. 2) alqd vel alqm *capere totum*, i. e. a) *continere* alqd, de vase: **ወታገምር፡**(**ባሕር፡**)**፲፪መስፈርተ፡** 2 Par. 4, 5; 3 Reg. 7, 24. 18, 32; Joh. 2, 6. b) *comprehendere, complecti:* Marc. 2, 2; 3 Reg. 8, 64; **ኢያገምሮ፡ቤት፡** ἀένναός ἐστι (quod interpretatus est οὐκ ἐν ναῷ) Job 19, 25; **እግዚ"፡ዘያገምር፡ኵሎ፡ወኢያገምሮ፡መካን፡** Genz. f. 118; Clem. f. 47; **አልቦ፡ሰማይ፡ዘያገምረነ፡** ibid.; **ኢታገምር፡ፍኖታ፡ዘእንበለ፡አሐቲ፡ኪዶተ፡እግረ፡ብእሲ፡** 4 Esr. 5, 7; **ማሕፀና፡**(**ለማርያም፡**)**አግመረከ፡**(**፱አውራኀ፡**) Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; seq. **ለ፡**, ut: nos Deus Trinus **ናገምር፡ለኵሉ፡** Clem. f. 47 (ni **ናገምሮ፡** legendum fuerit). c) mente, intellectu *capere, comprehendere* alqd: Matth. 19, 11; **ኅሊናኒ፡ኢይክል፡አግምሮቶ፡** Org. 1. — *Rad. Abb.:* **አግመረ፡ዘ፡ቻለ፡አጠፋ፡አሻገረ።**

ተገምረ፡ III, 1 1) *perfici, absolvi, consummari*, a) *consumi, absumi*, **ዐርከ፡ተገምሩ፡በኵናት፡** Ps. 9, 6. b) *finiri, ad finem pervenire* vel ad significandum *plane, prorsus*, ut: **እስከ፡ተገምረ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ወዐደዉ፡** συνετέλεσε διαβαίνων Jos. 3, 17. 4, 1; seq. Acc. Inf.: **ሶበ፡ተገምሩ፡ዐዲወ፡** Jos. 4, 8. 11; **ለተገምሮ፡** εἰς τέλος Num. 17, 28. Locum Jer. 28, 41 vid. sub n. 2. 2) *totum capi, contineri, comprehendi:* **እፎ፡ተገምረት፡ወተእኅዘት፡ምክሐ፡ለኵላ፡ምድር፡** πῶς ἑάλω καὶ ἐθηρεύθη Jer. 28, 41 var.; **ውስተ፡ከርሥ፡ይትገመር፡** εἰς κοιλίαν χωρεῖ Matth. 15, 17; **መለኮት፡ኢይትገመር፡በምንትኒ፡** τὸ θεῖον ὑπὸ μηδενὸς χωρούμενον Cyr. ad Th. f. 14; Org. 2; Christus **ተገምረ፡በማሕፀነ፡ድንግል፡** Kid. f. 13; Deg.; **ሰማይ፡ወምድር፡ዘኢይክሉ፡አግምሮቶ፡በላዕሌኪ፡** (o Bethlehem) **ተገምረ፡** Mavâs. n. 40. — *Voc. Ae.:* **ተገምረ፡ዘ፡ኀለቀ፡ተቻለሂ፡ይ።**

ግሙራ፡ adv. (gramm. § 163, 2), 1) **ግሙራ፡** a) *prorsus, plane, omnino*, Did. ed. Platt p. 81 l. 8 et 14. α) *omnino* i. e. *summatim, in universum* (überhaupt, im Allgemeinen): **ዘከረ፡መሥዋዕተ፡ግሙራ፡** (non ejus species et modos) F. M. 23, 5. β) c. negatione: *prorsus non, plane non*, Matth. 5, 34; Rom. 7, 7; Hen. 90, 4; **ዘኢርእዩ፡ግሙራ፡** τὸ καθόλου μὴ βλέπουσιν Hez. 13, 3; Job 34, 8. b) *semper*, Act. 14, 8 Platt. c) *umquam:* **መኑ፡ግሙራ፡ርእየ፡** Lud. e Vit. S.; c. negatione: **ግሙራ፡** — **ኢ፡**, **ኢ፡** vel **አልቦ፡** — **ግሙራ፡** *numquam*, 4 Esr. 2, 17. 18. 3, 49; Dan. ap. 1, 27. 13, 7; 3 Reg. 1, 6; Hen. 24, 4; Matth. 7, 23. 9, 33. 26, 33; 2 Tim. 3, 7; 1 Joh. 4, 12; Joh. 7, 46. 2) **ለግሙራ፡** (ܓܡܝܪ) *prorsus, in perpetuum, semper*, εἰς τέλος Am. 9, 8; Hez. 20, 40; Ps. 9, 34. 12, 1. 73, 12; **በኑ፡ለግሙራ፡አርምም፡እንከ፡** μὴ καὶ ἀεὶ σιωπήσομαι Jes. 42, 14; εἰς νῖκος Thren. 5, 20; εἰς τὸ διηνεκές Hebr. 10, 12. 14.

ጎማሬ፡ n. amh. *hippopotamus* (vid. **ብኄ፡**), M. F.

ጎሞር፡ n. prgr., sc. γομόρ (עֹמֶר), *mensura* aridorum decimam Ephae partem continens, Ex. 16, 18. 22—36; 4 Reg. 5, 17. — *Voc. Ae.:* **ጎሞር፡ዘ፡ቍና፡** (v. **ቍኒና፡**).

ገሞራ፡, etiam **ጎሞራ፡**, **ጎሞር፡**, **ጎምራ፡** 1) n. propr. urbis *Gomorrhae* Gen. 10, 19. 13, 10. 14, 2. 8. 10. 18, 20 al. 2) Gomorrhaei i. e. *auctores libidinum naturae repugnantium:* **ዘይገብሩ፡ግብረ፡ገሞራ፡** F. N. 48.

ገሞራዊ፡ adj. rel. *Gomorrhaeus* i. e. *libidinibus naturae repugnantibus deditus:* **ገሞራውያን፡** F. N. 48 (vid. **ሶዶማዊ፡** c. 395).

ጋሙስ፡ subst. *bubalus* (niger), (ܓܡܘܫܐ): **ይሴሰይ፡እምሐሊበ፡ጋሙስ፡እሉ፡እሙንቱ፡አልህምት፡ጸሊማን፡ዘገዳም፡** Sx. Masc. 5.

ገመስ፡ subst., Pl. **አግሙስ፡**, „proprie est *annulus* ex cornu bubali, qui a vilissimae conditionis hominibus in pollice gestatur et usum in permutationibus loco pecuniae habet; hinc pro *vilissima moneta*“, Lud.; *numus minutus, drachma, obolus*, λεπτόν Luc. 12, 59; δράχμη 15, 8. 9. — *Voc. Ae.:* **አግሙስ፡ዘ፡የሶኬት፡** (v. **የሰንኬት፡**)**ቀለበት፡**; *aliud:* **በ፡እለ፡ይብሉ፡ገመስ፡ዘ፡ድሪም፡**

ግማስ፡ (etiam **ግማሽ፡**) subst. amharizans [vid. Isenb. sub **ገመሰ፡** p. 171]: *frustum, frustulum* panis: **ግማሽ፡ኅብስት፡** Clem. f. 269; **አሐዱ፡ኅብስተ፡አው፡ግማሰ፡ኅብስት፡** Ssal. Req.

ገሚስ፡ subst., id., ut videtur: **ጼው፡መጠነ፡ገሚስ፡** M. F.

ግምስስ፡ vid. sub **ግብስስ፡**

ገመነ፡ I, 2 [vicinum videtur verbis, quibus potestas *immergendi* vel *intingendi* inest, ut غَمَسَ غَمَرَ al.; in specie cfr. غُمْنَةٌ i. q. غُمْرَةٌ *linimenti genus*] *contaminare, inquinare, polluere:* **ተኀፀብኩ፡እገርየ፡እፎ፡እጌምኖን፡** Cant. 5, 3; **ኢገመኑ፡አልባሲሆሙ፡** Apoc. 3, 4; **ለሊሁ፡ነፍሶ፡ይጌምን፡** (v. **ያ"፡**) Sir. 21, 28; Num. 5, 19; **ገመንከ፡ዘርአከ፡** Sir. 47, 20; **ስምየ፡** Tob. 3, 15. a) *profanare:* **ዘይጌምና፡ለዛ፡ዕለት፡** (v. **ዘያ"፡**) Kuf. 50; **እለ፡ይጌምኑ፡ስመ፡ቅዱሰ፡** Kuf. 30; 4 Esr. 8, 69; **ገመነ፡ይሁዳ፡መቅደስየ፡** Mal. 2, 11; **ምድረ፡** Lev. 18, 25; Num. 35, 34. b) *violare* fidem: **ኢይገምን፡ቃሎ፡** Num. 30, 3. c) *vitiare* virginem: Kuf. p. 108. — *Voc. Ae.:* **ረስሐ፡ገመነ፡ዘ፡አደፈ፡**

አገመነ፡ II, 2 (quamquam Perfecti forma plerumque **አግመነ፡** II, 1 scribitur), *contaminare, inquinare, profanare:* Kuf. 2; Num. 5, 19. 20. 27—29 var.; 30, 3 var.; 35, 34 var.; Sir. 21, 28 var.; 2 Petr. 2, 10; Judae 8; Apoc. 21, 8, al.; **አገመኑ፡መሥዋዕተ፡** Lud. e Libr. Myst.

ተገመነ፡ III, 2 *se contaminare, contaminari, profanari:* Num. 25, 1; 4 Esr. 10, 30; ኢተገመነት፡ ነፍስየ፡ በርኵስ፡ Hez. 4, 14; ለተገምኖ፡ Hez. 44, 25; ተገመንኩ፡ ለከ፡ እምኔከ፡ Kuf. 33.

ግሙን፡ part. *contaminatus, pollutus, immundus:* ምድር፡ ግምንት፡ 1 Esr. 8, 80; ልሳን፡ ግሙን፡ Sir. 51, 5; ግሙን፡ ቍርባኖሙ፡ ለኃጥአን፡ 31, 22; ኵሉ፡ ፍናዊሆሙ፡ ግሙናን፡ Kuf. 22; Act. 10, 28 rom.; ግሙናን፡ መንፈስ፡ Did. 21; Ssal. Req.

ግምን፡ et **ግመን፡** subst. *immundities, res impura:* በግምኖሙ፡ (v. በግማኖሙ፡) 2 Esr. 9, 11; መልእዋ፡ በግምኖሙ፡ (v. በግመኖሙ፡) 1 Esr. 8, 80.

ግምንት፡ subst. *macula, sordes* vel *impuri quid:* ለእመ፡ ንቅዐት፡ ውስተ፡ ኅብስት፡ (sc. sacramentali) አው፡ ግምንት፡ ኢታዐርግዎ፡ Kedr f. 89.

ግማኔ፡ n. act. et subst. *contaminatio, pollutio, immunditia, res impura:* እምኵሉ፡ ግማኔ፡ ኀጢአት፡ Kuf. 20; ምናኔ፡ ወግማኔ፡ Kuf. 21. 23; ግማኔ፡ ዝቲ፡ Kuf. 30. 50; ግማኔ፡ ነፍስ፡ Sap. 14, 26; በግማኔሆሙ፡ ዘገብሩ፡ Hez. 43, 8. 44, 7; Apoc. 17, 4. 21, 27; c. pron. suff. በግማኖሙ፡ (v. በግምኖሙ፡ 2 Esr. 9, 11.

ገምዐ፡ I, 1 et 2 [hunc significatum Arabes habent sub (جبش et) جمش] Subj. I, 1 ይግማዕ፡ *tondere, radere,* barbam: ወይገምዖ፡ ጽሕሞሂ፡ Jes. 7, 20; caput: ግምዒ፡ (v. ገምዒ፡) ርእሰኪ፡ Mich. 1, 16.

ተገምዐ፡ III, 1 *tonderi, radi:* ከመ፡ ይትገምዑ፡ ὅπως κείρωσι (sic legisse videtur interpres pro καρώσωσι) Jer. 28, 39.

ግምዔ፡ (non ግምዒ፡ Lud.), subst. (m.), Pl. ገማዕይ፡ et ገማዕው፡ nec non ግምዔያት፡ et ግምዓት፡ [fortasse referendum ad hebr. גֹּמֶא, aram. גּוּמָא (قُمْع); sec. F. Tuch de Aeth. ling. sonorum sibil. natura et usu p. 9 ad جمع] *ampulla, lecythus, urceus, cotula,* vel aliud hujus generis *vas liquidi:* ግምዔ፡ ቅብእ፡ καμψάκη ἐλαίου Judith 10, 5; 3 Reg. 19, 6; κοτύλη Lev. 14, 10. 12. 15. 21. 24; ግምዔ፡ ልሕኵት፡ ἀγγεῖον Num. 5, 17; σκεῦος Num. 19, 17; Joh. 19, 29; ἄγγος 3 Reg. 17, 10; በገማዕይሆን፡ Matth. 25, 4; በገማዕዊሆን፡ Deg.; Mavâs. n. 69; Sx. Teq. 29; ኵሉ፡ ግምዓቲሃ፡ ዘቅብእ፡ (v. ግምዔያቲሃ፡) Num. 4, 9; ግምዔያት፡ 3 Reg. 7, 36. var. — *Voc. Ae.:* ግምዔ፡ ዘ፡ ማሰሮ፡

ኀሚዕ፡ n. prgr. i. q. גֹּמֶא *papyrus nilotica:* ንዋየ፡ ኀሚዕ፡ Jes. 18, 2 vrs. nov.

ገመደ፡ I, 1 [جَمَدَ; vicinum ገዘመ፡] Subj. ይግምድ፡ 1) *secare, amputare, abscidere:* ዘእንበለ፡ ይግምድዎ፡ Job 8, 12; Jes. 38, 12 var.; Num. 13, 23; Joh. 15, 2 rom. a) *putare* vites: Lev. 25, 3. 4; ጊዜ፡ ገሚድ፡ በጽሐ፡ Cant. 2, 12; Deg.; Jes. 5, 6. b) *demetere, decerpere,* fruges: ኢገመዱ፡ ፍሬ፡ በረከት፡ Chr. ho. 26; uvas: ይገምዱ፡ አስከለ፡ Jes. 18, 5. 2) *caedere,* ligna: ገመደ፡ ጸረ፡ ዕፀው፡ Jud. 9, 48; de gladio: እስከ፡ ማእዜኑ፡ ትገምዲ፡ መጥባሕት፡ κόψεις Jer. 29, 6. 3) *dissecare:* Lev. 1, 8; ገመዱ፡ መለሊቶሙ፡ ከመ፡ ሥጋ፡ ውስተ፡ ጽህርት፡ Mich. 3, 3; Joh. 19, 24. — Scholion *Voc. Ae.* vide sub መተረ፡; aliud: ገሚድ፡ ዘ፡ መቅረጽ።

ገመደ፡ I, 2 *concidere:* κατακόπτειν, ራብዕቶ፡ ትጌምድ፡ በኩናት፡ Hez. 5, 2; ይጌምድ፡ ሥጋሁ፡ በእብን፡ Marc. 5, 5.

ተገምደ፡ III, 1 1) *secari, amputari, abscidi:* ሐረግ፡ ወይን፡ እንተ፡ ትትገመድ፡ ወትትአረር፡ Deg. 2) *detruncari, decollari:* በሰይፍ፡ ተገምዱ፡ ሕፃናት፡ ንጹሓን፡ Sx. Tachs. 30; ዘተገምደ፡ በመጥባሕት፡ Enc. Mag. 15. 3) *dissecari, discerpi:* ሰሐብዎ፡ ወኮነ፡ ሥጋሁ፡ ይትገመድ፡ Abush. 50. 4) *abscidi* vel *praecidi* ut videtur i. q. *absistere, intermittere:* እስከ፡ ማእዜኑ፡ ትትገመድ፡ መጥባሕቱ፡ ለእግዚ" Jer. 29, 6 var.

ግሙድ፡ part. *abscisus, dissectus, truncatus, detruncatus:* ቶማስ፡ ዘአባላቲሁ፡ ግሙድ፡ Enc. Nah. 24; ያዕቆብ፡ ግሙድ፡ Sx. Hed. 27; Enc. Masc. 18; Enc. Mag. 30.

ግምድ፡ subst. 1) *segmentum, pars abscisa:* ግምደ፡ ድርግሐ፡ Marc. 2, 21; Luc. 5, 36. 2) Pl. ግምዳት፡ legitur Prov. 16, 11, sc. ከመ፡ ግምዳተ፡ ለጽሊጸ፡ መዳልው፡ ῥοπὴ ζυγοῦ, quod vertendum esset *frustula, particulae,* sed emendandum videtur ግምጸተ፡ — *Voc. Ae.:* ግምድ፡ ዘ፡ ቍራጭ።

ግማድ፡ subst., m. et f., Pl. ግማዳት፡ *segmentum, frustum:* ግማደ፡ ሥጋ፡ (fem.) Phlx. 243; 2 Reg. 6, 19 var.; ደይ፡ ውስቴታ፡ ግማዳተ፡ ዘኵሉ፡ አባል፡ Hez. 24, 4; ግማድ፡ ዘተርፈ፡ እምዕፅ፡ Sap. 13, 13; በግማደ፡ ልብሱ፡ Phlx. 10 (vid. sub ሐሰየ፡); trsl.: ግማዳተ፡ አብድ፡ Job 16, 7 (vid. sub ቅንጣብ፡).

ግምደት፡ n. act. *amputatio, putatio,* Lud. sine auct.

ገማዲ፡ n. ag. *putator* arborum, Lud. sine auct.

ትግምድት፡ subst. *sectio, amputatio* (passive): ትግምድተ፡ አልባሲሆሙ፡ Genz. f. 88.

I. **ገመጸ፡** I, 1 [غمض?] Subj. ይግምጽ፡ 1) trs. *flectere, inflectere, inclinare:* እምንእሶሙ፡ ግምጽ፡ ክሳዶሙ፡ κάμψον τὸν τράχηλον Sir. 7, 23 var.; ወርቅ፡ ገመጾሙ፡ ልቦሙ፡ ለነገሥት፡ ἐξέκλινε Sir. 8, 2; in specie: jus, ut: ለገሚጸ፡ ፍትሕ፡ Ex. 23, 2; Deut. 27, 19; 1 Reg. 8, 3; ኢትግምጽ፡ ፍትሐ፡ ለእጓለ፡ ማውታ፡ በእንተ፡ ንዴቱ፡ Clem. f. 94. 160; ከመ፡ ኢይግምጹ፡ ፍትሐ፡ f. 227; ኢትግምጽ፡ ፍትሐ፡ ነዳይ፡ Did. 4; Macc. f. 10; Kedr f. 28. 2) intrs.: *flecti, inclinare,* ከመ፡ ኢትግምጽ፡ ነፍስከ፡ መንገሌሃ፡ Sir. 9, 9; de limite: ወትገምጽ፡ እምሀየ፡ መንገለ፡ ... Kuf. 8.

ገመጸ፡ I, 2 *inflectere, incurvare:* እምንእሶሙ፡ ገምጽ፡ ክሳዶሙ፡ Sir. 7, 23; ዘይጌምጽ፡ ክሳዶ፡ (sc. suum ipsius) M. M. f. 297.

ግምጸት፡ n. act. *inclinatio:* ከመ፡ ግምጸተ፡ (sic legendum videtur pro ግምዳተ፡) ለጽሊጸ፡ መዳልው፡ ῥοπὴ ζυγοῦ Prov. 16, 11.

II. **ገመጸ፡** I, 1 „*arrodere* panem dentibus" (Lud.), *atterere* [vicinum videtur ገምዐ፡ et جَمَشَ]: ሰላም፡ ለስምዖን፡ እንተ፡ ለሐኬሁ፡ አጽንዖ፤ በሐብለ፡ በቀልት፡ ይቡስ፡ እንተ፡ ይገምጽ፡ ወይበልዖ፤ Enc. Nah. 3.

ገሥገሠ፡ quadrl. cui contiguum videtur ጕሥዐ፡ (an etiam ከሰ፡ ሐሰ፡?); amh. ገሰገሰ፡ *festinare.*

አንገሥገሠ፡ V *commovere, agitare, excitare:* ለእመ፡ ኢታንገሠግሣ፡ ነፋስ፡ ለዕፅ፡, Cod. Abb. LXXXV (a d'Abbadie mihi communicatum). — *Rad. Abb.:* አንገሥገሠ፡ ዘ፡ አነሳሳ፡ et አነቃቃ፡

ነገሥጋሥ፡ subst. *concitatio, commotio, agitatio, aestus:* **ኦአርጌንስ፡** (Origenes) **ሀዋኪ፡ እሮ፡ ታፈቅር፡ ነገሥጋሠ፡ ከመ፡ ትግበር፡ ነቀልቃለ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡** M. M. f. 198; **እለ፡ ነበሩ፡ ይትሀወኩ፡** (qui semper agitantur) **በነገሥጋሠ፡ ነፍስት፡ መዋቲት፡ ዘይእቲ፡ ደዌ፡ ነፍስ፡ ኢመዋቲት፡** Gad. Kar.

ገሥገሠ፡ *abradere* vid. sub **ገስገሰ፡**

ጐሥዐ፡ vel **ጐሥአ፡** I, 1 [جَسَعَ جَوْشٌ جَشَأَ ܓܫܐ; amh. **ገሣ፡**] 1) trs. *eructare, ebullire, (scatere)*, c. Acc.: **ኵሉ፡ ዘይጐሥዕ፡ ማይ፡** ἐρεύγεται Lev. 11, 10; Macc. f. 25; sermonem, verba: **በእለ፡ ይጐሥዑ፡ በእንቲአየ፡ ቃላተ፡ ዐመፃ፡** μοχθηροὺς ἐρεύγονται κατ᾽ ἐμὲ λόγους Epist. Cyrilli ad Joann. Ant. in Cyr. f. 115; **ጐሥዐ፡ ልብየ፡ ቃለ፡ ሠናየ፡** Ps. 44, 1; his iisdem verbis incipit Lit. Mar. (N. T. rom. f. 170, 1) quare haec Lit. **ጐሥዐ፡ ልብየ፡** inscribitur N. T. praef. f. 1; Ps. 118, 171. 144, 7; **ዕለት፡ ለዕለት፡ ትጐሥዕ፡ ነቢበ፡** Ps. 18, 2; **ወጐሥዐ፡ ልብየ፡ ጥቀ፡ ጥበበ፡** 4 Esr. 14, 42; **ዘጐሥዐ፡ መጻሕፍተ፡ ጥበብ፡ ኵሎ፡** Enc. Jac. 10; omisso Acc.: Ps. 37, 8. 2) intrs.: *ebullire, scaturire,* **መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ይጐሥዕ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ በከመ፡ ይጐሥዑ፡ አፍላጋት፡ ወይውሕዙ፡** Sx. Jac. 10; **እምነ፡ ሐዋርያት፡ ጐሥዐ፡ መንፈስ፡ ቅ"፡ ላዕለ፡ ኵሎሙ፡ ቅዱሳን፡ መሃይምናን፡** Sx. Teq. 21. — *Voc. Ae.:* **ጐሥዐ፡ ዘ፡ ተፋ፡ ፈላኂ፡ ይ፡**; *aliud:* **ብ፡ ፈላ፡ ገሳኂ፡ ይ።**

አጕሥዐ፡ II, 1 *eructare* vel *ebullire facere*, Lit. 172, 2.

ጕሥዐት፡ n. act. *eructatio, ebullitio, scatebra:* **ከመ፡ ጕሥዐተ፡ ልበሙ፡ ይትናገሩ፡** Asc. Jes. 3, 21; **ጕሥዐት፡ ኀሊና፡ ሰይጣናዊ፡** Cyr. f. 3; **ለፈላስፋ፡ ልበሙ፡ ኢተቶስሐ፡ በሃይማኖት፡ ወኢበርሀ፡ በብርሃን፡ ዚአሃ፡ አላ፡ ይትአመኑ፡ በጕሥዐተ፡ ልበሙ፡** Chr. ho. 22; **ይሜህሩ፡ ፈጠራ፡ ዘእምጕሥዐተ፡ ልበሙ፡** M. M. f. 184.

ገሠጸ፡ I, 2 [rad. in Geez tritissima, etiam in lingua amh. obvia; eam Ges. in thes. cum יָסַר composuit, sed miro errore **ገሠረ፡** pro **ገሠጸ፡** scripsit p. 557. 604 et in Additam. p. 77] *castigare:* **መኑ፡ ይጌሥጸ፡ ሊተ፡ ለልብየ፡** ἐπιστήσει μάστιγας Sir. 23, 2; **ገሠጸ፡ ሥጋሁ፡** Lud. e Vit. S. a) *objurgare, increpare, redarguere, reprehendere,* ἐπιτιμᾶν Ruth 2, 16; Gen. 37, 10; Ps. 9, 5; **ቅድመ፡ ጠይቅ፡ ወድኅረ፡ ትጌሥጽ፡** Sir. 11, 7; Matth. 9, 30. 16, 22. 17, 18; ἐγκαλεῖν Zach. 1, 4; ὠνείδισα Jes. 43, 12; **ትገሥጾሙ፡** (Subj.) **በቃልየ፡** διαπειλήσῃ αὐτοῦ Hez. 3, 17; ἐλέγχειν Job 32, 12; Sir. 21, 6; Matth. 18, 15; Luc. 3, 19; Eph. 5, 11; ἐπιτιμᾶν *increpare* mare Ps. 105, 10; ventos Matth. 8, 26; Marc. 4, 39. b) *graviter monere, admonere, hortari, dehortari,* ἐλέγχειν, **ገሥጾ፡ ለዐርክከ፡** Sir. 19, 13. 14; **ይኄይስ፡ ትገሥጽ፡ እምትኒስ፡** 20, 2; νουθετεῖν Job 4, 3; 1 Reg. 3, 13; 1 Cor. 4, 14; Col. 1, 28. 3, 16; Tit. 3, 10; παρακαλεῖν, **ለምንት፡ በከ፡ ትጌሥጹኒ፡** Job 21, 34; Jes. 40, 1. 2; Luc. 3, 18; Tit. 2, 15; **ገሥጽ፡** 1 Tim. 4, 13; Kuf. 27. 35; **ገሥጾትየ፡** 4 Esr. 10, 5; seq. **ከመ፡** c. Subj.: Matth. 12, 16. 20, 31; Marc. 3, 12; seq. **እምነ፡** c. Inf.: **ይጌሥጸኒ፡ እምሐዊር፡ ውስተ፡ ፍኖተ፡ ዝንቱ፡ ሕዝብ፡** Jes. 8, 11 var. c) *corrigere, disciplinam adhibere, instituere, erudire,* παιδεύειν, **እመ፡ ብከ፡ ውሉደ፡ ገሥጾ፡ ወመሀሮ፡** Sir. 7, 23; **ንጉሥ፡ ጠቢብ፡ ይጌሥጽ፡ አሕዛቢሁ፡** 10, 1; **ይጌሥጽ፡ ወይሜህር፡ ወይመይጥ፡** 18, 13; servos 30, 34; **ይገሥጽኪ፡ ተራሕቆትኪ፡** Jer. 2, 19; **ገሠጽከኒ፡ ወተገሠጽኩ፡** 38, 18; **በእንተ፡ ገሥጾቱ፡ ለአብድ፡** Sir. 42, 8; Deut. 8, 5; Ps. 15, 7. 93, 12; Hebr. 12, 6. 9; Eph. 6, 4; 2 Tim. 2, 25 (c. **ለ፡** Platt); 4 Esr. 8, 15; **ለምሂር፡ ወለገሥጾ፡** Enc. Nah. 7; ἐλέγχειν (de disciplina, quam Deus hominibus adhibet inflictis malis) Job 5, 17; Prov. 3, 12.

ተገሠጸ፡ III, 2 *castigari, admoneri, corrigi, disciplinam admittere:* **ዘእምንእስከ፡ ኢተገሠጽከ፡** Sir. 25, 3; **ወልድ፡ ዘኢተገሠጸ፡** 30, 8; **በምሕረት፡ ተገሠጹ፡** Sap. 11, 10; Ps. 89, 12; **ተገሢጽየ፡** νουθετούμενος Job 23, 14; Jer. 38, 18; Jes. 46, 3; **ተገሠጽ፡** Job 34, 16. 37, 13; Ps. 2, 10; Hebr. 10, 25; **ዘይትጌሠጹ፡ በሥርዐታ፡ ለቅድስት፡ ቤተ፡ ክር"ን፡** Clem. f. 196; episcopus **ገሠጸ፡ ወኢተገሠጸ፡** Sx. Tachs. 12; **ከመ፡ ይትገሠጽ፡** ἵνα ἄρτιος ᾖ 2 Tim. 3, 17.

ግሡጽ፡ part. *castigatus,* a) *reprehensus, objurgatus,* Can. Nic. 3 (2); F. N. 6. b) *bene institutus, morigerus:* **ወልድ፡ ግሡጽ፡ ያስተፌሥሕ፡ አበዊሁ፡** Fal. f. 64; Lud. ex Enc. Hed. 12. c) *bonis moribus imbutus, eruditus:* philosophi **ሰብአ፡ ግሡጻን፡** Fal. in Prol.; **ብእሲ፡ ኢኮነ፡ ግሡጸ፡** Fal. (vid. sub **ዲበግ፡**); Andronicus patriarcha Al. erat **ግሡጽ፤ በትምህርት፡ መንፈስ፡ ዐቢይ፡ ወአኮ፡ ሕጹጽ፡** Enc. Ter 8.

ገሣጺ፡ n. ag. *castigator, institutor:* **ገሣጼ፡ ሕዝብ፡ አብዳን፡** Enc. Hed. 13.

ግሣጼ፡ n. act. *castigatio, admonitio:* Joel **ነቢየ፡ ምሀሮ፡ ወግሣጼ፡** Enc. Teq. 21.

ተግሣጽ፡ subst., m. et f., Pl. **ተግሣጻት፡** 1) *increpatio, objurgatio, reprehensio:* πρόσταγμα Job 26, 13; ἐπιτίμησις Job 26, 11; Ps. 17, 18. 75, 6. 103, 8; Koh. 7, 6; ἐλεγμός Jes. 50, 2; Sir. 21, 6; ἔλεγχος 2 Tim. 3, 16; *refutatio* Enc. Tachs. 22. 2) *castigatio, animadversio:* **ኢያዐርፅ፡ ተግሣጸ፡** ἐνδελεχήσει μάστιγας αὐτῷ Sir. 30, 1; **ተግሣጸ፡ እግዚ"፡** ὀργὴ κυρίου Mich. 7, 9. a) *disciplina, morum conformatio,* παιδεία, **መቅሠፍት፡ ወተግሣጽ፡** μάστιγες καὶ παιδεία Sir. 22, 6; Prov. 1, 2. 3, 11. 12, 1; Ps. 49, 18; Deut. 11, 2; Jes. 50, 5; Jer. 2, 30. 17, 23. 39, 33; Hebr. 12, 5. 7; **ተግሣጸ፡ ሰሎሞን፡** αἱ παιδεῖαι Σαλωμῶντος inscripta est Proverbiorum pars posterior, sc. Prov. 25—29; **በእንተ፡ ተግሣጸ፡ ክህናት፡** F. M. 32; **በእንተ፡ ተግሣጸ፡ ሕዝባውያን፡** F. M. 34. b) *institutio, eruditio:* **ተግሣጹ፡** τὰ ἐντάλματα αὐτοῦ Job 23, 11; δικαιώματα Sir. 4, 17; **ዕቀብ፡ ተግሣጾሙ፡ ለአእሩግ፡** διήγημα 8, 9; συμβουλία 6, 23; ῥήματα 12, 12; διδασκαλία Rom. 15, 4. c) *admonitio, adhortatio, paraenesis:* νουθέτησις, νουθεσία Prov. 2, 2; Job 5, 17; 1 Cor. 10, 11; Lud. Comm. hist. p. 308; Chrys., ubi singulis homiliis adjecta est pars paraenetica, **ተግሣጽ፡** inscripta; *tractatus paraeneticus*, ut: **አበ፡ ሲኖዳ፡ ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ብዙኃተ፡ ወተግሣጻተ፡ ወቃላተ፡ በቀኖኒት፡** Sx. Haml. 7; Masc. 20; Ter 15. 23; Chrysostomus **ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ወተግሣጻተ፡ ብዙኃተ፡** Chrys. f. 1.

መገሥጽ፡ part., f. **መገሥጽት፡** 1) *castigator, reprehensor, (censor),* ὁ ἐλέγχων Chr. Ta. 30. 2) *institutor, morum formator, paedagogus:* **መምህር፡ መገሥጽ፡** 1 Tim. 3, 2; παιδευτής Hos. 5, 2; **ቀሲስ፡ በአምሳለ፡ መገሥጽ፡** Did. 1; **መምህር፡ ወመገሥጽ፡ ዘአልሀቀ፡ ደቂቆ፡ በንጹሕ፡** Did. 4; **መምህር፡ የዋህ፡ ወዕጉሥ፡ መገሥጽ፡** Did. 6; **ጳውሎስ፡ ኄር፡ ወመገሥጽ፡ ለአሕዛብ፡** Did. 33. 3) *monitor,* *hortator:* **አብ፡መገሥጽ፡** πατὴρ νουθετῶν Sap. 11, 11; **መገሥጽት፡** (παραίνεσις) 8, 9.

ግራ፡ subst. [fortasse pro **ግራው፡**, referendum ad radd. גרה (**ኀረወ፡**), כור (**ከረ፡**), غار עור (**ዖረ፡**), קור, quibus potestas *fodiendi et cavandi* inest] *favus*; semper conjunctum cum **መዓር፡**, sc. **መዓረ፡ግራ፡** et usurpatum pro κηρός *cera:* Jes. 64, 2; Judith 16, 15; 4 Esr. 13, 5; Hen. 1, 6. 52, 6; II Can. Ap. 66; etiam **መዓረግራ፡**, ut: **በከመ፡መዓረግራ፡የኀትም፡ሰብእ፡በማኅተመ፡ወርቅ፡** ὥσπερ εἰ κηρῷ τις ἐμπήξει σφραγῖδα χρυσῆν, Cyr. de r. fid. f. 51. — *Voc. Ae.:* **መዓረ፡ግራ፡ዘ፡ሠምዕ፡ምስለ፡መዓርሂ፡ይ፡**

ጌራ፡ *galea* vid. sub **ገየረ፡**

ገራህት፡ subst., m. et f., Pl. **ገራውህ፡** [ni fallor i. q. قَرَاحٌ قِرْوَاحٌ *terra in qua neque aqua neque arbores sunt; campus ad serendum purus redditus*] *ager* vel *campus arabilis, terra arva, arvum, rus:* Gen. 23, 13. 17. 33, 19. 49, 32; Ex. 22, 4 seq.; 23, 10; Lev. 25, 3 seq.; 27, 16 seq.; Deut. 23, 25; Ruth 2, 2 seq.; 4, 5; 2 Reg. 14, 30; Job 24, 6; Jes. 5, 8. 28, 25. 36, 2. 61, 11; Jer. 6, 12. 39, 7 seq.; Matth. 13, 24 seq.; 22, 5. 24, 18; Luc. 13, 19 (κῆπος); **ገራውህ፡** Gen. 26, 14; Kuf. 11; 2 Esr. 15, 3; 1 Par. 6, 57 seq. (περισπόρια); Ps. 106, 37; Job 39, 10; Jes. 32, 13; Jer. 8, 10. 39, 15; Joel 1, 10 (πεδία); Hez. 36, 30; Judith 2, 27. 8, 7; Matth. 12, 1. 19, 29; Marc. 2, 23; episcopus **እመበ፡ውስተ፡ክልእ፡ብሒር፡ገራውህ፡** (scriptum est **በራውኅ፡**) Can. Sard. 12. (De Apoc. 18, 11 vid. sub I **ገርሐ፡**) — *Voc. Ae.:* **ገራህት፡ገራን፡ብ፡እርሻ።**

I. **ገርሐ፡** subst. *merx, mercatura* [جرح I et VIII (جرس VIII et جرش VIII et جرم I. VIII) *comparavit, sibi acquirere studuit*]: **እምደሰያት፡አብዝኁ፡ገርሐኪ፡** τὴν ἐμπορίαν σου Hez. 27, 15; **ወያመጽኡ፡ተግባርሙ፡ዕሡቀ፡ደርከና፡ገርሖሙ፡** φέροντες ἐμπορίαν — θησαυρούς 27, 24. — At eodem referendum videtur **ገራውሕ፡** γόμος Apoc. 18, 11 (tamquam Pl. a **ገሬሕት፡** vel **ገራሕት፡**; modo lectio sana sit). — *Voc. Ae.:* **ገርሐኪ፡ዘ፡ዋጋሽ፡**

II. **ገርሐ፡** subst. „*equus tractatus, institutus*, aliâs **ፈረስ፡ርዩዕ፡**, un cheval dressé“ Lud. auct. Greg. — Amh. magis quam Aeth. esse videtur, vid. scholion Voc. Ae. ad **ተረየዐ፡** (Arabes habent جَرِن.

ገረመ፡ I, 1 [quod equidem non cum كرم (Isenb. lex. p. 172) sed cum יגר יָגֹר وَجِرَ composuerim] Subj. **ይግርም፡**, *verendum, terribilem, formidabilem esse, terrere,* **እስመ፡ብዙኀ፡ዘይገርም፡** (v. "**ጌርም፡**) **ቀቲሎተ፡** (v. "**ሎቶ፡**) 1 Par. 10, 4; a) c. **እምን፡** comparationis: **ዘይገርም፡** (v. pro **ዘይጌርም፡**) **እምዝ፡** Hen. 21, 7; 4 Esr. 12, 17; Ps. 75, 12; **ብከሙ፡** (habetis cum qui) **ዘይገርም፡እምነገሥት፡** Clem. f. 121. b) impers. c. Acc. pers. (eš graut einem): **ነገሥቶሙ፡ይደነግፁ፡ወይገርሞሙ፡** Hez. 32, 10; **ገረሞሙ፡ለዐይኖሙ፡** 2 Esr. 16, 16; **ኢትፍርህዎሙ፡ወኢይግርምክሙ፡** Jsp. p. 317.

ገረመ፡ I, 2 1) *terrere, ex-, perterrere, terrorem injicere, formidare facere:* **ትጌርመኒ፡** ἐκφοβεῖς με Job 7, 14. 23, 15; Ps. 13, 9; Sap. 11, 20; **ትጌርሞ፡ወታደነግፆ፡** Sir. 4, 17; **ለፈራሄ፡እግዚ"፡አልቦ፡ዘይጌርሞ፡** 31, 16; Judith 16, 25; **ይጌርሞሙ፡ለአሕዛብ፡** Ep. Jer. 3; Dan. 4, 2; Mich. 4, 4; Hez. 34, 28; 2 Esr. 16, 9; 1 Petr. 3, 14; 2 Cor. 10, 9. (In loco: **ክርስቶስ፡ገረማ፡ለዕፀ፡በለስ፡ወየብሰት፡** M. M. f. 111 legendum videtur **ረገማ፡**). 2) *formidabilem esse*, Hen. 21, 7; **መንግሥት፡እንተ፡ትጌርም፡እምኵሉ፡መንግሥት፡** 4 Esr. 12, 17 var.; seq. Acc. Inf.: **እስመ፡ብዙኀ፡ዘይጌርም፡ቀቲሎቶ፡** 1 Par. 10, 4 var.

ተገረመ፡ III, 1 et 2 *terribilem se praebere, verendam prae se ferre speciem* ex. gr. imperantis, dominantis, *territare, minari, terribilem esse:* **ተገረሙ፡በአፍርሆቱ፡** Gad. T. H.; principes **ኢይምጽኡ፡በተገርሞ፡** (paulo infra **በትግርምት፡**) **ውስተ፡ቤተ፡ክር"ን፡** Clem. f. 120; **ኢይሰምዕ፡ድምፀ፡ዘይትጌረም፡** φορολόγου Job 39, 7; **እንዘ፡ይትሜአከሙ፡በተገርሞ፡** Jsp. p. 297; **መንግሥት፡እንተ፡ትትገረም፡እምኵሉ፡መንግሥት፡** 4 Esr. 12, 17 var.; c. c. Acc. pers.: **ኢትትገረመኒ፡አፀረ፡እግዚ"፡በኵነኔከ፡** Jsp. p. 289; **ተገረምዎሙ፡ወፀረርዎሙ፡** p. 378.

ግሩም፡ part. 1) *terribilis, formidabilis, timendus,* φοβερός Deut. 1, 19. 8, 15; Jes. 21, 1; Hab. 1, 7; Dan. 2, 31. 7, 7; Hen. 21, 1 seq.; 4 Esr. 10, 39; Hebr. 10, 27. 31; **ኵነኔ፡ግሩም፡** Enc. Hed. 22; **ግሩመ፡ኮንኩዎሙ፡ለአዝማድየ፡** Ps. 30, 14; **ግርምተ፡ረሰይዋ፡ለምድር፡** Num. 13, 32; **ግሩመ፡ገጽ፡** ἀναιδὴς προσώπῳ Deut. 28, 50; **ግሩም፡ውእቱ፡ብእሲ፡ነባቢ፡በውስተ፡ሀገሩ፡** Sir. 9, 18; **ግሩመ፡ኮነ፡(ሙሴ፡)ላዕለ፡ፀር፡** 45, 2; **ኢኮኑ፡ግሩማነ፡ለዘይገብር፡ሠናየ፡** Rom. 13, 3; nonnumquam neutraliter: *terribile, res formidabilis, formido:* **በእንተ፡ግሩም፡ዘረከበኒ፡** Job 3, 24; **ግሩም፡** (v. **ግርማ፡**) **እምኀበ፡እግዚ"፡** ὁ φόβος Job 13, 11; **ነበብኩ፡ግሩመ፡** Lud. Comm. p. 503 n. 41. 2) *verendus, venerandus, augustus, majestate praeditus*, de Deo; Ps. 46, 2. 75, 7. 11. 95, 4; 2 Esr. 11, 5. 14, 14; Deut. 10, 17; Sir. 43, 29; de verbo Dei 4 Esr. 8, 27; de specie divina Jud. 13, 6; de rege vel regina: **ወለብሰት፡አልባሰ፡ክብራ፡ወኮነት፡ግርምተ፡** ἐπιφανής Esth. 5 aper.; **ግሩም፡ውእቱ፡ጥቀ፡** φοβερὸς ibid.; de loco sacrosancto Gen. 28, 17; Kuf. 27; de colloquio quod horrore sacro percellit alqm 4 Esr. 1, 4; **ምእናም፡ግሩም፡** Lit. 160, 4. — Adv. **ግሩመ፡** *auguste* Ps. 138, 13.

ግርማ፡ subst., m. et f., 1) *terror, pavor, horror,* etiam *causa terroris, formido, terriculamentum:* **እግዚ"፡አንበረ፡ግርማሁ፡ዲበ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡** 1 Par. 14, 17; 2 Par. 20, 29; Sap. 17, 6. 17; **ግርማ፡ዐቢይ፡ወድቀ፡ላዕሌሁ፡** Kuf. 14. 30; Job 39, 19. 41, 5; **ግርማ፡ሌሊት፡** Job 4, 13; Ps. 90, 5; **ግርማ፡መዐትከ፡** Ps. 89, 13; **እምግርማ፡ቃሉ፡ደንገፁ፡አሕዛብ፡** Jes. 33, 3; φοβερισμοί Ps. 87, 17; **በግርማ፡ዐቢይ፡** ἐν ὁράμασι μεγάλοις Jer. 39, 22; **ከመ፡ይርአይ፡ግርማ፡** Job 33, 16; **ድምፀ፡ግርማ፡** Jer. 37, 5; Deus **ይኩውንክሙ፡ግርማክሙ፡** Jes. 8, 13; c. Gen. ejus, qui terrorem injicit **ምስለ፡ግርማሆሙ፡** Hez. 32, 30; Job 9, 34; Ps. 144, 6; **ግርማ፡አክይስት፡** γαυρίαμα δρακόντων Job 4, 10; Matth. 14, 26. 2) *majestas verenda* Dei regisve, *magnificentia veneranda* vel *formidabilis:* **ግርማከ፡** Job 13, 21. 25, 2. 31, 23; **እምገጸ፡ግርማ፡እግዚ"፡** Jes. 2, 10. 19 var.; **አመጽእ፡ግርማየ፡ላዕሌከ፡** τὰ ἔνδοξά μου Jes. 48, 9; δόξα regis Dan. 5, 18; ልብስ፡ ውእቱ፡ ኵሉ፡ አልባሰ፡ ግርማሁ፡ ἐπιφανείας Esth. 5 apcr.; ግርማ፡ መብረቅ፡ δόξα Act. 22, 11. 3) *dignitas, gravitas;* ግርማ፡ sacerdotii II Can. Nic. 31; Enc. Nah. 30; Mariae virginis, Lud. e Ssal. Req.; ዘበገዘኑ፡ ሠሐቁ፡ የሐጽጽ፡ ግርማሁ፡ Fal. f. 21.

ግረምት፡ subst. *terriculamentum, formido:* ወይከውኖሙ፡ ለግረምቶሙ፡ (in Cod. Laur.; in caeteris መግረምቶሙ፡) ብሔረ፡ ይሁዳ፡ φόβητρον Jes. 19, 17 (siquidem lectio bona est).

መግረምት፡ subst. id.: ወይከውኖሙ፡ ግብጽ፡ መግረምቶሙ፡ ለብሔረ፡ ይሁዳ፡ Jes. 19, 17 var.

መግረሚ፡ part. c. term. adj. *terrens, terribilis,* Lud. e Mss. Colb.

ትግርምት፡ subst., m. et f., 1) *res timenda* vel *terrorem injiciens:* ኢትፍርሁ፡ ትግርምቶሙ፡ Jes. 8, 12. 2) *terrores quos quis injicit* vel *quibus terret* alqm, *minae, terricula:* ትግርምቱ፡ ያወድቆ፡ Job 15, 21; Herm. p. 47; ኢትፍርሁ፡ ጽዕለተ፡ ሰብእ፡ ወኢትግርምቶሙ፡ φαυλισμός (*dirae*) Jes. 51, 7; እለሰ፡ ኢይፈርሁ፡ ትግርምቶ፡ ለውእቱ፡ ንጉሥ፡ Clem. f. 156; Enc. Ter 27; Org. 3.

ጋርሣ፡ subst. (modo lectio sana sit) ut videtur nomen cibi, fortasse *offa* (sicut ጕርሻ፡ Lud. lex. amh. c. 87): ውስተ፡ መከነ፡ አኀው፡ ድውያን፡ አልቦ፡ ዘይብላዕ፡ ጋርሣ፡ ወኢይስተይ፡ ወይነ፡ ዘእንበለ፡ ዘይደዊ፡ Reg. Pach.

ገረረ፡, rarissime **ገረ፡** I, 1 [potestas radicis prima in *trahendo* גרר ܓܪܪ جَرَّ est; inde propagatur *trahere* alqm i. e. *ducere* et intrs. *trahi* i. e. *duci, ducem sequi, obsequi,* coll. جَرَّ X *se dedit arbitrio* alcjs *eique obedivit,* جَرَعَ IV] Subj. ይግርር፡, rarius ይግረር፡, *se dedere* vel *submittere* alicui, *se subjicere imperio* alcjs vel *subjectum esse, in potestatem* alcjs *se permittere, parere, subigi;* politice: ለሊሆሙ፡ ገረሩ፡ ηὐτομόλησαν Jos. 10, 1; 2 Reg. 10, 19 (ubi Cod. R ገሩ፡ pro ገረሩ፡ exhibet); συνεστάλησαν Jud. 11, 33; ὑπακούσονται Jes. 11, 14; c. ለ፡ alicui: ግረሩ፡ ሎሙ፡ ἐπικαλέσασθε αὐτούς Judith 7, 26; ὑπετάγησαν 1 Par. 29, 24; ተአዘዘት፡ ወገረረት፡ ኵላ፡ ምድር፡ ለእግዚ"፡ 22, 18; ፈቀዱ፡ ይግርሩ፡ ሎቱ፡ Jsp. p. 295; ከመ፡ ይግርር፡ ሎቱ፡ ኵሉ፡ 4 Esr. 11, 7 var.; ኢይግርር፡ ኤጲስቆጶስ፡ ዘኢየሩሳሌም፡ ለከልኡ፡ እምነ፡ ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ F. N. 4; de servo: እመሰ፡ ኢገረረ፡ πειθαρχεῖν Sir. 30, 38; de creaturis, δεδάμασται Jac. 3, 7; ኢይገርር፡ ለሕገ፡ እግዚ"፡ ὑποτάσσεται Rom. 8, 7 Platt. — *Voc. Ae.:* ገረረ፡ ዘ፡ ተገዝ ።

ገረረ፡ I, 2 *subjectum esse, parere:* ዘይትኤዘዝ፡ ወይጌርር፡ ለአበዊሁ፡ Sx. Genb. 18.

አግረረ፡ II, 1 *subjicere imperio* alcjs vel suo, *subjungere sub potestatem* alcjs vel suam, *subigere, perdomare, domare:* ኵሎ፡ በኀውርት፡ አግሪርየ፡ ἐπικρατήσας Esth. 3 apocr.; 4 Esr. 11, 7. 14, 37; Dan. 2, 40. 44; 2 Par. 11, 1; ኵሎ፡ አግረርከ፡ ሎቱ፡ Ps. 8, 7. 17, 51. 46, 3. 143, 3; Eph. 1, 22; አግሪሮ፡ Hebr. 2, 8; አግረሮሙ፡ ἐτροπώσατο αὐτούς 2 Reg. 8, 1; ታገርረከ፡ ምሕረተ፡ እግዚ"፡ εἰς μετανοήν σε ἄγει Rom. 2, 4 rom.; እስከ፡ ታገርሮ፡ ለነፍሱ፡ Sir. 4, 17; ለልሳን፡ አልቦ፡ ዘይክል፡ አግርሮታ፡ δαμάσαι Jac. 3, 8; ይሰርሕ፡ እስከ፡ ያገርር፡ ተያፍኒሁ፡ Sir. 38, 26; *exercere* alqm ad alqd, γυμνάζειν, አግርር፡ ርእሰከ፡ ለጽድቅ፡ 1 Tim. 4, 7.

ግሩር፡ part. *subjectus, obnoxius:* ግሩር፡ ታሕተ፡ መከየደ፡ እግር፡ Org. 1; ὑπόδικος Rom. 3, 19; እቀውም፡ ግሩር፡ ለኵነኔ፡ Act. 26, 6.

I. **ግረት፡** n. act., *actio subjiciendi* et *domandi, subactio,* Gad. Kar.; γυμνασία (*exercitium*) 1 Tim. 4, 8.

ገራሪ፡ n. ag., Pl. ገራርያን፡ *submissus, obsequens:* አማንያን፡ ለቃለ፡ እግዚ"፡ ወገራርያን፡ ለነገረ፡ አኀው፡ Gad. Kar.

መግረሪ፡ part. c. term. adj., sec. Lud. etiam መግረር፡, *subactor, domitor:* Christus መግረሬ፡ ዐርየ፡ Genz. f. 18 al.; Kbr. Nag. n. 113; መግረረ፡ ዐር፡ Lud. e Ssal. Req.; Daniel መግረሬ፡ ዐናብስት፡ Org. 4.

II. **ግረት፡** subst., species *acaciae* (seu spinae aegyptiacae): ዕፀ፡ ግረት፡ Sx. Sen. 17; ዕፀ፡ ግረት፡ እንዘ፡ ቈጽለ፡ ዕፁ፡ ኢይትነገፍ፡ ወአባሪሁኒ፡ ኢይጸድፉ፡ M. M. f. 48. — *Voc. Ae.:* ግረት፡ ዘ፡ ግራር፡ (De ግራር፡ dichrostachys cinerea, acacia eburnea, acacia planifrons vid. Harris II 𝔄nh. p. 36).

ገርስ፡, (si non ገሪስ፡) subst., Pl. ገርሳት፡, ut videtur *cardo* januae [rad. גרשׁ ܓܪܫ, de qua vid. Ges. thes. p. 306, contigua est radici جَرَّ, unde جَارُورٌ *cardo*]: ወከዕበ፡ አስተዳለወ፡ ብርተ፡ ብዙኀ፡ ዘአልቦ፡ መድሎተ፡ ለገርሳተ፡ (v. ገርሶተ፡) ኆዋኅው፡ ወለባዕድኒ፡ ግብር፡ καὶ τοὺς στροφεῖς ἡτοίμασε καὶ χαλκὸν εἰς πλῆθος, οὐκ ἦν σταθμός 1 Par. 22, 3. — *Voc. Ae.* duplex interpretamentum habent: ሰናስል፡ ገሪሳት፡ መዋቅሕት፡ ብ፡ ሰንሰቱ፡; *aliud:* ገሪስት፡ (v. ገሪሳን፡) ዘ፡ ሰንሰለት፡; *aliud:* ገረሰ፡ (v. ጌረሰ፡) ዘ፡ ሰርሐ፡; *aliud:* ሐነጸ፡ ሣረረ፡ ጌረሰ፡ ብ፡ ሰራ ።

ግራብ፡ subst., Pl. ግራባት፡, ut videtur, *uter, culeus* (coll. جِرَابٌ): in horto beatorum ለእመ፡ ኀሠሥከ፡ ቀብአ፡ ዘይት፡ ትረክብ፡ ኀበ፡ ግራባቲሃ፡ (sc. ለገነት፡; aurum si quaesiveris ትረክብ፡ ኀበ፡ መዛግብቲሃ፡ al.) M. M. f. 213; ተመልአ፡ ግራባተ፡ ምስጢር፡ ወይነ፡ እምልክ፡ ዘፈልፈለ፡ እምገቦ፡ ትስብእት፡ መለኮት፡ Org. 7 (ubi Lud. *calicem* vel *poculum* interpretatus est).

ጕርን፡ (etiam ጎርን፡ et ጉርን፡ et ጕርና፡) subst. [sive obsoletum sive peregrinum, nam aliâs frequentant ዐውድ፡ et ምክያድ፡; respondet גֹּרֶן جُرْنٌ] *area* frumentaria: ጕርነ፡ v. ጎርነ፡ ኦርና፡ 1 Par. 21, 15. 18. 21 (ጕርና፡). 22. 28; 2 Par. 3, 1; Org. 1. — *Voc. Ae.:* ጕርን፡ ዘ፡ ሕርሻ፡ (v. ኅንስራ፡); *aliud:* ገራሕት፡ ጉርን፡ ብ፡ እርሻ ።

ጕርዔ፡ (passim ጉርዔ፡) subst. m., rarius f. (ut Prov. 8, 7), Pl. ጕራዒት፡ [גָּרוֹן גַּרְגְּרוֹת ܓܓܪܬܐ, جِرِّيَّةٌ; جَرْجَرٌ et غَرْغَرٌ] *guttur, gula, fauces,* λάρυγξ et φάρυγξ, ሚጢ፡ ጕርዔኪ፡ እምነ፡ ጽምእ፡ Jer. 2, 25; ጥዑም፡ ለጕርዔየ፡ Ps. 118, 103; ጕርዔ፡ እክለ፡ ይጥዕም፡ Job 12, 11. 34, 3. 20, 13; ጕርዔ፡ ይፈልጠ፡ ለኵሉ፡ ጣዕመ፡ እክል፡ Sir. 36, 24; Cant. 2, 3; ይጠግዕ፡ ልሳኖሙ፡ በጕርዔሆሙ፡ Job 29, 10; Thren. 4, 4; Ps. 21, 16; ስሕከ፡ ጕርዔሁ፡ Jsp. p. 376; ሰላም፡ ለጕርዔኪ፡ I Sal. Mar. 17; ጕርዔየ፡ ይነብብ፡ Job 6, 30; Prov. 5, 3. 8, 7; ኢታርኍ፡ ጕርዔከ፡ Sir. 34, 12; ኢትክሉ፡ ነቢበ፡ በጕርዔክሙ፡ Clem. f. 260; Did. 2; Pl. ጕራዒት፡ (etiam pro Sing. usurpatum, sicut *fauces*) Ps. 5, 11. 113, 15. 134, 17. 149, 6; Rom. 3, 13; Did. 28; መቱረ፡ጕርዔ፡ Enc. Teq. 6. — *Voc. Ae.*: ጕርዔ፡ዘ፡ጉረሮ፡(ጉሮሮ፡).

ጕርዐየ፡ quadrl. I denom. *jugulare*; *Voc. Ae.*: ዘብሑ፡ጕርዐዩ፡ (sic) ዘ፡ሐረዱ፡ — *Rad. Abb.* habent: ጐርኤመ፡ብ፡አገመ፡

ተጐርዐየ፡ III, 1 *se ipsum jugulare* (si non: *strangulare*): እምፈተውኩ፡ለልየ፡እትጐርዐይ፡ ἐμαυτὸν χειρώσασθαι Job 30, 24.

ትግርዕት፡ vid. sub ትግዕርት፡ sub ገዐረ፡

ገርዜን፡ n. prgr. (ut videtur corruptum e *carbasinus*, καρπάσινος) *linteum subtilissimum, carbasinum*: Christus በሰንዱነ፡ገርዜን፡ተቀብረ፡በመቃብር፡ hom. Epiph. in Cyr. f. 118; አምጽኡ፡ልብሰ፡ገርዜን፡ለግንዘተ፡ሥጋሁ፡ Lit. Chrys.; Christus ዘተጠብለለ፡በልብሰ፡ገርዜን፡ Org.; M. M. f. 3; Enc. Hed. 29; ለምሥዋዕ፡ይኩን፡መንጠላዕት፡ዘገርዜን፡ንጹሕ፡ዘአልቦ፡ነውር፡ Kid. f. 6; ክድንኒ፡ገርዜነ፡ጸጋ፡ዘኢአነምዎ፡ጠቢባን፡ III Sal. Mar. 17. — *Voc. Ae.*: ገርዜን፡ዘ፡ሻሽ፡; *aliud*: ብ፡መረዌ፡ወሻሽሂ፡ይ።

ጌርጌል፡ n. prgr. sc. 1) γελγέλ גַּלְגַּל *rota, turbo* Hez. 10, 13. 2) „*unum e septem coelis*, quos Aethiopes asserunt“, Lud. ex Org. 2; ገርጌል፡ „primo die creatum esse, nugatur auctor Libr. Myst.“ (Lud.); ምሕልላነ፡አዕርግ፡ጌርጌለከ፡ Hym. Mus. Brit. LIV n. 7.

ገርገረ፡ rad. de qua vid. Ges. thes. p. 305 sub גָּרַר n. 5.

አንገርገረ፡ V 1) *se volutare, volutari*: ናንገርግር፡በተፋቅሮ፡ ἐγκυλισθῶμεν Prov. 7, 18; Did. 2; sponsa ዘታንገረግር፡በተዘውዎ፡ Lud. e Mss. Colb.; ወድቀ፡ውስተ፡ምድር፡ወአንገርገረ፡እንዘ፡ይበኪ፡ Sx. Masc. 3; አንገርግሮት፡ Phlx. 110 (vid. sub አልኰመ፡); አንገርገረ፡ውስተ፡ምድር፡ Gad. T. H.; አንገርገረ፡ታሕተ፡እገሪሁ፡ ibid.; de serpente Gad. Ad. f. 16; ከመ፡ሐራውያ፡ዘይኔጽር፡ታሕተ፡ወያጸንን፡አመንገለ፡ከርሡ፡ወያንገረግር፡ውስተ፡ጸብር፡ κάτω νεύουσι πρὸς τὴν γαστέρα κύπτοντες καὶ τῷ βορβόρῳ ἐγκαλινδούμενοι Chr. Ta. 12. 2) *facere ut se volutet* alqs: እኩይ፡ጋኔን፡አኀዞ፡ወያንገረግሮ፡ Matth. 17, 15; diabolus አውደቃ፡ወአንገርገራ፡ Sx. Jac. 3; Sen. 7; pastor አንገርገሮሙ፡(ለአባግዒሁ፡ደውያን፡) ውስተ፡ውእቱ፡መሬት፡ (cui medica salubritas inerat) Sx. Sen. 15. — *Voc. Ae.*: አንገርገረ፡ዘ፡ተንከባለለ።

ነገርጋር፡ subst. *volutatio*, nomen morbi, quem *epilepsiam* dicunt (sec. Lud. *jectigatio*, Veitstanz): ዘአኀዞ፡ጋኔን፡ወነገርጋር፡ Clem. f. 178; እለ፡ቦሙ፡ነውረ፡ዘነገርጋር፡ወዘጋኔን፡ኢይሠየም፡ውስተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 130; ዘነገርጋር፡ *epilepticus* Luc. 9, 38 in tit.; Matth. 17, 14 in tit.; እለ፡ነገርጋር፡ Matth. 4, 24.

ጐርጐረ፡ rad., cognata cum ጕርዔ፡, جَرْجَرَ غَرْغَرَ (etiam יִתְגּוֹרָרוּ Hos. 7, 14 ut mihi videtur) nec non ነገረ፡

አንጐርጐረ፡ V *murmurare, fremere* prae impatientia vel indignatione, *queritari, indignabundum esse, stomachari*: እለ፡ያንጐረጕሩ፡ οἱ γογγύζοντες Jes. 29, 24. 30, 12; ለምንት፡ያንጐረጕር፡ሰብእ፡ Thren. 3, 38; Judith 5, 22; Ps. 58, 17. 105, 25; Ex. 15, 24; Num. 11, 1; Judae 16; διαγογγύζειν Deut. 1, 27; Luc. 15, 2; አንጐርገሩ፡ወተአንተሉ፡ ἠγανάκτουν Sap. 12, 27; c. በእንተ፡ rei vel pers.: Num. 14, 36; Matth. 13, 57 (σκανδαλίζεσθαι); Joh. 7, 12; c. ላዕለ፡ pers.: Num. 14, 2. 27; Matth. 20, 11, vel በላዕለ፡ Num. 17, 20; Ex. 16, 8. vel ዲበ፡ Ex. 17, 3 var.; c. ላዕለ፡ rei: ኢታንጐርጕር፡ላዕለ፡ጸጋ፡ዘወሀብከ፡ Fal. f. 57; c. Acc. pers.: Ex. 17, 3.

ነገርጋር፡ subst. (m.) *murmuratio, quiritatio, querela, indignatio*, γογγυσμός Ex. 16, 7. 8; Num. 14, 27; Jes. 58, 9; አኀደግዎሙ፡እኩየ፡ነጐርጓረ፡ Sir. 46, 7; Sap. 1, 10. 11; Phil. 2, 14; ὀργή 1 Tim. 2, 8.

መንጐርጕር፡ et **መንጐራጕር፡** part., f. መንጐራጕሪት፡ *murmurator, querulus, stomachosus*: መንጐርጕራን፡ et መንጐራጕራን፡ κέρκωπες Prov. 26, 22. 18, 8 var.; 16, 18 var.; ኢትኩን፡መንጐርጕረ፡ Const. Ap. 8; Lud. Comm. hist. p. 317 n. 55 et p. 320 n. 63; Clem. f. 85; መንጐራጕሪት፡ Fal. f. 38. 52 (vid. sub አደመነ፡).

ግርጣጥ፡ subst. nomen *instrumenti musici* cujusdam, Chr. Ax. f. 94 (vid. ገንታ).

ግሪጳ፡ n. prgr. sc. γρύψ (in Acc.) *gryps* avis (cui respondet פֶּרֶס *aquila ossifraga*), Lev. 11, 13; Deut. 14, 13. „Aethiopes intelligunt suam ኢጥምጸጦር፡ avem albam rapacem cadavera quaerentem“, Lud. (vid. Lud. lex. amh. c. 64).

ጐረጸ፡ verbum significationis haud satis certae, quod Lud. affert e Libr. Myst.: ሐራውያ፡ዘውእቱ፡መፍልስ፡ወጥረሲሁ፡እኩይ፡ወጐረጸ፡ (sic) ለስጥና፡ወጐየየ፡ et interpretatur „*invasit* Setnaelem ut fugeret“.

መጕረጽ፡ subst. ut videtur *instrumentum scalpendi* i. e. *unguis aduncus* [?ܓܪܰܕ גָּרַד جَرَدَ *scalpsit, scabit*, حَرش et خَرش]: አራዊት፡መሣጥያን፡እለ፡ቦሙ፡ጽፍራት፡ወመጕረጽ፡ F. N. 23.

ገረፈ፡ *rete confecit*, Lud. sine auct.

ገሪፍ፡ subst. f. *verriculum, sagena, rete* [de rad. גָּרַף, cui primitus vis *rapiendi* et *verrendi* inerat, vid. Ges. thes. p. 304] σαγήνη Matth. 13, 47; ኀሠሠ፡ከመ፡ይግበር፡ሎሙ፡ገሪፈ፡ Phlx. 125; ከመ፡የመሥጥ፡ወይጠል፡እመሥገርተ፡ገሪፍ፡ Enc. Tuchs. 10; መሥገርተ፡ገሪፍ፡አንተ፡ታስተጋብእ፡ዘመዱ፡ኵሉ፡ዓሣት፡ Org. 3. — *Voc. Ae.*: ገሪፍ፡ዘ፡መረብ፡

ጐሪፋ፡ vel **ኀሪፋ፡** subst. ut videtur *poena, supplicium*: ባልሐነ፡እምኀሪፋነ፡ወእምቀዳሚት፡አበሳነ፡ ἀνιέντα ποινῆς καὶ τῶν ἀρχαίων αἰτιαμάτων Cyr. ad Th. f. 21. [An ab amharico verbi ገረፈ፡ significatu *virgis caedere, flagellare, castigare, punire?*]. At *Voc. Ae.* ad Cyr. exhibet: ጐሪፋነ፡ዘ፡ጌጋይነ፡; eodemque pertinere videtur scholion *Voc. Ae.*: ጕራፍት፡ (v. ጐረፋት፡) ዘ፡ከንቶ፡ [جَرم?].

ጌሰም፡ *cras* vid. sub ጌሰ፡

ገሰሰ፡ vel **ገሠሠ፡** I, 1 [גָּשַׁשׁ ܓܰܫ vel ܓܫܰ, جَسَّ] Subj. ይግስስ፡ 1) *palpare, con-, attrectare, manu tangere*, ገሲስ፡ ψηλάφησις Sap. 15, 15; Ps. 113, 15; c. Acc.: ትወዲ፡እዴከ፡ሎቱ፡ለገሲሶቱ፡ Job 40, 27; Gen. 27, 12. 21; Kuf. 26

1 Joh. 1, 1; Luc. 24, 39; Fal. f. 53. 54 (vid. sub **ሐዋስ፡**). 2) *tangere, attingere*, ἅπτεσθαι, c. Acc.: Gen. 3, 3; Kuf. 3; Lev. 5, 2. 3. 11, 27 seq.; 12, 4. 15, 5 seq.; Ps. 103, 33. 143, 6; Dan. 9, 21. 10, 16. 18; **እምድኅረ፡ገሰሰ፡በድኖ፡ወከዕበ፡ይደግም፡ገሲሶ፡** Sir. 31, 30; **ዘገሰሰ፡ፒሳ፡** 13, 1; Jes. 52, 11; **ዘኢይከውኖሙ፡ለገሲስ፡በእደዊሆሙ፡** Judith 11, 13; Marc. 1, 41. 6, 56; **ገሰሶ፡አዕይንቲሁ፡** 8, 25; **ኢትግስስ፡ወኢትልክፍ፡** Col. 2, 21; F. M. 31, 3; **ገሰሰኒ፡አፉየ፡** Jer. 1, 9; **እዴ፡እግዚ"፡ገሰሰኒ፡** Job 19, 21; **ኢትገስሰከ፡እኪት፡** Job 5, 19. 4, 5; **ገሰሶ፡እግዚ"፡ወአኀዞ፡ለምጽ፡** 4 Reg. 15, 5; violandi vel laedendi causa: Jer. 12, 14; Zach. 2, 8; Job 1, 11. 12. — *Voc. Ae.*: **ገሰሰ፡ዘ፡ዳሠሠ፡** v. **ደኅሠሠ፡**

አግሰሰ፡ II, 1 *palpare* vel *contrectare sinere* alqm alqd, Jud. 16, 26.

ተገሰ፡ III, 1 *contrectari, attrectari, manu tangi*: **ተገሰ፡(ኢየሱስ፡)እምቶማስ፡** Kid. f. 3; Cyr. ad Th. f. 24; **ኢይትገሰስ፡** Nah. 3, 1 var.; **እሳት፡እንተ፡ኢትትገሰስ፡** Deg.; Org. 1.

ግሱስ፡ part. *contrectatus, tactus*, Lud. sine auct.

ግሰት፡ n. act. *palpatio, contrectatio, tactio, tactus*: **ኢልክፉን፡በግሰተ፡አጻብዕ፡** M. M. f. 52; **በግሰተ፡እድ፡** F. M. 14, 1; **በግሰተ፡ከናፍሪሁ፡ለዳንኤል፡** M. M. f. 92; Org.

ገሳሲ፡ n. ag. *palpator, contrectans*: **መቴዎስ፡ገሳሴ፡ቍስልከ፡** (o Christe), Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; f. **ገሳሲት፡** Org. 1.

ግሳሴ፡ subst. *attrectatio, tactus*, Enc. Teq. 27.

ገስገሰ፡ quadrl. I et **ገሰሰ፡** I, 1 *deradere, abradere*: **እምድኅረ፡ገስገስዎ፡** (v. **ገሰስዎ፡**) **ለውእቱ፡ቤት፡** μετὰ τὸ ἀποξυσθῆναι τὴν οἰκίαν Lev. 14, 43.

ገስገሰ፡ *commovere* vid. sub **ገሥገሠ፡**

ግብ፡ *fovea* vid. sub **ገበበ፡**

ገቦ፡ *latus* vid. post **ገብአ፡**

ገብላ፡, rarius **ግብላ፡**, subst. m. et f., Pl. **ገብላት፡(ግብላት፡)** *lacus* vel *canalis potatorius*, e quo potant pecus et homines: ληνοί **ገብላት፡** Gen. 30, 38. 41; δεξαμεναί (v. **ግብላት፡**) Ex. 2, 16; **ገብላተ፡እብን፡ዘያሰትዩ፡ባቲ፡አፍራሰ፡** Sx. Masc. 1; **ዘያአምር፡ወኢይገብር፡ይመስል፡ገብላ፡ሐጹረ፡ሠናየ፡ዘምሉእ፡ማየ፡ዘእምኔሁ፡ይሰትዩ፡ብዙኃን፡ወያነጽሕ፡ብዙኃነ፡እምርስሐታቲሆሙ፡** (sc. lavando) Phlx. 109.

ገብረ፡ I, 1 [גָּבַר *valuit, fortis fuit*; de prima radicis significatione vid. Ges. thes. p. 261] Subj. **ይግበር፡** 1) *actuosum esse*, a) *laborare*, Ruth 2, 19. 3, 2; Ex. 31, 5. b) *agere* Deut. 17, 12; Num. 24, 18; Joh. 5, 17; Jac. 2, 22 Platt; Rom. 7, 5. 2) trans., *facere*, a) *creare, condere*: Gen. 1, 7. 16 seq. 2, 2 seq.; Ps. 95, 5. 120, 2; Kuf. 2; Koh. 7, 29; Prov. 8, 23; Sap. 13, 3; Jes. 27, 11. 40, 26. 43, 1; Act. 4, 24. 7, 50; Apoc. 14, 7; c. **እምነ፡** materiae: Gen. 2, 7. 19. b) *ex se producere* i. e. *ferre* fructum Gen. 1, 11. 12; 4 Reg. 19, 30; 4 Esr. 9, 31; Matth. 13, 23. 21, 43; vel *exigere* radices Sir. 3, 28; ramos, frondes Marc. 4, 32; *jacere* umbram **ገብረ፡ጽላሎተ፡** Job 15, 29. c) *conficere, fabricari*, ut: arcam Gen. 6, 14. 8, 6; ferramenta 4, 22; vestes 3, 7. 21. 37, 3; vas Kuf. 11; Jer. 18, 4; simulacrum Deut. 27, 15; Kuf. 11; flagellum Joh. 2, 15; varias res Ex. 25—30; Hen. 8, 1; septum Gen. 33, 17; hortos et piscinas Koh. 2, 5. 6; foveam Ps. 7, 16; **መዛግብተ፡** Gen. 41, 34; libros Koh. 12, 12; al.; c. **እምነ፡** materiae: Ex. 30, 1. 5; Rom. 9, 21; vel c. Gen.: Ex. 27, 3; Gen. 6, 14; Hez. 27, 6; vel c. dupl. Acc.: Ex. 39, 12. 13; Jes. 44, 17; **ትገብር፡(ለወርቅ፡)አክሊላተ፡** Zach. 6, 11. d) *parare, apparare*, ut: cibos 2 Reg. 12, 4. 13, 10; Jud. 6, 19. 13, 15; Gen. 18, 6. 8. 21, 8; Kuf. 26; **ገብረ፡ወይነ፡እምፍሬ፡** Kuf. 7; **ይገብር፡ግብነተ፡** Sx. Masc. 18; **ማኅደረ፡** Ex. 15, 17; Joh. 14, 23; **ምርፋቀ፡** Joh. 6, 10; **መካነ፡** 2 Reg. 7, 10; **ቤተ፡** Gen. 30, 30; viam Ps. 67, 4; candelas (ἐξάπτειν) Ex. 30, 8; in specie victimam ad immolandum: 1 Reg. 6, 14. 7, 9; 2 Reg. 21, 9; Lev. 9, 7. 22. 14, 30; Num. 6, 16. 17. e) *comparare, acquirere*, ut: Ex. 23, 16; **ኀይለ፡** Deut. 8, 17; **ስመ፡** Gen. 11, 4; 2 Reg. 8, 13; Sir. 41, 12; **ቄነማተ፡**, **መዛግብተ፡** Luc. 12, 33; **አዕርክተ፡** Luc. 16, 9. f) *instituere, peragere*, convivium, festum Luc. 5, 29. 14, 12; Matth. 22, 2. 26, 18; Act. 18, 21; Ex. 12, 48; Num. 9, 10. 14; Kuf. 7; **ግበር፡በዓለከ፡** Nah. 2, 1; **ገብረ፡ተዝከሮ፡** Mavâs.; Enc. Mag. 8; **ጉባኤ፡** Enc. Teq. 19; bellum (*gerere*) Kuf. 37. 50; Deut. 20, 12; 1 Par. 22, 8; Apoc. 13, 7. g) *exercere, subigere*, Ex. 31, 4; euphemistice: (alqm) Gen. 19, 5. h) *operari, opus* vel *negotium facere*: Koh. 9, 10; **ሰዱሰ፡ዕለተ፡ትገብር፡ግብረ፡** Kuf. 50; Ex. 20, 9. 35, 2; Lev. 23, 3; Luc. 13, 14; **ይግበር፡ግብሮ፡** Gen. 39, 11; **በእሉ፡ይግበሩ፡ግብረ፡በቤተ፡እግዚ"፡** Hagg. 1, 14; Joh. 10, 37; in specie: *sacris operari*, λειτουργεῖν, Ex. 38, 27. 39, 12. 13; Num. 4, 26; Deut. 10, 8. 17, 12, al. i) *efficere*, (bewirken, verurſachen): **ቍስለ፡መቅሠፍት፡ይገብር፡አምግልተ፡** Sir. 28, 17; Jac. 1, 3; 1 Cor. 12, 6; 2 Cor. 4, 17. 9, 11; **ሰላመ፡** Prov. 10, 10; Jac. 3, 18; **ሀከከ፡** Rom. 16, 17; **መድኀኒተ፡** Luc. 1, 68; **ፍሥሐ፡** Act. 15, 3; **ማዕሌተ፡** Am. 7, 11; seq. Subj. vel **ከመ፡** c. Subj.: **ገብረ፡ሎሙ፡ይፍርህዎሙ፡** (v. **ከመ፡ይፍ"፡**) **ኵሉ፡ዘነፍስ፡** Sir. 17, 4; Kuf. p. 4; Apoc. 13, 15; vel seq. **በዘ፡** Joh. 11, 37. k) *perficere, peragere, perpetrare*, **ኢገበርከ፡ሎቱ፡መዐቶ፡** 1 Reg. 28, 18; **ዘፈቀደ፡በልቡ፡ይገብር፡** Sir. 8, 15; Rom. 9, 28; **ገቢረ፡ግበር፡በከመ፡አዘዝኩ፡** (ἐπιτελέσεις) Judith 2, 13; Ps. 51, 9 (omisso Objecto); Jud. 11, 39; **መንክረ፡** Ps. 77, 5. 97, 1; **ዐበይተ፡** 70, 21; Luc. 1, 49; **ተአምረ፡** Jud. 6, 17; Kuf. 48; Joh. 2, 11. 23; **ኀይላተ፡** Matth. 7, 22; **ግብረ፡** Joh. 5, 36; 2 Tim. 4, 5; **ፈቃዶሙ፡** Marc. 15, 15; **በቀለ፡** Ex. 12, 12; Hez. 25, 11; **ፍኖተ፡** Hen. 41, 6; judicium Kuf. 5. 48; Joh. 5, 27; **ንፈቅድ፡ትግበር፡ለነ፡ዘሰአልናከ፡** Marc. 10, 35; Joh. 14, 13. 14. l) *facere, agere*: Matth. 5, 47; **ምንተ፡እግበር፡** Marc. 10, 17; Luc. 3, 10; **ዘንተኑ፡ገበርኪ፡** Gen. 3, 13. 14; **ዘእገብር፡አነ፡** 18, 17. 22, 16; **እምዝ፡ፈጸሞ፡እግዚ"፡ዘንተ፡ኵሎ፡ገቢረ፡ያመጽእ፡** Jes. 10, 12; **ኢትግበር፡ከመዝ፡** Kuf. 10; **ታአምር፡ዘከመ፡ገብሩ፡** ibid.; Gen. 8, 21. 18, 5; Matth. 23, 3; Luc. 2, 27; Joh. 14, 31; **ሠናየ፡ገበርከ፡** *bene egisti* Sir. 37, 9; 1 Cor. 7, 37; Phil. 4, 14; **እንተ፡ትኄይስ፡ገብረ፡** 1 Cor. 7, 38; etiam seq. Subj., ut: **ኢይገብር፡የሀባ፡ለካልእ፡** (non faciet ut eam det alii) Tob. 6, 13; in specie α) *facere, exercere* bonum, virtutes: **ገብረ፡ሠናየ፡** Koh. 7, 20; Sir. 48, 16; Ps. 36, 3; **ገብረ፡ጽድቀ፡** Jes. 5, 7; Jer. 9, 24; 1 Petr. 3, 14; **ገቢረ፡ፍትሕ፡** Ps. 9, 17; Joh. 3, 21. 8, 29; Rom. 3, 12. 7, 21; 1 Joh. 1, 6. 2, 29. 3, 7; 3 Joh. 5; **ገብረ፡ምጽዋተ፡** Sir. 12, 3; Matth. 6, 3; **ጸሎተ፡** Enc. Mij. 1. β) *exsequi, observare* voluntatem, praecepta alcjs: Lev. 20, 22;

Deut. 15, 5; Ps. 102, 20. 21; ገብረ፡ሕገገ፡ኦሪት፡ Rom. 3, 20. 21; ዘይገብር፡ፈቃዶ፡ለአቡየ፡ Matth. 7, 21. 21, 31. 23, 3; Joh. 8, 44. γ) *patrare, committere* malum, peccatum Lev. 20, 12; Jes. 5, 7; Hez. 3, 20; ገቢረ፡እኩይ፡ Prov. 6, 18; Gen. 31, 26. 40, 15; Deut. 22, 21; 2 Reg. 18, 13; Matth. 13, 41. 27, 23; Luc. 3, 19; Joh. 8, 34. m) *facere alqd alicui* vel *contra alqm* i. e. *praestare, exhibere, afficere, agere cum* alqo, *tractare* alqm, *committere in* alqm, c. c. ለ፡, ut: ገቢረ፡ሠናይ፡ለጽኑስ፡ Prov. 3, 27; ምንተ፡እንከ፡እግበር፡ዓዲ፡ለወይንየ፡ Jes. 5, 4; Gen. 24, 44; Ex. 14, 31; Matth. 5, 44. 20, 32; Marc. 5, 19. 20. 7, 12. 10, 51. 15, 8; Luc. 6, 27; Joh. 13, 15; c. በ፡, ut: በከመ፡አቀስሎ፡ይገብሩ፡ቦቱ፡ Kuf. 24; Gen. 22, 12; Ex. 6, 1; Num. 22, 2; Deut. 3, 6. 4, 3; Luc. 23, 31; c. ላዕለ፡ (*erga* vel *contra*): ገብረ፡ምሕረተ፡ላዕለ፡ Jes. 64, 4; Luc. 10, 37; Kuf. 18. 48; Dan. ap. 1, 61; Gen. 12, 18. 20, 9. 34, 7. 40, 14; Ex. 14, 11; Jud. 15, 11; 1 Reg. 31, 11; Joh. 15, 21; c. ዲበ፡ Jer. 9, 24; Ps. 14, 4; Kuf. 18; Act. 9, 13; c. ምስለ፡ pers.: Ruth 2, 11; Jud. 15, 3; Dan. 1, 13; Luc. 1, 72; c. Acc. pers. vel rei: ሕዝበኪ፡ግበር፡ዘከመ፡ፈቀድከ፡ Esth. 3, 11; Gen. 19, 8. 27, 45; Lev. 16, 15; Deut. 31, 4; Jos. 8, 2. n) *facere* vel *reddere* alqm vel alqd, c. dupl. Acc., ut: ጽኑዐ፡ይገብር፡መሠረታተ፡ምድር፡ Prov. 8, 28. 29; Apoc. 21, 5; coll. Hen. 6, 4; vel c. Acc. et ውስተ፡ Deut. 9, 14. o) *adhibere*: ይደሉ፡ከመ፡ይግበሩ፡ሎቱ፡ (sc. ለደዌ፡) ፈውሳተ፡ልምሉማተ፡ F. M. 3, 3; ንሣእ፡ኵሎ፡ንዋየ፡ዘውስቴቶን፡ወግበር፡ለሕንጸተ፡አብያተ፡ክርˮን፡ Lud. e Vit. Theoph. p) nonnumquam c. praep. substituitur aliis verbis specialioribus, ut: ወይግበሩ፡ውስተ፡ማኅቶት፡ቅብአ፡ (pro ይደዩ፡) Sx. Teq. 20; ግበር፡እዴከ፡ዲበ፡ዘቲ፡ጸሐል፡ Lit. 158, 4. 159, 1; F. M. 14, 10 (vid. sub ምራቅ፡ c. 898).

አግበረ፡ II, 1 1) *facere* vel *conficere* vel *perficere jubere* vel *curare* vel *sinere, ad faciendum adducere*, አግበሩነ፡ዕጹበ፡ግብረ፡ Deut. 26, 6; እምእለ፡ይቀውሙ፡ወያገብሩ፡ወያስተፋጥኑ፡ግብረ፡እግዚ"፡ ἀπὸ τῶν ἐργοδιωκτῶν 1 Par. 23, 4; ፍቅር፡ኢታገብር፡እኩየ፡ወኢታኄሊ፡ሕሡመ፡ላዕለ፡ቢጽ፡ Chr. Ta. 19 (cfr. 1 Cor. 13, 5); Rom. 1, 32 Platt; conficere curare: Ex. 26, 14. 15. 27, 1. 30, 38; 1 Reg. 8, 12; 2 Reg. 1, 25; 3 Reg. 7, 34; 1 Par. 18, 8; 2 Par. 4, 8; አግቢሮ፡ኅጻውንተ፡ Gad. Lalib.; liber aureus ዘአግበረ፡ሎቱ፡አቡሁ፡ Enc. Haml. 16; c. Acc. confecti et Acc. materiae: ማሕረስክሙ፡አግብሩ፡ኵያንወ፡ወማዕፀዲክሙ፡አግብሩ፡ረምሐ፡ Joel 4, 10. 2) passim i. q. II, 2 *cogere*, ut Kuf. p. 4 ann. 4.

አገበረ፡ II, 2 1) *efficere ut faciat* vel *perficiat* alqs alqd: መዐቱ፡ለብእሲ፡ጽድቀ፡እግዚ"፡ኢያጌብር፡ (v. ኢያጌብሮ፡) κατεργάζεται Jac. 1, 20. 2) *cogere, adigere, adducere* alqm ad faciendum alqd, c. dupl. Acc., ut: ዘቲ፡መጽሐፍ፡ኢታጌብረከ፡ግብረ፡ዘኢትክል፡ Fal. in proleg.; ሰብአ፡እኩያን፡ያጌብሩኒ፡ዘንተ፡ Sx. Sen. 28; እስመ፡ያጌብርዎ፡ለብእሲ፡ቀቲለ፡ፍቁሩ፡፪ግብር፡ (duae res ad interficiendum amicum adducere possunt) Jsp. p. 338; vel c. Acc. pers. et ላዕለ፡ rei: ምንትኑ፡ዘአገበረከ፡ላዕለዝ፡ Jsp. p. 333; c. በእንተ፡ rei, Lud. Comm. p. 335; seq. ለ፡ c. Inf.: አገበረኒ፡ለቀቲሎቱ፡ p. 336; seq. Subj. verbi: እመኒ፡አገበሩከ፡ትብላዕ፡ Sir. 34, 21; አገበሩነ፡ንግበር፡ Judith 8, 40; Gal. 2, 3; Jsp. p. 322; vel seq. ከመ፡ c. Subj.: ኢያገበርኩከ፡ከመ፡ትሡዕ፡ Jes. 43, 23; Asc. Jes. 5, 8; c. Acc. pers.: Gen. 19, 3. 33, 11; Jud. 13, 15. 19, 7; Prov. 6, 7; Luc. 24, 29; 2 Cor. 12, 11; Chrys. creberrime; በአገብሮ፡ (τυραννίδι) *per vim, violenter* Sap. 14, 21; Ssal. Req. 3) *tributum imponere* alicui, c. dupl. Acc.: 4 Reg. 18, 14. 23, 32.

ተገብረ፡ III, 1 1) *fieri* a) *creari* Kuf. 2; ተገቢሮ፡ሠሐቅዎ፡መላእክት፡ Job 40, 14; Hen. 72, 1; ቃል፡ (ὁ Λόγος) ዘበአማን፡ተወልደ፡ወኢተገብረ፡ Cyr. f. 119; Exp. Fid. Nic. b) *gigni*: ኀጺን፡እምውስተ፡ምድር፡ይትገበር፡ γίνεται (v. ይትጌበር፡) Job 28, 2; Jac. 4, 1. c) *confici*: ዘይትገበር፡እምአስካል፡ Num. 6, 3; ኵሉ፡ዘይትገበር፡በእሳት፡ንዋይ፡ Num. 31, 23; Ex. 25, 31 seq.; 26, 10. 30, 2. 3. 39, 23; ኵሉ፡ወርቅ፡ዘተገብረ፡ለግብረ፡ቅዱሳን፡ Ex. 39, 1. 4. d) *parari, apparari*: ወዘይትገበር፡ሲሳይነ፡ዘለለዕለትነ፡ 2 Esr. 15, 18; 1 Reg. 21, 6; በጼው፡ይትገበር፡ Lev. 2, 13; *ornari*: እንተ፡ተገብረት፡በወርቅ፡ወበዕንቍ፡ Apoc. 18, 16. e) *perfici, perpetrari, agi*: ተገብረ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡በእዴኪ፡ Judith 15, 10; ትዕግልት፡ዘይትገበር፡ Koh. 4, 1; Mal. 1, 9; ይትገበር፡ግብረ፡ 4 Esr. 4, 47; Hen. 2, 2. 5, 2. 6, 3. 15, 5. 91, 15. 106, 6; Matth. 18, 19. f) *agi, peragi, haberi*, de festis: ተገብረ፡ፋሲካ፡ 4 Reg. 23, 22; Kuf. p. 26; ይትገበር፡ሎቱ፡በዓል፡ዐቢይ፡ Sx. Mij. 24; ሲኖዶስ፡ይትገበር፡ II Can. Ap. 35. 2) *coli*, de agris Hen. 10, 18. 3) *efficacem fieri* vel *esse*: ተገብረ፡ወተሰልጠ፡እሳት፡ውስቴቱ፡(ለማይ፡) Sap. 16, 17; Matth. 14, 2 (; Jac. 4, 1).

ተገበረ፡ III, 2 I) Refl. 1) *opus facere, operari, laborare*: 4 Esr. 3, 19; Act. 18, 3; ዘይትቀነይ፡ወይትጌበር፡ Sir. 10, 27; 1 Thess. 2, 9; በፍርሀት፡ትትጌበሩ፡ለሕይወትክሙ፡ Phil. 2, 12; c. Acc. operis vel negotii: ተግባር፡ዘተገበርክሙ፡በዲበ፡ምድር፡ Kuf. 20; 1 Thess. 4, 11. a) *operam dare* rei, *elaborare, operando acquirere*, c. Acc.: Prov. 6, 8; ሀገር፡እንተ፡ትትጌበር፡ከንቶ፡ Hos. 6, 8; ይትጌበሩ፡ሐሰተ፡ Jer. 8, 10 vrs. nov.; Zeph. 2, 3; ዘይትጌበራ፡ለእኪት፡ ὁ ἐνδελεχίζων εἰς κακά Sir. 12, 3; ተገበሩ፡ጽድቀ፡ Hebr. 11, 33; ይትጌበር፡ሀጕለ፡ነፍሱ፡ περιποιεῖται Prov. 6, 32. b) *labore conficere*: እለ፡ይትጌበሩ፡ሜላተ፡ Jes. 19, 9; መዳልወ፡ 19, 10; apis ዘይትጌበር፡ጸቃውዐ፡መዓር፡ Org. 5; infantes qui nondum dentes habent ለተገብሮ፡ኅብስት፡ (ad conficiendum i. e. masticandum panem), Lud. e Mss. Colb. c) *colere* agrum, vites, c. Acc.: Gen. 2, 15. 3, 23. 4, 12; ዘይትጌበራ፡ለምድር፡ Prov. 12, 11; ዘይትጌበር፡ገራህቶ፡ 28, 19; Kuf. 3; 1 Esr. 4, 6; Sir. 20, 28; Jes. 23, 10; ዘይጸሙ፡በተገብሮታ፡ለምድር፡ Sap. 17, 16; Jsp. p. 371; ወይንኪ፡ዘተገበርኪ፡ Jes. 62, 8. d) *mercaturam facere, negotiari*: Gen. 42, 34; ሐመር፡እንተ፡ትትጌበር፡እምርሑቅ፡ Prov. 29, 32; Did. 3; ትትጌበሪ፡ምስለ፡እለ፡ . . Hez. 27, 16; Luc. 19, 13. 15; Jac. 4, 13; c. በ፡ rei Matth. 25, 16; c. Acc. rei: ይኄይስ፡ኪያሃ፡ተገብሮ፡እምተገብሮ፡ወርቅ፡ወብሩር፡ Prov. 3, 14; c. Acc. negotii: Ps. 106, 23. 2) raro Pass. i. q. III, 1: ኀጺን፡እምውስተ፡ምድር፡ይትጌበር፡ Job 28, 2 var.; በዓል፡ትትጌበር፡ Kuf. p. 26 ann. 5.

አስተገበረ፡ IV, 2 rarius IV, 1 1) *agere facere* i. e. a) *ad agendum impellere, actuosum reddere*: ነፍስነ፡ትፌቅድ፡ረድኤተ፡ጽኑዐ፡ዘያስተጌብራ፡ለኅሊናነ፡ወታነቅሃ፡ወታጸንዓ፡ለምግባራቲነ፡ Chr. Ta. 34. b) *exercere, occupare animum* (in re vel re): ille vir ኢያስተገበረ፡ኅሊናሁ፡በምንትኒ፡ዘይከልእ፡አስተብጽሖ፡ኀበ፡እግዚ"፡ Phlx. 1. 2) *operari facere* i. e. a) *colendum curare* agrum ab aliquo, c. dupl. Acc. 1 Reg. 8, 12 ann. b) *opus faciendum et quaestum dare* alicui: ያስተገብሮሙ፡ (Platt: ያስተጌ"፡) ለኪነት፡ παρείχετε ἐργασίαν Act. 19, 24. 3) „*exigere pecuniam* creditam“ (Lud.), Matth. 25, 27; Luc. 19, 23.

ግቡር፡ part. *factus* a) *creatus:* philosophi ለግቡራንሂ፡ ይቤልዎሙ፡ ኢኮኑ፡ ግቡራነ፡ ኢተፈጥሩሂ፡ አላ፡ ሀለዉ፡ ዘእንበለ፡ ጥንት፡ Chr. ho. 22. b) *confectus, fabricatus, formatus:* πεπλασμένος Jer. 19, 1; ኀጺን፡ ግቡር፡ σίδηρος εἰργασμένος Hez. 27, 19; ማእሰ፡ በግዕ፡ ግቡረ፡ መሃን፡ Ex. 35, 7. 39, 21. c) *paratus, praeparatus:* Lev. 7, 10. 12. 23, 13; Num. 7, 13 seq. 8, 8; Num. 28 et 29; 1 Reg. 25, 18. d) *ornatus* Ps. 67, 14. e) *perfectus, peractus* Ps. 110, 7. f) vid. sub ግዑር፡

ግብር፡ subst., m. et f., Pl. ግበር፡ et ግብራት፡ 1) *actio, efficacia,* ἐνέργεια Sap. 7, 26. 2) *labor, operatio, opera, opus* (Arbeit): ሀበ፡ ግብሮ፡ በአምጣነ፡ ኀይሉ፡ Sir. 30, 38; ኢትትማከር፡ ምስለ፡ ሀካይ፡ በእንተ፡ ግብር፡ 37, 11; materfamilias ትሁብን፡ ግብሮን፡ ለአእማቲሃ፡ Clem. f. 190; Ex. 1, 11; ግብረ፡ ሐቅል፡ Ex. 1, 14. 5, 13 seq.; Hagg. 1, 14; ስድስተ፡ መዋዕለ፡ ግብር፡ Hez. 46, 1; Kuf. 50; Ex. 20, 9; Hen. 10, 16. 11, 1; ጳውሎስ፡ ይሴሰይ፡ እምግብረ፡ እደዊሁ፡ F. M. 2, 11; ይሴሰዩ፡ በግብረ፡ እደዊሆሙ፡ Sx. Jac. 2; አብሕርት፡ ወአፍላግ፡ ይፌጽሙ፡ ግብሮሙ፡ Hen. 5, 3. a) *negotium:* Dan. 8, 27; ኢኮነ፡ ግብረ፡ አሐቲ፡ ዕለት፡ ወኢኮነ፡ ግብረ፡ ሰኑይ፡ 2 Esr. 10, 13; ኵሉ፡ እለ፡ ይገብሩ፡ ግብረ፡ ንጉሥ፡ Kuf. 40, Eph. 4, 12; ብየ፡ ግብር፡ በዝ፡ አሐውር፡ Lud. e Vit. Sam. b) *officium, munus:* አግብአ፡ ውስተ፡ ግብሩ፡ Kuf. 39; ኢይግበር፡ ሕዝባዊ፡ ግብረ፡ ክህነት፡ Did. 16; ግብረ፡ ዲያቆን፡ Lud. Comm. hist. p. 314. c) *opus* vel *ministerium sacrum:* ንዋየ፡ ግበሪሆሙ፡ τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας Hebr. 9, 21; Ex. 39, 1; Act. 13, 2; ግበር፡ Hez. 44, 14; እለ፡ ይገብሩ፡ ግብረ፡ እግዚ"፡ Judith 4, 14. d) *opificium, ars:* ተምሀሮ፡ ግብረ፡ እድ፡ F. N. 32. 40; Sx. Genb. 19; Haml. 10; ይትሜሀር፡ ግብረ፡ ኀጺን፡ Sir. 38, 28; እለ፡ ኵሎሙ፡ ይጠብቡ፡ በግብሮሙ፡ 38, 31; figuli 38, 29. 3) *opus* (Werk) quod quis producit, a) Dei, *creatura, res creata:* ኵሉ፡ ግብረ፡ እግዚ"፡ Dan. ap. 3, 34; Ps. 8, 4. 6. 18, 2. 27, 7. 103, 25; Act. 7, 41; ποίημα Koh. 3, 17; Jes. 29, 16; ግብር፡ ዐበይት፡ Kuf. 2; Hen. 2, 1; ኵሉ፡ ግብራት፡ ሰማይ፡ Hen. 75, 6; እስከ፡ ይትገበር፡ ሐዲስ፡ ግብር፡ 72, 1. b) hominum, *artificium, opificium:* ከነ፡ ይገብር፡ ግብረ፡ ብርት፡ ወኀጺን፡ Gen. 4, 22; ግብረ፡ ማእነም፡ Ex. 26, 1; ግብረ፡ እብን፡ 31, 5. 38, 28; ግብረ፡ ብርት፡ 3 Reg. 7, 2; ግብረ፡ ኬንያ፡ Sir. 9, 17. 14, 19. 45, 11; πλάσμα *figmentum* Rom. 9, 20; poëma Ps. 44, 1; idola ግብረ፡ እደው፡ Kuf. 12. 20; Jes. 17, 8. 19, 1; Jer. 1, 16 al. c) quae labore parta est *merces* Ps. 108, 19, vel qui a planta producitur *fructus:* ሐሰት፡ ግብራ፡ ለዘይት፡ Hab. 3, 17. 4) *actio, factum, facinus, opus, agendi ratio, facinora, opera:* ዝቲ፡ ግብር፡ *haec actio* F. M. 24, 1; ኵሉ፡ ግብሩ፡ ድሩክ፡ Kuf. 19; Hen. 12, 2; ቀዳሚ፡ ኵሉ፡ ግብር፡ ምክር፡ Sir. 37, 16; τὸ πραχθέν Sap. 14, 10; ነኪር፡ ግብሩ፡ ለእግዚ"፡ Sir. 11, 4; Jes. 5, 12; Tob. 12, 7; Ps. 43, 2. 63, 10. 76, 12; ግብረ፡ ጽድቅ፡ Sir. 16, 22; ግብረ፡ ዐመፃ፡ ምግባሮሙ፡ Jes. 59, 6; ከመ፡ ይግበሩ፡ ግብረ፡ ሠናየ፡ 1 Tim. 6, 18 Platt; ዐቢየ፡ ግብረ፡ ፈጸምከ፡ Sir. 7, 25; ግብረ፡ እደዊሆሙ፡ Ps. 27, 6; τὰ ἔργα Jac. 1, 4; Apoc. 2, 2. 14, 13; Joh. 5, 36. 10, 25. 17, 4; Phil. 2, 30; ሠናየ፡ ግብረ፡ ገብረት፡ ላዕሌየ፡ Matth. 26, 10. a) *peractio:* ለግብረ፡ ጌጋይ፡ ወኀጢአት፡ Kuf. p. 46, ann. 5. b) *factum,* oppos. verbo et consilio: ከመ፡ ንግበራ፡ ለዛቲ፡ ምክር፡ ግብረ፡ Hen. 6, 4; 4 Esr. 4, 47; በግብር፡ *de facto, re, reverá* (aliâs በአማን፡) Chrys. crebro. c) *res agenda* vel *gerenda, res gesta, acta:* Hen. 15, 5; Koh. 8, 6; Matth. 18, 19; Luc. 1, 1; ግብረ፡ ልኡካን፡ vel ሐዋርያት፡ inscriptus est liber πράξεις τῶν ἀποστόλων *Acta Apostolorum*; nonnumquam ግብር፡ nudum, ut Lit. 162, 2. 5) *res:* ለዝ፡ ግብር፡ εἰς αὐτὸ τοῦτο Rom. 13, 6; ኵሉ፡ ግብራ፡ ለገነት፡ መንክር፡ ወመድምም፡ Clem. f. 65; ሠለስቱ፡ ግብራት፡ τρία 2 Reg. 24, 12; ነኪር፡ ግብር፡ ξένον τι 1 Petr. 4, 12 Platt; ግብራቲሁ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ Phlx. 3; ግብራት፡ ዓለማውያት፡ F. N. p. 10; Phlx. 3. a) *causa:* በእንተ፡ ሠላስ፡ ግብራት፡ Phlx. 11; Lud. e Mss. Colb. b) *ratio, modus:* ምንት፡ ግብረ፡ ዓመት፡ በዝናማት፡ Kuf. 12; በአይ፡ ግብር፡ Lud.; docuit eum ኵሎ፡ ግብረ፡ ምንኵስና፡ Lud. e Vit. S.; ግብረ፡ አናቅጽ፡ Lud. Comm. hist. p. 305 n. 16. 6) *necessitas:* እስመ፡ ግብሩ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ ያብእ፡ መሥዋዕተ፡ Hebr. 8, 3; de necessitate corporis, euphemistice: ወረደ፡ እምገመል፡ በእንተ፡ ግብረ፡ ሥጋ፡ Sx. Hed. 25. Adv. a) በግብር፡ α) *per vim* vel *necessitatem,* Jes. 52, 4; Luc. 14, 23; Act. 15, 29; Philem. 14; Abush. 50; በግብር፡ ዘእንበለ፡ ፈቃዱ፡ F. M. 5, 12. β) *necessario, omnino, utique* (jedenfalls): በግብር፡ ይከውን፡ ዘነበበ፡ ዮናስ፡ πάντως Tob. 14, 8. b) ግብር፡ α) *necessario* vel ad significandum *oportet, necesse est:* ግብር፡ ይመጽእ፡ መንሱት፡ (necessario veniet i. e. necesse est veniat) Luc. 17, 1; Matth. 18, 7. 24. 6; Hebr. 9, 16; Chr. Ta. 4. β) *omnino, sane,* πάντως Luc. 4, 23. 7) opus praestandum i. e. a) *tributum, vectigal* τέλος Deut. 23, 18; φόρος, ከመ፡ የሀቡ፡ ግብረ፡ 2 Par. 8, 8; ርእሰ፡ ግብር፡ 10, 18; ይሁብዎ፡ ግብረ፡ በበዓመት፡ 27, 5. α) *collatio,* λογία 1 Cor. 16, 1 rom. β) *reditus:* Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10. b) *opera serva, angaria:* እለ፡ ይቀውሙ፡ ላዕለ፡ ግብር፡ ἐργοδιωκτοῦντες 2 Par. 8, 10.

ገብር፡ subst., m., Pl. አግብርት፡ *servus (mancipium, minister, famulus),* παῖς Gen. 39, 17. 44, 10; Ex. 21; ገብር፡ ከመ፡ እግዚኡ፡ Jes. 24, 2; Sir. 30, 33 seq.; Matth. 14, 2; δοῦλος Lev. 25, 44; 1 Reg. 27, 12. 30, 13; ገብር፡ ይፈርሆ፡ እግዚኦ፡ Mal. 1, 6; ቦኑ፡ ውእቱ፡ ገብር፡ ያዕቆብ፡ አው፡ ልደ፡ ቤት፡ ውእቱ፡ Jer. 2, 14; Koh. 5, 11; Matth. 8, 9; 1 Cor. 7, 21. 22; Gal. 4, 7; Phil. 2, 7; Apoc. 19, 18; οἰκέτης Gen. 9, 25. 26; Ex. 12, 44; Lev. 25, 39; Prov. 24, 33; Sir. 23, 10; Luc. 16, 13; ϑεράπων Job 31, 13; Gen. 24, 44. 50, 17; al. creberrime; ገብረ፡ ኢጋእዝቲከ፡ ὁ σύνδουλός σου *conservus* Apoc. 22, 9; 2 Esr. 4, 7. 5, 3; Pl. አግብርት፡ ex. gr. Gen. 12, 16; Lev. 26, 13; 2 Reg. 9, 12; አግብርት፡ ብዙኅ፡ Job 1, 3. 29, 5; Jes. 14, 2. 56, 6 al.; Did. 23; F. N. 42, 12. Sicut Hebraeorum עֶבֶד dicitur de cultoribus vel ministris Dei, Deut. 32, 36; Jud. 2, 8; Ps. 33, 23. 68, 42. 133, 1. 134, 1; Jes. 41, 8. 9. 48, 20; Jer. 26, 27. 28; Jer. 3, 22; ኵሉ፡ አግብርትየ፡ ነቢያት፡ 51, 4; Luc. 2, 29; Apoc. 10, 7; de ministris regum Gen. 41, 10; 1 Reg. 29, 3; de populis subjectis et stipendiariis 2 Reg. 8, 2. 6; 4 Reg. 17, 3; Deut. 5, 15. 15, 15; de quovis qui alicujus potestati subjectus est, ut አግብርተ፡ ኀጢአት፡ Rom. 6, 17; Joh. 8, 34; in colloquio cum nobilioribus: Gen. 18, 5. 33, 5; 1 Reg. 3, 9. 17, 32. 34. 20, 8; 2 Reg. 7, 20, 21; Luc. 2, 29 al. — *Voc. Ae.:* ገብር፡ ዘ፡ ወንድ፡ ባርያ ።

ግብረት፡ n. act. et subst. 1) *confectio, factura, figura et modus* quo quid factum est, *opus:* Ex. 28, 7; ποίησις Ex. 28, 8; 4 Reg. 16, 10; ἔργον, ut: ከመ፡ ግብረተ፡ ግንፋል፡ Ex. 24, 10; ግብረተ፡ ዕጣን፡ 30, 35; ግብረተ፡ ፍትሎ፡ 36, 22;

ለኵሉ፡ግብረቱ፡ለደብተራ፡ 35, 21. 36, 18; Apoc. 21, 18; arbor aurea ወሥናይ፡ግብረቱ፡ Jsp. p. 312; tabulae decalogi ግብረተ፡እግዚ"፡ Org. 3. 2) *agendi ratio, natura* vel *indoles*, Hen. 101, 6. 3) *res gestae*, Kuf. p. 1 (in tit.).

ገባር፡ subst., *operarius*, sed plerumque collective usurpatur, *operarii:* ἐργάται Matth. 9, 37. 38; Luc. 10, 2; Jac. 5, 4; 1 Cor. 3, 9; ኖጻእተ፡ገባር፡ ἐργοδιῶκται Ex. 3, 7; ሊቃነ፡ገባር፡ Ex. 1, 11; 3 Reg. 5, 16; ሊቃናተ፡ገባር፡ Kuf. 46. Pluralis forma ገባራት፡ legitur Sx. Nah. 1, sc. አምጽአ፡ገባራተ፡ከመ፡ያንጎሉ፡አረፍተ፡ቤት፡ (si quidem lectio ex aliis codicibus firmatur nec ገበርት፡ emendandum est).

ገባሪ፡ n. ag., f. ገባሪት፡, Pl. m. ገባርያን፡ et ገበርት፡ 1) *actuosus, efficax*, Fal. f. 31; ቃለ፡እግዚ"፡ገባሪ፡ (ex Hebr. 4, 12) Chr. ho. 6. 2) *factor*; rarius c. c. Acc., ut: እስመ፡ኵሎ፡እግዚ"፡ገባሪ፡ πάντα ἐποίησεν ὁ Κύριος Sir. 43, 33; plerumque per st. c. vel Gen. a) *creator, conditor, auctor*, 4 Esr. 3, 55; Hebr. 3, 4; δημιουργός Hebr. 11, 10; Deus ገባሬ፡ሰማያት፡ወምድር፡ Macc. f. 1; ገባሪቶሙ፡ይእቲ፡ለዝ፡ኵሉ፡ γενέτις Sap. 7, 12. b) *opifex, fabricator*, Jes. 29, 16 (ὁ ποιήσας); Rom. 9, 20 (ὁ πλάσας); ኵሉ፡ግብር፡ይበሊ፡ወየኀልፍ፡ወገባሪሁ፡የኀልፍ፡ምስሌሁ፡ Sir. 14, 19; ገባርያነ፡ብርት፡ χαλκοπλάσται Sap. 15, 9; ገበርተ፡ዕጣን፡ 1 Par. 9, 30; Fid. Jac. Bar. (vid. sub አስተማግዐ፡); c) *is qui facit, peragit, perficit* alqd, *operator, perpetrator, -ficus* vel *-factor:* ግብር፡ምስለ፡ገባሪሁ፡ τὸ πραχθὲν σὺν τῷ δράσαντι Sap. 14, 10; ኩኑ፡ገባርያነ፡ሕግ፡ ποιηταί Jac. 1, 22; Rom. 7, 17; ገባሬ፡እኪት፡ et ገባሬ፡ሠናይት፡ benefactor et malefactor 3 Joh. 11; 1 Petr. 2, 12 Platt; Rom. 13, 4; ገባርያነ፡ሰላም፡ *pacifici* Matth. 5, 9; ገበርተ፡ዐመፃ፡ Job 34, 8; Ps. 5, 6. 27, 3. 93, 4; ገበርተ፡እከይ፡ Prov. 24, 19; Clem. f. 197; ገበርተ፡ጽድቅ፡ Asc. Jes. 6, 17; ገባሬ፡ሣህል፡እግዚ"፡ Ps. 102, 6; Lit. 159, 3; diaconi sint ገባርያነ፡ምክር፡ሠናይ፡ Lud. Comm. hist. p. 306; ጥበብ፡ገባሪተ፡ኵሉ፡ πάντα ἐργαζομένη Sap. 8, 5; ጎርጎርዮስ፡ገባሬ፡መንክር፡ Gregorius *thaumaturgus* Kbr. Nag. n. 2, al. α) *is qui agit* vel *peragit* festum: ከመ፡ይኩኑ፡ገበርተ፡በዓል፡ዘሱባዔያት፡ Kuf. 6; ገባርያነ፡በዓለ፡መጸለት፡ Kuf. 16. β) *is qui facit* vel *exercet* judicium: ገባሬ፡ኵነኔ፡እግዚ"፡እምኵሎሙ፡ Kuf. 21. 23. 3) *operarius*, ut μίσθιος mercenarius Sir. 7, 20; γεωργός ገባሬ፡ዐጸደ፡ወይን፡ Joh. 15, 1 rom.

ገባራዊ፡ adj. rel. (n. unitatis a coll. ገባር፡) *operarius*, ἐργάτης 2 Tim. 2, 15; Kbr. Nag. n. 27; Sx. Hed. 10; *agricola* Jsp. p. 371; Lud. e V. S.

ግብርናት፡ subst. (f.), *servitus, servitium*, 2 Esr. 7, 26; 3 Reg. 12, 4; Hebr. 2, 15 Platt; Cyr. c. Pall. f. 76; F. N. 31; ግዕዛክሙ፡እምግብርናት፡ [illegible] አድኅኖ፡እምግብርናቲሁ፡ለሰይጣን፡ Genz. f. 30; ግብር፡ለእመ፡ግዕዘ፡እምግብርናቲሁ፡ Jsp. p. 381; ነፍስ፡ሖረት፡(በሞተ፡ሥጋ፡)እምግብርናት፡ኀበ፡ግዕዛን፡ ibid.; Org. 3; ግብርናተ፡ቅኔ፡ et ቅኔ፡ግብርናት፡ Org. 1; ግብርናተ፡ኀጢአት፡ Macc. f. 3; ፄወዎሙ፡ወወሀቦሙ፡ለግብርናት፡ Sx. Hed. 26.

መግበር፡ (Lud.) subst., Pl. መጋብርት፡ *instrumentum*, quo quis ad opus faciendum utitur: መጋብርት፡ ἐργαλεῖα Ex. 27, 19. 39, 10. 21; ለመጋብርት፡ εἰς ἐργασίαν Hez. 15, 3.

ምግባር፡ subst., plerumque m., Pl. ምግባራት፡ 1) *actio, agendi ratio, institutum vitae, facinora, facta* vel *opera quae quis facere solet*, πρᾶγμα Koh. 3, 1. 17; ለኵሉ፡ሰብእ፡ይፈድዮ፡በከመ፡ምግባሩ፡ κατὰ τὰς πράξεις Sir. 32, 24; Ps. 27, 5; Matth. 16, 27; Luc. 23, 51; Rom. 8, 13; Col. 3, 9; ποιήματα Ps. 63, 10; Koh. 9, 7; ἐργασίαι Koh. 9, 1; Jes. 1, 31; ὁδούς Sir. 23, 19; ምግባርኪ፡ τὰ ἐπιτηδεύματά σου Jer. 4, 18. 7, 3. 23, 2; ኵሉ፡ምግባሮሙ፡ርኩስ፡ Kuf. p. 78; 4 Esr. 8, 34. 9, 8. 16; ἀναστροφή 1 Petr. 1, 18; τὰ ἔργα, Ps. 76, 12. 85, 7. 104, 1; Hebr. 3, 9; ንጹሕ፡አነ፡በምግባርየ፡ Job 11, 4. 21, 16; Jes. 19, 14; Ex. 23, 24; በደኃሪቱ፡ለሰብእ፡ይትዐወቅ፡ምግባሩ፡ Sir. 11, 27; Matth. 11, 2. 23, 5; Jac. 2, 22. 24. 3, 13; Rom. 2, 9. 10; ሶበ፡አብርሃም፡በምግባሩ፡ጸድቀ፡ 4, 2; opp. ጸጋ፡ Rom. 11, 6; ኵሉ፡እከየ፡ምግባር፡ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα Jac. 3, 16; Deut. 28, 20; ምግባረ፡ሠናይ፡ Jac. 2, 14. 26; 4 Esr. 8, 38. 42; ምግባር፡ሠናይ፡ Sx. Mag. 20; ምግባረ፡እኩይ፡ Job 1, 1; ምግባር፡እኩይ፡ 1, 18; ዘሠናይ፡ምግባሩ፡ φιλάγαθος Tit. 1, 8; ἡ ποίησις Jac. 1, 25; በምግባር፡ ἐν ἔργῳ (opp. በቃል፡) 1 Joh. 3, 18; 4 Esr. 9, 7; በቃልከኒ፡ወበምግባርከኒ፡አክብሮ፡ለአቡከ፡ Sir. 3, 8; ምግባራት፡ Asc. Jes. 9, 22; Lit. 170, 3. 2) *effectus, efficacitas*, ἐνέργεια Sap. 7, 17; ἐνεργήματα 1 Cor. 12, 6; ኀይለ፡ምግባረ፡አሥራው፡ δυνάμεις ῥιζῶν Sap. 7, 20. 3) *negotium, officium, munus, res agenda*, ምግባረ፡ወሀብናሁ፡ Kuf. p. 13; πράξεις Rom. 12, 4; ምግባራት፡ Num. 3, 7. 8; ውእቱ፡ይበቍዕ፡ለምግበ፡ምግባራቲሁ፡ወንዋዩ፡ F. N. 32. a) *quaestus* Kid. f. 24. b) *opus* vel *ministerium sacrum:* ለምግባረ፡ደብተራ፡ዘመርጡር፡ Ex. 30, 16. c) *res:* በኵሉ፡ምግባር፡ κατὰ πάντα τρόπον Rom. 3, 2; cura ምግባረ፡ለነፍስ፡ Lud. ex Enc. Hed. 29. 4) *opera* quae quis produxit, a) a Deo *creata:* Hen. 5, 2. b) ab hominibus *confecta:* Hen. 8, 1; ኵሉ፡ምግባረ፡ማእስ፡ Lev. 13, 48. c) *merces* labore parta, Jes. 40, 10. 62, 11 (vid. ግብር፡ n. 3, c et ተግባር፡ n. 3).

አግብርታዊ፡ adj. rel. (a Pl. vocis ገብር፡) *ad servos pertinens*, Chr. Lik Atq. f. 10.

አግባሪ፡ n. ag. (II, 1) *qui* alqd *fieri curat*, Epil. Liturg. in N. T. rom. f. 176.

አገባሪ፡ n. ag. (II, 2) *coactor, qui cogit* alqm *ut faciat* alqd, F. N. 35.

ተግባር፡ subst., plerumque m., sing. et coll., 1) *opus* a) quod quis produxit, in specie Deus, *res creata, creatura:* Ps. 102, 22. 103, 32. 144, 9. 10; Job 37, 14; 4 Esr. 7, 43. 8, 28. 53. 56; Prov. 8, 22; ተግባረ፡እደዊሁ፡ Job 10, 3; Jes. 64, 8; κτίσμα 1 Tim. 4, 4; κτίσις Rom. 1, 25; ንጉሥ፡አንተ፡ለኵሉ፡ተግባርከ፡ Judith 9, 12. 16, 14; ቀዳሚ፡ተግባሩ፡ለእግዚ"፡ πλάσματος Job 40, 14; ποίημα Eph. 2, 10; Koh. 7, 14; opus arte factum, Gen. 6, 16. b) quod quis peragit vel facit: ኢርእዩ፡ተግባረ፡እደዊሁ፡ Jes. 5, 12; Ps. 103, 14; Hen. 100, 9; Koh. 3, 22. c) *fructus* a terra productus: ተግባረ፡ምድር፡ Jer. 14, 4. 2) *labor, labor operosus, opera:* ተግባረ፡እደው፡ ἐπίπονος ἐργασία Sir. 7, 15. 38, 31; ይረሥኡ፡ውስተ፡ተግባረ፡እደዊሆሙ፡ Jes. 65, 22; Gen. 3, 17; Kuf. p. 14. In specie a) *agricultura* Ps. 103, 24; ተግባረ፡ዘርእ፡ γεωργία Sir. 7, 15; Luc. 12, 16. b) *mercatura, negotiatio:* ἐμπορία በንዋየ፡ብርት፡ረሰዩ፡ተግባረኪ፡ Hez. 27, 13. 28, 5. 16; ἐργασία Ps. 106, 23; πρᾶσις Sir. 37, 11; ሢጥ፡ወተግባር፡ πρᾶσις καὶ ἀγορασμός Sir. 27, 2; πραγματεία Ps. 70, 17. c) *negotium, munus, quaestus, opificium, modus quivis se* *alendi et sustentandi* (Geſchäft, Beruf, Gewerbe): ምንት፡ ተግባርክሙ፡ ἔργον Gen. 46, 33; ርግአ፡ በተግባርከ፡ Sir. 11, 20; ἐργασία Jon. 1, 8; ኢታብዝኅ፡ ተግባረከ፡ πράξεις Sir. 11, 10; ይባርክ፡ ኵሎ፡ ተግባረክሙ፡ ዘተገበርክሙ፡ በዲበ፡ ምድር፡ Kuf. 20; πορισμός 1 Tim. 6, 5. 6; ዘኢያበዝኅ፡ ኪነ፡ ወተግባረ፡ Kid. f. 17; Const. Ap. 62 (63). 3) *res labore* vel *operâ parta* a) *proventus, fructus, quaestus, merces, lucrum:* ኵሉ፡ ተግባረ፡ እደዊክሙ፡ Hagg. 1, 11; Job 1, 10; Jes. 60, 21; ጻማኪ፡ ወተግባርኪ፡ πόνοι καὶ μόχθοι Hez. 23, 29; ማሰነ፡ ኵሉ፡ ተግባሮሙ፡ ወጻማሆሙ፡ Jer. 23, 10; ἔργα Job 39, 11; ተግባረ፡ ማእረርከ፡ 39, 12; οἱ κόποι Sir. 14, 15; ቀዳሚ፡ ተግባርከ፡ ἀπαρχὴ χειρῶν σου Sir. 32, 10; ዓሥራቲሁ፡ ለተግባርከ፡ 32, 11; μόχθος Jes. 61, 8; Jer. 3, 24; ἐμπορία Jes. 23, 18. b) *res, opes, bona quae quis possidet,* τὰ ἔργα Job 1, 3; ዮዲት፡ አተወት፡ ወነበረት፡ ውስተ፡ ተግባራ፡ ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς Judith 16, 21; እምብዝኁ፡ ተግባርኪ፡ δυνάμεως σου Hez. 27, 18. 4) res qua mercatura fit, *merx:* አምጽኡ፡ ዓሣኒ፡ ወበዐደኒ፡ ኵሎ፡ ተግባሮሙ፡ 2 Esr. 23, 16; ያመጽኡ፡ ተግባሮሙ፡ ደርከዋ፡ .... Hez. 27, 24.

ትግብርት፡ (et ተግብርት፡) subst. *res labore parta, proventus, fructus:* ትግብርቶሙ፡ Kuf. 11; ተግብርተ፡ vel ትግብርተ፡ እክልነ፡ Am. 8, 6; ትግብርተ፡ ንህብ፡ Prov. 6, 8; Did. 13.

ተገባሪ፡ n. ag. (III, 2) *operarius* F. N. 38. a) *agricola:* ተገባሬ፡ ምድር፡ Zach. 13, 5. b) *elaborator* seu *editor* libri, N. T. rom. f. 225, 2.

መስተገብር፡ part. (IV, 2), passim መስተጋብር፡ (IV, 3), f. ״ርት፡, 1) *laboriosus, operosus, industrius:* ንህብ፡ መስተገብርት፡ ይእቲ፡ Prov. 6, 8; Did. 13; መስተገብር፡ ውእቱ፡ ዘይትጌበር፡ ዘልፈ፡ F. M. 23, 1. 2) *operarius* a) *fabricator, opifex:* ejus parentes erant መስተገብራነ፡ ማህው፡ Sx. Hed. 21; ἐργάται in aedibus aedificandis Chr. Ta. 12; መስተጋብራነ፡ ቤተ፡ ክር״ን፡ Gad. Lal. b) *agri cultor, agricola,* Gen. 4, 2; መስተገብራነ፡ ምድር፡ Did. 13; Sx. Hed. 26; γηπόνοι Chr. ho. 12. c) *mercator, negotiator:* መስተገብራን፡ ἔμποροι Hez. 27, 18; Jes. 45, 14 vrs. alt.; 3 Reg. 10, 28 var.; Jes. 23, 2 var.; መስተጋብራን፡ 23, 8 var.

መስተገብራዊ፡ adj. rel. *laboriosus, industrius,* Phlx. 206.

ምስትግባር፡ subst. *mercatus, emporium:* ወትከውን፡ ምስትግባረ፡ ወዕሴቱ፡ ለቅዱሰ፡ እስራኤል፡ Jes. 23, 18.

ግብስስ፡ subst. sc. γύψος, *gypsum, calx:* አውዐዩ፡ አዕፅምቲሁ፡ ለንጉሥ፡ ለግብስስ፡ (v. ለግምስስ፡) εἰς κονίαν Am. 2, 1; Jes. 27, 9 var.; አምጽእ፡ ግብስሰ፡ ἄσβεστον Herm. p. 85.

ገብሰስ፡ subst. id.: ከመ፡ ገብሰስ፡ ድቁቅ፡ Jes. 27, 9 cod. Laur.

ግብሱስ፡ part. 1) *gypsatus, calce obductus,* κεκονιαμένος Matth. 23, 27; Act. 23, 3. 2) *in gypsum* vel *calcem versus* i. e. *gypsum, calx:* ከመ፡ ግብሱስ፡ (v. ግብስስት፡) ድቁቅ፡ ὡς κονίαν λεπτήν Jes. 27, 9. — *Voc. Ae.* ad Evang.: ግብሱስ፡ (v. ግብስሶ፡) ዘ፡ ፍርስ፡ ልቅልቅኒ፡ ይ፡

ገብሰሰ፡ I quadrl. (denom.) *gypso* vel *calce obducere, gypsare,* Lud.

ገበበ፡ rad., de qua vid. Ges. thes. p. 255 sub גבב n. 2.

ግብ፡ subst., m. et f., Pl. ግበብ፡ et አግባብ፡, Pl. Pl. ግበባት፡ (passim ግባባት፡ scriptum) [גַּב גב, ܓܽܘܒܳܐ, جُبٌّ جُوبَةٌ جَوْبَةٌ] 1) *fovea, scrobs,* βόθυνος Matth. 12, 11. 15, 14; βόθρος ግብ፡ ዕሙቅ፡ Prov. 22, 14; Koh. 10, 8; Sir. 12, 16; ዘከረየ፡ ግበ፡ ለቢጹ፡ ለሊሁ፡ ይወድቅ፡ ውስቴቱ፡ 27, 26; Zach. 3, 9; አግባብ፡ v. ግበብ፡ 1 Reg. 13, 6; διορύγματα Jer. 2, 34; ይድፍኑ፡ ግባባተ፡ (sic) Jsp. p. 358; ግበባት፡ ወሥጥቃታት፡ ዘሀለው፡ በምድር፡ Lud. Comm. hist. p. 499 n. 26. a) *cisterna, puteus:* φρέαρ Jer. 48, 9; λάκκος, እምግብ፡ ታሕቲት፡ Thren. 3, 54; Ps. 7, 16; አሐዱ፡ እምእላንቱ፡ ግብ፡ Gen. 37, 20; ወቀረ፡ ውስተ፡ ኰኵሕ፡ ግበበ፡ (v. አግባበ፡) ብዙኃነ፡ 2 Par. 26, 10. b) ግበ፡ (v. ዐዘቅተ፡) ዐናብስት፡ Dan. 6, 7 seq. 2) *foramen, caverna, specus, spelunca:* ግበበ፡ ምድር፡ ὀπαί Hebr. 11, 38; ግበበ፡ ኰኵሕ፡ Ob. 3; τρώγλη, እለ፡ አብያቲሆሙ፡ ውስተ፡ ግበበ፡ ኰኵሕ፡ Job 30, 6; ግበበ፡ ምድር፡ Jes. 2, 10. 19. 7, 19; ግበባት፡ Sx. Jac. 2; ግበ፡ አርዌ፡ ምድር፡ Jes. 11, 8; σπήλαιον ὑαίνης Jer. 12, 9; እምግበቢሃ፡ (ለምድር፡) ἐν τῶν σκοπιῶν αὐτῆς Jes. 41, 9. a) *foramen* vel *cavum* oculi: Zach. 14, 12; Prov. 24, 52. b) *latibulum* vel *lustrum* ferarum; ግበበ፡ አራዊት፡ Jer. 9, 11; በአ፡ ውስተ፡ ግበቢሆሙ፡ ἐν κοίταις αὐτῶν Job 38, 40; δρυμός Am. 3, 4; μάνδρα Jer. 4, 7; Ps. 9, 31. 103, 23; ግበበ፡ ዐናብስት፡ Cant. 4, 8. c) *sepulchrum:* እምነ፡ ግብ፡ ፀአቱ፡ exitus ejus e caverna sc. sepulchri, Lud. ex Enc. Masc. 19. — *Voc. Ae.:* ግብ፡ ዘ፡ ጕድጓድ።

ገቦ፡ *latus* vid. post ገብአ፡

ግብት፡ *casus subitus* et ግብታዊ፡ *subitus* vid. sub ወገበ፡

ገበታ፡ subst., Pl. ገባትው፡ [amh. ገበታ፡ „a wooden bason“ Isenb. p. 174; sec. Lud. (lex. amh. c. 88) *mensa; pelvis* lavandis manibus] 1) *sartago* vel *patella* minus profunda, in qua placentae tenuiores friguntur (מַחֲבַת): ወዲበ፡ ገባትው፡ በዘይገብሩ፡ ናእተ፡ τὰ λάγανα τὰ ἄζυμα 1 Par. 23, 29. 2) Γαββαθᾶ, nomen loci, Joh. 19, 13.

ግብነት፡, etiam ጕብነት፡ (sec. Lud. ግቢነት፡?) subst. [גְּבִינָה, ܓܒܺܝܢܬܳܐ Pl. ܓܒܺܝܢܳܬܳܐ, גּוּבְנָא, جُبْن] *lac coagulatum, caseus:* አርጋዕከኒ፡ ከመ፡ ግብነት፡ ἴσα τυρῷ Job 10, 10; Judith 10, 5 var. pro ግንባት፡; የሐልበሙ፡ ለእንስሳ፡ ወይገብር፡ ግብነተ፡ Sx. Masc. 18; Kedr f. 68 (vid. sub አንቆቅሆ፡); ጕብነት፡ ዘላህም፡ Reg. Pach. — *Voc. Ae.:* ግብነት፡ ዘ፡ ረግማ፡ አይብኒ፡ ይ፡; *aliud:* ዘ፡ ሐይብ፡ ጕሽብኒ፡ ይ፡ ዕቋንኒ፡ ይ።

ገብአ፡ I, 1 [proprie: *se recipere,* ſich zurückziehen جَبَأَ; deinde *colligere,* zuſammenziehen, جَبَا ܓܒܳܐ] Subj. ይግባእ፡ 1) *recedere, reverti, redire:* ድኅረ፡ ኀለፈ፡ ክረምት፡ ወገብአ፡ ዝናም፡ (sc. in suum locum, unde venerat) Enc. Masc. 25; ኢይገብእ፡ እንከ፡ Jer. 22, 10; Job 10, 21; Gen. 18, 10; ሑር፡ ወግባእ፡ Prov. 3, 28; Hen. 61, 5. 72, 5; Act. 18, 21; ገቢእ፡ Marc. 14, 40; ይትመየጥ፡ ለገቢእ፡ Koh. 5, 14; ብሔረ፡ ኢገቢእ፡ (regio unde non est reversio) Enc. Genb. 28; ገብአ፡ ልቡ፡ (rediit ei animus) Luc. 8, 35; Marc. 5, 15; c. c. Acc. loci: ገብአ፡ ቤቶ፡ Tob. 8, 11; Gen. 18, 33; Ex. 4, 20. 21; c. Acc. viae Gen. 33, 16; Deut. 17, 16; c. praep. loci: እመ፡ ገብአ፡ ውስተ፡ ቤቱ፡ Prov. 7, 20; Hez. 37, 14; ገቢአትከ፡ ውስተ፡ ሥጋ፡ Asc. Jes. 8, 27; Gen. 32, 2; Ex. 33, 11; Lev. 25, 41;

Num. 24, 25; Deut. 20, 5; እገብእ፡ውስተ፡ምድር፡ Job 1, 21. 34, 15; Gen. 3, 19; Kuf. 3; Ps. 103, 30; ኵሉ፡አፍላግ፡ውስተ፡ባሕር፡ይገብእ፡ማየ፡ Sir. 40, 11; Hen. 42, 2; c. ኀበ፡ Gen. 37, 29; Hebr. 11, 15; c. ለ፡ loci Hen. 89, 34; አይቴ፡ይገብኡ፡ Hen. 41, 5; c. ዲበ፡ Hen. 72, 29; c. እምነ፡ Ruth 2, 6; c. ኀበ፡ pers.: Matth. 2, 12; Gen. 8, 12. 16, 9. 18, 14; 2 Reg. 17, 3; Jer. 3, 1. 7; c. ላዕለ፡ pers. Luc. 10, 6; Deut. 28, 60; ይግብኡ፡ድኅሬሆሙ፡ Ps. 39, 20; Joh. 6, 66. 18, 6; c. ዲበ፡ rei Prov. 26, 11; 2 Petr. 2, 22; c. ውስተ፡ rei vel conditionis, ad quam quis revertitur: Act. 13, 34; ይገብእ፡ውስተ፡ኀጢአት፡ Sir. 26, 28; ገብኡ፡እምነ፡ላሕ፡ውስተ፡ፍሥሓ፡ Esth. 9, 22; *reflecti*, de finium tractu Jos. 19, 27. 29. 34. a) *recedere, desistere* a re: ገብኡ፡፩፩፡እምፍኖት፡እኩይ፡ Jer. 42, 15. 43, 7. b) *se convertere* c. ኀበ፡ 3 Reg. 2, 15; ad Deum 1 Reg. 7, 3, vel *resipiscere:* Jer. 4, 1; Clem. f. 245; ለእመ፡ተመይጡ፡ወገብኡ፡ውስተ፡ንስሓ፡ f. 247. 248. c) *recidere* in consuetudinem malam: Jer. 41, 16; Clem. f. 245. d) seq. alio verbo i. q. α) *iterum* facere alqd: ግባእ፡ስክብ፡ 1 Reg. 3, 5; ገብአ፡ወገብረ፡ 3 Reg. 13, 33; ኢይገብእ፡ይርአይ፡ Job 7, 7; ተሀንበዝ፡ገባእከ፡ 4, 5. β) *denique* vel *postremo* facere alqd: ይገብእ፡ይትኄየልከ፡ et ይገብእ፡ያሕምምከ፡ Sir. 30, 9. e) *reddi, restitui* alicui, 1 Reg. 7, 14; Gen. 42, 28. 43, 18; vel *redire* ad possessorem vel dominum pristinum (zurückfallen): ይገብእ፡ሎቱ፡ገራህቱ፡ Lev. 25, 27. 27, 24; 3 Reg. 12, 26. f) *retrahi*, ገብአት፡እዴሁ፡ኀቤሁ፡ወኮነት፡ከመ፡ቀዳሚ፡ 3 Reg. 13, 6. g) *restitui* in statum pristinum, *iterum fieri* (id quod alqd antea fuerat): Gen. 41, 13; ሐይወት፡ወገብአት፡ከመ፡ካልእታ፡ Matth. 12, 13; Ex. 4, 7; ወትገብእ፡ከዐበ፡ከመ፡ትካት፡ Jes. 23, 16. h) *reduci* vel *redigi* in statum vel conditionem. ይገብእ፡ውስተ፡ስኢል፡ [illegible] Sir. 34, 1; ገብኡ፡ይብልዑ፡እንስሳሆሙ፡ Judith 11, 12; ከመ፡ኢትግባእ፡ታስተበቍዖሙ፡ Sir. 40, 28. i) *converti* vel *transmutari* in alqd vel *fieri* alqd: መዋቅሕቲሃ፡ወልታ፡ጽኑዕ፡ይከውነከ፡ወጋጋሃ፡አልባሰ፡ክብር፡ይገብእከ፡ Sir. 6, 29; ገብኡ፡ከመ፡ዘኢተወልዱ፡ Sir. 44, 9; ደኀርት፡ይገብኡ፡ቅድመ፡ Marc. 10, 31; መዝሙረ፡ገብአኒ፡ብካይየ፡ Job 30, 31. 2) *devenire* vel *transire in* vel *ad* alqd vel alqm, a) *cedere* alicui: res domino vacua ለይግባእ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ F. N. 15; de terra expugnata Num. 21, 24. b) *incidere* in alqd, c. ውስተ፡, 4 Esr. 10, 43; 2 Reg. 16, 8. c) *se convertere* ad alqm, *se adjungere* alicui: ገብአ፡ልበሙ፡ኀበ፡አቤሴሎም፡ 2 Reg. 15, 13; ፈላሲ፡ዘገብአ፡ኀበ፡እግዚ"፡ ὁ προσκείμενος πρὸς Θεόν Jes. 56, 3. 6; 1 Reg. 29, 3; c. ውስተ፡ Jos. 23, 12 (προσθῆσθε). d) *se dedere* vel *tradere* in fidem, ditionem alcjs: ገብኡ፡ለሊሆሙ፡ኀበ፡ኢያሱስ፡ ηὐτομολήκασιν Jos. 10, 4. e) *se subjicere* vel *submittere:* ዘኢገብአ፡ታሕተ፡ዘየአክዮ፡ ἐδούλευσεν Sir. 25, 8. f) *tradi:* ገባእነ፡ውስተ፡እደ፡ጸላእትነ፡ 4 Esr. 10, 36. 4, 65; Jes. 36, 15. 37, 10; Jer. 21, 10. 26, 24. 39, 4; Luc. 24, 7; seq. ለ፡ pers. Deut. 28, 31. 32; ሀብት፡ገብኡ፡ሊተ፡እሙንቱ፡ Num. 8, 16. g) *subjici, submitti:* ገብኡ፡ታሕተ፡እደ፡ትሑት፡ Sir. 11, 6; ገባእነ፡ውስተ፡ጸጋ፡እግዚ"፡ ἐσμὲν ὑπὸ χάριν Rom. 6, 14. 15.

አግብአ፡ II, 1 1) *revertere* a) *avertere, convertere:* ከመ፡ያግብእዎሙ፡ለአሕዛብ፡ኀቤሆሙ፡ Act. 20, 30. b) *deflectere, declinare facere:* ከመ፡እንተ፡ታገብእ፡ዐይነ፡መጻልው፡ Jes. 10, 15; 4 Esr. 1, 35. c) *retro vertere:* ያገብእሙ፡ድኅሬሆሙ፡ለጠቢባን፡ Jes. 44, 25; Ps. 20, 12. 43, 12. d) *rejicere:* ያገብእ፡ድኅረ፡ዘበኑ፡ Sir. 21, 15; Ps. 49, 18. e) *retrahere* Hen. 60, 16. 2) *redire facere*, a) *reducere*, alqm vel alqd: እመ፡አእተተ፡መኑ፡ያገብእ፡ Job 9, 12; ቦኑ፡እክል፡አግብኦቶ፡ 2 Reg. 12, 23; ዕራቅየ፡አግብአኒ፡ Ruth 1, 21; ያገብእ፡ሌሊተ፡ Job 34, 25; c. Acc. seq. ውስተ፡ loci Gen. 28, 15. 48, 21; Num. 22, 23; ታገብአኒ፡ውስተ፡መሬት፡ Job 10, 9; Sir. 17, 1; Jer. 23, 3. 37, 3; አልቦ፡ዘያገብእ፡ለሰብእ፡ውስተ፡ሕዝቡ፡ συνάγων Jes. 13, 14; seq. Acc. loci: አግብእ፡ብሔሮ፡ Dan. ap. 13, 39, seq. ኀበ፡ pers.: Gen. 42, 37; ከመ፡ያግብእ፡ልበ፡አብ፡ኀበ፡ውሉድ፡ Sir. 48, 10. b) *reportare* vel *referre* alqd. ያገብኡ፡ለከሙ፡ንዋየ፡ቤተ፡እግዚ"፡እምባቢሎን፡ Jer. 34, 13; Gen. 44, 8; ርግብ፡ዘሥልሰ፡አግብአት፡ቃለ፡ለኖኅ፡ Rel. Bar. c) *remittere*, 1 Reg. 29, 4; አግብእዎ፡አስቴር፡ለገዚኡ፡ዘመጽአ፡ Esth. 4, 15. d) *restituere* alqd vel alqm in locum vel statum pristinum: አግብእ፡መጥባሕተከ፡ውስተ፡ቤቱ፡ Matth. 26, 52; 1 Par. 21, 27; አግብአ፡ውስተ፡ግብሩ፡ Kuf. 39; Gen. 40, 13: Ps. 15, 5; Enc. Ter 5 (vid. sub ሀላዌ፡); animam i. e. *recreare:* ዘያገብኣ፡ለነፍስየ፡ Thren. 1, 16; Ruth 4, 15. e) *reddere*, c. Acc. rei et ለ፡ pers., ut rem vi vel furto ablatam Deut. 28, 31; Jud. 17, 3; Lev. 5, 23; Num. 5, 7; 2 Reg. 9, 7; Tob. 2, 13; amissam Ex. 23, 4; Deut. 22, 2; pignus Ex. 22, 25; Deut. 24, 13; Hez. 18, 7; alia 2 Esr. 15, 11: በርበረ፡ማኅፈደ፡ወኢያግብአ፡ Job 20, 19; አግብአ፡ፈርዖን፡ሳሬሃ፡ለአብርሃም፡ Kuf. 13; 4 Esr. 5, 33; Apoc. 20, 13; Hen. 51, 1; Matth. 27, 3; reddere responsum Lud. Comm. hist. p. 484. α) *referre* opus imperatum, postquam perfectum est, Ex. 5, 18. β) *redire facere* possessionem ad possessorem pristinum Lev. 25, 28. 31. γ) *retribuere, referre, rependere*, c. Acc. rei et ላዕለ፡ pers. Hez. 7, 3. 4; አገብእ፡ፍኖተኪ፡ላዕለ፡ርእስኪ፡ 16, 43; 1 Reg. 25, 39; ከመ፡ያግብእ፡ላዕሌሆሙ፡ዐውየተ፡ነዳያን፡ Job 34, 28; c. Acc. et ለ፡ Gen. 50, 15; Jes. 65, 6; c. Acc. rei: እግዚ"፡ያገብእ፡ዕስየተ፡ Sir. 32, 13; እግዚ"፡ያገብእ፡ፍትሐ፡ Jes. 35, 4. δ) *reddere rationem*, seq. ሐሳበ፡ vel ቃለ፡, ut: ያገብእ፡ሐሳበ፡ለዘይኴንን፡ 1 Petr. 4, 5. በእንቲአሁ፡ Matth. 12, 36; አገብእ፡ቃለ፡በእንተ፡ኵሉ፡ዘገበርኩ፡ Genz. f. 125; etiam omisso ቃለ፡, ut: ከመ፡ያግብኡ፡ኀቤሆሙ፡ነገሥት፡ Dan. 6, 2. ε) reddere i. e. *ferre sententiam*, seq. ፍትሐ፡ Marc. 14, 64; በጽድቅ፡ያገብእ፡ፍትሐ፡ Jes. 42, 3. 4; ያገብኡ፡ሎቱ፡ፍትሐ፡ Sir. 8, 14; አግብእ፡ፍትሐ፡ለዘሩባቤል፡ Lud. ex Org. Edz. f) *reposcere*, c. Acc. rei et እምነ፡ pers., F. N. 24, 3 (vid. sub ሕጼ፡ c. 140). g) *referre* tributa, vectigalia, i. e. *pendere:* እለ፡ያገብኡ፡ጸባሕተ፡ 2 Reg. 8, 2; Gen. 47, 24 (ubi F ታጋብኡ፡ II, 3 exhibet). 26; አልብከ፡ጸባሕተ፡ወኢያገብኡ፡ለከ፡ 2 Esr. 4, 13; Rom. 13, 6. h) *redigere* α) alqd in ditionem alcjs: አግብአ፡ለፈርዖን፡ኵሎ፡ምድሮሙ፡ Gen. 47, 20. β) alqm i. e. *adigere*, seq. Subj. ፍቅረ፡ክርስቶስ፡ያገብአነ፡ (Platt ያጌብረነ፡) ናጥብዕ፡ 2 Cor. 5, 13. i) *transmutare* alqd in alqd (vid. ገብአ፡ n. 1, i): ትፍሥሕትክሙ፡ውስተ፡ትካዝ፡አግብእዎ፡ Jac. 4, 9. 3) facere ut alqd veniat ad alqm i. e. *tradere:* አግብኡ፡ቀርኖሙ፡ለባዕድ፡ወክብሮሙኒ፡ለካልእ፡ Sir. 49, 5; 1 Reg. 18, 8; seq. ቅድመ፡ [illegible] Jud. 11, 9, vel ውስተ፡እደ፡ Matth. 26, 45; 1 Reg. 23, 4; Deut. 3, 2. 3; Dan. 1, 2; Jes. 19, 4. 51, 23; Jer. 39, 3; Hen. 95, 3; vel seq. ውስተ፡, ut: አግብእሙ፡ውስተ፡ኲናት፡ Jer. 15, 9. a) urbem hosti Judith 7, 13. 26, 10, 12; vel *dedere* alqm captivum: ያገብኡ፡ርእሶሙ፡ኀቤከ፡ Judith 2, 10. b) *dedere:* እለ፡አግብኡ፡ነፍሶሙ፡ለከ፡ Lit. Jol.

c) *prodere* Prov. 28, 21; Matth. 10, 4. 26, 21. 27, 3. d) *subjicere*, seq. Acc. et ታሕተ፡ Ps. 109, 2. e) *permittere* res suas alicui, 1 Petr. 2, 23.

ተገብአ፡ III, 1 *in unum redire, iterum cogi* vel *colligi*, de rebus quae post separationem in pristinum statum redeunt: ማይ፡እምከመ፡ተክዕወ፡ኢይትገባእ፡ (v. “ጋባእ፡)እንከ፡ 2 Reg. 14, 14; ይትገባእ፡ (v. “ጋባእ፡) ማይ፡ዲበ፡ግብጽ፡ Ex. 14, 26; ይትነፈቅ፡እስራኤል፡ወኢይትገባእ፡እንከ፡ 1 Reg. 15, 29 (var. pro “ጋባእ፡).

ተጋብአ፡ III, 3 *se contrahere* vel *contrahi* i. e. a) *coire, claudi*, de rebus apertis: ትትጋባእኑ፡መሥገርት፡ Am. 3, 5; አብቂዎ፡አፉየ፡ኢተጋብአ፡እንከ፡ Hez. 33, 22; 4 Esr. 14, 44 (ubi Laur., Ludolfum secutus, male *desistere* interpretatus est); Org. 2; de rebus separatis 1 Reg. 15, 29. b) *confluere*, de fluidis, Gen. 1, 9; Hen. 18, 10; Ex. 14, 26 var. c) *comprehendi:* ዐነስኪዮ፡እንዘ፡ኢይትጋባእ፡ Lit. 171, 1; Org. 1; d) *cogi, colligi*, de inanimatis Jes. 33, 4; ወተጋብኡ፡፬ሙስናት፡ዘውእቶሙ፡ቀትል፡ወዋዕይ፡ወፀብእ፡ወረኃብ፡ (*concurrere*) Jsp. p. 356; de ovibus Jes. 60, 7; de exercitu 1 Reg. 17, 1. 28, 1; de hominibus Matth. 25, 32; Hen. 27, 2. e) *se congregare, congregari, convenire*, Gen. 29, 3. 49, 2; Jud. 16, 23; 1 Reg. 25, 1; Jes. 35, 10; ተጋብኡ፡ኵሎሙ፡አሕዛብ፡ኅቡረ፡ 43, 9. 45, 20. 49, 18. 60, 4; ህየ፡ይትጋብኡ፡አንስርት፡ Matth. 24, 28. 26, 57. 28, 12; Marc. 2, 2; Luc. 22, 66; Act. 13, 44; Hen. 56, 5; al. creberrime; ተጋብኦት፡ *congregatio, conventus*, Lit. Epiph.; c. ውስተ፡ loci Jer. 3, 17; 1 Reg. 7, 6; Matth. 26, 3 vel rei Apoc. 19, 17; c. ዲበ፡ Hen. 22, 3; c. ላዕለ፡ vel ኀበ፡ pers. Judith 7, 23; ተጋብኡ፡ኀቤሁ፡ 2 Esr. 10, 1. 18, 13; 1 Par. 11, 1; Ex. 32, 26; Matth. 13, 2. 22, 34; c. ምስለ፡ Ps. 2, 2; Matth. 12, 30 rom.; Apoc. 19, 19 al. f) *se recipere* (e medio tolli) Hen. 81, 9. g) in arithmetica: *colligi in unam summam*, ut: ዘተጋብአ፡ i. e. *summa* Abush. 11 seq. — (Rom. 13, 6 rom. pro ተጋብኡ፡ legendum est ታገብኡ፡, neque est quod cum Lud. significationem stirpis III, 3 transitivam statuamus).

አስተጋብአ፡ IV, 3 rarius **አስተግብአ፡** et **አስተገብአ፡** III, 1 (Num. 21, 32; Jud. 1, 8 var.; 1 Reg. 30, 8 var.; Act. 28, 17 rom.) 1) *ad se recipere*, i. e. a) *contrahere*, ut alas: ያስተጋብኡ፡ክነፊሆሙ፡ Hez. 1, 24; manus: ታስተጋብእ፡እዴከ፡ዲበ፡እንግድዓከ፡ Prov. 6, 10. 24, 48. b) *ad se rapere* vel *traducere:* መሬዕየከ፡አስተጋብአ፡ Kuf. 35. c) *apud se recipere*, tutelae causa: Deut. 22, 2; ኢይሌብዉ፡ለምንት፡አስተጋብኦ፡እግዚ“፡ ἠσφαλίσατο αὐτόν Sap. 4, 17. d) *recuperare* amissa 1 Reg. 7, 14. 30, 8. 19; 4 Reg. 14, 22. 2) facere ut res se contrahant, coeant, redeant in pristinum statum, a) *iterum confluere facere* aquas (antea diremtas), Ex. 15, 19. b) *adjungere* rem rei: አስተጋብኦሙ ለአዕፅምት፡ውስተ፡መለያልዩ፡ዘዚአሆሙ፡ Hez. 37, 7. c) *claudere*, ut structuram aedificii Gen. 6, 16; agmen Jes. 52, 12. 3) *comprehendere: complecti:* አስተጋብእ፡ሥጋየ፡በስነንየ፡ Job 13, 14; ያስተጋብእ፡አባግዒሁ፡በመዝራዕቱ፡ Jes. 40, 11; Deut. 32, 11; trsl.: ኢያስተጋብኡ፡ውስተ፡ኅሊናሆሙ፡ፍካሬሁ፡ለዝ፡ Sap. 4, 15. 4) a) *cogere, colligere* copias, exercitum: 1 Reg. 17, 1. 28, 4; homines, populos Joel 4, 2; Jes. 11, 12. 27, 12. 43, 5. 60, 22. 66, 18; Jer. 23, 3. 37, 21; Deut. 30, 3; Ps. 106, 2; Sir. 33, 13; Matth. 22, 10; al.; አስተጋብኦሙ፡ውስተ፡እዴ፡ኵናት፡ Jer. 18, 21: bestias: አስተጋብእ፡እንስሳሁ፡ውስተ፡አብያት፡ Ex. 9, 20; Jes. 34, 16. b) *congregare*, 1 Par. 28, 1; Esth. 4, 16; Ex. 3, 16; Num. 21, 16; 1 Reg. 14, 52. 22, 2; 2 Reg. 12, 28; Hen. 22, 3. 91, 1; Matth. 2, 4. 27, 27; Joh. 11, 47; Act. 14, 27; al. crebro. c) *colligere, congerere*, Koh. 2, 9. 25; ለአስተጋብአ፡እብን፡ Koh. 3, 5; spicas Ruth 2, 8. 17; fruges, fructus Kuf. 3; Jes. 17, 5. 29, 1. 62, 9; Jer. 47, 10; Ex. 23, 10; Lev. 23, 39; commeatum Kuf. 40; Gen. 6, 21. 41, 48; frusta, fragmenta Joh. 6, 12; spolia Deut. 13, 17; stipulas Ex. 5, 7; sarmenta Joh. 15, 6; ligna Jer. 7, 18; locustas Jes. 33, 4; aquas Ps. 32, 7; pecuniam, opes 4 Reg. 22, 4; Job 27, 16; Prov. 13, 11; አስተጋብአ፡ንዋየ፡ብዙኀ፡ Sx. Sen. 13, al.; res suas Luc. 15, 13; trsl.: አስተጋብአ፡ኅሊናሁ፡ collegit animum suum, Lud. ex Hom. Jac. Sar. d) conjungere vel *simul obtinere* plures res: Hyrcanus አስተጋብአ፡ሢመተ፡ክህነት፡ወመንግሥት፡ Jsp. p. 300. e) *cumulare*, Ruth 2, 14. f) *breviter complecti* vel *colligere* orationem (zuſammenfaſſen) Phlx. 4 (vid. sub ክፍል፡ c. 878.). g) in arithmetica: *addere* numerum numero, c. Acc. et ኀበ፡, vel c. Acc. utriusque numeri (*consummare*), Abush. 11. h) *compilare* librum: F. M. 1, 2 (vid. sub ክፍል፡); አስተጋብአ፡አሐተኔ፡ (sc. in unum librum) ምግባረ፡ጻድቃን፡ Enc. Teq. 25. 5) *in suam ditionem redigere, expugnare, capere*, Num. 21, 32; Deut. 3, 4; Jud. 1, 8. 12. 13; 2 Reg. 5, 7; 1 Par. 11, 8; Jes. 10, 14. 20, 1. 36, 1; Jer. 28, 31; Judith 1, 14. 10, 13; trsl.: *suum facere, lucrifacere* alqm, κερδαίνειν 1 Cor. 9, 19 seq.

ጉቡእ፡ (passim **ጕቡእ፡**) part. 1) *comprehensus*, ጉቡእ፡በእድ፡ vel ጉቡአ፡እድ፡ πρόχειρος *promtus* Prov. 11, 4. 2) *congregatus*, Deut. 33, 21; ኵሉ፡እስራኤል፡ምስሌሁ፡ጉቡአን፡ 2 Par. 7, 8; እለ፡ጉቡአን፡ውስተ፡ኢየሩሳሌም፡ 12, 5; ወኵሉ፡ደቂቅየ፡ጉቡአን፡ህየ፡ውስተ፡ግብር፡ 2 Esr. 15, 16; Hen. 13, 9; Matth. 18, 20. 22, 41. 27, 17; Joh. 20, 19; Act. 4, 31. 20, 8; ኵልክሙ፡ለእለ፡ጉቡአን፡ዮም፡ውስተ፡ቤተ፡ክር“ን፡ይረሲክሙ፡ድልዋነ፡ለመንግሥቱ፡ Mavâs. n. 15.

ግብአት፡ n. act., f. et m., 1) *reditus, reditio, reversio:* ሑረት፡ወግብአት፡ Zach. 7, 14; ግብአትከ፡ውስተ፡ርስትከ፡ Clem. f. 7; Hen. 41, 5; Jsp. p. 319; ዜና፡ግብአቱ፡ለአግሪጳስ፡ኀበ፡ሮሜ፡ p. 346; በግብአቱ፡ ἐν τῷ ἀνακάμπτειν αὐτόν 2 Reg. 8, 13; in Acc. temporis: ግብአትየ፡ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με Luc. 10, 35. 2) *conversio* peccatoris, Kedr f. 33. 83; Lud. e Vit. Pach. 3) *proditio:* በእንተ፡ግብአቱ፡ለክርስቶስ፡ Matth. 26, 47 in tit.; Org. 5.

ገባኢ፡ n. ag., Pl. **ገባእት፡** *mercenarius, operarius mercede conductus* (vid. ግብአ፡ n. 2), μισθωτός Job 7, 2; Judith 6, 2. 5; Ex. 12, 45. 22, 14; Lev. 25, 6. 40. 50. 53; ገባኢ፡ዘይጸሙ፡በተግብሮታ፡ለምድር፡ ἐργάτης μόχθων Sap. 17, 16; Matth. 10, 10 rom.; ገባእት፡ Lev. 22, 10; Matth. 20, 1.

ጉባኤ፡ (passim **ጕባኤ፡**) subst., m. et f., Pl. **ጉባኤያት፡**, 1) *collectio*, frugum Ex. 23, 16; canonum ጉባኤ፡ቀኖናት፡ F. M. 1, 2; (ጉባኤ፡ነቢያት፡ d'Abbadie Catal. p. 65). 2) *confluvium* Kuf. p. 7 ann. 8 et 9. 3) *congregatio:* በመክነ፡ጉባኤያት፡ (sc. populi) ዘከመ፡መራሕብት፡ወምሥያጣት፡ F. N. 40. a) *caterva, multitudo, turba:* ተጋብኡ፡ላዕሌሆሙ፡እምርም፡ጉባኤ፡ብዙኅ፡ Jsp. p. 375; ጉባኤ፡ዐርየ፡ዝኑ፡ (o Michael!) Enc. Nah. 12; ጉባኤ፡ሐራ፡ Org. b) *concilium, synodus*, Syn. creberrime; F. N.; ጉባኤ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡

Can. Ap. 27; **ገብረ፡ ጉባኤ፡** Clem. f. 185; Dioscurus Alx. **ጸሐፈ፡ መጽሐፈ፡ ጉባኤ፡** (epistolam synodicam) ad Severum Sx. Teq. 17. c) *coetus:* **ቤተ፡ ክርስቲያን፡ እንተ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ ጉባኤ፡ ዘሐዋርያት፡** Lit. 163, 4; **ቤተ፡ ክር"ን፡ አሐቲ፡ ጉባኤ፡ እንተ፡ ሐዋርያት፡** Org. 1.

ጉባኤያዊ፡ adj. rel. *ad concilium pertinens, synodicus:* **አበዊነ፡ መምህራነ፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ ሊቃውንት፡ ጉባኤያውያን፡** Sx. Ter. 10.

ምግባእ፡ subst. 1) *locus quo quis se convertit* vel *recipit, refugium, receptus,* ἐπιστροφή, ἀποστροφή: **ኀቤየ፡ ምግባኢሁ፡** Cant. 7, 11; Gen. 3, 16. 4, 7; Kuf. 3; 1 Petr. 2, 4; Hen. 65, 11. 2) *reditus:* **እስመ፡ አልቦ፡ ምግባእ፡** Sir. 22, 11; **ውስተ፡ ምድር፡ ምግባኢሆሙ፡** 16, 30. 41, 10; **ምግባኡ፡** Hen. 72, 35; **ሎቱ፡ (ለሞት፡) ተፈጠርነ፡ ወኀቤሁ፡ ምግባኢነ፡** Jsp. p. 382; **የሐውር፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ እንተ፡ አልቦቲ፡ ምግባእ፡ ለዓለም፡** Genz. f. 119.

ምጉባእ፡ subst., Pl. **ምጉባኣት፡** *locus quo aquae confluunt, confluvium,* Kuf. p. 7.

አግባኢ፡ n. ag., Pl. **አግባእያን፡** *traditor, proditor,* Act. 7, 52 rom.

አስተጋባኢ፡ n. ag., sec. Lud. **አስተጋብኢ፡**, 1) *compilator* libri: **ይቤ፡ አስተጋባኤ፡ መጽሐፍ፡** Fal. f. 42. 2) „*convocans:* **መስተጋብኤ፡ መናፍስት፡** convocans spiritus (magus, ut videtur“) Lud. e Syn.

እስትጉቡእ፡ part. pass. (a IV, 3) 1) *collectus, congregatus,* Lud. Comm. hist. p. 484; **እስትጉቡእ፡ ዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ እመጻሕፍት፡ አምላካውያት፡ ወቀኖናት፡** F. N. in Prolg.; congregatus Chr. ho. 32; Kuf. p. 6 ann. 11; Hen. 46, 8 var. 2) *communis:* **ወእምዝ፡ አትለወ፡ በዝንቱ፡ ከመ፡ ተግሣጽ፡ እስትጉቡእ፡** ἐπήγαγεν ὡς κοινὴν παραίνεσιν (καὶ οὐχ ὡς πρὸς αὐτοὺς ἀποτεινόμενος) Chr. ho. 33; **ወዝንቱ፡ ውእቱ፡ ዘእስትጉቡእ፡ ለኵሉ፡** ὅπερ ἦν κοινὸν ἁπάντων Chr. Ta. 34.

ምስትጉቡእ፡ 1) part. *congregatus:* **ምስትጉቡኣት፡ አእላፍ፡ እምነ፡ መላእክት፡** Chr. ho. 32; Hen. 46, 8 var. 2) subst. a) *locus congregationis, conventus:* **ቤተ፡ ምስትጉቡእ፡ ዚአሁ፡** Hen. 53, 6. 46, 8. b) *spatium contractum* vel *angustius:* non est in divinitate **ምስፋሕ፡ ወምስትጉቡእ፡** Lud. e Mss. Colb.

ምስትጉባእ፡ vel **ምስትጉባኤ፡** subst. 1) *congregatio,* Kuf. p. 6. 2) *contractio, spatium contractum,* Lit. 171, 2; **ምስትጉባኤ፡** M. M. f. 389 (vid. sub **ምስትስፋሕ፡** c. 401).

መስተጋብእ፡ vel **መስተጋብኢ፡** part. (c. term. adj.) 1) *collectas* vel *conjunctas continens* res varias: hic liber **መስተጋብእ፡ ጸታ፡ ተግሣጻት፡ ውእቱ፡** Fal. in Proleg.; **አክርሥ፡ መስተጋብኢተ፡ ኵሉ፡ ርስሐተ፡ ኀጢአት፡** Genz. f. 27. 2) *colligens, congregans,* Lud. e Syn.

ገቦ፡ subst., m. et f., Pl. **ገበዋት፡** [radix et formatio haud satis liquent (quamquam similis videtur formationi vocis **ቀሮ፡**); respondent جَنْبٌ جَانِبٌ ,ـُمَـ] *latus,* a) corporis animantium, *costae,* πλευρόν, **ትሰክብ፡ በገቦከ፡ ዘፀጋም፡** Hez. 4, 4; **ሰላም፡ ለገቦኪ፡ መንገለ፡ ለፌ፡ ወለፌ፡** I Sal. Mar. 26; **ይትዐጸፍ፡ ርትዐ፡ ውስተ፡ ገቦሁ፡** τὰς πλευράς Jes. 11, 5; **ገቦከ፡** πλευραί Prov. 22, 27; **ለገብር፡ እኩይ፡ ሥትሮ፡ ገበዋቲሁ፡** πλευρὰν Sir. 42, 5; **ገበዋቲከ፡** αἱ πλευραί σου Judith 6, 6; Num. 33, 55; μετάφρενα Ps. 90, 4; latera avis Deut. 32, 11; *costae:* **እስከ፡ ተሰብሩ፡ ገበዋቲሁ፡** Sx. Mij. 12 (vid. sub **ድቡስ፡**); Dan. 7, 5 var. α) **ዐፅመ፡ ገቦ፡**, *costa* Gen. 2, 21; **አዕጽምተ፡ ገበዋት፡** Sir. 30, 12; Job 40, 13 (var.: **አዕፅምተ፡ ገቦ፡**); **፫ ዐጽመ፡ ገበዋት፡** (v. **፫ ገበዋት፡**) Dan. 7, 5. β) *lumbi:* **ውስተ፡ ገቦሁ፡** μηρός Apoc. 19, 16; **ወልድከ፡ ዘወፅአ፡ እምነ፡ ገበዋቲከ፡** πλευραί 3 Reg. 8, 19. b) cujusvis rei extensae, (*pars*); Gen. 6, 16; Ex. 25, 32. 26, 7. 32, 15; 1 Reg. 23. 26; Hez. 41, 6; **ውስተ፡ ፬ ገበዋቲሆሙ፡** Hez. 1, 8. 17; Apoc. 4, 6; **በገቦ፡ መስዕ፡** Ps. 47, 2. α) trsl. ad *latera* cognationis vel generum: **አዝማድ፡ እለ፡ እምገበዋት፡** (Seitenverwandte) F. N. 24, 2. β) **ገቦ፡ ሐመር፡ ዘድኅር፡** *puppis* Act. 27, 41 Platt. c) In st. c. usitatur ad significandas voces *juxta, prope, a latere* vel *parte* alcjs, sc. α) in Acc., ut: **ገቦሃ፡ ለቤጤልዋ፡** πλησίον β. Judith 7, 3; **ገዳም፡ ዘገቦ፡ ዶታይም፡** 4, 6; **ዘገቦ፡ ኩሉ፡** 7, 18. β) praemissis praepositionibus: **መንገለ፡ ገቦሆሙ፡** Ruth 2, 14; **በገቦሆሙ፡** ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν 2 Esr. 13; **እንተ፡ ትነብር፡ በገቦሁ፡** 2 Esr. 12, 5; 1 Reg. 6, 8. 20. 25; Lev. 1, 11; **ኖመት፡ በገቦሁ፡** Sx. Sen. 30. — *Voc. Ae.:* **ገቦ፡ ዘ፡ ጎድን፡** (v. **ጐድን፡**).

ገበዝ፡ subst. 1) *ripa* fluminis: **ተቀበሎ፡ ዲበ፡ ገበዘ፡ ተከዚ፡** Ex. 7, 15 (at vid. annotationem ad hunc locum). — *Voc. Ae.:* **ገበዝ፡ ዘ፡ ዳር፡** 2) *custos, tutor, -rix, praefectus, -a,* ut videtur (sec. Lud. in lex. amh. c. 88 et d'Abbadie Catal. p. 109 annot. 1). a) est epitheton ecclesiae cathedralis Axumiticae: **እምነ፡** (mater nostra) **ጽዮን፡ ገበዘ፡ አክሱም፡** Chr. Ax. f. 89 (vid. Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 72; d'Abbadie Cat. p. 109); Libanus S. dixit **ለጳጳስ፡ ኢይደልወከ፡ ትንሣእ፡ ሐልያነ፡ ወበእንተዝ፡ ሰደድዎ፡ እምሀገር፡ እለ፡ ገበዘ፡ አክሱም፡** Mavâs n. 31; **ይቤልዎ፡ ቀስ፡ ወመኳንንት፡ ለብፁዕ፡ ሊባኖስ፡ ታመትርኑ፡ ዕጣነ፡ ለገበዝ፡ ወታኅድገነ፡ ኪያነ፡** ibid.; **ቦአ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ክር"ናት፡ ቅድስት፡ ዘገበዘ፡ አክሱም፡** Sx. Genb. 11. b) nomine **ቀይሰ፡ ገበዝ፡** vel **ገበዝ፡** insignitur *praepositus quidam ecclesiasticus* (de cujus munere vid., quae Lud. lex. amh. c. 34 et 88, d'Abbadie l. c. notaverint): **ቀይሰ፡ ገበዝ፡** Chr. Ax. f. 89; F. M. 17, 6 (vid. sub **ቀይስ፡** c. 433); sacerdos qui secundam uxorem duxit, **ኢይትለአክ፡ ከመ፡ ካህናት፡ ወኢይኩን፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ወኢይቀድስ፡ ከመ፡ ገበዝ፡** Kedr f. 88. [Quae significationes si probantur, radici **ገበዘ፡** vis *circumdandi, cingendi, tuendi* attribuenda videtur].

ጉብጉብ፡, **ጉብገብ፡**, **ገብገብ፡**, **ግብጋብ፡** subst., id quod Romanis vocatur *atrium, vestibulum tentorii,* seu ea aedium vel tentorii pars, ubi petentes et salutantes admittuntur, conventus habentur, al.: **ወወዕአ፡ ውስተ፡ ጉብጉብ፡** (v. **ግብጋብ፡**) εἰς τὸ προσκήνιον Judith 10, 22; **አዘዘ፡ ይስድዋ፡** (sc. feminam) **ኀበ፡ ገብገብ፡ ወይምትርዋ፡ ክሳዳ፡** Sx. Tachs. 6 (at in Enc. **ጉባኤ፡**). — *Voc. Ae.:* **ጉብገብ፡ ዘ፡ ሸንጎ**።

ጉብጥ፡, **ግብጥ፡**, **ገብጥ፡** subst. (m.) [quod dubium utrum ad حَبَطٌ *dolor in ventre* cameli (a حبط **ሐበጠ፡** *tumere*) an ad قَبْضٌ *contractio, constrictio* intestinorum referendum sit] *vermina, tormina ventris:* **ገብጥ፡** v. **ጉብጥ፡** v. **ግብጥ፡** πόνος χολέρας Sir. 34, 20; **ያበዝኆ፡ ለጉብጥ፡ ሥሥዐት፡** ἕως χολέρας Sir. 37, 30. — Lud. interpretatur: „ventris tormina quae ex flatulentis cibis aliisque causis oriuntur". — *Voc. Ac.:* ገበጥ፡ዘ፡ጐፀታ።

ገበጥበጥ፡ vel **ግብጥበጥ፡** subst., ut videtur i. q. ግብጥ፡, Kuf. p. 84 (quamquam Vers. Lat. habet *clades*) inter alia malorum et morborum nomina.

ገበጣ፡ subst. *ludus alcae* vel *calculorum*, ut videtur: F. M. 32, 7 (vid. sub ሰንጠረጅ፡ c. 374). — In lexicis amh. non occurrit, at sec. Harris II. p. 192 ludus ገበጣ፡ etiamnunc Abyssinis in usu est.

ገተተ፡ rad., quam illustraverim verbo حَتَّا et حَتَّى *consuit, contorsit* (sicut ጐጠጠ፡ verbo قَتَّ).

ግቱት፡ part. *sartus, resartus,* de calceis, καταπεπελματωμένος Jos. 9, 3 (Lud.: *sparteus*).

ግቱት፡ subst. sine dubio proprie *sartura*, deinde *vas resartum* vel *consarcinatum* i. e. *vile, inutile:* ወኮነ፡ከመ፡ግቱት፡በውስተ፡አሕዛብ፡ σκεῦος ἄχρηστον Hos. 8, 8; ግቱት፡ዘ ለምንትኒ፡ኢይበቍዕ፡ σκεῦος οὗ οὐκ ἔστι χρεία αὐτοῦ Jer. 22, 28. — *Voc. Ac.:* ግቱት፡ዘ፡ግትቻ። — (Lud.: *canistrum sparteum, sporta*, i. q. ገሐፍት፡, quam interpretationem firmare licuerit collato حَتِيّ).

ጌና፡ n. prgr. i. e. γέννα, *nativitas* Christi, deinde *parasceue festi natalitii* (𝔚𝔢𝔦𝔥𝔫𝔞𝔠𝔥𝔱): ኢይግበሩ፡ግብረ፡በዕለተ፡ጌና፡ልደተ፡ክርስቶስ፡ Const. Ap. 66 (67); እንተ፡በኵሉ፡ክብርት፡ጌና፡ዘይእቲ፡ልደቱ፡በሥጋሁ፡ለእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ Cyr. f. 131; homilia Procli Cyziceni habita est በበዓለ፡ጌና፡ Cyr. f. 119; in tit. Luc. 1, 26. 57. 2, 21 rom.; ሰላም፡ለበዓለ፡ጌና፡ለዘኢኮነ፡ንትጋ፧እምልደተ፡ክርስቶስ፡ሰዓተ፡ጽጋ፧ (cui non est intervallum a festo nativitatis) Enc. Tachs. 28 (at Tachs. 29 በዓለ፡ልደት፡); Cod. Mus. Brit. XXIX, 1 n. 26 (ubi በዓለ፡ጌና፡ a በዓለ፡ልደት፡ n. 27 distinguitur); Deg.; ጾመ፡፵ቅድስት፡, ጾመ፡ሐዋርያት፡, ጾመ፡ስብከተ፡ጌና፡ memorantur in Gad. T. H.; de ጾመ፡ስብከተ፡ጌና፡ (jejunio adventus) vid. Scaliger p. 677. 703; በዛቲ፡ዕለት፡ (sc. XIX° mensis ኅዳር፡) ጥንተ፡ጾመ፡ስብከተ፡ጌና፡ልደቱ፡ለእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡በኀበ፡ኵሉ፡ክርስቶሳውያን፡ Sx. Hed. 19.

ገንሐ፡ I, 1 [تَجَنَّحَ, جَنْجَحَ?] 1) *superbum et vehementem se praebere,* vid. ግናሕ፡ 2) *imperiose objurgare, acriter increpare:* ገሠጾ፡እግዚ"፡(ለዳዊት፡ 2 Reg. 12) በቃለ፡ነቢይ፡እንዘ፡ይገንሕ፡ M. M. f. 283; Christus in extremo judicio ይገንሖሙ፡ለኃጥአን፡በቃለ፡ስከየት፡ Lit. Jac. Sar.

ግናሕ፡ subst. 1) *vehementia et superbia, verba imperiosa:* በትዕቢተ፡ፀር፡ወበግናሕ፡ ἀπονοίαις βαρβαρικαῖς οὐ μετρίως κατασεσοβημένος Cyr. ad Th. f. 7; እስመ፡ውእቱ፡አኮ፡ዘይትናገረከሙ፡በቃለ፡ግናሕ፡ከመ፡መኰንን፡ወከመ፡ሊቀ፡ዐቢይ፡ οὐκ ἐξ αὐθεντίας ταῦτα λέγων οὐδὲ ὡς ἐν τάξει ἄρχων Chr. Ta. 4. 2) *increpatio imperiosa, objurgatio vehementior:* Galatae ኮኑ፡ድንዙዛነ፡እንዘ፡ይትሜከሑ፡ወይለምዎ፡(ለጳውሎስ፡)ከመ፡ይትናገሮሙ፡በቃለ፡ግናሕ፡ዘያሐምም፡ ὅθεν αὐτοῖς ἔδει πληκτικωτέρου λόγου Chr. ho. 21; ነገርነ፡በቃለ፡ግናሕ፡ σφοδρότερον διελέχθημεν Chr. Ta. 4. — *Voc. Ac.:* ገንሐ፡ጐሕናት፡ (sic, vid. sub ገሀነ፡) አግናሒነ፡እሉ፡ኵሉ፡ልዕልና፡ቃል፡

አግናሕ፡ ut videtur Pl. vocis ግንሕ፡ vel ገንሕ፡ *increpatio vehemens* vel *imperiosa:* (Cyrillus Joannem Antiochenum compellat) ወይእዜኒ፡ኀቤከ፡ነገርየ፡ዘልዑል፡ቃሌዕል፡አግናሒነ፡ላዕሌነ፡ዘላዕለ፡ኵሉ፡ τὸν ὑψηλὴν κατὰ πάντων αἴροντα ὀφρύν Cyr. ho. f. 110.

ጉንባሕ፡ subst. incertae significationis, quod Lud. cum جُنْبُجٌ *crassus, longus, altus* composuit. Non reperitur nisi compositum, sc. አበጕንባሕ፡ vel አበጉንባሕ፡ (pro አበ፡ጉንባሕ፡) vel ያፌ፡ጉንባሕ፡, quo nomine appellatur avis quaedam Abyssinica grandis, sc. *bucerus Abyssinicus* (𝔡𝔢𝔯 𝔞𝔟𝔶ſſ𝔦𝔫𝔦ſ𝔠𝔥𝔢 ℌ𝔬𝔯𝔫𝔳𝔬𝔤𝔢𝔩), amharice እርኩም፡ vel ሕርኩም፡; de hac ave vid. (non tam Ludolfi Comm. hist. p. 161 qui eam *Casuarium* interpretatur, quam) Bruce III p. 102; V p. 172—175 ubi ejus descriptio et effigies exhibetur; p. 291; Harris I 256. 329 (ubi ejus nomen Tigrensis አበ፡ጎምበ፡ a ጎምበ፡ *urceus* repetitur); II. 93; 𝔄𝔫𝔥. p. 44. — Ejus nomen legitur: Deut. 14, 18 ubi Gr. πελεκάν (*pelecanus*, aliâs አድገ፡መሬብ፡) habet; et Fal. f. 17 ubi ያፌ፡ጉንባሕ፡ prudentiâ (ጥበብ፡), leo robore (ኀይል፡) insignis dicitur.

ግንባት፡ subst. *uter coriaceus* [جُبٌّ جُنْبُجَةٌ? amh. ጎምበ፡?]: ወወሀባ፡ለወለታ፡ትጼር፡ግንባተ፡ወይን፡ ἀσκοπυτίνην οἴνου Judith 10, 5 (v. ግብንታ፡ወወይን፡).

ግንቦት፡ nomen mensis Abyssinorum noni, qui XXVI° Aprilis sec. Cal. Jul., VIII° Maji sec. Cal. Greg. incipit et mensi Coptorum ⲠⲀϪⲰⲚ respondet.

ገንታ፡ subst., *buccina minor* (quam ቀንድ፡ i. e. ቀርን፡): ዐቀዱሙ፡ምስለ፡ገንታ፡ወግርጣጥ፡በከበሮ፡ወጸናጽል፡ Chron. Ax. f. 94. — *Voc. Ac.:* ቀርን፡ገንታ፡ዘ፡ነጋሪት፡ — De ገንታ፡ vid. Description de l'Egypte, éd. II, t. XIII p. 542.

ገነት፡ subst., plerumque f., Pl. ገናታት፡ [جَنَّاتٌ جِنَانٌ جَنَّةٌ] *hortus*, παράδεισος Koh. 2, 4; Jes. 1, 30; Sir. 24, 30; ገነት፡አቅማሕ፡ Dan. ap. 1, 7 seq.; κῆπος ገነት፡ዕፅውት፡ Cant. 4, 12. 16. 6, 2; ገነት፡ርውይት፡ Jes. 58, 11. 61, 11; Sir. 24, 31; Joh. 19, 41. 18, 1. 26; ገነት፡ጽጌ፡ Enc. Teq. 4; ዐቃቤ፡ገነት፡ κηπουρός *hortulanus* Joh. 20, 15; Pl. ገናታት፡ Jsp. p. 323. In specie a) hortus ille in regione Eden a Deo plantatus: Gen. 2, 8 seq.; 4 Esr. 1, 7; ገነት፡ትድላ፡ Gen. 3, 23; ገነት፡ትፍሥሕት፡ 3, 24; ገነት፡እግዚ"፡ Gen. 13, 10; Jes. 51, 3; Hez. 31, 8; Sir. 40, 17; Apoc. 2, 7; ገነት፡ጽድቅ፡ Hen. 32, 3; ገነት፡ጻድቃን፡ 60, 23; ምድረ፡ገነት፡ *terram paradisiacam* Aethiopum nonnulli vocant patriam suam, Th. P. b) sedes beatorum (*paradisus*): Luc. 23, 43; 2 Cor. 12, 4; 4 Esr. 8, 62; Clem. f. 6; ገነት፡ትፍሥሕት፡ 4 Esr. 6, 1; Clem. f. 14. 92 al.; ገነት፡ትድላ፡ Lit. Chrys.; ገነት፡ሕይወት፡ Hen. 61, 12; ገነት፡ est ሰማይ፡ሣልሲት፡ ubi recipientur monachi fideles, Phlx. 8. c) ገነት፡ inscriptus est liber de rebus monasticis a Palladio conscriptus: መጽሐፈ፡ገነት፡ዘጸሐፈ፡ጳላድዮስ፡ Phlx. 43; ጸሐፈ፡ገነት፡ይቤ፡ Phlx. 16, al.

ጋኔን፡ subst. m. (quamquam አጋንንት፡ሐዳሳት፡ Act. 17, 18 rom.), Pl. አጋንንት፡ [i. q. جَانّ جِنّ] *daemon, dae-*

monion, cacodaemon (*spiritus malus*): δαίμων Luc. 8, 29; Matth. 8, 31; Apoc. 18, 2; δαιμόνιον Matth. 9, 33; Joh. 7, 20. 8, 48. 10, 20; 1 Cor. 10, 20; 1 Tim. 4, 1; Jes. 13, 21. 34, 14. 65, 3. 11; Bar. 4, 7; Ps. 95, 5. 105, 35; **ጋኔን፡እኩይ፡** Tob. 3, 8. 6, 8; **ጋኔነ፡ቀትር፡** Ps. 90, 6; Kuf. 1. 7. 10; Hen. 19, 1. 69, 12; πνεῦμα Mich. 2, 11; Jes. 37, 7; **ጋኔን፡መስሕት፡** Jes. 19, 14; Jer. 4, 11; 1 Tim. 4, 1; **እኩይ፡ጋኔን፡** Hos. 12, 1; Jud. 9, 23; **አስተዮሙ፡ጋኔነ፡ዘያደነግፃሙ፡** Jes. 29, 10; **ጋኔን፡ርኩስ፡** Apoc. 18, 2; Marc. 3, 11; **አጋንንት፡** σειρῆνες (*sirenes*) Jes. 34, 13; **አጋንንት፡ወጸዳናት፡** ὀνοκένταυροι 34, 11. a) In specie α) *diabolus*, σατανᾶς Sir. 21, 27; διάβολος Jac. 4, 7; 1 Petr. 5, 8; 1 Joh. 3, 8. 10. β) *spectrum, phantasma* **አጋንንት፡** ἰνδάλματα Jer. 27, 39; φάντασμα Marc. 6, 49. b) **ዘጋኔን፡**, Pl. **እለ፡አጋንንት፡** *daemoniacus, epilepticus:* δαιμονιζόμενος Matth. 4, 24. 8, 16. 9, 32; Luc. 8, 36; **እለ፡በሙ፡ነውረ፡ዘነገርጋር፡ወዘጋኔን፡ኢይሠየም፡ውስተ፡ቤተ፡ክር"ን፡** Clem. f. 130 (coll. f. 178: **ዘአኀዘ፡ጋኔን፡ወነገርጋር፡**); ἐπίληπτος 1 Reg. 21, 14 var.

ጋኔናዊ፡ adj. rel. *furens, maniacus*, de bestia: **እንስሳ፡ጋኔናዊ፡አው፡አብድ፡** ne vendatur, F. N. 33, 3.

ገናዊ፡ *sacerdos idolorum* vid. sub **ገነወ፡**

ጐንአ፡ *trituravit*, Lud., at vid. **ጐነኰ፡**

ጐነኰ፡ I, 1 et 2 *congerere, coacervare, aggerare:* **ወይጔንኩ፡** (v. **ወይጐንኩ፡**) **ከላስስተ፡** φέροντες δράγματα 2 Esr. 23, 15; repetitum M.M. f. 254 (**ወይጐንኩ፡**). — Lud. e Syn. affert **ወይከይዱ፡ወይነ፡ወይጐንኡ፡ከላስስተ፡** (vid. 2 Esr. 23, 15); nescio an lectio bona sit; at significatus *triturandi* ab eo nonnisi e conjectura statutus est. — *Voc. Ae.:* **አለደ፡ጐነኰ፡ወጥሐ፡ዘ፡ከመረ፡**; *aliud:* **ጐነኰ፡ዘ፡ኸመረ፡**

ተጐነኰ፡ III 2 *coacervari, aggerari:* **ተጐነኰ፡ክምረ፡ሥርናይ፡** M. M. f. 288; **ይወግርዎ፡** (sc. Jeremiam lapidibus) **እስከ፡ይትጔነኵ፡እብን፡ዲበ፡እብን፡** M. M. f. 179.

ገናዊ፡ subst., Pl. **ገነውት፡** (sec. Lud. etiam **ገኖት፡** ex 1 Reg. 5, 5), Pl. Pl. **ገነውታት፡** (Sx. Mag. 23), *sacerdos idolorum, sacrificulus:* **ገናዊ፡አማልክት፡** Const. Ap. 27; **ገነውቲ፡ለዳጎን፡** 1 Reg. 5, 5; **ገነውተ፡አማልክት፡** 3 Reg. 12, 30. 32. 13, 2; 4 Reg. 23, 8; Jer. 31, 7; Ep. Jer. 17. 27. 48. 54; Dan. ap. 13, 8 seq.; 1 Cor. 9, 13. [Etymon non liquet, sc. utrum petendum sit a جَنَا ܓܢܐ. **ገነየ፡**, an a جن **ጋኔን፡**?].

ገንዐ፡ et **ጋንዐ፡** subst. [amh. **ጋን፡**, vid. scholion ad **መስብክት፡**] *hydria* major, *cortina:* **ገንዐ፡ዐቢይ፡ዘብርት፡** et **አምሐውም፡ውስተ፡ገንዐ፡** Sx. Haml. 5. (vid. sub **ዐቃር፡**); sale impleverunt **ጼበርተ፡ዐቢየ፡**, deinde **ጋንዐ፡**, deinde **ልጕን፡** Gad. T. H.

ገነዘ፡ I, 1 [גנז *abscondidit, in thesauro reposuit;* [illegible] Pass.; جِنَازَة *funus*; de vicinis vid. Ges. thes. p. 296] Subj. **ይግንዝ፡** *linteis involvere, pollingere, condire, curare funus* sepeliendi: **ገነዞ፡** (**በድኖ፡**) **በሰንዱን፡ንጹሕ፡** Matth. 27, 59; Joh. 19, 40; **ይግንዝዎ፡** (**ለምውት፡**) **በክልኤ፡ልብስ፡** F. N. 22; 1 Reg. 19, 13. **ገነዙ፡ ለአዳም፡ ሴት፡ ወአንበሮ፡ ውስተ፡ ታቦት፡** Clem. f. 11; **ግንዝ፡ሥጋየ፡** f. 21; **ኢትግንዝዎ፡ሕያው፡ ውእቱ፡** Rel. Bar.; Abush. 47; **ከመ፡ይግንዝዎ፡** Sx. Masc. 22; **ገነዞ፡**(**ለሴት፡**)**ሄኖስ፡ወልዱ፡በከርቤ፡ወበዓልው፡ወአንበሮ፡ውስተ፡በአተ፡መዛግብት፡** Clem. f. 15; **ምስለ፡አፈዋት፡ገነዞ፡ወቀበረ፡በድኖ፡** Enc. Nah. 1.

አግነዘ፡ II, 1 *linteis involvendum* vel *pollingendum curare* mortuum ad sepeliendum: diaconus **ለዐሩቅ፡ኢያልብሶ፡ንዳያን፡እመ፡ይመውቱ፡ኢያግንዞ፡ወኢቀበረ፡** Apoc. Mar. Joh.

ተገንዘ፡ III, 1 *linteis involvi, pollingi, ad sepulturam praeparari*, de mortuo: **ተገንዘ፡በእደ፡መላእክት፡** Gad. Za Mich.; Cyr. f. 118; Enc. Haml. 24 (in Actis: **እምድኅረ፡አልበስዎ፡** sc. mortuum).

ግኑዝ፡ part. 1) *linteis involutus, pollinctus, ad sepeliendum praeparatus*, Joh. 11, 44; **ሶበ፡ፃወጽአ፡ግኑዝ፡እማኅደሩ፡** Genz. f. 63; 1 Reg. 19, 16 var. 2) trsl.: *involutus, reconditus:* **ከሣቴ፡ትምህርት፡ግኑዝ፡** Lud. ex Enc. Tachs. 18 (in exempl. Tub. **በኑዝ፡** sine sensu).

ግንዘት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. **ግንዘታት፡** 1) *pollinctura, involutio mortui* sepeliendi, *funus:* ταφή Koh. 6, 3; **በእንተ፡ግንዘትከ፡በእደ፡ዮሴፍ፡ወኒቆዴሞስ፡** Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; **ግንዘተ፡ሥጋኪ፡በመዋጥሐ፡ክታን፡** I Enc. Mar. 38; **ግንዘትከ፡በዕፍረት፡** Enc. Mag. 27; **ገነዘ፡ለጴጥሮስ፡ግንዘተ፡ሠናየ፡** Enc. Haml. 6; **ያሤኒ፡ግንዘተ፡ደናግል፡** Enc. Masc. 19 (in Actis hujus diei: **ገነዘ፡ሥጋሆን፡ለደናግል፡**); **ሤጠ፡ግንዘት፡** *arbitria funeris* F. N. 42, 1; **ዐራተ፡ግንዘት፡** *feretrum* F. N. 22; **መጽሐፈ፡ግንዘት፡** (*liber funerum*) inscriptus est liber ecclesiasticus, quo officia defunctorum continentur (Cod. Mus. Brit. XXVIII; Cod. Abbad. VIII. L. CCXIX; Zeitſchrift der Deutſchen morg. Geſellſchaft Bd. I, p. 35); **ዜማ፡ግንዘት፡** canendi vel recitandi modus *funebris* Genz. f. 44. 128 (vid. sub **ተባህለ፡**). 2) *apparatus ad curandum funus pertinens:* **ገነዙ፡ሥጋሁ፡ለቅዱስ፡በግንዘታት፡ሠናይ፡ወአምጽኡ፡ዕፍረተ፡ወመዝመዙ፡ቦቱ፡ሥጋሁ፡** Sx. Ter 27. a) *involucra mortui* sepeliendi vel sepulti: κενοτάφια 1 Reg. 19, 13. 16 (v. **መግነዝ፡** et **ግኑዝ፡**). b) *lectus mortui cum linteis*, quibus involutus est: **አሠረ፡ግንዘቲ፡ተኀድገ፡** Lud. ex Enc. Teq. 28; Lud. Comm. hist. p. 303 (ubi **ግንዘት፡** a **መቃብር፡** distinguitur).

ገናዚ፡ n. ag. *pollinctor, curator funerum*, Lud. sine auct.

መግነዝ፡ subst. *apparatus qui ad curandum funus pertinet*, ut *lintea, fasciae, involucra, lectus:* **አዘዘ፡እስክንድር፡ከመ፡ይግንዝዎ፡ለዳሬ፡** (Darium) **በመግነዝ፡ሠናይ፡** Jsp. p. 283; **ኀሥሡ፡መፍቅደ፡መግነዝ፡** Gad. Lal.; (mortuus inclamatur) **ኢሠነቀ፡** (II p. s. m.) **እምንዋይከ፡ዘእንበለ፡መግነዝ፡** Genz. f. 90; **ገነዝዎ፡በአልባስ፡ሠናያት፡ወገብረት፡ሎቱ፡መልዕልተ፡መግነዙ፡ልብሰ፡ዘወርቅ፡ወአንበርዎ፡በሣጹን፡** Sx. Haml. 22; Christus **ጠብለለ፡ልደቶ፡በመግነዝ፡ኅቡአቲሁ፡ከመ፡ኢያእምርዎ፡ፍጡራን፡** M. M. f. 37; κενοτάφια 1 Reg. 19, 13 var. — Schol. Voc. Ae. vid. sub **ነፍቅ፡**

ገንዘብ፡ subst. [[illegible]; vid. etiam Isenb. lex. amh. p. 176] *thesaurus, gaza*, Did. 6 (ed. Platt p. 38).

ገነየ፡ I, 1 [جَنَا *pronum se inclinavit*, [illegible] *decluit*, vic. [illegible], [illegible], [illegible]] Subj. **ይግነይ፡** 1) *pronum se inclinare, procumbere:* **ግነዩ፡ወስግዱ፡** πίπτοντες προσκυνεῖτε Dan. 3, 5. 2) *se submittere* vel *subjicere, obsequium praestare,* (*servire*) alicui, c. ለ፡ pers.: ὑποταγῆναι Ps. 61, 5; Hebr. 12, 9; 1 Cor. 15, 28; Luc. 10, 20; ለጽድቀ፡እግዚ"፡ስእኑ፡ገኒየ፡ Rom. 10, 3; ለከ፡ይገንዩ፡ኵሉ፡ተግባርከ፡ δουλευσάτω Judith 16, 14; እሮ፡ሠመርክሙ፡ከመ፡ትግነዩ፡ለአቢባል፡ (Hannibali) Jsp. p. 295. 350. 381; ruri vixit እንዘ፡ለሊቱ፡ይገኒ፡ Enc. Tachs. 10; Org. 3) *demittere animum, submisse se gerere*, Hen. 5, 8. a) *demisso animo pati:* ግነዩ፡ ταλαιπωρήσατε Jac. 4, 9. b) *demisso animo accipere* vel *admittere* alqd, c. ለ፡, ut: ዘይፈርሆ፡ለእግዚ"፡ይገኒ፡ለተግሣጹ፡ ἐκδέξεται Sir. 35, 14. c) *demisso animo confidere*, c. በ፡, ut: ብእሲ፡ጠቢብ፡ይትአመን፡ወይገኒ፡በሕጉ፡ለእግዚ"፡ ἐμπιστεύσει Sir. 36, 3. d) *humiliter adorare*, c. ለ፡, προσκυνεῖν Sir. 50, 17. e) *humiliter rogare, supplicare:* ውእቱ፡ይገኒ፡ προσδεηθήσεται Sir. 13, 3; c. ለ፡ pers.: ገነይኩ፡ለከ፡ δέομαι Jos. 7, 7; ይገንዩ፡ለከ፡ Job 11, 19. f) *humiles gratias agere, humili et grato animo celebrare* vel *laudare* Deum: ἐξομολογεῖσθαι, Dan. 9, 4; c. ለ፡ Kuf. 16; እግነይ፡ለከ፡አምላኪየ፡ Kuf. 22; Sir. 39, 6. 51, 1; Tob. 11, 16; ሎቱ፡ግነዩ፡ 12, 6; ኢትትሀከዩ፡ገኒየ፡ሎቱ፡ ibid.; 13, 3; Dan. 2, 23; Ps. 7, 18. 9, 1. 74, 1; ኵሉ፡ልሳን፡ይገኒ፡ለእግዚ"፡ ὁμεῖται τὸν θεόν Jes. 45, 23; Rom. 14, 11; Luc. 2, 38. g) *humili animo confiteri*, seq. ከመ፡ Phil. 2, 11; seq. ለ፡ peccati, Lev. 26, 41. — *Voc. Ac.:* ገረረ፡ገነየ፡ተከ፡ነነ፡ተቀንየ፡ብ፡ተገዛ፡ገነየሰ፡አመነኒ፡; *aliud:* ገነየ፡በ፪ለመነ፡ተለማመጠ ።

አግነየ፡ II, 1 1) *subjicere* potestati vel imperio alcjs, *subigere, domare*; c. ለ፡ pers. et Acc. rei: 1 Cor. 15, 28; ዓለመ፡አግነየ፡እግዚ"፡ለመላእክት፡ Chr. ho. 4 (ex Hebr. 2, 5); vel c. ለ፡ imperii: አግነዮሙ፡ለትእዛዘ፡ሮም፡ Jsp. p. 313; c. Acc. pers.: እስከ፡አግነዮሙ፡ለኵሎሙ፡ Jsp. p. 280. 304; ዘዐናብስተ፡ታገኒ፡ወአራዊተ፡ትቀኒ፡ Enc. Mag. 5. 2) *ad gratias agendas* vel *ad celebrandum* nomen Dei *permovere*, Org. 1.

ተጋነየ፡ III, 3 *se submittere coram* aliquo, ut: ነገር፡ዘይትጋነይ፡ ὑποπίπτουσα (submissa) Prov. 15, 1. a) *supplicare*, c. Acc. vel ለ፡ pers.: እትጋነያ፡ለብእሲትየ፡ ἱκέτευον Job 19, 17; እንዘ፡ይትጋነይ፡ለከ፡ወይየውህከ፡ Job 40, 22; Hos. 12, 4; 1 Tim. 2, 1. b) *confiteri:* peccatum, culpam, ἐξαγορεύειν 2 Esr. 10, 1; በእንተ፡ኀጢአት፡ 2 Esr. 11, 6. 19, 2; Trinitatem, c. በ፡ M. M. f. 11 (vid. ግጻዌ፡). c) *poenitentiam agere, veniam* delicti *petere, gratiam* alcjs *supplicare:* ተጋነይ፡ሶበ፡ትኤብስ፡ ἐπιστροφήν Sir. 18, 21; ነስሕ፡ወተጋነይ፡ 18, 24; እምከመ፡ተጋነይከ፡ይሰሬ፡ለከ፡ኀጢአትከ፡ δεηθέντος σου 28, 2; ተጋነዩ፡ συνδέθητε Zeph. 2, 1; Luc. 17, 4; c. በእንተ፡ vel እንበይነ፡ peccati: ተጋነይ፡በእንተ፡ዘስሕትከ፡ ἐντράπηθι Sir. 4, 25; ዘይትጋነይ፡በእንተ፡ጌጋዩ፡ ἀποστρέφων ἀπό 8, 5; ተጋነይ፡እንበይነ፡ዘቀደም፡ጌጋይከ፡ δεήθητι 26, 1. 39, 5; Lit. Chrys.; c. ለ፡ ejus, cujus gratia petitur: ተጋነየ፡ለገጸ፡እግዚ"፡ 4 Reg. 13, 4; እለ፡ይትጋነዩ፡ሎቱ፡ cf. ἐπιστρέφοντες ἐπ' αὐτόν Sir. 17, 29; Zach. 8, 21; Bar. 2, 8; እንዘ፡ይትጋነይ፡ላቲ፡ Esth. 7, 8; vel c. ኀበ፡ vel ቅድመ፡ prs.: ተጋነየ፡ኀቤሆሙ፡ Clem. f. 161; ተጋነዩ፡ወሰገዱ፡ቅድሜሆሙ፡ f. 230; Sir. 17, 25. d) *humiles gratias agere, humili et grato animo celebrare* Deum: ተጋነዩ፡ 1 Tim. 2, 1; ἐξομολογεῖσθαι Ps. 99, 4; Dan. 6, 10; Sir. 17, 27. — *Voc. Ac.:* ተጋነየ፡ዘ፡አሠመረ ።

ግኑይ፡ part. *submissus, se humilians* coram aliquo, superiorem alqm agnoscens, Lud. ex Org.

ግናይ፡ subst., Pl. ግነያት፡ 1) *gratiarum actio submissa, gratiae humiles, celebratio cum gratiarum actione:* እምድኅረ፡አንበቡ፡ወዘመሩ፡ግናየ፡ስብሐተ፡ 2 Par. 20, 22; τὸ ἐξομολογεῖσθαι 1 Par. 16, 4 var.; Cod. Mus. Brit. LIV, 7, c; ዘለከ፡ስብሐት፡ወኃይል፤ሰጊድ፡ወግናይ፡ Kedr 20; episcopus ያቅርብ፡ለእግዚ"፡መሥዋዕተ፡ስብሐት፡ወግናየ፡ጸሎታት፡ (sc. Christianorum) ለጼና፡መዐዛ፡ Kid. f. 7. 28; አይኑ፡ግናይ፡ወአይኑ፡አኰቴት፡ Lit. Joh.; Org. 1. 2) *chorus gratias agentium:* አቀምኩ፡፪ግነያተ፡ዐበይተ፡; 2 Esr. 22, 31 vrs. nov. ወክልኤ፡ግነያት፡እለ፡የሐውሩ፡ዐጋመ፡ 22, 38 vrs. nov. et 40 vrs. nov.

ጌና፡ vid. supra c. 1175.

ጕንድ፡ subst., m. et f., Pl. አጕናድ፡ et ጕንዳት፡ [quamquam a ገመደ፡ derivari posse videtur, sicut גֶּזַע جِذْعٌ a גָּזַע, tamen aliud etymon facile se praebet sc. in جمد et قمد quibus significatus *rigidi* (*crassi, robusti*) inest, vid. quae Rödiger in Additamentis ad Ges. thes. p. 80 de גָּמַד annotavit] 1) *stirps, stipes, truncus, caudex:* እምጕንድ፡ ἐκ τῆς ῥίζης Jes. 11, 1; ጕንዱሂ፡ዘታሕቴሁ፡ ῥίζαι Hez. 17, 6. 7; ጕንደ፡ዕፀው፡ Matth. 3, 10; Luc. 3, 9; Dan. 2, 41; ሥርዎ፡ወጕንዶ፡ τὴν φυὴν τῶν ῥιζῶν αὐτοῦ Dan. 4, 12; ጕንዱ፡ στελέχη Hez. 31, 13; ጕንደ፡ወይን፡ Joh. 15, 4; ለለአሐቲ፡ጕንድ፡በበ፡፴ወ፭፻ አዕጹቂሃ፡ Clem. f. 256; ጕንዳት፡ Hen. 83, 4; አጕናደ፡በቀልት፡ Enc. Mij. 23 (27 sec. Lud.); ጕንደ፡መስቀል፡ M. M. f. 106; አጕናድ፡ (sc. duo ligna crucis, erectum et transversarium) M. M. f. 102. a) *radix* linguae: አዘዘ፡ያውቅዩ፡ልሳና፡እምጕንዱ፡ Sx. Masc. 5; Teq. 18. b) *radix* vel *infima pars*, montis: እምነ፡ጕንደ፡ደብር፡ Judith 7, 12; Gad. Za Mich.; in Acc. et st. c. *juxta radicem, ad infimam partem* rei, *infra:* አስርዎ፡ጕንደ፡ደብር፡ Judith 6, 13; ጕንደ፡ደብር፡ ἐπ' ὄρους Ex. 18, 3; ጕንደ፡ማኅፈድ፡ παρὰ τὸν πύργον Herm. p. 81. c) *stirps* i. e. genus: ጕንደ፡ዳዊት፡ Lud. ex Org. 1. 2) *cippus* vel *truncus*, quo captivorum pedes conclusi tenentur: τὸ ξύλον Act. 16, 24; ጕንደ፡ማእሰር፡ Lud. ex Enc.

ጕኑድ፡ part. *in truncum* vel *stipitem conversus* i. e. *truncus* vel *stipes*, de homine: አአብዳን፡ወጕኑዳነ፡ልብ፡ M. M. f. 114.

ገንዶር፡ subst., Pl. ገንዶራት፡ [an a كَمْتَرٌ قَمْطَرٌ? vid. ቀምጠሬ፡, قِمْطَرٌ *vinculum pedis ligneum*] 1) *compes, pedica:* አክብዶ፡ገንዶራቲሁ፡ τὰς πέδας Sir. 30, 38. 2) sec. Lud.: „*jugum* quod boum collis dum arationi assuescunt imponitur.“ „Metaph. *jugum* pro coactione vel afflictione“, Org. 1. — *Voc. Ac.:* ገንዶራት፡ብ፡የወፈን፡ዛገዘላ፡ወስክምት፡ቀምበርሂ፡ይ፡; *aliud:* ገንዶራት፡ዘ፡ወስክምት፡

ጐንደየ፡ quadrl. I [videtur denominatum a ጕንድ፡] 1) *stabilem esse, manere, durare, perseverare:* ኢይጐነዲ፡ንዋዩ፡ οὐ μὴ μείνῃ Job 15, 29; ከመ፡ልብስ፡ዘኢይጐነዲ፡ፍጡነ፡ይበልዩ፡ Jes. 51, 8; ጐንደየ፡እንዘ፡ይጐደጕድ፡ ἐπέμενε κρούων Act. 12, 16; ስፍነ፡ዘመነ፡ጐንደየት፡ Lud. Comm. hist. p. 498 n. 18. 2) *diu manere, moram facere* vel *trahere, morari*, Deut. 4, 26; Lev. 13, 10; አመኒ፡ጐንደይኩ፡

ἐὰν ὑπομείνω Job 17, 13. a) c. Acc. Inf.: *diu* vel *dudum facere* alqd, ut: ኢትጐንዲ፡ርሒቆቶ፡ Sir. 30, 10; ጐንደየ፡ግሒሠ፡ህየ፡ 4 Reg. 4, 8. b) *commorari*: ኅበ፡ዘአልበ፡ልብ፡ኢትጐንዲ፡ οὐκ ἐμμενεῖ Sir. 6, 20; ኢትጐንዲ፡ውስተ፡መከና፡ Prov. 9, 18; Act. 20, 16; c. Acc. loci: ጐንደዩ፡አንጾኪያ፡ Act. 15, 35. c) *immorari* rei: እለ፡ይጐነድዩ፡ውስተ፡ስታየ፡ወይን፡ Prov. 23, 30. d) *aliquantum temporis manere*, quare Inf. verb. nonnumquam vertere licet: *tempore interjecto*, ut: ወጐንዲዮ፡ (v. ወጐንድዮ፡) ዮበሰ፡ μετὰ χρόνον Jes. 27, 11; Marc. 2, 1. e) *longinquum esse*, de tempore (apud poëtam): ኢይሴአል፡ዘቅሩብ፡ወኢየሐትት፡ዘይጐንዲ፡ Enc. Sen. 17 (Lud. 18). 3) *cunctari, morari, tardare*: χρονίζειν ጐንደየ፡እምነ፡ዕድሜሁ፡ 2 Reg. 20, 5; 4 Esr. 3, 53; ተዘከር፡ከመ፡ኢይጐንዲ፡መንሱት፡ Sir. 7, 16. 14, 12; ገዚሉ፡ይከውን፡ፍጡነ፡ወኢይጐንዲ፡ Jes. 14, 1. 51, 14; እመ፡ጐንደይኩ፡ጥቀ፡ Tob. 9, 4; መዐት፡ኢጐንደየ፡ Sap. 18, 20; Hab. 2, 3; Hebr. 10, 37; βραδύνειν 1 Tim. 3, 15; 2 Petr. 3, 9; ሶበ፡ጐንደየ፡ምጽአቱ፡ Sx. Masc.; c. Acc. Inf.: Gen. 34, 19; Ex. 32, 1; Kuf. 17; ኢትጐንዲ፡ (v. ኢታጐንዲ፡) ገቢሮቶ፡ Judith 2, 13; ኢይጐንዲ፡ተገፍትአ፡ቤቱ፡ Sir. 27, 3; vel c. ለ፡ et Inf.: ይጐንዲያ፡ለተገብሮ፡ βραδέως ἐγένοντο Herm. p. 81. — *Voc. Ae.*: ጐንደየ፡ዘ፡ዘገየ፡።

አጐንደየ፡ II, 1) *tardare, morari, differre* alqd, *tardum, cunctabundum esse* in alqa re, c. Acc. rei vel c. Acc. Inf.: ኢታጐንዲ፡ጸሎተከ፡ Kuf. 31; ኢያርሕቃ፡ (ለጽድቅየ፡) ወኢያጐንዲ፡መድኀኒትየ፡ Jes. 46, 13; 2 Petr. 3, 9; አንከርኩ፡አጐንድዮተክሙ፡ትእዛዘ፡ንጉሥ፡ Jsp. p. 291; ኢታጐንዲ፡ውሂበተ፡ Koh. 5, 3; Sir. 18, 22; ኢያጐንዲ፡ፈቲሖ፡ለጻድቅ፡ Job 36, 17; Deut. 7, 10; omisso Acc.: እመ፡ብዙኀ፡አጐንደየ፡ Lev. 25, 36; ያጐንዲ፡ከመ፡ዘኢይሁብ፡ Lit. Orth. 2) *morari, differre, producere* alqm (warten laſſen), c. Acc. pers.: አበያ፡ወአጐንደያ፡ Luc. 18, 4; c. Acc. pers. et Acc. Inf.: ሕግን፡ይበኪ፡እመ፡አጐንደየቶ፡እሙ፡አጥብዎ፡ M. M. f. 98. 3) *diu manere*, Deut. 4, 26 var.

ተጐንደየ፡ III, 1 *cunctari, tardum esse* ad alqd: እለ፡ተጐንደዩ፡ለንስሓ፡ Lud. e Ssal. Req.

ተጐናደየ፡ III, 3 1) *tardum, cunctabundum esse* in re, *cunctari, morari*: እለ፡ተጐናዲዮሙ፡ነስሑ፡ Herm. p. 70; Phlx. 32 al.; Fal. crebro; seq. ላዕለ፡ rei: ኢትትጐናደይ፡ላዕለ፡ገቢረ፡ሠናይ፡ Fal. f. 49; c. Acc. Inf.: ኢመፍትው፡ንትጐናደይ፡ተጠምቆ፡ Chr. Ta. 13. 2) *diuturnum esse, in longinquum produci*, de rebus: ደዌ፡ተጐናዲዮ፡ χρονίζουσα Cyr. f. 102; ሶበ፡ተጐናደየ፡ሞተ፡አቡሁ፡ፈቀደ፡ይቅትሎ፡ Jsp. p. 339.

አስተጐናደየ፡ IV, 3 alqm *moratum, impedimento tardatum putare*, Gad. Ad. f. 116.

ጕንዱይ፡ part. 1) *cunctabundus, tardus*: ጕንዱይ፡ለነቢብ፡, ጕ″፡ለመዐት፡ βραδὺς εἰς Jac. 1, 19; ጕንዱየ፡መዐት፡ μακρόθυμος 2 Esr. 19, 17; ጕንዱያነ፡ልብ፡ Luc. 24, 25. 2) [illegible] ኢይኩን፡በአትከ፡ጕንዱየ፡ወበአትከ፡ፍጡነ፡ ([illegible] f. 175. 3) *diuturnus, longus, longinquus*: እሕየው፡ጕንዱየ፡ዓመተ፡ Job 29, 18; ″የ፡መዋዕለ፡ Jes. 27, 10; Jos. 11, 18; ጕንዱይ፡መዋዕል፡ Hez. 12, 22; እምጕንዱይ፡ዓመት፡ Zach. 7, 3; Luc. 8, 27; እምጕ″፡ዕለት፡ Rom. 15, 23; Luc. 23, 8; በጕንዱይ፡መዋዕል፡ Jes. 30, 27. 49, 1; እምድኅረ፡ጕ″፡መዋዕል፡ [illegible] ለጕ″፡መዋዕል፡ H[illegible] 12, 27 et omisso መዋዕል፡ 4 Esr. 12, 27. — Adv. ጕንዱየ፡ a) *diu, longum tempus*: Ex. 14, 13; Hen. 39, 10. b) longo tempore interjecto i. e. *raro*: σπάνιον Prov. 25, 17.

መጐንድይ፡ part. *morans, moram efficiens*: እለ፡የሐውሩ፡ውስተ፡ፍኖት፡መጐንድይ፡ (*ambages*, Umweg) Phlx. 14.

ገነጸ፡ rad. incertae potestatis, quamquam conferre licet كَنَبَ *congessit* in pera (كِنْفٌ), تِنْبٌ, مِقْنَبٌ.

ምጕንጻ፡ (passim ምጉንጻ፡) subst., Sing. et coll., Pl. ምጕንጻት፡, *pharetra*, Kuf. 26; Gen. 27, 3; ከሠተ፡ምጕንጻሁ፡ Job 30, 11; ዘያወጽእ፡አሕጻሁ፡እምጕንጻሁ፡ Sir. 26, 12; Jes. 49, 2; ነሥኡ፡ምጕንጻ፡ φαρέτρας Jes. 22, 6; ምልኡ፡ምጕንጻክሙ፡ φαρέτρας Jer. 28, 11. 12; ምጕንጻት፡ Ps. 10, 2; Hen. 17, 3. — *Voc. Ae.*: ምጕንጻ፡ዘ፡ጕራጕሬ፡ (v. ጐረጓሬ፡).

ገንጸለ፡ quadrl. I [vicinum ቀለበ፡ et قلب] 1) *pervertere, detorquere* (in contrarium): እንዘ፡ይገነጽሉ፡ጽድቀ፡ውስተ፡ኢመፍትው፡ περιτρέποντες εἰς τὸ ἀπηχὲς τὰ ὀρθά Cyr. c. Pall. f. 85; ፈድፋደ፡ይዔምፁ፡በዝንቱ፡ገንጺሎሙ፡ጽድቀ፡በሐሰቶሙ፡ ἀδικοῦσι παροχετεύοντες τὴν ἀλήθειαν, f. 83. Hinc ገንጽሎት፡ *perversio* et ገንጽሎተ፡ e perversione i. e. *e contrario*: ex eorum sententia non Verbum incarnatum est, አላ፡ገንጽሎተ፡ (v. ገንጽሊተ፡) ገሃደ፡ተለዐለ፡ብእሲ፡ውስተ፡ክብረ፡መለኮት፡ ἀλλ' ἔκ γε τῶν ἐναντίων, Cyr. c. Pall. f. 74. 2) *invertere, subvertere* ut summa ima fiant: Luc. 19, 45 rom.; ገንጸለ፡መናብርቲሆሙ፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: ገንጸለ፡ዘ፡ገለበጠ፡

ተገንጸለ፡ III, 1 *inverti, perverti* (in contrarium): ወተገንጸለ፡በኵሉ፡ወተመይጠ፡ዘትሥጉት፡ምስጢር፡ ἀντέστραπται δὲ πρὸς πᾶν τοὐναντίον τὸ μυστ., Cyr. c. Pall. f. 74.

ግንጽሊት፡ vel ገንጽሊት፡ subst. *ratio inversionis*; Acc. adv. ግንጽሊተ፡ a) *inverse, perverse*: እመ፡ግንጽሊተ፡ይረስዮ፡ ho. Sever. in Cyr. f. 105 (vid. sub ተከፍአ፡). b) *e contrario*, Cyr. c. Pall. f. 74 (vid. sub ገንጸለ፡).

ገናፍ፡ et ገናፊ፡ subst. γναφεύς *fullo*, 4 Reg. 18, 17; Herm. p. 104. — *Voc. Ae.*: ገናፊ፡ዘ፡ኀፃቢ፡

ግንፋል፡ subst., (m.), sing. et coll., [an a גבל [illegible] (جبل) *finxit, coagulavit, formavit?*] 1) *later, lapis coctus*: πλίνθος Hez. 4, 1; πλίνθοι, ንጥፋሕ፡ግንፋለ፡ወናብስሎ፡በእሳት፡ Gen. 11, 3; Ex. 1, 14. 5, 7. 14 seq.; 24, 10; Kuf. 10; ግንፋል፡ወድቀ፡ Jes. 9, 10; Nah. 3, 14; Judith 5, 11; Hen. 99, 13. Macc. f. 11 (ubi ter ግልፋል፡ scriptum est). 2) ut videtur: *farina latericia, pulvis laterum*: በቍስሉ፡ወደዩ፡ግንፋለ፡ Enc. Genb. 6; ደመረ፡ኪወ፡ምስለ፡ግንፋል፡ወፍልፍል፡ወብሒእ፡ወከዐወ፡ውስተ፡አንፎሙ፡ Sx. Haml. 8; ወውስጠ፡ሥጋሁ፡ከመ፡ይቅብእዎ፡በኪው፡ወብሒእ፡ወግንፋል፡ Sx. Genb. 26. — *Voc. Ae.* ad Jes.: ግንፋል፡ዘ፡ግምብ፡

ገንፈለ፡ quadrl. I (denom.) *coquere lateres*: ይገነፍሉ፡ Chr. Ax. f. 93.

አጋእስት፡ pro አጋእዝት፡ vid. sub ገዝአ፡

ግእዘ፡ (etiam ግዕዘ፡) I, 1 [ni fallor, emollitum e [illegible] ቈጥዐ፡, sicut [illegible]; vid. etiam ገየጸ፡] Subj. ይግአዝ፡ 1) *fastidire, indignari*, c. Acc.: ገአዝኩ፡ሕይወትየ፡ Kuf. p. 98 (קַצְתִּי apud Hebr., προσώχθικα apud LXX Gen. 27, 46) χολᾶν τινί Joh. 7, 23 rom.; πικραίνεσθαι Col. 3, 19 Platt. 2) *improbare, vituperare, reprehendere*, c. Acc. rei vel pers.: ለምንት፡እንከ፡ትግእዝ፡ፈቃደ፡እግዚ"፡ ἀπαναίνῃ Sir. 41, 4; κρίνειν Rom. 2, 1; ግእዝናሆሙ፡ 3, 9. 14, 3. 4. 13; Jac. 4, 11; Col. 2, 16; ምንተ፡ረከቡ፡በላዕሌየ፡በዘይግእዙኒ፡ Jer. 2, 5; ወአልበ፡እምውስቴቶሙ፡ዘግእዘ፡ ἐνεκάλεσεν Sir. 46, 19; c. Acc. rei et በላዕለ፡ pers. Rom. 2, 1. 3) *exprobrare, conviciari*, c. Acc.: ግእዘ፡ጽንዐ፡ልበሙ፡ ὠνείδισε Marc. 16, 14; ሶበ፡ይግእዘከ፡ዐርክከ፡ Prov. 25, 8; ግእዘ፡ሕዝብ፡ለሙሴ፡ ἐλοιδορεῖτο Ex. 17, 2. 7.

ተጋእዘ፡ III, 3 (crebro ተገዓዘ፡ scriptum) 1) *stomachari, irasci* (sibi invicem): አልበ፡ዘትትጋአዙ፡በፍኖት፡ ὀργίζεσθε Gen. 45, 24; ደናግለ፡ቀተለ፡ዮልያኖስ፡በተጋእዞ፡ Enc. Hed. 10; c. Acc. prs. (alicui), πικραίνεσθαι Col. 3, 19 rom. 2) *altercari, rixari, jurgare, litigare*: እለ፡ይትጋእዙ፡ οἱ φιλονεικοῦντες Prov. 10, 12; μάχεσθαι Tit. 3, 2; 2 Tim. 2, 24; Jes. 58, 4; ἀντιλογία Ex. 18, 16; በበይናቲሆሙ፡ Joh. 6, 52; seq. ምስለ፡ Kuf. 24. 37; ተጋእዝኩ፡ምስሌሃ፡ ἠρυθρίων πρὸς αὐτήν Tob. 2, 14; διαμάχεσθαι Sir. 8, 1. 16; ኢይክል፡ተጋእዞ፡ምስለ፡ዘይጸንዕ፡ Koh. 6, 10; διεκρίνοντο πρός Act. 11, 2 rom. 3) *objurgare, conviciis consectari* alqm, c. Acc., Kuf. p. 92. 147.

ግእዝ፡ subst. *altercatio*, Act. 15, 7 Platt.

ጋእዝ፡ subst. (m.), Pl. ጋእዛት፡ 1) *objurgatio, convicium*: ለደም፡ይቀድም፡ላኳ፡ወጋእዝ፡ λοιδορίαι Sir. 22, 24; ጋእዘሙ፡ስራሕ፡ለዘይሰምዖሙ፡ διαλοιδόρησις 27, 15; Ex. 17, 7; ὕβρις Sir. 10, 8. 2) *altercatio, inimicitia, jurgium, rixa, lites*: ኅድጉ፡ለጋእዝ፡ μάχη Sir. 28, 8. 10. 11; ኢንክል፡ላኳ፡ወጋእዘ፡ Jes. 28, 20; Prov. 15, 18. 17, 1. 24, 67; Gen. 13, 7; ነገረ፡ጋእዝ፡ 1 Tim. 6, 4; 2 Tim. 2, 23; νεῖκος Prov. 29, 22; κρίσεις 6, 19; ταραχή Sir. 40, 5; ἔχθρα Luc. 23, 12; ሰይጣን፡ረሰየ፡ጋእዘ፡ኀቤሆሙ፡ Clem. f. 225; ሰይጣን፡አብአ፡ፍልጠተ፡ወጋእዘ፡ውስተ፡ቤተ፡ክር"ን፡ Did. 32; መተረ፡ጋእዛተ፡ diremtio litium F. N. 4. — *Voc. Ae.*: ጋእዝ፡ዘ፡ክርክር፡

ግእዛት፡ n. act. *objurgatio, altercatio, jurgium*: በእንተ፡ግእዛት፡ዘግእዝዎ፡ Ex. 17, 7; እንበለ፡ተከሕዶ፡ወግእዛት፡ Lud. e Ssal. Req.

ገአዚ፡ n. ag. *vituperator, condemnator*, κριτής, ገአዚሃ፡ለሕግ፡ Jac. 4, 11.

ተጋአዚ፡ (ተገዓዚ፡) n. ag. (III, 3) *altercator, litigator*: ተጋአዝያን፡ (coram judice) F. N. 43, 2; ከኑ፡ተጋአዝያነ፡ምስለ፡ሐዋርያት፡ (apostolis repugnant vel contradicunt) Abush. 12.

መግእዝ፡ part., f. መግእዝት፡, *stomachosus, ad vituperandum concitus, rixosus, contentiosus*: ዐርክ፡መግእዝ፡ ὀργίλος Prov. 22, 24; αὐθάδης 21, 24; ብእሲት፡መግእዝት፡ θρασεῖα Prov. 9, 13; Did. 3; ብእሲት፡መግእዝት፡ μάχιμος Prov. 21, 19. 9. — Locus Syn. f. 54 haut satis liquet.

መስተጋእዝ፡ part. 1) *contentiones excitans, contentiosus, contradicens*: Org. 4; Did. 6; ለእመ፡ይቤለከ፡፩መስተጋእዝ፡ F. M. 2, 10; οἱ ἀντιλέγοντες Chr. ho. 8. 2) sibi invicem *contrarius, oppositus*, de verbis: መስተጋእዛን፡በበይናቲሆሙ፡ ἐναντία ἀλλήλοις Chr. ho. 29.

አጋእዝት፡ *domini* vid. sub እግዚእ፡ sub ገዝአ፡

ግእዘ፡ *migrare, liberum evadere* vid. sub ግዕዘ፡

ጎሀ፡ *illucescere* vid. sub ጎሐ፡

ጎል፡ subst., Pl. አግዋል፡, Pl. Pl. አግዋላት፡ *praesepe, stabulum, caula* [an primitus *septum*, coll. جال *circumivit?* quamquam Lud. vocem proprie *specum* in saxo excavatum significare censet] ውስተ፡ጎል፡ ἐπὶ φάτνης Job 6, 5; Hab. 3, 17 (var. pro ምቅማሕ፡); ወጎል፡ለእንስሳ፡ (v. ወአግዋላት፡ለኵሉ፡እንስሳሁ፡) 2 Par. 32, 28; Luc. 2, 7. 12. 16; Jesulus infans ውስተ፡ጎለ፡እብን፡ positus est, Mavâs. n. 28; Deg.; Jesulus ይትወደይ፡ውስተ፡ጎል፡ H. A. — *Voc. Ae.*: ጎል፡ምዕንጋዕ፡ብ፡የላም፡ብረት፡; *aliud*: ጎል፡ዘ፡የላም፡ግጎጸ፡በረትኂ፡ይ፡

ጎሐ፡ (et ጎሀ፡) I, 1 [cum Ges. in thes. p. 281. 1392 ad גיח *prorumpere* referendum videtur, non ad ገሀሀ፡ ነግሀ፡] *erumpere, oriri* de luce, *dilucescere, illucescere*: ወይገውሕ፡ሶቤሃ፡ብርሃንከ፡ ῥαγήσεται πρώϊμον τὸ φῶς σου Jes. 58, 8; de diluculo vel prima luce: ሶበ፡ጎሐ፡ጽባሕ፡ διέφαυσε Gen. 44, 3; 1 Reg. 25, 34; Judith 14, 2. 11; ጎሐ፡ጽባሕ፡ ἀνέβη Gen. 32, 27; ሶበ፡ይገውሕ፡ጽባሕ፡ ὄρθρου Jos. 6, 15; imprs.: ሶበ፡ጎሐ፡ 1 Reg. 9, 26; እንዘ፡ይገውሕ፡ጽባሐ፡ (v. ጽባሕ፡) 2 Reg. 17, 22; ኮከበ፡ጽባሕ፡ዘይሠርቅ፡ሶበ፡ይገውሕ፡ ὁ πρωῒ ἀνατέλλων Jes. 14, 12.

ተጋውሐ፡ III, 3 1) paulatim per singulas partes *lucescere*: ዘያቀድም፡ውኂበ፡ምጽዋት፡እንዘ፡ሀሎ፡በሕይወቱ፡ይትጋዋሕ፡ሎቱ፡ጽልመተ፡ኀጣውኢሁ፡በብርሃነ፡ማኅቶት፡ዘውኂበ፡ምጽዋት፡ M. M. f. 337. 2) *sua quemque vice prorumpere* vel *dilucere*: Deus እምከርሠ፡ደመናት፡ነጠብጣበ፡ዝናማት፡ዘይቀድሕ፤ጸዳለ፡መባርቅት፡እንዘ፡ይትጋዋሕ፤ M. M. f. 12; እምቅድመ፡ይትጋውሑ፡ (Lud. ይትገውሑ፡) ብርሃናት፡ Lit. Chrys.

ጎሕ፡ subst. (m.) *diluculum, aurora*: Kuf. 2; ὄρθρος Cant. 6, 10; Sir. 24, 32; Hos. 6, 3; እስከ፡ጎሕ፡ ἄχρις αὐγῆς Act. 20, 11; ጎሐ፡ጽባሕ፡ φέγγος πρωϊνόν Job 38, 12; እምጎሕ፡ Hen. 100, 2; ቅድመ፡ጎሕ፡ ἐν τῷ φωτί Dan. 6, 19; ሶበ፡ዐርገ፡ጎሕ፡ Jud. 19, 25; እምጊዜ፡የዐርግ፡ጎሕ፡ (ὄρθρος) 2 Esr. 14, 21; ጎሐ፡ጽባሕ፡ Lud. ex Lit. Epiph.; ጎሕ፡ (Maria) ድልው፡ለወሊደ፡ፀሐይ፡ (Christum) Org. 2; ርእየ፡ጎሐ፡ወኢርእየ፡ጽባሐ፡ Org. 4.

ጎር፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. አግዋር፡ [جَارٌ, vic. ግዩር፡; de etymo vid. Ges. thes. p. 273] 1) *advena* (vid. ግዩር፡): ጎረ፡ቤቱ፡ ἐπήλυτος Job 20, 26. 2) *vicinus*, a) de hominibus: γείτων ጎር፡ Jer. 6, 21; ጎርየ፡ Jer. 29, 11; ካልአ፡ዘጎሩ፡ Ex. 12, 4; f. Ex. 3, 22; m. F. N. 37; coll.: *vicini, vicinitas*, οἱ γείτονες, ጎር፡እኩይ፡እለ፡ይገስሱ፡ርስትየ፡ Jer. 12, 14; Ps. 30, 14. 43, 15. 78, 4. 79, 7; 4 Reg. 4, 3; Luc. 15, 6; αἱ γείτονες Luc. 15, 9; አግዋር፡ F. N. 37; Joh. 9, 8; አክብር፡አግዋሪከ፡ወአኀዊከ፡ Fal. f. 22; αἱ γείτονες Ruth 4, 17. b) de locis, domiciliis: ወቤቱ፡ጎረ፡ምኵራብ፡ Act. 18, 7 Platt; በ፡ዐጸደ፡ሐምል፡ጎረ፡ (v. ጐረ፡) ቤቱ፡ Dan. ap. 1, 4; አብያት፡ዘጎሩ፡ Mich. 1, 11. c) *vicinia, loca vicina, regio finitima*: እምኵሉ፡ጎርከ፡ τῆς περιοίκου σου Jer. 30, 5; አግዋር፡ Gad. Ad. f. 152; Sethitae ግዕዙ፡እምአግዋሪሁ፡ለእግዚ"፡ ወመላእክቲሁ፡ (in paradiso) ኀበ፡አግዋሪሆሙ፡ለአጋንንት፡

Clem. f. 17; እስመ፡ግዕዝነ፡እምአግዋሪሁ፡ለገነት፡ወገባእነ፡ውስተ፡ምድር፡ርግምት፡ f. 23. — *Voc. Ae.*: አግዋር፡ዘ፡ጎረቤቶች፡።

ተጋዋረ፡ III, 3 [تجاور, جاور] *vicinum esse* a) de hominibus: *in vicinia* alcjs *habitare*, c. Acc.: monachi ኢይትጋወርዎን፡ለአንስት፡ F. N. 10, 6; አልቦ፡ዘይትጋወሮ፡ Lud. e Mss. Colb.; ተጋውሮ፡ *vicinia, vicinitas*, ut: ጸልአ፡ተጋውሮ፡እኅሁ፡ Jsp. p. 307; Deus Adamum e paradiso expulit ወአርሐቆ፡እምተጋውሮ፡መላእክት፡ F. M. 3, 2. b) de locis: *confinem esse*, c. Acc.: Ps. 103, 19 (γειτνιᾷ pro ἡγεῖται?); vel c. ምስለ፡, ut: በሓውርት፡እለ፡ይትጋወሩ፡ምስለ፡ከተታ፡ (n. pr.) Gad. T. H.

ገውስ፡ n. prgr., sc. الْجَوْزَاءُ *astrum et signum geminorum*, Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4; at in Abush. 4 scribitur አልገዉዛ፡

ገውሳን፡ n. prgr., sc. جَوْشَن *lorica*: ወከነ፡ላዕሌሁ፡ገውሳን፡ዘወርቅ፡ዘንኩር፡ግበሪሁ፡ Jsp. p. 301.

ገውዝ፡ subst. [אֱגוֹז ܓܰܘܙܳܐ جَوْز] *nux, juglans*: ገውዝ፡ወለውዝ፡ Hos. 4, 13; እመ፡ተከልከ፡ገውዘ፡ይበቍልኑ፡ወይን፡ Macc. f. 5; ገውዝ፡ወለውዝ፡ Vis. Bar. — *Voc. Ae.*: ገውዝ፡ዘ፡ለውዝ፡ዘሀሎ፡በግብጽ፡።

ገውዛ፡ *gemini* vid. sub ገዉዛ፡ et ገውስ፡

ኅገወ፡ quadrl. inus., cui vicina sunt ጌገየ፡ غوى עָוָה.

አንኅገወ፡ V 1) intrs. a) *hinc illinc oberrare, vagari*, Jer. 27, 6; Did. ed. Platt p. 101; ታንኅጉ፡ (v. ታንጐጕ፡) Prov. 7, 12; Did. 2 (ed. Platt p. 10). b) *aberrare* a lege, praeceptis: ያንኅግዉ፡በከልአ፡ (v. ለከልአ፡) ሥርዐት፡ Sap. 14, 23; አንኅግዎ፡ዘስሒት፡ H. A; የዐቅቡ፡አልባቢሆሙ፡እምአንኅግዎት፡ውስተ፡ኅሊናት፡እኪት፡ Phlx. 91. c) *animo fluctuari, incertum* vel *dubium haesitare*: እንዘ፡ተሐምሙ፡ልበክሙ፡ወታንኅግዉ፡ Jer. 8, 18. 2) trs. *oberrare facere*: አነ፡አንኅግዋ፡ Hos. 2, 16; አንኅግወከ፡ምስለ፡ሰራዊትከ፡ Hez. 38, 4; አንኅገዎሙ፡ውስተ፡አድባር፡ Jer. 27, 6 var.; Satanas ያንኅጉ፡አልባቢሆሙ፡እምሀገር፡ኀበ፡ሀገር፡ Phlx. 102.

እንጉግው፡ part. *errabundus, vagans*: Sx. Masc. 10; ኅሊናቲሆሙ፡እንጉግውት፡ድኅረ፡ዘይረክብዎ፡ Phlx. 91.

እንጉጋው፡ subst. *vagatio, aberratio*: እስመ፡እምራእይ፡ወሰሚዐ፡ነገር፡ብዙኅ፡ትከውን፡እንጉጋወ፡ኅሊናት፡ Phlx. 48.

እንጉጋዌ፡ subst. id., animi Phlx. 103.

ነኅጋው፡ subst. *vagatio, fluctuatio, haesitatio, trepidatio*, Chr. ho. 34; መፍትው፡ለነ፡ንሑር፡በህድአት፡ሰሲለነ፡እምነ፡ነኅጋው፡ከመ፡ኢንደቅ፡ Chr. Ta. 34; ዘእንበለ፡ፍርሀት፡ወነኅጋው፡ ibid.; እበድ፡ውእቱ፡ነኅጋው፡አመ፡መዐት፡ወተቀይሞ፡እምድኅረ፡ዕርቅ፡ Fal. f. 28; ኢኑቱ፡ለልቡና፡ትዕግሥት፡ወሕሠሙ፡ኒ፡ነኅጋው፡ወጕጕዓ፡ f. 53.

መንኅግው፡ part. *erro, vagus, vagabundus*: ፍልጠት፡ማእከለ፡ፈላሲ፡ወመንኅግው፡እስመ፡ፈላሲ፡የዐውድ፡ውስተ፡ምኔታት፡ከመ፡ይርበሕ፡ወያርብሕ፡ግብረተ፡መንፈሳዊያተ፡ወመንኅግውሰኬ፡ይረብሕ፡ግብረተ፡ሥጋዊያተ፡ Phlx. 21.

አግዕልት፡ pro **አግልዕት፡** vid. sub ገልዐ፡

ግዕረ፡ et **ገዐረ፡** I, 1 [جَأَرَ; at גָּעַר ܓܥܰܪ increpuit] Subj. ይግዐር፡, *clamare, vociferari, plorare, ejulare, gemere*, de dolentibus, querentibus, opem implorantibus: βοᾶν, ይግዕሩ፡እመገዘረዕተ፡ብዙኃን፡ Job 35, 9; Jes. 15, 4; Marc. 15, 34. 37; ግዒሮ፡ 39; κράζειν ገዐሩ፡ (Imperat.) Jes. 65, 14; ἀλαλάζειν የዐወይዉ፡ወይግዕሩ፡ Jer. 29, 2; እንዘ፡ይግዕር፡ ὀδυρομένου Jer. 38, 18; ይግዕሩ፡ καταστενάζουσι Thren. 1, 11. 21; እንዘ፡ይግዕር፡ μετὰ στεναγμοῦ Judith 14, 16; Prov. 28, 28; c. በእንተ፡ vel እምነ፡ *ob*: ገዐረ፡ (v. ግዕረ፡) ነዳይ፡በእንቲአሁ፡ Job 18, 20; ግዕሩ፡እምግብሮሙ፡ Ex. 2, 23; Job 35, 9; vel ዲበ፡ Hen. 12, 6; vel ላዕለ፡ Jac. 5, 1. 9; Zach. 11, 8 (ἐπωρύοντα ἐπ' ἐμέ); c. ኀበ፡ ejus, cujus auxilium imploratur: ገዐርኩ፡ኀቤከ፡ Job 30, 19; Ex. 22, 26; Deut. 24, 15; 1 Reg. 12, 8; Jud. 3, 9 c. ann.; 3, 15. 4, 3. 6, 6.10, 10. 12; Luc. 18, 7.

አግዐረ፡ II, 1 *gemere facere, gemitum exprimere* alicui, *vexando facere ut clamet* vel *vociferetur* alqs: እግዚ"፡አግዐረኒ፡ Job 23, 2; አግዐሩ፡ነፍሰ፡ሕፃናት፡ 24, 12; እቤሪ፡ብእሲተ፡እመበ፡ዘአግዐራ፡ Sir. 32, 17; እለ፡ታግዕሩ፡ነዳየ፡ Am. 8, 4; ታግዕሩ፡ወታዐወይዉ፡ነዳየ፡ Jes. 58, 4 var.; Marc. 9, 26; አግዐርክዋ፡ለምድር፡ Job 31, 38.

ግዑር፡ part. in Pl. ግዑራን፡ legitur Cyr. c. Pall. f. 66 in Cod. Bibl. Ind. Or., ubi Graecus θρασύς habet (in Cod. Tub. ግቡራን፡) absque sensu bono.

ገዐር፡ vel **ገዓር፡** subst. (m.) *clamor* dolentium, querentium, opem implorantium, *ploratus, gemitus, ejulatus*: κραυγή Ex. 3, 9. 22, 22; Ps. 101, 1; ገዓረ፡ምስኪናን፡ Job 34, 28; Jes. 5, 7; ዐርገ፡ገዐረ፡እከዮሙ፡ኀቤየ፡ Jon. 1, 2; Hebr. 5, 7; Eph. 4, 31 rom.; βοή Jac. 5, 4; ብካይ፡ወላሕ፡ወገዓር፡ ὀδυρμός Jer. 38, 15; ἀλαλαγμός Jer. 32, 22; στεναγμός Ps. 11, 5. 37, 9; Mal. 2, 13; Jer. 4, 31; Job 9, 27; Act. 7, 34; ገዓሩ፡ (τὸ κρίμα αὐτοῦ) Sir. 21, 5; ብካየ፡ገዓሮሙ፡ Jer. 3, 21.

ትግዕርት፡ subst. *gemitus* misere oppressorum: አማን፡ትግዕርታ፡ለኀጢአት፡አሰሰለ፡ τὴν τῆς ἁμαρτίας ἀπεσείσατο τυραννίδα Cyr. c. Pall. f. 70. — *Voc. Ae.*: ትግዕርት፡ (v. ትግርዕት፡) ዘ፡መግዛት፡ገዓርኢ፡ይ፡

ገዐተ፡ I, 1 [ጋተ፡ to make drink out of one's hand, Isenb. p. 175; nescio an propagatum sit a ወግዐ፡] *in os indere alimenta, propinare*: ኢይግዕቱ፡ሎሙ፡ወኢይፌትቱ፡ሎሙ፡ኅብስተ፡ Jer. 16, 7.

ገዐት፡ subst. *potiuncula, alimentum ori inditum*, ut videtur: አስተዳሉ፡ሎሙ፡ኅዳጠ፡ገዐተ፡እስመ፡ድውያን፡እሙንቱ፡ (sc. ድውያነ፡ነፍስ፡) Phlx. 92.

ጕዕትያ፡ subst., ni fallor, prgr. sc. γοητεία 1) *praestigia, artes magicae*: በከመ፡ሰርሐ፡በሥራያቲሁ፡ወበብዝኀ፡ጕዕትያሁ፡ (de mago quodam) Clem. f. 252. 2) *vanitas, inanitas, fallacia, frustratio*: ስብሐቶሙ፡ኢኮነ፡ከመ፡ስብሐተ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ኀላፊ፡በጕዕትያ፡እለ፡ይነብሩ፡ Clem. f. 260; እምድኅረ፡ብዙኅ፡ጕዕትያ፡ Phlx. 14; Adam panem suum comedebat በሀፍ፡በጕዕትያ፡ወጻማ፡ Macc. f. 11; በፈቃደ፡እግዚ"፡ተውህበ፡ኵሉ፡መንግሥተ፡ዓለም፡ለዘርአ፡ሴም፡ወግብርናት፡ለዘርአ፡ካም፡ወጕዕትያ፡ለዘርአ፡ያፌት፡ Kbr. Nag. n. 73.

ጕዑቱይ፡ part. *deceptus*: **አጕዑቱይ፡ተወለድከ፡ዕሩቀከ፡ ወትቀውም፡በከሐከ፡ዕሩቀከ፡** Genz. f. 3.

ግዕዘ፡, rarius **ገዐዘ፡** (Num. 10, 33. 33, 11 F; 4 Reg. 19, 36), etiam per **አ**, [cui Lud. et Ges. in thes. جاز composuerunt; adde جَزَعَ; potestas radicis prima in *abscidendo* vel *abrumpendo* fuisse videtur] Subj. **ይግዐዝ፡** 1) *castra movere, proficisci, migrare*, c. **እምነ፡** loci unde et **ውስተ፡** loci quorsum pergitur: Gen. 12, 8. 26, 21; Ex. 12, 37. 14, 10. 40, 30; Num. 10, 6 (**ለግዒዝ፡**). 33. 33, 3 seq.; Deut. 1, 19. 40; Jos. 3, 3; Kuf. 16; Jes. 37, 8; **ግዕዙ፡አሕዛብኪ፡ውስተ፡አድባር፡** Nah. 3, 18; 2 Esr. 8, 31; **ከመ፡ይግዐዙ፡(ውስተ፡)ቤጤልዋ፡** Judith 7, 1. 17. a) *castra metari*, στρατοπεδεύειν Num. 24, 2; Prov. 4, 15 (coll. Ex. 14, 10; Deut. 1, 40, ubi Hebr. quidem נסע, Graecus autem στρατοπεδεύειν habet). b) *migrare* vel *excedere* e vita: **በዋዕየ፡እሳት፡እምዓለም፡ግዕዘ፡** Enc. Tachs. 21; **ውስተ፡ቤተ፡ሙታን፡ግዕዘ፡** Enc. Jac. 8. 2) *liberum fieri, manumitti, libertatem adipisci*, de servis: ἐξελεύσεται Ex. 21, 4 c. ann.; **ግዕዝክሙ፡እምግብርናት፡** Did. 33; **ገብር፡ለእመ፡ግዕዘ፡እምግብርናቲሁ፡** Jsp. p. 381; **ይግዐዝ፡ገብር፡እምእግዚኡ፡** F. N. 31; de uxore: marito mortuo **ትግዕዝ፡** F. N. 24, 5.

አግዐዘ፡ II, 1 1) *transferre*, a) *migrare facere, castra movere jubere*: Num. 32, 30; **ወእምዝ፡አግዐዙ፡ተዓይኒሆሙ፡ወንዋዮሙ፡** Judith 7, 18. b) *transponere*: **እምድኅረ፡፻ወ፳ዓመት፡አግዐዘ፡ዮሴፍ፡ሥጋሁ፡ለያዕቆብ፡አቡሁ፡ወአብጽሖ፡ኀበ፡መቃብረ፡አብርሃም፡** Clem. f. 40. c) *convertere*: **ዑገተ፡ዐንበሳ፡መንገለ፡የውሀት፡አግዐዘ፡** Enc. Tachs. 12. 2) (*liberum*) *dimittere, manumittere, libertate donare, liberare*: avem, **ያግዕዛ፡ውስተ፡ገዳም፡** Lev. 14, 6; onagrum: **መኑ፡አግዐዞ፡ለሐለስትዮ፡** Job 39, 5; servum Ex. 21, 2. 26; **ትፌንዎ፡አግዒዘከ፡** Deut. 15, 12; **አግዐዞታ፡ለእንታክቲ፡ወለታ፡** Judith 16, 23; **ያግዕዝ፡** ἐλεύθεροι Prov. 25, 10; **ከመ፡ያግዕዝዎሙ፡እምቅኔሆሙ፡** 1 Esr. 4, 49; **ኢታህጕሎ፡ዐሴቶ፡ከመ፡ታግዕዞ፡** Sir. 7, 21; **ያግዕዝ፡ቅኑያነ፡** Phlx. 3; **በእንተ፡አግእዞ፡ገብር፡** *de manumissione* F. N. 31; **ኢይደሉ፡ከመ፡ትትወሰብ፡ብእሲት፡ለገብር፡ዘአግዐዞ፡ምታ፡** F. M. 5, 15; **እምግብርናት፡** Org. 1; a peccato, morte, al.: Joh. 8, 32, 36; Clem. f. 99; Jac. 1, 25; **አግዐዘነ፡እምኀጢአት፡ወሞት፡** Rom. 8, 2; Christus **አግዐዘነ፡እምተቀንዮ፡ለኀጢአት፡** Did. 33; **እምአርዑተ፡ኀጢአት፡** Kid. f. 16. 3) *dominum facere* (vid. **እግዚእ፡**): **ንጉሥ፡ዘኢይሠይምዎ፡እግዚእ፡ዘኢያግዕዝዎ፡** Lud. ex Lit. Joh. — *Voc. Ae.*: **አግዐዘነ፡ዘ፡ሐርነት፡አወፃነ፡**

ተግዕዘ፡ (sec. Lud. etiam **ተገዐዘ፡**) III, 1 1) *libertatem sibi sumere, emancipationem appetere*: **ይትገዐዙ፡** (v. **ይትጋአዙ፡**) **ወይፈቅዱ፡ይግኡ፡እምኔከ፡** Sir. 30, 34. 2) *manumitti, libertatem adipisci, liberari*, F. N. 31; **ተግዕዘ፡** 1 Cor. 7, 21 ant.; **ተግዕዝክሙ፡እምኀጢአት፡** Rom. 6, 18. 22; c. Acc. libertatis: **ግዕዛነ፡ኢተግዕዘት፡** Lev. 19, 20.

ግዑዝ፡ part. 1) *proficiscens, migrans*: **እመ፡ግዕዝት፡ደብተራ፡** (opp. **ኀደርት፡**) Num. 1, 51. 2) *dimissus, libertus, manumissus, libertatem adeptus, liber*: 4 Esr. 6, 76; **ዘፈነውክሙ፡ግዑዛነ፡** Jer. 41, 16; **ይሬስዮሙ፡ግዑዛነ፡** 1 Reg. 17, 25; F. N. 31; ἐλεύθερος Ps. 87, 4; 4 Esr. 9, 12; Cyr. ad Th. f. 24; 1 Cor. 7, 12 rom.; Rom. 6, 20. — *Voc. Ae.*: **ግዑዝ፡ዘ፡ሐሩ፡**; *aliud*: **ግዑዝ፡አርነት፡ዘወጸ፡**

ግዕዝ፡ subst., 1) *migratio* a) *excessus* mentis, ἔκστασις, **ግዕዘ፡ኅሊና፡** Act. 10, 10 rom.; coll. Ps. 115, 2. b) *conversiones* coeli, **ግዕዘ፡ሰማይ፡** τροπαὶ οὐρανοῦ Job 38, 33. c) concr.: *ii qui emigraverunt, secesserunt, liberi facti sunt*. Hoc nomine **ግዕዝ፡** populus Aethiopum, qui ex Arabia in Abyssiniam migravit, se ipse appellabat (cfr. **አግዓዚ፡**), vid. Lud. hist. I, 4; Comm. p. 56 seq. Deinde eodem nomine vocabantur α) *terra Aethiopum* i. e. Abyssinia, sive **ብሔረ፡ግዕዝ፡** Enc. Masc. 25; sive **ግዕዝ፡** simplex, f., ut: **ሰላም፡ለከ፡ቆመ፡በቀልት፡ወአርዝ፤ዘፈረየትከ፡ግዕዝ፤ይስሐቅ፡ጥቡዕ፡ሰማዕተ፡አምላክ፡ዐዚዝ፤** Enc. Haml. 5; **እስከ፡ዮም፡ትትፌሣሕ፡ግዕዝ፡** Enc. Tachs. 18. β) *lingua Aethiopica*, sive **ልሳነ፡ግዕዝ፡** sive **ግዕዝ፡** simplex: **ተዐልዋ፡እምዕብራይስጢ፡ኀበ፡ግዕዝ፡** M. M. f. 49; Chr. f. 150 (vid. sub **ተተርጐመ፡**). 2) plerumque m., Pl. **ግዕዛት፡** (F. N. 43, 12; Phlx. 4). Sicut τρόπος vel ἀναστροφή a) versandi vel *agendi ratio, vita, mores, studium, sentiendi ratio, ingenium*: **በኵሉ፡ግዕዝከ፡** ἀναστροφή Tob. 4, 14; 1 Petr. 1, 15. 2, 12; Gal. 1, 13; **ግዕዝኪ፡** τρόπος 1 Reg. 25, 33; **ዝኬ፡ውእቱ፡ግዕዞሙ፡** (τρόπος pro τόπος) Job 18, 21; βίος **ግዕዝ፡ዘእንበለ፡ነውር፡** Sap. 4, 9; ἀγωγή 2 Tim. 3, 10; ὁδός, ὁδοί, **ታእምሩ፡ግዕዞሙ፡ለቴማን፡ወእከዮሙ፡ለሳባን፡** Job 6, 19; **ይፈድዮ፡ለሰብእ፡በከመ፡ግዕዙ፡** Sir. 11, 26; **ዝንቱ፡ውእቱ፡ግዕዝኪ፡እምንእስኪ፡** Jer. 22, 21; Act. 14, 16; **ኃጥእ፡ዘክልኤቱ፡ግዕዙ፡ወምክዕቢተ፡የሐውር፡** τρίβους Sir. 2, 12; ἡ ἔξοδος καὶ εἴσοδος 2 Reg. 3, 25; 1 Thess. 1, 9 rom.; **ኵሉ፡ሰብእ፡ይረክብ፡ዘከመ፡ግዕዙ፡** ἔργα Sir. 16, 14; ἤθη 1 Cor. 15, 33; Clem. f. 199; Rom. 1, 29; **ዘእንበለ፡ግዕዝ፡** ἀθέμιτος 1 Petr. 4, 3; ὅρμημα Ex. 32, 22; διάνοια Gen. 34, 3; γνῶμαι **ግዕዞሙ፡ለረሲዓን፡** Prov. 12, 26; **እለ፡የሐውሩ፡በግዕዞሙ፡** θελήματα Jer. 23, 17; ἐνθυμήματα 7, 24; **ኅደጎ፡በግዕዙ፡በዘፈቀደ፡** διαβούλιον Sir. 15, 14; **አልብየ፡ዘከመ፡ግዕዝየ፡** ἰσόψυχον Phil. 2, 20; **እምልብሱ፡ለሰብእ፡ወእምሐረቱ፡ወእምሠሐቁ፡ይትዐወቅ፡ግዕዙ፡** τὰ περὶ αὐτοῦ Sir. 19, 30; Joh. 2, 25; **ለእመ፡ኢኮነት፡ከመ፡ግዕዝከ፡** κατὰ χεῖρά σου Sir. 25, 26; **ጠቢብ፡በሥነ፡ግዕዙ፡** 26, 17; **እምነ፡ግዕዙ፡ያሜክርዎ፡ለሰብእ፡** 27, 7; **ለንእስኒ፡ወለዐቢይኒ፡አሠኒ፡ግዕዘከ፡ወቃለከ፡** 29, 23; **ኢትወልጥ፡ግዕዘከ፡** μὴ ἀλλάξῃς σεαυτόν 30, 29; **ወልድከ፡ዘኢየሐውር፡በግዕዝከ፡** 35, 22; **ዘይቤለከ፡ዐቢይ፡አሆ፡በሎ፡ለግዕዙ፡** 13, 9; **በግዕዘ፡ልቦሙ፡እኩይ፡** Jer. 13, 10; 4 Esr. 1, 11; Act. 24, 10; **ዐርዮ፡ግዕዝ፡** ὁμόνοια Herm. p. 36; **ብእሲ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡እለ፡የኀብሩ፡ግዕዘ፡** Sir. 25, 1; **እምከመ፡ዐረዩ፡ግዕዛቲሆሙ፡** Phlx. 4; **ውእቱ፡እምሰብእ፡ሠናያነ፡ግዕዝ፡** Jsp. p. 321. Etiam pro variis aliis Graecorum vocibus usurpatur: α) **ላሕዎ፡በከመ፡ግዕዙ፡** κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ Sir. 38, 17; κρίσιν 38, 16. β) δοκιμή 2 Cor. 2, 19. γ) συνείδησις (conscientia *vitae* honeste *actae*): **ስምዐ፡ግዕዝነ፡** 2 Cor. 1, 12; **በሠናይ፡ግዕዝ፡** 1 Tim. 1, 5. 19; 1 Petr. 3, 21. b) *indoles, natura, essentia*, (Wesen) hominis: **በኵሉ፡ግዕዝክሙ፡** καρδίαις 1 Petr. 3, 15; χάρισμα 1 Cor. 7, 7; **ኵሎሙ፡እለ፡ግዕዘ፡** (Platt **ለግዕዘ፡**) **ነፍስቶሙ፡ይገብሩ፡** οἱ κατὰ σάρκα ὄντες Rom. 8, 5. 8. 9; Dei: tres personae **ይትወሐዱ፡ለ፩ዘውእቱ፡ግዕዝ፡** Lud. e Mss. Colb.; **ግዕዞሙ፡ዘኢይትፈለጥ፡** Lit. Joh. c) *natura, indoles* rerum: **ግዕዘ፡ብሔር፡** ἴχνη Gen. 42, 9. 12; **ግዕዞን፡ለአእባን፡** Herm. p. 11; **ሰማይ፡ጥቀ፡ሠናይት፡ውብርህት፡ፈድፋደ፡በግዕዛ፡** Chr. Ta. 16; **ባሕር፡ወለጠ፡ግዕዛ፡** Chr. ho. 27 (cfr. **ግዕዘ፡ሰማይ፡** Job 38, 33 supra sub 1, b). d) *ratio*, *modus*, in Acc.: *ratione*, ut: ከመ፡ኢይትከየድ፡ (I prs.) ግዕዘ፡ልስሐት፡ጼው፡ግዱፍ፡ Enc. Teq. 12. 3) In specie nomine ግዕዝ፡, quatenus significat *nativum*, *usitatum*, *simplex*, appellantur a) *forma* vel *ordo literarum* Alphabeti Aethiopici *simplex*, ut ሀ, ለ (opp. iis formis quae annexis vocalium notulis immutatae sunt, ut ሁ፡ሂ፡ሊ፡ al.). b) *primus e tribus canendi modis*, quibus Abyssini in decantandis hymnis suis liturgicis utuntur (vid. ዕዝል፡ et አራራይ፡), sc. *communis* vel *simplex*: ወእምዝ፡ትብል፡ጸሎተ፡ቅዳሴ፡ዘእምዳዊት፡በዜማ፡ግዕዝ፡ Genz. f. 123. 20; Deg. creberrime, ut: ሀየንተ፡ዕዝል፡ዘነግሀ፡ግዕዝ፡ al.

ገዐዝ፡ (v. ጓዕዝ፡) subst. *impedimenta* exercitus vel castrorum, sc. mulieres et infantes, supellex cum calonibus et lixis: ἀπαρτία: Num. 10, 12; οὐραγία Deut. 25, 18 (v. ጓዕዝ፡).

ግዕዛት፡ n. act. *migratio*, *transitus*: baptismus est ግዕዛት፡እምትዕርርት፡ኀበ፡ሰላም፡ Phlx. 105.

ግዕዛን፡ subst., m. et f., 1) *manumissio* servi: Ex. 21, 5; መጽሐፈ፡ግዕዛን፡ Const. Ap. 63 (64); ግዕዛን፡ትትፌጸም፡በአግህዶታ፡በቤተ፡ክር"ን፡ F. N. 31; ግዕዛን፡ይከውን፡ ibid. 2) *dimissio*, *liberatio* captivorum: Jes. 61, 1; Luc. 4, 19; e servitute: Org. 1; ጸጎከነ፡ (Christe) እምግብርናት፡ግዕዛነ፡ Kid. f. 11; ግዕዛኖሙ፡እምግብርናት፡ Machb. Meem. 10. 3) *libertas*, Lev. 19, 20; ዘፈነውክሙ፡ግዕዛነ፡ (in libertatem, var. pro ግዑዛነ፡) Jer. 41, 16; 4 Esr. 8, 66; 2 Cor. 3, 17; Rom. 8, 21; Gal. 2, 4; Jac. 2, 12; 2 Petr. 2, 19; ነፍስ፡ሐረት፡(በሞተ፡ሥጋ፡)እምግብርናት፡ኀበ፡ግዕዛን፡ Jsp. p. 381; ኢየሱስ፡ጊዜ፡ሠርዐ፡ሕገ፡ግዕዛን፡ F. M. 8, 1; Deus homines non sicut animalia tractat, ወኢይዔምዕ፡ግዕዛኖሙ፡ Phlx. 181.

ግዕዝና፡ subst. *manumissio*, *libertas*, Herm. p. 54; Rom. 8, 21 ant.

አግዓዚ፡ adj. rel. et subst. (ab አግዓዝ፡ Pl. vocis ግዕዝ፡?), nonnumquam (ut in N. T. rom.) አጓዕዚ፡ scriptum, 1) *liber*, ἐλεύθερος, ኵሉ፡አግዓዚ፡ Jer. 36, 2; Koh. 10, 17; 1 Esr. 3, 18; ትፌንዎ፡አግዓዚ፡እምኀቤከ፡ Jer. 41, 14; ትፌንዋ፡አግዓዚተ፡ Deut. 21, 14; Col. 3, 11; 1 Cor. 7, 22 rom. 9, 1; Apoc. 6, 15. 19, 18; F. N. 31; አግዓዚት፡ Macc. f. 19; Gal. 4, 22 seq.; 1 Cor. 7, 39 rom.; ኢየሩሳሌም፡አግዓዚት፡አንተ፡በሰማያት፡ Clem. f. 218; collect. Apoc. 13, 16 rom.; አግዓዝያን፡ 4 Esr. 10, 31; ይፌኑ፡፻፻ደቀ፡ወ፻፻ወለተ፡አግዓዝያን፡ Jer. 41, 9; 1 Ptr. 2, 16; ጸጋ፡አግዓዝያን፡ዘነሥአ፡ Enc. Mij. 18; ረሲ፡ደኅሪትየ፡እምኀጢአት፡አግዓዚ፡ Enc. Jac. 12. a) *immunis* Matth. 17, 26. b) *liberalis*, *ingenuus* (opp. ቍቍይ፡) Fal. f. 62 (vid. sub አንሰሕሰሐ፡). 2) Hoc nomine (collective accepto) sese nominant *Aethiopes* ipsi (vid. ግዕዝ፡ n. 1, c), quare a) ብሔረ፡አግዓዚ፡ *Aethiopia*, *Abyssinia*: ለብሔረ፡አግዓዚ፡ሰበከ፡አበ፡ሰላማ፡ዜናሁ፡ Deg.; ብሔረ፡አግዓዚ፡ዘስሙ፡ኢትዮጵያ፡ Cod. Mus. Brit. XLI; M. M. f. 48; Enc. Mag. 3 (vid. etiam Lud. Comm. hist. p. 56; Hist. I, 1). b) *aethiopicus*: ዘአልፍ፡አግዓዚ፡ (opp. አልፍ፡ aliorum populorum ut ألف Arabum, quod *mille* significat) Apoc. 5, 11.

አግዓዛይ፡ adj. rel., f. አግዓዛይት፡, *liber*, 1 Cor. 7, 22. 39 [illegible] አፎ፡ከመ፡ይረሲ፡ርእሶ፡አግዓዝየ፡ [illegible] Cyr. c. Pall. f. 70; Kid. f. 23.

ምግዓዝ፡ subst. *profectio*, ut: „exercitus vel castra ምግዓዘሙ፡ለእስራኤል፡ profectionis (ut videtur) Israelis", Lud. e Libr. Myst.

ግዕዘ፡ *vituperare* vid. sub ግእዘ፡

ጕዝ፡ subst. [cfr. talmud. גז vel בז, Buxtorf lex. c. 413 et 50; et L. Lewysohn die Zoologie des Talmuds p. 164] *accipiter* sive similis avis: ἱέραξ Lev. 11, 16 (v. ጕዝ፡); Deut. 14, 17; ክንፈ፡ጕዝ፡ ἀετῶν Ex. 19, 4. — *Voc. Ae.*: ጕዝ፡ዘ፡ጭላት፡ (v. ጨሊለቍ፡).

ጋዝ፡, **ጋዘ፡**, **ጊዛን፡** n. prgr. sc. γάζα *gaza*: ቤተ፡ጋዘ፡ v. ጋዝ፡ v. ጊዛን፡ Jes. 39, 2; ቤት፡ዘጋዝ፡ 2 Esr. 5, 17; መጻሕፍት፡ኖብያት፡ዘጋዝ፡ 6, 1; እምነ፡ቤተ፡መንግሥትየ፡ዘጋዝ፡ 7, 20; ለኵሉ፡ጋዝ፡ 7, 21; ጉዘ፡ (Acc.) glossa ad ኒቆታ፡ 4 Reg. 20, 13. — *Voc. Ae.*: ጊዛን፡ (v. ገሪዛን፡)ዘ፡ቤተ፡በዕል፡ (v. ልዕል፡).

ገዘመ፡ I, 1 [جزم جلم גזם גדם ܓܕܡ, vic. et ገደበ፡ et ገመደ፡] Subj. ይግዝም፡, *caedere*, *succidere*, arbores, ligna: Ex. 34, 13; Deut. 20, 19; Jud. 9, 49; 4 Reg. 6, 2—5; ኢይገዝሙ፡ዕፀ፡ Jes. 17, 8; ንግዝም፡ሰግላ፡ 9, 10; ጕድብ፡ዘአልቦ፡ዘይገዝሙ፡ቦቱ፡ 10, 15. 14, 8. 37, 24. 44, 14; ግዝሙ፡ዕፀዊሃ፡ Jer. 6, 6. 10, 3; ይገዝም፡በጕድብ፡ኵሎ፡መሠንየ፡አርዝከ፡ 22, 7; Hez. 39, 10; Hagg. 1, 8; Esth. 5, 14; ἐκκόπτειν Dan. 4, 11; Mich. 5, 13; 2 Par. 14, 3; Luc. 3, 9; ገዘማ፡ከመ፡ዕፅ፡ለሕይወትየ፡ Job 19, 10; ከመ፡ኢይግዝምክሙ፡ከመ፡ዕፅ፡ይቡስ፡ Clem. f. 262. a) *excidere*, *exscindere*, Rom. 11, 24. b) *caedere*, i. e. *dolare* 3 Reg. 5, 6. c) *caedere* gladio, Hez. 9, 8. d) *proscindere* maledictis: ኢትሕምይዎሙ፡ወኢ(ት)ግዝምዎሙ፡ Clem. f. 228, si quidem lectio sana est. — Scholion Voc. Ae. vid. sub መተረ።

አግዘመ፡ II, 1 *caedere* vel *abscidere jubere*: አግዘመ፡አዕዋመ፡ 2 Par. 34, 4; 3 Reg. 15, 13; በአፈ፡መጥባሕት፡ከሳዶ፡አግዘመ፡ Sx. Jac. 11.

ተገዝመ፡ III, 1 *caedi*, *abscidi*, *succidi*: ተገዚሞ፡ዳግመ፡ይፈሪ፡ Job 14, 7; Zach. 11, 2; Matth. 3, 10; ዕፅ፡እንተ፡ተገዝመት፡ Did. 25; ዕፀው፡ነዊኃን፡ይትገዘሙ፡ Hen. 83, 4; ትትገዘም፡እምሥረዊሃ፡ 91, 5. 8.

ግዙም፡ part. *caesus*, *dolatus*: ዕፀው፡ግዙማን፡ (idolis conficiendis) M. M. f. 36.

ግዘመት፡ n. act. *caesio*, *abscissio*, Lud. sine auct.

ገዘረ፡ I, 1 [ܓܙܪ (גזר جذر جزر) عذر] Subj. ይግዝር፡, *circumcidere*, c. Acc.: Gen. 17, 10. 11. 23. 21, 4. 34, 22; Ex. 4, 25. 12, 44; Jos. 5, 2 seq.; Luc. 1, 59. 2, 21; al.; ገዘረ፡ወልዶ፡በእንተ፡ደዌ፡ F. M. 33, 5; c. ለ፡ Gen. 17, 12; trsl.: ግዝሩ፡እከየ፡ልብክሙ፡ Jer. 4, 4; Deut. 10, 16.

አግዘረ፡ II, 1 *circumcidendum curare*, Lev. 12, 3; እምድኅረ፡፰መዋዕል፡ታግዝር፡ወልዳ፡ F. M. 10, 1.

ተገዝረ፡ III, 1 *se circumcidere*, *circumcidi*, Gen. 17, 14. 24—27. 34, 22. 24; Jos. 5, 7. 8; Esth. 8, 17; Judith 14, 10; ተገዘሩ፡ለአምላክክሙ፡ περιτμήθητε Jer. 4, 4; Gal 5, 2; Rom. 2, 27. 3, 30; ተገዚር፡ 4, 10; Act. 15, 1; ዘተገዝረ፡በምክንያተ፡ደዌ፡ወአዘዝዎ፡ዐቀበተ፡ሥራዩ፡ F. M. 33, 2.

ግዙር፡ part. *circumcisus*, Gen. 34, 14; Lev. 26, 41; Jos. 5, 5; Jer. 9, 25; Rom. 2, 27. 3, 30. 4, 11. 12; Gal. 5, 3. Col. 3, 11; Phil. 3, 3; Act. 11, 3; በእንተ፡ኅጽዋን፡ወግዙራን፡ F. M. 33

ግዝረት፡ n. act., f. et m., *circumcisio*, Jos. 5, 4; Joh. 7, 22; Gal. 2, 8 Platt; Rom. 2, 25. 3, 1. 4, 11. 15, 8; Phil. 3, 5; **በእንተ፡ግዝረት፡** tractatur F. M. 33, 5; F. N. 51; Did. 33; **በዛቲ፡ዕለት፡ቦአ፡ክርስቶስ፡ውስተ፡ቤተ፡ግዝረት፡ወፈጸመ፡ሕገ፡ኦሪት፡** Sx. Ter 6.

ግዝሮ፡ subst. *circumcisura*: **ገዘደመ፡ግዝሮሁ፡ለወልድየ፡** Ex. 4, 25. 26; **ኢየሐጽጽ፡ሕማመ፡ግዝሮሁ፡ለአረጋይ፡እምሕማመ፡ሕርደቶሙ፡ለንኡሳን፡** M. M. f. 24.

ገዛሪ፡ n. ag. *circumcisor*: **ትቤሎ፡ማርያም፡ለዮሴፍ፡አምጽእ፡ሊተ፡ገዛሬ፡ጠቢበ፡** Sx. Ter 6.

ገዚረት፡ n. prgr., sc. جَزِيرَةٌ *insula*: **አፈ፡ወርቅ፡ዘሞተ፡በስደት፡በውስተ፡ገዚረት፡** M. M. f. 30.

ግዘት፡ *excommunicatio* vid. sub **ወገዘ፡**

I. **ገዝአ፡** inus., amh. **ገዛ፡** (pro **ገዝአ፡**) *dominari, acquirere, possidere* (an etiam Himjaricum **ገዘአ፡** idem significet, perdubium est, vid. J. R. Wellsted's Reiſen Deutſch von E. Rödiger, 1842. Bd. 2 p. 398). Hoc verbum Ges. in thes. p. 276 cum جَزَأَ *distribuit*, جَزَا *retribuit* (coll. ταμίας i. e. *dispensator, dux, dominus*) componere conatus est. At significatio verbi amharica denominationis suspicionem movet, et **እግዚእ፡** nonnisi variatione verbi **ገዐዘ፡** vel **አግዐዘ፡** ortum esse et primitus *liberum* (opp. *servo*) significasse, ut forma Pluralis **አጋእዝት፡** constantissime usitata ita significatio verbi **አግዐዘ፡** *dominum facere* probare videntur.

እግዚእ፡ subst. m., Voc. crebro **እግዚኦ፡** (ut Ps. 3, 1. 8, 1. 14, 1. 15, 1; 1 Reg. 25, 26; Jes. 53, 1. 63, 17; Jer. 1, 6; Jon. 4, 3; Judith 11, 10; Sir. 23, 1; Luc. 18, 11. 13 al.), Pl. **አጋእዝት፡**, rarius **አጋእስት፡** (ut Gen. 18, 3. 49, 23; Ps. 122, 2; Matth. 6, 24 rom., al.), *dominus* a) *herus* servorum: **ገብር፡ከመ፡እግዚኡ፡** Jes. 24, 2; Mal. 1, 6; Prov. 17, 2; Gen. 24, 14. 27. 35 seq.; 39, 2. 8. 16; Jud. 19, 26. 27; Matth. 10, 24; **ለአከት፡ኀበ፡አጋእዝቲሃ፡** Tob. 2, 12; 1 Reg. 25, 10; Ps. 122, 2; **አግብርተ፡አጋእዝቲሆሙ፡** σύνδουλοι 2 Esr. 4, 7. 5, 3; Apoc. 22, 9; Act. 16, 16. 19; Matth. 6, 24; Tit. 2, 9; Col. 4, 1; uxoris Gen. 18, 12; Ps. 44, 13; Am. 4, 1; 1 Petr. 3, 6; cujusvis rei (*possessor*): Ex. 21, 29. 34. 22, 13; 3 Reg. 16, 24; Matth. 21, 40; **እግዚአ፡ልብስ፡** Reg. Pach.; in Geez sequiore etiam i. q. **በዓል፡** vel رب, ut: **አኀው፡አጋእዝተ፡ኪነት፡** fratres opificii periti, Phlx. 189. b) *dominator*, **እንዘ፡እግዚእ፡አልቦ፡** Prov. 6, 7; Jes. 19, 4 var.; eo, cujus quis dominus est, subjuncto sive ope st. c., ut: **እግዚአ፡ኵሉ፡ብሔር፡** Judith 2, 5; **ወለሙኒ፡ንጉሥ፡እግዚኦሙ፡** 1 Esr. 4, 3; **መኑ፡እግዚእነ፡** Ps. 11, 4; Jer. 34, 3; 1 Reg. 26, 16; 2 Reg. 10, 3; 4 Reg. 10, 9; Act. 25, 26; **እግዚአ፡አጋእዝት፡** Dan. 2, 47; Ps. 135, 3; **እግዚአ፡መናፍስት፡** Hen. 38, 2 seq.; **እግዚኡ፡ለኖላዊ፡** ἀρχιποιμήν 1 Petr. 5, 4; **እግዚአ፡ለሰንበት፡** Marc. 2, 28; sive praepositione **ለ፡**, ut: **እግዚአ፡ለኵሉ፡ምድር፡** Judith 6, 4; Gen. 45, 8. 9; Ps. 104, 19; Matth. 12, 8; Gal. 4, 1. c) in specie de Deo et Christo, Ex. 6, 6. 7. 23, 17; (vid. Ex. 3, 4 ann.); Ps. 109, 1; Luc. 7, 13. 10, 1. 18, 11. 13; Joh. 4, 1; Act. 1, 21 al. creberrime (quamquam de Deo **እግዚአብሔር፡** magis usitatum est). d) creberrime honoris causa in compellandis aliis, in specie nobilioribus, ut: Gen. 18, 3. 23, 11. 24, 18. 32, 19; Joh. 12, 21. 20, 15 al. e) **አጋእዝት፡** κυριότητες *domini* est nomen unius e novem ordinibus angelorum, Eph. 1, 21; Col. 1, 16; Clem. f. 61. 102; **መላእክተ፡አጋእዝት፡** Hen. 61, 10. f) **እግዚአብሔር፡** vid. infra.

እግዚእት፡, plerumque **እግዝእት፡** subst., f., *domina, hera*, Gen. 16, 4; Ex. 21, 5; 4 Reg. 5, 3; **አመት፡ለእመ፡አውጽአት፡እግዝእታ፡** Prov. 24, 58; Ps. 122, 3; Jes. 24, 2; 2 Joh. 1; Herm. p. 2 seq.; Herodes **አዘዘ፡ኢይስምይዋ፡ለረሲስ፡** (uxorem fratris Herodis) **እግዝእተ፡** Jsp. p. 336; Enc. Masc. 10.

እግዚእና፡ subst. *dominatus, dominium* (jus vel dignitas domini): **ገነቱ፡ውእቱ፡ሥልጣን፡ወመንግሥት፡ወእግዚእና፡** ho. Severiani in Cyr. f. 126; **ጸሎት፡ይእቲ፡ተናግሮተ፡ሰብእ፡ኀበ፡እግዚ"፡ልዑል፡እንዘ፡ያአኵቶ፡ወይሴብሖ፡ወይትአመን፡በእግዚእናሁ፡** F. N. 14; **እግዚእናሁ፡(ለብእሲ፡)ላዕሌሃ፡(ለብእሲት፡)**, et paulo post **በላዕሌሃ፡** F. N. 51. In Gregorii Epist. honoris causa usurpatur pro *domino*, Lud.

እግዚኣዊ፡ adj. rel. *dominicus*: **አምሳላት፡እግዚኣዊያት፡** parabolae Domini F. N. 14.

ግዝአት፡ n. act. *dominatio, dominium*, Lit. 173, 1 („ubi corrige **ግዕአት፡**" Lud.); in Divinitate est **፩ግዝአት፡** Lud. e Libr. Myst.

እግዚአብሔር፡ (raro **እግዚአ፡ብሔር፡**) subst., proprie *dominus* terrae vel regionum i. e. *universi*, Aethiopibus pro ὁ Κύριος (יהוה, אֲדֹנָי) receptum, in nomen proprium *Dei* S. S. abiit. In libris Graecis respondent ὁ Κύριος, ut Ex. 20, 1 seq., **አዶናይ፡እግዚአብሔር፡** Ἀδωναὶ Κύριος Hez. 7, 2; et ὁ θεός Gen. 1, 1 seq., **እግዚ"፡አቡነ፡** θεὸς πατήρ Phil. 1, 2 al.; raro alia supremi numinis nomina, ut ὕψιστος Sir. 19, 17. Componuntur **እግዚ"፡አምላክ፡** Κύριος ὁ θεός, ut Gen. 6, 13. 22, et **እግዚእ፡እግዚአብሔር፡** vel **እግዚአብሔር፡እግዚእ፡** Κύριος ὁ θεός Gen. 7, 16; Am. 4, 13; Κύριος Κύριος Jes. 50, 7. Raro usurpatur pro (**አምላክ፡**) nomine Dei appellativo, ut: **ካልእ፡እግዚአብሔር፡** ἄλλος θεός Jes. 43, 10; **ከመ፡ይበልዎ፡እግዚአብሔር፡** Judith 3, 8. 6, 2 (ὁ θεός); Hez. 28, 2. Passim repereris Accusativi formam **እግዚአብሔረ፡**, ut: **እንዘ፡ሰብእ፡አንተ፡ወኢኮንከ፡እግዚአብሔር፡** v. "ረ፡ Hez. 28, 9 (cfr. **ቤተ፡ክርስቲያን፡** c. 836.). — De libro **እግዚአብሔር፡ነግሠ፡** inscripto vid. Zeitſchrift der deutſchen morgenld. Geſellſchaft Bd. I p. 37; d'Abbadie Catal. p. 149. 208; Catal. Cod. Mss. Ae. Musei Britann. p. 36.

እግዚአብሔርና፡ subst. *majestas Dei S. S.*: **አመ፡ጽሕቀ፡** (Christus) **ለከዊነ፡እኁለ፡እመሕያው፡ኢኀደገ፡እግዚአብሔርናሁ፡** M. M. f. 165.

እግዚአብሔራዊ፡ adj. *ad Deum S. S. pertinens, divinus*: **ገቢረ፡መንክራት፡** est **እግዚአብሔራዊ፡** M. M. f. 113; **ሐውጽዎሙ፡(ለመርዓተ፡እግዚ"፡)በሕዋጼ፡እግዚአብሔራዊት፡** F. N. 6; **በዓላት፡ዐበይት፡እግዚአብሔራዊት፡** Abush. 1.

II. **ገዝአ፡** I, 1 [proprie *secare* (גזה جزى), deinde *secando dividere*, جَزَأَ *partitus fuit, distribuit*] ut videtur, *portiones convivis distribuere, ministrare convivis* ad mensam: **እለ፡ይገዝኡ፡** διάκονοι Joh. 2, 5 (sec. Lud. proprie: *potum convivis infudit*).

ግዝእ፡ vel **ገዝእ፡** subst. *convivium, epulae*: **ገብረ፡ግ**

ዝአ፡ (v. ገዝአ፡)ዐቢየ፡ Kuf. p. 65. 79. 101. 102. 105; መዋዕለ፡ግዝአ፡ τοῦ πότου Job 1, 5; ቤተ፡ግዝአ፡ πότου Koh. 7, 2; ገቢረ፡ግዝአ፡ Org. 4. — *Voc. Ae.*: ግዝአ፡ዘ፡ጋሬዳ።

ገዛእ፡ et **ገዛኢ፡** n. ag., Pl. **ገዛእት፡** *famulus ad mensam consistens, minister inter epulas, pocillator:* ገዛእት፡ διάκονοι Joh. 2, 9; Matth. 22, 13; በወይነ፡ማሕሌት፡ እንተ፡ይቀድሕ፡ገዛኢ፡ Enc. Tachs. 29; ደቀ፡ጽርሕ፡ወገዛኢ፡ (v. ገዛእት፡) σπάδοντες Jes. 39, 7; Gad. T. H. (vid. sub ጋላት፡). a) ሊቀ፡ገዛእት፡ ἀρχιτρίκλινος *triclinarches* Joh. 2, 8 rom. b) Etiam pro fem. usurpatur: ደቂቀ፡ገዛእየ፡ (v. ገዛእትየ፡) υἱοὺς παλλακίδων μου Job 19, 17; ቦአት፡ይእቲ፡ወክልኤ፡ገዛኢሃ፡ μετὰ δύο παιδισκῶν Dan. ap. 1, 36.

III. **ገዝአ፡** vel **ገዝዐ፡** ut videtur i. q. غذا *aluit, nutrivit.*

መግዝአ፡ subst., Pl. **መጋዝአ፡** et **መጋዝእት፡** 1) *saginatum, altile:* መግዝአ፡ላህም፡ Luc. 15, 30 rom.; መጋዝእትየ፡ σιτιστά Matth. 22, 4; አልህምት፡መጋዝዕት፡ 3 Reg. 3ᵃ, 16; መጋዝአ፡ደዋርህ፡ ibid.; 3 Reg. 4, 23; ከመ፡አልህምት፡መጋዝእት፡ Jer. 26, 21; mactabant quotidie ፲መጋዝእተ፡ Gad. T. H. 2) Pro Adjectivo usurpatur: *saginatus, altilis:* አምጽኡ፡መግዝአ፡ላህመ፡ Luc. 15, 23. 30 Platt; Jud. 6, 25. 28; አልህምት፡መጋዝአ፡ 3 Reg. 4, 23; ላህምከ፡መግዝአ፡ Jer. 26, 15; Prov. 15, 17; አስዋሪሆሙ፡መጋዝእት፡ኵሉ፡ Hez. 39, 18. — *Voc. Ae.*: መግዝአ፡ዘ፡ገች፡; *aliud:* ብ፡መከን፡ፍሪዳ፡ — (Prov. 9, 13 ብእሲት፡መግዝዕት፡ est var. pro መግእዝት፡).

መጐዚት፡ *nutrix* (Chr. L. Atk. f. 12) amh. est.

አመግዝአ፡ quadrl. II (denom.) *saginare, alere* pecudem: ይእቲ፡አሚረ፡ያመግዝአ፡ሰብአ፡እጐልተ፡ θρέψει Jes. 7, 21.

ገዝዐ፡ I, 1 [גזע جزع *secuit*] *serra dividere* vel *secare:* አዘዘ፡መኰንን፡ይቅንውዎ፡ወይሥትሩ፡ሥጋሁ፡ወይገዝሕቁ፡እምዕስቲሁ፡ወይግዝዕዎ፡በመጋዝዕ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ Sx. Teq. 25.

መግዝዕ፡ subst., in Pl. **መጋዝዕ፡** *serra* [amh. መጋዝ፡ id.], Sx. Teq. 25 (vid. sub ገዝዐ፡); አዘዘ፡ይሥትርዎ፡በመጋዝዕ፡ወተሰብረ፡መጋዝዕ፡ Sx. Ter 20.

ገዘዘ፡ inus., ut videtur proprie *discindere, dirimere, separare* (vid. ገደገደ፡).

አግዘዘ፡ II, 1 muro vel *septo defendere, sepire:* አግዘዝክዎ፡ (v. አግዘዝኩ፡ሎቱ፡) ἐχαράκωσα Jes. 5, 2; በከንፍክሙ፡ዐውድየ፡አግዘዙ፡ Sx. Hed. 24. — *Voc. Ae.*: አግዘዘ፡ዘ፡ዠጎለ፡

መግዘዝ፡ vel **መግዝዝ፡** subst. *quidquid sepiendo vel dirimendo est*, ut paries, velum al. — *Voc. Ae.*: መግዝዝ፡ዘ፡መጋረጃ፡

ጐዝጐዝ፡ vel **ጎዝጐዝ፡** subst. (sec. Lud. Plur. a ጎዝጎዝ፡), Pl. **ጐዝጐዛት፡** vel ጎ"፡ *vestes stragulae, stragula* (utrimque) *villosa:* አምጽኡ፡፲ዐራታተ፡ወጐዝጐዛተ፡ (v. ወጎ"፡) κοίτας καὶ ἀμφιτάπους 2 Reg. 17, 28. — [Etymon obscurum est; num a גֵּז جَزَّةٌ *vellus?* an a كَثَّ *densum ac spissum esse?* Verbum amh. ጎዝጎዝ፡ vid. in Scholio ad ገለደ፡].

ገዘፈ፡ I, 1 [كَثَّ كَثُفَ] Subj. **ይግዝፍ፡**, *crassum, spissum (densum) esse* vel *fieri, crassescere:* አጽባዕትየ፡ይገዝፍ፡ወትጸንዕ፡እምሐቌ፡አቡየ፡ παχύτερος 2 Par. 10, 10; 3 Reg. 12ᵃ, 10; παχύνεσθαι Deut. 32, 15; Jer. 5, 28 var.; Koh. 12, 5; trsl. de corde hominis *contumacis* vel *obfirmati:* Act. 28, 27 rom.; Matth. 13, 15; ይገዝፉ፡አልባቢሆሙ፡ Macc. f. 5; ናሁ፡ገዘፈ፡አልባቢክሙ፡ወኮነ፡ከመ፡እእባን፡ Jsp. p. 364; ከመ፡ኢይግዝፍ፡ልቡ፡ወኢይጽልም፡እእምሮቱ፡ F. N. 5. — *Voc. Ae.*: ገዘፈ፡ዘ፡ደነደነ።

አግዘፈ፡ II, 1 *crassum, spissum reddere, crassificare:* አግዘፎ፡ሥጋ፡ወአሥብሖቱ፡ድካም፡ውእቱ፡ τὸ στέαρ χαυνότης ἐστὶ τῷ σώματι, οὐκ ἰσχύς Chr. Ta. 29; ፱ግብር፡ያገዝፉ፡አባለ፤በሊዐ፡ሥጋ፡ወሰትየ፡ወይን፡ወነዊም፡በሐሩረ፡ዐሐይ፡ወለቢሰ፡ክታን፤ወ፱ያደገድጉ፡ .... Fal. f. 67; አግዘፈ፡ጽልመተ፡ 2 Reg. 22, 12. a) *obfirmare, rigidum facere* cor, collum suum i. e. *obstinatum, contumacem, obduratum* animo esse: አግዘፉ፡ልቦሙ፡ Jer. 5, 10; Act. 7, 54 rom.; አግዘፈ፡ክሳዶ፡ Gen. 49, 3; Ex. 33, 3; Deut. 9, 6. 10, 16: 2 Esr. 19, 16. 17; Jer. 5, 26. 17, 23; Rel. Bar.; Sir. 16, 11; ἐτραχηλίασεν Job 15, 25; የሐውራ፡እንዘ፡ያገዝፋ፡ክሳዶን፡ ὑψηλῷ τραχήλῳ Jes. 3, 16. b) crassiorem i. e. *copiosiorem et graviorem facere* orationem: ab iis ignominia affectus ob orationem antea habitam አግዘፈ፡ሎሙ፡ነገረ፡ Jsp. p. 360.

ግዙፍ፡ part. *crassus, (densus), spissus*: 3 Reg. 7, 43; መዝራዕት፡ግዙፍ፡ ἰσχυρός Hez. 30, 22; ይኩን፡ልብሶሙ፡እምዐምር፡ግዙፍ፡ F. N. 10, 6. a) *pinguis:* ደብር፡ግዙፍ፡ ὄρος παχύ Jes. 28, 1. b) *obfirmatus:* ግዙፈ፡ክሳድ፡ Deut. 9, 13; Macc. f. 8; ግዙፋነ፡ልብ፡ f. 6; ከለባት፡ግዙፋነ፡ልብ፡ ἀναιδεῖς Jes. 56, 11 var.; Hen. 98, 11; Org. 7.

ገዚፍ፡ adj. *crassus, spissus, (densus)*, de corpore hominis: ገዚፋን፡ παχεῖς Chr. Ta. 15; rex Indiae erat ገዚፍ፡ጥቀ፡, Alexander M. autem ድግዱግ፡ Jsp. p. 283; ገዚፈ፡አባል፡ (opp. ረቂቀ፡አባል፡) Fal. f. 53; ለምንት፡አውሰብከ፡ብእሲተ፡ንእስተ፡ወአንተኒ፡ብእሲ፡ገዚፍ፡ወዐቢይ፡ f. 81; de vestibus, tegumentis: ይልበሱ፡ዕሙዳን፡ልብሰ፡ገዚፈ፡እምነ፡ዐምር፡ F. N. 23; ይቀንቱ፡ሐቌሆሙ፡በቅናት፡እምአምእስት፡ገዚፋን፡ F. N. 10, 6; ሠቀ፡ጸጕር፡ገዚፈ፡ (Acc.) Enc. Genb. 11; de baculis: አብትር፡ዘኑኃን፡ገዚፋት፡ Gad. T. H.; ይዘብጥዎሙ፡በገዚፋን፡አብትር፡ Macc. f. 2; ዘበጦ፡በገዚፍ፡ዕፀው፡ Enc. Nah. 25; de columna: ገዚፍ፡ዐምድ፡ Enc. Pag. 1.

ግዝፍ፡ subst. *crassitudo, spissitas*, πάχος 3 Reg. 7, 3; Ps. 140, 8; ግዝፈ፡ልብ፡ (*contumacia, obstinatio*) Org. 7.

ግዘፍ፡ subst. id., 3 Reg. 7, 9. 11; 1 Par. 20, 5; Jer. 52, 21 vrs. nov.; ግዘፈ፡ዕፅ፡ Hez. 41, 25. 15, 5 var. (vid. መግዘፍ፡); ግዘፈ፡ዴመናት፡ Org. 1; ግዘፈሆን፡ለአልባብ፡ Jsp. p. 364.

ግዝፈት፡ n. act. id.: በግዝፈተ፡ልብከ፡ Macc. f. 6; Enc. Tachs. 6; በግዝፈተ፡ክሳድከ፡ Macc. f. 14.

መግዘፍ፡ subst. *res crassa, pars rei crassa, spissa, densa:* በመግዘፈ፡ምድር፡ ἐν τῷ πάχει τῆς γῆς 3 Reg. 7, 33; 2 Par. 4, 17; ወኢበመግዘፉሁ፡ (v. ወኢበግዘፉሁ፡) ኢይከውን፡ለምግባር፡ ἔτι αὐτοῦ ὄντος ὁλοκλήρου Hez. 15, 5.

ገየለ፡ vid. sub ገለየ፡

ጊመ፡ inus. i. q. غام *nubilosum fuit coelum* (أغمت).

ጊሚ፡ subst., m. et f., [غَمْنٌ, غَيْمٌ غَيْنٌ] 1) *nebula,* ὀμίχλη, Ps. 147, 5; ይጠፍእ፡ከመ፡ጊሜ፡ወጠል፡ Job 24, 20. 38, 9; Jes. 29, 18; Sap. 2, 4; Sir. 24, 3. 43, 22; 4 Esr. 6, 11; Hen. 60, 19. 69, 23. 100, 11; 2 Petr. 2, 17; ሳሕወ፡ጊሜ፡ Org. 1. 2) *nix, tempestas nivalis:* በረድ፡ወጊሜ፡ πάχναι καὶ χιόνες Dan. ap. 3, 49; νιφετός Deut. 32, 2; በዕለተ፡ጊሜ፡ (v. ቍር፡) πάγους Nah. 3, 17; ይዘርዎ፡ውስተ፡ምድር፡ለጊሜሁ፡ πάχνην Sir. 43, 19. — *Voc. Ae.:* ጊሜ፡ዘ፡ጉም።

ጌሠ፡ *mane surgere* vid. sub ጌሰ፡

I. ግዩር፡ part. [גֵּר, ܓܝܘܪܐ, vic. ኀር፡] *advena, hospes peregrinus,* γειώρας, προσήλυτος, Ex. 12, 19. 48. 22, 20. 23, 9. 12; Lev. 16, 29; ግዩራን፡ Lev. 17, 8 seq.; 18, 26. 19, 10. 33. 34. 24, 22; ግዩራን፡ወፈላስያን፡ προσήλυτοι καὶ πάροικοι 25, 23. 35. 47; Num. 9, 14. 15, 14—16. 35, 15; Deut. 5, 14. 10, 18. 19. 24, 17. 20. 27, 19; Macc. f. 10; Maria in Aegypto semet vocat ግይርት፡ Ssal. Req.; trsl.: *peregrinus* vel *rudis in* re: sunt ግዩራን፡በሕገ፡ኦሪት፡ M. M. f. 13. — *Voc. Ae.:* ግዩር፡ዘ፡መጻተኛ።

ግይርና፡ subst. *conditio* sive *status advenae,* Org.

ገየረ፡ *advenam esse,* Lud. auct. Greg.

II. ገየረ፡ I, 2 au 1? [denom. a גִּיר, جَيَّارٌ جِيرٌ *calx*] *calce obducere:* ገየርዋ፡(ለአረፍት፡) Hez. 13, 15; አረፍት፡እንተ፡ገየሩ፡ (v. ግይርት፡) Jes. 16, 11. — *Voc. Ae.:* ገየሩ፡ዘ፡መረጉ፡

ግዩር፡ part. *calce obductus,* Jes. 16, 11 var.

መገይር፡ part. *calce obducens, caementarius:* መገይራን፡ τειχισταί 4 Reg. 12, 12 (Lud. c. 461 exhibet መዐይራን፡).

ጌራ፡ subst., Pl. ጌራት፡ [amh. ቍርዕ፡ vel ቍር፡ vid. supra c. 429; componendum cum مِكْوَرٌ كَارٌ (vid. ከረ፡ et ከራ፡) ob *cavitatem* et *rotunditatem?* an κόρυς?] 1) *galea, cassis,* κόρυς Sap. 5, 19; περικεφαλαία 1 Reg. 17, 5; Jer. 26, 4 var.; Hez. 23, 24 var. (ጌራ፡ኀጺን፡); 27, 10. 38, 4; ጌራ፡መድኀኒት፡ Jes. 59, 17; 1 Thess. 5, 8; Eph. 6, 17; Org. 5; አሰርግወኒ፡ጌራ፡መድኀኒትከ፡ Kedr f. 11; መጽሐፈ፡ጌራ፡መዊእ፡ inscriptus est libellus magicus Cod. Mus. Brit. LXXX, 2; ጌራተ፡ኀጺን፡ Sx. Haml. 15. 2) *mitra, diadema:* ያአትቱ፡ጌራቲሆሙ፡እምርእሶሙ፡ μίτρας Hez. 26, 16; Aristobulus ተቀጸለ፡ጌራ፡ዐቢየ፡ዲበ፡ርእሱ፡አሕጺጸ፡ጌራ፡ክህነት፡ቅዱስ፡ Jsp. p. 301; Antonius Herodis capiti ጌራ፡ imposuit p. 325; ወገብሩ፡ዲበ፡ርእሱ፡ጌራ፡ንጉሥ፡ወውስተ፡እዴሁ፡በትር፡ዘወርቅ፡ p. 340; ጌራ፡ዘንጉሥ፡ Lud. ex Hom. de Maria et Magis. — Apoc. 9, 9. 17 Ae. habet ጌራ፡, Gr. θώραξ. — *Voc. Ae.:* ጌራ፡ዘ፡እራስ፡ቍር፡; *aliud:* ጌራ፡ዘ፡እራስ፡ወርቅ።

ጌሰ፡ et ጌሠ፡ I, 1 [غَدَا] Subj. ይጊስ፡ *mane surgere, mane agere* alqd, *mane venire, mane pergere* vel *proficisci:* ὀρθρίζειν Gen. 19, 2; Ex. 8, 16; ገይሰክሙ፡በጽባሕ፡ 19, 16; ገይሶ፡በጽባሕ፡ሐነጸ፡ 24, 4. 32, 6; 1 Reg. 5, 3. 4; 15, 12. 29, 10, 11; 2 Reg. 15, 2; Kuf. 17. 27. 32; ጌስኩ፡በሌሊት፡ 2 Esr. 12, 12; Job 1, 5. 8, 5; ለገዩስ፡ Ps. 118, 148; ከንቱ፡ገይሶትክሙ፡ 126, 3; ዘይገይስ፡ Sir. 40, 7; Tob. 9, 6; Dan. 6, 19; አሌለያ፡ገይሶ፡ Luc. 24, 1; Act. 5, 21. a) c. c. Acc. loci, quo quis mane pergit: Luc. 21, 38; ጌሰ፡ገዳመ፡ Kuf. 26; Job 29, 7; እለ፡ይገይሱ፡በጽባሕ፡ቤተ፡መያሲ፡ Jes. 5, 11; ነቂሀነ፡እምንዋም፡ንጊሳ፡ለቤተ፡ክር"ን፡ Deg.; c. praep. ut ውስተ፡ loci Cant. 7, 13; ኀበ፡ loci vel pers.: Luc. 21, 38. 24, 22; ጊስ፡ኀበ፡እግዚ"፡ወጸሊ፡ Job 8, 5; ዘይገይስ፡ኀቤሃ፡ Sir. 4, 12. 6, 36. 35, 14. 39, 5; Jes. 26, 9; ጌስኩ፡ኀቤክሙ፡ወነገርኩ፡ Jer. 25, 3; Sap. 6, 15; Ps. 62, 1. b) in genere: *proficisci, pergere, venire:* ጌሰ፡ወመጽአ፡ ᾤχετο Jer. 48, 10; አዘዘሙ፡ይጊሱ፡ኀበ፡እግዚ"፡ 1 Reg. 10, 17; Enc. Haml. 15; ገይስ፡ *profectio:* ከመ፡ይግበር፡ገይሰ፡ Kuf. p. 165.

አጌሰ፡ II, 1 *mane surgere facere, pergere* vel *proficisci facere:* አመ፡ያገይስዋ፡ለታቦት፡ክህናት፡አግብእዋ፡ውስተ፡መካና፡ Deg.; እስከ፡አመ፡ያገይስዎ፡ኀበ፡እስራኤል፡ Luc. 1, 80; ኢርኩስ፡ኀሪስኪ፤ (o Maria) ለምንትኬ፡አጌስኪዮ፡ለፍሬ፡ቅድሳት፡ውስተ፡ቤተ፡መቅደስ፡ M. M. f. 67.

ገያሲ፡ n. ag. *qui mane pergit* vel *proficiscitur,* Lud. sine auct.

ጌሰም፡ vel ጌሠም፡ (ጌሢም፡ 4 Esr. 10, 73 errore calami scriptum videtur) subst., m. et f., [de *am* cfr. ዓለም፡] 1) *dies posterus, crastinus:* ለጌሰም፡ Ex. 8, 6. 16, 19; Num. 11, 18. 16, 16; Jos. 3, 5; ኢትትዐበይ፡ዘለጌሰም፡ μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὔριον Prov. 27, 1; ኢትተክዘ፡ለጌሰም፡እስመ፡ጌሰምሰ፡ትኄሊ፡ለርእሳ፡ Matth. 6, 34; እስከ፡ጌሰም፡ 1 Reg. 20, 11; Act. 4, 3; c. pron. suff.: በጌሰሙ፡ *postridie* F. M. 14, 9; ለለጌሰሙ፡ Machb. Me'em. 11. 2) ጌሰመ፡ vel ጌሰም፡ adv. *cras:* ጌሰመ፡ዘጊዜ፡ Ex. 9, 18. 32, 5; Jos. 3, 5; 1 Reg. 9, 16. 19, 2. 11. 20, 5. 18; Esth. 5, 8; 2 Par. 20, 16; Prov. 3, 28; 4 Esr. 10, 73. 14, 29; ጌሰም፡ንመውት፡ Sir. 10, 10; አነ፡ዮም፡ወአንተ፡ጌሰም፡ (v. ጌሰመ፡) 38, 22; ጌሰም፡ (v. ጌሰመ፡) ንመውት፡ Jes. 22, 13; 3 Reg. 20, 6; Jac. 4, 13; Matth. 6, 30. — *Voc. Ae.:* ጌሰም፡ዘ፡ነግ፡

ገይብ፡ subst. m. [a forma sinuata et convexa dictum (جَيْبٌ *sinus,* جَوْبٌ *magna situla*) sicut גְּבִיעַ, קֻבַּעַת] 1) *calix, scyphus* (sec. Lud.: „*patera,* vasculum rotundum late patens ad usum bibendi“), κόνδυ Gen. 44, 5. 6. 10. 16 (aliâs ከራ፡). 2) „*situla* ad hauriendam e puteo aquam“ (Lud.): አገይበ፡ወርቅ፡ምቅዳሐ፡ስቡሐት፡ Org.; Chr. Ax. f. 90. — *Voc. Ae.:* ገይብ፡ዘ፡ፍኛላት፡; *aliud:* ዘ፡ጌብ፡

ገይብ፡ *sinus* vestis vid. sub ጀይብ፡

ጌና፡ vid. supra c. 1175.

ጊዜ፡ subst., m. et f., Pl. ጊዜያት፡ [adjecta vocali *ê* formatum sicut ዕድሜ፡, sive etymon cum Ges. in thes. p. 991 a جَازَ *transiit,* sive a גזה גזז al. *secare, dividere, definire* petieris] 1) *tempus* a) *definitum, statutum, certum,* καιρός Koh. 3, 1—9. 7, 17. 8, 5. 6; እስከ፡ተኀልፍ፡ጊዜሃ፡(ለመዐት፡) Sir. 1, 23; ዘእንበለ፡ይብጻሕ፡ጊዜሁ፡ 30, 24; ቀርበ፡ጊዜና፡ Thren. 4, 19; Gen. 6, 13; Matth. 26, 18; መዋዕለ፡ጊዜሁ፡ Marc. 13, 33; በዝንቱ፡ጊዜ፡በካልእት፡ዓመት፡ Gen. 17, 21. 18, 14; ጊዜ፡ዘርእ፡ለዘሪእ፡በጽሒ፡ Kuf. 11; ጊዜ፡ገሚድ፡ Cant. 2, 12; Job 38, 32; በበ፡ጊዜ፡ Kuf. 6; 4 Esr. 8, 14. 9, 37; c. pron. suff. sive pers. sive neutr.: ጊዜሁ፡ tempus ejus i. e. ei definitum: 4 Esr. 8, 47; Ps. 1, 3. 103, 28; Matth. 8, 29. 24, 45; Marc. 1, 15; Luc. 4, 13. 12, 42; Rom. 13, 11; 1 Cor. 4, 5. α) diei i. e. *hora, horae,* (*vigilia*): በጊዜ፡መሥዋዕተ፡ሰርክ፡ Dan. 9, 21; 2 Esr. 9, 5; ጊዜ፡ምሳሕ፡ Ruth 2, 14;

Dan. ap. 1. 13; **ውእቱ፡ጊዜ፡** αὐτῇ τῇ ὥρᾳ Dan. 4, 30; Deut. 18, 6; **ጊዜ፡ብርሃን፡**, **ጊዜ፡ምሴት፡** Kuf. 49; **እስመ፡ጊዜ፡ቀትር፡ውእቱ፡** Rel. Bar.; Dan. ap. 1, 7; **ዘጊዜ፡** 1 Reg. 9, 16; 3 Reg. 20, 6; Ex. 9, 18. 10, 4; **በጊዜ፡ጽባሕ፡** ἐν φυλακῇ τῇ ἑωθινῇ 1 Reg. 11, 11; Joh. 4, 52 rom.; **መጽሐፈ፡ጊዜያት፡** *horarium* Cod. Mus. Brit. XXXIV. β) *anni tempus, tempus festum:* **ጊዜያቲሆሙ፡ለአውራኅ፡** Kuf. 29; **ኵሉ፡ጊዜያት፡ለዓመታት፡** Kuf. 2; **ከመ፡ያእምሩ፡ጊዜ፡ዓመታት፡** Kuf. 4; **ጊዜ፡በዓላቲሁ፡** Sir. 36, 8; Hen. 82, 10. b) *justum, idoneum, opportunum:* **ኢኮነ፡ጊዜሁ፡ለሐኒጸ፡ቤተ፡እግዚ"፡** Hagg. 1, 2. 4 (seq. **ከመ፡** c. Subj.); **በጊዜ፡** πρὸς καιρόν Koh. 10, 17; **እስከ፡ትረክብ፡ጊዜሁ፡** Sir. 1, 24. 20, 6; **ኵሎ፡በጊዜሁ፡ወበዐቅሙ፡ግበር፡** 35, 11; **በጽሐ፡ጊዜሁ፡በዘታንሥእ፡ርስተከ፡** Judith 13, 5. c) *tempus* in genere vel *temporis pars* quaedam: Hen. 90, 5; **ጊዜ፡ወድድቅ፡** Koh. 9, 11; **ጊዜ፡ምንዳቤ፡** Sir. 18, 20; **ጊዜ፡እኩይ፡** Koh. 9, 12; **ጊዜያት፡** Sap. 7, 18. 8, 8. **በጊዜ፡ሰዓት፡** Kuf. p. 62; **በጊዜሃ፡ለይእቲ፡ዕለት፡** Gen. 17, 26.— Crebro nomini **ጊዜ፡** in st. c. posito tota enunciatio subjungitur; latine: *tempus quo*, ut: **እስከ፡ጊዜ፡ያሰፍጣ፡** καιρὸν τοῦ ἀπατῆσαι αὐτήν Judith 12, 16; **እምጊዜ፡የዐርግ፡ጎሕ፡** ἀπὸ ἀναβάσεως τοῦ ὄρθρου 2 Esr. 14, 21. 18, 3; **ያእምሩ፡ጊዜ፡ይወጽኡ፡ወይበውኡ፡** Jer. 8, 7; **በጽሐት፡ዕለቶሙ፡ወጊዜ፡ይትቤቀልዎሙ፡** 27, 27; 1 Reg. 30, 17; **ሶበ፡ኮነ፡ጊዜ፡ይዕረብ፡ፀሐይ፡** Gen. 15, 17; **አይ፡ጊዜ፡ሐይወ፡** Joh. 4, 52 rom. (vid. etiam n. 2, f). — 2) Usurpatur ad exprimenda varia adverbia et particulas: a) **በኵሉ፡ጊዜ፡** *omni tempore, semper:* Lev. 25, 31. 32; Koh. 9, 8; Prov. 18, 1; Ps. 33, 1. 49, 9; Sir. 6, 37. 17, 15; Kuf. 20; 4 Esr. 9, 27; Jes. 60, 11; Jer. 6, 7; Judith 16, 16 al. b) **ውእቱ፡ጊዜ፡** vel **ይእቲ፡ጊዜ፡** *eo tempore* α) *tunc, tum*, τότε, Ex. 12, 44. 48; Prov. 23, 33; Ps. 18, 14; Sir. 28, 2; Tob. 12, 6. 13, 6; Kuf. 25; Hen. 24, 6. 25, 2; Hebr. 10, 7. β) *statim, illico* (vid. Dan. 4, 30), εὐθέως Matth. 13, 5. 21, 2. 27, 48 al. c) **ጊዜ፡** in Acc. et st. c. vice praepositionis temporalis fungitur (pro Abl. Latinorum), ut: **ጊዜ፡ስሱ፡ሰዓት፡** Luc. 23, 44; Joh. 4, 52. 53. d) **በጊዜሃ፡** horâ ejus i. e. *statim, illico, confestim*, εὐθύς, εὐθέως Gen. 15, 4; Job 5, 3; Matth. 4, 20. 22. 8, 3. 14, 27. 20, 34. 24, 29. 25, 15; Apoc. 4, 2; παραχρῆμα Job 40, 7; Jes. 29, 5. 30, 13; Matth. 21, 19. 20; παραυτίκα Ps. 69, 4; **አኮ፡በጊዜሃ፡** οὔπω Matth. 24, 6. e) **ለጊዜሁ፡** vel **ለጊዜሃ፡** *in praesens, in* vel *ad tempus, temporarius:* **ለጊዜሁ፡** εἰς τὸ παρόν Hebr. 12, 11; πρὸς καιρόν (opp. **እምድኅሬሁ፡**) Prov. 5, 3; **ለጊዜሃ፡** πρόσκαιρος Matth. 13, 21; Marc. 4, 17. f) Relative usurpatur (vid. n. 1): α) **ጊዜ፡** vel **በጊዜ፡** *quo tempore, quum, quandocumque, simulac:* **ጊዜ፡ጸዋዕከኒ፡** Job 14, 15; **ጊዜ፡ይገብር፡** ὁπότε 26, 14; **ጊዜ፡ይሰክብ፡** Sir. 40, 5; **ጊዜ፡ይወፅኡ፡** ἡνίκα Gen. 24, 11; ὅταν Marc. 14, 7; **ጊዜ፡ሠርዐ፡ሕገ፡** F. M. 8, 1; **ጊዜ፡ፈቀደ፡** Enc. Ter 5; **በጊዜ፡ሰምዐት፡** Kuf. p. 112; **በጊዜ፡ይትመዓዕ፡ይከውኖ፡ድቀቱ፡** Sir. 1, 22; Joh. 5, 4 Platt. β) **አንተ፡ጊዜ፡** (sec. Lud. etiam **አመ፡ጊዜ፡**) *quo tempore, quum:* **አንተ፡ጊዜ፡ያዐርፍ፡** Sir. 31, 3; Ps. 123, 2. g) **በአሐዱ፡ጊዜ፡** *quodam tempore, aliquando*, Lud. h) **ጊዜ፡** — **ጊዜ፡** *tum — tum, modo — modo, aliās — aliās*, Phlx. 32. 59; quater repetitum Phlx. 72; etiam **ጊዜያተ፡** — **ጊዜያተ፡** id., Phlx. 178. 3) tempus i. e. *vicis, vices:* **ጊዜ፡፫ሰዓት፡** καιροὺς τρεῖς (ternis horis quotidie) Dan. 6, 10; **በዝ፡ጊዜ፡** *hac in re, hac in vice* Ex. 9, 14. 8, 28; **ካልአ፡ጊዜ፡** *alio tempore, iterum* Act. 17, 32 Platt; **፬ጊዜያተ፡** *quater* 2 Esr. 16, 4 var.; **ከመዝ፡ገብረ፡ሠለስተ፡ጊዜ፡** *ter* Did. 29; Lit. 159, 4; **ይትነፋሕ፡ቀርን፡፫ጊዜ፡** Clem. f. 156; **፭ጊዜያተ፡** *quinquies* Chr. ho. 28; **፵ጊዜ፡** Clem. f. 46; **ብዙኃ፡ጊዜ፡** Sx. Tachs. 24; **ብዙኃ፡ጊዜያተ፡** *saepenumero* F. M. 24, 1; Chr. ho. 26; **በ፩ጊዜ፡** *una vice, semel* Chr. ho. 17; **አየ፡ጊዜ፡ወስፍን፡ጊዜ፡** *quando et quoties?* Phlx. 238; **በጊዜ፡እምጊዜያት፡** *aliquando* Jsp. p. 326 (ex Arabismo).

ጐየ፡, rarissime **ጐየየ፡** I, 1 [جَأْجَأَ كَأْكَأَ ≠كَا *timidus recessit, pavidus fuit, fugit*] **ይጕየይ፡** et **ይጕይይ፡**, *fugere, aufugere:* **ጐየ፡** Gen. 39, 12. 15. 18; Jud. 1, 6. 4, 15. 17. 9, 21; 1 Reg. 4, 16. 17; 2 Reg. 1, 4. 10, 14. 19, 9. 23, 11; Ps. 113, 3; **ጐየይኪ፡** 113, 5; Kuf. 47; 4 Esr. 10, 5; Jes. 22, 3; Marc. 5, 14. 14, 50. 16, 8; formam **ጐየየ፡** Lud. affert ex Enc. Jac. 2 et 3 (at Cod. Tub. habet **ጐየ፡**); **ይጐይይ፡** Sir. 22, 22; Jes. 10, 29. 48, 20; Prov. 28, 1; Tob. 1, 18; Jac. 4, 7; **ይጐይያ፡** Joh. 10, 5; **ይጐዩ፡** et **ይጐይዩ፡** Jes. 22, 5; Judith 14, 3; Matth. 24, 16; **ከመ፡ይጕየዩ፡** Hen. 89, 26; Ps. 67, 1; **ይጕየዩ፡** et **ይጕይዩ፡** Ex. 23, 27; Num. 10, 34; Deut. 32, 24; Matth. 3, 7; **ጕይይ፡** et **ጕየይ፡** Sir. 21, 2; Matth. 2, 13; Cant. 8, 14; 1 Tim. 6, 11; **ጕይዩ፡** 2 Par. 10, 16; **ጕዩ፡** Jer. 28, 6; Zach. 2, 6; **ጕየዩ፡** Jer. 30, 8. 31, 6; Matth. 10, 23; 1 Cor. 6, 18. 10, 14; Inf. **ጐይይ፡** Hen. 52, 7; 1 Reg. 4, 16 var.; c. c. **እምን፡** rei vel pers.: **ከመ፡ዘይጐይይ፡እምአርዌ፡እኩይ፡ከማሁ፡ጕይይ፡እምኃጢአት፡** Sir. 21, 2; Jes. 10, 18; Ps. 103, 8; Ex. 4, 3; Matth. 3, 7; Jac. 4, 7, 1 Tim. 6, 11; **ጐየ፡እምገጸ፡ዒሳው፡** Kuf. 31; vel c. **እምቅድመ፡** Jos. 7, 4. 8, 5. 6; Jud. 9, 40; 2 Reg. 10, 18; vel c. Acc. rei vel pers.: **ጕይያ፡** (v. **ጕየያ፡**) **ለፍትወት፡** 2 Tim. 2, 22; 2 Petr. 1, 4; **እለ፡ይጐይይዋ፡ለጸባብ፡አንቀጽ፡** Kid. f. 4; Ex. 23, 27; c. c. praep. vel adverbiis loci: **ጕዩ፡እማእከለ፡ባቢሎን፡** Jer. 28, 6; **ጕዩ፡እምብሔረ፡ደቡብ፡** Zach. 2, 6 var.; **ጐዩ፡እስከ፡በሲጣ፡** Jud. 7, 22; **ውስተ፡** 2 Par. 10, 16; Matth. 2, 13. 10, 23; **ጕየይ፡ኀበ፡ላባ፡** Kuf. 27; **ጐየ፡አፍአ፡** Gen. 39, 18; **አይቴ፡ትጐይዩ፡** Hen. 97, 3. 103, 13.

አጕየየ፡ II, 1 (**አጐየየ፡** Cyr. f. 1 lectio prava videtur) 1) *fugare, in fugam conjicere* 2 Reg. 17, 2; Tab. Tab. 57. a) trsl.: *abigere, pellere*, somnum suum: **አጕየዩ፡ለንዋሞ፡** Enc. Jac. 24. b) *ad fugiendum cogere* alqm: **ሶበ፡አጕየየተነ፡ሐመር፡** Act. 27, 16 rom. 2) *fugiendo secum auferre, in tutum deferre* alqm: **አመ፡ንእሱ፡አጕየየቶ፡እሙ፡እስከ፡ምድረ፡ግብጽ፡** Chr. ho. 28; **ወአጐየየቶሙ፡** (sic) **ለሕፃናት፡** Cyr. f. 1. 3) *fugere sinere* alqm Num. 35, 32. 4) *fugacem* i. e. *velocem reddere* alqm: Christus claudos sanavit **ወአጕየዮሙ፡ከመ፡ሩጸተ፡ሀየል፡** M. M. f. 25.

ጕዩይ፡ part. *fugiens, fugitivus:* **ተረክቡ፡ጕዩያን፡እምሥርዐተ፡መልአክት፡** φυγάδες; Lud. e Mss. Colb.

ጕያ፡ subst. *fuga*, Matth. 24, 20; **አኮ፡በጕያ፡ዘተሐውሩ፡** Jes. 52, 12; **ይከውን፡ዐቢይ፡ምንዳቤ፡ወጕያ፡ወከዕወተ፡ደም፡** Kid. f. 3; **ዐቂ፡በሰንበት፡ኢይኩን፡ጕያከሙ፡** Deg.; **በጕያ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; c. Acc. loci: **ጕያከ፡እምቤተ፡ልሔም፡ደብረ፡ቍስቋም፡** ibid.

ጕየት፡ n. act. *fuga*, Cyr. f. 111; Enc. Mag. 8.

ጐያይ፡ vel **ጐያዪ፡** n. ag. 1) *profugus:* **ጐያየ፡** (v. **ጕያየ፡**) **ከዊኖ፡** cum profugus esset sc. Jesulus, Cyr. f. 111; **ብእሲ፡ጐያዪ፡** F. M. 23, 4. 2) *fugitivus:* **ጐያዪ፡** ignominia notatus sicut fur et qui mingendo lectum inquinat F. N. 33, 3; እንስሳ፡ ጐያዪ፡ F. N. 40.

ምጕያይ፡ subst. 1) *perfugium, refugium*, Ps. 103, 19; Christe ዘከንከነ፡ምጕያየ፡ Kid. f. 11. 2) *fuga*: አልቦ፡ጽንፈ፡ለምጕያይኪ፡ Nah. 3, 9.

ገይድ፡ et **ጋይድ፡** adj. *velox, cursor*, de equis: ፈረስ፡ገይድ፡ከመ፡ዐርክ፡ኄር፡ (ἵππος εἰς ὀχείαν) Sir. 36, 6; de capreis et hominibus: ወገይዳን፡ (v. ጋ"፡) ከመ፡እንተ፡ወይጠል፡ κοῦφοι ὡς δορκάδες 1 Par. 12, 8. [Sine dubio i. q. جَيِّدٌ a جَادَ *praestans fuit; velox fuit* in cursu suo equus]. — *Voc. Ae.*: ጋይድ፡ዘ፡ፈርጣጭ፡አፍጣኝ፡ይብሉ፡

ግይዱስ፡ vid. sub ግዱድ፡

ጌገየ፡ quadrl. I [غوى עוה ኀገወ፡] 1) *errare* a) *aberrare* a via, *deerrasse* itinere: ዮጊ፡እጌጊ፡እስመ፡እንተ፡ፍኖተ፡ይብር፡መጻእኩ፡ Rel. Bar.; *aberrare* a vero i. e. *non invenire*, c. Acc.: ይጌግዩ፡ኵሎ፡ሥርዐተ፡ዘዓመታት፡ Kuf. 6; Hen. 82, 5. b) *in errorem induci, in errore versari, falli, titubare mente errabunda*: Marc. 12, 27; Joh. 7, 47; ትጌጊ፡ πλανηθήσῃ Jes. 17, 11; ጌገዩ፡በስክር፡ ἐσείσθησαν Jes. 28, 7; ይጌግዩ፡ 44, 20; በፍትሕ፡ኢይጌጊ፡አፉሁ፡ Prov. 16, 10; Hen. 75, 2; ትጌጊ፡ ἐκπλαγῇς Koh. 7, 16; ንጌጊ፡ለርእስነ፡ ἑαυτοὺς πλανῶμεν 1 Joh. 1, 8. c) *ignorare*, seq. ለ፡, ut: ኢጌገይኩ፡ለእለ፡ይትዋከሑ፡ብሂሎሙ፡ οὐκ ἀγνοῶ Cyr. ad Th. f. 17. d) ethice: *errorem committere, delinquere, peccare, culpam committere* (inconsiderate, per imprudentiam): ἐσπούδακα Jes. 21, 3; ይስሕት፡ወይጌጊ፡ Sir. 34, 30 var.; ይወድቅ፡ወይጌጊ፡ 35, 15; πλανᾶσθαι Hez. 33, 12; አበሱ፡ወጌገዩ፡ ἐπλημμέλησαν Sir. 48, 6; አበስነ፡ጌገይነ፡ ἡμαρτήσαμεν ἠσεβήσαμεν Thren. 3, 41; Job 34, 8; ጌገይከ፡ ἠνόμησας Job 35, 6; Dan. 9, 5; ἠδικήσαμεν Ps. 105, 6; ὀφείλει Matth. 23, 18; ἡμάρτομεν Thren. 5, 16; c. ላዕለ፡ pers.: Prov. 8, 36; c. Acc. peccati: Ex. 32, 30; አበሳ፡ዘበኢያእምሮ፡ጌገይከ፡ Kuf. 22.

አጌገየ፡ II 1) *in errorem inducere, ad peccandum* vel *delinquendum seducere*, Tit. 3, 11. 2) *reum* vel *sontem declarare* alqm, 3 Reg. 8, 32 var.

አንጌገየ፡ V *hinc inde oberrare, circumerrare, vagari*: Hagar ታንጌጊ፡በገዳም፡ Kuf. p. 66; አንጌገዩ፡ውስተ፡አውግር፡ Did. 12; Cant. 1, 7; ኢያንጊግዩ፡ (sic) ለፌ፡ወለፌ፡ከመ፡ሐመር፡ዘይዘብጥዋ፡መዋግድ፡ Clem. f. 128; ጻሎት፡ዘእንበለ፡ዕርዐት፡ወኢአንጌግዮ፡ Phlx. 4. 13; አንጌገዩ፡ፍኖተ፡በጻ፡ Enc. Ter 2 (Lud.). — *Voc. Ae.*: ሰኰየ፡አንጌገየ፡ብ፡ተቅበዘበዘ፡; *aliud*: አንጌግያ፡ዘ፡አስሐታ፡አዘውታሂ፡ይ።

ጊጉይ፡ part. 1) *errans* a) *errore deceptus*: Joh. 7, 49; ብእሲ፡ኡብድ፡ወጊጉይ፡ πλανώμενος Sir. 16, 23; πλάνος (*impostor*) Matth. 27, 63. b) *errore mentis captus, insanus*, ἐπίληπτος 1 Reg. 21, 14 (v. ዘጋኔን፡). 2) *peccator, impius, scelestus, sceleratus, criminis reus*: ἁμαρτωλός Sir. 11, 9; Jes. 65, 20 vrs. alt.; ጊጉይ፡ውእቱ፡ Sir. 19, 2: ἀσεβής 42, 2; ἄνομος 3 Reg. 8, 32; ጊጉያን፡ Dan. 12, 10; ጊጉየ፡ልብ፡ 1 Reg. 25, 31; ጊጉየ፡ክንኩ፡ላዕሌከ፡ Gen. 43, 9; ምስለ፡ጊጉያን፡ተኈለቈ፡ Lit. Joh.; Muhammedani ጊጉያን፡ Lit. 171, 4; ἔνοχος Lev. 20, 9. 11. 12. 13. 16; αἴτιος Dan. ap. 1, 53.

ጌጋይ፡ subst., plerumque m., Pl. ጌጋያት፡, 1) *error, fraus, destitutio*, πλάνη Judae 11; Rom. 1, 27; በጌጋየ፡ልቦሙ፡ Jer. 23, 17; πλάνησις Jes. 30, 10; በጌጋዮሙ፡ ἐν τοῖς πλάνοις αὐτῶν Jer. 23, 32; Matth. 27, 64. 2) *delictum, delicta, peccatum, peccata, impietas, improbitas, scelus* (creberrime usitatum), Kuf. 5; 4 Esr. 7, 27; ἄγνοιαι Sir. 23, 3; ἁμαρτία Job 7, 21. 10, 6; Jes. 44, 22; 1 Joh. 5, 17; ἁμαρτίαι Sir. 4, 26; ኵሉ፡ጌጋዮሙ፡ 17, 20; Jes. 13, 11; Hez. 28, 18; ἀδίκημα, ἀδικία 1 Reg. 26, 18; ምንት፡ጌጋይነ፡ Jer. 16, 10; Thren. 2, 14; Mal. 2, 6; Hez. 3, 19; ἀδικίαι Jes. 43, 24; Jer. 14, 20; ἀνομία, ἀνομίαι Ps. 37, 4. 68, 32; Job 14, 17. 20, 27; Jes. 50, 1. 53, 5. 58, 1; Hez. 33, 12 seq.; παράπτωμα Rom. 5, 15; ἐπιθυμίαι 1 Petr. 1, 14; ጌጋያት፡ Chr. ho. 9 al. a) *scandalum*: እብነ፡ጌጋይ፡ Rom. 9, 33; ከመ፡ኢይኩንኒ፡ጌጋየ፡ Judith 12, 2. b) *crimen, culpa, reatus*: ዘጌጋዩ፡ለመዊት፡ Num. 35, 31; ጌጋየ፡ይከውኖ፡ Lev. 24, 15; Matth. 12, 5; ኢይመውቱ፡አበው፡በጌጋየ፡ውሉዶሙ፡ 4 Reg. 14, 6; Rom. 5, 12; አልቦ፡ጌጋየ፡ οὐκ ἔνοχός ἐστιν Num. 35, 27; ዘአልቦ፡ጌጋየ፡ ἀθῷος Ex. 23, 7; መጽሐፈ፡ጌጋዩ፡ τῆς αἰτίας Marc. 15, 26.

እንጌጋይ፡ subst. *aberratio, vagatio* animi: ዘእንበለ፡ዕርዐት፡ወኢእንጌጋይ፡ Phlx. 4. 13 (vid. supra sub አንጌገየ፡).

መጕጕይ፡ part. i. q. ጊጉይ፡ Lud. affert ex Org. Edzardi (est forma mixta ex አንኀገወ፡ et አንጌገየ፡).

ገየጸ፡ inus., quod sicut جاظ et غاظ cum קוט קוץ et ግእዘ፡ componendum primitus *fastidire* significasse videtur.

ጋየጸ፡ I, 3 i. q. ተጋየጸ፡ n. 1.

ተጋየጸ፡ III, 3 1) *infensum, infestum esse* alicui, *insultare* in alqm, *vexare*, c. Acc.: እትጋየጽ፡ዘይትጋየጸከ፡ ἀντικείσομαι Ex. 23, 22; ይትጋየጸ፡ (v. ይጋይጸ፡) ኀረ፡ቤቱ፡ κακῶσαι αὐτοῦ Job 20, 26. 2) *fastidire, superbire*: ኢርቱዕ፡ንትዐበይ፡ወንትጋየጽ፡በምንትኒ፡እምግብር፡ μηδὲν ἐπαισχυνώμεθα, μὴ μέγα φρονῶμεν Chr. Ta. 2; አይቴ፡ሀለዉ፡እለ፡ይትሜክሑ፡በአልባስ፡ቀጠንት፤አይቴ፡ሀለዉ፡እለ፡ይትጋየጹ፡በሥን፡ወበላሕይ፡ Genz. f. 119.

ጋዳ፡ *munus* vid. sub ገደወ፡

I. **ገደለ፡** I, 1 [potestas verbi prima in *plectendo, contorquendo* est, vid. Ges. thes. p. 265] 1) *valere, praevalere* in pugnando, c. Acc.: ሶበ፡ገደሎ፡ (v. ቀተሎ፡, v. ጸንዐ፡) ἐν τῷ ἰσχῦσαι αὐτόν Dan. 8, 8 ni hoc ad II ገደለ፡ referre malueris. 2) *luctari* 2 Tim. 2, 5 Plgl., i. q. ተጋደለ፡; dubia videtur lectio.

ተጋደለ፡ III, 3 *luctari, colluctari, conflictari, certare*, c. Acc. vel ምስለ፡ pers.: Gen. 32, 25. 26; Hen. 90, 12; ይትጋደሉ፡ (v. ይትቃተሉ፡) Esth. ap. 1 (παλαίειν); ኢይመጽኡ፡ይትጋደሉከ፡ εἰς παλαίωσιν Nah. 2, 1; ተጋድሎ፡ Job 37, 17; ዘይትጋደል፡ *agonista, athleta* 1 Cor. 9, 25; 2 Tim. 2, 5 Platt; እንዘ፡ይትጋደሉ፡ διαπληκτιζόμενοι Ex. 2, 13; አዘዞሙ፡ለሰብእ፡ተጋድሎቶሙ፡ (sc. feras in theatro) Jsp. p. 328. a) Transfertur in *luctam* vel *certamen* Christianorum contra peccatum, tentationes, cupiditates, difficultates, in agonem martyrum, in disciplinam vel exercitationes ascetarum: Phil. 1, 27. 30; ከመ፡ትትጋደል፡ሠናየ፡ገድለ፡ 1 Tim. 1, 18. 6, 12; 2 Tim. 4, 7; Col. 1, 29. 2, 1; ተጋደለ፡በንስሐ፡ Macc. f. 15; እለ፡

ይትጋደሉ፡ምስለ፡ሕማማት፡ Phlx. 204; ምስለ፡ንዋም፡ Enc. Jac. 24 (vide sub ተርሙስ፡); ተጋደልዋ፡ለኀጢአት፡ Hebr. 12, 4; ተጋድሎታ፡ለፍትወት፡ F. N. 24, 5; Enc. Mag. 15; ነበረት፡፲ወ፱ዓመተ፡እንዘ፡ትትጋደሎ፡ለንዋም፡ Sx. Ter 24; እምብዝኀ፡ተጋድሎ፡ገድለ፤በአምሳለ፡ነፋስ፡ከነ፡ሥጋሁ፡ቀሊለ፡ Enc. Sen. 17; Sx. Sen. 6; Nah. 26 (vid. sub ተፀምደ፡); ተጋደሉ፡ሰማዕት፡በጻማ፡ወበምንዳቤ፡ Mavâs. n. 9, al. crebro. b) de certamine bellico: Hebr. 11, 33; Jsp. p. 325; ንትጋደል፡ለዐቢአቶሙ፡እስከ፡ንመውት፡ p. 349; reges ይትጋደልዎ፡ለጻላኢ፡ Lud. e Vit. Sanct. c) *contendere, vires intendere:* monachum insectationibus obnoxium ይትጋደል፡አበ፡ምኔት፡ለአድኅኖቱ፡ F. N. 10.

አስተጋደለ፡ IV, 3 a) *ad luctandum inducere, luctam suadere,* Org. 1. b) *committere inter se dimicantes,* ad pugnam, Lud. e Libr. Myst.

ገድል፡ subst., m. et f., Pl. ገድላት፡ *lucta, luctatio, certamen, agon:* Chr. ho. 30 (vid. ተጸብአ፡); ገድለ፡መዊእ፡ Sap. 4, 2; ገድል፡ጽኑዕ፡ 10, 12; creberrime: Christianorum *certamen bonum* vel *curriculum miseriae et afflictionis*, ascetarum *disciplina* et *exercitatio*, martyrum et sanctorum *vita:* 1 Tim. 1, 18. 6, 12; 2 Tim. 4, 7; እለ፡ተጋደሉ፡ሠናየ፡ገድለ፡ወሞቱ፡በእንተ፡ክርስቶስ፡ Did. 25; ነበረ፡በዝንቱ፡ገድል፡ሠለስተ፡ዓመተ፡ Vit. Pach.; Gad. T. H.; ዕሴተ፡ገድላቲሆሙ፡ወድካማቲሆሙ፡ F. M. 1, 2; ለሰማዕት፡ገድላቲሆሙ፡ተጽሕፈ፡ለነ፤ንትመሀር፡ሃይማኖቶሙ፡ Mavâs. n. 70; ገድላቲሆሙ፡ለቅዱሳን፡ κατορθώματα τῶν ἁγίων Chr. ho. 28; Sx. f. 1; permultae singulorum Sanctorum vitae, quae apud Abyssinos circumferuntur, ገድል፡ inscriptae sunt, ex. gr. Cod. Mus. Brit. XLV—XLVIII; d'Abbadie Catal. p. 227—229.

ተጋዳሊ፡ n. ag. (passim ተገዳሊ፡ scriptum) *luctator, certator,* trsl.: *miles Christi, asceta, martyr,* in Sx. crebro; ይቤ፡፩እምተጋዳልያን፡ክቡር፡ሞቶሙ፡ለሰማዕታት፡ Fal. f. 74.

መስተጋድል፡ part., id. a) sensu proprio: ἀθλητής *athleta* Chr. Ta. 24; ho. 30; 2 Tim. 2, 5; መስተጋድል፡ ne ad baptismum admittatur Kid. f. 23. b) trsl.: Chr. Ta. 14; Phlx. 71; እስጢፋኖስ፡መስተጋድል፡በጸጋ፡ጽኑዕ፡በገድል፡ላዕለ፡ኀይለ፡ጸላኢ፡ Mavâs. n. 12; Org.; Sx. Ter 16 al.; መስተጋድልት፡ተሐራሚት፡ወንጽሕት፡ማርታ፡ Aegyptia Sx. Sen. 3; Teq. 1 al.; መስተጋድላን፡ Sx. Hed. 1 al.

II. **ገደለ፡** I, 1 [amh. id.; ቀተለ፡] 1) *occidere, dejicere* alqm mortuum: ገደሎ፡ Kuf. p. 136 (Vrs. lat.: *dejecit eum*); Dan. 8, 8 vid. sub I ገደለ፡ 2) *mactare:* ወገደለ፡ (v. ወጠብሐ፡) ኢዮስያስ፡ለደቂቀ፡ሕዝብ፡ጠሊ፡ ...., et: እሎንቱ፡ዘአብአ፡ወገደለ፡ንጉሥ፡እምጥሪተ፡ዚአሁ፡, et: ወመላእክቲሆሙ፡ገደሉ፡ለሕዝብ፡ .... 2 Par. 35, 7 seq. (ubi LXX ἀπήρξατο exhibent).

ገደላ፡ subst. (m.) *cadaver* bruti abjectum, *morticinum:* Ex. 21, 34. 35. 36. 22, 12. 30; Matth. 24, 28; Luc. 17, 37; ኢይንዐወኒ፡ዐርዌ፡ከመ፡ይንዖ፡ገደላ፤ዐንበሳ፡ርኁብ፡ወጽሙእ፡ተነሥኣ፡ Enc. Masc. 30. — *Voc. Ac.:* ገደላ፡ዘ፡ጥምብ፡

ጐደለ፡ I, 1 [amh. id., non ad חָדַל sed ad قطل قصل קצץ aliasque hujus familiae radices referendum videtur; ab *abscidendo* enim propagatur *decurtare, imminuere*] 1) *mancum esse:* እመ፡ኀሊናከ፡ርትዕት፡ውስተ፡ጽሙና፡በውስተ፡በእትከ፡ዘበእንተ፡እግዚ"፡ወኢጐደለት፡ Phlx. 54. 2) *deficere,* c. pron. suff. (*alicui*): አቡነ፡ምሉእ፡ዘአልቦ፡ዘጐደሎ፡ Gad. Kar.; ዘርቱዐ፡ግዕዝ፡ወሥርዐቱ፡ጐደሎ፡በእንተ፡ልኅላኄ፡ኅሊናሁ፡ወአክሰ፡በእንተ፡ድካመ፡ሥጋሁ፡ Phlx. 2.

ጕዳሌ፡ subst. *defectus, natura manca,* Cod. Mus. Brit. LXXX, 1.

ኀደሎ፡ (?) subst. *defectus, imminutio:* cantus በምሉእ፡ወበኀደሎ፡ (sic) Cod. Mus. Brit. XXXIII.

ጐደላዊ፡ adj. rel. *defectu laborans, perfectione inferior, imperfectus:* ጐደላውያን፡ opp. ፍጹማን፡ Phlx. 151; c. እምነ፡ comparativo: ጐዳላውያን፡ንሕነ፡እምአበው፡ Phlx. 217; c. እምነ፡ rei, in qua quis imperfectus est: ጐደላውያን፡እምውስተ፡ትምህርት፡ዘበእንተ፡አእምሮ፡ወጽንዕ፡ወሙቀት፡ፍቅር፡ Phlx. 45.

ግድም፡ subst., Pl. ግደም፡ 1) *latus transversum,* a) Acc. adv. ግድመ፡ *in transversum:* ሖርክሙ፡ግድመ፡ Lev. 26, 21. 23. 24. 27. 28. 40. 41. b) *latus* in genere: እምግደሚሁ፡ (v. እምገዳሚሁ፡) ἐπὶ τὰ πλάγια Ex. 26, 13. 2) *latitudo:* εὖρος Deut. 3, 11; ግድሙ፡፮በእመት፡ Dan. 3, 1; Hez. 40, 21. 25. 47. 41, 2 seq. 42, 20. 48, 8 seq.; ረሐበ፡ግድሙ፡ (amplitudo latitudinis seu lateris transversi ejus) Ex. 37, 16; πλάτος 3 Reg. 7, 39; Hez. 40, 7; Apoc. 21, 16; አልብነ፡ኑኀ፡ወግድም፡ (Deus Trinus loquitur) Clem. f. 47. 55; ኢይትዐወቅ፡ኑኃ፡ወግድማ፡ወኢቆማ፡ f. 50. a) *longitudo,* μῆκος Judith 1, 2 (ubi ጽፍሐ፡ εὖρος); 7, 3 (ubi ኑኀ፡ εὖρος) si quidem lectio sana est. b) *altitudo,* ὕψος 2 Par. 6, 12. [Amh. ገደመ፡ to be side-ways; ተጋደመ፡ to go out of the way, to go apart, Isenb. p. 178, coll. Lud. lex. amh. c. 91.]

ግዳሜ፡ subst. *directio in transversum:* በትረ፡ከርካዕ፡ adumbrat ዕፀ፡መስቀል፡, et በትረ፡ለውዝ፡ይትሜሰል፡በግዳሚሁ፡ለዕፀ፡መስቀል፡ (i. e. ligno crucis transversario) M. M. f. 102 (vid. Jer. 1, 11).

ገዳም፡ subst., plerumque m., Pl. ገዳማት፡ 1) raro: *tractus lateralis,* Judith 1, 2 var., ubi ዘመንገለ፡ገዳማ፡ለሀገር፡ opponitur τῷ ዘመንገለ፡ገጸ፡ሀገር፡; እምገዳሚሁ፡ (v. pro እምግደሚሁ፡) Ex. 26, 13. 2) plerumque: *planities, campus, regio campestris,* πεδίον, πεδινή, Gen. 4, 8. 11, 2. 14, 17. 24, 65. 29, 2; Lev. 14, 6; Deut. 1, 7. 8, 7; Job 39, 21; Sir. 24, 14; አድባረ፡ገዳም፡ ὄρη πεδινοῦ Jes. 13, 2. 41, 18; Jer. 9, 22. 14, 18. 21, 13; Hez. 3, 23. 7, 15. 37, 1 seq.; Mich. 4, 10; ውስተ፡ገዳም፡ዐቢይ፡ Judith 1, 5. 8. 2, 27. 6, 11. 7, 18; Ps. 103, 9; 4 Esr. 9, 27. 28; Hen. 28, 1; ዕፀወ፡ገዳም፡ Lev. 26, 4; ሣዕር፡ዘውስተ፡ገዳም፡ Ex. 9, 25; Num. 22, 4. a) *agri, rus,* ἀγρός, ሣዕረ፡ገዳም፡ Gen. 3, 18; Ps. 49, 12. 102, 14; Cant. 2, 7; Sir. 39, 13; Jes. 33, 12; ዕፀወ፡ገዳም፡ 55, 12; Kuf. 13; Jer. 13, 27. 14, 5; ጽጌያተ፡ገዳም፡ Matth. 6, 28. b) *silva, saltus,* δρυμός, ዕፀ፡ገዳም፡ Jes. 7, 2. 44, 14; Jer. 10, 3. 12, 8; Ps. 131, 6; 2 Reg. 18, 17; 4 Reg. 2, 24. c) እንስሳ፡ገዳም፡ vel አራዊተ፡ገዳም፡ animalia *agrestia, silvestria, fera* Gen. 2, 20; Ps. 8, 7. 79, 14. 103, 12; Dan. 4, 22; al.; አድገ፡ገዳም፡ Job 24, 5. 3) *locus incultus, eremus, desertum,* ἔρημος Gen. 21, 20; ገዳም፡ዘሲና፡ Ex. 19, 1; Num. 1, 1; Job 39, 6; Cant. 3, 6; Sir. 43, 21. 45, 18; 4 Esr. 7, 2. 9, 29; Hez. 20, 13 seq.; Jer. 4, 11. 31, 6; Thren. 4, 19; ኰኵሕ፡ገዳም፡ Jes. 16, 1. 21, 1. 35, 1. 40, 3. 63, 13; ገዳ

ማቲሃ፡ (v. pro **ኢሕቁሊሃ፡**) 44, 26; Matth. 3, 1. 4, 1. 24, 26; **ገዳም፡ ውእቱ፡ ብሔር፡** ἔρημός ἐστι ὁ τόπος Matth. 14, 15; **ገዳማት፡ ወአድባራት፡** Sx. Ter 22; **በአ፡ ውስተ፡ ውሳጤ፡ ገዳማት፡ በድው፡** Sx. Jac. 15; al. crebro in Sx.

ገዳማዊ፡ adj. rel. (subst.) *eremita*: Joannes Bapt. **ገዳማዊ፡** Deg.; Phlx. 24 al.; **ገዳማውያን፡** (opp. **መነከሳት፡**) Sx. Sen. 16 al. crebro; **ገዳማውያን፡ መነከሳት፡** Sx. f. 1; Enc. Hed. 16, al.

አግደመ፡ II, 1 (denom.) *transversum agere, evagari facere*: daemones **ያጸንንዎሙ፡ ለፍጹማን፡ እምዘክሮ፡ እግዚ"፡ ኀበ፡ ኀልዮ፡ ውስተ፡ ፍጥረታት፡ ከመ፡ ያግድምዎሙ፡ እመልዕልት፡ ኀበ፡ ርኵስት፡** Phlx. 100.

መግድም፡ part. *desertum peragrans, in deserto commorans*: **ረከበሙ፡ ዓለማውያነ፡ መግድማነ፡** (non vere eremitas) Phlx. 93.

ጕድብ፡ subst. (m.), Pl. **ጓድባት፡** [rad. **ገደበ፡** contigua rad. **ሐጠበ፡ ገዘመ፡ ገመደ፡** جذف קצב קצף aliisque, quibus *secandi* potestas inest] *securis, ascia*: ἀξίνη Deut. 19, 5; Jud. 9, 48; 1 Reg. 13, 20; Jes. 10, 15; Ps. 73, 7; Luc. 3, 9; πέλεκυς Jer. 22, 7. 26, 23; Ep. Jer. 14; πέλυξ Hez. 9, 2; **ከመ፡ ምሣር፡ ዘይሤዕር፡ ወከመ፡ ጕድብ፡ ዘይሰብር፡** Did. 10; **ጕድባት፡** Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.*: **ጕድብ፡ ዘ፡ ገጋርሞ** ።

ግደት፡ vid. sub **ገደደ፡**

ጐድአ፡ vel **ጐድዐ፡** I, 1 [vid. **ጐድጐደ፡**; non tam ad גדע quam ad כדד (vid. **ኬደ፡**) כתת قطّ, al. referendum videtur] Subj. **ይጕዳእ፡** *percutere, pulsare*, c. Acc.: **ጐድአ፡ ገቦሁ፡** Act. 12, 7; **ጐድአ፡ እንግድአሁ፡** Luc. 18, 13. 23, 48; **ንጕዳእ፡ እንግድአቲነ፡** Phlx. 110; **በጐዲአ፡ እንግድአ፡** Chr. Ta. 27; gladio Hen. 88, 2; omisso Acc.: **ዘእንበለ፡ ይጕዳእ፡** (πλήττειν) Chr. ho. 10. a) *pulsare* citharam: **ጐድአ፡ መሰንቆ፡** Org. b) *pulsando intrudere* clavum Jud. 4, 21. 5, 26. c) *ferire*, cornu Hen. 85, 4. 89, 44; **ኢይጐድአ፡ ዐይነ፡ እኩይ፡** Ssal. Req. α) *quatere*: **ጐድአ፡ ነፋስ፡ ለቤት፡** Job 1, 19. β) *attingere*, seq. **እስከ፡** Hen. 18, 8; 3 Reg. 6, 25 (var. Acc.). d) *trudere, protrudere*: **ከመ፡ ኢይጕዳእከ፡** (ἀνατρέψας) Sir. 12, 12. e) *allidere*: **ለሊሃ፡ ትጐድእ፡** προσκρούει Sir. 13, 2.

ተጐድአ፡ III, 1 *percuti, pulsari*, a) *collidi*: **ተጐድአ፡ ብረኪሁ፡** συνεκροτοῦντο Dan. 5, 6; **ተጐድኡ፡ መዋቅሕቲሁ፡** Act. 16, 25 rom.; Hez. 3, 13 var. b) *allidi*: **ውስተ፡ ገጸ፡ ምድር፡ ፍጹሙ፡ ተጐድአ፡** Enc. Genb. 19. c) *feriri, quati*: **መጽአ፡ ድምፅ፡ ከመ፡ ዘጽኑዕ፡ ነፋስ፡ ወመሰሎሙ፡ ከመ፡ ዘተጐድአ፡ ገበዋቲሁ፡ ለቤት፡** M. M. f. 329. d) trsl., *callere*: **ብእሲ፡ ዘበኵሉ፡ ተጐድአ፡** in omnibus percussus i. e. *versatus, omnia expertus*, πολύπειρος Sir. 21, 22; **ዘኢተጐድአ፡ አልበ፡ ዘያአምር፡** ὃς οὐκ ἐπειράσθη 31, 10.

ተጓድአ፡ III, 3 *se invicem percutere* vel *pulsare, collidi*: Hen. 100, 1; **ወተጓድኡ፡** (v. **ወተጐድኡ፡**) **በበክልኤ፡** Hez. 3, 13; **እንዘ፡ ይትጓድኡ፡ ምስለ፡ ክንፍ፡ ክንፈ፡** Enc. Genb. 19; **ይደነግፁ፡ ሰረገላት፡ ወይትጓድኡ፡ በፍኖት፡** συμπλακήσονται Nah. 2, 5.

ጕድአት፡ n. act. *percussio, pulsatio, ictus*, II Can. Ap. 61.

እንግድአ፡ (vel "**ድዓ፡**) subst., m. et f., Pl. **እንግድአት፡** [sec. Lud. dictum a pulsu vel palpitatione cordis (cfr. جُوشُوش جَوْشٌ); minus probandum videtur etymon, a F. E. Ch. Dietrich in Abhandlungen f. ſemit. Wortforſchung p. 168 propositum, a نجل] 1) *pectus*, bestiarum; Gen. 3, 14; Job 39, 20; Hen. 100, 3; Deut. 32, 11; hominum: Ex. 28, 23; Prov. 6, 10; **አስተጋብአ፡ እድ፡ ዲበ፡ እንግድአ፡** 24, 48; Jes. 40, 11 vrs. alt.; 4 Esr. 14, 42; Dan. 2, 32 (statuae); Luc. 18, 13; Chr. Ta. 27; **እንግድአት፡** Luc. 23, 48; Phlx. 110 (vid. sub **ጐድአ፡**); **ሰላም፡ ለእንግድአኪ፡ ወለሕፅንኪ፡ ከልኤታ፡ ወለአእዳውኪ፡ መንታ፡** I Sal. Mar. 21; **ኦእምኔከ፡ ሞት፡ እስመ፡ ኬድከ፡ በሰኰናከ፡ እንግድአቲሆሙ፡ ለካህናት፡** Genz. f. 75; trsl. pro *animo*: **ብእሲ፡ ጸቢብ፡ እንግድአ፡ በግዕዙ፡ ይጸልእዎ፡ ሰብእ፡** Fal. f. 56; **ብእሲ፡ ድኩመ፡ ኃሊና፡ ወጸቢብ፡ እንግድአ፡ አብድ፡ ውእቱ፡** Chr. Ta. 19; M. M. f. 108; **አጥሪ፡ ትዕግሥተ፡ ወርሕበተ፡ እንግድአ፡** Fal. f. 58. 2) *thorax, lorica*: 3 Reg. 22, 34; 2 Par. 18, 33; **ማኅበርተ፡ እንግድአሁ፡** πτύξις θώρακος Job 41, 4. — *Voc. Ae.*: **እንግድአ፡ ዘ፡ ደረት** ።

ገደወ፡ inus. i. q. جَدَا *dedit*, IV *donavit*.

ጋዳ፡ (**ገዳ፡**) subst., *donum* vel *munus*, superiori a subditis oblatum [جَدًا], δῶρα Ps. 71, 10; **ጸባሕት፡ ወጋዳ፡** φόροι καὶ μέρος 2 Esr. 4, 20; **አምኃ፡ ወአስትዓ፡ ወጋዳ፡** Hen. 53, 1; **ጸባሕት፡ ወጋዳ፡** τέλη ἢ κῆνσος Matth. 17, 25; **ይሰግዱ፡ ሎቱ፡** (Jesulo) **ሰብአ፡ ሰገል፤ ጋዳ፡ ያበውኡ፡ ቍርባነ፡ አምኃሁኒ፡ ወርቀ፡ ከርቤ፡ ወስኂነ፡** Mavâs. n. 26; Christus **የሀበነ፡ ሰላመ፡ ጋዳ፡** Deg. — *Voc. Ae.*: **አምኃ፡ ገዳ፡ መሀና፡ ዘ፡ መንገሻ** ።

ገድይ፡ *capricornus* vid. sub **ጘድይ፡**

ገደደ፡ rad. eadem q. גדד (Ges. thes. p. 264) et جَدَّ (*durus et molestus fuit; serio usus fuit*; amh. **ገደደ፡** Isenb. p. 178).

ግዱድ፡ part. 1) unus e turma praedonum, *praedo*: **ከመ፡ ብእሲ፡ ግዱድ፡** (v. **ግይዱስ፡**) ἀνὴρ πειρατής Hos. 6, 9. 2) *serius, gravis*: **አዘዘ፡ ከመ፡ ይጥዐምዋ፡** (**ለጽዋዕ፡** sc. sacramenti) **በግዱድ፡ ወበዕፁብ፡ ግብር፡** Genz. f. 118; **እስመ፡ ኀጢአቶሙ፡ ዐቢይ፡ ወግዱድ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡** Kedr f. 83.

ግደት፡ n. act. *vehementia, gravitas*: **እመ፡ ወድቀ፡ (ጸድቅ፡) ውስተ፡ እከይ፡ እመ፡ አኮ፡ በእንተ፡ ድከመ፡ ሥጋ፡ አው፡ በእንተ፡ ግደተ፡ ገድል፡** Phlx. 4.

ገድገድ፡ et **ገደገድ፡** subst. [vid. **ገዘዘ፡**; amh. **ግድግዳ፡** *murus*] *murus* vel *maceria ambiens, septum*: rex fecit **ደብተራተ፡ በዐውደ፡ ገድገደ፡ ቤቱ፡** Macc. f. 1; **በዐጸደ፡ ገደገዱ፡ ለደብተራ፡** f. 18. — *Voc. Ae.*: **ገደገዱ፡ ዘ፡ በቁሙ፡**

ጐድጐደ፡ quadrl. I [vid. **ጐድአ፡**] *pulsare* vel *pultare*, januam, fores, c. Acc.: Jud. 19, 22; Cant. 5, 2; **ጐድጐዳ፡** (III p. f.) **ኆኅተ፡** Kid. f. 41; **ሶበ፡ ጐድጐደ፡ ኆኅተ፡** Phlx. 55; **ነሥአ፡ አብነ፡ ወጐድጐደ፡ ቦቱ፡ አንቀጸ፡** Sx. Jac. 2; c. **በኀበ፡**, ut: **በአ፡ ወጐድጐደ፡ በኀበ፡ ዐጸድ፡ ዘቅድመ፡ ደብተራ፡** Judith 14, 14; abs.: Matth. 7, 7. 8; **ጐድጕዱ፡** Luc. 12, 36. 13, 25; Apoc. 3, 20; Phlx. 175; **ረኪቦ፡ ዕፅወ፡** (sc. ecclesiam) **ኢይጐድጕድ፡** Kid. f. 19.

አንጐድጐደ፡ V *tonare, intonare*, de Deo: 1 Reg. 7, 10; Ps. 17, 15. 28, 3; **ያንጐደጕድ፡ ኀያል፡ በዐዓዕ፡ መደንግፅ፡** Job 37, 4; **ያንጐደጕድ፡ በቃለ፡ መዐቱ፡** 37, 3; Sir. 46, 17;

Clem. f. 83; trsl.: *verba tonare, tumultuari* in alqm: **አንጐድጐዱ፡ ኅቡረ፡ ላዕሌሁ፡** Act. 7, 57.

ነጐድጓድ፡ n. act. et subst., (m.), Pl. **ነጐድጓዳት፡** 1) *pultatio:* (tamquam Inf. Verbi c. c. Acc.): **አመ፡ ነጐድጓደ፡** (sic pro "ጓድ፡ si non "ጐድ፡) **ኆኅተ፡** Chr. Ta. 28. 2) *tonitru:* Ps. 76, 17. 103, 8; Job 40, 4; Sir. 35, 10; Am. 4, 13; Kuf. 2; Hen. 17, 3. 41, 3. 59, 2. 60, 14 seq.; Apoc. 4, 5. 6, 1. 10, 3. 4; **ደቂቀ፡ ነጐድጓድ፡** Marc. 3, 17; Joannes **ወልደ፡ ነጐድጓድ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; **ነጐድጓዳት፡** Kuf. p. 6.

ገደፈ፡ I, 1 [جَدَفَ et قَذَفَ] Subj. **ይግድፍ፡** (quamquam Rom. 13, 12 **ይግደፍ፡**). 1) *jacere, conjicere, projicere:* c. Acc. Ex. 7, 10; seq. variis praep.: **ገደፈቶ፡ ለሕፃን፡ ታሕተ፡ ዕፅ፡** Gen. 21, 15; Kuf. 17; **ንግድፎ፡ ውስተ፡ ግብ፡** Gen. 37, 20; **ይግድፉ፡ ውሉዶሙ፡ ውስተ፡ ፈለግ፡** Kuf. 47; **ግድፉ፡ ውስተ፡ ምድር፡** Ex. 4, 3; Matth. 27, 5; Jer. 45, 6; **ይገድፈከ፡ ውስተ፡ ብሔር፡ ዐቢይ፡** Jes. 22, 18. 14, 19; Hez. 16, 5; **ገደፈኒ፡ ለዐዋጋን፡** Job 16, 11; **እገድፍ፡ ላዕሌኪ፡ ርኵሰ፡** Nah. 3, 6; **ገደፈ፡ ነፍሶ፡ ኀበ፡ እግረ፡ አቡሁ፡** Jsp. p. 337; Matth. 15, 30; **ግድፍ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡ ኀሊናከ፡** Ps. 54, 25; 1 Petr. 5, 7. 2) *ejicere:* **አስተዋፅኡ፡ ወገደፉ፡ ውስተ፡ ባሕር፡ ንዋዮሙ፡** Jon. 1, 5; **ገደፍዎ፡ ወወረውዎ፡ ለዑ፡ ውስተ፡ ብሔር፡** ἐξεῤῥίφη καὶ ἐξεβλήθη εἰς Jer. 22, 28; **ገደፍዎ፡ አፍአ፡ እምአንቀጸ፡ ኢየሩሳሌም፡** 22, 19; **ገደፉ፡ ለዐጽም፡ እምነ፡ እዴሁ፡** Jud. 15, 17; Matth. 5, 13; Act. 27, 19; **እገድፎሙ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡** ἀπώσομαι Hez. 11, 16; trsl. *movere* alqm officio vel dignitate, Lud. e Can. Ancyr. 3. 3) *rejicere, abjicere,* c. Acc. 4 Reg. 7, 15; Sir. 6, 21; Jer. 7, 29; Zach. 11, 10; Hez. 20, 7; **ገደፍከ፡ ድኅሬየ፡ ኵሎ፡ ኀጢአትየ፡** Jes. 38, 17; **ግድፉ፡ እምላዕሌክሙ፡ ጌጋየ፡** Hez. 18, 31; 4 Esr. 10, 37. 14, 12; **ግድፍ፡ ጋጋ፡ እምክሳድኪ፡** Jes. 52, 2; Ps. 2, 3; Hebr. 12, 1; Rom. 13, 12. a) *repudiare, reprobare,* alqm, ἀποῤῥίπτειν Ps. 50, 12. 70, 10. 94, 3; Jer. 8, 14; **እገድፈክሙ፡ እምቅድመ፡ ገጽየ፡** Jer. 7, 15; ἀπωθεῖσθαι 1 Reg. 12, 22; Thren. 3, 30; Hez. 5, 11; Rom. 11, 1; διασκεδάζειν Job 16, 12; Jer. 14, 21; ἀποποιεῖσθαι Job 8, 20. 36, 5; Lud. Comm. p. 503 n. 42. b) *derelinquere, negligere,* ἐγκαταλείπειν Ps. 26, 16; **ኢትግድፈኒ፡ በምክረ፡ ዚአሆሙ፡** Sir. 23, 1. 2, 10; **ዘይገድፎ፡ ለአቡሁ፡** 3, 16; 4 Esr. 10, 46; 3 Reg. 8, 57; 1 Tim. 5, 8. c) *abjicere* i. e. *dimittere, missum facere:* Hebr. 10, 35; **ግድፉ፡ ለጽልእ፡** (v. **ኅድጋ፡**) Sir. 28, 6; **ዘገደፎ፡ ለሐውዘ፡ ዓለም፡** Enc. Jac. 12; Enc. Masc. 24; sponsus **እመ፡ ገደፋ፡ ለተሰናእዎ፡** (sc. cum sponsa) F. N. 24, 3. d) *amittere, perdere:* **ከመ፡ ኢትግድፍ፡ ሕይወተከ፡** Sir. 9, 13; **በአበዲሁ፡ ይገድፍ፡ ነፍሶ፡** ἀπολεῖ 20, 22; Deut. 22, 3; Lev. 5, 22; Ex. 22, 8; Matth. 10, 39; **ገደፍኩ፡ ኵሎ፡** τὰ πάντα ἐζημιώθην Phil. 3, 8. e) *deserere:* **አባግዕ፡ ዘገደፎሙ፡ ኖላዊሆሙ፡** Judith 11, 19; Enc. Jac. 5; **ትገድፍ፡ ነፍሳ፡ ከመ፡ ዘኖመ፡** (i. e. deliquium animi patitur) Lud. e Vit. Dan. f) in arithmetica: abjicere i. e. α) *detrahere, deducere, subtrahere,* Lev. 27, 18; **ትገድፍ፡ እም ፵፫ ፵፩ ይተርፍ፡ ፪** Abush. 30; Comp. Eccl. β) seq. **በበ፡** *dividere:* **ግድፍ፡ በበ ፯** (divide per septem) Abush. 11 al.; Lud. Comm. hist. p. 386. γ) *missum facere, omittere numerum:* **ለእመ፡ ይውኅድ፡ እም ፲ ግድፎ፡ ወኢትእኅዝ፡** Abush. 11.

አግደፈ፡ II, 1 *facere ut abjiciat* vel *projiciat* alqs alqd, c. dupl. Acc.: **አገድፈከ፡ ቀስተከ፡ እምእዴከ፡** Hez. 39, 3; **ያገድፎሙ፡** (v. pro **ያንግፎሙ፡**) **ኰያንዊሆሙ፡** Jes. 41, 2.

ተገድፈ፡ III, 1 1) *projici, conjici:* **ይትገደፉ፡ አብድንቲሆሙ፡** Jes. 34, 3; **ምዉት፡ ውእቱ፡ ተገድፈ፡ በላህበ፡ መዓልት፡ ወበቍረ፡ ሌሊት፡** Jer. 43, 30; **ላዕሌከ፡ ተገድፈ፡ ነዳይ፡** Ps. 9, 38. 21, 9; **እትገደፍ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡** Ps. 83, 11; Hen. 21, 4. 91, 9. 2) *dejici:* **ተገድፈ፡** (v. **ተነግፈ፡**) **ቈጽሉ፡** Jer. 8, 13; **ተገድፈ፡ ጽድቅ፡ ውስተ፡ ምድር፡** Dan. 8, 12; Hen. 83, 4. 3) *ejici:* **እምብዝኁ፡ ሕይወቱ፡ ተገድፈ፡** Prov. 5, 23; Matth. 15, 17; trsl.: **ተገድፈ፡ እምሢመቱ፡** (motus fuit officio) Lud. Comm. hist. p. 331. 4) *abjici, rejici:* **ተገድፈት፡ አስቃሎን፡** Jer. 29, 5. a) *derelinqui, negligi,* Ps. 36, 26; 2 Cor. 4, 9. b) *amitti, perdi, perire:* **በግዕ፡ ዘተገድፈ፡** πλανώμενον Jer. 27, 17; **ከመ፡ አባግዕ፡ ተገደፍነ፡** Jes. 53, 6; Hez. 34, 4; 1 Reg. 9, 3; Deut. 22, 1. 3; Matth. 15, 24. 18, 12; Luc. 15, 4 seq.; **በእንተ፡ ረኪበ፡ ዘተገድፈ፡** F. N. 40; **ተገድፈ፡ ወአልቦ፡ ዘተረክበ፡** Kuf. 43; **ትትገደፍ፡ ኦሪት፡ እምካህን፡** Hez. 7, 26. c) in arithmetica: *detrahi, subtrahi,* et seq. **በበ፡** *dividi,* Abush.

ግዱፍ፡ part. 1) *projectus, dejectus, abjectus:* Jud. 15, 15; 1 Reg. 5, 4; Tob. 1, 17; **ግዱፍ፡ በድኑ፡ ውስተ፡ ምሥያጥ፡** 2, 3; Judith 6, 13; **ረከበ፡ በድኖ፡ ግዱፈ፡ ውስተ፡ ምድር፡** Judith 14, 15; Jes. 33, 12; Ps. 87, 5; **ምድር፡ ግድፍት፡** Hez. 38, 11; Luc. 16, 20. 2) *disjectus, perditus, amissus:* **ግድፍት፡** ἀπωσμένη Zeph. 3, 19; ἐξωσμένη Mich. 4, 6; **አባግዐ፡ ግዱፈ፡ ኮነ፡ ሕዝብየ፡** ἀπολωλότα Jer. 27, 6; Matth. 9, 36; **ግዱፋን፡** ἀπολωλότες Job 5, 11; **ነዳያን፡ ወሙቁሓን፡ ወግዱፋን፡** Clem. f. 86; Christus **ከመ፡ ግዱፋነ፡ ይርከብ፡** Kid. f. 9; amissus F. N. 39. 3) *rejectus, rejectaneus, reprobatus,* ἀπόβλητος 1 Tim. 4, 4; **ጸሎተ፡ ርቱት፡ ግዱፍ፡ በኢትዮጵያ፡** Lud. auct. Greg. 4) *ejectus,* et subst. *ejectamentum* (i. q. **ጒድፍ፡**): **ጽፍአ፡** (v. **ጽፍእ፡**) **ግዱፍ፡** βολβίτῳ κοπρίων Sir. 22, 2. 5) *mendosus* ob omissionem literarum, de libro, Lud.

ጒድፍ፡ subst. (m.) *ejectamenta* i. e. *purgamentum, quisquiliae:* **ከመ፡ ኵሉ፡ ይኰስትር፡ ቤቶ፡ አው፡ መሬተ፡ አው፡ ጒድፈ፡ ይውግር፡ ውስተ፡ መቃብሪሁ፡** Sx. Masc. 17; Mag. 10 (vid. sub **ኰስተረ፡**); **ወኮነ፡ ወግረ፡ ዐቢየ፡ ውእቱ፡ ጒድፍ፡** ibid.

ግድፈት፡ n. act. et subst. *abjectio* i. e. *omissio* vel *mendum:* **ግድፈተ፡ ቃል፡** F. N. in Epil. (Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 29); N. T. rom. in Proleg.

ገዳፊ፡ n. ag. *rejiciens, missum faciens, derelinquens.* **ገዳፍያነ፡ ዓለም፡** Phlx. 3.

ጉጋ፡, **ጒጋ**, **ጉጓ፡**, **ጒጓ፡** subst. [onomatopoët.; vid. **ቈሰ፡** c. 456] *nycticorax, corvus nocturnus, noctua,* 1 Reg. 26, 20; Lev. 11, 17; Deut. 14, 17; Ps. 101, 7. — *Voc. Ae.:* **ጉጓ፡ ዘ፡ ጉጉት፡**; *aliud:* **ብ፡ ቍንጮ፡**; *aliud:* **ጒጓ፡ ዘ፡ ቁንጮ፡ ጒጊ፡ ዘ፡ ጒጉት፡**

ጋግ፡ et **ጋጋ፡** subst. (m.), Pl. **ጋጋት፡** [גג *tectum*] 1) *vinculum (ferreum) jugo simile,* cervici impositum, collo circumdatum, *collare ferreum, numella:* κλοιός, κλοιοί, Deut. 28, 48; 3 Reg. 12, 4; **ጋግ፡ ክቡድ፡** 12, 4. 9; **ጋጋ፡** 12, 9. 10; **ዕንቅ፡ ውስተ፡ ክሳድከ፡ ጋጋ፡** Sir. 6, 24; **ጋጋሃ፡** 6, 29; Jer 35, 10. 12. 13; **ያከብድ፡ ለዑ፡ ጋገ፡ ዐቢየ፡** Hab. 2, 6; **ግድፈ፡**

ጋግ፡ (v. ጋጋ፡)እምክሳድኪ፡ τὸν δεσμόν Jes. 52, 2; ግበር፡ ለከ፡ጋግ፡ወሐግለ፡ δεσμοὺς καὶ κλοιούς Jer. 34, 1; ጋግ፡ኀጺን፡ (Acc.) ζυγὸν σιδηροῦν Jer. 35, 14; አንትሙ፡እሱራን፡በሰናስል፡ወበጋጋ፡ወበመዋቅሕት፡ Jsp. p. 382, ያከብዱ፡ለነ፡ጋጋት፡ውስተ፡ክሳውዲነ፡ዘኢንክል፡ጸዊሮቶ፡ Clem. f. 200; pedibus ejus indidit vincula **ወጋጋተ፡** (*compedes*) Gad. Ad. f. 196; ወደዩ፡፬ጋጋተ፡፩፡ውስተ፡ክሳዱ፡ወ፩ውስተ፡ገቦሁ፡ወ፩ውስተ፡ሐቌሁ፡ወ፩ውስተ፡አብራኪሁ፡ Sx. Jac. 13. 2) *collare, torques*, ornamentum: tauro quem divinis honoribus colebant indiderunt **ጋጋ፡ዘወርቅ፡** Sx. Ter 16. 3) *catena*, quali monachi in Aethiopia affligendi corporis causa lumbos cingunt, Lud. auct. Greg.

ጐጕአ፡ I, 2 (**ይጐጕኡ፡** Imprf. 2 Petr. 3, 12 Platt; Herm. p. 101 lectio prava est) [v. نَجَا نَجَّ وَجَّ أَجَّ, quibus *properandi* potestas inest] σπεύδειν, σπουδάζειν 1) *festinare, properare*, seq. **ከመ፡** c. Subj.: **ጐጕአ፡ከመ፡ይፃእ፡እምህየ፡** 2 Par. 26, 20; **ጐጕአ፡ከመ፡ይዕርግ፡** 10, 18; seq. Subj. verbi: Act. 20, 16; **ይጔጕእ፡ዘተነድፈ፡ይምላኅ፡ሐጸ፡** Sir. 19, 12; 4 Esr. 2, 35. 6, 72. 14, 18; **ጐጕአ፡ጸሎተከ፡ትግበር፡** Kuf. 31; seq. verbo fin. c. **ወ፡**, ut: **ጐጕአ፡ወሐረ፡እማእከለ፡ዑግ፡** Sap. 4, 14; seq. **ለ፡** c. Inf.: 4 Esr. 2, 51; Koh. 7, 9; item: **ኢትጐጕእ፡ለቃለ፡መሐላ፡** Koh. 8, 2; c. Acc. Inf.: **ጐጕአ፡ጸውዖቶሙ፡** Ex. 10, 16; abs.; **እንዘ፡ይጔጕኡ፡** Esth. 8, 14; Ex. 12, 11; Marc. 6, 25; **ኢትጐጕእ፡በአፉከ፡** Koh. 5, 1; 1 Reg. 21, 8; Asc. Jes. ed. Laur. p. 80. a) *approperare* ad vel in alqd: **ዘይጔጕእ፡ለጋእዝ፡** Sir. 28, 11; **ይጔጕእ፡ከመ፡ዖፍ፡ለመሥገርት፡** Prov. 7, 23; 2 Petr. 3, 12. b) *trepidare:* Job 23, 14; Hen. 102, 2; **ኢትጐጕእ፡ሶበ፡ትጼሊ፡** μὴ ὀλιγοψυχήσῃς Sir. 7, 10. 2) *summo studio agere* vel *sequi* alqd, *vires intendere, intentius studere* rei: **እስመ፡በ፡ዘይጔጕእ፡ወይሰርሕ፡ወይጸሙ፡** Sir. 11, 11; Herm. p. 100; seq. Subj. verbi: **ይጔጕእ፡ይብዐል፡** Prov. 28, 22; 2 Petr. 3, 14; seq. **ከመ፡** c. Subj.: 2 Petr. 1, 10. 15.

አጐጕአ፡ II, 2 1) *ad festinandum incitare* vel *adigere, urgere:* Gen. 19, 15; Ex. 5, 13; Hen. 14, 8 (ubi **ያጐጕኡኒ፡** lectio prava est); 62, 10; **ያጔጕእዎ፡ለሐማ፡ውስተ፡በዓል፡** Esth. 6, 14. 2) *trepidum reddere, perturbare:* **እግዚ"፡አጐጕአኒ፡** Job 23, 16.

ጕጉእ፡ part. 1) *properus, festinatus:* **ጕጉእ፡ግብሩ፡** 1 Esr. 6, 9. a) **ጕጉአ፡** vel **በጕጉእ፡** adv. *propere, festinanter, citatim:* ταχέως Joel 4, 4; κατὰ σπουδήν 1 Esr. 2, 25; **በጕጉእ፡** ἐν σπουδῇ Deut. 16, 3. b) in malam partem: *praeproperus, praeceps, temerarius:* **ሰማዕት፡ጕጉእ፡** μάρτυς ταχύς Prov. 12, 19; **እመ፡ርኢከ፡ብእሴ፡ጕጉአ፡በቃል፡** 29, 20; **ጕጉእ፡በከናፍሪሁ፡** προπετής Prov. 13, 3; **አፍ፡ጕጉእ፡** 10, 14; θρασύς Prov. 18, 6. 21, 24. 2) *summo studio agens, sedulus*, Lud. ex Org.; adv. **ጕጉአ፡** *summo studio, acriter* Enc. Genb. 19.

ጕጕአት፡ n. act. *festinatio, properatio:* **እምብዙኅ፡ጕጕአት፡** (vestem inducere oblitus est) Sx Ter 16.

ጕጕአ፡ subst. 1) *festinatio, properatio:* **በጕጕአ፡** Deut. 16, 3 var.; 1 Esr. 2, 25 var.; Ps. 77, 37; Hez. 7, 11; **በብዙኅ፡ጕጕአ፡** Sap. 19, 2; Fal. f. 53 (vid. sub **ነጎጋው፡**). 2) *trepidatio, perturbatio:* **ቃል፡ወሁከት፡ወነጐድጓድ፡ወድልቅልቅ፡ወጕጕአ፡ላዕለ፡ምድር፡** τάραχος Esth. ap. 1; Hen. 39, 2. 3) *summum studium, ardor*, 2 Petr. 1, 5.

ጕጓኤ፡ subst. *festinatio, properatio, temeritas*, Jsp. p. 331. 344; (*sedulitas* Lud. e Mss. Colb.).

ጐጓኢ፡ n. ag. *properans, praeceps:* **አንተ፡ብእሲ፡ጐጓኢ፡አንተ፡** Herm. p. 9 (sec. Lud.: *sedulus*).

ገገጸ፡ I, 2 [جهش جنص حاص i (جاص i)] 1) *pavere, formidare, reformidare:* **ይጌግጹ፡** Job 18, 6 (deest apud Gr.); **በእንተዝ፡አፍጠነ፡ወኢገገጸ፡** Jsp. p. 380; **እለ፡ኢይጌግጹ፡በጊዜ፡ፀብእ፡** Lud. e Mss. Colb.; c. **እምነ፡** pers. vel rei: **ኢይጌግጽ፡እመዋቲ፡** ἐντραπῶ Job 32, 31; **ኢይጌግጽ፡እምገጾሙ፡** θαυμασθῆναι Job 34, 19; **ኢገገጸ፡እምፀብእ፡ወቀትል፡** Jsp. p. 380; **ገገጹ፡እምንጻሬ፡ሞት፡** Chr. ho. 4; **ወኢይጌግጹ፡እምሐፍረ፡ፀሐይ፡** Lud. e Mss. Colb.; c. **በእንተ፡**, ut: **ኢገገጸ፡እስክንድር፡በእንተ፡መልእክተ፡ዳራ፡** Jsp. p. 282; c. Acc. **እስመ፡ኢገገጹ፡ቍጥዓሆሙ፡** (C: **ኢተመይጡ፡እመዐቶሙ፡**) Gen. 49, 7 (at legendum videtur **እስመ፡ኢገገጹ፤ቍጥዓሆሙ፡** ......). 2) *anxie* vel *timide dubitare, formidare:* **እንዘ፡ኢይጌግጹ፡** ἀδιστάκτως Herm. p. 98; **ይጌግጹ፡** ἐν δισταγμῷ p. 100; (etiam p. 101^{b} **ይጌግጹ፡** pro **ይጐጕኡ፡** legendum videtur). — *Voc. Ae.:* **ኢይጌግጽ፡ዘ፡ያይፈር፡**

ግጋጼ፡ subst. *formido, pavor:* **ቀርበ፡ለመዊት፡እንበለ፡ግጋጼ፡** Jsp. p. 380; **ሰማዕታተ፡ክርስቶስ፡እንበለ፡ግጋጼ፡** Enc. Nah. 10.

ግግጽና፡ subst. id.: **ሖረ፡ምስሌሆሙ፡ዘእንበለ፡ግግጽና፡** Sx. Mij. 2.

ጐጠጠ፡ inus. ut videtur i. q. سلى *fodere* (vic. חוט خاط חָטַט); vid. etiam **ገተተ፡**

ጕጥ፡ *cuspis* i. q. **ቍጥ፡**, vid. sub **ቈጠጠ፡**

ጕጠት፡ subst., Pl. **ጕጠታት፡** *fuscina, forceps*, **ጕጠታተ፡ሥጋ፡** κρεάγραι 1 Par. 28, 17; 2 Par. 4, 11; **ጕጠት፡ዘሠላስ፡ከተማት፡** Phlx. 5; λαβίς, **ፍሕም፡ዘነሥአ፡በጕጠት፡** Jes. 6, 6. 41, 7 gloss.; **ጕጠታት፡** Num. 4, 9; angelus **መጠዋ፡** (sc. mulieri) **በጕጠተ፡እሳት፡እምሥጋሁ፡ወደሙ፡ለክርስቶስ፡** Sx. Nah. 15; **ወደዩ፡አፍሓመ፡እሳት፡ዲበ፡እደዊሁ፡** (sc. S. Ignatii) **ወአኀዝዎ፡በጕጠት፡ብዙኅ፡ጊዜ፡ወእሳት፡ውስተ፡እደዊሁ፡** Sx. Tachs. 24. [Amh. **ጉጠት፡** *forceps*; at primitus non *forcipem* sed *fuscinam* significare videtur].

ጐጠየ፡ sine dubio i. q. **ጐጠጠ፡**

ምጉጠይ፡ (pro **ምጕጠይ፡**) subst. *stimulus:* **ጽኑዕ፡ለከ፡ምጉጠይ፡ወተረግፆ፡** Act. 26, 14 rom.

ጊጳ፡, **ጌጳ፡**, **ጊጶ፡**, **ግጳ፡** n. prgr. sc. γῦπα, Acc. vocis γύψ, *vultur*, Lev. 11, 14; Deut. 14, 12. — *Voc. Ae.:* **ጊጳ፡ዘ፡አገዳ፡ሰበር፡**

ገጽ፡ subst., fere ubique m., sing. et coll., Pl. **ገጻት፡** [etymon non liquet; quaeritur annon cum حزا חָזָה componendum sit, quamquam etiam ea, quae Arabum lexicographi de غَضَاضٌ notant, respiciendum videtur] 1) *facies*, bestiarum Job 41, 4. 5; Hez. 1, 10; hominum, angelorum, Dei: Gen. 2, 7. 3, 19. 20, 16. 50, 1; **ይከድኑ፡ገጾሙ፡** Jes. 6, 2; **እምኵሉ፡ገጽ፡** 25, 8; Jer. 5, 3; **ገጽ፡** et **ገጻት፡** Prov. 27, 19; **ከመ፡ኢስሕቶ፡በገጽየ፡** Judith 13, 16; **ከደነኒ፡ኀፍረት፡ገጽየ፡** Ps. 68, 10. 103, 17;

Job 6, 28; Ex. 33, 23; Num. 6, 26; Matth. 6, 17. 17, 2. 26, 68; Jac. 1, 23; 2 Cor. 4, 6; Joh. 11, 44; Apoc. 1, 16; **ወድቀት፡ በገጻ፡** Ruth 2, 10; Judith 9, 1; Matth. 17, 6; **ሰገደ፡ በገጹ፡** Matth. 26, 39; **ይወድቁ፡ በገጻቲሆሙ፡** Phlx. 60; **ይትኀፀቡ፡ ገጻቲሆሙ፡ ወእገሪሆሙ፡** Phlx. 129. a) *vultus:* Gen. 31, 2. 5. 40, 7; **ግሩመ፡ ገጽ፡** Deut. 28, 50; **ልቡ፡ ለሰብእ፡ ይዌልጦ፡ ገጾ፡** Sir. 13, 25; **ይመይጥ፡ ገጾ፡** 12, 18; **እምገጹ፡ ይትዐወቅ፡ ጠቢብ፡** Sir. 19, 29. 25, 17; **በገጽ፡ ንጹሕ፡** Job 33, 26; **ገጽ፡ ብሩህ፡** Sir. 13, 26; **ዘይገብር፡ ምጽዋተ፡ እንዘ፡ ይበርህ፡ ገጹ፡** Clem. f. 174; **ብርሃነ፡ ገጽከ፡** Ps. 4, 7; **ወድቀ፡ ገጽከ፡** Gen. 4, 6; **ወድቀ፡ ገጽየ፡ በገዓር፡** Job 9, 27; **ኢትወድቅ፡ ገጽከ፡** Judith 6, 9; 1 Reg. 1, 18; Matth. 6, 16. b) *oculi, aspectus, conspectus:* **ይሢም፡ ገጾ፡ ኀቤከ፡** Num. 6, 27; **ኢያጸንዕ፡ ገጽየ፡ ላዕሌክሙ፡** Jer. 3, 12; Luc. 9, 51. 53; **ሜጠ፡ ገጸ፡ እምነ፡** Sir. 4, 4; Ex. 3, 6; Num. 24, 1; Ps. 103, 30; **ኀቤየ፡ ገብአ፡ ገጸሙ፡** 3 Reg. 2, 15; **አቀውም፡ ገጽየ፡ ላዕለ፡ ብእሲ፡** Lev. 20, 5. 6; **ገጸ፡ እግዚ"፡ ኀበ፡ እለ፡ ይገብሩ፡ እኩየ፡** Ps. 33, 17; 1 Petr. 3, 12; **እፎ፡ አሌዕል፡ ገጽየ፡ ቅድመ፡ ኢዮአብ፡** 2 Reg. 2, 22; **አትሑታ፡ ገጸን፡** Luc. 24, 5; **ለጊዜ፡ ገጽከ፡** Ps. 20, 9; Thren. 4, 16; Ps. 88, 15; **ለርእየ፡ ገጽ፡** Hen. 24, 5. α) *coram*, sive: **በገጸ፡ ኵሎን፡** Matth. 26, 70, sive: **ውስተ፡ ገጹ፡ ለሰብእ፡** Matth. 23, 14, sive **ቅድመ፡** vel **በቅድመ፡ ገጸ፡ ጲላጦስ፡** Act. 3, 13; Gal. 2, 11; Zach. 3, 1; al. β) **ቅድመ፡ ገጸ፡** . . *ante* Matth. 11, 10; Luc. 9, 52. γ) **እምነ፡ ገጸ፡** (ex Hebraismo i. q. מִפְּנֵי) vel **እምቅድመ፡ ገጸ፡** sive *e conspectu* Gen. 16, 8; Ps. 9, 3; Apoc. 20, 11; 2 Thess. 1, 9; vel *procul a conspectu* Apoc. 12, 14; Jud. 9, 21; sive *ab* Gen. 4, 14; 32, 21; **እምገጸ፡ እዴከ፡** Jer. 15, 17; sive *a parte* Act. 3, 19 vel *ante* Act. 7, 45; sive *prae, ob, propter:* **እምገጸ፡ ዐመፃ፡** Jes. 57, 1; **እምገጸ፡ እሳት፡** 64, 2. c) *species, forma, aspectus*, hominis, ut: **ሜጠ፡ ገጸ፡** 1 Reg. 21, 13; ὄψις 1 Reg. 16, 7; **ገጸ፡ ዘማ፡ ኮንኪ፡** Jer. 3, 3; **ለገጽ፡** 2 Cor. 5, 12; rerum: Ps. 103, 31; Matth. 16, 3; Luc. 12, 56; **እምነ፡ ከንቱ፡ ዘአልቦቱ፡ ገጸ፡** ἐξ ἀμόρφου ὕλης Sap. 11, 18; *species* opp. vero: **በገጸ፡ ጽድቅ፡** sub specie veri Jsp. p. 338 (vid. sub **አገጸወ፡**); etiam *species* i. e. *res visa:* ὄψις Sap. 17, 6. α) *effigies, imago:* **ዘውእቱ፡ ገጹ፡ ለእግዚ"፡** Phil. 2, 6 rom.; Christus est **ገጹ፡ ወአርአያሁ፡ ለእግዚ"፡** χαρακτὴρ καὶ ἀπαύγασμα τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ Cyr. ad Reg. f. 26. β) *species* vel *facies* alcjs *respicienda* vel *reverenda:* **ዘያከብር፡ ገጸ፡ ልሂቅ፡** Deut. 28, 50; Lev. 19, 32; **ይትቄበሎ፡ ለገጽየ፡** Gen. 32, 21; in malam partem: **ኢትኩን፡ ለገጸ፡ ሰብእ፡ ሃይማኖትክሙ፡** Jac. 2, 1; **ፍርሀተ፡ ገጽ፡** (i. fere q. **ነሢአ፡ ገጽ፡**) F. N. 43, 3; **ነሢአ፡ ገጽ፡** *faciem* vel *personam* alcjs *admittere* i. e. *respicere, rationem habere* alcjs,. (*temere*) *favere* alicui, *partium studio duci:* Asc. Jes. 3, 25; **ኢትንሣእ፡ ገጸ፡ በፍትሕ፡** Deut. 1, 17; Job 13, 10 al. (vid sub **ነሥአ፡**), vel **አድልዎ፡ ለገጽ፡** Joh. 7, 24; **አልቦ፡ ነሢአ፡ ገጽ፡ ወአልቦ፡ አድልዎ፡ ለገጽ፡** Kuf. 30 al. (vid. sub **አድለወ፡**). γ) *respectus* qui habetur alcjs, *gratia* vel *auctoritas* qua quis valet apud alqm: **ወሀበኒ፡ እግዚ"፡ ገጸ፡ ወሞገሰ፡ ቅድመ፡** . . . χάριν καὶ μορφήν Tob. 1, 13; **ገጸ፡ ብነ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡** παῤῥησίαν 1 Joh. 3, 21. 5, 14; **ከመ፡ ንርከብ፡ ገጸ፡** 1 Joh. 2, 28. 4, 17. 2) *facies* alcjs i. e. a) *is ipse, aliquis praesens:* **ገጽከ፡ የሐውር፡ ምስሌሆሙ፡** 2 Reg. 17, 11; **እሬኢ፡ ገጸከ፡** Gen. 33, 10. 44, 26. 46, 30; Ex. 10, 28. 33, 20; 2 Reg. 3, 13. 14, 28; Ps. 16, 16; Matth. 18, 10; Act. 20, 25. 38; Col. 2, 1; 1 Thess. 2, 17; **አነ፡ በገጽ፡** 2 Cor. 10, 1; **ኢያእምሩኒ፡ በገጽየ፡** *non norunt me de facie* Gal. 1, 22; **ለገጽ፡** 1 Thess. 2, 17; **ዘእንበለ፡ ኀፍረት፡ ትቤሎ፡ በገጽ፡** Prov. 7, 13; **ገጸ፡ በገጽ፡** *facie ad faciem, de facie* Gen. 32, 31; Ex. 33, 11; Deut. 34, 10; Jud. 6, 22; Jes. 34, 15; Hez. 20, 35; 2 Par. 25, 17; 1 Cor. 13, 12; **መልአከ፡ ገጽ፡** *angelus faciei* (qui coram Deo ipso stat) Kuf. 1. 31. b) *persona:* **መድኀኔ፡ ገጽየ፡** Ps. 41, 7. 16. 42, 6; Gen. 48, 11; **እምተግሣጸ፡ ገጽከ፡ ይትሀጐሉ፡** Ps. 79, 17; **አርአያ፡ ገጹ፡** ὑποστάσεως Hebr. 1, 3 rom.; **ገጸ፡ አገሌ፡** F. N. 27 (vid. sub **ተድኀነ፡**); **አኮ፡ ፍልጣን፡ በገጻት፡ አላ፡ በሀብታት፡** Chr. ho. 82; **አስተርአየ፡ በመዋዕሊሁ፡** (sc. Dionysii Patriarchae Alx.) **ገጻት፡ ብዙኃት፡ በእንተ፡ ሃይማኖት፡** (ut Thnetopsychitae, Origenistae, Sabelliani al.) Sx. Mag. 13. α) de angelis: Hen. 4, 2; **ገጻት፡** Hen. 64, 1; **እለ፡ ቀዉማን፡ ገጻት፡** Enc. Mag. 12. β) persona Christi (e duabus naturis unita): **በገጸ፡ ክርስቶስ፡** ἐν προσώπῳ Χριστοῦ Cyr. ad Th. f. 19; **፩ገጸ፡ ነአምኖ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡** ἐν ἑνὶ προσώπῳ νοούμενον τὸν Κύριον ἡμῶν πιστεύομεν Cyr. c. Pall. f. 98; falluntur qui docent **ከመ፡ ሰብእ፡ ፍሉጥ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ ወኀደረ፡ ላዕሌሁ፡ እግዚ"፡ ቃል፡ ወቦቱ፡ ድማሬ፡ ባሕቲታ፡ ለገጸ፡ ሰብእ፡ በኀበ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡** μόνην ἔχων τὴν ἐν προσώποις ἕνωσιν πρὸς τὸν ἐκ Θεοῦ λόγον Cyr. de r. fid. f. 54. γ) personae SS. Trinitatis: **፪ገጽ፡ በበአካሎሙ፡** δύο πρόσωπα διῃρημένα κατὰ τὴν ὑπόστασιν Chr. ho. 3; **ገጻተ፡ ሥላሴ፡** Enc. Patr.; al. 3) *Facies* rei i. q. a) *superficies:* Gen. 8, 7. 8; Ex. 10, 5. 15; Num. 22, 5; Kuf. 4 al.; Koh. 11, 1; Act. 17, 26. b) *forma, species* vid. sub n. 1, c. c) *pars anterior*, Jer. 1, 13. α) *acies* ferri Koh. 10, 10. β) **እምገጸ፡** . . . *ex adverso*, ut: **ነፋስ፡ እምገጸሙ፡ ውእቱ፡** ἐναντίος Marc. 6, 48; vel **እንተ፡ ገጸ፡**, ut: **እንተ፡ ገጸ፡ አረፍት፡ አፍአ፡** 2 Esr. 23, 21. d) *ratio, modus, respectus* (Hinſicht, Rückſicht, Geſichtspunkt): **በምንትኒ፡ ገጽ፡ ዘኮነ፡** (in irgend welcher Rückſicht oder Weiſe) F. M. 10, 5; **በዘንቱ፡ ገጽ፡** Sap. 13, 9; **በእንተ፡ ገጻተ፡ ተዋስቦ፡ ወውእቱ፡ ፲ወ፩ገጽ፡** F. N. 24, 4; **በቀኖናት፡ ለምጽዋት፡ በብዙኅ፡ ገጻት፡** F. N. 16. e) *latus, pars* (Richtung, Seite): **ክልኤሆሙ፡ ገጻት፡** Ex. 36, 24 in C sec. text. hebr.; **እምገጸ፡ ላዕሉ፡** Ex. 26, 14. 18—23; **ውስተ፡ ገጸ፡ አፍአ፡** 26, 4; **መንገለ፡ ገጽ፡ ዘአፍአ፡** Lit. Greg.; **እምገጸ፡ ደቡብ፡** Jer. 1, 14; μέρος Jes. 17, 24; **እምአርባዕቱ፡ ገጹ፡** Hez. 40, 47; **እንተ፡ ካልእ፡ ገጽ፡** ἀλλαχόθεν Joh. 10, 1; **ወሖረ፡ እንተ፡ ካልእ፡ ገጽ፡** Gad. T. II; **፬ገጸ፡ ምድር፡** *quatuor plagae mundi*, Lud.; Acc. et st. c. **ገጸ፡** i. q. *versus:* Ex. 26, 18. 22. f) *locus*, τόπος Luc. 10, 32 rom.; 14, 9; **በውስተ፡ ብዙኅ፡ ገጽ፡** πολλαχόθεν (sc. hoc elucet) Chr. f. 5; **በብዙኅ፡ ገጽ፡** πολλαχοῦ Chr. ho. 3; **በብዙኅ፡ ገጸ፡ መካን፡** multis in locis Chr. ho. 10; locus libri vel scripti, Lud. Comm. hist. p. 502 n. 37. g) *pars* (Theil), μέρος Act. 23, 6; **እም፩ገጽ፡** *ex (una) parte* 4 Esr. 2, 61. 4, 18; Rom. 15, 15; **በበ፡ ገጹ፡** per singulas ejus partes Hebr. 9, 5; **ፈጸሚተ፡ ገድል፡ ዘበበገጹ፡** Enc. Teq. 24. — *Voc. Ae.:* **ገጽ፡ ዘ፡ ግምባር፡**

ገጸወ፡ I, 2 (*denom.*) *repraesentare:* **ተጋብኦትነ፡ ለግንዘቶሙ፡ ለምውታን፡ ወሐዊር፡ ቅድሜሆሙ፡ ውእቱኬ፡ ገጽዎተ፡ አስተፋንዎቶሙ፡ ለእለ፡ ይነግዱ፤ ወጠብልሎቶሙ፡ በአልባስ፡ ሐዲስ፡ ገጽዎት፡ በእንቲአሆሙ፡ ከመ፡ ውእቶሙ፡ ናሁ፡ ይትነሥኡ፡ በአልባስ፡ ሐዲስ፡ ዘኢይማስን፡** Genz. f. 84. (Lud. auct. Greg. exhibet: *persona fuit, personam constituit*, quod dubito).

አገጸወ፡ II, 2 *in faciem* i. e. *conspectum proponere* alicui alqd i. e. a) *ostentare:* quum abessem **ጸላእያንየ፡**

ክህሎኒ፡በተጥባበ፡ነገረ፡ሐሰት፡ለሀጕልየ፡ወአገጸዉ፡ኀቤከ፡ (compellat Herodem) ዕሩዐ፡በገጸ፡ጽድቅ፡ Jsp. p. 338. b) *ostendere, demonstrare:* ያጌጹ፡ Phlx. 8; c. በእንተ፡ de re i. e. rem: ወያጌጹ፡በእንቲአሁ፡ከዊነ፡አፍቅሮ፡ክርስቶስ፡ለዮሐንስ፡ፈድፋደ፡እምጴጥሮስ፡ (hoc ostenditur eo quod Chr. Joannem magis diligebat quam Petrum) Phlx. 54; c. ላዕለ፡ *contra alqm:* ለእመ፡ጕንደየ፡ኀሊና፡ (sc. cogitatio mala) ውስተ፡ልቡ፡ያጌጹ፡ላዕለ፡ብእሲ፡ከመ፡ያፈቅሮ፡ሎቱ፡ Phlx. 71.

ተገጸወ፡ III, 2 et 1 *repraesentari, se repraesentare, speciem induere:* ዘቲ፡ኀጢአት፡ትትጌጸው፡ኀበ፡ብዙኅ፡ጸታ፡ገጻት፡ (ſtellt ſich in vielerlei Geſtalten dar) F. M. 5, 1; oculis Constantini fides Christi oblata est በማዕተበ፡ከዋክብት፡፱እንዘ፡ይትገጸው፡ (sic) በትእምርተ፡መስቀል፡ M. M. f. 273.

ግጹው፡ part. 1) *faciem conversam habens* in alqd versus: M. M. f. 103, ubi is cujus facies መንገለ፡ሰሜን፡ versa est, ግጹው፡መንገለ፡ሰሜን፡ dicitur. 2) *repraesentatus:* ሊተ፡ግጹው፡ቅድመ፡አዕይንትየ፡ኢየሱስ፡ M. M. f. 180.

ግጻዌ፡ subst. 1) *expositio, explicatio:* ኦእእምሮትከ፡ (o scientiam tuam i. e. divinam) ዘመልዕልተ፡ኵሉ፡ግጻዌ፡ Tab. Tab. 62; ግጻዌ፡ትምህርተ፡ሕግ፡ወሥርዐት፡ወተግሣጽ፡ Syn. f. 309. 313; ግጻዌ፡ድርሳን፡ demonstratio tractatus i. e. *tractatus demonstrativus* (ut videtur, opp. homiletico) vel *dissertatio*, ut: ግጻዌ፡ድርሳን፡ዘቅዱስ፡ቄርሎስ፡ከመ፡፩ክርስቶስ፡ Cyr. c. Pall. in titulo; vid. etiam d'Abbadie Cat. p. 19. 78. 2) *synopsis, (breviarium):* ግጻዌ፡ሥርዐት፡ synopsis classium harmonicarum, Evangeliis praemissa, N. T. rom.; Cod. Mus. Brit. VIII, 1; d'Abbadie Cat. p. 53. In specie ሥርዐተ፡ግጻዌ፡ nec non ግጻዌ፡ inscribuntur Synopses lectionum singulis anni festis et commemorationibus Sanctorum legendarum i. e. *lectionaria* (eademque *calendaria*) Cod. Mus. Brit. XXVI; d'Abbadie Cat. p. 167; መጻሕፍተ፡ግጻዌ፡ Jacobitarum et Melchitarum Sx. Hed. 17; መጽሐፈ፡ግጻዌ፡ዘአበ፡መቃርስ፡ et መጽሐፈ፡ግጻዌ፡ዘላዕላይ፡ግብጽ፡ Sx. Masc. 10; scriptum est በውስተ፡ግጻዌ፡ Sx. Genb. 12. 3) *personalitas:* ንአምን፡አበ፡በአካሉ፡ወበግጻዌሁ፡ዘኢይትፈለጥ፡እምከዊነ፡አብ፡ኀበ፡ከዊነ፡ወልድ፡ Athan. de Trin.; *Sabellius* አቀመ፡ግጻዌ፡በሕቲቶ፡በአብ፡ M. M. f. 41. a) *personae* Trinitatis: እመን፡በሥላሴ፡ወተጋንይ፡በግጻዌ፡መለኮት፡ M. M. f. 11; በስመ፡ግጻዌ፡ሠላስ፡ዕሩያን፡ክብር፡ወንግሥ፡ Cod. Bibl. Bodl. XXIX f. 16; Deus ፩ውእቱ፡ዘበሠለስቱ፡ግጻዌ፡ Lit. Mariae Mss. (at in impressa N. T. rom. f. 171, 4 ህላዌ፡ pro ግጻዌ፡); Org. 3 (vid. sub ዕዩይ፡). b) *persona:* ኢሀለውኩ፡በግጻዌ፡ non ipse praesens adfui, Org. 1.

ግጹው፡ ut videtur subst. *expositio, demonstratio:* ግጹው፡ወሥርዐት፡አብስልጢስ፡ Syn. f. 313 in tit.; ፳ግጹው፡ወተግሣጽ፡አብጠሊስ፡ቀኖና፡ ... f. 346; f. 356 al.; Lud. Comm. p. 330.

ጕማጕዕ፡ vel **ጕጻጕጽ፡** subst. et adj. [جش *locus asper lapidibus*, vid. Tuch de Aeth. linguae sonorum proprietatibus p. 17] *salebrae*, et *salebrosus, asper* de loco, via: ከመ፡ያልምጹ፡ጕጻጕጸ፡ Jsp. p. 358; ስከረ፡ወይን፡ይሬስዮ፡ለጸድፍ፡ወጕማጕዐ፡ከመ፡ምድር፡ስፍሕት፡ Macc. f. 20; Org. 3; ፍንዋት፡እንተ፡አልቦቱ፡ማዕቅፈ፡ወአሥዋክ፡ወጕማጕጽ፡ወአጽዳፍ፡ Syn. f. 314; ፍኖት፡መብእስ፡ወጕማጕዕ፡ Clem. f. 200; ምድር፡ዘኢኮነት፡ጕጻጕጸ፡ወዘቦቱ፡ማዕረ፡ታስተፌሥሖ፡ለእንስሳ፡ Fal. f. 64; Pl. ጕማጕማት፡ viae salebrosae Lud. e Mss. Colb.

ገፍትአ፡ quadrl. I [جَفَأَ et كَفَأَ *vertit* vel *invertit* vas et effudit (كُفْتٌ); 1 Reg. 31, 3 in uno codice inveni ገብትአ፡] 1) *vertere, invertere,* 1 Reg. 31, 9. 2) *avertere:* ገፍትኡ፡አዕይንቲሆሙ፡ከመ፡ኢይነጽሩ፡ Dan. ap. 1, 9; ትገፈትእዎ፡ለሕዝብ፡እምግብሩ፡ Ex. 5, 4. 3) *pervertere,* እለ፡ትገፈትእዋ፡ለርትዕ፡ Mich. 3, 9; ከመ፡ይገፍትእ፡ፍትሐ፡ምስኪን፡ Jes. 32, 7; ፍትወት፡ገፍትአ፡ልበከ፡ Dan. ap. 1, 56; Num. 32, 7; Hez. 13, 18; 3 Reg. 18, 18; 2 Tim. 2, 18; Tit. 1, 11. 4) *evertere, subvertere:* mensam Marc. 11, 15; Matth. 21, 12; መናብርተ፡ Sap. 5, 24; እገፈትእ፡መናብርተ፡ነገሥት፡ወእገፈትእ፡ሰረገላ፡ወመስተጽእናነ፡ Hagg. 2, 22; tentorium Jud. 7, 13; urbes Gen. 13, 10. 19, 21. 25; Deut. 29, 22; Am. 4, 11; Jer. 20, 16. 27, 40; Jes. 13, 19; 2 Petr. 2, 6; turrim Kuf. 10; misit Deus ዐቢየ፡ነፋሰ፡ወገፍትአ፡አማልክቲሆሙ፡ወደፈኖሙ፡ውስተ፡ምድር፡ Clem. f. 32; montes Job 9, 5; ገፍትኦሙ፡ለአድባር፡እመሠረቶሙ፡ 28, 9; እመ፡ገፍትአ፡ለኵሉ፡ Job 11, 10; homines: ይገፈትኦሙ፡ለኀያላን፡ምድር፡ Job 12, 19; Sir. 10, 13; Hen. 94, 10; Jer. 23, 19; Am. 4, 11. a) *subvertere* et *dejicere* alqm a sede, Hen. 46, 5. b) *evertere* i. e. *ejicere:* ገፍታእኩ፡ኵሎ፡ንዋዮ፡አፍአ፡እምነ፡ ... 2 Esr. 23, 8 (at legendum videtur ገደፍኩ፡).

ተገፍትአ፡ III, 1 1) *verti,* sc. in fugam Ps. 77, 12. 2) *perverti:* ተገፍትአ፡ዝሙትኪ፡ፈድፋደ፡እምነ፡ ... Hez. 16, 34; ይትገፈትኡ፡እለ፡ይሰምዑ፡ 2 Tim. 2, 14. a) *se perversum gerere* 2 Reg. 22, 27. b) *perverse tractari, injuria affici:* ዘተገፍትአ፡ Can. Ant. 18 (20). 3) *everti, subverti:* ከመ፡ተገፍትአት፡ሰዶም፡ወገሞራ፡ Jer. 29, 19; Deut. 29, 22; Thren. 4, 6; ትትገፈታእ፡ነነዌ፡ Jon. 3, 4; Prov. 11, 11; ἐῤῥάγη 4 Reg. 25, 4; ኢይጐንዲ፡ተገፍትአ፡ቤቱ፡ Sir. 27, 3. 41, 5; ἐφθάρη Jes. 24, 4; Job 12, 15; de hominibus: ከማሁ፡ይትገፈትኡ፡ረሲዓን፡ καταστροφή Job 8, 19. 15, 21; Sir. 9, 11; κλυδωνισθήσονται Jes. 57, 20; ሐብል፡ይትገፈታእ፡ (*distortum rumpi*) Koh. 12, 6.

ግፍቱእ፡ part. *perversus,* διεστραμμένος: Jud. 5, 6; Deut. 32, 5; ይወፅእ፡ሕግ፡ግፍቱእ፡ Hab. 1, 4; ግፍቱኣን፡ልብ፡ Hen. 100, 8; Phil. 2, 15; etiam *perplexus:* ጽልመት፡ግፍትእት፡ Hebr. 12, 18 Platt.

ግፍትአት፡ n. act. *subversio, eversio:* ደቂቀ፡ቆሬ፡ perierunt በግፍትአት፡ Phlx. 172.

ገፍታኢ፡ n. ag. *subversor, eversor:* Deus ገፍታኤ፡መናብርተ፡ኀያላን፡ Macc. f. 17.

ግፍታኤ፡ subst. *subversio, eversio:* ግፍታኤ፡ሰዶም፡ M. M. f. 229; Kuf. 16; Org.

ገፍዐ፡ vel **ገፍአ፡** I, 1 [جَفَا *duriter et inique tractavit; injuria affecit*] Subj. ይግፋዕ፡ 1) *comprimere, arcte complecti,* Jud. 16, 29. 2) *reprimere:* ሁብት፡ዘበጽሚት፡ይገፍዕ፡ (v. ያጠፍእ፡) መዐተ፡ ἀνατρέπει (יִכְפֶּה de quo vid. Ges. thes. p. 704) Prov. 21, 14; *repulit* instantem Lud. e Vit. Baam. 3) *opprimere, injuria afficere, vim inferre, injuriam facere:* ይገፍዕ፡ ἄτοπα ποιεῖν Job 34, 12; ለሊሁ፡ይገፍዕ፡ ἠδίκησε Sir. 13, 3; Hez. 22, 7; Ex. 2, 13; c. Acc. pers.: Ex. 23, 9; 1 Reg. 12, 3. 4; Ps. 34, 1; Kuf. 28; Job 24, 10; Jes. 3, 15. 51, 23; Ep. Jer. 13; 4 Esr. 12, 46; Prov. 24, 44; Hez. 22, 29; Hen. 10, 15. 15, 11; Matth. 20, 13; Luc. 19, 8; ግፍዕክሙ፡ዘትገፍዑ፡ Hen. 98, 8. a) *impetum facere, irruere* *in* alqm vel alqd Matth. 7, 25; Luc. 6, 48. b) *vim facere in* alqd, *violenter rapere* alqd, **አበ፡ሙሴ፡ጸሊም፡ገፍዓ፡ለመንግሥተ፡ሰማያት፡በከመ፡ይቤ፡ወንጌል፡** (Matth. 11, 12; Luc. 16, 16) Sx. Sen. 24.

ተገፍዐ፡ III, 1 *inique opprimi, injuria affici, injuriam pati, vim pati:* Ex. 5, 16; Sir. 13, 3; **ተገፊዐነ፡** Hab. 1, 2; **ናሁ፡ይትገፍዑ፡ደቂቅነ፡** 2 Esr. 15, 5; **ተገፍዐ፡በዐውደ፡ምኵናን፡** Chr. Ta. 11; **እትገፋዕ፡እምኔከ፡** Gen. 16, 5; 2 Petr. 2, 7; **ለምንት፡ኢትትገፍዑ፡** 1 Cor. 6, 7; **ትትገፋዕ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡** βιάζεται Matth. 11, 12; Luc. 16, 16.

ተጋፍዐ፡ III, 3 1) *sese invicem premere* vel *urgere,* ob angustiam loci: **ወኮኑ፡ሰብእ፡ይትጋፍዑ፡ከመ፡ይልክፉ፡ዘፈረ፡ልብሱ፡** Sx. Nah. 14. 2) *premere* vel *comprimere* alqm, de multitudine coarctata, c. Acc. pers.: Marc. 3, 9. 5, 24. 31; Luc. 8, 42. 3) *vim* vel *injuriam inferre:* **ዘይትጋፋዕ፡** Clem. f. 93.

አስተጋፍዐ፡ IV, 3 oppressorem censere vel dicere alqm i. e. *violentiae* vel *injustitiae incusare, criminari* alqm: **ለእግዚ"፡ያስተጋፍዖ፡በልቡ፡** αἰτιᾶται Prov. 19, 3.

ግፉዕ፡ part. 1) *oppressus, injuria affectus, vim passus,* Ps. 81, 3. 102, 6. 145, 5; **አድኅኑ፡ግፉዐ፡** Jes. 1, 17; **ሰብእ፡ግፉዓን፡** 25, 3; **አውያት፡ግፉዕ፡** Sir. 32, 16. 4, 9; sine dubio etiam Jud. 12, 2. 2) *vim faciens, violentus,* βιαστής Matth. 11, 12.

ግፍዕ፡ subst. m. et f. (ut Hen. 99, 15) *oppressio, vis, violentia, injuria:* **ዐመፃ፡ወግፍዕ፡** Kuf. 35; Jer. 6, 7; Hen. 10, 16. 20. 13, 2. 91, 5. 6. 98, 8. 99, 15; ἀδικία Jes. 33, 15; **ከመ፡ትግበሩ፡ላዕሌነ፡ዐቢየ፡ግፍዐ፡** Judith 7, 24; ἀδικήματα Jer. 22, 17; injuria quam quis patitur: **ግፍዕክሙ፡** 1 Petr. 2, 20. a) injuria verbis facta: **ነገረ፡ግፍዕ፡** λόγος ἄδικος Prov. 29, 12; **ወባሕቱ፡እነግረከ፡ግፍዐከ፡** Job 33, 8. b) **በግፍዕ፡** *injuriâ, praeter jus, immerito:* **አሕመመኒ፡በግፍዕ፡** Job 34, 6; ἀδίκως Prov. 19, 5; **የሐምም፡በግፍዕ፡** 1 Petr. 2, 19.

ግፍዐት፡ n. act. *injuriae illatio, oppressio,* Form. Conf.

ገፋዒ፡ n. ag., Pl. **ገፋዕያን፡** et **ገፋዕት፡**, *oppressor, tyrannus, injurius, injuriosus, violentus, dure tractans, is qui injuriam fecit:* **ገፋዕያን፡** Kid. f. 4; **መኳንንት፡ገፋዕያን፡** τύραννοι Sap. 6, 10; **ብእሲ፡ገፋዒ፡** ἄδικος Prov. 29, 27; ἐκδικητής Ps. 8, 3; **ገፋዒሁ፡** Sir. 4, 9; **ገፋዒከ፡** ἀντίδικός σου Jer. 28, 36; 2 Reg. 22, 3; **ኖሎት፡ገፋዕት፡አበግዖሙ፡** Asc. Jes. 3, 24; **ኖሎት፡ገፋዕያን፡መርዔቶሙ፡** Clem. f. 154. 197; **አነ፡ውእቱ፡ገፋዒ፡** ὁ ἁμαρτών 1 Par. 21, 17.

ተገፋዒ፡ n. ag. (III, 1) *oppressus, injuria affectus,* Lud. Comm. hist. p. 495 n. 8.

ጠ፡ litera alphabeti Aethiopici XXIª, quae **ጠይት፡** nominatur.

ጠሀረ፡ i. e. טָהֵר طَهُرَ *purum esse* vel *fieri.*

አጥሀረ፡ II, 1 *purgare, purificare, lustrare,* de lustrationibus Judaeorum sacris: **በዘ፡ያጥህሩ፡አይሁድ፡** Joh. 2, 6; **በእንተ፡አጥሆር፡** 3, 25; M. M. f. 61.

ተጣሀረ፡ III, 3 *sese purificare* vel *lustrare:* **ኢትትኀፀቡ፡ኵሉ፡ጊዜ፡ወኢትግበሩ፡ዘከመ፡ያለምዱ፡ተጣህሮ፡** (ni emendare malueris **ተጥህሮ፡** III, 1) Did. 33.

ጥሁር፡ subst. *puritas* sensu ethico, *castitas,* Gad. Ad. f. 146.

ጥሀረት፡ n. act. *purificatio, lustratio,* Joh. 3, 25 in tit.

ጠሊ፡, **ጠሊት፡** *caper, capra* vid. sub **ጠለየ፡**

ጠለ፡ I, 1 [טַל ܛܠܐ ros, طَلَّ *leviter* terram *humectavit* ros] *humere, madere, pinguem esse, pinguefieri:* **ትጠልል፡ምድር፡እምሥብሔሙ፡** (ἐμπλησθήσεται, רִוְּתָה) var. pro **ይጠልቅ፡** Jes. 34, 7; **ትጠልል፡በቅብእ፡ሢበትየ፡** Ps. 91, 10; **ኵሉ፡ነፍስ፡እንተ፡ትባርክ፡** (v. **ትትባረክ፡**) **ትጠልል፡** (v. pro **ስፍሕት፡**) Prov. 11, 25. — (Quod Lud. e Lit. Epiph. affert **ረሰየ፡ላቲ፡ደመና፡ልብሰ፡ወበጊሜ፡ጠለላ፡** manifesto errore pro **ጠብለላ፡** scriptum est nec significatus *madidare* inde probari potest). — *Rad. Abb.*: **ጠለ፡ዘ፡ለመለመ፡**

አጥለለ፡ II, 1 *madefacere* a) *pinguefacere:* **ያጠልል፡አዕዕምተ፡** πιαίνει Prov. 16, 1 (15, 30); Sir. 26, 13; **ያጠልለከ፡አዕዕምቲከ፡** Jes. 58, 11; Lit. 173, 3; Lit. Cyr.; **መሥዋዕቱ፡ለጻድቅ፡ያጠልሎ፡ለምሥዋዕ፡** λιπαίνει Sir. 32, 8; **ያጥልል፡ለከ፡ቍርባነከ፡** Ps. 19, 3. b) *rorare, humore* vel *rore* sive *recreare* sive *fecundare:* **ማኅበረነ፡ስቴ፡** (o Christe) **ወአጥልል፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; **በማየ፡ጸሎቱ፡ጽምእ፡ነጋድያን፡አጥለለ፡** Enc. Hed. 19; **በጠለ፡ምሕረቱ፡ያጥልል፡እግዚ"፡ነፍሳቲክሙ፡** Genz. f. 153. c) trsl.: *potum refrigerantem sumere:* **እንበለ፡ይብልዑ፡እክለ፡ወማየ፡ያጥሉ፡** Enc. Sen. 19.

ጥሉል፡ part. *humectatus, madidus, humidus, roscidus, pinguis,* de terra: Num. 13, 20; Hen. 26, 1; **በብሔር፡ጥሉል፡** ἐν τόπῳ πίονι Jes. 5, 1; **ውስተ፡ጺአት፡ጥሉል፡** Hez. 34, 12; **ደብር፡ጥሉል፡** τετυρωμένος Ps. 67, 15. 16. a) *fertilis, fecundus,* de fluvio Lud. e Mss. Colb. b) *pinguis, opimus, pinguedine perfusus,* de cibis: **መባልዕት፡ጥሉላት፡** F. M. 14, 5; tempore jejunii **ኢይብልዑ፡ጥሉላተ፡** Can. Laod. 49 (50); Enc. Ter 10; de mensa: **ትወርድ፡ማእድከ፡እንዘ፡ምሉእ፡ወጥሉል፡** πλήρης πιότητος Job 36, 16; trsl.: **ርሥአን፡ጥሉል፡** Ps. 91, 14; Sx. Jac. 6; de hominibus *opimis* vel *opulentis,* Ps. 21, 32.

ጠል፡ subst., m., raro f. (ut Hos. 6, 4), Pl. **ጠላት፡** 1) *ros, pluvia tenuior:* δρόσος Gen. 27, 28; Num. 11, 9; Deut. 32, 2; Jud. 6, 37; 2 Reg. 1, 21; Cant. 5, 2; Job 29, 19; Ps. 132, 3; Dan. 4, 12; Hos. 6, 4. 13, 3; Mich. 5, 6; Hen. 2, 3. 60, 20. 76, 8. 9; ὑετός Hez. 22, 24; Pl.: *guttae roris:* **ደመናት፡ያውሕዙ፡ጠላተ፡** δρόσους Prov. 3, 20; **ጠለ፡ገዳም፡** ψεκάδες ὀρέων Job 24, 8. De rore resurrectionis (Jes. 26, 19) vid. Clem. f. 157. 2) *pinguedo, liquor pinguis,* πιότης Gen. 27, 28; Ps. 35, 9; Hen. 25, 4; **ጠላት፡** Ps. 64, 12; **እሉኬ፡ደቂቀ፡ጠላት፡እሙንቱ፡** Zach. 4, 14.

ጥላል፡ subst. *pinguedo, cibi pingues:* **ጥላሊሁ፡ለማእድ፡** Gad. Lal.

መጥለል፡ part. (exspectaveris **መጥልል፡**) *humectans:* **ከመ፡ዘመጥለል፡** (Cod. Tub.: **ዘበመዋዕል፡**) **ሙሓዝ፡** Lud. ex Enc. Genb. 20.

መጥለሊ፡ part. c. term. adj. *humectans* i. e. *recreans* **አስተየኒ፡ዘንተ፡ወይነ፡ኀይል፡መጥለሊ፡** Tab. Tab. 95.

አንጠልጠለ፡ quadrl. V „*guttatim* vel *particulatim decidere*“: **ተቀሥፈ፡ አበለ ፤ እስከ፡ ሥጋሁ፡ አንጠልጠለ፡** (Cod. Tub.: **ተበጽለ፡**) Lud. ex Enc. Mag. 17.

አንጦለለ፡ *laxum dependere* vid. sub **ጠውለለ፡**

ጠለመ፡ i. e. ظَلَمَ ܛܠܰܡ *injuria affecit, inique, perfide egit:* **ጠለሙ፡በበይናቲሆሙ፡ . . . ወበእንተዝ፡ይከውን፡ቀትለ፡ዐቢየ፡ማእከሌሆሙ፡** Lud. e Libr. Myst.

ጥልም፡ et **ጥልማ፡** subst. *jaspis* gemma, ut videtur: **ጥልም፡** Ex. 36, 18 (C: **ኢያስጲስ፡** Hebr. יַהֲלֹם); **ጥልማ፡** Macc. f. 3; Kbr. Nag. n. 17. — *Voc. Ae.:* **ያስቢስ፡ወጥልም፡፩ ።**

ጢሊሳን፡ n. prgr. [طَيْلَسَان] 1) *amiculi* species: **ጢሊሳነ፡ንግሥ፡ሶቤሃ፡ከደና፡** Deg.; **እትሜነይ፡ለስዒም፡ጢሊሳነ፡ጳውሎስ፡** Deg. 2) in specie: vestimentum sacerdotum Christianorum, *superhumerale* (vid. Renaud. lit. I p. 178): **ጢሊሳኑ፡ይኩን፡ጽዕድወ፡** F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡** c. 195).

ጠልሰም፡ i. e. طِلَّسْم τέλεσμα *imago magica*, vulgo *talisma*, d'Abbadie Cat. p. 48. 98; Pl. **ጠልሰማት፡** Abush. 51.

ጠለቀ፡ et **ጠልቀ፡** I, 1 [vicina sunt طَلَا *illevit, inunxit,* طَلَخَ تَلَّخَ *contaminavit,* طَلَسَ *delevit,* ܛܘܠܫܐ *macula,* دَلِخَ *pinguis fuit*] 1) *oblini* i. e. *contaminari, inquinari:* ὁ Λόγος **ኢጠለቀ፡ኀዲሮ፡ውስተ፡ማኅፀና፡** οὐκ ἐμιάνθη οἰκήσας μήτρα, ho. Procli in Cyr. f. 120. 2) pinguedine repleri vel *satiari ad nauseam:* **ትጠልቅ፡ምድር፡እምሥብሖሙ፡** ἐμπλησθήσεται Jes. 34, 7 in Cod. Laur. (in caeteris **ትጠልል፡**). 3) *nausea* vel *taedio captum esse, fastidire, taedet* vel *pertaesum est* alqm rei, c. c. **እምነ፡** rei: **ጠለቀት፡** (v. **ጠልቀት፡**)**ነፍሳ፡እምኔሆሙ፡** ἀπέστη Hez. 23, 17; **እለ፡ጠለቀት፡** (v. **አጥለቀት፡**)**ነፍስኪ፡እምኔሆሙ፡** 23, 22. 28; c. Acc. rei vel pers.: **ሰቴራረ፡ክንክሙኒ፡ወጠለቁክሙ፡** Jes. 1, 14. 4) *detestabilem facere* vel *calumniari* alqm (dubium utrum I, 1 an I, 2), c. Acc. **ጠለቀቶ፡ቅድመ፡እግዚኦ፡** Kuf. p. 139 var. (at vid. **ጠቀለ፡**). — *Voc. Ae.:* **ይጠልቅ፡ብ፡ይሰለቻል፡**; *aliud:* **ዘ፡ዐመፃ፡ያወርድ፡ ።**

አጥለቀ፡ II, 1 1) *satietatem afferre, nauseam facere, taedio esse* alicui, c. Acc. pers. et Nom. rei: **ጸገብክሙ፡እስከ፡ያጠልቀክሙ፡** Hos. 13, 6; **ብልዑ፡ሥብሐ፡እስከ፡ያጠልቀክሙ፡** Hez. 39, 19. 2) *taedium* vel *fastidium habere* rei, c. **እምነ፡** rei Hez. 23, 22 var. (vid. sub **ጠለቀ፡**).

አጠለቀ፡ II, 2 *inquinare, polluere:* **ርኵሱ፡ለብእሲ፡ቀታሊ፡ያጤልቆ፡** Prov. 24, 9.

ተጠለቀ፡ III, 2 *inquinari, contaminari:* Christo inerat **ልቡና፡ሰብእ፡ዘኢተጠለቀ፡በኀጢአት፡** ho. Epiphanii in Cyr. f. 117.

ጥሉቅ፡ part. 1) *oblitus, inquinatus, pollutus,* sanguine Gad. Ad. f. 107. 2) *impurus, lutulentus:* **አውገዝነ፡ዕዊጋተ፡ወጥሉቃተ፡ትምህርታቲሁ፡** sc. Nestorii, Epist. Joh. Ant. ad Cyr., in Cyr. f. 114. — (Sec. Lud. etiam *salax*, qui scortatione se polluit).

ጥልቀት፡ n. act. et subst. 1) *contaminatio, pollutio, impuritas, macula:* Judae 23; Eph. 5, 27; **ንጹሕ፡እምጥልቀት፡** (μῶμος) Cyr. ad Th. f. 7; **እንዘ፡አልቦ፡ጥልቀት፡** μώμου μακράν f. 14 al., Lit. f. 158, 2; **ቤተ፡ክርስቲያን፡እንተ፡አንበለ፡ጥልቀት፡ንጽሕት፡** Kid. f. 7; **እምኵሉ፡ጥልቀተ፡ኀጢአት፡** Kedr f. 12; Org.; **ንጹሕ፡እምጥልቀት፡** Kedr f. 8; **ጥልቀተ፡ዝሙት፡** Org. 7. 2) Joh. 7, 31 rom. in tit. legitur **በጥልቀተ፡ፋሲካ፡ምንባብ፡** quod nescio an exponendum sit „in pollutione vel profanatione i. e. *solutione* vel *clausula* Paschatis“ (coll. Joh. 7, 37) — (Lud., coll. طلق, statuit *hilaritas, serenitas*, sed haud intelligi potest quid sibi velit „in hilaritate Paschatis“). — *Voc. Ae.:* **ጥልቀት፡ዘ፡ሕርም፡** v. **ሕርመት፡**

ጥላቄ፡ subst. *contaminatio, macula:* **መልአ፡ጥላቄ፡ዘቦቱ፡** κηλῖδα τὴν ἐν αὐτῷ καταχρίσας Sap. 13, 14; **ጥላቄ፡ኀጢአት፡** Ssal. Req.; Kedr f. 34.

ጠልዐ፡ I, 1 ut videtur *pinguescere* i. e. *luxuriare* [cfr. **ጠለ፡**], de planta: **ናሁ፡ትጠልዕ፡** πιαίνεται Hez. 17, 10; at caeteri codices praebent **ትነውኅ፡**, quare dubium est annon **ጠልዐ፡** ex arab. طلع exponendum sit.

ጠለየ፡ rad. inus., cui respondet ܛܠܝ *recentem, tenerum esse.*

ጠሊ፡ subst., m., sing. et coll., f. **ጠሊት፡**, Pl. c. **አጣሊ፡** [טָלֶה *agnus tenellus,* طَلِيٌّ *pullus ovillus,* طَلًا *pullus dorcadis* recens natus, ܛܠܝܐ *parvulus*] *pecus caprinum, capra, capella, caper, capellus, hoedus, hircus:* sing. m. **ጠሊ፡** αἴξ Gen. 15, 9; Lev. 17, 3; 1 Reg. 19, 13; ἔριφος Jes. 11, 6; f. **ጠሊት፡** χίμαιρα Lev. 4, 28. 5, 6; αἴξ Lev. 22, 27; Num. 15, 27; coll. **ማእሰ፡ጠሊ፡** Num. 31, 20; **ጸጕረ፡ጠሊ፡** Ex. 25, 4; **ማሕስዐ፡ጠሊ፡** Gen. 37, 30. 38, 17. 20; Jud. 6, 19. 13, 15. 15, 1; 1 Reg. 16, 20; **ሐራጊተ፡ጠሊ፡** 2 Par. 17, 11; **ጠሊ፡** τράγοι Ps. 49, 14; Hebr. 9, 12. 19; Pl. **አጣሊ፡** αἶγες, αἰγίδια Judith 2, 17; 2 Par. 31, 6; 1 Reg. 10, 3. 25, 2; Lev. 3, 12; Gen. 32, 15; Cant. 4, 1. 6, 5; Kuf. 6; **አብሓከ፡አጣሊ፡** Gen. 30, 35. 32, 15; **ሐርጌ፡እምውስተ፡አጣሊ፡** Lev. 4, 23. 9, 3; Deut. 14, 4; πρόβατα (צֹאן) 1 Par. 12, 40. 27, 31; 2 Par. 5, 6. 14, 15. 15, 11. 32, 29. 35, 8; fem.: **አብሓኰ፡የዐርጉ፡ዲበ፡አጣሊ፡** Gen. 31, 10. 12; **አጣሊ፡አንስት፡** Macc. f. 1; masc.: Jes. 34, 6; χίμαροι Ps. 65, 14; κριοί 1 Esr. 6, 28; Hez. 27, 21; ἔριφοι 1 Esr. 1, 7; Matth. 25, 32 seq.; Clem. f. 157. — *Voc. Ae.:* **ጠሊ፡ዘ፡ፍየል ።**

አንጠልጠለ፡ vid. sub **ጠለለ፡**

I. **ጠሐለ፡** (an **ጥሕለ፡**?) I, 1 *residĕre, subsidĕre* in excernendo, percolando: **ውስተ፡መንጠፍት፡ይጥሕል፡ሐሠር፡** ἐν σείσματι κοσκίνου διαμένει κοπρία Sir. 27, 4. — *Rad. Abb.:* **ጥሕለ፡ዘ፡አተላ፡ሆነ ።**

ጣሕል፡ subst. *faex, sedimentum, crassamentum* [طَحِلَ *turbidus,* de vino; *musco obductus;* an etiam ܛܚܠܐ?] ὁ τρυγίας Ps. 74, 8; **ወይን፡ዘእንበለ፡ጣሕል፡** M. M. f. 33. — *Voc. Ae.:* **ጣሕል፡ዘ፡ሐተላ፡** v. **አተላ ።**

II. **ጠሐለ፡** i. q. amh. **ጣለ፡** *projicere, prosternere* [טִלְטֵל, הֵטִיל, تَلَّ?].

ጥሑል፡ part. *projectus, prostratus,* Gad. Ad. f. 5. 9. 18. 60. 107.

ጥሕረ፡ et **ጠሐረ፡** I, 1 [שָׁחַל *rugiit;* شَحَرَ سَحَلَ *rudit* asinus, at نَحَمَ (طحر) *anhelavit*] *rugire*, de leone: **ጠሐሩ፡ላዕሌሁ፡ዐናብስት፡** Jer. 2, 15; **ጥሕረት፡ላዕሌየ፡** 12, 8; **ይጥሕሩ፡ከመ፡ዐናብስት፡** Jes. 5, 29; **በከመ፡ይጥሕር፡ዐንበሳ፡ወእጓለ፡ዐንበሳ፡** 31, 4; Am. 3, 4; Hez. 22, 25; Ps. 103, 22; Num. 23, 24; 4 Esr. 11, 41; 1 Petr. 5, 8; Apoc. 10, 3; de aliis bestiis: **አራዊት፡እለ፡ይጥሕሩ፡በጥርአ፡ቃል፡መፍርህ፡** Sap. 17, 18.

አስተጣሐረ፡ IV, 3 *facere ut rugitu sese excipiant:* **ያስተጣሕር፡ነገሥት፡ከመ፡ንቃወ፡ዐንበሳ፤ ያአረውዮ፡ለየዋሀ፡ከመ፡ድብ፡ኀራስ፡** M. M. f. 71.

ጣሕር፡ subst. *rugitus*, leonis Job 4, 10; **ድምፀ፡ጣሕሩ፡** Hez. 19, 7; **ከመ፡ጣሕረ፡ዐንበሳ፡** Fal. f. 41; Org. 1; **መዐተ፡ንጉሥ፡ከመ፡ጣሕረ፡** (v. **ጥሕረት፡**) **ዐንበሳ፡** Prov. 19, 12. (Lud. addit: „de leaena dicitur **ንቃው፡**“; quod dubito).

ጥሕረት፡ n. act. *rugitus*, Prov. 19, 12 var.; Deg.

ጥሕን፡ subst. [טָחַן ܛܚܢ طَحَنَ *moluit*, طِحْنٌ *farina*] *polenta, farina hordacea*, ἄλφιτον Ruth 2, 14; 1 Reg. 17, 17. 25, 18; 2 Reg. 17, 28; Judith 10, 5; M. F.

ጠመ፡ vid. sub **ጠመ፡** *Rad. Abb.:* **ጠመ፡ዘ፡ጠመጠመ፡**

ጠማር፡ vel **ጡማር፡** (etiam **ጣማር፡**) n. prgr. sc. τομάριον (طومار), m. et f., Pl. **ጠማራት፡** *tomus, volumen, libellus, codicillus, literae, diploma:* **ንሣእ፡ለከ፡ጠማረ፡** (v. **ጡማረ፡** v. **ጣማረ፡**) **ክርታስ፡ዐቢየ፡ወሐዲሰ፡** τόμος Jes. 8, 1; **መጽሐፈ፡ጠማረ፡ሄርማ፡** Herm. p. 108; **ጠማረ፡መልእክት፡** Cat. Mus. Brit. p. 17 et 18 ann. 9; **ዘሀሎ፡በጊዋዌ፡እምድኅረ፡፰ዓመት፡ወኢበጽሐ፡እምኀቤሁ፡ጠማረ፡መልእክት፡** (i. e. epistola) F. M. 12, 7; cum inthronisaretur patriarcha, **ተነበ፡ጠማረ፡ሢመቱ፡** Sx. Masc. 4; **ጠማረ፡ልዮን፡** (literae Leonis ad Synodum scriptae) Sx. Masc. 7; diploma Imperatoris, Regis, Episcopi al. Abush. 50 passim; Lucas evangelista moribundus **መጻሕፍተ፡ወጠማራተ፡እለ፡ነበሩ፡ምስሌሁ፡** seni cuidam dedit Sx. Teq. 22. In specie **ጠማር፡** appellatur Epistola quaedam fictitia de Sabbatho rite observando scripta, quam coelitus demissam perhibent (**ወረደት፡ዛቲ፡ጠማር፡እምሰማይ፡**), Cod. Mus. Brit. XIV (vid. Cat. p. 13); Zeitſchrift der deutſchen morgenld. Geſellſchaft t. I p. 16—21; d'Abbadie Cat. p. 15. 104. 211. — *Voc. Ac.:* **ክርታስ፡ጠማር፡ዘ፡ክታብ፡**; *Rad. Abb.:* **ጠመረ፡ዘ፡ጻፈ።**

ጠመቀ፡ inus., cui vicinum est **ጠምዐ፡** q. v. Quod 1 Petr. 3, 21 rom. legitur **ጠሚቀ፡**, corruptum videtur; **ትጥምቆ፡** Clem. f. 180 emendandum est **ትምጥቆ፡**; **ትጠምቁ፡** Act. 1, 5 Platt lapsu calami pro **ታጠምቁ፡** scriptum est.

አጥመቀ፡ II, 1 1) *intingere:* **አጥመቀ፡አስርቆተ፡ዘሠቀ፡ጸጕር፡ውስተ፡ብሒእ፡** Sx. Nah. 1; *abluendi* causa: Marc. 7, 4; Did. 31. 2) *baptizare*, et abs. et c. Acc.; de baptismo Joannis Matth. 3, 11; Act. 1, 5. 19, 4; Judaeorum Matth. 23, 15; Christianorum Matth. 28, 19; Joh. 4, 1. 2; 1 Cor. 1, 14. 17. 15, 29; φωτίζειν (*illuminare* i. e. *baptizare*) Hebr. 10, 32; **አጥመቆሙ፡በስመ፡አብ፡ወወልድ፡ወመንፈስ፡ቅዱስ፡** Clem. f. 234; Did. 39; **ግሙራ፡ኢመፍትው፡ያጥምቃ፡አንስት፡** Did. 15; Kid. f. 24; **ለእመ፡ተጻደቆ፡ግብተ፡ደዌ፡ያጥምቅዎ፡ፍጡነ፡** F. M. 27, 3; **ሶበ፡ተወልደ፡ሕፃን፡ጥዑየ፡ይትዐገሡ፡አጥምቆቶ፡** ibid.; **በእንተ፡ዘይደሉ፡ያጥምቅዎ፡ዳግመ፡** F. M. 27, 7; etiam c. Acc. baptismi: **ከመ፡ያጥምቆሙ፡ጥምቀተ፡ክርስትና፡** Sx. Mij. 25; trsl.: Matth. 3, 11; Act. 1, 5; 1 Cor. 10, 2; Deus **አጥመቃ፡ለምድር፡በማየ፡አይኅ፡ወኀፀባ፡እምኵሉ፡ርስሐት፡** Macc. f. 7; etiam de ritu *adspergendi:* si quis iterum in ecclesiam recipitur **ይግበር፡ሎቱ፡ካህን፡ጸሎተ፡ቄድር፡በማይ፡ወበዘይት፡ወያጥምቆ፡ወያስተስሪ፡ሎቱ፡** Kedr f. 81.

ተጠምቀ፡ III, 1 1) *intingi, immergi, se immergere, ablui, lavari:* ἐβάφησαν Jos. 3, 15; **ሖረ፡ወተጠመቀ፡ውስተ፡ተከዚ፡ዮርዳኖስ፡** 4 Reg. 5, 10. 14; **ትጠመቅ፡ውስተ፡ነቅዐ፡ማይ፡** Judith 12, 7; **ተጠምቀ፡ውስተ፡ዮርዳኖስ፡** Gad. T. H.; **ተጠምቀ፡ውስተ፡ይእቲ፡ዐዘቅት፡ዘናጥራን፡** Sx. Teq. 13; Sx. Masc. 1; ovis **ተጠምቀ፡ሀየ፡በማይ፡** Sx. Hed. 15. 2) *baptizari*, Matth. 3, 6. 13; **ተጠሚቆ፡** 3, 16. 23, 15; Marc. 16, 16; Luc. 3, 21; 1 Cor. 1, 13; **እለ፡ተጠመቅነ፡በእግዚእነ፡ውስተ፡ሞቱ፡** Rom. 6, 3; Act. 19, 5. 22, 16; **ጥምቀተ፡** (Platt: **በጥምቀተ፡**) **ዮሐንስ፡ተጠምቀ፡** Act. 18, 25; Marc. 10, 39; φωτίζεσθαι Hebr. 6, 4 rom.; Can. Neocaes. 12; Kid. f. 21. 26; **እለ፡ተጠምቁ፡በሞተ፡ኢየሱስ፡** Did. 3; **እጠመቅ፡በዋሕድ፡ወልድ፡ኢየሱስ፡** Did. 39; **ወዓዲ፡ይጠመቅ፡በጰራቅሊጦስ፡** ibid.; **ተጠመቅነ፡በአሚነ፡አብ፡ወወልድ፡ወመንፈስ፡ቅዱስ፡** Clem. f. 154; c. **በኀበ፡** *ab* aliquo Did. 15.

ጥሙቅ፡ part. *baptizatus:* **እለ፡ጥሙቃን፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡** Clem. f. 226; **እንዘ፡ሀሎ፡በገዘየ፡እመኒ፡ጥሙቅ፡አው፡ንኡሰ፡ክር"ን፡** φωτιζομένων et κατηχουμένων Chr. Ta. 13.

ጥምቀት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. **ጥምቀታት፡** 1) *intinctio, ablutio:* **ጥምቀታት፡** Marc. 7, 8; Hebr. 9, 10; Chr. ho. 9; **አይሁድ፡እለ፡በሙ፡ጥምቀታት፡ዘዘዚአሆሙ፡** ibid. 2) *baptismus* Matth. 3, 7. 21, 25; Marc. 1, 4; Luc. 12, 50; Rom. 6, 4; Tit. 3, 5; Hebr. 6, 4 Platt; **ቅዱስ፡ጥምቀት፡** Kid. f. 23. 26; **በእንተ፡ሥርዐተ፡ጥምቀት፡** F. M. 27; **ውሉድ፡እለ፡ሞቱ፡ዘእንበለ፡ጥምቀት፡** F. M. 27, 5; **ጥምቀት፡ዘዳግም፡ልደት፡** Did. 40; **እምድኅረ፡ነሥኡ፡ጥምቀተ፡** Clem. f. 150; Did. 39; **ስመ፡ጥምቀትየ፡** nomen meum baptismale Sx. Ter 15; **መጽሐፈ፡ጥምቀት፡** d'Abbadie Cat. p. 213; **ኅፀበ፡በማየ፡ጥምቀት፡** Enc. Nah. 4; **ውሉደ፡ጥምቀት፡** i. e. Christiani, Act. rom. in Epil.

ምጥማቅ፡ subst. m. et f. 1) *locus baptismi, baptisterium:* si aqua fluens est **ውስተ፡ምጥማቅ፡** Const. Ap. 20; Lud. e Vit. Barb.; **ቤተ፡ምጥማቃት፡** in ecclesia Kid. f. 6. a) *lavatio*, ut videtur: monachi, **እለ፡ይበልዑ፡ኅቡረ፡ወውስተ፡ጸሎትኒ፡ወቍርባን፡ወምጥማቅ፡ወውስተ፡ኵሉ፡ምግባረ፡ሠናይ፡ኅቡራን፡** Reg. Pach. b) **ደብረ፡ምጥማቅ፡** est nomen monasterii in Aegypto celeberrimi, in loco ubi **ሰክና፡ኢየሱስ፡** infantis stetisse perhibetur, Sx. Genb. 24; **ዋዜማ፡ዘደብረ፡ምጥማቅ፡** Deg. 2) **ምጥማቃት፡** *piscina:* **በኀበ፡ምጥማቃት፡እንተ፡ላዕላይ፡ፍኖት፡** κολυμβήθρα Jes. 7, 3. 22, 9; **ምጥማቃት፡ላዕላይ፡** 36, 2; 4 Reg. 18, 17; **ነነዌስ፡ከመ፡ምጥማቃተ፡ማይ፡ማያ፡** Nah. 2, 8; 2 Esr. 12, 14. 13, 15. 16; Joh. 5, 2. 9, 7.

መጥምቅ፡ part. *baptista, baptizans:* **ዮሐንስ፡መጥምቅ፡** Matth. 3, 1. 11, 11. 17, 13; Marc. 6, 24; Luc. 7, 20; Genz. f. 68; Deg. al.; **ሐናንያ፡ለጳውሎስ፡መጥምቁ፡** Sx Teq. 4.

መጥምቃዊ: adj. rel. *baptista:* **ዮሐንስ፡መጥምቃዊ:** Phlx. 212.

ጠምዐ: I, 1 [vic. **ጠመቀ:** et **ጸብኀ:** טָבַל טְמַס צְבַע טָבַע ثَمغ صبغ [illegible] al.] Subj. **ይጥማዕ:** *intingere, tingere, imbuere, immergere*, c. Acc. et **ውስተ:** Lev. 4, 6. 17. 9, 9. 11, 32; **ጠሚዮ:** 14, 6. 7; Num. 19, 18. 31, 23; 1 Reg. 14, 27; 4 Reg. 8, 15; **ኢትጥምዮ፡ውስተ፡ማይ:** Jer. 13, 1; **ውስተ፡ኵሉ፡ዘርኢከ፡ኢትጥማዕ፡እዴከ:** Sir. 34, 14; **ትጠምዐኒ፡ውስተ፡ርስሐት:** Job 9, 31; sederunt ad fluvium **ወጠምዐ፡፩እምኔሆሙ፡ጸኵሲማሁ፡ወይቤሎ፡፩ለካልኡ፡ለምንት፡ታርሕሳ:** Phlx. 78; **ጠምዮ፡ለቤት:** (ni **ጦሞ:** emendandum fuerit) Hen. 90, 28; c. dupl. Acc.: Luc. 16, 24. — *Voc. Ae.:* **ጠምዐ፡ዘ፡ዘፈቀ ።**

ተጠምዐ: III, 1 *intingi, immergi:* **በከመ፡ይዴመር፡ሠርዮ:** (i. e. **ሤርዮ:**) **ምስለ፡ዐምር፡ተጠሚዮ:** Cyr. ad Th. f. 14; trsl.: **ለእመ፡ተጠምዐት፡ነፍስከ፡ውስተ፡ኀሊናት፡እኪት፡ትከውን፡ጸሎትከ፡ዘኢንጽሕት:** Phlx. 161.

ጥሙዕ: part. *intinctus, immersus:* **ቅዳጅ፡ጥሙዕ:** M. F.; **ጥሙዓነ፡ደም:** Enc. Teq. 29.

ጥምዐት: subst., Pl. **ጥምዐታት:** *tinctura, liquor tinctorius:* **ጥምዐተ፡ሕበሪሁ:** Jud. 5, 30; **ጥምዐታተ፡ሕብር:** Hen. 8, 1; F. N. 35; Enc. Haml. 3; **አንስት፡ኢይግበራ፡ላዕለ፡መላትሒሆን፡ጥምዐታተ፡ቀይሓተ:** F. M. 34, 8; **ርቱዕ፡ለአንስት፡ይትገልበባ፡ርእሶን፡በንጽሕ፡ወአከ፡በአሠንዮ፡ላሕየ፡ገጾን፡ወጥምዐታት፡ወተኰሕሎ፡ወተሰርግዎ:** Did. 3.

መጢማ: subst. *siphon:* **ንሣእ፡መጢማ፡ዘማይ፡ወንፋሕ፡ውስተ፡ሰማይ:** Herm. p. 44 (forma suspecta, etymon incertum; an pro **መጥማዕ:**? quamquam in dialecto Tigre **ጤመ:** i. q. aeth. **ጠመ:** significat).

ጠመየ: i. q. **ጠወየ:**

መጥመይ: subst. *instrumentum torquendi:* **ግበር፡መጥመየ፡ወመዋሥርተ፡ወጤገነ፡ወጽሕርተ፡ወመንኰራኵረ፡ሰረገላ:** Sx. Ter 15.

ጥር:, sec. Lud. etiam **ጠር:**, nomen mensis Abyssinorum quinti, qui XXVII° Decembris sec. Cal. Jul., VIII° Januarii sec. Cal. Greg. incipit et mensi Aegyptiorum ⲦⲰⲂⲒ respondet.

ጠርሰ: I, 1 [i. q. **ዐርሰ:** ضَرِسَ] *stupere, stupidum fieri* de dentibus, vel *stupidos habere dentes*, ex rei acidae usu, **ወደቂቅ፡ይጠርሱ:** (v. **ዐርሱ:**) **ስነኒሆሙ:** Jer. 38, 29; **ለሊሁ፡ይጠርስ:** (v. **ይዐርስ:**) **ስነኒሁ:** 38, 30; **ደቂቅ፡ጠርሱ:** (v. **ዐርሱ:**) **ስነኒሆሙ:** Hez. 18, 2.

ጥርስ: subst., Pl. **ጥረስ:** et **አጥራስ:** [i. q. **ፅርስ:** ضِرْس [illegible]] *dens molaris:* Ex. 21, 27 var.; Num. 11, 33 var.; **አንገፍክዎሙ፡እማእከለ፡ጥረሲሆሙ፡ዘመሠጡ:** Job 29, 17; **ጥረሲሁ፡መከርክር:** Prov. 24, 37; Ps. 57, 6; **መሊጎ፡አጥራስ:** Sx. Masc. 18.

I. **ጠረቀ:** I, 1 ut videtur amh. (vid. Isenb. lex. p. 181) *firmare:* **ጥርቅ፡ለገብርከ:** Lud. e Ssal. Req.

II. **ጠረቀ:**, quod cum **ዐርቀ:** et [illegible], (طر) comparandum *scindere* significasse videtur. — At Rad. Abb. praebent **ጠረቀ፡ዘ፡ቀዘነ:**

አጥራቂ: adj. *scissos* vel *laceratos testiculos habens*, ut videtur, Lev. 22, 24; Gr. exhibet ἀπεσπασμένος. — *Voc. Ae.:* **አጥራቂ፡ዘ፡ተቀማጥ ።**

ጥሬቡናስ: n. prgr. sc. *tribunus* Epist. Joh. Ant. ad Cyr. in Cyr. f. 114; Pl. **ጠርባናት:** legitur M. M. f. 19 (vid. sub **ጋላት:**).

ጠርቤንቶስ፡ጤርቤንጦስ፡ጤርባንቶስ፡ጤሬብንቶስ፡ጤቤሬኖቶስ፡ጠርቤንቶ: al., n. prgr. sc. τερέβινθος, *terebinthus* a) arbor Jos. 24, 26; Sir. 24, 16; Jes. 1, 30. 6, 13; Kuf. 13. b) fructus seu nuces terebinthinae, ut videtur, Gen. 43, 11; Kuf. 42. — *Voc. Ae.:* **ትነካ፡ወጻዕሮ፡ወጠርቤንቶ፡ዘ፡ወርካ ።**

ጠርቤዜር:, **ጠርገዘቤጤር:**, **ጤርዜጤር:** n. prgr. corruptum sc. πρεσβύτερος **ጠርገዘቤጤር:** M. M. f. 325. — *Voc. Ae.:* **ጠርቤዜር:** v. **ጤርዜጤር፡ዘ፡ቀሲስ:**; **ጠርዘቤጤር፡ዘ፡ሢመተ፡ቅስና ።**

ጠርአ: I, 1 et 2 [vic. **ጸርኀ:**] *clamare, vociferari:* **ኢይኬልሕ፡ወኢይጠርእ:** (v. **ይጤርእ:**) Jes. 42, 2; **እንዘ፡ይጠርኡ:** Act. 22, 23 Platt; c. **በ:** *appellare* alqm, *provocare* ad alqm, Act. 25, 11 Platt. — *Voc. Ae.:* **ጠርአ፡ዘ፡ጯኸ:**(**ጮኸ:**).

አጥርአ: II, 1 *clamare facere*; *Voc. Ae.:* **ያጠርዖ፡ዘ፡ያስጯኸው:** v. **ያስጮኸዋል:**

ጥርእ: vel **ጥራእ:** subst. *clamor, vociferatio:* **በጥርእ:** (v. **በጥራእ:**) **ቃል፡መፍርህ:** Sap. 17, 18; formam **ጠርእ:** Lud. affert e Libr. Myst.

ጠራኢ: n. ag. *vociferator*, Lud. sine auct.

ጠሩው: subst. i. q. **ትርያ:** ثُرَيَّا *plejades* stellae: **ከከብ፡ጠሩው:** Lud. ex Enc. Masc. 15 (at in Sx. Tub. **ሀገረ፡ጠሩው:**).

ጥራዝ: subst. [طِلْسٌ طِرْسٌ] *plagulae, chartae, fasciculus chartarum*, (ℌeft): mulier quaedam **ወምስሌሃ፡፩ጥራዝ፡እመጽሐፈ፡መልእክት፡ለጳውሎስ፡ወትቤሎ፡ተሣየጥ፡እምኔየ፡ወንሥአ፡ለይእቲ፡ጥራዝ:** Sx. Mag. 13; **፫ጥራዛት፡ከልኣን:** ibid.; d'Abbadie Cat. préf. p. XIII.

ጠርገዘቤጤር: vid. sub **ጠርቤዜር:**

ጠረየ: rad. inus., cui comparanda videtur ثَرَا *multus ac numerosus evasit*; ثَرِيَ *multis opibus polluit*, (nequaquam יָרַשׁ i. e. **ወረሰ:** Schrader de linguae Aethiop. indole p. 15).

አጥረየ: II, 1 1) *acquirere, sibi comparare*, opes, bona: Gen. 12, 5. 26, 14. 31, 18. 36, 6. 46, 6; Kuf. 28; Koh. 2, 7; **ንዋይ፡ዘአጥረየ:** Job 20, 29. 2, 4; **አጥረይኩ፡ሠናየ፡ጥሪተ:** Sir. 51, 21; **አንተ፡ርቱዕ፡ታጥርያ:** Jer. 39, 7; **ታጠርዩ፡በዝ፡ብሔር፡አብያተ:** 39, 15; Matth. 10, 9. 19, 21; Luc. 18, 12; Hen. 91, 13. 97, 8; **አጥርዩ፡ጥሪታተ:** F. N. 24, 4; servos Ex. 21, 2; Lev. 25, 44. 45; **አጥረየነ:** Jes. 26, 13; Gen. 47, 19; homines tamquam peculium: **ኅሩያንየ፡እለ፡አጥረይኩ:** Jes. 43, 21; amicum: **አጥሪ፡ዐርከ:** Prov. 17, 17: filium Gen. 4, 1:

res varias, ut arma Kuf. 11; ልብነ፡ እምከመ፡ አጥረየ፡ ክንፈ፡ ወርሕቀ፡ እምግባሬተ፡ ዓለም፡ Chr. Ta. 22; ንጽሀቀ፡ ለአጥርዮተ፡ ዝንቱ፡ Chr. Ta. 34; sapientiam Prov. 16, 22. a) abs.: *acquirere peculium:* አጥረይኩ፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡ Sir. 24, 6. b) *quaestum facere*, Sx. Teq. 11. 2) *possidere:* Koh. 7, 12; ዘአጥረዮ፡ Jes. 1, 3; Gen. 13, 5; Lev. 14, 34. 20, 24; እለ፡ ያጠርዩ፡ Judith 8, 22; ነፍስ፡ ፀዋግ፡ ታሀጕሎ፡ ለዘአጥረያ፡ Sir. 6, 4; ከመ፡ አጥረይኩ፡ ኪያኪ፡ ማርያም፡ Enc. Haml. 20; passim *habere, uti:* እለ፡ አጥረይዋ፡ ለኀጢአት፡ χρωμένοις αὐτῇ Prov. 10, 26. 17, 8; አጥረይክዋ፡ ለኀጢአት፡ በሕፅትየ፡ Lud. e Vit. Dan.; 1 Thess. 4, 4.

ተጠርየ፡ III, 1 *acquiri, comparari:* አንተ፡ ኀለይከ፡ ከመ፡ ጸጋ፡ እግዚ"፡ ትጠረይ፡ በብሩር፡ F. M. 25, 1 (vid. Act. 8, 20); F. N. 5; ዘይጠረይ፡ (mercaturâ) F. N. 34; ጸጋ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ አንተ፡ ትጠረይ፡ በጥምቀት፡ Phx. 20; ትሩፋት፡ (virtutes) እንተ፡ እምኔሃ፡ ትጠረይ፡ ንጽሐ፡ ልብ፡ Phlx. 4; N. T. rom. t. 1 p. 100^{b}.

ጥሩይ፡ part. *acquisitus, possessus*, Lud. sine auct.

ጥሪት፡ subst. (proprie part. f.), f. et m., Pl. ጥሪታት፡, *res quaestu partae, possessio, opes, bona, facultates, peculium:* πόνοι Prov. 3, 9; κτήσεις Gen. 46, 6; Lev. 25, 10. 13; Kuf. 13; ጥሪት፡ ብዙኅ፡ Prov. 1, 13. 8, 18; Sir. 42, 4; Koh. 2, 7. 8; κτῆμα ጥሪት፡ ክቡር፡ Prov. 12, 27; Hos. 2, 17; Matth. 19, 22; Marc. 10, 22; Act. 2, 45; ὑπάρχοντα Prov. 6, 31; Matth. 19, 21; ብዙኀ፡ ጥሪት፡ πλῆθος ἀγαθωσύνης Koh. 5, 10; ለጥሪትክሙ፡ Lev. 25, 45. 46; Ex. 25, 2 al.; θρέμματα Joh. 4, 12; Kuf. 45; 4 Reg. 3, 17; ሕዝበ፡ ክህነት፡ ወመንግሥት፡ ውእቱ፡ ወጥሪት፡ ውእቱ፡ (סְגֻלָּה) Kuf. p. 121; Chrys. crebro; ዛቲ፡ ጥሪታት፡ Phlx. 28; Chr. Ta. 28; አጥርዮ፡ ጥሪታት፡ F. N. 24, 4.

ጥሩይ፡ adj. vel subst., Pl. ጥሩያን፡ *possidens, possessor:* ወአልብክሙ፡ ጥሩያኒሆሙ፡ (v. ጥርያኒሆሙ፡) nec habebitis (eos) possidentes eos Hen. 14, 6.

መጥሪት፡ subst., Pl. መጥርያት፡, Pl. Pl. መጥርያታት፡ (quae forma sola hucusque reperta est) *res acquisitae, possessiones* varii generis: በእንተ፡ አንስቲያሆሙ፡ ወውሉዶሙ፡ ወመጥርያታቲሆሙ፡ ወኪነታቲሆሙ፡ Phlx. 3.

ጥሬይ፡ adj. [amh. ጥሬ፡; טָרִי طَرِيّ *recens*] *crudus, incoctus*, Ex. 12, 9; Kuf. 49; c. suff. pron. pers. (gramm. § 156): ኮኑ፡ ይበልዑ፡ ኅጠተ፡ ሥርናይ፡ ጥሬዮ፡ Jsp. p. 367; የሐምል፡ ሐምለ፡ ገዳም፡ ወይበልዕ፡ ጥሬዮ፡ እምኔሁ፡ Gad. T. H.

ጠረጴዛ፡ n. prgr., sc. τράπεζα, Pl. ጠረጴዛት፡ 1) *mensa sacra ecclesiae seu altare:* ኢይትወከፍዎሙ፡ ውስተ፡ ቅድስት፡ ጠረጴዛ፡ Clem. f. 117; ኢይደልዎሙ፡ ይባኡ፡ ውስተ፡ ቅድስት፡ ጠረጴዛ፡ ወምሥዋዒሁ፡ ለእግዚ"፡ f. 232; Org. 2; ጠረጴዛት፡ ዘምስጢር፡ Org. 7; ጠረጴዛት፡ in ecclesia Clem. f. 87; Sx. Masc. 5. 2) *sanctuarium cum altari:* ሰላም፡ ለታኦዶሩ፡ ዘሐነጸት፡ ጠረጴዛ፡ Enc. Mij. 11 (in Actis: ሐነጸት፡ ቤተ፡ ክር"ን፡); ኦሪታዊት፡ ጠረጴዛ፡ sanctuarium mosaicum, Enc. Tachs. 3 (in Actis: ቤተ፡ መቅደስ፡).

ጠሰየ፡ I, 1 Subj. ይጥሲ፡ 1) *conculcare, conterere* [coll. عدس وطس (דוש) داس طاس] λεπτύνειν 2 Reg. 22, 43; አጥስዮሙ፡ ἐκτρίψω αὐτούς Ex. 32, 10. 2) *perdere, exstinguere, delere:* ትጠስየኒ፡ (ut videtur ὀλέκεις) Job 10, 16; ጥስየኒ፡ ምስሌሆሙ፡ Kbr. Nag. n. 9; አንተ፡ (Deus) ጠሰይኮሙ፡ ለእለ፡ ይፃረሩኒ፡ በከንቱ፡ Kid. f. 36; አነ፡ ጠሰይክዎሙ፡ በመዐትየ፡ Macc. f. 6; ተሀበኒ፡ መድኀኒተ፡ ደዌ፡ ኀጢአት፡ ዘይጠሲ፡ Enc. Masc. 22; sec. Lud. etiam *obliterare* scripturam Org. 3. [Lud. significationem *delendi* vel *exstinguendi* primariam et unicam statuit; cui sententiae firmandae alqs ad [illegible] *latuit, delituit* provocaverit]. — *Voc. Ae.:* ጠሰየ፡ ዘ፡ አጠፋ፡; *aliud:* ትጠስየኒ፡ ዘ፡ ትደምሰሰኝ ።

ተጠስየ፡ III, 3 *percelli*, ut videtur, de animo Jos. 5, 1 CG (κατεπλάγησαν).

ጥሱይ፡ part. *deletus*, Lud. sine auct.

ጥስየት፡ n. act. *deletio*, Lud. sine auct.

ጣቃ፡ subst. [طَخَاطِخ *tenebrae*, طَخَا *obscura fuit* nox] *caligo* nubium, γνόφος Ex. 20, 21; Deut. 4, 11. 5, 19; Hebr. 12, 18. — *Voc. Ae.:* ጣቃ፡ ዘ፡ ጽልመት ።

• **ጥቀ፡** *valde*, **ጥቃ፡** et **ጠቃ፡** *juxta* vid. sub ጠቀቀ፡

ጠቀለ፡ I, 1 [دَجَلَ [illegible]; prima verbi potestas in *legendo* et *obducendo* est] *mentiri, mendacia proferre, calumniari:* አፍ፡ ዘይጠቅል፡ ወይሔሱ፡ καταψευδόμενον Sap. 1, 11; ጠቀልዎ፡ ቅድመ፡ እግዚእ፡ Kuf. 39; ሶበ፡ ጠቀልዎ፡ M. M. f. 206.

ጠቃሊ፡ n. ag. *calumniator, mendax*; *Voc. Ae.:* ጠቃሊ፡ ዘ፡ ዐመፃ፡ አውራጅ ።

ጥቋሊ፡ vid. sub ጠንቈለ፡

ጠቅለለ፡ quadrl. amh. *convolvere, circumvolvere, circumplicare.*

ጥቅሉል፡ part. *convolutus, complicatus:* አልባስ፡ ጥቅሉላት፡ F. N. 33, 3.

ጠቀመ፡ I, 1 [[illegible] تَخَمَ *limitavit, terminum posuit*; تُخْم (etiam طخم) *limes*] Subj. ይጥቅም፡, *muro cingere locum, muro circumdato limitare* vel *munire*, c. Acc. loci: ከመ፡ ይሕንጽ፡ ውእተ፡ መካነ፡ ወይጥቅም፡ ዐጸዶ፡ Kuf. p. 117; Timotheus patriarcha Alex. XXII ሐነጸ፡ አብያተ፡ ክር"ት፡ ብዙኃተ፡ ወጠቀመ፡ ወሐደሰ፡ ብዙኃነ፡ እምኔሆሙ፡ Sx. Haml. 26; c. Acc. muri: እለ፡ ያፈቅሩ፡ ሕገ፡ ይጠቅሙ፡ ለርእሶሙ፡ ቅጽረ፡ Prov. 28, 4.

ተጠቀመ፡ III, 1 *muro circumdari* vel *munire:* ከመ፡ ትጠቀም፡ በመጽለብትከ፡ እማእከለ፡ መንሱት፡ Lit. Joh.

ጥቅም፡ subst., m. et f. (ut Jes. 15, 1; Hen. 14, 9), *moenia, murus ambiens* vel *muri:* አረፍት፡ ወጥቅም፡ τεῖχος καὶ περίτειχος Jes. 26, 1; Kuf. p. 156; προτείχισμα Thren. 2, 8; አነ፡ እከውና፡ ጥቅመ፡ እሳት፡ ዐውዳ፡ Zach. 2, 5; የሐንጽ፡ ጥቅመ፡ ዐውደኪ፡ Hez. 26, 8; φραγμός Ps. 61, 3; Sir. 36, 30; χάρακες Koh. 9, 14; እአትት፡ ጥቅሞ፡ τεῖχος Jes. 5, 5; ወድቀ፡ ጥቅማ፡ ἐπάλξεις Jer. 27, 15; τεῖχος, τείχη Jes. 21, 4. 52, 14; ውስተ፡ አርእስተ፡ ጥቅም፡ Prov. 1, 21; ሀገር፡ ዘንጹለ፡ ጥቅማ፡ Prov. 25, 28; Jos. 2, 15; Jes. 15, 1; Apoc. 21, 12 al. crebro; አረፍተ፡ ጥቅመ፡ ሀገር፡ ὀχυρώματα τείχους Jes. 22, 10; 1 Reg. 25, 10; አህጉረ፡ ጥቅም፡ *urbes (moenibus)* *munitae* Jer. 4, 6; Hos. 8, 14; Ps. 59, 10; vel **አህጉር፡እለ፡ቦን፡ጥቅመ፡** Jes. 36, 1; Deut. 1, 28. 3, 5 al.; **ኢያሪኮ፡ዕጹት፡ይእቲ፡ወጥቅም፡ዘላዕሌሃ፡** Jos. 6, 1; **ሀገር፡ዘአልባ፡ጥቅመ፡** Prov. 25, 28. — *Voc. Ae.*: **ጥቅም፡ዘ፡ግምብ፡**

ጥቅምት፡ nomen mensis Abyssinorum IIⁱ, qui XXVIII° Septembris sec. Cal. Jul., X° Octobris sec. Cal. Greg. incipit et mensi Aegyptiorum ⲠⲀⲰⲠⲒ respondet.

ጠቀመ፡ amh. i. q. **ጠቀበ፡** aeth.

ጠቃሚ፡ n. ag. *sartor*, Vis. Bar.

ጠቀር፡ subst. *fuligo*, Lud. auct. Greg. [amh. **ጠቈረ፡** *nigrum esse* vel *fieri*].

ጠቀሰ፡ I, 1 *signum dare, innuere:* **ይጠቅስ፡** (v. **ይኤምር፡**)**በእግር፡** σημαίνει Prov. 6, 13 [in versione hujus loci Syriaca et in Targum hoc idem verbum ܛܰܒܶܒ טַבֵּב legitur, quod vulgo interpretantur *signum dare terendo* vel *pulsando*. Amharicum **ጠቀሰ፡** significat 1) *innuere* oculis vel manu 2) *emungere* candelam Isenb. p. 182].

ጠቀቀ፡ rad., cognata radicibus **ደቀቀ፡** et **ደግደገ፡**, quae potestatem *subtilitatis* habet sicut דָּקַק Rabbinorum et دِقَّة; ejusdem stirpis sunt **ጠንቀቀ፡** et **ጠየቀ፡**

ጥቅ፡ subst. *subtilitas*; non usurpatur nisi in Acc. adv. **ጥቀ፡** *subtiliter* i. e. 1) *accurate, ad amussim, exacte, diligenter:* Jos. 22, 5; (Gen. 27, 27 mihi quidem **ጥቀ፡** ad **ዘበረከ፡** referendum videtur, at lectio alia est **ጥንቁቀ፡** pro **ጥቀ፡**); **ከመ፡ይምላኅ፡ጥቀ፡እማእከለ፡ሥርናይ፡ክርዳደ፡** Enc. Tachs. 19; **በሕቁ፡ጥቀ፡** πάνυ μὲν οὖν Cyr. c. Pall. 70 al. (vid. sub **በሕቁ፡** c. 98); etiam *satis* (wohl, hinlänglich): **ነጺሮሙ፡ጥቀ፡** Enc. Hed. 28. 2) *ipsum, utique, sane* (eben, gerade) **በዝንቱ፡ጥቀ፡** 4 Esr. 8, 42; **ከመዝ፡ጥቀ፡ለብሓዊ፡** καθὼς ὁ κεραμεὺς οὗτος Jer. 18, 6; Rom. 9, 30. 3) *valde, admodum, vehementer, perquam:* **አፈቅድ፡ጥቀ፡ከመ፡ትጽደቅ፡** Job 33, 32; λίαν Gen. 1, 31; Jer. 24, 3; Matth. 2, 16. 4, 8. 8, 28; σφόδρα Gen. 20, 8. 21, 11. 27, 27; Ps. 35, 6. 138, 13; **ጥቀኑ፡ተቴክዝ፡አንተ፡** Jon. 4, 4; **በሕቁ፡ጥቀ፡** ἐπὶ πλεῖον σφόδρα Jer. 2, 12. 36. 9, 19. 24, 2; Thren. 5, 22; Tob. 3, 10; Matth. 17, 6. 23. 19, 25. 27, 54; Luc. 18, 23 al.; περισσῶς Dan. 7, 7; α) ubi ad adjectivum refertur, voculam **ጥቀ፡** uno vel pluribus verbis interjectis ab eo separare amant: **ብዙኃት፡ሰራዊት፡ጥቀ፡** Hez. 37, 10; **ዐቢይ፡መቅሠፍት፡ውስተ፡ሀገር፡ጥቀ፡** 1 Reg. 5, 12; Jos. 9, 7. 22, 8; **በዐቢይ፡ቀትል፡ጥቀ፡** Jer. 14, 17. β) passim respondent τί, ὡς, *quantopere! quam!* **ጥቀ፡ሠነይኪ፡** τί ὡραιώθης Cant. 7, 7; **ጥቀ፡ተሰብሐ፡ስምከ፡** ὡς θαυμαστόν Ps. 8, 1. 9. 72, 1. 83, 1. γ) nonnumquam: *magis:* sive seq. **እምነ፡**, ut: **ገቢረ፡ጽድቅ፡ሥሙር፡በኀበ፡እግዚ"፡ጥቀ፡እምዘቢሐ፡መሥዋዕት፡** μᾶλλον ἤ Prov. 16, 5; sive abs., ut: **ወረሲዐ፡ያነሥእ፡ጥቀ፡ጽልአ፡** μᾶλλον Prov. 15, 18; et seq. **ኢ፡** *non magis* i. e. *nihilo minus non* Luc. 22, 53. δ) **መጠነ፡ — ጥቀ፡** *quantumvis* Gen. 34, 12. 4) *adeo, vel, etiam* (sogar), Joh. 8, 52; Rom. 11, 24; 1 Cor. 6, 3; Job 4, 18; **አስራበ፡ሰማይ፡ጥቀ፡ለእመ፡ወረደ፡ዲቤሆሙ፡ኢክነ፡ጊዜሁ፡** (seq.: quanto minus) Rel. Bar.; omnia quae rapuisti reddes **እስከ፡ጥቀ፡ግማሽ፡ኀብስት፡ዘሄድከ፡** Clem. f. 269. 5) praemisso vel sequente **ኢ፡**, sc. **ኢ፡ — ጥቀ፡** vel **ጥቀ፡ — ኢ፡** *ne quidem:* Job 4, 18. 15, 15; **ማየ፡ጥቀ፡ኢያስተይኮ፡ለጽሙእ፡** 22, 7; Gen. 44, 8; Ex. 11, 7; Matth. 6, 29. 21, 32; Luc. 7, 44 rom.; 12, 27; 1 Cor. 5, 1; 2 Petr. 2, 4; **ነፍሰ፡ጥቀ፡ኢምሕከ፡** Org. 2. — *Voc. Ae.*: **ጥቀ፡ዘ፡በ፫እጅግ፡ለኳ፡ስኳ፡** (v. **ለካ፡ስንኳ፡**).

ጠቃ፡ vel **ጥቃ፡** praep.; proprie subst. *subtilitas*; transfertur in *propinquitatem* vel *confinium arctum*, nec nisi praepositionis loco usurpatur sive **በጥቃ፡** sive **ጠቃ፡** vel **ጥቃ፡** *proxime, secus, juxta* [vid. **ድንጋግ፡**]: a) **ጠቃ፡** vel **ጥቃ፡** Ex. 15, 27. 16, 3. 24, 4. 29, 12; Jos. 8, 35; Kuf. 37; **ጥቃሆሙ፡** Job 1, 14; **ማይ፡ዘጥቃ፡ባሕር፡** Jes. 19, 5; **ቆመ፡ጥቃ፡ኀበ፡እቀውም፡አነ፡** ἐχόμενος τῆς στάσεώς μου Dan. 8, 17; Zeph. 2, 5; 2 Esr. 12, 13; Matth. 20, 30; Act. 18, 7 rom.; **ጥቃሃ፡** 27, 8 rom. b) **በጥቃ፡** Ps. 140, 7; **በጥቃ፡ፍኖት፡** παρὰ τὴν ὁδόν Chr. ho. 4; Chr. Ta. 10. — *Voc. Ae.*: **ጥቃ፡ዘ፡በ፪ቅሩብ፡አጸገብ፡**

ጣቃ፡ *caligo* vid. c. 1222.

ጥቀት፡ n. act. subtilitas i. e. *nimia parsimonia* vel *tenacitas* (Genauigkeit): **በጥቀት፡ሙብልዐ፡ወሀብኮ፡** sc. esurienti, Form. Conf.

ጠቀበ፡ I, 1 [amh. **ጠቀመ፡**; إِسْكَافٌ ܐܶܫܟܳܦܳܐ אוּשְׁכָּפָא *sutor*; coll. ثَقَبَ *perforavit:* Lud. **ጠበቀ፡** conferendum censet], *suere, assuere, insuere, consuere:* **አልቦ፡ዘይጠቅብ፡ድርግሐ፡ዐርቀ፡ውስተ፡ልብስ፡ብሉይ፡** Matth. 9, 16; Marc. 2, 21; Kuf. p. 14.

አስተጣቀበ፡ var. pro **አስተጣበቀ፡** vid. sub **ጠበቀ፡**

ጥቁብ፡ part. *consutus, resartus:* **ዝቅ፡ብሉይ፡ወሥጡጥ፡ወጥቁብ፡** Jos. 9, 2; **ሀሎ፡ዲቤሁ፡ልብስ፡ጥቁብ፡** Phlx. 136.

ጥቅበት፡ n. act. et subst. *suendi ars, sartura, assutum:* **በሀየ፡ተምህረ፡ግብረ፡እድ፤ጽሕፈተ፡ወጥቅበተ፡ወኵሎ፡ግብረ፡ምንኵስና፡** Sx. Genb. 19; Marc. 2, 21.

ጠቃቢ፡ n. ag. *sutor, veteramentarius*, Lud. sine auct.

መጥቁብት፡ var. pro **መጥበቅት፡** σύμβλημα Jes. 41, 7.

ጠቅዐ፡ I, 1 [תָּקַע] Subj. **ይጥቃዕ፡** proprie *percutere, plaudere*, deinde *pulsare* instrumenta musica, in specie *clangere* buccina, *inflare* tubam, *buccinare* [sicut תָּקַע בַּשּׁוֹפָר], c. **በ፡** tubae Num. 10, 3. 8. 10; Jos. 6, 8—16; c. Acc.: **ትጠቅዕ፡መጥቅዐ፡ወይትጋብኡ፡ሕዝብ፡** Genz. f. 14; c. **በ፡** signi: Num. 13, 5. 6; abs.: Apoc. 8, 6—13. 10, 7; Clem. f. 20. — *Voc. Ae.*: **ጠቅዐ፡ዘ፡ነፍኀ፡ወዓዲ፡ይሸማጠጡ።**

ጥቅዐት፡ n. act. *inflatus tubae, cantus buccinae*, Lud. e Libr. Myst.

ጠቃዒ፡ n. ag. *buccinator, tympanotriba*, Lud. sine auct.

መጥቅዕ፡ subst., plerumque m., Pl. **መጣቅዕት፡**; etiam forma **መጥቃዕት፡** occurrit Num. 10, 8. 10, proprie Sing., sed collective usurpata; 1) *tuba, buccina*, σάλπιγξ Ex. 19, 13. 16; Lev. 23, 24. 25, 9; 4 Esr. 4, 26; **ምስለ፡መጥቅዖሙ፡** 2 Esr. 3, 10. 22, 35; **ወይነፍኁ፡መጥቅዐ፡** 2 Esr. 18, 15; Hebr. 12, 19; Apoc. 4, 1; Noah fecit **መጥቅዐ፡እምዕፀወ፡ሊባኖስ፡ዘኑኁ፡፫በእመት፡ወግድሙ፡፩በእመት፡ወሶበ፡አነዘ፡ይግበር፡ታቦተ፡ይጠቅዕ፡ኵሎ፡ዕለተ፡፫ጊዜ፡** Clem. f. 20; **መጣቅዕት፡** Num.

10, 2 seq.; 31, 6; Jos. 6, 6 seq.; 1 Par. 15, 28; Apoc. 8, 2. 6. a) **በዓለ፡ መጥቅዕ፡** nomen festi Judaeorum, sine dubio *festum novilunii* mensis septimi (sec. Lev. 23, 24, coll. Ps. 80, 3 aeth.) M. M. f. 263 (vid. sub **በድር፡** c. 541). b) In Computo paschali **መጥቅዕ፡** significat *diem novilunii* sive *numerum aureum*, vid. Lud. Comm. hist. p. 386; Scaliger p. 690; Lud. lex. aeth. c. 557. 2) sec. Ludolfum in genere „*instrumentum sonorum quod pulsatur*, quoque pro campanis uti solent“: in monasterio **ጠቅዑ፡ መጥቅዐ፡** Lud. e Vit. Dan.; Genz. f. 40 (vid. sub **መርዋሕት፡** c. 306.); vid. Description de l'Égypte, II ed., t. XIII [p. 549, ubi instrumentum ita describitur: „une grande règle de bois, de fer ou de cuivre, qu'on emploie dans les églises, où il n'est pas permis de faire usage des cloches, semblable pour la forme à celui instrument, que les Qobtes nomment nâqûs; il se frappe avec un petit maillet de bois.“ — *Voc. Ae.*: **መጥቅዐ፡ ብሩር፡ ዘ፡ ነጋሪት፡**; vid. etiam scholion ad **ቀርን፡**

ጥብ፡ *mamma* vid. sub **ጠበወ፡**

ጦቢ፡ ጡባ፡, **ጡባህ፡** nomen mensis Aegyptiorum quinti, ⲦⲰⲂⲈ, ⲦⲰⲂⲒ, qui mensi Abyssinorum **ጥር፡** respondet: Abush. 8 al.

ጠብለለ፡ quadrl. I 1) *involvere, obvolvere* fasciis: **በጊሜ፡ ጠብለልክዎ፡ (ለባሕር፡)** ἐσπαργάνωσα Job 38, 9; infantem **በአዕርቅት፡** Sx. Tachs. 1; **ይጠበልልዎ፡ በወዲፋት፡ ወይገድፍዎ፡** συμψησθεὶς Jer. 22, 19; **ለምድር፡ በመትሕቴሃ፡ ጠብለላ፡ በእሳት፡** Job 28, 5; **ጠብለሉቶሙ፡ ለምውታን፡ በአልባስ፡ ሐዲስ፡** Genz. f. 84; Deus terram **ይጠበልል፡ በረቃቅ፡** Lit. Orth. 2) *circumvolvere, circumplicare*: **ጠብልሉ፡ ውስተ፡ ክሳድከ፡** Prov. 6, 21. 3) *convolvere, complicare*, ut vela navis: **ጠብለሉ፡ ልብሰ፡ ሐመር፡** Chr. Ta. 34; chartam: **ወጠብለላ፡ ለክርታስ፡ ውኅተማ፡** Sx. Mij. 3. 4) *implicare*: **ይጠበልሉን፡ (ለአበግዕ፡) ሦክ፡ ወአሜከላ፡** Herm. p. 57. — *Voc. Ae.*: **ጠብለለ፡ ዘ፡ ጠቀለለ፡**

ተጠብለለ፡ III, 1 1) *involvi, obvolvi*, fasciis (de Jesulo) Kid. f. 33; Lit. 173, 4; **በአዕርቅት፡ ዘተጠብለልከ፡** Cod. Mus. Brit. LX, n. 1; linteis (de corpore exanimi) Ssal. Req. 2) *convolvi, complicari*: Hen. 90, 29; **ሰማያት፡ ይጠበለሉ፡** Kid. f. 32; de velis navis Chr. Ta. 34 (vid. sub **ላኅልኅ፡**). 3) *circumvolvi, circumplicari*: **ከይሲ፡ ተጠብለለ፡ ውስተ፡ ክሳዱ፡** Sx. Haml. 24.

ጥብሉል፡ part. 1) *involutus, obvolutus, circumvolutus*, Kuf. p. 76; 1 Reg. 21, 9; Joh. 11, 44; infans **ጥብሉል፡ በአዕርቅት፡** Chr. ho. 26; **የማን፡ እዴሁ፡ ጥብልልት፡ ይእቲ፡ በዙናት፡** (telo, sc. quod in vestem conversum erat) Gad. T. H. 2) *convolutus*, Joh. 20, 7.

ጥብላሌ፡ subst. *convolutio, involutio* infantis in fascias, Org. 2.

ጠብሐ፡ I, 1 [טָבַח ضَبَحَ *mactavit*, vic. **ዘብሐ፡**] Subj. **ይጥባሕ፡** 1) cultro vel scalpello *secare, incidere, scarificare*: κατετέμνοντο 3 Reg. 18, 28; **ከመ፡ ጠቢብ፡ ዐቃቢ፡ ሥራይ፡ ዘይጠብሕ፡ በመላጼ፡** (sc. corpus aegroti) Did. 10. a) *dissecare*: **ትጠብሖ፡ በበ፡ መሌሊቱ፡** διχοτομήσεις Ex. 29, 17. b) *abscindere* i. e. scalpello *deglubere, detrahere* cutem: **ጠብሑ፡ አንዳ፡ ርእሱ፡** Sx. Haml. 13; **አንዳ፡ ድማሑ፡ በመጥባሕት፡ ጠብሑ፡** Enc. Haml. 13; **ጠብሕዎ፡ ማእሰ፡** Enc. Ter 11. 2) *mactare, jugulare* ad esum Gen. 43, 16; Ex. 21, 37; Lev. 17, 3; Deut. 12, 15. 28, 31; 1 Reg. 25, 11. 28, 24; 3 Reg. 19, 21; **ጠብሑ፡ አልህምተ፡** Jes. 22, 13; Hez. 34, 3; **በግዕ፡ ዘይወስድዎ፡ ይጥብሕዎ፡** Jer. 11, 19. 28, 40; Ps. 43, 24; Tob. 7, 9; Rom. 8, 36; in specie ad sacrificium: Lev. 17, 3 seq.; 1, 5. 11. 3, 2 al.; 1 Reg. 1, 25; **ከመ፡ ዘይጠብሕ፡ ሊተ፡ ከልበ፡** Jes. 66, 3; **ከመ፡ ይጥብሖ፡ ለይስሐቅ፡** Kuf. 18; **ትጠብሕ፡ ፋሲካሁ፡** Deut. 16, 2; Kuf. 22. 49.

ተጠብሐ፡ III, 1 1) *incidi*: **ይጠባሕ፡ ገጾሙ፡** Hez. 6, 9. 2) *mactari, jugulari*: **ለተጠብሖ፡** Jer. 12, 3; Prov. 7, 22; **መጽአ፡ ይጠባሕ፡ ከመ፡ በግዕ፡** Jes. 53, 7; Num. 11, 22; Chr. ho. 25.

ጥብሕ፡ subst. (m.) 1) *jugulatio* i. e. *caedes*: **ዐቢይ፡ ጥብሕ፡** σφαγή Jes. 34, 6. 2) *pecudes mactatae*: **ዘብሖት፡ ዘዚአሃ፡ ጥብሖ፡** θύματα Prov. 9, 2; **ለአከ፡ ያምጽኡ፡ ለከ፡ ሥጋ፡ እምጥብሕከ፡ ዘጠባሕከ፡ በውስተ፡ ቤትከ፡** Jsp. p. 288. 3) *sacrificium, hostia, victima*: Deut. 18, 3; **ዘዐመፃ፡ ጥብሕ፡** Prov. 17, 1; **ተአዘዘ፡ በበዓል፡ አዕርጎ፡ መባእ፡ ወጥብሕ፡** Jsp. p. 308; Org.

ጥብሖት፡ n. act. *mactatio*: **ዕለተ፡ ጥብሖት፡** Jac. 5, 5 Platt.

ጠባሒ፡ n. ag. *lanio, cultrarius*: **ጠባሕያን፡ አልህምት፡** Lud. e Mss. Colb. (sub **መጥባሕት፡**).

ምጥባሕ፡ subst. *laniena, locus ubi mactatur*: sanctuarium ecclesiae vocatur **ምጥባሖ፡ ሥጋሁ፡ ወምቅዳሖ፡ ደሙ፡** (sc. Christi) Org. 7.

መጥባሕት፡ subst., m. et f., Pl. **መጣብሕ፡**, (raro **መጣብሕት፡** ut 3 Reg. 19, 1 var.), 1) *culter*, μάχαιρα Gen. 22, 6. 10; Kuf. 18; ῥομφαία Jud. 19, 29; Hen. 8, 1; 3 Reg. 18, 28; **መጣብሕ፡ ዘእብን፡** Jos. 5, 2; sculptoris Jes 41, 7 var.; **መጥባሕት፡ ዘጠባሕያን፡ አልህምት፡** Lud. e Mss. Colb.; ad decorticandum pomum Jsp. p. 340 (vid. sub **ዘሐቀ፡**). a) *cultellus* scribae: **መጥባሕተ፡ ጸሐፊ፡** Jer. 43, 23. b) *scalpellum*: **አንዳ፡ ድማሑ፡ በመጥባሕት፡ ጠብሑ፡** Enc. Haml. 13. c) *pugio, sica*: **ሰብአ፡ መጥባሕት፡** *sicarii* Jsp. p. 343; **ይጸውሩ፡ መጥባሕተ፡ ንኡሳነ፡ ወበሊኃነ፡ ወየኀብእዎሙ፡ ውስተ፡ ልብሶሙ፡** p. 342. 2) *gladius, ensis, ferrum*: Gen. 27, 40; Kuf. 23; Ps. 56, 6; Job 1, 15. 39, 23; Sir. 22, 21; Jes. 1, 20. 10, 34. 27, 1. 31, 8. 34, 5; Jer. 5, 12. 24, 10. 25, 16. 26, 10; Dan. ap. 13, 26; ἐγχειρίδιον Hez. 21, 3; Prov. 25, 18; **መጥባሕት፡ ዘክልኤ፡ አፉሁ፡** Prov. 5, 4; Rom. 8, 35; Enc. Jac. 6, al.; **መጣብሕ፡** Gen. 34, 25; Jes. 2, 4; Hez. 16, 40. 23, 47; Matth. 26, 47 al. 3) Pl. **መጣብሕት፡** τρυβλία *tryblia* legitur 3 Reg. 7, 36 (sive forma variata vocis **መጸምኅት፡**, sive *patera sacrifica* a **ጠብሐ፡**, sive i. q. مِطْبَخ). — *Voc. Ae.*: **መጥባሕት፡ ዘ፡ ወቀርያ፡**

ጠበሰ፡ I, 1 (**ጠብሰ፡** Jsp. p. 369 lectio prava videtur) [[illegible] אָפָה طبخ, قسبا?] Subj. **ይጥብስ፡** *assare, torrere* igne carnem: **ይጠብሱ፡ ሥጋ፡ ወይበልዑ፡ ጠቢሶሙ፡ ጥብሰ፡** Jes. 44, 16. 19; **ዓሣሁኒ፡ ጠበሱ፡ ወበልዑ፡** Tob. 6, 6; **ጠብሶቶ፡** (sic) **በእሳት፡** Jsp. p. 369; **ይጠብሱ፡ ፍሥሐ፡ በእሳት፡** 2 Par. 35, 13; 1 Reg. 2, 15; **ይጥብስዎ፡ በእሳት፡** Kuf. 49; Sx. Sen. 12.

ተጠብሰ፡ III, 1 *assari, torreri*, Lud. sine auct.

ጥቡስ፡ part. *assatus, tostus* igne, Kuf. 49; Luc. 24, 42; M. F.

ጥብሰት፡ n. act. *assatio*, Lud. sine auct.

ጥብስ፡ subst. *assum*, *tostum*, Jes. 44, 16; **ይበልዑ፡ሥጋሁ፡ጥብሰ፡በእሳት፡** Ex. 12, 8. 9.

መጥበስ፡ et **መጥበስት፡** subst. *craticula*, *focus*, ἐσχάρα Ex. 27, 4. 5. 38, 4 et 39, 39 in C sec. text. Hebr.; **መጥበስ፡ለአፍሓም፡ወዕፀው፡ለእሳት፡** Prov. 26, 21.

ጠበቀ፡ I, 1 [דָּבַק ܕܒܶܩ? دَبِقَ طَبِقَ; Lud. etiam **ጠቀበ፡** comparandum censuit] 1) *appactum esse*, *adhaerere*, c. Acc.: **ወይከድኖ፡ለገጹ፡ሞት፡በኀሊፎቱ፡ ወይጠብቆ፡ውስተ፡ሐቌሁ፡** Job 15, 27. 2) *assequi*, *confertim instare*, c. Acc.: **ይጠብቆ፡ሕማም፡ከመ፡ማይ፡** συνήντησαν Job 27, 20; **እመ፡ጠበቆ፡ኵያንው፡** συναντήσωσιν 41, 17. 3) *inhaerendo opprimere*, de multitudine spissa et conferta, c. Acc.: **ጠበቆ፡ሦክ፡ወኀነቆ፡** Matth. 13, 7 rom.; Luc. 8, 7.

አጥበቀ፡ II, 1 *adhaerere* vel *cohaerere facere* a) *affigere*, *agglutinare*: **ውስተ፡አረፍት፡አጥበቆ፡ወጸንዖ፡በኀጺን፡** Sap. 13, 15; Lucas **አጥበቃ፡ለምትርት፡የማኑ፡** Enc. Teq. 22. b) *impingere*: **አጥበቃ፡በምድር፡** ἐκόλλησεν εἰς τὴν γῆν Thren. 2, 2.

ተጠብቀ፡ i. q. **ተጣበቀ፡**

ተጣበቀ፡ III, 3 *conglutinatum esse*, *cohaerere*, *arcte conjunctum esse*: **ይጣበቁ፡** (v. **ይጠበቁ፡**) συνέχονται Job 41, 8; **፩ምስለ፡ካልኡ፡ተጣበቁ፡** 41, 7; **ኵናት፡ተጣበቀት፡ምስለ፡አራሑ፡** Gad. T. H.; Org. 3; *copulari*, *conspirare* cum aliis ad efficiendum alqd, Lud. ex Org.

አስተጠበቀ፡ IV, 1 et **አስተጣበቀ፡** IV, 3 *conglutinare*, *compingere*, *arcte conjungere*: **ከመ፡ዘያስተጣ**(v. **ጠ**)**ብቅ፡አግልዕተ፡** συγκολλῶν ὄστρακον Sir. 22, 7; **አስተጣበቅዋ፡ከመ፡እብን፡ኰኵሕ፡** Job 38, 38; **ግብረ፡ዘያስተጣብቅዎ፡** (v. **ዘያስተጣቅብዎ፡**) ἔργα ἐμπεπαιγμένα Jer. 10, 15; etiam *insuendo*: **ሠቀ፡አስተጣ**(v. **ጠ**)**በቁ፡ውስተ፡** (v. **ላዕለ፡**) **ማእስየ፡** Job 16, 5.

ጥቡቅ፡ part. *conglutinatus*, *compactus*, *arcte conjunctus* vel *clausus*: **ሥጋ፡ነፍስቱ፡ጥቡቅ፡** Job 41, 14; duo homines **እንዘ፡ጥቡቃን፡በክሳዶሙ፡** Apoc. Mar. Joh.; **ጊዜ፡ልደቱ፡ለሰብእ፡እደዊሁ፡ጥቡቃት፡ወዕራቁ፡ይትወለድ፡** Genz. f. 121; **ከናፍሪሁ፡ለዘይትሜጦ፡ቍርባን፡** (sc. eucharistiae) **ይኩና፡ጥቡቃተ፡በፍርሀት፡ከመ፡ኢይደቅ፡እምኔሁ፡ምንትኒ፡** F. M. 26, 7.

መጥበቅ፡ et **መጥበቅት፡** subst., Pl. **መጣብቅት፡** 1) *conglutinatio*, *ferruminatio*: **መጥበቅ፡** et **መጥበቅት፡** (v. **መጥቀብት፡**) σύμβλημα Jes. 41, 7. 2) id quo res coagmentantur, *ansa*, *uncinus*: **መጥበቅተ፡** (v. **መጣብቅተ፡**) **አዕማዲሆን፡** Ex. 37, 15.

መጣብቅ፡ part. et subst. *gluten*, *colla*, Lud. auct. Greg. (vid. lex. amh. Lud. et Isenb.; at in lex. Ae. Lud. scripsit **መጠብቅ፡**.

ጠበ፡ et **ጠበበ፡** I, 1 [طَبَّ ܛܒ] Subj. **ይጥበብ፡** et **ይጥብብ፡** 1) *sapere*, *sapientia praeditum esse*, *sapientem* vel *prudentem esse* vel *fieri*: **ጥበቡ፡** σοφίσθητε Prov. 8, 33; **ጥበብ፡ወኀሊ፡** Jes. 44, 28; **አጥብብ፡** Koh. 7, 23 var.; **ጠበብኩ፡** 2, 15; **ዘጠበበ፡በሕዝቡ፡** Sir. 37, 26; **ይጠቡ፡** Ps. 93, 8; **ይጥበቡ፡** Rom. 1, 22; **በዝንቱ፡ይትመከሐ፡ዘይትሜከሕ፤ጠቢብ፡ወያእምር፡ኪያየ፡** Jer. 9, 24; **ይልህቅ፡በአእምሮ፡ወበጥበ፡** (legendum videtur **ጠበ፡**) Sx. Pag. 4; comparative: *sapientiorem* vel *prudentiorem esse* vel *fieri*: **ጠበብከ፡አንተ፡** σοφώτερος 1 Esr. 4, 42; c. pron. suff. (aliquo): **አልቦ፡ዘይጠብበከ፡** Gen. 41, 39, vel seq. **እምነ፡** 3 Reg. 4, 27 (**ጠበ፡** et **ጠበበ፡**); **አንተኑ፡ትጠብብ፡እምዳንኤል፡** Hez. 28, 3; Ps. 118, 99. 100; Luc. 16, 8; 1 Cor. 1, 25. a) *intelligentem*, *doctum*, *eruditum*, *disciplina imbutum esse* vel *fieri*: **ትጥበብ፡** vel **ትጥብብ፡** παιδεύεσθαι Sir. 6, 32. 19, 24; **ኢይጠብብ፡አምጣነ፡ሕያው፡ውእቱ፡** 23, 15; **እለ፡ይፈቅዱ፡ይጥበቡ፡** (v. **ይጥብቡ፡**) 30, 26; **ምንትኑ፡ይጠብብ፡** τί σοφισθήσεται 38, 25; γνῶσις 1 Cor. 13, 8. b) *philosophari*: **አርእየኒ፡እስኩ፡ዘጠበ፡እንዘ፡ሕሙም፡ውእቱ፡ወጽዑር፡** δεῖξόν μοι τὸν ἐν αὐτῷ τῷ πάθει φιλοσοφοῦντα Chr. Ta. 4 (pluries). c) *resipiscere*, *sobrium esse* vel *fieri*: **ጥበቡ፡ወአጥብቡ፡ልበክሙ፡** νήψατε 1 Petr. 5, 8; 1 Thess. 5, 6; 2 Tim. 4, 5; **ጠበ፡ንጉሥ፡እምዕንባዜሁ፡** Gad. T. H. 2) *peritum*, *gnarum esse* vel *fieri* rei, c. **በ፡** rei: **ይጠብቡ፡በግብሮሙ፡** Sir. 38, 31; **ከመ፡ይጥበቡ፡** (v. **ይጠበቡ፡**) **በኪኖሙ፡** 38, 34; c. Acc. rei: **እለ፡ይጠብቡ፡ኪያሃ፡** (**ለመጻሕፍት፡**) Syn. f. 287. 3) in malam partem: *callidum*, *astutum esse*, Gen. 3, 1; Sir. 19, 25.

አጥበበ፡ II, 1 *sapientem* vel *prudentem reddere*, *sapientia* vel *intelligentia* vel *disciplina imbuere*, *erudire*, *instituere*: **ልብ፡ጠቢብ፡ያጠብብ፡አፉሁ፡** Prov. 16, 23; Ps. 18, 8. 104, 20. 118, 98. 130. 145, 7; **ያጥብቦሙ፡** φωτίζειν 2 Esr. 19, 20; 1 Petr. 5, 8; **መቅሠፍት፡ወተግሣጽ፡በኵለሄ፡ያጠብብ፡** Sir. 22, 6; **አብዳነ፡አጥብብ፡** Kid. f. 12; interroga **መጽሐፈ፡ወታየድዐከ፤አፍቅራ፡ወታጠብበከ፡** Phlx. in Epil.; c. **በ፡** (*in* re): **አጥበበታ፡ለለዕለት፡ወለለሌሊት፡በትምህርተ፡ቤተ፡ክር"ን፡** Sx. Tachs. 26; c. dupl. Acc.: Christus **አጥበበነ፡አእምሮ፡ዚአሁ፡** Clem. f. 81.

ተጠበበ፡ III, 1 et 2 1) *sapientiam* vel *prudentiam sibi parare*, *sapientem* vel *prudentem se gerere*, *erudiri*, *disciplina imbui*: **ተጠበብኩ፡** (v. **ጠበብኩ፡**) ἐσοφισάμην Koh. 2, 19; **እጠበብ፡** 7, 23; **ትጠበብ፡** σοφὸς ἔσῃ Sir. 6, 33; **ይጠበቡ፡** 18, 29; **ይጠበቡ፡በነገር፡** Hen. 61, 7; **እለ፡ይጠበቡ፡ለእኩይ፡** Jes. 5, 21 var.; **ተጠበብ፡** μαθήσῃ παιδείαν Sir. 8, 8; **ኢይጠበብ፡** (v. **ኢይጠብብ፡**) 21, 12; **ተጠብቦ፡** πανουργία Prov. 8, 5; **ይጠበብ፡** Sir. 19, 25 var. a) *sapientiam ostentare*: **ኢትጠበብ፡በኀበ፡ንጉሥ፡** Sir. 7, 5. 10, 26. 37, 20. b) *peritum fieri*: **ከመ፡ይጠበቡ፡በኪኖሙ፡** Sir. 38, 34 var. c) *artem adhibere*, Chr. ho. 21 (vid. sub **በጥሐ፡**). 2) in malam partem, *callidum esse*, *callidum se gerere* contra alqm, *callidiorem esse* alqo, *callide decipere*, *artibus circumvenire* alqm: **መጽአ፡በተጠብቦት፡** Kuf. 37; **አሐውርኑ፡በተኅሕልዎ፡ወበተጠብቦ፡** Jsp. p. 288; **ንጠበብ፡ላዕሌሆሙ፡** Kuf. 46; c. Acc. ejus quem quis circumvenit: **እስመ፡በብዙኃ፡ይጠበበከ፡** (v. **ይጤበበከ፡**) **ጕሕላይ፡** Sir. 11, 29; κατασοφίζεσθαι Ex. 1, 10; **ተጠበቦሙ፡** Judith 5, 11; etiam: *artificium excogitare* contra alqm, ut: **ፈርሀ፡ከመ፡ኢይጠበቡ፡ካልአ፡ጥበበ፡ላዕሌሆሙ፡** Jsp. p. 375; **ተጠብቦ፡** *artificium*, Lud. e Ssal. Req.

አስተጣበበ፡ IV, 3 *aliis sapientiorem dicere* vel *censere* alqm: **አሌ፡ሎሙ፡ለመናፍቃን፡እለ፡ያስተጣብቡ፡ርእሶሙ፡** Did. 33.

ጠቢብ፡ adj. et subst., f. **ጠባብ፡**, Pl. m. **ጠቢባን፡** f. **ጠበ**

ባት፡ et ጠቢባት, c. ጠበብት፡ 1) *sapiens, prudens, intelligens, scientia et disciplina imbutus, eruditus:* σοφός Koh. 7, 19; ንጉሥ፡ ጠቢብ፡ Sir. 10, 1; ብእሲ፡ ጠቢብ፡ 18, 27; ጠቢበ፡ ምክር፡ Job 9, 4; ሕዝብ፡ ጠቢብ፡ Deut. 4, 6. 32, 6; 2 Reg. 13, 3; 1 Cor. 1, 20. 3, 18. 6, 5; Jac. 3, 13 al.; በኵሉ፡ ጠቢብ፡ πολύσοφος (Paulus) Cyr. c. Pall. f. 73; ብእሲት፡ ጠባበ፡ ልብ፡ Ex. 35, 25; 2 Reg. 14, 2; ጠቢባን፡ Sir. 21, 26; Job 15, 18. 32, 10; Prov. 29, 8; Jes. 19, 11; ጠቢባን፡ ለእከይ፡ Jer. 4, 22; Hez. 28, 3; Gen. 41, 8; ጠቢባን፡ በልብ፡ Ex. 28, 3; Matth. 11, 25; Rom. 1, 14; 1 Cor. 1, 26. 27; ጠባባት፡ አንስት፡ Prov. 14, 1; ጠበብት፡ Koh. 9, 1. 17; Prov. 15, 7; ጠቢባነ፡ ጠበብት፡ Prov. 24, 59; Matth. 23, 34; συνετός Sir. 6, 36. 7, 21. 25; 1 Reg. 16, 18; 4 Reg. 11, 9; ጠቢበ፡ ልብ፡ Ex. 31, 6; Act. 13, 7; ብእሲት፡ ጠባብ፡ Sir. 25, 8; ጠቢባነ፡ ልብ፡ Job 34, 10; Jes. 19, 11; φρόνιμος Matth. 7, 24. 10, 16. 24, 45; Luc. 12, 42; Rom. 11, 25. 12, 16; Sir. 21, 25; Prov. 15, 1; ወለት፡ ጠባብ፡ Sir. 22, 4; Tob. 6, 12; ጠባባት፡ Matth. 25, 2 seq.; εἰδώς 2 Esr. 20, 28; ኵሎሙ፡ ጠቢባኒሆሙ፡ ለሰሚዕ፡ ὁ συνιῶν ἀκούειν 2 Esr. 18, 2; πεπαιδευμένος Sir. 21, 23. 34, 17; ነፍስ፡ ጠባብ፡ 26, 14; ጠቢብ፡ በኵሉ፡ ራእይ፡ ወፍካሬ፡ ሕልም፡ συνῆκεν Dan. 1, 17; λόγιος Act. 18, 24; 4 Esr. 14, 29; εὐνοῶν (Lud. conjecit ἐννοῶν) Matth. 5, 25. a) *sobrius,* νηφάλιος, ጠባባት፡ et ጠቢባት፡ 1 Tim. 3, 11. b) *philosophus:* Act. 17, 18; Sx. Genb. 17; Fal. crebro, ut ዲዮጋንስ፡ ጠቢብ፡, አፍላጦን፡ ጠቢብ፡, ሰቅራጥ፡ ጠቢብ፡ al. c) *medicus:* አዘዘ፡ ጠቢባነ፡ ወማእምራነ፡ ይፈውስዎ፡ Jsp. p. 272. 302; በከመ፡ ይተግሀ፡ ጠቢብ፡ በፈውሶ፡ ሥጋ፡ p. 333. 336; Phlx. 20; Chrys. d) *peritus vaticinandi* vel *incantandi,* σοφισταί Ex. 7, 11; Χαλδαῖοι Dan. 2, 4. 10; φαρμακοί (?) Dan. 2, 2. 2) *peritus, gnarus, sciens,* de architecto Jes. 3, 3; ኬንያ፡ ጠቢብ፡ (de gubernatore) Clem. f. 128; ጠቢብ፡ ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ Did. 10; ሰላም፡ ለሥዕልኪ፡ እንተ፡ ሠዐላ፡ በእዴሁ፡ ሉቃስ፡ ጠቢብ፡ እምወንጌላውያን፡ ፬ Enc. Masc. 10; piscatores ጠቢባን፡ Lud. e Cant. Sam.; de textore III Sal. Mar. 17 (vid. sub ገርዜን፡); ቤት፡ እንተ፡ ሐነጸዋ፡ ኬነውት፡ ወጠበብተ፡ ምድር፡ (Lud.: ምክር፡) Enc. Hed. 16; ፳ዕደው፡ ጠቢባነ፡ መጻሕፍት፡ Sx. Haml. 6; ጠቢባን፡ እሙንቱ፡ ውስተ፡ ጽሒፍ፡ 4 Esr. 14, 27; in specie: ጠቢባት፡ v. ጠባባት፡ mulieres lamentationis peritae i. e. *praeficae* Jer. 9, 17. — Scholion Voc. Aeth. vid. sub ኬንያ፡

ጥበብ፡ subst., m. et f., Pl. ጥበባት፡ 1) *sapientia, prudentia, intelligentia, scientia, disciplina:* σοφία Kuf. 4; Job 11, 6. 12, 2. 15, 8. 32, 8; Koh. 1, 16. 7, 12. 19. 25. 8, 1. 9, 16; Prov. 1, 2. 4. 14, 8 al.; Sir. 1, 20. 4, 11. 11, 1 al.; መንፈሰ፡ ጥበብ፡ Deut. 34, 9; Ex. 28, 3; Jes. 11, 2. 29, 14; Ps. 103, 25. 110, 9; Matth. 12, 42. 13, 54; Luc. 2, 40. 42; 1 Cor. 1. 12, 8; Rom. 11, 33 al. sexcenties; divina Job 28, 12 seq.; Prov. 8; Bar. 3; Sir. 24; Sap. 6, 13 seq.; ጥበበ፡ ሰሎሞን፡ inscriptus est liber biblicus Sap.; φρόνησις Sap. 8, 7; Prov. 1, 2. 24, 25; Sir. 25, 9; 3 Reg. 3, 28; Dan. 1, 17 al.; αἴσθησις Prov. 12, 23; σύνεσις Sir. 6, 35; Jes. 40, 14; Luc. 2, 47; 2 Tim. 2, 7 al.; πανουργία Prov. 1, 4; ጥበቢሃ፡ ለነፍስከ፡ Judith 11, 8; ἐπιστήμη Hez. 28, 3. 4; Sir. 10, 30; Jer. 3, 15; παιδεία Sir. 21, 22; ልሳነ፡ ጥበብ፡ Jes. 50, 4; σοφία τοῦ γραμματέως Sir. 38, 24; αἰνίγματα 3 Reg. 10, 1; Joannes Apost. ornatur epitheto ባሕረ፡ ጥበባት፡ Deg.; Joannes Ap. ይትናገር፡ ሀሉና፡ መለኮትከ፡ ወይፈክር፡ ባሕረ፡ ጥበባት፡ Lit. Jac. Sar. a) *philosophia:* ቤተ፡ ጥበብ፡ quae erat Athenis Sx. Teq. 6; ጥበብ፡ ዘአፍአ፡ (opp. doctrina Christiana) Sx. Masc. 7. b) *medicina:* ተምሀሩ፡ ግብረ፡ ጥበብ፡ ወከኑ፡ ይፌውስዎሙ፡ ለድውያን፡ Sx. Hed. 22; Sx. Genb. 26. c) ጥበበ፡ ከዋክብት፡ *astronomia* Sx. Haml. 27. 2) *peritia, ars, scientia:* ጥበበ፡ ነገር፡ Col. 2, 8 Platt; 1 Cor. 1, 17 Platt; ἐπιστήμη medici Sir. 38, 3; artificis Jes. 40, 20; ቤተ፡ እንተ፡ ተሐንጸት፡ በጥበብ፡ Enc. Sen. 26; ምሁር፡ በኵሉ፡ ጥበበ፡ ሥራይ፡ ወሰገል፡ Clem. f. 252. 3) *consilium* vel *artificium callidi:* ፈርሁ፡ ከመ፡ ኢይጠበቡ፡ ከልአ፡ ጥበበ፡ ላዕሌሆሙ፡ Jsp. p. 375; መከረተ፡ ጥበበ፡ Enc. Nah. 15; Enc. Tachs. 24.

ጠባቢ፡ Lud. affert ob formam Pl. ጠበብት፡, sed ጠበብት፡ ad ጠቢብ፡ referendum est.

ጠቢብና፡ subst. *intellectus, ingenium,* Lud. sine auct.

መጥበቢ፡ part. c. term. adj. et subst., f. መጥበቢት፡ *sapientia imbuens, eruditor, institutor, doctor, magister:* መጥበቢሆሙ፡ ለአብዳን፡ παιδευτής Rom. 2, 20; ሰሎሞን፡ መጥበቢ፡ Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; episcopus sit መምህሮሙ፡ ወመጥበቢሆሙ፡ ለእለ፡ ይትቀነዩ፡ ለእግዚ"፡ Did. 8; መጥበቤ፡ ሕፃናት፡ በስምዑ፡ Enc. Genb. 3; ስምዑ፡ መጥበቢ፡ Enc. Ter 15; ማርያም፡ መጥበቢተ፡ ዓለም፡ አባዲ፡ Cod. Mus. Brit. LVII, n. 9.

ተጥባብ፡ subst. *artes, artificia, calliditas, astutia:* ተጥባበ፡ ነገር፡ 1 Cor. 1, 17 rom.; 2, 1; Col. 2, 8 rom.; ከነ፡ ውስቴቱ፡ (ለብእሲ፡) ዐቢይ፡ እከይ፡ ወተጓሕልዎ፡ ወተጥባብ፡ ወተምያን፡ Jsp. p. 306. 334.

ተጠባቢ፡ n. ag. (III), f. ተጠባቢት፡ *saga:* ብእሲት፡ ተጠባቢት፡ Const. Ap. 62 (63).

ጡበጠበ፡ quadrl. I *bene exercitatum* vel *peritum esse:* ወጸሐፊ፡ ውእቱ፡ ዘኦሪተ፡ ሙሴ፡ ዘወሀበ፡ እግዚ"፡ አምላከ፡ እስራኤል፡ ወይጠበዋብ፡ (v. ወይጠባዋብ፡; emendandum videtur ወይጠበጥብ፡) ጸሓፊ፡ 2 Esr. 7, 6.

ጠበጠበ፡ adv. *promte, perniciter,* de scribendo: ጸሓፊ፡ ዘጠበጠበ፡ ይጽሕፍ፡ ὀξυγράφος Ps. 44, 2; Did. 30.

ጠበወ፡ I, 1 [amh. ጠባ፡; طُبْيٌ *uber* animalium] Subj. ይጥቡ፡ (Cant. 8, 1), *sugere* mammas, lac, *lactere,* c. Acc. mammae: Cant. 8, 1; እለ፡ አኀደግዎሙ፡ ጠቢወ፡ ጡብ፡ Jes. 28, 9; ሕፃናት፡ እለ፡ ይጠብዉ፡ ጥበ፡ Joel 2, 16; c. Acc. lactis: በግዕ፡ እንተ፡ ይጠቡ፡ ሐሊበ፡ እሙ፡ Ex. 34, 26; Sx. Genb. 6; ጠበወ፡ ሐሊበ፡ እምብእሲት፡ H. A.; abs.: እለ፡ ይጠብዉ፡ (v. ጠባዊት፡) Thren. 2, 20; Asc. Jes. 11, 17; Hen. 99, 5.

አጥበወ፡ II, 1 *lactare, mammam praebere,* c. Acc. infantis vel pulli: ከመ፡ አጥቡ፡ ሕፃንየ፡ 3 Reg. 6^{b}, 21; አክይስት፡ አጥበዊ፡ እጐሊሆሙ፡ Thren. 4, 3; ታጠብወከ፡ Kuf. 47; አጥበውኩከ፡ ወሐፀንኩከ፡ Jsp. p. 368; F. M. 10, 2 al.; trsl. (*facere ut sugat* alqs): ያጠብዎ፡ እግዚ"፡ ለሥረዊሃ፡ (sc. arboris) እምከልኤቱ፡ አጥባት፡ እማይ፡ ወእመሬት፡ Macc. f. 5.

ጡብ፡ subst., m. et f., Pl. አጥባት፡ 1) *mamma, uber:* ተሐፀንኩ፡ በጡብ፡ Job 3, 12; መሠጡ፡ እጓለ፡ ማውታ፡ እምውስተ፡ ጡብ፡ 24, 9; 4 Esr. 8, 14; ጡብ፡ የማናዊ፡ Sx. Tachs. 10; ኀደገ፡ ጥበ፡ Kuf. p. 65; አኀደግዎ፡ ጥበ፡ እሙ፡ Ps. 130, 4; 1 Reg. 1, 22. 23; Gen. 21, 8; Jes. 28, 9 (vid. sub ጠበወ፡); Enc. Tachs. 24; አጥባት፡ Cant. 1, 2. 7, 4; Hez. 16, 4; ልህቀ፡ አጥባትኪ፡ 16, 7; ወድቀ፡ አጥባቲሆን፡ 23, 3; ንኡስ፡

አጥባትኪ፡ 23, 21; ጎፍጣ፡አጥባቲክን፡ Jes. 32, 12; Hos. 2, 4; አጥባት፡ይቡሳት፡ (v. ይቡስ፡) 9, 14; Jes. 66, 11; Luc. 11, 27. 23, 29. a) trsl.: ምሕረትየ፡ወአጥባትየ፡ (v. አጥባዕትየ፡) ኪያክ፡ይባርክ፡ Kuf. p. 94. b) *epistomium* vel *mammilla* vasis: ክልኤቱ፡አጥባት፡ τῶν δύο μυξωτήρων Zach. 4, 12. 2) *papilla* pectoris; Jacobus ሂጳ፡ጥበ፡ዐጋማዊ፡ Kuf. p. 136. — (In Mss. passim አጥባዕት፡ pro አጥባት፡ scriptum legitur, ut Kuf. p. 94; M. M. f. 31). — *Voc. Ae.*: አጥባት፡ዘ፡ጡቶች።

ጠባዊ፡ n. ag. *infans lactens* Kuf. p. 160 ann. 1; at magis frequentatur f. ጠባዊት፡, cum pro Sing., ut Kuf. p. 160; tum pro Pl. ሕፃናት፡ወጠባዊት፡ (v. ጠባዊያት፡) ϑηλάζων Jer. 51, 7; Thren. 2, 11. 20; Pl. f. ጠባዊያት፡ Jer. 51, 7.

አጥባዊት፡ n. ag. fem. (II, 1) *nutrix*, Pl. አጥባውያት፡ F. N. 42, 13.

I. **ጠብዐ፡** I, 1 [componendum videtur cum صَبَا ܨܒܳܐ *propensus fuit, voluit*; radd. ጠብዐ፡ et ተብዐ፡, ut quae similes habeant significationes, nonnumquam permutantur] Subj. ይጥባዕ፡ 1) *propensum* vel *promtum esse* animo ad alqd, *lubentem se praestare, sponte facere* vel *dare* alqd, προϑυμεῖσϑαι, ወጠብዑ፡መላእክት፡ 1 Par. 29, 6. 9. 14; c. Acc. rei: በየዋሀ፡ልብ፡ጠባዕኩ፡ዘንተ፡ኵሎ፡ 29, 17; seq. ወ፡ c. verbo fin.: ወይጥባዕ፡ወይንሣእ፡መስቀለ፡ሞቱ፡ Matth. 16, 24 rom. 2) *audere*, seq. Inf.: Matth. 22, 46 Platt; ጠብዑ፡ነጊረ፡ εἰπεῖν τετολμήκασιν Cyr. ad Th. f. 8. 3) *firmiter sibi proponere* vel *proposuisse, perseverare in proposito*: ተቃተሉ፡ጠቢዖሙ፡ Jsp. p. 372; seq. ለ፡ c. Inf.: ንጥባዕ፡ለመዊት፡ወናጥብዕ፡ኀቤሁ፡ Jsp. p. 382; II Can. Ap. 13 (vid. sub ፈሐሰ፡); vel ለ፡ c. subst.: ወጠብዐ፡ጢጦስ፡ለፀብእ፡ወአኀዘ፡ያጥብዖሙ፡ወያጽንዖሙ፡ p. 358. 4) „*fidenti animo esse*" Lud.; ጥባዕ፡ወኢትፍራህ፡ Lud. e Vit. Sam.: ጠብዐ፡ልቡ፡ Lud. e V. S.

አጥብዐ፡ II, 1 A) idem fere quod I, 1, quamquam crebrius usitatum: 1) *promtum esse* animo, *lubentem se praestare*: መኑ፡እንከ፡ዘያጠብዕ፡ይፌጽም፡እዴሁ፡ προϑυμούμενος πληρῶσαι 1 Par. 29, 5; Matth. 16, 24 Platt; Marc. 8, 34; Luc. 9, 23; mulier አጥብዐት፡ለተኵንኖ፡ Enc. Teq. 11; Enc. Jac. 29; ለእመ፡አጥባዕከ፡እምነፍስከ፡ ἐὰν δῷς τὴν ψυχήν σου Sir. 6, 32. a) *lubenter sustinere* alqd, c. ለ፡ rei: ኀለዩ፡በልቦሙ፡ወአጥብዑ፡ለመቅሠፍተ፡ኀጢአቶሙ፡ Hez. 14, 3. 4. 7; seq. Acc. rei: አጥባዕከ፡ለሞት፡ Enc. Nah. 27 (Lud.). b) *se parare* ad aggrediendum alqd: አጥብዒ፡ከመ፡ትቅትሊ፡ ἑτοίμη εἰς Hez. 21, 10; አጥብዕ፡ወተደለው፡ ἑτοιμάσϑητι ἑτοίμασον σεαυτόν Hez. 38, 7; አጥባዕኩ፡ወኢናፈቁ፡ ἡτοιμάσϑην Ps. 118, 60; seq. ኀበ፡ rei: Jsp. p. 382 (vid. sub ጠብዐ፡). 2) *audere*, seq. Acc. Inf.: Matth. 22, 46 rom.; seq. Subj.: Rom. 5, 7. 3) *velle* i. e. *sibi proponere, animum inducere, cum animo statuere* vel *statutum habere*, seq. ከመ፡ c. Subj.: ወአጥብዐ፡ዳንኤል፡በልቡ፡ከመ፡ኢይብላዕ፡እማእደ፡ንጉሥ፡ ἔϑετο εἰς τὴν καρδίαν Dan. 1, 8; Act. 20, 16; seq. Subj. (rarius Imperf.) verbi: κρίνειν Tit. 3, 12; 2 Cor. 2, 1 rom.; Act. 15, 34; አጥባዕኩ፡እፌንዎ፡ (rom.: እፎንዎ፡) 25, 25; አጥባዕኩ፡ኢይግበእ፡ (Laur.: ኢይገብእ፡) 4 Esr. 10, 6. 4) *perseverare in re proposita, stare animo, constantem esse*: መሐልኩ፡ወአጥባዕኩ፡ Ps. 118, 106; Genz. f. 48; አጥባዕኩ፡አንሰ፡ ἀνδριοῦμαι Jer. 2, 25; ወይቤሉ፡አጥባዕነ፡ንትሉ፡ በዕልወትነ፡ 18, 12; Luc. 8, 15; አጥብዑ፡ሰማዕት፡ (martyres) Clem. f. 153; seq. Acc. Inf.: ናጥብዕ፡ቀዊመ፡በሃይማኖት፡ Mavâs. n. 30; seq. በ፡ rei: እመ፡አጥባዕከ፡በኑፋቄከ፡ M. M. f. 11; vel ውስተ፡ Phil. 3, 16; ኢያጥብዖት፡ *inconstantia* 1 Cor. 8, 7; አጥብዖተ፡እግዚ"፡ ἀποτομία *constantia in severitate* (opp. ምሕረት፡) Rom. 11, 22. 5) *confidere, animo bono esse, fortem, firmum et imperterritum esse* animo: አጥቢዖሙ፡ ἀφόβους Phil. 1, 14; አጥብዒ፡ወኢይድክማ፡እደዊኪ፡ ϑάρσει Zeph. 3, 16; አጥብዑ፡ወአጽንዑ፡እደዊክሙ፡ Zach. 8, 13; አጥብዕ፡በኀይልከ፡ ἄνδρισαι Nah. 2, 2; ወአጥብዐ፡ሕዝብ፡በቃለ፡ሕዝቅያስ፡ κατεϑάρσησε 2 Par. 32, 8. B) 1) *promtum facere* vel *parare animum*, c. ኀበ፡ alicui vel erga alqm: ኢታጠብዑ፡ል(በ)ክሙ፡ኀበ፡እግዚ"፡ Herm. p. 18. 2) *animos facere* alicui, *animum* alcjs *confirmare, fortem, firmum et constantem reddere* alqm: አጥብዐ፡አልባቢሆሙ፡ 2 Par. 32, 6; Jsp. p. 358 (vid. sub ጠብዐ፡); ኢያዕረፈ፡አንደፌር፡ (Antipater) ያጥብዖ፡ p. 307; virtutes quas dixi ያጠብዕዎ፡ለብእሲ፡ለመዊት፡ p. 351; መንፈስ፡ቅዱስ፡አጥብዓ፡ (sc. mulierem) ከመ፡ትኩን፡ስምዐ፡ Enc. Masc. 6; ቀድሳ፡ወአጥብዓ፡ Kid. f. 21; አጥብዖሙ፡ለመዋእያን፡ሰማዕት፡ Org. 1; etiam animum suum: አጥብዑ፡ልበሙ፡ Clem. f. 175; Lud. ex Enc. Mar. 3) in malam partem: *obfirmare* i. e. *obstinatum reddere* alqm, Lud. ex Org. 2.

ጥቡዕ፡ part. A) intrs.: 1) *libens, spontaneus, promtus, paratus*: αὐϑαίρετοι 2 Cor. 8, 3; adv. ጥቡዐ፡ *sponte* 8, 17; እመ፡ጥቡዓን፡አንትሙ፡ εἰ ἔχετε ἑτοίμως Dan. 3, 15; ትኩን፡ትቡዐ፡ከመ፡ትትልዎ፡ለእግዚ"፡ ἕτοιμος Mich. 6, 8; Ps. 56, 10. 107, 1; ለመዊት፡ጥቡዕ፡አነ፡ Act. 21, 13. 23, 21; Luc. 8, 15. 22, 33; Tit. 3, 1; ለእመ፡ኮነት፡ጥብዕተ፡ለንስሓ፡ Clem. f. 120; in malam partem Ps. 108, 15. 2) *confidens, fidens, intrepidus, audax* (in bonam partem): ከመ፡ትሐር፡ጥቡዐ፡በሰላም፡በኵሉ፡ፍናዊከ፡ πεποιϑώς Prov. 3, 23; በጥቡዕ፡ልብ፡ παῤῥησιαζόμενος Act. 9, 28; ጸለየት፡በጥቡዕ፡ልበ፡ Lud. e Ssal. Req.; ወኢኮነ፡ጥቡዐ፡በልቡ፡ δειλός 2 Par. 13, 7; adv. ጥቡዐ፡ *confidenter*: ጥቡዐ፡ትብል፡ Prov. 1, 21. 3) *constans, firmus, perseverans*: ጥቡዕ፡ልቡ፡ለተወክሎ፡ ἐστήρικται Ps. 111, 7; በነፍስ፡ጥቡዕ፡ Kid. f. 5; ጥቡዓን፡ኩኑ፡ Clem. f. 92; ንሕነሰ፡ጥቡዓን፡ወኢንብል፡አሆ፡ Macc. f. 2; adv. ጥቡዐ፡ *constanter, assidue*: ሶበ፡ጸለየ፡ጥቡዐ፡ Enc. Tachs. 21. 4) *fortis*: ብእሲ፡ጥቡዕ፡ጥቀ፡ ὑπερμεγέϑης 1 Par. 20, 6 (coll. ኢጥቡዕ፡ δειλός 2 Par. 13, 7), nisi hoc ጥቡዕ፡ idem quod ትቡዕ፡ censere malueris. B) pass.: 1) *libidini* vel *audaciae* aliorum *obnoxius*, ἐπίχαρμα, ትሬስዮ፡ጥቡዐ፡ለጸላኢሁ፡ Sir. 6, 4. 18, 31. 2) *propositus, decretus*: ክሥት፡ሊተ፡ጥቡዓተ፡ጥበብከ፡ (*decreta* sapientiae tuae) Lud. e Ssal. Req. — *Voc. Ae.*: ጥቡዕ፡ዘ፡ጫኽኝ፡ብርቱ፡ይ፡

ጥብዐት፡ subst. 1) *fiducia, confidentia*: ተመይጠ፡ፍርሀቱ፡መንገለ፡ጥብዐት፡ Lud. ex Enc. Sen. 24. 2) *fortitudo, constantia, perseverantia*, Jsp. p. 284; አጽንዕ፡ጥብዐቶሙ፡ለዐቂበ፡ሃይማኖት፡ p. 288; ጥብዐተ፡ኀሊናሁ፡ Enc. Hed. 28; Lud. ex Enc. Teq. 25; etiam in Pl.: አይቴኑ፡ጽንዕከ፡ወኀይልከ፡ወጥብዐታቲከ፡ለሞት፡ (i. e. ለመዊት፡) Jsp. p. 350 (si quidem lectio sana est).

ጥብዕና፡ subst. *audacia*, in malam partem, ho. Rheg. in Cyr. f. 109 (bis).

II. **ጠብዐ፡** i. q. طَلَبَ תָּבַע *postulavit, exegit.*

ጥብዖት፡, etiam **ጥብዓት፡** subst. *id quod exigitur* i. e. *pensum, labor imperatus:* Ex. 5, 8. 11. 14. 18. 19; **ኢትትማከር፡ምስለ፡ዐሳብ፡እንበይነ፡ጥብዖት፡** (v. **ጥብዓት፡**) Sir. 37, 11.

III. **ጠብዐ፡** I, 1 impers.: *in natura positum, insitum, innatum est,* Gad. Ad. f. 76 [טָבַע *immergi, imprimi;* טֶבַע *natura*].

ጠባይዕ፡ subst. [Plur. vocis طَبِيعَة] m. et f., Pl. **ጠባይዓት፡**, 1) *natura* a) animalium, vel *indoles insita:* **ጠባይዐ፡** (v. **ሀላዌ፡**) **እንስሳ፡** φύσεις ζώων Sap. 7, 20; **ጠባይዕ፡ዘእጓለ፡እመሕያው፡** ἡ ἀνθρωπίνη φύσις Chr. ho. 5; **ሕገ፡ጠባይዕ፡** νόμος φύσεως Chr. ho. 27; **ፍትወት፡እንስሳዊት፡እምከመ፡ተሠልጠት፡ትሬሲ፡ጠባይዒሁ፡ለብእሲ፡ከመ፡ጠባይዐ፡እንስሳ፡** Fal. f. 15; Christus **ነሥአ፡ዘዚአነ፡ጠባይዐ፡** Syn. in Prol.; **በእንተ፡ተዋልጦ፡ጠባይዐ፡እጓለ፡እመሕያው፡** F. M. 1, 3; femina **ድክምት፡ጠባይዕ፡** 3, 3; **አቅሞተ፡ጠባይዕ፡** (sustentare vel servare naturam) 11, 1; **ተሐደሰ፡ጠባይዐ፡እጓለ፡እመሕያው፡በትንሣኤሁ፡ለመድኅኒን፡** Abush. 4; **እምጠባይዕ፡** *naturâ, secundum naturam,* ut: **እመ፡ውሕዘ፡እምኔሁ፡ዘርአ፡ሥጋ፡እምጠባይዒሁ፡** F. M. 14, 8. b) usurpatur de *naturis Christi:* **እመበ፡ዘይብል፡፪ጠባይዕ፡እምድኅረ፡ተዋሕዶ፡ውጉዘ፡ለይኩን፡** Fid. Jac. Bar.; Leonis Papae **ሃይማኖት፡እኪት፡ዘረሰዮ፡ለክርስቶስ፡፪ጠባይዓተ፡ወ፪ምክረ፡እምድኅረ፡ተዋሕዶ፡** Sx. Masc. 7; **የአምኑ፡በአሐቲ፡ጠባይዕ፡ዘእግዚ"፡ቃል፡ዘተሰብአ፡** Sx. Nah. 23; **ኮነ፡ጠባይዐ፡ፍጡር፡አሐዱ፡ጽምረተ፡ምስለ፡መለኮት፡ፈጣሪ፡** Org. 3; de *essentia* Dei: **ንኀሥሥ፡በተኀብሎ፡ጠባይዐ፡መለኮት፡** Lud. e Mss. Colb. 2) a) *elementa* vel *principia rerum:* **እግዚ"፡ፈጠሮ፡ለሰብእ፡እም፬ጠባይዕ፡** Did. 25; Gad. Ad. f. 35; Lit. Joh.; Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; Org. 1 (quatuor elementa sunt **መሬት፡ማይ፡እሳት፡ነፋስ፡**); Deus Adamum creans **ነሥአ፡፬ጠባይዐ፤፪እምዘይትገሰስ፡ወ፪እምዘኢይትገሰስ፤፫እምዘይትረአይ፡ወ፩እምዘኢይትረአይ፡** Lit. Orth.; **እሉ፡እሙንቱ፡ጠባይዓቲሁ፡ለአዳም፡** Lud. e Mss. Colb. b) *temperamenta* corporis humani: **አሕላም፡ይትወለዱ፡እምቱሳሔያተ፡ጠባይዕ፡አርባዕቱ፡** sc. **ጠባይዕ፡ማያዊ፡**, **ነፍሳዊ፡** (legas **ነፋሳዊ፡**), **መሬታዊ፡**, **እሳታዊ፡** Fal. f. 16 (vid. sub **አንሳሕሰሐ፡** c. 327).

ጠባይዓዊ፡ adj. rel. *naturalis,* **ኀፍረቱ፡ጠባይዓዊ፡** F. M. 12, 5; **ሞት፡ጠ"፡** (opp. **ሞተ፡ፈቃድ፡**) Fal. f. 23; **ሕግ፡ጠ"፡** ὁ νόμος ὁ φυσικός Chr. Ta. 9; **አብ፡ጠ"፡** (opp. spirituali) F. N. 10; **ወራሲ፡ጠ"፡** F. N. 42, 3; **እሙንቱ፡ኢገብሩ፡አውስበ፡ጠባይዓዌ፡** (sed matrimonium spirituale) Abush. 50.

አጥባዕት፡ nonnumquam scriptum est pro **አጥባት፡**; vid. **ጥብ፡**

ጠብደን፡ n. prgr., sc. τὰ βαδδίν (בַּדִּים) *linteum* album et tenuissimum: **ይለብስ፡ጠብደነ፡** Dan. 10, 5. 12, 6. 7. — Lud.: *tunica pellicea,* Pl. **ጠባድን፡** sine auct. — *Voc. Ae.:* **ጠብደን፡ አንዳ፡ብ፡የላም፡ደበ ።**

I. **ጠብጠበ፡** *bene peritum esse* vid. sub **ጠበበ፡** c. 1230.

II. **ጠብጠበ፡** quadrl. I *scutica percutere, flagellare,* Lud. [طَبْطَبِيَّة *res ex fune contorta, flagellum;* طِبَّة *segmentum corii, lorum*].

ተጠብጠበ፡ III, 1 *flagellari:* **ሰላም፡ለጳውሎስ፡ቅሡፈ፡ዘባን፡ወገቦ፤በመኳንትወ፡ነድ፡ወተጠብጥቦ፡** Enc. Jac. 9.

ጥብጡብ፡ part. *flagellatus:* **ሰላም፡ለገቦከሙ፡በአሕባለ፡መስቀል፡ጥብጡብ፡** Sal. Nic. 9.

ጥብጣቤ፡ subst., m. et f., 1) *scutica, lorum, flagellum:* sumsit **ጥብጣቤ፡ሐብል፡** in manum Sx. Sen. 27; **ከመ፡ይገዝብጥዎ፡በአብትር፡ወድኅሬሁ፡በጥብጣቤ፡** Macc. f. 2; **ቀሠፈቶ፡በጥብጣቤ፡** Sx. Masc. 10; F. N. 48; **ቀሠፍዎ፡በጥብጣቤ፡ላህም፡** Sx. Sen. 27; Hed. 1; Enc. Haml. 8; **ቀሠፎ፡በጥብጣቤ፡አንዳ፡ላህም፡** Sx. Mag. 6; **ይቅሥፍዎ፡በጥብጣቤ፡ዐቢየ፡መቅሠፍተ፡** F. M. 6, 8; ut percuterent eum **በጥብጣቤ፡ፍቱል፡** Lud. e V. S.; **መቅሠፍት፡ዘጥብጣቤ፡እሳት፡** Org. 6. 2) *flagellatio:* **ወለእመ፡ኢይገብር፡ዘንተ፡አሰፈዎ፡ጥብጣቤ፡ወቀትለ፡** Jsp. p. 297; **ዘተጽዕረ፡በምንዳቤ፡ወዘሐመ፡በጥብጣቤ፡** Enc. Ter 15; **ጥብጣቤ፡በአብትረ፡ኀጺን፡** Lud. e V. S. 3) *plaga flagelli:* Pilatus flagellavit Christum **፵ጥብጣቤ፡** Lud. e Libr. Myst.

አንጠብጠበ፡ *stillare* vid. sub **ነጥበ፡**

ጠንቈለ፡ quadrl. I [amhar.; coll. **ጠቀለ፡** c. 1222; proprie: *artem arcanam et mendacem exercere*] *hariolari, divinare:* **ሥራይ፡ወጠንቍሉ፡** F. N. 23; **ጠንቈሉ፡** (legas **ጠንቈልየ፡** vel **ጠንቍልየ፡**) **ኮንኩ፡ገጸ፡ሰማይ፡ርእይየ፡ዮም፡ይዘንም፡ብህልኩ፡** Form. Conf.

ጥቈላ፡ et **ጥንቈላ፡** subst. *hariolatio, divinatio,* Gad. Ad. f. 178.

ጠንቋሊ፡ n. ag., Pl. **ጠንቋልያን፡** et **ጠንቈልት፡**, *hariolus, fatiloquus, divinator:* **ኵሉ፡ዘተለወ፡ማረተ፡ወጠንቋሊ፡** Kedr f. 65; **ዘየአምን፡ነገረ፡ጠንቋልያን፡ወመሠርያን፡** F. N. 5, 23; **አይቴ፡ሀለዉ፡ርኩሳን፡አይቴ፡ዘማውያን፡ወጠንቋልያን፡** Genz. f. 120; **ጠንቈልት፡** Gad. Ad. f. 204.

መጠንቍል፡ part., id.: **እመኒ፡ዘያጣዑ፡እመኒ፡መጠንቍል፡እመኒ፡ዘማዊ፡ወሐሳዊ፡** Kedr f. 27.

ጤት፡ nomen literae alphabeti Hebraici nonae Ps. 118, 65; Thren. 1, 9. 2, 9. 3, 25. 4, 9. Ubi de psalmis agitur, siglo **ጤ.ት፡** Ps. 118, 65—72 notatur.

ጥንቁር፡ subst. nomen *animalculi* cujusdam, quod cum mure componitur [sine dubio dicti a *foraminibus* vel *terebraminibus faciendis,* נָקַר et נָקַב]: vasa sacra bene asserventur et claudantur **ከመ፡ኢይርከቦሙ፡ዐንጼዋ፡አው፡ጥንቁር፡** Kedr f. 89.

ጠንቀቀ፡ quadrl. I [vid. **ጠቀቀ፡**, nec non دَقَّقَ] 1) intrs.: *accurate congruere, exacte convenire:* **ወመጠነ፡ራሕበ፡ሕንጻ፡ወጠንቀቀ፡በኀለተ፡** Hez. 40, 5. 7; de numeris, Comp. Eccl.; de tempore: **ወእምዝ፡ጠንቂቆ፡በከልኤ፡ወርኀ፡** Kuf. p. 13 ann. 13. 2) trs. a) *subtiliter* vel *accurate facere* alqd, seq. Acc. Inf.: **ኢጠንቀቀ፡ዐቂቦቶ፡** F. N. 33, 3. b) *minute* vel *diligenter scrutari* vel *considerare:* **ዘተወከፈ፡ዘተ፡መጽሐፈ፡ወጠንቀቃ፡ወዘአምን፡ቦቱ፡ይኄድር፡ላዕሌሁ፡ምሕረት፡** M. Tom. c) *exacte egisse* vel *confecisse* tempus certum **ኢይደሉ፡አውስቦ፡ብእሲት፡ዘኢጠንቀቀት፡** (paulo post: **ዘኢተጠንቀቀት፡**) **፲አውራኀ፡እምድኅረ፡ሞተ፡ምታ፡** F. M. 5, 17.

አጠንቀቀ፡ II *subtiliter, accurate, scrupulose,* *diligenter facere* alqd, seq. Acc. Inf. vel Subst.: **ኵሉ፡ምክሩ፡ዘከመ፡ያጠነቅቅ፡ኀሪወ፡ማኅተም፡** Sir. 38, 27; **አጠንቀቀ፡ነገረ፡** M. M. f. 99. a) *facere ut exacte conveniat* alqd cum alqa re: **እስመ፡ኢታጠነቅቁ፡** (v. **ትጠናቀቁ፡**) **ፈጽሞ፡** ὑπερέξει γάρ Sir. 43, 30. b) *exacte egisse* vel *confecisse* tempus quoddam: episcopus constituatur **ዘአጠንቀቀ፡ ፶ዓመተ፡ዘፈጸመ፡ኀይለ፡ውርዙት፡** Did. 4 (in ed. Platt. p. 16: **ዘኢያጠንቀቀ፡**).

ተጠንቀቀ፡ III, 1 1) *subtiliter* vel *exacte exploratum* vel *definitum esse*: **ሶበሰ፡ኢተዐውቀት፡ወኢተጠንቀቀት፡ዘቲ፡እምክኑ፡** .... F. M. 2, 10; **ዝንቱ፡ተጠንቀቀ፡በብዙኀ፡ቀኖናት፡** F. M. 41, 4. 2) *accurate* vel *exacte confectum habere* tempus quoddam, F. M. 5, 17 (vid. sub **ጠንቀቀ፡**). 3) i. q. **ተጠናቀቀ፡** Sap. 14, 19.

ተጠናቀቀ፡ III, 3 *accuratum* vel *subtilem esse* in facienda re, *diligenter* vel *exacte facere* alqd: **ሀለወ፡ዘይጠበብ፡ወይጠናቀቅ፡እንዘ፡ይዔምፅ፡** πανουργία ἀκριβής Sir. 19, 25; seq. Acc. Inf.: Lev. 23, 22; F. N. 45; Sir. 43, 30 var. (vid. sub **አጠንቀቀ፡**); seq. **ለ፡** c. Inf.: **ተጠናቀቀ፡ለገቢረ፡አምሳሉ፡በዘይሤኒ፡ወይኄይስ፡** Sap. 14, 19; **በተጠናቅቆ፡** *accurate, scrupulose, diligenter* Clem. f. 125. 138. a) *scrupulose observare*: **ተጠናቀቁ፡ሥርዐታ፡ለቤተ፡ክር"ን፡** Clem. f. 126. 142. b) *subtiliter* vel *minutius* vel *diligenter explorare, scrutari, contemplari* alqd, c. **በእንተ፡** rei: Clem. f. 185 (vid. sub **ተምዕደ፡** c. 210); seq. Acc. rei: Lit. 172, 2; **ኢትነጽሩ፡ለብእሲት፡በዐይነ፡ፍትወት፡ወኢትጠናቀቅ፡ሥነ፡ገጽ፡ከመ፡ኢያንበልብል፡** (sic) **ነበልባለ፡እሳት፡ውስተ፡ልብከ፡** Fal. f. 51.

አስተጠንቀቀ፡ IV, 1 *accurate exponere, subtilius explicare* alqd: **አስተጠንቀቀ፡ሎቱ፡ወነገሮ፡ዘከመ፡ይገብሩ፡** Clem. f. 88.

አስተጠናቀቀ፡ IV, 3 1) a) *ad subtilitatem intendere mentem*: (**ትፈቅዱኑ፡**) **ፈድፋደ፡ናስተጠናቅቅ፡ኀሊናነ፡** τῶν ἐννοιῶν ἰσχυροτέραν ἀποτελῶμεν τὴν βάσανον Cyr. c. Pall. f. 68. b) *ad scrupulositatem* vel *diligentiam movere* alqm: **ያስተጠናቅቁነ፡ለገቢረ፡ሠናይ፡** Clem. f. 200. 2) *accuratius, minutius, subtilius inquirere* vel *scrutari* alqd: **አልቦ፡ዘይክል፡አስተጠናቅቆ፡** (sc. hoc mysterium) Cyr. c. Pall. f. 97; **በአስተጠናቅቆ፡ንንግር፡** Cyr. ad Th. f. 8; Cyr. c. Pall. f. 97 (vid. sub **አያት፡** c. 798).

ጥንቁቅ፡ part. *subtilis*, 1) *accuratus*: **ይነግሩ፡አምሳለ፡ጥንቁቀ፡** (v. **ጥዩቀ፡**) παροιμίας ἀκριβεῖς Sir. 18, 29; Ptolemaeus rex Aegypti erat **ጥንቁቅ፡ውስቴታ፡** (sc. **ትምህርት፡ወጥበብ፡**) Jsp. p. 286. a) *exacte conveniens, accurate congruens*: Hen. 82, 7; **ጥንቁቅ፡በኀለት፡** Hez. 40, 5 var. b) adv.: **በጥንቁቅ፡**, crebrius **ጥንቁቀ፡** α) *exacte, accurate*, **መኑ፡ይክል፡ነጊረ፡ምሕረቱ፡ጥንቁቀ፡** Sir. 18, 5; Kuf. p. 13; Hen. 72, 10. 16. 74, 12. 82, 5; Org. 2. β) *scrupulose, diligenter*: **ዐቀበ፡ግብረ፡ክህነት፡በጥንቁቅ፡** Gad. T. H. 2) *perfectus, excellens*: **ጥንቁቅ፡በርእሱ፡ወፍጹመ፡ጸጋ፡ወጽድቅ፡** αὐτοτελής τε ὑπάρχων καὶ πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας Cyr. c. Pall. f. 73; **ኢይትዔረይዎ፡ለጼናክሙ፡ጥንቁቅ፤ሠግላግ፡ዘበሕር፡ወጽጌ፡ዘሐይቅ፤** Enc. Teq. 6 (ni e num. 1, a interpretari malueris).

ጠንቃቂ፡ n. ag. *subtilis scrutator* vel *investigator, accurate intelligens*: vir ille erat **ማእምር፡ወጠቢብ፡ወልቡው፡ወጠንቃቂ፡መጻሕፍት፡** Jsp. p. 286.

ጥንቃቄ፡ subst. *subtilitas*, viri doctissimi et gnarissimi Jsp. p. 288; **እምጥንቃቄ፡ከሐከ፡** (ultra subtilitatem i. e.) *nimiâ subtilitate*, Cyr. ad Th. f. 13; **በጥንቃቄ፡** *minutim, accuratissime*, ut: **በጥንቃቄ፡ንኅሥሥ፡** λεπτῶς βασανιζέσθω Cyr. c. Pall. f. 80; Lit. Orth. a) *summa et exacta diligentia, scrupulositas*: **በጥንቃቄ፡** μετ᾽ ἀκριβείας Sap. 12, 21; **ይንግር፡ድዉይ፡ኀጣውኢሁ፡ለካህን፡በጥንቃቄ፡** (*scrupulose*) Kedr f. 39. b) *exacta convenientia, perfecta harmonia*: Hen. 75, 2; **ፈጠረ፡ሰማየ፡በጥንቃቄ፡** Ssal. Reg.; **ዘቅዱሳት፡መጻሕፍት፡ጥንቃቄ፡ያማስኑ፡** τῶν ἱερῶν γραμμάτων τὸ ἀκριβὲς παραφθείροντες Cyr. c. Pall. f. 83.

ጥንቅቅና፡ subst. *exacta convenientia* vel *congruentia perfecta*: **እስመ፡ኵሉ፡ምሳሌ፡ዘበዝንቱ፡** (i. e. in hac re) **ይደክም፡እምጥንቅቅና፡ወይውኅድ፡እምአማን፡** Cyr. c. Pall. f. 97.

ጥንቃቅዓት፡ et **ጥንቃቃት፡** subst., Pl. [vid. **ንቅዐት፡** et נְקִיקֵי] *fissurae, scissurae, rimae*: **ጥንቃቅዓተ፡ኰኵሕ፡** τρυμαλιαί Jer. 16, 16; **ጥንቃቅዓተ፡ደብር፡** Or. Jon. 6 (in Ludolfi editione Psalmorum p. 328) in Mss. etiam **ጥንቃቃት፡**

ጥንት፡ *initium* vid. sub **ወጠነ፡**

ጥንትዮን፡ vid. sub **ፕንትዮን፡**

አጥናን፡ (v. **አጥኖን፡**) n. prgr. corruptum, sc. ἀτνανεὶν v. ἀτναΐν, cui in textu Hebr. nihil respondet: **ወገብረ፡ኀይለ፡ዘአጥናን፡** (v. **ዘአጥኖን፡**) 1 Reg. 14, 48; inde variis in locis poëtarum Abyssinorum repetitur, ut: **በኀይለ፡አጥናን፤ዘሞአ፡ለሰይጣን፤፩ቅዱስ፡እምቅዱሳን፤ጊዮርጊስ፡ረባን፤** Deg.; **ኀይልከ፡** (sc. Eliae Thesbitae) **ኀይለ፡አጥናን፡** Enc. Hed. 13; **ኀይል፡ዘአጥናን፡** Org. 6. — Lud. hanc vocem e rad. ܛܢ repetendam et (tamquam Pl. vocis **ጥን፡** vel **ጥንን፡** *zelus, zelotes*) latine *zelotas* exponendam esse censuit. — *Voc. Ae.*: **አጥናን፡ብ፡ዶሰኛ፡**; *aliud*: **አጥናን፡መንክር፡ዘ፡በደላ።**

ጠነየ፡ „*investigare, scrutari* rem occultam“, Lud. e Libr. Myst. affert: **በአ፡ጠነየ፡ወኢረከበ፡**. — Addubitandum videtur.

ጥንፍ፡ subst., Pl. **ጥነፍ፡** [طُنُف, طُنْف *pars aedificii prominens, tectum portae superstructum*] *transtillum superimpositum, ornamentum tecti* vel *plutei instar superimpositum*: quo columnae jugumentantur: **ጥንፍ፡** ψαλίδες (חֲשֻׁקִים) Ex. 27, 10. 11; **ጥነፍ፡** 37, 6; ornamentum altaris Ex. 30, 4.

አጥነፈ፡ II, 1 *ornamento* **ጥንፍ፡** *instruere*: Ex. 30, 4.

ጥንፍሕ፡ vel **ጥፍንሕ፡** adj. *limis oculis aspiciens, strabo*, ut videtur [coll. شَنَفَ et شَفَنَ]: **ለመኑ፡ይከውን፡አዕይንቲሁ፡በአምሳለ፡ጥንፍሕ፡** (e Prov. 23, 29) II Const. Ap. 7; at **ጥፍንሕ፡** III Const. Ap. 10. — *Voc. Ae.* ad Syn. habet **ጥፍንቁስ፡ዘ፡ሜፍን፡**

ጥእመ፡ inus.; **አጥአመ፡** II, 1 „*pecuniam solvere debitam alicui*, **እንበለ፡ያጥእሞሙ፡** ita ut non solveret illis (pecuniam)“ Lud. affert e Mss. Colb.

I. **ጣእጥአ፡** quadrl., componendum cum وَطِّى [illegible] *mollem* vel *lenem reddidit, paravit.*

አጣእጥአ፡ II (etiam **አጠአጥአ፡** scriptum) 1) *bene disponere* vel *componere, ordinare, concinnare, ornare, exornare:* Deus **ያጠአጥእ፡በከመ፡ፈቀደ፡** Lit. Epiph.; Lit. 171, 3; **እንዘ፡ያጠአጥእ፡ቃለ፡** Enc. Tachs. 15; **አጣእጥኡ፡** (Imperat.) **ንብረተክሙ፡** Jsp. p. 360; Judaeis tempore Cyri **ኢተክህሎሙ፡ያጣእጥኡ፡ሕንጻተ፡** (templi) **በእንተ፡ኀጸረተ፡እደዊሆሙ፡** Jsp. p. 330. 2) *parare, condire, temperare* cibos, potulenta: **አምያስ፡ዘአጠአጥእዎ፡** (sic) **በሶከር፡** F. M. 26, 1. (sed haec significatio nequaquam primaria est, sicut Lud. censuit).

ተጣእጥአ፡ III, 1, etiam **ተጠአጥአ፡** (ni hoc **ተጠአጥአ፡** scribere et III, 3 censere malueris) 1) *stabiliri, fundari:* **እንበለ፡አድባር፡ይጠአጥኡ፡** ἑδρασθῆναι Prov. 8, 25; Did. 30; **እምቅድመ፡ይጠአጣእ፡መሠረታቲ፡አውግር፡** M. M. f. 22. 2) *bene constitui, componi, parari, ordinari:* **እምድኅረ፡ጸንዐት፡መንግሥቱ፡ወተጣእጥአ፡** (v. **ወተጠአጥአ፡**) ἡτοιμάσθη 2 Par. 12, 1. 25, 3; **ኢተጠአጥአ፡ለአግሪጳስ፡ንብረት፡** (ſeine Verhältniſſe kamen nie in Ordnung) Jsp. p. 342; reges imperio potiti **ኢይፈድዩ፡ለዘአሠነየ፡ሎሙ፡በዘመነ፡ተዐናሶሙ፡ወኢይጠአጣእ፡ግብሮሙ፡** (et ubi non compositae erant res eorum) p. 320.

አስተጣእጥአ፡ IV, 1 vel **አስተጠአጥአ፡** (ni hoc IV, 3 censere malueris) *praeparare, bene* vel *eleganter disponere* et *concinnare:* **ወቀደመ፡አስተጠአጥአ፡** (sc. τὴν ἀφθαρσίαν) **ወከነ፡ውእቱ፡ፍኖተ፡ሕይወት፡ለነ፡** Cyr. de r. fid. f. 49; orationem, Cyr. c. Pall. f. 65 (vid. sub **መጠነ፡** c. 222).

ጥእጡእ፡ part. *bene dispositus* vel *compositus, concinnatus, rectus:* Christus **እምድኅረ፡ተንሥአ፡በሣልስት፡ዕለት፡አእኰቶ፡ለአብ፡እንዘ፡ይብል፡ዘአምላክ፡ቃል፡ጥእጡእ፡ከመግ፡** Kid. f. 14; ptochotrophium constituant **ብእሴ፡ባሕታዌ፡ፍሉጠ፡እምሕዝብ፡ዘቦቱ፡ልሳን፡ጥእጡእ፡ወዘፍኖቱ፡ርቱዕ፡** F. N. 17. — Adv. **ጥእጡአ፡** *composite, ordinate, modeste:* **አንስት፡ይሰርገዋ፡ጥእጡአ፡በዘይደሉ፡ሰርጐ፡ትሕትና፡** Kid. f. 24. — *Voc. Ac.:* **ጥእጡእ፡ዘ፡ጽፍጥ** ።

ጥእማኤ፡ subst. *dispositio bona, concinnitas, ordo:* quidquid diximus, **ዘእንበለ፡ዕቅፍት፡ውእቱ፡ወበጥእማኤ፡** σοφῶς τε καὶ ἐπιστημόνως ἔχων Cyr. c. Pall. f. 68; **እግዚእ፡ዘሠራዕከ፡ኵሎ፡በሥርዐት፡ወበመንክር፡ጥእማኤ፡ኀለይከ፡ለኵሉ፡** Kid. f. 15.

ጥእጥእና፡ subst. vivendi *ratio composita* vel *recta, modestia:* viduae vivant **በጽሙና፡ወጥእጥእና፡** Kid. f. 20.

አጣእማኢ፡ n. ag. *dispositor, compositor:* Spiritus S. **አጣእማኢሆሙ፡ለፍጡራን፡** (secundum Ps. 103, 31: **ትፌኑ፡መንፈሰከ፡ወይትፈጠሩ፡**) M. M. f. 64.

መጣእጥኢ፡ part. c. term. adj. 1) *concinnator* „qui alqd elegans et jucundum reddit", Lud. ex Org. 2) *conditor* ciborum, Lud. sine auct.

II. **ጣእጥአ፡** vel **ጣዕጥዐ፡** quadrl. inus., cui cfr. זעזע زَأْزَأَ زَعْزَعَ ذَعْذَعَ صَعْصَعَ.

አንጣእጥአ፡ V *commoveri, terrefieri,* 4 Esr. 5, 15.

ጠለለ፡ inus., quod cum טלל طلال تَلَّ potius, quam cum דלל دلال (Hupfeld exerc. Ae. p. 26) compendium videtur.

አንጠለለ፡ V *laxum dependere, laxari,* Ex. 36, 29.

ጠልዐ፡ inus., propagatum e טלל (ظلّ) طال *longum, extensum esse.*

አንጦልዐ፡ V 1) *extendere, expandere:* **ለዐጋም፡ወለየማን፡አንጦልዒ፡** ἐκπέτασον Jes. 54, 3; **አርሕቢ፡መቃክለኪ፡ወአንጦልዒ፡ደብትረኪ፡** (o filia Sion) Sx. Mag. 22. 2) in specie: *veli instar expandere* alqd, Ps. 104, 37; **አንጦልዐ፡ውስተ፡ገጽየ፡ጽልመተ፡** Job 19, 8; **መንጦላዕት፡እለ፡ያንጦልዑ፡ለአብ፡ዘኢያስተርኢ፡** Kedr f. 21; Inf. verb. **አንጦልዖ፡** G. T. H. 3) *velo obtendere, velare, operire velo* alqd vel alqm: **ሶበ፡ርእዮ፡አቡሁ፡አንጦልዐ፡ገጾ፡እምኔሁ፡ወይቤሎ፡ረሐቅ፡እምኔየ፡** Jsp. p. 337. — *Voc. Ac.:* **አንጦልዐ፡ዘ፡ጋረደ፡ገዘቀ፡አሰኘ፡** (v. **አስጥጊ፡**) **ይ፡**

ተንጦልዐ፡ V Pass. 1) *extendi, expandi:* **ሶበ፡ተንጦልዐ፡ሥጋሁ፡ለኢየሱስ፡በስፍሐተ፡እእዳው፡ወተለክአ፡እእጋር፡** M. M. f. 102. 2) in specie: *veli instar expandi,* Lit. 172, 1; Lit. Sar.; **ተንጦልዐ፡ኀጢአትየ፡ማእከሌየ፡ወማእከለ፡እግዚ"፡** Org. 1. 3) *velo operiri:* **በመብረቀ፡ስብሐት፡ተገልበበ፡ወበደመና፡እሳት፡ተንጦልዐ፡** M. M. f. 116.

እንጡሉዕ፡ part. *velo obtentus, velatus:* Trinitatis personae **እንጡሉዓን፡በመብረቀ፡ስብሐት፡ወግልቡባን፡በነደ፡እሳት፡** M. M. f. 40; Deus **እንጡሉዕ፡በደመና፡እሳት፡** f. 197.

እንጡላዔ፡ subst. (n. act.) *veli obtentus* vel *velatio,* Org. 2; **ክዱናን፡በስዋሬ፤ኀቡአን፡በእንጡላዔ፡** M. M. f. 27.

መንጦላዕት፡ subst., m. et f., Pl. **መንጠዋልዕ፡** (passim **መንጦዋልዕ፡** scriptum; sec. Lud. etiam **መንጠዋልዕት፡**) 1) *velum, aulaeum,* καταπέτασμα Ex. 26, 31—37. 35, 11. 37, 3. 5; Lev. 4, 6. 17. 16, 2. 12. 15. 21, 23. 24, 3; 3 Reg. 6, 33; **መንጦላዕተ፡እንቀጸ፡ቤት፡** Sir. 50, 5; Matth. 27, 51; Hebr. 6, 19; **ውሳጤ፡መንጦላዕት፡** penetrale veli seu adytum Org. 7. **መንጠዋልዕ፡** ecclesiae, Lit. 164, 4; Gad. T. H.; ἱστία in C Ex. 27, 9—15 (pro **ምንዳድ፡**). 2) locus velo praetento separatus a) *tentorium,* σκηνή Ps. 30, 26. b) *thalamus,* παστός Joel 2, 16; celebraverunt nuptias **ወአብእዎሙ፡ውስተ፡መንጦላዕት፡ወዐጸዉ፡ኆኅተ፡** Vit. Joh. Camae. c) *cella, cubiculum:* **መንጠዋልዕ፡** (v. **መንጦዋልዕ፡**) παστοφόρια 1 Par. 23, 28; **ቤተ፡መንጠዋልዕ፡** 2 Par. 31, 11; 1 Par. 26, 16. 3) *quidquid obducitur* vel *inducitur* rei (Ueberzug): **መንጠዋልዕ፡ዘወርቅ፡** 3 Reg. 6, 32. 4) *tegumentum,* ἐπικαλύμματα Ex. 26, 14. 5) *tapetum, stragulum:* παραπετάσματα Am. 2, 8. — *Voc. Ac.:* **መንጦላዕት፡ዘ፡መጋረጃ** ።

ጠመ፡ I, 1 [amh. **ጠመ፡**, **ጠመጠመ፡**; etiam Aethiopico **ጠመ፡** occurrit 4 Reg. 2, 8 var.] 1) *convolvere, complicare:* **ትጠውሞሙ፡** ἑλίξεις Hebr. 1, 12; **ነሥአ፡ሐሜላቶ፡ወጦማ፡** (v. **ወጠማ፡**) εἵλησε 4 Reg. 2, 8; Deg. 2) ut videtur *obturare, obstruere:* **ይጠውም፡** (var. pro **ይመይጦሙ፡** ἀποτρέπει) **ቃሎሙ፡** Sir. 20, 29.

ተጠውመ፡ III, 1 *convolvi, complicari:* **ይጠወም፡ሰማይ፡ከመ፡መጽሐፍ፡** ἑλιγήσεται Jes. 34, 4; **ሰማይ፡ተጠውመት፡** (rom. **ተጠወመ፡**) **ከመ፡ክርታስ፡** Apoc. 6, 14; Hen. 90, 28. a) *duplicari:* **ወእመት፡ይጠወም፡ውስተ፡ገጸ፡ትሑ፡** πτυχὰς ἐπισυναγόμενος Hez. 40, 12. b) c. **ርብዕ፡** *quadruplicari* vel *quadrari:* **መቅደሱ፡ ዘይጠወም፡ ርብዕ፡** ὁ ναὸς ἀναπτυσσόμενος τετράγωνα Hez. 41, 21. — *Voc. Ae.:* **ተላወየ፡ ወተጠውመ፡ ዘ፡ ተጠቀለለ ።**

ጥዉም፡ part. *convolutus*, Lud. sine auct.

ጥውመት፡ n. act. *complicatio*, Lud. sine auct.

ጣዎስ፡ subst., m., ταώς [ܛܐܘܣ טַוָּס طَاوُوس] *pavo*, Sx. Haml. 10; **ፆፈ፡ ጣዎስ፡ ሠናይ፡ ውእቱ፡** Chr. Ta. 32; **ጸጕረ፡ ጣዎስ፡** *pennae pavoninae* Const. Ap. 52.

ጣቃ፡ *caligo* vid. c. 1222.

ጦቀ፡ I, 1 [צוק ضاق עוק ܥܩ **ዐጠቀ፡ ጸዐቀ፡ ጠዐቀ፡**] 1) *angustum, coarctatum esse:* **ትጠውቅ፡ ነፍስየ፡** (var. pro **ትጠወቅ፡**) Job 10, 1; **ልብየኒ፡ ይጠውቀኒ፡** (v. **ይጠወቀኒ፡**) Thren. 1, 22. 2) *coangustare, comprimere:* **አጠውቃ፡ ለነፍስየ፡ በእዴየ፡** (var. pro **አጠውቃ፡**) Job 13, 14; vid. 1 Cor. 9, 27 ant.

አጠቀ፡ et **አጥወቀ፡** II, 1, Imprf. **ያጠውቅ፡**, Subj. **ያጥቅ፡**, rarius **ያጥውቅ፡**, 1) *coangustare, coarctare, comprimere:* **ሐዘን፡ ታጠውቆ፡ ለመንፈስ፡ ቅዱስ፡** Herm. p. 39; **አጠውቃ፡ ለነፍስየ፡ በእዴየ፡** Job 13, 14; **ያጠውቁ፡ አፉሆሙ፡ በእደዊሆሙ፡** Job 29, 9; Luc. 8, 14; **ዘአጠቆ፡ ጋኔን፡** Kid. f. 23. a) *comprimendo interficere* (erdrücken): **አጠቅዎ፡** 4 Reg. 7, 17. b) *premendo attollere et subvertere* (umdrücken), columnas Jud. 16, 30. c) *in angustias compellere, angere:* **ግርማከ፡ ኢያጥውቀኒ፡** v. **ኢያጥቀኒ፡** Job 13, 21. d) *urgere, acriter impellere* (drängen): **ርእየ፡ ንጉሥ፡ ከመ፡ ያጠውቅዎ፡** (v. **አጥወቅዎ፡**) ἐπείγουσιν Dan. ap. 13, 30. 2) *premere, opprimere, vexare, affligere* (bedrücken, bedrängen), θλίβειν, ἐκθλίβειν Ex. 22, 20. 24; Lev. 25, 43. 46; Jos. 19, 47; Jud. 1, 34. 10, 8; Mich. 7, 2; Hez. 34, 21; **ኢታጥቅ፡** v. **ኢታጥውቅ፡ ልበከ፡** Sir. 30, 21; Hen. 89, 15; 1 Cor. 9, 27; 2 Cor. 8, 13; **ለነ፡ ያጠውቁነ፡** Clem. f. 200; serva me **እመቅሠፍት፡ እንተ፡ ታጠውቅ፡** Org. 1.

አጠወቀ፡ II, 2 *comprimere, premere, affligere*, Hen. 89, 15 var.; **እለ፡ ያጤውቁክሙ፡** Phlx. 66.

ተጠውቀ፡ III, 1 1) *coarctari, coangustari, comprimi, in angustias compelli, affligi:* **ተጠወቀ፡ ነፍስየ፡** Job 10, 1; λυπεῖται Thren. 1, 22; **ይጠወቅ፡ ዓለም፡** 4 Esr. 3, 57. 2) Refl. et Recipr. a) *se premere ad* alqd vel *apprimere:* **ተጠውቀት፡ በጸቁን፡** Num. 22, 25. b) *se invicem coarctare* vel *premere:* **ኢይጠወቅ፡ ፩ምስለ፡ ካልኡ፡** Sir. 16, 28; Luc. 8, 45. — *Voc. Ae.:* **ተጠውቀ፡ ዘ፡ ተጠበበቀ ።**

ተጠወቀ፡ III, 2 *angustiis premi, in angustias compelli, opprimi:* **ተጠወቀ፡** Phlx. 71; ἐθλίβετο concupiscentiâ 2 Reg. 13, 2.

ጥዉቅ፡ part. 1) *angustiis pressus* vel *circumventus, afflictus, oppressus:* **ዕደው፡ ጥዉቃን፡** τεθλιμμένοι Jes. 28, 14; **ተዘከር፡ እግዚኦ፡ ጥዉቃነ፡ ወጽቡባነ፡** Genz. f. 138; **ኮነ፡ ጥዉቀ፡ እምሕዋሳቲሁ፡** Phlx. 47; **ዘቲ፡ ነፍስ፡ ሕምምት፡ ወጥውቅት፡** M. F. 2) „*arduus, difficilis*, de sermone: **ጥውቅት፡ ይእቲ፡ ለተርጕሞ፡** arduum est interpretatu“, Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* **ጽፉቅ፡ ጽዑቅ፡ ጥዉቅ፡ ዘ፡ ጭንቅ ።**

ጥውቀት፡ n. act. vel subst. *angustiae, afflictatio:* Phlx. 4; **በእንተ፡ ጥውቀት፡ ዘይመጽእ፡ ላዕሌሁ፡ በውስተ፡ ዓለም፡** Phlx. 5; **ከሠተ፡ ሎቱ፡ ግብረ፡ ጥውቀቱ፡** Phlx. 104.

ጥዋቄ፡ subst. *coarctatio, angustiae* quibus quis premitur: si quis perseverat **ውስተ፡ ተቃትሎ፡ ምስለ፡ ጥዋቄሁ፡** (licet angustiis pressus sit) Phlx. 72.

ጥውቅና፡ subst., id., Lud. e Ssal. Req.

ጠውቀየ፡ inus., propagatum a **ጦቀ፡**

ተጠዋቀየ፡ III, 3 *sese coarctando opprimere:* **ይጠዋቀይኑ፡ ዓለም፡** 4 Esr. 3, 57 var.

ጦዐ፡ I, 1 [significatio prima in *contorquendo* fuisse videtur; vic. **ጠወየ፡**; cfr. etiam **ቄቀየ፡** a קָוָה] 1) *nimis restrictum* i. e. *parcum esse, avare invidere* alicui alqd: **ሀለወ፡ ዘይብዕል፡ በብዝኁ፡ ጠዊዖ፡ ወእንዘ፡ ይቄቂ፡** Sir. 11, 18; 2 Cor. 9, 6; c. **ለ፡** pers.: **ለነፍሱ፡ ይጠውዕ፤ ለመኑ፡ ሀለዎ፡ ይጸጊ፡** Sir. 14, 5; **አልቦቱ፡ ዘየአክዮ፡ ለዘይጠውዕ፡ ለነፍሱ፡** (v. **በነፍሱ፡**, v. **ነፍሱ፡**) 14, 6; c. Acc. rei: **ዐይኑ፡ ለሐማሚ፡ ይጠውዕ፡ እክለ፡** φθονερὸς ἐπ' ἄρτῳ 14, 10. 2) *parce facere* vel *referre:* **ዘጠዊዖ፡ ይዘርዖ፡ ለዘንቱ፡ ከማሁ፡ ይጠውዖ፡ ሎቱኒ፡ ማእረሮ፡** 2 Cor. 9, 6. — *Voc. Ae.:* **ጠዊዖ፡ ዘ፡ አሳንሶ፡ ወበ፡ ዘ፡ በንፍገት፡**; *Rad. Abb.:* **ጦዐ፡ ዘ፡ ሳሳ ።**

ጠዋዒ፡ n. ag. *parcus, avarus, invidus:* **እኩይ፡ ዐይን፡ ጠዋዒ፡** βασκαίνων Sir. 14, 8; **ብእሲ፡ ጠዋዒ፡** (v. **ጠዋይ፡**) βάσκανος Sir. 14, 3. — *Voc. Ae.:* **ጠዋዒ፡ ዘ፡ ቃቃታኛ ።**

ጠወየ፡ I, 1 [Lud. exhibet **ጠውየ፡**; طَوَى *complicuit, in se convolvit,* טָוָה *nevit*] 1) *contortum, tortuosum, sinuosum, inflexum, perversum esse:* **ትስሕክ፡ እምሦክ፡ ወአሜከላ፡ ወትጠዊ፡ እምአቅርንቲሁ፡ ለሀየል፡** M. M. f. 198; **ምስለ፡ ጠዋይ፡ ትጠዊ፡** Ps. 17, 29; Did. 10; **ልብየ፡ ይጠውየኒ፡** (v. pro **ይጠውቀኒ፡**) Thren. 1, 22. 2) *detorquere, retorquere, inflectere, pervertere:* **ይጠውይዋ፡ ለጽድቅ፡** (v. **ጠወይዎ፡ ለጻድቅ፡**) Jes. 29, 21; **ይጠውይዎ፡** κλινοῦσιν αὐτόν Jer. 31, 12; **አጠዊ፡ ኀሊናሆሙ፡** Macc. f. 22.

አጥወየ፡ II, 1 *con-, re-, detorquere, incurvare, inflectere, pervertere:* **ዘእግዚ"፡ አጥወዮ፡** διαστρέψῃ Koh. 7, 14; **ዘያጠዊ፡ ፍኖቶ፡** Prov. 14, 2; Jes. 29, 21 var. (sec. Lud.); **ዐውሎሁ፡ ለነፋስ፡ ዐረባዊ፡ ያጠውያ፡ ለመንፈስ፡** καταιγὶς βορέου καὶ συστροφὴ πνεύματος Sir. 43, 17; M. M. f. 265 (vid. sub **ምርያ፡** c. 169).

ተጠውየ፡ III, 1 1) *distorqueri:* **እስከ፡ ይጠወይ፡ ሥጋሁ፡** Sx. Mag. 17 (vid. sub **መቅዐን፡** c. 456). 2) se contortum praebere i. e. *perverse agere:* **ዘይጸልእ፡ ተጠውዮ፡** (v. **ተጣውዮ፡**) **ይከውን፡ ውኩለ፡** Prov. 11, 15 var.

ተጣወየ፡ III, 3 *perverse agere* cum alqo, Prov. 11, 15 var.

ጥዋይ፡ vel **ጠዋይ፡** subst. *tormen*, στρόφος Sir. 34, 20.

ጠዋይ፡ adj., m. et f., *curvus, incurvus, tortus, tortuosus, sinuosus, inflexus, pravus, perversus*, physice: **ቀስት፡ ጠዋይ፡** Hos. 7, 16; Ps. 77, 63; **ዕፅ፡ ጽኑዕ፡ ወጠዋይ፡** σκολιόν Sap. 13, 13; **አርትዕ፡ ኵሎ፡ ጠዋየ፡** Jes. 58, 6; Koh. 1, 15; **ጠዋይ፡ ፍኖቶሙ፡ ዘየሐውሩ፡** Jes. 59, 8; **ለሐዊር፡ ፍኖተ፡ ጠዋየ፡ ወመብእሰ፡** Jer. 18, 15; Prov. 11, 20. 28, 18;

Did. 10; ፍናው፡ጠዋያት፡ Prov. 8, 13. 4, 27; Clem. f. 154; ቄላት፡ዕሙቃት፡ወጠዋያት፡ Hen. 24, 2; አእባን፡ጠዋያት፡ Hen. 54, 5. 10, 5: ethice: homo στρεβλός Ps. 17, 29; σκολιός Prov. 16, 26; አፈኑ፡ሎቱ፡ጠዋያነ፡ወይጠውይዎ፡ κλίνοντας καὶ κλινοῦσιν αὐτόν Jer. 31, 12; ጠዋያነ፡ሃይማኖት፡ Lud. e Syn.; ብእሲ፡ጠዋይ፡ (v. pro ጠዋዒ፡ βάσκανος) Sir. 14, 3; ልብ፡ጠዋይ፡ Ps. 100, 5; ጠዋይ፡ኅሊና፡ σκολιοὶ λογισμοί Sap. 1, 3; ግብር፡ጠዋይ፡ (opp. ርቱዕ፡) Kuf. 35; ነገር፡ጠዋይ፡ Act. 20, 30. a) neutr.: *pravum, perversum:* ይነብብ፡አፉከ፡ጠዋየ፡ σκολιά Prov. 23, 33. 2, 12 var.; σκολιόν Prov. 8, 8. b) adv. *prave, torte, dolose:* ጠዋየ፡የሐውር፡ δολίως πορεύσεται Jer. 9, 4. — Vid. scholion ad ቈቈይ፡

ጥውየት፡ n. act. 1) *incurvatio, curvatura, inflexio:* የውጣ፡ Graecorum scribitur ductu recto (sicut numerus ፲) ዘእንበለ፡ጥውየት፡ M. M. f. 246; Lud. e Mss. Colb. 2) ethice: *perversitas, pravitas, falsitas,* ምንት፡ርኢከ፡በላዕሌየ፡ጥውየተ፡ Kuf. 35; በከመ፡ጥውየተ፡ልበሙ፡ይሜህሩ፡ቢጸሙ፡ Macc. f. 20; ጥውየት፡ Judae Ischariotae (opp. ርትዕት፡ልበሙ፡ለሐዋርያት፡) F. N. 10, 6; Deus ራትዕ፡ዘእንበለ፡ጥውየት፡ Lit. Epiph.; ስምዐ፡ኮኑ፡ሎቱ፡አከ፡በጥውየት፡ F. M. 25, 3.

ጥውይ፡ subst. *opus tortile:* ፪ከበበ፡ጥውይ፡ ἀσπιδίσκας Ex. 36, 23. 26; in C Ex. 28, 25 sec. Hebr.

መጥወይ፡ subst. *instrumentum torquendi, equuleus* [vid. etiam መጥመይ፡]: ኰነንዎ፡በመጥወይ፡ወበመጥባሕት፡ Sx. Genb. 3; እንዘ፡ውእቱ፡ሀሎ፡በመጥወይ፡ቀኊሉ፤ (v. ስቁል፤) ሰበ፡ቀሠፍዎ፡ሥጋሁ፡ተበጽለ፤ እስከ፡ተዋደቀ፡በበክፍል፡ክፍለ፡ Enc. Haml. 25.

መጥወዪ፡ adj. rel. *torquendo vel distorquendo inserviens:* መጥወዪ፡ክሳድ፡ Sx. Ter 15 (vid. sub ሙብልኅ፡ c. 488).

ጡጥ፡ subst. [طوط] *gossipium:* ጡጥ፡ርስሕት፡አው፡ሠናይት፡ Phlx. 236. — Alia nominis forma est ጥጥ፡, q. v.

ጥዕመ፡, rarius ጠዐመ፡ (ut Hebr. 6, 5 rom.) I, 1 [טָעַם طَعِمَ] Subj. ይጥዐም፡, raro ይጥዕም፡ (ut Hebr. 2, 9), Imprt. ጠዐም፡, Inf. ጥዒም፡ 1) *gustare, sive gustu explorare, sive libare, delibare,* c. Acc.: 1 Reg. 14, 24. 29. 43; 2 Reg. 3, 35; 4 Reg. 7, 2. 19; ይጥዕም፡ጕርዔ፡እክለ፡ Job 12, 11. 34, 3; ኢይክል፡ጥዒመ፡መብልዐ፡ 33, 20; 4 Esr. 3, 25; ኢጥዕምዎ፡ለሞት፡ 4, 30; Col. 2, 21; Matth. 16, 28; Joh. 8, 52; Hebr. 2, 9. 6, 5; ሶበ፡ጥዕማ፡(ለኅጠት፡ስናፔ፡) ብእሲ፡ Did. 14; c. እምነ፡ partit.: ኢይጥዕም፡እምብዕሉ፡ Job 20, 18; omisso Obj.: 2 Reg. 19, 35; ዘእንበለ፡እጥዐም፡ (sc. እክለ፡) Tob. 2, 4; Matth. 27, 34; Joh. 2, 9; እመበ፡ዘጥዕመ፡ወኢውኅጠ፡ Clem. f. 256; seq. ከመ፡ et verbo: ጥዕሙ፡ከመ፡ሠናይ፡ውእቱ፡ተቀንዮ፡ Prov. 29, 36; Ps. 33, 9; 1 Petr. 2, 3. 2) *sapere, sapidum, jucundum, suavem, dulcem esse vel fieri:* አልቦ፡ዘይጥዕም፡እምነ፡ዐቂበ፡ትእዛዘ፡እግዚ"፡ γλυκύτερον Sir. 23, 27; ጥዕመ፡መዐዛየ፡ 24, 15; ይጥዕም፡እምነ፡መዓር፡ዝክርየ፡ 24, 20. 11, 3; ቦ፡እክል፡ዘይጥዕም፡እምእክል፡ κάλλιον 36, 23; ይጥዐም፡ 39, 14; Ps. 18, 11, Jud. 14, 18; አኮኑ፡በዕፅ፡ጥዕመ፡ማይ፡ ἐγλυκάνθη Sir. 38, 5; Lit. 171, 4; c. pron. suff., *alicui:* ጥዕሞሙ፡እክል፡ ἡδύνθη αὐτοῖς Job 24, 5; ጥዕመቶ፡እኪት፡ውስተ፡አፉሁ፡ 20, 12; ለብእሲ፡ዘማዊ፡ኵሉ፡እክል፡ይጥዕሞ፡ Sir. 23, 17; ጥዕመኒ፡ንዋምየ፡ Jer. 38, 26; ይጥዕሞሙ፡ንዋም፡ Chr. ho. 24. — Voc. Ae.: ጥዕመ፡ዘ፡ቀመሰ።

አጥዐመ፡ II, 1 1) *gustandum vel fruendum dare* alicui alqd, c. Acc. rei et ለ፡ pers. vel c. dupl. Acc.: Gen. 43, 23; አጥዐመ፡ሥጋ፡ለአኑው፡ Phlx. 243; ὁ λόγος συνῆψεν ἑαυτῷ τὸν ἄνθρωπον ወአጥዐሞ፡ሞተ፡ (ut quidam docent) Cyr. f. 74; እግዚ"፡አጥዐሞሙ፡በከመ፡አጥዐሙ፡ለሰብእ፡ረኀበ፡ Jsp. p. 368. 2) *sapidum, suave, dulce, jucundum reddere* alqd: sal ዘአጥዐሞ፡ለልሱሕ፡ Lit. Joh.; አጥዕሙ፡መዐዛክሙ፡ Sir. 39, 14; ለዐይንከሰ፡ (coram te) ያጥዕም፡ለከ፡አፉሁ፡ (Acc.) Sir. 27, 23 var.; አጥዕማ፡ (Imprt.) ለማሕሌትየ፡ውስተ፡አፈ፡ኵሉ፡ዕደው፡ Sx. Tachs. 5.

አስተጠዐመ፡ IV, 1 et **አስተማዐመ፡** IV, 3 1) *dulce, suave, jucundum reddere* alicui alqd, *condire* cibos: Ps. 54, 15; በከናፍሪሁ፡ያስተጥዕም፡ (v. "ማዕም፡) ለከ፡ቃሎ፡ Sir. 12, 16; እመ፡አስተጠዐምከ፡ሎቱ፡ (peccatori) ምግባሮ፡ቀትልከ፡ለእኑከ፡ Did. 6; እንዘ፡ያስተጥዕም፡ Clem. f. 179; ኢናስተማዕም፡ለከርሥነ፡አላ፡ናስተማዕም፡ትምህርተ፡መንፈሳዌ፡ Hom. Greg. 2) *dulce praedicare* alqd i. e. *jucunditatem* vel *suavitatem* rei *laudare* alicui, c. Acc. rei et ለ፡ pers.: fructus arboris ዘአስተጠዐመ፡ላቲ፡(ሰይጣን፡) Clem. f. 6. 226; ሥጋ፡ያስተጥዕም፡ለነፍስ፡ምግባሪተ፡ሕሡመ፡ Jsp. p. 381; Herodes coepit ይትሐት፡ላቲ፡ (sc. Mariae uxori) ወያስተጥዕም፡ክብራ፡ወፍቅራ፡በአፉሁ፡ Jsp. p. 326. 3) *jucunditatem, voluptatem praebere* alicui: ሰይጣን፡ያስተጥዕም፡ሎሙ፡በኀዳጥ፡ወይኜንን፡ሎሙ፡በብዙኅ፡ Clem. f. 219.

ጥዑም፡ part. *sapidus, gustu jucundus, dulcis, suavis:* ፍት፡ጥዑም፡ μεθ᾽ ἡδονῆς Prov. 17, 1; γλυκύς Prov. 27, 7; Jud. 14, 14; Jes. 5, 20; መዓር፡ጥዑም፡ Hez. 3, 3; Sir. 49, 1; Ps. 118, 103; Apoc. 10, 9; Jac. 3, 11; crebro de aqua viva et dulci: ማይ፡ጥዑም፡ Gen. 21, 19. 26, 19; Lev. 14, 5. 7; ማየ፡ጥዑም፡ Lev. 14, 50—52; Num. 5, 17; ማይ፡ዘጥዑም፡መሪረ፡ይከውን፡ Rel. Bar.; 4 Esr. 3, 13; መባልዕት፡ጥዑም፡ ἡδύσματα *cupediae, sapores* 2 Par. 9, 24; ብልዑ፡ወስትዩ፡ጥዑማተ፡ γλυκάσματα 2 Esr. 18, 10; de aliis rebus variis, ut: somno Koh. 5, 11; unguento Koh. 10, 1; luce Koh. 11, 7; ልሳን፡ጥዑም፡ λάρυγξ γλυκύς, አፍ፡ጥዑም፡ γλῶσσα εὔλαλος Sir. 6, 5. 40, 21; ጥዑም፡ነገር፡ Job 6, 6; cantus ሐዋዝ፡ወጥዑም፡ Sir. 47, 9; ጥበብ፡ለሰሚዕ፡ጥዑም፡ Clem. f. 175; χαρίεις Prov. 1[illegible], 24; χρηστός 1 Petr. 2, 3 rom.: ጥዑማን፡ዜና፡ወዝክር፡ Enc. Masc. 12. — Adv. ጥዑመ፡ *jucunde, suaviter,* Lud.

ማዕም፡ subst., m. et f., Pl. ማዕማት፡ 1) *gustus, sapor:* Ex. 16, 31; Num. 11, 8; Job 6, 6; Jer. 31, 11; ጕርዔ፡ይፈልጥ፡ለኵሉ፡ማዕመ፡እክል፡ Sir. 36, 24; 4 Esr. 4, 48; ፍሬያት፡ዘበበማዕሙ፡ Clem. f. 171. a) *sapor jucundus:* monachi ኢይብልዑ፡ለማዕም፡ F. N. 10; Lit. 158, 4. b) *sapor* i. e. *judicium:* እንከረ፡ንጉሥ፡እምማዕመ፡ቃሉ፡ Sx. 8. c) gustus quatenus ad cultum habitumve refertur (*ratio, ingenium, studium*): ይደሉ፡ለለ፩ከመ፡ይልበስ፡በፈቃዱ፡በማዕመ፡ዘመን፡ (ſich nach Belieben nach dem Geſchmack der Zeit zu kleiden) F. N. 23. 2) *dulcedo, suavitas, lepor:* እንዘ፡ያአምሩ፡ማዕሞ፡ለዓለም፡ወምረራ፡ለሞት፡ Macc. f. 19; ማዕመ፡ነገሩ፡ sc. seductoris Jsp. p. 307; ሣእሣአ፡አፉሁ፡ወማዕመ፡ነገሩ፡ Kbr. Nag. n. 22; ሣእሣአ፡አፉሁ፡ወማዕመ፡ቃሉ፡ Sx. Mij. 22; ሣእሣአ፡ማዕመ፡ቃሎሙ፡ Macc. f. 20. 3) *jucunditas* *deliciae, voluptas, cupediae:* መንኑ፡ፍትወታተ፡ወጣዕመ፡ዝዓለም፡ Clem. f. 153. 170; ከመ፡ይጹም፡እምእሎን፡ጣዕማት፡ F. M. 14, 9; ተሰጥሞ፡ውስተ፡ጣዕማት፡እንስሳዊት፡ F. M. 17, 4; ናሁ፡በላዕኩ፡ኵሎ፡ጣዕማተ፡ወኢረከብኩ፡ዘይጥዕም፡እምነ፡ጥዒና፡ Fal. f. 65.

ጥዕመት፡ n. act. 1) *gustatus, sapor:* ወሀበቶ፡ፍተታተ፡በረከት፡እምነ፡አውሎግያ፡ወሶበ፡በልዐ፡ኮነ፡ጥዕመታ፡ውስተ፡አፉሁ፡ከመ፡መዓር፡ Sx. Sen. 19. 2) *dulcedo,* Lud. sine auct.

ጠዐቀ፡ I, 1 [vid. ጸዐቀ፡, ጦቀ፡, ዐጠቀ፡] *circumcludere, circumplecti:* terra dehiscens corpus Adami recepit ወአሜሃ፡ተላጺቀት፡በበይናቲሃ፡ወጠዐቀቶ፡ለሥጋ፡አዳም፡እምድኅረ፡ወረደ፡ Abush. 47.

ጥዑቅ፡ part. vid. in scholia ad መቅዐን፡ c. 456.

ጣዕዋ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. አጣዕዋ፡ [vic. videtur ጠበወ፡] *pullus* (lactens): ጣዕዋ፡ላህም፡ወፈረስ፡ወአድግ፡ወገመል፡ F. N. 40; ጣዕዋ፡ከርከንድ፡ Ps. 28, 6 var. In specie a) *vitulus, vitula:* ላህም፡ጣዕዋ፡ Ps. 68, 36; ጣዕዋ፡ላህም፡ 2 Par. 13, 9; ላህም፡ጣዕዋ፡፺ 29, 31; ጣዕዋ፡አልህምት፡ Kuf. 7; ጣዕዋ፡ዘ፫ዓመት፡ Kuf. 14; ከመ፡ጣዕዋ፡ዘተፈትሐ፡እማእሰሩ፡ Mal. 3, 20; Hen. 85, 3. 4 seq.; ጣዕዋ፡አንስቲያዊት፡ 85, 3; እልኩ፡ጣዕዋ፡ 86, 3; አጣዕዋ፡ 86, 2. b) *agnus, agna:* ኢታብስል፡ጣዕዋ፡በሐሊበ፡እሙ፡ ἄρνα Ex. 23, 19; Jesus በግዕ፡ንጹሕ፡ወልደ፡ቅድስት፡ጣዕዋ፡ Org. — *Voc. Ae.:* ጣዕዋ፡ዘ፡እምበሳ፡; *aliud:* እምበሳ፡ዘላህም፡; *aliud:* እምበሳ፡ሐራጊት፡

ጠዐወ፡ inus. i. q. טָעָה תָּעָה ܛܥܳܐ طَغَا et طَغَى *errare,* in specie אַטְעֵי *ad idolorum cultum aberrare.*

ጣዖት፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. ጣዖታት፡ טָעוּת טָעוּתָא טַעֲיָא *error, idolum,* طَاغُوتٌ] *error in rebus ad religionem pertinentibus,* i. e. a) *defectio* a Deo vero: ጸንዑ፡በጣዖቶሙ፡ ἀποστροφαῖς Jer. 5, 6. b) *prava superstitio* vel *religio:* ኵሉ፡ዘዘከርነ፡ጣዖት፡ Clem. f. 179; ሰብአ፡ሐራስ፡ወሥራይ፡ወሰገል፡ወጣዖት፡ f. 219. c) concr.: *idolum, idola,* Sx. Sen. 12; ጣዖት፡ εἴδωλα Jes. 10, 11. 30, 22. 57, 5; Jer. 9, 14. 14, 22; Dan. ap. 13, 6; Hez. 8, 10. 36, 17; ገብረ፡ጣዖተ፡ Kuf. 11; እሉ፡ጣዖት፡ Kuf. 12; 1 Thess. 1, 9; Rom. 2, 22; Act. 7, 41; βδελύγματα, χειροποίητα Jes. 2, 8. 18; ያነብሩ፡ጣዖተ፡ Dan. 11, 31; ἀγάλματα Jes. 19, 3. 21, 9; ἐπιτηδεύματα Ps. 105, 37; ደኩም፡ወጽኑስ፡ጣዖተ፡ዝዓለም፡ στοιχεῖα Gal. 4, 9; ጣዖታት፡ Sx. Hed. 22; ቤተ፡ጣዖታት፡ Kuf. 12; etiam βωμός (*altare idolorum* vel *delubrum*): ንበ፡ይነብር፡ጣዖትክሙ፡ (v. ጥዖትክሙ፡ in uno libro a me inspecto) Jes. 15, 2; βωμοί Jes. 16, 12. 17, 8.

አጥዐወ፡ II, 1 *hariolari, idola colere, idololatriam exercere:* Mal. 2, 11 var.; ዘያጥዑ፡ Clem. f. 82; ዘያሰግል፡ወያጥዑ፡ f. 226; አጥዕዎ፡ *idololatria* Syn. f. 315. 387.

አጣዐወ፡ II quadrl. 1) *hariolari* vel alia *superstitionis pravae genera sectari:* ኢለ፡ያጣዕዉ፡በከርሥ፡ ἐγγαστριμύθους 2 Par. 33, 6; ኢለ፡ይትሜረዩ፡ወኢለ፡ያሰግሉ፡ወኢለ፡ያጣዕዉ፡ (sequuntur XVII superstitionis genera) Clem. f. 178. 2) *idola colere, idololatriam exercere:* አጣዐወ፡ወአምለከ፡አማልክተ፡ነኪር፡ Mal. 2, 11; 1 Cor. 5, 11; Act. 17, 16; Inf. አጣዕዎ፡ *idololatria* Gal. 5, 20; magia ይመርሕ፡ውስተ፡አጣዕዎ፡ Did. 35; ኢታስግሉ፡ወኢታጣዕዉ፡ ibid.

ጠዓዊ፡ n. ag. ut videtur *hariolus:* ጠዓውያን፡ (et ማርያን፡) Clem. f. 179.

መጣዕው፡ part. *idolorum cultor,* Pl. መጣዕዋን፡ Did. ed. Platt p. 103.

መጥዐዊ፡ (II, 1) et **መጣዓዊ፡** (quadrl. II) part. c. term. adj., *superstitioni pravae deditus, hariolus, idololatra:* መጥዐዊ፡ F. N. 5; Jsp. p. 290; Org.; መጥዐውያን፡ Did. 13; F. M. 5, 2; መጣዓውያን፡ Clem. f. 128; F. M. 15, 2; Lit. Cyr.

ጥዕየ፡ I, 1 [an componendum cum ጽሕወ፡, deinde etiam cum صَحَّ?] Perf. ጥዒከ፡ et ጠዐይከ፡, Imprf. ይጥዒ፡ sed etiam ይጤዒ፡ (sicut ይሬዒ፡, nisi hoc ad I, 2 referre malueris), Subj. ይጥዐይ፡ 1) *sanum esse,* a) *bene valere:* ጣዕዮ፡ (Inf.; exspectaveris ጥዕዮ፡) ነፍስ፡ Sir. 30, 16. b) *belle* vel *bene se habere,* de animatis et inanimatis: ለጥዕዮ፡ከመ፡ይጥዐይ፡ኵሉ፡ዘይሠርጽ፡ወይልህቅ፡ዲበ፡ምድር፡ Kuf. p. 8; de rebus publicis: ወሀድኡ፡አይሁድ፡በመዋዕለ፡ስምዖን፡ (Maccabaei) ወጥዕዩ፡ Jsp. p. 298. c) *salubrem esse:* ኢጥዕየ፡ድቃስ፡ Rel. Bar. d) *salvum, incorruptum esse:* ርትዕት፡ሃይማኖት፡እንዘ፡ትጤዒ፡ ἡ ὀρθὴ καὶ ἀμώμητος πίστις, Epist. Joann. Ant. in Cyr. f. 114. 2) *consanescere, convalescere:* ኢይጥዒ፡ቍስልየ፡ Job 16, 6; Joh. 11, 12; እስከ፡ይጥዒ፡ወይትፌወስ፡ Jsp. p. 333; Enc. Mij. 15; ከመ፡ይጥዐይ፡ Sx. Mag. 27; Ssal. Req.; ጥዕየ፡እምሕማሙ፡ Jsp. p. 286; ሶበ፡ትጥዒ፡እምሕማምከ፡ Chr. Ta. 17; እመ፡ጥዕየ፡እምደዌሁ፡ F. M. 26, 5; etiam *recreari,* ut: ኢጥዒኩ፡ (v. ኢጠዐይኩ፡) ንዋመ፡ (i. q. ኢኖምኩ፡ጥዑየ፡) Rel. Bar.

አጥዐየ፡ II, 1 1) *sanum, salvum, incolumem servare* alqm: ሕጸጸ፡ቅንአት፡ያጥዒ፡ሥጋ፡ Fal. f. 69; እግዚ"፡ያጥዒክሙ፡ነፍሰክሙ፡ 1 Thess. 5, 23. a) etiam alqd, ut: ሐመረ፡ንግደትየ፡አጥዒ፡ Enc. Jac. 13. b) *vegetum, alacrem, laetum reddere* vel *servare* animum: ፍትወተ፡ኄራን፡ያጥዒ፡ነፍስ፡ ἡδύνουσι Prov. 13, 19; እሳተ፡መለኮት፡ዘይቄድስ፡ነፍሰ፡ወያጥዒ፡ሞቱ፡ III Sal. Mar. 21. 2) *sanitati restituere, sanare, mederi:* Christus መንፈሰ፡ወሥጋ፡ (aegroti) ፍጹመ፡አጥዐየ፡ Clem. f. 233; አጥዐየ፡መፃጕዐ፡ Genz. f. 72; ሩፋኤል፡ይፌውስ፡ሕማመ፡ወያጥዒ፡ቍስለ፡ Sx. Pag. 3; ፈውሳት፡እለ፡ያጥዕያ፡ቍስላተ፡ F. M. 3, 3; ዝንቱ፡ደዌ፡ይከውን፡ዕጹበ፡ፈውሶቱ፡ወአጥዕዮቱ፡ F. M. 3, 7.

ጥዑይ፡ part., f. ጥዒት፡, *sanus, valens, validus:* ንዳይ፡ጥዑይ፡ Sir. 30, 14; ጥዑያን፡ Matth. 9, 12; Luc. 5, 31; ጥዑየ፡ይኩን፡ሥጋከ፡ Sir. 30, 15; ዘበዐቅሙ፡ይበልዕ፡ጥዑይ፡ነፍሱ፡ 37, 31; አዕይንት፡ጥዑያት፡ Chr. Ta. 17; ጥዒት፡ v. ጥዒታ፡ εὔρωστος Sap. 8, 1; ውሉድ፡እለ፡ተወልዱ፡ጥዑያኒሆሙ፡ F. M. 27, 2. a) *saluber:* ጥዑይ፡ንዋም፡ ὕπνος ὑγιείας Sir. 34, 20; adv. ጥዑየ፡ *salubriter:* ኖመ፡ጥዑየ፡ወሰከበ፡ሐዋዘ፡ Enc. Hed. 6. b) *integer, incolumis, salvus:* ὁλόκληρος Jac. 1, 4; ወከነ፡አይሁድ፡እምውእቱ፡ጊዜ፡በዳኅና፡ጥዑያነ፡ Jsp. p. 279. 338.

ጥዒና፡ subst. 1) *sanitas, bona valetudo:* F. M. 1, 4; Chr. Ta. 17; እምቅድመ፡ይርከብ፡ (recuperare) ፍጻሜ፡ጥዒና፡ Chr. Ta. 24; ዕቀበ፡በሰላም፡ወበጥዒና፡ Lit. 164, 3; Fal. f. 65

(vid. sub ጣዕም፡). 2) *salus, prosperitas, incrementum laetum:* ሠረቀ፡ ዐሓይ፡ ላዕሌሆሙ፡ ለጥዒና፡ Kuf. p. 8; ለጥዒና፡ አዝማድየ፡ Jsp. p. 278; reipublicae, Jsp. p. 294.

ጥዕየት፡ n. act. *sanatio:* Lud. e Mss. Colb.

መጥዕይ፡ part., f. **መጥዒት፡** *sanator, medicus,* Lud. sine auct.

መጥዐዪ፡ part. c. term. adj., f. **መጥዐዪት፡**, id., Lud. ex Org. Edz.

ጣዕጥዐ፡, **አንጣዕጥዐ፡** *commoveri* vid. sub II **ጣእጥአ**።

ጠየረ፡ inus.; طَارَ *volavit;* طَيْرٌ *volucris;* تَطَيَّرَ *male auguratus est;* [illegible] *augurari.*

ተጠየረ፡ III, 2 *augurari, auspicia* vel *omina captare, ominari, hariolari* vel *divinare* in genere: ዘይጤየር፡ οἰωνιζόμενος Deut. 18, 10; ኢትጠየሩ፡ በዖፍ፡ Lev. 19, 26; Clem. f. 224; ተጠይሮ፡ Asc. Jes. 2, 5; ተጠይሮ፡ ዖፍ፡ Clem. f. 178; ዘይጤየር፡ በዖፍ፡ ወበማይ፡ ወበእሳት፡ Clem. f. 245; እመበ፡ ዘተጠየረ፡ በአዕዋፍ፡ አው፡ በአራዊት፡ አው፡ በካልእ፡ አው፡ በዘከነ፡ ከዊኖ፡ f. 255. 163; ዘይጤየሩ፡ በሐሳበ፡ ፀሓይ፡ ወወርኅ፡ Org. 2.

አጣየረ፡ II, 3 *augurare:* ዘያጣይር፡ በዖፍ፡ Clem. f. 159.

መጠይር፡ part. *auspex, augur,* Can. Laod. 35 (36).

ተጠያሪ፡ n. ag. *auspex, augur, ominator, divinator:* ኢትኩን፡ ተጠያሬ፡ በዖፍ፡ M. M. f. 316; ተጠያሪ፡ በመሬት፡ ወበሐመድ፡ ወበፍሬ፡ ዕፀው፡ Lud. e Syn.; ተጠያርያን፡ Kedr f. 65; Const. Ap. 62 (63); III Const. Ap. 13.

መስተጠይር፡ part. id., Lud. e Syn.

ጢሰ፡ I, 1 [amh. id.; an vic. **ወጠሰ**፡?] Subj. **ይጢስ፡**, *fumare:* Gen. 15, 17; Ex. 19, 18; Ps. 103, 33. 143, 6; ለእሳት፡ ይቀድም፡ ይጠይስ፡ ተን፡ ጢሱ፡ Sir. 22, 24; ተንታጋት፡ እለ፡ ይጠይሱ፡ Jes. 7, 4; ሡዕ፡ ዘይጠይስ፡ 42, 3; Sap. 10, 7; ዘእንበለ፡ ይጢስ፡ ሥብሕ፡ 1 Reg. 2, 15.

አጢሰ፡ II, 1 *fumare* vel *vaporare facere, fumum facere, fumigare:* ይጼልም፡ ገጾሙ፡ እምጢስ፡ ዘያጠይሱ፡ ውስተ፡ ቤት፡ Ep. Jer. 20; ዘንተ፡ ያጠይስ፡ Tob. 6, 8; አጢሰ፡ ልበ፡ ወሐሞቶ፡ ለዓሣ፡ Sx. Masc. 16; ሰቀላ፡ (feminam) ቍልቍሊተ፡ ወአጢሰ፡ መትሕቴሃ፡ እሳተ፡ Sx. Teq. 1; Deus ዘያጠይስ፡ ለተን፡ ጊሜ፡ M. M. f. 56; አጢስ፡ ቦቱ፡ (tamit) Tob. 6, 17.

ጢስ፡ subst., plerumque m., *fumus,* (*vapor*), 4 Esr. 2, 34. 6, 37; Hen. 60, 18; καπνός Sap. 2, 2; Ps. 17, 10. 101, 4; Prov. 10, 26; Jes. 6, 4. 14, 31; የዐርግ፡ ጢሱ፡ ላዕለ፡ Jes. 34, 10. 51, 6; Cant. 3, 6; Act. 2, 19, Apoc. 9, 2; ἀτμίς Jac. 4, 14; ጢሰ፡ ምንሃብ፡ Sir. 38, 28; ተን፡ ጢስ፡ ἀτμὶς καπνοῦ Joel 3, 3; Sir. 22, 24; ጢሰ፡ ዋዕይ፡ 4 Esr. 13, 16; ጢሰ፡ መዐትየ፡ Jes. 65, 5. a) suffimentorum: Lev. 16, 13; ጢሰ፡ ስኂን፡ Sir. 24, 15; ጢሰ፡ ዕጣን፡ Hez. 8, 11; Apoc. 8, 4; Enc. Genb. 12. b) *nubecula* oculi: ወወዕአኒ፡ ጢስ፡ ውስተ፡ አዕይንትየ፡ Tob. 2, 10. 3, 17. 6, 9. 11, 7. 12.

ጠየቀ፡ I, 2 [ضَ? [illegible]; vic. **ጠቀቀ፡** et **ጠንቀቀ፡**, vid. sub **ጥዩቅ፡**] 1) *perspicere, spectare, contemplari:* ዘጠየቅነ፡ ἐθεασάμεθα 1 Joh. 1, 1; Asc. Jes. 11, 34; ጠይቆ፡ ርእሶ፡ (κατενόησεν) Jac. 1, 24; ለጠይቆ፡ Ex. 19, 21; ጠየቀ፡ Jes. 59, 16; Hen. 2, 1. 5, 1. 101, 1; Luc. 22, 56 rom. (ἀτενίσασα). 2) *attendere:* a) *animadvertere:* ጠይቁ፡ በሕቁ፡ νοήσατε σφόδρα Jer. 2, 10; ቀዊምየ፡ ኢጠየቀኒ፡ Job 30, 20; ዐእቶ፡ ኢይጤይቅ፡ Prov. 24, 35. b) *cavere:* ተዐቀቡ፡ ወጠይቁ፡ እምነ፡ ... Matth. 16, 6 rom. 3) *sciscitari, percontari, perscrutari, pertentare:* ትጤይቅ፡ ወትስእል፡ ወትጽህቅ፡ Hen. 21, 5. 25, 1; ቅድመ፡ ጠይቅ፡ ወድኅረ፡ ትጌሥጽ፡ Sir. 11, 7; እንበለ፡ ትንብብ፡ ጠይቅ፡ μάνθανε Sir. 18, 19; እግዚ"፡ ዘትጤይቃ፡ ለጽድቅ፡ δοκιμάζων Jer. 20, 12; ጠይቅ፡ ነገራ፡ ለትምህርትከ፡ Sir. 16, 25; c. Acc. pers.: ጠየቅዎ፡ ለ፩እምእለ፡ ይቀውሙ፡ (v. ተጠየቅዎ፡) Dan. 7, 16. 19. 4) *perspectum habere,* a) *comperire:* ጠየቁ፡ ዘገብረ፡ 2 Esr. 23, 7. b) *exploratum habere, certo scire, bene novisse* vel *cognoscere:* ἐπισταμένη Sap. 9, 9; ዘእንበለ፡ ትሕትቱ፡ ወትጠይቁ፡ τὸ σαφὲς ἐπιγνόντες Dan. ap. 1, 48; 1 Par. 28, 9. 10. 29, 17. 2 Par. 2, 8. 6, 30; ነፍስየ፡ ትጤይቆ፡ ጥቀ፡ Ps. 138, 13; Prov. 24, 53; እብጻሕ፡ ኀበ፡ ጠይቆቱ፡ Job 23, 3; ጠይቆ፡ እግዚ"፡ Prov. 2, 5; እንበለ፡ ትጠይቆ፡ ለሰብእ፡ ኢትንእዶ፡ Sir. 27, 7; እስራኤል፡ ኢጠየቀነ፡ Jes. 63, 16; seq. ከመ፡ Job 5, 25; አእመረ፡ ወጠየቀ፡ ከመ፡ ... Kuf. 16. 27; ታአምሪ፡ ወትጤይቂ፡ ከመ፡ ይመርረኪ፡ Jer. 2, 19; Judith 9, 14. c) *certum esse* de re: πιστεύσητε Joh. 10, 38; ከመ፡ ያእምሩ፡ ወይለብዉ፡ ወይጠይቁ፡ ወይእመኑ፡ Jes. 41, 20; ከመ፡ ይጠይቁ፡ በሃይማኖት፡ ὑγιαίνωσιν Tit. 1, 13 (et ይጥዐዩ፡ legendum videtur). d) *penitus intelligere:* ኢጠየቁ፡ οὐ συνῆκα Dan. 12, 8; ይጤይቅ፡ ፍኖቶ፡ Prov. 21, 29; Jes. 1, 3 var.; Marc. 14, 68; አርትዑ፡ አእምሮ፡ በጠይቆ፡ Prov. 9, 6; ጠይቆ፡ αἴσθησις *intelligentia* Prov. 14, 18. 24, 4.

አጠየቀ፡ II, 2 1) *certiorem facere* alqm de re, *perferre* alqd *in notitiam* alcjs, *referre* alqd ad alqm, c. Acc. pers.: አጠይቁኒ፡ φράσατέ μοι Job 6, 24; Joh. 1, 22; seq. ከመ፡ Jsp. p. 320; c. በ፡ rei: ወአጠየቆ፡ ለንጉሥ፡ በመጽሐፈ፡ ኍልቍ፡ 1 Par. 21, 5; c. dupl. Acc.: አጠይቁኒ፡ ኍልቆሙ፡ 1 Par. 21, 2; አጠየቅዎ፡ ለንጉሥ፡ ቃላተ፡ 2 Par. 34, 28. 2) *intelligentiam* vel *cognitionem* rei *praebere, afferre* alicui, *docere, exponere, demonstrare,* c. Acc. pers.: አጠየቅዎሙ፡ v. ያጤይቅዎሙ፡ συνετίζοντες 2 Esr. 18, 9; c. Acc. rei: Gen. 3, 6; seq. ከመ፡ Act. 9, 22; c. dupl. Acc.: ተጋብኡ፡ ኀበ፡ ዕዝራ፡ ከመ፡ ያጠይቆሙ፡ ኵሉ፡ ቃለ፡ ኦሪት፡ 2 Esr. 18, 13.

ተጠየቀ፡ III, 2 A) Refl. 1) *diligenter sciscitari* vel *percontari* certum, verum (ſich Gewißheit verſchaffen), *sedulo interrogare,* c. በኀበ፡ pers.: በኀበ፡ ጠቢባን፡ ተጠየቅ፡ በኵሉ፡ ጊዜ፡ Sir. 27, 12; c. እምነ፡ pers. et Acc. rei, ἀκριβοῦν Matth. 2, 7; c. Acc. pers.: ተጠየቅዎ፡ ለ፩እምእለ፡ ይቀውሙ፡ Dan. 7, 16. 19 var.; c. Acc. pers. et በእንተ፡ rei Luc. 9, 45. 2) *pro certo cognoscere, certiorem fieri* de re, c. Acc.: እመ፡ ተጠየቀ፡ ብእሲ፡ ደዌሁ፡ ἐὰν γνῷ 2 Par. 6, 29; Luc. 22, 56 Platt. B) Pass. 1) *perspici, animadverti,* Cod. Mus. Brit. LXXII f. 64 (vid. sub ገለጸ፡). 2) *compertum esse* alicui: ተጠየቀ፡ ኀቤነ፡ እስመ፡ .... Jsp. p. 334. 3) *perspicuum esse, apparere:* በዝ፡ ተዐውቀ፡ ወተጠየቀ፡ seq. ከመ፡ Abush. 12, al. 4) *probari,* in specie *eventu probari, certum* vel *verum fieri:* ለእመ፡ ተጠየቀ፡ ሞተ፡ ንጉሥ፡ (ſich beſtätigt) Jsp. p. 340; ወበዝ፡ ተጠየቀ፡ ሕልመ፡ አቡሆሙ፡ p. 302; ወተጠየቀ፡ ሶቤሃ፡ ነገረ፡ (i. e. vaticinium) አረጋዊ፡ ibid.; p. 373.

ጥዩቅ፡ part. 1) *perspicax, argutus, prudens:* ጥዩቅ፡

ብእሲ፡ ἐργατικός Prov. 22, 29; πανοῦργος Prov. 28, 2. 2) *subtilis, accuratus:* **አምሳል፡ጥዩቅ፡** (var. pro **ጥንቁቅ፡**) παροιμίαι ἀκριβεῖς Sir. 18, 29; **አይድዐኒ፡ፍክሬሁ፡ጥዩቀ፡** τὴν ἀκρίβειαν Dan. 7, 16; adv. **ጥዩቀ፡** a) *subtiliter, accurate, diligenter, penitus:* **እለ፡ይኄልዩ፡ጥዩቀ፡** διανοουμένους φρόνησιν Dan. 1, 4; ἀκριβῶς 1 Thess. 5, 2; Matth. 2, 8; Luc. 1, 3; τελείως (ut videtur) 1 Petr. 1, 13. b) *exacte,* Matth. 5, 26. 3) *exploratus, certus, indubitatus, evidens,* Deut. 13, 15; βέβαιος Herm. p. 11; **ለአከ፡ይስማዕ፡ጥዩቀ፡ነገረ፡** μαθεῖν τὸ ἀκριβές Esth. 4, 5; **ዕለት፡ጥይቅት፡** Lit. Orth.; Deus factus est **ሰብአ፡ጥዩቀ፡** Lud. ex Enc. Mag. 1; adv. **ጥዩቀ፡** a) *pro certo, certe:* **አእምሩ፡ጥዩቀ፡** Act. 4, 10. b) *evidenter:* **ጥዩቀ፡ጥቀ፡** σαφῶς σφόδρα Deut. 27, 8; **ጥዩቀኬ፡ወገሃደ፡** Cyr. c. Pall. f. 66, al. — Idem est **በጥዩቅ፡** Lud.

ጥያቄ፡ subst., m. et f., 1) *cognitio certa* vel *accurata, pervestigatio* Lit. 171, 1. 2) *perspicuitas, evidentia:* **በብዙኅ፡ጥያቄ፡ፈለጠ፡** μεθ' ὅσης σαφηνείας διαιρεῖ Chr. ho. 3; Enc. Hed. 29. 3) *ratio rei perspecta* vel *certa, veritas exacta:* **ኅሥሥ፡በእንተ፡ዝንቱ፡ነገር፡እስከ፡ትረክብ፡ጥያቄሁ፡** Jsp. p. 337; **ኢያእመረ፡ጥያቄሁ፡ለዝንቱ፡** F. N. 24; **ጥያቄ፡ነገርየ፡ተበየነ፡** Jsp. p. 300. 4) *probatio, demonstratio, argumentum:* **ለጥያቄ፡ነገሩ፡** (zur Beſtätigung davon) Jsp. p. 309. 310; F. M. 2, 10; **ናመጽእ፡ክልአ፡አምሳለ፡ለጥያቄ፡ዝንቱ፡** Chr. Ta. 13; **በከመ፡አቅደምነ፡ጥያቄሁ፡** (wie wir zuvor bewieſen haben) F. M. 24, 5; **አምጽአ፡ሰማዕተ፡ለጥያቄ፡ላዕለ፡ዘይሰኪ፡** F. N. 43, 6; **የሀብዎ፡መዋዕለ፡ዕድሜ፡ለአብጽሖተ፡ጥያቄሁ፡** ibid.; **ጥያቄ፡ቀዳማዊ፡**, **ዳግም፡**, **ሣልስ፡** Abush. 38. 39.

ጥይቅና፡ subst. *subtilitas, ratio rei certa, explorata, vera,* ἀκριβασμός Jud. 5, 15; Did. 1; **በጥይቅና፡** *accurate, certo:* **አእምሩ፡ዘንተ፡በጥይቅና፡** H. A. n. 30; Org. 2.

መጠይቅ፡ part. *is qui intelligentiam rei praebet, docet, exponit:* **መጠይቃን፡ለሕዝብ፡መጽሐፊ፡** 2 Esr. 18, 7 var.

ጤዐ፡ vel **ጤአ፡** I, 1 [טוּחַ طاخ (طَيَّخَ)] Subj. **ይጢዕ፡** 1) *linere, ob- collinere, illinere:* **ንሣእ፡ዐጽቀ፡በለስ፡ወጢዕ፡** (v. **ወደይ፡**) **ቦቱ፡ኀበ፡ተሐምም፡** 4 Reg. 20, 7; **አልቦ፡ከመ፡ዘይጠይዕዎ፡ሥራየ፡** οὐκ ἔστι μάλαγμα ἐπιθεῖναι Jes. 1, 6. 2) *linendo opplere, obturare:* **ወይጠይዑ፡እዘኒሆሙ፡** Mich. 7, 16; **ጤዑ፡** (v. pro **አጽመሙ፡**) **እዘኒሆሙ፡ከመ፡ኢይስምዑ፡** Jes. 6, 10. — *Rad. Abb.:* **ጤዐ፡ዘ፡መረገ፡**

ጥዩዕ፡ part. *linendo oppletus, obturatus:* Christus **ለጽሙማን፡ሰቊረ፡እዘኒሆሙ፡ጥዩዓተ፡ከመ፡ይስምዑ፡ቃለ፡ሃይማኖት፡** Clem. f. 233; **ይሰቊር፡እዝነ፡ጥዩዐ፡** Lit. Joh.

ጤገን፡ n. prgr., m. et f., Pl. **ጤገናት፡** i. e. τήγανον [vid. **ቴገን፡** طَاجِنْ ܛܓܢܐ] *sartago, frixorium, patella:* **ንሣእ፡ለከ፡ጤገነ፡ኀጺን፡** (v. **ዳኄነ፡**) Hez. 4, 3; 2 Reg. 13, 9; **ኅብስተ፡ጤገን፡** 6, 19 var.; 1 Par. 9, 31; **ጤገናት፡** 1 Par. 23, 29; in Actis Martyrum **ጤገን፡** Sx. Ter 15; **ጤገናት፡** Sx. Sen. 29. — *Voc. Ae.:* **ጤገን፡ዘ፡የብረት፡ምጻድ፡**

ጤገነ፡ quadrl. I [denom.; طَجَّنَ ܛܓܶܢ] *in sartagine* vel *patella frigere:* **እለ፡ጤገኖሙ፡ንጉሥ፡በቢሉን፡በእሳት፡** ἀπετήγανισε Jer. 36, 22; Const. Ap. 51.

ጢጉን፡ et **ጤጉን፡** part. *in sartagine frixus,* 2 Reg. 6, 19.

ጠግዐ፡ I, 1 [ut videtur, vicinum verbo תָּקַע *complosit, feriendo fixit,* cujus significationem quandam specialem Aethiopes habent sub **ጠቅዐ፡**] Subj. **ይጥጋዕ፡** 1) *compactum esse, firme cohaerere:* **አስሐትያ፡ዘጠግዐ፡** πεπηγώς Job 6, 16; **ከመ፡አስሐትያ፡ጠጋዕከ፡** Job 15, 7; **ጠግዐ፡ከመ፡አረፍት፡ማይ፡** ἐπάγη Ex. 15, 8; **ወትጠግዕ፡** (v. **ወትጣግዕ፡**) **እዴሁ፡በእደ፡ካልኡ፡** συμπλακήσεται Zach. 14, 13. 2) *affixum esse, adhaerere, adhaerescere,* seq. **ውስተ፡**, ut: **ጠግዐ፡ልሳነ፡ሕፃን፡ውስተ፡ጕርዔሁ፡** ἐκολλήθη Thren. 4, 4; **በከመ፡ይጠግዕ፡ዝሞራእ፡ውስተ፡ሐቌ፡ብእሲ፡** Jer. 13, 11; c. **ዲበ፡** Ps. 101, 6; **እስከ፡ይጠግዕ፡ማእሰ፡ሥጋሁ፡ዲበ፡ዐጽሙ፡** Gad. T. H.; c. **በ፡** pers.: Asc. Jes. 2, 1 vel rei: **ይጥጋዕ፡ልሳንየ፡በጕርዔየ፡** Ps. 136, 7. 21, 16. 43, 27. 118, 25; Job 29, 10. 3) *infixum esse, inhaerere, haerere in re:* **ውስተ፡ቀላይ፡** Ps. 68, 2; **ወጠግዐ፡ኤርምያስ፡በጽቡር፡** Jer. 45, 6 vrs. nov.; **ወሰቤሃ፡ጠግዐት፡ኵናት፡** (sc. in manu ejus) Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* **ነቅጸ፡ጠግዐ፡ዘ፡ደረቀ፡** (male).

ጣግዐ፡ I, 3 *compactum cohaerere* rei, Zach. 14, 13 var. (vid. **ጠግዐ፡**).

አጥግዐ፡ II, 1 *adhaerere* vel *inhaerere facere,* c. Acc. rei et **ላዕለ፡** pers., Kuf. p. 72.

አስተጣግዐ፡ IV, 3 *con-, agglutinare, con-, affigere:* **ያስተጣግዕ፡በኰላ፡** ἐν κόλλῃ ἐρρύθμισεν αὐτό Jes. 44, 13; **አስተጣግዖሙ፡ለዓሣተ፡ፈለግከ፡ወለክነፊከ፡** (προσκολλήσω) Hez. 29, 4; Tab. Tab. 5; **አስተጣግዑ፡አባላቲሆሙ፡** (sc. martyrum feris objiciendorum) **ምስለ፡ሥጋ፡በግዕ፡** (quo magis ea appeterent ferae) Abush. 50. a) *reglutinare* vel *conjungere,* quod ruptum vel dilaniatum erat: Lud. ex Enc. Mij. 15; **ማሕው፡ለእመ፡ተሰብረ፡አልቦ፡ዘያስተጣግዖ፡ዘእንበለ፡ገባሪሁ፡** Fid. Jac. Bar. b) *infigere* vel *includere* gemmam auro: **ከመ፡እብነ፡ጳዝዮን፡ዘአስተጣግዕዎ፡በወርቅ፡ጽሩይ፡** M. M. f. 49.

ጥጉዕ፡ part. *affixus, agglutinatus, adhaerens:* **ዕፀው፡ለውሕ፡ጥጉዓን፡በአረፍት፡** Kbr. Nag. n. 56.

ጥጥ፡ subst. i. q. **ጡጥ፡** *gossipium:* **ዘይትዐሰብ፡እንስሳ፡ከመ፡ያጸሩ፡መክሊተ፡ጥጥ፡ኢይደልዎ፡ከመ፡ያጸሩ፡መክሊተ፡ኀጺን፡** F. N. 36; **ፈትለ፡ጥጥ፡** Sx. Mag. 30.

ጢጣኖስ፡ vel **"ኖን፡** n. prgr. Τιτᾶνες, *titanes, gigantes,* 2 Reg. 5, 18; **ጤቤኖን፡** (corruptum) Judith 16, 6 (schol.: **ኀያላን፡**).

ጠፍ፡ *parvuli* vid. sub **ጠፈፈ፡**

ጠፍላሕት፡ subst., f. et m., Pl. **ጠፋልሕ፡**, rarius **ጠፋልሕት፡**, Pl. Pl. **ጠፋልሓት፡** [ut videtur, *frustum* metalli, a פלג פלח (an *rotundum?* a פֶּלֶךְ فلك), si quidem **ጠ** e **ተ** deformatum est] *numus* argenteus, in specie *drachma* et *didrachmum:* **ወሀብክዎ፡፲ወ፯ጠፋልሐ፡ሰቅለ፡** (v. **ሰቅል፡**) **ዘብሩር፡** Jer. 39, 9; **በ፲ወ፭ጠፋልሐ፡ብሩር፡** Hos. 3, 2; Gen. 20, 14. 16. 23, 15. 16; Jos. 7, 21; **አሐቲ፡ጠፍላሕት፡** et **ዐሥሩ፡ጠፋልሕት፡አግሙስ፡** Luc. 15, 8 rom.; **ዲናረ፡ወጠፋልሐ፡ብሩር፡** F. N. 26; **ጠፋልሓት፡** F. N. 36. — *Voc. Ae.:*

ጠፋልሕ፡ ዘ፡ ጥብቅ፡ v. ጥብብቅ፡; *aliud:* ሰቅል፡ ወገመስ፡ ወዲድርክም፡ ወጠፋልሕ፡ ዘ፡ በበ፡ ፪ ድሪም ።

ጠፍሐ፡ I, 1 [סְפַק صَفَقَ صَفَحَ סָפַק] Subj. ይጥፋሕ፡ *complodere* manus, *plaudere* manibus, alis; seq. Acc. manus, Ps. 46, 1. 97, 9; 4 Reg. 11, 12; ይጠፍሕ፡ እዴሁ፡ Prov. 17, 18; ጥፋሕ፡ እዴከ፡ Hez. 6, 10. 21, 12; Jes. 55, 12; Jer. 5, 31; ጥፋሕ፡ እዴከ፡ በዲበ፡ እዴከ፡ Hez. 21, 14. 17. 22, 13; ወጠፍሐ፡ እደዊሁ፡ ላሜህ፡ በእንተ፡ ሐዘኑ፡ ላዕለ፡ ቃየል፡ ወበጥፍሐተ፡ እደዊሁ፡ ለከፎ፡ ለወልዱ፡ ወቀተሎ፡ Clem. f. 15; etiam omisso Acc.: በጠፈሐትየ፡ Gen. 4, 23; እለ፡ ይጠፍሑ፡ ወየኀብሩ፡ ምስለ፡ ቃለ፡ ዕንዚራ፡ ἐπικροτοῦντες Am. 6, 5; c. በ፡ manus: ትጠፍሕ፡ በእደዊሃ፡ Jer. 31, 26; Zeph. 2, 15; Sir. 12, 18; Org. 3 (vid. ጽሕሰ፡); c. ላዕለ፡ ejus, de quo quis laetans plaudit: ጠፍሑ፡ እደዊሆሙ፡ ላዕሌኪ፡ Thren. 2, 15; Nah. 3, 19; vel በላዕለ፡ Job 27, 23; alas: መላእክት፡ ይጠፍሑ፡ ክንፊሆሙ፡ Sx. Genb. 21. a) *plausum facere, crepitare:* ይጠፍሑ፡ በምድር፡ (ubi Gr. habet: σύροντες γῆν) Mich. 7, 17. b) *plaudendo fingere* vel *formare* lateres, Gen. 11, 3.

አስተጠፍሐ፡ IV, 1 et **አስተጣፍሐ፡** IV, 3 *complodere*, c. በ፡ manus Num. 24, 10; c. Acc. manus: ይስፍሑ፡ ወያስተጣፍሑ፡ እደዊሆሙ፡ ኵሎሙ፡ (approbationis causa) F. N. 5; c. Acc. alarum: volavit እንዘ፡ ያስተጠፍሕ፡ sc. ክነፊሁ፡ Gad. T. H.

ጥፍሐት፡ n. act. *plausus, complosio*, manuum, Clem. f. 15 (vid. sub ጠፍሐ፡); alarum: ኢመጠነ፡ (nicht ſo lange als) ጥፍሐተ፡ አክናፊ፡ አንስርት፡ M. M. f. 20. 57.

ጥፋሕ፡ subst. *nomen odoramenti* cujusdam [an i. q. ትፋሕ፡?], Sx. Haml. 8 (vid. sub ክሚን፡ c. 832).

ጥፍንሕ፡, **ጥፍንቁስ፡** vid. sub ጥንፍሕ፡ c. 1236.

ጠፈረ፡ I, 1 [vic. videtur טָפַר; an ፀፈረ፡?] Subj. ይጥፍር፡ (1 Esr. 6, 4 var.), *tegere* domum, *contabulare, laquearibus tegere:* ዕፀወ፡ በዘእጠፍር፡ አናቅጺሃ፡ στεγάσαι 2 Esr. 12, 8. 13, 3 seq.; ትጠፍርዎ፡ ለቤት፡ 1 Esr. 6, 4; ዘይጠፍር፡ በማይ፡ ጽርሖ፡ Ps. 103, 4; አኮ፡ በዕፅ፡ ዘትሰውቆን፡ ወትቀምሮን፡ ወአኮ፡ በአሕባል፡ ዘትጠፍሮን፡ Gad. Lal.; ጠፈሮ፡ በዕፀወ፡ ቄድሮስ፡ ἐκοιλοστάθμησε κέδροις 3 Reg. 6, 13. (7, 40 vrs. alt.).

አጥፈረ፡ II, 1 *tegendam curare* domum: ታጠፍርዎ፡ ለቤት፡ 1 Esr. 6, 4 var.

ተጠፍረ፡ III, 1 *tegi, confornicari*, Lud. ex Org. 1.

ጥፉር፡ part. *tectus, contabulatus, lacunari tectus:* ቤት፡ ጥፉር፡ Hagg. 1, 4 vrs. alt.; Macc. f. 3; ይኄይስ፡ ነቢር፡ ውስተ፡ ማእዘንት፡ ዘኢኮነ፡ ጥፉረ፡ (ὑπαίθριος *subdialis*) Prov. 21, 9; ወጥፉር፡ መልዕልተ፡ ማእዶ፡ ወክዳን፡ እምዝናም፡ Hez. 40, 43; መንበሩ፡ በማይ፡ ጥፉር፡ Lit. Orth.

ጠፈር፡ subst. (m.) *laqueare, lacunar, tegulum, tectum*, φάτνωμα Hez. 41, 20; 3 Reg. 7, 40. 41; Jer. 22, 14 vrs. nov.; Hen. 14, 11. 17; ዐርጉ፡ ናሕሰ፡ ወነሠቱ፡ ጠፈረ፡ διὰ τῶν κεράμων Luc. 5, 19; στέγη Gen. 8, 13; Marc. 2, 4; Luc. 7, 6; Matth. 8, 8; ዕፀው፡ ለጠፈረ፡ ቤት፡ ወለሠረዊት፡ 2 Par. 34, 11; በኀ፡ አሪዊት፡ ታሕተ፡ ጠፈር፡ ὑπὸ τὴν σκέπην Job 37, 7; ኀበ፡ አልቦ፡ ጠፈር፡ Jes. 28, 2; ὄροφος Chr. To. 6; ውስተ፡ ጠፈረ፡ ጽርሑ፡ አርያም፡ Org. 3. a) *tegulum, tegumentum*, κατακαλύμματα (τῆς σκηνῆς) Ex. 35, 10. b) *fornix* coeli vel *firmamentum*, στερέωμα Gen. 1, 6. 7. 8. 14—17; Phlx. 8 ubi ጠፈር፡ est coelum secundum. Lud.: „in ordine septem coelorum quos Aethiopes asserunt ጠፈር፡ est infimum". — *Voc. Ae.:* ጠፈር፡ ብ፡ ማገር፡

ጠፋሪ፡ n. ag. *tector aedium*, Lud. sine auct.

ጠፍአ፡ I, 1 [طَفِئَ אָפֵס] Subj. ይጥፋእ፡ 1) *exstingui*, de lumine, lucerna: Prov. 24, 20; ይጠፍእ፡ ብርሃነ፡ ኃጥአን፡ Job 18, 5; ማኅቶቶሙ፡ ይጠፍእ፡ 18, 6; Jes. 43, 17; 4 Esr. 10, 29; 1 Tim. 6, 16; Matth. 25, 8; de pruna Sir. 28, 12; de igne Lev. 6, 5. 6; Jes. 34, 10; Jer. 17, 27; እሳቶሙ፡ ዘኢይጠፍእ፡ Jes. 66, 24; Sir. 28, 23; Marc. 9, 44, 46; Clem. f. 207. a) *caligare, deficere:* ይጠፍእ፡ ብርሃኖሙ፡ ለከዋክብት፡ Joel 2, 10; de sole: ፀሐይ፡ ዘያበርህ፡ ወይጠፍእ፡ Job 31, 26; ምንተ፡ ይበርህ፡ እምፀሐይ፡ ወውእቱኒ፡ ይጠፍእ፡ Sir. 17, 31; de oculis (*hebetari*): ጠፍአ፡ አዕይንቲነ፡ ἐξέλιπον Thren. 4, 17. b) *linqui animo* vel *tabescere:* ይጠፍእ፡ ደናግል፡ ላሕያት፡ Am. 8, 13; 2) *evanescere, disparere, invisibilem fieri*, de rebus: ይጠፍእ፡ ከመ፡ ጊሜ፡ ἀφανὴς γίνεται Job 24, 20; ጠፍአ፡ ጥበቦሙ፡ ᾤχετο Jer. 29, 8; de sono (*conticescere*) Job 4, 10; ἔφυγε Apoc. 16, 20; ይጠፍኡ፡ አድባር፡ ወአውግር፡ ἀποσβεσθήσεται Jes. 10, 18; ጠፍአ፡ እምኔሆሙ፡ ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν Luc. 24, 31. 3) *exstingui, deleri, perdi, perire, interire:* ከመ፡ ኢይጥፋእ፡ ስሙ፡ ἐξολοθρευθήσεται Ruth 4, 10; ጠፊአ፡ ይጠፍኡ፡ ἀπολοῦνται Judith 6, 4; Job 4, 7; c. እምነ፡ auctoris Judith 16, 12; ἐρημωθήσεται Jes. 60, 12; ኢይጠፍእ፡ ለዝሉፉ፡ μὴ ἐκλίπω Sir. 24, 9; የኀልፉ፡ ወይጠፍኡ፡ 40, 14; ትጠፍእ፡ ደማስቆ፡ እምነ፡ አህጉር፡ ἀρθήσεται Jes. 17, 1; de rebus, ut: ጠፍአት፡ ንዋዮሙ፡ ἠφανίσθη Job 22, 20; ብሩር፡ ለይጥፋእ፡ Tob. 5, 19; ለትጥፋእ፡ ይእቲ፡ ዕለት፡ Job 3, 2; ጠፍአት፡ ሕይወትየ፡ 9, 21; de spe Job 8, 13; Act. 27, 20 rom.; morte 4 Esr. 8, 63; vino (πέπαυται) Jes. 16, 10; ይጠፍእ፡ እምድር፡ ዝክሩ፡ Job 18, 17; ፍኖቶሙ፡ ትጠፍእ፡ Ps. 1, 7; በኀቤክሙ፡ ጠፍአት፡ ጥበብ፡ τελευτήσει Job 12, 2; ጠፍአ፡ ልብከ፡ (i. e. *insanus es*) Sx. Hed. 25.

አጥፍአ፡ II, 1 1) *exstinguere, restinguere*, ignem: Jes. 1, 31; ለእሳት፡ እንተ፡ ትነድድ፡ ያጠፍእ፡ ማይ፡ Sir. 3, 30; Cant. 8, 7; Hebr. 11, 34; Eph. 6, 16; ኢክህለ፡ አጥፍኦቶ፡ ለእሳት፡ Jsp. p. 375; ዝናም፡ አጥፍአ፡ ለፍሕም፡ Enc. Hed. 25; lumen Jes. 42, 3; 4 Esr. 10, 2; መኃትወ፡ 2 Par. 29, 7; መንፈሰ፡ 1 Thess. 5, 19; ያጠፍእ፡ ኀሊና፡ βουλήν Job 5, 13. 2) *exstinguere, delere, perdere, ad nihilum redigere, perimere*, homines, terras, al.: Kuf. 16; Deut. 9, 3. 4; Hez. 25, 13. 16 al.; Jer. 1, 10. 14, 12. 25, 9; Jes. 14, 20. 15, 1; ከመ፡ ታጥፍእ፡ ለዓለም፡ θεῖναι ἔρημον Jes. 13, 9; ያጠፍእ፡ ሕማም፡ Job 18, 11. 20, 10. 34, 26. 40, 7; Ps. 17, 41; Hen. 84, 5. 6; Matth. 24, 39; ያጠፍአክሙ፡ እምነ፡ በሐውርቲክሙ፡ Zeph. 2, 5; አጠፍእ፡ አርዌ፡ እኩየ፡ እምድር፡ Hez. 34, 25; እብነ፡ በረድ፡ አጥፍአ፡ ኵሎ፡ ዘይሠርጽ፡ Kuf. 48; etiam c. ለ፡ Obj. ከመ፡ ያጥፍእ፡ ማየ፡ አይኅ፡ ለኵሉ፡ ነፍስ፡ Sir. 44, 18.

ጥፉእ፡ part. *exstinctus*, a) deficiens i. e. *hebetatus*, de oculis: Deut. 28, 65. b) *perditus, qui evanuit*, α) *amissus* F. N. 36. β) *fugitivus*, δραπέτης, hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 102 (pluries; vid. ሕቡል፡).

ጥፍአት፡ n. act. 1) *exstinctio:* እሳት፡ ዘአልቦ፡ ጥፍአት፡ Clem. f. 268; candelae ዘእንበለ፡ ጥፍአት፡ Org. 3. 2) *deletio*, *interitus, exitium:* ὄλεθρος Jer. 31, 32 var.; συντέλεια Hab. 1, 9; Jud. 20, 40; **ጥፍአት፡መሃይምናን፡** (quae fit persecutione) Clem. f. 1; **ከመዝኬ፡ጥፍአቶሙ፡ለኃጥአን፡በምዕር፡** Macc. f. 21; Gad. Ad. f. 17. a) *amissio, jactura:* **ጥፍአት፡ንዋይ፡ወሐመር፡**, **ጥፍአት፡ነፍስ፡** Act. 27, 10. 22 rom. b) *perditio* mentis (i. e. perturbatio vel alienatio): **ጥፍአት፡ልብ፡** F. N. 50.

ጠፋኢ፡ n. ag. „*perditor, deletor*“ (?), Lud. sine auct.

መጥፍኢ፡ part. *exstinguens*, i. e. *luminis defectum efficiens* (sc. lunae), Abush. 13.

ጣፍያ፡ subst. *splen, lien* [amh. id.]: **የብሰ፡ሥጋሁ፡እምብዝኁ፡ትሕርምት፡እስከኔ፡ይትሔዘብዎ፡ከመ፡ዘአልቦ፡ውስተ፡ከርሡ፡ልበ፡ወኢጣፍያ፡** Phlx. 16.

ጠፈፈ፡ inus., de quo vid. Ges. thes. p. 554.

ጠፍ፡ subst. *infans, parvulus* [טַף coll. *parvuli*]: **ጠፍ፡ውእቱ፡** Cod. Bibl. Bodl. XXXII. XXVIII, al. pluries.

ጰ፡ litera alphabeti Aethiopici XXII^{a}, quae **ጰይት፡** nominatur.

ጰሊስ፡ n. prgr., πόλις *urbs:* **ሊቀ፡ጳጳሳት፡ስምዖን፡ዘለእስክንድርያ፡ጰሊስ፡** Enc. Haml. 27.

ጰልንትያ፡, **ጵ"፡**, **ጰልንትዩ፡**, **ጵ"፡**, **ጰላንቲያ፡** n. prgr., πλίνθιον, *figlina laterum, fornax lateraria*, 2 Reg. 12, 31; 3 Reg. 3^{a}, 20.

ጴልጣስ፡ n. prgr., πέλται in Acc., *peltae*, Hez. 27, 10.

ጵላጣኖስ፡, **ጵላጦኖስ፡** (v. **ብልጦኖስ፡**) n. prgr., πλάτανος, *platanus* Sir. 24, 14.

ጳሒን፡, **ጳሔን፡** nomen mensis Aegyptiorum X^{i}, (mensem **ጳኵምስ፡** sequentis), qui ⲠⲀⲰⲚⲒ nominatur et mensi Abyssinorum **ሰኔ፡** respondet, Sx. Sen. 19.

ጰራልያ፡ vel **"ሊያ፡** et **"ልዩ፡** (**"ልዮ፡**) et **"ልያስ፡** n. prgr., sc. παράλιος (cum casibus suis), *regio mari adjacens* vel *maritima*, Deut. 1, 7. 33, 19; Jos. 11, 3; Jes. 8, 23; Jer. 29, 7 var.; Judith 1, 7. 5, 2. 22. 28. 7, 8; Luc. 6, 17; **ሰብአ፡ጰራልያ፡** Hez. 25, 16.

ጵርስፎራ፡ (**ጵራስፎራ፡** Did. ed. Platt p. 60; **ጵሮስፎራ፡** Lud.) n. prgr., sc. προσφορά, *oblatio*, quae offertur a Christianis, Const. Ap. 36; Did. 7; Lit. 165, 4; Kid. f. 8. 10. 27.

ጰራቅሊጦስ፡ (vel **ጰ"፡**, etiam **ጰራቅ"፡**) n. prgr., sc. ὁ παράκλητος a) *advocatus, patronus* 1 Joh. 2, 1. b) *Paracletus* (Spiritus S.), Joh. 14, 16. 26. 15, 26. 16, 7; Did. 38 al.; Clem. f. 67. 81 al.; **ዕለተ፡ጰራቅሊጦስ፡** (i. e. *pentecoste*) **ዘውእቱ፡ተፍጻሜተ፡፶** Abush. 38.

ጵርዮን፡, **"ዮኒ፡**, **ጰርዮኒ፡**, **ጵርዮኖስ፡** n. prgr., sc. πρίων *serra*, 2 Reg. 12, 31; Judith 3, 9.

ጵርዮን፡, **ጰርዩን፡**, **ጵሪዮን፡** n. prgr. sc. πρίνος *ilex*, Dan. ap. 1, 58. — *Voc. Ae.:* **ጰርዮን፡ዘ፡ሮማን፡**

ጵርድክይሴ፡ Sing., **ጵርድክስያት፡** vel **ጰር"፡** Pl., n. prgr., sc. πέρδιξ *perdix*, Gad. Lal. (vid. etiam d'Abbadie Catal. p. 155).

ጲሩጳጥቄ፡, **ጴርባጤቄ፡**, **ጵሮጳጥቄ፡**, **ጵሩ"፡** n. prgr., sc. προβατική *ovilis*, **አንቀጸ፡ጲ"፡** (c. varr.) 2 Esr. 13, 1. 32. 22, 39; Joh. 5, 2.

ጰርፍርዮና፡, **ጰርፍሪዮና፡** n. prgr., sc. πορφυρίων *porphyrio*, nomen avis aquaticae, Deut. 14, 18; Lev. 11, 18.

ጰሲካ፡, **ጳሲካ፡**, **ጰስካ፡** et **ጰስክ፡** n. prgr. πάσχα *pascha* (alias **ፋሲካ፡** vel **ፍሥሕ፡**), Kuf. 49. 50; Luc. 22, 1 rom.

ጰንጠቆስጤ፡, **ጰንጠቈስጤ፡**, **ጰንጠ፡ቆስጤ፡**, **ጰንጤቈስቴ፡** al., n. prgr., πεντηκοστή *pentecoste*, Tob. 2, 1; Act. 2, 1. 20, 16; 1 Cor. 16, 8; Did. 30; Sx. Ter 10; **ሰላም፡ለዴሜጥሮስ፡ሐጋጌ፡አጽዋም፡እምስቴ፤ወሠራዒ፡መብልዕ፡በጰንጠቈስቴ፡** Enc. Teq. 12.

ጰንገለ፡ I haud satis probatum est, pro **አጰንገለ፡**

አጰንገለ፡ quadrl. II i. e. ἀπαγγέλλειν, annuntiare, pronuntiare, *recitare* 1) *commentari, meditari*, c. Acc. rei: monachi omnes **ያጰንግሉ፡መጻሕፍተ፡** Reg. Pach.; c. **ውስተ፡** rei: **ይደሉ፡ለውጡናን፡ከመ፡ያብዝኁ፡አጰንግሎ፡ውስተ፡ትእዛዛተ፡እግዚ"፡ወውስተ፡ትሩፋት፡** Phlx. 147; Gad. Za Mich.; **ውስተ፡ጸሎታቲሆሙ፡ወአጰንግሎቶሙ፡** Phlx. 73. 2) *exponere, interpretari*, c. Acc.: **ዘያጰንግል፡መጻሕፍተ፡እግዚ"፡ዘብሉይ፡ወዘሐዲስ፡** Clem. f. 86; **ይደልዎ፡ለኤጲስ፡ቆጶስ፡የኀሊ፡ተኀሥሦ፡ወአጰንግሎ፡መጻሕፍት፡በበመትልው፡** Did. 4; **ፈከረ፡ሐዲሰ፡ወአጰንገለ፡ብሉየ፡** Sx. Hed. 6; Gregorius Armenorum patriarcha **አጰንገለ፡ሎሙ፡መጻሕፍተ፡በነገረ፡ብሔሮሙ፡** Lud. e Vit. Greg.

መጰንግል፡ part. **ዘ፡አንበቤ፡መጽሐፍ፡በቃል፡** i. e. *recitator*.

ጳኵምስ፡ nomen mensis Aegyptiorum noni ⲠⲀⲬⲰⲚ, ⲠⲀϢⲞⲚⲤ, qui mensi Abyssinorum **ግንቦት፡** respondet, Sx. Sen. 19.

ጳኵሲማ፡ vel **ጳ"፡** n. prgr., sc. *paxamas, paximatium* [פַּכְסְמָין, Buxt. c. 1728; sec. Suidam παξαμᾶς ὁ δίπυρος ἄρτος i. e. panis bis coctus] *buccellatum*, deinde ut videtur *buccella:* Phlx. 78 (vid. sub **ጠምዐ፡**); postquam diu jejunavit, **በዕለተ፡ሰንበት፡ይበልዕ፡፩ጳኵሲማ፡** Enc. Tachs. 15; Sanctus **ሉቃስ፡ዘዐምደ፡ከነ፡ይጸውም፡፲መዓልተ፡ወይቄድስ፡ቍርባነ፡ወይትመጦ፡ምስጢራተ፡ቅዱሳተ፡ወይትመጦ፡፩ጳኵሲማ፡እምኅብስት፡ወሐምል፡** Sx. Tachs. 17.

ጴክሶን፡ vel **"ሳን፡**, v. **ጲክሶን፡** n. prgr., sc. πύξος in Acc., *buxus* arbor, Jes. 41, 19 (v. **ጤክሶን፡**).

ጰውቂና፡, **ጰውቄና፡**, **ጰ"፡**, **ጰውቂኔ፡**, **ጴውቄና፡**, **ጴውቂኖስ፡** al., n. prgr. πεύκινος, πεύκινα sc. ξύλα, ligna *peuces* arboris, *pinea* ligna, 3 Reg. 5, 9. 6, 15. 30. 9, 11; 2 Par. 2, 8 var. Ejusmodi ligna a regina Sabae Salomoni suppeditata fingunt, Org. 4 (Lud.). — *Voc. Ae.*: ጳውቂና፡ዘ፡ገዘ፡ሸተንሂ፡ይ፡ (sic); *aliud:* ቄጽርስስ፡ስኖባር፡ጳውቂና፡ብ፡ጽድ፡ — „Aethiopes suum ሸጋዘ፡ esse putant, q. v. in Lex. Amh. c. 28" Lud.

ጳዝዮን፡, etiam **ጳዚዮን፡**, n. prgr. τοπάζιον, *topazius* gemma, Ex. 28, 17 C; Ex. 36, 17 C (pro ወራውሬ፡ caeterorum); Ps. 118, 127; Hez. 28, 13; Lit. 158, 2; Org. 1; ጳዚዮን፡ Macc. f. 3. — *Voc. Ae.*: ጳዝዮን፡ወወራውሬ፡፩።

ጵዮን፡ nomen mensis Aegyptiorum X^1, cui ሰኔ፡ Abyssinorum respondet, M. M. f. 348; Voc. Ae. — Alia ejusdem nominis forma est ጳኦኒ፡ q. v.

ጰዴሬ፡, **ጰዴር፡**, etiam **ጳዴር፡**, **ጴዴር፡**, n. prgr. sc. ποδήρης (cum casibus suis), tunica *talaris*, Ex. 25, 7. 28, 4. 27 seq.; 35, 8; in C Ex. 36, 32. 33 et Lev. 8, 7; Zach. 3, 4; Hez. 9, 2 seq.; ልብሰ፡ጰዴር፡ Sir. 27, 8. 45, 8; Apoc. 1, 13; Sx. Hed. 24. — „Malo pro gemma accepit ኤጴምጳ፡ጰዴር፡ (Ex. 25, 7) auctor Org. 1" Lud. — *Voc. Ae.*: ጰዴር፡ዘ፡ልብሰ፡ሐር፡ — „Auctor libri Myst. exponit ልብስ፡ጸዐዳ"፡, Lud.

ጳጕሜን፡ nomen mensis Abyssinorum XIII^1, ἐπαγόμεναι sc. ἡμέραι i. e. dies *adjecti* vel *superadditi*; constat quinque diebus, senis autem quarto quoque anno vel anno Joannis.

ጳጦስ፡ vel **ጰጦስ፡** n. prgr., sc. βάτος (aliâs ባጦስ፡) *rubus* vel *sentis*, in quo Deus Moysi apparuit: ዕፀ፡ጳጦስ፡ 4 Esr. 14, 3; Marc. 12, 26; Act. 7, 35; Did. 36; Clem. f. 149; ማርያም፡ጳጦስ፡ጸዋሪተ፡ነድ፡ Enc. Masc. 21. — *Voc. Ae.*: ዕፅ፡ጳጦስ፡ጅባሬ፡ወእንጋርሪ፡ይ፡

ጴጦን፡(**ጴጢን፡**) n. prgr. πίτυς, *pinus* arbor Kuf. 21.
ጴጥያስ፡ id. in Pl.: ዕፀ፡ጴጥያስ፡ αἱ πίτυες Hez. 31, 8.

ጳጲሩ፡ i. q. ፐፒሩ፡ q. v.

ጳጳስ፡ subst. m., Pl. **ጳጳሳት፡** sc. ὁ πάππας *papa* i. e. 1) *presbyter, episcopus, archiepiscopus*, ἐπίσκοπος Tit. 1, 7; 1 Tim. 3, 1 seq.; ጳጳሳት፡ τὸ πρεσβυτέριον 1 Tim. 4, 14; ἐπίσκοποι Phil. 1, 1 rom.; Act. 20, 28; Herm. p. 11; Cyr. ad Reg. f. 28, al.; Kid. f. 6; Ephesi congregati sunt ፪፻ጳጳሳት፡ Enc. Masc. 12. 2) in specie ጳጳስ፡ nominatur archiepiscopus primarius, a) *metropolita*, Syn. (aliâs መጥረብሊት፡ q. v.); Lit. 160, 3. 163, 2; F. N. 4; Lud. hist. Ae. III, 7, 4; Comm. p. 441 n. 75. 3) ሊቀ፡ጳጳስ፡ (Lit. 160, 3. 163, 2) vel ሊቀ፡ጳጳሳት፡, Pl. ሊቃነ፡ጳጳሳት፡ *patriarcha*, Lit. 160, 3. 4. 163, 2; Cyr.; Abush. 50, Sx. crebro; cfr. F. N. 4 ab initio ubi legitur: በእንተ፡ሊቃነ፡ጳጳሳት፡ወመብዝኅተ፡ነገሩ፡(ለዝ፡አንቀጽ፡)ዘይደልዎ፡ለሊቃነ፡ጳጳሳት፡እስመ፡ይሰመዩ፡ውእቱ፡በውስተ፡ከልአን፡አምቀኖናት፡ዘኤጲስቆጳሳት፡ዐቢየ፡ወቀዳማዊ፡ወርእሰ፡ኤጲስ፡ቆጳሳት።

አጳጳሰ፡ vel **አጳጳሰ፡** II *metropolitam* vel *patriarcham constituere* alqm: Archiepiscopo Bagdadi, qui Patriarchae titulo insignitus est, ያብሕዎ፡ሎቱ፡ከመ፡ያጳጵስ፡ጳጳሳተ፡በከመ፡ይገብሩ፡ሊቃነ፡ጳጳሳት፡ F. N. 4; Metropolita Aethiopiae ne ያጳጵስ፡ጳጳሳተ፡ ibid.

ተጳጳሰ፡ vel **ተጳጳሰ፡** III (sec. Lud.: **ተጳጳሰ፡**) *papam* i. e. *metropolitam* vel *patriarcham constitui*: እስከ፡ተኀርየ፡ለተጳጵሶ፡ (sc. Alexandriae) Sx. Genb. 27; Enc. Mij. 22 (ubi Lud. ተጳጳሶ፡, Sx. Tub. ተጳጵሶ፡ habet); ሰላም፡ለጳውሎስ፡በቍስጥንጥንያ፡ዘተጳጳሰ፡ (Lud.: ዘተጳጳሰ፡) Enc. Teq. 5 (Lud.: 6).

ጵጱስ፡ part. *papa* (archiepiscopus, metropolita, patriarcha) *constitutus*, M. M. f. 237.

ጵጳሴ፡ (Lud. **ጳጳሴ፡**) subst. *dignitas papae, patriarchatus*, ሢመተ፡ጵጳሴ፡ (sc. Alexandriae) Enc. Masc. 4.

ጵጵስና፡ subst. *papae dignitas* a) *episcopatus*: Did. 4; Kid. f. 7. b) *dignitas metropolitae*, Clem. f. 126; Deg. (de አባ፡ሰላማ፡). c) *patriarchatus*, ጵጵስና፡ Enc. Teq. 3; Hed. 21; Jac. 14; Abush. 50; et ሊቀ፡ጵጵስና፡ Cyr. f. 2; Sx. Hed. 2; F. N. 4, al.

ጸ፡ litera alphabeti Aethiopici XXIII^a, quae ጸዳይ፡ nominatur.

ጽሀርት፡ vel **ጽሕርት፡**, etiam **ጸሀርት፡**, subst., m. et f., Pl. **ጸሀራት፡**, **ጽሀራት፡**, **ጸሀራት፡**, **ጸሀርታት፡**, **ጽሀርታት፡** [صقر صحر سجر زخر (*aestuare, accendere, coquere*) etymon aptum praebent; quaeritur annon סִיר ejusdem stirpis sit] *lebes, ahenum*: ጽሀርት፡ λέβης Koh. 7, 6; Sir. 13, 2 (fem.); Jes. 1, 13; Am. 4, 2; Mich. 3, 3; Hez. 11, 3 (fem.); 24, 3 seq. (fem.); 1 Reg. 2, 14; 4 Reg. 4, 38; χαλκεῖον Job 41, 22; ጸሀርት፡ Ex. 16, 3; ጸሀራት፡ Am. 4, 2; Zach. 14, 20 var.; 2 Par. 4, 16; Marc. 7, 4; ጽሀራት፡ 3 Reg. 19, 21; ጸሀራት፡ 2 Reg. 17, 28; 3 Reg. 7, 26; ወይከውና፡ጸሀራት፡ከመ፡ክራት፡ Zach. 14, 20; 2 Par. 4, 11; ጸሀርታት፡ Marc. 7, 8; ጽሀርታት፡ Jer. 52, 18 vrs. nov. — *Voc. Ae.*: ጽሕርት፡ዘ፡ሕንስራ፡ሸንክራሂ፡ይ፡; *aliud*: ጽሕርት፡ብ፡ጋን፡

ጽሀርት፡ part. fem. Sap. 7, 22 legitur in uno codice pro Gr. εὐκίνητος.

ጽሀቀ፡ I, 1 [שׁוק شَاقَ] Subj. **ይጽሀቅ፡** 1) *cupire, desiderare, expetere, desiderio teneri* vel *affectum esse*, ይጽሀቅ፡በነፍሱ፡ 1 Reg. 2, 33; Hen. 21, 5; c. Acc.: የኀሥሡ፡ወይጽሀቁ፡ገጾ፡ለሰሎሞን፡ 2 Par. 9, 23; c. ኀበ፡ rei: ኀሊናሁ፡ይጽሀቅ፡ኀበ፡ምንኵስና፡ Sx. Masc. 14; seq. Subj. verbi: Rom. 15, 23; Phil. 2, 26; c. ለ፡ et Inf.: ይጽሀቁ፡ለሰሚዐ፡ Chr. ho. 4. 2) desiderare i. e. *opus habere, indigere*, c. Acc.: Act. 17, 25 Platt; 1 Thess. 4, 12 (c. ኀበ፡ Platt); seq. Subj. vel ከመ፡ c. Subj. verbi, Luc. 14, 18. 3) *sollicitum esse* de re, *studiosum esse* rei, *curam habere* rei, c. ለ፡ pers.: እጽሀቅ፡ለክሙ፡ዘልፈ፡ 2 Petr. 1, 12; ጽሀቅሙ፡ለነ፡ σπουδή 2 Cor. 7, 12; Phil. 2, 4 Platt; Rom. 1, 15; c. ለ፡ rei: ኢንጽሀቅ፡ለግብረ፡ዓለም፡ Chr. Ta. 27; c. በ፡ rei: እጽሀቅ፡ብየ፡በልብየ፡ φροντίσας Sap. 8, 17; c. በእንተ፡ Phil. 2, 25; 2 Cor. 7, 12 Platt; እንዘ፡ትጽሀቅ፡በእንቲአየ፡ Org. 4; seq. Subj. verbi: 1 Thess. 2, 17 (σπουδάζειν); Gal. 2, 10; vel seq. ለ፡ c. Inf.: ንጽሀቅ፡ለአጥርዮተ፡ዝንቱ፡ Chr. Ta. 31; መፍትው፡ኬ፡ንጻሙ፡በእንተ፡ሙታን፡ወንጽሀቅ፡ለዘከሮቶሙ፡ Genz. f. 147; abs.: προθυμία 2 Cor. 9, 2; እስመ፡ጽሂቅ፡ፈነወኒ፡በነግሀ፡ Rel. Bar.; በጽሂቅ፡ወአስተሐምሞ፡ Enc. Mij. 12;

ጽሂቅ፡ *cura* et *studium* Kid. f. 20. — *Voc. Ae.*: **ሠምረ፡ፈቀደ፡ ጽህቀ፡ዘ፡ወደደ፡**

አጽሀቀ፡ II, 1 1) *curae esse*, alicui (proprie: *cura afficere* alqm), c. Acc. ejus qui curat et c. Nom. rei, quam curat: 4 Esr. 3, 42; **ላህምኑ፡አጽሀቆ፡ለእግዚ"፡** μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ 1 Cor. 9, 9; **ለዝንቱ፡ብእሲ፡ኢያጽሀቆ፡ምርዓውና፡ዲበ፡ምድር፡** Mavâs. n. 10; Phil. 1, 22 Platt; vel c. **በእንተ፡** rei: Act. 18, 17 rom.; **ኢያጽሀቆሙ፡ወኢምንተኒ፡በእንቲአሆን፡** οὐκ ἔπασχεν οὐδὲν ἐπ᾽ αὐτοῖς Zach. 11, 5; 4 Esr. 8, 20; vel seq. **ለእመ፡** vel **ዘ፡** c. verbo fin.: **ምንት፡ያጽሀቆ፡ለእግዚ"፡ለእመ፡አንተ፡አንጻሕከ፡ምግባሪከ፡** Job 22, 3; Luc. 10, 40. (Cfr. etiam **አሕዘነ፡**). 2) *desiderio* vel *cupiditate afficere* alqm, Enc. Mag. 20. 3) *studium* alcjs *incitare*, c. Acc. pers., 2 Cor. 9, 2 Platt. 4) *sollicitare*, a) in bonam partem: *impellere, incitare*, **ወከመዝ፡አጽሀቆ፡ኅሊናሁ፡ለሐዋርያ፡ወአገበሮ፡ከመ፡ይጽሐፍ፡** Chrys. ab initio; b) in malam partem: *curam* vel *molestiam afferre* alicui, c. Acc. pers.: **አጽሀቀቶ፡ለጳውሎስ፡** διαπονηθείς Act. 16, 17; **አጽሀቆ፡** (v. **አጽዐቆ፡**) ὀχληρία Koh. 7, 25.

ጽሁቅ፡ part. *desiderio affectus, studiosus, sollicitus, promtus*: **ወለዘኒ፡ጽሁቅ፡ኢትትሀከዩ፡** (τῇ σπουδῇ) Rom. 12, 11 rom.; **ጽሁቅ፡ለፍቅር፡** Org.; **ጽህቅት፡ኩኒ፡ለውሂበ፡መፍቅድየ፡** Org.; **ማርያም፡ጽህቅት፡ለተማህሎ፡** III Sal. Mar. 7. — Adv. **ጽሁቀ፡** *studiose, sollicite, sedulo*, Tit. 3, 13 Platt; Judae 3.

ጻህቅ፡ subst., Pl. **ጻህቃት፡** 1) *desiderium*, a) *petitio*: episcopus **ኢይትሀከይ፡ጻህቆሙ፡ለእለ፡የኀሥሡ፡ንስሓ፡** Did. 6; Enc. Masc. 8. b) *indigentia*: **በጻህቅ፡** ἐν ἐνδείᾳ Hez. 4, 16 var. 2) *cura* a) *studium*: Sophistis deest **ጻህቀ፡ጽድቅ፡** τῆς ἀληθείας φροντίς, Cyr. c. Pall. f. 65; σπουδή Rom. 12, 11 Platt; 2 Cor. 7, 11; Hebr. 6, 11; **በጻህቅ፡** διὰ σπουδῆς Sap. 14, 17; Kid. f. 20; **ጻህቅክሙ፡ላዕለ፡ሰሚዕ፡** (studium audiendi) Chr. ho. 4. b) *sollicitudo*: **ብብዝኁ፡ጻህቅ፡ወትካዝ፡** Sap. 9, 15; **ይሚጥ፡ጻህቃተ፡በአስተዳልዎ፡ዘይትፌቀድ፡** F. N. 24, 2.

ጽህቀት፡ n. act. *desideratio*: **አርትዕ፡ወፍቅድ፡ጽህቀቶሙ፡** (dirige et rationem habe desideriorum) Lud. e Ssal. Req.

ጻሃቂ፡ et **ጻሃቅ፡** (Act. 18, 25 rom.) n. ag., Pl. **ጻሃቅያን፡**, (desiderio) *ardens, studiosus, curiosus, diligens, sollicitus*: **ጻሃቂ፡** (v. **ጻሃቅ፡**) **በመንፈሱ፡ይነግር፡** ζέων Act. 18, 25; erat **ጻሃቂ፡በመንፈሱ፡ወጻማዊ፡በገድሉ፡ወሐዋሪ፡በፍኖተ፡አበዊሁ፡** Gad. T. H.; institutor catechumenorum sit **ለባዊ፡ወጻሃቂ፡** Kid. f. 24; c. **በ፡** rei: **እመ፡ጻሃቅያኒ፡ክኑ፡በኵሉ፡ግብረ፡ሠናይ፡** Kid. f. 25; c. **ውስተ፡**, ut: **ጻሃቅያን፡ውስተ፡ተዐምዶ፡** F. N. 10; **ፊልጶስ፡ጻሃቂ፡ውስተ፡ትምህርት፡** χρηστομαθής Cyr. ad Th. f. 12; c. **ለ፡** rei: **ጻሃቅያን፡ለሠናይ፡** F. N. 10; **ጳጳስ፡** sit **ጻሃቂ፡ለሕገ፡እግዚ"፡** Kid. f. 6.

ጽሌ፡ (sec. Lud.: **ጽላ፡**) subst., f. et m., Pl. **ጽላት፡** [amh. **ጽላ፡** sine dubio pro **ጽላዕ፡**, a rad. صلع, cui potestas *calvitici* et *glabritatis* inest; (צְלָעוֹת 1 Reg. 6 hebr.?)] *tabula*, a) in qua quid insculpitur, inscribitur, pingitur, lapidea, metallica, al.: **ጽሌ፡** Ex. 32, 16; 2 Cor. 3, 3; **ግሉፍ፡ውስተ፡ጽሌ፡ልበሙ፡** Jer. 17, 1 var.; Prov. 3, 3; **ኢኮነ፡ይእቲ፡ጽሌ፡ዘእብን፡ዘእንበለ፡ጽሌ፡ልብ፡** Cyr. de r. fid. f. 37; **ክልኤቲ፡ጽላት፡ዘእብን፡** Deut. 4, 13. 5, 19. 9, 9. 10. 10, 2—4; Ex. 31, 18. 32, 15. 34, 1; Kuf. p. 1; 3 Reg. 8, 9; Hebr. 9, 4; **ጽላተ፡ሰማይ፡** Kuf. 3 seq.; **ጽላተ፡ብርት፡** Jsp. p. 316; **ጽላተ፡ብሩር፡** p. 376; Sx. Sen. 21 **ጽላት፡** tamquam Sing. pro *tabula pictoria* usurpatum est. b) lignea i. e. *assis, asser*: **ተሰጥመት፡ሐመር፡ወተሰቅለ፡አሐቲ፡ብእሲት፡እምጽላተ፡ሐመር፡** Sx. Genb. 21.

I. **ጸለለ፡** I, 2 [vicinum radicibus **ደለለ፡ደለወ**; ظُلْظُلْ?] proprie: *librari, pendere* (ſchweben) a) super aquam: *innatare, supernatare*, de rebus: **ይጼልል፡ዲበ፡ገጸ፡ማይ፡** ἐλαφρός ἐστιν Job 24, 18; **ጸለለ፡ገዘክቱ፡ኀጺን፡** ἐπεπόλασε 4 Reg. 6, 6; Sx. Jac. 25; **ጸለለት፡ታቦት፡ላዕለ፡ማይ፡** Gen. 7, 18; M. M. f. 123; **ኢተሠርሙ፡ውስተ፡ባሕር፡አላ፡ጸለሉ፡መልዕልተ፡ማይ፡** Macc. f. 2; Enc. Jac. 5. b) in aëre: *libere ferri, volitare*, de Spiritu S., Gen. 1, 2; 4 Esr. 4, 41; **ጸለለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ላዕለ፡ማያት፡** Clem. f. 2, et 10; de manibus: **ሰገደ፡በብረኪሁ፡ወእደዊሁኒ፡ውስተ፡ሰማይ፡ላዕለ፡ጸለላ፡** Deg.; at locus 3 Reg. 8, 7 ad II **ጸለለ፡** referendum videtur. — *Rad. Abb.*: **ጸለለ፡ዘ፡ሰቀለ።**

አጽለለ፡ II, 1 *innatare facere*: Elias **ለኅጺን፡ማኅጼ፡አጽለሎ፡ዲበ፡ማይ፡** Lud. ex Org. 4.

II. **ጸለለ፡** I, 2 raro I, 1 (ut Sap. 17, 17) [צלל ܛܠܠ ظَلّ; haud probanda videtur Ludolfi sententia, qui I et II **ጸለለ፡** componenda censet et significatum primarium „*libere ferri* in aëre instar nubis", secundarium *obumbrare* statuit] 1) *diffundere umbras, obumbrare, inumbrare, opacare*, rarius abs.: Ex. 40, 29; Jes. 4, 5; plerumque c. Acc.: **ይጼልሎ፡ የመ፡ዕፀ፡ዳዕሮ፡** Job 40, 17; Bar. 5, 8; **ሐምሐም፡ጸለሎ፡መልዕልተ፡ርእሱ፡ለዮናስ፡ከመ፡ይጸልሎ፡እምፀሐይ፡እምሕማሙ፡** Jon. 4, 6; **ይጼልላ፡ደመና፡ለደብተራ፡** Num. 9, 18; Ex. 40, 29 var.; Kuf. p. 1; 3 Reg. 8, 7; 1 Cor. 10, 1; Matth. 17, 5; Luc. 1, 35; vel c. **ላዕለ፡**, **መልዕልተ፡**, **ዲበ፡**, ut: Hebr. 9, 5 Platt; Ex. 25, 20. 38, 8. a) umbra *protegere* vel *tueri*: Ps. 90, 4; Deut. 33, 12; c. **እምነ፡** *a* vel *contra*, Jon. 4, 6; **ይጼልለከ፡እምፀሐየ፡ቀትር፡** Sir. 31, 19. b) *obscurare, occaecare* oculos: 2 Reg. 20, 6; **አልከወኒ፡ወጸለለኒ፡አዕይንትየ፡** Job 16, 10; etiam omisso **አዕይንት፡**, ut: Kuf. p. 41; **ይጼልል፡ወይሠሪ፡** Clem. f. 180 (at f. 179: **ይጼልል፡አዕይንተ፡**). 2) *expandere umbraculi* vel *tabernaculi* instar: **እስመ፡ኪሩብ፡ጸለሉ፡ክነፊሆሙ፡መልዕልተ፡መካና፡ወጸለልዋ፡ኪሩብ፡ለታቦት፡** 3 Reg. 8, 7; **ንሰፍሕ፡ለከ፡አእዳወ፡መዝራዕት፡ወንጼልል፡ዲበ፡ዝንቱ፡መሥዋዕት፡** Lit. Greg. a) *tendere tentorium*: **ጸለለ፡ከመ፡ወይን፡ማኅደሮ፡** διεπέτασε Thren. 2, 6. b) *in tabernaculo habitare* (vid. II, 1): **ይጼልል፡ዲቤሆሙ፡** σκηνώσει Apoc. 7, 15. — *Voc. Ae.*: **ጸለለ፡ብ፡ጋረደ፡ሰፋሒ፡ይ፡**

አጽለለ፡ II, 1 1) *umbram captare* vel *subire*: καταψύξατε Gen. 18, 4; **ያጸልል፡ታሕተ፡ኵሉ፡ዕፀው፡** Sir. 26, 12; **ያጸልል፡እምነ፡መርቄ፡ታሕቴሃ፡** σκεπασθήσεται 14, 27; **ረከበ፡ዕፀ፡ጽፍቅተ፡ወአጽለለ፡ከመ፡ያዕርፍ፡ንስቲተ፡** Rel. Bar. 2) in umbra vel sub tentorio *considere, habitare*, κατασκηνοῦν Ps. 14, 1; **ያጸልሉ፡ታሕቴሁ፡አራዊተ፡ገዳም፡** Dan. 4, 9. 18. a) de avibus: *nidulari*: Marc. 4, 32; **ኵሉ፡ዘይሰርር፡ያጸልል፡ታሕተ፡አዕጹቂሁ፡** Hez. 17, 23; Ps. 103, 13. b) *devertere, deversari*, Matth. 21, 17. 3) *umbram praebere*: **አዕዋም፡ጽፉቃት፡እለ፡ያጸልሉ፡** (v. **ይጸልሉ፡**) Sap. 17, 17.

ተጸለለ፡ III, 2 obumbrari i. e. *obscurari, obtenebrari*:

ተጸለለ፡አዕይንቲሆሙ፡ Jes. 44, 18; Hen. 89, 21; Act. 22, 11; **ተጸለለ፡ልቦሙ፡** Joh. 12, 40 rom.; Rom. 1, 21; oculus meus **ተጸለለ፡በጊጋይ፡** Enc. Teq. 15. a) *obscurari, caecutire*: Act. 13, 11. b) *caecum* i. e. *inscium esse*, c. **እምነ፡** *de re*: Asc. Jes. 11, 14; 1 Tim. 6, 4 rom.

ጽሉል፡ part. *obumbratus* i. e. *obscuratus, caligans, occaecatus*: **ጽሉል፡አዕይንቲሆሙ፡** Hen. 89, 33; **ልቦሙ፡** Marc. 6, 52. 8, 17; τετυφωμένοι (τετυφλωμένοι?) 2 Tim. 3, 4; **አብዳን፡ወጽሉላን፡ልብ፡** Did. 4; per zeugma etiam de auribus: **ጽሉል፡ልቦሙ፡ወእዘኒሆሙ፡** Jer. 6, 10; quare *Voc. Ae.*: **ጽሉል፡ጽሙም፡ዘ፡ደንቆሮ።**

ጽላሌ፡ n. act. et subst. 1) *obumbratio*: Jes. 4, 5 var.; **ጽላሌ፡ኀይል፡ዘመንፈስ፡ቅዱስ፡** Lit. 174, 4. 2) *obscuratio, caligatio, caecitas*: **ወጽላሌ፡ኀለፈ፡እምአዕይንተ፡ይስሐቅ፡** Kuf. p. 112; **ጽላሌ፡ልብ፡** Eph. 4, 18; Rom. 2, 29; **ጽላሌ፡ዐይን፡** Org. 1.

ጸለሎ፡ subst. *fuligo*, **ከመ፡ጸለሎ፡መቅጹት፡** πρόσκαυμα Joel 2, 6; Nah. 2, 10; **እመ፡ብከ፡ልብሰ፡ንጹሐ፡ኢታቅርቦ፡ኀበ፡ጸለሎ፡መቅጹት፡** M. M. f. 16; adversitas **ያደምኖ፡ለገጽ፡ከመ፡ጸለሎ፡መቅጹት፡** Org. 2. — „Hac in Aethiopia utuntur ad conficiendum atramentum“ Lud.

ጽላሎት፡ subst., m. et f., *umbra*, Job 4, 16. 7, 1. 8, 9. 14, 2; Koh. 6, 12. 7, 12; Cant. 2, 3; Ps. 101, 12. 143, 5; Hen. 4; Jes. 4, 6. 38, 8; Jer. 6, 4; Thren. 1, 20; Jon. 4, 5; **ታሕተ፡ጽላሎተ፡ዕፅ፡** Hez. 6, 13; Act. 5, 15; **ገብረ፡ጽላሎተ፡** *umbram jecit* Job 15, 29; **ዘይዐብጥ፡ጽላሎተ፡** Sir. 31, 2; divinatio e **ጽላሎት፡** vetatur Clem. f. 178. a) **ዘቦ፡ጽላሎተ፡** κατάσκιος *umbrosus, opacus*: **ዕፅ፡ዘቦ፡ጽላሎተ፡** Jer. 2, 20. 17, 2 var.; Hez. 20, 28. b) *adumbratio, imago*, σκιά, Col. 2, 17; Hebr. 8, 5. 10, 1; **አርአያ፡ወጽላሎት፡** Clem. f. 208. c) *tenebrae*: **ጽላሎተ፡ሞት፡** (צַלְמָוֶת) Job 3, 5. 12, 22. 24, 17; Jes. 9, 2; Jer. 13, 16; Ps. 87, 6; Matth. 4, 16. d) *tutela*, σκιά, **በጽላሎቱ፡ነሐዩ፡** Thren. 4, 20; σκέπη **በጽላሎተ፡ክንፊከ፡** Ps. 16, 9. 62, 8; **ውስተ፡ጽላሎቱ፡ለአምላክ፡** Ps. 90, 1; Sx. Teq. 9; **ከመ፡እኩን፡ታሕተ፡ትእዛዝከ፡ወጽላሎትከ፡** Sx. Teq. 20. e) *umbraculum, tabernaculum, tectum*, σκηνή Ps. 26, 9; σκήνωμα Ps. 14, 1; **ጽላሎተ፡ቤትየ፡** 131, 3; **አብእ፡ነዳየ፡ወአኅድሮ፡ውስተ፡ጽላሎትከ፡** (v. **ጽላሎተ፡ቤትከ፡**) Jes. 58, 7.

ምጽላል፡ subst., Pl. **ምጽላላት፡** 1) *locus umbrosus*, Org. 5; fortasse etiam Hen. 4. 2) *umbraculum, tabernaculum*, σκηνή Jer. 6, 3 (v. **ደብተራ፡**); **ምጽላላት፡** σκηναί Hos. 12, 9; σκηνώματα Cant. 1, 5; Lev. 23, 43 in C; Kuf. 16. 19. 29. 3) *nidus* avium, κατασκηνώσεις Matth. 8, 20; Luc. 9, 58; Hen. 96, 2.

መጸለት፡ subst., sing. et coll., *umbraculum, tabernaculum*: **ከመ፡ይንበሩ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡በመጸለት፡** 2 Esr. 18, 14; Lev. 23, 42; **ገብሩ፡መጸለተ፡** 2 Esr. 18, 16. 17; **በዓለ፡መጸለት፡** *festivitas tabernaculorum* Lev. 23, 34; Deut. 16, 13; 2 Par. 8, 13; 2 Esr. 3, 4; Kuf. 16; Joh. 7, 2

III. **ጸለለ፡** inus., i. e. صلّ *purificavit* potum; ܨܠܠ *defaecavit, colavit* (צָלַל); amh. **ጸለለ፡** *merus, sincerus fuit*, ut de metallis.

መጸለት፡ subst. *panis merus* i. e. *non fermentatus, azymus*: **ኅብስት፡ዘመጸለት፡** ξένα οἷον ἄζυμα II Can. Ap. 65; **በዓለ፡መጸለት፡** *festum azymorum* Marc. 14, 1. 12; Luc. 22, 1. 7. (In locis N. T. Ludolfus errorem interpretis suspicatus est, ut qui festa tabernaculorum et azymorum confudisset: at loco Synodi haec suspicio movetur).

ጸልሐወ፡ quadrl. I [ut videtur, denom. a **ጽልሑት፡**, cui conferas: إِصْطِلَاحَةٌ *artificium*] *fraudem concipere, dolose agere*: Ps. 5, 11. 13, 5. 35, 2; Rom. 3, 13 Platt; **ጸልሐዉ፡በልሳኖሙ፡** Cyr. ad Th. f. 11.

ጽልሑው፡ part. *dolosus, subdolus, malitiosus, scelestus, impius*: δόλιος Ps. 42, 1. 54, 27; ἄνομος Hez. 21, 25; Jes. 1, 4. 9, 17; λοιμός Am. 4, 2; ἀσεβής Ps. 25, 5; Judae 15; 1 Tim. 1, 9; **ኃጥኣን፡ወጽልሑዋን፡** Clem. f. 92; **አሀማጊ፡ወጽልሑው፡** Jsp. p. 289.

ጽልሑት፡ subst. 1) *dolus*: δόλος **ዐመፃ፡ወጽልሑት፡** Zeph. 1, 9; **ይገብሩ፡ላዕሌሁ፡ጽልሑተ፡** Dan. 11, 23; Ps. 9, 29. 31, 2. 119, 2; 1 Thess. 2, 3; Joh. 1, 48; δολιότης Ps. 72, 18; **ለእመ፡ተሀጕለ፡ንዋየ፡እመጋቢ፡በእደ፡መጋቢ፡ዘእንበለ፡ጽልሑት፡ወኢሀኬት፡** F. N. 30. 2) *malitia, scelus, impietas*: ἀσέβειαι Hez. 21, 24; Mal. 2, 16; ἀδικία Job 11, 14; Jes. 33, 15. — *Voc. Ae.*: **ጽልሑት፡ዑግ፡ዘ፡ቂም።**

ጸልመ፡ I, 1, raro **ጸለመ፡** (Herm. p. 83), Subj. **ይጽለም፡**, rarius **ይጽልም፡** [ظلم (צָלַם ܛܠܡ), vic. II **ጸለለ፡**] 1) *obscurari, tenebris* vel *caligine circumfundi, caligare, tenebrosum esse* vel *fieri*: **ለትጽለም፡ይእቲ፡ሌሊት፡** Job 3, 4; **ጽልመት፡ኢይጸልም፡በኀቤከ፡** Ps. 138, 11; **ይጽለም፡ሰማይ፡** Jer. 4, 28; 3 Reg. 18, 45; **ጸልሙ፡ማያት፡** Ps. 17, 13; Jer. 14, 2; **ጸልመ፡ዓለም፡** Matth. 27, 45; Luc. 23, 44. a) de facie *tetrica* (*obnubilari*): **ጸልመ፡ገጹ፡** διεστράφη Esth. 7, 8; **ተወለጠ፡ገጸሙ፡ወጸልመ፡** Jer. 37, 6; 4 Esr. 7, 31; Dan. 5, 6. 9; **ኢይጽለ**(v. **ል**)**ምከ፡ገጽከ፡** Dan. 5, 10. b) de oculis (*caligare, occaecari*): **ጸልመ፡ዐይንነ፡** Thren. 5, 17; Koh. 12, 3; Ps. 68, 28; Rom. 11, 10; etiam de eo, cujus oculi caecutiunt: **ተጸለለ፡ወጸልመ፡** Act. 13, 11; de mente, scientia: F. N. 5 (vid. sub **ገዘፈ፡**). c) de sole, luna et stellis (*deficere*): **ጸልመ፡ፀሐይ፡** Apoc. 6, 12; Joel 2, 10; **ይጽለሙ፡** (v. **ይጽልሙ፡**) Job 3, 9; Koh. 12, 2; Jes. 13, 10; Matth. 24, 29; Sx. Mag. 27; Clem. f. 12. 218 al.; **በ፲ወ፫ዓመት፡ለገላውዴዎስ፡ጸልመ፡ፀሐይ፡** (accidit eclipsis solis) Chr. L. Atk. f. 10. d) *tenebrae factae sunt* **ጸልመ፡** Joh. 6, 17; c. pron. suff. pro Dat. (*alicui*): **ይጸልመክሙ፡ወኢትሬእዩ፡** Jes. 8, 22; **ዘእንበለ፡ይጽለምክሙ፡** πρὸ τοῦ συσκοτάσαι Jer. 13, 16. 2) *nigrum esse, nigrescere*: Herm. p. 83; **ጸሊመ፡ሥዕርት፡** Koh. 11, 10; **ይጸልም፡ገጸሙ፡እምጢስ፡** Ep. Jer. 20.

አጽለመ፡ II, 1 1) *obscurare, caliginem* vel *tenebras offundere* alicui, *obnubilare, obfuscare*: Deus **ያጸልም፡መዓልተ፡ከመ፡ሌሊት፡** Am. 5, 8; **አጸልም፡ዲበሁ፡ሊባኖስ፡** Hez. 31, 15 var.; Ps. 104, 26; **ሶበ፡አጸልም፡ደመና፡ላዕለ፡ምድር፡** Gen. 9, 14; astra (*deficere facere*), ut: Hez. 32, 7; Job 9, 7; **አጽለሞ፡ለፀሐይ፡** Kedr f. 28; alias res: **ቅንአተ፡እከይ፡ያጸልም፡ሠናያተ፡** ἀμαυροῖ Sap. 4, 12; **እከያ፡ያጸልሞ፡ከመ፡ርእየተ፡ድብ፡ለገጻ፡** σκοτοῖ Sir. 25, 17; oculos: **አጽለመት፡ጸዳላ፡ለዐይን፡** Enc. Masc. 25; mentem, animum: **ስክር፡ያጸልም፡ልበ፡** Clem. f. 118; **አጽለምኩ፡ኀሊናየ፡** (sc. peccatis) f. 83. 2) *tenebrescere*: **አጽለመ፡ዲበሁ፡ሊባኖስ፡** ἐσκότασεν ἐπ' αὐτὸν ὁ Λίβανος Hez. 31, 15. 3) *nigrum reddere, deni-*

grare, nigrum colorem inducere, Matth. 5, 36; ገልዓት፡ ዘአጽለምዎሙ፡ በፍሕም፡ Enc. Mag. 27; Const. Ap. 62 (vid. sub ምርፋእ፡ c. 320).

ጽሉም፡ part. *obscuratus, tenebricosus, occaecatus:* Ps. 73, 21; ጽሉም፡ ኅሊናሆሙ፡ Eph. 4, 18; ጽሉመ፡ ልብ፡ Clem. f. 118; Syn. f. 347. 350; hom. Jac. Sar.; ሰይጣን፡ ጽሉም፡ Ssal. Req.

ጸሊም፡ adj., f. **ጸላም፡** 1) *niger, ater, fuscus, nigricans*, de capillis Cant. 5, 11; Lev. 13, 37; fuligine Thren. 4, 8 (vid. ሕመት፡); Herm. p. 74; atramento: ዘጽሑፍ፡ በጸሊም፡ Abush. 33; calceis: አሣእን፡ ጸሊም፡ Hez. 16, 10; equis: Apoc. 6, 5; አፍራስ፡ ጸሊማን፡ Zach. 1, 8. 6, 2. 6; bubus Hen. 85, 8. 86, 2; cute hominis: ኵሎሙ፡ ኢትዮጵያ፡ ዘጸሊም፡ ሥጋሆሙ፡ Clem. f. 26; ጸላም፡ አነ፡ Cant. 1, 5; in specie a) ጸሊም፡ vel ብእሲ፡ ጸሊም፡ *nigrita*, (quem Romani dicunt *Aethiopem*): Act. 13, 1 rom.; ብእሲ፡ ጸሊም፡ Jer. 13, 23 vrs. alt.; ገብር፡ ጸሊም፡ Gad. T. H.; አበ፡ ሙሴ፡ ጸሊም፡ Sx. Sen. 24; Phlx. 19. b) ጸሊም፡ *pullum, vestes atrae:* ይመጽእ፡ ለቢሶ፡ ጸሊመ፡ Jsp. p. 315; ምንትኑ፡ ለበስከ፡ ጸሊማተ፡ Fal. f. 68. 2) *tenebrosus* (finſter): ቤት፡ ጸሊም፡ Sx. Hed. 13.

ጽልመት፡ n. act. et subst., m. et f. 1) *obscuratio*, a) *defectus, eclipsis*, solis: ጸልመት፡ ፀሓይ፡ ሶበ፡ ርእየት፡ ፈጣሪሃ፡ ስቁለ፡ ወኮነ፡ መጠነ፡ ጽልመታ፡ እምጊዜ፡ ፯ ሰዓት፡ እስከ፡ ጊዜ፡ ፱ ሰዓት፡ Sx. Mag. 27. b) *deminutio luminis* lunae: Hen. 74, 3; quare dies mensium inde a quinto decimo መዋዕለ፡ ጽልመት፡ nominantur, et quatuordecim posteriores mensium dies inde a ጽልመት፡ numerantur sicut quatuordecim priores a ሠርቅ፡, ut: አመ፡ ፀሡሩ፡ ለጽልመት፡ አይሉል፡ πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ Ἐλοὺλ 2 Esr. 16, 15; አመ፡ ተሱዑ፡ ለጽልመት፡ εἰκοστῇ καὶ τετάρτῃ τοῦ μηνός 19, 1; Gen. 7, 11. 8, 4 (14); Num. 10, 11; 4 Reg. 25, 27; Zach. 1, 7; Hagg. 2, 1. 10. 18. 20; 1 Esr. 7, 5. 9, 5; 2 Esr. 10, 9; 4 Esr. in subscr.; Judith 2, 1. 2) *tenebrae:* Gen. 1, 2. 4. 5; ግሩም፡ ጽልመት፡ ወዐቢይ፡ 15, 12; Ex. 10, 21. 22; Jes. 5, 20; ጽልመት፡ ጽፉቅ፡ 5, 30. 8, 22. 45, 7. 58, 10. 59, 9. 60, 1; Jer. 23, 12 (γνόφος); Ps. 17, 13. 31. 103, 21. 138, 10; ፍናወ፡ ጽልመት፡ Prov. 2, 13; በጽልመት፡ ሰርከ፡ 7, 9; Koh. 2, 13. 5, 16; Job 5, 14. 15, 30. 23, 17 (fem.). 28, 3. 38, 19; 4 Esr. 7, 31. 14, 21; ጽልመት፡ ይእቲ፡ ለገጽ፡ Sir. 25, 23; Matth. 10, 27; Joh. 8, 12. 12, 35. 46; እንዘ፡ ዓዲሁ፡ ጽልመት፡ Joh. 20, 1; Rom. 13, 12; 1 Joh. 2, 8—11. a) Ubi in Genitivo positum est, vel Praedicati vice fungitur: *tenebricosus, tenebrosus:* አድባረ፡ ጽልመት፡ σκοτεινά Jer. 13, 16; ሥጋከ፡ ጽልመተ፡ ይከውን፡ Matth. 6, 23; Luc. 11, 34. 36. b) ጽልመት፡ ብሒር፡ *tenebrae sunt* Sir. 23, 18 (vid. ብሒር፡). c) ቤተ፡ ጽልመት፡ *carcer* Sx. Nah. 27; Enc. Mij. 20; Mag. 14; Chr. Ta. 1 (vid. ፍጉግ፡).

መጽልም፡ part. 1) *tenebricosus, tenebrosus:* በውስተ፡ መጽልም፡ መካን፡ Enc. Haml. 10; etiam, omisso መካን፡, subst. (sicut መብእስ፡ al.): *locus tenebricosus, latibulum obscurum* Kuf. p. 22. 2) *niger, fuscus:* ኢትኅሥሥ፡ ርእየተ፡ ገጽየ፡ እስመ፡ ገጽየ፡ መጸልም፡ (sic) ከመ፡ ኀጣውእየ፡ Sx. Tachs. 14; አንሰ፡ መጽልመ፡ ገጽ፡ ወብዙኀ፡ አበሳት፡ ibid.

ጸልመተ፡ quadrl. I (denom. a ጽልመት፡) *tenebricare, obtenebrari:* ትጸለምት፡ ነፍሳቲሆሙ፡ Phlx. 31; ይጸለምት፡ ልቡ፡ ወይረስዮ፡ ለእግዚ″፡ Phlx. 156; monachi quibus ብርሃን፡ አምላካዊ፡ convenit, ይጸለምቱ፡ በእንተ፡ መንሱት፡ Phlx. 14.

አጸልመተ፡ II *obtenebrare, tenebris obfuscare*, Lud. e Ssal. Req.

ጽልሙት፡ part. 1) *tenebris circumfusus, tenebricosus, tenebrio:* እንዘ፡ ብሩሃን፡ ንሕነ፡ ዘኢጽልሙታን፡ ወንጹሓን፡ Chrys. ho. 1; አሥርቅ፡ ብርሃነ፡ ገጽከ፡ ንጹሕ፡ ውስተ፡ ልብየ፡ ጽልሙት፡ Phlx. in append.; Lud. ex hom. Jac. Sar.; ጽልሙታን፡ አልባብ፡ Lud. e Mss. Colb.; ሶበ፡ ብርሃኖ፡ (ለኮከብ፡) ተከድኑ፡ ጽልሙታነ፡ ራእይ፡ ሕዝብ፡ I Sal. Mar. 2; ከዋክብት፡ ጽልሙታን፡ ἀστέρες πλανῆται Judae 13 Platt. 2) *niger, fuscus:* አበ፡ ሙሴ፡ ጽልሙት፡ Phlx. 36 (at ጸሊም፡ Phlx. 19).

ጸለበ፡ i. q. ܨܠܰܒ, صَلَبَ *crucifigere.*

ተጸልበ፡ III, 1 *de patibulo suspendi, crucifigi:* ተጸልበ፡ ምስለ፡ ኵሉ፡ ቤቱ፡ ἐσταυρῶσθαι Esth. 8, 13 apcr. (aliâs ተሰቅለ፡); Apoc. 11, 8. — *Voc. Ae.:* ተጸልበ፡ ዘ፡ ተሰቅለ።

ጸልብ፡ subst. *crux, patibulum:* Enc. Hed. 8; ሰላም፡ ለስቅለትከ፡ መልዕልተ፡ ቅዱስ፡ ጸልብ፡ Enc. Mag. 27; Vis. Bar.; ሶበ፡ ተረክበ፡ ጸልብሁ፡ ለወልድ፡ Deg. — Schol. Voc. Ae. vid. sub ሰሊብ፡

መጽለብት፡ subst. id.: ከመ፡ ትጠቀም፡ በመጽለብትከ፡ እማእከለ፡ መንሱት፡ Lit. Joh.

ጸልአ፡ (vel **ጸልዐ፡**) I, 1 [amh. ጸላ፡; שְׂנֵא ܣܢܳܐ شَنَأَ شَنَعَ] Subj. ይጽላእ፡ *odisse, odio habere*, ጸሊእ፡ Koh. 3, 8; c. Acc. pers.: Gen. 26, 27. 37, 4; አፈድፈዱ፡ ዓዲ፡ ጸሊኦቶ፡ 37, 8; Ex. 23, 22 (ἐχθρεύειν); እመ፡ ጸልኦ፡ ይጸልኦ፡ Num. 35, 20; Deut. 19, 11. 22, 13. 24, 3; Jud. 14, 16. 15, 2; ጸልአ፡ ጽልአ፡ ዐቢየ፡ ጥቀ፡ 2 Reg. 13, 15. 22; Ps. 5, 6; ጸልአ፡ ነፍሶ፡ 10, 6. 25, 5. 30, 7. 68, 5; ጣዖተ፡ ጸልአት፡ ነፍስየ፡ Kuf. 21; ከመ፡ ኢይጽላእከ፡ Prov. 25, 17; ይጸልእዎ፡ ለዝሉፉ፡ እምነ፡ ቃሉ፡ Sir. 9, 18. 12, 6; ኢትጽላእ፡ ብእሲተ፡ ጠባበ፡ μὴ ἀστόχει 7, 19; Jes. 61, 8; Jer. 12, 8; Matth. 5, 43. 44. 6, 24. 24, 9; ይጽልኣ፡ ለነፍሱ፡ Marc. 8, 13; Joh. 12, 25; 1 Joh. 3, 13. 15; c. ለ፡ pers.: Deut. 21, 15; c. Acc. rei: Koh. 2, 17; Prov. 1, 22; Ps. 96, 11; Sir. 15, 13. 17, 26. 25, 2; Job 34, 17; Jes. 33, 15. 61, 8; Ex. 18, 21; Joh. 3, 20; Rom. 7, 15; ዘትጸልአ፡ ለርእስከ፡ ኢትግበር፡ ዲበ፡ ቢጽከ፡ Did. 1; passim *nolle, aversari:* አፍቀሩ፡ ዘጸላእኩ፡ አነ፡ (οὐκ ἠβουλόμην) Jes. 66, 4; ጸሊእ፡ (Inf. verb.) ሢመተ፡ ጵጳሰ፡ Enc. Masc. 4; seq. Inf.: ፈንዎቶሙ፡ እጸልእ፡ οὐ θέλω Matth. 15, 32 rom.

አጽልአ፡ II, 1 odisse facere i. e. a) *in odium venire*, c. Acc. pers. *alicui:* ከመ፡ ኢታጽልኦ፡ ለቢጽከ፡ μὴ μισηθῇς Sir. 34, 16. b) *in odium vocare* alqm, *concitare odium* alicui, *invisum facere* alqm, c. Acc. pers.: አጽላእክሙኒ፡ በኀበ፡ ኵሎሙ፡ Gen. 34, 30; በዘያጸልእ፡ ርእሶ፡ በብዙኀ፡ ነቢቡ፡ Sir. 20, 5. 21, 28. 37, 20.

ተጸልአ፡ III, 1 1) *odio haberi, odiosum* vel *in odio esse* alicui: ርእየ፡ ከመ፡ ትጸላእ፡ ልያ፡ Kuf. 28; Gen. 29, 31; Koh. 8, 1; Thren. 4, 1 var.; c. በኀበ፡ pers., ab aliquo vel alicui: ዘተጸልአ፡ በኀበ፡ እግዚ″፡ Prov. 22, 14; እስመ፡ ዕሩየ፡ ተጸልኡ፡ በኀበ፡ እግዚ″፡ ረሲዕኒ፡ ወርስዓኒ፡ Sap. 14, 9. 2) *se invicem odisse:* ይጸልኡ፡ በበይናቲሆሙ፡ Matth. 24, 10; ግሙራ፡ ኢይጸልኡ፡ ምስለ፡ ቢጾሙ፡ Herm. p. 98 (si quidem lectio sana est).

ተጻልአ፡ III, 3 *sese invicem odisse, odium* vel *simultates exercere* cum alqo vel inter se: ለምንት፡ ኑደጎሙ፡ ይጻልኡ፡ Phlx. 103; ኢትፍቅድ፡ ተጻልአ፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ φιλεχθρήσῃς Prov. 3, 30; እመቦ፡ ካህን፡ ዘተጻልአ፡ ምስለ፡ ቢጹ፡ ካህን፡ F. M. 21, 4.

አስተጻልአ፡ IV, 1 et **አስተጻልአ፡** IV, 3 *odium* vel *simultates excitare inter* homines, *odio* vel *simultate dissociare*: መሐለ፡ ከመ፡ ያስተጻልእ፡ ሰብአ፡ F. M. 22, 9; ዘያስተጻልእ፡ ብእሴ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ Kedr f. 80; አስተጻልአ፡ (Inf.) ቢጽ፡ ምስለ፡ ቢጽ፡ Form. Conf.

ጽሉእ፡ part. *odio habitus, invisus, odiosus, odibilis*: ብእሲት፡ ጽልእት፡ እምንእሳ፡ Jes. 54, 6; F. N. 33, 5; ለእመ፡ ኮነ፡ ውእቱ፡ ግብር፡ ጽሉእ፡ እምኢገብርዎ፡ Jsp. p. 359; c. ለ፡ alicui: ጽሉእ፡ ለእሕዛብ፡ Prov. 24, 39; vel c. በኀበ፡, ut: ጽሉእ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ትዕቢት፡ Sir. 10, 7; Matth. 10, 22; Marc. 13, 13; ዝንቱ፡ ኵሉ፡ ምኑን፡ ወጽሉእ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Did. 4; de bestiis: ከመ፡ ከልብ፡ ጽሉእ፡ ይከውን፡ Prov. 26, 11; Apoc. 18, 2. (Vid. etiam quaedam exempla sub ጽሁል፡).

ጽልእ፡, passim **ጸልእ፡** subst., m. et f., *odium, simultas, inimicitia*, μῖσος Koh. 9, 1. 6; ፍጹመ፡ ጽልአ፡ ጸላእክዎሙ፡ Ps. 138, 21. 108, 2; 2 Reg. 13, 15; ዮጊ፡ በጽልእ፡ (v. በጸልእ፡) አስተዋደይዎ፡ Sir. 19, 15; ἔχθρα Prov. 10, 18. 15, 17. 25, 10; በልቦሙ፡ ይሠይሙ፡ ጽልአ፡ Jer. 9, 8; Eph. 2, 15; Gal. 5, 20; ኅድጋ፡ ለጽልእ፡ Sir. 28, 6. ከመ፡ ትግበሩ፡ ጽልአ፡ Hen. 95, 2; ጸልእ፡ Did. ed. Platt p. 90.

ጸላኢ፡ n. ag., rarius **ጸላእ፡**, f. **ጸላኢት፡**, Pl. **ጸላእያን፡** et **ጸላእት፡**, *osor, inimicus, -a, adversarius*: ጸላእየ፡ et ጸላኢየ፡ ἐχθρός μου Job 31, 29; ትሬኢ፡ ጸላእትየ፡ ወትለብስ፡ ኀፍረተ፡ ἡ ἐχθρά μου Mich. 7, 8. 10; ጸላኤ፡ ዐመፃ፡ μισῶν Judith 5, 17; ጸላእያነ፡ ሠናይ፡ 2 Tim. 3, 3; ጸላኢ፡ ἐχθρός Gal. 4, 16; Matth. 5, 43; Jac. 4, 4; 2 Thess. 3, 15; Ex. 23, 4. 5; Sir. 6, 1. 9. 12, 8—10. 19, 8. 25, 7. 30, 3. 6; Prov. 24, 17; Ps. 8, 3 al.; ὑπεναντίος Job 13, 24; ἀντίδικος 1 Petr. 5, 8; ጸላእትክሙ፡ οἱ μισοῦντες ὑμᾶς Jes. 66, 5; Dan. 4, 16; Ps. 43, 9. 82, 2. 85, 16; Sir. 25, 14; ἐχθροί Sir. 23, 3; Job 8, 22. 27, 7; Jes. 1, 24; Jer. 51, 30; Thren. 1, 2; Nah. 1, 2; Ps. 9, 3; Ex. 23, 22; Apoc. 11, 12; Matth. 5, 44; ጸላእያነ፡ እግዚ"፡ Rom. 1, 30 Platt; ጸላእያነ፡ ሃይማኖት፡ Kid. f. 3; ጸላእያንየ፡ ወቀናእያንየ፡ Jsp. p. 338; in specie ጸላኢ፡ nominatur diabolus, Sx. Jac. 21 al.; Lit. 168, 4.

ጽልአን፡ subst. *odium, simultas*, Kuf. p. 81 annot. 9.

መጽልእ፡ part. vel subst. *odiosus* (i. e. odium excitans) vel *res odiosa*: መጽልእ፡ ዘከመዝ፡ ብእሲ፡ μισητός Sir. 20, 15.

ተጻላኢ፡ n. ag. (III, 3) *odio* vel *simultate dissociatus*: ተጻላእያን፡ F. N. 43, 3; እምከመ፡ በጽሑ፡ ተጻላእያን፡ ኀበ፡ ፈታሒ፡ F. N. 43, 4. — In *Voc. Ae.* vox ዐሬፊ፡ voce ተጻላኢ፡ (sic) exponitur.

ጸልእ፡ *vulnus, ulcus* vid. sub **ጸልዕ፡**

ጸላእ፡ *saxum, rupes* vid. sub **ጸላዕ፡**

I. **ጸለወ፡** I, 1 [צְלָא ܨܠܳܐ, *inclinavit*, in specie: aures i. e. *auscultavit*; Pa. *oravit, precatus est*, i. q. صلى II, et **ጸለየ፡**] Subj. **ይጽሉ፡** 1) *inclinare*, aures ad audiendum: Ps. 77, 1; Genz. f. 7. 2) *auscultare, audire, obtemperare*, c. Acc. rei: ወጸመመት፡ እዝነ፡ እምጸሊዎቱ፡ (ne audiret eum) Lud. e Mss. Colb.; ሶበ፡ ኢጸለወ፡ ትእዛዘ፡ ንጉሥ፡ Enc. Sen. 21.

ጽልው፡ part. *inclinatus*, a) *attentus*: aures እለ፡ ጽልዋት፡ ለሰሚዕ፡ Lud. e Cant. Sam. 7; አኀው፡ መስተጋድላን፡ ጽልዋን፡ በጸሎት፡ ዘወትር፡ Kedr f. 87. b) *nutans, inconstans* animo, ut videtur: ኢትኩን፡ ነሣኤ፡ ገጽ፡ ወኢጽልወ፡ ልብ፡ ወኢዝኑረ፡ Did. 35.

ጸሎት፡ *preces* vid sub **ጸለየ፡**

II. **ጸለወ፡** I, 1 i. e. صلا (צָלָה) *assare*: አዘዘ፡ ይጽልውዎ፡ ገጸ፡ ውስተ፡ እቶን፡ ብለኔ፡ Sx. Sen. 19. — *Voc. Ae.*: ጸለወ፡ ዘ፡ ቀቀለ፡

መጽለወ፡ *marcescere* vid. c. 225.

ጸልዕ፡, raro **ጽልዕ፡** subst., m. et f., Pl. **አጽልዕት፡** [سَلْعَة *vulnus*, سَلْع *fissura* pedis; زَلَعَة *corruptum vulnus*] 1) *vulnus, plaga*, πληγή Nah. 3, 19; ጸልዕ፡ ዘይመግል፡ Jes. 1, 6; Org. 4; Ps. 68, 31; አጽልዕቶ፡ ቀይሐ፡ (sc. Christi vulnera rubentia) Lud. ex Enc. Ter 21; M. M. f. 180 (vid. ፈንቀለ፡); etiam de decem plagis Aegyptiorum: ዐሠሩ፡ አጽልዕት፡ Lud. ex Hom. Greg. 2) *ulcus*, ἕλκος Ex. 9, 9—11; ተንሥአ፡ ጸልዐ፡ (v. ጽልዐ፡) ቍስል፡ Jer. 37, 12; Apoc. 16, 2. 11. — *Voc. Ae.*: ጸልዕ፡ ዘ፡ ቍስል።

ጽሉዕ፡ part. *vulnere aeger, ulcerosus*, Gen. 34, 25.

ጸልዐ፡ *odisse* vid. sub **ጸልአ፡**

ጸላዕ፡, raro **ጸልዐት፡**, subst., Pl. **ጸልዓት፡**, plerumque **ጸላዕት፡** scriptum, raro **ጸላዓት፡**; nec non **ጸዋልዕት፡**, rarius **ጸዋልዕ፡** (Gad. T. H.), Pl. Pl. **ጸላዓታት፡** (1 Reg. 13, 6 E) [סֶלַע صُلَّاع vel صُلْع] *rupes, petra, saxum*: ጸላዐ፡ ተከደኑ፡ πέτραν Job 24, 8; ልቡ፡ ጽኑዕ፡ ከመ፡ እብነ፡ ጸላዕ፡ (v. ጸላዕ፡, v. ከመ፡ ጸላዕት፡) 41, 15; ከመ፡ እብነ፡ ጸላዕ፡ (ubi Gr. habet λίθος ἠρδαλωμένος) Sir. 22, 1; Hez. 13, 13 var.; ማእከለ፡ ጸልዓት፡ (v. ጸላዕት፡) πετρῶν Jes. 57, 5; Jer. 28, 25; 1 Reg. 13, 6; ኣወርድ፡ እብነ፡ ጸላዕት፡ (v. ጸልዐት፡) λίθους πετροβόλους Hez. 13, 11. 13; Apoc. 6, 16 rom. (ጸዋልዕት፡ Platt); ጸላዕት፡ ተሠጥቁ፡ Clem. f. 218; ዐርጉ፡ ውስተ፡ ጸዋልዕት፡ πέτρας Jer. 4, 29; ድምፀ፡ ጸዋልዕት፡ እለ፡ ያንኰረኵሩ፡ በግርማ፡ Sap. 17, 17; ጸዋልዕተ፡ እብን፡ M. M. f. 285; ጸላዓት፡ v. ጸልዓት፡ πέτραι Ps. 103, 13. 19; ጸላዕት፡ et ጸዋልዕ፡ Gad. T. H.; ልጕተ፡ ጸዋልዕ፡ Lud. Comm. hist. p. 496 n. 10. — (Lud. ጸላዕት፡ formam Sing. censuit et significatum *antrum* in rupe excavatum, *specus nativus, rupes, petra* statuit (vid. Schol. Voc. Ae.); equidem formam ጸላዕት፡ nonnisi ubi Graecus Pluralem exhibet, *specus* autem significationem nusquam reperi). — *Voc. Ae.*: ጸላዕት፡ ዘ፡ ዋሻ።

ጽሌ፡ *tabula* vid. c. 1255.

ጸለየ፡ I, 2 [vid. **ጸለወ፡**] (Imprf. **ይጸሊ፡** quod passim occurrit, ut Clem. f. 161; Matth. 26, 36 Platt, reprobandum est) *precari* ad Deum, *preces facere, orare*: Matth. 6, 5. 7. 9. 26, 36. 39. 41; Marc. 1, 35; Luc. 18, 11; Judae 20; 4 Esr. 9, 27; ፈጸመ፡ ጸልዮ፡ Kuf. 12; Inf. verb. ጸሊዮ፡ Rel. Bar.;

c. ኀበ፡ numinis Job 33, 26; Sir. 50, 19; Jes. 44, 17; Jer. 39, 16; Num. 11, 2; 1 Reg. 1, 11; Dan. 9, 4; Ps. 31, 7; 1 Cor. 11, 13; c. ቅድመ፡ Sir. 39, 5; c. በእንተ፡ *pro* alqo (*intercedere*) Jer. 7, 16; ይጼሊ፡በእንቲአክሙ፡ Job 42, 8; Jes. 37, 4; ጸልዩ፡በእንተ፡ሕይወቱ፡ Bar. 1, 11; ጸልዩ፡በእንቲአነ፡ Mavâs. n. 60; vel c. ለ፡ pers.: Jer. 11, 14. 14, 11; Bar. 1, 13; ጸሊ፡ለነ፡ኀበ፡እግዚ"፡በእንተ፡ .... Jer. 49, 2; vel c. ላዕለ፡ pers. (*super* alqm et *pro* alqo): Gen. 20, 7; Deut. 9, 20; 1 Tim. 2, 1; ጸለየ፡ላዕሌሆሙ፡ወባረኮሙ፡ Clem. f. 15. 16; vel ዲበ፡ Ex. 8, 5. 24; c. Acc. precum: 2 Reg. 7, 27; seq. ከመ፡ c. Subj.: Kuf. 11; ጸሊ፡ኀበ፡ልዑል፡ከመ፡ያርትዕ፡ለፍኖትከ፡ Sir. 37, 15; Phil. 1, 9; vel seq. Subj.: 1 Thess. 3, 10; Enc. Teq. 3. a) *exorare* alqd: ዘጸለይከኒ፡ኀቤሁ፡ይሰምዐከ፡ Job 22, 27; Marc. 11, 24; ትጼሊ፡ዳኅና፡ Enl. Haml 18. b) *vovere*: ጸልዮት፡ Koh. 5, 4; Num. 30, 11. 13; Jon. 2, 10 var.; c. ለ፡ Dei: Koh. 5, 3; ጸሎተ፡ጸለየ፡ለእግዚ"፡እንዘ፡ይብል፡ Kuf. 27. 31.

ተጸለየ፡ III, 2 *precibus adorari*: Deus ዘአሐዱ፡ (qui unus) ይሰገድ፡ወአሐዱ፡ይሴባሕ፡ወአሐዱ፡ይጼለይ፡ M. M. f. 1. 96.

ጽሉይ፡ part. *precibus consecratus*: ማየ፡ምንዛኅ፡ጽሉይ፡ M. M. f. 202.

ጸሎት፡ subst., m. et f., Pl. ጸሎታት፡ [a verbo tertiae ወ formatum: צְלוֹ צְלוֹתָא ܨܠܘܬܐ صَلوة] *precatio*, *preces ad Deum fusae*, *oratio*: ንጹሕ፡ጸሎትየ፡ Job 16, 17; ኀለፈት፡ጸሎትየ፡ኀበ፡እግዚ"፡ 16, 20. 27, 9; Ps. 4, 2. 6, 9. 64, 2. 87, 2. 14. 15. 101, 18; Sir. 4, 6. 32, 20. 21; Jes. 38, 5; Jer. 11, 14. 15; Thren. 3, 8; Bar. 3, 4; Dan. 9, 17; ሠናይ፡ውእቱ፡ጸሎት፡ Tob. 12, 8. 13, 1; Matth. 17, 21. 21, 22; ታበዝኁ፡ጸሎተ፡ 23, 13; Luc. 6, 12; Act. 2, 42. 10, 4; Jac. 5, 14—16; ጸሎተ፡ጸለየ፡ከመ፡ኢይዝንም፡ዝናም፡ 5, 17; ጸሎቶሙ፡ከመ፡ይጥበቡ፡ Sir. 38, 34; ጸሎት፡ጽንዕት፡ (efficax) Org. 1; ገበርክሙ፡ጸሎተ፡(በስሙ፡) Enc. Mij. 1; ጸሎታት፡ Hen. 99, 3; Sx. Mij. 6; ቤተ፡ጸሎት፡ Jes. 56, 7. 60, 7; Act. 16, 13; de horis precum canonicis vid. Const. Ap. 67 (68); Kid. f. 7. 29; ጸሎተ፡ግበሩ፡ነግሀ፡ወበ፫ሰዓት፡ወበ፮ወበ፱ወበሰርክ፡ወበንቅወተ፡ዶርሆ፡ወንፍቀ፡ሌሊት፡ Seal. Req.; de ጸሎት፡ agitur F. N. 14; variae preces, quae passim memorantur, sunt: ጸሎተ፡ሃይማኖት፡ (symbolum fidei) Lit. 163, 3; Genz. f. 44. 51; ጸሎተ፡ወንጌል፡ወአቡነ፡ዘበሰማያት፡ Kedr f. 57; Gad. T. H.; ጸሎተ፡ወንጌል፡እግዚ"፡እግዚኦ፡ Genz. f. 54. 60; ጸሎተ፡አኰቴት፡ Genz. f. 48. 53. 56; "ተ፡ዕጣን፡ f. 48. 57; "ተ፡ንስሓ፡ f. 65; "ት፡ዘሰላም፡ f. 93; Lit. crebro; "ተ፡ቡራኬ፡ Lit. 167, 3; "ተ፡ምውታን፡ጸለዩ፡ላዕሌሁ፡ Enc. Genb. 10; "ተ፡መቃብር፡ Genz. f. 52; በእንተ፡አለ፡ኖሙ፡ f. 64. 67. 92; "ተ፡ተክሊል፡ F. M. 5, 17. 8, 1; "ተ፡ሰውሳብ፡ F. M. 5, 8; "ተ፡ማእድ፡ Reg. Pach.; Sx. Hed. 16, al.; vid. etiam d'Abbadie Cat. p. 234. 235; ጸሎተ፡መብረቅ፡ inscriptae sunt preces quaedam magicae, Cod. Mus. Brit. LXXII f. 78—88. a) *precatio fausta*: ከመ፡ትብጻሕ፡ጸሎቱ፡ εὐλογία (v. በረከቱ፡) Sir. 3, 8. b) *votum*: Kuf. 27. 31. 32; Num. 30, 5 seq.; Ps. 49, 15. c) ቅብአ፡ጸሎት፡ unguentum *precibus consecratum* Jac. 5, 14; ጸሎት፡ላዕለ፡ጸሕል፡ Lit. 158, 2.

ጸላዪ፡ n. ag. *precator*, *precans*: ፈሪሳዊ፡ጸላዪ፡, መጸብሓዊ፡ጸላዪ፡ Phlx. 35.

ምጽላይ፡ subst., Pl. ምጽላያት፡, *locus ubi preces fiunt*, *oratorium*, *precarium*, *sacellum*, Christianorum (προσευχή) M. M. f. 47; ubi catechumeni instituuntur Sx. Haml. 25; in ecclesia መፍትው፡የሀሉ፡መካነ፡ምሥዋዕ፤በውእቱ፡ቤት፡ይኩን፡ምጽላያቲ፡፪በየማን፡ወበፀጋም፡በእንተ፡ዕድ፡ወአንስት፡ Kid. f. 6; ecclesia ምጽላየ፡መሃይምናን፡ Lit. Greg.; Org. 3; ዘይጸሊ፡ (sic) ኀበ፡ምጽላየ፡አረሚ፡ወአይሁድ፡ Clem. f. 161.

መጽለይ፡ Phlx. 132 emendandum videtur መጸልይ፡ part. *precans*: ረከበ፡ጽዉመ፡ወጽምወ፡ወመጽለየ፡

ጸለጠ፡ I, 1 [صَلَتَ, ጨለጠ፡] *exhaurire*, *exsiccare* bibendo, poculum, vas: affert aquam, bibit ወይጸልጥ፡ Lud. e Libr. Myst.

ጸሕል፡ subst., m. et f., Pl. አጽሕል፡ et አጽሕልት፡, rarius አጽሓል፡ et ጸሕላት፡ [צַלַּחַת ܨܠܘܚܬܐ ܨܠܚܐ زُلَحٌ] 1) *patina*, *lanx*, *paropsis*, πίναξ Matth. 14, 8; Luc. 11, 39; παροψίς Matth. 23, 25. 26; Reg. Pach.; Ptolemaeus interpretibus LXX donavit ጸሕለ፡ዐቢየ፡ዘወርቅ፡ንጡፍ፡ Jsp. p. 287, (posthac fem.); ኢትኅሥሥ፡አጽሕልተ፡ወኢትልሐስ፡መጻብኅተ፡ Sir. 34, 14; ጸሕላት፡ዘብሩር፡ (escaria) Sx. Sen. 13; patina altaris Lit. 158, 3 seq.; Gad. Za Mich. 2) *acerra*, *phiala*, *patera*, θυΐσκη Num. 7, 14 seq.; አጽሕል፡ Ex. 38, 12; 1 Esr. 2, 12; አጽሕልት፡ Ex. 25, 29; Num. 4, 7; 3 Reg. 7, 36; 1 Esr. 2, 12 var.; Jer. 52, 18. 19 vrs. nov.; 2 Par. 4, 21; አጽሕልት፡ et አጽሓል፡ ψυκτῆρες 2 Esr. 1, 9; χαφουρῆ (כְּפוֹרֵי) 2 Esr. 8, 27 var. — *Voc. Ae.*: ጸሕል፡ዘ፡ወጭት ።

ጸሐለ፡ i. q. صقل سحل (vid. ሰሐለ፡)?

ምጽሐል፡ subst. *graphium*, *stylus*: ውስተ፡ምጽሐለ፡ኀጺን፡ ἐν γραφείῳ σιδηρῷ Job 19, 24 (at praep. ውስተ፡ huic significationi parum convenit; var. መጽሐፈ፡).

ጽሕም፡ subst. (m.), Pl. አጽሓም፡ [amh. ጽም፡; זָקָן ܕܩܢܐ *mentum* et *barba*; ذَقَن *mentum*] *barba*, Lev. 13, 29. 19, 27; 1 Reg. 21, 13; 2 Reg. 10, 4. 5; 1 Par. 19, 4; Jes. 7, 20; Jer. 31, 37; Hez. 5, 1; Ps. 132, 2; ሥዕርተ፡ጽሕምየ፡ 2 Esr. 9, 3; ወከነ፡ነዊሐ፡ጽሕሙ፡ወይበጽሕ፡እስከ፡ኅባኔሁ፡ Sx. Genb. 13; ሉጹያን፡አጽሓሚሆሙ፡ Jer. 48, 5; Did. 1 (vid. ፍጥረት፡).

ጸሕም፡ et ጸሐምው፡ var. pro ዕምው፡ vid. sub ዕምው፡

ጸሐረ፡ I, 1 [ut videtur i. q. صقر] *perfringere*, *discutere*: ወትጽሕር፡ (var. pro ወትኔዕር፡) ሕፃናቲሆሙ፡ 4 Reg. 8, 12.

ጽሕርት፡ *lebes* vid. sub ጽሀርት፡

አጽሕርት፡ subst., Pl. *turres*, *palatia*: በጽሐ፡ኀበ፡ሀገረ፡ባቢሎን፡ወርእያ፡ለይእቲ፡ሀገር፤ለአፍላጊሃ፡ወለአጽሕርቲሃ፡ Sx. Teq. 20. — Defendi quidem potuerit haec forma syriaco ܨܗܪܐ, at rectius አጽሕርት፡ errore calami pro አጽርሕት፡ scriptum censueris.

ጸሐሰ፡ vid. sub ፀሐሰ፡

ጽሕበ፡ inus., sine dubio i. q. صَعَبَ *difficilis*, *dura fuit* res.

አጽሐበ፡ II, 1 1) *molestum esse* alicui, *defatigare* alqm: ኢያጽሐብኩከ፡ οὐ κοπιάσαι σε ἐποίησα Jes. 43, 22. 23; ምንተ፡ አጽሐብኩከ፡ παρηνώχλησα Mich. 6, 3; ምንተ፡ አጽሐብኩክሙ፡ ከመ፡ ተትዋሥኡኒ፡ Job 16, 3; 1 Reg. 28, 15; Jud. 16, 16; ከመ፡ ኢያጽሕብዎ፡ ለንጉሥ፡ ἐνοχλεῖν Dan. 6, 2; ኢታጽሕብ፡ θλίψῃς Sir. 34, 31; ἐγκόπτειν Act. 24, 4; asceta አጽሐበ፡ ነፍሶ፡ በጾም፡ ወበጸሎት፡ Sx. Genb. 10. 2) *urgere, importune instare, adigere*, c. Acc.: παρεβιάζοντο 1 Reg. 28, 23; ἐβιάσατο 2 Reg. 13, 25. 27; κατεβιάζοντο seq. ከመ፡ c. Subj., Ex. 12, 33; θλίβειν Lev. 25, 14; c. ለ፡ pers.: Lev. 25, 17. — Scholion Voc. Ae. vid. sub አንጠየ፡

አስተጽሐበ፡ IV, 1 *molestum sibi censere et repudiare*: ኢታስተጽሕብ፡ ተግሣጸ፡ እግዚ"፡ (v. ኢታስተፀጽብ፡) Job 5, 17; Hebr. 12, 5 Platt.

I. **ጻሕብ፡** subst. *molestia, incommodum, difficultas, labor*: ተዐቀብ፡ ከመ፡ ኢያብእከ፡ ውስተ፡ ጻሕብ፡ Sir. 22, 13; በኢፈቂደ፡ ጻሕብ፡ (um nicht in Verlegenheit zu kommen) 29, 7; በዕለተ፡ ጻዕቆሙ፡ ወጻሕቦሙ፡ Hen. 48, 8. 10. 50, 2. 100, 7; መከራ፡ ወጻሕብ፡ Enc. Tachs. 9; አዕረፈ፡ ዮም፡ እምጻሕቡ፡ Enc. Ter 9. — *Voc. Ae.*: ጻሕብ፡ ብ፡ ዋድያት፡ ጉስጉሽ፡ ችጋርኒ፡ ይ፡

II. **ጻሕብ፡** subst. (quod Lud. scriptura ጻኅብ፡ a I ጻሕብ፡ distinxit), plerumque m., Pl. አጽሕብት፡, etiam ጻሕባት፡ [صَحْنٌ צַלַּחַת?] *vas figlinum* vel *testaceum* in genere, *urceus, lagena, amphora* in specie, ጻሕብ፡ ስቁር፡ ἀγγεῖον Sir. 21, 14; Jer. 18, 4. 31, 11; ጻሕብ፡ ዘለምንትኒ፡ ኢይበቍዕ፡ 31, 38; ጻሕብ፡ ዘልሕኵት፡ Jes. 30, 14; Hez. 4, 9; አጽሕብት፡ σκεύη κεράμου 2 Reg. 17, 28; Jer. 31, 12 var.; ነሥአት፡ ክልኤተ፡ አጽሕብተ፡ ወይን፡ ἀγγεῖα 1 Reg. 25, 18; κεράμιον ጻሕብ፡ Jes. 5, 10; ጻሕበ፡ ወይን፡ (v. ጻሕባት፡ ምሉአን፡ ወይን፡) Jer. 42, 5; ጻሕበ፡ ማይ፡ Marc. 14, 13; Luc. 22, 10; አጽሕብት፡ Herm. p. 47. — *Voc. Ae.*: ጻሕብ፡ ብ፡ ዝብድይ።

ጽሕወ፡ et **ጸሐወ፡** I, 1 [صَحَا et صَحِيَ; צָחָה] Subj. ይጽሐው፡ 1) *serenum esse* vel *fieri*, de coelo; imprs.: እንዘ፡ ያንጠበጥብ፡ ዝናም፡ ወእምዝ፡ ጽሕወ፡ Sx. Mij. 24. 2) *evigilare, expergisci*, in specie: e crapula, *crapulam exhalare, sobrium esse*: ጽሕወ፡ እምወይኑ፡ Gen. 9, 24; ሶበ፡ ጸሐዉ፡ እምወይኖሙ፡ 1 Esr. 3, 22; ንጽሐው፡ እምንዋመ፡ ስክር፡ M. M. f. 229; ጸሐዉ፡ (Imprt.) እምስክረ፡ ወይን፡ ἐκνήψατε Cyr. c. Pall. f. 85; ሶበ፡ አጽሐ፡ እምንዋም፡ Org. 4; ጸሐዉ፡ (Imprt.) በጸሎት፡ νήψατε 1 Petr. 4, 7. — *Voc. Ae.*: ጽሕወ፡ ዘ፡ በ፱ ነቅሀ፡ ገለጸ ።

ጽሑው፡ part. *serenus*, de coelo, aëre: ጽሑው፡ ብሔር፡ εὐδία Matth. 16, 2; አየር፡ ጽሑው፡ ኮነ፡ ἀὴρ ἦν καθαρός Chr. ho. 23.

ጻሕው፡ vel **ጻው፡** n. prgr. sc. צַו (de quo vocabulo vid. Ges. thes. p. 1155): አኀዘ፡ ይትልዉ፡ ጻሕወ፡ (v. ጻወ፡) Hos. 5, 11 (ubi LXX habent πορεύεσθαι ὀπίσω τῶν ματαίων). — *Voc. Ae.*: ጻሕው፡ (v. ጽሑው፡) ዘ፡ መዋታ፡

ጸሐየ፡ inus., i. q. צָחָה, צָחַח *nitidum, clarum esse* (vid. Ges. thes. p. 1162); vic. ጽሕወ፡ et ፀሐየ፡

መጽሔት፡ subst., f. et m., Pl. መጻሕይ፡ *speculum*: መጽሔት፡ ገዝሐልት፡ Sir. 12, 11; መ"፡ ብርሀት፡ Clem. f. 6; 1 Cor. 13, 12; 2 Cor. 3, 18 Platt; Jac. 1, 23; መጽሔተ፡ ግብረ፡ እግዚ"፡ እንተ፡ ኢትደዪምን፡ Sap. 7, 26; M. M. f. 96; Abush. 51; Fid. Jac. Bar. (vid. sub ንጻሬ፡); Pl. c. pron. suff.: መጻሕይዮን፡ (v. መጻሐይዮን፡ vel መጻሐዮን፡) Ex. 38, 26; ሰሌዳ፡ መጽሔት፡ tabula vitri catoptrici, Chr. L. Atk. f. 30; መጽሔተ፡ ልቡና፡ inscriptus est liber quidam, d'Abb. Cat. p. 63. — *Voc. Ae.*: መጽሔት፡ ዘ፡ መስተሐዮት፡ v. መስታዮት፡

I. **ተጻሕየየ፡** quadrl. III, 1 *in speculum inspicere, in speculo adspicere* vel *conspicere*: ዘኢተጻሐየይከ፡ በመጽሔተ፡ ገጹ፡ ለኢየሱስ፡ (Eutychius compellatur) M. M. f. 96; ወርኢነ፡ ብዕለ፡ ስብሐቲሁ፡ ከመ፡ ስብሐተ፡ ፩ዋሕድ፡ ለአቡሁ፡ ወንሕነሰ፡ ከሡተ፡ ገጽ፡ ንጻሐየይ፡ Deg.; ንጻሐየይ፡ (sic legas) ስብሐተ፡ እግዚ"፡ 2 Cor. 3, 18 rom.

II. **ጻሕየየ፡** quadrl. I [ad familiam radicum, quibus *puritatis* notio inest (צָחַח זָכַךְ צָחָה), referendum videtur, non ad סָחָה *verrere*] *runcare, eruncare* (sec. Lud. *sarrire*): ጻሕይይ፡ (sc. ክርዳደ፡) Kid. f. 15; ንጻሐየይ፡ (sic) እምኔሃ፡ አሥዋከ፡ ረሲዓን፡ Clem. f. 129; እንዘ፡ ትጻሐየዩ፡ (sic) እምላዕሌሆሙ፡ ኵሎ፡ ምግባራተ፡ እኩይ፡ f. 231. — *Voc. Ae.*: ጻሐየየ፡ (sic) ዘ፡ አረመ፡

ተጻሕየየ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ጽሑይ፡ part. 1) *runcatus* (Lud. *sarritus*). 2) *mendis purgatus* liber, Lud. sine auct.

ጽሕደ፡ I, 1 [etiam ጽዕደ፡ q. v.] *laevem, mollem esse* vel *fieri* (sec. Lud. etiam *politum, nitidum esse*) oleo, unguento illito: ጽሕደ፡ እምቅብእ፡ ነገሩ፡ ἡπαλύνθησαν Ps. 54, 24.

አጽሐደ፡ II, 1 1) *oblinere unguento, ungere*: አጽሐድከ፡ በቅብእ፡ ርእስየ፡ ἐλίπανας Ps. 22, 7; Lit. 158, 1; አጽሕዶሙ፡ እደዊሆሙ፡ ἐμπλήσεις Ex. 28, 37. 2) oleo, unguento illito *laevem, mollem reddere, emollire*: ፈውሳት፡ ወርጢናት፡ እለ፡ ይፈትሑ፡ ሕብጠተ፡ ወያጽሕዳ፡ ቍስላተ፡ F. M. 3, 3; አጽሕድ፡ በቅብእከ፡ ለነፍስየ፡ ሳሕከ፡ Lud. ex Enc. Genb. 8 (in Cod. Tub. አጽዕድ፡); ያጽሕዶኒ፡ እምስሕከትየ፡ Enc. Mij. 16.

ጽሑድ፡ part. *laevis, mollis, tener*: እስመ፡ ጽሑድ፡ ክርስቶስ፡ ወመንክር፡ ጽሕደተ፡ ሥጋሁ፤ ሐሰ፡ ሎቱ፡ ለበዊእ፡ ውስተ፡ ሥጋ፡ ዘምሉእ፡ በቀለ፡ (sc. አሥዋከ፡ በቀል፡), M. M. f. 203. — *Voc. Ae.*: ጽሑድ፡ ዘ፡ ልም፡

ጽሕደት፡ n. act. *laevitas, mollities, teneritas*: M. M. f. 203 (vid. ጽሑድ፡); ከመ፡ ሚላት፡ ንጹሕ፡ est ጽሕደተ፡ ሥጋሃ፡ ለማርያም፡ እስመ፡ ኢበቈለ፡ ውስቴታ፡ ሦክ፡ ኀጣውእ፡ M. M. f. 167; ጽሕደተ፡ ሚላት፡ Org. 2.

ጽሕድ፡ *cedrus, juniperus* vid. sub ጽኅድ፡

ጻሕጻሕ፡ *stillicidium* vid. sub ወጽሐ፡ c. 943

ጸሐፈ፡ I, 1 [صَحَفَ صَحَّفَ *fodere*, unde *insculpere*, deinde *scribere* facile derivatur; amh. ጻፈ፡] Subj. ይጽሐፍ፡, *scribere*: Joh. 8, 6. 8; Luc. 16, 6; Ps. 44, 2; ጠቢባን፡ እሙንቱ፡ ውስተ፡ ጽሒፍ፡ 4 Esr. 14, 27; ኢያሠንዮኑ፡ ጽሒፈ፡ Asc. Jes. ed. Laur. p. 80; ጽሒፎ፡ quum scripsisset, Rel. Bar.; ጸሐፍኩ፡

በእዴየ፡ Philem. 19; c. Acc. rei scriptae: Joh. 19, 22; Hen. 13, 6. 82, 1; et c. ውስተ፡ libri vel tabulae: (*inscribere*) Ex. 34, 1; Num. 5, 23; Deut. 10, 2. 31, 24 (ጽሒፎት፡); Kuf. 1. 2; Jer. 28, 60. 37, 2; Apoc. 1, 11 al.; rarius c. በ፡, ut: ጸሐፎ፡ በጽሌ፡ ልብከ፡ Prov. 3, 3; c. Acc. libri, libelli, scripti: Ex. 32, 32; Jer. 39, 10; እለ፡ ይጽሕፉ፡ እኩየ፡ መጽሐፈ፡ Jes. 10, 1; ወነሥአ፡ መጽሐፈ፡ ወጸሐፈ፡ Tob. 7, 13; Joh. 19, 19, et ለ፡ pers. (*alicui*) Kuf. 50; Deut. 24, 1; Marc. 10, 4; c. Acc. epist. et ኀበ፡ vel ለ፡ pers.: Act. 15, 23. 23, 25; Eph. 3, 2; 1 Cor. 7, 1; 2 Cor. 1, 13; Apoc. 2, 1; 2 Reg. 11, 14; etiam c. ለ፡ pers. et ውስተ፡ epistolae 1 Cor. 5, 9; vid. etiam exempla sub ክርታስ፡ allata. a) *perscribere, literis consignare:* Kuf. 4. 32; Ex. 17, 14; Deut. 31, 19; Jud. 8, 14; Dan. 7, 1; ጸሐፍ፡ ለከ፡ ስመ፡ ዛቲ፡ ዕለት፡ Hez. 24, 2; ይጽሕፎሙ፡ ሕፃን፡ Jes. 10, 19; Luc. 1, 2 al. b) *conscribere* librum: Koh. 12, 10; Ps. 151, 1; Phlx. 43; ሲኖዶስ፡ ዘቀሌምንጦስ፡ ዘጸሐፈ፡ ጴጥሮስ፡ ረድእ፡ Syn. f. 286, al. crebro. c) *describere, exscribere,* Jos. 18, 4. 9; Deut. 17, 18; Kuf. p. 34. d) *praescribere* c. Acc. rei et ለ፡ pers.: 4 Reg. 17, 37; Marc. 12, 19; Luc. 20, 28; c. ላዕለ፡ pers.: Hos. 8, 12. e) *adscribere* alicui alqd, (rem debitam, culpam), c. Acc. rei et ላዕለ፡ pers.: ጸሐፍከ፡ እከይየ፡ ላዕሌየ፡ Job 13, 26; Hen. 10, 8; etiam c. Acc. syngraphae, in qua quid ascribitur alicui: ይጽሐፍ፡ ላዕሌሁ፡ በዝንቱ፡ (de hac re) መጽሐፈ፡ ዕዳ፡ F. N. 35. f) *scribere sententiam, scripto mandare:* ይቤሎ፡ ለመኰንን፡ ጸሐፍ፡ ሞቶ፡ ለዝንቱ፡ አረጋዊ፡ Sx. Mag. 2. g) *subscribere,* c. ውስተ፡ libelli vel c. Acc.: Sx. Teq. 27; Jac. 2.

አጽሐፈ፡ II, 1 *scribere jubere, per-, con-, de-, re-, praescribendum curare,* Jud. 8, 14; 4 Reg. 5, 6 var.; አጽሐፈ፡ ኵሎ፡ ብሔር፡ ከመ፡ የሀቡ፡ ጸባሕተ፡ 4 Reg. 23, 35; Hos. 8, 12 var.; 1 Esr. 2, 15; ዘአጽሐፈ፡ ኵነኔ፡ ለ(v. ለለ፡, v. ላዕለ፡) ዕድሜሁ፡ Sir. 48, 10; እስከ፡ ይፌጽም፡ (sc. Esra) አጽሕፎ፡ (sc. libros deperditos) Org. 2; ለዘጸሐፎ፡ ወለዘአጽሐፎ፡ ለዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ Clem. f. 240; Asc. Jes. ed. Laur. p. 78; 4 Esr. ed. Laur. p. 166; al. crebro in subscr. librorum; ዘአጽሐፉ፡ ሎቱ፡ ትእዛዘ፡ F. N. 33, 4.

ተጽሕፈ፡ III, 1 *scribi, in-, con-, perscribi:* Kuf. 3. 4 al.; Jos. 10, 13; Jes. 28, 60; 4 Esr. 14, 49; Ps. 39, 11; Hen. 81, 4. 91, 14; 1 Cor. 15, 54; Hebr. 10, 7; de tabulis, quae scriptura signatae sunt: ጽላት፡ እለ፡ ተጽሕፋ፡ በአጽባዕተ፡ እግዚ"፡ Deut. 9, 10; de hominibus, quorum nomina in indicem referuntur: ተጽሕፉ፡ ዐላውያን፡ Jer. 17, 13; Apoc. 21, 27. a) *adscribi,* α) in numerum aliorum: Ps. 68, 33; Abraham ተጽሕፈ፡ ዐርከ፡ እግዚ"፡ ውስተ፡ ጽላተ፡ ሰማይ፡ Kuf. 19 et 30. β) *assignari* vel *imputari* alicui, c. pron. suff. pers. (alicui) et ለ፡ rei: ተጽሕፎሙ፡ ለጽድቅ፡ Kuf. 30 (p. 110). γ) *sententia scripta destinari,* (*praescribi*): Hen. 91, 14. 103, 3. b) *transcribi:* ተጽሕፈ፡ እምውስተ፡ ጽላት፡ Kuf. 50. c) *describi* vel *censeri:* Luc. 2, 1; ለተጽሕፎ፡ ሀገረ፡ ዳዊት፡ ዐርገ፡ Enc. Tachs. 28.

ጽሑፍ፡ part. *scriptus, in-, per-, conscriptus,* de iis, quae scripta sunt in libro, tabula al.: Kuf. 32; Deut. 28, 61; Jos. 8, 33; ኵሎ፡ ዘጽሑፍ፡ ውስተ፡ ዝመጽሐፍ፡ Jer. 25, 13; 2 Esr. 3, 2. 6, 2; እለ፡ ጽሑፋን፡ በበአስማቲሆሙ፡ 1 Par. 4, 41; Ps. 149, 9; Luc. 22, 37; Joh. 15, 25; ጽሑፍ፡ ዲበ፡ ... (inscriptus rei) Sx. Ter 17; ጽሑፍ፡ ውስተ፡ ሳሌዳ፡ ልብየ፡ መጽሐፈ፡ ግብርናትየ፡ ለከ፡ Org.; de tabulis, libris, foliis, quae scriptura signata sunt: ጽሕፍት፡ ይእቲ፡ መጽሐፍ፡ ውስጣኒ፡ ወአፍአሂ፡ Hez. 2, 10; Apoc. 5, 1; Ex. 31, 18. 32, 15; መጻሕፍት፡ ጽሑፋት፡ ዕብራይስጥ፡ Kuf. 12; ጽላት፡ ጽሑፍ፡ ወግሉፍ፡ Sx. Nah. 20; crebro: ጽሑፍ፡ *scriptum est,* ut: ጽሑፍ፡ ከመ፡ ... Job 42, 18; Matth. 2, 5. 4, 4. 6. 7. 10 al. a) *praescriptus:* በከመ፡ ጽሑፍ፡ ለኵሉ፡ እስራኤል፡ ውስተ፡ ትእዛዝ፡ Tob. 1, 6. b) *descriptus,* διαγεγραμμένος Hez. 42, 3. c) *adscriptus* i. e. *sententia scripta destinatus:* እለ፡ ጽሑፋን፡ ለዝንቱ፡ ደይን፡ Judae 4.

ጸሐፍ፡ subst. *descriptio* i. e. *census:* ἀπογραφή Luc. 2, 2; cognovit Herodes ከመ፡ በመዋዕለ፡ ጸሐፍ፡ ተወልደ፡ Lud. e Vit. Mar.

ጽሕፈት፡ n. act. et subst., m. et f., Pl. ጽሕፈታት፡ 1) *scriptio* a) *ars scribendi:* መሃሬ፡ ጽሕፈት፡ F. M. 2, 11; ጽሕፈት፡ ሠናየ፡ ያአምር፡ Sx. Hed. 9. b) *scriptura,* Ex. 32, 16; Luc. 23, 38; Hen. 103, 2; angelus in palatio Belsazari parieti inscripsit ጽሕፈተ፡ ቀይሐ፡ Jsp. 275; መልክአ፡ ጽሕፈት፡ Haim. Ab. (vid. sub ክርተስ፡). c) *titulus:* ዘአልብነ፡ ጽሕፈተ፡ አበሳሁ፡ Act. 25, 27 Platt. 2) *subscriptio:* ጽሕፈተ፡ ሰማዕት፡ F. N. 26; ጽሕፈታተ፡ እደዊሆሙ፡ Fid. Jac. Bar.; F. N. 27.

ጸሓፊ፡ n. ag., Pl. ጸሐፍት፡ 1) *scriba, librarius, notarius,* Jer. 43, 10; Ps. 44, 2; Phlx. 189; መጥባሕተ፡ ጸሓፊ፡ Jer. 43, 23; ቀለመ፡ ጸሓፊ፡ በሐቌሁ፡ Hez. 9, 2 vrs. alt.; ጸሐፍተ፡ ነገሥት፡ Esth. 3, 12; γραμματεύς 2 Reg. 8, 17. 20, 25; 3 Reg. 4, 3; 1 Par. 18, 16; Jes. 36, 3; Ex. 5, 6; 1 Esr. 2, 16; ጸሓፌ፡ ሰራዊት፡ Jes. 36, 22; ጸሐፍተ፡ መባእ፡ γραμματοειςαγωγεῖς Deut. 16, 18; Hen. 12, 3. 4. 2) *literatus,* in specie *legis peritus:* γραμματικοί Jes. 33, 18; γραμματεύς Sir. 10, 5. 38, 24. 44, 4; ዕዝራ፡ ጸሓፌ፡ ሕጉ፡ ለእግዚ"፡ 2 Esr. 7, 11; ዕዝራ፡ ጸሓፊ፡ 2 Esr. 18, 4; Matth. 5, 20. 8, 19. 12, 38. 13, 52 al.; νομικός ጸሓፌ፡ ሀገር፡ Tit. 3, 13; Matth. 22, 35; Luc. 11, 45. 46. 52; 14, 3 al. 3) *scriptor* a) *auctor* libri: Abush. 50; ጸሓፌ፡ ገነት፡ (i. e. libri qui hortus inscriptus est) Phlx. 16. b) *historiographus,* Cat. Bibl. Bodl. p. 82; ጸሓፌ፡ ተዝካር፡ Jes. 36, 3. 22.

መጽሐፍ፡ subst., m. et f., Pl. መጻሕፍት፡, Pl. Pl. መጻሕፍታት፡, [مُصْحَف] 1) *scriptura:* ዘአንበቦ፡ ለዝ፡ መጽሐፍ፡ Dan. 5, 7 seq.; በውስተ፡ ልሳንየ፡ (Lud. እዝንየ፡) አልሖስስ፡ መጽሐፈ፡ (i. e. quid scribam) Enc. Masc. 26. a) *litera, literae:* 2 Cor. 3, 6. b) *ars scribendi, literatura:* ይምሀርዎሙ፡ መጽሐፈ፡ ወነገረ፡ ፋርስ፡ Dan. 1, 4; Hen. 83, 2; Kuf. 7. 11. 19; γραμματική Dan. 1, 17; ኢያአምር፡ መጽሐፈ፡ Jes. 29, 11. 12; አለበዎሙ፡ ለሰብእ፡ መጽሐፈ፡ Hen. 69, 9. c) *scripturae* vel *literarum genus:* ጸሐፍ፡ ውስቴቱ፡ (ለጦማር፡) መጽሐፈ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Jes. 8, 1 (γραφίδι). d) በመጽሐፍ፡ *literis, per literas, scripto:* ኵሉ፡ ዘአባእከ፡ ወአውፃእከ፡ ወወሀብከ፡ ወነሣእከ፡ በመጽሐፍ፡ ይኩን፡ Sir. 42, 7; F. N. 27 (vid. sub መድኀን); eos hortatus est በመጽሐፍ፡ ወቃል፡ Enc. Genb. 30. e) *inscriptio, titulus inscriptus:* ረከበ፡ መጽሐፈ፡ ዘቈረጹ፡ ቀደምት፡ ውስተ፡ ኰኵሕ፡ Kuf. 8; ἐπιγραφή Matth. 22, 20; Marc. 15, 26; Luc. 23, 38; መጽሐፍ፡ በጽሌ፡ Enc. Mag. 29. 2) *liber,* creberrime, ut Deut. 28, 58. 29, 20; Jos. 1, 8; 1 Reg. 10, 25; መጽሐፈ፡ ነገረ፡ መዋዕሊሁ፡ 3 Reg. 11, 41; መጽሐፍ፡ ኅቱም፡ Jes. 29, 11; Jer. 28, 60. 63; Sir. 24, 23; Koh. 12, 12; Luc. 4, 17; Joh. 20, 30; Act. 1, 20; Apoc. 1, 11. 5, 1; መጽሐፈ፡ ሕያዋን፡ Kuf. 30; Ps. 68, 33. 138, 15; መጽሐፈ፡ ሕይወት፡ Apoc. 3, 5. 13, 8; Asc. Jes. 9, 22; ቤተ፡ መጻሕፍት፡ *bibliotheca*

Gad. Ad. f. 196. a) *volumen*, κεφαλὶς βιβλίου Hez. 2, 9 seq.; **መጽሐፍ፡ አሐቲ፡** 2 Esr. 6, 2. b) *libri biblici, scriptura sacra:* **ከማሁ፡ ይቤ፡ መጽሐፍ፡** Rom. 9, 33. 11, 26. 15, 3; 1 Cor. 10, 7; 2 Petr. 1, 20; Matth. 26, 54; etiam ὁ νόμος *lex Mosaica* (aliàs **መጽሐፈ፡ ኦሪት፡** vel **ሕግ፡**) Sir. 36, 2; **ብሉይ፡ መጽሐፍ፡** γράμμα Rom. 7, 6; **ትምህርተ፡ መጽሐፍ፡** 2, 29; **መጻሕፍት፡** Dan. 9, 2; Joh. 2, 22; Matth. 21, 42. 22, 29; Rom. 7, 6; **ከመ፡ ይስማዕ፡ ቃለ፡ መጻሕፍት፡ እምብሉይ፡ ወእምሐዲስ፡** Clem. f. 193; **ቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡** Rom. 1, 2; Cyr. ad Th. crebro; Did. 38; **መጻሕፍት፡ ብሉያት፡ ወሐዲሳት፡** Sx. Ter 15; etiam **መጻሕፍት፡ ዘትክት፡ ወሐዲስ፡** Can. Ap. 55; **መጻሕፍተ፡ ምንባብ፡** Lit. 164, 4; **መጻሕፍቃት፡** Gad. Kar. c) *literae:* **አብዝኆ፡ መጻሕፍት፡** Act. 26, 24. 3) *epistola, literae:* **መጽሐፍ፡** βίβλος vel βιβλίον Jer. 36, 1. 29; Bar. 1, 3; Jes. 37, 14; 2 Reg. 11, 14; 4 Reg. 5, 5; ἐπιστολή Esth. 8, 13—17; Rom. 16, 22; Act. 23, 25; etiam **መጽሐፈ፡ መልእክት፡** Act. 9, 2. 15, 30. 28, 21; **ክርታስ፡ መጽሐፍክሙ፡** Cyr. f. 115; **መጻሕፍት፡** ἡ ἐπιστολή Esth. 3, 13. 14; ἐπιστολαί Jes. 18, 2. 39, 1; 2 Esr. 12, 7; 1 Esr. 4, 47; 2 Petr. 3, 16. 4) *scriptum, libellus* cujusvis generis: a) *index, catalogus,* Gen. 5, 1; Matth. 1, 1; **መጽሐፈ፡ ኍልቈ፡** 1 Par. 21, 5; **ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ቅዱሳኒከ፡ ደምሮን፡** Org. 4. b) *syngrapha, chirographum, tabulae:* **እኅድግ፡ ኵሎ፡ መጽሐፈ፡ ዐመፃ፡** συγγραφήν Jes. 58, 6; βιβλίον (*libellus emtionis*) Jer. 39, 10. 12; χειρόγραφον Tob. 5, 3. 9, 5; συγγραφή (*tabulae nuptiales*) Tob. 7, 13; γράμμα (*cautio*) Luc. 16, 6. 7; **መጽሐፈ፡ ዕዳ፡** Job 31, 35; F. N. 35; **መጽሐፈ፡ ማኅተት፡** βιβλίον τῆς κτήσεως Jer. 39, 11. 12. 16; **መጽሐፈ፡ ኪዳን፡** *tabula testamenti* Jsp. p. 340. c) **መጽሐፈ፡ መባሕት፡** *libellus permissionis* vid. sub **መባሕት፡** c. 524; **መጽሐፈ፡ ግዕዛን፡** *libellus manumissionis* Const. Ap. 63; **መጽሐፈ፡ ኅድጋት፡** *libellus repudii* Deut. 24, 1. 3; Jes. 50, 1; Jer. 3, 8; Marc. 10, 4; **መ" ፡ ፍልጣን፡** id., Matth. 19, 7. d) *tabella,* πινακίδιον Luc. 1, 63. e) *scheda, schedula,* Kuf. 8; **መጽሐፈ፡ ዑፃዌ፡** ibid.; Enc. Teq. 21. 5) *praescriptum,* ut videtur, Hen. 72, 1. — *Voc. Ac.:* **መጽሐፍ፡ ብ፡ ቍጽር፡ ወግሂ፡ ይ።**

መጽሐፍና፡ subst. a Gregorio Ludolfi formatum, *qualitas libri, forma, stylus libri,* Lud.

ጽም፡ *latrina* vid. sub II **ጸመ፡**

ጸምሀየ፡ quadrl. I et **ጸምሀየየ፡** vel **ጸማህየየ፡** quinquel. I, etiam per **ሐ**, [referendum ad אמץ (**ጸምአ፡**) et צמק? an inserta nasali **ን** (vid. **ጽንሁይ፡** pro **ጽምሁይ**) vel **ም** ex צָמָה צָוָה ضَوَى, صَوَا et صَوِيَ propagatum?] *exarescere, marcere, marcescere, flaccescere, flaccere.* **ይጸመሂ፡** μαρανθήσεται Jac. 1, 11; 4 Esr. 7, 28; Hen. 24, 4; **ይጸመሂ፡ ከመ፡ መሎኪ፡ በውስተ፡ ሐሩር፡** Job 24, 24; **ዘእንበለ፡ ይጸምሂ፡** (v. **ይጸመሂ፡**) Sap. 2, 8; **ዘኢይጸመሂ፡** *immarcescibilis* 1 Petr. 1, 4. 5, 4; **ርኢ፡ ከመ፡ ኢጸመሃየየ፡** (sic! pro **ኢጸማህየየ፡**) **በለስ፡** Rel. Bar. a) de hominibus: *languescere, contabescere:* **ይቄቅኪኑ፡ እለ፡ ጸምሀዩ፡** (v. **ጸምሀየዩ፡** et **ጸማህየዩ፡**) οἱ ἀπορούμενοι Jes. 51, 20; **ይጸመሀዩዩ፡** (Laur.: **ይጸመሀዩ፡** ni hanc formam ad III, 1 referre malueris) **በፍርሀት፡** 4 Esr. 6, 62. b) de veste: *veterascere,* ut: tunica **ዘኢይጸመሂ፡ ዘልፈ፡** Lud. ex Enc. Teq. 14. — *Voc. Ac.:* **መጽለወ፡ ወጸምሀየየ፡** (v. **ወጸሀየየ፡**) **ዘ፡ ጸለጐ፡**; *Rad. Abb.:* **ጸማህየየ፡ ዘ፡ ጸወለገ።**

አጸምሀየ፡ quadrl. II et **አጸምሀየየ፡** v. **አጽመሀየየ፡** v. **አጽማህየየ፡** v. **አጸማህየየ፡** quinquel. II 1) *aridum, marcidum, flaccidum, languidum facere:* **ላህበ፡ ነድኂ፡ ኢያጸምሀየየ፡** (v. **ኢያጽመሀየየ፡**, v. **ኢያጽማህየየ፡**, v. **ኢያጸማህየየ፡**) **ሥጋ፡ እንስሳ፡** ἐμάρανεν Sap. 19, 20; **ፍርሀተ፡ እግዚ"፡ እምከመ፡ ኅደረት፡ ውስተ፡ ብእሲ፡ ታየብስ፡ ሥጋሁ፡ ወታጸምሂ፡ አዕፅምቲሁ፡** Phlx. 16; **ሐሜቶሙ፡ ታጸምህያ፡ ለሃይማኖቶሙ፡** Herm. p. 97. 2) *tetricum facere, ad tristitiam adducere* vultum: **ኢያውሥአት፡ ለአሐቲ፡ እምኔሆን፡ ወኢያጸምሀየየት፡ ገጻ፡ ወኢተሀውከ፡ ልባ፡** Jsp. p. 327.

ተጸምሀየ፡ quadrl. III, 1 et **ተጸምሀየየ፡** vel **ተጸማህየየ፡** quinquel. III 1) *exaridum, marcidum, languidum fieri:* **በእንተ፡ ትሕርምቶሙ፡ ወድካሞሙ፡ ደግደገ፡ ሥጋሆሙ፡ ወተጸምሀየየ፡** Phlx. 16; **ተጸምሀየያ፡** (v. **ተጸማህየዩ፡**) **በረኃብ፡ አንስት፡** Thren. 5, 10—11. 2) *marcidum* i. e. *tetricum, tristem prae se ferre vultum:* **ኢትጸመሀዩ፡** μὴ γίνεσθε σκυθρωποί Matth. 6, 16 (ni hanc formam ad **ጸምሀየየ፡** I referre malueris). — *Voc. Ac.:* **ተጸምሀየየ፡ ዘ፡ ተጸላለገ።**

ጽምሁይ፡ part., etiam **ጽንሁይ፡**, *marcidus, flaccidus, languidus,* de gramine, **ሣዕር፡ ጽምሑይ፡** Herm. p. 75. 77; de colore oris: **ከነ፡ ገጹ፡ ድሙነ፡ ወሕብሩ፡ ጽንሁየ፡** (sic) Phlx. 164.

ጸምላጥ፡ adj. [si quid video, formatum e I **መለጠ፡** q. v.; مَلِطَ *depilis fuit,* [illegible]] *depalpebratus, lippus:* **ዘጸምላጥ፡ አዕይንቲሁ፡** πτίλος Lev. 21, 20; **ጸምላጠ፡ ዐይን፡** sacerdos ne admittatur, Clem. f. 85. — *Voc. Ac.:* **ጸምላጥ፡ ብ፡ ጨምጫማ፡ ዐይን።**

I. **ጸመ፡** I, 1 [صمّ *obturavit,* صمّ et صَمِمَ *surdus fuit,* vic. צמם [illegible] צָמַם] obturatum auribus i. e. *surdum esse, obsurdescere:* **ጸሙ፡ እዘኒሆሙ፡ ከመ፡ ኢይስምዑ፡** Macc. f. 5; adveniente mortis angelo **ትትመሰው፡ አባሉ፡ ለሰብእ፡ ወይጸምም፡ እዘኒሁ፡ ወትትአሰር፡ ልሳኑ፡ ወትትኀተም፡ አፉሁ፡** Genz. f. 119.

አጽመመ፡ II, 1 *obturare, surdum reddere, exsurdare:* **አጽመሙ፡ እዘኒሆሙ፡ ከመ፡ ኢይስምዑ፡** Jes. 6, 10; **ድምፀ፡ ሰፌልያ፡ ያጸምም፡ እዘኒሁ፡** Sir. 38, 28; **ላኳሆሙ፡ ያጸምም፡ እዝነ፡** 27, 14; **ዘያጸምም፡ እዘኒሁ፡ ከመ፡ ኢይስማዕ፡ ዐውያተ፡ ነዳይ፡** Did. 14.

ተጸመመ፡ III, 1 1) *surdum fieri,* Ps. 38, 3; Hen. 90, 7. 2) *obmutescere, conticescere* [coll. κωφεύειν, הֶחֱרִישׁ]: **ከመ፡ እጸመም፡ ይእዚ፡ ወአርምም፡** κωφεύσω Job 13, 19; **ተጸመሙ፡** κωφεύσατε 13, 13; **ተጸመሙ፡** ἀπεσιώπησαν Jer. 45, 27. 3) *surdum vel mutum se praebere vel simulare, non audire vel respondere, silentio praetermittere vel praeterire, silere, negligere, spernere:* **ይጸመም፡ ከመ፡ ዘኢይሰምዕ፡** Lit. Orth.; **እመ፡ ተጸመምኪ፡ ዮም፡** παρακούσῃς Esth. 4, 14; Ps. 82, 1; παρασιωπήσῃ Num. 30, 5; c. Acc. pers.: **ይጸመሙኒ፡** Job 19, 16; Num. 30, 8. 12; ὑπερεῖδέ με Deut. 3, 26; **ተጸመምክሙኒ፡** παρηκούσατε Jes. 65, 12; παρελογίσαντο Thren. 1, 19; Ps. 27, 1. 38, 16; **መኑ፡ ጸውዖ፡ ወተጸመሞ፡** ὑπερεῖδεν Sir. 2, 10; **ኀፍረት፡ ተጸምሞቱ፡ ለዘ፡ ይጼውዐከ፡** (v. **ይበጽሐከ፡**) Sir. 41, 20; c. Acc. rei: **ኢይጸመም፡ ጸሎቶ፡ ለእጓለ፡ ማውታ፡** Sir. 32, 17; Ps. 108, 1; etiam ejus rei, quae non auribus sed oculis vel aliis sensibus percipitur: **ኢትጸመም፡ ሞቶ፡** ὑπερίδῃς Sir. 38, 16; **ኢትጸመም፡ ሕማመከ፡** μὴ παράβλεπε 38, 9.

ጽሙም፡ part. 1) *surdus*, Ex. 4, 11; Lev. 19, 14; Jes. 29, 18. 35, 5. 42, 18. 19. 44, 11; Ps. 37, 14. 57, 4; Marc. 7, 37; **በሃም፡ወጽሙም፡** Luc. 11, 14; Marc. 7, 32. a) seq. **እምነ፡** negat.: Genz. f. 120. 121 (vid. sub **በሃም፡** c. 485). b) *inobediens*, qui audire non vult: **ኵሎሙ፡ጽሙማን፡** ἀνήκοοι Jer. 6, 28. 2) *mutus*, κωφός Matth. 9, 32. 33. 3) *durus* vid. sub **ዐሙም፡** — *Voc. Ae.*: **ጽሙም፡ዘ፡ደንቈሮ፡** v. **ደንቆሮ።**

መጽመሚ፡ subst. *surditas*, *obturatio* aurium, Lud. sine auct. (sed forma cum plane insolita sit addubitanda est).

II. **ጸመ፡** inus., in quo potestas *tacendi* et *silendi* (vid. I **ጸመ፡**, صمت, **ፀመወ**, amh. **ዝም፡**) in significatum *secreti*, *occulti*, *clandestini* abiit.

ጽም፡ subst. nonnisi in Acc. **ጽመ፡**, proprie ut videtur *clam*, *in secreto*, deinde a) *in latrina* vel *-am*, *in secessum*: **ባሕቲቱ፡ይነብር፡ጽመ፡ውስተ፡ምግሓሠ፡ጽርሑ፡ቀሥፊ፡** Jud. 3, 24; **ጽመ፡ይትገደፍ፡** εἰς ἀφεδρῶνα Matth. 15, 17; Marc. 7, 19. b) Asc. Jes. 4, 22 verbis **እለ፡አልቦሙ፡ስመ፡** i. e. *anonymi* glossa addita est **ጽመ፡** i. e. *in apocrypho*. — *Voc. Ae.*: **ጽመ፡ወክመ፡** (vid. Marc. 7, 19) **ዘ፡እንዴሀ፡** (v. **ሕንዳእ፡**) **ዝምብሎ።**

ጽምሚት፡ et **ጽሚት፡** subst. (gramm. § 120, a) *secretum* vel *ratio* rei *clandestina*; nonnisi adverbialiter usurpatur sive **በጽሚት፡** sive **ጽሚተ፡** 1) *in occulto, secreto, clam, clanculum, occulte, furtim*: a) **በጽሚት፡** vel **በጽምሚት፡** λάθρα Job 31, 27; ἐν ἀποκρύφοις Ps. 9, 30. 63, 3; ἐν σκοτομήνῃ 10, 2; ἐν κρυφῇ Jes. 29, 15; **ሁብት፡ዘበጽሚት፡** δόσις λάθριος Prov. 21, 14. b) **ጽምሚተ፡** v. **ጽሚተ፡** ἐν κρυφῇ Ruth 3, 7; Jes. 45, 19; ἐν κρυφαίοις Thren. 3, 10; κρυβῇ 2 Reg. 12, 12; ἐν κρυπτῷ Joh. 7, 10; ἐν ἀποκρύφοις Sir. 23, 19; λάθρα 1 Reg. 18, 22. 26, 5; Matth. 1, 19; κλοπῇ Gen. 40, 15; κλέπτων Tob. 1, 18. 2) *quiete, cum silentio*: **ማይ፡ዘየሐውር፡ጽምሚተ፡** ἡσυχῇ Jes. 8, 6. — *Voc. Ae.*: **ድቡት፡ወጽሚት፡ ዘ፡ቀስታ።**

ጸመመ፡ *obligare* vid. sub **ፀመመ፡**

ጸምር፡ *lana* vid. sub **ፀምር፡**

ጸመተ፡ inus. i. q. صَمَتَ *siluit*; צָמַת et Hiph. *ad silentium redegit*, *delevit*; **ጪመተ፡** *quietum*, *tranquillum esse*.

አጽመተ፡ II, 1 *exstinguere*, *exstirpare*, *internecione delere*, Deut. 32, 25.

ጸመታ፡ subst. *bona* et *opes bello consumtorum*, Lud. sine auct.

ጽሙና፡ *solitudo*, *tranquillitas* vid. sub **ፀመወ፡**

ጸምአ፡, **አጽምአ፡** *auscultare* vid. sub **ፀምአ፡**

ጸምአ፡ I, 1 [צָמֵא ظَمِئَ] Subj. **ይጽማእ፡** *sitire*: Ruth 2, 9; Jud. 4, 19. 15, 18; 2 Reg. 17, 29; Jes. 25, 5. 55, 1; Judith 8, 30; **ኢንጽማእ፡እንከ፡** 8, 31; **ጽምኡ፡** (Imprt.) Jes. 65, 13; Sir. 51, 24; Prov. 25, 21; Ps. 106, 5; Joh. 4, 13. 7, 37; Matth. 25, 35; c. Acc. aquae, al.: **እለ፡ጸምኡ፡ማየ፡በበድው፡** Jes. 48, 21; Ex. 17, 3; Ps. 142, 6; vel c. **ለ፡** Ps. 62, 2; Matth. 5, 6; c. **ኀበ፡** Dei, Ps. 41, 2.

አጽምአ፡ II, 1 *siti afficere* vel *affligere* alqm: Org.; **አጽምእዎ፡** 3 Reg. 22, 27; seq. **እምነ፡** rei, cujus siti afficiunt alqm: **አጽማእክሙ፡**(**ለአዳም፡**)**እምስታየ፡ገነት፡** Macc. f. 23.

ጽሙእ፡ part. *sitiens*, *siticulosus*, de animatis: Jes. 29, 8; Job 22, 7; Sir. 26, 12; Matth. 25, 37; **ነፍስ፡ጽምእት፡** Jer. 38, 25; Jes. 29, 8; **ጽሙኣን፡** Jes. 25, 4; c. **እምነ፡** rei, quam sitiens desiderat: **ዘእሙንቱ፡ጽሙኣን፡እምቃለ፡እግዚ“፡** M. M. f. 36; de terra: **ምድር፡ጽምእት፡** Job 29, 23; Jes. 32, 2. 53, 2; Hen. 42, 3.

ጽምእ፡ subst. *sitis*, Ex. 17, 3; Deut. 8, 15. 28, 48; Jes. 41, 17. 44, 3; Judith 7, 13; **እመውት፡በጽምእ፡** Jud. 15, 18; Ps. 61, 4. 68, 26. 103, 12; 2 Cor. 11, 27; **ጽምአ፡ማይ፡** Am. 8, 11; Jes. 5, 13; **ሞተ፡በጽምአ፡ማይ፡** Gad. T. H.; **ብሔረ፡ጽምእ፡** *terra siticulosa* Jes. 34, 6. 41, 18.

ምጽማእ፡ subst. *locus siticulosus* vel *aridus*, Ps. 106, 33.

ጸመወ፡ *tranquillum*, *quietum esse* vid. sub **ፀመወ፡**

ጻማ፡ (etiam **ፃማ፡**) subst., m. et fem., Pl. **ጻማት፡** [sine dubio pro **ጻምማ፡**; potestas radicis prima (coll. **ፀመመ፡**, talm. צַמְצֵם) in *constringendo*, *premendo*, *arctando*, *cogendo* fuisse videtur] *labor*, in specie *gravis*, *molestus*, *opera*: μόχθος Lev. 25, 43; Koh. 1, 3. 2, 10. 4, 9; πόνος Ps. 127, 2; Sir. 11, 21; κόπος Gen. 31, 42; **ጻማሆሙ፡ዘእንበለ፡ባቍዕ፡** Sap. 3, 11; 1 Cor. 3, 8; 2 Cor. 10, 15. 11, 23. 27; 1 Thess. 1, 3; Apoc. 14, 13; **ፍሬ፡ጻማሁ፡** 4 Esr. 1, 33; **ይሴሰዩ፡እምጻማ፡እደዊሆሙ፡** Sx. Ter 17. a) *labore partum*: Joh. 4, 38; Hen. 7, 3; Jes. 55, 2; Jer. 23, 10; Hez. 23, 29; Sir. 14, 15. 28, 15; Prov. 5, 10; Ps. 104, 42; Deut. 28, 33; **ትሴስዮ፡እምጻማከ፡** Lud. Comm. hist. p. 306. b) *molestia*, *aerumna*, *sollicitudo*, *afflictio*: Num. 23, 21; Koh. 10, 15. 12, 12; Job 5, 6; Ps. 72, 5. 16; ἀγών 1 Thess. 2, 2; Pl. **ጻማት፡** Phlx. 20. 201 al. α) de miseriis et aerumnis eorum qui jejunia et abstinentiam exercent: Gad. Ad. f. 147; **በእንተ፡ጻማከ፡ወተጋድሎትከ፡ወተፀምዶትከ፡** Sx. Ter 22. β) *vexatio* vel *miseria* eorum, qui injuriam patiuntur: **ያዐርፉ፡ጻድቃን፡እምጻማ፡ኃጥኣን፡** Hen. 53, 7; Ps. 9, 29. 37. c) **በጻማ፡** μετὰ πόνου *difficulter*, *aegre*, Sap. 9, 16.

ጻመወ፡ quadrl. I (denom.; nonnumquam **ጸመወ፡** scriptum), Imprf. et Subj. **ይጻሙ፡**, *laborare*, *labore defatigari*, *operam impendere*, plerumque κοπιᾶν, **ቦ፡ዘይጌጉእ፡ወይሰርሕ፡ወይጻሙ፡** Sir. 11, 11; Gen. 49, 15 (πονεῖν); **ከንቶ፡ይጻምዉ፡** Jes. 30, 5; **በከ፡ጻመውኩ፡** 49, 4; Jer. 2, 24; Ps. 126, 1; 4 Esr. 3, 19; Joh. 4, 38; Matth. 6, 28; 2 Tim. 2, 6. 4, 5; Phil. 2, 16; 1 Thess. 5, 12; 1 Cor. 15, 58; c. **ለ፡** pers.: *alicui* vel *pro* alqo, **ኣኮ፡ለባሕቲትየ፡ዘጻመውኩ፡** Sir. 24, 34. 30, 26; Lev. 25, 53; c. **ለ፡** rei, in qua opera collocatur: **ዘይጻሙ፡ለእኩይ፡** κακόμοχθος Sap. 15, 8; **ይጻምዉ፡ለሕዛብ፡ለከንቱ፡** Jer. 28, 58; Jes. 65, 23; Job 39, 16; Koh. 5, 15 var.; Gal. 4, 11; vel c. **በ፡** Jos. 24, 13; Sir. 6, 19; Koh. 5, 15 var.; vel c. Acc.: **ሐምሐም፡ዘኢጻመውከ፡** Jon. 4, 10; c. Acc. laboris **ጻማሁ፡ዘይጻሙ፡** (μοχθεῖν) Koh. 1, 3; **ኀዳጠ፡ትጻሙ፡በቅኔሃ፡**

Sir. 6, 19; ውኁደ፡ጻመውኩ፡ 51, 27; Joh. 4, 38. a) *labore parere* vel *acquirere* alqd, Hen. 53, 2. b) *molestiam, labores, aerumnam subire* vel *suscipere*: ጻሙ፡ለምህሮ፡ 2 Tim. 1, 8: እንዘ፡ይጻምዉ፡ጻማ፡ወእንዘ፡ይትጋደሉ፡ገድለ፡ Enc. Ter 27; ጻመወ፡ወተጋደለ፡ዕጹበ፡ Enc. Teq. 4. c) *vexari*: ኢትጻሙ፡ μὴ σκύλλου Luc. 7, 6; metu mortis, Lud. e Vit. Dan.

አጻመወ፡ II 1) *laborem creare, molestiam afferre, incommodare* alicui, c. Acc.: Marc. 5, 35; Luc. 8, 49; Gad. T. H. 2) *laboribus defatigare, vexare, affligere*: አጻመወት፡ሥጋሃ፡በተፀምዶ፡ጾም፡ወጸሎት፡ Sx. Teq. 1; Jared ነበረ፡በጾም፡ወበጸሎት፡ወአጻመወ፡ሥጋሁ፡ፈድፋደ፡ Sx. Genb. 11; abstinentiâ Gad. Ad. f. 147.

ጻማዊ፡ n. ag. 1) *laborans, operam impendens*, Gad. Ad. f. 122; ጻማውያኒሁ፡ለዝንቱ፡መጽሐፍ፡ sese vocant editores N. T. rom. in Epil. Marci. 2) *labores, molestias, aerumnas tolerans*: Enc. Hed. 4; Enc. Mag. 17.

ጽሙና፡ *labor, exercitatio* affert Lud. c. 580; dubito an recte.

ጸማዕት፡ *sedes eremitae* vid. sub ጸውማዕት፡

ጽርሕ፡ subst., plerumque m., Pl. አጽራሕ፡ et አጽርሕት፡ et አጽርሕ፡, [صَرْحٌ *structura excelsior, arx, palatium*, צְרִיחַ *turris, arx*; de etymo vid. Ges. thes. p. 1186] 1) pars aedium superior, a) *conclave superius, coenaculum*, ὑπερῷον et ὑπερῷα 3 Reg. 17, 19. 23; 4 Reg. 1, 2. 4, 10; Jud. 3, 20—25; Jer. 22, 14 vrs. alt.; Tob. 3, 17; Dan. 6, 10; Act. 1, 13. 9, 37. 39. 20, 8; ጽርሕ፡ዘመልዕልተ፡ዴዴ፡ 2 Reg. 18, 33; ὑπερῷα templi 1 Par. 28, 11; አጽራሕ፡ Hez. 41, 7; አጽርሐ፡ (v. አጽራሐ፡) ዴዴያት፡ τὸν οἶκον τῶν πυλῶν 4 Reg. 23, 8; ምሥዋዓት፡ዘውስተ፡አንሕስት፡ዘአጽርሐ፡አካዝ፡ 23, 12; ጽርሕ፡ τὰ ὑπερῷα Dei in coelis Ps. 103, 4; ἀνάγαιον Marc. 14, 15; ጽርሐ፡ጽዮን፡ in quo Apostolos in Pentecoste congregatos fuisse (vid. Act. 1, 13) tradunt, Lud. Comm. hist. p. 239 n. 8. b) deinde: *cubiculum, penetrale, thalamus*, κοιτών Jud. 15, 1; 2 Reg. 4, 7; Ex. 7, 28; 1 Esr. 3, 3; Judith 13, 4. 14, 15; Joel 2, 16; ጽርሖ፡ኀበ፡ይሰክብ፡ Kuf. 31; ταμιεῖον Cant. 1, 4; Tob. 7, 15; 2 Reg. 13, 10 (schol. margin.: ሕልፍኝ፡); አጽራሕ፡ Luc. 12, 3; νυμφών Tob. 6, 16; παστός Ps. 18, 5; thalamus 4 Esr. 10, 1; አጽርሕት፡ Sx. Mag. 26; κατάλυμα Marc. 14, 14. c) ዴቀ፡ጽርሕ፡ *cubicularius* Jes. 39, 7; Dan. ap. 13, 2; Act. 12, 20 rom. 2) *aedes* altiores conspicuae, a) *templum*, ναός Apoc. 21, 22; Hez. 41, 1 seq.; Mal. 3, 1; Sir. 45, 9. 50, 1; 1 Esr. 6, 17; ጽርሐ፡መቅደስ፡ Ps. 5, 8. 10, 4. 78, 1. 137, 2; Hab. 2, 20; ጽርሐ፡መቅደሱ፡ለልዑል፡ Tob. 1, 4; ጽርሐ፡ቅድሳት፡ስብሓቲሁ፡ Dan. ap. 3, 30; አነ፡ነዳዩ፡ወአሐንጽ፡ምኅራባተ፡ወአጽርሕተ፡ Sx. Genb. 26. b) *palatium*: በጽርሐ፡መንግሥቱ፡ Dan. 4, 26; ጽርሐ፡አርያም፡ sc. Dei palatium coeleste, M. M. f. 3; huc referendum videtur አጽሕርት፡ pro አጽርሕት፡ vid. supra c. 1264.

ተጽራሕ፡ subst. *contignatio* (Stockwerk) Gen. 6, 16.

ጸርሐ፡ *clamare* vid. sub ጸርኀ፡

ጸርቅ፡ *pannus vilis* vid. sub ፀርቅ፡

ጸሪቅ፡ (adj., deinde) subst., m. et f. [صَرِق *tenuis* de quavis re] 1) *numus minutus aeneus*, ut *as, assarius, teruncius, quadrans, obolus*: ክልኤ፡ጸሪቅ፡ λεπτά Marc. 12, 42; Luc. 21, 2; በክልኤቱ፡ጸሪቅ፡አሶርዮን፡ Luc. 12, 6; ὀβολοί Prov. 17, 6 (4); χαλκός Matth. 10, 9; Marc. 6, 8. 12, 41. 2) *aes*: χαλκός Hez. 22, 20 (at ብርት፡ 22, 18); Hen. 52, 2. 6. — *Voc. Ae.* inter numorum nomina exhibet: ጸራይቅ፡ዘ፡መሐልቅ፡(መሐለቅ፡).

ጸሪቀት፡ subst. [f. a ጸሪቅ፡, i. q. صَرِيقَةٌ], Pl. ጸራይቅ፡ et ጸሪቃት፡ *placenta tenuis, laganum*: ጸሪቀት፡ Ex. 29, 23; Lev. 8, 26; ጸሪቃት፡ 2 Reg. 6, 19; ጸራይቅ፡ 2 Reg. 13, 6. 8; 3 Reg. 19, 6; ጸራይቀ፡ናእት፡ Ex. 29, 2; Lev. 7, 12; Num. 6, 15. 19; ጸራይቀ፡ኅብስት፡ 1 Par. 16, 3 vrs. nov. — *Rad. Abb.*: ጸረቀ፡ዘ፡ቈረሰ፡ (quod verbum si quidem in usu erat, non potest non denominatum esse).

ጸረበ፡ I, 1, etiam ፀረበ፡ [ضَرَبَ] caedere ascia, dolabra, i. e. *dolare, asciare* vel *fabricari*, e lapidibus: ዘይጸርብ፡ Gad. Lal.; plerumque e ligno: ዘይጸርብ፡እምውስተ፡ዕፅ፡ Ex. 31, 5; c. Acc. ligni: ጸራቢ፡ዘይጸርብ፡ዕፀ፡ Sap. 13, 11; homines tamquam ligna: ጸረቦሙ፡በምሳሬት፡ኀጺን፡ 1 Par. 20, 3; c. Acc. operis fabricandi: ጸረበ፡ሎቱ፡መስቀረ፡ Hen. 89, 1; Sx. Genb. 26 (vid. sub ሞፈርት፡).

ተጸርበ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ጽሩብ፡ part. *dolatus, asciatus*: ዕፅ፡ጽሩብ፡ πελεκητά 3 Reg. 10, 11; 4 Reg. 12, 12.

ጽራብ፡ subst., Pl. ጽራባት፡, *assula*: vestis discissa ወድቀ፡ቅድሚሁ፡ከመ፡ጽራባተ፡ዕፅ፡ Sx. Ter 5.

ጽርበት፡ n. act. *fabricatio, fabrica* lapidaria vel lignaria: መሀርያ፡ግብረ፡ጽርበት፡ Sx. Hed. 21; ተምሀረ፡ግብረ፡ጽርበት፡ዘምክያደ፡አእባን፡ወምሕዋረ፡ማይ፡ Sx. Genb. 10.

ጸራቢ፡, rarius ጸራብ፡, n. ag., Pl. ጸረብት፡, *faber* lapidarius vel lignarius, *fabricator*: τέκτων Matth. 13, 55; Jes. 40, 19. 20. 41, 7. 44, 12; Jer. 10, 3; Ep. Jer. 7; Hos. 8, 6; Sir. 38, 27; ብእሲ፡ጸራብ፡ Lud. e Vit. Theoph.; ጸረብት፡ Zach. 1, 20; 2 Esr. 3, 7; ጸረብተ፡ዕፅ፡ 4 Reg. 12, 11; ጸረብተ፡ዕፀው፡ 1 Par. 14, 1. a) trsl.: ጸረብተ፡እኪት፡ τέκτονες κακῶν Prov. 14, 22. b) ሊቀ፡ጸረብት፡ ἀρχιτέκτων *architectus* Ex. 31, 4. 35, 32; Sir. 38, 27; Jes. 3, 3; 1 Cor. 3, 10.

ጸረባዊ፡ id.: Asc. Jes. 11, 2. 3.

ምጽራብ፡ subst. *locus ubi* fabri opera sua *fabricantur, officina fabrorum, fabrica*: erant homines ዘያወጽኡ፡መሬተ፡እምጽራብ፡ቤተ፡ክርስቲያናት፡ Gad. Lal.

መጽረብ፡ vid. መዝረብ፡ c. 1044.

ጸርኀ፡ I, 1 [צָרַח صَرَخَ; vic. ጠርአ፡ et רָנַן; amh. ጸራ፡] Subj. ይጽራኅ፡, alta et clara voce *clamare, vociferari*, ጸርኀት፡በዐቢይ፡ቃል፡ 4 Esr. 10, 39; Matth. 27, 46; Apoc. 6, 10; ይጸርኅ፡ደሙ፡እምድር፡እስከ፡ሰማይ፡ Kuf. 4; de *proclamante* Apoc. 5, 2; de *plorantibus* et lamentantibus: ጸርኀ፡ወበከየ፡ Gen. 45, 2; Ruth 1, 9. 14; 4 Esr. 9, 38; 1 Reg. 4, 13; Job 2, 12; ጸራኅኩ፡ጽራኀ፡መሪረ፡ወብክየ፡ Hen. 65, 5; de *implorantibus*: Ps. 31, 3; Job 35, 12; Kuf. 23; አጸርኅ፡ወአወዩ፡ Thren. 3, 8; c. ኀበ፡ pers.: ይጸርኁ፡ኀቤየ፡ Jer. 11, 11; ጽራኅ፡ኀቤየ፡ 40, 3; Tob. 6, 18; Judith 4, 15. 7, 19; ሶበ፡አኅለቀት፡ጸሪኀ፡ኀበ፡እግዚ"፡ 10, 1; Joel 1, 14; Ps. 4, 4.

54, 18; ይጸርኅ፡ዲቤከ፡ኀበ፡እግዚ"፡ Deut. 15, 9; c. Acc. ቃለ፡ Ps. 3, 4. 31, 3. 141, 1; Hen. 9, 2; de *acclamantibus, inclamantibus*, c. ለ፡ pers.: Jud. 9, 54; 1 Reg. 17, 8. 20, 37. 38; c. እምድኅረ፡ pers.: Jud. 18, 22; 1 Reg. 24, 9; c. Acc. pers.: ጸርኀ፡ኪያከ፡ Enc. Nah. 13; de cornu, tuba *clangente:* ጊዜ፡ይጸርኅ፡ቀርን፡ወይትነሥኡ፡ምውታን፡ Genz. f. 120.

ጽራኅ፡ subst., plerumque m., Pl. ጽራኃት፡, *clamor, vociferatio:* Gen. 18, 20; Ex. 11, 6; 1 Reg. 4, 14; Ps. 5, 1. 17, 8; Jon. 2, 3; Koh. 9, 17; Esth. 1 apcr. (βοή); ጽራኅ፡ወብካይ፡ወላሕ፡ዐቢይ፡ Esth. 4, 3; Hen. 65, 5; Asc. Jes. 11, 14; c. Gen. obj.: Hen. 89, 39; ጽራኃት፡ Hen. 9, 2.

ጽርኅ፡ *coenaculum* vid. sub ጽርሕ፡

ጽርንዐት፡ subst. [צָרַעַת *lepra*] *porrigo, impetigo* pruriens: ዘጽርንዐት፡በ፡ላዕሌሁ፡ λειχήν Lev. 21, 20. 22, 22. [Ludolfi Gregorius „intelligebat *foctorem* quorumdam hominum, *hircum* dictum"].

ጽራእ፡ subst. incertae significationis; non occurrit nisi in locutione ሐመረ፡ጽራእ፡ *ceratium, siliqua* vel *faba Grueca,* vid. sub ሐመር፡ c. 76. Dubium, utrum ጽራእ፡ nomen arboris sit, an nominis proprii ጽርእ፡ i. e. *Graecia* forma alia (sicut Lud. conjecit), quamquam equidem hanc formam nusquam reperi.

ጸራዊት፡ subst. Pl. (sine dubio a Sing. ጽርዌ፡), ut videtur *lumbi* vel *inguina*, μηροί, ሥብሕ፡ዘውስተ፡ጸራዊት፡ (v. ጽርዓት፡) Lev. 3, 4. 10. 15. 4, 9. 7, 4. — *Voc. Ae.:* ጸራዊት፡ዘ፡ቃልማ።

ጸርዐ፡, **አጽርዐ፡** *intermittere, cessare* vid. sub ዐርዐ፡

ጸርየ፡ I, 1 [ضَرَى ظَرَى *fluxit, manavit;* inde propagatur significatio *liquandi* et *purgandi:* צָרַף; صِرْف *merum, purum;* amh. ጥሬ፡ *merus*] 1) *liquando purgari:* ከመ፡ወርቅ፡ዘይጸሪ፡እምጺአቱ፡ Herm. p. 22; ይጸርዩ፡በቱ፡ ib. 2) *liquidum* i. e. *purum esse:* እምከመ፡ጸርየት፡ኅሊና፡ Fal. f. 76 (vid. sub ሰፈፈ፡).

አጽረየ፡ II, 1 1) *liquare, de-, eliquare, liquando purgare,* metalla: Ps. 11, 7; Mal. 3, 3; አጽርዮ፡ለብሩር፡ዘኢኮነ፡ፍቱነ፡ Prov. 25, 4; Enc. Teq. 5; trsl.: ከመ፡ያርስንዎሙ፡ወያጽርይዎሙ፡ Dan. 11, 35; አጽረይኩክሙ፡እምኀጢአትክሙ፡ Hez. 36, 33. 37, 23; Lit. 171, 3. a) *defaecare,* M. F., crebro. b) *abluere:* si quis in balneo est ወኢያጸሪ፡ርስሐቶ፡ F. N. 11. 2) liquidum i. e. *sincerum reddere:* ለእመ፡አጽረየ፡ንስሐሁ፡በጽኑዕ፡ውዕየት፡ Kedr f. 75.

ጽሩይ፡ part., f. ጽሪት፡, 1) *liquatus, liquando purgatus, probus:* ብሩር፡ጽሩይ፡ Job 22, 25; ፍትኖ፡እመ፡ጽሩይ፡ውእቱ፡ Zach. 11, 13; Ps. 11, 7; ወርቅ፡ጽሩይ፡ Job 28, 19; Dan. 2, 32; Prov. 8, 10; 1 Par. 28, 18; Apoc. 3, 18; Jsp. p. 378. 2) *defaecatus, limpidus, merus:* ጽሩይ፡ማይ፡ Hez. 34, 18 vrs. nov.; ወይን፡ጽሩይ፡ Clem. f. 21; ማይ፡ et ትምህርት፡ጽሩይ፡ Enc. Sen. 25. 3) *liquidus* i. e. a) *probus, sincerus:* በኅሊና፡ጽሪት፡ F. M. 16, 1; በጽሩይ፡ኅሊና፡ Clem. f. 231; Org. 1; ልቡ፡ጽሩይ፡ Enc. Nah. 13. b) *purus:* ጽሩይ፡እምነውር፡ F. N. 10; ንጹሕ፡ወጽሩይ፡እምኵሉ፡ነውራት፡ F. M. 21, 3; de quavis re, ut de velis Chr. Ta. 34 (vid. መገዘርዕ፡ c. 1047).

ጽርየት፡ subst. *limpitudo, puritas, sinceritas, probitas:* in coelis est ፍሥሓ፡ዘኢይረክቦ፡ሐዘን፡ወአልቦ፡ተሐምኖ፡ውስተ፡ጽርየታ፡ Chr. Ta. 23; በእንተ፡ጽርየተ፡ንጽሕ፡ Sap. 7, 24; ጽርየተ፡ኅሊናሁ፡ F. M. 6, 4; Jsp. p. 284; ከመ፡ይኩን፡እምልከቶሙ፡በንጽሕ፡ወበጽርየት፡ተግሒሦሙ፡እምእምልክ፡ባዕድ፡ p. 293.

መጽርይ፡ subst. *crocus,* Cant. 4, 14; ነስነስኩ፡ምስካብየ፡መጽርየ፡ወቤትየኒ፡በቀናንሞስ፡ Prov. 7, 17; Did. 2; ይለብስ፡ዘሕብረ፡መጽርይ፡ Herm. p. 56. — *Voc. Ae.:* መጽርይ፡ዘ፡ቀጋ፡; *aliud* vid. sub ረጸ፡ (Lud. asserit, vocabulum etiam መጸርይ፡ et ምጽርይ፡ scribi, quod equidem nusquam inveni).

ጽቍንቋን፡ vid. sub ጽቍጽቋን፡

ጸቀወ፡ I, 1 [صَقَبَ *percussit;* سَقْبٌ صَقْبٌ *palus* tentorii] *pangendo* vel *tundendo infigere* clavum, ἐνέκρουσε Jud. 4, 21. — *Voc. Ae.:* ጸቀወ፡ደመቀ፡ብ፡ጫፈለቀ።

ጸቃውዕ፡ subst. Pl. (a Sing. ጸቂዐት፡ ut videtur), *mel purum, mel favorum liquidum,* [an a صقع eodem modo derivatum, quo ضَرَبٌ *mel album* a ضرب?] κηρίον, κηρία (vid. etiam ዘትር፡): ጸቃውዐ፡መዓር፡ Prov. 16, 24. 27, 7; Kuf. 42; Luc. 24, 42 Platt; Org. 2; ጸቃውዕ፡ Luc. 24, 42 rom.; Cant. 4, 11; Prov. 24, 13; እግዚ"፡ገብረ፡ጸቃውዐ፡እምቈጽል፡ወጽጌያት፡ጥዑማን፡ Clem. f. 171; ጸቃውዕ፡ዘእምነ፡ዕንቍራ፡ትትቀዳሕ፡ Org. 5; trsl.: ኢያማዕርር፡ጕርዔየ፡ጸቃውዐ፡ዘማ፡ኀስርት፡ Enc. Teq. 29. — *Voc. Ae.:* ጸቃውዕ፡አያያት፡ዘ፡ወለላ።

ጽቍጽቋን፡ (etiam ጽቍንቋን፡) subst. *lacertae* species, *crocodilus terrestris:* Lev. 11, 29. [Nomen sine dubio convenit cum σκίγγος, σκίγκος *scincus*]. — Sec. Lud. amharice vocatur እንቃቀላ፡; at *Voc. Ae.:* ጽቍንቋን፡ v. ጽቍንቍን፡ዘ፡ፈልፈል፡

ጸበል፡ subst. (m.) [perperam a Lud. ad זֶבֶל *fimus* (de quo vid. ዝብል፡) refertur, neque magis طُفَالٌ טפול תָּפֵל huc pertinere videtur] *pulvis,* κονιορτός, χοῦς, Deut. 9, 21; Ps. 17, 46. 34, 6; Job 21, 18; Jes. 3, 24. 5, 24. 41, 15; Ep. Jer. 16; Dan. 2, 35; 4 Reg. 9, 17; ጸበለ፡ምድር፡ Jes. 48, 19; Hen. 41, 3; "ለ፡ሰረገላ፡ Jes. 17, 13; "ለ፡እገሪክሙ፡ Matth. 10, 14; Nah. 1, 3; Jes. 49, 23; ይደፍነከ፡ጸበል፡እምብዝኁ፡አፍራሲሁ፡ Hez. 26, 10; ጸበል፡ዘእምአረፍት፡ Jes. 29, 5; ጸበለ፡ቤት፡ Ep. Jer. 12; "ለ፡ሐሠር፡ Jes. 17, 13; "ለ፡አፈው፡ Cant. 3, 6; "ለ፡ሐመዶሙ፡ 4 Esr. 13, 16; ተናገፊ፡ጸበለኪ፡ Jes. 52, 2. — *Voc. Ae.:* ጸበል፡ዘ፡ትብያ።

ጽቡል፡ part. *pulvere sparsus, pulverulentus:* ትሬእየነ፡ጽቡላነ፡እምቀትል፡ ὁρᾷς ἡμᾶς ἐν πολέμῳ κεκονιαμένους, Cyr. ho. f. 110.

ተጸበለየ፡ III, 1 quadrl. (denom.) *pulvere conspergi* vel *contaminari:* ሰላም፡እብል፡ኅሊናከ፡ጽሩየ፤ዘኢረስሐ፡ምንትኒ፡ወኢተጸበለየ፡ Enc. Mag. 6.

I. **ጸብሐ፡** I, 1 [صبح cum derivatis] Subj. **ይጽባሕ፡**, *lucescere, dilucescere, illucescere*, plerumque impers.: **ይጸብሕ፡** Job 7, 4; Gen. 1, 5; **ሶበ፡ጸብሐ፡** Ruth 3, 13; Gen. 29, 25; Jsp. p. 370; Marc. 15, 1; **እስከ፡ጸብሐ፡** 1 Reg. 3, 15; 2 Esr. 17, 3 var.; **እምከመ፡ጸብሐ፡** Job 24, 17; Matth. 16, 3; **እስከ፡ይጸብሕ፡** Ruth 3, 13. 14; Jes. 38, 13; 1 Reg. 15, 22; **ዘእንበለ፡ይጽባሕ፡** Jes. 17, 14; **ጸቢሖ፡** (cum illucesceret sc. dies) Ex. 16, 12; Esth. 2, 14; Rel. Bar.; Matth. 27, 1; Marc. 13, 35; Luc. 4, 42; **እንተ፡ጸቢሖ፡** Act. 12, 6 Platt; passim addito **ብሔር፡** (q. v.), ut: **እስከ፡ጸብሐ፡ብሔር፡** 1 Reg. 25, 36; vel nomine diei: **ለጸቢሖ፡እሑድ፡** Matth. 28, 1; **ለጸቢሖ፡ዐርብ፡** (feria sexta), Lud. e Lit. Mss. a) cum pron. suff.: *alicui*, **ሶበ፡ጸብሐክሙ፡** 1 Reg. 29, 10; 2 Reg. 2, 32. b) **እንተ፡ጸብሐት፡** α) quaequae (dies) illucescit i. e. *singuli dies* vel *quovis die, quotidie, singulis diebus:* Gen. 39, 10; 4 Reg. 25, 30; 2 Esr. 18, 18; Prov. 8, 21 var.; 8, 30; Dan. ap. 13, 6; Jer. 52, 34; **ኵሎ፡አሚረ፡እንተ፡ጸብሐት፡ከዐበ፡ለለ፡ዕለት፡** Sir. 45, 14; **እንተ፡ጸብሐት፡ኢትወልጥ፡ዐርክ፡** Sir. 7, 18; Kuf. 32. 37; Act. 16, 5; Jsp. p. 355. β) eadem (die) quae illuxit i. e. *eodem ipso die*, αὐθήμερον Deut. 14, 15; Prov. 12, 16.

አጽብሐ፡ II, 1 *illuminavit*, Lud. sine auct.

ተጸብሐ፡ III, 1 et **ተጻብሐ፡** III, 3 *mane salutare* alqm vel se invicem: **እመ፡ረከብከ፡ሰብአ፡ኢትጸብሖ፡** (v. **ኢታጸብሖ፡** II, 2?) **ወእመበ፡ዘተጸብሐከ፡** (v. **ተጸብሐከ፡**) **ኢታውሥኦ፡** 4 Reg. 4, 29 (in vers. nov.: **በሐ፡ብሂል፡**). — *Voc. Ae.*: **ኢትጸባሕ፡ዘ፡ኢታውሥእ፡**

ጽባሕ፡ subst., m. et f., Pl. **ጽባሓት፡** 1) *tempus matutinum, prima lux, mane:* **በጊዜ፡ጽባሕ፡** ἐν φυλακῇ τῇ ἑωθινῇ 1 Reg. 11, 11; **ሶበ፡ጎሐ፡ጽባሕ፡** τὸ πρωῒ διέφαυσε Gen. 44, 3; 1 Reg. 25, 34; 2 Reg. 17, 22; Judith 14, 2. 11; **ጎሐ፡ጽባሕ፡** ἀνέβη ὁ ὄρθρος Gen. 32, 27; Jos. 6, 15; **ተሠርዐ፡ጎሐ፡ጽባሕ፡** φέγγος πρωϊνόν Job 38, 12. a) in specie: α) **ኮከበ፡ጽባሕ፡** *lucifer, phosphorus*, Job 38, 12 al., vid. sub **ኮከብ፡** c. 865. β) **አፈ፡ጽባሕ፡** *primum diluculum* vid. sub **አፍ፡** c. 809. γ) **በጽባሕ፡** *mane* Job 1, 5; Jes. 5, 11. 50, 4; Jer. 20, 16; Ps. 5, 3. 4. 72, 14. 91, 2. 100, 10; 1 Reg. 3, 15; Joh. 8, 2; Act. 5, 21; Marc. 1, 35 al. δ) **ለለ፡ጽባሑ፡** *quovis mane, singulis matutinis* (quovis die): Jes. 28, 19; Thren. 3, 23; (Prov. 8, 21); III Sal. Mar. 1; Gad. T. H. b) *ortus* sideris Hen. 18, 15. c) *dies* (ubi dies numerantur): **፵ጽባሕ፡** τεσσαράκοντα ἡμέρας Gen. 50, 3; Num. 13, 25; **ለለ፡ጽባሑ፡** *singulis diebus* Prov. 8, 21. d) *dies crastinus:* **ዘትወልድ፡ጽባሕ፡** ἡ ἐπιοῦσα Prov. 27, 1; **ጾመ፡ልደት፡ወተፍጻሜቱ፡ዘጽባሒሁ፡ዕለተ፡በዓለ፡ልደት፡** (finitus eo die quem sequitur dies natalicius) Abush. 38. (aliàs **ጌሰም፡**). 2) *oriens, plaga sive pars orientalis:* **ብሔረ፡ጽባሕ፡** Job 1, 3; **ምድረ፡ጽባሕ፡** Kuf. 8; **ደብረ፡ጽባሕ፡** Kuf. 4; **ነፋስ፡ጽባሕ፡** νότου *eurus* Hez. 27, 26; ἀνατολαί Am. 8, 12; Hez. 11, 1. 40, 6 seq.; 43, 1 seq.; Ex. 37, 11; Jos. 7, 2; Kuf. 8; **እምጽባሕ፡** Jes. 41, 2; ἔξοδοι Ps. 74, 6; ἀπηλιώτης Hez. 20, 47. 21, 4; **ነገሥተ፡ጽባሕ፡** Jer. 32, 12; Jud. 8, 10; **መንገለ፡ጽባሒሁ፡** Lev. 1, 16; Jos. 12, 1; **በጽባሒሁ፡** Kuf. 7. 8; **መንገለ፡ጽባሕ፡ደቡብ፡** Kuf. p. 38; etiam in Acc. loci: **ደብረ፡ዘይት፡ዘቅድመ፡ኢየሩሳሌም፡ጽባሒሃ፡** Zach. 14, 4; Pl. **ጽባሓቲሁ፡** regiones ad orientem ejus sitae Kuf. 8.

ጽባሓዊ፡ vel **˝ሓይ፡** adj. rel. 1) *matutinus:* **ኮከበ፡ብርሃን፡ጽባሓዊ፡** Apoc. 22, 16; Org. 2. 2) *orientalis, ad orientem situs:* Num. 35, 5; Jud. 8, 11; 3 Reg. 7, 25; 2 Esr. 13, 26; Hez. 40, 44 vrs. nov.; 47, 1. 8; Apoc. 21, 13; **ነፋስ፡ጽባሓዊ፡** *eurus* Hen. 77, 1; **ነፋስ፡ጽባሓይ፡** Hen. 76, 5; Sir. 43, 16 (ubi Gr. νότος) et 20 (ubi Gr. ἄνεμος βορέης habet).

II. **ጸብሐ፡** I, 2 et 1 *tributum, vectigal, stipendium pendere* vel *pensitare, stipendiarium esse* alicui: **ኰነኑ፡ቄሌ፡ዘሶርያ፡ወፊንቂ፡ወጸብሑ፡ሎሙ፡** 1 Esr. 2, 23; **ለዘሂ፡ጸባሕተ፡ጸብሑ፡** Rom. 13, 7; **ከመ፡ይጸብሑ፡ለያዕቆብ፡** (v. **ይጽብሑ፡**) et **እንዘ፡ይጸብሑ፡ለያዕቆብ፡** Kuf. p. 137; oramus pro iis **እለ፡ፍሬ፡ይጼብሑ፡ለቅዱሳት፡አብያተ፡ክር˝ት፡** Lud. e Ssal. Req.

አጽብሐ፡ II, 1 i. q. I, 2, ut: **ለእመ፡አጽባሕክሙ፡ሊተ፡ጸባሕተ፡** Macc. f. 7.

አጸብሐ፡ II, 2 *vectigal, tributum, stipendium imponere* alicui, c. Acc. pers. et rei 1 Reg. 8, 15. 16.

ጸባሕት፡ subst., m. et f., Pl. **ጸበሓት፡** (Sx. Sen. 4, si quidem lectio sana est) et **ጸብሓት፡** (Jes. 57, 8 var.), [de etymo nihil certi habemus] *tributum, stipendium, vectigal, portorium*, φόρος 3 Reg. 10, 15; 2 Esr. 4, 13. 20. 6, 8; **ጸባሕተ፡ኢትነሥኡ፡** 7, 24; **ለጸባሕት፡ዘናገብእ፡ለንጉሥ፡** 2 Esr. 15, 4; **ኢያገብኡ፡ጸባሕተ፡** 1 Esr. 2, 18; 2 Par. 36, 3; Deut. 20, 11; **የኅድጉ፡ሎሙ፡ጸባሕቶሙ፡** 1 Esr. 4, 50; **አገበሮሙ፡ጸባሕተ፡** 4 Reg. 23, 32; **የሀቡ፡ጸባሕተ፡ለፈርዖን፡** 23, 35; Rom. 13, 6. 7; Clem. f. 190; Rel. Bar.; Jsp. p. 311 seq.; **ሠርዐ፡ጸባሕተ፡ላዕሌሆሙ፡** Kuf. 34; **ጸባሕት፡ዐቢይ፡** Prov. 28, 16; ξένια 2 Reg. 8, 2; **ጸባሕተ፡ዲናር፡** κῆνσος Matth. 22, 17; **እለ፡ጸባሕት፡** i. q. **እለ፡ጸባሕተ፡ይነሥኡ፡** Matth. 17, 24. 25; de tributo (τέλος) quod Deo datur: Num. 31, 28. 37 seq.; trsl.: **እስመ፡ጾም፡ጸባሕተ፡ሥጋ፡ውእቱ፡ወጸሎትኒ፡ጸባሕተ፡ነፍስ፡በከመ፡ምጽዋት፡ጸባሕተ፡ንዋይ፡** Abush. 38; F. N. 15; *donum* in memoriam sui datum, ut videtur, Jes. 57, 8 var. (vid. sub **ጽብአት፡**). — *Voc. Ae.*: **ጸባሕት፡ዘ፡የወር፡** (v. **የውር፡**).

መጸብሕ፡ part. (II, 2) *exactor tributorum, telonarius, publicanus, portitor*, Matth. 9, 10. 11, 19 Platt; Marc. 2, 15. 16; Luc. 3, 12. 5, 29. 30.

መጸብሓዊ፡ part. c. term. adj., id.: Matth. 5, 46. 10, 3. 18, 17. 21, 31; Luc. 5, 27. 15, 1 Platt; 18, 10. 19, 2.

መጸብሒ፡ 1) part. (I, 2) c. term. adj. *tributarius, vectigalis:* **ኮንዎሙ፡መጸብሒ፡** Jos. 19, 48; Jud. 1, 29 seq.: **ረሰዮሙ፡መጸብሒ፡** 3 Reg. 10, 22; Jud. 1, 28. 2) part. (II, 2) c. term. adj.: *telonarius, publicanus*, Luc. 15, 1 rom.; Matth. 11, 19 rom.

ምጽባሕ፡, etiam **መጽባሕ፡** in N. T. rom., subst. locus ubi vectigalia exiguntur et penduntur, *telonium:* Matth. 9, 9; Marc. 2, 14; Luc. 5, 27; **እንዘ፡ይነብር፡ውስተ፡ምጽባሕ፡** Sx. Ter 25.

ጸብሐ፡ *tingere* vid. sub **ጸብኀ፡**

ጸበረ፡ etiam **ፀበረ፡** I, 1 [صبر et צבר potestatem *ligandi* et *congerendi* habent; nescio an inde derivari possit *comprimere* et *subigere* massam, sicut in ܓܒܠ, جبل, talm. גבל] *subigere* lutum: አልቦ፡ዘይጸብር፡ጽቡረ፡ዘኢያእመረ፡አባስ ፤ ወኵሎ፡ ዘሶቤሃ፡ይትገበር፡ኢይትገበር፡ዘእንበለ፡ያእምር፡አባስ፡ Reg. Pach. (Quae regula mira videtur; sine dubia eadem est, quae in Bibl. Patr. Max., Lugd. t. IV p. 89 n. 77 legitur, „lotum in domo nemo faciat absque praeposito, et omne quod novum est illius sententia disponatur". Num interpretum quidem *lutum* pro *lotum*, an ϵιοϣϵ pro ϵιωογϵ legit?). — *Rad. Abb.*: **ጸበረ፡ዘ፡ ጭቃ፡አደረገ ።**

ጸብረ፡ I, 1 *limosa facta est* terra, Lud. sine auct.

አጽበረ፡ II, 1 premere i. e. *depsere, subigere* lutum: አጽበረ፡ (v. pro ሎሰ፡)ጽቡረ፡ልምሉመ፡ ἁπαλὴν γῆν θλίβων Sap. 15, 7; ዕርጊ፡ውስተ፡ጽቡር፡ወአጽብሪ፡በሐሠር፡ συμπατήθητι ἐν ἀχύροις Nah. 3, 14.

ጸቡር፡ subst. a) *lutum, coenum*, βόρβορος 2 Petr. 2, 22; Chr. Ta. 12 (vid. sub አንገርገረ፡). b) *argilla*: ጸብረ፡ግንፋል፡ Lud. e Libr. Myst.

ጽቡር፡ (vel ዕቡር፡) 1) subst. a) *lutum, argilla*: πηλός figuli: Jer. 18, 6; Jes. 29, 16; ከመ፡ጽቡረ፡ለበሓዊ፡ዘይከይድ፡ጽቡሮ፡ 41, 25. 45, 9. 64, 8; Job 10, 9. 38, 14; Sir. 36, 13. 38, 30; Rom. 9, 21; ዝንቱሰ፡ውስጡ፡ጽቡር፡ Dan. ap. 13, 7; Sap. 15, 7; ንዋየ፡ጽቡር፡ *vas fictile* vel *figlinum* Enc. Jac. 30; ad formandos lateres: Nah. 3, 14; Ex. 1, 14; ad exstruenda aedificia: Gen. 11, 3; Kuf. 10. b) *lutum, coenum*: Job 4, 19. 27, 16. 30, 19; ጽቡረ፡ጽንጕን፡ Jes. 14, 23; 2 Reg. 22, 43 var.; βόρβορος Jer. 45, 6. — *Voc. Ae.*: ጽቡር፡ዘ፡ጭቃ፡ 2) *e luto formatus, fictilis*: ጽቡራኒነ፡ለእዴከ፡ኪኑ፡ (nos e luto formati, manus tuae artificium) Enc. Ter 29.

አጽባሪ፡ n. ag. *figulus*, Sap. 15, 7 var.

ጸበርት፡ subst., sing. et coll., Pl. ጸበራት፡ [صُنْبُور] *ramus* vel *frondes palmae, palma, spathalium, spathula*, ጸበርተ፡ተመርት፡ βαΐα Joh. 12, 13; ጸበርተ፡ዘበቀልት፡ κάλλυνθρα φοινίκων Lev. 23, 40; ልበ፡ጸበርት፡ (לוּלבי התמר) Kuf. 16; ጸበርት፡ φοίνικες Apoc. 7, 9; Hez. 40, 16. 21. 26. 41, 18; አክሊላተ፡ከመ፡ዘእምጸበርት፡ተገብረ፡ Herm. p. 63; አባ፡ዳንኤል፡ዐጹፍ፡በልብሰ፡ጸበርት፡ Enc. Tachs. 7; θύρσοι Judith 15, 12; ጸበራት፡ Hez. 40, 16; ጸበራተ፡ተመርት፡ στελέχη φοινίκων Ex. 15, 27; Salomo pingi curavit በቀላተ፡ወጸበራተ፡ Org. 4. — Schol. Voc. Ae. vid. sub በቀልት፡

ጸብረቀ፡ inus. quadrl., formatum e በረቀ፡ (gramm. § 73).

አንጸብረቀ፡ V 1) *fulgere, micare, scintillare, coruscare*: ሰይፍ፡ውስተ፡እዴሁ፡ያንጸበርቅ፡ከመ፡መብረቅ፡ Jsp. p. 280; ወለእመኒ፡አንጸብረቀ፡ወልታ፡ንጉሥ፡ κἂν ἀστράψῃ μόνον ἡ ἀσπίς Cyr. ad Th. f. 6; Macc. f. 20; Lit. 172, 1; ሶበ፡አንጸብረቀ፡(ባሕርይ፡)ከመ፡ፀሓይ፡ Jsp. p. 370; Org. 1; de auro, Org. 4; አልባሲሁ፡ያንጸበርቅ፡ከመ፡መብረቅ፡ Jsp. p. 294; ብርሃን፡ዘያንጸበርቅ፡ዋክሁ፡ Fal. f. 68; reginae ዘበላዕሌሆን፡ያንጸበርቅ፡ብዑድ፡ሥን፡ላሕይ፡ Cyr. ad Reg. f. 25. 2) *nitere, pellucidum esse*: ስኂን፡ዘያንጸበርቅ፡ λίβανος διαφανής Ex. 30, 34.

ንጽብሩቅ፡ part. *coruscus, fulgens*: indumentum lucis ንጽብሩቅ፡ሥን፡ Lud. e Mss. Colb.

ንጸብራቅ፡ subst. *coruscamen, fulgor, nitor*: ያስተርኢ፡ብርሃኑ፡ወንጸብራቁ፡ወጸዳሉ፡ Chr. ho. 33; ኢርኢኩ፡ንጸብራቀ፡ሐሜት፡ውስተ፡ገጽከ፡ Fal. f. 81.

I. **ጸበ፡** (vel ፀበ፡) et **ጸበበ፡** I, 1 [ضَبَّ *arctius adhaesit*; ab omni *parte comprehendit* rem; (ضبأ ضبن IV); ضَفَّ et ظَفَّ; amh. ጸበበ፡ et ጠበበ፡] Subj. ይጽብብ፡, 1) *angustum* vel *nimis angustum esse* vel *fieri* alicui (c. pron. suff.), *coangustare* alqm: ለይጽብበ፡ fiat ei angustum, Org. 3; ዝንቱ፡ማኅደርነ፡ይጸብበነ፡ στενὸς ἀφ' ἡμῶν 4 Reg. 6, 1; στενοχωρεῖ σε Jos. 17, 15; ይጸብበኒ፡ብሔር፡ στενός μοι Jes. 49, 20; ትጸብቢዮሙ፡ለእለ፡ይነብሩ፡ውስቴትኪ፡ 49, 19; ጸበኒ፡ (v. ጸበበኒ፡)ዓለም፡ I Sal. Mar. 17; ዘሰማይ፡ኢያገመሮ፡ኢጸበቦ፡ማኅፀነ፡ድንግል፡ γαστὴρ τῆς παρθένου οὐκ ἐστενοχώρησε ho. Procli in Cyr. f. 120. 2) *in angustias compellere, premere*: ሶበ፡ጸበቦ፡ግብር፡ Sx. Masc. 3.

አጽበበ፡ II, 1 *angustare, arctare, coarctare* a) *comprimere* labia: አጽብበ፡ከናፍር፡ (opp. አብቅዖ፡ከናፍር፡) M. M. f. 109. b) *angustum facere* pectus suum i. e. *contrahere* animum: ዘይትአነተል፡በመከራሁ፡ወያጸብብ፡እንግድአሁ፡ወኢይትዔገሥ፡ወይመይጥ፡ዘበኖ፡ Chr. ho. 5. c) *arcte habere* alqm, c. ላዕለ፡ pers. α) *in custodia angustiore habere*: ያንብሮ፡ውስተ፡መርሕብ፡ወኢያጽብብ፡ላዕሌሁ፡ Act. 24, 23 Platt. β) in victu, i. e. *coërcere*, ለእመ፡ፈቀድከ፡ንጽሐ፡ (sc. animi) አሕጽጽ፡እምነ፡ሲሲት፡ወአጽብብ፡ላዕሌከ፡እምሰቴየ፡ማይ፡ Phlx. 43. γ) *cogere, vim adhibere* (Zwang anthun): አጽብብ፡ላዕለ፡ኀሊናከ፡ Phlx. 78. δ) *opprimere*: አጽበቡ፡ላዕሌሆሙ፡በፀመግ፡ Phlx. 84.

ጽቡብ፡ part. *angustatus, angustiis pressus*: ተዘከር፡እግዚኦ፡እግዚኦ፡ጥዉቃነ፡ወጽቡባነ፡ Genz. f. 138.

ጸቢብ፡ adj., f. ጸባብ፡ *angustus, arctus*: መከን፡ጸቢብ፡ Num. 22, 26; እስመ፡ጸባብ፡ፍናዊሁ፡ Judith 4, 7; 4 Esr. 5, 3. 4; ዐዘቅት፡ጸባብ፡ Prov. 23, 27; ማዕምቅ፡ጸቢብ፡ Hen. 88, 1; ባሕር፡ጸባብ፡ Zach. 10, 11; አንቀጽ፡ጸባብ፡ Matth. 7, 13. 14; Clem. f. 167; trsl.: angustus animo, ingenio, Fal. f. 56; Chr. Ta. 19 (vid. sub እንግድአ፡ c. 1203); ብእሲ፡ኑፉቀ፡ኀሊና፡መምህረ፡ዕልወት፡ጸቢበ፡እንግድአ፡ሙሱነ፡ሃይማኖት፡ M. M. f. 108.

ጽበት፡ n. act. *angustia, angustiae*: ጽበተ፡ብሔር፡ Gad. Kar.; ጽበተ፡ከርሥ፡ Lit. 172, 1; angustiae, quibus quis premitur: ገዐየ፡ኀበ፡አባ፡አሙን፡እምጽበተ፡ነፍሱ፡ Phlx. 104.

መጽብብ፡ subst. (m.) *angustum, angustiae* locorum vel viarum, 1 Reg. 23, 14. 19. 24, 1; ከመ፡አባግዕ፡ውስተ፡መጽብብ፡ Mich. 2, 12; መጽብበ፡ቦእኩ፡ Job 30, 28; 4 Esr. 5, 3. 11. 18. 19. 6, 70. 13, 44.

ምጽብብ፡ subst. *locus angustus* 1 Reg. 23, 14 var.

II. **ጸበበ፡** i. q. ጸበ፡ q. v.

ጸብ፡ i. q. ጸውብ፡ q. v.

ጸበተ፡ (vel ፀበተ፡) I, 1 [vic. ጸበየ፡; etymon repetendum est a *fluendo* (ጸበ፡ ضَبَّ, صَابَ صَبَّ), sicut etymon verbi סוּחַ שָׂחָה et طُفْ צוּף] Subj. ይጽብት፡ *natare, nare*: de inanimatis, ut arca Noae Gad. Ad. f. 160; M. M. f. 124; cadavere: ሥጋሁ፡ይጸብት፡ላዕለ፡ማይ፡ (*supernatare*) Sx. Jac. 6; de animalibus: እለ፡ይትሐወሱ፡ወይጸብቱ፡ውስተ፡ማያት፡ Sap. 19, 18; ዓሣት፡ዘይጸብት፡ M. M. f. 242; de hominibus: እለ፡ያአምሩ፡ጸቢተ፡ Act. 27, 43; F. N. 47; ከነ፡ጽኑዐ፡በተጽእኖ፡አፍራስ፡ወጸቢተ፡ማይ፡ Sx. Haml. 15; ጽብቱ፡ምስሌሁ፡ Jsp. p. 323. a) *ultro citroque natare*: ወዐልኩ፡

እጸብት፡ውስተ፡ቀላይ፡ 2 Cor. 11, 25. b) *enatare:* ከመ፡ኢይጽብቱ፡ Act. 27, 42. 43 Platt; ከመ፡ኢያምሥጥ፡ጸቢቶ፡ Act. 27, 42 rom. c) *transnatare, tranare:* ጸበተ፡ተጽኢኖ፡ፈረሰ፡ወዐደወ፡ Jsp. p. 283; c. Acc. aquae: Stephanus ባሕረ፡መጻሕፍት፡አመ፡ጸበተ፡ልሳኑ፤ተቃውሞቶ፡መዋግድ፡ስእኑ፡ Enc. Teq. 17; abyssus ዘኢይጸብትዎ፡ዓሣት፡ Lit. Epiph. d) *subnatare, urinari, urinando assequi:* ይጸብት፡በኅቡእ፡ Lit. Joh.; ኢበጸቢተ፡ኀሊና፡ (non profunde cogitando) Lit. Orth.; c. Acc.: ይፈቅድ፡ኀሊናየ፡ይጽብት፡ዕመቀ፡አብሕርቲሁ፡ Lit. 172, 1. — *Voc. Ae.:* ጸበተ፡ዘ፡ዋኘ፡ (vid. etiam scholion ad ቀዘፈ፡ et cfr. שחי targumicum).

ጸበተ፡ I, 2 *natare* vel *supernare facere:* ወረውዋ፡ (feminam) ውስተ፡ማዕምቀ፡ማይ፡ዘበቱ፡አራዊት፡ወጸርዋ፡አራዊት፡ወጸበትዋ፡መልዕልተ፡ማይ፡ወአውዕእዋ፡ Sx. Genb. 11.

አጽበተ፡ II, 1 1) *nare facere:* አጽበቶ፡ለሐመርን፡ውስተ፡ቀላየ፡ሃይማኖት፡ M. M. f. 21. 2) *in profundum demittere,* Lud. e Mss. Colb.

ጸብኅ፡ *illucescere* vid. sub I ጸብሐ፡

ጸብኅ፡ *vectigal pendere* vid. sub II ጸብሐ፡

ጸብኅ፡ I, 1 [vic. צבע, አጽባዕት፡, صبغ צבע ጠምዐ፡] Subj. ይጽባኅ፡, 1) *intingere, immergere, tingere,* c. Acc. rei et በ፡ vel ውስተ፡ fluidi: Ruth 2, 14; Joh. 13, 26; ከመ፡ይጽባኅ፡ (Judas) ኅብስተ፡ምስለ፡ኢየሱስ፡ Cod. Mus. Brit. XVIII n. 9; Matth. 26, 23; Marc. 14, 20; tingere alqd alqa re, c. Acc. et እምነ፡ part., Ex. 12, 22. 2) ut videtur: *embamma* vel *jusculum* (ጸብኅ፡) *parare* (an I, 2?): ከነ፡ይትጌበር፡ኵሉ፡ግብረ፡ቤት፡እስከ፡ቀዲሐ፡ማይ፡ወኰስትሮ፡ኰስሕ፡ወአንድዶ፡እሳት፡ወጸቢኅ፡ጸብኅ፡ወኀቢዘ፡ኅብስት፡ Sx. Teq. 9.

ጸብኅ፡ subst. (m.) *embamma, jus, jusculum, ferculum* in culina coctum: ጸብኅ፡ብርስን፡ (aliâs ተብሲል፡) Kuf. 37; parate ተብሲለ፡ወጸብኀ፡ Gad. T. H.; ኢይብላዕ፡ጸብኀ፡አላ፡ኅብስተ፡ይቡሰ፡ወጼወ፡ Kedr f. 65; ኢበልዐት፡ምንተኒ፡ጸብኀ፡ዘአብሰልዎ፡በእሳት፡ Sx. Teq. 1; ኢያበስሉ፡ጸብኀ፡ Lud. Comm. Hist. p. 239 n. 7. a) ቤተ፡ጸብኅ፡ *culina,* Lud. auct. Greg. b) በዓለ፡ጸብኅ፡ *magister rei culinariae,* in monasterio Sx. Jac. 12. — *Voc. Ae.:* ጸብኅ፡ዘ፡ወጽሕ ።

መጽብኅ፡ subst. (m.), Pl. መጻብኅ፡ et መጻብኅት፡ *tryblium, scutella, patella, lanx:* τρυβλίον Matth. 26, 23; Marc. 14, 20; Num. 7, 13 seq.; ኢያጥረየ፡ምንተኒ፡ዘእንበለ፡(ዕጽፍ፡ወ)ሠቅ፡ወመጻብኅ፡ወምሥሐግ፡ Sx. Nah. 5; መጻብኅ፡ Ex. 38, 12. 25, 19 in C (pro መኣንፍት፡); መጻብኅት፡ Num. 4, 7; ኢትኅሥሥ፡አጽሕልተ፡ወኢትልሐስ፡መጻብኅተ፡ Sir. 34, 14.

ጽብአት፡, **ጸብአት፡** et **ፀብዓት፡** subst., ut videtur Pl., incertae significationis; legitur Jes. 57, 8 pro μνημόσυνα *memorialia, monumenta:* ሠራዕኪ፡ድኅረ፡ማዕጾ፡ጽብአትኪ፡ (v. ጸብአትኪ፡, ፀብዓትኪ፡, ጸብሐትኪ፡, ጸባሕትኪ፡, ማእደኪ፡). [صُوَّة صُوًى, צוה?].

I. **ጸብአ፡** (etiam ፀብአ፡) I, 1 [צָבָא] Subj. ይጽባእ፡ *bellare, ad bellum ire, bellum gerere, bellum inferre, bello aggredi* vel *oppugnare:* 1 Reg. 23, 8; Ex. 14, 14; 2 Esr. 14, 20; Judith 2, 16 var.; Jes. 31, 4; 2 Cor. 10, 3; c. Acc. pers. vel terrae, urbis: Kuf. 46; Jos. 23, 3; 1 Reg. 8, 20. 27, 8; ወዕኡ፡ሕዝብከ፡ለጸቢእ፡ተዓይኖ፡ፀሮሙ፡ 2 Par. 6, 34; Judith 1, 5; 1 Esr. 1, 25; ከመ፡ይጽብኡ፡ሕዝበ፡ጻድቃን፡ Esth. 1 apcr.; Ps. 26, 5. 34, 1. 128, 1; Job 11, 19; Sir. 46, 3. 6; ሀገር፡እንተ፡ጸብአ፡ዳዊት፡ Jes. 29, 1. 7. 41, 12; Jer. 1, 19. 6, 23; ይጸብእ፡ኢየሩሳሌም፡ 41, 7; ይሑር፡ይጽብአ፡ለካልእ፡ et ይክል፡ጸቢኦቶ፡ Luc. 14, 31; Apoc. 2, 16. 12, 7; c. ለ፡ pers. (*pro* alqo) Ex. 14, 14; Sir. 46, 3; trsl.: እምኢጸብአኒ፡ግርማሁ፡ Job 9, 34; ትጽብኦሙ፡እኪት፡ 5, 5; ፍትወት፡እንተ፡ትጸብእ፡ለነፍስ፡ 1 Petr. 2, 11 Platt; እለ፡ይጸብኦሙ፡ሰይጣን፡በነገረ፡ዘፈን፡ወተውኔት፡ Clem. f. 232.

ተጸብአ፡ III, 1 *bello impugnari* et *debellari:* ተግሣጽ፡ (παιδεία) ይሬስዮ፡ለመስተጋድል፡ይጽናዕ፡ወኢይትመዋእ፡በውስተ፡ገድል፡ወይጸባእ፡በውስተ፡ጸብእ፡ τὸν ἀθλητὴν ἰσχυρὸν ἐργάζεται καὶ ἀκαταγώνιστον … καὶ ἄμαχον Chr. ho. 30.

ተጻብአ፡ III, 3 *bellum gerere, bellum facere* sibi invicem vel alicui, *impugnare,* abs.: ከመ፡ይትቃተሉ፡ወከመ፡ይጻብኡ፡ Judith 2, 16; sibi invicem Jac. 4, 2; አጽባኢሆሙ፡ዘይጻብኡ፡በበይናቲሆሙ፡ 4 Esr. 13, 38; c. ምስለ፡ pers.: Apoc. 17, 14; Rom. 7, 23; c. Acc. pers.: Apoc. 12, 7; እጻብእ፡ኀሊናትየ፡ Phlx. 203.

ጽቡእ፡ part. *bello distractus* vel *occupatus,* qui in expeditione versatur, Lit. 175, 2.

ጸብእ፡ subst., m. et f., Pl. አጽባእ፡ et አጽባእት፡, nec non ጸብኣት፡, Pl. Pl. አጽባኣት፡, *bellum:* ከነ፡ጸብእ፡ 2 Reg. 21, 20; አመ፡ጸብእ፡መኪማስ፡ 1 Reg. 13, 22; በእንተ፡ዛቲ፡ጸብእ፡ Jes. 27, 4; በጽሐነ፡ጸብእ፡ Ex. 1, 20; በጸብእ፡ Ps. 17, 43; በውስተ፡ጸብእ፡ Ps. 23, 8; Hebr. 11, 34; ዘይገብር፡ጸብአ፡በሰንበት፡ Kuf. 50; ኢትግበሩ፡ጸብአ፡ምስሌሁ፡ Kuf. 37; Deut. 20, 12. 20; ንዋየ፡ጸብእ፡ F. M. 17, 6; 2 Cor. 10, 4; ዐበይተ፡ጸብኣተ፡ገበርከ፡ 1 Par. 22, 8; አጽባእ፡ 3 Reg. 5, 3; አጽባእት፡ብዙኀ፡ Chr. Ta. 27; Judith 5, 18; የኀድጉ፡አጽባኢሆሙ፡ (Laur.: አጽባቲሆሙ፡) 4 Esr. 13, 38; በእንተ፡አጽባእት፡ v. አጽባኣት፡ Jer. 35, 8; Marc. 13, 7. a) *expeditio bellica:* አተዉ፡እምጸብእ፡ Num. 31, 14. 21; ሖሩ፡ጸብአ፡ Num. 31, 42; Judith 1, 11; ወጽአ፡ጸብአ፡ Deut. 20, 1; 1 Reg. 28, 1; Jud. 3, 10; መድምም፡አንተ፡በኵሉ፡ጸብእከ፡ ἐν στρατεύματι πολέμου Judith 11, 8. b) *militia:* ተምሀረ፡ጸብአ፡ Kuf. 19; Ps. 17, 37. c) trsl. (pro armis et militibus): Ex. 15, 3; Jes. 42, 13. d) ብእሴ፡ጸብእ፡ *miles* Enc. Genb. 8. e) *pugna:* Jsp. p. 356 (vid. sub ውግረት፡).

ጸባኢ፡ n. ag., Pl. ጸባእያን፡, *bellator, bellicosus:* ቃልከ፡መዋኢ፡ጸባኢ፡መስተቃትል፡ Sap. 18, 15; ሰብእ፡ጸባእያን፡ Jer. 45, 4; Lud. e Vit. Joh. Camac; *oppugnator:* ሀዋክያነ፡ሀድአት፡ወጸባኢያን፡አዕርክት፡ Lud. e Mss. Colb.

ጸባኢት፡ subst., f. et m., 1) *exercitus, copiae armatorum, turma militum:* ከመ፡ይትቃተሉ፡ምስለ፡ጸባኢት፡ጽንዕት፡ (v. ጽኑዕ፡) Judith 5, 23; ጠፍኡ፡እምጸባኢተ፡አግዚ‟፡ 16, 12; ትዕይንተ፡ጸባኢት፡ Jes. 22, 6; 1 Reg. 17, 10; Ps. 26, 6; ሮዱኒ፡ጸባኢት፡ኀያል፡ πόλεμος Job 22, 10; አንተ፡ዘትቀጠቅጥ፡ጸባኢተ፡ Judith 9, 7; Ps. 75, 3; μονόζωνοι 4 Reg. 24, 2. 2) *bellum,* πόλεμος, non tantum, ubi *exercitus bellum gerentes* facile substituere licet, ut: ድምፀ፡ጸባኢት፡ Ex. 32, 17; Matth. 24, 6; Marc. 13, 7; ኢበጸባኢት፡ Hos. 1, 7; እመ፡መጽአሙ፡ጸባኢት፡ Ep. Jer. 48; sed etiam aliâs, ut: እለ፡በጽሑ፡እምጸባኢት፡ 2 Par. 28, 12; ወነሥአ፡ (pro አን

ሥአ፡) ጸባኢ.ተ፡ ἐγεῖραι πόλεμον 1 Esr. 1, 23. — *Voc. Ae.:* ጸባኢ.ት፡ ዘ፡ አርበኞች ፡፡

ተጻባኢ.፡ n. ag. (III, 3) *qui bellum infert, oppugnator:* 1 Reg. 28, 16 var.; አንትሙ፡ አዕራረ፡ ተጻባእያን፡ Chr. Ta. 27.

መጽብእት፡ subst. *exercitus, agmen copiarum:* እመ፡ ሰማዕከ፡ ቃለ፡ ድምፀ፡ ሀከከሙ፡ እምፍጽመ፡ መጽብእቶሙ፡ (ubi LXX habent ἄκρων τῶν ἀπίων) 1 Par. 14, 15.

ምጽባእ፡ subst. *castra, arx:* haec est Aelia (አይልያ፡ i. e. Hierosolyma) ዘይሰመይ፡ ምጽባአ፡ ዳዊት፡ Abush. 47.

ጸባኦት፡ n. prgr. sc. Σαβαώϑ (צְבָאוֹת), Deus *exercituum:* እግዚ.አብሔር፡ ጸባኦት፡ Jes. 1, 24. 2, 11. 5, 7. 9. 6, 3. 5; Jos. 6, 17; 1 Reg. 15, 2; Rom. 9, 29; Jac. 5, 4 al.; etiam nomine Dei non praemisso: ሥጋዊሁ፡ ለጸባኦት፡ Org. 4. — *Voc. Ae.:* ጸባኦት፡ ዘ፡ አሸናፊ ፡፡

II. **ጸብአ፡** I, 1 [dubium videtur, an e I ጸብአ፡ propagatum primitus *bello vastari* significaverit] *vastum esse* vel *fieri:* እሬስዮ፡ በዳ፡ ለደብረ፡ ሴይር፡ ወይማስን፡ ወይጹብእ፡ Hez. 35, 7.

ጽቡእ፡ part. *vastus, desolatus:* ትከውን፡ ጽቡእ፡ (var. pro በዳ፡) Hez. 35, 4; ጽቡእ፡ ብሔሩ፡ Herm. p. 20; ጽብእት፡ Jer. 40, 10 var.

III. **ጸብአ፡** I, 1 ut videtur *cessare, intermitti:* ከመ፡ ገብር፡ ዘኰሎ፡ ጊዜ፡ የሐትትዎ፡ ኢይጸብእ፡ ቍስል፡ ለሥጋሁ፡ Sir. 23, 10.

አጽብአ፡ II, 1 *cessare facere, intermittere,* vel simile quid: ዘያፈቅር፡ ወልዶ፡ ኢያጸብእ፡ (v. ኢያዐርዕ፡) ተግሣጸ፡ ἐνδελεχήσει Sir. 30, 1.

አጽባዕት፡ subst., f. et m., Pl. አጻብዕ፡ [אֶצְבַּע ܨܶܒܥܳܐ إِصْبَعٌ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1148] *digitus,* a) manus, Ex. 8, 15. 29, 12. 20; Lev. 4, 6. 8, 23. 14, 16; 2 Par. 10, 10; ወዕአት፡ አጽባዕተ፡ እደ፡ ሰብእ፡ Dan. 5, 5; Matth. 23, 4; Luc. 11, 20; አጻብዕ፡ Kuf. 23; 2 Reg. 21, 10; 1 Par. 20, 6; Ps. 143, 1; Prov. 7, 3; Jes. 17, 8. 59, 3; Marc. 7, 33. b) pedis: Ex. 29, 20; Lev. 8, 23; 2 Reg. 21, 20; 1 Par. 20, 6; Dan. 2, 41. 42; ሰላም፡ ለአጻብዕኪ.፡ አቅርንተ፡ አእጋር፡ ክልኤቲ፡ I Sal. Mar. 33. c) quatenus usurpatur pro mensura: 3 Reg. 7, 3; Jer. 52, 21 vrs. nov. d) *annulus,* Ex. 25, 15. 26. 27 in FH (aliâs ሕለቃት፡ አጻብዕ፡ Ex. 27, 4), in caeteris ዕበን፡ vel አዕበን፡ — *Voc. Ae.:* አጻብዕ፡ ዘ፡ ጻቶች ፡፡

አጽባዕት፡ i. q. አጽዕብት፡ vid. sub ጽዕብ፡

ጸበየ፡ I, 1 [vic. ጸበተ፡ q. v.] 1) *fluere, effluere:* እስከ፡ ተበጽለ፡ ሥጋሁ፡ እመለያልዩሁ፡ ወአንጕዑ፡ ይጸቢ.፡ እምአዕዕምቲሁ፡ Sx. Mag. 17 (si quidem lectio sana est, mendis enim scatet hic locus). 2) *natare, innare:* ውእቱ፡ መስቀር፡ ይጸቢ.፡ ዲ.በ፡ ማይ፡ Hen. 89, 6.

ጸታ፡ *ordo, series* vid. sub ጸወተ፡

ጼ.ተሎ፡ subst. *potus* quidam *inebrians,* (ut *zythum, sicera* al.) [vid. quae de سطل observavit de Sacy in chrest. ar. ed. II t. I p. 282]: አውጻሕከ፡ ሎቱ፡ ወይነ፡ ወጼ.ተሎ፡ οἶνον καὶ μέϑυσμα Mich. 2, 11; ኢያውጽሑ፡ ለእግዚ.″፡ ወይነ፡ ወጼ.ተሎ፡ ወኢ.ያሠነዩ፡ ሎቱ፡ Hos. 8, 4 (absque auctoritate Graeci). — Lud. exhibet ጼ.ተሌ፡ e schedis Th. Petraei. — *Voc. Ae.:* ጼ.ተሎ፡ ዘ፡ ወይን፡ ውጋርቅ፡ (v. ውንገርቅ፡).

ጸተመ፡ (ፀተመ፡) I, dubium num 1 an 2; [صَدَمَ *collisit* rem duram cum altera dura, coll. صَتْمَةٌ] *contundere, conterere,* idola Kuf. 31; ጸተሞ፡ ያዕቆብ፡ (ለጣዖት፡ ራሔል፡) M. M. f. 193. — Sec. Lud.: *crura et brachia* alicui *fregit.* — *Voc. Ae.:* ጸተመ፡ ዘ፡ ሰበረ፡

ጽቱም፡ part. *contusus,* Lev. 22, 24 ἐκτεϑλιμμένος sc. testiculis sec. Hebr.; sec. Lud.: cui membra fracta sunt.

ጽትመት፡ n. act. *contusio,* sec. Lud. *fractio crurum,* sine auct.

ጸተም፡ vel ጸታም፡ subst. ut videtur *cutis* olivarum *fusca* [an primitus *fraces* olivarum contusarum?]: የኀድግኑ፡ ዘይት፡ ጸተሞ፡ v. ጸታሞ፡ Jer. 13, 23 vrs. ant. (haec verba interpres primus substituit Graecis: εἰ ἀλλάξεται Αἰϑίοψ τὸ δέρμα αὐτοῦ;).

ጸኅብ፡ *vas figlinum, urceus* vid. sub ጸሕብ፡

ጽኅደ፡ *laevem, mollem esse* vid. sub ጽሕደ፡

ጽኅድ፡ et **ጽኁድ፡** subst. [صَعْدٌ] *juniperus excelsa* (amh. ዕድ፡ vid. Harris I p. 246; II Anh. p. 26), *cedrus,* Chr. Ax. f. 93; Sx. Genb. 19; ፍሬ፡ ጽኅድ፡ M. F.; κέδρος ጽኅድ፡ et ጽኁድ፡ (i. e. ጽኁድ፡) Jes. 9, 10; ዕፀ፡ ጽኁድ፡ ξύλον κέδρινον Lev. 14, 4. 6. 7. 49 seq.

ጸንሐ፡ I, 1 [quod equidem non cum Ludolfo ad زَنَّ, i. e. صنع (ጸንዐ፡) *artificiose conficere,* sed ad צָנַח צְנַע retulerim (at دنق vid. sub ጠንቀቀ፡); a *subsidendo* enim et *se demittendo* facile derivatur *insidiari* et *exspectare*] Subj. ይጽናሕ፡, 1) *insidere* viam, *insidiari,* c. Acc. viae: ጽንሕ፡ (sic) ፍኖተ፡ ወቅትል፡ ነፍሰ፡ ሰብእ፡ Clem. f. 226; ጸኒሐ፡ ፍኖት፡ f. 211; ἐνεδρεύειν Prov. 7, 12; Ps. 9, 30—32; Act. 23, 21; c. Acc. pers.: በገዳም፡ ጸንሑኒ፡ Thren. 4, 19; Num. 35, 20; እለ፡ ይጸንሑኒ፡ ἐγκάϑετοι Job 19, 12. a) *observare, speculari,* c. Acc.: ዐይነ፡ ዘማዊ፡ ይጸንሕ፡ ጽልመተ፡ Job 24, 15; ይጸንሕዋ፡ ይርከብዋ፡ παρετηροῦσαν Dan. ap. 1, 12; ὑποβλέπεσϑαι 1 Reg. 18, 9. b) *occasionem captare:* ይጸንሕ፡ ἐτήρει καιρόν Judith 12, 16. 2) *exspectare, manere,* Job 2, 9; Thren. 3, 21. 24; ጸንሐ፡ ሀየ፡ እስከ፡ የኀልፍ፡ ኤርምያስ፡ Rel. Bar.; Ex. 19, 11; Hen. 3; ጽናሕ፡ ንስቲተ፡ Hen. 52, 5. 108, 2. 3; Hebr. 10, 13; ይጸንሑ፡ ኀቤየ፡ Matth. 15, 32; c. Acc. pers.: ጸናሕኩክሙ፡ Job 32, 16; Ruth 1, 13; እጸንሕ፡ ለእግዚ.″፡ Jes. 8, 17; Ps. 39, 1; ጽንሐኒ፡ Tob. 5, 7; ጽንሑሙ፡ ምስለ፡ ተዓይኒከ፡ Judith 7, 12; Act. 20, 5; vel rei: ጽንሕዋ፡ ለምሕረቱ፡ Sir. 2, 7; ጽናሕ፡ ፍሬሃ፡ ቡሩከ፡ 6, 19; ጸናሕነ፡ ፍትሐ፡ Jes. 59, 11; ጽንሖ፡ Hab. 2, 3; Rom. 8, 19; seq. Subj. verbi: ጸንሖሙ፡ ኤልዩስ፡ ያውሥእዎ፡ ለኢ.ዮብ፡ Job 32, 4; ጸናሕክዎ፡ ይፍረይ፡ Jes. 5, 2. 4. 7; (Dan. ap. 1, 12); c. ለ፡ rei: ለምንት፡ (v. ምንተ፡) ይጸንሕ፡ ኃጥእ፡ Job 27, 8; (Prov. 19, 29); c. እምነ፡ *ab* alqo: እምትጽናሕ፡ አንተ፡ እምእደ፡ሆሙ፡ ለደቂቅከ፡ (v. ውስተ፡ እደ፡ሆሙ፡, v. እደ፡ሆሙ፡) ἐμβλέπειν Sir. 30, 30. a) de rebus, quae alqm manent, exspectant, ei *imminent, instant, parata sunt:* እሉ፡ ክልኤቱ፡ ይጸንሑኪ.፡ Jes. 51, 19; Job 15, 23. 21, 30 1 Thess. 3, 3; Act. 20, 23; c. ለ፡ pers.:

ይጸንሕ፡ መቅሠፍት፡ ለእኩያን፡ ἑτοιμάζονται Prov. 19, 29. b) *vacare* alicui, *curandi* et *protegendi* causa (abwarten): ትጸንሖ፡ ከመ፡ እሙ፡ ὑπαντήσεται αὐτῷ Sir. 15, 2; ጽንሕኒ፡ ውስተ፡ ሠናይ፡ ወሰውርኒ፡ እሞት፡ III Sal. Mar. 16. c) *manere* i. e. *durare*, Ps. 71, 5; c. pron. suff.: *alicui*, መንግሥትከ፡ ይጸንሐከ፡ μένει σοι Dan. 4, 23.

አጽንሐ፡ II, 1 1) *insidias struere, in insidiis locare, insidiatorem constituere*, c. Acc. insidiantis, Luc. 20, 20; c. Acc. ejus, cui insidiae parantur Ps. 72, 18. 2) *exspectare facere* i. e. a) *exspectationem alcjs morari* (einen warten laſſen), *differre:* Jos. 18, 3; Lev. 13, 4. 5. 11 seq.; 14, 38. b) *exspectationem* vel *spem facere, promittere*, c. dupl. Acc.: Christus ሰማዕተ፡ ባልሐ፡ ዐስቦሙ፡ አጽንሐ፡ Mavâs. n. 9.; omissis Acc.: ዘይብዕል፡ ወያጸንሕ፡ ለተስፋ፡ Prov. 13, 12. 3) facere ut alqd maneat alqm vel ei immineat, i. e. *parare* vel *paratum habere* alci alqd: ይቤሎሙ፡ ያጽንሑ፡ ሎቱ፡ ሐመረ፡ Marc. 3, 9; c. Acc. pers. i. e. *alicui*, seq. Subj. verbi: አጽንሕዎ፡ ያርስሕዎ፡ ἡτοίμαστο Job 12, 5: ἕτοιμος Ps. 37, 18.

ተጻንሐ፡ III, 3 1) *sese invicem exspectare:* ተጻንሑ፡ ቢጸክሙ፡ 1 Cor. 11, 33. 2) *exspectantem sedere*, Sap. 6, 15 var.

ጽኑሕ፡ part. 1) *insidians:* ዐንበሳ፡ ዘጽኑሕ፡ ለመሢጥ፡ ἕτοιμος Ps. 16, 12. 2) *manens, exspectans:* ጽኑሓን፡ Act. 20, 5 rem.; ጽኑሕ፡ መልአከ፡ እግዚ"፡ በሰይፍ፡ ይሠጽርከ፡ (v. ይሥጽርከ፡) μένει πρίσαι σε Dan. ap. 1, 59. 3) *paratus* a) *imminens, instans*, c. ለ፡ pers.: ጽኑሕ፡ ሎቱ፡ ኀሳር፡ ዕጹብ፡ ἡτοίμασται Job 18, 12; 4 Esr. 6, 16. 59. 66. 7, 19. 13, 23; Rom. 3, 8; 1 Tim. 5, 12. b) *reservatus, repositus*, c. ለ፡ pers.: ἀποκείμενος Gen. 49, 10; 2 Tim. 4, 8; Hebr. 9, 27; προκείμενος Hebr. 6, 18. 12, 1; Enc. Mar. 14.

ጸንሐት፡ subst. *res exspectata*, deinde mulier *reservata* i. e. *sponsa*: ድንግል፡ እንተ፡ ኢጸንሐት፡ ብእሴ፡ ἡ μὴ ἐκδεδομένη ἀνδρί Lev. 21, 3 (si quidem lectio proba est).

ጸናሒ፡ n. ag., Pl. ጸናሕያን፡ 1) *insessor viae, insidiator:* ጸናሒ፡ ፍኖት፡ Cyr. f. 269, ጸናሕያን፡ ፍኖት፡ f. 248, Jsp. 354; Jes. 59, 11 var. 2) *exspectans, manens:* Abrahamus Isaacus Jacobus ጸናሕያን፡ ተስፋ፡ ክቡር፡ Enc. Jac. 28; de Deo patiente: እግዚ"፡ ጸናሒ፡ ወመስተዐግሥ፡ Tab. Tab. 50.

አጽናሒ፡ n. ag. (II, 1) *dilator, retardator:* Deus አጽናሒ፡ ፍዳ፡ Tab. Tab. 89.

መጽንሕ፡ subst. incertae significationis: አውግዝ፡ ከመ፡ ኢየሀቡ፡ ግብረ፡ ወመጽንሐ፡ በኀይል፡ እንበለ፡ ፈቃዶሙ፡ ሰብ፡ የአቱ፡ ንጉሥ፡ (munus paratum?) Chr. Ax. f. 96.

ጽንሓሕ፡ subst., Acc. et st. c. ጽንሓሐ፡, raro ጽንሕሐ፡, Pl. ጽንሓሓት፡, *holocaustum, sacrificium igne comburendum, sacrificium in genere, suffimentum:* አዕረገ፡ ጽንሓሐ፡ ዲበ፡ ምሥዋዕ፡ Kuf. 6; ገብረ፡ ጽንሓሐ፡ Kuf. 7 seq.; ὁλοκαύτωμα Ps. 50, 17, 2 Par. 7, 7. 29, 7; ጽንሓሐ፡ መሥዋዕት፡ 3 Reg. 18, 38; ጽንሓሓት፡ 2 Par. 24, 14. ጽንሓሒሁ፡ ἡ πύρωσις αὐτοῦ 3 Reg. 18, 3. ጽንሓሓቲሆሙ፡ ὁλοκαυτώσεις αὐτῶν 1 Par. 29, 21. ጽንሓሐ፡ ሰላም፡ Kuf 21. Mysn Matth. 26, 18 ... de Christo morte: ተዐጥን፡ ጽንሓሐ፡ ወተዐውደ፡ ወተጸርን፡ Genz. f. 14, አዐርግ፡ ጽንሕሐ፡ ለእግዚ"፡ M. M. f. 303, Enc. Mij. 17. [An inversa radicis formatio e سنح (coll. ניחח)? *Suffiendi* enim significatus, quem Vocabularia Aeth. statuunt, neque primarius videtur neque e [illegible] (نسح) سنح derivandus].

ጽንሓሒ፡ subst., id.: ὁλοκαύτωμα, እስመ፡ ገብረ፡ ጽንሓሒ፡ 2 Par. 7, 7 var. 8, 12. 9, 4; የሀጥኑ፡ ጽንሓሒ፡ 13, 11. 29, 27.

አጸንሐሐ፡ quadrl. II *sacrificare, igne comburere sacrificium:* ኢነበ፡ ያጸንሕሑ፡ (v. ያጸነሕሑ፡, v. ያጽነሐንሑ፡) ዕጣነ፡ οὐδὲ θυμίαμα Dan. aper. 3, 14 (Or. Az. 14; in Lud. editione: 38); አጸንሕሐ፡ ጽንሓሐ፡ Enc. Mij. 17; ለአጸንሕሖ፡ ቍርባን፡ M. M. f. 291; መሥዋዕት፡ Org. — *Rad. Abb.*: አጸንሕሐ፡ ዘ፡ አሸተተ።

አጽናሕንሐ፡ quinquel. II, Imprf. ያጽነሐንሑ፡, id., Dan. aper. 3, 14 var. — *Rad. Abb.*: አጽንሐንሐ፡ ዘ፡ ወዘወዘ፡ (quod dubito).

ተጸንሐሐ፡ quadrl. III, 1 *pro holocausto offerri, immolari*, Lud. ex Org.

አጸንሓሒ፡ n. ag. *sacrificator*, qui holocaustum offert. Lud. ex Org. Oxon.; *immolator*, Lud. e Cant. Mich. 2.

ጽንሑይ፡ vid. sub ጽምሑይ፡

ጸንሰ፡ *concipere* in utero vid. sub ፀንሰ፡

ጸነሰ፡ inus., quae potestatem *humilitatis* habuisse et radicibus ጸነነ፡ et ደነነ፡ (vid. etiam ጸንሐ፡) vicina esse videtur.

ተጸነሰ፡ III, 2, raro ተጸንሰ፡ III, 1 *ad egestatem, inopiam, miseriam redigi, difficultatibus premi, in egestate esse, inopia laborare, egere, indigere:* ለእመ፡ ተጸነሰ፡ ἐν καιρῷ θλίψεως Sir. 22, 23; እምይእዜሰ፡ ኢይጼነስ፡ እንከ፡ καθυστερήσομαι 11, 24; እንዘ፡ ይጼነስ፡ ἐλαττώσεις 20, 11; እምከመ፡ ተጸነሰ፡ (v. ተጸንሰ፡) ἀπὸ ἐνδείας 20, 11; እምከመ፡ ተጸነሰ፡ (v. ተጸንሰ፡) ክልእከ፡ ταπεινωθῇ Lev. 25, 39; ἐνδεὴς γένηται Deut. 15, 7; ἐνδεηθήσεται Prov. 28, 27; ይጼነሱ፡ πτωχοὶ ἔσονται Jes. 24, 6; ይኄይስ፡ ትጸነስ፡ βίος πτωχοῦ Sir 29, 22; ኢመ፡ ይጼነስ፡ (opp. ኢመ፡ ይደለው፡) Sir. 10, 31. Hen. 99, 5; ὑστερεῖσαι Sir. 11, 11; Hebr. 11, 37; 2 Cor. 11, 8. c. e. እምነ፡ rei Ps. 33, 11; c. Acc. rei: ወኢንጼነስ፡ እክለ፡ Jer. 49, 14; ይጼነሱ፡ እክለ፡ ወማየ፡ Hez. 4, 17; Ps. 36, 26; Jst. 3, 13; Luc. 22, 35; ተጸንሶት፡ *indigentia* Lud. e Mss. Colb.

አስተጸነሰ፡ IV, 2 (etiam አስተጻነሰ፡ IV, 3) *ad inopiam redigere, egestate affligere, privare:* ኢያስተጼንስ፡ እግዚ"፡ ነፍሰ፡ ጻድቅ፡ λιμοκτονήσει Prov. 10, 3; Kuf. p. 47; ኢያስተጼንሶሙ፡ (er läßt ſie nicht Mangel leiden) Macc. f. 21; c. እምነ፡ rei: Ps. 83, 13; ኢያስተጸንሶሙ፡ (Deus) እምበረከቱ፡ ወይሁቦሙ፡ ሀስበ፡ ስብሒቶሙ፡ Macc. f. 9 (si quidem lectio sana est).

ጽኑስ፡ part. *inops, egenus, indigens, carens, miser, impotens:* ἐνδεής Prov. 6, 27. 16, 26; Sir 29, 9, Act. 4, 34; Luc. 14, 21; χρείαν ἔχων 1 Joh. 3, 17; πτωχός Ps. 81, 4. Prov 14, 21; ገፍዕዎሙ፡ ለጽኑሳን፡ γυμνοὺς Job 24, 10. አሕመምዎን፡ ለጽኑሳት፡ ἐκπεπτωκότα 24, 9. re, qua quis caret, adjuncta per ለ፡ c., ut ጽንስት፡ ኅብስት፡ ἐνδεὴς ψωμοῦ Prov. 0, 13, vel per እምነ፡, ut: ጽኑሳን፡ እምነተሉ፡ ሠናያት፡ Job 30, 4. ጽኑሳን፡ ἀδύνατοι Job 24, 22; ἐνδεηθήσεται Prov. 18, 8. 19, 15.

ጽናሴ፡ subst. *indigentia*, *egestas*, Phlx. 236.

ተጽናስ፡ subst., m. et f., *inopia*, *egestas*, *penuria*, *angustia rei familiaris*, *mendicitas*, *miseria*, *necessitas*: **ብዙኅ፡ተጽናስ፡** πολλὴ ἀπορία Prov. 28, 27; πενία 24, 49; ἔνδεια Sir. 18, 25; Prov. 6, 11; **በተጽናሶሙ፡** Jes. 25, 4; Hez. 12, 19; πτωχεία Ps. 30, 13. 106, 41; Job 30, 27; Thren. 3, 1. 19; ὑστέρημα Ps. 33, 10; Marc. 12, 44; **ተጽናስ፡ወዐቢይ፡ንዴት፡** ἐλάττωσις Tob. 4, 13; **አመ፡ተጽናሱ፡** (opp. **አመ፡ተድላሁ፡**) ἐν καιρῷ χρείας αὐτοῦ Sir. 29, 2; στενοχωρία 10, 26; **ተጽናስከ፡ይሰድዶሙ፡ለአዕርክቲከ፡** ἐν κακοῖς 12, 9; ταπείνωσις 2, 4; πειρασμός 6, 7; ϑλίψις 6, 10; **ዘይፈቅዱ፡ለተጽናሶሙ፡** τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος Jac. 2, 16; ὀνειδισμός 2 Esr. 11, 3.

ጸንቀቀ፡ vel **ጸንቄቄ፡** quadrl. I [ضَمَجَ? e stirpe radicum sub **ጠምዐ፡** allatarum?] *intingendo inquinare*, *polluere*: **ጸንቄቁ፡** v. **ጸንቀቁ፡ልብሶ፡በደም፡** Kuf. p. 123 (μολύνειν Gen. 37, 31).

ጽንቁቅ፡ part. *inquinatus*, *pollutus*: **አመ፡ጽንቅቅተ፡በደምኪ፡ሐዮኪ፡** πεφυρμένη ἐν τῷ αἵματί σου Hez. 16, 22; M. M. f. 89.

ጸናታም፡ (**ጼናታም፡** in N. T. rom.) subst. πήγανον, *ruta* [سَذَابٌ et سَدَابٌ; amh. **ጤናዳም፡** sec. Isenb.] Luc. 11, 42.

ጸነ፡ et **ጸነነ፡** I, 1 [vic. צנע צנח nec non **ደነነ፡**] Subj. **ይጽንን፡** (sine dubio etiam **ይጽነን፡**) *vergere*, *devergere*, *se inclinare*, *labare*: **ዐምድኪ፡ጸነነ፡** ἔκλινεν Jes. 33, 23; 24, 20 var.; **ሰማይ፡ከመ፡ጢስ፡ጸነት፡** (var. pro **ጸንዐት፡**) Jes. 51, 6; **ለእመ፡ጸነ፡አረፍት፡መንገለ፡ፍኖት፡** F. N. 37; **ይጸንን፡እምሥራቀ፡ፀሐይ፡** Hen. 73, 8. 74, 6; **ኀይለ፡ሃይማኖት፡ዘኢይጸንን፡ወኢይትመየጥ፡** Kid. f. 9; **ኀሊና፡ንጹሐ፡ዘኢይጸንን፡ጸግወነ፡** f. 10; Lit. 167, 3; **ሶበ፡ርእየ፡ከመ፡ጸነ፡ልቡ፡** Sx. Masc. 3; **ኢትጽንኑ፡መንገለ፡ፍኖተ፡ሕገጋት፡አፍአዊት፡** F. M. 18, 1; *se acclinare* ad alqd: **ኢጸነ፡ለኪዳኑ፡** (ad promissiones ejus) Sx. Sen. 9. — *Voc. Ae.*: **ጸነ፡ዘ፡ዘነበለ።**

አጽነነ፡ II, 1 1) trans.: a) *inclinare* deorsum, *demittere*: **አጽነነ፡ርእሶ፡** Joh. 19, 30; Did 29; **መኑ፡አጽነኖ፡ለሰማይ፡ዲበ፡ምድር፡** Job 38, 37; 4 Esr. 1, 19; Ps. 17, 11. 143, 6; **አጽንን፡ቀሡተኪ፡** Gen. 24, 14; **በቱ፡ዕፅ፡ውስተ፡ገነት፡እለ፡ያጸንና፡ርእሶን፡** (sc. ad fructus praebendos) **ለነፍሳተ፡ጻድቃን፡** Clem. f. 256; **መዋግድ፡አጽነኑ፡አርእስቲሆሙ፡ወሰገዱ፡** f. 24; **አጽኒኖ፡ሰማያተ፡ወረደ፡ቃል፡እምድንግል፡ተወልደ፡** Mavâs. n. 26; **አጽነነ፡ርእሶ፡ኀበ፡እግዚ"፡** Clem. f. 217; **አጽንን፡አገዘነከ፡** Hen. 85, 2. b) *declinare*, *deflectere* ad latus: **ለእመ፡ታጸንነከ፡ፍትወት፡ወታርሕቀከ፡እምጽድቅ፡** Fal. f. 40; **ሕልያን፡ያዒውር፡አዕይንተ፡ወያጸንን፡ነገረ፡ርትዕ፡** Did. 4; **እምፍቅረ፡ክርስቶስ፡ኢክህለ፡መኑሂ፡ያጽንኖ፡** Enc. Haml. 22. c) *labefactare*: **አጽነነ፡ልበ፡** (ejus) Sx. Masc. 3. 2) inclinationem facere i. e. intrs. a) *vergere*, *devergere*, Hen. 76, 5. 7. b) *inclinari*, *labascere*: **ታጸንን፡ምድር፡** Jes. 24, 20; **አጽነነት፡** (**ታቦት፡**) 1 Par. 13, 9; **ፈታሕት፡ዘኢያጸንኑ፡በጊዜ፡ፍትሕ፡ወኢይነሥኡ፡ገጸ፡** F. N. 43, 1. c) *pronum esse*: Chr. Ta. 12 (vid. sub **አንገርገረ፡**). d) *se demittere*: Christus **አጽነነ፡እንዘ፡ኢይዘሮ፡እምድማሬሁ፡** (quamvis non dissociaretur a conjunctione Patris) Lit. Chrys. e) *declinare* a via, Lud. Comm. hist. p. 238 n. 5.

ጽኑን፡ part. *inclinatus*, *labans*, (*ruinam minitans*): **አረፍት፡ጽንንት፡** Ps. 61, 3.

ጽነት፡ n. act. *inclinatio*, *nutatio*, *declinatio*: **እመ፡ኮነ፡ጽነቱ፡** (**ለአረፍት፡**) **መንገለ፡ሐጹር፡** F. N. 37; **ንዕቀብ፡ሃይማኖተ፡ርትዕተ፡እንበለ፡ጽነት፡** H. A.; Phlx. 55 (vid. sub **ምማቴ፡**); **ቃሉ፡** (**ለእግዚ"፡**) **አማናዊት፡ዘኢይበውእ፡ዕቅፍት፡ወኢይትልዋ፡ጽነት፡** F. M. 2, 5; Lud. e Mss. Colb.

ጽናኔ፡ subst., id.: navis tendit **በርትዕ፡ዘእንበለ፡ጽናኔ፡** Chr. Ta. 34; Epil. N. T. rom.; F. N. 41, 4.

ጸንጸነ፡ vid. infra.

ጸንዐ፡ I, 1 [vis radicis prima in *duritie* et *firmitate* est, (cfr. etiam צְנִיעָא et ܨܢܺܝܥܳܐ et أَصْنَتَ); significatus *solertiae* et *strenuitatis* (صَنَّانٌ صنع ܨܢܥ ضَنَنٌ) derivatus est] Subj. **ይጽናዕ፡** *firmum esse* vel *fieri*, 1) *durum esse* a) *obdurescere*, *obfirmari*: **ትጸንዕ፡እምነ፡ኰኵሕ፡** Hez. 3, 9; **ጸንዐ፡ልቡ፡** Ex. 7, 13; Kuf. 48; **እምከመ፡ጸንዐ፡ኢይዕሉከ፡** σκληρυνϑείς Sir. 30, 12; Hebr. 3, 13. b) *severum esse*: **በመዋዕለ፡አጽዋም፡በዘይጸንዕ፡ቀኖናሁ፡እምዘገብረ፡ኀጢአተ፡በካልእት፡መዋዕላት፡** F. M. 1, 4. c) *arduum*, *difficilem esse*, et comparative *difficiliorem esse* alicui, c. pron. suff.: **ኢትኅሥሥ፡ዘይጸንዐከ፡** χαλεπωτέρα σου Sir. 3, 21; Hen. 84, 3. 2) *firmari*, *confirmari*: **ከመ፡በመልሕቅ፡ይጸንዕ፡ሐመር፡** Enc. Mag. 26; **ጸንዐት፡መንግሥቱ፡** 3 Reg. 2, 35; Hen. 69, 19; ἐστερεώϑη (*condensari?*) Jes. 51, 6. a) *stabilem esse*, *durare*, *perstare*, *manere*, μένειν Sap. 11, 26. 16, 5. 22; 4 Esr. 12, 18; 1 Reg. 26, 19; **ኢትጸንዕ፡ዛቲ፡ምክሮሙ፡** Jes. 7, 7; Hen. 41, 6. 58, 6. b) *ratum esse*, *valere*: **ኢይጸንዕ፡ቃሉ፡** (sc. testamenti) F. N. 41, 4; Hen. 69, 29. c) *certum esse*, *constare*: **ለእመ፡ጸንዐት፡ዛቲ፡ወተግህደት፡** F. M. 2, 11; **ናሁ፡ጸንዐ፡በኀበ፡ማእምራን፡ከመ፡ቍርባን፡በጸሎተ፡ክህነ፡ይከውን፡ሥጋሁ፡ለኢየሱስ፡** F. M. 26, 7. d) *definitum*, *decretum esse*: Hen. 39, 8. e) *constare*, *perseverare*: **እመ፡ትጸንዕ፡** ὑπομείνῃς Job 22, 21; **እመ፡ጸንዑ፡እምድኅረዝ፡ላዕለ፡ስምዐ፡ከዊን፡** (darauf beharren, Zeugen ſein zu wollen) F. N. 43, 7. f) *munitum*, *tutum esse*: **ትጸንዕ፡ሀገርየ፡** ἀσφάλεια Jes. 18, 4. 3) *viribus firmari*, *corroborari*, *valentiorem fieri*, de radicibus: **ይጸንዕ፡ሥረዊሆሙ፡** Hos. 14, 5; Jer. 17, 8; planta: 4 Esr. 9, 26; de membris infantis: **ለምንት፡ጸንዓ፡ብረክየ፡** Job 3, 12; claudi Act. 3, 7; **እመ፡ጸንዑ፡** ἐὰν ἀνδρωϑῶσι Job 27, 14; **ከመ፡ይብልዑ፡ወይጽንዑ፡** Sx. Mij. 24; **መንፈሶሙ፡ትጸንዕ፡** Hen. 45, 3; Luc. 1, 80. 2, 40; Act. 16, 5. a) *adolescere*: **ወልድየ፡ዓዲሁ፡ደቂቅ፡ውእቱ፡ወኢጸንዐ፡** παιδάριον ἁπαλόν 1 Par. 22, 5; ἁδρύνεσϑαι Ex. 2, 10. b) *invalescere*, *ingravescere*: **ማይ፡** Gen. 7, 18; **ረኃብ፡** Gen. 12, 10. 43, 1; Jer. 52, 6; **ጸንዐ፡ላዕሌሆሙ፡ቀትል፡** κατίσχυσεν αὐτούς Jes. 42, 25. 4) *fortem*, *validum*, *potentem esse* vel *se praebere*: **ጸንዐት፡እድ፡እንተ፡ቀሠፈተኒ፡** κραταιός Job 30, 21; 1 Reg. 4, 9; 2 Par. 26, 8; **ሀገር፡ይጸንዕ፡በጥበቢሆሙ፡ለሊቃውንት፡** Sir. 10, 3. 16, 4; **ትጸንዕ፡** ἰσχύσεις Prov. 7, 1; **ለምንት፡ይጸንዑ፡** (v. **ያጸንዑ፡**) **እለ፡ያቴክዙኒ፡** Jer. 15, 18; Ps. 9, 20. 68, 6; **ጸንዐ፡ቃለ፡እግዚ"፡** Act. 19, 20; ἐγκρατεύεσϑαι 1 Cor. 9, 25 Platt (male). a) *confortari*, *forti* *animo esse* vel *imperterrito*: ጽኑዕ፡በጸጋሁ፡ 2 Tim. 2, 1; ጽኑዕ፡ ἴσχυε 1 Par. 28, 10; ጽኑዕ፡ወትበዕ፡ 28, 20; Deut. 31, 6; Jos. 10, 25; 1 Reg. 2, 1. 30, 6; 2 Reg. 10, 12. 13, 28; ይጽኑዕ፡ልብከ፡ Hen. 81, 7; saepe de manibus quae confortantur (ex usu Hebr.): Jud. 7, 11; 2 Reg. 2, 7. 16, 21; ጽንዑ፡እደው፡ዕቡሳን፡ Jes. 35, 3; ጸንዩሙ፡እደዊሆሙ፡ለሠናይ፡ 2 Esr. 12, 18. b) comparative: *fortiorem, potentiorem, solidiorem esse* alqo, sive c. እምነ፡, ut: ይጸንዕ፡እምኔሁ፡ Koh. 6, 10; Num. 13, 31; sive seq. pron. suff.: ዘይጸንዐከ፡ Sir. 8, 13; Gen. 26, 16; Ps. 138, 5; Marc. 1, 7. c) *praevalere, superiorem fieri, obtinere*, sive abs.: ወጸንዐ፡ዳዊት፡ 1 Reg. 19, 8. 17, 50; Jos. 17, 13; sive c. እምነ፡ 2 Reg. 10, 11; ወቃለ፡ንጉሥኒ፡ጸንዐ፡ወፈድፋደ፡እምቃለ፡ኢዮአብ፡ 1 Par. 21, 4; vel c. ላዕለ፡, ut: ጸንዐ፡ላዕሌሁ፡ 2 Par. 27, 5; Jud. 6, 2; vel ዲበ፡ 1 Reg. 5, 7. d) *valere*: ብዕል፡ኢይጸንዕ፡በኀበ፡እግዚ"፡ (divitiae nihil valent apud Deum), Lud. Comm. p. 318 n. 58. e) *gravem, vehementem* vel *graviorem esse*: ሶበ፡ጸንዐ፡ላዕሌሆሙ፡ዕግተት፡ Jsp. p. 297; F. M. 13 (vid. sub ዕዳ፡).

ጸንዐ፡ I, 2 *firmum facere, firmare*, a) *stabilire*: ጸንዮ፡ (v. አጽንዮ፡) በኀጺን፡ ἀσφαλισάμενος Sap. 13, 15; ዘይጼንዑ፡መናቅዮሙ፡ለብሔር፡ στηρίσουσι Sir. 38, 34; ጸንዮሙ፡በምሕረቱ፡ ἐστηρίσατο Jes. 59, 16. b) *sustentare*, Jud. 5, 11 var.; ይጼንዕዋ፡ለምክርኪ፡ Hez. 27, 9 vrs. ant. c) *solidare, reficere*, aedificia: አንትሙ፡ትጼንዑ፡አብያቲክሙ፡ (v. ታጸንዑ፡) Hagg. 1, 9; በዘይጼንዑ፡ቤዶቀ፡ 4 Reg. 22, 5. 6. d) *confortare, roborare*: Jud. 5, 12; Act. 18, 23 rom.; ዘደከሙ፡ኢትጼንዑ፡ Hez. 34, 4. 16; Luc. 22, 32. 43.

አጽንዐ፡ II, 1 1) *durum et firmum reddere, indurare, obfirmare*: ዋዕየ፡ዐሐይ፡ያየብሳ፡ለምድር፡ወለጽቡር፡ወያጸንዕ፡መሬታ፡ Clem. f. 3; አጽንዑ፡ገጾሙ፡እምነ፡ኰኵሕ፡ Jer. 5, 3; Hez. 3, 8; እመ፡አጽናዕክዎ፡ለሰማይ፡ወከላእክዎ፡አውርዶ፡ዝናም፡ 2 Par. 7, 13; cor alcjs: Ex. 7, 3. 9, 12. 14, 8; Jes. 63, 17; Rom. 2, 5; Hebr. 3, 8. 15. 4, 7. a) *obstinare*: አጽንዑ፡ምክሮሙ፡ κατεκράτησαν ἐν Jer. 8, 5. b) *condensare*: በዕበዩሁ፡ያጸንዮን፡ለደመናት፡ Sir. 43, 15. 2) *firmare*, clavis: በቀኖት፡አጽንዕዎ፡ Jer. 10, 4; Sap. 13, 15 var.; Jes. 41, 7; paxillos Jes. 54, 2. a) *stabilire, solidare*: እመ፡ያጸንዕ፡መንበሮ፡ላዕለ፡ነፋሳት፡ Prov. 8, 27; Ps. 23, 2. 92, 2. 103, 6. 135, 6; Jes. 42, 5. 48, 13; στηρίζειν Prov. 15, 25; domum Sir. 3, 9, Job 8, 15; Hagg. 1, 9. b) *munire, praemunire*: አጽንዐ፡ሀገሮ፡ ὠχύρωσε Sir. 48, 17; ἐστερέωσε Sir. 50, 1. α) *tueri, protegere*: ያጸንዮሙ፡ ὑπερασπιεῖ Judith 6, 2. 9, 14; 4 Reg. 19, 34; Gen. 15, 1. β) *tutum reddere*: እለ፡ያጸንዑ፡ብሔረ፡ 1 Esr. 8, 51. γ) seq. Inf. ዐቂበ፡, *tuto*, vel *firmiter* vel *bene custodire*: አጽንዕ፡ዐቂበ፡ θὲς ἀσφαλῶς Tob. 6, 5; ለወለትከ፡አጽንዓ፡ዐቂቦታ፡ Sir. 26, 10; ለወለት፡አጽንዕ፡ዐቂቦታ፡ 42, 11; vel seq. Subj.: ይዕቀቡ፡ያጽንዑ፡ Judith 7, 12. c) *firmiter constringere, contrahere, consolidare*: አጽኒዓ፡ወቀኒታ፡ሐቋሃ፡ Prov. 29, 35; አጽንዐ፡አገሪሆሙ፡ውስተ፡ጕንድ፡ Act. 16, 24. ኢታጽንዕ፡እዴከ፡እምነ፡ውሂበ፡ Deut. 15, 7; አጽንዐ፡እዴሁ፡ („pugnum fecit“ Lud.) ከመ፡ይጽፋዕ፡ Lit. Epiph. d) *intendere*: እመታ፡ታጸንዕ፡ለፈቲል፡ Prov. 29, 37; ἐπεστήριξεν Ps. 37, 2; David አጽንዐ፡አውታረ፡አርጋኖን፡ Lud. ex hom. Jacobi Sar.; ወኢያጸንዕ፡ገጽየ፡ላዕሌክሙ፡ Jer. 3, 12. 21, 10. 24, 6; Hez. 6, 2. 13, 17 al.; Luc. 9, 51. 3) *firmare, confirmare, confortare, corroborare, validum reddere*, alqm: ἐνίσχυσε Jud. 1, 17, Deut. 1, 38, Jud. 3, 12. 19, 5. 16, 28; Cant. 2, 5; Hez. 30, 24; Jes. 42, 6. 45, 5; አጸንዐከ፡ዲበ፡ (v. ውስተ፡) መንኰራኵር፡ርቱዕ፡ Prov. 4, 11; Ps. 31, 10; 4 Esr. 10, 44; ያጸንዐከ፡አምላከ፡ለገቢረ፡ፈቃዳቲሁ፡ Kuf. 21; Hen. 41, 8; 1 Petr. 5, 10; 1 Thess. 3, 2; Act. 3, 16; alqd: አጽንዓ፡ለጽድቅ፡ Sir. 49, 3; ውእቱ፡ያጸንዐከ፡ልበከ፡ Sir. 6, 37; አጽናዕከ፡ብርከ፡ጽኑዓን፡ Job 4, 4; ወርቅ፡ወብሩር፡ያጸንዑ፡ሀገረ፡ Sir. 40, 25; manus alcjs Jud. 9, 24; 1 Reg. 23, 16; አጸንዮ፡ለዘርአከ፡ Hen. 67, 3. a) *destinare* alqm rei Hen. 65, 12; alicui alqd, c. Acc. pers. et በ፡ rei Hen. 39, 9. b) *ratum facere* Hen. 61, 4. 69, 10. c) *invalescere facere*: ያጸንዕ፡ለዝናም፡ („pluviam graviorem reddit,“ Lud. c) Lit. Epiph. d) *robur facere* Jer. 15, 18 var.; መኑ፡ዘአጽንዐ፡ወገብረ፡ዘንተ፡ ἐνήργησε Jes. 41, 4. e) *vires contendere, vim adhibere, omnibus viribus agere*: አጽንዑ፡ከመ፡ኢትብልዑ፡ደመ፡ Kuf. 7; አጽንዐት፡ለሐዊር፡ምስሌሃ፡ κραταιοῦται Ruth 1, 18; አጽንዕ፡ተቃትሎ፡ 2 Reg. 11, 25. 4) *firmiter prehendere, com-, apprehendere, tenere* (sicut κρατεῖν), c. Acc. pers. et በ፡ manus: Gen. 21, 18: አጽናዕኩከ፡በየማንከ፡ Jes. 41, 13; c. Acc. pers.: አጽናዕከኒ፡ Jer. 20, 7; Hen. 54, 6; omisso Acc.: Job 36, 22 (κραταιώσει); c. Acc. rei: ዘያጸንዕ፡ዕርፈ፡ Sir. 38, 25; ዘያጸንዓ፡ (ለጥበብ፡) Sir. 4, 13. 10, 13; Ps. 2, 12; Hebr. 6, 18. a) *manu tenere* vel *habere*: Apoc. 2, 1. 5, 8. 6, 2. 5 al. b) *amplecti, prehensum tenere* (behalten, feſthalten): 2 Reg. 3, 6; 4 Esr. 7, 30. 8, 34; አጽናዕክዋ፡ለሠናይት፡ Job 30, 26; 1 Petr. 5, 9; አጽንዕ፡ዘብከ፡ Apoc. 3, 11; 1 Thess. 5, 21; አጽንዮ፡ሃይማኖት፡ Lit. 172, 4. c) *memoria prehendere et tenere*: ተምህረ፡ኵሎ፡መጻሕፍተ፡ቤተ፡ክር"ን፡ወአጽንዐ፡በልቡ፡ብዙኀ፡እምኔሁ፡ Sx. Genb. 30; ሶበ፡ያነብብ፡ለመጽሐፍ፡፩ጊዜ፡ያጸንዮ፡ Sx. Haml. 3. d) *occupare, potiri*: ቀደሙ፡አጽንዮተ፡ማያቲሆሙ፡ Judith 7, 17. አጽንዑ፡መንግሥቶሙ፡ቅዱሳን፡ Dan. 7, 22; 1 Esr. 4, 50. e) *retinere*: Ex. 9, 2. 17; 4 Esr. 2, 48; እመ፡ውእቱ፡ፈቀደ፡ያጸንዕ፡ወይእኅዝ፡መንፈሰ፡ Job 34, 14. f) *continere, cohibere, coercere*: ዘያጸንዕ፡አጽናፈ፡ምድር፡ κατέχων Jes. 40, 22 ዘአጽንዐ፡ልበ፡ κατακρατῶν Sir. 21, 11; ታጽንዓ፡ርእሰክን፡ κατασχεθήσεσθε Ruth 1, 13; Ps. 73. 14.

አጸንዐ፡ II, 2 *firmare, confortare*, Deut. 1, 38 var.; Act. 14, 22 Platt (si quidem lectiones probae sunt).

ተጸንዐ፡ III, 2 1) *se confirmare* vel *confortare* i. e. a) *vires colligere* vel *contendere*: Jud. 20, 22; ወእመ፡ተጸንዐ፡ (v. ተጻንዐ፡, v. ጸንዐ፡) ፩ከልኤሆሙ፡ይትቃወምዎ፡ Koh. 4, 12. b) *se continere*, ἐγκρατεύεσθαι 1 Cor. 9, 25. 2) a) *firmari, stabiliri*, Hen. 42, 2 var. b) *corroborari*, Herm. p. 19.

ተጻንዐ፡ III, 3 1) *vires contendere* contra alqm: Koh. 4, 12 var. (vid. ተጸንዐ፡); ጊዜ፡ተጻንዮተ፡ተቃትሎተ፡ሰይጣናት፡ምስሌሆሙ፡ (wann ſich die Satane anſtrengen mit ihnen zu kämpfen) Phlx. 85. 2) *sese invicem continere* vel *sustentare*: Herm. p. 15.

አስተጻንዐ፡ IV, 3, rarius **አስተጸንዐ፡** IV, 1 et 2, 1) *firmiter* a) *stabilire, solidare, constabilire*: ፩ምስለ፡ካልኡ፡አስተጻንዮሙ፡ (v. "ጸ") ለሠናይ፡ Sir. 42, 24; ቅዱሳን፡አስተጻንዑ፡መሠረተ፡እምነት፡ለኢትዮጵያ፡ Gad. Za Mich.; አቀሙ፡ቤተ፡ንግሥከ፡ወአስተጻንዑ፡ድዳ፡ Enc. Teq. 9; ፈቀደ፡ያስተጻንዕ፡ምዕማዲሁ፡ Chr. h. 6 (vid. sub ምዕማድ፡). b) *adstringere, constringere*: Ex. 29, 5 C. c) *communire*: አስተጻንዮሙ፡ (v. "ጸ") ፈድፋደ፡ 2 Par. 11, 12

2) *confirmare* a) alqd rationibus i. e. *comprobare:* **ወያስተጸንዖ፡ዘንተ፡በብሂሎቱ፡** F. N. in Prol. b) *ratum facere:* **ያስተጸንዑ፡ፍኅረተ፡በቅድመ፡፪ካህናት፡በአንብሮተ፡እድ፡ወበመስቀል፡ወበሕልቀት፡** F. N. 24, 3. c) *audaciam, animum, robur addere, confortare:* **ዘያስተጸንዖ፡ዐበይቶሙ፡ወአኅዊሆሙ፡** 2 Esr. 20, 29 var.; **ዘንተ፡ይቤ፡ከመ፡ያስተጸንዖሙ፡** παραθαρρύνειν Chr. ho. 3; Jsp. p. 348; Enc. Masc. 7. 3) a) *vires contendere* vel *colligere:* **አላ፡አስተጸንዐ፡("ጸ")ወአኅዘ፡ይትቃተሎ፡** 2 Par. 35, 22. b) *robur facere:* **ከመ፡ያስተጸንዕ፡** τοῦ ἐνισχῦσαι 1 Par. 15, 21. c) *intendere* brachia: **አስተጸንዐ፡መዝራዕቶ፡ወአቈልቈለ፡ክናፎ፡** Gad. T. H.

ጽኑዕ፡ part. et adj. 1) *durus*, σκληρός, στερεός, **እብን፡ጽኑዕ፡** Sap. 11, 4; Jes. 5, 28; Herm. p. 81ᵃ; **ኰኵሕ፡ጽኑዕ፡** Jes. 50, 7; **ኰኵሕ፡ጽንዕት፡** 51, 1; Hen. 22, 1. 31, 2. a) **ጽኑዓነ፡ገጽ፡** σκληροπρόσωποι (i. e. *impudentes*) Hez. 2, 4; **ጽኑዐ፡ክሳድ፡** σκληροτράχηλος (i. e. *pertinax, obstinatus*) Prov. 29, 1; Bar. 2, 30; Ex. 34, 9; **ጽኑዐ፡ልብ፡** σκληροκάρδιος (durus corde) Prov. 17, 20. 28, 14; Hez. 3, 7. b) *rigidus, severus:* **ንስሓ፡ጽኑዕ፡** F. M. 6, 3; **ሐተታ፡ጽኑዕ፡** F. M. 23, 6; Enc. Ter 27; **በጽኑዕ፡** (*rigide*) **ይትዔየነኒ፡** Gad. Kar. c) *arduus, difficilis:* Act. 26, 14 rom. 2) *solidus:* **መብልዕ፡ጽኑዕ፡** στερεά Hebr. 5, 12. 14; **ልብስ፡ጽኑዕ፡** Herm. p. 104; στερεός, maſſiv, Ex. 38, 14. 16; Num. 8, 4. a) *nervosus*, στρίφνος Job 20, 18. b) *compactus, densus:* **ጽኑዕ፡ከመ፡እብን፡** Job 41, 15. c) *sanus:* **ዕፀው፡ጽኑዓን፡** Kuf. 21; de lapidibus Herm. p. 83; de dentibus Kuf. 35. 3) *firmus:* **አመ፡ጽኑዐ፡ይገብር፡መሠረታተ፡ምድር፡** Prov. 8, 29; **ሙቃሔ፡ጽኑዕ፡** Enc. Masc. 6; 3 Reg. 8, 13 var.; adv. **ጽኑዐ፡** *firme, firmiter*, Cyr. f. 129 (vid. sub **ቀምጠራ፡**). a) *firmatus:* **ኵሉ፡ጽኑዕ፡በስብሐቲሁ፡** Sir. 42, 17; Hen. 24, 2. b) *fixus:* Abush. 37 (vid. **ነጥብ፡**). c) *confirmatus, certus:* 4 Esr. 8, 26; 2 Petr. 1, 10; **እለ፡ይትናገሩ፡ጽንዕተ፡** Asc. Jes. 3, 27. d) *ratus*, Hebr. 9, 17; κεκυρωμένος Gal. 3, 15. e) *munitus:* **አህጉር፡ጽኑዓት፡** Kuf. 11. 46; Sir. 28, 14; Jes. 25, 2; **ሀገር፡ጽንዕት፡** Jes. 26, 1; Jer. 1, 18; Zeph. 1, 16; Prov. 21, 22; **ብሔር፡ጽኑዕ፡** Ps. 70, 3; **ማኅፈድ፡ጽኑዕ፡** Ps. 60, 3; **አጽዋናት፡ጽኑዓን፡** 2 Cor. 10, 4. f) *tutus:* ἀσφαλής Prov. 15, 7. 28, 17; Sap. 14, 3. 4) *robustus:* **ጽኑዕ፡ከመ፡ኀጺን፡** Dan. 2, 40; de viris Dan. 3, 20; Num. 13, 18; **ጽኑዓን፡በኀይል፡** 1 Par. 9, 13 al.; ἀνδρωθείς Job 33, 25; de rebus: **መሥገርት፡ጽኑዕ፡** ἰσχυρά Prov. 6, 2; **ወልታ፡ጽኑዕ፡** Sir. 6, 29; **ዘጽኑዕ፡ኀይሉ፡** Jos. 10, 7; 1 Reg. 2, 9. 5) *fortis, validus, strenuus, virilis, potens*, de personis, ἰσχύων, ἰσχυρός Jos. 14, 11; Jes. 3, 1; **ጽኑዕ፡መስተቃትል፡** Jer. 29, 11; **ጽኑዓኒክሙ፡** Jes. 5, 22; Jer. 5, 16. 29, 23. 31, 14; 4 Esr. 10, 35; **ጸባኢት፡ጽንዕት፡** Judith 5, 23; 1 Cor. 1, 27; Deus **ጽኑዐ፡ኀይል፡** Jud. 6, 12; δυνατός, Deus **ጽኑዐ፡ምግባር፡** Jer. 39, 19; **ጽኑዕ፡ወክሃሊ፡** Ruth 2, 1; Ps. 111, 2; Koh. 9, 11; Jos. 6, 2. 8, 3; Jud. 20, 44; 1 Reg. 17, 4; 3 Reg. 1, 10; Sir. 29, 18; **ጽኑዓነ፡ኀይል፡** 2 Reg. 10, 7; κραταιός **ጽኑዕ፡ውእቱ፡በውስተ፡ቀትል፡** Sir. 46, 1; Ps. 134, 10; Deut. 7, 21; ἀνδρεῖος Prov. 11, 16. 15, 19. 28, 3; **ጽኑዕ፡በጸብእ፡** Sap. 8, 15; **ብእሲት፡ጽንዕት፡** Prov. 29, 28; ἄνθρωπος, ἀνήρ Koh. 8, 6. 10, 10; **ሕዝብ፡ጽኑዕ፡** ἔθνος μέγα Jes. 60, 22; **መንግሥት፡ጽኑዕ፡ወኀያል፡** Dan. 2, 37; **ሀገር፡ጽንዕት፡** Apoc. 18, 10. a) *praepotens, praevalidus* Jsp. p. 465 (vid. **ዐሪዊ፡**). b) strenuus i. e. *bene exercitatus* in alqa re: Gen. 47, 6; 3 Reg. 11, 28 var.; **ጽኑዕ፡ውእቱ፡በፍክሬ፡መጻሕፍት፡** Lud. e Vit. Pach.; **ከነ፡ጽኑዐ፡በተጽእኖ፡አፍራስ፡ወጸቢተ፡ማይ፡** Sx. Haml. 15. 6) de rebus: *validus*, **እዴሁ፡ለእግዚ"፡ጽንዕት፡** 1 Petr. 5, 6; **በእድ፡ጽንዕት፡** Ex. 6, 1. 13, 3; Deut. 4, 34; Jer. 21, 5; **ጽዋዕ፡ጽኑዕ፡** Ps. 22, 7; **ኀጺን፡ጽኑዕ፤እሳት፡ጽኑዕ፤** al., vid. in Prov. Th. P. p. 21. a) *vehemens:* **ነፋስ፡ጽኑዕ፡** Ex. 14, 21; M. M. f. 329 (vid. **ተጐድአ፡**); **መቅሠፍት፡ጽኑዕ፡** δεινός Job 2, 13. b) *gravis:* **ሐሰት፡ኃጢአት፡ጽንዕት፡ይእቲ፡** F. M. 23, 1. c) *efficax*, Hebr. 4, 12; Philm. 6; **ጸሎት፡ጽንዕት፡** Org. 1. d) adv. **ጽኑዐ፡** *fortiter, valide:* **ጽኑዐ፡ይእኅዝ፡** Job 9, 19; **ዘተጋደለ፡ጽኑዐ፡** Enc. Nah. 13. 7) *continens* (vid. **አጽንዐ፡** et **ተጸንዐ፡**); hinc f. **ጽንዕት፡** *continentia*, ἐγκράτεια Herm. p. 91.

ጽንዕ፡ subst. 1) *durities:* **ጽንዐ፡ልብ፡** Hen. 16, 3; Marc. 16, 14. 2) *severitas, rigor*, Enc. Haml. 1. 3) *firmitas*, aedificii 4 Esr. 10, 69. a) *constantia:* Enc. Nah. 26; Enc. Masc. 7. b) *firmamentum* coeli: **ጽንዐ፡ሰማይ፡** Ex. 24, 10; Hen. 18, 2. 5; Sir. 43, 1. c) *munimentum*, ὀχύρωμα Prov. 10, 29. 21, 22. 4) *robur* corporis Job 40, 11; Deut. 3, 24; Ps. 32, 17. 5) *fortitudo, virtus, robur, vis, potentia:* ἀνδρεία Koh. 2, 21. 5, 10; Sap. 8, 7; ἰσχύς Ex. 9, 16; 2 Par. 3, 17; Apoc. 5, 12. 7, 12; κράτος Sap. 15, 2; **ጽንዐ፡ኀይሉ፡** Sir. 18, 5; Eph. 1, 19. 6, 10; **ጽንዐ፡ስብሐቲሁ፡** Col. 1, 11; δυναστεῖαι Ps. 20, 13; **ጽንዐ፡ምግባር፡** 2 Petr. 1, 10; **ጽንዐ፡ልበሙ፡** Sx. Hed. 4. a) pro concreto: **ጽንዖሙ፡** ὁ δυνατὸς αὐτῶν 1 Reg. 17, 51. b) *vehementia:* **ጽንዐ፡ንዴት፡** Tab. Tab. 23 (vid. **መጽዕቅ፡**).

ጽንዐት፡ n. act. 1) *duritia:* **ጽንዐተ፡ልብ፡** Chr. ho. 6. 2) *firmitas:* **ጽንዐተ፡ሥርው፡** Lud. e Mss. Colb.; *constantia:* **ሶበ፡ርእየ፡ጽንዐቶሙ፡** Sx. Hed. 26; **ጽንዐተ፡ልብ፡** Lud. e Vit. Dan. 3) *confirmatio, corroboramentum, robur, vis*, Lit. 167, 1. 169, 2; **ጽንዐት፡** (v. **ጽንዐ፡**) **ኀይለ፡እክል፡** ἰσχὺς ἄρτου Jes. 3, 1; **በከመ፡ኀይለ፡ጽንዐታ፡** Hen. 60, 16. 4) *violentia, vehementia:* **ጽንዐተ፡ዝኩ፡ሥቃይ፡** Chr. ho. 7; **ጽንዐተ፡ቍር፡** Act. 28, 2 Platt.

ጸናዒ፡ n. ag., Pl. **ጸናዕት፡** 1) *firmus, munitus* (wehrhaft): **አህጉር፡ጸናዕት፡** 2 Par. 8, 4. 2) *fortis, strenuus:* **ምስለ፡፫ጸናዕት፡** 1 Par. 11, 12. 18. 26. 12, 18; **ዕደው፡ጸናዕት፡** 21, 5; 2 Par. 13, 3; **ኵሎ፡ሠራዊተ፡ጸናዕት፡** 1 Par. 19, 8; 2 Par. 17, 2.

ጽናዔ፡ subst. *firmitudo*, (*constantia*): **ከመ፡ያስተርኢ፡ጽናዔሃ፡ወአፍቅሮታ፡(ለነፍስ፡)** Phlx. 97. 140.

ምጽናዕ፡ subst. (m.), Pl. **ምጽንዓት፡** et **ምጽናዓት፡** *firmamen, firmamentum* a) *locus in quo* quid destinatum *firmatur*, a quo quid pendens firmatur: στηριγμός 2 Petr. 3, 17; **ተበትከ፡ሐብል፡እምጽናዑ፡** Gad. T. H. b) *firmamentum coeli:* Asc. Jes. 4, 2. 6, 13. 7, 9 seq.; 10, 8. 29. 11, 23; **ምጽንዓት፡** Kuf. 2, 19; **እሬኢ፡ዘኢንኁሉ፡ምጽንዓተ፡ሰማይ፡** M. M. f. 31; **ምጽናዓት፡** Lud. ex Org. 2. 4; etiam pro Sing., ut: **እስከ፡ምጽንዓት፡** (Lud.: **ምጽናዓት፡**) **ኃምስ፡ተለውከ፡** Enc. Tachs. 12.

አጽናዒ፡ n. ag. (II, 1) *constans, perseverans*, Fal. f. 21 (vid. sub **ንቁህ፡**).

መጽንዒ፡ part. c. term. adj. 1) *firmator* i. e. *corroborans, confortans:* angelus **ሰቁኤል፡መጽንዒ፡አግብርቲከ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; esto animae meae **ረዳኢ፡ወዐቃቢ፡ወመጽንዒ፡** Genz. f. 26; de Spiritu S., Lit. 161, 1; in tentatione cantabis መዝሙረ፡መጽንዒ፡ወመደ·ነኒ፡ Phlx. 163. 2) pro subst. *corroboramentum:* Cod. Mus. Brit. LVII, n. 6 str. 2 (vid. sub ድክምና፡).

ጽንጕን፡ et **ጽንጉን፡** subst. *coenum, lutum* [dubito an cum ጸንቈቈ፡ componendum sit], πηλός ከመ፡ጽንጉን፡ዘይከይዱ፡ Mich. 7, 10; ጽንጉኑ፡ፍኖት፡ Zach. 9, 3. 10, 5; ጽንጕኑ፡መርሕብ፡ Ps. 17, 46; 2 Reg. 22, 43; Jes. 63, 3 gloss.; እሬስያ፡ከመ፡ጽበረ፡ጽንጕን፡ (v. ዐምዐም፡) ለሙስና፡ Jes. 14, 23. — Sec. Lud. (et Voc. Ae.): „*quisquiliae, sordes* in cumulum congestae". — Voc. Ae.: ጽንጉን፡ዘ፡ጕድፍ፡; dubium an huc pertineat *aliud:* ጽጉን፡ዘ፡ሙቅ፡

ጽንጉፍ፡ part. vel adj. *magnae molis, onerosus, ponderosus:* ክቡድ፡እብን፡ወጽንጉፍ፡ጸረ፡ኖጻ፡ δυςβάστακτον ἄμμος Prov. 27, 3 [an referendum ad ףְּקַב?]. — *Voc. Ae.:* ጽንጉፍ፡ዘ፡ክቡድ፡

ጸንጸወ፡ inus., fortasse propagatum e ጸበ፡

አጸንጸወ፡ II *comprimere, contundere,* zerdrücken, zerquetschen; at sec. Voc. Ae.: *distorquere*): እምንእሱ፡አጸንጽዎ፡አዕዕምቲ፡ገበዋቲሁ፡ θλάσον Sir. 30, 12; ያጸነጽዉኒ፡አዕዕምትየ፡ κατεθλάσθησαν Ps. 41, 15. — *Voc. Ae.:* ያጸነጽዉኒ፡ዘ፡ያጠማዝዙኒ፡ወበ፡ዘ፡ያነክሱኒ፡ይ፡

ጽንጽው፡ part. 1) *compressus, contusus* testiculis (Lud.: *fractus* membris): θλαδίας Lev. 22, 24. 2) *distortus:* diaboli pedes et manus ጽንጽዋት፡ Gad. T. H.; diaboli መንኮብያት፡ጸንጽዋት፡ Kid. f. 5. 31 (vid. sub መንኮብያት፡ c. 669). — *Voc. Ae.:* ጽንጽው፡ዘ፡ጠማማ ።

ጸነጽለት፡ subst., Pl. ጸናጽል፡, Pl. Pl. ጸናጽላት፡ [de etymo et vocabulis ceterarum linguarum vid. Ges. thes. p. 1167] 1) *tintinnabulum,* κώδων Ex. 36, 34; ጸናጽል፡ κώδωνες Ex. 28, 29. 30. 36, 33; 2 Par. 4, 13; Sir. 45, 9; 2 Esr. 2, 69 var. (ubi ἡ κοινή habet κώδωνας); ጸናጽላት፡ብሩር፡ (in vestibus sacerdotalibus) M. M. f. 68; Org. 1. 2) ጸናጽል፡ *cymbala,* κύμβαλα (quamquam instrumentum Abyssinorum *sistro* Aegyptiorum similius fuisse videtur, vid. ejus descriptionem apud Lud. p. 190 et Rüppell II. p. 113. 114 et in Description de l'Egypte, ed. II, t. XIII p. 546), Ps. 150, 5; 2 Reg. 6, 5; 1 Par. 13, 8. 15, 16. 19. 25; 1; 2 Esr. 3, 10. 22, 27; Judith 16, 1. — *Voc. Ae.:* ጸናጽል፡ዘ፡ሻኵራ፡

ጸንጸሊ፡ subst. *tintinnabulum,* Lud. ex Org. 1.

አጸንጸለ፡ quadril. II (denom.) *tinnire facere tintinnabula, sistrum, cymbalum pulsare,* Lud. ex Org. 1. — *Rud. Ae.:* ጸንጸለ፡ዘ፡መታ ።

ተጸንጸሊ፡ n. ag. *tinniens, tinnulus,* ንብሉስ፡ (nablium) አንቲ፡ተጸንጸሊ፡ዘይሌድም፡ለዘያዐምኦ፡ Org. 1.

I. **ጸንጸነ፡** quadril. *caducum, fragilem, putridum esse* vel *fieri* [vid. ጸነነ፡]: mysterium ዘኢይደክም፡ወኢይጸነጽን፡ Lud. (c. 607 sub ፀ) ex hom. Chrys.

ጽንጹን፡ part. 1) *fragilis, caducus, putridus, futilis:* ብሂልሰ፡ኢሀሎ፡ቃለ፡እግዚ" ፡ሕስው፡ወጽንጹን፡ኀሊና፡ነገር፡ውእቱ፡ φαντασίας σαθρὸν (καὶ φρενὸς ἀπόφθεγμα τῆς ληρώδους) Cyr. ad Th. f. 12. ያርኢ፡ጳውሎስ፡በኵሉ፡ከመ፡ክህነት፡ዘአሪት፡እንተ፡በደም፡ወጢስ፡ከመ፡ጽንጽንት፡ይእቲ፡ወኢትበቍዕ፡ወአልባቲ፡ኀይለ፡ግሙራ፡ Cyr. de Melch. f. 129; ጽንጹናን፡ ἀδύνατοι Job 24, 22 var.; libellus quidam superstitiosus pusillus ሐሳብ፡በእንተ፡ጽንዕት፡ወጽንጽንት፡ (de *firmo et caduco,* i. e. *utili et inutili*) inscriptus exstat sub finem Codicis M. F., et in Cod. Abbad. CLXXXVI (incipit: በመስከረም፡እስከ፡፲ወ፫፡ጽንዕት፡ወእምዝ፡ጽንጽንት፡በጥቅምት፡እስከ፡፳ወ፫፡ጽንዕት፡ወእምዝ፡ጽንጽንት፡ al.). — Voc. ad Cyr.: ጽንጹን፡ዘ፡ንኑል፡ጕስቍልኒ፡ይትበሀል፡; Voc. Ae.: ጽንጹን፡ዘ፡የሚቀነቅን፡ (vid. etiam Scholion ad ነቅዘ፡). 2) At in loco Kuf. p. 77 ዕፀው፡ጽኑዓን፡ወጽንጹኑ፡ (v. ወጽንዓ፡) illa significatio nullo modo quadrat, quare ወኢጽንጹኑ፡ restituendum videtur. (Sin lectio tradita comprobata fuerit, significatus illi contrarius *solidus, firmus* statuendus et etymon a radicibus sub ጸንዐ፡ laudatis repetendum erit).

II. **ጸንጸነ፡** inus., *tinnire, susurrare* طَنَّ طنطن دَنَّ دندن (vic. ጸልጸለ፡, et صرصر, nec non ትንንየ፡).

ጽንጽንያ፡, **ጽንጽያ፡**, etiam **ጽጽንያ፡**, subst., f. et m., et Sing., Pl. ጽንጽንያት፡, plerumque ጸናጺት፡ (etiam ጸናጺ ት፡ scriptum), 1) *musca:* ጽንጽንያ፡ v. ጽጽንያ፡ምውት፡ Koh. 10, 1; coll. ጽንጽንያ፡ μυῖαι Chr. Ta. 16; በዓለ፡ጽንጽንያ፡ v. ጽንጽያ፡ 4 Reg. 1, 2; ጸናጺት፡ Jes. 7, 18; ጽንጽንያት፡ንኡሳን፡ F. N. 12. 2) ጽንጽንያ፡ v. ጽንጽያ፡ከልብ፡ κυνόμυια, *musca canina, oestri* vel *tabani species,* Ex. 8 17—27; Kuf. p. 158; μυῖαι Sap. 16, 9. — *Voc. Ae.:* ጸናጺ ት፡ዘ፡ዝምብ፡; *aliud:* ጽንጽንያ፡ዘ፡የሚቈነጥጥ፡ዝምብ፡; vid. etiam Scholion ad አኮት፡ (Vid. Bruce V p. 190—195 de Tsaltsalia.)

ጽንፍ፡ (raro ጸንፍ፡; per ዝ scriptum Jes. 13, 5 Laur.) subst., plerumque m., Pl. ጽነፍ፡ et አጽናፍ፡ [صِنْفٌ *ora, margo* vestis] 1) *ora* a) vestis; Pl. ጽነፍ፡; ጽንፈ፡ልብስ፡ ἄκρον Hagg. 2, 12; ጽነፊሆሙ፡ለልብስ፡ ἀρχαί Ex. 36, 24. α) *lacinia:* ጽንፈ፡ (v. ጸንፈ፡) ልብስ፡ πτερύγιον Ruth 3, 9; 1 Reg. 15, 27. 24, 5. 12; ἀναβολή 2 Esr. 15, 13; ጽነፈ፡አልባስ፡ Num. 15, 38. β) *fimbria, limbus,* κράσπεδον Zach. 8, 23; Marc. 6, 56; Luc. 8, 44; Matth. 9, 20; κροσσωτά ጽነፍ፡ et ጽንፍ፡ Ex. 28, 14. 22; ጽነፍ፡ λῶμα Ex. 36, 33. b) aliarum rerum i. e. *margo, labrum,* vasis 3 Reg. 7, 10; ጽንፈ፡ውሒዝ፡ χεῖλος Sir. 40, 16; ጽንፈ፡ማዩ፡ለዮርዳንስ፡ Jos. 3, 8; *litus:* እንተ፡መልዕልተ፡ጽንፈ፡ባሕር፡ ἡ παραθαλασσία 2 Par. 8, 17; ጽንፋ፡ለባሕር፡ Enc. Jac. 30. 2) *extremitas, finis, terminus;* Pl. plerumque አጽናፍ፡ (raro ጽነፍ፡ ut Kuf. p. 40; Hez. 15, 4: ጽነፊን፡ (ለፍናው፡) τελευταῖα Prov. 16, 25; እምጽንፈ፡ደቡብ፡ ἐσχάτου Hez. 38, 15; ውስተ፡ጽንፈ፡ምድር፡ Hen. 18, 5. ἄκρα Deut. 4, 32; Ex. 38, 7; አልቦ፡ጽንፈ፡ዕበዩ፡ዘኢሁ፡ πέρας Ps. 144, 3; συντέλεια 4 Reg. 13, 17; ጽንፈ፡አጽባዕት፡ Luc. 16, 24; ጽነፊሁ፡ Hez. 15, 4; እምአዝናፈ፡ (Cod. Laur., አጽናፈ፡ in cet.) መሠረተ፡ሰማይ፡ Jes. 13, 5. አጽናፈ፡ሰማይ፡ Sir. 24, 5; Matth. 24, 31, አጽናፈ፡ምድር፡ Sir. 44, 21. Hen. 33—36; Ps. 2, 8. 66, 6. 134, 7; Prov. 24, 27; Jes. 8, 9. 24, 16. 40, 22 (τὸν γῦρον τῆς γῆς), 40, 28. 41, 9. 49, 6 67, 11; Jer. 6, 22, Dan. 4, 17. 19; Hez. 7, 2, Judith 2, 9 Marc. 13, 27. አጽናፈ፡ዓለም፡ Ps. 18, 4. 71, 8, etiam (omisso ምድር፡ vel ዓለም፡) ውስተ፡ኵሉ፡አጽናፍ፡ Lit 179, 8. 177, 1

መላኬ፡ኵሉ፡አጽናፍ፡ Enc. Masc. 2. a) passim *finis* i. e. *limes:* Kuf. 8. 9; Jud. 18, 9; ወአጽናፈ፡ ኢትዮጵያ፡ τοὺς ὁμόρους *confinia*, 2 Par. 21, 16. b) errore interpretum, pro ἡ ἄκρα, *acropolis*, *arx:* Deut. 3, 11; 2 Reg. 5, 9. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ከንፈፍ፡

ጽንፈት፡ subst. *extremitas, extremum:* አዘዘ፡ያውዕእም፡ኀበ፡ጽንፈተ፡ጽልመት፡ II Can. Nic. 69.

ጸናፊ፡ adj. rel. *exterior:* ጸናፊ፡ጥቅም፡ 3 Reg. 11, 27; ደወለ፡ጸናፊ፡ (v. ጽናፌ፡) Zach. 14, 10; ጸናፊ፡ዐጸድ፡ Hez. 10, 5. 19; Apoc. 11, 2; Marc. 14, 68; ዐጸድ፡ዘጸናፊ፡ዴዴ፡ Hez. 40, 15. 42, 1 seq.; 44, 19 al.; ጸናፊ፡ደብተራ፡ Hebr. 9, 6; ጸናፊ፡ጽልመት፡ Matth. 8, 12; Vit. Pach. a) *vestibulum:* ወፅአ፡ጸናፌ፡ τὴν προστάδα Jud. 3, 23. b) በውስጥኒ፡ወለጸናፊኒ፡ *extrinsecus* 3 Reg. 6, 28.

ጽናፌ፡ etiam **ጽነፌ፡** subst. *extremitas, finis:* ውስተ፡ብክይ፡ወሐቅየ፡ስነን፡ወጽናፌ፡ጽልመት፡ Clem. f. 157. 159. 244; Gad. T. II.; ደወለ፡ጽናፌ፡ Zach. 14, 10 var.; እንተ፡አልቦቱ፡ጽነፌ፡ *infinita* Enc. Haml. 21.

ጽንፋዊ፡ adj. rel. *extremus*, de spatio Phlx. 175.

መጽነፍት፡ subst. *cidaris* מִצְנֶפֶת Hez. 21, 26 var., vid. sub መንጸፍ፡ c. 704.

ጸንፈርት፡ *laqueus* vid. sub ፀንፈርት፡

ጸአለ፡ *contumelia afficere* vid. sub ጸዐለ፡

ጸአመ፡ inus., componendum videtur cum صَأَى *tinnivit, resonuit*, زَمْزَمَ *sonuit e longinquo, sonuit repetitis vicibus* (vic. زَأْمَةٌ, تَزَغَّمَ, al.).

መጽአዎ፡ (v. መጽእዎ፡, ምጽአዎ፡, etiam per ዐ) subst. *sonus repercussus, vox reciproca, echo, locus vocibus resonans:* ይመልእ፡ውስተ፡አብያቲሃ፡መጽአዎ፡ (c. varr.) ἤχου Jes. 13, 21 (ubi in glossa quadam marginali male explicatur ዘንዶ፡); Job 4, 13; ይዌውዑ፡ማእከለ፡መጽአዎ፡ (v. ምጽዓዎ፡) ἀνὰ μέσον εὐήχων Job 30, 7. — Sec. Lud. „de *spectris* vel *phantasmatibus* quae circa moribundos vel visa vel metu credita sunt, accipitur", Org. 3. — *Voc. Ae.:* ጼዴንያት፡ወመጽአዎ፡ዘ፡መልአከ፡ሞት፡

ጸአበ፡ *ebibere* vid. sub ጸወበ፡

ጸአነ፡ *imponere* equo, currui vid. sub ጸዐነ፡

ጸእጸእ፡ *fetus, embryo; sumtus, expensa* vid. sub ወፅአ፡ c. 947.

ጸእጽአ፡ inus., sine dubio i. q. صَأْصَأَ *timuit*, ab alqo et se *submisit*, coll. طَأْطَأَ צנה al. (nequaquam referendum ad ذأ *foedavit* (i. e. ጺአ፡), Dorn de Psalt. Aeth. p. 68).

ተጸእጽአ፡ III, 1 et **ተጸኣጽአ፡** III, 3 *colere, venerari deos:* አምለኩ፡ወተጸእጽኡ፡ (sic) ተግባሮ፡ Rom. 1, 25; ተጸአጸእክሙ፡ rom., ተጸእጸእክሙ፡ Platt 1 Cor. 12, 2 et M. M. f. 65. — *Voc. Ae.:* ተጸእጽኡ፡ (sic) ዘ፡ተቀንዩ ።

ጸኰ፡ *coxa* vid. sub ፀኰ፡

ጸው፡ i. q. ጸሕው፡ q. v.

ጼው፡ *sal* vid. sub ጸይወ፡

ጸዋልዕ፡ *saxa* vid. sub ጸላዕ፡ c. 1262.

ጾመ፡ I, 1 [צום ܨܳܡ صَامَ] Subj. ይጹም፡ 1) *jejunare, abstinere* cibo potuque, abs.: Jud. 20, 26; 1 Reg. 7, 6. 31, 13; 2 Reg. 1, 12. 12, 16. 21 seq.; Jes. 58, 3. 4; Jer. 14, 12; 4 Esr. 4, 35. 8, 23. 9, 27. 10, 7; Kuf. 50; Matth. 4, 2. 6, 16 seq.; 9, 14; Marc. 2, 18. 19; Act. 13, 3; ጹሙ፡ሊተ፡ (mihi) Esth. 4, 16; በኑ፡ጾመ፡ዘጾምክሙ፡ሊተ፡ Zach. 7, 5; c. እንበይነ፡ rei: ዘይጸውም፡እንበይነ፡ኀጢአቱ፡ Sir. 31, 31; c. ላዕለ፡ pers. (*pro* alqo vel *ob* alqm): ጾሙ፡ላዕሌሁ፡ሰቡዐ፡መዋዕለ፡ 1 Par. 10, 12; c. እምነ፡ rei, qua quis abstinet: ጾምሰ፡(ዘሥሙር፡በኀበ፡እግዚ"፡) አኮ፡ጸዊም፡እምኀብስት፡ወማይ፡ባሕቲቱ፡አላ፡ . . . F. M. 10, 3; ይጹም፡እምእሎን፡ጣዕማት፡ F. M. 14, 9; Phlx. 240; ይጹም፡መንፈቀ፡ዓመት፡እምወይን፡ወመቃስማት፡ Kedr f. 78. — Nonnumquam: *abstinere a carne* aliisque cibis, exceptis pane et aqua: በኀብስት፡ወማይ፡ይጹም፡ Syn. f. 392; ይጸውም፡በበ፡ሰሙን፡ወበዐበይ፡ጾም፡እምቀበላ፡እስከ፡ፋሲካ፡ Lud. e Vit. Joh. Camae. 2) *abstinere* ab aliis rebus, ut sermone, cupiditatibus al.: ይጹም፡ልሳንክሙ፡እምነገረ፡ውዴት፡ Sx. Tachs. 13; ለእመ፡ከንከ፡ዘኢትክል፡ትጹም፡እመባልዕት፡ጹም፡እንከ፡እምኀሊናት፡እኪት፡ Phlx. 240.

አጸመ፡ II, 1 *ad jejunandum* vel *abstinendum adigere,* ያጸውም፡እፉሁ፡እምነገረ፡በከ፡ወዘርቅ፡ Sx. Masc. 28.

ጽዉም፡ (vel ጽውም፡) part. 1) *jejunans:* ተንሣእኩ፡ጽዉምየ፡ ἐξεγερθεὶς ἐκ τῆς νηστείας 1 Esr. 8, 70. 2) *jejunus:* Matth. 15, 32; ቤተ፡ (pernoctavit) ጽዉም፡ Gad. Lal.; ጽዉሙ፡ይእቱ፡ወኢይብላዕ፡ Reg. Pach.

ጾም፡ subst., m. et f., Pl. አጽዋም፡, Pl. Pl. አጽዋማት፡, *jejunium*, 2 Reg. 12, 16; Jes. 1, 13; አኮ፡ዘንተ፡ጾመ፡ዘኀረይኩ፡ 58, 5; በዕለተ፡ጾም፡ Jer. 43, 6; ጾመ፡ረቡዕ፡ወጾመ፡ኀሙስ፡ Zach. 8, 19; Ps. 68, 13; Matth. 17, 21; Luc. 2, 37; 2 Cor. 6, 5. 11, 27; ሰበኩ፡ጾመ፡ Jer. 43, 9; Jon. 3, 5; 2 Esr. 8, 21; ቀድሱ፡ጾመ፡ Joel 1, 14; መዋዕለ፡አጽዋም፡ F. M. 1, 4; አጽዋም፡ *tempus jejunii* Syn.; Deg.; ሐጋጌ፡አጽዋም፡እምስቴ፡ Enc. Teq. 12; አጽዋማት፡ Sx. Sen. 17. Praecepta de jejunio in Syn.; F. N. 15 et Did. 29, ubi legitur: ፵ዕለተ፡ጾም፡ቅድስት፤ትትፌጸም፡ዛቲ፡ጾም፡በዕለተ፡ፋሲካ፤ወባሕቱ፡ይኩን፡ቀዳሚ፡ጾምክሙ፡በሰኑይ፡ዕለት፡ወተፍጻሜቱ፡በዐርብ፡ዕለት፡ዘቅድመ፡ፋሲካ፡; praeterea: አዘዘነ፡ኢየሱስ፡ንጹም፡ጾመ፡ቅድስት፡ፋሲካ፡ሰዱሰ፡ዕለተ፡በእንተ፡ዕልወቶሙ፡ለዕልዋን፡ወእከዮሙ፡ለአይሁድ፡; et Abush. 38, ubi legitur: ወአጽዋምሰ፡እለ፡ሥሩዓን፡፯እሙንቱ፤ 1) ጾመ፡አርድእት፡ወይበጽሕ፡ኍልቁ፡ኀበ፡ፍጻሜ፡፵ዕለት፡ዘውእቱ፡ዕለተ፡ፍጻሜ፡ስምዖሙ፡ለጴጥሮስ፡ወጳውሎስ፡ወየሐጽጽ፡እስከ፡፲ወ፳ዕለት፤ 2) ጾመ፡ረቡዕ፡ወዐርብ፤ 3) ጾመ፡ልደት፤ 4) ጾመ፡ዕለት፡ዘጽባሒሁ፡ዕለተ፡ጥምቀት፤ 5) ጾመ፡አርብዓ፤ 6) ጾመ፡ሰሙነ፡ሕማማት፡(ዘ፯ዕለት፡); ዐባይ፡ጾም፡ i. q. ጾመ፡አርብዓ፡ j. quadragesimale; de ጾመ፡ረቡዕ፡ወዐርብ፡ vid. Lud. Comm. p. 313; de አጽዋመ፡ፋሲካ፡ p. 307; de ሳብዐ፡አጽዋመ፡ፋሲካ፡ (i. e. *vigilia Paschatis*) p. 309; de ጾመ፡ልደት፡ Enc. Tachs. 22 et Wanslebii Decript. Aeg. P. III. c. 4 n. 11; de

ጾመ፡ አይሁድ፡, Scaliger p. 695 et Lud. Comm. hist. p. 386; de **ጾመ፡ ድኅነት፡** Scaliger p. 696; de omnibus Lud. Hist. III, 6, 90 seq.; Comm. hist. p. 381—387.

ጸዋሚ፡ n. ag. 1) *jejunator* (qui multum jejunare amat) Kid. f. 6; Phlx. 49. 2) *jejunans*, Abush. 38; F. N. 15.

ጸማዕት፡ subst. (i. q. ܨܘܡܥܬܐ), f. et m., Pl. **ጸማዕታት፡**, *cella, recessus* vel *sedes* anachoretae, monachi (Klauſe): **ጸማዕተ፡ ባሕታዊ፡** Sx. Mij. 20; Abba Pantaleon **ገብረ፡ሎቱ፡ጸማዕተ፡ዘኑኅ፡ ፳ በእመት፡ ወግድሙ፡ ፪ በእመት፡ ወርኅቡ፡ ፫ በእመት፡** Sx. Teq. 6; **በአ፡ ኀበ፡ መነከስ፡ እንዘ፡ ሀሎ፡ በጸማዕቱ፡** Fal. f. 81; **የኀሥሡ፡ ተዘግሖ፡ ውስተ፡ ጸማዕታት፡ እንዘ፡ አልቦሙ፡ በውስቴታ፡ ረባሐ፡** Phlx. 241; **እለ፡ ውስተ፡ ጸማዕት፡** Org. 7.

ጾረ፡ I, 1 [vic. כָּבַר ܛܥܰܢ ܛܥܶܢ ܛܥܢ (at צְבָאר cum צִיר componendum videtur)] Subj. **ይጸር፡** et **ይጹር፡**, *portare, gestare, bajulare, ferre*, c. Acc.: Gen. 45, 23; 1 Reg. 31, 4; Hen. 18, 2. 5; **ይኄይስ፡ ትጸር፡ ኆጻ፡ ወጼወ፡** Sir. 22, 15; Joh. 19, 17; Act. 3, 2. 21, 35; Rom. 11, 18; Gal. 6, 17; syrma alcjs Esth. 5 apcr.; **ጹሩ፡ ላቲ፡** (ci) Ruth 2, 16; **ጾረ፡ ኀጣውኢነ፡** Jes. 53, 4; 4 Reg. 18, 14; **ጸሮ፡ በሥዕርተ፡ ርእሱ፡** Dan. ap. 13, 36; **ዲበ፡ መታክፍት፡** Kuf. 12; Job 31, 36; **ውስተ፡ መታክፍ፡** Jud. 9, 48; **በመትከፍት፡** Jes. 49, 22. 60, 4. 66, 12; Ep. Jer. 3. a) *ferre* arma: **እለ፡ ይጸውሩ፡ አስይፍተ፡** Kuf. 34; **ይጸውሩ፡ ወላትወ፡ ወንዋየ፡ ሐቅል፡** Kuf. 37; Jer. 6, 23. b) *gerere* vestimenta, ornamenta, iis *uti*: 1 Reg. 2, 28. 14, 3. 22, 18; Matth. 3, 11; Luc. 10, 4; **ኢትጹሩ፡ በትረ፡** Clem. f. 45. c) *manu habere* alqd: Apoc. 7, 2. 14, 6. 15, 1. 20, 1; **ኵሎሙ፡ ይጸውሩ፡ ማዕጠንተ፡** εἶχεν ἐν τῇ χειρί Hez. 8, 11. d) *gestare* in utero: 4 Esr. 8, 13; Luc. 11, 27. e) *gerere, habere* in animo: **ኢትጹር፡ ቂመ፡ ውስተ፡ ልብከ፡** Herm. p. 37; **ኵልክሙ፡ ኢትጹሩ፡ እኩየ፡ በልብክሙ፡ ለቢጽክሙ፡** Zach. 8, 17; **ኢትትቀየሙ፡ ቢጸክሙ፡ ወኢትጹሩ፡ ሎሙ፡ እከየ፡** 7, 10. f) *sustentare*: **ጸር፡ ርሥአኒሁ፡ ለአቡከ፡** ἀντιλαβοῦ Sir. 3, 12. g) *tolerare, perferre, sustinere*, alqd: **ስእንኩ፡ ጸዊሮቶ፡** Jer. 20, 9. 51, 22; Matth. 20, 12; Gal. 6, 5; Joh. 16, 12; alqm: Apoc. 2, 2; 1 Thess. 5, 14; Rom. 14, 1. 15, 1; Hebr. 13, 13. h) *deferre*: Paulus **ይሑር፡ ወይጹር፡ ስምየ፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡** Sx. Haml. 5; Act. 9, 15. i) *vehere* nave: **ወይቤሎ፡ እንድርያስ፡ (ለሊቀ፡ ሐመር፡) አነ፡ እስእለከ፡ ከመ፡ ትጹረነ፡ ወይቤሎ፡ እሆ፡ ወአዕረጎሙ፡** Sx. Haml. 30. — *Voc. Ae.*: **ጾረ፡ ዘ፡ ተሸከመ።**

አጾረ፡ et **አጹረ፡** II, 1 *portare jubere, ad portandum* vel *gestandum adigere, portandum* vel *ferendum imponere*, c. Acc. portantis et Acc. oneris: Ruth 3, 15; **አጾረታ፡** Judith 10, 5; 1 Reg. 20, 40; Gen. 22, 6; **ዘአጾርከኒ፡** (v. **ዘአጾርከኒ፡**) **አጸውር፡** 4 Reg. 18, 14; Luc. 11, 46. 23, 26; Lit. Orth.; **ያጹርዎ፡ ቀኖና፡ ዘማውያን፡** F. M. 5, 8. 23, 9; **ታጸውርዎሙ፡ ለሰብእ፡ አርዑተ፡ ክቡደ፡** Chr. ho. 14; F. N. 36 (vid. **ጥጥ፡**); c. Acc. rei et **መልዕልት፡** *jumenti*: **ወአጸርዎ፡** (v. **ወአጾርዎ፡**) **መልዕልተ፡ አፍራስ፡** 2 Par. 25, 28; c. **ለ፡** rei et Acc. pers.: **አጾረ፡** (v. **አጹረ፡**) **ሎቱ፡ ፪ እምውስተ፡ ደቁ፡** 4 Reg. 5, 23.

ተጸውረ፡ III, 1 *portari, gestari, ferri*: **ተጸዊሮ፡** Sap. 14, 6; **ተጸውረ፡ በክርሥ፡** Lit. 165, 2; Deg.; **ተጸወርኩ፡** Syn. f. 382; **ዘይጸወር፡ በአናቅጽ፡** (per portas) Kuf. 2; **ተጸውሮት፡** Org. 1.

ተጻወረ፡ III, 3 *portare alium cum alio, in portando sese invicem adjuvare*, **ተጻወሩ፡ በበይናቲሆሙ፤ በበአሐቲ፡ እብን፡ ጾሩ፡ ኀቡረ፡** Herm. p. 77.

ጽዉር፡ (vel **ጽውር፡**) part. 1) *oneratus, onustus*: **ኵልክሙ፡ ጽዉራን፡** πεφορτισμένοι Matth. 11, 28 Platt; c. Acc. rei: **ጽዉራኒሆሙ፡ ንዋየ፡ ሐቅሎሙ፡ ይረውጹ፡** Joel 2, 8. 2) *portatus, gestatus*: Christus **ተርእየ፡ ጽዉረ፡ ለትወድዮ፡ ውስተ፡ መቃብር፡** H. A. n. 2; **እግዚእነ፡ ክርስቶስ፡ ጽዉር፡ ዲበ፡ እደዊሁ፡** sc. Simeonis, Abush. 47.

ጾር፡ subst., (m.), Pl. **አጽዋር፡** *onus*: **ጾር፡ ክቡድ፡** Sir. 21, 16; **ኢታንሥኡ፡ ምንተኒ፡ ጾረ፡** Jer. 17, 21 seq.; 2 Esr. 23, 15; Ps. 37, 4; **ከመ፡ ጾረ፡ ኵስሐ፡** Jer. 46, 1; **ጾረ፡ ፪ አብቅል፡** 4 Reg. 5, 17; **ጾረ፡ ሐመር፡** Act. 27, 10 Platt; **መልአከ፡ ጾር፡** ἐπὶ τοῦ φόρου 3 Reg. 5, 14; **ኀልቀ፡ እክሎሙ፡ ወአጽዋረ፡ ማየሙ፡** Judith 11, 12. a) *fascis*, Jud. 9, 48; Matth. 23, 4. b) trsl.: *onus grave, jugum*: ζυγός Gen. 27, 40; **ተሰከምዋ፡ ጾሩ፡** Sir. 51, 26; **ጾር፡ ክቡድ፡ ላዕለ፡ ውሉደ፡ አዳም፡** 40, 1; κῦδος Jes. 14, 25; Matth. 11, 30; Luc. 11, 46. c) *res portanda*, ἀναφορά Num. 4, 19. d) φόρος *tributum* interpretati sunt **ጾር፡** 2 Reg. 20, 24; 3 Reg. 4, 6 (vid. 3 Reg. 5, 14).

ጹረት፡ n. act. *portatio, gestatio*, Lud. sine auct.

ጸዋር፡ n. ag., m. et f., etiam coll., *gestator, bajulus*: **ጸዋረ፡ አርዖን፡** αἴροντες ἄρσιν 3 Reg. 5, 15; **ገብአት፡ ውስተ፡ ጸዋር፡** ἐγενήθη εἰς φόρον (facta est serva bajula), var. **ውስተ፡ እደ፡ ጸዋር፡** (tradita est in manum bajulorum) Thren. 1, 1. — Quod Lud. in lexico affert **ጽዋር፡** 3 Reg. 5, 13, errore nititur.

ጸዋሪ፡ n. ag., f. **ጸዋሪት፡**, Pl. **ጸዋርያን፡** et **ጸወርት፡** 1) *gestator, bajulus*: 3 Reg. 5, 13; **ጸዋሬ፡ አርዖን፡** 5, 15 var.; **ጸዋርያን፡** et **ጸወርት፡** 5, 13; **ጸወርት፡** νωτοφόροι 2 Par. 34, 13 (aliàs **ሐዘልት፡**); c. Acc.: **ጸወርት፡ መሬት፡** Gad. Lal.; **ጾሩ፡ ለጥቡብ፡ ቀሊል፡ ውእቱ፤ ትሬስዮ፡ ሊቀ፡ ለጸዋሪሁ፡** Fal. f. 56. a) **ጸዋሬ፡ ኵናት፡** *ensiger* vel *ensifer* Jud. 20, 17; **ጸዋሬ፡ ንዋየ፡ ሐቅሉ፡ ለኢዮአብ፡** *armiger* 1 Par. 19, 39; **ጸወርተ፡ ወላትው፡** *scutati, peltastae* Org. 3. b) **ማርያም፡ ጸዋሪቱ፡ ለዋሕድ፡** quae unigenitum gestabat (in utero et in manibus), Laud. Mar. c) *gerens, habens*: **ጸዋሬ፡ ጥበብ፡ በነፍሱ፡** Enc. Nah. 17; **ጸዋሬ፡ ስም፡** *is qui nomen* alcjs *gerit* vel *assumit* (*cognominis* alicui vel *pseudonymus*): Cyr. f. 102 (ὁμώνυμος); **እመሰ፡ በከመ፡ ይብሉ፡ ኢኮነ፡ በአማን፡ ወልደ፡ አላ፡ ጸዋሬ፡ ስም፡ ወበጸጋ፡ ኮነ፡ ወልደ፡** (ψευδώνυμος) Cyr. c. Pall. f. 84. d) *perlator*: Gabriel **ጸዋሬ፡ ዜና፡ ኀቤየ፡** (sc. ad Mariam) **በልደተ፡ ፍቁር፡ ወልድየ፡** Kedr f. 18; Enc. Tachs. 13; **ጸዋሬ፡ ገዘንቱ፡ መልእክት፡** Sx. Sen. 12; **ጸዋሬ፡ ክታብ፡** *tabellarius*, Lud. e) *tolerans*: **ለውንትዮስ፡ ጸዋሬ፡ መቅሠፍት፡** Enc. Sen. 1.

መጽወር፡ et **መጸር፡** (etiam **ማጸር፡** scriptum in Herm.) subst. *lectica, sella* qua quis gestatur i. e. *gestatoria* vel *bajulatoria*, **መጸር፡** φορεῖον Cant. 3, 9; καθέδρα **መጽወር፡** Herm. p. 4; **ማጸረ፡ ምስማክ፡** p. 4. 17. 18. 41; d'Abbad. Cat. p. 72; nec non quaevis res vel pers., *quae gestando* alicui *inservit*, ut **መጸር፡** vocatur jumentum Cod. Mus. Brit. LXXII; Hanna mater Joannis Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7, d.

መጽወርት፡ subst., Pl. **መጸውር፡** et **መጸውርት፡** *vectis* vel *pertica* gestando inserviens, ἀναφορεύς, διωστήρ Ex. 27, 7; **መጸውርት፡** 27, 6. 38, 11. 40, 18; Num. 4, 6—14;

Ex. 25, 13 var.; መጸውር፡ 25, 13. 28. — Non est quod cum Lud. in loco Num. 4 significatum *ansa portatoria* statuamus.

ምጽዋር፡ subst., Pl. **ምጽዋራት፡** 1) i. q. **መጽወር፡** vel **መጸር፡** Herm. p. 4. 18. 2) i. q. **መጽወርት፡** Ex. 25, 27; **ምጽዋራት፡** Ex. 38, 24.

መጸወሪት፡ forma adjectivi fem. prava legitur Syn. f. 385, ubi Adam Evam nominat **እኅትየ፡ወመጸወሪትየ፡** — Emendare non audeo; exemplaria Synodi alia formam genuinam docebunt; conjicio **ወመፃምርትየ፡**

ጸር፡ subst. *palmae parvae* ut videtur (coll. صُوَر): **ወዕአ፡ኀቤሁ፡እንዘ፡ይጸርሕ፡ሆሳዕና፡ዘበቀልት፡ወጸር፡በዐቢይ፡ክብር፡** Sx. Mag. 2 (quamquam textus corruptus est).

ጸበ፡ inus., cui significatus sive *effundendi* sive *effluendi* inerat (sicut صاب صبّ ضبّ צוּף ܨܦ; vic. **ጸበየ፡** et **ጸበተ፡**).

ጸወበ፡ I, 2 *ebibere, exhaurire* poculum (proprie: *prorsus effundere*): **ትጼውብዮ፡(ለጽዋዕ፡)** πίεσαι αὐτό Hez. 23, 34. — *Voc. Ae.*: **ጸወበ፡ዘ፡ጨለጠ፡** (At *Rad. Abb.*: **ጸአበ፡ዘ፡ጨለጠ፡**).

ጸውብ፡ (v. **ጽውብ፡** et **ጸብ፡**) subst. 1) *profluvium, excrementum*: **ትሰቀይ፡ምድር፡እምነ፡ጸውብከ፡** (v. **ጽውብከ፡** v. **ጸብከ፡**) ἀπὸ τῶν προχωρημάτων σου Hez. 32, 6. 2) *sanies et abscessus saniosus*: **ኀለቁ፡እንዘ፡አሐክክ፡ጸውብ፡** (v. **ጸበ፡**)**ወእንጻንጼ፡ወሐመደ፡ክንኩ፡** τήκω — ξύων Job 7, 5. — Eodem fortasse referendum est *Voc. Ae.*: **ጸበ፡ዘ፡ወፆት፡**

ጸዋት፡ subst. [mihi quidem videtur i. q. أَصْوَاتٌ] *exclamatio* vel *exclamationes, suspiria*, ut videtur: **ወትብል፡ጸዋተ፤በእንተ፡እለ፡ይነግዱ፤በእንተ፡እለ፡ኖሙ፤በእንተ፡ሰላም፡ወጸሎተ፡ሃይማኖት፡** Genz. f. 43; plerumque Accusativi signo haud annexo: **ወትብል፡በእንተ፡ሰላም፡ጸዋት፡ወትጸርኅ፡፫ጊዜ፡** f. 62. 15 (vid. **እስተአምኁ፡**); f. 40. 51. 112; **ወእምዝ፡ታስተበቍዕ፡፫ጸዋት፡** f. 126; **ወትብል፡፫ጸዋት፡ወሰላም፡ወዘአበው፡ወዘማኅበር፡** (quae omnia sunt nomina formularum precandi) f. 129.

ጸወተ፡ inus. sine dubio i. q. ܨܘܬ Pa. *ornavit, adornavit*; צבת *paravit*, צבת et צות *copulavit, consociavit* (vic. صَفَّ).

ጸታ፡ subst., m. et f., Pl. **ጸዋትው፡**, rarius **ጸታት፡** 1) *series, ordo*: στίχος Ex. 28, 17—20. 36, 17—20; 3 Reg. 7, 28. 39; Michael **ዘይቀድም፡ጸታሁ፡** (ordine primus) Enc. Mag. 12; **እጽሕፍ፡አስማተ፡መዳልው፡** (ponderum) **ወጸታ፡መዓርጊሁ፡** *Voc. Ae.* a) *dispositio*: **ጸታ፡ላእካኒሁ፡** στάσιν 2 Par. 9, 4; **በበ፡ጸታሆሙ፡** ἐν παρατάξει Sap. 12, 9; **በበ፡ጸታት፡ፍሉጣት፡** (in verſchiedenen Anordnungen oder Reihenfolgen) F. N. p. 3; **ጸዋትው፡ቅዱሳ፡** Lud. Comm hist. p. 505 n. 49. b) **በበ፡ጸዋትዊሁ፡** *ex ordine* Clem. f. 80; **እምድኅረ፡በጽሐ፡ምንዳቤ፡ወስደት፡ዘበበ፡ጸታ፡** (unaquaeque suo ordine) Enc. Teq. 11; **ሰላም፡ለሐጌ፡ዘተነበየ፡በጸታ፤ሚጠተ፡ጼዋዌ፡ሕዝብ፡ወሕንጻተ፡መቅደስ፡ድኅረ፡ንስቲታ፤** Enc. Tachs. 20 (ubi Lud. minus bene exponit *in specie* i. e. *distincte*). 2) *ordo, genus, species, classis*: **ዕፀው፡ኵሉ፡ዘይፈርዩ፡በበ፡ጸታሆሙ፡** Koh. 2, 5 var.; peccati sunt **ክልኤ፡ጸታ፤ዘግብት፡ወዘልማድ፡** F. M. 2, 11; **በዛቲ፡ጸታ፡ዝሙት፡** (in hoc genere fornicationis) F. M. 7, 1; **ዝንቱ፡ጸታ፡** (hoc genus sc. peccati) **ይትከፈል፡ለኀበ፡ብዙኀ፡ክፍል፡** F. M. 23, 2; **ሥርዐተ፡ሞትስ፡፬ውእቱ፡ጸታሆሙ፤ሞት፡ጠባይዓዊ፡ወሞተ፡ፈቃድ፡** Fal. f. 23; Chrys. et Abush. creberrime; angeli **በበጸታሆሙ፡ወበነገዶሙ፡** Mavâs. n. 14; Clem. f. 55. 49; **ጸዋትዊሆሙ፡ለመላእክት፡** Org. 4; **በዘዚአሁ፡ጸታ፡** F. M. 1, 3; **በበ፡ጸታሁ፡** *sigillatim* et *singulatim*, Lud. e Cant. Mar. 26. 3) *ratio, modus*: **ወከዐበ፡ናዘዘሙ፡በ፫ጸታ፡ኑዛዜ፡** ἀπὸ τριῶν τρόπων Chrys. ho. 1, al.; **እለ፡ኀብሩ፡ምስሌሁ፡በምንትኒ፡ጸታ፡** (in irgend einer Beziehung) F. N. 48; etiam de *modis* musicis: **በአይ፡አውታር፡ትፈቅድ፡እዘምር፡ለከ፡ወበአይ፡ዜማ፡ወበአይ፡ጸታ፡**, respondet: **እፈቱ፡እስማዕ፡፲አውታረ፡** (decachordum) **ወዜማሆሙ፡ወጸታሆሙ፡** Sx. Haml. 8. — *Voc. Ae.*: **ጸታ፡ዘ፡ወገን፡አገባብኒ፤** *aliud*: **እሊአየ፡አንጋድየ፡ሕዝብየ፡ዘውግየ፡ጸታየ፡ብ፡ወገኔ።**

ጸዋት፡ corruptum videtur e **ጸዋትው፡** *genera, species*: **ሰላም፡ለጕርዔኪ፡ሠናይ፡ወአዳም፡እንተ፡ይትፌለጥ፡ቦቱ፡ጸዋተ፡ወመሪር፡** (legas **ጸዋትወ፡መሪር፡**)**ወጣዕም፡** I Sal. Mar. 17.

ጸወነ፡ I, 2 [صان *tuitus est, custodivit*; vic. צִנָּה *scutum*] *protegere, munitione defendere, instar asyli esse*, Lud. ex Org. 3.

ተጸወነ፡ III, 2, rarius III, 1 1) *se munire* a) *sibi praemunire, munitionibus defendere, praesidio firmare* locum: **ተጸወነ፡ህየ፡** Jsp. p. 298. 308; Jes. 37, 26; c. Acc. urbis: **ወቦኡ፡ወተጸወኑ፡ሀገረ፡** 1 Reg. 19, 15. b) *se recipere* vel *refugere in locum munitum* vel *tutum*, Jud. 9, 51; **ተጸወኑ፡ውስተ፡በአታት፡** Jer. 4, 29; **ኀበ፡ትጸወን፡** (v. **ይጼወን፡**)**ኤፍሬም፡** Jes. 17, 3. c) *confugere in asylum*: Josua **ፈለጠ፡አህጉረ፡፮ከመ፡ይጸወኑ፡ውስቴቶሙ፡ኵሉ፡ዘቀተለ፡ነፍሰ፡** Sx. Sen. 26. d) *se recipere in tutelam* vel *praesidium* alcjs, *confugere ad patronum*, c. c. **በ፡**, ut: **ይጼወኑ፡በነገሥት፡ወመኳንንት፡** Clem. f. 154; **ንዌጥን፡ተጸዊንነ፡በኀይሉ፡በጽሒፈ፡ዜና፡አይሁድ፡** Jsp. p. 271; c. Acc. pers.: **እለ፡ተወከሉኒ፡አድኅን፡ወለእለ፡ተጸወኑኒ፡እትመሐፀን፡** Clem. f. 274. 2) pass. a) *muniri, munitionibus defendi*: **ተጸዊኖን፡** ὀχυραί Hez. 36, 35. b) *munitionibus circumdari* vel *claudi, in obsidione teneri*: **ይጼወኑ፡ወይትአሰሩ፡** Jes. 24, 22; **ተጸወነት፡ሀገር፡** ἦλθεν εἰς συνοχήν Jer. 52, 5 var.; 4 Reg. 24, 10. 25, 2.

ጽዉን፡ part. 1) *munitus, tutus*: **ሀገር፡ጽዉናት፡** πόλεις τειχήρεις 2 Par. 32, 1 var.; 33, 14. 2) *refugiens* ad alqm vel alqd: **ጽዉን፡አነ፡ላዕለ፡ጸሎትኪ፡** Org. 4.

ጸወን፡ subst. (m.), Pl. **አጽዋን፡**, etiam **ጸወናት፡** (nec non **አጽውንት፡** Apoc. Mar. Joh.), Pl. Pl. **አጽዋናት፡** *locus tutus* vel *munitus, praesidium, refugium, arx, castellum, munimentum, munitiones, moenia*: **እግዚ"፡ጸወንየ፡** καταφυγή Jer. 16, 19; Ps. 17, 1. 30, 3. 4. 89, 1. 93, 22; **አልቦ፡ጸወን፡ኀበ፡ትጸወን፡ኤፍሬም፡** ὀχυρά Jes. 17, 3; **ተሰብረ፡ጸወንክሙ፡** 23, 15; **አረፍተ፡ጸወንከ፡** 25, 12; πέτρα 4 Reg. 14, 7; **ጸወን፡ጽዮን፡** περιοχή 1 Par. 11, 5; συνέλευσις Jud. 9, 46. 49; **ሀገረ፡ጸወን፡** Org. 3; **ሀገረ፡ጸወናት፡** 2 Par. 32, 1. 33, 14; **አጽዋን፡** ὀχυρώματα Jes. 34, 13; Jer. 29, 23. 31, 7; Thren. 2, 2; Hab. 1, 10; Am. 5, 9; Nah. 3, 14; **ይወድቅ፡አጽዋኒሆሙ፡ለግብጽ፡** Hez. 30, 6; 2 Par. 19, 5; Deut. 28, 52; Ps. 88, 40; **ይሰመይ፡አጽዋንኪ፡መድኀኒተ፡** τὰ τείχη Jes. 60, 18; **አጽዋኒሆሙ፡ወአድባሪሆሙ፡** τοῖς ὕψεσι τῶν ὀρέων Judith 7, 10;

አንበረ፡ወረሰየ፡ውስተ፡ውእቱ፡ፈለግ፡አጽዋነ፡ φρουράς 1 Par. 18, 13; አጽዋናት፡ውስተ፡አድባር፡ Jud. 6, 2; አጽዋናት፡ጽኑዓን፡ 2 Cor. 10, 4. — *Voc. Ae.:* አጽዋን፡ዘ፡መጸግዕያ።

ምጽዋን፡ subst. *refugium*, *asylum*, Lud. e Ssal. Req.

ጸውዐ፡ (passim **ጸወዐ፡** scriptum ut Ex. 34, 5) I, 2 [צָוָה צוה, صاح, sine dubio etiam צָוַח et دعا] *vocare*, Jes. 44, 7. 50, 2; Job 5, 1; c. Acc. pers.: Job 13, 22; 1 Reg. 3, 4—8; 15, 2. 26, 14; Gen. 3, 9. 27, 1; Ex. 3, 4; Cant. 3, 1; (προσφωνεῖν) Matth. 11, 16; Luc. 7, 32; አነ፡እጼውዐከ፡በስምከ፡ Jes. 45, 4; Ex. 34, 5; Joh. 10, 3; Ps. 146, 4. a) *vocando arcessere*, *advocare*, *evocare*, Gen. 20, 8. 9. 39, 14. 41, 8; Ex. 2, 8; Lev. 9, 1; Jes. 41, 2; Jer. 43, 4; Matth. 2, 7. 10, 1. 15, 10. 25, 14; Luc. 6, 13. 9, 1; Joh. 4, 16; ቀላይ፡ለቀላይ፡ትጼውዓ፡ Ps. 41, 9; c. እምነ፡ loci Num. 23, 7; Matth. 2, 15; 1 Petr. 2, 9; c. ውስተ፡ loci Gen. 31, 4; 1 Petr. 2, 9; c. ኀበ፡ pers.: 2 Reg. 9, 2; in jus vocare Act. 4, 18. b) *convocare:* Gen. 49, 1; Jos. 10, 24. 22, 1. 23, 2. 24, 1; Matth. 20, 8; Marc. 15, 16; Luc. 15, 6. 9. c) *invocare:* Gen. 4, 26. 12, 8. 13, 4; Kuf. 4; Deut. 32, 3; Ps. 78, 6. 104, 1; Jer. 10, 25; Thren. 3, 56; Joel 3, 5; Job 5, 8; Sir. 2, 10; Rom. 10, 13. 14; 1 Cor. 1, 2; Act. 2, 21; ጸውዕዎ፡ይርድኡነ፡ Judith 8, 17; etiam c. በ፡ rei, propter quam quis Deum invocat vel opem implorat, Jer. 20, 8. d) *invitare:* 3 Reg. 1, 9. 10; Luc. 14, 12. 13; c. ውስተ፡ Matth. 22, 9; ጸውዮ፡ኪያሁ፡ውስተ፡በዓል፡ Tob. 9, 2; Judith 12, 10; Prov. 9, 3; 1 Reg. 16, 3; ad pacem jungendam, sive ለሰላም፡ Jud. 21, 13; sive በሰላም፡ Deut. 20, 10. e) ad suscipiendum alqd (berufen): Joel 3, 5; Jes. 42, 6. 51, 2; Rom. 8, 30. 9, 12; 1 Thess. 4, 7; ጸውዐክሙ፡ትኩኑ፡ሱቱፋነ፡ 1 Cor. 1, 9; c. ውስተ፡ 1 Thess. 2, 12; 1 Petr. 5, 10; c. ለ፡ Luc. 5, 32; Matth. 9, 13; 1 Thess. 4, 7; ጸውዐነ፡በጽዋዔሁ፡ቅዱስ፡ 2 Tim. 1, 9; ad munus subeundum Gal. 1, 15. Hebr. 5, 4. f) *proclamare*, *praedicare:* ከመ፡ይጼውዑ፡ኅድገት፡ Jer. 41, 8 seq.; c. Acc. rei et ለ፡ pers.: Hen. 71, 15. g) *appellare*, *nominare*, *nuncupare:* Hen. 6, 6. 106, 18; ወበከመ፡ጸውዮሙ፡ከማሁ፡ኮነ፡ስሞሙ፡ Kuf. 3; ወጸውዮ፡ስሞ፡ሮቤል፡ Kuf. 28; ወጸውዐት፡ስሞ፡ዳን፡ ibid.; Matth. 1, 21. 23. 25 al. — *Voc. Ae.:* ጸውዐ፡ዘ፡ጸራ፡

ተጸውዐ፡ III, 2 *vocari*, a) ad alqd suscipiendum: ዘሎቱ፡ተጸዋዕከ፡ 1 Tim. 6, 12; Gal. 5, 13; Eph. 4, 4; መልእክት፡ዘተጸዋዕከ፡ላቲ፡ Vit. Joh. Camae. b) *invitari:* 1 Reg. 9, 13; Apoc. 19, 9; Kid. f. 28. c) *appellari*, *nominari:* Hen. 48, 2 Kuf. 11. 16; ተጸውዐ፡ስሞሙ፡ዐረብ፡ Kuf. 20. 32.

ጽዉዕ፡ (vel **ጽውዕ፡**) part. *vocatus*, *invitatus*, Rom. 1, 6 Platt; Judae 1; Matth. 20, 16. 22, 14; invitatus Kid. f. 28. Org. 2.

ጸዋዒ፡ n. ag. *vocator*, *invitator:* ጳውሎስ፡ሰባኪ፡ወንጌል፡ወጸዋዒ፡ Lit. 161, 3; Fal. f. 79 (vid. sub ቀንጣዊ፡ c. 450); እኩን፡ጸዋዒ፡ሰብአ፡ለአምልኮትከ፡ Jsp. p. 291.

ጽውዕ፡ subst. *vocatio*, κλῆσις Phil. 3, 14 Platt (quamquam dubito an recte. Alia exempla, quae Lud. affert, vid. sub ጽውዓ፡.

ጽውዓ፡ subst., f. et m., *vocatio:* Herm. p. 73; Asc. Jes. 1, 13; Phil. 3, 14 rom.; 2 Petr. 1, 10 rom.; Ps. 2 in tit. (ubi Lud. imprimendum curavit ጽውዐ፡አሕዛብ፡); etiam ጽዋዕ፡ scriptum Jer. 38, 6 in Cod. Abb. LV.

ጽዋዔ፡ n. act. et subst., f. et m., *vocatio* a) *vocatus*, *acclamatio:* በካዕብ፡ጽዋዔ፡ (beim zweiten Ruf) Genz. f. 12. b) *nominatio*, *appellatio:* Christianis sunt ፫ ጽዋዔ፡ክርስቲያን፡መሲሓውያን፡ናዝራውያን፡ M. M. f. 165; ጽዋዔ፡ስሙ፡ M. M. f. 197. c) *invocatio* Lud. Comm. Hist. p. 505 n. 51. c) *invitatio*, *evocatio:* እስመ፡ሀለወት፡ዕለተ፡ጽዋዔ፡ (v. ጽዋዕ፡) κλήσεως Jer. 38, 6. d) ad suscipiendum alqd, ut munus, alia (Berufung): 2 Tim. 1, 9; 2 Petr. 1, 10 Platt; Eph. 1, 18. 4, 1; ዘጽሑፍ፡በእንተ፡ጽዋዔ፡አሕዛብ፡ Did. 33; monachi qui ኀደጉ፡ጽዋዔሆሙ፡ Phlx. 5. 46 (ጽዋዓ፡?). 48.

መጸዋዕት፡ etiam **መጸዋዕት፡** et **መጸዋውዕት፡** subst., sine dubio Pl. (formae irregul., amharizantis, sicut መረዋሕት፡ et መረዋውሕት፡), *nomen instrumenti musici*, quod in funeribus adhibetur, nondum accuratius definiendi (fortasse *tympani* sicut ነጋሪት፡): Genz. f. 13 et 40 (vid. utrumque locum sub መርዋሕት፡ c. 306); ሶበ፡ይመውት፡ሰብእ፡ትገንዝ፡ወታመጽእ፡መጥቅዐ፡ወመጸዋዕት፡ (v. ወመጸዋውዕት፡) ወማኅቶት፡፫ ወታንሥእ፡ለበድን፡ .... f. 135.

ጽዋዕ፡ subst. m., raro f. (ut F. N. 13), Pl. **ጽዋዓት፡** [صُوَاع] 1) *calix*, *poculum*, ποτήριον Gen. 40, 11. 13. 21; ጽዋዕ፡ዘብሩር፡ Kuf. 43; 2 Reg. 12, 3; Prov. 20, 1; Ps. 15, 5. 22, 7. ጽዋዐ፡ኢያስትይዎሙ፡ Jer. 16, 7; ጽዋዐ፡ወርቅ፡ 28, 7; ንሣእ፡ጽዋዐ፡ወይን፡ 32, 1 seq.; 4 Esr. 14, 41; Matth. 10, 42; ጽዋዐ፡ማይ፡ቈሪር፡ Clem. f. 269; Matth. 23, 25. 26. 26, 27; Apoc. 17, 4; ኢይምላእ፡ጽዋዐ፡ውስተ፡ከንፈሬ፡ F. N. 13; ጽዋዓት፡ዘወርቅ፡ Esth. 1, 7; Jer. 42, 5; Prov. 23, 31; Marc. 7, 4. 8. a) trsl.: de poenis vel calamitatibus a Deo immissis, ጽዋዐ፡መዐት፡ Jes. 51, 17; ጽዋዐ፡ድቀትኪ፡ወጽዋዐ፡መዐትየ፡ 51, 22; ጽዋዐ፡እግዚ"፡ Thren. 4, 21; Hez. 23, 31. 32; Asc. Jes. 5, 13; Matth. 20, 22. 23. 26, 39. 42; Joh. 18, 11; Apoc. 14, 10. 16, 19; Lud. Comm. hist. p. 41 n. 44. b) cujus in eucharistia usus est: 1 Cor. 10, 16 seq.; 11, 26. 27; Lit. 158, 2 seq.; ኅብስት፡ወጽዋዕ፡ Clem. f. 159 al.; ጽዋዕ፡ዘቍርባን፡ Lud. ex Enc. Ter 21. 2) *phiala:* ጽዋዓት፡ φιάλαι 1 Par. 28, 17; 2 Par. 4, 8; Apoc. 5, 8. 15, 7. 16, 1 seq.

ጸጥ፡ subst., sec. Lud. *coenum*, *lutum* [צוּט ضُوَيطَةٌ]: አንቃህከ፡በድን፡ሐራውያ፡እምጸጥ፡ Lud. ex Enc. Sen. 15 (Sx. Tub. praebet ሐዋርያ፡እምጸጥ፡).

መጽዐጦ፡ *echo* vid. sub ጸአመ፡

ጸዐለ፡ I, 2, rarius I, 1 [cui jam Lud. comparavit [illegible] (i. e. זער צער صغر)] *contumelia*, *ignominia*, *probris afficere* vel *insectari*, *conviciari*, *maledicere:* ጸዐልኪ፡ ἐφαύλισε Jes. 37, 22; ይጼዕልዋ፡ καθυβρίσουσιν Jer. 28, 2; ቃሉ፡ለዘይጼዕለኪ፡ Jer. 4, 31; አበ፡ወእመ፡ጸዐሉ፡ ἐκακολόγουν Hez. 22, 7; ἐπικαταρᾶσθαι Num. 23, 7. 8; ὀνειδίζειν Ps. 41, 14; 73, 11; Luc. 6, 22; λοιδορεῖν Num. 20, 3; 1 Petr. 2, 23; Joh. 9, 28; Act. 23, 4; ለእመ፡አዕበይከ፡አፉከ፡ላዕሌሁ፡ወጸዐልከሁ፡ ὑπερηφανία Sir. 22, 22; በእንተ፡በረፍ፡ወጽዒል፡ tractatur F. M. 20; ኢትጽዐል፡ F. M. 20, 5; Jsp. p. 327 (vid. sub አለደ፡); Christus ለእለ፡ይጼዕልዎ፡ኢጸዐሎሙ፡ F. M. 21, 1

አጽዐለ፡ II, 1 et **አጸዐለ፡** II, 2 *contemtum* vel *vilem facere*, *contumeliam* vel *ignominiam afferre* vel *injun-*

gere, dedecorare: **ያጼዕል፡አባሁ፡** ἀτιμάζει Prov. 28, 7; **ዘኢያጽዕለ፡አዝማዲሁ፡** ὀνειδισμὸν οὐκ ἔλαβεν ἐπί .. Ps. 14, 4; **ወልድ፡አብድ፡ያጼዕል፡እሞ፡** μυκτηρίζει Prov. 15, 20; βεβηλοῖ Lev. 21, 9; Deut. 22, 21; **ከመ፡ኢያጽዕላ፡ርእሶን፡** (λοιδορία) 1 Tim. 5, 14 Platt; **እስመ፡ተዋርዶ፡ኢያጼዕል፡** οὐ γὰρ ὕβρις ἔστιν εὐτέλεια ho. Theodoti Anc. in Cyr. f. 102.

ተጽዕለ፡ et **ተጸዐለ፡** III, 2 *contumelia, ignominia, conviciis affici, probro* vel *opprobrio esse:* **ለዘ፡ተጸዐለ፡ያስተማውጽዎ፡** λοιδορίας Sir. 27, 21; ὑβρισθέντες 1 Thess. 2, 2; ὀνειδιζόμεθα 1 Tim. 4, 10; Hebr. 10, 33; ὄνειδος Ps. 30, 14. 108, 24; Cyr. f. 106 (vid. **ተጸፍዐ፡**).

ተጻዐለ፡ III, 3 *sese invicem contumeliis afficere* vel *conviciari,* Act. 14, 5 Platt.

ጽዑል፡ part. *contumelia affectus, ignominiosus, probrosus:* **ረሰይኩኪ፡ጽዕልተ፡በኀበ፡አሕዛብ፡** εἰς ὀνειδισμόν Hez. 22, 4; βεβηλωμένη Lev. 21, 7. 14; **ጽዕልት፡** μεμισημένη Jes. 60, 15 et Prov. 24, 58 (at **ጽልእት፡** legere praestat); **ኢጽዕልት፡** Org.

ጽዕለት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. **ጽዕለታት፡** *contumelia, ignominia, convicium, maledictio, probrum, opprobrium:* ὕβρις Lev. 26, 19; **እምጽዕለተ፡እኩያን፡** Job 35, 12; Jes. 16, 6. 23, 9. 28, 3; Jer. 13, 9. 31, 29; Zeph. 2, 10; Nah. 2, 3; Prov. 1, 22; Hez. 33, 28; ὀνειδισμός Ps. 68, 10; Jes. 4, 1. 51, 7; Jer. 6, 10. 29, 14. 51, 8; Thren. 3, 60; Joel 2, 19; Zeph. 2, 8; Hez. 22, 4; 1 Tim. 3, 7; ὀνείδισμα **ከንከሙ፡ጽዕለተ፡ለአሕዛብ፡** Hez. 36, 3; ὄνειδος Gen. 34, 14; Lev. 20, 17; Prov. 6, 33; Ps. 78, 4. 88, 40; **ኀሳር፡ወጽዕለት፡** Sir. 6, 1; Jes. 25, 8. 30, 5. 54, 4; λοιδορία Prov. 20, 3; Sir. 29, 6; **ከመ፡ኢይግበር፡ጽዕለተ፡ላዕሌከ፡** μή ποτε μῶμον δῷ σοι Sir. 11, 33; **ወዕለታት፡** Chr. ho. 28.

ጸዓሊ፡ n. ag., f. **ጸዓሊት፡**, Pl. m. **ጸዓልያን፡**, f. **ጸዓልያት፡** *conviciator, maledicus, contumeliosus, insolenter et ignominiose tractans,* λοίδορος Sir. 23, 8; Prov. 26, 21; **ብእሲት፡ጸዓሊት፡** Prov. 25, 24; ὑβριστής 1 Tim. 1, 13; Sir. 8, 11; Jes. 2, 12; Prov. 6, 17. 20, 1; Org. 4; **ጸዓልያን፡** et **ጸዓልያት፡** Jer. 28, 2; **ጸዓልያን፡** Prov. 15, 25. 16, 19; οἱ ὕβρει φερόμενοι Job 22, 12; ἄδικοι 1 Cor. 6, 1. 10.

መጽዕል፡ subst. (part.) *res probrosa, turpis,* 1 Cor. 12, 23. 24 rom.

ተጸዓሊ፡ n. ag., Voc. Ae., vid. scholion ad **መስተሀብብ፡** c. 9.

ጽዕረ፡ I, 1 [aram. צער, amh. **ጻረ፡**, hebr. ציר; arab. صعر II *distorquere,* ضار V *se contorsit*; vid. etiam **አንየረረ፡**] *dolore cruciari, dolores sentire,* de aegroto: **እስመ፡ጽዕረ፡ፈድፋደ፡** Sx. Haml. 8; **ትጽዕረኒ፡ልብየ፡** Ps. 12, 2 var.

ጸዐረ፡ I, 2 1) *dolore laborare,* **ትጼዕረኒ፡** (mihi) **ልብየ፡** Ps. 12, 2. 2) *dolore afficere, cruciare,* Ex. 1, 14 FH.

አጻዐረ፡ II, 2 et **አጽዐረ፡** II, 1 *torquere, cruciare, excruciare, graviter affligere* vel *vexare, dolore afficere:* **አጻዐርዋ፡ለነፍሶሙ፡** ἐκάκωσαν Act. 14, 2; **አጽዐርክሙ፡** Job 22, 9; **ያጼዕረኒ፡ዘያወዕአ፡ለነፍስየ፡** Job 17, 1; **እስከ፡ምንትኑ፡ታጼዕርዋ፡ለነፍስየ፡** ἔγκοπον ποιήσετε 19, 2; ταπεινώσουσι Gen. 15, 13; κατωδύνων Ex. 1, 14; βασανίζειν 2 Petr. 2, 8; **እስመ፡ጥቀ፡ያጽዕሮን፡** Herm. p. 58; **ፈቀዱ፡ያጽዕሩ፡** (eam) Enc. Hed. 7.

ተጽዕረ፡ (et **ተጻዐረ፡**) III, 2 *cruciari, excruciari, dolore torqueri, graviter affligi* vel *vexari:* **ተጽዕሩ፡** Sap. 16, 1; Job 3, 17; **መኑ፡ውእቱ፡ዘተጽዕረ፡ከማየ፡** Job 13, 19; **ተጽዕረት፡ነፍስኪ፡** Hez. 16, 5; Hen. 103, 10; **ተጽዕረ፡በምንዳቤ፡** Enc. Ter 15; **ትጼዐር፡ነፍስየ፡** Job 10, 1; 4 Esr. 6, 55. 9, 10. 23; Hab. 3, 10 var.; **እስመ፡አብ፡ይጼዐር፡ወይላሑ፡ለ፩ሎቱ፡** Sap. 14, 15; 2 Cor. 4, 9; **እለ፡ይጼዐሩ፡በሀየ፡** (in infernis) Chr. Ta. 1; **ይመውት፡ውስተ፡ምስካቡ፡ወባሕቱ፡ተጽዒሮ፡** 4 Esr. 12, 34; **ለተጽዕሮ፡** 2 Petr. 2, 9; **በተጽዕሮ፡** Enc. Haml. 8.

ጽዑር፡ part. 1) *cruciatus, excruciatus, tormentis vexatus, doloribus affectus, vehementer dolens:* **ጥቀ፡ጽዑር፡** Matth. 8, 6; ἀδικούμενος Deut. 28, 33; **ፊልጶስ፡ጽዑረ፡ሥጋ፡በመቅሠፍት፡** Sx. Hed. 18; **ቴዎድሮስ፡** (martyr) **ጽዑር፡** Enc. Haml. 10; **በጽዑር፡መንፈስ፡** διὰ στενοχωρίαν πνεύματος Sap. 5, 3; **ሕሙም፡ወጽዑር፡** Chr. Ta. 4; **ጽዑራን፡** Matth. 4, 24; **ጽዑራነ፡ነፍስ፡** Job 3, 20; **ይከውኑ፡ጽዑራነ፡** ἐν ὀδύνῃ Sap. 4, 19. 2) *tormentosus, dolores efficiens:* **ሞት፡ሞተ፡ጽዑረ፡** M. M. f. 43.

ጻዕር፡ subst. m. et f. (ut Hen. 22, 11; Hos. 5, 13), Pl. **ጻዕራት፡** *cruciatus, tormentum, dolor acerbus* vel *vehemens, dolores, afflictio gravis,* ὀδύνη, ὀδύναι Job 7, 3; Ex. 3, 7; Hos. 5, 13; ὠδῖνες Marc. 13, 8; parturientis: Gen. 35, 18; Kuf. 3; 4 Esr. 10, 17; Lit. 174, 3; **ጻዕረ፡ሞት፡** 2 Reg. 22, 6; Ps. 17, 5. 114, 3; **ዛቲ፡ዐባይ፡ጻዕር፡** Hen. 22, 11; **ጻዕረ፡ደይን፡** 2 Petr. 2, 4; **ዐቢይ፡ጻዕር፡** 4 Esr. 13, 25; πόνος Ps. 7, 15; Job 15, 2; **ጻዕረ፡ሕማም፡** dolores morbi, Jsp. p. 340; κίνδυνος Rom. 8, 35; Hen. 10, 22; ἀνάγκαι Jer. 9, 15; **ዕለተ፡ምንዳቤ፡ወጻዕር፡** Enc. Nah. 16; **በጻዕር፡** Gen. 44, 31; Tob. 3, 10; Hen. 34, 5; **ጻዕራት፡** Hen. 100, 13.

ጸዓሪ፡ n. ag. *cruciator, tortor:* Satanas **ጸዓሬ፡ነፍስ፡** Lud. ex Enc. Tachs. 12 (Tub.: **ፀረ፡ነፍስ፡**).

መጻዕርት፡ subst., Pl. *tormenta, cruciatus:* Diocletianus **አዘዘ፡ስደተ፡ላዕለ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ወመጻዕርተ፡ዅነኔ፡ዕጹበ፡ላዕለ፡መሃይምናን፡** M. M. f. 18.

ጽዕቀ፡ vel **ጻዐቀ፡** (Prf. nondum repertum) I, 1 [vic. **ጦቀ፡ ጠዐቀ፡ዐጠቀ፡** q. v.] *angustum esse, coangustare:* **ለትጽዐቆ፡** ut premas eum, Lud. ex Org. 3.

አጽዐቀ፡ II, 1 *coangustare, coarctare:* SS. Trinitatem **ኢያገምራ፡ርሕበ፡ዓለም፡ወኢያጽዕቃ፡መጽብብ፡ዘመቅዐን፡** Athan. de Trin.; Org. 1. a) *circumplecti:* **ዘሰማየ፡ሰማያት፡ኢያገምሮ፤ዘከርሥ፡ኢያጽዐቆ፡** Deg. b) *in angustias compellere, premere,* Hen. 89, 46; **አጽዐቆ፡በብዙኀ፡ምንዳቤ፡** Enc. Nah. 10. α) *urgere:* Hen. 14, 8; **ሶበ፡አጽዐቆ፡ምንዳቤ፡** F. M. 16, 1. β) *injuria premere:* **እለ፡ያጽዕቁ፡ላዕለ፡እቤራት፡** F. N. 12. γ) *cogere* (impers., si quidem lectio sana est) Act. 28, 19 rom. c) *molestiam afferre* alicui: **ኢሰለጦሙ፡ወኢያጽዐቆሙ፡** παρηνώχλησεν Dan. ap. 3, 26; **አጽዕቆ፡** (var. pro **አጽሀቆ፡**) ὀχληρία Koh. 7, 25.

ተጻዐቀ፡ III, 3 (etiam **ተጸዐቀ፡** III, 1 scriptum) *sese invicem premere* ob angustiam loci, de turba, multitudine: Act. 21, 35; sese vulnerarunt **እንዘ፡ይጻዐቁ፡፩ላዕለ፡ካልኡ፡** Macc. f. 2. a) de rebus, ut de fulminibus continuo fragore et fulgure sese quasi prementibus vel excipientibus: **እመ፡ይጻዐቁ፡ነጥረ፡መብረቅት፡** Org. 4. b) *premere* alqm, de multitudine conferta:

አኮሁ፡ሰብእ፡ይጠወቅ፡ወይጻዐቀከ፡ Luc. 8, 45 Platt; ተጻዕቆት፡ *pressura, necessitas:* አመ፡ተጻዕቆተ፡ትካዝ፡ Fal. ab initio; ባልሐሙ፡እምነ፡ገዓር፡ወተጻዕቆተ፡ግብር፡ዘነበሩ፡በቲ፡ Chr. ho. 27. c) *confertim se premere* ad alqm: quum videret ከመ፡ይጻዐቁ፡ሰብእ፡ኀቤሁ፡ Gad. Za Mich.

ጽዑቅ፡ part. 1) *arctus, angustus:* ጽዕቅት፡ፍኖት፡ Matth. 7, 14; Chr. ho. 29; ፍኖት፡ጽዕቅት፡ወመቅፃን፡ይእቲ፡ Chr. Ta. 29; de area Org. 6. 2) *pressus* augustiis, calamitate, F. N. 5.

ጻዕቅ፡ subst. 1) *angustia, necessitas* (Noth, Drangſal): በዕለተ፡ጻዕቆሙ፡ወጻሕበሙ፡ Hen. 48, 8; ምንዳቤ፡ወጻዕቅ፡ (in Sx. Tub. ወጻሕቅ፡) Enc. Teq. 12. 2) *pressura* multitudinis confertae (Gedränge): ብዙኅ፡ሰብእ፡ውስተ፡ሀገር፡ወኢመከነ፡ዕሩቅ፡ዘእንበለ፡ጻዕቀ፡ሰብእ፡ጽፉቅ፡ Jsp. p. 343.

ጽዓቂ፡ subst. *coarctatio*, Lud. sine auct.

ተጻዓቂ፡ n. ag. *coarctator:* መዘሕም፡ (مُزَاحِم) ዘበትር ኰማሬሁ፡ተጻዓቂ፡ Sx. Sen. 19.

መጽዕቅ፡ part. *coarctans, premens:* ሕማም፡ወጽንዐ፡ንዴት፡መጽዕቅ፡ Tab. Tab. 23.

ጽዕብ፡ subst., non nisi in Pl. አጽዕብት፡ et Pl. Pl. አጽባዓት፡ repertum [sine dubio i. q. צָבוּעַ ضَبُعٌ] *bestia rapax*, in specie *hyaena:* አጽዕብት፡ (in Cod. Abb. LV: አጽባዓት፡) Hen. 89, 10. 55. (In Voc. Ac. scriptum est አጽባዕት፡).

ጸዐነ፡ I, 1 rarius I, 2 [טָעַן ظَعَنَ VIII; טְעַן ظَعَنَ; amh. ጫነ፡] Subj. I, 1 ይጽዐን፡ 1) *imponere* onera jumentis, curribus, navibus, c. Acc. oneris: ጸዐነ፡አንስቲያሁ፡ Kuf. 29; ጸዐኖ፡ (Imprt.) ለእምከ፡ Kuf. 31; c. ዲበ፡ jumenti, currus Jud. 19, 28; Kuf. 31; 2 Reg. 6, 3; c. ላዕለ፡ 1 Reg. 25, 18; ይጽዕኑ፡ላዕለ፡አእዱግ፡ወይነ፡ 2 Esr. 23, 15; c. ውስተ፡ Gen. 42, 26. 46, 5; c. በ፡ Gen. 31, 17; 2 Reg. 16, 2; ይጼዕኑ፡ (v. ይጽዕኑ፡) በአግማል፡ብዕሎሙ፡ Jes. 30, 6; አዘዘሙ፡ይሣየጡ፡በውእቱ፡ንዋይ፡እክለ፡ወይጽዐንዎ፡በአሕማር፡ Jsp. p. 329. 2) *onerare* jumentum, vehiculum Kuf. 18; ጸዐኑ፡አእዱጊሆሙ፡ Kuf. 43; ለአድግሰ፡ጸዐኖ፡ φορτία ὄνῳ Sir. 30, 33; ወነሥአት፡ወጸዐነት፡አብቅሊሃ፡ Judith 15, 11. 3) *jungere* plaustrum jumento, ut videtur: ወእጼዕን፡ሰረገላ፡ዲበ፡መሠንየ፡ክሳዱ፡ Hos. 10, 11 var.

አጽዐነ፡ II, 1 et 2 1) insidere facere i. e. a) *equitare facere* vel *jubere:* Marc. 11, 7; ውስተ፡ፈረስ፡ Gen. 41, 43; ዲበ፡በቅል፡ 3 Reg. 1, 33; ያጽዕንዎ፡ (Subj.) ዲበ፡ፈረሱ፡ Esth. 6, 9. 11. b) *invehi facere* vel *jubere:* ዲበ፡ሰረገላ፡ Kuf. 40. 44; trsl.: Ps. 65, 10; ወዲበ፡ልዑላት፡ያጼዕነኒ፡ Hebr. 3, 19 var. 2) *onerare* jumentum (si non: *sternere*) Kuf. p. 68 var.

ተጽዕነ፡ III, 2 1) *conscendere* jumentum, vehiculum, c. Acc. jumenti 2 Reg. 13, 29; 1 Reg. 25, 42; ተጽዕኖ፡ (Inf.) አድግት፡ Enc. Mag. 22; vel navis: ተጽዕነ፡ሐመረ፡ Jsp. p. 295. 303; c. ዲበ፡ jumenti 1 Reg. 25, 20; c. በ፡ jumenti Gen. 24, 61, vel navis: ሶበ፡ከልእዎ፡ይጸዐን፡በሐመር፡ Enc. Haml. 7; abs.: Matth. 21, 7; ተጸዐኑ፡ ἐπίβητε Jer. 26, 4. 2) *vehi*, a) *equitare*, c. ዲበ፡, ut: ዲበ፡እንስሳ፡ Kuf. 60; ዲበ፡ፈረስ፡ Zach. 1, 8; Jer. 22, 4; c. ላዕለ፡, ut: Jud. 5, 10; magus ዐርገ፡ሰማየ፡እስመ፡ይጼዐን፡ላዕለ፡አጋንንት፡ Clem. f. 253; c. በ፡, ut Jer. 6, 23. 17, 25; ተጽዕነ፡በአጋንንት፡ Clem. f. 254; c. Acc.: Luc. 19, 30; Apoc. 6, 2; ፈረስ፡ወዘይጼዐኖ፡ Job 39, 18; ፈረስ፡እንተ፡ይጼዐን፡ንጉሥ፡ Esth. 6, 8. 8, 14; Jes. 21, 7. 36, 8; ዘይክል፡ተጽዕኖቶሙ፡ 4 Reg. 18, 23; ተምህረ፡ተጽዕኖ፡ፈረስ፡ወነዲፈ፡ቀስት፡ Sx. Sen. 29; Haml. 15 (vid. ጽኑዕ፡); ተጽዒኖ፡ cum equitaret Clem. f. 253. b) *invehi* curru, al., c. በ፡, ut: በአፍራስ፡ወበሰረገላ፡ይጼዐኑ፡ Jer. 6, 23. 17, 25; c. ላዕለ፡ Ps. 17, 12; c. ዲበ፡ Jer. 22, 4; c. Acc.: ሰረገላ፡ወዘይጼዐኖሙ፡ Jer. 28, 22; ሰረገላ፡በኀበ፡ይጼዐን፡ Hen. 73, 2; Lit. 172, 1. c) *vehi* in nave, *navigare:* እለ፡ይጼዐኑ፡ውስተ፡ሐመር፡ Sx. Masc. 25; ንሕነ፡ተጽዕነ፡ውስተ፡ሐመር፡ Sx. Pag. 3. d) trsl.: α) *insidere:* ይጼዐን፡ቀመረ፡ insidet fornici, Lud. e Lit. Orth. β) *obsidere:* ተጽዕነ፡ላዕሌሁ፡ሰይጣን፡ Sx. Masc. 19. 29 al. — *Voc. Ac.:* ተጽዕነ፡ዘ፡ሰረረ፡በረረ፡ይ፡

አስተጸዐነ፡ IV, 2 *facere ut* alqs *invehatur, equitet, insideat:* Sx. Teq. 9 (vid. sub መስተበቅል፡ c. 511); አዘዘ፡ይኰንንዎ፡ወያስተጽዕንዎ፡ላዕለ፡ኀንባዝ፡ወዐጸርዎ፡ (alias ያዕርግዎ፡ዲበ፡ኀንባዝ፡) Sx. Sen. 5. — (Quod Lud. affert: *imposuit jugum* duobus vel pluribus, *copularit jugo* duas vaccas, 1 Reg. 6, 7, nescio unde sumserit).

ጽዑን፡ part. 1) a) *impositus* jumento, vehiculo: panis ዘጽዑን፡በአድግ፡ Enc. Jac. 11. b) *insidens, equitans:* አኀዘ፡ልጓመ፡ፈረስ፡ዘአቡሁ፡እንዘ፡ሀሎ፡ (sc. pater) ጽዑን፡ዲቤሁ፡ Sx. Teq. 14; ውእቱ፡እንዘ፡ጽዑን፡ምስሌሁ፡ዲበ፡ፈረስ፡ Sx. Hed. 25. 2) *onustus, oneratus sarcinis:* ἐπισεσαγμένοι Jud. 19, 10; 2 Reg. 16, 1; ገመል፡ጽዑን፡ Sx. Haml. 25; c. Acc. oneris: ጽዑን፡አግማሊሁ፡አፈዋተ፡ Gen. 37, 25; per st. c.: ጽዑናነ፡ሕግ፡ onerati lege, Lud. e Mss. Colb.

መጻዕን፡ part. *eques*, መጻዕናን፡ (v. መስተጽዕናን፡) Deut. 20, 1.

መስተጽዕን፡ part. *vehens* a) plerumque: *equitans, eques*, sive seq. nomine jumenti, ut: መስተጽዕናነ፡አፍራስ፡ Job 1, 17; Jes. 22, 6. 36, 9; Hez. 23, 6. 23. 38, 15; Judith 2, 5; 1 Reg. 13, 5; 4 Reg. 7, 14; Ex. 14, 23. 15, 1 al.; sive omisso: Jes. 21, 7; Jer. 26, 4. 28, 21; Judith 9, 7; Nah. 3, 3; 1 Par. 19, 6. 7 al. b) curribus: Ex. 14, 23. 15, 4; Deus መስተጽዕነ፡ኪሩቤል፡ Org. 1. c) navibus (*nauta*): Hez. 27, 29.

ጽዕደ፡ i. q. ጽሕደ፡

አጽዐደ፡ II, 1 *laevem, mollem reddere* unguento: አጽዕድ፡በቅብእከ፡ለነፍስየ፡ሳሕከ፡ Enc. Genb. 8.

ጽዑድ፡ part. *laevis, mollis, tener:* ጽዑድ፡ዘ፡ልሕም፡ (v. ልም፡), Voc. Ac.

ጽዕድ፡ subst., ut videtur *dolium:* ጽዕድ፡ስቍርት፡ዘማዊት፡ πίθος τετρημένος Prov. 23, 27; at quaeritur, annon interpres πίτυς legerit et ጽዕድ፡ alia forma nominis ጽኅድ፡ *juniperus, cedrus* sit.

ጸዐዳ፡ *albus* vid. sub ጸዕደወ፡

ጸዕደወ፡ quadrl. I [a Ges. in thes. p. 1328 relatum ad שִׂיד *calx;* at quaeritur, annon sicut صخل et صهل cum radicibus late propagatis, a צח, צחח, צו incipientibus (Ges. p. 1162) componendum sit] *candidum, album esse* vel *fieri, albere* *albescere*, (*canescere*): **ጻዕደዉ፡እምበረድ፡** Thren. 4, 7; Hen. 14, 20. 106, 10; Num. 12, 10; Lev. 13, 2 (τηλαυγής); Marc. 9, 3; Joh. 4, 35; μεταβάλλει λευκή Lev. 13, 3 seq.; Ps. 50, 8; **ይጸዐዱ፡አርእስተ፡ደቂቆሙ፡በሢበት፡** Kuf. 23; **እመ፡ጻዕደወ፡ቋዕ፡ከመ፡ራዝ፡** Kuf. 23; **ለእመ፡ጻዕደወ፡ቋዕ፡ከመ፡በረድ፡ይከውን፡አብድ፡ጠቢበ፡** Fal. f. 66; M. M. f. 44 (vid. **ነጸፍጸፍ፡**); **ጻዕድዎት፡** Sir. 43, 18 var. — *Voc. Ae.*: **ጻዕደወ፡ዘ፡ነጻ።**

አጻዕደወ፡ II *dealbare, albare, album* (*,canum*) *facere*: **አጻዐድዎ፡ከመ፡በረድ፡** Jes. 1, 18; **ዘሕብረ፡ቀይሕ፡ያጸዐዱ፡ከመ፡ፀምር፡** Rel. Bar.; **በዘ፡አጻዕደወት፡አዕጹቂሃ፡** Joel 1, 7; **ኢይክል፡ከማሁ፡አጻዕድዎቶ፡** Marc. 9, 3; **ኢትክል፡አጻዕድዎ፡አሐተ፡ሥዕርተ፡ርእስከ፡** Syn. f. 295.

ጽዕድው፡ part., f. **ጽዕድት፡** *candidus, albus*, Cant. 8, 5; Apoc. 21, 11; de equis Zach. 6, 3 var.; asinis Jud. 5, 10; **አጽፋርኪ፡ጽዕድት፡** I Sal. Mar. 25; **ጽዕድዋን፡አርጋብ፡** Enc. Ter 11; Lud. ex Enc. Ter 3; Pl. f. **ጽዕድዋት፡** Lud. e Mss. Colb.

ጻዕዳ፡ et **ጸዐዳ፡** adj., m. et f., Pl. **ጸዓድው፡** (passim **ጸዐደው፡** vel **ጸዓደው፡** scriptum), *candidus, albus, canus*: **ጻዕዳ፡ወቀይሕ፡** Cant. 5, 10; **ልብሱ፡ጸዐዳ፡ከመ፡በረድ፡** Dan. 7, 9; Enc. Genb. 17; **ዘጸዐዳ፡ጸጕሩ፡** Gen. 30, 32; Ex. 4, 6. 16, 14; Lev. 13, 4. 24; Apoc. 1, 14. 20, 11. 22, 1; **ረሲይ፡ጸዐዳ፡** Matth. 5, 36; de dentibus Gen. 49, 12; ovibus 31, 8; Hen. 90, 32; equis Apoc. 6, 2. 19, 11. 14; **አፍራስ፡ጸዓድው፡** (v. **ጸዓደው፡**) Zach. 1, 8. 6, 3. 6; **ጸዓድው፡አልባስ፡** Apoc. 4, 4; Joh. 20, 12; Hen. 90, 21. 22; **አክሊላት፡ጸዓድው፡** Org.; **አስተርአየ፡ጻዕዳሆን፡ለእማንቱ፡አብትር፡** τὸ λευκόν Gen. 30, 37. a) *purus*: **ወይን፡ጻዕዳ፡** οἶνος διυλισμένος Am. 6, 6. b) **መሬት፡ጸዐዳ፡** *calx* Deut. 27, 2.

ጽዕድት፡ subst. (part. fem.) *candor* nivis: **ዕጹብ፡ለዐይን፡ሥን፡ጽዕድቱ፡** (v. **ጻዕድዎቱ፡**) Sir. 43, 18.

ጽዕዳዌ፡ subst. *candor, albitudo,* (*canities*): **ጽዕዳዌ፡ፀምር፡** Chr. Ta. 12; **ጽዕዳዌ፡ወልታ፡** Enc. Masc. 29; **እግዚ"፡አክበርከ፡** (o senex) **በጽዕዳዌ፡ጸጕር፡** Chr. Ta. 7.

ጽዕዳዊ፡ et **ጻዕዳዊ፡** adj. rel. *albus*, Voc. Ae.

ጸዐድዒድ፡ adj. *candicans, albicans, albidus*: Lev. 13, 19. 24. 38; **ሕብራት፡ጸዐድዒዳን፡** Fal. f. 16; **አፍራስ፡ጸዐድዒዳን፡** (Zachariae proph.) M. M. f. 59; **ናርዶስ፡ዘጸገየ፡በጸዐድዒድ፡** Org. 2; **አጽጌያት፡ሥነክሙ፡ጸዐድዒድ፤ ይርአይ፡እግዚ"፡እምሰማይ፡ወረደ፡** Enc. Masc. 28.

ጸዐጠ፡ I, 1 [سعط et صعط] Subj. **ይጽዐጥ፡** 1) *condire unguenta, aromata, ea parare miscendo* vel *temperare*: Org. 5; **ዐቀብተ፡ሥራይ፡ዘይጽዕጡ፡ፈውሰ፡ለቍስላን፡በዘይት፡ሃይማኖት፡** M. M. f. 214; **ዘጸዐጠ፡ዕፍረተ፡ትንቢተ፡ነቢያት፡በዘይተ፡ሃይማኖቶሙ፡ለሐዋርያት፡** f. 229; **ዕፍረት፡ዘእደ፡ዮሴፍ፡ጸዐጠ፡** Sx. Mag. 27; **ጽዒጥ፡** *mixtura* vel *conditura unguenti, unguentum conditum*: **ጽዒጥ፡ዘጸዓጢ፡** Ex. 30, 25. 32; in C Ex. 37, 29 sec. Hebr. (Octat. Comm. p. 93, ubi pro **ጽ[ዑ]ጥ፡** restituas **ጽዒጥ፡**); **ጽዒጥ፡ወዕጣን፡** Macc. 15; **አእዳወ፡ፍቅርኪ፡በላዕሌየ፡ይጽዐጣ፤** (scriptum est **ይጸዐጣ፤**) **ዕፍረተ፡መዐዛ፡በቅብእ፡ዘብዙኅ፡ሤጣ፡** Enc. Nah. 16. 2) *condire* aromatibus vel unguentis cadaver: **ጸዐጡ፡** (Imprt.) **ሥጋየ፡በከርቤ፡ወበሰሊክ፡** Abush. 47. — *Voc. Ae.*: **አጽዐጠ፡ብ፡አጸፈጠ።**

ጽዑጥ፡ part. *conditus aromatibus, odoratus*: **አፈዋት፡ርሑ፡ጽዑጣን፡ዘይትዐቀብ፡በቀርን፡ቅብእ፡ዘጽዮን፡** M. M. f. 49; Org. 2; **ዕፍረት፡መዐዛ፡ጽዑጥ፡** Enc. Jac. 10; **እንዘ፡ይቀብርዎ፡ረከቡ፡ክርታሰ፡በእዴሁ፡ጽዑጠ፡** (at legendum videtur **ዕቡጠ፡**) Sx. Teq. 14.

ጸዓጢ፡ n. ag. *unguentarius, pigmentarius*, Ex. 30, 25. 32.

መጽዕጥ፡(**መጻዕጥ፡**) part., m. et f., id.: **ይነሥእ፡አዋልዲክሙ፡ለመጽዕጣት፡** (v. **ለመጻዕጣት፡**) 1 Reg. 8, 13.

ጻዕፍ፡ subst. [صَعْف vinum confectum ex contusis relictisque uvis, etiam ex melle] *vinum mustum* (Lud.: *potus recens*, sive *vinum* sive *hydromeli* fuerit): οἶνος νέος Jes. 49, 26; Luc. 5, 39; Act. 2, 13 (**ጸዐፍ፡** in N. T. rom.); **አስተዳልዉ፡** (Imprt.) **፳፱ በመስፈርት፡ኔባል፡ጻዕፈ፡ወይን፡ወ፳፱ በመስፈርት፡ኔባል፡ሚሰ፡ወምዝርሰ፡ብዙኅ፡ከመ፡ማይ፡** Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: **ጻዕፍ፡ብ፡ጉሽ፡ጸጅ፡**; *aliud*: **ጻዕፍ፡ዘ፡ጕለሻ።**

ጼሐ፡ I, 1 [סָחָה סוּחַ سحا *verrendo removit*; an etiam صاع صاعة *terra plana?*] Subj. **ይጺሕ፡**, (purgare), *aequare, complanare*, a) viam, *sternere, munire*: **ጺሑ፡ፍኖተ፡ቅድመ፡ገጹ፡** (καθαρίσατε) Jes. 57, 14; **ጺሑ፡ፍኖተ፡ለሕዝብ፡** 62, 10. 40, 3; Ps. 77, 55; **ጼሕከ፡ፍኖተ፡** 79, 10; Matth. 11, 10; **ኢጼሐ፡መንገደ፡** Jer. 10, 23; Jsp. p. 358 (vid. sub **ኰስተረ፡**); **ንጸይሕ፡ፍኖተ፡ለሐመርን፡** Clem. f. 129; omisso **ፍኖተ፡**, Enc. Hed. 17. b) alia, ut colles, tumulos, salebrosa: **አጸይሕ፡ለኵሙ፡አድባረ፡ወኵሎ፡ፍኖተ፡** Jes. 49, 11; **መብእሰ፡** 42, 16; cineres busti: **ዘጼሑ፡ሐመደ፡** Enc. Hed. 7. — *Voc. Ae.*: **ጼሐ፡ኰስተረ፡ቀጽዐ፡ዘ፡ጸረገ፡**; *aliud*: **ጼሐ፡ዘ፡ጸረገ፡መንጸረሂ፡ይ፡ቈለዘሂ፡ይ፡**

ተጼሐ፡ III, 1 *aequari, complanari*, a) *sterni, muniri*, de viis: **ትጸየሕ፡ፍኖተ፡ራትዕን፡** Jer. 26, 7; **ተጼሐ፡ለኵሉ፡ፍኖት፡** Jsp. p. 372; **አድባር፡ተፈሥሑ፤ አውግር፡ተሐሥዩ፤ ወፍናው፡ተጼሑ፡** Mavâs. n. 64. b) de aliis rebus: **ሀለወ፡ይጸየሕ፡ዐውዱ፡ለማኅፈድ፡** ὁμαλὰ γενέσθαι Herm. p. 85; **ይጸየሕ፡ለኵሉ፡ኵሉ፡ግብር፡** πάντα εὐκόλως φέρει Chr. Ta. 26 (vid. etiam **ጽዩሕ፡**)

ጽዩሕ፡ part. *complanatus, planus*, a) *stratus, munitus*, de via: **ፍኖት፡ጽዩሕ፡ወርኂብ፡** ἡ λεωφόρος Chr. Ta. 19; **ነሐውር፡በፍኖተ፡ንጉሥ፡ጽዩሕ፡** Lud. Comm. hist. p. 238 n. 5. b) *expeditus, pervius, facilis*: **ኵሉ፡ግብር፡ይከውን፡ጽዩሕ፡በኀቤነ፡** πάντα ἡμῖν ῥᾷστα φανήσεται Chr. Ta. 26; **ጽይሕት፡ግብር፡** (opp. **ዕጹብት፡**) Phlx. 3 (vid. etiam **ተጼሐ፡**).

ጸይሕ፡ et **ጽይሕ፡** subst., *complanatio* vel *planum*; **ፍኖተ፡ጸይሕ፡** et **ጽይሕ፡** *via strata, plana*, M. M. f. 362.

ጸያሒ፡ n. ag. *complanator* viae: **ዮሐንስ፡ጸያሔ፡ፍኖት፡** Syn. f. 338; Genz. f. 116 (ubi **ጼያሔ፡** scriptum est); Org. 4; **ጸያሒ፡** (omisso *viae*) Kedr f. 59.

ምጽያሕ፡ subst. *via trita, strata, publica*: **ምጽያሕ፡ንጉሥ፡** ἡ βασιλικὴ τρίβος, Cyr. c. Pall. f. 98.

መጽያሕት፡ subst. *locus complanatus, pervius*, in specie *via trita, strata, munita, publica*: **ይኩን፡ኵሉ፡መብእስ፡መጽያሕተ፡** εἰς εὐθεῖαν Jes. 40, 4; **ስእኑ፡ሐዊረ፡መጽያሕት፡** Jes. 59, 14; **ፍኖተ፡ጽኑዓን፡መጽያሕት፡** τετριμμέναι Prov. 15, 19; **ወይከውን፡መጽያሕት፡** δίοδος Jes. 11, 16;

ዐርዩ፡ መጽያሕቶ፡ τὰς τρίβους 40, 3. 42, 16. 43, 16; **ከመ፡ ይሑር፡ መጽያሕት፡** Bar. 5, 7; 1 Reg. 6, 12; Matth. 3, 3; Luc. 3, 5; **ፍኖት፡ መጽያሕት፡** et **ፍኖተ፡ መጽያሕት፡** Num. 20, 17. 21, 22; Jer. 38, 9; Jes. 51, 10. 49, 9 var.; Org. 2.

ጸያቂ፡ n. ag. est epitheton Satanae, quod Lud. exponit *perditor, corruptor*; nescio an rectius interpretandum fuerit *oppressor* vel *strangulator* [ضاق **ጸዐቀ፡ ጠቀ፡**] Lit. 175, 4; Syn. p. 310; **እስመ፡ ጸያቂ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ አቡሁ፡ ዲያብሎስ፡** Macc. f. 16.

ጼነወ፡ quadrl. I [شَمَّ, צַחֲנָה صُنَّة] *olere, redolere, odorem spirare* vel *exhalare*: **ዘሠናየ፡ ይጼኑ፡** Org. 1; c. Acc. rei, quam quid redolet: **ዘትጼኑ፡ ቆዐ፡** Enc. Teq. 7. a) ubi de odore ipso praedicatur, *efflari, spirare*: **ይጼኑ፡ ጺአቶሙ፡** ἀναβήσεται Jes. 34, 3; **ወጼነወ፡ ጼና፡ ምዑዝ፡ ፈድፋደ፡** Sx. Teq. 20. b) c. Acc. pers., *obolere* alicui (mutata constructione Latine verbo *olfacere* interpretari licet): **ጼነዎ፡ ጼና፡ ዕፍረት፡** Sx. Jac. 5; Gen. 27, 27; Hen. 24, 4; **ወሶበ፡ ጼነዎ፡ ውእቱ፡** (v. **ለውእቱ፡**) **ጋኔን፡ ይጐይይ፡** Tob. 6, 18; **ወሶበ፡ ጼነዎ፡ ጼናሁ፡ ለዝኩ፡ ጋኔን፡ ጐየ፡** Tob. 8, 3.

አጼነወ፡ II *olfacere, odorari*, c. Acc.: Gen. 8, 21; Kuf. 6, 26; Lev. 26, 31; Am. 5, 21; **ኢአንፎሙ፡ ለአጼንዎ፡ ነፋስ፡** Sap. 15, 15; Ex. 30, 38. a) abs.: Deut. 4, 28; Ps. 113, 14. 134, 17; **ኢእሙንቱ፡ ያጼንዉ፡** Sir. 30, 19; **አጼንዎ፡** *olfactus, odoratus* vid. **ሕዋስ፡** b) *odorari* i. e. *odoratu explorare*, c. Acc.: Gen. 27, 27; abs.: Lit. 170, 3. c) *praesagire*: **እምርሑቅ፡ ያጼንዎ፡ ለቀትል፡** ὀσφραίνεται Job 39, 25. d) trsl.: *sentire*, **ፈትል፡ ሶበ፡ ያጼኑ፡ እሳተ፡** Jud. 16, 9. 15, 14.

ጼና፡ subst., plerumque m., *odor*, quem alqd exhalat: Gen. 27, 27; Cant. 4, 11; Tob. 8, 3; **አልበ፡ ላዕሌሆሙ፡ ጼና፡ ዘእሳት፡** Dan. 3, 27; **ጼና፡ ተይ፡** Hen. 67, 6; **ጼና፡ ዕፍረት፡** Sx. Jac. 5; **ጼና፡ መዐዛ፡** Kuf. 21. 26; **ጼና፡ ሠናይ፡** Hen. 32, 3; **ጼና፡ ሠናይ፡ መዐዛ፡** Lit. 163, 2; **ጼና፡ ምዑዝ፡** Sx. Teq. 20; **ጥዑም፡ ጼና፡** Lud. ex Enc. Nah. 16; **ጥዑም፡ ጼና፡ መዐዛሁ፡** Mavâs. n. 12; **ጼና፡ ሕሡም፡ ወጽዩእ፡ ወፍጉግ፡ ጥቀ፡** Genz. f. 156; **ጼና፡ ጽዩእ፡** Sx. Nah. 3; Enc. Mag. 14; trsl.: **ንኩን፡ ንጹሓነ፡ እምኵሉ፡ ጼና፡ ኀጢአት፡** Lit. 163, 2; de *fama bona*, quatenus cum *odore* comparatur, Lud. e Vit. Sam.; Enc. Teq. 6.

ጼአ፡ et **ጸአ፡** I, 1 [צֹאָה et צֵאָה *excrementa*, צֹא *sordidus*, [illegible] *foedavit*; Gesenio aliisque propagata videntur a **ወፅአ፡** יָצָא, Ges. thes. p. 616, at vid. quae opposuit P. de Lagarde Anmerkungen zur griech. Uebersetzung der Proverbien p. 90] 1) *foetere*, ὄζειν **ይጼይእ፡ ተከዚ፡** Ex. 7, 18. 21; **ጼአት፡ ምድር፡** 8, 10; cadaver **ወድአ፡ ጼአ፡** Joh. 11, 39; de ossibus Ps. 37, 5; ulceribus: **ጼአ፡ ቍስሊሁ፡** Jsp. p. 293; Enc. Nah. 21 (vid. sub **በኍበኍ፡**); **ዘይጼይእ፡ አፉሁ፡** M. F.; Impf. **ይጼኢ፡** (pro **ይጼይእ፡**) scriptum est Phlx. 208. 2) *putrescere, computrescere*, manna **ሀዐየ፡ ወጼአ፡** Ex. 16, 20. 24; fici **ኢማሰኑ፡ ወኢጼኡ፡** Rel. Bar.; de cadaveribus: Gad. T. H.; **ይጼይኡ፡ ወየሀዕዩ፡** Jer. 15, 3; **ሰብእ፡ እምከመ፡ ሞተ፡ ይጼይእ፡** Job 14, 10; **እንዘ፡ ሕያው፡ ውእቱ፡ ትጼይእ፡ ነፍስቱ፡** Sir. 10, 9. — *Voc. Ae.*: **ጼአ፡ ዘ፡ ገማ፡**; *aliud*: **ጼአ፡ ዘ፡ ፈረፈረ፡**; *Rad. Abb.*: **ጸአ፡ ዘ፡ ተላ፡** (at vid. scholion ad **ሀዐየ፡**).

ጽዩእ፡ part. *foetens, foetidus, putidus*: **ጼና፡ ጽዩእ፡** Genz. f. 105. 156; Sx. Nah. 3; Enc. Mag. 14; **ደመና፡ ጽዩእ፡ ወጸሊም፡ በረድ፡** Enc. Masc. 18; f. **ጽይእት፡** Chr. Ta. 25; M. M. f. 36; **አይሁዳዊ፡ ዕልው፡ ወጽልሑው፡ ወጽዩእ፡ አፍ፡ ወርኩሰ፡ ክናፍር፡** Syn. f. 353; **ኀልቃ፡ መዋዕልየ፡ እንዘ፡ ጽዩአት፡** ἐν βρόμῳ (i. e. βρώμῳ) Job 17, 11; **ኮሉ፡ ሰብእ፡ ያንሶስዉ፡ ላዕለ፡ አብድንት፡ ወላዕለ፡ ደም፡ ጽዩእ፡** Jsp. p. 356; fames tam vehemens erat, **እስከ፡ በልዑ፡ ጽዩአ፡** p. 367.

ጺአ፡ subst. *sordes, foeditas*: gentiles **ምሉኣነ፡ ጺአ፡ ወርኩስ፡ ወትዕግልት፡** Macc. f. 16.

ጺአት፡ n. act. et subst. 1) *foetor, putor*: **የዐርግ፡ ጺአቱ፡** Joel 2, 20; **ይጼኑ፡ ጺአቶሙ፡** Jes. 34, 3; mortuus in sepulchro mutatur in **መሬት፡ ወሐመድ፡ ወዕፄ፡ ወጺአት፡** Macc. f. 17; Clem. f. 272; foetor ulcerum Jsp. p. 293; Org. 5; **ጼና፡ ጺአት፡** Mavâs. n. 10. 2) a) *excrementa*, Gad. Ad. f. 76. b) *scoria*: **ወርቅ፡ ዘይጸሪ፡ እምጺአቱ፡** (sic legas) Herm. p. 22

ጺአት፡ *pratum, pascuum* vid. sub **ጺዖት፡**

ጼው፡ vel **ጸው፡** subst., (m.) [referendum ad צִיָּה صَوًا quibus potestas *ariditatis* (et *sterilitatis*) inest] 1) *sal*, Matth. 5, 13; Marc. 9, 50; Lev. 2, 13. 24, 7; **ዘርአ፡ ውስቴታ፡ ጼወ፡** Jud. 9, 45; 4 Reg. 2, 20; Kuf. 6; Job 6, 6; Sir. 22, 15. 43, 19; 2 Esr. 7, 22; **በጼው፡ ኢሮትኪ፡** Hez. 16, 4; **ሐውልተ፡ ጼው፡** Gen. 19, 26; **ኪዳነ፡ ጼው፡** Kuf. 21; **ምድረ፡ ጼው፡** ἅλμα Jer. 17, 6; **ገዳመ፡ ጼው፡** Sx. Genb. 28; **ባሕር፡ በድወ፡ ይመስሎ፡ ወቈረ፡ ሲኦልኒ፡ ከመ፡ ጼው፡** Job 41, 23; **በሊዐ፡ ኅብስት፡ ወማይ፡ ወጼው፡** F. M. 15, 1. 2) *salsugo, terra salsa* i. e. *sterilis* vel *desertum*: **ዘሚጠ፡ ለማይ፡ ወረሰዮ፡ ጼወ፡** εἰς ἅλμην Sir. 39, 23; Ps. 106, 34; **ረሰይኩ፡ ሎቱ፡ ገዳመ፡ ንብረቶ፡ ወማኅደሪሁ፡ ውስተ፡ ጼው፡** ἁλμυρίδα Job 39, 6. — *Voc. Ae.*: **ጼው፡ ብ፡ ጨው፡ ።**

ጸየፍ፡ adj. *haesitans* lingua, *balbutiens, blaesus* [neque عاف et ضاف *inclinare* et *declinare* (c. عن) neque amh. **ጸየፈ፡** (Isenb. p. 190) etymon aptum praebuerint]: **ጸየፍ፡ ወላዕላዐ፡ ልሳን፡ አነ፡** ἰσχνόφωνος Ex. 4, 10. 6, 30; **ልሳን፡ ጸየፍ፡** ψελλίζουσαι Jes. 29, 24. 32, 4; Pl. **ጸየፋን፡** Clem. f. 233 (vid sub **ላዕላዐ፡**).

ጼጸየ፡ inus., incertae significationis: in Rad. Abb. exponitur *rufare* [צִיץ *flos*?]; at hoc perdubium est.

ምጼጸት፡, መጼጸት፡ (etiam **ምጸጸት፡**, **ምጽጸት፡**; non **መጸት፡** et **መጼት፡**), subst. *species corii*, sec. LXX *hyacinthini* vel *ianthini*, sec. Lud. *rubricati*, **መሣነ፡ ምጼጸት፡** (c. varr.) Ex. 35, 7; **ማዕሰ፡ ዘምጼጸት፡** Ex. 35, 23; Num. 4, 6. 8—14. 25; **አምዕስተ፡ ምጼጸት፡** Ex. 39, 21 [illegible] ὑακίνθινα. — *Voc. Ae.*: **መጼጸት፡ ዘ፡ የለፉ፡ ማዕስ፡**; *aliud* **መጼጸት፡ ዘ፡ አዳም ።**

ጸዱ፡ vid. sub **ጸዳይ፡**

ጸደለ፡ I, 1 [צהל زهل?] *splendere, lucere, nitere, collucere*: **ብርሃን፡ በብሒረ፡ ጽልመት፡ ዘጸደለ፡** (Lud. **ዘአጽደለ፡**) Enc. Tachs. 15; **አስተርአየ፡ ኮከብ፡ ዐቢይ፡ ዘጸዳሉ፡ ብዙሁ፡ ጥቀ፡ ወቍድስኒ፡ ይጸድል፡ በውእቱ፡ ኮከብ፡ ከመ፡ ጸዳለ፡ መዓልት፡** Jsp. p. 377; **በእንተ፡ ምንትኑ፡ ይጸድል፡ ገጽክሙ፡**

Fal.; ትጸድል፡ እምሥነ፡ አርዮብ፡ Org. 4; ትጸድል፡ ከመ፡ ጽጌ፡ ረዳ፡ Lud. (ex Org.?).

አጽደለ፡ II, 1 1) *lucem spargere, splendorem emittere, pellucere, collucere, nitere:* ያጸድል፡ διαυγής Apoc. 21, 21; de argento M. M. f. 68; ጸዳለ፡ መብረቅ፡ ቅድሜሃ፡ አጽደለ። ወድኅሬሃ፡ ነጐድጓድ፡ ወሀበ፡ ቃለ፡ Enc. Nah. 16. 17 (vid. sub አርያሬስ፡); corona fulgida እንተ፡ ታጸድል፡ ዲበ፡ ርእሰሙ፡ Org. 2) *lucere* vel *splendere facere* vel *sinere:* Judaei ከመ፡ ኢያጽድሉ፡ ብርሃኖ፡ ለወንጌለ፡ ስብሐት፡ M. M. f. 378. 3) *illuminare,* Lud. e Ssal. Req.

አስተጸደለ፡ IV, 3 *elucere* vel *apparere facere* alqd, προυποφαίνειν, Cyr. c. Pall. f. 78.

አጽደልደለ፡ quinql. II *micare, coruscare:* ወሐይገዝት፡ ብርሃን። ወሥን፡ ዘያጽደልድል፡ M. M. f. 135.

ጽዱል፡ part. *splendens, nitens, micans, fulgidus:* ይበርሀ፡ በብርሃን፡ ጽዱል፡ λαμπρῷ φωτί Sap. 17, 19; ዘቲ፡ ሜላት፡ ጽድልት፡ ሥን፡ Chr. Ta. 19; ከዋክብት፡ ብሩሃን፡ ወጽዱላን፡ Deg.; ማኅቶት፡ ጽዱል፡ Enc. Ter 18; dentes ጽዱላት፡ ከመ፡ ሉል፡ Org.; de facibus micantibus; Org.

ጸዳል፡ subst. (m.), Pl. ጸዳላት፡ *splendor, fulgor, claritas, nitor,* φέγγος Hab. 3, 4; Am. 5, 20; ጸዳለ፡ ብርሃን፡ φέγγος Sap. 7, 10; Job 22, 29 var.; Org. 2; λαμπρότης Jes. 60, 3. 59, 9 var.; ጸዳለ፡ ከዋክብት፡ ብሩሃን፡ ἄστρων ἔκλαμπροι φλόγες Sap. 17, 5; 4 Esr. 6, 14; Jsp. p. 377 (vid. sub ጸዴለ፡) Lit. 171, 4; ኵሎሙ፡ ሰማያት፡ ጸዳል፡ ወብርሃን፡ Clem. f. 3; oculi: አጽለመት፡ ጸዳላ፡ ለዐይኑ፡ Enc. Masc. 25; *nitor* florum Org. 6. a) *nimbus* seu fulgor circum capita sanctorum, Lud. ex Enc. Patr. 8. b) *splendores* i. e. *res splendidae:* መኑ፡ ፈጠሮሙ፡ ለፀሐይ፡ ወለወርኅ፡ ወለከዋክብት፡ ወለጸዳላት፡ ወለብርሃናት፡ Syn. f. 348. c) oculorum *lumen* vel *lumina* igne quasi micantia: ወይጸልማ፡ እለ፡ ይሬእያ፡ በጸዳል፡ (v. በጸዳላት፡) αἱ βλέπουσαι ἐν ταῖς ὀπαῖς Koh. 12, 3.

ጸድቀ፡ I, 1 [צָדַק ܙܕܩ صَدَقَ] Subj. ይጽደቅ፡, (passim ይጽድቅ፡) 1) *justum esse,* Ps. 17, 28. 50, 5. a) *rectum, probum, pium, insontem esse:* Job 4, 17. 10, 15; Jes. 60, 21; Ps. 142, 2; Kuf. 5. 7. 28; Hen. 81, 5; Apoc. 22, 11 rom.; Sir. 7, 5 var. et Prov. 25, 6 var. (vid. ተጸደቀ፡); ጸዲቅ፡ εὐσέβεια 1 Tim. 6, 6 ant. b) *justificari* i. e. *justum declarari* vel *haberi,* δικαιοῦσθαι, ኢይክል፡ መዐትም፡ ወዐማሲ፡ ጸዲቅ፡ Sir. 1, 22. 9, 12. 23, 11; ኢይጸድቅ፡ መያሲ፡ እምዐምዖት፡ 26, 29. 34, 5; ይጽደቅ፡ Jes. 42, 21; ይጸድቅ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ 45, 25; Hez. 21, 13; Matth. 11, 19; Luc. 18, 14; Act. 13, 39; Rom. 2, 13. 3, 22. 28. 4, 9. 16. 5, 1; 1 Tim. 3, 16; Tit. 3, 7; Jac. 2, 21. c) *justam causam habere* vel *causam obtinere:* ጸድቀት፡ ትዕማር፡ እምኔየ፡ Kuf. 41; Gen. 38, 26; Job 11, 2; እፈቅድ፡ ጥቀ፡ ከመ፡ ትጽደቅ፡ Job 33, 32; Jes. 43, 9. 2) *verum esse, verum dicere:* ἀληθεύειν Eph. 4, 15; ለእመ፡ ይጸድቅ፡ ጳውሎስ፡ እንዘ፡ ይነግር፡ ἀληθής ἐστιν Cyr. c. Pall. f. 92.

አጽደቀ፡ II, 1 1) *justum* a) *reddere* alqm i. e. *probum, integrum, pium:* Ps. 72, 13; አጽደቅዎን፡ ለጻድቃን፡ Clem. f. 108. α) seq. pron. refl.: *praebere se* j.: አጽደቀት፡ ነፍሳ፡ ዕሉት፡ እስራኤል፡ እምነ፡ ኀስርት፡ ይሁዳ፡ Jer. 3, 11. β) *facere ut videatur* alqs. j.: አጽደቂዮን፡ ለአኃትኪ፡ በኀጢአትኪ፡ Hez. 16, 51. 52. b) *habere* vel *declarare,* Deum 4 Esr. 10, 22; Luc. 7, 29. α) *insontem declarare,* se ipsum 1 Cor. 4, 4; Luc. 10, 29. 18, 9; እለ፡ ያጸድቁ፡ ርእሶሙ፡ በገዛ፡ ዓለም፡ ኃጥአን፡ እሙንቱ፡ በቅድመ፡ እግዚ"፡ Clem. f. 242. β) *absolvere* in judicio: Ps. 81, 3; እለ፡ ያጸድቅዎ፡ ለኃጥእ፡ Jes. 5, 23; ከመ፡ ታጽድቆ፡ ለጻድቅ፡ 2 Par. 6, 23; 3 Reg. 8, 32. γ) *justificare,* sensu theologico: Rom. 3, 26. 4, 5. 8, 4. 30 al. c) *jus* alcjs *vindicare,* c. Acc. pers.: አጽድቁ፡ እቤረ፡ Jes. 1, 17; አልጸቀ፡ ዘያጸድቀኒ፡ Jes. 50, 8; c. Acc. juris: ያጸድቀኒ፡ (mihi) ፍትሕየ፡ Mich. 7, 9. d) *sanctum habere* vel *sanctificare,* ἁγιάζειν, Ex. 20, 8. 11. 2) *verum* a) *habere:* ነፍስ፡ እንተ፡ ታጸድቅ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ Chr. ho. 23. b) *reddere exitu* (vulgo: *verificare*): ያጸድቅ፡ ምክረ፡ መላእክቲሁ፡ ἀληθεύων Jes. 44, 26. c) *esse comprobare* alqd: ለአጽድቆተ፡ ቃል፡ ዘንቤ፡ Abush. 31 al.

ተጸደቀ፡ III, 2 1) *sibi justum videri, se justum simulare* (vel *probum, rectum, pium*): እስመ፡ ይጼደቅ፡ ኢዮብ፡ በቅድሜሆሙ፡ Job 32, 1. 2; ኢትጸደቅ፡ (v. ኢትጽደቅ፡) በቅድመ፡ እግዚ"፡ Sir. 7, 5; Prov. 25, 6 (v. ትጽደቅ፡); Luc. 16, 15; Matth. 23, 28. 2) *justum se praebere,* Ps. 50, 5 var.; Apoc. 22, 11 Platt (si quidem lectio sana est).

ጽዱቅ፡ part. 1) *justus,* de rebus: ቃል፡ ጽዱቅ፡ Ex. 23, 8; መዳልዊከ፡ ርቱዐ፡ ወጽዱቀ፡ ይኩን፡ Deut. 25, 15. a) *probus, pius:* verbum ዘኢኮነ፡ ጽዱቀ፡ ἀνόσιον *impium* Cyr. ad Th. f. 9; Cyr. c. Pall. f. 78. b) *justificatus:* ጽድቅት፡ ጥበብ፡ እምኵሉ፡ ውሉዳ፡ Luc. 7, 35 rom. 2) *verus,* de verbis, rebus: Jsp. p. 309; Lud. Comm. hist. p. 503 n. 42; ባሕቱ፡ ሃይማኖቱሰ፡ (sc. Petri, quamquam abnegaverat Christum) ትርፍት፡ ወጽድቅት፡ ይእቲ፡ F. M. 3, 6; Abush. 53.

ጽድቅ፡ subst., m. et f., Pl. ጽድቃት፡ 1) *rectum, jus et fas:* ግበሩ፡ ርትዐ፡ ወጽድቀ፡ Kuf. 7; Ps. 14, 2; Sir. 18, 22. 27, 8; Jes. 5, 7. 51, 1; Prov. 18, 5; ኵንን፡ ጽድቀ፡ Prov. 24, 77; ኢኮነ፡ ጽድቀ፡ በሊዐ፡ ዘስርቅ፡ οὐ θεμιτόν ἐστι Tob. 2, 13; ጽድቅ፡ ወፍትሕ፡ δικαιώματα καὶ κρίσεις Ex. 15, 25; Luc. 12, 57; Joh. 5, 30; Rom. 7, 12; ጸሐፈ፡ ጽድቅ፡ jus edicere, Lud. e Lit. Mss.; ኢዐቀብክሙ፡ ኵሎ፡ ጽድቃቲሁ፡ አላ፡ አግዘፍክሙ፡ ክሳድክሙ፡ Rel. Bar. a) statui constructo subjunctum vel ዘጽድቅ፡ vel ዘበጽድቅ፡ vel ubi praedicati vice fungitur, *justus:* Deut. 4, 8; ኰንኔ፡ ጽድቅ፡ Deut. 16, 18; ቃለ፡ ጽድቅ፡ 16, 19; ፍትሐ፡ ጽድቅ፡ κρίσις δικαία Jes. 58, 2; Ps. 2, 12. 7, 12; Kuf. p. 75; መዳልዊከ፡ ዘጽድቅ፡ ይኩን፡ Lev. 19, 36; ኰንኔ፡ ዘበጽድቅ፡ Hen. 27, 3; ጽድቅ፡ ኰንኔከ፡ Ps. 118, 75. 144 al. b) በጽድቅ፡ *jure, merito,* Gen. 27, 36; Enc. Masc. 17. 2) *justitia* Ps. 7, 9. 34, 27. 44, 9. 49, 7. 71, 1 seq. 95, 13; Jer. 23, 5; Jes. 10, 22. 11, 5. 16, 5. 32, 1 al. a) *innocentia:* ከመ፡ ታስተርኢ፡ ጽድቅየ፡ Job 13, 18; Jes. 5, 23; Ps. 17, 23. 27. b) *probitas, pietas, virtus, vitae sanctitas:* Ps. 22, 3; Job 29, 14. 35, 8; Prov. 14, 34; Sap. 1, 15. 8, 7; Jes. 1, 21; Matth. 5, 20; Rom. 1, 18. 10, 3 al. crebro; δικαιοσύναι Sir. 44, 10; εὐθύτης Sir. 7, 6; εὐσέβεια Jes. 11, 2; 1 Tim. 4, 7; 2 Tim. 3, 5; ውዑኣን፡ እምጽድቅ፡ οὐχ ὅσιοι Ps. 42, 1; 1 Tim. 1, 9; 2 Tim. 3, 2. c) *justitia imputata, justificatio:* Gen. 15, 6; Ps. 105, 31; Dan. 9, 24; Rom. 3, 24. 4, 3. 5. 9, 30. 10, 6; Phil. 3, 9; Hebr. 11, 7. d) *beneficentia, misericordia:* በምጽዋት፡ ትስረይ፡ ኀጢአትከ፡ ወበጽድቅ፡ ትድኅን፡ Dan. 4, 24; ምጽዋትከ፡ ወጽድቅከ፡ (v. ወጸሎትከ፡) Tob. 2, 14. 12, 8. 9; ለነዳያን፡ ዘረወ፡ ወለምስኪናን፡ በጽድቅ፡ Enc. Ter 11; Pl. ጽድቃት፡ *eleemosynae:* ሀበኒ፡ ለዘአልብየ፡ እምጽድቃቲከ፡ አሐደ። በከመ፡ ወሀብከ፡ ለመክን፡ ወልደ፡ Enc. Mij. 17. c) *restitutio juris, absolutio:* Jes. 41, 2.

58, 8 al. f) **በጽድቅ፡** *juste:* Deut. 1, 16; Lev. 19, 15; Ps. 9, 9; Prov. 28, 18 al. 3) *salus:* **ከመ፡ይኩንከ፡ጽድቀ፡** ἵνα εὖ σοι γένηται Ex. 20, 12. (Qui usus loquendi huic interpreti proprius videtur, vid. **ጸድቀ፡** n. 1, et **አጽደቀ፡** n. 1, d). 4) *veritas*, ἀλήθεια, Sir. 27, 9. 31, 4. 45, 10; Ps. 14, 2. 56, 13. 88, 2. 15; Jes. 42, 3. 48, 1. 59, 14; Jer. 23, 28; Dan. 9, 13; Tob. 7, 10; Prov. 8, 7. 14, 22; 2 Reg. 7, 28; 1 Esr. 3, 12. 4, 37 seq.; Marc. 5, 33; Joh. 5, 32. 8, 32. 16, 13. 18, 38; Rom. 1, 25; Jac. 1, 18; 1 Tim. 6, 5; **ኢውፁእኑ፡ነገሮሙ፡እምጽድቅ፡** Cyr. c. Pall. f. 84. a) *verum:* **ኢተናገርክሙ፡ጽድቀ፡** ἀληθές Job 42, 7; Hen. 106, 12; **እመ፡ነገርክዎሙ፡ጽድቀ፡ ይቀትሉኒ፡** Kuf. 12. 35; Jes. 43, 9; Jer. 9, 5; **ጽድቀ፡ትቤ፡** Tob. 12, 4; **ኢኮነ፡ጽድቀ፡ቃልክሙ፡ዘነበብክሙ፡** Judith 8, 11; **አሐተ፡ጽድቀ፡** τί ῥῆμα ἀληθινόν Job 4, 12. b) Statui constructo subjunctum vel **ዘጽድቅ፡** vel **ዘበጽድቅ፡**, vel ubi praedicati vice fungitur, *verus:* Hebr. 8, 2; Joh. 1, 9. 6, 32; **ፍሥሓ፡ጽድቅ፡** ἀληθινή Jes. 57, 18; **ወይን፡ዘጽድቅ፡** Joh. 15, 1; **ዘበጽድቅ፡** 3 Reg. 17, 24; 1 Joh. 5, 20; Joh. 8, 13. 19, 35. 21, 24. c) **በጽድቅ፡** *vere, recte, revera* Jes. 10, 20; 2 Petr. 2, 22; Matth. 22, 16; Lit. Joh.; eodem pertinet: **ጽድቀ፡ፈከረ፡** ὀρθῶς συνέκρινεν Gen. 40, 16. — *Voc. Ac.:* **ጽድቅ፡ዘ፡ዕውነት፡**።

ጻድቅ፡ adj. (part.), f. **ጻድቅት፡** 1) *bonus*, physico: **ምድር፡ዘጻድቅት፡** Ex. 20, 12 (qui vocis usus huic interpreti proprius est, vid. **ጽድቅ፡** n. 3 et **አጽደቀ፡** n. 1, d). 2) *justus*, Prov. 29, 7; Zach. 9, 9; Ex. 18, 21; de Deo Ex. 9, 27; Deut. 32, 4; Ps. 10, 7. 118, 137. 128, 4. 144, 17; Job 34, 17; Jer. 12, 1; Apoc. 16, 5; Joh. 17, 25; Rom. 3, 26 al. a) *innocens, insons:* Gen. 18, 23. 25; Ex. 23, 7; 2 Reg. 4, 11; 3 Reg. 8, 32; Job 34, 5; Ps. 93, 21; Matth. 27, 24. b) *integer, probus, sanctus, pius:* δίκαιος Gen. 6, 9. 7, 1; Job 1, 1; Ps. 5, 14. 7, 10. 10, 6. 13, 10. 36, 26. 63, 11. 145, 7; Koh. 3, 16. 7, 15; **ነፍስ፡ጻድቅት፡** Prov. 10, 3; **ፍጥረት፡ሐዳስ፡ወጻድቅት፡** Kuf. p. 21; **ጻድቅት፡ልቡ፡** p. 22; Matth. 1, 19. 5, 45. 9, 13. 10, 41. 13, 43. 49; Marc. 6, 20; al. sexcenties; εὐσεβής Sir. 11, 17. 22. 12, 4. 27, 11. 29; Jes. 24, 16. 32, 8; 2 Tim. 3, 5; ἅγιος 1 Tim. 5, 10; εὐθύς 1 Reg. 29, 6. 3) *verus, verax, fidus*, de personis: ἀληθής, ἀληθινός, Ex. 34, 6; Job 2, 3. 4, 7; Marc. 12, 14; Joh. 3, 33. 7, 18. 8, 26; Rom. 3, 4; 2 Cor. 6, 8; 1 Thess. 1, 9; Apoc. 3, 7. 19, 11; Herm. p. 26ᵃ et ᵇ; πιστός 1 Cor. 1, 9; 1 Thess. 5, 24.

ጽድቃት፡ vid. sub **ጽድቅ፡**

ጽዱቃዊ፡ adj. rel. *veritatis amans, fide dignus:* **ይደሉ፡ለነ፡ከመ፡ንእመን፡ዘይትበሀል፡በእንተ፡ቅዱሳን፡እምዚናውያን፡ወጽዱቃውያን፡** Phlx. 16.

መጽደቂ፡ part. c. term. adj., *justificans:* **ሀይማኖተ፡ክርስቶስ፡መጽደቂ፡** Enc. Mag. 22.

ጻደና፡ subst. *apis terrestris* (sec. Lud.: „apis quoddam genus in Aethiopia, paulo majus musca, aculeo carens, alvearia sua in terra habens, ubi mel jucundissimum pariter ac saluberrimum idque album gignit“): **መዓረ፡ጻደና፡** μέλι ἄγριον Marc. 1, 6 (aliter Matth. 3, 4 in impressis); **አንበጣ፡ወመዓረ፡ጻደና፡ተሴሰይከ፡** Deg.

ጼዳንት፡ (sec. Lud.) subst. [i. e. عَيْدَانَة], fere ubique in Pl.: **ጼዳናት፡**, **ጼዳናታት፡**, **ጼዴነታት፡**, **ጼዴናታት፡**, **ጼዴኔታት፡**, etiam **ጼዴናት፡**, **ጻዳናት፡**, **ጻዴነታት፡** al., *daemonia agrestia* et *sylvestria*, ut *sirenes, onocentauri, fauni*, sec. Lud. *lamia, stryx:* σειρῆνες Jer. 13, 21; ὀνοκένταυροι Jes. 34, 11. 14; **አዋልደ፡ጼዴኔታት፡** (c. varr.) θυγατέρες σειρήνων Jer. 27, 39; **ይበክዩ፡ከመ፡ጼዴናታት፡** (c. var.) Hen. 96, 2; Org. — *Voc. Ac.:* **ጼዴናታት፡ብ፡መጋኛ፡ጉሥምትኒ፡ይ፡** (inter nomina morborum); *aliud:* **ጼዴንያት፡ወመጽአሞ፡ዘ፡መልአከ፡ሞት፡**።

ጸዳይ፡ (raro **ጸደይ፡**) subst. [radix **ጸደየ፡** vicina est radici **ዐፀደ፡**, quam vid. supra c. 1027; praeterea vid. quae de קַיִץ annotavit Ges. in thes. p. 1149 et 1143] *tempus messis*, et ubi de anni temporibus agitur, modo *aestas*, modo *auctumnus*, (nec non *ver*, vid. **ጸዳያዊ፡**): **ማእከለ፡ጸዳይ፡ወዐፂድ፡** Kuf. p. 107; **ያዘንም፡ለክሙ፡ጸዳየ፡ወመፀወ፡** βρέξει ὑετὸν πρώϊμον (καὶ ὄψιμον) i. e. pluviam *auctumnalem* (et vernam) Joel 2, 23; **ዝናመ፡ጸዳይ፡ወመፀው፡** Zach. 10, 1 (vid. quae sub **ተወን፡** c. 570 annotavimus); **እግዚ"፡አዘዘ፡ጸዳየ፡ወመፀወ፡** Clem. f. 171. Locos quosdam libri Abushakeriani vid. sub **ሐጋይ፡** c. 131, ubi hanc quaestionem uberius tractavimus. (Cfr. etiam Isenb. lex. p. 190 sub voce **ጸዳይ፡**). — *Voc. Ac.:* **ጸዳይ፡ዘ፡ዘመነ፡ማእረር፡**; *aliud:* **ዘ፡ዘመነ፡መከር፡**; *aliud:* **ዘ፡መዋዕለ፡ጸንጠቄስጤ፡**።

ጸዳያዊ፡ adj. rel., ad **ጸዳይ፡** pertinens i. e. (*autumnalis, aestivus*, nec non) *vernus:* **በጥንተ፡ሐመል፡ዘውእቱ፡ዕሪና፡ጸዳያዊ፡** (aequinoctium vernum) Abush. 53; pascha **ዘይከውን፡በዘመነ፡ተዐርዮ፡ጸዳያዊ፡** Abush. 38.

ጻዴ፡ nomen literae alphabeti Hebraici decimae octavae, Ps. 118, 137; Thren. 1, 18. 2, 18. 3, 51. 4, 18; ubi de psalmis agitur, siglo **ጻዴ፡** Ps. 118, 137—144 notatur.

ጸድፈ፡ I, 1 [صَدَفٌ *pars montis abrupta*, صَدَفَ *declinavit, avertit*] *in praeceps ruere, praecipitari, decidere, devolvi:* **ጸድፈ፡እምተሥላስ፡** Act. 20, 9; Luc. 8, 33 rom.; **ጸድፉ፡ውስተ፡ባሕር፡** Marc. 5, 13; Matth. 8, 32 Platt; Ex. 21, 33; **ትጸድፍ፡ውስተ፡ሲኦል፡** καταβήσῃ Jes. 14, 15; **ይጸድፍ፡ኀይላ፡** καταβήσεται Hez. 30, 6.

አጽደፈ፡ II, 1 *praecipitare, praecipitem dare, deturbare, dejicere*, Luc. 4, 29; 4 Reg. 9, 33; Hab. 3, 12 var.; Ps. 55, 7; Dan. 3, 20 var.; **አጽደፈኒ፡በብረክየ፡** (v. **ብረክየ፡**) Job 16, 10; **ያጸድፎ፡ሕማም፡ወምንዳቤ፡** 15, 24; **እምሀየ፡አጸድፈከ፡** Jer. 29, 17 var.; Am. 9, 2; Ob. 4; **አጽደፍዎሙ፡እምርእሰ፡ውእቱ፡ቀልቀል፡** 2 Par. 25, 12; **አጽደፍዎ፡ውስተ፡ሲኦል፡** Hez. 31, 16; Ps. 54, 26.

ጽዱፍ፡ part. *praecipitatus, dejectus*, Lud. sine auct.

ጸድፍ፡ subst., plerumque m., Pl. **አጽዳፍ፡**, *locus praeceps vel praeruptus, praecipitium, hiatus, vorago, abyssus:* **እስመ፡ጸድፍ፡ብሒኑ፡ወንቁዕ፡ምድሩ፡** Herm. p. 1. 32. 57; 4 Esr. 5, 4; Macc. f. 20 (vid. **ጉጸንጽ፡**); χάσμα 2 Reg. 18, 17; Luc. 16, 26; **ወይከውን፡ዐቢየ፡ጥቀ፡ጸድፈ፡** χάος Zach. 14, 4; **በውስተ፡ጸድፍ፡አጥፍኦሙ፡** ἐν καταβάσει Sir. 46, 6; **ጸድፍ፡ሙፃኢታ፡(ለፍኖት፡)** βόθρος ᾅδου Sir. 21, 10; **ፍርሀት፡ወጸድፍ፡ወመሥገርት፡** βόθυνος Jes. 24, 17; Jer. 31, 43. 44 (פַּחַת); βάθος Rom. 8, 39; **እግዚ"፡አውደቆ፡ለሰይጣን፡ውስተ፡ጸድፈ፡ገሃነም፡** F. M. 3, 1; **አጽዳፍ፡** κρεμαστά Jud. 6, 2; Syn. p. 314 (vid. sub **ጉጸንጽ፡**).

ጽድፈት፡ n. act. *praecipitatio*, Lud. sine auct.

ጽጕ፡ *platea* vid. sub **ጸጕጕ፡**

ጸጕር፡ (passim **ጸጕር፡** scriptum) subst., m. et f. [vic. **ሥዕርት፡** שֵׂעָר شَعْر, vid. Ges. thes. p. 1335; Tuch de Aeth. linguae sonorum sibil. natura p. 10 comparandam censet شَجَر stirpem; parum congrua sunt quae Dietrich Semit. Wortforſchung p. 128 conjecit] 1) *pili* corporis animalium: a) hominum α) **ጸጕረ፡ ርእስ፡** *capillus* Hen. 106, 2; Macc. f. 20; **ጸጕረ፡ ርእስክሙ፡ ኵሎን፡ ኍልቍት፡** Matth. 10, 30. β) barbae: **ኢትንሣእ፡ እምጸጕረ፡ ጽሕምከ፡** F. N. 11. γ) oculorum: monachus sibi evellebat **ጸጕረ፡ ቀራንብቲሁ፡** Sx. Genb. 13. δ) corporis: **ርእሶሂ፡ ወጸጕሮሂ፡** Jes. 7, 20. b) bestiarum: *pili, vellus, villi, pellis, setae*, ovium et caprarum Gen. 30, 32; Ex. 25, 4. 35, 6; Job 31, 20 var.; Hen. 90, 32; cameli Matth. 3, 4; suis Kuf. 37; **ዘጸጕር፡** *cilicinus, villosus:* **ሠቅ፡ ዘጸጕር፡** τριχίνη Zach. 13, 4; **ልብሰ፡ ጸጕር፡** (poenitentium) Sx. Sen. 3; **አዕርቅተ፡ ጸጕር፡** Enc. Haml. 10. 2) *pennae* et *plumae* avium: Lev. 1, 16; aquila **ምሉእ፡ ጸጕር፡** Hez. 17, 3 var.; **ጸጕረ፡ ጣዎስ፡** Const. Ap. 52. 3) *fibrae* palmae: **አባ፡ ጳውሊ፡** indutus erat **ልብሰ፡ ዘጸጕረ፡ በቀልት፡** Sx. Jac. 2; **አበዊነ፡** (monachi) **ይለብሱ፡ አልባሰ፡ ጸጕር፡ ዘብቍልት፡** (sic) Sx. Genb. 19.

ጸጓር፡ adj. *pilosus, hirsutus*, Gen. 25, 25. 27, 11. 23; Kuf. 19; 4 Reg. 1, 8; **ወከነ፡ አርአያሁ፡ ለዮሐንስ፡ መጥምቅ፡ ጸጓረ፡ ኵለንታሁ፡** Sx. Sen. 2.

ጸግበ፡ I, 1 [שָׂבַע ܣܒܰܥ شَبِعَ, amh. **ጸገበ፡**] Subj. **ይጽገብ፡**, passim **ይጽግብ፡**, 1) *satiari, saturari, satiatum* vel *saturum esse*, cibo: **እስከ፡ ንጸግብ፡** Ex. 16, 3. 8; Kuf. 24; **ትበልዑ፡ ወትጸግቡ፡** Lev. 25, 19; Deut. 6, 11. 8, 10. 12. 26, 12; Ruth 2, 14; Ps. 21, 28. 36, 20; Jes. 44, 16; 2 Esr. 19, 25; Luc. 6, 25; Matth. 5, 6. 14, 20; Marc. 6, 42. 7, 27; Jac. 2, 16; **ወጸጊቦሙ፡** Joh. 6, 12; **ኢትኩን፡ ከመ፡ ዘኢይጸግብ፡** *insatiabilis* Sir. 34, 17; **አሶር፡ በልዐነ፡ ለጸጊብ፡** Thren. 5, 6; potu Act. 2, 13; Ps. 103, 18; trsl.: scortatione Hez. 16, 28. 29; pecunia Hen. 63, 10; Koh. 5, 9; doloribus Job 7, 4; ignominia Thren. 3, 29; Ps. 122, 4; gaudio Sir. 4, 12; bonis Jer. 38, 14; Sir. 37, 24; Prov. 5, 10; aspectu pulchritudinis Dan. ap. 1, 32; vita Kuf. 21, al.; etiam de oculis praedicatur Koh. 1, 8; Prov. 27, 20, de ventre, anima, nec non de inanimatis ut gladio Jer. 26, 10, orco Prov. 27, 20, al.; c. c. Acc.: Ex. 16, 12; **ይጽግቡ፡** v. **ይጽገቡ፡ ኀብስተ፡ ኃጢአቶሙ፡** Prov. 1, 31; **ጽገብ፡ ኀብስተ፡** 20, 13. 24, 57; **ከመ፡ ኢይጽገቡ፡ ነኪራን፡ ኀይለከ፡** 5, 10; Koh. 5, 9; Job 7, 4; Thren. 3, 29; Ps. 37, 7. 122, 4; **ጸገብክዎ፡ ለዕጕሥታር፡** Jer. 15, 17; **ጸገብኩ፡ መዋዕልየ፡** Kuf. 21; **ይጸግብ፡ ትፍሥሕተ፡** Sir. 4, 12; **ምሕረተ፡** Ps. 89, 16; **እለ፡ ይበልዑኒ፡ ኢይጸግቡኒ፡** 24, 20; Act. 2, 13; c. **እምነ፡**, ut: Apoc. 19, 21; Luc. 15, 16. 16, 21; **እምኀቡአቲከ፡ ጸግበት፡ ከርሦሙ፡** Ps. 16, 14; Koh. 6, 3; Hen. 63, 10; **ይጸግቡ፡ እምበረከትየ፡** Jer. 38, 14; Sir. 37, 24; **ለምንት፡ ኢትጸግቡኒ፡ እምሥጋየ፡** Job 19, 21; **ኢይጸግብ፡ እምደምከ፡** Sir. 12, 16; **ከመ፡ ትጽገቡ፡ እምአጥባተ፡ ትፍሥሕታ፡** Jes. 66, 11; **ከመ፡ ይጽገብዋ፡** (v. **ይጽግብዋ፡**) **እምነ፡ ላሕያ፡** Dan. ap. 1, 32; c. **በ፡** et Inf.: Ps. 16, 16; Koh. 1, 8 (var. **ለ፡** vel **እምነ፡**). 2) *satiatum* i. e. *nausea* vel *taedio captum esse, fastidire:* **ከመ፡ ኢትጽገብ፡ ወኢትቂእ፡** Prov. 25, 16; **ከመ፡ ኢይጽገብከ፡ ወኢይጽላእከ፡** 25, 17; **እንተ፡ ጸግበቶ፡ ለምታ፡** Hez. 16, 45.

አጽገበ፡ II, 1 *saturare, satiare*, c. Acc. pers.: **ዘበላዕኩ፡ ያጸግበኒ፡** 4 Esr. 9, 28; Ps. 106, 9; Jes. 58, 10; Jer. 5, 7; Hez. 27, 33; Deut. 32, 10; **ከመ፡ ያጽግብ፡ ነፍሶ፡ ርኁበተ፡** Prov. 6, 30; Ps. 90, 16; **ኢያጸግበ፡ ክፍሉ፡ ለዐይነ፡ ሥሡዕ፡** Sir. 14, 9; **ከመ፡ ያጽግብ፡ ኀበ፡ አልቦ፡ ዕፅ፡** τοῦ χορτάσαι ἄβατον Job 38, 27; c. dupl. Acc.: Ps. 15, 11. 80, 15. 131, 16; **አጽገበኒ፡ ሕምዘ፡** Job 9, 18; **አጽገብከ፡ ጻዕረ፡ ለከርሥየ፡** 15, 2; Sir. 17, 7; **አጽግቦሙ፡ ኅብስተ፡** Marc. 8, 4; c. Acc. pers. et **እምነ፡** rei: Ps. 102, 5; **አጽግበ፡ ለርኁብ፡ እምእክልከ፡** Jes. 58, 7; **አጽገበ፡ (ለምድር፡) እምነ፡ ኵሉ፡ በረከቱ፡** Sir. 16, 29; c. **ለ፡** pers.: Ps. 144, 17; Matth. 15, 33; **ዘአሐቲ፡ ሐሊበ፡ በግዕ፡ ያጸግብ፡ ለ፪ ሰብእ፡** Jes. 7, 22 vrs. alt.; c. Acc. rei: **ያጸግብ፡ በረከተ፡** Sir 31, 20.

ተጸግበ፡ III, 1 1) *satiari* cibo ab alio, Lud. e Mss. Colb. 2) *ad satiandum praeberi* alicui, c. Acc. pers.: **ኅደግሙ፡ ስመክሙ፡ ወተጸገብክምዎሙ፡ ለኅሩያንየ፡** εἰς πλησμονὴν τοῖς ἐκλεκτοῖς μου Jes. 65, 15.

ጽጉብ፡ part. *satiatus, satur:* **ነፍስ፡ ጽግብት፡** Prov. 27, 7; constr. per st. c.: **ጽጉባነ፡ ሐሊብ፡** Hen. 51, 4; Gen. 49, 20; 1 Reg. 2, 5; vel seq. **እምነ፡** Deut. 33, 23; c. **በ፡** Rom. 15, 14. a) *plenus:* **ጽጉባነ፡ ኵሉ፡ ዐመፃ፡** Rom. 1, 29; Act. 13, 10. b) *taedio* vel *fastidio captus*, c. Acc. rei: **ጽጉብ፡ አነ፡ መሥዋዕተ፡ ሐራጊት፡** (v. **እመሥዋዕተ፡**) Jes. 1, 11; c. **እምነ፡**, ut: **ጽጉብ፡ እምነ፡ መሥዋዕት፡** Clem. f. 125.

ጽጋብ፡ subst. (semel reperi **ጽጉብ፡**) 1) *saturatio* (i. e. epulatio ad satietatem), εὐφροσύνη Esth. 9, 18. 22. 2) *satietas, saturitas:* **ጽጋበ፡ ከርሥ፡** Prov. 24, 15; **እለ፡ ኢያእምሩ፡ ጽጋበ፡** Jes. 56, 11; **ኢይከውነክሙ፡ ለጽጋብ፡** (v. **ለጽጉብ፡**) 55, 2; Lev. 26, 5; Ps. 105, 16; Hez. 16, 49; **ይከሪ፡ ጽጋብ፡** Sir. 11, 27; **ጽጋብ፡ ኢይምጽእኒ፡** κοιλίας ὄρεξις 23, 6. 3) *abundantia, ubertas* frugum: **ዓመተ፡ ጽጋብ፡** (opp. **ዐባር፡**) Kuf. 40; Gen. 41, 29; **መዋዕለ፡ ጽጋብ፡** (opp. **ረኃብ፡**) Sir. 18, 25; Enc. Sen. 26.

ጽጉን፡ vid. sub **ጽንጕን፡**

ጽግንት፡ subst., sing. et coll. [referendum videtur ad دجن et دجم, quibus significatus *nubilosi, obscuri, tenebrosi* inest] *vespertilio*, νυκτερίς Lev. 11, 19; Deut. 14, 18; Ep. Jer. 21; **እኁሆሙ፡** (v. **እኁሆን፡**) **ለጽግንት፡** ἀδελφὸς σειρήνων Job 30, 29. — *Voc. Ae.:* **ጽግንት፡ ዘ፡ የሌት፡** (v. **የሌሊት፡**) **ያፍ፡**

ጸገወ፡ I, 2 [non ad شكد شكم (**ዘገነ፡**), sed ad זכי et זכך זכה, quibus vis *puritatis* inest, referendum videtur; a *puritate* facile derivatur *pietas* et *benignitas*, cfr. زكا et بِرّ] *beneficia* vel *gratiam exhibere, gratificari, donare, dono dare*, c. **ለ፡** pers.: **ለዘሞተ፡ ኢትኅድግ፡ ጸግዎ፡** μὴ ἀποκωλύσῃς χάριν Sir. 7, 33; **ለነፍሱ፡ ይጠውዕ፡ ለመኑ፡ ሀለዎ፡ ይጸጉ፡** τίνι ἀγαθὸς ἔσται 14, 5; Asc. Jes. 6, 9; c. Acc. pers. (*alicui*): 4 Esr. 7, 39; **እምድኅረ፡ ጸገወከ፡** μετὰ τὸ δοῦναι Sir. 41, 22. 32, 11; Eph. 4, 32; Col. 3, 13; c. dupl. Acc.: Gen. 47, 22; Lev. 6, 13; Jud. 1, 14; 3 Reg. 10, 13; **ጸገዎ፡ ንጉሥ፡ ለአስቴር፡ ኵሎ፡ ዘቦ፡ ለሐማ፡** Esth. 8, 1; **ጸገወኒዮ፡ ሀየንተ፡ ሀስብየ፡** Tob. 2, 14; 1 Esr. 1, 7; **ጸግወነ፡ ነፍሰ፡ እለ፡ ባላሕከ፡** Kuf. 13; Sir. 20, 14; **እስመ፡ ሠናየ፡ ጸጋ፡ እጼግወክሙ፡** Prov. 4, 2; Marc. 15, 45; Rom. 8, 32; Phil. 1, 29. 2, 9; **እመ፡**

ኢጸገወ፡ (v. ኢጸገዎሙ፡) እምሠናይቱ፡ 4 Esr. 7, 42; ለብዙኃን፡ ዕዉራን፡ ጸገዎሙ፡ ይርአዩ፡ Luc. 7, 21. a) *condonare, largiri:* ጸግዉኒያ፡ ለዛቲ፡ አበሳየ፡ 2 Cor. 12, 13. b) *munificum esse* erga alqm, Lud. ex Hom. Greg.

ተጸገወ፡ III, 2 *beneficiis, donis affici* vel *ornari, dono* vel *gratis accipere* alqd: ይጼገዉ፡ እምኔሁ፡ Jsp. p. 351; c. Acc. doni vel rei: ከመ፡ ትጸገዉ፡ ሕይወተ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Did. 9; እምድኅረ፡ ተጸጎነ፡ ክብረ፡ Clem. f. 260; ዘተጸጎኩ፡ ዘንተ፡ ኵሎ፡ እምኔከ፡ Jsp. p. 338; አእምር፡ ዘተጸገውከ፡ Did. 9; መበለታት፡ ይንሥኡ፡ ዘተጸገዋ፡ በአኰቴት፡ Did. 20; ተጸገወ፡ ኪዳነ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ Sx. Teq. 14; ተጸገዉ፡ ዘንተ፡ ወልደ፡ (a Deo) Sx. Sen. 4; ዘንተ፡ ኵሎ፡ ተጸጊዎ፡ Org. 4.

ተጻገወ፡ III, 3 *sibi invicem gratiam exhibere*, i. e. a) *donare:* ይጻገዉ፡ በበይናቲሆሙ፡ አምኃ፡ Apoc. 11, 10. b) *largiri, condonare:* Eph. 4, 32; Col. 3, 13 Platt.

ጽጉው፡ part. *beneficiis, donis affectus*, Lud. sine auct.

ጸጋ፡ subst., m. et f., Pl. ጸጋት፡ 1) *gratia*, a) *favor, benignitas*, χάρις, Koh. 9, 11; ዕሴተ፡ ጸጋከ፡ ትረክብ፡ Sir. 7, 33. 10, 17; Luc. 2, 40; Joh. 1, 16; Rom. 1, 5. 7. 3, 24. 5, 2. 6, 1. 11, 6; 2 Cor. 6, 1; Hebr. 4, 16; 2 Tim. 1, 9; Judae 4 al.; ጸጋ፡ እግዚ"፡ የሀሉ፡ ምስሌክሙ፡ Rom. 16, 20; Kid. f. 12; ሀብተ፡ ጸጋ፡ Clem. f. 5. b) *suavitas, venustas:* Hen. 46, 1. 2) *donum gratiae, beneficium, donum, munus, dona:* δῶρον Prov. 4, 2; እስመ፡ ሠናይ፡ ጸጋ፡ ይእቲ፡ ምጽዋት፡ Tob. 4, 11; ጸጋሁ፡ ለእግዚ"፡ ትዜውሮሙ፡ ለጻድቃን፡ δόσις Sir. 11, 17; ጸጋሆሙ፡ ለአብዳን፡ አልቦቱ፡ ሞገስ፡ χάριτες Sir. 20, 13; ጸጋ፡ ሃይማኖት፡ ኅሬት፡ Sap. 3, 14; በጸጋ፡ εἰς δόματα 2 Par. 2, 10; Ps. 69, 19. 126, 4; Fal. f. 57 (vid. sub አንጐርጐረ፡); χάρισμα, χαρίσματα Rom. 1, 11. 5, 15. 6, 23. 11, 29. 12, 6; 1 Cor. 1, 7. 12, 30. 31 al.; ጸጋት፡ Kid. f. 87; Const. Ap. 48. 49; Lit. 175, 3. a) በጸጋ፡ *gratis*, Matth. 10, 8; በጸጋ፡ ወሀብኩክሙ፡ ሠናያተ፡ ሀብተ፡ ወአንትሙኒ፡ በጸጋ፡ ሀቡ፡ Clem. f. 45. b) Dei munera i. e. *bona, opes:* mulier ዘባቲ፡ ብዕለ፡ ወጸጋ፡ ስፉሐ፡ ወአግብርተ፡ ወአእማተ፡ Jsp. p. 368; ሰብአ፡ ጸጋ፡ *locupletes, fortunati* (adjectum est: ኵሎሙ፡ እለ፡ በሙ፡ ንዋይ፡) p. 354.

ጸጋዊ፡ n. ag., f. "ዊት፡, Pl. m. ጸጋውያን፡, *liberalis, munificus, donator, largitor:* ብእሲ፡ ጸጋዊ፡ ወመሓሪ፡ Kuf. p. 134; ለጸጋዊ፡ ይዴኀርዎ፡ በሥነ፡ ምግባሩ፡ Sir. 34, 23; 4 Esr. 7, 39. 42; ጸጋውያን፡ εὐμετάδοτοι 1 Tim. 6, 18; Deus ጸጋዌ፡ ጸጋ፡ Lit. 173, 4; Kedr f. 87; ጸጋዌ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Kid. f. 11; Prec. Mat.; Maria ጸጋዊተ፡ ሰላም፡ ወተስፋ፡ III Sal. Mar. 22; እዴሁ፡ ጸጋዊተ፡ ምጽዋት፡ Enc. Genb. 8.

ጽጋዌ፡ subst. *donatio, liberalitas, beneficium:* አኮ፡ በሀላዌ፡ አላ፡ በጽጋዌ፡ M. M. f. 201; ኢአመገነነ፡ ጽጋዌነ፡ ላዕሌሁ፡ Jsp. p. 326; ንመውእከ፡ በአሠንዮትነ፡ ወንጼግወከ፡ ጽጋዌ፡ ibid.

መጸግው፡ part. *gratiam exhibens, donator*, Lud. ex Org. 4.

ጸገየ፡ I, 1 [זָהַר nituit, زَهَا lacte viruit, floruit (זהה et زهو); reprobanda sunt, quae Dietrich ſemit. Wortforſchung p. 128 conjecit] Subj. ይጽገይ፡ (in Sx. Genb. 16 occurrit ይጽግዩ፡, nescio an recte), *florere, flores producere*, de plantis, fruticibus, arboribus: ይጸጊ፡ ከርካዕ፡ Koh. 12, 5; አውያን፡ ጸገዩ፡ Cant. 2, 13. 15. 6, 11; Org. 2; ዬ፡ መስቀል፡ ጸገየ፡ Deg.; c. Acc. floris: ጸገየት፡ ጽጌ፡ Num. 17, 23; ናርዶስ፡ ዘጸገየ፡ በጸዓድዒድ፡ Org. 2; de floribus ipsis: ከመ፡ ይጸጊሂ፡ ጽጌ፡ በውስተ፡ ጠለ፡ ገዳም፡ ጽገዩ፡ Sir. 39, 13; Hen. 82, 16; Ex. 36, 32; Cant. 1, 14; de campo: ጽገዩ፡ ገዳም ፤ ተፈሥሒ፡ ገዳም፡ Deg.

አጽገየ፡ II, 1 1) *florere facere*, arborem, Org. 5; Deg. 2) *exprimere flores* pictura: ጠበብተ፡ እስራኤል፡ በልብሰ፡ አሮን፡ ካህን፡ ደርከኖ፡ አጽገዩ ፤ (hyacinthino colore flores expresserunt) ወሮማናተ፡ ወርቅ፡ በዐውዳ፡ አፍረዩ፡ Enc. Teq. 21.

ጽጉይ፡ part., f. ጽጊት፡, 1) *florens*, (*floreus, floridus*): አክሊል፡ ጽጉይ፡ Org. 4; trsl.: Johannes et Jacobus ጽጉያን፡ ምዑዝ፡ ረዳ፡ Enc. Masc. 30; ጽጉያን፡ ስብሐት፡ Enc. Teq. 11; ጽጉያን፡ በረከት፡ Deg.; ትርሲተ፡ ሰማይ፡ ጽጊት፡ Enc. Tachs. 7. 2) *floribus ornatus, floribus intertextus:* Ex. 25, 33; in C Ex. 37, 19 sec. Hebr.; ክዳን፡ ጽጉይ፡ καρπωτός 2 Reg. 13, 18.

ጽጌ፡ subst., plerumque m., Pl. ጽጌያት፡, etiam ጽገያት፡ (maxime in antiquioribus codicibus), *flos*, ἄνθος Job 14, 2; Jes. 11, 1 var.; ኀሊቀ፡ ጽጌ፡ 18, 5. 28, 1; ጽጌ፡ ይበስ፡ Zeph. 2, 2; ጽጌ፡ ገዳም፡ Cant. 2, 1; Ps. 102, 14; ጽጌየኒ፡ ፍሬ፡ ክብር፡ ወስብሐት፡ Sir. 24, 17; ጽጌ፡ ረዳ፡ Sir. 24, 14. 39, 14 (κρίνον); Org. 2; ጽጌ፡ ደንጐላት፡ Cant. 2, 2; ጽጌ፡ ዘሐይቅ፡ Enc. Teq. 6 (vid. sub ሰግላጥ፡); ጽጌ፡ κρίνον Jes. 35, 1; ῥόδον Sir. 39, 13; coll. ጽጌ፡ τὰ ἄνθη Cant. 2, 12; κρίνα 5, 13; ጽጌያት፡ 4 Esr. 3, 47; v. ጽገያት፡ 4, 8; κρίνα Cant. 2, 16. 4, 5. 6, 3; Matth. 6, 28; ጽጌያት፡ (ጽገያት፡ rom.) Luc. 12, 27. a) *flores arte facti:* Ex. 25, 31. 34; Num. 8, 4 (v. ጸጋያት፡ et ጽጋያት፡); 3 Reg. 7, 11; ῥοΐσκοι Sir. 45, 9. b) *flos* i. e. *praestantissimum* rei: ጽጌ፡ ዘከርቤ፡ Ex. 30, 23. c) ሰንበት፡ ዘጽገያት፡ (v. ዘጽጌያት፡) sabbatum florum i. e. *pascha florum* vel *dominica palmarum* (alias ዘሆሳዕና፡) Luc. 13, 6 rom.; Marc. 4, 26 rom.

ጽጋይ፡ vel ጸጋይ፡, subst., Pl. ጽጋያት፡ et ጸጋያት፡ (est alia forma vocis ጽጌ፡ i. e. ጽገይ፡), *flos* arte factus: ድሙረ፡ ጽጋይ፡ καταμεμιγμένα ἐν ἄνθεσιν Ex. 28, 14; Num. 8, 4 var. (Lud. vocem ጽጋይ፡ adjectivum censet, *floribus ornatus*).

ጸጐጐ፡ (denom. a ጽጕ፡) I, 1 sec. Lud., i. q. ተጸጐጐ፡

አጽጐጐ፡ II, 1 i. q. ተጸጐጐ፡, Ex. 21, 7.

ተጸጐጐ፡ III, 1, etiam var. ተጻጐጐ፡ III, 3, *foras exire*, (*e familia abire*): ኢትጸጐጕ፡ (Lud.: ኢትጽጐጕ፡) በከመ፡ ያጸጕኑ፡ (v. ይጻጐኑ፡) አእማት፡ ἀπελεύσεται — ἀποτρέχουσιν Ex. 21, 7.

ጽጕ፡ subst., Pl. ጽጐጕ፡, Pl. Pl. ጽጐኃት፡ (etiam ጽኃኃት፡ in F. N. 37) [vid. ሰኰት፡ c. 381] *platea, vicus, forum:* ውስተ፡ ጽጕ፡ ἐν ἀγοραῖς Matth. 11, 16 rom.; ዖዱ፡ ጽጐ፡ Koh. 12, 5; ጽጐ፡ ሀገር፡ ἡ πλατεῖα Apoc. 21, 21; ግዱፋ፡ ውስተ፡ ጽጐ፡ ሀገር፡ Sx. Teq. 9; ወኢያስሕትከ፡ ጽጐጕሃ፡ ἐν ταῖς ἐρήμοις (τῆς πόλεως) μὴ πλανῶ Sir. 9, 7; እንዘ፡ የኀልፍ፡ ጽጐጐ፡ ረከበ፡ ብእሴ፡ ቅቱለ፡ Sx. Masc. 18; ውስተ፡ ጽጐጕ፡ ወምሥያጣት፡ Chr. Ta. 28; በምሥያጥ፡ ወበጽጐጕ፡ ወበመራሕብት፡ Jsp. p. 343. 355; ጽጐኃት፡ ወምሥያጣት፡ Fal. f. 50; Abush. 20; በአንተ፡ ፍናዋት፡ ወጽጐኃት፡ ወመራሕብት፡ F. N. 37 in tit. a) ጽጐ፡ *foras, in publicum:* ያንሶሱ፡ ጽጐ፡ Ex. 21, 19. b) መኃትው፡ ጽጕ፡ sive *laternae* sive *faces, taedae:* Joh. 18, 3; አዘዘ፡ ያውዕይዎሙ፡ በመኃትው፡ ጽጕ፡ ወይሕረር፡

ሥጋሆሙ፤ Macc. f. 2. — *Voc. Ae.*: ጽጕጕ፡ዘ፡አፍአ፡ሀገር፡; *aliud*: ጽጕጕ፡ወመራሕብት፡ዘ፡ሸንኀ፡

ጸጥ፡ interjectio, qua silentium jubetur (sicut صَهْ, הַס); *sile!* unde ጸጥ፡ብሂል፡ *silere, obmutescere*: ወጸጥ፡ (v. ወጸጦ፡) ይብል፡እስመ፡አልቦ፡ድምፀ፡ ... 4 Esr. 4, 42; ጸጥ፡በል፡ κώφευσον Job 33, 31. — Vid. etiam Isenb. lex. sub ጸጥ፡ p. 191. — *Voc. Ae.*: ጸጥ፡ዘ፡ዝምታ፡

ጽጋዌ፡ subst., sec. Lud. *status, conditio*: ወይገብእ፡ኀበ፡ዘትካት፡ጽጋዌሁ፡ Lit. 172, 1 (in Lit. Ms. legitur ሀላዌሁ፡). Dubium, an lectio impressa sana vel Ludolfi interpretatio recta sit?

ጻጺት፡ v. ጻጸት፡ (etiam per ፀ) subst., m. et f., sing. et coll., *culex, culices, sciniphes* (vid. ትንንያ፡, ጽንጽንያ፡ nec non כִּנִּם), κώνωψ Matth. 23, 24; ጻጺተ፡ይነጥፍ፡ወይውኅጥ፡ገመለ፡ Tab. Tab. 35; እለ፡ጻጸተ፡ይነጥፉ፡ወገመለ፡ይውኅጡ፡ M. M. f. 184; አሐቲ፡ጻጺት፡ነሰከቶ፡ Sx. Genb. 6; σκνῖφες Ex. 8, 12—14 (v. ጻጼት፡). — Secundum Lud. ጻያት፡ est „*formica*; cujus plurimae species dantur in Aethiopia". — *Voc. Ae.*: ጻጺት፡ (v. ጻጸት፡) ዘ፡ዘመሚት፡

ጽፍሕ፡ subst. [i. q. ስፍሕ፡ c. 403 q. v.] *latitudo*, πλάτος, εὖρος Ex. 25, 10. 17. 23. 26, 2. 8. 16. 27, 1. 12. 30, 2; ጽፍሓ፡መሠረቱ፡፴በእመት፡ Judith 1, 2; ጽፍሑ፡ዐሥር፡በእመት፡ Zach. 5, 2; Hez. 41, 6.

ጽፉሕ፡ part. *latus*: Pseudomessiae እገሪሁ፡ጽፉሓት፡ (scriptum est ጽፉሐት፡) Kid. f. 5.

ጸፈረ፡ *plectere* vid. sub ፀፈረ፡

ጸፈረ፡ I, 2 [denom.] *ungues recidere* vel *praesecare* alicui, c. Acc. pers.: ትጼፍራ፡ Deut. 21, 12.

ተጸፍረ፡ III, 1 *sibi ungues praecidere*, 2 Reg. 19, 24.

ጽፍር፡ subst. [צִפֹּרֶן טְפַר ܛܦܪܐ ظُفْر] coll. et Sing., Pl. ጽፈር፡, አጽፋር፡, ጽፍራት፡, *unguis* a) digitorum hominis: ኢይምትር፡ጽፍሮ፡ Clem. f. 21. 29. 34; ጽፍረ፡እደዊከ፡ወእገሪከ፡ Macc. f. 20; ሰላም፡ለአጻብዕኪ፡ወለአጽፋርኪ፡ጽዕድው፡ I Sal. Mar. 25; ጽፈር፡ et አጽፋር፡ Dan. 4, 30; ጽፍራት፡እደዊሆሙ፡ወእገሪሆሙ፡ Sx. Haml. 8 et 25. b) avium: 4 Esr. 11, 9. 54; Dan. 4, 30; ዘምሉእ፡ጽፈሪሁ፡ Hez. 17, 3; Lud. Comm. hist. p. 507 n. 57. c) quadrupedum: ዘሥጡቅ፡ጽፈሪሁ፡ vel ጽፍሩ፡ ὀνυχιστῆρας ὀνυχίζον Lev. 11, 3—7. 26; Deut. 14, 6—8; ጽፍረ፡ላህም፡ (var. pro ሰኰና፡ላህም፡) Jes. 13, 22; ὁπλαί *ungulae* Ps. 68, 36; bestiarum rapacium: ጽፈሪሁ፡ Dan. 7, 7. 19; ጽፍራት፡ F. N. 23 (vid. sub መኰረጽ፡). d) *ungues* arte facti vel *hami* ferrei: አዘዘ፡ይሥትርዎሙ፡በአጽፋረ፡ኀጺን፡ከመ፡ይዘርዝሩ፡ሥጋሆሙ፡ Sx. Tachs. 12. — *Voc. Ae.*: አጽፋር፡ዘ፡ጽፍሮች፡

አጽፋር፡ adj. vel subst. [أَصْفَر vid. አስፈር፡ c. 405 et አስፋር፡ c. 753] (*color*) *flavus, fulvus*: ቀብኦ፡በሀኈሬ፡ወሰሪዮ፡ወአቅየሐይሐ፡ሕብሮ፡በ (v. ወ) አጽፋር፡ወመልአ፡ጥላቁ፡ዘቦቱ፡ Sap. 13, 14.

ጸፈቀ፡ rad., sec. Lud. *densum, spissum esse* [propagatum videtur e notione *coarctationis* et *compressionis* ضَفّ et ظَفّ (vid. ጸበበ፡), non e notione *compactionis* (صَفَقَ; ጠፍሐ፡), quamquam etiam صفق significationes quasdam habet, significationibus nostri verbi vicinas]. — *Rad. Abb.*: ጸፈቀ፡ዘ፡ጀጐለ፡

አጽፈቀ፡ II, 1 *densare, crebrare*, deinde *crebro* vel *frequenter facere* alqd: እለ፡ያጸፍቁ፡ንስሓ፡ οἱ πυκνῶς μετανοοῦντες Herm. p. 42.

ተጸፍቀ፡ et **ተጸፈቀ፡** III, 1 *condensari*, a) *confertiri, constipari*: እስመ፡ለሃይማኖት፡፪ግብር፡ዕጹብት፡፩እምኔሆሙ፡ይፌጽም፡ግብረ፡ዐቢየ፡ወካልኡኒ፡ነዋ፡ተጸፈቁ፡ቦቱ፡ምንዳቤያት፡ብዙኃት፡ (duo sunt miracula fidei, quod et magna efficiat et multa patiatur) Chr. ho. 27. b) *spissari* vel *claudi*: ማሕፀነ፡ራሔል፡ተጸፍቀ፡ Kuf. p. 102. c) *spisse coaptari*: ይጸፈቃ፡ድዱን፡ συμφωνοῦντες ταῖς ἁρμογαῖς αὐτῶν Herm. p. 11.

ተጻፈቀ፡ III, 3 1) *se invicem condensare* vel *se constipare*: ወንሕነሰ፡ኢንጻፈቅ፡ወንትራሐቅ፡ብእሲ፡ብእሲ፡እምካልኡ፡ 2 Esr. 14, 19. 2) *confertim adhaerere* vel *se aggregare* alicui: እስመ፡ገብኡ፡ወተጻፈቁ፡ኀቤሁ፡ብዙኃን፡እምእስራኤል፡ προσετέθησαν 2 Par. 15, 9.

ጽፉቅ፡ part. 1) *densus*: a) de sylvis, arboribus, frondibus, (*opacus*): ታሕተ፡ኵሉ፡ዖም፡ጽፉቅ፡ዘቦ፡ጽላሎት፡ 3 Reg. 14, 23; 4 Reg. 16, 4; ረከበ፡ዕፀ፡ጽፍቅተ፡ወነበረ፡ወአጽለለ፡ Rel. Bar.; ዕፅ፡ዘጽፉቅ፡ቈጽሉ፡ Sir. 14, 18; Hez. 31, 3; Dan. 4, 18; አዕዋም፡ጽፉቃት፡እለ፡ያጸልሉ፡ Sap. 17, 17. b) de nubibus, tenebris (*spissus, crassus*): ከመ፡ጽፉቅ፡ደመናት፡ Clem. f. 3; ጽልመት፡ጽፉቅ፡ Jes. 5, 30. 8, 22; Sap. 19, 16. c) de hominibus: *confertus*, ጽፉቅ፡ሰብእ፡ Marc. 2, 4; Luc. 5, 19; ጻዕቀ፡ሰብእ፡ጽፉቅ፡ Jsp. p. 343; ጽፍቅት፡ከመ፡ሮማን፡ቅድስት፡ሀገረ፡ናግራን፤ምዕዝት፡ከመ፡ዕጣን፡ Deg. d) de concione, urbe: *frequens*, ማኅበር፡ጽፉቅ፡ Enc. Haml. 7; Org. 6. e) de rebus: *multitudine abundans*, አመ፡ጽፉቅ፡ንዋይየ፡ ὅτε ἤμην ὑλώδης λίαν Job 29, 5. f) *aptus*: ጽፉቅ፡ድዱሙ፡ συμφωνοῦσιν αἱ ἁρμογαὶ αὐτῶν Herm. p. 11. 2) *frequens, creber, perpetuus*: ጽፉቅ፡በዋኤ፡ቤታ፡ Prov. 29, 45; Did. ed. Platt p. 14; ኢተከህሎሙ፡ (sc. Hasmonaeis restauratio templi) በእንተ፡ጸብእ፡ጽፉቅ፡ዘኮነ፡ላዕሌሆሙ፡ Jsp. p. 330. 366. — Adv. ጽፉቀ፡ *crebro, frequenter, continenter*: Luc. 5, 33; 4 Esr. 3, 11; Jsp. p. 331. 356; Kid. f. 4; ἐκτενῶς 1 Petr. 1, 22. — *Voc. Ae.*: ጽፉቅ፡ዘ፡ግንኙ፡; *aliud*: ጽፉቅ፡ጽፁቅ፡ጥዉቅ፡ዘ፡ጭንቅ፡

ተጽፋቅ፡ subst. 1) *condensatio, spissamentum*: ይትዐጸው፡ሙላዴ፡ (praecluditur generatio) በተጽፋቀ፡ማሕፀን፡ M. M. f. 192. 2) *fartura*: ዕንቍ፡ዘተጽፋቅ፡ለዐጽፍ፡ τῆς πληρώσεως Ex. 35, 27.

ጸፈነ፡ e Ludolfi conjectura i. q. صفن vel ضفن *terrae illisit* alqm.

አጽፈነ፡ II, 1 „*terrae allidere*" sec. Lud.: diaboli alios excoecarunt, alios mutos reddiderunt, ወቦ፡ለዘ፡አጽፈኑ፡ወቦ፡ለዘ፡ወርኃዌ፡ረሰይዎ፡ Lud. e Libr. Myst.

ጸፈን፡ (v. ጽፍን፡) subst. *vasis genus* [صُفْن *vas coriaceum, quo aqua hauritur*] fortasse *culeus*: ጸፈነ፡ማይ፡ (v. ጽፍን፡) φακός, *lenticula* 1 Reg. 26, 11. 12.

ጽፍንት፡ subst. [صُفْنَة] *pera* coriacea: መልእት፡ጽፍንታ፡

ጥሕን፡ πήραν Judith 10, 5; ወደየቶ፡ ውስተ፡ ጽፍንቲ፡ ዘእክል፡ 13, 10. 15; Matth. 10, 10; Marc. 6, 8; Luc. 9, 3 (ubi ed. Rom. ጸፈንት፡ praebet). 10, 4; Herm. p. 23. — *Voc. Ae.*: ጽፍንት፡ ዘ፡ አቁማዳ፡

ጸፍዐ፡ I, 1 [صفع] Subj. ይጽፋዕ፡, *percutere palma* faciem alcjs, *alapam ducere* vel *impingere* alicui, ῥαπίζειν (at κολαφίζειν verti solet ኰርዐ፡), c. Acc. pers.: ጸፍዕዎ፡ Matth. 26, 68; ይመይጥ፡ መልታሕቶ፡ ለዘ፡ ጸፍዖ፡ Thren. 3, 29; Asc. Jes. 2, 12; 1 Esr. 4, 30; ሲሞን፡ ቶማስ፡ ረገሞ፡ ለዘጸፍዖ፡ Clem. f. 229; c. Acc. membri et pron. suff. pers.: ከመ፡ ዘይጸፍዕዎ፡ ለብእሲ፡ መልታሕቶ፡ Hos. 11, 4; 2 Par. 18, 23; Matth. 5, 39; Joh. 18, 12; ይጸፍዕዎ፡ ገጾ፡ Marc. 14, 65; እመበ፡ ዘጸፍዐ፡ ገጾ፡ (faciem suam) ዲበ፡ ምዉት፡ እስከ፡ የሐብጥ፡ ሥጋሁ፡ ወይቄስል፡ Kedr f. 85; Gad. Ad. f. 107; አዘዘ፡ ይጽፍዕዎ፡ አፉሁ፡ Act. 23, 3; ይጸፍዑ፡ እገዚኦ፡ M. F.; c. ውስተ፡ membri: ጸፍዖ፡ ውስተ፡ መልታሕቱ፡ 3 Reg. 22, 24.

አጽፍዐ፡ II, 1 *alapam impingi jubere* alicui: ናጸፍዖ፡ Sx. Masc. 18 (si quidem lectio sana est).

ተጸፍዐ፡ III, 1 *alapa percuti:* Christus ይጸፋዕ፡ ወይጼዐል፡ ῥαπιζόμενος ho. Acacii in Cyr. f. 106; ተጸፍዐ፡ እምገብረ፡ ሊቀ፡ ክህናት፡ M. M. f. 3; በእደ፡ ገብር፡ ተጸፋዕከ፡ Lit. Jac. Sar.; ተጸፍዐ፡ መልታሕቲሁ፡ M. M. f. 116; በተጸፍዖ፡ መላትሕ፡ Enc. Mag. 27; ecclesia አንተ፡ በእንቲአሃ፡ ተጸፋዕከ፡ በውስተ፡ ዐውድ፡ ከመ፡ ታግዕዛ፡ Lit. Joh. („ritus fuit manumittendi apud veteres“, sc. alapam impingere manumittendo, Lud.).

ጽፍዐት፡ n. act. *percussio faciei, alapa* vel *alapae:* መጠውኩ፡ መልታሕትየ፡ ለጽፍዐት፡ ῥαπίσματα Jes. 50, 6; ዘመልታሕትከ፡ ጽፍዐት፡ ወዘርእስከ፡ ኰርዐት፡ Sx. Tachs. 27; ጽፍዐተ፡ መላትሕ፡ Lit. Greg.; ancilla (sc. ecclesia) libera facta est በጽፍዐተ፡ ወልድኪ፡ (o Maria!) Org. 1.

ጽፍዕ፡ *stercus* vid. sub ፅፍዕ፡

I. **ጸፍጸፈ፡** quadrl. I [etiam per ፀ; vicinum ነጸፈ፡ q. v.] *pavire, sternere lapidibus* viam: ወጸፍጸፉ፡ ኵሎ፡ ምድረ፡ ፈለግ፡ በብርት፡ Jsp. p. 274; Chr. Ax. f. 89. 93.

አጸፍጸፈ፡ II *lapidibus consertis munire jubere:* ነደቃ፡ ለቅጽሩ፡ ወአጸፍጸፋ፡ ἔπαλξιν ἐπ' αὐτῆς 3 Reg. 3, 4.

ጽፍጹፍ፡ part. *lapidibus stratus* vel *pavitus, tessellatus:* ወጽፍጹፍ፡ በእብን፡ ዘሕብረ፡ መረግድ፡ ἐπὶ λιθοστρώτου σμαραγδίτου λίθου Esth. 1, 6; መከን፡ ጽፍጹፍ፡ በርኳም፡ Jsp. p. 302.

ጸፍጻፍ፡ subst. 1) *pavimentum e lapidibus stratum, tessellatum:* ቆልስሮጣን፡ ዘውእቱ፡ ጸፍጻፍ፡ λιθόστρωτον 2 Par. 7, 3; Hez. 40, 18 et 42, 3 vrs. nov.; አዘዘ፡ ይኅፅቡ፡ ጸፍጸሮ፡ (ለመቅደስ፡) በማይ፡ Jsp. p. 294; Macc. f. 3 (vid. sub ንጹፍ፡); Hen. 14, 10; ወጥቀ፡ ሠናይ፡ ጸፍጻፉ፡ Esth. 1, 6; ሰሌዳ፡ በረድ፡ ጸፍጻፈ፡ ዐውዱ፡ Lit. Epiph. 2) *tabulae* vel *tesserae*, in coelo stratae: Hen. 81, 1. 2. 93, 2. 103, 2. 106, 19.

II. **ጸፍጸፈ፡** inus., cui vicina sunt ut צָפַף ضَفَّ al., ita ነጥበ፡, አንጠብጠበ፡ et አንፀፈ፡ (sub አንፀፈ፡ c. 706.).

አንጸፍጸፈ፡ V 1) intrs.: *stillare, destillare:* ያንጸፈጽፍ፡ መዐር፡ እምአድባር፡ Joel 4, 18; Am. 9, 13; ደም፡ እምዕፀው፡ [illegible] 7. ረከበ፡ ዝኩ፡ በለሰ፡ ሐዲሳን፡ ወያንጸፈጽፍ፡ ሐሊበን፡ Rel. Bar. (bis); *lacrymare:* ታንጸፈጽፍ፡ ዐይንየ፡ ቅድሜሁ፡ Job 16, 20. 2) trs.: *stillare, stillatim effundere* vel *emittere:* Lev. 1, 15 var.; 5, 9; fici ዓዲ፡ ሐሊበሙ፡ ያንጸፈጽፉ፡ Rel. Bar.

ጸፍጻፍ፡ subst. i. q. ነጸፍጻፍ፡ III Sal. Mar. 21.

ነጸፍጻፍ፡ subst. *stillicidium, guttae, stillae:* ከመ፡ ነጸፍጻፈ፡ ደም፡ Luc. 22, 44; ጻዕደወት፡ ምድር፡ እምነጸፍጻፈ፡ ሐሊብ፡ አጥባተ፡ እሞሙ፡ M. M. f. 44; Org. 1; አምሕለኪ፡ ማርያም፡ በነጸፍጻፈ፡ (v. በጸፍጻፈ፡) ደም፡ ዘጕልጕታ፡ III Sal. Mar. 21.

ፀ፡ litera alphabeti Aethiopici XXIV^{a}, quae ፀጳ፡ nominatur, et primitus literae Arabum ض respondet.

ፀሐሰ፡ (ጸሐሰ፡) I, 1 [דּוּץ ? *saltavit;* دَحَصَ *multum commovit pedes* (vid. etiam ድኅፀ፡)] *pulsare terram* pedibus, *motitare pedes* saltando et trepidando, *tripudiare*, c. በ፡ pedum: አፍቀሩ፡ ፅሒሶ፡ (v. ፃሒስ፡) በእገሪሆሙ፡ κινεῖν πόδας Jer. 14, 10; ይፅሕሱ፡ በእገሪሆሙ፡ ውስተ፡ እሳት፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: ይፅሕስ፡ ዘ፡ ይረግፅ፡

አፅሐሰ፡ II, 1 *supplodere terram* saltando, *tripudiare:* ያፅሕሳ፡ በእገሪሆሙ፡ παίζουσαι Jes. 3, 16; አፅሕስ፡ በእገሪከ፡ (v. እገሪከ፡) ψόφησον Hez. 6, 11; አፅሐስክሙ፡ በእገሪክሙ፡ 25, 6; Deus Judaeis permisit ከመ፡ ይጼልዩ፡ በምኵራብ፡ በጠፊሐ፡ እእዳው፡ ወበአፅሕሶ፡ እእጋር፡ F. M. 32, 7; Christianis non permissum est ተውኔት፡ ወአፅሕሶ፡ በእግር፡ F. N. 23; Helena cum crucem invenisset, አፅሐሰት፡ በእገሪሃ፡ ወጠፍሐት፡ በእደዊሃ፡ Deg.; laudat te ecclesia ጠፊሓ፡ በእእዳው፡ ወአፅሒሳ፡ በእእጋር፡ Org.; etiam de pedibus praedicatur: ያፅሕሳ፡ እእጋርየ፡ Org.

ፃሕስ፡ subst. *tripudium*, Jer. 14, 10 var. (vid. ፀሐሰ፡).

ፅሕበ፡ *fatigatum esse* vid. sub ጽሕበ፡

ፀሓይ፡ (vel ፀሐይ፡) subst. [ضَحِيَ et ضُحًى; vid. etiam ጸሐየ፡] m. et f., Pl. ፀሓያት፡, *sol*, m. Joel 3, 4; Jes. 60, 19; Koh. 1, 5. 12, 2; Ps. 18, 5. 135, 8; Sir. 3, 15. 17, 31. 43, 2—5; 1 Esr. 4, 34 seq.; Apoc. 16, 8; Marc. 1, 32; al.; fem. Sir. 43, 4. 46, 5. 48, 23. 50, 7; Jes. 13, 10; Hez. 32, 7; Jos. 8, 29. 10, 12. 27; Apoc. 8, 12, al.; Hen. 72, 3 seq.; ብርሃነ፡ ፀሓይ፡ Jes. 30, 26; ፀሓየ፡ ቀትር፡ Sir. 31, 19; ፀሓይ፡ ዘያበርህ፡ ወይጠፍእ፡ Job 31, 26; ያበርቅ፡ ሕብረ፡ ገጹ፡ ከመ፡ እግረ፡ ፀሓይ፡ Org. 4; እልፈ፡ እእላፈ፡ ፀሓይ፡ Sir. 23, 19; መልእክ፡ ፀሓይ፡ Asc. Jes. 4, 18; ሀገረ፡ ፀሓይ፡ *Heliopolis* Jer. 50, 13; ፀሓያት፡ Vis. Bar.; Lud. Comm. hist. p. 494 n. 5. a) ነበሩ፡ ውስተ፡ ፀሓይ፡ *in sole* (im Sonnenſchein) Sx. Masc. 27. b) trsl.: S. Georgius ፀሓየ፡ ጽድቅ፡ Mavâs. n. 51.

ፀሓያዊ፡ adj. rel. *solaris:* ዓመት፡ ፀሓያዊ፡ i. q. ዓመተ፡ ፀሓይ፡), Abush. (crebro).

ፀመመ፡ I, 1 [ضَمَّ צָמַם; زَمَّ ضَفَّ ዘመመ፡; I ጸመመ፡; ፀመደ፡ al.] Subj. ይፅምም፡, *obligare, praeligare:* ኢፀመሙ፡ እጥባቲኪ፡ ἔδησαν Hez. 16, 4; vulnera Ps. 146, 3; ፀመመ፡ ቍስሊሆሙ፡ M. M. f. [illegible] ኢፀመምዎ፡ ከመ፡

ይትፌወስ፡ Hez. 30, 21; ኢይፀምምዎ፡ Jes. 1, 6; trsl. a) *reprimere explendo* appetitum: ትፀምምኑ፡ (v. ታፀምምኑ፡) ነፍስ፡ አክይስት፡ ἐμπλήσεις Job 38, 39. b) *sedare* animum, si non *callum obducere* animo: እንበይነ፡ ነፍስ፡ ወልድከ፡ ፅምም፡ (v. ፀምም፡) ልበከ፡ Sir. 30, 7.

ፀመመ፡ I, 2 id., Sir. 30, 7 var.

አፅመመ፡ II, 1 *praeligare, consanando claudere* vel *consanare:* Job 38, 39 var. (vid. ፀመመ፡); ጾም፡ ትፌውስ፡ ቍስለ፡ ነፍስ፡ ወታፀምም፡ ፍትወተ፡ ዘሥጋ፡ Gad. T. H.; ፈውሳት፡ እለ፡ ያጥዕያ፡ ወርጢናት፡ እለ፡ ያየብሳ፡ ወቅብአ፡ አፈዋት፡ እለ፡ ያፀምማ፡ ቍስላተ፡ F. M. 3, 3; vulnus Org. 3.

ፅሙም፡ part. *durus, solidus,* de lapide (sicut أَصَمّ): አውጽአ፡ ሎሙ፡ ማየ፡ እምኰኵሕ፡ ፅሙም፡ ἐκ πέτρας Chr. ho. 6.

ፀመ፡ *surdum esse* vid. sub I ጸመ፡

ፀመ፡ *silere* vid. sub II ጸመ፡

ፀመረ፡ I, 1 et 2 [cui Lud. et Ges. סָמַר سَمَّرَ *clavis configere* comparaverunt, at quaeritur, annon cum ፀመመ፡, ፀመደ፡ componendum sit; amh. ጨመረ፡ *adjecit*] Subj. I, 1 ይፅምር፡, *affigere, configere, connectere:* እፀምሮ፡ (v. እፅምሮ፡) በምድር፡ በምዕር፡ 1 Reg. 26, 8; እጌምሮ፡ ውስተ፡ አረፍት፡ 18, 11 vrs. nov.; ፀመረቶ፡ ምስለ፡ ምድር፡ Jud. 4, 21; ትጌምሮን፡ (v. ትፀምሮን፡ et ትጼምሮን፡) ለክልኤሆን፡ συνάψεις Hez. 37, 17; ኢትፀምር፡ አሰረ፡ (v. አስረ፡ et አሲረ፡) ክልኤቲ፡ ኀጣይእ፡ ኅቡረ፡ ኢታድርግ፡ μὴ καταδεσμεύσῃς δὶς ἁμαρτίαν Sir. 7, 8; συνέζευξεν Matth. 19, 6 Platt.

ተፀምረ፡ III, 1 *conjungi,* Phlx. 110 (vid. sub ተፃመረ፡); Cyr. f. 121 (vid. ፅምረት፡).

ተፃመረ፡ III, 3 *conjunctum esse alium cum alio, se adjungere* alicui, *adhaerere:* ዘይፃመር፡ ምስለ፡ ጠቢብ፡ συμπορευόμενος Prov. 13, 20; አብድ፡ ተአሚኖ፡ ርእሶ፡ ይፃመር፡ ምስለ፡ ኃጥእን፡ μίγνυται 14, 16. 20, 1 var.; ብእሲ፡ ይፃመር፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ Kuf. p. 12; Eph. 5, 29 rom.; እስመ፡ ትፃመር፡ ነፍስ፡ ምስለ፡ ሰይጣን፡ ከመ፡ ተፃምሮታ፡ ለብእሲት፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ Phlx. 110.

አስተፀመረ፡ IV, 1 vel 2 et plerumque **አስተፃመረ፡** IV, 3 *conjugare, conjungere* vel *copulare inter se,* συνέζευξεν Matth. 19, 6 rom.; Marc. 10, 9; ዘእግዚ"፡ አስተፃመረ፡ ሰብእ፡ ኢይፈልጥ፡ Did. 33; Clem. f. 119; F. M. 12, 1; copulare vinculo matrimonii: ደናግል፡ ዘኢያስተፃመርዎን፡ አበውሆን፡ ወእሞን፡ በሕገ፡ ሰብሳብ፡ Apoc. Mar. Joh.; M. M. f. 70.

ፅሙር፡ part. *conjunctus, connexus, adjunctus,* Lud. e Syn.; መልአክ፡ ዘፅሙር፡ ምስሌሁ፡ (i. e. angelus ejus tutelaris), Lud. e Libr. Myst.; adv. ፅሙረ፡ *simul, conjunctim,* ut: S. Maria ክነት፡ ድንግለ፡ ወእመ፡ ፅሙረ፡ Lud. ex Enc. Mar.

ፅምረት፡ n. act. *conjunctio, copulatio* a) *unio:* ፅምረተ፡ ሀላዌሁ፡ ἡ συζυγία τῶν φύσεων Christi, ho. Procli in Cyr. f. 120; ተፀምረ፡ ፅምረተ፡ ሀላዌ፡ συνῆλθον αἱ φύσεις, ibid. f. 121; Lit. Greg.; Org. 2; ፅምረተ፡ ሥላሴ፡ Athan. de Trin.; tres personae እኁዛን፡ በፅምረት፡ ወድሙራን፡ በኢቱሳሔ፡ ibid.; S. S. Trinitas dicitur አሐዱ፡ በፅምረት፡ Org. 2; ecclesia dicitur አሐዱ፡ ፅምረት፡ ምስለ፡ ክርስቶስ፡ ibid. b) *conjugium, concubitus:* ለእመ፡ ወረደት፡ ላዕሌከ፡ በሌሊት፡ ሕልመ፡ ፅምረት፡ Phlx. 162.

ፅማሬ፡ subst. *conjunctio, unio,* Lit. 171, 3.

መፅምር፡ et **መፅመር፡** subst., Pl. **መፃምር፡** et **መፃምርት፡**, proprie *conjugium,* deinde, quamquam plerumque in Pl., a) *compar, socius:* ኢትኩን፡ መፅምሮ፡ (v. መፅመሮ፡ et መፃምሮ፡) ለብእሲ፡ መዐትም፡ ἑταῖρος Prov. 22, 24; ምስለ፡ ዐርክከ፡ ወምስለ፡ መፅመርከ፡ (v. መፅምርከ፡, v. መፃምርቲከ፡, in Cod. Abb. LV etiam መፀምርከ፡) κοινωνοῦ καὶ φίλου Sir. 41, 18; እኁየ፡ ወመፃምርትየ፡ σύζυγε Phil. 4, 3; ይኩን፡ መፃምርተ፡ ምስለ፡ ማኅበረ፡ ቅዱሳን፡ ሰማያውያን፡ Genz. f. 52; ረስዮ፡ መፃምርተ፡ ምስለ፡ ሰማያውያን፡ f. 105. b) *conjux:* ሊተ፡ ፴ዓመት፡ እምአመ፡ ተመተርኩ፡ እምነ፡ መፃምርትየ፡ (uxore) Phlx. 3; ዘይፈቅድ፡ ይዘሙ፡ ምስለ፡ መፃምርተ፡ ካልኡ፡ Phlx. 31.

መስተፃምር፡ part. *conjugator, copulator,* Lud. e Mss. Colb.

ፀምር፡ subst., m. et f. (ut Sx. Tachs. 16) [צֶמֶר ܥܡܪܐ] *lana:* እምፀምረ፡ አባግዕየ፡ Job 31, 20; Jes. 1, 18; Dan. 7, 9; Apoc. 1, 14; Ps. 147, 5; Hez. 27, 18; Prov. 29, 31; Deut. 22, 11; ፅጡፈ፡ ፀምር፡ Jes. 38, 12; አባግዐ፡ ፀምር፡ 4 Reg. 3, 4; ልብሰ፡ ፀምር፡ Lev. 13, 47. 52. a) *vestis lanea:* Hez. 34, 3; ኢየሀሉ፡ ዲቤሆሙ፡ ፀምር፡ 44, 17; Lev. 13, 48; እምሤጠ፡ ፀምር፡ ግብረ፡ እዱ፡ ወሀበ፡ ምጽዋተ፡ Enc. Mag. 18 (in Actis ejusdem diei refertur: የአንም፡ አልባሳተ፡ ፀምር፡). b) *vellus:* πόκος, Jud. 6, 37 seq. — *Voc. Ae.:* ፀምር፡ ብ፡ ብዝት፡ ወበ፡ ሣዕር፡; *aliud:* ፀምር፡ ብ፡ ነጭ ።

ፀምአ፡ *sitire* vid. sub ጸምአ፡

ፀምአ፡ inus., quod Lud. in syllabo harm., Dorn de psalt. aeth. p. 67, Tuch de Aeth. linguae sonorum sibil. natura p. 10 cum ሰምዐ፡ componere haud dubitarunt; vid. etiam meam gramm. p. 51.

አፅምአ፡ II, 1 audire facere i. e. *admovere* vel *praebere aurem, auscultare, attendere, audire,* sive adjecto Acc. እዝነ፡, ut: ለእመ፡ አፅማእከ፡ እዝነከ፡ κλίνῃς τὸ οὖς Sir. 6, 33; ኢያፅማእክሙ፡ እዘኒክሙ፡ Jer. 25, 4. 41, 15. 42, 15; አፅምእ፡ እዝነከ፡ ወስምዐኒ፡ 4 Reg. 19, 16; Ps. 44, 12; አፅምእ፡ እዝነከ፡ ኀቤየ፡ Ps. 16, 7. 30, 2. 114, 2; sive omisso: አፅምኡ፡ አሕዛብ፡ Jes. 49, 1; Jer. 13, 15; ዘያፀምእ፡ በውስተ፡ አናቅጺሃ፡ Sir. 14, 23; አፅምኦ፡ Koh. 1, 8; c. c. Acc. prs. vel rei: አፅምእክሙ፡ Job 13, 5. 6, 24; እንዘ፡ ታፀምኡኒ፡ 13, 17; Sir. 30, 27; Marc. 12, 37; Luc. 2, 46; ዘያፀምእ፡ ትእዛዘ፡ Sir. 32, 2; Ps. 5, 1; simul adjecto pron. suff. pers.: አፅምእኒ፡ ቃልየ፡ 4 Esr. 9, 30; አፅምኡኒ፡ ፍትሐ፡ ከናፍርየ፡ Job 13, 6. 21, 2; c. ለ፡ rei: አፅምእ፡ እምልብከ፡ ለነገርየ፡ Sir. 16, 24; c. ኀበ፡ rei, Chr. ho. 10; etiam በእዝን፡ additur, ut: አፅማእኩ፡ ሕቀ፡ በእዝንየ፡ ἔκλινα ὀλίγον τὸ οὖς μου Sir. 51, 16; Dan. 9, 18; ለነዳይ፡ አፅምእ፡ በእዝንከ፡ Sir. 4, 8; ያፀምኡ፡ በእዝኖሙ፡ Jes. 32, 3; ኢያፅምኡኒ፡ በእዝኖሙ፡ (v. እዝኖሙ፡) Jer. 7, 24; nec non de aure ipsa praedicatur: እዝን፡ ያፀምእ፡ ኵሎ፡ ምሳሌ፡ Koh. 12, 9; Ps. 9, 41. a) *exaudire:* አፅምእኒ፡ ስእለትየ፡ 4 Esr. 8, 23; Ps. 5, 2. 16, 1. 2. 60, 1; Dan. 9, 18. b) *obedire,* Ex. 15, 26; Jer. 7, 24 al. c) c. ማእከለ፡ utriusque partis audiendae: ያፀምእ፡ ማእከሌነ፡ διακούων Job 9, 33.

አስተፃምአ፡ IV, 3 *attente auscultare,* Lud. ex Hist. VII Puer.

መዕምእ፡ part. et **መዕምኢ፡** c. term. adj. *auditor, auscultator:* **መዕምእ፡**, v. **መዕምኤ፡ነገር፡** Jes. 3, 3.

ፃመወ፡ *laborare* vid. sub **ጻመወ፡**

ዐመወ፡ inus., cui primitus significatus *silendi* et *tacendi* infuisse videtur; vic. sunt דמם דום (**ደመመ፡**), صام, צמת ܨܡܐ, صمت ܨܡܬ, II **ጸመመ፡** al.

ዕምው፡ part. *tranquillus,* a) rarius de rebus vel locis: **ውስተ፡መከን፡ግሉሥ፡ወዕምው፡** Genz. f. 11; Enc. Nah. 13. b) plerumque de animo: *sedatus, modestus,* ἡσύχιος Jes. 66, 2; **የውሀ፡ውእቱ፡ወዕምው፡** Herm. p. 42; Kid. f. 14; **ዕምው፡በቃሉ፡ወሬትዕ፡በልሳኑ፡** Lud. e Syn.; **ዕምው፡በኀሊናሁ፡** Lud. e Vit. Job. Cam.; **ዕምዋን፡** (monachi) Lud. e Vit. Sam. c) **በዕምው፡** *in tranquillo* i. e. *tranquille, sedate, modeste:* μετὰ ἡσυχίας 2 Thess. 3, 12; 1 Tim. 2, 2. 11; **ንብረቱ፡ ይኩን፡በዕምው፡እንዘ፡ኢያበዝኅ፡ሠሐቀ፡ወዘውዐ፡** Clem. f. 239; **አላ፡በዕምው፡** (v. **በጸሒምው፡** v. **በጸሕም፡**, cum scholio margin.: **በችር፡ሕባር፡**)**ወበየውሀት፡** ἐπιεικέστερον δὲ καὶ μετὰ ἠπιότητος Esth. 3 apocr. d) adv. **ዕምወ፡** *tranquille, sedate:* presbyteri **ይቀውሙ፡ዕምወ፡** Lud. Comm. hist. p. 323; **ወበሕቱ፡ሀለወት፡ዕምወ፡** Hom. Chrys.

ዕማዌ፡ subst. 1) *quies, tranquillitas:* **ሶበ፡ይከውን፡ዕማዌ፡ወጽልመት፡ሌሊት፡** ἡσυχία Prov. 7, 9; Did. 2; **ብእሲ፡ጠቢብ፡ዕማዌ፡ያመጽእ፡** Prov. 11, 12; **ሰላም፡ወዕማዌ፡** 1 Par. 4, 40. 22, 9. 2) *solitudo, vita solitaria,* Phlx. 50 (aliâs **ዕሙና፡**); **ወሰደቶ፡ውስተ፡መከን፡ዕማዌ፡** (in locum remotum) Sx. Tachs. 5. 3) *animus tranquillus* et *sedatus:* inter papae consecrationem presbyteri **ይቄሙ፡በዕማዌ፡እንዘ፡ያነሥኡ፡እደዊሆሙ፡** Kid. f. 6; **ዕማዌ፡ነፍስ፡** Chr. Ta. 14; **በሀድኦት፡ወበዕማዌ፡** Enc. Hed. 8; **መፍቀሬ፡ዕማዌ፡ወዕሙና፡** Lud. ex Enc. Mij. 25.

ዕሙና፡ subst. 1) *tranquillitas, animus sedatus:* jejunium quadragesimale **ትሜህረነ፡ዕሙና፡ወትዕግሥተ፡ወጸሎተ፡** Did. 29; Abt. Ap. 5; II Abt. 4. 2) *solitudo, vita solitaria* et *tranquilla* anachoretae: **መፍቀሬ፡ዕሙና፡ወጸሎት፡** Enc. Mij. 10; **ኀሩያን፡መነኮሳት፡ዘንብረቶሙ፡ዕሙና፡** Enc. Haml. 21; Enc. Mij. 25; **ፈለሰ፡ገዳመ፡ውስተ፡ዕሙና፡** Lud. e Vit. Greg. Arm.; Phlx. 47 al.

ፆማዕት፡ *cella, recessus* anachoretae vid. sub. **ጸማዕት፡**

ዐመደ፡ I, 1 [צמד ܨܡܰܕ ضَمَدَ, vic. **ዘመደ፡**] Subj. **ይዕምድ፡** 1) *jungere* curru jumenta, *alligare* vel *subjungere* jugo: **አዘዘ፡ይዕምድዎ፡ለአፍራስ፡በሰረገላ፡** Sx. Hed. 18; **ዐመድከ፡** (o Photine) **ሰይጣን፡ከመ፡አባዕር፡ወአንበረ፡አርዑቶ፡ውስተ፡ክሳድከ፡** M. M. f. 42; **ዐሚደ፡አርዑት፡ያደንና፡ለክሳድ፡** ζυγὸς καὶ ἱμὰς Sir. 30, 35; **ይዕምዱኒ፡በአርዑቶሙ፡ወይቀንዩኒ፡ለግሙሬ፡ከመ፡ይዐመዱ፡ተያፍን፡ወብዕራ፡** Lud. ex Enc. Genb. 11. 2) *subjungere* sub imperium, *subjicere:* Christus jussit apostolos **ከመ፡ይዕምዱ፡ሰብአ፡ለሃይማኖት፡** Phlx. 41.

ተዐምደ፡ III, 1 1) *jungi* curru, *alligari, subjungi* jugo, c. **በ፡** jugi Kuf. p. 135; **ተዐምደ፡ታሕተ፡አርዑተ፡ኀጢአት፡** Org. 1; Lud. ex Enc. Genb. 11 (vid. **ዐመደ፡**); **ምስሌሁ፡በአርዑተ፡ሥቃይ፡ተዐምደ፡** Enc. Nah. 14. 2) *se adjungere* vel *addicere* alicui, ei *adhaerere,* eum *sectari,* c. **ኀበ፡** pers., ἐκολλήθη Luc. 15, 15; c. Acc. pers.: **ይዐመድዎ፡** συνεστράφησαν Jud. 11, 3; Asc. Jes. 3, 1; **ተዐመድ፡መኳንንቲከ፡** συνεδρεύεις Sir. 23, 14; ὁ ἀρέσκων ...... Sir. 20, 28; πεπολίτευμαι τῷ θεῷ Act. 23, 1; **ኢትዐመዶ፡በክልኤቱ፡ልብ፡** μὴ προσέλθῃς αὐτῷ Sir. 1, 28. 12, 10. a) in specie: *disciplinae causa,* i. e. *discipulum esse* alcjs, vel *magistrum sectari* alqm, c. Acc. magistri: μαθητεύειν Matth. 27, 57; Luc. 14, 27 rom.; **ዘይፈቅድ፡ይዐመደኒ፡** ὀπίσω μου ἐλθεῖν Marc. 8, 34; **ኵሉ፡ጸሐፊ፡ዘይዐመድ፡ለመንግሥተ፡ሰማይ፡** μαθητευθεὶς Matth. 13, 52. b) *frequentare,* domum alcjs: **እሙንቱ፡ይዐመዱ፡ቤተ፡ኢዮአቄም፡** προσεκαρτέρουν Dan. apcr. 1, 6; cauponam: **ተዐምዶ፡ቤተ፡መያሲ፡** Chr. Ta. 28. c) *assidere, assiduum esse* vel *permanere,* c. **ውስተ፡** loci: **ጥበብ፡ውስተ፡አናቅጽ፡ትዐመድ፡** παρεδρεύει Prov. 1, 21; ἐπισκέπτεσθαι Ps. 26, 8; in specie: in re tractanda, προσκαρτερεῖν, c. **ለ፡** rei Rom. 12, 12; **ተዐምዶ፡ለተድላ፡ዘዓለም፡ያማስን፡ነፍሰ፡** Chr. Ta. 28; c. **በ፡** Eph. 6, 18; c. Acc. rei: **ይዐመዱ፡ጸሎተ፡** Act. 1, 14; **ትምህርተ፡** 2, 42; 1 Tim. 5, 5; **ተዐምዶ፡ጸሎት፡** Chrys.; **ይዐመድ፡ጸሎታተ፡ወአጽዋመ፡** Phlx. 7; **ሐና፡ነቢይት፡እንተ፡ተዐምደት፡ጾመ፡ወጸሎተ፡** Phlx. 54. d) in specie: *assiduum esse in cultu divino et exercitationibus sacris, devotum* vel *ascesi deditum esse,* **ኮነ፡መሃይምነ፡ወንጹሐ፡ወተዐምደ፡ወተጋደለ፡ተጋድሎ፡መለኮታዌ፡** Sx. Sen. 6; **ቦአ፡ውስተ፡ደብረ፡መነኮሳት፡ወተዐምደ፡ወተጋደለ፡ተጋድሎ፡ዐቢየ፡** Sx. Nah. 26; **ዘይሰድዱ፡ለብእሲቱ፡በምክንያተ፡መንኖ፡ዓለም፡ወተዐምዶ፡** F. M. 12, 1. 3) *se subjungere, submittere* vel *subdere* alicui, *submisse se gerere,* **ተዐመድ፡ኀበ፡መኳንንት፡** μεγιστᾶνι ταπείνου τὴν κεφ. Sir. 4, 7; c. Acc. prs. vel rei: ὑποτάγηθι Ps. 36, 6; **ተዐመዱ፡ኵሎ፡ትእዛዘ፡እግዚ"፡** Kuf. p. 74 (Vrs. Lat.: *adhaerete*). a) *famulari, servire:* **አዘዘ፡ንጉሥ፡ ይዐመድ፡ውስተ፡ዐጸድ፡** θεραπεύειν Esth. apcr. 1; Esth. 2, 19; 1 Cor. 9, 7; c. Acc.: **ተዐመድ፡መኳንንተ፡** λειτουργῆσαι Sir. 8, 8; **ተዐምዶተ፡ንዋይ፡** Luc. 16, 13 rom.; **ሐና፡ትዐመድ፡ቤተ፡አንስት፡** Tob. 2, 11. b) in specie: Deo *ministrare,* Deum vel sacra *colere,* c. Acc.: λειτουργεῖν, **ኢትኅድጎሙ፡ለእለ፡ይዐመድዎ፡** Sir. 7, 30. 31; **እለ፡ኪያሃ፡ተዐምዱ፡ተዐምድዎ፡ለቅዱስ፡** 4, 14; λατρεύειν Ex. 3, 12. 9, 1. 10, 24; Hebr. 8, 5; θεραπεύειν Tob. 1, 7; **ዘይዐመዶ፡በጽድቅ፡** Sir. 32, 20; Judith 11, 17; φοβεῖσθαι 4 Reg. 17, 32; Lev. 20, 3. c) *assiduum esse in cultu divino* vid. sub n. 2, d.

አስተዕመደ፡ IV, 1, etiam **አስተፃመደ፡** IV, 3 *ministerio* vel *cultui* alcjs *addicere* alqm, c. dupl. Acc., vel c. Acc. et **ለ፡**, Lev. 18, 21. 20, 2. 4.

ዕሙድ፡ part. 1) *subjunctus, subditus:* **ዕሙዳን፡ታሕተ፡አርዑተ፡አሪት፡** Org. 5; Lud. ex Enc. Mag. 27. 2) *famulus, minister,* θεράπων Ex. 33, 11; F. M. 31, 3. 3) *assiduus:* discipulus **ይኩን፡ንቁሀ፤ዕሙደ፤ልብወ፤አጽናዒ፡** Fal. f. 21; **ዕሙድ፡ለጸሎት፡** Lud. e Ssal. Req. 4) *addictus, deditus:* **እለ፡ዕሙዳን፡ለከርሦሙ፡** οἱ τῇ γαστρὶ ζῶντες Chr. Ta. 29. 5) in specie: *exercitationibus sacris* vel *ascesi deditus, asceticus, devotus,* (*religiosus*): **ገብረ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ዕሙድ፡መስተጋድል፡** Gad. Gabr. Manf. Q.; F. N. 10, 6; **በእንተ፡መነኮሳይያት፡ወመበለታት፡ዕሙዳት፡** F. N. 10, 8; **ብጹዕ፡ጴጥሮስ፡ዕሙድ፡** Sx. Ter 25; **አብ፡ቅዱስ፡ወዕሙድ፡መስተጋድል፡አባ፡ሰረብዮን፡** Sx. Mag. 5; Sen. 16; Pag. 4; Enc. Masc. 18, al. creberrime.

ዕምድ፡ subst. *jugum, par, biga* jumentorum; **ዕምደ፡አልህምት፡** Luc. 14, 19; Job 1, 3. 14. 42, 11; 3 Reg. 19, 19—21. **ዕምደ፡ብዕራይ፡** Jes. 5, 10.

ዐማድ፡ n. ag., sing. et coll. *sectator*, alicui *addictus* vel *adjunctus, minister, famulus:* **እምዐማዱ፡** τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ Act. 10, 7 Platt; **ሰላም፡ለበአቱ፡** (sc. Christi post resurrectionem) **አመ፡ይሔውጽ፡ዐማደ፤** (sc. discipulos) **ውስተ፡ጽርሕ፡ዕጹው፡እንበለ፡ይጺሕ፡መንገደ፤** Enc. Mij. 6; **ኖላውያን፡ወዐማዶሙ፡** Hen. 89, 59. 68; Michael archangelus **ለእግዚ"፡ዐማዱ፡** Enc. Ter 12; Basilius **ለእግዚ"፡ዐማዱ፡** Enc. Mag. 11; Org. 7. a) *servus*, 2 Esr. 7, 26 var. b) *socius, compar:* Enc. Sen. 11.

ዐማዲ፡ n. ag. c. term. adj., Pl. **ዐማድያን፡** *servus, subjectus*, 1 Esr. 8, 24 var.

ዑማዴ፡ subst. *famulatus, servitium* 1 Esr. 8, 24; 2 Esr. 7, 26 var.

መዕመድ፡ vel **መዕምድ፡** subst., Pl. **መዓምድ፡** (*copula, ligamen*) *lorum, funis*, („quo boves junguntur" Lud.), **ተአስሮ፡በመዕመድ፡** ἐν ἱμᾶσιν Job 39, 10; καλώδια, **መዓምድ፡ሐደስት፡** Jud. 15, 13. 14. 16, 11. 12. — *Voc. Ae.:* **መጽመድ፡ዘ፡መጬዐና፡** v. **መጫኛ**።

ተዕማድ፡ subst. *cultus sacer, divinus*, Ex. 10, 26.

ተዐማዲ፡ n. ag. *assiduus* in re, vel *deditus* rei: **ውእቱ፡ኮነ፡ተዐማዴ፡ለጸም፡ወለጸሎት፡** Sx. Tachs. 29.

ዐረረ፡ vel **ጸረረ፡** inus., i. q. צָרַר *pressit* alqm *hostili modo, adversatus est* (ضَرَّ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1187).

አዕረረ፡ II, 1 *hostiles spiritus induere*, in specie *rebellare:* **ዘአዕረረ፡** ὁ ποιῶν ἐναντία Hez. 17, 15; ἐστασίασαν Judith 7, 15; **እለ፡አዕረሩ፡** (alii addunt **ኀቤከ፡**) ἀπειθοῦντες 2, 11; **አዕረሩ፡ሞአብ፡** ἠθέτησε 4 Reg. 1, 1. 8, 20. 22. 24, 1; ἀπέστησαν Gen. 14, 4; c. c. Acc.: 4 Reg. 18, 7, vel c. **እምነ፡** Num. 10, 9; 4 Reg. 19, 8 (verbis Graecis perperam intellectis). — *Rad. Abb.:* **አጽረረ፡ዘ፡አጫረ፡ሆነ፡**

ተዓረረ፡ III, 3 *inimicitias suscipere* cum alqo, *infenso animo esse* in alqm, *hostili modo premere, adversari, infestare*, c. c. Acc., ἐχθραίνειν Ps. 3, 7; Num. 25, 17. 18; Deut. 2, 9; **ተዓረርዎ፡ኵሎሙ፡ፍቁራኒሃ፡** ἠθέτησαν Thren. 1, 2; Kuf. 36; Mich. 2, 8. 7, 6; Luc. 6, 27; **አንተ፡** (diabole) **ተዓረርኮሁ፡** (sc. Adamum) **እምትካት፡** Macc. f. 23; **ቀተለ፡ኵሎ፡ዘኮነ፡ይዓርር፡** Jsp. p. 319.

አስተዓረረ፡ IV, 3 *inimicitias excitare*, Gen. 3, 15.

ዕሩር፡ part. *inimicatus, hostilis:* **እስመ፡ዕሩራን፡እሙንቱ፡** ἐν ἔχθρᾳ 1 Esr. 5, 49.

ዐር፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. **አዕራር፡** *inimicus, adversarius, hostis:* **ይከውንከ፡ዐረከ፡** Sir. 37, 4; **ኮኖሙ፡ዐሮሙ፡** Jes. 63, 10; **ዐርየ፡** Thren. 1, 9. 2, 4; **ወዐር፡ይእቲ፡ሀገር፡** 2 Esr. 4, 19; coll.: Gen. 22, 17; Ps. 42, 2. 58, 1. 68, 6; **ከመ፡ኢይደቅ፡ቅድሜሆሙ፡ለዐርየ፡** Sir. 23, 3. 45, 2; Jes. 1, 24. 26, 11. 42, 13. 59, 18. 66, 6; Dan. 4, 16; Nah. 1, 2; Matth. 10, 36; **እንዘ፡ዐሩ፡ንሕነ፡ለእግዚ"፡** Rom. 5, 10; Num. 10, 9. 24, 8; Deut. 23, 10; 2 Reg. 24, 13; Ps. 9, 6. 43, 7. 104, 22; **ኵሎሙ፡ዐርነ፡** 2 Esr. 16, 1; **መላእክት፡ዐር፡** Sir. 33, 12; **ሰበ፡አመንደብዎ፡ዐሩ፡** 46, 5; Jes. 11, 13; Jer. 6, 25; 27, 7; Judith 8, 33. 13, 14, al. crebro; **አዕራሪሁ፡** Sap. 10, 12; **አዕራሪከ፡** Jsp. p. 350; Enc. Haml. 27.

ዐራዊ፡, rarius **ዐራይ፡**, adj. rel. et subst. (nomen unitatis a **ዐር፡**), *hostilis, inimicus, adversarius:* **ብእሲ፡ዐራዊ፡** Matth. 13, 28. 39; Ps. 7, 5. 43, 18. 73, 4. 19; Kuf. 38; **ቀጥቅጦ፡ለዐራዊ፡** Sir. 33, 9; **ዐራይ፡** et **ዐራዊ፡** ἀλλότριος 35, 18; **ኮንከ፡ለነ፡ዐራዌ፡ጽኑዐ፡** Jsp. p. 465.

መዕርር፡ part., Pl. **መዓርርት፡** *qui simultates* vel *inimicitias serit* inter amicos, Lud. e Ssal. Req.

ትዕርርት፡ subst. *inimicitiae*, Phlx. 105 (vid. sub **ግዕዝት፡**).

መስተዓርር፡ part., f. "**ርርት፡** 1) *auctor* vel *seminator inimicitiarum:* **ለትማስን፡ምክረ፡መስተዓርር፡** Genz. f. 107; Lud. e Vit. Sam.; **ኀጢአት፡መስተዓርርት፡ለእግዚ"፡** Phlx. 112. 2) *sibi invicem repugnans* vel *adversus:* **ኢኮኑ፡ቃላተ፡አበው፡መስተዓርራተ፡** Phlx. 50; **መስተዓርራን፡** (mutua inimicitia infensi) F. N. 43, 8. 13.

ዐርሰ፡ I, 1 [i. q. **ጠርሰ፡**] Subj. **ይዕርስ፡** *stupere, stupidum fieri* vel *hebescere* de dentibus, *stupidos habere dentes*, αἱμωδιᾶν Jer. 38, 29. 30 var. (vid. sub **ጠርሰ፡**); γομφιάζειν Hez. 18, 2 var. (vid. sub **ጠርሰ፡**); **እሁበክሙ፡ትዕርሶ፡ስነኒክሙ፡** Am. 4, 6. — *Voc. Ae.:* **ዐርሰ፡ዘ፡በለዘ**።

አዕረሰ፡ II, 1 *stupidos reddere* vel *hebetare dentes* alcjs, *stupere facere dentibus* alqm: **ያዐርሰከ፡አስናኒከ፡** Sir. 30, 10.

ዕርስ፡ subst., Pl. **ዕረስ፡** *dens molaris:* **ዕርስ፡ወስን፡** Ex. 21, 27; **ውስተ፡ዕረሲሆሙ፡** Num. 11, 33.

ዐርቅ፡ subst., Pl. **አዕርቅት፡** [amh. **ጭርቅ፡**; vic. II **ጠረቀ፡**; Lud. comparavit صَرَق i. e. **ጸሬቅ፡**; Ewald Jahrb. der bibl. Wissensch. VIII p. 192 ܨܩܐ; רֶקַע رقع; at vid. **ድርግሐ፡**] *panniculus, panni, pars vestis lacerae:* ῥάκος Matth. 9, 16 rom.; **ዐርቀ፡ትክቶ፡** Jes. 64, 6; ῥάκος καταμηνίων Esth. 4 apcr.; Org.; **ይከድን፡ሥጋሁ፡በዐርቅ፡ብሉይ፡** Enc. Teq. 30; **ዘዐርቅ፡** *pannosus* ῥακά Matth. 5, 22; **ወንሥአ፡እምህየ፡አዕርቅተ፡ብሉየ፡** Jer. 45, 11; **ይለብስ፡ሥጡጠ፡ወአዕርቅተ፡ኵሉ፡ነዋሚ፡** Prov. 23, 21; Jer. 13, 7 (vid. sub **ብጻል፡**); **ለብሰ፡አልባሰ፡አዕርቅት፡ከመ፡ነዳያን፡** Sx. Teq. 14; **ፈሐቁ፡ቍስሉ፡በአዕርቅተ፡ጸጕር፡** Enc. Haml. 10; **አዕርቅተ፡ሠቅ፡** Lud. e Vit. Theoph.; **በአዕርቅት፡ልህቁ፡** ἐν σπαργάνοις Sap. 7, 4; **ጠብለልዎ፡** (sc. Eliam infantem) **በእሳት፡ሀየንተ፡አዕርቅት፡ዘይጠበልሉ፡ባቲ፡ሕፃናተ፡** Sx. Tachs. 1; Lit. 173, 4; Org. 3.

ዐርዐ፡ rad. sc. ضَرَعَ *humilis fuit, se submisit*, ضَرَّعَ *prostravit*, unde facile propagatur significatus *jacendi* (*cessandi*). — Stirps I, 1 vix in usu fuisse videtur quamquam Kuf. p. 76 ann. 14 **ይዐርዕ፡** pro **ይዐሩዕ፡** et Hen. 47, 2 **ይዕሩዕ፡** pro **ይዐሩዕ፡** occurrit.

አዕርዐ፡ II, 1 1) jacere facere i. e. *intermittere* alqd, *desinere, cessare, feriari* a re, c. Acc. rei: **ዘያፈቅር፡ወልዶ፡ኢያዐርዕ፡** (v. **ኢያጸብእ፡**) **ተግሣጾ፡** ἐνδελεχήσει Sir. 30, 1; **ኢናዕርዕ፡ቅኔ፡እዴዊነ፡ወኢንትሀከይ፡** Did. 13; **ያዕርዕ፡ግብረ፡**(**ኵሉ፡ዓመት፡**) F. M. 6, 2; **ከመ፡ኢያዕርዕ፡ተቀንዮ፡ቅድመ፡ሥጋሁ፡ለአዳም፡** Clem. f. 15. 19; Herm. p. 90. 108;

Satanas homines impellit ለአዕርዮ፡ጸሎት፡ Org.; c. እምነ፡ rei: ከመ፡ኢያዕርዕ፡ሰብእ፡እምገቢረ፡ሕንጻት፡ Jsp. p. 330; ኢታዕርዕ፡እምትእዛዝየ፡ Clem. f. 221; abs.: peccavi ወአሐተ፡ዕለተ፡ኢያዕረዕኩ፡ Org.; እንበለ፡አዕርዮ፡ *sine intermissione*, Enc. Genb. 2. a) *desidere, desidem, otiosum esse:* ብዙኀ፡እኪተ፡ትሜህር፡አዕርዮት፡ ἀργία *desidia* Sir. 30, 37. b) morando *praetermittere, negligere:* እፎ፡ትትሀከዩ፡ወታዐርዑ፡ቅኔ፡ቤተ፡ክር"ን፡ (verſäumet den Gottesdienſt) Did. 12. 2) *cessare facere* i. e. a) *impedire, praepedire, distinere:* ዘአዕርዐ፡እስራኤል፡ ὁ ἐμποδοστάτης Ἰσρ. 1 Par. 2, 7; ዐቁ፡ወኢታዕርዑ፡ቤተ፡አምላከ፡ሰማይ፡ 2 Esr. 7, 23; (ሀከይ፡) ያዐርዕ፡ኵሎ፡በኀሳረ፡ሀኬት፡ Sir. 22, 1; c. dupl. Acc.: አዕርዕዎሙ፡ሕንጻ፡ ἐνεπόδιζον 2 Esr. 4, 4. b) *arcere, retinere:* አዕርዕ፡እኪለከ፡ከመ፡ኢይንሣእ፡ውእቱ፡ ἐμπόδισον Sir. 12, 5. c) *finem facere* vel *imponere* rei: ታዕርዑ፡በሀለ፡ (disceptationi) ብናጥስ፡ Enc. Tachs. 12; ወጠነት፡ገድላ፡በአዕርዮ፡ንዋም፡ Sx. Ter 24. d) in specie: *abolere, abrogare* legem, consuetudinem al., Asc. Jes. 3, 31; 2 Cor. 3, 14; Kuf. p. 3; ሕግ፡ብሊት፡አዕርዐት፡ላዕሌነ፡ተዋስቦ፡ወላድያን፡ F. M. 5, 3. 8, 1; ኢየሱስ፡አዕርዐ፡ምሒለ፡ F. M. 22, 1; አዕርዐ፡ትእዛዘ፡ Lud. e Vit. Pach.; Abush. 50. e) *abstrahere:* መንፈስ፡ቅዱስ፡ኢያዐርዕ፡ትሥልስቶ፡እምሀላዌ፡አብ፡ወወልድ፡ Athan. de Trin. f) *irritum reddere*, Asc. Jes. 1, 13. g) *feriari facere* vel *sinere*, α) *sinere ut desidiae se dedat* alqs: ለእመ፡አዕረዕኮሙ፡ Sir. 30, 34. β) *facere ut otiosa* (vel *inferax*) *jaceat* terra: ለምንት፡ታዐርዕ፡ለነ፡ምድረ፡ καταργεῖ Luc. 13, 7.

ተዐርዐ፡ III, 1 *intermitti, cessare:* ተአተተት፡ምህከት፡ወምሕረት፡ወተዐርዐ፡ጽድቅ፡ወርትዕ፡እምዓለም፡ Jsp. p. 334; ኢተዐርዐ፡በኵሉ፡መዋዕሊሁ፡ለአግሪጳስ፡ጸብእ፡ p. 342; ወእምዝ፡ተዐርዐ፡ሕንጻ፡ ἤργησε 2 Esr. 4, 24; ከመ፡ኢይዐረዕ፡ግብር፡ καταπαύσῃ 2 Esr. 16, 3; laus angelorum ዘኢይዐረዕ፡ Lit. Orth.; ተዐርዮ፡ *intermissio* Org. 4; አውስቦ፡ይዐረዕ፡ለአመ፡መንኵሰ፡ብእሲ፡ወብእሲት፡ F. N. 24, 7. a) *recedere:* ተዐርዐት፡ዐሐይ፡ ἀνεπόδισεν Sir. 48, 23. b) *remittere, refrigescere:* በከመ፡ይዐርዑ፡ዕደው፡እምኑጻቶሙ፡ሶበ፡ርጹ፡ምስለ፡ደቂቅ፡ (ita monachi cum aliis hominibus cohabitantes) Phlx. 181. c) *jacere, frigere:* ተዐርዐ፡ሚጥ፡ወምሥያጥ፡ Jsp. p. 342. d) *feriari, otiari*, Koh. 12, 3. e) *abrogari, aboleri:* Kuf. p. 76; Asc. Jes. 1, 7. f) *irritum fieri*, Hen. 47, 2 (si non: *cessare*). g) *impediri:* ከመ፡ቤተ፡ክር"ን፡ኢይዐረዕ፡ ἵνα μὴ τὰ ἐκκλησιαστικὰ παρεμποδίζηται II Can. Ap. 74.

ዕሩዕ፡ part. 1) *otiosus*, a) *deses, iners* Ex. 5, 8. 17; ኢታንብሮ፡ዕሩዐ፡ Sir. 30, 36. 37, 11; Matth. 20, 3. 6; 2 Petr. 1, 8; Did. 2; Clem. p. 235. b) *ignavus, inutilis:* ἀργός Sap. 14, 5; ዕሩዕ፡እምንሰሳው፡ ἀργοὶ πρὸς ἐπίβασιν 15, 15. c) *inanis, nequam:* ῥῆμα ἀργόν Matth. 12, 36; ምግባር፡ዕሩዕ፡ዘኢይበቍዕ፡ Chr. Ta. 2, al.; Jsp. p. 338 (vid. sub አገጸወ፡). d) *irritus, cassus:* ይከውን፡ጻማሆሙ፡ዕሩዐ፡ (in membro parall. በከ፡) Jsp. p. 371; እምከነ፡ (esset) ዕሩዐ፡ኵሉ፡ግብረ፡ክህነት፡ F. M. 2, 10; petitio ዕርዕት፡ Org. e) ዕሩዐ፡ *otiose, inutiliter*, Lud. e Syn. 2) *intermissus:* ሕንጻ፡ነበረ፡ዕሩዐ፡ 2 Esr. 4, 24. 3) *abolitus, irritus:* stupro mulieris violento ኢይከውን፡ዕሩዐ፡ሰብሳበ፡ዚአሃ፡ F. M. 5, 12.

ዕርዕ፡ subst., Pl. አዕርዕት፡, 1) *intermissio, cessatio:* ዘእንበለ፡ዕርዕ፡ Lud. e Vit. Greg. Arm. 2) *otium iners, desidia:* ይትሜሀራ፡አዕርዕተ፡ 1 Tim. 5, 13. 3) *inanitas, inutilitas:* ኢይኩን፡ቃልክሙ፡ዕርዐ፡ Did. 35 (si quidem lectio sana nec ዕሩዐ፡ legendum est).

ዕርዐት፡ n. act. et subst., Pl. ዕርዐታት፡ 1) *intermissio, cessatio:* ዘእንበለ፡ዕርዐት፡ Clem. f. 125; Phlx. 1; Lit. 163, 4; ዘአልቦ፡ዕርዐተ፡ *indesinenter*, Lud.; ejus tempore erant ቅዳሴያት፡ዘእንበለ፡ዕርዐታት፡ Sx. Mag. 24. 2) in specie: *interpellatio operis* (si quis a quaestu faciendo impeditur, Verſäumniß): Ex. 21, 19; F. N. 45 (ubi idem locus repetitus est). 3) *otium, feriae*, nec non *dies feriatus:* በመዋዕለ፡ዕርዐቲ፡ Sap. 13, 13; ቀድሱ፡ዕርዐተ፡ለጣዖት፡ 4 Reg. 10, 20 var.; Jes. 1, 13 var. 4) *desidia, inertia:* ዘይዴግን፡ዕርዐተ፡ σχολήν Prov. 28, 19; ዕርዐተ፡እደው፡ Koh. 10, 18; ተሐፅኖ፡በዕርዐት፡ (aufgezogen werden in Müßiggang) Chr. Ta. 29. 5) *res otiosa* vel *inutilis, inanitas:* ዘይዴግን፡ዕርዐተ፡ μάταια Prov. 12, 11; ከመ፡ያእምሩ፡ዕርዐተ፡ሥርዐተ፡አማልክቲሆሙ፡ (die Nichtigkeit ihres Heidenthums) Jsp. p. 278; ተከሥተ፡ዕርዐት፡ወተኀንብአ፡ጽድቅ፡ p. 342.

ዐራዊት፡ *inguina* vid. sub ጸራዊት፡

ዐረፈ፡ et ዐርፈ፡ I, 1 [vicina videntur חָרַף et גָּדַף, quorum potestas prima in *carpendo* est] Subj. ይዕርፍ፡, *conviciari, maledicere*, in specie *blasphemare*, abs.: Matth. 9, 3. 26, 65; Kuf. 15; Lev. 24, 23; በእንተ፡ዐሪፍ፡ወጽዒል፡ F. M. 20; ኢትዕርፍ፡ F. M. 20, 5; c. c. ላዕለ፡, ut: ይዐርፉ፡አሕዛብ፡ላዕለ፡ስምየ፡ Jes. 52, 5; Dan. 3, 29; Dan. ap. 13, 9; Rom. 2, 8. 3, 8. 14, 16; Tit. 2, 5; 2 Petr. 2, 10. 12; ዘይዐርፍ፡ላዕለ፡ክህነት፡ Clem. f. 162; ዐረፈት፡ላዕሌሁ፡ (maledixit ei) f. 221; ዐረፈ፡ላዕለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ f. 249. 252; F. M. 23, 9; ዘዐረፈ፡በኀሊናሁ፡ላዕለ፡ሕገ፡እግዚ"፡ Clem. f. 252; c. ለ፡ Matth. 12, 31; c. Acc.: ዘዐረፈ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ F. M. 20, 1; ቀሲስ፡, ዲያቆን፡, ንጉሠ፡, አበሁ፡ 20, 2—4; F. N. 42, 13; qui feminam falso impudicitiae accusat, ዐረፋ፡በሐሰት፡ F. N. 24. — *Voc. Ac.:* ዐረፈ፡ዘ፡ሰደበ፡ (v. ተሳደበ፡).

ተዐርፈ፡ III, 1 *blasphemari*, Lud. sine auct.

ተዓረፈ፡ III, 3 *sibi invicem maledicere:* ኢተዓረፍክሙ፡ Lud. e Mss. Colb.

ዕሩፍ፡ part. *maledicus, blasphemus, impius, scelestus:* βλάσφημος Sir. 3, 16; Jes. 66, 3; 1 Tim. 1, 13; 2 Tim. 3, 2; Hen. 91, 11; λοιμός Act. 24, 5 rom.; ἀσεβής Job 34, 18; መኑ፡ከመዝ፡ዕሩፍ፡ወዘእንበለ፡ትምህርት፡ τίς οὕτως ἐμβρόντητός τε καὶ ἀμαθὴς εἴη ἄν Cyr. c. Pall. f. 77; አዕሩፍ፡ዘትሜንን፡ቢጸከ፡ Clem. f. 94.

ዕርፈት፡ n. act., Pl. ዕርፈታት፡ *maledictio, blasphemia, convicium:* Matth. 12, 31. 26, 65; Act. 24, 5 Platt; Judae 9; Apoc. 2, 9. 13, 1. 17, 3; 2 Petr. 2, 11; Hez. 35, 12; Did. 25; F. M. 20, 1; እመ፡ኮነ፡ቃለ፡ዕርፈቲ፡እሙን፡ F. N. 24; ዕርፈታት፡ Apoc. 13, 5.

ዐሩፍ፡ n. ag., Pl. ዐሩፍያን፡, *blasphemator*, Sap. 1, 6; ኢትኩኑ፡መሀትማነ፡ወኢዐሩፍያነ፡ወኢዝኅቱራነ፡ Did. 7; Lud. Comm. hist. p. 319 n. 60.

ተጸሩፈ፡ (si non ተጸረፈ፡) vid. in scholio an ሥሑጽ፡ c. 231.

ዐቈነ vel ጸቈነ፡ I, 1 [illegible] Subj. ይዕቍን፡ *sepire, obsepire* rem, *sepem* vel *maceriam circumdare* rei, c. Acc. rei: ተከለ፡ወይነ፡ወዐቈኖ፡ Marc. 12, 1; ዕቍኑ፡

(Imprt.) ተዓይኒን፡እመ፡ሰዐተ፡ጸብእ፡ Enc. Haml. 3; c. Acc. sepis vel maceriae: እንበለ፡ይፅቅኑ፡ፀቂኖ፡ (sc. vineae) Enc. Mag. 29; ፀቂነ፡ጥቅመ፡ላዕሌሁ፡ Herm. p. 53; omisso Acc.: ገብሩ፡ምሕራማተ፡ወፀቂኑ፡ 4 Reg. 17, 11; c. dupl. Acc.: ፀቂንክዎ፡ (v. ፀቂንኩ፡ሎቱ፡) ፀቂነ፡ Jes. 5, 2.

ፀቂን፡, etiam ፀቍን፡ subst. *sepes, sepimentum, maceria*, φραγμός Koh. 10, 8; Jes. 5, 2; Ps. 79, 13; ፀቂነ፡እበኒሁ፡ይንኅል፡ Prov. 24, 46; Matth. 21, 33; αὔλακες et φραγμός Num. 22, 24. 25; ፀቂን፡ (sec. Lud. ፀቍን፡) Enc. Mag. 29. — *Voc. Ae.*: ፀቍን፡ዘ፡ገረገራ።

ፀበረ፡ *subigere lutum* vid. sub ጸበረ፡

ፀብሰ፡ I, 1 [vid. ፀወሰ፡ et cfr. ضَبِيس] Subj. ይፅበስ፡ 1) *debilem, infirmum, lassum esse* vel *fieri*, Org. 2. 3; ይፀብሱ፡ጽኑዓን፡ Jes. 40, 30 vrs. alt. 2) *infirmum animo* i. e. *pavidum esse*: ኢትፅበስ፡በቅድመ፡ገጾሙ፡ Deut. 31, 6.

አፅበሰ፡ II, 1 *infirmare, debilitare, languidum reddere*: ሕምዝ፡እንተ፡ታፀብስ፡አባለ፡ወትቀጠቅጥ፡አዕፅምተ፡ Did. 25; ebriosus አፅበሰ፡ኃሊናሁ፡በኀይለ፡ወይን፡ M. M. f. 229; Org. 6.

አስተፅበሰ፡ vel **አስተፀበሰ፡** IV, 1 et **አስተፃበሰ፡** IV, 3 1) *lassare, defatigare* alqm: ቀሊልኑ፡በኀቤክሙ፡አስተፀብሶተ፡ (v. አስተፃብሶተ፡) ሰብእ፡ወለእግዚአብሔርኒ፡ታስተፀብስዎ፡ (v. "ፃ") Jes. 7, 13 vrs. alt. 2) *debilitare* vel *infringere animum* alcjs, Luc. 12, 32.

ፅቡስ፡ part. *debilis, infirmus*: ንህብ፡በኀይላ፡ፅብስት፡ Prov. 6, 8; Did. 13; Enc. Masc. 25; εὐάλωτος Prov. 24, 63; ἀδύνατος Job 5, 16; ፅቡሰ፡እግር፡ πεπληγμένος τὸ σκέλος II Can. Ap. 73; animo: ፅቡሳነ፡ኃሊና፡ M. M. f. 29; እስመ፡ኃሊና፡ፅቡስ፡ምኑነ፡ይትበሀል፡ Sap. 2, 11. a) *segnis*: ኢትኩን፡ፅቡሰ፡በኵሉ፡ዘገበርከ፡ γίνου ἐντρεχής Sir. 34, 22; ፅቡሳን፡ νωθροί Prov. 22, 29. b) *remissus, lassus, languidus*: ከመ፡እድ፡ፅቡስ፡ወከመ፡እግር፡ፅዉስ፡ χεῖρες παρειμέναι Sir. 25, 23; እደው፡ፅቡሳን፡ (v. ፅዉሳት፡) Jes. 35, 3; እድ፡ፅውስት፡ወእገር፡ፅቡሳት፡ Hebr. 12, 12 Platt, at አርትዑ፡እግረ፡ፅውስተ፡ወእደ፡ፅብስተ፡ Chr. ho. 1. — *Voc. Ae.*: ፅቡስ፡ድክቱም፡ (legendum videtur ድኩም፡) ብ፡ደካማ፡ልምሹኒ፡

ፅበስ፡ subst. *infirmitas, debilitas, languor*, μαλακία Ex. 23, 25; Phlx. 236; ከመ፡ዘእሱር፡እዴሁ፡ዘየማን፡ከማሁ፡ፅበሰ፡ (v. ፅቡሰ፡) ልቡ፡ለአብድ፡ Sir. 21, 19.

ፅብሶት፡ n. act. *debilitatio, lassitudo*, Phlx. 236.

ፀበበ፡ *angustum esse* vid. sub I ጸበበ፡

ፅብን፡ subst., Pl. ፅበን፡ et አፅባን፡ *ansa* vel *annulus*, quibus arca foederis gestabatur [cognatum videtur cum rad. ፀበጠ፡, coll. talm. בֵּית הַצְּבִיטָה] δακτύλιος Ex. 25, 12. 15. 27; Ex. 25, 24 (vid. ann. ad locum); in C Ex. 37, 3 sec. Hebr.; Enc. Jac. 9. — *Voc. Ae.*: ፅብን፡ዘ፡አእጋረ፡ታቦት፡

ፀብአ፡ *bellare* vid. sub I ጸብአ፡

ፀበጠ፡ I, 1 [ضبط et ضبث, צבט] Subj. ይፅብጥ፡ *firmiter prehendere et tenere*, c. Acc. rei: ዘይፀብጥ፡ዐቅረበ፡ δρασσόμενος Sir. 26, 7; ዘይፀብጥ፡ጽላሎተ፡ 31, 2; በትረከ፡ፅብጥ፡በእዴከ፡ λάβε Ex. 17, 5; Org. 1; Macc. f. 22; ቆሙ፡ኀበ፡ኖኅተ፡ቍድስ፡ወፀበጥዋ፡ Jsp. p. 374; c. ላዕለ፡ rei, Sx. Genb. 26. — *Voc. Ae.*: ፀበጠ፡ብ፡ጨበጠ፡

ተፀብጠ፡ III, 1 *comprehendi, detineri*, Lud. e Libr. Myst.

ፅቡጥ፡ part. *firmiter prehensus, comprehensus, detentus*: እንዘ፡አስይፍቲሆሙ፡ምሉኃን፡ወፅቡጣን፡በእደዊሆሙ፡ Sx. Tachs. 8; ፅቡጥ፡ውስተ፡እራሒ፡ Lud. e Mss. Colb.; ወፅቡጣት፡እደዊሁ፡ዲበ፡አብራኪሁ፡ Sx. Haml. 23.

ፅብጠት፡ n. act. *prehensio*, F. N. 38.

ፀባጢ፡ n. ag. *qui comprehendit* vel *continet*: ፀባጢ፡ኵሉ፡ (i. q. አኃዜ፡ኵሉ፡) παντοκράτωρ, de Deo, Lit. 173, 1; Lit. Diosc.

ፅባጥ፡ subst. videtur i. q. ሥባጥ፡ vel ሥበጥ፡ (c. 249): አባ፡ሙሴ፡ዘረሰየ፡እምዓለም፡ተፈሊጦ፤ቈጽለ፡ሆሳዕና፡ፀራዘ፡ወፍሬ፡ዘይቶን፡ፅባጠ፡ Enc. Masc. 3 (Lud. legit: ወፍሬ፡ዘይቶን፡ዘበጠ፡ „et decussit fructus oleae").

ፀተመ፡ *contundere* vid. sub ጸተመ፡

ፀነሰ፡, **ተፀነሰ፡** *ad egestatem redigi* vid. sub ጸነሰ፡

ፀንሰ፡ I, 1 [ضَنَأَ, ضَنِئَ ضَنِيَ *foecunda fuit, multos liberos habuit* mulier], Subj. ይፅነስ፡ et ይፅንስ፡ *gravidam* vel *praegnantem esse* vel *fieri, concipere* vel *concepisse*, Gen. 4, 1. 17. 25. 16, 4. 21, 2. 29, 32 seq.; 30, 5 seq.; Ex. 2, 2; 1 Reg. 1, 19; 2 Reg. 11, 5; Matth. 1, 23; Luc. 1, 31. 36 al.; ወትፅነስ፡ወትለድ፡ Kuf. p. 103; ፀኒስ፡ Koh. 3, 2 var.; ፀነስነ፡ Jes. 26, 18; Jac. 1, 15; ፀንሰት፡በዘሙት፡ Kuf. p. 143; Gen. 38, 24; de bestiis: Hen. 82, 19; Gen. 30, 38—41. 31, 10; ከመ፡ይፅነሳ፡ v. ይፅንሳ፡ 30, 41; c. እምነ፡ viri, Gen. 19, 36; Sx. Mag. 27; c. ለ፡ viri, Kuf. p. 142. 143; Rom. 9, 10 Platt; c. Acc. fetus vel infantis, quem quae concepit vel *alvo continet*: Num. 11, 12; ዘእንበለ፡ትፅንስ፡ወልደ፡ Kuf. p. 47. 63; Asc. Jes. 11, 9; ዘእንበለ፡ትፅነሶ፡በከርሣ፡ Luc. 2, 21; Rom. 9, 10 Platt; trsl. (*concipere animo* vel *moliri* alqd): በከርሦሙ፡ይፀንሱ፡ጻዕረ፡ Job 15, 35; Ps. 7, 15; ፀነስነ፡ውኅለይነ፡በልብነ፡ነገረ፡ኃጢአት፡ Jes. 59, 13; ፀነስክሙ፡በሕማም፡ (v. ኃጢአተ፡) 59, 4.

አፅነሰ፡ II, 1 *concipere facere, gravidare, praegnantem reddere, fetare*: sexagenaria concipere non potest, ብእሲ፡ይክል፡አፅንሶ፡ወአቅሞ፡ዘርእ፡እምድኅረ፡፷ዓመት፡ F. M. 5, 7; ኢይክል፡ተራክቦ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ወኢአፅንሶ፡ F. M. 12, 5; Kedr f. 67.

ተፀንሰ፡ III, 1 *concipi*, Ps. 50, 6; Kuf. p. 47 ann. 9; ተፀኒሶ፡ (cum conceptus esset) Cyr. f. 117; Christus ውስተ፡ማሕፀነ፡ድንግል፡ተፀንሰ፡ Kid. f. 9; Lit. 170, 4; ዕለት፡እንተ፡ባቲ፡ተፀነስኪ፡ M. M. f. 31; እምድኅረ፡ኅዳጥ፡መዋዕል፡ተፀንሰ፡ዝንቱ፡ቅዱስ፡ Sx. Nah. 24; ተፀንሶቱ፡(ለክርስቶስ፡)እንበለ፡ዘርእ፡ H. A.; Org. 4. (Hen. 99, 5 ad ተጸነሰ፡ referendum est).

ፅኑስ፡ part. 1) fem. ፅንስት፡ *gravida, praegnans (feta)*, Gen. 16, 11; Ex. 21, 22; Koh. 11, 5; Luc. 2, 5; Asc. Jes. 11, 3; ፅኑሳት፡ 4 Reg. 15, 16; Am. 1, 3; 4 Esr. 4, 24; de bestiis: ፅኑሳቲሆሙ፡ኢይድኅፃ፡ Job 31, 10; Jes. 40, 11. 2) *conceptus* in utero, Lud. e Syn.

ዕንስ፡ subst. 1) *graviditas, praegnatus*: ዘአይኑ፡ብእሲ፡ዝንቱ፡ዕንስ፡ Gen. 38, 25; F. M. 6, 14; እምቅድመ፡ዕንሶን፡ F. M. 10, 1; F. N. 24, 1; ዕንስ፡እንበለ፡ሩካቤ፡ Lit. 172, 1; Enc. Nah. 7; c. c. Acc. ejus, quem quae alvo continet: መዋዕለ፡ዕንሳ፡ኪያሁ፡ F. N. 33, 4. 2) *fetus*: ne vendas ዕንሰ፡ F. N. 33, 4; ዕንሰ፡እንዘ፡ቦቱ፡ Asc. Jes. 11, 5.

ዕንሰት፡ n. act. *conceptio, graviditas*: Enc. Nah. 7; መዋዕለ፡ዕንሰታ፡ Sx. Sen. 30.

ዐናሲት፡ n. ag. fem. *gravida*, F. N. 41, 4.

ዐንቡል፡ vel **ዕንቡል፡** subst. *frontale* vel *calanticae* species: ወዐንቡል፡ (v. ወዕንቡል፡) ሢራዩ፡ (v. ወሢራይ፡) ሜላት፡ διάδημα βύσσινον πορφυροῦν (στέφανος versum est አክሊል፡) Esth. 8, 15.

ዐንገዐ፡ quadrl., rad. e. q. ضَجَعَ *decubuit in latere* (vid. ዐገዐ፡ .

ተዐንገዐ፡ III, 1 *in praesepi decumbere*: ጎል፡ኀበ፡ሰከበ፡ወተዐንገዐ፡ Lud. Comm. hist. p. 302 n. 7.

ምዕንጋዕ፡ nec non **ምዕጋዕ፡** subst. 1) *locus ubi quis decumbit* vel *recumbit*: ሰላም፡ለመዛርዒኪ፡ወለዡርናዕኪ፡ምዕንጋዕ፤ (v. ምዕጋዕ፤) ዘሐቀፉሁ፡ለክርስቶስ፡ I Sal. Mar. 22. In specie 2) *praesepe, praesepia*: እደ፡አልቦ፡አልህምት፡ምዕንጋዕ፡ (v. ምዕጋዕ፡) ንጹሕ፡ φάτναι καθαραί Prov. 14, 4; Christus ዲበ፡ዕፀ፡መስቀል፡ተቀንወ፡ወዲበ፡ምዕንጋዕ፡ተጠብለለ፡ Deg.; ኦእግዚኦ፡ተዘከር፡ስከበተከ፡ውስተ፡ጎል፡ወጥብላሌከ፡በአዕርቅት፡ውስተ፡ምዕንጋዕ፡ Org. 3; Abba Tacla Haimanot ነደቀ፡ውስተ፡ጸላዕቱ፡በአምሳለ፡ምዕንጋዕ፡ወተከለ፡ውስቴቱ፡ኀጻውንተ፡በሊኃተ፡እንተ፡ድኅሬሁ፡በየማኑ፡ወበፀጋሙ፡ (sc. ne se acclinare posset) Sx. Nah. 24. — *Voc. Ac.*: ጎል፡ምዕንጋዕ፡ብ፡የላም፡በረት፡; *aliud*: ምዕንጋዕ፡ዘ፡ሐፋር፡

ዐንዐነ፡ *caducum esse* vid. sub ጸንጸነ፡

ዕንዕንያ፡ *musca* vid. sub ጽንጽን፡

ዐንፈርት፡ subst. [referendum ad ዐፈረ፡] *decipula, tendicula, laqueus*: ከመ፡ያመሥጥ፡ወይጠል፡እመሥገርት፡ገሬፍ፤ ወከመ፡ይድኅን፡እምዐንፈርት፡ዖፍ፡ Enc. Tachs. 10. — *Voc. Ac.*: ጽንፍርት፡ (sic) ብ፡ወንቀራብ፡ (v. ወቀራብ፡).

ፃእፃእ፡ *fetus; sumtus* vid. sub ወፅአ፡ c. 947.

ፃኢዕአ፡, **ተፃእዕአ፡** *colere* vid. sub ጻእጸአ፡

ዐኩ፡ (ጸኩ፡) vel **ፃኩ፡** subst. [שׁוֹק ܫܳܩܳܐ vel ܫܩܳܐ ساق crus; ܚܰܨܳܐ ܚܨܳܐ coxa] *coxa, coxendix*: ነደፍዎ፡ዐኮ፡ τὰ ὑποχόνδρια 1 Reg. 31, 3; ነደፍዎ፡(ለአስባስያኖስ፡)በሐጽ፡ዐኮ፡ Jsp. p. 319; እግዚ"፡ይትጋደሎ፡ወአስየዘዘ፡ዐኮ፡ወሰመዮ፡እስራኤል፡ወበእንተዝ፡ኢይበልዑ፡አይሁድ፡ሥርዋተ፡ፃኮ፡ Sx. Nah. 28. — *Voc. Ac.*: ጸኪ፡ (sic) ዘ፡ባሐት፡ (Isenb. exhibet ቤት፡).

ዖረረ፡ quadrl. inus., componendum cum צוּר ضار ጸዐረ፡; ejus potestas prima in *torquendo, circumagendo* est.

አንዖረረ፡ V ut videtur *se vertere* vel *torquere, circumagi*: ወኵሎ፡ሌሊተ፡ታንዖርር፡ (διανυκτερεύων αἴθριος) Job 2, 9.

ነዖራር፡ subst. *tormenta, dolores vehementes*: ይዋሕዩኒ፡ነዖራር፡ ἐπιστρέφονταί μου αἱ ὀδύναι Job 30, 15; አኀዘ፡ነዖራረ፡ሐዘን፡ወኢክህለ፡ያርምም፡ወከልሐ፡ Jsp. p. 334; አኀዘሙ፡ፍርሃት፡ወረዓድ፡ወድንጋፄ፡ወነዖራር፡ Genz. f. 159. — *Voc. Ac.*: ነዖራር፡ዘ፡ክቡድ፡ሐዘን፡

ዐወሰ፡ I, 2? [vid. ዐብሰ፡] *debilitari* vel *debilem esse* membris, 2 Reg. 4, 4 (Lud. statuit: *curvum, contortum et inutile membrum habuit*).

አዐወሰ፡ II, 2 *debilitare* membra alcjs, *laedere ut membris uti non possit* alqs: እመቦ፡ዘአቍሰለ፡ዐይነ፡ገብሩ፡ወአዐወሰ፡ (v. ወአዖርሞ፡) ἐκτυφλώσῃ Ex. 21, 26.

ዕዉስ፡ vel **ዕውስ፡** part. 1) *debilis* vel *debilitatus*, de membris: እደ፡ዕቡስ፡ወእግር፡ዕዉስ፡ παραλελυμένα Sir. 25, 23; እደው፡ዕዉሳት፡ ἀνειμέναι Jes. 35, 3 var.; Hebr. 12, 12 Platt, et Chr. ho. 1 (vid. sub ዕቡስ፡); ወዕዉስ፡እገሪሁ፡ πεπληγώς 2 Reg. 4, 4. 9, 3; ዕዉሰ፡ዐይን፡ወዕቡሰ፡እግር፡ ἀνάπηρος τὸν ὀφθαλμόν II Can. Ap. 73; κυλλός Matth. 15, 30. 18, 8; ዘዕውስት፡እዴሁ፡ ἐξηραμμένην χεῖρα ἔχων Marc. 3, 3; ብእሲ፡ዘዕዉስ፡ተወልደ፡እገሪሁ፡እምከርሡ፡ χωλός Act. 3, 2. 14, 8. 2) *infirmus* (pro ዕቡስ፡): ስፍነ፡ዕደው፡ኀያላን፡ረሰዩ፡(ሞት፡)ይትዌነይዎሙ፡ዕሤያት፡ዕዉሳት፡ Genz. f. 149. — *Voc. Ac.*: ዕዉስ፡ዘ፡ሰለላ።

ዖገ፡ (sec. Lud. ዐወገ፡) I, 1 [significatus primarius in *curvitate* esse videtur, coll. ضاج] *perversum, pravum, malignum, noxium, trucem esse*: ዘይዐውግ፡ ὁ ἀσεβής Deut. 25, 1. 2; እለ፡ይዐውጉ፡እምኔሁ፡ πονηρότερα ἑαυτοῦ Matth. 12, 45; in specie *truculentum* vel *tetra facie esse*, Lud. sine auct.

ተዐውገ፡ III, 1 *malignum, trucem, saevum esse*: እኩያን፡እለ፡ይዐወጉ፡ Kuf. p. 42; M. M. f. 198 (vid. sub ደረከ፡); ተዐውጎ፡ *truculentia, saevitia*, ut: ዲዮቅልጥያኖስ፡ቢጸ፡አራዊት፡በተዐውጎ፡ Enc. Mag. 8.

ዑግ፡ subst. *perversitas, pravitas, malitia, truculentia*: እለ፡ይትመየጡ፡ውስተ፡ዑግ፡ τὰς στραγγαλιάς Ps. 124, 5; እሙንቱ፡ከንዎ፡ለዑግ፡ εἰς σκῶλον (legisse videtur interpres εἰς σκολιόν) 2 Par. 28, 23; πονηρία Sap. 4, 14; Rom. 1, 29; ሰብእ፡ኮኑ፡እኩያን፡በምክረ፡ዑግ፡ Kuf. p. 43; ከመ፡ኢትግበር፡ዑገ፡ p. 131; ኵሉ፡ምግባረ፡ዑግ፡ Clem. f. 115. 197; ዐመፃ፡ወዑግ፡ Macc. f. 6; ዑጋ፡ለማዕበለ፡ባሕር፡ Enc. Masc. 12.

ዑገት፡ n. act. *pravitas, truculentia, saevitia*, ዑገተ፡ዐንበሳ፡መንገለ፡የውሀት፡አግዐዘ፡ (in Sx. Tub. scriptum est ጽጕተ፡) Enc. Tachs. 12.

ዐዋግ፡ adj., m. et f., *pravus, perversus, malus, malignus, trux, truculentus, saevus*: ፍኖት፡ዐዋግ፡ σκολιά Prov. 22, 14; πονηρός, de rebus: Ps. 33, 22; Koh. 10, 13; Matth. 6, 23; de personis: ነፍስ፡ዐዋግ፡ታሀጕሎ፡ለዘአጥረያ፡ Sir. 6, 4; ዐዋጋን፡ Matth. 13, 49 rom.; Sap. 3, 12; χαλεποί Matth. 8, 28 rom.; ἀσεβεῖς Job 16, 11; ἄνομοι Prov. 29, 8; ገብር፡ዐዋግ፡ σκληρός Prov. 29, 19; παράνομος 23, 28; ἀκόλαστος 21, 11; ἀκάθαρτος Luc. 8, 29 rom. (gloss.); daemones ዐዋጋን፡ Kuf. 10. 11; homines Kuf. 16 (Lat.: *iniqui*); 35 (Lat. *malignus*); gigantes (Lat. *maligni*) Kuf. 29; አርዌ፡ዐዋግ፡ Kuf. 34; ዐሥሩ፡ኵነኔ፡ዐቢይት፡ወዐዋጋት፡ Kuf. 48; ዐዋጋን፡መላእክት፡ (opp. angelis bonis) Genz. f. 19; ዐዋጋት፡ሞገዳት፡

ἄγρια Sap. 14, 1. — (Sir. 2, 12 pro **ዕደው፡ፀዋጋት፡** legendum videtur **እደው፡ዕዉሳት፡** χεῖρες παρειμέναι).

ፀዋጊ፡ adj. i. q. **ፀዋግ፡**, ut: **ዕደው፡ፀዋግያን፡** (var. **ፀዋጋት፡**) Sir. 2, 12 (absque auct. Gr.).

ፀዓዕ፡ subst. (m.), Pl. **ፀዓዓት፡** *fragor tonitrus, fulmen cum tonitru vehementi:* **ትፌኑኑ፡ፀዓዐ፡ወየሐውር፡** κεραυνούς Job 38, 35; **በኀይለ፡ፀዓዕ፡** κεραυνώσει βιαίως Jes. 30, 30; **ድምፀ፡ፀዓዑ፡መኑ፡ያአምር፡** σθένος βροντῆς Job 26, 14; **ከመ፡ፀቢይ፡ፀዓዕ፡ይደምፅ፡** Sir. 40, 13; **ቃለ፡ፀዓዑ፡ያፈርሃ፡ለምድር፡** 43, 17; Jes. 29, 6; **ያንጐደጕድ፡በፀዓዕ፡መደንግፅ፡** ἐν φωνῇ αὐτοῦ Job 37, 4; 1 Reg. 7, 10; Apoc. 4, 5. 8, 5. 10, 3 rom.; **በፀቢይ፡ፀዓዕ፡ገብረ፡ድምፀ፡ቃሉ፡** ἐν ἤχῳ μεγάλῳ Sir. 46, 17; **ይደምፅ፡እግሩ፡በቃለ፡ፀዓዕ፡** 45, 9; Lud. ex Enc. Nah. 7; Lit. Jac. Sar. (vid. **ሰየፈ፡**); **ከልሑ፡ፀዓዓት፡** Lud. e Ssal. Req. [Significatu fere cum صَاعِقَةٌ convenit; etymo ad שׁאה referendum videtur; nam ex exemplis modo allatis significatum *fragoris* et *tonitrus* (non: *fulminis*) primarium esse satis elucet]. — *Voc. Ae.:* **ፃዓዕ፡ዘ፡ፈለቅ፡ይላለው፡**

ፄአ፡ *foetere, putescere* vid. sub **ጼአ፡**

ፂኦት፡ *pratum* vid. sub **ፂዖት፡**

ፄወወ፡ quadrl. I [שָׁבָה ܫܒܳܐ سَبَا; vid. **ፄወየ፡**] *capere* armis vel bello, *captivum facere* vel *ducere* vel *tenere*, Gen. 34, 29; Num. 24, 22; Deut. 21, 10; Jud. 5, 12; 1 Reg. 30, 2; Jes. 14, 2. 20, 4. 42, 24; Jer. 20, 6; **በብሔር፡ኀበ፡ፄወውዎ፡** Jer. 22, 12. 22. 26, 17; **ፄወውክምዎሙ፡ለርስትየ፡** 27, 11; Thren. 1, 18; Hez. 17, 12; Am. 1, 15; Ob. 11; Ps. 136, 3; **ፄዊወከ፡ፄዋ፡** 67, 19; Eph. 4, 8; Mavâs. n. 24; abs.: **እለ፡ይፄውዉ፡** αἰχμαλωτεύοντες Job 1, 15; **ማህርክ፡ወፄውው፡** (v. **ወፄው፡**) Jes. 8, 1. a) greges, opes *abigere, praedari*, Kuf. 30; Num. 31, 9. b) urbes i. e. *expugnare* (et *incolas* in exilium *abducere*): **አኀዙ፡ይፄውዉ፡ሀገረ፡** Kuf. 11; Asc. Jes. 3, 2; Ps. 2 in tit. (vid. Ludolfi editionem Psalt. p. 345). c) trsl.: *capere, devincire:* **ላሕያ፡ፄወዋ፡ለነፍሱ፡** Judith 16, 9; Lud. Comm. hist. p. 302 n. 5; **ፄወወኒ፡መንገሌሁ፡** Rom. 7, 23; Org.; 2 Tim. 3, 6; Herm. p. 109.

ተፄወወ፡ III, 1 *capi* armis vel bello, *captivum fieri* vel *duci* vel *esse*, Kuf. 13; Deut. 21, 13; **ተፄወዉ፡ሕዝብየ፡** Jes. 5, 13. 22, 3. 42, 22; Hez. 25, 3; Thren. 1, 4; Tob. 1, 2; **ከመ፡ኢይፄወዋ፡አንስቲያሆሙ፡** Judith 4, 12; 4 Esr. 10, 32; **እምድኅረዝ፡ተፄወዉ፡ወፈለሱ፡ብሔረ፡ባቢሎን፡** 1 Par. 9, 1; **እስከ፡ተፄወዉ፡እምነ፡ብሔሮሙ፡** Sir. 48, 15; **ይሬስዮሙ፡ለመከርያን፡ይፄወዉ፡** Job 12, 17; Luc. 21, 24; **ተፄዊወከሙ፡** Jsp. p. 380; **ተፄውዎ፡** αἰχμαλωσία captivitas Jer. 15, 2; Ps. 77, 67; Tob. 3, 4. a) *expugnari et in exilium abduci*, de urbibus, civitatibus: **እስከ፡አመ፡ተፄወወት፡ኢየሩሳሌም፡** Jer. 1, 3; Hez. 40, 1; **ተፄውዎ፡** πολιορκία Prov. 1, 27. b) ut videtur, refl.: *se invicem captivos facere*, Kuf. p. 45 ann. 10. c) trsl.: 2 Cor. 10, 5 Platt; **ተፄወወኒ፡ኀሊናየ፡** Apoc. 13, 10; Enc. Ter 30.

ፂውው፡ (passim **ፄውው፡** scriptum, et **ፂዉው፡**) part. *captus, captivus:* **ፂውዋን፡** Jes. 61, 1; Tob. 13, 10; Deut. 32, 42; Luc. 4. 19; **ተዘከር፡እግዚኦ፡ኵሎ፡ፂውዋነ፡ወአግብኦሙ፡ኀበ፡መኃድሪሆሙ፡** Genz. f. 138; **ፂውውት፡** Jes. 52, 2 var.; Jsp. p. 300; Enc. Nah. 5; **ፂውው፡** Jsp. p. 381; trsl.: **ፂውዋን፡በቃለ፡** (in Lex., at in Comm. **ለቃለ፡**)**ወንጌል፡** Lud. Comm. hist. p. 301 n. 3.

ፄዋ፡ subst. 1) *captivitas, exilium:* **ነሥአ፡ሕዝበ፡በፄዋ፡** Asc. Jes. 3, 2; **የሐውር፡በፄዋ፡** 3, 6; **ይመይጥ፡ፄዋ፡ሕዝብየ፡** αἰχμαλωσίαν Jes. 45, 13; Jer. 25, 18. 31, 47 (Hebr.: 48, 47). 36, 14; Thren. 2, 14; Joel 4, 1; Ps. 13, 11. 84, 1. 125, 1 (quamquam hos locos omnes etiam e n. 2 interpretari licet); **ለምንት፡ኮነ፡ለፄዋ፡** εἰς προνομήν Jer. 2, 14. 2) concr.: *captivi*, Num. 21, 1; **ፄዋ፡ወምህርካ፡** 31, 11. 12. 19; Deut. 21, 10 seq.; **ነሥኡ፡ብዙኀ፡ፄዋ፡** 2 Par. 28, 17; Judith 2, 9; Jes. 1, 27; **ይከውኑ፡ፄዋ፡** 14, 2; **ትከውን፡ነፍሱ፡ፄዋ፡** εἰς σκῦλα Jer. 21, 9; **እምሕሮሙ፡ለፄዋሁ፡** 37, 18; **ወነሥኡ፡ፄዋ፡ወምህርካ፡ዘማህረኩ፡** Macc. f. 14. a) *exsules:* Hez. 1, 1; **እምደቂቀ፡ፄዋ፡ይሁዳ፡** Dan. 5, 13; **ወለተ፡ጽዮን፡ፄዋ፡** (v. **ፂውውት፡**) Jes. 52, 2. b) *mancipia*, σώματα Apoc. 18, 13.

ፂዋዌ፡, crebrius **ፄዋዌ፡** scriptum, subst. *captivitas, praedatio:* Kuf. 1. 23. 24; Ps. 95 in tit.; **ለፂ(ፄ)ዋዌ፡ትከውን፡ባቢሎን፡** Jer. 28, 37 var.; Judith 2, 9 var.; προνομή Prov. 12, 24; Jsp. p. 278. 330. 364. 381 al.; Lit. 164, 4.

ፄዋዊ፡ adj. rel. *bello captus, captivus*, **ፄዋዊት፡** Ex. 12, 29; Kuf. 49.

ፄወየ፡ i. q. **ፄወወ፡**, ut; **ዘይቀትል፡ወይፄዊ፡** Enc. Nah. 5 (ob rhythmum finalem).

ፂዖት፡ (etiam **ጺኦት፡**) subst., m. et f., Pl. **ፂዖታት፡**, vallis, campus, *locus graminosus, pratum, pascuum*, **ከመ፡ሣዕረ፡ፂዖት፡ስሙር፡** τὸ παμβότανον τοῦ ἀγροῦ Job 5, 25; **አክብር፡ፂዖተ፡ከመ፡ይብዝኃ፡መራዕይከ፡** πεδίον Prov. 27, 24; **ፂዖተ፡ሐመልማል፡** Sap. 19, 7; **ከመ፡አባግዕ፡ውስተ፡ፂዖት፡** ἐν εὐρυχώρῳ Hos. 4, 16; νομή Jes. 23, 3. 27, 19; Jes. 5, 17 var.; Zeph. 2, 6; **ውስተ፡ፂዖት፡ሠናይ፡** Hez. 34, 14; **ፂዖት፡ጥሉል፡** ibid.; κοιλάς Jos. 8, 11. 13; **ፂዖተ፡ሰቂሞን፡** Kuf. 34; **ረከቡ፡ፂዖታተ፡ብዙኃተ፡ወስሙራተ፡** νομάς 1 Par. 4, 40; περισπόρια Jos. 21, 2 seq.; Jud. 1, 18. [Ges. in thes. p. 616 hoc nomen a יָצָא **ወፅአ፡** repetendum conjecit, at rectius comparandum videtur ضَيْعَةٌ et وَاضِعَةٌ]. — *Voc. Ae.:* **ፂዖት፡ዘ፡መስክ** ።

ፀገመ፡ rad. inus., quae arabice ضَجِمَ *obliquus, curvus, distortus fuit* significat (etiam شَأَمَ et שׂמאל vicina videntur, vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache VI. Ausg. 1855 p. 238).

ፀጋም፡ adj., m. et f., et subst., *sinister, laevus:* **ብእሲ፡እመ፡ኮነ፡ፀጋመ፡እድ፡** (linkshändig) F. N. 9, 1. a) *manus sinistra*, addito **እድ፡**, ut: **በፀጋሙ፡እዴሁ፡** Kuf. p. 112; plerumque omisso **እድ፡**, ut: **ልቡ፡ለአብድ፡ውስተ፡ፀጋሙ፡** Koh. 10, 2; Jud. 16, 29; Cant. 2, 6; Jon. 4, 11; Dan. 12, 7; Matth. 6, 3. b) *latus sinistrum, pars sinistra*, Asc. Jes. 7, 30. α) **እድ፡እንተ፡ፀጋም፡** *manus sinistra* Gen. 48, 14; Lev. 14, 15; Jud. 3, 21; vel **እዴሁ፡ዘፀጋም፡** Hez. 39, 3. β) **በፀጋም፡** *a sinistra* vel **በፀጋመ፡** *a sinistra alcjs* Asc. Jes. 7, 27 seq.; 9, 36; Gen. 48, 13; Ex. 14, 22; 2 Par. 18, 18; Kuf. p. 132; Luc. 23, 33; Marc. 10, 37; Matth. 20, 21. 23. 27, 38 Platt; vel **እምፀጋመ፡** 2 Reg. 16, 6; 3 Reg. 22, 19;

2 Esr. 18, 4; እምፀጋም፡ 2 Cor. 6, 7. γ) ኀበ፡ፀጋመ፡ *ad sinistram alcjs* Gen. 48, 13; ለፀጋም፡ *sinistrorsum:* Jes. 54, 3; Deut. 2, 27. 5, 29. 28, 14; Num. 20, 17; Jos. 23, 6; 1 Reg. 6, 12, vel ፀጋመ፡ Gen. 13, 9. 24, 49.

ፅግም፡ subst. *pars sinistra, latus sinistrum:* እምፅግም፡ Ex. 14, 29; በፅግምክን፡ Hez. 16, 46; Matth. 27, 38 rom.; ዘፅግሞሙ፡ Zach. 12, 6; ይምነ፡ወፅግመ፡ Asc. Jes. 7, 19; በነዲፍ፡በይምን፡ወበፅግም፡ (jaculando et dextra et sinistra) 1 Par. 12, 2.

ፀጋማዊ፡ et **ፀጋማይ፡** adj. rel. 1) *laevus, sinister:* ፀገማዊ፡ጥቡ፡ Kuf. 38; ፀጋማይ፡ H. A. n. 1; ዐይኑ፡ፀጋማይ፡ Kid. f. 5; ዐይን፡የማኒት፡ወፀጋሚት፡ Clem. f. 153. 2) *qui sinistra utitur* pro dextra: Clem. f. 85 (vid. sub የማናይ፡); F. N. 9 (vid. sub ተፀየረ፡).

ፀገዐ፡ inus., ضَجَعَ *decubuit in latere*, vid. ፀንገዐ፡

አስተፃግዐ፡ IV, 3 *lecto vel pulvinaribus substratis superimponere:* አንበርዎ፡ (sc. corpus Herodis) ዲበ፡ዐራት፡ ወአስተፃግዕዎ፡በወስይድ፡ዘሚላት፡ Jsp. p. 340.

ፅግዕ፡ et **ፅጋዕ፡** subst., Pl. ፅግዓት፡ et ፅጋዓት፡ *pulvillus, culcita* (ut videtur): ወይገብሩ፡ፅግዐ፡ (v. ፅጋዐ፡)ለኵሉ፡ ርእስ፡ Hez. 13, 18; ወእሠጥጥ፡ፅግዓቲክሙ፡ (v. ፅጋዓቲክሙ፡) 13, 21 (in utroque loco LXX exhibent ἐπιβόλαια, at Hebr. מִסְפָּחוֹת).

ምፅጋዕ፡ subst. *locus ubi quis decumbit*, in specie *praesepe*, vid. sub ምፅንጋዕ፡ c. 1333.

መፃጉዕ፡ part. 1) *lecto affixus*, Kid. f. 8 (vid. sub ተሰይሐ፡). 2) *paralyticus*, Matth. 8, 6. 9, 2; Marc. 2, 3; Luc. 5, 18; ከነ፡መፃጉዐ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ Sx. Mag. 2; መፃጉዓን፡ Matth. 4, 24.

ፃፄ፡ subst. [סָס ܣܣܐ سُوس] *blatta, tinea*, σής; ከመ፡ልብስ፡ትበልዩ፡ወከመ፡ፃፄ፡ትትበልዑ፡ Jes. 50, 9; Mich. 7, 4; Matth. 6, 19. 20; ከመ፡ብልዐ፡ፃፄ፡ Nah. 1, 10 (recedit a Gr.); ኢብትር፡ከመ፡ዘፃፄ፡በልዖሙ፡ Herm. p. 62; Chr. Ta. 20 (vid. sub እምዐዘ፡). — Sx. Genb. 11, ubi ፃፄ፡ occurrit, *crucam* significare videtur, at Enc. ejusdem diei meliorem lectionem ፅፄ፡ praebet. — Schol. Voc. Ae. vid. sub ፅፄ፡

ፃቡት፡ vel **ፃያት፡** *culex* vid. sub ጻጹት፡

ፅፍሕ፡ *latitudo* vid. sub ጽፍሕ፡

ፀፈረ፡ *ungues recidere* vid. sub ጸፈረ፡

ፀፈረ፡ I, 1 [ضَفَرَ] Subj. ይፅፍር፡ *plectere, contorquere, nectere*, capillos Jud. 16, 13. 14; ፀፈረት፡ርእሳ፡ወተከብሰት፡ Judith 16, 8; ኢታንን፡ሥዕርተ፡ርእስከ፡ወኢትፍትል፡ወኢትፅፍር፡ Did. 1; ፀፈሮቱ፡ለሥዕርት፡ F. N. 51; coronam, sertum Matth. 27, 29; ለዘከነ፡ይፀፍር፡ፅፍረተ፡እግዚ"፡ይበርከ፡ ለከ፡ወይፀፍር፡ለከ፡አክሊለ፡ Phlx. 189; limbum, funem, rete, cratem: ኅባኔ፡ (v. ሐብለ፡)ፀፈረ፡ውስተ፡ክሳድየ፡ Job 30, 18; ዘይፀፍር፡መሥገርተ፡አበሳ፡ III Sal. Mar. 4; አሕባለ፡ Ssal. Req.; Phlx. 48 (vid. sub ደንዕሌ፡); ፀፈረ፡ደንዕሌ፡ Sx. Hed. 16. a) *implectere* alqd rei, c. Acc. et በ፡, M. M. f. 236. b) trsl.: *nectere* (*concinnare, struere*) dolum: ልሳንከ፡ፀፈሩ፡ለሕብል፡ Ps. 49, 20; ጽልሑተ፡ይፀፍሩ፡እደዊክሙ፡ 57, 2. c) *perplexum facere, implicare*, እለ፡ይፀፍርዋ፡ለምክር፡ πολύπλοκοι Job 5, 13.

ተፀፍረ፡ III, 1, rarius ተፀፈረ፡, 1) refl. a) *sibi plectere, torquere* crines: ተሠነየት፡ወተፀፍረት፡ (v. ወተፀፈረት፡)ርእሳ፡ 4 Reg. 9, 30; በተፀፍሮ፡ሥዕርቶን፡ 1 Tim. 2, 9; 1 Petr. 3, 3; Clem. f. 137. b) *se applicare* (*amplecti*): ተፀፍረ፡ ቦቱ፡ገዘኩ፡ዐጸደ፡ወይን፡ περιπεπλεγμένη πρὸς αὐτόν Hez. 17, 7; ወኵሉ፡አብድ፡ዘከመዝ፡ይፀፈር፡ (v. ይፃመር፡) τοιούτοις συμπλέκεται Prov. 20, 1. 2) pass. a) *plecti, contorqueri, necti:* አክሊለ፡ስብሐት፡ዘተፀፍረ፡ Jes. 28, 5; ኢይፀፈር፡ ሥዕርተከ፡በዲቤከ፡ Hez. 24, 17; አሕባለ፡ኃጥአን፡ተፀፍሩ፡ (v. ተፀፈሩ፡ Genz. f. 135; v. ተፃፈሩ፡ III, 3) ላዕሌየ፡ Ps. 118, 61. b) trsl., *contexi:* ኀጢአትየ፡ዘተፀፍረ፡በእዴየ፡ συνεπλάκησαν Thren. 1, 14; nos homines ተፀፈርነ፡በሀላዌነ፡ እምእለ፡ኢይትአየያ፡ (ex inaequalibus i. e. e corpore et animo) Cyr. ad Th. f. 16; ዕለተ፡እግዚ"፡ወፅአት፡ወተፀፍረት፡ወሠረጸት፡በትር፡ Hez. 7, 10. c) *implicari, illaqueari:* 2 Petr. 2, 20; ይፀፈር፡ (v. ይሠገር፡) ἐμπλακήσεται Prov. 28, 18.

ፅፉር፡ part. *plexus, contortus, implexus, perplexus, implicitus:* ሥረዊሁ፡ፅፉር፡ Job 40, 12; Ex. 28, 14. 36, 11. 22. 29; ኢትግበር፡ሥዕርተከ፡ፍቱሐ፡ወዝርዙረ፡ወኢፅፉረ፡ F. N. 11; ፅፉራነ፡ርእስ፡ („plexi capite *auro* i. e. capilli auro innexi") Lud. e Mss. Colb.; ፅፉራት፡በኀጢአት፡ 2 Tim. 3, 6 Platt. — *Voc. Ae.:* ፅፉር፡ዘ፡ድንድን፡

ፅፍሮ፡ subst. *opus plexum, plectile* vel *tortile*, Ex. 28, 14. 22. 36, 25; Num. 31, 50; ፅፍሮ፡ርእስኪ፡ πλόκιον Cant. 7, 6; ሰላም፡ለሥዕርተ፡ርእስኪ፡ዘተንዕደ፡ፅፍሮሁ፡ III Sal. Mar. 2.

ፅፍረት፡ n. act. et subst. *confectio operis plectilis* vel *craticii, opus plexum, crates*, al.: በእንተ፡ፅፍረት፡ዘደንዕሌ፡ Phlx. 103; ገብረ፡ፅፍረተ፡ Phlx. 85. 189.

አፅፉር፡ subst., Pl. (sine dubio a ፅፍሮ፡) distinguendum videtur ab አጽፉር፡, et interpretandum *taeniae* vel *articuli:* taenia vermis ex alvo Lalibelae ejectus ፶አፅፉር፡ habuisse refertur, Gad. Lal.

ፀንፈርት፡ *decipula* vid. supra c. 1333.

መፅፈርት፡ subst. *opus plexum*, ut *cassis, crates*, al., βρόχος vel παγίς (synon. መሥገርት፡) Prov. 6, 5; መፅፈርት፡ ሲኦል፡ πέταυρον (crates fragilis foveae superstrata) Prov. 9, 18.

ፅፍዕ፡, rarius **ፀፍዕ፡**, subst. [צְפִיעַ ضَفْع] *excrementa, stercus* et hominum et bestiarum: ወሁብኩከ፡ፅፍዐ፡ላህም፡ህየንተ፡ፅፍዐ፡ሰብእ፡ Hez. 4, 15; κόπρος Ex. 29, 14; ከመ፡ ፅፍዕ፡ግዱፍ፡ βολβίτῳ κοπρίων Sir. 22, 2; ፅፍዕ፡ v. ፀፍዕ፡ βόλβιτα Zeph. 1, 17; አማዑተ፡ከርሡ፡ከዐወ፡ (sc. Arius) ከመ፡ፀፍዕ፡ዘላህም፡ Enc. Nah. 18. — *Voc. Ae.:* ፀፍዕ፡ v. ፅፍዕ፡ዘ፡ማንጣ፡; *aliud:* ፅፍዕ፡ዘ፡አበት።

ፀፍዐ፡ *alapam ducere* vid. sub ጸፍዐ፡

ፀፍፀፈ፡ *pavire* vid. sub I ጸፍጸፈ፡

ፀፍፀፈ *stillare* vid. sub II ጸፍጸፈ፡

ፈ፡ litera alphabeti Aethiopici XXV^{a}, **አፍ፡** appellatur.

ፎ፡ nomen literae alphabeti Hebraeorum XVII^{ae}, Ps. 118, 129; Thren. 1, 17. 2, 17. 3, 48. 4, 17; ubi de psalmis agitur, siglo **ፎ፡** Ps. 118, 129—136 notatur.

ፈሀረ፡ *desponsare* vid. sub **ፈኅረ፡**

ፈሀረ፡ vel **ፈሐረ፡** I, 1 [فَأَرَ i. q. بَأَرَ; an e חָפַר ܚܦܰܪ حفر transpositum?] *fodere*, a) *effodere*: **ይፍሀርዎ፡ከመ፡መድፍን፡** ἀνορύσσοντες Job 3, 21. b) *defodere, infodere*: **ይፍሀርዎሙ፡አሕዛበ፡ምድር፡** κατορύξουσιν Hez. 39, 13.

ፈሀቀ፡ vel **ፍሀቀ፡** I, 1 incertae significationis, ut videtur *diffugere*, (nescio an proprie *exspirari*, coll. فَاقَ, فَأَقَ), de anima: **ትፍሀቅ፡ነፍስየ፡ወትልህስ፡** ᾤχετο πνεῦμα Job 30, 15.

ፈሀቀ፡ *radere* vid. sub **ፈሐቀ፡**

ፋል፡ *omen* vid. sub **ፈወለ፡**

ፋል፡ *faba, cicer* [فُول פּוּלָא פּוֹל]; *Voc. Ae.*: **ፋል፡ብ፡በቍላ፡**; *aliud*: **ብርስን፡ምስር፡ዘፋል፡** (sic) **ብ፡ሽብሩ፡አተርኺ፡ይ፡**

ፈልሐ፡ I, 1 [amh. **ፈላ፡**; vicinum videtur **ፈልፈለ፡** (coll. فار cui et *scaturiendi* et *bulliendi* vis inest); alia censet Ges. in thes. p. 1103] Subj. **ይፍላሕ፡**, *bullire, ebullire, aestuare, exaestuare, effervescere*: **ወይፍላሕ፡በሕቁ፡** Hez. 24, 5; 4 Esr. 6, 37; trsl. de rebus, quae cum aquis fervidis comparantur: **ትፈልሕ፡ከርሥየ፡ወኢያረምም፡** ἐξέζεσε Job 30, 27; (**ከርሥየ፡**) **ትፈልሕ፡ውዑየ፡** 32, 19; **በአምጣነ፡ዕበየ፡ኃእዙ፡ይፈልሕ፡ላኲሁ፡** Sir. 28, 10; vel hominibus: **ፈልሐ፡** (Abba Elias) **በአፍቅሮ፡መንፈሳዊ፡** Phlx. 11; Org. 6; de ulceribus inflammatis quae *porumpunt:* Ex. 9, 9. 10; Kuf. p. 158; et de rebus similibus: **ወይፈልሕ፡ርኵስኪ፡** Hez. 24, 13; de aquis undantibus et scaturientibus: Judae 13; Hen. 89, 3; **እምቅድመ፡ይፍልሑ፡አንቅዕት፡ማያት፡** Lit. Chr.; cum Christus in Jordanem descenderet **ፈልሑ፡ማያት፡ላዕለ፡ዲበ፡ርእሱ፡** Deg.

አፍልሐ፡ II, 1 1) *bullire facere, fervefacere*: **አፍልሕ፡ጽህርተ፡ዐቢየ፡** 4 Reg. 4, 38; Hez. 24, 3. 5; **አዘዘ፡ያፍልሑ፡ፃእከ፡ወይከዐው፡ውስተ፡አፉሁ፡** Sx. Teq. 5; Mag. 2; cibi vel potus **ዘአፍልሕዎ፡በእሳት፡** F. M. 26, 1; trsl.; **ብእሲ፡መዐትም፡ያፈልሕ፡ለላኲ፡** Sir. 28, 8. 2) *spumare, redundare*: **ሞገዳት፡እለ፡ያፈልሕዋ፡ለኀሳሮሙ፡** Judae 13 Platt; **በዛቲ፡ዕለት፡ኮነ፡አፍልሖተ፡ሚሮን፡** (miraculum) Sx. Sen. 21.

ፍሉሕ፡ part. *bulliens, aestuans, fervidus*: **ይደይዎ፡ውስተ፡ጠጊን፡ፍሉሕ፡ምስለ፡ዘይት፡** Sx. Teq. 5; **ረከበ፡ለውእቱ፡ጺብኅ፡ፍሉሕ፡ወብሱል፡** Sx. Tachs. 11; Org. 1; etiam trsl.: *fervidus*, sc. ardore et studio: **ሩጸት፡** (i. e. cursus vel certamen martyris) **ፍሉሕ፡** Enc. Ter 28; rapiditate: **እምኀይለ፡ሩጸቱ፡ፍሉሕ፡አምሳለ፡ነፋስ፡** Enc. Sen. 6.

ፍልሐት፡ n. act. *bullitus, aestus, fervor*: **ፍልሐቱ፡ለማይ፡** (sc. in olla) M. M. f. 272; **ፍልሐተ፡ቅብእ፡** (sc. fervefacti) Enc. Genb. 3; fornacis Enc. Tachs. 2; **ፍልሐተ፡ምክሮሙ፡** ἀνοσίου βουλῆς ἀποζεάσματα Cyr. ad Th. f. 9; **ፍልሐት፡ውስተ፡አፍቅሮ፡እግዚእነ፡** et **ፍልሐት፡እንተ፡ለእግዚ"፡** Phlx. 29.

መፍልሕ፡ subst., Pl. **መፋልሕት፡** *vas fervefaciendo aptum*: apponi jussit **መናግንተ፡ጽህርት፡ወመፋልሕተ፡** (scriptum est **መፈልሕተ፡**) **እሳት፡** Macc. f. 2.

ፎልሞን፡, **ፊልሞን፡** (4 Reg. 6, 8), **ፊልሙንጤ፡**, **ፊልሙንጢ፡** (Dan. 8, 13), **ፎለኔሞኔሞንም፡** (c. varr. 1 Reg. 21, 2), n. prgr. φελμουνί, ἐλμωνί, φελλανί μαεμωνί i. e. פְּלֹנִי et אַלְמֹנִי *quidam* (i. q. **እገሌ፡**). — *Voc. Ae.* ad Dan.: **ፊልሙንጤ፡ዘ፡ነገረ፡መላእክት፡ቋንቋ፡ሚስቀሎንሂ፡ይ፡**

ፈለሰ፡ I, 1 [amh. id.; vic. **ፈለጠ፡**; vid. etiam Ges. thes. p. 1107] Subj. **ይፍልስ፡** 1) de animatis: *migrare*, a) *transire*: **ፈለሰ፡እምህየ፡** μετέβη Matth. 11, 1 rom.; **ወፈሊሶ፡እምህየ፡ሖረ፡** 12, 9; **ፍልስ፡እምዝየ፡** Joh. 7, 3; **ኢትፍልሱ፡እምቤት፡ለቤት፡** Luc. 10, 7; **ሖር፡ፍልስ፡ብሔረ፡ይሁዳ፡** ἐκχώρησον Am. 7, 12. α) *huc illuc migrare, vagari*, Ps. 108, 9. β) *transire ad partes* alcjs.: **ፈለሱ፡ኀበ፡ዳዊት፡** 1 Par. 12, 8; Hyrcanus **ፈለሰ፡ኀበ፡ሰዱቃዊያን፡** Jsp. p. 300; **ዘፈለሰ፡እምአይሁድ፡ኀበ፡እስላም፡** Abush. 50. b) *secedere*: **ቅዱሳን፡ፈለሱ፡ገዳመ፡ወመነኑ፡ዓለመ፡** Clem. f. 153. c) *excedere, recedere*: astra **ኢይስሕቱ፡ወኢይፈልሱ፡እምነ፡ዐቅሞሙ፡** Sir. 43, 10; **ከመ፡ኢይፍልሱ፡እምዝንቱ፡ግብር፡** Esth. 9, 27. d) *emigrare, demigrare*, Kuf. 10; 4 Esr. 3, 11; in specie e) *deportari, exsulare*: **ይሁዳ፡ፈለሰ፡**(**ፍጹመ፡ፍልሰተ፡**) Jer. 13, 19. 24, 5. 31, 11; Thren. 1, 3; 4 Reg. 17, 23. 25, 27. f) *peregrinari*: **ፍልስ፡ውስተ፡ይእቲ፡ምድር፡** Kuf. 24; Num. 15, 14; **ፈላስያን፡እለ፡ፈለሱ፡ውስተ፡እስራኤል፡** Hez. 14, 7, **ነገድ፡ዘፈለሰ፡ፈላሲ፡ኀቤሁ፡** 47, 23; **ኀበ፡ፈለሱ፡** ἡ παροικία αὐτῶν Judith 5, 9; Hebr. 11, 9. g) *decedere* e vita, *obire*: Joh. 13, 1; Phil. 1, 23; **ሀቦ፡አክሊለ፡ምክሕ፡አመ፡ይፈልስ፡እምዝንቱ፡ዓለም፡** Did. 17; Lud. ex Enc. Teq. 6. 2) de inanimatis et animatis, a) *transferri*: μετῆλθε 1 Reg. 5, 8; μετατίθεσθαι Ps. 45, 2; Hebr. 7, 12; **ፍልስ፡** μετάβηθι (de monte) Matth. 17, 20; Henoch **ፈለሰ፡** οὐχ εὑρίσκετο Gen. 5, 24; Hebr. 11, 5; μετετέθη Sap. 4, 10. b) *mutari*: **ከመ፡የሀሉ፡ዝክርከ፡እንበለ፡ፈሊስ፡** Enc. Hed. 12.

አፍለሰ፡ II, 1 *migrare facere* vel *jubere* i. e. a) *expellere, ejicere* alqm e sede: **አፍለሶ፡እምድረ፡ግብጽ፡** Kuf. 13; **አፍለሶሙ፡ውስተ፡አሕዛብ፡ባዕድ፡** Sir. 29, 18; **ያፈልስዎ፡ነዋኀ፡እምብርሃን፡ውስተ፡ጽልመት፡** ἀπώσειαν Job 18, 18; Ps. 51, 5. b) *deportare, in exsilium abducere*: **አነ፡አፈልሰከ፡** Jer. 20, 4. 24, 1. 31, 7. 36, 1. 50, 12. 52, 28. 29 var.; **በኀበ፡አፍለሱነ፡** Bar. 3, 7; **ኢይደግም፡እንከ፡አፍልሶተኪ፡** Thren. 4, 22; Hez. 21, 12; 4 Reg. 16, 9. 17, 6; Act. 7, 4. 43. c) *transferre*: **እደግም፡አፍልሶቶሙ፡** μεταθεῖναι Jes. 29, 14; Henochum Hebr. 11, 5; montes Jes. 54, 10; 1 Cor. 13, 2; plantam Ps. 79, 9; Kuf. 1; corpus Sancti: **ሶበ፡ፈቀዱ፡ያፍልስዎ፡** (**ለሥጋሁ፡** e Cypro Constantinopolim) Sx. Teq. 21 al. α) *convertere*: μεταβάλλεις με Job 10, 8; **ያፈልስ፡ልበ፡የዋህ፡** μεταλλεύει Sap. 4, 12; **ያፈልስዋ፡ለጸጋ፡እግዚ"፡ውስተ፡ዝሙት፡** Judae 4. β) *dimovere*: **ኢታፍልስ፡ደወለ፡ገራህት፡** Prov. 23, 10; **ኢይደግም፡አፍልሶተ፡እግረ፡እስራኤል፡እምዛቲ፡ምድር፡** 2 Par. 33, 8; (*amoliri*) **ናሁ፡አፍለስከ፡ኰኲሐ፡**

ወጸርኩ፡ኖጻ፡ወኢረከብኩ፡ዘይከብድ፡እምነቢር፡በቤተ፡አብዳን፡ Fal. f. 65. d) *removere, amovere:* ἀποσκευάσαι Lev. 14, 36. e) e tempore certo in aliud tempus (verlegen): **ጾመ፡** Abush. 38; **እስክንድር፡አፍለሰ፡ጥንተ፡ዓመቶሙ፡ኀበ፡ጥንተ፡ዓመተ፡መንግሥቱ፡ዘውእቱ፡ተስሪን፡ቀዳማይ፡** Abush. 39. f) in alteram vitam (morte), Enc. Hed. 16 (coll. Hebr. 11, 5).

ተፈለሰ፡ III, 1 *loco moveri* vel *se movere:* **ነጥብ፡ጽኑዕ፡ዘኢይትፈለስ፡** Abush. 37; **ኢይትፈለሱ፡እምቤት፡ውስተ፡ቤት፡** Lud. Comm. p. 239 n. 7.

ተፋለሰ፡ III, 3 *huc illuc* vel *ab alio ad alium migrare* vel *transire* vel *transgredi* vel *transferri:* **ዘይትፋለስ፡ቤተ፡እምቤት፡** Sir. 29, 24; **ዘይትፋለስ፡ሀገረ፡እምሀገር፡** ἐκ πόλεως εἰς πόλιν Sir. 36, 31; **እለ፡ይትፋለሱ፡ውስተ፡ገዳማት፡** πλανώμενοι ἐν ἐρημίαις Chr. ho. 28; μετεωρίζεσθαι Luc. 12, 29; **ጥበብ፡ትትፋለስ፡ውስተ፡ነፍሳተ፡ጻድቃን፡** μεταβαίνει Sap. 7, 27; **ዘይትፋለስ፡እምስካቢሁ፡** παραβαίνων ἀπὸ τῆς κλίνης αὐτοῦ Sir. 23, 18; **እምዝንቱ፡ውስተ፡ዝንቱ፡ይትፋለስ፡ሕልም፡** 31, 3; **መንግሥት፡ትትፋለስ፡እምሕዝብ፡ለሕዝብ፡** μετάγεται 10, 8; **ዝንቱ፡መጽሐፍ፡** (liber ab Adamo scriptus) **እንዘ፡ይትፋለስ፡እምትውልድ፡ውስተ፡ትውልድ፡በጽሐ፡ኀበ፡እግዝእትነ፡ማርያም፡** Sx. Mij. 6. a) *transire* a munere ad munus: **ኢይትፋለስ፡** (clericus) **እምሢመቱ፡በአፍቅሮ፡ረባሕ፡** Clem. f. 191. b) transire e statu in statum i. e. *converti, mutare:* **ተፋልሶ፡ጊዜያት፡** μεταβολαὶ καιρῶν Sap. 7, 18. c) *alium hinc inde comitari*, Lud. e Lit. Epiph.

አስተፋለሰ፡ IV, 3, etiam **አስተፈለሰ፡** IV, 1 *hinc illuc pellere, transmovere, transferre, gradatim traducere* vel *promovere:* **ወአስተፋለሶሙ፡እምሕዝብ፡እስከ፡ሕዝብ፡** διέστησεν Sir. 28, 14; **ዘያስተፋልስ፡አእባነ፡** ἐξαίρων Sir. 10, 9; **አስተፈለሰ፡** computos varios (ab alio in alium), Abush. 8; **ከመ፡ያስተፋልሶሙ፡በበንስቲት፡** ἐπαναγωγή (um ſie allmählig — in der Erkenntniß — weiter zu führen), Chr. ho. 1; si quis, qui inferiores gradus nondum percurrit, episcopus electus fuerit, **ያስተፋልስዎ፡ውስተ፡መዓርገ፡ክህነት፡በመዓርግ፡እምድኅረ፡መዓርግ፡በበመዓርጉ፡** F. N. 5.

ፍሉስ፡ part. 1) *migrans* e sede in sedem: **ኢይኩን፡** (episcopus) **ፍሉሰ፡ወኢዘያንጌጊ፡** F. N. 5. 2) *deportatus, exsul:* **እሬስያ፡ፍልስተ፡** Jer. 9, 11 var.

ፍልሰት፡ n. act. et subst. *migratio* a) *peregrinatio:* **ምድረ፡ፍልሰትከ፡** Kuf. 27. 36. b) *exsilium:* **እሬስያ፡ለኢየሩሳሌም፡ለፍልሰት፡** Jer. 9, 11. 13, 19; **እለ፡ኢወዕኡ፡ውስተ፡ፍልሰት፡** 36, 16 vrs. alt.; **እስከ፡አመ፡ፍልሰት፡** 1 Par. 5, 22; Matth. 1, 12. 17. c) *transitio:* **ፍልሰተ፡ሀርቃኖስ፡ኀበ፡ሰዱቃውያን፡** Jsp. p. 301. d) *decessus* ex hac vita, *obitus:* **ሶበ፡በጽሐ፡ጊዜ፡ፍልሰትከ፡እምዝንቱ፡ዓለም፡** Clem. f. 9. 18; **ጊዜ፡ፍልሰቱ፡** Phlx. 17; **ፍልሰት፡እምሥጋ፡** Phlx. 98; Sx. Masc. 18. e) *assumtio*, Mariae: **ሰላም፡ለፍልሰተ፡ሥጋኪ፡ኀበ፡መካነ፡ሕይወት፡** I Sal. Mar. 41; Sx. Ter 21; Nah. 16; Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10; **ፍልሰተ፡ኤልያስ፡** in coelum, Lud. f) *translatio* corporis, ossium, reliquiarum Sanctorum, ut: **ፍልሰተ፡ሥጋሁ፡ለቅዱስ፡አልዐዛር፡** Sx. Teq. 21; Hed. 17; Masc. 15; Ter 27; **ፍልሰተ፡ሥጋሁ፡ለመቃርስ፡ኀበ፡ገዳመ፡አስቄጥስ፡** Sx. Nah. 19 al. g) *mobilitas, mutabilitas, inconstantia:* **ለአመ፡ጦእከ፡ፍልሰተ፡ኀሊናት፡** Phlx. 29; **ኢፍልሰተ፡** (constantia) **ኀሊና፡** Phlx. 41.

ፈላስ፡ n. ag. extra patriam degens, *advena inquilinus*, **ግዩር፡ወፈላስ፡** προσήλυτος καὶ πάροικος Lev. 25, 35. 47; Deut. 23, 8.

ፈላሲ፡ n. ag., Pl. **ፈላስያን፡** vel **ፈላሲያን፡**, rarius **ፈለስት፡** a) *extra patriam degens, alienigena, hospes, peregrinus, advena, accola, inquilinus* (qui in aliquo populo degit, sed civitatem non habet): ἀλλογενής Jes. 56, 3; πάροικος Jer. 14, 8; Judith 4, 10; Ps. 118, 19; Deut. 14, 21; Lev. 25, 6. 23; Num. 35, 15; Gen. 23, 4; **ፈላስያነ፡ጽዮን፡** Bar. 4, 9; **ፈላስያነ፡ቀሬጢ፡** Zeph. 2, 5; 1 Par. 5, 10; γειώρας Jes. 14, 1; προσήλυτος Jer. 7, 6. 22, 3; Mal. 3, 5; Zach. 7, 10; Hez. 22, 7. 47, 22; Ps. 93, 6; **ፈላስያን፡** 145, 8; Jes. 54, 15; Hez. 14, 7; 1 Par. 22, 2; **ፈላስያን፡እምፈኒቄስ፡** μετάβολοι Φοίνικης Jes. 23, 2. 3; παρεπίδημος Ps. 38, 16; Hebr. 11, 13; **ፈላሴ፡ይከውኑ፡ዘርእከ፡ውስተ፡ምድረ፡ነኪር፡** Kuf. 14. b) *proselytus* (qui ad Judaismum transiit) Matth. 23, 15; Act. 2, 10. 6, 5. 13, 43. c) *exsul*, μέτοικος Jer. 20, 3; **ፈላስያን፡** ἡ ἀποικία Jer. 36, 1. 4. 31. 37, 18. 39, 44. 40, 7; 2 Esr. 4, 1. 6, 19. 20; **ፈለስት፡** Jer. 47, 1. d) *profugus:* **አህጉረ፡ፈላስያን፡** πόλεις τῶν φυγαδευτηρίων 1 Par. 6, 67 (male). e) *peregrinator*, Lud. ex Enc. Haml. 25; in specie qui terram sacram visitat, M. M. f. 51. f) *monachus* cujusdam generis sc. α) *is qui in solitudinem secessit, anachoreta:* **፩እምገዳማውያን፡ይቤ፡ለእኁ፡ለእመ፡ከንከ፡ዘኢትክል፡ከመ፡ትኩን፡ፈላሴ፡ከማነ፡ንበር፡ውስተ፡በአትከ፡ወብኪ፡በእንተ፡ኀጢአትከ፡** Phlx. 24; **ኩን፡ፈላሴ፡ውስተ፡ገዳም፡** Phlx. 48; Genz. f. 70 (ut videtur); Lud. e Vit. Sam. β) *huc illuc migrans* vel *peregrinans*; distinguitur a **ገዳማዊ፡**, **ዝጉሓዊ፡**, **ተበሕታዊ፡** Phlx. 1. 62 (vid. sub **ዝጉሓዊ፡**); et a **መንጎገው፡** (q. v.) Phlx. 21.

ፈላሳዊ፡ adj. rel. (a **ፈላስ፡**) *peregrinus, advena*, προσήλυτος Jer. 22, 3 var.

መፍልስ፡ (v. **መፍለስ፡**) part. *vagus, ferus*, in specie subst. *aper:* **ሐረውያ፡ዘውእቱ፡መፍልስ፡** Lud. e Libr. Myst.; **መፍልስ፡** (v. **መፍለስ፡**) **ዘይመጽእ፡ውስተ፡ረምሕ፡** Kuf. p. 135. — *Voc. Ac.:* **መፍልስ፡ወሐረውያ፡ዘ፡ሕርያ፡** (vid. etiam Isenb. p. 118 sub **እርያ፡**).

መፍልስት፡ et **መፍለስት፡** subst. *trames, deverticulum* ut videtur, in specie *janua aversa:* **ወዕአ፡እንተ፡መፍልስት፡** (v. "**ለ**") κατὰ τὰς πλαγίας θύρας Dan. ap. 1, 18. 26; **ወበኡ፡እንተ፡መፍልስት፡** Sx. Masc. 28 (in Actis Susannae).

ፈለሶ፡ et **ፈላስ፡** n. prgr., cui respondere videtur *conopeum:* **ሆሎፌርኒስ፡ይነውም፡ውስተ፡ምስካቢሁ፡ፈለሶ፡** ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ ἐν τῷ κωνωπείῳ Judith 10, 21; **ፈላስ፡** ejusdem fere significationis legitur in Gad. T. H.

ፈላስፋ፡ et **ፈለስፋ፡** n. prgr. *philosophi* (secundum Lud. *philosophus*, Pl. **ፈላስፋት፡**): **ጠቢባን፡ፈላስፋ፡ይቤሉ፡** Chr. ho. 22; **ቀደምት፡ፈለስፋ፡ወጠቢባን፡** Abush. 4; **መጽሐፈ፡ፈለስፋ፡ጠቢባን፡** inscriptus est liber Fal.; **ይቤ፡፩እምፈላስፋ፡** Fal. f. 10; **ትምህርተ፡ፈላስፋ፡** *philosophia* Sx. Tachs. 8.

ፈሎሶፍ፡ subst. *philosophus*, Sx. Tachs. 8.

ተፈለሰፈ፡ quadrl. III, 1 *philosophari:* **ከነ፡አፍላጦን፡ይሜህሮሙ፡ለአርዳኢሁ፡ጥበበ፡ተፈለስፎ፡እንዘ፡የሐውር፡** Fal. f. 36; Lud. e Mss. Colb.

ፍልሱፍ፡ part. *philosophiae peritus, philosophus:* **ይቤ፡ኢራቅሊስ፡ፍልሱፍ፡** Fal. f. 83; Abush. 50.

ፍልስፍና፡ subst. *philosophia*; Lud. sine auct.

ፍልሳፎ፡ subst. *philosophatio, ratiocinatio*, Lud. e Mss. Colb.

ፈለቀ፡ inus., fortasse i. q. فَلَقَ *findere*.

አፍለቀ፡ II, 1 dubiae significationis, fortasse *divaricare* (deinde *procacem, lascivum esse*): ወኮንኪ፡አንቲ፡ዕሉተ፡ወአፍለቂ፡ καὶ ἐγένετο ἐν σοὶ διεστραμμένα Hez. 16, 34 et M. M. f. 90 (ubi idem locus repetitus est). — In *Voc. Ae.* legitur አፍላቂ፡ et exponitur ቀላጭ፡

ፈላቅ፡ subst., Pl. ፈላቃት፡, videtur nomen peregrinum esse, sc. φυλάκιον (ut γαζοφυλάκιον, σιτοφυλάκιον) et significare *horreum, granarium*: ወአብኡ፡ወገብሩ፡ፈላቃተ፡ σωροί 2 Par. 31, 6; በሣልስ፡ወርኅ፡አኀዙ፡ይሣርርዎ፡ለፈላቃት፡ወበሳብዕ፡ወርኅ፡ተፈጸመ፡ 31, 7. 8. 9. — *Voc. Ae.*: ፈላቅ፡ዘ፡ግምብ፡ሕድምሂ፡ (an ሕድሞሂ፡?) ይ፡

ፌሎን፡ n. prgr. φελόνης *paenula* 2 Tim. 4, 13 Platt. — At Abyssini interpretantur *cistam*; *Voc. Ae.*: ፌሎን፡ዘ፡ሣፅን፡ወቦ፡እለ፡ይ፡ስመ፡ብእሲ፡

ፈለክ፡ subst. 1) *orbis coelestis* in genere, et *signifer* in specie [فَلَكٌ]: ኀዋኀወ፡ፈለክ፡ Abush. 3; ቀዳሚ፡ኆኅተ፡ፈለክ፡ Abush. 4; ኢትበጽሕ፡ኀይሉ፡እስከ፡ፈለከ፡ወርኅ፡ μέχρι σελήνης Chr. ho. 2; ተዐየኒ፡(ማርያም፡)ዐውደ፡ነፍስየ፡እስከ፡ሣልሳዊ፡ፈለክ፤አመ፡ተቃወማ፡በአየር፡ቀናኢ፡መልአክ፡ III Sal. Mar. 29; ሰብአ፡ፈለክ፡ *astronomi* vel *astrologi*, Abush. 25. 2) Pl. አፍላክ፡, *divisio, haesitatio, dissidium*, ut videtur [اِنْفِكَاك]: ወእሉ፡እለ፡በአምሳለ፡ሐሰት፡ያስሕቱ፡ወይብሉ፡ዘበአፍላክ፡ወእሙንቱ፡ንዱዳነ፡ልብ፡ Phlx. 243 (e 1 Tim. 4, 2). — *Voc. Ae.*: ፈለክ፡ዘ፡ክፍል፡ወቦ፡ዘ፡ምዕራፈ፡ፀሐይ፡ይ፡

ፋሌክ፡ n. pr. (i. q. ፈለክ፡) *unum e septem coelis* idque *infimum*, Clem. f. 3. 49; Chr. ho. 1 (vid. sub አድሐክ፡).

ፈልኪንዶስ፡ n. pr. *Falcidianus* vel *ad legem Falcidiam pertinens*: legis Falcidiae principia, quomodo in jure Justinianea ad ordinandas monachorum haereditates adhibita sint, vid. in Nov. Just. V, 5. Legitur: ዘመንኰሰ፡እንዘ፡ቦቱ፡ውሉድ፡ይደልዎ፡ሎቱ፡እምድኅረ፡ምንኵስናሁ፡ከመ፡ይክፍል፡ኵሎ፡ንዋዮ፡ለውሉዱ፡እምድኅረ፡ከፈለ፡ለነፍሱ፡፩ክፍለ፡ዘይከውን፡ለምኔት፤ወለእመሰ፡ሞተ፡ዘእንበለ፡ይጽሐፍ፡ትእዛዘ፡ይንሥኡ፡ውሉዱ፡አሚሃ፡ዘይደልዎሙ፡ዘእንበለ፡ጽሒፈ፡ትእዛዝ፡ወእሙንቱሰ፡ይሰመዩ፡ወራስያነ፡ወለሊሁ፡ይሰመይ፡አውራሲ፡ፈልኪንዶስ፡ F. N. 42, 11.

ፈልኪንዶሳዊ፡ adj. rel. *legem Falcidiam sequens*, F. N. 42, 11.

ፈለወ፡ i. q. ፈለየ፡, sed rarius usitatum.

ፈለየ፡ I, 1 [פָּלָה, פלא (فلى significatus speciales habet); vicinum est ፈለጠ፡; at ለፈየ፡ a ፈለየ፡ distinguendum videtur] *separare, dividere, distinguere*, Herm. p. 110. — *Voc. Ae.*: ፈለጠ፡ሌለየ፡ፈለየ፡ዘ፡ለየ፡

ተፈልየ፡ III, 1 *separari, dividi*: በኢተፈልዮ፡ *indivisim* Enc. Sen. 2.

ተፋለየ፡ et **ተፋለወ፡** III, 3 *alium ab alio separari: dissidere, in factiones scindi*: ተፋልዩ፡ Jsp. p. 300; ተጋብኡ፡ኀበ፡ቍድስ፡ሰብእ፡ብዙኃን፡ወተፋለየ፡ነገሮሙ፡ወበዝንቱ፡ቀትል፡ማእከሌሆሙ፡ p. 356 et 350; ሶበ፡አእመረ፡ሮም፡ተፋልዎተ፡ነገሮሙ፡ለአይሁድ፡ቀርቡ፡ኀበ፡ቅጽር፡ p. 357; ዐብየ፡ክላሕ፡ወተሀውከ፡ሀገር፡በእንተ፡ተፋልዮቶሙ፡ለሰብእ፡ ibid.; በተፋልዮትነ፡ p. 362; c. Acc.: ኢይክል፡ይትፋለዮ፡ (non potest ab eo dissidere) p. 344.

ፈለግ፡ subst., plerumque m., Pl. አፍላግ፡, Pl. Pl. አፍላጋት፡ [פֶּלֶג et فَلْجٌ فَلَجٌ *rivus*, a פלג فلج *findendo* vel *dividendo* dictus; aliud etymon proposuit Ges. in thes. p. 1103] 1) *vallis*: φάραγξ 2 Par. 14, 10; ሰብዐተ፡አፍላጋተ፡ (v. pro ቈላተ፡) Jes. 11, 15; κοιλάς 2 Par. 20, 26. 25, 11 al. 2) *rivus, torrens, canalis*, χειμάῤῥους Joh. 18, 1; Lev. 23, 40; Deut. 3, 12. 16; 1 Reg. 17, 40; 2 Reg. 17, 13; Job 21, 33. 22, 24; ፈለገ፡ግብጽ፡ (in confiniis Palaestinae et Aegypti) Num. 34, 5; Jos. 15, 47; አፍላግ፡ Lev. 11, 9. 10; Judith 2, 8. 16, 3; ἀπώρυγες አፍላጊሁ፡ (v. pro አዕጹቂሁ፡) Hez. 17, 6. 3) plerumque: *flumen, fluvius, amnis*, ποταμός Gen. 2, 10. 15, 18. 41, 1. 2; Num. 24, 6; Deut. 1, 7; Job 22, 16; Ps. 45, 4. 64, 10; Sir. 24, 31; 4 Reg. 5, 14; Marc. 1, 5; Apoc. 9, 14; al.; ፈለገ፡ግብጽ፡ (Nilus) Jes. 7, 18; አፍላግ፡ Ps. 23, 2. 71, 8. 136, 1; Hez. 29, 3; Jes. 18, 1; Gen. 31, 18; Ex. 8, 1; Hen. 5, 3. 17, 6. 77, 5; Joh. 7, 38; ፈለገ፡እሳት፡ Dan. 4, 10; Hen. 17, 5.

ፍሉግ፡ part. 1) *cavus, concavus*, κοῖλος, ፍሉገ፡ይኩን፡ሰሌዳሁ፡ Ex. 27, 8; in C Ex. 38, 7 sec. Hebr. (Octat. P. II p. 94). 2) *bene elaboratus* (?) Lud. e Gregorii carmine IV, 10 (ሰውጥ፡ፍሉግ፡ „scutica bene elab.“). — *Voc. Ae.*: ፍሉግ፡ዘ፡ብጹ።

ፈለጠ፡ I, 1 [amh. id.; vic. ፈለየ፡, sine dubio etiam ፈለሰ፡; in caeteris linguis frequentantur radices a פר incipientes, ut פרד פרז פרט فَرَطَ] Subj. ይፍልጥ፡ 1) *separare, disjungere, dirimere*, c. Acc.: Gen. 30, 40; Ex. 26, 33; Jos. 17, 47; Sir. 47, 2; Hen. 22, 9. 82, 11. 12; Matth. 19, 6; Marc. 10, 9; c. Acc. et እምነ፡, ut: ዘፈለጠ፡ብእሲ፡እምብእሲቱ፡ Sir. 31, 26; Ruth 1, 17; c. Acc. et በበይናት፡ 4 Esr. 4, 58; ይፍልጥዎሙ፡በበይናቲሆሙ፡ F. M. 5, 10; c. dupl. ማእከለ፡ Gen. 1, 4. 6. 7. 14. 18; Kuf. 2. a) *dividere, dissecare*: Hebr. 4, 12; Lev. 1, 6. b) *dissociare*, διχάζειν, c. Acc. et እምነ፡ Matth. 10, 35. 2) *sejungere, segregare, secernere*, c. Acc.: ወፈለጠ፡ዕዝራ፡ዕደወ፡ 2 Esr. 10, 16; Deut. 4, 41. 10, 8. 19, 7; c. Acc. et እምነ፡ Matth. 25, 32; Lev. 20, 24. 26; Kuf. 2; vel እምውስተ፡ Gen. 30, 32; vel እማእከለ፡ Matth. 13, 49; Num. 8, 14; vel ዘዘዚአሆሙ፡ Matth. 25, 32. a) *seligere*, 1 Esr. 5, 1. b) *secludere*, Lev. 20, 25 sub fin.; Deut. 29, 20; Jes. 56, 3; Luc. 6, 22. c) *consecrare*, ἀφαιρεῖν, ἀφορίζειν Ex. 13, 12; ትፈልጦሙ፡ፍልጠተ፡ 29, 24; vel ፍልጣነ፡ 29, 26; Lev. 10, 15. 14, 12; Num. 8, 11. 15, 20; coll. Ps. 67, 10. d) *ejurare, devovere* alqd (i. e. voto abstinentiam a rei cujusdam usu promittere): እመ፡ፈለጠ፡ፍሉጠ፡በእንተ፡ነፍሱ፡ Num. 30, 3. 4. 3) *discernere, distinguere, dignoscere, inter-*

noscere: Rom. 2, 18. 3, 23. 10, 12; **እዝን፡ ነገረ፡ ይፈልጥ፡** Job 12, 11. 15, 5; **ፈለጦሙ፡ ሥርዐቶሙ፡ በበ፡ በሐውርቲሆሙ፡** Sir. 16, 26; **ጕርዔ፡ ይፈልጦ፡ ለኵሉ፡ ጣዕመ፡ እክል፡** 36, 24; **ፈሊጠ፡ ዕፀው፡** διαφοραὶ Sap. 7, 20; c. Acc. et **እምነ፡**, Chrys. crebro; **እለ፡ ኢፈለጡ፡ ፀጋሞሙ፡ እምየማኖሙ፡** Jon. 4, 11; Rom. 7, 13; c. dupl. **ማእከለ፡** Lev. 11, 47. 20, 25; Chr. crebro. a) *discrimen facere* vel *statuere inter* plures, Ex. 8, 19. b) *dicere quid intersit inter* duas res: **ይቤሉ፡ ፍልጥ፡ ለነ፡ ማእከለ፡ ሰይጣን፡ ወስሒት፡** Phlx. 110. c) *dispicere*, ἔκριναν Sap. 2, 22; ἐπεγίγνωσκον Act. 27, 39 Platt. d) *distincte dicere, nominatim* vel *sigillatim designare*, c. Acc.: διάστειλον Gen. 30, 28; λάβε τὸ κεφάλαιον Num. 4, 2.

አፍለጠ፡ II, 1 *distinctionem facere, distincte dicere:* **ለሊሁ፡ ጳውሎስ፡ አፍለጠ፡ ወአርአየ፡ ከመ፡ በአምሳሉ፡ ወበአርአያ፡ ክህነቱ፡ ለክርስቶስ፡ ውእቱ፡ መልከ፡ ጼዴቅ፡** Cyr. f. 129.

ተፈልጠ፡ III, 1 1) a) refl. *se sejungere* vel *secernere* ab alqo: **ተፈለጥ፡ እምአሕዛብ፡** Kuf. 22; 2 Esr. 9, 1. 10, 11; **ተፈልጡ፡ እምኵሉ፡ ሕዝብ፡ ነኪር፡** 2 Esr. 19, 2; Jud. 4, 11; **ኢይትፈለጥ፡ እምኔሁ፡** Prov. 8, 30; **ዘይፈቅድ፡ ይትፈለጥ፡ እምአዕርክት፡** Prov. 18, 1; Luc. 12, 53; 2 Cor. 6, 17; abs.: **ተፈለጡ፡** ἀφορίσθητε Jes. 52, 11; **ተፈልጡ፡ በበነገዶሙ፡** Jos. 7, 17. 18. α) *secedere, discedere:* **ተፈልጠ፡ እምአቡሁ፡** Kuf. 7. 11; in malam partem: **ተግሕሠ፡ ወተፈልጠ፡ እምእግዚኡ፡** ἀπέστη 2 Par. 13, 6. β) *se dividere*, Gen. 2, 10. γ) *se dispergere* vel *diffundere:* Gen. 10, 5; **ተፈልጡ፡ አርድእት፡ እስከ፡ አጽናፈ፡ ዓለም፡ ከመ፡ ይስብኩ፡ ዜና፡ ወንጌል፡** Clem. f. 1. δ) *se abstinere:* **በሌሊት፡ ዘባቲ፡ ይጠመቅ፡ ወልዶሙ፡ ይደሉ፡ ላዕሌሆሙ፡** (parentibus) **ተፈልጦ፡** F. M. 10, 2. ε) *divortium facere* cum alqo vel alqa: **እስከ፡ ይትፈለጡ፡** F. M. 5, 2; **እመ፡ ፈቀደት፡ ከመ፡ ትትፈለጥ፡ እምታ፡** F. M. 5, 5. 12, 1. 2. b) pass. *separari, sejungi, dirimi:* **ነፍስ፡ እመ፡ ተፈልጠት፡ እምሥጋ፡** Jsp. p. 381; **ብእሲ፡ ይትፈለጥ፡ እምእኁሁ፡** Jer. 13, 14; Hen. 22, 8. 9. 11. α) **ተፈልጠ፡** *intervallum interpositum est* Hen. 22, 12. β) *dividi:* **በትእዛዘ፡ እግዚ"፡ ይትፈለጥ፡ ኵሉ፡ መዋዕል፡** Sir. 36, 8. γ) *privari* Gen. 48, 11. δ) *dispergi:* **አባግዒሁ፡ ዘተፈልጠ፡** Hez. 34, 12. ε) de conjugibus: **ተፈልጠት፡ እምኔሁ፡ (ለምታ፡)፡ በሞት፡** Did. 14. 2) *segregari*, a) *secludi:* 2 Thess. 3, 14 Platt; **ለይትፈለጥ፡** ἀφοριζέσθω, Syn., ex. gr. Can. Ap. 5. b) *seligi*, Rom. 1, 1. 3) *secerni, distingui:* **ባቲ፡ (ለወርኅ፡) ይትፈለጥ፡ መዋዕል፡** Sir. 43, 7; c. dupl. **ማእከለ፡** Lev. 10, 10; Enc. Sen. 26.

ተፋለጠ፡ III, 3 *se sejungere alium ab alio, a se invicem discedere* vel *secedere:* **ወተፋለጡ፡ እንዘ፡ የሐውሩ፡ ፍኖተ፡** 3 Reg. 18, 6; Jos. 7, 14 (at **ተፈልጠ፡** 7, 17. 18); **ዘዘዚአሆሙ፡** Act. 15, 39; **በበይናቲሆሙ፡** Dan. ap. 1, 13. a) dissidio: Luc. 12, 52 Platt. b) divortio: **በተፋልጦቶሙ፡** F. M. 5, 2. c) i. q. **ተፈልጠ፡** *se sejungere* ab alqo: **ወእምጋዲ፡ ተፋለጡ፡** (v. **ተፈልጡ፡**) 1 Par. 12, 8.

አስተፋለጠ፡ IV, 3 1) *alium ab alio separare* vel *sejungere:* **እምድኅረ፡ አስተፋለጦሙ፡ መኰንን፡ በበይናቲሆሙ፡** Sx. Genb. 11. 2) *abalienare* alqm ab alqo: **ብእሲተ፡ ብእሲ፡ አስተፋለጥኩ፡** Form. Conf.

ፍሉጥ፡ part. 1) *separatus, disjunctus:* hostes **እለ፡ ፍሉጣን፡ ወገዘርዋን፡** facile vincuntur Chr. ho. 30; **ፍሉጥ፡ እምነ፡ እሉ፡** 3 Reg. 7, 45; Lit. 173, 1. a) *discretus, singulus, solus:* **ፍሉጣን፡** Jsp. p. 382; **እመ፡ ሰብእ፡ ፍሉጥ፡ ውእቱ፡** (Christus) ὑπὲρ ἐστιν ἄνθρωπος ἰδικῶς καὶ ἀνὰ μέρος κείμενος Cyr. de r. fid. f. 33. 54; εἰ μόνον ἄνθρωπος ὁ Χρ. f. 55. b) *is qui discessit:* **እስመ፡ መሀዘሁ፡ ፍሉጥ፡** Kuf. 21. c) **ፍሉጠ፡** *separatim, seorsim* Enc. Mij. 12. 2) *segregatus:* **ከመ፡ ይፈልጡ፡ ሥብሐ፡ . . . ከማሁ፡ ዳዊት፡ ፍሉጥ፡ እምነ፡ ደቂቀ፡ እስራኤል፡** Sir. 47, 2; **ኩኑ፡ ርሑቃነ፡ ወፍሉጣነ፡ እምእለ፡ ይገብሩ፡ ዘንተ፡** F. M. 34, 6. a) *seclusus*, a communione ecclesiae F. M. 32, 2. b) *consecratus*, Num. 15, 19; Ex. 36, 38. d) *ejuratus* i. e. is a cujus usu abstinentia promissa est, Num. 30, 3. 4. 3) *distinctus, distinguendus, diversus, dissimilis, singularis*, 2 Reg. 1, 23; **እስመ፡ አዕይንቲሁ፡ ፍሉጣት፡** Jsp. p. 280; **ውእቱ፡ ሰማይ፡ ፍሉጥ፡ እምልዑላን፡ ሰማያት፡** Clem. f. 3; **እስመ፡ ኢይትማሰል፡ ምስለ፡ ባዕድ፡ ንብረቱ፡ ወፍሉጥ፡ ፍኖቱ፡** ἐξηλλαγμένος Sap. 2, 15; **ሕዝብ፡ ፍሉጥ፡ እንተ፡ ባሕቲቱ፡** ἔθνος μονώτατον Esth. 3 aper.

ፍልጠት፡ n. act. et subst. 1) *separatio, sejunctio, divisio:* Lit. 166, 4. a) *discessus:* post assumtionem Mariae **ይቴክዙ፡ ሐዋርያት፡ በእንተ፡ ፍልጠታ፡ እምኔሆሙ፡** Sx. Nah. 16. b) *dissidium:* **ኢትግበር፡ ፍልጠተ፡ አላ፡ አስተዐርቅ፡ ለእለ፡ ተባአሱ፡** Const. Ap. 12; **እስመ፡ ቀዲሙ፡ ኮነ፡ ፍልጠት፡ ወጋእዝ፡ እኩይ፡ ማእከለ፡ ማኅበረ፡ አይሁድ፡** Did. 31. 32. 2) *secretio* a) *segregatio:* **በእንተ፡ ፍልጠተ፡ ዕልዋን፡** Did. 31. b) *consecratio* Ex. 29, 24. 3) *discrimen, differentia, diversitas:* **ፍልጠተ፡ ሐዲስ፡ ሕግ፡ እምብሉይ፡** Chr. ho. 12; **አልቦቱ፡ ፍልጠት፡ ማእከለ፡ ዐበይት፡ ፍተታት፡ ወማእከለ፡ ፍተታት፡ ንኡሳት፡** (sc. panis eucharistici) F. M. 26, 7; F. N. 10. 24, 1; **ፍልጠት፡ ዘሀሎ፡ ማእከለ፡ ፈጣሪ፡ ወፍጡራን፡** Chr. ho. 2; Phlx. 87 (vid. sub **ሀገረታዊ፡**).

ፍላጤ፡ subst. *discrimen, differentia*, Sap. 7, 20 in Abb. LV.

ፍልጣን፡ subst. 1) *dissidium* Lud. Comm. hist. p. 306. 2) *divortium* Matth. 19, 7; **ከመ፡ ይኩን፡ ፍልጣን፡ ማእከለ፡ ብእሲ፡ ወብእሲት፡** F. M. 12, 12. 3) *discrimen, differentia:* **እክሥት፡ ክልአ፡ ፍልጣነ፡ ዘማእከለ፡ አሮን፡ ወማእከለ፡ ክርስቶስ፡** Chr. ho. 13; Org. 4; omnes **ዘአልቦ፡ ፍልጣን፡** sine discrimine Enc. Haml. 12. 4) *res* in pium usum *segregata* vel *consecrata*, ἀφόρισμα Ex. 29, 26. 28; Lev. 14, 12.

ፈለጸ፡ rad., cui tam פרס فرص quam **ፈለጠ፡** (amh. **ፍልጥ፡** et **ፍላጭ፡** a splinter) comparare licet.

ተፋለጸ፡ III, 3 (etiam III, 1) *minutatim diffringi* vel *diffindi:* **እምከመ፡ ረግዐ፡ አስሐትያ፡ ይትፋለጽ፡** (v. **ይትፈለጽ፡**, v. **ይትፈለጥ፡**) **ከመ፡ ስብረተ፡ ማህው፡ በላንት፡** Sir. 43, 19 (vid. **ተባለጸ፡**).

ፈልፈለ፡ quadrl. I [componendum videtur cum فل i. e. פלל, quibus significatus *rumpendi* inest; vicinum videtur **ፈልሐ፡**] *erumpere, prorumpere*, i. e. *scaturire*, de fonte: **ይፈለፍል፡ ነቅዕ፡ እምቤተ፡ እግዚ"፡** Joel 4, 18; de aqua Hen. 28, 2; Joh. 4, 14; de fluvio: **ፈለግ፡ ዘይፈለፍል፡** Prov. 18, 4; **አፍላግ፡ እለ፡ ይፈለፍሉ፡ እማይ፡ ዘእምታሕተ፡ መንበረ፡ ስብሐቲሁ፡** Clem. f. 63. a) imprs. α) *scaturigo est* (es quillt): **ይፈለፍል፡ ውስተ፡ ምድር፡ ጽምእት፡** πηγὴ ἔσται Jes. 35, 7. β) *scaturit* alqd, c. Acc.: **ይፈለፍል፡ ትፍሥሕት፡ እምድር፡ ወእምአድባር፡** ῥηξάτωσαν Jes. 49, 13. b) *scaturiendo perrumpere* alqd vel *superfundi* rei: **ይፈለፍል፡ ሐሤት፡ ኅቡረ፡ በድዋ፡ ለኢየሩሳሌም፡** ῥηξάτω Jes. 52, 9.

አፈልፈለ፡ II *scaturire facere, fontem* vel *fontes* *aperire:* አፈለፍል፡ማእከለ፡ገዳም፡ ἀνοίξω πηγάς Jes. 41, 18.

I. **ፈልፈል፡** subst. *scaturigo, fons:* ይነዕፍኑ፡ፈልፈለ፡ኰዙሕ፡ Jer. 18, 14; ፈልፈለ፡አንብዕ፡ Jer. 9, 1; ነቅዐ፡ (subst.) ፈልፈለ፡ማይ፡ Clem. f. 33; ነቅዐ፡ፈልፈለ፡ሕይወት፡ f. 50 al.; ከመ፡ፈልፈለ፡ነቅዕ፡ f. 201; Org. 1; ፈልፈለ፡ጥበብ፡ (epitheton Pauli Apost.) Lud. Comm. hist. p. 240 n. 9.

II. **ፈልፈል፡** subst. i. q. فُلْفُل [पिप्पली πέπερι] *piper:* ደመረ፡ጼወ፡ምስለ፡ግንፋል፡ወፍልፍል፡ወብሒእ፡ወከዐወ፡ውስተ፡አንፎሙ፡ Sx. Haml. 8.

III. **ፈልፈል፡** subst. nomen bestiae, quae Aethiopice ሐርማዝ፡ dicitur, Lud. e Libr. Myst. (vid. sub ሐርማዝ፡). — Annotare juvat, in Tigre lingua nomine ሐርማዝ፡ *elephantum* appellari, vid. Munzingeri Vocab. Tigr. (An ፈልፈል፡ cum فيل componendum?).

ፈሐለ፡ I, 1 [فَحْل *admissarius*, sed etiam ܦܚܙ פָּחַז al. (vid. sub መሐዝ፡) vicina videntur; in aliam sententiam abit Ges. in thes. p. 1090] *lascivum, salacem, petulantem, protervum esse:* ፈሐልክሙ፡ከመ፡አልህምት፡ ἐσκιρτᾶτε Jer. 27, 11; ውእቱ፡አርዌ፡ይመጽእ፡እንዘ፡ይፍሕል፡ (ῥοίζῳ) Herm. p. 21; ፍሒሎትከ፡ τὸ στρῆνός σου 4 Reg. 19, 28; እንዘ፡ይጠብዕ፡ለፍሒል፡ ἐπιμένων τῇ ἀταξίᾳ II Can. Ap. 13. — *Voc. Ae.:* ፍሒል፡ዘ፡ዘምዎ፡ስካርሂ፡ይ፡

ተፋሐለ፡ III, 3 Lud. e 4 Reg. 19, 26 (28?) affert, sc. ተፋሕሎት፡, at libri a me inspecti 4 Reg. 19, 28 omnes ፍሒሎት፡ exhibent).

ፈሐል፡ et **ፋሕል፡**, sec. Lud. ፈሓል፡, subst., *lascivia, salacitas, petulantia, protervitas,* ጽጋብ፡ኢይምጽአኒ፡ወፈሐል፡ (v. ፋሕል፡, ፋሐል፡) ኢይክርየኒ፡ Sir. 23, 6; ሊቀ፡ፈሐል፡ διδάσκαλος ἀταξίας II Can. Ap. 14; ፋሕሉ፡ለወይን፡ (sc. viri vino onerati) Macc. f. 7; ፈሓለ፡ዝሙት፡ Org. 6; ኢበነፍስተ፡ሥጋ፡ምስለ፡ፈሓለ፡አንጕዕ፡ዘይከዐው፡እሳተ፡ዲበ፡አበል፡ ibid.

ፍሕም፡ subst., m. et f., Pl. አፍሓም፡ [amh. ፍም፡; פֶּחָם ܦܚܡܐ فَحْم et فَحَم] *pruna, carbo,* ἄνθραξ Lev. 16, 12; Jes. 6, 6; Job 41, 12; ፍሕመ፡እሳት፡ Lit. 161, 2; σπινθήρ, እመ፡ነፋሕከ፡ለፍሕም፡ትነድድ፡ Sir. 28, 12; ἀνθρακιά Joh. 21, 9; በብዝኁ፡ትንታጉ፡ለእሳት፡ይበዝኁ፡ፍሕሙ፡ Sir. 11, 32; አፍሓም፡ ἄνθρακες Prov. 26, 21; Ps. 17, 10. 119, 4; አንብራ፡ዲበ፡አፍሓም፡ Hez. 24, 11; ዘይበቍጽ፡አፍሓመ፡ Jes. 54, 16; አፍሓመ፡እሳት፡ Prov. 6, 28. 25, 22; Ps. 17, 14. 139, 11; Jes. 5, 24. 47, 14; 4 Esr. 11, 13; ወገሮ፡ውስተ፡እሳት፡ዘአፍሓም፡ τὸ πῦρ τὸ ἐπὶ τῆς ἐσχάρας Jer. 43, 23; አፍሓመ፡እሳት፡ቅድሜሁ፡ ἐσχάρα πυρός 43, 22; Job 41, 10. 11; σπινθῆρες Jes. 1, 31; አፍሓም፡ዘያንበለብል፡ πῦρ φλέγον Dan. 7, 9; ዘእብኑ፡ከመ፡ፍሕም፡ ἄνθραξ gemma i. e. *carbunculus* Ex. 28, 18 et in C Ex. 36, 18.

ፈሐመ፡ I, 1 *prunam fieri*, Lud. sine auct.

አፍሕርት፡ *pulli avium* vid. sub ፈርኀ፡

ፍሕሶ፡ subst., sec. Lud. „herba florem pulcherrimum purpureum, confertis foliis, rosâ majorem, proferens, *paeonia* ut videtur": ከመ፡ፍሕሶ፡ቀይሕ፡ σπαρτίον τὸ κόκκινον Cant. 4, 3. 6, 6; ሰላም፡ለከናፍርኪ፡ከመ፡ፍሕሶ፡ቀይሕ፡ III Sal. Mar. 11. At *Voc. Ae.* varias exhibent interpretationes 1) ፍሕሶ፡ዘ፡ጕተናማ፡ጽጌ፡ዘይሰመይ፡ 2) ፍሕስ፡ዘ፡ፈትለ፡ሐሪር፡, quod mire convenit cum Gr. σπαρτίον *funiculus*.

ፈሐቀ፡ *diffugere* vid. sub ፈሀቀ፡

ፈሐቀ፡ I, 1 [Lud. duas radices statuit sc. ፈሐቀ፡ *tornavit* et ፈኀቀ፡ *fricuit*, at *tornandi* significatus haud primarius est, neque ulla est causa, cur radicem in duas dividamus. Conferenda videtur radix cum מָחַק محق محج (محس محص محن መሐከ፡) al.] 1) *abs-, detergere, radere, de-, e-, abradere,* a) vulnera panno: ፈሐቁ፡ቍስሎ፡በአዕርቅት፡ጸጕር፡ Enc. Haml. 12. b) scripturam delendam: ዘሰረቆ፡ወዘፈሐቆ፡ (sc. hunc librum) ወዘሄዶ፡ውጉዘ፡ለይኩን፡ Kedr 90; Deg.; aliâs passim in subscriptionibus librorum Mss. 2) *radula expolire, scalpro sculpere, caelo caelare,* vid. nomina derivata. — *Rad. Abb.:* ፈሐቀ፡ዘ፡ኰላ፤ፋቀ ።

ፍሑቅ፡ part. *rasus, politus, sculptus, caelatus, (tornatus):* τορευτός, እደዊሁ፡ፍሑቃት፡እለ፡ወርቅ፡ Cant. 5, 14; ከመ፡ማዕከክ፡ፍሑቅ፡ 7, 3; I Sal. Mar. 29; አጻብዒሁ፡ፍሑቃት፤ከናፍሪሁ፡ጽጌ፡ Deg.

ፍሕቆ፡ subst. *opus rasile, sculptile, torno confectum* et *politum, caelamen, toreuma:* Ex. 25, 18. 31. 36. 38; in C Ex. 37, 7 sec. Hebr.; ብሩር፡ዘፍሕቆ፡እሙንቱ፡ τορευτόν Jer. 10, 5. — *Voc. Ae.:* ፍሕቆ፡ዘ፡ልዝብ፡; *aliud:* ፍሕቆ፡ጽዑድ፡ልሙጽ፡ዘ፡ልሕም፡

ፈሓቂ፡ n. ag., Pl. ፈሐቅት፡ *scalptor* vel *sculptor, politor:* ወቀርተ፡እብን፡ወፈሐቅት፡ (var. ፈሐቁት፡ sic) λατόμους λατομῆσαι λίθους ξυστούς 1 Par. 22, 2.

መፍሐቅ፡ subst. *radula, scalptorium* vel simile quoddam instrumentum: መፍሐቀ፡ገበዋት፡ Sx. Ter 15 (vid. sub መብልኅ፡ c. 488).

ፌማ፡ n. prgr. 1) ut videtur i. q. φήμη *effatum (divinum), oraculum:* ፌማ፡ (v. ፈማ፡) ውእቱ፡ዘመሀረቶ፡እሙ፡ (ubi lectio LXX vulgata χρηματισμός exhibet) Prov. 24, 69. 2) At Aethiopes hoc nomen interpretantur *artifex, sollers* eoque cognominare solent Christum: ለተሊወ፡ክርስቶስ፡ፌማ፡ Enc. Nah. 2; ሰማዕተ፡ፌማ፡ (martyr Christi) Enc. Teq. 4. 7; Lud. ex Enc. Tachs. 14; በሕዕኑ፡ሐቀፋ፡ወበአፉሁ፡ሰዐማ፤ኢየሱስ፡ፌማ፤ለነፍስከ፡ . . . . Deg. — *Voc. Ae.:* ፌማ፡ኪን፡ጠቢብ፡ብልሒተኛ፡ሐኪምኒ፡ውእቱ፡ (vid. etiam scholion ad ኬንያ፡).

ፋሚኑት፡ nomen mensis Aegyptiorum septimi ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ, Abush. 8 seq. (vid. sub በረምሐት፡). — In Voc. Ae. scribitur ፈሞስ፡

ፈሥሐ፡ rad. inus., cui Lud. פָּצַח *rupit, fregit,* seq. רִנָּה *erupit in jubila* comparavit (at vid. ፈጽሐ፡); propius ad nostram radicem accedit صيّس *hilaris, laetus fuit,* quod alii cum فَسَحَ *amplus, spatiosus fuit,* VII *gaudio dilatatus fuit,* alii cum فصح cui vis *claritatis* et *serenitatis* inest, componunt. Radicem semel sc. Jes. 24, 7 in Cod. Laur. ፈጽሐ፡ scriptam inveni.

ተፌሥሐ፡ III, 2 1) *hilarem, laetum esse* vel *fieri, gaudere, laetari*, **ተፈሣሕ፡** ἡδέως γίνου Tob. 7, 10; Esth. 1, 10; **ተፈሢሐከ፡** ἱλαρῶς Job 22, 26; **ተፌሥሐ፡ ወሰትየ፡** Kuf. 7; **ተፌሥሐ፡ ልቡ፡** ἠγαθύνθη Ruth 3, 7; Jud. 19, 6. 9; **ተፈሣሕ፡** εὐψύχει Herm. p. 3; Phil. 2, 19; **ውስተ፡ ቤት፡ ንጹሕ፡ እንዘ፡ ይትፌሥሓ፡ የኀድሩ፡** Herm. p. 107; εὐθυμεῖν Jac. 5, 13; Act. 27, 25; εὐφραίνεσθαι, χαίρειν al. Koh. 3, 12. 11, 9; Ps. 66, 4. 67, 3. 69, 5; Jes. 24, 7. 65, 13. 14. 66, 10 (**ተፌሥሑ፡ ትፍሥሕተ፡**); Jer. 38, 13; Gen. 45, 16; Ex. 4, 14; Lev. 23, 40; Deut. 14, 26; 1 Reg. 11, 15; 2 Esr. 22, 43; Matth. 5, 12; **ተፌሥሑ፡ ፍሥሓ፡ ዐቢየ፡** 2, 10; Marc. 14, 11; Luc. 6, 23. 12, 19. 15, 23. 16, 19; 1 Thess. 5, 16; 1 Cor. 12, 26; **ተፌሥሐ፡ ልብየ፡** Ps. 15, 9. 32, 21; de inanimatis Hen. 51, 5; Ps. 47, 10. 95, 11: **ይትፈሣሕ፡ አዕፅምቲሆሙ፡ በኀበ፡ ሀለዉ፡** ἀναθάλοι Sir. 46, 12; c. c. **በ፡** rei Koh. 3, 22. 4, 16; Job 21, 12. 31, 25. 29: **አለ፡ ይትፌሥሑ፡ በድቀቶ፡ ለጻድቅ፡** Sir. 27, 29; Prov. 2, 14; Jes. 65, 19; Ps. 20, 1. 103, 32; Luc. 10, 20; vel pers.: Jud. 9, 19; Sir. 16, 1. 2. 25, 7; Ps. 9, 2. 31, 14. 149, 2; Phil. 3, 1. 4, 4; c. **በእንተ፡** rei vel pers.: Matth. 18, 13; Joh. 11, 15; 4 Esr. 8, 44; c. **ለ፡** rei Rom. 12, 12 Platt; c. **ላዕለ፡** Deut. 30, 9; seq. **እስመ፡** Kuf. 8. 17. 22; Luc. 10, 20; 2 Joh. 4; seq. **እሬ፡** 4 Esr. 6, 69; seq. Subj. verbi: **ተፈሣሕከ፡ ትረስዮ፡ ለቤተ፡ እስራኤል፡** Hez. 35, 14; seq. **ከመ፡** c. Subj. vel Imperf.: Deut. 28, 63. a) *laetitiam, gaudium percipere* ex alqo, seq. **በ፡**, ut: Sir. 3, 5; Hen. 12, 5; c. **እምነ፡** Koh. 2, 10. 5, 18; c. **እምውስተ፡** Deut. 20, 6. b) *se oblectare* vel *cum gaudio frui* alqa re, c. **በ፡**, ut: **ዘኢይትፌሣሕ፡ በንዋዩ፡** Sir. 14, 5; Deut. 12, 7. 18; Ps. 36, 11; **ትትፌሣሕ፡ በበረከተ፡ ነፍስክሙ፡** Jes. 55, 2. c) *gaudere* casu, infortunio alcjs, c. **ዲበ፡** vel **ላዕለ፡** rei vel pers.: Hen. 97, 2; ἐπιχαίρειν, c. **ዲበ፡** Sir. 23, 3; c. **ላዕለ፡** Sir. 8, 7; Ps. 34, 22. 27; Apoc. 11, 10. 18, 20; c. **በ፡** Hen. 62, 12. d) *collaetari, congratulari*, c. **ለ፡** pers.: Luc. 1, 58. 15, 6. 9; Phil. 2, 17. 18. 2) nonnumquam pass.: *jucundari, exhilarari, gaudio* vel *solatio affici*, 4 Esr. 9, 44; εὐαγγελίζεσθαι Luc. 7, 22; παρακαλεῖσθαι, c. **እምነ፡** vel **በእንተ፡** 1 Thess. 3, 7.

አስተፍሥሐ፡ IV, 1 et **አስተፌሥሐ፡** IV, 1 et 2 1) *exhilarare, laetitia* vel *gaudio afficere, jucundare, laetificare*, εὐφραίνειν Prov. 10, 1; Ps. 18, 9. 103, 16; **አስተፍሥሐ፡ ጸላዕተኪ፡** Thren. 2, 17; Koh. 10, 19; Sir. 1, 23. 4, 18; **ታስተፌሥሖ፡** (v. "ፌ") **ለምታ፡** 26, 2. 32, 25; **ወይን፡ ወሣሕሌት፡ ያስተፌሥሕ፡ ልበ፡** 40, 20; Jes. 56, 7; Jer. 38, 13; **አስተፍሣሕከኒ፡** Ps. 89, 16; **አስተፍሥሖሙ፡** 2 Esr. 6, 22. 22, 43; 4 Esr. 5, 29. 12, 41; Act. 14, 17; 1 Cor. 13, 6. a) *solatio afficere, consolari* tristem, afflictum, παρακαλεῖν Ex. 15, 13; Jes. 40, 11. 49, 13. 51, 3. 12. 57, 18; Thren. 2, 13; Ruth 2, 13; Judith 6, 20; Job 42, 11; Sir. 17, 24; **አስተፍሥሖሙ፡ ለእለ፡ ይላሕዉ፡** 48, 21; Ps. 85, 16. 118, 50; 4 Esr. 14, 10; 1 Thess. 5, 11; 2 Thess. 2, 17, al.; seq. **እምነ፡** rei 2 Cor. 1, 4; Hen. 107, 3. b) *oblectare*: **አስተፍሥሓ፡** (v. "ፌ") **ለነፍስከ፡** Sir. 14, 16. 10, 28. c) *refocillare*: **ያስተፌሥሖሙ፡** (v. "ፌ") διδοὺς ζωὴν τοῖς .. Jes. 57, 15. d) *delectare*: **ኢያስተፍሥሕከ፡ ብዝኆሙ፡** μὴ ἐπεχε ἐπὶ . . . Sir. 16, 3. e) *laeto nuntio exhilarare*: **አስተፌሥሖሙ፡** (Subj.) **ለነዳያን፡** εὐαγγελίσασθαι Jes. 61, 1. f) *laetis donis ornare, beare*: **አስተፍሥሐ፡ ኵሎ፡ ዓመተ፡** ἐκόσμησε Sir. 47, 10; Jsp. p. 329 (vid. sub **አስተጥደደ፡**). g) *salutare*: **አስተፍሥሖሙ፡** ἐχαιρέτισεν αὐτούς Tob. 7, 1. h) *conciliare sibi, affabilitate allicere* alqm, 2 Reg. 15, 6. i) *laetificare*, de flumine quod **ያስተፌሥሕ፡ አህጉራተ፡** Lud. ex Enc. Jac. 9. 2) *hilarem, laetum esse, gaudere*, Clem. f. 174 (vid. sub **በርሀ፡**); **ዘእመ፡ ይጼነስ፡ ኢየሐዝን፡ እመ፡ ይጼለው፡ እሬ፡ ያስተፌሥሕ፡** Sir. 10, 31.

ፍሡሕ፡ part. *laetus* a) *hilaris, laetans, gaudens*: **ወኢኮንከ፡ ፍሡሐ፡** 2 Esr. 12, 2; opp. **ትኩዝ፡** Sir. 13, 25; **በፍሡሕ፡ ዐይን፡** ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ 32, 10; ἱλαρός Prov. 22, 8; **እንዘ፡ ፍሡሕ፡ ገጽከ፡** Sir. 32, 11; **ወኮነ፡ ፍሡሐ፡ ገጻ፡** (v. **ወኮነት፡ ፍሥሕተ፡ ገጽ፡**) Esth. 5 apocr.; Herm. p. 85; **ልብ፡ ፍሥሕት፡** εὐφραινομένη Prov. 17, 22; **ከመ፡ ፍሡሓን፡** Jes. 30, 29; Ps. 86, 7; **ከናፍርየ፡ ፍሡሓት፡** ἀγαλλιάσεως Ps. 62, 6; **ፍሡሓኒከሙ፡** 1 Petr. 4, 13; **ፍሡሓት፡ አምወይን፡ አዕይንቲሁ፡** Gen. 49, 12; 4 Esr. 1, 34. 13, 19 (deest apud Laur.); **እንዘ፡ ፍሡሕ፡ ውእቱ፡ ልቡ፡** εὐφροσύνη Sir. 34, 31. a) *solatio affectus*, Ps. 125, 1. b) *lubens, promtus*, de animo: **አሠሩ፡ ለልብ፡ ፍሡሕ፡ ገጽ፡ ብሩህ፡** Sir. 13, 26; **ዘይገብር፡ ምጽዋተ፡ በፍሡሕ፡ ልብ፡** Clem. f. 174. c) *delicatus*, τρυφερός Herm. p. 33. d) **ፍሥሕት፡** *hilaritas*, ἱλαρότης Herm. p. 91. b) *laetabilis, gratus, jucundus*: Hen. 32, 5; **ዘማ፡ ሠናይት፡ ወፍሥሕት፡** ἐπίχαρις Nah. 3, 4.

ፍሥሓ፡ subst., f. et m., *laetitia, gaudium*, εὐφροσύνη Koh. 2, 1. 9, 7; Job 20, 5; Prov. 14, 13; **ቃለ፡ ፍሥሓ፡ ወቃለ፡ ሐሤት፡** Jer. 40, 11; Thren. 2, 15; **ተፌሥሐ፡ ዐቢየ፡ ፍሥሓ፡** χαρὰν Jes. 39, 2; Jer. 15, 16; Ps. 125, 2; Matth. 2, 10; **እምፍሥሓሁ፡** 13, 44; **በፍሥሓ፡** 13, 20. 25, 23. 28, 8; Luc. 2, 10. 15, 7; Joh. 3, 29. 16, 24; Rom. 15, 13; Phil. 2, 2; Jac. 1, 2; **እሴስዮ፡ ለላሐሙ፡ ፍሥሓ፡** χαρμονή Jer. 38, 13; Hen. 5, 7. 25, 6; **ሕየው፡ በፍሥሓ፡** ἐν ἀγαθῷ Koh. 7, 14; **ገብረ፡ በዓለ፡ ፍሥሓ፡ ዐቢየ፡** Kuf. 16; **በፍሥሓ፡** Kuf. 7. a) *solatium, consolatio*, παράκλησις, **ወሀብክዎ፡ ፍሥሓ፡ ጽድቀ፡** Jes. 57, 18; **ነገረ፡ ፍሥሓ፡** Zach. 1, 13; Hebr. 6, 18; Act. 4, 36; Luc. 2, 25. b) *salus*: **አልቦ፡ ፍሥሓ፡ ለኃጥአን፡** χαίρειν Jes. 48, 22; **ለዮሐንስ፡ ቄርሎስ፡ ፍሥሓ፡** Ἰωάννῃ Κύριλλος χαίρειν Epist. Cyr. (in praescr.), Cyr. f. 114.

ትፍሥሕት፡ subst., f. et m., Pl. **ትፍሥሕታት፡**, *laetitia, gaudium*, εὐφροσύνη, χαρά al., Gen. 31, 27; Ps. 4, 8. 44, 17. 150, 4 (χορός); Prov. 10, 28; Koh. 5, 19; Sir. 2, 9. 6, 28; **በትፍሥሕት፡** 9, 10; **አልቦ፡ ትፍሥሕት፡ ዘይኄይስ፡ እምሐሤት፡ ልብ፡** 30, 16; **ወይን፡ ለትፍሥሕት፡ እንበለ፡ እመሕያው፡ ተፈጥረ፡** 34, 27; Jes. 14, 7. 16, 10. 24, 8. 48, 20; **ትፍሥሕት፡ ወሐሤት፡** 51, 11. 65, 18. 66, 9 ([illegible]). Jer. 16, 9. 31, 13. **ልብሰ፡ አልባሰ፡ ትፍሥሕታ፡** Judith 10, 3; 2 Esr. 22, 43; 4 Esr. 7, 28. 8, 62; Matth. 25, 21 rom.; Hebr. 12, 11: 1 Petr. 1, 13 (ubi χαρὰν legisse videntur); ἀγαλλίαμα Sir. 6, 31; Jes. 60, 15; **ይኩውነኒ፡ ትፍሥሕተ፡ እስከ፡ አመ፡ እመውት፡** Judith 12, 14; **በቱ፡ ይሰልጥ፡ ትፍሥሕቶ፡** αὕτη ἡ μερὶς τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ Sir. 11, 16; **ትፍሥሕታተ፡ ሰማይ፡** Enc. Haml. 25; Mij. 3. a) *deliciae, voluptas*, τρυφή Sir. 14, 16; Ps. 35, 9; Hez. 34, 14; **ኵሉ፡ ሰበ፡ ትፍሥሕት፡** 31, 16; **ከመ፡ ገነተ፡ ትፍሥሕት፡** 36, 35; 4 Esr. 6, 1; **እመ፡ ትሬስዮን፡ ትፍሥሕተ፡ ለሰንበታት፡** τρυφερά Jes. 58, 3. b) *solatium*, παράκλησις Jes. 66, 11; Ps. 76, 3. c) *res laetae* vel *secundae, dies laeti*: **በትፍሥሕት፡** ἐν ἀγαθοῖς Sir. 12, 8. 9; Judith 8, 6. d) **በትፍሥሕት፡** προθύμως *promte, alacriter, libenter*, Tob. 7, 8; 1 Petr. 5, 2; φιλοφρόνως Act. 28, 7 Platt. e) *alacritas, confidentia laeta* (Freudigkeit), ἔντευξις Herm. p. 40—43.

መስተፍሥሕ፡ part., fem. "ሥሕት፡ *laetificans*, Org.

መስተፍሥሒ፡ part. c. term. adj. (etiam **መስተፈሥሒ፡**, Lud. e Ssal. Req.), *exhilarans, laetificans, consolator, laetificus, laetabilis, jucundus:* Raphael **መስተፍሥሒ፡ አልባብ፡** Kedr f. 22; Lit.; Sx. Pag. 3; Christus **"ሒ፡ ሕዙናን፡** Lit. Orth.; **መዚንው፡ መስተፍሥሒ፡** Fal. in Proleg.; **ግብር፡ ሠናይ፡ ወመስተፍሥሒ፡** Fal. f. 16 (vid. sub **አንሳሕስሐ፡** c. 327).

ፍሥሕ፡ et plerumque **ፍሥሐት፡** subst., Pl. **ፍሥሓታት፡** 1) *fauces montanae, pylae:* **ዐጸዉ፡ ፍሥሓታት፡** (v. **አናቅጺ፡ ፍትሐት፡**) τὰς διόδους τῆς ὀρεινῆς Judith 5, 1. 2) *locus acclivis, clivus, locus clivosus, arduus:* **ፍሥሓታት፡ አድባር፡** (v. **ፍትሓታት፡**) ἀναβάσεις Judith 4, 7. 6, 12. 7, 1 (v. **አርእስት፡**); 7, 7 (v. **ፍትሐት፡**); Org. 4 (ubi Lud. interpretatur *viae salebrosae saxisque impeditae*, ubi mulis equisve difficulter pergere possis). 3) *tumulus, (collis):* **ወገብረ፡ ፍሥሐት፡** (v. **ፍሥሐ፡**) **ዐቢየ፡ ህየ፡** et **ፍሥሐት፡** (v. **ፍሥሕት፡**) **ስምዕ፡** Kuf. p. 106 (Vrs. Lat.: *congeries* et *collis*); etiam *delubrum in loco editiore* exstructum (בָּמָה), ut videtur: **ይገብሩ፡ ሎሙ፡ ፍሥሓታት፡ ወያመ፡** Kuf. p. 3. — (**ብሔረ፡ ፍሥሕት፡** p. 107 lin. 1 lectio prava esse videtur, vid. Vrs. Lat.). — [Radicibus פָּסַג פָּסַק فَسَخَ فَسَحَ al. vis *dividendi, abscidendi, dirumpendi* inest; sed non omittendum est nomen פִּסְגָּה montis, quod in Targ. et Pesch. *collis* exponitur].

ፍሥሕ፡ (etiam **ፍስሕ፡**) n. prgr., sc. πάσχα, φασέκ, *pascha* a) *agnus paschalis* Judaeorum; **ወበልዑ፡ ፍሥሐ፡** 2 Esr. 6, 21 (at 6, 19. 20 **ፋሲካ፡**); **ጠብሑ፡ ፍሥሐ፡** 1 Esr. 1, 11; 2 Par. 35, 1 seq.; Matth. 26, 17. 19; Marc. 14, 22; Luc. 22, 7. b) *dies et septimana paschatis,* α) Judaeorum: **በቀዳሚት፡ ዕለት፡ ፍሥሕ፡** Matth. 26, 17; **ፍሥሐ፡ አሪት፡** Lud. ex Org. Oxon. β) Christianorum, πάσχα σταυρώσιμον, **በኀሙሱ፡ ፍሥሕ፡ እምቅድመ፡ ተኅዕበ፡** (feria quinta hebdomadis sanctae) Enc. Mij. 9; Lud. ex Enc. Sen. 18.

ፈርሀ፡ I, 1 [amh. **ፈራ፡**; ei Ges. in thes. p. 1122 comparavit فَرَّ, نَفَرَ *fugit, fugax, pavidus fuit,* sed etiam יָרֵא et وَرِعَ cognata videntur] Subj. **ይፍራህ፡** 1) *timere, metuere,* Gen. 3, 10. 15, 1. 18, 15. 21, 17. 26, 24; Deut. 1, 21; Jos. 8, 1; Jud. 7, 3. 8, 20; Ruth 3, 11; Ps. 45, 2. 51, 6. 55, 4; Job 9, 35; **ኢይፍራህኪ፡** (suff. Dat.) **ልብኪ፡** Judith 10, 16. 11, 1; Deut. 20, 8; Matth. 10, 31. 14, 30. 17, 6. 7; **ፈሪህየ፡ ሐርኩ፡** 25, 25. 28, 5. 10 al.; 1 Tim. 5, 20; **ፈርሁ፡ ዐቢየ፡ ፍርሀተ፡** Marc. 4, 41; Luc. 2, 9; c. c. Acc. rei vel pers.: Gen. 9, 2; Num. 14, 9. 21, 34; **ፈርህዎ፡ ለእግዚ"፡ ዐቢየ፡ ፍርሀተ፡** Jon. 1, 16; Ps. 22, 4; **ምንተ፡ እፈርህ፡ እንከ፡** Sir. 23, 18; 1 Petr. 3, 6. 14; Apoc. 2, 10; Hebr. 11, 23; **ኢፈሪሆ፡ መዐተ፡ ንጉሥ፡** 11, 27; vel c. **እምነ፡** Lev. 26, 1; Deut. 3, 22; Jos. 10, 2; Job 5, 21. 22; Ps. 3, 6. 48, 5; Jes. 37, 6; Jer. 1, 8; vel c. **እምቅድመ፡** Koh. 3, 15; Judith 4, 2; 1 Reg. 18, 12. a) c. c. **ለ፡** ejus, *cui* timemus: Genz. f. 156; vel c. **ላዕለ፡** Gen. 32, 12; **ፈርሀ፡ ላዕለ፡ ነፍሱ፡ እምእኁሁ፡** Jsp. p. 333. 355; **ለእመ፡ ፈርሀት፡ ላዕሌሁ፡ በእንተ፡ ደዌ፡** F. M. 27, 3; vel c. **በእንተ፡** *de* alqo: **ለእመ፡ ይፈርሁ፡ በእንቲአሁ፡ ሞተ፡** F. N. 3. b) c. c. Acc. Inf.: Gen. 19, 30. 26, 7. 46, 3; Ex. 3, 6. 34, 30; Num. 12, 8; 1 Reg. 3, 15; Kuf. 44; 4 Esr. 10, 39; Matth. 1, 20; Marc. 9, 32; Luc. 9, 45; vel c. **ከመ፡** seq. Subj.: **አርመምኩ፡ ፈሪህየ፡ ከመ፡ እንግር፡ ዘእኄሊ፡** Job 32, 7. c) ubi Latine sequitur *ne*, Aethiopice sequitur **ከመ፡ ኢ፡** c. Subj.: Hen. 106, 6; Act. 27, 29; Gen. 32, 12; Chrys. passim; raro c. Imprf.: **እፈርህ፡ ከመ፡ ኢይሌቡ፡** Kuf. p. 95; vel **ኢ፡** c. Subj.: **እፈርህ፡ ኢይሙት፡** Tob. 6, 15; **ብዙኃን፡ እለ፡ ኢይሌቅሑ፡ በፈሪህ፡** (v. **በፈሪሀ፡**) **ኢይህጉሉ፡ ወኢይጸዐሉ፡** Sir. 29, 7; Herm. p. 48; vel **ከመ፡** c. Subj.: **እፈርህ፡ በእንቲአክሙ፡ ከመ፡ ትክዐዉ፡ ደመ፡** Kuf. p. 32; vel **እንዳዒ፡ ለእመ፡** Gal. 4, 11; praemisso **ዮጊ፡** 2 Cor. 11, 3; vel **ዮጊ፡ ኢ፡** Hen. 6, 3. 2) *vereri, revereri,* c. Acc.: **ገብር፡ ይፈርህ፡ እግዚኦ፡** Mal. 1, 6; **አባሁ፡** Lev. 19, 3; Jos. 4, 14; 1 Reg. 12, 18. 14, 26; Marc. 6, 20; Eph. 5, 33; in specie Deum: **ሥርዌ፡ ለጥበብ፡ ፈሪሀ፡ እግዚ"፡** (*timor* vel *reverentia Dei* i. e. *pietas*) Sir. 1, 20. 27. 25, 6. 11. 31, 14. 16. 40, 26; Koh. 5, 6. 7, 18; Prov. 1, 7; Job 28, 28; **በእንተ፡ ፈሪሆትከ፡** Jes. 26, 18; Deut. 4, 10; Ps. 5, 8. 18, 10. 118, 120. 144, 20; Luc. 1, 50. 18, 2. 4 al.

አፍርሀ፡ II, 1 1) timere facere i. e. *timorem* vel *metum injicere, terrere,* c. Acc. pers.: **አኮኑ፡ ኀይሉ፡ ያፈርሀክሙ፡** Job 13, 11; **ቃለ፡ ዐዓው፡ ያፈርሃ፡ ለምድር፡** Sir. 43, 17; Sap. 17, 9; Hez. 26, 17; **ራብዕሰ፡ አፍርሀኒ፡ ገጽየ፡** Sir. 26, 5; Ps. 26, 1; Marc. 4, 40; Hen. 14, 9; **ኢያፈርሀኒ፡ መዊት፡ በእንተ፡ ትእዛዘ፡ እግዚ"፡** Jsp. p. 350. a) *deterrere:* **ፈቀደ፡ በዝንቱ፡ አፍርሆተ፡ እሙ፡** Jsp. p. 289; Chrys. passim. b) *pavidum reddere* alqm, Deut. 20, 8. c) *minari:* **በአፍርሆ፡ ስቅለት፡** (durch Androhung der Kreuzigung) Sx. Masc. 21. 2) *vereri* vel *revereri facere:* **ለዘረከባ፡** (sc. **ለጥበብ፡**) **ታአምኖ፡ ወታፈርሆ፡** Sir. 18, 28.

ተፈርሀ፡ III, 1 *timeri, metui, reverenter coli:* baptizent eum, **ዘይትፈራህ፡ በእንቲአሁ፡ ሞተ፡** F. N. 15; Christus **ይትፈቀር፡ እስመ፡ መሐሪ፤ ይትፈራህ፡ እስመ፡ እግዚእ፡** Mavâs. n. 28; **አበ፡ ገሪማ፤ ተፈርሀ፡ ግርማከ፤ ተሰምዐ፡ ዜናከ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ምድር፡** n. 64.

አስተፋርሀ፡ IV, 3 *sibi metuere facere* alqm ab alio: ὁ Λόγος **እፈሮ፡ ያስተፋርሆ፡** (sc. hominem assumptum, sec. Nestorianos) **በሞቱ፡** (sc. Christi) **ከመ፡ ያስተርኢ፡** (sc. homo ass.) **ዕሩቆ፡ ከማነ፡** Cyr. c. Pall. f. 88.

ፍሩህ፡ part. *timore correptus, timens:* abierunt **ፍሩሃን፡** Jsp. p. 275; **ፍሩህከ፡ ንበር፡ እንከ፡** Rom. 11, 20. a) *timidus,* δειλός Sap. 4, 20. b) *cautus:* Satanas numquam non adest, **በእንተዝ፡ ይደልወነ፡ ከመ፡ ንኩን፡ ፍሩሃነ፡ በኵሉ፡ ጊዜ፡** Phlx. 203.

ፈራህ፡ adj. *timidus, meticulosus, pavidus,* φοβούμενος Deut. 20, 8; δειλός Jud. 7, 3; Sir. 37, 11; **ልቡ፡** (v. **ልበ፡**) **ፈራህ፡** 22, 18; **ኀሊናሆሙ፡ ለመዋትያን፡ ፈራህ፡** Sap. 9, 14; **ፈራሃን፡** Matth. 8, 26; **ከመ፡ ይትመየጥ፡** (e bello) **ኵሉ፡ ፈራህ፡ ልብ፡** Jsp. p. 292.

ፍርሀት፡ (etiam **ፍርሃት፡**) n. act. et subst., f. et m., Pl. **ፍርሃታት፡** *timor, metus, (terror), formido,* Marc. 4, 41; Luc. 2, 9; Jon. 1, 16; Ps. 2, 11. 54, 6; Ex. 15, 16. 23, 27; Jes. 7, 25. 19, 16; **ፍርሀተ፡ ልብ፡** Sir. 40, 5; Hen. 1, 5. 13, 3; Matth. 28, 8; 1 Joh. 4, 18; 2 Cor. 7, 5. 15; **በእንተ፡ ፍርሀት፡** Apoc. 18, 15, al. crebro; c. c. **እምነ፡**, ut: **ፍርሀት፡ እምንዴት፡** δέος πενίας Chr. Ta. 34, c. **እምቅድመ፡** Deut. 2, 25; vel per st. c.: **ፍርሀተ፡ ሞት፡** Sir. 40, 5; Hebr. 2, 15; **እምፍርሀቱ፡ ተሀውኩ፡** Matth. 28, 4; Joh. 7, 13. 19, 38; **ፈኑ፡ ፍርሀተከ፡**

ላዕለ፡ ኵሉ፡ አሕዛብ፡ Sir. 33, 2; ፍርሀተ፡ ዚአሁ፡ Judith 2, 28; Hes. 32, 23; Gen. 35, 5; Deut. 11, 25; Jos. 2, 9. a) *timor* vel *reverentia*, Dei: ፍርሀተ፡ እግዚ"፡ (i. q. ፈሪሀ፡ እግዚ"፡) Sir. 9, 16. 16, 2. 27, 3; መንፈሰ፡ ፍርሀተ፡ እግዚ"፡ Jes. 11, 3; እወዲ፡ ፍርሀትየ፡ ውስተ፡ ልበሙ፡ Jes. 39, 40; Gen. 20, 11; Ex. 20, 20; Rom. 3, 18 al.; hominum: Rom. 13, 7; ፍርሀተ፡ ገጽ፡ (Menſchenfurcht) F. N. 43, 3. b) *id quod timetur, formido:* Gen. 31, 53; አሬስየኪ፡ ፍርሀተ፡ ለዘ፡ ርእየኪ፡ Lud. e Vit. Barb. c) Pl. ፍርሀታት፡ *terrores, pericula:* Phlx. 4; ፍርሀታት፡ ወምንዳቤያት፡ Phlx. 46.

ፈራሂ፡ n. ag., f. "ሂት፡, Pl. "ሀያን፡, "ሀያት፡, *timens, reveritus:* ፈራህያን፡ ይከውኑ፡ κατάφοβοι Prov. 29, 16; plerumque ፈራሄ፡ እግዚ"፡ *Deum colens, pius* (gottesfürchtig) 3 Reg. 18, 3; Prov. 8, 13; Kuf. 18; Sir. 10, 24. 15, 1. 31, 16; θεοσεβής, εὐσεβής Job 1, 1; Sir. 1, 25; ብእሲት፡ ፈራሂት፡ እግዚ"፡ Judith 8, 31. 11, 17; Dan. ap. 1, 2 var.; Joh. 9, 31; ፈራህያን፡ እግዚ"፡ 2 Esr. 17, 2; Ps. 14, 5; Sir. 10, 19 al.; c. c. እምነ፡, ut: ፈራሂ፡ እምነ፡ እግዚ"፤ F. N. 43, 2.

ተፍርሀት፡ subst. *timor, terror*, Lud. sine auct.

መፍርህ፡ part., f. "ህት፡, is qui timorem injicit i. e. *timendus, metuendus, terribilis, formidabilis:* ባሕር፡ መፍርህ፡ Sap. 10, 18; መንበርከ፡ መፍርህ፡ Lit. 164, 4; Herodes M. erat መፍርህ፡ ጥቀ፡ ወግሩም፡ Jsp. p. 340; urbs vastata est ወኮነት፡ መፍርህተ፡ ለእለ፡ የኀልፉ፡ ውስቴታ፡ Macc. f. 13; ዕለተ፡ ትንሣኤ፡ መፍርህተ፡ ወግርምተ፡ Can. Ancyr. 4; መፍርሃን፡ Org. 6.

መፍርሂ፡ part. c. term. adj., id.: መፍርሂት፡ Lud. e Vit. Baam.; መፍርህያን፡ Lud. e Vit. Pach.

መፍርህ፡ subst. *formido, terriculamentum*, Ps. 88, 39.

ፈርሙኒ፡ vid. በርሙዳ፡

ፈረሰ፡ rad., quae cum פרס et פרץ convenit; amh. ፈረሰ፡ „to break, to burst, to be destroyed" (Isenb. p. 193).

አፍረሰ፡ II, 1 *diruere, destruere, demoliri* aedificium: ዘሐነጸ፡ ቤተ፡ ወያፈርስ፡ Phlx. 165; trsl.: ይቤ፡ አበ፡ ሎኒስ፡ ሶበ፡ ኢያፍረስኩ፡ ርእስየ፡ እምኢከሀልኩ፡ እሕንጻ፡ ለነፍስየ፤ Phlx. 220; ያፈርሱ፡ ኀሊናተ፡ ኀጢአት፡ Phlx. 31.

ፍርሰት፡ n. act. *destructio, demolitio* aedificii, Phlx. 165 (bis).

ፈረስ፡ subst., m. et fem., አፍራስ፡ [amh. id.; פָּרָשׁ, فَرَس] *equus, equa;* m. Gen. 49, 17; Ex. 14, 9. 15, 1. 21; Ps. 31, 11. 32, 17. 146, 11; Job 39, 19 seq.; Cant. 1, 9; ፈረስ፡ ዘኢተረየፀ፡ ይወፅእ፡ እኩየ፡ Sir. 30, 8; ረዋጺ፡ ፈረስ፡ Jes. 30, 16; ጸዐዳ፡ ፈረስ፡ Apoc. 6, 2. 19, 11; equus a magis divino honore cultus Clem. f. 33; ፈረስ፡ ገይድ፡ Sir. 36, 6; fem.: ፈረስ፡ እንተ፡ ይጼዐን፡ ንጉሥ፡ Esth. 6, 8; አፍራስ፡ Ex. 14, 7. 23; Deut. 17, 16. 20, 1; Jos. 11, 4; 4 Reg. 7, 6; Jes. 2, 7. 31, 1; Zach. 1, 8. 6, 3. 6; Ps. 19, 8; አፍራስ፡ ረዋጽያን፡ Am. 6, 7; fem.: Jos. 11, 6. 9; Jac. 3, 3; አፍራስ፡ አእኑስ፡ (et አትቡስ፡) 2 Par. 9, 25; አፍራስ፡ አንስት፡ 3 Reg. 10, 26; distinguuntur አፍራስ፡ ጸብእ፡ 3 Reg. 10, 26 vel አፍራስ፡ መራድ፡ et አፍራስ፡ እለ፡ ይስሕቡ፡ ሰረገላተ፡ 3 Reg. 3^{a}, 21. a) crebro: *equus cum equite:* ድምፀ፡ ሰረገላ፡ ወአፍራስ፡ ἱππευόντων Mich. 1, 13; አፍራስ፡ ἵππεις Jes. 22, 7; ኵሎ፡ አፍራሲሁ፡ πᾶσαν τὴν ἵππον αὐτοῦ Judith 1, 13. 7, 6. b) ዘበአፍራስ፡ Judith 7, 2 vel ሶብአ፡ አፍራስ፡ *eques, equites* Jer. 4, 29; 1 Esr. 5, 2; 2 Reg. 8, 4. 10, 18; Act. 23, 23.

ፈረሳዊ፡ adj. rel. et subst. equester, *eques:* Sx. Masc. 18; M. M. f. 31 (vid. ሰረገላዊ፡); Julianus ፈረሳዊ፡, Catal. Cod. Mus. Brit. p. 17; ፈረሳዊ፡ መስተቃትል፡ Lud. e Vit. Theoph.

አፍራሲ፡ adj. rel. (ab አፍራስ፡), id., Phlx. 100.

ፈረቀ፡ i. q. פָּרַק פְּרַק فَرَقَ *liberare, redimere.* — *Rad. Abb.:* ፈረቀ፡ ዘ፡ ፈጠረ፡ (male).

ፈራቂ፡ n. ag. *redemtor, salvator, liberator*, 2 Petr. 1, 1; መድኅን፡ ፈራቂነ፡ Abt. Ap. (sub finem); ፈራቂ፡ እምሕማማት፡ M. M. f. 100.

ፍርቃን፡ subst. [ܦܘܪܩܢܐ פֻּרְקָן فُرْقَان] *salus*, σωτηρία 1 Reg. 2, 1; 2 Reg. 22, 3. 36; Apoc. 7, 10. 19, 1; መሥዋዕተ፡ ፍርቃን፡ θυσία σωτηρίου Ex. 29, 28. 32, 6. — *Voc. Ae.:* ፍርቃን፡ ዘ፡ መድኀኒት፡

ፈርኀ፡ inus., i. q. פָּרַח *prorupit, pullulavit.*

አፍርኅት፡ et **አፍኅርት፡** subst. Pl. [אֶפְרֹחִים, فَرْخ Pl. أَفْرِخَة] *pulli avium:* Deut. 22, 6. 7 (c. var.); Matth. 23, 37; አፍኅርት፡ Prov. 16, 16 var.; ዖፍ፡ ምስለ፡ አፍኅርቲሃ፡ Macc. f. 10; ከመ፡ ዖፍ፡ አፍኅርቲሃ፡ ዘትሴውር፡ በክንፋ፡ III Sal. Mar. 22. — *Voc. Ae.:* አፍኅርት፡ ዘ፡ ጫጩት ።

ፈርነሰ፡ quadrl., quod dubito an ab εὐφροσύνη petitum sit.

ተፈርነሰ፡ III, 1 *laetitia exsultare, oblectationi se dedere:* ለእመ፡ መጠውከ፡ ርእሰከ፡ ለተፈርንሶ፡ (v. ለሕቢት፡, quae lectio versionem vocis אפרנס redolet) ἐὰν πρέῃ σεαυτὸν ἐν εὐφροσύνῃ Prov. 24, 67.

ፈርዐጸ፡ et "ፀ፡ inus., cui פַּרְעֹשׁ *pulex* comparavit Ges. in thes. p. 1130 (adde فَرْشَح).

አንፈርዐጸ፡ V *salire, exsilire, exsultare:* መጽአ፡ እንዘ፡ ያንፈርዕጽ፡ ከመ፡ መፍልስ፡ Kuf. 37; ያንፈርዕጹ፡ አድባር፡ ἐξαλοῦνται Jes. 55, 12; σκιρτᾶν Mal. 3, 20; እንስሳ፡ እለ፡ ያንፈርዕጹ፡ Sap. 17, 18. 19, 9; Ps. 113, 4. 6; Hen. 51, 4; Luc. 1, 41. 44. 6, 23; Apoc. 18, 3 Platt; ተፈሥሑ፡ ወአንፈርዕጹ፡ Clem. f. 180; አንፈርዐጹ፡ ሶብአ፡ ሰገል፡ ረኪቦሙ፡ ሕፃነ፡ Deg.; የበበ፡ በአንፈርዕጾ፡ Lud. e Mss. Colb.

ነፈርዓጽ፡ subst. *exsultatio, lascivia:* ፍሥሓ፡ ወሐሤት፡ ወነፈርዓጽ፡ ἀγαλλίασις χαρὰ εὐφροσύνη Chr. Ta. 32; እምነ፡ ኀይለ፡ ነፈርዓጻ፡ στρήνους Apoc. 18, 3. — *Voc. Ae.:* ነፈርዓጽ፡ ዘ፡ ፍርዛዜ፡; *aliud:* ፍግዓ፡ ነፈርዓጽ፡ ተድላ፡ ዘ፡ ፍሥሓ፡

እንፍርዑጽ፡ part. *exsultans* prae laetitia, Org. 5.

ፈርዘዘ፡ quadr., a ፈረዘ፡ propagatum, cui potestas *rumpendi, dirumpendi, expandendi* inerat, coll. פרש פרד פרז פרח al. (Ges. thes. p. 1123 sub פרד).

ተፈርዘዘ፡ III, 1 1) *rumpi, se pandere* vel *aperire:* ይትፈረዘዝ፡ ቄልሕ፡ (v. ይትፈዘዝ፡ in uno cod.) διασκεδασθῇ ἡ κάππαρις Koh. 12, 5; Org. 6. 2) *expandi* i. e. *dissipari:* ይትፈረዘዝ፡ (ንብረትነ፡) ከመ፡ ጊሜ፡ እንተ፡ ተሰዶት፡ በእግረ፡

አሚር፡ διασκεδασθήσεται Sap. 2, 4. 3) *erumpere* vel *effundi in cachinnos, laetitiam*, petulantiam al.: rideamus ut tristem exhilaremus አኮ፡ ከመ፡ ንንበር፡ ዘልፈ፡ በሠሐቅ፡ ወተፈርዝዝ፡ οὐχ ἵνα ἀνακαγχάζωμεν καὶ ἀεὶ γελῶμεν Chr. Ta. 15; inter gestus et notas feminarum impudicarum enumeratur ተፈርዝዝ፡ F. M. 34, 8. 4) *prorumpere* ad praedam, de leone: ዐንበሳ፡ ምኩሕ፡ ልሙደ፡ ደም፡ ለተፈርዝዞ፡ Lud. e Mss. Colb. (addito „ut videtur“; fortasse *ferocire*). — *Voc. Ae.*: ይትፈረዘዝ፡ ዘ፡ ይፈታታል፡ ይፈናዳልኢ፡ ይ፡; *aliud*: ዘ፡ ይፈታታሕ፡

ፍርዝዚ፡ subst. *cachinnatio, effrenatio animi gestientis*, ut videtur: ስላቅ ፤ ዝንጋዔ ፤ ፍርዝዚ፡ Form. Conf.; ከመ፡ ይንአድዎ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ በስርጋዌ፡ አልባስ፡ ወበብዙኅ፡ ውኂብ፡ ወበዘረዎቱ፡ ንዋዩ፡ ወበእንተ፡ ኣብዝኆ፡ ፍርዝዚ፡ F. M. 17, 4.— Vid. etiam scholion ad ነፈርዓጽ፡

ፈርየ፡ et **ፈረየ፡** I, 1 [פָּרָה et פָּרַח, فَرِيَ; vic. ፈርኀ፡] Subj. ይፍረይ፡ 1) *gemmas et flores emittere, florescere, florere*, ἐξανθεῖν, ἀνθεῖν, ዕፀ፡ ዳግመ፡ ይፈሪ፡ ወይሠርጽ፡ Job 14, 7. 9; ይፈሪ፡ ከመ፡ ጽጌ፡ 14, 2; ይፍረይ፡ ከመ፡ ጽጌ፡ Jes. 35, 1. 17, 11; Ps. 91, 12; ከመ፡ ዘይፈሪ፡ ኀበ፡ ሙሓዘ፡ ማይ፡ ὡς κρίνα Sir. 50, 8; Ps. 102, 14; ፈረየ፡ ሮማን፡ Cant. 6, 11. 7, 13; ይሠርጽ፡ ወይፈሪ፡ እስራኤል፡ Jes. 27, 6. 35, 2. 2) *provenire*, de fructu: ፈርየት፡ ከርከዐ፡ Num. 17, 23; ወይሠርጽ፡ ሥርዎሙ፡ ለእለ፡ ተረፉ፡ ወይፈሪ፡ ዘርኦሙ፡ በላዕሉ፡ Jes. 37, 31; ከመ፡ ይፍረይ፡ ለነ፡ 4 Esr. 8, 9. 3) *fructum ferre, fructificare*, proprie de plantis: ሠረጸት፡ ወፈረየት፡ እምብዝኀ፡ ማይ፡ Hez. 19, 10; ከመ፡ ትሥርጽ፡ ወትፍረይ፡ 17, 8; አዕጹቂሃ፡ ኢይፈርዩ፡ Sir. 23, 25; Marc. 4, 7. 8; ዘይፈሪ፡ *fructifer* Ps. 148, 9; Gen. 1, 11. 12. 3, 2; Kuf. 2; Deut. 20, 20; c. c. Acc. fructus: ይፍረይ፡ አስካለ፡ Jes. 5, 2. 4; ወፈረየ፡ (v. ወፈርየ፡) አስዋከ፡ 5, 2; ፈረየት፡ ከርከዐ፡ Num. 17, 23 in CG; Matth. 3, 10. 7, 17. 18. 13, 26; Jac. 3, 12; Herm. p. 50. a) trsl.: ፈረይክሙ፡ ለቅድሳት፡ Rom. 6, 22; ከመ፡ ንፍረይ፡ ለእግዚ"፡ 7, 4; ትፈሪ፡ ሰላመ፡ Hebr. 12, 11; ዘኢይፈሪ፡ በቍዔት፡ ἄκαρπος *infructuosus* Sap. 15, 4; ዘኢይፈሪ፡ ἀκαρπία Prov. 9, 12. b) de terra, agris: ፈረየት፡ ምድረ፡ ግብጽ፡ ብዙኀ፡ Kuf. 40; ፈረየ፡ (ምድር፡) ብዙኀ፡ ሥርናየ፡ Kuf. 45; ፈረየትከ፡ ግዕዝ፡ Enc. Haml. 5 (vid. sub ግዕዝ፡); cor meum ከመ፡ ኢይፍረይ፡ ሦከ፡ Org. 6. c) *fecundam fieri*, de muliere: መከን፡ እንተ፡ ፈረየት፡ Lud. ex Org. 4) *fructum* vel *fertum offerre*, καρποῦν, ወኢብሒር፡ ኀበ፡ ይፈርዩ፡ Dan. ap. 3, 14 (Orat. Azar., in Lud. editione Psalt. p. 529).

አፍረየ፡ II, 1 *facere ut floreat* vel *fructum ferat* planta: አፈርየ፡ ከመ፡ ዘይት፡ ስሙር፡ (v. ከመ፡ ጽጌ፡ ዘሰምረ፡) Hos. 14, 8; Org. 5. a) *fecundum reddere* vel *fecunditatem efficere*, Act. 14, 17. b) arte fructus efficere i. e. *fructibus* (pictis) *ornare*, Enc. Teq. 21 (vid. sub አጽገየ፡).

ፍሬ፡ subst., plerumque m., (fem., ut Org. 4), Sing. et coll., Pl. ፍሬያት፡, rarius ፍርያት፡ (ፍረያት፡ Sap. 10, 7 in Abb. LV; Marc. 4, 29 rom.), 1) *flos, surculus, germen*, ἄνθος Job 15, 30; ፍሬ፡ ዘይት፡ 15, 33; Jes. 11, 1; ፍሬ፡ ሣዕር፡ Jes. 40, 6. 7; 1 Petr. 1, 24; Jac. 1, 10. 11; ፍሬ፡ ሥርዋ፡ Dan. 11, 7. 2) *fructus*, plantarum, arborum: Gen. 3, 3; Hen. 24, 4; Ex. 10, 15; Lev. 23, 40; Hos. 14, 9; Cant. 2, 3; ፍሬ፡ አቅማሕ፡ 4, 13. 16. 8, 12; Matth. 7, 17. 18. 12, 33. 21, 19. 41; ገብረ፡ ፍሬ፡ Gen. 1, 11. 12; Apoc. 22, 2; ወሀበ፡ ፍሬ፡ Ps. 1, 3; Marc. 4, 8; ፍሬያት፡ አዝርእት፡ καρποί Sap. 16, 22. a) terrae *fructus, fruges, proventus*: Gen. 4, 3; Num. 13, 20. 26; Deut. 1, 25. 7, 13. 26, 2; Ps. 104, 33; ፍሬ፡ ምድር፡ σπέρματα Dan. 1, 12; (ዘርአ፡ ምድር፡ 1, 16); ፍሬያተ፡ ምድር፡ γεννήματα Jer. 7, 20; terra progignit ፍሬያተ፡ ዘበበዘመዱ፡ ዘበበ፡ ጣዕሙ፡ Clem. f. 171; ፍርያተ፡ ምድር፡ Lit. 164, 4; Macc. f. 3. b) uteri, i. e. *soboles, proles, fetus*: ፍሬ፡ ከርሥ፡ Gen. 30, 2; Deut. 7, 13; Kuf. 28; Thren. 2, 20; (Jer. 12, 2); Ps. 131, 11; Luc. 1, 42; Act. 2, 30; etiam ፍሬ፡ nudum, ut: σπέρμα Ex. 28, 39; አቤል፡ ወሴት፡ ወሄኖክ፡ አርእስተ፡ አበው፡ ምስለ፡ ኵሉ፡ ፍሬሆሙ፡ Lit. Orth. c) trsl.: *fructus* laboris, facinoris, vel quidquid paritur vel efficitur alqa re: ፍሬሃ፡ ለንህብ፡ i. e. mel Sir. 11, 3; ፍሬ፡ ምግባሮሙ፡ Jer. 6, 19. 17, 10; Prov. 1, 31; ፍሬ፡ ጻማከ፡ ትሴሰይ፡ Ps. 127, 2; manuum Prov. 29, 34; oris 12, 14; labiorum 18, 20. 21; Hebr. 13, 15; justitiae Prov. 13, 2; Jac. 3, 18; Phil. 4, 17; sapientiae Sir. 6, 19; Prov. 8, 19; ቦኑ፡ ፍሬ፡ ለጻድቅ፡ Ps. 57, 11; poenitentiae Matth. 3, 8; lucis Eph. 5, 9; Spiritus S. Gal. 5, 22; legis 4 Esr. 9, 31; al. d) ዘእንበለ፡ ፍሬ፡ 2 Petr. 1, 8 vel ዘአልቦ፡ ፍሬ፡ Jer. 2, 6 i. e. *infructuosus* vel *infecundus*. 3) *fructus oblati, fertum*, κάρπωμα, Ex. 30, 9; Num. 15, 3.

ፍርየት፡ n. act. et subst. 1) floritio i. e. *flores*: ከመ፡ ፍርየተ፡ ሮማን፡ Ex. 28, 29. 2) fructificatio i. e. *formatio fructus* ejusque perductio ad maturitatem: Marc. 4, 29 Platt. 3) *fructuum oblatio, fertum*, κάρπωμα Ex. 29, 25. 38. 41.

መፍርይ፡ part., f. መፍርይት፡ et መፍሪት፡, *ferax, fructifer*: ager መፍሪተ፡ ሥርናይ፡ Lud. ex Org.; Maria መፍርይት፡ እንተ፡ ይትበላዕ፡ ወመንቅዒት፡ (sic in Mss., Lud.) እንተ፡ ይሰተይ፡ Lit. 172, 2.

መፍረዩ፡ part. c. term. adj., f. መፍረዪት፡ id.: Lud. ex Org. Edz.

ፈረደ፡ rad., quae convenit cum פרד ܦܪܰܕ (فرد) *separare* et amh. ፈረደ፡ *judicare, judicium exercere* (sicut פלל primitus *separare* deinde *judicare* significat).

ተፋረደ፡ III, 3 sec. Lud.: „*separari a se invicem*“: አልቦ፡ ፍዳ፡ በዘ፡ ይትፋረዱ ፤ ወይመጽኡ፡ ውስተ፡ ሲኦል፡ („nulla est compensatio qua — damnati — separari possint a se invicem“) Lud. e Libr. Myst.; at videas annon exponendum sit „nulla est redemtio (*ubi* vel *dum litigant* i. e.) *in judicio*“.

ፍርድ፡ subst. *judicium, justitia*: ድኅኖ፡ እምባሕር፡ ኢኀደገ፡ ፍርደ፡ እግዚ"፡ ከመ፡ ይሕየው፡ ἡ δίκη Act. 28, 4 Platt.

ፈርገገ፡ quadrl. I sec. Lud.: „*coalescere* in cicatricem, *obdurescere* vel *indurescere*, de cute cicatricis: Lev. 13, 18. 24. Apud Graecum nullum est verbum, quod accurate respondeat, et Ludolfi expositio dubia videtur. — *Voc. Ae.*: ፈርገገ፡ (v. ፈርግዐ፡) ዘ፡ አተረ ።

ፈርጽ፡ subst. [amh. ፈርጽ፡], nonnisi in Pl. አፍራጽ፡ repertum, *lapis pretiosus, gemma*: idola እለ፡ ስርግዋን፡ በአፍራጽ፡ ወልቡጣን፡ በቈጽለ፡ ወርቅ፡ M. M. f. 36; አንበርዎ፡ (sc. corpus Chrysostomi) ውስተ፡ ሣጹን፡ ዘእብነ፡ አፍራጽ፡ ዘውእቱ፡ ርኳም፡ Sx. Hed. 17.

ፍርፋር፡ subst., sec. Lud. (quem secutus est Platt in locis

Marc. 7, 28; Luc. 16, 21) ፍርፉር፡, Pl. ፍርፋራት፡, sec. Lud. ፍርፉራት፡ [a פרר, פרפר, فَرَّ frangere] *mica, fragmentum panis*, ψιχίον Matth. 15, 27; Marc. 7, 28; Luc. 16, 21; Chr. Ta. 27; በእንተ፡ፍርፋራተ፡ኅብስት፡ ἄρτου ἑνὸς ἕνεκεν Chr. Ta. 11.

ፍርፍርት፡ subst. (m.), coll., *coturnix* [sec. Lud. vocabulum onomatopoëticum; conjecturam de etymo minus probabilem vid. in S. Bocharti Hieroz. ed. Rosenm. t. II p. 650] ὀρτυγομήτρα Ex. 16, 13; Num. 11, 31 seq.; Ps. 104, 38; ወሁበከሙ፡ፍርፍርተ፡ (v. ፍርፋራት፡ quod ad ፍርፋር፡ *mica* referendum videtur) መብልዐ፡ Sap. 16, 2. — *Voc. Ae.:* ፍርፍርት፡ዘ፡ድርጭት፡; *aliud:* ፍርፍርት፡ዘ፡ሥጋ፡

ፈሰሰ፡ i. q. ܦܣ *sortiri.*

ተፋሰሰ፡ III, 3 1) *sortiri, sortem inter se mittere,* Joh. 19, 24 (ed. rom. exhibet ንትፈሰስ፡). — *Voc. Ae.:* ንትፋሰስ፡ዘ፡ንሳየጥ፡ v. ንሻየጥ፡ 2) *micare digitis.* „Cum digiti omnes vel aliqui ab utroque ludentium subito projiciuntur, qui simul numerum exstantium digitorum illico proclamant, is qui verum numerum dixit, propositum praemium lucratur", Lud. teste Gregorio. „In quo ludo tota manus vocatur ወልታ፡, digitus unus ኩናት፡, digitus index et digitus medius ቀስት፡", Th. Petr. in not. ad Jonae C. 1, 7 p. 10.

ፋሲካ፡, rarius **ፋስካ፡** n. prgr., sc. πάσχα, φασέκ (vid. etiam ጳሲካ፡ et ፍሥሕ፡) *pascha,* 1) *agnus paschalis* Judaeorum: ወጠብሑ፡ፋሲካ፡ 2 Esr. 6, 20; 1 Esr. 1, 1; Ex. 12, 11. 27 seq.; Num. 9, 2 seq.; Deut. 16, 1 seq.; Jos. 5, 10 (ፋስካ፡); Matth. 26, 18. 2) *festum* vel *tempus paschatis,* a) Judaeorum: Ex. 34, 25; Lev. 23, 5; Num. 28, 16. 33, 3 (ፋስካ፡); 4 Reg. 23, 22 seq.; 2 Esr. 6, 19; 1 Esr. 1, 16. 17; Jer. 38, 8; Hez. 45, 21; Matth. 26, 2; Marc. 14, 1; Joh. 13, 1. 19, 14 al.; ፋሲካ፡አይሁድ፡ Joh. 2, 13. b) Christianorum α) πάσχα σταυρώσιμον, ሰቡዐ፡ፋሲካ፡ Const. Ap. 66 (67). β) plerumque πάσχα ἀναστάσιμον, ሰሙን፡ፋሲካ፡ Const. Ap. 66 (67); ዕለተ፡ፋሲካ፡ (dies resurrectionis) Did. 29. 30; Deg.; በፋሲካ፡አሪት፡ኢይግበሩ፡ፋሲካ፡ወንጌል፡ Enc. Mag. 4; vid. etiam ጾም፡; in Computo Eccl. ፍሥሕ፡ σταυρώσιμον et ፋሲካ፡ ἀναστάσιμον distingui solet.

ፈሰው፡ subst. *crepitus ventris* [amh. ፈስ፡; فَسَا *pedere*]: ለእመ፡ወፅአ፡እምብእሲ፡ፈሰው፡በቤተ፡ክር"ን፡ላዕሌሁ፡፶ስግደት፡ወ፲ ሕልቀ፡ሰንደርስ፡ Kedr f. 86.

ፍሱስ፡ part. significationis dubiae: ርእሱ፡ (Pseudomessiae) ከመ፡ነደ፡እሳት፡ዐይኑ፡የማናይ፡በደም፡ቱሱሕ፡ፀጋማይ፡ዐይኑ፡ፍሱስ፡ (an: *protuberans?* أفسا) Kid. f. 5.

ፈቀረ፡ inus., videtur i. q. יקר (وقر ,وَقُرَ) *gravem esse,* unde propagantur significationes *honorati, pretiosi, cari.*

አፍቀረ፡ II, 1 *carum habere, diligere, amare,* ἀγαπᾶν et φιλεῖν, Koh. 3, 8; Luc. 7, 47; raro c. ለ፡ pers., ut 1 Petr. 2, 17 rom.; plerumque c. Acc. pers. vel rei, consanguineos, propinquos: Matth. 10, 37; Gen. 22, 2. 37, 3. 4. 44, 20; Ruth 4, 15; feminam, virum, conjugem: Hos. 3, 1; Gen. 29, 18. 31, 8; Jud. 14, 16. 16, 4; 1 Reg. 1, 5. 18, 20; 2 Reg. 13, 1; እምነ፡ፍቅር፡ዘአፍቀራ፡ 13, 15; Koh. 9, 9; Cant. 1, 7 seq.; Herm. p. 1; Eph. 5, 25. 28; amicos 1 Reg. 20, 17; Joh. 11, 3. 36; herum Ex. 21, 5; Matth. 6, 24; homines Kuf. 20; Lev. 19, 18. 34; Marc. 12, 31; 1 Joh. 4, 20. 21; Matth. 5, 44. 46; አፍቅሮ፡ቢጹ፡ Rom. 13, 8; Thren. 1, 2; 1 Reg. 18, 28; de amore Dei Christive in homines: Deut. 4, 37. 7, 13; 2 Reg. 12, 24; . Ps. 46, 4; Jes. 43, 4; በአፍቅሮ፡ዚአከ፡ 48, 14; Rom. 9, 13; ቀደመ፡አፍቅሮተነ፡ 1 Joh. 4, 19; Joh. 3, 16. 13, 34. 14, 21; ፍቅር፡ዘአፍቀርከኒ፡ 17, 26 al.; et hominum in Deum Christumve: Deut. 6, 5. 11, 1; Marc. 12, 30; Joh. 16, 27; Rom. 8, 28; Hebr. 13, 5 al.; res varias, ut ነፍሶ፡ Joh. 12, 25; ኢታፍቅርዎ፡ለዓለም፡ 1 Joh. 2, 15; ከመ፡ታፈድፍድ፡አፍቅሮቶ፡ለተግባርየ፡እምኔየ፡ 4 Esr. 8, 56; templum Ps. 25, 8. 83, 1 al. a) de amore inhonesto: እለ፡ያፈቅሩኪ፡ Jer. 22, 22; Hez. 23, 12 seq.; Kuf. 33. 39; Dan. ap. 1, 10; etiam de bestiis Sir. 13, 15. b) *amare* rem i. e. *delectari* re: አፍቅሮታ፡ለጥበብ፡ Sir. 40, 20; ጽድቀ፡ Ps. 10, 8. 98, 3; verbum Dei Ps. 118, 140; ዘያፈቅር፡ንዋየ፡ Sir. 34, 5; Koh. 5, 9; Hebr. 13, 5; አፍቅሮ፡ንዋይ፡ φιλαργυρία 1 Tim. 6, 10; አፍቀረ፡ትዕግልተ፡ Hos. 12, 7; ሀብተ፡ 9, 1; ርኵሶሙ፡አፍቀረት፡ነፍሶሙ፡ Jes. 66, 3; ሕዝብየ፡አፍቀሩ፡ዘንተ፡ Jer. 5, 31. 8, 2; ምጽዋተ፡ Mich. 6, 8; መባልዕተ፡ Kuf. 26; Gen. 27, 4. 9. 14; seq. እስመ፡ Ps. 114, 1; c. በ፡ pers.: Kuf. p. 94. c) አፍቅሮ፡ነግድ፡ *hospitalitas* Rom. 12, 13; አፍቅሮ፡ጣዖት፡ *idololatria* 1 Petr. 4, 3. d) *amare* seq. Inf. vel *libenter* facere alqd; c. c. Acc. Inf.: Matth. 6, 5; Luc. 11, 43. 20, 46; ያፈቅር፡ሰሚዐ፡መጽሐፍ፡ Sir. 36, 2; ኢታፍቅር፡ሐሚየ፡ Prov. 20, 13; ኢታፍቅሩ፡ምሒለ፡መሐላ፡ Zach. 8, 17; vel c. ለ፡ et Inf.: ኵሎ፡ነገረ፡መጽሐፍ፡አፍቅር፡ለሰሚዕ፡ Sir. 6, 35; c. Subj. verbi: አፍቀረ፡ይግበር፡ libenter fecit, Lud. e Vit. Barb.; በአፍቅሮ፡ *benevole* Lud. Comm. hist. p. 501 n. 33. e) *velle, cupere,* c. Acc.: 2 Tim. 4, 8; Matth. 23, 6; c. ኀበ፡ Ps. 41, 1 (ἐπιποθεῖν); seq. Subj. verbi: Ps. 33, 13. f) *malle,* sive seq. እምነ፡ comparative: አፍቀረ፡ተሴስዮ፡ሣዕረ፡እምበሊዐ፡ኅብስት፡ Lud. ex Enc. Masc. 5; sive omisso እምነ፡ ut 2 Tim. 4, 10.

ተፈቅረ፡ III, 1 1) *diligi, amari:* Kuf. p. 103; Prov. 28, 13; ይትፈቀሩ፡በእንቲአኪ፡ጻሉኣን፡ Tob. 13, 10; ከንኩ፡እትፈቀር፡በገጸ፡እምየ፡ Prov. 4, 3; Mavâs. n. 28 (vid. ተፈርሀ፡); c. በኀበ፡ *ab* alqo vel *alicui:* ወተፈቅሩ፡በኀበ፡እግዚ"፡ወበኀበ፡ሰብእ፡ Sir. 45, 1 (44, 23); 1 Par. 29, 23; ሚመ፡መጠነ፡ይትፈቀር፡ quanto amabilior, Lud. ex Org. 3. 2) *amorem* vel *benevolentiam* alcjs *sibi conciliare:* ተፈቀር፡በኀበ፡ብዙኃን፡ προσφιλῆ σεαυτὸν ποίει Sir. 4, 7; ፈቀደ፡ይግበር፡ግብረ፡ዘይትፈቀር፡ቦቱ፡ኀበ፡ቄሳር፡ Jsp. p. 313.

ተፋቀረ፡ III, 3 *sese invicem diligere* vel *amare, caritate sese complecti, amorem habere inter se:* Rom. 12, 9; ተፋቀር፡ምስለ፡ብእሲትከ፡ Prov. 5, 19; Augustus Herodem jurare jussit, ከመ፡ይትፋቀር፡ምስለ፡ውሉዱ፡ Jsp. p. 331; ትትፋቀሩ፡በበይናቲክሙ፡ Kuf. p. 128; Joh. 13, 34 1 Joh. 3, 11. 23. 4, 7; ተፋቅሮ፡ *caritas mutua,* creberrime, ut: Rom. 13, 10; 1 Joh. 3, 16. 4, 7. 18; 1 Petr. 4, 8; 2 Petr. 1, 7; Hebr. 13, 1; 1 Cor. 13, 1 seq.; Chr. Ta. 3 seq.; ተፋቅሮትክሙ፡ 1 Thess. 3, 6. a) de amoribus inhonestis: *amores habere* cum alqa, *amoribus mutuis frui,* ተፋቀረ፡ምስሌሃ፡ Jsp. p. 327; ፍቅር፡ወተፋቅሮ፡ Jer. 2, 33; ናስተሐውዝ፡በስኂም፡ወናንገርግር፡በተፋቅሮ፡ Prov. 7, 18; Did. 2. b) *foedus* [illegible] jungere cum alqo: ከመ፡ይትፋቀሩ፡ምስለ፡ዮናናውያን፡ Jsp. p. 277. 283.

አስተፋቀረ፡ IV, 3 1) *amorem* vel *amicitiam* alcjs *conciliare* alicui: አስተፋቀርከዎ፡ምስለ፡ንጉሥ፡አውግስጦስ፡ Jsp. p. 338. 2) *ad amores jungendos adducere* alqm, vel *amore incendere* alqm in alqm: ሰይጣን፡ቀንአ፡ላዕሌሃ፡ወአስተፋቀራ፡ምስለ፡፩መነኮስ፡እስከ፡አማሰነት፡ድንግልናሃ፡ Sx. Nah. 5.

ፍቁር፡ part. *carus, dilectus, amatus,* (*amicus*), de rebus Ps. 83, 1; de personis: እንተ፡ኢኮነት፡ፍቅርተ፡ Hos. 2, 25. Jer. 11, 15; Eph. 5, 1; Phil. 4, 1; Jac. 1, 16; c. c. በኀበ፡ Judith 9, 4; ጽሉእ፡በኀበ፡እግዚ"፡ወፍቁር፡በኀበ፡አጋንንት፡ Did. 4; ኮነ፡ፍቁረ፡በኀቤሆሙ፡ Sx. Ter 27; per st. c.: ፍቁሩ፡ለዝ፡ዓለም፡ Jac. 4, 4; Deut. 33, 12; Cant. 5, 16; Ps. 59, 5. 107, 5. 126, 3; Jes. 5, 1. 44, 2; Matth. 12, 18; Col. 4, 14; 1 Cor. 4, 14; Rom. 1, 7; ፍቁራኒሃ፡ οἱ φιλοῦντες αὐτήν Thren. 1, 2; አፍቁረ፡ክርስቶስ፡ንጉሥ፡ ὦ φιλόχριστε βασιλεῦ Cyr. ad Th. f. 23; አፍቁራንየ፡ compellantur auditores in concionibus sacris, Genz. f. 120 al.; በአሐዱ፡ፍቁር፡ይሰሐብ፡ካልእ፡ Prov. Th. Petr. p. 17. a) epitheton Messiae, Asc. Jes. 1, 5. 3, 13. 17. 4, 18. b) *amasius, amator*, Lud. Comm. p. 496 n. 12.

ፍቅር፡ subst., m. et f. (ut Cant. 8, 6; Prov. 5, 19; Matth. 24, 12), *amor*, viri et feminae: ይነድድ፡ፍቅር፡ከመ፡እሳት፡ Sir. 9, 8; Cant. 2, 5. 5, 8. 8, 6. 7; Prov. 5, 19; በዛቲ፡ፍቅር፡እንዘ፡ንትፋቀር፡ ibid.; ፍቅረ፡ብእሲት፡ (ἔρως) 24, 51; 2 Reg. 13, 15; Jer. 2, 2. 33; rerum: Jac. 4, 4; ፍቅረ፡ወርቅ፡ Asc. Jes. 3, 28; ፍቅረ፡ወይን፡ I Sal. Mar. 27 (vid. sub ዔረግ፡). a) *dilectio, caritas*, Koh. 9, 1. 6; Matth. 24, 12; amicorum 2 Reg. 1, 26; φιλία (*amicitia*) Prov. 10, 12. 15, 17. 27, 5; ፍቅረ፡ቢጽ፡ Did. 7 (de *caritate mutua* ተፋቀሮ፡ frequentare solent); Dei in homines: ፍቅረ፡ ዘለዓለም፡አፍቀርኩከ፡ Jer. 38, 3; 2 Cor. 13, 12. 14; 1 Joh. 2, 15. 3, 17; al.; እግዚ"፡ፍቅር፡ውእቱ፡ 1 Joh. 4, 8; hominum in Deum Christumve Luc. 11, 42; Joh. 5, 42. 15, 9. 10; Rom. 8, 35; 1 Joh. 2, 5 al.; ግብሩ፡ላዕሌየ፡ፍቅረ፡ Cant. 2, 4; c. etiam c. ለ፡ *in* vel *erga*, ut: ፍቅርየ፡ለእጓለ፡እመሕያው፡ Sx. Pag. 3. b) ፍቅረ፡ነግዳን፡ Sx. Teq. 21 vel ፍቅረ፡እንግዳ፡ Kid. f. 16, *hospitalitas*. c) *epulum amoris Christiani, agape*, Judae 12; 2 Petr. 2, 13. d) በፍቅር፡ *amanter, benevole, libenter*: Act. 28, 7 rom.; Lit. Orth.: Lud. ex Enc. Ter 12.

መፍቅር፡ part. *amans, amator*: Sap. 8, 2 var.; መፍቅረ፡ወርቅ፡ Asc. Jes. 3, 25; መፍቅራነ፡ክብር፡ዘዝ፡ዓለም፡ ibid.; መፍቅረ፡ (v. መፍቀሬ፡)ሀገሩ፡ Enc. Sen. 17; መፍቅራነ፡ሰብእ፡ φιλάνθρωποι Lud. e Vit. Theoph.

መፍቀሪ፡ part. c. term. adj., *amans, amator, studiosus*: መፍቀሬ፡አንስት፡ φιλογύνης 3 Reg. 11, 1; መፍቀሬ፡ከንቱ፡ለሥና፡ ἐραστής Sap. 8, 2; “ሬ፡እግዚ"፡ Kuf. 17; መፍቀሪት፡ Kuf. 19; “ሬ፡ሰብእ፡ φιλάνθρωπος Sap. 1, 6; Clem. f. 268; Did. 6; Lit. 159, 4; “ሬ፡ኂሩት፡ φιλάγαθος Sap. 7, 22; “ሬ፡ምጽዋት፡ *beneficus* Sx. Masc. 16; “ሬ፡ነግድ፡ φιλόξενος *hospitalis* 1 Tim. 3, 2; Tit. 1, 8; መፍቀሪተ፡ነግድ፡ Clem. f. 108; “ሬ፡እንግዳ፡ Kid. f. 6; “ሬ፡ተልእኮ፡ *officiosus* Gad. T. H.; “ሬ፡ሐረስት፡ φιλογεωργός 2 Par. 26, 10; “ሬ፡ጋእዝ፡ φιλαμαρτήμων Prov. 17, 19; መፍቀሪተ፡ዝሙት፡ F. M. 8, 7; “ተ፡ግፍዕ፡ Enc. Genb. 12; መፍቀርያነ፡ሀመዛ፡ Rom. 2, 8; “ያነ፡ፈጊዕ፡, ንዋይ፡ φίλαυτοι, φιλάργυροι 2 Tim. 3, 2; “ያነ፡ሢመት፡ወክብር፡ Kid. f. 4; አኃት፡ክቡራት፡ወመፍቀሬያተ፡ (sic pro “ሪያተ፡ vel “ርያተ፡)እግዚ"፡ θεοφιλέσταται Cyr. ad Reg. f. 25.

አፍቃሪ፡ n. ag. *amans*: አፍቃሪ፡ወናዛዚ፡ Genz. f. 90.

ፊቃር፡ n. prgr., m. et f. [cfr. ܦܩܳܪܳܐ et ܦܩܳܪܳܐ, fortasse a φάκελλος], nomen vestimenti sacerdotalis et monachalis, 1) *cingulum, zona*, clericorum: ዲያቆናት፡ኢይቅንቱ፡ሐውቋሆሙ፡በፊቃር፡በውስተ፡ጸሎት፡ II Can. Nic. 67 (Arabs exhibet *zonis*, et locus parallelus F. N. 7, 4 exhibet ዝናር፡ q. v.); ዝናራት፡ዘውእቶሙ፡ፊቃር፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195); Kedr f. 1 (vid. sub ቀሚጽ፡); ወተበትከት፡ፊቃሩ፡ Sx. Haml. 11; monachus ረከበ፡ኀበ፡አንቀጽ፡ከልበ፡ምዉተ፡ወሰሐበ፡በፊቃሩ፡ Sx. Nah. 14; laicorum: ቀነተ፡ሐቌሁ፡በፊቃሩ፡ Sx. Mag. 6. 2) *casula, cucullus* ut videtur: S. Antonio ab angelis ostenduntur ቅናት፡ወፊቃር፡ዘመስቀል፡አምሳለ፡አስኬማ፡ወላዕለ፡ርእሱ፡ቆብዕ፡አምሳለ፡ጌራ፡ Sx. Ter 22; huc nescio an etiam referre liceat locum Deg. et Mavâs. n. 23 sub አስሐወ፡ allatum. — (Lud. exponit: „vestis quaedam monachalis, ab anteriore et posteriore parte dependens“). — *Voc. Ae.*: ፊቃር፡ዘ፡ኀባኔ፡ (q. v. col. 600).

ፎቅንስ፡ vid. sub ፎንቅስ፡

ፈቅአ፡ vel **ፈቅዐ፡** I, 1 [فقأ *diffidit, rupit*, ܦܩܰܥ *fissus, ruptus est*] Subj. ይፍቃእ፡ 1) *diffindere, diffringere, perfringere*: Pompejus jussit ከመ፡ይትክሉ፡ሞግአ፡ኀጺን፡ላዕለ፡ቅጽረ፡ሀይከል፡ወይፍቅኡ፡ቦቱ፡ቅጽረ፡ Jsp. p. 311. 2) *mulcare, vulnerare*: ይፈቅኡ፡ገጾ፡በአርማሐ፡እሳት፡ Apoc. Mar. Joh.; ፈቅእዎ፡ርእሶ፡እስከ፡ውሕዘ፡ደሙ፡ከመ፡ማይ፡ Chr. L. Atk. f. 29; τραυματίζειν Cant. 5, 7; Luc. 20, 12; Apoc. 19, 16. — *Rad. Abb.*: ፈቅአ፡ዘ፡ገመሰ።

ተፈቅአ፡ III, 1 pass. vel refl.; legitur Const. Ap. 51, sed locus corruptus videtur.

ፍቅአት፡ n. act. et subst., Pl. ፍቅአታት፡, *vulneratio, vulnus, plaga inflicta*: τραῦμα Ex. 21, 25; ይኄይስ፡ፍቅአት፡ (v. ፍቅአታት፡)ዘዐርክ፡እምሥናይ፡ስዕመት፡ዘጸላኢ፡ τραύματα Prov. 27, 6; πληγή Jes. 1, 6 var. — *Voc. Ae.*: ፍቅአት፡ዘ፡መግመስ፡

ፈቀደ፡ I, 1 [פקד ܦܩܰܕ فقد; vid. Ges. thes. p. 1120] Subj. ይፍቅድ፡ 1) *invisere*, curandi causa, *prospicere*, ኢትኅድግ፡ዘልፈ፡ፈቂደ፡እንስሳከ፡ ἐπισκέπτου Sir. 7, 22 (vid. III 3 et IV, 3); አርትዕ፡ወፍቅድ፡ጽህቀቶሙ፡ Lud. e Ssal. Req. 2) *respicere, reputare, aestimare*: እለ፡ኢይፈቅድዎ፡ለወርቅ፡ወኢይኄልይዎ፡ለብሩር፡ οὐ λογίζονται Jes. 13, 17; 4 Esr. 8, 67. 3) lustrare i. e. *recensere, numerare*: ፩እምቅዱሳን፡፯እለ፡ይፈቅዱ፡ (quos numerare solent) Enc. Hed. 28 (in Sx. Tub.). 4) *requirere, expetere, appetere*, c. Acc. rei et እምነ፡ pers.: αἰτεῖται Deut. 10, 12; c. በኀበ፡ pers. 2 Reg. 19, 38 (aliter Ps. 72, 24); c. Acc. rei: ζητεῖν Matth. 12, 43 rom.; Hebr. 8, 7; ሀገር፡እንተ፡ይፈቅዱ፡ ἐπιζητουμένη Jes. 62, 12; ብዙኃን፡እለ፡ፈቀድዋ፡ ἐπεθύμησαν Judith 16, 22; እለ፡ትፈቅዱኒ፡ Sir. 24, 19; ኢትፍቅድ፡ብዙኃ፡ውሉደ፡ 16, 1; ዘፈቀዱ፡ ὧν ἀντείχοντο Jer. 8, 2; seq. Subj. verbi Matth. 26, 16.

5) *velle, cupere*, praemissa negatione *nolle*, c. Acc.: **ዘውእቱ፡ ፈቀደ፡ ይገብር፡** Job 23, 14; Jes. 56, 4; Ps. 39, 9. 113, 11. 134, 6; 1 Reg. 18, 25; **ብዙኃን፡ እለ፡ ኢይሌቅሑ፡ በኢፈቂደ፡ ጸሐብ፡** Sir. 29, 7; Matth. 9, 13. 12, 7; Rom. 7, 18. 19; abs.: **በከመ፡ እግዚ"፡ ፈቀደ፡** Job 1, 21; Cant. 2, 7. 3, 5; Hen. 17, 1; Joh. 3, 8; Matth. 17, 4; Marc. 1, 40; **እንዘ፡ ኢይፈቅድ፡** ἀκουσίως *invitus* Lev. 4, 22; seq. Subj. verbi: **ኢትፍቅዱ፡ ተአብሱ፡** Job 34, 10; **መኑ፡ ትፈቅድ፡ ትርዳእ፡** 26, 2. 35, 13; Jer. 5, 3. 6, 10. 9, 6; **ኢይፈቅድ፡ ይሙት፡ ኃጥእ፡** Hez. 33, 11; 1 Reg. 2, 25. 28, 11; Jud. 13, 23; Ruth 3, 13; Deut. 25, 7. 8; Matth. 1, 19. 13, 28. 15, 32. 20, 32. 26, 17; Marc. 6, 19. 25. 10, 35; Luc. 9, 54. 18, 13; Rom. 1, 11 (ἐπιποθῶ). 13; **እፈቅድ፡ ለክሙ፡ ታእምሩ፡** 1 Cor. 10, 1; seq. **ከመ፡** c. Subj.: **በኑ፡ ፈቂደ፡ እፈቅድ፡ ከመ፡ ይሙት፡ ኃጥእ፡** Hez. 18, 23; Joh. 17, 24; Luc. 18, 41; seq. Acc. Inf.: Deut. 25, 8; 4 Esr. 8, 34; **ኢትፍቅድ፡ ከዊነ፡ መኰንነ፡** Sir. 7, 6; Jer. 45, 21. a) *vult* alqs i. e. *placet, videtur, collibet* ei: **እመ፡ ፈቀደ፡ ንጉሥ፡** εἰ δοκεῖ τῷ β. Esth. 3, 9; Jes. 53, 10. b) *vult facere* i. e. *libenter* facit vel *solet* facere: Luc. 20, 46; Joh. 8, 44. c) *facilem se praebere*: **ኢትፍቅድ፡** Prov. 1, 10; Jes. 1, 19; **ኢትፍቅድ፡ አብሶ፡** Tob. 4, 5; Deut. 12, 30. d) *promtum esse*: Marc. 14, 38; 2 Cor. 8, 11. 12. e) *delectari* alqo, c. Acc.: Ps. 118, 35; **እግዚ"፡ ኢይፈቅዶሙ፡** Jer. 14, 10; Matth. 27, 43. 6) *desiderare, indigere, opus habere* (alicui *opus esse*), c. Acc. rei vel pers.: **ምንተ፡ ትፈቅድ፡** τίς ἡ χρεία σου Sir. 13, 6; **ንፈቅድ፡ ቤተነ፡** 29, 27. 38, 12. 15, 12. 20, 16; **ኢፈቀደ፡ ወኢአሐደ፡ መምክረ፡** 42, 21; Sap. 13, 16; Prov. 18, 2; Ps. 15, 1; Hen. 14, 22; Hebr. 10, 36; Apoc. 21, 23; Marc. 2, 17; Matth. 9, 12; c. Acc. rei et Acc. pers. (*ab* alqo): **እመቦ፡ ትክዘ፡ ዘይፈቅደከ፡** Sir. 13, 6; vel c. **በ፡** rei: **ትካዝ፡ በዘይፈቅደከ፡** 37, 8; abs.: **ኢንፈቅድ፡ እንከ፡** τίς ἐστί μοι χρεία Sir. 11, 23; seq. Subj. verbi: Matth. 3, 14; 1 Thess. 4, 9.

አፍቀደ፡ II, 1 *facere ut velit* vel *cupiat* alqs alqd i. e. *adducere, commovere* alqm ad alqd: **ዘአፍቀደኒ፡ ለቀቲሎትከ፡** Jsp. p. 338; **ዘአፍቀደ፡ ሄሮድስ፡ ለአስተዋስቦ፡** .... p. 335.

ተፈቅደ፡ III, 1 1) *aestimari, reputari*, Hen. 52, 8. 2) *recenseri, numerari*: Num. 14, 29 var.; **ሰላም፡ ለምልክያስ፡ ዘአድምዐ፡ ተፈቅዶ፤ ምስለ፡ ንኡሳን፡ ነቢያት፡** Sx. Ter 8; archangeli novem **እለ፡ ይትፈቀዱ፡** Lud. ex Enc. Hed. 28. 3) *inspici, explorari*: **ዘኢይትፈቀድ፡ ነገር፡** ἀδιεξέταστοι Sir. 21, 18. 4) *requiri* i. e. vindicari, Hen. 47, 4. 5) *desiderari*, a) *expeti*: **እንተ፡ ትትፈቀድ፡ ይእቲ፡ በኵሉ፡** ποθεινὴ πᾶσιν Prov. 6, 8; **ግተት፡ ዘለምንትኒ፡ ኢይበቍዕ፡ ወኢይትፈቀድ፡** Jer. 22, 28. b) *esse voluntatem* alcjs, seq. **ከመ፡** c. Subj., Matth. 18, 14. c) *opus esse, necessarium esse* (erforderlich ſein): **ዘይትፈቀድ፡** τὰ δέοντα Prov. 24, 31; Rom. 15, 27; **ዘይትፈቀድ፡ ለሐኒጽ፡** Jsp. p. 276. 330; **ኢይትፈቀድ፡ በኀቤሁ፡** „non opus est ipsi" Lud. ex Org. 6; F. N. 33, 7.

ተፋቀደ፡ III, 3 *lustrare sese invicem*, i. e. a) *censere* vel *recensere suos, numerum inire inter se*, 1 Reg. 14, 17. b) *lustrari, censeri, recenseri*, Num. 14, 29; Jud. 21, 9; 1 Par. 23, 3.

አስተፋቀደ፡ IV, 3 *lustrare, censere, recensere* populum, exercitum, c. Acc., Ex. 39, 2; Num. 1, 3. 44. 26, 63; 2 Reg. 2, 30. 18, 1; 1 Esr. 8, 41; 2 Esr. 8, 15; Hez. 34, 11; *censorem* vel *inspectorem esse* alicui, c. Acc.: **ከመ፡ ያስተፋቅዶሙ፡** 1 Par. 26, 30; 2 Par. 34, 12.

ፍቅድ፡, etiam **ፈቅድ፡**, subst., m. et f. (Num. 1, 44), 1) *lustratio, census*, **ፍቅድ፡** et **ፈቅድ፡** Ex. 39, 3; Num. 1, 44. 2) *numeratio, computus*: **ፍቅደ፡ ዕለታተ፡ ዓመት፡** Abush. 5; **ሰላም፡ ለመርቅያኑ፡ ሳምናይ፡ በፍቅድ፤ እምኈልቈ፡ ጳጳሳት፡ ኄራን፡** Enc. Ter 6. 3) *numerus, summa*: Act. 27, 37 Platt; **ፍቅደ፡ ንዋይ፡ ዘይትወሀብ፡** F. N. 26; **ዘእንበለ፡ ኈልቍ፡ ከነ፡ ፍቅደ፡ ኀጣውእየ፡** Org. 4. — Vox **አፍቃድ፡**, sc. **አፍቃደ፡ ኤርጋብ፡** θέμα Ἐργάβ 1 Reg. 6, 11 (aliter 6, 8. 15), etiamsi eam Pluralem vocis **ፍቅድ፡** censueris, intelligi nequit. — *Voc. Ae.*: **ኈልቍ፡ ፍቅድ፡ ሐሳብ፡ ዘ፡ ቍጽራት፡** (v. **ቈጸረ፡**).

ፈቃድ፡ subst., m. et f., Pl. **ፈቃዳት፡** 1) *appetitus, desiderium, studium*: **ኢትትሉ፡ ፈቃዳ፡ ለኀጢአት፡** Sir. 18, 30; Gen. 6, 5; Joh. 1, 13; Eph. 2, 3; **ፈቃዱ፡ ተወርወተ፡ ኀበ፡ ዐጺደ፡ ወይን፡** Enc. Tachs. 1; appetitus cibi, Lud. sine auct.; **ፈቃዳት፡** Phlx. 198. 2) *voluntas*: Ps. 39, 11. 144, 20: **ኵሎ፡ ፈቃድየ፡ ግበር፡** Jes. 44, 28. 48, 14. 58, 3. 13. 62, 4; **እስመ፡ ዝ፡ ውእቱ፡ ፈቃድየ፡** Jer. 9, 24; Koh. 5, 3. 12, 1 var.; Sir. 1, 27; **ፈቃዱ፡ ለእግዚ"፡ ከመ፡ ኢትግበር፡ እኩየ፡** Sir. 32, 5. 41, 4. 43, 16; **ግበር፡ ፈቃዳ፡ ለእምከ፡** Kuf. 25; **በከመ፡ ፈቃዱ፡** Kuf. 22; 2 Tim. 1, 9; **ኵሉ፡ ኀሊና፡ ወፈቃዱ፡ ለሰብእ፡** Kuf. 7; Matth. 6, 10. 7, 21. 12, 50. 26, 39. 42; Joh. 4, 34. 6, 38; Rom. 1, 10. 2, 18. 10, 1; 1 Thess. 5, 18; Eph. 1, 11; **በፈቃደ፡ እግዚ"፡** Deo volente Rom. 15, 32; 1 Cor. 1, 1; **በሥምረተ፡ ፈቃዱ፡** Eph. 1, 5. a) *delectatio, approbatio* (Wohlgefallen): **ኢኮነ፡ በዎን፡ ፈቃድየ፡** Koh. 12, 1; **ከመ፡ ይርከብ፡ ነገረ፡ ፈቃድ፡** 12, 10. b) *benevolentia*: **የኀሥሡ፡ ፈቃዶ፡** εὐδοκίαν Sir. 2, 16; **ፈቃዱ፡ ለእግዚ"፡ ታስተፌሥሖ፡ ለዓለም፡** 11, 17. c) *voluntas promta*: α) c. praep. **በ፡** *voluntate sua, sponte, ultro*: **በፈቃድ፡ ወኢበኵርህ፡** F. M. 1, 3; **በፈቃዱ፡** Ps. 75, 10; **እለ፡ በፈቃዶሙ፡ ነበሩ፡** 2 Esr. 21, 2; 2 Cor. 8, 5; Clem. f. 162; **በፈቃደ፡ ርእሱ፡** F. M. 33, 3. 4. β) **ዘእንበለ፡ ፈቃዱ፡** *invite, invitus*, F. M. 6, 8; Gad. T. H. (vid. **አዘመወ፡**). γ) Statui constr. subjunctum vel in Gen. vel **ዘበፈቃድ፡** vel **ዘእምፈቃድ፡** *voluntarius, spontaneus*: **መሥዋዕተ፡ ፈቃድ፡** Am. 4, 5; **ዘበፈቃዶሙ፡** τὰ ἑκούσια Judith 4, 14; Lev. 7, 16; Num. 15, 3; (**መሥዋዕት፡**)**ዘፈቃድክሙ፡** Lev. 23, 38; **ዘእምፈቃድየ፡ እሠውዕ፡ ለከ፡** Ps. 53, 6. d) **ፈቃዳት፡** *mandata, praecepta*, Kuf. 2. 21; Enc. Jac. 13.

ፈቃዲ፡ n. ag., Pl. **ፈቃድያን፡** et **ፈቀድ፡** 1) *volens, expetens*: **እስመ፡ ፈቃዴ፡ ምሕረት፡ ውእቱ፡** θελητὴς ἐλέους Mich. 7, 18; **ኢይኩኑ፡ ሐማይያነ፡ ወኢፈቃድያነ፡ እከይ፡ ለምእመናን፡** F. N. 6. 2) *vindex*, Hen. 48, 7 (vid. **ተፈቅደ፡** n. 4). 3) *indigens*, F. N. 51. 4) *inspector, praepositus* **ፈቀድ፡** ἐπίσκοποι 2 Par. 34, 17. 5) praestigiator vel hariolus cujusdam generis, *necromantis* vel *ventriloquus* (ut qui manes evocet, citet): **ፈቃድያን፡** θεληταί (אֹבֹת) 4 Reg. 23, 24; F. M. 15 (ubi **ፈቃድያን፡** una cum **ሰብአ፡ ሥራይ፡** et **አብዕልተ፡ ፋላት፡** memorantur).

ፈቃዳዊ፡ adj. rel. *voluntarius*: Chrysostomus **ይሰምዮ፡ ለስክር፡ እበደ፡ ፈቃዳዊ፡** F. N. 50.

መፍቅድ፡, rarius **መፍቀድ፡** subst., plerumque m., Pl. **መፍቅዳት፡** 1) *res expetita* vel *aestimata*: **ኵሉ፡ መፍቅድ፡** (v. **ክቡር፡**) πᾶν τίμιον Prov. 3, 15. 2) *res desiderata, desiderium*: **ወሀበ፡ ኵሎ፡ መፍቅዳ፡ ዘሰአለት፡** θελήματα 2 Par. 9, 12; **ያቤሎሙ፡ አይድዑኒ፡ መፍቀደክሙ፡** Jsp. p. 284 **ፈጸመ፡ መፍቅዶ፡** Enc. Mag. 21; Lud. Comm. hist. p. 331 n. 93; **መፍቅዳት፡** p. 484 n. 6; nihil gustavit **ጊዜ፡ መፍቅዱ፡**

(tempore appetitus sui) Enc. Haml. 25. 3) *res necessaria* vel *-ae, quidquid opus est, necessitates:* Ex. 35, 21. 24. 27; Jud. 19, 19; Sir. 38, 34; እስመ፡ ኵሉ፡ መፍቅዶሙ፡ ተፈጥረ፡ 39, 21; ቀዳሚ፡ ኵሉ፡ መፍቅዱ፡ ለሰብእ፡ ማይ፡ ወእሳት፡ . . . 39, 26. 33; የሀብዎን፡ ቅብአን፡ ወኵሎ፡ መፍቅዶን፡ Esth. 2, 3; Phil. 4, 19; Act. 28, 10 rom.; መፍቅደ፡ ሥጋሁ፡ ረከበ፡ Enc. Mag. 30; መፍቅድ፡ ሊተ፡ c. በ፡ vel ኀበ፡ *mihi opus est re,* ut: ምንት፡ ሊተ፡ መፍቅድ፡ በፀሐይ፡ ወወርኅ፡ Chr. Ta. 27; አልባሳተ፡ ወርቅሰ፡ አልብነ፡ መፍቅድ፡ ኀቤሆሙ፡ Chr. Ta. 28; አንሰ፡ አልብየ፡ መፍቅድ፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡ ወርቅ፡ Sx. Ter 16; F. N. 4. 4) *res curanda, negotium:* ጊዜ፡ የሐውር፡ ኵሉ፡ በዓለ፡ ቤት፡ ለመፍቅድ፡ F. M. 17, 7. 5) id quod consequi volumus, *finis, ratio* (Zweck): ዝንቱ፡ ሳዕለ፡ ፪ መፍቅዳት፡ F. N. 24, 1; መፍቅድ፡ ቀዳማዊ፡ ዘአውስቦ፡ በእንተ፡ ወሊድ፡ ibid.

መፍቅድ፡ part. *indigens:* ኅጡአን፡ ወመፍቅዳን፡ Sx. Mag. 13 (si quidem lectio sana est).

መፍቀዲ፡ et **መፍቅዳዊ፡** adj. rel. 1) *indigens, egens:* መፍቀድያን፡ Phlx. 2. 51; መፍቅዳውያን፡ (ወምስኪናን፡) Phlx. 1; Lud. e Mss. Colb.; መፍቅዳዊያን፡ ለተፈውሶት፡ Phlx. 92. 2) *necessarius:* ግብር፡ መፍቅዳዊት፡ F. N. 32.

ፈተለ፡ I, 1 [פתל ܦܬܠ فتل] Subj. ይፍትል፡, *torquere, nere, fila deducere* vel *contorquere,* c. Acc.: ፈተላሁ፡ ለጸጕረ፡ ጠሊ፡ Ex. 35, 26; Prov. 29, 31 var. (vid. በዘተ፡); abs.: እመታ፡ ታጸንዕ፡ ለፈቲል፡ Prov. 29, 37; Ex. 35, 25; Matth. 6, 28; Luc. 12, 27; Clem. f. 190; crinem: ኢታንኅ፡ ሥዕርተ፡ ርእስከ፤ ኢትፍትል፡ ወኢትዕፍር፡ Did. 1.

ተፈትለ፡ III, 1 *neri, torqueri:* Ex. 36, 10; ልብስ፡ ዘኢተፈትለ፡ ወኢተአንመ፡ በእደው፡ Syn. f. 362.

ፍቱል፡ part. *netus, tortus, contortus, retortus:* ቢሶስ፡ ፍቱል፡ νενησμένος Ex. 26, 31; ነት፡ 28, 8; ለይ፡ 36, 9. 10. 12. 32. 37. 37, 3. 5; ሜላት፡ ፍቱል፡ κεκλωσμένος Ex. 35, 6; ደረከኖ፡ Num. 15, 38; στρεπτός Deut. 22, 12; de flagello: ጥብጣቤ፡ ፍቱል፡ Lud. e Vit. Sanct.; de crine: ድምድማሃ፡ ድሉል፤ ቈናዝሚሃ፡ ፍቱል፡ Gad. T. II.; F. N. 51 (vid. sub ድንጉዝ፡).

ፈትል፡ subst., plerumque m., Pl. አፍታል፡ vel አፍትልት፡, *filum, licium, funiculus,* σπαρτίον Koh. 4, 12; Gen. 14, 23; Jos. 2, 18; Jud. 16, 12; ፈትል፡ ዘያክንት፡ Ex. 35, 25; ልብሰት፡ እንተ፡ ክዑብ፡ ፈትሉ፡ (v. ፍትሉ፡) ዘለይ፡ Sir. 45, 11; ክበበ፡ አፍትልት፡ Chron. Ax. f. 93. a) *filum metallicum:* አፍታል፡ Ex. 36, 10; ፈትለ፡ ብሩር፡ 35, 25 var. b) *ellychnium:* ፈትለ፡ ማኅቶት፡ Lud. ex Enc. Teq. 16; ይስቅሉ፡ ማኅቶተ፡ በቤተ፡ ክር"ን፡ ወይግበሩ፡ ውስቴታ፡ ቅብአ፡ ወፈትለ፡ ዐጌ፡ Sx. Teq. 20; ፈትል፡ M. M. f. 110. c) *textum* araneum: ፈትለ፡ ሣሬት፡ Jes. 59, 5 var.; ፈትለ፡ ሣሬት፡ ኢይክል፡ ተዐግሦ፡ ንፍኅተ፡ ነፋስ፡ Chr. Ta. 34. d) trsl.: *ligamen,* ፈትለ፡ ትሥልስት፡ „vinculum Trinitatis", Lud. ex Org. 2. — *Voc. Ae.:* ፈትለ፡ ወርቅ፡ ዘ፡ ሽሕበ ።

ፍትል፡ Sir. 45, 11 var. vid. sub ፈትል፡

ፍትለት፡ n. act. et subst. *filorum confectio, fila,* Asc. Jes. ed. Laur. p. 80.

ፍትሎ፡ subst. *opus netum, opus filorum,* Ex. 28, 29. 33. 31, 4. 36, 22.

ፈትሌ፡ ut ዘፈትሌ፡ „inscriptio Cantici Samuelis, quod mihi alias numquam lectum", Lud.

ፈትሐ፡ I, 1 [פתח ܦܬܚ فتح] Subj. ይፍታሕ፡ 1) *aperire,* saccum Gen. 42, 27. 43, 21; ፈትሐ፡ ኪሶ፡ Jsp. p. 370; uterum Gen. 29, 31; Ex. 13, 2. 13; Luc. 2, 23; thesaurum Hen. 11, 1; Deut. 28, 12; os 4 Esr. 14, 41; Hen. 56, 8. 106, 11; Jes. 52, 15; aures: ፍታሕ፡ አፉሁ፡ ወእዘኒሁ፡ Kuf. 12; manus: ፈቲሐከ፡ እዴከ፡ Ps. 103, 29; እደዊሃ፡ ፈትሐት፡ ለምስኪናን፡ Prov. 29, 38; Deut. 15, 8; oculos Gen. 21, 19; librum Asc. Jes. 9, 22; vomicam: ርጢናት፡ እለ፡ ይፈትሓ፡ ሕብጠተ፡ F. M. 3, 3. 2) *solvere, ex-, resolvere,* vincula: መኑ፡ ፈትሐ፡ ማእሰሮ፡ Job 39, 5; Jes. 58, 6; Act. 22, 30; cingulum: ኢይፈትሑ፡ ቅናቶሙ፡ (እምሐቌሆሙ፡) Jes. 5, 27; frenum Hen. 46, 4; vestes: ኢንፈትሕ፡ አልባሲነ፡ 2 Esr. 14, 23; calceum: Ruth 4, 7; sigillum Apoc. 5, 2. 6, 3; crinem: አንስት፡ ሶበ፡ ይጠመቃ፡ ሥዕርቶን፡ ይፍትሓ፡ Kid. f. 26; corrigiam Marc. 1, 7; ፍታሕ፡ አሣእኒከ፡ እምእገሪከ፡ Jes. 20, 2; Ex. 3, 5; Jos. 5, 15; Act. 7, 33; anathema, fascinum Matth. 16, 19; Hen. 8, 3. 95, 4; vinctum vinculis: Kuf. 22. 48; ናሁ፡ ፈታሕኩከ፡ እምነ፡ መዋቅሕቲከ፡ Jer. 47, 4; Ps. 104, 18; Jes. 14, 17; Judith 6, 14; Matth. 21, 2; Joh. 11, 44; ፈታሕኮኑ፡ እምሕማም፡ Job 39, 2. a) *remissum reddere:* ይፈትሕ፡ እደወ፡ ሰብእ፡ ἐκλύει Jer. 45, 4. b) *solvere, dissolvere, resolvere,* i. e. α) *discindere, dirumpere, irritum facere:* ከመ፡ ይፍታሕ፡ ግብሮ፡ ለጋኔን፡ 1 Joh. 3, 8 rom.; ፈቲሐ፡ ፍኅረት፡ F. N. 24, 3; ብእሲት፡ ዘኀደገት፡ ምታ፡ ወትፈትሕ፡ ሰብሳበ፡ ዘሕግ፡ Kedr f. 78; praeceptum Matth. 5, 19. β) *intermittere:* ፍታሕ፡ ጾመከ፡ በሰንበት፡ Exp. Fid. Nic. c) *dimittere,* α) reum, captivum: Matth. 27, 26; Act. 16, 35. 26, 32. β) populum congregatum Matth. 14, 15. 23. d) *absolvere* alqm in judicio vel a peccato: ፍትሐሙ፡ ወስረይ፡ ኀጢአቶሙ፡ Genz. f. 68; Reg. Pach.; Lit. 160, 3. 3) controversiam dirimere i. e. *jus dicere, judicare, dijudicare,* ፍትሑ፡ እስኩ፡ ለሊከሙ፡ Job 13, 8; Joh. 7, 24; c. ለ፡ litigantium: ዘይፈትሕ፡ ለነ፡ Job 9, 33 (coll. Gen. 16, 5); c. Acc. litigantium: Ex. 18, 16; c. ማእከለ፡ Gen. 16, 5. 31, 53; Jud. 11, 27; 1 Reg. 24, 13. 16; Jes. 5, 3; c. Acc. sententiae: ፍትሑ፡ ፍትሐ፡ Jer. 21, 12; Jes. 59, 4; 3 Reg. 3, 28; ይፈትሑ፡ ርቱዐ፡ Prov. 8, 15; Luc. 7, 43; Joh. 7, 24. a) *jus dicere* vel *judicium facere* alicui i. e. ei *jus reddere,* ejus *jus tueri,* c. ለ፡ pers.: አልቦ፡ ዘይፈትሕ፡ ሊተ፡ Job 19, 7; ፈቲሐ፡ ለጻድቅ፡ 36, 17; Sir. 32, 22. 35, 16; ፍትሑ፡ ለእጓለ፡ ማውታ፡ Jes. 1, 17. 49, 4. 51, 22; Jer. 5, 28; Dan. 7, 22; Ps. 7, 9. 53, 1. 81, 3; ፍታሕ፡ ሊተ፡ ፍትሕየ፡ Jer. 20, 12; vel ፍትሐኪ፡ እፈትሕ፡ Jes. 49, 25; c. እምነ፡ *ab* alqo *vindicare jus* alicui: ፍታሕ፡ ሊተ፡ እምኔሆሙ፡ Jer. 11, 20; 2 Reg. 18, 19. 31. b) *judicare* i. e. *punire* sontem: Kuf. p. 56. c) *sententiam pronuntiare* contra alqm, c. ላዕለ፡, ut: ፈትሐ፡ ላዕሌሃ፡ Lud. ex Enc. Mag. 5. d) *decernere, sancire,* de legislatore: እግዚ"፡ ፈትሐ፡ በሕግ፡ ብሊት፡ ከመ፡ ይምሐል፡ ብእሲ፡ በጽድቅ፡ F. M. 22, 1; nec non de lege ipsa: ሕግ፡ ብሊት፡ ፈትሐት፡ (lege Veteris Testamenti sancitum est) ከመ፡ ይቅትሉ፡ . . . . ወሕግሰ፡ ሐዲስ፡ ኢፈትሐት፡ ከመዝ፡ F. M. 4, 2.

አፍትሐ፡ II, 1 1) *aperiendum* vel *exsolvendum curare* sanguinem i. e. venam, sanguinis emittendi causa: ለእመ፡ ብእሲ፡ አፍትሐ፡ ደመ፡ ድኅረ፡ ቍርባን፡ (sic legendum videtur) Kedr f. 86. 2) *jus dicendum demandare* alicui, c. dupl. Acc.: ኢያፈትሕዎሙ፡ ፍትሐ፡ ኵነኔ፡ Sir. 38, 33.

ተፈትሐ፡ III, 1 1) *aperiri,* de oculis: Gen. 3, 5. 7; Hen. 32, 6. 90, 10; Marc. 7, 34 rom.; መዓምቃት፡ ተፈትሑ፡

Hen. 89, 7. 2) *solvi, ex-, resolvi*, Sir. 22, 16; Job 41, 8 var.; de vinculis: Marc. 7, 35; ተፈትሐ፡ማኅሜሁ፡እምነ፡መግዘራቲሁ፡ Jud. 15, 14; de ligatis vel vinctis: ከመ፡ጣዕዋ፡ዘተፈትሐ፡እማእሰሩ፡ Mal. 3, 20; Luc. 13, 16; ሕቡስ፡ለእመ፡ተፈትሐ፡እሞቅሖ፡ Jsp. p. 381; Apoc. 20, 3. 7; de aqua, quae glacie solvitur: ወተፈትሐ፡ማይ፡(ዘረግዐ፡) Sx. Mij. 25; trsl.: ወይትፈታሕ፡ማእሰረ፡ተዋስቦ፡ F. M. 12, 5. a) *dissolvi:* ተፈትሐ፡መሌሊተ፡ሐቌሁ፡ Dan. 5, 6; Hen. 60, 3. b) *remitti:* ተፈትሐት፡ኀጢአታ፡ Jes. 40, 2. c) *dimitti, absolvi:* ተፈቲሖሙ፡ Act. 4, 23. 3) *judicari*, de personis: ይትፈትሑ፡ Can. Ant. 13. a) *dici* vel *pronuntiari*, de sententia judicis: ተፈትሐ፡ላዕሌሁ፡ፍትሐ፡ሞት፡ F. N. 34. b) *decerni, sanciri:* ተወሰነ፡ወተፈትሐ፡ላዕለ፡ኵሎሙ፡ምእመናን፡ seq. ከመ፡ c. Subj., F. M. 10, 3. 25, 2.

ተፈትሐ፡ III, 2 id., Lud. e Ssal. Req.

ተፋትሐ፡ III, 3 1) *solvi a se invicem, dissolvi*, ኢይትፋትሑ፡ Job 41, 8. 2) *litigare*, ኢትትፋታሕ፡ምስለ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ Did. 9; ኢይትፋትሑ፡ምእመናን፡በኀበ፡ (apud vel coram) እለ፡ኢየአምኑ፡ F. N. 43, 9; c. Acc. pers. (*cum alqo*): Lud. Comm. hist. p. 501 n. 34; Inf. Pl.: ተፋትሖታት፡ *controversiae judiciariae* F. N. 43, 5. a) *jure agere* cum alqo cumque *vincere*, c. Acc., κατακρίνειν Matth. 12, 41. 42. b) *in disceptationem vocare* alqd, c. Acc. rei: ይትፋትሑ፡በበይናቲሆሙ፡ሥርዐተ፡ሠናይ፡አምልኮ፡ ἀνακρινέτωσαν τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας, II Can. Ap. 35.

አስተፋትሐ፡ IV, 3 memoratur in *Voc. Ae.*: ናስተፋትሕ፡ዘ፡ናገበ ።

ፍቱሕ፡ part. 1) *apertus*, de portis Hen. 34, 2; animo liberali: ዘወሀበ፡እንዘ፡ፍቱሕ፡ልቡ፡ (aliàs: በስፉሕ፡ልብ፡) ወብሩሀ፡ኅሊናሁ፡ Clem. f. 174. 2) *solutus*: Dan. 3, 25; Matth. 16, 19; ዘፈታሕከ፡በምድር፡ይከውን፡ፍቱሐ፡በሰማያት፡ Clem. f. 265; de vestibus Lev. 13, 45; crinibus Herm. p. 84; F. N. 11 (vid. sub ገርዘር፡); ፍቱሐ፡ሣእን፡ Deut. 25, 10. a) *solutus* animo i. e. *alacer, bene valens*: ፍቱሕ፡ውእቱ፡ነፍሱ፡ ἰσχύων τῇ ἕξει et εὐεξία Sir. 30, 14. 15; በ፡ኀይለ፡ወፍቱሕ፡ነፍሱ፡ለበሊዕ፡ 41, 1. b) *absolutus* a culpa et poena: ይኩኑ፡ፍቱሓነ፡በአፈ፡መንፈስ፡ቅዱስ፤ስረይ፡ኀጢአቶሙ፡ Genz. f. 68; Lit. 160, 3. c) *remissus*, de peccato: ኵሉ፡ኀጢአታ፡(ለዛቲ፡ነፍስ፡)ትኩን፡ፍቱሐ፡በሰማይ፡ወበምድር፡ Genz. f. 27.

ፍትሕ፡ subst., m. et f. (ut Job 32, 10), Pl. ፍትሓት፡ et አፍታሕ፡, 1) *judicium*, a) actus judicandi: Ex. 23, 3. 6; Lev. 19, 15. 35; Deut. 1, 17. 17, 8; Jes. 11, 3; Koh. 8, 5; Sir. 42, 2; ፍትሐ፡ጽድቅ፡ Jes. 58, 2; ይከውን፡ፍትሕ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ Hen. 1, 7; ከመ፡ይግበር፡ፍትሐ፡ላዕሌሆሙ፡ 1, 9; Ps. 9, 17. 139, 13; Jer. 7, 5; አድኅኑ፡ፍትሐ፡ላዕሌሁ፡ Jsp. p. 315. b) *sententia* judicis: Ex. 18, 15; Deut. 17, 9. 11; ሰምዑ፡ዘንተ፡ፍትሐ፡ዘፈትሐ፡ንጉሥ፡ 3 Reg. 3, 28; Ps. 16, 3. 18, 10. 96, 9; Sir. 38, 33 (vid. አፍትሐ፡); ኰንንከ፡ፍትሐ፡ዐመፃ፡ Dan. ap. 1, 53; አግብኦ፡ፍትሐ፡ Marc. 14, 64; Joh. 7, 24; ኢያቅልሉ፡ፍትሐቲሁ፡(ለፈታሒ፡) F. N. 43, 2; c. ለ፡ seu Dat. comm.: እግዚ" ይሁብ፡ፍትሐ፡ለነዳያን፡ Job 36, 6; ይገብር፡ፍትሐ፡ለግዩር፡ Deut. 10, 18; Gen. 30, 20; Jer. 20, 12; በከመ፡ከብሩ፡ያገብኦ፡ሎቱ፡ፍትሐ፡ Sir. 8, 14. c) *causa forensis, lis*: በአፍታሒሆሙ፡ 3 Reg. 10, 9; Did. 10 (vid. sub ቅሥት፡); ፍትሕ፡ከናፍርየ፡ κρίσις (*litigium*) Job 13, 6. d) „*praemium ex sententia reportatum*": አንበሩ፡ፍትሐ፡ለዘ፡ሞአ፡በምሳሌሁ፡ Lud. ex Org. Edz. 2) *jus, quod justum* vel *legitimum est*, Gen. 18, 19; Prov. 1, 3; Job 32, 10; Hab. 1, 4; Jes. 1, 21. 10, 2. 16, 5. 40, 14; በርትዕ፡ወፍትሕ፡ወጽድቅ፡ Jer. 4, 2. 5, 1. 4; ዳዊት፡ይገብር፡ፍትሐ፡ወጽድቀ፡ 2 Reg. 8, 15; Jer. 5, 1; Kuf. 4. 20; Ps. 98, 4; ወለጠ፡ፍትሐ፡ Job 34, 12. a) *causa justa*: Job 9, 15; ሚጠ፡ፍትሐ፡የዋሃን፡ 36, 15; ዘይፈቱ፡ያዕምዕ፡ፍትሐ፡ Sir. 20, 4; Ex. 23, 6; Deut. 24, 17. 27, 19; ከመ፡ያስተራትዕ፡ፍትሖ፡ለቢጹ፡ Sir. 19, 25. b) *jus* quatenus est *norma judicandi* et complectitur *leges* et *statuta*: ፍትሕየ፡ δικαιώματα καὶ κρίσεις Lev. 25, 18; Kuf. 3; ፍትሐ፡ሕግ፡ያአምሩ፡ ibid.; Dan. 9, 5; ፍትሐ፡ኵነኔየ፡ Num. 27, 11. 35, 29; Deut. 4, 1. 5. 8. 14; በከመ፡ዝንቱ፡ፍትሕ፡ Num. 35, 24; ትእዛዝ፡ወፍትሕ፡ Lud. Comm. hist. p. 305 n. 16; ፍትሓተ፡ሕገጊሁ፡ Kuf. p. 165; ፍትሓት፡ F. N. in prol.; ፍትሐ፡ነገሥት፡ inscriptus est Nomocanon Abyssinorum celeberrimus. c) *jus* quatenus opponitur gratiae: አከ፡በፍትሕ፡ non jure (sed gratia), Org. 5.

ፍትሐት፡ n. act. et subst., Pl. ፍትሐታት፡ 1) *apertio* i. e. a) *exordium*: በፍትሐተ፡ቃል፡ Ex. 15, 1. b) *aditus, meatus*, Judith 4, 7 var.; 5, 1 var.; 7, 7 var. (vid sub ፍሥሐት፡ c. 1351.) 2) *solutio* F. M. 2, 11 (vid. አስረት፡). 3) *absolutio*: ጸግወነ፡እግዚእ፡ንስሓ፡ወፍትሐተ፡እምነ፡ኀጣውኢነ፡ Kedr 34; ጸሎተ፡ፍትሐት፡ Genz. f. 25; ጸሎተ፡ፍትሐት፡ዘወልድ፡ vel ፍትሐት፡ዘወልድ፡ inscripta est oratio quaedam absolutionis Genz. f. 52; Kedr 58; Lit. 160, 2; ፍትሐታት፡ F. N. 15. 4) *dijudicatio, judicium*, F. N. 43, 4; ፍትሐተ፡ኵነኔ፡ F. N. 46; ፍትሐታት፡ F. N. in Prol.

ፈታሒ፡ n. ag., Pl. ፈታሕያን፡ et ፈታሕት፡ 1) *aperiens*: Raphael ፈታሒ፡ማሕፀን፡ Lud. e Th. P. 2) *solvens*, a) *liberator*: Deus ፈታሒ፡እሱራን፡ Macc. f. 17; Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7. b) *dissolvens*: instrumentum ፈታሒ፡መለያልይ፡ Sx. Ter 15 (vid. sub መብልኅ፡ c. 489). 3) *judex*: ፈታሒ፡ F. N. 43; ፈታሕት፡ Deut. 16, 18; 1 Par. 26, 29; Matth. 12, 27; Jsp. p. 315; ፈታሕያን፡ et ፈታሕት፡ F. N. 43.

መፍትሕ፡ subst. *solutio*: መፍትሐ፡ሥራይ፡ Cod. Mus. Brit. LXXVI.

መፍትሒ፡ part. c. term. adj. 1) *apertor* vel *reserator* rei clausae, Lud. e Ssal. Req. 2) *solvens, dissolvens*: ስቱ፡ሰላም፡መፍትሒ፡ሕማምነ፡ዘውእቱ፡ደመ፡ክርስቶስ፡ ho. Epiphanii in Cyr. f. 117.

ፈተተ፡ I, 1 et 2 [פתת ثـ فتّ] 1) *frangere, confringere, diffringere*: ነፋስ፡ዘይፌትቶ፡ለኰኵሕ፡ 3 Reg. 19, 11; ትፌትቶ፡ Lev. 2, 6. 2) in specie *frangere* panem, ኢይፌትቱ፡ሎሙ፡ኅብስተ፡ Jer. 16, 7; Matth. 26, 26; Marc. 6, 41; ወፈቲቶ፡ወሀበ፡ Matth. 14, 19; እንዘ፡ይፈትት፡ኅብስተ፡ Luc 24, 35; Kid. f. 9; ፈትት፡ኅብስተከ፡ለርኁብ፡ Did. 14; ጸሎተ፡ፈትቶ፡ oratio fractionis (panis) Lit. 165, 4. 169, 2 (Renaudot I p. 540). 3) frangere rem distribuendam, deinde *distribuere*, a) *tribuere* vel *assignare portionem* cibi aliusve rei alicui, c. dupl. Acc.: ወፈተቶ፡ፍተ፡ዘዘልፍ፡ Jer. 52, 34; Gen. 47, 22; 2 Reg. 19, 42. b) *donare* alicui donum, c. dupl. Acc.: የሀበ፡ንጉሥ፡ብዙኀ፡ይፌትቶ፡ (v. ይፍትቶ፡, sic) ዕሤተ፡ዘሞአ፡ 1 Esr. 3, 5; ወፈተቶ፡ ἔδωκεν αὐτῷ δόματα Esth. 1 aper. — *Voc. Ae.*: ፈተተ፡ዘ፡ቈረሰ ።

ተፈተተ፡ III, 1 et 2 1) *frangi, perfringi, confringi*: ወይትፈተት፡እብነ፡በረድ፡ διεθρύβησαν Sir. 43, 15. 2) in specie *frangi*, de pane distribuendo: Lit. 173, 2; ዝውእቱ፡

ሥጋየ፡ዘበእንቲአክሙ፡ይትፌተት፡ለኅድገተ፡ኀጢአት፡ Kid. f. 9; Lit. Joh.; Phlx. 149; **ይትፈተት፡** Phlx. 171; M. M. f. 94.

ፍቱት፡ part. *fractus, confractus*, Lev. 2, 6. 6, 14.

ፍት፡ subst. (m.), Pl. **ፍቶት፡** 1) *frustum, frustulum* rei esculentae, panis: **ፍት፡ጥዑም፡ምስለ፡ሰላም፡** ψωμός Prov. 17, 1; **ፍት፡ኅብስት፡** 28, 21; 3 Reg. 17, 11 var.; Jud. 19, 5; ἄρτος εἷς 1 Reg. 2, 36 var.; Pl. **ፍቶት፡** M. M. f. 332. 2) *portio*, Jer. 52, 34 (vid. sub **ፈተተ፡**); hospiti data: **ፍት፡ሐምል፡** ξενισμὸς μετὰ λαχάνων Prov. 15, 17. 3) *donum, datum, munus*: **ፍቱ፡ለእግዚ"፡ብእሲት፡የዋህ፡** δόσις Sir. 26, 14; δόμα 38, 2; **ፍትክሙ፡ትነሥኡ፡** Dan. 2, 6. 48; **ፍት፡መንግሥትከ፡ሀብ፡ለባዕድ፡** 5, 17; Jac. 1, 17; χάρισμα 1 Petr. 4, 10; Lit. 161, 4. — *Voc. Ae.*: **ፍት፡ዘ፡ክፍል፡**; *aliud*: **ፍቶ፡** (sic) **ዘ፡ፈንታ፡፡**

ፍተት፡ subst. (formae **ሥጠት፡**), Pl. **ፍተታት፡** *fragmen, frustum, frustulum*: **ፍተተ፡ኅብስት፡** ψωμὸς ἄρτου affert Lud. ex 3 Reg. 17, 11 (vid. **ፍታ፡**); **ፍተታት፡** ψωμοί Ps. 147, 6; κλάσματα Matth. 14, 20. 15, 37; Marc. 6, 43; Clem. f. 105; Kid. f. 33; F. M. 26, 7 (vid. **ፍልጠት፡**); **በስኢለ፡ፍተታት፡** Lud. Comm. p. 498 n. 19; Sx. Sen. 19 (vid. sub **ጥዕመት፡**).

ፍታ፡ subst. 1) *frustum*: **ፍታ፡** (v. **ፍተ፡**, v. **ፍታተ፡**, Lud.: **ፍተተ፡**) **ኅብስት፡** ψωμὸς ἄρτου 3 Reg. 17, 11; Jud. 19, 5 var. 2) *donum*, Lud. ex Org. Edz.

ፍታቴ፡ n. act. *fractio* (*distributio*) panis: **በጊዜ፡ፍታቴ፡ቍርባን፡** Sx. Ter 5.

ፈተነ፡ I, 1 [فتن] Subj. **ይፍትን፡** 1) *scrutari, perscrutari, explorare, in-, pervestigare*, ut domos, urbes, terram, thesauros, abscondita al.: **እፈትና፡ለኢየሩሳሌም፡በማኅቶት፡** Zeph. 1, 12; **ፍትንዋ፡ከመ፡በአት፡** Jer. 27, 26; Ob. 6; Jes. 22, 8; Gen. 31, 35. 37; Prov. 2, 4. 20, 27; 1 Reg. 23, 23; 3 Reg. 20, 6; **እንዘ፡ይፈትን፡ንዋዮሙ፡** Kuf. 43; alqm: Job 7, 18; animum alcjs: Ps. 25, 2; Sap. 6, 4; **ዘይፈትን፡ልበ፡ወኵልያተ፡** Jer. 11, 20. 12, 3. 17, 10; Ps. 7, 10. 16, 4; Apoc. 2, 23; abs.: **ፍትን፡** Kuf. 43; Gen. 31, 33; c. **በእንተ፡**, ut: **ለኀሢሥ፡ወለፈቲን፡በእንተ፡** (v. **ለ**)**ኵሉ፡ዘተገብረ፡** Koh. 1, 13; **እስኩ፡ፍትን፡ለሊከ፡በልብከ፡በአይቴ፡ይቀልል፡አበሳ፡በዲበ፡ምድር፡ወሚመ፡** . . . Clem. f. 266. a) *speculari*, Lev. 13, 36. b) *per speculatores explorare* terram, urbem: 2 Reg. 10, 3; **ከመ፡ይፍትን፡ሀገረ፡** 1 Par. 19, 3; Jud. 5, 14 (?). c) *scrutando assequi* Koh. 12, 9. 2) *tentare, probare, examinare*, igne metalla aliasve res: Jes. 1, 25; **አረስኖሙ፡ወእፈትኖሙ፡** Jer. 9, 7; Zach. 13, 9; Sx. Genb. 2; **ለንዋየ፡ለብሓ፡እሳት፡ይፈትኖ፡** Sir. 27, 5; alqm auri instar: **ፈተነኒ፡ከመ፡ወርቅ፡** Job 23, 10; Ps. 65, 9. 16, 4; scientiam alcjs: 3 Reg. 10, 1; candidatum F. N. 5; c. dupl. Acc.: **ይፍትንዎ፡ሕገገ፡** (sc. num legum peritus sit necne) F. N. 4. a) Deum *tentare*, Ps. 94, 9; Hebr. 3, 9. b) *experiri, experimentum facere* rei: **ትሡዕኑ፡**(**ለጣዖታት፡**)**ወሚመ፡ትፈትንኑ፡ኵነኔየ፡** (interrogat judex martyrem) Sx. Mag. 17.

አፍተነ፡ II, 1 *explorandum* vel *examinandum praebere* alicui a) se ipsum, c. Acc. et **ለ፡** vel **ኀበ፡**, ut: **አፍትን፡ርእሰከ፡ለካህን፡** Marc. 1, 44; F. M. 2, 7; Kedr f. 45; **አፍትን፡ርእሰከ፡ኀበ፡ካህን፡** Luc. 5, 14. b) peccatum suum sacerdoti i. e. *confiteri*: **ገበርኩ፡ኀጢአተ፡ብዙኀ፡ዘኢያፍተንኩ፡ለካህን፡እምንእስየ፡** Form. Conf.; **ኀፍረት፡ብእሲት፡ከመ፡ታፍትን፡ኀጢአታ፡ገሃዶ፡ለቅዱስ፡በስልዮስ፡** Sx. Haml. 15.

ተፈትነ፡ III, 1 1) *explorari, investigari*: **መንፈስ፡ሕያው፡ወቅዱስ፡ዘኢይትፈተን፡** Lit. Joh. 2) *tentari, probari*: **ወርቅ፡ይትፈተን፡በምንሃብ፡** Sap. 3, 6; Prov. 17, 3; **ተፈትኑ፡** Enc. Hed. 24; **እለ፡ተመከሩ፡ወተፈትኑ፡** Chr. Ta. 8; Sx. Genb. 2 (vid. sub **ተነጥፈ፡**).

ተፋተነ፡ III, 3 *se invicem experiri*: **ዘእንበለ፡ይትፋተን፡ምስለ፡እግዚ"፡** (ehe er es mit Gott verſucht hat, sc. ob es ihm gut gehe mit Gott) Gad. Kar.

ፍቱን፡ part. *exploratus, tentatus, probatus, probus*, **ኀይል፡ፍትንት፡** Sap. 1, 3; **ፍቱን፡ወርቅ፡** Prov. 8, 10; **ብሩር፡ዘኢኮነ፡ፍቱነ፡** ἀδόκιμος 25, 4; **ወርቅ፡ጽሩይ፡ወፍቱን፡** 1 Par. 28, 18; Ps. 11, 7; **አረጋዊ፡ጽኑዕ፡ወፍቱን፡** (erprobt) Sx. Teq. 20. — *Voc. Ae.*: **ፍቱን፡ዘ፡ክልስ፡**

ፍትንት፡ n. act. *probatio*, Lud. sine auct.

ፈታኒ፡ n. ag. *scrutator, explorator, tentator*: **እግዚ"፡ፈታኔ፡አልባብ፡** M. M. f. 27; Deus **ፈታኔ፡ኢዮብ፡በደዌ፡ወበዐበቅ፡** Tab. Tab. 23.

ፈተና፡ subst. 1) *tentatio*: **ወኮነ፡ላዕሌሁ፡ፈተና፡ዐቢይ፡** Gad. Kar. 2) *tentamen, experimentum, tirocinium*: **ለፈተና፡ምንኵስና፡** F. M. 12, 3.

መፍትኒ፡ part. c. term. adj. *qui probando* vel *tentando est* alicui: **መፍትኔ፡አዕርክት፡** quasi *obrussa* amicorum, Fal. f. 78.

ፈተወ፡, rarius **ፈትወ፡** (Act. 25, 25 Platt; Deut. 14, 26 al.) I, 1 [פתה ܦܬܐ فتا; origo est in *dilatando* et *aperiendo*; inde derivatur *inhiare*] Subj. **ይፍተው፡** vel **ይፍቶ፡** et **ይፍትው፡** vel **ይፍቱ፡**, *cupire, concupiscere, appetere, desiderare, exoptare*, ἐπιθυμεῖν, c. Acc. Ex. 20, 17. 34, 24; **ፈቲውየ፡** Num. 16, 15 var.; Deut. 5, 18. 7, 25. 12, 20. 14, 26; Jos. 7, 21; 1 Reg. 2, 16; 2 Reg. 3, 21; Ps. 44, 13. 118, 40; Koh. 6, 2; **ኢትፍቱ፡መባልዕቲሁ፡** Prov. 23, 6; **እመ፡ወሀብካ፡ዘትፈቱ፡ለነፍስከ፡** Sir. 18, 31; Sap. 6, 14; **ዘይፈትዋ፡ለመንሱት፡** ὁ ἀγαπῶν κίνδυνον Sir. 3, 26; **እዝነ፡ማእምር፡ትፈቱ፡ጥበበ፡** 3, 29; **ኢፈተውኩ፡መሥዋዕተከ፡** Jes. 43, 24; **ፈተውዋ፡** ἐγένοντο ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς Dan. ap. 1, 8; Hen. 6, 2. 39, 8; 1 Tim. 3, 1; Gal. 5, 17; 1 Cor. 10, 6; Matth. 5, 28; **ፈተዉ፡ፍትወተ፡** Num. 11, 4; Ps. 105, 15; c. **በ፡** Hen. 15, 4; c. Acc. et Subj. verbi: **ፈተዋ፡በነፍሱ፡ይስክብ፡ምስሌሃ፡** Judith 12, 16; Luc. 22, 15; c. Subj. verbi: Matth. 13, 17; Luc. 15, 16. 16, 21. 17, 22; **እምፈተውኩ፡ለልየ፡እትጐርዐይ፡** Job 30, 24; **ከመ፡ይፈቲ፡ኅጽው፡ወለተ፡ድንግለ፡ከማሁ፡ዘይፈቲ፡ያዕምዕ፡ፍትሐ፡** Sir. 20, 4; **ይፈትዉ፡ያእምሩ፡** Jes. 58, 2; seq. **ከመ፡** c. Subj.: Deut. 18, 6; c. Acc. Inf.: Act. 25, 25; **ኢትፍቱ፡ሀልዎ፡ምስሌሆሙ፡** Prov. 24, 1. a) abs.: *concupiscere*, Rom. 7, 7. 13, 9; **እንበለ፡ትፍትው፡** (de virgine) Sir. 42, 9. b) *voluptatem percipere* Cant. 2, 3. c) *promtum esse* Matth. 26, 41. d) *delectari* alqo, c. **ላዕለ፡** Kuf. p. 74; c. Acc., Kuf. p. 75. — *Voc. Ae.*: **ፈተወ፡ዘ፡ቈለጠ፡ወደደኒ፡ይ፡**

አፍተወ፡ II, 1 *appetitu, concupiscentia, desiderio afficere* alqm, *delectare* alqm, *placere* alicui, c. Acc. pers.: **ኢያፍቱከ፡ሥና፡ለብእሲት፡ባዕድ፡** Sir. 9, 8; **ኢያፍቱከ፡ተድላሆሙ፡ለረሲዓን፡** μὴ εὐδοκήσῃς 9, 12; **ኢያፍቱከ፡ግብሮሙ፡ለኃጥኣን፡** μὴ θαύμαζε ἐν . . . 11, 21; **ኵሉ፡ዘያፈትዋ፡ለዐይንየ፡** Thren. 2, 4; **ኢያፍተወኒ፡መዋዕለ፡ሰብእ፡** Jer. 17, 16; **ኵሉ፡ዘአፍተዎሙ፡** 3 Reg. 20, 6; Asc. Jes. 3, 30. a) impers.: *cupiditas incedit* alqm, **ወአፍተዎ፡ለዳዊት፡**

1 Par. 11, 17; seq. ከመ፡ c. Subj. 1 Petr. 1, 12. b) *libet:* በከመ፡ ዘያፈትወከ፡ κατὰ πᾶσαν τὴν χρείαν σου 2 Par. 2, 16.

ተፈትወ፡ III, 1 1) *sibi concupiscere* vel *cupidum esse:* ተፈቲውየ፡ Num. 16, 15; ተፈቲዎ፡ Ex. 22, 10. 2) *appeti, desiderabilem esse, exoptari:* ይትፈተው፡ እምወርቅ፡ Ps. 18, 11; ዘይትፈተው፡ θυμηρέστερος Sap. 3, 14.

ፍትው፡ part. *desiderabilis, exoptandus, jucundus, suavis,* Org. 2; Cant. 5, 16 var.; አጥባትኪ፡ አንቅዕተ፡ ሐሊብ፡ ፍትው፡ I Sal. Mar. 25; ዝክርክሙ፡ ፍትው፡ እምሥጋክሙ፡ መዋቲ፡ Enc. Tachs. 28; ፍትወ፡ ምግባር፡ ወምዑዝ፡ ኂሩት፡ Sx. Ter 15.

ፍትወት፡ (etiam ፍቶት፡ Lud. e Cant. Mar.), n. act. et subst., m. et f., Pl. ፍትወታት፡ *cupiditas* a) *concupiscentia, appetitus, libido:* Ps. 9, 24. 77, 33; Num. 11, 34. 35; Sir. 23, 5; ተዐገሥ፡ እምፍትወተ፡ እኩይ፡ (v. እምፍትወት፡) ὀρέξεων 18, 30; ፍትወተ፡ ልቡ፡ 27, 6; እምኵሉ፡ ፍትወተ፡ ብእሲ፡ ይእቲ፡ ተዐቢ፡ 36, 27; እኪት፡ ፍትወት፡ 37, 3; Jer. 9, 14. 16, 12; ፍትወተ፡ ረሲዓን፡ Prov. 12, 12; ፍትወት፡ (collect.) ይቀትላሁ፡ 21, 25; ፍትወተ፡ ረብሕ፡ Sap. 14, 2; ፍትወቱ፡ ለሥጋ፡ vel ለዐይን፡ 1 Joh. 2, 16; 1 Petr. 2, 11; Rom. 6, 12. 7, 7 seq.; Gal. 5, 16. 24; Joh. 8, 44; Marc. 4, 19 al.; concupiscentia carnalis vel venerea Dan. ap. 1, 11. 56; Jer. 2, 24; Lud. Comm. hist. p. 316; al.; ሕማመ፡ ፍትወተ፡ ዝሙት፡ Lud. e Vit. Dan.; ፍትወታቲሁ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ Phlx. 3; Clem. f. 153; ለእመ፡ ፈተውነ፡ ፍትወታተ፡ ንሕነ፡ ንረክብ፡ Sx. Sen. 16. b) *desiderium et res desiderata:* Ps. 9, 41. 20, 2. 37, 9. 111, 9; ኢያደምዕ፡ ፍትወቶ፡ Job 20, 20; ያጸግበከ፡ እምፍትወተ፡ ነፍስከ፡ Jes. 58, 11; ፍትወታ፡ ለጥበብ፡ Sap. 6, 21. c) *deliciae:* ፍትወተ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ἐπιθυμήματα Hez. 24, 25; Thren. 1, 7. 10; እለ፡ ይገብሩ፡ ፍትወተ፡ ነፍሶሙ፡ καταθύμια Jes. 44, 9; ኵሉ፡ ፍትወት፡ ὅλος ἐπιθυμία Cant. 5, 16; ብእሲ፡ ፍትወት፡ አንተ፡ Dan. 9, 23. 10, 11. 19. d) *studium,* προαίρεσις Koh. 1, 14. 2, 11. 22. e) *voluntas* Dei, 1 Joh. 2, 17.

ፍታው፡ subst. *desiderium, cupido, libido:* Sap. 18, 3 var.; ፍታወ፡ ኂሩቲሁ፡ (virtutum ejus) Phlx. 52; እምፈጸምኩ፡ ፍታውየ፡ ላዕሌከ፡ Jsp. p. 338; ከመ፡ ታእትቱ፡ ፍታወ፡ ዐርክሙ፡ እምላዕሌክሙ፡ p. 325; c. በ፡ alcjs: ታአምር፡ እግዚአ፡ ፍታዎ፡ ብነ፡ p. 278.

ፈታዊ፡ n. ag., Pl. ፈታውያን፡ 1) *cupitor, cupidus:* ፈታውያነ፡ ጽዕለት፡ ἐπιθυμηταί Prov. 1, 22; ፈታውያነ፡ እከይ፡ እሙንቱ፡ ἐρασταί Sap. 15, 6. 2) *libidinosus:* ኢትኩን፡ ፈታዌ፡ Lud. Comm. hist. p. 316 n. 52; ሰቡያን፡ ወፈታውያን፡ Clem. f. 232.

ፍትወታዊ፡ adj. rel. *libidinosus, voluptarius:* አሕላማት፡ "ዊት፡ Phlx. 162; ሥጋ፡ "ዊ፡ Fal. f. 15; jejunent ከመ፡ ያድክሙ፡ ኀይለ፡ "ዊተ፡ Abush. 38.

መፍትው፡ part., passim subst., 1) *desiderabilis, exoptatus,* passim *res desiderabilis,* ግብር፡ ኵሉ፡ ዘመፍትው፡ ዘትፈቅድ፡ τὰ ἐνθυμήματά σου Sir. 35, 12. a) sive *jucundus, amoenus,* sive *praestans, eximius,* sive *pretiosus, carus,* ἐπιθυμητός, መፍትው፡ ለዐይን፡ ሰርጉ፡ Sir. 45, 12; ኵሉ፡ ግብሩ፡ ለእግዚ" ሠናይ፡ ወመፍትው፡ 42, 22; ወይን፡ መፍትው፡ Am. 5, 11; Jes. 27, 2; መዝገብ፡ መ" Prov. 21, 20; ይነሥቱ፡ አብያቲኪ፡ መፍትወ፡ Hez. 26, 12; በእንተ፡ ምድረ፡ ሕዝብየ፡ መፍትው፡ Jes. 32, 12; Ps. 105, 24; ኵሎ፡ ንዋየ፡ መፍትወ፡ (v. መፍትው፡) Dan. 11, 8; መፍትወ፡ እየድስ፡ σεμνὰ ἐρῶ Prov. 8, 6. b) *necessarius:* አስተዳለውኩ፡ ለዝንቱ፡ ሕንጻ፡ ኵሎ፡ ዘመፍትው፡ ἐπιτήδεια 1 Par. 28, 2. c) *conveniens, decorus:* ውስተ፡ ኢመፍትው፡ εἰς τὸ ἀπρεπές (in *absonum* vel *absurdum*) Cyr. c. Pall. f. 85. d) *reus:* ፀረ፡ ደቂከ፡ መፍትዋን፡ ለመዊት፡ ὀφειλομένους Sap. 12, 20 in Abb. LV. Hinc propagatur tritissimum illud 2) መፍትው፡ *decet, convenit, oportet* (ينبغى), δεῖ, χρή, c. c. Inf., ut: ተግሕሦ፡ መፍትው፡ እምፍኖተ፡ ዐዋግ፡ Prov. 22, 14; plerumque c. Subj. verbi: Matth. 14, 16. 18, 33. 23, 23; Hen. 9, 11. 15, 2; ቀሲስ፡ መፍትው፡ ያንሶሱ፡ ኀበ፡ አብያተ፡ ድውያን፡ Kid. f. 16; መፍትው፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ይፍታሕ፡ በርትዕ፡ Did. 4; መፍትው፡ ለኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ ይንበሩ፡ … Did. 4; creberrime in Chrys., F. M., F. N., Syn. al. a) ኢመፍትው፡ *non licet:* እመ፡ ገብረ፡ ዘኢመፍትው፡ Clem. f. 255; Lud. Comm. hist. p. 307. b) መፍትው፡ *utinam!* in exclamationibus, ut: መፍትው፡ ይሕየው፡ ይስማኤል፡ ቅድሜከ፡ Kuf. 15.

ፈኀረ፡ *fodere* vid. sub ፈሀረ፡

ፈኀረ፡ I, 1 [ארש, عرس] Subj. ይፍኅር፡ (F. N. 24, 2), *despondere, desponsare* feminam, c. Acc. pers. et ለ፡ Dat.: a) alicui: Luc. 2, 5; 2 Cor. 11, 2 et Chr. Ta. 28. b) sibi, sive omisso Dat.: Deut. 20, 7; Kuf. p. 92; sive adjecto ሎቱ፡ *sibi:* እፍኅረኪ፡ ሊተ፡ ብእሲተ፡ Hos. 2, 21; Sx. Nah. 28. — Nota definitionem: ፍኂር፡ ኪዳን፡ ውእቱ፡ ወተስፋ፡ ዘይቀድም፡ እምአውስቦ፡ ወይከውን፡ በመጽሐፈ፡ መልእክት፡ ወዘእንበለ፡ መጽሐፍ፡ F. N. 24, 3. — Quomodo differat a ሐበየ፡ vid. c. 140. — Voc. Ac.: ፈኀረ፡ ዘ፡ ሐጨ ።

ተፍኅረ፡ vel ተፈኀረ፡ (male ተፋኀረ፡ Cat. Cod. Mus. Brit. p. 11) III, 1 *desponderi* vel *desponsari* viro, c. ለ፡ viri: Matth. 1, 18; Luc. 1, 27; Asc. Jes. 11, 2. 3; ድንግል፡ አንተ፡ ይእቲ፡ ሕፅይት፡ አው፡ ተፍኅረት፡ ለብእሲ፡ F. M. 6, 8; Clem. f. 193; ተፍኅርኪ፡ Lud. e Ssal. Req.; ተፈኅርኩ፡ Hom. Jac. Sar.

ፍኁር፡ part., f. ፍኅርት፡ *sponsa, desponsata* Deut. 22, 25. 27; Matth. 1, 20; F. N. 24; ማርያም፡ ፍኅርትከ፡ Cyr. de r. fid. f. 43.

ፍኅረት፡ n. act. *desponsatio (sponsalia):* በእንተ፡ ፍኅረት፡ ወሕጌ፡ F. N. 24; ዘሐዘነት፡ በእንተ፡ ሞት፡ ኢትትከላእ፡ እምፍኅረት፡ F. N. 24, 3; ፈቲሐ፡ ፍኅረት፡ 24, 3; ዐረቦን፡ ዘፍኅረት፡ *arrha sponsalicia,* ibid.

ፈኃሪ፡ n. ag. *sponsa,* Matth. 1, 16. 19 Platt; ፈኃሪሃ፡ Sx. Mag. 15; ፈኃሪ፡ አው፡ ዘተፍኅረት፡ F. N. 24, 2; in P ፈኃርያን፡ *sponsi* i. e. *sponsus et sponsa:* ለእመ፡ ሞተ፡ ፩እም ፈኃርያን፡ ቅድመ፡ አውስቦቱ፡ F. N. 42, 3.

አፍኀርት፡ *pulli* vid. sub አፍርኀት፡ sub ፈርኀ፡

ፈኀቀ፡ *detergere, radere* vid. sub ፈሐቀ፡

ፍና፡ *via* vid. sub ፈነወ፡

ፈኒቃ፡ ፈንቆ፡ ፈንቂን፡ ፈንቆን፡ ፈኒቆን፡ 1) n. pegr. sc. φοῖνιξ cum suis casibus, *palma* Jud. 4, 5. 3, 13; Deut. 34, 3. 2) ፈኒቅ፡ ፈንቂስ፡ ፈንቂስ፡ ፈኔቂስ፡ ፈኒቂ፡ ፈንቂን፡ n. p *Phoenice* Ex. 16, 35; Deut. 3, 9; Jes. 23, 2; Act. 11, 19. 15, 3. 21, 2; et ፈንቂስ፡, ፈንቆን፡ *Phoenices* Jos. 5, 1, Job 40, 25.

ፈንቀለ፡ quadrl. I [amh. ፈነቀለ፡ *to overturn, turn upside down* Isenb. p. 195] *refodere, rimari*, evertendo et invertendo res studiose *perscrutari* [نقر *fodit?* sec. Lud. proprie dicitur de simiis quae „lapides partim e terra prominentes evertunt ac sub iis latentes vermiculos devorant“]: እለ፡ ይፈነቅሉ፡ መቃብረ፡ τυμβωρύχοι Chr. ho. 29; ተሀውከ፡ ኵሎ፡ ዘውስተ፡ ቤታ፡ ወትፈነቅል፡ ወትኀሥሥ፡ አስተሐሚማ፡ Luc. 15, 8 rom. (in ed. Platt. ተሀውከ፡ወ omissum est); Thomas apostolus ዘፈንቀለ፡ አጽልዕቲሁ፡ ወአብአ፡ አጻብዒሁ፡ ውስተ፡ ገቦሁ፡ M. M. f. 180.

ፈንቈስ፡, ፈንቆን፡ al. vid. sub ፈኒቃ፡

ፎንቃስ፡ n. prgr., fortasse primitus i. q. φοίνιξ avis, at Hen. 89, 10 est nomen *avis rapacis.* Vid. etiam scholia ad ፈንክስ፡

ፎንቅስ፡ sec. Lud., ፎቅንስ፡ et ፎቀንስ፡ sec. Voc. Ae., nomen *simiae* pusillae, cui Lud. Hist. I, 10, 58 nomen *cercopitheculi* vel *galeopitheculi* indidit; Amharice nominatur ጉሬዛ፡ vel ጕሬዛ፡, de quo vid. Isenb. p. 173; Harris II. 29. 63, et Anh. p. 52 ubi *colobus* exponitur.

ፈንክስ፡ n. prgr., sc. φοίνιξ *phoenix* avis: ናሁ፡ ያሌብዎን፡ ለዕልዋን፡ (sc. de resurrectione mortuorum) ዖፍ፡ ለእለ፡ ይብሉ፡ አልቦ፡ ዘከማሁ፡ ዘ፩ ፍጥረቱ፡ (unigena) ዘስሙ፡ ፈንክስ፤ ይብሉ፡ በእንተ፡ ውእቱ፡ ዖፍ፡ ከመ፡ የሐዩ፡ ፭፻ ዓመተ፡ ወእምዝ፡ ይወርድ፡ ውስተ፡ ግብጽ፡ ወያመጽኡ፡ (sic) ምስሌሁ፡ ቀናንሞስ፡ ወሰሊሖተ፡ ወዐውደ፡ ወይነብር፡ ውስተ፡ ሥዕለ፡ ጣዖት፡ ዘስሙ፡ ኢዮን፡ ወይሬኢ፡ ውስተ፡ ምሥራቅ፡ ወይሰግድ፡ ለፀሓይ፡ ወእምዝ፡ ይውዒ፡ ወይከውን፡ ሐመደ፡ ወይወፅእ፡ እምውእቱ፡ ሐመድ፡ ንኡስ፡ ፩ ዕጌ፡ ወያመውቆ፡ ፀሓይ፡ ለውእቱ፡ ዕጌ፡ ወይከውን፡ ንኡሰ፡ ዖፈ፡ ፈንኪስ፡ ወልሂቆ፡ ይገብእ፡ ውስተ፡ ብሔረ፡ ዐረብ፡ Did. 25 (vid. Const. Ap. V, 7). — *Voc. Ae.:* ንስር፡ ወአውስት፡ ወፈንክስ፡ ዘ፡ አሞራ፡; *aliud:* ፍንክስ፡ ብ፡ ንስር፡

ፈነወ፡ I 2 [פָּנָה *vertere* et *se vertere*, ܦܢܳܐ *redire*] 1) *mittere*, a) c. Acc. pers.: ፈንወኒ፡ Jes. 6, 8. 48, 16; Gen. 42, 4. 43, 8; Ex. 5, 22; Num. 13, 2. 3; 1 Reg. 25, 32; 3 Reg. 1, 6; Act. 25, 25; Joh. 4, 34. 5, 23 al.; omisso Acc.: Gen. 38, 17; Matth. 14, 35; ፈኒዎ፡ ርብቃ፡ ጸውዐቶ፡ ያዕቆብሃ፡ Kuf. 27; seq. verbo fin.: ፈነወ፡ ወቀተለ፡ Matth. 2, 16; Marc. 6, 17; Ps. 17, 19. 56, 4; seq. Subj. verbi: Matth. 22, 7; Luc. 4, 19; 4 Esr. 4, 36; 4 Reg. 7, 14; vel ከመ፡ c. Subj.: Num. 13, 16. 14, 36; Deut. 34, 11; Jos. 6, 25; 1 Reg. 15, 1; Luc. 16, 24; c. ኀበ፡ pers.: Gen. 32, 4. 46, 28; Ex. 3, 13—15; Num. 20, 14; Jud. 11, 12. 14, 1; 2 Reg. 2, 5; Jes. 36, 12; Jer. 32, 3. 36, 3; Matth. 11, 2; Act. 23, 30; Tit. 3, 12; c. praep. loci: ፈነዉ፡ ኀበ፡ ኵሉ፡ አድያም፡ Matth. 14, 35; c. ውስተ፡ Jud. 6, 35. 7, 24; Jer. 2, 10; c. መንገለ፡ Jer. 14, 3; c. ቅድመ፡ Gen. 45, 5; Luc. 7, 27; c. እምድኅረ፡ Gen. 8, 8; al.; c. Acc. loci: Matth. 2, 8; ፈነወ፡ ሐዋርያተ፡ ብሔረ፡ ግብጽ፡ Hez. 17, 15; Gen. 32, 4; እመ፡ ፈነዎሙ፡ ፀብአ፡ (in bellum) 1 Esr. 4, 4; c. Acc. viae 1 Reg. 15, 20. b) c. Acc. rei: Gen. 38, 23. 45, 23. 27. 46, 5; Ex. 9, 14. 23, 28; Jos. 24, 12; Ps. 104, 26; Koh. 11, 1; Marc. 4, 29; c. ለ፡ pers.: Gen. 32, 19. 38, 17. 20; Ps. 19, 2. 77, 29. 109, 3. 110, 8; c. ላዕለ፡ pers. (*super* vel *contra* vel *ad* alqm): ፈነወ፡ እግዚ"፡ ሞተ፡ ላዕለ፡ ያዕቆብ፡ Jes. 9, 8; Lev. 26, 25; Deut. 7, 20; Hez. 14, 19. 21; ፈኑ፡ ላዕሌየ፡ መንፈሰ፡ ቅዱሰ፡ 4 Esr. 14, 24; Luc. 24, 49; c. በእደ፡ *per* alqm, Kuf. 22, vel c. ምስለ፡ *cum* alqo i. e. *per* alqm: Gen. 38, 20; 1 Reg. 16, 20; 2 Reg. 11, 14; Apoc. 1, 1 Platt; ዘይፌኑ፡ አንቅዕተ፡ ውስተ፡ ቈላት፡ (*emittit*) Ps. 103, 11. c) passim: *extendere, protendere* manum, Ps. 143, 8; Cant. 5, 4; ኢትፈኑ፡ እዴከ፡ ዲበ፡ ሕፃን፡ Kuf. 18. d) *emittere, projicere* sagittas: ፈኑ፡ አሕጻከ፡ Kuf. 38; Ps. 17, 16. 143, 7. 2) *dimittere, missum facere:* Kuf. 5. 27. 42; Gen. 24, 54. 30, 25. 32, 27. 45, 24; Ex. 3, 20. 4, 23; Lev. 14, 53; Jos. 2, 21; Jud. 2, 6. 3, 18. 7, 8. 11, 38. 15, 5; 1 Reg. 6, 6. 9, 19. 10, 25. 13, 2. 24, 20; Jer. 15, 1; Tob. 10, 7; 2 Esr. 12, 6; Hen. 10, 9; Matth. 14, 22; Luc. 1, 53. 20, 10. 11 al. a) abeuntem *deducere, prosequi*, Gen. 12, 20. 18, 16. 31, 27; 1 Reg. 9, 26; Act. 20, 38 (vid. አስተፋነወ፡). b) *manumittere* servum, sive addito አግዓዚ፡ Jer. 41, 9; Deut. 21, 14; sive omisso Jer. 41, 14. c) *dimittere* vel *expellere* (*repudiare*) uxorem, feminam, Gen. 21, 14; Kuf. 17; ፈነውክዋ፡ ለእምክሙ፡ Jes. 50, 1; Mal. 2, 16. — *Voc. Ae.:* ፈነወ፡ ዘ፡ በ፪ ለአከ፡ ሰደደ ።

ተፈነወ፡ III, 2 1) *mitti:* ተፈነወ፡ ኀቤየ፡ ፩እምሱራፌን፡ Jes. 6, 6. 37, 21; Hen. 76, 4; Asc. Jes. 7, 4. 5. 8. 16. 17; 4 Esr. 2, 1; Matth. 15, 24. 23, 37; Luc. 1, 19. 26. 4, 43. 19, 32; Joh. 1, 6; 1 Petr. 1, 12; ተፈኒዎሙ፡ 2 Petr. 1, 21. a) *dirigi:* ጸሎት፡ እንተ፡ ትትፌኖ፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ መካን፡ 2 Par. 7, 15; ለከ፡ ይትፌነው፡ ጸሎት፡ Ps. 64, 1. b) *emitti, projici:* ተፈነወ፡ ቃል፡ Enc. Sen. 17; ተፈነወ፡ ኲናት፡ ኀቤሁ፡ Chr. Ta. 22 (vid. ደርበየ፡). c) *propelli* Hen. 10, 6. 2) *dimitti* Hebr. 13, 23; *deduci* Rom. 15, 24; Act. 15, 3. 3) i. q. ተፋነወ፡, Act. 21, 6 rom. et Platt.

ተፋነወ፡ III, 3 *se invicem dimittere* i. e. *valedicere* aliciui vel sibi invicem, c. c. Acc. pers.: ወእምዝ፡ ተፋነውዎ፡ Sx. Teq. 9; አንሰ፡ እትፋነወክሙ፡ Sx. Jac. 3; ሑር፡ ተፋነዎሙ፡ ለአዝማዲከ፡ Sx. Nah. 14.

አስተፋነወ፡ IV, 3 1) *prosequi, deducere* abeuntem, Gen. 12, 20 var.; 18, 16 var.; Act. 17, 15. 21, 5 Platt; አስተፋነዎ፡ ሄሮድስ፡ እስከ፡ መካን፡ ርሑቅ፡ ወተመይጠ፡ Jsp. p. 334; ወኵሉ፡ ዘያስተፋንዎ፡ ኢኮነ፡ ጠቢበ፡ (συμμενόμενος?) Prov. 20, 1. 2) *valedicere* alicui: ቦአ፡ ውስተ፡ ቤቱ፡ ወቤተ፡ እንዘ፡ ያስተፋንዎሙ፡ ለእሙ፡ ወለአዝማዲሁ፡ Sx. Nah. 14. 3) *dimittere:* ከመ፡ የአዝዝ፡ ለአስተፋንዎ፡ ኵሉ፡ ዘተጼወወ፡ Jsp. p. 316.

ፍንው፡ part. *missus* Phlx. 194; መልአክ፡ ፍንው፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ Jsp. p. 294; Chr. ho. 8; ፍንው፡ አንተ፡ (Christe) እምኀበ፡ አቡከ፡ Lit. Jac. Sar.; በአፈ፡ ነቢያት፡ ፍንዋን፡ ወሐዋርያት፡ ላእካን፡ F. M. 1, 3; Lit. Jac.; ሐዋርያ፡ ፍንው፡ Enc. Mij. 17; ዘሐርኪ፡ ብሔረ፡ ህንዴኬ፡ ፍንውተ፡ Enc. Masc. 17.

ፍኖት፡ subst., f. et m., Pl. ፍናው፡ et ፍናዌ፡, Pl. Pl. ፍናዋት፡ (formam Pl. ፍንዋት፡ in Syn. p. 314 seq., formam ፍኖታት፡ Hen. 19, 19 var. reperi) *via*, 1) *iter* quod quis facit: ይሜርድ፡ ፍኖቶ፡ Ps. 18, 6; ከመ፡ ጾር፡ ክቡድ፡ በውስተ፡ ፍኖት፡ ርሑቅ፡ Sir. 21, 16; Jos. 9, 11; ፍኖተ፡ የሐውር፡ Koh. 10, 3; Gen. 24, 40. 42. 28, 20; ሥንቀ፡ ለፍኖት፡ 45, 21; Jud. 19, 9; Matth. 15, 32; በፍኖት፡ Gen. 44, 29. 45, 24; Ex. 4, 24. 23, 20; 1 Reg. 24, 4. 26, 3; Luc. 2, 44; ውስተ፡ ፍኖት፡ Matth. 5, 25. 2) *via*, qua inceditur: ቀሚ፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ Jer. 31, 19; Num. 22, 23; Gen., 38, 21; 1 Reg. 24, 4. 26, 3; Matth. 2, 12. 8, 28. 13, 4; Ps. 8, 8; ሐዊር፡ ፍኖተ፡ ጠዋየ፡ ወመብእሰ፡ Jer. 18, 15; ፍኖት፡ መብእስ፡ ወገምግሙዕ፡ Clem. f. 200; ሖረ፡ ፍኖተ፡ Job

16, 22; Deut. 1, 31; Jud. 18, 26. 19, 9; ይሠውጥ፡በፍኖት፡እንተ፡በቲ፡መጽአ፡ Jes. 37, 34; Jud. 2, 17; ኢመጽአሙ፡ለዕዉራን፡በፍኖት፡ዘኢያአምሩ፡ Jes. 42, 16. 48, 17; እንተ፡አይ፡ፍኖት፡ነዐርግ፡ 4 Reg. 3, 8; ፍኖት፡እንተ፡ትወስድ፡ውስተ፡ሀጕል፡ Matth. 7, 13. 14; ፍኖተ፡ግበሩ፡ለዘዐርገ፡ Ps. 67, 4; Hez. 21, 19; አስተዳልዉ፡ፍኖቶ፡ Matth. 3, 3; ዘይጺይሕ፡ፍኖተከ፡ 11, 10; Marc. 2, 23; ፍናው፡ርቱዓት፡ Prov. 2, 13; ፍናው፡ዕጹባት፡ Ps. 16, 6; ቁሙ፡ውስተ፡ፍናው፡ Jer. 6, 16; ርእዩ፡ኵሎ፡ፍናወ፡ 3, 2; ማእከለ፡ፍናው፡ቆመት፡ Prov. 8, 2; ፍናወ፡ዚአኪ፡ ἀποστολαί σου Cant. 4, 13; ፍናዋት፡ Judith 5, 1; 4 Esr. 6, 55; በእንተ፡ፍናዋት፡ወጽጕንት፡ወመራሕብት፡ F. N. 37; ፍናዌ፡ 4 Reg. 11, 6; Lev. 26, 22; Deut. 28, 7. 25; Jos. 2, 22; Jud. 5, 6; Judith 15, 2; c. Gen. Subj.: ፍኖተ፡መንፈስ፡ Koh. 11, 5; Prov. 24, 54; Hen. 18, 5; c. Gen. loci, ad quem via ducit: Gen. 3, 24. 25, 19; Ex. 13, 17; Deut. 1, 2. 2, 8. 3, 1; Jos. 8, 15; 2 Reg. 18, 23; Matth. 10, 5; Hebr. 9, 8; 4 Esr. 5, 6. 7. a) quivis *meatus*, *aditus*, *exitus*, *transitus*, *plateae*: ፍኖት፡ኅቡእ፡ εἴσοδος Dan. ap. 13, 13; 2 Petr. 1, 11; ውስተ፡ፍኖተ፡ባሕር፡ Hez. 27, 3; 4 Esr. 5, 3. 4; ውስተ፡ፍናወ፡አናቅጽ፡ ἐν ταῖς διόδοις Judith 7, 22; በፍናዋት፡ ἐν ἐξόδοις Prov. 1, 20; በርእሰ፡ኵሉ፡ፍናዋት፡ Thren. 2, 19; ውስተ፡ፍናዌ፡ 2, 21; ውስተ፡ኵሉ፡ፍናዋት፡ Jes. 51, 20; ፍናዊሃ፡ለጽዮን፡ ὁδοί Thren. 1, 4; Jer. 5, 1; ውስተ፡ፍናወ፡ሀገር፡ ἐν ῥύμαις πόλεως Sir. 9, 7; Act. 9, 11 rom.; ፍናወ፡አህጉር፡ πλατεῖαι Judith 7, 14. b) *orbita* astrorum Hen. 2, 1. 80, 6. c) ፍኖት፡መጽያሕት፡ vel ፍኖተ፡መ"፡ *via publica* (vid. sub መጽያሕት፡ c. 1309), et ፍኖተ፡ንጉሥ፡ *via regia*, Lud. Comm. hist. p. 238 n. 5. d) ፍኖተ፡ Acc. loci et st. c., passim i. q. *versus*: ገፁ፡በሌሊት፡እምነ፡ሀገር፡ፍኖተ፡ገነተ፡ንጉሥ፡ Jer. 46, 4 vrs. nov.; Deut. 1, 40. 2, 1; Matth. 4, 15. 3) Trsl.: a) directio i. e. *latus*, *pars* (Seite), κλίτος Ex. 30, 4; ዘክልኤቲ፡ፍናዊሁ፡ Lit. Orth. (aliâs ፍና፡). b) *via* i. e. *locus* tempusve opportunum: ወሀብከሙ፡መዋዕለ፡ወፍኖተ፡ከመ፡ይድኀኑ፡ Sap. 12, 20; Eph. 4, 27; ግበር፡ፍኖተ፡ (τόπον *locum* vel *aditum*) ለዐቃቤ፡ሥራይ፡ Sir. 38, 12; ኀጥአ፡ፍኖተ፡ይነስሕ፡ Hebr. 12, 17 rom. c) *ratio*, *modus*: በፍናው፡ብዙኅ፡ (καθόδους) Koh. 7, 22; በኅቡእ፡ፍኖት፡ ἠρέμα Chr. ho. 10 (vid. ደጐጸ፡). d) creberrime: *vivendi agendique ratio* (ex usu loquendi biblico), እኩይ፡ፍኖትከ፡ Job 4, 6; ፍናውየ፡ Job 29, 6. 33, 11; ዝፍናው፡ Prov. 1, 19. 2, 20. 22; Jes. 55, 7—9. 58, 2; እለ፡ኢሖሩ፡በፍኖተ፡ጽድቅ፡ 65, 2; Tob. 1, 2; ኢያእምርዋ፡ለፍኖተ፡ሰላም፡ Jes. 59, 8; Rom. 3, 17. ፍኖተ፡እግዚ"፡ Jer. 5, 4. 5. 6, 16; ፍናዊየ፡ 7, [illegible]; ኢትምሀሩ፡ፍኖተ፡አረማውያን፡ 10, [illegible] አጽንዐ፡ፍናዌ፡ጸዋት፡ [illegible] አሜሃ፡ይጸድቃ፡ፍናዊከ፡ወፍናዌ፡ውሉድከ፡ Kuf. 22; ዕቀብ፡ፍናዊሃ፡ Sir. 6, 26. 2, 15; ፍናዎሙ፡ (pro ፍናዊሆሙ፡) 49, 9; ፍናዋት፡ኄራት፡ Hen. 91, 4. 18. 19; ፍኖተ፡ሕይወት፡ወፍኖተ፡ሞት፡ Jer. 21, 8; 4 Esr. 14, 24.

ፍና፡ subst., m. et f., Pl. (sed nonnisi apud scriptores inferioris aetatis) ፍናት፡; de forma Pl. ፍናዌ፡, quae nescio an ad ፍና፡ referenda sit, vid. sub ፍኖት፡; proprie *conversio*, *directio*, inde 1) crebro in formula ፍና፡ሰርክ፡ *appropinquatio vesperae*, *tempus vespertinum* (coll. בֵּין הָעַרְבַּיִם): ወፍና፡ሰርክ፡ውእቱ፡ 1 Reg. 23, 24; Acc. adv.: ፍና፡ሰርክ፡ *sub vesperam*: Gen. 3, 8. 24, 63; Deut. 23, 12; Zach. 14, 7; Esth. 2, 14; እንተ፡ፍና፡ሰርክ፡ *tempore vespertino* Hez. 12, 5; እስከ፡ፍና፡ሰርክ፡ *ad vesperam* 1 Reg. 20, 5; 2 Reg. 1, 12; ለፍና፡ሰርክ፡ *tempori vespertino* Lev. 6, 13. 2) *via*: ብክዩ፡በውስተ፡ፍና፡በድው፡ Jer. 9, 10; በፍና፡ *in via* Enc. Masc. 17; ዘጽድቅ፡ፍና፡ Org. 2. a) በፍና፡ *versus*, ut: በፍና፡ብሔሮሙ፡ 2 Par. 6, 38. b) *latus*, *pars*: Ex. 25, 26. 32; ውስተ፡አርባዕቱ፡ፍናሃ፡ Org. 4. c) *locus*, τόπος Ex. 15, 23. 17, 7. 21, 13; ዐንገለ፡ይትፈቀድ፡ፍና፡ in quocumque opus fuerit loco, Enc. Haml. 9 (Lud.: 10). d) *ratio*, *modus*: በአይ፡ፍና፡ τίνα τρόπον; Cyr. c. Pall. f. 68; Cyr. ad Theod. f. 9; በክልእ፡ፍና፡ F. M. 11; ለትሕትና፡ክልኤ፡ፍና፡ Phlx. 99; Maria ወላዲተ፡እግዚአ፡ኵሉ፡በሐዲስ፡ፍና፡ Ssal. Req.; በእንተ፡ሠላስ፡ፍናት፡ Phlx. 70. 111.

ፈናዊ፡ n. ag. *mittens*: Deus ፈናዌ፡እሳት፡ዲበ፡አህጉር፡፳ Tab. Tab. 19; አብ፡ፈናዌ፡ወልድ፡ Chr. ho. 3; Lit. 171, 2; si Pater Filius Spiritus una sunt persona (sec. Sabellium) መኑ፡ኬ፡ፈናዊ፡ወመኑ፡ተፈናዊ፡ M. M. 5.

ተፈናዊ፡ n. ag. *missus*, *is qui mittitur*: Lit. 171, 2; M. M. f. 5.

ፍንዱቅ፡ n. prgr., sc. πανδοχεῖον (فُنْدُق) *diversorium*, *hospitium publicum*: ቤተ፡ፍንዱቅ፡ Th. P. in not. ad Jon. 2, 5.

ፈንጻጻ፡ subst. nomen morbi („morbi maligni vel acuti genus“ Lud.), ut videtur *variolae* [ፍንጣጣ፡ in dial. Schoae *small-pox*, in dial. Tigre *syphilis*, Isenb. p. 195]: ወእመሂ፡ፈንጻጻ፡ወእመሂ፡ብድብድ፡ Lud. e Ssal. Req.

ፈናፍንታም፡ subst. *androgynus*, *hermaphroditus*: ፈ"፡ ዘቦቱ፡ኅፍረተ፡ተባዕት፡ወአንስት፡ኅቡረ፡በ፩መክን፡ F. N. 24, 2 [ex ፈናፍንት፡ (Isenb. lex. p. 195) formatum syllabâ *âm*, de qua vid. Isenb. gramm. p. 33; ፈናፍንት፡ autem facile derivaveris a فَنّ et فَنَّن].

ፋእም፡ subst., Pl. አፍእምት፡ et አፍእምት፡ [vic. فَم فَدْم አፍ፡ q. v.; فَأَمَ *os herbis implevit* camelus] 1) *orificium* tunicae, περιστόμιον, ፋእሙ፡ለልብስ፡ Ex. 36, 31 (aliàs አፍ፡ q. v.). 2) *offa*, *buccella*, *panis mendicatus*: ሄድከ፡አፍእምቶ፡ለርኁብ፡ ψωμόν Job 22, 7; ሄድዎሙ፡ለርኁባን፡አፍእምቶሙ፡ (v. አፍእምቶሙ፡) 24, 10; ተሰፈወ፡የሀብዎ፡አፍእምቶ፡ Act. 3, 5 rom.; Clem. f. 174 (vid. ዘርከየ፡). 3) *trama* vel *subtemen* telae (coll. لُحْمَة *bucca carnis* et *subtemen telae*), κρόκη Lev. 13, 48—58; hom. Procli in Cyr. f. 119 (vid. sub ምሕን፡ c. 159); Lit. 170, 3. — Voc. Ac. ፋእሙ፡ዘ፡መሰምሱ፡

ፈአመ፡ I, 1 an 2? i. q. II, 1, ut: ሙብልዐ፡መላእክት፡አፍአምከ፡ለሕዝብከ፡ Sap. 16, 20 in Abb. LV.

አፍአመ፡ II, 1 *in os indere buccellas* alicui, *cibare*, *mendicanti panem praebere*, c. Acc. pers. et Acc. rei: አፍእሞ፡ለከይሲ፡ውስተ፡አፉሁ፡ Dan. ap. 13, 27; ናሁ፡አነ፡አፍእሞሙ፡ሃዕረ፡ (v. አበልዖሙ፡) ψωμιῶ Jer. 9, 15; አፍእመኒ፡ዘተ፡መጽሐፈ፡ Hez. 3, 2 var.; እመ፡አንከይከ፡እምሲሳየ፡ነፍስከ፡ወአፍአምከ፡ለነዳይ፡ Jes. 58, 10; አፍእም፡እምይእቲ፡ለነዳይ፡ Clem. f. 140.

ተፈአመ፡ III, 1 1) *buccella os suum implere*, *buccam vel buccas deglutire*, c. Acc. rei: አበ፡አጋቶን፡ዘተፈአመ፡እብነ፡ከመ፡ኢይትናገር፡ነገረ፡ስሑተ፡ Sx. Masc. 16; sacerdos communicanti praebeat tantum ዘየአክሎ፡ለተፈእምቱ፡

F. M. 26, 6; quod communicanti praebetur ne sit nimium, ከመ፡ ኢይትፌአምዎ፡ ፪ ጊዜ፡ 26, 7; M. M. f. 106 (vid. sub ላእፍ፡); Lit. 173, 2; Judaei fame confecti ይመሥጡ፡ ኅብስተ፡ (a Tito suppeditatum) ወይትፌአምዎ፡ እንበለ፡ አእምሮ፡ ወእምድኅረዝ፡ ይመውቱ፡ Jsp. p. 369; በተፍእሞ፡ ሣዕር፡ ልምሉም፡ Enc. Jac. 16. 2) *buccam* vel *panem mendicare:* ይትፌአም፡ ኅብስተ፡ προσδεόμενος ἄρτου Prov. 12, 9. — *Voc. Ae.:* ተፍአመ፡ ዘ፡ ጎረሰ፡

አስተፍአመ፡ IV, 1 *buccas* vel *offas conquirere, mendicare:* ያስተፍእሙ፡ Job 27, 14. 30, 3. 4; Ps. 108, 9; Act. 3, 10 rom.

ፈከረ፡ I, 2 [huic verbo Lud. فَكَرَ *cogitavit, attente dispexit,* Ges. in thes. p. 1141 פתר ܦܫܪ فسر compararunt] *interpretari, exponere, explicare, explanare* res occultas vel difficiles intellectu, ut somnium Gen. 40, 8. 16. 41, 8. 12. 15. 16; Kuf. 39; 4 Esr. 12, 16; Dan. 2, 16; aenigma 3 Reg. 10, 3; parabolam Marc. 4, 14; 4 Esr. 8, 3; scripturam arcanam (ፈክሮቶ፡) Dan. 5, 16; faciem coeli Matth. 16, 3; scripturam sacram Luc. 24, 32; mysteria spiritualia 1 Cor. 2, 13; እሬኬ፡ ይሰምዐኒ፡ ቃልየ፡ ወይፌክሮ፡ διακρινεῖ Job 9, 14; ለእመ፡ ትፌክር፡ (ምድር፡) ለከ፡ ἐάν σοι φράσῃ Job 12, 8; መኑ፡ ያአምር፡ ፈክሮ፡ ቃሎሙ፡ (v. ፍካሬ፡ ቃሉ፡) Koh. 8, 1; ዘኢይትከሀል፡ ይፈክርዎ፡ δυσερμήνευτος Hebr. 5, 11. (Lud. addit: 2) „*vaticinari,* ὁμιλεῖν, *sacra loqui, concionari*“ i. e. sine dubio: interpretari scripturam sacram).

ተፈክረ፡ III, 2 *explicari, exponi:* ዕጹብ፡ ዝነገር፡ ወኢይትፌከር፡ Cyr. c. Pall. f. 97; ወዘይቤሰ፡ ኢበጽሐ፡ ጊዜየ፡ (Joh. 7, 6) ይትፌከር፡ ኀበ፡ ብሂለ፡ ኢበጽሐ፡ ሰዐተ፡ ተረግዞትየ፡ M. M. f. 61. — Lud. statuit ተፈክረ፡ III, 1 et affert: ዘኢይትፈከር፡ *inexplicabile* Lit. Chrys., sed dubito an recte.

ፈካሪ፡ n. ag. *interpres:* ሰቤላ፡ ወለተ፡ ሀልቃስ፡ ፈካሪተ፡ ሕልም፡ Sx. Ter 2 et Enc. Ter 2.

ፍካሬ፡ n. act. et subst., Pl. ፍካሬያት፡, *interpretatio, expositio, explicatio* rerum arcanarum, arduarum, ut somnii Gen. 40, 12. 18; Jud. 7, 15; 4 Esr. 12, 13. 13, 21; Dan. 2, 4 seq. 4, 3 seq.; Kuf. 40; visionis Apoc. 1, 20; similitudinis Herm. p. 73; 4 Esr. 2, 54. 10, 52; ፍካሬ፡ አምሳል፡ Sir. 39, 3; አብዛኅከ፡ አምሳሊከ፡ ወፍካሬ፡ ነገርከ፡ 47, 15; ፍካሬ፡ ቃልከ፡ ἐν ἑρμηνείαις σου 47, 17; scripturae arcanae Dan. 5, 7 seq.; 2 Petr. 1, 20 Platt; mysteriorum et linguarum peregrinarum 1 Cor. 12, 10; ፍካሬ፡ ዘጻድቃን፡ ወዘኃጥአን፡ Ps. 1 in tit.; scripturae sacrae vel singulorum ejus locorum, Chrys. creberrime. a) ፍካሬያተ፡ ዮሐንስ፡ አፈ፡ ወርቅ፡ *tractatus exegetici,* Fid. Jac. Bar. b) significationes „*dissertatio, facultas disserendi*“ e Mss. Colb. et „*declaratio* i. e. *promissio,* ut ምድረ፡ ፍካሬ፡“ ex Enc. Patr. affert Lud. c) Libellum ፍካሬ፡ ኢየሱስ፡ inscriptum circumferunt Abyssini, vid. Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 22; d'Abb. Cat. p. 128. 141. 150. 191.

መፈክር፡ part., f. ˝ርት፡ *interpres,* etiam *fatidicus, hariolus:* መፈክራነ፡ ሕልም፡ Kuf. 40; Gen. 41, 8 seq.; ልሳን፡ መፈክርት፡ ይእቲ፡ ዘተዘኑ፡ ዘውስተ፡ ኀሊና፡ Phlx. 9; መፈክራን፡ κατηγοῦντες (?) Jud. 5, 7; χαλδαῖοι (?) Dan. 4, 4; መፈክር፡ በሰዐታት፡ Lud. e Syn. (vid. sub አሥነየ፡).

መፈክሪ፡ part. c. term. adj., *interpretator:* መፈክርያነ፡ አሕላም፡ F. N. 4

ፈወለ፡ inus.

ተፋወለ፡ III, 3 *omina captare, ominari:* መሠርይ፡ ወዘይትፋወል፡ በፍሬ፡ ዕፀው፡ ወዛጐል፡ ዲበ፡ ሐመድ፡ F. N. 11, 3; ኢትኩን፡ እምእለ፡ የዐቅቡ፡ ሰዐታተ፡ ወኅሬይያነ፡ ዕለታት፡ ወኢረአዬ፡ ከዋክብት፡ ወኢእምእለ፡ ይትዋፈሉ፡ (sic) በሐመድ፡ ወፍሬ፡ ዕፀው፡ ወዛጐል፡ F. N. 11, 1. — At *Rad. Abb.:* ተፈወለ፡ ዘ፡ ቀንጥር፡ አለ፡ („alla à petits pas“ d'Abb.).

ፋል፡ subst., Pl. ፋላት፡ [فَأْلٌ] *omen:* አዕምኦ፡ ፋል፡ Clem. f. 178; ፋለ፡ ቃል፡ M. M. f. 318; አሕላም፡ ወፋላት፡ ከንቱ፡ ውእቱ፡ ወሐሰት፡ Fal. f. 48; ቦእምኔሆሙ፡ ሰብአ፡ ፋል፡ *ominatores* vel *ominum captatores* Gad. T. H.; F. N. 46; ሰብአ፡ ፋላት፡ id., Lud. Comm. hist. p. 317 n. 54; አብዕልተ፡ ፋል፡ id., F. M. 15. — Ludolfi Aethiops ሰብአ፡ ፋል፡ interpretatur „qui tinnitus aurium observant“; et *Voc. Ae.:* ፋል፡ ዘ፡ በዠሮ፡ የሚነገር ።

ፋል፡ *faba, cicer* vid. supra c. 1339.

ፈወሰ፡ I, 2 [شفى] *mederi, medicari, sanare, curare,* c. Acc. pers.: Gen. 20, 17; Tob. 12, 14; 4 Reg. 20, 5; Ps. 6, 2; Luc. 4, 23. 9, 2. 14, 4; Matth. 8, 16. 12, 22; Marc. 3, 15; c. ለ፡ pers.: Sir. 38, 14; c. Acc. vulneris vel morbi: Kuf. p. 42; ለቍስል፡ ዐቢይ፡ ይፌውሶ፡ ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ Sir. 10, 10. 27, 21; Jes. 30, 26; Ps. 59, 2; Matth. 4, 23. 9, 35; c. Acc. pers. et እምነ፡ vulneris vel morbi: ይፌውሰከ፡ እምቍስልከ፡ Jer. 37, 17; Ps. 102, 3; 4 Reg. 5, 6; Luc. 7, 21; c. dupl. Acc.: እፌውሰክሙ፡ ቍስለክሙ፡ Jer. 3, 22; abs.; ፈውሶ፡ Koh. 3, 3; Job 5, 18; ይፌውስ፡ ወይሁብ፡ ሕይወተ፡ Sir. 31, 20; Luc. 5, 17; Matth. 12, 10; c. በ፡ remedii Kuf. p. 42; Sir. 38, 8. a) trsl.: Jes. 57, 18; Job 19, 25 (ἐκλύειν); Kuf. 23; ፈወስናሃ፡ ለባቢሎን፡ ወኢሐይወት፡ Jer. 28, 9; መኑ፡ ይፌውሰኪ፡ Thren. 2, 13. b) *sanare* i. e. *salubrem reddere* aquam: ይፌውሶ፡ ለማይ፡ ὑγιάσει τὰ ὕδατα Hez. 47, 8.

አፈወሰ፡ II, 2 *sanare jubere:* ወአፈውሶ፡ እምለምጹ፡ 4 Reg. 5, 6 var. (At Matth. 10, 1 Platt pro ያፈውሱ፡ legendum videtur ይፈውሱ፡ et ያውዕኡ፡ pro ያወዕኡ፡).

ተፈወሰ፡ III, 2 *sanari, curari:* Jer. 28, 8; 4 Esr. 6, 80; Luc. 9, 11; F. M. 5, 5; c. እምነ፡ morbi vulnerisve: Luc. 5, 15. 6, 17; ከመ፡ ይትፈወስ፡ እምቍስሉ፡ 2 Par. 22, 6; F. M. 3, 7; c. Acc. vulneris: ኢይበቍዐከ፡ ዘተፈወስከ፡ ቍስለ፡ Jer. 37, 13; ሀለወ፡ ይትፌወስ፡ ንድፈቶ፡ 4 Reg. 9, 16; c. Acc. membri: ኢተፈወሰ፡ እገሪሁ፡ 2 Reg. 19, 24. a) *medicinam adhibere:* እንበለ፡ ትሕምም፡ ተፈወስ፡ πρὸ ἀῤῥωστίας θεραπεύου Sir. 18, 19. b) *salubrem reddi:* ተፈወሰ፡ ውእቱ፡ ማይ፡ 4 Reg. 2, 22.

ፈውስ፡ subst. (m.), Pl. ፈውሳት፡ 1) *medela, sanatio, curatio:* ፈውስ፡ ይከውነከ፡ ለሥጋከ፡ Prov. 3, 8; Jer. 14, 19; Ps. 37, 3; ደዌ፡ ክርሥ፡ ዘኢተረክበ፡ ሎቱ፡ ፈውስ፡ 2 Par. 21, 18; አልቦቱ፡ ፈውስ፡ ለቍስላ፡ Sir. 21, 3; ቈጽሉ፡ ይከውን፡ ለፈውስ፡ Hez. 47, 12; Hen. 67, 8. 13; ለገቢረ፡ ፈውስ፡ Chr. Ta. 9 (vid. sub ዐቃር፡); ዘአልቦ፡ ፈውሰ፡ *insanabilis* Deut. 28, 27; trsl.: አልባ፡ እንከ፡ ፈውሰ፡ ሞአብ፡ ἰατρεία Jer. 31, 2; ይሁበኒ፡ ፈውሰ፡ Job 23, 5; Koh. 10, 4; ለፈውስ፡ ወለሰላም፡ ወለበረከት፡ Kuf. p. 5. 87; Hen. 95, 4. 2) *medicamen, medicamentum, remedium,* Kuf. 10; ፈውሰ፡ ደዌሆሙ፡ et ፈውሳት፡ ibid.; አብዛኅኪ፡ ፈውሰኪ፡ Jer. 26, 11; ፈውስ፡ ጽኑዕ፡ φάρμακον ἰσχυρόν Chr. ho. 17; ፈውስ፡ መሪር፡ Chr. ho. 30;

ἰατρικὰ βοηθήματα Chr. Ta. 9 (vid. sub ዐቃር፡); Clem. f. 256; Org. 5; **መጽሐፈ፡ ፈውስ፡** inscriptus est libellus Amh. Aethiopicus, in quo varia medicamenta variis morbis praecipiuntur; **ፈውስ፡ መንፈሳዊ፡** inscriptus est liber de disciplina ecclesiastica, Cat. Bibl. Bodl. p. 30. a) *herba* (*radix*, *fructus*) *medicinalis*: die creationis tertio creavit Deus **ሣዕረ፡ ወሐመልማለ፡ ወዕፀወ፡ ወዘርአ፡ ወፈውሰ፡** Clem. f. 3; terram peragrabo **ከመ፡ አእምር፡ ዕፀወ፡ ወፍሬያተ፡ ወፈውሳተ፡ ዘሀለወ፡ ህየ፡** f. 28. b) *incantamentum*: **ዘይሰምዕ፡ ነገረ፡ ፈውሳት፡ ወይትአመን፡ ቦቱ፡** Clem. f. 162; **ዘይገብር፡ ሥራየ፡ ወሰገለ፡ ወይሰምዕ፡ ነገረ፡ ፈውሳት፡ ወይትአመን፡** f. 239. 272. c) *abortivum* (medicamentum) F. M. 4, 4 (vid. sub **አድኅነ፡**). d) *collyrium* (medicamen) Apoc. 3, 18; vid. **እብነ፡ ፈውስ፡** *stibium* supra c. 759.

ፈዋሲ፡ n. ag. *medicus*, *sanator*, **ፈዋሴ፡ ዱያን፡** Lit. 161, 4; **ፈዋሲሁ፡ ለልብየ፡** Kid. f. 22.

ፍዋሴ፡ subst. *curatio*, Lud. auct. Th. P.

መፈውስ፡ part. *sanator*, *medicus*: sicut **ዐቃቤ፡ ሥራይ፡** corpori medetur, ita **ካህናትኒ፡ ለነፍስ፡ መፈውሳን፡** hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 102; **መፈውሰ፡ ልብ፡** καρδίας ἰατρός Prov. 14, 30; **መፈውሰ፡ ነፍስ፡** Kid. f. 9; Lit. 168, 2; Vit. Greg.; **መፈውሰ፡ ልሳን፡ ዕፀ፡ ሕይወት፡** ἴασις γλώσσης Prov. 15, 4.

መፈውሲ፡ vel **"ሳዊ፡** part. c. term. adj. *medicator*: **መፈውሳውያን፡** ἰαταί Job 13, 4; f. **መፈውሲት፡ ለቍስል፡** Org. 4.

ምውፋስ፡ subst. *nosocomium* (Heilanſtalt); (ei comparatur ecclesia:) **ቦ፡ እለ፡ መጽኡ፡ ውስተ፡ ምውፋስ፡ ዘቤተ፡ ክር"ን፡ እንዘ፡ ይትሔበጡ፡ በትዕቢት፡** ho. Severiani in Cyr. f. 122.

ፎዘ፡ I, 1 *detergere*, *abstergere* humiditatem, immunditiam, Lud. ex Org. 3. 5. — *Voc. Ae.*: **ፎተ፡ ወፎዘ፡ ዘ፡ ሐሸ፡**

ፈዐወ፡ inus., de quo vid. Ges. thes. p. 1117; vic. **አፈወ፡** q. v.

አፍዖት፡ subst. (proprie Pl.; sec. Lud. a Sing. **ፈዐው፡**) [אֶפְעֶה أفعى] *vipera*: **ወዕለት፡ አፍዖት፡** ἔχιδνα Act. 28, 3 Platt; Matth. 23, 33; ἀσπίδες Deut. 32, 33; Jes. 11, 8 var.; ἔχεις Sir. 39, 30; **ልሳነ፡ አፍዖት፡** (v. **አፍዓት፡**) ὄφεως Job 20, 16. — *Voc. Ae.*: **አፍዖት፡ ዘ፡ ፍሕኝት፡** v. **ፍኝት፡**; *aliud*: **ብ፡ ዘንዶ፡ እፉይትኒ፡ ይ፡**

ፍዕግ፡ subst., cujus significatio non liquet: **ሀሎ፡ መቃብሪሁ፡ ለኢትዮጲስ፡ አቡሆሙ፡ ለኢትዮጵያውያን፡ ወልዶ፡ ወልዱ፡ ለካም፡ ዘስማ፡** (sic) **ኢትዮጵያ፡ ኀበ፡ መገብር፡ ምድረ፡ መላኬ፡ አክሱም ። ወነበረት፡ ትክልት፡ ሐውልት፡ መጠነ፡ ቆመ፡ ብእሲ፡ ወይእዜሰ፡ ጠፍአት፡ ወይፈቅዱ፡ ይእዜ፡ ይትክሉ፡ ባቲ፡ እብነ፡ ከመ፡ ቀዳሚ፡ ወሶበ፡ ከፀዉ፡ ኀቤሃ፡ ፍዕገ፡ ጊዜ፡ ምሴት፡ ይረክብዎ፡ ከዊኖ፡ ሐመደ፡ ጊዜ፡ ነግሀ፡ ወጸርቀኒ፡ እመ፡ ወገሩ፡ ባቲ፡ የሐርር ።** Chr. Ax. f. 95.

ፈዘዘ፡ vid. sub **ተፈርዘዘ፡**

ፍያል፡ n. prgr., sc. φιάλη, Pl. **ፍያላት፡** et **ፍየላት፡**, *phiala*, *crater*: **አሐዱ፡ ፍያል፡ ዘብሩር፡** Num. 7, 13 seq.; **ፍያላት፡** Ex. 27, 3. 28, 23; Num. 4, 14; 1 Esr. 2, 12; 2 Esr. 17, 70; Prov. 23, 31; **ፍየላት፡** et **ፍያላት፡** Jer. 52, 18; 3 Reg. 7, 26. 31; 4 Reg. 12, 13. „Aethiopes vero **ፍያል፡** de porcellaneis seu Chinensibus poculis tantum interpretantur, quae nos Latine murrhina vascula dici posse putamus“ Lud.

ፈየተ፡ I, 2 an 1? [nescio an propagatum sit a فيء *praeda*, فِئَة *agmen*] *praedari*, *expilare*: **ጋድ፡ ፈየትዎ፡ ፈያት፡ ወውእቱኒ፡ ፈየቶሙ፡** (v. **ፈያቶሙ፡**) πειρατεύσει Gen. 49, 19.

ተፈይተ፡ III, 1 1) *latrocinari*, *praedari*: **ወያበውእ፡** (sic) **ሰራቂ፡ ኀቤሁ፡ ወይትፈየት፡ ወይሰልብ፡ በፍኖት፡** Hos. 7, 1; Inf.: **ተፈይቶ፡ በኀቡእ፡** Lud. e Syn. 2) *diripiendum dari*: **ናሁ፡ ይእዜ፡ ትትፈየቲ፡ ወለተ፡ ፈያት፡** Mich. 4, 14 vrs. nov.

ፈያት፡ n. ag., pleramque coll., *latro*, *latrones*, *praedatores*: **ትትዐወቅ፡ ከመ፡ ፈያት፡ አንተ፡** 3 Reg. 20, 40; πειρατήριον Gen. 49, 19; λησταί Jer. 18, 22; **ቦኑ፡ በአተ፡ ፈያት፡ ውእቱ፡ ቤትየ፡** 7, 11; Matth. 27, 38; Marc. 15, 27; Luc. 10, 30; **ሊቀ፡ ፈያት፡** Matth. 27, 16 rom.; **ፈያት፡ ወቀተልት፡** Jes. 1, 21 var.; ληστήρια 2 Par. 36, 5 var.; **ቦኡ፡ ፈያት፡ ውስተ፡ ቤት፡ ወነሥኡ፡ ንዋየ፡** Clem. f. 32; Jsp. p. 343. — *Voc. Ae.*: **ፈያት፡ ዘ፡ ቀማኛ ።**

ፈያታዊ፡ vel **ፈያታይ፡** adj. rel., deinde nomen unitatis a **ፈያት፡**, *latro*, *praedator*, Gen. 49, 19 var.; Luc. 23, 39; Clem. f. 217; F. N. 47; **ፈያታይ፡** Jsp. p. 343; Lud. ex Enc. Genb. 8; **፪ ወራዙት፡ ፈያታውያን፡** Sx. Haml. 25.

ምፍያት፡ subst. „*latibulum latronum*“ sec. Lud., qui affert **ምፍያተ፡ አክይስት፡** „specus draconum“ e Mss. Colb.

ፌዋ፡ n. prgr. ut videtur, an φαιός *nigricans*, *fuscus*? **ኢታንብር፡ ኵሎ፡ ዕፀ፡ ንቁዐ፡ ወፌዋ፡** Kuf. p. 77.

ፊደል፡ subst., m. et f., Pl. **ፊደላት፡**, passim **ፊዳላት፡** [nominis forma est insolita, etymon obscurum; conjicias radicem **ፈደለ፡** cum בדל vel فصل cognatam significasse *separare*, *distinguere*, unde **ፊደል፡** *pars* verbi *separata*, *singula* i. e. *litera*] *litera* alphabeti (cum pronuntiata tum scripta): **ዛቲ፡ ፊደል፡** τόδε τὸ στοιχεῖον Chr. Ta. 27; Lud. ex Enc. Patr.; **ሆሄያት፡ ፊደል፡** Chr. ho. 8. 9; F. N. proleg.; **ፊደላት፡** ibid.; Chr. Ta. 27 (vid. sub **ተላዕለዐ፡**); **ካህን፡ ይኩን፡ ከመ፡ መሃሬ፡ ጽሕፈት፡ ዘይጽሕፍ፡ ቅድመ፡ ፊደላተ፡ በእዴሁ፡ ወእምዝ፡ ይኤዝዞሙ፡ ለሕፃናት፡ ከመ፡ ይጽሐፉ፡ በአምሳሊሁ፡** F. M. 2, 11 (vid. **ሆሄ፡** c. 1.); Cod. Mus. Brit. XIX n. 4; in Sing. et Pl. etiam *alphabetum*: **ደቂቀ፡ ኖኅ፡ ፫ ሴም፡ ያፌት፡ ካም ፤ እምደቂቀ፡ ሴም፡ ተናገሩ፡ ፳ወ፯ ልሳናተ፡ ወጸሐፉ፡ እምኔ፡ ፊደላት፡ ፲፱ ዘውእቶሙ፡ ዐረቢ፡ ሶርያ፡ አጋዊ፡** (sic) **ዕብራዊ፡ ፋርሳዊ፡ ከለዳዊ፡ ህንዲ፡ ሲኒ ። ወእምደቂቀ፡ ካም፡ ተናገሩ፡ ፴ወ፪ ልሳናተ፡ ወጸሐፉ፡ እምኔ፡ ፊደላት፡ ፯ ዘውእቶሙ፡ ቅብጢ፡ ኖቢ፡ በሽ፡ ቂልቂ፡ ፍልስጥዒ፡ ሎብሽ ። ወእምደቂቀ፡ ያፌት፡ ተናገሩ፡ ፲ወ፭ ልሳናተ፡ ወጸሐፉ፡ ፯ ፊደላተ፡ ዘውእቶሙ፡ ዮናናዊ፡ ሮማዊ፡ አፍርንጋዊ፡ ገርጋኔ፡** (sic) **አርማናዊ፡ እንድልሽ ። ወኵሎሙ፡ ኮነ፡ ፸ወ፪ ልሳናት፡ አለ፡ ቦሙ፡ ፊደል፡ ፳ወ አለ፡ አልቦሙ፡ ፊደል፡ ፶ወ፪** Voc. Ae.; **ፊደለ፡ ሮማይስጥ፡ ወቅብጥ፡ ይትቄጠን፡ በሆሄያተ፡** (v. **በሆሀተ፡**) **እልፍ፡** Voc. Ae.; vid. etiam d'Abbadie Cat. p. 209. — *Rad. Abb.*: **ፈደለ፡ ዘ፡ ጻፈ ።**

ፈደየ፡ I, 1 [פָּדָה فدى *soluto pretio redimere*, quam significationem Aethiopes sub **ቤዘወ፡** habent] Subj. **ይፍዲ፡** (Imperat. **ፍደይ፡** exhibet Platt 2 Cor. 6, 13) 1) *solvere*, *persolvere* debitum: **እመ፡ ተሐበይከ፡ ኀሊ፡ እንከ፡ ዘከመ፡ ትፈዲ፡ ለሊከ፡** Sir. 8, 13; c. Acc. debiti: **ፍድዮ፡ ዕዳከ፡** 4 Reg. 4, 7; Matth. 18. 25; voti: **ፍዲ፡ ብፅዓቲከ፡** Nah. 2, 1; c. Acc. pers. (alicui): Lev. 25, 27. 28; c. dupl. Acc. (alicui alqd): Matth. 18, 26. 29;

Luc. 7, 42. 2) *reddere, restituere,* abs. vel c. Acc. pers. vel rei: mutuum Ps. 36, 22; **እምዕጹብ፡መንፈቆ፡ለእመ፡ፈደየከ፡** Sir. 29, 6; **ፈድዮ፡** (Inf.) **ልቃሕ፡** F. N. 27; raptum: **ፈደየ፡ዘሄደ፡** Hez. 33, 15; in specie *compensando* damno: Lev. 5, 16; Gen. 31, 39; Ex. 21, 34. 36. 22, 3. 5. 6; etiam c. **በ፡** rei, qua damnum restituitur Ex. 22, 4. 3) *rependere, par pari referre, retribuere,* c. Acc. pers. et Acc. rei quae rependitur et c. Acc. rei, pro qua rependitur: **መኑ፡ይፈድዮ፡ዘለሊሁ፡ገብረ፡** Job 21, 31. a) *remunerari* benefacta praemiis: **ዘይፈዲ፡ዕሴተ፡** Sir. 3, 31; 1 Reg. 24, 20; 2 Reg. 19, 36; Ps. 17, 23. 27; **እፈድየክሙ፡ህየንተ፡ዓመት፡** Joel 2, 25; Zach. 9, 12. b) *pensare* malefacta malis vel poenis: 1 Reg. 24, 18; Gen. 44, 4; Ps. 34, 14; Jer. 18, 20; **ይፈድዮ፡ለኵሉ፡በከመ፡ምግባሩ፡** Job 34, 11; Jud. 1, 7; Ps. 27, 6; Thren. 3, 63; Sir. 11, 26. 16, 12. 32, 24; **እፈድዮሙ፡ምግባሮሙ፡ውስተ፡ሕፅኖሙ፡** Jes. 65, 7; Jer. 39, 18; **እፈድየክሙ፡ፍዳክሙ፡ዲበ፡ርእስክሙ፡** Joel 4, 4. 7; Ps. 27, 6; Jud. 9, 57; **ይፈድያ፡ውእቱ፡ፍዳሃ፡** Jer. 28, 6 var.; **እፈድዮሙ፡ካዕበተ፡ዐመፃሆሙ፡** Jer. 16, 18; Jud. 9, 56; Ps. 7, 4. 40, 11; etiam c. **ለ፡** pers. Ex. 20, 5; Hen. 95, 5; et c. **በ፡** rei, cujus poena sumitur 2 Reg. 16, 8. 4) solvendum habere alqd i. e. *debere* alicui alqd, c. dupl. Acc.: **መጽሐፈ፡ዕዳየ፡ዘይፈድዩኒ፡** Job 31, 35; **ለመኑ፡እፈዲ፡ዕዳ፡** Jes. 50, 1; Deut. 15, 2. 24, 10; Matth. 18, 28. 34; Luc. 7, 41. 16, 5. 7; c. Acc. pers.: **ዘይፈድዩኒ፡** *debitores mei* Job 31, 37; c. Acc. rei: Matth. 18, 24; Hen. 51, 1; **ዘይፈዲ፡ዕዳሁ፡** *obaeratus* 1 Reg. 22, 2; abs.: **ዘይፈዲ፡** *debitor* Jer. 24, 2. — *Voc. Ae.*: **ፈደየ፡ዘ፡መለሰ፡**

አፍደየ፡ II, 1 *jubere* vel *cogere* alqm, *ut persolvat, reddat*: **ይዝብጥዎሙ፡ወያፍድይዎሙ፡** (sc. fures) F. M. 17, 7.

ተፈድየ፡ III, 1 1) solvendum vel reddendum *repetere, exigere* ab alqo alqd, ἀπαιτεῖν Jes. 9, 4; c. Acc. pers. a qua et rei quam quis repetit, ut mutuum: ἀπαιτεῖν Deut. 15, 2. 3; **ዮም፡ለእመ፡ወሀበከ፡ጌሰመ፡ይትፈደየከ፡** Sir. 20, 15; **እመ፡ትትፈደዩ፡** 29, 5; **ትትፈደዩ፡ዕዳክሙ፡ወትሰክዩ፡** Jes. 58, 3; Rom. 11, 35; Luc. 6, 34; raptum Ps. 68, 6. a) *sibi petere remunerationem* doni, c. dupl. Acc.: **በ፡ዘይሁበከ፡ወክዕበቶ፡ይትፈደየከ፡** Sir. 20, 10. b) *poenas repetere* ab alqo, *ulcisci, vindicare,* c. Acc. pers. et Acc. poenae: Deut. 32, 41. 43; c. Acc. peccati et **ላዕለ፡** pers.: Num. 14, 18; Deut. 5, 9 vel **እምነ፡** pers.: Hen. 62, 11; c. Acc. pers.: **እትፈደዮሙ፡** (v. **እፈድዮሙ፡**) **በከመ፡ምግባሮሙ፡** Hos. 4, 9; abs.: Hebr. 10, 30. 2) *accipere* a) *redditum, restitutum* alqd, ut mutuum: Luc. 6, 34. 35. b) *repensum* vel *retributum* alqd, i. e. α) *praemium* vel *poenam reportare, praemio* vel *poena affici*: κομίσασθαι 2 Cor. 5, 10; Hen. 95, 5. 96, 6; **ይትፈደይ፡በከመ፡ገብረ፡** Job 24, 20; **ውእቱ፡ተፈድየ፡** (var. addit **ፍዳሁ፡**) Tob. 14, 10; Lud. ex Enc. Mag. 28; c. Acc. praemii vel poenae: Ps. 39, 21; **ትትፈደዩ፡ሞተ፡** Hez. 16, 52; **ተፈድየት፡እምእዴ፡እግዚ"፡ካዕበተ፡ኀጢአታ፡** Jes. 40, 2; c. **በ፡** *pro*: **በእፎ፡ኢይትፈደይ፡ወልድ፡በኀጢአተ፡አቡሁ፡** Hez. 18, 19; Luc. 23, 41. β) *vindictam sumere* vel *nancisci*, Gen. 4, 15. 24.

ፍዳ፡ subst., plerumque m., *retributio*: **ዓመት፡ፍዳ፡ኵነኔሃ፡ለጽዮን፡** Jes. 34, 8. a) *praemium, remuneratio*: **የዐስየከ፡ፍጡነ፡ፍዳ፡ጽድቅከ፡** Job 8, 6. 22, 28; **ለምንት፡ይፈድየኒ፡ዘንተ፡ፍዳ፡** 2 Reg. 19, 36; Luc. 14, 12. b) *poena, vindicta, ultio, judicium*: ἀνταπόδοσις, ἀνταπόδομα Ps. 27, 6. 90, 8; Sir. 14, 6; **ፍዳ፡ኃጢአቶሙ፡ይገብእ፡ላዕለ፡ርእሶሙ፡** 17, 23; Jes. 59, 18; **ዕለተ፡ፍዳ፡** 61, 2. 63, 4; Jer. 28, 6; **ያገብእ፡ለነ፡ፍዳሃ፡** Gen. 50, 15; **ፍዳ፡ደም፡ንጹሕ፡ይገብእ፡ላዕሌክሙ፡** Jer. 33, 15; **በቀል፡ወፍዳ፡** Hos. 9, 5; Col. 3, 24; Rom. 11, 9; ἐπαγωγαί, **ምሉእ፡ፍዳሁ፡ዲበ፡ቤቱ፡** Sir. 23, 11. 10, 13; ἐκδίκησις, **ፍዳሆሙ፡ለኃጥኣን፡ዕፄ፡** Sir. 7, 17; **ዕለተ፡ፍዳከ፡** 18, 24; Mich. 7, 4; ἐπισκοπή Jes. 10, 3; ἀντιμισθία Rom. 1, 27; **ይረክቡ፡ፍዳሆሙ፡** δίκην τίσουσι 2 Thess. 1, 9; κρίσις Luc. 11, 31 rom.; 1 Petr. 4, 17; num sit **ዘይትሐበየኒ፡እምፍዳ፡ምግባርየ፡ዘግሩም፡ጥቀ፡** Org.; **አመ፡አኀዝዋ፡** (feminam) **ወአቅረብዋ፡ለፍዳ፡** (judicio) Enc. Ter 5; (etiam Enc. Teq. 29, ubi Lud. significationem *meritum* statuit, significatio *poena* sc. merita sufficit). c) In Acc. et st. c. usurpatur loco praepositionis *pro*, ἀντί Ex. 21, 23. 24; nec non **ህየንተ፡ዘ፡** . . . **ፍዳ፡** a poëta novatur *propterea quod*, ut: **ህየንተ፡ዘአፍቀርከሙ፡ፍዳ፤** Enc. Teq. 9. — *Voc. Ae.*: **ፍዳ፡ዘ፡ብድራት፡**

ፈዳይ፡ et **ፈዳዪ፡** n. ag. 1) *solutor*: **ፈዳዬ፡ዕዳ፡** Org. 2; *luens poenam* peccati: **ፈዳይሃ፡** vel **ፈዳዪሃ፡ለዛቲ፡ኀጢአት፡** Hen. 6, 3. 2) *retributor*: **መኑ፡ውእቱ፡ፈዳየ፡ዐስብ፤አኮኑ፡እግዚ"፡** Did. 35.

ፍድየት፡ n. act. *retributio, remuneratio* Phlx. 3.

መፍዴ፡ (pro **መፍደይ፡**) subst. 1) instrumentum vel materia solutionis i. e. *pecunia, nummi*, Gen. 23, 16; aurum **እንበለ፡ተምያን፡መፍዴ፡** Enc. Genb. 16; **አልብየ፡ምፍደየ፡** (sic Lud.!) **ለከ፡** „nihil tibi exsolvere possum“ Lud. e Ssal. Req. 2) *id quod retribuitur, praemium*: **እመ፡ይነሥኡ፡ረባሐ፡መከልይ፡መፍዴ፤እለ፡ይረብሑ፡ወርቆሙ፡በርዴ፡** Enc. Tachs. 3.

ምፍዳይ፡ subst. *id quo debitum dependitur*, ho. Procli in Cyr. f. 120 (Mansi IV. 581).

ፈድፈደ፡ quadrl. I [quod equidem non cum Ludolfo et cum Hupfeldio Exerc. Aeth. p. 27 ad فَدَّ et فَدْفَدَ *currere* (**ፈጠነ፡**), sed ad פּוּץ, chald. פּוּשׁ, فضّ فاض (فضل) retulerim; de עדף autem vid. **ወደፈ፡**] 1) *augescere, crescere, multiplicari*: **ፈድፈዱ፡ወበዝኁ፡ጥቀ፡** Kuf. 46; **ከማሁ፡ይፈደፍዱ፡** ibid.; **ኢይፈደፍዱ፡እንከ፡** Hos. 4, 10; **ፈድፍዶ፡** *incrementum* Org. 2) *copiosiorem, uberiorem, pleniorem esse* vel *fieri, abundare, redundare, superabundare*: **ከመ፡ኢትፈድፍድ፡ኀጢአትየ፡** πλεονάσωσι Sir. 23, 3; Rom. 6, 1; 2 Thess. 1, 3; περισσεύειν Rom. 5, 15; 1 Thess. 4, 10; Matth. 13, 12; ὑπερπερισσεύειν Rom. 5, 20; ὑπερπλεονάζειν 1 Tim. 1, 14; seq. **እምነ፡** comparative: Matth. 5, 20. a) *numero superare, plures esse, excedere numerum*: **ፈድፈዱ፡እምነ፡** . . . πλείους ἐγένοντο ἢ . . . Jos. 10, 11; **ወኮነ፡ኵሉ፡መዋዕለ፡ትንቢቱ፡፳ዓመተ፡ወዘይፈደፍድ፡** (*et quod excurrit* vel *et supra, et amplius*) Sx. Ter 15; **፶ዓመተ፡ወዘይፈደፍድ፡** Sx. Sen. 20; seq. **እምነ፡** Num. 3, 48. 49; **ተወሰከ፡ዘመኑ፡** (Hizkiae) **ወፈድፈደ፡እምነ፡ኍልቁ፡** Enc. Nah. 4. b) *redundare longitudine, longiorem esse*, Ex. 26, 12. c) *sufficere*, c. Acc. Inf.: **ኢፈድፈዱ፡ንጺሐ፡** οὐχ ἡγνίσθησαν ἱκανοί 2 Par. 30, 3. 3) *superiorem esse* vel *fieri* in re, *excellere, praecellere*, **ትፈደፍዲ፡** ὑπέρκεισαι Prov. 29, 47; c. **እምነ፡** compar.: Sap. 7, 29; Koh. 3, 19 var.; c. Acc. pers.: Gen. 41, 40; c. **በ፡** *in* re: Hen. 14, 16; 2 Cor.

8, 7; *vi superiorem esse:* ቃለ፡ንጉሥ፡ጸንዐ፡ወፈድፈደ፡እም ቃለ፡ኢዮአብ፡ 1 Par. 21, 4.

አፈድፈደ፡ II *adaugere, cumulare, amplificare, intendere,* 1 Thess. 3, 12; 4, 1 Platt; 1 Cor. 12, 23 Platt; Eph. 3, 20 Platt; ረከብነ፡ጥበበ፡ወአፈድፈድነ፡ προςθέμενοι Job 32, 13; πλείονα ποιοῦσι Prov. 11, 24. 13, 11; ጸመውኩ፡ለአፈድፍዶ፡ፍቅረ፡አውግስጦስ፡ለከ፡ Jsp. p. 338; Esth. 8, 13 apcr. a) seq. Acc. nominis abstracti vel Infinitivi: *magis facere* alqd i. e. Latine: *magis* seq. verbo fin.: አፈድፈዱ፡ዓዲ፡ጸሊአቶ፡ (magis etiam eum oderunt) Gen. 37, 8; 4 Esr. 8, 56; Koh. 2, 15; 3 Reg. 16, 25; Matth. 27, 23; Marc. 10, 48. 14, 31; Luc. 18, 39 rom.; አፈድፈድኪ፡ዝሙተኪ፡ (magis fornicata es) Hez. 16, 15; Jer. 13, 27; አፈድፈድኪ፡ኀጢአተኪ፡እምኔሆን፡ Hez. 16, 51; ያፈደፍድ፡ጥበበ፡ σοφώτερος ἔσται Prov. 9, 9. α) *plus:* ያፈደፍድ፡ሎሙ፡ውሂበ፡ Matth. 20, 10 rom. β) *diutius:* አፈድፈደ፡ሐይወ፡ዲበ፡ምድር፡እም ውሉደ፡ሰብእ፡ Kuf. 10. γ) *nimis, nimium:* ኢታፈድፍድ፡ምስሌሁ፡ተናግሮ፡ Sir. 13, 11. b) plus habere rei alio i. e. *superare* alqm, *excellere* alqo in re, seq. እምነ፡ pers.: አላ፡አፈድፈደ፡እምኔሆሙ፡ 1 Par. 29, 25 vrs. alt.; c. በ፡ rei, አፈድፈደት፡በዝሙታ፡እምእኅታ፡ Hez. 23, 11; 2 Cor. 11, 23; c. Acc. rei et ዲበ፡ pers.: አፈድፈድኩ፡ጥበበ፡ዲበ፡ኵሉ፡ Koh. 1, 16; c. dupl. Acc.: Gen. 41, 40 var. c) አፈድፍዶ፡እምዐቅም፡ *excedere* modum (ut in edendo, bibendo) F. M. 14, 4.

ተፈድፈደ፡ III, 1 *adaugeri, amplificari, provehi:* ከመ፡ይትፈደፈድ፡ውስተ፡አእምሮ፡ወጥያቄ፡ Phlx. 143.

ፍድፉድ፡ part. *abundans, major, maximus, nimius, eximius, excellens:* Num. 13, 32; ተአምሪከ፡ዘኍላቌሁ፡ፍድፉድ፡ Enc. Teq. 25; እምብዙኅ፡ወእምነ፡ፍድፉድ፡ገድል፡ Enc. Tachs. 27; Spiritus S. est ኢሕጹጽ፡ወኢፍድፉድ፡ኢንኪር፡ወኢብዑድ፡እምሀላዌ፡አብ፡ወወልድ፡ Athan. de Trin.; Lud. ex Matth. 23, 13 (quamquam scriptum est ፍድፋድ፡); በትሕትና፡ፍድፉድ፡ F. M. 34, 8; etiam subst. *excellentia:* እስከ፡አፈ፡ወርቅ፡ዮሐንስ፡ወደሰ፡ወንእዶ፤ትሩፋቲሁ፡ነጸሮ፡ወኵሎ፡ፍድፉዶ፡ Enc. Tachs. 24.

ፈድፋድ፡ subst., m. et f., Pl. ፈድፋዳት፡ I) a) *pars excedens* vel *redundans:* ፈድፋዶሙ፡እምእሉ፡ Matth. 5, 37; ፈድፋዳት፡ Num. 4, 26. b) *pars major* vel *plurima:* ፈድፋዶንሰ፡እምእላ፡ Ps. 89, 11. c) *praestantia, excellentia:* ምንት፡ፈድፋዶሙ፡እምኔነ፡ Hen. 102, 7; ዛቲ፡ብሕቲታ፡ፈድፋዶሙ፡ Herm. p. 8. II) Acc. ፈድፋደ፡ usurpatur 1) pro Adv. a) *valde, admodum, multum, vehementer, magnopere:* σφόδρα Ps. 6, 3. 10. 45, 1; Sir. 11, 6; Jes. 47, 6. 52, 13. 64, 9. 12; Jer. 47, 12; Judith 8, 30; Act. 6, 7 al. crbr.; μεγάλως Phil. 4, 10; Tob. 14, 3; λίαν Tob. 9, 4; 1 Esr. 1, 28; Marc. 6, 51; Luc. 23, 8; 2 Tim. 4, 15; ተከዘ፡ፈድፋደ፡ περίλυπος Luc. 18, 23. b) *abundanter, eximie, quam maxime* vel *vehementissime,* እስመ፡ፈድፋደ፡መንፈስ፡ላዕሌሁ፡ Dan. 6, 3; ጥቀ፡ፈድፋደ፡ vel ፈድፋደ፡ጥቀ፡ Kuf. 25. 36; Judith 4, 2. 5, 18. 10, 7; Hez. 16, 13. 47, 10; Ps. 103, 2; Gen. 7, 19; Num. 14, 7. 32, 1; al.; ዐብዩት፡ፈድፋደ፡ σφόδρα σφόδρα Hez. 9, 9; περισσῶς ፈድፋደ፡ Marc. 10, 26; Act. 26, 11; 2 Cor. 12, 15; 1 Thess. 3, 10. 5, 13. c) *magis,* seq. እምነ፡ *quam:* Prov. 5, 4. 28, 23; Sir. 4, 10. 29, 11; Asc. Jes. 2, 8. 7, 31. 9, 21; 4 Esr. 2, 42. 12, 30; Koh. 12, 12; Gen. 19, 9. 29, 30; Hen. 61, 12; Matth. 5, 20. 18, 13; Luc. 12, 4; 1 Cor. 14, 18; vel sine እምነ፡ seq.: 4 Esr. 10, 15; ወፈርሀ፡እንከ፡ፈድፋደ፡ 1 Reg. 18, 29; Hebr. 7, 15. 13, 19; 1 Cor. 12, 24; 2 Cor. 2, 4; Marc. 5, 26. 15, 14; Luc. 18, 39 Platt; Matth. 23, 13 Platt; passim *eo magis* τόσῳ μᾶλλον, ut Sir. 11, 11. 13, 9. α) *amplius:* ኢየሐዩ፡ፈድፋደ፡እም ፻ወ፵ወ፰ዓመት፡ Kuf. 35; ሀገር፡ዘሀለው፡ውስቴታ፡ሰብእ፡ፈድፋደ፡እምዐሠርቱ፡ወክልኤቱ፡እልፍ፡ Jon. 4, 11. β) *multum, plus,* Luc. 3, 13. 12, 48. γ) *supra:* ዘእም፳ክረማቲሁ፡ወፈድፋደ፡ Ex. 30, 14. δ) እፎ፡ፈድፋደ፡ *quanto magis,* ut: እፎ፡ፈድፋደ፡ኀዩል፡እግዚ″፡ πόσῳ δυνατώτερος Sap. 13, 4; Philem. 16 Platt; alia exempla vid. sub እፎ፡ d) *nimis:* ጻድቀ፡ወጠቢበ፡ፈድፋደ፡ Koh. 7, 16. e) ወፈድፋደሰ፡ *maxime autem, inprimis, praesertim:* 2 Petr. 2, 10; Gal. 6, 10; 2 Cor. 1, 12; 1 Tim. 4, 10. 5, 17; Act. 20, 37. 25, 26; Hen. 25, 2; Clem. f. 96. 229; F. M. 17, 6 al. crebro. 2) pro Praedicato: *eximius, excellens, praestantior, major:* እስመ፡ፈድፋደ፡ዋካሁ፡ Sir. 43, 11; ፈድፋደ፡ዕበዩ፡ 43, 29; 45, 12; ፈድፋደ፡ጥበቢከ፡እምንእስከ፡ 47, 14; 2 Reg. 11, 2. 14, 25; Matth. 9, 16; seq. እምነ፡ 2 Reg. 1, 27; Asc. Jes. 7, 34; 1 Cor. 15, 19 al.

ፍድፉድ፡ subst. id. 1) *praestantia:* ምንት፡ፍድፉዱ፡ለሰብእ፡ (v. ፍድፉዴሁ፡) Koh. 6, 12. 2) adv. ፍድፉደ፡ *eximie, magis* Matth. 23, 13 rom.

ፍድፋዴ፡ subst. *excellentia, praestantia,* περισσεία Koh. 1, 3. 2, 11. 13. 3, 9. 5, 15; ፍድፋዴ፡ክብሩ፡ ὑπεροχή Chr. ho. 5; ፍድፋዴ፡መዋዕል፡, ፍድፋዴ፡አእምሮ፡ F. N. 4; በእንተ፡ተበይኖ፡ፍድፋዴ፡ብሒታዊያን፡ Phlx. 3.

ፍድፍድና፡ subst. 1) *abundantia:* ፍድፍድና፡ረባሑ፡ Phlx. 63; Lud. e Ssal. Req. 2) *praestantia, excellentia,* seq. እምነ፡ Koh. 2, 13. 10, 10.

መፈድፍድ፡ subst. *pars major* vel *maxima:* ወመፈድፍዶሙ፡ዐቀቡ፡ .... 1 Par. 12, 29.

ፈግዐ፡ I, 1 et 2 [فَكِهَ *valde laetus, jocosus fuit,* V *delectatus fuit;* אתפנק id.; etiam فنق פנק?] *in deliciis* vel *laute vivere, vitae voluptatibus* vel *jucunditatibus frui, luxuriari:* ይብል፡እበልዕ፡ወእንከሰ፡እፈግዕ፡ወአእከልኩ፡ Sir. 11, 19; Ps. 48, 19; Luc. 16, 19. 25; Job 21, 13 var.; τρυφᾶν Jac. 5, 5; Herm. p. 58; ጸግቡ፡ወሠብሑ፡ወፈግዑ፡በበረከትከ፡ 2 Esr. 19, 25; ከልእ፡ይፈግዕ፡በንዋዩ፡ Sir. 14, 4; ትፈግዕ፡በአዕጻዳተ፡ቀምሕከ፡ Hez. 28, 13; σπαταλῶν 1 Tim. 5, 6; ከረየ፡ጽጋብ፡ወፈግዐት፡በጽጋብ፡ Hez. 16, 49; እለ፡ይፈግዑ፡ውስተ፡ምስካቢቲሆሙ፡ Am. 6, 4; στρηνιᾶν Apoc. 18, 7; በስታይ፡ወፈጊዕ፡ κραιπάλῃ καὶ μέθῃ Luc. 21, 34; Did. 4; Clem. f. 254; ይፌግዕ፡ (v. ይፈግዕ፡) በጽጋብ፡ Sir. 34, 3; c. በ፡ rei, qua quis fruitur: infans ዘኢፈጸመ፡ሕይወቶ፡በላዕለ፡ምድር፡ወኢፈግዐ፡በሠናያት፡ Genz. f. 130; c. ላዕለ፡ pers.: ውእቱ፡ይነግሥ፡ሎሙ፡ወይፈግዕ፡ (v. ወይትፌጋዕ፡) ላዕሌሆሙ፡ ἐντρυφήσει ἐν αὐτοῖς Hab. 1, 10; ὅταν καταστρηνιάσωσι τοῦ Χ. 1 Tim. 5, 11.

ተፈግዐ፡ III, 1 et 2 *deliciis* vel *voluptatibus deditum esse, in deliciis vivere, vitae jucunditatibus frui* vel *oblectari:* Ps. 72, 12; እንዘ፡ይትፈግዑ፡ (v. ይፌግዑ፡ et ይፈግዑ፡) Job 21, 13; Sir. 18, 32; እምትደለው፡ወትትፌጋዕ፡በቤተ፡ባዕድ፡በንዋየ፡ነኪር፡ 29, 22; ይትፌሥሑ፡ወይትሐሠዩ፡ወይትፈግዑ፡በተውኔት፡ Clem. f. 17; c. በ፡ rei, qua quis fruitur: ንዑኬ፡ ንትፈጋዕ፡ በዘሀሎ፡ ሠናያት፡ ἀπολαύσωμεν Sap. 2, 6; እለ፡ ይትፈግዑ፡ በብዕሎሙ፡ Kid. f. 41; ተፈግዑ፡ በቶን፡ Phlx. 31; c. ላዕለ፡ pers.: ላዕለ፡ መኑ፡ ተፈጋዕክሙ፡ ἐν τίνι ἐνετρυφήσατε Jes. 57, 4 var.

አስተፈግዐ፡ IV, 1 et 2 *delicias* vel *voluptates comparare, afferre* alicui, c. Acc.: ዘያስተፌግዕ፡ (v. “ፈግዕ፡) ልበ፡ Sir. 19, 5.

ፍጉዕ፡ part. *voluptarius, libidini deditus*, Kid. f. 4.

ፍግዕ፡ subst., m. et f., *delectatio, oblectamentum, voluptas, vita delicata:* Cant. 7, 7; Koh. 4, 8. 8, 15; ሠሐቆሙ፡ ፍግዐ፡ ኀጢአት፡ ἐν σπατάλῃ ἁμαρτίας Sir. 27, 13; Jes. 57, 4 var.

ፍግዓ፡ subst. id., Hen. 14, 13; Koh. 2, 8; ፍግዓ፡ ወኀጢአት፡ Sir. 27, 13 var.; ብሔረ፡ ፍሥሓ፡ ወፍግዓ፡ ወተድላ፡ Clem. f. 275; ፍግዓሁ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ ከመ፡ ጽላሎት፡ የኀልፍ፡ f. 260.

ፍግዐት፡ n. act. *delectatio, voluptas*, Kedr f. 24.

ትፍግዕት፡ subst., Pl. ትፍግዕታት፡ *delectatio, oblectatio, voluptas, vitae jucunditas*, ዕፀወ፡ ትፍግዕት፡ Hez. 31, 18; Herm. p. 57. 58; Kid. f. 16; ትፍግዕት፡ ያማስን፡ ሥጋ፡ ወነፍስ፡ ኅቡረ፡ Chr. Ta. 29; Org. 3; አፍቅሮ፡ ትፍግዕታት፡ Phlx. 44; ትፍግዕታተ፡ ሕዋሳት፡ Phlx. 64; Chr. Ta. 29.

ፈገገ፡ [فغم فاغ فاخ فاح فاج, fortasse etiam פגל] „*graviter olere, gravem et ingratum odorem spirare*, qualis est nonnullorum pharmacorum“, Lud. e Mss. Colb.

ፍጉግ፡ part. *graviter olens, foetidus:* ጼና፡ ጢስ፡ ፍጉግ፡ Sap. 11, 19; Org.; አጼንዎ፡ ጼና፡ ፍጉግ፡ Fal. f. 55; ጢስ፡ እሳተ፡ ገሃነም፡ ፍጉግ፡ ወጽዩእ፡ Genz. f. 105; infernorum ጼና፡ ሕሡም፡ ወጽዩእ፡ ወፍጉግ፡ ጥቀ፡ f. 156; ቤተ፡ ጽልመት፡ (carcer) ኀበ፡ ሀሎ፡ ጺአት፡ ፍጉግ፡ Chr. Ta. 1; ቤተ፡ ጽልመት፡ ፍጉግ፡ Enc. Mag. 14. — *Voc. Ae.*: ፍጉግ፡ ዘ፡ የሚከረፍ፡; *aliud:* ዘ፡ ግምዕ፡ የሚከረፍኒ፡ ይ፡

ፈጠረ፡ I, 1 [فَطَرَ *fidit* (פטר), *incepit, creavit*] Subj. ይፍጥር፡ 1) de Deo: *creare, formare*, κτίζειν, ποιεῖν, πλάσσειν, c. Acc.: ፈጠሮ፡ ለሰብእ፡ Sap. 2, 23; Job 10, 8. 35, 10; በእንተ፡ ፈጢሮትየ፡ ኪያሆሙ፡ Gen. 6, 7; Deut. 4, 32; Jes. 43, 1; ዘእንበለ፡ እፍጥርከ፡ Jer. 1, 5; Ps. 88, 46; እግዚ"፡ ፈጠረኒ፡ (v. ወለደኒ፡) Prov. 8, 22; Sir. 24, 9; oculos Ps. 93, 9; draconem Ps. 103, 28; mundum, terram, mare, astra al.: Job 34, 13; Jes. 40, 28. 45, 12; Ps. 73, 17. 18. 94, 5; Eph. 3, 9; Col. 1, 16; ፍጥር፡ ሎሙ፡ መንፈሰ፡ ርትዕ፡ Kuf. 1; Ps. 50, 11. 32, 15; አነ፡ እፈጥር፡ ሰላመ፡ Jes. 45, 7; እፈጥር፡ እኩየ፡ ላዕሌክሙ፡ Jer. 18, 11; ኢነጸርክምዎ፡ ለዘፈጠሮ፡ ቅድመ፡ Jes. 22, 11; c. በ፡ rei (*ex*) Did. 38 (vid. sub ነጠብጣብ፡); abs.: Marc. 13, 19. 2) de hominibus: *ex animo suo producere, excogitare*, ዘፈጠረ፡ እምልቡ፡ 3 Reg. 12, 33; ሰብእ፡ እምርእሰሙ፡ ፈጠርዋ፡ ለኀጢአት፡ Hen. 98, 4. a) *fingere, ementiri, comminisci, fabricari:* ነገረ፡ አበድ፡ ይፈጥሩ፡ Tit. 3, 9; 1 Tim. 1, 4. 5, 13; 2 Petr. 2, 3; Hen. 104, 10; 4 Reg. 17, 9; ትፈጥር፡ እምልብከ፡ ψεύδῃ 2 Esr. 16, 8; Jer. 14, 14; Dan. 2, 9. b) *machinari, moliri:* ተዐቀብ፡ እምእኩይ፡ እስመ፡ እኩየ፡ ይፈጥር፡ Sir. 11, 33; Ps. 93, 20. 3) *notas* vel *literas* magicas *incidere:* ኢትፍጥሩ፡ ለክሙ፡ ፈጠሩ፡ Lev. 19, 28.

ተፈጥረ፡ III, 1 *creari*, Kuf. 3; Ex. 9, 18; Lev. 18, 27; Hez. 28, 14; ይከውኑ፡ ከመ፡ ዘኢተፈጥሩ፡ Jes. 41, 11; Asc. Jes. 4, 18; Ps. 32, 9; Koh. 8, 9; እምአመ፡ ተፈጥረ፡ ሰብእ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Job 20, 4; Sap. 2, 2; ዘእንበለ፡ ይትፈጠር፡ ዓለም፡ Sir. 42, 21; 4 Esr. 8, 6. 9, 25; Jac. 3, 9; 2 Petr. 3, 5; Hebr. 4, 13. 11, 3; Apoc. 4, 11; ተፈጢርየ፡ Job 10, 19; 4 Esr. 8, 69. 9, 21; ቦኑ፡ ቀደምከ፡ ተፈጥሮ፡ Job 15, 7; Koh. 6, 8; ኢተፈጥሮ፡ 4, 3; c. እምነ፡ materiae: ኵሉ፡ እምነ፡ ምድር፡ ተፈጥረ፡ Sir. 41, 10. a) *generari, gigni, natura fieri:* ተፈጠርኩ፡ ውስተ፡ ከርሥ፡ ἐγενόμην Job 31, 15; ዘተኀጽወ፡ በግብር፡ ወተፈጥረ፡ ምውተ፡ ኀፍረተ፡ ዚአሁ፡ F. M. 33, 1; ዕጼ፡ ኢተፈጥረ፡ በላዕሌሁ፡ Ex. 16, 24. b) *fieri* (inde ab initio rerum vel a creatore): እስመ፡ ትእዛዝ፡ ሕግ፡ ተፈጥረ፡ ሞተ፡ ትመውት፡ (ἀπ’ αἰῶνος) Sir. 14, 17; ሰንበት፡ ተፈጥረት፡ በእንተ፡ ሰብእ፡ Marc. 2, 27.

ፍጡር፡ part. *creatus:* አርዮስ፡ ይቤ፡ ወልድ፡ ፍጡር፡ ውእቱ፡ F. N. ab init.; M. M. f. 1; መቅዶንዮስ፡ ተአመነ፡ ከመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ፍጡር፡ F. M. 25, 1; Org. 3; ፍጡራን፡ ibid.

ፍጥረት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ፍጥረታት፡ 1) *creatio, principium, primordia* rerum, Kuf. 2; ፍጥረት፡ ሐዳስ፡ Kuf. 1. 4; እምፍጥረተ፡ ዓለም፡ Rom. 1, 20; 2 Petr. 3, 4; ἀπ’ αἰῶνος Jes. 46, 9. 51, 9. 64, 4; Sir. 44, 2; πρὸ χρόνων αἰωνίων Tit. 1, 2; ἀπὸ γενεῶν ἀρχῆς Jes. 41, 4; ἔκπαλαι 2 Petr. 2, 3; ἐξ ἀρχῆς Sir. 39, 32; እምፍጥረት፡ ἀπ’ ἀρχῆς Jes. 43, 10; Marc. 10, 6; እለ፡ እምፍጥረት፡ αἰώνιοι Ps. 23, 7. 9. 2) *res creata, creatura* vel *creaturae:* ποίημα Koh. 8, 9. 12, 14; ποιήματα 1, 14, κτίσις Marc. 16, 15; Gal. 6, 15; κτίσματα Jac. 1, 18; ለቀዳምት፡ ፍጥረትከ፡ Sir. 36, 20; አዳም፡ ቀዳሚ፡ ፍጥረት፡ Lit. 171, 4; ዘይእኅዝ፡ ኵሎ፡ ፍጥረታተ፡ (v. ፍጥረተ፡) τὰ πάντα Sap. 1, 7; እግዚ"፡ ገባሬ፡ ኵሉ፡ ፍጥረታት፡ H. A.; Enc. Mij. 26 (vid. sub ኰሰየ፡). 3) *natura:* φύσις Jac. 3, 7; 1 Cor. 11, 14; ማይ፡ ኀብአ፡ ፍጥረተ፡ ህላዌሁ፡ Sap. 19, 19; Hen. 89, 26; Rom. 1, 26. 11, 21. 24; በፍጥረት፡ Hom. Mar.; በሕገ፡ ፍጥረት፡ Lit. 171, 3; ገብረ፡ ሎሙ፡ ፍጥረተ፡ ሐዳሰ፡ ከመ፡ ኢየአብሱ፡ በኵሉ፡ ፍጥረቶሙ፡ Kuf. 5; ፍጥረተ፡ ልብኪ፡ πλάσμα Judith 8, 29; Ps. 102, 13; Jac. 1, 23; ኢመፍትው፡ ለነ፡ ንላጺ፡ ጽሕመነ፡ ወኢንወልጥ፡ ፍጥረተ፡ ብእሲ፡ ውስተ፡ ክልእ፡ ግዕዝ፡ Did. 1; hominis ፍጥረት፡ እንስሳዊ፡ Phlx. 102; ዘውፁእ፡ እምፍጥረት፡ (alienus a natura vel naturae repugnans) Kedr f. 62; ኀጢአተ፡ ፍጥረት፡ (opp. eo, quod naturae repugnat) F. M. 11, 2; ዘ፪ ፍጥረቱ፡ Did. 25 (vid. sub ፌንክስ፡). a) de Christi naturis: ክልኤ፡ ፍጥረት፡ M. M. f. 385. b) *elementa* rerum, στοιχεῖα 2 Petr. 3, 10. 4) *origo, ortus, nativitas:* ወይእቲ፡ ገቦ፡ ፍጥረታ፡ ለብእሲት፡ Kuf. p. 11; ምድረ፡ ፍጥረቶሙ፡ p. 15. 19; ልሳነ፡ ፍጥረት፡ p. 51; እምትክታ፡ ወእምፍጥረታ፡ 2 Esr. 4, 15; እምፍጥረትየ፡ ἀπὸ προγόνων 2 Tim. 1, 3; (መጽሐፍ፡) ዘፍጥረት፡ Genesis (liber) Can. Ap. 55 (aliâs ዘልደት፡). 5) *generatio, genus, familia*, γένεσις, γενέσεις Num. 3, 1; Gen. 6, 9; γενεά Gen. 43, 7; ፍጥረተ፡ ኅሩያን፡ γένος 1 Petr. 2, 9 Platt. a) etiam rerum: ፍጥረታተ፡ ሕምዝ፡ (genera veneni varia) Lit. 169, 1. b) ዘእምነ፡ ፍጥረቱ፡ αὐτόχθων *indigena*, Jos. 8, 35; Lev. 16, 29. 17, 15. 19, 34; plenius: ዘእምነ፡ ፍጥረቱ፡ ውስተ፡ (እስራኤል፡) Lev. 23, 42. 6) *res commenticia, commentum:* ይፈጥሩ፡ ፍጥረተ፡ ዐቢየ፡ Hen. 104, 10.

ፈጣሪ፡ n. ag. 1) *creator, conditor, auctor*, sc. Deus 1 Petr. 4, 19; 4 Esr. 8, 69; Koh. 12, 1; Kuf. 22; Job 20, 29 (ἐπίσκοπος); ፈጣሪሁ፡ Sir. 4, 6; ፈጣሪየ፡ 24, 8; Jes. 27, 11; ፈጣሬ፡ሰማይ፡ወምድር፡ Judith 13, 18; Kuf. 7; ፈጣሬ፡ኵሉ፡ Job 8, 3; Sir. 24, 8; Kuf. 17; Rom. 1, 25; κύριος et θεός *Deus* Ex. 15, 25 seq. (vid. annot. ad h. l.). 2) *commentor, fictor:* ፈጣሬ፡ነገር፡ Kid. f. 24.

ፈጠራ፡ subst. 1) *notae vel literae incisae, characteres magici, figurae superstitiosae:* γράμματα στικτά Lev. 19, 28; στοιχεῖα Gal. 4, 9; ዘይገብር፡ፈጠራ፡ውስተ፡ሥጋሁ፡ Clem. f. 162; መተርጕመ፡ፈጠራ፡ F. N. 11, 3. 2) *res ficta vel commenticia, commentum:* ኀልዮ፡ውስተ፡ፈጠራሁ፡ለጣዖት፡ ἐπίνοια εἰδώλων Sap. 14, 12; ይሜህሩ፡ፈጠራ፡ዘእምጕሥዐተ፡ልበሙ፡ M. M. f. 184. 232; ማኒ፡ (Manes) ወዘይመስልዎ፡እምሰብእ፡ፈጠራ፡ዕልዋነ፡ሃይማኖት፡ F. N. in prol.

ፍጡራዊ፡ adj. rel. *ad res creatas pertinens,* አፍቅሮ፡እግዚ"፡ (amare Deum) ይኄይስ፡እምአፍቅሮ፡ፍጡራዊያን፡ Phlx. 3.

ፍጥረታዊ፡ adj. rel. *naturalis:* F. N. 24, 2; Phlx. 3; ሕማማት፡ፍጥረታዊያት፡ Phlx. 11. 102; ደዌ፡ሥጋ፡ፍጥረታዊት፡ Gad. Kar.; ማሰንት፡ማስኖ፡ፍጥረታዊ፡ F. N. 27.

ምፍጣር፡ subst. *locus ubi fit, gignitur* alqd: ምፍጣረ፡ጸቃውዕ፡ (sc. „cellulae apium, in quibus mel generant") Lud. ex Org. 5.

ፈጠነ፡ I, 1 [amh. id., coll. فَدَّ فَدْفَدَ *currere;* وَفَضَ *currere, properare*] *celerem, citum, velocem, properum esse:* ይፈጥን፡ (v. ያፈጥን፡) መብረቅ፡በፈቃዱ፡ Sir. 43, 13; ፈጠነት፡ (v. አፍጠነት፡) ጥቀ፡ Jer. 31, 16; በቃሉ፡ይፈጥን፡ሑረቱ፡ Sir. 43, 5; ሑሰታ፡ለጥበብ፡ይፈጥን፡እምኵሉ፡ሑሰት፡ κινητικώτερον Sap. 7, 24.

አፍጠነ፡ II, 1 1) *accelerare, festinare, properare:* ከመ፡ያፍጥን፡ዘያነብብ፡ Hab. 2, 2; Jer. 31, 16 var.; seq. verbo finito sive asyndeto: 1 Reg. 20, 38; Luc. 15, 22 rom.; 19, 5; sive copula ወ፡ annexo: ያፍጥን፡ወይፋጽ፡ምግባሩ፡ Jes. 5, 19 var.; Gen. 18, 6; 1 Reg. 25, 18; seq. Acc. Inf.: Luc. 19, 6; Gen. 18, 7. 45, 13; Ps. 69, 1; አፍጠነ፡ውሂቦታ፡ቅብአ፡ Esth. 2, 9; እመ፡ኢያፍጠነ፡ተዐቅቦ፡በፍርሀተ፡እግዚ"፡ Sir. 27, 3; ያፈጥን፡ከዒወ፡ደም፡ 28, 11; Judith 10, 15. 13, 12; vel seq. ለ፡ c. Inf.: እገሪሆሙ፡ያፈጥኑ፡ለከዒወ፡ደም፡ Prov. 1, 16; Jes. 59, 7; ዘአፍጠነ፡እዴሁ፡ለዘቢጥ፡ Kedr 79; nonnunquam Latine *cito, mox* vertere licet: አፍጠኑ፡ረሲዐ፡ (cito obliti sunt) Ps. 105, 14; Kuf. 26; Gen. 27, 20; Ex. 2, 18. 2) *accelerare, maturare,* c. Acc.: አፍጥኖ፡ለዕለቶሙ፡ Sir. 33, 10; አፍጥኑ፡ሥጣዌ፡ („maturate responsionem") Greg. Lud.

ተፋጠነ፡ III, 3 ut videtur, *urgere* alqm: ኢይትፋጠነኒ፡ 2 Cor. 12, 14 Platt.

አስተፋጠነ፡ IV, 3 (raro አስተፈጠነ፡) 1) *festinationem adhibere* (ſich beeilen), *festinare, properare,* Ps. 15, 3; አስተፋጠኑ፡ወአግሐሡ፡ Judith 13, 1; 4 Reg. 9, 13; c. Acc. Inf.: አስተፋጥኑ፡ገቢረ፡ሠናይ፡ Clem. f. 262. 267; ይደልወነ፡ናስተፋጥን፡ንሚአታ፡ (ለጥምቀት፡) F. M. 27, 1; ኢናስተፋጥን፡ስቲየ፡ወይን፡ Lud. ex Hom. Greg.; seq. Subj. verbi: 2 Tim. 4, 9; seq. ከመ፡ c. Subj.: 4 Esr. 14, 14; Hebr. 4, 11; 2 Tim. 2, 15; Judae 3. 2) *accelerare, urgere:* እለ፡ያቀውሙ፡ወያገብሩ፡ወያስተፋጥኑ፡ግብረ፡እግዚ"፡ 1 Par. 23, 4. 3) *festinando deprehendere* vel *opprimere* alqm (ereilen): እግዚ"፡አስተፋጠኖ፡በሞት፡ለገባሬ፡ዝንቱ፡ግብር፡ዘእንበለ፡ይብጻሕ፡ጊዜሁ፡ F. M. 11, 2.

ፍጡን፡ part. 1) *citus, velox, properus, festinans:* ኵሉ፡ፍጡን፡በኀበ፡እግዚ"፡ለእንተ፡ምዕር፡ ταχινά Sir. 18, 26; Sap. 13, 2 in Abb. LV; መልአክ፡ዘፍጡን፡ረድኤቱ፡ Sx. Sen. 4; ፍጡን፡ለሰሚዕ፡ Jac. 1, 19; ፍጡነ፡መዐት፡ velox ad iram, II Can. Nic. 31. 2) *festinatus:* ኢይኩን፡በአትከ፡ጕንዱየ፡ወፀአትከ፡ፍጡነ፡ Clem. f. 175. 3) Adv. a) በፍጡን፡ *cito, mox, confestim:* Koh. 8, 11 var.; Sx. Haml. 15; F. N. 30; በፍጡን፡አው፡በዕድሜ፡ F. N. 33, 7. b) ፍጡነ፡ *propere, festinanter, celeriter, cito, mox:* Gen. 24, 18. 20. 46. 41, 32. 45, 9; Ex. 12, 33. 32, 8; Deut. 7, 4. 9, 3. 12. 29, 20; Jud. 2, 23; Ps. 2, 13; Sir. 20, 18. 21, 5. 43, 22. 48, 20; Jes. 5, 19. 26. 8, 3. 49, 17. 58, 8; Jer. 27, 44. 29, 20; Dan. 2, 35. 3, 24; Judith 12, 14; 1 Esr. 4, 34; 2 Esr. 4, 23; Luc. 14, 21. 16, 6. 18, 8; Joh. 11, 31; Act. 17, 15; Rom. 16, 20; 2 Tim. 4, 9; 2 Thess. 2, 2 al. α) *praepropere,* 1 Tim. 5, 22; ዘፍጡነ፡የአምን፡ Sir. 19, 4. β) *confestim,* Deut. 7, 22. 9, 12; Jud. 2, 23; Prov. 13, 23.

ፈጢን፡ adj., f. ፈጣን፡ (sic quidem Lud., quamquam nonnisi ፈጣን፡ exemplis probatum est) *citus, maturus, repentinus:* እምዝኩ፡ሞት፡ፈጣን፡ Lud. Comm. p. 45 n. 53 (ex Epist. Gregorii); ፀአቱ፡ፈጣን፡ Lud. e Mss. Colb.

ፍጥነት፡ n. act. *velocitas, festinatio,* Chr. Ta. 22.

መፍጠኒ፡ part. c. term. adj.: 1) *properans, festinans:* መፍጠኔ፡መዐት፡ F. M. 21, 3. 2) *maturus, repentinus:* ሞት፡ብዙኅ፡ወመፍጠኒ፡ Kid. f. 39.

መስተፋጥኒ፡ et **መስተፋጣኒ፡** part. c. term. adj., *properans, festinans:* እእጋር፡መስተፋጣኒት፡ትምሀ፡ወትዐራዕ፡ወአዕይንት፡ነጻሪት፡ተዐውር፡ Genz. f. 88; ወምስለ፡ኵሉ፡ፋጻቱ፡መስተፋጥኒ፡ Gad. T. H; በመስተፋጥኒት፡መልአክት፡ Enc. Teq. 9.

ፋጽ፡ *sibilus* vid. sub ፈጸየ፡

ፈጽሐ፡ I, 1 [פָּצַח فَضَخَ *rupit, fregit,* فَطَحَ *dolavit, percussit;* amh. ፈጫ፡ et ፈጨ፡ *comminuere, contundere*] 1) malleo *contundere, diffringere:* እንተ፡ትፈጽሐ፡ለኵሉ፡ምድር፡ σφῦρα Jer. 27, 23. 2) *findere, caedere, excidere,* lapides: መፍጽሕ፡ዘይፈጽሕ፡ኰኵሐ፡ πέλυξ κόπτων πέτραν Jer. 23, 29; ለብርት፡ከመ፡እብን፡ይፈጽሕዎ፡ λατομεῖται Job 28, 2; ኢትንድቆሙ፡ፈጺሕከ፡ Ex. 20, 25; Herm. p. 9. 12; *scalpro polire,* Lud. auct. Greg.

ተፈጽሐ፡ III, 1 (*findi*) *caedi, excidi:* ኰኵሕ፡ኢይትፈጸሕ፡በጕድብ፡ወበማሕጺ፡ከመ፡ዕፀው፡ M. M. f. 209; በከመ፡እብነ፡አድማስ፡ዘኢይትፈጸሕ፡ τὰ ἀδαμάντινα σώματα οὐ πλήττεται Chr. Ta. 22.

መፍጽሕ፡, rarius **መፍጽሕት፡**, subst., Pl. **መፋጽሕት፡**, *malleus,* in specie *malleus acutus lapicidarum, instrumentum dolatorium, securis:* σφῦρα, ብርዐ፡ይመስሉ፡መፍጽሕ፡ (v. መፍጽሕት፡, v. መፋጽሕት፡) Job 41, 20; በመፍጽሕ፡ኀጺን፡ዐጽመ፡እገሪሁ፡ቀጥቀጡ፡ (sec. Lud. በመስፍሕ፡) Enc. Nah. 25; 3 Reg. 6, 11; λαξευτήριον Ps. 73, 7; ነገርየ፡ከመ፡መፍጽሕ፡ πέλυξ Jer. 23, 29; መፍጽሕ፡ሰሐል፡ Lud. e Mss. Colb. — (Lud. statuit: 1) *cuneus findendis lignis.* 2) *scalprum fabrile*). — Voc. Ae.: መፍጽሕ፡ዘ፡በርተቃቃን፡ ውሻልሂ፡ወምህሮሂ፡ይ፡; *aliud:* ብ፡ዶጅኖ፡

ፈጸመ፡ vel **ፈፀመ፡** I, 2 [quod cum צמד ضمد componere (Ges. thes. p. 1119) et *abrumpere* i. e. *finire* interpretari solent, at significatus primus in *referciendo* et *implendo* fuisse videtur, coll. فعم (فغم) et **ፈፀመ፡** — Stirpem I, 1 sc. **ፈጽመ፡** Marc. 4, 29 et **ይፈጽም፡** Rom. 5, 3 exhibet quidem Platt in sua N. T. editione, at lectiones pravae videntur] 1) *implere, replere*, c. Acc. rei: **ፈጸመ፡ሎሙ፡ሙሴ፡እደዊሆሙ፡** ἐπλήρωσε Sir. 45, 15; τελειοῦν Ex. 29, 9. 29. 35; Lev. 16, 32; **መኑ፡ዘያጠብዕ፡ይፈጽም፡እደዊሁ፡** πληρῶσαι 1 Par. 29, 5; **ፈጽሙ፡መስፈርተ፡** Matth. 23, 32; c. dupl. Acc.: **ዘንተ፡(ግብ፡)ፈጸመ፡ቀትላነ፡** Jer. 48, 9. a) *complere, explere, implere*, numerum Ex. 23, 26; Jes. 65, 20; tempus i. e. *ad finem peragere*, vid. sub n. 3; defectum, ἀναπληροῦν 1 Cor. 16, 17; verba alcjs 3 Reg. 1, 14; legem Matth. 5, 17; Gal. 5, 14. b) *explere, implere, satisfacere*: **ሰእለተ፡** Ps. 19, 6; **መፍቅደ፡** Phil. 4, 19; **ወይፌጽሙ፡መዐትየ፡** πληρῶσαι Jes. 13, 3; **ጸሕቀ፡** Enc. Ter 21; **ይፌጽሙ፡ሕገ፡ሥጋ፡** (honeste de exoneratione alvi) Sx. Nah. 14. c) omisso Acc.: *plenum modum assequi*, ut: **እስከ፡ይፌጽም፡በዕድሜሁ፡** „donec ad plenam aetatem perveniret" Org. 4. d) *implere* promissum, vaticinium, 3 Reg. 8, 15. 24. 2) *peragere, perficere* (vollbringen, vollführen): **ነበብክሙ፡በአፉክሙ፡ወፈጸምክሙ፡በእደዊክሙ፡** Jer. 51, 25; **ፈጸመ፡እግዚ"፡መዐቶ፡** Thren. 4, 11. 2, 17; Hen. 5, 3; Mich. 2, 1; **እለ፡ይፌጽሙ፡ኀጣውአ፡** Prov. 1, 19; **ይፌጽም፡እከየ፡** Koh. 9, 3 (at lectio corrupta videtur); Gen. 49, 5; Matth. 3, 15. 19, 12; 2 Cor. 10, 6; Gal. 6, 2; Jac. 2, 8; 2 Tim. 4, 5; 2 Thess. 1, 11 al. 3) *consummare, finire, absolvere, ad finem perducere* (vollenden): **ብዙኀ፡ንነግር፡ወኢንክል፡ፈጽሞቶ፡** Sir. 43, 27; **እደዊሁ፡ይፌጽማሁ፡** Zach. 4, 9; Sir. 38, 30; pensum Ex. 5, 14; **ፈጸመት፡ዘንተ፡ኵሎ፡ነገረ፡** Judith 10, 1; Deut. 31, 24; Hen. 41, 7; Matth. 7, 28. 13, 53. 19, 1; Luc. 12, 50; Joh. 4, 54. 5, 36; Act. 20, 24; 2 Tim. 4, 7; Apoc. 11, 7; Enc. Teq. 28, al. crebro; tempus, dies al.: **ወፈጸማ፡እላንተ፡መዋዕለ፡** Kuf. 3. 10; Gen. 29, 27. 28; **ፈጸሞሙ፡መዋዕሊሆሙ፡** Job 21, 13. 36, 11; Sir. 26, 2; Hen. 5, 9. a) *finem facere* rei agendae, *desinere, perfecte, prorsus, omnino* facere alqd: seq. Acc. Inf., ut: **ሶበ፡ፈጸምከ፡አንጽሖ፡** Hez. 43, 23; **ወፈጸመ፡መጥኖ፡ቤተ፡** 42, 15; Gen. 2, 2; Num. 7, 1; Lev. 16, 20; Jud. 3, 18; 3 Reg. 8, 1; **ወእምዝ፡ፈጸሞ፡እግዚ"፡ዘንተ፡ኵሎ፡ገቢረ፡** Jes. 10, 12; **ፈጸመ፡ቀቲሎትየ፡** Job 6, 9; Luc. 4, 13; Rom. 9, 31. 10, 5. 13, 8; vel seq. **እንዘ፡**, ut: **ፈጸሞ፡እንዘ፡ይትናገር፡ምስሌሁ፡** Kuf. 15. 36; Hen. 81, 10; **ፈጸመ፡እንዘ፡ይጼሊ፡** 2 Par. 7, 1. b) *ad perfectionem ducere, perfectum reddere* alqd: **ዘብዙኀ፡እከየ፡ይገብር፡ይፌጽም፡እከየ፡** τελεσιουργεῖ Prov. 19, 7; Phil. 2, 2. c) abs.: *finem facere* vel *capere*, Luc. 13, 23; 4 Esr. 5, 30.

አፈጸመ፡ II, 2 *in perficienda* vel *absolvenda re juvare* alqm, c. Acc. pers. vel rei, vel dupl. Acc.: **ለአፈጽሞተ፡ምግባራት፡** F. N. 45; **ስብሐት፡ለእግዚ"፡ዘአፈጸመኒ፡ዘወጠንኩ፡በጸጋሁ፡ፍድፋደ፡** H. A. in subscr.

ተፈጸመ፡ III, 2 (passim III, 1) 1) *impleri*, a) *plenum fieri*, de luna Hen. 78, 11. 13. b) *compleri, completum esse*: **ኢተፈጸመ፡ኀጢአቶሙ፡እስከ፡ይእዜ፡** Kuf. 14; Gen. 15, 16; 1 Thess. 2, 16. c) de vaticiniis: Asc. Jes. 11, 38; Matth. 1, 22. 2, 15. 17. 23. 4, 14. 8, 17. 12, 17 al.; Luc. 22, 37; Lud. Comm. hist. p. 302 n. 4. 2) *peragi, perfici*: Hen. 10, 12. 16, 1; si adfuissem **እምኢተፈጸመ፡ሎሙገ፡** Jsp. p. 388; Jac. 1, 15; Luc. 22, 37; **ለእመ፡ኢተፈጸመ፡** (zu Stand kommt) **ከዊነ፡መርዓ፡** F. N. 24, 3. 32, 1. 3) *consummari, absolvi, finiri, ad finem perduci*: Gen. 2, 1. 6, 16; Kuf. 2; **ወተፈጸመ፡ቤቱ፡** 1 Esr. 7, 5; 2 Esr. 5, 16; **ወእምዝ፡ተፈጸመ፡በዓል፡** Tob. 10, 7; Hen. 25, 4; Joh. 19, 28. 30; Matth. 10, 23; in specie de tempore: Kuf. 3. 19; Lev. 25, 30; Deut. 34, 8; Tob. 10, 7; **ተፈጸመ፡መዋዕል፡** Dan. 1, 18; Job 1, 5; Luc. 2, 21. 4, 2; Act. 7, 23; Apoc. 20, 3. 5. a) *finem habere* vel *capere, desinere*: **ኢተፈጸመ፡ሣህሉ፡** Thren. 3, 22; 1 Cor. 13, 8; **ዘኢይትፌጸም፡** *infinitus*, Lit. Cyr. b) *consumi, absumi*: **ተፈጸመ፡ማይ፡እምዝቃ፡** Kuf. 17; 3 Reg. 14, 10; Hen. 19, 1. c) *suprema obire*, de animatis: Apoc. 6, 11; ex aëre decidit **ወተፈጸመ፡ሶቤሃ፡ወሞተ፡** Clem. f. 254. d) liber *explicit*, ut: **ተፈጸመ፡በገዘየ፡ጥበቢሁ፡ለኢያሱ፡ወልደ፡ሲራክ፡** Sir. in subscr.; Asc. Jes. ed. Laur. p. 78; Psalt. ed. Lud. p. 318; Herm. p. 108, al. creberrime. e) *transigi, dirimi*, de controversiis: **ኵሉ፡ጋእዝ፡ዘትከውን፡ማእከሌሆሙ፡ትትፌጸም፡በመሐላ፡** F. N. 43, 5. f) *ad perfectionem perduci, perfectum fieri*: Joh. 3, 29; Luc. 22, 16; 1 Joh. 4, 17. g) τελεῖσθαι *initiari* ab interpretibus vix intellectum **ተፈጸመ፡** versum est Num. 25, 3; Ps. 105, 28 (quamquam videre licet sub **ፈጸመ፡** n. 1 phrasin *implere manus* i. e. *initiare*).

ፍጹም፡ part. 1) *impletus, plenus*: Lev. 4, 5; Num. 3, 3; **ሥርናይ፡ፍጹም፡** πλήρης Marc. 4, 28; **ወርኀ፡ፍጹመ፡ብርሃን፡** Abush. 13. a) *plenus*, de tempore, vid. infra sub n. 2, e. b) **ፍጹመ፡መዋዕል፡** plenus dierum i. e. *qui* vitae suae tempus *explevit* Kuf. 22. c) *expletus*: Rom. 13, 10. 2) *perfectus, absolutus, plenus*: a) *ad finem perductus, consummatus*: Luc. 2, 42; **ወገብረ፡ፍጹመ፡ኪራም፡ኵሎ፡ቅኔ፡** (v. **ፈጸመ፡**) 2 Par. 4, 11; Hebr. 12, 23. b) (vollkommen) τέλειος Ps. 138, 21; **ፍጹመ፡ግብረ፡ይገብር፡እግዚ"፡ምስሌከ፡** Judith 11, 6; πλήρης Ruth 2, 12; **ከመ፡ፍጽምተ፡ትኩን፡በረከትከ፡** Sir. 7, 32; **እስመ፡ፍጹም፡ውእቱ፡ላሕይኪ፡** Hez. 16, 14; **ብእሲ፡ዘሠናይ፡ራእዩ፡ኀያል፡ወጽኑዕ፡ወፍጹም፡በራእይ፡** Clem. f. 9; **ቀላይ፡ፍጹም፡** Hen. 21, 7; **ፍት፡ፍጹም፡** Jac. 1, 17; **ለእመ፡ነስሐ፡ንስሓ፡ፍጽምተ፡** F. M. 6, 13. α) scientia et arte: **ኬንያ፡ፍጹም፡** 3 Reg. 7, 2; **ፍጹማን፡ወምሁራን፡** (Meiſter und Lehrlinge) 1 Par. 25, 8. β) ethice: Cant. 5, 2; **ፍጹም፡በጽድቁ፡** Kuf. 10; **ፍጹም፡በኵሉ፡ምግባራቲሁ፡ምስለ፡እግዚ"፡** Kuf. 23; **ፍጹም፡በሃይማኖት፡** Herm. p. 48; **ኖኅ፡ተረክበ፡ፍጹመ፡ጻድቀ፡** (v. **ጽድቅ፡**) Sir. 44, 17; **ፍጹም፡** Kuf. 15; Gen. 6, 9; 4 Esr. 1, 36; Sap. 9, 6; Matth. 5, 48. 19, 21; Col. 1, 28; 4, 12; Jac. 1, 4. 3, 2; Rom. 12, 2; **ሥርዐተ፡ኄራን፡ወሥርዐተ፡ፍጹማን፡** Phlx. 1; in malam partem: **ፍጹማነ፡አበሳ፡** Hen. 22, 13. c) *maturus*, de fetu: **ብእሲት፡ዘቀተለት፡ሕፃነ፡ፍጹመ፡ዘወለደት፡** Kedr f. 78. d) *sanus, labis expers*: **ዕፀው፡ፍጹም፡** Kuf. p. 77; **በግዕ፡ፍጹም፡** Ex. 12, 5. e) *integer, plenus, totus*: **ፈለሰ፡ፍጹመ፡ፍልሰተ፡** Jer. 13, 19 var.; **ይነጽሕ፡ንጽሐ፡ፍጹመ፡** Prov. 25, 4; Deut. 31, 30; **በልብ፡ፍጹም፡** 1 Par. 28, 9; Joh. 15, 11; 1 Joh. 1, 4. 2, 5; in specie de temporis spatiis: Ps. 72, 10; Jos. 10, 13; **ዓመት፡ፍጹም፡** Kuf. 6; **፴ ዓመት፡ፍጽምት፡** Clem. f. 250; **ዓመተ፡ፍጹመ፡** F. M. 6, 14. f) *solidus* vel *probus*, de metallis: **ወርቅ፡ፍጹም፡** 3 Reg. 6, 19; **ብሩር፡ፍጹም፡** Kuf. 19. g) *germanus*: **አኀው፡ፍጹማን፡** F. N. 42, 6. 3) Accipitur pro subst.: *perfectio*, Phlx. 88; **ትሕትና፡ውእቱ፡ፍጹመ፡ጽድቅ፡** Phlx. 152. 4) Adv. **ፍጹመ፡** a) *plene, perfecte*: **ኢተከሥተ፡ሕግ፡**

ፍጹመ፡ Kuf. 33; 4 Esr. 12, 13; 1 Thess. 5, 23; ይትጋደል፡ ፍጹመ፡ Enc. Hed. 13; „exacte“ Lud. ex Enc. Mag. 27. b) *prorsus, plane*, Enc. Genb. 3; ፍጹመ፡ ኢ፡ *omnino non:* Lud. e Lit. Mss.; ወማየሰ፡ ፍጹመ፡ ኢይሰቲ፡ Gad. T. H. c) *jam*, ἤδη Herm. p. 8.

ፍጽም፡ subst. *consummatio, finis*, በፍጽም፡ ἐν συντελείᾳ Nah. 1, 3; cfr. Marc. 4, 29 rom.

ፈጻሚ፡ n. ag. 1) *completor, perfector, consummator*, Enc. Jac. 8 (vid. sub ዜና፡); I Sal. Mar. 23; ፈጻሚ፡ ኵሉ፡ Lit. 173, 1; እግዚ"፡ ወጣኒ ፤ እግዚ"፡ ፈጻሚ፡ Tab. Tab. 34; Haggai Zachar. Mal. ፈጻምያነ፡ ትንቢት፡ Append. ad Libr. Reg. 2) *peragens, efficiens:* ረጉኤል፡ ፈጻሚ፡ ፈቃድከ፡ Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; Fal. f. 31.

ፍጻሜ፡ subst. 1) *expletio* a) *plenitudo, modus justus ac plenus:* ፍጻሜ፡ መጠነ፡ አከል፡ ዘዕደው፡ ፳ ዓመት፡ ወእመ አከ፡ ፳ወ፭ ዓመት፡ ወለአንስት፡ ፲ወ፪ ዓመት፡ ወእመአከ፡ ፲ወ፭ዓመት፡ F. N. 24, 3. b) *completio* i. e. *justa observatio* legis Rom. 11, 12. c) *initiatio*, τελείωσις (vid. ፈጸመ፡ n. 1 et ተፈጸመ፡ n. 3, g), Ex. 29, 27; Lev. 7, 37. 8, 22. 31. 33. 2) *consummatio, finis*, πειρασμός Koh. 4, 8. 16. 12, 12; τέλος Ps. in tit., vid. Lud. annot. ad Ps. 4, 1; ፍጻሜ፡ ዘይመጽእ፡ Hen. 10, 2; በፍጻሜ፡ ራብዑ፡ ኢዮቤልው፡ Kuf. 4; እምቅድመ፡ ፍጻሜ፡ ዓመት፡ F. N. 24, 5; ከመ፡ ለፍጻሜ፡ ያብጽሕ፡ ወይግበር፡ ኵሎ፡ ሰርጐ፡ ቤትከ፡ 1 Par. 29, 19. a) *finis propositus:* 1 Petr. 1, 9; ፍጻሜ፡ ነፍስነ፡ Lit. 168, 2. b) *extremum* (tempore et gradu): ፍጻሜሁ፡ ለበቀል፡ Sap. 12, 27. c) *terminus:* ኵሎ፡ ፍጻሜ፡ ማኅበረ፡ ለቤተ፡ ክር"ን፡ (omnium finium ecclesiae — miserere), Lit. Orth. 3) *perfectio, absolutio:* እስመ፡ ኀልዮ፡ ኪያሃ፡ ፍጻሜ፡ አእምሮ፡ τελειότης Sap. 6, 16; Hebr. 6, 1; sec. Lud. etiam Adv. *prorsus, plane*, ut: ፍጻሜ፡ ንቱግ፡ „plane evacuatum“.

ፍጽምና፡ subst. *perfectio* vel *integritas* animi et vitae: Phlx. 26; ሶበ፡ ርእየ፡ ቅድስናሁ፡ ወፍጽምናሁ፡ Sx. Jac. 11; Dei, Cod. Bodl. X ab init.; Cod. Mus. Brit. VIII ab init.

መፈጽም፡ part. *explens, implens:* መፈጽመ፡ ተስፋ፡ ለዘአሰፈወ፡ Fal. f. 13.

ተፍጻም፡ subst. *finis, ultimum:* አመ፡ ተፍጻመ፡ ወርኅ፡ አዕረፈ፡ Lud. ex Enc. Genb. 30; ተፍጻሞሙ፡ *ultimus eorum* Enc. Hed. 29.

ተፍጻሚ፡ adj. rel. *ultimus*, Lud. sine auct. (Deinde statuit Lud. 2) *consummator:* ተፍጻሚ፡ ስምዕ፡ *consummator martyrii* Enc. Hed. 28; at Sx. Tub. exhibet ተፍጻሚተ፡, neque significatio *consummatoris* cum forma vocis conciliari potest).

ተፍጻሚት፡ subst. 1) *plenitudo*, πλήρωμα, passim in Cyr. ut: እምተፍጻሚተ፡ ዚአሁ፡ ለኵሉ፡ ውሁብ፡ f. 86. a) *perfectio*, τελειότης Col. 3, 14. b) *initiatio*, τελείωσις (vid. ፍጻሜ፡ n. 1, c): Ex. 29, 26. 31. 34. 2) *absolutio, consummatio, finis, ultimum*, negotii Sal. Req.; aedificationis Chr. Ax. f. 89; ተፍጻሚቱ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ Asc. Jes. 11, 37; Vit. Mar.; Hen. 18, 14; በተፍጻሚተ፡ ዓመት፡ Kuf. 4; አልብከ፡ ጥንተ፡ ወአንተ፡ ትሁብ፡ ለኵሉ፡ ተፍጻሚተ፡ Lit. Joh.; እስከ፡ ተፍጻሚቱ፡ μέχρι τέλους Koh. 3, 11; Hen. 2, 2; Lit. 161, al.; ውእቱ፡ ተፍጻሚተ፡ ሰማዕት፡ is est ultimus martyrum, Sx. Hed. 29.

ፈጸመ፡ *obturare* vid. sub ፈፀመ፡

ፍጽም፡ subst., Pl. ፍጽማት፡ 1) *frons*, μέτωπον, Ex. 28, 34; 1 Reg. 17, 49; 2 Par. 26, 19. 20; Jes. 48, 4; ሂጵ፡ ውስተ፡ ፍጽሙ፡ Sir. 47, 4; ፍጽሞሙ፡ τὰ μέτωπα αὐτῶν Hez. 9, 4; Apoc. 7, 3. 14, 1; πρόσωπον Lev. 13, 41; ከመ፡ ንዕትብ፡ ፍጽማቲነ፡ በአምሳለ፡ መስቀል፡ F. N. 14. 2) *pars anterior*, a) *frons* agminis, *primum agmen:* አዐቅብ፡ ፍጽመ፡ ወከዋላ፡ 2 Esr. 14, 16; 1 Par. 26, 10; Joel 2, 3. 20. b) *facies, superficies:* Ex. 16, 14. 28, 33. c) ፍጽመ፡ adv. α) *in* vel *a fronte, parte antica, prae:* ወወፅአ፡ ይሁዳ፡ ፍጽመ፡ Kuf. 38; አነ፡ እሐውር፡ ፍጽመ፡ ቅድሜከ፡ Jes. 45, 2. 52, 12; Num. 32, 17; Deut. 20, 4; Jos. 6, 9. 8, 10; Ps. 45, 5; ἐν πρώτοις 1 Par. 11, 6; ነቢር፡ ፍጽመ፡ ውስተ፡ አዕዋዳት፡ Matth. 23, 6; Marc. 12, 39; ፍጽሞሙ፡ ἔμπροσθεν αὐτῶν 1 Par. 19, 16. β) *ex adverso, e regione:* እለ፡ ይትቃወሙ፡ ፍጽመ፡ ቅድመ፡ ገጾሙ፡ Hab. 1, 9; Ob. 11; Num. 1, 53. d) እንተ፡ ፍጽም፡ *a parte anteriore* Lit. 171, 2. [Etymon haud satis liquet; censuerim *frontem* dictam esse a *latitudine* (فسح فطح) sicut פַּדַּחַת et literam መ primitus formativam esse sicut in [illegible]. Deinde quaeritur annon ejusdem radicis sit נֵצַח, cujus etymon a plerisque a *splendendo* petitum pariter reprobo, atque etymon vocis ፍጽም፡ a Dietrich ſemit. Wortſ. p. 139 propositum.] — *Voc. Ae.:* ፍጽም፡ ብ፡ ፊት ።

ፍጹም፡ part. quasi *frontatus*, i. e. a) *primarius:* ፍጹመ፡ ሠላሳ፡ ὁ πρῶτος τῶν τριάκοντα 1 Par. 11, 11. b) *antecessor, praecursor:* ወናሁ፡ ምስሌነ፡ ፍጹማን፡ እግዚ"፡ ἰδοὺ μεθ' ἡμῶν ἐν ἀρχῇ κύριος 2 Par. 13, 12 (at legere praestat ፍጽመነ፡).

ፋጸየ፡ (et ፋጸወ፡) inus., videtur denominatum a ፋጽ፡, a radice ፎጸ፡ quam quondam exstitisse ex Amh. አፍዋጨ፡ elucet, sine dubio onomatopoetica (sicut צִפְצֵף al.), quam frustra cum פָּצָה *aperuit os* composuit Lud.

ፋጽ፡ subst. *sibilus, susurrus:* ሶበ፡ ንሰምዕ፡ ፋጸ፡ ቀጢን፡ ይትረከብ፡ በኀበ፡ ኤልያስ፡ (3 Reg. 19, 12) M. M. f. 117.

ተፋጸየ፡ III, 3 (quoad formam, non quoad significationem), *sibilare:* መንፈስ፡ ዘይትፋጸይ፡ συρίζον Sap. 17, 17; ቃለ፡ ቀጢን፡ ከመ፡ ዘይትፋጸይ፡ 3 Reg. 19, 12; de serpente, συρίζειν Jer. 26, 22 var. (in uno cod. ተፈጸየ፡ scriptum); ወዓዲ፡ መንፈሰ፡ ቅዱሰ፡ ርእየ፡ (sc. Stephanus) እንዘ፡ ይወርድ፡ ዲበ፡ ምሥዋዕ፡ በውስተ፡ ውሳጤ፡ መንጦላዕት፡ ወሶበ፡ ርእየ፡ እንዘ፡ ይወርድ፡ ዲቤሁ፡ ተፋጸየ፡ ወከማሁ፡ ዲያቆናትኒ፡ ይትፋጸዩ፡ በርደተ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ዲበ፡ ኅብስት፡ ወጽዋዕ፡ Clem. f. 159 (quo loco refutatur Castelli sententia, a Lud. accepta, ut qui in loco Lit. 172, 4 significatum *exsultandi* statuant); Lit. 172, 4. a) *exsibilare, sibilis explodere:* ለተፋጽዮ፡ εἰς σύριγμα Jer. 18, 16; Zeph. 2, 15; 3 Reg. 9, 8; seq. በእንተ፡ Jer. 19, 8. 27, 13 (ይትፋጹ፡ pro ይትፋጸይ፡). 29, 18; c. ላዕለ፡ pers. Thren. 2, 15; c. Acc. pers.: ይትፋጸይዎ፡ Jer. 25, 9. 28, 37 var.; ይትፋጸዩኪ፡ Hez. 27, 36 var. b) de avi (*sibilare* an *minurrire?*): Satanas ait: avis forma induta tibi apparebo እንዘ፡ እትፋጸይ፡ እዘብጥ፡ ገበዋትየ፡ Clem. f. 223. c) *fistula canere*, Jud. 5, 16. — *Voc. Ae.:* ይትፋጸይ፡ ዘ፡ ያፏጭ፡ (v. ያፋጭ፡).

አስተፈጸወ፡ IV, 2 *sibilum edere:* ያስተፌጹ፡ Jer. 18, 16 (in Cod. Abb. LV).

ፋጻይ፡ subst. *sibilus*, συριγμός Sap. 17, 9 in Abb. LV.

ፈፀመ፡ *implere, consummare* vid. sub ፈጸመ፡

ፈዐመ፡ I, 1, rarius I, 2 [cognatum videtur cum **ፈጸመ፡**; cfr. aram. פַּטֵּם *saginare* (proprie: ſtopfen), nec non فدم, فرم] Subj. I, 1 **ይፍዕም፡**, *obstruere, occludere, obturare,* viam: **እፌዕም፡መንገዳ፡** Hos. 2, 8; **ከመ፡ይፍዕም፡** (v. **ይፈዕም፡**) **አናቅጺሃ፡** Hez. 21, 22; **ፈዐሙ፡አንቀጸ፡በአት፡** Sx. Nah. 20; aures: **ዘይፌዕም፡እዘኒሁ፡** Prov. 21, 13; **ፈዐሙ፡እዘኒሆሙ፡** Sx. Ter 1; os: Deut. 25, 4; 1 Tim. 5, 18; Did. 7; **ፈዐመ፡አፈ፡ዐናብስት፡** Dan. 6, 22; Hebr. 11, 34; trsl.: *ad silentium redigere,* **እምኃ፡ወሕልያን፡ይፈዕም፡** (v. **ይፌዕሞሙ፡**) **አፉሆሙ፡** (**ለጠቢባን፡**) Sir. 20, 29; Prov. 8, 33 var.; **ይፌዕሙ፡አፉሆሙ፡ለእለ፡ይሴብሑከ፡** Esth. 4 apcr.; Tit. 1, 11; etiam omisso **አፍ፡**, ut: **ፈዐሞሙ፡** ἐφίμωσε Matth. 22, 34; Tit. 1, 11 Platt. — *Rad. Abb.:* **ፈዐመ፡ዘ፡ዘጋ፡ለጐመ።**

ተፈዕመ፡ III, 1 et **ተፈዐመ፡** III, 2 1) *obstrui, occludi, obturari:* **ተፈዐመ፡አንቀዕት፡ቀላይ፡** Kuf. p. 23; **ተፈዐመ፡አፈ፡መዓምቅት፡** p. 27; **ይትፌዐም፡** ἐμφραχθήσεται Zach. 14, 5; **ለትትፈዐም፡አፈ፡ዐናብስት፡** Genz. f. 107; **ይትፌዐም፡አፉሁ፡ለዐማፂ፡** Job 5, 16; Ps. 62, 10. 106, 42; **ተፈዐመ፡አፈ፡ኵሉ፡አራዊት፡እምነቢብ፡** Kuf. p. 14. 2) trsl.: a) *obmutescere, conticescere,* Matth. 22, 12; Marc. 1, 25. 4, 39; **ኀያላን፡ይትፌዐሙ፡ኵሎሙ፡ወኢይነብቡ፡** ἐπαύσαντο λαλοῦντες Job 29, 9. b) *obsurdescere* (ut videtur): **ኢትትፈዐሙ፡** μὴ ἀποφραγῆτε (quamquam lectio var. praebet: **ኢትፍዕሙ፡አፈክሙ፡**) Prov. 8, 33. — *Voc. Ae.:* **ተፈዕመ፡ዘ፡ተዘጋ።**

ፍዑም፡ part. *obstructus, obturatus:* **አፍ፡ፍዑም፡** Sir. 30. 18.

ፍዕም፡ *frons* vid. sub **ፍጽም፡**

ፈዐነ፡ I, 1 [an vicinum radici نفض *concussit, horrore affecit* alqm *febris?*] *febri corripi, febricitare, febri laborare:* **እመቦ፡ከመ፡ፈዐነ፡በፍኖት፡** Kuf. p. 145; **ፈዐነ፡በላሐ፡ሞቱ፡** p. 124; πυρέσσειν Matth. 8, 14; Marc. 1, 30; **ረከባሃ፡እንዘ፡ትፈዕን፡ዐቢየ፡** Sx. Nah. 2. — At Abyssini hoc verbum etiam *dysenteria corripi* vel *laborare* interpretantur. — *Voc. Ae.:* **ትፈዕን፡ዘ፡ትቀዝን፡ወቦ፡ዘ፡ንዳድ።**

ፈዐንት፡ subst. m. et f. 1) *febris,* πύρωσις Am. 4, 9; πυρετός Deut. 28, 22; Matth. 8, 15; Marc. 1, 31; Luc. 4, 39; Joh. 4, 52; **በይእቲ፡ንስቲት፡ፈዐንት፡ሞተ፡** Macc. f. 3; **ዘይደዊ፡በሕማመ፡ፈዐንት፡** πυρέττων Chr. Ta. 2; **ወእምዝ፡አኀዞ፡** (sc. Alexandrum Hasmon.) **ሕማመ፡ፈዐንት፡ዘይትመየጥ፡ኀቤሁ፡በበራብዕት፡** (*quartana*) Jsp. p. 304. 2) *dysenteria,* Act. 28, 8 rom. — *Voc. Ae.:* **ፈዐንት፡ዘ፡ተቅማጥ።**

ፐ፡ litera alphabeti Aethiopici XXVI, *pa* et *psa* (**ፐ፡** et **ፐሰ፡**) appellata.

ፒለስ፡ sec. Lud., **ፒላሳ፡** in M. M., nomen prgr. depravatum e πύλη, πύλας Acc. Pl., *porta, portae:* Maria **ፒለሳ፡ለመለኮት፡** „porta Deitatis“ Lud. ex Org. 3; **ይጠባሕ፡መርዓዊ፡** (sc. Christus in sacrificio altaris) **ለምሳሐ፡መሃይምናን፡በውስተ፡ፒላሳሃ፡ለመርዓት፡** (sc. ecclesiae) M. M. f. 60; **አብአተኪ፡ውስተ፡ፒላሳሁ፡ለወልዱ፡** f. 305.

ፓሳ፡ n. prgr., *pascha* (aliàs **ጳሲክ፡**, **ፋሲክ፡**, **ፍሥሕ፡**): **ዘተወከፍኮ፡ለኢዮስያስ፡በፓሳ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; Tab. Tab. 57.

ፒሳ፡ et **ፔሳ፡** n. prgr., sc. πίσσα *pix,* Gen. 6, 14 (c. annot.); 11, 3; Ex. 2, 3; Kuf. 47; **ዘገሰሰ፡ፔሳ፡** v. **ፒሳ፡** Sir. 13, 1; Jes. 34, 9; Dan. apcr. 3, 22. 13, 27. — *Voc. Ae.* inter nomina plantarum exhibet: **ፒሳ፡ዘ፡ዘንጎባ።**

ፓና፡ Pl. **ፓናት፡**, n. prgr. sc. πανός, φανός, (*laterna,*) *fax:* **ፓናት፡** Joh. 18, 3. — *Voc. Ae.:* **ፓና፡ብ፡ፋና፡**; *aliud:* **ፓናት፡ዘ፡ፋና፡**

ፕንትዮን፡, crebrius **ጥንትዮን፡** scriptum (quasi a **ጥንት፡** derivatum) n. prgr. sc. πλινθίον, *plinthion, epactae solares,* Scaliger Comp. Ae. p. 687. 691; **ጥንትዮን፡ብሂል፡ጥንተ፡ብርሃን፡ብሂል፡** M. M. f. 242; d'Abbadie Cat. p. 107.

ፔክ፡ subst., sec. Voc. Ae. et Lud. *album marmor,* fortasse *alabastrites:* **እብነ፡ፔክ፡** Hen. 18, 8. [An cum פּךְ componendum, coll. Plin. hist. nat. XXXIII, 33? quamquam *stibium* Hen. 18, 7 **እብነ፡ፈውስ፡** nominatur]. — *Voc. Ae.:* **ፔክ፡ዘ፡ጸዐዳ፡እብን፡**; *aliud:* **ፔክ፡ዘ፡ዕንቍ፡**; vid. Lud. Comm. hist. p. 556.

ፐፒሩ፡, **ፐፔሩ፡**, **ፖፔሩ፡**, **ፔፔሩ፡**, **ፒፒሩ፡** n. prgr. πορφύρα *purpura,* Act. 16, 14; **ፖፔሩ፡ለይ፡** (c. varr.; etiam **ጳጵሩ፡ለይ፡**) πορφύρα κόκκινος Ex. 35, 6; **ፐፒሩላይ፡** ἔριον κόκκινον Hebr. 9, 19; **ፐፒረለይ፡** Chr. ho. 16; **አዝዝ፡ሎሙ፡ማዕተበ፡ረስን፡ዘመስቀል፡ዘፒፒሩ፡ውስቴቱ፡** Reg. Pach. — „Ajebat Aethiops meus significare etiam *respersorium ex sericis filis purpureis*“, Lud. — *Voc. Ae.:* **ፐፒሩ፡ለይ፡ዘ፡ዘኅኒን፡እንዶድሂ፡ውእቱ፡** (inter nomina plantarum).

ፐፐሬ፡ v. **ፕፕሬ፡** sine dubio πέπερι (بابارى) *piper* Hen. 32, 1 (vid. **በርበሬ፡**).

ፓፒሩ፡ subst., sine dubio πάπυρος Macc. f. 2 (vid. sub **መንድድ፡** c. 684).

Lexico Aethiopico adjiciuntur

I. Index vocabulorum, quae vel dubia et obscura, vel exemplis nondum probata sunt.

(R. A. = Radices Abbadianae; V. A. = Vocabularium Aethiopico-Amharicum. i. n. = inter nomina.)

ተላሀየ፡ ዘ፡ ጸጥ፡ አለ፡ et ተናወጸ፡ R. A.; utrumque dubitandum (vid. c. 29 et 33).

ለሐዲ፡ በተአምርት፡ በዘይትአመር፡ በንቅዋተ፡ (sic) አርዌ፡ (superstitiosi genus) III Const. Ap. 13.

ለቀየ፡ ዘ፡ ከፈተ፡ V. A.

ለክሕክሐ፡ vid. sub ሰክሕክሐ፡ c. 378.

ላኰየ፡ ዘ፡ ጠነቈለ፡ R: A., at vid. c. 51.

ሌወወ፡ „fut prêtre", R. A.

ለወወ፡ (vid. c. 53. 54) ዘ፡ ደፈረ፡ R. A.

ሎለወ፡ (vid. c. 53) ዘ፡ አዳፈነ፡ (!) R. A.

ለውለወ፡ (vid. c. 53) ዘ፡ ተውለበለበ፡ R. A.

ለዘየ፡ ዘ፡ ለየ፡ vid. scholion ad ሌለየ፡ c. 60.

ልፍት፡ ዘ፡ ፈንታ፡ V. A.

ሐልዘዘ፡ ዘ፡ አፈራ፡ R. A.

ሐመተ፡ ዘ፡ አከሰለ፡ R. A. (radix fictitia, vid. ሕመት፡ c. 75).

ሐቀየ፡; አሕቊ፡ ዘ፡ አቈርብ፡, et አሐቊ፡ ዘ፡ አቍርብ፡ V. A.

ሐብቈቈ፡ ዘ፡ ሳሳ፡ R. A. (at vid. c. 103).

ሐደየ፡ ዘ፡ ፈጨ፡ R. A.; ሐረፀ፡ ሐደየ፡ ዘ፡ ፈጨ፡ V. A., at vid. ደሐየ፡ c. 1084.

ሐፈጠ፡ ዘ፡ ነጨ፡ R. A., at vid. ኀፈጠ፡ c. 628.

ማልው፡ ዘ፡ ሽፍን፡ V. A.

መለገ፡ v. መንገረ፡ ዘ፡ ቸለ፡, et መልጉ፡ ዘ፡ ቻለ፡ V. A. ad Syn.

መልገም፡ ዘ፡ መስከም፡ V. A.

ምሕረ፡ ዘ፡ አኰረፈ፡ (at vid. ንኅረ፡ c. 663) R. A.

ምሑስ፡; ከመ፡ አይሁድ፡ ምሑሳን፡ Syn. f. 394ª.

መሐኰ፡ ዘ፡ አንሰሰወ፡ V. A.

መመተ፡ ዘ፡ ሸሸ፡ R. A. (vid. c. 161).

መምዕ፡ ዘ፡ አሙአያ፡ (!) V. A.

ሚመየ፡ ዘ፡ ለየ፡ R. A.

መሠደ፡ ዘ፡ ሸመተ፡ R. A

ሙራ፡ ዘ፡ ጽጌ፡ V. A

ሞርቅሐ፡ ዘ፡ ላጠ፡ R. A.

መርቍቆ፡ ዘ፡ ጉትያ፡ V. A.; አመርቈተ፡ ዘ፡ አጐተነ፡ R. A.

ምራት፡ ብ፡ ገበያ፡ V. A.

መስሐም፡ ዘ፡ ሐሳዊ፡ V. A.

መሳውስ፡ ዘ፡ ጋርማት፡ V. A.

መሰዕብ፡ v. መስብ፡ ዘ፡ ደስከ፡ V. A

መስፌት፡ ወመቃይጽ፡ ዘ፡ ዋጣ፡ V. A. (vid. መቃይጽ፡ c. 459).

ሞቀሰ፡ ዘ፡ አበለ፡ R. A.

መቀቀ፡ ዘ፡ አንጣጣ፡ R. A.

መቍንት፡ v. መቀንት፡ ዘ፡ አራት፡ አልጋ፡ (v. አእጋረ፡ አልጋ፡) V. A.

መቅድ፡ ዘ፡ ሰን፡ V. A. (an corruptum e መቅድሕት፡?).

መቅዳ፡ v. ምድቃሕ፡ ዘ፡ ጨፋት፡ V. A., (vid. sub ደቅሐ፡).

መበርት፡ nomen bestiae ignotum, Cat. Mus. Brit. p. 56ª.

መትሕ፡; መልአክ፡ ዘበመትሕ፡ ሠጠጠ፡ ከርሦ፡ ለፈላሲ፡ ወአርአዮ፡ ሕማመ፡ ልቡ፡ ወአግብኦ፡ በከመ፡ ሀሎ፡ Phlx. 25.

ማኅለል፡ ዘ፡ መከማቻ፡ V. A. ad Sal. (an corruptum e ምዕቃል፡?).

ምኅዳም፡ vid. sub ኀደመ፡

ምንሐል፡ vid. sub ነሐለ፡

መንቀቀ፡ ዘ፡ አደለ፡ V. A.

መንገረ፡ vid. መለገ፡

መንጸቆ፡ nomen bestiae ignotum; Cat. Mus. Brit. p. 56ª.

ምእላፍ፡ vid. sub አለፈ፡

መክዕለወ፡ ዘ፡ አጨደ፡ R. A.

ምዋው፡ ዘ፡ ቅብል፡ V. A.

መዐመ፡ vel ዐምዐ፡; ሶበ፡ ለልብየ፡ እሳተ፡ ሐዘን፡ አሕለሎ፡ ያምዕመኒ፡ v. ያዕምዐኒ፡ እላ፡ ነገርየ፡ ኵሎ፡ III Sal. Mar. 7. 8, ወኢያኤምዕ፡ var. pro ወኢየአምን፡ Job 39, 24 in Abb. LV.

ማዕከጥ፡ ዘ፡ ቀለብ፡ ዕራቂሂ፡ ይትበሀል፡ V. A.

መዘድ፡ ዘ፡ ቍርበብቻ፡ V. A.

መዳህምት፡ pro መዳምኅት፡ vid. supra c. 1090; V. A.

መደደ፡ „frappa" R. A.

መጽበለ፡ ዘ፡ ሞረደ፡ R. A.

ምፌጥ፡; ወባሕቱ፡ አኮ፡ ከመ፡ ዘትኤሊ፡ አንተ፡ ወታስተማስሎ፡ በአምሳለ፡ ምፌጥ፡ ወመሥቂ፡ ዘግብረ፡ ምእናም፡ ἀλλ' οὐχ ὡς σὺ λέγεις οὐδ' ὡς ὑπονοεῖς ὡς δι' ὀργάνου, Chr. ho. 2.

ሠረጸ፡ ዘ፡ አረፈ፡ R. A.

ሠፈጠ፡ ዘ፡ ሸፈጠ፡ R. A. (at vid. c. 408).

ርኅመ፡; ተርኅመ፡ ዘ፡ ኀለቀ፡ ሰፈነሂ፡ ተሰፋፋሂ፡ V. A.; ተርኅመ፡ ዘ፡ ተሰራ፡ R. A.

ሬከትም፡ (ፈከትም?) ዘ፡ የወሀ፡ እናት፡ V. A.

ሬዋ፡ ዘ፡ የሸማ፡ ዕዕ፡ V. A

ሰልዋም፡; እስመ፡ ደመ፡ ሰልዋም፡ ዘይበልዑ፡ ከመ፡ አራዊት፡ G. T. H.

ሰሐየ፡; አይስሒ፡ዘ፡ኢይለይም፡ V. A.

ሰምርበ፡ v. አብሪም፡ዘ፡ልብ፡ V. A.

ሰምሳሕ፡ (v. ሰምሳም፡)፡ዘ፡ሰንሳ፡ V. A.

ሰመዘ፡ዘ፡ነቀዘ፡ R. A.

ሰረሰ፡ I, 2 var. pro ኀረሠ፡ Dan. 1, 5 (حرسّ?)

ሲራስ፡; ሰገኖ፡ሲራስ፡ብ፡ሰጐን፡ V. A.

ሰርኤመ፡ዘ፡ለምጽ፡አወጻ፡ R. A.; ad vid. ሱዐሪም፡ in Indice vocab. peregrinorum.

ሴረየ፡ዘ፡አለለ፡ R. A. (at vid. ሤረየ፡ c. 263).

ሰረፈ፡; መስረፈ፡አንፍ፡ Sx. Ter 15 (vid. c. 489 sub መብልኅ፡).

ሰሰነ፡ዘ፡ትርፍርፍ፡አለ፡ R. A.

ሰሰወ፡ „*procuravit* alqd, ut videtur“ Lud.: filiis hominum ሣህለ፡እንዘ፡ይሴስዋ፡ Cant. Mich.

ሰቀመ፡ዘ፡ማረከ፡ R. A. (vid. sub ሰቂማ፡ c. 352).

ሰበ፡ብ፡እበት፡ (v. እቡት፡) V. A.

ሶበርት፡ዘ፡ከሰ፡ (inter plantarum nomina) V. A.

ስኀጸ፡ዘ፡አመስገነ፡ R. A.

ሰኮት፡ዘ፡አኾት፡ v. አኰት፡ (inter nomina animalium) V. A.

ሰከተ፡ዘ፡ወጋ፡ R. A.

ሰክተተ፡ዘ፡ጠደ፡ R. A. (at vid. ስክተት፡ c. 381).

ሰከከ፡ vid. አከከ፡

ሰከዐ፡ዘ፡ደረደረ፡ R. A. (at vid. ሰከዐ፡ c. 382).

ሰከዕለወ፡ዘ፡መነጠረ፡ R. A.

ሴዘየ፡ዘ፡ለየ፡ R. A. (at vid. ሠዘየ፡ c. 261).

ሰይሕ፡ዘ፡ገዳማዊ፡ V. A.

ሰይር፡ወሰኰት፡ወጽጐጕ፡ወመራሕብት፡ዘ፡ሸንኊ፡ V. A.

ሰይቀል፡ዘ፡መወልወያ፡ V. A.

ሰደለ፡ዘ፡መዘነ፡ R. A.

ሰግሰስ፡ዘ፡ቀንጭብ፡ V. A. (inter plantarum nomina).

አስፈዒርለወ፡ vid. sub ፈዒርለወ፡

ቈል፡ብ፡ዘለላ፡ V. A.

ቀሐመ፡; ይቅሕሙ፡ዘ፡ይቀምሑ፡ V. A.

ቍርያቍ፡; martyres ስርግዋን፡በጽጌ፡ሰንሰሪቍ፤ አምሥጡኒ፡እምነ፡ጻማ፡አመ፡ትሰፍን፡ቍርያቍ፤ከመ፡እማዕገት፡ታመሥጥ፡ምጻቍ። Enc. Ter 12.

ቍርየት፡ዘ፡ቀጭን፡ሰጥር፡ሰኰናሂ፡ይ፡ V. A. inter nomina membrorum.

ቀሰረ፡ዘ፡ቈጸረ፡ R. A.

ቋስያ፡ዘ፡ቈሽት፡; v. ቆስያ፡ብ፡ቆሽት፡ V. A. inter nomina membrorum.

ቈቍዐ፡ዘ፡ጐበጐበ፡ V. A. (differre videtur a ቈቍዐ፡ c. 434); et ቍቍዓ፡, ut: ቍቍዓ፡ተለውኩ፡ Form. Conf.

ቅንጥብ፡; ሜጥራ፡ዘ፡ቅንጥብ፡ (sic) ወቅንጥብሂ፡ሞጣሕት፡ውእቱ፡ V. A. inter nomina vestium (ad ቅንጣብ፡ c. 449 referendum videtur).

ቅውም፡ V. A. inter gemmarum nomina.

ቀዘ፡ዘ፡ጐደለ፡ R. A.; አቅዘዘ፡ብ፡አቀዘቀዘ፡ V. A.

ቀጸረ፡ዘ፡ቈረጠመ፡ R. A.

ቀጸ፡ (an ቀዶ፡?) ብ፡የሳት፡እራት፡ V. A.

በለው፡ዘ፡ሰራውር፡ V. A. inter nomina vestium.

ባሕቀወ፡; አንባሕቅወ፡ዘ፡አላቀቀ፡ R. A.

በርሀየ፡; ይበርሂ፡ዘ፡ይደርቅ፡ V. A.

በሪሰት፡ (v. በሪሆት፡) ዘ፡ማመስኰዓው፡ V. A. inter nomina membrorum.

ባሪድ፡ዘ፡ምዕራፍ፡ V. A.

ባብላት፡ዘ፡የተወቀረ፡ግንድ፡ዝርሂ፡ሐምበሂ፡ይ፡ V. A.

ባቡት፡ብ፡ኤሊ፡ V. A.

ቤበየ፡; አንቤበየ፡ዘ፡ተቅበዘበዘ፡ R. A.

ብንታሴ፡, ut: ወአጽንዕዎ፡ፈልፈለ፡ወብንታሴ፡ Feq. Ijas.

በከ፡; ዝልጋሴ፡እንጻጼ፡በከ፡ብ፡ቍስለ፡ሥጋ፡ V. A.; legitur Job 4, 5 in quibusdam codicibus pro በኽ፡, de quo vid. Addenda.

በድል፡; ፋል፡በድል፡ብ፡ባቄላ፡ V. A.

በደዶ፡ዘ፡የአድል፡ፈንጻጻ፡ V. A.

ትሁል፡ (v. ትኸል፡) ዘ፡አሰጅ፡ V. A. (inter nomina membrorum).

ተለሐቅ፡ዘ፡ዛፍ፡የአለበት፡ተራራ፡ V. A. (inter nomina plantarum).

ተነ፡ብ፡ተበተነ፡ V. A. (at vid. c. 562).

ተእሪር፡ v. ትእሪር፡ዘ፡ሙሱን፡ V. A.; at vid. Addenda et Emendanda ad c. 741.

ቴዳብ፡ዘ፡ዳቢት፡ V. A. (inter nomina membrorum).

ምትፋይ፡ vid. sub ንትፋይ፡

ኀለለ፡ vid. sub ማኀለል፡

ኀየጸ፡; ተኀይጸ፡, ut: ስከረ፡ወይነ፡ሕምዘ፡ትምህርቱ፡ለሰይጣን፡የአኪ፡ፈድፋደ፡እምእለ፡ተኃይጹ፡በሕምዘ፡አርዌ፡ምድር፡ M. M. f. 232 (an *speculando peti*, et referendum ad ሐየጸ፡ c. 128?).

ኀደመ፡; ምኅዳማት፡ብ፡ዕርፈ፡መስቀል፡ V. A.

ነሐለ፡; ምንሐል፡ዘ፡እንግዴ፡ሥጋ፡ V. A.

ንሑላውያን፡ in V. A. perperam scriptum pro ኆሕላውያን፡

ናሕዕ፡; ሣኅት፡ናህይ፡ናሕዕ፡ብ፡ዕረፍት፡ V. A.

ነሥታ፡ et ናሥታ፡ sc. ከመ፡ኀቤሆሙ፡ያግብኡ፡ነስታ፡ (ነገሥት፡) in quibusdam libris Dan. 6, 2.

ነቅሪስ፡ብ፡ቂጥኝ፡ V. A.

ነዝኀ፡; አንዝኀ፡ dubiae significationis: አልቦ፡ዘየሐውር፡ውስተ፡ምኔተ፡አንስት፡ከመ፡ያንዝኅ፡እኁተ፡እምውስቴቶን፡ Reg. Pach. (Exstat regula Pachonii apud Hieron. n. 82: nemo ad eas vadat visitandas).

አልጌን፡; አዘዘ፡አርያኖስ፡ከመ፡ይስቅልዎ፡ (martyrem) በአልጌን፡ወይንድፍዎ፡በአሕጻ፡ወአልቦ፡ዘለከፎ፡ Sx. Jac. 20.

አለፈ፡; ምእላፍ፡, ut: መስጠአግያ፡እንተ፡ይእቲ፡አንቀጸ፡ምእላፍ፡ብሂል፡ H. A.

አምከ፡ vox corrupta videtur: ኢይዜክርዎ፡ለንጉሥ፡ወኢየሐስብዎ፡ለአምከ፡ (v. ለአምላክ፡) οὐ μέμνηται βασιλέα οὐδὲ σατράπην 1 Esr. 3, 20.

አረመ፡; በአይቴኑ፡አእመረ፡ከህነ፡አሪመ፡ሥርዐተ፡ልብ፡ Phlx. 213.

አርሚስ፡; ጎሚት፡አርሚስ፡ዘ፡ዘንግ፡ V. A.

አረረ፡ vid. ተከሪር፡

ኦርና፡ዘ፡ምዳቋ፡ V. A.

እርወር፡ዘ፡ጐጸጕጽ፡ V. A.

ኤሬግ፡ዘ፡ጨግቱ፡ V. A.

ኤርጋሄ፡ዘ፡እኀርማ፡ሰንደዶሂ፡ይ፡ V. A. (i. n. plantarum).

አቅ፡ዘ፡አምሳለ፡ዝቅ፡ V. A.

አቂቅ፡ዘ፡ከሰ፡ማህው፡ V. A.

አብሪም፡ vid. sub ሰምርበ፡

አበበ፡ vid. in scholio ad **ሚዓ፡** c. 214.

አብራዕ፡ዘ፡የሰዋስው፡ፀአት፡ V. A. (i. n. plantarum).

እንበቶሙ፡(ዕንበቶሙ፡), vox corrupta 2 Esr. 17, 3 (alii codd.: **በበዕብሬቱ፡**).

አነቀ፡ amh. i. q. **ኀነቀ፡**, Cat. Mus. Brit. p. 56ᵃ.

አኖት፡ዘ፡ዶቅማ፡ V. A. (i. n. plantarum).

እንዘር፡ዘ፡አነር፡ V. A. (i. n. animalium).

አከከ፡ v. **ሰከከ፡ዘ፡ፍርፍር፡** V. A.

አወሰ፡; **ተአውሰ፡** v. **ተአወሰ፡ዘ፡ተዘነረ፡** V. A.

አዛብ፡ዘ፡የተጐነጐነ፡ሐር፡ V. A. (i. n. vestium).

አይበጽ፡ዘ፡አበድር፡ V. A.

አየት፡ብ፡መግነዝ፡ V. A.

አጽለዳ፡ከሞል፡ዘ፡እሾ፡ V. A. (i. n. plantarum).

አጽብ፡ዘ፡ቅባ፡ V. A.

አጽት፡ v. **አጽቱር፡ዘ፡ፋዶት፡ጕማይሂ፡ይ፡ዕፋርሂ፡ይ፡** V. A.

አጽንያ፡ in V. A. perperam scriptum pro **ጽንጽያ፡**

አጽቱር፡ vid. sub **አጽት፡**

አፍቄድ፡ብ፡ቄብ፡ (i. n. avium).

ከለበ፡; **ተከለበ፡ዘ፡አለፈ፡** R. A.

ከልተሬ፡; **ሀቀደ፡ሀቀጸ፡ሀነገ፡ሞቅሐ፡ከልተሬ፡ኀመየ፡ብ፡አሰረ፡** V. A.

ከሩክ፡ብ፡ደረቅ፡ቢስሂ፡ይ፡ V. A.

ኰርኰደ፡ዘ፡ሐቀፈ፡ V. A.

ከረጸ፡; **አከረጸ፡ዘ፡አፀበ፡** R. A.

ኴዕለወ፡ vid. **መኴዕለወ፡**

ኰዐተ፡ (an i. q. **ሀገተ፡**?); **ወመጽኡ፡ኀቡረ፡ወኰዐትዎ፡ለሀገር፡ወከዐዉ፡ደሞሙ፡ከመ፡ማይ፡ለእለ፡ይነብሩ፡ውስቴታ፡** Mar. f. 14.

ክፍት፡ (amhar.?), Joh. 13, 33 recs., in tit.

ወልዐ፡; **ባዕለ፡መዋልዕት፡** Cant. f. 229 (fortasse pro **መዋዕልት፡** a **ሙዓል፡** [illegible]).

ወራውድ፡; **ወዓዲ፡አዘዘ፡ያምጽኡ፡ወራውደ፡ኀጺን፡ርሱናት፡** (sic) **ወይደይዎሙ፡ውስተ፡አዕይንቲሆሙ፡** Sx. Sen. 5.

ወከረ፡; **ተወከረ፡** concedit vel recedit disputationem, ut videtur: **እንዘ፡ይትዌከሮ፡ለዝንቱ፡ባህልክሙ፡** Mss. Colb.; sic quidem Lud. in lex. c. 428; at lapsu calami pro **ይትዌከፎ፡** scriptum videtur.

ወጥለዘ፡; **መውጠልዝ፡ዘ፡መጽረብያ፡** V. A. inter nomina instrumentorum.

ወጥለጠ፡; **መውጥለጥ፡ዘ፡እምቢያገሰም፡** V. A.

ወዕወዐ፡; **አወዕወዐ፡ዘ፡አወዘወዘ፡** V. A.

ወፊድ፡ዘ፡ብሩር፡ ጻሕል፡ዘ፡ወርቅ፡ V. A.

ዐምሀ፡ vid. **መዐመ፡**

ዕቀን፡ዘ፡ተቀጽላ፡ (?) V. A.

ዐከጠ፡ vid. **ማዕከጥ፡**

ዔሰ፡; **ተዔሱ፡ዘ፡ተገዐዙ፡** v. **ተዐገሡ፡** V. A. ad Dan. et Esr.

ዔና፡, **ያዜምሩ፡በበዔናሆሙ፡** μερίδας τῶν ᾀδόντων 2 Esr. 22, 47 (غناء?).

ዝሩሕ፡ዘ፡ጥሙቅ፡ወዓዲ፡ርቱይ፡ V. A.

ደሀመ፡ vid. sub **መዳሀምት፡**

ዳሌ፡ዘ፡የጀርባ፡አጽንት፡ V. A.

ድማክን፡ v. **ድማንቅ፡ዘ፡ገልገል፡አንሳ፡** V. A. (i. n. animalium).

ደርፍአ፡ዘ፡ደረተ፡ („piquer, to quilt") R. A. (vid. **ረፍአ፡** c. 320).

ድጉድ፡ዘ፡ልጓም፡ V. A. ad Jes.

ደንቀል፡ (v. **ደገቀል፡**) **ዘ፡ጋጋ፡** V. A. ad Jer. (an corruptum e **ሐግል፡** c. 130?).

ደንከ፡ዘ፡ዘለዘለ፡ et **ከመረ፡** R. A. (an corruptum e **ጐንከ፡**?)

ዶዶ፡ብ፡የመንጸር፡እሳት፡ V. A.

ገሀገሀ፡; **ተገሀገሀ፡ዘ፡ተከራከረ፡** R. A.

ገልሚን፡ዘ፡መቍረጭት፡ V. A.

ኀልኬ፡ v. **ጸለኾ፡ወሰናፔ፡ዘ፡ሰናፍጭ፡** V. A.

ጌልያ፡; **አርማስ፡ጌልያ፡ብ፡መርከብ፡** V. A.

ጐሐጸ፡ዘ፡ጐሸመጠ፡ R. A.

ጎሚት፡ vid. sub **አርሚስ፡**

ጐርኢመ፡ vid. sub **ጐርዐየ፡** c. 1157.

ጉርዶ፡ጳኩሲሚ፡ብ፡ለከት፡ V. A.

ጋሶ፡, **ጋሰ፡** nomen obscurum in loco corrupto Kuf. p. 104 cujus versio Lat. nondum reperta est.

ጌትነተ፡; **ተጌትነትዎ፡ዘ፡ሐተተ፡** V. A. ad Act.

ጌናስ፡; **እምጌናሳ፡ኰሎ፡ዘባቲ፡ አብአት፡** Did. 14 (pro **እምተጽናሳ፡** Marc. 12, 44).

ገንዚ፡; **በገንዚ፡** (v. **በገዓዚ፡**) **ሀገር፡ኤፌሶን፡** κατὰ τὴν Ἐφεσίων μητρόπολιν Epist. Joann. Ant. ad Cyr., in Cyr. f. 113 (Mansi IV. 289).

ግይና፡; episcopus **ዘኢይዘሩ፡ንዋየ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ለወፍረ፡ቤቱ፡ወለግይና፡አዝማዲሁ፡** Clem. f. 86 (lectio prava? an e غني?).

ገውሐ፡; **ተጋውሐ፡ዘ፡ተከራከረ፡** (vid. **ተገሀግሀ፡**) R. A.

ግውት፡ in loco: **ኢርምያስ፡ሠጠቀ፡ከኰሖ፡ወአንበረ፡ውስተ፡ውሳጢታ፡ንዋየ፡ግበሪሃ፡ለደብተራ፡ዘመርጡል፡ወኀተማ፡ለሥጠተ፡ከኰሕ፡ወከነቶ፡ከመ፡ግውተ፡ኀጺን፡ወመራኁታታ፡አወፊየ፡ለዐሓይ፡** M. M. f. 59 lectio prava pro **ግልወት፡** esse videtur.

ግዱ፡ዘ፡ዕበይ፡ግማዳት፡ V. A.

ጉደጥ፡; **መኰሥሥ፡ጉዴጥ፡ዘ፡ጉጠት፡** V. A.

ጥም፡ዘ፡ዐቃቤ፡ (!) V. A.

ጠስ፡ቀርነብ፡ቀልደድ፡ብ፡ቅንድብ፡ V. A.

ጺላ፡ጺብር፡ምዕዋ፡ዘ፡ጭቃ፡ V. A.

ጸሊሃ፡ዘ፡ጭቃ፡ V. A. ad Syn.

ጸለተ፡ዘ፡ጋገረ፡ R. A.

ጸለኾ፡ vid. sub **ኀልኬ፡**

ጽርሕት፡; **ርኢኩ፡ዐቢየ፡ጽርሕተ፡** (?) **ዘእሳት፡** V. A. [illegible] **ርኢኩ፡ዐቢየ፡እሳተ፡ወምሉእ፡ውስቴቱ፡ዐበይት፡ወመኳንንት፡እንዘ፡ይደፍኖሙ፡ጸድፍ፡ወጽርሕት፡** (?) **እሳት፡** ibid.

ጽርዕት፡ዘ፡ብኽ፡(ብሽ፡?). V. A.

ጸበ፡ዘ፡ወፉት፡ V. A. ad Syn. (vid. etiam **ጸውብ፡** c. 1299).

ጽብው፡ብ፡ያበጣ፡ V. A.

ጽንጽላላት፡ Pl. nominis bestiae [illegible]

ጹግ፡ብ፡የጭራሮ፡ሙብራት፡

ጽፊቅ፡ዘ፡ጽፊረሀ፡ (!) V. A.

ፍሕሕት፡ nomen dubium: **እምባሕረ፡ፍሕሕት፡** Kuf. p. 107 ann. 1 (Vrs. Lat.: *a mari salso*).

ፊከትም፡ vid. **ፊከትም፡**

አስፈዲርለው፡ዘ፡አከማቸ፡ R. A.

II. Index vocabulorum peregrinorum, quae rarius occurrunt, neque communi usu recepta sunt.

Nomina idolorum et deorum, in V. A. recensitorum, in hoc indice recepta, nomina mensium et gemmarum peregrina, quae in V. A. miserrime corrupta exhibentur, nec non nomina fictitia superstitiosa, quorum ingentem copiam in Genz., Kedr et in libris magicis invenies, omissa sunt.

ሁል፡ i. e. חֹל *res profana* Hez. 22, 26. 44, 23 vrs. nov.

ሀሎብ፡ i. e. חָלָב *lac* 1 Reg. 17, 18 vrs. nov.

ሀልንቁድስ፡ ዘ፡ ስመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Voc. Ae. (vid. **ራኦት፡** et **ክስሞስ፡**).

ሂላንስን፡ vid. sub **ቂላኖስ፡** c. 413.

ሀልክስ፡ vid. in scholio ad **ሰልቢብ፡** c. 324.

ሆሜር፡ i. e. חֹמֶר (mensura aridorum), Jes. 5, 10 vrs. nov.; Hes. 45, 11 v. n.

ሀኡቢም፡ i. e. הָעֻבִּים Hez. 41, 26 vrs. nov. (gloss. marg.: **ግድመ፡ አረፍት፡**).

ለማ፡ λαμά לָמָּה *cur* Matth. 27, 46; Marc. 15, 34.

ለሮስ፡ i. e. לָרֹס Hez. 46, 14 vrs. nov.

ሊቤርጢኖን፡ λιβερτίνων Act. 6, 9.

ልቤሳት፡ λέβητες 2 Par. 35, 13.

ለት፡ ብ፡ አሬት፡ Voc. Ae.

ሊቶስጦሮስ፡, **ሊቶስጥሮስ፡**, **ሊቶስጥሩ፡**, λιϑόστρωτος Joh. 19, 13; Org. 1; Enc. Sen. 21.

ለዋሕቅ፡ i. e. لواحق, vid. **እንሰይ፡**

ሌዎጴጢርያ፡ vel **″ጥርያ፡** λεωπετρία Hez. 24, 7. 8. — *Voc. Ae.*: **ሌ″፡ ዘ፡ ፍቄን፡**

ሐላ፡ ’Οολά Hez. 23, 4 seq.

ሐሊባ፡ ’Οολιβά Hez. 23, 4 seq.

ሐሐሬኤል፡ vel **ሐሐ″፡** i. e. הַהַרְאֵל Hez. 43, 15. 16 vrs. nov.

ሐሚጥልድስ፡ ut videtur corruptum ex ἡμιόλιαι (*sesquialterae*): **ኢይንሣእ፡ ርዴ፡ ዘትትበሀል፡ በልሳነ፡ ሮም፡ ሐሚጥልድስ፡** F. M. 18, 1 (e Can. Laod. 5).

ሐማጣሩ፡ i. e. הַמַּטָּרָה 2 Esr. 22, 39 vrs. nov. (vid. etiam **መጣሩ፡** c. 220).

ሐረቂስ፡ *pigmentum* ut videtur a rad. رقش, Gad. Ad. f. 142.

ሐሰፎት፡ i. e. הָאַשְׁפֹּת 2 Esr. 22, 31 vrs. nov.

ሐቄ፡ i. e. חֵיק Hez. 43, 13. 14 seq., vrs nov. (exponitur **ሕፅን፡**).

ሕብረ፡ ሲሩ፡ ut videtur جَبْرُ ٱلسِّيَرَةِ F. N. 43, 12.

ሐትዮት፡ i. e. הַתָּו (**ጸሐፍ፡ ሐትዮተ፡ ውስተ፡ ፍጽሞሙ፡**) Hez. 9, 4. 6 vrs. nov.

ሐዝል፡, **እልሐዝል፡** ut videtur ٱلْعَاذِل F. N. 43, 12.

ሐዞር፡, sc. **እለ፡ ይገብሩ፡ እልሐዞረ፡** (Inf. a حزر?) **በኍርናዕ፡ ወይፈቅዱ፡ በቱ፡ ይርብሑ፡ ረባሐ፡** F. N. 50, 5.

ሐጋራ፡, sc. **እልሐጋራ፡** اَلْهِجْرَةُ Abush. 11 seq.

ሐጊብሊም፡ i. e. הַגִּבְלִים 3 Reg. 6, 3 (hbr. 5, 31) vrs. nov.

ሐጤሩት፡ i. e. הַטִּירוֹת Hez. 46, 23 vrs. nov.

ማሂሌኬ፡ vel **ማ″፡** i. e. מַהֲלַךְ Hez. 42, 4 vrs. nov. (gloss.: **ፍኖት፡**).

ሜሄኑኀ፡ i. e. מֵהֵנָּה Hez. 42, 5.

ሜል፡ ብ፡ ወንጌል፡ V. A.

ሜላንትሮን፡ vid. c. 147.

መሊጦን፡, sc. in hymno ad quatuor animalia coelestia dicto: **በሩ፡ መሩ፡ መሊጦን፤ እግረ፡ ማጣ፡ ሱርትዮን፤ ሰአሉ፡ ለነ፡ ኀበ፡ እግዚ″፡** Mavâs, n. 14.

መማዲስ፡ vel **መማዴዎስ፡** V. A. inter nomina Satanae, sine dubio corruptum ex **አስማድዮስ፡** ’Ασμοδαῖος Tob. 3, 8. 17.

ማሩ፡ vid. sub **መሊጦን፡**

ሜሩቃዕ፡ i. e. מְרֻקָּע Jer. 10, 9 vrs. nov.

ሚሶር፡ Μισώρ מִישׁוֹר Jos. 13, 16 seq.

መስቄሎን፡, **ሜስቄሎን፡** al. i. e. μέσακλον 1 Reg. 17, 7. — *Voc. Ae.*: **ሜሳቅሎን፡ ዘ፡ ነገረ፡ መላእክት፡ ጽሩርሂ፡ ይትበሀል።**

መስተዓድ፡ μεσϑάαλ (″άαδ) 4 Reg. 10, 22.

መሰንቅት፡ ደርሙስ፡ ዘ፡ የማዕድ፡ ቤት፡ V. A. (ad libr. Reg.); vid. **ድርሙስ፡**

ሜሴው፡ i. e. μέσῃ Jer. 46, 3.

ሞሶጴተም፡ vel **መስፌተም፡** i. e. μοσφαιϑάμ Jud. 5, 16.

ሚሻሁ፡ i. e. מֵי שָׂחוּ Hez. 47, 5 v. n.

መሽተሪ፡ i. e. اَلْمُشْتَرِى *Jupiter* Chr. Ta. 26 (vid. sub **ዐጣርድ፡** c. 1017).

መቅጠ፡ vid. **መአክጣ፡**

ማቄፊም፡ i. e. מִקְבִים 3 Reg. 7, 11 (hbr. 7, 24) v. n.

ሙባኒም፡ i. e. מוּבָנִים pro מוּכָנִים Hez. 40, 43 v. n.

ሜትራይቁይ፡ M. M. f. 19 vid. sub **ጋላት፡** c. 1139.

ሜቴዳስ፡ (i. e. μαϑητής) **ዘ፡ ሐዋርያ፡** V. A.

ምትፋይ፡ vid. **ንትፋይ፡**

ማኔ፡ ቴኬል፡ ፋሬስ፡ μανὴ ϑεκὲλ φάρες Dan. 5, 25—28. —

Voc. Ae.: **ማኔ፡ ዘ፡ ዘመነ፡ አሪት፤ ቴቄል፡ ዘ፡ ዘመነ፡ ወንጌል፤ ፋሬስ፡ ዘ፡ ዘይመጽእ፡ ዓለም፡ ወበ፡ ዘ፡ ቴቄል፡ ማኔ፡ ሰላዮ፡ ይ፡**

ሙናሕ፡ i. e. מֻנָּח Hez. 41, 11 v. n.

መንድያ፡ i. e. μανδύας 2 Reg. 20, 8, vid. **ማዳይ፡**

መአቢርርዮስ፡ ዘ፡ ክርስቶስ፡ V. A.

መአክጣ፡, sec. Lud. **መዓቅጠ፡** et **መቅጠ፡** 3 Reg. 5, 11 (hbr.: 5, 25), corruptum e מַכֹּלֶת.

ማኤጌላኅ፡ c. varr. מַעְגָּלָה 1 Reg. 17, 20 v. n.

ሚኤፌሳይም፡ i. e. מֵי אָפְסָיִם Hez. 47, 3 v. n.

ምክማስ፡ ዘ፡ ሣዕን፡ V. A. (i. e. n. prpr. מִכְמָס).

ማኪሞን፡ μαχίμων 4 Reg. 19, 25.

ሚክሱት፡ i. e. מְכֻסּוֹת Hez. 41, 16 v. n. (gloss.: **ቅቱራት፡** vel **ዕዕዋን፡**).

መክሴና፡, ut: templo a Juda Macc. repurgato **ገብሩ፡ ሕዝብ፡ መክሴና፡** (an מְכַבֵּי אֵשׁ?) **ለምሥዋዕ፡ ዘሐነጹ፡** et per octo dies festum celebrarunt Jsp. p. 294.

ሚክኖት፡, **ሚከኖት፡**, **ሚኬኖት፡** al. 1) μεχωνώθ (מְכֹנוֹת) 3 Reg. 7, 13 seq.; 4 Reg. 16, 17; 2 Par. 4, 14; Jer. 52, 20 v. n. — *Voc. Ae.*: **ሚክኖት፡ ዘ፡ መንበረ፡ ምኅፃብ** ። 2) **ሚክኖት፡** μεχωνώθ (var. pro χωθωνώθ כֹּתָרוֹת) 2 Esr. 17, 70.

መዛሕም፡ i. e. مُزَاحِم Sx. Sen. 19 (vid. sub **ተጻዓቂ፡** c. 1305).

ሚዙዛት፡ i. e. מְזוּזַת Hez. 41, 21 v. n. (gloss.: **መድረክ፡**).

መገስጢ፡ i. e. μεγίστη (المجسطى opus Ptolemaei) Abush. 8 seq.

ማዳይ፡ i. e. μανδύας 1 Reg. 18, 4, vid. **መንድያ፡** — *Voc. Ae.*: **መድያ፡ ዘ፡ ልብስ፡ መድኀብሂ፡ ይ፡**

ማጣ፡ vid. sub **መሊጦን፡**

መጥሮጶሊስ፡ *metropolis* Cat. Bibl. Bodl. Ox. p. 19 (vid. supra c. 220).

ሞጢን፡ (**ምጢን፡**) inter nomina idolorum, V. A.

መጦንብክስ፡ (**መምጠን፡ አክስ፡**) inter Satanae nomina, V. A.; cfr. Asc. Jes. 2, 4. 5, 3.

መጽነፍት፡ vid. sub **መንጸፍ፡** c. 704.

ሚፌቲ፡ i. e. מִפֶּתִי Hez. 45, 20 v. n. (gloss.: **ኅዩጥ፡**).

ረቂኖን፡; **ወዘዕንቍ፡ እንተ፡ ረቂኖን፡** καὶ ἀνθράκινον Esth. 1, 7.

ሮባጳሊ፡ et **ሮጳላ፡** ῥαβδοπῶλαι 2 Esr. 13, 32.

ርኤም፡ i. e. רְאֵם Ps. 28, 6 v. n.

ረአመት፡ v. **ረአሙት፡** i. e. רָאמוֹת Hez. 27, 16 v. n.

ራአት፡ ዘ፡ ስመ፡ አብ፡ V. A.

ራኩብ፡ (v. **ርኳም**)**፡ ዘ፡ ብራኳ፡** (v. **ብራንኳ፡**) V. A. inter corporis membra (בֶּרֶךְ رُكْبَة).

ሪያ፡ ዘ፡ አለግ፡ V. A.

ራዶስ፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ኃምስ፡ (rectius *quartus*; nomen unius e quinque clavis crucis Christi) M. M. f. 103 (vid. **ሳዶር፡**).

ሮጲሊም፡ corruptum e רֹכְלִים 2 Esr. 23, 20 v. n. (vid. **ሮባጳሊ፡**).

ሬፋን፡ Ῥαιφάν Am. 5, 26; Act. 7, 43 (v. **ሬፋም፡**); V. A. inter Satanae nomina.

ሰሎ፡ σάλῳ Zach. 9, 14.

ስሙንጦን፡ ፕንዋመጦን፡ Lit. 158, 4 (σημεῖον τῶν πνευμάτων).

ሲራ፡ vid. **ሕብር፡**

ሲራሲሮት፡ (v. **ሲሮት፡** vel **ሣሬሲሮት፡**) σιρσιρώθ 2 Par. 3, 16. — *Voc. Ae.*: **ሲፉሳሮት፡ ዘ፡ መጻሬፕ፡**

ሲርት፡ σύρτις Act. 27, 17 rom.

ሱርትዮን፡ vid. sub **መሊጦን፡**

ሴሬኒስሮስ፡ vid. infra sub **ብድዮስ፡**

ስቅማንድሮስ፡ inter nomina idolorum, V. A.

ሰቃራር፡ 4 Reg. 25, 17, ubi text. rec. σαβαχά exhibet.

ሲቃርዮን፡ σικαρίων Act. 21, 38.

ሰቂኖን፡ vid. **ሰኪኖን፡**

ሰቆጵያን፡ σκοπιάν 3 Reg. 15, 22.

ሰብላንዮስ፡ et "**ሎንዮስ፡** inter nomina Satanae, V. A.; Macc. f. 22.

ሰበቀተኒ፡ vel "**ቅ**"**፡** σαβαχθανί Matth. 27, 46; Marc. 15, 34.

ሰባኬ፡ σαβαχά 4 Reg. 25, 17.

ሰንቢል፡; Athanasius M. **በጊዜ፡ ዕረፍቱ፡ ይቤ፡ ለእመ፡ ረከብኩ፡ ጸጋ፡ ወሞገሰ፡ በኀበ፡ እግዚ**"**፡ አነ፡ እሰግድ፡ በቅድሜሁ፡ ወእስእሎ፡ ከመ፡ ያንኅል፡ እምዠራብ፡** (sic) **ሰንቢል** ። **ወእምድኅረ፡ ዕረፍቱ፡ ፈነወ፡ ንጉሥ፡ ወአንኀሎ፡ ለውእቱ፡ ምዠራብ፡ ሰናቢል፡** Sx. Genb. 7.

ሰኪኖን፡ et **ሰቂኖን፡** σχοίνων Mich. 6, 5; Joel 4, 18 (ubi sine dubio σχίνων legendum est, vid. **ሰኪኖን፡** c. 382).

ሰኬዛ፡ et **ሳኬዛ፡** σχίζα 1 Reg. 20, 20—22. 36—38. — *Voc. Ae.*: **ሰኬዛ፡ ዘ፡ ፍላጻ፡**; *aliud*: **ዘ፡ ፈፋ፡**; Lud. auct. Greg. exponit **ሰኬዛ፡** *alveus torrentis.*

ሰውሳን፡ i. e. שׁוּשָׁן 3 Reg. 7, 19 hbr., var.

ሱዐሪም፡ i. e. שֹׁעָרִים σουαρείμ Jer. 36, 17 (hbr. 29, 17) v. n.; 24, 2 gloss. — Hinc compilator Radicum Abb. petiit verbum: **ሶርኤመ፡ ዘ፡ ለምጸ፡ አወጻ፡**

ስዝን፡; „in fabula Lib. Myst. sic vocatur arbor, de qua comederunt Adam et Eva, ut“: **ስዝን፡ ዘውእቱ፡ ስንዳሌ፡** („sandalum“!) **ብሂል፡ በነገረ፡ አግዓዚ፡**, Lud.

ሴዴማ፡ vel **ሴዳማ፡** i. e. שְׁדֵמָה vel שְׁדֵפָה 4 Reg. 19, 26.

ሰዴሞት፡ σαδημώθ 4 Reg. 23, 4. — *Voc. Ae.*: **ሰዴሞት፡ ዘ፡ አሰንዶብ፡**

ሳዶር፡ nomen unius e clavis crucis Christi: **ሳዶር፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ከልእ፡** (!) M. M. f. 102. Vid. **ራዶስ፡** et **አሮዳ፡**

ሳፍ፡ i. e. סַף Hez. 41, 16 v. n.

ሸምሸ፡ ዘ፡ ፀሐይ፡ V. A. ([illegible]).

ሹር፡; **መዋሥዕት፡ ዘቀዳሚ፡ ሹር፡** Mavâs. n. 40 (at in Codice Mus. Brit.: **መዋሥዕት፡ ዘመ፡ንትው፡ ፋሲካ፡**).

ሻሪም፡ i. e. שָׁרִים Hez. 40, 44 v. n.

ሾጊሕ፡ i. e. שֹׁגֶה Hez. 45, 20 v. n. (gloss.: **ኢ፡ማእምር፡**).

ቆሊ፡ i. e. קָלִיא 1 Reg. 17, 17 v. n.

ቂልቂኖን፡ κυλίκιον Esth. 1, 7.

ቆሎንያ፡ κολωνία Act. 16, 12 Platt (**ኮሎንያ፡** rom.).

ቀለውትሞኖስ፡ κλαυθμῶνος 2 Reg. 5, 23.

ቂማስ፡; **ጽሉእ፡ ውእቱ፡ ለእመ፡ ረከበ፡ ዘቀደመ፡ ቂማስ፡** (قَمَّاس?) **ቀራቢብ፡ ወተዘይነዉ፡ በእንተ፡ ሢጡ፡ ወተሣየጦ፡ ኪያሁ፡** F. N. 33, 5.

ቂራሀ፡ vel **ቆራሀ፡** κουρά 2 Esr. 13, 15.

ቀርመዝ፡ i. q. قِرْمِز *coccus baphica*, Jes. 1, 18 in libris inferioris aetatis.

ቀርቀር፡ ዘ፡ ጣዕ፡ ያለ፡ ሚዳ፡ V. A. (sine dubio n. pr. Jud. 8, 10).

ቀራቢብ፡ F. N. 33, 5 (vid. sub **ቂማስ፡**).

ቊርኔ፡, **ቊርኔን፡**, **ቆርኔን፡** al. κρήνη 2 Reg. 2, 13; 4 Reg. 20, 20

ቊርኔን፡, **ቆርኔን፡** al. κορύνη 2 Reg. 21, 16. — *Voc. Ae.*: **ቍርኒን፡** (v. **ቊርኔን፡**)**፡ ዘ፡ ቋዝመን፡**

ቀርያሴም፡ καρησίμ 2 Par. 35, 19.

ቍርያቍ፡ vid. c. 1395.

ቂራዲስ፡ κειράδας Jer. 31, 31. 36.

ቅርጥብ፡; አበ፡ወቅሪስ፡ይሰምዮ፡እልቅርጥብ፡እስመ፡ይነስክ፡እምዘሉ፡ገበ፡ (a قرضب) Phlx. 56.

ቀታት፡ sive قِطَاطٌ *feles*, sive قُنْفُذٌ *echinus*, Cat. Mus. Brit. p. 56^{a}.

ቀንጥስጢ፡ c. varr., ἀκοντισταί 1 Reg. 31, 3.

ቄዴም፡ Κεδέμ Hez. 25, 4.

ቀዴሚን፡ καδημείν Jud. 5, 21.

ቄድር፡ et **ቄዳር፡** vid. sub ቄድር፡ c. 465.

ቄዳሪም፡ዘ፡ሰገድ፡ V. A. inter nomina plantarum (ad ቄድሮስ፡ al., c. 465, pertinere videtur).

ቃዴስም፡ καδησίμ 4 Reg. 23, 7.

ቆድዩ፡ τῶν κωδίων 2 Esr. 13, 15.

ቄጡራት፡ i. e. קְטֻרוֹת Hez. 46, 22 v. n.

ቄጼሩት፡ i. e. קְצֻרוֹת Hez. 42, 5 v. n.

ቄፋዝ፡ κεφάζ Cant. 5, 11.

ቀፉዴት፡, **ቀፈዴት፡** al., χαφουρῆ 2 Esr. 8, 27. — *Voc. Ae.:* ቀፉዴ፡ v. ቀፉዴል፡ዘ፡ጽዋዕ፡

ቤሌቅ፡ vid. sub ጠርዜ፡

ብላተነአሽ፡ i. e. بَنَاتُ نَعْشٍ Job 38, 32 var.

በለዝ፡ βολώζ 3 Reg. 7, 7. — *Voc. Ae.:* በለዝ፡ዘ፡ርቱዕ፡

ብልጣኖስ፡ vid. sub ጵላጣኖስ፡ c. 1251.

በሕዝዮን፡ i. q. ጳዝዮን፡ (c. 1253), Lud. Comm. p. 210 n. 12.

ባማ፡ i. e. בָּמָה ἀβαμά Hez. 20, 29.

ባሬ፡, **በሬ፡** βάρει Dan. 8, 2; 2 Esr. 6, 2.

ቢራ፡, **ቤራ፡** βιρά 2 Esr. 17, 2.

በራ፡ vid. sub መሊጦን፡

ቤርሴክታን፡ vel **ቤረስክታን፡** c. varr., βερσεχθάν 1 Reg. 6, 8. 11. — *Voc. Ae.:* ቤርስክታን፡ዘ፡ኰርጅ፡ሶርሂ፡ይ፤ጥራንሂ፡ይ፡; *aliud:* ቤርሴክታን፡ዘ፡ዕፅ፡ዘያነብሩ፡ላዕለ፡ገመል።

በራቄኒም፡ βαρκηνίμ Jud. 8, 16.

ብርባ፡ዘ፡ቤተ፡ጣዖት፡ V. A.

ብርያሚን፡ vid. sub ድርያሚን፡ c. 1096.

በረይሙን፡; ዕለተ፡በረይሙን፡ (ut videtur, festum Epiphaniorum) Sx. Ter 10.

ባቱል፡ዘ፡ድንግል፡ (בתולה) V. A.

ቢኒቤ፡ in V. A., lectio prava pro ቢረሴ፡

ቢኖን፡ vel **ጲኒኖ፡** πιννίνου Esth. 1, 6.

ቦክ፡ 4 Reg. 8, 15 var., ut videtur lectio corrupta pro μαχβάρ.

ቤዖል፡ i. e. בְּעוּלָה Jes. 62, 4.

ባዚቃ፡ βεζέκ Hez. 1, 14. — *Voc. Ae.:* ቤዘቅ፡ (v. በዜቅ፡) ዘ፡ዕንቍ፡; *aliud:* ባዚቃ፡ዘ፡ዕንቍ፡ዘይወልድ፡ዖፍ፡

ቤዴቅ፡, etiam **ቤደቅ፡** βεδέκ 4 Reg. 12, 5 seq.; 22, 5; Hez. 27, 9 et 27 v. n. — Schol. Voc. Ae. vid. c. 646 sub ነቆታ፡

ብድዮስ፡; ሲፊኒስሮስ፡ወብድዮስ፡ዘ፡ድርጭት፡ V. A.

ቴሌም፡ vel **ቴላም፡** τεμένη v. θελητήν 4 Reg. 21, 6.

ቶልስሮማን፡ λιθόστρωτον 2 Par. 7, 3. — *Voc. Ae.:* ቶልስጣን፡ (sic) ዘ፡ጸፍጸፍ፡

ተልፍዮስ፡ θαλπιώθ Cant. 4, 4.

ትሒ፡ et **ቴሒ፡** θεέ Hez. 40, 7 seq.; Pl. ትሒያት፡ ibid. — *Voc. Ae.:* ትሒ፡ዘ፡ደጅ፡መስከትሂ፡ይ፡

ተሚርገብ፡ θέμα ἐργάβ 1 Reg. 6, 15 (vid. ኤርገብ፡).

ተመዓኒ፡ sine dubio i. q. תֵּימָנִי Hen. 82, 15.

ተርሜ፡ θέρμαι 3 Reg. 3^{a}, 15.

ተርሜን፡ (v. ተርቤን፡) ῥαθμέν 3 Reg. 19, 4. — *Voc. Ae.:* ተርሚን፡ዘ፡ደደሆ፡

ቶሬን፡ i. e. תֹּרֶן Jes. 30, 17 v. n.

ቴቂል፡ vid. ማኔ፡

ትእሪን፡ vid. ኪራስ፡

ቴአስ፡ v. **ቲአስ፡** θέας Jes. 27, 11.

ተአኪያሃ፡ corruptum e θεοτόκος, ut: ሰመዮ፡ለድርሳኑ፡ድርሳነ፡ተአኪያሃ፡ማርያም፡ዘውእቱ፡ወላዲተ፡እግዚ"፡ብሂል፡ Fid. Jac. Bar.

ቴኬል፡ vid. ማኔ፡

ተኪዚር፡ vid. sub ዘከረ፡ c. 1059.

ተዋሲማ፡ ut videtur Pl. vocis تاسوم (Freytag I. 192), Abush. 50.

ቴውናቅ፡ዘ፡ሞጣሕት፡ V. A.; **ቴምንቃት፡ዘ፡ሞጣሕት፡** V. A.

ኀጊናሀ፡ i. e. הַגִּינָה Hez. 42, 12 v. n. (gloss.: ዘተበዐደ፡).

ኔሴራ፡, **ኔስራ፡** νεεσσαρά 1 Reg. 21, 7.

ንስራዊ፡ዘ፡ክርስቲያናዊ፡ V. A. (male pro ነዝራዊ፡ c. 677).

ናሴብ፡ νασίβ 1 Reg. 10, 5. 13, 3. 4.

ኔሳታሊ፡ vel **ኔስታሊ፡** νεεσθάν 4 Reg. 18, 4. — *Voc. Ae.:* ንስታሌ፡ብ፡ምስል፡

ናቱሪም፡ θανουρίμ 2 Esr. 13, 11.

ንኤጼል፡ i. e. נֶאֱצָל Hez. 42, 6 v. n.

አልሞት፡ ἀλαιμώθ 1 Par. 15, 20.

ኤልማስ፡ nomen Dei fictitium (sec. Lud. e ለማ፡ Matth. 27, 46 formatum): ኤሎሄ፡አልማስ፡ጸባኦት፡ Ssal. Req.

እልመቅሊጦስ፡ Org. 1, nomen gemmae, sec. Lud. i. q. الاقليمية.

ኤሌሞን፡, **ኤላሞን፡**, **ኤላሙ፡**, **ኤላማው፡** αἰλαμμών et אלמו Hez. 40, 21. 22. 24.

አለሚዶን፡ዘ፡ቀበርቶ፡ V. A.

እልቅርጥብ፡ vid. sub ቅርጥብ፡

ኤላው፡ vel **አይሌው፡** αἰλεῦ Hez. 40, 21.

አሒዜራሕ፡ i. e. הָעֲזָרָה Hez. 43, 17 v. n. (vid. አዘራሕ፡).

ኢም፡ vid. ጺም፡

አማሲኒተ፡ ἀμασενίθ 1 Par. 15, 21.

አማዳሮት፡ ἀμμαδαρώθ Jud. 5, 22.

አሜፌቅ፡ ἀμαφέθ 1 Reg. 5, 4.

ኤር፡, **ኢር፡** V. A. inter nomina solis (אוֹר).

አር፡ ἀρά Hez. 17, 13 (v. መሐላ፡).

አርሞደደ፡ዘ፡ጽሩፍ፡ V. A.

አርማጠር፡, **አርማጥር፡** ἀματταρί 1 Reg. 20, 20 (var. pro መጠራ፡).

አሩራን፡ ἀρουράν 1 Reg. 31, 13.

አርቆሚን፡ ἀρκηνίμ Jud. 8, 7.

አረቦናት፡, **አረብነት፡**, **አራቦት፡** ἀραβώθ 2 Reg. 17, 19. — *Voc. Ae.:* አረብነት፡ዘ፡አዲም፡ — **አርቦት፡** nomen arboris vid. c. 742. — Praeterea: ነገረ፡አረቦት፡ዘ፡ጠቀሳ፡ V. A.

ኤርኤል፡ vel **አርያል፡** ἀριήλ Jes. 29, 1 seq.

አርከርሲምቶን፡ vid. c. 785 sub አክርስምንቶን፡

ኤርያ፡ኤሪያ፡ ὡραία Act. 3, 2. 10.

አርያል፡ vid. ኤርኤል፡

አርዮስፋጎስ፡ Ἄρειος πάγος Act. 17, 19 Platt.

አርዮጳጊጢስ፡ Ἀρεοπαγίτης Act. 17, 34 rom.

አሮዳ፡ዘበትርጓሜሁ፡ራብዕ፡ (rectius: τρίτος), nomen unius e clavis crucis Christi, M. M. f. 102 (vid. **ሳዶር፡** et **ዳናድ፡**).

አርዳሚስ፡ Sx. Ter 27; **አርዴምስ፡** Cyr. f. 1; Sx. Genb. 25; Sen. 4; **አርዳማምስ፡** V. A. inter nomina idolorum, i. e. Artemis.

አርጋብ፡ ἐργάβ 1 Reg. 6, 11 (vid. **ተሜርገብ፡**). — Voc. Ae.: **አፍቃደ፡አርጋብ፡ዘ፡አምሳል፡ዘርግብ፡ድብብኒ፡ይ፡**

ኤርገብ፡ ἀργάβ, ἐργάβ 1 Reg. 20, 19. 41.

አርጤምስ፡, **አርጤሚዶስ፡** Artemis Act. 19, 24. 28 (vid. **አርዳሚስ፡**).

አስማድዮስ፡ Ἀσμοδαῖος Tob. 3, 8. 17 (vid. **አስፍንድዮስ፡**).

ኢሲሳሕ፡ i. e. אֲשִׁישָׁה 1 Par. 16, 3 v. n.

አሶን፡ Ἄσσον Act. 27, 13 rom.

ኤስኬድሬ፡ vel **ኤክስድሬ፡** ἐξέδρα (var. pro **ሙዳየ፡ምጽዋት፡**) 2 Esr. 10, 6. — Vid. **ኤክስድር፡**

አስጠርጢን፡, **አስጣሮት፡**, **አስጠራጢ፡** al. Ἀστάρτη Jud. 2, 13. 3, 7 var.; 3 Reg. 11, 7; V. A. i. n. idolorum.

አስጥርጥዮን፡ c. varr. Ἀσταρτεῖον 1 Reg. 31, 10.

አሳፊም፡ vel **አሴፍእ፡** ἐσεφίμ 1 Par. 26, 17 seq.

ኤስፋር፡ i. e. אֶשְׁפָּר 1 Par. 16, 3 vers. nov.

አስፍንድዮስ፡ Asmodaeus, Sx. Masc. 16 (vid. **አስማድዮስ፡**).

አቃራን፡ v. **አቅራን፡** τὴν ἄκραν 3 Reg. 3, 5.

ኤቂሴዮም፡ vel **ኢቂ"፡** (ἀπ)οικεσιῶν 4 Reg. 19, 25.

አቁያጻት፡ in Cat. Cod. Mus. Brit. p. 56ª.

ኡባል፡ዘ፡ኰረብታ፡ V. A.

ኡብላጠን፡ብ፡እባብ፡ዊጭ፡ V. A.

አቢቦሎሳውያን፡ et **አቢቢ"፡** Did., ed. Platt p. 90 (ἐπίβουλοι, ἐπιβουλευταί?).

አበርጌላ፡ testis a judice ne admittatur F. N. 43, 12.

አብሮጥስ፡ ut videtur περιοδεύτης F. N. 5 (e Can. Laod.).

አተርጋዎን፡ epitheton τοῦ Λόγου, ut: **ቃል፡አተርጋዎን፡ብርሮሬከን፡አእትሬከን፡** H. A. n. 7.

አቲቅ፡ et Pl. **አቲቂም፡** i. e. אַתִּיק et אַתִּיקִים Hez. 42, 3—5 vrs. nov.

አቴና፡ inter nomina idolorum, Ἀθήνη, V. A.

አቴዎቂሕ፡ (v. **አቴዊቂሕእ፡**) i. e. אַתִּיקֶיהָ Hez. 41, 15 vrs. nov.

አንሰይ፡ (i. e. النسيّ) **ዘውእቱ፡ለዋሕቅ፡** (لواحق, alias **ጳጕሜን፡**) Abush. s.

አኔቆንጦን፡ ἀνηκόντων 1 Reg. 27, 8.

አንጌቤናይ፡ዘ፡ወይዘሮ፡ V. A.; ut **ሶፍያ፡አንጌቤናይት፡** Sx. Masc. 5; **አፎምያ፡በዕልት፡ወአንጌቤናዊት፡** Enc. Genb. 11; Sen. 12.

አኢል፡ v. **ኢላው፡** αἰλεὶ v. אֵיל Hez. 40, 9. — Voc. Ae.: **አኢል፡ወመቅዓን፡ዘ፡ጸቢብ፡**

አእትሬከን፡ epitheton τοῦ Λόγου, ut: **አእትሬከን፡ውእቱ፡ቃል፡ዘይትከሀው፡ውስተ፡አየር፡ወእምኔሁ፡ይትፌነው፡ንባብ፡** H. A. n. 7 (vid. **አተርጋዎን፡**).

አኢናዎን፡ ἀενάων Deut. 33, 15. 27; **የማን፡መዝራዕት፡ዘአኢናዎን፡** M. M. f. [illegible]

አክሶርጊስ፡ [illegible] Laod. e Syn. (Lud. Comm. p. [illegible] n. 24).

ኢክስድር፡, **ኢክሶድር፡**, **ኢክስድራ፡** ἐξέδρα Hez. 40, 44 seq.; 42, 1 seq.; 44, 19; 2 Esr. 10, 6 var. (vid. **ኤስኬድሬ፡**). — Voc. Ae.: **ኢ"፡ዘ፡ርእስ፡ዐምድ፡ወመስከትኒ፡ይ፡**

አከቲራያን፡ v. **አከቲያራን፡** ἰχθυηρὰν 2 Esr. 22, 39.

ኤከቲኤራን፡ ἰχθυηρὰν 2 Esr. 13, 3.

አውሎኒ፡, **አውሎን፡**, **አውሎና፡** αὐλῶνι, αὐλών, αὐλῶνα Judith 7, 3. 17. 10, 10.

አውሎግሶን፡ εὐλόγησον, Gad. Joh.

አውላጠን፡ዘ፡ሕባብ፡ (sine dubio corruptum pro **ሕብብ፡ውኅጥ፡**, vid. **ኤልያጠን፡** c. 720.

አውራስ፡ αὔρας Hez. 8, 2. — Voc. Ae.: **አውራስ፡መዘሮት፡ዘ፡ከዋክብት፡**

አውራቂስ፡ εὐρακύλων Act. 27, 14 Platt.

አውርዮን፡ αὔριον Num. 14, 25.

አውክሞዴስ፡ αὐχμώδης 1 Reg. 23, 14. 15. 19. 26, 1.

አዘራሕ፡ et **እገዘራሕ፡** i. e. הָעֲזָרָה Hez. 43, 14. 45, 19 v. n. (vid. **አሐዜራሕ፡**).

ኤዘፍ፡ዘ፡ምድረ፡ዕረፍት፡ V. A. ad Dan. et Esr. (sine dubio corruptum ex **አፌዝ፡** Ὠφάζ Dan. 10, 5).

አየል፡ Ἐραὲλ vel αἰλάμ Hez. 41, 8.

አይሴው፡ vid. **ኤላው፡**

ኢያምር፡ (an [illegible]) Jos. 17, 15 var.

ኢያሚን፡ ἰαμίν 4 Reg. 25, 14.

ኢያዜር፡ v. **ያዜር፡** νεζέρ 4 Reg. 11, 12.

አድሮሔም፡ ἀδωρίμ 2 Esr. 13, 5.

አዶሮት፡ዘ፡ሽንኅ፡ V. A.

አዶሽም፡ i. e. הַהֲדַסִּים Zach. 1, 8 v. n.; etiam **አደስ፡**

አግሥጦስ፡ወርኀ፡ለሮማውያን፡ (Augustus) G. T. H.

አጕሪም፡ v. **አጕረም፡**; **ውስተ፡አፍላገ፡አጕሪም፡** εἰς τὴν κοιλάδα τῶν ἁλῶν 2 Par. 25, 11; non liquet quid legerit interpres.

አጕሰት፡; **በቤቱ፡ወለአጕሰቱ፡** 2 Par. 26, 21 in Cod. Abb. CXLI pro **በቤተ፡አፍሶት፡** caeterorum codicum.

ኢጎንጢ፡ γωνίαι Hez. 41, 15.

አጥርቆን፡, **አጥራቆን፡**, **አጣርቆን፡**, **"ክን፡** ἀπαρχῶν (corruptum ex **አፕርቆን፡**) 2 Reg. 1, 21.

አጸሊጺ፡ ἀπολοίπου Hez. 41, 12 seq.; 42, 1 seq. — In glossa marg. exponitur **ፍሉጥ፡**, in V. A. **ማእዝነ፡ሕንጻ፡**

አጸርግዮ፡ ut videtur nomen loci, ubi Christus in coelum ascendit: **እምድኅረ፡ዕርገቱ፡ለእግዚእነ፡ዘበአጸርግዮ፡ለኀበ፡ሰማይ፡** Cod. Mus. Brit. VIII.

ኢፍሉሳውያን፡, sc. **አልኢፍሉሳውያን፡** quod exponitur **ዐበውተ፡አናቅጽ፡** (πυλωροί!) F. N.

አፍሶት፡ v. **አፍሳት፡** ἀποφύσεως 2 Par. 26, 21.

አፍቃደ፡አርጋብ፡ 1 Reg. 6, 11 vid. sub **ፍቅድ፡** c. 1362.

ኤፎት፡ ἐφοὺδ vel ἐφοὺθ Jud. 8, 26. — Voc. Ae.: **ኤፉት፡ዘ፡ጥራን፡**

ኤፍታሕ፡ ἐφφαθά Marc. 7, 34.

አፒልያኖስ፡; **ወሀበ፡ውስተ፡እዴሁ፡ጽጽ፡** (ציץ!) **አፒልያኖስ፡ወይቤሎ፡ውግር፡ውስተ፡ገጹ፡ለዝንቱ፡ነዳይ፡** (cum [illegible], quo facto [illegible]), Sx. Hamd. 8

ኮላ፡; **በኮላ፡** ἐν κοίλῃ Jos. [illegible]

ኮሎንያ፡ vid. **ቆሎንያ፡**

ኮልኮል፡ V. A. inter nomina Salomonis exponitur **ጕንዳን፡**

ከማርም፡ χωμαρὶμ 4 Reg. 23, 5.

ከሞስ፡ከሞስ፡ካሞስ፡ Χαμώς Num. 21, 29. Jud. 11, 24. 3 Reg. 11, 5 al., V. A. inter nomina idolorum. — Voc. Ae.: **ከሞስ፡** (comes?) **ዘ፡መጠኔ፡**

ከማኒም፡ et **ከዋኒም፡**, corruptum e [illegible]

ከሬ፡ χῶραι 3 Reg. 7, 15.

ከርሜል፡ (כַּרְמֶל) exponitur **ቸፍርግ፡** v. **ችፍርግ፡** V. A

ኰራሲ፡ χαρσειθ Jer. 19, 2.
ኬሬሲም፡ var. pro ቤሬሲም፡ ברשים 3 Reg. 5, 9.
ኪራስ፡ትእሪን፡ nomen gemmae corruptum; Enc. Jac. 9.
ኬሴል፡ vox corrupta pro כבל 2 Esr. 14, 17 (Neh. 4, 11).
ኮስሞስ፡ዘ፡ስመ፡ወልድ፡ (κόσμος) V. A. — Vid. ራእት፡
ከበ፡; ሐመድ፡ከበ፡ዘ፡ሕበት፡ v. ከብት፡ V. A. ad Kuf. (vid. Kuf. p. 104 ሐመደ፡ገበ፡).
ከብራታን፡ χαβραθά (כברת) Kuf. p. 119.
ኮታሬት፡ χωθαρεθ 2 Par. 4, 12. 13.
ከከነ፡ምስሐግ፡ Reg. Pach.
ከዋኒም፡ vid. ከማኒም፡
ከይ፡ nomen gemmae: ጥልማ፡ወከይ፡ወወራውሬ፡ Kbr. Nag. n. 17.
ኪዮኪሉ፡ i. e. כִּי יוּכְלוּ Hez. 42, 5 v. n.
ኬጥእም፡ v. ኬጣእም፡ χεττιίμ 4 Reg. 23, 7.
ኬፌቴሔን፡ i. e. כְּפִתְחֵיהֶן Hez. 42, 11 vrs. nov. (gloss.: ዴዴሆሙ፡).

ወራቁስ፡ዘ፡ሕልክሰክስ፡ V. A. ad Syn.
ወርድ፡ i. q. وَرْدٌ *rosa* 2 Reg. 6, 7 var.
ወሪዶን፡ vid. in scholio ad ሪዶን፡ c. 313.

ዕማዎት፡ዘ፡ሰማይ፡ V. A.

ዘሐመ፡ vid. sub መዛሕም፡

ያቂም፡ Ἰαχούμ 3 Reg. 7, 7. — *Voc. Ae.*: ያቂም፡ዘ፡ጽኑዕ፡
የበጸ፡ vid. አይበጽ፡
ያኖስ፡ብ፡ዐንበሳ፡ V. A.
ያዜር፡ vid. ኢያዜር፡

ድርሙስ፡; ቤተ፡ድርሙስ፡ οἶκον δρυμοῦ 3 Reg. 7, 39 var.; scholion vid. sub መሰንቅት፡
ደርቃስ፡ዘ፡ነጻላ፡ሽማ፡ V. A. ad Syn.
ዶርቃስ፡(ዶረከስ፡ rom.) δορκάς Act. 9, 36.
ዳናድ፡ nomen unius e clavis crucis Christi: ዳናድ፡ዘበትር ኀሚሁ፡ሣልስ፡ (an δεύτερος?) M. M. f. 102 (vid. አሮዳ፡).
ድያ፡, ድያስ፡, ድዮስ፡ Ζεύς, Διός al. Act. 14, 12. 13; ድዮስ፡አምላክ፡ Sx. Hed. 19.
ዲዮሪዞን፡ διορίζον Hez. 41, 12 seq.; 42, 1 seq.
ዲዮስኩሪ፡ vel ዲዮስ፡ቆሮስ፡ Διόσκουροι Act. 28, 11.
ዲድሞስ፡ δίδυμος Sx. Gen. 26.
ዳጎን፡ Δαγών 1 Reg. 5, 2 al.; V. A. inter nomina idolorum.

ጎላት፡ γωλάθ 2 Par. 4, 12. 13.
ጎልጎታ፡ γολγοθᾶ Matth. 27, 33 al.
ገማዲም፡ i. e. גַּמָּדִים Hez. 27, 11 v. n.
ገርሳኒ፡ (an: *voraces* a جرس?), *gigantum* nomen, Gad. Ad. f. 151.

ገሪዛን፡ vid. in scholio ad ጋዛ፡ c. 1190.
ገስስ፡ γεῖσος Hez. 40, 43.
ገኒን፡ ut videtur جَنِين *embryo*: ኢትሢጣ፡በሤጥ፡ገኒን፡ (sic) F. M. 18, 1.
ገኖዛን፡; ብሔረ፡ገኖዛን፡ ἐν γανοζαῆ 2 Par. 36, 8.
ጋይሶ፡ γαισός Jos. 8, 18. 19. — *Voc. Ae.*: ጋይሶ፡ብ፡ ጋሸንከ፡
ጌዶር፡ γεδδούρ (גדור) 1 Reg. 30, 8. 15; 2 Par. 22, 1; vid. ጌዱድ፡
ጌዴር፡ i. e. גֶּדֶר Hez. 42, 7. 10 v. n. (gloss.: ቅጽር፡ et አረፍት፡).
ጌዴርት፡ i. e גְּדֶרֶת Hez. 42, 12 v. n.
ጌዱድ፡ i. e. גדוד Hos. 6, 9 vrs. nov. (vid. ጌዶር፡).
ጎገል፡ዘ፡እንኰርኰር፡ V. A. ad Jer. (an corruptum e ሐግል፡?).

ጤሜን፡ τεμένη Hos. 8, 14.
ጠርዜ፡ቤሴቅ፡ዘ፡ሞጣሕት፡ዘኑኁ፡ወግድሙ፡ዋሕድ፡ V. A.
ጠሪጥ፡ (nomen corruptum) V. A. inter nomina idolorum.
ጣቅ፡ Pl. ጣቃት፡ nomen vestimenti cujusdam, sc. prs.-arab. طاق Abush. 50.
ጣቢታ፡ ταλιθά Marc. 5, 41.
ጤቤኖን፡ corruptum e τιτάνων Judith 16, 6.
ጤክሶን፡ vid. sub ጼክሶን፡ c. 1252.
ጠውር፡ i. e. טוּר Hez. 46, 23 v. n.
ጠፍንቂስ፡ τυφωνικός Act. 27, 14 Platt.
ጤፌጣ፡ et ጤፌጥ፡ Ταφέθ 4 Reg. 23, 10.

ጸርንሶ፡ et ጸሪኑ፡ (v. ጸርስ፡) πάρινος Esth. 1, 6.
ጵስጥቂስ፡, "ቂስ፡ πιστικῆς Joh. 12, 3.
ጳስጦፎርዮን፡, ጳስጠፎርያ፡ c. varr., παστοφόριον Jer. 42, 4.
ጺኒኖ፡ vid. sub ቢኖን፡

ጺም፡ወኢም፡ i. e. צִיִּים et אִיִּים Jes. 13, 22 v. n.; ይነብሩ፡ ጺም፡ምስለ፡ኢም፡(ኢይም፡) Jer. 27, 39.
ጽጽ፡ vid. sub አፒልያኖስ፡

ፍርም፡; ዕፀ፡ፍርም፡ዘውእቱ፡ሕብረ፡ሰማይ፡ „ligni ficti genus", Lud. e Libr. Myst.
ፍርከምን፡ v. ፍሩከምን፡ዘ፡ፍሡሓን፡ V. A.
ፋሩርም፡ φαρουρίμ 4 Reg. 23, 11.
ፋሬስ፡ vid. ማኔ፡
ፊቃኢም፡ i. e. פְּקָעִים 3 Reg. 7, 11 (hebr. 7, 24) v. n.
ፍንጋ፡ corruptum e φάραγγι Kuf. p. 89.
ፍዮአዮሳን፡ nomen sectae: እለ፡ይኄልዩ፡ወይብሉ፡ከመ፡ ወልደ፡እግዚ"፡ብእሲ፡ውእቱ፡ወተወልደ፡በፍትወተ፡ሥጋ፡ በሩከቤ፡ዮሴፍ፡ወማርያም፡ Did. 31.

ፒልስጦስ፡ዘ፡ንዋየ፡ሐቅል፡ V. A. (vid. ጴልጣስ፡ c. 1251).
ፕንዋመጦን፡ πνευμάτων Lit. 158, 4.

III. Nomina propria.

Potiora tantum et crebrius obvia recensebimus, non omnia. Biblicorum plurima, ut quae in Bibliis ipsis facile inspici possint, omittemus. De nominibus Sanctorum rarioribus nec non de locis Synaxariorum, ubi ea commemorantur, lectorem relegamus ad Lud. Comm. hist. p. 399—435 et 613—620 et Catalogum Mss. Aeth. Bodl. Ox. p. 38—68. Regum Aethiopiae eorum, qui ante Jecunô-Amlâk regnaverunt vel regnasse dicuntur, catalogus exstat in Zeitſchrift der deutſchen morgenländ. Geſellſchaft 1853. Bd. 7. p. 341—351. Nomina provinciarum, regionum, oppidorum Abyssiniae videre licet in Lud. hist. I, 3 et Isenb. lex. amh. p. 197—212 (quamquam minus recte scripta).

ሆሊባ፡ vel **ሐሊባ፡** — **ሆሎፎርኒስ፡** Holophernes. — **ሆር፡** vid. **ሖር፡** — **ሄርማ፡** Hermas. — **ሄርሜስ፡**, **ሄርሜን፡** Hermes. — **ሀርማኖስ፡** Germanus (?). — **ሀርቃል፡** Heraclius; vid. **ሕ"፡** — **ሀርቃኖስ፡** Hyrcanus. — **ሄሬኔዎስ፡** Irenaeus. — **ሀርያቆስ፡** Cyriacus (?), episc. Behnesae. — **ሄሮዳ፡** martyr Aeg., S. Genb. 25. — **ሄሮድስ፡** Herodes. — **ሆሴዕ፡** Hosea. — **ሀብተ፡ሥላሴ፡**, **ሀብተ፡ማርያም፡** al., n. Christ. Aeth. — **ሀናስ፡** vel. **አሀናስ፡** — **ሄኖስ፡** (**አኑስ፡**) Enos. — **ሃኖስ፡** n. maris cujusdam (**ባሕረ፡ሃኖስ፡**), Org. — **ሄኔሲፎሩ፡** Onesiphorus. — **ሄኖክ፡** Henoch. — **ህንድ፡**, **ህንዴኬ፡**, **ህንዳኬ፡** India; **ህንዳዊ፡** Indus, Indicus. — **ህንዴኬ፡** Candace. — **ህንዴክያ፡** Antiochia (M. M. f. 104).

ለሊበላ፡ Lalibela, rex Aeth., etiam metropolis Lastae provinciae. — **ሉልያኖስ፡** n. corruptum, Julianus S. Sen. 2; Valentinianus III S. Haml. 3. — **ላሜሀ፡**, **ለሜክ፡** Lamech. — **ላስታ፡** provincia Aeth. — **ለቍለቍ፡**, **ልቍልቍ፡** Lachlachu [illegible] Cyrillus Ptr. Al. LXXV). — **ሉቃስ፡**, **ሉቃ፡** Lucas. — **ሊቃኖስ፡** unus e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4). — **ሊቃንያ፡**, **ሊቃኦንያ፡** Lycaonia; **ሊቃኦንስጢ፡** Lycaonice. — **ሉቅያ፡** Lycia provincia. — **ሉቅያ፡** Lucia. — **ሉቅያ፡** i. q. **ናቅዮስ፡** sedes episc. Aeg. (S. Hed. 24). — **ሉቅዮስ፡** Lucius. — **ላባ፡** Laban. — **ሉባር፡** mons Armeniae in quo arca Noae substitit (Kuf. c. 7; Org.). — **ሊባርዮስ፡** et **ሊዋርዮስ፡** Liberius. — **ልብነ፡ድንግል፡** rex Aeth. — **ሊባኖስ፡** Libanus mons. — **ሊባኖስ፡ዘውእቱ፡መጣዕ፡** monachus Aeth. (S. Ter. 3); vid. etiam **ደብር፡** — **ሊብያ፡** Libya. — **ሉኪስ፡** **እልሉኪስ፡**, **እልእርዮን፡** [illegible]. Fda. — **ሉንድዮስ፡** [illegible] — **ለኒድዮስ፡** [illegible] — **ለንጊኖስ፡** Longinus. — **ላእከ፡ማርያም፡** n. viri Christ. Aeth. — **ልክያ፡** Lycia. **ሉክዮስ፡** Lucius; **ሉክያኖስ፡** Lucianus. — **ሌዊ፡**, **ሌዋዊ፡** vid. [illegible] — **ለወረንስዮስ፡** Laurentius. — **ሊዋርዮስ፡** vid. **ሊባ"፡** — **ለውንትዮስ፡**, **ሎው"፡**, **ለውንድዮስ፡** Leontius. — **ሉዎዶቂያ፡** i. q. **ለዶቅያ፡** — **ልያ፡** Lea. — **ልዮን፡** Leo. — **ልዳ፡** Lydda. — **ሉድ፡** soror gemina Caini, Clem. f. 8 (**ኢልዩድ፡** [illegible]). — **ለዶቅያ፡**, **ሎ"፡**, **ሎዲ"፡** Laodicea. — **ልድያ፡** Lydia. — **ሎጥ፡** Lot.

ሐሊባ፡ et **ሐሊብ፡** Aleppo urbs. — **ሕልያስ፡** n. viri (S. Mag. 15). — **ሐማሴን፡** provincia Aeth. — **ሆር፡** Horus (S. Tach. 2; Sen. 29; Haml. 12; Tahs. 41). — **ሐርሙዝ፡** [illegible]. — **ሐርስጥፋሩስ፡** Christophorus. — **ሐረቅሊ፡**, **ሐሬ"፡** Heraclea urbs. — **ሐሬን፡** pagus Aeg. (S. Mij. 22). — **ሐርዋግ፡** n. viri Aeg. (S. Sen. 6). — **ሐበሽ፡** Abyssinia, Abyssini. **ሐበሲ፡** Abyssinicus. — **ሐኒ፡** i. q. **ዮሐኒ፡** — **ሐና፡** Hanna, Anna. — **ሐኑልዮስ፡** martyr Pergae Pamph. — **ሐናንያ፡** Ananias. — **ሔዋ፡**, **ሔዋን፡** Eva. — **ሕዝቅኤል፡**, **"ቅያል፡** Hezekiel. — **ሕዝቅያ፡** Hizkia. — **ሐይክል፡** uxor Noae (Clem. f. 19; Genz. t. 150; S. Ter 6). — **ሐጌ፡** Haggai (Aggaeus).

መሃይምነ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — **መላልኤል፡** Malaleel. — **መሎሕ፡**, **ሞሎሕ፡**, **ሞሎክ፡**, **መሎክ፡**, **ሚልኮል፡** Moloch, idolum Ammonitarum. — **መላንዮስ፡** Melanius. — **ሞሎክ፡** vid. **መሎሕ፡** — **መልኪ፡**, **ሚልኪ፡** n. viri Aeg. (S. Mag. 1). — **ሚልኮል፡** Michal, filia Sauli; vid. **መሎሕ፡** — **መለከ፡ሰገድ፡** cognomentum **ሠርፀ፡ድንግል፡** et **ሱስንዮስ፡** regum Aeth. — **መልከ፡ጼዴቅ፡** Melchisedech. — **ምልኪያስ፡**, **ምልክያስ፡**, **ሚልክያስ፡** Malachias. — **መላዚ፡** [illegible] (S. Mag. 12). — **ሚልዮስ፡** [illegible], Abilius (Ptr. Al. III, S. Mij. 13 [illegible]). — **መሊዶማ፡** n. fem. (S. Mes. 26). — **መሊግ፡** sedes episc. Aeg. — **መሐመድ፡** Muhammed. — **ማሕሳ፡** locus Aegypti [illegible]. — **ማሕፀንተ፡ማርያም፡** n. viri Aeth. — **ማማስ፡**, **ማማ፡** Mammas. — **ሚራ፡** Myra, sedes episc. Lyciae. — **ማሪሃም፡** Maria (Org.). — **ምርምህናም፡** n. viri Aeg. (S. Mes. 18, Tahs. 14). — **ሙሬቅ፡** [illegible]. — **መርቄ፡**, **መርቄስ፡** Marcus (? S. Jac. 2; Mij. 4). — **መርቄሎስ፡**, **መርከልስ፡**, **መርክላን፡** Marcellus. — **መርቆሬ፡**, **መርቆሬዎስ፡**, **መርቆርዮስ፡** Mercurius. — **ማርቆስ፡** Marcus (Ptr. Al. I; XLIX; LXXIII). — **መርቃን፡**, **መርቅያን፡**, **መርከዮን፡** Marcion; **ሕዝበ፡መርቅያን፡** Marcionitae. — **መርቅያል፡**, **መርቅያኖስ፡**, **መርቅያኑ፡**, **መርከያኑ፡**, **መርከያኖስ፡** Marcianus (Ptr. Al. VIII). — **ማርታ፡** Martha. — **መርትያኖስ፡** Martianus. — **ማሮና፡** Maronitae (M. M. f. 51). — **ማሩና፡** n. episcopi (S. Jac. 22). — **ማሪና፡** et **መሪና፡** [illegible] — **መርከልስ፡** [illegible] **መርቄሎስ፡** — **መርከዮን፡** vid. **መርቃን፡** — **መርከያኖስ፡** v.

መርቅያኖስ፡ — **መርዋን፡** Merwân (ar.). — **መርዓተ፡ሥሉስ፡** n. fem. Aeth. — **መርዓስ፡** sedes episc. Ae. (S. Nah. 24). — **ማርያም፡** et **ማርያ፡** Maria. — **ማርያም፡ሞገሳ፡**, **ማ"፡ሥና፡**, **ማ"፡ክብሩ፡** nn. femm. Aeth. — **መርዩጥ፡** Mareotis. — **ሙሴ፡** Mose et Musa; **አባ፡ሙሴ፡ጸሊም፡** S. Sen. 24; Phlx. 19. 36. — **ምስር፡** Aegyptus et Caira; **ምስራዊ፡** adj. rel. — **መስቀል፡ሞአ፡** n. viri Aeth. — **መስቀል፡ክብሩ፡** n. fem. Ae. — **ሚሳኤል፡** Misael. — **መስጴጦምያ፡**, **መስጴ"፡**, **ሜስጶ"፡** Mesopotamia. — **መቃራ፡**, **መቃርስ፡**, **መቃሬስ፡**, **መቃርዮስ፡**, **መቃሬ፡** Macarius (Ptrr. Al. LIX. LXIV. LXIX; **አባ፡መቃርስ፡ዘየዐቢ፡** S. Mag. 27; Nah. 29). — **መቅሩፍዮስ፡**, **መቅሩፉ፡** Macrobius. — **መቅሱር፡** oppidum Aeg. (S. Mij. 28). — **መቃቢስ፡**, **መቃቢ፡መክብዩ፡** Maccabaeus; **መቃብያን፡** Maccabaei. — **መቄዶንያ፡** Macedonia; **መቄዶናዊ፡** Macedo, Macedonicus; **መቅዶንዮስ፡** Macedonius. — **ማቱሳላ፡** Methusala. — **ማቴዎስ፡** Matthaeus. — **ማትያስ፡** Matthias. — **ማኒ፡** Manes; **ሕዝበ፡** vel **ሰብአ፡ማኒ፡** Manichaei. — **ሚናስ፡** Minas, Mennas (Ptrr. Al. XLVII. LXI; rex Aeth., cogn. **አድማስ፡ሰገድ፡**). — **ምናሴ፡**, **መናሴ፡** Manasse. — **መንሱር፡** Manſsur (ar.). — **መንበግ፡** Mabug, sedes episc.; **መንበጋዊ፡** vel "**ቢጋዊ፡** adj. rel. — **መነናውያን፡** Manichaei. — **መንኬዎስ፡**, **መንክዮን፡** Manichaeus, Manichaei. — **ምንይልክ፡** Menilech (aliâs **ኢብነ፡እልሐኪም፡**, rex Aeth. mythicus; Cat. Bodl. Ox. p. 74; Lud. hist. II, 4, 1). — **መኑግ፡** n. pagi Aeg. (S. Nah. 17). — **መኑፍ፡**, **መኖፌ፡** Memphis. — **ሞአብ፡** Moab, Moabitae, Moabitis; **ሞአባዊ፡** adj. rel. — **ሚአት፡**, **ሜአት፡** Maeotis lacus (Kuf. 8. 9). — **ማእከለ፡አፍላግ፡** Mesopotamia. — **ሚካ፡** Micha. — **መካ፡** Mecca urbs. — **መከራዊ፡** Macarius (? S. Mag. 2). — **መክሲም፡**, **መክሲሞስ፡** Maximus (Ptrr. Al. XV). — **መክስምያኖስ፡** Maximianus. — **መክብበ፡ሰማዕት፡** n. Aeth. — **መክብዩ፡** vid. **መቃቢስ፡** — **ሚካኤል፡** Michael (archangelus; unus e novem Sanctis qui **አረጋዊ፡** nominatur, Lud. hist. III, 3, 5; Ptrr. Al. XLVI. LIII. LVI. LXVIII. LXXI). — **ሚክያስ፡**, **ሚኪያስ፡** Michaeas, Micha. — **መክዳ፡**, **መኩዳ፡** n. reginae Aeth. mythicae (Cat. Bodl. Ox. p. 69). — **መዓልቃ፡** Muallaca, ecclesia Misrae, Mariae dedicata, cathedralis Jacobitarum (ar.). — **መዐውያ፡** Muawia (ar.). — **ማዕዳይ፡** Media, Kuf. 8. — **መዝገበ፡ዳዊት፡** n. viri Aeth. — **ሞይሰስ፡** Moyses. — **ሜድ፡** Medi (Hen. 56, 5). — **መዳልወ፡አልባብ፡** vid. c. 1083. — **መደራ፡** n. regionis Aeth., ubi **አባ፡ገሪማ፡** multum degisse dicitur. — **መዲና፡** Medina urbs. — **ሜዶን፡** Medi, Media (etiam Midian, Lud. ex Enc. Nah. 19; de **ሎዛ፡ዘሜዶን፡** vid. annot. ad Gen. 35, 6); **ሜዶናዊ፡**, **ሜዴያዊ፡** Medus, Medicus. — **መግሲማኖስ፡** Maximinus (Lud.). — **መግደላዊት፡** Magdalena. — **መጥራ፡** n. martyris (S. Teq. 8; Nah. 10). — **መጥራና፡**, **መጥሮንያ፡** Matrona. — **መጠርያ፡** locus Aeg. ubi a Jesulo aquae salubres apertae dicuntur (S. Genb. 24). — **መጥርዮን፡** mons in quo Adam cum Eva, e paradiso expulsus, habitasse dicitur (Clem. f. 8). — **ማጣት፡** Mattathias. — **መጣዕ፡** vid. **ሲባኖስ፡** — **መጺል፡** Messila, sedes episc. Aeg. (Phu, Fua).

ሣህለ፡ሥላሴ፡, **ሣህለ፡ድንግል፡** nn. virr. Aeth. — **ሥልቅ፡** Seleucia. — **ሥልጣን፡ሰገድ፡** cognomen regum Ae. (**ፋሲለደስ፡** et **ሱስንዮስ፡**). — **ሥምረት፡ጽዮን፡** n. viri Aeth. — **ሠርጸ፡ሐዋርያት፡**, **ሠርጸ፡ማርያም፡** nn. virorum Aeth. — **ሠርጸ፡ድንግል፡** n. regis Aeth. (cogn. **መለክ፡ሰገድ፡**). — **ሥነ፡ሕይወት፡** n. fem. Aeth. — **ሥዕለ፡ክርስቶስ፡** n. viri Ae. (Lud. hist. IV, 3, 4). **ሮሃ፡**, **ሮሐ፡** Edessa urbs; **ሮሓዊ፡** Edessenus. — **ራሔል፡** Rahel. — **ሮም፡**, **ሮምያ፡**, **ሮሜ፡** Roma; **ሰብአ፡ሮሜ፡** Romani; **ብሔረ፡** vel **ምድረ፡ሮሜ፡** terra Romana nec non (Byzantina) Graeca. — **ሮሜሎስ፡**, "**ልዮስ፡** Romelius (Romulus?). — **ሮማነ፡ወርቅ፡** n. fem. Aeth. — **ሮማኖስ፡** Romanus, n. viri. — **ራሙኤል፡**, **ሩማኤል፡**, **ሩምያል፡** n. angeli (Hen. 6, 7. 69, 2; N. T. rom. f. 132^{b}). — **ሮማዊ፡** Romanus et (Romaeus) Graecus. — **ሮምያ፡** vid. **ሮም፡** — **ሮማይስጥ፡** vel "**ስጢ፡** Romane vel Latine (ῥωμαϊστί, Luc. 23, 38; Joh. 19, 20; N. T. rom. f. 157). — **ሮቆ፡** et **ሮቆስ፡** Rochus (S. Mij. 23; Tachs. 4). — **ሮቤል፡** et **ሩቤል፡** Ruben. — **ርብቃ፡** Rebecca. — **ሮብዓም፡** Rehabeam, Roboam. — **ሩት፡** Ruth. — **ራአብ፡**, **ረአብ፡**, **ረዓብ፡** Rahab. — **ራጉኤል፡**, **ራጉ"፡** n. archangeli (Hen. 20, 4. 23, 4; S. Masc. 1). — **ራፍ፡**, **ራፉ፡** Rhipaei montes, Kuf. 8. — **ራፍኤም፡**, **ረፋኤም፡** Rephaim gigantes (Kuf. p. 106). — **ሩፋኤል፡** (rarius **ራፋኤል፡**) n. archangeli (Tob. 5, 4 seq.; Hen. 20, 3. 22, 3 seq.; Lit. 165, 1; S. Tachs. 13; Pag. 3). — **ሩጻፋ፡**, **ሩጸፋ፡** Augusta Euphratesia (S. Teq. 10; Hed. 19). — **ሬፋን፡** vid. c. 1401.

ሰሌሖም፡ Σιλωάμ Siloë (Joh. 9, 7; Voc. Ae.: **ሰሌሆም፡ብ፡የመስኖ፡ወሀ፡**). — **ሰላማ፡** n. viri Aeth. (metropolitae et episcopi Aeth. varii; in specie a) **አባ፡ሰላማ፡ከሣቴ፡ብርሃን፡** primus Aethiopiae apostolus S. Haml. 26, **እስመ፡ሰላመ፡አምጽአ፡ሎሙ፡** M. M. f. 48. b) **አባ፡ሰላማ፡መተርጉም፡** S. Nah. 20; Lud. Comm. p. 295). — **ሴሎም፡** Silo. — **ሰሎሜ፡** Salome. — **ሰሎሞን፡** Salomo, Suleiman. — **ሲላስ፡** Silas. — **ሰለባስትርዮስ፡** Silvester (Haim. Ab.). — **ስልዋኖስ፡** Silvanus; etiam **ስልዋስ፡** (Phlx. 230). — **ሶል፡ጴጥሮስ፡**, **ሶልጴ"፡** Silvester (S. Hed. 9; Mag. 28; Nah. 12; Ter 7 ubi in Enc. etiam **ጴጥሮስ፡ዘሶል፡**). — **ሰለፍክስ፡**, "**ክን፡** Sulpicius (? S. Mag. 15). — **ስሐ፡** sedes episc. Aeg. — **ሲሐት፡** sc. **ገዳመ፡ሲሐት፡** desertum Scithiacum, Sceticum (vid. **አስቄጥስ፡**). — **ሴም፡** Sem. — **ሰማልይል፡** n. Antichristi (Kbr. Nag.). — **ሳምር፡** vid. **ሰማርያ፡** — **ሰምርኔስ፡**, **ሱምርያ፡** Smyrna. — **ሰማርያ፡**, **ሳምር፡** Samaria; **ሰምራዊ፡**, **ሳ"፡** Samarita. — **ሶምሶን፡** Simson. — **ሳሚሳጥ፡** Samosate; **ሳሚሳጢ፡**, **ሰ"፡**, **ሰማሳጢ፡**, **ሰም"፡** Samosatenus. — **ሲሞን፡** Simon et Simeon (**ሲሞን፡መሠርይ፡** S. Magus Clem. f. 253 seq.; Did. 32; **ሲሞናውያን፡** ejus sectatores; **ሕግ፡ሲሞናዊ፡** simonia, vid. c. 1137). — **ስሜን፡**, etiam **ሰሜን፡** (Lud., S. Genb. 11. 19) n. regionis montanae Aeth. — **ሲሞኒዶስ፡** Simonides. — **ሳሙኤል፡** Samuel. — **ሲማኮስ፡**, **ስ"፡** Symmachus. — **ስምዖን፡** Simeon, Simon (Ptrr. Al. XLII. LI). — **ሰማየል፡** et **ሰማይል፡** angelus lapsus (Asc. Jes. 1, 8. 11. 2, 1. 3, 13 seq.). — **ስምያዛ፡** angelus lapsus (Hen. 6, 3. 7. 9, 7. 10, 11. 69, 2). — **ሶራ፡** et **ሳራ፡** Sara. — **ሰርማጣ፡** n. viri (Phlx. 54). — **ሶርስት፡**, **ሱርስት፡** Syriace (συριστί Jes. 36, 11; Dan. 2, 4 al.). — **ሱርስት፡** et **ሱርሲት፡** n. fem. (S. Tachs. 10). — **ሰረቃኤል፡** n. archangeli (Hen. 20, 6; **ሰቍኤል፡** S. Haml. 5). — **ሰራባሞን፡** n. viri Aeg. — **ሰራብዮን፡**, **ሰራጽዮን፡**, **ሰራፍዮን፡** Serapion. — **ሰራብሄል፡**, "**ሃል፡** n. regis Himjaritarum (S. Hed. 24). — **ሲራክ፡** Sirach, Siracides. — **ሶርያ፡** Syria et Syri (ut 2 Reg. 8, 6. 10, 14. 15). — **ሱርያል፡** et **ሱርያን፡** n. archangeli (Hen. 9, 1; Lit. 165, 1; S. Tachs. 8; Nah. 27; Haml. 30, al.) — **ሱርያን፡** Syri (Abush.); vid. **ሱርያል፡** — **ሶርያዊ፡** Syrus. — **ሰርዶሎስ፡** Saturninus (?) haer., Did. 32. — **ሰርዴስ፡** Sardes urbs. — **ሰርድቂ፡**, **ሰርዶቂ፡**, **ስርድቅያ፡**, **ስርድቁ፡** al. Sardica urbs. — **ስሩግ፡** Seruga, urbs Mesopotamiae. —

ሰርጊስ፡, ስርግዮስ፡ Sergius. — ሰራጵዮን፡ vid. ሰራብዮን፡ — ሱራፌን፡ vid. c. 349. — ሱሳ፡ Susa; ሱሳን፡ Susiana (Kuf. 9).— ሶሲማ፡ Zosima; ሶሲሞስ፡ Zosimus. —' ስስቴንስ፡ Sosthenes. — ሶስና፡ Susanna. — ሶስንዮስ፡, ሱስ"፡ Susneus (Socinius? Sisinius? rex Aeth. saeculi XVII). — ሲሳይ፡ n. viri (Phlx. 23. 152). — ስቅራጥ፡, ስቅራጥስ፡ Socrates. — ሰቁኤል፡ vid. ሰረቃኤል፡ — ሳባ፡ Sabaei eorumque metropolis Saba. — ሰቤላ፡, ሳ"፡, ሶብላ፡ Sibylla. — ሰብለ፡ወንጌል፡ n. fem. Aeth. — ሰባልዮስ፡, ሰብልዮስ፡, ሰብልያኖስ፡ Sabellius. — ስብሐት፡ለአብ፡ n. viri Aeth. — ሳቦር፡ Sapor, rex Persarum. — ስብስጥያ፡, አስብስጥያ፡ Sebastia urbs Armeniae. — ስብስትያኖስ፡ Sebastianus. — ሰትሮኒን፡ Saturnina. — ሱትኤል፡, ሱቱኤል፡, ሱታኤል፡ cognomentum Ezrae (4 Esr. 1, 1). — ሲና፡ Sinai mons. — ሳኑሲ፡ (S. Sen. 4; Masc. 30), ሰኑትዮስ፡, ሰኑትዩ፡ ሰንትዩ፡, ሰንቱዩ፡, ሰንትዮስ፡, ሰኑድዩስ፡ Sanutius (Ptrr. Al. LV. LXV). — ሲኖዳ፡ Synnada, sedes episc. Phrygiorum. — ሲኖዳ፡ Synoda (copt. Schnudo). — ሳኦል፡, ሳውል፡ Saul, Saulus. — ሰከላብዮስ፡ Aesculapius. — ሴዋ፡, ሼዋ፡, ሸዋ፡, ሽዋ፡ Schoa, provincia Aeth. — ሳውል፡ vid. ሳኦል፡ — ሳዊሮስ፡, ሰ"፡ Severus; ሰዊርያኖስ፡, ሲዎርያኖስ፡ Severianus.— ሰይፈ፡አርዓድ፡ rex Aeth. saeculi XIV. — ሰዶም፡ et ሶዶም፡ Sodoma; vid. supra c. 395. — ሲድራስ፡, ሲድሮስ፡ i. q. ኢስድሮስ፡, ኤስ"፡ Isidorus. — ሲድራኮስ፡, ስ"፡ Sidracus (frater Frumentii). — ሲዶና፡ Sidon urbs. — ሰገድ፡ in compositis Regum Aeth. nominibus, vid. Lud. hist. II, 1, 35. — ሰጥናኤል፡ (Clem. f. 2), etiam ስጥናኤል፡, ስጥና፡ Satanael, angelus lapsus. — ሰፎንያስ፡, ሶ"፡ Sophonias. — ሶፍያ፡ Sophia.

Praeterea nomina oppidorum pagorumve Aegypti in Synaxariis memorata: ሳምስጣ፡(እምደወለ፡ብሀንሳ፡) Genb. 25; ሰምኑድ፡ Mij. 24; ሰርዴን፡ Pag. 2; ሰሱዊር፡, ሱሳዊር፡, ሰሰዊር፡ (patria Macarii M.) Mag. 27; Nah. 19; ስብራ፡ Mag. 24; Masc. 7; ሱብስ፡, ስብስ፡ Ter 19; Mij. 22; ሰብሲር፡ Nah. 27; ስንባል፡ Haml. 7; ስንሁር፡ Hed. 27; ስንሐት፡, ስሐት፡ Mag. 8; ሰንሙጥያ፡ Masc. 7; ስንሳ፡ Haml. 8; ሰንጋር፡ Genb. 30; ስክ፡ Masc. 14; ሰጥብ፡ Haml. 20; ሰጥኑፍ፡ Nah. 9. 27; ሻው፡(እምአድያመ፡አስዩጥ፡) Tachs. 5.

ቃህራ፡ Caira urbs. — ቀሌምንጦስ፡ vel ቃሌ"፡ Clemens. — ቈላስይስ፡ (Κολασσαί) Colossae. — ቂልቅያ፡ Cilicia. — ቀላውዴዎስ፡(ቀለውድዮስ፡) Claudius, etiam ገላ"፡ — ቀሌዎጴጥራ፡ (Esth. 10), ቅልብትራ፡, ቅልንብስራ፡ (Jsp.) Cleopatra.— ቆላይድስ፡ Nicolaita (Did. 32). — ቍልዝም፡ Clysma urbs (Kulzum); ቍልዝማዊ፡ adj. rel.; ባሕረ፡ቈልዝም፡ mare rubrum. — ቀለዮጳ፡ (ut ስምዖን፡ዘቀለዮጳ፡ Did. 43; S. Haml. 9) Clopas. — ቈሌጥ፡ Celtae (Kuf. 8). — ቆሬ፡ Core (Num. 16). — ቆሮ፡ Cyrus. — ቄርሎስ፡, abbrv. ቀሬል፡ et ቄሬል፡ Cyrillus (Ptrr. Al. XXIV. LXVII. LXXV). — ቂሮስ፡, ቆሮስ፡ Cyrus. — ቆረሳዊ፡ Curaischita (ar.). — ቂርቆስ፡ Quiricus. — ቆርኔሌዎስ፡(''ሌዮስ፡) Cornelius. — ቆሮንቶስ፡ Corinthus urbs; item Quarantania i. e. desertum, ubi Christus jejunasse dicitur, Lud. Comm. p. 302 n. 7. — ቀሬናዊ፡, ቀ"፡ Cyrenaicus. — ቄርዋን፡ Kairuân. — ቀርጤስ፡, አቅሬጥስ፡ Creta; ቀርጤናውያን፡ Cretenses. — ቅርጣግና፡ዘኀበ፡ቂሳርያ፡ Cartagena prope Caesaream, Neocaesarea. — ቃርጲያኖስ፡ Carpianus. — ቄስማ፡, ቀስማ፡, ቆስሞስ፡, ቆዝሞስ፡ Cosmas, Cosmus (Ptrr. Al. XLIV. LIV. LVIII). — ቄሳር፡ Caesar. — ቂሳርያ፡ Caesarea. — ቍስቋም፡ Kuskam, urbs Aegypti superioris; etiam n. monasterii in Aeth. — ቈስጠንጢኖስ፡ Constantinus (etiam cogn. Zara-Jacobi regis Aeth.); ቍስጥንጥንያ፡ Constantinopolis; ቍስጥንጥንያዊ፡ Constantinopolitanus. — ቆቆሮስ፡ Cicero. — ቀበዶቅያ፡ i. q. ቀጳ"፡ — ቅብጥ፡ et ቅብጢ፡ Coptice, lingua Coptica (ut ልሳነ፡ቅብጢ፡ወዐረቢ፡ Sx. Masc. 4; Cat. Bodl. Ox. p. 20); ቅብጣዊ፡ Copticus (ut: ቤተ፡ክር"ን፡ቅብጣዊት፡ F. N. 3); ቅብጣውያን፡ Coptitae. — ቈንስጣ፡ Constans. — ቃው፡ sedes episc. Aeg. (S. Masc. 7; Teq. 27). — ቀውስጦስ፡ Caustus. — ቍዝ፡ sine dubio Khuz, Khuzistan; ሰብአ፡ቍዝ፡ Kuzitae, Cossaei (eos et Persas debellavit Diocletianus, S. Ter 12). — ቆዝሞስ፡ vid. ቄስማ፡ — ቃየን፡, ቃየል፡ Cain. — ቅዱስ፡አምላክ፡ n. viri Aeth. — ቆጵልዮን፡ Nicopolis. — ቆጵሮስ፡ Cyprus insula. — ቆጵርያኖስ፡ Cyprianus. — ቀጳዶቅያ፡, ቀጳ"፡, ቀበ"፡ Cappadocia. — ቀፍሮንያ፡ Cefronia (Febronia). — ቅፍሮንያ፡ et ቅፍሬ፡ n. viri (S. Hed. 8). — ቀፍጥ፡ sedes episc. Aeg. (S. Hed. 17; Haml. 13).

Oppida et pagi Aeg. in Synaxariis memorantur: ቀሌን፡ Sen. 7; ቅማን፡ Ter 22; ቀርጥስ፡ (prope Damanhur ዴምንሑር፡) Sen. 14; ቍስ፡ Masc. 7; (ቍስ፡ Clem. f. 152); ቆንያ፡(ዘደወለ፡ሀገረ፡ቍስ፡በላዕላይ፡ግብጽ፡) Masc. 7; ሀገረ፡ቀይራቂ፡እምደወለ፡ባሕያራ፡ዘእምሀገረ፡እስክንድርያ፡ S. Haml. 25.

ብሀንሳ፡ sedes episc. Aeg. — ቤል፡ idolum Babyloniorum. — ባላ፡ Bala vel Bilha. — ቡላ፡, ብላ፡, ጵሉ፡ i. q. ባውላ፡ (S. Teq. 7. 25; Phlx.). — ቤልሖር፡ n. Satanae vid. c. 487. — ብልማይ፡ Ptolemaeus (Jsp.). — በለርያኖስ፡ Valerianus. — ቡሊክርዮስ፡ pro ቡሊቃርጶስ፡ Polycarpus (S. Jac. 29). — በለዓም፡ Bileam. — በላድዮስ፡ i. q. ጳላድዮስ፡ — ብሖራ፡ et ብሖር፡ n. viri Aeg. — ብሕራም፡ rex Persiae. — ባሕርየ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ቢማ፡ vel በይማ፡ n. viri Aeg. — ባሞይ፡ n. viri Aeg. — ቡርልስ፡, ቡርሎስ፡ Burlos, Brullos, sedes episc. Aeg. — በርሶማ፡ Barsuma, Barsauma, n. viri Syr. — በርሱፍዮስ፡ vid. በጽናፍርዮስ፡ — ብርቃ፡, በርቃ፡ Barca, urbs Africae septentr. — ባርባራ፡, በርባራ፡ Barbara. — በርቶሎሜዎስ፡ et በ"፡ Bartholomaeus. — ባርቶስ፡ Berytus, urbs Syriae. — ብሩታዎስ፡ et አብሩ"፡ Protheus (? S. Mij. 21). — በርትያ፡ Parthia (M. M. f. 44). — በርናባ፡ Barnaba n. fem.; በርናባስ፡ Barnabas, n. viri. — በርኑግ፡ monasterium (Phlx. 17. 143). — ባሮክ፡ Baruch. — ብርክልያ፡ (pro ብልክርያ፡) Pulcheria, uxor Marciani. — በርኪስስ፡ et "ሶስ፡ Praxius (episc. Hierosol., S. Mag. 1; Mij. 12). — ብርያል፡ vid. c. 507. — ብርዓም፡ n. corruptum, Pergamum S. Mij. 16. — ብርግያ፡ Perge, urbs Pamphyliae. — በርጋሞን፡ Pergamum, urbs. — ባስሊስ፡, plerumque ባስልዮስ፡, etiam በስሊኦስ፡ Basilius. — ባስሊቆስ፡ Basilicus. — በስልድዮስ፡ Basilides. — ቢሶራ፡ et ብሶራ፡ n. viri Aeg. — ብሶይ፡ n. viri Aeg. (in specie አባ፡ብሶይ፡ከከበ፡ገዳም፡በደብረ፡አባ፡መቃርስ፡ S. Haml. 8.) — ብስጣውሮስ፡ Pistaurus (S. Mij. 28). — ባቢሎን፡ Babylon (etiam ባቤል፡, በቤል፡ Kuf. 8). — ቡብኑዳ፡ Paphnuda (vid. በፍንትዮስ፡). — ቤቴል፡ Bethel. — ቤተ፡ልሔም፡ Bethlehem. — በትረ፡ሚካኤል፡ n. viri Aeth. — ቢታንያ፡ Bithynia (S. Ter 20: Kid.), nec non Bethania (in N. T.). — ቡኑይለ፡ሥሉስ፡, ቡኑይለ፡ሚካኤል፡ nn. virr. Aeth. — ባና፡ et ብና፡ urbs et nomus Aeg. (Panopolis). — ብናሲ፡ i. q. ምናሲ፡ (S. Tachs. 16). — ብናጥስ፡ corruptum e Novatianus (S. Tachs. 12). — ብንያምን፡, ብንያሚን፡ (passim ብንያሞን፡) Benjamin (Ptrr. Al. XXXVIII).— ብንደላኦን፡ Pantaleon (S. Genb. 19, at in Enc. በለንድዮስ፡). — ብናጦስ፡, ጳኔጦስ፡ Paneas (Paneatae) oppidum Palaest., ubi Erastus episcopus fuisse dicitur (S. Mij. 29). — በአሚን፡

n. viri Aeg. (S. Tachs. 9). — በእደ፡ማርያም፡ rex Aethiopiae saeculi XV. — በኪሞስ፡ Bachimus, sec. Lud. i. q. Pachomius. — ባኮስ፡ Bacchus. — በካፋ፡ rex Aethiopiae saeculi XVIII. — ባውላ፡ i. q. ቡላ፡ Paul, Paulus (S. Teq. 7). — በዐልበክ፡ Baalbek urbs. — ቢዘን፡ Byzantium; etiam monasterium Aeth. in regno Bahr haud procul a Maſsaua (Lud.). — ባዜን፡ rex Aeth., quo regnante Christus natus esse dicitur. — በይማ፡ vid. ቢማ፡ — በይሞን፡ et በይሙን፡ eremita Aeg. celeberrimus (S. Pag. 4). — ብድራጦስ፡ vid. አብድ"፡ — ባዶስ፡ Padus; fluvius Italiae. — በጌምድር፡, በጌ፡ምድር፡, በገምድር፡ Bagemder, provincia Aeth. — በግዳድ፡ Bagdad urbs. — በጥሊሞስ፡ Ptolemaeus. — በጥልማኮስ፡ vid. አብጥ"፡ — በጥሎስ፡ Vitellius (Jsp.). — በጥሞስ፡ Patmos insula. — በጸሎተ፡ሚካኤል፡ n. viri Aeth. — ቡጺር፡ nomus Aeg. — ቢጻርዮን፡ Bessarion. — በጽናፍርዮስ፡, etiam በርሱፍዮስ፡ Barsanuphius, Barsuphius. — ቢፉ፡ et ቢፉሞን፡ et ቢፉን፡ n. viri Aeg. — በፍኖትዮስ፡, በፍንትዮስ፡ Paphnutius.

Oppida et pagi Aeg. e Synaxariis: በሃ፡ Sen. 5; ባልባይስ፡ Mag. 20; በልኪም፡ Sen. 4; ባሕያራ፡ vid. sub ቀይራቱ፡; በብኑሲ፡እምደወለ፡ምስር፡ Ter 27; በንሑር፡, ብንሑር፡ Hed. 27; Sen. 28; ባኖስ፡እምደወለ፡ድምያጥ፡ Sen. 19; ባንዮስ፡ vid. ፋንያስ፡; በንደራ፡ i. q. ደንደራ፡ Mij. 20; Genb. 15; ብጺል፡እምደወለ፡እስሙናይን፡ Tachs. 8.

ተላስስ፡, ተላስዮስ፡ Thalassus, Thalassius. — ቶማስ፡ Thomas. — ተመይ፡(ተሞይ፡ Lud.) sedes episc. Aeg. — ተርሴስ፡ Tarsus urbs. — ትርኰ፡ Turcae. — ቶራይክ፡ n. viri arab. — ተሰሎንቄ፡ et ተስ"፡ Thessalonicha. — ተስፋ፡ሚካኤል፡, ተስፋ፡ጽዮን፡ nn. virr. Aeth. — ታቦር፡ Thabor mons (vid. c. 560); etiam n. viri Aeth. — ተባይስ፡ Thebais; ተባይሳዊ፡ Thebaiticus. — ቲቶ፡ Titus. — ቶና፡ vid. ቴዎናስ፡ — ተንሥአ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ታኦድራ፡ Theodora; ታኦድራስ፡ Theodorus. — ታኦዶስዮስ፡ Theodosius. — ታአግንስጣ፡ Theognosta. — ታኦፊሎስ፡ Theophilus. — ታኡፋንዮስ፡, ታኦ"፡ Theophanius. — ተክላ፡ et ቴክላ፡ Thecla. — ተክለ፡ሃይማኖት፡ monachorum Aeth. antistes celeberrimus; rex Aeth. e familia ዛጔ፡ oriundus; reges duo Aeth. saeculi XVIII. — ተክለ፡ሐዋርያት፡, ሚካኤል፡, ሥላሴ፡, ሰላም፡, አብ፡, ኢየሱስ፡, አዶናይ፡, ጊዮርጊስ፡, ጽዮን፡ nn. virr. Aeth.; ተክለ፡ማርያም፡ n. fem. Aeth. — ተወልደ፡መድኅን፡ n. viri Aeth. — ቴዎቅሪጦስ፡ Theocritus. — ተክዚ፡ vid. c. 568. — ታውብንጦስ፡ Theopemptus (?). — ቴዎናስ፡, ቴዎና፡, ቶና፡, ቴዉና፡ Theonas (Ptrr. Al. XVI). — ታውክላ፡ vid. ያሮክላ፡ — ታውክልያ፡ Theoclia. — ቴዎድራ፡ Theodora. — ቴዎድሮስ፡ Theodorus (Ptrr. Al. XLV; rex Aeth. saeculi XV.). — ቴዎዶስያ፡ Theodosia; ቴዎዶስዮስ፡ Theodosius (Ptrr. Al. XXXIII, ወውእቱ፡ዘተሰምየ፡ክር"ን፡በስሙ፡ቴዎዶሳዊያን፡, deinde Jacobitae, S. Sen. 28; Ptrr. Al. LXXIX). — ቴዎዳዳ፡ Theodota; ቴዎዶጦስ፡ Theodotus. — ቴዎጠቂኖስ፡ Theotecnus. — ቴዎፍሎስ፡ Theophilus (Ptrr. Al. XXIII. LX; rex Aeth., cogn. አዕራር፡ሰገድ፡, saeculi XVIII). — ቴዎፍና፡ Theophana. — ትዕማር፡ Thamar. — ትዮብስታ፡ Theopista. — ቴዮጲላ፡ Theophila. — ታድራ፡ et ታድሪስ፡ Theodorus (Phlx.). — ታዴዎስ፡ Thaddaeus. — ትግሬ፡ et ትግራይ፡ Tigre provincia Aeth.; ትግራይ፡ Tigrensis (M. M. f. 344). — ተግባረ፡ወልድ፡ n. viri Aeth.

Oppida Aeg. e Synaxariis: ተርሙይስ፡ Teq. 17; ቴርስ፡እምደወለ፡እስሙናይን፡ Tachs. 9. ተርኑጥ፡ Haml. 27; Nah. 19; ቴና፡እምደወለ፡ቴዳ፡ Haml. 1; ትንሣ፡ Masc. 14; ታንሳስ፡ Teq. 20; ታይዳ፡, ቴዳ፡, ቲዳ፡ Masc. 2; Haml. 1.

ኀምስቱ፡አህጉር፡ Pentapolis. — ኀርማኖስ፡ et ኄርሜኔዎስ፡ i. q. ሀርማኖስ፡ — ኄርኔ፡, ኄሬኒ፡ Irene. — ኀንድኬ፡ vid. ህንደኬ፡ — ኀይለ፡ሚካኤል፡, ኀይለ፡ሥላሴ፡ nn. virr. Aeth. — ኆድራ፡, ኀድራ፡ n. viri.

ናሆም፡, ናሑም፡ Nahum. — ናህርው፡ n. viri Aeg. (S. Hed. 7). — ነሐሚያ፡ Nehemias. — ንሒሳ፡ oppidum Aeg. (S. Haml. 24). — ኒሞላስ፡ corr. e Timolaus (S. Mag. 19). — ናምሩድ፡ Nimrod (Clem. f. 30). — ኑማርያኖስ፡ Numerianus. — ኔምያ፡ Nehemias. — ኔሮን፡ Nero; ኔሮን፡ዘይንእስ፡ Nerva. — ንሲስ፡ et ኑሲስ፡ Nyssa (patria Gregorii Nyss.). — ንስጥሮስ፡, ናስጦርዮስ፡ Nestorius. — ነቂሑር፡, ነቅራሐ፡ oppidum Aeg. (S. Masc. 7). — ነቅሎን፡ oppidum Aeg. (S. Ter 28). — ኒቆላዎስ፡ Nicolaus. — ኒቆምድያ፡ Nicomedia. — ኒቅያ፡, ኒቂያ፡ Nicaea urbs. — ናቅዮስ፡, ነቅዮስ፡ (i. q. ሉቅያ፡) sedes episc. Aeg. (S. Hed. 28; Mag. 2). — ኒቆዲሞስ፡ Nicodemus. — ኖብ፡ n. viri Aeg. — ኑብ፡ Nubia, Nubae; ኖባዊ፡ Nubaeus. — ናብሎስ፡ Nablus, Neapolis Palaest. — ናባው፡ Nebo mons. — ናቡቴ፡ Naboth. — ናታን፡ Nathan. — ናትናኤል፡ Nathanael. — ኖኅ፡ Noah. — ነነዌ፡, ነኔዌ፡ Ninive. — ነአኵቶ፡ለአብ፡ rex Aeth. e familia እለ፡ዛጔ፡ — ኔዌ፡ Nave, Nun (pater Josuae). — ንዋየ፡ሥሉስ፡, ንዋየ፡ክርስቶስ፡ nn. virr. Aeth. — ናዖድ፡ 1) Ehud, judex Israel. 2) rex Aeth. saeculi XV et XVI. — ናዝሬት፡ Nazareth; ናዝራዊ፡ vid. c. 677. — ናግራን፡ urbs Arabiae merid. (S. Hed. 24. 26; Genb. 20). — ነገደ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ነጥሮን፡, ደብረ፡ነጥሮን፡ Nitria, monasterium Nitricum Aeg. — ንጽቢን፡ Nesibis, urbs Mesopotamiae. — ንፍታሌም፡ Naphthali. — ነፍቶን፡ oppidum Aeg. (Lud.).

አህናስ፡(ህናስ፡) oppidum Aeg. (S. Mag. 15.). — ኤሊ፡ Eli. — አልምጵያስ፡ Olympas (S. Haml. 6). — ኤሌሪቆስ፡ Illyricum. — ኢላርያ፡ Hilaria; ኢላርዮን፡ Hilarion. — ኤላስ፡ Hellas (Hez. 27, 13). — ኤልሳቤጥ፡ Elisabeth. — እለስክንድሮስ፡ vid. እለ፡እስ"፡ — ኤልሳዕ፡ Elisaeus. — አልብታር፡ nomen illius Magi, qui Jesulo thus obtulit (vid. ክሳድ፡ et አውኖሶን፡ Lud.). — እሌኒ፡ Helena. — አላኒቆስ፡ Hellanicus. — እለ፡እስክንድሮስ፡ vel እለእስክንድሮስ፡ vel እለስ"፡ Alexander (Ptrr. Al. XIX. XLIII.); እለ፡እስክንድርያ፡ vel እለእስ"፡ vel እለስ"፡ Alexandria urbs (praefixa praepositione; እ prius abjici solet, ut ዘለእስክንድርያ፡); እለ፡እስክንድራ፡ Alexandra. — እልዋሕ፡ nomen terrae, ubi Bartholomaeus evangelium praedicasse dicitur (S. Masc. 1; Deg.). — ኤላውትሮስ፡ Eleutherus. — አልዓዛር፡ Eleazar, Lazarus. — ኤልያ፡ et ኤልያስ፡ Aelia Capitolina, nec non Aelius i. e. Hadrianus. — ኤልያስ፡ Elias. — ኤልዩድ፡ vid. ሉድ፡ — ኤልዳ፡, አላዳስ፡ vid. c. 720. — አለጲስ፡ et አላጲስ፡ Elpis (S. Masc. 5; Ter 30). — አሌፍ፡ unus e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4; S. Mag. 11). — ኢሎፍሊ፡ Philistaei, vid. c. 721. — አልፍዮስ፡ Alphaeus. — አሕመድ፡ Achmed (ar.). — እመር፡ Omar (ar.); sed etiam Amru ben Âssi (እመር፡ወልደ፡ዐዕ፡ S. Ter 8; Cat. Bodl. Ox. p. 20). — አሜር፡ Himjaritae (S. Hed. 24). — አሞሬዎን፡ Amoraei. — አመተ፡ሐና፡, አመተ፡ክርስቶስ፡, አመተ፡ጥሕድ፡ nn. femm. Aeth. — አምኃራ፡ vel አምሐራ፡ Amhara provincia Aeth. — አሞን፡ i. q. ዐሞን፡ — አሞን፡ et አሙን፡ Ammon; አሞና፡ Ammona; አሞንዮስ፡ et አሙንዮስ፡ Ammonius; አሞኒ፡ id. — አማንዮስ፡ i. q. አውማንዮስ፡ (S. Sen. 6). — አምድ፡ Amida urbs Mesopotamiae (Lud.). — አሞጽ፡ Amos proph. (quem eundem patrem Isaiae fuisse dicunt S. Pag. 5). — እምፒሊክዮስ፡ Amphilochius (Cyr.). — አሥመርና፡ i. q. ሱምርያ፡ (Did.). — አሬ፡ martyr Aeg. (S. Nah. 9). — አረሚ፡ vid. c. 740. — አርማ፡ Hermes (? S. Mag. 9). — ሄርሞላዎስ፡ Hermolaus. — ሄርሞን፡ et አኤርሞን፡ Hermon mons. — አርሞን፡ oppidum Aeg. — አርማን፡, አርመን፡, አርማንያ፡ Armenia. — አርማንዮስ፡ Armenius. — ኤርምያስ፡ Jeremias. — አርሲማ፡ n. fem. (S. Masc. 29). — አርስንዋ፡, አርሰንዋ፡ Arsinoe. — አርሳንዮስ፡, አርሳኔዎስ፡ (Voc. አርሳኒ፡) Arsenius. — አርስኖፊስ፡ (አርኖፊስ፡) Arsnuphius. — አርስጦስ፡, አሬስጦስ፡, አርስጦን፡ Erastus (non Aristus), socius Pauli Apost. — አርስጦቡሎስ፡ Aristobulos (S. Mag. 19; vid. አስትሮብሎስ፡). — አርስጣጣሊስ፡ Aristoteles. — አርቅላ፡, አርቂላ፡ n. viri (S. Tachs. 18). — ሄራቅሌስ፡ Heraclites (Fal.). — አርቃዴዎስ፡, አርቃድዮስ፡ Arcadius; አርቃድያ፡ Arcadia. — ኤርትራ፡ vid. c. 742. — አሮን፡ Aaron, Harun. — ኢሬኒ፡, አርኒ፡, አርኒ፡, አርኔ፡ Irene (vid. ኄርኔ፡). — አሮንጦስ፡ Orontius. — አርኖፊስ፡ vid. አርስኖፊስ፡ — ኢራኢ፡ n. fem. (S. Masc. 28; Hed. 3). — ኡርኤል፡, ኡራኤል፡ Uriel archang. (Hen. 20, 2. 21, 5. 27, 2. 72, 1 seq.; S. Haml. 21; Jac. 13; et ኡርያን፡ Hen. 9, 1). — አርአየ፡ጽጋሁ፡ n. viri Aeth. — አርከላዎስ፡, አርከላኦስ፡, አርኬ"፡ Archelaus (Ptrr. Al. XVIII). — አርከሌድስ፡ (S. Ter 14), አርከለዲስ፡ (Cat. Mus. Brit. p. 25) n. viri. — አርዋ፡ n. fem. (S. Genb. 30). — አርዮስ፡ Arius; አርዮሳዊ፡ adj. rel. Arianus (Cyr. ad Reg. f. 29; F. M. 27, 7; S. Jac. 18). — ኡርያን፡ vid. ኡርኤል፡ — አርያኖስ፡ Arianus, n. viri. — አርዳሚስ፡, አርዴሚስ፡ vid. c. 1405. — አርጌንስ፡ Origenes (M. M., Cyr.; Sx.) — አረጋዊ፡ (ዘይሰመይ፡ ዘሚክኤል፡) unus e novem Sanctis (S. Teq. 14; Did.; Lud. hist. III, 3, 4). — አርጤምስ፡ vid. c. 1405. — አሳ፡ et አስ፡ Asa rex Judaeorum. — ኤሲ፡ n. viri Aeg. — አስሞን፡, እስሙናይን፡, አስሞኔን፡, እስሙንገዘራይስ፡ oppida Aeg. — እስማኤላዊ፡ i. q. ይስ"፡ Ismaelita (Arabs Muhammedanus, Lit. 171, 4). — አስማድዮስ፡ vid. c. 1405. — አሱር፡, አሶር፡ Assyria, Assyrii. — አሴር፡ Aser, tribus Israel. — እስራኤል፡ (nonnumquam ጿኤል scriptum) Israël; እስራኤላዊ፡ Israelita. — አስቀሎና፡, አስቃላን፡ Ascalon oppidum. — አስቆሮታዊ፡ Ischariotes. — አስቀልጵያኖስ፡ Asclepianus. — አስቄጥስ፡ sc. ገዳመ፡አስቄጥስ፡ desertum Sceticum Aeg. (in Sx. creberrime; cfr. ሲሐት፡, de etymo, quod Lud. male ab „asceta" petiit, vid. sub መድሎት፡ c. 1082 et 1083). — አስባስያኖስ፡, አስበ"፡ Vespasianus. — አስባንያ፡ Spania (S. Jac. 21); አስጳንያ፡ (N. T.) id. — አስቴር፡ Esther. — አስትሮብሎስ፡ (Jsp.) i. q. አርስጦቡሎስ፡ — አስና፡, አስኔ፡ oppidum Aeg. (Laton, Latopolis). — አሴኔት፡ (Gen. 41, 45), አስኔት፡, አስኔት፡ (S. Sen. 1) Aseneth, uxor Josephi; libellus Aseneth allegatur M. M. f. 117. 305. — አስኪርዮን፡ Ischirion, n. viri Aeg. — እስክንድሮስ፡ Alexander; እስክንድራ፡ Alexandra; "ድርያ፡ Alexandria urbs; "ድራዊ፡ Alexandrinus. — አስክናፍር፡ n. viri Aeg. (S. Hed. 13; Mag. 19). — አስዋን፡ Syene, Asuan, oppidum Aeg. — እስያ፡ Asia. — እሰይ፡ Jesse (pater Davidis). — ኢሳይያስ፡ Isaias. — አስዩጥ፡ Siut, Assiut, urbs Aug.; አስዩጣዊ፡ adj. [illegible] — ኤስድሮስ፡ Isidorus (vid. ሲድሮስ፡). — አስጠራጤ፡ Astarte vid. c. 1405. — አስጠራጦኒቃ፡ Stratonica. — አስጣቴዎስ፡ Eustathius. — አስጢፋና፡ Stephana; አስጢፋኖስ፡ Stephanus. — አስፍንድዮስ፡ vid. c. 1405. — አቅሊምያ፡ (Clem. f. 8), አቅሊማ፡ (S. Ter 2) soror gemina Abelis. — አቅላዲስ፡, አቅሎድዮስ፡, አቅሎንድዮስ፡ Claudius (vid. ቀላ"፡ et ገላውዴዎስ፡). — አቃርዮስ፡ rex Edessae (Abgarus?) S. Tachs. 29. — አቅርጲኑ፡ Agrippinus, vid. አክ"፡ et አግ"፡ — አቤል፡ Abel. — አብሎ፡ et አብሎይ፡ (S. Jac. 3. 5; Teq. 25), አቦሊ፡ (S. Masc. 26; Nah. 1) nn. virr. Aeg. (Apollonius?). — አቡሊናርዮስ፡ Apollinaris; አቡሊናርዮሳውያን፡ Apollinariani. — አብሎንዮስ፡ et አብላ"፡ Apollonius. — አቡሊድስ፡ Hippolytus. — አቢማኮስ፡ Epimachus. — አብርሃ፡ወአጽብሓ፡ reges Aeth., Evangelii in Aethiopiam introductores. — አብርሃም፡ Abraham (Ptrr. Al. LXII, aliâs Ephrem). — አብሪምዮስ፡ Primus (Ptrr. Al. V). — አብራመንጹ፡ oppidum Aeg. (S. Tachs. 25). — አብሮቅላ፡ Procla. — አብሩታዎስ፡ vid. ብሩ"፡ — አቤሮኅ፡ n. viri Aeg. (S. Haml. 8). — አብሮኮሮስ፡, አብሮክሮስ፡ Prochorus. — አብሮኮስ፡, አብራኮስ፡, አብራኮዮስ፡ Hipparchus. — አብሱ፡, አቡስ፡ n. nomi Aeg. — አቤሴሎም፡ Absolom. — እብሶይ፡ n. viri (S. Sen. 5). — አብሳዲ፡ n. viri Aeg. et Aeth. (S. Tachs. 27; Masc. 18; Ter 24). — አበስኪሮን፡ martyr Aeg. (S. Sen. 7). — አቡቂር፡ monachus et martyr Aeg. (S. Jac. 6; Haml. 4). — አብቅራጥ፡ et አብራቅጥ፡ Hippocrates. — አቢብ፡ n. viri Aeg. — አቢባል፡ Hannibal. — አቡ፡በክር፡ Abubekr (ar.). — እብነ፡እልሐኪም፡ (filius sapientis) i. q. ምንይልክ፡ — እብኖዲ፡ n. viri Aeg. — አቡናፍር፡ Onuphrius. — አባዲር፡ n. viri Aeg. — አብድራጦስ፡ Quadratus (pro አክድ"፡). — አብድዩ፡ Obadias. — አብጥልማ፡, አብጥልማዎስ፡ Ptolemaeus. — አብጥልማኮስ፡ Ptolemachus. — እትማን፡ Othman (ar.). — አቶር፡ Assyria (S. Tachs. 14). — አትሪብ፡ sedes episc. Aeg. — አቴና፡ et አቴናስ፡ Athenae; አቴናዊ፡ Atheniensis. — አትናስያ፡ Athanasia. — አትናስዮስ፡, አትናቴዎስ፡, አትናትዮስ፡ Athanasius (Ptrr. Al. XX. XXVIII. LXXVI). — ኡጤኪስ፡ Eutychius (S. Pag. 1). — ኢትዮጲስ፡ Aethiopius vel Aethiops, pater Aethiopum (Chr. Ar.). — ኢትዮጵያ፡ Aethiopia, Aethiopes; ኢትዮጳዊ፡ et ኢትዮጵያዊ፡ Aethiopicus. — እኅወ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ኦን፡ Heliopolis. — አኖሬዎስ፡, አኖርዮስ፡ Honorius. — እናርያ፡ Enarea, provincia Aeth. — አናሲማ፡ Onesima; አናሲሞስ፡, "ሞን፡ Onesimus. — እንስና፡ oppidum Aeg., vid. እስና፡ — አንስጣስያ፡ Anastasia; አንስጣስዮስ፡ Anastasius (Ptr. Al. XXXVI). — አንስጣቴዎስ፡ Anastasius. — አኒሲፎሮስ፡ Onesiphorus. — አንቆራ፡, አ"፡, አንቀራ፡, አንቀራ፡ Ancyra urbs. — አንቂጦስ፡ Anicetus. — አንባመሪና፡, አንባማሪና፡ n. fem. Aeg. — አንባቆም፡ vid. sub ዕ"፡ — አንቴሞስ፡ Anthimus. — አንቲቦስ፡ et አንትጲጳስ፡ Antipas. — አንቶኒና፡ i. q. አንዶ"፡ — አንትያ፡, አንትያ፡ Anthia, n. fem. — አናንያ፡ Ananias. — እንዚናዙ፡ Nazianzus urbs. — አንያኖስ፡ Anianus (Ptr. Al. II). — አንድሎስ፡, አንድሊስ፡ Andalusia regio (Jsp., Chrys.). — እንድራንዮስ፡ Adrianopolis (Cyr.). — እንድራኒቆስ፡, እ"፡ Andronicus (Patr. Al. XXXVII). — እንድርያስ፡ Andreas. — እንድርያኖስ፡ Hadrianus. — እንዶኒና፡, እንዶኒ፡ Antoninus, Antonius. — እንዴናው፡, አን"፡ oppidum Aegypti (S. Masc. 2; Tachs. 8; Genb. 25). — አንደፌር፡ Antipater. — አንጢሊባኖስ፡ Antilibanus mons. — አንጦልያ፡ et አ"፡ Anatolia; አንጣልዮስ፡ et አንጦ"፡ Anatolius. — አንጦና፡, አንጦንስ፡, አ"፡, አንጦንዮስ፡, አ"፡ Antonius. — አንጣዎስ፡ n. viri (S. Nah. 17). — አንጥያኮስ፡ Antiochus. — አንጥፌስ፡ Antipas (Jsp.). — እንጽና፡ sedes episcop. Aeg. (S. Masc. 4; Hed. 13 al.). — አንጾኪያ፡ Antiochia; "ኪያዊ፡ adj. rel. — አእላፍ፡ሰገድ፡ cogn. Joannis regis Aeth. saeculi XVII. —

አካ፡ Acco. — **አክለ፡ክርስቶስ፡** n. viri Aeth. — **አክሊሚንቶስ፡** i. q. **ቀሌምንጦስ፡** — **አኪላስ፡** Aquila. — **አክላኦብጥራ፡** Cleopatra (S. Sen. 12; Tachs. 14). — **አክሎግ፡** Eclogius. — **አክሚም፡**, **አክምም፡** sedes episc. Aeg. — **አክራ፡** n. viri Aeg. (S. Sen. 14). — **አክርስጠዱልስ፡** Christodulus (Ptrr. Al. LXVI). — **አክርስጥፎሮስ፡**(**አክርስጦስ፡**, **አክሮስጥስ፡**) Christophorus (S. Ter 30). — **አክርጺኑ፡** vid. **አቅ"፡** — **አክሱ፡** n. fem. Pers. (S. Masc. 22). — **አክሳኒ፡** Xena (S. Ter 29). — **አክሳስያ፡**, **አክሰ"፡** n. fem. (S. Masc. 5). — **አካክዮስ፡** Acacius. — **አካአብ፡** et **አክአብ፡** Achab, rex Isr. — **አካውሕ፡** n. viri Aeg. — **አካይያ፡** Achaja. — **አክፋሐሲ፡** oppidum Aeg. (etiam **አቅ"፡**) S. Teq. 25; Masc. 22. — **አውሎግ፡**, **አውላጊዮስ፡**, **አውሎ"፡**, **አውላጋ፡** Eulogius. — **አውሐላ፡** Augila (urbs in Africa, Pentapoli). — **አውማንዮስ፡** Eumenius (Ptrr. Al. VII). — **አውራንያ፡** Urania. — **አውሴ፡** Hosea, posthac Josua, dux Isŕ. (Num. 13, 8. 16). — **አውሲም፡** sedes episc. Aeg. (S. Mag. 27; Nah. 11). — **አውሳብዮስ፡**(**አውሴብስ፡**, **አውስብዮስ፡**) Eusebius. — **አውስዮስ፡** Hosius. — **አውስግንዮስ፡** Eusignius (S. Ter 5). — **ኤዎስጣቴዎስ፡** Eustathius (in specie instaurator rei monasticae apud Aethiopes celeberrimus S. Masc. 18). — **አውስጢድ፡** Ausitis regio (in libro Job). — **አውናምዮስ፡**, **አውናሚዎስ፡**, **አውናብዮስ፡** Eunomius (etiam cum **አውማንዮስ፡** confunditur). — **አውኖስን፡** nomen unius e tribus Magis, qui Jesulo aurum obtulit (vid. **አልብታር፡**). — **አውኔሴፎሮስ፡** i. q. **አኒሲ"፡** — **አውክርስቶስ፡** Euchrestus. — **አውዛራ፡** nomen feminae Noae fuisse dicitur (M. M. f. 123). — **አውዶክስያ፡** Eudoxia. — **አውጋርዮስ፡** Abgarus, rex Edessae S. Sen. 25 (male pro Origenes S. Teq. 18). — **አውግስጦስ፡** Augustus. — **አውጋንያ፡** Eugenia; **አውጋንዮስ፡** Eugenius. — **አውጋንድሮስ፡** Augander. — **አውጣኬ፡** Eutyches. — **አውፍምያ፡** Euphemia. — **ኤውፍራጢስ፡** Euphrates (Kuf. 9). — **አዛርያ፡** Azarias. — **አዝቂር፡** presbyter Nagrani (S. Hed. 24). — **አዛዝኤል፡** angelus lapsus (Hen. 8, 1 seq.). — **አይሁዳዊ፡** vid. c. 1070. — **ኢዮሎስ፡** archimagus Clem. f. 252. — **ኢዮልያ፡** Julia. — **ኢየሉጣ፡** Julitta (mater Quirici). — **ኢዮርብዓም፡** Jerobeam. — **ኢየሩሳሌም፡** (in codicibus antiquioribus etiam **ኤሩሳሌም፡**) Hierosolyma. — **ኢያሪኮ፡** Jericho. — **ኢያሱ፡** Josua (ejusdem nominis reges Aeth., 1) cognom. **አድያም፡ሰገድ፡**, saeculi XVII; 2) Josua II filius Bacaffae). — **ኢየሱስ፡** 1) Jesus; 2) Josua. — **እየሱስ፡ሞአ፡** n. viri Aeth. — **ኢያሶን፡** Jason. — **ኢዮስያስ፡** Josias. — **ኢዮስጣ፡** Justa. — **ኢያቄም፡** Joachim. — **ኢዮብ፡** Job. — **ኢያኒስ፡**, **"ኔስ፡** Jannes; **ኢያንበሬስ፡** Mambres (2 Tim. 3, 8; Const. Ap. 48). — **ኢዩኤል፡**, **ኢዮኤል፡** Joel. — **ኢዮክንድዮስ፡** Innocentius (Haim. Ab.). — **ኢዮዲዮስ፡** Euodius (Did. 43). — **ኢዮጴ፡** Joppe. — **ኢዮጵራቅስያ፡**, **ኢዮጵ"፡** Eupraxia. — **አዳም፡** Adam (vid. c. 799, et cfr. de eo S. Mij. 6; Clem. f. 14). — **ኤዶም፡** 1) Edom, Idumaea. 2) paradisus Eden (Gen. 2, 8. 4, 16; Kuf. 3. 8; Clem. al.). — **አድማስ፡ሰገድ፡** cogn. **ሚናስ፡** regis Aeth. saeculi XVI. — **ኤዶምያ፡**, **ኤዶምያስ፡**, **ኢ"፡** Idumaea; **ኤዶማዊ፡** Idumaeus. — **አድራኒቆስ፡** i. q. **አንድ"፡** — **አድባር፡ሰገድ፡** cogn. Davidis IV regis Aeth. saeculi XVIII. — **እድና፡** uxor Henochi (Hen. 85, 3). — **አድያም፡ሰገድ፡** cogn. Jasu I regis Aeth. saeculi XVII. — **አግሥጦስ፡** i. q. **አውግስጦስ፡** — **አጋር፡** Agar, ancilla Abrahami; **አጋራዊ፡** Agarenus, Arabs (Abush.; **ተንባላት፡እለ፡እሙንቱ፡ውሉደ፡አጋር፡** S. Tachs. 8). — **አግሪቦ፡** Agrippinus (Ptr. Al. X); **አግሪጳስ፡** Agrippa. — **አጋቦስ፡** Agabus (S. Mij. 15; Jac. 4). — **አጋቢስ፡** et **አጋቢ፡** Agape (vid. **አጋጲስ፡**). — **አጋብዮስ፡** Agapius. — **አጋቢጦስ፡** Agapetus. — **አገታ፡** Agatha (S. Masc. 29). — **አጋቶን፡** Agathon (Ptr. Al. XXXIX). — **አግናጥዮስ፡** Ignatius. — **አገው፡** Agau, montana Bagemdrae gens in Aeth. — **እግዚእ፡ኀረያ፡**, **ክብራ፡** n. fem. Aeth. — **አጋፒስ፡** Agape. — **አጣልያ፡** et **ኢጣልያ፡** Italia. — **አጥራሲስ፡** n. fem. (S. Hed. 18). — **አጥራክያ፡** Thracia. — **አጢቆስ፡** Atticus. — **አጢጎኖስ፡** Antigonos. — **አጶሎን፡** Apollo (vid. c. 805). — **ኤጴቀጢጦስ፡** Epictetus. — **ኤጲፋንዮስ፡** Epiphanius (S. Genb. 17. 28). — **አጽናፍ፡ሰገድ፡** cogn. Claudii regis Aeth. saeculi XVI. — **አዕራር፡ሰገድ፡** cogn. Theophili regis Aeth. saeculi XVIII. — **አፈ፡ክርስቶስ፡** n. viri Aeth. — **አፈ፡ወርቅ፡** Chrysostomus. — **አፍላሖስ፡** n. viri (S. Masc. 12). — **አፍላጦን፡** Plato. — **አፎምያ፡** Euphemia (S. Genb. 11; Sen. 12); **ኤ"፡** (Lud.). — **ኦፌር፡** vid. c. 808. — **ኤፍሬም፡** Ephraim, Ephrem (in specie **ኤ"፡ሶርያዊ፡** S. Haml. 15; Ptr. Al. LXII, aliâs Abraham). — **አፍራቅያ፡**(**አፍሪቅያ፡**) Africa. — **ኤፍራታ፡** Ephrata (Bethlehem). — **አፍርንጊ፡**, **"ጌ፡**, **"ግ፡**, **አፍርንጅ፡** Franci; **አፍርንጋዊ፡** Francus (S. Haml. 15). — **ኤፍራጥስ፡**, **ኤፍራጦስ፡**, **"ጢስ፡**, **አፍራጥስ፡**, **"ጢስ፡** Euphrates fluvius. — **ኤፌሶን፡**, raro **ኤፍሶስ፡** Ephesus. — **ኤፌሶን፡** Phison fluvius (Clem. f. 174 pro **ፊሶን፡**). — **ኤፊቆሮስ፡** Epicurus. — **አፍጼ፡** n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4 exhibet **አፌ፡**; Isenb. **አጽፌ፡**).

ክልስትያኖስ፡ Coelestinus. — **ኬልቄዶን፡**, **ክ"፡**, **ኬልቄዶንያ፡**, **ክ"፡** Chalcedon urbs (etiam Carthago Jes. 23); **"ዶናዊ፡** Chalcedonensis vel qui concilio Chalc. fidem habet. — **ካሌብ፡** Caleb (in specie rex Aeth., S. Genb. 20; Lud. hist. II, 4). — **ክልትያኖስ፡**, **ክሉት"፡**, nec non **ክልድያኖስ፡**, **ካላድያኖስ፡** Claudianus (Celadion, Ptr. Al. IX). — **ከሌዴዎን፡**, **ክል"፡** **ካላ"፡**, **ካላውዴዎን፡** Chaldaei; **ክልዳዊ፡**, **ከሌ"፡**, **ከለ"፡** Chaldaeus. — **ካም፡** Cham. — **ኮሞስ፡** vid. c. 1406. — **ኰርስ፡**, **ኰርሽ፡**, **ኪሮስ፡** Cyrus. — **ክርሶስ፡**, **ክርስሶስ፡** Crassus (Jsp.). — **ክርስቶስ፡** Christus cum derivatis vid. c. 836. — **ክርስቶስ፡ቤዛነ፡** n. viri Aeth. — **ክርስቲና፡** et **ክርስጢና፡** Christina. — **ክርስቶፎሮስ፡** Christophorus. — **ኰራሳን፡** n. monasterii (S. Mij. 13. 28). — **ኮሬብ፡** Horeb mons. — **ኪሩብ፡** c. derivatis vid. c. 837. — **ካሩትያስ፡** Caruthias, mater Matthaei evang. — **ካራን፡** Charran, Charrae urbs. — **ኮሮንቶስ፡** Cerinthus (Did. 32). — **ኪራኮስ፡** Cyriacus (S. Hed. 3; Teq. 5). — **ከረዙን፡**, **ከ"፡**(**አባ፡ከ"፡**, etiam **አበከረዙን፡**) n. viri (S. Haml. 25). — **ካርዩን፡** Gorion. — **ኪርያቅ፡**, **ኰርያቅ፡**, **ክርያኮስ፡** i. q. **ኪራኮስ፡** (Lud.). — **ክርድያኖስ፡** Cerdianus, Cerdo (Ptr. Al. IV). — **ኰስ፡** Cusch (Kuf. 8). — **ከስምናይ፡** Hasmonaeus. — **ክስራ፡** Chosroës, rex Persiae (S. Ter 8). — **ኪሳርያ፡** i. q. **ቂሳርያ፡** — **ክሳድ፡** nomen unius e tribus Magis, qui Jesulo myrrham obtulit (Lud.; vid. **አልብታር፡**). — **ክሳዴ፡ቃል፡** n. viri Aeth. — **ኪስጦስ፡** Xystus. — **ኬብሮን፡** Hebron. — **ኮቶሎስ፡**, **ከጦሎስ፡** n. viri (S. Masc. 22; Genb. 25). — **ኰትን፡** Cythinus (? S. Mag. 9). — **ከነአን፡**, **ከናአን፡**, **ከነዓን፡** Cenaan. — **ከነኔዎን፡** Cenaanaei; **ከነናዊ፡** Cenaanaeus. — **ክንፈ፡ሚካኤል፡** n. viri Aeth. — **ኮድራጦስ፡** Quadratus. — **ኪዳን፡ምሕረት፡** n. fem. Aeth. — **ኪፋ፡** vid. c. 876. — **ክፍለ፡ዋሕድ፡** n. viri Aeth. — **ከፍቶር፡**, **ካፈቶር፡** Caphthor insula (Creta).

ዋላርዮስ፡, **ወለርያኖስ፡** Valerianus. — **ዋልስ፡** Valens. — **ዋልንጦስ፡**, **ዋሊጢኖስ፡** Valentinianus. — **ወለተ፡ማርያም፡**,

ሚካኤል፡, ሥላሴ፡, ሩፋኤል፡, ኢየሱስ፡, ጊዮርጊስ፡, ጴጥሮስ፡, ጽዮን፡ nn. fem. Aeth. — ወሊድ፡ Welid (arab.). — ወልደ፡ማርያም፡, መስቀል፡, ሥላሴ፡, እግዚእ፡, ኤዎስጣቴዎስ፡, ክህን፡, ኪሮስ፡, ክርስቶስ፡, ጊዮርጊስ፡ nn. virr. Aeth. — ዋልድባ፡ regio Aeth. (S. Hed. 17; Tachs. 12). — ወርሰኖፋ፡ (S. Haml. 29) i. q. በርሱፍዮስ፡ — ዋሲ፡ጋሲ፡ terminus Aethiopiae (Lud. e N. T. rom. f. 100^b.). — ውሲም፡ oppidum Aeg. (S. Ter 27). — ወቅሬስ፡, ወቀሬስ፡ Euagrius (S. Ter 11; Phlx.). — ወናግ፡ሰገድ፡ cogn. Davidis III, regis Aeth. saeculi XVI. — ዊፃ፡ n. viri (S. Nah. 6).

ዓሊ፡ Ali, chalifa. — ዔላም፡ et ኤላም፡ Elymais. — ዐማሌቅ፡ Amalec gens; ዐማሌቃዊ፡ adj. rel. — ዐሞን፡ Ammonitae; ዐሞናዊ፡ adj. rel. — ዐምደ፡ማርያም፡, ብርሃን፡, ኢየሱስ፡ n. viri Aeth.; ዐምደ፡ኢየሱስ፡ rex Aeth. saeculi XV; ዐምደ፡ጽዮን፡ rex Aeth. saeculi XIV (cogn. ገብረ፡መስቀል፡). — ዐሥሩ፡አህጉር፡ Decapolis. — ዕራቅ፡ Irâq regio (ar.). — ዐረብ፡, ዓረብ፡ Arabes, Arabia; ዓረብያ፡ Arabia; derivata vid. c. 964. — ዐርከ፡ሥሉስ፡ n. viri Aeth. — ዕርገተ፡ቃል፡ n. viri Aeth. — ዕሴተ፡ሚካኤል፡ n. Christ. Aeth. — ዔሳው፡ Esau. — ዕብራዊ፡ cum derivatis vid. c. 984. 985. — ዐብደላ፡ Abdallah (ar.). — ዕንቍ፡ማርያም፡ n. viri Aeth. — ዕንባቆም፡, ዕንበቆም፡ Habacuc (1) propheta S. Genb. 24., Teq. 6 ubi quaedam e prophetia Habacuci apocrypha excerpta leguntur; 2) ዕ"፡ምስኪን፡መምህር፡ዘደብረ፡ሊባኖስ፡ qui Apocalypsin in Geez vertisse dicitur, Cat. Bodl. Ox. p. 20). — ዕዝራ፡ Ezra. — ዖዝያስ፡, "ያን፡, "ያ፡ 1) Ozias (Uzzias) rex Isr. 2) Hosea (S. Jac. 26; M. M. f. 13; Cat. Cod. Mus. Brit. p. 40). — ዐገም፡ vid. c. 1003. — ዐይነ፡ፀሐይ፡ Heliopolis (S. Sen. 19). — ዕጣነ፡ድንግል፡ n. viri Aeth. (in specie cogn. Davidis III regis saeculi XVI). — ዐጽፈ፡ማርያም፡ n. viri Aeth.

ዘለፋ፡ Zelpha, ancilla Jacobi. — ዛሕገውራ፡ oppidum Aeg. (S. Tachs. 2). — ዘማርያም፡ n. viri Aeth. — ዘሚካኤል፡ vid. አረጋዊ፡ — ዘሥላሴ፡ n. viri Aeth. — ዘሩባቤል፡ Zerubabel. — ዘርአ፡ያዕቆብ፡ rex Aeth. saeculi XV (de eo cfr. S. Pag. 3). — ዘርአ፡ዮሐንስ፡ n. viri Aeth. — ዘሲማስ፡, ዘ"፡ Zosimus. — ዜብላ፡ i. q. ሰቤላ፡ (Did. 25). — ዛቡሎን፡ Zabulon. — ዘብዴዎስ፡ Zebedaeus. — ዘትረ፡ወንጌል፡ n. viri Aeth. — ዚኖብያ፡ Zenobia; ዘኖቢስ፡ Zenobius. — ዘኢየሱስ፡ n. viri Aeth. — ዘክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ዘካርያስ፡ Zacharias (Ptr. Al. LXIV; filius Barachiae S. Masc. 8). — ዘኬዎስ፡ Zachaeus (episc. Caesareae, Did. 39). — ዘዊላ፡ Zavila, urbs Pentapoleos Afr. — ዘወልደ፡ማርያም፡ n. viri Aeth. — ጀዕፈር፡ Djafar (ar.). — ዘይና፡ Zena, n. fem. — ዘይኑን፡ Zeno. — ዘድንግል፡ n. viri Aeth. (regis Aeth. sacc. XVI). — ዝጋግ፡ vid. ደብር፡

ይሁዳ፡ cum derivatis vid. c. 1069. 1070. — ዮልዮስ፡ Julius. — ዮልያና፡ Juliana. — ዮልያኖስ፡, ዮልያን፡, ዮልያኑ፡ Julianus (Ptrr. Al. XI). — ዮሐኒ፡ Johanni, n. antistitis monachorum. — ዮሐንስ፡ Johannes (Ptrr. Al. XXIX. XXX. XL. XLVIII. LXXII. LXXVIII. LXXX; rex Aeth. saeculi XVII; ዮሐንስ፡ከማ፡ vel ክማ፡ i. e. niger S. Tachs. 25; ዮሐንስ፡መደብር፡ Cyr. f. 1; d'Abbadie Cod. XXXI). — ይምራሕ፡ n. viri. — ይምርሐነ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ያሮክላ፡ (ያሮቅላ፡) Heraclas (Ptr. Al. XIII; ታውክላ፡ nominatur in Abush.). — ያሬድ፡ Jared; in specie Jared musicus, S. Genb. 11. — ዮርዳኖስ፡ Jordanes fluvius; ዮርዳኖሳዊ፡ adj. rel. — ያሱ፡, ዮሳ፡ Josua (Lud.). — ይስሐቅ፡ Isaac (Ptr. Al. XLI; rex Aeth. saeculi XV). — ይስማኤል፡ Ismael. — ይስማኤላዊ፡ i. q. እስ"፡ — ይስራኤል፡ i. q. እስራኤል፡ — ዮስቴና፡ i. q. ዮስጢና፡ — ዮሳብ፡ vid. ዮሴፍ፡ — ያሶን፡ Jason. — ይሳክር፡ Issachar. — ዮሴዕ፡ Josua, Jose. — ያሳይ፡ n. viri (S. Masc. 9). — ዮስያስ፡ i. q. ኢዮስያስ፡ — ዮስጦስ፡ Justus (Ptr. Al. V; rex Aeth. saeculi XVIII). — ዮስጢና፡ Justina; ዮስጢኖስ፡ Justinus. — ዮሴፍ፡ Joseph, Josephus (Ptrr. Al. LII, etiam ዮሳፍ፡ dictus). — ዮሳፍጥ፡ Josaphat. — ይታማር፡ Ithamar. — ዮቶር፡ Jethro. — ዮና፡ n. fem. (S. Hed. 18). — ዮናስ፡ Jonas. — ዮናታን፡ Jonathan. — ዮናኒ፡ Jonicus i. e. Graecus (Cat. Bodl. Ox. p. 16); ዮናናዊ፡ Graecus. — ዮናክንዲኖስ፡, ዮናክኒዶስ፡ Innocentius I papa (S. Haml. 3; Masc. 7; vid. ኢዮክንድዮስ፡). — ይኩኖ፡አምላክ፡ (non አይቁነ፡አ"፡) rex Aeth. saeculi XIII. — ያዕቆብ፡ Jacobus (Ptr. Al. L); ያዕቆባውያን፡ Jacobitae seu Monophysitae (S. Mij. 15; Sen. 28; Abush.). — ያዕቢከ፡እግዚእ፡ n. viri Aeth. — የጋርደገርድ፡ Jezdedjerd, rex Persiae. — ዮዲት፡ Judith. — ያፍቅረነ፡እግዚ"፡ n. viri Aeth. — ያፌት፡ Japheth. — ይፍታሔ፡ Jephtha, judex Isr.

ዲላጊ፡, ዲላጋር፡ n. fem. (S. Genb. 6). — ደማሊስ፡ Damalius. — ደማስቆ፡ Damascus; ደመስቃዊ፡ Damascenus. — ድሙቅላስ፡ Damocles (Phlx.). — ድምቅራጥስ፡ Democritus (Fal.). — ደምብያ፡ Dembea, provincia Aeth. — ዳሞት፡ Damoth, provincia Aeth. — ደማትርዮስ፡, ድሚ"፡ i. q. ድሜጥሮስ፡ — ደማቴዎስ፡ (S. Ter 17) sine dubio i. q. ዱማድዮስ፡ — ዲሙናስያ፡ n. fem. (S. Sen. 4). — ድምአታ፡ n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4 exhibet አዲማታ፡). — ድምያኖስ፡ Damianus (Ptr. Al. XXXV), passim pro ድምጥያኖስ፡ — ዲማድዮስ፡ et ዲማስዮስ፡ n. viri (S. Masc. 8). — ዱማድዮስ፡ et ድ"፡ (Domitius?) n. viri (S. Haml. 25). — ድሜጥርስ፡, ዲሜ"፡ Demetrius (Ptr. Al. XII). — ድምጥያኖስ፡ Domitianus. — ድርጣድዮስ፡, ድሬዳጥስ፡ Tiridates, rex Armeniae. — ደስቴዎስ፡ Dositheus (Did. 32). — ዳስያ፡ Dasius. — ዳስዮስ፡ቄሳር፡ Decius. — ደቅስዮስ፡ Dexius (S. Tachs. 22). — ዴቦራ፡ Debora. — ዱቅልጥያኖስ፡ i. q. ዲዮቅልጥያኖስ፡ — ዳኅለክ፡ insula maris rubri prope Abyssiniam (S. Tachs. 14). — ዳን፡ Dan. — ዲና፡ Dina, filia Jacobi. — ደናስዮስ፡, ደናሴዎስ፡ i. q. ዲዮናስዮስ፡ — ድንብያ፡ i. q. ድምብያ፡ (Did.). — ዳንኤል፡ Daniel. — ዳኬዎስ፡ et ዳክዮስ፡ Decius. — ዴዎስቆሮስ፡ i. q. ዲዮስቆሮስ፡ — ዳዊት፡ David, vid. c. 1124 (Reges Aeth. saeculi XIV et XVI). — ድያ፡, ድያስ፡ vid. c. 1407. — ደይለም፡ regio montana ad mare Caspium sita; ደይላሚ፡ adj. rel. (S. Teq. 19). — ዲዮስቆሮስ፡ Dioscurus (Patr. Ac. XXV. XXXI). — ቅጽረ፡ዲዮስጲልዮስ፡ arx Diospoleos (S. Sen. 19). — ዲዮቅልጥያኖስ፡, ዲዮግል"፡, ዲዮግልድያኖስ፡ Diocletianus. — ዲዮናስዮሰ፡, abbrev. ዲዮናስ፡, Dionysius (episcopus Athen. S. Teq. 6; Ptrr. Al. XIV); etiam ዲዮናቴዎስ፡ — ዲዮግልጥያኖስ፡ vid. sub ዲዮቅ"፡ — ዲዮጊኖስ፡, ዲዮጋኒስ፡, "ንስ፡, "ጋን፡ Diogenes. — ዳኅን፡ vid. c. 1407.

Nomina urbium, oppidorum, pagorum Aeg. e Synaxariis: ደሚራ፡, ደሜራ፡ Sen. 19; ደምንሑር፡ Sen. 14; ድምያል፡ (prope a ድሚራ፡) Haml. 25; ድምያጥ፡ Ter 19 al.; ደርሰባ፡ (እምደወለ፡ደንጡ፡) Masc. 8; ዳስያ፡ Masc. 3; ደናሀ፡ et ዳሀናሀ፡ Tachs. 22; ደናውስር፡ (in dioecesi ስሐ፡) Mag. 20; ደንደራ፡ Mij. 20; Genb. 15 al.; ደንጡ፡ Masc. 8; ደክሉባ፡ (እምብሒረ፡መጺል፡) Tachs. 8; ደፍራ፡ Genb. 6.

Monasteria (ደብር፡) Aegyptia et Abyssinica a Ludolfo in lex. c. 500. 501 recensita, quibus alia quaedam adjiciuntur: ደብረ፡ሃሌሉያ፡ in Aethiopia; ደብረ፡ሊባኖስ፡ in Schoa, pro-

[illegible] Aeth.; ማህው፡ Ter 21 (Lud., at in aliis libris: ዶብረ፡ምጥማቅ፡); ማርያም፡ Masc. 30; አባ፡መቃርዮስ፡ varia in Aeg., Jac. 5, Haml. 11, al.; ሲሐት፡ Tachs. 7; ቀልሞን፡ Tachs. S. 13; ቍልዝም፡ Nah. 29; ቍስቋም፡ Hed. 6; በስሙል፡ Jac. 9; በተሮን፡(ዘበትርጓሜሁ፡አበው፡) Jac. 7; ቢዘን፡ in Aeth.; ቶና፡ Genb. 20, Sen. 29; ናቅሎን፡(ነቅሉኒ፡በገዳመ፡ፈዩም፡) Sen. 26; ኒጥሮን፡ Phlx.; አብሎግ፡ Jac. 5; አባ፡ፊቅጦር፡(ዘአፍአ፡ሀገረ፡ምስር፡) S. Mag. 14; ኵርሳን፡ Mij. 13; ዓሣ፡ Haml. 5; ዘልኾን፡ Mag. 16; ዝጋግ፡ (i. e. ማህው፡) in Aeg., Sen. 25; Tachs. 10; ዳሞ፡ in Aeth., Did.; ገሪዛን፡ Jac. 6; ጽጌ፡ Masc. 27.

ገላ፡ Gallani, gens Africae. — **ገሊላ፡** Galilaea. — **ገላስዮስ፡** Gelasius. — **ገላትያ፡** Galatia; **ገላታዊ፡** adj. rel. — **ጋሌኖስ፡** Galenus. — **ገላውዴዎስ፡** (vid. ቀላ″፡) Claudius (rex Aeth. saeculi XVI). — **ገለዓድ፡** Gilead. — **ጋልዮስ፡**, **ጋልዮን፡** Gallius, Gallio. — **ጎልያን፡** n. viri (S. Haml. 10). — **ጎልያድ፡** Goliath. — **ግሙሕን፡**(ሀገር፡እምደወለ፡ባና፡) oppidum Aeg., S. Sen. 10. — **ገሞራ፡** vid. c. 1148. — **ገምኑዲ፡** (etiam ገምዲ፡) oppidum Aeg., S. Tachs. 1. 29; Haml. 8. — **ጌርሎስ፡** i. q. ቄርሎስ፡ — **ግርማ፡ጊዮርጊስ፡** n. viri Aeth. — **ገሪማ፡** unus e novem Sanctis (S. Sen. 17; Lud. hist. III, 3, 4). — **ግርማኖስ፡** Germanus. — **ገርስሞስ፡**, **ገርሲ″፡**, **ጋርስምስ፡**, **ጋርሳሞስ፡** n. viri, S. Nah. 29. — **ጕራን፡**, **ግራኝ፡** n. regis Adalensium, Aethiopiae infestissimi. — **ጌራን፡** n. viri (S. Sen. 30). — **ገርጋ፡** sine dubio i. q. ገዓርጊ፡ — **ገርድያኖስ፡** Gordianus. — **ጎርጎርዮስ፡**(ጎርጎሬዎስ፡) Gregorius. — **ግርጣግና፡** Carthago. — **ጋሲ፡** vid. ዋሲ፡ — **ጌሴም፡** Gessen, Gosen, regio Aeg. — **ጉባ፡** n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4). — **ገብላ፡** Gabala sedes episc. Syriae. — **ገብረ፡ሕይወት፡**, **ማርያም፡**, **መንፈስ፡ቅዱስ፡**, **ኢየሱስ፡**, **ክርስቶስ፡**, **ዮሐንስ፡** nn. virr. Aeth.; **ገብረ፡መስቀል፡** n. regis Aeth., de quo vid. Lud. hist. II, 4, 41; cogn. Amda-Zion regis; **ገብረ፡ክርስቶስ፡** Christodulos (vid. አክርስተዶልስ፡). — **ገብርኤል፡** Gabriel (archangelus; Ptr. Al. LVII. LXX. LXXVII). — **ግብጽ፡** Aegyptus, Aegyptii; **ግብጻዊ፡** Aegyptius, etiam Coptita (i. e. Monophysita). — **ጌት፡** Gath, urbs Philist.; **ጌትያዊ፡** adj. rel. — **ጕንደር፡** et **ጎንደር፡** urbs Aeth. — **ግንግራ፡**, etiam **ጋግራ፡**, Gangra, urbs Paphlagoniae. — **ጌዎን፡**, **ጌዮን፡** Gihon fluvius. — **ገዓርጊ፡** Georgius (S. Genb. 18). — **ግዕዝ፡** vid. c. 1188. — **ጋዐፈር፡** Djaphar (ar.), n. viri (vid. ጘዕፈር፡). — **ጋዛ፡** Gaza urbs Palaest. — **ጊዮርጊስ፡** Georgius. — **ጋይዮስ፡** Gajus, Cajus. — **ጋድ፡** Gad. — **ጌዴዎን፡** Gideon. — **ጕጃም፡**, **ጎጃም፡** n. provinciae Aeth. — **ጋግራ፡** vid. ግንግራ፡ — **ጌግራ፡** n. viri (S. Nah. 16).

ጢሞቴዎስ፡ Timotheus (Ptr. Al. XXII. XXVI. XXXII). — **ጢሞና፡** Timon. — **ጦማጥያኖስ፡** Domitianus (S. Teq. 6; Mij. 16). — **ጢሮስ፡** Tyrus urbs; **ጢሮሳዊ፡** adj. rel. — **ጠርሴስ፡**, **ጠርሶን፡** Tarsus. — **ጠራብልስ፡** et **ጠራብሎስ፡** Tripolis. — **ጠራብዮኖስ፡** Trajanus (S. Haml. 7). — **ጠራክያ፡** Thracia. — **ጤቅላ፡** Tecla. — **ጢብሮን፡** Tiberis fluvius (Herm. p. 1). — **ጡብርዮስ፡**, **ጠበርዮስ፡**, **ጢባርዮስ፡** Tiberius. — **ጦቢት፡** Tobith; **ጦቢያ፡**, **ጦብያ፡** Tobias. — **ጢና፡**, **ጢና፡** Tanais fluvius. — **ጢኪቆስ፡** Tychicus. — **ጢግርስ፡**, **ጢግሮስ፡** Tigris fluvius. — **ጢጦስ፡** Titus.

Oppida Aeg. e Synaxariis: ጣሃ፡(እምላዕላይ፡ግብጽ፡) Sen. 1; ጡሕ፡(እምደወለ፡ብና፡) Haml. 13; ጠመው፡ Teq. 7; ጠርቤንስስ፡ (Tabenna), Reg. Pach.; ጠራው፡, ጦራው፡ Masc. 15; ጡው፡ Genb. 6.

ጵሉ፡ vid. ቡላ፡ — **ጳላሞን፡**, **ጳለሞን፡** Palamon, Palemon (S. Sen. 17). — **ጳላድዮስ፡**(በላ″፡) Palladius. — **ጲላግያ፡** Pelagia. — **ጲላጦስ፡** Pilatus. — **ጴሜን፡**(አባ፡) n. viri (Phlx. 89. 100. 102). — **ጵርቅሎስ፡** Proclus. — **ጳርቴ፡** Parthi, Parthia (Hen. 56, 5) et **ጳርጤ፡** (Act. 2, 9). — **ጲስድያ፡**, **ጲሲድያ፡** Pisidia. — **ጲስጢስ፡** Pistis. — **ጳንጠሌዎን፡** Pantaleon (unus e novem sanctis, Lud. hist. III, 3, 4). — **ጳንጦስ፡**, **ጶንጦስ፡** Pontus; **ጳንጤናዊ፡**, **ጳንጠ″፡**, **ጶንጠያዊ፡** Pontius. — **ጵንፍልያ፡**, **ጱንፍልያ፡** Pamphylia. — **ጳኵሚስ፡**, **ጳኵምዮስ፡** Pachomius (S. Genb. 14; Phlx.; Reg. Pach.). — **ጳውሊ፡**(ቡላ፡) Pauli, Paulus eremita celeberrimus. — **ጳውሎስ፡** Paulus. — **ጴዎር፡**(አባ፡) Phlx. 152. — **ጳጠሎሜዎስ፡** Ptolemaeus. — **ጴጥሮስ፡** Petrus (Ptr. Al. XVII. XXI. XXVII. XXXIV). — **ጳጥሪቃ፡** Patrica, Patricia.

ጽሕማ፡ n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4 exhibet ስሃም፡). — **ጽርእ፡** Graecia; **ሰብአ፡ጽርእ፡** Graeci Joh. 12, 20; Clem. f. 1. 34; **ነገረ፡ጽርእ፡** lingua Graeca, Clem. f. 2. 29; **በጽርእ፡** Graece Luc. 23, 38; Joh. 19, 20; Apoc. 9, 11; Cyr. f. 102; **ጽርአ፡** Graece Act. 21, 37. — **ጺሩጻይዳን፡** i. e. Tyrus et Sidon (Jsp. p. 315—317); nomen regis Phoenicii fictitii (Macc.; S. Tachs. 25). — **ጻና፡** lacus Aeth. — **ጽዮን፡** Zion. — **ጻይዳ፡** Sidon urbs (Jsp. p. 315). — **ጼዴንያ፡** oppidum Aeg. (S. Masc. 10). — **ጽጌ፡ሥላሴ፡** n. fem. Aeth. — **ጺጋ፡ዘአብ፡** n. viri Aeth. — **ጺጋ፡ክርስቶስ፡** n. viri Aeth.

ፃ፡ oppidum et regio Aeg. (S. Tachs. 25; Jac. 10; Genb. 11). — **ፀሐይ፡ሰገድ፡** cogn. Justi regis Aeth. saeculi XVIII. — **ፃና፡** n. viri (S. Mij. 24; Mag. 18). — **ፃና፡**, **ፃን፡** n. oppidi (S. Hed. 24).

ፊልሞን፡, **ፊልሞና፡** Philemon. — **ፊለስኪኖስ፡** et **ፊለስኬኖስ፡** Philoxenus. — **ፍልስጥኤም፡**(ፍልስጤም፡) Philistaei, Philistaea, Palaestina; **ፍልስጥኤማዊ፡** adj. rel. — **ፊላታዎስ፡** Philotheus (Ptr. Al. LXIII). — **ፊልክስ፡** Felix. — **ፊልክስዩስ፡** Philexius (Philoxenus?). — **ፊልያስ፡**, **ፊልያኖስ፡** n. viri S. Teq. 17. — **ፊልጎስዮስ፡** Philogonius episc. Antioch. (S. Tachs. 24). — **ፊልጶስ፡** Philippus. — **ፊልጵስዩስ፡** Philippi (Φιλιππησίους). — **ፍምፍምዮስ፡** Pompejus. — **ፍሥሓ፡ጽዮን፡** n. viri Aeth. — **ፍሬምናጦስ፡**, **ፍሬ፡ምናጦስ፡** Frumentius, apostolus Aethiopiae (M. M. f. 47). — **ፋርስ፡** 1) Persae, Persia (Esth. 1, 3 al.), nec non Media (Jes. 13, 17); 2) Assyria, Assyrii (Gen. 2, 14; Jes. 7, 1 seq.; 8, 4; Jer. 2, 18; Sir. 48, 21 al.); 3) Chaldaea, Chaldaei Jes. 43, 14; 4 Reg. 25, 4. 5. 10. 13. 24; Dan. 1, 4. 3, 8); **ፋርሳዊ፡** adj. rel. — **ፈርዖን፡** Pharao; **ፈርዖናዊ፡** Pharaonicus (Abush.). — **ፈርዱናጥስ፡** Fortunatus. — **ፍርግያ፡** Phrygia. — **ፈርፈርዮስ፡**, **ፍርፍሮዮስ፡** Porphyrius (Fal.; S. Mag. 26). — **ፋሲል፡** et **ፋሲለደስ፡**, **ፋሲላድስ፡** Fasilides (Basilides? S. Masc. 7. 11; rex Aeth. saeculi XVII). — **ፊሶን፡** Phison fluvius (Sir. 24, 25; vid. ኤፌሶን፡). — **ፍቅረ፡ኢየሱስ፡**, **ፍቁረ፡እግዚእ፡** n. viri Aeth. — **ፈቀደ፡እግዚእ፡** n. viri Aeth. — **ፊቅጦር፡** Victor. — **ፊቅጣርዮስ፡** Victorius. — **ፊታጎሮስ፡** Pythagoras. — **ፊንሐስ፡** et **ፊንሕስ፡** Pinehas. — **ፊንቂን፡**, **ፊንቄስ፡** Phoenices, Phoenicia. — **ፍናቢክስ፡** n. episcopi Aeg. (S. Masc. 9). — **ፋኑኤል፡** archangelus Hen. 40, 9. 54, 6. 71, 8. — **ፋውሊ፡** i. q. ጳውሊ፡ — **ፍጥሞ፡** Patmos. — **ፋጥሚያ፡** Fatimidica familia (ar.). — **ፎጢኖስ፡** Photinus. — **ፈጠጋር፡** provincia Aeth.

Urbes et oppida Aeg. e Synaxariis: ፈርማ፡ Jac. 10; Mag. 18; Nah. 30; ፈርኑ፡ sedes episc., Jac. 11; ፊስ፡(እምደወለ፡መጺል፡) Tachs. 11; ፈንት፡(እልፍንት፡) Ter 20; ፋንያስ፡ et ባንዮስ፡ Mag. 3; ፍዩም፡ Teq. 19; Hed. 7 al.

ፓፉኤም፡ Taprobana insula, Lud. (ut: ወርቅ፡ዘእምፓፉኤም፡ Org. 4; M. M. f. 49). — **ፒሉፓዴር፡** Philopater (S. Hed. 25). — **ፒፋሞን፡** i. q. ቢፋሞን፡

IV. Addenda et Emendanda.

Col.

2. l. 8 legas 14, 28 pro 24, 28.

3. inter **ፄ፡** et **ሀላል፡** adde: **ሆፄ፡** vid. c. 1.

— **ሃሌሉያ፡** Adde: Vid. **ሐሌ፡** c. 69.

8. **ሄሮድያኖስ፡** l. 2 deleas Lev. 11, 19.

— **ሆሳዕና፡** c) *palma.* Cfr. הוֹשַׁעְנָא *fasciculus salicum*, Buxt. c. 992; Delitzsch in Rudelbach und Guericke, luth. Zeitſchrift 1855 p. 653—656.

— **ሀሶጼ፡** l. 1 legas **ሀሶጼ፡** pro **ሀሶጵ፡**

11. **ተሀከየ፡** n. 3. — Post Jos. 10, 6 adde exemplum: episcopus factus **ኢተሀከየ፡በውስተ፡ሢመቱ፡እምገድሉ፡ቀዳሚ፡** Sx. Pag. 5.

12. **ሃዋኪ፡** Adde: Pl. **ሀዋክያን፡** Lud. e Mss. Colb., vid. sub **ጸበኢ፡** c. 1282.

13. **ሀየ፡** l. 9 legas: f. 238 pro p. 238.

15. **ሀዩይ፡** l. 3 adde: Prov. 12, 8 ubi dubium videtur annon passive *contemtus*, *vilis* exponendum sit.

20. Post **ማህጕሊ፡** adde **ምህጕል፡** subst. *locus perditionis* i. e. *orcus*, Prov. 27, 20 in Abb. LV.

— **ሀገር፡** n. 3. Adde: **ደብረ፡ሀገር፡** *metropolis*, vid. sub **ደብር፡** c. 1102.

25. **ልህሰ፡** Huic verbo adjicias has formas: 1) **ተልህሰ፡** III, 1 *elabi, evanescere:* **ትትለሀስ፡** var. pro **ትትገሐሥ፡** Hen. 107, 1. — 2) **ተላሀሰ፡** III, 3 *labendo* vel *rependo se motitare*, de aquatilibus: **ወዘይትላሀስ፡ወይጸብት፡ፈለሰ፡ውስተ፡ምድር፡** τὰ νηκτά Sap. 19, 18 (in uno libro a me inspecto). — Quare primus radicis significatus in *lubricitate*, *labendo* (gleiten, ſchlüpfen) fuisse videtur. An comparandum لَهِسَ; לָהַשׂ?

30. **ኣላሕልሐ፡** Adde: Cod. Tub. exhibet formam **አልሐልሐ፡**

31. **ለሐኵ፡** Adde: Pl. **ለሐኵያን፡** Sap. 15, 9 var.

32. **ላሐወ፡** Adde: c. c. **እምነ፡** *ob* Clem. f. 246, vid. sub **ክብር፡**

33. **አልሐሰሰ፡** Adde: c. c. Acc. verborum, Enc. Masc. 26, vid. sub **ሙጽሐፍ፡**

— **ለሐሳስ፡** sub finem adde: formam **ልሑሳስ፡** exhibet Cod. Abb. LV Sap. 1, 11.

34. **ልሕጽ፡** Adde: **ልሕጸ፡አዕዋም፡** Sx. Haml. 10.

35. **አለምለመ፡** Adde: vocem, verba, ut: **ኖመት፡በገበሁ፡ወሐቀፈት፡እንግድዓሁ፡ወአለምለመት፡ሎቱ፡ነገረ፡እስከ፡አጽንን፡ልበ፡መንገለ፡ፍቅሩ፡** Sx. Sen. 30.

Col.

35. **ልምሉም፡** n. 1. Adde: **ገብረ፡ይቡሰ፡ዕፀ፡ልምሉመ፡** Enc. Mij. 29.

— ——— n. 3. Adde: de sermone, ut: **አስፈጠሙ፡ወኒጠሙ፡በነገረ፡ልምሉም፡** Sx. Mag. 13.

— **ለመደ፡** l. 6. Post Did. 33 adde: **ለመደ፡ብሕትውና፡** assuevit vitae solitariae Sx. Haml. 10.

38. **ልሳን፡** n. 1. Post F. M. 2, 9 adde: Sx. Genb. 12.

39. Inter **ለቀሰ፡** et **ለቀወ፡** inseras: **ለቀቀ፡** I, 1, Subj. **ይልቅቅ፡**, sine dubio i. q. لَقَّ *percutere* (manu oculum alcjs): **አዘዘ፡ይልቅቅዎ፡ወይኅምይዎ፡ውስተ፡ዘነበ፡ፈረስ፡ወያዐውድዎ፡ውስተ፡ሀገር፡** S. Sen. 19 (quinquies).

41. Post **ልብሰት፡** adde: **ልብሶ፡** *indumentum:* **ልብሶሆን፡** Jes. 3, 21 in Cod. Abb. LV.

42. **ልብ፡** n. 1. Post (i. q. talmud. לִבָּב) inseras: Kuf. 16.

— l. 9 legas **ሉብከ፡** pro **ብልከ፡**

44. **አለባዊ፡** adde exemplum: **ትምህርታት፡አለባዊያት፡** Sx. Sen. 18.

48. **መልአክ፡** n. 2. Post Judae 9 adde: **ሊቃነ፡መላእክት፡** Sx. Pag. 3.

49. Inter **ለአፈ፡** et **ለኰመ፡** inseras: **ልክ፡** subst. i. q. لَكّ लाक्षा *gummi laccae*, Sx. Haml. 5 vid. sub **ዐቃር፡**

50. **ለክአ፡** n. 2. Adde exemplum ex H. A. sub **ክርተሰ፡** c. 838 allegatum.

— **ተለክአ፡** n. 1. Adde exemplum e M. M. f. 102 sub **ተንጦልዐ፡** c. 1238 allegatum.

52. Inter **ለወለ፡** et **መስተላውል፡** inseras: **አስተላወለ፡** *perturbare* Koh. 10, 10 var. vid. sub **አስተወላወለ፡** c. 884.

— **መስተላውል፡** Adde: Vid. etiam **መትወላወላት፡** c. 884.

58. **እንተ፡ላዕሉ፡** l. 2 deleas Lev. 20, 17.

59. Inter **ምልዓል፡** et **መልዕልት፡** inseras: **መልዕል፡** subst. i. q. **መልዕልት፡**; adv. **መልዕለ፡** *supra, sursum*, poëtice, **ሰላም፡ለኢልሳዕ፡እምነ፡ኤልያስ፡ዘሰአለ፡ከዕበተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡አመ፡የዐርግ፡መልዕለ፡** Enc. Sen. 20.

60. Inter **ለሀት፡** et **ለይ፡** adde: **ሎዛን፡** subst. (لاذن) *ledum, ladanum*, resina pituitosa suaveolens: **ከርቤ፡ወሚዓ፡ወሎዛን፡** Sx. Haml. 8 (vid. c. 374 sub **ሰንደሮስ፡**).

— **ሌለየ፡** l. 20 adde: **ወሌለየ፡ማእከለ፡ቃላቲሁ፡ለእግዚእን፡**

Col.

ወማእከለ፡ ቃላቲሆሙ፡ ለዮናናዊያን፡ ወረከበ፡ ማእከሌሆሙ፡ ርሕቅና፡ ዐቢየ፡ Sx. Pag. 2.

61. **ተለጐመ፡** Adde exemplum: አፍራስ፡ ዘእንበለ፡ ይትለጐም፡ Sx. Sen. 6.

62. **ልጐት፡** Post Clem. f. 83 adde 2) *fundus* (Grundſtück): ይሚጡ፡ ሎሙ፡ ንዋዮሙ፡ ወልጐተ፡ ምድሮሙ፡ Sx. Hed. 13; ልጐታተ፡ ምድር፡ Sx. Teq. 23. (Non est cur e ጐልት፡ transpositam esse vocem conjeceris).

69. **ማሕሌት፡** l. 1. Post ማሕሌት፡ adde: rarius ማሕልይ፡ ut 3 Reg. 4, 28. 10, 12.

70. **ተኀለፈ፡** Lapsu calami ኀ pro ሐ scriptum est.

72. **ሐመ፡** l. 1; legas አመመ፡ pro አመ፡

— **አሕመመ፡** l. 5. Post Sir. 30, 10 adde: ቃለ፡ ግናሕ፡ ዘያሐምም፡ Chr. ho. 21.

74. **ሕማሜ፡** l. 4; post „Enc.“ adde: Nah. 12, at in Sx. Tub. ሕመሜ፡ legitur.

75. **ሐምሐም፡** A fine adde: Vid. etiam ከከማት፡

76. **ሐመር፡** A fine adde: In lingua Arab., Amh. et Tigr. حُمَر ሖመር፡ significat *tamarindum*.

79. Post **ሐሜት፡** adde: ሕምየት፡ *calumniatio*, Lud. e Ms. Colb.

84. **ሐርመዝ፡** In Tigre lingua significat *elephantum*, vid. Munzinger Vocab. Tigr. sub ሐርመስ፡

85. **ሐሩር፡** Adde exemplum: ሰክረ፡ እምሐሩረ፡ ወይን፡ Phlx. 106.

— **ሕሩር፡** l. 1 deleas *ut febris*; lin. 2 post ፈወሰ፡ addas: ድዉየ፡ „sui ipsius corporis fervore sanavit aegrotum“.

86. **ማሕረስ፡** Adde: Pl. መሓርስ፡ Joel 4, 10 in Abb. LV.

91. **ሐሰለ፡** l. 7 adde: ነሥኣ፡ (sumsit eam) ምስሌሁ፡ ወአጽዐና፡ ላዕለ፡ ፈረስ፡ ወውእቱኒ፡ የሐስል፡ ላቲ፡ Sx. Nah. 5.

95. **ማሕስዕ፡** Adde Pluralis formam: መሓስዕት፡ Hen. 90, 6 in Abb. LV.

103. **ሑበቀቀ፡** l. 3 legas φυρᾶν.

105. Post **ተሐበጠ፡** adde: ሕቡጥ፡ *ulcerosus, exulceratus*, Lud. sine auct.

— **ሕቡጠት፡** Post *tumor* adde: *vomica*.

109. **ሐንዘር፡** Adde: Plur. ሐናዚር፡ Hen. 89, 10 in Cod. Abb. LV.

111. **ሕንጻት፡** Adde: ኪን፡ ዘሕንጻት፡ vid. sub ኪን፡ c. 871.

113. **ሐረ፡** l. 20 legas 3, 22 pro 3, 21.

118. **ሐወየ፡** Nunc comparare maluerim כָּוָה ܟܘܳܐ كَوَى.

121. Post **አስተሐዘበ፡** adde: ሕዝበት፡ n. act. *suspicio, exspectatio, opinio*: በድንጋጼ፡ ቆሙ፡ ዘእንበለ፡ ሕዝበት፡ ἀδόκητοι Sap. 18, 17 in Abb. LV.

122. **ሐዘነ፡** l. 12; post 54 adde: seq. እስመ፡ Hen. 89, 67. 102, 5.

125. **ሐዩቀ፡** l. 3. Adde: an etiam عَيْقَةٌ huc pertinet?

129. **ሐዲድ፡** l. 2 legas Mag. pro Maj.

154. **መለጠ፡** l. 5. Adde: Vid. etiam ጸምላጥ፡

156. **መሐላ፡** n. 2 a fine adde: መሐላ፡ ἐπιορκία *pejurium* Sap. 14, 25.

157. **አስተምሐረ፡** l. 6 scribas እኍሁ፡ pro እኑሁ፡

176. **ምሳሕ፡** n. 3 a fine adde: Can. Gangr. 11, vid. sub ቀጸበ፡ 1, 2.

177. **መሲሕ፡** l. 12 post *pseudomessias* adde: vel *antichristus*.

179. Post **መሰከ፡** adde: ተመስከ፡ III, 1 1) *trahi, attrahi*, Sap. 14, 20 in Abb. LV. 2) *intendi*, Sap. 16, 24 in Abb. LV.

184. **መተረ፡** n. 5, c a fine adde: መቲረ፡ ጋእዝት፡ F. N. 4.

Col.

192. sub **እምነ፡** n. 1, c post Gen. 8, 2 adde: Genz. 120. 121 (vid. sub በሃም፡) Sap. 15, 15 (vid. sub ዕሩዕ፡); F. N. 10, 8 (vid. sub የዋሂ፡). d) post verba *carendi*, ut Macc. f. 23 vid. sub አጽምአ፡; M. M. f. 36 vid. sub ጽሙእ፡; nec non varia exempla sub ጸመ፡ et ጾም፡

194. l. 18 deleas ከመ፡

— **መንዲል፡** l. 3 legas 195 pro 95.

201. Post **መከን፡** adde: ምክንያት፡, አመክንየ፡ vid. sub ከነየ፡

202. **ምዉቅ፡** l. 7. Adde: 3) *fotus*, de ave: ማዕነቅ፡ በርእሰ፡ ደብር፡ (monasterii) ምዉቅ፡ Enc. Hed. 15.

204. l. 7 scribas ሞት፡ pro ምት፡

207. Inter **መዐረ፡** et **ማዕሰብ፡** inseras: ማዕረየ፡ vid. sub ዐረየ፡

208. **ተምዕዐ፡** l. 10 post Kuf. 30 adde: seq. እስመ፡ Lud. 13, 14.

209. Post **ተምዕዘ፡** adde: ተመዐዘ፡ III, 1 (ut videtur) *olfacere*: ወኢአንፎሙ፡ ለተማዕዘ፡ (sic) ደመና፡ Sap. 15, 15 in Abb. LV (pro ለአጼንዎ፡ caeterorum librorum).

217. **ምድራዊ፡** l. 1 legas: *terrester*.

222. l. 6 ab infra scribas ጠነ፡ pro መነ፡

225. Inter **መጠወ፡** et **መጽለወ፡** adde: መጸለት፡ vid. sub ጸለለ፡

229. Post **ሠሀለ፡** adde: ተሠሀለ፡ III, 1 i. q. III, 3: ሶበ፡ ተሠሀሎሙ፡ 4 Esr. 7, 37 in Abb. LV.

230. **ሠለሰ፡** l. 3 post 34 adde: 4 Reg. 1, 13 var.

242. l. 10 legas 8, 47 pro 8, 27.

247. **ሠቀ፡** l. 9 legas ሠቀት፡ pro ሠቃት፡

248. **አሥበሐ፡** l. 5 a fine adde: Chr. Ta. 28 vid. አግዘፈ፡

263. **ሤረየ፡** l. 7. Adde: ሠርዮ፡ *color tinctorius*, Cyr. ad Th. f. 14 vid. sub ተጠምዐ፡

264. **ሢበት፡** l. 6. Adde: Pl. ሢበታት፡ 3 Reg. 2, 6 var.; 9 var.

266. I. **ሠገረ፡** F. Hitzig, die Pſalmen 1863 Bd. 1 p. 192 componit ሠገረ፡ cum سرع, at *properantiae* vis radici ሠገረ፡ non inest.

268. sub **ሥጋ፡** n. 1, f; a fine adde: Kedr f. 63 vid. sub አንሳሕስሐ፡ c. 328.

269. **ሠጠቀ፡** A, 1; a fine adde: *in fibras discerpere* vel *dividere*, Phlx. 48, vid. sub ደጐዐሊ፡

273. **ርሕቅ፡** — Sub finem adde: temporis, ut: በርሕቀ፡ መዋዕል፡ Sap. 14, 16 in Abb. LV.

275. **አርመመ፡** l. 2. legas σιωπᾶν.

— ———— l. 5. —— σιγᾶν.

283. **አስተርሰየ፡** Adde significationem 2) *parare, facere*, ignem: መኑ፡ ያስተሬሲ፡ (v. “ረሲ፡) እሳተ፡ Mich. 6, 9 var.

286. **ርባሕ፡** n. b; a fine adde: ዘእንበለ፡ ረባሕ፡ ἄχρηστος Chr. Ta. 29 (vid. sub አንዘህለለ፡).

288. **ረቡዕ፡** l. 1 legas *quatuor* et *quartus* pro *tres* et *tertius*.

289. **ረትዐ፡** l. 13 legas ውእቱ፡ pro ውእተ፡

293. **መርኆ፡** A fine adde: Pl. Pl. መራኁታት፡ M. M. f. 59, vid. sub ግወት፡

294. **ርእስ፡** n. 1, b. Adde: c) *caput* metallicum clavae, Enc. Ter 1 (vid. sub ዝቡጥ፡; in Actis Sx. Ter 1 pro አርእስተ፡ ኍጺን፡ legitur ድንቡሳት፡).

299. **ራእይ፡** l. 4. Adde: in loco Kbr. Nag. n. 72 sub አስቆሎበ፡ allato dubium, annon ራእየ፡ ከዋክብት፡ sit instrumentum quoddam observandis sideribus idoneum.

Col.

299. **ርእየት፡** l. 2. Adde: *visus* i. e. *acies oculorum* Chr. Ta. 14 (vid. sub **ከፍአ፡**).

306. **መርዋሕት፡** n. 3. A fine adde: Vid. Description de l'Égpte, II éd., t. XIII, p. 553.

309. **ረዓም፡** l. 1 scribas *tonitrus.*

312. **አርዐደ፡** l. 3 scribas Lit. pro Lith.

— **ረዘመ፡** l. 2. Cfr. **ተረዘመ፡** in Munzing. Voc. Tigr., et **መርገዝን፡** in Abb. Voc. Tigr.

319. **ርጥበት፡** Adde: etiam formam **ርጥብና፡** exhibet Lud. sine auct.

320. **ምርፋቅ፡** l. 4 scribas *primus* pro *primae.*

322. **ሰ፡** His exemplis adde: **ዕንቋዕሰ፡** Job 31, 29 in Abb. LV.

325. **ሰለጠ፡** l. 1 legas I, 2 pro II, 1.

— ——— l. 13 legas I, 2 pro II, 1.

326. Post **ሰላጢ፡** adde: **መስልጥ፡** part. (II, 1) *efficax*; ἐνεργητικόν Sap. 7, 22 in Abb. LV.

327. **ሰሐለ፡** l. 1 adde: صقل.

— **ሳሕስሐ፡** l. 1 scribas [illegible] pro [illegible].

339. l. 23 scribas 3, 22 pro 3, 21.

343. **አስረረ፡** l. 4. Adde: **ንስር፡የሰርር፡ክነፊሁ፡** 4 Esr. 11, 7 var.

345. **ሰረበ፡** l. 2. An huc referendus sit locus Hen: 28, 3?

349. **ሰሰለ፡** l. 10; post Jsp. p. 351 adde: **ሰሲለነ፡** Chr. Ta. 34 (vid. sub **ነጎጋው፡**).

354. **ሶበ፡** l. 4 ab infra scribas **ሶ** pro **ስ**.

355. l. 50 inseras *utinam* post εἰ.

359. **ሰብአ፡** l. 2 deleas: „**ሰብ፡** et".

360. **ሰብአት፡** l. 2 scribas 25 pro 45.

362. l. 11 scribas **ሰበኩ፡** pro **ሰበከ፡**

363. **ሰብዓዊ፡** l. 2 scribas *septimus* pro *tertius.*

— **ስብዕ፡** et **ስብዐት፡** Adde: forma Plur. **ሰቡዐታት፡** Sap. 17, 7 in Abb. LV.

365. **አስተየ፡** l. 8 adde **ዘያደነግፆሙ፡**

368. **ስንሐት፡** l. 3 scribas **በ፲፩፡** pro **በ፶፡**

— **ስንሳሌ፡** l. 1 scribas *catenatio.*

369. **መሰንቆ፡** a fine adde: Vid. Description de l'Égypte, II éd. t. XIII p. 553; Harris II. 269.

375. **ሰንፔር፡** l. 6 scribas शनिप्रिय.

— **ሰአለ፡** l. 24 adde: c. c. **በ፡** rei, quam quis precatur a Deo: Jsp. p. 316 (vid. sub **ንብረት፡**).

377. **ስእነ፡** l. 13 adde: c. c. **ከመ፡** et Subj., Clem. f. 219 (vid. sub **መንገድ፡**).

378. **ሲከሎ፡** Adde: Vid. **ከሲል፡**

381. **ሰኮት፡** A fine adde: Voc. Ae.: **ሰኮት፡ዘ፡ሽንን፡**; *aliud*: **አስኪት፡ብ፡የተመሳቀለ፡መንገድ፡**

404. **መስፈርት፡** Adde: Pl. **መስፈርታት፡** 3 Reg. 18, 32 var. (in Cod. Abb. XXXV).

407. **አሰፈወ፡** A fine adde: *minitari* alicui alqd, Jsp. p. 297 (vid. sub **ጥብጣቢ፡**).

409. **ሰፈፈ፡** l. 1 adde: Vid. etiam **ዘፍዘፈ፡**

412. **ቀለምጢኖ፡** l. 2 adde: Vid. **አቅላሚዶን፡**

417. **ቃሕው፡** l. 3 scribas *acerbitas.*

420. l. 2. scribas *ara-* pro *agra-*

423. **አቈረረ፡** l. 4 post Mich. adde: (at **ዐቌሩ፡** pro **አቈረሩ፡** legendum videtur).

424. **ቈርቈር፡** l. 2 scribas **ጕርጕረ፡** pro **ገርገረ፡**

Col.

428. sub **ቀርን፡** l. 22 adde: i) *pars rei anterior* vel *extrema* (ἔσχατα), I Sal. Mar. 33 (vid. sub **አጽበዕት፡**).

431. **ቀረፈ፡** 1) *decorticare.* Adde: **ቀረፈ፡ኵሎ፡ቅርፍቶ፡** Sap. 13, 11 in Abb. LV.

435. **ቅበሌ፡** l. 1, post **ወቅበሊ፡** adde: (*jejunitas*).

436. **ቀብአ፡** l. 2 adde: etymon propositum mihi quidem probabilius videtur quam si quis **ቀብአ፡** a **ቅብእ፡** denominatum, **ቅብእ፡** autem a אֶבֶן propagatum censuerit.

439. **ቀተለ፡** l. 1 adde: Vid. etiam II **ገደለ፡**

441. **ቀታሊ፡** l. 12 adde: 2) *mortifer*, *letalis*, F. N. 23 vid. sub **በቍል፡**

450. Post **አቅነጸ፡** adde: **ተቃነጸ፡** III, 3 *insilire*, *prosilire*, Sap. 18, 15 in Abb. LV.

461. **አቅደመ፡** Significationi 1) adde: c) *anteponere*, *praeferre* c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **አቅደምክዋ፡እምነሥነኔ፡ወመናብርት፡** Sap. 7, 8 in Abb. LV.

477. Inter **ቅፍሎ፡** et **መቅፈል፡** adde: **አቅፋል፡** subst. Pl. (fortasse a **ቅፍሎ፡**) *laminae* alicui rei *inductae* 4 Reg. 18, 16 var.

485. Inter **ብሂሞት፡** et **ብሁትን፡** adde: **ባሀብሀ፡** vid. sub **ዋሀውሀ፡**

488. **በልኀ፡** l. 2 adde: an فلع فلح al.? quibus primitus vis *secandi* et *findendi* inest.

492. **ባሕ፡** l. 2 scribas **ባሕ፡** pro **በሕ፡**

493. **ባሕር፡** l. 1 adde: Pl. etiam **ባሕራት፡** Hen. 5, 3 var. in Cod. Abb. LV.

501. Post. **ብርሃና፡** adde: **በርሀየ፡** quadrl. I *in terram incultam mutari*, *silvescere* [cfr. **በረሃ፡** Isenb. p. 86 et بَرِيَ]: **ይበርሂ፡** χερσωθήσεται Prov. 24, 46 in Abb. LV.

507. **እብሬት፡** l. 2 legas *successio.*

513. **ብቅው፡** Adde: **ተብቃው፡** subst. *oscitatio*, Lud. sine auct.

521. Post **በኵረ፡** adde: **አብኰረ፡** II, 1 *primam producere* pluviam anni: **እመበ፡ዘአብኰረት፡ዝናመ፡ሰማይ፡** 2 Par. 6, 26 (var. pro **ዐበረት፡**).

522. Post **አብከየ፡** adde: **ተበከየ፡** III, 2 *flentis speciem prae se ferre*, *fletum simulare*: **ይትቤከይ፡** Prov. 26, 24 var.

524. Inter **ቡቅ፡** et **ባውኂ፡** adde: **ቦክ፡** subst. [componendum videtur cum בֹּהַק بَهَق, vid. etiam **ዐበቅ፡**] *scabiei* vel *leprae genus*: **እስመ፡መጽአከ፡ሕማም፡ወገሰሰከ፡ቦክ፡** (v. **በክ፡**) Job 4, 5.

529. **በዓል፡** l. 1, adde: Pl. **በዓውልት፡** Cat. Cod. Mus. Brit. p. 28 annot. a; Mal. 2, 3 in Abb. LV.

533. **ብዙኅ፡** A fine adde: Marc. 9, 26. γ) *diu* Lev. 25, 36.

535. l. 1 ab infra adde: **ቤተ፡ዲሬስያን፡** *academia* Sx. Mij. 21; **ቤተ፡ጸብኅ፡** *culina*, Lud.

547. **ተበጽሐ፡** l. 6 scribas: et c. pro etc.

549. **ብየው፡** l. 3 adde: **ብየው፡ከበድ፡** M. M. f. 333.

550. **ትለቢ፡** A fine adde: Vid. Bruce III. 116; Rüppell II. 20; Harris II Anh. p. 31.

551. sub **ተለወ፡** l. 7 adde: c. **በ፡** rei Jer. 18, 12 (vid. sub **ዕልወት፡**).

564. **ትንንያ፡** Adde: Etiam **ትኒንያ፡** scribitur Sap. 12, 8 al. in Abb. LV.

— **ተከለ፡** l. 1; post تكل adde: et **ተወከለ፡**

Col.

568. **ተከዚ፡** Adde: Plur. **ተከዚያት፡** in Mss. Jeremiae libro Francof., sub finem.

571. **ተግሀ፡** l. 1 ab infra; post 21 adde: Jsp. p. 333 (vid. **ጠቢብ፡**).

575. **ተኃለቀ፡** Adde significationem 2) *se invicem conficere*, 2 Par. 20, 23.

577. **ኈለቈ፡** et **ተኈለቈ፡** ad analogiam stirpp. I, 1 et III, 1 flexum in codicibus crebro invenitur.

580. Post **ተኀለደ፡** adde: **ኀሉድ፡** part. dubiae significationis, fortasse *stabilis*, *firmus:* **ወከልአ፡ካልአ፡ገጸ፡ወድቀ፡ኢኀሉድ፡** (ἡμίθνητος) Sap. 18, 18 in Abb. LV.

583. **ኀሙስ፡** scribas: *quincuplex.*

585. l. 1; ante **ኀሠሠ፡** adde: **ኢትኅሥሥ፡አጽሕልተ፡** Sir. 34, 14.

599. Post **ማኅበር፡** adde: **ምኅባር፡** subst., Pl. **ምኅባራት፡**, ut videtur *locus conjunctionis* siderum (*constellatio*), Hen. 33, 4 (var. pro **ምግባራት፡**).

— **ኀበበ፡** l. 1 scribas جاب pro خاب.

600. **ኀበነ፡** l. 3 post „vestium" adde: حقب *cinxit*, *amicivit.*

607. **አኅዘዘ፡** l. 3. Post 145 adde: Orat. Jonae 6 var. in Lud. Psalt. p. 421.

— **ኀየሰ፡** l. 13 post Dan. 3, 22 adde: de medicamento Chr. Ta. 9 (vid. sub **ዐቃር፡**).

609. **ኀያል፡** n. 2 adde: de equo Chr. Ta. 31 (vid. sub **ድሩክ፡**).

622. **ኅጠት፡** l. 8 adde: **ኅጠታት፡ዘገዐል፡** F. N. 46.

— **ኅዳጥ፡** l. 25, post 9, 24 adde: **ሞት፡ንዋም፡ነዊኅ፡ወንዋም፡ሞት፡ኅዳጥ፡** Genz. f. 83.

628. **ማኅፈድ፡** l. 5 adde: **ወበርበረ፡ማኅፈደ፡** Job 20, 19.

631. **ነሃቢ፡** l. 1 adde: Pl. **ነሃብያን፡** Cod. Mus. Brit. LXXVIII, ubi **ነሃብያን፡** *fabri* magis et incantatoribus adnumerantur.

634. l. 5 scribas *contemtione* pro *contemtio ne.*

— Post **አናሕሠየ፡** adde: **ንሕሱይ፡** part. *cui ignosci potest, excusabilis:* **እስመ፡ትሑትሰ፡ንሕሱይ፡ለተምሕሮ፡** Sap. 6, 7 in Abb. LV.

648. **መንቀዒ፡** l. 2 post Lit. adde: 172, 2 (vid. **መፍርይ፡**).

657. **ነባቢ፡** l. 3 post „f. 9" adde: *poeta*, ut: **ነባቤ፡ዝንቱ፡ድርሰት፡፵ወ፱** Catal. Mus. Brit. p. 54b.

658. **አንብዕ፡** a fine adde: **አንብዕ፡ውሕዝት፡** Phlx. 110.

661. l. 8 post Kuf. p. 137 adde: (Vers. Lat. „non cessaverunt de jugo").

663. **ንኅረ፡** Praeter **ንኅረ፡** „etiam forma" **ነኅረ፡** occurrit.

668. **መንከቢያት፡** Mihi jam dubium videtur annon vocis **መንከቢያት፡** significatus statuendus sit *flexura cubitorum* et *genuum.*

673. **ተነውኀ፡** l. 2. Ad **ይትነዋኅ፡** adde: var. **ይትናዋኅ፡** (III, 3).

676. **ንዐልት፡** Adde: Vid. **ነዐልት፡** *glos* in Munzingeri Vocab. Tigr.

685. **ነጌ፡** Adde: Plur. etiam **ነገያት፡** Hen. 86, 4. 87, 4. 89, 6 in Cod. Abb. XXXV.

— **ነግሀ፡** Huic radici cfr. etiam **ገሃሀ፡**

— **አንግሀ፡** Adde locum Joh. 8, 2.

693. **ተነግደ፡** l. 2 adde: var. **ይትኔገድ፡** (III, 2).

701. Post **ንጽሒት፡** adde: **ንጽሓ፡** subst., i. q. **ንጽሕና፡** 3 Reg. 9, 4.

713. **ንፍንፍ፡** Formis hujus nominis adde **ናፍንፌ፡ጠል፡** Sap. 11, 23 in Abb. LV.

Col.

721. **ትእልፌት፡** Adde: Plur. **ትእልፌታት፡** Hen. 40, 1 var.

729. l. 10 ab infra, post 2 Reg. 17, 19 adde: 3 Reg. 2, 32.

740. Post **አሠር፡** adde: **አሠረ፡** I, 1, si non **አእሠረ፡** II, 1 denom., *investigare:* **አእሥር፡** ἐξιχνιάσω Sap. 6, 24 in Abb. LV.

741. **ትእረር፡** Hoc nomen, **ትዕሪር፡** scriptum, exhibent libri Mss. Num. 12, 12 et M. M. f. 288 pro Graeco ὡσεὶ ἴσον. In Comment. ad Num. 12, 12 emendavimus **ትዕሪን፡**, quia vox **ትዕሪር፡** addubitanda videbatur. Jam vero invenimus alium locum, ubi **ትዕሪር፡** Graecae voci ἴσος respondet, sc.: **አነኒኬ፡መዋቲ፡ሰብእ፡ትዕሪር፡ከመ፡ኵሉ፡** Sap. 7, 1 in Abb. LV. Quare nunc nobis statuenda videtur radix **ዐረረ፡** e. q. **ዐረየ፡**, et subst. **ትዕሪር፡** (inde formatum sicut **ተብሊል፡**, gramm. § 111, a, β) *res aequa, assimilanda.*

754. **አብ፡** l. 6 adde: Pro **አቡሃ፡** poëta **አበ፡** scripsit, vid. c. 1123 sub **ድክታም፡**

757. **እቡስ፡** Adde locum Sap. 9, 14 in Abb. LV (ἐπισφαλής).

761. **እበድ፡** Adde: Plur. **እበዳት፡** et Pl. Pl. **እበዳታት፡** Koh. 7, 25 var.

765. **አኀረ፡** et **አእኀረ፡** Adde: 2) **አእኀረ፡** *post se relinquere:* **ብፁዓን፡ያእኀርዎሙ፡ለውሉዱ፡** Prov. 20, 7 in Abb. LV.

— **አኃሪ፡** Adde: **አኃሪት፡** i. q. **ደኃሪት፡** (אַחֲרִית) *extremum, finis, exitus*, Sap. 3, 17. 19 in Abb. LV.

770. I. **እን፡** Cfr. etiam **ኢንከ፡**, **ኢንኪ፡** al. in Munzingeri Vocab. Tigr.

778. **እንዘ፡** l. 8. Post λέγοντες scribas: Matth. 2, 2. 13. 17. 20.

779. **እንድቅትዮን፡** l. 3 scribas 352 (pro 354).

785. **አማእከለ፡** l. 2 adde: *ad medium pervenire*, **ሌሊት፡እንተ፡ታመአክል፡** νυκτὸς μεσαζούσης Sap. 18, 14 in Abb. LV.

792. Post **ማእዘን፡** adde: **ማእዝናዊ፡** adj. rel. *angularis:* **እብን፡ማእዝናዊ፡** Am. 5, 11 in Cod. Abb. XXXV.

799. Sub **እድ፡** num. 6, a **እደ፡** *quo loco*, *ubi* adde: cfr. Hebr. יָד חָזִית (ubicumque conspexeris) Jes. 57, 8.

822. **ክልክለ፡** Adde exemplum: **ዘእንበለ፡ክልክሎ፡** ἀπαραίτητος Sap. 16, 16 in Abb. LV.

833. **ክርሀ፡** Emendabis **ኰርሀ፡** I, 1 et addas: *vim adhibere* alicui: **ትኰርህዎ፡ለነዳይ፡** Hen. 96, 8 in Abb. LV.

840. **ከረየ፡** I, 1 Adde: et 2.

841. l. 1. Post Hen. 90, 2 adde: stirps I, 2.

847. Post **ከበሳ፡** adde: **ከባስ፡** subst., Pl. **ከባሳት፡** *tignum*, 3 Reg. 7, 2 sec. Hebr. in E [ut videtur i. q. כְּפִים].

848. **መክብብ፡** l. 1 adde: passim **መከበብ፡**

849. **ክብክብ፡** Cfr. **ክብከበ፡** *saltare*, *subsaltare* in Munzingeri Vocab. Tigr. Quaeritur, annon **ክብክብ፡** nomen petitum sit a *choreis* nuptialibus.

851. **ክብድ፡** l. 9 adde: quamquam **በክብድ፡** a **በክበድ፡**, quod unus liber a me inspectus praebet, depravatum esse videtur.

852. **ከተረ፡** Adde: I, 1 *praecludere, intercludere, inhibere:* **ከተረ፡መዐተ፡** ἀνέκοψε τὴν ὀργήν (v. pro **መተረ፡**) Sap. 18, 23.

854. **ከንትሮሳት፡** Adde: cfr. مُقَنْطَرَةٌ.

864. Post **ከነ፡** adde: **አክነ፡** II, 1 *facere ut fiat*, *sit:* **ብፁዓን፡ያከውኖሙ፡ለውሉዱ፡** Prov. 20, 7 var.

893. Post **ቀሒ፡** adde:

ውሓይ፡ subst. *inspectio*, *visitatio*, ἐπισκοπή, sive remunerationis et auxilii causa, sive animadversionis et poenae:

Col.

Sap. 4, 15. 14, 11. 19, 14 in Abb. LV (aliâs ሒዋጺ፡).
ውሓዩ፡ subst. id., Sap. 3, 7 in Abb. LV.
ወሓዪ፡ n. ag., fem. "ዪት፡ *inspiciens, providens:* ወሓዪት፡ኵሉ፡ πανεπίσκοπος Sap. 7, 23 in Abb. LV.

939. አውገዘ፡ A fine adde: 3) *interdicere* i. e. *vetare*, seq. ከመ፡ኢ፡ c. Subj., Chr. Ax., vid. sub መጽንሒ፡

940. ሞገድ፡ A fine adde: ሞገት፡ passim occurrit ut 4 Esr. 9, 16 in pluribus libris; Sap. 14, 3 in Abb. LV; item Plur. ሞገታት፡ Sap. 14, 1 in Abb. LV.

941. Post ወጥሐ፡ adde: አወጥሐ፡ II, 2 et አውጥሐ፡ II, 1 *circumplicare* amiculum: ወአወጥሐ፡ (v. ወአው"፡) ሞጣሕተ፡ Jes. 59, 17. 18 var.

947. ሞዓእት፡ Adde: Pl. forma መዋዕእ፡ occurrit Hen. 33, 3 in Abb. LV.

953. ተዐልወ፡ Significationibus adde: 5) *repercuti*, de sono (vid. ዐለወ፡ n. 1): እንተ፡ትትዐለው፡እምቈላ፡ድምፅ፡ አዕዋፍ፡ ἀντανακλωμένη Sap. 17, 18 in Abb. LV.

957. ዐምድ፡ A fine adde: h) *columna* paginae, ut: ኀልፍ፡ ኢሐዶ፡ብሩና፡ወእምገዘ፡ኀሊፈከ፡፳ አዕማደ፡ወ፲ወ፫ መሥመራተ፡ትረክብ፡መትልወ፡ዝንቱ፡ቃል፡, annotatio librarii Codicis Abb. XXXV ad 2 Esr. 15.

961. Post ዐረር፡ inseras rad. ዐረረ፡ et subst. ትዕሬር፡ de quo vid. supra c. 1432.

967. ዕሬና፡ Adde significationem: *aequinoctium:* Abush. (vid. sub ጸዳያዊ፡).

982. አዕቀጸ፡ l. 2 scribas *supplantare.*

984. አማዕበለ፡ Adde: 2) *fluctuare:* ማይ፡ዘያመዐብል፡ κυμαινόμενον Sap. 5, 10 in Abb. LV.

998. ዐውያት፡ l. 3 scribas: *ululatus.*

1019. ዐጽቅ፡ Adde: Pl. etiam አዕጽቅት፡ Sap. 13, 13 in Abb. LV.

1020. l. 7 scribas *videri* (pro *videre*).

1021. ዕጽብት፡ Adde: *necessitas* Sap. 17, 16 in Abb. LV.

1050. ዘበየ፡ Cfr. ዛቢ፡ in Munzingeri Vocab. Tigr.

1052. መዝበጥ፡ Pro *verberatio, verbera* substituendum videtur: *instrumentum percutiendi*, ut *fustis, scutica.*

1053. ዘኀመ፡ Cfr. etiam ዘነመ፡ et ዘለመ፡ in Munzingeri Vocab. Tigr.

1059. Post ዝክረት፡ inseras: መዝክር፡ part. (II, 1) *monitor*, σύμβουλος 3 Reg. 3*, 20 (v. መዘክር፡).

1060 seq. ዘውዕ፡ Significationibus adde: *occupatio otiosa, nugatoria*, ut: በዕርፀተ፡ዘውዑ፡ ἐν ἐπιμελείᾳ ἀργίας αὐτοῦ Sap. 13, 13 in Abb. LV; ወወሀበ፡ለእለ፡ምስሌሁ፡ በጕሃን፡ወዘውዕ፡ μυστήρια καὶ τελετάς Sap. 14, 15 in Abb. LV.

1085. ዴም፡ Sub lit. f) adde: ዴመ፡በለስ፡ Jes. 38, 21 var.

1089. Post ተደምሰሰ፡ adde: ተደማሰሰ፡ III, 3 *sese invicem delere, exstinguere*, 2 Par. 20, 23 var.

1095. Post መድረክ፡ l. 1 adde: Plur. መድረካት፡ 3 Reg. 7, 5 sec. Hebr.

1097. ዳስ፡ Exemplis adde: ፲፻ዳስ፡ወይን፡ ἄμπελοι (var. pro ፲፻፡ወይን፡) Jes. 7, 23.

1105. መደብ፡ Adde: 2) *suggestus, pulvinus, scamnum* lapidibus vel terra factum: ደመ፡ቅሥፈቱ፡ያርሕስ፡መደብ፡ Lud. ex Enc. Pag. 4. D'Abbadie hujus vocis in lingua Tigrensi usitatae mihi communicavit significationes hasce: 1) siége ou lit saillant, solide et artificiel fait en pierres ou en terres. 2) divan (siége oriental). 3) base. 4) au figuré: base, point de départ, base d'argument, point accordé dans une discussion. 5) dans une phrase usitée መደብ፡ signifie cuivre rouge (Kupfer) et 6) case d'un échiquier. 7) échiquier.“

1125. ደዌ፡ l. 3 scribas ከብደ፡ pro ከከደ፡

1132. Post ዳግማዊ፡ adde: ደጋሚ፡ n. ag., Pl. ደጋምያን፡ *repetitor*, incantatorum species, Cod. Mus. Brit. LXXVIII.
— ደጎዓሊ፡ Cfr. ደቃልዕ፡ in Munzingeri Vocab. Tigr.

1133. ተደጐጸ፡ Adde exemplum: ይደጐጹ፡ Sap. 16, 11 in Abb. LV.

1136. ጕሀን፡ Adde exemplum: Sap. 14, 23 in Abb. LV.

1142. ግሒ፡ Etiam formam ጊሒ፡ inveni Hen. 96, 2 in Abb. XXXV. Conferendum est ገሐይ፡ *mus marmota* in Munzingeri Vocab. Tigr.

1153. Post ገራህት፡ adde: አገርሀወ፡ quadrl. II denom. *complanare* agrum, *occare;* ወያዕቁብስ፡ያገረውሀ፡ሎቱ፡ Hos. 10, 11 vrs. nov.

1158. ነገርጋር፡ l. 1. Pro ነገርጋር፡ scribas ነጐርጓር፡

1186. ገዐተ፡ Cfr. etiam ገዐት፡ *bouillie de farine* in Abb. Vocab. Tigr.

1190. Post ግዝመት፡ adde: ገዛሚ፡ n. ag. *caedens:* ገዛሚ፡ ዕፅ፡(ጸራቢ፡) *lignarius* (faber) Sap. 13, 11 in Abb. LV.

1191. ገዝአ፡ l. 8. legas ግዕዘ፡ pro ገዕዘ፡

1216. ጠሊ፡ Exemplis adde: አጣሊ፡ ἄρνες 3 Reg. 1, 9. 19.

1222. ጥቅም፡ Adde: Plur. ጥቀም፡ Prov. 25, 28 var.

1224. መትቅዕ፡ l. 1 scribas መጥቅዕ፡ pro መትቅዕ.

1377. ምውፋስ l. 1 et 2 scribas ምፍዋስ፡ pro ምውፋስ፡

1407. ወርደ፡ Pro 2 Reg. 6, 7 legas: 3 Reg. 6, 17. 27. 29 var.

V. Index Latinus.

a, ab 58. 175. 191. 462. 593. 594. 686. 774. 909. 1209.
abalienatio, mentis 1055.
abalieno 214. 272. 1345; -or 645; -no animum ab alqo 940.
abavus 727.
abba 755.
abbas 27. 194. 754. 758.
abbatissa 194. 728.
abdo 600. 848. 849; -ditus 849.
abdomen 835.
abduco 272. 907. 1144; -cor a recta via 269.
abeo 25. 113. 349. 574. 580. 762. 953; —domum 764.
aberratio 330. 998. 1185. 1200; —mentis 1055.
aberro 269. 329. 330. 998. 1005. 1008. 1185. 1199.
abhinc 193. 463. 724.
abhorreo 272. 353. 1145.
abiegnus 720.
abies 720. 1134.
abigo 343. 396. 681. 682. 714. 1198. 1335; —fetum 1114; -or 453; -ens 396.
abitus 114. 582.
abjectio 1013(?). 1206; —animi 439.
abjicio 189. 899. 1205. 1206; —animum, spem 439; -iens 190; -ctus 519. 553.
abjuratio 825.
abjuro 824.
ablatio repentina 163.
ablator 639.
abluo 624. 625. 1217. 1218. 1275.
ablutio 625. 1218.
abnegatio 825.
abnegator 825. 826.
abnego 93. 667. 824. 825.
abnuo 484. 759. 772.
aboleo 390. 543. 544. 1329; -or 349. 391. 543; -litus 1329.
abolitio 350. 391. 544.
abominabilis 190. 353.
abominatio 353.
abominor 353; -nandum 353. 592.
abortio 1114.
abortivum 1377.
abortus 947. 1115; -um pati 201. 1114; -um facere 1114.
abrado 64. 65. 1159. 1348.
abripio 16. 141. 154. 162. 324. 328. 635. 636. 762. 1146.
abrogatio 391.
abrogo 390. 391. 543. 544. 634. 1329; -ans 391; -atus 391.
abrumpo 517. 697. 704; -or 391; -uptus 517; pars abrupta 185; abruptum excĭdere 698.
abscedo 763. 1145.
abscessus 350; —saniosus 1299.
abscīdo 184. 415. 430. 913. 914. 1023. 1149. 1150. 1190; -isus 185. 430. 914. 1150; -a pars 185. 1150.
abscindo 184. 270. 390. 391. 430. 517. 913. 1225; -dens 423; -cissus 185. 270; -a pars 270. 449.
abscissio 1190.
absconditor 1135.
abscondo 364. 600. 1135; se abscondere 385; -ditus 600. 956. 1135; —locus 601.
absentia 273.
absilio 450.
absinthium 1016. 1085.
absisto 453. 1150; -ere facere 946.
absolutio 758. 1312. 1366. 1389.
absolvo 326. 574. 575. 932. 933. 1147. 1312. 1364. 1365. 1387. 1388; — reum 126; absolvor 391. 862; absolutus 326. 575. 1365. 1388.
absonus 1370.
absorbeo 400. 917.
absque 773. 810.
abstemius 618.
abstergo 210. 1348. 1377.
abstinentia 84. 1014. 1015; -ae votum 749; ad -am impellere 1015.
abstineo 83. 272. 616. 819. 979. 1014. 1145. 1296; —me 1345; abstinens 83. 84. 1016.
abstractio 329.
abstraho 261. 272. 324. 343. 581. 617. 618. 1329; —me 261.
abstrusus 849.
absum 271. 620; —prope 425. 546. tantum abest ut 727; haud multum abest quin 63. 98. 558. 665. 830; absit 90. 772.
absumo 489. 574. 575. 917. 933; -or 661. 1147. 1388.
absurdus 1370.
abundanter 1381.
abundantia 558. 907. 1316. 1382.
abunde habere 558; —exstare 149.
abundo 149. 409. 557. 558. 1380; —frugibus 333; —omnibus rebus 1080; -dare facere 148; abundans 149. 558. 1381; —multitudine 1320.
abyssus 62. 238. 377. 415. 956. 1314; in -um submergi 238.
Abyssinia 1188. 1189. 1410.
acacia 1156.
academia 535. 1094.
academicus doctor 1094.
accedo 425. 426; prope — 63. 426. 546; accedere facere 425.
accelero 1385.
accendo 604. 683. 941; —lumina 499; — prunas 515; accendor 603; -sus sum 683; -dens 684; accensus 604. 683; -ae prunae 516.
acceptio 401. 638. 923. 950.
accepto 435. 922.
acceptor 225. 639.
accĭdo 303. 304. 546. 862. 1129; -dens 227. 303. 305 (?). 1130; — improvisum 938; accidit ut 482.
accingo 444. 1017; -or 282; -nctus 444.
accipio 225. 337. 401. 435. 526. 636. 637. 767. 896. 922. 950; — mutuum 39; — concreditum 737; — traditum 953; — redditum 1379; — sacrificium altaris 426; — auribus 336; — dono 1317; gratum accipi 435; accipiens 436. 923; acceptus 235. 236. 401. 589. 801. 922; -tum esse 235.
accipiter 9. 772. 1190.
acclamatio 1302.
acclamo 337. 484. 818. 1275.
acclino 335; —me 1287.
acclivis locus 969: 981. 1351.
accola 1342.
accommodo me 514.
accubitus 320.
accumbo 320. 970.
accumulo 395. 905; -latus 941.
accurate 1223. 1235. 1236. 1247; — exponere 1235; — congruere 1234; —facere 1234. 1235; —cognoscens 537; —congruens 1235; —intelligens 1235; -ratius inquirere 1235.
accuratus 1235. 1247; -tum esse in re 1235; -ta cognitio 1247.
accurro 308. 541; —certatim 308; —impetu 343.
accusatio 383. 934.
accusator 383. 935.
accuso 383. 489. 656. 934.
acer 229. 488. 498; acrem esse 1083.
acerbe 165.
acerbitas 165; —certandi 417.
acerbus 165. 229; -um esse 518.
acerra 388. 427. 1264.
acervus 389 (?). 720. 831. 937.
acesco 498.
acetabulum 994.
acetosa rumex 70.
acetum 229. 498.
achates 753. 789.
acidus 229. 498.
acies 327. 441. 488. 809. (1210); —oculorum 300; acie certare 440; aciem instruere 768.
acinaces 296. 394.
acinus 108; —ruber 76; -nos ferre 108.
acoluthus 698.
acor 498; -rem contrahere 498; in -rem versus 498.
acquiesco 235. 970.
acquiro 285. 286. 302. 303. 447. 1160. 1162. 1220. 1221; —labore 1273; -situs 1221; res -ta 286. 305. 1221.
acquisitio 304.
acriter 1207; —agere 518.
acroterium 1105.
acta 556.
actio 383. 1163. 1165; —turpis 394; actionem instituere 383.
actor 383. 571.
actuosus 1165; -m esse 1159; -m reddere 1162.
actus apostolorum 756. 1164.
aculeus 256. 446. 756; -is perfodere 446.
acuminatum ferramentum 488.
acuo 327. 488.
acus 320; acu pingere 283. 1142.
acutus 327. 488; -m esse 488.
ad 22. 57. 58. 175. 478. 592. 593. 685. 686. 774. 908. 909. 919. 1097. 1104.
Adam 799.
adamas 801.
adamanteus silex 488.

adaugeo 906. 1381; -eor 1381.
adaugescere 26.
addico 690. 1326; — me 1326; -ctus 64. 887. 1326. 1327.
addisco 143.
additamentum 906.
additio 906. 1088.
addo 905. 906. 1087. 1131. 1172; -ditus 906. 1088; -ta pars 906.
adduco 226. 227. 328. 329. 526. 546. 547. 907. 1161; — nervum 914; —alqm ad alqd 1361; -cens 548.
adeo, -ire precibus 383; — [illegible] lendo 584.
adeo (adv.) 629. 751. 1009. 1223; adeo ut 750.
adeps (182). 248. 692.
adhaereo 63. 65. 351. 550. 1227. 1248. 1323. 1326; — confertim 1320; -rens 64. 351. 1248; -rere facere 50. 425. 768.
adhaeresco 63. 351. 550. 1019 (?). 1248.
adhibeo 1161.
adhortatio 210. 1152.
adhortator 210.
adhortor 210. 515.
adhuc 630. 777. 1008. 1009. 1073.
adigo 386. 1161. 1170. 1265; — vi 608; — ad laborem 448. 988; — ad jusjurandum 155; qui vi adigit 609.
adimo 16. 635; -or 618.
adipiscor 302. 636. 1091; -cens [illegible]; -cendi studiosus 586.
aditus 526. 527. 1366. 1373.
adjectamentum 906.
adjectio 906.
adjicio 905. 906. 1061. 1131; — oculos in alqm 936; adjectus 906.
adjudico 106.
adjumentum 315; -o esse 314.
adjunctio 427.
adjungo 425. 426. 1061. 1171; mihi — 551; me — 596. 906. 1061. 1169. 1323. 1326; adjungor 1096; adjunctus 1323. 1327.
adjuro 155.
adjutor 314. 315.
adjuvo 314.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
administer 315.
administratio 104. 219. 243. 262; -onis vices 507; -onem suscipere 104.
administrator 104. 219; -orem constituere 218.
administro 48. 218. 243; — sacra 448; — sacramentum altaris 425. 427.
admirabilis 667. 1086; -em esse 667.
admiratio sui nimia 1052. 1061; -one sui tumere 1061; admirationi esse 667.
admiror 666; -randus 668; -dum censere 667; — nimis 1079.
admisceo 569. 1086. 1087; -xtus 1087.
[illegible] (?).
admitto 225. 337. 401. 435. 636. 922; — ad litem agendam 911; — ad communionem altaris 425; [illegible]
[illegible]
admodum 97. 1223. 1381.
admoneo 143. 210. 515. 1037. 1151. 1152.
admonitio 144. 210. 1037. 1152.
admonitor 210.
admotor 427.
admoveo 63. 64. 214. 281. 425. 426. 652; — manum 902.
adoleo 969. 1018.
adolescens 109 (?). 138. 160. 664. 887. 900. 1099; -tem esse 900; -tem se praebere 900.
adolescentia 664. 665. 900. 901. 1100; -am transigere 26; ad -am perducere 900.
adolescentula 887.
adolescentulus 664. 900.
adolesco 26. 900. 1288.
adoptio 283.
adoratio 399; -nis locus 399.
adorator 399.
adorior 768. 1003 (?).
adoro 398. 399; — humiliter 1179; -or precibus 1263.
adsto 452.
adsum 5. 452. 545; — forte rei 1129; adest 481; qui adest 6; exoptatus ades 227.
adulor 1074. 1079.
adulter 1042; -ra 160. 1042. 1043.
adulterinus 94. 190. 213.
adulterium 114. 1042.
adultero 114. 213. 1042.
adultus 900.
adumbratio 1257.
adumbro 258. 259.
aduncus unguis 1158; -m ferrum 586.
adunor 893.
aduro 66. 277. 279. 566. 927; -or 85; -stus 683. 927.
adustio 66. 927.
advena 614. 693. 694. 1184. 1195. 1341. 1342; -am esse 1195.
advenio 545; — peregre 693.
adventicius 938.
adventus 227. 547; introitus jejunii adventus 362.
adversarius 394. 428. 455. 1012. 1261. 1327. 1328.
adversitas 519.
adversor 428. 453. 1327.
adversus (adj.) 216. 788. 1020. 1328; in -um 702; ex -rso 462. 702. 703. 1210. 1390; ex -o procedere 461; ex -o esse 702; ex — o situs 702; adversum esse 518; res adversae 681. 789; casus -us 928.
adversus, adversum 57. 58. 462. 703. 1104.
adverto 214. 652; — animum 702; me — 215; -or 215.
advigilo 571.
advocatus 563. 1251.
advoco 1301.
advolvo 838.
adytum 257. 1103.
aedes 535. 1273; — concameratae 418.
aedicula 535. 615.
aedificatio 111. 680.
aedificator 111. 680.
aedificium 111. 680.
aedifico 110. 680; -catus 111.
aeger 73. 1125; — animi 568; aegrum reddere 767; aegrum animi esse 122. 567; — vulnere 1262.
aegre 1021. 1272; — ferre 73. 123. 471.
aegritudo 74. 123; -dinem afferre 72. 568.
aegrotatio 1125.
aegroto 72. 1124; -ans 1125.
aegrotus 73; -m esse 1122. 1124; -m reddere 1125; -m se simulare 1125.
aelurus 1086.
aemulatio 445; ad -nem incitare 445; -e effervescere 1052; mutua -e certare 417.
aemulor 172. 173. 416. 417. 445. 783.
aemulus 446.
aëneus 504.
aenigma 174. 175. 476; -ata proponere 172. 173.
aeon 951.
aequabilem esse 797. 966.
aequabiliter 966. 967.
aequalis 539. 797. 967. 1061; -em esse 797. 962. 966. 1061; -em reddere 966. 967; -em fieri 966; -es esse inter se 173.
aequalitas 797. 967.
aequaliter 966. 967.
aequinoctium 1433.
aequiparatio 967.
aequiparo 171. 172. 173. 282. 797. 966. 967.
aequitas 291.
aequo 966. 1078. 1308; — viam 1308; -ans 967.
aequus 290; -m esse 289. 966. 1078; -m est 1078; -a res 1432.
aer 708. 795. 1090.
aera 556. 956.
aeramentum 504.
aerarius; faber — 631; ars -a 631; fabrica -a 631.
aerarium 535.
aerius 708. 795.
aeruginosus 1038.
aerugo 1038; -ine obduci 1038.
aerumna 74. 87. 123. 342. 591. 1272; -m afferre 87; -m subire 1273; -is premi, affligi 72. 590; -is laborare 342.
aerumnosus 73. 87. 591; -a conditio 74; -um esse 87.
aes 504. 633. 1274; — album, corinthium 504; — alienum 1011.
aestas 130. 741. 1314; -tem transigere 130.
aestimatio 92. 224. 1082.
aestimo 91. 282. 548. 576. 1360. 1361; — nihil 189; — pluris 540; — magni 845. 846; aestimatus magni 846. 847; res aestimata 1362.
aestivo 130.
aestivus 131. 1314.
aestuo 706. 1339; -ans 28. 1339.
aestus 28. 85. 285. 927. 1151. 1339; — irae 78. 209; -m remittere 706; -u incalescere 28; -u consumtum esse 18.
aetas 889. 1041. 1045. 1124; — justa 976; — senilis 278; — provectior 28; — natu minoris 664; -tis incrementum 27. 28; -te confici 278; — provectus 26. 27; — provectum esse 26; homines eadem aetate degentes 889.
aeternitas 464. 926. 951. 952.
aeternus 951. 952; ab aeterno 951; in aeternum 951. 1035. 1036.
aether 795.
aetherius 795.
Aethiops 1259; -es 1188. 1189. 1418; -ia, -icus 1188. 1189. 1418.
aevum 951. 1041.
[illegible]
[illegible]
[illegible] (?).
affero 226. 227. 425. 526. 546. 907; -ens 227.
afficio 282. 297. 1161.
affigo 50. 564. 1227. 1323; clavis — 442. 446; -xus 50. 351. 446. 748. 1248; -m esse 63. 351. 747. 1248.
affinis 77. 426. 765; -es 1043.
affinitas 77; -em contrahere, -e conjungi 77.
affirmo, teste invocato 337.
afflatus 713.
afflictatio 1240.
afflictio 74. 247. 342. 470. 643. 681. 789. 868. 1272; — gravis 1304; -nibus vexari 643; in -em inducere 643.
afflictor 248.
affligo 72. 247. 342. 568. 680. 681. 787. 1239. 1273; — graviter 1303. 1304; -gor 1125; -ctus 73. 553. 568. 681. 1239; conditio afflicti 554.
afflo 712.
affluo 892; -ens 558.
affluentia rerum bonarum 1082.
africus 40. 791.
agape 176. 1093. 1359.
ager 20. 96. 217. 949. 1023. 1153; -ri 493. 1202; -rum colere 448; in -ros exire 948; — — efferre 949; per -s deambulare 948; — — diffundi 949.
aggero, -rare 1177.
agglutinatio 64. 1227.
agglutino 50. 64. 1227. 1248; -tus 1248.
aggravo 1078.
aggredior 426. 768. 941; — bello 1281; aggredi audere 1134.
aggrego, confertim 1320.
[illegible].
agitatio 13. 116. 412. 884. 1151; — vehemens 1077.
agitator 12.
agito 12. 116. 632. 634. 681. 682. 791. 861. 884. 1150; -tus 884.
agmen 346. 599. 1007; — primum 1390; — extremum 860; — claudere 860.
agna 543. 1243.
agnatus 765.
agnoscibilis 731.
agnosco 729. 730. 997.
agnus 95. 543. 802. 803. 1243.
ago 632. 681. 682. 1159. 1160. 1161. 1162; jure — 1365; flando — 712; radices — 511. 512; pastum — 949; ad -ndum impellere 1162; sentiendi agendique ratio 114; agendi ratio 1163. 1165. 1188. 1373; res [illegible] 1164. 1166; res acta 1164; age, agito 675. 791. 882.
agon 1201.
agonista 1200.
agrestis 96. 1202; herba — 555.
agricola 86. 96. 1165. 1167; opus -ae 448.
agricultura 1166.
[illegible] 716. 1069.
aha 772.
ahenum 1254.
ala 110. 858; corporis humani 668.
alabaster 501. 719.
alabastrites 1392.
alacer 644. 1365; -crem esse 644; -criorem reddere 572. 1244.
alacritas 82. 644. 1350.
alacriter 1350.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

albicans 1307.
albidus 1307.
albitudo 1307.
albo 1307.
albumen 455.
albus 1307; -m esse 1306; -m facere 1307.
alea; in -m dare 596; ludus -ae 1175; -â ludens 419.
ales 1002.
algeo 423.
algor 424.
alias 481; alias — alias 1197.
alibi 531.
alicubi 481. 920.
alienatio mentis 1251.
alienigena 667. 1043. 1342.
alieno 667; — mentem 1055; -or mente 269. 1055; -atus 269. 946; — mente 1008.
alienus 272. 531. 667. 668. 946; -m censere 667; -m fieri 667; -m se praebere 667; -na loqui 1055; -na ad se rapere 682; -am speciem induere 1139.
alimentum 393. 394; — ori inditum 1186; — in os indere 1186.
aliorsum 531.
aliquamdiu 1041.
aliquando 197. 482. 1197. 1198; si quando 724.
aliquantulum 97. 98. 622. 665.
aliquatenus 98.
aliquis 187. 188. 193. 359. 481. 482. 520. 722; -d 691.
aliquo 630.
aliquot 193. 405. 665.
aliquoties 406.
aliunde 531.
alius 531. 668. 722. 766. 821; alius — alius 481. 1030. 1033. 1054; -m fieri 531; quivis alius 539.
allĕvo; -or 410.
allido 49. 1203; — terrae 705. 1320.
alligo 474. 747. 1325; -atus 748.
allino 934.
allium 384. 569.
alloquor 655. 689. 690.
alo 26. 393. 1193; lacte — 939; — capillum 137. 512.
aloë 954. 1001. 1016.
alpha 721.
alphabetum 1. 1378.
altare 15. 257. 560. 1221; -i communicare 366; sacramentum -is administrare 425. 465; ad communionem -is accedere 425; ad sacramentum altaris admittere 425.
alter 129. 520. 531. 540. 722. 766. 821. 866. 867. 1131. 1132; pars altera — altera 712; unus — alter 1028. 1054. 1057.
altercatio 51. 825. 912. 1183.
altercator 826. 1183.
altercor 51. 370. 585. 825. 895. 911. 920. 1183.
alternatim 507.
alternatio 507; — canendi 154.
alterno 506. 507.
alternus, cantus 154; -is vicibus agere 506; -is vicibus mutare 507.
althaea 70. 876.
altilis 1193; -e 1193; pecus — 182.
altitudo 56. 58. 220. 238. 454. 673. 956. 1202; in -em efferre 220.
altivolus 220.
altor 138. 394. 727. 754.
altrix 394. 727.
altus 56. 59. 220. 454. 674. 956. 987; -um 956; -um facere 675; -m esse 54. 55. 238. 672; in -m tollere 55. 220. 673; in -m trahere 220; -a voce 987; altius penetrare 956; se altius demittere 956.
alumnus 137. 143. 887. 1100.
aluta 159.
alveare 155. 477; -rium 155.
alveus 634. 835. 893.
alvus 138; -m exonerare 506. 1144.
amanter 1359.
amare 165.
amaresco 165.
amarities 165.
amaritudo 78. 165.
amarus 165; herba -a 1016; -m esse 165; -m reddere 165.
amasius 160. 1359.
amator 160. 1359.
amatrix 160.
ambages 474. 857. 1182.
ambarum 957.
ambiguus, animo 711. 884; -m esse animo 710. 884.
ambio 385. 892. 893. 999.
ambitio 1052.
ambitus 115. 221. 1000. 1001.
ambo 820.
ambulacrum 114.
ambulatio 114. 386.
ambulo 113. 114. 385; -ans 386.
amburo 85. 279.
amen 738.
amens 761. 1008; -tem esse 760; -tem reddere 760.
amentia 761. 992.
amethystus 733.
amicio 282. 283; me — 941. 965. 1024; actio -endi 941; -ctus 1024.
amicitia 766. 1359; -m conciliare 965. 1359; -m jungere 965; -m colere 766. 965; -m appetere 159; foedus -ae facere 766. 1359; -â junctum esse 965.
amictus 283. 941. 1024. 1025.
amiculum 477 (?). 876. 1024. 1215.
amicus 21. 323 (?). 371. 539. 627. 732. 765. 821. 866. 965. 1359; -ci 766; -ca 766.
amissio 1251.
amitto 620. 1205. 1206; -ssus 1206. 1250; -ssum esse 620.
amnis 568. (759). 1344.
amo (103). 1357. 1358; -ans 1359. 1360; -atus 1359.
amodo 1073.
amoenitas 1082.
amoenus 118. 800. 1369.
amolior 349. 762. 1340.
amolitio 763. 947.
amomum 756.
amor 1358. 1359; — ardens 445; — tenerior 292; — sui ipsius 1061; -rem conciliare 1358. 1359; -rem habere inter se 1358; -rem fraternum colere 766; -res jungere 159; -ribus mutuis frui 159. 1358; -re incendere 1359; — incendi 103; ad -res jungendos adducere 1359; -res meretricii 160.
amotio 350. 391.
amoveo 272. 349. 412. 762. 763. 931. 1144. 1341; — purgando 699; — longe 673; — me 531; — me desperando 940; -vens 350; procul -vens 273; amotus 763. 932.
amphora 602. 993 (?). 1265.
amplector 99. 100. 351. 1290. 1338.
amplexor 63. 99. 100.
amplexus 100; -u teneri 99. 100.
ampliatio 274.
amplificator 274.
amplifico 986. 1381; — laudes alcjs 357.
amplio 273.
amplitudo 274. 403. 850. 987.
amplus 273. 403. 846; -m esse 273; -m facere 402; -m spatium 274. 403; amplius 777. 823. 906. 1009. 1381; non amplius 777. 1072. 1131.
ampulla 50. 424. 1149.
amputatio 185. 1150.
amputo 184. 415. 913. 914. 1140. 1149. 1150; -atus 185. 914; is qui capita amputat 395.
amuletum 837.
amussis; ad -im 1223.
amygdala 839.
amygdalum 839.
amygdalus arbor 54. 398. 839.
ἄν 726.
an 1. 160. 629. 726. 780. 789; an forte 1075; annon 781. 790.
anachoreta 497. 498. 1145. 1342; vita -ae 498; -am fieri 1145.
anagnostes 657. 780.
analogia 174. 224.
anaphora 467. 786. 993.
anathēma 427. 940. 951; -ate prohibere 83.
anathĕma 527.
anathematismus 940.
anathematizo 83. 939. 940. 950.
anceps 809. 821.
ancilla 733. 887.
ancora 31. 280; -m jacere 282.
androgynus 1374.
anethum 325.
anfractus 1001.
angaria 1164; ad -as cogere 988.
angelus 48; -li 709; -lorum ordo 287. 609.
ango 604. 632.
angor 108.
anguis 743.
angularis 1432; — lapis 792.
angulus 792.
angustiae 74. 456. 643. 681. 1021. 1240. 1280. 1305; -iis premi 1239; -is pressus 73. 681. 1239. 1280; in -as redigere 680. 681. 1239. 1280. 1304.
angusto 1280.
angustus 456. 1280. 1305; — locus 456. 1280; -ius spatium 1173; -m esse 1239. 1280. 1304; -m facere 1280.
anhelo 706.
anima 707. 708; -m recipere 706; ad -m pertinens 708.
animadversio 1152.
animadverto 297. 536. 728. 729. 893. 996. 997. 1246; — in alqm 510.
animal 386. 743.
animalis 387. 708.
animans 707. 709.
animatus 706. 707.
animosus 561. 706; -m esse 1083.
animus 42. 579. 707. 709 (1204); -m advertere 702; -m inducere 578. 1231; -m intendere 121; -m addere 1291; -os facere 1232; in -o habere 199. 578; cum -o statuere 1231; -o stare 1131; ex -o suo producere 1383; -o bono esse 1232; in -o alcjs 593; -us sui compos 579.
annales 556.
annecto 64. 747.
annexio 64.
anniculus 956.
annitor 335. 541; -ti facere 335.
anniversarius 529.
annona 260. 782; -nae penuria 984.
annotinus 834; -num esse 834.
annumero 91. 576; -atus 577.
annunciatio 1064; — laeta 509.
annunciator 1065.
annuncio 337. 362. 484. 689. 1063. 1064; — laeta 509. 1063; -cians laeta 1064.
annuo 235. 484. 716; -ere facere 484.
annus 834. 955; — praesens 590.
annuus 956.
anonymus 340.
anquiro 584.
ansa 384. 769. 1227. 1331; -m quaerere 858.
ansula 163. 845.
antagonista 428.
ante 460. 461. 462. 463. 464. 540. 774. 1209.
antea 461. 462. 463. 464; — fecisse 461.
antecedo 460. 540.
antecessio 464.
antecessor 1390.
anteeo 460.
antehabeo 540.
antehac 463. 567.
antelucanus; -is horis facere 52.
antenna 242. (619?).
antepono 540. 1430; — cibum 425.
anterior, pars 295. 462. 1210. 1390. 1429; a parte -re 462. 1390.
antequam 463. 773.
antevenio 460. 1012.
anteverto 460. 461. 540.
anthropophagi 490.
antichristus 1427.
anticus; a parte -a 775. 1390; pars -a 461.
antidicomarianitae 780.
antilope 217. 530. 805.
antiphona; -m cantare 895; -nae 896.
antiquitus 463. 567.
antiquus 463. 491. 567; -m tempus 951; -a tempora 566.
antiquo 491.
antistes 287. 406. 454; munus -itis 295.
antitypus 300.
antlia 663.
antrum 526. (1262?).
anulus 68. 163. 624. 808. 914. 993. 1131. 1283. 1331; — signatorius 603. 989; — naribus bestiarum alligatus 1039; — ex cornu bubali 1148.
ānus 708.
ănus 745. 756.
anxie, dubitare 1208.
anxius 120; -m esse 567.
aper 88. 109. 1342.
aperio 293. 414. 477. 647. 832. 1364; me — 298. 1354; late — 273; os — 513; -iens 1366; -rtus 293. 400. 833. 1137. 1365; -rtus oculus 644; -m esse 997; -m facere 1137; -a ratio 1138; in -o 422.
aperte 833. 1137. 1138; — loqui, agere 1137.
apertio 402. 833. 1366.
apertor 1366.
apertura 648. 833.
apex 428. 430. 851; vid. litera.

apis 631; — terrestris 1313; -ium fetus 1027.
apium 325.
apocalypsi[illegible]
[illegible]
[illegible] 912.
[illegible]
[illegible]
apostasia 825. 954; ad -m inducere 824.
apostata 273. 826. 954; -m fieri 824.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
appareo 297. 298. 730. 833. 996. 997. 1246. 1311; — ut spectrum 183.
apparitio 183. 239. 240. 299.
apparitor 925.
apparo 1080. 1160. 1162.
appellatio 1302.
appello, -ere in portum 280. 282.
appello, -are 340. 484. 1301; 1040. 1220.
appendix 907.
appendo 1078; -i jubere 1079.
appetitus 586. 1362. 1369; -u afficere 1368.
[illegible]
appingo; appactum esse 1227.
applico 261. 282. 304; — me 63. 425. 596. (1019?). 1338.
appono 652; — cibum 249. 425.
apprehendo 162. 767. 768. 1290.
apprehensio 769.
apprehensor 769.
[illegible] 1019; me — 1239.
[illegible]tio 401. 1362.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 1320; -m esse 514. 1078; -m facere 1079; [illegible] sertus 177.
[illegible] 57. 58. 175. 478. 592. 593.
[illegible] 212; — residua limosa 316; [illegible] 400; -ā carens 706; [illegible]
[illegible]
aquarius 1082; -m 354. 366.
[illegible] 212.
[illegible] 144. [illegible]
aquila 641; — marina 720; -lis similem fieri 641.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 524; -a funeris 265. 1178; -o traditus 524; -o commissum habere 737.
arbor 994. 1025. 1026; densa -rum 994; -rem fieri 1026.
arbuscula 1025.
arca 270. 271. 352. 387. 419. 560. 711. 752. 1067; — eleemosynarum 935.
arcanus 181. 385. 600. 601. 849. 875; -um 181. 601. 1136.
arceo 261. 819. 876. 1329; -ens 820.
arcesso 636; — vocando 1301.
[illegible]lus 27. 48.
archetypum 754.
archidiaconus 27. 295. 1126.
archiepiscopus 806. 1253. 1254.
archimandrita 741.
archipresbyter 295. 433. 814.
architectura 680. 871.
architectus 27. 111. 680. 1274.
arcte habere 1280; — complecti 1212; — conjungere 1227; — conjunctus 1227.
arcto 1280.
arctus 456. 1280. 1305; -a via 456.
arcus 415. 433. 434. 455; -m tendere 179. 434.
ardea 8. 745.
ardeo 28. 603. 650. 683. 926; -ens 202. 683. 927. 1255; -ere ira 208; — doloribus 72.
ardesco 683.
ardor 28. 85. 279. 285. 683. 927. 1207.
arduus 850. 1020. 1239. 1291. 1351; -m esse 1019. 1288; -m putare 1020.
area 782. 873. 1000. 1023. 1024. 1156.
arefacio 66. 1071; -actus 85.
arena 606. 1024.
areo 85.
aresco 993. 1071.
argentarius 890.
argenteus 502; numus — 502.
argentifex 631.
argentum 501. 696.
argilla 167. 1279.
argumentatio 537.
argumentum 338. 537. 657. 733. 1037. 1247; -tis efficere 547.
arguo 1037; mendacii — 94. 824. 825; vitii — 844.
argutiae 1037 (?).
argutor 1037.
[illegible]tus 1246.
ariditas 1027. 1071.
aridus 649. 984. 1071; — locus 1272; -m esse 984. 1071; -m reddere 984. 1270.
aries 71. 89. 499. 543. 722. 939. 1101.
arieto 939.
arista 257. 428.
arithmeticus 92; -ca 92; nota -a 769.
arma 675. 871. 883; — induere 883; -is instrui 282; -is instruere 283; -is indui 883.
armamenta 675.
armamentarium 654.
armarium 270. 1067.
armatura 883. 884.
armentum 25. 311. 530.
armiger 1298.
[illegible]lla 914. 1130.
armo 283. 883; -atus 283. 884; -m esse 282.
armus 799. 805. 1047.
aro 86. (420?).
aroma 810; -ta condire 1307; -tibus conditus 1308.
aromaticus calamus 473.
arrepo 1084.
arrha 742; — sponsalitia 1370.
arrhabo 742.
arrideo 234. 831.
arripio 141; vi — 608; avide — dentibus 416.
arrodo 1150; -or tineis 443.
arrogans 596. 986. 1052; -tem reddere 986.
arrogantia 234. 988. 1061.
arrogo 596.
ars 871. 1143. 1163. 1230; — aeraria 631; — mala 195; — magica 1186; arte conficere 871; -te confectus 195. 871; -tem adhibere 195. 872. 1228; -tibus malis utens 213; -tibus circumvenire 1228.
artaba 745. 746.
artemon 245.
articulus 61 (1338?).
artifex 871 (1348?).
artificiose 871.
artificiosus 871.
artificium 871. 872. 1163. 1228. 1230; — excogitare 195. 1228.
artus 61.
arundinetum 574.
arundo 339. 494. 506. 574.
arvus; terra -a 1153; arvum 949. 1153.
arx 414. 473. 535. 993. 1283. 1300.
as 749. 1274.
ascendo 968.
ascensio 969; -nis festum 288. 529. 969.
ascensor 969.
ascensus 639. 969.
ascesis; -i deditum esse 1326.
asceta 1201.
asceticus 1326.
ascia 135. 894. 1203.
ascio 1274; -atus 1274.
ascisco 225; -or 525; -cendum curare 526.
ascribo 1267; -ptus 1268.
asellus 994.
asinus 802; -i pullus 994.
aspalatus 753.
aspectus 299. 702. 1209.
asper 331. 1020. 1095. 1211; — locus 900; quidquid -um est 520; -m esse 122. 331. 518. 1095.
aspere tractare 247. 518; — se gerere 1020.
aspergillum 306. 642. 677.
aspergo 642. 677. 1218; — macula 671; -sus 642. 677.
asperitas 332. 519. 1021.
aspernatio 190.
aspernor 11. 189. 272. 759.
aspersio 677.
asphaltus 753.
aspicio 296. 701. 702; — invicem 298.
aspis 743.
aspuo 573. 898.
assarius 1274.
assatio 1227.
assecla 695. 1100.
assensus 236. 598; -u suo comprobare 235.
assentio 235. 337. 597. 922.
assequor 65. 302. 304. 546. 547. 1091. 1227; — scrutando 1367; se assequendum praebere 303. 301; assequi facere 547; -cutus 547.
asser 53. 1256.
asservo 978. 979; -atus 979; locus ubi quid -tur 459.
assideo 1326.
assiduo 915. 1232; — incumbere 921; — occupatum esse 660; — intentus 915.
assiduus 170. 915. 1036. 1326. 1327; -um esse 915. 1326.
assignator 1097.
assigno 877. 1267. 1366; — possessionem 897; -atus 1097; -tum 1097; portio -ta 897; statio — -ta 976.
assilio 169. 343. 450
assimilo 171. 172. 173; -atus 176; -nda res 1432.
assis 325. 1256.
assisto 452.
asso 1226. 1262; -atus 1226.
associo 551.
assuefacio 35.
assuesco 36; -tus 36; -tum esse 35.
assuetudo 36.
assula 270. 346. 1274.
assumo 636. 637; -or 968.
assumptio 638. 969. 1341.
assuo 1224; -tum 1224.
assurgo 637.
assum 1227.
astringo 329. 474. 747. 1017. 1290; -ctus vinculis 748.
astrolabium 742. 749.
astrologia 92. 397.
astrologus 93. 299. 397. 865. 1343.
astronomia 92. 1230.
astronomicus; -ca tabula 1065.
astronomus 93. 865. 1343.
astrum 733. 865.
astute agere 213.
astutia 213. 1230; — malitiosa 1143.
astutus 214; -m esse 1228.
asylum 139. 383. 1301; -o esse 1300; in — um confugere 1300.
at 496. 718. 1121.
atavus 727.
ater 1259.
athleta 1200. 1201.
-atim 482.
atque 880.
atramentum 75. 212. 411.
atrium 1023. 1174.
attacus 754.
attalica vestis 1108.
attagen 1095 (?).
attamen 466.
attelabus 669.
attendo 298. 336. 571. 914. 978. 979. 996. 1246. 1324; — animum 43. 702; -tus 305. 572. 644. 979. 981. 1262; -tum esse 644. 1136.
attente auscultare 1324.
attentio 44. 644. 980.
attenuo 1132; -atum esse 470.
attero 1150; -or usu 491.
attineo; quod -et ad 24. 537. 686. 775. 1030.
attingo 52. 426. 546. 768. 1159. 1203; — jaculando 16. 17. 302; -or 303; -ere facere 547; -ere sese invicem facere 304; -gens 547; -ctus 52.
attollo 55. 636. 638; — oculos, animum 457.
attonitus 571. 1117; -m esse 1119.
attono 494.
attractio 329.
attraho 328. 329. 1127; -ctus 329.
attrectatio 1159.
attrecto 1158. 1159.
attribuo 652. 877; — metiendo 404; -or 1061.
au 1069.
auceps 676.
auctor 529. 657. 754. 857. 888. 1040. 1094. 1165. 1268. 1384; — historiarum 1065; -ore alqo 657.
auctoritas 151. 222. 233. 524. 1040. 1041. 1209; -atem sibi sumere 263; -te valere 294. 523; -te augeri 233; -te ornatum esse 737; -te praeditus 233. 405.

-te alcjs 340. 451; -te alcjs uti 1040.
auctumnalis 1314.
auctumnus (131?). 570. 1314.
aucupor 128. 676.
audacia 561. 596. 1134. 1232; -m addere 1291; -ae obnoxium esse 1134; -ae obnoxius 1232.
audacter 1134.
audax 596. 1036. 1232; -cem se praebere 561; -cem esse 1134; -cem reddere 1134.
audeo 596. 1134. 1231.
audio 336. 337. 338. 1261. 1324; difficulter — 1116; non — 1270; -diens 338. 664; -iendi difficultas 1116; -itus 338; -ta res 338.
audientia; -m facere 337.
auditor 339. 1325.
auditorium 339.
auditus 336. 339; -u praeditum esse 336.
aufero 16. 141. 162. 163. 349. 390. 391. 635. 636. 637. 762. 763. 907. 1144. 1145; 1146; — furto 334; — purgando 699; — me 162. 308. 1083; — mecum 153.
aufugio 162. 620. 713. 915. 1198.
augeo 532. 533. 906. 985; -eor 55. 149. 906. 985; -eor opibus, potestate 403; auctus 906.
augesco 26. 849. 906. 1380.
augmentum 907.
augur 397. 433. 1245.
augurium 397. 432.
auguro 1245.
auguror 169. 397. 432. 1245.
auguste 1154.
augustus 1154; -issimus 140.
Augustus 687. 688.
aula 842. 1000. 1023.
aulaeum 41. 875. 1024. 1238.
aura 708. 795; — frigidula 1130.
aureus 898; numus — 1092. 1115; numerus — 1225.
auricula 851.
aurifer (758). 898.
aurifex 631.
auris 791; -em praebere 922. 1324; -es dare 336; ad -es pervenire 337; -ium sensus 339.
aurora 1184.
aurum 696. 898; vestes -o intexta 1108.
auscultator 339. 1325.
ausculto 336. 1261. 1324.
auspex 1245.
auspicium; -a captare 1245; sub -iis 57. 798.
auster 334. 556. 791.
austere contrahere vultum 474.
austerus 1020.
australis 791; plaga — 334. 556. 791. 1070. 1092; plaga — Palaestinae 692.
aut 725. 726. 781. 789; aut — aut 726. 781.
autem 321. 496. 629. 881.
auxaria 791.
auxiliaris 315.
auxiliatio 315.
auxiliator 314.
auxilior 314.
auxilium 314. 315; -o 479; -o tutari 314; -o vocare 314; — uti 314; -um nancisci 314.
avare invidere 1240.
avaritia 237. 459. 713. 1014. 1120.
avarus 237. 458. 1014. 1120. 1240; -m esse 236. 458. 1120.
ave 492; ave dicere 484. 492.
avello 159. 162. 270. 645; -ere facere 697.
aversatio 834.
aversio 216.
aversor 11. 471. 667. 819. 1260.
averto 214. 272. 349. 421. 544. 617. 819. 1144. 1169. 1212; me — 215; — ab inhonesto 676; — oculos 995; — a fide 824; -tor 215; -tens 350; -sus 216; -sum esse 667.
avia 727.
aviditas 237.
avidus 237; -m esse 236.
avis 1002; -ium pulli 1354.
avoco 214. 617.
avolo 343.
avus 727.
axilla 110. 668.
axis 799. 866.
azymus 679; -a 679; festum -morum 1257.

---

bacca 108; — rubra 76; -as ferre 108.
bacillum 516.
baculus 318. 434. 516; -o inniti 318.
bajulator 120.
bajulatoria sella 1298.
bajulo 119. 378. 1297.
bajulus 114. 120. 1298.
balaena 991.
balbus 46. 60.
balbutio 46. 59; -iens 1310.
balista 195. 937.
balneum 489. 535. 625.
balsaminum unguentum 1028.
balsamum 319. 487. 509.
baptismus 836. 1218.
baptista 1218. 1219.
baptisterium 1218.
baptizator 1218.
baptizo 1217. 1218; -atus 1218.
barathrum 415.
barba 1264.
barbare loqui 1055.
barbarus 96. 503. 1003.
basis 381. 455. 654. 873. 935. 957.
batillum 384. 388.
beate vivere 1080.
beatificatio 549.
beatitudo 549.
beatus 505. 549; -m facere, esse, fieri, praedicare 548.
Beliar 487.
bellator 441. 520. 1282; equi -res 170.
belle se habere 1244.
bellicosus 441. 1282.
bellicus, hostis 441; -a excursio 169; -um 732.
bello 1281.
bellum 441. 1282; — facere 1282; — inferre 1281; — consecrare 959; — gerere 440. 1281. 1282; ad — ire 1281; ad — impellere 440; qui — infert 1283; -i comparatio 327; -o distractus 1282.
bellua 743; — marina 991.
belluinus 386. 387.
bene 97. 254. 291. 716. 801; — se habere 251. 1244; — agere, perficere 251; — facere 252. 254; — esse alicui 253; — vivere 797. 1080.
benedico 504. 505. 786. 1111; — matrimonio 904; -ctus 505; -um 1111.
benedictio 505. 506. 1111; -nem petere, accipere 505; -ne consecrare 504. 505.
benefacio 228. 252.
benefactor 515.
beneficentia 228. 611. 1312.
beneficium 253. 515. 1068. 1317; — retribuere 1067; -o afficere 252. 1067; -is affici 1317; -a exhibere 1316; -i loco petere 514; potestas -i loco et gratiae oblata 787; -o affectus 1068. 1317.
beneficus 1359.
beneplacitum 235. 236.
benevole 1358. 1359.
benevolentia 235. 611. 937. 1362; -m sibi conciliare 1358.
benevolus 253. 938.
benigne facere 252. 1081.
benignitas 229. 1317.
benignus 253. 610. 938; -m esse 611.
beo 1349.
Berial 507.
beryllus 487. 501.
bestia 386. 743; se -ae assimilare 386.
bestialis 386. 387; voluptatibus -bus indulgere 386.
beta 70.
bibax 366. 379.
biblia, libri biblici 1269.
bibliotheca 535. 1268.
bibo 240. 365. 366; largius — 307; -dum dare 365; locus -di 366.
bicornis 428.
biduum 373.
bifariam 774. 820. 867; — dividere 710.
bifidus 269. 711.
biga 1327.
bigamia 903.
bilanx 211. 1082; examen -cis 63.
bini 482. 821.
bipalium 841.
bipartior 710; -itus 821.
bipennis 415. 894. 1100.
bis 867.
bisulcus 269. 270.
bitumen 753.
bivium 1012.
blaesus 60. 1310.
blandimentum; -tis uti 1073; -tis permulcere 1074.
blandior 1073. 1074.
blanditia; mutuas inter se -as admittere 678.
blasphemator 1330.
blasphemia 1330.
blasphemo 1330.
blasphemus 1330.
blatero 38. 1055.
blatta 443. 1337.
bombarda 713.
bombus 646.
bombycina 470.
bombyx 470.
bonitas 228. 251. 608. 610. 611.
bonus 235. 252. 253. 505. 610. 801. 1313; -m esse 251. 611. 1078; -m reddere 251; -m declararé 252; -m videri 251; -o animo esse 736. 1232; -am vitam praebere 1081; bonum 253. 254. 506. 610; bona 253. 675. 1167. 1221. 1317; bona bello consumtorum 1271; vid. melior, optimus.
boreas 180.
bos 25. 530. 721.
botrys (356?) 378; — palmae 14.
braca 375.
brachiale 914. 1130.
brachium 798. 799. 838. 1047; -a candelabri 1019.
bractea 325. 472. 473.
brathy 504.
breviarium 1211.
brevis 426. 622. 623. 665; -m esse 425. 623; -viorem fieri 425. 623; -viorem reddere 623; -vi 622. 1072.
brevitas 623.
breviter 622.
bruchus 669. 1132.
brutus 386; -m 386; -tis similem fieri 386.
bubalus 84. 569. 1148.
buccea; -s deglutire 1374; -s mendicare 1375.
buccella 1252. 1374; -â os implere 1374; -as in os indere 1374.
buccellatum 1252.
bucerus Abyssinicus 1176.
bucina 428. 530. 1224; — minor 1176; cantus -ae 1224.
bucinator 1224.
bucino 712. 1224.
bulbus 545.
bulla 813 (?).
bullio 1339; -ens 1339.
bullitus 1339.
bullo 706.
bura 1132.
butyrum 38. 438. 981; — elicere 98.
buxus 1252.
byssinus 510.
byssus 147. 264. 510.

---

cabus 435.
cachinnatio 1355.
cachinnus; in -os effundi 1355.
caco 842.
cacodaemon 1177.
cacumen 59. 295.
cadaver 204. 268. 542. 1201; — fieri 542; -ri similem fieri 541.
cado 901. 930. 931. 1114. 1129; — in alqd 303; — i. e. mori 203; — causâ 205; -ens 932.
caducus 19. 582. 1293; -m esse 1293.
cadus 361.
caecitas 995. 996. 1257.
caecus 645. 995. 996; -m esse 995. 1257; -m reddere 995; se -m simulare 995.
caecutio 995. 1257.
caedes 440. 932. 1226; -is locus 441; -is reus 441; ad mutuas — concitare 440.
caedo 421. 912. 913. 931. 1051. 1149. 1190. 1386; — ligna 133; caesus 913. 1190; -i lapides 913; -a ligna 133; -ens 1434.
caelamen 1348.
caelatio 588.
caelator 588.
caelebs 973. 1117.
caelibatus 973. 974. 1118.
caelo 588. 1142. 1348; -atus 1348.
caelum 588.
caementarius 1006. 1195.
caementum; -a jungere maltha 170.
caepa 545.
caerimonia 83. 84.
caeruleus 341 (?). 1044.
Caesar 433. 688.
caesaries 1091; — crispata 1077.
caesio 1190.
calamarium 411.
calamitas 74. 422. 643. 681. 789. 928. 1021; -ati obnoxius 643. 681; in -tem incidere 643; in -tem inducere 643. 680; -tibus circumventum esse 87. 681.
calamus 411. 494. 506; — odoratus 473.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 472; [illegible] : -i [illegible] rioribus elatis instructi 1044.
calcitratio 319.
calcitro 318. 319.
calco 872; -atus 872; -atus locus 873.
calculus; ad -os vocare 91; ludus -orum 1175.
caldarium 859.
calefacio 202; me — 367; -fio 202.
calendae 239. 413. 731.
calendarium 92. 1211.
caleo 21. 202. 367.
calesco 21. 202.
calidus 202.
caliga 472.
caligatio 1257.
caligo 80. 436. 1222. 1250; -inem [illegible]dere 50. 1258; -ine circumfundi 1258.
caligo, are 50. 80. 1258; -ans 1257.
calix 392. 861. 1196. 1302; — florum 411.
calleo 1203.
callide agere 213; —decipere 1228.;
calliditas 213. 1230.
callidus 213. 214; -m esse 1228 -m inventum 195. 213. 1143; -i artificium 1230.
callis 740.
callosus, -m fieri 277.
callum 218; — obducere 1323; -los contrahere 277.
calor 21. 202. 285.
calumnia 934.
calumniatio 79. 1427.
calumniator 9. 79. 529. 934. 935. 1133. 1222.
calumnior 78. 489. 934. 1046. 1133. 1215. 1222.
calvaria 1025; -ae locus 429.
calvities 501.
calvitium 368. 501.
calvus 501; -m facere tondendo 423; -m fieri 154.
calx (pedis) 352. 873.
calx 167. 170. 672. 1167; -cem illinere 170; -ce obducere 1167. 1195; — obductus 1167. 1195; — obducens 1195.
camela 646.
camelarius 1147.
camelopardalis 1044.
camelus 305. 1146.
camera 418. (982?).
camero 418.
caminus 631. 684. 763. 950.
camisia 420.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
camphora [illegible]
campus 96. 1024. 1153. 1202; per -os deambulare 918.
canalis 115. 366. 893. 1344; — potatorius 1159.
cancellatus 247.
cancelli 247. 1105.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
candidus 291. 468. 500. 1074. 1307; -m esse 468. 1306.
candor 279. 291. 500. 1307.
canesco 264. 1307.
caninus; -a indoles 819.
canis 818; — naturam induere 819.
canistrum 263. 387. 429. 753. 879. 1146. (1175?).
canities 264. 1307.
canna 494. 574.
cano 69. 646. 656; fistula — 1390; tuba — 712; tibiis — 369. 992; tidibus — 369. 992; -di modi 743. 1002; -do ludere 917; — ad modos instrumenti 1039.
canon 444. 762; -es 374; -em imponere 444.
canonicus 1106.
canorus sonus 1062. 1146; -a vox 447.
cantatio 69; — laudis 357.
cantator 69.
cantatrix 69.
cantharus 861.
canticum 69; — laudativum 358; thesaurus -orum ecclesiasticorum 1130.
cantilena 69.
cantio 69.
canto 69. 447. 646. 655. 656; — alta voce 818; — tibia 992; — ad modos instrumenti 1039; -ndo respondere 895; -ndi modus 928; -ans 647.
cantor 69. 883; — ecclesiasticus 1040. 1130.
cantrix 69.
cantus 69. 447. 647; — modulatus 1062; — alternus 154; — repetendus 1132; -us liturgicos cantare 447; — instrumentorum 369; -m instrumentorum edere 369; -m praeire 656.
canus 264. 1307; -m facere 1307.
capacitas 403.
capax 273.
capella 95. 1216.
capellus 95. 1216.
caper 89. 1101. 1216.
capero 474.
capesso 635; — pugnam 768. 769; — negotium 768.
capillus 260. 1091. 1315; — canus 264; -m alere 137. 512.
capio 150. 162. 225. 266. 267. 302. 635. 637. 767. 768. 783. 1147. 1172; — feras 676; — mente 729; — bello 7. 1335; -ior mente 991; -tus 769, bello 1335, mente 991; capta fera 267; -iens 769.
capistrum 91. 1039; -o ducere 91.
capitulum 295. 477. 852. 878. 982(?).
capra 1216; -arum mas 89.
caprea 217. 929.
capricornus 1065.
caprinum pecus 1216.
capsa 270. 357. 419.
captatio vid. omen.
captator 267; — ominum 733.
captio 613.
captivitas 1336.
captivus 911. 1335. 1336; -os ducere 7. 8. 1335; -m trahere 328. 329; -m fieri 747. 1335.
capto 676; — furtim 344; — laudem 198. 1079.
[illegible] 267. 676.
capulus 60. 1135.
caput 294. 295. 865. 878. 971; — clavae 809; — libri 455. 649; — reclinare 296; qui -ita amputat 395; quidquid ad — est 295; quidquid capiti substernitur 296; ornamentum -is 473.
carbasus 1013; -asinum 1157.
carbo 1347.
carbunculus 762. 839. 1073. 1347.
carcer 103. 535. 910. 1107. 1259; in -em tradere 1022; -rum custodes 267.
carchedonius 839.
cardo 379. 1095. 1156.
carduus 486. 504. 841.
careo 620; -ens 620. 961. 1286.
caries 518. 648; -em contrahere 648.
cariosus 517. 648; -m esse 517. 648.
caritas 158. 1359; — mutua 1358; -te afficere 292; -te flecti 292; -te sese amplecti 1358; — annonae 984.
carmen 1094.
carmino 532; -atus 532.
carnalis 268.
carneus 268.
carniticina 1039 (?).
carnifico 249.
caro 267. 268. (509). 755; -nem fieri 268.
carpo 677 (?); -ndo dividere lanam 532.
carptura 420.
carpus 740.
cartallus 429.
carus 846. 1004. 1359. 1369; -m habere 1357.
casa 889. 1097.
caseus 1168.
casia 325.
cassis, -idis 1195.
cassis 1017. 1338.
cassus 1329; -m 854; in -m 854; in -m esse 543.
castellum 414. 1300.
castigatio 422. 1037. 1152.
castigator 422. 1152.
castigo 72. 421. 1037. 1151. 1152; -atus 1152.
castitas 699. 700. 701. 1042. 1118. 1214.
castratio 624.
castro 624; -atus 624.
castrum 473. 1007. 1283; -a regia 993; -a hiberna 835; -a movere 637. 638. 1187; -a metari 1187; -a ponere 613. 1007; locus -orum 615.
castus 700. 1117; se -m servare 699.
casuarius 1176 (?).
casula 413. 1360.
casus 932. 1130; — adversus 928. 1130; — subitus 938; -u 932. 1129. 1130; -u fieri 1129. 1130; -u nancisci 1129; in -u positus 303.
catalogus 1269.
cataphracta 1096.
catapulta 195.
cataracta 345. 495.
catastrophe 954.
catechumenus 336. 339. 664.
catena 100. 267. 368. 748. 910. 983. 1207; -as injicere 910.
catenatio 368.
cateno 368.
catenula 368. 817.
caterva 598. 848. 1141. 1172; — viatorum 694.
catervatim circumvenire 1017; — congregari 1141.
cathedra 654. 762; — supina 336.
catholicus 815. 851.
catillus 90.
catinus liquatorius 361.
catulus 802. 803.
catus 1086.
cauda (1050). 1054.
caudex 1180; — palmae 513.
caula 795. 1023. 1184.
caulis 246.
caupo 212. 694. 989.
caupona 109. 213. 535.
causa 451. 657. 691. 856. 857. 912. 1164; — forensis 1365; — falsa 857. 858; — justa 1366; — data 857; -â cadere 205; -m defendere 656. 896. 911; -m obtinere 1311; -m tueri 911; -m judicandam proponere 911; -ae patronus 692; sine — 854; ea de — 537; qua de — 537.
causa (postp.) 507. 537. 776.
causor 858.
caute 979; — uti 978.
cautio 44. 572. 644. 979. 980. 1269; -nem adhibere 978. 979. 996; -nem dare 768.
cautus 44. 644. 979. 981. 1352; -m esse 644.
cavea 477. 970. 1107.
caveo 43. 120. 202. 702. 978. 979. 996. 1246; poena cautus 940.
caverna 352. 526. 645. 648. 679. 1168.
cavernosus 1111.
cavillatio 1056.
cavillor 11. 1056.
cavus 1111. 1344; -a res 352; -um 352. 835. 1007; -um oculi 1168.
cedo 617. 944. 1145. 1169.
cedrinus 465. 744.
cedrus 43. 465. 744. 1067. 1284.
celator 849.
celeber; -re nomen 341.
celebratio 505. 930. 1180.
celebritas 339.
celebro 356. 357. 504. 505. 666. 690. 735. 736. 785. 786. 845. 846. 1179; — festum 528; — hymnos 356. 656; -or 338; -ans 357; -atus 338. 257. 505. 929. 1058.
celer 411; -em esse 410. 540. 1385; — facere 410.
celeriter 1386.
celero 1385; — viam 308.
cella 535. 1067. 1238; — anachoretae 1297; — favorum 645.
cellula 535.
celo 384. 600. 849. 875; -atus 385. 849. 875.
celsitudo 58. 151. 220.
celsus 56. 59.
censeo 282. 302. 1361; -or 1267.
censor 1152; -orem esse 1361.
census 1268. 1362.
centeni 482.
centrum 784.
centum 196.
centuplex 867.
centuria 196.
centurio 85. 86. 104. 406.
cera (207). 236. 1153.
cerastes 468.
cerasum 424.
cerasus 76. 424.
ceratium 429.
cercocebus 67.
cerebrum 633.
cereus 236.
cerevisia 211.
certamen 417. 541. 1200. 1201; vitae — 309; in medium -ına deponere 443.
[illegible] tendere 540
certatio 417. 519
certator 1201.

certe 142. 321. 1247.
certo 738.
certo, -are 416. 417. 519. 540. 783. 1200; — certamine mutuo 507; acie — 440; -ndi libido 417. 1052; -tantibus praemium constituere 443.
certus 731. 997. 1247. 1291; — quidam 803. 804; tempus -m 389. 1196; -a rei ratio 998. 1247; cognitio -a 1247; -m esse 997. 1246. 1288; -tiorem reddere 297. 996. 1063. 1246; -tiorem fieri 1246; -tior factus 338; -to scire 1246; pro -o 1247; pro -o cognoscere 1246.
cervical 296. 907.
cervix 130. 845; -ici imponere 378.
cervus 14.
cessatio 661. 1329. 1330.
cesso 10. 380. 391. 453. 543. 616. 617. 618. 661. 961. 970. 971. 1283. 1328. 1329; -are facere 390. 544. 616. 1138. 1329.
cestrum 588.
ceterus 531; -a 552.
cetus 991.
ceu 173. 300.
chalcedonius 818.
chalifa 562.
chalybs 623.
chamaeleon 476. 831. 1138.
character 51. 603. 733; -eres magici 1385.
charadrius 841.
charta 837. 1220; — pergamena 284. 501; -ae mandare 837.
chemicus 977; -a materia 977.
cherub 837.
cherubinus 837.
chiliarcha 262. 406.
chirographum 1011. 1269.
chirotheca 799.
chirurgus 544. 545.
chlamys 818.
choerogryllius 785. 842.
cholera 405.
cholericus; -m temperamentum 405.
chorda 915.
chorepiscopus 806. 838.
chors 1023.
chorus 69. 917. 1007. 1069. 1097. 1101; — psallentium 1041; — gratias agentium 1180.
chrisma 167. 487; -ate obsignare 602.
christianismus 836.
christianitas 836.
christianus 177. 677. 836. 918; religio -a 836; in religionem -am receptus 836.
christus 177. 836.
chronicon 556; -ca 1096.
chronologia 92.
chronologus 92. 93.
chrysolithus 556. 785. 835. 836. 898.
chrysoprasus 836.
chrysostomus 809.
cibaria 250. 393.
cibo 490. 1374.
cibus 198. 393. 394. 490. 782; — coctus 249; — conditus 432; — pinguis 1214; — meridianus 176; -m apponere 249; — praebere 393; — sumere 393. 489.
cicatrix 277; in -tricem coalescere 1356.
cicer 988. 1339.
cidaris 438. 465. 628. 817. 1028.
cilicinus 1315; vestis -a 704.
cilicium 247. 1050.
cilium 428.
cincinnus 447.
cinereus 79.
cingo 99. 133. 218. 444. 747. 999. 1016. 1017; — muro 1222; — insidiis, obsidione 1016; — caput sertis 472; — tamquam corona 816. 817; — orbis instar 847; me vel mihi — 444; -ens 1000; -ctus 444. 1017; murus cingens 1019 (?).
cingulum 444. 646. 1054. 1360.
cinis 79; in -erem verti, versus 79; sub -ere condere panem 1135.
cinnamomum 443. 1094.
cinnamum 443.
cippus 112. 459. 1180.
circa 686. 775. 782. 999. 1000. 1001.
circensis 424.
circinus 543.
circiter 222. 782. 827.
circuitio 1001.
circuitor 1001.
circuitus 115. 842. 999. 1000. 1001.
circulatio 1001.
circulus 68. 624. 808. 842. 845. 848. 1000. 1001. (1006?). 1060; — naribus bestiarum alligatus 1039; — decemnovennalis 419.
circumago 860. 999; -or 848. 1333; -or vertigine 860.
circumcido 843. 1190; -isus 843. 1190.
circumcirca 816.
circumcisio 843. 1191.
circumcisor 1191.
circumcisura 1191.
circumcludo 1243.
circumcurro 308. 999; linea —ens 999. 1000.
circumcurso 146; -ans 1001.
circumdo 45. 99. 133. 218. 816. 999; — collo 990; — muro 1222; -or munitione 1300; id quod circumdat 848; -atus 219. 1000; -atus corona 817.
circumduco 114. 999.
circumeo 385. 847. 893. 999.
circumerro 1004. 1199.
circumferentia 221. 848. 999.
circumfero 999.
circumfundor 869; splendore -sum esse 357; — tenebris 1258.
circumjacens locus, regio 1000. 1123. 1126.
circummitto 581. 999.
circummunitio 1017.
circumplector 1243. 1304.
circumplico 1222. 1225. 1433.
circumpurgo 843.
circumscribo 904. 975; vid. terminus.
circumscriptio 905. 1017.
circumsedeo 999. 1007. 1016.
circumsepio 133. 134. 473; -ptus locus 134; -pta area 1023.
circumseptio 134.
circumsessio 1017.
circumsisto in orbem 847.
circumspicio 701. 1007.
circumsto 452. 816. 999. 1016.
circumvagor 893. 999. 1005.
circumvallo 133. 134. 473; -atus 473.
circumvallatio 134.
circumvenio 999. 1016. 1017; — artibus 1228. — dolo 213. 1143. — angustiis 1239; -entus 1017.
circumversio 839.
circumverto 19. 999; -or 999.
circumvoluto me 216.
circumvolvo 1222. 1225; mihi — 1024; -or 999; -utus 1225.
circus 859. 1024.
cirrus 447. 876. 1062. 1118.
cisorium 914.
cista 270. 560. 711. 1067.
cisterna 503. 720. 1003. 1168.
citatim 308. 1207.
citatus 308.
cithara 369. 992. 1026.
citharoedus 369. 992.
cito 1386.
cito, are 547.
citra 810.
citreum malum 34.
citus 308. 309. 1386; -m esse 1385.
civis 20. (1100); -es 360.
civitas 20.
clades 441. 469. 470. 932; -e afficere 358. 440; locus -is 441.
clam 601. 849. 1271; — subducere 344.
clamator 818.
clamo 646. 817. 818. 921. 923. 998. 1186. 1220. 1274. 1275; — alta voce 656.
clamor 818. 923. 1186. 1220. 1275; — laetus 1072; — flebilis 998; -em flebilem tollere 998; -em laetum tollere 516. 1072; -em edere 920. 921. 923.
clamosus 818.
clanculum 1271.
clandestinus 600. 601. 849; -a ratio rei 1271.
clango 646; — tuba 712; — bucina 1224.
clangor 647.
clare 500.
clarifico 357.
claritas 358. 1311.
clarus 341. 357. 500. 731; — famâ 338; nomine -m esse 340; clara voce 987.
classicum 732.
classis 243. 878. 1097. 1299.
clathri 247. 1105.
claudicatio 109.
claudico 109.
clauditas 109.
claudo 441. 602. 603. 1021. 1022. 1065. 1066. 1171; — agmen 860; — oculos 875; -or 1171. 1320; -or munitione 1300; -o consanando 1323; -sus 442. 603. 1022. 1066; arcte -us 1227; -um tenere 602.
claudus 109. 359.
clausio 442.
claustrum 603. 639. 1023. 1066; sub -o poni 603; sub -o custodire 602.
clausura 419. 1023.
clava 913. 1103.
clavis 293.
clavus 442. 446. 565; — vestis 1061 (?); -um tenere 861; -os pangere 446; -is affigere 446.
clemens 145. 229. 230; -tem esse 1073; -tem se praebere 229. 1073. 1074.
clementia 145. 229; -am consecutus 229.
clericus 262. 433. 785.
clibanus 601. 763.
clientela; in -am se committere 139.
clipeus 133. 883.
clitellae 107.
clivosus locus 1351.
clivulus 1102.
clivus 937. 969. 981. 1351.
cnicos 1118.
coacervo 395. 720. 1066. 1177; — struendo 941; -atus 941. 1066.
coactor 1166.
coaequalis 539. 967.
coaequalitas 967.
coaequo 962. 966. 967.
coagmento 769. 935; -atum esse 768.
coagulatio 317.
coagulo 317; lac -atum 1168.
coalesco in cicatricem 1356.
coangusto 456. 1239. 1280. 1304.
coapto 134. 935; -or spisse 1320.
coarguo 1037.
coartatio 1240. 1305.
coartator 1305.
coarto 1239. 1280. 1304; -ans 1305; -atum esse 1239; sese -ando opprimere 1240; instrumentum -ando corpori 456.
coccineus 54. 659. 859.
coccinus 54. 659.
coccum 54. 659. 859.
cochlea 429 (?).
cochlear 190. 460. 972. 1089 (?).
cocles 645.
codicillus 1217.
coelestis 313. 341.
coelicola 341.
coelum 313. 341; -i excelsi 313; unum e septem coelis 1094. 1095. 1157.
coemeterium 436.
coena 176. 198. 249. 1093; -am apponere 176. 249; -a excipere 249.
coenaculum 232. 366. 535. 1000. 1273.
coeno 176. 489. 1093.
coenobita (367). 1066.
coenobium 194. 1102.
coenum 167. 207. 645. 1279. 1293. 1302.
coco 113. 304. 525. 603. 1171.
coepio 767. 941; -tum esse 942.
coerceo 61. 767. 768. 819. 975. 1280. 1290; -eor 747.
coercitor 291.
coessentialis 7.
coetus 122. 598. 842. 848. 853. 1007. 1101. 1141. 1173; -m convocare 959.
cogitatio 578. 579.
cogito 577. 578. 579; -ans 579; -atum 579.
cognatio 360. 1043. 1044.
cognatus 426. 765. 766. 1043; -a 766; -i 360. 888. 889. 1043; -m esse 1043.
cognitio 106. 732. 997; — certa 1247; -onis studiosus 586; -nem praebere 1246; -nem agere 106; ad -nem vocare 106.
cognominis 844. 1298; -m esse 845.
cognomino 340.
cognosco 43. 106. 297. 298. 336. 578. 728. 729. 730. 996. 997; — bene, pro certo 1246; — perspicue 536; -visse 729; -or 106; -cendum se praebere 298. 730; accurate -ens 537; -itus 731; -itum esse 997; -ita causa adjudicare 106.
cogo 519. 608. 1161. 1171. 1280. (1304); — in ordinem 652; — ad angarias 988; -or 1171; iterum -or 1171.
cohabitatio 614.
cohabito 534. 614. 651; -are facere secum 903.
cohaereo 63. 1096. 1227; — firme

124[illegible]; [illegible] 64; [illegible] 1[illegible].
coheres 597.
cohibeo 387. 453. 617. 767. 768. 819. 976. 1015. 1109. 1138. 1290; — freno 61; — me 112; — ab in[illegible] 67[illegible].
[illegible] 2[illegible].
[illegible] [illegible]42.
[illegible] [illegible].
[illegible] 84[illegible].
[illegible] 84[illegible].
[illegible] 1227.
collabor 476. 662. 931; -apsus 662. 931.
collactaneus 366.
collactor 1349.
collare 309. 534. 1207; — ferreum 1206.
[illegible] 627. 1164; [illegible]
[illegible] [illegible].
[illegible] 627.
[illegible] 72[illegible].
[illegible] 460.
collectio 420. 423. 720. 1172.
collector 420. 423.
collega 367. 539. 599. 821. 1061.
collibet 1361.
collidor 1203; -untur dentes 99; facere ut collidantur 412.
[illegible], are 473. 474. 747. 976. 1171. 1172; -atus 748. 977.
colligo, ere 420. 423. (449). 720. 744. 1066; — me 1101; — aquas 975; — fruges 741; — olera 70; — in unum 597; — in summam 1087. 1172; — integrum, totum 847; -or iterum 1171; -or (in arithm.) 546. 945; -ens 1173; -ectus 420. 720. 1173; -ctae opes 1066; res -ctas continens 1173.
collino 1247.
collis 835. 937. 1351.
colloco 261. 262. 380. 453. 614. 652; — filiam 904; — fenori 286; -atus 454. 614.
[illegible]
[illegible] [illegible]1.
colloquor 484. 656. 669. 1060. 1064.
colluceo 1310. 1311.
[illegible] 441.
[illegible] 41[illegible]. 1[illegible]
[illegible]
collum 845; -i indumentum 417; — ornamentum 531; -o circumdare, suspendere 990.
collustro 499. 604. 921. 1003.
collyrium 823. 1377.
colo, are 698; -atus 698.
colo, ere 978. 1295; pacem — 371. 766; amicitiam — 766. 965; — deos 152; — sacra 1326; — agrum 448. 1162; -or reverenter 1352; -ens Deum 1353.
colobium 45.
colobus 1331.
colonum deducere 614.
[illegible]phonia resina 416.
color 102; — scriptorius 411; — indicus 679; — tinctorius 1428; -re infectus 263; — ornatus 102; [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 71[illegible]
[illegible]
columen 242. 357.
columna 112. 325. 957; — paginae 1433; -ae pars superior 477; -a fulcire 957.
coma 260. 1091.
comata fimbria 1068.
comburo 566. 683. 927; — sacrificium 1286; -or 926; -ens 928; -stus 85. 927.
combustio 927.
comedo 489. 490; -dens 490; -stus, res -sta 490.
comedo, onis 490.
comes 539.
comestio 490.
cometes 865.
cominus 426.
comis 610. 1074; -em esse 1073; -em se praebere 1074.
comitas 1074.
comitatus principis 842.
comiter 1074.
comitium 1000.
comitor 551.
commeatus 250. 582; -um parare 250; -um sumere 250.
commemoratio 1059.
commemorator 692.
commendo 929; — fidei 139; -atus 139.
commentariensis 1059.
commentarius 557. 1059.
commentatio 1094.
commentator 557. 1094.
commenticia res 1384. 1385.
commentor 1093. 1252. 1385.
commentum 1384. 1385; — harioli 550.
commeo, ultro citroque 146; -[illegible] 527.
commercium 582. 1088; — inire, habere 112. 366. 965. 1087.
commetior 404.
comminatio 197.
comminiscor 578. 1383.
comminor 197.
comminuo 89. 469. 1099. 1122; -tus 89. 469. 1099; -tum 90.
comminutio 470.
commisceo 569. 605. 860. 1086. 1087; -or 103; -xtus 570. 605. 1087.
commiseratio 158; -em petere 157.
commissura 241. 305. 527. 598. 769. 935.
committo 370. 615. 737. 935. 949. 950. 978. 1161; — custodiendum 978. 981; — tutelae, custodiae 139; — fidei 139. 737; — inter sese 614; -ti inter sese 613. 614; — dimicantes inter sese 1201; quod committitur fidei, custodiae 138; -ssum 981; -ssum esse 768; sibi -ssum habens 523. 920; -ssa res 139.
commixtio 570. 605. 1088.
commodatio 891.
commodator 891.
commode 1107; — vivere 797. 1080.
commoditas 250.
commodo, are 514. 891; -ans 891; -tus 891; -tum 891; -to accipere, petere 891.
commodum 286. 515. 891. 1082; — afferri 514; -a captare 285.
commodus; -um esse 251. 410. 514. 1078. 1079; -um facere 252; -a vita 1082; -am et bonam vitam praebere 1081.
commoratio 455. 614. 653; -nis locus 7.
commoror 613. 651. 923. 924. 970. 1151; -ari facere 6; — noctu 534; — interdiu 924; -ans 614.
commotio 12. 13. 116. 328. 412. 884. 1077. 1151.
commoveo 12. 13. 116. 327. 412. 634. 861. 1078. 1150; alqm ad alqd 1361; -eor 1237; -eor animo 563; -tus 12.
communicatio 367.
communico 366. 425. 427. 597. 690. 1087; -ans sacramento altaris 427.
communio, ire 1290.
communio, onis 367. 598. 1088; -nem inire 112. 597. 1087; -ne junctum esse 366; -ne junctus 367; — sacrorum 853; -ne sacrorum junctum esse 853; ad -nem altaris admittere 367. 425; ad -nem altaris accedere 425.
communis 816. 1088. 1173; -ne habere 597; -ni consensu agere 597.
commutatio 890.
commuto 881. 889. 890.
como 251. 252. 348; — me 33. 252. -ptus 252. 348.
comoedia vid. spectaculum.
comoedus 235.
compactura 680.
compages 748. 749. 935.
compar 648. 1324. 1327.
comparabilis 176; -em esse 797.
comparatio belli 327.
compareo 207. 298; non — 1108.
comparo 171. 172. 173. 1080. 1160; — mihi 1220; multum — 532; -or 303. 454. 797. 1080. 1221; -atus cum 594.
compasco 311.
compello, are 655.
compello in angustias 1239.
compendium; in — redactus 623.
compensatio 538. 1011.
compenso 564. 1379; res qua -tur alia 890.
comperendinationem largiri 1010.
comperio 336. 728. 1246; -tum esse 1246; — habere 43.
compes 663 (?). 910. 1180. (1207).
compesco 276. 975.
competo 877; -ens baptismum 129.
compilator 720. 1173.
compilo 1172; -tus liber 720.
compingo 1227; -actus 1227. 1291; -actum esse, cohaerere 1248.
complaceo 800.
complanator 1308.
complano 419. 476. 962. 966. 1308; — agrum 1434; — viam 1308; -atus 1308; -atus locus 1308.
complector 99; — arcte 1212.
compleo 148. 149. 325. 326. 602. 603. 1387; -or 785; -etus 149. 326; -tum esse 1387.
completio 1389.
completor 150. 1147. 1171. 1389.
complicatio 1239.
complico 875. 1024. 1096. 1225. 1238; — manus 99; -atus 911. 1024. 1222.
complodo 1249.
comploro 522.
complosio 1249.
compono 18. 290. 652. 935. 1093. 1094; — prunas 515; — bene 1237; compositus 18. 283; -tum esse 17. 289; bene -tum esse 935; bene -us 1237; ratio -ta 1237; prunae -tae 516.
compos mentis 43.
[illegible] 1237.
compositio 283. 495. 935.
compositor 1237.
compotatio 320. 365.
compoto 365.
comprehendo 141. 225. 635. 637. 767. 768. 1147. 1171. 1290; — animo 43. 729; — ratiocinatione 221; — pugillo 1067; mente -ere non posse 926; -or 976. 1171. 1332; -ens 769. 1332; -sus 769. 1172. 1332.
comprehensio 769.
comprimo 1019. 1212. 1213. 1239. 1280. 1293; — fauces 604; — virginem 1122; vi — 1014; -endo interficere 1239; -ssus 456. 1293.
comprobo 235. 1291.
comptus 348.
compungo 1133.
computatio 92.
computo 91. 92; -tus 92.
computresco 1309.
computus 92. 1362.
concameratio 982 (?). 1136 (?).
concamero 418; -atum opus 418; -tae aedes 418.
concatenatio 368.
concateno 368; -tum opus 1048.
concavus 1344.
concedo 523. 524. 881. 882. 1108; -ssus 524.
concentus 69. 369; -um facere 597; -um musicum edere 447. 992; -um instrumentorum habere 369.
conceptio 1333.
concerto 417. 768.
concessio 524.
concha (429?) 1065.
conchula 1065.
concido 184. 394. 1023. 1150.
concīdo 439. 705. 931.
conciliabulum 599. 1000.
conciliator 589. 963; -oris munus 963.
concilio 206. 966; — mihi 150. 1350; -tus 967.
concilium 374. 599. 1000. 1001. 1141. 1172; — habere 1101; ad — convenire 599. 1101; ad — pertinens 1173.
concinnatio 935.
concinnator 1237.
concinne conjungi 935.
concinnitas 1237.
concinno 935. 1237. 1338; -or 614; -atus 1237.
concino 597.
concio 122. 598. 848. 1141; — ecclesiastica 853; -ni sacrae interesse 853; -nem instituere 599.
concionator 848.
concionor 1375.
concipio 1332; -or 976; -ptus 1332.
concitatio 1151.
concitator 12.
concito 12. 328. 861; — ad iram 208; -tus 13.
conclamo 484.
conclavo 535. 909. 910; — superius 1273; — tertiae contignationis 232; — parvum 459.
concludo 602. 975. 1022. 1065. 1066. 1289; — sepimento 133; -dum tradere 1065; -sus 1022; -sum 1017.
conclusio 1017. 1022. 1066.
conclusura 1017.
concordantiae 598.
concordia 322. 323. 371. 372. 598. 963; -m inter se jungere 371; -a jungens 372.

concorditer 371.
concordo 371; -ans 372.
concors 323. 371. 372. 967; -des reddere 371.
concredo 139. 737; — fidei 737; -tum 139; -tum accipere 737; fidei -tum habere 737.
concremo 927; -or 926; -atus 927.
concresco 317; -etus 317. 1088.
concubina 979.
concubitus 305. 1323.
concubo 903. 931.
conculcatio 873.
conculco 872. 1221; -ans 873; -tus 872; res -ta 873.
concumbo 304. 380. (729). 903. 931. 1087. 1099.
concupisco 1368. 1369; — bona aliena 353.
concupiscentia 1369; — afficere 1368.
concurro 303. 304. 308. 541. 596. 1141. 1171.
concursus; -m facere 1141; -su excitari 12.
concussio 412. 669. 1077.
concutio 116. 412. 669. 1078; -or 861. 1119; -ssus 634. 669.
condemnatio 856. 1127; -nem adsciscere 855.
condemnator 856. 1183.
condemno 205. 278. 415. 854. 855. 1127; -tus 856.
condensatio 1320.
condenso 1289. 1320; -or 1288 (?). 1320.
condico; -ere sibi invicem 1010; -ctum tempus 1010.
condimentum 432.
condio 432. 1237. 1242. 1307; — sale 146; — mortuum 1177; — mortuum odoramentis 110. 209; — unguenta 1307; cibi -iti 432; fructus (aceto) -ti 182.
condĭtio 7. 244. 454. 653. 655. 864. 1319.
condĭtor 111. 244. 1165. 1384.
condītor 1237.
conditorium 526. 971. 1135.
conditura 432.
condo 110. 243. 1066. 1159; — legem 131; — panem sub cinere 1135; -itus 111.
condocefacio 313; -fio 143; -factus 36.
condoleo 39. 567.
condono 229. 346. 616. 617. 633. 875. 1317.
conduco 972. 973; -cit 864. 1078; -ctus mercede 255. 973.
conductio 973.
conductor 973.
confabulatio 691.
confabulor 29. 689. 1060.
confectio 1164.
confero 946; -rre culpam in alqm 546; — tributum 518; — stipem 228; — me in tutelam 139. 1300.
conferte 1320.
confertim instare 1227; — se premere 1305; — se aggregare 1320.
confertio; -or 1320; -tus 1320.
confessio 14. 738; — peccatorum 679.
confessor 735. 736. 738. 739.
confestim 354. 1197. 1386.
conficio 178. 469. 574. 575. 871. 1159. 1161. 1162; -or 862; -or aetate 278. 491; -ctus 469. 575. 1163; -ctus fricando 95; -ctus labore 342; -ctum esse labore 342; se invicem -ere 1431.
confidenter 1232.
confidentia 1232; — laeta 1350.
confido 318. 335. 407. 573. 735. 736. 737. 920. 1232; — demisso animo 1175; -ere facere 407; -ens 738. 1232; -enti animo esse 736; -sus 737. 920.
configo 1095. 1133. 1248. 1323; -xus 1133.
confinis 64; -m esse 63. 768. 905. 1124. 1185.
confinium 770. 1295; in -nio 1097.
confirmatio 1292.
confirmo 110. 453. 602. 607. 608. 737. 1004. 1289. 1290. 1291; — animum 1232; -or 452. 735. 1288. 1290; -tus 1291.
confisio 920.
confiteor 632. 689. 690. 735. 736. 1076. 1179. 1367; -tens 739.
conflagror 79.
conflatilis 361.
conflatura 361.
conflictio 519.
conflictor 519. 1200.
conflo 361; -tus 361. 712.
confluo 1171; locus quo aquae -unt 1173.
confluvium 1172. 1173.
confodio 317. 318. 939; -ssus 318.
conformatio morum 1152.
confornico 1249.
conforto 607. 1289. 1290; — me 1290; -or 1288; -ans 1292.
confrico 95; -ctus 95.
confringo 358. 469. 1366; — dentibus 99; -ens 359; -actus 358. 469. 1367.
confugio 139. 383. 1300.
confundo 388. 1086; — pudore 626; -or 53. 605. 869.
confusio 605. 1088; -ne excitari 12.
congelasco 317.
congelatio 317.
congelo 317.
congeries 720.
congero 1172. 1177; — in struem 941; — prunas 515; -stus in struem 941; prunae -stae 516.
congius 859.
conglobo me 1101. 1141.
conglutinatio 1227.
conglutino 1248; -atus 1088. 1227; -tum esse 1227.
congratulor 1349.
congredior 303. 304. 426; — pugna 768.
congregatio 598. 599. 853. 1097. 1141. 1172. 1173; -nis locus 1173.
congrego 720. 1141. 1171. 1172; -or 1007; -or ad sacra obeunda 853; -ans 1173; -tus 1172. 1173; -ta multitudo 1007.
congressus 426.
congruentia 1082; — perfecta 1236.
congruo 371. 597. 935. 966; — accurate 1231; -ens accurate 1235.
congruus 547; -m esse 962. 1078.
conjectus 937.
conjicio 899. 900. 933. 936. 1205. 1206; — me 899; — in vincula 910; -ctus 900; -ctus in vincula 911.
conjugator 1324.
conjugium 904. 1088. 1324; — inire 528.
conjugo 1323.
conjunctim 113. 597. 598. 1088. 1097. 1323.
conjunctio 598. 1088. 1097. 1323; -nis locus 1431.
conjungo 64. 597. 1086. 1087. 1096. 1248. 1323; — arcte 1227; -or 112. 381; -or concinne 935; -ctus 113. 598. 769. 1088. 1097. 1323; -ctum esse 63. 1096. 1323; -ctum esse arcte 1227; -ctas res continens 1173; -ctum esse propinquitatis vinculis 1043.
conjurationem nectere 474.
conjuro 155. 381. 597.
conjux 520. 904. 1324; -ges 772.
connecto 474. 597. 768. 769. 1096. 1323; -xus 304. 769. 1097. 1323. -m esse 63. 596. 1096.
connexus 305.
conniveo 995.
connubium 904; -contrahere 904. 1087; -o jungere 904.
conopeum 1342.
conquiro 449 (?). 720. 744.
consaluto 322. 734.
consanesco 1244.
consanguineus 268. 765; -a 766; -i 1043.
consanguinitas 766.
consano 1323; -ndo claudere 1323.
consarcinatum vas 1175.
conscendo 968. 1305.
conscientia 42. 579.
conscisco 328.
conscius; sibi -m esse 997.
conscribo 1093. 1094. 1267; -ptus 1267.
conscriptio 1059. 1094.
consecratio 467. 506. 1346; — nuptialis 817; — eucharistiae 467.
consecro 465. 602. 603. 1344; — bellum 959; — purgando 699; — unctione 437; — benedictione 504. 505; -tus 1346; -tus precibus 1863; -tus manuum impositione 653; -ta res 1346.
consector conviciis 1183.
consenesco 491. 745; -ens 491.
consensus 371. 372. 598; -m efficere 372; -u mutuo probare 235; — communi decernere 200.
consentio 235. 371. 597. 966; -re facere 372. 597; -ens 372.
consepio 133. 134.
consequor 1091.
consero 564. 565. 1044. 1045; -situs 1045.
consero 768. 769. 1079; -rtus 1097.
consertio 1088. 1097.
conservatio 980. 1113.
conservo 978. 979; — purum 699.
conservus 539. 1164.
consessus 599. 1000.
consideo 651.
consideratio 200.
considero 577. 702; — diligenter 1234.
consido 419. 613. 614. 650. 1256.
consignatio 51.
consigno 50. 951; — literis 1267.
consiliarius 200. 201.
consilium 200. 579; — dare, capere, exquirere 199; — inire, conferre 200; e -o alcjs 593.
consisto 452.
consociatio 367. 598. 1061. 1088. 1097.
consocio 64. 367. 597. 599. 1061. 1086. 1087; -re sese invicem 551; -or 547. 596. 597. 1061; -atus 113. 367. 598.
consolatio 679. 1350; -nem invenire 632; -nem admittere 678. 695.
consolor 39. 514. 632. 678. 696. 1349; — me 695.
consonantia 598.
consono 597.
consors 367. 539. 540.
conspector 702.
conspectus 299. 703. 1209; -m proponere 1210; in -m prodire 298; e -u tollere 178; e -u 462. 703; in -u 703; tabula -us 1141.
conspergo 642. 677; -or humore 271; -sus 677; -sus humore 271; -or pulvere 1276.
conspersio 677.
conspicio 701; — in speculo 1266; -ndum se praebere 297. 298.
conspicuus 846; -m esse 298; -m facere 299.
conspiratio 954; -em facere 597.
conspiro 372. 381. 597.
conspuo 898.
conspurcor 1115.
constabilio 1290.
constans 216. 563. 1015. 1016. 1036. 1232. 1292; -tem esse 561. 1015. 1231; -tem facere 1015, 1232.
constanter 1232; — sustinere 1015.
constantia 42. 1016. 1232. 1292; ad -m impellere 1015.
constellatio 733. 1431.
consternatio 161. 1120.
consterno, are 476. 884. 1119; -or 269; -atus 269. 1119; -m esse 10. 161.
consterno, ere 1141.
constipo 1320.
constituo 243. 261. 262. 281. 453. 652. 881. 1010; — legem 131; — tempus 1009. 1010; — navem ancoris 318; -or 565. 1080. 1237; -tus 262. 263. 565. 575. 653. 731. 975; -tum esse 452; -tum tempus 1010.
constitutio 283. 444. 454. 653. 654. 794. 976; -nes concilii 374.
constitutor 244. 263.
consto 452. 863. 915. 997. 1288.
constrictio 474. 748. 853. 911.
constringo 473. 474. 747. 852. 976. 981. 1289. 1290; — vinculis 584. 910; -ctus 474. 852. 981.
construo 680.
consubstantialis 7.
consuetudo 36. 132. 244.
consuetus 36; -m esse 35.
consulo 199; — divinatores 397; -ndo adire 584; -tus 200.
consultator 200.
consulto 199. 200.
consummatio 576. 933. 1389.
consummator 1389.
consummo 326. 575. 932. 933. 1147. 1172. 1387. 1388; -or 546. 574; -tus 575. 1388.
consumo 178. 489. 490. 574. 575. 917. 933. 1147; — igne 926. 927; — vetustate 491; -tum esse aestu 18; -or 1388.
consumtio 490. 575.
consuo 320. 408. 1224; -tus 1224.
consusurro 33.
contabesco 1269.
contabulatio 748. 749. 1136.
contabulo 747. 748. 769. 1136. 1249; -tus 1249.
contactus 52.
contaminatio 103. 255. 1149. 1215. 1216.
contamino 301. 1148. 1149. 1215; -or 103. 301. 1215; -tus 103. 254. 301. 1149.
contego; -ctus fuit ignis 1090.

contemno 97. 364. 760. 788. 995; — ferociter 234; -tus 97. 591. 1425; -tum facere 1302; -tissimum esse 87.
contemplator 702.
contemplor 701. 1007. 1245; — [illegible]
[illegible]
contemptio 97.
contemptor 97. 364. 761; — ferox 234.
contemptus; -ui obnoxius 364.
contendo 416. 417. 518. 519. 540. 541. 585. 915. 920. 1120. 1201; — vires 607; — verbis 484; — judicio 370; -dens 520.
contentio 485. 519. 825. 920. 921. 1052. 1120; — virium 608; -nis studium 825; -nem excitare 519. 521; -nes excitans 1183.
[illegible] 826. 1183; -m esse 417. 445.
[illegible]; -m esse 651. 783.
conterminus 304; -m 770; -um esse 426. 905.
contero 89. 95. 99. 469. 575. 872. 1089. 1099. 1221. 1284; -ritus 89. 469. 1089. 1099.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
contexo 747. 770. 771; — subula 408; -or 1338; -xtus 1088.
contextio 474. 1088.
contextor [illegible] 1106.
contextus 771.
conticesco 275. 1250. 1270. 1391.
[illegible] 232. 748. 749. 1273.
[illegible] 747. 748.
[illegible] 304. 769.
continenter 915. 1036. 1320.
continentia 700. 976. 1014. 1015. 1016. 1292; ad -m impellere 1015.
contineo 767. 768. 975. 1147. 1290; — me 112. 1014. 1290; -ere sese invicem 335. 613; -nens 769. 1016. 1292; -nens terra 217. 493. 1071; qui -et 1332; -tus 769.
[illegible] 52. 303. 304. 426. 546. 768. 862. 877; -ere facere 768. 769; -ens 769.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
continuo, are 64. 551. 768. 1035.
continuus 64. 769. 1035. 1088; [illegible] temporis -m 915.
contorqueo 1240. 1337. 1338. 1363; -or 54; -rtus 1338. 1363; -rtus e duobus filis 866; opus -um 474; -um esse 1240; -um habere membrum 1334 (?).
contra 23. 57. 58. 321. 462. 480. 1104. 1121.
contractio 623. 1173.
contradico 484. 656. 824. 825. 895. 911; -cens 455. 896. 1183.
contradictio 485. 825. 912.
contraho 328. 623. 1171. 1280. 1289; — vultum austere 474; -or 1171; -ctus 623; -ctus austere 474; spatium -um 1173.
contrarius 428. 946. 1183; -m 703. 890; -a ratio 703; -m esse 428; e -o 1182.
contrectatio 1159.
contrecto 1158. 1159; -ans 1159; -ndo quaerere 276.
contremisco 312. 1078; -ere facere 1078.
contremo 1119.
contribulis 765.
contristatio 568.
contristo 72. 122. 567. 568.
contritio 359. 470.
controversia 371. 586. 825. 912; -m movere 585; -m dirimere 855; in -m vocare 825; in -m vocans 921; -ae judiciariae 1365.
contumacia 1194.
contumax 165. 826. 1194; -cem esse 760. 824. 1194.
contumelia 79. 591. 1303; -m afferre 1302; -a afficere 78. 79. 591. 1302. 1303; -a affici 590. 1303; -ae illatio 592; -iis laesus 678. 1303.
contumeliosus 1303.
contundo 46. 469. 565. 704. 840. 913. 939. 1089. 1099. 1284. 1293. 1386; — pugnis 840; -sus 939. 1089. 1099. 1284. 1293.
conturbor 103; — strepitu 1091.
contus 379. 1025.
contusio 1089. 1284.
convalesco 126. 643. 1244.
convenientia 1082; — exacta 1236.
convenio 303. 547. 599. 966. 1101. 1171; — turmatim 1007; — de re 235. 243. 371. 484. 730. 813. 1010; -nit 5. 222. 290. 575. 1078. 1370; -nit exacte 1234; -ens 547. 552. 1081. 1370; -ens exacte 1235; modus -ens 1083.
conventualis 599.
conventus 598. 599. 1000. 1007. 1101. 1171. 1173; -m habere 304. 1101; -m facere 1141; — sacrorum causa factus 853.
conversio 216. 954. 1172. 1373; — reipublicae 954; -nes coeli 1188.
conversor 112.
converto 214. 262. 282. (848?) 1169. 1170. 1187. 1340. 1341; — me 215. 1169; — me in alium 172; -or 215. 862; -or ad fidem 737; locus quo quis se -tit 1173; -tens 216; -sus 216. 262; -sus ad fidem 738.
conviciator 9. 79. 1046. 1303.
convicior 9. 51. 78. 79. 640. 671. 1005. 1046. 1183. 1302. 1303. 1330.
convicium 51. 79. 591. 1005. 1046. 1183. 1303. 1330; -is affici 1303; -is consectari 1183.
convinco 517. 1037; — reum 278; — alqm criminis 546.
conviva 176; -is ministrare 1192.
convivium 176. 320. 529. 959. 1192; — nuptiale 310; — caritatis 176; -o excipere 176.
convivo 112.
convivor 176.
convoco 304. 1010. 1301; — coetum 959; — ad sacra obeunda 853; -ans 1173.
convolutio 1225.
convolvo 875. 1222. 1225. 1238; -utus 1222. 1225. 1239.
cooperio 875. 1131.
cophinus 263. 430. 477. 879. 1045.
copia 533. 609. 1007; -m dare 233. 524; -m facere 233. 495; -m nancisci 495; -ae 85. 675; -ae militares 346. 1282. 1283.
copiosus 149. 1004; -siorem esse [illegible]
[illegible]
[illegible]
copulator [illegible]
copulo 1061. 1086. 1087. 1323; — inter se 1013; -tum esse 368.
coqua 509.
coquo 508. 683. 950; — panem 601; — panem sub cinere 1135; — lateres 1182; -ndo macerari 414; -ctus 508. 810; -ctum 508. 509; cibus -ctus 249.
coquus 509.
cor 41. 42.
coram 23. 462. 464. 593. 594. 703. 1209; — esse 702.
corbis 91 (?). 263. 837. 879. 1045.
coriaceus uter 1176.
coriandrum 560.
corium 159. 196. 431. 779. 799; — hyacinthinum 1310; segmentum -ii 779.
cornicen 428. 713.
cornix 434. 456.
cornu 427. 428. 530.
corollarium 346.
corona 473. 817. 842. 848. 1000. 1105; -m imponere 472; -ae instar cingere 816. 817; -a cinctus 817.
coronamentum prominens 1105.
coronatio 817.
corono 472. 816; -tus 817.
corporalis 268.
corporatio 269.
corporeus 268. 269.
corporo 268; -tus 268.
corpus 268. 708. 755. 783. 848; — mortuum 542; -ora commiscere 1087.
correctio 1037.
corrector 291.
correptor 1037.
corrigia 570.
corrigo 252. 290. 1037. 1151. 1152.
corripio 767. 1037.
corroboramentum 1292. 1293.
corroboro 607. 608. 1289. 1290; -or 1288. 1290; -ans 1292.
corrosus 490.
corrugo 225. 474; -or 439; -tus 474.
corrumpo 178. 575. 591. 953; — dono 69; — libidine 168; — nimis indulgendo 211; -or 178; -or tineis 443; -ptus 178. 1038.
corruo 476. 662. 705. 931; -ere facere 476.
corruptela 1038.
corruptibilis 178.
corruptio 179; -ni obnoxium esse 178.
corruptor 179. (1309?).
cortex 34. 431.
cortina 1024. 1177.
corus 421.
coruscamen 1279.
corusco 502. 510. 650. 696. 1279. 1311.
coruscus 1279.
corvus 431. 456; — nocturnus 1206.
corymbus 378.
costa 1025. 1173. 1174.
costus 434.
cotoneum malum 405.
cotula 1149.
coturnix 1095. 1357
coxa 1333.
coxendix 1333.
crabro 1051.
crapula 379; -m exhalare 1265.
cranium 633. 1025.
cras 1196.
crassamentum 1216.
crassesco 1194.
crassifico 1194.
crassitudo 571. 1194.
crassus 1194. 1320; scripturae ductus -ior 1138; -m esse 1194; -m reddere 1194.
crastinus 1196; dies — 1277.
crater 392. 993. 1377.
crates (473?) 1338.
craticium opus 1338.
craticula 1227.
creatio 1384.
creator 1165. 1384.
creatura 32. 1163. 1384; — serva 449.
creber 1036. 1320.
crebro 534. 1320.
crebro, are 1320.
credibilis 739; -e facere 737.
creditor 39. 1011.
credo 14. 735. 736. 737; -ere facere 737; non — 824; -ens 738. 739; sibi -tum habens 920.
cremo 683. 927.
cremor 1052.
creo 31. (1081). 1159. 1162. 1383. 1384; -tus 1163. 1384; res -ta 951. 1163. 1384; ad res -as pertinens 1385.
crepido (384?). 1105. 1118.
crepito 1249.
crepitus ventris 1357.
crepusculum vespertinum 181.
cresco 26. 149. 511. 512. 532. 849. 906. 985. 1380; — lacte 533.
creta figularis 167.
cribro 713.
cribrum 698. 713.
crimen 279. 621. 757. 856. 934. 1200; — objicere 934; — committere 757; -nis reus 757. 1199; -nis objectatio 934.
criminator 935.
criminor 383. 934. 1213; — falso 1133.
crinale 853.
crinis 260; -es redimire 847; -es sibi torquere 1338.
crinita stella 865.
crispatus 1077.
croceus 1068.
crocodilus 89; — terrestris 1276.
crocus 1276.
cruciarius 351.
cruciator 1304.
cruciatus 108. 247. 1304; — infernus 1127.
crucifigo 350; -or 1260; -xus 351.
crucifixio 351.
crucifixor 351.
cruciger 41.
crucio 247. 1303. 1304; -tus 1304.
crudelis 165.
crudus 1221.
crumena 250. 443. 842. 870. 977.
crurifragius 358.
crus 459. 805.
crusta 170.
crux 324. 351. 840. 1025. 1260; -cis signum 989; -cis signo signare 989. 990; -cis signum facere 989; in formam -cis ponere 989.
crystallinus 501.
crystallus 146. 487. 501. 508. 739.
cubatio 381.
cubicularis lectus 1099.
cubicularius 527. 1169. 1273.
cubiculum 535. 614. 909. 910. 1238. 1273; — nuptiale 310.
cubile 381. 935. 964.
cubitus, i 728. 838; [illegible] 1431.
cubitus, us 381; -um ire 380. 381.
cubo 380; -ans 381.
cucullus 71. 438. ([illegible]. [illegible]

cucumis 434. 439.
cucurbita 75.
cucurio 646.
cudo 628. 631.
culcita 1337.
culeus 1048. 1156.
culex 564. 1319.
culina 368. 684. 1281.
culinarius 529; magister rei -ae 1281.
culmen 295.
culmus 506; — aridus 82.
culpa 279. 641. 757. 856. 1011. 1200; -m contrahere 640; -m committere 1199.
cultellus 914. 1226.
culter 65. 1226.
cultor agri 1167.
cultrarius 1226.
cultus 348; — sacer 1327; — ingenii et animi 144; in -u divino assiduum esse 1326; -ui alcjs addicere 1326.
cum (praep.) 174. 479. 480. 593. 594. 880. 909.
cum (conj.) 355. 746. 778. 830. 1031: cum — tum 2.
cuminum 832.
-cumque 725.
cumulo 395. 850. 1172. 1381; — in struem 941; -tus in struem 941.
cumulus 831. 907.
cunctabundus 1181; -m esse 1181.
cunctor 10. 1015. 1108. 1181.
cunctus 150. 816.
cuneus 1386.
cupediae 490. 1242. 1243.
cupiditas 1369; -ate afficere 1255; animus -tibus agitatus 1034; — incedit alqm 1368.
cupido 1369.
cupidus 1369; -m esse 1369; -m reddere 236; nimis -m esse 236.
cupio 1254. 1358. 1361. 1368.
cupitor 1369.
cupressinus 472. 502.
cupressus 96. 472. 502. 1067.
cuprum 633.
cur 187. 188. 776. 807.
cura 123. 568. 579. 1255; -ae 34. 73; -m afferre 123. 1255; -m habere 978. 1254; -m gerere 137; -m mandare 218; -m abjicere 616; -m impendere 73; -is affectum esse 567; -ae esse 123. 1255.
curatio 1376. 1377.
curator 793; -em constituere 218.
curatoria potestas 219.
curia 1000.
curiosus 1255.
curo 73. 121. 578. 667. 702. 729. 1376; non — 15. 280. 634; bene — 587; — sacra 448; non -are simulare 643; -ans 74; res -nda 1363.
curriculum 309. 541. 1201.
curro 169. 308; -ndo certare 540.
currus 347. 839; — regius 47.
cursim 308.
cursor 115. 309. 1199.
cursus 115. 308. 309. 541; -m tendere 153; ad -m impellere 308. 632; magister -us 309.
curtus 623.
curvamen 624.
curvatura 994. 1241.
curvus 866 (?). 1132. 1146. 1240; -m esse 1146; -m reddere 1146; -m habere membrum 1334 (?).
cusio 628. 631.
cuspis 256. 471. 488. 852. 1208.
custodia 910. 926. 980. 981; in -m dare 910. 924. 978. 1022; in -m se conferre 139; in -a angustiore habere 1280; in -a attinere 924; -ae committere 139. 981; -ae commissum 138; -ae causa deponere 977. 981; -â habitus 911; — pastoralis 311; milites -ae appositi 267.
custodio 202. 577. 977. 978; bene — 1289; — me 979. 996; — gregem 670; -tus 979; id quod -ndum est 981.
custos 300. 670. 980. 1006. 1174; -des 981; -des carcerum 267.
cutis 196. 779; — olivarum fusca 1284; -e stringi 34.
cyathus 460. 1089.
cyclus 419. 507. 1001.
cycnus 434.
cydonium malum 405.
cymatium 984.
cymba 317.
cymbalum (530?). 1293; — pulsare 1293.
cymbium 876.

dactylus 555; -orum massa 765.
daemon (707. 709) 1176.
daemoniacus 767. 1177.
daemonion 394. 1176; -a agrestia, silvestria 1314.
dama 923.
damnatio 856. 1127.
damnator 856.
damno 854. 1127.
damnosus 670.
damnum 669. 670; -m facere 669; -o afficere 669.
dasypus 1098.
datio mutui 39.
dator 225. 882; — mutui 39; — eleemosynarum 228.
de 57. 191 seq. 462. 537. 686. 775. 909. 1104.
dealbo 170. 1307.
deambulo; -atum prodire 385.
debello 1282.
debeo 1079. 1379; -etur 1078; -ebat 727; -tum 1011; -tum solvere 1378; (pecuniam -tam solvere 1236); libellus -ti 1011.
debilis 31. 378. 606. 1122. 1125. 1331. 1334; -m esse 30. 1121. 1331. 1334.
debilitas 46. 378. 1122. 1331.
debilitatio 1122. 1331.
debilito 31. 358. 692. 1122. 1331. 1334; -tus 1334.
debitor 39. 1011. 1379.
decalogus 451. 959.
decedo 944. 953; — e vita 1340.
decem 959. 960. 1076; per — multiplicare 959.
decemplex 960.
decens 1081.
decentia 1082.
deceo 5. 221. 251. 290. 864. 1078. 1370.
deceptio 213. 409. 613.
deceptor 409. 613.
decerno 184. 199. 200. 539. 575. (1068?). 1364. 1365; -tus 185. 1232; -tum 244; -tum esse 1288.
decerpo 162. 420. 741. 1149; — olera 70; -ptus 420; fructus -ti 420.
decerptio 420.
decessus 947. 1341; — in requiem aeternam 971.
decido 695. 696. 901. 930. 1072. 1314; — guttatim 1214.
deciduus 696.
decimo 959.
decimus 960; -a 960; -am partem dare, sumere 959.
decipio 97. 330. 408. 409. 612. 613. 760. 1055. 1074; -ptus 613. 1187; — errore 269. 1199.
decipula 969. 1333.
decisus 185.
declaratio 1375.
declaro 282. 700. 996.
declinatio 998. 1145. 1288; -nis locus 1145.
declino 214. 413. 998. 1144. 1169. 1287; -or 215.
declivis 413; res — 633; locus — 413. 903; -m esse 413.
decollator 529.
decollo 184; -or 1150; -ndi artifex 395.
decor 937.
decorio 1038. 1039; -tus 1039.
decoro 468; — me 33.
decortico 34. 431. 545. 605. 649. 1038.
decorus 252. 1370; -um 1082.
decrementum 136. 137.
decrepitus 1146.
decresco 135. 380. 623. 660. 661.
decumbo 1333; locus ubi quis -bit 1333. 1337.
decuplum 960.
decurto 135. 182. 623.
decus 938. 1082; quidquid -ri est 283.
decussatim 352; — ponere 581. 989.
decusso 989; -tus 352.
decutio 649. 695. 696. 1051; -ssus 696.
dedecoro 97. 788. 1303.
dedecus 81. 591. 627; -ore afficere 591; -ore affici 590.
dedicatio 467.
dedico 465. 466.
dedisco 35. 280.
dedo 949. 1170; — me 1155. 1169; -tus 1326. 1327; -m esse 304. 550. 660.
deduco 114. 162. 328. 526. 546. 547. 617. 681. 763. 901. 907. 1205. 1372; — domum 764; -or 135. 329.
deerro 1199.
defaeco 698. 1275; -tus 698. 1275.
defatigo 341. 342. 698. 921. 1121. 1122. 1265. 1331; — labore 1272. 1273; -ans 1122.
defectio 136. 954; — animi 180. 992; — a Deo 1243; ad -nem sollicitare 617. 824. 953.
defector 954.
defectus 81. 136. 137. 621. 661. 916. 992. 1202. 1259; -u laborans 1202; -m passus 226; -m luminis efficiens 1251.
defendo 139. 218. 454. 977. (1004?); — auxilio 314; — munitione 1300; — causam 656. 896. 911; -sus 219.
defensio 912; pro -ne loqui 911.
defensor 454. 739.
defero 227. 547. 689. 1076. 1297; — jusjurandum 155; -or 901.
defervesco 215. 423; -ere facere 424.
deficio 10. 11. 135. 225. 272. 380. 439. 574. 575. 615. 617. 620. 623. 660. 661. 667. 705. 824. 933. 953. 961. 1141. 1202. 1250. 1258; — viribus 50. 544. 1121; — animo 471. 991; -ens 135; -ens animo 618. 991.
defigo rigide oculos 915; -xus in rem 305; -xum esse (studio) 550.
definio 548. 904. 975; — mensura et numero 404; — sortibus, ominibus 432; — tempus 1009; -tus 185. 575. 905. 975; -tus nomine 341; -m esse 1288; exacte -m esse 1235; ratio -ta 976; tempus -m 1196.
definitio 905.
definitor 905. 976.
deflecto (213?). 214. 1144. 1169. 1287; -ere facere 1144; -or 215.
defleo 32. 353. 522; -ens solemniter 522.
deflexus 1117.
defluo 696. 901. 930; — guttatim 697.
defodio 840. 1114. 1135. 1339; -ens 1135; -ssus 1135.
deformatio 81.
deformis 81; -m esse 80.
deformitas 81. 880.
deformo 178; -or 178.
defraudatio 474. 1014.
defraudator 1014.
defraudo 19. 101. 474. 982. 1013; -antes sese 475.
defrico 306.
defringo 469.
defungor 953; — vita 670; -ctus 204; pie -ctus 971.
degener 1103.
deglubo 1038. 1039. 1225; -ptus 1039.
deglutio 416. 917; — bucceas 1374.
dego; -ere facere 5.
dehisco 647; -ere facere 513.
dehonesto 788.
dehortor 1151.
deinceps 193. 551. 552. 1029.
deinde 193. 1029. 1109.
deipara 888.
deitas 152.
dejectus aquae 345. 495. 903.
dejero 70.
dejicio 553. 662. 695. 696. 705. 899. 901. 902. 931. 936. 1206. 1314; — me 899; — mortuum alqm 1201; -ctus 900. 937. 1206. 1314; spe -us 439.
delabor 901. 930; -psus 902.
delapsus 902.
delator 934.
delectabilis; -em reddere 800.
delectatio 1362. 1383; causa -nis 236.
delecto 117. 800. 1349. 1368; -ans 801.
delector 117. 235. 589. 800. 1358. 1361. 1368.
delegatio 1097; -em facere 1096; -em recipere 1096; qui -em recipit 1097.
delegator 1097.
delego 1096; -tus 1097; -tum 1097.
deleo 178. 390. 391. 575. 1088. 1089. 1221. 1222. 1250. 1271; — funditus 242; — purgando 699; -tus 1089. 1222; sese invicem -ere 1434.
deletio 1222. 1250.
deliberatio 200.
delibero 199. 200. 702.
delibo 1241.
delicatus 34. 35. 211. 294. 1122. 1350; -a vita 1383; -am vitam agere 1080; -catius tractare 211.

delicia 118. 1082. 1350. 1369; -as comparare 1383; -as praebere, afferre 117. 118; -iis assuetus 211; -iis deditum esse 1382; in -iis vivere 1080. 1382.
delictum 621. 641. 1200; sacrificium pro -o 621; -is dolens [illegible].
deligo, are 747.
deligo, ere 588.
delineo 258. 259.
delinquo 280. 330. 640. 1199; -ens 331.
deliquiae 115.
deliquium 992; — animi pati 991.
deliquo 1275.
deliramentum 17. 549. 1055.
deliratio 17.
[illegible]
[illegible] -ans [illegible]
[illegible]
delubrum 84. 399. 836. 1243; -a in collibus exstructa 937.
deludo 475.
-dem 142. 830.
demando jus dicendum 1364.
demens 761.
dementia 761.
[illegible] 400; -sus 400.
demersio 400.
demetior 221. 404.
demeto, ere 741. 1027. 1149; -ssae fruges 741.
demigro 1340.
deminuo 135. 182. 661. 669. 916; -or 135. 916; -tum esse 470.
deminutio 136; — luminis 1259.
demiror 1020.
demissio 1117.
demitto 553. 901. 931. 971. 1117. 1287; — guttatim 697; — oculos 1116; — animum 439. 1179; — me 902. 1116. 1287; — me altius 956; -sus 553. 902. 1117; -sus animus 180. 991; -um se gerere 590; -so animo pati, accipere, confidere 1179.
demo 660. 661. 669; -tus 661.
demolior 634. 662. 1353.
demolitio 1353.
demonstratio 500. 537. 732. 733. 1211. 1247.
demonstrativus 1211.
demonstro 164. 536. 547. 728. 730. 996. 1137. 1211. 1246; -ndi modus 537.
denarius numerus 960; — nummus 1092. 1115.
denego 759. 819. 824; — parcendo 145; — mihi alqd 182.
deni 482.
denigro 1258.
denique 1169.
dens 371. 983; — molaris 1219. 1328.
denso 1320.
densus 1194. 1291. 1320; -a arborum 994; -m esse 1194.
dentiduca forceps 586.
denudo 477. 961; -tus 961.
denuncio 1063.
denuo 1131.
deorsum 413. 554. 555; — jacere 902; — ferre, mittere, tendere 901; — declinare 413; — flectere 1117; sursum — vertere 413.
depalpebratus 1270.
depasco; -ere sinere 190; -or 311.
depeculor 344.
depello ab uberibus 617.
dependeo laxus 1238.
dependo; id quo debitum dependitur 1380.
deperditus 19. 87; conditio -i 87.
depilis 154; -em fieri 154.
depilo 154.
deploro 522; -ans 522.
depono 139. 184. 185. 324. 349. 380. 390. 391. 652. 822. 971. 978. 981; — luctum 695. 696; — vestem 902. 945; -ere inter se pignus 443; -or (munere) 902. 931; -tus 139. 381; -tus a munere 185. 391; -tum 138. 139. 981; -tum accipere 139; custodia -ti 981.
deporto 901. 1310; -or 1310; -tus 1341.
depositarius 139.
depositio 185. 391.
depositor 139. 981.
depravo 178. 787. 952. 953; -tus 178. 591; -tum esse 590.
deprecatio 515. 563.
deprecator 515. 562. 563; adire alqm -em 562.
deprecor 375. 376. 514. 562.
deprehendo 302. 303. 767. 768. 1385.
deprimo 476. 553. 590. 931; -ens 555. 1117; -sus 553. 591; locus -sus 957; regio -sa 410.
depso 53. 1279.
depulsio 1013 (?).
depulsor 396.
depurgo 699. 843.
derado 154. 1159. 1348.
derelinquo 15. 439. 617. 1205. 1206; -ctus 497.
derideo 234; -or 1056; -endum exponere 1056.
deripio 162.
descendo 901. 1072.
descensio 902; gradus -nis 903.
descensus 902. 903.
descisco 824. 944. 953; -ere facere 453: qui descivit 946.
describo 258. 889. 953. 1267; -tus 1268; exemplar -um 954.
descriptio 1268.
deseco 184. 913. 914.
desectio 185.
desero 162. 439. 615. 617. 667. 1205; — perfide 824. 953; -tus 497. 542. 618; locus -tus 542; -tum esse 542; -um 96. 218. 542. 1202. 1310; in -o commorari 542; in -o commorans 1203.
desertio; ad -em sollicitare 617.
deses 11. 1329; -dem esse 1329.
desideo 1329.
desiderabilis 1369; -em esse 1369.
desideratio 1255.
desiderium 194. 586. 1255. 1362. 1369; -o afficere 1255. 1368; -o affectus 1255; -o teneri 194. 1254.
desidero 619. 1254. 1361. 1368; res -ta 1362. 1369.
desidia 11. 1034. 1329. 1330; -ae deditum esse 10. 1033; facere ut desidiae se dedat 1329.
desido 901.
designo 258; — nominatim 1345; -tus 259.
desilio 450.
desino 380. 574. 616. 617. 661. 970. 1328. 1387. 1388; fluere -ere 705.
desipiens 1055.
desisto 271. 272. 453. 574. 616. 661. 1169; -stere facere 453. 544.
desolatio 179. 543.
desolo 178. 542. 543. 1049; -or 178; -tus 178. 542. 1049. 1283; locus -us 542; terra -ta 1027; -tum esse 1049; -tum fieri 542.
despecto 118.
desperatio 439; ad -em redigere 439.
despero 439; -atus 439.
despicatui habere 995.
despicio 189. 701. 995.
despolio 101.
despondeo 139. 140. 439. 991. 1370.
desponsatio 1370.
desponsio 992.
desponso 1370; -ata 1370.
desquamo 261.
destillo 696. 697. 1321; -are facere 706.
destino 904. 1010. 1290; -or 1080; — navem 130.
destituo 439. 615; -or 620; -tus spe 439; -tus ope 497; -tus re 946. 961. 962.
destitutio 439. 1200.
destringo 147. 148. 154; -ctus 148.
destructio 635. 663. 1049. 1353.
destructor 635.
destruo 634. 662. 705. 1049. 1353.
desum 620; — rei 618. 1108; -esse sibi invicem 575; -est 717.
desuper 56. 58. 775. 1105; — veniens 59.
detectio 833.
detector 833.
detego 477. 832. 961; -ctus 833.
detergo 210. 1348. 1377.
deterior; in conditionem -em conjicere 590; in -us mutare 215; -em esse 787.
determinatio 905.
determinator 905.
determino 904; -tus 905.
detero 327; vestis -ta 488.
deterreo 1352.
detestabilis 353; — res 301; -e censere 301; -em fieri 1215.
detestor 353.
detineo 453. 652. 767; -or 822. 1332; -tus 769. 1332.
detorqueo 1182. 1240; —dolo 982.
detraho 135. 190. 324. 414. 660. 661. 669. 682. 763. 822. 1038. 1205. 1206. 1225; — avaritia ductus 458; -cta eschara nudare ulcus 431.
detrectatio 136.
detrecto 663. 759.
detrimentum 19. 136. 591. 669. 670; — facere 18; — inferre 135. 421. 669; — capere 669.
detrudo 564. 901. 902. 1135.
detrunco 913; -or 1150; -tus 185. 1150; qui -cat 395.
deturbo 1314.
deus 151. 152. (718). 1192; dei majestas 1192; -i dignitas 153; -m fieri, colere, colens 152; pro -o habere 152; conversio in -um 153.
deuteronomium 742. 1131.
devasto 542. 662.
devenio 1169.
devergo 1287.
deversor 534. 695. 1256.
deversorium 535. 614. 971. 1374.
deverticulum 1342.
deverto 613. 1144. 1145. 1256; ad -dum invitare 1144.
devictio 205.
devincio 747. 1335.
devinco 204.
devirgino 358.
devito 1145.
devolo 343.
devolvo 838. 839; -or 413. 1314: -tus 413.
devoratio 490.
devorator 490.
devoro 490. 917; -ans 490.
devoveo 316. 939. 940. 950. 1344; — Deo 83; -otus 1326; -tus Deo 83; -tus diris 316. 940; -tum esse 1326; vir -tus, virgo -ta 1117.
dexter 1070. 1071; -ra 1070; qui nonnisi -a uti potest 1071.
dextrale 847 (?).
dextrorsum 1070.
diabolicus 394.
diabolus 394. 1127. 1177; in -um converti 394.
diaconatus 1126. 1127.
diaconia 49.
diaconissa 486. 1126.
diaconus 48. 1126; -i munere fungi 1063.
diadema 473. 817. 1195; — imponere 472.
dialectus 690.
diaspora 1126.
dica 912.
dico, are 82. 1139. 1140.
dico, ere 340. 483. 484. 689. 1076; — contra alqm 656; — pro alqo 656; -or 656; -ens 485: -tus 485; -tum 451. 485; -ta 655; -ndi ars et gratia 896.
dicterium 174. 175. 691; -a proponere 172.
dictitans 485.
dicto 656.
didascalia 144. 1129.
didrachma 352. 1129. 1248.
diduco 328. 402; rictum — 39.
dies 731. 924. 925. 1277; -m agere 924; per -m facere 924; -m transigens 924; singulis -bus 1277; -ei pars sexagesima 859; per -em 925; de -e in -m 925; hoc die 1075.
diffamo 9.
differentia 136. 371. 531. 1346.
differo 765. 1015. 1108. 1109. 1181; — alqm 1285; — iram 673; — in longinquum 693.
difficilis 850. 1020. 1239. 1291; regio — 1027; locus — 960; — intellectu 926. 1021; -m esse 1019. 1020. 1288; -m facere, videri, putare 1020.
[illegible] -bus circumventus 1021; -bus circumventum esse 681. 1020. 1286.
difficulter 1021. 1272.
diffido 120.
diffindo 270. 492. 647. 710. 1360. -or minutatim 492. 1346.
diffluo 180.
diffringo 358. 492. 704. 1360. 1366. 1386; -or minutatim 492. 1346.
diffugio 1339.
diffundo 1046; — odores 209; — me 1003 (?). 1345; -or 409. 869.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
-m evehere 846 [illegible]

dignor 235.
dignosco 729. 730. 1344.
dignus 515. 789. 1079. 1081; -nus sum 1078; -m facere 1079.
dijudicatio 224. 1366.
dijudico 912. 1037. 1364.
dilabor 145. 178. 180. 580. 713. 931. 1145.
dilacero 249. 430. (431?). 545. 662; -ans 163; -atus 430; -tum a bestiis 490. 517.
dilanio 162. 545. 662. 677; -tum 517.
dilargior 1046.
dilatatio 274.
dilatio 403.
dilato 273. 332. 402; — me 402.
dilator 1285.
dilectio 1359; -nis signum dare 734.
diligens 572. 1255; -tem esse 571.
diligenter 98. 572. 1223. 1235. 1247; — explorare 1235; — considerare 1234; — facere 1235.
diligentia 572. 1236; -m impendere 73; ad -m movere 1235.
diligo 540. 1357. 1358; -ctus 1359.
diluceo 1184.
dilucesco 1184. 1277.
dilucido 700. 1137.
dilucidus; -m esse 1137.
diluculum 52. 685. 1133. 1184; — primum 1277.
diluo 179. 544. 844.
diluvium 797. 984; -o obrui 797.
dimensio 221. 224. 404.
dimico 440. 519.
dimidio 710.
dimidius; -a pars, -um 711; ad -m perducere 710.
dimissio 618. 1189.
dimitto 390. 391. 615. 617. 634. 945. 1205. 1364. 1365. 1372; — liberum 1187; — reum 126; — repudio 1084; -ere facere 695; -sus 618; -sa 1084.
dimoveo 1340.
dinumero 576.
dioecesis 1102. 1126.
diploma 852. 1217.
diptycha 1107.
directio 216. 1373.
direptio 16. 163. 503.
dirigo 290. 1372; -tum esse 289; -ctus in 262.
dirimo 65. 184. 390. 618. 1344. 1345; — controversiam 855; -or 1388; -ens 154; -endam curare litem 517.
diripio 8. 16. 162. 163. 503; -ndum dare 1378.
dirumpo 269. 270. 390. 469. 513. 634. 647. 704. 1364; -ens 391; -or dolore 475; -ptus 269.
diruo 634. 662. 1049. 1353; -tus 662. 1049.
diruptio 270. 391.
dirus; -ae 316. 940; -a precari 70; -as imprecari 316; -is devovere 316. 939. 950; -arum jactator 316.
discalceatus 255.
discedo 25. 113. 114. 271. 272. 349. 615. 620. 693. 763. 944. 1145. 1345; — in partes 710; — currendo 308; — praetereundo 580; — e vita 580; -ere facere 581; qui -ssit 1346.
disceptatio 586. 825; in -nem vocare 1365.
discepto 484. 825.
discerno 536. 1344; — crinem 710; -ens 537; -ctus 60. 536. 1345.
discerpo 162. 163. 545. 662. 677; — in fibras 1428; -or 1048. 1150; -tus 662. 1048; -um 517.
discerptio 662.
discessus 273. 582. 693. 947. 1145. 1346.
discindo 184. 269. 270. 517. 634. 647. 844. 1364; -or 391. 430; -sus 430. 517.
disciplina 144. 732. 1152. 1229; -m adhibere 1151; -m admittere 1152; -ae expers 761; -â imbuere, imbutum esse 1228; -â imbutus 1229; -a ascetae 1201.
discipula 887.
discipulus 36. 143. 144. 314. 550. 552. 887. 1100.
disco 143. 729; -ens 144; -dicisse 730.
discordia 10.
discretio 531. 711.
discrimen 273. 1346; — facere 60. 1345; -ini committere 596.
discumbo 320. 380.
discurro 308.
discurso 308.
discus 387. 1098.
discutio 261. 396. 704. 1047. 1264.
diserte loqui 655. 690.
disertus; -m reddere 690.
disjicio 634. 705; -ere flando 712; -or 1047; -ctus 1048. 1206.
disjunctio 61. 878.
disjungo 60. 645. 1344. 1345; -tus 60. 1345.
dispareo 385. 705. 1250.
dispello 396. (1013?); -or 1047; -ens 396.
dispensatio 219. 244.
dispensator 219.
dispenso 218. 243.
disperdo 19. 575. 1046.
dispergo 642. 1045. 1046. 1047. 1048; — flando 712; — me 1345; -or 713. 1345; -sus 1046. 1047. 1048.
dispersio 1047.
dispersor 1047.
dispertior 877.
dispicio 1007. 1345; -ctus 1007.
displiceo 80. 81. 117. 518; -ens 788.
dispono 243. 652; — bene 1237; -tus 1237; bene -tus 1237; ordine -tus 641; recte -m esse 289.
dispositio 243. 653. 654. 1299; — bona 1237.
dispositor 1237.
disputatio 485.
disputator 826.
disputo 484. 585. 768. 825. 895. 896. 911.
disquirens 586.
disseco 184. 394. 662. 710. 876. 1149. 1150. 1225. 1344; — serra 894. 1193; -ans 154. 185; -ctus 1150.
dissectio 711.
dissemino 1045.
dissentio 944.
dissero, ui 690. 1093; -endi facultas 1375.
dissertatio 1094. 1211. 1375.
dissideo 710. 1344.
dissidium 1343. 1346; -a serere 1133; -iis perturbare 1065; -a disseminans 521; -ii auctor 711.
dissimilis 1346.
dissipatio 322. 1047.
dissipator 1047.
dissipo 261. 1046. 1047. 1048; -or 1354; -tus 1046.
dissocio 60. 1344; — odio 1261; -tus odio 1261.
dissolutio 844.
dissolutor 711.
dissolvo 179. 390. 545. 844. 1033. 1047. 1364. 1365; -or 145. 180. 391. 931. 1033; -vens 1366; -tus 180. 1033. 1034; vita -ta 179. 1034; -tum esse 1033.
distantia 273.
distendo 402. 513.
distincte 733; — dicere 1345.
distinctio; -nem facere 1345.
distineo 1329.
distinguo 60. 581. 876. 950. 1343. 1344. 1345; -ctus 1346; -ctus colore 319. 951; -endus 1346.
disto 271; -ans 272. 531. 763. 1145.
distorqueo 1293; -or 1240; -tus 329. 1293.
distractio 662. 1047.
distraho 328; -ctus 329.
distribuo 877. 1366; — metiendo 404; — possessionem 897; — aequaliter 966.
distributio 878. 1367; -ne accipere 777.
distributor 878.
disturbatio 13. 635.
disturbo 12. 634.
ditio 151. 857. 1123; in -nem suam redigere 447. 1172.
dito 528; -ans 529.
diu 532. 673. 674. 1182. 1430; — manere 1180. 1181; — facere 1181; diutius 777. 1009. 1381.
diurnus 926; -m tempus 925; opus -m facere 924.
diuturnitas 403.
diuturnus 1181; -m esse 328. 672. 1060. 1181.
divagor 384.
divarico 1343 (?).
divello 270. 517. 662.
diversitas 531. 1346.
diversus 60. 531. 668. 821. 890. 1346; -um 890; -um esse 890; -os facere, dicere 531.
diverto ad oblivionem 29.
dives 528. 529; -tem esse 527; -tem reddere 528.
divido 60. 710. 844. 876. 877. 1205. 1206. 1343. 1344. 1345; — carpendo 532; -sus 60. 711. 878.
divinatio 397. 433. 1234; -ni se dedere 397.
divinator 397. 433. 732. 990. 1234. 1245; -res consulere 397.
divinitas 152; -tis particeps 153.
divinitus institutus 243.
divino 169. 397. 432. 902. 1234. 1245; -ndi praemium 433.
divinus 152. 153. 168. 169. 801. 1192; -nis honoribus afficere 152; in cultu -o assiduum esse 1326.
divisio 711. 878. 1343. 1346.
divisor 878.
divitiae 528. 675; -iis inhiare 528.
divortium 618. 1346; — facere 616. 1345; — concedere 617.
divulgo 1137; -or 337.
divus; sub -o 422.
do 881. 882; — legem 131; — mutuum 39; non datur 717; -tus 882; -um 1367; res mutuo -ta 39.
doceo 143. 1246; -ctum esse 1228; -ctus 143. 732.
δόκησις 183.
δοκῆται 183.
doctor 27. 144. 1230; — legis 742; — academicus 1094.
doctrina 144.
documentum 733.
dolabra 135.
dolatorium instrumentum 1386.
doleo 72. 431; -ens 73. 74. 431. 1304; -ens delictis 640.
dolium 1306.
dolo 1190. 1274; -tus 1190. 1274.
dolor 74. 165. 432. 1304; — vehemens 1304. 1334; — ventris 450; -re afficere 72. 431. 1303; -re afficiens 432; -es sentire 1303; -re cruciari 1303; -re dirumpi 475; -re torqueri 1304; -re laborare 431. 1020. 1303; -ibus ardere 72; -ibus affectus 1304; -em acerbum efficere 1125; -em afferens, efficiens 74. 1304; -res parturientis 186. 944; -res parturiendi pati, sentire 186. 944.
dolose 789. 1143. 1241; — agere 101. 1143. 1258.
dolosus 101. 1143. 1144. 1258.
dolus 94. 100. 101. 474. 871. 1143. 1258; -m intendere 100; -m nectere 474; -o capere 100; -o uti, -o circumvenire 213. 1143; -i machinatio 474; ad -m faciendum instruere 474.
domesticus 414. 536; — famulus 654; -i 360.
domicilium 7. 535. 615. 654. 764; — hibernum 835; — collocare 613. 614; — habere 613.
domina 1192.
dominatio 152. 449. 767. 769. 1192.
dominator 151. 406. 688. 769. 856. 1191.
dominatus 1192.
dominicalis 370.
dominicus 801. 1192; -ca 370. 723.
dominium 151. 449. 769. 857. 1192; -o tenere 150. 448; -o subjicere 448.
dominor 49. 150. 182. 233. 405. 447. 523. 608. 687. 767. 792. 855; -ari facere 183.
dominus 151. (163). 287. 449. 528. 529. 754. 801. 1191. 1192; -m facere 150. 1187; -m constituere 855; -m constitui 151; iniquus 955.
domitor 313. 1156.
domo 313. 1122. 1155. 1179.
domus 535. 615; — nuptialis 310; -m ire vel reverti 764; -m reducere 764; in -m recipere 614.
donarium 527.
donatio 882. 1317; — sponsalitia 140.
donator 529. 882. 1317.
donec 223. 355. 630. 724. 750. 830.
dono 877. 881. 1316. 1317. 1366; — misericordia ductus 157; — professione facta 736.
donum 70. 144. 364. 427. 527. 639. 734. 882. 947. 1204. (1278?) 1317; — dei 506; — sponsalitium 140; — memoriale 1059; — mittere 364; -o dare 1316; -o accipere 1317; -o remunerari 1067; -o corrumpere 69; -is affici 1317; -is lactis ornare 1349; — sponsalitium dare 139; -o sponsalitio emere 140.
dorcas 217. (923).
dormio 380. 670. 671; -ndo operam dare 671; -ens 671.

dormitatio 1093.
dormitator 671.
[illegible]
dormito 549. 670. 1098; -ans [illegible].
[illegible] 671.
[illegible]
[illegible]; -i [illegible] 11[illegible].
dos 140. 551.
drachma 1092. 1095. 1148. 1248.
draco 555. 743. 870.
dubitatio 711. 825.
dubitator 711.
dubito 710; — timide 1208; -[illegible] 711.
dubius; -m 825; -m esse 884; -m haesitare 1185; in -m revocare 825.
ducatus 406.
duco 114. 163. 164. 328. 546. 547 636. 907; — mecum 153. 547. 636; — sursum 968; — uxorem 636. 903; -ens uxorem 903; — metallum 1051; -ctus 164; opus malleo -m 1051.
ductile opus 1051.
ductor 164.
[illegible] 111. [illegible]; — [illegible] 768.
[illegible] 932; — [illegible] aliqd [illegible].
dulcedo 207. 221. 1242. 1243.
dulcis 207. 221. 1242; -m esse 207. 1241; -m reddere 1242.
dum 355. 723. 724. 750. 778. 1031; [illegible] — 630. 750.
- dum [illegible].
[illegible]
[illegible]
duo 820. 821. 866. 867; — dies 373.
duplex 189. 820. 821. 866. 867. 1024.
duplicatio 189.
[illegible]
[illegible] 867. 868. 1024; -or 1238; -tus 1024.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 1292.
duro 5. 651. 1180. 1285. 1288; -ans 6. 653.
durus 649. 1020. 1021. 1071. 1095. 1291. 1323; -m esse 434. 1019. 1020. 1095. 1288; -m facere 434. 1289; -m videri, putare 1020.
dux 48. 164. 219. 295. 406. 687. 856; eo -e 57. 58; -m constituere 405.
dynastes 688.
dysenteria 208. 1391; — laborare 1391.

e, ex 58. 191 seq. 462. 480. 591. 909. 1032.
ebenum 96. 759. 1053. 1068.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ebullio 1151. 1339; -re facere 391.
ebullitio 1151.
ebur 428. 685.
[illegible] 685.
ecce 630. 770.
ecclesia 535. 590. 753. 836.
ecclesiastes 416. 848.
ecclesiasticus praepositus 1174.
echinus 305 (?).
echo 1092. 1295.
eclipsis 1259.
ecstasis 1120.
edax 490.
edico 792; — praeconio 361; -ctum 244. 794.
editor 947.
editus 56. 59; locus — 275.
ĕdo, ere 489. 490; -ens 490.
ēdo, edere 945; — vocem 881.
edo, onis 490.
edoceo 43. 44. 728. 730; -ctus 143.
edolo 912. 913; -tus 913.
educatio 138.
educo, are 26. 137. 900.
educo, ere 945; — scalas 968; qui -xit 947.
edulco 207.
edulium 490.
effatum 451. 485. 690. 691. (1348).
effectus 1166.
effeminatus 46.
effero, are 744. 760; -tus 744.
effero, erre 55. 512. 635. 637. 907. 945; — me 986; — me in altius 673; — sursum 968; — in altitudinem 220; -or 945; sese -ens 988; elatus 56. 59. 220. 674; superbia -um esse 1061.
effervesco 706. 1339; — aemulatione 1052.
efficacia 1004.
efficacitas 515. 1166
efficax 326. 1165. 1292. 1429; -em esse 326. 1162; -m fieri 326.
efficio 326. 1160; -ere posse 812; — summam 782. 946; — argumentis 547; -or 945; (in arithm.) 546. 945; -ens 1389.
effigies 51. 173. 174. 259. 300. 1209.
effigio 172. 258. 259.
effingo 173. 259; -ctus 259.
efflo 521; -or 1309.
effluo 148. 1283.
effluvium 869.
effodio 840. 956. 1114. 1339; — oculos 995; -sum esse (oculum) 645; -sus (oculus) 645.
effrenatio 269. 1355.
effreno; -tus 976.
effringo 358. 469; -ctus 358.
effugio 162. 580. 714. 915. 1145.
effulgeo 502.
effundo 388. 435. 868. 892. 1046; — libationem 943; — guttatim 706. 1322; — me 269; -or in cachinnos 1355; -sus 389. 869.
effusio 389. 869. 947; — seminis virilis 1055; -ne laborare 869; locus -is 869.
effusor 869.
egens 1363.
egenus 382. 682. 1065. 1286; -[illegible] fieri 382. 682.
egeo 620. 1286.
egero; — excrementa 842.
egestas 382. 682. 1287; -e affligere 1286; ad -m redigere 682. 1286.
ego 770.
egredior 113. 944; -cus 947; -sus 946.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ejectamentum 1206.
ejicio 396. 899. 945. 946. 1205. 1206. 1340; -ctus 396. 1206.
ejulatio 998.
ejulatus 353. 1186.
ejulo 353. 998. 1186; -ans 353.
ejuro 1344.
elabor 162. 574. 580. 930. 1114. 1425; — salvus 1111; -sus fugâ 714.
elaborator 1167.
elaboro 1162.
elatio 639. 987; — funeris 947.
electio 589. 590.
elector 589. 590.
electrum 719.
eleemosyna 228. 1312; -m dare, accipere 228.
eleganter 801; — disponere 1237.
elegantia 937.
elementum 1. 990; -a 1233. 1384; -um terrae 217.
elephantiacus 1035.
elephantiasis 780. 1035; -i laborare 1034.
elephantus 685. 1347. 1427.
elevo 55. 220. 635; — oculos, animum 457.
elicio 946; — fodiendo 840.
eligo 297. 588. 589; -ctus 589.
elinguis 485.
eliquo 1275.
ellychnion 1363.
eloquens; -em esse 655.
eloquentia 896.
eloquium 657. 896.
eloquor 1076.
eluceo 536. 1311.
eluscatum esse 645.
emacio 1132; -tus 1132.
emanatio 947.
emancipatio; -nem appetere 1187.
emano 945; — in vulgus 337.
emarcesco; -ere facere 434.
embamma 1281; — parare 1281.
embolismus 266.
embryo 392. 947.
emedullo 692.
emendo 252. 290.
ementior 1383.
emergo 639.
emersus 969.
emetior 221.
emico 510.
emigratio 947.
emigro 944. 1340.
emineo 55. 638. 672.
eminus 273.
emissio teli 17.
emitto 396. 647. 945. 946. 1372; — tela 684. 1094; — odorem 881; — flando 712; — sursum 968; — stillatim 1322; -or 945.
emmanuel 739.
emo 265. 447. 1050; — dono sponsam 140.
emollio 211. 1033. 1266; -tus 211.
emolumentum 286; -a captare 285.
emortuus 203.
emplastrum 320.
emporium 265. 460. 964. 1167.
emptio 265; — sponsae 140.
emptor 265.
emunctorium 843.
emundo 699. 843; -tus 843.
emungo (68). 1019.
en 630. 770.
ennarratio 691. 1063.
enarro 689. 730. 1063. 1064; -or 556.
enascor 511.
enato 1281.
encaenia 467. 1098.
encomiastes 930.
encomium 930.
eneco 203.
enervatio 1122.
enervo 544.
enim 746. 747.
eniteo 35.
ens 4. 864. 865.
ensifer 395. 1298.
ensiger 1298.
ensis 394. 623. 871. 1226.
enumeratio 577.
enumero 576.
enuncio 689. 1063; -or 656.
eo 13; quo magis — eo magis 223.
eo, ire 113. 114; — porro 153; — domum 764.
epactae 758. 1392.
epagomene 1253.
eparchia 407.
epha 806.
ephippium 107.
epilepsia 1157.
epilepticus 1157. 1177.
epinicium 205.
epiphania 298. 806. 1138.
episcopale munus 806.
episcopatus 806. 1254.
episcopus 749. 806. 980. 1253.
epistola 49. 1269; — communicatoria 524.
epistomium 1052. 1231.
epitomo 623.
epocha 556. 956.
epulae 176. 198. 1192; ad -as invitare 176; minister inter -as 1193.
epulor 176. 489; -ans 176
epulum 529.
equa 1353.
eques 360. 1306. 1354.
equito 1305. 1306; -ans 1306.
equuleus 602. 1241.
equus 1353; — tractatus 1153; — velox 1199.
eradicatio 242.
eradico 147. 148. 242. 644. 645.
erado 1348.
eremita 1203.
eremus 96. 1202.
erepo 1084.
erga 23. 57. 175. 462. 593. 686.
ergo 537. 777. 811. 1073.
ericius 450.
erigo 55. 289. 453. 637. 638; -ctus 290. 454; -m esse 289.
erinaceus 450.
eripio 16. 162. 215. 486. 617. 695. 915. 1112; -or 324.
erogo 946. 1046.
errabundus 384. 1005. 1185.
erratio 384. 1005.
erro, are 44. 329. 330. 383. 1005 1008. 1200; -ans 1199.
erro, nis 1185.
error 44. 330. 331. 1199. 1243; -m committere 280. 329. 760. 1199; in -m inducere, induci 330. 1199; in -m inducens 331; in -e versari 1199; -i obnoxius 331; [illegible] 1199; [illegible] -e labi 330; -e 730; [illegible] 330.
erubesco 626.
eruca 1027.
eructatio 1151.
eructo 1151.
erudio 143. 1151. 1228; -tus 143 732. 1152. 1229; -m esse 1228
eruditio 144. 1152.
eruditor 1230.

erumpo 647. 945. 1184. 1346; — in cachinnos 1355.
erunco 1266.
eruo 147. 945; — oculos 995; ad -ndum idoneus 947; -tus (oculus) 645; -tum esse (oculum) 645.
erythraeum mare 742.
esca 49. 490. 782.
escendo 968.
eschara; detracta — nudare ulcus 431.
esculentum 418.
essentia 4. 6. 7. 494. 864. 1188.
essentialis 6.
esurio 292.
et 2. 628. 629. 880.
etenim 746. 782.
ethnicus 605; -i 122. 740.
etiam 2. 142. 628. 629. 790. 867. 880. 1009. 1223; — atque — 98.
etiamnum 1008.
etiamsi 2. 725.
etiamtum 1008.
etsi 629. 725.
eucharistia 427. 786; -m communicare 425; -ae communicare 366; -ae consecratio 467.
eucharisticus; — panis 427; -a oratio 467. 786; -um sacrificium 786. 1114.
euge 116. 772.
eulogia 790.
eunuchus 624.
euroaquilo 324.
eurus 1278.
euthygrammus 236.
evacuo 388. 435. 961. 1141; -or 869. 961; -tus 435; -tum esse 679.
evado 162. 546. 714. 862. 915. 944; — salvus 1111.
evagino 147. 148.
evagor 269. 998; -ari facere 1203.
evanesco 25. 178. 523. 574. 580. 620. 762. 933. 945. 1250. 1425.
evangelicus 918.
evangelista 509. 918. 1065.
evangelium 509. 918.
evangelizator 509.
evangelizo 362.
evax 772.
eveho ad dignitatem 986.
evello 147. 159. 211. 644. 645. 678. 703; -sus 148. 703; -sum excidere 698.
evenio 226. 227. 546. 862; — casu 1130; -ens 865; -ntum 932.
eventilo 714.
eventus; -m dare 227.
everro 801.
eversio 635. 1049. 1212.
eversor 1212.
everto 178. 634. 1049. 1212; alqm 19; -sus 635; -m esse 1049.
evidens 536. 1137. 1247; -m esse 997. 1137.
evidenter 94. 703. 1138. 1247.
evidentia 998. 1247.
evigilatio 644.
evigilo 643. 1265; -ans 644.
evito 1145.
evocatio 1302.
evoco 1301; — mortuum 644.
evolo 343.
evomo 459; -tum 459. 573.
evulgo 832. 945. 1137.
exacerbatio 78. 165.
exacerbo 165; -or 165.
exacte 700. 1223. 1235. 1247; — convenire, agere 1234. 1235; — conveniens 1235; — exploratum esse 1235.
exactio 1014.
exactor 682. 1014; — tributorum 1278.
exactus; -a convenientia 1236; -a veritas 1247.
exacuo 327. 488.
exadversum 291.
exaequatio 967.
exaequo 966.
exaestuatio 639; — irae 209.
exaestuo 1339.
exalto 55. 220. 673. 986; -ans 59.
examen 106. 1006; — librae 38. 63.
examinatio 106. 201.
examinator 106. 201.
examino 105. 106. 199. 1367; -tus 200.
exanimis; -m fieri 542; -e corpus 542.
exardesco 683. 941.
exaresco 85. 648. 660. 705. 945. 984. 1071. 1269.
exaridus; -m fieri 1270.
exaspero 124. 165. 331.
exaudio 336. 337. 401. 895. 1324; -ens 401.
exauditor 339.
excaeco 645. 995; -tus 645.
excandescentia irae 209.
excandesco 279.
excavo 912. 913. 956. 1114; -tus 913. 1111; res -a 352; opus -m 913.
excedo 944. 1012. 1144. 1340; — vita 1187; — numerum 1380; — modum 1381; -ens 946; pars -ens 1381.
excellentia 559. 612. 1381. 1382.
excello 1380. 1381; -ens 558. 1235. 1381. 1382.
excelsus 56. 674; -a 313; -m esse 54. 55.
excerpo 420. 946; -tum 460.
excessus 582. 1145; — mentis 1188.
excidium 635.
excĭdo 148. 698. 930. 931. 945. 1114; — memoria 281.
excīdo 184. 391. 634. 912. 913. 1190. 1386; -sus 913.
excieo 12.
excipio 225. 401. 637. 921. 922. 946; — hospites 435. 614; — coena 249; — vola 866; — hiante ore 416; -ere sese invicem 551; — obviam eundo 435; -ens 923; -e tamen 773; -epto 773.
excitator 12.
excito 12. 227. 453. 637. 638. 644. 1150; — sufflando ignem 521; — flando 712; qui excitat 639.
exclamatio 1299.
exclamo 361. 817.
excludo 396. 1022. 1065; — pullos ovis 646. 647; -or 944; -sus 454.
exclusio 454.
excogito 474. 578. 579. 1383; — artificia 195.
excolo, are 698.
excommunicatio 396. 940.
excommunico 184. 396. 939. 940. 950; -tus 185. 396. 940.
excorio 913.
excrementum 627. 842. 1299. 1310. 1338; -a egerere 842.
excrucio 855. 1303. 1304; -tus 1304.
excubiae 359. 981; -as agere 202. 577. 977; -is custodiendum curare 978.
excubitor 359. 981.
excursio bellica 169.
excusabilis 1431.
excusatio 857. 1010; -ne uti 858.
excuso 282. 858. 1112.
excussio 696.
excussor 696.
excutio 669. 695. 696. 913. 1051; -sus 696; -sum excidere 931.
exedo 490.
exegesis 537. 557. 1094.
exegeta 557. 1094.
exegeticus; -i tractatus 1375.
exemplar 174. 300; — libri 242. 852.
exemplum 174. 175. 300.
exeo 944. 945; — foras 385. 949. 1318; — rus 948; locus ad quem -ur foras 422.
exerceo 313. 1155. 1160. 1162; — metalla 631.
exercitatio ascetarum 1201; -bus sacris deditus 1326; in -bus sacris assiduum esse 1326.
exercito 313; -tus 313; bene -tus 1291; bene -tum esse 1230.
exercitus 85. 346. 609. 1007. 1282. 1283.
exhalo 706; — crapulam 1265; — odorem 209. 1309.
exhaurio 460. 1034. 1264. 1299; -or 435. 660; -si 325; -stum esse 574. 679.
exheredo 897.
exhibeo 881. 1161.
exhilaro 499. 1349; — nuntio laeto 509. 1064. 1349; -ans 1351.
exhortatio 210.
exhortor 210.
exigo 442. 636. 681. 682. 946. 1163. 1379; — jusjurandum 155; — radices 1159; id quod -tur 1233; -ctus vi, fraude 1014.
exiguitas 136. 137. 470. 472. 916.
exiguus 136. 411. 622. 664. 665. 916; -m esse 410; -m aestimare 664.
exilis 471. 553. (1099).
exilitas 470.
eximie 1381. 1382.
eximius 558. 1004. 1369. 1381. 1382.
eximo; -mtus 661.
exinanio 388. 961; -or 435. 869.
exinanitio 389; -is status 389.
existimatio 93. 1064.
existimo 172. 302. 576. 578.
exitium 19. 179. 575. 576. 932. 1089. 1251; ad mutuum — impellere 440; -i causam esse 440.
exitus 114. 422. 582. 947. 949. 1110. 1373. 1432; ad -m pervenire 546; ad -m perducere 946.
exodium 947.
exonero 410; — alvum 506.
exopto 194. 1368. 1369; -tus 1369; -ndus 1369; -tus ades 227.
exorcismus 284.
exorciso 284.
exordior 941.
exordium 464. 942. 1366.
exorior 239. 944.
exornator 254.
exorno 251. 252. 348. 1237; -or 33.
exoro 1263.
exorsus 942.
expando 287. 332. 399. 402. 1069. 1238; — me 402; — veli instar 1238; -or 1354; -sus 400. 403; spatium -sum 403.
expansio 287. 332. 403. 404.
expavesco 1119.
expediculo 417.
expedio 575; — me ad 283. (1068?). 1080; -it 251. 611. 864. 1078; -tus 411. 1308.
expeditio bellica 1282; -ne bellica petere 307.
expello 349. 396. 945. 1340. 1372; -or 391; -sus 396. 932; -sa 947.
expendo 946; -sa 946. 947.
expergefacio 644.
expergiscor 643. 1265.
experrectus 644.
experientia 144.
experimentum 201. 1368; — facere 1367; -o probare 199.
experior 728. 862. 1367. 1368; omnia -tus 1203.
expers 620. 946. 1145; alqm -tem esse velle 620.
expeto 375. 1254. 1360. 1361; -tens 1362; res -ta 1362.
expiatio 347. 947; -nis locus 347.
expiator 347.
expiatorius 347.
expilatio 1085.
expilo 8. 101. 344. 503. 1378.
expio 346. 616. 617.
explanatio 537. 1094. 1141.
explano 700. 1093. 1375.
expleo 148. 149. 1387; — animum 706; — summam 782; -ndo reprimere 1323; -ens 1389; -tus 1388.
expletio 1389.
explicatio 733. 1211. 1375.
explico 1375; — subtilius 1235; — interpretatione 556. 557.
explicit 149. 1388.
explodo sibilando 1390.
exploratio 106. 119; -em agere 106.
explorator 106. 128. 1006. 1368.
exploro 105. 128. 199. 415. 584. 585. 1367. 1368; — diligenter 1235; — gustu 1241; -or 1361; -tus 1247. 1368; ratio rei -ta 1247; exacte -um esse 1235; -um habere 1246.
expolio radula 1348.
expono 556. 1005. 1076. 1246. 1252. 1375; — accurate 1235; — sarcinas 902; — spectaculo 399; -ens spectando 400; -situs 557; -situs spectanti 400.
expositio 537. 557. 1065. 1094. 1211. 1375.
exprimo 1014. 1018. 1019; — flores pictura 1318; -ssus 1019.
exprobratio 1005. 1046.
exprobrator 1046.
exprobro 591. 671. 911. 1005. 1046. 1183.
expromo 832. 945. 1076.
expugno 293. 440. 1172. 1335; -or 608.
expulsio 391. 396. 947. 1085.
expulsor 396.
expurgo 699.
exquiro 199.
exscindo 184. 390. 391. 1190.
exscribo 1267; — typis 602. 603.
exsculpo 1142; -ptus 1142.
exseco 184; -ctus 185.
exsecratio 156. 316. 940.
exsecror 70. 316. 505. 939.
exsequiae 436.
exsequor 453. 1160.
exsero robur 807; — linguam 53. 945.
exsibilo 1390.

exsicco 85. 434. 705. 1071. 1264; -tus 706. 984.
exsilio 343. 450. 638. 1354.
exsilium 396. 1336. 1341; in — mittere 396; in — abducere 1335. 1340; in — duci 1141. 1335.
exsistentia 4. 6. 7; — primordialis 464.
exsisto 3. 303. 452. 638. 639. 862; -ens 6.
exsolvo 946. 1364. 1365; — me 645.
exspectatio 121. 407. 1015. 1427; -em morari 1285.
[illegible] 120. 407. 1015. 1284. 1285; -ta res 1285; -tans 1285.
exspes 439.
exspiro 224. 706. 707; -or 1339 (?).
exspuitio 573.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
exstinguo 178. 390. 1088. 1089. 1221. 1250. 1271; -or 79. 178. 391. 869. 1250; -ens 1251; -ctus 1089. 1250; sese invicem -ere 1434.
exstirpatio 242.
exstirpator 242.
exstirpo 147. 148. 178. 242. 469. 1271.
exsto 5. 303; -at 481.
exstructio 111.
exstruo 110. 680. 1013; — mensam 197; -tus 111.
exsul 1336. 1341. 1342.
exsulo 1340.
exsultatio 82. 1354.
exsulto 82. 1354; — insolentia 449; — laetitia 1354; -ans 1354.
exsurdo 1270.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
extendo 287. 329. 399. 402. 672. 673. 1238. 1372; — manum 902; — me 402. 409; -sus 287. 403. 409; opus malleo -sum 1051.
extensio 221. 224. 403. 571.
extenuatio 575.
extenuo 663. 682.
exter; -rior 423. 810. 1295; -imus 810; -remus 1295; -rema pars 792. 1430; -remum 576. 851. 858. 1295. 1389. 1432.
exterminatio 396.
extermino 396. 699; -tus 396; -ans 805.
externus 810.
extero 327.
exterreo 1154.
extollo 55. 636. 638. 986; -ens [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
extractio 329.
extraho 147. 328. 945; -ctus 148.
extraneus 667. 810.
extremitas 792. 851. 1068. 1294. 1295.
extremus vid. exter.
extrinsecus 809. 810. 1295.
extrudo 396. 565.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
exubero 145; -ans 149.
exulceror 824; -tus 1427.
exundatio 1039.
exundo; -ans 1039.
exuo 324. 349. 414. 652. 822. 945. 961.
exuro 277.
exuviae 324.

---

faba 988. 1339; -ae species 76. 513.
faber 631. 1274; — fornacarius 764; -ri opus 631.
fabrica 631. 1274.
fabricatio 631. 1274.
fabricator 1165. 1167. 1274.
fabrico; -tus 1163; -or 342. 631. 871. 1159. 1274. 1383.
fabula 691. 1060; -ae fatuae 17.
fabulor 655. 1060.
facesso 342.
facies 299. 300. 702. 1208. 1209. 1210. 1390; -m convertere in 702; -m conversam habens 1211; in -e 462.
facile 411.
facilis 411. 1308; -m esse 410; -m facere 410.
facinus 1163. 1165; — stupendum 1086; — robore factum 609.
facio 262. 282. 652. (881. 1081.) 1159. 1160. 1161. 1162. 1428; ita faciam 716; factus 1163; -um 691. 1163. 1165; de facto 1164.
facticius 195; -m vinum 212.
factio; in — es discedere 710. 1344; -bus perturbare 1065.
factor 1165.
factura 1164.
facultas 233. (305?) 495. 524. 609. 653. 675. 1221; — percipiendi et sentiendi 116; -em dare 233. 495. 523. 812; -em facere 233; -em habere 495. 523; -e praeditus 233.
facundia 896.
facundus 896.
faex 1216.
Falcidia lex 1343.
fallacia 213. 613. 1143. 1186.
fallax 94. 331. 409. 866. 1143. 1144; -em esse 1143.
fallo 1074; — fidem 93. 952; — tempus 29; -or 329. 1199; -or pede 1114; -or blandimentis 1074.
falsarius 213.
falsitas 1241.
falso, are 213.
falsus 94; -um 213; -m reperiri 94; -i arguere 824. 825; speciem -am prae se ferre 213.
falx 1027.
fama 338. 341. 451. 691. 1059. 1061; nominis -m adipisci 338; -â clarus 338.
famelicus 293.
fames 293; -o premere, affligi, enectus 293.
familia 536. 654. 695. 889. 1043. 1044. 1384, e — abire 1318; ejusdem -ae esse 844.
familiaris 21. 36. 732. 965. 997. 998; -m esse 36; res — 536; -es 360. 627.
familiaritas; -te junctum esse 965.
famosus 338.
famula 414. 887.
famulatus 1327.
famulor 47. 1326.
famulus 48. 314. 414. 449. 887. 1100. 1164. 1327; — domesticus 654; — ad mensam consistens 1193.
fanum 836.
far 260. 782.
farina 90; — hordeacea 1217; flos -ae triticeae 373. 458.
farinacea massa 90.
fartura 1320.
fas 291. 1312; — est 524.
fascia 66. 195. 359. 560. (600). 880; -ae mortui 1178.
fasciculus 219. 748. 749. 977; — ficuum 1019; — chartarum 1220.
fascinatio 598.
fascino 16. 284. 747.
fascicola 560.
fascis 748. 1298.
fastidio 471. 776. 986. 1182. 1200. 1215. 1315.
fastidium 471. 776; — habere 1215; -o afficere 471; -o captus 1316.
fastigium 59. 295. 851.
fastosus 986; -e agere 986.
fastus 59. 986. 988. 1052. 1061; -m facere 449.
fateor 689. 735. 736. 1076.
fatidicus 168. 169. 732. 1375.
fatigatio 342. 1122.
fatigo 342. 1122; -ans 342; -tus 342.
fatiloquus 1234.
fatisco 31.
fatuitas 38. 77.
fatuus 38. 77; -m esse, facere 37; fabulae -ae 17.
faunus 1314.
faustus 253; -m facere 252; -a precari 504. 1111; precatio -a 506. 1111. 1263; bona Dei — a 506.
faux, -ces 68. 645. 1013. 1156: — aperire 513; — comprimere 604; — montanae 1351.
faveo 514. 938. 1079. 1209; — temere 1079.
favilla 85; fervor -ae 277.
favor 236. 937. 1317; -e afficere 938; -m consequi 938; -em captare 1079.
favus 207. 1052. 1153; -orum mel liquidum 1276.
fax 604. 1318. 1392.
febricito 1391.
febris 655. 683. 1391; -i corripi 1391.
fecunde 333.
fecundo 333. 1045. 1214.
fecundus 333. 1214; -a 888; -m esse 333; -m fieri, facere 1355.
fel 78.
felis 1086; — Aethiopica 778.
felicitas 322. 1082.
felix 505. 549; -em esse, fieri, facere 548; -em successum habere 237.
femen 648.
femina 520. 771; -ae 771. 772.
feminalia 431. 914. 1092.
femineus 772.
femoralia 375. 431.
femur 98. 648.
feneratio 315.
fenerator 286. 315. 529.
fenestra 119. 247. 382.
feniculum 325.
fenum 260.
fenus 315; -ri collocare 286; -ri dare 315; -us capere 315.
fera 743; -as capere 676.
feralis area 560.
ferax 1356.
ferculum 249. 508. 509. 1281.
fere 222. 782. 830.
feretrum 964. 1178.
feria prima 370. 723; — secunda 373; — tertia 232; — quarta 288; — quinta 583; — sexta 964; — septima 363. 370; -ae 370. 1330.
feriatus dies 1330.
ferio 16. 17. 160. 277. 679. 1050. 1051. 1095. 1133. 1203; — cornu 939; — pede 318; — jaculando 302. 684.
ferior 370. 970. 1328. 1329; -ri facere 1329.
ferme 98. 222. 782.
fermentatio 498.
fermento 498; -tus 498.
fermentum 498.
fero 547. 635. 812. 907. 1297; — sursum 968; — patienter 1015; — mecum 226. 907; — fructum 881. 1159; -or cum impetu 510; -or libere in aëre 1256.
ferociter contemnere 234.
ferox 1020; — contemtor 234.
ferramentum 488. 624.
ferrarius faber 631.
ferreus 623; -m instrumentum 983.
ferrugo 1038.
ferrum 129. 623. 871. 1226; — aduncum 586.
ferruminatio 1227.
fertilis 333. 1214; -m esse, facere 333.
fertum 145. 1356; — offerre 1355.
ferus 761. 1020. 1202. 1342; -m reddere 744.
fervefacio 28. 706. 1339; -fio 352. 706; vas -ciendo idoneum 1340.
ferveo 279. 926; -ens 927; (venti -is aestus 85).
fervidus 202. 927. 1339.
fervor 21. 28. 85. 277. 279. 927. 1339.
fessus 342. 1122; -m esse 342. 1121.
festinanter 1207. 1386.
festinatio 884. 1207. 1208. 1386; — nimia 1036; -em adhibere 1385.
festino 1207. 1385; — trepide, tumultarie 884; -ans 1386; -tus 1207. 1386; ad -ndum incitare 1207; -ndo deprehendere 1385.
festus 528; — dies 370. 529. 1010; -m tempus 389. 1197; -m 529; -m in memoriam celebratum 1059; -a laeta 310; -a mobilia 1001; -a minora [illegible]; -um celebrare, diem -m agere 528.
feta 1332.
feto 1332.
fetus 392. 802. 803. 883. 947. 1333. 1356; -m enixa 888; -m fundere 886.
fibra 100. 1315; in -s discerpere 1428.
fibula 374. 419. 624. 956. 1066; — crinalis 853.
ficetum 487.
fictilis 32. 1279; -e 32. 40. 1279.
fictio 1142.
fictor 1385.
-ficus 1165.
ficus 487; — Aegyptiaca 397, -uum massa 765.
fidejubeo 104.
fidejussio 104. 105.
fidejussor 104. 105.
fidelis 14. 738. 739.
fidelitas 14.
fides 14. 181. 735. 738; -m facere 737; -m habere 104. 736. 736 -m fallere 93. 824. 952; -m interponere 104; -m dare 735;

-e dignus 737. 739. 1313; -e non dignum censere 825; ad -m convertere 736, converti 737, conversus 738; a -e avertere 824; in -m recipere 139; -ei commissum habere 737; cujus -ei committitur 139; -ei commissum 138; quod -ei contrarium est 825.
fides, ium 745. 992; -ium cantus 369; -es pulsare 992.
fidicen 369. 992.
fido 573. 736. 920; -ns 1232; -ntem se praebere 561; -nti esse animo 1231.
fiducia 738. 920. 1232; -m ponere 573. 736. 737. 920; -m repositam habere 335.
fidus 14. 290. 737. 738. 1313; -m se praebere 736; -m haberi 737.
figlinus; -m vas 1140. 1265. 1279; -m opus 40; -a laterum 1251.
figmentum 32. 1163.
figo 564; — feriendo 564; — clavos 446; — tentorium 614; -or 565; -xus 565. 614. 1291.
figulatio 495.
figulus 31. 32. 40. 1279.
figura 51. 173. 259. 733. 1164; -m induere 172; -ae superstitiosae 1385.
figuro 172. 258. 259; -tus 173.
filia 887.
filius 759. 886. 1099. 1100; -ii dignitas 888.
filum 915. 1363; -a deducere 1363; -um in acum inserere 382; -rum confectio 1363; -rum opus 1363.
fimbria 600. 1062. 1068. 1294; — comata 1068.
fimus 866. 1048. 1123.
findo 269. 270. 647. 1386; — ova 646; — ligna 133; -sus 133. 269. 270. 711; ligna -sa 133.
fingo 31. 1383; — plaudendo 1249; res -cta 1385.
finio 326. 602. 932. 1387. 1388; -or 1147.
finis 326. 336. 575. 576. 582. 851. 905. 947. 976. 1010. 1102. 1109. 1110. 1294. 1295. 1363. 1389. 1432; -m capere 543. 1387. 1388; -m facere 544. 575. 616. 1329. 1387; ad -m perducere 326. 575. 1387. 1388, perduci 933, perductum esse 149. 574. 603, perductus 1388; ad -m pervenire 325. 546. 1147; ad -m usque 1035; quem in -m 188; -es 492. 1123.
finitimus; -a regio 1126. 1184; -m esse 1124; -i 1126.
finitio 905.
fio 862. 1162. 1384; non fieri posse 377; fiat 738. 862; fieri posse 813. 864; -ctum est 575; -ens 865; facere ut fiat 1432.
firmamentum 957. 1250. 1292.
firmator 1292.
firme 1289. 1290. 1291; — comprehendere 1331.
firmitas 1292.
firmitudo 1292.
firmo 1219. 1289. 1290; — navem ancoris 318; -or 1288; -or viribus 1001. 1288; -tus 1291.
firmus 238. 374. 609. 1232. 1291. 1292. 1431; -m esse 561. 1288; -m esse animo 1232; -m se praestare 607; -m reddere 1232. 1289.
fiscina 146. 263. 477. 753.
fiscus 419. 752.
fissio 269.
fissura 269. 645. 648. 1236.
fistula 369. 992; — canere 1390.
flabellum 306. 713; -o ventilare 306.
flacceo 1269.
flaccesco 225. 1269.
flaccidus 226. 1270; -m esse 46; -m reddere 225. 1270.
flagellatio 422. 1234.
flagello 421. 1233. 1234; -tus 421. 1234; locus ubi -tur 422.
flagellum 389. 422. 429. 1234.
flagitium 394. 627.
flagro 683; — ardenti studio 445.
flagrum 422; -o caedere 421.
flamma 28. 38. 650. 683; -m efferre 28; -m edere 650.
flammeus 650.
flammo 650.
flatus 713.
flaveo 71.
flavus 71. (405). 753. 1068. 1319.
flebilis; — clamor 998.
flecto 215. 1150; — jus 1144; — deorsum 1117.
fleo 522; -ns 522.
fletus 522; -m simulare 1430.
flexibilis; -em facere 471.
flexura cubitorum 1431.
flexus 994.
flo 706. 712; -atus 712; -ndo emittere, movere, excitare, dispergere 712.
floreo 1317. 1318. 1355; — laete 333; -ens 1318.
floresco 1355.
floreus 1318.
floridus 1318.
floritio 1356.
flos 1318. 1355. 1356; — vitis 456; — lactis 15. 981; — farinae 373. 458; tempus -rum 228; -bus ornatus 1318; -res producere 1317; -res emittere 1355; -res exprimere pictura 1318.
fluctuatio 13. 1185; — bilancis 63.
fluctuo 12. 884. 1433; -or 12. 412; -or animo 1185.
fluctus (758). 892. 940. 984; — obruentes 400; -bus obruere 984; -uum aestum excitare 940.
flumen 568. 892. 1344.
fluo 892. 1283; -ns 892; -ere desinere 705; -xus 19. 582.
fluvius 568. (759). 892. 1344.
fluxio 892.
fluxus 892; -u seminis pollui 254.
focus 107. 684. 1227.
fodico 840.
fodio 840. 841. 1133. 1339; -sus 841.
foeditas 81. 1310.
foedus 81. 788; -m esse 80; -m censere 81.
foedus, eris 132. 156. 244. 442. 874; — ferire 873; — sancire juramento 155; — amicitiae jungere 766. 874. 1359.
foeteo 1309; -ns 1309.
foetidus 1309. 1383.
foetor 518. 641. 1310.
folium 472; -a emittere 472; -is nudari 696.
folliculus 431; — florum 411; -is extrahere 605.
follis 521. 663.
fomes 256.
fons 647. 947. 1007. 1347; -tem aperire 1346.
foramen 352. 588. 1168.
foras 809. 810. 1318; — exire 385. 949. 1318; — emittere 396; — stare 452; locus ad quem exitur foras 422.
forceps 586. 1208.
forfex 430.
foris 422. 809. 810; quidquid foris est 422; qui — est 423.
foris 606. 1022.
forma 33. 102. 173. 251. 299. 300. 1209.
formatio 495. 1142.
formator 31. 259; — morum 1152.
formica 383. 409. (1319).
formicatio; -ne laborare 587.
formico 112.
formidabilis 1154. 1353; -m esse 1353. 1154.
formido, are 1208; -are facere 1154.
formido, inis 161. 1154. 1155. 1208. 1352. 1353.
formo 31. 172. 258. 259. 1383; — plaudendo 1249; -tus 173. 259. 1163; literae -tae 524.
formositas 251.
formosus 252; -m esse 251.
fornacarius 764.
fornax 107. 361. 631. 684. 763. 861. 950; — lateraria 1251.
fornicatio 1042.
fornicator 1042.
fornicatrix 1043.
fornico 418.
fornicor 1041.
fornix 418. (982? 1135?); — coeli 1250; — ce instruere 418.
fors 1130.
forsan 725. 1075.
forsitan 1075.
fortasse 1075. 1077.
forte 2. 780. 932. 1075. 1077; si — 725; ne — 773. 1075. 1077; — adesse, nancisci 1129; — occurrere 1130.
fortis 561. 608. 609. 791. 1004. 1232. 1291; -m esse 561. 607. 1004. 1232. 1288. 1289; -m reddere 1232; -m se praestare 607. 608. 1004; -i esse animo 1288.
fortiter 1292.
fortitudo 561. 608. 1004. 1232. 1292; -nis signum 955.
fortuitus 303. 938; res -a 932. 1130; -to fieri 1129; -o 523. 1129. 1130.
fortuna; -ae 506. 675. 1082.
fortunatus 505. 549. 1317; -m esse 1080.
fortuno 504. 505.
forum 266. 649. 857. 912. 1000. 1318.
fossa 246. 269. 634. 841. 893.
fossio 841.
fossor 841.
fovea 503. 599. 1003. 1168.
foveo 99. 137. 202; -tus 1428.
fraces 1284 (?).
fracesco 178.
fractio 359. 470. 1367.
fractor 359.
fractura 359. 470.
fragilis 178. 1293; -m esse 1293.
fragilitas 582.
fragmen 1367.
fragmentum 185. 359. 1049; — panis 1357; — ligni scissi 346.
fragor tonitrus 1335.
frango 358. 469. 1366; — crura et brachia 1284 (?); — mola 89; instrumentum quo ossa -tur 359; -ctus 358. 1367.
frater 539. 627. 765. 766. 821; -m esse 766; -rum necessitudo 766; -rum foedus 766.
fraternitas 766.
fraternus 766; -o vinculo junctos esse 765; amorem -um colere 766; -na necessitudine jungere 766.
fratria 676.
fratricida 441.
fratruelis 886.
fraudatio 474. 1014.
fraudator 213.
fraudo 1013. 1143.
fraudulenter 1143; — agere 1143.
fraudulentia 1143.
fraudulentus 101. 214. 1143. 1144; -m esse 1143.
fraus 94. 100. 101. 213. 474. 613. 871. 1143. 1200; -m moliri 1143; -m concipere 1258; -e 195. 1143; -e uti 474; -e subtrahere 1013; -e circumvenire 1143; -e raptus 1014; in -e versatus 1143; ad -m abuti 213.
fraxinus 492.
fremitus 309. 424. 1092.
fremo 125. 646. 655. 1091. 1157.
frendo dentibus 99.
frendor 99.
freno 61.
frenum 61. 748.
frequens 1320.
frequentator 527.
frequenter 915. 1320.
frequento 525. 893. 948. 1326.
fretus 920; -m esse 736. 920.
frico 95. 112. 306; -ndo confectus 95.
frigedo 424.
frigefacio 423.
frigefacto 508.
frigeo 1329.
frigesco 423.
frigidulus; -a aura 1130.
frigidus 424; -m esse 423.
frigo 413. 414. 1247; -xus 414. 573; in sartagine -xus 1248.
frigus 424. 1130; -re afficere 424; -re necatus 424; -ra 378.
frivolus 234.
frixorium 1247.
frondosus 472.
frons, dis 246. 472; -des palmae 1279.
frons, tis 295. 462. 1389. 1390; -tem caperare 474.
frontale 1333.
frontatus 1390.
fructifer 1355. 1356.
fructificatio 1356.
fructifico 1356.
fructuosus 515; -m esse 1078.
fructus 418. 764. 1163. 1166. 1167. 1355. 1356; — medicinalis 1377; — auctumnalis 418; — immaturus 456; — aceto conditus 182; — in agris relicti 423; — decerpti 420; — oblati 1356; -m ferre 1355; — offerre 1355; -um oblatio 1356; -bus ornare 1355.
frumentum 260. 782; — maturescens 257.
fruor 490; — cum gaudio 1349; -ndum dare 1242.
frustra 523. 854; — esse 543.
frustratio 1186.
frustulum 1148. 1367.
frustum 359. 1148. 1150. 1367; — panis 428. 1367; — carnis 755.
frutex 1025. 1026.
frux; -gi 515; -ges 418. 782. 1356; -ges demessae 741; -bus

abundare 333; - bus abundans 333; -gum reliquias colligere 423.
fuco 263. 823; - ata verba 1044.
fucus 1) 1044. 2) 409.
fuga 1198. 1199; in - m conjicere 660. 931. 1198; — elapsus 714.
fugax 343. 582.
fugio 660. 713. 1145. 1198; -ens 1198; - ndo secum auferre 1198; facere ut — 581. 1198; me - it 281.
fugitivus 621. 714. 1198. 1250; - m fieri 620.
fugo 440. 660. 714. 1198.
fulcimen 335.
fulcimentum 387.
fulcio 335. 387; — columna 957.
fulcrum 335. 387. 1116; — brachiorum 971.
fulgeo 146. 502. 508. 921. 1279; - ens 604. 921. 1279.
fulgetrum 696.
fulgidus 1311.
fulgor 146. 500. 503. 696. 921. 1279. 1311.
fulgur 502. 696.
fulguro 502.
fuligo 75. 79. 1223. 1257.
fullo 22. 625. 1182.
fulmen 502; - ina emittere 502; [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 1245.
fumus 562. 1245; - m facere 1245.
[illegible]
[illegible]
[illegible] 937. [illegible] 220; [illegible]
[illegible]
[illegible] 238. 242. 455. 654. 957; — jacere 238. 239. 614. 684.
fundatio 238.
fundator 238.
fundito 948.
funditor 948; - is pera 220.
funditus 217; — delere 242.
fundo, are 238. 239; - or 1237; - tus 238. 239.
fundo, ere 361. 388. 868; - or 359; - sus 361. 389. 874; opus - um 361.
fundus 217. 770. 949. 1000. 1023. 1427.
funebris 1178.
funiculus 100. 572. 598. 748. 915. 1348. 1363.
funis 100. 572. 598. 748. 1107. 1327; - es navis 317.
funus 436. 1178; — curare 1177; - rum curator 1178; apparatus ad — curandum 1178; - is arbitria 265. 1178.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
furor, ris 78. 209. 761; - re rapi 7. 760; in - rem agere 760.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
fuscus 457. 1090. 1259. 1260; - a cutis olivarum 1284.
fusilis 361.
fusio 361.
fusor 361. 631; - rum officina 361.
fustis 516. 913. 1025. 1433; - e caedere 421.
futilis 81. 190. 788. 1293.
futilitas 789.
futurus 226; - m esse 4; tempus - m 1109. 1110.

galbanum 446. 819.
galea 429. 876. 1195.
gallina 1124; — agrestis 312 (?).
gallus 1124.
ganeo 1034.
garrio 1060.
garritus 691.
garrulus 534. 657. 1045.
gaudeo 82. 1349. 1350; - ens 1350.
gaudium 82. 1350; — percipere 1349; cum - o frui 1349; - o afficere, affici 1349; — ob aliorum calamitatem 324.
gaza 1178. 1190.
gehenna 1137.
gelasco 317.
gelicidium 331.
gelidus 424.
gelu 331. 424. 508; — torpens 424.
gemellus 189; -is fetibus praeditum esse 189.
geminatio 189.
gemino 189.
geminus 189; - m esse 189; - os parere 189; - orum astrum 1061. 1185.
gemitus 632. 665. 1186.
gemma 494. 758. 990. 1059. 1356; - as agere 34. 246; - as emittere 1355.
gemmeus 494.
gemo 632. 646. 665. 1186.
gena 45.
gener 77. 310.
generatio 864. 887. 888. 1384.
genero 885. 886. 1384.
genesis 888.
genethliacus 92. 93.
genethliologia 92.
genitalis; - e 755; - ia 627. 708; semen - e 888.
genitor 754. 888.
genitrix 888.
genitura 888.
genius 709.
gens 121. 122. 493. 536. 695. 888. 889. 1043. 1045; - tes 493.
gentilis 740; - es 740.
genu 505; - a flectere 505; in - ua procumbere 504. 505; in - ua provolutus 399; - um flexura 1431.
genuinus 468.
genus 122. 242. 695. 889. 1043. 1045. 1299. 1300. 1384; — humanum 359. 803.
geometres 221.
germanus 1388.
germen 246. 1355.
germinatio 246.
germino 34. 35. (126). 246. 511. 512. (1019).
gero 1297; — me 386; — bellum 1160; - ens 1298; res gesta 1064. 1164. 1165; res - nda 49; rebus - ndis praeficere 218.
gestatio 1298.
gestator 120. 1298.
gestatoria sella 1298.
gestio 82; - tis animi effrenatio 1355.
gesto 119. 378. 635. 1297; — in manibus 137; - tus 120. 1298.
gibbosus 368.
gibbus 368.
giganteus 286. 312.
gigas 286. 311. 312 (706. 719.). 1248.
gigno 885. 886; - or 862. 886. 1162. 1384.
glaber 36. 866; - rum esse 36; - rum facere 36.
glacies 331. 508.
gladius 394. 623. 871. 1226; - o accinctus 395.
glans membri 851.
glarea 120. 606.
glareosus 120. 606.
globulus 405.
globus 405. 848. 1101.
glomero; - or 54.
glomus 848.
gloria 198. 241. 339. 357. 786. 846. 1004; — vana 929. 930; - à dignus 198; - ae cupiditas 358; - ae donum 787; ad - m evehere 846.
gloriatio 198. 987. 1052; - nis vanae studiosus 1052.
glorifico 357. 846; - ans 357.
glorior 198. 449. 1052. 1061.
gloriosus 198. 357. 657. 846. 1052; - m esse 845.
glossema 346.
glubo 34. 1038.
gluma 82.
gluten 1227.
gnarus 143. 732. 1229; - m esse 730. 1228.
.gomor 1148.
gomorrhaeus 1148.
gossypium 256. 1241. 1248.
grabatus 964.
gracilis 283. 471; - em facere 471.
gracillo 646.
gradior 385.
gradus 266. 386. 969; — honoris 222; — descensionis 903; - us facere 266.
gramen 260.
graminosus 260; — locus 1336.
granarium 1343.
grandaevitas 745..
grandaevus 745; - a 756.
grandino 508. 1053.
grandis 1004.
grando 331. 507. 759.
granum 108. 622.
graphiarium 411.
graphis 259.
graphium 1264.
grassator; - em esse 266.
grate 801.
gratia 158. 236. 786. 801. 937. 963. 974. 1068. (1209). 1317; - am supplicare 1179; - m exhibere 1316. 1317; - m captare 1079; in pacem ac - m reducere 322; delicti - m facere 347; sibi - m petere 514; - m accipere 974; - m capere, consequi 786; - m inire 938; - m componere, restituere 963; - m referre 971. 1067; - m referens 1068; in - m redire, recipere 963; - à afficere 938; - a affici 1067; - a affectus 1068; - a plenus 938; - ae restitutio 963; - ae donum 1317; potestas beneficii loco et - ae oblata 787; in - m 776; - ae humiles 1180; - rum actio 786. 787. 1180; - as agere 786. 1179; ad - as agendas permovere 1179; chorus - as agentium 1180; - rum actione celebratus 786.
gratia (postp.) 776.
gratificatio 515.
gratificator 515.
gratificor 514. 1079. 1316.
gratiosus 610. 938.
gratis 265. 523. 854. 1317.
gratulor 786.
gratus 117. 118. 235. 236. 252. 401. 589. 786. 800. 801. 922. 1068. 1350; - m esse 117. 235. 800; - m accipi 435; - m habere 235. 401. 922; - m habens 236; - m censere 800; - m facere alqd 252. 938; - o animo celebrare 1179.
graviditas 1333.
gravido 1332.
gravidus; - a 1332. 1333; - am esse 1332.
gravis 788. 850. 987. 1020. 1204. 1292; - m esse 607. 849. 1020. 1289; - m facere 850; - e censere 850; - e alqd imponere 850. - iorem esse 1289.
gravitas 850. 851. 1021. 1155. 1204.
graviter 849. 850; — ferre 1020; incumbere 849.
gravo 849. 850; - or 1020; - tum esse 849.
gremium 137.
gressus 114. 266. 740.
grex 25. 311; - m ducere 670; - gis mas 499; sensu eccles. 122.
grunnio 646.
grus 838.
gryllus 669.
gryps 1158.
gubernaculum 619; — regere 861.
gubernatio 164. 619.
gubernator 218. 406. 619.
guberno 311. 619. 861.
gula 1156.
gummi 319. (344); — juniperium 374; — laccae 1426.
gurges 238.
gustatus 1243.
gusto 1241; - ndum dare 1242.
gustus 1242; - u explorare 1241; - u jucundus 1242.
gutta 108. 697; - ae 713. 1322.
guttatim 697; — effundere 706; — decidere 1211.
guttur 68. 1156.
guttus (307?). 869; — aquarius 843.
gynaeceum 771.
gypso 1167; - tus 1167.
gypsum 1167; - o oblinere 1167; in - um versus 1167.
gyrus 848. 1060.

habena 61.
habeo 302. 303. 481. 652. 863. 1221. 1297; — me 5; nihil — 717; multum — 532; — alqm pro alqo 282. 297; - or (de festis) 1162; - ens 1298.
habitaculum 615.
habitatio 611. 653. 654. 1023; — circumsepta 1023; sedes - nis 615.
habitator 654.
habito 613. 614. 654. 1256; - tus 653; - ans 614. 653.
habitus 283. 752.
haereo 1248; - ens 769.
haeresis 695. 711. 741. 825. 954.
haereticus 605. 712. 826. 954; - ci 89. 741.
haesitatio 1185. 1343.
haesito 10. 710; — animo [illegible] 1185; - ans lingua 1310.

halitus 707. 708. 709.
hallelujah 3.
hallucinatio 17. 1055.
hamus 267. 374. 470. 1138. 1319; -is capere 266.
hariolatio 397. 433. 1234.
hariolor 169. 397. 432. 1234. 1244. 1245.
hariolus 168. 169. 397. 433. 732. 990. 1234. 1244. 1375; -rum somnia 550.
harmonia 598. 1062. 1236; -m efficere 935.
harmonice sonans 992; — concinnare 935.
harpa 369.
harpago 586.
hasta 275. 870; — brevis 1044.
hastatus 275.
hastile 1025.
haud 715.
haurio 125. 459. 460. 1034; — vola 866; -or aquâ 400; locus unde -tur 460; -stus 240. 460; -um 460.
haustor 460.
haustrum 125. 460. 663.
haustus 460.
hebdomas 334. 363. 370; ad -dem pertinens 363.
hebes 1117; -tem esse 849. 879.
hebesco 849; -unt dentes 1328.
hebeto 50. 850. 879; — dentes 1328; -or 50; -ntur oculi 1250; -tus (oculus) 1250.
hebetudo 880. 1117.
Hebraeus 984.
Hebraicus 985; -ce 984.
hegumenos 419. 753.
Hellen 740.
heluatio 237. 1034.
heluo 1034.
hem 716.
heptas 363.
hera 1192.
herba 260. 512; — sterilis 1146; inutilis, mala 499. 739. 841. 1146; — agrestis 555; — pratensis 555; — medicinalis 1377; — inutili depravatus 841.
herbeo 259.
herbesco 259.
herbidus 260.
herbosus 260.
hereditas 897. 898; -tem assignare 896; -tem dare, relinquere 897; -tem partiri, accipere, distribuere 897; -te consequi 896. 897.
heredium 897.
heres 897. 898; -dem esse 896; -dem instituere 897.
heri 555.
hermaphroditus 1374.
heroicus 286.
heros 609.
herus 151. 449. 528. 529. 1191.
hesperus 538. 865. 964.
heu 714. 716. 928. 1069.
heus 714. 791.
hexaëmeron 785.
hiatus 269. 648. 679. 1314.
hibernaculum 835.
hiberno 834.
hibernus 835; domicilium -um 835; castra -na 835.
hic, haec, hoc 919. 1028. 1029. 1054; — ille 1028. 1054. 1057; hoc est 483; hoc tempore 1072.
hic (adv.) 1062; hic — illic 65. 1062.
hicce 1054.
hiemalis 835.
hiemo 834.
hiems 834. (1053); -mem efficere, transigere 834.
hilaris 500. 610. 700. 1350; -em reddere 499; -em esse 883. 1349. 1350.
hilaritas 883. 1350.
hilum 813.
hinc 1062; — illinc 65. 1062.
hinnio 646.
hinnitus 646.
hio 513; -are facere os 35; -ns 513; -ndo captare 513; -nte ore excipere 416.
hippodromus 309.
hippopotamus 485. 517.
hircus 89. 499. 1101. 1216.
hirsutus 1315.
hirtus pannus 247.
hisco 513; -ens 513.
historia 556. 658. 1064; -rum auctor 1065.
historiographus 1268.
histrio 234. 571. 918.
hodie 925. 1075.
hoedus 95. 1216.
holocaustum 1285. 1286; — offerre 1286.
homicida 441.
homicidium 440; — committere 439.
homilia 1094.
homo 359. 360. 519. (707. 709). 803; -nes 122. 217. 359. 493. 952; -inem fieri 360; -mo factus 360.
honestas 611.
honeste facere 290.
honestus 253. 610. 846; -stum 253.
honor 846. 1004. 1082; -ris gradus 222; -rem reddere 785. 786. -em habere alicui 1079; in -e habere 1081; in -e esse 786; -e prosequi, affici 846.
honorarium 70. 141. 973; — auguris 433.
honoro 845. 846; -tus 846. 847.
hora 389. 1196.
horarium 1197.
hordeum 398.
horologium 1083 (?).
horreo 258.
horreum 263. 1067. 1343.
horribilis 1120.
horridus 331; -m esse 331.
horror 258. 1154; -e perfundi 258; -em incutere 258.
horsum prorsum vertere 413.
hortatio 210.
hortatus 210.
hortator 210. 1153.
hortor 210. 1151; — teste invocato 337.
hortulanus 980. 1176.
hortus 418. 1024. 1176.
hosianna 8.
hospes 614. 693. 694. 1342; — peregrinus 1195; -tem esse 695; -tem advenire 693; -tes excipere 435. 694.
hospitalis 614. 1359; -em esse 435. 693.
hospitalitas 694. 1358. 1359.
hospitium 535. 614. 694; — publicum 1374; -o excipere 614. 694. 1144; -o excipi 695.
hospitor 693.
hostia 1049. 1226.
hostilis 1327. 1328; -les spiritus induere 1327.
hostis 441. 1327.
huc 65. 1062; huc — illuc 1062.
hucusque 630. 1055. 1073.
hujusmodi 171.
humanitas 360. 361. 1074. 1075.
humanus 360. 800. 803; genus -m 359. 803; natura — a 269. 360. 361; naturam -am assumere 360; assumtio naturae -ae 361.
humatio 436. 1135.
humecto 30. 271. 1214; -ans 1214; -tus 1214.
humeo 1214.
humerale 1024.
humerus 569; -is portare, imponere 378; in -os suscipere 378.
humiditas 319.
humidus 30. 271. 319. 1214; -m esse 271. 319.
humilio 72. 476. 553; — me 553; -ans 555; -ans se 1179.
humilis 553. 591. 1074; -m fieri 553; -m reddere 553. 590. 664. -orem esse 553; -i animo celebrare, confiteri 1179; gratiae -es 1180; gratias -es agere 1179; locus humilis 410.
humilitas 554. 591.
humiliter rogare 1179; — sentire de 664; -llime adorare 398. 1179.
humo 436.
humor 319. 564; -em recipere 30; -e conspergi 271; -e fecundare 1214.
humus 167. 217. 808; -i trahere 328.
hyacinthina purpura 1095.
hyacinthus 1073.
hyades 1103.
hyaena 1056. 1305.
hydria 241. 361. 421. 460; — major 1177.
hydromeli 212. 1308.
hydropicus 438.
hydrops 392 (?); -e laborare 438.
hymnus 357. 358. 506. 928; — sacer 1040; -os celebrare 356. 504. 656; -os matutinos canere 239.
hypocrisis 711. 1080.
hypocrisia; ad -m inducere 710.
hypocrita 710. 711. 1083; -am agere 710. 1080.
hypostasis 443. 494. 784.
hyrax 1142.
hyssopus 8. 791.

— —

ianthinum corium 1310.
iaspis 796.
ibex 883.
ibi 13.
ibis 759.
ico 277. 684. 939. 1133; -tus 684.
icon 796.
icterus 405. 1007.
ictus 277. 318. 684. 939. 1051. 1133. 1203; — temporis 206. 475; — pedis 319; -u vulnerari 684; uno -u 206.
idem 142. 722. 830. 869. 918. 919. 967; — facere, pati 966.
identidem 207.
ideo 537. 776. 1055.
idololatra 153. 1244.
idololatria 1243. 1244. 1358; -m exercere 1243.
idolothytum 1048.
idolum 84. 152. 173. 915. 1243; — sculptum 1142; -rum cultor 1244; -a colere 1243.
idoneus 515. 783; non — 378; -m esse 514. 783. 1078; magis -m esse 611; -m facere 1079; tempus -m 1197.
idus 1136.
igitur 751. 777. 779. 811. 880. 1073.
ignavia 1034.
ignavus 1034. 1329.
ignesco 279.
igneus 749.
ignio 279; -tus 28. 279.
ignis 118. 500. 749; -m ferre, facere 388; -m subjicere 768; -e candere, probare 279.
ignitabulum 384. 388.
ignobilis 553.
ignominia 591. 627. 1056. 1303; -m injungere 1302; -a afficere 78. 87. 301. 591. 649. 1302; -a affici 79. 590. 626. 1303; -ae dare 626; -ae illatio 592.
ignominiose tractans 1303.
ignominiosus 79. 1056. 1303.
ignoranter 730.
ignorantia 732. 761.
ignoro 729. 1008. 1199; -re facere 581.
ignosco 229. 280. 346. 633; -ens 347; -ce 372; cui -ci potest 1431.
ignotus 730. 854; -m esse 281.
ilex 1252.
illabor 1114.
illacrimor 658.
illaqueo 266. 267. 982; -or 1338.
illatio 527; — injuriae 1213; — ignominiae 592.
ille 870. 919. 1056. 1057; hic — ille 1028. 1054. 1057; ab -a parte 823.
illecebra 409. 613.
illegitimus 132.
illic 13. 823; hic — illic 65. 1062.
illicitus 83. 87; -um censere, dicere 82. 83; res -a 84.
illico 354. 389. 1072. 1197.
illigo; -tus 748.
illinc 13. 823; hinc — illinc 65. 1062.
illino 38. 45. 210. 436. 437. 823. 1139. 1247; -tus 437; -ens 438.
illuc 13. 65. 823.
illucesco 239. 499. 685. 1184. 1277.
illudo 323. 760. 917. 1056.
illumino 53. 499. 500. (1217). 1277. 1311; -ans 501.
illusio 323. 918.
illusor 323. 761.
illustrator 501.
illustris 341. 500. 731. 846. 1137; -m esse 845.
illustro 468. 499.
imaginarius 183; species -a 183.
imaginor 120.
imago 51. 173. 174. 259. 300. 733. 796. 797. 1209. 1257; — vana 183; — magica 1215; — insculpta 1006; — impressa 603. 1142.
imbecillus 378. 1122. 1125; — mente 1055; -m esse 1121.
imbecillitas 378. 1122.
imber 345. 1053.
imbibo 240.
imbuo 1219; -tus 887.
imitatio 174.
imitator 175. 176.
imitor 172. 173. 1128.
immaculatus 279. 672. 700.
immanis 744; -em fieri 744.
immarcescibilis 1269.
immaturus 456.
immensurabilis 221.
immensus 221. 404. 577.
immergo 1218. 1219. 1281; -sus 1219.
immerito 1213.
immineo 1284; -ens 1285.

imminuo 135. 591. 623. 661. 916; -or 135. 590. 623. 660 (844?). 916.
[illegible] 1202.
immisceo; — me 948; -or 103. 525. 1087.
immissio 934.
immitis 103. 1020. 1095.
immitto 526. 907. 933. 934. 935. 1086; — me 525. 1130; — manum 902; -or 525. 617; -sus 935.
immobilis 412. 565.
immoderate 976.
immoderatus 976.
immodicus 976.
immolatio 1049.
immolator 1049. 1286.
immolo 1048. 1286; -tus 1048.
immorior 1181.
immortalis 268.
immortalitas 127. 268.
immunditia 1149.
immundities 80. 1149.
immundus 301. 1149; -m esse, censere 301; res -a 301; conditio -i 302.
immunis 700. 1112. 1113. 1189; -m esse 1112.
immunitas 618.
immutabilis 216. 531. 582.
immutatio 216. 890.
immuto 889. 890; -tus 890.
imo 496. 716. 781. 782. 1009; — vero 781. 782. 1009. 1121.
impar; -em esse rei 377.
impatiens 776; -tem esse 471. 776; -em reddere 471.
impatientia 776.
impavide 1129.
impedimentum 820. 1115; — inferre 982; -o esse 982; -a 250. 675. 1189.
impedio 819. 982. 1329; -or 822; -tus 820. 850.
impeditor 820.
impello 386. 679. 681. 682; — acriter 1239; — ad cursum 682.
impendium 948.
impendo 946.
impensa 265. 946. 947.
imperator 687.
imperatrix 687.
[illegible] 681. 1292.
imperiose objurgare 1175.
imperiosa objurgatio 1176.
imperitus 761.
imperium 151. 464. 687. 688. 793. 857; — tenere 686. 855; — obtinere 49; summam -i deferre 233; sub -o tenere 150. 447; -o subjicere 447. 448; -o subjectus 151; -o subjectum esse 150. 855.
impero 792. 855.
imperterritus 161; — animus 561; -m esse 1232; -o esse animo 1289.
impertio 366. 367.
impervestigabilis 585.
impetigo 108. 1275.
impetro; a se -re posse 812.
impetus 169; -m facere 169. 307. (1003?). 1212; cum -u ferri 510.
impietas 87. 281. 621. 825. 1200. 1258; ad -tem seducere 281.
impingo 49. 982. 1227; — alapam 1321; — terrae 705; -or 930.
impius 281. 621. 825. 1199. 1258. 1312. 1330; -m esse 280.
implecto 1337; -xus 1338.
impleo 148. 149. 326. 1387; -or 226. 546. 862; -ns 149. 150. 1389; -tus 1388.
impletio 150.
implico 982. 1225. 1338; — laqueis 982; -citus 1338.
imploro 1274; — teste invocato 337; -ndo adire 584.
impluvium 1023.
impono 261. 652. 760. 934. 941. 1305; — manum 652; — stipendium 1278; — laborem 448; — coronam 472; — poenitentiam 444; — rem praestandam 442; — portandum 1297; — nervo sagittam 903; — humeris 378; — ut incumbat 335; -situs 653. 1306.
importo 526. 764.
importune urgere 698; — instare 1265.
importunus 698.
impositio 262; — manus 652. 653.
impossibilis 378; -m esse 377.
impostor 331. 761. 1199.
impotens 378. 1286; -tem esse 377.
impotentia 46. 378; — ad Venerem 992.
imprecatio 316.
imprecor diras 316; — fausta 1111.
impressio 51.
imprimis 1382.
imprimo 50; — typis 602. 603; -sus 50; imago -sa 603. 1142; opus typis -um 603.
improbe agere 787.
improbitas 101. 757. 789. 958. 1200.
improbo 1183; -or 667.
improbus 621. 757. 788. 958.
impropero 1005. 1046.
improvidus; -m prosternere 982.
improviso 932. 938. 1107; — invadere 938; — incidere 1129.
improvisus 938; malum -m 1130; accidens -m 938; ex -o supervenire 1107.
imprudens 761; -tem esse 730.
imprudenter 730; — agere 760.
impudens 627. 1291; -m esse 1134.
impudicitia 168. 1042. 1115.
impudicus 168. 1043. 1115.
impugnatio 169. 441; -nem pati 307.
impugno 307. 519. 825. 1282.
impunis; -m esse 699.
impuritas 301. 302. 1215.
impurus 279. 301. 1149. 1215; res -a 1149; -m esse 301; -m censere, committere 301; -m facere 278.
imputo 91. 282. 576; -or 863. 1267.
imus; -m 415. 804; -m pectus 835.
in 2. 3. 22. 57. 58. 478. 592. 593. 685. 686. 774. 908. 909. 1097. 1103. 1104.
in - 715. 717. 774.
inaedifico 110.
inanimatus 707.
inanis 77. 435. 486. 523. 544. 853. 854. 962. 1329; -m esse 543; -m fieri 523; se -m praebere 485; -ia loqui 544.
inanitas 435. 523. 853. 1186. 1330.
inaniter 523. 854.
inaro 86.
inauditus 129. 668.
inauguratio 467.
inauguro bellum 959; — ritu sacro 465. 466.
inauris 943. 993. 1130.
inauro 45. 477.
incalesco 28. 202. 367.
incantamentum 245. 284. 1377.
incantatio 86. 284. 363.
incantator 87. 245. 284. 364. 806. 990.
incanto 245. 284; -ndi peritus 1229.
incarcero 975; -tus 103.
incarnatio 269.
incarno 268; -tus 268.
incassum vid. cassus.
incedo 113. 114. 266. 385; -ens 386.
incendiarius 684.
incendium 749. 927.
incendo 683. 927. 941; -or 927; -sus 927; -sus ira 209; -sum 368. 1018.
inceptio 942.
inceptor 942.
incertus haesito 1185.
incessus 114. 266. 386.
incestus 1042.
inchoator 942.
inchoo 941. 942; -tus 942.
incido 302. 303. 525. 930. 931. 1114. 1129. 1130. 1169.
incīdo 430. 544. 590. 1225. 1226; — literas magicas 1383; -sus 430; -ae literae 1385.
incile 246.
incipio 239. 461. 767. 941. 942; -tus 942.
incircumcisus 416.
incisio 430. 545; — orationis 241; -nes facere 544. 840.
incisura 269; -as faciens 545.
incito 638; — currentem 308; — ad invidiam 445; — ad iram 891.
inclamo 337. 818. 1275.
inclaresco 340.
inclementer 145.
inclinatio 1117. 1150. 1288; — voluntatis 236.
inclino 213 (?). 1117. 1150. 1287; — aures 1261; — me 1116. 1117; 1287; — me pronum 1178; -or in fugam 660.
includo 819. 935. 1022. 1065. 1066. 1248; — in carcerem 910; quo quid -tur 848; -sus 748. 935. 1022. 1066; -sus carcere 911.
inclusio 1022. 1066.
inclytus 338. 341. 846; -um fieri 340.
incoctus 1221.
incola 122. 651. 887. (1100); -ae 360. 613.
incolo 613. 614. 651; -ens 614. 653.
incolumis 127. 1112. 1113. 1244; -m esse 325. 1112; -m servare 977. 1244; -m fieri 1111; -e 497.
incolumitas 322. 1113.
incommodo 1273.
incommodum 1265.
incomparabilis 175. 797.
incomprehensibilis 976.
incomprehensa ratio 926.
inconstans 10. 12. 216. 884. 1262; -tem esse 710.
inconstantia 12. 1232. 1341.
incontinentia 103.
inconvertibilis 215. 216.
incorporalis natura 709.
incorruptibilis 178.
incorruptus 700; -m esse 1244.
incredibilis; ratio — 926; -e putare 1020.
incredulitas 711. 735; ad -tem inducere 710.
incredulus 711. 738; -m esse 710.
incrementum 533. 906. 907. 1380; — laetum 1245; — aetatis 27. 28; — capere 533.
increpatio 125. 1152; — imperiosa 1175. 1176.
increpo 125. 220. 1151.
incresco 409. 906.
incrusto 170.
incubo, are 99. 137.
incultus 96. 97. 542; — locus 542. 1202; terra -a 1027; -m esse 542; in terram — am mutari 1430.
incumbo 335. 571; — assidue 921.
incuriosus 15.
incurro 307. 308.
incursax 308.
incursio 169; -em facere 169. 170. 307.
incurso 307. 308.
incurvatio 1241.
incurvesco 1146.
incurvo 476. 1117. 1146. 1150. 1240; — corpus 1116; -tus 1117. 1146.
incurvus 1240; -o dorso incedere 1116.
incus 404.
incuso 125. 383.
incutio 220. (1094); — pavorem 494; — maculam 649.
indago, nis 1017.
inde 13; — a 65. 193. 724; — ubi 920.
indesinenter 661. 1036. 1330.
index 164. 1269.
indicium 732.
indico, are 547. 689. 690. 728. 730. 996. 1063. 1076.
indico, ere; -or 730.
indictio 779.
indigena 889. 1384; -ae 360.
indigentia 622. 1255. 1286. 1287.
indigeo 1254. 1286. 1361; -ens 1286. 1362. 1363.
indignabundus 471; -m esse 1157.
indignatio 471. 1158; — ardens 446; ad -em concitare 471.
indignitas 1082.
indignor 471. 776. 982. 1182.
indignus 1079. 1082; -m esse 783.
indigofera tinctoria 679.
indigus 620.
individuus 877.
indo 281. 881. 933. 934. 935. 1086; -tus 935.
indoles 1165. 1188. 1233.
indomitus 313.
indubitatus 1247.
induco 45. 97. 329. 477. 525. 526. 547. 907. 934. 935. 1141; — animum 578. 1231; quidquid -tur 1238.
inductibile 477.
indulgentia 145. 717.
indulgeo 145. 633. 716; nimis -ndo corrumpere 211.
indumentum 799. 875. 941. 966. 1426; — colli 417; -o amiciri 941.
induo 40. 261. 282. 934; — mihi, -or 40. 875; — mihi ornamentum 348; -utus 40.
induresco 1356.
induro 850. 1020. 1289.
industrius 1167.
indutus 41.
inebriatio 379.
inebrio 307. 379; -ans potus 1383.
ineffabilis 689.
[illegible]
inenarrabilis 557.
ineo 113. 524. 525.
ineptia 17. 761. 1055.
ineptio 1055.
ineptus 761. 1055.
iners 11. 1329; — gravitate 850.
inertia 11. 1330.

ineruditus 761.
inexplebilis 237; -m esse 236.
inexplicabilis 1375.
inexploratus 956; -m esse 956.
infamia 81; — adspersus 78. 79.
infamis 79.
infamo 9.
infans 138. 1231. 1251.
infantia 138. 664. 665.
infatuo 37. 760.
infector 264.
infectus; -a re 962.
infecunditas 201.
infecundus 201. 1356; -m esse 201.
infelicitas 591.
infelix 87. 591.
infensus; -m esse 1200; -o animo esse 1327.
inferior 136. 205. 554. 555. 664. 665; pars — 554; locus — 555; -is ordinis 591; conditio -is 136; -m esse 135. 553. 617. 663. 916. 943; -m existimare 135. 663. 664; -m reddi 205.
infermentatus panis 679. 1257.
infernalis cruciatus 1127.
infernus 1137; -m 1127. 1137; -a 376. 436. 555.
infero 282. 526. 1086; — vim 1014. 1212. 1213; — injuriam 80. 958. 1027. 1213; — manum 902; — malum 332; — ignem 768.
infesto 1327.
infestus; -m esse 518. 1200.
inficio 245. 263; -ctus 263.
infidelis 825. 826; -m esse 824.
infidelitas 825.
infigo 50. 564. 1094. 1248. 1276; -or 565; -xus 565. 935; -um esse 564. 1248.
infimus 554; locus — 555; pars -a 1180; -m esse 553.
infinitus 92. 574. 576. 976. 1295. 1388.
infirmitas 1122. 1331.
infirmo 1122. 1331.
infirmus 31. 606. 1122. 1331. 1334; -m esse 30. 431. 1121. 1122. 1331; -iorem reddere 31.
infitiatio 94. 825.
infitior 93. 824.
inflammatio 655.
inflammo 28. 53. 650. 683. 927; -or 824. 927; -tus 650.
inflatio 713.
inflatus 713; — tubae 1224.
inflecto 1150. 1240; -xus 1132. 1240; -xum esse 1240.
inflexio 1241.
inflexus 624.
infligo plagam 421. 1050; -cta plaga 840. 1360.
inflo 521. 706. 712. 986; — tubam 1224; -ans 713; -or 105; -tus 438. 713. 986; -tum esse 986.
infodio 1114. 1339.
infortunium 789. 928; in — inducere 330.
infra 554. 555; vid. inferior, infimus.
infreno 61. 130.
infringo 358. 1122; — animum 1331; — colaphum 840.
infructuosus 1355. 1356.
infula 438. 817. 879.
infundibulum 255.
infundo 388. 460. 933. 934. 943; — stillatim 697; -or 359; — sus 389. 460.
infusio 460. 934.
ingemo 632.
ingenitus 565; -m esse 565.
ingenium 975. 1188. (1230. 1242); suo -o 295.
ingens 1004.
ingenue 833.
ingenuus 85. 833. 1189.
ingero 525. 526.
ingluvies (68). 166.
ingratus 786; — animus 786.
ingravesco 849. 1288.
ingredior 524. 764; -ens 527.
ingressio 526.
ingressus 386. 526. 527.
inguen 108. 1275.
inguinalis plica 669 (?).
inhabito 1085.
inhaereo 50. 1248; -ere facere 50; -ndo opprimere 1227.
inhalo 712.
inhibeo 453. 767. 768. 1432; -or 452.
inhio 513. 676.
inhospitalitas 694.
inimicitia 1183. 1261. 1328; -as suscipere, excitare 1327; -as movere calumniando 1133; -arum auctor 1328.
inimico; -tus 1327.
inimicus 1261. 1327. 1328.
inique 958; — tractare 1012; — — agere 958. 1215; — agens 958.
iniquitas 958.
iniquus 81. 621. 958; -m esse 958; -s judex 1083.
initiatio 109. 1098. 1389.
initio 128. 129. 1098. 1388; — mysteriis 1136.
initium 295. 462. 464. 526. 809. 942; — mensis 239; — facere 461. 941; — dare, fieri 942.
injicio 281. 526. 899. 933. 934; — pavorem 161. 494; — metum 1352; — terrorem 1154; — suspicionem 120; — mentem 578; — scrupulum 710; -ens 934; -ctus 900.
injuria 958. 1014. 1213; -â 1213; -m pati 1213; -m facere 1012. 1212; -m afferre, inferre 80. 958. 1027. 1213; -â subtrahere 1013; -â lacessere 678; -â afficere 590. 958. 1212. 1215; -â affici 1212. 1213; -â affectus 958. 1213; -â violare 958; -ae illatio 1213.
injuriosus 1213.
injurius 1213.
injuste 958; — agere 958.
injustitia 958; -m facere 958; -ae incusare 1213.
injustus 281. 958; -m esse 280. 958.
innascor; -tum esse 1233.
innato 1256.
innitor 318. 335. 387; -ti facere 335.
inno 1283.
innocens 700. 1074. 1313.
innocentia 701. 1312.
innotesco 298. 730. 997.
innovo 128. 129.
innoxius 643.
innumerabilis 577.
innumerus 92. 577.
innuo 475. 1223.
innuptus 903.
inobediens 793. 794. 825. 1271; -em esse 824.
inobedientia 825.
inopia 591. 620. 621. 682. 1021. 1287; -â laborare 620. 1286; ad -m redigere 682. 1286.
inops 382. 620. 682. 1286; -m esse, reddere 682.
inquam 811.
inquietudo; -ne consumi 1107.
inquietus; -m esse, reddere 1107.
inquilinatus 614.
inquilinus 614. 654. 1341. 1342.
inquino 278. 301. 1148. 1215; -or 1115. 1215; -tus 1115. 1215. 1287; intingendo -are 1287.
inquiro 105; — subtilius 1235.
inquisitio 106. 586.
insaluber 1125; -rem esse 1125.
insanabilis 1376.
insania 161. 761. 992; ad -m adigere 760.
insanio 161. 760. 902.
insanus 761. 992. 1199; -m fieri 991. 1250.
insatiabilis 237. 1315; -m esse 236.
insatiabilitas 237.
inscitia 732.
inscius; -m esse 730. 1257.
inscribo 50. 838. 1267; -ptus 50. 1267.
inscriptio 1268.
insculpo 50. 258. 430. 590. 1142; -ptus 430. 1142.
insculptio 430.
insectatio 308.
insectator 308.
insector 307. 396. 678.
insectum 743. 1099.
insequor 307. 551. 1127.
insero, evi 564; -itus 565; -m esse 565. 1233.
insero, ui 526. 935. 1086; -ti vectes 527; -tus filo 382.
insessor 1285.
insideo 1284. 1305. 1306; -ens 1306.
insidiae 213. 267. 474. 981. 1017. 1128; -as struere 1285; -as nectere 474; -is cingere 1016; -is captari 676; in -as collocare 1128. 1283.
insidiator 267. 1006. 1285; -em constituere 1285.
insidior 100. 121. 128. 474. 571. 584. 676. 978. 979. 982. 1128. 1284.
insignis 731; -e 732; nomine -m esse 340.
insilio 169. 343. 450. 1107. 1430.
insipidus 38; -m esse, facere 37.
insipiens 761. 1008.
insipientia 761.
insisto 452.
insolens 234. 986. 1036. 1052. 1134; -m esse 234.
insolenter jactare 986; — tractans 1303.
insolentia 988. 1052. 1134; -â exsultare 449.
insolitus; -m putare alqd 666.
insomnia 572.
insomnis; -em esse 571; -ia facere 572.
insons 700. 1313; -tem esse 699. 1311; -tem declarare 699. 1311.
inspectio 1432.
inspector 300. 1006. 1362; -em esse 1361.
inspergo 933.
inspicio 119. 701. 893; — in speculum 1266; -ens 893. 1433; -or 1361.
inspiratio 713.
inspiro 656. 706. 712.
inspuo 573. 898.
instabilitas 582.
instar 173. 174. 300. 593. 594. 798. 827.
instauro 110. 128. 637.
insterno 274.
instigo 638.
institor 694.
instituo 143. 243. 282. 313. 453. 652. 1151. 1160. 1228; bene -tus 144. 1152; divinitus -tus 243; equus -tus 1153.
institutio 144. 244. 653. 654. 1152.
institutor 132. 144. 244. 1152. 1230.
institutum 132. 244; — vitae 1165.
insto 4. 63. 425. 551. 915. 1284; — importune 1265; — confertim 1227; -ans 1285; prope -ns 426.
instrumentum 315. 449. 675. 983. 1165; — musicum 69. 369. 745. 918. (1158); — torturae 195. 602. 1219. 1241; — rusticum 949; — ligneum 1026; — ferreum 983; — psallendi 1041; — lapicidarum 913; -rum musicorum cantum edere 369.
instruo 43. 44. 243. 1080; — armis 283; — ad dolum faciendum 474; -ctus 283. 1081.
insufflo 712.
insula (720). 1098. 1191.
insulanus 1098.
insulsitas 38.
insulsus 38; -m esse, facere 37.
insultatio 639. 1006.
insulto 80. 678. 1200.
insum 1085.
insumo 575. 946.
insuo 1224.
insuper 1104.
insurgo 452. 453. 638; — contra alqm 307.
insusurro 33.
integer 127. 149. 290. 291. 403. 700. 1074. 1112. 1113. 1244. 1313. 1388; -um 497; -um est 524; -um esse 325; -um facere 325. 1311; -um relinquere 614; -um accepisse 325; in -um restituere 290.
integre 1113.
integritas (150). 291. 326. 701. 1074. 1113. 1389.
intellectualis 732.
intellectus 42. 579. 732. (1230). 1246.
intelligentia 44. 200. 732. 1229; -m praebere 1246; -â imbuere 1228.
intelligo 43. 108. 297. 337. 578. 729; — penitus 1246; non — 1008; -tu difficilis 926; -ens 43. 657. 732. 1229; accurate -ens 1235; -ntem esse 1228.
intemperanter 976.
intemperantia 103. 237. 269.
intendo 328. 329. 914. 915. 1289. 1291. 1381. 1427; — vires 169. 915. 1201. 1207; — oculos 1007; — animum 121. 128. 1136; — mentem ad subtilitatem 1235; — dolum 100; -sus (arcus) 903; -tus 21. 305. 572. 915; -tum esse 304. 571.
intente 98; — occupatum esse 660; — contemplari, intueri 1007; -tius facere 914; -tius studere 1207.
inter 175. 536. 537. 593. 594. 784. 908. 909.
intercalaris 266.
intercalatio 266.
intercalo 266.
intercedo 375. 514. 562. 1263; -ens 376.
intercessio 156. 376. 515. 562. 563; -ne uti 376. 562.
intercessor 515. 562. 563. 692. 785.

[illegible]. 1120; — [illegible].
intercīdo 182. 184.
intercisio 185.
intercludo 184. 185. 1432; — obice 133; — animam alicui 607.
[illegible]
[illegible] 419.
[illegible] aqua [illegible]; -te aqua laborare 455.
interdico 83. 939. 940. 1433; sibi -ens re 84; -ctus 83. 87. 940.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 181.
intereo 18. 19. 178. 541. 574. 1250.
interfectio 440. 441.
interfector 441.
interficio 203. 439. 440; — com[illegible]; -ctus 440.
[illegible]
[illegible]
interimo 763; — laqueo 604.
interior 909; -us 907; -ora 835. 907.
interitus 19. 179. 575. 1251.
interjicio 526; -cto tempore 1181.
intermissio 661. 971. 1329. 1330; -nem facere 616; sine -ne 1329.
intermitto 10. 184. 185. 616. 617. 618. 661. 1150. 1283. 1328. 1329. 1364; -ens 559; -or 819; -sus 1329; -sum 661.
internecio 576; -ne afficere 440.
internosco 1344.
internuncius 244.
internus 909. 910; -um 907.
interpellatio 1330.
interpres 299. 557. 562. (809). 954. 1094. 1375; — ominum 733; -tis vice fungi 562.
interpretatio 557. 691. 1094. 1375.
interpretator 1375.
interpretor 556. 1093. 1252. 1375.
interpurgo 699. 843.
interrogatio 376.
interrogator 106.
interrogo 106. 375. 376. 484; — sedulo 1246; — de saluto alcjs 1064.
interrumpo 184. 185. 543. 544.
interstinguo; -ctus punctis, ma[illegible].
intersum; [illegible].
intertexo 770. 771; -tus 771. 972; -tus floribus 1318.
interula 420.
intervallum 273. 661; — linearum 241; -o sejunctus 273; -um in[illegible] 1315.
intervenio rei forte 1129.
interversor 421.
interverto 353. 421.
intestinus; -a 208. 671. 908.
intexo 770. 771; -tus 382. 748. 771. 972; vestis auro -ta 1108.
[illegible]
[illegible]
intingo 1217. 1218. 1219. 1281; -ctus 1219; -ndo inquinare 1287.
intolerabilis; -e censere 850.
intono 1201.
intra 479. 751. 908; vid. interior, [illegible].
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
introeo 524.
introfero 526.
introitus 526. 527.
introrsum 908.
introspicio 118.
intrudo 1203.
intueor 296. 701. 702; se invicem -eri 298.
intuitus 299. 702.
intumesco 105. 712.
intus 908. 909.
inumbro 1256.
inundatio 984.
inundo 400. 868. 984.
inungo 437.
inuro 927; notam — 671; -stus 683. 927.
inutilis 513. 515. 1329; — res 1330; — herba 841; vas -e 1175; -e 853.
inutilitas 1330.
inutiliter 1329.
invado 225. 303. 307. 525. 546. 930; — improviso 938. 1107.
invalesco 405. 607. 1004. 1288; -ere facere 1290.
invalidus 378. 1122. 1125.
invasor 1107.
inveho 526. 764. 968; -or 1305. 1306.
invenio 302. 303. 586; non — 619; -ens 305; -ndi studiosus 586; res -ta 305; -tus 304; -tum callidum 195.
inventio 304.
inverse 1182.
inversio 413. 1182.
inverto 1182. 1212.
investigabilis 740.
investigatio 586.
investigator 586; — subtilis 1235.
investigo 105. 584. 585. 740. (1236?) 1367. 1368. 1432.
inveterasco 491.
inveteratus 491.
invicem 1033.
invideo 417. 445. 1120; — avare 1240; -ens 446; -sus 1261; -m facere 1260.
invidia 417. 445. 1120; ad -m incitare 445; odio et -a sese habere invicem 73.
invidus 73. 446. 1120. 1240; — oculus 1006; -m esse 1120.
invigilo 571.
invisibilis 298; -m fieri 1250.
inviso 893. 1360.
invitatio 959. 1302.
invitator 1301.
invite 834. 1362.
invito 959. 1010. 1301; — ad epulas 176; — ad prandium 176; -tus 959. 1301.
invitus 1361. 1362; — animus 834.
invocatio 1302.
invoco 375. 1301.
involo 343.
involucrum 615. 1140; — mortui 1178.
involuntarie 730.
involutio 1178. 1225.
involvo 976. 1225; — linteis 1177. 1178; -or 54. 838; -tus 977. 1225; -tus linteis 1178.
ipse 30. 142. 294. 708. 755. 830. 869. 918. 1006. 1209; et ipse 628. 918; -sum 1223.
ira 209. 471. 643; -ae aestus 78; — exacerbare 165; — ardere 208; ad -m provocare 208. 209. 471; — ardenti flagrare 445; — ardens 445. 446; -m differre 673; ad -m propensus 938; — plenus 958.
iracundia 471.
iracundus 471. 643. 988.
irascor 208. 1183; -tus 209.
iris ¹) 434. 1090. ²) 756.
irpex 442.
irretio 266. 267; -tus 474.
irreverens 1134; -tem esse 1134.
irreverenter 1134.
irreverentia 1134.
irrevocabilis 326.
irrideo 11. 234. 323. 1001. 1056; -sus 1056.
irrigatio 354.
irrigo 240. 307. 354.
irriguus 307.
irrisio 234. 323. 324. 1056.
irrisor 323. 761.
irrisus 323.
irritatio 892.
irritator 892.
irrito 165. 208. 211. 891.
irritus 515. 544. 1329; -m 854; -m esse 452. 543; -m declarare 544; -m fieri 37. 391. 485. 1329; -m facere 215. 390. 543. 544. 627. 1329. 1364; -m cadere 930; in -m cadere 330. 543.
irrogo vitium 671.
irrumpo 1107.
irruo 343. 901. 938. (1003?) 1107. 1130. 1212; -ens 1107.
is, ea, id 870. 918. 919; id est 483.
Islam 323; -um profiteri 322.
iste 1054. 1056. 1057.
isthmus 38.
istuc 13.
ita 790. 828. 1136; itane? 1136; — ut 750; — sit 738; — faciam 716; ut — ita 224.
itaque 777. 811.
item 2.
iter 115. 693. 694. 1372; — facere 113. 693. 695.
itero 868. 1131; -tus 1131.
iterum 206. 215. 867. 1009. 1131; — iterumque 207; — facere 1131. 1169; — fieri 1169.
itidem 142. 830.
itio 114.
itus 114.

---

jaceo 1329; — prostratus 705; facere ut -at 380; -ens 381. 931.
jacio 899. 931. 933. 936. 1205. 1206; — deorsum 902; — fundamentum 614. 681; — tela 1094; -tus 937.
jactabundus 657. 1052.
jactantia 1052.
jactatio 198.
jactator dirarum 316.
jacto 12; — me 198. 986. 1052; — pedes palpitans 319; — insolenter 986.
jactura 19. 669. 1251; -m inferre 135; -m facere 590. 669.
jactus 684. 685. 937; spatium — 685. 937; -m facere 946.
jaculatio 684.
jaculator 685. 900.
jaculor 684. 899. 1094; — sagittas 434; -ndo petere 277. 684; -ndo attingere 16. 17.
jaculum 871. 900. 983. 1044.
jaculus mus 785. 842. 1142.
jam 206. 326. 777. 811. 932. 1029. 1054. 1072. 1389; — vero 777. 811. 1073.
janitor 980. 1022.
janua 606. 649. 1022; — aversa 1342.
jasminum 397 (?).
jectigatio 1157; -ne afficere 319.
jecur 851.
jecusculum 851.
jejunator 1297.
jejunitas 1430.
jejunium 1296; introitus -ii adventus 362; initium -ii quadragesimalis 435.
jejuno 1296; -ans 1296. 1297.
jejunus 1296.
jocor 234. 323. 917.
jocus 323.
jota 1076.
juba 260.
jubeo 484. 689. 792. 793; -sus 793. 794; -sum 451.
jubilaeus annus 796.
jubilatio 1072.
jubilo 516. 656. 1072.
jubilum 796. 923. 1072.
jucunde 1242; — vivere 1080.
jucunditas 118. 1082. 1242; — vitae 1383; -em rei laudare 1242; -em praebere 1242; -bus frui 1382.
jucundo 800. 1349.
jucundus 117. 118. 235. 252. 800. 1242. 1350. 1351. 1369; -m 938; -m esse 117. 1078. 1241; -m reddere 800. 1242; -m censere 800; vita -a 1082.
Juda 1070; -aeus 1070; -aicus 1070; -aismus 1070; ad -aismum se convertere 1070; -aizo 1070.
judex 406. 419. (468). 856. 1127. 1366; -cem constituere 855.
judicatio 856.
judicatus 407.
judicialis 856; -e 856. 857.
judicium 146. 200. 371. 579. 856. 912. 1127. 1242. 1356. 1365. 1366. 1379; — facere 1364; — exercere 912; — dare 911; in — vocare 912; -o contendere 370; e -o alcjs 593; locus -ii 857. 912.
judico 854. 855. 1127. 1364. 1365; -tus 856; -ndam proponere causam suam 911.
jugis 915. 1036.
jugiter 915.
juglans 1185.
jugulatio 88. 1226.
jugulo 88. 317. 318. 1157. 1226.
jugum 309. 820. 1061. 1180. 1298. 1327; — textorum 742. 771; vinculum ferreum -o simile 1206.
jumentum 311. 386. 802.
junceus; -m vas 1008.
junctura 527. 698. 769; — membrorum 61.
jungo 747. 1096. 1097. 1325. 1326; — pacem, foedus 371; — curru jumenta 747. 1305. 1325; -or matrimonio 1087.
juniperus 96. 1067. 1284; gummi -erium 574; -inus 742.
Jupiter stella 745 (?).
juramentum 156.
juratio 156.
jurator 156.
jurgium 1183.
jurgo 1183.
jurgor 920. 1037.
juro 155. 156.
jus 221. 856. 1312. 1365. 1366; — tueri, reddere, dicendum demandare [illegible]

460. 464; -re 291. 1312; praeter — 1213.
jus 166. 1039. 1281.
jusculum 166. 1039. 1281; — parare 1281.
jusjurandum 156; — dare, exigere, deferre 155; jurejurando promittere, obstringere, sancire 155; ad — adigere 155.
jussus 794. (809).
juste 1313.
justificatio 1312.
justifico 1311. 1312; -ans 1313; -tus 1312.
justitia 291. 1312. 1356; opus -ae 228.
justus 290. 1312. 1313; — modus 222. 1083; -m tempus 1197; -a causa 1366; -m esse 289. 1311; -m facere 290. 1311; -m declarare 290; -m declarari 1311; sibi -m videri 1312; se -m praebere 1312; id quod -m est 856. 1365; -am causam habere 289. 1311.
juvencula 664.
juvencus 522. 571. 803; -a 802. 1085.
juvenesco 900.
juvenilis 900; -m vigorem recipere 900.
juvenis 160. 519. 887. 900; -m esse, se praebere 900; junior 129.
juventus 160. 664. 900. 901.
juvo 314. 513. 514.
juxta 175. 478. 592. 593. 686. 770. 775. 827. 919. 1174. 1224.

labasco 1287.
labefactatio 563.
labefacto 12. 412. 563. 1287.
labes 649. 672. 1125; -m imponere 671; -e notatus 649; -is expers 1388.
labium 858.
labo 563. 1084. 1114. 1287; -ans 563. 1288.
labor 44. 930. 931. 1084. 1114; — cum murmure 495; — errore 330; -psus 931. 932; -ndo se motitare 1425.
labor, oris 342. 448. 1163. 1166. 1265. 1272; — imperatus 1233; — operosus 1166; -em imponere 448; ad -em adigere 448; -e confici 341; -e defatigare 1272. 1273; -em creare 1273; -e partum 1167. 1272; -es tolerans 1273.
laboriosus 1167.
laboro 72. 341. 342. 448. 567. 1125. 1159. 1162. 1272; -ans 1273; -ndo conficere 1162.
labrum 415. 625. 858. 993. 1008. 1294.
lac 68; — coagulatum 1168; — spissum 981; — flore privatum 21; -tis flos 15. 981; -te alere 939; — bibendum accipere 939.
laccae gummi 1426.
lacer 270; pars rei -a 545; pars vestis -ae 1328.
laceratio 249. 662.
lacerator 270.
lacero 249. 545; -tus 622; -tos testiculos habens 1220.
lacerta 64. 110. 1276; — aquatica 993.
lacertus 1017.
lacessitio 892.
lacesso 678. 891.
lacinia 792. 858. 936. 1294.
lacrima 658.
lacrimo 658.
lacteo 1230; infans -ens 1231.
lacteus; -a via 694.
lacto 137. 612. 939. 1230; — spe 407.
lacuna 120. 661. 1003; — libri 618.
lacunar 749. 1249; -ari tectus 1249.
lacus 493. 975. 1003. 1159; — torcularis 599. 873.
ladanum 1426.
laedo 332. 333. 669; — leviter superficiem 154; — ut membris uti non possit 1334; -or 431; -sus 669.
laena 818.
laesio 81. 670.
laetabilis 1350. 1351.
laete provenire 333.
laetifico 333. 1349. 1350; -ans 1351.
laetificus 1351.
laetitia 82. 1082. 1350; -m percipere 1349; -â afficere 1349; -â exsultare 1354; in -am effundi 1355.
laetor 82. 1349; -ans 1350.
laetus 253. 610. 1350; — clamor 1072; — nuntius 509. 1064; -a vita 1082; -ae res, -i dies 1350; -m esse 1349. 1350; -m reddere 1244; -m clamorem tollere 516. 1072; -a nuntiare 1063; -is donis ornare 1349; -o nuncio exhilarare 509. 1064. 1349.
laevus 1336. 1337.
laganum 62. 1274.
lagena 62. 1265.
laicus 122. 952.
lallo 46.
lambo 31. (677?).
lamella 477.
lamentatio 32. 353. 522; -nis malum 392.
lamentor 32. 353. 522. 998; -ans 353. 522.
lamentum 332. 998.
lamia 1314.
lamina 45. 325. 472. 473. 477.
lampas 47. 449. 604.
lana (532). 1324.
lancea 275. 870.
lancearius 275.
laneus (532). 1324.
langueo 40.
languesco 10. 11. 225. 380. 1033. 1269.
languidus 46. 226. 1034. 1122. 1270. 1331; -m esse 10. 46. 1121; -m fieri 225. 544. 1270; -m reddere 1122. 1270. 1331.
languor 46. 1034. 1331.
laniena 1226.
lanio 249. 1226.
lanx 1264. 1281.
lapicida 913; -ae opus 913; -arum instrumentum 913; -arum malleus 1386.
lapideus 758.
lapido 936. 937.
lapidosus 859.
lapillus 607.
lapis 758. 971; — angularis 792; — molaris 1084; — boum fronti alligatus 1055; — coctus 1182; — magnus 315; — pretiosus vid. gemma; — in memoriam erectus 112; -des caesi 913; in -em convertere 759; -es conjicere 936; -bus petere 936. 937; -bus sternere viam 1321; -bus obrutis necare 936. 937.
lapso 1114.
lapsus 932. 983. 1114. 1115; causa -us 983; in -m inducere 330.
laqueare 1249; -ria 749; -bus tegere 1249.
laqueator 267.
laqueolus 163.
laqueus 100. 267. 1333; -o interimo 604; -is capi 267.
largior 877. 881. 1317; — misericordia ductus 157.
largitor 515. 882. 1317.
largus 253.
larus 37.
lascivia 168. 350. 1034. 1060. 1347. 1354.
lascivio 167. 1033. 1060.
lascivus 168. 1060. 1061; -m esse (1343). 1347.
lassitudo 1122. 1331.
lasso 1122. 1331.
lassus 1122. 1331; -m esse 1121. 1331.
late longeque manare 403.
latebra 124. 385. 601.
lateo 281. 384. 600. 849; -ns 849; aliena veste induta latere velle 851.
later 1182; -es coquere 1182.
lateralis tractus 1202.
laterarius; -a fornax 1251.
latericius; -m 680; farina -a 1182.
laterna 1318. 1392.
latibulum 124. 526. 601. 1168; — latronum 1378.
latitudo 196. 274. 403. 571. 903. 1202. 1319.
lator 227.
latrator 818.
latratus 646.
latrina 422. 535. 842. 843. 947. 1145; in — 1271.
latro 650.
latro, nis 345. 503. 1144. 1378; -num latibulum 1378.
latrocinor 1378.
latrunculus; -orum ludus 374.
latus, a, um 273. 403. 1319; -m esse 273; -m facere 273. 402.
latus, eris 336. 598. 799. 806. 1173. 1174. 1202. 1210. 1373. 1374; — transversum 1202; a -ere 1174; ad — 919.
laudabilis 357. 929; -m reddere, se praestare 357.
laudatio 357. 505. 786. 930. 1059.
laudator 357. 930.
laudatorius 930.
laudo 356. 357. 504. 505. 665. 666. 800. 929. 1179; — cantando 1040; — testimonii causa 1040; -tus 357. 358. 505. 786. 929.
laurus 1135.
laus 357. 666. 786. 930; -dem captare 198. 1079; -e dignus 929; -is cantatio 357; -bus celebrare 785. 786; -es dicere 356. 357.
laute vivere 1382.
lautus; -ae epulae 176.
lavacrum 625. 876.
lavatio 1218; -nem praebere 625; -nis aqua 625.
lavo 624. 625; -or 1218; lotus 625.
laxitas 274.
laxo 332; -or 1238.
laxus 46. 273; -m dependere 1238; -m esse 46.
leaena 991.
lebes 509. 1254.
lebitonarium 45.
lectica 47. 1298.
lectio 657. 720. 878; -nis locus 657.
lectionarium 1211.
lector 657. 780.
lectus 381. 704. 964; — cubicularis 1009; — mortui 1178; in -m conjicere 380; -o superimponere 1337; -o affixus 1337.
lecythus 50. 1149.
ledum 1426.
legatio 49. 563; -nem obire 562.
legator 1140.
legatum 1140.
legatus 48. 49. 115. (451). 562; -m esse 562.
legio 62.
legislator 132. 244.
legisperitus 132. 360. 1268.
legitime 132.
legitimus 132; id quod -m est 856. 1366.
lego, ere 655. 656. 720. 744; — spicas 423.
lego, are 47. 1139. 1140; — testamento 793; -or jussu 793; -tus testamento 793.
legumen 418.
lena 164.
lenio 292. 424. 1073.
lenis 35. 37. 230. 292. 1038. 1074; -m esse 1073; -m se praebere 1074; -iorem fieri 292.
lenitas 229. 292. 1074. 1075.
leniter 1074; — habere 1073; — tractari 145; — tractans 145.
leno 164.
lenocinium 1044.
lens, tis 177. 502.
lentiscus 382.
lentus 35; -m esse 34.
leo 753. 991; -nis naturam induere 991.
leoninus 991.
lepor 1242.
lepra 37. 985. 1035. 1430.
leprosus 37.
lepus 189.
lessus 353; -m facere 353.
letalis 439. 1430; — morbus 204.
lethargus 671.
levamen 632; — praebere 632.
levatio 632; -nem invenire 411.
leviathan 53.
lēvigo 146.
levir; -ri uxor 676.
lēvis 36. 1266. 1306; -m esse, facere 36. 1266. 1306.
lĕvis 411; -m esse 410; -m facere, existimare 410. 411; pro -i et vili habere 410.
Levita, Leviticus 54.
lēvitas 1266.
lĕvitas 411; — animi 1034.
leviter; qui — fert 411.
lĕvo 410. 411; se -tum sentire 632.
lex 131. 132. 244. 444. 794. 980. 1366; -e agere 855; -m dare 131; -e constitui 131; ex -e 132; legum peritus 132. 360. 1268; lex Mosaica 742.
libamentum 943.
libatio 943; -em effundere 943.
libatorius; phiala -a 943.
libellus 852. 1094. 1217. 1269; — memorialis 1059; — debiti 1011.
libens 235. 236. 1232. 1350; -tem se praestare 1231.
libenter 236. 254. 1350. 1359; — velle 800; — sustinere 1231; — facere 1358. 1361.
liber, ri 838. 852. 1268. 1269; — memoriarum 1059.

liber; -eri 886. 1099; -os suscipere 886; -os procreare 886.
liber, a, um 85. 1112. 1187. 1189; -um exire 944; -um esse 1112; -um fieri 1187; -um dimitti 1187.
liberalis 235. 403. 529. 610. 882. 1189. 1317; — erga egenos 228.
liberalitas 403. 611. 1317.
liberatio 487. 1113. 1189.
liberator 487. 538. 696. 1113. 1354. 1366.
libere 1137. 1138; — loqui vel agere 1137.
libero 486. 538. 695. 945. 1111. 1112. 1187.
libertas 1189; -em adipisci 1187; -e donare 1187; -i restituere 1112; -em sibi sumere 1187.
[illegible] 1187.
libet [illegible].
-libet 725.
libidinosus 168. 1034. 1369; -m esse 167.
libido 168. 917. 1042. 1369; — certandi 417; -i deditus 1383; -i se dedere 168; -em explere 167. 917; -e corrumpere 168; -e venerea flagrare 159; -i aliorum obnoxius 1232; -e percitus 1042; -bus naturae repugnantibus deditus 1148.
libo 677. 943. 1241.
libra 211. 431. 1082.
librarius 1268.
librator 1082.
libripens 1082.
libro 1078. 1079. 1080; -tus 1081.
licentia 524; -â concessâ admitti 523; -m concessam habere 523. 524.
licet 524. 812. 864; non — 1370.
licet (conj.) 479. 725. 778.
liciatorium 242.
licitus 524.
[illegible]
lictor 267. 291. 925.
lien 333. 1251.
ligamen 100. 748. 1327. 1363.
ligamentum 474; -a magica, precatoria 837.
[illegible] 748.
[illegible] 748.
[illegible] 1441.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
lignum 943. (1001). 1025. 1026; — vermibus non obnoxium 350; -i scissi fragmentum 346; -a fissa, findere 133; -um rubrum 839 (?).
ligo, are 747. 852. 981; — vinculis 584; -tus 748. 852. 981.
ligula 38.
ligurio 37.
ligurius 62. 491.
lilium 373. 1118; — rubens 313.
limbus 473. 600. 633. 859. 1050. 1060. (1061?). 1294.
limen 320. 1095.
limes 858. 905. 1118. 1119. 1123. 1295.
limosus; -a facta est terra 1279.
limpidus 1275.
[illegible] 1276.
limus; -is oculis aspiciens 1236.
limus, i 957.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
lingua 38. 63. 690; — promtum esse 38; — promtum facere 690; -m movere, exserere 53.
linguatus 657.
lino 1247; -ndo oppletus 1247.
linquo; -or animo 991. 1250; quem animus liquit 618.
linteamen 941.
linteolum 941.
linter 317.
linteus 256. 1013; -m 47. 852. 941. 1013. 1233; -m subtilissimum 1157; -i tenuissimi species 374; vestis -a 374; -is involvere 1177. 1178.
linum 256. 550. 852. 1013.
lippus 1270.
liquatorius catinus 361.
liquefacio 146. 179. 361; -fio 145. 180; -ctus 180.
liquefactor 180.
liquesco 145. 180. 795.
liquidus 1275; -m esse 1275; vas -i 1149.
liquo 179. 698. 1275; -tus 698. 1275; -ndo purgari 1275; -ndo purgare 1275.
liquor 212.
lis 51. 371. 912. 1183. 1365; -tem componere 855; -tem excitare, habere 370; ad -tem agendam admittere 911.
litania 63.
litera 1. 587. 1268. 1378; -ae apex 430. 587; -ae 49. 838. 852. 1217; -ae formatae 524; -ae incisae 1385; forma -arum alphabeti simplex 1189; -is consignare 1267; -as magicas incidere 1383; -is studere 656; -is 1268.
literatura 1268.
literatus 1268; — homo 1106.
litigatio 912.
litigator 1183.
litigiosus 912.
litigium 371. 1365.
litigo 51. 370. 855. 911. 1183. 1356. 1365; -ns 912; ndo probare 911.
litra 62.
liturgia 467.
liturgicus; -a oratio 786; modulari cantus -os 417.
litus 125. 1013. 1118. 1294.
lituus 524. 530.
lividus 399 (?).
loco 972. 973.
loculus 271. 419. 711. 752. (753). 870. 1135; — sepulchralis 711; — in tabella inclusus 419.
locuples 528. 1317; -em esse 1080.
locupleto 527. 528; -ans 529.
locus 263. 455. 492. 654. 799. 865. 1210. 1373. 1374; — (i. e. occasio) 857; — libri 971; — originis 227; — optimus 254; — unde quid exit 947; -m dare 581; -m tenere 452; -o 13. 565. 865; -o ejus quod 727; quo loco 799; -o moveri 116. 1341; -o movere 386.
locusta 659. 669. (787?). 1132.
locutio 690.
locutor 485. 657.
locutulejus 1015.
λογτίον 62.
λόγος 451.
lolium 841.
longaevitas 673.
longanimis 1015. 1016.
longe 272. 273. 673. 674; — amovere 673; — recedere 271; — lateque manare 403.
longinquitas 273.
longinquus 272. 273. 674. 1145. 1181; -m esse 271. 1181; -m facere 673; in -m produci 1181.
longitudo 238. 571. 673. 674. 1202.
longus 533. 674. 1181; -m esse, fieri 672. 673; -m facere 673; in -m se producere 672; -m tempus 1182; -orem esse 1380.
loquax 657. 691; -cem esse 655; -cem facere 690.
loquela 657. 691; — submissa 33.
loquor 483. 655. 656. 688. 690. 895; — magna 986; — multa 655; — inania 544; — aliena 1055; — sacra 1375; — libere 1137; — barbare 1055; -ns 657. 692; difficulter -ens 485; aperta -ndi ratio 1138; -ndi impotentia 485; -ndi facultas 657; -ndi facultatem praebere 690; -ndi facultate praeditum esse 655; -ndi facultatem restituere 656.
lorica 41. 623. 1096. 1105. 1185. 1204; -â indui 1096.
lorum 100. 748. 779. 1234. 1327.
lotio 625; -nis locus 625.
lotium 212.
lotor 625.
lotura 625.
lubricus 36; -m 1115; -m esse, facere 36; labi in -o 1114.
luceo 239. 297. 299. 499. 603. 604. 685. 1310. 1311; -ere facere 499; -ns 500. 501. 604.
lucerna 449. 501. 604.
lucesco 499. 1184. 1277.
lucidus 357. 500; -m esse, reddere 499.
lucifer 538. 1277.
lucrifacio 285. 1172; -fio 286.
lucrificus 286.
lucror 285.
lucrosus 286; -m esse 285.
lucrum 286. 559. 1167; — iniquum 1014; — facere 286; — captare 285. 286; -o cedere 285; -i faciendi cupidus 286; -i iniqui studiosus 682; -i iniqui cupiditas 1014.
lucta 1201.
luctatio 519. 1201.
luctator 1201.
luctor 412. 519. 1200; ad -ndum inducere 1201.
luctus 32. 123. 332; -m deponere 695. 696.
lucus (719). 994.
ludibrium 234. 323. 324. 918. 1056; -o habere 11. 97. 323. 626. 760. 917. 1056.
ludibundus 29.
ludicer; -rum 918; theatrum -rum 234; sermones -ri 1060.
ludo 29. 323. 917; alea -ens 419.
ludus 29. 424. 917; — calculorum 1175; -latrunculorum 374.
lues 541.
lugeo 32. 567; -ens 123.
lugubris 123; — cultus 332; carmen -e 332; cantu -i deflere 353.
lumbus 98. 341. 1174. 1275.
lumen 382. 500. 501. 1311; — emittere 604; — perfundere 297; -is deminutio 1259; -is defectum efficiens 1251.
luminare 500.
luminosus 501.
luna 419. (744. 750. 756.) 898; — nova 3. 230. 239. 899; — plena 899.
lunaris 3. 419. 899; — circulus 419.
[illegible]
[illegible]
lupinus 556.
lupus 566. (1056).
luscus 645.
lusio 29.
lusor 918.
lustralis; aqua -i purgare 284.
lustratio 1214. 1362.
lustro 119. 576. 699. 893. 1213. 1360. 1361.
lustrum 124. 381. 1168.
lusus 917.
lutulentus 1215.
lutum 167. 207. 217. 645. 1279. 1293. 1302; e -o formatus 1279.
lux 358. 500; — prima 685. 1133. 1277; -e prima facere 685; -e primâ sacra celebrare 239; -em spargere 1311; -em emittere, praebere 499; in -em proferre 499.
luxuria 168; -ae deditum esse 1033.
luxurio 167. 1216; -or 1033. 1080. 1382.
luxuriosus 168.
lychnuchus 455. 604.
lyra 369. 992. 1026.

macellum 109. 535.
macer 1132. 1133; -m esse 1132.
maceresco 166.
maceria 473. (1013?). 1204. 1331; -m circumdare 1330.
macero; -o coquendo 414; -tum esse aestu 18.
machina 195. 449. 871; — bellica 939.
machinalis 195.
machinamentum 195.
machinatio doli 474.
machinor 195. 872. 1383; — prava 858.
macies 1133; -e conficere 1132.
macilentus 1132. 1133; -m esse, reddere 1132.
macritas 1133.
mactator 1049.
macte 416.
macto 88. 1048. 1201. 1226; pecudes -tae 1226; locus ubi -tur 1226.
macula 81. 102. 279. 411. 649. 665. 672. 1215. 1216; -m incutere 649; -â aspergere 671. 672; -is interstinctus 833.
maculatio 103. 255. 649.
maculo 649. 671; -tus 103. 254. 649. 672.
maculositas 161 (?).
madefacio 271. 1214.
madeo 271. 1214.
madidus 271. 1214; -m 319.
mador 819.
maereo 34. 165. 567.
maeror 34. 74. 123. 124. 568; -is causa 123; -e afficere 122. 565; -em afferre 122. 123.
maestitia 568.
maestus 123. 165. 568. 1080; -m esse 122. 165; -m facere 1080; -m vultum gerere 474.
magia 86. 397.
magicus; -a ligamenta 837; -ae artes 1186; -i characteres 1385; -am artem exercens 87.
magis 886. 1223. 1381. 1382; non — 1223; multo — 616; quanto — 1382; quo — eo — 223. 224; eo — 1381; — facere alqd 1381.
magister 27. 144. 287. 951. 1280; — cursus 389; -um sectari 1326.
magistratus 27. 28. 856. 857.

magnalia 987.
magnifacio 986.
magnificentia 358. 846. 987; — veneranda 1154; quidquid -ae est 283.
magnifico 356. 357. 985. 986.
magnificus 198. 241. 357. 846; -m reddere, se praestare 357.
magniloquus 657.
magnitudo 533. 986; — justa 783.
magnopere 1381.
magnus 987; -m esse, fieri 985; -m facere 985; -a loqui 986; -i aestimare 985. 986; major 1381. 1382; — pars 534. 987. 1381. 1382; -em fieri 985; natu -or 988; natu -em esse 26. 985; jus natu -is 28; natu -em declarare 986; -es 754. 1043; una e -bus 755; -ximus 1381; -ximum esse vel fieri 985.
magus 87. 168. 245. 397. 732.
majestas 140. 151. 358. 688. 701. 987. 1154; -te praeditus 1154.
mala 45.
malacia 1038.
malagma 245.
male 789; — agere 787. 788; — facere 787; — habere alqm 73. 80. 247. 518. 787; — haberi 1125; — vertere 518.
maledico 78. 80. 316. 505. 1302. 1330; -tus 316.
maledictio 316. 1303. 1330.
maledictum; -a proterva 234; -is lacessere 678.
maledicus 1303. 1330.
malefacio 80.
malefactum 81.
maleficus 757.
malignus 54. 73. 788. 1334; -m esse 1334.
malitia 788. 789. 1258. 1334.
malitiose insidiari 1143.
malitiosus 1258; -a astutia 1143.
malleus 402. 404. 1044. 1386.
malluvium 657.
malo 540. 589. 1358.
maltha 170.
maltho 170.
mālum 573. 860; — punicum 276; — cydonium 405; — citreum 34; — persicum 865.
mālus 860; — punica 276; — navis 242. 957.
malus, a, um 73. 81. 519. 788. 1334; -m esse 80. 518. 787; -m declarare 81; -m censere 81. 788; -m videri 518; -m reddere 787; -a indoles 789; -a actio 394. 789; in -am partem accipere 81; -um 81. 788. 789; — improvisum 1130; — magnum 392; — inferre 332; -a gravia 681; -is gravibus circumventum esse 681; -a struere, moliri 195; vid. pejor.
malva 633.
mamilla 1231.
mamma 1230; -m praebere 1230.
mancipium 151. 448. (707). 1164. 1336.
mancus 135. 661. 1202; -m esse 1201.
mandatarius; -m esse 218.
mandator 219.
mandatum 218. 244. 451. 691. 794. 1362; cum -is mittere 793; -o instructus 794.
mandibula 668.
mando, are 481. 792. 950; — animo alqd 933; — curam alicui 218; -tus 793.
mando, ere 126. 226.
mandragora 860. 993.
manduco 126. 226; -ndo conterere 99.
mane 685. 1133. 1195. 1277; — pergere 1195; — facere 685. 1195; — surgere 1195. 1196; — venire 1195. 1196; — salutare 1277.
maneo 5. 419. 452. 613. 651. 923. 1015. 1180. 1181. 1284. 1285. 1288; — noctu 534; -ens 653. 1285.
manes 707.
maniacus 1177.
manica 368. 799. 1047.
manifestatio 1077.
manifestator 400. 692. 833.
manifeste 833. 1137.
manifesto 297. 298. 399. 703. 1138.
manifestus 833. 1137; -m esse 298. 996. 997. 1137; -m facere 297. 299. 499. 536. 832. 833. 996. 1076. 1137; -m fieri 1076. 1137; -a rei ratio 997. 1138.
manipulus 141. 219. 818; — cohortis 401.
manna 188.
mano 892; -ns 892; — sudore 274; — longe lateque 403.
mansio 194. 455. 536. 614. 654. 971.
mansuetudo 18. 292. 554. 1074. 1075.
mansuetus 36. 42. 292. 1074; -m fieri 292.
manticularius 421.
manticulor 421.
mantile 194.
manubiae 7. 8.
manubrium 536. 799. 1026.
manumissio 618. 1187. 1189.
manumitto 1187. 1372; -sus 1187.
manus 740. 798. 799; -m inferre 902; -m imponere 652; -u habere 1290. 1297; -s impositio 653; cui — impositae sunt 653.
manustupratio 328.
maphrianus 229.
marceo 178. 225. 1269.
marcesco 225. 491. 993. 1269.
marcidus 178. 226. 1270; -m fieri 225. 1270; -m reddere 225.
mare 493; — mortuum 719; — rubrum 742.
margarita 53. 494. 1093.
margo 473. 618. 858. 859. 1294; — circumdans 137.
marinus 494.
marita 520. 904; -ae 772.
maritimus 494; -a regio 125. 1251.
marito 904.
maritus 183. 519. 904; -i 904. 1011.
marmor 165. 300. 487; — album 1392.
marmota mus 1434.
marsupium 443. 842. 977.
martulus 402.
martyr 338. 339. 1201.
μαρτύριον 171.
martyrium 338.
mas 306. 519. 561. 1011; — gregis 499.
masculinus 561.
masculus 306. 519. 561.
massa 90; — farinacea 90; — dactylorum, ficuum 765; -m subigere 53.
mastiche 382.
mastico 126. 226.
μαστιφάτ 177.
mater 727. 888; — familiās 528.
materia, — data 857; — chemica 977; — terrae 217; — ignis 684; — structurae 680.
matricida 441.
matrimonium 903. 904; — initurus 904; in — ducere 903; -o benedicere 904; in — dare 904; -o jungere, jungi 903. 904. 1087; -o junctus 904.
matrix 76. 138.
matrona 144.
maturesco 257. 508.
maturitas 257. 976; ad -em pervenire 149.
maturo 1385.
maturus 279. 509. 1386. 1388.
matutinus 1277; -m tempus 685 1277; hymnos -os canere 239
maxilla 45. (68). 668.
maxime 464. 790; — autem 1382; quam — 1381.
meatus 1366. 1373.
medela 127. 752. 1376.
medeor 245. 1244. 1376; ars -ndi 752.
mediator 164. 589. 785. 963; -is munus 963.
medicamen 246. 320.
medicamentarius 245. 977.
medicamentum 245. 977. 1376.
medicatrix resina 320.
medicator 1377.
medicinalis herba 1377.
medicina 245. 1230; -m adhibere 1376.
medicor 1376.
medicus 112. 245. (320). 980. 1229. 1244. 1377.
medietas 785.
mediocris 97. 224. 785.
mediocritas 785.
meditatio 579. 691.
meditor 143. 577. 655. 656. 1060. 1252.
medius 784. 785; — locus 784; -m rei 42. 784. 785. 907; per -m 775. 909; in -o 784. 785. 908; e -o 784. 785. 909; -a pars 711. 784. 835; -m locum tenere 785; ad -m pervenire 1432.
medulla 692.
mel 207. 380; — purum favorum 1276.
melancholia 388; -cum temperamentum 388.
melanthium 148. 675.
melchita 151. 509. 688.
meleagris 1066.
melior 558; -em esse 611; -em facere 252; -em videri 540; -ius est 611. 612; -ius se habere 611; -ius facere 612; -ius putare 612.
mellitus 207.
melo 154.
melodia 447.
melopepo 154.
melos 1062.
melote 71. 154.
membrana 284. 501.
membratim 482.
membrum 61. (116?). 755; — genitale 381 (?). 755; — virile abscissum 955; — orationis 241; laedere ut -is uti non possit 1334.
memini 578. 1057. 1058.
memor 1058. 1059; -em esse 1057. 1058; -em facere 1058.
memoria 341. 1058. 1059; — vetus 566; -ae proditus 1058; -ae prodere 1058; -ae prodens 1059; res -ae prodita 1059; -a excidere 281; -arum liber 1059; in -am revocare 1058; -a tenere 1290.
memorialis 1059; — libellus 1059; -e signum 1059; -e nomen 1059; -alia 1281 (?).
memoro 340. 1058; testimonii causa — 1040; -tus 1058.
menda 81.
mendacium 93. 94; -a proferre 1222; -ii arguere 94. 824. 825; -ii convinci 94; -iis fallere 93.
mendax 94. 1222.
mendicatio 376.
mendicitas 1287.
mendico 228. 375. 376. 1375; — panem 1375; -tus panis 1374; -nti panem praebere 1374.
mendosus 1206.
mendum 1206.
menologicum 373.
mens 42. 44. 579; -te alienari 269. 1055; -te alienatus 1008; -te capere 729; -tis compos 43; -tem injicere 578; in -tem venire 226. 579; ad -tem pertinens 579.
mensa 197; — sacra 1221; -ae locus primus 320; -m sternere 197.
mensio 404.
mensis 899; — initium 239; fluxu -ium laborare 566; menses Abyssinorum vid. 71. 214. 219. 254. 586. 615. 633. 835. 1073. 1176. 1219. 1223. 1253.
mensor 224. 404.
menstruo 566.
menstruus 566; -is laborare 566.
mensura 92. 221. 224. 404. (776). 976; -ae genus 232. 960; -â definitus 404.
mensurabilis 404.
mensuro 221. 404.
mentha 791.
mentio 1058; -nem facere 1058.
mentior 93. 1222.
mercatio 265.
mercator 265. 694. 1167.
mercatura 265. 693. 694. 1153. 1166; -m facere 265. 693. 1162; -a quaestum facere 286.
mercatus 266. 1167; locus — 964.
mercenarius 973. 1172.
merces 305. 882. 973. 1163. 1166. 1167; -dem dare 948; -dem accipere 973; -de conducere 972. 973; -de conductus 255. 973; -dem meretriciam accipere 1115.
mercor 265.
Mercurius deus 1017; stella 745 (?).
merda 866.
mereor 1079.
meretricius 1042; — quaestus 1115; -ii amores 160.
meretrix 160. 1042. 1043.
merges 818.
mergor 400.
mergus 468.
meridianus 926; — cibus 176; -m tempus 442. 925; -m cibum capere 176.
meridialis; ventus 334.
meridies 334. 442. 791. 925; — fuit 442.
meridionalis 335. 1106; — plaga 1106.
meritum 222; -o 291. 1312.
merus 523. 570. 962. 1275; -um 785.
merx 1153. 1167.
μεσοπεντηκοστή 305.
μεσονηστεία 1063.

Mesopotamia 784.
Messias 177. 181; -m constitui 176.
messis 741. 1027. 1314; — pomorum 420.
[illegible] 1027.
[illegible] 142. [illegible].
[illegible] 220. 1254.
[illegible] — [illegible] liquescit 697; -a exercere 631; -rum fusor 631.
meticulosus 1352.
metior 221. 404; — spithama 392; -ndo distribuere 404.
meto 741. 1027.
metor 404; — castra 1187.
metropolis 727. 1102.
[illegible]lita 220. 1253. 1254; -m constitui 1253. 1254.
metrum 404.
metuo 120. 1351. 1352; -ndus 1353.
metus 121. 1352; -m injicere 1352.
meus 1032.
mica 1357.
micatus 510.
mico 146. 502. 508. 510. 1279. 1311; -are facere 53; — [illegible] 1357; -ans 1311.
migratio 1188. 1189. 1341.
[illegible] 215. 531. 580. 581. 952. 1012. 1187. 1340; — huc illuc 1340. 1341; -ans 1341. 1342.
miles 85. 86. 441. 925. 1282; — Christi 1201; -tes custodiae [illegible]iti 267.
[illegible]is vir 85; -es copiae 346.
militia 1282.
mille 196. 393. 721; decem -ia 721.
[illegible] 721.
[illegible] 971.
[illegible]
mina 190.
[illegible] 191. [illegible] 11[illegible]; -a [illegible].
[illegible] 191
[illegible] 791.
[illegible] 741.
minimus 136. 664. 916; -m esse 135. 663; -m aestimari 664.
minister 48. 219. 314. 414. 449. 925. 1164. 1326. 1327; — praetorianus 1139.
ministerium 49. 448; — sacrum 1163. 1166; -o alcjs addicere 1326.
ministro 47. 48. 224. 448; — Deo 1326; — convivis 1192.
[illegible] 1[illegible]. 14[illegible].
[illegible] 11.
mino 632.
minor, ari 197. 458. 1154. 1352.
minor, is 136. 411. 664. 665; — natu 664. 665; -em esse 135. 663. 916; -em reddere 663; -em habere 664; -is aestimare 411; -us 773. 916; plus — 222; multo — 646; sin — 725; justo -us facere 135; -ores 1100.
minorennis 547.
minuo 135. 663; -or 135. 574; -tus 136. 137. 1099.
minurio 1390.
minutatim diffringi 492. 1346.
minute scrutari 1234; -ius explorare, inquirere 1235.
minutia 137.
minutim 1236.
minutio 137.
mirabilis 667. 668; -e facinus 1036.
miraculosus 668.
miraculum 668. 733. 1086.
miratio 668.
mirificus 668.
miror 666. 1086; -ndus 1021; -ndum esse 667.
mirus 667. 668. 1021; -m esse, videri 1020; -m putare 666. 667. 1020; res -a 668.
misceo 569. 605. 1086. 1087; — vinum 460; -or 53; -ndo parare unguenta 1307; -ens 570; -xtus 570. 605. 1087; mixte 1088.
miser 73. 553. 591. 788. 1286; -rrimus 87.
miserabilis 124; — conditio 74; -em esse 87.
miseratio 158.
miserator 158.
misereo; -et me 145.
misereor 157; Domine -ere 841.
miseria 74. 87. 591. 789. 1272. 1287; -a laborare 342; -â affligi 590. 1286; -â afficere 591; -â premi 72. 342; -am afferre 87; in -am incidere 72; -â pressus 73.
misericordia 158. 228. 1812; -m commovere 123. 124. 157; -m consequi, implorare, praestare 157; -â afficere 292; -â affici 157; -â aliorum vivere 228; -â flecti 292; -ae amans 158.
misericors 158; -dem esse 157; se -dem praebere 157.
missa 467.
missio 49.
mitigo 292.
mitis 253. 292. 963. 1074; -m esse 1073; -m se praebere 1074.
mitra 220. 438. 473. 817. 1028. 1195.
mitto 47. 396. 1371. 1372; — cum mandatis 793; -ens 1374; -or jussu 793; -sus 48. 115. 1372. 1374; -sum facere 272. 364. 616. 1205. 1372.
mixte 1088.
mixtura 570. (824?); — unguenti 1307.
mobilis 116; -ia festa 1001.
mobilitas 1341.
moderate 976.
moderator 406.
moderatus 42. 975.
moderor 311. 405. 975.
modeste 976. 1237. 1325; — de se sentiens 554.
modestia 18. 42. 986. 1075. 1237.
modestus 18. 551. 1074. 1325; -m se gerere 590.
modicus 97. 224. 622.
modius 879.
modo 206. 830. 932. 1072; modo — modo 206. 481. 1197; non — sed etiam 497. 830.
modogenitus 129.
modulatio 447. 1062.
modulatus sonus 447. 1062.
modulor 447.
modus 221. 222. 224. 244. 324. 653. 975. 976. 1164. 1189. 1210. 1300. 1373. 1374; — justus ac plenus 1389; — musicus 69; — canendi 743. 928. 1002. 1189; -i 1146; -m excedere 1381; -m statuere 975; -m plenum assequi 1387; ad -m 593. 594. 827; [illegible] -m 593. 594; eodem -o 528.
moecha 1042. 1043.
moechor 1042.
moechus 1042.
moenia 134. 473. 746. 1222. 1300.
mola 90. 1100; — frangere 89.
molaris 538; — lapis 1084; — dens 1219. 1328.
moles 851; magnae -is 1293.
moleste 1021; — urgere 698.
molestia 342. 851. 868. 1021. 1265. 1272; -â premi 342; -iis laborare 1020; -ae expertem esse 410; -m exhibere 344. 850; -m afferre 1255. 1273. 1304; -m subire 1273; -as tolerans 1273.
molestus 11. 81. 698. 788. 850. 1020. 1122; -m esse 698. 849. 1019. 1265; -m videri 1020; -m facere 850. 1020; -m sibi censere 1265; -m putare 1020; vita -a 1021.
molior 199. 578. 585. 1383; — mala 195; -ens 579.
molitor 90.
mollis 34. 35. 37. 46. 1122. 1266. 1306; -m esse 34. 1266; -m reddere 1266. 1306; vitam -m agere 1080; -es (μαλακοί) 114. 154.
mollities 35. 46. 1266.
molo 89; -ens 838.
momentum temporis 206. 389. 475; -i magni 850. 987; majoris, maximi -i esse 985. 1020.
monacha 190. 191.
monachatus 191.
monachicus 191; — ordo 191.
monachus 190; -m fieri, esse, facere 190.
monasterium 194. 1102. 1124.
monasticus; -am vitam ingredi 190; -a vita 191; -a stola 752.
moneo 1058. 1151.
moneta 429. 720; — parva 468; — vilissima 1148.
monialis 1118; virgo — 191. 756.
monile 417. 531. 741. 1131. 1146.
monitio 210. 1059.
monitor 210. 1059. 1152.
monitorium 732.
monoceros 428. (722). 743.
mons 1102.
monstratio 732.
monstro 163. 164. 297. 298. 728.
monstrum 733.
montanus 1102; -a regio 1102.
monumentum 112. 341. 732. 799. 1059; — sepulchrale 1052. 1059. 1135.
mora 1015; -m trahere 1180; -m efficiens 1182; -s nectere cunctando 566.
morbidus 1125.
morbifer 1125; -m esse 1125.
morbus 74. 432. 1125; — letalis 204; -o affici 1124; -o afficere 1125; -o laborare 72. 1124; -o laborans 73.
mordeo 415. 642. 677; [illegible] 123.
morigerus 339. 485. 1152.
morior 203; -tuus 203. 204. 541. (707); -tuo similem fieri 541.
moror 153. 923. 1015. 1108. 1180. 1181; — exspectationem 1285; -ans 1182.
morosus 568.
mors 203. 204.
morsus 642.
mortalis 203. 204. 803; -es 707. 803.
mortarium 167. 959. 1100.
morticinum 203. 204. 542. 1201.
mortifer 449. 1450.
mortifico 203.
mos 36. 152. 244; -rem gerere 337. 401. 716; -res 114. 1188; -rum formator 1152; bonis -bus imbutus 1152; more 772.
moschus 179.
motatio 510.
motio 116.
motito pedes 318. 319. 1322; — linguam 53; — oculos 510; — celeriter 884; labendo, rependo me — 1425.
motus 12. 13. 116. 328. 412; — oculi 510; — terrae 1078; — rapidus 308; -m afferre 12.
moveo 12. 116. 327. 412. 1078; — flando 712; — linguam 53; — castra 1187; — me 1341; — me ad iter faciendum 638; — officio 1205; — loco 386. 1341; -or loco 116; -or cum impetu 510; -or dignitate 902; quidquid se movet 116.
mox 1072. 1386.
muceo 230.
mucesco 230.
mucidus 230.
mucro 488. 871.
mugio 646.
Muhammedani 323. 562.
mula 511.
mularius 511.
mulceo 1360.
mulcta afficere 591.
mulctrum junceum 1003.
mulgeo 68.
muliebris 771; -ia 76.
mulier 520. 887; -res 771. 772.
mulsus; -m vinum 212.
multifariam 533.
multiloquus 534. 657; -quium 657. 691.
multimodus 1033.
multipes 804.
multiplicatio 533. 1088.
multipliciter 867.
multiplico 532. 533. 868. 1087; — copiam rei 148; -or 149. 532. 533. 1380.
multitudo 122. 533. 534. 598. 1172; — congregata 1007; -ne [illegible]dans 1320.
multoties 1036.
multus (253). 533; -m fieri 532; -m facere 532; -m 532. 533. 1381. 1382; haud -m 916; vid. plus, plurimus.
mulus 511.
mundanus 952.
mundo 102. 103. 251
mundus, a, um 700; [illegible] -m facere 699.
mundus, -i 951. 952; — muliebris 283.
munificus 882. 1317; -m esse 881. 1317.
munimentum 473. 1292. 1300.
munio 153. 1289. 1300; — viam 1308; — lapidibus concretis 1321. — muro 1222; — praesidio 978. — tae 1300; -tus 1291. 1292. 1301; -m esse 1288; locus -us 173. 1300; via -ta 1308; urbes -tae 1223.
munitio 134. 473. 1300; -ne defendere 1300; -bus c[illegible] 1300.
munus 49. 219. 262. 263. 361. 518. 527. 630. 781. 879. 947. 960. 976. 1163. 1166. 1204. 1317. 1367; — mittere 361; — offerre salutationis causa 734; -re functio 448.
munusculum 141. 266.
muraena 1066.
murmur 646. 1092; cum -e lab. 495.
murmuratio 424. 1158.
murmurator 1158.
murmuro 416. 655. 1157.

murrhinum vasculum 393 (?).
murus 473. 680. 746. 1204. 1222; — cingens 1019 (?); -o cingere 133. 1013 (?). 1222; -o limitare, munire 1222.
mus 429. 780. (1234?); — jaculus 785. 842. 1142.
musa paradisiaca 206.
musca 1294; — canina 787. 1294.
musculus 241.
muscus 179.
musica 70. 369. 917.
musicus 70. 369. 992; concentum -um edere 447. 992; instrumenta -a 69. 369. 675. 992; modi -i 69; concentum -um edere 447. 992.
muslimi 562. 563.
mussitatio 33.
mussito 31. 33. 1056.
mustela 1138.
mustum vinum 1308.
mutabilitas 531. 1341.
mutatio 216. 890; -em facere 530.
mutator 890.
mutio 31.
muto 214. 530. 531. 889. 890. 952; — vices 506; -or 215. 953. 1340. 1341; facile -ans 216; -tus 668. 890.
mutuatio 39.
mutuor 39. 891. (928).
mutus 398. 485. 1271; -m esse 485; -m se praebere, simulare 1270; status -i 398. 485.
mutuus; -m 39. 891; -m dare, petere, accipere 39; -i dator, datio 39; res -o data 39.
myrias 287. 721.
myrrha 837.
myrrhinus; -m unguentum 1028.
myrtus 166.
μυσταγωγός 227.
mysterium 181. 244. 601. 1136; -i velo occultare 181; -a revelare 1136; -is initiare 1136.
mystice 181; — dicere 181.
mysticus 181.

nablium 369. 495. 650. 992.
naevus 672.
nam 746.
-nam? 142. 780.
nanciscor 302. 636. 896. 1091; — casu 1129; — hereditate 897; — sorte assignatum 897.
naphtha 713.
nardinum 640.
nardus 640.
nares 68. 780; oris et -ium pars interior 645; -ium ornamentum 943; anulus -bus bestiarum alligatus 1039.
narratio 1064.
narrator 692.
narro 484. 689. 1063. 1064. 1076.
nascor 226. 227. 239. 885. 886; -tus 802. 803. 886. 887. 888; -um esse 886.
nasus 780.
natalis; — locus 888; — dies 885. 887; -e tempus 888; -e solum 764.
natalicius; parasceue festi -i 1175.
natatio 332 (?).
natio 121. 695.
nativitas 887. 1175. 1384; -tem attribuere 885; festum -tis 888. 1175.
nato 1280. 1281. 1283.
natura 6. 494. 784. 864. 1165. 1188. 1233. 1384; — humana 269; in — positum esse 1233.
naturalis 565. 1233. 1385.
natus; -u major 988; -u majorem esse 26. 985; -u majorem declarare 986; jus -u majoris 28.
naucum 813.
naufragium 358.
nausea; -â captum esse 1215. 1315; ad -m satiari 1215; -m facere 1215.
nauta 672. 1306.
nauticus 672.
navalis 672.
navarchus 687.
navigatio 694.
navigium 75.
navigo 113. 693. 1306.
navis 75. 305. 352; -m firmare ancoris 318.
naziraeus 677.
ne 715. 717. 829; ne — quidem 2. 1224; — forte 773. 1075. 1077.
-nĕ 1. 142. 629.
nebula 790. 1194.
nebulo 1034.
nec 2. 629. 715. 781. 880; -ne 790.
necessarius 1363. 1370; -m esse 1020. 1361; res -a 1363; -o 1164.
necesse est 5. 1020. 1164.
necessitas 568. 1021. 1164. 1287. 1305. 1363. 1433; -ti parere 132; -tes 586.
necessitudo paterna 755; — fraterna 766.
neco 439. 440; -tus frigore 424.
necromantis 644. 1362.
necto 240. 474. 747. 1337. 1338; -xum esse 368.
nedum 616.
negatio 825.
neglector 364. 996.
negligentia 11.
negligo 15. 280. 364. 581. 616. 634. 995. 1205. 1206. 1270. 1329; -ens 364.
nego 759. 824. 825; — alicui alqd 620; pertinaciter -ns 920.
negotiatio 1166.
negotiator 286. 1167.
negotior 286. 693. 1162.
negotium 448. 568. 1163. 1166. 1363; — facere 1160; — facessere 342. 698; -is occupatum esse 567; huc illuc in — mittere 154; — concreditum 139.
nemo 187. 717. 722.
nemorosus 719.
nempe 747.
nemus (719). 994.
neo 1363; -tus 1363; opus -tum 1363.
neophytus 565. 664. 1100.
nepos 886. 1100.
neptis 887.
nequam 81. 101. 190. 788. 853. 1034. 1329.
nequaquam 142. 718. 781. 1031.
nequeo 377.
nequitia 190. 1034.
nervosus 1291.
nervus 185. 241. 459. 915; -m adducere 914.
nescio 729. 1077; — an 1077.
neutiquam 781.
nex 203. 440.
nexile 240.
nictatio 475. 510.
nicto 475. 510; -ndo deludere 475.
nictus 1023.
nidifico 613.
nidulor 137. 534. 613. 886. 1256.
nidus 615. 1257.
nigella 148. 675.
niger 1259. 1260; -m esse, reddere 1258; -m colorem inducere 1259.
nigresco 1258.
nigricans 1259.
nigrita 1259.
nihil 188. 717. 815; ad -um redigere 1250; -i aestimare 189; -i facere 364.
nimbus 503. 1003. 1091. 1311; -o circumfusum esse 357.
nimirum 777. 779.
nimis 1381. 1382.
nimius 558. 1381; -m 906. 907. 1381.
ningo 508. 1053.
ningor 1053.
nisi 725. 773.
niteo 33. 499. 883. 1279. 1310. 1311; -ens 1311.
nitidus 33. 468. 700; -m esse 33. 468; -m facere 468.
nitor, is 33. 500. 701. 883. 1279. 1311; -ore conspicuum esse 883.
nitor, i 318. 335. 416. 452. 970.
nitrum 696.
nivalis tempestas 1195.
nix 79. 331. 507. 1195; -vis casus 1053.
no 1280. 1281.
nobilis 85. 341. 610. 846. 987.
nobilitas 611. 846.
noceo 332. 518. 669; -ens 670. 854.
noctu 52; — facere 52; — manere 534.
noctua 53. 1140. 1206.
nodatio 474.
nodo 473. 981; -atum opus 474.
nodus 474.
nola 1124.
nolo 484. 759. 760. 772. 1260. 1361.
nomen 340. 341. 1064; — memoriale 1059; — baptismale 836; — imponere, consequi 340; idem — habere 844. 845; -ne clarum esse 340; -nis aequalitas 844.
nominatim 340; — designare 1345.
nominatio 1302.
nomino 340. 484. 1301; -atus 341.
non 715. 717. 718. 770. 781; ita ut — 773; — est, — habeo 717; — autem 773; — tantum 781. 830. 1121; nonne 781.
nonaginta 560.
nondum 723. 773. 1009. 1072.
nonnisi 830. 1121.
nonnumquam 481.
nonus 559; -a hora 559.
norma 132. 300; ad -m 593.
noscibilis 731.
nosco 728. 729. 730; bene -visse 1246; quis novit annon 1077.
nosocomium 535. 1125. 1377.
nosocomus 1125.
noster 1032.
nota 672. 732. 733. 740. 989; — arithmetica 769; -ae incisae 1385; -m inurere 671; -as magicas incidere 1383.
notarius 1268.
notitia; in -m perferre 1246.
noto 671; -or signo 990.
notus 338. 729. 731. 732. 997. 1137; -m esse 730. 996. 997. 1137; -m facere 297. 728. 996. 1076. 1137; -m fieri 1076. 1137.
novacula 65.
novem 559.
noverca 520.
novies 559.
novilunium 239. 888. 899. 1225; ad — pertinens 240.
novitiolus 664.
novitius 942; -i 664.
novo 128.
novus 129; -m fieri 129; -m putare 666; -a producere 128; luna -a 3. 230. 239. 899; res -ae 1064; -ssimus 1110. 1111; -ssimum 1110; -ssimum esse 1108.
nox 52; — alta et multa 956; -tem transigere 52. 534. 535; per -tem secum detinere 535.
noxa 669. 670.
noxius 81. 279. 670. 788; -m esse 518. 787. 1334.
nubecula oculi 1245.
nubes 1090.
nubilis 547. 900.
nubilo 1090.
nubilus 1088. 1090; -m 1091; -a 1090; -m fieri 1090; -m obducere 1090.
nubo 903; -ptum dare 904; -pta 520. 903. 904.
nuceus 839.
nudatio 833.
nuditas 962.
nudius tertius 231.
nudo 324. 477. 832. 961; — me 961; -or foliis 696; -tus 477. 833.
nudus 523. 961. 962; -m esse 961.
nugae 17. 549. 1060.
nugor 1060.
nullus 188. 717. 722. 815; -o modo 188.
num 1. 160. 629. 726; — forte 1075. 1077; — quid 1. 482. 629. 780.
numella 130. 1206.
numerabilis 577.
numeratio 577. 1362.
numero 576. 1360. 1361; -tus 577.
numerosus 850; -m esse 532.
numerus 577. 1362; signum -i 769; -o superare 1380; -m excedere 1380; in -um referri 576.
numisma 720.
nummularius 890.
nummus 1248; — minutus 1148. 1274; — aureus 898; -i 1380; -orum quantitas 541.
nunc 206. 777. 1029. 1072. 1073. 1075.
nuncio 337. 547. 689. 1063. 1064. 1076; — laeta 1063.
nuncius 48. 49. 115. 338. 658. 1064. 1065; — laetus 509. 1064; -o laeto exhilarare 509. 1064. 1349; -m laetum afferre 509; -m accipere 1064; -m perferre 1063; -m mittere 47. 114; -s de valetudine alcjs 1064.
nuncupo 340. 1301.
nundinae 266.
nunquam 197. 717. 723. 1036. 1147.
nuper 427. 938.
nuperus 426.
nuptiae 310. 817. 849; -is jungi 1087; -is sibi adjungere sponsam 310.
nuptialis 310. 817; -e convivium 529; -is consecratio 817.
nuptiator 310.
nurus 77. 310. 887.
nusquam 718.
nutatio 563. 1288; — bilancis 63.
nuto 475. 563. 660; -ans 563. 1262; -ndo deludere 475.
nutrico 137.
nutricula 138.
nutrimentum 394; -a sumere 587.
nutrio 26. 137. 393; — bene 587.

nutritio 137.
nutritor 130. 394. 727.
nutrix 138. 727. 1193. 1231.
nutus 475. 510; - u significare 475.
nux 839. 1185.
nycticorax 1206.
nymphagogus 310.

ξ: 870.

---

o, oh 116. 716.
ob 57. 193. 462. 479. 536. 537. 776. 1104. 1209.
[illegible] 1011. 1379.
obambulo 385. 892. 893.
obbrutesco 386.
obdormio 549. 670. 671. 970.
obdormisco 380. 1098.
obduco 45. 437. 477. 928. 935. 1139. 1140. 1141; — nubes 1090; — tectorio 170; - or 403; - or (nubes) 1090; quidquid - tur 1238; - ctus 403. 437. 477; id quo quid - ctum est 1140.
obductio 45. 1140; — parietis 170.
obdulco 207.
obduresco 850. 1288. 1356.
obduro; - tum esse 1194.
obedientia 339. 793. 794.
obedio 336. 553. 793. 1324; non — 760; - ens 339. 554. 793. 794.
obeliscus 112. 957.
obeo 385. 580. 892. 893. 963. 970. 999. 1340; — suprema 1338.
oberro 329. 330. 383. 552. 760. 1004. 1005. 1185. 1199; - ans 553.
obesus 248; - m fieri 248.
obex 639; - ice intercludere 133.
obfirmo 607. 608. 1020. 1194. 1232. 1289; - or 1288; - tus 1194.
obfusco 1090. 1258; — tenebris 1260.
obitus 971. 1341.
objectatio 934.
[illegible] 936; — crimen 934; — pa[illegible] 415. 425; — me 1130.
objurgatio 125. 1037. 1152. 1183; — vehementior 1175.
[illegible] 896.
objurgo 125. 220. 1037. 1151. 1153; — leniter 831; - tus 1152.
oblatio 427. 527. 960. 969. 993. 1251; - nes benedictione consecratae 790.
oblectamentum 917. 1383.
oblectatio 917. 1383; - ni se dedere 1354.
oblecto 29. 117. 1349; — me 1349; - or 917; - or sermonibus 1060; - ans 1061.
obligatio 749.
obligo 747. 1322; - tus 748.
oblino 210. 436. 437. 823. (1215). 1247. 1266; - tus 437. 1215.
obliteratio 1089.
obliterator 1089.
oblitero 1088. 1089.
oblivio 281; in - em venire, - ni dari 281; ad - em divertere 29.
obliviosus 281.
obliviscor 280; se rei - tum simulare 643.
oblocutor 896.
obloquor 78. 484. 895.
obmutesco 484. 485. 1270. 1319. [illegible]
obnitor pedibus 319.
obnoxius 448. 887. 1156; [illegible] imperio 855; — periculo [illegible] 881; - m esse vituperationi [illegible]
[illegible]ubilo 1090. 1258.
oboleo 1309.
obolus 756. 914. 1148. 1274.
obrepo 1107.
obruo 1134. 1135; — aqua 400; - tus 1135; undae - ntes 400.
obrussa 1368.
obscoenus; - a 627.
obscuratio 1091. 1257. 1259.
obscuro 1090. 1256. 1258; - or 80. 1258; - tus 1257. 1259.
obscurus 385. 1088. 1090. 1091; - m fieri 1090.
obsecro 155. 321. 514.
obsecundo 716.
obsepio 1330.
obsequiosus 485.
obsequium 339. 554. 717; — praestare 1178.
obsequor 550. 716. 1079; - ns 717. 794. 1156.
obseratio 442.
obsero 441. 602. 1021. 1022; - tus 442.
observantia 980.
observatio 119. 128. 980; — legis justa 1389; ad - em pertinens 981.
observator 119. 299.
observo 128. 536. 701. 978. 979. 996. 1160. 1284; — scrupulose 1285; - are jubere 768; id quod - ndum est 980. 981; - ans 981.
obses; - idem dare, se dare 104.
obsessor 1017.
obsideo 133. 134. 613. 651. 902. 1007. 1306; - sus 473. 769; - sum esse daemone 902.
obsidio; - ne cingere 1016; in — ne teneri 1300.
obsignatio 603. 851. 989.
obsignator 603.
obsigno 602. 603. 989; - tus 603. 989.
obsisto 452.
obsolesco 491.
obstetrix 888; - cis munere fungi 588.
obstinatio 315. 1036. 1194; — rixantium 417.
obstino 1289; - tus 170. 1035. 1194. 1291; - tum esse 1194; - tum facere 392. 1232.
obsto 453. 953; non - nte 175. 479.
obstringo 747; — pignore 768; — jurejurando 155; sese invicem - ere pignore 769, exsecratione 316; - ctus 745.
obstruo 110. 639. 1022. 1135. 1238. 1391; — sepimento 133; - ctus 1391.
obstupefacio 1056; - ens 1120.
obstupesco 926. 1056. 1119.
obsurdesco 1270. 1391.
obtego 875. 1134. 1139; - ctus 875.
obtempero 337. 401. 484. 716. 793. 922. 1261, - re nolle 760; - ns 339. 794.
obtendo velo 1238; - dor 403; - tus velo 1238; - tus 403.
obtenebro 1260; - or 1256. 1259.
obtentus veli 1238.
obtestatio; - ne monitus 338.
obtestor 155. 337. (362?). 573.
obtineo 302. 767. 768. 1289; — causam 1311.
obtingo 546. 862; — hereditate 897.
obtorpesco 392.
obtrectator 657. 1134.
obtrecto 1133.
obtundo 342. 879; - sum esse 879.
obturatio aurium 1271.
obturbo 12.
obturo (747). 1238. 1247. 1270. 1391; - tus 1247. 1391.
obtutus 299. 702.
obumbratio 1257.
obumbro 1256; - tus 1257.
obvelo 1140.
obvenio 303. 304. 546.
obverto 214.
obviam 703; — venire 303. 304. 435. 461; — ire 435; — ferre 429. 435; — eundo excipere 435.
obvolvo 93. 1139. 1225; — mihi 1024; - tus 1225.
occa 442.
occaeco 995. 1256; - tus 1257. 1259; - or 875. 1258.
occasio 857. 865; - em captare 858. 1284.
occasus 527. 964; ad - um vergere 413.
occidens 964.
occidentalis 964; — plaga 493. 964.
occido 203. 317. 439. 440. 931. 1201; - sus 440.
occido 931. 963. 964.
occisio 440. 441.
occisor 441.
occludo 639. 1021. 1022. 1065. 1066. 1391; - sus 1022. 1066.
occo 419. 1434.
occulo 384; - ltus 385. 600. 849. 854. 875; - tus locus 385; in - to 1271; - tum esse 384. 600. 849.
occultatio 385. 601. 849.
occultator 385. 849.
occulte 385. 600. 849. 1271.
occulto 364. 600. 848. 849. 875. 1135; — mysterii velo 181; - ans 601.
occumbo 380.
occupatio 568. 769; — nugatoria 1433.
occupo 150. 302. 635. 767. 855. 896. 1162. 1290; — mihi 897; - tus 151. 769; assidue - tum esse 660; negotiis - tum esse 567.
occurro 303. 435; — verbis 484; — forte 1130.
occursus 435.
oceanus 791. 914.
ocrea 459. 472. 880.
octateuchus 742.
octavus 334.
octies 331.
octo 334; — facere 334.
[illegible]imus 334.
octaginta 331.
oculus 500. 702. 1006. (1209); - os avertere 995; - os convertere 701. 702; - os motitare 510; - os intendere 1007; - is prosequi 701.
oda 69; — sacra 1040.
odi 1260.
odibilis 1261.
odiosus 1261; - um esse 1260.
odium 1261; — exercere 1261; in - o esse, - o habere, in - um vocare 1260; - um concitare 1260. 1261; - o et invidia sese habere 73. 1260. 1261; - o dissociatus 1261.
odor 209. 210. 274. 810. 1309; - em spirare 1309; suavem - em exhalare, bonos - es diffundere, suavibus - bus perfundere 209; ingratum - em spirare 1383.
odoramentum 442. 810. 1015.
odoratus, us 1309; - u explorare 1309.
odoratus, a, um 209. 1308; - a planta 274.
[illegible]r 706. 1309.
odorus 209.
oeconomia 919
oeconomus 219.
oestrus 1294.
offa 1155. 1374; — pultis 30; [illegible] conquirere 1375.
offendiculum 983. 1115; [illegible] 982; - um objicere 983.
offendo 44. 80. 330. 332. 982. 1012; - ens 81. 983.
offensio 331. 825. 983; - nis causa 983; - nis causam habere 982; - ne affectus 983.
offero 227. 425. 426. 429. 525. 526. 907. 968. 969; — sacrificium 425. 426; - atus 969.
officialis 219.
officina fabrorum 1274; — fusorum 361.
officiosus 1359.
officium 49. 233. 262. 448. 794. 1163. 1166; — praestitum 326.
offundo tenebras 1258.
olea 719. 1063; — silvestris 790.
oleaster 790.
oleo 1309; — bene 209; — graviter 1383; bene - ns 209; graviter - ens 1383.
oleum 326. 437. 1063; — fieri 437.
olfacio 1309. 1428.
olfactus 1309.
olim 462. 464. 567.
oliva 719. 1063; - rum cutis fusca 1284.
olivetum 437. 1024. 1063.
ὀλκή 68.
olla 476. 509.
olor 434.
olus 70. 418. 512. 1045.
omasum 434 (?).
omen 1376; — captare 730. 1245. 1376; - inum captatio 432.
omentum 434 (?).
ominatio 397.
ominator 397. 433. 733. 1245. 1376.
ominor 397. 432. 1245. 1376.
omissio 1206.
omitto 364. 616. 618. 661. 1205.
omnifariam 815.
omnino 98. 185. 815. 1147. 1164. 1387. 1389.
omnipotens 396. 687. 813.
omnipraesentia 7.
omnis 150. 814. 815; — [illegible] 815; ab - i parte 816.
omphax 456.
onager 67. (166). 802.
onania 790. 903.
onero 850. 1305; - tus 850. 1298. 1306.
onerosus 1293.
onocentauri 25. 1514.
onocrotalus pelecanus 166.
onus 71. (742). 850. 851. 1298; — imponere 851; — minuere 410; - eri esse 698. 849. 850; - eri 1020.
onustus 850. 1298. 1306.
onychites 775.
onyx 384. 775; — marinus 356. 775.
[illegible] 1256.
opacus 1257. 1320.
opera 448. 1163. 1166. 1272; - m dare 394. 585. 1162; - m impendere 1272; - m impendens 1273; - m suam jungere 544; - â 798.
[illegible] 1165. 1167; — mercede conductus 1172
[illegible]
[illegible]
[illegible] 1100.
operimentum (477?). [illegible] 875. 876
operio 384. 875. [illegible] 1135; — ve[illegible] - or [illegible]

-ens 385; -tus 385. 875; -tus velo 1139.
operor 448. 1160. 1162; — sacris 1160.
operosus 1167; -a ars 871; — labor 1166.
ophanim 808.
ophiomachus 811.
ophir 808.
opifex 31. 871. 1165. 1167.
opificium 32. 871. 1163. 1166.
opimo 248.
opimus 248. 1214; -m fieri 248.
opinio 121. 579. 1427.
opinor 120. 172. 484. 779.
opitulor 1003 (?).
opobalsamum 319.
oportet 5. 290. 1079. 1164. 1370.
oppidanus 21.
oppidum 20.
oppignero 768.
oppleo linendo 1247; -tus 1247.
oppono 825; — verba 895. 896. 911; — verbis 484; — me 453. -tus 428. 1183; -m esse 428; -ta ripa 1013; res alii ex altera parte -ta 648.
opportune 1107.
opportunitas; -em habere, praebere 304.
opportunus; -m tempus 1197.
oppositio sententiae contrariae 825.
oppressio 609. 1014. 1213.
oppressor 609. 1213. 1014. 1309.
opprimo 607. 608. 680. 840. 1014. 1212. 1213. 1239. 1280. 1385; — inhaerendo 1227; sese coarctando -ere 1240; -or 902; -sus 1213. 1239.
opprobrium 125. 1005. 1303; -o esse 1303.
oppugnatio 441.
oppugnator 441. 1282. 1283; -res 170. 440.
oppugno 307. 440. 519; — bello 1281.
ops; -em ferre 314; -e 479. 798; -e destitutus 497; -es 253. 506. 528. 609. 675. 1167. 1221. 1317; — reconditae 1066; -es captare 528; -es bello consumtorum 1271.
optabilis; -orem esse (194?). 540.
optatio 194.
optimas 406.
optimus; -m 254. 692; -s locus 254; pars -a 253. 254.
optio 590.
opto 194. 588.
opulentus [illegible]; -m reddere 986.
opulentia 528.
opus, eris 448. 568. 1163. 1166; — bonum 228; — sacrum 84. 1162. 1166; — arte factum 871. 872; — agricolae 448; — faciendum dare 1162; ad — faciendum adigere 448; — facere 448. 1160. 1162; -ris socius 315; -ribus cingere 133.
opus est 584. 1020. 1164. 1361. 1363; quidquid — 1363; res qua — 568; — habere 1254. 1361.
ora 125. 600. 618. 633. 792. 858. 859. 1068. 1118. 1294.
oraculum 433. (1348); -is definire 432.
orarium 911.
oratio 376. 451. 485. 657. 690. 1263; — sacra 1094; — eucharistica 467.
orator 485. 562. 657. 692. (809). 980; -ris vice fungi 562.
oratorium 376. 1264.
orbiculo 418.
orbiculus 419; — panis subcinericii 1135.
orbis 115. 415. 419. 848. 1000. 1001. 1060; — coelestis, signifer 1343; — terrarum 217. 493. 952; in -em circumagi 848; in -em circumsistere 847.
orbita 115. 839. 1373.
orbitas 201. 204. 523. 1123.
orbo 201. 620. 961. 1123; -or 18; -or liberis 201; -tus 1123.
orbus 201. 204. 497. 523. 962. 1123; -m esse 961. 1123; -m fieri 201. 1123; -m facere 201. 1123.
orcus 376. 762. 1425.
ordinate 1237.
ordinatio 243. 262.
ordino 243. 262. 290. 1237; -tus manuum impositione 653.
ordo 243. 324. 444. 552. 878. 969. 1043. 1097. 1237. 1299; ex -e 551. 552; in -em redigere 290. 652.
organum 745. 992.
oriens 239. 240. 1277.
orientalis 240. 805. 1278.
orificium 809. 1374.
orion 744. 842.
origo 227. 242. 764. 888. 947. 1384.
orior 226. 227. 239. 452. 862. 886. 945. 1184; -ens 865.
oriundus 6. 946.
ornamentum 348. 770; — colli 534; — capitis 473; — aurium 943; — narium 943; — versicolor 102.
ornatio 349.
ornatus 283. 348. 349; -um sibi induere 348; quidquid -ui est 283.
orno 243. 251. 252. 283. 348. 1237; — me 282; -or 1162; -tus 252. 283. 348. 1163.
oro 35. 514. 655. 690. 1262; — suppliciter 156; — pro alqo 562.
orphanus 1123.
orthodoxia 743.
orthodoxus 14. 290. 742.
ortus 239. 240. 639. 864. 888. 947. 1277. 1384; locus, tempus — 888.
oryx 530. 745.
oryza 312.
os, ris 808. 809. 947; — distendere, aperire 513; — implere buccella 1374; in — indere alimenta 1186, buccellas 1374; hiante -re excipere 416; -ris et narium pars interior 645.
os, sis 1025; -sa confringere, emedullare 692; instrumentum quo -sa franguntur 359.
oscitatio 1430.
oscito 513.
osculatio 390. 734.
osculor 390. 734.
osculum 390. 734; -a jungere 390. -o excipere 734; -o excipi 390.
osor 1261.
ostendo 297. 298. 299. 728. 996. 1211.
ostento (39?). 1210; — vestitum 40.
ostentum 732.
ostiarius 1022.
ostium 606. 809. 947. 1128.
otior 970. 1329; — die sabbathi 370.
otiose 1329.
otiosus 11. 250. 971. 1329; -m esse 10. 1329; facere ut -a jaceat (terra) 1329.
otium 250. 962. 1329. 1330; — habere, praebere 301.
ovilis 1252.
ovillum pecus 543.
ovis 543; -ium mas 89.
ovo 1072.
ovum 455. 802. 883; -is excludere pullos 646.

pabularis herba 555.
pabulum 260. 393. 490. 782; — carpere 417; — praebere 418.
pacificator 323.
pacifico 322.
pacificus 322. 323. 371.
paciscor 371. 575. 873.
paco 322; -tus 323. 1074; -tum esse 371.
pactio 874. 963; -em facere 243. 873.
pactum 244. 442. 874.
paedagogus 164. 1152.
paederastia 114.
paedico 167. 380.
paene 98. 427. 665.
paenula 1343.
paeonia 1348.
paganus 96; -i 122. 740.
pagus 20. 1007. 1023. 1102 (?); -i et vici 1126.
pala 329. 475. 770. 841. 936. 1145.
palam 833. 1137. 1138; — loqui, agere 1137; — factus 833; — fieri 337.
palatium 535. 993. 1264. 1273.
palea 82.
pallium 941. 972. 1024.
palma 8. 512. 555. 1279. 1299. 1370; -ae species 1132; -ae folia, lignum 1132; -ae truncus 513; -ae frondes 1279; — victoriae 955. 1068; -m accipere 1068; -arum dominica 8. 1318.
palma manus 382. 740.
palmes 1019; — vitis 88. (719); -ites agere 1019 (?).
palmus 392. 527.
palor 1004; -ans 1005.
palpatio 166. 1159.
palpator 1159.
palpebra 428.
palpito; -ans pedes jacto 319.
palpo 166. 276. 1158. 1159; -are facere 166.
palumbes 196. 991.
palus, dis 599. 957. 1008.
pampinatus 1077.
pando 287. 332. 399. 402; — me 1354; uva -sa 130. 1050.
pango clavos 446; — foedus 873; -ndo infigere 1276.
panis 601. 782; — mendicatus 1374; — eucharisticus 427; — infermentatus 679. 1257; — subcinericius 1135; — frustum, fragmentum 428. 1357; -em praebere mendicanti 1374.
panniculus 1097. 1328.
pannosus 1328.
pannus 41. 1097. 1328; — byssinus 510; — hirtus 247.
papa 1253. 1254.
papae 116. 716.
papilio 93 (?).
papilla 1231.
papyrus (340). 365. 837. 1149. 1392.
par 175. 539. 797. 820. 967. 1061. 1327; — est 290; -em esse 539. 783. 1061; -m fieri 966; -m reddere 966. 967; par pari referre 1379.
parabola 173. 174. 175; -as proponere 172. 173; -as proponens 175.
paracletus 679. 1251.
paradisus 1176.
paradoxia 926.
paradoxus 531. 926.
paraenesis 210. 1152.
paralipomena 136. 558. 559.
parallelus; -m esse 702.
paralyticus 1337.
parasceue 964.
paratio 1082.
paratus 283.
parce uti 145; — facere 1240.
parco 145; — avare 1120; -ens 145.
parcus 458. 1240; -m esse 458. 1240.
pardus 634.
parens 888; -tes 754. 1043; -tum dignitas 755.
pareo 793. 855. 1155.
paries 746. (1013?); — ligneus 805; -te cingere 1013 (?).
pario 885. 886; — labore 1273; peperisse 587; quae -rit 587; labore -tum 1273.
pariter 536. 598. 828. 967. 1097; — atque 174. 798.
parius (lapis) 900.
paro 282. 283. 1080. 1081. 1160. 1162. 1237. 1285. 1428; — bene 252; — animum 1232; — me 283. (1068?). 1231; -tus 283. 1081. 1163. 1285; -tum esse 283. 438. 1284; -tum habere 1285.
parochia 493.
paropsis 1264.
paroxysmus 470; -o correptus 470.
parricida 441.
pars 712. 799. 878. 879. 1174. 1209. 1210. 1373. 1374; — interior 910; — anterior 1210; — major 534. 1381; — optima 254; — praestantissima 254; — dimidia 711; — sequens, addita 906; a -te 686. 1174; ex -te 878; -tium studio duci 636. 1079. 1209; in -tes discedere 710.
parsimonia 459; — nimia 1224.
particeps 367. 540. 887. (1100); -em esse 366. 597; -m facere 366. 877; -em fieri 877.
participo 367. 877.
particulatim decidere 1214.
partior 876; — hereditatem 897.
partitio 878.
parturio 587; -ens 588. 885; -tem adjuvare 588. 885; dolores -tis sentire, pati 186. 944.
partus 588. 887; primum -m edere 521; multos -us edens 888.
parum abest ut 63. 98; — aestimare 664.
parumper 98. 206.
parusia 227.
parvitas 664.
parvulus 138. 665. 1099. 1100. 1251.
parvus 411. 622. 664. 665. 1099; -m esse, fieri 663; -m reddere 663; -m aestimare 664; -i aestimare 410; -i facere 15; vid. minor, minimus.
pascha 1252. 1351. 1357. 1392.
pasco 310. 311. 418; -or 311. 417; -stum ire 311; -stum ducere 310. 949.
pascuus locus 311. 949; -m 311. 949. 1023. (1102?). 1336; -m circumseptum 124.
passio 74. 643; -em communicare cum alqo 73.
passus 266.
pastillus 30.
pastino 840.
pastor 670; -is munere fungi 670.
pastoralis custodia 311.

pastrix 670.
pastus 311. 418.
patefacio 293. 402. 832. 833; -ctus 833.
patefactio 833.
patella 781. 1168. 1247. 1281.
pateo 293; -ens 293. 400. 403. 409.
pater 754. 888; — familias 528; — noster 719. 754; -res 1043; ad -em pertinens 755.
patera 392. 943. 1089. 1196. 1264.
paternitas 755.
paternus 755; necessitudo -a 755.
pathicus 154.
patibilis 73.
patibulum 1025. 1260.
patienter ferre 1015.
patientia 674. 1016; ad -m hortari 1015.
patina 1264.
patior 72. 1015; -i facere 72. 73. — demisso animo 1179; -ens 73. 674. 1015. 1016; -ntem esse 673. 1015.
patria 20. 217. 493. 888; in -m ire, reverti 764; in -m reducere 764; extra -m degens 1342.
patriarcha 27. 463. 517. 745. 754. 1253. 1254; -m constituere 1253. 1254.
patriarchatus 1254.
[illegible] 26. -a [illegible].
[illegible] [illegible]7.
patro 1161.
[illegible] (1912), — [illegible]pere 139.
patrocinor 656. 911.
patronus 139. 454. 563. 670. 1251; — causae 692; -m adire 562; ad -m confugere 1300.
[illegible] 1125.
paucitas 916; ad -tem redigi 590; ad -tem redigere 591. 916.
paucus 622. 665. 916; -os reddere, fieri 916; -is 622. 916.
paulatim 98. 665.
paulisper 98. 206. 622. 665.
paululum 622. 665.
paulum 97. 98. 622. 665. 916; -o 98. 665; -m abest quin 558.
pauper 352. 682. 1065; -m esse [illegible]
[illegible] [illegible].
[illegible]
[illegible]; ad -tem redigi [illegible].
pausa 972; -m facere 452; -ne [illegible] 972.
paveo 161. 1208.
[illegible] 161.
pavidus 161. 1119. 1352; -m esse 1331; -m reddere 1352.
pavimentum 217. 1321.
pavio 1321; -tus 1321.
pavitatio 470.
pavitans 470.
pavo 1239.
pavonius 1239.
pavor 161. 1120. 1208; -em incutere 494; -em injicere 161; -e percelli 1119.
pax 322. 371. 632; -em jungere 371. 372; -m componere 322; -m facere 322. 372; -m servare 322; -m colere 371. 766; -m [illegible] 372; -e junctus 371. 372; -is studium 323. 372; -is amator 322. 323; -is particeps 323; -em servans 323.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
peccatio 757.
peccator 331. 621. 757. 1199.
peccatorius 622.
peccatum 330. 621. 757. 1200; in — inducere 330. 1199; sacrificium pro -o 621.
pecco 330. 620. 757. 1199; -re facere 620.
pecten 159. 1084; — textorius 248.
pectus 552. 1204.
pectusculum 552.
peculium 1221.
pecunia 675. 898. 1380; -m accipere 69.
pecus 311. 386; — pinguis 182; -ori similem fieri 386.
pedamen 387.
pedamentum 381.
pedes 804.
pedester 805; -res copiae 805.
pedetentim 98.
pedica 663 (?). 1180.
pediculus 417. 772; -os quaerere 417.
pedum 434. 516.
pejero 155.
pejor; -em esse 518. 787; in -us mutari 787.
pelecanus 1176; — onocrotalus 166.
pellex 979.
pellicea vestis 1050.
pellicio 408. 409. 612. 613. 1055. 1074; se -ci pati 330. 409; -ctu facilis 409; -ens 613.
pellicula 431.
pellis 196. 779. 1315; — hispida 71. 1050; — rubro colore infecta 799; -es 610.
pello 396. 1198; — sursum 968; — hinc illuc 1341.
pelluceo 1311.
pellucidus 500. 731; -m esse 1279.
pelluvium 657.
pelta 883. 1251.
pelvis 392. 415. 465. 625. 657. 993. 1008.
penates 559. 1298.
pendeo 351; -ens 351.
pendo 211. 1078. 1079. 1080; — tributum, vectigalia 946. 1170. 1278.
pendulus 351; -m teneri 350.
penes 175. 481. 592. 593.
penetrale 385. 908. 909. 910. 1273; -ia 64.
penetro 502. 525. 580; — altius 956.
penicillus 842.
peniculamenta 1068.
penis 752.
penitus 185. 1247.
penna 1315.
pensile opus 903.
pensito tributum 1278.
penso 882. 1379.
pensum 49. 1233.
pentas 583.
pentecoste 370. 529. 583. 990. 1251. 1252.
penuria 621; — annonae 984; — rei familiaris 1287.
peplum 941.
per 58. 174. 478. 479. 480. 482. 507. 594. 673. 686. 751. 774. 775. 776. 798. 909. 1104. 110[illegible].
pera 220. 250. 276. 1320.
peractio 1163.
perago 326. 1160. 1162. 1387; -or 1387; -ens 1389; -ctus 1163.
peragratio 1001.
peragro 385. 580. 693. 999; -tum mittere 154.
percello 563. 939. 1051. 1119; -or 1222; -or animo 563; -sus 1119.
percipio 43. 108. 302. 578. 667. 728. 997; — auribus 336; -ndi facultas 116; sola mente -ndus 580.
percolo 698.
percontatio 586.
percontor 375. 376. 584. 728. 1246; — de valetudine 1064.
percrebresco 337. 405. 409.
percussio 160. 1051. 1203; — capitis 840; — faciei 1321.
percussor 1051.
percutio 160. 421. 563. 628. 684. 939. 1050. 1051. 1203. 1426; — palma 1321; — pede 318; — ense 394; — scutica 1233; — caput 840; -or alapa 1321; -or animo 563; -sus 1051.
perditio 19. 20. 87. 179. 762; — mentis 1251; -is locus 1425.
perditor 20. 179. 1089. 1251. (1309?).
perdix 455. 1066. 1252.
perdo 18. 19. 20. 178. 575. 1088. 1089. 1205. 1206. 1221. 1250; — stirpem 242; -tus 19. 87. 101. 178. 591. 1206. 1250; -um esse 87. 590.
perdomo 1155.
perduco 547. 907; -ens 548; locus quo quis perducitur 548.
perductor 164.
perduro 5. 452. 651. 1015. 1059.
peregre esse 693. 695; — abire 693. 695; — advenire 693.
peregrinatio 384. 693. 694. 1341.
peregrinator 114. 694. 1342.
peregrinor 113. 693. 695. 1340; -ans 1342; hospes -ans 1195.
peregrinus 531. 582. 667. 693. 694. 1195. 1342; -m putare 666; commoratio in terra -a 694.
perendie 231.
perenno 1059. 1060.
pereo 18. 541. 574. 580. 762. 1206. 1250; -ns 582.
pererro 1004.
perfecte 1113. 1387. 1388.
perfectio 326. 933. 1388. 1389; -ne inferior 1202; ad -m ducere 1387. 1388.
perfector 1389.
perfero 546. 1015. (1246). 1297.
perficio 326. 575. 932. 933. 1147. 1160. 1161. 1162. 1387; -ctus 253. 326. 1163. 1235. 1388; virtus -a 558; -m esse 149. 325; -m fieri 326. 1388; -m reddere 1387.
perfide agere 824. 952. 1215; — violare 824; — deserere 824. 953.
perfidia 825.
perfidus 826. 954.
perflo 712.
perfodio 352. 446. (449?). 840. 841. 939; -sus 446. 939.
perforatio 352.
perforo 352. 398. 502. 1098; -tus 352. 588; -tus et filo insertus 382.
perfossio 318. 446. 841.
perfrico 306.
perfringo 358. 469. 1264. 1300. 1366.
perfugium 622. 1199.
perfundo odoribus 209.
pergamena charta 284. 501.
pergo 153. 551. 580. 1035. 1196, -ens 581.
pericardia 1025.
periclitor 681.
pericope 295. 657.
periculum 71. 642. 643. 681. 15[illegible], in -o versari 643. 681; -o obnoxius 643. 681; in -m incidere 72. 643; in -m adducere 72. 643. 680.
periegetes 115.
perimo 1250.
periodus 507. 1000. 1001.
peritia 44. 1230.
peritus 43. 143. 732. 1229; -m esse 730. 1228. 1230.
perjurium 156. 1427.
perjurus 156.
perlator 1298.
perlustro 701. 893; -ans 893.
permaneo 452. 534. 651. 1059. 1326; -ns 454.
permisceo 569. 570.
permissio 495. 524.
permitto 523. 524. 617. 618. 768. 881. 882. 1108; — res meas alicui 1171; — in potestatem 949; -sus 524; -sum est 864.
permulceo 1073. 1074.
permutatio 216; -ne acquirere 890.
permuto 581. 889. 890; res quae -tur cum alia 890.
pernicies 179. 242. 541. 1089.
perniciosus 20. 179. 788; -m esse 80. 518. 787.
perniciter 1230.
pernix 309; -cem facere 410.
pernocto 534. 535; -ndi locus 536.
perpendiculum 665.
perpendo 1078.
perpetior 1015; -sus 1015.
perpetrator 1165.
perpetro 282. 1160. 1162.
perpetuitas 1036.
perpetuo, are 1035.
perpetuo 915. 1035. 1036.
perpetuus 915. 951. 1035. 1036. 1320; -m temporis spatium 915. 951; in -um 915. 1035. 1036. 1148.
perplexio; -em efficiens 52.
perplexus 1212. 1338; -m facere 1338.
perquam 97. 1070. 1223.
perrumpo 269; — scaturiendo 1346.
perscribo 1267; -ptus 1267.
perscrutator 586.
perscrutor 105. 584. 1128. 1246. 1367. 1371.
persecutio 308. 396; -em pati 307. 396.
persecutor 308. 396.
persequor 307. 396. [illegible]. 1127. 1128.
perseverantia 1252.
persevero 63. 452. 651. 915. 1015. 1035. 1180. 1288; — in proposito 1231; -ans 653. 1036. 1252. 1292.
persisto 452. 651.
persolvo 325. 882. 950. 1378. 1379; res -nda 1011.
persona 51. 360. 443. 494. 707. 755. 784. 1210. 1211, -m admittere 1209.
personalitas 1211.
perspicax 1246.
perspicientia 397.
perspicio 43. 118. 119. 586. 729. 1245. 1246; -ta 587; -ctus 1137; -m esse 1137; -m habere 1246; -ta ratio rei 1247.
perspicue 586, — cognoscere [illegible].
perspicuitas 1247.
perspicuus 586. 1137; -m esse 1246; -m reddere 586. 1137
[illegible] 742
persto 452. 915. 1288.
persuadeo 172. 484. 612. 613. 717. 7[illegible]. 1073; — [illegible] 7[illegible]; [illegible]

-ri patior 1074; -sum habere 736. 997.
pertaesum esse 10. 471. 776. 1215.
pertento 1246.
perterebro; -tus 352.
perterrefaciens 1120.
perterreo 1154; -or 1119; -tum esse 10.
pertica 379. 574. 1025. 1034. 1298.
pertinacia 478. 1036.
pertinaciter 417; — concertare 417; — negans 920.
pertinax 170. 1035. 1036. 1291; -cem facere 392.
pertineo 546; -ns ad 1032; in iis quae pertinent ad 593.
pertingo 52. 546.
pertranseo 502. 580. 1012.
pertundo 913.
perturbatio 9. 10. 12. 13. 74. 563. 643. 884. 1120. 1207.
perturbo 12. 791. 884. 1119. 1207. 1426; -or 861; -or animo 1119; res -ntes 884; -tus 10. 884; tus animo 643. 1119; -m esse animo 643.
perungo 437.
pervado 502. 546. 580.
pervagor 1004.
pervenio 545. 546. 547; — ad aures 337; -isse ad 782; -ens 548; locus quo quis pervenit 547; qui pervēnit 547.
perventio 547.
perverse 1182; — uti 100; — agere 1240; — tractari 1212.
perverto 214. 952. 953. 1182. 1212. 1240; -sus 101. 953. 954. 1132. 1212. 1240. 1241. 1334; -sus animo 54; -m esse 1240. 1334; -m se gerere 1212.
perversio 1182.
pervestigatio 1247.
pervestigo 740. 1367.
pervicax 1035; -em reddere 607. 608.
pervigil 572.
pervius 1308.
pes 654. 804. 838. 873; -em supplodere 318; -e falli 1114; -e ferire 318; -es motitare 318. 319. 1322; -bus obniti 319; -bus pulsare terram 1322; -dis ictus 319; locus ad -es 319; quidquid ad -es est 319.
pessulus 416. 639.
pessum eo 19.
pestilentia 541. 914.
pestis 204. 541.
petitio 376. 586. 1255; -nis locus 376.
peto 375. 514. 584. 585. 636; — mutuum 39; — veniam 524; — currendo 308; -ens 376; -tum 376. 586.
petra 859. 1262.
petulans 1060; -m esse 1060. 1347.
petulantia 1060. 1347.
petulcus 939; -m esse 939.
peuce 1252.
phantasia 183.
phantasiastae 183.
phantasma 183. 1177. (1295).
pharetra 1182.
pharisaei 1003.
pharmacopola 977.
pharmacum 245. 977.
pharmacus 245. 980.
phiala 861. 913. 1264. 1302. 1377.
Philistaei 721.
philosophia 1230. 1342. 1343.
philosophor 1228. 1342.
philosophus 112. 1229. 1342.
phlegma 488.
phlegmaticum temperamentum 488.
Phoenice 1370.
phoenix 1) 8. 1370. 2) 1371.
phosphorus 538. 865. 1277.
phthisis 392.
piaculum 347. 538; — offerre 347.
pictor 259.
pictura 259. 1142.
pietas 152. 158. 228. 611. 1074. 1312. 1352.
piget 471.
piger 11; -um esse 10.
pigmentarius 66. 1308.
pignerator 769.
pignus 742. 769; — deponere 443. 768; — capere 768; -ri dare 768; -re obstringere 768.
pigritia 11.
pīla 939. 1100.
pilentum 347.
pilosus 1315.
pĭlus 260; -i 1315; -i oculorum 428; -i pubis 110.
pincerna 211. 460.
pineus 1252.
pingo 259; — acu 283. 1142; -ctus 259.
pinguedo 248. 437. 692. 1214; -ne perfusus 1214.
pinguefacio 1214; -fio 1214.
pinguesco 248. 1216.
pinguis 248. 1194. 1214; — liquor 1214; — pecus 182; -m esse 1214; -m fieri 248; -m reddere 248; -es cibi 1214.
pinguitudo 248.
pinna 792. 858. 1105.
pinnata lorica 1105.
pinus 96. 369. 400. 1067. 1253.
piper 504. 1044. 1347. 1392.
pipio, nis 316.
pipio, re 646.
piscator 267. 1139.
piscina 625. 975. 1218.
piscis (117). 959.
piscor 266. 1138.
pistillum 913.
πίστις 181.
pistor 601.
pistrina 602.
pisum 988.
pittacium 837. 852.
pituita 90.
pius 152. 610. 738. 1074. 1312. 1313. 1353; -m esse 1311; -m reddere 1311; sibi -m videri 1312.
pix 423. 469. 1068. 1392.
placabilis 963.
placamen 538.
placenta, tenuis 1274; — panis 601; — panis subcinericii 1135.
placeo 117. 235. 251. 800. 1079. 1368; -ns 236. 800. 801; -et 1361; -ndi cupidus 1083.
placide loqui 1073.
placidus 18. 1074; -m esse 1073.
placo 1073; -tus 42.
plăga 277. 422. 431. 446. 1051. 1262; — flagelli 1234; — pugno inflicta 840; — inflicta 1360; -â affici 421; -m infligere 421. 1050.
plāga 267. 865. 1017; — australis 331. 556. 791. 1070. 1092; — orientalis 240. 805. 1277; — occidentalis 493. 964; — septemtrionalis 180. 998. 1106.
plagiarius 345.
plagula 1220.
planctus 32. 353.
plane 1035. 1036. 1147. 1389.
planeta (stella) 331. 865; (vestis) 413.
plango 32. 353. 628; -ens 353.
planitia 274. 1202.
planta 512. 565; — pedis 382. 740. 873. 880; -is conserere 564. 565; ad -s pertinens 512.
plantarium 565.
plantatio 565.
plantator 565.
planto 512. 564. 565; -tus 565; -tum esse 564.
plānus 290. 1001. 1308; -m esse, facere 36; -m esse, fieri 966; via -a 1308.
plănus 266.
plastes 259.
platanus 1251.
platea 274. 381. 1318. 1373.
plaudo 1249.
plaustrum 347.
plausus 1249; -m facere 1249.
plebs 122.
plectile 101. 240. 1338.
plecto 240. 1337. 1338; -xus 1338.
plectrum 1044. 1084; -o pulsare 1133.
plejades 556. 831. 1220.
plene 1388.
plenilunium 899. 1136.
plenitudo 149. 1389.
plenus 149. 1316. 1388; — modus 1389; -m fieri 1387; -m esse 148. 149. 409; modum -um assequi 1387.
plerique 534.
plerumque 534.
-plex 867. 1024.
plico; -tus 1024.
plinthion 1392.
plorator 522.
ploratus 522. 998. 1186.
ploro 522. 998. 1186. 1274.
-plum 867.
pluma 1315.
plumbum 665. 697. 960.
pluo 1053.
pluries 206. 533. 1036.
plurimus 532. 533. 534; -m esse 532; -a pars 1381.
plus 532. 533. 907. 1381. 1382; -es esse 1380; -m esse 532; — minus 222. 782; -ris aestimare 540.
pluteus; ornamentum -i instar superimpositum 1236.
pluvia 570. 834. 1053; — tenuis 713. 1214; -m fundere 1053.
pluvium tempus 834. 1053.
pocillator 211. 460. 1193.
poculum 861. 1302.
podex 708.
poëma 1094.
poena 422. 511. 643. 856. 1127. 1158. 1379; -m sumere, solvere, petere 510; -m reportare 1379; -s sibi repetere 1379; -a afficere 591; -a affici 1379; -m luens 1380; -â cautus 940; locus -ae 857; -ae Dei obnoxius 643; -a solvenda 1011; — post mortem futura 1127.
poenitentia 444. 641; -m imponere 444; -m agere 640. 1179; -m praestare 640; -â affectus 640; -am agens 641.
poeniteo 640; -ns 641.
poëta 70. 1431; — proverbiorum 175.
polenta 1217.
polio 102. 103. 146. 348; — scalpro 1386; -tus 103. 1318; opus torno -tum 1348.
politor 1318.
polleo 495. 523. 812; -ntem fieri 233.
polliceor 104. 407. 874.
pollicitatio 874.
pollinctor 436. 1178.
pollinctura 1178.
pollingo 1177. 1178; -ctus 1178.
polluo 278. 301. 1148. 1149. 1215. 1287; — me 301; -or seminis fluxu 254; -us 254. 301. 1149. 1215. 1287; -um esse 278.
pollūtio 255. 279. 301. 665. 1149. 1215; — nocturna 1055.
pompa 1001; — elationis 947; quidquid -ae est 283.
pomum 418; -orum messis 420. 741; -rum reliquias colligere 423.
ponderabilia 211.
ponderator 1082.
pondero 211. 350. 1078. 1079. 1080; -tus 351. 1081.
ponderosus 1293.
pondo 1082.
pondus (663?). 759. 850. 1082.
pone 775. 860. 1109. 1110.
pono 261. 262. 281. 453. 652. (881); -ens 654; -tus 262. 454. 652; -tum esse 452. 651.
pons 852.
popularis 765; -es 122. 1100.
pŏpulus 121; -i 493; -i dignitas 122.
pōpulus alba 53.
porcellana 393 (?).
porcus 88. 109.
porphyrio 1252.
porrigo 224. 402. 1275.
porro 552. 777. 811. 906. 1009; —ire 153.
porrum 398.
porta 606. 649. 947. 1128. (1392).
portatio 1298.
portentum 733.
porticus 114. (719).
portio 878. 879. 897; -nem tribuere 1366.
portitor 1278.
porto 120. 378. 635. 1297. 1298; — sursum 968; — mecum 153; — per 581; -tus 1298; res -nda 1298.
portorium 973. 1278.
portus 280; in -m appellere 280. 282.
posco 375. 585.
positio 653.
possessio 449. 769. 770. 897. 898. 1221; -em dare 896; -m distribuere 897.
possessor 151. 528. 529. 754. 1191. 1221; -em facere 150.
possibilis 813; -e fieri 813.
possideo 150. 302. 303. 767. 855. 1221; -ns 1032; -sus 151. 769.
possum 495. 812. 813; non — 377; non fieri -se 377.
post 194. 479. 552. 751. 860. 1109. 1110.
postea 860. 1109. 1110.
posteritas 1111.
posterus, — dies 1196; -a dies, nox 373; -m tempus 1109; -i 886. 1045. 1100. 1110. 1111; in -um 777. 1073; -ior 765. 1110. 1111; -rem esse 860; -rem reddere 1108; -rius tempus 1110; -rior pars 860. 1109. 1110; -tremus 1110. 1111; -tremum esse 1108; -tremum ponere 1109; -tremo 1109. 1169.
posthac 860.
posticus; -a pars 860. 1109; a parte -a 860. 1109. 1110.

postis 318. 1095.
postquam 354. 1031. 1110.
postridie 373. 1196.
postriduum 373.
postscriptum 558. 559.
postulatio 376.
postulator 586.
postulatum 376.
postulo 375. 514. 585.
potatio 365.
potator 354. 366.
potatorius canalis 366. 1159.
potens 233. 608. 609. 769. 793. 813. 1004. 1291; -m esse 607. 792. 1288. 1289; -m fieri 233; -m reddere 233. 812. 986.
potentatus 151.
potentia 233. 608. 609. 767. 812. 1004. 1292; -m praebere 812; -â superare 813.
potestas 151. 152. 233. 495. 524. 609. 688. 793. 798. 856; -m nancisci 233. 495. 523; -m habere 182. 233. 495. 523. 812. 855; -m dare 233. 523. 524. 737. 855. 881; -m facere, committere 233; in -m suam redigere 447. 608; -i subjicere 448; -i suae subjectum habere 523; -i subjectum esse 855; in -m permittere 949, —se 1155; sub -m subjungere 1155; -e augeri 233; -e praeditus 233. 495. 769. 793; [illegible] -e ornatum esse 737; — [illegible] loco oblata 787.
potio, nis 365. 366.
potior 150. 302. 558. 767. 896. 897. 1290; -ens 769.
potis; -ior pars 987; -iorem esse 460. 540. 985; -ius est 611; -ius 496. 1009. 1121; quin -ius 773. 1121; [illegible] 464.
[illegible] 11[illegible].
[illegible]; potus [illegible].
potor [illegible].
potus 241. 365. 366; — inebrians 379. 1283; — ex frumento paratus 211; -u satiare 306. 307; -m praebere 365; -us praebitio 307; -m refrigerantem sumere 424. 1214.
prae 193. 461. 462. 594. 1209. 1390.
praebeo 224.
praecedo 460; -ere facere 461.
praecello 540. 1380.
praeceps 308. 309. 1035. 1207. 1208. — locus 1314; -em dare 1314; in — ruere 1314.
praeceptor 144.
praeceptum 132. 241. 794. 1362.
praecido 182. 184; — ungues 1319; -sus 185.
praecingo 411.
praecino 656.
praecipio 243. 792. 793; -tus 793.
praecipitatio 1314.
praecipitium 413. 1314.
praecipito 1314; — me 705. 899; -tus 1314.
praecipuus 406; -m jus 460. 464.
praecise 185.
praecisio 185.
praeclarus 357. 558.
praecludo 699. 1022. 1432.
praeco 1001; per -es promulgare 581.
praeconium 362. 930; -o edicere 361.
[illegible] 1009.
praecurro 308. 461. 540. 541.
praecursor 1390.
praeda 7. 8. 100. 101. (352). 503.
praedatio 1336.
praedator 503. 1378.
praedicatio 362.
praedicator 362. 657. 692.
praedico, are 340. 361. 362. 656. 666. 689. 735. 736. 785. 786. 1040. 1301.
praedico, ere 689.
praeditus 529. 887. 1032. (1100).
praedium 949. 1023.
praedo 503. 1204.
praedor 7. 101. 503. 1335. 1378.
praeeo 113. 164. 460; — cantum 656.
praefatio 657.
praefectura 151. 295. 406. 857.
praefectus 26. 48. 104. 219. 262. 295. 406. 687. 794. 856. 980. 1174; — militum 85.
praefero 588. 1430; -or 540; -ndum censere 612.
praetica 353. 1229.
praeticio 261. 262. 281. 405. 855; — rebus gerendis 218; -or jussu 793.
praefinio 243. 975; — tempus 1009. 1010; -tus 905; -tum tempus 1010; -tum est 575.
praegnans 1332; -tem facere 1332.
praegredior 113.
praelego 656.
praeligo 1322. 1323.
praematurus 456.
praemitto 461.
praemium 141. 973. 974. 1068. 1379. 1380; — divinandi 433; — sponsione facta certantium 443; — reportare 1379; — accipere 974; — constituere certantibus 443; -o affici 974. 1067. 1379; -o remunerari 1067.
praemortuus 203.
praemunio 133. 473. 1289. 1300.
praenomen 340.
praenunciatio 1064.
praenuncio 689. 1063.
praeopto 540. 612.
praeparatio 1082.
praeparo 282. 1079. 1080. 1237; -tus 1081. 1163.
praepedio 1329.
praepolleo 204. 607. 608.
praepono 261. 262. 281. 540; -or 612; se -ndum censere 263; -tum esse 452; -tus 27. 48. 262. 263. 1362; -tus ecclesiasticus 1174.
praepotens 1291.
praepropere 1386.
praeproperus 1207.
praeputiatus 416.
praeputium 416.
praeruptus 185; — locus 413. 1314.
praes 104; -dem se dare 104.
praesagio 1309.
praescio 730.
praescribo 1267; -ptus 1268.
praescriptum 905. 1269.
praeseco ungues 1319.
praesens 4. 5. 295. 299. 1209; in — 1197.
praesensio 121. 1075.
praesentia 7.
praesentio 120.
praesepe 418. 1184. 1333. 1337; in -i decumbere 1333.
praesertim 1382.
praeses 219. 406. 856.
praesideo 651.
praesidiarii (milites) 653.
praesidium 139. 385. 653. 739. 1300; -o esse 387; -o circumdari 218; -o munire 978. 1300; in — se recipere 1300.
praestans 252. 505. 558. 589. 610. 1369; -em esse 251. 611; -tior 558. 1382; -rem esse 611 -ius reddere, declarare 612; -ssimus 468; pars -sima 254. 464; -simum 692. 787. 1318.
praestantia 251. 559. 610. 611. 612. 846. 1381. 1382.
praestigia 195. 1186.
praestigiator 213. 761.
praestituo 904.
praesto 460. 540. 881. 1161; -dam rem imponere 442; praestat 611.
praesto sum 716; qui — est 6. 481.
praesum 294. 405. 452.
praetendo 858.
praeter 175. 594. 686. 773. 775.
praetercurro 308.
praeterea 1009.
praetereo 574. 580. 581. 1012; — cito 308; — silentio 1270; -iens 581. 582; agmen -tium 582; -tus 463; tempus -tum 462.
praetergredior 580. 1012.
praeterlabor 580.
praetermitto 15. 581. 616. 1329; — silentio 1270; -or silentio 276; -ssum 618.
praeterquam 773.
praetexo 173. 858.
praetextus 857; -u uti 858; -um quaerere 858.
praetor 104.
praetorianus 1139.
praetorium 857. 1000.
praevaleo 405. 607. 608. 812. 943. 985. (1200?). 1289; -re facere 812; -ens 405. 406.
praevalidus 1291.
praevaricatio 1012.
praevaricator 1012.
praevaricor 952.
praevenio 460. 461. 540.
praeverto 461. 540.
prandeo 176. 489.
prandium 176; — apponere 176.
pratensis herba 555.
pratum 1336.
prave 1241.
pravitas 101. 179. 789. 954. 1241. 1334.
pravus 54. 81. 101. 788. 953. 954. 1240. 1334; -m 788. 1241; -m esse 787. 1334.
precarium 1264.
precatio 376. 1263; — fausta 506. 1111; -is locus 376. 1263.
precator 376. 515. 1263.
precatoria ligamenta 837.
precor 35. 1262. 1263; — dira 70; — fausta 504; — bene 1111; — male 316; -ns 1263. 1264.
prehendo 635. 767. 768; — memoria 1290; — firmiter 1290. 1331; -sus firmiter 1332; -sum tenere 767. 1290.
prehensio 1332.
prelum; -o comprimere 1019.
premo 680. 681. 1018. 1019. 1213. 1239. 1280. 1304; — hostili modo 1327; — me ad 1239; — impugnatione 597; se invicem -ere 156. 1213; -ndo attollere et subvertere 1239; -or miseria 72; -ns 1305; -sus 1305; an[illegible]tiis -sus 1239; difficultati[illegible] -sus 681.
presbyter 26. 27. 133. 814. 1220. 1253; — assistens 711; -i dignitas 433; -i munere fungi 26. 133. 814.
pressura 1305.
pretiosus 265. 846. 1020. 1509; -m esse 845; -a vestis 263. 597. 972; — lapis vid. gemma.
pretium 92. 265. 538. 890. 973. 1082. 1083; -o 13.
prex; -ces 376. 1263; — facere 1262; — supplices 156; -bus urgere 514; -bus venerari 398; -bus orare 375. 514; -bus adire [illegible].
pridem 464. 567.
primarius 1390.
primatus 464.
primiparam esse 521.
primitiae 129. 462. 464. 522. 782. 806. 852. 942.
primitus 464.
primo 461. 463. 464.
primogenitura 28. 521. 522. 885. 887.
primogenitus 521. 522. 885; -m esse 521; -i jus 522.
primordialis 464.
primordium 462. 464. 566. 942. 1384; a -o 567.
primoris 27. 987.
primum 460. 462. 463. 464.
primus 463. 464. 723. 856; — mensis dies 731; — hebdomadis dies 370. 723; -m reddere 461; -o loco constituere 461; -o loco 462; -m in suo genere 464.
princeps 26. 27. 28. 48. 164. 295. 406. 463. 687. 792. 856. 857. 987; -m evadere 405; -m constituere 294. 405. 855; -m constitui 49. 294; -m se gerere 294; -is dignitas 49.
principalis 405. 406. 1004.
principatus 28. 151. 295. 406. 464. 612; -m tenere 405. 612. 855; -m deferre 855; de -u contendere 612.
principium 242. 295. 464. 942. 1384; -a rerum 1233.
prior 463. 464. 566. 745; — coenobii 194; — status 464; -us tempus 462; -em esse 460. 461; -em reddere 461; -us facere 461.
prioratus 460. 462. 464.
priscus 463. 567; -m tempus 566.
pristinus 463. 566; -m tempus 566.
prius 206. 461. 462. 463. 464. 567.
priusquam 463. 773. 774.
privo 620. 961. 1286; — liberis 201; -or 931. 944. 961. 1345; -tus 961; -ta liberis 201.
pro, proh 716. 928. 1069.
pro 13. 223. 461. 462. 480. 537. 538. 565. 594. 776. 827. [illegible] 1104. 1380.
proavia 727.
proavus 727; una e -is 755.
probatio 201. 548. 1247. 1368; — evidens 500.
probe 1070.
probitas 291. 611. 1074. 1075. 1276. 1312.
probo 199. 235. 290. 337. 547. [illegible] 1367. 1368; — litigando 911; — igne 279; -or 235. [illegible]. 1079. 1246; -ns locus 338; -tus 209. 235. 1368; -tum esse 337; qui -ndo est 1368.
probrose dictis proscindere [illegible].
probrosus 79. 591. 1303; -a res 1303.
probrum 81. 591. 1005; -o esse 1303; -o afficere 626. 640. 649. 1005. 1046. 1302; -is lacessere 678. — [illegible].
[illegible] 640. 1074. 1275. 1312. 1313. 13[illegible] 1388; -m esse 251. 1311; -m facere [illegible]. 1311.

procax; -em esse 1343.
procedo 153. 944; — ex adverso 461; de Sp. S. 246.
procella 994.
procer 406. 846. 987.
proceritas 673.
procerus 454. 674; -m esse 672; -m facere 673.
processio 1001; — Spiritus S. 246.
procido 931.
proclamatio 362. 840.
proclamo 361. 656. 689. 817. 818. 1301.
proclino me 1116.
proclivis; -m esse 107.
proclivitas 107.
proconsul 48. 219.
procrastino 566. 1109.
procreatio; -ne mutua sese augere 886.
procreo 227. 885. 886.
procul 272. 273; — ire 763; — abesse 271; — amovere 272.
proculco 872.
procumbo 380. 398. 1178.
procuratio 104. 219; -em suscipere 219.
procurator 48. 104. 219. 419. 454. 980; -m esse, constituere 218.
procuro 218.
procursus 1105.
prodeo 638. 944; — deambulatum 385; -ire facere 453.
prodigium 733.
prodigo 575. 1046.
prodigus 1034. 1047.
proditio 1172.
proditor 954. 1173.
prodo 689. 832. 1076. 1171.
produco 328. 512. 673. 945. 946. 1159. 1181; — ex animo meo 1383; — me in longum 672; — testimonii causa 164; -or in longinquum 1181; -ns 947.
proelium 441; -o certare 440.
profano 301. 1148. 1149; -or 301.
profanus 301. 605.
profecto 737. 738. 751. 790. 1121.
profectio 114. 386. 693. 694. 1189. 1196.
profectus 326.
profero 635. 637; — in medium 227.
professio; -ne facta donare 736.
proficio 55. 326. 513.
proficiscor 113. 114. 637. 693. 945. 1187. 1196; — in bellum 944; — protenus 153.
profiteor 735. 736. 1040; — libere, publice 1137; -ns 739.
profligo 358. 440.
profluo 892. 945; -ere facere 647.
profluvium 869. 1299; — mulierum 566; -o laborare 869.
profugio 760.
profugus 621. 714. 1198. 1342; -m esse 1001; -orum copia 622.
profunditas 956.
profundo 388. 647. 868; — animam 221; -sus 869. 1047.
profundus 415. 674. 956; -m esse 415. 956; -m facere 956; -m 62. 415. 956; in -m demittere 1281.
profusio 869.
profusor 869.
progenies 536. 803. 886. 888. 1043. 1044. 1100; oriundus e -e 887; -e numerosum fieri 886.
progenitor 727. 754.
progermino 246. 945.
progigno 885; -or 944.
progressus facere 906; facere ut — faciat 986.
proh vid. pro.
prohibitio 820.
prohibitor 820.
prohibitorium 975.
prohibeo 83. 189. 617. 819. 1050; — a communi usu 82; -ens 820. -tus 820; res -ta 84.
projicio 899. 900. 931. 936. 1205. 1206. 1372; — funda 948; — me 705; -or 705; -ctus 900. 1206. 1216.
prolatio 947.
prolegomena 464.
proles 695. 802. 803. 886. 1045. 1356; -m dare 885; -m nancisci 886.
prolixus 674; -m esse 672. 673.
prolongo 673.
proloquor 945.
prominens 792.
prominentia 799.
promissio 408. 794. 1375.
promissum 408. 451. 691. 874; -a facere 874.
promitto 104. 407. 484. 690. 874. 1285; — jurando 155; — capillos 512. 673.
promoveo 1341.
prompte 1230. 1350.
promptuarium 1067. 1135.
promptus 235. 1081. 1172. 1232. 1255. 1350; -m esse 1361. 1368; -m esse lingua 38; -m esse animo 1231; -m facere animum 1232.
promulgatio 840.
promulgo per praecones 581; -or 730.
pronunciatio 947.
pronuncio 361. 484. 689. 1040; — nomen 340; -or 945.
pronus 1117; -m esse 107. 1116. 1287; -m incedere 1116; -m se inclinare 1178.
propago, -or 403.
propago, -nis 246. 695.
propator 727.
prope 426. 427. 1174; — esse ad 63; — abesse 425. 546; — instans 426; — accedo 63. 426. 546; -ius admovere 63.
propello 141. 396. 468. 682. 1372.
propemodum 830.
propensio 107.
propensus; -m esse 107. 550. 1231.
properatio 1207. 1208.
propere 308. 1207. 1386; — transire 153.
propero 540. 1207. 1385; -ans 1208. 1386.
properus 1207. 1386; -m esse 1385.
propheta 658; -m fieri, constituere 659.
prophetia 659.
propheticus 659.
prophetissa 658. 659.
propheto 659.
prophoricus 508.
propinatio 307.
propino 365. 1186.
propinquitas 427; -tis vinculis conjunctum esse 1043.
propinquus 426. 427; — locus 427; -m esse 425; -m facere 426; in -m 427; in -o 426. 427; e -o 427; -i 360. 426. 627. 1043.
propitiatorium 119. 230.
propitius 229; -m esse 938; -m se praebere 229.
propono 227. 261; — mihi firmiter 1231; — mihi 199. 578. 1231; -tus 1232; persevero in -o 1231; -m 579.
proportio 92. 222. 976.
propositio 485.
proprietas 151.
propter 57. 193. 462. 479. 507. 536. 537. 593. 776. 1209.
propterea 537. 776. 1055; — quod 1380.
propugnaculum 134. 1105.
propugno 454.
propylaeum 649. 1128.
prora 803.
prorepo 1084.
prorex; -em constituere 687.
proripio 153.
prorogo 673.
prorsum; horsum — vertere 413.
prorsus 699. 815. 1035. 1036. 1147. 1148. 1387. 1389.
prorumpo 647. 1184. 1346. 1355.
prosapia 536. 695.
proscindo dictis 678. (1190?).
proselytus 1342.
prosequor 1372.
prosilio 343. 450. 677. 1430.
prospecto 456.
prospectus 119. 702.
prosper 237. 253; -m facere 252; -m successum dare 237.
prospere perficere 237; — agere 289. 290. 1080; -ius succedere (194?) 237.
prosperitas 506. 1082. 1245.
prospero 237. 504. 505.
prospicio 43. 118. 119. 578. 701. 996. 1360.
prosterno 380. 565. 705. 931. 1135; — me 398. 399. 931; — improvidum 982; -tus 399. 1216.
prosum 326. 513.
protector 139. 385. 454. 739. 876.
protego 139. 384. 454. 875. 1256. 1289. 1300; -ctus 875.
protendo 402. 672. 673. 1372; — me 402.
protenus 354. 462; — proficisci 153.
protero 872; -ens 873; -tus 872.
proterve 1134.
protervitas 234. 1134. 1347.
protervus 234. 1052. 1134; -m esse 234. 1134. 1347; -m reddere 1134.
protomartyr 339.
prototypum 754.
protractio 403.
protraho 272. 328. 581. 693; -or in longum 672.
protrudo 396. 564. 1135. 1203.
protrusio 1085.
protubero; -ans 1357.
prout 223.
proveho 986; -or 1381; -or vehiculo 763; -ctum esse aetate 26. 546; -ctus aetate 26. 27. 547; -ctior aetas 28.
provenio 226. 511. 945; de fructu 1355; — laete 333.
proventus 333. 418. 764. 782. 1167. 1356.
proverbium 173. 174. 175. 691; -a proponere 172. 173; -rum poëta 175.
providentia 119.
provideo 43. 119. 297. 979. 996; -ens 1433.
provincia 20. 217. 492. 493. 857. 912. 1126.
provoco 1040; — ad alqm 1220; — ad iram 208. 209. 471.
provolvo 838. 839; — saxa 315; -tus in genua 399.
proxime 770. 1224; — post 552.
proximus 64. 426. 539. 821; -m reddere 63; -o 427.
prudens 42. 43. 200. 732. 1229. 1246; -em reddere 43. 1228; -em esse 1227. 1228; -m se gerere 1228.
prudentia 42. 44. 200. 975. 1229; -m sibi parare 1228; -a uti 213.
pruina 79. 331. 508.
pruna 85. 118. 1347; -as congerere 515. 516; -rum fervor 277.
prunum 865.
prunus 606. 865.
prurigo 112.
prurio 112.
pruritus; scabie -m efficere 124.
psallo 1039; -ns 992; chorus -tium 1041.
psalmicen 1040.
psalmista 1040.
psalmodia 1040.
psalmus 69. 1040. 1041; -os canere 1039; -rum cantator 1040.
psalterium 1041. 1124.
psaltes 758. 883. 1040.
pseudomessias 94. 177.
pseudonymus 1298.
pseudopropheta 94. 658.
pubertas; in -em ingredi 26.
pubes 110.
publicanus 1278.
publice 1137. 1138; — loqui, agere 1137.
publico 1137.
publicus 1137; -m fieri 1137; -m facere 1137. 1138; in -m 1318; via -a 694. 1308. 1373.
pudefacio 626; -ctus 627.
pudenda 268. 627. 708. 752. 962.
pudeo 626; ad -ndum inducere 627.
pudibundus 627; -m esse 108.
pudicus 627.
pudor 591. 627; -e afficere, affici 626; -e suffundere 591. 626; -e suffundi 590. 626.
puella 138. 664. 887.
puer 138. 664. 887. 1099. 1100.
pueritia 138. 415. 664. 665. 1100.
puerpera 588. 886.
puerperium 588; in -o cubare 587.
pugilatus; ad -m incitare 1051.
pugillus 141; -o comprehendere 1067.
pugio 388. 1226.
pugna 422. 441. 519. 1282; -ae aptus 441; -m capessere 768. 769.
pugnator 441. 520.
pugnax 441. 520. 561.
pugno 440. 519.
pugnus 141; -is certare 1051; -is contundere 840; plaga -o inflicta 840.
pulcher 33. 235. 252; -m esse 33. 251; -m reddere 251; pars -rima 254.
pulchritudo 251. 253.
pulex 450.
pullulo 246. 511.
pullus; -a vestis 488.
pullus 802. 803. 994. 1100. 1243. 1259; -i avium 1354; -i columbarum 316; -os procreare 886; -us caprini et ovilli pecoris 95.
pulmo 370.
pulpa lumborum 341.
pulpitum 657. 762.
puls 509.
pulsatilis; -ia instrumenta 369.
pulsatio 1051. 1203.
pulsator 1052.

pulso 939. 1050. 1051. 1203. 1204; — terram pedibus 1322; — plectro [illegible]; — instrumenta musica [illegible]. [illegible]. [illegible].
pulsus 1051.
pultatio [illegible].
pulto [illegible].
pulverulentus 1276.
pulvillus 1337.
pulvinar; -bus superimponere 1337.
pulvinus 1434.
pulvis 79. 90. 167. 217. 808. 1089. 1276; -ere conspergi 1276.
punctio 939. 1133.
punctum 648. 697; — temporis 475; -is interstinctus 833.
pungo 415. (642). 684. 939. 1133; — animum 123; -ctus 1133.
puniceus 859.
punicus; malus -a, malum -um 276.
punio 421. 510. 855. 893. 1127. [illegible]; -tus 856.
pupilla [illegible]; [illegible].
pupillus [illegible].
puppis 75. 804. 860. 1109. 1174.
pure 699. 700.
purgamentum 801. 802. 813. 843. 1206.
purgatio 700. 701. 843.
purgator 701. 843.
purgatorius 701.
purgativus 701.
purgo 698. 699. 1213; — legendo 744; — liquando 1275; — ventilando 111; — scopis 801. 843; — a scoriis 698; -ndo delere, auferre, consecrare 699.
purificatio 700. 1214; -is festum 288.
purifico 1213; — me 466. 1213.
puritas 700. 701. 1214. 1276.
purpura 147. 264. 851. 1041. 1392; — caerulea 1073. 1095.
purpureus 851.
purulentus; -m fieri 218.
purus 468. 698. 700. 1275; -m esse 468. 698. 699. 1275; -m facere 699; -m declarare 699. 700.
pus 218; — movere 218.
pusillanimis 991; -m esse 11.
[illegible]itas 664.
pusillitas 137. 664.
pusillus 97. 224. 665. 1099.
pustula 218. 780.
putamen 431.
putatio 1150.
putator 1150.
puter 230. 517.
puteus 460. 503. 648. 1003. 1168.
putidus 1309.
puto 91. 120. 172. 282. 481. 578. 843. 1149; -or 171; puto, putas 779; inducere ut -et 172.
putor 518. 1310.
putredo 518; -nem efficere 517.
putrefacio 178; -fio 517.
putrefactio 179.
[illegible] 166. 517.
putresco 178. 491. 517. 1026. 1309.
putridus 178. 517. 1293; -m esse 1293.
[illegible] 923.
[illegible] 1351.
pyrites 488. 791.
pythonicus; -orum commenta 650.

[illegible]
[illegible]
quadrangularis 288.
quadrans 288. 289. 465. 851. 1271.
quadratura 289.
quadratus 288.
quadrifariam 289; — dividere 287.
quadro; -or 1239.
quadrum 289.
quadrupes 804; -des 386.
quadruplex 288.
quadruplico 287; -or 1239.
quadrupliciter 289
quadruplum 289. 867.
quaero 584. 585; — palpando 166. 276.
quaesitor 586.
quaeso 321. 514. 751. 780. 812. 882.
quaestio 376. 586.
quaestus 286. 305. 973. 1166. 1167; -m facere 1221; -m dare 1162; -m facere mercatura 286; res -u partae 1221.
qualis 186. 187. 223. 794. 795. 807. 827. 1030.
qualiscumque 795.
qualitas 808. 864.
qualus (473?). 477. 837.
quam 142. 193. 223. 807. 826. 1223.
quamdiu 188. 197. 222. 223. 355. 406. 760. 778. 830.
quamvis 2. 629. 725. 778. 1031; — non 773. 778.
quando 197. 355. 723. 726. 829. 830; si — 724.
quandocumque 142. 724. 1197.
quantitas 92. 222. 406.
quantopere 142. 223. 807. 1223.
quantumvis 1223.
quantus 222. 223. 406. 807; -m 406. 807; -o 807; -o magis, minus 807.
quantusvis 222. 223.
quaqua 815.
quare 187. 188. 537. 776. 795.
quartus 288; -a pars 288. 289; -a vice 288; -a feria 288.
quasi 174. 300. 594. 827.
quassatio 669.
quasso 469; -tus 469.
quatenus 223.
quater 288.
quatio 116. 669. 1203.
quatrinitarius 289.
quatrinitas 289.
quatuor 288.
-que 2.
quemadmodum 826. 827.
quercus 489. 492. 1094.
querela 1158.
queritor 1157.
queror 383. 646.
querulus 1158.
qui 794. 795. 1029. 1030; ex quo 723. 1031; quo pacto 807; a qua parte 595; quo die, quo tempore 723; quo magis — eo 223. 826. 828.
qui (adv.) 796. 807.
quia 746. 776. 1031.
quicumque 222. 795. 815. 864. 1030.
quidam 451. 539. 722. 731. 803. 1340.
quidem 142. 321. 811; ne — quidem 2. 1224.
quies 18. 971. 1325; -em habere 18; -m nancisci 970; -m dare 970; -m aeternam nactus 971; -is locus 971.
quiesco 275. 587. 970.
quiete 971. 1271.
quietus 18. 971; -m esse 17. 275; -m se tenere 970.
quilibet 520. 795. 815.
quin 496. 773. 781.
quincuplex 583. 867.
quinio 583.
quinquageni 482.
quinquaginta 583.
quinque 583.
quinquies 583.
quintus 583; -a feria 583.
quiritatio 1158.
quis 186. 187; -d 141. 142. 187. 188; cui rei 188; quam ob rem 188; qua ratione 188; quid quod 807.
quisnam 186.
quisquam 187. 188. 722.
quisque 520. 722.
quisquiliae 801. 813. 843. 1206. (1293).
quisquis 222. 795. 1030.
quivis 815.
quo 595. 686. 796.
quoad 223. 750.
quocumque 595.
quodsi 724.
quomodo 188. 795. 796. 807. 826.
quondam 463. 464.
quoniam 746. 776.
quopiam 630. 796.
quoque 2. 628. 880.
quoquo versus 815.
quorsum 686. 796.
quot 25. 222. 223. 406. 1030.
quotannis 956.
quotidianus 731. 915. 925.
quotidie 685. 731. 915. 1277.
quoties 223. 355. 406. 829.
quotiescumque 25. 830.
quotquot 222. 223.
quousque 188. 197.
quum 354. 723. 829. 830. 1031. 1197.

rabbi 287.
rabidus 761.
rabies 761; ad -m agere 760.
rabiosus; -m esse 760.
racematio 423.
racemor 420. 423.
racemus 378. 423. 1019.
radicor 212.
radius 804; — textorius 159; -i splendentes 1003.
radix 212. 1180; — medicinalis 1377; -es tuberosae 868; -es agere 511. 933; -es capere 767.
rado 64. 65. 423. 1149. 1348; -sus 65. 1348.
radula 1348.
ramalia arida 82.
ramentum; -a 167.
ramulus 1019.
ramus 1019.
rana 429.
rapax 16. 163.
rapidus motus 308.
rapina 16. 101. 503.
rapio 16. 162. 163. 324. 635; — aliena ad me 632. 1171; — violenter 1213; -ptus 163; vi, fraude -ptus 1011.
raptim auferre 162. 163.
raptor 16.
raptus 163.
raro 11[illegible].
rasilis; -e opus 1348.
ratio 42. 44. 92. 152. 222. 244. 451. 657. 857. [illegible]. 976. 1161. 1188. 1210. (1242). [illegible]. [illegible]. 1373. 1374; — incomprehensa 926; — sentiendi agendique 114. 290. 579. 1188; vivendi agendique — 1373; -e praeditus 44. 657; -e praeditum esse 656; -em habere 91. 295. 657. 702. 978. 1269; -em reposcere, inire, conferre 92; -m reddere 92. 895. 896. 911. 1170; in -em induci 576; ad -em reddendam vocari 585; ad -m reddendam compellare 911; vitae -em sequi 113; qua -e 188.
ratiocinatio 224. 1343; -e comprehendere 221.
ratiocinator 224.
ratiocinor; -ndi facultas 655.
rationabilis 657.
rationalis 657. 692; -e 62. 93. 856. 857.
ratis 276. 317.
ratus 326. 453. 1291; -m facere 290. 453. 1290. 1291; -m fieri 862.
raucus; -m esse 331. 452. 1288.
reaedifico 680.
reatus 1011. 1200.
rebellio 825. 954; -em facere 955; ad -em seducens 954.
rebellis 826. 953. 954; -m esse 953.
rebello 824. 958. 1327.
recalcitro 318.
recalvaster 368.
recedanea metalli 753.
recedo 215. 349. 581. 615. 762. 763. 944. 998. 1083. 1144. 1145. 1168. 1169. 1329. 1340; — longe 271; qui -ssit 946; -ere jubere 1144.
recens 35. 129. 319. 938; — inventus 938; -em esse 34. 319.
recenseo 119. 576. 1360. 1361.
recenter 938.
receptaculum 536. 601. 720. 922. 934. 1067.
receptio 638.
receptus 1173.
recessio 1145.
recessus 64; — intimus 385; — anachoretae 1297.
recido 215. 1169.
recido 1319.
recipio 302. 614. 767. 768. 922; — animam 706; — me 764. 1083. 1101. 1171; in me — 922; — me in locum munitum [illegible]; — me in solitudinem 497; — apud me, ad me 1171; — alqm in fidem, tutelam, clientelam 139; -or 525; -ndum curare 526; is qui -it 639; locus quo quis se -it 1173; usu -ptus 454. 653. 923.
reciprocus; -a vox 12[illegible].
recisio 18[illegible].
recitator 1252.
recito 656. 1252.
reclinis 320.
reclino 320. 335.
recludo 647.
recognitio 119.
recognosco 893.
reconciliatio 963.
reconciliator 963.
reconcilio 322. 880. 963; -or 962. 963; -tum esse 215; sibi invicem -ari 865.
reconcinnator 254.
[illegible] 2[illegible].
recondo 1066. 1135; -tus 1066.
reconvalesco 12[illegible].
recordatio 1058. 1059.
recordor 1057. 1058.
recreatio 706.
recreo 49. 126. 682. 706. 707. 970. 1170; — [illegible] 1214; -or 126. 706. 1244. -sus 1214.
recte 291. 757. 758. 1313; — agere 251. 290; — dicere 289; — componere 290.
rectitudo 291.

rector 164. 619. 670. 687. 688.
rectus 253. 290. 1237; -m 253. 291. 1312; in -um 291. 702; -m esse 289. 1311. 1312; -m facere 290; ad -m revocare 290; in -m statum restituere 290; -a via tendere 290; -a via 291. 702.
recubo; -ans 381.
recumbo 380; locus ubi quis -it 1333.
recupero 302. 764. 1171; facere ut sese invicem -nt 304.
recusabilis 760.
recuso 439. 484. 759. 760. 772. 819. 824.
redarguo 278. 895. 911. 1037. 1152; -ens 1037.
redargutio 1037.
reddo 214. 224. 881. 950. 1161. 1169. 1170. 1379; — vectigal 764; — alqm 282; -tum accipere 1379.
redemptio 538. 1113; -is pretium 538.
redemptor 538. 1113. 1354.
redeo 215. 258. 764. 1168. 1169. 1170; — in unum 1171; — in possessionem meam 764.
redigo 1169. 1170; — ad silentium 275. 276. 1391; — in potestatem, servitutem 447. 448; — in ditionem suam 447. 1172; -ctus in servitutem 448.
redimiculum 847.
redimio 472. 847.
redimo 265. 538. 1112.
redintegrator 129.
redintegro 128. 129.
reditio 1172.
reditus 216. 764. 765. 1164. 1172. 1173.
redoleo 1309.
reduco 214. 257. 258. 1169. 1170.
reductio 216.
reductor 216.
redundo 557. 892. 1012. 1339. 1380; id quod -at 559; pars -ns 1381.
refectorium 320. (368?). 535. 1000.
refello 544. 844. 895.
refero 484. 547. 689. 1170. 1246; — domum 764; — gratiam 974. 1067; — par pari 1379.
refertus; -m esse 409.
reficio 126. 127. 128. 252. 706. 1289.
reflecto 214; -or 215. 1169.
refocillo 126. 632. 706. 707. 970. 1349; -tus 632.
refodio 1371.
reformido 1208.
reformo 290.
refractarius 165. 455. 954; -m esse 7. 953; -m facere 392.
refreno 61.
refrigeratio 424.
refrigerium 424.
refrigero 30. 423. 508; — vento excitato 306; potum -ntem sumere 424. 1214.
refrigesco 1329.
refugio 139; — in locum munitum 1300.
refugium 124. 139. 383. 1173. 1199. 1300. 1301.
refulgeo 921; -ere facere 53; -ens 500.
refutatio 1037.
refuto 844.
regalis 688.
regeneratio 888.
regenero 885. 886.
regimen 687.
regina 687; -m esse 686; -m constituere 687.
regio 20. 217. 285. 492. 865. 1123; — maritima 125. 1251; — torrida 285; — vasta 1027; — ex adverso sita 702; — depressior 410; — circumjacens 1000. 1123. 1126; e -e 291. 703. 1390; e -e esse 702.
regius 688; -a dignitas 688; -a progenies 688; -a sedes 535. 688. 993; -a castra 993; -a via 1373.
reglutino 1248.
regnator 151; -m facere 150.
regno 150. 686. 687.
regnum 688; — adipisci 687.
rego 311. 855; — gubernaculum 861.
regula 132. 236. 244. 444. 794.
rejectaneus 1206.
rejectio 190.
rejicio 189. 190. 439. 760. 1169. 1205. 1206; -ctus 190. 1206; -ndus 190.
relatio 691.
relaxatio 250.
relaxo 249. 250; -tus 250.
relego, are 396.
relevo, -or 410.
relictio 618.
religio 14. 84. 121. 132. 152. 738; — prava 1243; -em sequi 83; quód verae -i contrarium est 825.
religiosus 152. 153. 1326.
religo 100. 747; — crines 847.
relinquo 558. 615. 616. 617. 1108. 1109; — post me 1432; -ctus 559; -m 618; -m esse 558; bona -cta 559; nihilo -cto 699. 700.
reliquiae 558. 559. 740.
reliquus 558. 559; -m 136. 548. 558; in -m 777; -m facere 135. 558; -m esse 557. 558; -a pars 559.
reluceo 499.
reluctor 428.
remaneo 558. 651. 1108.
remedium 1114. 1376.
remex 619.
remigo 457. 468.
reminiscor 1057. 1058.
remissio 347. 618.
remissor 347. 618.
remitto 135. 346. 410. 423. 616. 617. 633. 970. 971. 1012. 1170. 1329; — de re 916; -or 1365; remitte 372; -ens 618; -ssus 46. 250. 618. 1331. 1365; -m esse 1121; -m reddere 1364; -sae manus 180.
remora 983.
remoror 822. 1108. 1109.
remotio 185. 350. 391.
removeo 184. 185. 272. 349. 390. 391. 617. 762. 763. 946. (1013?). 1144. 1145. 1341; — me 762; -or 931; -ns 350. 391; -tus 185. 272. 391. 763. 1145; -m esse 271. 497; -tissimum tempus 951.
remuneratio 973. 974. 1379. 1380; -ne affici 974; -em sibi petere 1379.
remunerator 975.
remuneror 974. 1067. 1379.
remus 468. 619; -is propellere 468.
ren 822.
renitor 760.
renovatio 129.
renovo 128. 129.
renuncio 505. 667.
renuo 439. 475.
repagulum 639. 1066.
repando 477.
reparator 320.
reparo 110. 127. 252; -or in melius 290.
repastino 840.
repello 214. 1050.
rependo 325. 974. 1170. 1379; -sum accipere 1379.
repente 206. 938. 1107.
repentinus 938. 1386; — casus 938.
repercutio sonum 952; -sus sonus 1295; -tior 1433.
reperio 302. 303; non — 619. 620; -or 5; non -or 717; -tus 304.
repetitor 1434.
repeto 225. 585. 1131. 1379; — poenas 1379; id quod -tur 129.
repleo 148. 149. 1387; -ns 150; -tus 149.
repletio 150.
repo 1084; -ndo se motitare 1425.
repono 380. 558. 652. 1066. 1109. 1144; -or in horreum 934; locus ubi quid -tur 654; -tus 262. 653. 1066. 1285; -ta bona 559.
reporto 258. 1170; — domum 764.
reposco 585. 1170.
repositorium 263.
repraesento 1210. 1211; -or 172; -tus 176. 1211.
reprehendo 125. 1037. 1151. 1183; -or 911; ad -ndum inducere 125; -sus 1152.
reprehensio 125. 1037. 1152.
reprehensor 1037. 1152.
reprimo 1212; — explendo 1323.
reprobatio 1013 (?).
reprobo 189. 190. 788. 1205; -or 667; ndus 190; -tus 190. 1206.
reprobus 519.
reptilis; -ia 116. 743.
repto 1084.
repudiatio 190.
repudio 189. 190. 396. 616. 617. 618. 667. 819. 1084. 1205. 1265; -ns 190; -tus 190.
repudium 618; -o dimittere 1084.
repugnantia 371.
repugno 428. 453. 760; -are sibi invicem 760; -ans 428. 455; sibi invicem -ans 1328.
repulsorius 396.
repurgo 699. 843.
reputo 92. 121. 576. 577. 579. 1360. 1361.
requies 250. 632. 971; decessus in -m aeternam 971; ad -m perducere 970.
requiesco 249. 632. 672. 706. 970. 1038; -ere facere 706.
requiro 585. 1360; -or 1361.
res 451. 568. 653. 675. 691. 1064. 1164. 1167; — gesta 451. 691. 1064; — bona 253; — novae 1064; — quaestu partae 1221; — memoriae proditae 658; — secundae 253; -rum scriptor 1065; -rum bonarum affluentia 1082; re vera 6 291. 737. 1121. 1164. 1313; re ipsa 737; cui rei 188; quam ob rem 188.
resarcio; -tus 1175. 1224; vas -tum 1175.
rescindo 390. 844.
rescio 728.
rescissio 844.
rescribo 128. 1267; -ptum 216.
reseco 184. 430. 1141; -ans 423; -ctus 430.
reserator 1366.
resero, are 293.
reservo 558. 978. 979. 1009. 1112; -tus 979. 1285; bona -ta 559.
resideo; locus quo quis residet 971.
resido 672. 970. 1216.
residuus 558; -m 548. 558. 559; -m esse, facere 557.
resina 319. 416; — liquida 469; — pinus 1068.
resipiscentia 641.
resipisco 215. 640. 1169. 1228.
resisto 452. 453. 760.
resolvo 1364. 1365.
resono 895. 1091; locus vocibus -ans 1295.
respectus 1209. 1210.
respergo 677.
respersio 677.
respersorium 677.
respicio 91. 121. 297. 578. 667. 701. 702. 978. 996. 1209. 1360; — sursum 457; — contra jus et fas 1079.
respiratio 709. 971.
respiro 632. 706; -are facere 707.
resplendeo; -ere facere 239. 921.
respondeo 401. 484. 895; non — 1270; -ens 401. 896.
responsio 401.
responsor 401.
responsorium 896.
responsum 216.
respuo 439. 459.
restauro 680.
restinguo 544. 587. 1250.
restituo 110. 257. 290. 637. 638. 1169. 1170. 1379; -or 289; -tum accipere 1379.
restitutor 320. 639.
resto 557. 617.
restringo; nimis -ctum esse 1240.
resurgo 126. 638.
resurrectio 128. 639.
resuscitator 639. 644.
resuscito 637. 638. 644.
retardator 1285.
retardo 272. 581. 765. 1108. 1109; -ans 559.
rete 267. 287. 1158; -bus capere 266. 267.
retego 414. 477. 832. 961; -or 1141; -ens 414; -ctus 414. 477. 833.
reticeo 978; -or 276.
reticularis 247.
reticulatio 247.
reticulatus 247. 267.
reticulum 247. 847.
retinaculum 61.
retineo 652. 767. 768. 819. 822. 976. 1290. 1329; — parcendo 145.
retorqueo 1240; -rtus 1363.
retraho 1169. 1170; -ctus 1145.
retribuo 214. 974. 1170. 1379; — beneficium 1067; -tum accipere 1379; id quod -tur 1380.
retributio 974. 1379. 1380.
retributor 1380.
retro 1109. 1110; — se vertere 258.
retrorsum 1109. 1110.
retroverto 1169.
retundo 879.
reus 279. 383. 621. 887. 1370; — criminis 1199; — peccati 757; -m declarare 1199; -m facere 383. 620; -m fieri 383; -m esse 278. 1079; -m convincere 278.
revelatio 299. 338. 833.
revelator 692. 833.
revelo 297. 298. 299. 414. 477. 832. 833; -or 997. 1141; -ans 414; -tus 414. 833; -tum 299.

revera 6. 291. 737. 1121. 1164. 1313.
reverenter coli 1352.
reverentia 1352. 1353.
revereor 626. 1079. 1352; -itus 1353.
reversio 216. 764. 1172.
reverto 214. 216. 1169; — me huc illuc 216; -or 215. 258. 1168; -or domum 764; -sus 216.
revivifico 126.
revivisco 126.
revoco 215.
revomo 459.
rex 687. 688; -em esse 686; -m fieri, constituere 687.
rhamnus 111. 277.
rheda 313. 347.
rhinoceros 84. 839.
rhythmus 222. 404.
rictus 808; -m diducere 39.
rideo 234; — leniter 831.
rigator [illegible].
rigeo 454; -re facere 454.
rigesco 258.
rigide 1291.
rigidus 1071. 1291; -m esse, facere 454.
rigo 307. 374; — pluvia 1053; — rota aquaria 373.
rigor 478. 1292.
rima 269. 515. 648. 1236; -m facere 515; -s agere 647.
rimor 1371.
rimosus 647.
ripa 1013. 1118. 1174; — opposita 1013.
risus 234; -m movere 234.
ritus 83. 84. 152. 244. 444. 980; — adorandi solemnis 599.
rivulus 246.
rivus 634. 892. 893. 1344.
rixa 10. 51. 920. 921. 1052. 1120. 1183.
rixor 51. 125. 417. 445. 920. 1052. 1183.
rixosus 657. 1052. 1183.
roboro 1289; -or 607.
robur 608. 1004. 1292; — facere 1290. 1291; — addere 1291.
robustus 1291; -m reddere 1291.
rogatio 376.
rogator 515.
rogo 375. 514; — humiliter 1179; -ans 376.
ronchisso 663.
roratio 713.
roro 713. 1214.
ros 9. 1054. 1214; -re recreare 1214; -is instar stillare 713.
rosa 343.
roscidus 1214.
rostrum 808; — navis 1105; — lychnorum 255.
rota 318. 839; — aquaria rigare 373.
rotatio 839.
roto 412. 848; -or 848.
rotunditas 848.
rotundo 418.
rotundus 848; [illegible]
[illegible] 457.
[illegible] 457.
[illegible] 457; [illegible] 118.
[illegible] 457.
ruber 457, — acinus 76; -a bacca 76; -m mare 742; -m facere 457.
rubesco 457.
rubicundus 457.
rubidus 457.
rubigo [illegible]
rubiginosus [illegible]
rubinus; -o similis gemma 839.
rubor 457. 627; — coeli vespertini 118; -e suffundi 626.
rubrica 21. 241.
rubricatum corium 1310.
rubus 545. 739. 1253.
rudens 317.
rudis 1195.
rudo 646.
rudus 167. 359. 740. 1049.
rufo 457.
rufus 457. 799; -m esse 457.
rugio 646. 1217.
rugitus 646. 1217.
rugosus; -m reddere 225.
ruina 663. 705. 932. 1049; -is stratum esse 662; -m minitans 1288.
ruinosus 1049. 1050.
rumex acetosa 70.
rumino 162.
rumor 338. 451. 657. 691. 1064. 1092.
rumpo 469. 517. 634. 647; -or 1354; -ptus 270. 517. 647; -m 270.
runco 1266.
ruo in praeceps 1314.
rupes 759. 859. 1262.
rupicaper 883.
ruptio 391. 517.
ruptor 270.
ruptura 517.
rursus 867. 1009. 1110. 1131; — facere 1131.
rus 493. 949. 1023. 1153. 1202; — ire 948. 949; — educere, efferre 949; -ri esse 948.
rusticus 96. 97. 429; -a res 949; -m instrumentum, -m praedium, -a supellex 949; -m opus facere 448; facere ut opus -m aggrediatur 949.
ruta 1287.
rutilus 457. 501.

sabanum 359.
sabbaticus 370.
sabbatum 369. 370; — celebrare 370; -i vigilia 964.
saccharum 380.
sacculus 977.
saccus 247. 250. 488. 704; — frumentarius 91.
sacellum 15. 171. 376. 535. 1124. 1264.
sacer 466; — ritus 84; — locus 467; -a res 466. 467; — Deo 83; -m opus 84; -m rem instituere 465; -a loca adire peregrinando 693; -m constituere 83; -m 84. 466. 467; -a 132; -a peragere 814; -a curare, colere 82. 83; -a administrare 465; -a celebrare prima luce 239; ad -a obeunda convocare 853; -rum communio 853.
sacerdos 256. 433. 813; — ethnicus 168. 1177; — assistens 711; — summus 987; -m constituere 814; -is munere fungi 433. 814.
sacerdotalis 814.
sacerdotium 433. 814.
sacramentalis 181.
sacramentum 181. 244; — altaris administrare 425; -o altaris communicans 427.
sacrarium 15. 171. 257. 466. 467. 527. 535. 560.
sacrificatio 256.
sacrificator 256. 1286.
sacrificium 145. 256. 257. 427. 1048. 1226. 1285; — pro peccato, pro delicto 621; — eucharisticum 786. 1114; — pro salute 1114; — igne comburendum 1285; — facere 256; — offerre 425. 426; — altaris accipere 426; — altaris peragere 465; -i altaris peractio 467.
sacrifico 256. 1048. 1286.
sacrificulus 168. 256. 1177.
sacro 82; — Deo 83.
sacrosanctus 466.
saepe 406. 533. 534. 915. 1036; -ius 206.
saepenumero 1198.
saevio 744. 760.
saevitia 1334.
saevus 54. 744. 761. 1095. 1334; -m esse 1095. 1334.
saga 1230.
sagena 267. 287. 1158.
sagino 587. 1193; -tus 1193; -tum 1193; -ta pecus 182.
sagitta 134. 322. 398. 983; -s jaculari 434.
sagittarius 360. 685.
sal 1310; -e condire 146.
salacitas 350. 1347.
salarium (141). 973.
salax; -cem esse 1347.
salebra 520. 1211.
salebrosus 520. 900. 1211; -a via 1211. 1351; -a regio 1027.
salio 450. 1354; -re facere 450.
saliva 90. 898.
salix 805. 823.
sallo 146.
salsugo 1310.
salsus 146; -m mare 719; -a terra 1310.
saltatio 917. 1069; — Viti 319.
saltator 1069.
saltatrix 1069.
saltatus 1069.
salto 1069; -ndo ludere 917; -ndi locus 1069.
saltus 994. 1202.
saluber 253. 1112. 1244; -m esse 1244; -m reddere 1376.
salubriter 1244.
salum 62.
salus 128. 253. 322. 323. 752. 1112. 1113. 1245. 1313. 1350. 1354; -m dicere 322; -m adipisci 1112; -m divinam adeptus 1112; sacrificium pro -e 1114.
salutaris 1113; -e remedium 1114.
salutatio 323. 734. 735; -e excipere 322.
salutifer 128. 1113.
saluto 492. 504. 734. 1349; — mane 1277.
salvatio 128. 752.
salvator 128. 1113. 1114. 1354.
salve 323. 1113.
salveo; -re jubere 372. 484.
salvificus 1113.
salvo 127. 1112; -or 126. 1112; -ns 128; -tus 1112.
salvus 127. 1112. 1113. 1244; -m esse 126. 1112. 1244; -m fieri 126. 1111; -m servare 1244; -m evadere 169. 1111.
sanatio 127. 751. 1245. 1376.
sanator 1245. 1377.
sancio 243. 602. 1361. 1365; — foedus juramento 155; -tus poena 940.
sanctificatio 466. 467.
sanctificator 466.
sanctifico 465. 466. 1312.
sanctimonia 466. 467. 699. 701.
sanctitas 466. 467. 611. 1312; -tis praedicatio 467.
sanctuarium 466. 467. 1221.
sanctus 466. 467. 610. 700. 805. 1313; -m reddi 466; -m se praestare 466; -m se servare 699; -m habere 465. 466. 1312; -m declarare 465; -m praedicare 465. 466.
sandarax 374.
sane 737. 751. 790. 811. 1076. 1136. 1164. 1223.
sanguineus 1085.
sanguinolentus 1085.
sanguis 1085; -em emittere venis 1085.
sanies 1299; -m contrahere 218.
saniosus; -m fieri 824; — abscessus 1299.
sanitas 127. 1113. 1244; -tis restitutio 1113; -ti reddere 1244.
sanna; -is deludere 475.
sano 126. 245. 1244. 1376; -or 126.
santalinum lignum 839 (?).
sanus 127. 1112. 1244. 1388; -m esse 126. 1244; -m servare 1244.
sapidus 1242; -m esse 1241; -m reddere 432. 1242.
sapiens 732. 1229; -em esse 1227. 1228; -em reddere, se [illegible] 1228; -em censere 1228.
sapientia 200. 732. 1229; -m sibi parare 1228; -â praeditum esse 1227; -m ostentare 1228; -â imbuens 1230.
sapio 730. 1227. 1228. 1241.
sapor 146. 1242. 1243; — suavis 210.
sapphirus 375. 405. 1073.
sarcina 675; -ae 250; -is oneratus 1306.
sarcio 320. 408; -tus 1175.
sardius 347.
sardonyx 347. 384.
sarmentum 82. 412. 753. 1019.
sarrio 1266 (?).
sartago 573. 1168. 1247.
sartor 320. 408. 1223.
sartorius; -m opus 320.
sartura 1224.
sat 222.
Satanas 177. 394.
satanicus 394.
satelles 925. 980. 1139.
satietas; -em efficere 1315.
satio, are 1315. 1316; — potu 307; -or ad nauseam 1315; -or potu 306; -tus 1316.
satio, nis 1045.
satis 97. 222. 753; — superque 97; — esse 783. 864; — habere 325. 783. 864; -tius est 611.
satisdatio 105.
satisdo 104.
satisfacio 1079. 1387; — voluntati alcjs 117.
[illegible]
[illegible]
satrapia 151. 406.
satrapes 48. 151. 219. 406. 647. 856.
satur 1316.
saturatio 1316.
saturitas 1316.
Saturnus planeta 327. 1034.
saturo 1315. 1316.
saucio 431.
saucius 431; -m esse 544.
saxosus 859.
saxum 315. 759. 859. 1262.

scabellum 873.
scaber 331. 587; -m esse 122. 331; -m reddere 124. 331.
scabies 112. 985. 1035. 1430; -e ulcerosa laborare 1034; -e ulcerosa affectus 1035; -e pruritum efficere 124.
scabiosus 587. 985. 1035; -m fieri 587.
scabo 111. 112.
scabritia 332.
scabrosus 587.
scala 386. 969.
scalpellum 1226; -o secare 544. 1225.
scalpo 111. 112.
scalprum 249. 588. 894. (1039?). 1386; -o sculpere 1348; -o polire 1386.
scalptor 1348.
scalptorium 1348.
scamnum 1434.
scandalizo 330. 982.
scandalosus 983.
scandalum 642. 825. 983. 1200; — praebere 982. 983.
scapha 75. 317.
scapula (477?). 566. 569.
scapularis vestis 560.
scapus 242. 506. 957. 1019.
scarificatio 545.
scarifico 544. 1225; -ans 545.
scatebra 1151.
scateo 647. 1151.
scaturigo 647. 1052. 1347.
scaturio 647. 945. 1151. 1346; -ens 648; -ndo perrumpere 1346.
sceleratus 1199.
scelestus 87. 281. 1144. 1199. 1258. 1330; -m esse 280.
sceletum 1025.
scelus 87. 1258.
scena 234. 918.
scenicus 571. 918.
sceptrum 516.
scheda 837. 838. 852. 1269.
schedula 1269.
schidiae 346.
schidion 270.
schisma 711; -tis auctorem esse 1065.
schismaticus 712.
scientia 144. 146. 732. 997. 1229. 1230; — imbutus 1229; — imbutum esse 730. 1228.
scilicet 747.
scincus 1276.
scindo 269. 270. 647; -or in partes, factiones 710; -sus 269. 270. 647. 711; -os testiculos habens 1220.
sciniphes 564. 787. 1319.
scintilla 412. 696.
scintillo 508. 650. 696. 1279.
scio 728. 729; — certo 1246; -ns 143. 732. 1229.
scipio 318. 516.
scirpus 339.
sciscitor 376. 584. 1246; — diligenter 1246; — de valetudine 1064.
scissio 269. 270.
scissor 270.
scissura 270. 648. 1236.
scitus 43. 143. 732; -m esse 730.
sclopetum 713.
scobis 261.
scopae 801. 843; -is purgare 801. 843.
scopulus 937.
scopus 220. 336. 476.
scoriae 753. 813. (1038?). 1310; a -is purgare 698.
scorpio 977.
scortatio 1042. 1043.
scortator 1042.
scorteus uter 1048.
scortor 1041; ad -ndum pellicere 1042.
scortum 1042.
scriba 852. 1268.
scribo 1266. 1267; -ndi ars 1268; -tus 1267; -tum esse 651.
scriniarius 752.
scrinium 270. 711. 752.
scriptio 1268.
scriptor 1268; — rerum 1065.
scriptum 1269; -o 1268; -o mandare 1267.
scriptura 1268; -ae ductus grandior 1138; — sacra 1269.
scrobs 1168.
scrotum 752.
scrupulose 1235; — facere 1234; — observare 1235.
scrupulositas 1236; ad -em movere 1235.
scrupulus 585; -m injicere 710; -m animo injectum habere 585.
scrutatio 106. 586.
scrutator 106. 586. 1235. 1368.
scrutor 105. 415. 584. 585. (1236?). 1367; — minute 1234. 1235.
sculpo 588. 1142. (1348); -tus 1142. 1348; -m opus 1142.
sculptilis; -e 1142. 1348.
sculptor 588. 1348.
sculptura 588. 1006. 1142.
scurrilis 1061.
scutatus 1298.
scutella 781. 1281.
scutica 389. 422. 1234. 1433; — ferrata 249; — caedere 421. 1233.
scutum 133. 675. 883; -to obtectus 884.
scymnus 802.
scyphus 392. 460. 861. 1089. 1196.
secedo 261. 349. 1145. 1340. 1345.
secerno 60. 536. 1344. 1345.
secessio 350. 1005.
secessus 1145; — foras 422; in -m 1271.
secludo 1066. 1344. 1345; -sus 975. 1066. 1346; -sa 1068.
seco 184. 476. 1149. 1150. 1225; — scalpello 544; — serra 894. 1193; -ans 545.
secretio 1345.
secretus 600; -m 181; in -to 1271.
sectator 552. 695. 1327.
sectio 185. 455. 545. 878. 971. 1150.
sector 550. 584. 585. 1128. 1326; -ns 1128.
sector, is 185.
secularis 952.
seculum 951. 952. 1041.
secundae, secundinae 408.
secundo, are 237.
secundum 24. 223. 480. 482. 594. 827.
secundus 253. 821. 822. 866. 867. 1131. 1132; — dies 373; -a feria 373; -m 1131; -o 206. 867. 1131; res -ae 253. 1350.
secure 737. 1113.
securis 135. 415. 1100. 1203. 1386.
securitas 322. 1113; -em promittere 735; -em praebens 1113.
securus 737. 1038. 1112; -m esse 736; -m fieri 1038.
secus 1224; — ac 686.
secutio 551.
secutor 552. 1128.
sed 321. 496. 718. 881. 1009. 1121.
sedate 1325.
sedator 18. 1038.
sedeo 419. 650. 651; -ns 652.
sedes 262. 614. 615. 654. 762. 764. 865; — regia 535. 688. 993; — principis 857; — anachoretae 1297; -m habere 613; -m mutare 531; -is collocatio 654.
sedile 654.
sedimentum 753. 1216.
seditio 10. 954; ad -em excitare 12.
seditiosus 10.
sedo 18. 276. 424. 587. 617. 1038. 1323; -tum esse 17. 249; -tus 1325; -tus animo 18; -tus animus 1325.
seduco 269. 330. 408. 409. 612. 613. 1144; — ad impietatem 281; -ctus 613.
seductilis 409.
seductio 269. 331. 409. 613.
seductor 331. 409. 613.
seductorius 409.
sedulitas 21. 572.
sedulo 1255; — attentum esse 1136.
sedulus 572. 1207; -m reddere 572; -m esse 571.
seges 1045; — spicas emittens 356.
segmentum 185. 449. 1049. 1150.
segnis 11. 1117. 1331; -m esse, reddere 10.
segnitia 11. 1117.
segregatio 454. 1346.
segrego 950. 1344; -or 452. 453. 1345; -tus 454. 497. 951. 1145. 1346; res -ta 1346.
sejunctio 1346.
sejungo 60. 272. 539. 1344. 1345; -or 185; -ctus 497. 763; -ctus intervallo 273.
selenites 548.
seligo 588. 1344; -or 1345; -ctus 468. 589. 1007; -a pars 254.
sella 654; — bajulatoria 1298.
semel 206. 723. 1198.
semen 1045; — immittere 1045; — effusum 1055; effusio -is virilis 1055; -is fluxu pollui 254.
sementis 1045.
semestre 711.
seminator 1045.
semino 1044. 1045.
semisomnis 1099; -m esse 1098.
semita 740. 839.
semoveo 1144. 1145; -tus 1145.
semper 915. 1036. 1147. 1148. 1197.
sempiternus 915. 1036; -m tempus 1036.
senatus 28. 278. 745.
senectus 26. 28. 264. 277. 745.
senesco 26. 277. 745.
senex 745; -m esse 26. 277; -ior 26. 27. 28. 745; -iores 278. 745; -iores Judaeorum 287; -ioris dignitas 28.
seni 482.
senilis aetas 278; -m esse 26. 277.
senioratus 26. 28.
senium 278. 491; -o confici 491.
sensim 98. 665.
sensus 116. 579; — orationis 908.
sententia 200. 578. 579. 690; — judicis 912. 1365; -m dicere 690. 1365; -m ferre 1170; -m scribere 1267; -m pronuntiare 1364. 1365; in suam -m perducere 484; e -a 593.
sententiose dictum 175.
sentio 578. 667. 728. 997. (1309); — idem 597; -ndi facultas 116; -ndi agendique ratio 114. 200. 579. 1188.
sentis 111. 256. 545. 739. 1253.
seorsim, -sum 496. 497. 763. 775. 1346; — ducere 1144; — tenere 261.
separatim 497. 763. 775. 1346.
separatio 61. 1346.
separo 60. 539. 876. 1343. 1344. 1345; — in diversos 531; — me 261; -tus 60. 536. 951. 1345; -m esse 497.
sepelio 436. 1114. 1135.
sepes 134. 473. 1331; -m circumdare 1330.
sepimentum 124. 133. 134. (248?). 975. (1019?). 1331.
sepio 133. 134. 1193. 1330.
sepono 1144.
septem 362. 363; — facere 362.
septempliciter 363.
septenarius numerus 363.
septentrio 180. (334). 998. 1106; -nes 363.
septentrionalis 1106; — plaga 180. 998. 1106.
septies 363; — facere 362.
septifariam 363.
septimana 334. 363. 370.
septimus 363; -a feria 363. 370.
septuagesimus 363.
septuagies 363.
septuaginta 363.
septum 134. 247. 1023. 1193. 1204; -o defendere 1193.
septuplus 363. 867; -m 363; -m facere 362.
sepulcralis; -e monumentum 1052. 1059. 1135.
sepulcretum 436.
sepulcrum 436. 535. 1052. 1168.
sepultor 436.
sepultura 436. 1135; ad -m praeparari 1178.
sequela 551.
sequor 550. 551. 1061. 1128; — ducem 164; — currendo 308; -ns 552; pars -ns 906.
sera 416. 442. 1023; — firmare 441.
seraphicus 349.
seraphim 349.
serenitas 701. 1038.
serenus 500. 700. 1265; -m esse 1265.
seria 602 (?).
sericus; -a vestis 1108; -um 85. 147. 264. 369.
series 236. 419. 969. 1299; — tabulae 241.
serius 1204.
sermo 38. 451. 655. 657. 690. (809); -em exordiri 895; -es conferre 484. 656. 690. 1064; -es inanes 1060; -bus oblectari 1060.
sermocinatio 691.
sermocinor 689. 1060. 1064.
sermonalis (λόγος) 508.
sero, sevi 512. 1044. 1045; -tus 1045; -tum 1045.
sero, rui; -tus apte 177. 641.
sero (adv.); — venire 1108.
serpens 555. 743. 870.
serra 894. 1193. 1251; — dissecare 894. 1193.
serrator 894.
serro 894.
sertum 473. 817.
serum lactis 68. 212.
serus 1181.
serva 733.
servatio 1113.
servator 487. 1113. 1114.
servio 448. 855. 1179. 1326; -re facere 448.
servitium 448. 1165. 1327.
servitus 448. 449. 1165; in -em

redigere 447. 448; -tis locus 449; -tes 851.
servo 486. 978. 979. 996. 1111. 1112; — me 979; — incolumem 977; -tus 979; id quod -ndum est 980.
servus 448. 654. 887. 1100. 1164. 1327; -a opera 1164; -a creatura 449; ad -os pertinens 1166.
[illegible] 653.
seta [illegible].
severitas 1292; — mitior 832.
severus 185. 1291; -m esse 1288.
sevoco 1144; — ad me 350.
sex 395.
sexagesimus 395; -a pars diei 859; -a pars gradus astronomici 1100.
sexaginta 395.
sexies 395.
sextus 395; -a feria 964.
sexus; quidquid feminei est — 771.
si 355. 724. 725. 829. 830. 1031; — quando 724; — forte 725.
sibilo 1390.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 1071.
[illegible] 1072.
[illegible] 1071.
siccus 1071; -m 1071; -m esse, fieri 1071.
sicera 212. 1283.
siclus 352. 502
sicut 775. 826. 827.
sido 400. 650.
sidus 733. 745. 865.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 628. 1142.
[illegible] 1244.
significanter 733.
significatio 732; — obscura 476.
significo (461). 475. 728. 730; -or 172; hoc -at 483.
[illegible] 50. 602. 603. 628. 951. 989. 990; -or literis incisis 430; -tus 603. 989.
signum 374. 603. 732. 740. 989; — coeleste 733; — crucis 989; — numeri 769; — memoriale 1059; — captare 730; — canere 712; — dare 728. 730. 1223; -o crucis signare 989. 990; sub -o et claustro poni 603; -a conferre 394.
silentium 275; -o praetermittere 1270, praetermitti 276; cum -o praeterire 276; ad — redigere 275. 276. 1391; — obtinens 276; cum -o 1271.
sileo 275. 484. 1270. 1319; silc 1319
[illegible]
[illegible]
[illegible]
silva 994. 1124. 1262.
silvesco 1430.
silvester 1202.
simia 9. 67. 129; -ae species 1371.
simila 373. 458.
[illegible] 373. 458.
similis 173. 175. 798. 827; -e 173. 174. 175. 798; — m esse, fieri 171. 172. 298. 1061; -m facere, putare 172. 173; -m putari 172; sibi invicem -es esse 172.
similitudo 173. 175. 300. 797; -em instituere 172.
simplex 403. 1074.
simplicitas 403. 1074. 1075.
simpliciter 403.
simul 597. 598. 723. 966. 1323; — ac 355. 830. 1197.
simulacrum 173. 174. 259. 1142.
simulate praebens 183.
simulatio 711. 857; -ne uti 173.
simulator 711. 1083; -em esse 710.
simulo 172. 213. 282.
simultas 445. 458. 1261; -es exercere, excitare 1261; qui -es serit 1328; -te dissociare, dissociatus 1261.
sin 725; — minus 725. 781. 789.
sinapi 375.
sincere 403.
sinceritas 403. 1074. 1276.
sincerus 290. 291. 403. 468. 738. 1074. 1275; -m facere 290. 1275.
sinciput; -tis calvitium 368.
sindon 374.
sine 773.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
singulus 24. 482. 520. 539. 722. 1345.
sinister 788. 1336. 1337; -a [illegible] 1336; -a manus 1336; qui -a utitur 1337.
sinistrorsum 1337.
sino 523. 617. 618.
sinuamen 624.
sinuosus 1240; -m esse 1240.
sinus 98. 137. 1127; — maris 38. 1047.
siphon 1219.
sirenes 345. (1177). 1314.
sisto 453; — me 451.
sistrum 1293.
siticulosus 1272; — locus 1272.
sitio 1271; -ens 1272.
sitis 1272; -i fatiscere 31; -m explere 307; -i afficere 1272.
situla 125. 241. 460. 1196.
situs, us 653.
situs; -m esse 651.
sive 2. 483. 629. 725. 789; sive — sive 2. 725.
smaragdus 170.
smyrites 759.
sobrius 42. 644. 1229; -m esse 644. 1228. 1265.
socer 77.
societas 366. 367. 1088; -em habere 965; -em inire 112. 366. 597. 1087; -e junctum esse 366.
socius 315. 367. 371. 539. 540. 599. 765. 797. 821. 866. 1061. 1324. 1327; — operis 315; — auxiliaris 315; -a 766; -um esse 366. 1061.
socordia 11. 1034.
socors 1034. 1117; -em esse 1033.
socrus 77.
sodalis 367. 539. 599. 1100.
sodalitas; -em inire 159.
sodomita 63. 395.
sol 731. (741). 1322.
solaris 1322.
solamen 632; — praebere 632.
solatium 679. 1350; -o afficere, affici 1349; -o affectus 1350; -o erigere 678.
solator 679.
solea 255; -as subligare 255.
soleo 35; -itus 36; -ito more 1036; -tum esse 35. 36.
solido 1289. 1290.
solidus 326. 374. 1291. 1323. 1388; -orem esse 1289.
solitaneus 497.
solitarie 496.
solitarius 496. 497. 1145; -m esse 497; -a vita 498. 1325; -[illegible] vitam agere 497.
solitudo 18. 498. 523. 1325; in -em se recipere 497; qui in -em recessit 1342.
solium 654.
solivagus 497.
sollemnis; -ia 370. 529; — laeta 310; — nuptiarum 310. 849.
sollers (1348).
sollertia uti 213.
sollicite 1255; — curare 73; — [illegible]ns 74.
sollicito 1107. 1255; ad defectionem — 617. 824. 953.
sollicitudo 34. 73. 123. 342. 568. 579. 1255. 1272; -em impendere 73; -e affici 121. 567.
sollicitus 21. 74. 1255; -m esse 34. 567. 578. 1254; -m se praebere 1136; -m facere 34. 123.
solor 29. 678. 1073.
solum 217; — natale 764; — pedis 382.
solum (adv.) 496. 497. 523. 1121; solummodo 497.
solus 496. 497. 523. 962. 1345; -m esse 497; -m prendere 1144.
solutio 1011. 1366.
solutor 1380.
solvo 390. 391. 1364. 1365; — vehiculum 763; — debitum 1378; (pecuniam 1236?); — [illegible]. 510; poena -nda 1011; -tus 1365; -ens 1366.
somniator 67.
somniculosus; -m esse 17.
somnio 66.
somnium 67. (549); -a hariolorum 550.
somnolentia 671. 1099.
somnolentus 671. 1099; -m esse 17. 1098.
somnus 17. 549. 671. 1099; -is se dedere 671; -os afferre 671.
sonitus 646. 1062. 1092; -m edere 416.
sono 646. 656. 1091; -ans 1092.
sons 279; -em esse 278; -em declarare 1199.
sonus 450. 451. 646. 1092; — alphabeti 1; — modulatus 447; — canorus 1062. 1146; — repercussus 1295; -m edere 646.
sopio 671; -tus 671.
sopor 17. 549. 1099.
soporo 671.
sorbeo 240.
sordes 279. 801. 802. 813. 843. 1116. 1149. (1293). 1310.
sordidus 279. 1115; -m esse, facere 278.
soror 766.
sororius; -o vinculo junctum esse 766.
sors 244. 878. 879. 1026. 1150; — bona 253; -m inter se mittere 1357; -es conjicere 1026; -i committere 1026; -bus definire 432.
sortilegium 432.
sortilegus 433.
sortior 946. 1026. 1357.
[illegible]
[illegible]
spargo 642. 677. 1044. 1045. 1046; — in, super alqd 934; -or 1003 (?); -sus 642. 1046. 1048.
spasmus 392; -o afficere 391. 392.
spatha 841; — excipere 866.
spathula 1279.
spatiosus 273. 403; -m esse 273; -m facere 274.
spatium 115. 492. 865; — amplum 274. 403. 404; — cursus 309; — jactus 685. 937; — videndi 300.
species 102. 299. 300. 752. 797. 857. 1043. 1209. 1299. 1300; — imaginaria 183; — insculpta 1006; -m habere 171; -m praebere 172. 298; -m prae se ferre 172. 298. 858, — — ferens 183; -m induere 172. 1211; alienam -m induere 1139; -m inanem praebens 183; -m falsam prae se ferre 213; -e fallere 183.
specillum 489. 799.
speciosus 33. 252; -m esse 251.
spectaculum 11. 300; -o exponere 11.
[illegible]tio 299.
spectator 119. 299. 702; -em esse, adesse 297. 701.
specto 118. 119. 296. 297. 701. 1245; -tus 846.
spectrum 183. 709. 1177. (1295).
speculatio 119. 128.
speculator 119. 128. 291. 1006.
speculor 118. 128. 296. 701. 1007. 1284. 1367.
speculum 1265; in — inspicere 1266.
specus 526. 1168. (1262?).
spelta 952.
spelunca 526. 1168.
[illegible] 1044.
[illegible] 189. [illegible] 304. 410. 654. [illegible]; -ens 97; -tus 97. [illegible].
spero 407. 736.
spes 407. 920; -m ponere in 736. 920; -m facere 407. 1285; -m abjicere 439; in -m ad[illegible] 407; -o lactare 407.
sphaerula 848.
spica 267. 356. 423; — aromatica 356; -s legere 423; -s emittere 355. 356; -rum emissio 356; -ae emissae 356; -ae apex 428.
spicatio 356.
spicatus 356.
spicilegium 423.
spiculum 388.
spina 266. 763. [illegible]. 1117; [illegible] 111. 981; -a dorsi 1025.
spiratio 709.
spiritualis 708. 709.
spiritus 707. 708. 709; — malus 1177; -m ducere 706; -m ducere altius 673; -u attrahere 707; magnos sibi sumere -s 956.
spiro 706. 712. 1309; — odores 209; -ndo emittere 712.
spissamentum 1320.
spisse coaptari 1320.
spissitas 1194.
spisso 317. 1320.
spissus 1194. 1320; -m esse, reddere 1194.
spithama 392. 517; — complecti 392.
splen 383. 1251.
splendeo 35. 146. 259. 499. 502. 921. 1310. 1311; -re facere 502; -ns 241. 921. 1311.
splendidus 357. 500. 921; — camnus 501; -ae res 1311.
splendor 146. 241. 354. 500. 701. 849. 921. 1003. 1311; -re ex-

cumfusum esse 357; -em affundere 921; -em emittere 1311.
spoliatio 16. 503.
spoliator 503.
spolio 8. 324. 503.
spolium 8. 324. 503. 955; -a legere 324; res -o capta 101.
spondeo 104. 874.
spondeum vas 943.
spongia 407.
spons; -te 30. 236. 294. 1232. 1362; -te dare, facere 1231.
sponsalia 1370.
sponsalitius; -m donum, -a donatio 140; -o dono emere 140; -m donum dare 139.
sponsio 105. 443; -ne facta certare 443.
sponsor 104. 105; -em se dare 104; -em baptismo interesse 104.
sponsus 310. 1370; -a 140. 310. (1285). 1370; -m nuptiis sibi adjungere 310.
spontaneus 1232. 1362.
sporta 146. 248. 753. 837. (1175).
spretio; -ni obnoxius 364.
spretor 190.
spuitio 898.
spumo 255. 1339.
spuo 573. 898.
spurcitia 1115; -ae deditus 1115.
spurcus 1115.
spurius 191. 213. 1103.
sputator 573.
sputum 573. 898.
squaleo 278.
squalidus 279; -m facere 278.
squalor 279.
squama 421. 431; — ferri 1048 (?).
stabilio 110. 289. 453. 564. 638. 652. 1289. 1290; — columna 957; -or 1237; -tus 238. 565.
stabilis 6. 454. 653. 935. 1431; -em esse 1180. 1288.
stabilitas 653.
stabularius 694.
stabulum 124. 418. 526. 1184; in — collocare 614.
stacte 42. 214. 401. 446. 749. 1035.
stadium 309. 971.
stagnum 120. 316. 455. 957. 975. 1008.
stamen 403.
stannum 665. 697. 960.
stater 401. 749.
statera 1082.
statim 354. 880. 1072. 1197.
statio 262. 359. 454. 455. 971. 981; — assignata 976; — itineris 615; -nes lunae 615; -em agere 924.
stator 925.
statua 173. 361. 957. 1142.
statumen 455.
statuo 110. 243. 262. 263. 453. 564. 652. (1068?); — tentorium 614; — cum animo 1231; -or 565. 793; -tus 565. 793. 975; -tum 131. 244. 794. 976. 1366; tempus -tum 389. 1196.
statura 454. 783.
status, a, um 731.
status, us 7. 244. 454. 653. 655. 864. 1319; — bonus 253.
stele 957.
stella 865; — lucida 538; — fixa 865; — crinita 865.
stellio 64.
stemma 695. 888. 889.
stercus 167. 801. 842. 1048. 1123. 1338; — edere 842.
sterilesco 984.
sterilis 201. 984; -m esse, fieri 201. 984; -m reddere 984; terra — 1310.
sterilitas 201. 984. 1027.
sterno 703. 704. 705; — viam 1308; — viam lapidibus 1321; — mensam 197; — jumentum 274; -tus 704; via -ta 1308; -tus lapidibus 1321.
sterquilinium 843.
sternum 1025.
sternutamentum 1017.
sternutatio 1017.
sternuto 1017.
sterto 663.
stibium 759. 823.
stigma 279.
stigmor 414.
stilla 697. 943. 1322; -as intromittere 943.
stillatim 697. 1322.
stillicidium 697. 943. 1322.
stillo 696. 697. 1321. 1322; — roris instar 713; -ns 1035.
stilus 842. 1264; — scriptorius 411.
stimulo 1133.
stimulus 248. 442. 446. 1133. 1208.
stipator 925.
stipendiarius; -m esse 1278.
stipendium 305. 393. 973. 1278; — pendere, imponere 1278.
stipes 1180.
stipo 395; -tus 1000.
stips; — sacra 228; -em conferre 228.
stipula 82. 423. 506.
stipulatio 442. 874.
stipulor 873.
stirps 122. 242. 517. 695. 888. 889. 1043. 1044. 1045. 1180; -em perdere 242.
sto 451. 452; — animo 1231; -re facere 453; -ndi locus 455; -ns 454.
Stoicus 306.
stola 195. 941. 1024; — monastica 752.
stoliditas 1055.
stolidus 1055.
stomachor 471. 1157. 1183.
stomachosus 471. 1158. 1183.
stomachus 471. 835. 851; -um movere 471.
strabo 1236.
strages 441. 705.
stragulum 332. 704. 875. 1238; -a villosa 1193.
stragulus; -ae vestes 1193.
stramentum 260.
strangulatio 605.
strangulator 1309.
strangulo 604. 1157; -tus 604.
stratum 381. 704.
stratura 704.
strenuus 441. 561. 609. 610. 791. 1004. 1291. 1292; -m esse 1083.
strepitus 9. 309. 451. 1092; -m edere 416; -u conturbari 1091.
strepo 495. 646. 655. 656. 1091.
stria 241. 246. (982?).
striatus; -ae vestis genus 393.
strideo dentibus 99.
stridor 99.
stringo; — gladium 147. 148; -or cute 34.
strix 53. 1314.
stropha 1094.
structor 680.
structura 111. 680.
strues 1013; in -m congerere 941.
struma 107.
struo 110. 243. 263. 680. 941; — technam 474. 1338; — mala 195.
struthio 398.
struthiocamelus 398.
studeo 73. 143. 584. 585. 1128; — literis 656; — partibus 666; — intentius 1207.
studiose 1255; — appetere 1128.
studiosus 305. 572. 586. 1255. 1359; -m esse 1254.
studium 21. 73. 144. 572. 586. 1188. (1242). 1255. 1362. 1369; — summum 1207; — ardens 445; — incitare 1255; — conferre 571; summo -o agere 1207; ardente -o flagrare 445; summo -o agens 1207; summo -o 1207; fervor -i 160.
stultitia 77. 761.
stultulus 761.
stultus 77. 761; -m esse 760; -m reddere 760; -m reputare 76.
stupefacio 1086. 1119; -ens 392.
stupeo 1086. 1119. 1219; -nt dentes 1328; -ndus 1021. 1086. 1120; res -nda 1086. 1120; -ns 1117.
stupesco 1086.
stupidus 761. 1055. 1116; -m fieri (dentem) 1219. 1328; -os reddere dentes 1328.
stupor 392. 1086. 1120; -e afficere 391; -re perturbatus 1119.
stuppa 401.
stuprator 1014.
stupro 591. 1014.
stuprum 1042; — facere 1041; -i pretium 1115; -i pretium dare 1115; ad — seducere 1042.
stylites 957.
stylobates 957.
styrax 42.
suadeo 199; -ndo movere 408.
suasor 200. 201.
suavis 34. 117. 118. 209. 252. 800. 1242. 1369; — sonus 1146; -e 938; -e facere 938; -m esse 117. 1241; -m reddere 1242.
suavitas 118. 611. 801. 937. 1242. 1317; -em rei laudare 1242.
suaviter 1242.
sub 507. 554. 555. 1373.
subactio 66. 1156.
subactor 1156.
subcinericius panis 1135.
subdiaconus 21. 711. 1126; -issa 1126.
subdialis 1249.
subditicius 213.
subdo 282. 448. 882; — me 1326; -tus 448. 1326.
subdolus 213. 1258; -m esse 213.
subduco 343. 344. 421; — me 581. 620. 1083. 1145.
subductio 332.
subeo 525. 922; -ire animum 968.
subiculum 704.
subigo 53. 66. 448. 476. 793. 1155. 1160. 1179. 1278. 1279.
subito 206. 932. 938.
subitus 938; res -a 932.
subjicio 282. 447. 448. 793. 933. 1155. 1171. 1179. 1325; — ignem 768; — me 553. 1155. 1169. 1178; -ns se 794; -or 1169; -ns imperio 449; -ndi actus 449; -ctus 1327; -cti 857; -tum esse imperio 150. 855. 1155.
subjugator 449.
subjugo 447.
subjungo 551. 1325; — me 1325; — sub potestatem 1155; -ctus 1326.
sublatio 635.
sublevo 55. 225. 410. 411. 636. 638; — statum 15. 249. 250; -ans 59; -tus 250.
subligaculum 899.
subligo soleas 255.
sublimis 56. 58. 220; in -e ferre 220; -ia 313.
sublimitas 220.
submergo 400; -or in abyssum 238; -sus 400.
submersio 400.
submisse se gerens 554; — venerari 398; — se gerere 1179. 1326.
submissio 554.
submitto 553; — me 476. 553. 902. 1155. 1169. 1178. 1179. 1326; -or 1169; -sus 554. 1074. 1156. 1179; -um esse 553; -sa loquela 33.
submoveo 762. 763.
subnato 1281.
suboles 802. 803. 1045. 1356.
suborno 474.
subrideo 831.
subrubeo 457; -ens 457.
subrubicundum facere 457.
subrufum esse 457.
subruo 634.
subsannatio 1056.
subsanno 475. 1001. 1056.
subscribo 951.
subscriptio 1268.
subsequor 550.
subsido 419. 651. 1216.
subsisto 452. 534; -ere facere 453.
subsolanus 805.
subsplendidus 501.
substantia 6. 7. 443. 454. 494. 653. 784. 990.
substantialis 6. 454.
substerno 703. 704.
substituo 564; id quod -tur 565.
substringo 847.
substructio 244.
subsultim incedere 605.
subtemen 1374.
subter 554. 555.
subtilis 283. 470. 1235. 1247; — scrutator 1235; -m esse 283; -m facere 283. 470; -m esse in re 1235.
subtilitas 284. 470. 1236. 1247; ad -em intendere 1235.
subtiliter 1223. 1247; — explorare 1235; — exploratum esse 1235; — facere 1234; -ius explicare, scrutari 1235.
subtraho 1205. 1206; — fraude 1013; — me 600; — me alicui 162.
subtus 554. 555.
subula 408.
suburbanus ager 1126.
suburbia 1126.
subversio 1212.
subversor 635. 955. 1212.
subverto 634. 662. 1182. 1212.
succedo 506. 551. 862; — bene 289.
succendo, -or 927.
succenseo 208. 458.
succerno cribro 713.
successio 507.
successor 552. 1131.
successus; -m prosperum dare 237; -m prosperum habere 237. 290. 403; -u prospero praeditus 1081.
succido 184. 1190.
succinctorium 646. 899.
succosus 319; -m esse, reddere 319.
succurro 314. 450.
succus 35. 68. 319. 1085; — expressus 1019.
succutio 669.
sudarium 195. 359.

sudes 379.
sudo 21. 274.
sudor 21. 275; -ore manare 274.
suetus 38.
suffero 1015.
sufficientia 864.
sufficienter 97.
sufficio 222. 783. 864. 1380; -ens 533. 783.
suffigo; -or clavis 442.
suffimentum 442. 1018. 1285.
suffio 442. 936. 1018; — odoribus 299; -tus 1018.
suffitio 936. 1018.
suffitus 442. 937. 1018.
[illegible]
[illegible] 521.
sufflo 521. 712.
[illegible]
suffoco 664. 667; -tus 664. -ndo necare 664.
suffodio 840. 841.
suffulcio 387.
suffumigo 1018.
suffundo pudore 391. 626.
suffusio 1140.
suggero (461?). 578. 933; — verba 656.
suggestio 1059.
suggestus 762. 873. 969. 1434.
sugillatio 161 (?).
sugo 1230.
sulcus 550.
sulfur 571. 847.
sulfureus, sulfuratus 847.
sum 3. 5. 613. 651. 863; esto 716; est 481; est quod 482; facere ut sit 1432.
summa 295. 576. 657. 848. 1362; in -m colligere 1087. 1171; -m efficere [illegible]; -m [illegible]
[illegible] 881.
[illegible]
[illegible] 1147; — computatus 1088.
summus 48. 56. 59. 295; — sacerdos 987; -m 295. 851.
sumo 225. 635. 637; — mihi 596.
[illegible]
[illegible] 946. 947; — [illegible]
[illegible] 1224; [illegible] 1224
supellex 433. 675; — rustica 949.
super 56. 57. 58. 59. 175. 478. 775. 908. 909. 1103. 1104. 1105; satis — que 97.
superabundo 1380; -ans 1039.
[illegible] luco 227.
superaedifico 110.
superatio 205.
superbia 59. 639. 988. 1061. 1175; — elatum esse 1061.
superbio 198. 449. 638. 986. 1052. 1200.
superbus 198. 986; -m reddere 986; -m et vehementem se praebere 1175.
supercilium 110. 415.
superficies 1210. 1390.
superfluus 558; -m 558; [illegible] 557.
superfundo 388. 868; — aquam lustralem 284; — me [illegible]
superhumerale 560. 806. 811. 1215.
[illegible]
superior [illegible] 232; -em esse 54. 667. 945. 1380; -m evadere 405. 1269; -m reddere 205. 812; -m se praestare 608.
superliminare 320.
supernato 1256. 1280. 1281.
supero 204. 205. 812. 943. 1011. 1012. 1381; — numero 1380; -or 608.
supersedeo; -re facere 15.
superstes 127; — e clade 714; -tem esse 126. 557; -tem relinquere 558.
superstitio 121; — prava 1243; -ni pravae deditus 1244; -nis pravae genera sequi 1243.
superstitiosus; -ae figurae 1385.
superstruo 110. 941.
supersum 557.
supervenio 225. 525. 546. 547. 930. 1130; — casu 1129; — subito 938; — ex improviso 1107; -or 902.
supervolvo 838.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
supplantatio 982.
supplantator 982.
supplanto 982.
supplaudo 1322; — pedem 318.
supplex 515; -cem esse 156; preces -ces 156.
supplicatio 63. 156.
supplicator 515.
suppliciter orare 156.
supplicium 441. 856. 1158; -o capitis afficere 440; -o afficere 855; -o affectus 856.
supplico 156. 1179.
supputatio 92.
supputo 91; -tus 92.
supra 56. 57. 58. 59. 65. 461. 823. 907. 1103. 1104. 1382. 1426.
supremus; -o loco collocari 294. -m 295; -a obire 1388; vid. superior, summus.
surculus 246. 1355; — palmae 513.
surdaster 1116; -um esse 1116.
surditas 1116. 1271.
surdus 1271; -m esse 1270; -m reddere 1270.
surgo 637. 638; -ere facere 453. 637.
surrectio 639.
surripio 344. 421.
sursum 56. 1426; — ducere, pellere, efferre, emittere, trahere, portare 968; — tollere oculos 457; — respicere 457; — ac deorsum vertere 413.
sus 88.
susceptio 638. 923. 950.
susceptor 923; -trix 727.
suscipio 225. 401. 435. 635. 637. 922; — in humeros 378; is qui -it 639.
suscitator 644.
suscito 453. 637. 638. 644; -tus 644; is qui -tat 639.
[illegible]; -m reddere 121.
suspendium 351.
suspendo 350; — collo 990; -or de patibulo 1260; -sus 351; -sum teneri 350; in -so relinquere 614.
suspicio 457. 701. 846; — nimis 666.
suspicio, nis 121. 1427; -em injicere, habere 120.
suspicor 120.
suspirium 1299.
suspiro 632.
sustentaculum 387. 654. 1116.
sustentatio; -nis locus 387.
sustento 387. 393. 401. 1289. 1297; — vitam 126; modus se [illegible] et -ndi 1167; sese invicem -are 1299.
sustineo 454. 812. 1015. 1297; — libenter 1231; -or 970; se invicem -ere 379.
[illegible]
[illegible]
susurrus 33. 510. 1390.
sutor 408. 1224.
sutura 320. 408.
suus 1032; -m facere 1172.
sycaminus 397. 487; arbor -o similis 1126.
sycomorus 397. 487.
sycophanta 934. 1014.
syllaba 587.
syllogismus 224.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
synaxaria 372.
syngrapha 1269.
syngraphus 852.
synodicus 1173; -m 374.
synodus 374. 1172.
synopsis 1211.
syrma 1068.
syrtis 606.

tabanus 787. 1294.
tabella 241. 325. 1269.
tabellarius 115. 852. 1298.
taberna 169. 351.
tabernacularius 1166.
tabernaculum 351. 535. 610. 614. 960. 1007. 1106. 1257; -rum festum 1257; -rum contextor 1106; -um collocare 613; -i instar expandere 1256; in -o habitare 1256.
tabernarius 212.
tabes 392. 575; -e laborare 392; -e confectus 1071.
tabesco 145. 180. 646. 795. 1250; -ere facere 179. 392.
tabula 53. 325. 488. 1255. 1256. 1269; — rotunda 68; — picta 259. 1256; — astronomica 1065; — e lapide fissili 473; -ae series 241; -ae 1059. 1321; -ae computi paschalis 419; -ae ligneae, quibus libri muniuntur 1140.
tabulatum tertium 232.
taceo 275; -re facere 275. 276.
taciturnus 276.
tacitus 276.
tactio 52. 1159.
tactus 1159.
taeda 604. 1318.
taedet 471. 776. 1215.
taedium 776; — habere 1215; — afferre 10. 11. 627; -o esse 1215; -o captum esse 1215. 1315; -o captus 1316; -o habere, afficere 471; -o fessum esse 776.
taenia 66. 473. 817. (982. 1335?).
talaris 1024. 1253.
talentum 822.
talis 222. 223. 827.
talisma 1215.
talpa 401.
talus 805 (?).
tam 828; — quam 629.
[illegible] 1427.
tamdiu 222.
tamen 1009. 1121; nec — 778.
tandem 142. 751. 1109.
tangibilis 52.
tango 51. 52. 1158. 1159; -ctus 1159.
tanquam 173. 174. 390. 507. 593. 827; — si 827.
tantopere 828.
tantum 142. 496. 497. 1121; non — 781. 850. 1121.
tantummodo 523. 830. 1121.
tantus 222.
tapes 1044.
tapetum 1044. 1238.
tarditas animi 850. 1117.
tardo 581. 1108. 1181.
tardus 11. 1181; — ingenio 1116. 1117; — ad iram 272; -m esse 10. 1108. 1181.
tartarus 1137.
tartareus 1137.
taurus 25. 384. 569. 1101.
taxus 1067.
techna 871; -m sternere 474.
tector 876. 1250.
tectorius; -a calx 170; -m 170; -o oblucere 170.
tectum 633. 1105. 1249. 1257; ornamentum -i instar superimpositum 1236.
tegimen capitis 1028.
tegimentum 41. 385. 489. 875. 876. 1139. 1140. 1238. 1249; — cilicinum 247.
tego 384. 385. 875. 1136. 1249; — velo 1139; -ns 876; -ns locus 385; -ctus 385. 875. 1249.
[illegible]um 1249.
[illegible] 771.
telonarius 1278.
telonium 1278.
telum 134. 870. 983; — emittere 684. 1094; -o feriri 684; -i emissio 17.
temerarius 44. 1035. 1207.
temere 302. 523. 854; — inventus 938.
temeritas 44. 938. 1034. 1036. 1208; -te rapi 1035.
temetum 212.
temperamentum 570; -a corporis 1233; — sanguineum 1085; — melancholicum 388; — cholericum 405; — phlegmaticum 488.
temperans 1016.
temperanter 976.
temperantia 700. 976. 1015.
temperatio 570. 976.
tempero 569. 1237; — [illegible] 1307; -tus 570. 975.
tempestas 1041; — nivalis 1195; — turbulenta 991.
tempestive 1107.
tempestivus; -a pluvia 570.
templum 15. 84. 171. 399. 467. 535. 836. 1273.
temporalis 592. 1041.
temporarius 1197.
tempus 389. 899. 913. 924. 925. 1010. 1041. 1196. 1197; — antiquum, priscum 566. 951; — remotum, perpetuum 951; — definitum 1041. 1196; — praeteritum 462; — opportunum 1197; — certum 389. 1010. 1196; — florum 228; — anni 1197; — fallere 29; — constituere 1009. 1010; — lucrari velle 566; — dare 1010; -ore 724. 1197; ex quo -re 354; eo -re 354. 1197; quo -re 723. 1197; hoc -re 1075; uno eodemque -re 296; ex -re seq. [illegible] 724; extempore 992; -re interjecto 1181; in id — quo 724; usque ad — 724; momentum, ictus -ris 206. 389. 475; pars -ris 389.
temulentus 379.
tenacitas 149. 713. 1224.
tenax 456. 1120. -cem esse [illegible]
tendicula 267. 269. [illegible]

tendo 185.
tendo, ere 179. 673. 903; — tentorium 614; — cursum 153; — certatim 540; — cursu 308; — ad alqd 915; -ns 581; -sus 903.
tenebrae 436. 1257. 1259; -as offundere 1258; -is circumfundi 1258; -ae factae sunt 1258; -ae sunt 1259.
tenebresco 1258.
tenebrico 1259.
tenebricosus 1259. 1260.
tenebrio 1260.
tenebrosus 1259; -m esse 1258.
teneo 767. 768. 855. 978. 1290. 1331; — locum 452; — dominio 150; — sub imperio 150. 447; -ens 769.
tener 34. 35. 292. 294. 1122. 1266. 1306; -um esse 30. 34; -um facere 1122; -iorem reddere 292; -iorem fieri 292.
teneritas 35. 292. 1266.
tenor 552. 915.
tentamen 1368.
tentatio 201. 642. 643. 1368; in -em incidere 643; in -em inducere 643.
tentator 1368.
tento 199. 200. 1367. 1368; -tus 200. 1368; -ans 201; qui -ndo est 1368.
tentorium 351. 535. 610. 614. 660. 1007. 1023. 1106. 1238. 1257; — facere 1106. 1256; -a ponere 1007.
tenuis 283. 470. 471. 606. 1099; -m esse 30. 283. 470; -m facere 283. 470. 471. 1122; -es vestes 470.
tenuitas 136. 284. 470. 472.
tenus 750.
tepidus 785.
ter 231; — facere 230.
terebinthus 545. 1220.
terebra 1098.
terebro 352. 1098.
teredo 648. 1027.
teres 866.
tergeminus 230.
tergiversatio 857.
tergiversor 261. 858. 1020.
tergum 1050; a -o 775. 1109; a -o sequi 860.
terminatio 905.
termino 904; -or 1119; -tus 1119.
terminus 576. 905. 976. 1102. 1118. 1119. 1123. 1294. 1389; -is circumscribere 975; -is circumscribi 1119.
ternarius numerus 233.
ternio 232.
tero 95. 327. 872; -ta via 740. 1308.
terra 20. 167. 217. 492. 865. 1123; — continens 1071; — arva 1153; -ae motus 1078; -ae incolae 952; -arum orbis 217. 952.
terrenus 167. 217. 952.
terretio 1237.
terreo 1119. 1153. 1154. 1352; — minis 197.
terrester 217.
terribilis 1120. 1154. 1155. 1353; -m esse 1154; -m se praebere 1154.
terricula 1155.
terriculamentum 1154. 1155. 1353.
territo 1154.
territorium 857. (1102?). 1123. 1126.
terror 1120. 1154. 1155. 1352. 1353; -is causa 1154; -e percelli 1119; -e deprimi 476; -m injicere 1154; -m injiciens 1155.
tertiò, are 230.
tertius 231; -a feria 232; -a pars 231; -a dies 231; -a vice, -um 231; -m esse 230; -o facere 230.
teruncius 749. 1274
tesselatus 1321; -m 1321; -m opus 319.
tessera 325. 1321.
tesseracoste 529.
testa 32. 1140.
testaceus 32; -m vas 1265.
testamentum 132. 244. 794. 874; — facere 793; -o legare 793.
testator 793. 897.
testiculus 752; -os scissos habens 1220.
testificatio 338.
testimonium 106. 338. 339. 1040. 1041; — perhibere 337; — bonum reddere 666; -ii causa laudare 1040; -ii arca, tabernaculum 171.
testis 106. 338. 339. 1040; -m esse, adhibere, invocare 337; -is baptismi 727.
testor 337. 338. 339. 689.
tetras 289.
tetricus 474. 568. 1090; -m esse 567; -m facere 1090. 1270; -m fieri 1090; -m vultum gerere 474. 1270.
texo 770. 771; -ere jubere 770; -tus 771. 1018.
textilis 771.
textor 771. 972.
textorius; — radius 159; -m opus 771.
textrina 771.
textum 1018. 1363.
textura 771. 972.
textus 771. 1018.
thalamus 1238. 1273.
thaumaturgus 668. 1165.
theatrum 234. 571. 918.
theca 434. 536. 615.
theologia 552. 569.
theologus 552. 564. 570. 657. 692.
ϑεομάχος 564.
thesaurarius 980.
thesaurensis 529.
thesaurus 535. 1066. 1135. 1178.
thesis 485.
thorax 623. 1096. 1204.
thos 450.
threnus 353.
threnodus 353.
thronus 232. 654. 762. 857.
thuribulum 427. 1018.
thus 43. 368. 1018; — jacere 936.
thya 96.
tiara 359. 465. 817. 1028.
tibia 369. 459. 805. 992. 1025; — canere 992; -rum cantus 369.
tibialia 459.
tibicen 369. 992.
tignum 242. 572. 948. 1432.
tigris 634.
-tim 482.
timeo 1351. 1352; nihil mihi — 736; -ens 1352. 1353; -ndus 1154. 1353.
timide dubitare 1208.
timidus 1352.
timor 1352. 1353; -em injicere 1352; -e deprimi 476; -e correptus 1352.
tinctorius liquor 1219. 1428.
tinctura 263. 1219.
tinea 443. 1027. 1337; -is arrodi 143.
tingo 263. 1219. 1281; — stibio 823.
tinnio; -re facere 1293.
tinnulus 1293.
tintinnabulum 306. (530?) 1293.
tiro 942.
tirocinium 942. 1368.
titanes 1248.
titillo 112.
titio 661.
titubatio 312.
titubo 563. 884; — mente errabunda 1199; -ns 666.
titulus 295. 419. 762. 1268; -i 573.
tolerabilis; -m esse 410.
tolerabiliter se habere 249.
tolerantia 1016.
tolero 922. 1015. 1297; -ans 1015. 1298.
tollo 55. 162. 220. 391. 544. 634. 635. 636. 637. 762. 763. 844. 907. 986. 1144; — e conspectu 178; — in altum 673; — me in altum 673; — sursum oculos 457; -or 349; sublatus 635.
tomus 1217.
tondeo 64. 65. 430. 1149; -ndo calvum facere 423; -sus 430.
tonitrus 309. 1205. 1335.
tono 309. 1091. 1204; — verba 1205.
tonsor 430. 1063; -is culter 65.
tonsura 423.
tonus 447.
toparcha 262.
topazius 556. 564. 573. 900. 1253.
torcular 599. 873; -ri comprimere 1019.
torculo 872.
toreuma 1348.
tormen 1240; -ina ventris 1174.
tormentuosus 1304.
tormentum 247. 602. 983. 1304. 1334; — bellicum 195. 1136; -i genus 456; -is afficere 855; -is affectus 1304.
tornatus 1348.
torpedo 392.
torpeo 392. 434. 1071; -ns gelu 424; -ns manus 1071.
torpesco 1071.
torpidus 1071; -m facere 391.
torpor 17. 392; -re afficere 391. 392.
torqueo 100. 855. 1019. 1303. 1304. 1363; — me 1333; — mihi crines 1338; -tus 1240. 1363; instrumentum quo corpus -tur 602. 1219. 1241.
torques 417. 534. 741. 1146. 1207.
torrefacio 649; -fio 648.
torrens 345. 892. 1344.
torreo 66. 277. 413. 414. 683. 950. 1226; -or 85; -stus 414. 1226; -stum 1227.
torridus 649; -a regio 285.
torris 661.
torror 66.
torte 1241.
tortilis; -e 101. 1241. 1338.
tortor 1019. 1304.
tortuosus 1240.
tortura; -ae instrumentum 195.
torus 381.
tot 222.
totalitas 816.
totus 150. 815. 816. 1388; -um 848.
trabs 242. 572. 943. 948.
tractabilis 485. 717.
tractatus 1094; — exegetici 1374.
tracto 282. 652. 1093. 1161; — delicatius 211; equus -tus 1153.
tractus 329. 403. 598; — circumjacens 1123. 1126; — lateralis 1202.
traditio 950.
traditor 225. 1173.
trado 224. 881. 882. 949. 950. 1169. 1170; — in potestatem 1022; —me 1169; -or jussu 793; -or in potestatem 265; -tus 225; -tum accipere 953.
traduco 581. 1012; — gradatim 1341; — ad me 1171.
tragelaphus 1098.
traho 328. 329. 1427; — mecum 547; — in altum 220; — sursum 968.
trajectus 1013.
trajicio 580. 581. 1011. 1012.
trama 1374.
trames 1342.
trano 1281.
tranquillator 18. 1038.
tranquille 971. 1325.
tranquillitas 18. 250. 632. 1038. 1325; ad -em perducere 1038.
tranquillo 18. 249. 250. 276. 587. 1038.
tranquillum 280. 1038.
tranquillus 18. 250. 971. 1038. 1325; -m esse 17. 249. 1038; -m facere 249; -m se tenere 275. 970; -a vita 1325; -us animus 1325.
trans 58. 775. 823. 1013. 1104. 1105.
transactio 963.
transactor 963.
transcendo 1011. 1012.
transcribo 889. 953. 1131. 1267; -ptum 954.
transcursus 582.
transeo 580. 581. 1011. 1012. 1145. 1169. 1340. 1341; — propere 153; -ns 581. 582; agmen -untium 582.
transfero 281. 556. 953. 1144. 1145. 1187. 1340. 1341; — culpam 546; -or 890.
transfigo 317. 318. 398. 684. 939; -xus telo 684.
transfiguratio; -nis festum 560. 1102.
transfiguro 890.
transfodio 317. 318.
transformo 214. 952; — me 172; -or 215. 889.
transfreto 1011.
transgredior 580. 952. 1011. 1012. 1341.
transgressio 954. 1012.
transgressor 946. 954. 1012.
transigo 575. 581; -or 1388.
transilio 1012.
transitio 582. 1013. 1341.
transitus 582. 1013. 1189. 1373; -m dare 581.
translatio 557. 1341.
translator 557. 954.
transmigro 1012.
transmitto 581. 1012.
transmoveo 1341.
transmuto 214. 1169. 1170; -or 215.
transnato 1281.
transpono 281. 1187.
transtillum 100. 1236.
transtrum 619.
transuo 398.
transversarius; -m tignum 572.
transversus; -m agere 1203; latus -m 1202; in -m 1202; directio in -m 1202.
tremebundus 312.
tremefacio 312.
tremo 312. 1078; -ndus 312.

tremor 312. 470; -em efficere 312; -e correptus 470; -or terrae 1078.
tremulus 312.
trepidatio 161. 563. 884. 1185. 1207.
trepide festinare 884.
[illegible] 161. 312. 1119; -m reddere 1207.
tres [illegible]; in — partes dividere [illegible].
[illegible]
[illegible] 72.
[illegible] 1117.
tribunal 654. 857.
tribunus 85. 86. 104. 1220.
tribuo 877. 881. 1366.
tribus 122. 493. 517. 695.
tributarius 1278.
tributum 144. 365. 518. 960. 1164. 1278. 1298; — conferre 518; — pendere 1278; — imponere 1162. 1278.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 241. [illegible]
[illegible] 231.
[illegible] 232.
[illegible]
[illegible]
triplex [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
tristis 123. 165. 568; -m esse 122. 165. 567; -m reddere 568; -m prae se ferre vultum 1270.
tristitia 123. 568. 759; — afficere 123. 568; ad -m adducere vultum 1270.
triticeus; -ae farinae flos 373.
triticum 260; — spelta 952.
trituro 872. 1051. (1177?).
tropaeum 204. 732. 955.
trucido 439; -tus 440.
truculentia 1334.
truculentus 1334.
trudo 679. 1135. 1203.
trullisso 170.
truncatus 185. 1150.
truncus 242. 784. 1180; — palmae 513.
truo 166.
trutina 1082.
trux 197. 1095. 1334; -em esse 1095. 1334.
tryblium 781. 1226. 1281.
tu 774.
tuba 428. 1224; — clangere 712; -m inflare 1224.
tuberosus; -ae radices 868.
tubicen 428. 713.
tudes 1103.
tueor 139. 218. 854. 977. 979. 1256. 1289; — causam 911.
tuguriolum 889.
tugurium 889. 1097.
tuitio 980.
tum 193. 354. 724. 731. 880. 1029. [illegible]; tum — tum 1197.
[illegible]
tumeo; — mei ipsius admiratione 1061; -ns 438. 713; -ns superbia 986.
tumor 105; — pedum (392?). 847; -es lividi 161 (?).
tumultuarie festinare 884.
tumultuor 920. 921; — in alqm 1205.
tumultus 9. 10. 13. 920. 923.
tumulus 937. 1351.
tunc 193. 354. 724. 731. 1029. 1072. 1197.
tundo 913. 1051; — pede 318; -ndo infigere 1276; -sus 939.
tunica 41. 46. 420. 779. 799. 852. 876. 1024; — sacerdotis summi 21.
turba 10. 12. 13. 122. 599. 1007. 1141. 1172.
turbator 12.
turbidus 80; -m fieri, reddere 80.
turbo 12. 80. 342; -or mente 884.
turbo, nis 839. 994.
turbulentus 80; -a tempestas 994; -ae res 884.
turgesco 712.
turma 346. 1141; — irruentium 170.
turmatim convenire 1007. 1141.
turpis 81; — actio 394; — res 301. 1303; -m esse 80; -e committere 301.
turpiter agere 80.
turpitudo 81. 627. 1115.
turris 628. (1126). 1264.
turtur 196. 991.
tussio 390.
tussis 390.
tutela 100. 138. 219. 980. 981. 1257; — cingi 218; -m suscipere 104; -m gerere 137; -ae committere 139; -ae commissum 138; cujus -ae committitur res 139; in -m recipere 139; in -m se conferre 139. 1300.
tutelaris 980.
tuto custodire 1289.
tutor, ari 314.
tutor, is 138. 727. 754. 980. 1174.
tutrix 727. 1174.
tutus 1291. 1300; — locus 884. 1300; -m esse 1288; -m reddere 1289.
tuus 1032.
tympanum 847. (1302?).
tympanistriae 1052.
tympanotriba 1224.
typus 51. 174. 175. 300. 733; -is exscribere 602. 603; opus -is exscriptum 603.
tyrannus 657. 856. 955. 1213.

uber (adj.) 333; -m esse 333; -iorem esse, fieri 1380.
uber (subst.) 1230.
ubero 333.
ubertas 1316.
ubertim 333.
ubi 354. 595. 723. 796. 799. 880. 919. 1031.
ubicumque 595. 796. 816. 919.
ubinam 796.
ubique 815. 816.
ubivis 815.
ulcerosus 1262. 1427.
ulciscor 511. 1379; -ndi cupidus 511; -ndi cupiditate flagrare 455.
ulcus 105. 277. 432. 780. 1262; — nudare detracta eschara 431.
[illegible] 564.
ullus 187. 188. 722. 795. 815. 864.
ulna 728. 838.
ulterior; — regio 1013; -us 823; -imus 558. 1110. 1111. 1389; -imum 576. 1389; -m esse 1108; -m ponere 1109.
ultio 511. 1379; -m meditari 458; -is cupido 458; -is studiosus 455.
ultor 611. 784.
ultra (56). 59. 65. 823. 1013.
ultro citroque 65
ultro 30. 1362.
ulula 1140.
ululatus 923. 998.
ululo 646. 998.
ulva 339.
umbella 1105.
umbilicus 108.
umbra 1257; -m praebere, diffundere 1256; -m captare 1256.
umbraculum 889. 960. 1097. 1105. 1257; -i instar expandere 1256.
umbrosus 1257.
una 597. 598. 630. 723. 1097; — cum 174. 966.
unanimitas 1088.
unanimiter 371. 598.
uncia 68. 914.
uncinus 163. 624. 936. 1227.
unctio 438; -ne consecratus 437; -is locus 438; -ne obsignare 602.
uncus, i 374. 769. 1138.
unda (758). 940. 984; -ae obruentes 460.
unde 595. 796. 920.
undique 816.
undo; -are facere 940.
ungo 176. 437. 1266; -ctus 177. 437. 438; -i dignitas 177.
unguentarius 1308.
unguentum 167. 438. 1028. 1307.
unguis 1319; — odoratus 778; — aduncus 1158; -es recidere 1319.
[illegible] 382. 1319.
unicornis 428. (722). 839.
unicus 496. 722. 894.
unigenitus 496. 894.
unio, nis [1]) 53. 494. [2]) 598. 722. 894. 1088. 1323.
unio, re 893. 894. 966; -or 596. 893. 1087; -tum declarare 894.
unitas 894.
unitio 598. 1088.
universitas 150. 815; — rerum 951.
universalis 816.
universus 150. 816; -m 815; in -um 1147.
unquam 1147; num — 482.
unus 722; unus — alter 1028. 1054; -m 723; in -m 630; in -m conjungi 894; -m addere 893; -m esse, fieri 893.
unusquisque 722. 815.
upupa 21. 806. 1002.
uraniscus 230. 1105; — portabilis 1105.
urbs 20. 1251.
urceus 421. 843. 1008. 1149. 1265.
urgeo 342. 551. 698. 1207. 1213. 1239. 1265. 1304. 1385.
urina 264.
urinor 1281.
urna 125. 421. 460.
uro 415. 927; -or 926; -stus 927.
ursa 1105; — major 363.
ursus 1105.
urtica 486. 504. 841.
uspiam 481. 796. 920; num — 482.
[illegible] 796.
[illegible] 22. 750. 751; — ad 594. 630. 724. 750. 751; — dum 630. 724. 750; — quo 750; — intro 751; — ante 751; — post 751.
ustio 279. 927.
usucapio 150.
usura 286. 315. 659; -as capere 315.
usus 36. 49. 244. 515; -u atteri 491; -u receptus 454. 663.
[illegible] 515.
ut 354. 355. 750. 826. 827. 828. 829. 880. 1031; — ne 192; — [illegible]mum 830; ut — ita 2. 224. [illegible] 629; ita — 750.
utensile 933; -ia 675.
uter, ris (307?). 377. 650. 1048. 1156. 1176.
uter, a, um 186. 794; -um 157.
utercumque 795.
uterinus 727.
uterque 820.
uterus 76. 138. 835.
utilis 253. 513. 515; -m esse 251. 265. 513. 1078; -m se praebere 514.
utilitas 266. 326. 515; -em percipere 265. 513. 514; -em parere 265; -em afferri 514.
utinam 355. 881. 1370. 1429.
utique 716. 779. 790. 811. 1076. 1136. 1164. 1223.
utor 652. 1221; — perverse 100.
utrinque 655.
utrum 160. 629. 726.
uva 378; — passa 180. 1050; -[illegible] ferre 378.
uxor 520; -em ducere 963; -es 772.

vacca 25. 721.
vacillatio 563.
vacillo 412. 563. 1078; -ns 563.
vaco; — alicui 303. 304. 1285; -ns [illegible]
[illegible]
[illegible]
vacuus 435. 486. 523. 962; -m esse, fieri 961; -m fieri 523.
vadimonium 105. 1113; — facere 1112.
vado 1113.
vadum 1013.
vae 392. 716. 718. 928.
vafer 214.
vagabundus 1185.
vagatio 383. 1005. 1185. 1200.
vagator 115.
vagina 434. 536.
vagio 522.
vagor 308. 383. 671. 760. 1004. 1005. 1185. 1199. 1340; — dese[illegible] 386. 1033.
vagus 12. 115. 558. 1005. 1185. 1342; -m esse 266. 1004; -m oberrare 552.
valde 97. 533. 987. 1070. 1223. 1381.
valedico 372. 504. 505. 734. 1372.
valeo 5. (372). 607. 812. (1200?). 1288. 1289; — opibus 753; — bene 126. 1244; quomodo valeat 1113; vale 1112; bene -re 1112. 1113. 1244. 1365; -ntem se praestare 607; -ntiorem fieri 607. 1288.
valetudo 128; — bona 1113. 1244; — adversa 1125; -ini reddere 126; -ine affectus 1125; nuntius de -ine 1064; de -ine [illegible] 1064.
[illegible]
validus 608. 609. 813. 1004. 1244. 1291. 1292; -m esse 1094. 1288; -m reddere 561. 1289.
vallis 410. 957. 1344.
vallum 134. (1126).
valva 688. 1022.
vane 523.
vaniloquentia 691.
vaniloquus 657.
vanitas 523. 852. 1034. 1186.
vannus 261.
vanus 38. 486. 515. 523. 544. 854. 454; -m esse 543; -m facere 37. 543; -m declarare 544; -a loqui 544; -a verba 1044; -a imago 183.

vapor 562. 790. 1245; — solis 285.
vaporo 1245.
variatio 531.
variegatus 102. 319. 833.
varietas 824 (?); — colorum 102. 951.
vario vices 506.
variolae 1374.
varius 531. 815. 833. 890. 972. 1033.
vas, dis 104. 1113; - dem se dare 104. 1112.
vas, sis 250. 354. 674. 934; — vile 1175; — liquidi 1149; — pretiosum 393 (?); — vitreum 146; — figlinum 1140. 1265. 1279; — quo infunditur 255; - sa omnis generis 433; - sa in quibus reconditur 263; — aquae hauriendae 460.
vasculum 428.
vastatio 179. 543.
vastitas 542.
vasto 178. 542. 543; - or 178; - atum esse 1049; - tus 178.
vastus 542. 1283; - m fieri 542. 1283; - a regio 1027; - a loca 96. 542.
vates 299. 658. 732.
vaticinium 659. 691.
vaticinor 659. (1375); - ndi peritus 1229.
ve 789.
vecordia 761. 1055.
vecors 761. 1055.
vectigal 365. 518. 1164. 1278; — pendere 518. 1170. 1278; — imponere 1278.
vectigalis 1278.
vectis 163. 527. 639. 1034. 1116. 1298.
vegeto 71.
vegetus; - m reddere 1244.
vehemens 488. 608. 609. 850. 987. 1004. 1020. 1292; - tem esse 518. 607. 1289; - tem facere 850. 986; superbum et - tem se praebere 1175; nimis - tem fieri 849.
vehementer 608. 609. 1004. 1381; - tius 906; - tissime 1381.
vehementia 608. 850. 1004. 1204. 1292; — et superbia 1175.
vehiculum 347.
veho 328. 1297; - or 1305. 1306; - ens 1306.
vel 142. 725. 789. 880. 1223.
velamen 941. 1139. 1140.
velamentum; - to operire 1139. 1140.
vellicatio 662.
vellico 703.
vello 159. 703.
vellus 1315. 1324.
velo 93. 384. 875. 1139. 1140. 1238; - ndi actio 941. 1238; - tus 875. 1139. 1238.
velocitas 1386.
velox 309. 488. 866. 1386; — equus 1199; - cem esse 540. 1385; - em reddere 1198.
velum 41. 163. 244. (317?). 385. 875. 941. 1024. 1047. 1139. 1140. 1238; - i instar expandere 1238; - o operire 1238; - o obtendere 1238; - o obtentus 1238.
venatio 676.
venator 267. 676.
venatorius 676.
venditio 265.
venditor 265.
vendo 264; - tus 265.
veneficium 245; - iis inficere 245.
veneficus 245.
venenifer; - ae plantae 512.
venenum 78. 245.
venerabilis 801.
veneratio; - nis signum dare 734; - ne ornatus 505.
venereus; - a libidine flagrare 159; - a libidine frui 167.
veneror 398. 504. 1295; - ndus 846. 1154; summe - ndus 1004.
venia 347. 495. 524. 618; — liberi transitus 582; — facilis 229. 230. - ae causa 230; bona — oramus 514; - m dare 229. 523. 633. 716; - m petere 346. 347. 524. 1179; - m impetrare 347; - m habere 523; - m concedere 372. 524; - m nancisci 372. 524; - m abeundi petere 372.
venio 226. 545. 1196; — domum 764; — in mentem 226. 525; — post alium 551; - re jubere 546; veni! 675; - turus 226.
venor 676.
venter (708). 835. 851; - is dolor 450; - is tormina 1174.
ventilabrum 261; - o purgare 111.
ventilo 261. 306. 1046; - ndo purgare 111; - ndo segregare 1046.
ventio 227.
ventosus 708.
ventriculus 434 (?). 851.
ventriloquus 87; - rum commenta 550.
ventulus; - m facere 306.
ventus 708; — meridialis 334.
Venus ¹) 538. 1034. ²) ad - em impotentia 992.
venum dare 264.
venustas 33. 251. 937. 1317.
venustus 33. 252. 800; - m esse 33.
vepres 256. 753. 981.
ver 130. 228. 741. (1314).
verax 291. 1313.
verber 422. 1051. 1052; - bus castigare 421.
verberatio 422. 1051. 1052.
verberator 422. 1051.
verbero 421. 1050. 1051; - tus 1051.
verbum 451. 483. 690. (809); - a 655. 690; - a facere 895.
vere 6. 737. 1313.
verecundia 18.
verecundus 627; - m esse 108.
vereor 626. 1079. 1352; - ndus 1154; - ndum esse 1153; - ndam prae se ferre speciem 1154; majestas Dei - nda 1154.
vergiliae; - arum sidus 831.
vergo 1287; — deorsum 413; — ad occasum 413.
verifico 290.
veritas 291. 737. 1313; — exacta 1247; - tem rei probare 290; - tis amans 1313.
vermiculatio 648.
vermiculor 648. 1026.
vermiculosus 648.
vermiculus 1026.
vermina ventris 1174.
vermino 1026.
vermis 1026; — frumentum arrodens 93; — auribus periculosus 433; - es producere 1026.
verna 653. 654. 887.
vernus 131. (1314).
vero 321. 801. 811. 812.
verriculum 287. 1158.
verro 843.
versabilis 216.
versicolor 102. 531. 833. 951. 972; — vestis serica 1108.
verso 12. 413; — in animo 577; - or 5. 215. 304. 613. 660, 863; - tus 1203.
versus, us 236. 1094.
versus 2. 3. 22. 192. 592. 593. 630. 685. 686. 703. 774. 775. 1210. 1373. 1374.
versutia 213.
vertex 295. 792. 851. 1085.
vertigo 312. 860; - ine laborans 860; - ne circumagi 860; - em facere 860. 1060.
verto 214. 413. 953. 1212; — retro 258. 848. 1169; — e lingua in linguam 556; — me 215. 999. 1333; — me huc illuc 216; - or 215. 863; - sus 216.
veru 409.
verum 496. 718. 1121.
verumtamen 496.
verus 6. 253. 290. 291. (719). 737. 738. 908. 1312. 1313; - um 291. 737. 1313; - m esse 289. 735. 1311; - m fieri 1246; - m habere 1312; - m dicere 289. 290. 735. 1311; - m reddere exitu 1312; - m esse alqd comprobare 1312; negare alqm - m dicere 824; - m se praebere 736; revera 6. 291. 737. 1121. 1164. 1313; - a rei ratio 1247.
vesania 1055.
vesanus 761.
vescor 393. 417. 489; - ens 490.
vespa 1054.
vesper 181. 345; — rubens 118.
vespera 181. 345; — facta est 180; - m transigere 180. 345.
vesperasco 180.
vespertilio 1316.
vespertinus 345; - m tempus 1373; - i coeli rubor 118; - o tempore facere 345.
vespillo 436. 841.
vester 1032.
vestibulum 649. (719). 1023. 1095. 1128. 1174. 1295.
vestigium 733. 739. 873; - o fallente cadere 1114.
vestimentum 41. 965. 966. 1025; — crassum, vile 332.
vestio 40. 965; — me 875.
vestis 41; — monastica 752; — detrita 488; — pretiosa 263. 397. 972; — attalica 1108; — atra 1259; — versicolor 972; — tenuis 470; — lugentium 247; aliena - e induta latere velle 851.
vestitus 41. 965; - u uti 965; - m parare 965; - m ostentare 40; - m mutare 890.
veteramentarius 1224.
veterasco 491. 1269; - ens 491.
veto 83. 793. 819. 1433; - itus 83. 793. 820.
vetulus 745.
vetus 491. 567; — memoria 566.
vetustas 491; - te corrumpi 178; - te consumi 491.
vetustesco; - ere sinere 491.
vetustus 491. 834; - m esse 834.
vexatio 247. 342. 681. 789. 1272.
vexator 248.
vexillum 374. 732.
vexo 72. 247. 342. 518. 642. 678. 680. 681. 1133. 1200. 1239. 1273; — graviter 1303. 1304; - or afflictionibus 643.
vezirus 928; - m constituere 928.
via 839. 1372. 1373. 1374; — publica 694. 1308. 1373; — trita 740. 1308; — regia 1373; — lactea 694; — strata 1308; - m monstrare 163. 164; - m celerare 308; in - m se dare 638; - m sternere, munire 1308.
viaticum 250; — sumere, suppeditare 250.
viator 114. 115. 582. 694. 925.
viatorius; - a pera 250.
vibex 218. 422. 431.
vibro 412. 413. (1094).
vicanus 493.
vicarius 980; vid. vezirus.
vicesimus 960.
vicinia 1184. 1185.
vicinitas 1184. 1185.
vicinus 426. 427. 1184; - a regio 1126. 1184; - i 1126; - um esse 1124. 1185.
vicis 206. 507. 1041. 1197; - e 13. 507. 1197; - bus alternis agere 506; - es alternare 506. 507.
vicissim 867.
vicissitudo 169. 216. 506. 507. 890; - nem efficere 169. 507.
victima 1048. 1049. 1226.
victor 205.
victoria 205. 955; - m praebere 205; - ae signum 955; - ae praemium 1068.
victus 127. 305. 393. 653. 655; - m praebere, sumere, quaeritare 393.
vicus 20. 274. 381. 887. 1007. 1023. 1318; - i et pagi 1126.
video 296. 302. 728. 996; - or 171. 172. 297. 298; — mihi 484; - or bonus 251; - etur 800. 1361; - ens 702; - ens visiones 299; - ndi spatium 300.
viduatus 486. 973. 974.
viduitas 486. 974; - tis vitam agere 974.
viduo; - atus 973.
viduus 974; - m esse 974; - a 486. 756. 974; - a ecclesiastica 486; - ae conditio 486.
vigeo 71.
vigil 572. 577. 981. 1006.
vigilanter 572; — attendere 571.
vigilantia 572.
vigilatio 572. 644.
vigilax 572.
vigilia 389. 572. 604. 644. 980. 981. 1093. 1196; — sabbathi 964.
vigilo 571. 572. 577. 644. 977; - ns 644.
viginti 960.
vilipendere 15. 97. 135. 410. 411. 788; - or 364. 590.
vilis 97. 190. 411. 553. 591. 788. 1425; — conditio 591; — vestis 488; - e vas 1175; - m esse 87. 590. 787; - m reddere 590. 1302; pro - i habere 410. 411; - iorem esse 553. 787; in conditionem - iorem conjici 590.
vilitas 97. 190.
villa 20. 949. 1023. (1102?).
villosus 1315; - a stragula 1193.
villus 1315.
vimen 1034.
vincio 584. 747. 910. 981; - ctus 584. 748. 910.
vinco 204. 205. 943; - ctus 205.
vinctio 584. 748.
vinctor 748. 911.
vinctura 911.
vinculum 61. 91. 100. 130. 267. 287. 474. 584. 748. 853. 910. 911. 1107; — ferreum jugo simile 1206; - orum injectio 584; in - a conjicere 910; - is constringere 584. 748. 910.
vindemia 420. 741.
vindemiator 420.
vindemio 420.
vindex 487. 511. 586. 754. 856. 1362.

vindicatio juris sui 912.
vindico 510. 511. 854. (1004?) 1379; — jus 1312; — alqd mihi 1040.
vindicta 511. 1379; -m parare 458; -m sumere 1379; -ae studium 458; -ae cupidus 458; -m cupidum esse 458.
vinea 928. 1000. 1023.
vinetum 929.
vinitor 930.
vinolentia 579.
vinolentus 579. 618.
vinum 241. 851. 929. — [illegible] 212; — [illegible] ; — [illegible] 212. [illegible] vertere 929; -i [illegible] 579; -o deditus 579; -o deditum esse 579.
violatio 391.
violator 333. 391; — legis 825.
violenter 1162; — rapere 1213; — opprimere 1014.
violentia 608. 609. 1014. 1213. 1292; -ae incusare 1213.
violentus 608. 609. 1014. 1213; -m se praebere 518.
violo 52. 332. 333. 390. 607. 608. 634. 669. 889. 952; — perfide 824; — per vim 1014; — fidem 1148.
vipera 364. 468. 1377.
vir 183. 359. 519. 1010. 1011.
vireo 71. 319; -ns 71. 319; -ere facere 319.
viresco 34. 35. 71.
virga 422. 516; — caedere 421.
virginalis 1118.
virgineus 1118; -o modo vivere 1118.
virginitas 1118; -tem professus 1117; -tem servare 1118.
virgo 1117. 1118.
virgultum; -orum densa 994.
viridarium 418. 1024.
viridis 71; -e 70. 71. 1045.
viriditas 71.
virilis 561. 1291; -m esse 561.
viror 35. 71.
virtus 253. 558. 608. 611. 1004. 1292. 1312.
virus 78. 561.
vis 608. 793. 1004. 1213. 1292; per -m 834. 1162. 1164; vi raptus 1014; vi adigere 608. 1014; -m afferre 80. 519. 607. 1014; -m adhibere 518. 608. 1014. 1280. 1290. 1432; -m pati, passus, faciens 1213; -m inferre 1014. 1212. 1213; -m exercere 233; -res recolligere 1004; -res praebere 812; -res colligere 607. 1290. 1291; -es contendere 518. 607; -es intendere 169. 1201. 1207. 1290. 1291; -bus firmari 1004. 1288; -bus omnibus agere 1290; -bus deficere 50. 544. 1121.
viscus 674. 851.
visibilis 298; -m esse 298; -m reddere 297.
visio 296. 299.
visitatio 119. 1432.
visito 119. 297. 893.
viso 297.
visum 299; — inane 183; — somnii 67.
visus 296. 299. 300. 702. 1429.
vita 127. 653. 655. 707. 708. 996. 1188; — sanctorum 1201; — commoda, jucunda 1082; — solitaria 498; -ae ratio 114. 127; -ae rationem sequi 113; -m transigere, sustentare 126; in -m revocare, -ae restituere 126; -m concedere, -ae parcere 126; -m solitariam agere 497; -m commodam, bonam praebere 1081.
vitalis vis 707. 708.
vitiligo alba 108.
vitio 178. 301. 591. 1148.
vitiositas 161 (?).
vitiosus 672.
vitis 88. 378. 834. 928; — generosior 240; — flos 456.
vitium 81. 330. 672; — irrogare 671; -i arguere 844; -o vertere 649. 671. 672.
vito 1145.
vitreus 146; -m vas 146.
vitrum 146.
vitta 560. 847.
vitula 802. 1085. 1243.
vitulus 802. 803. 1243.
vituperabilis 672.
vituperatio 125; -ni obnoxium esse 125.
vituperator 1183.
vitupero 124. 125. 671. 672. 1183; -nda res 672; ad -ndum concitus 1183.
viverra zibeta 778 (?).
vivifico 126.
vivo 5. 126. 393; — bene beateque 1080; — commode, bene 797; -ere jubere 126; -ndi ratio 653. 1373.
vivus 127; -m servare 126.
vix 1021.
vocabularium 386.
vocatio 1301. 1302.
vocator 1301.
vociferatio 646. 818. 923. 998. 1220. 1275.
vociferor 361. 646. 817. 921. 923. 998. 1186. 1220. 1274. 1275.
voco 340. 484. 1301; — ad me 547; -tus 1301.
volaticus 343.
volatilis 343.
volatus 343. 1002.
volito 1256.
volo, velle 235. 1231. 1358. 1361; — libenter 800; -ens 236. 1362.
volo, are 308. 343.
volubilis 866.
volucer 1002.
volumen 838. 1217. 1269.
voluntarius 1362.
voluntas 200. 235. 236. 579. 1243. 1362. 1369; — est 1361.
voluptarius 1369. 1383; -am vitam agere 1080.
voluptas 117. 118. 917. 1082. 1350. 1383; -em praebere 1242; -em percipere 1368; -te afficere 800; -te afficiens 801; -te venerea frui 167; -bus frui 1080. 1382; -bus deditum esse 1382; -tes afferre 1383.
volutatio 1157.
voluto 838. 1157; — me 1157.
volvo 838. 839; -ndo amovere 838.
vomer 971; lignum super quo — alligatur 1132.
vomica 1427.
vomitio 459; -em movere 459.
vomitus 459.
vomo 459; -ere facere 459.
vorago 62. 415. 1314.
vorax 236. 490; -em esse 236.
voro 417. 489. 917.
votivus; -m donum 427; -a res 549.
votum 194. 549. 1263; — abstinentiae 749; in -is habere 194.
voveo 548. 1263; -tus 549.
vox 450. 451. 485. 646; — canora 447; -ce alta 987; -m edere 357. 646.
vulgo, are 689.
vulgus 122. 533; in — emanare 337; in — efferre 945; id quod in ore -i est 691.
vulneratio 1360.
vulnerator 432.
vulnero 431. 1360; -or ictu 277; -tus 431.
vulnus 277. 431. 1262. 1360; — telo inflictum 684; — ictu inflictum 277; — transfigendo inflictum 318; — clavis infixis factum 446; -ere aeger 1262.
vulpes 450.
vultur 641. 790. 1208.
vulturnus 791.
vultus 299. 1209; -m austere contrahere 474.

xenium 364.
xenodochium 535.
xenoparochus 528.

zea 952.
zelo 445.
zelotes 446. (1236?).
zelotypia 417. 445; ad -m incitare 445
zelotypus 446; -m esse 417. 445.
zelus 445; -o prosequi 417.
zibetum 778.
zizania 841.
zodiacus; -i signa 211.
zona 646. 1360.
zythum 1283.

LEIPZIG: IMPRIMERIE F. A. BROCKHAUS

VOCABULAIRE DE LA LANGUE TIGRÉ.

PAR

WERNER MUNZINGER.

PRÉFACE.

C'est avec une véritable satisfaction que j'ai fait usage de l'obligeante permission de l'auteur du Lexique éthiopien, en publiant le présent recueil de mots de la langue Tigré, comme appendice à son grand ouvrage; car tout restreint que soit le mérite de ce vocabulaire, il n'en acquiert pas moins une certaine valeur philologique par son rapprochement avec l'oeuvre principale.

Le lecteur n'ignore pas que la langue Ge'ez continue à vivre en deux dialectes: le Tigriña et le Tigré; le premier se parle dans la grande province Tigré en deçà du Tekkazé, en sorte qu'il domine une moitié de l'Abyssinie; l'autre longeant le nord, prédomine parmi les populations des frontières, qui ne se trouvent plus qu'à demi en relations avec les habitants du plateau dont la religion surtout les sépare. En ce qui concerne la langue amharique, je ne prétends point déterminer ici sa position relativement au Ge'ez; d'un côté elle s'est entièrement assimilé le vocabulaire éthiopien et s'en est même approprié les principales formes grammaticales au point de pouvoir être considérée comme sémitique; d'un autre côté elle s'est assimilé ces formes et ces vocables avec une indépendance telle, que l'on serait tenté d'y voir une copie immense plutôt qu'une affinité primitive. Pour en donner un exemple, il lui manque la différence, éthiopienne aussi bien que sémitique entre le „h" aspiré et le h simple; souvent tout „h" est totalement omis; le ʿAin (ዐ ع) se confond avec le Aleph (አ ا). Puis elle a plusieurs *sons écrasés*, qui manquent du moins au Ge'ez. Tout en se servant à peu près des mêmes formes, elle les remanie à sa façon: en un mot, elle a la forme et le mot sémitique sans en avoir la langue et surtout sans son esprit; car tandis que le Sémitique sépare les parties de la période et les énonce consécutivement, l'Amharique les combine et se rapproche plutôt du latin par la manière d'enclaver toute la période entre le sujet et le verbe. La place à assigner à la langue amharique me paraît donc encore indécise, malgré son lexique.

Nous voulons donner le vocabulaire d'une de ces langues. On la désigne ordinairement par le terme Tigré, par lequel on la distingue du Tigriña, quoiqu' abstraction faite de la finale amharique, le nom soit absolument le même. On l'appelle au Barka „Chassie" par opposition à la langue To'bedauie. C'est par le même nom que les Arabes du Soudan la désignent (الخاصية).

Le Tigré domine à la frontière N. de l'Abyssinie, depuis la mer rouge jusqu'au Gash, surtout chez des peuples dont l'origine abyssine peut être établie historiquement, mais qui avec le temps sont devenus étrangers à leur mère défunte. Nous les énumérerons en allant de l'est à l'ouest. Le Tigré est la langue:

1. des habitants des îles de *Dahalak* dans la mer rouge; leur prononciation se rapproche un peu du Tigriña; ils n'ont d'ailleurs aucune particularité de langage.

2. des habitants de la plaine *Samhar*, qui s'étend à partir du N. de Zulá entre la mer et les montagnes; les habitants des promontoires, les Hazauerta et les Teróa parlent la langue Saho. Le Tigré est ainsi la langue exclusive du peuple de l'île Bazé (Medsuá), de la ville de Dokono (Arkoko), des établissements fixes de la terre ferme ('Mkullu,

Zagʿa, Hotumlu, 'Mbéremi, ʿAilet, Asus, Gumhod) et des Gabail (Nomades), dont les tribus 'Az shuma et Mäṣhälit sont les plus nombreuses.

3. du peuple des *Habab* ou des trois tribus de Moflos ('Az hibdés, 'az teklés, 'az te'mariam), qui habitent, au N.-O. du Samhar, le pays entre l'Anseba et la mer. Ils prétendent une origine abyssinienne; mais ils se trouvent sous la domination du Naib et sont musulmans. Ils sont pâtres sans demeures fixes.

4. des *Mensa* qui renferment deux tribus: s. Beit Ébrahé et Beit Shakán. Ils prétendent être de la même origine que les Maréa et les Teroʿa et avoir émigré de l'Arabie. Ils habitent des villages fixes, sont chrétiens de nom et tributaires de l'empereur Thedros. Ils se livrent à l'agriculture et à l'éducation du bétail.

5. du canton *Gümmegan*, en quatorze villages, dont le principal est 'Az teklesan. Il ne se distingue que par la langue du reste du Hamasen, auquel il appartient géographiquement et politiquement.

6. de la tribu *Bedjuk* ou Beit Zerʿe buruk. Ses habitants, étant de la même origine que les Habab, doivent être de souche abyssinienne; quant à la religion ils sont paritétiques. Ils relèvent de l'Abyssinie.

7. du peuple des *Maréa*, qui habitent vis-à-vis des Habab un plateau sur la rive gauche de l'Anseba; ils sont agriculteurs et pâtres; ils sont musulmans de fraîche date. Ils parlent le Tigré exclusivement.

8. Les *Bogos et les Takué* parlent leur idiome particulier, le Belén, qui a de l'affinité avec l'Agau; mais ils comprennent le Tigré, qui se naturalise toujours davantage parmi eux. Les Takué surtout ont la perspective de renoncer peu à peu à leur langue maternelle.

9. Les *Beni ʿAmer* se divisent en deux grandes branches, savoir: les habitants du Barka et ceux du Söḥel. Par ce dernier nom on entend le bas pays entre l'Anseba et la mer, qui s'étend au N. des Habab jusqu'à ʿAqiq; ses habitants forment la bonne moitié de la nation Beni ʿAmer dont toutes les classes parlent exclusivement le Tigré. Quant aux Beni ʿAmer qui habitent le Barka, une partie seulement d'entre eux parle le Tigré, dont la domination est disputée par To'bedauie. Les tribus 'Az ʿAli Bachit et 'Az Gultáne ne parlent presque que le Tigré. Les Beni ʿAmer, qui habitent le bas Barka, et qui sont ainsi plus rapprochés des Hadendoa, sont plus familiarisés avec To'bedauie. Il y a dans le Barka plusieurs grandes tribus qui ont émigré de l'Abyssinie, savoir Beit Bidel, 'Az kukui et les ʿAllábja, qui parlent exclusivement Tigré.

10. Le Tigré est aussi la langue maternelle des *'Algedén*, des *Sabderat* et des *Hallenga*, bien que les derniers surtout parlent aussi couramment le To'bedauie.

11. Les Barea ont une langue à eux; mais la plupart parlent et comprennent aussi le Tigré, ainsi que les gens d'Eimasa et d'Elit, dont la langue maternelle est le Bazen.

Le Tigré occupe donc un espace assez considérable; la plupart des peuples sus-mentionnés sont musulmans et nomades; il s'ensuit que notre langue est pauvre en expressions techniques, riche en mots qui concernent l'éducation des bestiaux, et qu'en outre elle a adopté beaucoup de mots arabes. Bien qu'elle soit en usage chez des peuples de caractères assez divers, elle s'est conservée chez tous assez intacte pour que chacun d'eux comprenne facilement l'autre et qu'il puisse à peine être question de dialectes.

C'est chez les Hababs que se parle le Tigré le plus pur. Les habitants du Samhar y mêlent beaucoup d'Arabe, mais leur prononciation est très pure. C'est ainsi, qu'ils appuient le „h" ሀ dans le pronom et qu'ils prononcent p. ex. ቀተልከሁ፡ qatelkahu, tandis que les autres le prononcent qatelkeju etc. — C'est dans le Barka que le Tigré possède beaucoup de racines particulières, bien qu'il aît peu emprunté au To'bedauie.

Le Tigré ne s'écrit point, à moins qu'on ne veuille considérer le Geʿez comme son type écrit. Il vit dans la bouche du peuple et dans les chants, qui se récitent à l'instar des Qaṣida arabes, qui se riment et sont destinés à célébrer la gloire des héros.

Je vais exposer maintenant la méthode dont je me suis servi pour la traduction et pour la transcription. J'ai indiqué en regard de chaque mot éthiopien la prononciation en caractères latins, afin de rendre la comparaison possible à ceux qui ne lisent pas les caractères éthiopiens.

1. Afin de faciliter la recherche, je range les trois h ሀ, ሐ, ኀ, sous la même rubrique, parce que l'oreille européenne n'est pas habituée aux nuances délicates du langage sémitique.

Je rends ሀ et ሐ par h, quoque ሀ se prononce avec un peu plus de douceur que ሐ. L'un et l'autre se rapprochent du h mou allem., ainsi que du ه arabe. ኀ ḫ correspond au خ arabe.

2. Par le même motif je réunis ሠ et ሰ sous la même rubrique, bien que la prononciation en diffère totalement.

ሠ s est le s doux allem. en „Eſel", franç. en „hasard". ሰ ṣ est le س ar. et se rapproche ainsi du s franç. en „sang" et même du ss en „essai".

ሸ appartient à la même rubrique, parce qu'il dérive de ሰ et de ሠ. Quand il est ሠ sifflant (zerquetſcht), il devient „sh" et a la force du j franc. en „joli". Quand il est ሰ sifflant, il devient ṣh avec la force du ch français. La plupart des sifflements dérivent du reste de ሠ, bien que l'alphabet n'y ait affecté aucun type particulier. Du reste presque tous les ሠ peuvent se prononcer s et sh indifféremment.

3. Il en est de même pour ጸ et ፀ, que nous croyons rendre le plus exactement par ts et ds. En partie ils se prononcent aussi en sifflant et deviennent alors tsh et dsh. Il ne faut pas confondre ces ds et ts avec le z allemand.

4. Il en est autrement de ጀ፡ dj, qui se rapproche le plus du g ital. en „giallo", „già" etc.

5. ለ l, መ m, ረ r, ተ t, ነ n, ደ d, ገ g, ፈ f, correspondent aux mêmes lettres françaises; g a toujours le son dur.

6. በ b tient le milieu entre le b et w allemands, p. ex. ነበሪ፡ nebāri et newāri.

7. ከ k correspond à ك arabe; ቀ q est le ق arabe.

8. አ ʾ est le ا arabe.

9. ወ w est le w anglais.

10. ዐ ʿ est le ع arabe.

11. የ j est le j allem., ي arabe.

12. ዘ z est le ز arabe; c'est un intermédiaire entre d et s; il a quelque analogie avec le th anglais.

13. ጠ ṭ est un t aspiré; il ressemble à ط arabe et se rapproche de ጸ.

En ce qui régarde les Voyelles, je me suis tenu à la prononciation allemande, en faisant usage du é français. Je dois avertir, que le „e" simple se prononce toujours comme le è franç. en „mère".

L'ordre I. sonne a, ā, e, ō.
„ II. „ u.
„ III. „ i.
„ IV. „ ā long.
„ V. „ é.
„ VI. est muet ou se prononce ŏ, ŭ, è bref.
„ VII. sonne o.

L'ordre V. demande une observation:

Il remplace souvent la 2. et la 3. radicale የ je; p. ex. ከረየ፡ kereje éth. devient en Tigré ከርየ፡ kerje, d'après la règle que la 2. radicale est toujours muette. Le የ ramené à un simple „e", ከርየ፡ devient ከሬ፡ kere. Or pour indiquer ce የ perdu, nous l'exprimons par le Ve ordre, cas dans lequel il se prononce comme un è ordinaire et non comme é. Nous ne devons pas oublier cette radicale perdue, parce qu'elle se reproduit dans la conjugaison. Car p. ex.

ከሬ፡ kere, fait dans la 1ère pers. Sing. prét. ከሬኮ፡ keréko, et non ከርኮ፡ kerko; dans 1ère p. plur. prét. ከሬና፡ keréna et non ከርና፡ kerna; tandis que ቀተለ፡ forme à la 2e pers. du sing. ቀተልካ፡ qatelka etc.

Là où cela paraissait indispensable, nous avons indiqué l'accentuation par un trait vertical.

En ce qui touche la traduction, dans l'original la racine est toujours à la 3me pers. sing. du prét. à la manière sémitique et nous la rendons par l'infinitif, qui pour nous est la forme la plus simple. Nous indiquons le Passif par P. ou Pass., le Causatif par C. ou Caus.; le Participe passé par P. P.; N. A. signifie Nom de l'action; N. I. veut dire nom de l'instrument. Par B. nous désignons un terme usité au Barka, par Ar. un mot arabe, par amh. un mot amharique etc. Nous indiquons le redoublement d'une radicale dans la transcription

Enfin nous devons faire observer, combien est difficile la traduction des mots sémitiques dans nos langues, qui n'ayant que fort peu de racines, doivent les remplacer par des prépositions, tandis que les langues sémitiques se sont créé une racine spéciale pour chaque action.

Quant au grand nombre d'expressions qui concernent les lois et coutumes, je renvoie à mon „Recht der Bogos“.

Les mots consignés ici sont usités depuis la mer jusqu'au Gash. Je les ai rassemblés durant mon séjour de dix ans. Mes rapports m'ont mis en contact intime avec toutes les tribus qui font usage du Tigré; pendant tout ce temps je m'en suis servi presque exclusivement. La langue étant vivante, on ne saurait attendre que la matière soit épuisée: mais ce que je peux garantir c'est d'avoir usé de toute l'exactitude possible dans le vocabulaire qui va suivre.

Berne, Août 1863.

Werner Munzinger.

ሀ, ሐ, ኀ፡

ኃል፡ ḥal pl. **ኃሎታት፡** ḥalotát, *oncle maternel*; **ኃልት፡** halt pl. **ኃልቶታት፡** ḥaltotat, *tante maternelle*.

ሖል፡ höll, *le bambou*.

ሀለ፡ hállè, *y être, se trouver*; Parf. **አለ፡** āle, *y avoir été*.

ሖልሖለት፡ hölhölet, *crinière du lion*.

ሐልሐል፡ hálhal, *nom d'une montagne aux Takoués*; **ሞሐልሐል፡** mohálhal, *déclivité*; *versant*.

(**ሐለለ፡** rac. inus.) N. A. **ሐላል፡** helál; **ሞትሐላል፡** mothallál, *impuissance, affaiblissement*; **ተሐለለ፡** tehállele, *se fatiguer, être incapable*.

ሐልመ፡ hölme, *rêver*; **ተሓለመ፡** tehálemo, *rêver*; Caus. **አትሓለመ፡** athálemo, *faire rêver*; **ሖልም፡** hölm, *rêve*; **ሞትሐላም፡** mothallám, *rêverie*.

ኀልሰ፡ ḥalṣe, *s'user (le fer)*, P. P. **ኁሉስ፡** ḥulluṣ; Pass. **ኀለሰ፡** ḥalleṣe.

ሓለቀ፡ háleq, *maladie vénérienne*; **ተሓለቀ፡** tehalleqe, *avoir la mal. vén.*; Caus. **አትሓለቀ፡** athálleqe; P. P. **ሑሉቁ፡** hulluq, *vénérien*.

ሐለቅለቀ፡ haláqlaqe, *branler (les dents)*; N. A. **ሐለቅለቆት፡** halaqlaqot.

ሖልቀም፡ hölqem pl. **ሐላቂም፡** haláqqim, *gorge, voix*.

ሐልበ፡ halbe, *traire*; Pass. 1) **ሐለበ፡** hallebe; 2) **ተሐለበ፡** tehállebe; Caus. **አትሓለበ፡** athálebe, *faire traire*; **ሐሊብ፡**, halib, *lait, lait frais*; **ሐሊበት፡** halibát, *peu de lait*; **ሖለብ፡** höleb pl. **ሐላኢብ፡** haláib, *vache à lait*; **ተኃለበ፡** teḥálebe, *ôter du sang, en faisant des incisions au pied*; N. A. **ኀሊብ፡** ḥalib.

ሐለነ፡ héllene, id. **ተሐለነ፡** tehéllene, *penser*; **ሐሊና፡** hellíná, *pensée, idée*.

ሐለንገይ፡ halengái, *chevelure de l'homme tressée à la manière des bédouins*.

ኃለታ፡ ḥaletá, *marc, sédiment*.

ሐለክለከ፡ haláklake, *s'effrayer*.

ሐልወሰ፡ hálweṣe, *blaguer*; N. A. **ሐልወሶት፡** halweṣót, *blague*; **ሞሐልወስ፡** mohalweṣ, *blagueur*.

(**ኀለየ፡**) **ኀሌ፡** ḥálé, *chanter quelqu'un*; **ኀለይ፡** ḥaléi, *chanson, poésie*.

ኆለይት፡ ḥoleit id. = **ሐመልሚል፡** *brun (entre rouge et noir)*.

ኀልፈ፡ ḥalfa, *passer*; Pass. **ኀለፈ፡** ḥallefe; Caus. 1) **ኃለፈ፡** ḥálefe; 2) **አትኃለፈ፡** atḥálefe, *faire passer*; N. A. **ኀሊፍ፡** ḥalif, *passage*.

ሐምሐም፡ hámham, *citrouille*.

ሑሙም፡ hummum, *léopard*; Pl. **ሐማሚም፡** hamámmim.

ሓምሌ፡ hamlé (*espèce de légume*).

ሐምለ፡ hamle, *devenir ou être mou, tendre*; **ሓሚል፡** hámil, *mou, tendre*; **ተሐመለ፡** tehámmele, *devenir insouciant, se croire sûr*; **ሑሙል፡** hummul, *insouciant*; N. A. **ሞትሐማል፡** mothammál, *sentiment de sécurité*.

ሐመልሚል፡ hammelmil, *brun*.

ሐመ፡ hamme, *tomber malade*; **ሑሙም፡** humum, *malade*; **ሐማም፡** hömám, *maladie, mal*; **ሐመመ፡** hömmeme, *faire mal, causer de la peine*.

ኀሚስ፡ ḥámmiṣ, *cinq*; **ኃሚስ፡** ḥāmiṣ, le 5ème; **ኀምሳ፡** ḥamṣa, *cinquante*.

ሖምስ፡ hömṣ, *parties honteuses de la femme*.

ሐመሰ፡ hammese, id. = **ቀልዐ፡** *griller*.

ሐመሠ፡ hammese, *nager*; N. A. **ሐሚሥ፡** hamis, *la natation*.

ሐምረ፡ hamra, *s'amaigrir (la vache)*.

ሐማር፡ hammár, pl. **ሐማሚር፡** hamámmir, *tente des bédouins du Barka*.

ሖምረት፡ hömret, pl. **ሖመር፡** hömer, *Adansonia digitata*.

ሐምረገ፡ hámrege, *troubler* (l'eau, les gens); Pass. **ተሐምረገ፡**

ሐመት፡ hémet, **ሐመማት፡** hömmamat, *suie*.

ሐሚት፡ hamit, *partie supérieure de la tête*; *sinciput*.

ሐምከ፡ hamke, *s'affaiblir, prendre peur*; Caus. **አትሓመከ፡** athámeke, *fatiguer*; **ሖመክ፡** homek, *faible, lâche*; N. A. **ሐምከት፡** hamket; **ሐሚክ፡** hamik; **ሐምክና፡** hamkenna, *faiblesse*.

(**ሐምወ፡**) **ሐም፡** ham, pl. **ሐመዽ፡** hamedj, *beau-père*; **ሐማት፡** hamát, *belle-mère*.

ሐሜ፡ háme, *soupçonner, accuser*; Pass. **ተሐሜ፡** tehamme; P. P. **ሑሙይ፡** humuj, *soupçonné*; *accusé*; Caus. **አትሐሜ፡** athāme, *faire soupçonner*; **ሐሜት፡** hamét, *soupçon, imputation*.

ሓመድ፡ hámed, *cendre*.

ሓምዳ፡ hamda, *rosée*.

ሐምደ፡ hamde, *louer, faire des éloges*; Pass. **ሐመደ፡** hammede; Caus. **አትሓመደ፡** athámede, *faire louer*; **ሐምዴ፡** hamdé, *louange*; **ሐምዴ፡ኖስ፡** hamdénos, *orgueil*.

ሐመገይ፡ hámegej, *faible, dominé, sujet*; **ተሐመገ፡** tehammege, *devenir faible*.

ሐምጤ፡ hamté, 1) *esp. d'arbre fruitier*; 2) *nom de son fruit*.

ሐሻ፡ hásha, *absit, que Dieu garde!* **ሐሻከ፡** häshaka, *absit tibi* (expr. de sympathie).

ሐስሐሰ፡ háṣhaṣe, *frotter, passer doucement la main sur —.*

ሐሺል፡ hashíl, *le chacal*; pl. **ሐሻይል፡** hashail.

ሐሽለ፡ háshla, *lier la bouche* (d'une bête avec une corde); **ሐሻል፡** heshál, *corde pour guider* (p. ex. un chameau); **ሐሹል፡** heshúl, *part du butin.*

ሕሽም፡ höṣhm, *satisfaction, honneur*; **ተሐሸመ፡** tehäṣheme, *recevoir satisfaction.*

ሕስር፡ höṣr, *préjudice, tort*; **ሐስረ፡** haṣre, *calomnier*; P. P. **ሑሱር፡** huṣur, *calomnié, vil*; **ሐሳር፡** heṣar, *calomnie, méchanceté.*

ሐሺሽት፡ haṣhíṣhet, *grippe.*

ሐሣሥ፡ hesas, *beurre*; **ተሓሠሠ፡** *se pommader* (les cheveux); Caus. **አትሓሠሠ፡** athásese.

ኃሰሰ፡ ḥāṣeṣe, *garder*; **ማኅሰስ፡** maḥṣeṣ, *garde.*

ሐሦሠ፡ hasose, *se réveiller à demi.*

ሐስበ፡ haṣbe, *calculer, réfléchir*; Pass. **ሐሰበ፡** hassebe; **ሒሳብ፡** hiṣáb, *réflexion*; **ተሐሰበ፡** tehassebe, *être compté*; **ሕስበት፡** höṣbet, *contingent, quote-part*; **ሐስብ፡** haṣb, *la sauvegarde* (protection); **ተሓሰበ፡** teháṣebe, *se mettre sous la sauvegarde, sous la protection.*

(**ሐሰወ፡**) **ሐሴ፡** háṣe, *mentir*; Caus. **አትሐሴ፡** athaṣe, *faire mentir*; **ሐሴት፡** hásset, *mensonge*; **ሐሳይ፡** hassei, *menteur.*

ሐሽጉል፡ hesḥgúl, *petite bourse de peau de chèvre.*

ሐሻፍ፡ heshsháf, *vache qui a vêlé*; id. = **ሐራስ፡** härras.

ኀራም፡ حرام ḥarám, *crime, illicite, défendu*; **ተኀረመ፡** teḥarreme, *jurer de s'abstenir de q'ch*; P. P. **ኁሩም፡** hurrúm.

ኀር፡ ḥarr, *après*, adv.; **ሚን፡ኀር፡** min harr, *après* — prép.

ሐርመስ፡ harmaṣ, pl. **ሐራሚስ፡** harramiṣ, *éléphant.*

ሐርመት፡ hōrmet, pl. **ሑዎሪም፡** huórrim, *montée.*

ኀሪሽ፡ ḥarish, pl. **ኀራይሽ፡** ḥaráish, *rhinocéros.*

ሐርሰ፡ härṣe *labourer*; Pass. **ተሐረሰ፡** tehärreṣe; N. A. **መሕረስ፡** mähreṣ, *labourage*; **ሐረስተይ፡** härestei, *laboureur.*

ሐርሠ፡ härse, *faire lever* (de sa place, du lit), *élever* (l'enfant); **ሐራሥ፡** häras, *accouchée.*

ኀረ፡ ḥarre, *se brûler*; Caus. **አትኃረረ፡** atḥárere, *brûler q'un*; **ኁሩር፡** ḥurur, *chaleur d'été.*

ሔረረ፡ hérere, *marcher vite*; N. A. **ሔራር፡** hérár, *pas accéléré*; Caus. **አትሔረረ፡** athérere, *faire marcher vite.*

ኀርቀ፡ ḥarqe, *se brûler, s'irriter*; Caus. **አትኃረቀ፡** atḥáreqe, *irriter*; **ኀሪቅ፡** ḥaríq, *rage.*

ሐሩብ፡ háreb, *outre à eau.*

ሓሩብ፡ hāreb, *mollet.*

ሐርበ፡ harbe, (هرب) *s'échapper*; Caus. **አትሓረበ፡** athárebe, *mettre en fuite.*

ሐራብ፡ häráb, *traitement, entretien*; **ሐረበ፡** hárrebe, *régaler, traiter*; Pass. **ተሐረበ፡** teharrebe.

ሐርበት፡ hörbet, *rideau tressé d'écorce d'Adansonia.*

ሐርበፀ፡ harbedse, 1) *se cabrer* (le cheval); 2) *se jeter à terre* (de douleur).

ሐረት፡ härret, *enclos dans lequel plusieurs troupeaux de vaches passent la nuit.*

ሐርቱምያ፡ hertúmja, pl. **ሐራቲም፡** herátim, *avant-bras.*

ሐርተመ፡ hérteme, *casser, briser.*

ሐርተተ፡ hértete, *casser, briser.*

ሐርተገ፡ hértege, *être chevelu*; **ሑርቱግ፡** hurtúg, *chevelu.*

ሐረክራክ፡ harekrák, *sédiment, marc.*

ሐራዊያ፡ harauíje, *sanglier*; (id. = **ሞፍሎስ፡** mofloṣ).

(**ኀረየ፡**) **ኀሬ፡** ḥèrè, *choisir*; Pass. **ተኀሬ፡** teḥärre; **ኁሩይ፡** *choisi*; Caus. **አትኀሬ፡** atḥäre; N. A. **ኀረይ፡** ḥärei; **ኀሪአን፡** ḥärián, *choix.*

(**ኀረየ፡**) **ኀሬ፡** harre, *se décharger le ventre*; **ኀሪ፡** ḥari, *excrément* (comp. خرى Ar.); **መኃሪት፡** meḥarrit, *anus.*

ኀርደ፡ härde, *égorger*; Pass. **ኀረደ፡** härrede. Caus. **አትኀረደ፡** athärede; N. A. **ኀሪድ፡** häríd.

ሐራደገ፡ herádege, *frapper la terre du pied.*

(**ሐርገሸ፡**) **ተሐርገሸ፡** tehérgeshe, *s'écrouler.*

(**ሐርገመ፡**) **ተሐርገመ፡** tehérgeme, *se fendre* (le pot).

(**ሐርገፀ፡**) **ተሐርገፀ፡** tehérgedse, *sommeiller, s'endormir peu à peu.*

ሐርጠ፡ härṭe, *tirer l'épée du fourreau*; Pass. **ሐረጠ፡** härreṭe.

ኀረፈ፡ ḥarrefe, *parler beaucoup*; **ኁሩፍ፡** ḥuruf, *parleur.*

ሐርፈጸ፡ harfetse, harfetshe, *chatouiller.*

ኀሪጽ፡ harits, haritsh, *farine.*

ኀቅ፡ (حق) ḥaqq, *justice*; **ኀቂቀት፡** ḥaqiqet, *vérité, assurance*; **ተኀቀቀ፡** teḥaqqeqe, *s'assurer de q'ch., certifier.*

ሐቀ፡ haqqe, *user, enlever en frottant*; Refl. **ሐቀቀ፡** haqqeqe, *s'user, se consumer de chagrin.*

ሐቅለ፡ haqle, *traîner les pieds; rester en arrière*; N. A. **ሐቅል፡** haql.

ሐቅፈ፡ haqfe, *embrasser, couver*; N. A. **ሐቂፍ፡** haqíf.

ሀበ፡ voy. **ወሀበ፡**

ሓብ፡ hāb, *lueur du feu.*

ኀብል፡ ḥäbl, pl. **አኅባል፡** aḥbāl, *corde* (Ar. حبل).

ኀበረ፡ ḥäbre 1) *mêler, rejoindre*; Pass. **ኀበረ፡** ḥäbbere, *se réunir*; **ተኀበረ፡** teḥäbere, id.; **ኅብር፡** ḥöbr, *mélange*; ḥubur, *mêlé*; **ሞኅበር፡** moḥäbar, *réunion* (de deux fleuves; de gens etc.); 2) **ኀበረ፡** häbbere (خبر), *avertir, montrer le chemin*; 3) **ኅብር፡** ḥöbr, *couleur*; **ተኆበረ፡** teḥobere, *se colorer, se porter mieux.*

ኅበት፡ höbet, *aisselle.*

ሐብን፡ häbn, *honneur, gloire*; **ሐበነ፡** häbbene, *honorer, respecter.*

ኀበዐ፡ ḥabʿa, *cacher*; **ኁቡዕ፡** ḥubʿu, *caché*; Pass. **ኀበዐ፡** ḥabbʿa; **ተኀበዐ፡** teḥabbʿa; Caus. **አትኀበዐ፡** atḥabʿ. **ኅብዐ፡** höbʿe, *recèlement.*

ኅበዚት፡ höbbezít, *pain* (cuit au four).

ሐበይ፡ höbej, pl. **ሓቡይ፡** hābuj, *singe.*

ሐብጠ፡ habṭe, *s'enfler*; P. P. **ሑቡጥ፡** hubuṭ, *enflé.* **ሕብጥ፡** höbṭ, *gonflement.*

ኀተመ፡ ḥatme, *cacheter*; Pass. **ኀተመ፡** ḥatteme.

ሐንሐን፡ henhen, *le vomer.*

ሐንሸ፡ hanshe, *duper, abuser de q'un.*

ኀንቀ፡ ḥänqe, *étrangler*; Pass. **ኀነቀ፡** ḥanneqe.

ሐንቀለ፡ hánqele, *se courber*; P. P. **ሑንቁል፡** hunqúl; **ሐናቀለ፡** hanáqele, *duper.*

ሐንቀቀ፡ hánqeqe, id. **ተሐንቀቀ፡** tehanqeqe, *être orgueilleux, devenir délicat*; N. **ሐንቃቀት፡** hanqáqet, *délicatesse, paresse, orgueil*; **ሑንቁቅ፡** hunqúq, *délicat.*

ሐንበለት፡ henbálet, *sangle* (du chameau).

ሐንበለይ፡ hanbeléi, *blanc, gris* (du cheval).

ሐንበርት፡ henbert, *nombril.*

ሐኔት፡ Conj. henét, *en ce qui regarde, quant à —.*

ሐኖት፡ [illegible]; **ሐኖት፡** henót, *embryon.*

ሐነነ፡ hánene, *patienter*; **ሐኒን፡** hānin, *patient*; **ሐናን፡** henán, *patience.*

ሐነነ፡ [illegible].

ሐኑክ፡ henúk, *nourriture.*

ሐንክል፡ honkol; Pl. **ሐናኪል፡** hanákil, *petit pot.*

ሐንከሰ፡ hānkese, hānkeshe, *boiter*; **ሐንኪሽ፡** hānkish, *boiteux.*

ሐንከትከተ፡ hānkétkete, *s'effrayer.*

ሐንደከ፡ hándaka, *natte* (faite du جريد).

ሐንደደ፡ hándede, *ronfler.*

ሐንጀ፡ handje, *branler* (le manche).

ሐንገል፡ [illegible]; Pl. **ሐናጊል፡** [illegible].

ሐንፈሰ፡ hánfese, *démolir, abattre*; Pass. **ተሐንፈሰ፡** tehánfese.

ሐንፈፈ፡ [illegible]; **ሑንፉፍ፡** [illegible].

ሐኮ፡ hako, prép. *après, derrière.*

ሐክል፡ hakl, *manche de hache.*

ኀክረ፡ ḥákre, *blesser légèrement, érafler*; Pass. et Réf. **ኀከረ፡** ḥakkere et **ተኀክረ፡** teḥakkere.

ሖከት፡ hokket, *tabatière.*

ሖካን፡ hokán, *petit lait.*

ሐከከ፡ hākeke, *frotter, gratter*; **ሐኪክ፡** N. A.

(**ሀከየ፡**) **ሀኬ፡** hake, *devenir paresseux*; **ተሀኬ፡** tehakke id.; N. A. **ሀኪት፡** hekít, *la paresse*; **ሁኩይ፡** hukui, *paresseux.*

(**ሐከየ፡**) **ሐኬ፡** háke, *avertir*; Pass. **ተሐኬ፡** tehāke; N. A. **ሐኪዮት፡** hakijót.

ኀው፡ voy. **አኑ፡**

ሐውል፡ haul, hōl, *année.*

ሐዋር፡ hauár, *le petit* (du chameau, de l'âne).

ሐወረ፡ hauere, *perdre la parole* (de faiblesse).

ሐውት፡ haúet, *outre à eau.*

ሐወነ፡ hauene, *s'affaiblir, être moribond*; **ሐዋን፡** hauán, *misérable, moribond*; Caus. **አትሐወነ፡** athaúene, *rendre misérable.*

ሐዊአት፡ hauiet, Pl. **ሒአው፡** hiaú, *selle à charge* (du chameau).

(**ሐወከ፡**) **ተሐወከ፡** tehaúeke, *s'effrayer*; P. P. **ሑዊክ፡** huúk, *effrayé*; Caus. **አትሐወከ፡** athaúeke.

ሐወዘ፡ haúeze, *s'engraisser*; Caus. **አትሐወዘ፡** athaúeze; **ሐውዝ፡** haúez, *gras.*

ሐዜ፡ [illegible] **አትሐዜ፡** athaze; **ሐዞት፡** hazót, *part, portion.*

ሐዘለ፡ hazle, *porter sur le dos* (la mère — l'enfant); **ሑዙል፡** huzúl, *fardeau.*

ሐዘነ፡ hazne, *s'attrister*; N. A. **ሕዝን፡** hozn, *tristesse*; Caus. **አትሐዘነ፡** athazene, *attrister.*

ኀየለ፡ ḥejele, *user de la force, faire violence*; **ኀያል፡** ḥajal, *fort, violent*; **ኂለት፡** ḥilet, *force.*

ኀይሰ፡ ḥeise, ḥeishe, *être, devenir meilleur, s'améliorer*; **ኀይስ፡** ḥaish, *mieux, meilleur*; Caus. **አትኀይሰ፡** atheishe, *améliorer, rendre mieux, meilleur.*

ሐይረት፡ háiret, *bracelet noir* (de peau de buffle).

ሐየት፡ héjet, Pl. **ሐዩት፡** háijut, *lion.*

(**ሐየወ፡**) **ሐየ፡** heje, *s'allumer, guérir, revivre*; **ሒአይ፡** hiaj, *sain, vif.*

(**ሐየፈ፡**) **ተሐየፈ፡** [illegible] (l'[illegible]), [illegible] *passé.*

ሃድ፡ had, *fièvre; inflammation.*

ሐድ፡ hadd, *fin, but; jusqu'à.*

ሐደሐደ፡ [illegible]; **ሑደሑደ፡** [illegible] *à demi sec.*

ሐድመ፡ hadme, 1) *s'échapper*; 2) Ar. هدم *détruire.*

ሐዳም፡ hedám, *nain.*

ሐዲስ፡ hadis, Pl. **ሐዳይስ፡** hadáis, *nouveau*; Caus. **አትሐደሰ፡** *renouveler.*

ሐድረ፡ hadre, *passer la nuit*; N. L. **መሕዳር፡** mehdār, *demeure, gîte*; Caus. **አትሐደረ፡** athādere; **ሐዳር፡** hedār, Pl. **ሐደዲር፡** hededdir, *plaine.*

ሐደረ፡ [illegible].

ሒደት፡ hidet, *cadeau.*

(**ሐደየ፡**) **ሐዶ፡** hāde, *se marier, épouser*; Pass. **ተሐዶ፡** [illegible]; Caus. **አትሐዶ፡** [illegible]; N. A. **ሐደይ፡** hādei, *mariage.*

ሐደ፡ hadde, *tonner*; N. A. **ሑዱድ፡** hudud, *tonnerre.*

ሐደ፡ voy. **ወሐደ፡**

ሐድገ፡ hadge, *laisser, abandonner, divorcer*; Caus. **አትሐደገ፡** athādege, *faire abandonner, f. divorcer*; Pass. **ሐደገት፡** haddeget, *être divorcée* (la femme); **ሑዱግ፡** hudúg, *abandonné*; **ሐዲግ፡** hadig, *abandon, divorce.*

ሖጀብ፡ hōdjeb, Pl. **ሐዋጂብ፡** hauádjib, *sourcil.*

ሐጀፈ፡ ḥadjfe *frapper* (de la main).

ሐጋ፡ héga, hegja, *parole, discours*; **ተሐጌ፡** tehāge, *parler*; Caus. **አትሐጌ፡** athage, *faire parler.*

ሐግለ፡ hagle, *manger de q'ch., ne pas avoir*; **ሐጊል፡** hāgil, *celui qui n'a pas, pauvre*; Pass. **ሐገለ፡** haggele et **ተሐገለ፡** tehaggele; **ሐገሉብ፡** hagalēb, *défaut, manque.*

ሐጉል፡ hágul, *poule de pharaon.*

ሐግመ፡ hagme, *saigner*; Pass. 1) **ሐገመ፡** haggeme; 2) **ተሐገመ፡** tehaggeme, *se saigner*; N. A. **ሐጊም፡** hagim; **ሕግመት፡** hágmet, *saignement, saignée.*

(**ሐገሸ፡**) **ተሐገሸ፡** tehaggeshe, *s'écrouler.*

(**ሐገዘ፡**) **ተሐገዘ፡** tehaggeze, *se trouver en embarras, besoin.* N. A. **ሞሐጋዝ፡** mohaggáz, *embarras, perplexité*; **ሑጉዝ፡** hugguz, *embarrassé, en besoin*; Caus. **አትሐገዘ፡** athaggeze, *embarrasser q'un.*

(**ሐገገ፡**) **ተሐገገ፡** tehaggege, *être envieux*; **ሐገት፡** hagget, *envie.*

(**ሐገየ፡**) **ሐጌ፡** [illegible] **ሐጋይ፡** [illegible] (du Mars au Juin).

ሐጠረ፡ hatre, *montrer du courage, devenir indomptable*; **ሐጢር፡** hatir, *fort, indomptable.*

ሐጠሐጠ፡ [illegible], *petites pierre.*

ሐጻ፡ hótsa, *sable du torrent.*

ኀጸረ፡ ḥatsre, ḥatshre, *devenu court, s'accourcir*; Caus. **አትኃጸረ፡** athātshere, *accourcir*; **ኀጺር፡** ḥatshir, *court*; N. A. **ኀጽር፡**

ሐፀረ፡ hadera, *entourer d'une haie*; Pass. **ተሐፀረ፡** tehadere, *être muni d'un enclos*; **ሐፁር፡** hadúr, *haie d'épines, clôture, enceinte.*

ኀፅበ፡ ḥadsbe, *laver*; Pass. ኀፀበ፡ ḥadsdsebe, ተኀፀበ፡ tehadsebe, *être lavé, se laver*; N. A. ኀፂብ፡ ḥadsíb; ኀፃብ፡ ḥedsáb; ኀፅበይ፡ ḥadsbei, *laveur*.

ሐፃን፡ hedsán, pl. ሐፃናት፡ hedsanát, *enfant mâle, garçon, domestique*.

ሐጺን፡ hätsín, pl. ሐጻኢን፡ hätsáin, *fer*.

ሐጼ፡ hätse, *promettre en mariage, fiancer*; R. et Pass. ተሐጼ፡ tehätse, *être promis*; ሑጹይ፡ hutsui, fém. ሐጺት፡ hätsít, *fiancé*.

ሐጽጠ፡ hatsṭe, hatshṭe, *faucher* (l'herbe); Pass. ሐጸጠ፡ hatseṭe; N. I. መሕጺጥ፡ mahtsit, *faux*.

ኀፀ፡ ḥadsdse, *assurer, affermir* (q'ch.), *barrer, bien lier*; Pass. ኀፀፀ፡ ḥadsedse; Caus. አትኀፀፀ፡ atḥadsedse.

ሐፍሐፈ፡ hafhafe, *voler* (en forçant la maison); ሐፍሓፍ፡ haffhāf, *voleur*.

ኀፍረ፡ ḥafre, *creuser, faire un trou*; Pass. ኀፈረ፡ ḥaffere; Caus. አትኀፈረ፡ atḥaffere; ኀፍረት፡ ḥöfret, *trou, tombeau*; ኀፋር፡ ḥaffar حفار, *esp. d'animal creuseur*, qui se nourrit de cadavres.

(ኀፈረ፡)ኃፈረ፡ ḥāfere, *avoir honte, se gêner*.

ሐፍሰ፡ hafṣe, *s'épaissir* (le lait); ሑፉስ፡ hufuṣ *forte* (la bière), *épais, gras* (le lait); Caus. አትሓፈሰ፡ athāfeṣe, *épaissir*.

ለ፡

ለሔ፡ lehé, pl. አልሐይ፡ alhái, *mâchoire*.

ለሀመ፡ lahme, lāme, *cadrer, s'accorder*; Caus. አልሀመ፡ álhame, አተልሀመ፡ atalheme, *unir, cimenter*.

ለሕሰ፡ lähṣe, *lécher*; Pass. ለሐሰ፡ lähheṣe; Caus. አተልሐሰ፡; N. A. መልሐስ፡ mälhäṣ; ለሒስ፡ lehiṣ; (መልሓስ፡ melhaṣ *la langue*. Tig$^{na.}$).

ለሕቀ፡ lahqe, *couler* (l'outre fendue).

ለሀበ፡ lahbe, *suer*; Caus. አልሀበ፡ alhebe; አትለሀበ፡ atlahebe, *faire suer*; ለህብ፡ lahb, *sueur*.

(ለሐየ፡) ለሔ፡ lahe, አልሔ፡ alhe, *rapporter, accuser*; ለሐይ፡ lehei, *flagorneur*.

ሎሕጽ፡ löhts, *écorce intérieure de l'arbre* (Baſt); አልሐጸ፡ alhetse, *écorcer*.

(ለለየ፡) አለሌ፡ aléle, *reconnaître, distinguer*; N. A. አለለዮት፡ alélejot.

ላሊ፡ lāli, *nuit*.

ሌሊት፡ lélit, *nuit passée, hier soir*.

ሊሎ፡ lilo, *aigle*.

ለምለመ፡ lemleme, *verdir* (la plaine); ለምለም፡ lemlem, *verdure*.

ላመመ፡ lāmeme, *marcher lentement, se glisser* (le serpent).

ሎምሶ፡ lömṣo, *maladie épidémique des chèvres*.

ለምዐ፡ lemʿa, (B.) *brûler*; P. P. ሉሙዕ፡ lumuʿ, *brûlé*.

(ለመየ፡ = ረመየ፡ Lud.) ለሚ፡ leme, *jeter la lance*.

ለምደ፡ lämde, *s'habituer à* —; N. A. ለማድ፡ lemmád, *habitude*; Pass. ለመደ፡ lämmede; Caus. አልመደ፡ álmede, *habituer q'un*; ተላመደ፡ telāmede (*s'habituer* réciproq.).

ለምጸ፡ lemtse, *mouiller la farine, pétrir*; Pass. ለመጸ፡ lémmetse.

ላምፀ፡ lāmdse, *devenir mou*; ላሚፅ፡ lāmids, *mou, tendre*.

ለስሰ፡ laṣṣe, *devenir humide*; አልሰሰ፡ alṣeṣe, *mouiller*.

ለሸ፡ leshshe, *patienter*.

ሊሳን፡ liṣán, pl. ለሰሲን leṣéssin, *langue* (alias: ኒሳል፡ niṣál).

ለቅለቀ፡ leqleqe, *enduire de boue*; P. P. ሉቅሉቅ፡ luqlúq.

ለቅመ፡ laqme, *chercher, cueillir* (des fruits du désert); ማልቀም፡ malqam, *fruits sauvages*.

ለቅሰ፡ laqṣe id. = በኬ፡ *se lamenter, déplorer*; መልቀስ፡ malqas, *lamentation*.

ለቀ፡ leqqe, *brider* = ለግመ፡

ለቀቀ፡ leqeqe, *se perdre*, = በድዐ፡; ላቀቀ፡ lāqeqe, *mettre en dispute* (les gens).

ለቅተ፡ laqte, *trier, choisir* (les petites pierres du Dourra); Pass. ለቀተ፡ laqqete.

ለብለበ፡ leblebe, *rôtir la viande sur le feu*; P. P. ሉብሉብ፡

ለብሰ፡ lebṣe, *s'habiller*; Pass. ለበሰ፡ lebbeṣe, *recevoir l'habit*; Caus. አልበሰ፡ albeṣe, *habiller*; ላቢስ፡ lābiṣ, *habillé*; ሊብስ፡ libṣ, pl. ለበቢስ፡ lebebbis et አልባስ፡ albāṣ, *habit*; ተለበሰ፡ telebbeṣe, *se mettre en route*.

(ለበበ፡ለበወ፡) ሉብ፡ lübb, pl. አልባል፡ albáb, *coeur, sagesse*; ለበ፡ lebbe, *être sage*; ላቢብ፡ lābib, *sage*; Caus. አልበበ፡ albebe; አትላበበ፡ atlābebe, *rendre raisonnable*.

ሉባን፡ lubán (لبان), *encens*.

ለበክ፡ lébek, pl. አልበካት፡ albakát, *omoplate*.

(ለትኀ፡) መልተኀ፡ mélteḥ, pl. መላቲኀ፡ melátiḥ, *joue*.

ላተተት፡ fém., *s'arracher les cheveux* (la femme de douleur).

(ለአከ፡) ላከ፡ lāke, *envoyer*; ሉክ፡ lúk, *envoyé*; Pass. ተላከ፡ telāke et ለአከ፡ laake, *être envoyé*; መላክ፡ melāk, *ange*.

(ለከከ፡) ለከ፡ lekke, *dissoudre* (le miel dans l'eau); P. P. ሉኩክ፡ lukúk.

ለክለከ፡ lékleke, *suppurer* (la plaie).

ለክፈ፡ lakfe, *jeter*; Pass. ለከፈ፡ lakkefe; ተለከፈ፡; N. A. ለኪፍ፡ lakíf, *jet*; ተላከፈ፡ telākefe, *jeter* (réciproq.).

ለወሐ፡ láuehe, *avoir le coeur miséricordieux*.

ለወቀ፡ laueqe, ተለወቀ፡ telaueqe, *se réjouir*.

ለወጠ፡ laueṭe, *échanger contre q'ch.* = በድለ፡; N. A. መለመጥ፡ meláueṭ, *échange*.

(ለዐለ፡) ለዕል፡ laʿl, prép. *en haut, dessus*.

ለዕለዕ፡ laʿlaʿ, *parler vivement*.

ለዕመ፡ laʿme, *profiter*; N. A. መልዓም፡ melʿām, *profit*.

ላደደ፡ lādede, *emballer, empaqueter, charger*; P. P. ሉዱድ፡ ludúd.

ለግለገ፡ leglege, *se cailler* (le lait); N. ሉግሉግ፡ luglug, *lait caillé*.

ለግመ፡ lögme, *brider*; ሉጋም፡ lugám, *frein, bride*; pl. አለግመት፡ alöggmet; ተሎገመ፡ teloggeme, *être bridé*; ሉጉም፡ lugum, *muet*.

ለግሸ፡ legshe, *se gêner*; = ከጀለ፡

ለጋ፡ legā, pl. አለጊት፡ allegít, *veau mâle*.

ለጽሐ፡ lats'ha, *devenir propre, pur*; ላጺሕ፡ lātsih, *propre, innocent*; አልጸሐ፡ altsehe, *nettoyer, purifier*.

ለጽመ፡ latsme, *enfiler* (les perles); P. P. ሉጹም፡ lutsúm; ተላጸመ፡ telātseme, *être maladif*.

(ለፀየ፡) ላፄ፡ lādse, *raser*; Pass. ተላፄ፡ *se raser*; N. I. መላፄ፡ melādsé, *rasoir*.

ለፅፈ፡ ladsfe, *cadrer, s'accorder* (zuſammenpaſſen, wie 2 Bretter).

ለፍቀ፡ lafqe, *coudre*; N. A. ለፍቀት፡ lafqet; Pass. ለፈቀ፡ laffeqe.

ለፈፈ፡ leffefe, *devenir sèches* (les lèvres); = ከርፈፈ፡

መ፡

መሕለ፡ mähle, *jurer, prêter sermens*; **ምሕለት፡** möhlet, *serment*; Caus. **አምሐለ፡** ambele, *faire jurer*; **አተምሐለ፡** atamhele, id.

መሀለለ፡ mālele, *implorer Dieu* (en procession publique).

መሐሰ፡ mahaṣ, pl. **መሐሳት፡** mahaṣat, *torrent, lit d'une rivière.*

መሕረ፡ mahre, *avoir pitié*; N. A. **መሕረት፡** mahret, *pitié.*

ምሕር፡ möhr, fém. **ምሕረት፡** möhret, pl. **አምሑር፡** amhúr, *poulain* (du cheval).

መሕረም፡ mahrem, pl. **መሓርም፡** mehárim, *boudin.*

መሐሩት፡ maherút, *ceinture de peau.*

መሀረከ፡ māreke, *faire prisonnier, donner quartier*; **ተማረከ፡** temāreke, *se rendre prisonnier.*

መሕቀ፡ mahqe, *jeter* (la lance).

መሕከ፡ mahke, *renoncer à q'ch.*

መሐደ፡ mahede, *aider q'un.*

መሕጸ፡ mahtse, *battre le lait* (pour en tirer le beurre); Pass. **መሓጸ፡** mahhatse; 2) **አምሐፀት፡** amhedset, fém. *être en travail d'enfant*; N. A. **ማሕፅ፡** māhds.

መሐፀነ፡ mehádsene et **ተመሐፀነ፡** temehádsene, *se recommander à Dieu.*

ማሌ፡ mālé (**ትማልም፡**), *hier*; **ማሌ፡ሌሓ፡** mālé-léha, *avant-hier.*

ማለሐ፡ mālehe, *devenir tendre* (la viande).

መልኀ፡ malḥa, *s'aigrir*; N. **መለኅ፡** meleḥ, *aigre, levain*; (comp. Ar. ملح); Caus. **አምለኀ፡** amleḥe, *aigrir*; **አተምለኀ፡** atamleḥe, *faire faire du levain.*

መልሔታ፡ malhétta, *esp. d'arbre du qolla, à fruit acide*; en amhar. **አንኮይ፡** ankoi.

ማለለ፡ mālele, *avoir du malheur*; N. **መላል፡** melál, *disgrace.*

መልመለ፡ melmele, *s'allonger, devenir beau.*

(T^1 **መልሰ፡** *retourner*); Pass. **መለሰ፡** mellese, *être rendu*; Caus. **በልሰ፡** belṣe, *rendre, répondre*; N. A. **መብለስ፡** méblés, *reddition, réponse*; **በሊስ፡** beliṣ id.; Caus. **አብለሰ፡** ablese, *faire rendre, faire répondre.*

መልበት፡ melbet, *pot.*

መልአ፡ mel'a, *remplir*; Caus. **አምላ፡** amlā, *faire remplir*; Pass. **መለአ፡** mell'a, *être rempli*; **ሙሉእ፡** mulu', *plein.*

መልከ፡ melke, *dominer*; Caus. **አምለከ፡** amleke, *faire dominer*; Pass. **መለከ፡** melleke; **ምልከ፡** mölk, *règne*; **መለከት፡** méleket, *signe*; **አምላከ፡** amlāk, *Dieu.*

ማስ፡ māṣ, pl. **አሙስ፡** amuṣ, *peau.*

መስሐ፡ masha et **ተማሰሐ፡** temasehe, *déjeuner*; N. **መሳሕ፡** mesah, *le déjeuner.*

መሰለ፡ masla, *ressembler, paraître*; **አምሰለ፡** amsele, *sembler à q'un, croire* (q'un); **አተምሰለ፡** atámsele, 1) *faire paraître*; 2) *parler en parabole*; **ሚስል፡** misl, pl. **አምሳል፡** amsál, *parabole*; **ምስል፡** mysl, praep. *avec*; **መስለይ፡** meslei, *compagnon*; **መስሎ፡** meslo, *dot* (comp. „Recht der Wegezo").

መሺላ፡ mashéla, *dourra* (holcus).

መሻሊብ፡ meshalib, *ornement de la maison.*

መስመሰ፡ mesmese, **መሳመሰ፡** mesámese, *chercher un subterfuge.*

ወሽመሸ፡ meshmeshe, *puer*; **ሚሽሚሽ፡** mishmish, *puanteur.*

(**መሰሰ፡**) **መሰ፡** maṣṣe, *essuyer.*

መሻር፡ meshár et **መሳር፡** meṣar, *hache.*

መሽረኅ፡ méshreḥ, pl. **መሻረኅ፡** meshárih, *la vache qui est pleine pour la première fois.*

ሙሱን፡ምድር፡ musūn müdr, *coutumes du pays.*

መሥከ፡ maske, *seller un cheval*; N. A. **መሢከ፡** masik; Caus. **አምሠከ፡** amseke; **አተምሠከ፡** atamseke; Pass. **መሠከ፡** masseke.

መስከዕ፡ maṣká', *ruminer.*

መስወድ፡ méswed, pl. **መሰውድ፡** mesáud, *outre de peau de bouc*; Ar. مزود.

(**መሠየ፡**) **መሢ፡** mese, *se faire soir*; **አምሢ፡** *passer la soirée*; Caus. **አተምሢ፡** atamse, *faire passer la soirée*; **ምሢ፡** m'sé, pl. **አምሡይ፡** *soir.*

መሽገ፡ meshge, *se dégoûter de —.*

መርሐ፡ marha, *guider*; Pass. **መረሐ፡** marrehe; Caus. **አምረሐ፡** amrehe; **መርሐይ፡** märhéi, *guide, conducteur*; **መርሒት፡** märhit, *conduite.*

መርመረ፡ mermere, 1) *dénigrer*; 2) *avoir le lait tari* (la vache sans être pleine); **መርመር፡** mermer, pl. **መረመር፡** merémmer, *la vache sans lait.*

መረ፡ marre, *être, devenir amer*; Caus. **አምረረ፡** amrere, *rendre amer*; **አትማረረ፡** atmárere, *aigrir q'un*; **መሪር፡** marir, *amer*; **መረት፡** marret, 1) *amertume*; 2) *infusion du fruit de Gersa, qui sert à conserver le beurre.*

መርባት፡ merbāt, *vengeance*; **መርባት፡አፍገረ፡** merbat afgere, *venger.*

መሬት፡ marét, *terrain.*

መራት፡ marāt, *étang.*

መራነት፡ meränet, 1) *bonté du coeur*; 2) *la bile.*

መርከ፡ marke, *pourrir.*

መርከብ፡ merkeb, pl. **መራኪብ፡** merákib, *épaule.*

መርወት፡ merwet, pl. **መረውት፡** meráut, *bague.*

(**መረዐ፡**) **መርዓት፡** mer'at, *épousée*; **መርዐዊ፡** mer'aui, *nouveau marié.*

ማረደ፡ māredo, *partir pendant la nuit.*

መሬግ፡ mareg, *argile*; **ማረገ፡** mārege, *enduire d'argile.*

መርፌ፡ merfé, *aiguille.*

ሞቀሔ፡ moqhé, *chaine, menotte.*

መቀመቀ፡ maqmaqe, *se heurter* (contre une pierre).

ሞቀረብ፡ móqreb, pl. **መቃሪብ፡** maqárib, 1) *vache pleine*, 2) *fer à la hampe de la lance.*

መቀ፡ maqqe, *se fondre*; Caus. **አምቀቀ፡** amqeqe, *fondre*; **አትማቀቀ፡** atmâqeqe, *faire fondre*; **ሙቁቅ፡** muquq, *fondu*

ማቀዐ፡ māq'a, *s'alonger en bâillant.*

መቅጠን፡ máqten, pl. **መቃጠን፡** maqáten, *quartier du dos* (de la vache).

ሞበል፡ mobel, fém. **ሞበለት፡** mobelet, *veuf, veuve.*

መቲኅ፡ matiḥ, *lait frais.*

መቴሌ፡ metélé, *chameau à l'oreille coupée.*

ምትር፡ mitr, *ironie*; **መተረ፡** metere, *parler ironiquement, d'une manière ambigue.*

ሚን፡ minn, *de, ex.*

ማንቃ፡ manqa, *cuillère de bois.*

ሞንበዓ፡ monb'a, pl. **ሞንቢት፡** monabat, *maître, seigneur.*

(**መንተወ፡**) **አመንተተ፡** amentet, fém. *accoucher de jumeaux*

መንተይ፡ mentai, pl. መናቲት፡ menatít, *jumeau;* እም፡መናቲት፡ umm menatit, *mère de jumeaux.*

መንተሌ፡ mentellé, *lièvre.*

(መንን፡)ወነ፡ wonne, *avoir une aversion, se dégoûter de —;* Pass. ወነነ፡ wonnene, *être tenu en aversion;* N. A. ወኒን፡ wonin et ወነኔብ፡ wonneneb, *antipathie, dégoût.*

መነነ፡ mennene, *exister depuis longtemps;* ሙኑን፡ munun, *aborigène.*

መንከሰ፡ menkeṣe, *devenir pauvre;* Part. ሙንኩስ፡ munkuṣ, *pauvre.*

(መነየ፡)መኔ፡ *créer, inventer;* Pass. መኔ፡ menne; N. ሚኔት፡ minet *création;* ተመኔ፡ temene, *désirer, souhaiter;* N. ተመኔት፡ temenét, *souhait.*

መንዲል፡ *mouchoir.*

መንደልይ፡ mendelei, *garçon qui a atteint la virilité.*

መንጋት፡ mengāt, pl. መናጊት፡ menāgit, *porte d'une haie;* (comp. aeth. መንገድ፡).

ምእት፡ m'öt, *cent.*

ሞክላት፡ moklat (Ar. مُخْلَاية), *morceau.*

ሞከሽ፡ mókesh, *bâton à remuer la polenta.*

መከረ፡ makre, *conseiller;* ማከረ፡ mākere, id.; Pass. መከረ፡ makkere, *se conseiller, recevoir conseil;* አምከረ፡ amkere, *conseiller q'ch.;* ተማከረ፡ temākere, *se consulter avec un autre;* ሙክር፡ mukr, *conseil.*

መክሩሕ፡ makrūh, pl. መካሪሕ፡ makarih (مكروه), *maudit, méchant;* መክረሒና፡ makrīnna, *méchanceté.*

መክተፍ፡ maktaf, pl. መካትፍ፡ *épaule.*

መክነት፡ maknet, fém. *devenir stérile* (la femme, la vache); መካን፡ makān, pl. መካናት፡ makanát, *stérile;* N. ምክን፡ mykn, *stérilité.*

ሞራ፡ mōra, pl. ሙዎሪ፡ muorri, *bâton de berger.*

(መዊት፡)ሞተ፡ mote, *mourir;* N. ሙት፡ mut, *la mort.*

ምዓር፡ m'ar, *miel.*

መዐወነ፡ maʿuene, *nourrir;* ሞዕነት፡ moʿnet, *nourriture, provision.*

መዐዜ፡ maʿzé, *eau miellée.*

ሞይ፡ mai, *eau;* ማይ፡ጻደ፡ mai tsade, *eau de pluie* (eau blanche).

ሚሥ፡ més, *hydromel.*

ማዶ፡ māde, *viande rôtie sur les pierres ardentes.*

መድሐኒ፡ mädheni (corr. de معدن, عمدن ar.), *maison en bois, carrée.*

መድመደ፡ medmede, *s'allumer* (le feu).

ምድር፡ mudr, pl. አምዳር፡ amdār, *terre, terrain.*

መድረስ፡ medreṣ, *parc des brebis, enclos dans lequel les chèvres passent la nuit.*

ምደት፡ möddet, *meule supérieure petite.*

ማደፍ፡ madef, *bouc entier.*

ሙጁሕ፡ mudjuḥ, *blanchâtre.*

መጅመጀ፡ medjmedje, *rincer.*

ማጅረ፡ madjre, *mâcher.*

ሞግለ፡ mogle, *suppurer;* N. ሞግል፡ *matière;* Caus. አምግለ፡ *faire suppurer, faire sortir la m.*

ሞግብ፡ mogeb, *milieu,* s. et prép.; ሞግበይ፡ mogbei, *celui qui se trouve au milieu;* Caus. አምገበ፡ amgebe, *mettre au milieu;* ሞጋብ፡ mogab, pl. ሞገባት፡ mogabát, *cuisse.*

ሞግተት፡ mogtet, *épine dorsale.*

ሞግተ፡ mogte, pl. ሞገቲ፡ mógeti, *troupeau de vaches, chèvres.*

ሞግጠ፡ mógṭe, *bûcher.*

መጣን፡ prép. maṭan, *pour, à cause de, à la place de —.*

መጠን፡ möṭen, pl. መአጠን፡ maaṭen, *abreuvoir des vaches.*

ማጽሐ፡ māts'ha, *devenir amer.*

መጽአ፡ matsa, *venir;* አምጻ፡ amtsā, *apporter;* Caus. አተምጻ፡ atámtsa, *faire porter.*

መፀ፡ madsdse, *faire du mal aigrir;* አምፀፀ፡ amdsedse, *causer de la peine;* መፂፅ፡ madsids, *aigre.*

መፈሩድ፡ mafrud, *chevreau.*

ሰ፡, ሠ፡, ሸ፡

ሺሕ፡ shiḥ, *mille.*

ሰሕለ፡ ṣähle, *aiguiser;* ሱሑል፡ ṣuhul, *aiguisé;* Pass. ሰሐለ፡ ṣähhele; ተሰሐለ፡ teṣähhele; N. A. ሰሒል፡ ṣähil; Caus. አሰሐለ፡ äṣhäla; N. I. መስሐል፡ mäṣhäl, *pierre à aiguiser.*

ሰሕረ፡ ṣähre et ሸሕረ፡ shähre, *ensorceler;* Pass. ሸሐረ፡ shähhere; N. A. ሾሕር፡ shöhr, *magie;* ሸሐርተይ፡ shähertei, *sorcier.*

ሠሕረ፡ sähre, *passer doucement la main, caresser* (ſtreicheln); Caus. አሥሐረ፡ ashare; N. A. ሠሒር፡ sähir.

ሠሕቀ፡ sahqe, *rire;* N. A. ሥሕቅ፡ seheq; Caus. አሥሐቀ፡ ashaqe, *faire rire.*

ሰሕበ፡ ṣähbe, *traîner;* Pass. ሰሐበ፡ ṣähhebe; Caus. አሰሐበ፡ aṣhebe, *faire traîner;* N. A. ሰሒብ፡ ṣähib.

ሰሕተ፡ ṣähte, *se tromper, errer;* አስሐተ፡ äshäte, *égarer;* N. A. ሰሒት፡ ṣähit, *égarement.*

ሰኅነ፡ ṣaḥne, *s'échauffer;* አስኅነ፡ äṣhäne, *se mettre dans le bain de fumée* (ተነት፡).

ሠሔ፡ sähe, አሥሔ፡ äshe, *bâiller;* N. A. ሠሐይ፡ *bâillement.*

ሸሐደ፡ shähede (شهد Ar.), *témoigner.*

ሸሐገ፡ shähege = ከስተረ፡, ነግፈ፡ *essuyer.*

ሸልሐ፡ shälhe, *s'amaigrir;* ሹለሕ፡ shüleh, *maigre;* Caus. አሽለሐ፡ äshlehe, *amaigrir.*

ሰለለ፡ ṣellele, *aller en zigzag;* ሲሌል፡ ṣilel, *sentier qui va en zigzag.*

ሰልመ፡ ṣelme, *se sauver* (سلم); ሰላም፡ ṣelam, *salut;* ሱሉም፡ ṣullum, *sain et sauf;* ተሳለመ፡ teṣāleme, *se saluer* (récipr.); አስለመ፡ aṣleme, *se faire muslim;* ኢስለመይ፡ iṣlamei, *le muslim.*

(ሠለሠ፡)ሠለሥት፡ selést, *trois;* ሣሊሥ፡ sālis, le 3ème; ሠላሣ፡ selasā, *trente.*

ሸልሸለት፡ shélshellet, *crinière du lion.*

ሰልበ፡ ṣelbe, *désarmer* (l'ennemi), *s'emparer de ses armes;* Pass. ሰለበ፡ ṣellebe, *perdre les armes;* N. A. ሰላብ፡ ṣelāb, *les armes conquises;* P. P. ሱሉብ፡ ṣullub.

ሸሎበት፡ shelóbet, *la lisière de la natte.*

ሸልተተ፡ shéltete, *déchirer, mettre en lambeaux;* ሺልቱት፡ shiltút, *chiffon.*

ሸልከ፡ shelke, *tresser les cheveux;* Pass. ሸለከ፡ shelleke, *être tressés* (les cheveux), *avoir les cheveux tressés;* N. A. ሹልክ፡ shülk; Caus. አሽለከ፡ ashleke; ሸሊከት፡ shelíket, *tresse.*

ሢልካ፡ silka, *la bière.*

ሰልዐ፡ selʿa, *perdre les dents;* ሱሉዕ፡ *édenté.*

(ሰለየ፡) ሰሌት፡ fém. *s'échapper* (la vache dans un autre troupeau).

ሸለግ፡ sheleg, *un petit torrent.*

ሠልጠ፡ salṭe, *s'arranger* (une affaire), *réussir*; Caus. አሥለጠ፡ asleṭe, *arranger.*

ሰልፈ፡ ṣelfe, cum ለ፡ *prêter à*; cum ሚን፡ *emprunter de*; ሰለፍ፡ ṣelef, *emprunt*; ሰለፍ፡ሀበ፡ ṣelef hewe, *prêter à*; ሰለፍ፡ነሥአ፡ selef nesa, *emprunter de q'un.*

ሰለፍ፡ ṣelef, *devant, avancé*; ሰለፍ፡ጊሠ፡ ṣelef gise, *prendre le devant.*

ሸም፡በሕለ፡ shem béle, *baisser les yeux.*

ሸመር፡ shemer, pl. አሽሙር፡ ashmur, *pudend. mascul.*

ሺምብሬበት፡ shimbrébet, *jeune fille.*

ሻመተ፡ shāmete, *oindre*; ሹሙት፡ shumut, *baume, onguent.*

ሸምተ፡ shamte, *anéantir, détruire.*

ሱሚት፡ ṣumiṭ, pl. አስማት፡ aṣmat, *flanc.*

ሰማን፡ ṣeman, *huit*; ሳሚን፡ ṣamin, *le* 8me, *la semaine*; ሰማንኢ፡ ṣemanja, 80.

ሰምዐ፡ ṣemʿa (abbr. ስዓ፡ ṣʿā), *entendre, ouir*; Pass. ሰመዐ፡ ṣammʿa; Caus. አስምዐ፡ aṣmʿa, *faire entendre, avertir*; N. A. መስማዕት፡ meṣmaʿt; ሰምዓ፡ semʿā, *témoin.*

(ሰመየ፡) ስም፡ ṣimm, ሰሜት፡ semét, *nom*; ሰሚ፡ ṣame, *nommer, appeler*; pass. ሰሚ፡ ṣamme, *s'appeler, être célèbre*; P. P. ሱሙይ፡ ṣumui, *nommé, connu.*

ሰማይ፡ samai, *ciel.*

ሽማግሊ፡ shmágilli, *vieux, noble, juge.*

ሰሰ፡ ṣeṣe, *danser*; ሰሰይ፡ ṣeṣei, *danse* (des femmes).

ሸሸር፡ shesher, *petite pierre.*

ሸር፡ sherr, *malheur* (شر).

ሰርሐ፡ ṣarha, *travailler, bâtir*; N. A. ሰርሓት፡ ṣerhāt, *travail*; ሳርሐይ፡ ṣarhei, *ouvrier*; Pass. ሰረሐ፡ ṣarrehe; Caus. አስረሐ፡ aṣraha; ሳረሐ፡ ṣarehe, *escorter, accompagner*; N. ሰርሓት፡ ṣerhāt.

ሸርኅ፡ sherḥe, *couper la viande pour la faire sécher.*

ሸርመ፡ sherme, *déchirer*; Pass. ሸረመ፡ sherreme; ተሻረመ፡ teshāreme.

ሹሩም፡ shurum, pl. አሽረመት፡ áshremet, *étang, bourbier.*

ሠረ፡ serre, *voler, sauter*; N. A. ሠሪር፡ serir, *saut, vol*; ሠረረት፡ seriret, pl. ሠራኢር፡ serair, *oiseau*; ሠሪር፡ serir, *étincelle.*

ሱሪ፡ ṣurri, *pantalons.*

ሠርቀ፡ sarqe, *se lever* (l'étoile); ወርኅ፡ሠርቀ፡ worḥ sarqa, *se renouveler (la lune)*; ሢርቀት፡ወርኅ፡ sirqet worḥ, *nouvelle lune.*

ሰርቀ፡ ṣarqa, *voler*; Pass. ሰረቀ፡ ṣarreqe; Caus. አስረቀ፡ aṣraqa; አተስረቀ፡ ataṣreqe; ተሰራረቀ፡ teṣarareqe, *se voler* (réciproq.); N. A. ስርቅ፡ ṣirq, *le vol*; ሰርቃይ፡ ṣarqei, *voleur*

ሺረበ፡ shérebe, *joindre les bandes de natte.*

ሸርበ፡ sherbe, *absorber, engloutir*; Pass. ሸረበ፡ sherrebe.

ሰርናይ፡ et ሸርናይ፡ shernai, *blé.*

ሸርከ፡ sherke, *participer*; ተሻረከ፡ teshāreke, *faire partie*; N. ሺርከት፡ shirket, *participation.*

ሠርከት፡ serket, sherket, pl. ሠራክ፡ serak, sherak, (*courroie*) *attache de sandales.*

ሥር፡ sirr, pl. አሥራር፡ asrár, *racine, veine*

ሠርዐ፡ serʿa, *abjurer q'chose*; ሥርዕ፡ serʿe, *chose défendue, nefas.*

ሣሬ፡ sāre, *guérir, traiter un malade*; ሠራይ፡ serai, *médecine*; Caus. አትሣሬ፡ atsare.

ሸራድ፡ sherad, pl. አሺርደት፡ ashirdet, *petit torrent.*

ሸሬ፡ *avoir la diarrhée*; N. ሸረ፡ *diarrhée.*

ሰርደ፡ ṣerde, *dire la bonne aventure*; Caus. አትሳረደ፡ atṣarede, *faire dire la b. a*; ሰርደይት፡ ṣerdeit, *devineresse.*

ሠርጎ፡ sergó, *bijoux*; ሠርጌት፡ sergét, fém. *se parer, avoir ses bijoux.*

ሸርፈ፡ sherfe, *perdre les dents*; ሹሩፍ፡ shurúf, *édenté.*

ሰቅለ፡ ṣaqle, *pendre, suspendre*; Pass. ሰቀለ፡ ṣaqqele; Caus. አስቀለ፡ aṣqele, *faire pendre*; P. P. ሱቁል፡ ṣuqul, *suspendu*; N. A. ሰቂል፡ ṣaqil; N. I. መስቀል፡ masqal, *croix, crochet de bois à suspendre.*

ሸቅሸቀ፡ sheqsheqe, *presser, comprimer* — le blé dans le sac.

(ሰቀረ፡) አስቀረ፡ aṣqere, *proférer des menaces contre l'ennemi avant la bataille*, pour encourager les amis; N. A. አስቀሮት፡ aṣqerót, *cris de guerre.*

ሰቀ፡ ṣaqqe, *percer*; P. P. ሱቁቅ፡ percé; እግን፡ሰቀ፡ osen ṣaqqa, *percer le soulier c.-à-d. renoncer à la parenté* (comp. mon Recht der Bogos).

ሶቆቅያ፡ ṣoqoqja, *avant-bras.*

ሰቀተ፡ saqete et ሸቀተ፡ shaqete, *trafiquer*; N. A. ሸቀት፡ sheqqet, *petit commerce.*

ሰቅደ፡ ṣaqde, *courrir* (la bête); Pass. ሰቀደት፡ fém. ṣaqqedet; Caus. አስቀደ፡ asqede et አተስቀደ፡ atasqede, *faire courrir*; N. A. ሰቓድ፡ ṣeqād.

ሸብኅ፡ shabḥa, *s'engraisser*; ሸብኅ፡ shebḥ, *graisse.*

ሰብሰበ፡ ṣebṣebe, *se tourmenter avec des pensées.*

ሰብረ፡ ṣabre, *briser, casser*; Pass. ሰበረ፡ sabbere; መስበር፡ meṣbār, *cassure.*

ሺብራር፡ shibrār, pl. ሸበሪር፡ shebérrir, *outre à eau.*

ሰበብ፡ sebeb (سبب), *cause, procès, grande affaire*; ሰበት፡ sebbet, *cause, raison.*

ሳበበ፡ sābebe, *se carier* (les dents).

ሸበተት፡ shebātet, *un gros sac de peau.*

ሰብ፡ seb, *des hommes* (plur. de ነእስ፡ nās).

ሰብከ፡ sabka, 1) *descendre dans la plaine, partir pour la mer*; N. A. ስብክ፡ ṣūbk; Caus. አሰበከ፡ asbeke, *envoyer à la mer* (la marchandise); 2) *citer q'un devant le juge*; N. A. ሰቢክ፡ sabik.

ሰብዐ፡ sebʿo, *sept*; ሳቢዕ፡ sabiʿ, *le septième*; ሰብዓ፡ sebʿa, *soixante-dix.*

ሹት፡በሕለ፡ shut béhle, *défier q'un.*

ሸትል፡ shétl, 1) *couteau courbe*; 2) *nom d'une plaine au Barka.*

ሸትመ፡ shetme, *faire le fier.*

ሰትረ፡ setre, id. ሳተረ፡ satere, *fendre, trancher*; Pass. ሰተረ፡ sattere; P. P. ሱቱር፡ sutur, *fendu*

ሠቲት፡ setét, pl. ሠይታት፡ seitat, *côte, flanc.*

(ሰተየ፡) ሰተ፡ sete, *boire*; Pass. ሰቱ፡ sette, *être bu*; Caus. አስቱ፡ aste, *faire boire, abreuver*; ሲቶ፡ stói, *boisson*; N. I. መስተይ፡ mestei, *vaisseau à boire* (p. ex. entre, la pipe à „boire" le tabac).

ሸትፈ፡ shetfe, *emporter, arracher*; Pass. ሸተፈ፡ shettefe

ሸንቀ፡ shänqe, *étrangler*; Pass. ሸነቀ፡ shänneqe; N. A. ሸንቅ፡ shĭneq, *étranglement*; Caus. አሸነቀ፡ ashneqe, *faire étrangler.*

ሰንቢል፡ (سنبيل) ṣenbil, *sac natté de djerid* (جريد).

ሱንቡ፡ ṣunbu, *poumon.*

ሰነ፡ senè (سنه), *le senna mekki*, plante médicinale.

ሸነተ፡ shennete, *serrer le cordon d'une bourse*; ሞሽነት፡ moshnet, *cordon de la bourse.*

ሸነነ፡ shennene et ሸነን፡በሕለ፡ shennen béhle, *être maussade, taciturne.*

ሸንከለ፡ shänkele, *aller à la recherche du miel*; ሞሸንከለይ፡ moshänkeléi, *chercheur de miel.*

ሸንከት፡ shänket, *côté*, *partie*, *à côté de.*

(ሠነየ፡) ሠኔ፡ sene, *devenir bon*, *agir bien*, *s'améliorer*; አሥኔ፡ esne, *améliorer*, *faire du bien*; ሠኒ፡ senni, *bon*, *bien*; N. A. ሢን፡ sinn; ሠኒት፡ *bonté*, *bienfait*; መሥነይ፡ mesnei, pl. መሣኒት፡ mesanit, *ami*, *bienfaiteur.*

ሸንደበ፡ shéndebe, *écorcher q'un.*

ሸንገለ፡ shen'gele, *atteindre l'âge viril*; ሺንጉል፡ shin'gūl, *viril*; ሺንጋለት፡ shin'gālet, *la virilité.*

ሸንገብ፡ shen'geb, *gauche*; ሸንገበይ፡ shen'gebei, *gaucher.*

ሸንገገ፡ shengege id. = ሸንደበ፡ *écorcher.*

ሰአ፡ ṣ'ā, *s'attendre à q'ch.*; ሴኮ፡ ṣéko, *je m'attendais*; ሰዮብ፡ ṣejób, *attente*, *espérance.*

ሰአለ፡ ṣā'le, *demander*, *questionner*; አሳለ፡ aṣale, *avertir*; ሰላት፡ ṣelát, *nouvelle.*

ሻም፡ shām, *amour*, *affection.*

ሳነ፡ ṣane, *se fatiguer*, *ne pas avoir*, *manquer de q'ch.*; አሳነ፡ aṣāne, *fatiguer.*

ሼካ፡ shéka, *plaine.*

ሸክም፡ shökm, pl. ሸከኪም፡ shekekkim, *menton.*

ሹክር፡ shukr, *sucre.*

ሹከሪ፡ shukeri, *esp. d'épice aromatique.*

ሸከረ፡ shekre, *s'enivrer*; Caus. አሸከረ፡ ashkere.

ሰከበ፡ ṣekbe, *se coucher*; N. A. ሰካብ፡ ṣekāb; Caus. አስከበ፡ askebe, *faire coucher.*

ሸከተ፡ shekte, *être absent* (verſchollen ſein); ሹኩት፡ shukut, verſchollen.

ሸከና፡ shekená, *cheville.*

ሹከን፡ shuken, pl. ሹአኪን፡ shuákkin, *gazelle.*

ሸኪን፡ shekín, pl. ሸከኪን፡ shekkakín (سكين) *couteau.*

ሸከናብ፡ shekenáb, *calebasse.*

ሸኪክ፡ shekík, *file*, *série* (des tentes) B.

(ሰከየ፡) ሰኬ፡ ṣeke, *s'enfuir*; Caus. አስኬ፡ aske, *mettre en fuite*; N. ሰከይ፡ sekéi, *fuite.*

(ሸከየ፡) ሸኬ፡ sheke, *se plaindre*, *accuser.*

ሸክፈ፡ shekfe, *sautiller.*

ሠወሐ፡ sauehe, *avoir envie* (de q' nourriture).

ሦረ፡ sore, *être châtré*; ሠወረ፡ sauere, *châtrer.*

ሸወተ፡ shauete, *faire le fruit* (le dourra); ሸዊት፡ shauit, *fruit vert* (du dourra).

ሸወበ፡ shauebe, *embellir*; N. ሹኡብ፡ shuūb, *beau*; ሾበት፡ shöbet, fém. *belle.*

ሹከት፡ shúket, ሹክ፡ shuk, *épine*, *désagrément*, pl. አሸዋክ፡ ashwák.

ሰዐለ፡ saʿle, *tousser*; ስዐለት፡ ṣöʿlet, *la toux.*

ሰዐመ፡ saʿme, *baiser*; N. ስዐመት፡ söʿmet, *le baiser.*

ሰዐረ፡ saʿre, *destituer*; Pass. ሰዐረ፡ saʿare, *perdre l'emploi.*

ሥዐር፡ saʿr, *herbe.*

ሸዒር፡ shäʿir, *orge.*

(ሰዐየ፡) ስዓ፡ ṣʿā (سعى), *courir*; ስዔኮ፡ sʿéko, *je courais*; ሰዒ፡ säʿi, *course.*

ሸዐየ፡ shaʿje, *couvrir* (la bête).

ሠዬ፡ sejé, *gencive.*

ሹም፡ shum, *chef* (de village, de province); ሸየመ፡ shejeme, *être élu shum*; ሺመት፡ shimet, *emploi.*

ሼበ፡ shébe, *grisonner*, *blanchir*; ሺብ፡ *gris des cheveux.*

ሼነ፡ shéne, *pisser*; ሺን፡ *urine.*

ሠየከ፡ sejeke, *creuser dans le sable pour y trouver de l'eau*; ሠዪክ፡ sejik, *eau trouvée dans le sable.*

ሰይፍ፡ seif, pl. አሻፍ፡ et አሸያፍ፡ asháf, ashiaf, *épée droite.*

ሳዲስ፡ ṣādiṣ, *sixième*; ሲስ፡ ṣiṣ, *six*; ሲሳ፡ siṣā, 60.

ሸድቅ፡ shidq; ሚሸዳቅ፡ mischdáq, *coin de la bouche.*

ሰዴ፡ sedè, *aider*, *soutenir q'un*; ሰዴ፡ sedde, *être aidé*; N. A. ሰደይት፡ sedeit, *secours.*

(ሰደደ፡) ሰደ፡ ṣedde, *gêner*, *mettre en embarras*, *presser*; Pass. ሰደደ፡ ṣeddede; ተሰደደ፡ teṣeddede; P. P. ሱዱድ፡ ṣudúd, *embarrassé*; N. A. ሲደት፡ ṣiddet, *embarras*, *désagrément.*

ሠጋ፡ séga, *chair*, *viande.*

ሹግል፡ shugl, *ruse*; ሸጋል፡ shaggal, *rusé.*

ሳገመ፡ ṣāgeme, *retourner de la mer à la montagne* (contr. à ሱብከ፡); N. A. ስግም፡ sügm.

ሾጋሸት፡ shogáshet, *maison de bois* en us. chez les Bogos, en forme de chaudière renversée.

ሢጉርት፡ sigurt, *oignon.*

ሸግረይ፡ shagréi, *brave*, *courageux.*

ሰጊት፡ ṣagít et ሸጊት፡ shagit, *filet*, dans lequel on emballe des effets.

ሰግነ፡ ṣegne, *garder*, *mettre sous clef.*

ሠገን፡ segen, pl. አስጉን፡ asgún, *autruche.*

ሰጋድ፡ ṣegad, pl. አሲግደት፡ aṣígdet, *cou.*

ሰግደ፡ segde, *prier Dieu à la manière des musulmans.*

ሰጥረ፡ ṣeṭre, *cacher*, *céler*; Caus. አስጠረ፡ aṣṭere, *faire céler*; Pass. ሰጠረ፡ ṣettere; ሚስጢር፡ misṭir, *secret*, *mystère.*

ሸጠጠ፡ sheṭṭeṭe, *prodiguer*; ሻጠጠ፡ shaṭeṭe, id.

ሰፊ፡ saffi, *cabaret natté de djerid.*

(ሰፈለ፡) አስፈለ፡ aṣfele, *mettre le dourra sur la meule*; ሰፋል፡ ṣefál, saffi, *pour recevoir la farine*, *qui tombe de la meule.*

ሰፍለለ፡ ṣaflele, *désirer*, *languir*; N. ሰፈላል፡ ṣafelál, *désir* (Sehnſucht).

ሰፍሬ፡ ṣafre, *avoir faim*; N. ሰፍራ፡ ṣafrā, *la faim*; ሱፍሩይ፡ ṣuffrui, *qui a faim.*

ሳፈረ፡ ṣāfere, 1) *mesurer* (du blé etc.); 2) *camper*; ሰፈር፡ ṣafer, *campement.*

ሺፈር፡ shiffer, *fumier*; *champ engraissé*; pl. አሸፋር፡ ashfār.

ሸፈት፡ shaffet, *habit grossier de laine.*

ሸፍተ፡ shafte, *coudre*; Pass. ሸፈተ፡ shaffete.

ሻፍገ፡ shāfge, *se hâter*; Caus. አሸፈገ፡ ashfege, *hâter q'un*; ሸፋገት፡ sheffāget, *hâte.*

ሻፈፈ፡ shāfefe, *combattre*; ተሻፈፈ፡ teshāfefe, *se battre* (récipr.); N. A. ሸፍ፡ shaff, *combat*, *bataille.*

ረ፡

ረኅመ፡ raḥme (رحم), *avoir pitié;* ሩኁም፡ ruḥum, *miséricordieux.*

ረኅረኅ፡ raḥraḥe = መክረ፡ *conseiller.*

ረሕቀ፡ rahqe, *s'éloigner, être loin;* Caus. አርሐቀ፡ arheqe, *éloigner;* አትራሐቀ፡ atrāheqe, *éloigner;* ሩሑቅ፡ ruhuq, *loin.*

ረሕበ፡ rahbe, *s'élargir;* Caus. አርሐበ፡ érhebe, *élargir;* አተርሐበ፡ atarhebe id.; ረሒብ፡ rehíb, *large.*

ረሓት፡ rehāt, *la paume de la main.*

ረሕአ፡ reh'e, *s'élargir, être spacieux, libre* (la place); Caus. አርሑ፡ erhe, *faire place;* ሩሑይ፡ ruhui, *ouverte* (la place); ረሒእት፡ réhiet, *étang.*

ረኅፀ፡ raḥdse, *suer de peur.*

ረምመ፡ ramme, *être taciturne;* ሩሙም፡ rumum, *taciturne.*

ራምቤ፡ rāmbé, *cendre.*

ረምከ፡ ramke, *demander q'ch;* N. A. ረሚክ፡ ramik.

ረሜ፡ rame, *voyager dans la nuit.*

ረምዴ፡ ramde, *avoir les yeux enflammés;* ረመድ፡ ramed, *ophthalmie.*

ራምዴት፡ ramdét, *esp. d'herbe.*

ረመጅ፡ ramedj, *cendre brûlante, sable brûlant.*

ሪሽ፡ rish, *plumes d'autruche.*

ረጸሐ፡ raṣha, *devenir sale;* Caus. አርጸሐ፡ arṣehe, አተርጸሐ፡ atarṣehe, *salir;* N. ረጸሐት፡ raṣhet, *saleté.*

ረጸረጸ፡ raṣraṣe, *se hâter dans une affaire.*

ረጸ፡ raṣṣe, *piquer, être voluptueux;* መርጸጽ፡ merṣeṣ, *volupté;* ሩጹጽ፡ ruṣuṣ, *voluptueux.*

ረጽነ፡ raṣne, *s'échauffer.*

ረጽከ፡ riṣk, *avant-bras.*

ረጽዐ፡ reṣ'a et ተረጽዐ፡ tereṣ'a, *oublier;* Caus. አትረጽዐ፡ atraṣ'a, *faire oublier.*

ረጺ፡ raṣe, *bien-faire, embellir.*

ረሽደ፡ reshede, ተረሽደ፡ teréshede, *s'engraisser, avoir bonne mine;* Caus. አትራሽደ፡

ራቂ፡ râqi, *riche.*

ራቅበ፡ raqbe, *désirer, aimer passionnément* (une femme); N. ራቅበት፡ raqbet, *désir, envie.*

ሮቆት፡ roqót, *écume du lait.*

ረቀ፡ raqqe, *être mince, subtil, avoir peur;* ርቅ፡ riqq, *subtilité;* ረቂቅ፡ reqiq, *mince, craintif;* Caus. አርቀቀ፡ arqeqe, *rendre mince, faire peur.*

ረቢ፡ rebbi, *Dieu.*

ራብሐ፡ rabha, *profiter, se rassasier.*

ራብረበ፡ rabrabe, 1) *dilapider* (la fortune), 2) *secouer.*

ረበበ፡ rebbebe, *enfumer.*

(ረበዐ፡) አርብዐ፡ arb'a, *quatre;* ራቢዕ፡ rabí', *le 4me;* አርብዓ፡ arb'a, 40; ራብዓ፡ reb'a, *adulte* (le veau).

ረትመ፡ ratme, *tomber malade;* ሩቱም፡ rutum, *malade.*

ረትበ፡ ratbe, *arranger, ordonner;* P. P. ሩቱብ፡ rutub, *arrangé.*

ረትዐ፡ ret'a, *être à son aise, obtenir justice;* Caus. አርትዐ፡ ert'a, *rendre justice;* N. A. መርታዕ፡ merta'.

ራስ፡ râs, *tête;* pl. አርስት፡ arúst.

(ረአየ፡) ረኤ፡ ra, *voir;* ሬኩ፡ réku, *j'ai vu;* አሬ፡ *faire voir.*

ረክረከ፡ rekreke, *prédisposer un juge.*

ረክበ፡ rekbe, *trouver, atteindre;* Pass. ረከበ፡ rekkebe; ተረከበ፡ terekkebe; Caus. አርከበ፡ arkebe, *faire trouver;* ተራከበ፡ terākebe, *se trouver,* récipr.; አትራከበ፡ atrākebe, *faire qu'on se trouve,* récipr.; N. A. መርካብ፡ merkāb, *richesse;* ራኪብ፡ rākib, *riche;* ረካብ፡ rekāb, *étrier.*

ሮራ፡ rora, *montagne, plateau;* pl. ሩዎሪ፡ ruórri.

(ረወዐ፡) ረውዐ፡ raúe, *inivit mulierem.*

(ረወየ፡) ረዌ፡ raue, *se rassasier* (de boire).

(ረዊጸ፡), ሮጸ፡ rotse, *marcher* (île de Dahalac).

ረዐረዐ፡ ra'ra', *trembler de peur.*

(ረዐየ፡) ረዐአ፡ r'a, *paître* les troupeaux.

(ረዐደ፡) አርዐደ፡ a'rade, *s'inquiéter.*

(ረዘመ፡) ተረዘመ፡ terezeme, *devenir lourd.*

ሪዝቅ፡ rizq, *gain, fortune;* ተረዘቀ፡ terezzeqe, *profiter, faire fortune.*

(ረየመ፡) ሬመ፡ réme, *devenir long, s'alonger;* Caus. አሬመ፡ aréme, *alonger;* ሪም፡ rim, *longueur;* ረዩም፡ rejim, *long.*

ረድአ፡ red'a, *aller au secours;* N. A. ረዲት፡ redit, *secours.*

ረጅቀ፡ redjqe, *pétrir* (kneten).

ረግኀ፡ regḥe, *se remplir.*

ረግመ፡ rögme, *maudire;* Pass. ረገመ፡ reggeme; Caus. አርገመ፡ argeme; አትራገመ፡ atrāgeme; ሩጉም፡ rugum, *maudit;* N. መርገም፡ mergem, *malédiction.*

ርግብ፡ rögb, *pigeon.*

ረግዐ፡ rag'a, *se cailler* (le lait); ሩጉዕ፡ rugu', *du lait caillé.*

ረግዘ፡ regze, *blesser;* ሩጉዝ፡ ruguz, *blessé;* Pass. ረገዘ፡ reggeze; ተረገዘ፡ tereggeze; N. A. ረጊዝ፡ reggiz; Caus. አትራገዘ፡ atrágeze, *faire blesser;* መርጋዝ፡ mergāz, *blessure;* ረጋዝ፡ regāz, *sacrifice* (de vaches sur la tombe).

ረግጸ፡ regtse, *fouler, mettre les pieds sur —;* ረገጸ፡ reggetse.

ረጽመ፡ retsme, *accumuler.*

ተራፍረፈ፡ teráfrafe, *avoir un accès de fièvre.*

ረፈቅ፡ refeq, *impôt, douane* (de grains).

ረፍቀ፡ refqe, ራፈቀ፡ rafeqe, *s'associer à q'un;* ረፊቅ፡ refiq, *associé;* መርፈቅ፡ merfeq, *compagnie;* ተራፈቀ፡ *s'associer* (réciproq.).

ረፍዐ፡ ref'a, *porter, enlever;* ረፍዓት፡ ref'at, *cadeau;* ረፈዐ፡ reff'a, *être porté;* Caus. አርፈዕ፡ arfa', *charger q'un.*

ረፈፈ፡ reffefe, *défaillir de faim.*

ቀ፡

ቀሕለት፡ qehlet (كحل), *antimoine,* esp. de collyre; ቀሐለ፡ qehhele, *se mettre du qehlet aux yeux.*

ቀኅበት፡ qaḥbet, fém. *se prostituer;* Caus. አቅኀበ፡ aqhabe, *débaucher.*

ቃል፡ qâl, *édit du roi.*

ቃሊ፡ qâli, *noble* (de caractère).

ቀለለ፡ qalle, *devenir léger;* ቀሊል፡ qalil, fém. ቀላል፡ qallal, *léger;* Caus. አቅለለ፡ aqlele, *rendre léger;* N. A. ቅል፡ qoll, *légèreté* (mor. et phys.).

ቃለም፡ qâlem, *couleur;* ቁሉም፡ qullum, *colorié.*

ቁልቁሉ፡ qulqullu, *noyau du fruit du nebek* (rhamnus nebeka).

ቀላቂል፡ qalâqil, *plaines, pays bas.*

ቆሉንቊል፡ qolúnqual, *euphorbia kulkual.*

ቀለበ፡ qellebe, *avoir l'intention;* ቀልብ፡ qelb, *volonté, désir.*

ቀልአ፡ qal'a, *frire, griller;* ቆሎ፡ qolo, *grillade.*

ቀልዓት፡ qalʿāt, *cherté, disette* (Ar. غلا).

ቀሚስ፡ qamiṣ, *chemise* (قميص).

ቀስ፡ qäṣṣ, *entrailles.*

ቆስለ፡ qoṣle, *suppurer* (la plaie).

ቀሸ፡ qasḥsḥe, *repousser de la main.*

ቆሸበ፡ qoshbe, *circoncire;* Pass. **ቆሸበ፡** qoshebe; N. A. **ቆሺብ፡** qoshíb, *circoncision;* **ቁሹብ፡** qushub, *circoncis.*

ቃሴ፡ qāse, *être distrait;* **ቃሲ፡** qaṣi, *distrait.*

ቀስፈ፡ qaṣfe, *flageller.*

ቆር፡ qor, *orifice d'un pot.*

(**ቀርን፡**)**ቀር፡** qerr, *corne,* pl. **አቅሩን፡** aqrún; **ቀር፡ጸብጠ፡** *attraper par la corne, attraper le corps du délit.*

ቁሩሕ፡ quruh, *vache à pied et front blancs.*

ቀርሰሰ፡ qarṣeṣe, = **ሐምረ፡** *maigrir* n.

ቀረ፡ qarre, *sentir froid;* **ቅር፡** q'rr, *le froid.*

ቀረት፡ qarret = **ነጽፈት፡** *avoir tari son lait* (la vache).

ቆራረት፡ qoráret, *bouteille.*

ቀራር፡ qerár, *précipice.*

ቀርቀዐ፡ qarqaʿ, *se rider* (la peau); **ቁርቁዕ፡** qurquʿ, *ridé.*

ቀርበ፡ qerbe, *s'approcher;* **ቁሩብ፡** qurub, *proche;* Caus. **አቅረበ፡** aqrebe, *approcher;* **አታቅረበ፡** atāqrebe id.; **ተቃረበ፡** *s'approcher* réciproq.; N. **ቀርቤ፡** qerbé, *proximité.*

ቀርበት፡ qarbet, pl. **ቀራብ፡** qerab, *la peau,* n. gén.

ቅርት፡ qört, *préférence;* **አቅረተ፡** aqrete, *donner des prérogatives.*

ቀርአ፡ (قرأ) qer'a, *lire;* **ቆራን፡** qoran, *lecture.*

ቀርዐ፡ qerʿa, *déconcerter, mettre en embarras q'un;* **አታቀረዕ፡** atáqraʿ, *reprendre, rattraper.*

ቅርድ፡ qörd (قرد); pl. **አቅሩድ፡** aqrūd, *racine, famille.*

ቃቃት፡ qāqāt, *éclair.*

ቀብሐ፡ qabha, *écumer* (le lait); **ቁቡሕ፡** qubuh, *écumeux.*

(**ቀበለ፡**) **አቅበለ፡** aqbele, *retourner;* **ተቃበለ፡** teqábele, *aller recevoir;* **አታቅበለ፡** atáqbele et **አስታቅበለ፡** astaqbele, *regarder, avoir égard à —.*

ቀብረ፡ qabre, *enterrer;* Pass. **ቀበረ፡** qabbere, **ተቀበረ፡** teqabbere; Caus. **አቅበረ፡** aqbere, *faire e.;* **ቀብር፡** qabr, pl. **አቅበር፡** aqber, *tombeau;* **መቅበር፡** maqber, pl. **መቃቢር፡** meqábir, *tombeau.*

ቀብቀበ፡ qabqabe, *claquer* (les dents).

(**ቀበበ፡**)**ቀበ፡** qabbe, *mépriser, dédaigner;* Pass. **ቀበበ፡** qabbebe; N. **ቅበ፡** qöbbo, *dédain.*

ቃበበ፡ qābebe, *rouler, former en pelotte;* **ቁቡብ፡** qubub, *globuleux, balle.*

ቀበነ፡ qabbene, *être de mauvaise humeur;* **ቁቡን፡** qubbun, *de mouvaise humeur.*

ቀበዕ፡ qabaʿ, *maladie.*

ቀብጀ፡ qabdja, *se dégoûter de q'ch.*

ቁቱ፡ quttu, *espèce de petite sauterelle.*

ቀትለ፡ qatla, *tuer;* N. A. **ቂታል፡** qitāl, **ቀቲል፡** qatīl, *meurtre;* Caus. **አቅተለ፡** aqtele; **አተቅተለ፡** ataqtele, *faire tuer;* **ቀትለይ፡** qatlei, *assassin.*

ቀንዐ፡ qenʿa, *envier, être jaloux;* Caus. **አቅነዐ፡** aqna, *rendre jaloux;* N. **ቀኒዕት፡** qenniʿt, *jalousie.*

ቆነፈ፡ qonefe, *s'indigner, se fâcher.*

ቀዐወ፡ qaʿuwe, *ignorer;* N. **ቀዐዌት፡** qaʿuwét, *ignorance.*

ቀይኅ፡ qaiḥe, *devenir rouge;* **ቃይኅ፡** qāiḥ, *rouge;* N. **ቅኅ፡** qöḥḥ, *rougeur.*

ቀየሰ፡ qeieṣe, *mesurer, évaluer.*

ቀይመ፡ qaime, *arriver le* **ቃዪም፡** qāim, *automne* (d'Oct. — Février); **አቀየመ፡** aqejeme, *passer le qāim.*

ቀይየ፡ qaije, *vomir;* **ቃይ፡** qāi, *vomissement.*

ቀድኅ፡ qadḥa, *puiser* (l'eau); Pass. **ቀደኅ፡** qaddeḥe; Caus. **አቅደኅ፡** aqdeḥe; N. I. **ቀደኅ፡** qadeḥ, *seau à puiser, en bois.*

ቀድመ፡ qedme, *avancer;* **ቅድም፡** qedem, prép. *avant, devant;* Caus. **አቅደመ፡** aqdeme, *faire avancer.*

ቀድሰ፡ qadṣe, *devenir saint;* **ቁዱስ፡** qudduṣ, *saint.*

ቀድረት፡ fém. qadret, *abonder en lait — la vache;* **ቅድረት፡** q'dret, *vache qui abonde en lait.*

(**ቀደየ፡**)**ቀዴ፡** qade, *plumer, nettoyer;* **ቁዱይ፡** qudui, *propre.*

ቀደ፡ qadde, *être odorant,* **ቀዲድ፡** qedíd, *parfum.*

ቁጥራን፡ quṭrān, *poix.*

ቀጺ፡ qätstsi, *fruit de tamarin;* **ቀጼትት፡** qätsétet, *arbre tamarin.*

ቀጽመ፡ qatsme, *rompre* (du pain).

ቀጽበ፡ qatsbe, *s'irriter, se courroucer;* **ቀጸብ፡** qatseb, *colère, courroux;* **ቁጹብ፡** qutsub, *colérique, irrité.*

ቁፈት፡ quffet, *sac natté.*

በ፡

በሕል፡ bāhl, *fête.*

በሕለ፡ béhle, béle, *dire;* **ተባሕለ፡** tebahle, *se dire,* réciproq.; N. A. **በሒል፡** behíl, *le dire;* **መብሐል፡** mebhel, *expression.*

ባሕር፡ bāhr, pl. **አብሑር፡** abhūr, *mer, rivière.*

በኅበኅ፡ baḥbaḥe, *pourrir* (le bois dans l'eau).

በሕተ፡ bahte, *s'isoler, rester seul;* **አብሐተ፡** abhete, *séparer q'un, isoler, prendre tout pour soi-même;* N. **ብሕቶ፡** behtó, *isolément.*

በሒን፡ behín, *jadis, anciennement.*

በልኅ፡ balḥa, *être aigu;* Caus. **አብለኅ፡** ableḥe, *rendre pointu;* **ቡሉኅ፡** buluḥ *pointu.*

በለኅ፡ balaḥ, *esp. de lance courte, javelot.*

በልሐ፡ belhe, *séparer;* N. A. **ሞበልሐት፡** mobelhet.

በልሒት፡ balhít, *beaucoup, en abondance, excessivement grand ou gros.*

በለለ፡ bellele, *perdre la couleur* (l'habit).

በልሰ፡ voy. **መልሰ፡**

በልቀ፡ belqe, *user, polir* (la meule); Pass. **በለቀ፡** belleqe, *s'user;* **ተባለቀ፡** tebāleqe, id.

በልቃት፡ balqat, pl. **በላቅ፡** balāq, *rocher.*

በልበለ፡ belbele, *secouer* (l'habit).

በልተቢት፡ bāltebīt, *prunelle.*

በልኣ፡ bel'ā, *porte en bois.*

በልዓት፡ belʿāt, *ceinture des filles,* le reḥat des arabes.

በልዐ፡ belʿā, *manger;* Pass. **በለዐ፡** bellʿa; Caus. **አብለዕ፡** ablaʿ, *donner à m., faire m.;* **በሎዕት፡** belóʿt, *le manger.*

(**በለየ፡**) **በሌ፡** bele, *vieillir* (l'habit); **ባሊ፡** bāli, *vieux* (l'habit).

ቢለይ፡ billai, pl. **በላሊት፡** bellālít, *habit.*

በለድ፡ beled (بلد), B. *pays, patrie.*

በልገ፡ belge, *exiger le payement d'une ancienne dette.*

ቤሥ፡ bés, pl. **አቤሥት፡** abést, *mari.*

በሸለ፡ bashla, et **በስለ፡** baṣla, *cuire* n.; Caus. **አብሸለ፡** abshele, *cuire,* act.; **አታብሸለ፡** atabshele, *faire cuire;* N. A. **አብሸሎት፡** abshelót, *coction.*

በሰ፡ besse, *supprimer.*

በስር፡ baṣr, *bon sens;* بصر.

(በሠረ፡) አብሸረ፡ abshere, *faire courage, porter une bonne nouvelle;* በሻረት፡ beshāret, *bonne nouvelle, cadeau de b. n.:* አትባሸረ፡ atbāshere, *donner à goûter.*

በሣበሠ፡ besābese, = ፊናጠረ፡ *disperser.*

በስበሰ፡ beṣbeṣe, *amollir entièrement.*

በሦት፡ besót, pl. በሥዋት፡ besuát, *front, chance.*

በሽዓ፡ beshʿā, *tache à la peau.*

በርሐ፡ barha, *luire;* Caus. አብረሐ፡ abraha, *allumer, éclairer;* ባሪሕ፡ bārih, *luisant, clair, pur;* ብርሕ፡ bürh; ብርሓን፡ bürhān, *lumière.*

በርኅ፡ berḥe, *devenir chauve;* ቡሩኅ፡ büruḥ, *chauve.*

በርሺም፡ bérshim, pl. በረሽሺም፡ beréshḥshim, Parirſtange (beim Schwert).

በርሸሸ፡ bersheshe, *vieillir* (habit) = በሌ፡

ቡሩር፡ burur, *spacieux, large, ouvert* (le terrain), *simple* (l'habit — non replié).

በርቀ፡ barqa, *éclairer* (blitzen); በረቅ፡ bareq, *éclair.*

በርቀቀ፡ barqeqe, *devenir décrépit;* ቡርቁቅ፡ burquq, *décrépit.*

በርበረ፡ berbere, 1) *piller,* 2) *étendre* (l'habit); ቡርቡር፡ burbur = ቡሩር፡

በርበሪ፡ berberi, *poivre rouge.*

በረት፡ beret, *blanc* (la vache, l'homme).

በሮት፡ berót, pl. በርዋት፡ beruát, *tache à la peau* (Hautmaal).

በረተ፡ berrete, *polir* (Aeth. ሐብረተ፡).

ባረከ፡ bāreke, *bénir* = ደሐረ፡

ብርክ፡ börk, pl. አብሩክ፡ abräk, *genou;* አብረከ፡ abreke, *se mettre à genoux* (le chameau); አታብረከ፡ atäbreke, *faire agenouiller.*

በርዐ፡ berʿa, = ፈርሐ፡ *craindre,* B.

ቡረይ፡ burai, *autruche;* fem. ቡሪት፡ burit, *femelle de l'autruche, de l'agaçen.*

በሬይ፡ berei, pl. አቤረት፡ abéret, *bœuf.*

(በረየ፡) በሬ፡ bere, *nier;* አብሬ፡ abre, *pardonner;* ቡሩይ፡ burui, *innocent.*

በርደ፡ börde, *devenir froid;* Caus. አብረደ፡ abrede, *refroidir;* N. A. አብረዶት፡ abredot, *l'action de refroidir;* አትባረደ፡ atbārede, *refroidir, calmer;* ብርድ፡ börd, *le froid;* ቡሩድ፡ burud, *froid;* በረድ፡ bered, *grêle;* በራዴት፡ berādet, *froideur;* በርደደ፡ berdede, *froidir un peu.*

በረጀ፡ berredje, *faire la danse guerrière* (avant la bataille), *sautiller, menacer q'un par gestes et paroles.*

በርፀ፡ berdse, *arranger une affaire.*

ብሩፍ፡በሕለ፡ brūf behle, *partir, s'en aller.*

በቅለ፡ baqle, *germer* (la plante); Caus. አብቀለ፡ abqele, *faire germer;* ቡቅል፡ buql, *germe* (employé dans la bière).

(በቀቀ፡) በቀ፡ baqqe, *ménager q'ch;* Pass. በቀቀ፡ baqeqe, *être ménagé, réservé;* በቆት፡ baqqót, *avarice.*

በቅበቀ፡ boqboqe, 1) *battre du beurre,* 2) *battre le cœur.*

በቅአ፡ baqʾa, *rester.*

(በቀየ፡) በቄ፡ baqe, *appréhender;* በቆት፡ boqot, *appréhension, danger.*

ቡብዐ፡ babʿa, *être consterné.*

ቤት፡ bét, pl. አብያት፡ abjat, *maison,* n. gén.

ቡቱ፡ buttu, *animal écaillé mangeur de fourmis.*

ቡቱሕ፡ butuh, *nain*

በትረ፡ batre, *se tenir debout;* Caus. አብተረ፡ abtere, *ériger, mettre debout;* በታር፡ betar, N. A. *l'être debout.*

በትር፡ batr, *bâton* (T^1.).

በትከ፡ batke, *trancher, couper, décider;* ቡቱክ፡ butuk, *tranché;* N. A. በቲክ፡ batik; Caus. አብተከ፡ abteke, *faire trancher, crever;* Pass. በተከ፡ batteke; ብትክ፡ bötk, *charogne.*

ቡቲዐ፡ batté, *eau miellée.*

ባንጃ፡ bānja, *lueur du feu.*

በአሰ፡ bāṣe, *se fâcher, se quereller;* Caus. አትባሰ፡ atbāṣe, *mettre en colère, en dispute;* ቡኡስ፡ buuṣ, *irrité;* ተባሰ፡ tebaṣe, *se fâcher; combattre; se combattre* récipr.; ባስ፡ baṣ, *courroux, querelle.*

ባብ፡ bāb (باب), *porte.*

በአአ፡ bʾā, *entrer;* Caus. አባ፡ abā *faire entrer;* ባኢ፡ bāi, *entrant, dedans.*

ቡከረ፡ buikkere, *être l'aîné, le premier-né;* አብከረት፡ abkeret, fém. *mettre bas, accoucher pour la 1re fois;* ቢክር፡ bikr, *premier-né, aîné;* ቢክረነት፡ bikrennet, *primogéniture.*

(በከየ፡) በኬ፡ beke, *pleurer;* Caus. አብኬ፡ abke, *faire pleurer;* በከይ፡ bekei, *pleurs, lamentation.*

ባዕል፡ bāʿl, *maître, possesseur;* ባዕልና፡ bāʿl'na, *Dieu:* ባዕል፡ገዳ፡ bāʿl geda, *associé dans le Ṭerq* (ጠርቅ፡).

በዕት፡ bʿat, *caverne.*

በዕኢር፡ bāʿʾir (بعير), *jeune chameau.*

በዕዛ፡ bézā, *esp. d'antilope à cornes longues, droites.*

(በዕደ፡) በዒድ፡ bāʿid, *un autre.*

በዝኅ፡ bazḥa, *s'augmenter, être beaucoup;* Caus. አብዝኅ፡ abzeḥa, *augmenter, multiplier;* አተብዝኅ፡ atabzeḥa, *faire augmenter, exagérer;* ቦዙኅ፡ bozuḥ, *beaucoup;* N. A. በዝኄ፡ bezhé, *multitude;* መብዝኅ፡ mebzeḥ, *la plupart.*

በይሖ፡ beiho, pl. በየሒ፡ bejehi, *chacal.*

(በየተ بات) ቤተ፡ béte, *passer la nuit sans souper.*

በየነ፡ bejene; ተበየነ፡ tebejene, *s'éclaircir.*

በይን፡ bein, prép. adv. በይንየ፡ bein'je, *moi seul.*

በዳሎ፡ beddaló, *pigeon blanc.*

በድለ፡ badle, *confondre, échanger;* Pass. በደለ፡ baddele; N. A. በድሎት፡ badlot, *change;* በደሌብ፡ badeléb, id.

ባደረ፡ bādere; ተባደረ፡ tebādere, *aller* (à la source) *rivaliser.*

ቡዲር፡ budir, *anciennement.*

በድበደ፡ bedbede, *insulter q'un en disputant.*

በድነ፡ bedne, *puer;* በደን፡ beden, *puanteur;* በዳን፡ beddan, *puant.*

በዱ፡ bedu, *en friche* (la terre, brach).

በድዐ፡ badʿa, *se perdre;* አብደዐ፡ abdá, *perdre;* አትበደዐ፡ atbadé, *dérouter q'un.*

(በጀለ፡) ተበጀለ፡ tebedjele, *s'ennuyer.*

በገሠ፡ boggese, *décamper, se mettre en route;* አትበገሠ፡ atbāgese; ተበገሠ፡ teboggese, *décamper;* N. A. ቦጋሦት፡ boggaset; ሞበገሥ፡ mobogges, *troupeau.*

በገረ፡ bagere = ፊንጠረ፡ *disperser, mettre en désordre*

በጉ፡ boggu, *esp. d'oiseau.*

በገን፡ begen, *gonorrhée* (Tripper).

በግዕ፡ beggeʿ, pl. አባግዕ፡ abāgeʿ, *mouton.*

በግዐ፡ begʿa, *attiser le feu.*

በገይ፡ beggai, *long* (de taille).

በጥለ፡ batla, *être vain, inutile.*

በጽሐ፡ batsha, *y arriver, atteindre*; Caus. **አብጸሐ፡** abtseha, *conduire, faire arriver*; **ባጺሕ፡** bātsih, *jeune homme fort.*

በጽበጸ፡ betsbetse, *remuer* (l'eau, le lait).

ተ፡

ታሕት፡ taht, prép. *sous, dessous.*

ተኅሣሥ፡ teḥsas, 1) *mois de décembre*; 2) *arbrisseau*, en amhar. kitkitta.

ተለመ፡ telleme, *commencer à labourer*; **ትልም፡** tölm, *ouverture du temps de labourage.*

(**ተልወ፡**) **ተሌ፡** tele, *suivre*; **አትሌ፡** atle, *faire suivre, faire accompagner*; **ተለይ፡** telej, pl. **ተለጅ፡** teledj, *pasteur.*

ተማሌ፡ temálé, abbr. **ማሌ፡** mālé, *hier*; **ማሌ፡ለሓ፡** mālé leha, *avant-hier.*

ተመ፡ تمّ tamme, *s'accomplir*; Caus. **አትመመ፡** atmeme, *accomplir*; **ተማም፡** temám, *fini, accompli.*

ተመር፡ temer, *seconde femme du vivant de la première*; pl. **አትማር፡** atmár.

ተምተመ፡ tamtame, *toucher, goûter.*

ቲሾ፡ tisho, pl. **አታሺ፡** atáshi, *baquet, seau*, esp. d'assiette en bois.

ተሽከ፡ teshke, *éternuer.*

(**ተስዐ፡**) **ትስዒ፡** tṣiʿ, *neuf*; **ተስዓ፡** teṣā, 90; **ታሲዕ፡** tāṣiʿ, *le neuvième.*

ተስፋ፡ teṣfa, *espérance.*

ተርሐ፡ tarha, *passer la nuit sans dormir*; **መትረሕ፡** matrah, *gîte.*

ተረሰ፡ terreṣe, 1) *mettre la tête sur le* **መተራስ፡** mataraṣ, *chevet*; 2) *se mettre au lit* (de maladie).

ተርገመ፡ tergeme, *traduire.*

ተርፈ፡ tarfa, *rester, demeurer en arrière*; Caus. **አትረፈ፡** atrafa, *retenir*; **ተራፍ፡** terrāf, *restes.*

(**ተበዐ፡**) **ተቢዐት፡** tabiʿet, *nature, caractère.*

ተተከ፡ teteke, *écornifler.*

ተንተነ፡ tentene, *chercher la trace perdue* (d'une vache); **አተንተነ፡** attentene, *éplucher.*

ተንበለ፡ tenbele, *donner le cadeau à un nouveau marié*; N. A. **ተንበሎት፡** tenbelot, *cadeau.*

ቶንባከ፡ tonbāk, *tabac.*

ቶክላ፡ tokla, *loup* (Hyänenhund).

ተከለ፡ tekle, *planter, enfoncer*; Caus. **አትከለ፡** atkele; Pass. **ተከለ፡** tekkele.

ተከመ፡ tekme, *surveiller, garder*; **ቶኩም፡** tokum, *garde.*

ተውላሕለለ፡ taulāhlele, *faire des éclairs*; **ተውለሕ፡** tauleh, *éclair.*

ቲግሬ፡ tigré, 1) *province Tigré*; 2) *langue Tigré*; **ቲግራይ፡** tigrai, 1) *homme, qui parle Tigré*; 2) *sujet, plébéien.*

ተፍአ፡ taf'a, *cracher*; **ትፋት፡** töffat, *crachement, salive.*

ነ፡

ነኅለ፡ naḥele, *parler beaucoup*; **ኑኁል፡** nuḥul, *parleur.*

ኒኂስ፡ niḥis, *maison en pierre, carrée, à toit plat.*

ነሕሰ፡ nahṣe = **ገልመ፡** *trahir.*

ነኀረ፡ naḥre, *mugir, rugir.*

ነሐር፡ nehār, pl. **አንሐራት፡** anharāt, *poitrine.*

ኒሀብ፡ nihb, *abeille.*

ነሐበይ፡ nahebei, *forgeron.*

ኑሑክ፡ nuhuk, *plante oléagineuse.*

(**ነሐየ፡**) **ነሔ፡** id. = **ነገፈ፡**, *essuyer, nettoyer*; **ኑሑይ፡** *essuyé.*

ነስሐ፡ naṣha, *avoir de bonnes intentions*; **ናሲሕ፡** naṣih, *pur, innocent.*

ነሥሐ፡ nashe, *couler* (l'outre trouée).

(**ነሰሰ፡**) **አንሰሰ፡** ansese, *acheter des vaches, commencer à former un troupeau*; **ኡንሱስ፡** unsus, *bestiaux.*

ኒስር፡ niṣr, *aigle.*

ነሸተ፡ neshete, *détruire.*

ነስነሰ፡ neṣneṣe, *répandre, semer.*

ነሸነሸ፡ neshneshe, *allaiter.*

ነስአ፡ neṣ'a, *prendre*; **አተንስአ፡** atenṣa, *faire attention, entendre.*

ነሸገ፡ neshge, *se dégoûter.*

ኖራ፡ nora (نورة), *la chaux.*

ነቅለ፡ naqla, *arracher* (un pieu de la terre), *emmener*; Pass. **ነቀለ፡** naqqele; **ኑቁል፡** nuqul, *enlevé, arraché.*

ነቅመ፡ naqme, *rendre un son, appeler*; Pass. **ነቀመ፡** naqqeme; **ነቅም፡** naqm, *appel.*

ነቅሰ፡ naqṣe, *manquer, s'amoindrir*; Caus. **አንቀሰ፡** anqeṣe, *amoindrir, rendre défectueux*; **ናቂስ፡** nāqiṣ, *défectueux.*

ነቅበ፡ naqbe, *mordre, arracher* (avec les dents ou avec la tenaille); N. I. **መንቀብ፡** manqab, *tenaille.*

ነቅነቀ፡ neqneqe, *trembler* (la terre).

ነቅዐ፡ naqʿa, *crételer* (la poule).

ነቅአ፡ naq'a, *sonner*; Caus. **አንቅአ፡** anqa, *faire sonner*; N. **ነቃ፡** neqā.

ነቅፈ፡ naqfe, *effeuiller; prendre en mauvaise part?*

ኒብ፡ nīb, pl. **አይናብ፡** aināb, *dent.*

ነብሐ፡ nabha, *aboyer* (le chien).

ናቢል፡ nābil, *aigle.*

ነብረ፡ nebre, *rester, demeurer*; Caus. **አንበረ፡** anbere, *faire demeurer, entretenir*; **ሞንበር፡** monber, wonber, pl. **መናቢር፡** menābir, *chaise*; **ሞንበሮ፡** monberó, wonberó, *entretien*; **ነባሪ፡** nebāri, *coutume.*

ነብዐ፡ nebʿa, **አንበዕ፡** anbaʿ, *pleurer*; **አንብዕ፡** enbeʿ, *larmes.*

ነቢ፡ nebí, *prophète.*

ነትሐ፡ natha, *plumer* (l'oiseau); Pass. **ነተሐ፡** nattehe.

ነቡል፡ nebul, id. = **ሐራስ፡**, *accouchée.*

ነእስ፡ nä'ṣ, *homme.*

ነእሸ፡ násha, *être, devenir petit*; **ኑሽ፡** nush, *petit*; **አናሸ፡** anāshe, *rendre petit*; **መናሽ፡** menash, *le cadet.*

ነከሰ፡ nakṣe, *décamper*; N. A. **መንከስ፡** mankaṣ.

ነከሸ፡ näkshe, *mordre*; Pass. **ነከሸ፡** näkkeshe; Caus. **አንከሸ፡** ankeshe; N. A. **ነኪሽ፡** näkish.

ነከረ፡ nekre, 1) *exalter, honorer*; 2) *emplir.*

ነከተ፡ nekete, = **ወለፈ፡** wollefe, *s'habituer à q'ch.*

(**ነከየ፡**) **ነኬ፡** neke, *chevroter* (la chèvre); N. A. **ነኬት፡** nekét.

ነወሐ፡ nauche, *s'alonger, s'élargir*; **ነዊሕ፡** naueh, *long, large.*

(**ነወሰ፡**); **ተነወሰ፡** tenaúeṣe, = **ተዋነሰ፡** *s'amuser* (algedén).

(**ነወከ**); **ተነወከ፡** tenaucke, = **ተዋርከ፡** *aller de côté.*

ኖአይ፡ noei, 1) *vaches*; 2) *propriété, effets*; **ነይ፡** neī, *appartenant à*; **ነይከ፡** neïka, *à toi app.*

ነዊት፡ nauit, pl. **ነውአይ፡** nauei, *chevreau.*

ንዓ፡ nă m., **ንዒ፡** nă'i f., *viens!* pl. **ንዑ፡** nū, *venez!* interj.

ነዐየ፡ ńaje, *aller à la chasse*; **ነዐይ፡** ńai, *chasse.*

ኑዔ፡ nu'e, *flèche de la charrue.*

ነዐልት፡ nă'lt, *belle-soeur* (soeur du mari).

ነዘረ፡ nazre; **አንዘረ፡** anzere, *saigner du nez.*

ነዘሐ፡ nazha, *suer* (l'outre — le beurre).

ነዝአ፡ nez'a, *enlever, arracher.*

ነይ፡ voy. **ኖአይ፡**

ኒአት፡ (نية) ni'et, *caprice, disposition*; **አከይ፡ኒአት፡** akei niet, *mauvaise humeur.*

ነድነደ፡ nednede, *secouer.*

ነድአ፡ ned'a, *conduire, chasser devant soi, renvoyer.*

ነደ፡ nadde, *se brûler*; Caus. **አንደደ፡** andede, *brûler, allumer*; **ኑዱድ፡** nudud, *consumé par le feu*; **ነዲድ፡** nedid, *le brûler.*

ነድቀ፡ nadqe, *élever un bâtiment*; Pass. **ነደቀ፡** naddeqe; P. P. **ኑዱቅ፡** nuduq, *bâti.*

ነድፈ፡ nadfe, *verser* (de l'eau).

ነጀ፡ nedjdje, *arracher les cheveux.*

ነግሐ፡ neghe, = **ምነ፡** *se dégoûter de q'un.*

ነገል፡ neggel, *chevreau mâle*; **ነገለት፡** neggelet, *chevreau femelle*; pl. **አናጊል፡** anaggil.

ነግረ፡ negre, *parler* (us. rarement en Tigré); **ነግር፡** negr, *discours, affaire.*

ነገብ፡ negeb, *chance, bonne fortune.*

ነጌብ፡ negéb, *plaine.*

ኑጎት፡ nugot, *trompe* (*de l'éléphant*).

ነግደ፡ negde, *faire le commerce de caravane*; **አንገደ፡** an'gede; **ታንገደ፡** tān'gede, *demander l'hospitalité*; **እንገዳ፡** en'geda, pl. **አናጊድ፡** anágid, *hôte.*

ነግፈ፡ negfe et **ናገፈ፡** nāgefe, *balayer*; **አንገፈ፡** an'gefe, *protéger, soutenir*; N. A. **መንገፎት፡** men'gefót; **መንገፈይ፡** men'gefei, *protecteur.*

ነጽሐ፡ natsha, = **ለጽሐ፡** *être pur.*

ነፀረ፡ nadsre, *regarder*; **አንፀረ፡** andsere, *fixer les yeux.*

ነፀበ፡ nedsbe, *se froisser* (un membre).

(**ነፀየ፡**) **ነፄ፡** nadse, *présenter, tendre.*

ነጽፈ፡ natsfe, *sécher, tarir* (le lait); **ኑጹፍ፡** nutsuf, pl. **ነጻይፍ፡** natsaif, *vache sans lait.*

ነፀፈ፡ nadsfe, **ናፀፈ፡** nadsefe, **አንፀፈ፡** andsefe, *étendre le tapis*; **ነፃፍ፡** nedsāf et **መንፃፍ፡** mendsaf, *tapis.*

ነፍኀ፡ nafḫa, *enfler, boursoufler*; Pass. **ነፈኀ፡** naffeḫe, *s'enfler*; Caus. **አንፈኀ፡** anfeḫe.

ነፍስ፡ nefs; **መንፈስ፡** menfes, *âme*; **ነፈስ፡** nefes, *haleine*; **ተነፈሰ፡** teneffese, *respirer.*

ናፈረ፡ nāfere, 1) *glisser* (l'anneau du doigt); 2) *étinceler, sauter sur q'un.*

ነፍነፈ፡ nafnafe, *tomber à petites gouttes* (la pluie).

ነፍዐ፡ nef'a, *se rendre utile*; **መንፋዕት፡** menfa't, *utilité.*

ነፈ፡ nafe, 1) *cribler*; **ኑፉይ፡** nufui, *criblé*; N. I. **መንፌ፡** menfé, *tamis*; 2) *remuer* (ledern).

ናፍደ፡ nafde, *s'éveiller en sursaut*

ነፍገ፡ nafge, *être avare*; **ኑፉግ፡** nufug, *avare.*

ናፈጠ፡ nafeṭe, *ronfler.*

ነፍጀ፡ nafdje, *s'échapper* (le chameau).

አ፡

አሐ፡ 'ahā, *vaches*; pl. de **ዎድ፡** wod.

አኁ፡ 'aḫu, pl. **ኀው፡** ḫau, *frère, cousin, parent*; **አኁት፡** 'aḫet, pl. **አኃዋት፡** *soeur, cousine, parente.*

አሆ፡ 'aho, *voilà.*

አሐድት፡ 'ahadte, **ሐድት፡** hadte, *un.*

ኤለ፡ 'éle, pl. **አዌሊ፡** auelli, *puits.*

አለለ፡ 'alele, *se rouiller*; **አላል፡** 'ālāl, *la rouille.*

አለቡ፡ 'alabu, *il n'y a pas, il n'a pas.*

አሌት፡ 'aléte, **አልሔ፡** 'alhé, *utinam!* part. opt.

አለፍ፡ 'ölef, *dix mille.*

ኡም፡ 'umm, pl. **ኡማት፡** 'ummat, *mère, tante.*

ኢማመት፡ 'imāmet, *la dime du butin.*

አመረ፡ 'amere, *connaître, savoir*; **እምር፡** *connaissance*; **አታመረ፡** 'atāmere, *faire savoir.*

አሙር፡ 'amur, pl. **አማይር፡** 'amāir, *seau lissé de djerid.*

ኡምባሬ፡ 'umbáre, *commère, jaseuse.*

ኡምበርሐጋ፡ 'umberhagā, *esp. d'antilope*; Amh. **ሳሳ፡** sasa.

አመት፡ 'ámet, pl. **አአሙት፡** 'a'amut, *esclave*, fém.

አሞት፡ 'amot, *bile.*

አምነ፡ 'amne, *croire, se fier*; Pass. **ታመነ፡** tammene, *être cru, recevoir confiance*; **ኡሙን፡** 'ummūn, *homme de confiance*; N. **አሚን፡** 'amin, *confiance.*

አመዐል፡ 'ame'l, pl. **መዐለት፡** ma'let, *journée.*

እሼ፡ 'eshé, *où?*

እስ፡ 'iss, *mesure* (de grains).

ኢሳ፡ 'isa, *esp. d'oiseau devin.*

እሶ፡ 'aso, *fièvre intermittente.*

አሰኅተፈ፡ 'asaḫtefe, *se tromper en parlant* (ſich verſprechen).

አሥል፡ 'asl (ar.), *origine, famille.*

አሻም፡ 'ashām, *verroteries, conteries.*

አሰሰ፡ 'asese, = **ሐዝነ፡** *s'attrister*; **ታሰ፡** tāse, *se repentir.*

አሥር፡ 'asr, *trace*; **አታሠረ፡** *suivre la trace.*

አሰረ፡ 'asre, *lier*; Pass. **ታሰረ፡** tasere; **ማሰር፡** maser, *lien.* N. A. **እስረት፡** 'usret.

አሳር፡ 'asār, *gencive.*

ኤሱር፡ 'ésur, *corail noir.*

አሺር፡ 'ashir, *poli, noble*; **እሽረት፡** 'ëshret, *politesse*; **ታሸረ፡** tashere, *faire des politesses.*

አሥራዲ፡ 'asrādi, *cuivre.*

እሽቢሎ፡ 'ëshbilo, *petite saucisse.*

እሥን፡ 'ösn, pl. **አዋን፡** 'asan, *sandale.*

እሲት፡ 'esit, *femme*; pl. **እኒስ፡** 'inis.

አስቲር፡ 'astir, *firmament, ciel.*

እሽከለለ፡ 'ashkelele, *veau âgé de huit jours*

አስከምከመ፡ 'askemkeme, *chevroter.*

አሳዕት፡ 'esā't, *feu.*

አሮ፡ 'oro, *un*, n. card.

ዐረም፡ 'arem, *peau d'un veau.*

ዐረምደት፡ 'arāmdet, pl. **ዐረሚድ፡** 'aramid, *lien de lit*

ዐረብ፡ 'arab, pl. **ዐረባት፡** 'arabāt, *esp. d'antilope.*

እርባነ፡ 'erbāne, pl. **ዐረቢን፡** 'arabin, *soc de la charrue.*

አራት፡ 'arāt, *lit de repos, Angaréb.*

አርኮከበይ፡ 'ärkokebéi, *le palmier Doum.* B.

አርከይ፡ 'ärkei, pl. አረኪት፡ 'arakít, *lit immobile.*

አርዌ፡ 'arué, pl. አረዊት፡ 'arauít, *serpent.*

ኤርዌት፡ 'éruet, pl. ኤረው፡ 'érau, *la femelle de l'éléphant.*

አሮዕት፡ 'aroʿt, *le joug.*

(አረየ፡) አሬ፡ 'äre, *ramasser, choisir;* አረይ፡ 'arei, *part du butin.*

አረዴብ፡ 'aradéb, *tamarin* (arbre et fruit).

እርጥ፡ 'örṭ, እረጥ፡ 'öreth, *intérieur de la terre* (Unterwelt).

አርጸት፡ 'ärtset, pl. አረጺት፡ 'aratsít, *Thermite.*

አቅሉዕለ፡ 'agluʿle, *monter, aller en montant.*

አብ፡ 'ab, pl. አበጅ፡ 'abedj, *père, oncle;* አቦት፡ 'abot, *grand' mère;* አብ፡እብ፡ 'ab-'öb, *grand-père.*

አቤ፡ 'abié, 'aivé, *oui* (de በሕለ፡አቤ፡ *je dis*).

አብሉ፡ 'ablu, pl. አበሊ፡ 'aballi et አብሉታት፡ 'ablutát, *esp. de tente en nattes.*

አበል፡ 'obel, *tamarisc* (Arab. ṭarfa طرفة).

አበረ፡ 'abbere, *vieillir* (l'homme); አቤር፡ 'abér, *vieux;* እብር፡ 'übr, *vieillesse.*

አብሬት፡ 'abrét, *exemple.*

አበርመት፡ 'ébermet, 1) *esp. d'arbre;* 2) *pou de chameaux,* pl. በራም፡ berám.

እበነት፡ 'ebbenet, pl. እበን፡ 'ebén, *pierre.*

አብአ፡ 'ába, *se refuser, haïr;* አበይ፡ 'abéi, *ennemi;* ኢቢ፡ 'ibbí, *inimitié;* አታበ፡ 'atābe, *faire haïr.*

አብዓ፡ 'abʿā, *source de montagne.*

አበዳ፡ 'abadā, *jamais* (ابدا).

ኤትሮ፡ 'étro, *le Beni Israël,* esp. d'antilope, pl. አዳሪት፡ 'addārít.

እትሮ፡ 'etro, pl. አታሪ፡ 'atarri, *vase de terre.*

አተንከበ፡ 'atánkebe, *gravir une montange en la longeant.*

አታብ፡ 'atāb, *esp. de petite sauterelle.*

አትአ፡ 'at'a, *entrer;* Caus. አእትአ፡ 'āta, *faire entrer;* ኤቴ፡ 'été, *porte, entrée.*

አተይ፡ 'etéi, *où?* adv.

አኒስ፡ 'aniṣ, *femmes,* pl. (Sing. አሲት፡).

እንበለ፡ 'enbele, *outre, — excepté,* prép.

እንበልበለ፡ 'enbélbele, *étinceler.*

አንበተ፡ 'ánbete, *entreprendre, commencer;* Pass. ታንበተ፡ tánbete, *être commencé;* Caus. አታንበተ፡ 'atánbete, *faire commencer.*

አንበጣ፡ 'ánbeṭa, pl. አናቢጥ፡ 'anābiṭ, *sauterelle.*

አንታር፡, pl. አናቲር፡ 'antār, 'anātir, B., *cabaret rond natté.*

እነት፡ 'net, pl. አንሳ፡ 'enṣa, *chamelle.*

አነነ፡ 'ánene, ታነነ፡ tánene, *mugir* (le boeuf).

ኢንካ፡ 'inka, fém. ኢንኪ፡ 'inki, *prends;* ኢንኩ፡ 'inku, *prenez,* Imp. interj.

አንከለት፡ 'ánkellet, *colline.*

አንከረ፡ 'ankere, *fermer la bouche à q'un.*

አንከር፡ 'anker, *gosier.*

አንደር፡ 'ánder, pl. አናዲር፡ 'anādir, *flûte.*

አንደከ፡ 'ándeke, ታንደከ፡ tándeke, *se mettre la ceinture, se ceindre.*

አንዶደለ፡ 'endoddele, *branler* (la cloche).

ኢንጌረ፡ 'in'géra, pl. አናጊር፡ 'anággir, *pain* (amhar.).

አንገብ፡ 'án'geb, *anus.*

አንጕብ፡ 'án'güb, *village,* pl. አናጊብ፡ 'anágib.

አንጸበ፡ 'antsebe, *laisser passer la pluie* (le toit, filtrer).

አንጻበት፡ 'antsābet, pl. አናጺብ፡ 'anātsib, *nerf, corde.*

አንጸይ፡ 'äntséi, 'äntshei, pl. አናጺት፡ 'anatsit, *rat.*

አከለ፡ 'akle, *suffire;* Caus. አታከለ፡ 'atākele, *donner suffisamment;* አክል፡ 'akl, *tant que;* አክሉ፡ 'aklu, *tant que lui;* አክል፡ሄት፡ 'akl het, *égal, pareil, l'un comme l'autre;* አክልሚ፡ 'aklmi, *combien.*

እክል፡ 'ökl, *les grains, Dourra;* እከለት፡ 'ökelet, *un grain;* አኬለት፡ 'akélet, *Polenta (bouillie de farine).*

ኢኮን፡ 'ikón, ኢኮኒ፡ 'ikoni, *ce n'est pas, il n'est pas, non pas.*

አካን፡ 'akān, pl. አካናት፡ 'akānāt *endroit, place* (مكان).

(አከየ፡) አኬ፡ 'ake, *devenir mauvais, s'empirer;* Caus. አታኬ፡ 'atāke, *rendre mauvais;* ኡኩይ፡ 'ukui, *mauvais, méchant;* N. ኢኪት፡ 'ikít, አከይ፡ 'akei, *méfait, mal.*

አኪጀ፡ 'akādje, *perversité, bassesse;* ብዓል፡አኪጀ፡ bʿāl 'akādje, *intrigant, pervers.*

አውሔ፡ 'auhé, *arbre, esp. de Wonsa.*

አውል፡ 'aul, *la saison des pluies au Samhar* (Nov.—Févr.).

አዋል፡ 'auāl, *petit de l'éléphant.*

አዎለተ፡ 'awóllete, *dévier, se ranger de côté.*

አወተ፡ 'aúete, *être créancier de q'un.*

አዝመ፡ 'ezme, *se taire;* ዝም፡ zŭm, *silence;* ዝም፡በሕለ፡ züm behle, *se taire;* መዛም፡ mezām, *silence.*

እዝን፡ 'özn, pl. አዛን፡ 'azān, *oreille;* አዛን፡ 'azzān, *oreillard.*

አዘዘ፡ 'azeze, *ordonner.*

አዝ፡ 'az, 'ad, *pays, tribu.*

አዜ፡ 'ezé, *à présent.*

ኢድ፡ 'id, pl. ኢደይ፡ 'idei, *main.*

ኤዶ፡ 'édo, *peau de chèvre.*

አዳም፡ 'addám, *les hommes* (n. gén.).

እደር፡ 'ödder, *moutarde.*

አደብ፡ 'ádeb (Ar.), *politesse, civilité.*

አዶንገለት፡ 'adón'gelet, pl. አዶንገል፡ 'adón'gel, *harricot.*

አዲግ፡ 'edigg, 'edügg, pl. አዱግ፡ 'ādug, *âne,* አድጊት፡ 'edgit, *ânesse.*

ኢጅ፡ 'idj, ኢጀይ፡ 'idjai, pl. አእጁይ፡ 'aádjui, *bois, morceau de bois.*

ኢጀጅ፡ 'idjādj, *colline.*

አግዋሕ፡ 'aguah, *de bon matin;* አትጋወሐ፡ 'atgaúehe, *partir de bon matin.*

ኢጋል፡ 'igal, pl. ኢግል፡ 'igl, *veau.*

አገሌ፡ 'agèlé, *quelque peu, un tel, quelque chose.*

እግር፡ 'ĕgr, pl. አጋር፡ 'agār, *pied, jambe.*

አግረ፡ 'ágre, *aller acheter ou vendre du Dourra au marché;* አግሪ፡ 'egri, *caravane de Dourra.*

አገበ፡ 'ágaba, *buffle;* ገለብ፡አገበ፡ geleb 'agaba, *bouclier de peau de buffle.*

አጊት፡ 'agit et ባጊት፡ bāgit, *vite,* adv.

ኦጎት፡ 'ogót, *petit pot de terre.*

አገደ፡ 'agédda, *à plus forte raison.*

አገፍተነ፡ 'agáftene, *mettre le couvercle.*

አጥፌት፡ 'áṭfet *pierre de foyer,* pl. አጣፊ፡ 'aṭáfi, *les trois pierres, qui forment le foyer, le foyer*

አፍ፡ 'af, pl. **አፈይ፡** 'aféi et **አፈጅ፡** 'afédj, *bouche, embouchure.*

ኦፍ፡ 'of, *lion.*

አፌት፡ 'afét, *la partie de la maison auprès de la porte.*

አፎ፡ፀሓይ፡ 'afo tsahai, *le matin après le lever du soleil.*

ኦፋ፡ 'öffa, *petit vase natté* (pour l'eau, le lait etc.).

ኤፊን፡ 'éfin, *amende que doit payer le mari à sa femme au Barka.*

ከ፡

ከሀለ፡ kāhle, kāle, *pouvoir, supporter*; **ከሀለት፡** kōhlet, *pouvoir, puissance, patience.*

ከሐደ፡ kahede, *nier, contester* q'ch; Caus. **አክሐደ፡** akhede; **ተካሐደ፡** tekāhede, *se disputer*, récipr.; N. A. **ክሕድ፡** k'hed, *dispute, procès.*

ከሌ፡ kalé, pl. **አከሊት፡** akallit, *marmite.*

ኩሉ፡ kullu, *tout.*

ከላ፡ kálā, *très grand, géant.*

ከልኀ፡ kalḥa, *saigner q'un au front*; Pass. **ከለኀ፡** kalleḥe *se saigner, être saigné.*

(**ከለለ፡** Aeth.), **ከላል፡** kelāl, pl. **አኪለት፡** akillet, *flèche* (en bois ou en corne, qu'on se met comme ornement dans les cheveux).

ከለለ፡ kólele, *tournoyer.*

ከለሥ፡ káles, adv. *de bonne heure, au matin.*

ከልሰ፡ kalṣe (خلص), *finir, achever*; Pass. **ከለሰ፡** kalleṣe; Caus. **አትካለሰ፡** atkállese, *faire achever*; **ከለስ፡ውመለስ፡** kalleṣ u melleṣ (*finir et y retourner*) *homme indécis.*

ከልብ፡ kelb, pl. **ኩሉብ፡** kulub, **አክላብ፡** aklab, *chien.*

ኬለብ፡ kéleb, *enceinte d'épines, enclos.*

ኬላብ፡ kéläb, *pipe* (esp. de nargilé).

ኰሌ፡ kūle et **ኩሎት፡** kulót, *deux*; **ከሊ፡** kali, *le second.*

ከልኮት፡ kolkót, pl. **ከሎኪ፡** kolokki, *corbeille.*

ከልዐ፡ kal'a, *refuser q'ch.*; Caus. **አክልዐ፡** akl'a; **አትከልዐ፡** atakl'a, *faire refuser*; Pass. **ከለዐ፡** kall'a.

ከልጸም፡ kūltsem, kūltshem, pl. **ከለጺም፡** kelétstsim, *os de l'avant-bras, radius.*

ከልፈ፡ kelfe, **ከለፈ፡** kälefe, *contrarier, contredire, s'opposer.*

ከም፡ kom, et **ከምሰል፡** komṣel, *comme*, conj.

ከማ፡ kemā, *aussi, encore* (کمان).

ከምለት፡ kámlet, pl. **ከመል፡** kamal, *pou.*

ኩሚሽ፡ kumísh, pl. **አክመሸት፡** akmeshat, *joue.*

ከምሸ፡ kamshe, **ከመሸ፡** kämeshe, *essayer, goûter*; Caus. **አክመሸ፡** akmeshe; Pass. **ከመሸ፡** kammeshe; **ከምሸት፡** komshet, *prise de tabac.*

ከምረ፡ kamre, *accumuler*; Pass. **ከመረ፡** kammere.

ከምጀጀ፡ kamdjedje, *se rider, froncer* (le visage); **ኩምጁጅ፡** kumdjudj, *ridé*

ከስኀ፡ kaṣḥa, *salir*; Pass. **ከሰኀ፡** kasseḥa; **ከሰኀ፡** kaṣṣeḥ *sale, impur.*

ከስለት፡ koṣlet et **ኩስራ፡** kuṣra, *esp. d'arbre, Rhamnus nebeka*; Ar. سدر.

ከስተ፡ kaṣta, *ouvrir*; Pass. **ከሰተ፡** kaṣṣete; P. P. **ኩሱት፡** kuṣut, *ouvert*; Caus. **አክሰተ፡** akṣete.

ከስተረ፡ kaṣtere, — **ነግፈ፡** *balayer, nettoyer*

ከስነ፡ kaṣna, *sommeiller*; Caus. **አክሰነ፡** akṣene; **አታክሰነ፡** atákṣene, *faire som.*; N. **ኮሳን፡** koṣau, *sommeil.*

ከስከሰ፡ kaṣkaṣe, *secouer la tête, les cheveux; éveiller q'un en le secouant.*

ኩስኩስ፡ kuṣkuṣ, *le vomer.*

ከሽፈ፡ kashfe, *tarir, diminuer* (le lait de la vache); Caus. **አክሸፈ፡** ákshefe, *faire tarir.*

ካር፡ kār, *la faim.*

ኮር፡ kor, pl. **አክዋር፡** akuár, *selle* (de cheval).

ከረ፡ kéra, *les gens de* —, p. ex. **ከረ፡ሞሐመድ፡** kera Mohammed, *Mohammed et ses gens*; **ከራዊ፡** keraûi, *troupe, armée.*

ከረም፡ kerem, *la saison des pluies*; **ከርመ፡** kerme, *venir la saison des pluies*; **አክረመ፡** ákreme, *passer la saison des pluies* dans quelque endroit; Caus. **አትካረመ፡** atkáreme, *faire passer la saison des pluies.*

ከረመ፡ kerreme, *être séparé* (l'un parent de l'autre).

ካሪም፡ kárim, *bien-fonds, immeuble.*

ከራመት፡ kerrämet, pl. **ከረሪም፡** kerrerim, *trou ou cavité contenant de l'eau de pluie.*

ኩርማት፡ kurmát, *tronc d'arbre.*

ኮርሸት፡ kórshet, *fraise* (Gekröſe).

ካረረ፡ karere, *coucher*; **አክረረ፡** *se coucher*; N. A. **አክረሮት፡** akrerót; Caus. **አታክረረ፡** atakrere, *mettre coucher, forcer à se coucher*; **ኢንካራር፡** inkerar, *l'état d'être couché sur le dos.*

ከርከረ፡ kerkere, *être, devenir grossière* (la farine); **ኩርኩር፡** kurkūr, *grossier.*

ከርከራ፡ kérkerra, *esp. d'arbre.*

ከርከሬ፡ kérkerré, *esp. d'oiseau.*

(**ከረየ፡**)**ከሬ፡** kerre, *descendre*; **ኩሩይ፡** kurruj, *descendu.*

ከረይ፡ kerei, *loyer, gage*; **አትካሬ፡** atkáre, *louer, engager*

ካረይ፡ kärei, pl. **አካሪ፡** akarri, **ከረጅ፡** keredj, *hyène.*

ኩርባጅ፡ kurbadj, *jeune éléphant mâle adulte.*

ኩርጡማ፡ kurṭuma, *bout supérieur de l'oreille.*

ኮርጸ፡ kortse, kortshe, **ካረጸ፡** karetse, karetshe, *couper, trancher*; N. A. **ኮሪጽ፡** korrits.

ከርፈ፡ karfe, **ካረፈ፡** kärefe, 1) *piler, écorcer; gagner la vie en vendant des écorces d'arbre*; 2) *rider le front*; 3) *ceindre, environner.*

ካበሮ፡ kabero, *tambour.*

(**ከበረ፡**) **አክበረ፡** *honorer, exalter.*

ኩብከበ፡ kabkabe, *sautiller* (à la manière de l'autruche); N. A. **ክብክብ፡** kebkāb.

ክብደ፡ kabde, *devenir lourd, pesant*; N. **ከበደት፡** kebadet, *pesanteur*; **ኩቡድ፡** kubud, *lourd, sérieux* (de caractère).

ከበድ፡ kebed, pl. **አክቡድ፡** akbūd, *ventre, estomac.*

ኪብደት፡ kibdet, *foie.*

ኩቱ፡ kuttu, *esp. d'oiseau.*

ክትሐ፡ katha, *faire signe de la main.*

ክትቤት፡ ketbét, *l'intérieur de la maison.*

ክትበ፡ katba, *écrire* (Ar.).

(**ከተፈ፡**) **ካታፍ፡** kataf, *jambe.*

ኬን፡ kén, *là bas*, adv. — **ካን፡** kan, *assez, suffit!*

ኰናት፡ kūnat, konat, *lance*; pl. **ኩዋኒ፡** kuónni.

ክንተፈ፡ kántefe, *hacher, dépecer*; P. P. **ኩንቱፍ፡** kuntuf.

(**ከነነ፡**) **መኰንን፡** mekonnen, *gouverneur, chef.*

ኳንከነ፡ kankene, *froncer les sourcils.*

ክንከኒት፡ kankanit, *fièvre intermittente.*

ክንዶ፡ kändo, *qui sait? peut-être, je n'en sais rien* (Ar. يمكن).

ክንጂ፡ kándji, *roseau, jonc de Dourra.*

ክንፈር፡ kánfer, pl. ከናፊር፡ kanáfir, *lèvre.*

ከእፀ፡ kādse, *couler* (ſchleichen), *ramper.*

ኮኩብ፡ kókeb, pl. ከዋኪብ፡ kauákkib, *étoile.*

ኮከን፡ kóken, pl. ከዋኪን፡ kauákkin, *cavité dans le rocher, où l'eau de pluie se conserve.*

ኩዋ፡ kuā, *corbeau.*

ኩዋነ፡ kuáne, *gîte des bergers* (dans l'enceinte).

(ከዊን፡); Nég. ኢከን፡ ikon, *il n'est pas.*

(ከዐበ፡ Aeth.); ከዕበት፡ kaʿbet, *prêt à cent* %; አከዕበተ፡ akáʿbete, *prêter à cent* %.

(ከዕወ፡) ከዓ፡ kʿā, *se verser* (l'eau); Caus. ከየዐ፡ keʿje, *verser.*

(ከየደ፡) ኬደ፡ kéde, *marcher sur q'ch.*; ኬደት፡ kédet, *s'en aller (la femme), abandonner son mari.*

ከደ፡ kadde, *déchirer* (l'habit); P. P. ኩዱድ፡ kudúd.

ክድመ፡ Ar. kedme (خدم), *servir.*

ከደራ፡ kaderā, *esp. d'abeille.*

ከደን፡ keden, *désert*; ከደንየ፡ keden'je, *o mon désert*, expr. de douleur.

ክድነ፡ kedne, *couvrir, habiller*; Pass. ከደነ፡ *keddene*; መክደን፡ mekden, *couvercle*; ከዳን፡ kedān, *habit.*

ከዳነ፡ keddáne, *forgeron.*

ክድዕ፡ kĕdoʿ, *poussière.*

ከጅለ፡ kadjle, *se gêner, être modeste*; Caus. አከጀለ፡ akdjele.

ከጅበ፡ kodjbe, *pincer* (zwicken, mit den Augen, mit der Zange).

ከገይ፡ kogei, pl. ከዋጊ፡ kauági, *esp. d'arbre, Higlig.*

ከጥለ፡ kaṭle, *s'attacher à q'un*; ተከጠለ፡ tekaṭṭele, id.; ኩጡል፡ kuṭul, *attaché, protégé.*

ከጥረ፡ kaṭre, *tomber à petites gouttes* (la pluie).

ከጥፈት፡ kaṭfet, pl. ከጣፍ፡ kaṭāf, *feuille.*

ከጸረ፡ kotsere, *terminer, contracter*; ከጽረት፡ kotsret, *contrat*; Pass. ተከጸረ፡ tekótstsere.

ከጺር፡ katsír, *la hampe de la lance.*

ከፍ፡በሕለ፡ kaff béhle, *s'asseoir.*

ከፍለ፡ kafla, ከፈለ፡ käfele, *diviser, partager*; Caus. አከፈለ፡ akfele; N. ከፍለት፡ kaflet, *division*; ኩፉል፡ kufful, *partagé.*

ከፍረ፡ kafre, *remplir* (la pipe), PP. ኩፉር፡ kuffur.

ከፍቱን፡ kaftún, *joli.*

ከፍን፡ kefn, *linceuil*; ከፈነ፡ keffene, *être couvert du linceuil*; Caus. አከፈነ፡ akfene, *fournir du linceuil.*

ከፍአ፡ kafʾa, *devenir mauvais, être laid, empirer*; ከፉ፡ kofú, *laid.*

ኩፈአት፡ kufiʾet, *ornement d'argent que les femmes portent sur la tête.*

ወ፡

ወሕለ፡ wahle, *se noyer*; ዋሕል፡ wahl, *bas fond.*

ወሐሰ፡ waheṣe, ተወሐሰ፡ tewaheṣe, *cautionner*; አውሐሰ፡ auheṣe, *donner caution*; Caus. አትዋሐሰ፡ atwaheṣe, *obliger à faire caution*; ዋሐስ፡ waheṣ, *garant.*

(ወሀበ፡) ሀበ፡ hebe, hewe, *donner*; ሂኣብ፡ hiáb, *don, cadeau*; አትሀበ፡ athewe, *faire donner*; ሀይበይ፡ heibei, *libéral.*

(ወሐደ፡) ሐደ፡ hade, *diminuer, être en petit nombre*; Caus. አውሐደ፡ auhede, *rendre peu*; ሑድ፡ hud, *peu.*

ዋሐጠ፡ wāheṭe, 1) *couler* (la rivière); 2) *submerger, engloutir, avaler*; ውሒጥ፡ wuhiṭ, *courant d'eau*; ተወሐጠ፡ tewaheṭe, *se noyer.*

(ወለበ፡) ተዎለበ፡ tewollebe, *tourner, regarder en arrière.*

ዎልዎል፡ wolwol, *vent*; ወልዎለ፡ wolwole, *souffler* (le vent).

ዋሌ፡ wäle, *conduire* (le chameau) *à la corde*; Pass. ተዋሌ፡ tewale.

ዎልደ፡ wolde, *accoucher, mettre bas*; Pass. ዎለደ፡ wollede; ተዎለደ፡ tewollede, *naître*; Caus. አውለደ፡ aulede, *faire accoucher*; አትዋለደ፡ atwālede, *faire accoucher*; ዎልድ፡ wold, abbr. ዎድ፡ wod, *enfant, fils*, pl. አውላድ፡ aulād; ወለት፡ welet, pl. አዋሊድ፡ auālid, *fille*; ዎሊድ፡ wolīd, *l'action d'accoucher.*

ዎስከ፡ woṣke, *joindre, augmenter*; ተውሳክ፡ tauṣāk, *complément, augmentation.*

ዎስደ፡ woṣde, = ረፍዐ፡ *emporter.*

ውስት፡ uṣt, *au milieu, le milieu* (rare).

ውሱፍ፡ uṣuf, *hableur.*

ዎረኅ፡ woreḫ, pl. አውራኅ፡ auraḫ, *lune, mois.*

ዎርሰ፡ worṣe, *hériter*; ውርስ፡ wurṣ, *héritage*; አውረሰ፡ aureṣe, *faire héritier.*

(ዎርሰወ፡) ዎሬሳ፡ worésā, id. = ቲግረይ፡ tigrai, *sujet, plébéien.*

ዎረ፡ worre, *ravager, dévaster*; N. A. ዎራር፡ worār, *dévastation*; Pass. ዎረረ፡ worrere.

ዎርቅ፡ worq, *argent.*

ዎራቅ፡ worāq, *papier* ورق.

ወርበ፡ worbe, *se faire soir* (Aeth. ዐረበ፡); ተዎረበ፡ teworrebe, *se mettre en route après midi*; Caus. አትዎረበ፡ atworrebe, *faire partir après midi*; N. A. ዎረብ፡ woreb, *le départ après midi.*

(ወረከ፡) ተዎርኬ፡ teworke, *se ranger de côté, laisser passer.*

ወርደ፡ worde, *descendre à l'eau, au puits, aller chercher de l'eau au puits*; N. A. ዎሪድ፡ worīd; ተዋረደ፡ tewārede, *parier*; ውረድ፡ wured, *serment*; ዎሪድ፡ worīd, *gorge.*

ዋቀረ፡ wāqere, *travailler la pierre*; N. I. ሙዎቀር፡ muóqer, *ciseau* (de pierre).

ዎቅዐ፡ woqʿa, *forger, frapper* (le fer).

ዎተ፡ wotte, ዋተተ፡ wātete, *enfoncer, affermir*; P. P. ውቱት፡ wutūt.

ዎነሰ፡ wonneṣe, ተዎነሰ፡ tewonneṣe, *s'amuser, s'entretenir.*

ወኒን፡ wanin, *bêtes sauvages.*

ወነ፡ voy. መነነ፡

ዎነ፡ wonne, *se dégoûter de q'ch, avoir une aversion contre q'un*; N. A. ዎነኔብ፡ wonneéb.

ወንጌል፡ wan'gél, *faute, crime.*

ዋንጉ፡ wān'gu, *esp. de cicogne.*

ውኡይ፡ wu'ui, *tiède.*

ውዕለ፡ uʿale, *passer la journée*; አውዐለ፡ auʿele, *faire séjourner, entretenir*; ሞዓል፡ mʿāl, *jour convenu de conseil.*

(ወዐየ፡) ውዓ፡ wʿā, *crier au secours*; መውዒ፡ mauʿé, *cri au secours.*

ዎዴ፡ wodé, *coquille dont on se sert à deviner.*

ዎድቀ፡ wodqe, *tomber*; Caus. አውደቀ፡ audeqe, *renverser*; ዎዲቅ፡ wodiq, *chûte*; አትዋደቀት፡ fem. atwādeqet, *avorter.*

ዎድነ፡ wodne, *aire* (à battre, à faire fouler le grain par les boeufs).

ዎዴ፡ wode, *faire*; Caus. አውዴ፡ aude, *faire faire*; ዎዴይ፡ wodei, *action*, 2) ዋዴ፡ wade, *abattre une maison*; Pass. ተዋዴ፡ tewāde.

ዎግዋግ፡ wogwag, *lueur du feu*.

ዎግዐ፡ wogā, *combattre*.

ዎጥነ፡ woṭne, *tenter, essayer*; N. ዎጢን፡ woṭin, ዎጠኔብ፡ woṭeneb, *essai*.

ዎጥዎጠም፡ woṭwoṭam, *témoin oculaire*.

ዋጠይ፡ wāṭei, *chanteur*; pl. ዋጦት፡ waṭót.

ዐ፡

ዓለም፡ ʿālem, *le monde*.

ዐለመት፡ ʿalemet, *marque, signe*; ተዐለመ፡ teʿälleme, *être marqué*.

ዐልበ፡ ʿälbe, *nombrer*; Pass. ዐለበ፡ ʿällebe; ተዐለበ፡ teʿällebe; ዖሉብ፡ ʿöleb, *nombre*; Caus. አትዓለበ፡ aťalebe, *faire nombrer*.

ዐለት፡ ʿälet, አዐሉት፡ aʿalút, *terme, jour fixe*; ዐለት፡ዎዴ፡ ʿälet wode, *ajourner, fixer un jour*.

ዐሌ፡ ʿäle, *émigrer, s'expatrier*; ዓሊ፡ ʿälli, *émigrant*.

ዐልገ፡ ʿalge, *céler, cacher* q'ch.

ዐመ፡ ʿamme, *fermer* à q'un *la bouche, étouffer* q'un; Pass. ትዐመ፡ teʿamme.

ዓመት፡ ʿāmet, *année*; ዓም፡ ʿām, ትዓም፡ tʿām, *l'année passée*.

ዐምሰት፡ ʿamṣet, *concevoir*; ዐምሳት፡ ʿamsāt *enceinte*; Caus. አትዓመሰ፡ aťāmese, *engrosser*.

ዖምር፡ ʿömr, *destin, jour de la mort prédestiné*.

ዐምበበ፡ ʿambebe, *fleurir*; ዐምበበ፡ ʿembebā, pl. ዖምቡብ፡ ʿombōb, *fleur*.

ዐምከ፡ ʿamke, *duper* q'un; Pass. ዐመከ፡ ʿammeke.

ዐምድ፡ ʿamd, *poteau, colonne*.

ዐምዐ፡ ʿamdse, *forcer*.

ዐሣ፡ ʿasā, *poissons*.

ዐስለ፡ ʿaṣla = ሰደ፡ *presser, embarrasser, affliger*.

ዐስመ፡ ʿaṣma, *bienfaire* à q'un, *aider*.

ዐሥር፡ ʿasr, *dix*; ዕሥራ፡ ʿäsrā, *vingt*; ዓሠር፡ le 10me.

ዐሽቀ፡ ʿashqe, *aimer passionnément*; N. A. ዖሽቅ፡ ʿoshq, *amour*.

(ዐሰየ፡) ዐሴ፡ ʿaṣe, *se révolter*; Caus. አትዓሴ፡ aťaṣe, *inciter à la révolte*.

ዓር፡ ʿar, *coutume*.

ዐረስ፡ ʿāreṣ, *morceau de peau*.

ዐረር፡ ʿārer, *plomb*.

ዐርቀ፡ ʿarqa, *devenir nu, manquer d'habit*; N. ዐሪቅ፡ ʿariq, *nudité*; ዑሩቅ፡ ʿurúq, *nu*; Caus. አትዓረቀ፡ aťareqe, *rendre nu*.

(ዐርረየ፡) ዐሬ፡ ʿärre, id. = በጸሐ፡ *parvenir à —, atteindre, pouvoir suivre, égaler* q'un; ዑሩይ፡ ʿurrui, *égal, pareil*.

(ዐረየ፡) ዐሬ፡ ʿäre, *pacifier*; ትዓሬ፡ tʿäre, *faire la paix*; ዐሪት፡ ʿarit, *la paix*; ዑሩይ፡ ʿurui, *pacifié*; አትዓሬ፡ aťäre, *négocier la paix*.

ዐረደ፡ ʿarrede, *cacher, céler*.

ዐርዶት፡ ʿardōt, *nuque*.

ዐርገ፡ ʿarge, *monter*; N. A. ዐሪግ፡ ʿarig; N. I. ምዓረግ፡ mʿāreg, *escalier*; Pass. ዐረገ፡ ʿarrege; Caus. አትዓረገ፡ aťarege, *faire monter*.

ዐርፈ፡ ʿarfe, ዐረፈ፡ ʿärefe, *se reposer*; N. ዖርፍ፡ ʿörf, *repos*.

ዐቅለ፡ ʿaqla, *croiser les jambes, tordre*; ዑቁል፡ ʿuqul, *courbe, tortu*; አዐቀለ፡ āqele, *lier les genoux du chameau*.

ዐቅመ፡ ʿaqme, *borner, restreindre*; ዐቀመ፡ ʿaqqeme, *être restreint*.

ዐቅረ፡ ʿaqre, *nouer* (q'ch dans un chiffon, dans le bout de l'habit); P. P. ዑቁር፡ *noué*; ማዕቀር፡ maʿqer, *q'chose de noué*.

ዐቁር፡ ʿaqur, pl. ዐቆቁር፡ ʿaqoqur, *excrémens de chameau*.

ዐቀ፡ ʿaqqe, *devenir gros, s'épaissir*; ዑቁቅ፡ ʿuquq, *gros, épais*; N. A. ዖቅ፡ ʿöqq, *épaisseur*; Caus. አትዓቀቀ፡ aťāqeqe, *épaissir*.

ዐቅበ፡ ʿaqbe, *garder, conserver, rassembler*; ትዓቀበ፡ tʿāqebe, *se rassembler*.

ዖቀት፡ ʿoqqet, pl. ዖቀቅ፡ ʿöqeq, *outre à beurre*.

ዐቅነ፡ ʿaqne, *mesurer*; Pass. ዐቀነ፡ ʿaqqene.

ዐቅደ፡ ʿaqde, *nouer*; Pass. ዐቀደ፡ ʿaqqede; N. ዐቅድ፡ ʿaqd, *noeud*.

(ዐቀፈ፡) ትዓቀፈ፡ *trébucher*.

ዑብረ፡ ʿabre, *devenir, être maigre* (la terre, la personne); ዐባር፡ ʿabār, *stérilité, famine*.

ዐበቅ፡ ʿabeq, *gale, rogne*; ብዓል፡ዐበቅ፡ bʿal ʿabeq, *galeux*; አትዓበቀ፡ aťābeqe, *rendre galeux*.

ዐቤ፡ ʿabe, *s'aggrandir, vieillir*; ዐቢ፡ ʿabi, *grand, vieux*; አትዓቤ፡ aťābe, *aggrandir, élever*.

ዑቱም፡ ʿutum, *soutenu, lourd* (mor.) = ኩቡድ፡

ዐታር፡ ʿatār, *subtil, mince* = ከጺን፡

ዓነተ፡ [illegible]. ረቢ፡ልዓነቱ፡ [illegible] *Dieu en garde*.

(ዐንከረ፡) ትዐንከረ፡ tʿankere, *se flétrir, se faner* (l'herbe).

ዐነፍ፡ ʿanef, pl. ዐንፎታት፡ ʿanfotāt, *nez*.

ዐንፌ፡ ʿanfe, *forcer*; ዑኑፍ፡ ʿunnuf, *forcé*.

ዐውል፡ ʿaul, *prix*; ትዓወለ፡ tʿauele, *fixer le prix, convenir du prix*.

ዐውለት፡ ʿaulet, *les plateaux de l'Anseba* (Oberland).

ዐወር፡ ʿäuer, *aveugle*; ዐወረ፡ ʿäuere, *devenir aveugle*; Caus. አትዓወረ፡ aťawere, *rendre aveugle*; 2) ዐውረት፡ ʿauret, *infamie, déshonneur*.

ዐውቴ፡ ʿauté, *victoire*: ትዓወተ፡ tʿauete, *remporter la victoire*.

ዓደት፡ ʿadet (عادة) *coutume*.

(ዐወደ፡) ትዓወደ፡ *se glisser autour de q'ch, tourner, rôder*.

ዐዛዝ፡ ʿäzáz, *poussière*.

ዐየረ፡ ʿaiere, *insulter; injurier*; Pass. ትዐየረ፡ teʿajere; ዐይረት፡ ʿairet, *injure*.

ዐይበት፡ ʿeibet, pl. ዐየቢ፡ ʿejebbi, *grand sac cousu de peau*.

ዐይብ፡ ʿeib, *protection*; ትዐየበ፡ tʿejebe, *se mettre sous protection*.

ዐይን፡ ʿain, pl. ዐይንታት፡ ʿaintāt, *oeil, espion*; ዐየነ፡ ʿejene *regarder, espionner*.

(ዐየነ፡) ትዐየነ፡ tʿejene, *devenir fou*; N. ዐይነት፡ ʿeinet, *folie*, ዑዩን፡ ʿujūn, *fou*.

ዐየከ፡ ʿejeke, ትዐየከ፡ tʿejeke, *avoir soif*.

ዐድል፡ ʿedl, pl. አዕዱል፡ aʿdūl, *ombre* (d'un arbre)

ዐድለ፡ ʿadle, ትዓደለ፡ tʿādele, *être pareil, comparable;* ዑዱል፡ ʿudul, *pareil.*

ዕድም፡ ʿödm, *terme fixé, convention;* ትዓደመ፡ tʿādeme, *convenir d'un terme.*

(ዐደረ፡) ትዓደረ፡ tʿādere, *mugir, rugir.*

ዕድር፡ ʿödr, *maladie, défaut de corps.*

ዐዳብ፡ ʿädāb, *gages.*

ዐዴ፡ ʿädde, ትዐዴ፡ tʿädde, *passer* (une rivière); መዕደይ፡ mäʿddei, *passage.*

ዐዳፍ፡ ʿädāf, *couverture qu'on met sur les bêtes de charge au lieu de la selle.*

ዐጅበ፡ ʿadjbe, *dévorer.*

ዐግበ፡ ʿagbe, *affronter, traiter injustement;* N. ዐገብ፡ ʿageb, *affront, injustice.*

ዐገተ፡ ʿaggete, *avoir recours, se référer à la caution* (den Bürgen in Anſpruch nehmen).

ዐግነ፡ ʿagne, *courber;* Pass. ዐገነ፡ ʿaggene, *se courber;* ዑጉን፡ ugun, *courbé.*

ዐጥነ፡ ʿaṭne, *encenser;* Pass. ዐጠነ፡ ʿaṭṭene; ዐጣን፡ ʿaṭān, *parfum, encens.*

ዐጥበ፡ ʿaṭbe, *fatiguer;* Pass. ዐጠበ፡ ʿaṭṭebe, tʿaṭṭebe, *être fatigué.*

ዐጣጥ፡ ʿeṭaṭ, *le dos.*

ዐጽም፡ ʿatsm, *os,* pl. ዐጽሞታት፡ ʿatsmotát; ዐጽም፡ዐጣጥ፡ ʿatsm ʿeṭaṭ, *épine du dos.*

(ዐፈየ፡) ትዓፌ፡ tʿāfe, 1) *guérir;* ዑፉይ፡ ʿufui, *sain;* ዐፌት፡ afiet, *santé;* 2) *être dans son plein* (la lune).

ዐፌ፡ ʿaffe; ትዓፌ፡ tʿaffe, *regarder, se regarder;* ምዓፈይ፡ mʿāffei, *miroir.*

ዘ፡

ዘሐብ፡ (ذهب) zäheb, *or.*

ዘመን፡ zemen, zeben, *temps.*

ዘመድ፡ zemed, pl. አዝማድ፡ azmád, *parent.*

ዝራ፡ zĕrā, ዝሪ፡ zĕrī, *ou;* ዝሪ፡ — ዝሪ፡ *ou — ou.*

ዘርዐ፡ zerʿa, *semer;* P. ዘረዐ፡ zerrʿa, *être semé;* ዝርዕ፡ zĕrʿe, *semence.*

ዘርፈ፡ zerfa, *dérober* q'ch (à un ami ou parent); N. ዘራፍ፡ zerāf.

ዘብሐ፡ zabha, *ôter la peau* (de la vache).

ዛቤ፡ zābe, *acheter;* አዝቤ፡ ázbe, *vendre;* ዘቤ፡ zebé *achat.*

ዚብደት፡ zibdet, *beurre frais* (زبدة).

ዘብጠ፡ zabṭa, *frapper* q'un.

ዘነመ፡ zenneme; ዘለመ፡ zelleme, *pleuvoir;* ዙላም፡ zulām, *pluie.*

ዘነብ፡ zéneb, *queue.*

(ዘከረ፡) ተዝከር፡ tézker, *fête de commémoration pour un mort.*

የ፡

ዩም፡ jom, *aujourd'hui.*

(የምመ፡) የመ፡ jamme, *terminer, conclure* (une affaire), *arrêter q'ch.;* Pass. የመመ፡ jammeme, *être conclu;* N. A. የም፡ jamm, *conclusion.*

(የማን፡ jemman); ትእማን፡ t'emmán, *droite, à la droite.*

የብሰ፡ jabṣe, *sécher;* Caus. አይበሰ፡ 'äibeṣe *faire sécher;* ዩቡስ፡ jubuṣ, *sec, aride.*

የብጠ፡ jabṭe, *aider un parent, qui a perdu ses biens* (en Tigriña ከለጠ፡ kalleṭe); N. A. መይበጦጥ፡ maibeṭoṭ, *contribution, aide.* (Comparez mon Recht der Bogos.)

የጠመ፡ jaṭeme, *perdre les parents* (l'enfant); N. A. የጥመት፡ jaṭmet; የጢም፡ jeṭim, pl. የጣይም፡ jeṭāim, *orphelin.*

ደ፡

ደሕሰ፡ dähṣe, *écorcher, ôter la peau.*

ደሕረ፡ dahre, *bénir;* Pass. ደሐረ፡ dahheré; N. A. መድሐር፡ mädhär, *bénédiction.*

ደኅረ፡ daḥre, *rester en arrière;* Caus. አድኅረ፡ adḥere, *protéger* (Abbr. ኀር፡ harr, *après*).

ደሕነ፡ dähne, *se sauver;* Caus. አድሐነ፡ ädhäne, *sauver;* N. ደሐን፡ dähen, *salut.*

ደኅከ፡ däḥke, *se traîner sur les quatre pattes* (l'enfant, le chameau agenouillé); N. A. ደኂከ፡ daḥik.

ደልኀ፡ dälḥe, *chasser, éconduire* = ዳገነ፡; P. P. ዱሉኅ፡ dulluḥ, *chassé.*

ደልሔ፡ delhe, *jouer;* ደልሕ፡ delh, ደልሔ፡ delhé, *jeu.*

ደልመ፡ delme, *blesser q'un à mort;* Pass. ደለመ፡ delleme.

ደሌብ፡ voy. ደልጸት፡

ደላኪም፡ delákim, *beau-frère* (frère du mari).

(ደለወ፡ Aeth.); ደሌ፡ dele, B. *savoir* (Tigriña *vouloir*); ዳሌ፡ dāle, *convenir, réussir, être prêt.*

ደልጸት፡ deltset et ደሌብ፡ delléb, *fruit de l'arbre* ሐምረት፡ (Adansonia digit.).

ዱመ፡ dúma, *écorce intérieure* (Baſt) de l'Adansonia.

ዱሞ፡ dümmo, pl. ደመሚ፡ dememmi, *chat.*

ደም፡ dämm, *sang;* ዳምየት፡ dāmiet, *femme qui a ses règles;* ብዓል፡ደም፡ bʿāl dämm, *ennemi de sang.*

ደማ፡ demā, *beau-frère, belle-soeur* (frère ou soeur de la femme).

ደመለ፡ démmele, ተዳመለ፡ tedāmele, *être fâché contre q'un, la garder à q'un;* ሞደመል፡ modemmel, *vindicatif;* N. ድምል፡ *esprit de vengeance, rancune.*

ዱመል፡ dümmel, *faiblesse des yeux.*

ደመት፡ dammet, fém. *avoir tari son lait* (la vache) = ነጽፈት፡

ደምቀት፡ dámqet, *crane.*

ደምቡብ፡ dembub, *lait qui commence à cailler.*

ደመና፡ demmena, ደበና፡ debena, *nuage.*

ዱመነት፡ dömmenet, *un camp ou village abandonné.*

ደምዐ፡ damʿa, *atteindre q'un de la lance;* Pass. ደመዐ፡ dammʿa.

ደምደመ፡ demdeme, *s'émousser;* Caus. አደምደመ፡ ademdeme; P. P. ዱምዱም፡ dumdum, *émoussé.*

ዳስ፡ dāṣ, *hangar.*

ዳር፡ dār (دار), *famille, tribu,* Heimweſen.

ድሮ፡ drō, *manière, habitude.*

ዲርሖ፡ dīrho, *cadeau.*

ዲርሁ፡ dírho, pl. ዱዎረሀ፡ duórrih, *poule.*

ደረረ፡ derrere, *dîner* (le soir); Caus. አድረረ፡ adrere, *faire dîner, nourrir;* N. ደራር፡ derār, *dîner, nourriture.*

ደርቀ፡ derqe, *pousser;* Pass. ደረቀ፡ derreqe; N. A. ዳረቆት፡ dāreqót.

(ደርበየ፡) ደርቤ፡ derbe, *jeter* (la lance, la pierre).

ዱሩብ፡ dárrub, *simple* (l'habit).

ደርዔ፡ deré, *cotte de mailles.*

ደሬ፡ derre, *partir, descendre.*

ዱሩይ፡ durui, *noir* (la vache, l'esclave).

ደርገ፡ derge, 1) *tomber à grosses gouttes* (la pluie); ደረግ፡ dereg, *goutte;* 2) *mêler, mettre en confusion.*

ድርፌን፡ dürfen, *petite brebis.*

ደቃለዕ፡ daqālé, 1) id. = አርከከበይ፡ *le palmier esp. Doum;* 2) *rameau de palmier* (جريد).

ዳቅበ፡ dāqbe, *pouvoir, devenir fort;* N. A. ዳቅበት፡ dāqbet, *force, puissance;* ዳቂብ፡ dāqib, *fort, puissant.*

ዳቀ፡ dáqa, pl. ዳቆታት፡ dāqotát, *brouillard.*

ዲቀና፡ diqennā, *pluie continuelle; jour, temps pluvieux.*

ደቂዕ፡ deqiʿ, *village.*

ደቤለ፡ debéla, pl. ደቤላታት፡ debélatát, *bouc.*

ደብሰ፡ dabṣe, *laisser percer la pluie* (la maison).

ደብር፡ debr, pl. አድበር፡ ádber, ዱቡር፡ dubbur, *mont, montagne.*

ደብዐ፡ debʿa, *fermer, couvrir;* Pass. ደበዐ፡ debbʿa; P. P. ዱቡዕ፡ dubuʿ; N. I. መድቤዕ፡ medbéʿ, *fermeture, serrure.*

ዲብዲበት፡ dibdibet, *élévation du terrain.*

ዲኖ፡ dino, *morceau de peau, que les bergers se mettent aux épaules.*

ዱኔ፡ dünné, pl. ደነኒ፡ denenni, *petit pot.*

ዲንሸረ፡ dínshere, *esp. de scarabée noir à points blancs, très nuisible au grain.*

ደንበር፡ denber, pl. ደነቢር፡ denébbir, *aile, plume.*

ደነ፡ denne, *s'incliner, descendre;* Caus. አድነነ፡ adnene, *faire s'incliner, faire descendre;* N. A. ደኒን፡ denin, *inclination, descente.*

ደንዐ፡ denʿa, *blâmer q'un.*

ዳንያ፡ dānja (adopt. de l'amhar.), *juge.*

ዱንያ፡ dunja (الدنيا), *le monde.*

ደንደነ፡ déndene, *emporter beaucoup* (dans les bras).

ደንደደ፡ dendede, *s'assoupir* (le pied).

ደንጌል፡ dén'gel, pl. ደናጊል፡ danāgil, 1) *vieille fille;* 2) *femme publique* (algedén); ደንገለት፡ fém. dén'gelet, *devenir vieille fille.*

ደንገረ፡ den'gere, *retarder;* Caus. አደንገረ፡ aden'gere, *faire retarder.*

ደንገበ፡ den'gebe, *couper, abattre;* ዱንጉብ፡ dun'gub, *vache abattue* (par le glaive).

ዶንጎብ፡ don'gob, pl. ደነጊብ፡ deneggib, *reste, résidu;* Prép. *derrière.*

ደንገፀ፡ den'gedse, *s'épouvanter, s'effrayer;* ዳነገፀ፡ danágedse, id.; Caus. አደንገፀ፡ aden'gedse, *effrayer;* N. A. ደንጋፅ፡ dengads, *frayeur.*

ደከለ፡ dekele, *implorer, prier instamment;* Pass. ደከለ፡ dekkele; ደኪለት፡ dekilet, *instance, prière.*

ደከመ፡ dekme, *se fatiguer;* Caus. አድከመ፡ adkeme, *fatiguer;* ዱኩም፡ dukum, *fatigué;* N. A. ድካም፡ dŏkam, *fatigue.*

ዶከሰ፡ dokṣe, *brûler;* Pass. ዶከሰ፡ dokkeṣe.

ዶከበት፡ dokóbet, pl. ደካይብ፡ dekaib, *nattes* (de djerid).

ዶካን፡ dokán, *punaise.*

ዳከከ፡ dākeke, *frotter.*

ዳክያት፡ dakját, *lambourde, poteau.*

ዶል፡ dol, *fois;* ክሉ፡ዶል፡ kulé dol, *deux fois.*

ደውል፡ daul, *cloche.*

ደውረረ፡ daurere, *s'évanouir, tomber en défaillance.*

ደዌ፡ daue, *demeurer.*

ዶጋለ፡ dogāla, *bâtard.*

አደገለ፡ adéggele, *esp. de grain sauvage, semblable au tef.*

ደግመ፡ degme, *répéter;* ደጊም፡ degim, *dorénavant;* Pass. ደገመ፡ deggeme, *être répété;* ዳገመ፡ dāgeme, *raconter;* Pass. ተዳገመ፡ tedāgeme; ዶገም፡ dŏgem, *fable, histoire.*

ዳገነ፡ dāgene, *chasser;* Pass. ተዳገነ፡ tedāgene.

ደግደገ፡ degdege, *fouler.*

ደግፈ፡ degfe, *s'appuyer;* Pass. ደገፈ፡ deggefe, *être appuyé;* N. I. መድግፍ፡ medgef, *soutien.*

ደፍነ፡ dafne, *enterrer;* Pass. ደፈነ፡ daffene.

ደፈይ፡ deffei, *lenteur;* እብ፡ደፈይ፡ āb deffei, *lentement.*

ጀ፡

ጀሕ፡በሕለ፡ djaḥ béhle, *s'entrechoquer.*

ጃሐረ፡ djāhere, *prendre feu du foyer.*

ጀሕተተ፡ djaḥtete, *accumuler.*

ጀሕገገ፡ djaḥgege, *saccager.*

ጀለለ፡ djellele, *se noircir de suie;* ጀለል፡ djélel, *suie.*

ጀልበበ፡ djelbebe, *loucher, cligner.*

ጂልከት፡ djīlket, *perche à travers d'une hutte;* pl. አጂልከት፡ adjīlket.

ጀመ፡ djamme, *tordre le linge, épreindre.*

ጀምከ፡ djamke, *duper.*

ጀርመ፡ djerme, *déchirer* (une toile); Pass. ጀረመ፡ djerreme; ጀራመት፡ djerrámet, *morceau de toile.*

ጀረረ፡ djerere, *faire du bruit;* ጀራር፡ djerār, *vacarme, tapage.*

ጀርቃ፡ djerqa, *disgrâce.*

ጀቅመ፡ djaqme, *fermer le poing;* ጀቅመት፡ djaqmet, *poignée.*

ጀቅተ፡ djaqte, *fouler, presser.*

ጀቅፈ፡ djaqfe, *élever, relever.*

ጃበበ፡ djābebe, ſchlürfen, *humer.*

ጀንቀቀ፡ djánqeqe, *verser,* = ገልበተ፡

ጂንዲክ፡ djindik, *bouse de vaches.*

ጀንጀነ፡ djendjene, *emmieller* (la bière); ጁንጁን፡ djundjún, *bière miélée.*

ጆር፡ djor, *ruse.*

ጀወን፡ djauen, *l'agacen mâle.*

ጂድቅ፡ djidq, pl. አጃዲቅ፡ adjádiq, *joue.*

ጃጊን፡ djāgin, *raisonnable, sage.*

ጀግጀግ፡ djegdjeg, *salpêtre, nitre.*

ጀፈክ፡ djāfek, *forêt, taillis.*

ጀፍዐ፡ djafʿa, *frapper sur les joues;* N. A. ጀፍዓት፡ djafʿat.

ገ፡

ገሕመ፡ gahme, *perdre la vue;* N. A. ገሒም፡ gahim; ጉሑም፡ guhum, *aveugle;* Caus. አግሕመ፡ ágheme.

ገሐረ፡ gahere, *s'enflammer;* ገሕር፡ gehr, *braise;* 2) ጋሐረይ፡ gaherei, *étoile du matin.*

ጋሐበ፡ gāhebe, *se réserver q'ch à soi-même.*

ጋሐተ፡ gāhete, *tenir la bouche ouverte, bâiller.*

ጎሔ፡ gohe, *réfléchir*, *calculer*.

(**ጉነየ፡**) **ጉኔ፡** geḥe, *prendre du souci*, *se soucier*, *craindre*; Caus. **አግሔ፡** agḥé *faire craindre*.

ገሐይ፡ gehei, *marmotte*.

ጉነፀ፡ gahedse = **ረሕበ፡** *être large*, *vaste*.

ጋሐፈ፡ gāhefe, **ተጋሐፈ፡** tegāhhefe, *être avide*, *insatiable*; **ጉሑፍ፡** guhuf, *avide*; N. **መግሐፍ፡** meghef, *avidité*.

ጋኅፎ፡ gaḫfo, *tortue d'eau douce*.

ገልሔ፡ gelhe, *avoir la tête rasée*, *manquer de cornes* (la vache); **ጉልሐይ፡** gulhai, *sans cheveux*, *sans corne*.

ገለለ፡ gellele, **ተገለለ፡** tegellele, *se conduire follement*, *faire une bêtise*; Caus. **አትገለለ፡** atgellele; N. **መግለል፡** *folie*, *stupidité*, *bêtise*; **ጉሉል፡** gulūl, *sot*, *stupide*.

ጌለለ፡ gélele, *conduire* (les vaches, le chameau); *pousser* (le chameau en le suivant); **ተጌለለ፡** tegélele, *marcher* (les chameaux en file).

ጎለለ፡ gólele, *choisir*, *trier* (les grains).

ጐላ፡ goila, *danse nocturne des filles*.

ገልሰ፡ gelṣe, *garnir q'ch de cuir*; **ጉሉስ፡** gulluṣ, *garni de cuir*.

ገሉብ፡ geleb, pl. **አግሉብ፡** aglúb, 1) *bouclier*; 2) *la gauche*, *à gauche*.

ገላበት፡ gellābet, *caravane* (جلابة).

ጉልብ፡ gulb, *reconnaissance*; **ብዓል፡ጉልብ፡** bʿāl gulb, *reconnaissant*.

ገልበ፡ gelbe, *s'échapper*, *prendre la fuite*, *galoper*; N. A. **ግልብ፡** gilb; **ተጋለበ፡** tegālebe = **ገለበ፡**; Caus. **አግለበ፡** *faire échapper*.

ገልበበ፡ gelbebe, *se couvrir*, *se voiler*; N. I. **ገልባብ፡** gelbāb, *voile*.

ገልበተ፡ gelbete, *verser* (*transvaser*), *vider*; Pass. **ተገልበተ፡** tegélbete.

ጉልከት፡ gulket, pl. **ጉሎክ፡** gulok, *rhicine*.

ገሌ፡ gele, *arracher*, *emporter* = **ሸትፈ፡**; N. A. **መግለይ፡** meglei.

ገለድ፡ geled, *paix*, *trève*; **ብዓል፡ገለድና፡** bʿāl geledna, *homme qui se trouve en paix avec nous*.

ገሉዳ፡ gelúda, *couteau courbé*.

ገልገለይ፡ gelgelei, *parent*; **ተገላገለ፡** tegelāgele, *faire parenté*, *devenir parent*.

ጊመት፡ gimet, pl. **ጊም፡** gim, *nuage*.

ጋም፡ gam, pl. **ጋማት፡** gāmát, *esp. de vautour blanc à cou long*.

ገመል፡ gemel, pl. **አግማል፡** agmā́l, *chameau*; **ብዓል፡ገመል፡** bʿāl gemel, *maître de chameau*.

ገመ፡ gamme, *être défectif*, *incomplet*; **ጋሚም**, gāmim, *défectueux*, *manquant*.

ጋሙስ, gāmuṣ, *bague de corne*.

ገምር፡ gemmr, *risque*, *coup d'oeil*; **አብ፡ገምር፡ነሥአ፡** ab gemer nesa, *acheter q'ch à coup d'oeil sans mesurer*.

ገመር፡ gemer, *les parties* (de la femme).

ገምበት፡ gembet = **ነጽፈት፡** fém., *avoir tari son lait* (la vache).

ጉምቦ፡ gumbo, *épi du dourra sur la tige*.

ገምዐ፡ gemʿe, *conseiller*; Pass. **ገመዐ፡** gemmʿe, *recevoir un conseil*; Caus. **አትጋመዐ፡** atgāmʿe, *amener à la raison*, *procurer à q'un du conseil*.

ጉምጉማ፡ gumgumā, *esp. d'oiseau*; Amh. **አባ፡ጎንባ፡**

ገመፀ፡ gemmedse et **ገመጀ፡** gemmedje, *s'appauvrir*; **ጉሙጅ፡** gummudj, *pauvre*.

ገሤ፡ geṣṣe, *s'asseoir*; **ጉሱይ፡** guṣuj, *assis*; N. **ገሰይ፡** geṣei; **አትገሤ፡** atgeṣe, *faire asseoir*.

ጋር፡ gār, pl. **ጋራት፡** gārāt, *affaire*, *oeuvre*.

ገራ፡ gerra, prép. et subst. *derrière*.

ገርሐት፡ gérhet, pl. **ገራሕ፡** gerāh, *champ* (ce qui suffit au travail d'une paire de boeufs).

ገርሀ፡ garhe, *être*, *se montrer bénin*, *débonnaire*; **ጋሪሀ፡** gārih, gāri, *bénin*; N. A. **ገርሀት፡** gerhet, gerret, *bonté du coeur*; **አከይ፡ገርሀት፡** akei gerhet, gerret, *malice*, *méchanceté*.

ገረመ፡ gerreme, *s'embellir*, *devenir beau*; **ጉሩም፡** gurrum, *beau*; **ግርመት፡** görmet, *beauté*; Caus. **አገረመ፡** agerreme; **አትጋረመ፡** atgāreme, *embellir*; **ገረም፡** gerem, *caution*.

ገረሠ፡ gerese, *s'attendre à q'ch*, *prévoir*.

ገራሻ፡ gerásha, *porc-épic*.

ገርሰ፡ gersa, 1) *esp. d'arbre* (salvadora persica?); 2) *part*, *portion*.

ገረ፡ gerre, *ruminer*; N. A. **ገሪር፡** gerír; **ጋሪር፡** gārir, *ruminant*; Pass. **ገረረ፡** gerrere.

ገራር፡ gerār, *esp. d'arbre*.

ገርበ፡ gerbe, 1) *essayer*; 2) *couper*, *trancher* (un membre); 3) *s'échapper*.

ጉርበት፡ gurbet, *le dos*.

ጌራብ፡ gérāb, pl. **አጌርበት፡** agérbet, *effets*, *hardes*.

(**ገርበበ፡**) **ሞገርበብ፡** mogérbeb, *cascade*.

ገራቢት፡ gerābít, *abréviation du chemin*.

ገርበት፡ gérbet, pl. **ገረብ፡** gereb, *taillis d'épines*.

ጊርቢት፡ girbít, *lance à long fût*.

ጋረተ፡ gārete, *se retirer* (d'une affaire), *rester derrière*.

ገሩን፡ gerūn, *blond* (couleur de cheval, vache).

ገሬነት፡ gerénet, *manière de faire*, *habitude* = **ድሮ፡**

ገሬን፡ gerén, pl. **አግሩን፡** agrún, *tresse* (des cheveux).

ገርዋ፡ gérua, pl. **ገርዊት፡** geruít, *esp. d'antilope: agacen*.

ጋሬ፡ gāre, *tailler*, ſchuſtern, Leder zuſchneiden, *faire des sandales*; **ሞጋሪአይ፡** mogāriei, *cordonnier*.

ገረይ፡ gerei, *esp. de serpent court*, *noir*, *très venimeux*.

ጎራዴ፡ gorádé, *sabre* (Amhar.).

ገርገረ፡ gérgere, *se montrer*, *devenir courageux*, *indomptable*; **ጉርጉር፡** gurgúr, *indomptable*.

ጊርገር፡ girger, *carie des dents*.

ጉርጉማ፡ gúrgumā, *gorge*, *palais*.

ግብ፡ göbb, *caverne*.

ጋብ፡ gāb, pl. **ጋባት፡** gābāt, *aigle*.

ጉቤ፡ gúbie, pl. **ጉቤታት፡** gúbietāt, *tortue*.

ጉብኅ፡ gabḫa, *s'émousser*; **ጉቡኅ፡** gubuḫ, *émoussé*.

ጉብለ፡ gable, *prévenir* q'un; Pass. **ገበለ፡** gebbele.

ጉብለት፡ geblet, *bienfait de Dieu*.

ጉቡለት፡ gublet (قبلة direction de la Mecque), *le pays des Habab*.

ጉብረ፡ gebre, *faire*; **ተግባር፡** tegbār, *affaire* (T!, rare en tigré = **ምዶ፡**).

ገበ፡ gabbe, *se ruiner*, *devenir pauvre*; Caus. **አግበበ፡** ágbebe, *ruiner*; **ጉቡብ፡** gubūb, *pauvre*.

ገበና፡ gábenā, *plaine le long d'un torrent* (*alluviale*, Uferebene).

ገብአ፡ gab'a, *devenir, se faire* = **ኮነ፡** Aeth.; **ገቢ፡** gebbi, prés. *il se peut.*

ጉቡዕ፡ gubú = **ጉቡብ፡** *ruiné, pauvre.*

ገበይ፡ gabéi, pl. **አግቡይ፡** agbui, *chemin, route, voyage;* **ብዓል፡ገበይ፡** bʻāl gabei, *voyageur.*

(**ጉብገበ፡**) **አንጉብገበት፡** angébgebet, *couver l'oeuf* (la poule).

ጉብገበ፡ gebgebe, *trembler* (de fièvre).

ጊት፡ gitt, *force;* **እብ፡ጊት፡** ăb gitt, *par force.*

ገት፡ gett, *richesse, trésor.*

ጋነ፡ gāne, pl. **ጋኖታት፡** ganotāt, *étranger.*

ጋን፡ gān, pl. **ጋናት፡** ganāt, *esp. de vautour très grand.*

ገንሐ፡ gánha, *voir;* Caus. **አግነሐ፡** agnehe, *faire voir, montrer;* Pass. **ገነሐ፡** gannehe; **ጋነሐ፡** *regarder;* **ተጋነሐ፡** tegānehe, *se voir, se rencontrer;* **ገንሓት፡** ganhāt, *vue;* **አትጋነሐ፡** atgānehe, *faire rencontrer.*

ገንሬ፡ genre, *délier q'un de la caution.*

ጋንበት፡ fém. ganbet, = **ነጽፈት፡** natsfet, *perdre le lait* (la vache).

ገናብ፡ genāb et **ጉኑብ፡** gunúb, *faute, délit.*

ገናዘት፡ genāzet, *cadavre;* **ሞግነዝ፡** mógnez, *linceuil.*

ገንደበ፡ gendebe, *vieillir;* **ገንዳብ፡** gendāb, *vieux, décrépit.*

ገንዳሪብ፡ gendārib, *bord d'une rivière.*

(**ገነደ፡**) **አገንዴ፡** agénde, *partager à demi.*

ጉንደፈሌ፡ gundefellé, *pouce.*

ገንደዕ፡ gendé, *esp. d'arbre;* Ar. oshar عشر.

ገንገረ፡ gengere, *se ruiner.*

ገዐረ፡ gáre, *crier* (le chameau); N. A. **ገዒር፡** géir.

ጎር፡ gor, pl. **አግዋር፡** aguár, *voisin.*

ጎቅ፡ goq, *trou, puits.*

ግዓ፡ gʻa, *lézard.*

ገዐዘ፡ gáze, *se transporter dans un autre endroit* (les tentes); N. A. **መጋዕዝ፡** megáz; Caus. **አግዐዘ፡** agáze, *faire transp.*

ጌዘም፡ gézem (Mass.), *demain* = **ፈንጎሕ፡**

ጉዘት፡ [illegible]

ገዝዐ፡ geza, *conquérir;* **ገዝዓት፡** gezát, *empire.*

ገዝፈ፡ gazfe, *devenir large;* **ገዚፍ፡** gazif, *large, gros;* N. **ግዝፍ፡** gizf, *largeur.*

ጊሠ፡ gise, *aller;* N. **መግያሥ፡** megjas, *allure, départ;* **ገሽይ፡** gāshéi, pl. **ገሽት፡** gāshet, *hôte, étranger.*

ገዶ፡ geddo, pl. **ገዶታት፡** geddotát, *hirondelle.*

ገዻ፡ geda, *brigand, mauvais sujet.*

ገድለ፡ gedle, *tresser, coiffer;* Pass. **ገደለት፡** géddelet, fém. *être coiffée;* **ገድሎት፡** gedlót, *coiffure;* **ጋደለ፡** gādele, **ተጋደለ፡** tegādele, *rivaliser, lutter.*

ጋደም፡ gādem, pl. **ጋድሞታት፡** gādmotát, *plaine*

ጎዶር፡ godór, *à côté de,* prép.

ገድሪ፡ gédri, *petite vérole.*

ገድበ፡ gedbe, *dépouiller, arracher, confisquer* (la fortune de q'un); Pass. **ገደበ፡** geddebe; **ገደቢ፡** gedebi, *parti;* **ተጋደበ፡** tegādebe, *lutter* (les partis).

ጉደብ፡ gúdeb, *hache.*

ገድበ፡ gedbe, *roc inaccessible.*

ገድነት፡ gédnet, *amoindrir son lait* (la vache); **ገዲነት፡** gedinet, *vache qui a peu de lait.*

ገድአ፡ ged'a, *visiter.*

ገድዐ፡ ged'a, *rendre seul, délaisser;* Pass. **ገደዐ፡** gedd'a, *être seul, délaissé;* N. **ሞግድዐ፡** mogd'e, *délaissement.*

ገዴ፡ gede, *secouer.*

ገደ፡ gedde, *arracher à la fille l'aveu de l'auteur de sa grossesse.*

ገድፈ፡ gedfe, = **ሐደገ፡** *abandonner, laisser.*

ጎጅ፡ godj, *fente, fenêtre.*

ጌጌ፡ gége, *errer, se tromper;* Caus. **አጌጌ፡** agége, *tromper, dérouter q'un.*

ገጽ፡ gets, pl. **አገጽት፡** agétst, *visage, face;* **ገጽ፡ረክበ፡** gets rekbe, *être bien reçu.*

ጎፍ፡ gof, pl. **አግዋፍ፡** aguáf, *coeur, intention, caractère.*

ገፌዕ፡ gefé', *brume, brouillard.*

ጋፈፈ፡ gāfefe, *ramasser beaucoup, emporter beaucoup des mains.*

ጠ፡

ጠሐረ፡ ṭahre, 1) *crier;* 2) *mugir* (le boeuf furieux).

ጡሕር፡ ṭuhr (ظُهر), *midi.*

ጠኅጠይ፡ ṭahṭei, pl. **ጠኅት፡** ṭahet, *esp. de bois odoriférant.*

ጠለ፡ ṭelle, *devenir humide, se mouiller;* Caus. **አጥለለ፡** áṭlele, *mouiller;* **ጡሉል፡** ṭulul, *mouillé.*

ጠልመ፡ ṭelme, **ጣለመ፡** ṭaleme, *trahir, traiter injustement.*

ጠሊት፡ ṭelit, pl. **አጣል፡** aṭāl, *chèvre.*

ጠልከ፡ ṭalke, *délier, délivrer;* Pass. **ጠለከ፡** ṭalleke; **ጡሉክ፡** ṭulluk, *libre, délié.*

ጠምከ፡ ṭamke, *baptiser.*

ጠርቅ፡ ṭerq, *la responsabilité des parents en justice* (comp. mon „Recht der Bogos"); **ጠርቀ፡** ṭerqe, *faire son devoir comme parent.*

ጠርከ፡ ṭerke, *trouer;* Pass. **ጠረከ፡** ṭerreke, *se trouer;* **መጥራክ፡** meṭrāk, *trou.*

ጠሬ፡ ṭére, *être crûe* (la viande); *être grossier* (l'homme); **ጠራይ፡** ṭerai, *crû;* **ጠሪ፡** ṭeri, *tétine* (de la vache).

ጠብለለ፡ ṭablele, *envelopper q'ch.*

ጠብሰ፡ ṭabṣa, *rôtir* (la viande sur le feu).

ጠበ፡ ṭabbe, *créer;* Pass. **ጠበበ፡** ṭabbebe.

ጠብአ፡ ṭab'a, *téter;* **ጥብ፡** ṭübb, pl. **አጥበይ፡** aṭbéi, *mamelle, tétine;* Caus. **አጥባ፡** aṭba, *allaiter;* **ጣቢ፡** ṭabi, *petite chèvre qui tète.*

ጣነበ፡ ṭānebe, *tapisser, garnir* (une maison de nattes, le toit d'herbe); **ጠናብ፡** ṭenāb, *garniture.*

ጠነ፡ ṭanne, *fumer;* **ጠናን፡** ṭenān, *fumée;* **ጠነት፡** ṭánnet, *esp. de bain de fumée.*

ጠከ፡ ṭakke, *échauffer.*

ጠወበ፡ ṭaube, *fonder, commencer à établir un troupeau de vaches.*

ጡት፡ ṭot, pl. **አጥዋት፡** aṭuát, *nerf.*

ጡቴል፡ ṭotel, *esp. d'antilope,* Amhar. tora, *vache sauvage.*

ጠዌ፡ ṭaue, *se tromper en paroles, être à l'envers* (l'habit); Caus. **አጠዌ፡** *tromper, duper, détourner le sens des paroles.*

ጠዐመ፡ ṭa'me, *être, paraître doux;* **አጥዐመ፡** aṭame, *donner à goûter;* **ጡዑም፡** ṭu'um, *doux;* **ጥዕመት፡** ṭ'ómet, *goût, douceur.*

ጠምጠመ፡ ṭamṭame, *essayer, toucher, goûter.*

ጤመ፡ ṭéme, *rouler, mettre en rouleau* (la natte); Pass. **ጠየመ፡** ṭejeme.

ጠየዐ፡ ṭaj'a, = **በድነ፡** *puer;* **ጡዩዕ፡** ṭujú, *puant.*

ጠፍሐ፡ ṭafha, *être spacieux, large;* Caus. **አጥፈሐ፡** aṭfehe, *faire place, rendre spacieux.*

ጦፌት፡ ṭofet, *esp. de corbeille imperméable,* dans laquelle on bat le beurre.

ጠፍአ፡ ṭaf'a, *se perdre;* **አጥፋ፡** aṭfā, *perdre, s'éteindre* (la chandelle).

ጸ፡ ፀ፡

ፆሖ፡ dsoho, pl. **ፆሖታት፡** dsohotát, *ôtage.*

ጹሑም፡ tsúhum, tshuhum, *barbe, menton.*

ፀሔ፡ dsähe, *être à l'abri de la pluie;* Caus. **አፅሔ፡** ädshe, *abriter.*

ፀሓይ፡ dsahai, *soleil, lumière;* **ፀሓይ፡ዎረኅ፡** dsahai woreḥ, *clair de lune.*

ጸሕፈ፡ tsahfe, *écrire* (Eth.).

ጸለ፡ tselle, *ombrager, faire ombre;* **አጽለለ፡** átslele, *se mettre à l'ombre;* **ጸላል፡** tselāl, *ombre.*

ጸልመ፡ tselme, *s'obscurcir, devenir noir;* **ጸልመት፡** tsölmet, *ténèbres;* Caus. **አጽለመ፡** atsleme, *rendre noir, obscurcir;* **ጸሊም፡** tsellim, *noir;* **ጽልም፡** tsölm, *noirceur.*

ጸልአ፡ tsel'a, *haïr.*

ጸልከ፡ tsalka, tshalka, *échapper, s'enfuir;* Caus. **አጽለከ፡** átsleqe, atshleke; **ጸሊከ፡** tshalīk, *fuite, évasion.*

ጸልዋ፡ tsalwa, pl. **ጸሎ፡** tsālo, *le derrière* (du cheval).

ጸልዐ፡ tsalʿa, *s'ulcérer,* **ጸለዕ፡** teleʿ, *ulcère, plaie.*

ጸመ፡ tsamme, *devenir sourd;* Caus. **አጽመመ፡** atsmeme, *rendre sourd;* **ጹሙም፡** tsumum, *sourd.*

ፀመ፡ dsamme, *être égoiste, avare.*

ጸምአ፡ tsam'a, *avoir soif;* **ጽምኢ፡** tsömé, *soif;* Caus. **አጽማ፡** atsmā, *donner la soif, altérer;* **ጹሙእ፡** tsumú, *qui a soif.*

ጸማ፡ tsemā, *fortune, biens.*

ፁሚድ፡ dsúmid, pl. **አፅማድ፡** adsmād, *paire de boeufs;* **አፅመደ፡** ádsmede, *coupler* (les boeufs).

ጸምድ፡ tsamd, pl. **አጽማድ፡** atsmād, *le poteau de devant de la maison.*

ጸር፡ tserr, *compagnie, suite, escorte.*

ፃረበ፡ dsārebe, *parler.*

ጸርበ፡ tserbe, *tailler le bois;* Pass. **ጸረበ፡** tserrebe; Caus. **አጽረበ፡** atsrebe.

ፀርዐ፡ dserʿa, *se plaindre de q'ch.;* N. **ፀራን፡** dserān, *plainte.*

ጸሬ፡ tsere, *devenir clair* (le ciel, l'eau); Caus. **አጽሬ፡** átsre; **ጹሩይ፡** tsurui, *clair, pur, sain;* **ጸሮት፡** tserōt, tsherót, *santé.*

ጸርገ፡ tserge et tshérge, *esp. d'arbre.*

ፀርገገ፡ dsergege, = **ኀልፈ፡** *passer.*

ፀርፈ፡ dsarfe, *injurier.*

ጸብሐ፡ tsabha, *poindre* (le jour), *se faire matin.*

ፀበሐ፡ dsabbehe, *déjeûner;* **አፅበሐ፡** adsbehe, *donner à déjeûner, assaisonner;* **ፀቢሕ፡** dsabih, *assaisonnement.*

ጸበል፡ tsabel et tshabel, *cendre.*

ጸበረ፡ tsabbere et tshabbere, *patienter.*

ጸብር፡ tsabr et tshabr, *aloès.*

ጸበ፡ tsabbe et tshabbe, *s'étrécir, être étroit;* Caus. **አጽበበ፡** atsbebe, *rendre étroit;* **ጸብብ፡** tsabbab, tshabbab, *détroit, défilé.*

ጽብዐት፡ tsūb'et, tshūb'et, pl. **አጸቢዕ፡** atsābéʿ, *doigt.*

ጸቤ፡ tsabe, *aller voler, faire une expédition de brigandage;* N. **ጸቢት፡** tsabit.

ፀብጠ፡ dsabṭe, *saisir, empoigner;* Pass. **ፀበጠ፡** dsabbeṭe; N. **ፀቢጥ፡** dsabit, *saisie;* Caus. **አፅበጠ፡** adsbeṭe, *faire saisir.*

ጸንሐ፡ tsanha, *y être, attendre;* Caus. **አጽነሐ፡** atsnehe, *faire attendre, faire rester.*

ጸንቴ፡ tsante, *être délaissé;* **ጺንቱዋ፡** tshintuā, *délaissement, ennui.*

ጼኔ፡ tséne et tshéne, *sentir* (a. et n.); **ጽን፡** tsön et tshön, *odeur.*

ጸንዐ፡ tsanʿa, *s'endurcir, devenir fort;* **ጹኑዕ፡** tsunuʿ, *fort, dur;* Caus. **አጽንዕ፡** atsnaʿ, *endurcir, fortifier;* N. **ጸኔዕ፡** tsenéʿ, *force.*

ጺንጋይ፡ tsin'gaí et tshin'gei, *herbe, foin;* **አጸንጌ፡** atsan'ge, *couper l'herbe.*

ፃለ፡ dsāle, *rouge* (couleur de vache).

ጸአነ፡ tsāne, *monter* (à cheval), *charger;* Caus. **አጸነ፡** atsáne, *aider à charger;* **መጻን፡** metsān, *bête de somme ou de selle.*

ፄዋ፡ dséua et dshéwa, *sel.*

ጾመ፡ tsōme, *jeûner.*

ፀዌይት፡ dséwéit et dsheweít, *famille.*

ጾረ፡ tsore, *porter;* Caus. **አጾረ፡** atsóre, *faire porter, charger;* **ጾር፡** tsor, *charge.*

ጸዕደ፡ tsaʿde, *blanc.*

ጺደነ፡ tsídena et tshidena, *esp. d'abeille sans aiguillon;* **ምዓር፡ጺደነ፡** mʿār zidena, *miel blanc de terre,* produit du tsidena.

ጸደፍ፡ tsádef, *précipice.*

ፀግም፡ dsegm, *destin, but, affaire.*

ጸጉር፡ tsagūr, tshagur, *cheveux;* Sing. **ጸግረት፡** tsagret, tshagret; **ጸጋር፡** tsaggar, tshaggar, *poilu, chevelu.*

ጸግበ፡ tsegbe, *se rassasier;* Caus. **አጽገበ፡** átsgebe, *rassasier;* **ጸጋብ፡** tsegāb, *satiété;* **ጹጉብ፡** tsugūb, *rassasié.*

ጸገት፡ tsagget, *verge;* **ብዓል፡ጸገት፡** bʿal tsagget, *intercesseur, avocat.*

ፀግዐ፡ dsegʿa, B. *tomber malade.*

ጸገዐ፡ tsaggʿa, *s'adosser contre q'ch., s'appuyer.*

ፀፈር፡ dsaffer, dshaffer, *courroie;* pl. **አፅፈር፡** adsfer.

ጺፍር፡ tsiffr, tshiffr, pl. **አጽፋር፡** atsfar, atshfār, *ongle.*

ፅፍዕ፡ dsöffeʿ et dshöffeʿ, *boue* (devaches.).

ፀፌ፡ dséfe et dshéfe, *bouillir;* **ፂፎ፡** dsifo et dshifo, *bouillie* (de Dourra en grains; l'Ar. بليله).

ፈ፡

ፈሕመ፡ fehme (فهم), *comprendre;* Caus. **አፍሐመ፡** afheme.

ፋሕም፡ fāḥm, *charbon.*

ፋሕሰ፡ fāhṣe, *calomnier.*

ፈእኅ፡ fa'ḥe, *devenir large, spacieux;* **ፋኢኅ፡** fāiḥ, *large, spacieux.*

ፋል፡ fāl, *présage, augure, destinée;* **ኢፋል፡** ei fāl, *il n'est pas;* **ኢፋልና፡** ei fálna, *nous ne sommes pas.*

ፈልኅ፡ falḥa, *bouillir* (l'eau); Caus. **አፍለኅ፡** afleḥe; N. A. **ፈሊኅ፡** falīḥ, *ébullition.*

ፈለለ፡ féllele, *se ruiner, devenir pauvre;* **ፈሊለይ፡** feliléi *ruiné, pauvre;* **ፈለል፡** félel, *ruine, misère.*

ፋለመ፡ fāleme, *partager en deux, rompre le pain.*

ፈልሠ፡ false, *couper, fendre.*

ፈልቀት፡ falqet, fém., *ne pas être circoncise* (la fille); ፈልቅ፡ felq, pl. አፍላቅ፡ aflāq, *cheville*, *crochet*, *fourche* (*confluent de deux torrents).*

ፈሊት፡ felit, pl. ፈላይት፡ felāit, *jeune vache* (âgée de 2—4 ans).

(**ፈለየ፡**) **ፈሌ፡** fele, *séparer*; ፉሉይ፡ fului, *un veau sevré*, *un homme expatrié.*

ፋለጀ፡ fāledje, B. *s'échapper* (le chameau).

ፈልጀ፡ feldje, *fendre* (du bois); P. P. ፉሉጅ፡ fuludj, *fendu.*

ፈልፈለ፡ félfele, *branler* (du vent).

ፈኸመ፡ fesḥeme, *pourrir*, *devenir insolent*; ተፈኸመ፡ tefesḥeme, id.; ፉኹም፡ fusḥúm, *pourri*, *insolent.*

ፈሰ፡ fasse, *verser* (de l'eau).

ፎር፡ fōr, *morceau de toile.*

ፋር፡ fār, *destinée*, *hazard.*

ፈርሀ፡ farhe, *avoir peur*, *craindre*; Caus. አፍረሀ፡ áfrehe, *faire peur*, *effrayer*; አትፋረሀ፡ atfārehe, *effrayer*; ፈርሃት፡ ferhāt, *peur*, *crainte.*

ፈርሐ፡ farḥa, *se réjouir* (Ar. فرح); Caus. አፍረሐ፡ afreḥe, *réjouir.*

ፈረሰ፡ faraṣ, *cheval*, pl. አፍሩሰ፡ afruṣ; ፋሪሰ፡ fāris, *bon cavalier*, *brave.*

ፈርሠ፡ farse, *s'abimer*, *dépérir*; Caus. አፍረሠ፡ afrese, *abimer*, *abattre.*

ፈረረ፡ férrere, *sortir* (pour chercher du bois, pour paitre les troupeaux etc., auf etwas ausgehen); ተፈረረ፡ teferrere, id.; N. A. ፈሪር፡ ferir.

ፈርቀ፡ farqe, *trouer*, *percer*; Pass. ፈረቀ፡ farreqe; P. P. ፉሩቅ፡ furuq; ሞፍራቅ፡ mofrāq, *trou.*

ፈራብ፡ ferāb, *abime* = ጸደፍ፡

ፈርተት፡ fertet, pl. ፈራቲት፡ ferātit, *testicule.*

ፈርተ፡ ferte, *juger*; ፍርት፡ fört, *jugement*; Pass. ፈረተ፡ ferrete; ፈርተይ፡ fertei, *juge.*

ፈርተከ፡ ferteke, *séparer*, *désunir*, *mettre en morceaux*; Pass. ፈራተከ፡ ferāteke.

ፈሪካይ፡ ferikai, *épi du Dourra.*

ፈርዓ፡ ferá, *endroit*, *place*, *quartier.*

ፈሬ፡ fere, *faire du fruit*, *fructifier*; ፍሬ፡ fré, *fruit*; ፋሬ፡ fāre, *être fertile*, *porter fruit.*

ፈርደደ፡ férdede, *briser en petits morceaux* (le pain).

ፋረገ፡ fārege, *séparer.*

ፈርፈረ፡ férfere, *se reduire en poudre* (le bois); ፈርፈር፡ ferfer, *bois en poudre.*

ፈቅዐ፡ faq'a et ፈግዐ፡ fag'a, *briser* (l'os), *casser la tête*, *blesser l'os* (avec un bâton); ፉጉዕ፡ fugu', *blessé.*

ፈቅደ፡ faqde, *réfléchir*, *se souvenir*; Caus. አፍቀደ፡ afqede, *donner à souvenir*; Pass. ፈቀደ፡ faqqede; ፈቃድ፡ feqād, *souvenir*, *réflexion.*

ፈትሐ፡ fatḥa, *ouvrir*; Pass. ፈተሐ፡ fatteḥe; Caus. አፍተሐ፡; ተፋተሐ፡ tefāteḥe, *rompre avec q'un*, *déclarer la guerre*; N. A. ፋትሓ፡ fatḥá; ፈተሕ፡ fetteḥ, *loi.*

ፈትለ፡ fatle, *filer*, *arranger* (une affaire); ፈትል፡ fetl, *fil*; ፈታል፡ fetāl, *toile filée.*

ፋትመ፡ fātme, *allaiter le veau.*

ፈትነ፡ fatne, *goûter*, *essayer* (à faire).

ፈቴ፡ fete, *aimer*; ፈቲ፡ fitti, *amour*; ፋቲ፡ fāti, *aimant*; Caus. አፍቴ፡ afte; ተፋቴ፡ tefāte, *aimer*, récipr.; ፋቲእት፡ fātiet, pl. ፈዋቲ፡ fauāti, *femme publique.*

ፈትፈተ፡ fetfete, *voler*, *piller.*

ፋንቴ፡ fānte, *séparer*, *répudier* (la femme); Pass. ፈናቴ፡ fanāte, *se séparer* (les amis); ፈንቲት፡ fintit, *séparation.*

ፈንተተ፡ fantete, *croître* (l'arbre).

ፈናን፡ fenān, *mensonge*, *fausseté.*

ፋኔ፡ fāne, *charger q'un de q'ch*, *tester*; Pass. ተፋኔ፡ tefāne, *recevoir une commission*; ፈን፡ fin, *commission.*

ፈንደቀ፡ fándeqe, *se blesser au dos* (la bête de somme); P. P. ፉንዱቅ፡ fundúk, *blessé.*

ፈንደዐ፡ fandá, *moudre* (le Dourra) *à gros grains.*

ፈንዶት፡ fandót, pl. ፈናዲ፡ fenādi, *fesse.*

ፈንጀሀ፡ fándjehe, *casser les pierres.*

ፈንጎሕ፡ fangoḥ, *demain*; ፈንጎሕ፡ለሓ፡ fangoḥ lehā, *après demain.*

ፈንጠረ፡ fanṭere, *démonter*, *désunir*, *disperser*; Pass. ተፈንጠረ፡ tefánṭere; Réfl. ፈናጠረ፡ fanāṭere *se disperser.*

ፈንፈነ፡ fanfane, *abhorrer*, *se dégoûter de q'un.*

ፈከ፡ fakke, 1) *fendre*; P. P. ፉኩክ፡ fukuk, *bois fendu*; Pass. ፈከከ፡ fakkeke; 2) *se lever* (le soleil etc.); ሞድር፡ፈከ፡ mudr fakke, *poindre le jour*; ፈኪክ፡ fakik, *aube*, *le lever.*

ፈዐለ፡ fá'le, *tisser les nattes*; ፍዕል፡ fo'l, *tissure*, *tissage.*

ፋይ፡ fai, *anneau.*

ፈድበ፡ fadbe, *montrer du courage*; ፈዳብ፡ fadāb, *brave*; ፈደበት፡ fadebet, *bravoure.*

ፈድዐ፡ fed'a, *se réveiller*; Caus. አፍደዐ፡ afdá, *réveiller.*

ፈዶ፡ fedo, *payer*, *acquitter*; አተፍዶ፡ atáfde, *faire rembourser*; ፈዳ፡ fedā, *remboursement.*

ፈደ፡ fadde, ተፋደደ፡ tefādede, *écarquiller les yeux.*

ፈድፈደ፡ fedfede, *abonder en enfants.*

ፈጅዐ፡ fadj'a, *se décourager*; Caus. አፍጀዐ፡ afdja', *mettre en peur.*

ፈጅፈጀ፡ fadjfadje, *briser l'os*, *la tête à q'un* = ፈቅዐ።

ፈግለ፡ fagla, *séduire* (une fille), *agacer.*

ፈግረ፡ fagre, *sortir*, *monter*; Caus. አፍገረ፡ áfgere; ሞፍጋር፡ mofgar, *sortie*; ፍግረት፡ fógret, *lever* (du soleil); ፎጋር፡ foggār, *impôt.*

ፈግዐ፡ fag'a, *duper*; ፈገዐ፡ fagg'a, *se laisser duper.*

ፋገገ፡ fāgege, *se moisir*; ፉጉግ፡ fugug, *chanci*; N. ፋጊግ፡ fagig; ፈጋግ፡ fegāg, *le moisi.*

ፈጥረ፡ faṭre, *créer* (ad. de l'Eth.).

ፈጥነ፡ faṭne, *comprendre*; Caus. አፍጠነ፡ afṭene; Pass. ፈጠነ፡ faṭṭene; N. A. ፈጠኔብ፡ faṭaneb, *entendement.*

ፈጽለ፡ fatsle, *diviser.*

ፈጽመ፡ fatsme, 1) *s'enfler*; 2) *s'enorgueillir.*

ፈፅአ፡ fads'a, *siffler.*

Extrait du Vocabulaire de la langue Tigre parlée à Muçawwʿa, compilé par Antoine d'Abbadie.

ሃላ: pas encore. — አስተሐለመ: nocturna seminis effusione pollutus est. — ሐልቃ: péricarpe du fruit dit ʿarma. — ሕልቁም: (ar.) fanon (de vaches). — ሕልቆም: emmanchure du fer de lance. — ሐላብ: laitière. — ሕላበት: petite écuelle en bois. — ሐለከ: entraver; መሐለከ: entrave (de vache). — ሐላውላው: vagabond. — ገመል:ሕላይ: cadeaux que fait le fiancé au beau-frère. — ሐለይለ: incirconcis. — መሐለፊት: excellent. — ሆም: trace dans un sentier où les bêtes tombent. — ሓምሓምት: calebasse. — ሀመም: Pl. ሀማምት: panthère (voy. ሑሙም: Munz.). — ሐማም: (ar.) pigeon. — አትሐመሚ: garde-malade. — ሐማመሬ: frais de maladie donnés par celui qui a blessé. — ኆመር: tamarin. — ሐማስ: de couleur (café au lait, vache etc.). — አሓመቀ: méprisa; ሕምቅ: mépris; ሐማቂ: mépriseur; ሐሚቅ: paresseux. — ሐምባዚት: pain (voy. ኀበዚት: Munz.). — ሐምብዐ: = ኀብዐ: (Munz.). — ሁምባይ: (idem ሀባይ:) singe. — ሐምፀ: devint sur, s'aigrit; ሕሙፅ: sur, acide. — ሐርሐረት: oiseau à présages. — ተሐርሐረ: a pris le fausset. — ሀርመ: frappa; ሀሩም: qui frappe; አሀሩም: qui fait frapper. — ሕሮሩ: touffe de cheveux des enfans contre le mauvais oeil. — መሓረስ: charrue. — ሀርሳ: éveillé. — መሐረሲት: sage-femme. — ሔረቅረቅ: sorte d'asthme passager. — ኀርበ: tomba en ruines. — ሕርቱመ: (sic) gros muscle de la cuisse. — ተሐርነገት: elle se laisse traire par intervalles après la mort de son petit. — ሐርዐ: alla du ventre (ኀሬ: Munz.); ሐርዔ:እገዝን: cérumen des oreilles. — ሑሩገዝ: vase à long col pour boire (Pl. ሐሩርገዝ:). — ሕርዶት: nuque (voy. ዐርዶት: Munz.). — ተሐረጀ: pérora. — ሐርግየት: discours. — ሕርፅ: crosse (pour le jeu de crosse); ሕረፅ: houssine. — ሕሩፍ: parcimonieux; አሕረፈ: donner avec parcimonie. — ኀሪፍ: vent d'ouragan. — መሐሰል: plusieurs chameaux attachés ensemble. — ሕሳም: sorte de sel rouge à petits grains et dont on lave les chameaux malades; ተሐሰመ: fut lavé; ሐስመት: lavage; croûte de sel laissée sur la plage par la mer. — ሐሰሰ: essuya; ሐሳስ: qui essuie; ሕስስ: chose enlevée en essuyant. — ሐሰደ: (ar.) envia; ሐሰድ: envieux; ሕስድ: envie. — ሐሸ: écran de bois. — ሐሸሐሸ: sable. — ወድ:ሐሼል: renard. — ሐሼር: natte. — ሐሸር:ወሪድ: lie de bière. — ሕሸር: embarras; አተሐሸረ: fit embarrasser. — ሐቆ:ኢሊ: dorénavant. — ሐቅ:ቤለ: eut le hoquet. — ሐቀት: reins. — አሐቀነ: battit le beurre en remuant un vase solide; ሕቃን: lait de beurre; fromage; ማይ:ሐቃን: ou ሐሊብ:ሐቃን: lait de beurre. — ሐቅፍ: botte. — ሐቁፍ: giron; ሕቆፍ: charge qui remplit un bras. — ሑበሓበ: (sic) sorte de plante à farine naturelle et qu'on mange. — ተሐበለከ: fut embrouillé; ሕቡልክ: embrouillé. — ሕባሩት: troupeaux donnés pour être gardés. — ሐበበ: boucla; ሕቡብ: bouclé; መሐበብ: boucle; ሐባባይ: faiseur de fourreaux et de boucles. — ሐበኩ: gomme. — ሕበዝ:ጨው: repas qu'on porte en route. — ሁቱ: lui; ሁቱም: eux. — ሑተላ: lie de bière. — ሐንበጣ: sauterelle. — ሐንቴ: un. — ሐንትል: épiglotte. — ሐንተሸ: éternuer. — ሐንከ: eut une crainte respectueuse. — ሐኝከ:(ሕናግ:) palais (de la bouche). — ሀንከላ: tête de *durrah* (qui retombe). — ኀናዝር: sorte de scrofules. — ሐኝጅ: fouet. — ሕንጁር: scarabée. — ሐንገብ: épaule. — ሕንገት: emporté (chameau etc.). — ሕንግድ: qui donne peu de lait. — ሕንጎጎ: jambe au dessus du genou. — ሐንጠጠ: se déchira (toile). — ሐንፈዝ: diverses sortes de graines mélangées ensemble. — ሐንፈጨ: gratta le visage (par douleur). — ሐከመ: (ar.) jugea; ሓከም: juge. — ሔወት: bat de chameau. — ሐገዝ: fièvre (voy. ሐድ: Munz.). — ሐገዝሐዘ: trembla (terre, rocher ou autre chose solide). — ሐዘመ: se ceindre. — ሕገዝዐት: prairie gardée. — ሐይመት: hutte ronde de branchages. — ሐይሰስ: beurre. — ሃይብ: donneur (voy. ወሀበ: Munz.). — ሕዳ: fruit rouge qu'on mange. — ሑድ:ሕፉን: un peu chaud, tiède. — ሀደለበ: s'engagea comme domestique à gages pour les routes; አደላብ: domestique à gages pour les routes. — ኀድረ: (ar.) verdit; አኅደር: vert. — ሐዳድ: ouvrier en fer. — ሕጅል:መገዝቡጥ: bracelet des pieds en argent (non tordus); ሕጅል:ሙትሊ: bracelet des pieds en argent (tordus). — ጼጀርት: bois, forêt. — ሐጎ: ceinture de femmes. — ሕጌ: couvrit; ተሐጌ: Pass.; ሕጋይ: écran; rideau; ሕጉይ: abrité. — ሐግል: anneau des jambes (voy. ሕጅል:). — ሕጉለት: reduit intérieur de la maison. — ሀገሬት: petit pays. — ሐገን: morve (du nez). — ሐግዘ: vint en renfort, se battit en allié avec. . .; ተሐገዘ: fut renforcé; ሐጋዝ: qui vient en renfort. — ሕጡም: s. de plante mangée par le chameau. — ሐጥበ: cueillit du bois. — ሐጥዐ: manqua, ne se trouva pas; ሕጥዕ: qui manque de tout; ሕጥዐት: besoin. — ሕጡጥ: fém. ሕጥጥ: intrigant. — ሐፍሎ: sorte de fruit. — ሀፋሸ: qui arpente. — ሐፈት: enclos de la maison. — ሐፍነ: devint chaud; ሕፉን: chaud. — ሐፍነ: prit avec les deux mains jointes; ሕፍን፡ le contenu des deux mains. — ሐፍደ፡ mit en lieu sûr. — ሐፍዘ፡ fut en trop; ሕፉገዘ፡ qui a une surabondance. — ሐፈዐ፡ déchira avec les ongles (le visage par douleur).

ለ፡ lui. — እስከ፡ልሃ፡ jusque là. — ሎሕ፡ bois de la porte. — ተልሄ፡ joua (voy. ዩልን፡ Munz.); ተልሃይ፡ joueur, jeu. — መትለሐይ፡ camarade. — ልሕልሕ፡ pain, feuille. — መልሐለሒት፡ petit four. — ልሆይ፡ cela. — ሊል፡ course pour un prix. — ሊሎ፡ épervier (aigle, Munz.). — ለም፡ሰል፡ alors. — ሎምን፡ citron. — ለቅሐት፡ conçut (la chamelle); አለቅሐ፡ prêta; ተለቅሐ፡ emprunta; ልቄሕ፡ prêt. — ለቀበ፡ attrapa en l'air. — ሎቆተ፡ (?) outre à miel. — ልብ፡ coeur; creux de l'estomac; በዐል፡ልብ፡ habile. — ለብለበ፡ parla en vain; ሉብሉብ፡ qui parle en vain. — ልበባት፡ ventrière du chameau. — ሉብከ፡ (?) lieu qui a toujours été désert. — ለተተ፡ to lisp; ለታት፡ bègue, bredouilleur; a lisper. — ለዐልዐ፡ s'éleva (soleil); ላዕሊ፡ supérieur. — ላዐት፡ poignée du sabre. — ለጃጅ፡ emporté (vache, chameau).

ሚ፡ quoi? — መሀረ፡ connut; አምሀረ፡ fit connaître; መሃር፡ savant. — መሐሰ፡ essuya. — መሓዚ፡ hache. — ሚለል፡ baguette pour mettre l'antimoine dans les yeux. — መልቀቀ፡ fit prisonnier; መልቁቅ፡ prisonnier. — መለጠ፡ sépara du poil. — መምሱኅ፡ lâche. — መርሲ፡ fermeture de la porte. — ምሴሕ፡ en vain. — ሞሶብ፡ grand vase en paille. — መሸመሸ፡ se moisir, pourrir. — ምሸዋከ፡ gratte-dents. — መቃስ፡ ciseaux. — ማቴኅ፡ briquet. — ምን፡ quoi? — ማን፡ (au lieu de የማን፡) droite. — መንስር፡ lentille. — መንኰፍ፡ fronde. — መንኬት፡ pot en terre. — ማእዝ፡ quand? — መካ፡ cuiller. — መከ፡ se fondit; አምከከ፡ fondit; ምኩክ፡ fondu. — ሙክስ፡ bâton à faire la bouillie. — መከተ፡ para. — ሙከት፡ farine à purifier le beurre fondu. — መይዙብ፡ ou ሚዙብ፡ petit sillon pour l'écoulement des eaux. — መዘነ፡ pesa; ሚዛን፡ balance. — መገመዘ፡ massa. — ማዘይ፡ garçon de noces. — መደ፡ étendit; ምዱድ፡ étendu. — ሚገል፡ (በገለ፡?) péché; ሚገል፡ወዴ፡ pécha. — መግዲ፡ mortier; ወደ፡መግዲ፡ pilon. — አማጠጠ፡ pressa une outre pour en exprimer le miel ou le beurre; trembla. — ማፅ፡ gratte-dents.

ርኅሰ፡ ou ረከሰ፡ devint à bon marché. — ረመስ፡ radeau pour la pêche. — ተረመስመሰ፡ farfouilla. — ረምቀ፡ (voy. ረምከ፡ Munz.) mendia, mangea en parasite; ርምቃይ፡ mendiant, parasite; ረማቅ፡ vagabond; ምርማቅ፡ action de mendier. — ረምጀት፡ terrain si échauffé qu'il brûle les pieds. — ሮረብ፡ omoplate. — ሮሬብ፡ épine dorsale. — መርሸም፡ croix de la poignée du sabre. — ረሸረሸ፡ arrosa. — ረሰሰ፡ rangea, mit en rang; ረስ፡ ordre, rang. — ተርቁብ፡ jarret. — ሩቅኄት፡ membrane de l'hymen, virginité. — ረቀዐ፡ (ar.) raccommoda, rapiéça. — ሩብሩብ፡ lieu sans verdure. — መተርአስ፡ oreiller en bois (voy. ተረሰ፡ Munz.). — መራኢት፡ miroir. — ረከሰ፡ voy. ርኅሰ፡ — አቡ፡ሩክብ፡ sorte de paralysie. — ወዴ፡ርክብ፡ pupille de l'oeil. — መርኩዝ፡ bâton d'appui. — ረወሐ፡ éventa; መረዋሕት፡ éventail; መረዋሕ፡ሸይጣን፡ papillon. — አራዋኢ፡ proxénète (de ረውአ፡). — አርዐዚ፡ grès blanc. — ረዐፉ፡ vase à puiser l'eau. — ራዘ፡ échassier qui mange les sauterelles. — መርዘቅ፡ bâton ferré porté par les *fukara*. — መርገዝ፡ mal de tête. — ረያም፡ዘራት፡ petit doigt. — ረዶ፡ consentit; ረዷ፡ consentement. — መርዳእ፡ secours. — መርዷይት፡ sorte de lance mince et legère. — ረገአ፡ se figea; አርገአ፡ figea; ርጉእ፡ figé. — ረግዶት፡ grande expédition pour ramasser du sel. — አራጠጠ፡ trotta. — ረፍዓይ፡ porte-faix.

ሸሀሉል፡ (homme) né sans testicules. — ሳሀለፈ፡ regretta. — ሳህም፡ (ar.) part; ሳሀመ፡ fit les parts. — ሹሁር፡ repas de minuit. — ሰሐነ፡ parfuma (en parlant des femmes seulement). — ሸልሕተት፡ lézardine. — ሸላላ፡ estropié de la main. — ሰሉም፡ (ar.) échelle. — ስላም፡ bosse de la vache ou du chameau. — ሰሌቅ፡ grand filet. — ሰለበ፡ (aussi) émascula; ስሉብ፡ eunuque. — ሰለባ፡ qui a une cicatrice de feu au visage. — ስሌት፡ arrière-faix. — ሰለፍ፡ cuisse. — ሰምሐ፡ pardonna. — ሹምብርኪት፡ sandale ornée. — ሸምዕ፡ cire; ተሸምዐ፡ fut couvert de cire, fut sali; ሸማዕ፡ qui blanchit la cire. — ስሙጥ፡ creux des reins. — ሰር፡ moitié. — ሱር፡ impuretés qui nagent à la surface de l'eau dormante. — ሰርሐ፡ reconduisit, congédia. — ሸርነ፡ scia. — ሸራሬት፡ (ar.) étincelle. — ሳርባ፡ partie de la jambe au-dessous du mollet. — ሹርባ፡ (ar.) bouillie claire. — ሺሬት፡ parfum mis dans le suif pour la tête. — ሸረከ፡ prit au piége; ሸረክ፡ piége à bêtes féroces. — ሸራካ፡ couronne en argent. — ሸረዒ፡ cria pour implorer justice. — ሸርዓብ፡ surcharge que le chamelier met pour son propre compte. — ሱሪየት፡ esclave, concubine. — ሰራጅ፡ (ar.) lumière artificielle. — አስረፈ፡ (ar.) changea de la monnaie. — ሸሸዓይ፡ qui rit à tout propos. — ሸቂብ፡ qui n'a ni bien ni fortune. — ሰቀዐ፡ enfila ou fourra. — ተስቢሐት፡ invitation à manger. — ሸቢብ፡ touffe de poil au bout de la queue de la vache. — ሸቢን፡ brebis. — መስተር፡ peigne; መስተረ፡ se peigna. — ሸተተ፡ glissa. — ሾቲ፡ pirogue. — ሰነሰነ፡ se multiplia. — ሰነቀ፡ prit des provisions de voyage; ስንቅ፡ provisions. — ሸንቀላ፡ negre. — ስናት፡ nés dans le même mois. — ሸናን፡ chameau aveugle. — ስንዝር፡ palme; ሰንዘረ፡ mesura par palmas. — ሸንግለት፡ stérile (vache). — ሸንጠጠ፡ déchira (toile); ሸንጣጥ፡ morceau. — ሸንፉ፡ sorte de grain. — ሰአነ፡ manqua de q. ch.; ተስአነ፡ ne put; ስኡን፡ (la chose) qui manque; ሰኣን፡ (la personne) qui manque de . . .; መስአን፡ besoin. — ሻከ፡ petit trou creusé à la hâte, pour que l'eau en s'y infiltrant soit bonne à boire. — ሸከል፡ foudrière. — ሸክም፡ fardeau (Munz.: menton). — መስከብ፡ parc de vaches. — ሻከት፡ endroit où l'on trouve de l'eau en creusant un peu. — ሰከተተ፡ mit sur le feu (un pot) de façon, qu'il y reste tout seul. — ሰከነ፡ séjourna; ስከን፡ séjour. — ሸኪ፡ plante du pied; ሸከና፡ pied de bête. — ሰከዐ፡ fourra. — ሻውል፡ qui vient de concevoir (chamelle). — ሻዉራ፡ sorte de sanglier. — ሸወቀ፡ regretta. — ሸዊት፡ lieu verdoyant. — መሸውቴት፡ baguette servant à frapper. — ሰውአ፡ égal. — ሰወከ፡ brossa les dents. — መስወድ፡ outre de peau. — ሸዒረት፡ tumeur du palais. — ስዐስዐ፡ (sa'sa) épeautre. — ሸሰበት፡ prairie humide pleine d'herbes. — ምስዐይ፡ course. — ሸየመ፡ préposa; ተሸየመ፡ prit le pouvoir. — ሰየደ፡ chassa. — ሱዶት፡ nuque. — ሰጐደ፡ donna un coup de poing; ሰጕድ፡ coup de poing. — ስጤት፡ côté. — ሰፈ፡ (saffa) cousut; ሰፈት፡ couture. — አስፈር፡ (ar.) jaune. — ሰፍሰፍ፡ trot de l'homme. — ሸፍቀ፡ eut pitié; ሸፍቅ፡ pitié. — ሰፍኢ፡ vase plat en paille. — ሶፈየ፡ (?) tourbillon de vent. — መስፌ፡ alène. — ሰፈፍ፡ cire et impuretés du miel. — ሰፉፍ፡ étui du fer de lance.

አቃሕም፡ Pl. (አቀሐመ፡? Sing.) fourmis rouges qui mangent le miel. — ቀኀረ፡ s'enragea de colère. — ቀሒር፡ aigreurs d'estomac, indigeste. — ቀላ፡ faim. — ቀልቀለ፡ descendit un chemin; ቍልቍል፡ descente. — ቀላቀል፡ terrain plat. — ቀለበ፡ retourner; አቅሉብ፡ qui a un oeil fermé par habitude. — ቀለወት፡ natte. — ቆለዓ፡ enfant qui va à quatre pattes. — ቀላደት፡ collier. — ቀላጥም፡ vache dont le lait est réservé à son propriétaire. — ቆምሓይ፡ (voy. አቃሕም፡) fourmi qui mange le miel. — ቆመል፡ poux. — ቀሚሻ፡ qui a le corps blanc et la tête rousse (vache). — ቀምሸ፡ maugea en trempant pièce à pièce son pain dans la sauce. — ቍምቡር፡ vase en paille servant à boire le lait. — ቀመደ፡ fit cuire sur la braise. — ቆሮሕ፡ qui a une tâche blanche au front (taureau). — ቀርሐት፡ taie ou cataracte. — ቀርሒት፡ couvercle d'un plat de pâte de farine. — ቆሩር፡ lit d'un torrent. — ቀርስ፡ arc en ciel. — ቀርሽዓ፡ jeu de mail au billot. — ቀረነ፡ attacha. — ቀርድዐ፡ avala tout de suite, goba. — ቀርጭምት፡ cheville du pied. — ቀርፊ፡ écorça. — ተቀርፈጨ፡ s'accroupit. — ቀሰመ፡ accusa. — ቀሾብ፡ roseau, petit bois pour le feu. — ቀሰነ፡ eut sommeil. — ቆሽን፡ branche; ቀሸነ፡ poussa des branches. — ቆቅዓይ፡ (ቆቅ፡) sorte d'oiseau. — ቍቍህታ፡ coqueluche. — ቆበር፡ obscurcissement de l'air par un ciel serein. — ተቀበተ፡ alla au devant de q'un pour le recevoir. — ቀብዐ፡ désespéra. — ቀንርዔ፡ petite outre ½ remplie de lait. — ቀንቀን፡ ver qui ronge le bois. — ቍንቍን፡ insecte ailé qui mange le grain. — ቀነተ፡ se ceignit; መቀነት፡ ventrière. — ቀንት፡ vulve. — ቃንኢ፡ (ar.) riche. — ቀንአ፡ fut droit, réussit; አቅንአ፡ redressa; ቍንዖ፡ droit. — ቀንዓይ፡ vel መቀኛ፡ envieux. — ቀንጢረት፡ clitoris. — ቀንጠሸ፡ cueillit. — ቀንጠጠ፡ pinça. — ቃንጫ፡ tige de *durrah*. — ቀንዐ፡ se leva; አቀነዐ፡ fit lever. — ቆሰ፡ fut profond. — ቀውዐ፡ glana; ቍውዓይ፡ glaneur. — ቀዘለ፡ fila. — ቀዚር፡ profond. — ቀዝቃዚ፡ froid; አቀዘቀዘ፡ refroidit. — ቀጻም፡ arçon de la selle. — ቀደር፡ sorte de miliaire. — ቍደት፡ (quddat) loupe; ቍደት፡ፍሬ፡ glande. — ቀጥል፡ feuille. — ቀጥቀጠ፡ brisa à force de coups; ተንቀጥቀጠ፡ trembla; አንቀጥቀጠ፡ fit trembler; ቀጥቀጠት፡ sorte de plante mangée par les chameaux; ቀጥቀጥ፡ bête hongrée. — ቀጠብ፡ sorte de miliaire. — ቀጥነ፡ fut mince. — ቀጣን፡ sorte de courlieu qui est blanc et mange avec les vaches. — መቃጥን፡ corde ou ligne pour jeter l'hameçon. — ቀዐረ፡ grimaça; ቃዐረ፡ noua; ቀዐሬት፡ noeud; ቀዒር፡ bois de lance. — ቃዕዕው፡ tout petit champ. — ቀዐፊት፡ feuille d'arbre. — ቀሮ፡ vase à grains fait en bouse de vache; መር፡ቀሮ፡ ruche à miel. — ቀፈለ፡ ferma; መቅፈል፡ fermeture. — ቃፍለት፡ improviste; ኡብ፡ቃፍለት፡ à l'improviste.

በሀሽ፡ orange amère. — በላም፡ (ballam) sorte de poisson. — በላሲ፡ très grand vase à l'eau. — ቡሉቅ፡ pubère. — በለው፡ noble (nom de race jadis privilégiée). — ተቤልዔ፡ on a donné le cri d'alarme. — በለግ፡ éteule. — በረ፡ (barra) vola (en l'air); በሩሪ፡ qui s'envole. — ቡሩሕ፡ lait et eau mélangés. — በሩሕ፡ qui a une tache blanche sur le front (vache). — ቡርሻሻ፡ vieille fille (injure). — ኡቡሩቅ፡ vase à ablutions. — ቡርቍጠ፡ (?) petit pain fait pour les enfants. — በርበረ፡ se relâcha. — በረክ፡ lieu désert. — ቡሩዩ፡ vide. — በረደ፡ (ar.) lima. — በርዱንጋ፡ fève. — ቦሽ፡ (?) lait provenant de certaines herbes mangées par les chèvres et qui provoque des évacuations par haut et bas. — በሰል፡ oignon. — ቦስሶ፡ farine d'orge cuit qu'on mange avec l'eau chaude. — በቀለ፡ poussa (?). — በቅል፡ mule. — በቀት፡ très chaud, brûlant. — በቀዐ፡, አበቀዐ፡ vanna. — በበለት፡ vent d'ouragan (vent en été). — ቡትከት፡ collier de perles de verre. — ቡን፡ (ar.) café. — በከር፡ chameaux stériles. — በክን፡ homme qui n'a pas des enfants. — ቡወሕ፡ grosse porcelaine (coquille). — በዘተ፡ carda (le coton). — በይጭ፡ (ar.) oeuf. — በዳ፡ étranger à la famille. — በዳሀ፡ qui a coïté. — በድን፡ cadaver. — ቦደግ፡ insipide; ቦደገ፡ fut insipide. — ቦግ፡ bois à fumigation. — ብጋናት፡ pubis (des femmes). — በጥረ፡ se tint debout, resta debout. — በዕዐ፡ s'échappa.

ትልም፡ sillon. — አንተልተለ፡ suspendit. — ትምልጅ፡ bracelet. — ቶርማን፡ pièce de bois qu'on met horizontalement sur la tête d'un pilier afin de soutenir le toit. — መትረቀት፡ marteau. — ትርቍብ፡ talon. — ተሪበት፡ plante à très petites épines. — ቱሩድ፡ fort. — ተስፍዔ፡ grenouille. — ተቅዓሊ፡ sorte de natte (venant des çomal). — ቶብሪት፡ balle à jouer. — ተብዐ፡ fut intrépide. — ትንሻብ፡ arc (dont on tue les oiseaux qui mangent le blé). — ተንከበ፡ mit à côté. — ቱክር፡ tourterelle; ቱክር፡ሻሐሪ፡ petit pigeon sauvage. — ተክበት፡ sorte de grande natte à tapisser. — ቱከት፡ bracelet (des femmes). — ቱክን፡ punaise. — ተጀረ፡ (ar.) devint riche; ታጀር፡ riche; ትጃረት፡ richesse. — ቶፊት፡ vase à traire fait en paille.

ነሓር፡ charge qu'on porte en pressant contre la poitrine. — ነሐስ፡ cuivre rouge. — ነሀቀ፡ murmura. — ነሕነ፡ nous. — ተነሐነሐ፡ débarrassa son gosier. — ንሁግ፡ nigella sativa (ኑሑክ፡ Munz.). — ነለት፡ femelle du grand antilope dit አጋዜን፡ en amariñña. — ንሳል፡ langue. — ነሰለት፡ serpent boa. — ነሲብ፡ (ar.) fortune. — ነቅሐ፡ s'éveilla. — ነቀረ፡ pocha (l'oeil). — ነቅነቀ፡ secoua, mêla; trembla; ተነቀነቀ፡ bougea. — ነቈ፡ mugit (vache). — ነቅዐ፡ creva; ንቅዕ፡ crevasse. — ነቡል፡ chamelle qui vient de mettre bas. — ነብዐ፡ tomba goutte à goutte. — ነትዕ፡ peau préparée avec le poil. — ነኽ፡ cuivre jaune. — ነከረ፡ nia. — ነክክ፡ machoire. — መንኬት፡ (Pl. መናኪት፡) pot de terre. — ነዠሐ፡ fit eau, coula (vase). — ነዠረ፡ donna le mauvais oeil. — ነዠዐ፡ jaillet en source (ነዠአ፡ arracha). — ነዠፈ፡ aspergea. — ተናዘፈ፡ se revêtit; ንዙፍ፡ revêtu. — ነዳ፡ rosée. — ናዶ፡ (ar.) proclama; ናዳይ፡ héraut. — ነደም፡ (ar.) repentir. — ነድር፡ voeu; ነደረ፡ fit un voeu. — መንገድ፡ chemin. — ምናፊሒት፡ soufflet de forge. — ናፍረት፡ pilier. — ነፈሰ፡ venta; ነፋስ፡ vent; ናፈሰ፡ alla en parasite. — ኒፍኒፍ፡ pluie très fine. — ነፍጥ፡ morve; ተነፈጠ፡ se moucha; ነፋጥ፡ qui est toujours à se moucher. — ንፍዮ፡ rougeole.

አ፡ réponse quand on est appelé. — ኤሔ፡ interjection de surprise. — አሀዶ፡ prit femme, se maria (homme). — አልበት፡ long vase dans lequel on vend le blé. — አልዕ፡ épervier. — አምበበ፡ rôtit du grain; እምበበ፡ grain rôti. — እምብዔ፡ larmes (voy. ነብዐ፡ Munz.). — አመት፡ (ammat) coudée; አመተ፡ mesura par coudées; እሙት፡ mesuré par c. — አማን፡ vrai; በዐል፡አማን፡ véridique. — አምዑት፡ entrailles. — አሩ፡ sorte de viscère. — አርመ፡ fruit qu'on mange, d'une sorte d'acacia. — አርዓሮ፡ corde à charger, tressée en cordelettes. — አረገ፡ vieillit; አረጋይ፡ vieillard. — አስክ፡ jusque. — እሻረት፡ (ar.) signe. — አሺነት፡ outre ouverte seulement par une des jambes. — ኡብረት፡ (ar.) aiguille. — ኡብዓኬ፡ trigonella sativa. — ኡቱም፡ orphelin (mais voy. የጠመ፡ Munz.). — አና፡ je, moi. — እንሕስ፡ caverne. — እንቆርዕ፡ grenouille. — እንተ፡ m., እንቲ፡, toi, Pl. እንቱም፡ — እንዚ፡ ici. — እንግሕ፡ pierre à fusil. — እንጠዐጥዕ፡ graine de lin. — እንሟጬ፡ poulet. — አካል፡ corps. — አከበ፡ rassembla. — አክት፡ gros muscle de la cuisse. —

ኤወ፡ oui. — **አወሓ፡** ver (qui se met dans les plaies). — **አውልዒ፡** sorte d'arbre (**ዋይራ፡** des Amara). — **አዙመት፡** grand repas. — **አይ፡** adv. négatif. — **አየ፡** lequel? — **አድኂ፡** braire; **አድሃይ፡** qui brait (injure), mugit (taureau). — **አደላብ፡** voy. **ሀደለበ፡** — **እደት፡** (iddat) deuil de la femme pour son mari. — **አዱንጕራ፡** sorte de haricot. — **አዳይ፡** ver solitaire. — **እዳይ፡** dette. — **አዳጋ፡** marchands. — **አጊ፡** sorte d'herbe grosse ou de jonc, dont on revêtit les maisons par le côté. — **በዐል፡እግር፡** piéton. — **አፍለት፡** fleurs blanches. — **እፍን፡** sorte de grain (دخن). — **እንፎፌየት፡** tourbillon de vent.

ክሕል፡ antimoine; **ከሐለ፡** mit de l'antimoine. — **ክኋራ፡** écume (de l'homme en colère). — **ኩሉልዶ፡** pendant d'oreille. — **ኩላብ፡** crochet en bois; **ከልበት፡** tenailles. — **ኩልኢት፡** (Pl. **ከላኢት፡**) rognon. — **ከለከል፡**, **ኩልኩለት፡** pendant d'oreille, boucles d'oreilles. — **ከለፈ፡** racla la gale d'un chameau; **ተከለፈ፡** gratta. — **ከም፡** comme. — **ከምስ፡ቤለ፡** sourit. — **ኩምበሬት፡** oiseau à bec rouge, qui blesse le dos des vaches. — **ኩምቡሰ፡** toile des reins du pays de Tigray. — **ከምቱ፡** combien? — **ከምተተ፡**, **ከምጠጠ፡** rassembla, s'assembla. — **ከመን፡** ainsi. — **ከርስ፡** alcove. — **ክርሲ፡** insecte à six pattes qui pique et fait enfler les chameaux. — **ከርቢ፡** myrrhe. — **ከርበን፡** qui se dandine. — **ኩርባዝ፡** sorte de couverture faite de palmier. — **ኩርክ፡** le contenu d'une main. — **ኩርክዮ፡** bossu. — **ኩርዓ፡** pied du grand siége. — **ከርዮ፡** fier; **ከርዐ፡** a été fier. — **ከራይ፡** hyène (**ከረዩ፡** Munz.). — **ከርዳድ፡** sorte d'ivraie. — **ኩቡሕ፡** parfumé (le lait, mais voy. **ቀብሒ፡** Munz.). — **ተኩበለለ፡** roula en tombant. — **ኩበሰ፡** massa. — **ከብሶ፡** Koso. — **ከባሽ፡** nom d'arbre, dont on mange le fruit. — **ኩቡብ፡** sphérique. — **ከብከበ፡** rassembla (mais Munz.: sautilla). — **ከተም፡** (ختم) bague à chaton. — **ኬትራይ፡** brigand. — **ከከት፡** serpent. — **ከከዐይ፡** caille. — **ከከይ፡** corbeau à capuchon blanc. — **ከዐሺ፡** estomac. — **መከዕስ፡** bouquet de basilic mis entre le kofit et le babanc. — **ከዑድ፡** contrarié; **አከዐደ፡** contraria. — **ከዘበ፡** (ar.) mentit; **ከዛብ፡** menteur; **ከዝብ፡** mensonge. — **ኪይኪይ፡** trot de l'homme. — **አከየደ፡** battit le grain. — **ክዶን፡** le dehors (désert, Munz.). — **ከድዐ፡** trahit. — **ክድክድ፡** insecte rouge, probablement le perce-oreille. — **አመን፡ከፈር፡** rénégat. — **ከፊት፡** = **ኩፊእት፡** Munz. — **ክፍክፍ፡** cheveux longs. — **ከፈፈ፡** fut léger. — **ከፌፌ፡** impubère (qui a atteint environ 15 ans).

ወ፡ et. — **ወሀር፡** taureau. — **ውሒር፡** ladre; **ውሕር፡** ladrerie. — **ወሕዝ፡** torrent; **መሒዝ፡** ruisseau (**መሒስ፡** Munz.). — **ወሀገ፡** sua; **ወሃገት፡** sueur spontanée et petite. — **ወሒጥ፡** avaleur. — **ወለበ፡** se retourna pour voir. — **ወልተወ፡** para; **ተወልተወ፡** vint à la parade. — **ወረድ፡** bière. — **ወረክ፡** hanche. — **ውሺ፡** (wishshi) beau, belle. — **ወሰነ፡** troubla; salit (ar.); **ውስነ፡** saleté. — **ወሰለት፡** pièce, morceau. — **ዎሽዓር፡** graminée, dont on fait les vases à lait. — **ወቀት፡** fois. — **ወተረ፡** tendit; **ወተር፡** pieux entre lesquels on attache une bête. — **ወትአ፡** fut bègue; **ወትአ፡** bègue. — **ወትደ፡** (ar.) ficha en terre; **ውታድ፡** piquet. — **ወተፈ፡** s'adapta bien. — **ዋንጫ፡** coupe en corne. — **ወእት፡** vache. — **ዊዓ፡** sorte de passereau (dinbit des Amara). — **ዋዝን፡** fossé plein d'eau. — **ውይ፡** fi donc! — **ውዩ፡** étonnant. — **ዋይ፡** interjection de surprise. — **ወይል፡** nègre grandi. — **ወይዒ፡** porcelaine (coquille; voy. **ዎዴ፡** Munz.). — **ወግሐ፡** fit aurore; **ወጋሕ፡** aurore. — **ወግአ፡** pila; **መውግኢ፡** mortier; **ወዲ፡ሞጊ፡** pilon. — **ወግረ፡** jeta. — **ወጠጠ፡** chevreau. — **ወጭሒ፡** sorte de graminée rouge. — **ወፅነ፡** tressa une natte.

ዐልመት፡ sorte de foin. — **ዐለቅ፡** sangsue. — **ዐውም፡** arbre. — **ዐማመት፡** (ar.) turban. — **ዕምር፡** (ar.) âge. — **ዐማሽ፡** (ar.) qui a un écoulement blanchâtre aux yeux. — **ዐምቀ፡** s'affaissa, s'enfonça. — **ዐመተ፡** ferma l'oeil; **ዕሙት፡** qui a les yeux fermés; **ዕምት፡** aveuglement volontaire. — **ዕምዓም፡** muselière des jeunes chameaux pour les empêcher de tetter (voy. **ዐመ፡** Munz.). — **ዐምዐሚ፡** se gâta (lait qui a séjourné). — **ዕሮ፡** qui a la queue blanche (bête); rouge et noire. — **ዐርመመ፡** tordit le col. — **ዐረር፡** étain (plomb, Munz.). — **ዕርቅ፡** paix; **ተዐረቀ፡** fit la paix; **አተዓረቀ፡** réconcilia. — **ዕረቅ፡** tendon, nerf; **ዕሩቅ፡** nerveux. — **ዐርቀብ፡** scorpion. — **ዐርቃይ፡** grand siége haut en bois. — **ማዕርብ፡** ceinture des reins des hommes. — **ዐሪድ፡** (ar.) large; **ዐርደ፡** fut large. — **ዖሹም፡** gros bracelet des femmes, fait en corne de vache. — **ዐሹር፡** impôt; **ተዐሸረ፡** donna l'impot. — **ዐቃል፡** (ar.) corde avec laquelle on attache le bras à l'avant-bras du chameau. — **ዐቀብ፡** montée. — **ዐቅበ፡** acacia. — **ዐተር፡** pois chiches. — **ዐተበት፡** (ar.) seuil de la porte. — **ተዐንቀደ፡** fit des coques. — **ዕናብ፡** foin ou herbe sèche. — **ዒንት፡**(**ዐይን፡** Munz.) oeil; trou d'aiguille. — **ዓናት፡** haut de la tête; sinciput. — **ዐንከከት፡** araignée. — **ዐንጪዋ፡** (voy. **አንጸይ፡** Munz.) souris, rat. — **ዓክ፡** araignée. — **ዖን፡** vide, abandonné (maison). — **ዐውድ፡** aire. — **ዐወዩ፡** de travers; **ተዐወዩ፡** fut difforme. — **ዐወዝ፡** toile des reins des hommes (**ፉተት፡** des femmes); **ተዐወዘ፡** mit une toile autour des reins. — **ዐይሮ፡** chamelle de 3 ans. — **ዓዩን፡** fou (c.-à-d. victime de mauvais oeil; voy. **ዑዩን፡** Munz.). — **ዓድ፡** pays (étranger). — **ዐዸበ፡** plut (ar.). — **ዓደት፡** (ar.) usage, loi. — **ዐጂን፡** ferment. — **ዐዳጋ፡** marché. — **ዐጣል፡ጠቢ፡** sorte de belette. — **ዐጥሮ፡** sorte de gazelle (am. **ሚዳቋ፡**). — **ዕጡብ፡** (ar.) coton. — **ዕጨይ፡** bois à brûler (voy. **ኢጁ፡** Munz.). — **ዐጨድ፡** coupe d'herbe. — **ዐዐፈ፡** courba. — **ዖፍ፡** oiseau.

ዘላ፡ terre haute et venteuse. — **ዝልዛሊ፡** abeille. — **ዘማ፡** frère d'épouse (voy. **ደማ፡** Munz.). — **ዘም፡** tour de rôle. — **ዝማመት፡** anneau passé par le nez du chameau; **ዘመመ፡** passa un anneau . . . . . — **ዘምተ፡** enleva de force; **ዜምታይ፡** brigand. — **ዘማያ፡** frère de l'épouse; **ዘማይት፡** soeur de l'épouse. — **ዘር፡** fée, maligne. — **አዝሩቅ፡** ver solitaire. — **ዘረባ፡** parole; **ተዛረበ፡** parla; **ዘራባይ፡** qui parle beaucoup. — **ዘርገ፡** fit mousser le lait; **ዝርግ፡** moussoir du lait en bois et poil. — **ዘራፍ፡** pillard; **ዝርፍ፡** pillage; **ዝሩፍ፡** pillé. — **ዘራፍ፡** girafe. — **ዙቀር፡** anneaux (deux) qu'on met sur les doigts du pied. — **ዘበነ፡** fut cher; **ዝቡን፡** cher. — **ዜና፡** renommée. — **ዘናብ፡** croupion de la selle. — **ተዘናበተ፡** mit un coin de sa toge en ceinture en laissant l'autre coin tomber par derrière comme une queue (ce qui se fait quand on veut courir). — **ዘንድ፡** muscle biceps. — **ዝንግርግር፡** mêlé de toutes sortes de couleurs. — **ዘንገት፡** bâton long et mince. — **ዘወረ፡** tourna; **አዞረ፡** fit tourner; **ዘውራ፡** vagabond; **መዝወር፡** bagues des doigts. — **መዝግብ፡** (terrain) coupé çà et là. — **ዝጋጋ፡** scrofuleux. — **ዘፈን፡** danse; **መዘፈኒት፡** touton.

ተድሀለት፡ a mugi (la vache). — **ደሀነ፡** (ar.) oignit; **ድሁን፡** oint. — **ዶለት፡** forum. — **በዐለ፡ደም፡** celui qui doit venger le sang; **ደሚ፡** saigna (pass.); **አድማይ፡** qui fait sortir le sang. — **ዶምበር፡** front; limite. — **ደሚን፡** caution. — **ደረ፡**

(darra) s'engourdit (membre). — **ድር፡** bah! — **ደሮር፡** sorte de *durrah* rouge. — **ደኑር፡** nuage. — **ደረሳ፡** (ar.) école; écolier. — **ደሩብ፡** charge double composée de 2 ukay. — **ዳረት፡** (ar.) pourtour ou haie de la maison. — **ደረን፡** scarlatine. — **መዳርእ፡** frange du pagne. — **ደረከ፡** poussa. — **ድርጅማን፡** interprète. — **ተደርገገ፡** se roula. — **ዳስ፡** hutte de branchages à toit plat (hangar, Munz.). — **ደሳስ፡** (ar.) espion. — **ድስት፡** pot de métal. — **ደቃ፡** s'est usé. — **ደቃላ፡** (v. **ደጋለ፡** Munz.) enfant naturel. — **ደቃም፡** qui avale beaucoup en buvant à la ronde. — **ደቁም፡** joue. — **ደቀሰ፡** pulvérisa. — **ዲበ፡** sur, dans. — **ዱበ፡** citrouille. — **ድብል፡** écaille de tortue. — **ደበስ፡** qui marche le dos voûté. — **ደቡት፡** tertre en terre. — **ደበነ፡** (?) nuage. — **ዱቲ፡** à taches rouges et blanches (vache). — **ደነዘዘ፡** s'engourdit. — **ደንፌ፡** raconta ses exploits; **ደንፉይ፡** faiseur de belles promesses. — **ደኩት፡** sofa en terre ou pierre où l'on dort. — **ደዋ፡** (ar.) remède. — **ዱኘ፡** tomba en faiblesse. — **ዱረ፡** tourna (tête). — **ደወረ፡** examina, chercha. — **ደወነ፡** sonna de la cloche (v. **ደውል፡** Munz.); **መዳወን፡** clochette. — **ደዐለ፡** (ar.) se joua de q. q'un; **ድዕል፡** moquerie. — **ዶዓም፡** l'an passé (voy. **ዓም፡** Munz.). — **ደዐም፡** seulement. — **አድዑም፡** montans en bois qui forment les parois de la hutte. — **በዐል፡ ዲየት፡** (ar.) vengeur. — **ደግሐ፡** fit mousser; **መድግሕ፡** moussoir en bois pour le lait du chameau. — **ዱጉሎ፡** pain cuit sous la cendre. — **ደጉሰ፡** sorte de grain. — **ዱግሰ፡** fièvre intermittente. — **ደገነ፡** chassa; **ደጋን፡** chasseur; **ዳገነ፡** congédia. — **ዱግዐ፡** terre basse et chaude. — **ደግደገት፡** plat (terrain). — **ደፍነ፡** boucha (enterra Munz.); **ድፉን፡** entier. — **ደፍአ፡** courba, fit plier; **ተደፍአ፡** se courba. — **ድፍአ፡** doucement, prends garde (voy. **ደፌዩ፡** Munz.); **ድፉ፡** attends un peu, prends patience!

ጅህል፡ débauché. — **ጅማል፡** (ar.) corde à charger le chameau. — **ጀምደ፡** (ar.) se figea; **ጃምድ፡** épais. — **ጅርደት፡** sabre légèrement courbé. — **ጅራፍ፡** gros fouet. — **ጀበለ፡** s'enfla par orgueil. — **ጀበረ፡** donna pour remplacer une perte. — **ጀበበ፡** saliva (huma, Munz.); **ጅቡብ፡** salive. — **ጅንስ፡** (ar.) race. — **ጀነነ፡** (ar.) devint fou; **ጅናን፡** folie. — **ጀዐተተ፡** salit; **ጀዕትት፡** saleté. — **ጀዘር፡** topinambour. — **ጅድሬ፡** (voy. **ገድሬ፡** Munz.) petite vérole; **ጀደረ፡** eut la petite vérole. — **ጀየዐ፡** vache de 4 ans. — **ጃጅ፡** paquet de poissons lié ensemble. — **ጃግሬ፡** pintade. — **ጀፉፍን፡** écume (de la mer etc.).

ገሐም፡ charbon; **ገሐመ፡** réduisit en charbon. — **ገሕረት፡** sorte de pierre noire et peu lourde. — **ግሓይ፡** chagrin. — **ገሊል፡** graminée dont on couvre les maisons. — **ገላላው፡** homme. — **ገልዕ፡** têt de pot. — **ገልዓ፡** sorte de plante grasse. — **ጉም፡** puce. — **ግሚ፡** tempe. — **ጎመት፡** conseil. — **ገምፍገዘ፡** sorte de graine. — **ግሬ፡** gris. — **ገርጥመት፡** écume du lait. — **ግሩር፡ ሐሊብ፡** le vase au lait. — **ገሩሬሽ፡** bouillie moins claire que le shurba. — **ግሩብ፡** bois. — **ግርዔ፡** lieu près la plage, où le sel se cristallise à la suite des pluies. — **ግርጃ፡** vache ou chamelle qu'on trait encore après la mort de son petit. — **ጋሽ፡** hôte voyageur; **ጋሽ፡** allant. — **ገሰመ፡** partagea; **ጉሱም፡** partagé. — **ግሰት፡** (gissat) cheveux ramassés en haut en forme de touffe sur le sinciput seulement. — **ገስዐ፡** rota. — **ወድ፡ ገቢለት፡** homme d'un pays différent. — **ጉበር፡** esclave male; **ጉበር፡** contributions. — **ገበታ፡** jeu Egyptien. — **ጉብጉብ፡** anneau des jambes. — **ጉበጋብ፡** fruit qui semble un citron et qu'on mange. — **ግቱት፡** traine. — **ጋን፡** hibou (vautour, Munz.). — **ገንሐ፡** vit; examina. — **ገንሐት፡ ፀሐይ፡** disque (?) du soleil. — **ገንበር፡** front. — **ገነዘ፡** ensevelit. — **ገንዶ፡** resta longtemps; **ገንዱይ፡** qui a duré. — **ግንዳይ፡** grosse bûche. — **ጉንፉ፡** rhume. — **ወድ፡ ግንፍ፡** perte blanche (des hommes). — **ገናፈለ፡** émit un bruit en bouillant (eau etc.). — **ጋውጋው፡** qui parle à tout propos. — **ገዋፍ፡** famélique. — **ገዐት፡** bouillie de farine; **አገዐተ፡** fit de la bouillie. — **ጋይበ፡** vase en poterie. — **ገድ፡** (ar.) bonne fortune; **ገዶ፡** a été fortuné. — **ገዳል፡** tresseur de cheveux. — **ግድሜ፡** stérile (vache). — **አግድም፡** petite plaine sur une montée. — **ተጋደመ፡** se coucha. — **ጉዱር፡** (ar.) parois de la hutte, mur de la maison. — **ግድዓ፡** petite vérole volante. — **ገድዔት፡** picote folle, sorte de maladie. — **ጉዱድ፡** chamelle stérile. — **ጉዱዶሌ፡** tourterelle à collier. — **ግዱፍ፡** ordures, restes; **ገዳፌ፡** soutien. — **ጎጎ፡** tabac sec en pain. — **ጉፍሕ፡** large. — **ገፍሐው፡** très grand vase à eau; **ገፍሐ፡** grande jarre. — **ገፍሐት፡** tortue. — **ገፍትአ፡** retourna sens dessus dessous.

ጥህለ፡ (?) pain au beurre; omelette d'oeuf d'autruche. — **ጠሐነ፡** moulut; **ጥሑን፡** moulu; **ጥሒን፡** graine moulue après avoir été cuite. — **ጥሙም፡** tortu; **ጠማም፡** faux-fuyant, basse ruse; **ጣመመ፡** se turbana. — **ጥሙቅ፡** brassé; **ጠማቅ፡** brasseur. — **ጠምጠመ፡** (?) ceinture. — **ጢር፡** deux poignées de grain que prend celui qui le mesure. — **ጠረሽ፡** farine (½ cuite en graine) servant à faire la bouillie. — **ጠርዐ፡** cria; **ጠርዕ፡** crie. — **ጠሩይ፡** graine. — **ጣሰሰ፡** caressa. — **ጥሻሽ፡** (ar.) bruine. — **አጥቀሐ፡** alluma par friction; **መጥቅሕ፡** bâton pour allumer du feu par friction. — **ጡቁርሰ፡** suie qui s'attache au toit. — **አጠቅዐ፡** frappa des mains. — **ጠባቅ፡** large plateau en paille. — **መጥበቅ፡** colle. — **ጠቢብ፡** médecin. — **ጠባይ፡** ennemi. — **ጠንብ፡** toit; **ጠናቢ፡** couvreur qui fait le toit d'une maison. — **ጠዐቀት፡** fenêtre. — **ጣገዘመ፡** (?) miel souterrain. — **አጣየሽ፡** parfuma; **ጢሽ፡** fumée. — **ጣፍ፡** sorte de grain. — **ጠፍጣር፡** graminée qui semble du tef rouge. — **ጠፍጠፉ፡** alternatives de pluie et de beau temps.

ጨሕጪሕ፡ sable. — **መጭሓር፡** têt de pot. — **መጪመሬ፡** torchon cendré pour nettoyer. — **ጨምደደ፡** éleva les sourcils. — **ጩምጩም፡** qui regarde à travers les cils. — **ጩርም፡** homme qui a les oreilles percées. — **ጨሬምት፡** toute petite toile des reins. — **ጨሩርም፡** haillons. — **ጨርጨረ፡** cria (souris, serpent). — **ጨቀጨቀ፡** masturba. — **መጨበር፡** vieille toge usée. — **ጭንቅሊት፡** coude. — **ጭንጪይ፡** mouche. — **ጨውገ፡** sua; **ጨውገት፡** sueur forte à la suite de fatigue. — **ጭግር፡** cheveux (**ጸጉር፡** Munz.). — **ጩጩ፡** poussin; **ጩጪ፡** ou **እንጪጩ፡** poulet.

ፀሕሌ፡ tout petit pot de terre. — **ፅምበል፡** chiffon blanc que l'eau n'a pas touché et que le *mize* attache autour du front de la fiancée après avoir demandé aux vingt plus proches parents ce qu'ils donnent. — **ፀሩብ፡** sorte de bois dont on se sert pour les fumigations. — **ፀሬብ፡** charpentier. — **ፀርዒ፡** pis (de vache; voy. **ጠሬ፡** Munz.). — **ፅሬግ፡** col. — **ፀርጠ፡** peta avec bruit. — **ፁብሕ፡** sauce; **ፀብሐ፡** fit la cuisine; **ፀባሒ፡** cuisinier. — **ፀብት፡** (tsabbet) position difficile (étroite). — **ተፀነቀ፡** eut la tête saupoudrée de beurre. — **ፀውዐ፡** appela. — **ፀዑብ፡** chameau mâle. — **ፀዐዶት፡** blancheur. — **ፀየቀ፡** devint rien du tout; **ፅዩቅ፡** brin, fétu. — **ተፃየቀ፡** cracha entre les dents. — **ፃየት፡** terrain si dur qu'on ne peut le creuser. — **ፀይአ፡** pua (voy. **ጠይዐ፡** Munz.); **ፅዩእ፡** puant. — **ፀዳይ፡**

temps de moisson. — **አፀገነ፡** fut reconnaissant, rendit grâces. — **ፀፍረ፡** tressa les cheveux ou une corde; **ፀፍሬት፡** hameçon. — **ፀፍፀ፡** souffleta; **ፅፍፀት፡** soufflet. — **ፀፍፀፈ፡** égoutta (vase). — **ፀፍየፍ፡** beau temps.

ፉር፡ tout petit vase en paille; les enfants y boivent le lait. — **ፈርሐ፡** se resolut. — **ፍርስ፡** ruine. — **ፍርንቱት፡** aine. — **ፍርንጪ፡** testicules (**ፈርቱት፡** Munz.). — **ፍሩይ፡** gros et gras. — **ፍሱስ፡** versé; **ፈሳስ፡** qui se répand; **አፍሳስ፡** qui fait répandre. — **ፈሺ፡** lâcha un vent (sans bruit); **ፈሺይ፡** pet. — **አፍሻሊት፡** marâtre. — **ፈቅ፡ቤለ፡** s'écarta un peu. — **ፈቱ፡ቤለ፡** but une gorgée, but à petites gorgées. — **መፍቻሕ፡** clé. — **ፉቱት፡** toile des reins. — **ፈትፈተ፡** brisa dans la sauce. — **ፍንጊ፡** entre (prép.); **በሀለ፡ፍንጊ፡** celui qui intervient pour empêcher une querelle. — **ፈንጠሸ፡** détruisit, renversa; **ፍኑጡሹ፡** pêle-mêle. — **ፍንጭሕ፡** sperme. — **ፍንጭት፡** qui a les dents écartées. — **ፊእ፡** fi. — **ፈከረ፡** fit 100 belles promesses; poussa le cri de guerre; dit ses exploits. — **ፉክክ፡** cornaline travaillée. — **መፍክክ፡** jointure, articulation. — **ፈዘገ፡** faible; **መፍዘገ፡** affaiblissement. — **ፉዱሊ፡** qui se mêle de ce qui ne le regarde pas. — **ፉፀየ፡** (**ፈፅእ፡** Munz.) siffla.

Imprimerie de F. A. Brockhaus à Leipzig.

BINDING SECT. MAY 1 7 19

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

For use in
the Library
ONLY